Digitized by Google

XVII. 54

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
1
20 -I
6

3

Digitized by Google

9-8

Digitized by Google

Digitized by Google

ROMANAE HISTORIAE SCRIPTORES GRAECI MINORES; QVI PARTIM AB VRBE CONDITA, PARTIM AB AVGVSTO IMPERIO, RES ROmanas memoriæ prodiderunt:

Fasti Græci ac Latini;
Eutropius, cum Græca Pæanii metaphrasi;
Dionis Epitome per Ioann. Xiphilinum facta,
Herodianus,
Zosimus,
Iuliani Cæsares,
Olympiodori ἐκλογαί;
E Suida excerpta Cæsarum vitæ;
Imperatorum Romanorum & Constantinopol. series Chronologica duplex:

Pars noui nunc, pars emendatiores in lucem exeuntes; addita Græcis ex aduerso interpretatione Latina; Adnotationibus item, & gemino rerum verborumque Indice amplissimo, Græco ac Latino:

Opera & studio Friderici Sylburgii Veterensis.

Tomus tertius.

VITTORIO ... BIBLIOTECA ... IN ROMA

FRANCOFVRDI
Apud Andreæ Wecheli heredes,
Claudium Marnium & Ioann. Aubrium;
AN. CHR. MDXC.
Cum S. Cæsareæ Maiestatis priuilegio.

AVCTORES QVI CITANTVR IN HOC ROMANAE historiae volumine:

Ælianus
Aristophanes p.
Dio
Eunapius
Euripides p.
Eusebius Pamph.
Fabius histor.
Herodorus
Herodotus
Homerus
Iulianus Imp.
Malchus
Maro Virgilius
Olympiodorus
Pisander
Plato
Plutarchus
Polybius
Quadratus
Syrianus
Commentarii publici: seu Acta publ.
Quo autem quisque loco citetur, ex Indice cognoscitur

AVCTORES QVORVM OPE SYLBVRGIVS VSVS IN suis Notationib.

Ælius Lampridius
Ælius Spartianus
Agellius
Ammianus Marcellinus
Appianus
Aurelius Victor
Cassiodori Chronicon
Cicero
Cornelius Tacitus
Dio
Dionysius Halicarn.
Eusebii Chronicon m. s. ab Henr. Petreio mihi donatum
Eustathius
Eutropius
Fasti Capitolini, Sigonii & Panuinii
Fasti Græci
Festus Pompeius
Festus Rufus: seu Sextus Rufus
Flauius Vopiscus
L. Florus
Glossaria v.
Hesychius
Horatius
Iordanes
Iulius Capitolinus
Legationum volumen
Liuius
Messala Coruinus
Notitia vtriusque Imperii
Ouidius
Pausanias
Plinius
Plutarchus
Polybius
Ptolemæus
Sextus Rufus
Stephanus Byzantius
Strabo
Suetonius Tranq.
Suidas
Trebellius Pollio
Valerius Max.
Varro
Velleius Paterculus
Virgilius
Vulcatius Gallicanus

RECENTIORES:

Abrahamus Ortelius
Adrianus Turnebus
Andreas Schottus
Angelus Politianus
Barnabas Brissonius
Carolus Sigonius
Dauid Hœschelius
Franciscus Iunius
Fulnius Vrsinus
Guilielmus Blancus
Guilielmus Xylander
Henricus Stephanus
Hieronymus Wolfius
Hubertus Golzius
Ioachimus Camerarius
Ioannes Brodæus
Ioannes Hartungus
Ioannes Leunclauius
Iosephus Scaliger
Isaacus Casaubonus
Iustus Lipsius
Lazarus Bayfius
Ludouicus Carrio
Onuphrius Panuinius
Paulus Leopardus
Petrus Faber
Petrus Pithœus
Petrus Victorius

SVMMA PRIVILEGII.

S. CÆSAREÆ Maiestatis priuilegio cautum est Andreæ Wecheli heredibus, Claudio Marnio & Ioanni Aubrio, ne quis institutum ab eis Romanæ historiæ syntagma, a Friderico Sylburgio recognitum, Notationibusque, Indicibus, & aliis accessionibus auctum, per decem annorum spatium, a prima editionis die computandum, intra fines sacri Romani imperii, regnorumque & dominiorum Cæsareæ Maiestati hereditariorum, eodem aut diuerso charactere formave, recudere, aut aliò recudendum dare, vel alibi expressum importare, vendere, distrahere, aperte vel occulte, absque supradictorum Wecheli heredum voluntate ac consensu præsumat. Qui secus fecerit, is non solum libris impressis, sed etiam decem auri puri marchis sine vlla venia mulctabitur; vt latius declaratum est in diplomate Cæsareo, dato Pragæ kal. Iulii, anno MDLXXXVIII.

Rudolphus.

Iacobus Curtius a Senftenau.

Ad mandatum S. Cæs. Maiestatis proprium,

A. Benk.

GENEROSO ET ILLVSTRI V.

ANTONIO FVGGERO, COMITI KIRCHBERGAE ET WEISSENHORNI, SERENISSIMI

Austriæ Archiducis FERDINANDI consiliario; litterarum & litteratorum patrono benignissimo,

FRIDERICVS SYLBVRGIVS S. P. D.

EA sunt Fuggeriæ domus erga litteras & litteratos merita, ANTONI generosissime; vt qui a multis retro annis insignia vetustatis monumenta vel e vestris, vel ex aliis bibliothecis in lucem protulerunt, ea pene omnia sub vestris auspiciis in publicum emiserint. Quorum exemplum etsi vel solum imitandi ansam præbere mihi potuit, peculiares tamē me rationes ad id faciendum induxerunt. Eæ fortasse tibi iamdudum exciderunt: at me, qui beneficio tibi hucusque obstrictus fui, earum memoriam deponere haud decuit. Octauus iam annus agitur, cum hoc typographicum studiorum genus ingressus, a Pausania initium feci. In quo excolendo cum post Guilielmum Xylandrum haud pœnitendam operam posuissem, defunctique labores sub HVLDRICHI FVGGERI, patruelis tui, patrocinio in publicum exire viderem: committere non potui quin meis quoque in eum scriptorem lucubrationibus eundem patronum legerem. Quo non multo post cum ingenti litteratorum mœrore defuncto, cum tu, vt ceterorum bonorum, ita & virtutum heres relictus, ex amicorum relatione intellexisses, nullum ex ea dedicatione ad me redundasse fructum, vltro me, nec sperantem, nec opinantem, liberali affecisti honorario. Cuius beneficentiæ recordatio ex eo tempore tam altas apud me radices egit, vt perpetuam mihi notam sustinendam putarim, nisi præclaro aliquo documento animi mei gratitudinem atque obseruantiam & tibi priuatim, & publice omnibus vbique hominibus probauissem. Dudum ergo idonea eius rei captata occasione, talem tādem sum adeptus, qua vix alia optari potuisset luculentior. Postquam enim animo ad Romanæ hi-

storiæ auctores veteres appulso, duos eius tomos Latinos, e minorum gentium scriptoribus coagmentatos, superioribus annis in lucem edidi: consequens esse iudicaui vt e Græcis quoque scriptoribus simile volumen adornarem. Quod vt cum splendido aliquo a me præstaretur auctario, ad eos scriptores qui hactenus in omnium versati sunt manibus, conquirendos existimaui qui nondum a quoquam essent publicati. Diu igitur multumque non tantum Germanicas, sed etiam Italicas, Gallicas, & Hispanicas bibliothecas sollicitaui, & quæ ad institutum meum facerent, per amicos inde petii. Quæ in re quamquam funesta & deploranda horum temporum bella multum mihi offecerunt; Dei tamen beneficio, & amicorum auxilio, ita in eo negotio profeci, vt, qui æqui talium sunt æstimatores, operæ non aspernandæ testimonium mihi haud grauate perhibituri videantur. Primum enim tres scriptores, toties & tamdiu a doctis expetitos, hoc volumine cũ ceteris exhibeo: Fastos *nempe,* Pæaniam, & Zosimum. *nam* Olympiodori ἐκλογὰς, & Imperatorum seriem Chronologicam, *ob voluminis exiguitatẽ, additamenti loco habeo. Deinde in collocatione syntagmatis ea est a me obseruata series, vt* Fasti, *velut prima historiæ elementa, præirent; & in eis ipsis talia Græcis pariter ac Latinis adhiberentur scitamenta, quæ solidum lectoribus emolumentum afferre possent. His elementis post subiunctum est breue totius Romanæ historiæ compendium, ab* Eutropio *primum Latine, post a* Pæania *Græco sermone conscriptum; ab vrbe condita vsque ad Valentinianum & Valentem Augg. deductum. Exinde, quoniam alia vniuersalis historiæ breuiaria nõ suppetebant, ad Augustæ historiæ scriptores accessum est, eos qui de vetustioribus ad nostra tempora manserunt superstites;* Dionis *inquam* epitomen Xiphilinianã, Herodianum, & Zosimum. *Quorum vt tragicæ granditati subiungere libuit partim comica, partim satyrica dicacitate notatos a* Iuliano Cæsares: *ita totam historiam* Suidæ collectaneis *claudere visum est: quippe quæ res ecclesiasticas, a superioribus scriptoribus, velut ethnicis, omissas, politicis nonnusquam interserunt. Præterea quia non satis erat noua & apte digesta repræsentare, id etiam in primis allaboratum est, vt quam emendatißima darentur omnia. Quamobrem omni studio, magno labore ac sumptu, conquisita & collata sunt bona cuiusque auctoris exemplaria, tam manuscripta quam typis expressa. congesta item quæ a criticis, vel ad Latini, vel ad Græci textus expolitionem sparsim* notata *reperiebantur. Ad quæ vt ex meo quoque penu multa paßim adieci, ita duos locupletißimos operi sub finem* Indices *apposui: quos quanto labore confeci, tantam eruditis vtilitatem allaturos confido. Exteriora etiam operi adhibita sunt ornamenta; talis nempe charta, tales typi, talia item cetera, vt operis argumento, quo ad eius fieri posset, responderent. Nihil denique omissum quod tam angusto, tamque difficili tempore, a meæ*

conditio-

conditionis homine præstari potuisse videatur. Eo sane opus est perductum, vt non modo studiosorum hominum, sed etiam magnorum principum bibliothecis ornamento esse queat. Quod opus cur tibi præcipue dicatum voluerim, illustris ac generose mæcenas, vnam supra causam exposui. Sed accedunt etiam aliæ. Primum enim ex ea bibliotheca, quam generosus & illustris patruelis tuus, HVLDRICHVS, *vir æterna memoria dignus, Electorali Palatinatui moriens legauit, multa & præclara nobis ad hanc editionem suppeditata sunt auxilia. cuius beneficii gratiam vt illustrißimorum principum clementiæ acceptam ferri par est, ita vestræ quoquè domui non exigua eius gloriæ pars debetur. Deinde ciuium quoque & clientum vestrorum opera non parum in hoc opere sum adiutus. Vt enim e Xylandri vestri bibliotheca & scriptis aliquammulta mihi obuenerunt adiumenta: ita Dauid Hœschelius, vir ob eruditionis, diligentiæ, probitatisq; laudes tibi cõmendatus, partim e suo penu, partim e Wolfii vestri thesauris, multas & bonas mihi suggessit symbolas. Quæ vt per clientes ex inclyta domo vestra promanarũt, sic per me ad eandem referri par esse videbatur. Tu ergo generose atq; inclyte patrone, insigne hoc, multisq; nominibus amplitudini tuæ debitũ opus serena fronte accipies, meq; ac studia mea de meliore nota tibi commendata habebis. Quod vt confidentius mihi pollicear, efficiunt cum aliæ, tum insignes illæ a maioribus ad te propagatæ virtutes, litterarum & litteratorum amor, in studiorum seminariis propagandis liberalitas, in bibliotheca optimis quibusque libris amplificanda magnificentia; & talis eruditio, quæ de laboribus ad publicam vtilitatem susceptis recte iudicare poßit.* DEVS *opt. maximus, a cuius bonitate bona profluunt omnia, hæc virtutum ornamenta in te, totaq; domo vestra, magis ac magis adaugeat; vt & diuinæ & humanæ philosophiæ studiosis ad prædicandam benignitatem vestram omni æuo suppetat materia. Francofurdi apud Andreæ Wecheli heredes, kal. April. anni a Seruatore nato* MDXC.

Fridericus Sylburgius lectori S.

IN hoc syntagmate quid a nobis sit præstitum, etsi iam ante in specialibus partim auctoris cuiusque, partim adnotationum præfationibus, sat copiose est expositum; tamen hic quoque, vt vno aspectu pateant omnia, breuiter exponam, amice lector. FASTOS GRÆCOS, *a Sigonio & Panuinio toties laudatos, a nemine hucusque publicatos, e Græco Chronico transcriptos damus. Eorum partem aliquam mihi communicarat illustris vir, Ioannes Vincentius Pinellus. Eam ego partim recensui, partim suppleui e Chronico vetere, quod ex Antonii Augustini bibliotheca in Hispaniis ante aliquot annos ab Andrea Darmario Cretensi descriptum, Isaacus Casaubonus iustis conditionib. in meam possessionem transmisit. In eo libello Græcolatina est consulum nomenclatura, a primis consulib. vsq; ad* XVIII *Heraclii consulatũ deducta. Quæ quia nonnusquam manca est, nonnusquam deprauata, Latinam descriptionem, ex Onuphrii Panuinii Fastis desumptam, e regione illi apposui, vt normam aliquanto accuratiorem. Annos vrbis in exteriori margine adscripsi; eosq; duplices, Varronianos, & Capitolinos: quos Græcæ quoq; nomenclaturæ adieci; licet id Chronicon diuersam annorum rationem sequatur. In Olympiadum enumeratione suã vtrisq; Fastis seriem conseruaui: Annos Christi & Indictiones in Latinis dumtaxat Fastis expressi.* EVTROPII *superiores editiones, Schonhouii & Vineti, cum Fuldensi exemplari peruetusto, contuli; nonnusquã etiam cum Paulo Diacono, eius scriptoris interpolatore. Græcum eius metaphrasten,* PÆANIVM, *seu* PÆANIAM, *e Francisci Pithœi bibliotheca nobis impetrauit Ioannes Opsopœus. qui liber etsi passim corruptus est, duobusque locis mancus, & fine mutilus; in nonnullis etiam a Latini textus vestigiis discedit: tamen non absque fructu in plerisque legi & coniungi cum Latino textu potest. Suidam vero aliam Eutropii paraphrasin secutum esse, forsan Capitonis Lycii, ex eiusdem collectaneis, sub finem huic volumini additis, nostrisq; adnotationibus, est perspicuum. In* DIONIS EPITOME XIPHILINIANA, *ad Roberti & Henrici Stephani editiones adhibui Palatinæ bibliothecæ codicẽ m. s. deinde duorum doctissimorum virorum exemplaria impressa, multisque in locis emendata, Ioachimi Camerarii, & Guilielmi Xylandri: tum emendationes & coniectationes a Dauide Hœschelio partim ex Hieronymi Wolfii libro, partim aliunde collectas: demum correctiones &* ἑτερογραφίας, *quas e Georgii Merulæ vetere codice m. s. desumptas Andreas Schottus ex Hispaniis ad me nuper misit. Sed & Dionem ipsum passim adii, & ambos interpretes, Guilielmum Blancum, & Guilielmum Xylandrum.* IN HERODIANO *secutus sum nouissimam editionem Henrici Stephani: consului tamen etiam vetustiores; Venetam, Aldi; ac Basileensem vtramque, Ioannis Walderi, & Henrici Petri. Præterea* V. C. *Erricus Memmius per Ioannem Opsopœũ nobis communicauit quas in vtrumq; textum, Græcum & Latinum, doctissimorum Græcæ linguæ in Parisiensi academia professorum habebat animaduersiones: quarum partem Henrici Stephani, partem meis adnotationib. interserui, partem in Indices reieci, prout loci ferebat commoditas. Nouissime omnium e libro m. s. quasdam emendationes & scripturæ variationes suppeditauit Andreas Schottus, laboriosus vetustatis rimator.* IN ZÓSIMO *duobus sum vsus libris m. s. quorum alterum, e Ioannis Leunclauii apud Fr. Pithœum codice transcriptum, & a Ioanne Opsopœo cum archetypo collatũ, suppeditauit* V. C. *Aimerius Thuanus: alterum communicauit Palatinorum Electorum splendidissima bibliotheca. Hæc exemplaria in priorib. duob. libris cum Stephani editione; in posterioribus, inter se ipsa contuli: Leunclauius etiam ipse ambo recensuit, & Latinam versionem ex ista collatione ita interpolauit, vt noua pene in lucem nunc prodeat.* IVLIANI CÆSARVM *vnicam dumtaxat editionem nancisci licuit; eam videlicet qua omnia Iuliani opera Parisiis ante aliquot annos, Petri Martinii & Caroli Cantoclari auspiciis, in lucem sunt emissa.* OLYMPIODORI ἐκλογὰς *e Francisci Pithœi bibliotheca nobis Ioannes Opsopœus impetrauit; ego Latinitate donaui.* SVIDÆ ἐκλογὰς, *i. a Suida collectas Cæsarum vitas, ante aliquot annos Græce ac Latine in lucem ediderat Hermannus Witekindus. cuius editionis exemplar cum initio inuenire non possem, in auxilium adscitis Suidæ historicis, ab Hieronymo Wolfio Latino sermone publicatis, nouam collectionem institui; eamque ita sum persecutus, vt cum postea Witekindi editionem nactus, eã cum mea contulissem, accessiones aliquot a me factas esse animaduerterem.* IMPERATORVM CATALOGVM CHRONOLOGICVM *priorem ego ex Antiquitatib. Constantinopolitanis, Palatinæ bibliothecæ libro, exscripsi: posteriorem, ex alia quadam m. s. Temporum computatione Græca excerpsi: eisdemque Latinam interpretationem e regione apposui. Ad has exemplarium suppetias assumpsi quæ apud nostrorum temporum criticos inueniebam; Italos nempe, Carolum Sigonium, Onuphrium Panuinium, Petrum Victorium: Gallos, Ioannem Brodæum, Adrianum Turnebum, Henricum Stephanum, Iosephum Scaligerum, Petrum Fabrum, Petrum Pithœum, Isaacum Casaubonum: Germanos, Ioannem Hartungum, Iustum Lipsium, Paulum Leopardum, Ludouicum Carrionem, & alios. His ergo auxiliis Græcum pariter ac Latinum cuiusque libri textum, quantum fas esse videbatur, emen-*

Digitized by Google

tur, emendaui: de suspectis & dubiis, seorsum in Notationum libro nunc aliorum, nunc meam sententiam exposui, sua cuique fideliter assignata symbola. Interpretum versiones intactas reliqui, praesertim Politiani, Leunclauii, Cantoclari, Wolfii. In Blanci versione vt Xylander quaedam non sine caussa emendarat; ita ego quoq; pauca quaedam, quae manifestum habebant vitiũ, corrigere non sum veritus: In ceteris sicubi diuersum ab interpretib. sentirem, in Notationum libello meam exposui sententiam. Cum porro alii ante me in horum auctorum nonnullos adnotationes ediderint, in Dionis epitome, Xylandri adnotationes seorsum posui; Stephaneas, numero pauciores, meis interserui. Contra, in Herodiano, Stephani adnotationibus, per singulas paginas cũ textu propagatis, Memmianas, meas & aliorum interserui, modo nota quapiam distinctas, modo vncis inclusas; vt a Stephaneis possent discerni. In Zosimo, Stephaneas & Leunclauianas meis interspersi: & viceuersa in Iuliani Caesarib. Cantoclari Notis meas inserui. Praeterea cum adnotationum multae, praesertim in scriptura discrepantia, tales essent vt non vni & alteri loco, nec vni & alteri auctori, sed etiam plurib. inseruirent; quae generali expositione comprehendi poterant, in INDICES *retuli, vel Latinum, vel Graecum: atque ita per ambo Inuentaria eas digessi, vt Lexici quendam vsum praestent & huic volumini, & aliis eiusdem argumenti scriptoribus; reipsa multoties expertus quantam vtilitatem afferat ista Indicum accurata concinnatio. Annos vrbis in Fastis & Eutropio ad oram apposui: in ceteris auctoribus, quoniam infrequentior est eorum adnotatio, praetermisi: Principum dumtaxat seriem vel in summis paginis, vel in laterali margine annotasse contentus. In Latino textu quae pendulo & graciliori charactere sunt exarata, modo dicti alicuius citationem, modo aliud quidpiam notatu dignum indicant: in Herodiano autem, ab interprete omissa significant. Vncis quae inclusa sunt in Latinis interpretationibus, a Graeco textu absunt: in Eutropio autem & Graecis auctoribus quae his signis sunt inclusa, & ipsa vel ab exemplari aliquo absunt, vel omnino sunt superflua. Asterisci crucisve nota quib. est p̃fixa, de iis vel in Notationibus, vel in Indicib. aliquid adnotatũ est. Atq; haec sunt quae nostro labore in hoc syntagma sunt collata: cuius vt magna pars plane noua est, sic cetera ita sunt renouata, vt ad noua quam proxime accedant: ea etiam vsquequaque adhibita diligentia, vt fere nihil, quod quidem temporis spatium & rei difficultas tulerit, sit omissum. In qua Sparta exornanda vt doctis pro sua cuique symbola gratias me debere agnosco, ita non exiguum eorum est beneficium, quorum sumptib. hanc reip. operam nauaui. in quo genere cum primas sibi vindicent Wecheli heredes, Marnius & Aubrius; quorum quotidianis impensis octauum iam annum in hac prouincia versor: proxima illustrissimis clementissimisque Hassiae meae principibus debetur gratia; qui, vt promptius diligentiusque in hoc studiorum genere pergam, annuum mihi honorarium in illustri academia Marburgensi, velut extraordinario professori, pro innato erga bonas litteras studio, decreuerunt. Tu, lector, labore nostro fruere, benignisque patronis & adiutorib. optima quaeque mecum precare. In primis autem eos candorem nostrum imitari velim, qui Pompilii Amasaei lucubrationes Polybianas, ab optimo doctissimoque sene ante obitum nobis promissas, hucusque detinent. cum enim ille vigilias suas nõ tineis & blattis, sed publicae studiosorũ vtilitati destinarit; & ipsi & reip. fit iniuria, si diutius eae supprimantur. & cum pars earum lucubrationum ad nos iam peruenerit, ceteras quoque laboris istius partes mitti, foedamque plagii notam omnibus modis amoueri par est. Vale.*

CONTINENTVR HOC SYNTAGMATE:

FASTI Latini & Gręci, a primis consulibus Bruto & Collatino, vsq; ad XVIII consulatum Heraclii augusti: hoc est, ab anno vrbis CCXLIIII, vsque ad annum eiusdem MCCCLXXX, pag. I.

EVTROPII Breuiarium historiæ Romanæ; eiusdemq; Græca metaphrasis Pæanii; ab vrbe condita vsque ad Valentinianum & Valentem augustos, h.e. vsque ad annum vrbis MCXVII, p. 63

DIONIS Epitome, per Ioann. Xiphilinum facta, XXV Imperatorum historiam complectens, a Cn. Pompeio & C. Iulio Cæsare vsque ad Alexandrũ augustũ; h.e. ab anno vrbis DCLXXXIIII, vsque ad ann. eiusdem DCCCCLXXXI, p. 137

HERODIANI suorum temporum historia, decem Imperatorũ res gestas continens; a morte Marci vsque ad initium Gordiani III: h. e. ab anno vrbis DCCCCXXXII, vsque ad ann. eiusdem DCCCCXC, p. 463

ZOSIMI Noua historia, Herodiani seriem, post breuem superiorũ temporum repetitionẽ, continuans, vsque ad Honorium & Theodosium iuniorem; h.e. vsque ad annum vrbis MCLXIIII, Christi CCCCXII, p. 632

IVLIANI CÆSARES, i. per satyram quandam inducti Principes Romani, a Iulio Cæsare vsque ad Constantinum & filios, p. 832

EX OLYMPIODORO per Photium excerpta, de rebus sub Theodosio minore gestis, p. 853

E SVIDA excerptæ Cęsarum vitæ, a C. Iulio Cęsare, vsque ad Theophilum Michaelis Amorræi filium. quæ si essent integræ, ad MDLXXX annorum hoc volumine cõtineretur historia; p. 856

IMPERATORVM Chronologica series duplex: prior, a Iulio Cæsare vsq; ad Michaelẽ Comnenum; posterior, a Iulio Cæsare vsque ad Constantinum & Romanum eius socerum, p. 894

Adnotationes, & Rerum verborumque geminum Inuentarium, Græcum & Latinum, p. 908

IMPERATORVM, QVORVM RES GESTÆ HOC volumine narrantur, catalogus.

Cn. Pompeius Magnus 137,7
1 C. Iulius Cæsar 151, 24: & 103,34: 833, 3: 841, 5: 849, 16: 856,2
2 Cæsar Octauianus Augustus 161, 1: & 105, 41: 635,7: 834,4: 845,9: 849, 38: 856,6
3 Tiberius 222,31: & 107,1: 635,45: 834, 19: 857,1
4 Caius Caligula 245,1: & 107,13: 636, 4: 834,35: 857,38
5 Claudius 257,1: & 107,24: 636,7: 834, 38: 858,42
6 Nero 267,4: & 107, 44: 636,9: 835,5: 859,39
7 Galba 303,1: & 108,34: 835,13
8 Otho 305,34: & 109,1: 835,13: 860,44
9 Vitellius 308, 20: & 109, 24: 835, 13: 861,5
10 Vespasianus 317,1: & 110, 8: 636,13: 835,17: 861,33
11 Titus Vesp. 324,8: & 111,4: 636,13: 835, 20: 862,10
12 Domitianus 329,1: & 111,35: 636, 14: 835,21: 863,3
13 Nerua 337, 28: & 112,32: 636,20: 835, 23: 864,19
14 Traianus 339,25: & 112, 43: 636, 20: 835,32: 846,12: 850,13: 864,26
15 Adrianus 351,1: & 114,24: 636,20: 835, 36: 865,4
16 Antoninus Pius 361, 23: & 115,6: 636, 21: 836,1: 866,24
17 Marcus Antoninus philosophus 363, 11: & 115,28: 636,22: 836,5: 847,8: 850, 24: 867,36
18 Commodus 374,24: 467, 28: & 117, 25: 636, 25: 836,15: 869,1
19 Pertinax 386,15: 489,4: & 117,37: 636, 29: 836,18
20 Iulianus 391,20: 499,28: & 117,43: 636,37: 869,25
21 Seuerus 395,38: 509,32: & 118,6: 637, 7: 836,23: 869,28
22 Antoninus Caracalla 425,30: 539,17: & 118,36: 637,30: 836,28: 871,1
23 Macrinus 439, 24: 556,31: & 119, 9: 638,2: 836,29: 872,9
24 Auitus, seu Antonin° Heliogabalus 444,1: 566,30: & 119,15: 638,7: 836,30
25 Alexander 450,30: 574,6: & 119, 24: 638,19: 836,31: 872,14
26 Maximinus 587, 41: & 120,2: 639, 15: 872,37
27 Maximus & Balbinus 617,6: & 120, 14: 640, 10
28 Gordianus 621,32: & 120, 22: 640,31
29 Philippus 642,38: & 120,34
30 Decius 643,6: & 120,43: 873,13
31 Gallus & Volusianus 644,5: & 121,5
32 Valerianus & Gallienus 646,4: &
33 121,15: 836,40
34 Claudius 652,20: & 122,28: 837,7
35 Aurelianus 654,30: & 123, 1: 837,11: 873,30
36 Tacitus 662,16: & 124,10
37 Probus 663,20: & 124,17: 837,20
38 Carus & Carinus 124,34: 838,1:
39 874,1
40 Diocletianus & Maximianus Her-
41 culius 125,18: 671,33: 838,3: 874,27
42 Constantius & Maximianus Gale-
43 rius 128,14: 672,1: 838,4
44 Constantinus & Licinius 672, 9: &
45 128,44: 838,24: 875,27: Constantinus solus 130, 5: 685,10: 847,19: 851,32: 852,16
46 Constantini filii, Constantinus, Constantius, Constans 691,31: &
47 131,35: 838,27: Constantius solus 694,17: & 131,27: 852,22
48 Iulianus 713,4: & 133,12: 876,38
49 Iouianus 729,26: & 133,27: 878,9
50 Valentinianus & Valens 734, 24: 879,17
51 Valens & Gratianus 746,16: 880,1
52 Gratianus & Theodosius 751, 10: 880,30
53 Theodosius & Valentinianus iu-
54 nior 761,40: 880,44. Theodosius solus 776,11: 881,28
55 Arcadius & Honorius 780,3
57 Honorius & Theodosius minor
58 806,45: 882,25
62 Marcianus 883,20
63 Leo 883,26
67 Zeno 884,19
68 Basiliscus 885,14
70 Anastasius 886,31
73 Iustinianus 888,1
75 Tiberius 888,41
76 Mauricius 889,17
78 Heraclius 889,40
Iustinianus Rhinotmetus 890,30
Philippicus Bardanes 891,24
Artemius 891,37
Constantinus Copronymus 891,45
Michael 892,35
Theophilus 893,1

FASTI CONSVLARES DVPLICES; PRIMVM GRÆCI, CVM INTERPRETATIONE LATINA, E VETERE CHRONICO m.s. excerpti: deinde Latini, e Panuinianis Fastis & eorundem Appendice descripti.

FRID. SYLBVRGIVS candido lectori S.

QVEMADMODVM superiores duos tomos a Fastis cõsularibus, velut primis elementis, exordiri visum est; ita hunc tertium, Græcis scriptoribus dicatum, à Græcis fastis auspicari libuit; præsertim cum illi a Carolo Sigonio & Onuphrio Panuinio, accuratissimis antiquitatis scrutatoribus, toties laudati, a nemine hucusq. in lucem fuerint editi. Eorum apographum duplex ab Antonio Augustino, viro amplissimo, & de antiquitate præclare merito, profectum esse intelligo: alterum, breuius, vsq. ad Antonini Caracallæ imperium: alterum, prolixius, vsq. ad imperium Heraclii deductũ. Prius, Sigonio primum communicatum, peruenit post etiam ad alios: nuper autem ab Ioanne Vincentio Pinello, & Antonio Ricobono, viris vt doctrina clarissimis, ita etiã vetustatis instaurandæ studiosissimis, Patauio ad nos missum est. Alterum, quod Panuinius ab eodem Antonio Augustino se accepisse, aliquot in locis testatur, diu per amicos hinc inde perquisiui. Tandem præter exspectationem non ὅλοκλῆ illa se obtulit, sed ipsum Chronicon, e quo consulum seriem ab aristocratiæ initio, vsque ad Heraclii XVIII consulatum, idem Antonius Augustinus exscriptã Panuinio impertiuerat. Id Chronicon primum in Siciliæ vetusta bibliotheca est inuentum ab Hieronymo Surita: deinde ab Antonio Augustino prius in Italiam, post in Hispaniam trãslatum. Ex eo descriptum exemplar Andreas Darmarius, Græcus librarius, Isaaco Casaubono, cum aliis nonnullis libris veteribus, vendidit: Casaubonus mihi hoc vere iustis conditionibus emancipauit. Cuius vt aliquæ primitiæ ocius in publicum exirent, primum eam Fastorum partem, quam a Pinello & Ricobono acceperam, cum meo exemplari contuli, & simul Latine exposui: deinde reliquam partem, a Caracallæ anno quarto, vsque ad Heraclii XVIII consulatum, in quo Chronicon nostrum desinit, eadem methodo qua inchoata erat ista Fastorum ratio, pertexui. Res gestas vniciuiq. cõsulatui subiectas, de industria omisi; primum, quia diuersarum gentium erant; deinde, quia illæ quæ proprie huc pertinent, ab huius tomi auctorib. sat prolixe sunt tractatæ: tum, quia idipsum Chronicum cum aliis eiusdem argumenti Chronologiis alio tempore commodiore in publicum emittere statui. Porro quoniam Græci fasti aliquot locis mutili, nonnusquam deprauati sunt, alicubi etiam a Latinis discrepant; Latinos ex Panuinii editione Græcis e regione apponendos censui; vt alteri alteros nunc explerent, nunc explanarent aut corrigerent. Olympiadas Græcus auctor ad Heraclium vsq. continuauit: Panuinius in Constantini magni temporib. intermisit, & Indictiones pro illis posuit. Eas, vt apud vtrũq. auctorem reperi, interiori margini bona fide adscripsi. Annos ab vrbe condita, in exteriori margine notaui: in quibus prior numerus est Varronis & aliorum insignium auctorum; posterior, Verrii Flacci & Capitolinarum tabularum. Expressit vero & Panuinius vtrumq. numerum in prioribus duobus Fastorum libris: in posterioribus autem, & in Commẽtario, Varronianam numerationem, vt receptiorem, est secutus: nec ego aliam mihi rationem hic sequendam existimaui. quapropter Græcis quoq. eosdem numeros ex aduerso apposui; vt conferendi via esset expeditior. A Varrone autem Græcus auctor quantum distet, scire si cupias, Varro Olympiadis sextæ anno tertio; hoc autem Chronicon, Olympiadis septimæ anno quarto vrbem conditam scribit: quinq. scilicet annis serius quam Varro tradidit. Annos Christi, Latinis litteris expressos, Panuinius numerare incipit ab anno vrbis 751, id est ab Augusti XIII & Siluani consulatu: Græcũ autem Chronicon a sequente consulatu, Lentuli & Pisonis; quem annum ab orbe condito idem Chronicon statuit 5507. Hæc tibi significanda duxi lector: tu eis vtere fruere, primisque huius beneficii auctoribus Pinello, Ricobono, & Casaubono, si alias referre gratias nequis, saltem optima queq. mecum precare. Francof. Kal. Maii MDLXXXIX.

ΟΛΥΜΠΙΑΣ πέ

Ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου ἤρξαντο οἱ Ῥωμαίων ὕπατοι χρηματίζειν καὶ διοικεῖν τὰ Ῥωμαϊκὰ πράγματα, ἐπὶ ἔτη τϟδ', τουτέστιν ἕως δευτέρου ἔτους καὶ αὐτοῦ ρπγ' Ὀλυμπιάδος, ὑπατίας Λεπίδου καὶ Πλάγκου, ἤγουν καὶ ἐπὶ τὸ α' ἔτος Γαΐου Ἰουλίου [Καίσαρος,] καὶ ἕκτον Κλεοπάτρας.

OLYMPIAS LXXXV.

Ab hoc tempore cœperunt Romæ cõsules capessere & administrare rempubl. Romanã, ad annos CCCXCIIII, hoc est vsq; ad secundũ annũ CLXXXIII Olympiadis, consſ. Lepido & Planco; siue ad primum annum C. Iulii Cæsaris, & sextum Cleopatræ.

A.V.C.	Ὀνομασίαι τῶν ἐν Ῥώμῃ ὑπάτων.	*Nomenclatura consulum Rom.*	OLYMP.
244	Βρούτου καὶ Κολλατίνου	Bruto & Collatino	
	Πουβλικόλα καὶ Λουκρητίου	Publicola & Lucretio	
	Πουβλικόλα τὸ δεύτερον, καὶ †Πουπλίου	Publicola II, & †Puplio	
	Πουβλικόλα τὸ γ', καὶ Λουκρητίου τὸ β'	Publicola III, & Lucretio II	
250	Μενενίου καὶ †Ποσουμιανοῦ	Menenio & †Postumiano	πϛ'
	Τρικόστου καὶ Βιτελλίνου	Tricosto & Vitellino	86
	Ἀρούγκου καὶ Φλάβου	Arunco & Flauo	
	Καμερίνου καὶ Λόγγου	Camerino & Longo	
	Ἐλούα καὶ Γεμίνου	Elua & Gemino	πζ'
	Φλάβου τὸ β', καὶ Σικούλου	Flauo II, & Siculo	87
	Ἀτρατίνου καὶ Αὐγουρίνου	Atratino & Augurino	
	Ἄλβου καὶ Κελεμοντάνου	Albo & Cœlimontano	
	Σαβίνου καὶ Πρίσκου	Sabino & Prisco	πη'
260	Κελεμοντάνου τὸ β', καὶ Γεμίνου τὸ β'	Cœlimontano II, & Gemino II	88
260	Ἀρούγκου τὸ β', καὶ Βιτελλίνου τὸ β'	Arunco II, & Vitellino II	
	Μακρίνου καὶ Αὐγουρίνου τὸ β'	Macrino & Augurino II	
	Αὐγουρίνου τὸ γ', καὶ Ἀτρατίνου τὸ β'	Augurino III, & Atratino II	πθ'
	Καμερίνου καὶ Φλάβου	Camerino & Flauo	89
	†Τύλλου καὶ Ῥούφου	†Tullo & Rufo	
	Ναυτίου καὶ Ῥούφου τὸ β'	Nautio & Rufo II	
	†Λούσκου καὶ Σαβίνου	†Lusco & Sabino	ϙ'
	†Ρουτιλίου καὶ Βιτελλίνου	†Rutilio & Vitellino	90
	Φαβίου καὶ Μαλογινησίου	Fabio & Maluginense	
270	Μαμέρκου καὶ Φαβίου τὸ β'	Mamerco & Fabio II	
270	Φαβίου τὸ γ' καὶ †Βολισίου	Fabio III, & †Volisio	ϙα'
	†Τερτύλλου καὶ Φαβίου τὸ δ'	†Tertullo & Fabio IIII	91
	†Σαβίνου καὶ Φούσου	†Sabino & Fuso	

Kirin-

NOMENCLATVRA CONSVLVM ROMANORVM; DECEMVIRORVM ITEM ET TRIBVNORVM CONSVLARI POTESTATE creatorum: adhæc Imperatorum, ab Octauiano Augusto vsque ad Heraclium Aug. hoc est vsque ad ann. vrbis 1380.

Ex Fastis Onvphrii Panvinii.

Olymp.			A.V.C.
			244
	L. Iunius Brutus	*L. Tarquinius Collatinus*	244
68	*P. Valerius Poplicola* II	*T. Lucretius Tricipitinus*	
	P. Valerius Poplicola III	*M. Horatius Puluillus* II	
	Sp. Lartius Flauus	*T. Herminius Exquilinus*	
	M. Valerius Volusus	*P. Postumius Tubertus*	
69	*P. Valerius Poplicola* IIII	*T. Lucretius Tricipitinus* II	250
	P. Postumius Tubertus II	*Agrippa Menenius Lanatus*	250
	Sp. Caßius Viscellinus	*Opiter Virginius Tricostus*	
	Postumus Cominius Auruncus	*T. Lartius Flauus*	
70	*Ser. Sulpicius Camerinus*	*M. Tullius Longus*	
	P. Veturius Geminus	*T. Æbutius Helua*	
	T. Lartius Flauus II	*Q. Clœlius Siculus*	
	A. Sempronius Atratinus	*M. Minucius Augurinus*	
71	*A. Postumius Albus*	*T. Virginius Tricostus Cœlimontanus*	
	Ap. Claudius Regillensis Sabinus	*P. Seruilius Priscus*	
	A. Virginius Tricostus Cœlimontanus	*T. Veturius Geminus Cicurinus*	260
	Postumus Cominius Auruncus II	*Sp. Caßius Viscellinus* II	260
72	*T. Geganius Macerinus*	*P. Minucius Augurinus*	
	M. Minucius Augurinus II	*A. Sempronius Atratinus* II	
	Q. Sulpicius Camerinus Cornutus	*Sp. Lartius Flauus* II	
	C. Iulius Iulus	*P. Pinarius Mamercinus Rufus*	
73	*Sp. Nautius Rutilus*	*Sex. Furius Medullinus Fusus*	
	C. Aquillius Tuscus	*T. Sicinius Sabinus*	
	Proculus Virginius Tricostus Rutilus	*Sp. Caßius Viscellinus* III	
	Q. Fabius Vibulanus	*Ser. Cornelius Maluginensis Cossus*	
74	*L. Aimilius Mamercinus*	*K. Fabius Vibulanus*	270
	M. Fabius Vibulanus	*L. Valerius Volusus Potitus*	270
	C. Iulius Iulus	*Q. Fabius Vibulanus* II	
	K. Fabius Vibulanus II	*Sp. Furius Medullinus Fusus*	

A.V.C.			OLYMP.
	Κικιννάτου κ̀ Φαβίου ὕ ε'	Cincinnato & Fabio V	
	† Ρουτιλίου κ̀ Φαβίου ὕ ϛ'	† Rutilio & Fabio VI	ϟβ'
	Αἰμιλίου κ̀ † Ἑρκουλίνου	Æmilio & † Herculino	92
	Λανάτου κ̀ † Πουβλικίου	Lanato & † Publicio	
	† Ρουτιλίου ὕ β', κ̀ Στρούκτου	† Rutilio II, & Structo	
	Ναυτίου κ̀ Πουβλικόλα	Nautio & Publicola	ϟγ'
280	Μαλλίου κ̀ Φουρίου	Mallio & Furio	93
280	Αἰμιλίου ὕ β', κ̀ Ἰουλίου	Æmilio II, & Iulio	
	Πιναρίου κ̀ Φούσου	Pinario & Fuso	
	Σαβίνου κ̀ Καπιτωλίνου	Sabino & Capitolino	ϟδ'
	Αἰμιλίου ὕ γ', κ̀ Βαλερίου	Æmilio III, & Valerio	94
	Κελεμοντάνου κ̀ Πρίσκου	Cœlimontano & Prisco	
	Κελεμοντάνου ὕ β', κ̀ Πρίσκου ὕ β'	Cœlimontano II, & Prisco II	
	Αἰμιλίου ὕ δ', κ̀ Βιβουλανοῦ	Æmilio IIII, & Vibulano	ϟε'
	† Ρηγιλλιανοῦ κ̀ Φούσκου	Regillano & Fusco	95
290	Πρίσκου κ̀ † Φλάβου	Prisco & † Flauo	
	Τρικιπιτίνου κ̀ Βετουρίου	Tricipitino & Veturio	
	Γάλλου κ̀ Καμερίνου	Gallo & Camerino	ϟϛ'
	Πουβλικόλα ὕ β', κ̀ Σαβίνου	Publicola II, & Sabino	96
	Βιβουλανοῦ ὕ β', κ̀ Μαλογινησίου	Vibulano II, & Maluginense	
	Ναυτίου κ̀ † Ἀτρατίνου	Nautio & † Atratino	
	† Πουβλιλίου κ̀ Ἱλαριανοῦ	† Publilio & Ilariano	ϟζ'
	Μαξίμου κ̀ Βεργινίου	Maximo & Verginio	97
	Ρόγου κ̀ Βετουρίου	Rogo & Veturio	
300	Καπιτωλίνου κ̀ † Οὐάρου	Capitolino & † Varo	
300			
	† Φήστου κ̀ Κυιντίλλου	† Festo & Quintillo	ϟη'
	Λανάτου κ̀ Καπιτωλίνου ὕ β'	Lanato & Capitolino II	98

Βαρβάτι

Olymp.			A.V.C.
75	*Cn. Manlius Vulso*	*M. Fabius Vibulanus II*	
	K. Fabius Vibulanus III	*T. Virginius Tricostus Rutilus*	
	L. Aimilius Mamercinus II	*C. Seruilius Structus Ahala*	
	M. Horatius Puluillus	*T. Menenius Lanatus*	
76	*A. Virginius Tricostus Rutilus*	*Sp. Seruilius Structus*	
	P. Valerius Poplicola	*C. Nautius Rutilus*	
	A. Manlius Vulso	*L. Furius Medullinus Fusus*	280
	L. Aimilius Mamercinus III	*Vopiscus Iulius Iulus*	280
77	*L. Pinarius Mamercinus Rufus*	*P. Furius Medullinus Fusus*	
	T. Quinctius Capitolinus Barbatus	*Ap. Claudius Regillensis Sabinus*	
	L. Valerius Volusus Potitus II	*Ti. Aimilius Mamercinus*	
	A. Virginius Tricostus Cælimontanus	*T. Numicius Priscus*	
78	*T. Quinctius Capitolinus Barbatus II*	*Q. Seruilius Priscus Structus*	
	Ti. Aimilius Mamercinus II	*Q. Fabius Vibulanus*	
	Sp. Postumius Albus Regillensis	*Q. Seruilius Priscus Structus II*	
	Q. Fabius Vibulanus II	*T. Quinctius Capitolinus Barbatus III*	
79	*A. Postumius Albus Regillensis*	*Sp. Furius Medullinus Fusus*	290
	P. Seruilius Priscus	*L. Æbutius Helua*	290
	L. Lucretius Tricipitinus	*Sp. Veturius Crassus*	
	P. Volumnius Amintinus Gallus	*Ser. Sulpicius Camerinus Cornutus*	
80	*P. Valerius Poplicola II*	*C. Claudius Regillensis Sabinus*	
	Q. Fabius Vibulanus III	*L. Cornelius Maluginensis Cossus*	
	C. Nautius Rutilus II	*L. Minucius Augurinus*	
	C. Horatius Puluillus	*Q. Minucius Augurinus*	
81	*M. Valerius Maximus*	*Sp. Virginius Tricostus Cælimontanus*	
	T. Romilius Rocus Vaticanus	*C. Veturius Geminus Cicurinus*	
	Sp. Tarpeius Montanus Capitolinus	*A. Aterius Fontinalis*	300
	Sex. Quinctilius Varus	*P. Curiatius Trigeminus*	300
82	*P. Sestius Capitolinus*	*L. Menenius Lanatus*	
	Ap. Claudius Craßinus Regillensis	*T. Genucius Augurinus*	
	Iis abdicatis, Decemuiri consulari potestate facti:		
	Ap. Claudius Craßinus Regillensis	*Sp. Postumius Albus Regillensis*	*Decemuiri*
	T. Genucius Augurinus	*Ser. Sulpicius Camerinus Cornutus*	
	Sp. Veturius Crassus	*T. Romilius Rocus Vaticanus*	
	C. Iulius Iulus	*P. Curiatius Trigeminus*	
	A. Manlius Vulso	*P. Sestius Capitolinus*	
	Ap. Claudius Craßinus Regillensis II	*Q. Fabius Vibulanus*	*Decemuiri*
	M. Cornelius Maluginensis Cossus	*M. Sergius*	
	L. Minucius Augurinus	*Q. Pætelius*	
	T. Antonius Merenda	*K. Duilius*	
	M'. Rabuleius	*Sp. Oppius Cornicen*	
	Ap. Claudius Craßinus Regillensis III	*Q. Fabius Vibulanus II*	*Decemuiri*
	M. Cornelius Maluginensis Cossus II	*M. Sergius II*	
	L. Minucius Augurinus II	*Q. Pætelius II*	
	T. Antonius Merenda II	*K. Duilius II*	
	M'. Rabuleius II	*Sp. Oppius Cornicen II*	

A.V.C.			OLYMP.
	.		
	Βαρβάτου ϗ Ποτίτου	Barbato & Potito	
	Ἑρμίνίου ϗ Τρικόστου	Hermenio & Tricosto	
	Μακρίνου ϗ Ἰουλίου	Macrino & Iulio	ϟθ'
	Φουρίου ϗ Καπιτωλίνου τὸ γ'	Furio & Capitolino III	99
	Γενυκίου ϗ Κουρτίου	Genucio & Curtio	
	.		
	.		
	.		
310	.		
310	Μακρίνου τὸ β', ϗ Καπιτωλίνου τὸ δ'	Macrino II, & Capitolino IIII	
	Βιβουλανοῦ ϗ Ἔλουα	Vibulano & Elua	ρ'
	†Πακέλλου ϗ Κράσσου	† Pacello & Crasso	100
	Μακρίνου τὸ γ', ϗ Λανάτου	Macrino III, & Lanato	
	†Μαλλίου ϗ Καπιτωλίνου τὸ ε'	† Mallio & Capitolino V	
	.		
	.		
	Μακρίνου τὸ δ', ϗ Φιδηνάτου	Macrino IIII, & Fidenate	ρα'
	Μαλουγινησίου ϗ Κράσσου	Maluginense & Crasso	101
	Ἰουλίου ϗ Βεργινίου	Iulio & Verginio	
	Καπιτωλίνου τὸ ς', ϗ Καμερίνου	Capitolino VI, & Camerino	
	.		
	.		
	.		
	.		
	Ποίνου ϗ †Μελίτωνος	Pœno & † Melitone	ρβ'
	Κράσσου ϗ †Τυλλίου	Crasso & † Tullio	102
	Τρικιπιτίνου ϗ Φιδηνάτου τὸ β'	Tricipitino & Fidenate II	
	Κόσσου ϗ Ποίνου τὸ β'	Cosso & Pœno II	
	Ἀξίλλα ϗ Μουγιλανοῦ	Axilla & Mugilano	ργ'
	.		103
	.		
	.		
	.		
	.		
330	.		
330	Ἀτρατίνου ϗ Βιβουλανοῦ	Atratino & Vibulano	
	.		
	.		
	Καπιτωλίνου τὸ ζ', ϗ Βιβουλανοῦ τὸ β'	Capitolino VII, & Vibulano II	
	.		
	.		
	.		
	.		
	.		
	.		

Μυγιλανοῦ

Olymp.			A.V.C.
	His abdicatis iterum creati consules		
	L.Valerius Poplicola Potitus	*M.Horatius Barbatus*	
83	*Lar Herminius Exquilinus*	*T.Virginius Tricostus Cælimontanus*	
	M.Geganius Macerinus	*C.Iulius Iulus*	
	T.Quinctius Capitolinus Barbatus IIII,	*Agr.Furius Medullinus Fusus*	
	M.Genucius Augurinus	*C.Curtius*	
84	*A.Sempronius Atratinus* / L. *Atilius Longus* / T.*Clælius Siculus* }	*Tribuni militum, consulari potestate. quibus abdicatis facti sunt conss.*	310
	L.*Papirius Mugillanus*	L.*Sempronius Atratinus*	
	M.Geganius Macerinus II	*T.Quinctius Capitolinus Barbatus* V	310
	M.Fabius Vibulanus	*Post.Æbutius Helua Cornicen*	
	C.Furius Fusus Pacilus	*M'.Papirius Crassus*	
85	*Proculus Geganius Macerinus*	L. *Menenius Lanatus* II	
	T.Quinctius Capitolinus Barbatus VI	*Agrippa Menenius Lanatus*,	
	Mam.Aimilius Mamercinus	L.*Quinctius Cincinnatus*	
	L.*Iulius Iulus*,	*Trib. mil. consulari potestate*	
	M.Geganius Macerinus III	L.*Sergius Fidenas*	
86	*M.Cornelius Maluginensis.Cossus*	L.*Papirius Crassus*	
	C.*Iulius Iulus* II	L.*Virginius Tricostus*	
	C.*Iulius Iulus* III	L.*Virginius Tricostus* II	320
	M.Fabius Vibulanus	*M.Foslius Flaccinator*	320
	L.*Sergius Fidenas*,	*Trib.mil. consulari potestate*	
87	L.*Pinarius Mamercinus Rufus*	L. *Furius Medullinus*	
	Sp.Postumius Albus Regillensis,	*Trib.mil. consulari potestate*	
	T.Quinctius Pennus Cincinnatus	C.*Iulius Mento*	
	L.*Papirius Crassus* II	L. *Iulius Iulus*	
	L.*Sergius Fidenas* II	*Hostus Lucretius Tricipitinus*	
88	*A.Cornelius Cossus*	*T.Quinctius Pennus Cincinnatus* II	
	C.*Seruilius Structus Ahala*	L.*Papirius Mugillanus* II	
	T.Quinctius Pennus Cincinnatus	C.*Furius Fusus Pacilus* } *T.mil.*	
	M.*Postumius Albinus Regillensis*	*A.Cornelius Cossus* }	
	A.Sempronius Atratinus	L.*Quinctius Cincinnatus* II } *T.mil.*	
	L.*Furius Medullinus* II	*L.Horatius Barbatus* }	
89	*Ap.Claudius Crassinus Regillensis*	*Sp. Nautius Rutilus* } *T.mil.*	330
	L.*Sergius Fidenas* II	*Sex.Iulius Iulus* }	
	C.*Sempronius Atratinus*	*Q.Fabius Vibulanus*	330
	L.*Manlius Vulso Capitolinus*	*Q.Antonius Merenda* } *T.mil.*	
	L.*Papirius Mugillanus*	L.*Seruilius Structus* }	
	T.Quinctius Capitolinus Barbatus	*N.Fabius Vibulanus*	
90	*T.Quinctius Pennus Cincinnatus* II	M.*Manlius Vulso Capitolinus* } *T.mil.*	
	L.*Furius Medullinus* III	*A.Sempronius Atratinus* II }	
	Agrippa Menenius Lanatus	*Sp.Nautius Rutilus* } *T.mil.*	
	P.*Lucretius Tricipitinus*	C.*Seruilius Axilla* }	
	M.*Papirius Mugillanus*	C.*Seruilius Axilla* II	
	L.*Sergius Fidenas* III	*Trib.mil.conf.potest.*	

P.Lucre-

Μυγιλαίνου τὸ β΄, καὶ †Ρυτιλίου	Mugilano II,& †Rutilio	
Αἰμιλίου καὶ †Ρυστικίου	Æmilio & †Rulticio	ρϑ΄
Κόσσου καὶ Μεδυλλίνου	Coſſo & Medullino	104

Olymp.				A.V.C.
	P. Lucretius Tricipitinus II	D. Seruilius Structus II	Tr.m.	
	Agrippa Menenius Lanatus II	Sp. Veturius Crassus		
91	A. Sempronius Atratinus III	M. Papirius Mugillanus II	Tr.m.	
	Q. Fabius Vibulanus	Sp. Nautius Rutilus II		
	P. Cornelius Cossus	. . Quinctius Cincinnatus	Tr.m.	
	C. Valerius Potitus Volusus	N. Fabius Vibulanus		
	Q. Fabius Vibulanus II	Cn. Cornelius Cossus	Tr.m.	
	P. Postumius Alb. Regill.	L. Valerius Potitus		340
	M. Cornelius Cossus	L. Furius Medullinus		340
92	Q. Fabius Ambustus	C. Furius Pacilus		
	M. Papirius Mugillanus	C. Nautius Rutilus		
	M'. Aimilius Mamercinus	C. Valerius Potitus Volusus		
	Cn. Cornelius Cossus	L. Furius Medullinus II		
93	C. Iulius Iulus	P. Cornelius Cossus		
	C. Seruilius Ahala	Trib. mil. cons. pot.		
	C. Valerius Potitus Volusus II	C. Seruilius Ahala II	Tr.m.	
	L. Furius Medullinus	N. Fabius Vibulanus II		
	P. Cornelius Rutilus Cossus	L. Valerius Potitus II	Tr.m.	
	Cn. Cornelius Rutilus Cossus	N. Fabius Ambustus		
	C. Iulius Iulus II	M'. Aimilius Mamercinus	Trib. mil.	
	T. Quinctius Capitolin. Barbatus	L. Furius Medullinus II		
	Q. Quinctius Cincinnatus	A. Manlius Vulso Capitolinus		
94	P. Cornelius Maluginensis	Sp. Nautius Rutilus III	Tr. mil.	
	Cn. Cornelius Cossus II	C. Valerius Potitus Volusus III		350
	K. Fabius Ambustus	M'. Sergius Fidenas		
	M'. Aimilius Mamercinus II	M. Furius Fusus	Trib. mil.	
	P. Claudius Crassinus Regillensis	L. Iulius Iulus		350
	M. Quinctilius Varus	L. Valerius Potitus III		
	C. Seruilius Ahala III	Q. Sulpicius Camerinus Cornutus	Tr.m.	
	Q. Seruilius Priscus Fidenas	A. Manlius Vulso Capitolinus II		
	L. Virginius Tricostus	M'. Sergius Fidenas II		
	L. Valerius Potitus IIII	L. Iulius Iulus	Trib. mil.	
	M. Furius Camillus	M'. Aimilius Mamercinus III		
	Cn. Cornelius Cossus II	K. Fabius Ambustus II		
95	P. Licinius Caluus	P. Maelius Capitolinus	Trib. mil.	
	L. Titinius	Sp. Furius Medullinus		
	P. Maenius	L. Publilius Philo Vulscus		
	M. Pomponius	L. Atilius Longus	Trib. m.	
	C. Duilius	M. Veturius Crassus Cicurinus		
	Cn. Genucius Augurinus	Volero Publilius Philo		
	L. Valerius Potitus V	L. Furius Medullinus III	T.m.	
	M. Valerius Maximus	Q. Seruilius Priscus Fidenas II		
	M. Furius Camillus II	Q. Sulpicius Camerinus Cornutus II		
	L. Iulius Iulus II	L. Furius Medullinus IIII	Tr. mil.	
	L. Sergius Fidenas	A. Postumius Albinus Regillensis		
	P. Cornelius Maluginensis II	A. Manlius Vulso Capitolin. III		

360	Φλάβου καὶ Καμερίνου	Flauo & Camerino
	Ποτίτου καὶ Καπιτωλίνου	Potito & Capitolino

Olymp.			A.V.C.
96	P. Licinius Caluus P. Mænius II Cn. Genucius Augurinus II	L. Titinius II P. Mælius Capitolinus II L. Atilius Longus II } Trib. mil.	
	P. Cornelius Cossus M. Valerius Maximus II L. Furius Medullinus V	P. Cornelius Scipio K. Fabius Ambustus III Q. Seruilius Priscus Fidenas III } Tr. mil.	
	M. Furius Camillus III C. Aimilius Mamercinus Sp. Postumius Albinus Regillensis	L. Furius Medullinus VI L. Valerius Poplicola Potitus P. Cornelius Scipio II } Trib. mil.	360
	L. Lucretius Flauus	Ser. Sulpicius Camerinus	360
97	L. Valerius Poplicola Potitus	M. Manlius Capitolinus	
	L. Lucretius Tricipitinus M. Aimilius Mamercinus Agr. Furius Medullinus Fusus	Ser. Sulpicius Rufus Prætextatus L. Furius Medullinus VII C. Aimilius Mamercinus II } T. mil.	
	Q. Fabius Ambustus C. Fabius Ambustus Q. Seruilius Priscus Fidenas IIII	K. Fabius Ambustus Q. Sulpicius Longus Ser. Cornelius Maluginensis } Trib. mil.	
	L. Valerius Poplicola Potitus II P. Cornelius L. Aimilius Mamercinus	L. Virginius Tricostus A. Manlius Capitolinus L. Postumius Albinus Regillensis } Tr. mil.	
98	T. Quinctius Cincinnatus L. Iulius Iulus L. Lucretius Tricipitinus II	Q. Seruilius Priscus Fidenas V L. Aquillius Coruus Ser. Sulpicius Rufus } Trib. m.	
	L. Papirius Cursor L. Aimilius Mamercinus II L. Valerius Poplicola Potitus III	C. Sergius Fidenas L. Menenius Lanatus C. Cornelius } Trib. mil.	
	M. Furius Camillus IIII Q. Seruilius Priscus Fidenas VI L. Horatius Puluillus	Ser. Cornelius Maluginensis II L. Quinctius Cincinnatus P. Valerius Potitus Poplicola } Trib. m.	
	A. Manlius Capitolinus II T. Quinctius Capitolinus L. Papirius Cursor II	P. Cornelius L. Quinctius Capitolinus C. Sergius Fidenas II } Trib. mil.	
99	Ser. Cornelius Maluginensis III M. Furius Camillus V C. Papirius Crassus	P. Valerius Potitus Poplicola II Ser. Sulpicius Rufus II T. Quinctius Cincinnatus II } Trib. m.	370
	L. Valerius Poplicola Potitus IIII Ser. Sulpicius Rufus III L. Aimilius Mamercinus III	A. Manlius Capitolinus III L. Lucretius Tricipitinus III M. Trebonius Crispus Flauus } Trib. mil.	370
	Sp. Papirius Crassus Ser. Cornelius Maluginensis IV C. Sulpicius Peticus	L. Papirius Crassus Q. Seruilius Priscus Fidenas L. Aimilius Mamercinus IIII } Trib. m.	
	M. Furius Camillus VI L. Postumius Albinus Regillensis L. Lucretius Tricipitinus IIII	A. Postumius Albinus Regillensis L. Furius Medullinus M. Fabius Ambustus } T. mil.	

A.V.C.			OLYMP.
	Γενυκίου καὶ †Κυβίου	Genucio & †Cubio	ρε'
	†Μαμερτίνου καὶ Λατεραίου	†Mamertino & Laterano	105
39[illegible]	†Πετίτου καὶ Γάλβα	†Petito & Galba	
390	Μαμερτίνου τὸ β', καὶ †Σύλλα	Mamertino II, & †Sylla	
	†Ἄλα καὶ Γενυκίου	Ahala & Genucio	ρϛ'
	Στόλωνος καὶ †Πετίνου	Stolone & †Petino	106
	Λίβωνος καὶ Λαινάτου	Libone & Lænate	

Ἀμβύστου

Olymp.				A.V.C.
100	*L. Valerius Poplicola Potitus* V	*P. Valerius Potitus Poplicola* III	Trib. mil.	
	C. Sergius Fidenas III	*L. Menenius Lanatus* II		
	Sp. Papirius Cursor	*Ser. Cornelius Maluginensis* V		
	P. Manlius Capitolinus	*C. Sextilius*	Trib. mil.	
	C. Manlius Capitolinus	*M. Albinius*		
	L. Iulius Iulus	*L. Antistius*		
	Sp. Furius Medullinus	*Q. Seruilius Priscus Fidenas* II	Trib. m	
	C. Licinius Caluus	*P. Clœlius Siculus*		
	M. Horatius Puluillus	*L. Geganius Macerinus*		
	L. Aimilius Mamercinus V	*P. Valerius Potitus Poplicola* IIII	T. m.	
	C. Veturius Crassus Cicurinus	*Ser. Sulpicius Rufus Prætextatus* II		
	L. Quinctius Cincinnatus II	*C. Quinctius Cincinnatus*		
101	*C. Licinius Caluus*	*Trib. pleb. sine curulib. magistrat.*		
	L. Sextius Sextinus Lateranus			
	C. Licinius Caluus II	*Trib. pleb. sine curulib. magistratib.*		
	L. Sextius Sextinus Lateranus II			
	C. Licinius Caluus III	*Trib. pleb. sine curulib. magistratib.*		380
	L. Sextius Sextinus Lateranus III			
	C. Licinius Caluus IIII	*Trib. pleb. sine curulib. magistrat.*		380
	L. Sextius Sextinus Lateranus IIII			
102	*C. Licinius Caluus* V	*Trib. pleb. sine curulib. magistrat.*		
	L. Sextius Sextinus Lateranus V			
	L. Furius Medullinus II	*P. Valerius Potitus Poplicola* V	Trib. mil.	
	A. Manlius Capitolinus IIII	*Ser. Sulpicius Rufus Prætextatus* III		
	C. Valerius Potitus Volusus	*Ser. Cornelius Maluginensis* VI		
	Q. Seruilius Priscus Fidenas III	*M. Cornelius Maluginensis*	Trib. mil.	
	C. Veturius Crassus Cicurinus II	*Q. Quinctius Cincinnatus Capitolin.*		
	A. Cornelius Cossus	*M. Fabius Ambustus* II		
	T. Quinctius Cincinnatus Capitolinus	*Sp. Seruilius Structus*	Trib. mil.	
	Ser. Cornelius Maluginensis VII	*L. Papirius Crassus*		
	Ser. Sulpicius Rufus Prætextatus IIII	*L. Veturius Crassus Cicurinus*		
103	*M. Furius Camillus* IIII *dictator*	*sine curulibus magistratibus*		
	L. Aimilius Mamercinus mag. eq.			
	P. Manlius Capitolinus dictator			
	C. Licinius Caluus mag. eq.			
	A. Cornelius Cossus II	*L. Veturius Crassus Cicurinus* II	T. mil	
	M. Cornelius Maluginensis II	*P. Valerius Potitus Poplicola* VI		
	M. Geganius Macerinus	*P. Manlius Capitolinus* II		
	L. Aimilius Mamercinus	*L. Sextius Sextinus Lateranus*		
	L. Genucius Auentinensis	*Q. Seruilius Ahala*		
104	*C. Sulpicius Peticus*	*C. Licinius Caluus*		390
	L. Aimilius Mamercinus II	*Cn. Genucius Auentinensis*		390
	Q. Seruilius Ahala II	*L. Genucius Auentinensis* II		
	C. Licinius Caluus II	*C. Sulpicius Peticus* II		
105	*M. Fabius Ambustus*	*C. Pœtelius Libo Visolus*		
	M. Popillius Lænas	*Cn. Manlius Capitolinus Imperiossus*		

A.V.C.			OLYMP.
	Ἀμβύστου καὶ Προκούλου	Ambuſto & Proculo	
	†Ῥουστικίου καὶ Καπιτωλίνου	†Ruſticio & Capitolino	ρζ'
	Ἀμβύστου τὸ β', καὶ Λενάτου	Ambuſto II, & Lenate	107
	†Ποτίτου καὶ Πουβλικόλα	†Potito & Publicola	
400	.	.	
400	.		
	†Ῥουστικίου τὸ β, καὶ Ποίνου	†Ruſticio II, & Pœno	
	.		
	Σκιπίωνος καὶ Λενάτου	Scipione & Lenate	ρη'
	Καμίλλου καὶ Κράσσου	Camillo & Craſſo	108
	Κορβίνου καὶ Λενάτου τὸ γ'	Coruino & Lenate III	
	Βένωκος καὶ Τορκουάτου	Venoce & Torquato	
	Κορβίνου τὸ β', καὶ Λίβωνος	Coruino II, & Libone	ρθ'
	†Βούλσωνος καὶ Καμερίνου	†Vulſone & Camerino	109
410	Ῥουτίλου καὶ Τορκουάτου τὸ β'	Rutilo & Torquato II	
410	Κορβίνου τὸ γ', καὶ Κόσσου	Coruino III, & Coſſo	
	†Ἄλλου καὶ Ῥουτιλίου τὸ β'	Ahala & Rutilio II	ρι'
	Βένωκος τὸ β', καὶ †Μαμερτίνου	Venoce II, & †Mamertino	110
	Τορκουάτου τὸ γ', καὶ †Μύσωνος	Torquato III, & Mure	
	†Μαμερτίνου καὶ Σίλωνος	†Mamertino & Silone	
	Καμίλλου καὶ †Μυνίου	Camillo & †Mynio	ρια'
	†Φίστου καὶ Λόγγου	†Fiſto & Longo	111
	Κράσσου καὶ †Δουλίου	Craſſo & †Dulio	
	Ῥηγούλου καὶ Κορβίνου	Regulo & Coruino	
420	Ἀλβίνου καὶ †Γαλβίνου	Albino & Caluino	ριβ'
420	.		112
	Ἀλβίνου τὸ β', καὶ Κόσσου	Albino II, & Coſſo	
	Ποτίτου καὶ Μαρκέλλου	Potito & Marcello	
	Κράσσου καὶ Βένωκος	Craſſo & Venoce	
	Μαμερτίνου τὸ β', καὶ Δεκιανοῦ	Mamertino II, & Deciano	ριγ'
	Βένωκος τὸ γ', καὶ Σκιπίωνος	Venoce III, & Scipione	113
	Λεντούλου καὶ Σίλωνος	Lentulo & Silone	
	Λίβωνος καὶ Κούρσωρος	Libone & Curſore	
	Καμίλλου καὶ Βρούτου	Camillo & Bruto	ριδ'
430	.		114
430	Λόγγου καὶ †Κερρετανοῦ	Longo & †Ceratano	
	Κούρσωρος τὸ β', καὶ Σύλλου	Curſore II, & Sylla	
	.		
	†Γαλβίνου καὶ Βαλβίνου	†Galbino & Balbino	
	Κούρσωρος τὸ γ', καὶ Σίλωνος	Curſore III, & Silone	ριε'
	Παπειρίου καὶ Κερρετανοῦ	Papirio & Ceratano	115
	Βένωκος καὶ †Φλάκκου	Venoce & †Flacco	
	†Βαρβούλου καὶ Βουβούλκου	Barbula & Bubulco	
	†Ῥουτιλίου καὶ Λενάτου	†Rutilio & Lenate	ρις'
	Κούρσωρος τὸ δ', καὶ Λενάτου τὸ β'	Curſore IIII, & Lenate II	116
440	†Σαμνίτου καὶ Λόγγου	†Samnite & Longo	

Κούρσωρος

Olymp.			A.V.C.
	C.Fabius Ambustus	*C.Plautius Proculus*	
	C.Marcius Rutilus	*Cn.Manlius Capitolin.Imperiossus II*	
106	*M.Fabius Ambustus II*	*M.Popillius Lænas II*	
	C Sulpicius Peticus III	*M.Valerius Poplicola*	
	M.Fabius Ambustus III	*T.Quinctius Pennus Capitolin.Crispinus*	400
	C.Sulpicius Peticus IIII	*M.Valerius Poplicola II*	400
107	*P.Valerius Potitus Poplicola*	*C.Marcius Rutilus II*	
	C.Sulpicius Peticus V	*T.Quinctius Pennus Cincinnatus*	
	M. Popillius Lænas III	*L Cornelius Scipio*	
	L.Furius Camillus	*Ap Claudius Craßin. Regillensis*	
108	*M.Popillius Lænas IIII*	*M.Valerius Coruus*	
	C.Plautius Venno Ypsæus	*T.Manlius Imperiossus Torquatus*	
	M.Valerius Coruus II	*C.Pœtelius Libo Visolus*	
	M.Fabius Dorso	*Ser.Sulpicius Camerinus*	
109	*C.Marcius Rutilus III*	*T.Manlius Imperioss.Torquatus II*	410
	M.Valerius Coruus III	*A.Cornelius Cossus Aruina*	410
	C.Marcius Rutilus IIII	*Q.Seruilius Ahala*	
	C.Plautius Venno Ypsæus II	*L.Aimilius Mamercinus*	
110	*T.Manlius Imperiossus Torquatus III*	*P.Decius Mus*	
	Ti.Aimilius Mamercinus	*Q.Publilius Philo*	
	L. Furius Camillus	*C.Mainius*	
	C.Sulpicius Longus	*P. Ailius Paitus*	
111	*L.Papirius Crassus*	*K. Duilius*	
	M.Valerius Coruus IIII	*M.Atilius Regulus*	
	Ti.Veturius Caluinus	*Sp.Postumius Regillensis Albinus*	420
	Hoc anno respublica sine consulibus fuit.		420
112	*A. Cornelius Cossus Aruina II*	*Cn.Domitius Caluinus*	
	M.Claudius Marcellus	*C.Valerius Potitus Flaccus*	
	L.Papirius Crassus II	*L. Plautius Venno*	
	L.Aimilius Mamercinus II	*C.Plautius Decianus*	
113	*C.Plautius Proculus Venox*	*P.Cornelius Scipio Scapula*	
	L.Cornelius Lentulus	*Q.Publilius Philo II*	
	C.Pœtelius Libo Visolus II	*L.Papirius Cursor*	
	L.Furius Camillus II	*D.Iunius Brutus Sæua*	
114	*L.Papirius Cursor dictator* / *L.Papirius Crass.mag.eq.* } *pro conss.*		430
	C.Sulpicius Longus II	*Q.Aulius Cerretanus*	430
	Q. Fabius Maximus Rullianus	*L.Fuluius Curuus*	
	Ti.Veturius Caluinus II	*Sp.Postumius Regillensis Albinus II*	
115	*Q.Publilius Philo III*	*L.Papirius Cursor II*	
	L.Papirius Cursor III	*Q.Aulius Cerretanus II*	
	L.Plautius Venno	*M.Foslius Flaccinator*	
	Q.Aimilius Barbula	*C.Iunius Bubulcus Brutus*	
116	*Sp. Nautius Rutilus*	*M.Popillius Lænas*	
	L.Papirius Cursor IIII	*Q.Poblilius Philo IIII*	
	M.Pœtelius Libo	*C.Sulpicius Longus III*	440

L.Papirius

A.V.C.			OLYMP.
440	Κύρσωρος τὸ ε´, καὶ Βουβούλκου τὸ β´	Cursore v, & Bubulco II	
	Μαξίμου καὶ Μύσωνος	Maximo & Mure	ριζ´
	Βουβούλκου τὸ γ´, καὶ Βαρβούλου	Bubulco III, & Barbula	117
	Ρούλλου καὶ †Ρουτιλίου	Rullo & †Rutilio	
	Μύσωνος τὸ β´, καὶ Ρούλλου τὸ β´	Mure II, & Rullo II	
	Αππίου καὶ Βιολεντος	Appio & Violente	ρη´
	†Ρεμούλου καὶ Αρβίνου	†Remulo & Aruina	118
	†Μετέλλου καὶ Μινουκίου	†Metello & Minucio	
450	Σεμπρωνίου καὶ †Φαβερίου	Sempronio & †Fauerio	
450	Λεντούλου καὶ †Αβεντινσίου	Lentulo & Auentinense	ρθ´
	†Δεντωνίου καὶ Αἰμιλίου	Dentone & Æmilio	119
	Κορβίνου καὶ Πάνσα	Coruino & Pansa	
	†Πετίτου καὶ Τορκουάτου	†Petito & Torquato	
	Σκιπίωνος καὶ Μαξίμου	Scipione & Maximo	ρκ´
	Ρούλλου τὸ γ´, καὶ Μύσωνος τὸ γ´	Rullo III, & Mure III	120
	Κλαυδίου καὶ Βιόλεντος	Claudio & Violente	
	Ρούλλου τὸ δ´, καὶ Μύσωνος τὸ δ´	Rullo IIII, & Mure IIII	
	[Κλαυδίου καὶ Βιόλεντος τὸ β´	Claudio & Violente II	ρκα´
	Ρούλλου τὸ ε´, καὶ Μύσωνος τὸ ε´	Rullo v, & Mure v]	121
460	†Μετέλλου καὶ Ρηγούλου	†Metello & Regulo	
460	Κύρσωρος καὶ Μαξίμου	Cursore & Maximo	
	Μαξίμου τὸ β´, καὶ †Βράχχου	Maximo II, & †Braccho	ρκβ´
	†Μετέλλου τὸ β´, καὶ Βούλβου	†Metello II, & Bulbo	122
	Μαξίμου τὸ γ´, καὶ Μύσωνος τὸ ϛ´	Maximo III, & Mure VI	
	†Κρεμούλου καὶ Αλβίνου	†Cremulo & Albino	
	Μαρκέλλου καὶ †Ρουτιλίου	Marcello & †Rutilio	ρκγ´
	Ποτίτου καὶ †Πετίτου	Potito & †Petito	123
	Λεπίδου καὶ †Κεκίννα	Lepido & †Cecinna	
470	†Τακίου καὶ Δέντωνος	†Tacio & Dentone	
470	Δολαβέλλα καὶ Μαξίμου	Dolabella & Maximo	ρκδ´
	†Λουκίου καὶ Πάππου	†Lucio & Pappo	124
	Βαρβούλου καὶ Φιλίππου	Barbula & Philippo	
	Λεβίνου καὶ Κορουγκανίου	Leuino & Curuncanio	
	Σαβερρίωνος καὶ †Μύρωνος	Sauerrione & Mure	ρκε´
	Λουσκίνου καὶ Πάππου τὸ β´	Luscino & Pappo II	125
	Ρουφίνου καὶ Βουβούλκου	Rufino & Bubulco	
	Γοργίτου καὶ †Κλεψίνου	Gurgite & Clepsina	
	†Βενάκου καὶ Λεντούλου	†Benaco & Lentulo	ρκϛ´
480	†Βενάκου τὸ β´, καὶ Μερένδα	†Benaco II, & Merenda	126

†Λικινίου

Olymp.			A.V.C.
	L.Papirius Cursor V	C.Iunius Bubulcus Brutus II	440
117	M.Valerius Maximus	P.Decius Mus	
	C.Iunius Bubulcus Brutus III	Q.Aimilius Barbula II	
	Q.Fabius Maximus Rullianus II	C.Marcius Rutilus	
	L.Papirius Cursor II dictator C.Iunius Bubulcus Brutus II mag.eq.	pro conss.	
118	P.Decius Mus II	Q.Fabius Maximus Rullianus III	
	Ap.Claudius Cæcus	L.Volumnius Flamma Violens	
	Q.Marcius Tremulus	P.Cornelius Aruina	
	L.Postumius Megellus	Ti.Minucius Augurinus	
119	P.Sempronius Sophus	P.Sulpicius Sauerrio	450
	Ser.Cornelius Lentulus	L.Genucius Auentinensis	450
	M.Liuius Denter	M.Aimilius Paullus	
	Q.Fabius Maximus Rullianus II dictator M.Aimilius Paullus mag.eq. Item M.Valerius Coruus II dictator P.Sempronius Sophus mag.eq.	pro conss.	
120	Q.Appuleius Pansa	M.Valerius Coruus V	
	M.Fuluius Paitinus	T.Manlius Torquatus	
	L.Cornelius Scipio	Cn.Fuluius Maximus Centumalus	
	Q.Fabius Maximus Rullianus IV	P.Decius Mus III	
121	Ap.Claudius Cæcus II	L.Volumnius Flamma Violens II	
	Q.Fabius Maximus Rullianus V	P.Decius Mus IIII	
	L.Postumius Megellus II	M.Atilius Regulus	460
	L.Papirius Cursor	Sp.Caruilius Maximus	460
122	Q.Fabius Maximus Gurges	D.Iunius Brutus Sæua	
	L.Postumius Megellus III	C.Iunius Brutus Bubulcus	
	P.Cornelius Rufinus	M'.Curius Dentatus	
	M.Valerius Coruinus	Q.Cædicius Noctua	
123	Q.Marcius Tremulus II	P.Cornelius Aruina II	
	M.Claudius Marcellus	C.Nautius Rutilus	
	M.Valerius Maximus Potitus	C.Ailius Paitus	
	C.Claudius Canina	M.Aimilius Lepidus	
124	C.Seruilius Geminus Tucca	L.Cæcilius Metellus	470
	P.Cornelius Dolabella Maximus	Cn.Domitius Caluinus	470
	C.Fabricius Luscinus	Q.Aimilius Papus	
	L.Aimilius Barbula	Q.Marcius Philippus	
125	P.Valerius Læuinus	Ti.Coruncanius	
	P.Sulpicius Sauerrio	P.Decius Mus	
	C.Fabricius Luscinus II	Q.Aimilius Papus II	
	P.Cornelius Rufinus II	C.Iunius Brutus Bubulcus II	
126	Q.Fabius Maximus Gurges II	C.Genucius Clepsina	
	M'.Curius Dentatus III	L.Cornelius Lentulus	
	Ser.Cornelius Merenda	M'.Curius Dentatus IIII	480

A.V.C.			OLYMP.
480	†Λικινίου καὶ Καμβίου	†Licinnio & Cambio	
	Κύρσωρος καὶ Μαξίμου	Cursore & Maximo	
	†Κλαυδίου καὶ Κλεψινάτου	†Claudio & Cleplinate	ρκζ' 127
	Γάλλου καὶ Πίκτωρος	Gallo & Pictore	
	Σεμπρωνίου καὶ Ῥούφου	Sempronio & Rufo	
	Ῥηγούλου καὶ Λίβωνος	Regulo & Libone	
	Φαβίου Πίκτωρος καὶ Πέρα	Fabio Pictore & Pera	ρκη' 128
	Μαξίμου καὶ Βιτούλου	Maximo & Vitulo	
490	†Θαυγάτου καὶ Φλάκκου	†Thaugate & Flacco	
490	Μαξίμου τὸ β', καὶ Κράσσου	Maximo II,& Crasso	
	Ἀλβίνου καὶ Βιτούλου	Albino & Vitulo	ρκθ' 129
	Φλάκκου τὸ β', καὶ Κράσσου τὸ β'	Flacco II,& Crasso II	
	Σκιπίωνος καὶ Δουλίου	Scipione & Dulio	
	Σκιπίωνος τὸ β', καὶ Φλώρου	Scipione II,& Floro	
	†Καταχίνου καὶ Πατερκύλου	†Catacino & Paterculo	ρλ' 130
	Ῥηγούλου καὶ Βλέσου	Regulo & Bleso	
	Βούλσωνος καὶ †Δεκίου	Vulsone & †Decio	
	Πετίνου καὶ Παύλου	Petino & Paulo	
500	Σκιπίωνος καὶ †Κατακίωνος	Scipione & †Catacione	ρλα' 131
500	†Καπίτωνος καὶ Βλέσου τὸ β'	†Capitone & Bleso II	
	Κότα καὶ Γεμίνου	Cotta & Gemino	
	Μετέλλου καὶ †Πάππου	Metello & †Pappo	
	Ῥηγούλου τὸ β', καὶ Βούλσωνος	Regulo II,& Vulsone	ρλβ' 132
	Πούλχρου καὶ †Πούλχρου	Pulchro & †Pulchro	
	Κότα τὸ β', καὶ Γεμίνου τὸ β'	Cotta II,& Gemino II	
	Μετέλλου τὸ β', καὶ Βουτέωνος	Metello II,& Buteone	
	Κράσσου καὶ †Λικινίου	Crasso & †Licinnio	ρλγ' 133
	Βουτέωνος τὸ β', καὶ Βούλβου	Buteone II,& Bulbo	
510	Τορκουάτου καὶ Βλέσου	Torquato & Bleso	
510	Φουνδούλου καὶ Γάλλου	Fundulo & Gallo	
	†Κατούλλου καὶ Ἀλβίνου	†Catullo & Albino	ρλδ' 134
	Τορκουάτου καὶ †Κάτωνος	Torquato & †Catone	
	Κέντωνος καὶ †Τουδινάτου	Centone & †Tudinate	
	†Τονκίνου καὶ Φάλκωνος	†Toncino & Falcone	
	Γράκχου καὶ Φλάκκου	Graccho & Flacco	ρλε' 135
	†Κλαυδίου καὶ Βάρου	†Claudio & Varo	
	Τορκουάτου τὸ β', καὶ Βούλβου	Torquato II, & Bulbo	
520	Ἀλβίνου τὸ β', καὶ Ῥούγου	Albino II,& Ruga	
520	Μαξίμου καὶ †Μάλχωνος	Maximo & †Malchone	ρλϛ' 136
	Λεπίδου καὶ †Βαλβούλου	Lepido & †Balbulo	
	Μάτωνος καὶ Μάσωνος	Matone & Masone	
	†Βαλλιόλου καὶ Πέρου	†Balliolo & Pera	
	Ἀλβίνου τὸ γ', καὶ Κεντουμάλου	Albino III,& Centumalo	ρλζ' 137
	*Ῥούγα καὶ Μαξίμου	Ruga & Maximo	

Φλάκκου

Olymp.			A.V.C.
	C.Fabius Dorso Licinus III	C.Claudius Canina II	480
127	L.Papirius Cursor II	Sp.Caruilius Maximus II	
	C.Quinctius Claudus	L.Genucius Clepsina	
	C.Genucius Clepsina II	Cn.Cornelius Blasio	
	Q.Ogulnius Gallus	C.Fabius Pictor	
128	P.Sempronius Sophus	Ap.Claudius Crassinus Rufus	
	M.Atilius Regulus	L.Iulius Libo	
	D.Iunius Pera	N.Fabius Pictor	
	Q.Fabius Maximus Gurges III	L.Mamilius Vitulus	
129	Ap.Claudius Caudex	M.Fuluius Flaccus	490
	M'.Valerius Maximus	M'.Otacilius Crassus	490
	L.Postumius Megellus	Q.Mamilius Vitulus	
	L.Valerius Flaccus	T.Otacilius Crassus	
130	Cn.Cornelius Scipio Asina	C.Duilius	
	L.Cornelius Scipio	C.Aquillius Florus	
	A.Atilius Calatinus	Q.Sulpicius Paterculus	
	C.Atilius Regulus	Cn.Cornelius Blasio II	
131	L.Manlius Vulso Longus	Q.Cædicius	
	Ser.Fuluius Pætinus Nobilior	M.Æmilius Paullus	
	Cn.Cornelius Scipio Asina II	A.Atilius Calatinus II	500
	Cn.Seruilius Cæpio	C.Sempronius Blæsus	500
132	C.Aurelius Cotta	P.Seruilius Geminus	
	L.Cæcilius Metellus	C.Furius Pacilus	
	C.Atilius Regulus II	L.Manlius Vulso Longus II	
	P.Claudius Pulcher	L.Iunius Pullus	
133	C.Aurelius Cotta II	P.Seruilius Geminus II	
	L.Cæcilius Metellus II	N.Fabius Buteo	
	M'.Otacilius Crassus II	M.Fabius Licinus	
	M.Fabius Buteo	C.Atilius Bulbus	
134	A.Manlius Torquatus Atticus	C.Sempronius Blæsus II	510
	C.Fundanius Fundulus	C.Sulpicius Gallus	510
	C.Lutatius Catulus	A.Postumius Albinus	
	A.Manlius Torquatus Atticus II	Q.Lutatius Cerco	
135	C.Claudius Cento	M.Sempronius Tuditanus	
	C.Mamilius Turrinus	Q.Valerius Falto	
	Ti.Sempronius Gracchus	P.Valerius Falto	
	L.Cornelius Lentulus Caudinus	Q.Fuluius Flaccus	
136	P.Cornelius Lentulus Caudinus	C.Licinius Varus	
	T.Manlius Torquatus	C.Atilius Bulbus II	
	L.Postumius Albinus	Sp Caruilius Maximus	
	Q.Fabius Maximus Verrucossus	M'.Pomponius Matho	520
137	M.Æmilius Lepidus	M.Poblicius Malleolus	520
	M.Pomponius Matho	C.Papirius Maso	
	M.Æmilius Barbula	M.Iunius Pera	
	L Postumius Albinus II	Cn. Fuluius Centumalus	
138	Sp.Caruilius Maximus II	Q Fabius Maximus Verrucossus II	

A.V.C.			OLYMP.
	Φλάκκου καὶ Ρηγούλου	Flacco & Regulo	
	Μαξίμου καὶ Αρουστίου	Maximo & Arustio	
	Πάππου καὶ Ρηγούλου τὸ β′	Pappo & Regulo II	ρλη′
530	Τορκουάτου καὶ Πάππου τὸ β′	Torquato & Pappo II	138
530	Φλαμινίου καὶ Φίλου	Flaminio & Philo	
	Σκιπίωνος καὶ Μαρκέλλου	Scipione & Marcello	
	Σκιπίωνος τὸ β′, καὶ Ρούφου	Scipione II, & Rufo	ρλθ′
	Κατούλλου καὶ Φίλωνος	Catullo & Philone	139
	Παύλου καὶ Σαλινάτωρος	Paulo & Salinatore	
	Σκιπίωνος τὸ γ′, καὶ Λόγγου	Scipione III, & Longo	
	Γεμίνου καὶ Φλαμινίου	Gemino & Flaminio	ρμ′
	Παύλου τὸ β′, καὶ Βάρρωνος	Paulo II, & Varrone	140
	Φαβίου Μαξίμου καὶ Γράκχου	Fabio Maximo & Graccho	
540	Φαβίου Μαξίμου τὸ β′, καὶ Μαρκέλλου τὸ β′	Fabio Maximo II, & Marcello II	
540	Μαξίμου καὶ Γράκχου τὸ β′	Maximo & Graccho II	ρμα′
	Πούλχρου καὶ Φλάκκου	Pulchro & Flacco	141
	Γάλβα καὶ Κεντουμάλου	Galba & Centumalo	
	Λεβίνου καὶ Μαρκέλλου τὸ γ′	Leuino & Marcello III	
	Φαβίου καὶ Φλάκκου τὸ β′	Fabio & Flacco II	ρμβ′
	Μαρκέλλου τὸ δ′, καὶ Κρισπίνου	Marcello IIII, & Crispino	142
	Νέρωνος καὶ Σαλινάτωρος	Nerone & Salinatore	
	Μετέλλου καὶ Φίλωνος	Metello & Philone	
	Σκιπίωνος καὶ Κράσσου	Scipione & Crasso	ρμγ′
550	Κεθήγου καὶ †Τουδιτάνου	Cethego & †Tudinate	143
550	Σκιπίωνος τὸ β′, καὶ Σερβιλίου	Scipione II, & Seruilio	
	Νέρωνος τὸ β′, καὶ Σερβιλίου τὸ β′	Nerone II, & Seruilio II	
	Λεντούλου καὶ Πέτου	Lentulo & Peto	ρμδ′
	Γάλβα τὸ β′, καὶ Κόττα	Galba II, & Cotta	144
	Λεντούλου τὸ β′, καὶ †Παππούλου	Lentulo II, & †Pappulo	
	Φλαμινίνου καὶ Πέτου τὸ β′	Flaminino & Peto II	
	Κεθήγου τὸ β′, καὶ Ρούφου	Cethego II, & Rufo	ρμε′
	†Πορφυρίου καὶ Μαρκέλλου	†Porphyrio & Marcello	145
	†Φίσου καὶ Φλάκκου	†Fisto & Flacco	
560	Σκιπίωνος τὸ γ′, καὶ Λόγγου	Scipione III, & Longo	
560	Μερούλου καὶ †Ἑρμοῦ	Merula & †Hermo	ρμϛ′
	Φλαμινίνου τὸ β′, καὶ †Λευοβάρβου	Flaminino II, & †Leuobarbo	146
	Γλαβρίωνος καὶ Νασίκου	Glabrione & Nasica	
	Σκιπίωνος τὸ δ′, καὶ Λελίου	Scipione IIII, & Lelio	
	Βούλσωνος καὶ Νωβιλιώρου	Vulsone & Nobiliore	ρμζ′
	Σαλινάτωρος καὶ Μεσσάλα	Salinatore & Mesala	147
	Λεπίδου καὶ †Φλαμινίνου	Lepido & †Flaminino	
	Αλβίνου καὶ Φιλίππου	Albino & Philippo	
	Πούλχρου καὶ Τουδιτάνου	Pulchro & Tudinate	ρμη′
570	Πούλχρου τὸ β′, καὶ †Λικιννίου	Pulchro II, & †Licinnio	148
570	Λαβέλλου καὶ Μαρκέλλου	Labello & Marcello	

†Παμφί-

Olymp.			A.V.C.
	P. Valerius Flaccus	*M. Atilius Regulus*	
	M. Valerius Messalla	*L. Apustius Fullo*	
	L. Aimilius Papus	*C. Atilius Regulus*	
139	*T. Manlius Torquatus II*	*Q. Fuluius Flaccus II*	530
	C. Flaminius	*P. Furius Philus*	530
	Cn. Cornelius Scipio Caluus	*M. Claudius Marcellus*	
	P. Cornelius Scipio Asina	*M. Minucius Rufus*	
140	*L. Veturius Philo*	*C. Lutatius Catulus*	
	M. Liuius Salinator	*L. Aimilius Paullus*	
	P. Cornelius Scipio	*Ti. Sempronius Longus*	
	Cn. Seruilius Geminus	*C. Flaminius II*	
141	*C. Terentius Varro*	*L. Aimilius Paullus II*	
	Q. Fabius Maximus Verrucossus III, post Albinum cæsum, & Marcellum abdic.	*Ti. Sempronius Gracchus*	
	Q. Fabius Maximus Verrucossus IIII	*M. Claudius Marcellus III*	540
	Q. Fabius Maximus	*Ti. Sempronius Gracchus II*	540
142	*Q. Fuluius Flaccus III*	*Ap. Claudius Pulcher*	
	Cn. Fuluius Centumalus	*P. Sulpicius Galba Maximus*	
	M. Claudius Marcellus IIII	*M. Valerius Læuinus II*	
	Q. Fabius Maximus Verrucossus V	*Q. Fuluius Flaccus IIII*	
143	*M. Claudius Marcellus V*	*T. Quinctius Crispinus*	
	C. Claudius Nero	*M. Liuius Salinator II*	
	Q. Cæcilius Metellus	*L. Veturius Philo*	
	P. Cornelius Scipio	*P. Licinius Crassus Diues*	
144	*M. Cornelius Cethegus*	*P. Sempronius Tuditanus*	550
	Cn. Seruilius Cæpio	*C. Seruilius*	550
	Ti. Claudius Nero	*M. Seruilius Pulex Geminus*	
	Cn. Cornelius Lentulus	*P. Ailius Paitus*	
145	*P. Sulpicius Galba Maximus II*	*C. Aurelius Cotta*	
	L. Cornelius Lentulus	*P. Villius Tappulus*	
	T. Quinctius Flamininus	*Sex. Ailius Paitus Catus*	
	C. Cornelius Cethegus	*Q. Minucius Rufus*	
146	*L. Furius Purpureo*	*M. Claudius Marcellus*	
	M. Porcius Cato	*L. Valerius Flaccus*	
	P. Cornelius Scipio Africanus II	*Ti. Sempronius Longus*	560
	L. Cornelius Merula	*Q. Minucius Thermus*	560
147	*L. Quinctius Flamininus*	*Cn. Domitius Ahenobarbus*	
	M'. Acilius Glabrio	*P. Cornelius Scipio Nasica*	
	L. Cornelius Scipio	*C. Lælius*	
	Cn. Manlius Vulso	*M. Fuluius Nobilior*	
148	*C. Liuius Salinator*	*M. Valerius Messalla*	
	M. Aimilius Lepidus	*C. Flaminius*	
	Sp. Postumius Albinus	*Q. Marcius Philippus*	
	Ap. Claudius Pulcher	*M. Sempronius Tuditanus*	
149	*P. Claudius Pulcher*	*L. Porcius Licinus*	570
	Q. Fabius Labeo	*M. Claudius Marcellus*	570

A.V.C.			OLYMP.
	†Παμφίλου ϗ Πύλου	†Pamphilo & Pulo	
	Κεθήγου ϗ Παμφίλου τὸ β'	Cethego & Pamphilo II	ρμθ'
	Αλβίνου ϗ Πίσωνος	Albino & Piſone	149
	†Ακινδύνου καὶ Φλάκκου	†Acindyno & Flacco.	
	Βρούτου καὶ Βούλσωνος	Bruto & Vulſone	
	Πούλχρου καὶ Γράκχου	Pulchro & Graccho	ρν'
	Σκιπίωνος ϗ Πετίνου	Scipione & Petino	150
	Λεπίδου ϗ Σκεβόλου	Lepido & Sceuola	
580			
580	Αλβίνου ϗ †Βενάτου	Albino & †Benate	
	Λενάτου ϗ †Αἰμιλίου	Lenate & †Æmilio	ρνα'
	Κράσσου ϗ Λόγγου	Craſſo & Longo	151
	†Μακρίνου ϗ Σερράνου	†Macrino & Serrano	
	Φιλίππου ϗ Πίσωνος	Philippo & Piſone	
	Παύλου ϗ Κράσσου	Paulo & Craſſo	ρνβ'
	Πέτου ϗ Πέννου	Peto & Penno	152
	Γάλλου καὶ Κλαυδίου	Gallo & Claudio	
	Τορκουάτου ϗ Οκταβίου	Torquato & Octauio	
590	Τορκουάτου τὸ β', καὶ Λογγίνου	Torquato II, & Longino	ρνγ'
590	Γράκχου ϗ †Ταλίνου	Graccho & †Talina	153
	Σκιπίωνος Νασικᾶ ϗ Φιγούλου	Scipione Naſica & Figulo	
	Μεσσάλα καὶ Κάρβωνος	Meſſala & Carbone	
	Γάλλου καὶ Κεθήγου	Gallo & Cethego	ρνδ'
	Δολαβέλλα ϗ Φουλβίου	Dolabella & Fuluio	154
	Λεπίδου ϗ Λενάτου	Lepido & Lenate	
	Καίσαρος καὶ Ορέστου	Cæſare & Oreſte	
	Λεντούλου καὶ Φιγούλου	Lentulo & Figulo	ρνε'
	Νασίκου ϗ Μαρκέλλου	Naſica & Marcello	155
600	Οπιμίου καὶ Αλβίνου	Opimio & Albino	
600	Νωβιλιώρου καὶ †Λαύσου	Nobiliore & †Lauſo.	
	Μαρκέλλου τὸ β', ϗ Φλάκκου	Marcello II, & Flacco	ρνϛ'
	Λουκούλλου καὶ Αλβίνου	Lucullo & Albino	156
	Φλαμινίνου ϗ Βάλβου	Flaminino & Balbo	
	Κενσωρίνου καὶ Μανιλίου	Cenſorino & Manilio	
	Αλβίνου τὸ β', ϗ Πίσωνος	Albino II, & Piſone	ρνζ'
	Σκιπίωνος καὶ Δρούσου	Scipione & Druſo	157
	Λεντούλου ϗ †Νουμικίου	Lentulo & †Numicio	
	Μαξίμου ϗ †Μανικίου	Maximo & †Manicio	
610	Γάλβα ϗ Κόττα	Galba & Cotta	ρνη'
610	Κλαυδίου ϗ Μετέλλου	Claudio & Metello	158
	Μετέλλου τὸ β', ϗ Μαξίμου	Metello II, & Maximo	
	Σκιπίωνος ϗ Λαιλίου	Scipione & Lælio	
	Λενάτου ϗ Πίσωνος	Lenate & Piſone	ρνθ'
	Νασικᾶ ϗ †Βρουτίου	Naſica & Bruto	159
	Λεπίδου ϗ †Φλαμινίου	Lepido & †Flamino	

Φίλου

OLYMP.			A.V.C.
	L. Aimilius Paullus	Cn. Bæbius Tamphilus	
	P. Cornelius Cethegus	M. Bæbius Tamphilus	
150	A. Postumius Albinus	C. Calpurnius Piso	
	L. Manlius Acidinus Fuluianus	Q. Fuluius Flaccus	
	M. Iunius Brutus	A. Manlius Vulso	
	C. Claudius Pulcher	Ti. Sempronius Gracchus	
151	Cn. Cornelius Scipio Hispalus	Q. Petillius Spurinus	
	P. Mucius Scæuola	M. Aimilius Lepidus II	
	Sp. Postumius Albinus Paullulus	Q. Mucius Scæuola	580
	L. Postumius Albinus	M. Popillius Lænas	580
152	C. Popillius Lænas	P. Ailius Ligus	
	P. Licinius Crassus	C. Cassius Longinus	
	A. Hostilius Mancinus	A. Atilius Serranus	
	Q. Marcius Philippus II	Cn. Seruilius Cæpio	
153	L. Aimilius Paullus II	C. Licinius Crassus	
	Q. Ailius Paitus	M. Iunius Pennus	
	C. Sulpicius Gallus	M. Claudius Marcellus	
	T. Manlius Torquatus	Cn. Octauius Nepos	
154	A. Manlius Torquatus	Q. Cassius Longinus	590
	Ti. Sempronius Gracchus II	M'. Iuuentius Thalna	590
	P. Cornelius Scipio Nasica	C. Marcius Figulus	
	M. Valerius Messalla	C. Fannius Strabo	
155	L. Anicius Gallus	M. Cornelius Cethegus	
	Cn. Cornelius Dolabella	M. Fuluius Nobilior	
	M. Aimilius Lepidus	C. Popillius Lænas II	
	Sex. Iulius Cæsar	L. Aurelius Orestes	
156	L. Cornelius Lentulus Lupus	C. Marcius Figulus II	
	P. Cornelius Scipio Nasica II	M. Claudius Marcellus II	
	Q. Opimius	L. Postumius Albinus	600
	Q. Fuluius Nobilior	T. Annius Luscus	600
157	M. Claudius Marcellus III	L. Valerius Flaccus	
	L. Licinius Lucullus	A. Postumius Albinus	
	T. Quinctius Flamininus	M'. Acilius Balbus	
	L. Marcius Censorinus	M'. Manilius	
158	Sp. Postumius Albinus Magnus	L. Calpurnius Piso Cæsoninus	
	P. Cornelius Scipio Africanus Aimilianus	C. Liuius Drusus	
	Cn. Cornelius Lentulus	L. Mummius	
	Q. Fabius Maximus Aimilianus	L. Hostilius Mancinus	
159	Ser. Sulpicius Galba	L. Aurelius Cotta	610
	Ap. Claudius Pulcher	Q. Cæcilius Metellus Macedonicus	610
	L. Cæcilius Metellus Caluus	Q. Fabius Maximus Seruilianus	
	Cn. Seruilius Cæpio	Q. Pompeius Rufus	
160	C. Lælius Sapiens	Q. Seruilius Cæpio	
	Cn. Calpurnius Piso	M. Popillius Lænas	
	P. Cornelius Scipio Nasica Serapio	D. Iunius Brutus	
	M. Aimilius Lepidus Porcina	C. Hostilius Mancinus	

P. Furius

A.V.C.			OLYMP.
	Φίλου καὶ Σερβιλίου	Philo & Seruilio	
	Φλάκκου καὶ Πίσωνος	Flacco & Pisone	ρξ'
620	Σκιπίωνος καὶ Φλάκκου τὸ β'	Scipione & Flacco II	160
620	Σκεβόλου καὶ Καλπουρνίου	Sceuola & Calpurnio	
	Λενάτου καὶ †Ρουτιλίου	Lenate & †Rutilio	
	Κράσσου καὶ Φλάκκου	Crasso & Flacco	ρξα'
	Λεντύλου καὶ †Πεπέρνου	Lentulo & †Peperna	161
	†Αὐδιάτου καὶ Αιουλλίνου	†Audinate & Anullino	
	Οκταβίου καὶ Ρούφου	Octauio & Rufo	
	Λογγίνου καὶ †Κεκίννα	Longino & †Cecinna	ρξβ'
	Λεπίδου καὶ Ορέστου	Lepido & Oreste	162
	†Ιψίου καὶ Φλάκκου	†Ipseo & Flacco	
630	Λογγίνου τὸ β', καὶ †Βολβίνου	Longino II, & †Bolbino	
630	Μετέλλου καὶ Φλαμινίνου	Metello & Flaminino	ρξγ'
	Αἰνοβάρβου καὶ Φαινίου	Aenobarbo & Fænio	163
	Οπιμίου καὶ Μαξίμου	Opimio & Maximo	
	Μανλίου καὶ †Κάρβου	Manilio & Carbone	
	Μετέλλου τὸ β', καὶ Κόττα	Metello II, & Cotta	ρξδ'
	Κάτωνος καὶ Μαρκίου	Catone & Marcio	164
	Μετέλλου τὸ γ', καὶ Σκεβόλου	Metello III, & Sceuula	
	Γέτα καὶ Μαξίμου	Geta & Maximo	
	Σκαύρου καὶ Μετέλλου	Scauro & Metello	ρξε'
640	Βάλβου καὶ Κάτωνος	Balbo & Catone	165
640	Μετέλλου τὸ δ', καὶ Κάρβωνος	Metello IIII, & Carbone	
	Δρούσου καὶ Πίσωνος	Druso & Pisone	
	Νασικα καὶ Βεστίου	Nasica & Bestia	ρξϛ'
	Ρούφου καὶ Αλβίνου	Rufo & Albino	166
	Μετέλλου τὸ ε', καὶ Σιλανοῦ	Metello V, & Silano	
	Σουλπικίου καὶ Σκαύρου	Sulpicio & Scauro	
	Λογγίνου καὶ Μαρίου	Longino & Mario	ρξζ'
	Σερραίου καὶ Σκιπίωνος	Serrano & Scipione	167
	Ρούφου τὸ β', καὶ Μαλλίου	Rufo II, & Mallio	
650	Μαρίου τὸ β', καὶ Φιμβρίου	Mario II, & Fimbria	
650	Μαρίου τὸ γ', καὶ Ορέστου	Mario III, & Oreste	ρξη'
	Μαρίου τὸ δ', καὶ †Κατούλλου	Mario IIII, & †Catullo	168
	Μαρίου τὸ ε', καὶ Ακυλίου	Mario, V, & Aquilio	
	Μαρίου τὸ ϛ', καὶ Φλάκκου	Mario VI, & Flacco	
	Αντωνίου καὶ Αλβίνου	Antonio & Albino	ρξθ'
	Μετέλλου τὸ ϛ', καὶ †Κιτιδίου	Metello VI, & †Citidio	169
	Λεντύλου καὶ Κράσσου	Lentulo & Crasso	
	Αἰνοβάρβου καὶ Λογγίνου	Ahenobarbo & Longino	
	Κράσσου καὶ Σκεβόλου	Crasso & Sceuola	ρο'
660	†Βάλβου καὶ Αἰνοβάρβου	†Balbo & Aënobarbo	170
660	Φλάκκου καὶ Ερεννίου	Flacco & Erennio	
	†Φούλκου καὶ Περπέρνου	†Fulco & Perperna	

Φιλίππου

Olymp.			A.V.C.
161	P.Furius Philus	Sex. Atilius Serranus	
	Ser. Fuluius Flaccus	Q.Calpurnius Piso	
	P.Cornelius Scipio Africanus Aimilian. II,	C.Fuluius Flaccus	610
	P.Mucius Scæuola	L.Calpurnius Piso Frugi	610
162	P.Popillius Lænas	P.Rupilius	
	P.Licinius Crassus Mucianus	L. Valerius Flaccus	
	M.Perperna	C.Claudius Pulcher	
	C.Sempronius Tuditanus	M'. Aquillius	
163	Cn.Octauius	T.Annius Luscus	
	L.Cassius Longinus Rauilla	L.Cornelius Cinna	
	Mam.Aimilius Lepidus	L.Aurelius Orestes	
	M.Plautius Ypsæus	M. Fuluius Flaccus	
164	C.Cassius Longinus	C.Sextius Caluinus	630
	Q.Cæcilius Metellus	T.Quinctius Flamininus	630
	Cn.Domitius Ahenobarbus	C.Fannius Strabo	
	L.Opimius	Q.Fabius Maximus Aimilianus	
165	P.Manilius	C.Papirius Carbo	
	L.Cæcilius Metellus Caluus	L.Aurelius Cotta	
	M.Porcius Cato	Q. Marcius Rex	
	L.Cæcilius Metellus	Q.Mucius Scæuola	
166	C.Licinius Geta	Q.Fabius Maximus Eburnus	
	M.Cæcilius Metellus	M.Aimilius Scaurus	
	M'. Acilius Balbus	C.Porcius Cato	640
	C.Cæcilius Metellus Caprarius	Cn.Papirius Carbo	640
167	M.Liuius Drusus	L.Calpurnius Piso Cæsoninus	
	P.Cornelius Scipio Nasica	L.Calpurnius Bestia	
	M. Minucius Rufus	Sp.Postumius Albinus	
	Q. Cæcilius Metellus	M.Iunius Silanus	
168	Ser.Sulpicius Galba	M. Aurelius Scaurus, post damnatum L. Hortensium	
	L.Cassius Longinus	C.Marius	
	Q.Seruilius Cæpio.	C.Atilius Serranus	
	P.Rutilius Rufus	Cn.Mallius	
169	C.Marius II	C.Flauius Fimbria	650
	C.Marius III	L.Aurelius Orestes	650
	C.Marius IIII	Q. Lutatius Catulus	
	C.Marius V	M'. Aquillius	
170	C.Marius VI	L.Valerius Flaccus	
	M. Antonius	A.Postumius Albinus	
	Q. Cæcilius Metellus Nepos	T.Didius	
	Cn.Cornelius Lentulus	P.Licinius Crassus	
171	Cn.Domitius Ahenobarbus	C.Cassius Longinus	
	L.Licinius Crassus	Q.Mucius Scæuola	
	C.Cælius Caldus	L.Domitius Ahenobarbus	660
	C.Valerius Flaccus	M.Herennius	660
172	C.Claudius Pulcher	M.Perperna	

A.V.C.			OLYMP.
	Φιλίππου καὶ Καίσαρος	Philippo & Cæsare	ροα'
	Καίσαρος καὶ Λύπου	Cæsare & Lupo	171
	Στράβωνος καὶ Κάτωνος	Strabone & Catone	
	Σύλλου καὶ Ρύφου	Sylla & Rufo	
	Οκταβίου καὶ Κίννα	Octauio & Cinna	ροβ'
	Μαρίου τὸ ζ', καὶ Κίννα τὸ β'	Mario VII, & Cinna II	172
	Κίννα τὸ γ', καὶ Κάρβωνος	Cinna III, & Carbone	
670	Κάρβωνος τὸ β', καὶ †Σκριβωνίου	Carbone II, & †Scribonio	
670	Σκιπίωνος καὶ †Νάρβωνος	Scipione & †Narbone	ρογ'
	Κάρβωνος τὸ γ', καὶ Μαρίου τὸ β'	Carbone III, & Mario II	173
	†Φουσκούλου καὶ Δολαβέλλα	†Fusculo & Dolabella	
	Σύλλου καὶ Μετέλλου	Sylla & Metello	
	†Βιτία καὶ Πούλχρου	†Vitia & Pulchro } iidem	ροδ'
	Κλαυδίου καὶ Σερβιλίου	Claudio & Seruilio } iidem	174
	Λεπίδου καὶ †Κατούλλου	Lepido & †Catullo	
	Βρούτου καὶ Μαμέρκου	Bruto & Mamerco	
	Οκταβίου καὶ Κουρίωνος	Octauio & Curione	ροε'
			175
680	Λουκούλλου καὶ †Μικούττου	Lucullo & †Micutto	
680	†Μαρκέλλου καὶ Κασσίου	†Marcello & Cassio	
	†Γεντίλλου καὶ Γελλίου	†Gentillo & Gellio	
	Λεντούλου καὶ Ορέστου	Lentulo & Oreste	ρος'
	Πομπηΐου καὶ Κράσσου	Pompeio & Crasso	176
	Ορτησίου καὶ Μετέλλου	Ortensio & Metello	
	Μαρκίου Ρήγου, καὶ Μετέλλου τὸ β'	Marcio Rege, & Metello II	
	Πίσωνος καὶ Γλαβρίωνος	Pisone & Glabrione	ροζ'
	†Βουλκακίου καὶ Τούλλου	†Vulcacio & Tullo	177
	Κόττου καὶ Τορκουάτου	Cotta & Torquato	
690	Λουκίου Καίσαρος καὶ Φιγούλου	L. Cæsare & Figulo	
690	Κικέρωνος καὶ Αντωνίου	Cicerone & Antonio	ροη'
	Σιλανοῦ καὶ Μουρήνα	Silano & Murina	178
	Πίσωνος καὶ Μεσσάλα	Pisone & Messala	
	Αφρανίου καὶ Μετέλλου	Afranio & Metello	
	Καίσαρος καὶ Βιβούλου	Cæsare & Bibulo	ροθ'
	Πίσωνος καὶ †Γαβινίου	Pisone & †Gabino	179
	Λεντούλου καὶ Μαρκέλλου	Lentulo & Marcello	
	Μαρκέλλου τὸ β', καὶ Φιλίππου	Marcello II, & Philippo	
	Πομπηΐου καὶ Κράσσου	Pompeio & Crasso	ρπ'
700	Αἰνοβάρβου καὶ Πούλχρου	Ahenobarbo & Pulchro	180
700	αλβίνου καὶ Μεσσάλα	Balbino & Messala	
	Πομπηΐου τὸ β', καὶ Μετέλλου	Pompeio II, & Metello	
	ούφου καὶ Μαρκέλλου	Rufo & Marcello	ρπα'
	Μαρκέλλου τὸ β', καὶ Παύλου	Marcello II, & Paulo	181
	Λεντούλου καὶ Μαρκέλλου	Lentulo & Marcello	

Olymp			A.V.C.
	L.Marcius Philippus	Sex.Iulius Cæsar	
	L.Iulius Cæsar	P.Rutilius Lupus	
	Cn.Pompeius Strabo	L.Porcius Cato	
173	L.Cornelius Sulla	Q.Pompeius Rufus	
	Cn.Octauius	L.Cornelius Cinna	
	L.Cornelius Cinna II	C.Marius VII	
	L.Cornelius Cinna III	Cn.Papirius Carbo	
174	Cn.Papirius Carbo II: solus consulatum gessit	L.Cornelius Cinna IIII: quum abdicasset, occisus est	670
	L.Cornelius Scipio Asiaticus	C.Norbanus Flaccus	670
	C.Marius C.F.	Cn.Papirius Carbo III	
	M.Tullius Decula	Cn.Cornelius Dolabella	
175	L.Cornelius Sulla Felix II	Q.Cæcilius Metellus Pius	
	P.Seruilius Vatia	Ap.Claudius Pulcher	
	M. Aimilius Lepidus	Q.Lutatius Catulus	
	D.Iunius Brutus	Mam.Aimilius Lepidus Liuianus	
176	Cn.Octauius	C.Scribonius Curio	
	L.Octauius	C.Aurelius Cotta	
	L.Licinius Lucullus	M.Aurelius Cotta	680
	M.Terentius Varro Lucullus	C.Caßius Varus	680
177	L.Gellius Poplicola	Cn.Cornelius Lentulus Clodianus	
	Cn. Aufidius Orestes	P.Cornelius Lentulus Sura	
	M. Licinius Crassus	Cn.Pompeius Magnus	
	Q.Hortensius	Q.Cæcilius Metellus	
178	L.Cæcilius Metellus, mort.	Q.Marcius Rex, solus	
	C.Calpurnius Piso Frugi	M'.Acilius Glabrio	
	M'.Aimilius Lepidus	L.Volcatius Tullus	
	L. Aurelius Cotta	L. Manlius Torquatus: post damnatos P.Cornelium Sullam, & P.Autronium Pætum	
179	L.Iulius Cæsar	C. Marcius Figulus	690
	M.Tullius Cicero	C.Antonius	690
	D.Iunius Silanus	L.Licinius Murena	
	M.Pupius Piso	M.Valerius Messalla Niger	
180	Q.Cæcilius Metellus Celer	L.Afranius	
	C.Iulius Cæsar	M.Calpurnius Bibulus	
	L.Calpurnius Piso Cæsoninus	A. Gabinius	
	P.Cornelius Lentulus Spinther	Q.Cæcilius Metellus Nepos	
181	Cn.Cornelius Lentulus Marcellinus	L.Marcius Philippus	
	Cn.Pompeius Magnus II	M.Licinius Crassus II	
	L Domitius Ahenobarbus	Ap.Claudius Pulcher	700
	Cn. Domitius Caluinus	M.Valerius Messalla	700
182	Cn.Pompeius Magnus III	Q.Cæcilius Metellus Pius Scipio	
	Ser.Sulpicius Rufus	M.Claudius Marcellus	
	L. Aimilius Paullus	C.Claudius C.F. M.N. Marcellus	
	C.Claudius M.F.M.N.Marcellus	L.Cornelius Lentulus Crus	

A.V.C.			OLYMP.
	Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος καὶ Σερβιλίου	C. Iulio Cæſare & Seruilio	
	†Καλίνου καὶ Βατίνου	†Calino & Vatino	ρπβ
	Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος τὸ β' μόνου	C. Iulio Cæſare II, ſolo	182
	Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος τὸ γ' μόνου	C. Iulio Cæſare III, ſolo	
710	Γαΐου Ἰουλίου Καίσαρος τὸ δ' μόνου	C. Iulio Cæſare IIII, ſolo	
710	Πάνσα καὶ Ἰρτίου	Panſa & Irtio	ρπγ
	Λεπίδου καὶ Πλάγκου	Lepido & Planco	183
		I *populi R. Imp.* C. IVLIVS CÆSAR	
	Ἀντωνίου καὶ Ἰσαυρικοῦ	Antonio & Iſaurico	
	†Ἀλβίνου καὶ Πυλλίωνος	†Albino & Pullione	
	Κενσωρίνου καὶ Σαβίνου	Cenſorino & Sabino	ρπδ
	Πύλχρου καὶ Φλάκκου	Pulchro & Flacco	184
		II *populi R. Imp.* OCTAVIVS CAESAR AVGVSTVS, *ann.* LV	
	Ἀγρίππα καὶ Γάλλου	Agrippa & Gallo	
	Πυβλικόλα καὶ Νέρβα Κοκίου	Publicola & Cocio Nerua	
	Κορνιφικίου καὶ Πομπηΐου	Cornificio & Pompeio	ρπε
720	Ἀντωνίου καὶ Λίβωνος	Antonio & Libone	185
720	Ὀκταβιανοῦ αὐγούστου καὶ Κικέρωνος	Octauiano Auguſto & Cicerone	
	Ὀκταβιανοῦ αὐγ. τὸ β', καὶ †Κορβιλίου	Octauiano Aug. II & †Coruilio	
	Ὀκταβ. αὐγ. τὸ γ', καὶ Κράσσου	Octauiano Aug. III, & Craſſo	ρπϛ
	[Ὀκταβ. αὐγ. τὸ δ', καὶ Κράσσου τὸ β'	Octauiano Aug. IIII, & Craſſo II]	186
	Αἰνοβάρβου καὶ Σωσσίου	Aënobarbo & Soſſio	
	Ὀκταβίου αὐγ. τὸ ε', καὶ Ἀπουληΐου	Octauio Aug. V, & Apuleio	
	Ὀκταβίου αὐγ. τὸ ϛ', καὶ Ἀγρίππα	Octauio Aug. VI, & Agrippa	ρπζ
	Ὀκταβίου αὐγ. τὸ ζ', καὶ Ἀγρίππα τὸ β'	Octauio Aug. VII, & Agrippa II	187
	Ὀκταβιανοῦ αὐγ. τὸ η', καὶ Ταύρου	Octauiano Aug. VIII, & Tauro	
	Ὀκταβ. αὐγ. τὸ θ', καὶ Σιλανοῦ	Octauiano Aug. IX, & Silano	
730	Ὀκταβ. αὐγ. τὸ ι', καὶ Φλάκκου	Octauiano Aug. X, & Flacco	ρπη
730	Ὀκταβ. αὐγ. τὸ ια', καὶ Πίσωνος	Octauiano Aug. XI, & Piſone	188
	Ὀκταβ. αὐγ. τὸ ιβ', καὶ Ἀρουντίου	Octauiano Aug. XII, & Aruntio	
	[Κέλσου καὶ Τιβερίου	Celſo & Tiberio]	
	Λολλίου καὶ Λεπίδου	Lollio & Lepido	ρπθ
	Ἀπουληΐου καὶ Νέρβα	Apuleio & Nerua	189
	Σατορνίνου καὶ Λουκρητίου	Saturnino & Lucretio	
	Λεντούλου καὶ Λεντούλου	Lentulo & Lentulo	
	†Λεντούλου τὸ β', καὶ Κορνηλίου	†Lentulo II, & Cornelio	ρϙ
	†Φορνικίου καὶ Σιλανοῦ	†Fornicio & Silano	190
	Δομετίου καὶ Αἰνοβάρβου	Domitio & Ahenobarbo	
	Λίβωνος καὶ Πίσωνος	Libone & Piſone	
740	Κράσσου καὶ Λεντούλου	Craſſo & Lentulo	ρϙα
740	Νέρωνος καὶ Κλάρου	Nerone & Claro	191
	Μεσσάλα καὶ Κυρινίου	Meſſala & Quirinio	
	[†Ρυβελλίου καὶ Σατορνίνου	†Rubellio & Saturnino]	
	Μαξίμου καὶ Τυβέρωνος	Maximo & Tuberone	ρϙβ
	Ἀφρικανοῦ καὶ Μαξίμου τὸ β'	Africano & Maximo II	192
	Δρούσου καὶ Κρισπίνου	Druſo & Criſpino	

Κενσωρίνου

C.Iulius Cæsar, consul, dictator, & censor perpetuus; primus p.R. Imp.

Olymp.			A.V.C.
183	*C. Iulius Cæsar II*	*P.Seruilius Vatia Isauricus*	
	Q.Fufius Calenus	*P.Vatinius*	
	C.Iulius Cæsar III	*M.Aimilius Lepidus*	
	C.Iulius Cæsar IIII, sine conlega		
184	*C.Iulius Cæsar V*	*M.Antonius*	710
	C.Vibius Pansa Capronianus	*A.Hirtius*	710
	L. Munatius Plancus	*M.Aimilius Lepidus II*	
	L. Antonius Pietas	*P.Seruilius Vatia Isauricus II*	
185	*C.Domitius Caluinus II*	*C.Asinius Pollio*	
	L.Marcius Censorinus	*C.Caluisius Sabinus*	
	Ap.Claudius Pulcher	*C.Norbanus Flaccus*	
	M. Vipsanius Agrippa	*L.Caninius Gallus*	
186	*L.Gellius Poplicola*	*M.Cocceius Nerua*	
	L.Cornificius	*Sex.Pompeius*	
	M.Antonius II	*L.Scribonius Libo*	720
	C.Iulius Cæsar Octauianus II	*L.Volcatius Tullus*	720
187	*Cn. Domitius Ahenobarbus*	*C.Sosius*	
	C.Iulius Cæsar Octauianus III	*M.Valerius Messalla Coruinus*	
	C.Iulius Cæsar Octauianus, II populi R.Imp.		
	C. Iulius Cæs. Octau. IIII	*M.Licinius Crassus*	
	C.Iulius Cæs.Octau.V	*Sex. Appuleius*	
188	*Imp.Cæsar Octauianus VI*	*M. Vipsanius Agrippa II*	
	Imp.Cæsar Octauianus VII	*M.Vipsanius Agrippa III*	
	Imp.Cæsar Augustus VIII	*T.Statilius Taurus II*	
	Imp. Cæsar Augustus IX	*M.Iunius Silanus*	
189	*Imp.Cæsar Augustus X*	*C.Norbanus Flaccus*	730
	Imp.Cæsar Augustus XI	*Cn.Calpurnius Piso*	730
	M.Claudius Marcellus Æserninus	*L.Arruntius*	
	Q.Aimilius Lepidus	*M.Lollius pro*	
	Imp. Cæsare Augusto XII designato		
190	*M.Appuleius*	*P. Silius Nerua*	
	Q. Lucretius Vispillo	*C. Sentius Saturninus*	
	P.Cornelius Lentulus Marcellinus	*Cn. Cornelius Lentulus*	
	C.Furnius	*C.Iunius Silanus*	
191	*L. Domitius Ahenobarbus*	*P.Cornelius Scipio*	
	M.Liuius Drusus Libo	*L.Calpurnius Piso Cesoninus*	
	M.Licinius Crassus	*Cn. Cornelius Lentulus Augur*	740
	Ti.Claudius Nero	*P.Quinctilius Varus*	740
192	*M.Valerius Messalla Barbatus Æmilianus, P.Sulpicius Quirinus*		
	Paullus Fabius Maximus	*Q. Ailius Tubero*	
	Iulus Antonius M. F.	*Q.Fabius Maximus Africanus*	
	Nero Claudius Drusus Germanicus	*T.Quinctius Crispinus*	

A.V.C.			OLYMP.
	Κενσωρίνου καὶ Γάλλου	Cenſorino & Gallo	
	Νέρωνος τὸ β', καὶ Πίσωνος τὸ β'	Nerone II, & Piſone II	ρϟγ'
	†Βάλβου καὶ Βετέρου	†Balbo & Vetere	193
	Ὀκταβ. Αὐγ. τὸ ιγ', καὶ Σύλλου	Octauiano Aug. XIII, & Sylla	
750	Σαβίνου καὶ Ῥουφίνου	Sabino & Rufino	
750			
	Ὀκταβ. Αὐγ. τὸ ιδ', καὶ Σιλουανοῦ	Octauiano Aug. XIIII, & Siluano	ρϟδ'
I ann. a	Λεντούλου καὶ Πίσωνος	Lentulo & Piſone	194
Chr. n.	†Πουβλίου Καίσαρος καὶ Παύλου	†Publio Cæſare & Paulo	
	Οὐινικίου καὶ †Οὐαρίου	Vinnicio & †Vario	
	Λαμίου καὶ Σερβιλίου	Lamia & Seruilio	ρϟε'
			195
	Μάγνου καὶ Βαλερίου	Magno & Valerio	
	Λεπίδου καὶ Πλάγκου	Lepido & Planco	
	[Τιβερίου Καίσαρος καὶ Καπίτωνος	Tiberio Cæſare & Capitone]	
760	†Κρητίου καὶ Νέρβα	†Cretio & Nerua	ρϟϛ'
760	Καμίλλου καὶ Κυιντιλλιανοῦ	Camillo & Quintilliano	196
	Καμερίνου καὶ Σαβίνου	Camerino & Sabino	
X	Δολαβέλλα καὶ Σιλανοῦ	Dolabella & Silano	
	Λεπίδου καὶ Ταύρου	Lepido & Tauro	ρϟζ'
	Τιβερίου Καίσαρος τὸ β', καὶ Σκιπίωνος	Tiberio Cæſare II, & Scipione	197
	†Φλάκκου καὶ Σιλανοῦ	†Flacco & Silano	
	*Σέξτου καὶ Σέξτου	Sexto & Sexto	
	Πομπηΐου Μάγνου καὶ Ἀπουληΐου	Pompeio Magno & Apuleio	ρϟη'
	†Βρούτου καὶ Φλάκκου τὸ β'	†Bruto & Flacco II	198
	III *populi R. Imp.* TIBERIVS CÆSAR, *ann.* XXII.		
	Ταύρου καὶ Λίβωνος	Tauro & Libone	
770	Κράσσου καὶ Ῥούφου	Craſſo & Rufo	
770	Τιβερίου Καίσαρος τὸ γ', καὶ Ῥούφου τὸ β'	Tiberio Cæſare III, & Rufo II	ρϟθ'
	[Σιλανοῦ καὶ Βάλβου	Silano & Balbo]	199
XX	Μεσσάλα καὶ †Γράτου	Meſſala & †Grato	
	Τιβερίου Καίσαρος τὸ δ', καὶ Δρούσου	Tiberio Cæſare IIII, & Druſo	
	Ἀγρίππα καὶ Γάλβα	Agrippa & Galba	σ'
	†Πούλλωνος καὶ Βετέρου	†Pullone & Vetere	200
	Κεθήγου καὶ Οὐάρου	Cethego & Varo	
	Ἀγρίππα τὸ β', καὶ Λεντούλου	Agrippa II, & Lentulo	
	Γετουλικοῦ καὶ Σαβίνου	Getulico & Sabino	σα'
780	Κράσσου καὶ Πίσωνος	Craſſo & Piſone	201
780	Σιλανοῦ καὶ Νερούα	Silano & Nerua	
	Γεμίνου καὶ Γεμίνου	Gemino & Gemino	
	Ῥούφου καὶ Ῥουβελλίνου	Rufo & Rubellino	σβ'
	†Οὐεννικίου καὶ Λογγίνου	†Vennicio & Longino	202
	Τιβερίου Καίσαρος τὸ ε', μόνου	Tiberio Cæſare V, ſolo	
	Περσικοῦ καὶ Βιτελλίου	Perſico & Vitellio	
	Ἀρρουντίου καὶ Αἰνοβάρβου	Aruntio & Ahenobarbo	σγ'
	Γάλβα καὶ Σύλλου	Galba & Sylla	203

Γάλλου

OLYMP.			A.V.C.
193	C.Marcius Censorinus	C. Asinius Gallus	
	Ti.Claudius Nero II	Cn.Calpurnius Piso II	
	D.Lælius Balbus	C.Antistius Vetus	
	Imp.Cæsar Aug.XII	L.Cornelius Sulla	
194	C.Caluisius Sabinus	L.Paßienius Crispus	750
	L.Cornelius Lentulus	M.Valerius Messallinus Cotta	750
	Imp.Cæsar Aug.XIII	M. Plautius Siluanus	I ann. à
	Cossus Cornelius Lentulus	L.Calpurnius Piso Augur	Chr. n.
195	C.Iulius Augusti F.Cæsar	L.Aimilius Paullus	
	P.Vinucius	P.Alfinius Varus	
	L.Ailius Lamia	M.Seruilius Geminus	
	Sex.Ailius Catus	C.Sentius Saturninus	
196	L.Valerius Messalla Volusus	Cn.Cornelius Cinna Magnus	
	M. Aimilius Lepidus	L.Arruntius	
	A. Licinius Nerua Silianus	Q.Cæcilius Metellus Creticus Silanus	760
	M.Furius Camillus	Sex.Nonius Quinctilianus	760
197	C.Poppæus Sabinus	Q.Sulpicius Camerinus	X
	P.Cornelius Dolabella	C.Iunius Silanus	
	M.Aimilius Lepidus	T.Statilius Taurus	
	Ti.Iulius Ti.F. Germanicus Cæsar	C.Fonteius Capito	
198	C.Silius	L.Munatius Plancus	
	Sex.Pompeius	Sex. Appuleius	
	TI. IVLIVS CÆSAR AVG.	GERM.III populi R.Imperator.	
	Drusus Iulius Ti.Aug.F.Cæsar	C.Norbanus Flaccus.	
	T. Statilius Sisenna Taurus	L. Scribonius Libo	
199	C. Cœlius Rufus	L.Pomponius Flaccus	770
	Ti.Iulius Cæsar Augustus III	Ti.Iulius Germanicus Cæsar II	770
	M.Iunius Silanus	L.Norbanus Flaccus Balbus	XX
	M.Valerius Messalla	M.Aurelius Cotta	
200	Ti.Iulius Cæsar Aug.IIII	Drusus Iulius Cæsar II	
	C.Sulpicius Galba	D.Haterius Agrippa	
	C. Asinius Pollio	C. Antistius Vetus	
	Ser.Cornelius Cethegus	L.Visellius Varro	
201	Cossus Cornelius Lentulus Isauricus	M.Asinius Agrippa	
	Cn.Cornelius Lentulus Gætulicus	C.Caluisius Sabinus	
	M.Licinius Crassus	L.Calpurnius Piso	780
	Ap.Iunius Silanus	P.Silius Nerua	780
202	C.Rubellius Geminus	C.Fufius Geminus	XXX
	M.Vinucius Quartinus	C.Caßius Longinus	
	Ti.Cæsar Aug.German.V	L.Ailius Seianus	
	Cn.Domitius Ahenobarbus	A.Vitellius	
203	Ser.Sulpicius Galba, post Imp.	L.Cornelius Sulla	
	Paullus Fabius Persicus	L.Vitellius	

A.V.C.			OLYMP.
	Γάλλου κ̀ Νοννιανοῦ	Gallo & Nonniano	
	Λελιανοῦ καὶ Πλαύτου	Leliano & Plauto	
	IIII *populi R. Imp.* CAIVS CÆSAR, *ann.* IIII		
790	Προκούλου κ̀ Νιγρίνου	Proculo & Nigrino	σδ'
790	Ιουλιανοῦ κ̀ Ασπρηνάτου	Iuliano & Aſprenate	204
	†Κλαυδίου Καίσαρος κ̀ Κερσιανοῦ	†Claudio Cæſare & Cerſiano	
	Κλαυδίου Καίσαρος τὸ β', μόνου	Claudio Cæſare II, ſolo	
	V *populi R. Imp.* CLAVDIVS, *ann.* XIIII		
	Κλαυδίου Καίσαρος τὸ γ', καὶ Αντωνίνου	Claudio Cæſare III, & Antonino	σε'
	Κλαυδίου Καίσαρος τὸ δ', κ̀ Λάργου	Claudio Cæſare IIII, & Largo	205
	Κλαυδίου Καίσαρος τὸ ε', κ̀ Βιτελλίου	Claudio Cæſare V, & Vitellio	
	Κρίσπου κ̀ Ταύρου	Criſpo & Tauro	
	Οὐεννικίου κ̀ Κορβίνου	Vennicio & Coruino	σς'
	Ασιατικοῦ κ̀ Σιλανοῦ	Aſiatico & Silano	206
800			
800			
820	Καπίτωνος κ̀ Ῥούφου	Capitone & Rufo	
820	†Ταλικοῦ κ̀ Τραχάλου	†Talico & Trachano	
	VII *populi R. Imp.* VESPASIANVS, *ann.* IX		
	Γάλβα κ̀ Τίτου Ῥουφίνου	Galba & Tito Rufino	σιβ'
			212
	Οὐεσπασιανοῦ αὐτοκράτορος, μόνου	Veſpaſiano Imperatore, ſolo	
	Οὐεσπ. αὐγούστου τὸ β', κ̀ Νερούα	Veſpaſiano Aug II, & Nerua	
	Οὐεσπ. αὐγ. τὸ γ', κ̀ Τίτου	Veſpaſiano Aug. III, & Tito	
	Οὐεσπ. αὐγ. τὸ δ', κ̀ Τίτου τὸ β'	Veſpaſiano Aug. IIII, & Tito II	σιγ'
	Δομετιανοῦ κ̀ Μεσσαλίνου	Domitiano & Meſſalino	213

Οὐεσπ.

Olymp.			A.V.C.
	C.Cestius Gallus	M.Seruilius Rufus Nonianus	
	Q.Plautius Lælianus	Sex.Papinius Gallienus	
204	Cn. Acerronius Proculus	C.Pontius Nigrinus	790
	C.Iulius Cæsar Aug.Caligula, III populi Romani Imperator		
	C.Iulius Cæsar Aug.Germ.II	L.Apronius Cæsianus	790
	M.Aquillius Iulianus	P.Nonius Asprenas Torquatus	XL
	C.Iulius Cæsar Aug.Germ.III	sine conlega	
205	C.Iulius Cæsar Aug.Germ.IIII	Cn.Sentius Saturninus	
	Ti.Claudius Cæsar Aug.Germanicus, V populi Romani Imperator		
	Ti.Claudius Cæsar Aug.Germ.II	C.Licinius Cæcina Largus	
	Ti.Claudius Cæsar Aug.Germ.III	L.Vitellius II	
	C.Quinctius Crispinus	T.Statilius Taurus II	
206	M.Vinucius Quartinus II	M.Statilius Coruinus	
	C.Valerius Asiaticus II	M.Valerius Messalla	
	Ti.Claudius Cæsar Aug.Germ.IIII	L.Vitellius III	800
	A.Vitellius; post Imperator	L.Vipsanius Poplicola	800
207	C.Pompeius Longinus Gallus	Q.Verannius	L
	C.Antistius Vetus	M.Suillius Rufus Seruilianus	
	Ti.Claudius Cæsar Aug.Germ.V	Ser.Cornelius Scipio Orfitus	
	P.Cornelius Sulla Faustus	L.Saluius Otho	
208	D.Iunius Silanus	Q.Haterius Antoninus	
	Q.Asinius Marcellus	M.Acilius Auiola	
	Nero Claudius Cæsar Aug.German. VI populi Rom.Imperator		
	Nero Claudius Cæsar Aug.	L.Antistius Vetus	
	Q.Volusius Saturninus	P.Cornelius Scipio	
209	Nero Claudius Cæsar Aug.Germ.II	L.Calpurnius Piso	810
	Imp.Nero Claudius Cæs.Aug.Germ.III	M.Valerius Messalla	810
	C.Vipsanius Poplicola Apronianus	C.Fonteius Capito	LX
	Imp.Nero Claudius Cæs.Aug.Germ.IIII	Cossus Cornelius Lentulus	
210	C.Cæsonius Pætus	C.Petronius Sabinus Turpilianus	
	P.Marius Celsus	L.Asinius Gallus	
	L.Memmius Regulus	Paullus Virginius Rufus	
	C.Lecanius Bassus	M.Licinius Crassus Frugi	
211	P.Silius Nerua	C.Iulius Atticus Vestinus	
	C.Suetonius Paullinus	L.Pontius Telesinus	
	L.Fonteius Capito	C.Iulius Rufus	820
	C.Silius Italicus	M.Galerius Trachalus Turpilianus	820
	Ser.Sulpicius Galba Cæsar Augustus, VII populi Romani Imperator		
212	Imp.Ser.Sulpicius Galba Cæsar Aug.II	T.Vinius Crispinus	LXX
	M.Saluius Otho Cæsar Augustus, VIII populi Romani Imperator		
	A.Vitellius Germanicus Augustus, IX populi Romani Imperator		
	T.Flauius Vespasianus Cæsar Augustus, X pop.Rom.Imperator		
	Imp.Cæsar Vespasianus Aug.II	T.Flauius Cæsar Vespasianus	
	Imp.Cæsar T.Flauius Vesp.Aug.III	M.Cocceius Nerua, post Imperator	
	Imp.Cæs.Flauius Vesp.Aug.IIII	T.Flauius Cæsar Vespasianus II	
213	T.Flauius Cæsar Domitianus II	M.Valerius Messallinus	

A.V.C.			Olymp.
	Οὐεσπ. αὐγ. τὸ ε, καὶ Τίτου τὸ γ	Vespasiano Aug. v, & Tito III	
	Οὐεσπ. αὐγ. τὸ ς′, καὶ Τίτου τὸ δ′	Vespasiano Aug. VI, & Tito IIII	
830	Οὐεσπ. αὐγ. τὸ ζ′, καὶ Τίτου τὸ ε	Vespasiano Aug. VII, & Tito V	σιδ′
830			214
	Τίτου τὸ ς′, καὶ Δομετιανοῦ τὸ β	Tito VI, & Domitiano II	
	VIII *populi R. Imp.* TITVS VESPASIANI F. *ann.* II		
	Τίτου αὐγούστου τὸ ζ, καὶ Δομετιανοῦ τὸ γ′	Tito Augusto VII, & Domitiano III	
	Γάλβα καὶ Πυλλίωνος	Galba & Pullione	
	IX *populi R. Imp.* DOMITIANVS, *ann.* XVI		
	Δομετιανοῦ αὐγ. τὸ δ′, καὶ Σαβίνου	Domitiano Aug. IIII, & Sabino	σιε′
	Δομετιανοῦ αὐγ. τὸ ε′, καὶ Τίτου Ῥούφου	Domitiano Aug. v, & Tito Rufo	215
	Δομετιανοῦ αὐγ. τὸ ς′, καὶ Σαβίνου	Domitiano Aug. VI, & Sabino	
	Δομετιανοῦ αὐγ. τὸ ζ, καὶ Φουλβίου	Domitiano Aug. VII, & Fuluio	
	Δομετιανοῦ αὐγ. τὸ η′, καὶ Δολαβέλλα	Domitiano Aug. VIII, & Dolabella	σις′
840	Δομετιανοῦ αὐγ. τὸ θ′, καὶ Σατορνίνου	Domitiano Aug. IX, & Saturnino	216
840	Δομετιανοῦ αὐγ. τὸ ι′, καὶ Τίτου Ῥούφου τὸ β′	Domitiano Aug. X, & T. Rufo II	
	Φουλβίου τὸ β′, καὶ Ἀτρατίνου	Fuluio II, & Atratino	
	Δομετιανοῦ αὐγ. τὸ ια′, καὶ Νερούα	Domitiano Aug. XI, & Nerua	σιζ′
	Γλαβρίωνος καὶ Τραϊανοῦ	Glabrione & Traiano	217
	Δομετιανοῦ αὐγ. τὸ ιβ′, καὶ Σατορνίνου	Domitiano Aug. XII, & Saturnino	
	Πομπηΐου καὶ Κρισπίνου	Pompeio & Crispino	
	Δομετιανοῦ αὐγ. τὸ ιγ′, καὶ Φλαβίου Κλήμεντος	Domitiano Aug. XIII, & Flauio Clemente	σιη′
	Ἀσπρηνάτου καὶ Λατερανοῦ	Asprenate & Laterano	218
	Δομετιανοῦ αὐγ. τὸ ιδ′, καὶ Κλήμεντος τὸ β	Domitiano Aug. XIIII, & Clemēte II	
	Οὐάλεντος καὶ Βετέρου	Valente & Vetere	
	X *populi R. Imp.* NERVA, *ann.* I		
850	Νερούα αὐγούστου, καὶ Τίτου Ῥούφου τὸ γ′	Nerua Augusto, & T. Rufo III	σιθ′
	XI *populi R. Imp.* TRAIANVS, *ann.* XIX		219
850	Τραϊανοῦ αὐγούστου μόνου	Traiano Augusto solo	
	Πάλμα καὶ Σενεκίωνος	Palma & Senecione	
	Τραϊανοῦ αὐγ. τὸ β′, καὶ Ποντιανοῦ	Traiano Aug. II, & Pontiano	
	Τραϊανοῦ αὐγ. τὸ γ′, καὶ Πέτου	Traiano Aug. III, & Peto	σκ′
	Συριανοῦ καὶ Συρίου	Suriano & Surio	220
	Τραϊανοῦ αὐγ. τὸ δ′, καὶ Μαξίμου	Traiano Aug. IIII, & Maximo	
	Συριανοῦ τὸ β′, καὶ Μαρκέλλου	Suriano II, & Marcello	
	Κανδίδου καὶ Κουαδράτου	Candido & Quadrato	σκα′
	Κομόδου καὶ †Κερατανοῦ	Commodo & †Ceratano	221
860	Συριανοῦ τὸ γ′, καὶ Σενεκίωνος τὸ β′	Suriano III, & Senecione II	
860	Γάλλου καὶ Βραδούα	Gallo & Bradua	
	Πάλμα καὶ Τύλλου	Palma & Tullo	σκβ′
	Ὀρφίτου καὶ Πρισκιανοῦ	Orfito & Prisciano	222
	Πίσωνος καὶ Ἰουλιανοῦ	Pisone & Iuliano	
	Τραϊανοῦ αὐγ. τὸ ε′, καὶ Ἀφρικανοῦ	Traiano Aug. V, & Africano	
	Πρισκιανοῦ καὶ Κέλσου	Prisciano & Celso	σκγ′
	†Μάλσου καὶ Βουλκίσκου	†Malso & Vulcisco	223

Μεσσάλα

Olymp.		
	Imp.Cæſ.T. Flauius Veſp. Aug. V	*T.Flauius Cæſar Veſpaſianus* III
	Imp. Cæſ.Veſpaſianus Aug. VI	*T.Flauius Cæſar Veſpaſianus* IIII
	Imp. Cæſ.Veſpaſianus Aug. VII	*T. Cæſar Veſpaſianus* V
214	*Imp. Cæſ.Veſpaſianus Aug.* VIII	*T.Cæſar Veſpaſianus* VI
	L.Ceionius Commodus Verus	*C.Cornelius Priſcus*
	Imp.Cæſ.T.Flauius Veſp. Aug. IX	*T.Cæſar Veſpaſianus* VII
	Titus Veſpaſianus Cæſar Auguſtus, XI populi Romani Imp.	
	Imp.T.Cæſar Veſpaſianus Aug. VIII	*T.Flauius Cæſar Domitianus* VII
215	*M. Plautius Siluanus.*	*M.Annius Verus Pollio*
	Imp Cæſar Flauius Domitianus Aug.Germanicus, XII pop.Rom.Imp.	
	Imp.Cæſ.Flauius Domitianus Aug. VIII	*T.Flauius Sabinus*
	Imp.Cæſ.Flauius Domitianus Aug. IX	*T.Virginius Rufus* II
	Imp.Cæſ. Flauius Domitianus Aug. X	*Ap. Iunius Sabinus*
216	*Imp.Cæſ.Domitianus Aug.* XI	*T.Aurelius Fuluus*
	Imp.Cæſ.Domitianus Aug. XII	*Ser.Cornelius Dolabella*
	Imp.Cæſ. Domitianus Aug.Germ. XIII	*A.Voluſius Saturninus*
	Imp.Cæſ. Domitianus Aug.Germ, XIIII,	*L. Minucius Rufus*
217	*T.Aurelius Fuluus* II	*A.Sempronius Atratinus*
	Imp.Cæſ.Domitianus Aug.Germ. XV	*M.Cocceius Nerua* II
	M.Vlpius Traianus Crinitus	*M. Acilius Glabrio*
	Imp.Cæſ.Domitianus Aug.Germ. XVI	*A.Voluſius Saturninus* II
218	. . *Pompeius Conlega*	. . *Cornelius Priſcus*
	.	
	L.Nonius Aſprenas Torquatus	*M.Arricinius Clemens*
	Imp.Cæſ.Domitianus Aug.Germ. XVII	*T.Flauius Clemens*
	C.Fuluius Valens	*C.Antiſtius Vetus*
	M.Cocceius Nerua Cæſar Aug. XIII populi Rom. Imp.	
219	*Imp.Nerua Cæſar Aug.* III	*T.Virginius Rufus* III
	Imp.Nerua Cæſar Aug. IIII	*Nerua Traianus Cæſar* II
	Imp.Cæſ.Nerua Traianus Optimus, XIIII populi Rom. Imp.	
	C.Soſius Senecio II	*A.Cornelius Palma*
	Imp.Cæſ.Nerua Traianus Aug. III	*M.Cornelius Fronto* III
220	*Imp.Cæſ. Nerua Traianus Opt.* IIII	*Sex.Articuleius Pætus*
	C. Soſius Senecio III	*L.Licinius Sura* II
	Imp.Cæſ.Nerua Traianus Opt. V	*L.Appius Maximus* II
	. . . . *Suranus* II	*P.Neratius Marcellus*
221	*Ti.Iulius Candidus* II	*A. Iulius Quadratus*
	L.Ceionius Commodus Verus	*L. Tutius Cerealis*
	C.Soſius Senecio IIII	*L.Licinius Sura* III
	Ap.Annius Trebonius Gallus	*M.Atilius Metilius Bradua*
222	*A.Cornelius Palma* II	*C.Caluiſius Tullus* II
	. . *Clodius Criſpinus*	. . . . *Solenus Orfitus*
	L.Calpurnius Piſo	. . *Vettius Ruſticus Bolanus*
	Imp.Cæſ.Nerua Traianus Aug. VI	*C.Iulius Africanus* II
223	*L.Publilius Celſus* II	*C.Clodius Criſpinus*
	Q Ninnius Haſta	*P.Manilius Vopiſcus*

A.V.C.			OLYMP.
	Μεσσάλα καὶ Πόδωνος	Messala & Podone	
	Αἰλιανοῦ καὶ Βετέρου	Æliano & Vetere	
		XII *populi R. Imp.* ÆLIVS ADRIANVS, *ann.* XXI	
870	Ἀπρωνιανοῦ καὶ Νίγρου	Aproniano & Nigro	σκδ'
870	Αἰλίου Ἀδριανοῦ αὐγ. καὶ Σαλινάτορος	Ælio Adriano Aug. & Salinatore	224
	Αἰλίου Ἀδριανοῦ αὐγ. τὸ β', καὶ Ρουστικίου	Ælio Adriano Aug. II, & Rusticio	
	Σεβήρου καὶ Φούλβου	Seuero & Fuluo	
	Σεβήρου τὸ β', καὶ Αὐγουρίνου	Seuero II, & Augurino	σκε'
	Ἀβιόλα καὶ Πάνσα	Auiola & Pansa	225
	Ἀπρωνιανοῦ τὸ β', καὶ †Παμπίνου	Aproniano II, & †Pampino	
	Γλαβρίωνος καὶ Τορκουάτου	Glabrione & Torquato	
	Ἀσιατικοῦ καὶ Ἀκυλίνου	Asiatico & Aquilino	σκς'
	Σεβήρου τὸ γ', καὶ †Ἀμφιγούλου	Seuero III, & †Amphigulo	226
880	Τιτιανοῦ καὶ Γαλλικανοῦ	Titiano & Gallicano	
88c	Τορκουάτου καὶ Λίβωνος	Torquato & Libone	
	Μαρκέλλου καὶ Κέλσου	Marcello & Celso	σκζ'
	Κατουλλίνου καὶ Λίβωνος τὸ β'	Catullino & Libone II	227
	Ποντιανοῦ καὶ Ρούφου	Pontiano & Rufo	
	Αὐγουρίνου καὶ Σεργιανοῦ	Augurino & Sergiano	
	†Ἰβηρίου καὶ Σισίννου	†Iberio & Silinna	σκη'
	Σεβήρου καὶ Βάρου	Seuero & Varo	228
	Ποντιανοῦ τὸ β', καὶ Ἀκυλίνου	Pontiano II, & Aquilino	
	Κομόδου καὶ Ποντιανοῦ τὸ γ'	Commodo & Pontiano III	
890	†Αἰλιανοῦ καὶ Βαλβίνου	Æliano & Balbino	σκθ'
		XIII *populi R. Imp.* ÆLIVS ANTONINVS PIVS, *ann.* XXIII	229
890	Καμερίνου καὶ Νίγρου	Camerino & Nigro	
	Ἀντωνίνου αὐγούστου καὶ Πραισέντου	Antonino Augusto & Præsente	
	Ἀντωνίνου αὐγ. τὸ β', καὶ Μάρκου Αὐρηλιανοῦ Βή-	Anton. Aug. II, & M. Aureliano Ve-	
	Σεβήρου τὸ δ', καὶ Σιλανοῦ (ρου, υἱοῦ αὐτοῦ,	Seuero IIII, & Silano (ro filio eius	σλ'
	Ρουφίνου καὶ Κουαδράτου	Rufino & Quadrato	230
	Τορκουάτου καὶ Ἡρώδου	Torquato & Herode	
	Ἀβιόλα καὶ Μαξίμου	Auiola & Maximo	
	Ἀντωνίνου αὐγ. τὸ γ', καὶ Αὐρηλιανοῦ τὸ β'	Antonino Aug. III, & Aureliano II	σλα'
	Σεβήρου τὸ ε', καὶ †Οὐηρίνου	Seuero V, & †Verino	231
900	Λάργου καὶ Μεσσαλίνου	Largo & Messalino	
900	Τορκουάτου τὸ β', καὶ Ἰουλιανοῦ	Torquato II, & Iuliano	
	Ὀρφίτου καὶ Πρίσκου	Orphito & Prisco	σλβ'
	Γλαβρίωνος καὶ Βετέρου	Glabrione & Vetere	232
	Κονδιανοῦ καὶ Μαξίμου	Condiano & Maximo	
	Γλαβρίωνος τὸ β', καὶ Οὐμιλίου	Glabrione II, & Vmilio	
	Πραισέντος καὶ Ρουφίνου	Præsente & Rufino	σλγ'
	Κομόδου καὶ Λατεράνου	Commodo & Laterano	233
	Σεβήρου τὸ ς', καὶ Σαβινιανοῦ	Seuero VI, & Sabiniano	
	Σιλβανοῦ καὶ Αὐγουρίνου	Siluano & Augurino	
91c	Βαρβάρου καὶ Ρηγούλου	Barbaro & Regulo	σλδ'
91c	Τερτύλλου καὶ Σακερδῶτου	Tertullo & Sacerdote	234

Κυϊντίλλου

	M. Valerius Messalla	*C. Popillius Carus Pedo*
	. . Aimilius Ælianus	*L. Antistius Vetus*
224	*. . Quinctius Niger*	*T. Vipsanius Apronianus*
	Imp. Cæsar Traianus Hadrianus Aug. x v populi Rom. Imperator.	
	Imp. Cæsar Traianus Hadrianus Aug. I I	*Ti. Claudius Fuscus Salinator*
	Imp. Cæs. Traianus Hadrianus Aug. I I I	*Q. Iunius Rusticus*
	L. Catilius Seuerus	*T. Aurelius Fuluus*
225	*M. Annius Verus I I*	*. . . . Augur*
	M'. Acilius Auiola	*C. Corellius Pansa*
	Q. Arrius Pætinus	*C. Ventidius Apronianus*
	M'. Acilius Glabrio	*C. Bellicius Torquatus*
226	*P. Cornelius Scipio Asiaticus I I*	*Q. Vettius Aquilinus*
	. . Vespronius Candidus Verus I I	*. . . . . Ambiguus Bibulus*
	. . . . Gallicanus	*. . Cœlius Titianus*
	L. Nonius Asprenas Torquatus I I	*M. Annius Libo*
227	*P. Iuuentius Celsus I I*	*Q. Iulius Balbus*
	Q. Fabius Catullinus	*M. Flauius Aper*
	Ser. Octauius Lænas Pontianus	*M. Antonius Rufinus*
	. . Sentius Augurinus	*. . Arrius Seuerianus I I*
228	*. . . . . Hiberus*	*. . Iunius Silanus Sisenna*
	C. Iulius Seruilius Vrsus Seruianus I I I	*C. Vibius Iuuentius Verus*
	. . . . . Pompeianus Lupercus	*L. Iulius Atticus Acilianus*
	L. Ceionius Commodus Verus	*Sex. Vetulenus Ciuica Pompeianus*
229	*L. Ælius Verus Cæsar I I*	*P. Cœlius Balbinus Vibullius Pius*
	. . Sulpicius Camerinus	*. . Quinctius Niger Magnus*
	T. Ælius Hadrianus Antoninus Pius Aug. x v I populi Rom. Imp.	
	Imp. Cæs. T. Ælius Hadr. Anton. Pius I I,	*. . Bruttius Præsens*
	Imp. Cæs. T. Ælius Hadr. Anton. Pius I I I,	*M. Ælius Aurelius Pii F. Cæsar*
230	*M. Peducæus Syloga Priscinus*	*T. Hoenius Seuerus*
	L. Cuspius Rufinus	*L. Statius Quadratus*
	C. Bellicius Torquatus	*Ti. Claudius Atticus Herodes*
	. . . . . Lollianus Auitus	*C. Gauius Maximus*
231	*Imp. Cæs. T. Ælius Antoninus Pius I I I I*	*M. Ælius Aurelius Cæsar I I*
	Sex. Erucius Clarus I I	*Cn. Claudius Seuerus*
	M. Valerius Largus	*M. Valerius Messallinus*
	C. Bellicius Torquatus I I	*M. Saluius Iulianus I I*
232	*Ser. Cornelius Scipio Orfitus*	*Q. Nonius Priscus*
	. . . . . Romulus Gallicanus	*. . Antistius Vetus*
	Sex. Quinctilius Gordianus	*Sex. Quinctilius Maximus*
	Sex. Acilius Glabrio	*C. Valerius Omollus Verianus*
233	*. . Bruttius Præsens I I*	*. . Antonius Rufinus*
	L. Aurelius Cæsar, post August.	*. . Sextilius Lateranus*
	C. Iulius Seuerus	*M. Rufinus Sabinianus*
	. . Plautius Siluanus	*. . Sentius Augurinus*
234	*. . . . . Barbatus*	*. . . . Regulus*
	Q. Flauius Tertullus	*. . Licinius Sacerdos*

A.V.C.			OLYMP.
	Κυϊντίλλου καὶ Πείσκου	Quintillo & Prisco	
	Βραδούα καὶ Οὐήρου	Bradua & Vero	

XIIII *populi R. Impp.* MARCVS AVRELIVS ANTONINVS VERVS, & LVCIVS AVRELIVS COMMODVS, *ann.* XIX

	Μάρκου Αὐρηλίου Οὐήρου, καὶ Λουκίου Κομόδου αὐγ.	M. Aurelio Vero, & L. Cómodo Aug.	σλε´
	Μ. Αὐρ. Οὐήρου, καὶ Λ. Κομόδου αὐγ. τὸ β´	M. Aurel. Vero, & L. Cómodo Aug. II	235
	Ῥουστικίου καὶ Ἀκυλίνου	Rusticio & Aquilino	
	Αἰλιανοῦ καὶ Πάστορος	Æliano & Pastore	
	Μακρίνου καὶ Κέλσου	Macrino & Celso	σλϛ´
	Ὀρφίτου καὶ Πούδεντος	Orfito & Pudente	236
	Πούδεντος τὸ β´, καὶ Πουλλίωνος	Pudente II, & Pullione	
920	Μ. Αὐρηλίου Οὐήρου τὸ γ´, καὶ Κουαδράτου	M. Aurelio Vero III, & Quadrato	
920	Ἀπρωνιανοῦ καὶ Παύλου	Aproniano & Paulo	σλζ´
	Πείσκου καὶ Ἀπολιναρίου	Prisco & Apollinare	237
	Κεθήγου καὶ Κλάρου	Cethego & Claro	
	Σεβήρου καὶ Ἐρεννιανοῦ	Seuero & Erenniano	
	Ὀρφίτου τὸ β´, καὶ Μαξίμου	Orphito II, & Maximo	σλη´
	Σεβήρου τὸ β´, καὶ Πομπηιανοῦ	Seuero II, & Pompeiano	238
	Γάλλου καὶ Φλάκκου	Gallo & Flacco	
	Ὀρφίτου τὸ γ´, καὶ Ῥούφου	Orphito III, & Rufo	
	Πουλλίωνος καὶ Ἄπρου	Pullione & Apro	σλθ´
930	Κομόδου καὶ Κυντίλλου	Commodo & Quintillo	239
930	Ὀρφίτου τὸ δ´, καὶ Ῥούφου τὸ β´	Orphito IIII, & Rufo II	

XV *populi R. Imp.* COMMODVS, *ann.* XII

	Κομόδου αὐγ. τὸ β´, καὶ †Βήρου	Commodo Aug. II, & †Vero	
	ραίσεντος καὶ Γορδιανοῦ	Præsente & Gordiano	σμ´
	Κομόδου αὐγ. τὸ γ´, καὶ Βήρου τὸ β´	Commodo Aug. III, & Vero II	240
	Μαμερτίνου καὶ Ῥούφου τὸ γ´	Mamertino & Rufo III	
	Κομόδου αὐγ. τὸ δ´, καὶ Βικτωρίνου	Commodo Aug. IIII, & Victorino	
	†Μαρκέλλου καὶ Αἰλιανοῦ	†Marcello & Æliano	σμα´
	Ματέρνου καὶ Βραδούα	Materno & Bradua	241
	Κομόδου αὐγ. τὸ ε´, καὶ Γλαβρίωνος	Commodo Aug. V, & Glabrione	
940	Κρισπίνου καὶ Αἰλιανοῦ	Crispino & Æliano	
940	Φουσκιανοῦ καὶ Σιλανοῦ	Fusciano & Silano	σμβ´
			242
	Κομόδου αὐγ. τὸ ϛ´, καὶ Σεπτιμιανοῦ	Commodo Aug. VI, & Septimiano	
	Κομόδου αὐγ. τὸ ζ´, καὶ Περτίνακος	Commodo Aug. VII, & Pertinace	

XVI *populi R. Imp.* LVCIVS PERTINAX, *mens.* II

XVII *populi R. Imp.* DIDIVS IVLIANVS, *mens.* VII

	†Φλάκκου καὶ Κλάρου	†Flacco & Claro	

XVIII *populi R. Imp.* L. SEPTIMIVS SEVERVS, *ann.* XIX

	Σεβήρου αὐγούστου καὶ †Σαβίνου	Seuero Augusto & †Sabino	σμγ´
	Τερτύλλου καὶ Κλήμεντος	Tertullo & Clemente	243
	Δέξτρου καὶ Πείσκου	Dextro & Prisco	
950	Λατερανοῦ καὶ Ῥουφίνου	Laterano & Rufino	

Σατορνίνου

OLYMP.			A.V.C.
	. . Plautius Quinctillus	*. . Statius Priscus*	CLX
	T. Vibius Barus	*Ap. Annius Bradua*	
235	*M. Ælius Aurelius Cæsar III.*	*L. Ælius Aurelius Cæsar II*	
	M. Aurelius Antoninus, & L. Ælius Aurel. Verus Antonin. XVII p. R. Imp.		
	Q. Iunius Rusticus	*. . Vettius Aquilinus*	
	L. Papirius Ælianus	*. . Iunius Pastor*	
	C. Iulius Macrinus	*L. Cornelius Celsus*	
236	*. . Seruilius Pudens*	*L. Cornelius Scipio Orfitus*	
	. . Seruilius Pudens II	*T. Vitrasius Pollio*	
	Imp. Cæs. L. Aurelius Verus Aug. III	*T. Numidius Quadratus*	920
	T. Iunius Montanus	*L. Vettius Paullus*	920
237	*. . Sosius Priscus*	*Q. Cælius Apollinaris*	CLXX
	M. Aurelius Antoninus, solus		
	M. Aurelius Seuerus Cethegus	*L. Iunius Clarus*	
	L. Septimius Seuerus II	*. . . . Herennianus*	
	. . Claudius Maximus	*Cornelius Scipio Orfitus*	
238	*Cn. Claudius Seuerus II*	*M. Aurelius Claudius Pompeianus*	
	Ap. Annius Trebonius Gallus	*. . . . . Flaccus*	
	. . Calpurnius Piso	*M. Saluius Iulianus*	
	T. Vitrasius Pollio II	*M. Flauius Aper II*	
	Commodus ab Antonino patre ad Imperium adscitus		
239	*Imp. Cæs. L. Aurelius Commodus Aug.*	*. . Plautius Quinctillus*	930
	. . Vettius Rufus	*. . Cornelius Scipio Orfitus*	930
	Imp. Cæs. L. Ælius Aurel. Cōmodus A. II,	*. . Vespronius Candidus Verus*	CXXO
	. . Bruttius Præsens II	*Sex. Quinctilius Gordianus*	
	M. Ælius Aurelius Commodus Antoninus, XVIII pop. Rom. Imp.		
240	*Imp. Cæs. M. Aurelius Commodus Aug. III,*	*. . Antistius Burrus*	
	. . Petronius Mamertinus	*M. Vettius Sllaccius Albinus Trebell. Rufus*	
	Imp. Cæs. M. Aurel. Commodus Aug. IIII,	*M. Aufidius Victorinus*	
	M. Eggius Marullus	*N Papirius Ælianus*	
241	*. . Triarius Maternus*	*M. Atilius Metilius Bradua*	
	Imp. Cæs. L. Aurel. Cōmodus Ant. Aug. V,	*M'. Acilius Glabrio II*	
	. . Tullius Crispinus	*. . Papirius Ælianus*	940
	C. Allius Fuscianus	*. . Dullius Silanus*	940
242	*. . Iunius Silanus*	*. . Seruilius Silanus*	CXd
	Imp. Cæs. M. Aur. Commod. Ant. Aug. VI,	*. Petronius Septimianus*	
	. . Cassius Apronianus	*M. Atilius Metilius Bradua II*	
	Imp. Cæs. L. Aur. Commod. Ant. Aug. VII,	*P. Heluius Pertinax II*	
	Imp. Cæsar P. Heluius Pertinax Aug. XIX populi Rom. Imperator		
243	*Q. Sosius Falco*	*C. Iulius Erucius Clarus*	
	Imp. Cæsar M. Didius Commodus Seuerus Iulianus Aug. XX pop. R. Imp.		
	Imp. Cæsar L. Septimius Seuerus Pertinax Aug. XXI populi Rom. Imp.		
	Imp. Cæs. L. Septimius Seuerus Aug. II	*D. Clodius Ceionius Septimius Albin. Cæs. II*	
	Q. Flauius Tertullus	*T. Flauius Clemens*	
	C. Domitius Dexter II	*L. Valerius Messalla Thrasius Priscus*	
244	*Ap. Claudius Lateranus*	*M. Marius Titius Rufinus*	950

A.V.C.			OLYMP.
950	Σατορνίνου καὶ Γάλλου	Saturnino & Gallo	σμδ´
	Ἀνυλλίνου καὶ Φρόντωνος	Anullino & Frontone	244
	Σεβήρου αὐγ. τὸ β´, καὶ Βικτωρίνου	Seuero Aug. II, & Victorino	
	Μουκιανοῦ καὶ Φαβιανοῦ	Muciano & Fabiano	
	Σεβήρου αὐγ. τὸ γ´, καὶ Ἀντωνίνου	Seuero Aug. III, & Antonino	σμε´
	Πλαυτιανοῦ καὶ Γέτα	Plautiano & Geta	245
	Χίλωνος καὶ Λίβωνος	Chilone & Libone	
	Ἀντωνίνου τὸ β´, καὶ Γέτα τὸ β´	Antonino II, & Geta II	
	Ἀλβίνου καὶ Αἰμιλιανοῦ	Albino & Æmiliano	σμς´
960	Ἄπρου καὶ Μαξίμου	Apro & Maximo	246
960	Ἀντωνίνου τὸ γ´, καὶ Γέτα τὸ γ´	Antonino III, & Geta III	
	Πομπηιανοῦ καὶ †Ἄττου	Pompeiano & †Atto	
	Φαυστίνου καὶ Ῥουφίνου	Faustino & Rufino	σμζ´
	Γεντιανοῦ καὶ Βάσσου	Gentiano & Basso	247
	Ἄπρου τὸ β´, καὶ Ἄπρου	Apro II, & Apro	
	XIX populi R. Imp. ANTONINVS CARACALLVS, ann. VII		
	Ἀντωνίνου αὐγ. τὸ δ´, καὶ Ἀλβίνου	Antonino Aug. IIII, & Albino	
	Μεσσάλα καὶ Σαβίνου	Messala & Sabino	σμη´
	†Λεντύλου καὶ Κερεάλις	†Lentulo & Cereale	248
	Σαβίνου τὸ β´, καὶ Ἀνυλλίνου	Sabino II, & Anullino	
970	Πραίσεντος καὶ Ἐξτρικάτου	Præsente & Extricato	
970	Ἀντωνίνου αὐγ. τὸ ε´, καὶ Ἀδβέντου	Antonino Aug. V, & Aduento	σμθ´
	Ἀντωνίνου αὐγ. τὸ ς´, καὶ Σακέρδωτος	Antonino Aug. VI, & Sacerdote	249
	XX populi Rom. Imp. MACRINVS, ann. I		
	Ἀντωνίνου καὶ Κωμάζοντος	Antonino & Comazonte	
	XXI populi Rom. Imp. ANTONINVS HELIOGABALVS, ann. IIII		
	Γράτου καὶ Σελεύκου	Grato & Seleuco	
	Ἀντωνίνου αὐγ. τὸ β´, καὶ Ἀλεξάνδρου	Antonino Aug. II, & Alexandro	σν´
	Μαξίμου καὶ Αἰλιανοῦ	Maximo & Æliano	250
	Φλαβιανοῦ καὶ Κρισπίνου	Flauiano & Crispino	
	XXII populi R. Imp. ALEXANDER *Mamææ F.* ann. XIII		
	Φουσκιανοῦ καὶ Δέξτρου	Fusciano & Dextro	
	Ἀλεξάνδρου τὸ β´, καὶ Μαρκέλλου	Alexandro II, & Marcello	σνα´
980	Ἀλβίνου καὶ Μαξίμου τὸ β´	Albino & Maximo II	251
980	Μοδέστου καὶ Πρόβου	Modesto & Probo	
	Ἀλεξάνδρου τὸ γ´, καὶ Δίωνος	Alexandro III, & Dione	
	Ἀγρικόλα καὶ Κλήμεντος	Agricola & Clemente	σνβ´
	Πομπηιανοῦ καὶ †Πελεγμιανοῦ	Pompeiano & †Pelegmiano	252
	Λούπου καὶ Μαξίμου τὸ τρίτον	Lupo & Maximo tertium	
	Μαξίμου τὸ δ´, καὶ Πατέρνου	Maximo IIII, & Paterno	
	Μαξίμου τὸ ε´, καὶ Οὐρβανοῦ	Maximo V, & Vrbano	σνγ´
	Σεβήρου καὶ Κυντιανοῦ	Seuero & Quintiano	253
	Μαξίμου τὸ ς´, καὶ Ἀφρικανοῦ	Maximo VI, & Africano	
990	†Περπέτου καὶ Κορνηλίου	Perpetuo & Cornelio	
	XXIII populi R. Imp. MAXIMINVS, ann. III		σνδ´
			254

†Οὐλπικίου

OLYMP.		
	Ti. Aterius Saturninus	*C. Annius Trebonius Gallus*
	P. Cornelius Anullinus II	*M. Aufidius Fronto*
	Ti. Claudius Seuerus	*C. Aufidius Victorinus*
245	*L. Annius Fabianus*	*M. Nonius Mucianus*
	Imp. Cæs. L. Septimius Seuerus Aug. III	*Imp. Cæs. M. Aurelius Antoninus Aug.*
	P. Septimius Geta	*L. Septimius Plautianus II*
	L. Fabius Cilo Septiminus II	*M. Annius Libo*
246	*Imp. Cæs. M. Aurelius Antoninus Aug. II,*	*P. Septimius Geta Antoninus Cæsar*
	M. Nummius Ceionius Annius Albinus	. . *Fuluius Aimilianus*
	M. Flauius Aper	*Q. Allius Maximus*
	Imp. Cæs. M. Aurelius Antoninus Aug. III,	*P. Septimius Geta Antoninus Cæsar II*
247	*M. Aurelius Claudius Pompeianus*	. . . . *Lollianus Auitus*
	M'. Acilius Faustinus	*C. Cæsonius Macer Rufinianus*
	Q. Epidius Rufus Lollianus Gentianus	. . *Pomponius Bassus*
	M. Aurelius Antoninus Aug. Caracalla, XXII pop. R. Imp.	
	M. Pompeius Asper	. . . . *Asper*
248	*Imp. Cæs. M. Aurelius Antoninus Aug. IIII,*	*P. Cœlius Balbinus II*
	. . *Silius Messalla*	*Q. Aquillius Sabinus*
	. . *Aimilius Lætus II*	. . *Anicius Cerealis*
	Q. Aquillius Sabinus II	*Sex. Cornelius Anullinus*
249	. . *Bruttius Præsens*	. . . . *Extricatus*
	M. Opelius Macrinus, XXIII populi R. Imp.	
	M. Opelius Antoninus Diadumenian. Cæsar II,	. . . . *Aduentus*
	M. Aurelius Antoninus Alagabalus, XXIIII populi R. Imp.	
	Imp. Cæs. M. Aurelius Antoninus Aug. II,	. . *Licinius Sacerdos*
	Imp Cæs. M. Aurelius Antoninus Aug. III,	*M. Aurelius Eutychianus Comazon II*
250	. . . . *Gratus*	. . *Claudius Seleucus*
	Imp. Cæs. M. Aurelius Antonin. Aug. IIII,	*M. Aurelius Seuerus Alexander Cæsar*
	M. Aurelius Seuerus Alexander, XXV populi R. Imp.	
	. . . . *Maximus*	. . *Papirius Ælianus*
	. . *Claudius Iulianus*	. . *Clodius Crispinus*
251	*L. Turpilius Dexter*	*M. Maecius Rufus*
	Imp. Cæs. M. Aurel. Seuerus Alex. Aug. II,	*C. Quinctilius Marcellus*
	D. Cœlius Balbinus II; post Imp. Aug.	*M. Clodius Pupienus Maximus; post Imp*
	. . *Vettius Modestus*	. . . . *Probus*
252	*Imp. Cæs. M. Aurel. Seuer. Alex. Aug. III,*	. . *Cassius Aproniani F. Dio II*
	. . *Calpurnius Agricola*	. . . . *Clementinus*
	M. Aurelius Claudius Pompeianus	. . . . *Felicianus*
	. . *Iulius Lupus*	. . . . *Maximus*
25	. . . . *Maximus II*	. . *Ouinius Paternus*
	. . . . *Maximus*	. . . . *Vrbanus*
	L. Catilius Seuerus	*L. Ragonius Vrinatius Quinctianus*
	C. Iulius Maximinus Germanicus, XXVI populi Rom. Imp.	
	Imp. Cæs. C. Iulius Maximinus Aug.	*C. Iulius Africanus*
254	*P. Titius Perpetuus*	*L. Ouinius Rusticus Cornelianus*
	D. Cœlius Balbinus, & M. Clodius Maximus Pupienus, XXVII p. R. Impp	

A.V.C.			Olymp.
990	†Οὐλπικίου καὶ Ποντιανοῦ	†Vlpicio & Pontiano	σνδ'
	Γορδιανοῦ καὶ Ἀβιόλα	Gordiano & Auiola	254
	Ἀλβίνου καὶ Βενούστου	Albino & Venusto	
		XXIIII *populi R. Imp.* GORDIANVS, *ann.* VI	
	Γορδιανοῦ αὐγ. τὸ β', καὶ Πομπηιανοῦ	Gordiano Aug. II, & Pompeiano	
	Ἀττικοῦ καὶ Πραιτεξτάτου	Attico & Prætextato	σνε'
	Αὐρηλιανοῦ καὶ Πάππου	Aureliano & Pappo	255
	Περεγρίνου καὶ Αἰμιλιανοῦ	Peregrino & Æmiliano	
	Φιλίππου καὶ Τατιανοῦ	Philippo & Tatiano	
	Πραισέντου καὶ Ἀλβίνου	Præsente & Albino	σνϛ'
		XXV *populi R. Imp.* PHILIPPVS, *ann.* VI	256
1000	Φιλίππου αὐγ. τὸ β', καὶ Φιλίππου υἱοῦ αὐτοῦ	Philippo Aug. II, & Philippo eius filio	
1000	Φιλίππου αὐγ. τὸ γ', καὶ Φιλ. υἱοῦ αὐτοῦ τὸ β'	Philippo Aug. III, & Philippo F. II	
	Αἰμιλιανοῦ τὸ β', καὶ Ἀκυλίνου	Æmiliano II, & Aquilino	
	Δεκίου καὶ Γρατιανοῦ	Decio & Gratiano	σνζ'
	Γάλλου καὶ Βολουσιανοῦ	Gallo & Volusiano	257
	Βολουσιανοῦ τὸ β', καὶ Μαξίμου	Volusiano II, & Maximo	
		XXVI *populi Rom. Imp.* DECIVS, *ann.* I	
	Δεκίου καίσαρος, καὶ Δεκίου υἱοῦ αὐτοῦ	Decio Cæsare, & Decio filio eius	
		XXVII *populi R. Imp.* CAIVS GALLVS, *ann.* III	
	Βαλεριανοῦ καὶ Γαλλιηνοῦ	Valeriano & Gallieno	σνη'
	Βαλεριανοῦ τὸ β, καὶ Γαλλιηνοῦ τὸ β'	Valeriano II, & Gallieno II	258
	Μαξίμου τὸ β', καὶ Γλαβρίωνος	Maximo II, & Glabrione	
		XXVIII *populi R. Imp.* VALERIANVS *Aug. ann.* XIIII	
1010	Βαλεριανοῦ αὐγ. τὸ γ', καὶ Γαλλιηνοῦ τὸ γ'	Valeriano Aug. III, & Gallieno III	
1010	Τούσκου καὶ Βάσσου	Tusco & Basso	σνθ'
	Αἰμιλιανοῦ τὸ γ', καὶ Βολουσιανοῦ τὸ β'	Æmiliano III, & Volusiano II	259
	Σεκουλαρίου καὶ Δωνάτου	Seculare & Donato	
	Γαλλιηνοῦ τὸ δ', καὶ Βολουσιανοῦ τὸ γ'	Gallieno IIII, & Volusiano III	
	Γαλλιηνοῦ τὸ ε', καὶ Φαυστινιανοῦ	Gallieno V, & Faustiniano	σξ'
	Ἀλβίνου καὶ Δέξτρου	Albino & Dextro	260
	Γαλλιηνοῦ τὸ ϛ', καὶ Σατορνίνου	Gallieno VI, & Saturnino	
	Βαλεριανοῦ αὐγ. τὸ δ', καὶ Λουκιανοῦ	Valeriano Aug. IIII, & Luciano	
	Βαλεριανοῦ αὐγ. τὸ ε', καὶ Λουκιανοῦ τὸ β'.	Valeriano Aug. V, & Luciano II	σξα'
	Γαλλιηνοῦ τὸ ζ', καὶ Σαβιανοῦ	Gallieno VII, & Sabiano	261
1020	Πατερνοῦ καὶ Ἀρκεσιλάου	Paterno & Arcesilao	
1020	Πατερνοῦ τὸ β', καὶ Μαρινιανοῦ	Paterno II, & Mariniano	
	Κλαυδίου, καὶ Πατερνοῦ τὸ γ'	Claudio & Paterno III	σξβ'
		XXIX *populi R. Imp.* CLAVDIVS, *ann.* II	262
	Ἀντιοχιανοῦ καὶ Ὀρφίτου	Antiochiano & Orphito	
	Αὐρηλιανοῦ καὶ Βάσσου	Aureliano & Basso	
		XXX *populi R. Imp.* AVRELIANVS, *ann.* VI	
	Κυέτου καὶ Βραδουμιανοῦ	Quieto & Bradumiano	
	Τακίτου καὶ Πλακιδιανοῦ	Tacito & Placidiano	σξγ'
	Κυέτου τὸ β', καὶ Βουδουμιανοῦ	Quieto II, & Budumiano	263

Αὐρηλιανοῦ

Olymp.			A.V.C.
	M.Vlpius Crinitus	. . . . *Proculus Pontianus*	990
	M. Antonius Gordianus, x x v i i i populi R.Imp.		
	Imp.Cæs.M.Antonius Gordianus Aug.	*M'. Acilius Auiola*	CCXL
	. . *Vettius Sabinus* i i	. . . . *Venustus*	
255	*Imp Cæs. M. Antonius Gordianus Aug.* i i,	*M. Aurelius Claudius Pompeianus* i i	
	C. Aufidius Atticus	*C. Asinius Prætextatus*	
	C. Iulius Arrianus	. . *Aimilius Papus*	
	. . . . *Peregrinus*	. . *Fuluius Aimilianus*	
	M. Iulius Philippus, x x i x populi R. Imp.		
256	*Imp. Cæs. M. Iulius Philippus Aug.*	*Ti. Fabius Titianus*	
	. . *Bruttius Præsens*	. . *Nummius Albinus*	
	Imp. Cæs. M. Iulius Philippus Aug. i i	*M. Iulius Augusti F. Philippus Cæsar*	1000
	Imp. Cæs. M. Iulius Philippus Aug. i i i	*Imp. Cæs. M. Iulius Philippus Aug.* i i	1000
257	. . *Fuluius Aimilianus*	. . *Vettius Aquilinus*	CCL
	Cn. Messius Quinctus Traianus Decius, x x x populi R. Imp.		
	Imp. Cæs. M. Q. Traianus Decius Aug. i i,	. . *Annius Gratus*	
	Imp. Cæs. Cn. M. Q. Traian. Deci⁹ Aug. i i i,	*Q. Herennius Etruscus Decius Cæsar*	
	C. Vibius Trebonianus Gallus, & C. Vibius Volusianus, x x x i populi R. Impp.		
	Imp. Cæs C. Vibi⁹ Trebonian. Gallus Aug. i i,	*Imp. Cæs. C. Vibius Volusianus Aug.*	
258	*Imp. Cæs. C. Vibius Volusianus Aug.* i i	*M. Valerius Maximus*	
	P. Aurelius Licinius Valerius Valerianus, cum P. Aurelio Licinio Gallieno filio, x x x i i populi R. Imp.		
	Imp. Cæs. P. Licinius Valerianus Aug. i i	*Imp. Cæs. P. Licinius Gallienus Aug.*	
	Imp. Cæs. P. Licinius Valerianus Aug. i i i,	*Imp. Cæs. P. Licinius Gallienus Aug.* i i	
	M Valerius Maximus i i	*M'. Acilius Glabrio*	
259	*Imp. Cæs. P. Aurelius Valerianus Aug.* i i i i,	*Imp. Cæs. P. Licinius Gallienus Aug.* i i i	1010
	M. Aurelius Memmius Fuscus	. . *Pomponius Bassus*	1010
	. . *Fuluius Aimilianus*	. . *Pomponius Bassus* i i	CCLX
	. . *Cornelius Saecularis* i i	. . *Iunius Donatus*	
	P. Licinius Gallienus, x x x i i i populi Rom. Imp.		
260	*Imp. Cæs. P. Licinius Gallienus Aug.* i i i i	. . *Petronius Volusianus*	
	Imp. Cæs. P. Licinius Gallienus Aug. v	*Ap. Pompeius Faustinus*	
	. . *Nummius Albinus* i i	. . . . *Maximus Dexter*	
	Imp. Cæs. P. Licinius Gallienus Aug. v i	. . *Aimilius Saturninus*	
261	*P. Licinius Valerianus Cæsar* i i i	*L. Cæsonius Macer Lucillus Rufinianus*	
	Imp. Cæs. P. Licinius Gallienus Aug. v i i	. . . . *Sabinillus*	
	. . *Ouinius Paternus*	. . . . *Arcesilaus*	1020
	. . *Ouinius Paternus* i i	. . . . *Marinianus*	1020
	M. Aurelius Flauius Claudius, x x x i i i i populi R. Imp.		
262	*Imp. Cæs. M. Aurelius Claudius Aug.* i i	. . *Ouinius Paternus*	CCLXX
	. . *Flauius Antiochianus*	. . *Furius Orphitus*	
	L. Domitius Aurelianus, x x x v populi Rom. Imp.		
	. . . . *Aurelianus*	. . *Pomponius Bassus*	
	. . . . *Quietus*	. . . . *Voldumianus*	
263	*M. Claudius Tacitus; post Imp. Aug.*	*M. Maecius Memmius Furius Placidus*	

A.V.C.			OLYMP.
	Αὐρηλιανοῦ αὐγ. τὸ β′, καὶ Καπιτωλίνου	Aureliano Aug. II, & Capitolino	
	Αὐρηλιανοῦ αὐγ. τὸ γ′, καὶ Μαρκέλλου	Aureliano Aug. III, & Marcello	
	Τακίτου τὸ β′, καὶ Αἰμιλιανοῦ	Tacito II, & Æmiliano	σξδ′
	XXXI *populi R. Imp.* PROBVS, *ann.* VI		264
	Πρόβου αὐγούστου καὶ Παυλίνου	Probo Augusto & Paulino	
1030	Πρόβου αὐγ. τὸ β′, καὶ Λύπου	Probo Aug. II, & Lupo	
1030	Πρόβου αὐγ. τὸ γ′, καὶ Πατερνοῦ	Probo Aug. III, & Paterno	
	Μεσσάλα καὶ Γράτου	Messala & Grato	σξε′
	Πρόβου αὐγ. τὸ δ′, καὶ Τιβεριανοῦ	Probo Aug. IIII, & Tiberiano	265
	Πρόβου αὐγ. τὸ ε′, καὶ Βικτωρίνου	Probo Aug. V, & Victorino	
	XXXII *populi R. Imp.* CARVS, *cum filiis suis* CARINO & NVMERIANO, *ann.* III		
	Κάρου καὶ Καρίνου	Caro & Carino	
	Διοκλητιανοῦ καὶ Βάσσου	Diocletiano & Basso	σξς′
	Καρίνου τὸ β′, καὶ Νουμεριανοῦ	Carino II, & Numeriano	266
	XXXIII *populi R. Imp.* DIOCLETIANVS, *ann.* XX		
	Διοκλητιανοῦ αὐγ. τὸ β′, καὶ Ἀριστοβούλου	Diocletiano Aug. II, & Aristobulo	
	Μαξίμου καὶ Ἀκυλίνου	Maximo & Aquilino	
	Διοκλητιανοῦ αὐγ. τὸ γ′, καὶ Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου αὐγούστου	Diocletiano Aug. III, & Maximiano Herculio Aug.	σξζ′ 267
1040	Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου τὸ β′, καὶ Ἰανουαρίου	Maximiano Herculio II, & Ianuario	
1040	Βάσσου καὶ Κυντιανοῦ	Basso & Quintiano	
	Διοκλητιανοῦ αὐγ. τὸ δ′, καὶ Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου αὐγ. τὸ γ′	Diocletiano Aug. IIII, & Maximiano Herculio III	
	Τιβεριανοῦ καὶ Δίωνος	Tiberiano & Dione	σξη′
	Ἀνιβαλιανοῦ καὶ Ἀσκληπιοδότου	Anibaliano & Asclepiodoto	268
	Διοκλ. αὐγ. τὸ ε′, καὶ Μαξ. Ἑρκ. αὐγ. τὸ δ′	Diocl. Aug. V, & Maxim. Herc. Aug. IIII	
	Κωνσταντίου καίσ. καὶ Μαξιμίνου Ἰοβίου καίσ.	Constantio Cæsare & Maximino Iouio Cæs.	
	Τούσκου καὶ Ἀνυλλίνου	Tusco & Anullino	σξθ′
	Διοκλ. αὐγ. τὸ ς′, καὶ Κωνσταντίου καίσ. τὸ β′	Diocl. Aug. VI, & Constantio Cæs. II	269
	Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου τὸ ε′, καὶ Μαξιμίνου Ἰοβίου καίσαρος τὸ β′	Maximiano Herculio V, & Maximino Iouio Cæs. II	
1050	Ἀνικίου Φαύστου, καὶ Σεβήρου Γάλλου	Anicio Fausto, & Seuero Gallo	
1050	Διοκλητιανοῦ αὐγ. τὸ ζ′, καὶ Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου αὐγ. τὸ ς′	Diocletiano Aug. VII, & Maximiano Herculio Aug. VI	σο′ 270
	Κωνσταντίου καίσ. τὸ γ′, καὶ Μαξιμιανοῦ Ἰοβίου τὸ γ′	Constātio Cæs. III, & Maximiano Iouio III	
	Τιτιανοῦ καὶ Νεποτιανοῦ	Titiano & Nepotiano	
	Κωνσταντίου καίσ. τὸ δ′, καὶ Μαξιμιανοῦ Ἰοβίου καίσαρος τὸ δ′	Constantio Cæs. IIII, & Maximiano Iouio Cæsare IIII	
	Διοκλ. αὐγ. τὸ η′, καὶ Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου. .	Diocl. Aug. VIII, & Maxim. Herc. . .	σοα′
	Διοκλ. αὐγ. τὸ θ′, καὶ Μαξ. Ἑρκ. τὸ η′	Diocl. Aug. IX, & Maxim. Hercul. VIII	271
	XXXIIII *populi R. Imp.* CONSTANTINVS MAGNVS, *ann.* XXXI		
	Κωνσταντίου καίσ. τὸ ε′, καὶ Μαξιμιανοῦ Ἰοβ. τὸ ε′	Constātio Cæs. V, & Maxim. Iouio V	
	Κωνσταντίου καίσ. τὸ ς′, καὶ Μαξιμιανοῦ Ἰοβ. τὸ ς′	Constātio Cæs. VI, & Maxim. Iouio VI	
	†Ἰοβίου Κωνσταντίνου αὐγ. μόνου	†Iouio Constantino Aug. solo	σοβ′
1060	Διοκλητιανοῦ τὸ ι′, καὶ Μαξιμιανοῦ Γαλερίου τὸ ζ′	Diocl. X, & Maximiano Galerio VII	272

Μαξιμιανοῦ

Imp. Cæs. L. Domitius Aurelianus Aug. II, C. Iulius Capitolinus
Imp. Cæs. L. Domitius Aurelianus Aug. III, T. Auonius Marcellinus

M. Claudius Tacitus, XXXVI populi R. Imp.

Imp. Cæs. M. Claudius Tacitus Aug. II . . Fuluius Aimilianus

M. Aurelius Probus, XXXVII populi R. Imp.

264 *Imp. Cæs. M. Aurelius Probus Aug. II . . Furius Lupus*
Imp. Cæs. M. Aurelius Probus Aug. III . . Ouinius Paternus
. . Iunius Mesalla . . . . Gratus
Imp. Cæs. M. Aurelius Probus Aug. IIII C. Iunius Tiberianus

265 *Imp. Cæs. M. Aurelius Probus Aug. V . . Pomponius Victorinus*

M. Aurelius Carus, XXXVIII populi R. Imp.

Imp. Cæs. M. Aurelius Carus Aug. II M. Aurelius Carinus Cæsar

M. Aurelius Carinus, & M. Aurelius Numerianus, XXXIX populi R. Impp.

Imp. Cæs. M. Aurelius Carinus Aug. II Imp. Cæs. M. Aurelius Numerianus Aug. I.

C. Aurelius Valerius Diocletianus, XL populi R. Imp.

Imp. Cæs. C. Aurelius Diocletianus Aug. II, ... Aristobulus

266 *M. Iunius Maximus II . . Vettius Aquilinus*

M Aurelius Valerius Maximianus a Diocletiano ad imperium adsumptus, XLI populi R. Imp.

Imp. Cæs. C. Valerius Diocletian⁹ Aug. III, Imp. Cæs. M. Aurelius Maximian. Aug. I.
M. Aurelius Maximus . . Pompeius Ianuarius
. . Annius Bassus II L. Ragonius Quinctianus

267 *Imp. Cæs. C. Valerius Diocles. Aug. IIII Imp. Cæs. M. Valerius Maximian. Aug. II.*
C. Iunius Tiberianus . . Cassius Dio
. . Afranius Hannibalianus M. Aurelius Asclepiodotus
Imp. Cæs. C. Aurelius Diocletianus Aug. V, Imp. Cæs. M. Aureli⁹ Maximian. Aug. III.

268 *Fl. Valerius Constantius Cæsar C. Galerius Valerius Maximianus Cæsar*
. . Nummius Tuscus . . Annius Cornelius Anullinus
Imp. Cæs. C. Valerius Diocl. Aug. VI Fl. Valerius Constantius Cæsar II
Imp. Cæs. M. Aurelius Maximian. Aug. V, C. Galerius Valerius Maximian. Cæsar I.

269 *. . Anicius Faustus II . . . . Seuerus Gallus*
Imp. Cæs. C. Aurelius Diocl. Aug. VII Imp. Cæs. M. Aurelius Maximian. Aug. V
Fl. Valerius Constantius Cæsar III C. Galerius Valerius Maximian. Cæsar II.
. . Postumius Titianus II Fl. Popillius Nepotianus

270 *Fl. Valerius Constantius Cæsar IIII C. Galerius Valerius Maximian. Cæs. III.*
Imp. Cæs. C. Aurelius Diocl. Aug. VIII Imp. Cæs. M. Aurelius Maxim. Aug. VII
Imp. Cæs. C. Valerius Diocl. Aug. VIIII Imp. Cæs. M. Valerius Maxim. Aug. VIII

Fl. Valerius Constantius, & C. Galerius Valerius Maximianus, XLII populi R. Impp.

Imp. Cæs. Fl. Valerius Constantius Aug. V, Imp. Cæs. C. Galeri⁹ Valerius Max. Aug. V

271 *Imp. Cæs. Fl. Valerius Constãtius Aug. VI, Imp. Cæs. C. Galerius Maximian. Aug. V*

C. Galerius Valerius Maximianus, Fl. Valerius Constantinus, & M. Aurelius Maxentius, XLIII populi R. Impp.

Imp. Cæs. Fl. Valerius Constantinus Aug. M. Aurelius Valerius Maximianus VIII
Imp. Cæs. C. Galerius Maximian. Aug. VII, C. Aurelius Valerius Diocletianus X

A.V.C.			OLYMP.
1060			
	Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου τὸ η', καὶ Γαλερίου Μαξίμου	Maximiano Herculio VIII, & Gale- (rio Maximo	
	Κωνσταντίνου αὐγ. τὸ β', καὶ Λικιννίου	Constantino Aug. II, & Licinnio	
Indictionũ Constantinianarum initium.	Κωνσταντίνου αὐγ. τὸ γ', καὶ Λικιννίου τὸ β'	Constantino Aug. III, & Licinnio II	σος'
	Κωνσταντίνου αὐγ. τὸ δ', καὶ Λικιννίου τὸ γ'	Gonstantino Aug. IIII, & Licinnio III	273
	Βολουσιανοῦ καὶ Ἀνιανοῦ	Volusiano & Aniano	
	Κωνσταντίνου αὐγ. τὸ [illegible], καὶ Λικιννίου τὸ δ'	Constantino Aug. V, & Licinnio IIII	
	Σαβίνου καὶ Ῥουφίνου	Sabino & Rufino	σοδ'
	Γαλλικανοῦ καὶ Συμμάχου	Gallicano & Symmacho	274
1070	Λικιννίου τὸ ε', καὶ Κρίσπου Καίσαρος	Licinnio V, & Crispo Cæsare	
1090	Κωνσταντίνου αὐγ. τὸ ϛ', καὶ Λικιν[illegible] τὸ ε'	Constantino Aug. VI, & Licinnio V	
	Κωνσταντίνου αὐγ. τὸ ζ', καὶ Κωνσταντίου καίσ.	Constantino Aug. VII, & Constantio	σοε'
	Κρίσπου τὸ β', καὶ *Κωνσταντίνου τὸ β'	Crispo II, & *Constantino II (Cæs.	275
	Προβιανοῦ καὶ Ἰουλιανοῦ	Probiano & Iuliano	
	Σεβήρου καὶ Ῥουφίνου	Seuero & Rufino	
	Κρίσπου τὸ γ', καὶ Κωνσταντίνου τὸ γ'	Crispo III, & Constantino III	σος'
	Παυλίνου καὶ Ἰουλιανοῦ	Paulino & Iuliano	276
	Κωνσταντίνου αὐγ. τὸ θ', καὶ *Κωνσταντίου καίσαρος τὸ τέταρτον	Constantino Aug. IX, & *Constantio Cæsare IIII	
	Κωνσταντίου καίσ. τὸ ε', καὶ Μαξίμου	Constantio Cæs. V, & Maximo	
1080	Ἰανουαρίου καὶ Ἰούστου (τὸ ε'	Ianuario & Iusto (Cæs. V	σοζ'
108c	Κωνσταντίνου αὐγ. τὸ ι', καὶ Κωνσταντίου καίσαρος	Constantino Aug. X, & Constantio	277
	Γαλλικανοῦ καὶ Συμμάχου	Gallicano & Symmacho	
	Βάσσου καὶ Ἀβλαβίου	Basso & Ablabio	
	Πακατιανοῦ καὶ Ἱλαριανοῦ	Pacatiano & Hilariano	σοη'
	†Δαλματίου καὶ Ἀνικίου Παυλίνου	Dalmatio & Anicio Paulino	278
	Κωνσταντίου καίσ. τὸ ϛ', καὶ Ἀλβίνου	Constantio Cæs. VI, & Albino	
	Νεπωτιανοῦ καὶ Φακούνδου	Nepotiano & Facundo	σοθ'
	Φηλικιανοῦ καὶ Τατιανοῦ	Feliciano & Tatiano	279
	XXXV *populi R. Impp.* CONSTANTINVS IVNIOR, CONSTANS, & CONSTANTIVS, *ann.* XXIIII		
1090	Οὔρσου καὶ Πολεμίου (τὸ ζ'	Vrso & Polemio (stante Aug. VII	
	†Κωνσταντίνου νέου αὐγ. τὸ δ', καὶ Κώνσταντος αὐγ.	†Cõstãtino iuniore Aug. IIII, & Con	
	Ἀκινδύνου καὶ Πρόκλου	Acindyno & Proclo	σπ'
	Μαρκελλίνου καὶ Προβίνου	Marcellino & Probino	280
	Κωνσταντίου αὐγ. τὸ ε', καὶ Κώνσταντος αὐγ. τὸ β'	Constantio Aug. V, & Constãte Aug. II	
	Πλακίτου καὶ Ῥωμύλου	Placito & Romulo	
	Λεοντίου καὶ Σαλουστίου	Leontio & Salustio	σπα'
	Ἀμαντίου καὶ Ἀλβίνου	Amantio & Albino	281
	Κωνσταντίου αὐγ. τὸ ϛ', καὶ Κώνσταντος αὐγ. τὸ γ'	Cõstantio Aug. VI, & Constãte Aug. III	
	Ῥουφίνου καὶ Εὐσεβίου	Rufino & Eusebio	
1100	Φιλίππου καὶ Σαλία	Philippo & Salia	σπβ'
	Λιμενίου καὶ Κατουλλίνου	Limenio & Catullino	282

Σεργίου

Olymp.			A.V.C.
	Post consulatum Maximiani Aug. VII	*& Diocletiani IouI* X	1060
272	*II post consulatum Maximiani Aug.* VII,	*& Diocletiani IouI* X	CCCX
	Imp.Cæs.C.Galerius Maximian.Aug. VIII,	*Imp.Cæs.C. Aurelius Licinius Aug.*	
	Fl.Valerius Constantinus,& C.Aurelius Valerius Licinianus Licinius, XLIIII populi R.Impp.		
Indict.	*Imp.Cæs.Fl.Valerius Constantinus Aug.* II,	*Imp.Cæs. C.Aurelius Licinius Aug.* II	
prima	*Imp.Cæs.Fl.Valerius Constãtinus Aug.* III,	*Imp.Cæs. C.Aurelius Licinius Aug.* III	
273	*C.Ceionius Rufius Volusianus*	. . . . *Annianus*	
	Imp.Cæs.Fl.Valerius Cõstãtinus Aug. IIII,	*Imp.Cæs.C.Valerius Licinius Aug.* IIII	
	Fl.Rufius Ceionius Cæcina Sabinus	*Q.Aradius Rufinus Valerius Proculus*	
	. . *Ouinius Gallicanus*	. . *Septimius Bassus*	
274	*Imp.Cæs.C.Aurelius Licinius Aug.* V	*Fl.Valerius Aug.F.Crispus Cæsar*	1070
	Imp.Cæs.Fl.Valer.Constantinus Aug. V	*C.Valerius Aug.F.Licinius iunior Cæsar*	1070
	Imp.Cæs.Fl.Valerius Constantin.Aug. VI,	*Fl.Valerius Constantinus iunior Cæsar*	CCCXX
	Fl.Valerius Crispus Nobiliss.Cæsar II	*Fl. Valerius Aug. F. Constantinus Nob. (Cæs.* II	
275	*Fl.Petronius Probianus*	. . *Anicius Iulianus*	
	. . *Acilius Seuerus*	*Fl.Iunius Rufinus*	
	Fl.Valerius Crispus Nobiliss.Cæs. III	*Fl.Valerius Aug.F.Constantinus Nob.Cæs.* (III	
	Fl.Valerius Constantinus, XLV populi R.Imp.		
	M.Iunius Cæsonius Anicꝰ Faustꝰ Paullinꝰ,	*P.Publilius Ceionius Iulianus Camœnius*	
276	*Imp.Cæs.Fl.Valerius Constantin.Aug.* VII,	*Fl.Iulius Aug F.Constantius Cæsar*	
	Fl.Valerius Constantinus	*Fl.Valerius Maximus Basilius*	
Ind.2	*Fl.Magnus Iannarius*	. . *Fabius Iustus*	1080
	Imp.Cæs.Fl.Valerius Constãtin.Aug. VIII,	*Fl.Valerius Constantinus iunior Cæs.* IIII	1080
277	. . *Ouinius Gallicanus*	*L.Aurelius Symmachus*	CCCXXX
	. . *Annius Bassus*	. . *Ablabius Ægyptius*	
	. . *Ouinius Pacatianus*	. . *Mæcilius Hilarianus*	
	Fl.Valerius Delmatius, post Cæsar	*M. Aurelius Xenophilus*	
278	*L.Ranius Acontius Optatus*	. . *Anicius Paullinus iunior*	
	Fl.Valerius Constantius	*C.Ceionius Rufius Albinus*	
	Fl.Popillius Nepotianus	. . . . *Facundus*	
	Ti.Fabius Titianus	. . . . *Felicianus*	
	Fl.Valerius Constantinus iunior, Fl.Iulius Constantius, & Fl.Valerius Constans, XLVI populi R.Impp.		
	Vrsus	*Polemius*	1090
	Imp.Cæs.Fl.Iulius Constantius Aug. II	*Imp.Cæs.Fl.Valerius Constans Aug.*	
	Fl.Septimius Acindynus	*L.Aradius Rufinus Valerius Proculus*	CCCXL
	Fl.Antonius Marcellinus	. . *Cœlius Probinus*	
	Imp.Cæs.Fl.Iulius Constantius Aug. III	*Imp.Cæs.Fl.Valerius Constans Aug.* II	
Ind.3	*M.Mæcius Memmius Furius Placidus*	*Fl.Pisidius Romulus*	
	Dometius Leontius	*Sallustius*	
	Amantius	*Ceionius Rufius Albinus*	
	Post consulatum AmantI	*& CeionI Rufii Albini*	
V	*Fl.Rufinus*	*Fl.Eusebius*	
	Fl.Philippus	*Fl.Salleas*	1100
	Vlpius Limenius	*Aco Fabius Catullinus Philonianus*	
		Sergius	

A.V.C.			OLYMP.
	Σεργίου καὶ Νιγρινιανοῦ	Sergio & Nigriniano	
	·		
	Σεργίου καὶ Νιγρινιανοῦ	Sergio & Nigriniano	
	Κωνσταντίου αὐγ. τὸ ζ, καὶ Κώνσταντος καίσ.	Constãtio Aug. VII, & Cõstante Cæs.	σπγ´
	Κωνσταντίου αὐγ. τὸ η, καὶ Κώνστ. καίσ. τὸ β´	Const. Aug. VIII, & Constante Cæs. II	283
	Κωνσταντίου αὐγ. τὸ θ´, καὶ Κώνστ. καίσ. τὸ γ´	Const. Aug. IX, & Constante Cæs. III	
	Αρβετίωνος καὶ Λουλλιανοῦ	Arbetione & Lulliano	
	Κωνσταντίου αὐγ. τὸ ι, καὶ Ἰουλιανοῦ καίσ.	Constantio Aug. X, & Iuliano Cæs.	σπδ´
	Κωνσταντίου αὐγ. τὸ ια´, καὶ Ἰουλιανοῦ καίσ. τὸ β´	Constantio Aug. XI, & Iuliano Cæs. II	284
1110	†Δατιανοῦ καὶ Κερεαλίου	†Datiano & Cereale	
	Εὐσεβίου καὶ Ὑπατίου	Eusebio & Hypatio	
	Κωνσταντίου αὐγ. τὸ ιβ´, καὶ Ἰουλιανοῦ καίσ. τὸ γ´	Constãtio Aug. XII, & Iuliano Cæs. III	σπε´
	Ταύρου καὶ Φλωρεντίου	Tauro & Florentio	285
	XXXVI *populi R. Imp.* IVLIANVS *Apostata, ann.* II		
	Μαμερτίνου καὶ Νεβίττα	Mamertino & Neuitta	
	Ἰουλιανοῦ αὐγ. τὸ δ´, καὶ Σαλουστίου	Iuliano Aug. IIII, & Salustio	
	XXXVII *populi R. Imp.* IOVIANVS, *mens.* X, *d.* XV		
	Ἰοβιανοῦ αὐγ. καὶ Βαρρωνιανοῦ	Iouiano Aug & Varroniano	σπς´
	XXXVIII *populi R. Imp.* VALENTINIANVS, *cum* VALENTE *fratre, ann.* XIIII		286
	Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Οὐάλεντος	Valentiniano & Valente	
	Γρατιανοῦ ἐπιφανεστάτου καὶ Δαγαλαΐφου	Gratiano Nobiliss. & Dagalaipho	
	Λουπικίνου καὶ Ἰοβιανοῦ	Lupicino & Iouiano	
1120	Οὐαλεντινιανοῦ αὐγ. τὸ β´, καὶ Οὐάλ. αὐγ. τὸ β´	Valẽtiniano Aug. II, & Valente Aug. II	σπζ´
	Οὐαλεντινιανοῦ αὐγ. τὸ γ´, καὶ Οὐίκτωρος	Valentiniano Aug III, & Victore	287
	Οὐαλεντινιανοῦ αὐγ. τὸ δ´, καὶ Οὐάλ. αὐγ. τὸ γ´	Valentin. Aug. IIII, & Valente Aug. III	
	Γρατιανοῦ τὸ β´, καὶ Πρόβου	Gratiano II, & Probo	
	Μοδέστου καὶ Ἀρινθαίου	Modesto & Arintheo	σπη´
	Οὐαλεντινιανοῦ αὐγ. τὸ ε´, καὶ Οὐάλ. αὐγ. τὸ δ´	Valentin. Aug. V, & Valente Aug. IIII	288
	Γρατιανοῦ αὐγ. τὸ γ´, καὶ Αἰκουιτίου	Gratiano Aug. III, & Æquitio	
	Γρατιανοῦ αὐγ. τὸ δ´, καὶ Αἰκουιτίου τὸ β´	Gratiano Aug. IIII, & Æquitio II	
	·		
	Οὐάλεντος αὐγ. τὸ ε´, καὶ Οὐαλεντινιανοῦ καίσ.	Valente Aug. V, & Valentiniano Cæs.	σπθ´
	Γρατιανοῦ αὐγ. τὸ ε´, καὶ Μεροβαύδου	Gratiano Aug. V, & Merobaude	289
1130	Οὐάλεντος αὐγ. τὸ ς´, καὶ Οὐαλεντινιανοῦ καίσ. τὸ β´	Valente Aug. VI, & Valẽtiniano Cæs. II	
	XXXIX *populi R. Impp.* GRATIANVS & VALENS, & THEODOSIVS MAGNVS, *ann.* XVI		
	Αὐσονίου καὶ Ὀλυβρίου	Ausonio & Olybrio	
	Γρατιανοῦ αὐγ. τὸ ς´, καὶ Θεοδοσίου αὐγ.	Gratiano Aug. VI, & Theodosio Aug.	σϙ´
	Συαγρίου καὶ Εὐχερίου	Syagrio & Eucherio	290
	Ἀντωνίνου καὶ Συαγρίου τὸ β´	Antonino & Syagrio II	
	Μεροβαύδου καὶ Σατορνίνου	Merobaude & Saturnino	
	·		
	·		
	Ῥιχομήρου καὶ Κλεάρχου	Rechomere & Clearcho	σϙα´
	Ἀρκαδίου αὐγ. καὶ Βαύτωνος	Arcadio Aug. & Bautone	291

Οὐαλεν

Olym.	Indict.			A.V.C.
		Sergius	*Nigrinianus*	CCCL
		Fl. Iulius Constantius, XLVII populi R. Imp.		
		Post consulatum Sergi	*& Nigriniani*	
ρπγ'	X	*Imp. Cæs. Fl. Iulius Constantius Aug. V*	*Fl. Constantius Gallus Cæsar*	
283		*Imp. Cæs. Fl. Iulius Constantius Aug. VI*	*Fl. Constantius Gallus Cæs. II*	
		Imp. Cæs. Fl. Iulius Constantius Aug. VII	*Fl. Constantius Gallus Cæs. III*	
ρπδ'		*Fl. Arbetio*	*Mauortius Lollianus*	
284		*Imp. Cæs. Fl. Iulius Constantius Aug. VIII,*	*Fl. Claudius Iulianus Cæsar*	
		Imp Cæs. Fl. Iulius Constantius Aug. IX	*Fl. Claudius Iulianus Cæs. II*	
	Ind. 4	*Ti. Fabius Titianus*	*Neratius Cerealis*	1110
ρπε'		*Eusebius*	*Hypatius*	
285		*Imp. Cæs. Fl. Iulius Constantius Aug. X*	*Fl. Claudius Iulianus Cæs. III*	CCCLX
		Fl. Taurus	*Fl. Florentius*	
		Fl. Claudius Iulianus, XLVIII populi R. Imp.		
	V	*Fl. Mamertinus*	*Fl. Neuitta*	
		Imp. Cæs. Fl. Claudius Iulianus Aug. IIII,	*Secundus Salustius Promotus*	
		Fl. Iouianus, XLVIIII populi R. Imp.		
ρπς'		*Imp. Cæs. Fl. Iouianus Aug.*	*Fl. Varronianus Aug. F. Nob. puer*	
286		Flaui Valentinianus & Valens, L populi R. Impp.		
		Imp. Cæs. Fl. Valentinianus Aug.	*Imp. Cæs. Fl. Valens Aug.*	
		Fl. Gratianus Aug. F. Nobiliss. puer	*Fl. Dagalaiphus*	
	X	*Fl. Lupicinus*	*Fl. Iouinus*	
		Flaui Valentinianus, Valens, & Gratianus, LI populi R. Impp.		
ρπζ'		*Imp. Cæs. Fl. Valentinianus Aug. II*	*Imp. Cæs. Fl. Valens Aug. II*	1120
287		*Iulius Felix Valentinianus*	*Sex. Aurelius Victor*	
		Imp. Cæs. Fl. Valentinianus Aug. III	*Imp. Cæs. Fl. Valens Aug. III*	CCCLXX
		Imp. Cæs. Fl. Gratianus Aug. II	*Sex. Anicius Petronius Probus V.C.*	
ρπη'		*Fl. Modestus*	*Fl. Arintheus*	
288	Ind. 5	*Imp. Cæs. Fl. Valentinianus Aug. IIII*	*Imp. Cæs. Fl. Valens Aug. IIII*	
		Imp. Cæs. Fl. Gratianus Aug III	*Fl. Equitius*	
		Post consulatum Imp. Cæs. Fl. Gratiani Aug. III, & Equiti		
		Flaui Valens, Gratianus, & Valentinianus iunior, LII populi R. Impp.		
ρπθ'		*Imp. Cæs. Fl. Valens Aug. V*	*Imp. Cæs. Fl. Valentinianus iunior Aug.*	
289	V	*Imp. Cæs. Fl. Gratianus Aug. IIII*	*Fl. Merobaudes*	
		Imp. Cæs. Fl. Valens Aug. VI	*Imp. Cæs. Fl. Valentinianus iunior Aug. II*	1130
		D. Ausonius Magnus Pœnius Gallus	*Q. Clodius Hermogenianus Olybrius*	
		Flaui Gratianus, Valentinianus iunior, & Theodosius, LIII populi R. Impp.		
ρϙ'		*Imp. Cæs. Fl. Gratianus Aug. V*	*Imp. Cæs. Fl. Theodosius Aug.*	CCCXXC
		Postumus Syagrius	*Fl. Annius Eucherius*	
290	X	*Fl. Antonius*	*Postumus Syagrius II*	
		Fl. Merobaudes II	*Fl. Saturninus*	
		Flaui Valentinianus iunior, Theodosius, & Arcadius, LIIII populi R. Impp.		
ρϙα'		*Fl. Ricimer*	*Fl. Clearchus*	
291		*Imp. Cæs. Fl. Arcadius Aug.*	*Fl. Bauto*	

A.V.C.			OLYMP.
	Ὀνωρίου καίσαρος καὶ Εὐοδίου	Honorio Cæsare & Euodio	
	Οὐαλεντινιανοῦ τὸ γʹ, καὶ Εὐτροπίου	Valentiniano III, & Eutropio	
1140	Θεοδοσίου αὐγ. τὸ βʹ, καὶ Κυνηγίου	Theodosio Aug. II, & Cynegio	σϟβʹ
	Τιμασίου καὶ Προμώτου	Timasio & Promoto	292
	Οὐαλεντινιανοῦ τὸ δʹ, καὶ †Νεωτερίου	Valentiniano IIII, & †Neoterino	
	Τατιανοῦ καὶ Συμμάχου	Tatiano & Symmacho	
	Ἀρκαδίου τὸ βʹ, καὶ Ῥουφίνου	Arcadio II, & Rufino	σϟγʹ
	.		293
	Θεοδοσίου τὸ γʹ, καὶ Ἀβουνδαντίου	Theodosio III, & Abundantio	
	Ἀρκαδίου τὸ γʹ, καὶ Ὀνωρίου τὸ βʹ	Arcadio III, & Honorio II	

XL *populi R. Impp.* ARCADIVS *Constantinopoli*, HONORIVS *Romæ; ann.* XIIII

A.V.C.			OLYMP.
	Ὀλυβρίου καὶ Προβίνου	Olybrio & Probino	
	Ἀρκαδίου αὐγ. τὸ δʹ, καὶ Ὀνωρίου αὐγ. τὸ γʹ	Arcadio Aug. IIII, & Honor. Aug. III	σϟδʹ
	Καισαρίου καὶ Ἀττικοῦ	Cæsario & Attico	294
1150	Ὀνωρίου αὐγ. τὸ δʹ, καὶ Εὐτυχιανοῦ	Honorio Aug. IIII, & Eutychiano	
	Θεοδώρου μόνου	Theodoro solo	
	Στελίχωνος καὶ Αὐρηλιανοῦ	Stelichone & Aureliano	σϟεʹ
	Βικεντίου καὶ †Φλαβίου	Vicentio & †Flauio	295
	Ἀρκαδίου αὐγ. τὸ εʹ, καὶ Ὀνωρίου αὐγ. τὸ εʹ	Arcadio Aug. V, & Honorio Aug. V	
	.		
	Θεοδοσίου νέου αὐγ. καὶ Ῥωμορίδου	Theodosio iuniore Aug. & Romorido	
	Ὀνωρίου αὐγ. τὸ ϛʹ, καὶ Ἀρισταινέτου	Honorio Aug. VI, & Aristæneto	σϟϛʹ
	Στελίχωνος τὸ βʹ, καὶ Ἀνθεμίου	Stelichone II, & Anthemio	296
	Ἀρκαδίου αὐγ. τὸ ϛʹ, καὶ Πρόβου	Arcadio Aug. VI, & Probo	
	Ὀνωρίου αὐγ. τὸ ζʹ, καὶ Θεοδοσίου νέου αὐγ. τὸ βʹ	Honorio Aug. VII, & Theodosio iu(niore Aug. II	
1160	. .		
	.		
	.		
	.		
	.		
	.		
	Λουκίου μόνου	Lucio solo	
	Κωνσταντίου καὶ Κώνσταντος	Constantio & Constante	
	Ὀνωρίου τὸ ιʹ, καὶ Θεοδοσίου νέου αὐγ. τὸ ϛʹ	Honorio X, & Theodosio iun. Aug. VI	
	Θεοδοσίου νέου αὐγ. τὸ ζʹ, καὶ Παλλαδίου	Theodosio iun. Aug. VII, & Palladio	σϟθʹ
	Ὀνωρίου τὸ ιαʹ, καὶ Κωνσταντίου τὸ βʹ	Honorio XI, & Constantio II	299
1170	Ὀνωρίου τὸ ιβʹ, καὶ Θεοδοσίου νέου αὐγ. τὸ ηʹ	Honorio XII, & Theod. iun. Aug. VIII	
	Μοναξίου καὶ Πλίνθα	Monaxio & Plintha	
	Θεοδοσίου αὐγ. τὸ θʹ, καὶ Κωνσταντίου τὸ γʹ	Theodosio Aug. IX, & Constantio III	τʹ
	Εὐσταθίου καὶ Ἀγρικόλα	Eustathio & Agricola	300
	Ὀνωρίου τὸ ιγʹ, καὶ Θεοδοσίου αὐγ. τὸ ιʹ	Honorio XIII, & Theodosio Aug. X	
	Ἀσκληπιοδότου καὶ Μαρινιανοῦ	Asclepiodoto & Mariniano	
	.		
	Βίκτωρος καὶ Καστίνου	Victore & Castino (Cæs.	ταʹ
	Θεοδοσίου αὐγ. τὸ ιαʹ, καὶ Οὐαλεντινιανοῦ καίσ.	Theodosio Aug. XI, & Valentiniano	301

Θεοδοσίου

Olym.	Indict.			A.V.C.
		Fl. Honorius, Theodosii Aug. F. Nob. puer,	*Fl. Euodius*	
		Imp. Cæs. Fl. Valentinianus iunior Aug. III,	*Fl. Eutropius*	
	Ind. 6	*Imp. Cæs. Fl. Theodosius Aug. II*	*Fl. Cynegius*	1140
292		*Fl. Timasius*	*Fl. Promotus*	
		Imp. Cæs. Fl. Valẽtinianus iunior Aug. IIII,	*Fl. Neoterius*	CCCXC
		Ti. Fabius Titianus	*Q. Aurelius Auianius Symmachus*	
	V	*Imp. Cæs. Fl. Arcadius Aug. II*	*Fl. Rufinus*	
293		Flaui Theodosius, Arcadius, & Honorius, LV populi R. Impp.		
		Imp. Cæs. Fl. Theodosius Aug. III	*Fl. Abundantius*	
		Imp. Cæs. Fl. Arcadius Aug. III	*Imp. Cæs. Fl. Honorius Aug. II*	
		Sex. Anicius Hermogenianus Olybrius	*Sex. Anicius Probinus*	
		Flaui Arcadius & Honorius, LVI populi R. Impp.		
		Imp. Cæs. Fl. Arcadius Aug. IIII	*Imp. Cæs. Fl. Honorius Aug. III*	
	X	*Fl. Cæsarius*	*Pontius Atticus*	
294		*Imp. Cæs. Fl. Honorius Aug. IIII*	*Fl. Eutychianus*	1150
		Fl. Manlius Theodorus	*Fl. Eutropius*	
		Fl. Stilico V.C.	*Fl. Aurelianus*	CD
		Ragonius Vincentius Celsus	*Fl. Frauitta*	
		Imp. Cæs. Fl. Arcadius Aug. V	*Imp. Cæs. Fl. Honorius Aug. V*	
295		Flaui Arcadius, Honorius, & Theodosius iunior, LVII populi R. Impp.		
	Ind. 7	*Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug.*	*Fl. Rumoridus*	
		Imp. Cæs. Fl. Honorius Aug.	*Fl. Aristænetus*	
		Fl. Stilico V.C. II	*Fl. Anthemius*	
296		*Imp. Cæs. Fl. Arcadius Aug. VI*	*Sex. Anicius Petronius Probus*	
	V	*Imp. Cæs. Fl. Honorius Aug. VII*	*Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. II*	
		Anicius Bassus	*Fl. Philippus*	1160
		Fl. Honorius, & Fl. Theodosius iunior, LVIII populi R. Impp.		
		Imp. Cæs. Fl. Honorius Aug. VIII	*Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. III*	
		Fl. Varan	*Fl. Tertullus*	CDX
		Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. IIII	*sine conlega*	
	X	*Imp. Cæs. Fl. Honorius Aug. IX*	*Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. V*	
		Fl. Lucianus	*Fl. Herodianus*	
		Fl. Constantius, post Cæsar	*Fl. Constans*	
		Imp. Cæs. Fl. Honorius Aug. X	*Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. VI*	
		Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. VII	*Iunius Quartus Palladius*	
		Imp. Cæs. Fl. Honorius Aug. XI	*Fl. Constantius V.C. II*	
	Ind. 8	*Imp. Cæs. Fl. Honorius Aug. XII*	*Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. VIII*	1170
299		*Fl. Monaxius*	*Fl. Plintha*	
		Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. IX	*Fl. Constantius Cæsar III*	CDXX
		Fl. Agricola	*Fl. Eustathius*	
	V	*Imp. Cæs. Fl. Honorius Aug. XIII*	*Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. X*	
300		*Rufius Prætextatus Marinianus*	*Fl. Asclepiodotus*	
		Fl. Theodosius iunior, LIX populi R. Imp.		
		Fl. Castinus	*Fl. Victor*	
		Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. XI	*Fl. Placidius Valentinianus Nob. Cæs.*	
301				

A.V.C.			OLYMP.
	Θεοδοσίου αὐγ. τὸ ιβ', καὶ Οὐαλεντινιανοῦ αὐγ. τὸ β'	Theodosio Aug. x i i, & Valentiniano	
	Ἱερίου καὶ Ἀρδαβουρίου	Hierio & Ardaburio (Aug. i i	
1180	Φήλικος καὶ Ταύρου	Felice & Tauro	τβ'
	Φλωρεντίου καὶ Διονυσίου	Florentio & Dionysio	302
	Θεοδοσίου αὐγ. τὸ ιγ', καὶ Οὐαλεντινιανοῦ νέου αὐγ. τὸ γ'	Theodosio Aug. x i i i, & Valentinia	
	Ἀντιόχου καὶ Βάσσου	Antiocho & Basso (no iun. Aug. i i i	
	Οὐαλερίου καὶ Ἀετίου	Valerio & Aetio	τγ'
	Θεοδοσίου αὐγ. τὸ ιδ', καὶ Μαξίμου	Theodosio Aug. x i i i i, & Maximo	303
	Ἀρεοβίνδου καὶ Ἄσπαρος	Areobinda & Aspare (iun. Aug. i i i i	
	Θεοδοσίου αὐγ. τὸ ιε', καὶ Οὐαλεντινιανοῦ νέου αὐγ. τὸ δ'	Theodosio Aug. x v, & Valētiniano	
	Ἰσιδώρου καὶ Σενάτωρος	Isidoro & Senatore	τδ'
	Ἀετίου τὸ β', καὶ Σιγισβούλδου	Aëtio i i, & Sigisuuldo	304
1190	Θεοδοσίου αὐγ. τὸ ις', καὶ Φαύστου	Theodosio Aug. x v i, & Fausto	
	Θεοδοσίου αὐγ. τὸ ιζ'. καὶ Φίστου	Theodosio Aug. x v i i, & Fisto	
	Οὐαλεντινιανοῦ αὐγ. τὸ ε', καὶ Ἀνατολίου	Valentiniano Aug. v, & Anatolio	τε'
	Κύρου μόνου	Cyro solo	305
	Εὐδοξίου καὶ Διοσκόρου	Eudoxio & Dioscoro	
	Μαξίμου τὸ β', καὶ Πατερίου	Maximo i i, & Paterno	
	Θεοδοσίου αὐγ. τὸ ιη', καὶ Ἀλβίνου	Theodosio Aug. x v i i i, & Albino	τϛ'
	Οὐαλεντινιανοῦ αὐγ. τὸ ϛ', καὶ †Νόμου	Valentiniano Aug. v i, & †Nymo	306
	†Λεοντίνου τὸ γ', καὶ Συμμάχου	†Leontino i i i, & Symmacho	
	Ἀρδαβουρίου καὶ Ἀλυπίου	Ardaburio & Alypio	
1200	Ζήνωνος καὶ Ποστουμιανοῦ	Zenone & Postumiano	τζ'
	Πρωτογένους καὶ Ἀστερίου	Protogene & Asterio	307
	Οὐαλεντινιανοῦ αὐγ. τὸ ζ', καὶ Ἀβιήνου	Valentiniano Aug. v i i, & Auieno	
		x l i i *pop. Rom. Imp.* MARCIANVS, *ann.* v i i	
	Μαρκιανοῦ αὐγ. καὶ Ἀδελφίου	Marciano Aug. & Adelphio	
	Σφωρακίου καὶ Ἑρκουλανοῦ	Sphoracio & Herculano	τη'
	Βινκομάλου καὶ Ὀπιλίωνος	Vincomalo & Opilione	308
	Ἀετίου καὶ Στουδίου	Aetio & Studio	
	Οὐαλεντινιανοῦ αὐγ. τὸ η', καὶ †Ἀνθίμου	Valentiniano Aug. viii, & †Anthimo	
	Οὐαρανοῦ καὶ Ἰωάννου	Varane & Ioanne	τθ'
	Κωνσταντίνου καὶ Ῥούφου	Constantino & Rufo	309
1210	Λέοντος αὐγ. καὶ †Μαϊούρου	Leone Aug. & †Maiuro	
	Ῥεκιμέρου καὶ Πατρικίου	Recimere & Patricio	
	Ἀπολλωνίου καὶ Μάγνου	Apollonio & Magno	τι'
	Δαγαλαΐφου καὶ Σεβηριανοῦ	Dagalaifo & Seueriano	310
	Λέοντος αὐγ. τὸ β', καὶ †Σερπεντίου	Leone Aug. i i, & †Serpentio	
	Βιβιανοῦ καὶ Βασιλείου	Vibiano & Basilio	
	Ῥουστικίου καὶ Ὀλυβρίου	Rusticio & Olybrio	τια'
	Βασιλίσκου καὶ Ἀρμεναρίχου	Basilisco & Armenaricho	311
	Λέοντος αὐγ. τὸ γ', μόνου	Leone Aug. i i i, solo	

Olymp.	Indict.		
		Fl. Theodosius iunior, & Fl. Placidius Valentinianus, LX populi R. Impp.	
		Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. XII	Imp. Cæs. Fl. Placidius Valentinian. Aug. I
	X	Fl. Hierius	Fl. Ardaburius
		Fl. Felix	Fl. Taurus
302		Fl. Florentius	Fl. Dionysius
		Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. XIII	Imp. Cæs. Fl. Placidius Valentinianus Aug. (III
		Anicius Bassus	Fl. Antiochus
		Fl. Aetius V.C.	Fl. Valerius
303	Ind. 9	Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. XIIII	Fl. Anicius Maximus
		Fl. Aspar	Fl. Areobinda
		Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. XV	Imp. Cæs. Fl. Placidius Valentinianus Aug. (IIII
		Fl. Isidorus	Fl. Senator
304	V	Fl. Aetius V.C. II	Fl. Sigeuultes
		Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. XVI	Anicius Acilius Glabrio Faustus
		Imp. Cæs. Fl. Theodosius iunior Aug. XVII	Fl. Festus
		Imp. Cæs. Fl. Placidius Valentin. Aug. V	Fl. Anatolius
305		Fl. Cyrus Panopolites	sine conlega
	X	Fl. Dioscorus	Fl. Eudoxius
		Fl. Anicius Maximus II	Fl. Paternus
		Imp. Cæs. Fl. Theodosius iun. Aug. XVIII	Cæcina Decius Albinus
306		Imp. Cæs. Fl. Placidius Valentin. Aug. VI	Fl. Nonius
		Fl. Aetius V.C. III	Q. Aurelius Symmachus
		Faltonius Probus Alypius	Fl. Ardaburius
	Ind. 10	Rufius Prætextatus Postumianus	Fl. Zeno
307		Turcius Secundus Asterius	Fl. Protogenes
		Imp. Cæs. Fl. Placidius Valentin. Aug. VII,	Gennadius Valerius Coruinus Auienus
		Flaui Placidius Valentinianus & Marcianus, LXI populi Rom. Impp.	
		Imp. Cæs. Fl. Marcianus Aug.	Clodius Adelphius
	V	Herculanus	Asporatius
308		Fl. Opilio	Fl. Vincomalus
		Fl. Aetius	Fl. Studius
		Imp. Cæs. Fl. Placidius Valentin. Aug. VIII,	Fl. Anthemius, post Imp. Aug.
		Flaui Marcianus & Auitus, LXII populi R. Impp.	
		Fl. Ioannes	Fl. Varan
309	X	Fl. Constantinus	Fl. Rufus
		Fl. Leo, & Fl. Iulius Valerius Maiorianus, LXIII populi R. Impp.	
		Imp. Cæs. Fl. Leo Aug.	Imp. Cæs. Fl. Valerius Maiorianus Aug.
		Fl. Ricimer	Fl. Patricius
310		Magnus	Apollonius
		Fl. Seuerinus	Fl. Dagalaiphus
		Fl. Leo, & Fl. Vibius Seuerus, LXIIII populi R. Impp.	
		Imp. Cæs. Fl. Leo Aug. II	Imp. Cæs. Fl. Vibius Seuerus Aug.
	Ind. 11	Cæcina Decius Basilius Felix	Fl. Vibianus
		Fl. Rusticus	Fl. Anicius Olybrius
311		Fl. Herminericus	Fl. Basiliscus; post Imp. Aug.
		Imp. Cæs. Fl. Leo Aug. III	Ti. Fabius Titianus

A.V.C.			OLYMP.
	Πυσαίου καὶ Ἰωάννου	Pusæo & Ioanne	
	•		
1220	Ἀνθεμίου αὐγ. τὸ β΄, μόνου	Anthemio Aug. II, solo	τιβ΄
	Ζήνωνος καὶ Μαρκιανοῦ	Zenone & Marciano	312
	†Γορδιανοῦ καὶ Σεβήρου	†Gordiano & Seuero	
	Λέοντος τὸ δ΄, καὶ Προβιανοῦ	Leone IIII, & Probiano	
	Μαρκιανοῦ καὶ Φήστου	Marciano & Festo	τιγ΄
	Λέοντος τὸ ε΄, μόνου	Leone V, solo	313
	XLIII *populi R. Imp.* LEO IVNIOR, *ann.* I		
	Λέοντος νέου μόνου	Leone iuniore solo	
	XLIIII *populi R. Imp.* ZENO *Aug. ann.* XVII		
	Ζήνωνος αὐγ. τὸ β΄, μόνου	Zenone Aug. II, solo	
	•		
	Βασιλίσκου καὶ Ἀρμάτου	Basilisco & Armato	τιδ΄
	•		314
	Βασιλίσκου καὶ Ἀρμάτου	Basilisco & Armato	
1230	Ἴλλου μόνου	Illo solo	
	Ζήνωνος αὐγ. τὸ γ΄, μόνου	Zenone Aug. III, solo	
	Βασιλείου μόνου	Basilio solo	τιε΄
	†Πλακίτου μόνου	‡Placita solo	315
	Τροκόνδου καὶ Σεβηριανοῦ	Trocondo & Seueriano	
	Φαύστου μόνου	Fausto solo	
	Θεοδωρίχου καὶ Βεναντίου	Theodoricho & Venantio	τιϛ΄
	Συμμάχου μόνου	Symmacho solo	316
	Λογγίνου καὶ Δεκίου	Longino & Decio	
	Βοηθίου μόνου	Boethio solo	
1240	Δυναμίου καὶ Σιφιδίου	Dynamio & Siphidio	τιζ΄
	Εὐσεβίου καὶ Προβίνου	Eusebio & Probino	317
	Λογγίνου τὸ β΄, καὶ Φαύστου τὸ β΄	Longino II, & Fausto II	
	Ὀλυβρίου μόνου	Olybrio solo	
	XLV *populi R. Imp.* ANASTASIVS DICORVS, *ann.* XXVII		
	Ἀναστασίου αὐγ. καὶ Ῥούφου	Anastasio Aug. & Rufo	τιη΄
	Εὐσεβίου τὸ β΄, καὶ Ἀλβίνου	Eusebio II, & Albino	318
	•		
	Ἀστερίου καὶ Πραισιδίου	Asterio & Præsidio	
	†Βεάτωρος μόνου	†Beatore solo	
	Παύλου μόνου	Paulo solo	τιθ΄
	Ἀναστασίου αὐγ. τὸ β΄, μόνου	Anastasio Aug. II, solo	319
1250	Ἰωάννου Σκυθοπολίτου καὶ Παυλίνου	Ioanne Scythopolita & Paulino	
	Ἰωάννου κυρτοῦ, μόνου	Ioanne gibbo, solo	
	Πατρικίου καὶ Ὑπατίου	Patricio & Hypatio	τκ΄
	Πομπηίου καὶ Ἀβιηνοῦ	Pompeio & Auieno	320
	Πρόβου καὶ Ἀβιηνοῦ τὸ β΄	Probo & Auieno II	
	Δεξικράτου καὶ Βολουσιανοῦ	Dexicrate & Volusiano	
	Κεθήγου μόνου	Cethego solo	τκα΄
	Σαβινιανοῦ καὶ Θεοδώρου	Sabiniano & Theodoro	321

Ἀρεοβίνδου

INDICT.		
V	*Fl. Pusaeus*	*Fl. Ioannes*
	Flaul Leo & Anthemius, LXV populi Rom. Impp.	
	Imp. Caes. Fl. Anthemius Aug. II	*sine conlega*
	Fl. Marcianus	*Fl. Zeno, post Imp. Aug.*
	Fl. Seuerus	*Fl. Iordanes*
	Imp. Caes. Fl. Leo Aug. IIII	*Fl. Probianus*
X	*Fl. Eestus*	*Fl. Marcianus*
	Imp. Caes. Fl. Leo Aug. V	*sine conlega*
	Flaul Leo iunior & Glycerius, LXVI populi R. Impp.	
	Imp. Caes. Fl. Leo iunior Aug.	*sine conlega*
	Flaul Leo iunior, Zeno, & Fl. Iulius Nepos, LXVII populi R. Impp.	
	Imp. Caes. Fl. Zeno Aug. II	*sine conlega*
	Fl. Basiliscus, & Fl. Momyllus Augustulus, LXVIII populi R. Impp.	
	Imp. Caes. Fl. Basiliscus Aug. II	*Fl. Armatus*
	Fl. Zeno, LXIX populi R. Imp. & Odouacer rex Italiae	
	Post consulatum Imp. Caes. Fl. Basilisci Aug. II, & Armati	
Ind. 12	*Fl. Illus*	*sine conlega*
	Imp. Caes. Fl. Zeno Aug. III	*sine conlega*
	Fl. Basilius iunior	*sine conlega*
	Fl. Placidus	*sine conlega*
V	*Fl. Seuerinus*	*Fl. Trocondus*
	Anicius Faustus	*sine conlega*
	Theodericus Amalus, rex Gothorum	*Fl. Venantius Decius*
	Q. Aurelius Q. F. Symmachus	*sine conlega*
	Caecina Maurus Decius	*Fl. Longinus*
X	*Anicius Manlius Seuerinus Boethius*	*sine conlega*
	Claudius Iulius Aedesius Dynamius	*Fl. Sifidius*
	Anicius Probinus	*Eusebius Chronio*
	Auienus Faustus iunior	*Fl. Longinus II*
	Fl. Olybrius iunior	*sine conlega*
	Fl. Anastasius Dicorus, LXX populi R. Imp. & Odouacer rex Italiae.	
	Imp. Caes. Fl. Anastasius Aug.	*Fl. Rufinus*
Ind. 13	*Decius Albinus*	*Eusebius Chronio II*
	Anastasius Aug. LXXI pop. R. Imp. & Theodericus Amalus Gothorum in (Italia rex II	
	Turcius Secundus Asterius	*Fl. Praesidius*
	Fl. Viator	*Fl. Aimilius*
	Fl. Paullus	*sine conlega*
V	*Imp. Caes. Fl. Anastasius Dicorus Aug. II*	*sine conlega*
	Decius Paullinus	*Ioannes Scytha*
	Fl. Ioannes Gibbus	*Fl. Asclepius*
	Fl. Patricius	*Fl. Hypatius*
	Rufius Magnus Faustus Auienus senior	*Fl. Pompeius*
X	*Rufius Magnus Faustus Auienus iunior*	*Fl. Probus*
	Fl. Dexicrates	*Fl. Volusianus*
	Fl. Cethaeus	*sine conlega*
	Fl. Manlius Theodorus	*Fl. Sabinianus*

Fl. Mes-

A.V.C.			OLYMP.
	Ἀρεοβίνδου καὶ Μεσσάλα	Areobinda & Messala	
	Ἀναστασίου αὐγ. τὸ γ΄, καὶ Βενάντίου	Anastasio Aug. III, & Venantio	
1260	.		
	.		
	.		
	.		
	.		
	.		
	.		
	.		
	.		
1270	Μάγνου μόνου	Magno solo	
		. . . . *Imp.* IVSTINVS, *ann.* IX	
	.		
	Ἰουστίνου αὐγ. καὶ Εὐθειρίχου	Iustino Aug. & Euthericho	
	Βιταλιανοῦ καὶ Ῥουστικίου	Vitaliano & Rusticio	τκε΄
	Ἰουστινιανοῦ καὶ Βαλερίου	Iustiniano & Valerio	325
	Συμμάχου καὶ Βοηθίου	Symmacho & Boëthio	
	Μαξιμίνου μόνου	Maximino solo	
	Ἰουστινιανοῦ τὸ β΄, καὶ Ὀπιλίωνος	Iustiniano II, & Opilione	τκϛ΄
	Φιλοξένου καὶ Πρόβου	Philoxeno & Probo	326
	Ὀλυβρίου μόνου	Olybrio solo	
	†Μαβορτίου Ῥωμαίου μόνου	Mauortio Romano solo	
		. . *populi R. Imp.* IVSTINIANVS *Aug. ann.* XXXVIII, *menses* XI	
1280	Ἰουστινιανοῦ αὐγ. τὸ γ΄, μόνου	Iustiniano Aug. III, solo	τκζ΄
	Δεκίου μόνου	Decio solo	327
	Λαμπαδίου καὶ Ὀρέστου	Lampadio & Oreste	
	.		
	Λαμπαδίου καὶ Ὀρέστου τὸ †β΄	Lampadio & Oreste †II	τκη΄
	Ἰουστινιανοῦ αὐγ. τὸ δ΄, μόνου	Iustiniano Aug. IIII, solo	328
	Ἰουστινιανοῦ αὐγ. τὸ ε΄, καὶ Παυλίνου	Iustiniano Aug. V, & Paulino	
	.		
	Βιλισαρίου μόνου	Bilisario solo	
	Βιλισαρίου μόνου	Bilisario solo	τκθ΄
	Βιλισαρίου τὸ β΄, μόνου	Bilisario II, solo	329
1290	Ἰωάννου μόνου	Ioanne solo	
	Ἀπίωνος υἱοῦ Στρατηγίου, μόνου	Apione Strategii filio, solo	
	Ἰουστίνου νέου μόνου	Iustino iuniore solo	τλ΄
	Βασιλείου μόνου	Basilio solo	330
	Βασιλείου μόνου	Basilio solo	
	μετὰ ὑπατ. Βασιλείου τὸ β΄ μόνου	post cons. Basilii II solius	
	μετὰ ὑπατ. Βασιλείου τὸ γ΄ μόνου	p.c. Basilii III solius	τλα΄
	μετὰ ὑπατ. Βασιλείου τὸ δ΄ μόνου	p.c. Basilii IIII solius	331
	μετὰ ὑπατ. Βασιλείου τὸ ε΄ μόνου	p.c. Basilii V solius	

μετὰ ὑπατ.

Ind.			A.V.C.
	Fl. Messalla	*Fl. Areobinda*	
	Imp. Cæs. Fl. Anastasius Dicorus Aug. III,	*Venantius Decius*	
Ind. 14	*Basilius Venantius Decius iunior*	*Fl. Celer*	1260
	Importunus Decius	*sine conlega*	
	Anicius Manlius Seuerinus Boethius	*Euthavicus*	DX
	Felix Gallus	*Secundinus*	
V	*Fl. Paullus*	*Fl. Muschianus*	
	Anicius Probus	*Fl. Clementinus*	
	M. Aurelius Caßiodorus Senator	*sine conlega*	
	Fl. Florentius	*Fl. Anthemius*	
	Petrus	*sine conlega*	
X	*Imp. Cæs. Fl. Anastasius Dicorus Aug.* IIII,	*Agapetus*	
	Fl. Magnus	*Fl. Florentius*	1270
	Fl. Anicius Iustinus, LXXII populi R. Imp. & Theodericus Amalus rex Italiæ.		
	Imp. Cæs. Fl. Anicius Iustinus Aug.	*Fl. Eutharicus Cillica* V.C.	
	Fl. Rusticus	*Fl. Vitalianus*	DXX
	Fl. Valerius	*Fl. Anicius Iustinianus, póst Imp. Aug.*	
	Q. Aurelius Anicius Symmachus	*Anicius Manlius Seuerinus Boethius* II	
Ind. 15	*Fl. Anicius Maximus*	*sine conlega*	
	Imp. Cæs. Fl. Anicius Iustinus Aug. II	*Fl. Opilio*	
	Anicius Probus Iunior	*Fl. Philoxenus*	
	Anicius Olybrius iunior	*sine conlega*	
V	*Fl. Mauortius*	*sine conlega*	
	Fl. Anicius Iustinianus, LXXIII populi R. Imp. & Fl. Athalaricus rex Italiæ III.		
	Imp. Cæs. Fl. Anicius Iustinianus Aug. II	*sine conlega*	1280
	Cæcina Maurus Decius Basilius iunior	*sine conlega*	
	Postumius Lampadius	*Fl. Orestes*	DXXX
	Post consulatum Lampadi & Orestis		
X	II *post consulatum Lampadi & Orestis*		
	Imp. Cæs. Fl. Anicius Iustinianus Aug. III	*sine conlega*	
	Imp. Cæs. Fl. Anicius Iustinian. Aug. IIII	*Decius Theodorus Paullinus*	
	Theodahatus Amalus, IIII Italiæ rex.		
	Fl. Belisarius V.C.	*sine conlega*	
	Post consulatum Fl. Belisari V.C.	Vitiges V Gothorum in Italia rex	
	II *post consulatum Fl. Belisari* V.C.		
Ind. 16	*Fl. Ioannes*	*Fl. Volusianus*	1290
	Fl. Apio Ægyptius	*sine conlega*	
	Fl. Iustinus Germani F. V.C.	*sine conlega.* Ildoualdus VI Italiæ rex	DXL
	Fl. Basilius iunior V.C.	*sine conlega.* Araricus Rogus, VII It. rex	
V	*Post consulatum Fl. Basili iunioris* V.C.	Totilas Baduilla VIII rex It.	
	II *post consulatum Fl. Basili iunioris* V.C.	Post Decium Theodorũ Paullinũ, consules in occidente creari desierunt.	
	III *p.c. Fl. Basili iunioris* V.C.		
	IIII *p.c. Fl. Basili iunioris* V.C.		
	V *p.c. Fl. Basili iunioris* V.C.		

A.V.C.			Olymp.
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ ϛ' μόνου	p.c.Basilii vi solius	τλβ
1300	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ ἕβδομον μόνου	p.c.Basilii vii solius	332
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ ὄγδοον μόνου	p.c.Basilii viii solius	
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ ἔνατον μόνου	p.c.Basilii ix solius	
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ δέκατον μόνου	p.c.Basilii x solius	
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ ἑνδέκατον μόνου	p.c.Basilii xi solius	τλγ
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ ιβ' μόνου	p.c.Basilii xii solius	333
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ ιγ' μόνου	p.c.Basilii xiii solius	
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ ιδ' μόνου	p.c.Basilii xiiii solius	
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ ιε' μόνου	p.c.Basilii xv solius	τλδ
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ ιϛ' μόνου	p.c.Basilii xvi solius	334
1310	μετ' ὑπ. Βασιλείου ιζ' μόνου	p.c.Basilii xvii solius	
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ ιη' μόνου	p.c.Basilii xviii solius	
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ ιθ' μόνου	p.c.Basilii xix solius	τλε
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ εἰκοστὸν μόνου	p.c.Basilii xx solius	335
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ εἰκοστὸν πρῶτον μόνου	p.c.Basilii xxi solius	
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ κβ' μόνου	p.c.Basilii xxii solius	
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ κγ' μόνου	p.c.Basilii xxiii solius	τλϛ
	μετ' ὑπ. Βασιλείου τὸ κδ' μόνου	p.c.Basilii xxiiii solius	336
	† Ἰουστίνου νέου τὸ δεύτερον μόνου	† Iustino iuniore ii solo	
		Iustinus Iunior, ann. xi, mens. viii	
	μετ' ὑπ. Ἰουστίνου νέου αὐγούστου μόνου	p.c.Iustini iunioris Aug solius	
1320	μετ' ὑπ. Ἰουστίνου νέου αὐγ. τὸ β' μόνου	p.c.Iustini iunioris Aug. ii solius	τλζ
	μετ' ὑπ. Ἰουστίνου νέου αὐγ. τὸ γ' μόνου	p.c.Iustini iunioris Aug. iii solius	337
	μετ' ὑπ. Ἰουστίνου νέου αὐγ. τὸ δ' μόνου	p.c.Iustini iunioris Aug. iiii solius	
	μετ' ὑπ. Ἰουστίνου νέου αὐγ. τὸ ε' μόνου	p.c.Iustini iunioris Aug v solius	
	μετ' ὑπ. Ἰουστίνου νέου αὐγ. τὸ ϛ' μόνου	p.c.Iustini iunioris Aug. vi solius	τλη
	μετ' ὑπ. Ἰουστίνου νέου αὐγ. τὸ ζ' μόνου	p.c.Iustini iunioris Aug vii solius	338
	μετ' ὑπ. Ἰουστίνου νέου αὐγ. τὸ η' μόνου	p.c.Iustini iunioris Aug viii solius	
	μετ' ὑπ. Ἰουστίνου αὐγ. τὸ θ' μόνου	p.c.Iustini Aug. ix solius	
	μετ' ὑπ. Ἰουστίνου αὐγ. τὸ ι' μόνου	p.c.Iustini Aug x solius	τλθ
1330	μετ' ὑπ. Ἰουστίνου αὐγ. τὸ ια' μόνου	p.c.Iustini Aug. xi solius	339
	μετ' ὑπ. Ἰουστίνου αὐγ. τὸ ιβ' μόνου	p.c.Iustini Aug. xii solius	
		Tiberius Constantinus, ann. iiii	
	Τιβερίου νέου Κωνσταντίνου αὐγ. τὸ α'	Tiberio iuniore Constantino Aug. i	
	μετ' ὑπ. Τιβερίου νέου Κωνσταντίνου	p.c.Tiberii iunioris Constantini	τμ
	μετ' ὑπ. Τιβερίου Κωνσταντίνου τὸ β' μόνου	p.c.Tiberii Constantini ii solius	340
	μετ' ὑπ. Τιβερίου Κωνσταντίνου τὸ γ' μόνου	p.c.Tiberii Constantini iii solius	
		Mauricius Imp. Aug. ann. xx.	
	ἐνιαστὸς ἀνύπατος	annus sine consule	
	Μαυρικίου Τιβερίου αὐγ. μόνου	Mauricio Tiberio Aug. solo	τμα
	μετ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου αὐγ. μόνου	p.c.Mauricii Tiberii Aug solius	341
	μετ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου αὐγ. τὸ β' μόνου	p.c.Mauricii Tiberii Aug. ii solius	

μετ' ὑπ. Μαυ-

x v i *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*

v i i *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*
v i i i *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*
i x *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*
x *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*
x i *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.* Theias i x Gothorũ in Italia rex: quo

Ind. 17 x i i *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.* interfecto, & Gothis pulsis, Fl. Narses v.c. Ducis titulo Italiæ præfuit.
x i i i *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*
x i i i i *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*
x v *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*
v x v i *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*

x v i i *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*
x v i i i *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*
x i x *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*
x x *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*
x x x i *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*

x x i i *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*
x x i i i *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*
x x i i i i *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*

Fl. Anicius Iustinus iunior, l x x i i i i populi R. Imp.

x x v *p.c. Fl. Basili iunioris v.c.*
Imp. Cæs. Fl. Anicius Iustinus iunior Aug.

Ind. 18 *p.c. Imp. Cæs. Fl. Iustini iunioris Aug.*
Alboinus, primus in Italia Longobardorum rex
i i *p.c. Imp. Cæs. Fl. Iustini iunioris Aug.* Exarchatus Rauennę institutus a Iust. Aug. & Fl. Longino v.c. traditus
i i i *p.c. Imp. Cæs. Fl. Iustini iun. Aug.*
i i i i *p.c. Imp. Cæs. Fl. Iustini iunioris Aug.*
v v *p.c. Imp. Cæs. Fl. Iustini iunioris Aug.*

v i *p.c. Imp. Cæs. Fl. Iustini iun. Aug.*
v i i *p.c. Imp. Cæs. Fl. Iustini iun. Aug.*
v i i i *p.c. Imp. Cæs. Fl. Iustini iun. Aug.*
i x *p.c. Imp. Cæs. Fl. Iustini iun. Aug.*
Tiberius Anicius Constantinus, l x x v populi R. Imp.
x x *post consulatum Diui Iustini*

x i *post consulatum Diui Iustini*
x i i *post consulatum Diui Iustini*
Imp. Cæs. Tiberius Anicius Constantinus Aug.
p.c. Imp. Cæs. Tiberi Constantini Aug.
i i *p.c. Imp. Cæs. Tiberi Constantini Aug.*

Ind. 19 i i i *p.c. Imp. Cæs. Tiberi Constantini Aug.*
Tib. Fl. Mauricius, l x x v i populi R. Imp.

Imp. Cæs. Ti. Fl. Mauricius Aug. Fl. Smaragdus v.c. Italiæ Exarchus
p.c. Imp. Cæs. Ti. Fl. Maurici Aug.
i i *p.c. Imp. Cæs. Fl. Maurici Aug.*

μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου αὐγ. τὸ γ' μόνου	p.c.Mauricii Tiberii Aug.III solius	
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου αὐγ. τὸ δ' μόνου	p.c.Mauricii Tiberii Aug.IIII solius	τμβ'
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου αὐγ. τὸ ε'	p.c.Mauricii Tiberii Aug.V	342
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου αὐγ. τὸ ϛ'	p.c.Mauricii Tiberii Aug. VI	
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου τὸ ζ'	p.c.Mauricii Tiberii VII	
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου τὸ η'	p.c. Mauricii Tiberii VIII	τμγ'
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου τὸ θ'	p.c.Mauricii Tiberii .IX	343
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου αὐγ. τὸ ι'	p.c.Mauricii Tiberii Aug. X	
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου αὐγ. τὸ ια'	p.c.Mauricii Tiberii Aug. XI	
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου τὸ ιβ'	p.c.Mauricii Tiberii XII	τμδ'
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου τὸ ιγ'	p.c.Mauricii Tiberii XIII	344
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου τὸ ιδ'	p.c.Mauricii Tiberii XIIII	
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου τὸ ιε'	p.c. Mauricii Tiberii XV	
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου τὸ ιϛ'	p.c.Mauricii Tiberii XVI	τμε'
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου τὸ ιζ'	p.c.Mauricii Tiberii XVII	345
μτ' ὑπ. Μαυρικίου Τιβερίου τὸ ιη'	p.c.Mauricii Tiberii XVIII	
	PHOCAS *Imp.ann.*VIII	
Φωκᾶ αὐγ. μόνου	Phoca Aug.solo	
μτ' ὑπ. Φωκᾶ αὐγούστου	p.c.Phocæ Augusti	τμϛ'
μτ' ὑπ. Φωκᾶ αὐγ. τὸ πρῶτον	p.c.Phocæ Aug.primúm	346
μτ' ὑπ. Φωκᾶ αὐγ. τὸ δεύτερον	p.c.Phocæ Aug.secundúm	
μτ' ὑπ. Φωκᾶ αὐγ. τὸ τρίτον	p.c.Phocæ Aug.tertiúm	
μτ' ὑπ. Φωκᾶ αὐγ. τὸ τέταρτον	p.c.Phocæ Aug.quartúm	τμζ'
μτ' ὑπ. Φωκᾶ αὐγ. τὸ ε'	p.c.Phocæ Aug.V	347
μτ' ὑπ. Φωκᾶ αὐγ. τὸ ἕκτον	p.c.Phocæ Aug.sextúm	
	HERACLIVS AVG.	
Ἡρακλείου αὐγούστου	Heraclio Aug.	
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγούστου	p.c.Heraclii Aug.	τμη'
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγ. τὸ δεύτερον	p.c.Heraclii Aug.II	348
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγ. τὸ γ'	p.c.Heraclii Aug.III	
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγ. τὸ δ'	p.c.Heraclii Aug.IIII	
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγ. τὸ πέμπτον	p.c.Heraclii Aug.V	τμθ'
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγ. τὸ ϛ'	p.c.Heraclii Aug.VI	349
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγ. τὸ ἕβδομον	p.c.Heraclii Aug.VII	
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγ. τὸ η'	p.c.Heraclii Aug.VIII	
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγ. τὸ ἔνατον	p.c.Heraclii Aug.IX	τν'
		350
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγ. τὸ ιβ'	p.c.Heraclii Aug.XII	
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγ. τὸ ιγ'	p.c.Heraclii Aug.XIII	τνα'
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγ. τὸ ιδ'	p.c.Heraclii Aug.XIIII	351
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγ. τὸ ιε'	p.c.Heraclii Aug. XV	
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγ. τὸ ιϛ'	p.c.Heraclii Aug. XVI	
μτ' ὑπ. Ἡρακλείου αὐγ. τὸ ιζ'	p.c.Heraclii Aug.XVII	τνβ'

HVCVSQVE CHRONICON GR.

Olymp.	Indict.		
	V	III *p.c. Imp.Cæs. Fl. Mauricl Aug.*	Fl.Romanus v.c. Italiæ Exarchus II
τμβ'		IIII *p.c.Imp.Cæs. Fl. Mauricl Aug.*	
342		V *p.c.Imp.Cæs. Fl.Mauricl Aug.*	
		VI *p.c.Imp.Cæs. Fl.Mauricl Aug.*	
		VII *p.c.Imp.Cæs.Ti.Fl.Mauricl Aug.*	
τμγ'	X	*Imp.Cæs.Ti.Fl. Mauricius Aug.*II	*sine conlega*
343		*Imp.Cæs.Ti.Fl.Mauricius Aug.* III	
		*Imp.Cæs.Ti.Fl. Mauricius Aug.*IIII	*sine conlega*
τμδ'		*Imp.Cæs.Ti.Fl.Mauricius Aug.*V	
		Imp.Cæs.Ti. Fl.Mauricius Aug. VI	
344		*Imp.Cæs.Ti.Fl. Mauricius Aug.*VII	
	Ind.20	*Imp.Cæs.Ti.Fl. Mauricius Aug.*VIII	Fl.Callinicus v.c.Italiæ Exarchus IIII
		*Imp.Cæs.Ti. Fl.Mauricius Aug.*VIIII	
τμε'		*Imp.Cæs. Ti.Fl.Mauricius Aug.*X	
345		*Imp.Cæs.Ti. Fl.Mauricius Aug.*XI	
	V	*Imp.Cæs.Ti.Fl.Mauricius Aug.*XII	*sine conlega*
		Fl.Phocas, LXXVII populi R.Imp.	
		*Post consulatum Ti.Fl.Mauricl Aug.*XII	Fl.Smaragdus iterum Exarchus Italię
τμς'		*Imp.Cæs.Fl. Phocas Aug.*	
346		*p.c.Imp.Cæs. Fl.Phocæ Aug.*	
		II *p.c.Imp.Cæs.Fl. Phocæ Aug.*	
	X	III *p.c.Imp.Cæs. Fl.Phocæ Aug.*	
τμζ'		IIII *p.c.Imp.Cæs.Fl.Phocæ Aug.*	
347		V *p.c.Imp.Cæs. Fl. Phocæ Aug.*	
		VI *p.c.Imp.Cæs. Fl. Phocæ Aug.*	
		VII *p.c.Imp.Cæs. Fl.Phocæ Aug.*	
		Fl.Heraclius, LXXVIII populi R.Imp.	
		Imp.Cæs.Fl.Heraclius Aug.	Ioannes Lemigius v.c. Exarchus Ita-
η'		*post consulatum Imp.Cæs.Fl.Heracll Aug.*	liæ V
8	Ind.21	II *p.c.Imp.Cæs.Fl.Heracll Aug.*	
		III *p.c.Imp.Cæs.Fl. Heracll Aug.*	
		IIII *p.c. Imp.Cæs. Fl. Heracll Aug.*	
μθ'		V *p.c.Imp.Cæs.Fl.Heracll Aug.*	Eleutherus v.c. Exarchus Italiæ VI
49	V	VI *p.c Imp.Cæs.Fl. Heracll Aug.*	
		VII *p.c.Imp.Cæs.Fl.Heracll Aug.*	
		VIII *p.c.Imp.Cæs.Fl.Heracll Aug.*	Isacius v.c.Exarchus Italiæ VII
ν'		IX *p.c.Imp.Cæs.Fl. Heracll Aug.*	
50		X *p.c.Imp.Cæs. Fl.Heracll Aug.*	
	X	XI *p.c.Imp.Cæs.Fl.Heracll Aug.*	
		XII *p.c.Imp.Cæs.Fl. Heracll Aug.*	
		XIII *p.c. Imp.Cæs.Fl.Heracll Aug.*	
να'		XIIII *p.c.Imp.Cæs.Fl.Heracll Aug.*	
51		XV *p.c.Imp.Cæs.Fl.Heracll Aug.*	
		XVI *p.c.Imp. Cæs.Fl. Heracll Aug.*	
νβ'	Ind.22	XVII *p.c.Imp.Cæs.Fl.Heracll Aug.*	

IN EVTROPIVM ET METAPHRASTEN EIVS PÆANIVM, PRÆFATIO FR. SYLBVRGII.

POSITIS primis historiæ elementis, consequens erat vt compendiosum siue πίνακα siue breuiarium subiungeremus. Quo in genere cum magis idoneus nõ occurreret auctor, Eutropium cum suo metaphraste repetendum hic putaui; vt qui maximam Romanæ historiæ partem, annorum scilicet MCXV perpetuam narrationem, succincta concinnaq; breuitate sit complexus. Quod vt luculentius præstarẽ, non Græci modo, sed etiam Latini textus quam optima exemplaria mihi comparanda iudicaui. Græcã ergo metaphrasin exstare cum ex Sigonii primum Commentariis, post ex Cuiacii Obseruationibus intellexissem, primum ex Italia mihi eam petii. Deinde, quoniam distracta Sigonii bibliotheca, id frustra esse animaduertebam, sollicitatis Galliæ bibliothecis, tãdem e locupletissimis Francisci Pithœi scriniis apographũ impetraui, ope Ioannis Opsopœi; qui vt in aliis; ita etiam in hoc auctore fidelissimã mihi operã nauauit. Latinum vero exemplar, antiquum sane atq; optimæ notæ, Fuldense collegium nobis suppeditauit, intercessore Balthasaro Vigando, viro reip. litterariæ studiosissimo. Latinus igitur codex iste quantum nobis attulerit adiumenti, cum editio ipsa docebit, tum Notæ nostræ, Deo volente, prolixius declarabunt. Hoc sane verum est, immortales ei beneficio ab omnib. deberi gratias. At longe plus Pithœo debetur, qui tam rari cariq; thesauri vsum publicæ omnium vbique vtilitati per nos patere voluit. Ac cupiuissem quidem plura mihi aliunde metaphraseos istius comparare exemplaria. Sed quia eam moram aliquot annorum fore prouidebam, bis daturum me duxi si darem cito; præsertim cũ incertum esset an meliores inuẽturus essem codices. Id vero in primis est dolendum, exemplar hoc, quod vnicũ est concessum, etiam mutilum fuisse, in medio primũ, pag. 98: deinde post paruam illam lacunulam quæ est pag. 105, extremas paginas, tres & amplius, interiisse totas. Optandũ insuper & hoc fuisset, vt metaphrastes iste eadem vbiq; diligentia & fide metaphrasin pertexuisset. Sed vt is aliquammultis in locis addidit quæ Eutropii verbis lucem ac splendorem afferunt, ita sæpe inseruit quæ plane sunt ἀλλότρια; nonnusquam etiam historiæ partes plane peruertunt. Contra omittit nonnusquam propria nomina personarum, locorum, temporum; monetæ item, & aliorũ consimilium, quæ ab accurato interprete præteriri haudquaquam est consentaneum. Ad mutationem vero quod attinet, etsi ea non infeliciter interdum vtitur, tamen sæpenumero a mente auctoris vltra modum discedit. In quibus vt licentiam aliquam sibi vsurpauit, ita in quibusdam se partim linguæ, partim historiæ minus peritũ fuisse prodidit. Quæ omnia exemplis singulatim confirmari hoc loco possent, atq; adeo etiam fortasse deberent. sed cum spatii angustia commode omnia capere non possit, ad Notationes illa nostras reiicio; neq; ibi tamen omnia singulatim persecuturus, sed insigniora tantũ, vt textus filum offeret, perstricturus. Verumenimuero, qualiscumq; tandem hæc est metaphrasis, plerisq; in locis sat commoda luculentaq; dictione nobis Eutropium expressit; & ad pleniorem vtriusq; linguæ cognitionem non parum momenti affert. Quo tempore autem vixerit hic interpres, incertum est. Videtur tamen Eutropio nõ multo fuisse recentior. Cum enim libro 9 in Diocletiano Imp. (126, 43) de Narseo Persarum rege dicat, πάντως δὲ τῶν τε Σάπωρι καὶ Ὁρμίσδᾳ, τοῖς τῆς ἡμετέρας ἡλικίας ἐφιεμένοις: quæ nec apud Eutropium, nec apud interpolatorem eius Paulum Diaconum sic legũtur: coniicere aliquis possit, eum ista non tã sub Eutropii quam sub sua ipsius persona (vt alia non pauca) dixisse. (Saporem autem & Hormisdam eos intelligendos esse quorum Ammianus Marcellinus, Eutropio coæuus, meminit, ipsa historia satis arguit) Ea certe quæ Eutropio a Paulo Diacono partim inserta sunt, partim assuta, trecentis & quinquaginta post Eutropiũ annis, hic metaphrastes non agnoscit. Sed de his & similibus aliis, calculũ permitto acutioribus ac peritioribus ingeniis. Ea saltem hic indicanda mihi fuerunt quæ tua interesse, lector, videbantur. Tu ea in meliorem partem accipe, & beneficii communicati auctoribus, si pares agere aut referre gratias non potes, animo saltem habe quantas potes maximas, vitamque ac successus felices illis mecum precare, vt plura indies & maiora ad publicam vtilitatem nobiscum in lucem proferre queant. Vale. Francof. kalend. Iunii MDLXXXIX.

EVTROPII BREVIARIVS HISTORIAE ROMANAE, AB VRBE CONDITA VSQ. AD VALENTINIANVM ET VALENTEM AVGG.

DN VALENTI [GOTHICO] MAXIMO PERPETVO AVGVSTO.

*RES Romanas ex voluntate mansuetudinis tuæ ab Urbe condita ad nostram memoriam, quæ in negotiis vel bellicis vel ciuilibus eminebant, per ordinem temporum breui narratione collegi strictim; additis etiam iis quæ in principum *vitis egregia exstiterunt; vt tranquillitatis tuæ possit mens diuina lætari, prius se illustrium virorum facta in administrando imperio secutam, quam cognosceret lectione.*

ΠΑΙΑΝΙΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ΕΥΤΡΟΠΙΟΥ ΡΩμαϊκὴν ἱστορίαν.

ΤΗΣ Ῥωμαϊκῆς βασιλείας ἐν τοῖς προοιμίοις οὐδὲν ἐγένετο μεῖον τέ καὶ ταπεινότερον· τῇ δὲ κατὰ μικρὸν αὐξήσει, καὶ τῇ ἀεὶ προσθήκῃ, κατὰ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, οὐδὲν οὔτε μεῖζον οὔτε δυνατώτερον ἡ μνήμη τῶν ἀνθρώπων φέρει. Ταύτης τὴν πρώτην κρηπῖδα καταβέβληται Ῥωμύλος· ὃς ἐκ Ῥέας Σιλβίας, οὕτω καλουμένης Ἑστιακῆς παρθένου, τῷ Ἄρει συγγενομένης, ὡς ὁ πολὺς κατέχει λόγος, ἐκ διδύμου γονῆς σὺν ἀδελφῷ Ῥέμῳ προῆλθεν εἰς φῶς. Οὗτος ὀκτωκαίδεκα γεγονὼς ἔτη, βίον τε ἔχων τοῖς *ποιμνίοισι συλλῃστεύειν, ἐλάχιστόν τι πολίχνιον ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ Παλατίου κατεστήσατο,* πρὸ ἑνδεκάτης τοῦ Μαΐου μηνὸς, ἔτει τρίτῳ τῆς ἕκτης ὀλυμπιάδος· *μετὰ δὲ Ἰλίου καταστροφῆς, κατὰ τοὺς δὲ πλεῖστον τε καὶ ἐλάχιστον παραδεδωκότας, ἔτει τετάρτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ καὶ τριακοσιοστῷ. Οἰκίσας δὲ τὴν πόλιν, καὶ καλέσας αὐτὴν ἐξ αὑτοῦ Ῥώμην, πρῶτον μὲν πολὺ πλῆθος ἐκ τῶν περιοίκων εἰσεδέξατο· ἔπειτα δὲ τοὺς προβεβηκότας εἰς ἡλικίαν ἐκλεξάμενος, τούτους ἐπέστησε τοῖς λοιποῖς ἡγεμόνας τῶν πραχθέων, σενάτορας αὐτοὺς καλέσας κατὰ τὴν Ἰταλῶν φωνὴν· ἐπεὶ οὕτως ἐκεῖνοι καλοῦσι τοὺς γέροντας· σύγκλητον δὲ Ἕλληνες ἐκάλεσαν τὸ συνέδριον, ἐκ τοῦ, πρότερον μὲν τοὺς βασιλεύοντας, μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς ὑπάτους, συγκαλεῖν τε αὐτοὺς ἐπὶ τὰς βουλὰς, καὶ τὴν ψῆφον ποιεῖσθαι κυρίους.

INCIPIT BREVIARIVS EVTROPI.

LIBER I.

ROMANVM imperium, quo neque ab exordio vllum fere minus, neque incrementis toto orbe amplius humana potest memoria recordari, a ROMVLO exordiũ habet: qui [Rex Siluiæ] Vestalis virginis filius, & (quantum putatus est) Martis, cum Remo fratre, vno partu editus est. Is, cum inter pastores latrocinaretur, *decem & octo annos natus, vrbem exiguam in Palatino monte constituit, XI kal. *Maias, Olympiadis sextæ anno tertio, post Troiæ excidiũ, vt qui plurimum minimumque tradunt, [anno] trecentesimo nonagesimo quarto. Cõdita ciuitate, quam ex nomine suo Romam vocauit, hæc fere egit. Multitudinem finitimorum, in ciuitatem recepit: centum ex senioribus *legit, quorum cõsilio omnia ageret: quos *Senatores* nominauit, ꝓpter senectutẽ.

[Tunc] cũ vxores ipse & populus suus non haberẽt, inuitauit ad spectaculũ ludorũ vicinas vrbis Romę nationes: atq; earum virgines rapuit. Cõmotis bellis propter raptarũ iniuriam, Cæninenses vicit, Antemnates, Crustominos, Sabinos, Fidenates, * Veientes. hæc omnia opida Vrbem cingũt. Et cũ orta subito tempestate non cõparuisset, anno regni trigesimo septimo, ad deos transisse creditus [consecratus] est. Deinde Romę per quinos dies Senatores imperauerũt: & his regnantibus vnus annus cõpletus est. [b] Postea NVMA POMPILIVS * rex creatus est: qui bellũ quidem nullum gessit, sed non minus ciuitati quã Romulus profuit. Nã & leges Romanis, moresq; constituit; qui cõsuetudine prœliorũ iam latrones ac semibarbari putabantur: & annum descripsit in decẽ menses, prius sine aliqua cõputatione confusum: & infinita Romæ sacra ac templa cõstituit. Morbo decessit, quadragesimo [&] tertio imperii anno. [c] Huic successit TVLLVS HOSTILIVS. hic bella reparauit; Albanos vicit, qui ab vrbe Roma duodecimo miliario sunt. Veientes & Fidenates, quorũ alii sexto miliario absunt ab vrbe Roma, alii octauo decimo, bello superauit. Vrbẽ ampliauit, adiecto Cælio monte. Cum * triginta duob. annis regnasset, fulmine ictus, cũ domo sua arsit. [d] Post hunc ANCVS [MARCIVS,] Numæ ex filia nepos, suscepit imperium. cõtra Latinos dimicauit: Auentinum mõtem ciuitati adiecit, & Ianiculum: * apud Ostiam ciuitatẽ supra mare sexto decimo miliario ab vrbe Roma condidit. * vigesimo quarto anno imperii morbo periit. [e] Deinde regnũ PRISCVS TARQVINIVS accepit. Hic numerũ Senatorũ duplicauit; Circũ Romæ ædificauit; ludos Romanos instituit, qui ad nostram memoriam permanent. Vicit idem etiam Sabinos; & non parum agrorum, sublatum iisdem, vrbis Romæ territorio

Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πλῆθος αὐξηθὲν ἤδη συνῴκιζεν, ἐστέρητο γυναικῶν, καὶ φόβος ἦν ἐπιλιπεῖν τοὺς ἄνδρας, τέχνην δέδωκε. διαδοχὴν τῷ γένει. προσκαλέσας γὰρ ὡς ἐπί τινα θέαν * γειτνιῶντα τῶν ἐθνῶν, ἁρπαγὴν γενέσθαι παρεσκεύασε τῶν παρθένων, ἃς οἱ προσκληθέντες ἐπὶ τὴν τέρψιν ἐπηγάγοντο. καὶ τὰς μὲν ἔσχον γαμετάς, ἁρπάσαντες· πόλεμον δὲ τὸ ἔργον ἐκίνησεν. οὓς συστάντας, ἡττῶνται Καινιναῖοι, καὶ Ἀντεμνάται, Κρυστουμῖνοι, Σαβῖνοι, Φιδηνάται, Βέϊοι. συνοικίαι δὲ ἦσαν αὗται, καὶ κατ' οἰκείαν ἀρχὴν ἑκάστη· καὶ μετὰ ταῦτα ἐπολιορκήθησαν· καὶ ταύταις ἔτι καὶ νῦν ἡ Ῥώμη τῇ πόλει περιεστεφάνωται. Τούτων οὕτω πραχθέντων, χειμὼν ἐξαίφνης ἐπελθών, ἀφανῆ τὸν Ῥωμύλον ἐποίησεν. ἐξ ἐκείνου δὲ εἰς τόδε πεπίστευται πρὸς θεοὺς ἀνειλῆφθαι. καθιερώθη οὖν παρὰ τῶν ἀρχομένων, ἔτη βασιλεύσας αὐτῶν ἑπτὰ καὶ τριάκοντα. καὶ τέως μὲν τὴν πόλιν διέπον καὶ τὴν βασιλείαν ἐπετρόπευον οἱ καλούμενοι σενάτορες, ἐπὶ ἐνιαυτὸν ὅλον ἐξ ἀμοιβῆς δι' ἡμερῶν πέντε τῆς ἐπιτροπείας ἀπ' ἄλλων εἰς ἄλλους μεθισταμένης. [b] Μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτόν, Νουμᾶς Πομπίλιος ἀνερρέθη βασιλεύς. Οὗτος, πολέμου μὲν ἀπέσχετο παντός, τῇ Ῥώμῃ δὲ οὐχ ἧττον ἢ Ῥωμύλος ἐγένετο χρήσιμος. νόμους τε γὰρ αὐτοῖς ἔθηκεν, ἔθη τε παρέδωκεν ἀφ' ὧν, λῃσταί τινες πρότερον ὑπειλημμένοι καὶ μιξοβάρβαροι, ἀμεινόνων ἀνδρῶν δόξαν ἐκτήσαντο. ἱερὰ δὲ αὐτοῖς ἐτέλεσε, ναούς τε κατεσκεύασεν. οὕτω δὲ διαθεὶς τὴν πόλιν, τεσσαρακοστῷ καὶ τρίτῳ τῆς βασιλείας ἔτει νοσήσας, ἐτελεύτησεν. [c] Τρίτος διαδέχεται τὴν βασιλείαν Τοῦλλος Ὁστίλλιος. ὑπὸ τούτου πάλιν ἡ περὶ τοὺς πολέμους ἐπανῆλθε σπουδή. νικῶνται γοῦν Ἀλβανοὶ μάχῃ, τῆς Ῥώμης δυοκαίδεκα διεστῶτες σημείοις. (μίλια καλοῦσιν αὐτὰ Ῥωμαῖοι. τὰ χίλια γὰρ βήματα οὕτως ὀνομάζουσι, τοσούτοις βήμασι συμμετρούμενοι τὸ σημεῖον) εἶτ' ἐφεξῆς ἡττῶνται Βέϊοι, καὶ οἱ ἀπὸ Φιδήνης· οἱ μὲν, ἓξ χωριζόμενοι σημείοις· οἱ δὲ, ὀκτωκαίδεκα. μετὰ ταύτας δὲ τὰς νίκας, καὶ τὴν πόλιν ηὔξησε, τὸν Κήλιον αὐτῇ προσθεὶς λόφον. ἐπὶ τούτοις τοῖς ἔργοις τριάκοντα καὶ δύο τὴν ἀρχὴν κατασχὼν ἐνιαυτούς, κεραυνοῦ πεσόντος, συγκατεφλέχθη τῇ βασιλικῇ στέγῃ. [d] Τέταρτος παρῆλθεν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν Ἄγκος Μάρκιος, ἔκγονος ἀπὸ θυγατρὸς τοῦ Νουμᾶ Πομπιλίου. οὗτος ἤρατο πόλεμον πρὸς Λατίνους, καὶ τῇ πόλει συνῆψε τὸν * Ἀβεντῖνον λόφον, Ἰανίκουλόν τε· πολίχνην ἐδείματο ἐπὶ θαλάσσης πρὸς ταῖς τοῦ Θύμβριδος ἐκβολαῖς, αἳ τῆς Ῥώμης ἓξ καὶ δέκα διεστήκασι σημείοις. τετάρτῳ τε καὶ εἰκοστῷ τῆς βασιλείας ἔτει, νόσῳ διεφθάρη. [e] Διεδέξατο δὲ τὴν βασιλείαν Ταρκύνιος ὁ Πρίσκος ὀνομαζόμενος. οὗτος τὸ μὲν τῆς συγκλήτου συνέδριον, διπλάσιον ἐποίησε τῷ τῶν σωμάτων ἀριθμῷ· καὶ τῇ πόλει δὲ τὸν ἱππόδρομον ᾠκοδόμησε· θεάτρων τε ἐνεστήσατο τέρψιν, Ῥωμαϊκὴν καλέσας τὴν θέαν· ἥτις ἐξ ἐκείνου καὶ εἰς τόδε τελεῖται, τὴν αὐτὴν ἔχουσα προσηγορίαν. ἔτι δὲ Σαβίνους εἷλε μάχῃ, καὶ πολλῆς αὐτοὺς ἀφελόμενος γῆς, προσεχώρωσε τῇ Ῥώ-

τῇ Ῥώμῃ. πρῶτος δὲ θριαμβεύων εἰς τὴν Ῥώμην εἰσῆλθε. τείχη τε ἐδείματο, καὶ τὰς ὑδρορρόας, ἤγουν ἀμάρας· καὶ τῆς τοῦ Καπιτωλίου κατασκευῆς ἤρξατο. ὀκτὼ τε ἐπὶ τοῖς τριάκοντα βασιλεύσας ἐνιαυτούς, *ἀνεδέξατο. [6]Ἐκεῖνος ὑποδέχεται τὴν ἀρχὴν Σερούιος Τύλλιος, ἐξ ἐπισήμου γεγονὼς μητρὸς ἣ καὶ αἰχμαλωσίας καὶ δουλείας περιέπεσε τύχῃ. οὗτος ὑπηγάγετο Σαβίνους, καὶ τρισὶ λόφοις ηὔξησε τὴν πόλιν, τῷ Κυριναλίῳ, καὶ τῷ Βιμιναλίῳ, καὶ τῷ Ἐσκυλίνῳ· τάφρους τε ὤρυξε περὶ τοῦ τείχους κύκλῳ. καὶ τῆς ἀπογραφῆς τῶν σωμάτων ἔδωκεν ἀρχήν, οὔπω παρ' οὐδενὶ τῶν ἐθνῶν ἐγνωσμένης. ἀπογραφέντες οὖν οἱ τὴν Ῥώμην οἰκοῦντες ὑπ' αὐτῷ, συνεπληρώθησαν εἰς ἀριθμὸν ὀγδοήκοντα τριῶν χιλιάδων, μετὰ τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς οἰκούντων. τελευτὴν μέν τοι τοῦ βίου ἐδέξατο παρὰ τοῦ γαμβροῦ Ταρκυνίου Σουπέρβου. δηλοῖ δὲ τοῦτο ἐπώνυμον, ὑπερήφανον. παῖς δὲ ἦν οὗτος Ταρκυνίου τοῦ Πρίσκου, παρ' οὗ τὴν βασιλείαν ὁ σφαγεὺς οὗτος ἐδέξατο. [7]Ἐπιλαμβάνεται δὴ τῆς βασιλείας οὗτος ὁ Σούπερβος Ταρκύνιος, ἕβδομος τε ὢν τῶν βασιλέων, καὶ ὕστατος. καὶ νικᾷ μὲν Βολούσκους, ἔθνος ὂν ἐπὶ τὴν Καμπανίαν, οὐ πόρρω τῆς Ῥώμης. *αἱρεῖ δὲ ἐπὶ τούτοις Γαβίαν *καὶ Πομετίαν καὶ Σύεσσαν πόλεις· ἔθετο τε μετὰ Τούσκων σπονδάς. ναόν τε ᾠκοδόμησε *τῷ καλουμένῳ Καπιτωλίῳ. μετὰ ταῦτα, πολιορκῶν τὴν Ἀρδέαν, πολίχνην δέκα καὶ ὀκτὼ σημείοις πόρρω τῆς Ῥώμης, [τὴν ἀρχὴν] ἀπέβαλεν. ὁ γὰρ ὁμώνυμος αὐτοῦ παῖς, ἐπιφανῆ γυναῖκα Λουκρητίαν, ἧς πολὺς ἦν ἐπὶ σωφροσύνῃ λόγος, Ταρκυνίῳ Κολλατίνῳ συνοικοῦσαν, ἐβιάσατο. τοῦτο ἐξήγγελλεν ἡ Λουκρητία τῷ τε ἀνδρί, καὶ τῷ πατρί· καὶ μηνύσασα τὸ πάθος, ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ἑαυτὴν διεχρήσατο. ἐνταῦθα δὲ Βροῦτος, γένει προσήκων τῷ Ταρκυνίῳ, τὸν δῆμον ἀθροίσας, ἀφαιρεῖται τῆς βασιλείας τὸν Ταρκύνιον, πλείω ποιησάμενος τοῦ κοινοῦ λόγον ἢ τοῦ γένους. τούτῳ δέ, καὶ τοῦ δήμου τῷ δόγματι, ἡ στρατιὰ συνηκολούθησε, καθ' ἧς ἐπολιόρκει τὴν Ἄρδεαν· τετάρτῳ τε καὶ εἰκοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας, μετὰ τῆς γαμετῆς καὶ τῶν παίδων, φυγὴν ἑαυτοῦ κατεψηφίσατο. [8]Οὕτως ὑπὸ βασιλεῦσιν ἑπτά, τοῖς ὅλοις ἔτεσι διακοσίοις τεσσαράκοντα καὶ τρισί, τὰ τῆς Ῥώμης διῳκήθη πράγματα. μικρὰ δὲ ἦν ἔτι τὰ τῆς δυνάμεως ὂν τῆς, τῶν ὁρίων αὐτῆς οὐδαμόθεν ὑπὲρ πεντεκαίδεκα σημείων ἐκτεινομένων. [9]Ἐντεῦθεν δ' ἡ μὲν τῶν βασιλέων ἐπαύσατο, μετηνέχθη δὲ εἰς τὴν τῶν ὑπάτων ἀρχήν. δύο δὲ ἦσαν οὗτοι, καὶ ἐτήσιοι· ὥστε καὶ ἕτερον φαῦλον *εἴη), καταφεύγειν ἐπὶ τὸν ἕτερον, τῷ δὲ χρόνῳ περαιουμένην,

*adiunxit: primusque triumphans vrbem intrauit: muros fecit, & cloacas: Capitolium inchoauit. trigesimo octauo imperii anno per Anci filios occisus est, regis eius cui ipse successerat. [6]Post hunc SERVIVS TVLLIVS suscepit imperium, genitus ex nobili *fœmina, captiua tamen, & ancilla. Hic quoque Sabinos subegit: mõtes tres, Quirinalem, Viminalem, *Æsquilinum, vrbi adiũxit. fossas circum murum duxit. primus omnium *censum ordinauit; qui adhuc per orbem terrarũ incognitus erat. Sub eo Roma omnibus in cẽsum delatis, habuit *capitum LXXXIIII milia ciuium Romanorum cum his qui in agris erant. Occisus est XLV imperii anno, scelere generi sui Tarquinii [Superbi,] filii eius regis cui ipse successerat; & filiæ [suæ,] quam Tarquinius habebat vxorem. [7]LVCIVS TARQVINIVS SVPERBVS, septimus atq; vltimus regum, Volscos (quæ gens ad Campaniam euntibus non longe ab vrbe est) vicit; Gabios ciuitatẽ, & Suessam Pometiam subegit; cum Tuscis pacem fecit; & templum Ioui in Capitolio ædificauit. Postea Ardeam oppugnãs, in octauo decimo miliario ab vrbe [Roma] positam ciuitatem, imperium perdidit. Nam cum filius eius, & ipse Tarquinius iunior, nobilissimam fœminam Lucretiam, eandemq; pudicissimam Collatini vxorem stuprasset, eaque de iniuria marito & patri & amicis questa fuisset, in omnium conspectu se occidit. propter quã caussam Brutus, *parens & ipse Tarquinii, populum concitauit, & Tarquinio ademit imperium. mox exercitus quoque eum, qui ciuitatem Ardeam cum ipso rege oppugnabat, reliquit: veniensque ad vrbem rex, portis clausis exclusus est. Cumque imperasset annos *quattuor & viginti, cum vxore & liberis suis fugit. [8]Ita Romæ regnatum est per septẽ reges annis ducentis quadraginta tribus, cũ adhuc Roma, vbi plurimũ, vix vsq; ad quintum decimũ miliarium possideret.

[9]Hinc CONSVLES cœpere pro vno 244
rege duo hac caussa creari; vt, si vnus malus esse voluisset, alter eum, habens potestatem similem, coerceret. Et placuit, ne imperiũ longius quam

*annuum haberent: ne per diuturnitatem potestatis insolentiores redderentur, sed ciuiles semper essent, qui se post annum scirēt futuros esse priuatos. Fuerunt igitur anno primo expulsis regibus consules Lucius Iunius Brutus, (qui maxime egerat vt Tarquinius pelleretur) & Tarquinius Collatinus, maritus Lucretiæ. sed Tarquinio Collatino statim sublata est dignitas. placuerat enim, ne quisquam in vrbe maneret, qui Tarquinius vocaretur. Ergo accepto omni patrimonio suo, ex vrbe migrauit: & loco ipsius factus est Lucius Valerius Publicola consul. Commouit tamen bellum vrbi Romæ rex Tarquinius, qui fuerat expulsus: & collectis multis gentibus, vt in regnum posset restitui, dimicauit. In prima pugna Brutus [consul] & *Aruns Tarquinii filius inuicem se occiderunt. Romani tamen ex ea pugna victores recesserunt. Brutum matronæ Romanæ defensorē pudicitiæ suæ, quasi communem patrem, per annū luxerunt. Valerius Publicola Spurium Lucretium Tricipitinum collegam sibi fecit, Lucretiæ patrem: quo, morbo mortuo, iterum Horatiū Puluillum collegam sibi sumpsit. Ita primus annus quinque consules habuit: cum Tarquinius Collatinus propter nomen vrbe cessisset, Brutus [in] prœlio perisset, Sp. Lucretius morbo mortuus esset. Secundo quoque anno iterum Tarquinius, vt reciperetur in regnum, bellum Romanis intulit, auxilium ei ferente Porsenna Tusciæ rege: & Romam pene cepit. Verum tum quoq; victus est. Tertio anno post reges exactos, Tarquinius, cum suscipi non posset in regnum, neque [ei] Porsenna, qui pacem cum Romanis fecerat, auxiliū præstaret, Tusculum se contulit: quæ ciuitas non longe ab vrbe est: atque ibi per quattuordecim annos priuatus cū vxore *cōsenuit. Quarto anno post reges exactos, cū Sabini Romanis bellum intulissent, victi sunt; & de his triumphatum est. Quinto anno, Lucius Valerius ille Bruti collega, & quater

μετεωροτέραν εἶναι τὴν δυναστείαν. ἀνάγκη γὰρ ἦν, ἀείσους εἶναι δημαγωγούς, εἰδότας, ὡς μετὰ τὸν χρόνον, ἔσονται τῶν ἀρχομένων. Γίνονται τοίνυν ὕπατοι τῷ πρώτῳ ἔτει μετὰ τοὺς βασιλεῖς, Λούκιος Ἰούνιος Βροῦτος, ὁ τῆς Ταρκυνίου μάλιστα καθαιρέσεως αἰτιώτατος· καὶ Ταρκύνιος Κολλατῖνος, ὁ τῆς Λουκρητίας ἀνήρ, ἧς ὑβρισθείσης ἐπράχθη τὰ περὶ Ταρκύνιον· ἀλλ' ὁ Κολλατῖνος εὐθὺς τῆς ἐξουσίας ἀφῃρέθη (ἔδοξε γὰρ μηδένα ἐπὶ τῆς Ῥώμης εἶναι Ταρκύνιον ὀνομαζόμενον) καὶ *τῆς οὐσίας προσαφαιρεθείς, ἀπώσθη τῆς πόλεως. ἀντικατέστη δὲ αὐτῷ Λούκιος Οὐαλέριος Πουβλικόλας. Τούτων οὖν τὴν ὕπατον ἐχόντων ἀρχήν, ὁ τῆς βασιλείας ἀφαιρεθεὶς Ταρκύνιος, ἐπηγάγετο τῇ Ῥώμῃ πόλεμον· καὶ συναγείρας ἔθνη πολλά, δι' ὅπλων ἔσπευδεν ἐπανελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν. ὡς δὲ τὸ πρῶτον συνέμιξαν, ὁ μὲν Βροῦτος καὶ *ὁ Ταρκυνίου παῖς, ἀλλήλους ἀνεῖλον· οἱ δὲ λοιποὶ Ῥωμαῖοι, τῇ μάχῃ νικήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. αἱ τοίνυν γυναῖκες, ὡς τῆς σεμνότητος καὶ σωφροσύνης ὑπέρμαχόν τε καὶ προστάτην, ἐνιαυσίῳ πένθει, καθάπερ πατέρα κοινόν, ἐτίμησαν. Πουβλικόλας δὲ Σπούριον Λουκρήτιον Τρικιπιτῖνον κοινωνὸν ἑαυτῷ καὶ σύνυπατον ἐχειροτόνησε, τὸν πατέρα τῆς Λουκρητίας. τούτου δὲ ὑπεξελθόντος νόσῳ τὸν βίον, αὖθις Ὁράτιον Πούλβιλλον συνῆψεν ἑαυτῷ πρὸς τὴν ὕπατον ἀρχήν. ὁ γὰρ δὴ λεγόμενος, ἀεὶ κύριος ἦν τῆς τοῦ κοινωνοῦ χειροτονίας. οὕτω δὴ συνέβη τὸν πρῶτον τῶν ὑπάτων ἐνιαυτόν, πέντε σχεῖν ὑπάτους, Ταρκυνίου μὲν Κολλατίνου διὰ τὴν προσηγορίαν ἀπωσθέντος, Βρούτου δὲ πεσόντος ἐν τῇ μάχῃ, Λουκρητίου δὲ τὴν ἐκ τῆς ἀρρωστίας τελευτὴν ὑπομείναντος. Τῷ δευτέρῳ δὲ μετὰ τοὺς βασιλέας ἔτει, Ταρκύνιος αὖθις ἐκίνησεν ὅπλα κατὰ τῆς Ῥώμης ὑπὲρ τῆς βασιλείας, πρὸς συμμαχίαν ἐπικαλεσάμενος τὸν Πορσίνναν· οὗτος δὲ ἦν Τούσκων βασιλεύς· καὶ μικροῦ μὲν τῆς Ῥώμης κατεκράτησεν· ἡττηθεὶς δὲ ὅμως, ἀπῆλθε. καὶ τρίτῳ μετὰ τοὺς βασιλέας ἐνιαυτῷ, ὡς εἶδεν αὐτῷ τὰ περὶ τῆς βασιλείας οὐ χωροῦντα κατὰ νοῦν· (ἤδη γὰρ καὶ Πορσίννας σπονδὰς ἐπεποίητο πρὸς Ῥωμαίους) ἐν Τουσκούλῳ πολιχνίῳ τῆς Ῥώμης οὐ πόρρω, *καταπλαγεὶς τὸν Μούκιον ἐπιβάλλοντα τῇ φλογὶ τὴν δεξιάν, εἰκόνα τε ἡγούμενον ἀνδρείας τε καὶ καρτερίας τῶν Ῥωμαίων, μείνας σὺν τῇ γαμετῇ καὶ τοῖς φιλτάτοις, τεσσαρεσκαίδεκα διετέλεσεν ἐνιαυτούς, ἐν οἷς τε κατεγήρασε. Τετάρτῳ δὲ μετὰ τοὺς βασιλέας ἔτει, Σαβῖνοι Ῥωμαίοις ἐπήγαγον πόλεμον. ἡττηθέντων δὲ αὐτῶν πανστρατί, οἱ Ῥωμαῖοι *τὴν νίκην ἐθριάμβευσαν. Ἔτει πέμπτῳ Οὐαλέριος ὁ Βρούτου σύνυπατος, τετάρτην ἤδη πεπληρωκὼς ὑπατείαν,

ὑπατείας, τὸ κοινὸν ὑπέμεινε τέλος, ἐν τοσαύτῃ πενίᾳ καὶ ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων, ὥστε ἐκ συνεισφορᾶς τοῦ δήμου, τὴν ταφὴν αὐτοῦ γενέσθαι. καὶ τοῦτον δὲ αἱ γυναῖκες, ὥσπερ τὸν Βροῦτον, κατὰ τὸν ἴσον χρόνον ἐπένθησαν.

[10] Ἐνάτῳ μετὰ τοὺς βασιλέας ἔτει, ὁ τοῦ βασιλεύσαντος Ταρκυνίου Σουπέρβου γαμβρὸς, τιμωρῆσαι τῷ κηδεστῇ βουληθεὶς, παμμεγέθη στρατιὰν συνέλεξε. τότε τοίνυν προσεπενοήθη τε καὶ ᾑρέθη κατὰ τὴν Ῥώμην ἀρχή. Δικτάτορα αὐτὸν ἐκάλουν ἐπιχωρίως· σημαίνει δὲ ἀναγόρευσιν ἡ φωνή· ἢ διὰ τὸ λέγειν μὲν τὸν δῆμον, οὐ ψηφοφορεῖν δὲ ὡς ἐπὶ τῶν ὑπάτων· τῷ ῥήματι δὲ ἀκολουθεῖν τὴν ἐξουσίαν. αὕτη δὲ, δυνατωτέρα μὲν τῆς μεγίστης ὑπατείας ἦν, ἓξ μησὶ δὲ παρελείνετο μόνον. τοσοῦτον γὰρ ἔδοξεν αὐτὴν συστεῖλαι κατὰ τὸν χρόνον, ὅσον ὑπερέβαινε τῷ μεγέθει. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον, καὶ ἄρχων ἱππέων ἀνεδείχθη· ἀκολουθεῖ δὲ καὶ αὐτὴ τῷ δικτάτωρι, καθάπερ τις ἀξιόχρεως ὑπουργός. συνελόντι δὲ εἰπεῖν, οὐδεμία τῶν ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἀρχῶν, ὡς ἡ δικτατούρα, τῇ νῦν βασιλείᾳ προσεοίκει. μετὰ ταύτης γοῦν, μᾶλλον δὲ ὑπὸ ταύτῃ τῇ προσηγορίᾳ καὶ Αὔγουστος Ὀκταβιανὸς, (περὶ οὗ μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν) καὶ πρὸ ἐκείνου Γάϊος Καῖσαρ, κατὰ μικρὸν τὴν μὲν πολιτείαν καταλύοντες, ἁρπάζοντες δὲ τὴν βασιλείαν διέλαθον. Πρῶτος οὖν ἐγένετο δικτάτωρ Λάρκιος· μάγιστρος δὲ τῶν ἱππέων πρῶτος, Σπούριος Κάσιος. [11] Ἕκτῳ δὲ καὶ δεκάτῳ μετὰ τοὺς βασιλέας ἐνιαυτῷ, στάσις ἐπέπεσε τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων ἀγανακτοῦντι, καὶ δεινὰ πάσχειν ὑπό τε τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ὑπάτων· καὶ οὐ πρότερον ἐπέσχεν οὗτος ὁ θόρυβος, πρὶν καὶ αὐτὸς αὑτῷ κατέστησεν ἄρχοντας οἰκείους, καὶ οἱονεί τινας ἐκδίκους τοῦ πλήθους, οὓς Δημάρχους ἐκάλεσε, Τριβούνους πλήβεις κατὰ τὴν αὐτῶν φωνήν. ἐπίστευε δὲ ὁ δῆμος, διὰ τούτων ἀσφάλειαν αὐτῷ πρὸς τὴν τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ἀρχόντων ἐξουσίαν ὑπάρξειν.

[12] Τῷ δὲ ἑξῆς ἐνιαυτῷ, Βυλούσκοι τὸν πόλεμον ἀνενεώσαντο· καὶ συμμίξαντες, ἡττήθησαν, καὶ τὴν μεγίστην ἑαυτῶν πόλιν Κυριόλους ἀπώλεσαν, τῶν νικησάντων γενομένην. [13] Ὀκτωκαιδεκάτῳ δὲ μετὰ τοὺς βασιλέας ἔτει, Κόϊντος Μάρκιος, ὁ τοῦ πολέμου τοῦ κατὰ Βουλούσκων στρατηγὸς, ὁ καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἑλὼν τοὺς Κουριόλους, ἀπολιπὼν τὴν Ῥώμην, προσεχώρησε τοῖς Βουλούσκοις ὑπό τινος ὀργῆς τοῦτο παθών. καὶ πολὺ συνήγαγε συμμαχικὸν, καὶ πολλάκις ἐνίκησε πολέμῳ τοὺς οἰκείους· καὶ πλησίον αὐτῆς ἐγένετο τῆς πόλεως ἀπὸ πέντε σημείων, ὡς αὐτίκα πολιορκήσων. πρεσβευσαμένων δὲ τῶν Ῥωμαίων, οὐ πρότερον ἔφη τῆς ὀργῆς λήξειν, ἢ τὴν αὐτοῦ μητέρα Βετουρίαν καὶ τὴν γαμετὴν Βουλουμνίαν πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν. γίνεται δὴ τοῦτο· καὶ τοῖς ὀδυρμοῖς τῶν γυναικῶν ἐπικλασθεὶς, ἀπεκίνησε τὸν στρατόν. καὶ δεύτερος οὗτος μετὰ τὸν βασιλέα Ταρκυνίον ὅπλα κατὰ τῆς

cõsul, fataliter mortuus est; adeo pauper [factus] vt collatis a populo nummis, sumptum habuerit sepulturæ; quem matronæ, sicuti Brutũ, annum luxerunt. [10] Nono anno post reges 255
exactos, cum gener Tarquinii, ad iniuriam soceri vindicandam ingentem collegisset exercitum, noua Romæ dignitas est creata; quę DICTATVRA appellatur, maior quam Consulatus. Eodem anno etiam MAGISTER EQVITVM factus est, qui Dictatori obsequeretur. Nec quidquã similius potest dici, quam dictatura antiqua huic imperii potestati, quam nunc trãquillitas vestra habet: maxime cũ Augustus quoq; *Octauianus, de quo postea dicemus: & ante eum *Caius Cęsar, sub dictaturę nomine atq; honore regnauerint. Dictator autem Romæ primus fuit Largius: magister equitum primus, Spurius Cassius.

[11] Sexto decimo anno post reges exa- 260
ctos, seditionem populus Romæ fecit: tamquam a Senatu atque Consulibus premeretur. Tum & ipse sibi TRIBVNOS *PLEBIS, quasi proprios iudices & defensores, creauit: per quos contra Senatum & Consules tutus esse posset. [12] Sequenti anno *VOLSCI contra Romanos bellum reparauerunt: & victi acie, etiam Coriolos ciuitatem, quam habebant *opimam, perdiderunt.

[13] Octauodecimo anno postquam reges eiecti erant, expulsus ex vrbe *Quintus Marcius dux Romanus, qui Coriolos ceperat Volscorum ciuitatem, ad ipsos Volscos contendit iratus, & auxilia contra Romanos accepit, Romanos sæpe vicit: vsque ad quintũ miliarium vrbis accessit; oppugnaturus etiam patriam [suam,] legatis qui pacem petebant repudiatis; nisi ad eum mater Veturia & vxor Volumnia ex vrbe venissẽt: quarum fletu & deprecatione superatus, remouit exercitum. Atque hic secundus post Tarquinium fuit, qui dux

274 contra patriam suam esset. [14] Cæsone Fabio & Tito Virginio consulibus, trecenti nobiles homines, qui ex Fabia familia erant, contra *Veientes* bellum soli susceperunt, promittentes senatui & populo per se omne certamen implendum. Itaque profecti omnes nobiles, & qui singuli magnorum exercituum duces esse deberent, in prœlio conciderunt. Vnus omnino superfuit ex tanta familia; qui propter ætatem puerilem duci non potuerat ad pugnam. Post hæc *census* in vrbe habitus est, & inuenta sunt ciuium capita CXIX milia. [15] Sequenti anno, cum in Algido monte, ab vrbe duodecimo fere miliario, Romanus obsideretur exercitus, Lucius Quintius Cincinnatus Dictator est factus: qui agrum quattuor iugerum possidens, manibus suis colebat. Is, cum in opere & arans esset inuentus, sudore deterso, togam prætextam accepit: & cæsis hostibus, liberauit exercitum.

[16] Anno trecentesimo & altero ab vrbe condita, imperium consulare cessauit; & pro duobus consulibus decem facti sunt, qui summam potestatem haberent, DECEMVIRI nominati: sed cum primo anno bene egissent, secundo vnus ex iis Appius Claudius, Virginii cuiusdam, qui honestis iam stipendiis cōtra Latinos in monte Algido militabat, filiam virginem corrumpere voluit: quam pater occidit, ne stuprum a Decemuiro sustineret: & regressus ad milites, mouit tumultum. Sublata est Decemuiris potestas; ipsique damnati sunt. [17] Anno trecentesimo & quintodecimo ab vrbe condita, *Fidenates* contra Romanos rebellauerunt. Auxilium his præstabant Veientes, & rex Veientium Tolumnius: quæ ambæ ciuitates tam vicinæ vrbi sunt, vt Fidenæ sexto, Veientes octauo decimo miliario absint. Coniunxerunt se his & Volsci. sed Mamerco Æmilio dictatore, & Lucio Quintio Cincinnato magistro equitum, victi, etiam regem perdiderunt: Fidenæ captæ, & excisæ.

παῖδος ἐκίνησεν. [14] Φαβίου δὲ καὶ Βεργινίου τὴν ὑπατείαν ἐχόντων, τριακόσιοι τῆς Ῥώμης ἄνδρες ἐπιφανεῖς, ἐκ τῆς Φαβίου καταγόμενοι συγγενείας, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς κατὰ τῶν Βεεντανῶν ἐξεστράτευσαν, ὑποσχόμενοι καὶ τῷ δήμῳ καὶ τῇ συγκλήτῳ, τὸν πάντα κατορθώσειν πόλεμον. οὗτοι δὲ πάντες, ἀξιόχρεως ἕκαστος μεγάλης ἡγεμὼν εἶναι στρατιᾶς, πανωλεθρίᾳ διεφθάρησαν. ἐκ τοσούτου δὲ τοῦ Φαβίου γένους, εἷς ὑπελείφθη μόνος, ὃς οὐχ οἷός τε ἐγένετο διὰ τὴν νεότητα παρατάξασθαι τῇ μάχῃ. Μετὰ ταῦτα γενομένης τῶν σωμάτων πάλιν ἀπογραφῆς κατὰ τὴν πόλιν, καὶ συνηριθμήθη πλῆθος ἀνδρῶν, ἑκατὸν δέκα καὶ ἐννέα χιλιάδες, καὶ τριακόσιοι, καὶ δέκα καὶ ἐννέα. [15] Τῷ δὲ ἑξῆς ἐνιαυτῷ κατὰ τὸ Ἄλγιδον ὄρος, δωδεκάτῳ τῆς πόλεως σημείῳ, ἐνεδρευθεὶς ὁ Ῥωμαϊκὸς στρατὸς συνεκλείσθη. χειροτονεῖται τοίνυν δικτάτωρ Λούκιος Κωΐντιος Κικιννάτος. ἐν γὰρ ταῖς μεγίσταις ἀνάγκαις, ἐπὶ ταύτην ἐφέροντο τὴν ἀρχήν. ἀγρὸν δὲ ἔχων ὁ Κικιννάτος, καὶ τοῦτον αὐτῷ σώματι γεωργῶν, ἐφεστηκὼς τῷ ἀρότρῳ, παρέλαβε τὴν ἐξουσίαν· καὶ τὸν ἱδρῶτα τὸν ἀπὸ τῆς γεωπονίας μεταβαλὼν ἐνέδυ τὸ σχῆμα, ῥαβέαν τόγαν αὐτὴν ὀνομάζουσιν, ἐκ τῆς ὁπλίσεως τῆς Ῥωμύλου μετενεχθεῖσαν εἰς φάρος. καὶ τοὺς πολεμίους ἀπολέσας, ἠλευθέρωσε τὴν στρατιάν. [16] Τριακοσιοστῷ δὲ καὶ ἑνὶ μετὰ τὸν τῆς Ῥώμης συνοικισμὸν ἐνιαυτῷ, τὸ τῶν ὑπάτων μετεβάλετο εἰς ἑτέραν ἀρχήν· ἀντὶ γὰρ τῶν ὑπάτων, δέκα κατέστησαν, οἷς πᾶσα τῆς πόλεως ἐπετράπη διοίκησις. ἐκαλοῦντο δὲ οὗτοι Δεκέμβιροι. ὀρθῶς δὲ διαγενόμενοι κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος, εἶτα μετεβλήθησαν. Ἄππιος γὰρ Κλαύδιος, εἷς ἐκ τῶν δέκα, Βεργινίου τινὸς θυγατέρα παρθένον, ὃς ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ τὸ Ἄλγιδον ὄρος πρὸς Λατίνους ἐτύγχανεν ἀνδρειότατα μεμαχημένος, ἠβουλήθη διαφθεῖραι πρὸς βίαν· ἀλλ' ὁ πατὴρ αὐτὴν πρὸ τῆς ὕβρεως ἀνεῖλε. τοῦτο συνεκίνησε τὸν στρατὸν καὶ τοὺς δέκα τιμωρίᾳ παραδόντες, καὶ αὐτὴν αὖθις συνανεῖλον τὴν ἀρχήν. [17] Τῷ δὲ ἑξῆς ἐνιαυτῷ, Φιδηνᾶται πρὸς τὴν Ῥώμην ἤρξαντο πολεμεῖν, συμμάχοις κεχρημένοι Βεείοις, καὶ τῷ τούτων βασιλεῖ Τουλουμνίῳ. (Βέϊοι δὲ καὶ Φιδηνᾶται, καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν εἴρηται, τῆς Ῥώμης ἐγγύτατον οἰκοῦσι· Φιδηνᾶται μὲν, ἓξ κεχωρισμένοι σημείοις· Βέϊοι δὲ, ὀκτωκαίδεκα) συνεπῆλθον δὲ καὶ Βολοῦσκοι. τότε τοίνυν Μάμερκος Αἰμίλιος δικτάτωρ χειροτονηθείς, καὶ λαβὼν ἄρχοντα τῶν ἱππέων Λούκιον Κυίντιον Κικιννάτον, τόν τε πόλεμον ἔλυσε, καὶ τὸν βασιλέα Τολούμνιον ἀνεῖλε· Φιδῆναί τε ἡ πόλις ἑάλω καὶ κατεσκάφη.

Εἴκοσι δὲ ὕστερον ταύτης τῆς μάχης ἐνιαυτοῖς, Βέϊοι πάλιν ἐκίνησαν τὸν πόλεμον. καὶ χειροτονεῖται κατ' αὐτῶν δικτάτωρ *Φούριος Κάμιλλος. ὃς πρότερον μὲν αὐτοὺς καλῶς ἐπολέμησε· μετὰ ταῦτα δὲ τὴν πόλιν πολιορκήσας, καὶ αὐτὴν εἷλεν, ἀρχαιοτάτην τε τῆς Ἰταλίας, καὶ τοῖς πᾶσιν ἀφθονωτάτην. μετὰ ταύτην, αἱρεῖ Φαλίσκους, πόλιν οὐχ ἧττον τῆς προτέρας. ἀλλ' ἐπανέστη φθόνος ἐκ ταύτης αὐτῷ τῆς εὐημερίας, αἰτίαν τε ἔσχεν, ὡς οὐ προσηκόντως διέλοι τῇ στρατιᾷ τὰ τοῦ πολέμου λάφυρα, καταδικάζεται τε, καὶ ἀπεώσθη τῆς Ῥώμης. Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Γάλλοι Σένωνες ὥρμησαν ἐπὶ τὴν Ῥώμην· καὶ γενομένης μάχης *ἐν δεκάτῳ τῆς πόλεως σημείῳ παρὰ τὸν Ἄλλιον ποταμόν, ἐπεξῆλθον φεύγουσι τοῖς Ῥωμαίοις, οὐδενὸς ἀνταίροντος, μέχρι τῆς πόλεως αὐτῆς. καταφυγόντες δὲ εἰς τὸ *Καπιτώλιον, ἐκεῖ συνέσωζον ἑαυτούς. λιμοῦ δὲ λοιπὸν συνέχοντος αὐτούς, ἐφίσταται κάμνουσιν ὁ Φούριος Κάμιλλος, ἐκτὸς τῆς πόλεως, ἐκ τῆς εἰρημένης κρίσεως, διάγων· καὶ νικᾷ μὲν αὐτοὺς τῇ πρώτῃ συμπλοκῇ· ὡς δὲ ἐκ διεχώρησαν τοῦ ἄστεος, ὠνήσαντο Ῥωμαῖοι τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν χρυσίῳ. τοῦτο οὐκ ἤνεγκε μετρίως ὁ Κάμιλλος· παραχρῆμα δὲ ἐπεξελθὼν τῇ τῶν Γάλλων στρατιᾷ, αὐτήν τε διέφθειρε, καὶ τὸ δοθὲν ἀνέλαβε χρυσίον· καὶ τὰ σημεῖα τὰ στρατιωτικά, ἅπερ ἦσαν ἐν τῇ προτέρᾳ μάχῃ παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἀφῃρημένοι, (σίγνα καλοῦσιν αὐτὰ Ῥωμαῖοι) πάντα ἀναλαβών, τρίτον ἐν τῇ πατρίδι θρίαμβον ἐθριάμβευσεν, ἐπεκλήθη τε δεύτερος Ῥωμύλος, ὡς οἰκιστὴς καὶ αὐτὸς τῆς Ῥώμης γεγενημένος.

ΒΙΒΛΙΟΝ β'.

ΕΤΕΙ τετρακοσιοστῷ καὶ ἑξηκοστῷ πέμπτῳ μετὰ τὸν τῆς Ῥώμης συνοικισμόν, πρώτῳ δὲ μετὰ τὴν *ὑπὸ Γάλλοις γενομένην ἅλωσιν, ἐνηλλάγησαν αἱ δυναστεῖαι. ἀντὶ γὰρ τῶν ὑπάτων, ἄρχοντες ἐγένοντο στρατιωτικοί, τὴν τῶν ὑπάτων ἔχοντες δύναμιν. Ἐντεῦθεν καὶ τὰ τῆς Ῥώμης ηὐξήθη πράγματα. Κάμιλλος γὰρ Βολούσκων πόλιν, ἑβδομήκοντα τοῖς πᾶσιν ἐνιαυτοῖς οὐκ ἀποστᾶσαν τοῦ κατὰ τῆς Ῥώμης πολέμου, *αὐτὴν δὲ εἷλε τὴν Βολούσκων ὧν καὶ πόλιν ἑτέραν Ἐξούκων, καὶ Σουτρίνων ἄλλην. πάσας τε αὐτὰς ὑφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος, καὶ τοὺς πολεμίους διαχρησάμενος, τρεῖς ἐπὶ τοῖς τρισὶν ἔθνεσιν ἐπετέλεσε θριάμβους. *Καὶ Τίτος δὲ Κουΐντιος Κικιννάτος Πραινεστίνους, οἳ μέχρι τῶν προπυλαίων αὐτῆς πολεμοῦντες ἐχώρησαν, ἄχρις Ἀλλίου ποταμοῦ διώξας, νίκην τε ἤρατο κατ' αὐτῶν, καὶ πόλεις αὐτῶν ὀκτὼ τῇ Ῥώμῃ προσέθηκε· καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς *Πραινεστινούς, παραδόντας ἑαυτούς, ἐκτήσατο.

Post *viginti inde annos, *Veientani* rebellauerunt. Dictator contra ipsos missus est Furius Camillus: qui primū eos vicit acie; mox etiam ciuitatē diu obsidens cepit, antiquissimam, Italiæque ditissimam. Post eam cepit & *Faliscos*, non minus nobilem ciuitatem. Sed cōmota est ei inuidia; quasi prædam male diuisisset: damnatusq; ob eam caussam, & expulsus ciuitate est. Statim *Galli Senones* ad vrbem venerunt; & victos Romanos vndecimo miliario ab vrbe Roma, apud flumen Alliam sequuti, etiam vrbem occupauerunt; neque defendi quidquam nisi Capitolium potuit. quod cum diu obsedissent, & iam Romani fame laborarent, a Camillo, qui in vicina ciuitete exsulabat, Gallis superuentum est, grauissimeque victi sunt. postea tamen, accepto etiam auro, ne Capitolium obsiderent, recesserunt: sed sequutus eos Camillus, ita cecidit, vt & aurum quod his datum fuerat, & omnia quæ ceperant militaria signa, reuocaret. Ita tertio triumphans, vrbem ingressus est, & appellatus SECVNDVS ROMVLVS; quasi & ipse patriæ conditor.

LIBER II.

ANNO trecētesimo sexagensimoquinto ab vrbe cōdita, post captam autem primo, dignitates mutatæ sunt: & pro duobus consulibus facti TRIBVNI MILITARES, consulari potestate. *Hinc iam cœpit *Romana res crescere. Nā Camillus eo anno *Volscorum ciuitatem*, quæ per septuaginta annos bellum gesserat, vicit; & *Aequorum vrbem*, & *Sutrinorum*: atque *omnes, deletis eorum exercitibus, occupauit; & tres simul triumphos egit. *Titus 374
etiam Quintius Cincinnatus Prænestinos, qui vsque ad vrbis Romæ portas cum bello venerant, persequutus, ad flumen Alliam vicit: *& ciuitates quæ sub ipsis agebant, Romanis adiunxit: *ipsum Præneste aggressus, in deditionem accepit:

queç omnia ab eo gesta sunt viginti diebus, triũphusq; ipsi decretus. [3]Verũ dignitas TRIBVNORVM MILITARIVM non diu perseuerauit. Nã post aliquantũ, nullos placuit fieri: & quadrienniũ in vrbe ita fluxit, vt potestates ibi maiores non essent. *Resumpserunt tamẽ Tribuni militares consulari potestate iterũ dignitatẽ, & *triennio perseuerauerũt. Rursus consu-
388 les facti. [4]Lucio Genucio, & Quinto Seruilio consulibus, mortuus est Camillus: honor ei secũdus post Ro-
392 mulũ *delatus est. [5]Titus Quintius Dictator aduersus Gallos, qui *in Italiam venerant, missus est. Hi ab vrbe quarto miliario trãs Anienem fluuiũ cõsederant. Ibi nobilissimus de senatoribus [iuuenis] *Titus Manlius, prouocãtem Gallum ad singulare certamen, *congressus occidit: & sublato torque aureo, colloque suo imposito, in perpetuũ *Torquati* & sibi & posteris cognomen accepit. Galli fugati sunt: mox per Caium Sulpicium Dictatorem etiã victi. Non multo post a Caio Marcio *Tusci* victi sunt; & octo milia captiuorũ ex his in trium-
402 phum *ducti. [6]Census iterũ habitus est. Et cũ Latini qui a Romanis subacti erãt, milites pstare nollent, ex Romanis tantum tyrones lecti sunt, factęq; legiones decẽ; qui modus sexaginta vel amplius armatorũ milia efficiebat. paruis adhuc Romanis reb⁹, tanta tamen in re militari virtus erat. Quæ cũ pfectæ essent aduersus *Gallos duce Lucio Furio [Camillo,] quidã ex Gallis vnũ e Romanis, qui esset optimus, puocauit. tũ se Marcus Valerius tribunus militũ obtulit: & cum processisset armatus, coruus ei supra dextrũ brachium sedit. mox cõmissa aduersus Gallum pugna, idẽ coruus alis & vnguib. Galli oculos verberauit, ne rectũ posset aspicere: *ita vt a tribuno Valerio interfectus, nõ solũ victoriam ei, sed etiã nomen dederit.

πλὴν δὲ τοῦτο τὸ ἔργον εἴκοσιν ἐπετέλεσε ταῖς πάσαις ἡμέραις, καὶ ἐπὶ τούτοις ἐθριάμβευσεν. [3]Ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πολὺ *στρατιωτικῶν ἀρχόντων ἡ δυναστεία· μικρῷ γὰρ ὕστερον κατελύθη. καὶ σχεδὸν ἔξω πάσης ἀρχῆς ἡ Ῥώμη διετέλεσεν, εἰ καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων τινὲς, καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἀρχῆς, ἐβιάζοντο δυναστείαν, καὶ τὸ κῦρος εἶχεν· ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ τρεῖς ἐνιαυτοὺς τοῦτο ἐδυνήθησαν. ἐπανῆλθε γὰρ πρὸς τοὺς ὑπάτους ἡ ἐξουσία. [4]Λουκίου τοίνυν Γενουκίου καὶ Κοΐντου Σερβιλίου γενομένων ὑπάτων, τελευτᾷ Κάμιλλος, τιμῆς τε αὐτῷ δευτέρας μετὰ τὸν Ῥωμύλον ἐψηφίσθησαν. [5]Γάλλων δὲ πόλεμον ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν κινησάντων, στρατοπεδευσαμένων δὲ ἀντιπέρα τοῦ Ἀνιῶνος ποταμοῦ, Τίτος Κοΐντιος δικτάτωρ ἀναδειχθεὶς, ἐξῆλθεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. ἀλλ' ἔλυσε τὴν μάχην οὐχ ἡ συμπλοκὴ τῶν στρατευμάτων, ἀλλ' ἀνὴρ νεανίας *Μανίλιος. ὑφ' ἑνὸς γὰρ τῶν Γάλλων εἰς μονομαχίαν προκληθεὶς, ἐκεῖνόν τε κατέβαλε, καὶ τῷ πολέμῳ τέλος ἔδωκε· τὸν στρεπτόν τε ᾧ κεκόσμητο τὸν τράχηλον ὁ Γάλλος, ἑαυτῷ περιθεὶς, ἐκ τούτου Τορκουάτος αὐτός τε προσηγορεύθη, καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ πάντες, μηνύοντες τῇ προσηγορίᾳ τὸν ἀπὸ τοῦ λαφύρου κόσμον. Τόρκης γὰρ ἐπιχωρίως ὁ στρεπτὸς καλεῖται. τότε μὲν οὖν φυγῇ παρέδοσαν ἑαυτούς· μετὰ δὲ ταῦτα, καὶ κατεπολεμήθησαν ὑπὸ τοῦ δικτάτωρος Σουλπικίου. Καὶ Τοῦσκοι δὲ ὑπὸ Γαΐου Μαρκίου συνεκόπησαν· ὡς ὀκτὼ δὲ χιλιάδας αἰχμαλώτων τῷ θριάμβῳ ποιήσας πλῆθος ὁ νικήσας ἐθριάμβευσε. [6]Μετὰ τοῦτο δὲ γέγονε τῶν Ῥωμαίων ἀπογραφή· καὶ τῶν Λατίνων, τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις ἤδη γεγενημένων, σώματα παρέχειν εἰς στρατιὰν οὐ βουλομένων, ἐξ αὐτῶν τῶν πολιτικῶν *συλλεγέντων τὸ στράτευμα· δεκάδες ἐξ αὐτῶν συντάξεις ἐγένοντο, λεγεῶνες κατὰ τὴν αὐτῶν καλούμεναι φωνὴν, ἐκ τῆς γενομένης τῶν νέων ἐπιλογῆς· λέγερε γὰρ παρ' αὐτοῖς τὸ ἐπιλέξασθαι λέγεται. αἱ δέκα δὲ αὗται λεγεῶνες, ἑξήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν εἶχον, ὡς ἑκάστην εἰς ἑξακισχιλίους τελεῖν· καὶ οὕτως ὁ τοσοῦτος συνήχθη στρατὸς, οὔπω τῶν Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων εἰς τὸ πλέον ἐπιδεδωκότων. τοσαύτη τῶν στρατιωτικῶν ἦν ἐπιθυμία, καὶ τῶν πολιτῶν ἀνδρεία. τοῦτο δὴ τὸ στράτευμα τῶν πολιτῶν ἐξάρας, ἐπὶ τοὺς Γάλλους ἐχώρησεν, ἡγουμένου τῆς στρατιᾶς *Φουρίου. ἀλλά τις ἐκ τοῦ Γάλλων στρατεύματος, πρὶν ἢ συμμίξαι τὰ πλήθη, ἐκ προκλήσεως τὸν ἄριστον τῶν Ῥωμαίων εἰς μονομαχίαν ἐκάλει. τότε τοίνυν ἐθελοντὴς ἐξανέστη Μάρκος Οὐαλέριος, ἐν τοῖς ἄρχουσι τῶν στρατιωτικῶν τεταγμένος, καὶ σκευασάμενος ἐπῆλθεν. ὁρμῶντι δὲ αὐτῷ κατὰ τοῦ πολεμίου, κόραξ ἐπιπτὰς, κατὰ τὸν δεξιὸν ἔστη βραχίονα· καὶ μετὰ τοῦτο οἱ μὲν ἄνδρες συνέμιξαν· ὁ δὲ κόραξ, τοῖς τε ὄνυξι καὶ τοῖς πτεροῖς ἔπαιε τοῦ Γάλλου τὰ ὄμματα, κωλύων εὐθὺ τῷ πολεμοῦντι προσβλέπειν· καὶ οὕτω πίπτει μὲν ὁ Γάλλος· τῷ Οὐαλερίῳ δὲ ὁ τῆς νίκης τρόπος δέδωκε τὴν προσηγορίαν.

Κορβῖνος

Κορβῖνος γὰρ ὠνομάσθη [ἀπὸ] τοῦ κόρακος, οὕτω κατὰ τὴν τῶν Ἰταλῶν ὀνομαζομένου φωνήν· καὶ οὐδὲ μέχρι τούτων τὰ τῆς εὐημερίας ἔστη· ἀλλὰ τρίτον καὶ εἰκοστὸν γεγονὼς ἔτος, ἐπὶ τὴν ὑπατείαν *ἠλήθη.

[7] Λατῖνοι δὲ, οἱ τῆς στρατολογίας ἀρνησάμενοι, καθάπερ ἔκ τινος μελέτης ἐπὶ μεῖζον ἐχώρησαν. ἔφασκον γὰρ τὸν ἕτερον τῶν ὑπάτων ἐκ σφῶν αὐτῶν χρῆναι χειροτονεῖσθαι. τῶν Ῥωμαίων δὲ οὐ συντιθεμένων, ἀνήφθη πόλεμος μέγιστος, εἴπερ τις ἄλλος· καὶ οὗτοι μὲν ἡττήθησαν οἱ Λατῖνοι, καὶ θρίαμβον ἔσχεν ἡ νίκη· τοῖς ὑπάτοις δὲ, ὡς ὑπὲρ ἔργου μεγάλου, κατά τι χωρίον, ὃ Ῥῶστρα καλοῦσιν, ἀνδριάντες ἀνέστησαν. τοῦτο δὲ τὸ χωρίον, τὰς πρὸς τὸν δῆμον ἐδέχετο τῶν ὑπάτων τε καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων δημηγορίας. ἐκεῖθεν γὰρ ἐν ταῖς καταλαμβανούσαις χρείαις διελέγοντο τῷ δήμῳ. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν ἐνιαυτὸν Ἀλεξάνδρεια παρὰ τοῦ Μακεδόνος Ἀλεξάνδρου συνῳκίσθη, καὶ ταύτην ἐδέξατο τὴν προσηγορίαν ἡ τῆς Αἰγύπτου πάσης μήτηρ. [8] Ἐντεῦθεν δὴ καὶ τὰ τῆς δυνάμεως ηὐξήθη Ῥωμαίοις, καὶ πρὸς ἄκρον ἀφίκοντο δυναστείας. ἅμα δὲ πορρωτάτω* λοιπὸν αὐτοῖς οἱ πόλεμοι συνεκροτοῦντο. ἐπὶ Σαμνίτας γοῦν, διακοσίοις ἀπῳκισμένους σημείοις, τὴν στρατιὰν ἐκίνησαν. ἧς ἀφηγεῖτο Παπίριος Κούρσωρ, τὴν τῆς δικτατωρείας ἔχων ἐξουσίαν. χρείας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὴν Ῥώμην καλούσης, τὸν ἄρχοντα τῆς ἵππου Φάβιον Μάξιμον (ἡ κέλευσις δὲ αὕτη, καθάπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν, δυναστεία παρὰ Δικτάτωρι) καταλιπὼν ἐπιτροπεύειν τοῦ στρατοῦ, παραγγείλας μὴ συμμῖξαι, μήτε εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, πρὶν αὐτὸν ἐκ τῆς Ῥώμης ἐπανήκῃ. λαβόμενος δὲ ὁ Φάβιος καιροῦ, καὶ μικρὰ φροντίσας τῶν τοῦ δικτάτωρος ἐντολῶν, ἐμαχήσατο μὲν μετὰ λαμπρᾶς τῆς τύχης, καὶ τοὺς Σαμνίτας ἀπώλεσε πανστρατιᾷ. ἐπὶ τούτοις ψῆφον ἐπήγαγεν ὁ δικτάτωρ αὐτῷ θανάτου· διεσώθη δὲ τῇ τε τῶν στρατευμάτων περὶ αὐτὸν στοργῇ, καὶ τῇ τοῦ δήμου σπουδῇ· τοσαύτη τε ἐκινήθη κατὰ τοῦ Παπιρίου στάσις, ὡς παρὰ μικρὸν ἐλθεῖν αὐτὸν θανάτου. Μετὰ ταῦτα οἱ Σαμνῖται τοὺς Ῥωμαίους, ὑπατευόντων Τίτου Βετουρίου καὶ Σπουρίου Ποστουμίου, μετὰ πολλῆς κατεπολέμησαν τῆς αἰσχύνης· καὶ κύριοι καταστάντες αὐτῶν, ἔθεντο σπονδὰς τοῖς ἡττημένοις ἀπρεπεῖς. ἀλλ᾽ ἡ σύγκλητος καὶ ὁ δῆμος τὰς μὲν σπονδὰς παρεσάλευσαν, ὡς ἐν δυσπραγίᾳ γεγενημένας, ἀνέλαβον δὲ τὴν μάχην· καὶ οἱ πρότερον νενικηκότες, ἡττήθησαν, Παπιρίου τοῦ ὑπάτου τῇ μάχῃ στρατηγοῦντος. πεσόντων δὲ τῶν πλειόνων, ἑπτὰ χιλιάδες ἀνδρῶν αἰχμαλώτων ὑπὸ τοῖς νενικηκόσιν ἐγένοντο· καὶ πρῶτος τότε κατὰ Σαμνιτῶν ἐδόθη τῷ Παπιρίῳ θρίαμβος. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον, Ἄππιος Κλαύδιος κήνσωρ αἱρεῖται, ἤγουν τιμητής. ἀρχὴ δὲ ἦν αὕτη τῶν μεγίστων, καὶ ἦν ἔργον αὐτῇ, τοὺς τῶν πολιτῶν διερευνᾶσθαι τε καὶ κρίνειν βίους τιμωρείας τε κατὰ πάσης ἠδύνατο δυναστείας, καὶ οὐδεὶς ἦν ἔξω τῆς τοῦ κήνσωρος ἐξουσίας. κύριοι δὲ ἦσαν οἱ κήνσωρες καὶ ἔργοις καινοῖς κατακοσμεῖν τὴν πόλιν. ὁ Κλαύδιος γοῦν πηγὴν ὠχέτευσεν εἰς τὴν Ῥώμην, ἥτις αὐτῷ μέχρι νῦν ἐπονομάζεται Κλαυδία· ὁδόν τε ἐστόρεσεν, ἥτις ἐπεκλήθη καὶ αὐτὴ τῷ πεποιηκότι, Ἀππία προσαγορευθεῖσα. οὕτως ἡ μὲν *τοι ἐπωνύμως ἔσχε τοῦ πεποιηκότος, ἡ δὲ *αὐτὸ τοὔνομα·

nam postea idem *Coruinus* est dictus. ac propter hoc meritum, annorum trium & viginti, consul est factus.

[7] *Latini* qui noluerāt milites dare, hoc quoq; a Romanis exigere cœperunt, vt vnus consul, ex eorum; alter, ex Romanorū populo crearetur. Quod cum esset negatum, bellum cōtra eos susceptum est, & ingenti pugna superati sunt: ac de his perdomitis triūphatum est. Statuæ consulib. ob meritum victoriæ in rostris positæ sunt. [Eo anno etiam Alexandria ab Alexandro Macedone condita est.]

[8] Iam Romani potentes esse cœperūt. 419
bellum enim in centesimo & tricesimo fere miliario ab vrbe apud *Samnites* gerebatur, q medii sunt inter Picenum, Campaniam, & Apuliam. Lucius Papirius Cursor cum honore dictatoris ad id bellum profectus est: qui, cum Romam redisset, Q. Fabio Maximo, magistro equitum, quem apud exercitum reliquit, præcepit, ne se absente pugnaret. Ille, occasione reperta, felicissime dimicauit, & Samnites deleuit. ob quam rem a dictatore capitis damnatus, quod se vetante pugnasset, ingenti fauore militum & populi liberatus est: tanta Papirio seditione commota, vt pene ipse interficeretur. Postea Samnites, Romanos, Tito Veturio & Spurio Postumio consulibus, ingenti dedecore vicerunt, [& sub iugum miserunt.] Pax tamen a senatu & populo soluta est, quæ cum ipsis propter necessitatem facta fuerat. Postea Samnites victi sunt a L. Papirio cōsule: septem milia eorum sub iugum missa. Papirius de Samnitibus triumphauit. Eo tempore Appius Claudius censor, aquam Claudiam induxit, & viam Appiam strauit.

Samnites reparato bello, Q. Fabium Maximum vicerunt, tribus milibus hominum occisis. Postea cum pater ei Fabius Maximus legatus [datus] fuisset, & Samnites vicit, & plurima *eorum oppida cepit. Deinde P. Cornelius Rufinus, * Manius Curius Dentatus, ambo consules contra Samnites missi, ingentibus prœliis eos confecere. Tum bellum cum Samnitibus per *annos nouē & XL actum sustulerunt. neq; vllus hostis fuit intra Italiam, qui Romanam virtutem
470 magis fatigauerit. [9]Interiectis aliquot annis, iterum se Gallorū copiæ cōtra Romanos Tuscis Samnitibusque iunxerūt: sed cum Romam tenderent, a *Cn. Cornelio Dolabella
472 consule deletæ sunt. [10]Eodem tempore *Tarentinis*, qui iam in vltima Italia sunt, bellum indictum est; quia legatis Romanorum iniuriam fecissent. Hi Pyrrhum Epiri regem cōtra Romanos [in] auxilium poposcerūt: qui ex genere Achillis originem trahebat. is mox ad Italiam venit. Tumque primum Romani cum *transmarino hoste* dimicauerūt. Missus est contra eum consul P. Valerius Læuinus: qui cum exploratores Pyrrhi cepisset, iussit eos per castra duci, ostendi omnem exercitum, tumq; dimitti, vt renuntiarent Pyrrho, *quæcumque a Romanis agerentur. Commissa mox pugna, cum iam Pyrrhus fugeret, elephantorum auxilio vicit: quos incognitos Romani expauerunt. sed nox prœlio finem dedit. Læuinus tamen per noctem fugit, Pyrrhus Romanos mille octingentos cepit, eosq; summo honore tractauit: occisos sepeliuit. quos cum aduerso vulnere & truci vultu, etiam mortuos iacēre vidisset, tulisse ad cęlum manus dicitur, cum hac voce: se totius orbis dominū esse potuisse, si tales sibi milites contigissent. [11]Postea Pyrrhus *iunctis sibi Samnitibus, Lucanis, Bruttiisque, Romam perrexit, omnia ferro igniq;

Τούτων ὧδε πεπραγμένων, Σαμνῖται τὴν μάχην ἀνενεώσαντο, Κοΐντου Φαβίου Μαξίμου τὴν ὑπατείαν ἔχοντος. παῖς δὲ ἦν οὗτος τοῦ μικροῦ πρόσθεν εἰρημένου Φαβίου Μαξίμου. οὗτος ἡττᾶται τὴν μάχην, [καὶ] τρισχιλίους ἀποβάλλει τῶν μαχιμωτάτων. ληγάτος δὲ αὐτῷ χειροτονηθεὶς ὁ πατὴρ Φάβιος, ἐνίκησε τε τοὺς Σαμνίτας, καὶ πολλὰς αὐτῶν πόλεις εἷλεν. Ἔπειτα διαδέχονται τὴν ὕπατον ἀρχὴν Πούβλιος Κορνήλιος Ρουφῖνος, καὶ *Μάρκος Κούριος Δεντάτος· καὶ συνάψαντες πρὸς τοὺς Σαμνίτας πόλεμον, πολλαῖς τε μάχαις λαμπροὶ ὑπερῆσαν, καὶ παντάπασιν αὐτοὺς ἐκπολιορκήσαντες, δι' ἐτῶν ἐννέα καὶ τεσσαράκοντα τέλος ἔδοσαν τῷ πολέμῳ. ὡς ἔπος δὲ εἰπεῖν, οὐδὲν τῶν ἐντὸς τῆς Ἰταλίας ἐθνῶν οὕτω τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις κατειργάσατο. [9]Πολλοῖς δὲ ὕστερον ἐνιαυτοῖς, πλῆθος Γάλλων ἀξιομάχητον, Τούσκοις τε καὶ Σαμνίταις κατὰ τῆς Ῥώμης ἐκοινώνησαν· καὶ τὸν δρόμον ἐπ' αὐτὴν ποιούμενοι, παρὰ *Γνέου Κορνηλίου Δολαβέλλου τοῦ ὑπάτου πανωλεθρίᾳ διεφθάρησαν. [10]Ὑπὸ τούτους τοὺς χρόνους Ταραντίνοις, ἐν ὑστάτῳ τῆς Ἰταλίας πάσης κειμένοις, ἐπήχθη παρὰ Ῥωμαίων πόλεμος. αἰτία δὲ ἦν τοῦ πολέμου παροινία καὶ ἀσέλγεια, παρὰ τοῦ δήμου τοῦ Ταραντίνου κατὰ τῶν πρεσβευτῶν ἐκ τῆς Ῥώμης, τετολμημένη. ἀκμαζόντων δὲ τῶν κατὰ τὴν μάχην, Πύρρον ἐπεκαλέσαντο σύμμαχον Ταραντῖνοι, γένος μὲν τῶν ἀπ' Ἀχιλλέως, βασιλεύοντα δὲ *τῶν Ἠπείρων· καταλαμβάνει πρῶτον τὴν *βασιλείαν ὁ Πύρρος· καὶ τοῦτον πρῶτον πόλεμον ἐπολέμησαν Ῥωμαῖοι πρὸς στρατιὰν ἐξ ὑπερορίων ἥκουσαν. Ἐπὶ *τούτων ὕπατος ἐχειροτονήθη Πούβλιος Οὐαλέριος *Λαβῖνος. οὗτος τοὺς τοῦ Πύρρου κατασκόπους ἑλών, προσέταξεν ἅπαν αὐτοῖς ἐπιδεῖξαι τὸ στρατόπεδον· εἶτα ἀφεθῆναι, καὶ τῷ Πύρρῳ γενέσθαι μηνυτὰς ὧν ἐθεάσαντο. μετὰ ταῦτα γενομένης μάχης καὶ τραπέντος τοῦ Πύρρου, μεταβολὴν ἔσχεν διὰ τοὺς ἐλέφαντας ἡ τοῦ πολέμου τύχη. ἀγνοῶντες γὰρ ὄντες τούτων οἱ Ῥωμαῖοι τῶν θηρίων, καὶ τῶν ἵππων πρὸς τὴν *ἀήθη ὄψιν ἐκπλαγέντων, φοβηθέντες, εἶχον ἔλαττον. κακῶς δὲ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐκ τούτου διακειμένων, ἡ νὺξ ἔδωκε τῇ συμπλοκῇ τέλος· ᾗ χρησάμενος ὁ *Λαβῖνος, ὑπεχώρησεν. κατὰ δὲ ταύτην τὴν μάχην, χιλίους ὀκτακοσίους ὁ Πύρρος αἰχμαλώτους εἷλεν, καὶ τῆς μεγίστων αὐτοὺς ἠξίωσε τιμῆς· τοὺς δὲ πεσόντας ἐξ αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων, ταφῇ παραδέδωκεν. ἰδὼν δὲ αὐτοὺς καὶ ἐν νεκροῖς τοῖς σώμασι φοβερούς, πάντων τε τὰς πληγὰς ἐμπροσθίους, τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνασχών, ἔφη, πάσης ἂν κρατῆσαι τῆς γῆς, εἰ τοιούτοις αὐτῷ χρῆσθαι στρατιώταις ἐξεγένετο. [11]Μετὰ ταῦτα συνάπτουσιν ἑαυτοὺς τῷ Πύρρῳ Σαμνῖται καὶ Λευκανοί, καὶ Βρέττιοι· καὶ γίνεται δρόμος ἁπάντων ἐπὶ τὴν Ῥώμην· πᾶν τε τὸ προστυχόν, ἢ πυρὸς

ἦν ἔργον

ἦν ἔργον ἢ σιδήρου. καὶ τὴν μὲν Καμπανίαν ἐξεπολιόρκησαν· ἧκον δὲ ἐπὶ τὴν Πραίνεστον, τῆς πόλεως ὀκτωκαιδεκάτῳ σημείῳ ἀφεστῶσαν. φοβηθεὶς δὲ ὁ Πύρρος τὸν ὕπατον καὶ τὴν σὺν αὐτῷ στρατιὰν, ὄπισθεν αὐτῷ κατακολουθήσασαν, εἰς τὴν Καμπανίαν ὑπεχώρησε· καὶ παραγίνονται πρὸς αὐτὸν πρέσβεις Ῥωμαίων, ἐξωνήσασθαι βουλόμενοι τοὺς αἰχμαλώτους, τούτους διὰ πάσης αἰδοῦς καὶ τιμῆς ἐποιήσατο, εἶδέ τε ὡς ἔνι μάλιστα φιλοφρόνως· καὶ λύτρα τε ἀπωσάμενος, προῖκα τοὺς αἰχμαλώτους ἀπέπεμψεν. ἕνα δὲ ἐκ τῶν πρέσβεων Φαβρίκιον οὕτως ἠγάσθη καὶ ἐθαύμασεν, ὥστε, ἐπειδὴ πενίᾳ συζῶντα αὐτὸν ἔγνω, τοὺς θησαυροὺς ἐπιδείξας, τὸ τέταρτον αὐτῷ προὔθηκεν αὐτῶν τε καὶ τῆς ἀρχῆς, εἰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἕλοιτο συνουσίαν, καὶ μετὰ τῶν πολιτῶν αὐτὸν προσθείη. καταφρονηθείσης δὲ τῆς ὑποσχέσεως, ηὐξήθη τῷ Πύρρῳ τὸ περὶ τὴν Ῥώμην τε καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς θαῦμα· καὶ πρέσβεις ἀνενηνοχὼς πέμπει, παρὰ τῶν ἠπειρωτῶν σπονδὰς ἐπαγγέλλειν ἴσας ἑκατέροις· τῆς δὲ πρεσβείας ἐξῆρχεν ἀνὴρ ἐπιφανὴς Κινέας. τῶν σπονδῶν δὲ μέρος ἦν καὶ τόδε· τῆς Ἰταλίας ὅσον ἤδη ἐδέδεκτο τὸν Πύρρον ἢ πολιορκηθὲν, ἢ ἑκούσιον, τῆς αὐτοῦ δεσποτείας εἶναι. ταύτην οὐκ ἐδέξαντο τὴν συνθήκην οἱ Ῥωμαῖοι· ἀπεκρίναντο δὲ τοῖς πρέσβεσι, σπονδὰς οὐδαμῶς ἔσεσθαι Πύρρῳ τε καὶ αὐτοῖς, εἰ μὴ πάσης τῆς Ἰταλίας ἐκχωρήσειε· μέγα τε μηδὲν ἡγεῖσθαι σφᾶς παρεσχηκέναι Πύρρον κατὰ τοὺς αἰχμαλώτους. τοῦτο δὲ εἶναι σημεῖον, τὸ τοὺς ἀφεθέντας ἀτίμους εἶναι παρ' αὐτοῖς, ὡς ἀναξίους τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας, δι' ἄλλο μὲν οὐδὲν, ὅτι δὲ πολεμοῦντες ληφθεῖεν· λύσιν τε αὐτοῖς οὐκ ἔσεσθαι τοῦ κακοῦ, πρὶν ἂν τῶν διεγνωσμένων ἀνδρῶν ἐκ τοῦ στρατεύματος τῶν πολεμίων λάφυρα κομίσειεν.

Οὕτω μὲν οὖν ἐπανῆλθεν ἄπρακτος ἡ πρεσβεία. πυνθανομένῳ δὲ τῷ Πύρρῳ παρὰ τῶν πρέσβεων οἵαν εὕροιεν τὴν πόλιν, φασὶ τὸν Κινέαν εἰπεῖν, πατρίδα βασιλέων ἑωρακέναι· τοῦτο δηλώσαντα, ὡς οἱ τῆς πόλεως ἔνοικοι πάντες τοιοῦτοι τυγχάνουσιν, οἷος αὐτὸς ὁ Πύρρος κατὰ τὴν Ἤπειρον καὶ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ὑπείληπται. Ἐντεῦθεν ἐκστρατεύουσι πάλιν ἐπὶ τὸν Πύρρον ὑφ' ἡγεμόσιν ὑπάτοις, Πουβλίῳ Σουλπικίῳ, καὶ Δεκίῳ. καὶ γενομένης μάχης, τιτρώσκεται Πύρρος, καὶ τῶν ἐλεφάντων ἀναιρεῖται τὸ πλεῖστον· πίπτουσί τε τῶν μετὰ Πύρρου χιλιάδες εἴκοσι, Ῥωμαίων δὲ πεντακισχίλιοι μόνοι. φεύγει τοίνυν ὁ Πύρρος ἐπὶ τὴν Τάραντα· καὶ διελθόντος ἐνιαυτοῦ μετὰ ταύτην τὴν μάχην, Φαβρίκιος αὖθις ἐπιπέμπεται τῷ Πύρρῳ μετὰ στρατιᾶς, ᾧ τὸ τέταρτον τῆς βασιλείας ἦν ὑπεσχημένος. στρατοπεδευσάμενοι δὲ ἐκ τοῦ πλησίον αὐτός τε καὶ ὁ Πύρρος, ἀνέμενον τὴν μάχην· μιᾷ δὲ τῶν νυκτῶν ἰατρός τις τῷ Πύρρῳ συνὼν, προσφυγὼν τῷ Φαβρικίῳ,

vastauit. Campaniam *depopulatus est; atque ad *Præneste venit, miliario ab vrbe octauodecimo. Mox terrore exercitus, qui cum cum Consule sequebatur, in Campaniam se recepit. Legati ad Pyrrhum de [redimendis] captiuis missi, ab eo honorifice suscepti sunt. captiuos sine pretio Romam misit. Vnum ex legatis Romanorum Fabricium sic admiratus est, vt, cum eum pauperem esse cognouisset, quarta parte regni promissa, sollicitare voluerit; [vt] ad se transiret: contemptusq; est a Fabricio. Quare cum Pyrrhus ingenti Romanorum admiratione teneretur, legatum misit, qui pacem æquis conditionibus peteret, præcipuum virum Cineam nomine; ita vt Pyrrhus partem Italiæ, quam iam armis occupauerat, obtineret. Pax displicuit; remandatumque Pyrrho a Senatu est, eum cum Romanis, nisi ex Italia recessisset, pacem habere non posse. Tum Romani iusserunt captiuos omnes, quos Pyrrhus reddiderat, infames haberi, *qui se armis defendere potuissent; nec ante eos ad veterem statum reuerti, quam sibi notorum hostium occisorum spolia retulissent. Ita legatus Pyrrhi reuersus est. a quo cum quæreret Pyrrhus, qualem Romam cõperisset, Cineas dixit, regum se patriam vidisse: scilicet tales illic *fere omnes esse, qualis vnus Pyrrhus apud Epirum & reliquam Græciam putaretur. Missi sunt contra Pyrrhum duces P. Sulpicius, & Decius Mus, consules. Certamine commisso, Pyrrhus vulneratus est, elephãti interfecti, xx milia cæsa hostiũ; & ex Romanis tantum quinque milia. Pyrrhus *Tarentum fugatus. Interiecto anno, contra Pyrrhum Fabricius est missus; qui prius inter legatos sollicitari non poterat, quarta parte regni promissa. Tum, cum vicina castra ipse & rex haberẽt, medicus Pyrrhi nocte ad eum venit,

promittens veneno [se] Pyrrhum occisurũ, si sibi aliquid polliceretur; quẽ Fabricius vinctũ reduci iussit ad dominum, Pyrrhoq; dici, quæ cõtra caput eius medicus spopondisset.* Tũc rex admiratus eum, dixisse fertur; *Ille est Fabricius, qui difficilius ab honestate quam sol a cursu suo auerti potest.* Tũ rex *in Siciliam profectus est: Fabricius, victis Samnitibus & Lucanis, triumphauit. Consules deinde [Manius] Curius Dentatus, & Cornelius Lentulus, aduersum Pyrrhum missi sunt. Curius cõtra eũ pugnauit, exercitum eius cecidit, ipsum Tarẽtum fugauit, castra cepit. Ea die cæsa hostiũ vigintitria milia. Curius in cõsulatu triumphauit: primus Romam elephantos quattuor duxit. Pyrrhus etiam a Tarento mox *recessit, & apud Argos
480 Græciæ ciuitatẽ occisus est. [11]*Caio Fabio Licino, C. Claudio Canina cõsulibus, anno vrbis conditæ CCCCLXI, legati Alexandrini a Ptolemæo missi Romã venêre; & a Romanis amicitiam, quam petierant, obtinuerunt.
484 [12]*Quinto Ogulnio, C. Fabio Pictore cõsulibus, *Picentes* bellum commouere; & ab insequentibus consulibus Publio Sempronio, Appio Claudio, victi sunt: & de his triumphatum est. Cõditæ a Romanis ciuitates; *Ariminum in Gallia, & Beneuentum in Samnio.
486 [14]Marco Atilio Regulo, *Lucio Iunio Libone consulib. *Sallentinis* in* Apulia bellum indictũ est: captiq; sunt cum ciuitate simul *Brundusini: & de his [iterum] triumphatũ est.

[15]Anno CCCCLXXVII, cũ iam clarum vrbis Romę nomen esset, arma tamẽ extra Italiã mota non fuerant. Vt igitur cognosceretur, quæ copiæ Romanorũ essent, census est habitus: inuẽta sunt ciuiũ capita *CCXCII milia, CCCXXXIIII: quamquam a cõdita vrbe numquam bella cessassent. Et contra *Afros* bellum susceptũ est primũ, Appio Claudio, Quinto Fuluio consulibus. In Sicilia contra eos pugnatum est; & Appius Claudius de Afris & rege Siciliæ Hierone trium-

ὑπισχνούμενος φαρμάκῳ τὸν Πύῤῥον ἀναιρήσειν, εἴ τις αὐτῷ τῆς ἔργου τούτου καρπὸς γένοιτο. τοῦτον ὁ Φαβρίκιος δέσμιον ἐξέπεμψε τῷ Πύῤῥῳ, σημάνας ὡς οὐκ ἔστι Ῥωμαίων, δόλῳ τοὺς ἐχθροὺς, ἀλλ' ὅπλοις ἀναιρεῖν. τότε τὸν Φαβρίκιον ὑπεραγασθεὶς ὁ Πύῤῥος, Οὗτός ἐστιν, ἔφη, Φαβρίκιος, ὃν οὐκ ἔστιν ἀφελκυσθῆναι τοῦ πρέποντος, ὥσπερ οὐδὲ τὸν ἥλιον τῆς αὑτοῦ φορᾶς. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπὶ τῆς Σικελίας ἀπεχώρησεν. Φαβρίκιος δὲ, Λευκανούς τε καὶ Σαμνίτας ἑλὼν, ὑπὲρ τῆς νίκης ἐθριάμβευσε. Δέχονται δὲ τὴν ὑπατείαν, Μάρκος Κούριος Δεντάτος καὶ Κορνήλιος Λέντουλος· εὐθὺς δὲ ἐπὶ τὸν Πύῤῥον ἐκστρατεύουσιν. ὁ τοίνυν Κούριος συνῆψε πρὸς αὐτὸν μάχην· καὶ τὸ μὲν στράτευμα σχεδὸν ἅπαν ἀπώλεσε τοῦ Πύῤῥου, αὐτὸν δὲ ἡ Τάρας ὑπεδέξατο φεύγοντα· καὶ γοῦν τῆς παρεμβολῆς τῶν πολεμίων ὁ Κούριος ἐκράτησε. ὁ δὲ τῶν πεσόντων πολεμίων ἀριθμὸς, εἴκοσι τρεῖς ἦσαν χιλιάδες. τοῦτον ὁ πόλεμος ἔδωκε τῷ Κουρίῳ θρίαμβον. ἐπισημότατος τε τοῦτον ἐγένετο τῶν πώποτε, τεσσάρων ἐλεφάντων τότε πρῶτον ἐν τῇ Ῥώμῃ φανέντων. Τούτων οὕτω πραχθέντων, καὶ τὸν Τάραντα ἀπολιπὼν ὁ Πύῤῥος, ἐπὶ τὸ Ἄργος ἐχώρησεν· ἔνθα τὸ τέλος τοῦ βίου ἐδέξατο, πεσὼν *ἐν πολέμῳ. [11]Ἐντεῦθεν Γάϊος Φάβιος *Λίκινος, καὶ Γάϊος Κλαύδιος Καννίνας ὕπατοι χειροτονοῦνται, *τετρακοσιοστῷ καὶ ἑξηκοστῷ καὶ πρώτῳ τῆς Ῥώμης ἔτει. κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν πρέσβεις ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας πεμφθέντες πρὸς τοῦ βασιλέως Πτολεμαίου, κατέλαβον τὴν Ῥώμην, αἰτούμενοι παρ' αὐτῆς εἰρήνην τε καὶ φιλίαν. [12]Ἐκδεξαμένων δὲ τὴν ὑπατείαν Κοΐντου *Κυλλωνίου, καὶ Γαΐου Φαβίου Πίκτορος, Πικέντοι πόλεμον ἐκίνησαν. χρόνου δὲ διελθόντος οὐ πολλοῦ, παρὰ τῶν ἑξῆς ὑπάτων, Πουπλίου Σεμπρωνίου, καὶ Ἀππίου Κλαυδίου, κατεπολεμήθησαν, ὡς καὶ θριαμβευθῆναι τὴν χώραν. τότε δὴ καὶ πόλεις παρὰ *Ῥωμαίοις ᾠκοδομήθησαν, *Ἀρίμινός τε ἐν Γαλάταις, καὶ Βενεβεντὸς ἐν Σαμνίῳ. [14]Μάρκου δὲ Ἀτιλίου Ῥηγούλου καὶ Λευκίου *Ἰουνίου Λίβωνος ἐλθόντων ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, κατὰ Σαλεντίνων ἐδογματίσθη πόλεμος. ἡττήθησαν δὲ, καὶ τὴν πόλεως ἐξέπεσον ἑαυτῶν· καὶ μετὰ τούτων Βρεντεσηνοί. καθ' ὧν ἁπάντων οἱ νικήσαντες ἐθριάμβευσαν. [15]Τετρακοσιοστῷ δὲ καὶ ἑβδομηκοστῷ τῆς πόλεως, ἐπὶ πολὺ λοιπὸν ἦν καὶ παρὰ πᾶσι λαμπρὸν τὸ τῆς Ῥώμης ὄνομα. οὔπω δὲ τῆς Ἰταλίας ἐκτὸς αὐτοῖς συνεκεκρότητο πόλεμος. τότε τοίνυν βουληθέντες τὸ τῶν πολιτῶν γνῶναι πλῆθος, ἀπογραφὴν ἐποιήσαντο· καὶ συνηριθμήθησαν ἀνδρῶν ἐννέα καὶ εἴκοσι μυριάδες, καὶ δισχίλιοι. διακόσιοι τριάκοντα τέσσαρες· καίτοι παρὰ πάντα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον οὐδὲ μιᾶς γενομένης ἀνακωχῆς πολέμου. ἐν ταύτῃ τῇ δυνάμει τῆς πόλεως, πρὸς Ἄφρους αὐτοῖς ὁ πρότερος κινεῖται πόλεμος, Ἀππίου Κλαυδίου καὶ Κοΐντου Φαβίου τὴν ὕπατον ἐχόντων ἀρχήν. γενομένης τοίνυν *ἐκ τῆς Σικελίας συμπλοκῆς καὶ νικήσας ὁ Κλαύδιος Ἄφρους τε καὶ τὸν βασιλέα Σικελίας Ἱέρωνα, καθ' ἑκατέρων ἐθριάμβευσε.

ἀμέβασι. [16] Τῷ δὲ ἑξῆς ἐνιαυτῷ Οὐαλέριος Μάρκος καὶ Ὠτακίλιος Κράσσος ὕπατοι, μεγάλα κατὰ τὴν Σικελίαν εἰργάσαντο· Ταυρομένιον γὰρ καὶ Κατάνην, καὶ πεντήκοντα πρὸς ταύταις ἑτέρας πόλεις, τῇ Ῥωμαίων συνῆψαν ἀρχῇ. Τρίτῳ δὲ ἔτει τοῦ πρὸς Ἄφρους πολέμου, παρασκευῆς ἐπὶ τὸν βασιλέα γινομένης Ἱέρωνα, φθάνει τὴν μάχην Ἱέρων, καὶ μετὰ τῆς συγκλήτου τῆς ἐκ Συρακουσίων, αἰτεῖ παρὰ τῶν Ῥωμαίων εἰρήνην ἐπὶ διακοσίοις ἀργυρίου ταλάντοις, καὶ λαμβάνει. τρέπεται δὲ λοιπὸν ἡ παρασκευὴ ἐπὶ τοὺς Ἄφρους, καὶ ἡττῶνται· καὶ ἐθριάμβευσε κατ' αὐτῶν ὁ νενικηκώς. [17] Ἔτει δὲ πέμπτῳ τοῦ προτέρου πρὸς Ἄφρους πολέμου, Γαΐου Δουιλλίου καὶ Γναίου Κορνηλίου Ἀσίνα καθεστηκότων ὑπάτων, ἐναυμάχησαν Ῥωμαῖοι, τοῦτο πρῶτον ἐν θαλάττῃ πολεμοῦντες, ναυσί τε ἐχρῶντο μακραῖς, ἃς αὐτοὶ μὲν ἐκάλουν ῥώστρα, ἀπὸ τοῦ τὰς πρῴρας αὐτῶν ὀρνέων δίκην μεμιμῆσθαι ῥάμφη· Λιβύρνα δὲ ἡ συνήθεια προσαγορεύει. κατὰ ταύτην δὴ τὴν ναυμαχίαν ἐξ ἀπάτης ὑπὸ τοῖς πολεμίοις ἐγένετο Κορνήλιος. χρώμενος γὰρ τοῖς ὅπλοις, δόλῳ τῶν Ἄφρων, ὡσανεὶ σπονδὰς αἰτούντων, τῶν αὐτῶν ἐπιβὰς νηῶν, συνελήφθη τε, καὶ δεθεὶς ἀπήχθη. Δουέλλιος δὲ, ἐπεξελθὼν τῇ μάχῃ, νικᾷ τὸν στρατηγὸν τῶν πολεμίων, μίαν τε καὶ τριάκοντα ναῦς αἱρεῖ, δέκα καὶ τέσσαρας ἑτέρας καταποντίσας· ἑπτὰ δὲ χιλιάδας αἰχμαλώτων ὑφ' ἑαυτῷ κατεστήσατο, τρεῖς δὲ διέφθειρε χιλιάδας. οὐδεμίαν τε καὶ τοῖς ὕδασι νίκην τινὰ κατεπράξαντο Ῥωμαῖοι ἧς ἄλλην οὐχ ἡγήσαντο λαμπροτέραν, οὐδ' αὖ χαριεστέραν· ἐπειδὴ πρὶν ὡμολογημένοι οὐ κατὰ γῆν κρατοῦντες, κρείττους καὶ κατὰ θάλατταν ὤφθησαν, ἐν ᾗ πλεονεκτεῖν Ἄφροις τὸ πρὶν ἐνομίζοντο. Γαΐου δὲ Ἀκυλλίου Φλώρου καὶ Λευκίου Σκηπίωνος διαδεξαμένων τὴν ὑπατείαν, Κορσικὴ καὶ Σαρδὼ, πάντα τρόπον πολιορκηθεῖσαι, πολύ τε ἀποβαλοῦσαι πλῆθος ἀνδρῶν αἰχμαλώτων ὑπὸ τοῖς ὑπάτοις γινομένων, ἀφορμὴν θριάμβου τοῖς νενικηκόσιν ἐγένοντο. [18] Λευκίου δὲ Μαλλίου Βούλσωνος, καὶ Μάρκου Ἀτιλίου Ῥηγούλου τὴν ἀρχὴν ὑποδεξαμένων, ἐκ τῆς Ἰταλίας τε καὶ Σικελίας ἐπὶ τὴν Ἀφρικὴν ὁ πόλεμος μετῳκίσθη· καὶ γὰρ ναυμαχία κρατεῖ πρὸς Ἀμίλκαρα, τὸν τῶν πολεμίων στρατηγόν. καθ' ἣν τέσσαρας καὶ ἑξήκοντα ναῦς οἱ Ῥωμαῖοι καταποντίσαντες, τὸν μὲν στρατηγὸν ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, ἀπέβαλον δὲ καὶ αὐτοὶ δύο καὶ εἴκοσι ναῦς. ἀποβάντες δὲ εἰς τὴν πολεμίαν γῆν, εὐθὺς μὲν Κλυπέαν εἷλον, ἐπιφανῆ τῶν Ἄφρων πόλιν· δρόμος δὲ ἦν αὐτοῖς ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα· πᾶν δὲ ὃ διῆλθον ἐκπολιορκήσαντες, ἐχωρίσθησαν. καὶ Μάλλιος μὲν εἰς τὴν Ῥώμην ἐπανῆκε μετὰ λαμπρᾶς [νίκ]ης, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι χιλιάδας αἰχμαλώτων ἄγων· Ῥήγουλος δὲ, προσμείνας ἐπὶ τοῖς πράγμασιν, ἐπανέλαβεν ἐπ' αὐτῆς τῆς Ἀφρικῆς τὴν μάχην, τρισὶ τῶν πολεμίων στρατηγοῖς ἀντιπαραταξάμενος. περιγενόμενος δὲ τοῦ πολέμου, ὀκτὼ δὲ καὶ δέκα χιλιάδας ἀνελὼν, καὶ πέντε ζώντων ἑλὼν, ἐλέφαντάς τε ὀκτὼ καὶ δέκα λαβόμενος, ἑβδομήκοντα καὶ τέσσαρας πόλεις ὑποσπόνδους τῇ Ῥώμῃ συνῆψε, τάξας αὐτοῖς ὡς ἐβούλετο φόρους. εἶτα αὖθις λοιπὸν οἱ Ἄφροι, κεκμηκότων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων, εἰρήνην αἰτοῦσιν.

phauit. [16] Insequenti anno, Valerio Marco & Otacilio cõsulib. in *Sicilia* a Romanis res magnæ gestę sunt. Tauromenitani, *Catanenses, & præterea quinquaginta ciuitates, in fidẽ *acceptę sunt. Tertio anno in Sicilia contra Hieronem regẽ Siculorum bellũ *paratũ est. Is cũ omni nobilitate Syracusanorum pacẽ a Romanis impetrauit, deditq; argẽti ducenta talenta. Afri in Sicilia victi sunt, & de his secũdo Romæ triũphatũ est. [17] Quinto anno belli Punici, quod cõtra Afros gerebatur, primũ Romani *Caio Duillio & Cnæo Cornelio Asina cõsulib. in mari dimicauerunt, paratis nauib. rostratis, quas *Liburnas* vocãt. Consul Cornelius fraude deceptus est. Duillius, cõmisso prœlio, *Carthaginensiũ ducẽ vicit, *XXXI naues cepit, quattuordecim mersit, septẽ milia hostiũ cepit, tria milia occidit: neq; vlla victoria Romanis gratior fuit, quod inuicti terra, iam [etiã] mari plurimum possent. Caio Aquilio Floro, Lucio Scipione consulib. Scipio *Corsicam* & *Sardiniam* *vicit: multa milia inde captiuorũ abduxit, triumphauit. [18] *L. Manlio Volsone, M. Atilio Regulo cõsulibus, bellũ in *Africam* translatum est: contra *Hamilcarem Carthaginẽsiũ ducẽ, in mari pugnatũ, victusq; est. nã perditis sexaginta quattuor nauib*, retro se recepit: Romani viginti duas amiserũt; sed cũ in Africã transissent, primã *Clypeam Africæ ciuitatẽ in deditionẽ acceperunt. Consules vsq; ad Carthaginem processerunt; multisq; vastatis [oppidis,] Manlius victor Romã rediit, & viginti septem milia captiuorũ reduxit. Atilius Regulus in Africa remansit. Is contra Afros aciem instruxit: contra tres Carthaginensium duces dimicãs, victor fuit: decem & octo milia hostium cecidit, quinq; milia cũ *decem & octo elephãtis cepit: septuaginta quattuor ciuitates in fidẽ accepit. Tũ victi Carthaginenses, pacẽ a Rom. petiuerunt:

493

497

quam cum Regulus nollet nisi duris-
simis conditionibus dare, Afri auxi-
lium a Lacedæmoniis petiuerunt: &
duce Xãthippo, qui a Lacedæmoniis
missus fuerat, Romanorũ dux Regu-
lus victus est vltima pernicie. nã duo
milia tantum ex [omni] Romano ex-
ercitu *remanserũt, *quingenti cum
imperatore Regulo capti sunt, xxx
milia occisa; Regulus ipse in catenas
498 coniectus. [19] Marco Æmilio Paulo,
Seruio Fuluio Nobiliore cõsulibus,
ambo Romani consules ad Africam
profecti sunt, cũ trecẽtarum nauium
classe: primũ Afros nauali certamine
superant. Æmilius consul centum &
quattuor naues hostiũ demersit, tri-
ginta cum pugnatoribus cepit; quin-
decim milia hostium aut occidit, aut
cepit; militem suũ ingenti prẹda dita-
uit. Et subacta Africa tum fuisset, nisi
quod tanta fames erat, vt diutius ex-
ercitus exspectare nõ posset. Cõsules
cum victrici classe redeũtes, circa Si-
ciliam naufragium passi sunt: & tanta
tempestas fuit, vt ex quadringentis
sexaginta quattuor nauibus, octogin-
ta seruari vix potuerint. Neq; vllo tẽ-
pore tãta maritima tempestas audita
est. Romani tamen statim ducentas
naues reparauerunt, neq; in aliquo a-
500 nimus his infractus *fuit. [20] Cnæus
Seruilius Cæpio, & C. Sempronius
Blæsus cõsules, cũ ducentis sexaginta
nauibus ad Africam profecti sunt: a-
liquot ciuitates ceperũt; prædam in-
gentem reducẽtes, naufragium passi
sunt. Itaq; cum continuæ calamitates
Romanis displicerẽt, decreuit Sena-
tus, vt a maritimis prœliis recedere-
tur, & tãtum sexaginta naues ad præ-
502 sidium Italiæ saluæ essent. [21] Lucio
Cæcilio Metello, Caio Furio *Pacilo
cõsulibus, Metellus in Sicilia Afrorũ
ducem cũ *cxxx elephantis, & ma-
gnis copiis venientem superauit, *xx
milia hostium cecidit, sex & viginti
elephantos cepit, reliquos errãtes per
Numidas, quos in auxilium habebat,
collegit, & Romam deduxit ingenti
pompa, cum *cxxx elephantorum

οὐ δεξαμένου δὲ τὴν ἱκετείαν Ῥηγούλου, συνθήκας δὲ ἀπαιτοῦντος τῶν σπονδῶν ἀπηνεῖς τε καὶ βαρείας, Λακεδαιμονίους ἐπεκαλέσαντο πρὸς συμμαχίαν· καὶ πέμπεται αὐτοῖς στράτευμα Λακωνικὸν ὑφ᾽ ἡγεμόνι Ξανθίππῳ. συγκροτηθέντος δὲ τοῦ πολέμου, μεταπίπτει τῷ Ῥηγούλῳ τὰ τῆς τύχης. ἡττᾶται γὰρ ἧτταν οὕτω μεγάλην, ὥστε πάσης μὲν τῆς στρατιᾶς δισχιλίους διαφυγεῖν μόνους, αὐτὸν δέ, μετὰ πεντακοσίων ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γενόμενον, δεθῆναι, τρεῖς δὲ χιλιάδας ἀνδρῶν μαχιμωτάτων πεσεῖν. [19] Ἀλλ᾽ οἱ μετὰ τούτους ὕπατοι Μάρκος Αἰμίλιος Παῦλος, καὶ *Σέρβιος Φούλβιος, τὸν μὲν κατὰ τὸν πόλεμον δυστυχίαν ἐπηνώρθωσαν, οὐδὲ αὐτοὶ δὲ συμφορᾶς ἔξω κατέστησαν. τριακοσίαις γὰρ ναυσὶ συμμίξαντες τοῖς Ἄφροις, ὑπερέσχον, ὥστε τέσσαρας μὲν καὶ ἑκατὸν νῆας καταποντίσαι, τριάκοντα δὲ μετὰ τῶν ἐν αὐταῖς μαχομένων ἑλεῖν, ἀνδρῶν δὲ δεκαπέντε χιλιάδας, τὰς μὲν διαφθεῖραι, τὰς δὲ αἰχμαλώτους ἀπάγειν, τὸ δὲ στράτευμα τὸ οἰκεῖον πᾶσι χρήμασι τοῖς ἐκ τῆς λείας πλουσιώτατον ἀποφῆναι. οὐδὲν δ᾽ ἂν ἐκώλυσε *δουλῶσαι τότε τοὺς Ἄφρους, εἰ μὴ λιμὸς ἐπελθὼν, περιαπήγαγε τὴν στρατιὰν τοῦ τέλους. Ἐν οὕτω λαμπροῖς τοῖς κατὰ τὴν μάχην, καὶ μετὰ τοσούτων λαφύρων ἐπανιόντα τὸν στόλον σχεδὸν ἅπαντα, θαλάσσιος κλύδων κατειργάσατο· καὶ τοσοῦτον ἐγένετο ναυάγιον, ὥστε ἐκ τετρακοσίων καὶ ἑξήκοντα καὶ τεσσάρων νηῶν, ὀγδοήκοντα μόνας ἀθλίως διασωθῆναι. οὐδείς τε χρόνος τοσοῦτον χειμῶνα μνήμῃ παραδέδωκεν ἀνθρώπων, οὐδὲ τοσοῦτον σύμπτωμα θαλάσσιον. Οὐ μὴν οὗτο παρέλυσε τὸ φρόνημα τὸ Ῥωμαϊκὸν, οὐδὲ ἀφεῖλέ τι τῆς ἀκμῆς· παραχρῆμα τε διακοσίας ἐπισκευασάμενοι ναῦς, πρὸς ἑτέρας παρεσκευάσαντο ναυμαχίας.

[20] Οἱ οὖν ἑξῆς ὕπατοι, Γνέος Σερβίλιος *Σκηπίων, καὶ Γάιος Σεμπρώνιος *Βλέσσος, ἑξήκοντα καὶ διακοσίαις ναυσὶν ἐπὶ τὴν Ἀφρικὴν ἐξέπλευσαν· καί τινας μὲν τῶν πόλεων εἷλον· λαφύρων δὲ ἐμπλήσαντες τὰς ναῦς, ἀπῄεσαν. ἀλλὰ καὶ τούτοις χειμὼν διέφθειρε τὴν εὐπραγίαν, ναυαγίῳ περὶ τὸ πλεῖστον τοῦ στόλου χρησαμένοις. Αὗται τοίνυν αἱ συμφοραὶ, *ἀλλήλοις ἐφάμιλλοί τε καὶ συνημμέναι, τὴν περὶ τὸ ναυμαχεῖν προθυμίαν ἐξέκοψαν· ἔδοξεν οὖν τῶν Ῥωμαίων δόγμα τε ἡ σύγκλητος ἐποιήσατο, μηκέτι τῆς κατὰ θάλατταν χρῆσθαι μάχαις, μηδὲ ναῦς ἔχειν πλὴν ἑξήκοντα, φυλακῆς ἕνεκα τῶν Ἰταλῶν ὁρίων πρὸς τὰς ἔξωθεν ἐκ θαλάττης ἐφόδους.

[21] Λουκίου δὲ Καικιλίου Μετέλλου καὶ Γαΐου Φουρίου *Πλακίδου πρὸς τὴν ὑπατείαν κληθέντων, γίνεται μάχη περὶ τὴν Σικελίαν πρὸς Ἄφρους, ἑνὸς τῶν ὑπάτων Μετέλλου στρατηγοῦντος. ἐν ταύτῃ νικᾶται δὲ τῶν Ἄφρων ὁ στρατηγὸς, τριάκοντα μὲν καὶ ἑκατὸν ἐλέφαντας ὁπλίτας ἄγων, στρατιὰν δὲ πασῶν τῶν ἔμπροσθεν μεγίστην· καὶ πίπτουσι μὲν εἴκοσι χιλιάδες ἀνδρῶν, ἐλέφαντες δὲ ἐζωγρήθησαν παρ᾽ αὐτὸν μὲν τὸν πόλεμον ἓξ καὶ εἴκοσι, τοὺς λοιποὺς δὲ οἱ συμμαχοῦντες αὐτῷ Νουμίδαι, πλανωμένους συνέλαβόν τε καὶ παρεστήσαντο τῷ ὑπάτῳ. μετὰ θαυμαστῆς οὖν πομπείας εἰς τὴν Ῥώμην εἰσῆλθε, τῶν ἐλεφάντων

μεγάλη

μεγάλη τε καὶ πλήθη τὰς ὁδοὺς πληρούντων. ἐντεῦθεν ὁ πόλεμος ἠνάγκασε τοὺς Ἄφρους καταφυγεῖν ἐπὶ τὸν Ῥηγοῦλον, ὃν ἐν δεσμοῖς εἶχον, παρεκάλουν τε αὐτὸν συμπρεσβεῦσαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν πρὸς Ῥωμαίους ἐκπεμπομένοις, ὥστε αὐτοῖς γενέσθαι σπονδὰς, καὶ τοὺς ἑκατέρων αἰχμαλώτους ἀντιδοθῆναι τοῖς οἰκείοις. ὁ μὲν οὖν πρῶτον ἀντιβολοῦντας αὐτοὺς ὁ Ῥηγοῦλος, καίτοι δέσμιος ὤν, ἀπεωθεῖτο· νικηθεὶς δὲ τῇ προσεδρείᾳ, παραγίνεται μὲν εἰς τὴν Ῥώμην· δοθέντος δὲ αὐτῷ λόγου, οὐδὲν ἠνέσχετο κατὰ Ῥωμαῖον καὶ ὑπατικὸν ἄνδρα πρᾶξαι· φάσκων, ἀφ' ἧς ἡμέρας ὑπὸ τοῖς πολεμίοις ἐγένετο, τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκπεπτωκέναι πολιτείας. οὔτε οὖν τὴν γαμετὴν ἐδέξατο περιπλοκὰς ζητήσασαν· καὶ σύμβουλος γίνεται Ῥωμαίοις, μὴ προσέσθαι τοὺς Ἄφρους ἐπαγγέλλοντας εἰρήνην. περικεκόφθαι γὰρ αὐτοῖς τὰς δυνάμεις, καὶ μήτε αὐτὸν, μήτε τοὺς συνειλημμένους αὐτῷ, ἀξιοχρέους ὑπειλῆφθαι χρῆναι πρὸς τοσούτων αἰχμαλώτων τῶν ἐξ Ἀφρικῆς κατεχομένων ἀντίδοσιν. ταῦτα συμβουλεύσας, ἐκράτησε, πάντων τῶν αὐτοῦ τε τοῦ δήμου πεισθέντων· ὃ δὴ καὶ τοῦτο γενναιότατον τῶν ἔργων. τῶν γὰρ πρεσβευτῶν ἀπράκτων ἀποπεμφθέντων, συναπῆλθε καὶ ὁ Ῥηγοῦλος· καὶ βουλομένων αὐτὸν τῶν πολιτῶν κατέχειν, οὐκ εἶξεν, ὡς οὐ δυνάμενος, πρέπον ἀξίωμα πολίτῃ Ῥωμαίῳ ἔχειν μετὰ τὴν παρὰ τοῖς Ἄφροις δουλείαν. τοσοῦτον ἦν τὸ φρόνημα τῶν Ῥωμαίων· ἐπεὶ τὸ τῶν ὅρκων, οὓς ἐδεδώκει τοῖς Ἄφροις, ἢ μὴν ἐπανήξειν εἰ μὴ καταπράξαι τὰς σπονδὰς, οὐδὲν ἐκώλυε μένειν. ὁ γὰρ ἀρχιερεὺς, ὁ καλούμενος παρ' αὐτοῖς Πόντιφεξ, οὐκ εἶναι τὸ πρᾶγμα ἐπιορκίαν, ἐκ τῶν ἱερῶν ἐψηφίσατο νόμων. ἐπανελθὼν οὖν πρὸς τὴν Ἀφρικὴν, πολυτρόποις ἐξεδόθη κολάσεσιν, ἃς ἄλλοι ἄλλως ἐκδεδώκασιν· καὶ παρ' αὐταῖς τὸν βίον ἐτελεύτησεν. Ἐντεῦθεν Πούπλιος Κλαύδιος Πούλχρος καὶ Γάιος Ἰούνιος ὕπατοι χειροτονηθέντες, ἐπίσης ἐδυσημέρησαν. Κλαύδιος μὲν γὰρ, οὐκ ἀφοσιωσάμενος ᾗ ὁ νόμος, ἐνεανιεύσατο κατὰ τῶν συμβόλων (αὐσπίκια καλοῦσιν αὐτὰ οἱ Ῥωμαῖοι. σημεῖα δὲ ἦν ταῦτα δαιμονίοις διδόμενα τοῖς ἐπὶ πόλεμον ἐξιοῦσι) καὶ διὰ τοῦτο χεῖρον ἔσχεν ἐν τῇ τῶν Ἄφρων μάχῃ, ὥστε ἐκ διακοσίων εἴκοσι νεῶν, αἷς ἐναυμάχει, τριάκοντα διασωθῆναι, καὶ αὐτὸν μετ' αὐτῶν φυγεῖν· τὰς δὲ ἄλλας τὰς μὲν καταποντωθῆναι, τὰς δὲ ὑπὸ τοῖς πολεμίοις μετὰ τῶν ἐμπλεόντων πολεμιστῶν γενέσθαι. ὁ δὲ ἕτερος ὕπατος, ναυαγίῳ τὰς ναῦς ἀποβαλὼν, τὸ στράτευμα σῶον ἐπανήγαγεν. ἐπ' αὐτῇ γὰρ τῇ χέρσῳ ἐφθάρησαν αἱ νῆες, ὥστε τοὺς ἄνδρας ἄνευ πόνου τῆς γῆς ἐφικέσθαι. Μετὰ τούτους ὕπατοι γίνονται Γάιος Λουτάτιος Κάτουλος, καὶ Αὖλος Ποστούμιος Ἀλβῖνος. τρίτον δὲ ἦν τοῦτο καὶ εἰκοστὸν ἔτος τοῦ πρὸς Ἄφρους πολέμου. Κάτουλος τοίνυν τὰς πρὸς Ἄφρους ἐκλεξάμενος, τριακοσίαις ναυσὶν ἐπ' αὐτοὺς ἐχώρησεν· ἐκεῖνοι δὲ τετρακοσίαις ἀντιπαρετάξαντο. τοσούτῳ δὲ οὔτε πώποτε ἔμπροσθεν στόλῳ ἀλλήλοις οὗτοι οἱ δῆμοι συνέμιξαν. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Κάτουλος ἐπέβη τῆς νεὼς ἀρρωστῶν. τέτρωτο γὰρ ἐν

numerus omnia itinera compleret. Post hæc mala Carthaginenses Regulum ducem, quem ceperant, petiuerunt, vt Romam proficisceretur, & pacem a Romanis obtineret, ac permutationem captiuorum faceret. Ille, Romam cum venisset, inductus in Senatum, nihil quasi Romanus egit: dixitque se ex illa die qua in potestatem Afrorũ venisset, Romanum esse desisse. itaque & vxorem [a] complexu remouit, & Senatui suasit ne pax cum Pœnis fieret. Illos enim, fractos tot casibus, spem nullam habere; [se] tanti nõ esse, vt tot milia captiuorum propter vnum se, & senem, & paucos qui ex Romanis capti fuerant, redderentur. Itaque obtinuit. nam Afros pacem petentes nullus admisit. ipse Carthaginem rediit; offerentibusq; Romanis, vt eum Romæ tenerent, negauit se in ea vrbe mansurum, in qua, postquam Afris seruierat, dignitatem honesti ciuis habere non posset. Regressus igitur ad Africam, omnibus suppliciis exstinctus est. P. Claudio Pulchro, C. Iunio consulibus, Claudius contra auspicia pugnauit, & a Carthaginensibus victus est. Nam ex ducentis & viginti nauibus, cum triginta fugit: nonaginta cũ pugnatoribus captæ sunt, demersæ ceteræ: [viginti milia capta.] Alius quoque consul classem naufragio amisit, exercitum tamẽ saluum habuit: quia vicina litora erant. Caio Lutatio 511
Catulo, Aulo Postumio Albino consulibus, anno belli Punici vicensimo & tertio, Catulo bellum contra Afros commissum est. Profectus est cum CCC nauibus in Siciliam. Afri contra ipsum quadringentas parauerunt. [numquam in mari tantis copiis pugnatum est.] Lutatius Catulus nauẽ æger ascendit: vulneratus enim in

pugna superiore fuerat. Contra Lilybæum ciuitatem Siciliæ, pugnatū est ingenti virtute Romanorum. nam septuaginta tres Carthaginēsium naues captæ sunt, * CXXV demersæ: * XXXII milia hostium capta, XIII occisa: infinitum auri argentiq; pondus in potestatem Romanorum redactum. Ex classe Romana duodecim naues demersæ. pugnatum est VI idus Martias: statim pacem Carthaginenses petiuerunt: tributaque est iis pax: captiui Romanorum, qui tenebantur a Carthaginensibus, redditi sunt. Etiam Carthaginenses petiuerunt, vt redimi eos captiuos liceret quos ex Afris Romani tenebant. Senatus iussit sine pretio eos dari qui in publica custodia essent: qui autem a priuatis tenerentur, vt pretio dominis reddito, Carthaginem redirent; atq; id pretium ex fisco magis quam a Carthaginensibus solueretur.

512 " Quintus Lutatius, Aulus * Manlius, consſ. creati, bellum Faliscis intulerunt: quæ ciuitas Italiæ opulenta quondam fuit: quod ambo consſ. intra sex dies quam venerant, transegerunt, XV milibus hostiū cæsis, ceteris pace concessa; agro tamen ex medietate sublato.

LIBER III.

FINITO igitur Punico bello, quod per * XXII annos tractum est, Romani iam clarissima gloria noti, legatos ad Ptolemæum Ægypti regem miserūt; auxilia promittētes: quia rex Syriæ Antiochus ei bellum intulerat. Ille gratias Romanis egit, auxilia non accepit: iam enim fuerat pugna transacta. Eodem tempore potentissimus rex Siciliæ Hiero, Romam venit ad ludos spectandos; & ducenta milia modiorum tritici populo * dono dedit.

516 * Lucio Cornelio Lentulo, Fuluio Flacco cōsulibus, quib. Hiero Romā venerat, etiā cōtra *Ligures* intra Italiā bellū gestū est, & de his triumphatū.

τῇ προτέρᾳ μάχῃ. συμμιξάντων δὲ αὐτῶν περὶ τὸ Λιλύβαιον τῆς Σικελίας, τοσαύτην ἐπεδείξαντο Ῥωμαῖοι τὴν προθυμίαν, ὡς ἑξήκοντα μὲν ναῦς πολεμίας ἑλεῖν, πέντε δὲ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καταποντίσαι, δύο δὲ καὶ τριάκοντα χιλιάδας αἰχμαλώτων ἀνδρῶν λαβεῖν, * τρισκαίδεκα δὲ διαχειρίσασθαι, καὶ πάντα δὲ τὸν πλοῦτον (ἐτύγχανον γὰρ αὐτὸν ἐναποθέμενοι ταῖς ναυσὶ, τῷ μεγέθει τοῦ στόλου πεποιθότες, οἱ πολέμιοι) ἑαυτῶν ποιήσασθαι· τῶν Ῥωμαίων δὲ αὐτῶν δυοκαίδεκα νῆες διεφθάρησαν. ὁ μὲν οὖν πόλεμος * ὁ αὐτὸς συνέστη πρὸ ἓξ εἰδῶν Μαρτίων κατὰ τοὺς Ῥωμαίους· Ἄφροι δὲ παραχρῆμα τὴν εἰρήνην ἐπήγγειλαν· καὶ ταύτην ἔδοσαν οἱ Ῥωμαῖοι, λαβόντες τοὺς αἰχμαλώτους τοὺς ὑπὸ τοῖς Ἄφροις ὄντας· ὧν δὲ αὐτοὶ κατεῖχον προσκομιζόντων λύτρα τῶν Ἄφρων, οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ προῖκα διαφῆκαν· εἰ δέ τινες ἦσαν ὑπὸ δεσπόταις ἐκ δημοσίας πράσεως γεγενημένοι, τούτων ἐψηφίσαντο τὰ τιμήματα καταβληθῆναι τοῖς ἐωνημένοις· καὶ οὐδὲ ταῦτα τοὺς Ἄφρους ἐζημίωσαν, ἀλλὰ τὸν ταμίαν τῶν δημοσίων χρημάτων ἀπαριθμῆσαι προσέταξαν.

" Μεταστάσης δὲ τῆς ἀρχῆς ἐπὶ Κοΐντον Λουτάτιον καὶ Αὖλον Μάλλιον, ἐπηνέχθη Φαλίσκοις πόλεμος· (πόλις δὲ ἦν αὕτη τῆς Ἰταλίας δυνατωτάτη) καὶ τοῦτον ἑκάτεροι κατώρθωσαν ὕπατοι, ἐν ἓξ ταῖς πάσαις ἡμέραις. μυρίων μὲν καὶ πεντακισχιλίων πεσόντων ἐκ τοῦ στρατεύματος τῶν πολεμίων, τοῖς δὲ λοιποῖς εἰρήνης δοθείσης, ἐφ' ἡμίσει τῆς γῆς· ὃ Ῥωμαίοις ἔδοξε δημεύεσθαι.

ΒΙΒΛΙΟΝ γ'.

ΟΥΤΩ μὲν οὖν ὁ πρὸς Ἄφρους ἔληξε πόλεμος, εἴκοσι καὶ τρισὶ παρελκυσθεὶς ἐνιαυτοῖς. Ῥωμαῖοι δὲ, ἤδη γνωριμώτατοι παρὰ πᾶσι γεγενημένοι, πρέσβεις ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Αἰγύπτου βασιλεύοντα Πτολεμαῖον, ὑπισχνούμενοι συμμαχίαν αὐτῷ κατὰ τοῦ Σύρων βασιλεύοντος Ἀντιόχου. ὁμολογήσας δὲ Πτολεμαῖος τῇ πρεσβείᾳ χάριν, οὐκ ἐδεήθη τῆς συμμαχίας, ἐπειδήπερ εἶχεν ἤδη πέρας ἐκεῖνος ὁ πόλεμος. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τῆς Σικελίας βασιλεὺς Ἱέρων, δυνατώτατος τῶν πώποτε, εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο, μεθέξων τῆς τελουμένης αὐτόθι θέας· * σίτου τε εἴκοσι μυριάδας ἐδωρήσατο τῷ δήμῳ. * Ἡνίκα δὲ Ἱέρων κατέλαβε τὴν Ῥώμην, Λούκιος Κορνήλιος * Λέντουλος, καὶ Φούλβιος Φλάκκος ὕπατοι, κατὰ * Ῥιγύλων ἤραντο πόλεμον, ἐντὸς τῶν Ἰταλικῶν ὅρων· καὶ νίκης γενομένης ἐθριάμβευσαν.

Καρχηδό-

Καρχηδόνιοι δὲ, παρεξελθόντες τὰς σπονδὰς, τοὺς Σάρδους, οὓς αἱ συνθῆκαι Ῥωμαίοις ὑπακούειν ἠβούλοντο, παρηρέθιζον, καὶ ἔπειθον ἀντιπάττεσθαι. τοῦ δὲ πράγματος εἰς φῶς κεχωρηκότος, πρεσβεία Καρχηδονίων παραγινομένη, τὴν εἰρήνην ἐκύρωσεν. [3] Ὑπάτων ἀναδειχθέντων Τίτου Μαλλίου Τορκουάτου, καὶ Γαΐου Ἀτιλίου *Βύβλου, θρίαμβος μὲν γέγονε κατὰ Σάρδων μάχῃ κρατηθέντων· μετὰ δὲ τοῦτο, πᾶς πανταχόθεν ἐπέπαυτο πόλεμος, κρατεῖ δέ τε ἡ ἡσυχία, οἵαν οὐδενὶ χρόνῳ συνέβη γενέσθαι, πλὴν ἐπὶ Νουμᾶ Πομπιλίου, ὃς μετὰ Ῥωμύλον ἐβασίλευσε. [4] Διαδεξαμένων δὲ τὴν ὑπατείαν Λευκίου Ποστουμίου *Σαβίνου, καὶ Γνέου *Φαβίου Κεντουμάλου, πόλεμος συνέστη πρὸς Ἰλλυριοὺς Ῥωμαίοις· καὶ πρότερον μὲν αἱ πλεῖσται τῶν πόλεων, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς χώρας ἐκείνης τοῖς ὑπάτοις ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν. [5] Μετὰ τούτους Λευκίου Αἰμιλίου διαδεξαμένου τὴν ἀρχὴν, πλῆθος *Γάλλων ὑπὲρ ἀριθμὸν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ὥρμησε· καὶ τὰς Ἄλπεις ἤδη (ὄρος δὲ ἐστὶ τοῦτο, Γάλλους Ἰταλῶν διορίζον) ὑπερβεβήκεσαν. ἔνθα δὴ πάσης ὁμοῦ τῆς Ἰταλίας ἐγένετο σύμπνοια, καὶ συνεκροτήθη συμμαχικὸν εἰς ὀκτὼ μυριάδας, ὡς ὁ τῆς ἱστορίας συγγραφεὺς ἐξηγήσατο Φάβιος, καὶ αὐτὸς τοῦ πολέμου κεκοινωνηκώς. ἀλλ' οὐ δεηθεὶς τῶν συλλεγέντων ἐπικούρων Αἰμίλιος, μετὰ τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς κατειργάσατο τοὺς πολεμίους, ὥστε τεσσαράκοντα χιλιάδας πεσεῖν· καὶ *τὴν νίκην διὰ τοῦτο τῇ ψήφῳ τῆς πόλεως ἐθριάμβευσεν. [6] Ἐπὶ πλεῖστον δ' ἡσυχάσαντες οἱ Γάλλοι, πολλοῖς ὕστερον χρόνοις πάλιν ἤρξαντο πόλεμον ἐντὸς τῆς Ἰταλίας πρὸς τοὺς Ῥωμαίους· ὕπατοι δὲ ἦσαν Μάρκος Κλαύδιος Μάρκελλος, καὶ *Γνέος Κορνήλιος Σκηπίων· ἀλλ' οὐκ εἰς μακρὰν κατελύθησαν. Μάρκελλος γὰρ, ἵππους οὐ πολλὴν ἄγων, νικᾷ τε αὐτοὺς μάχῃ, καὶ τὸν βασιλέα *Βουειδόμαρον αὐτοχειρὶ διεχρήσατο. ἐφεξῆς δὲ μετὰ τοῦ συνυπάτου τὸν πάντα κατορθώσας πόλεμον, καὶ τὴν Μεδιόλανον ἑλὼν, πολλῶν τε συναγείρας χρημάτων ὄγκον, ἐθριάμβευσεν, ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ λάφυρα φέρων τοῦ πεσόντος βασιλέως. [7] Μάρκου δὲ Μινουκίου Ῥούφου καὶ Πουβλίου Κορνηλίου τὴν ἀρχὴν ἐκδεξαμένων, πρὸς Ἴστρους ἐγένετο πόλεμος, ἐπεὶ τὸν Ῥωμαϊκὸν ἐλῄστευον στόλον· καὶ πάντες ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐγένοντο. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον, δεύτερος ἐπῆλθε Ῥωμαίοις ἐξ Ἀφρικῆς πόλεμος, Ἀννίβα Καρχηδονίοις στρατηγοῦντος· ὃς, ἔτη γεγονὼς εἴκοσι, τὴν *Σάγουντον *Ἱσπανίας πόλιν, Ῥωμαίοις ὑπόσπονδον οὖσαν, ἐνεστήσατο πολιορκεῖν· καὶ συλλέξας *στρατιὰν εἰς τεσ-

Carthaginenses *tum bella reparare tentabāt, Sardinienses, qui ex conditione pacis Romanis parēre debebant, ad rebellandum impellentes. Venit tamen Romam legatio Carthaginensium, & pacem impetrauit. [3] Tito *Manlio Torquato, 518
Caio Atilio *Bulbo cōsulibus, de *Sardis* triumphatū est: & pace omnibus locis facta, Romani nullum bellum habuerunt. quod his post Romam* conditam semel tātum Numa Pompilio regnante contigerat. [4] Lucius 524
Postumius Albinus, Cnæus Fuluius Centumalus consules, bellum contra *Illyrios* gesserunt: & multis ciuitatibus captis, etiam reges in deditionem acceperūt: ac tum primum *de Illyriis triumphatum est. [5] Lucio Æ- 528
milio consule, ingentes *Gallorum* copiæ Alpes transierunt: sed pro Romanis tota Italia consensit; traditumque est [a] Fabio historico, qui ei bello interfuit, DCCC milia hominum parata ad id bellum fuisse: sed res per *cōsulem tantum prospere gesta est: XL milia hostium interfecta sunt, & triumphus Æmilio decretus. [6] Aliquot deinde annis post, contra Gallos intra Italiam pugnatum est: finitumque est bellum Marco Claudio Marcello, Cnæo Cornelio Scipione consulib. Tunc Marcellus cum par- 531
ua manu equitum dimicauit, & regem Gallorum, *Viridomarum nomine, manu sua occidit. Postea cum collega [suo] ingentes copias Gallorum peremit; Mediolanū expugnauit; grandem prædam Romam pertulit: ac triumphans Marcellus spolia Galli, stipiti imposita, humeris suis vexit. [7] M. Minucio Rufo, P. Cor- 532
nelio cōsulibus, *Istris* bellum illatum est: quoniam latrocinati naues Romanorum fuerant, quæ frumenta exhibebant: perdomitiq; sunt omnes.
Eodem anno BELLVM PVNICVM 535
SECVNDVM Romanis illatum est per *Annibalem Carthaginensium ducem: qui Saguntum Hispaniæ ciuitatem, Romanis amicam, oppugnare aggressus est, *annum agens ætatis vicesimum: copiis congregatis

* c l milibus peditum, & x x milibus equitum. Huic Romani per *legatos denuntiauerunt vt * bello abstineret. Is legatos admittere noluit. Romani etiam Carthaginem miserunt, vt mandaretur Annibali, ne bellum contra socios populi Romani gereret. [sed] dura respõsa a Carthaginensibus * reddita. Saguntini interea fame victi sunt; captiq; ab Annibale, vltimis pœnis afficiuntur.

Tum Publius Cornelius Scipio cum exercitu in Hispaniam profectus est, Tiberius Sempronius in Siciliã: bellum Carthaginensibus indictum est. Annibal, relicto in Hispania fratre * Asdrubale, Pyrenæum transiit; Alpes, * adhuc ea parte inuias, sibi patefecit. Traditur ad Italiam l x x x milia peditum, & * x x milia equitum, septem & triginta elephantos adduxisse. Interea multi Ligures & Galli Annibali se * iunxerunt. Sempronius Gracchus, cognito ad Italiam Annibalis aduentu, e Sicilia exercitum Ariminum * traiecit. Publius Cornelius Scipio Annibali primus occurrit: commisso prœlio, fugatis suis, ipse vulneratus in castra rediit. Sempronius Gracchus & ipse * conflixit apud Trebiam amnem. is quoque vincitur. Annibali multi se in Italia dediderunt. Inde ad Tusciam veniens Annibal, Flaminio cõsuli occurrit; ipsum Flaminium interemit: Romanorum vigintiquinq; milia cæsa sunt; ceteri diffugerunt. Missus aduersus Annibalem postea a Romanis Quintus Fabius Maximus. Is eum, differendo pugnam, * ab impetu fregit: mox inuenta occasio-
537 ne vicit. * * Quingentesimo & quadragesimo anno a condita vrbe, Lucius Æmilius Paulus, P. Terentius Varro, contra Annibalem mittuntur, Fabioque succedunt: qui Fabius * ambos consules monuit, vt Annibalem * callidum & impatiẽtem ducem non aliter vincerent, quam prœlium differendo. verum cum impatientia Varronis consulis, contradicente

πεντεκαίδεκα μυριάδας ἀνδρῶν, εἴχετο τοῦ ἔργου. τοῦτο γνόντες οἱ Ῥωμαῖοι, πρεσβείαν ἐπ' αὐτὸν στέλλουσι, παραγγέλλοντες αὐτῷ, τῆς πολιορκίας ἀπέχεσθαι· μὴ πεισθέντος δέ, πρεσβεύονται πρὸς Καρχηδονίους, ὥστε ἀποστῆσαι τὸν Ἀννίβαν τῆς κατὰ τῶν οἰκείων ἐφόδου. οἱ δέ, τὸ καθῆκον ὑπερβάντες, θρασύτερον ἀπεκρίναντο. παρατεινομένου δὲ τοῦ χρόνου, μετὰ πολλὴν τὴν προσεδρείαν, λιμῷ νικηθέντες οἱ * Σαγουντῖνοι, σφᾶς αὐτοὺς ἐξέδωκαν, καὶ μεγίστης ἐπειράθησαν ὠμότητος. * εἰσεκρίθη τοίνυν παρὰ Ῥωμαίοις πρὸς Ἄφρους πόλεμος, ὅτι σαφῶς ἀπεδείχθησαν παραβεβηκότες τὰς σπονδάς· καὶ Πούβλιος μὲν Κορνήλιος Σκηπίων, μετὰ τοῦ στρατεύματος ἔδραμεν ἐπὶ τὰς Ἰσπανίας· Τιβέριος δὲ Σεμπρώνιος * Γράκχος, ἐπὶ τὴν Σικελίαν. ὁ τοίνυν Ἀννίβας, καταλιπὼν ἐν Ἰσπανίαις τὸν ἀδελφὸν Ἀσδρούβαν, ὑπερῆλθε τὸν Πυρρηναῖον, καὶ τὰς καλουμένας * Ἄλπεις, αὐτῷ πρότερον γενομένας τότε βασίμους. εἵπετο δὲ αὐτῷ στρατιὰ τὴν Ἰταλίαν ἰόντι, πεζῶν ὀκτὼ μυριάδες, καὶ ἱππέων δέκα, ἐλέφαντες τε ἑπτὰ καὶ τριάκοντα. προϊὼν δέ, προσελάμβανεν ὅσοις ἐντύχοι. Λίγυρες γοῦν καὶ Γάλλοι προσετέθεντο. ταῦτα γνοὺς Σεμπρώνιος Γράκχος, ἀπὸ τῆς Σικελίας μετέστησε τὴν στρατιὰν εἰς Ἀρίμινον. καὶ πρότερον μὲν ἀπήντησε τοῖς Ἄφροις ὁ πατὴρ τοῦ Σκηπίωνος· καὶ συμμίξας, ἥττον τε ἔσχε, φυγόντος αὐτῷ τοῦ στρατοῦ, καὶ τιτρώσκεται, καὶ εἰς τὴν παρεμβολὴν καταφεύγει. Γράκχος δέ, συνεπλάκη μὲν καὶ αὐτὸς περὶ τὸν * Τέβειον, μετὰ δὲ τῆς ἴσης ἀνεχώρησε τῷ Σκηπίωνι τύχης. ἐκ τούτου πολλοὶ τῶν Ἰταλῶν παρεδίδοσαν ἑαυτοὺς τοῖς πολεμίοις. λαμπρὸς τε ὢν ἐκ τούτων Ἀννίβας τῶν προοιμίων, συνέμιξε τῷ Φλαμινίῳ, τὴν ὑπατικὴν στρατιὰν ἄγοντι· καὶ αὐτόν τε καὶ τὸ σὺν αὐτῷ στράτευμα διεχρήσατο, εἰς πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας, τῶν λοιπῶν φυγῇ σωθέντων. πέμπεται λοιπὸν πρὸς αὐτὸν ὁ * Φάβιος, δικτάτωρ ἀναδειχθείς· ὅς, ἀεὶ μὲν ἀναβαλλόμενος τὴν μάχην, ἀεὶ δὲ αὐτὴν προσδοκᾶσθαι ποιῶν, ἀνέκοπτε τῆς πολλῆς ὁρμῆς τὸν στρατηγὸν τῶν Ἄφρων· καί ποτε ἀπροσδόκητος εἰς χεῖρας ἐλθών, ἐκ τοῦ κρείττονος ἀνεχώρησε. * Πεντακοσιοστοῦ δὲ καὶ τεσσαρακοστοῦ τῆς πόλεως ἔτους, Αἰμίλιος Παῦλος καὶ Πούβλιος Τερέντιος * Βάρων ὕπατοι χειροτονηθέντες, ἐδέξαντο παρὰ τοῦ Φαβίου τὴν ἐξουσίαν· ὃς χαριζόμενος τῶν πραγμάτων, συνεβούλευε τοῖς ὑπάτοις, τοῖς αὐτοῦ κατακολουθεῖν περὶ τὴν μάχην ἴχνεσι, καὶ τὴν συμπλοκὴν ἀναβάλλεσθαι, κωλύοντας μὲν ἐπιφερομένους, συμμίξαι δὲ παραινουμένους· τοῦτον γὰρ εἶναι μόνον τῆς νίκης τὸν κατ' ἐκείνου τρόπον. ἀτιμάσας δὲ ταύτην Βάρρων τὴν παραίνεσιν, εἱλκύσθη πρὸς συμπλοκήν, τοῦ Παύλου κωλύοντος, καὶ τῶν τοῦ Φαβίου λόγων

ἄλλων ἀναμεμιγμένος ὄχλος. συνέμιξαν τοίνυν ἐν Κάνναις, χωρίῳ τῆς Ἀπουλίας· καὶ νικᾶται τῶν ὑπάτων ἑκατέρων τὸ στράτευμα. πίπτει μὲν γὰρ ἕτερος τῶν ὑπάτων, ὁ Παῦλος· ὑπατικοὶ δὲ ἄνδρες καὶ στρατηγικοὶ, ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι· συγκλητικοὶ δὲ, σὺν τοῖς ἀπαχθεῖσιν αἰχμαλώτοις, τριάκοντα· ἐπιφανεῖς δὲ ἄλλως τριακόσιοι· τοῦ δὲ λοιποῦ τῶν μαχομένων πλήθους, πεζῶν μὲν, τεσσαράκοντα χιλιάδες, ἱππέων δὲ τρεῖς καὶ πεντακόσιοι. τῆς δὲ Ἀννιβάλου στρατιᾶς, ἔπεσον μὲν καὶ * αὐτοῖς οὐκ ὀλίγοι· * σχεδὸν δὲ ἅπαντες ἐγένοντο τραυματίαι. * οὗ δὴ καὶ θαυμάσαι τοὺς Ῥωμαίους ἐστὶ τοῦ φρονήματος. τοσαύτῃ γὰρ ἐμπεσόντες συμφορᾷ, οἵαν οὔτε ὁ παρελθὼν ἤνεγκε χρόνος, οὔτε ὁ μέλλων οἴσειν ἠλπίζετο, μνήμην εἰρήνης οὐκ ἐποιήσαντο· τὸ μέντοι μέγεθος ἐδείχθη τοῦ κακοῦ τῷ καινῷ τῆς στρατολογίας. τότε γὰρ δὴ πρῶτον ἐλευθερίας ἀξιωθέντες οἰκέται, εἰς στρατείαν ἐξεδόθησαν. συνέβη δὲ, ὅπερ ἐν τοῖς τοιούτοις φιλεῖ, τοὺς ὑπηκόους συμμεταστῆναι τῇ τύχῃ, καὶ τὰς ὑπὸ Ῥωμαίοις οὔσας Ἰταλικὰς πόλεις τὸν Ἀννίβαν ὑποδέξασθαι. Ἀννίβας δὲ, γαυριῶν τοῖς κατωρθωμένοις, ἐξουσίαν ἔδωκε τοῖς Ῥωμαίοις, ἐξωνήσασθαι τοὺς αἰχμαλώτους. οἱ δὲ, ἔφασαν οὐχ ἡγεῖσθαι πολίτας, οἳ μεθ' ὅπλων ὄντες, ὑπὸ τοῖς πολεμίοις ἐγένοντο. τότε τοίνυν ποικίλως αὐτοὺς πρότερον αἰκισάμενος, ἅπαντας διεχρήσατο· τρεῖς τε μεδίμνους δακτυλίων, εἰς ἀπόδειξιν τῶν ᾑρημένων τοῖς Καρχηδονίοις ἐξέπεμψεν, οὓς τῶν νεκρῶν ἐξεῖλε σωμάτων. Ἐν τούτοις δ' ὄντος Ἀννίβου, Σκηπίωνες ἄμφω τὸν Ἀσδρούβαν, ἐν ταῖς Ἱσπανίαις διατρίβοντα, (ἦν δὲ οὗτος ἀδελφὸς Ἀννίβου, καταλελειμμένος μετὰ πολλῆς στρατιᾶς, ὥστε τὰς Ἱσπανίας προσνεῖμαι τοῖς Ἄφροις) καλοῦσιν εἰς μάχην, καὶ νικῶσι νίκην λαμπράν. αἰχμαλώτους γὰρ εἷλον μυρίους ἄνδρας, ἀνεῖλον δὲ εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδας. τοῦτο γνόντες οἱ Καρχηδόνιοι, πέμπουσιν ἑτέραν αὐτῷ στρατιάν, δώδεκα μὲν πεζῶν χιλιάδας, τέσσαρας δὲ ἱππέων, ἐλέφαντας δὲ εἴκοσι. * Τετάρτῳ δὲ ἔτει τῆς διατριβῆς Ἀννίβου τῆς ἐν Ἰταλίᾳ, Μάρκελλος ὕπατος χειροτονηθεὶς, περὶ τὴν Νῶλαν (πόλις δέ ἐστιν αὕτη τῆς Καμπανίας) συνεκρότησε πρὸς τὸν Ἀννίβαν πόλεμον, καὶ νικᾷ τῇ μάχῃ. ἡττηθεὶς δὲ ὅμως ἐκεῖνος, περὶ τὰς πόλεις ἐτρέφετο, τὰς μὲν πολιορκίᾳ, τὰς δὲ φόβῳ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀφιστὰς δυναστείας. τῆς γοῦν Ἀπουλίας καὶ Καλαβρίας καὶ * Βρουτίων τὰς πλείστας ἐφ' ἑαυτῷ κατεστήσατο· τοσαύτη τε ἦν τῶν κατ' αὐτὸν ἡ λαμπρότης, ὥστε καὶ Φίλιππον * τὸν Μακεδόνων βασιλέα, πρεσβείαν ὡς αὐτὸν στείλαντα, * ὑποσχέσθαι κατὰ Ῥωμαίων. ἔργον δὲ εἶχεν ἡ ὑπόσχεσις τόδε· καθαιρεθέντων εἰς ἅπαν Ῥωμαίων, σύμμαχον καὶ αὐτὸν αὖθις γενέσθαι

altero cōsule, * apud vicum qui *Cannæ* appellatur, in Apulia pugnatum esset, ambo cōsules ab Annibale vincuntur. In ea pugna tria milia Afrorum pereunt, magna pars de exercitu Annibalis sauciatur: nullo tamen Punico bello Romani grauius accepti sunt. periit enim in eo consul Æmilius Paulus; Consulares & Prætorij, XX: Senatores capti * aut occisi, XXX: * nobiliores viri, CCC: militum XL milia; equitum tria milia & quingenti. in quibus malis nemo tamen Romanorum pacis mentionem habere dignatus est. Serui, quod numquam antè, manumissi, & milites facti sunt. Post eam pugnam multæ Italiæ ciuitates quæ Romanis paruerant, se ad Annibalem transtulerunt. Annibal Romanis obtulit, vt captiuos redimerent: responsumque est a Senatu, eos ciues nō esse necessarios, qui, cū armati essent, capi potuissent. Ille omnes postea variis suppliciis interfecit; & tres modios annulorū aureorum Carthaginem misit; quos e manibus equitum Romanorum, Senatorum & militum, detraxerat. Interea in Hispania, vbi frater Annibalis Asdrubal remanserat cum magno exercitu, vt eam totam Afris subigeret, a duobus Scipionibus Romanis ducibus vincitur; perditq; in pugna XXXV milia hominū, ex his capiuntur X milia, occiduntur XXV milia. Mittuntur ei a Carthaginensibus ad reparandas vires XII milia peditum, IIII milia equitum, * XX elephanti.

539 * Anno quarto postquam * in Italiam Annibal venit, Marcus Claudius Marcellus consul apud Nolam, ciuitatem Campaniæ, cōtra Annibalem bene pugnauit. Annibal multas ciuitates Romanorum per Apuliam, Calabriā, & Bruttios occupauit: quo tempore etiam rex Macedoniæ *Philippus* ad eum legatos misit, promittens auxilia contra Romanos; sub hac conditione, vt deletis Romanis, ipse quoque contra Græcos ab

Annibale auxilia acciperet. Captis igitur legatis Philippi, & re cognita, Romani in Macedoniam Marcum Valerium Læuinum ire iusserunt; in Sardiniam Titum Mãlium Torquatum proconsulem: nam etiam ea sollicitata ab Annibale, Romanos deseruerat. Ita vno tempore quattuor locis pugnabatur; in Italia, cõtra Annibalem; in Hispaniis, cõtra fratrem eius Asdrubalem; in Macedonia, cõtra Philippum; in Sardinia, contra Sardos, & alterum Asdrubalem Carthaginensem. Is a Tito Manlio proconsule, qui ad Sardiniam missus fuerat, viuus est captus; occisa cum eo duodecim milia, capti mille quingenti; & a Romanis Sardinia subacta. Manlius victor captiuos & Asdrubalem Romam reportauit. Interea etiam Philippus a Læuino in Macedonia vincitur, & in Hispania ab Scipionibus Asdrubal, & Mago tertius
542 frater Annibalis. [10] Decimo anno postquam Annibal in Italiam venerat, P. Sulpicio, Cnæo Fuluio consulibus, Annibal vsque ad quartum miliarium vrbis accessit, equites eius vsq; ad portas. mox consulum cum exercitu venientum metu, Annibal ad Campaniam se recepit. In Hispania a fratre * Asdrubale ambo Scipiones, qui per multos annos victores fuerant, interficiuntur: exercitus tamen integer mansit: casu enim magis erant quam virtute decepti. quo tempore etiam a cõsule Marcello Siciliæ magna pars capta est, quam tenere Afri cœperant: & * nobilissima vrbe Syracusana præda ingẽs Romã perlata est. Læuinus in Macedonia cum Philippo & multis Græciæ populis, & rege * Asiæ Attalo, amicitiam fecit: & ad Siciliam profectus, Annonem quendam Afrorum ducem, apud Agrigentum ciuitatem cum ipso oppido cepit, eumque Romam cum captiuis nobilibus misit; XL ciuitates in deditionem accepit, XXVI expugnauit. ita omni Sicilia recepta, Macedonia fracta, [cũ] ingẽti gloria Romam regressus est. Annibal in Italia

πρὸς τὸν κατὰ τῶν Ἑλλήνων πόλεμον. ἀλλὰ συνέβη τοὺς ἐκ Μακεδονίας πρέσβεις τῷ Ῥωμαϊκῷ περιπεσεῖν στρατῷ· καὶ οὕτως ἐγένετο δήλη τοῖς Ῥωμαίοις ἡ Μακεδονικὴ πρεσβεία. πέμπουσι τοίνυν Λεβῖνον μὲν ἐπὶ Μακεδόνας, Τορκουάτον δὲ ἐπὶ * Σαρδόνα. ἤδη γάρ τοι καὶ αὐτὴ, Ῥωμαίων ἀποστᾶσα, προσκεχωρήκει τοῖς Ἄφροις. τέσσαρας τοίνυν ἐνὶ χρόνῳ πολέμους ἐν διαφόροις τόποις εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι· ἐν Ἰταλίᾳ, πρὸς Ἀννίβαν· ἐν Μακεδονίᾳ, πρὸς Φίλιππον· ἐν Σαρδοῖ, πρός τε τοὺς ἐκ τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ πρὸς Ἀσδρούβαν, ἕτερον Ἄφρων στρατηγόν. τοῦτον Μάλλιος Τορκουάτος ἐζώγρησε μάχῃ, πρότερον ἀποβαλόντα τῆς στρατιᾶς, τῶν μὲν πεσόντων, δέκα χιλιάδας, τῶν δὲ ἀπαχθέντων αἰχμαλώτων, εἰς πεντακοσίους τε καὶ χιλίους. καὶ οὕτω Σαρδόνες μὲν Ῥωμαίοις ἀπεδόθησαν· ὁ δὲ τοῦ πολέμου στρατηγὸς Μάλλιος, ζῶντα τὸν Ἀσδρούβαν εἰσήγαγε τοῖς Ῥωμαίοις. Οὕτω τούτων κεχωρηκότων, νικᾷ καὶ Λεβῖνος τὸν Φίλιππον καὶ οἱ Σκηπίωνες ἐν Ἰσπανοῖς τόν τε Ἀσδρούβαν καὶ Μάγωνα, καὶ αὐτὸν ἀδελφὸν Ἀννίβου. [10] Δεκάτῳ δὲ ἔτει τῆς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν εἰσόδου τῶν Ἀφρῶν, Σουλπίκιος μὲν καὶ Φούλβιος ἦσαν ὕπατοι· Ἀννίβας δὲ, ἐπὶ τὴν πόλιν ἰὼν, ἐν τετάρτῳ τῆς πόλεως ἐστρατοπεδεύσατο σημείῳ, τινὰς τῶν ἱππέων μέχρις αὐτῶν προσεκπέμψας τῶν πυλῶν. τῶν δὲ ὑπάτων μετὰ τῆς στρατιᾶς, ἐπεὶ τὸν τῆς πόλεως ἤκουσαν κίνδυνον, ἐπιστάντων, φοβηθεὶς, ἐπὶ τὴν Καμπανίαν ἐχώρησεν. Ἐντεῦθεν τὰ ἐν Ἰσπανίαις μετάπιπτε πράγματα, καὶ Σκηπίωνες ἄμφω πίπτουσι μαχόμενοι πρὸς Ἀσδρούβαν· οἱ πολλάκις αὐτοῦ κεκρατηκότες· τῷ στρατεύματι δὲ οὐδὲ μία συνέβη βλάβη· ἐπεὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ τύχῃ μᾶλλον ἡττήθησαν, ἢ τῇ περὶ τὸν πόλεμον ῥαθυμίᾳ. Ὑπὸ δὲ τούτοις αὖθις τοὺς χρόνους, * Μάρκελλος τὸ πλεῖστον ἀνεκτήσατο τῆς Σικελίας ὑπὸ τοῖς Ἄφροις ἤδη γεγενημένον, καὶ τὰς Συρακούσας εἷλε πολιορκίᾳ, πολύν τε πλοῦτον ἐκεῖθεν προσεκτήσατο τοῖς Ῥωμαίοις. Τότε καὶ Λεβῖνος πρὸς τὸν Φίλιππον καὶ πολλὰς τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, καὶ πρὸς Ἄτταλόν τινα Ἀσίας βασιλέα σπεισάμενος, ἐπὶ τὴν Σικελίαν ὡρμήθη· Ἄννωνα δὲ τὸν Καρχηδονίων στρατηγὸν, καὶ τὴν Ἀκραγαντίνων πόλιν ἑλὼν, ἣν ἐφρούρει, τὸν μὲν ἅμα τοῖς ἐπισημοτάτοις τῶν αἰχμαλώτων, ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐξέπεμψεν· τεσσαράκοντα δὲ πόλεις τῆς Σικελίας * ἀκούσας ἑλὼν, ἓξ δὲ καὶ εἴκοσι πολιορκίᾳ, οὕτως οἴκαδε ἐπανῆλθε. καὶ τότε πάσης ἐγένοντο Ῥωμαῖοι τῆς Σικελίας δεσπόται. λαμπρὸς οὖν ἐπὶ τούτοις ἐπανῆλθεν ὁ Λεβῖνος. Τούτων ἐν Σικελίᾳ πραττομένων, Ἀννίβας ἐν Ἰταλίᾳ τῷ τε

ὑπάτῳ

ὑπάτῳ Φουλβίῳ καὶ τῷ στρατεύματι προσπεσὼν ἐξαπιναίως, ὀκτὼ χιλιάδας αἱρεῖ, καὶ τὸν ὕπατον. Ἐν δὲ ταῖς Ἱσπανίαις, μετὰ τὴν τῶν Σκηπιώνων τελευτὴν, οὐκ ὄντος ἡγεμόνος τῷ στρατεύματι, πέμπεται * Σκηπίων ἕτερος, ὁ καλούμενος Πούβλιος, παῖς Σκηπίωνος τοῦ πρότερον ἐκεῖ πεπολεμηκότος, γεγονὼς μὲν ἔτη τέσσαρα καὶ εἴκοσι, τῶν δὲ κατ' αὐτὸν καὶ τῶν ἐφεξῆς ἁπάντων ἄριστος. οὗτος εὐθὺς ἐκ προοιμίων αἱρεῖ Καρχηδόνα τὴν ἐν Ἱσπανίαις, ὁμώνυμον τῇ μητροπόλει τῆς Ἀφρικῆς· * αἱρεῖ δὲ καὶ τὸ χρυσίον ἅπαν καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὴν λοιπὴν τοῦ πολέμου παρασκευὴν τῶν Ἄφρων, αὐτόθι κειμένην ὡς ἐν ὀχυρῷ χωρίῳ· καὶ τοὺς ὁμήρους δὲ συμπάντας, οὓς ἐκ τῶν ἐπισήμων γενῶν ἐτύγχανεν Ἀννίβας εἰληφὼς, τούτοις τὴν τῆς γῆς ἀσφαλιζόμενος κτῆσιν. γίνεται δὲ καὶ ὁ Μάγωνος ἐπ' αὐτῆς, ὃς ἦν ἀδελφὸς (ὡς ἔφην) Ἀννίβου. Ῥωμαῖοι μὲν οὖν, τήν τε λείαν ἅπασαν καὶ Μάγωνα δεξάμενοι, λαμπρὰν ἦγον ἑορτήν· ὁ δὲ Σκηπίων, προσαγόμενος τοὺς Ἱσπανοὺς, ἅπασιν ἀπέδωκε τοὺς ὁμήρους· καὶ τοῦτο πάντας ἐποίησε τοὺς Ἱσπανοὺς, ὥσπερ ἐκ μιᾶς γνώμης, * προσθέσθαι Σκηπίωνί τε καὶ Ῥωμαίοις. μετὰ ταῦτα συμμίξας τοῖς Ἄφροις, τρέπει μὲν τὸν Ἀσδρούβαν εἰς φυγὴν, πολὺν δὲ καὶ ἐκ ταύτης τῆς μάχης ἀνείλετο πλοῦτον. '' Οὕτω τῶν Ῥωμαϊκῶν διακειμένων, Φάβιος ὕπατος καταστὰς, ὑπηγάγετο Τάραντα, ἐν ᾗ πάντα τὸν ἐκ τοῦ πολέμου πλοῦτον παρακαταθέμενος ἐτύγχανεν Ἀννίβας. ἀνεῖλε δὲ καὶ τὸν ὑφηγεμόνα αὐτοῦ Καρθάλωνα· καὶ πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν, οὓς εἷλεν ἐν τῇ μάχῃ ζῶντας, ἀπέδοτο· καὶ τὴν λοιπὴν πᾶσαν λείαν διένειμε τῷ στρατῷ, τὰ τιμήματα τῶν * πεπραγμένων αἰχμαλώτων * μόνων τῷ Ῥωμαϊκῷ καθοσιώσας ταμιείῳ. Τούτοις τοῖς τοῦ Φαβίου ἔργοις αἱ πρὸς Ἀννίβαν * τῆς Ἰταλίας πόλεις, μετετίθεντο αὖθις ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίους, τῶν οἰκούντων αὐτὰς κἀνταῦθα τοὺς πλημμελοῦντας ἀπολιπόντων. Τῷ δὲ μετὰ * τοῦτον ἐνιαυτῷ Σκηπίων ἐν * Ἱσπανοῖς αὐτός τε μεγαλουργῶν, καὶ τὸν ἀδελφὸν Λούκιον Σκηπίωνα συνεργὸν ἔχων, ἑβδομήκοντα πόλεις ἀνέλαβεν, αἳ προσκεχωρήκεσαν τοῖς Ἄφροις. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς Ἰταλίας οὐκ ἦν ὅμοια τὰ Ῥωμαίων, Μαρκέλλου περιπεσόντος ἐνέδραις, ἃς ἔστησεν Ἀννίβας, καὶ τὴν τελευτὴν οὕτω δεξαμένου. '' Σκηπίων δὲ, τρίτον ἔτος ἤδη τὰ κατὰ τοὺς Ἱσπανοὺς διοικῶν, προσέθηκε μεγάλοις μείζονα. τὸν γὰρ βασιλέα τῶν Ἱσπανῶν μεγάλῃ νικήσας μάχῃ, μετὰ ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἐσπείσατο. καὶ πρῶτος οὗτος ὁμήρων οὐκ ἐδεήθη· τοσοῦτον ἐθάρρει τοῖς ἔργοις. '' Ταῦτα γνοὺς Ἀννίβας, ἀπέγνω τῶν Ἱσπανῶν, ὡς οὐδενὸς ἀνθέξοντος Σκηπίωνι· καὶ μεταπέμπεται τὸν ἀδελφὸν Ἀσδρούβαν εἰς Ἰταλίαν μετὰ πάσης στρατιᾶς. ὃς

Cnæum Fuluium consulē subito aggressus, cum octo milibus hominum interfecit. Interea ad Hispanias, vbi occisis duob. Scipionibus nullus Romanus dux erat, Publius Cornelius Scipio mittitur, filius Publii Scipionis, qui ibidem bellum gesserat, annos natus quattuor & viginti; vir Romanorum omniū & sua ætate, & posteriori tempore fere primus. Is Carthaginem Hispaniæ capit; in qua omne aurum & argentum, & belli apparatum Afri habebant; nobilissimos quoq; obsides, quos ab Hispanis acceperant: Magonem etiam fratrem Annibalis ibidem capit; quem Romam cum aliis mittit. Romæ ingens lætitia post hunc nuntium fuit. Scipio Hispanorum obsides parentibus reddidit. quare * omnes fere Hispani vno animo ad eum transierunt. Post quę Asdrubalem Annibalis fratrem, victum fugat, & prædam maximam capit. '' Interea in Italia con- 544
sul * Q. Fabius Maximus Tarentum recepit; in qua ingentes copiæ Annibalis erāt: ibi etiam ducem Annibalis Carthalonem occidit, XXV milia [hominum] captiuorum vendidit; prædam militibus dispertiuit, pecuniam hominum venditorū ad fiscum retulit. Tum multæ ciuitates Romanorum, quæ ad Annibalē transierant prius, rursus se Fabio Maximo * reddiderunt. Insequēti anno Scipio in Hispania egregias res egit, & per se, & per fratrem suum Lucium Scipionem; septuaginta ciuitates recepit. In Italia tamen male pugnatum est. Nam Claudius Marcellus consul ab Annibale occisus est. '' Tertio anno postquam Scipio ad Hispanias profectus fuerat, rursus res inclytas gerit: regem Hispaniarum magno prœlio victum, in amicitiam accepit, & primus omnium a victo obsides non poposcit. '' Desperans Annibal Hispanias contra Scipionē diutius posse retineri, fratrem suum Asdrubalem ad Italiam cum omnibus copiis euocauit. Is veniens eodem

itinere quo etiam Annibal venerat, à
546 consulibus Appio Claudio Nerone,
& Marco Liuio Salinatore, apud Se-
nam Piceni ciuitatẽ, in insidias com-
positas incidit: strenue tamẽ pugnans
occisus est; ingentes eius copiæ ca-
ptæ aut interfectæ sunt; magnũ pon-
dus auri atque argenti Romam rela-
tum. * Post hæc Annibal diffidere
iam de belli cœpit euentu; Romanis
ingens animus accessit. Itaque & ipsi
euocauerunt ex Hispania Publium
Cornelium Scipionem. Is Romam
547 cum ingenti gloria venit. [14] Quin-
to Cæcilio, Lucio Valerio consuli-
bus, omnes ciuitates quæ in Bruttiis
ab Annibale tenebantur, Romanis se
548 tradiderunt. [15] Anno quartodeci-
mo postquã in Italiam Annibal ve-
nerat, Scipio, qui multa in Hispania
bene egerat, consul est factus, & in
Africam missus: cui viro diuinũ quid-
dã inesse existimabatur; adeo vt pu-
taretur etiam cum numinibus habe-
re sermonem. Is in Africa cõtra An-
nonem ducem Afrorum pugnat, ex-
ercitum eius interficit. Secundo prœ-
lio castra cepit, cum [b] quattuor milib.
& quingentis militibus; XI milibus
occisis. Syphacẽ Numidię regẽ, qui se
Afris cõiunxerat, capit, & castra eius
inuadit. Syphax cũ nobilissimis Nu-
midis, & infinitis spoliis, Romam ab
Scipione mittitur. qua re audita, o-
mnis fere Italia Annibalẽ deserit: ipse
a Carthaginẽsibus redire in Africam
iubetur, quam Scipio vastabat. [16] Ita
anno septimodecimo ab Annibale
Italia liberata est: [quã flẽs dicitur re-
liquisse.] Legati Carthaginensiũ pacẽ
a Scipione petiuerũt: ab eo ad Sena-
tum Romã missi sunt: quadraginta &
quinq; * dieb. induciæ datę sunt, quo-
usq; Romam ire & regredi possent: &
triginta milia pondo argẽti ab his ac-
cepta sunt. Senat⁹ ex arbitrio Scipio-
nis pacẽ iussit cum Carthaginensibus
fieri. Scipio his conditionib. dedit, ne
amplius quã triginta naues haberent,
& quingenta milia pondo argenti da-
rent, captiuos & perfugas redderent.

ταῖς ὁδοῖς χρώμενος ταῖς ὑπὸ Αννίβου προωδευμέναις, ἐνεδρευθεὶς ὑπὸ τῶν ὑπάτων, * Ἀππίου τε Κλαυδίου Νέρωνος, καὶ * Λιβίου τοῦ Σαλινάτορος, περὶ τὴν Σέναν τοῦ * Ποικίλου πόλιν, μετὰ πολλὴν τὴν ἐν τῷ πολέμῳ πόνον καὶ ἣν ἐπεδείξατο μαχόμενος ἀνδρείαν, αὐτός τε πίπτει, καὶ τῆς στρατιᾶς ἁπάσης οἱ νενικηκότες ἐγένοντο κύριοι, πρὸς δὲ καὶ χρυσίου καὶ ἀργύρου πολλῶν ταλάντων· ἃ καὶ Ῥωμαίους ἐξέπληξεν. Ἐντεῦθεν ἤρξατο λοιπὸν Αννίβας μὲν οὐκ ἀγαθὰς ἔχειν περὶ τοῦ πολέμου τὰς προσδοκίας· τοῖς Ῥωμαίοις δὲ ηὐξήθη τὸ τῶν ἐλπίδων· καὶ μετακαλοῦνται πρὸς ἑαυτοὺς τὸν Σκηπίωνα. καὶ ὁ μὲν παραγίνεται λαμπρὸς ἐπὶ μεγάλοις ὡς εἰκὸς ἔργοις. [14] Καικιλίῳ δὲ καὶ Οὐαλερίῳ τοῖς ὑπάτοις πᾶσαι Βρεττίων αἱ πόλεις, ὑπὸ τῶν οἰκούντων παρεδόθησαν. [15] Αννίβας μὲν οὖν τέταρτον καὶ δέκατον ἦγεν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας ἔτος. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Σκηπίων ὕπατος χειροτονεῖται, ὁ τὰ μέγιστα ἐν Ἰσπανοῖς ἐργασάμενος· καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἀφρικὴν ἐκπλεῖ, πείσας Ῥωμαίους ὡς χρὴ μεταστῆσαι τὰ δυσχερῆ τῆς μάχης εἰς τὴν πολεμίαν. * οἷα γὰρ ἐπιπνοίᾳ ἐπιστεύετο, τοσαῦτα κατώρθου· καί τις ἦν λόγος ὡς ἄρα καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς αὐτῷ γίγνοιτο συνουσία. τῆς οὖν Ἀφρικῆς ἐπιβὰς, Ἄννωνι συνέμιξε τῷ στρατηγῷ. καὶ προτέρᾳ μὲν συμπλοκῇ τὴν * στρατείαν αὐτοῦ διέφθειρε πανωλεθρίᾳ· δευτέραν δὲ εἰς χεῖρας ἐλθὼν, ἐκβάλλει τῆς παρεμβολῆς αὐτόν· καὶ ταύτης γίνεται κύριος σὺν τοῖς φύλαξι, τετρακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις ἀνδράσιν. οἱ δὲ πεσόντες, ἦσαν ἕνδεκα χιλιάδες. αἱρεῖ δὲ καὶ Σύμφακιν * τὸν Νομάδων βασιλέα, συμμαχοῦντα τοῖς Ἄφροις· καὶ γίνεται καὶ ταύτης τῆς παρεμβολῆς κύριος. καὶ τὸν μὲν Σύμφακιν εἰς τὴν Ῥώμην ἐξέπεμψε μετὰ Νομάδων τῶν ἐπιφανεστάτων, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ πολέμου λαφύρων, καὶ ἀριθμὸν καὶ πολυτέλειαν παριόντων. Γνωσθέντων δὲ τῶν κατὰ Ἀφρικὴν Σκηπίωνος ἔργων, πᾶσα μὲν λοιπὸν Ἰταλία τὸν Αννίβαν ἀπέλιπεν· αὐτὸς δὲ ὑπὸ Καρχηδονίων * κατεκλήθη, τῆς πολιορκίας αὐτοὺς πιεζούσης. [16] * Ἑπτακαιδεκάτῳ τοίνυν ἐνιαυτῷ τῆς Ἰταλίας Αννίβας ἀπεχώρησε· καὶ τότε πρεσβεύονται παρὰ τὸν Σκηπίωνα Καρχηδόνιοι. ὁ δὲ, ἀναπέμπει πρὸς Ῥωμαίους, πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀνακωχὴν δοὺς τῷ πολέμῳ, ὡς ἂν ταύταις ἐπελθεῖν γένοιτο ῥᾴδιον· καὶ τοῦδε αὐτῷ μισθὸς ἦν τριῶν μυριάδων ἀργυρίου σταθμός. δεξαμένη τοίνυν ἡ σύγκλητος τὴν πρεσβείαν, κύριον ποιεῖται τῶν σπονδῶν τὸν Σκηπίωνα· καὶ τίθεται ταῦτα· ἐφ᾽ ᾧτε μὴ πλείους ἢ τριάκοντα ναῦς ἔχειν Καρχηδονίους· καὶ δοῦναι Ῥωμαίοις ὑπὲρ τῶν σπονδῶν, πεντήκοντα μυριάδων ἀργυρίου σταθμόν· τοὺς αἰχμαλώτους δὲ ἅπαντας καὶ τοὺς προσηλύτους ἀποδοῦναι.

[17] Ταύτας

Ταύτας τὰς σπονδὰς συνετάραξεν ἐπιστὰς Αννίβας· καὶ πολλὰ ἔργα πολεμίων Ἄφροι διεπράττοντο· ὥστε καὶ τοὺς πρέσβεις αὐτῶν, ἐκ τῆς Ῥώμης ἐπανιόντας, ὑπὸ τῆς μετὰ Σκηπίωνος στρατιᾶς συλληφθῆναι. ἀλλ' ὁ Σκηπίων αὖθις διαφῆκε, καὶ συνάπτει μάχην πρὸς τὸν Αννίβαν. ἡττηθεὶς δὲ Αννίβας ἐν ἁπάσαις ταῖς συμπλοκαῖς, γίνεται καὶ αὐτὸς ἱκέτης ὑπὲρ εἰρήνης. αἱ σπονδαὶ ἀνελήφθησαν ἐφ' οἷς ἐγένοντο τὴν ἀρχὴν, προστεθέντων, ὅτι δὴ τὴν ἀρχὴν παρεσπόνδησαν, ἀργυρίου λιτρῶν εἰς δέκα μυριάδας. ἀλλ' οὐκ ἐδέξαντο τὴν προσθήκην οἱ Καρχηδόνιοι, προσέταξαν δὲ τὸν Αννίβαν πολέμῳ κρίνεσθαι. ἐπῆλθε τοίνυν αὐτός τε Σκηπίων τῇ Καρχηδόνι, καὶ Μασινίσσας ἕτερος Νομάδων βασιλεὺς, φίλος καὶ σύμμαχος τῷ Σκηπίωνι γεγενημένος. μελλούσης δὲ κινεῖσθαι τῆς μάχης, ἐβουλήθη κατασκοπῆσαι τὸ στρατόπεδον τὸ Ῥωμαϊκὸν Αννίβας, καὶ πέμπει κατασκόπους. τούτους ἑλὼν ὁ Σκηπίων, ἐπιδειχθῆναί τε αὖθις προσέταξε τὸ στράτευμα καὶ τὴν ἄλλην τοῦ πολέμου παρασκευὴν, δειπνήσαντας δὲ ἀφεθῆναι, μηνύσοντας ἃ παρ' *τεθέαντο. Ὡς δ' ἐστήκεσαν χωρῶν, τὰ μὲν τῆς παρατάξεως ἦν ἄξια θαυμάσαι, δύο στρατηγοῖν ἀρίστοιν τὰ στρατεύματα ταττόντοιν. ὡς δὲ τὸ ἔργον *ἤρξατο, νικᾷ τε ὁ Σκηπίων, καὶ μικροῦ ζῶντα τὸν Αννίβαν αἱρεῖ. ἀλλ' ὁ μὲν σὺν τέτταρσιν ἱππεῦσι διεσώθη· πλοῦτος δὲ, ὅσος οὔπω πρότερον, ἐν τῇ παρεμβολῇ κατελήφθη τῶν πολεμίων, εἴκοσι μὲν *μυριάδων ἀργυρίου, χρυσίου δὲ ὀκτὼ σταθμός· ἐσθήματά τε πολλὰ καὶ πολυδάπανα. Οὗτος ὁ πόλεμος ἐκύρωσε τὰς σπονδάς· καὶ πρὸς τὴν Ῥώμην ἐπανῆκεν ὁ Σκηπίων, καὶ *τὴν νίκην ἐθριάμβευσεν, Ἀφρικανός τε ἐπεκλήθη, τῆς ἑαυτοῦ νίκης γενόμενος ἐπώνυμος. Ἐτελεύτησε δὲ ὁ πόλεμος οὗτος, ἐννάτῳ καὶ δεκάτῳ ἐνιαυτῷ.

17 Interim Annibale veniente ad Africam, pax turbata est, multa hostilia ab Afris facta sunt: legati tamen eorum ex vrbe venientes, a Romanis capti sunt, & iubente Scipione dimissi. Annibal quoq; frequentibus prœliis victus a Scipione, petit etiam ipse pacem. Cum ventum esset ad colloquium, iisdem conditionibus data est, quibus prius: * addita quingentis milibus pondo argenti, c milia librarum propter nouam perfidiam. Carthaginensibus cõditiones displicuerunt, iusseruntq; Annibalem pugnare. Infertur a Scipione, & Masinissa, alio rege Numidarum, qui amicitiam cum Scipione fecerat, Carthagini bellum. Annibal tres exploratores ad Scipionis castra misit: quos captos Scipio circũduci per castra iussit, ostendique eis totum exercitum: mox etiam prandium dari, dimittiq;, vt renuntiarent Annibali quæ apud Romanos vidissent. Interea prœlium ab vtroque duce instructum est, quale vix vlla memoria fuit; quum peritissimi viri copias suas ad bellum educerent. Scipio victor recedit, pene ipso Annibale capto: qui primum cum multis equitibus, deinde cum xx, postremo cum quattuor euasit. Inuenta in castris Annibalis argenti pondo viginti milia, auri * octingenta, cetera * supellectili copiosa. Post id certamen pax cum Carthaginensibus facta est. Scipio Romam rediit, ingenti gloria triumphauit, atque *Africanus* ex eo appellari cœptus est. Finem accepit secundum Punicum bellum, post annum nonum decimum quam cœperat.

ΒΙΒΛΙΟΝ δ'.

Τὰ μὲν οὖν Ἄφρων ὑπὸ Ῥωμαίοις ἦν. ἠκολούθησε δὲ ὁ Μακεδονικὸς πόλεμος, ὁ πρὸς τὸν βασιλέα Φίλιππον, πρώτῳ καὶ πεντηκοστῷ καὶ πεντακοσιοστῷ τῆς πόλεως ἔτει. πρὸς ὃν Τίτος Κυίντιος *Φλαμίνιος ἐκπεμφθεὶς, νικᾷ τε αὐτὸν, καὶ τίθεται σπονδάς· ὥστε καὶ τῶν πόλεων αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν Ἑλληνικῶν, αἳ προσκεχωρήκεσαν Ῥωμαίοις παρὰ τὸν τοῦ πολέμου καιρόν· καὶ τοὺς αἰχμαλώτους [καὶ τοὺς] προσήλυδας ἀποδοῦναι· καὶ μὲν

LIBER IIII.

TRANSACTO Punico bello, secutum est * *Macedonicum* cõtra Philippum regem. Quingentesimo & quinquagesimo primo anno ab vrbe condita, T. Quintius * Flaminінus aduersus Philippum * regem mittitur: prospere gessit: pax ei data est his legibus; ne Græciæ ciuitatibus, quas Romani contra eum * defenderant, bellum inferret; [vt] captiuos & trásfugas redderet; quin- 551 555

quaginta* solum naues haberet, reliquas Romanis redderet: per annos decem quaterna milia pondo argenti præstaret; & [obsidem daret] filium suum Demetrium. [2] T. Quintius etiam Lacedæmoniis intulit bellum; ducem eorum Nabidem vicit; & quibus voluit conditionibus, in fidem accepit: ingenti gloria duxit ante currum nobilissimos obsides, Demetrium Philippi filium, & Armenem Nabidis.
561 [3] Transacto bello Macedonico, secutum est *Syriacum* contra
562 tra Antiochum regem, P. Cornelio Scipione, * Marco Acilio Glabrione consulibus. Huic Antiocho Annibal se iunxerat; Carthaginē patriam suam, metu ne Romanis traderetur, relinquens. Marcus Acilius Glabrio in Achaia bene pugnauit. Castra regis Antiochi nocturna pugna capta sunt; ipse fugatus. Philippo, quia cōtra Antiochum Romanis auxilio fuisset, filius Demetrius redditus est.
563 [4] L. Cornelio Scipione, * C. Lelio cōsulibus, Scipio Africanus fratri suo Lucio Cornelio Scipioni consuli, legatus cōtra Antiochum profectus est. Annibal, qui cum Antiocho erat, nauali prœlio victus est. Ipse postea Antiochus, circa Sipylum [&] Magnesiam Asiæ ciuitatem, a consule Cornelio Scipione ingenti prœlio fusus est. Auxilio fuit Romanis in ea pugna Eumenes, Attali regis frater; qui Eumeniā in Phrygia condidit. quinquaginta milia peditum, * tria equitum, eo certamine ex parte regis occisa sunt. Tum rex [Antiochus] pacē petit: [quæ] iisdem conditionibus datur a Senatu, quamquam victo, quibus ante offerebatur; vt ex Europa & Asia recederet, atque intra Taurum se contineret; decem milia talentorum, & viginti obsides præberet; Annibalem concitatorē belli dederet. Eumeni regi donatæ sunt à Senatu omnes Asiæ ciuitates quas Antiochus bello perdiderat: & Rhodiis, qui auxilium Romanis contra regem Antiochum tulerant, multæ vrbes concessæ sunt.

πλείους ἔχειν πεντήκοντα νεῶν· τὰς δὲ λοιπὰς ἁπάσας παραδοῦναι· ὡς δὲ καὶ τοῖς ἑξῆς ἐνιαυτοῖς διδόναι φόρον ἐτήσια τετρακισχίλια τάλαντα ἀργυρίου· καὶ προσέτι τὸν Δημήτριον ὅμηρον παραδοῦναι. [2] Μεταστήσας δὲ ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ὁ Φλαμίνιος τὴν στρατιὰν, κρατεῖ τε αὐτῶν μάχῃ, καὶ τὸν στρατηγὸν αἱρεῖ· καὶ συνθήκας ἃς ἐβουλήθη ποιησάμενος ὑπὸ σπονδ , θριαμβεύων εἰς τὴν Ῥώμην εἰσῆλθε, προτρεχόντων αὐτοῦ τοῦ ἅρματος, Δημητρίου τε τοῦ Φιλίππου παιδὸς, καὶ Ἀρμένου τοῦ Νάβιδος. [3] Οὕτω καὶ τῶν Μακεδονικῶν καὶ τῶν Λακωνικῶν ἡσυχασάντων, πρὸς Ἀντίοχον τὸν βασιλεύοντα Συρίας ἀνήφθη πόλεμος. ὕπατοι δὲ ἦσαν Πούβλιος Κορνήλιος Σκηπίων, καὶ Μάρκος Ἀκίλιος Γλαβρίων. συνεμάχει δὲ τῷ μὲν Ἀντιόχῳ παρελθὼν ἐκ τῆς Καρχηδόνος Ἀννίβας, (δέος γὰρ αὐτὸν ἐξήγαγε τῆς πατρίδος, ὡς Ῥωμαίοις ἐκδοθησόμενον) Ῥωμαίοις δὲ ὁ Μακεδόνων Φίλιππος. γίνεται δὲ νυκτομαχία κατὰ τὴν Ἀχαΐαν, ὑφ' ἡγεμόνι τῷ Γλαβρίωνι· καὶ τῆς μὲν παρεμβολῆς τοῦ βασιλέως οἱ Ῥωμαῖοι γίγνονται κύριοι· φεύγει δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ λοιπὸν τῆς βασιλείας· Φιλίππῳ δὲ Δημήτριος παῖς ἀπεδόθη τῆς συμμαχίας χάριν. [4] Τούτοις διαδέχονται τοὺς ὑπάτους, Λούκιος Κορνήλιος Σκηπίων, (ἀδελφὸς ὢν τοῦ κληθέντος Ἀφρικανοῦ· καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ χειροτονεῖται λεγάτος) καὶ Γάιος Λέλιος· καὶ φέρεται κλήρῳ τὰ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ἀντίοχον, ἐπὶ τὸν Σκηπίωνα. καὶ πρότερον μὲν ναυμαχίᾳ τῆς βασιλικῆς ἐκράτησε στρατιᾶς· (ἡγεμόνα δὲ εἶχεν Ἀννίβαν ὁ στόλος) ἔπειτα δὲ καὶ αὐτὸν Ἀντίοχον ἐν Μαγνησίᾳ τῇ πρὸς Σιπύλῳ τῆς Ἀσίας, νικᾷ τε, καὶ εἰς φυγὴν τρέπεται. κοινωνὸς δὲ αὐτῷ ταύτης ἐγένετο τῆς μάχης Εὐμένης, Ἀττάλου τοῦ τῆς Ἀσίας βασιλέως ἀδελφὸς, ὃς ἐπώνυμον ἑαυτῷ πόλιν ἐδείματο τὸ Εὐμένιον. ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ πέντε μυριάσι πεζομάχων, καὶ τρισχιλίοις ἱππεῦσιν, ἥττων ὁ βασιλικὸς ἐγένετο στρατός. αἰτεῖ τοίνυν εἰρήνην Ἀντίοχος, καὶ δίδωσιν ἡ σύγκλητος, ἐφ' αἷς καὶ πρότερον προὔτεινε συνθήκαις, οὐ βαρύνασα τὰς σπονδὰς ὡς ἡττημένῳ. αἱ συνθῆκαι δὲ εἶχον ὧδε· τῆς μὲν Εὐρώπης αὐτὸν καὶ τῆς Ἀσίας ἀποχωρεῖν ἁπάσης· μένειν δὲ ἐπὶ τῶν ἐντὸς τοῦ Ταύρου πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον· εἰσενέγκαι δὲ μύρια τάλαντα, καὶ ὁμήρους εἴκοσι παραδοῦναι· τόν τε Ἀννίβαν ἐκδοῦναι, ὡς τῶν ταραχῶν ἐκείνων τε καὶ αὖθις αἰτιώτατον. Τὰ μὲν πρὸς Ἀντίοχον τάδε. Εὐμένει δὲ, τῆς συμμαχίας χάριν, ἐδωρήθησαν αἱ πόλεις τῆς Ἀσίας, ἃς ἐξέλειπε κατὰ τὰς σπονδὰς Ἀντίοχος. Ῥοδίοις τε, καὶ αὐτοῖς συμμεμαχηκόσι, πολλαὶ τῶν πόλεων ὑπ' ἀρχὴν ἐπετράπησαν.

ὁ δὲ Σκιπίων ἐπὶ τούτοις τοῖς ἔργοις ἐθριάμβευσε, κλησάμενος καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῶν κατορθωθέντων ὄνομα· τοῦτο δὲ ἦν Ἀσιατικός. [5] Σπουρίου δὲ Ποσουμίου Ἀλβίνου, καὶ Κοΐντου Μαρκίου Φιλίππου τὴν ὑπατείαν* εἰσδεξαμένων, Φούλβιος μὲν κατὰ Αἰτωλῶν ἐθριάμβευσεν· Ἀννίβας δέ, ἀσθενέστερον τὸν Ἀντίοχον ὁρῶν, καταφεύγει πρὸς Προυσίαν, τὸν Βιθυνῶν βασιλέα. αἰτούντων δὲ αὐτὸν Ῥωμαίων διὰ τοῦ *Φλαμινίου, παραχρῆμα ἐξεδόθη· καὶ φόβῳ τῆς τιμωρίας, φάρμακον σπάσας, ἀπεθνήσκει· καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν Λιβύσσῃ, τῆς Βιθυνίας χωρίῳ· καὶ ὁ τάφος ἐς τόδε ὁρᾶται. [6] Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον, Φίλιππος μὲν ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας· ὁ δὲ τούτου παῖς, (Περσεὺς ἦν ὄνομα αὐτῷ) ἐτυράννησε κατὰ Ῥωμαίων, πολλὴν συλλέξας στρατιάν, συμμαχικόν τε οὐ μικρόν. Κότυν τε γὰρ τὸν Θρᾳκῶν βασιλέα, καὶ Γέντιον τὸν Ἰλλυριῶν, προσεκέκλητο. παρασκευὴ τοίνυν ἦν ἑκατέρωθεν ἄπορος· Ῥωμαίοις ἐπικουρούντων Εὐμένους τε ὃς τῆς Ἀσίας ἐκράτει, καὶ τοῦ Καππαδοκῶν βασιλέως *Ἀριαράθου, καὶ τῆς Συρίας Ἀντιόχου, καὶ Πτολεμαίου τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ Μασινίσσου τοῦ Νομάδος. Προυσίας γάρ, εἰ καὶ κηδεστὴς ἦν ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ Περσέως, ἑκατέροις γε ὅμως αὐτὸν ἴσον παρεῖχεν. ἡγεῖτο δὲ τῆς Ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς Πούβλιος Λικίνιος ὕπατος, τοῦτον αὐτῷ τὸν πόλεμον ἀποκληρώσαντος τοῦ δήμου· καὶ νικᾶται τῇ μάχῃ. καίτοι νενικηκὼς ὁ Περσεύς, εἰρήνην ἐπαγγείλας παρὰ τῶν Ῥωμαίων, διήμαρτεν. ὁ γὰρ δῆμος οὐκ ἔφη δώσειν, εἰ μὴ καὶ αὐτὸς ἑαυτόν, καὶ τοὺς αὑτοῦ πάντας, ἐκδοίη τοῖς* αὐτοῦ παρασπονδουμένοις. Δεύτερος οὖν ἐπ' αὐτὸν πέμπεται Λούκιος Αἰμίλιος Παῦλος· καὶ Γάϊος *Ἄννιος ἑτέρῳ στρατεύματι ἐπὶ τὸν Ἰλλυριὸν Γέντιον. ὁ μὲν οὖν Γέντιος ἅμα τε συνέμιξε καὶ ἡττήθη· καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἑαυτὸν παρέδωκεν* αὐτῇ μητρί, καὶ γαμετῇ, καὶ παισὶ δύο, καὶ δὴ καὶ ἀδελφῷ· καὶ τὸ ἔθνος πᾶν ἐκτήθη. ἐγένετο δὲ τὸ ἔργον *ἡμέραις τριάκοντα· ἔφθασέ τε τὴν τῆς συμπλοκῆς ἡ τῆς νίκης ἀκοή. [7] Παῦλος δέ, *τρίτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ Σεπτεμβρίου συμμίξας τῷ Περσεῖ, διέφθειρε μὲν αὐτοῦ χιλιάδας εἴκοσι τοῦ πεζοῦ· ἐκεῖνον* δὲ ἐδίωξε μετὰ τοῦ ἵππου αὐτοῦ, οὐδὲ ἑκατὸν ἀποβαλὼν τῶν μαχομένων. αἱ μὲν οὖν πόλεις, εὐθὺς προσεχώρησαν Ῥωμαίοις. ὁ Περσεὺς δέ, καὶ ὑπὸ τῶν συμπεφευγότων *καταλειφθείς, ἑαυτὸν παρέδωκε Ῥωμαίοις· καὶ ὁ Παῦλος

Scipio Romam rediit, ingenti glo-
ria triumphauit: nomen & ipse, ad
imitationem fratris,* *Asiatici* acce-
pit, quia Asiam vicerat; sicuti frater
ipsius propter Africam domitam, *A-*
fricanus appellabatur. [5] Spurio Po- 567
stumio Albino,* Q. Marcio Philippo
consulibus, Marcus Fuluius de *Aeto-*
lis triumphauit. Annibal, qui victo
Antiocho, ne Romanis traderetur, 566
ad Prusiam Bithyniæ regem fugerat,
repetitus etiam ab eo est per Titum
Quintium Flamininum: & cum tra-
dendus Romanis esset, venenum bi-
bit, & apud Libyssam in finibus Ni-
comedensium sepultus est. [6] Phi-
lippo rege Macedoniæ mortuo, qui
& aduersum Romanos bellum ges-
serat, & postea Romanis contra An- 581
tiochum auxilium tulerat, filius eius
**Perseus* in Macedonia rebellauit, in-
gentibus copiis ad bellum paratis.
Nã adiutores habebat *Cotyn Thra-
ciæ regem; Illyrici [regem,] Gentium
nomine. Romanis autem in auxilio
erant Eumenes Asiæ rex, Ariarathes
Cappadociæ, Antiochus Syriæ, Pto-
lemæus Ægypti, Masinissa Numidiç.
Prusias autem [rex] Bithyniæ, quam-
quam sororem Persei vxorem habe-
ret, vtrisque se æquum præbuit.
Dux Romanorum P. Licinius *con-
sul, contra eum missus est, & a rege
graui prœlio victus: neq; tamen Ro-
mani, quamquã superati, regi peten-
ti pacem præstare voluerunt; nisi his
cõditionibus; vt se & suos Senatui &
populo Romano dederet. Mox mis-
sus cõtra eũ Lucius Æmilius Paulus
consul; & in Illyricũ * Caius Anicius
prætor cõtra Gentium. sed Gẽtius fa-
cile vno prœlio victus, mox se dedi-
dit. Mater eius & vxor, & duo filii,
*frater quoq; eius, simul in potestatẽ
Romanorum venerũt. Ita bello intra
XXX dies perfecto, ante cognitũ est
Gentium victũ, quã cœptum bellum
nuntiaretur. [7] Cũ Perseo aũt Æmi-
lius Paulus cõsul tertio nonas Septẽ-
bris dimicauit; vicitq; eũ, viginti mi-
libus peditũ eius occisis: equitatus cũ
rege *fugit integer; Romanorum c
milites amissi sunt: vrbes Macedoniæ
omnes quas rex tenuerat, Romanis
se dediderunt. ipse rex, cum desere-
retur ab amicis, venit in Pauli potesta-
tem. sed honorẽm ei Æmilius Paulus

consul nō quasi victo habuit. nam & volentē ad pedes sibi cadere non permisit; * sed iuxta se in sella collocauit. Macedonibus & Illyriis hæ leges * a Romanis datæ; vt liberi essent, & dimidium eorū tributorum præstarent quæ regibus præstitissent: [vt appareret] Populum Romanū pro æquitate magis quam auaritia dimicare. atque in conuentu * finitimorū populorum Paulus * hæc pronuntiauit: & legationes multarum gentium, quæ ad eum venerant, * magnificentissimo pauit conuiuio; dicens. Eiusdem hominis esse debere & bello vincere, & [in] conuiuii apparatu elegantem esse. Mox septuaginta ciuitates Epiri, quæ * rebellarant, cepit: prædam militibus distribuit: Romā ingenti pompa rediit, in naue Persei; quæ inusitatæ magnitudinis fuisse traditur: adeo vt XVI ordines dicatur habuisse remorum. Triumphauit autem magnificentissime in curru aureo cum duobus filiis, vtroque latere adstantibus. ducti sunt ante currum duo regis filij, & ipse Perseus, XLV annos natus. Post eum etiā [C.] Anicius de Illyriis triumphauit: Gentius cū fratre & filiis ante currum ductus est. Ad hoc spectaculum reges multarum gentium Romam venerunt: inter alios venit etiam Attalus atq; Eumenes Asiæ reges, & Prusias Bithyniæ. magno honore * accepti sunt: & permittēte Senatu [dona] quæ attulerunt, in Capitolio posuerūt. Prusias etiam filium suum Nicomedem Senatui cōmendauit. * Insequente anno Lucius Memmius in * Lysitania bene pugnauit. Marcellus postea consul res ibi-
604 dem prospere gessit. * Tertium deinde bellum cōtra *Carthaginem* suscipitur, sexcentesimo & altero ab vrbe condita anno, * L. Manlio Censorino, & Marco Manilio cōsulibus, anno LI postquā secundum Punicum [bellum] transactum erat. Hi profecti, Carthaginem oppugnauerunt. Contra eos Asdrubal dux Carthaginensium dimicabat. * Famea dux alius, equitatui Carthaginensium præerat. Scipio tunc, Scipionis Africani nepos, tribunus ibi militabat. huius apud omnes ingēs metus & reuerentia erat. Nam & paratissimus ad dimicandum, & cōsultissimus habebatur. Itaq; per eum * multa prospere a

οὐχ ὡς ἡττημένον εἶδεν, ἀλλὰ καὶ προσπίπτοντα πρὸς τὰ γόνατα ἀνώρθωσε, καὶ καθέδρας ἠξίωσε τῆς αὐτοῦ, καὶ τῆς δίκης μετέδωκε τιμῆς. Ἐντεῦθεν Ἰλλυριοί τε καὶ Μακεδόνες ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐτέλουν, ὅροις τοῖσδε· εἶναι μὲν αὐτοὺς αὐτονόμους· τῇ πόλει δὲ τῇ Ῥωμαίων εἰσφέρειν ὧν τοῖς βασιλεῦσιν εἰσέφερον μέρος ἥμισυ. πείθειν γὰρ ἠβούλοντο Ῥωμαῖοι τοὺς ὑπηκόους, ὡς οὐκ ἐπιθυμοῦσι χρημάτων. Τοὺς μὲν ὅρους τούτους, ἐν κοινῷ τῶν πανταχόθεν πρέσβεων ἀπήγγελεν ὁ Παῦλος· ἐκάλεσε τε αὐτοὺς εἰς εὐωχίας, φάσκων χρῆναι καὶ νικᾶν * τε ὅπλοις, καὶ νενικημένους ἑστιᾶν. Ἑβδομήκοντα δὲ τῶν Ἠπειρωτικῶν πόλεων, ἀντιπολεμούσας ἐπὶ Ῥωμαίοις, εἷλε πολιορκίᾳ· καὶ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου λείαν διένειμε τῷ στρατῷ· σὺν μεγίστῃ τε εἰς τὴν Ῥώμην ἐπανῆκε πομπῇ, νεὼς ἐπιβεβηκὼς Μακεδονικῆς, ἣ τοῦ βασιλεύσαντος ἦν Περσέως παμμεγέθης, * ὡς δεκαπέντε χωρεῖν ἐρέτας ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν. καὶ ἀποβάς, ἐθριάμβευσεν ἐφ' ἅρματος χρυσοῦ, τοῖς δύο παισὶ περιεστοιχισμένος, προτρεχόντων τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, Περσέως, πέντε καὶ τετταράκοντα γεγονότος ἐνιαυτούς, καὶ υἱέων δύο. Ἐδόθη δὲ καὶ * Ἀνικίῳ κατὰ τῶν Ἰλλυριῶν θρίαμβος· οὗ καὶ αὐτοῦ προεπόμπευεν Γέντιός τε, καὶ ὁ ἀδελφὸς Γεντίου, καὶ οἱ παῖδες. Τούτων τῶν θριάμβων μετέσχον εἰς τὴν Ῥώμην ἀφικόμενοι, Ἄτταλός τε καὶ Εὐμένης ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ Προυσίας ἐκ τῆς Βιθυνίας· δῶρά τε προσεκόμιζον. ἃ προσιέμενοι Ῥωμαῖοι, προσέταξαν ἀνατεθῆναι τῷ Καπετωλίῳ. Προυσίας δὲ καὶ τὸν υἱέα τὸν ἑαυτοῦ Νικομήδη * παρακατέθετο τῷ δήμῳ. Τῷ δὲ ἑξῆς ἐνιαυτῷ Λούκιος Μέμμιος τοὺς Λυσιτανοὺς ἐνίκησε πολέμῳ· καὶ μετὰ τοῦτο Μάρκελλος.

Κἀντεῦθεν ὁ τρίτος κατὰ τῶν Ἄφρων ἐκινήθη πόλεμος, ἑξακοσιοστῷ μὲν καὶ ἑνὶ τῆς πόλεως ἔτει, πεντηκοστῷ δὲ καὶ δευτέρῳ μετὰ τὴν τοῦ δευτέρου τοῦ κατὰ Ἀννίβα πολέμου λύσιν. ὕπατοι δὲ χειροτονηθέντες, Λούκιος Μάλλιος Κηνσωρῖνος, καὶ Μάρκος Μανίλιος, ἐπὶ τὴν Ἀφρικὴν ἐξέπλευσαν, καὶ τῇ Καρχηδόνι προσεκάθηντο πολιορκοῦντες· ἡγεῖτο δὲ Καρχηδονίων, τοῦ πεζοῦ μέν, Ἀσδρούβας· τῶν δὲ ἱππέων, Φαμέας. συνῆν δὲ τοῖς ὑπάτοις ἀρχήν τινα στρατιωτικὴν ἔχων Σκηπίωνος ἔκγονος, τοῦ κληθέντος Ἀφρικανοῦ· οὗ τοσοῦτον ἦν παρὰ τοῖς πολεμίοις δέος, καὶ τοσοῦτον παρὰ τῆς ἀνδρείας θαῦμα, ὡς βουλευόμενόν τε ἄριστα, καὶ ἐπιτελοῦντος ἔργοις τὰ δοκοῦντα ὀξέως· ὥστε τοὺς ὑπάτους αὐτούς, κοινωνὸν μὲν αὐτὸν καὶ βουλῆς καὶ ἐγχειρημάτων ἔχειν, αὐτῷ δὲ χρῆσθαι πρὸς

πρὸς τὰ πράγματα, ἐπειδήπερ ἑώρων τοὺς πολεμίους τὴν πρὸς αὐτὸν ἐκκλίνοντας συμπλοκήν. [10] * Μασσανάσσης γοῦν, ὁ τῶν Νομάδων βασιλεὺς, τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν ἔτεσιν ἑξήκοντα τετηρηκὼς, ὕστερον ἀπέθανεν, ἐνενηκοστὸν καὶ ἕβδομον τῆς ἡλικίας πεπληρωκὼς ἔτος, Σκηπίωνα ἱκετεύσας τοῖς παισὶ τοῖς αὐτοῦ (τέσσαρες δὲ οὗτοι ἦσαν καὶ τετταράκοντα) τὴν βασιλείαν διελεῖν. [11] Αὕτη τοῦ Σκηπίωνος ἡ δόξα, τὸν δῆμον ἔπεισε τὴν στρατείαν ἐπ' αὐτὸν ἐπαγαγεῖν, τῆς νεότητος οὔπω τοῦτο ἐπιτρεπούσης· καὶ θᾶττον ἐλπίδος αἱρεῖ τὴν Καρχηδόνα καὶ κατασκάπτει· καὶ τὸν κόσμον ἀπολαβὼν τῆς πόλεως, τὸν ἐν πολέμοις αὐτῇ συνειλεγμένον, λαβὼν, τοῦτον αὖθις ἀπέδωκε τῶν πόλεων ταῖς ἀφῃρημέναις· αὐτὸς δὲ ἐπανῆλθε· καὶ δοθέντος αὐτῷ θριάμβου, προσετέθη καὶ τὸ ἐπώνυμον τοῦ πάππου. Ἀφρικανὸς γάρ τοι νέος καὶ οὗτος ἐπεκλήθη. * ἀπώλετο τοίνυν ἡ Καρχηδὼν ἑπτακοσιοστῷ πέμπτῳ μετὰ τὸν συνοικισμὸν ἔτει. [12] Μετὰ τούτους τοὺς χρόνους ἀνήρ τις Ψευδοφίλιππος, ἀνταίρει χεῖρας Ῥωμαίοις· καὶ τὸν στρατηγὸν Ἰουβέντιον, ἐπ' αὐτὸν χωρήσαντα μετὰ τοῦ στρατεύματος, ἐνίκησε τῇ μάχῃ, καὶ πανωλεθρίᾳ διέφθειρεν. ἀλλὰ Μέτελλος, δεύτερος * ἐπελθὼν, ἐνίκησέ τε αὐτὸν, καὶ πεντακισχιλίους ἀνελὼν, ἀνεκτήσατο τὴν Μακεδονίαν, ὑφ' ἑαυτῷ τε τὸν Ψευδοφίλιππον ἐποίησε. [13] Τότε καὶ Κορίνθῳ, πόλει τῶν Ἑλλήνων ἐπιφανεστάτῃ, πόλεμος ἐπηνέχθη Ῥωμαϊκὸς· ἐπειδὴ κατὰ τῶν ἐκ Ῥώμης πρεσβευτῶν πεπαρῳνήκεσαν. καὶ Μόμμιος ἐκπεμφθεὶς, εἷλε ταύτην καὶ κατέσκαψε. τρεῖς τοίνυν ἅμα θρίαμβοι, θέαμα κοινὸν, ἐφάνησαν ἐπὶ τῆς Ῥώμης· ἐξ Ἀφρικῆς μὲν, Σκηπίωνος· οὗ τῶν ἁρμάτων, Ἀσδρούβας ἡγεῖτο· Μετέλλου δὲ, ἐκ Μακεδονίας· οὗ προέβαινεν Ἀνδρίσκος (τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ Ψευδοφιλίππῳ) κατὰ Κορινθίων δὲ Μομμίου, πολλῶν αὐτοῦ καταχρυσουμένων, χαλκῶν τε ἀγαλμάτων, καὶ σανίδων γραφαῖς ἐξησκημένων. [14] Οὐ μὴν πάντα τὰ Μακεδόνων ἡσύχαζεν· ἀλλ' αὖθις ἕτερος Ψευδοπερσεὺς, παῖδα λέγων ἑαυτὸν Περσέως, οἰκετικὴν συλλέξας στρατιὰν, ἐπεχείρει πολεμεῖν ὥστε αὐτοὺς τοὺς ὁπλίτας εἰς ἑξακισχιλίους τελεῖν πρὸς τοῖς μυρίοις. ἀλλὰ τοῦτον ἔπαυσε μάχῃ νικήσας Τρεμέλλιος. [15] Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον Μέτελλος ἐν Ἰσπανίᾳ πρὸς Κελτίβηρας ἐμαχέσατο γενναίως καὶ παραδίδωσι τήν τε ἀρχὴν καὶ τὸν πόλεμον Πομπηΐῳ. εἶτ' ἐφεξῆς αὐτός τε, καὶ Πομπήιος, καὶ Κοΐντος * Σκηπίων, ἐπὶ τὸν * Πυριάνθου ἐξεπέμφθησαν, ὃς

consulibus gesta sunt. nec quidquam magis vel Asdrubal vel Famea vitabant, quã contra eam Romanorum partem cõmittere, vbi Scipio dimicaret. [10] Per idẽ tempus Masinissa [rex 605
Numidarum, per annos sexaginta fere] amicus populi Romani, anno vitæ XCVII, mortuus est, XL & IIII filiis relictis. Scipionem diuisorem regni inter filios suos esse iussit. [11] Cũ igi- 606
tur clarũ Scipionis nomen esset, iuuenis adhuc, consul est factus: & contra Carthaginem missus. is eam cepit, ac diruit. spolia ibi inuenta, quæ [de] variarũ ciuitatũ excidiis Carthago collegerat: & ornamenta vrbiũ ciuitatibus Siciliæ, Italiæ, Africæ reddidit, quæ sua recognoscebant. Ita Carthago, septingẽtesimo anno [post] quam cõdita erat, deleta est. Scipio nomen quod auus eius acceperat, meruit: scilicet vt propter virtutẽ etiam ipse *Africanus iunior* vocaretur. [12] Interim 605
in *Macedonia* quidam Pseudophilippus arma mouit: & Romanum prætorem Publium Iuuentium contra se missum, ad * internecionem vicit. Post eum Q. Cæcilius Metellus dux a Romanis contra Pseudophilippum missus est: & viginti quinque milibus [ex militibus] eius occisis, Macedoniam recepit. Ipsum etiã Pseudophilippum in potestatem suam redegit. [13] *Corinthiis* quoq; bellũ indictũ 606
est, nobilissimæ Græciæ ciuitati, propter iniuriã legatorum Romanorũ. Hãc Mummius cõsul cepit ac diruit. Tres igitur Romæ simul celeberrimi triumphi fuerunt: Africani, ex Africa: * ante cuius currum ductus est Asdrubal: Metelli, ex Macedonia: cuius currum præcessit Andriscus, * qui & Pseudophilippus [dicitur:] Mummii, ex Corintho: ante quẽ signa ænea & pictæ tabulæ, & alia vrbis clarissimæ ornamenta prælata sunt. [14] Iterum in Macedonia Pseudoperseus, qui se Persei filiũ esse dicebat, collectis * seruis, rebellauit: & cum * septemdecim armatorum milia haberet, a Tremellio quæstore superatus est. [His diebus androgynus Romæ visus, iussu aruspicũ in mare mersus est.] [15] Eodem tẽpore Metellus in *Celtiberia* apud Hispanos res egregias gessit. Successit ei Quintus Pompeius. Nec multo post, Quintus quoque Cæpio ad idem bellũ missus est: quod quidem 607

Viriathus cõtra Romanos in Lusitania gerebat. Quo metu Viriathus a suis interfectus est; cũ quatuordecim annis Hispanias aduersum Romanos mouisset. pastor primo fuit; mox latronũ dux: postremo tãtos ad bellum populos cõcitauit, vt adsertor contra Romanos Hispaniæ putaretur. & cũ interfectores eius præmiũ a Cępione cõsulẽ peterent, responsum est, *numquam Romanis placuisse, Imperatorem a*
612 *suis militib. interfici.* [16] Quintus Pompeius deinde cõsul a *Numantinis*, quæ Hispaniæ ciuitas fuit opulentissima, superatus, pacẽ [ignobilẽ] fecit. Post eũ Caius Hostilius Mancinus consul iterum cũ Numantinis pacẽ fecit infamem; quã Populus & Senatus iussit infringi, atq; ipsum Mancinũ hostib. tradi: vt in illo quẽ auctorem fœderis habebãt, iniuriã soluti fœderis vindicarent. Post tantã igitur ignominiã, qua a Numantinis bis Romani exercitus fuerãt subiugati, Publius Scipio Africanus secundo Consul factus, & ad Numantiã missus est. Is primũ militem vitiosum & ignauũ, exercendo magis quã puniẽdo, sine aliqua acerbitate correxit. Tũ multas Hispaniæ ciuitates partim [bello] cepit, partim in deditionem accepit. Postremo ipsam Numantiã diu obsessam, *fame cõfecit, & a solo euertit: reliquã prouinciam in fidẽ accepit. [17] *Eo tẽpore Attalus rex Asiæ, frater Eumenis, mortuus est; heredemq; populũ Romanũ reliquit. ita imperio Romano
617 per testamentũ *Asia* accessit. [18] Mox [etiã] Decimus Iunius Brutus de *Callæcis* & *Lusitanis* magna gloria triumphauit: & Publius Scipio Africanus de Numantinis secundũ triumphum egit, quartodecimo anno postquam
622 priorẽ de Africa egerat. [19] Motũ interim in *Asia* bellũ est ab Aristonico Eumenis filio, qui ex cõcubina susceptus fuerat. hic Eumenes, frater Attali fuerat. Aduersus eũ missus P. Licinius Crassus, infinita regũ habuit auxilia. nã & Bithyniæ rex Nicomedes [Romanos iuuit:] & Mithridates Põticus, cum quo bellum postea grauissimum fuit: & Ariarathes Cappadox, & Pylæmenes Paphlagon. victus est tamen Crassus, & in prœlio interfectus. caput ipsi⁹ Aristonico oblatũ est,

ἐν τῇ Λυσιτανίᾳ κατὰ Ῥωμαίων ἤρξατο. πολεμῶν γὰρ τοὺς Ἰσπανοὺς ἀνηρέθισε, τέταρτον ἤδη καὶ δέκατον ἔτος ἡσυχάσαντας. ἦν δὲ ὁ Οὐρίαθος ποιμήν· εἶτα λῃστρικὸν μετῆλθε βίον· τελευτῶν δὲ, εἰς τοῦτο ἦλθε παρανοίας, ὡς ἐν ᾧ λαβεῖν ἐλευθερῶσαι δοκεῖσθαι τοὺς Ἰσπανοὺς ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων. ὁ μὲν οὖν, ὑπὸ τῶν οἰκείων ἀνῃρέθη· Σκηπίων δὲ τοῖς ἀνελοῦσι, μισθὸν ἐπαγγελλομένοις, ἀπεκρίνατο, μηδαμῶς ἀρέσκειν Ῥωμαίοις, ἀναιρεῖσθαι τὸν ἡγούμενον ὑπὸ τῶν ὑπηκόων. [16] Πομπήιος δὲ, τῇ πρὸς Νουμαντίνους ἡττηθεὶς μάχῃ, σπονδὰς ἐπονειδίστους ἐποιήσατο. καὶ Ὁστίλιος δὲ Μαγκῖνος, ὁ μετ' αὐτὸν ὕπατος, ἀναλαβὼν τὴν μάχην, χαλεπώτερόν τε ἡττηθεὶς ἢ Πομπήιος, ἐπὶ σπονδαῖς ἀνεχώρησεν αἰσχροτέραις· ὡς τὸν δῆμον τὸν τῶν Ῥωμαίων μήτε δέξασθαι τὰς σπονδὰς, καὶ τὸν Μαγκῖνον παραδοῦναι τοῖς πολεμίοις, πεισόμενον ὅ τι ἂν αὐτοῖς δοκῇ. Ἐν τοσαύτῃ τοίνυν ἀτιμίᾳ διπλῇ, καὶ ἥττης καὶ συνθήκης, ἐκπέμπεται Σκηπίων, ὁ καλούμενος Ἀφρικανὸς, μετὰ τῆς ὑπατικῆς ἐξουσίας. οὗτος πρότερον μὲν ἐπεμελήθη τῆς στρατιᾶς, ὑπὸ τοῖς προτέροις ἡγεμόσι διεφθαρμένης· γυμνασίοις τε αὐτοὺς καταμελετῶν, καὶ χωρὶς ὠμότητος καὶ τιμωρίας εἰς τὸ δέον ἐπαναγαγών. ὡς δὲ ἥρμοσε τοὺς ἄνδρας, ἐπῆλθε τῶν πόλεων ταῖς ἀποστάσαις· καὶ τοὺς μὲν, σφᾶς αὐτοὺς παραδόντας· τοὺς δὲ, πολιορκίαις ὑπηγάγετο. τελευταῖον δὲ, ἐπὶ τὸ κεφάλαιον ἦλθε τοῦ πολέμου, τὴν Νουμαντίαν· καὶ περισκηνωθεὶς, λιμῷ τε πιέσας τοὺς ἔνδον, τήν τε πόλιν εἷλε καὶ κατέσκαψε· καὶ τὸ ἔθνος ἅπαν ἀπέδωκε τῇ Ῥώμῃ. [17] Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τελευτᾷ τῆς Ἀσίας ὁ βασιλεὺς Ἄτταλος, ὁ Εὐμένους ἀδελφὸς, κληρονόμῳ χρησάμενος τῷ δήμῳ Ῥωμαίων· καὶ γέγονε κύριος τῆς Ἀσίας ὁ δῆμος καὶ τῷ τῆς διαδοχῆς δικαίῳ. [18] Καὶ Βροῦτος δὲ κατὰ Γαλλαίκων καὶ Λυσιτανῶν, ἐνδοξότατα ἐθριάμβευσε· καὶ Σκηπίων κατὰ Νουμαντίνων, τεσσαρεσκαίδεκα ἔτεσιν ὕστερον τοῦ κατὰ Ἄφρων θριάμβου. [19] Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἀριστόνικος, ἐκ παλλακῆς παῖς Εὐμένους, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἀττάλου, πόλεμον ἤρατο πρὸς Ῥωμαίους ἐπὶ τῆς Ἀσίας αὐτῆς. καὶ πεμφθεὶς ἐπ' αὐτὸν Λικίννιος Κράσσος μετὰ πολλοῦ συμμαχικοῦ. Νικομήδης τε γὰρ Βιθυνίας βασιλεὺς, καὶ Μιθριδάτης ὁ Πόντου, (πρὸς ὃν, μικρὸν ὕστερον μέγιστος καὶ πολυχρόνιος συνέστη πόλεμος) καὶ Ἀριαράθης ὁ Καππαδοκίας, καὶ Πυλαιμένης ὁ Παφλαγονίας, ἐπικουροὶ παρῆσαν. ἡττήθη δὲ ὁ Κράσσος, καὶ ἔπεσεν ἐν τῇ παρατάξει· καὶ τὴν μὲν κεφαλὴν ἀποτεμόντες οἱ δορυφόροι, προσεκόμισαν Ἀριστονίκῳ· τὸ σῶμα

τὸ σῶμα δὲ ἐκεῖνος προσέταξε ταφῆναι, καὶ ἡ Σμύρνα τὸν τάφον ἐδέξατο. Ἐκδέχεται δὴ καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν πόλεμον ὁ ὕπατος Περπέρνας· καὶ τὰ πεπραγμένα γνοὺς, ἠπείχθη πρὸς τὴν Ἀσίαν· καὶ νικήσας τὸν Ἀριστόνικον μάχῃ, κατέκλεισεν ἐν Στρατονίκῃ τῇ πόλει. πολιορκίᾳ δὲ καὶ ταύτην κἀκεῖνον ἑλὼν, ἐπανιὼν ἐπὶ τὴν Ῥώμην, ἐτελεύτησε, Ῥωμαῖοι δὲ, τὸν Ἀριστόνικον δήσαντες, εἶτα ἀπέπνιξαν. [20] Μετὰ τοῦτον ἧκε τὰ τῆς ὑπατείας ἐπὶ Λούκιον *Δίλιον Μέτελλον, καὶ Τίτον Κοΐντιον *Φλαμίνιον. κατὰ τοῦτον Ῥωμαῖοι τὸν ἐνιαυτὸν προσέταξαν οἰκοδομηθῆναι τὴν Καρχηδόνα τὴν νῦν ἔτι φαινομένην, δύο καὶ εἴκοσιν ὕστερον ἔτεσι μετὰ τὴν ὑπὸ Σκηπίωνος κατασκαφήν. *ἔπεμψαν εἰς αὐτὴν ἐξ αὐτῶν ἀποίκους. [21] Ἑξακοσιοστῷ δὲ καὶ εἰκοστῷ καὶ ἑβδόμῳ τῆς πόλεως ἔτει, Γάϊος Κάσιος Λογγῖνος, καὶ Σέξτος Δομίτιος *Ἀλβῖνος ὕπατοι, τοῖς ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις Γαλάταις ἐπήγαγον πόλεμον, καὶ τὴν μεγίστην αὐτῶν πόλιν *Ἀρβέρνων προσεκάθισαν. ἡγεῖτο δὲ Γαλατῶν *Βιτόνιος. παραταξάμενοι τοίνυν περὶ τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν, πολὺν μὲν αὐτῶν στρατὸν ἀνεῖλον. τοσαύτης δὲ ἐπελάβοντο λείας, ὥστε ἐκ τῶν στρεπτῶν, οὓς ἐπὶ τῶν τραχήλων εἶχον οἱ πολέμιοι, πολύν τινα χρυσοῦ σταθμὸν εἰσπέμψαι Ῥωμαίοις. *Βιτύϊτος δὲ ὁ στρατηγὸς ἁλοὺς, μέρος ἐγένετο τοῦ θριάμβου· καὶ ἐπὶ τούτοις τοῖς ἔργοις ἑκάτερος τῶν ὑπάτων ἐθριάμβευσεν.

[22] Ἐκλήθησαν Πόρκιος Κάτων, καὶ Κοΐντος Μάρκιος Ῥὴξ, δέχονται δὲ τὴν ἀρχὴν, ἑξακοσιοστοῦ καὶ τριακοστοῦ τῆς πόλεως ἔτους. οὗτοι κατήγαγον ἀποικίαν εἰς Γαλάτας, Νάρβωνα ὀνομαζομένην *πόλιν. Καὶ μικρὸν ὕστερον οἱ μετὰ τούτους ὕπατοι, Κοΐντος Καικίλιος Μέτελλος, καὶ Κοΐντος Μούκιος *Σκαιβόλας, κατὰ Δαλματῶν ἐθριάμβευσαν. [23] Εἶτα πολλοῖς ὕστερον χρόνοις, ὁ ὕπατος Κάτων κατὰ *Κορδίσκων κινήσας πόλεμον, ἡττήθη τε αἰσχρῶς, καὶ ἀπεχώρησε. [24] Γαΐου δὲ Καικιλίου Μετέλλου καὶ Γναίου Κάρβωνος ὑπάτων γενομένων, οἱ ἀδελφοὶ Μέτελλοι κατὰ τὴν Ῥώμην ἐθριάμβευσαν· ὁ μὲν, κατὰ Σαρδῶν· κατὰ Θρακῶν δὲ ἕτερος. Τότε φήμη κατέλαβε Ῥωμαίους, Γαλατῶν τοὺς καλουμένους Κίμβρους, ἔφοδον κατὰ τῆς Ἰταλίας ποιήσασθαι. [25] Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἤδη Πουβλίου Σκηπίωνος τοῦ Νασίκου, καὶ Πουβλίου Καλπουρνίου *Θηστίου τὴν ἀρχὴν ὑποδεξαμένων, ὁ πρὸς Ἰουγούρθαν τὸν Νουμίδην ἤρξατο πόλεμος, αἰτίαν ἔχων τὸν Ἱεμψάλου καὶ *Μικίψου φόνον, οἳ παῖδες ἦσαν τοῦ βασιλεύσαντος Νουμίδων Μικίψου, φίλου καὶ συμμάχου Ῥωμαίων. ἐπὶ τοῦτον ὕπατος πέμπεται Καλπούρνιος· καὶ διαφθαρεὶς χρήμασιν, αἴσχροτατα πρὸς Ἰουγούρθαν ἐσπείσατο. ταύτας οὖν ὁ δῆμος ἀκυρώσας τὰς σπονδὰς, πέμπει τὸν ἑξῆς ὕπατον Σπούριον Ποστούμιον Ἀλβῖνον. ἀλλὰ καὶ οὗτος, τῷ ἀδελφῷ τὸ ἔργον ἐπιτρέψας,

corpus Smyrnæ sepultum. Postea Perpenna consul Romanus, qui successor Crasso veniebat, audita belli fortuna, ad Asiã celerauit: & acie victũ Aristonicũ, apud Stratonicen ciuitatem, quo confugerat, fame ad deditionẽ cõpulit. Aristonicus iussu Senatus Romæ in carcere strangulatus est: triumphari [enim] de eo non poterat, quia Perpenna apud Pergamũ, Romam rediens, diẽ obierat. [20] Lu- 630
cio Cæcilio Metello, & Tito Quintio Flaminino cõsulib⁹, Carthago in Africa iussu Senatus reparata est, quæ nunc manet; annis duobus & viginti postquã a Scipione fuerat euersa. Deducti eo sunt ciues Romani. [21] Anno 631
DCXXVII ab vrbe cõdita, Caius Cassius Lõginus, & *Sextus Domiti⁹ Caluinus cõsules, *Gallis* *Transalpinis* bellũ intulerunt, & Aruernorũ tunc nobilissimæ ciuitati, atq; eorũ *regi Bituito: infinitamq; multitudinẽ iuxta Rhodanum fluuiũ interfecerũt. Præda ex torquibus Gallorũ ingens Romam perlata est. Bituitus se Domitio *dedidit: atq; ab eo Romam *ductus est: magnaq; gloria cõsules ambo triumphauerunt. [22] Marco Porcio Catone & Quinto Marcio Rege cõsulibus, *DCXXX anno & tertio ab vrbe condita, **Narbona* in Gallia colonia deducta est. Postea L. Cæcilio Metello & Quinto Mucio Scęuola cõsulib. de *Dalmatia* triumphatũ est. [23] Ab vrbe cõdita anno DCXXXV, *Caius Ca- 639
to consul *Scordiscis* intulit bellũ; ignominioseq; pugnauit. [24] C. Cæcilio 640
Metello & Cnæo Carbone cõsulib. duo Metelli fratres eodẽ die alterũ ex Sardinia, *alterũ ex Thracia triũphũ egerunt. Nuntiatũq; Romæ est, *Cimbros* ex Gallia in Italiã transisse. [25] P. 642
Scipione Nasica, & L. Calpurnio Bestia cõsulibus, *Iugurtha* Numidarum regi bellũ illatũ est, quod Adherbalẽ & Hiempsalẽ, *Micipsæ filios, fratres suos, reges, & populi Romani amicos, interemisset. Missus aduersus eũ consul Calpurnius Bestia, corruptus regis pecunia, pacẽ cum eo flagitiosissimam fecit: quæ a Senatu reprobata est. Postea contra eundẽ insequenti anno Spurius Postumius Albinus profectus est. Is quoque per fratrem

ignominiose cōtra Numidas pugnauit. Tertio missus est Quintus Cæcilius Metellus cōsul. is exercitum ingenti seueritate & moderatione correctum, cum nihil in quemquā cruentum faceret, ad disciplinā Romanam reduxit. Iugurtham variis prœliis vicit; elephantos eius occidit, vel cepit: [multas ciuitates ipsius cepit.] Et cum iam finem bello positurus esset, successum est ei a C. Mario. is Iugurtham, & Bocchū Mauritaniæ regem, qui auxilium Iugurthę ferre cœperat, pariter superauit. Aliquanta & ipse oppida Numidiæ cepit: belloque terminum posuit, capto Iugurtha per quæstorem suū Cornelium Syllam, ingentem virū; tradente Boccho Iugurtham, qui pro eo ante pugnauerat. [16] A Marco Iunio* Silano collega Quinti Metelli, *Cimbri* in Gallia; & a Minucio Rufo in Macedonia Scordisci & Triballi; & a Seruilio Cæpione in Hispania Lusitani victi sunt; & duo triumphi de Iugurtha, primus per Metellum, secundus per Marium acti sunt. ante currum tamen Marii Iugurtha cum duobus filiis ductus est catenatus, & mox iussu consulis in carcere strangulatus.

οὐκ ἀγαθὸν εἶχε τῆς μάχης τὸ τέλος· (οὗτος ἐξαπεστάλη) Κόϊντος Καικίλιος Μέτελλος· καὶ τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς ἀτόπου μελέτης, τῆς ὑπὸ τοῖς προτέροις ὑπάτοις, πρὸς τὸ δέον ἁρμόσας ἐπανήγαγε πάλιν, πολλαῖς τὸν Ἰουγούρθαν ἐνίκησε μάχαις· καὶ τούς τε ἐλέφαντας κατέσφαξεν, οὐκ ὀλίγους ζῶντας ἑλών· τῶν τε πόλεων αὐτῷ προσεχώρησαν αἱ πλείους. πρὸς αὐτῷ δὲ ὄντι τῷ τέλει, παύεται τῆς ἀρχῆς ὑπὸ Μαρίου. γενόμενος δὲ ἐν τοῖς πράγμασιν ὁ Μάριος, Ἰουγούρθαν καὶ Βόκχον τὸν βασιλέα τῶν Μαύρων, σύμμαχον τῷ Ἰουγούρθᾳ γεγενημένον, ἐνίκησε μάχῃ· καὶ τοῦ μὲν Βόκχου περιέκοψε τὰς δυνάμεις· Ἰουγούρθαν δὲ, ἐκδοθέντα παρ' αὐτοῦ, τοῖς Ῥωμαίοις ἐξέπεμψε, διὰ ἀνδρὸς ἀρίστου Σύλλου, ταμίου τότε ὄντος αὐτῷ τῶν δημοσίων χρημάτων. [16] Μετὰ δὲ ταύτης τῆς νίκης καὶ ἕτερα συνέβη. Ἰούνιος γὰρ Σιλανὸς, ὁ Μετέλλου συνύπατος, Κίμβρους νικήσας· καὶ Μινούκιος Ῥοῦφος τοὺς *Κορδίσκους καὶ Τριβαλλοὺς· καὶ Σερβίλλιος *Σκηπίων τοὺς Λουσιτανοὺς, ἐπολέμησαν· θρίαμβοι μὲν κατὰ Ἰουγούρθου καὶ τῷ Μετέλλῳ καὶ τῷ Μαρίῳ παρὰ τῆς πόλεως ἐψηφίσθησαν· ὧν ἔφαινε λαμπρότερος ὁ Μαρίου, Ἰουγούρθαν σὺν τοῖς δύο παισὶ πρὸ τοῦ ἅρματος ἔχων· ὃν δεσμωτηρίῳ παραδόντες οἱ Ῥωμαῖοι διεχρήσαντο.

LIBER V.

647 DVM bellum in Numidia
648 contra Iugurthā geritur, Romani cōsules* Marc* Manili* & Quintus Cæpio a *Cimbris* & *Teutonis* & *Tigurinis* & *Ambronibus*, quæ erāt Germanorum & Gallorum gentes, victi sunt iuxta flumen Rhodanū; & ingenti internecione [attriti] etiā castra sua & magnā partē exercitus perdiderunt. Timor Romæ grandis fuit, quantus vix Annibalis tēpore* Punici belli, ne iterū Galli Romam* redirēt. Ergo Marius post victoriā Iugurthinā secūdo cōsul est factus; bellumq; ei contra Cimbros & Teutones decretū est. Tertio quoq; ei & quarto delatus est cōsulatus; quia bellū Cimbricū ꝓtrahebatur. sed in quarto cōsulatu collegā habuit Quintū* Lutatiū Catulū. cū Cimbris itaq; conflixit, & duobus prœliis CC milia hostiū cecidit,* LXXX milia cepit, & ducem eorum* Teutobodū. propter quod meritum absens quinto cōsul est factus.

ΒΙΒΛΙΟΝ ε.

ὍΤΕ δὲ ὁ πρὸς Ἰουγούρθαν ἐστρατεύετο πόλεμος, πολλαῖς ἑτέραις μάχαις ἐκρατοῦντο Ῥωμαῖοι διὰ τῶν ὑπάτων. Μάλλιος γὰρ καὶ *Σκηπίων Κίμβρεσι καὶ Τεύτονας, καὶ *Τιγουρίνοις καὶ Ἄμβρωνας (ἔθνη δὲ ἐστὶ ταῦτα Γερμανῶν τε καὶ Γαλατῶν) κατεπολεμήθησαν. οὗτοι μετὰ τοσαύτης ἐπολέμησαν τῷ δήμῳ στρατιᾶς, ὅση ἤνεγκε φόβον οὐχ ἥττω τῆς Ἀννίβου τυραννίδος. περὶ αὐτῆς γοῦν ἔδεισαν Ῥωμαῖοι τῆς πόλεως. πολλάκις γοῦν συμμίξαντες, καὶ πολλάκις ἡττηθέντες, ἔμενον ἔτι πολέμιοι. ἀλλὰ Μάριος μετὰ τὴν κατὰ Ἰουγούρθαν νίκην, ἐπὶ Κίμβρους καὶ Τεύτονας ἐξεπέμφθη, καὶ παρασυρομένου τοῦ πολέμου, τρίτον τε αὐτῷ καὶ τέταρτον ἐπισυνήφθη τὰ τῆς ἀρχῆς τῆς ὑπάτου. κατὰ δὲ τὴν τετάρτην ὑπατείαν κοινωνὸς αὐτῷ ἦν τῆς ὑπατείας Κόϊντος *Λυτάτιος Κάτουλος. ἄμφω τοίνυν συνέμιξαν τοῖς Κίμβροις, καὶ δύο νικῶσι μάχας, οὕτω σφοδρῶς, ὡς εἴκοσι μὲν μυριάδας ἀνδρῶν πεσεῖν, αἰχμαλώτων δὲ ὀκτὼ μυριάδας, καὶ προσέτι *Τευτόβολον τὸν στρατηγὸν τῶν πολεμίων. ὑπὲρ ταύτης οὖν τῆς νίκης καὶ πέμπτον αὐτῷ τὰ τῆς ἀρχῆς ἐψηφίσθη, καὶ ταῦτα ἀπόντι.

*Οὐμβρῶ

[1] Οὐ μὴν ἡσύχαζον Κίμβροι καὶ Τεύτονες· ἀλλ' ἔτι τῷ πλήθει κρατοῦντες, (οὐχ ἧττον γὰρ ἦν τῶν διεφθαρμένων τὸ λειπόμενον) τὰ σφέτερα αὐτῶν ἀφέντες, παρῆλθον ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν· ὑπὸ τῶν αὐτῶν δὲ αὖθις, Μαρίου τε καὶ Κατύλου, κατεπολεμήθησαν. ἔνθα δὴ καὶ λαμπρότερον ἐγένετο τὸ ἔργον Κατύλου· καὶ πίπτουσιν ἐν τῇ τελευταίᾳ μάχῃ δέκα καὶ τέσσαρες ἀνδρῶν μυριάδες, ἓξ δὲ αἰχμαλώτων ἄγονται, διακοσίων μόνον ἐκ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πεσόντων στρατοῦ. στρατιωτικὰ δὲ σημεῖα ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐγένοντο τρία καὶ τριάκοντα· ὧν ἓν μὲν καὶ τριάκοντα εἷλον οἱ ὑπὸ Κατύλῳ μαχόμενοι· δύο δέ, ὧν ἡγεῖτο Μάριος. ἑκάτεροι δὲ ὅμως ἐθριάμβευσαν. [2] Τῷ δὲ ἑξακοσιοστῷ καὶ πεντηκοστῷ καὶ ἐνάτῳ τῆς πόλεως ἔτει, τὴν μὲν ὕπατον εἶχον ἀρχὴν Σέξτος Ἰούλιος Καῖσαρ, καὶ Λούκιος Μάρκιος Φίλιππος· σχεδὸν δὲ ἅπας ἡσύχαζε πόλεμος. ἀλλ' ἐξαίφνης Πικῆνοι *καὶ Πελίγνοι, ἀστασιάστως τὸν παρελθόντα ἅπαντα χρόνον ὑπακούσαντες Ῥωμαίοις, ἀπεθρασύνοντο, καὶ τὸ ἴσον αὐτοῖς ὑπάρχειν ἠβούλοντο πρὸς τὸν δῆμον. ἐγένετο τοίνυν βαρὺς οὗτος ὁ πόλεμος, ὡς καὶ *ὕπατον ἐν αὐτῷ πεσεῖν, ἄριστον ἄνδρα, Πούβλιον Ῥουτίλιον· *Σκηπίωνα τῶν ἐπιφανῶν νεανίσκον· καὶ Πόρκιον Κάτωνα, καὶ αὐτὸν ὕπατον. Ἡγοῦντο δὲ τοῦ στρατοῦ τῶν πολεμίων, Πικέντων καὶ Μάρσων, *Τίτος Βήττιος, *Ἱέριος *Ἀσινίος, *Τίτος Ἑρρένιος, Αὖλος Κλουέντιος. τοῦτο ὁ θόρυβος ἐποίησε Μάριον *ἕκτην δέξασθαι τὴν ὕπατον ἀρχήν. τὸ δὲ ἔργον ἐπράχθη παρά τε Πομπηΐου τε καὶ Σύλλου, τῇ μάχῃ καὶ αὐτῶν ἐπιστατούντων. Σύλλας γοῦν Κλουέντιον τὸν μαχιμώτατον τῶν ἐναντίων στρατηγόν, μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως εἷλε. τέσσαρσιν ἐνιαυτοῖς ἀεί *τι συμπλεκόμενος καὶ νικῶν, ἐν τῷ πολλῷ χρόνῳ φαίνεται μόνον ἕνα τῶν οἰκείων ἀποβαλὼν στρατιώτην. [3] Πεντεκαιδεκάτῳ μὲν οὖν ἔτει τέλος ἔσχεν οὗτος ὁ πόλεμος, τοῦ Σύλλου κατορθώσαντος αὐτὸν ἐν ὑπατικῇ λοιπὸν ἐξουσίᾳ· τὰ γὰρ πρότερα στρατηγῶν ἐτύγχανεν εἰργασμένος. [4] Τῷ δὲ ἑξακοσιοστῷ καὶ ἑβδομηκοστῷ καὶ δευτέρῳ τῆς πόλεως ἔτει, πρῶτος ἐμφύλιος ἀνεφύη πόλεμος· καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον ἐνιαυτὸν ὁ πρὸς Μιθριδάτην, μέγιστος, εἴπερ τις ἕτερος. Ὁ μὲν οὖν ἐμφύλιος, αἰτίαν ἔσχε τήνδε· Μάριος ἐπὶ τὴν ἕκτην ὑπατείαν κληθείς, συνύπατον ἔσχε τὸν Σύλλαν, ᾧ τὰ πρὸς Μιθριδάτην ἀπεκληρώθη. τοῦ Σύλλου δὲ περὶ τὴν Καμπανίαν διατρίβοντος, (ἐβούλετο γὰρ οὐδὲ πάρεργον ποιήσασθαι τὴν τῶν Ἰταλικῶν ἐπανόρθωσιν πραγμάτων, καὶ τὰ λείψανα τῆς παλαιᾶς ἀνελεῖν στάσεως) ὁ Μάριος πείθει τὸν δῆμον ἐπ' αὐτὸν μεταθεῖναι τὴν Μιθριδατικὴν μάχην. καὶ συνήργησεν αὐτῷ, πολὺς ὢν ἤδη, λοιπὸν ὁ περὶ Μιθριδάτην λόγος, ὡς ἤδη τήν τε Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀχαΐαν *κατειληφότος.

[1] Interea Cimbri & Teutones, quorum copia adhuc infinita erat, ad Italiam transierunt. Iterum a Caio Ma- 651
rio & Quinto Catulo [contra eos] dimicatū est: sed a Catuli parte felicius. Nā[eo]prœlio quod simul ambo gesserūt, CXL milia aut in pugna, aut in fuga cæsa sunt; *LX milia capta. Romani milites ex vtroq; exercitu trecenti perierunt. Tria & triginta Cimbris signa sublata sunt. ex his exercitus Marii duo reportauit, Catuli exercitus XXX & vnū. Is belli finis fuit: triumphus vtriq; decretus est. [2] Sexto 662
Iulio Cæsare, & L. Marcio Philippo cōsulibus, sexcētesimo quinquagesimo nono [anno] ab vrbe cōdita, cum prope alia omnia bella cessarēt, in Italia grauissimū bellum Picētes, Marsi, Pelignique mouerūt: qui, cū annis numerosis iā populo Romano obœdirent, tū libertatem sibi æquā adserere cœperūt. Perniciosum admodū hoc bellum fuit. P. Rutilius cōsul in eo occisus est: Cæpio nobilis iuuenis, & Porcius Cato alius cōsul. Duces aūt aduersus Romanos Picentib. & Marsis fuerunt, Titus Vettius, *Hierius Asinius, *Titus Herennius, Aulus Cluentius. A Romanis bene cōtra eos pugnatū est; a C. Mario, qui sexies consul fuerat; & a Cnæo Pompeio: maxime tamen a Lucio Cornelio Sylla, qui inter alia [facta] egregia, ita Cluētium hostium ducē, cū magnis copiis fudit, vt ex suis [nec] vnum amitteret. Quadriennio, cū graui tamē calamitate, hoc bellū tractū est. Quinto demum anno finē accepit per Lucium Corneliū Syllam cōsulem, cū antea in eodem bello ipse multa strenue [sed] prætor *gessisset. [4] Anno vrbis cōdi- 665
tæ *DCLXII, primū Romæ *bellum ciuile* cōmotum est: eodē anno etiā *Mithridaticum.* Causam bello ciuili C. Marius sexies consul dedit. Nam cū Sylla consul contra Mithridatem gesturus bellum, qui Asiam & Achaiam occupauerat, mitteretur: isque exercitum in Cāpania paulisper teneret, vt belli socialis, (de quo diximus) quod intra Italiā gestum fuerat, reliquiæ tollerentur, Marius adfectauit vt ipse ad bellum Mithridaticū mitteretur.

Quare Sylla cōmotus, cū exercitu ad vrbē venit. Illic cōtra Marium & Sulpiciū [dimicauit.] primus vrbem Romam [armatus] ingressus est; Sulpiciū interfecit, Mariū fugauit: atq; ita consulibus ordinatis in futurum annum, Cnæo Octauio, & L. Cornelio Cinna, ad Asiā profectus est. Mithridates enim, qui Ponti rex erat, atq; Armeniam minorē, & totū Ponticum mare in circuitu cū Bosphoro tenebat, *primo Nicomedē amicū populi Romani Bithynia voluit expellere: Senatuique mādauit, bellū se ei propter iniurias quas passus fuerat, illaturū. a Senatu respōsum Mithridati est, si id faceret, quod bellum a Romanis & ipse pateretur. Qua re iratus, Cappadociā statim occupauit, & ex ea Ariobarzanem regē & amicū populi Romani fugauit. Mox etiā Bithyniam inuasit, & Paphlagoniā, pulsis ex ea regibus, amicis populi Romani, Pylæmene & Nicomede. Inde [ad] Ephesum contendit: & per omnem Asiam litteras misit, vt vbicumq; inuēti essent ciues Romani, vno die occiderētur. Interea etiam Athenę ciuitas Achaię, ab Aristone Atheniensi Mithridati tradita est. Miserat .n. iam ad Achaiā Mithridates Archelaū ducem suum, cū centum & viginti milib. equitū ac peditum: per quē etiā reliqua Græcia occupata est. Sylla Archelaum apud Piræeum nō longe ab Athenis obsedit, *ipsamq; vrbē cepit. postea cōmisso prœlio cōtra Archelaum, ita eū vicit, vt ex CXX milibus vix decē Archelao superessent, ex Syllæ exercitu XIII tātum homines interficerentur. Hac pugna Mithridates cognita, LXX milia lectissima ex Asia Archelao misit. *contra quē Sylla iterum commisit. Primo prœlio *viginti milia hostium interfecta sunt, & fili* Archelai Diogenes: secundo, omnes Mithridatis copiæ exstinctæ sunt: Archelaus ipse triduo nudus in paludibus latuit. Hac re audita, Mithridates *cum Sylla de
668 pace agere cœpit. ¹Interim eo tempore Sylla etiam *Dardanos, Scordiscos, Dalmatas & Mæsos* partim vicit, alios in fidem accepit. Sed cum legati a rege Mithridate, qui pacem petebant, venissent, non aliter se daturum

τοῦτο πρὸς ὀργὴν ἐκίνησε τὸν Σύλλαν· καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος εἰς τὴν Ῥώμην ἐπεδήμησε· καὶ εἰς χεῖρας ἀφικνεῖται Μαρίῳ τε καὶ Σουλπικίῳ· πρῶτός τε μεθ' ὅπλων εἴσω ἐπὶ τῆς πόλεως ὤφθη. Μάριος μὲν οὖν, τοῦ Σουλπικίου πεσόντος, διεσώθη φυγών· Σύλλας δέ, χειροτονήσας τοὺς τοῦ μέλλοντος ἔτους ὑπάτους, Γναῖόν τε Ὀκτάβιον, καὶ Λούκιον Κορνήλιον Κίνναν, ὥρμησε πρὸς τὴν Ἀσίαν. μεταξὺ γὰρ ὁ Μιθριδάτης, τοῦ τε Πόντου κρατῶν καὶ τῆς μικρᾶς καλουμένης Ἀρμενίας, καὶ πάσης τῆς Ποντικῆς θαλάσσης τῆς κύκλῳ τοῦ Βοσπόρου, Νικομήδην ἐπειρᾶτο, φίλον ὄντα καὶ σύμμαχον Ῥωμαίων, τῆς Βιθυνίας ἐκβαλεῖν, τῷ τε δήμῳ προσηγόρευσε τῷ Ῥωμαίων, ὑβρισμένος ἀμύνεσθαι τὸν Νικομήδην, οὐκ αὐτοῖς ἀντιταττόμενος. ὁ μὲν οὖν δῆμος ἀπεκρίνατο, πόλεμον αὐτὸν ἐφ' ἑαυτῷ κινήσειν Ῥωμαϊκόν, εἰ μὴ Νικομήδους ἀποσταίη. βαρέως δὲ ἐνεγκὼν ὁ Μιθριδάτης, ἐπῆρε Καππαδόκας, καὶ τὸν Ἀριοβαρζάνην, ὑπόσπονδον ὄντα Ῥωμαίοις, ἐξέβαλε τῆς βασιλείας. εἶτα μεθίστησι τὴν στρατιὰν εἰς Βιθυνίαν τε καὶ Παφλαγονίαν· καὶ τοὺς ἐκεῖ βασιλεύοντας ἐξήλασε, Ῥωμαίων ὄντας ὑπηκόους τε καὶ φίλους, Πυλαιμένην τε καὶ Νικομήδην. ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ἔφεσον εἶχε τὸν δρόμον· καὶ προσγράμματι τοὺς καταλαμβανομένους ἐπὶ τῆς Ἀσίας Ῥωμαίους, ἀναιρεθῆναι προσέταξε. προσετέθη δὲ αὐτῷ καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις, Ἀρίστωνος αὐτὴν τοῦ Ἀθηναίου προσποιοῦντος. ἐπραγματεύετο γὰρ ἤδη τῆς Ἀχαΐας τὴν κτῆσιν, Ἀρχέλαον ἐκπέμψας σὺν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάσι πεζῶν τε καὶ ἱππέων· καὶ ὅς, ἅπασαν αὐτῷ προσηγάγετο τὴν Ἑλλάδα. Σύλλας τοίνυν ἐν Πειραιεῖ προσκαθεσθείς, τὰς μὲν Ἀθήνας εἷλεν· ἐπεξελθὼν δὲ Ἀρχελάῳ, καὶ συμμίξας, μετὰ τοσαύτης ἐκράτησε περιουσίας, ὥστε δέκα μὲν Ἀρχελάῳ διασωθῆναι χιλιάδας ἐκ τῶν ἑκατὸν εἴκοσι, τοῦ δὲ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος τρεῖς καὶ δέκα μόνους ἄνδρας πεσεῖν. ἀλλ' ὁ Μιθριδάτης, τὴν Ἀρχελάου δυσπραγίαν γνούς, ἀπέστειλεν ἑβδομήκοντα χιλιάδας αὐτῷ, τοὺς ἀρίστους ἐκ τῆς Ἀσίας ἐκλεξάμενος. γίνεται δὴ δευτέρα συμπλοκή· καὶ οὐ μετὰ τῆς ἴσης ἑκάτεροι διεκρίθησαν τύχης. ἡττᾶται γὰρ Ἀρχέλαος· καὶ πίπτουσιν αὐτοῦ δεκαπέντε χιλιάδες· καὶ πρός, Διογένης ὁ Ἀρχελάου παῖς· αὐτὸς δέ, ἐν τοῖς πλησίον ἕλεσι τρεῖς διαλαθὼν ἡμέρας, ἐσώθη. ταῦτα τὸν Μιθριδάτην ἠνάγκασε περὶ σπονδῶν ποιήσασθαι πρὸς τὸν Σύλλαν λόγους, ἑτέρους ἤδη κατορθοῦντος πολέμους. Σκορδίσκους γὰρ καὶ Δαλμάτας καὶ Δαρδάνους, τοὺς μὲν χερσί, τοὺς δὲ φόβῳ συνῆψε Ῥωμαίοις. ἔνθα δὴ καὶ οἱ τοῦ Μιθριδάτου παραγενόμενοι πρέσβεις, τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀπήγγελλον. ὁ δέ, οὐ πρότερον ἔφη

περὶ

περὶ σπονδῶν ἀκούσεσθαι, πρὶν ἂν ἀπολιπὼν ἅπασαν ἣν ἐφόδῳ κατέσχε γῆν, ἐπὶ τὴν προτέραν αὐτοῦ βασιλείαν ἐπανέλθοι. ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς λόγους ἦλθεν ὁ Μιθριδάτης αὐτῷ, τῶν ἐμφυλίων αὐτὸν καλούντων θορύβων, ἔδωκε τὰς σπονδάς. ἐβούλετο γὰρ, τὰ πολιτικὰ καθιστὰς, μηδένα κατόπιν αὐτοῦ πολέμιον ἔχειν. εὐθὺς οὖν ἐπὶ τὴν πόλιν ἔδραμεν, ἤδη τοῦ Μαρίου καὶ Κίννου, ὃν ὕπατον ὁ Σύλλας ἐχειροτόνησε, συμπνευσάντων ἀλλήλοις, καὶ πολλὰ κατὰ τὴν Ῥώμην ἐργασαμένων. πολλοὺς γὰρ τῶν συγκλητικῶν διεχειρίσαντο, καὶ πολλῶν τὰς οὐσίας ἐδήμευσαν· τήν τε οἰκίαν τὴν τοῦ Σύλλου καθελόντες καὶ ἀνασκάψαντες, τὴν γαμετὴν καὶ τοὺς παῖδας εἰς φυγὴν ἔτρεψαν. ἅπαν δὲ τῆς συγκλήτου τὸ λειπόμενον, ἐπὶ τὸν Σύλλαν ὥρμησεν, ὥστε βοηθῆσαι τοσούτῳ κακῷ. παραγενόμενος οὖν εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ Σύλλας, Νορβανὸν καὶ Σκηπίωνα τοὺς ὑπάτους, οἳ κατὰ τὴν Μαρίου παραχὴν ἐκεχειροτόνηντο, μάχῃ ἐνίκησε· πρότερον μὲν Νορβανὸν, περὶ τὴν Καπύην· οὗ χιλιάδας μὲν ἔφθειρεν ἕξ, εἷλε δὲ τοσαύτας ἑτέρας· δεύτερον δὲ, τὸν Σκηπίωνα, ὃς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν σὺν τῷ στρατεύματι. Γενομένων δὲ ἑτέρων κατὰ τὴν Ῥώμην ὑπάτων, Μαρίου τε τοῦ Μαρίου παιδὸς, καὶ Παπιρίου Κάρβωνος, τὸν Μάριον καταπολεμήσας, καὶ πεντεκαίδεκα χιλιάδας αὐτοῦ διαχειρισάμενος, κατέλαβε τὴν πόλιν, ἐπακολουθῆσαί τινας φεύγοντι τῷ Μαρίῳ κελεύσας ἐκ τοῦ στρατεύματος· οὓς δείσας ἐκεῖνος, ἐπήγαγεν ἑαυτῷ τελευτήν. ἐν δὲ ταύταις πάσαις ταῖς μάχαις, τῇ μὲν πρὸς τοὺς προτέρους ὑπάτους, τέσσαρας καὶ εἴκοσι μόνους ἐκ τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς ἀπώλεσεν ὁ Σύλλας· τῇ δὲ πρὸς τοὺς ἑτέρους, τεσσαράκοντα. Μετὰ ταῦτα γίγνεται καὶ ἑτέρα μάχη τῷ Σύλλᾳ πρὸς Λαμπώνιον καὶ Καρινάτην στρατηγοὺς τοῦ Μαρίου, κατ᾽ αὐτῆς τῆς Ῥώμης τὰ προπύλαια, ὅθιπερ ἡ *Κολλίνη καλουμένη πύλη. ἀντετάττοντο δὲ αὐτῷ χιλιάδες ἑβδομήκοντα. τούτων δώδεκα μὲν, εὐθὺς προσεχώρησαν τῷ Σύλλᾳ· οἱ λοιποὶ δὲ, οἱ μὲν, κατ᾽ αὐτὴν τὴν παράταξιν· οἱ δὲ, φεύγοντες· οἱ δὲ, πρὸς τὰς παρεμβολὰς καταφεύγοντες, ἀνῃρέθησαν· καὶ κόρος οὐκ εἶχε τοὺς φονεύοντας. ἐνταῦθα δὴ καὶ ὁ Κάρβων, ὁ τῶν ὑπάτων ἕτερος, φεύγει πρὸς τὴν Σικελίαν, κἀκεῖ δέχεται τὴν τελευτὴν ὑπὸ τοῦ Πομπηΐου. τοῦτον γὰρ ὁ Σύλλας, νέον ἔτι, καὶ πρὸ τοῦ ἔτος ἄγοντα πρὸς τοῖς εἴκοσι, πολλάκις ἀριστεύσαντα τεθεαμένος, ἐπέστησε τῷ κατὰ Σικελίαν στρατῷ· καὶ πάσης ἐκράτησε τῆς νήσου μετὰ τὴν Κάρβωνος σφαγήν. δεύτερος οὖν ἐπεκαλεῖτο Σύλλας. ἀπὸ δὲ τῆς Σικελίας ἐπὶ τὴν Ἀφρικὴν διαπλεύσας, συμπλέκεται Δομιτίῳ (Μαρίου καὶ οὗτος ἦν στρατηγὸς) καὶ αὐτόν τε ἀναιρεῖ, καὶ τὸν Ἰέρδαν, Μαύρων

Sylla esse respondit, nisi rex relictis his quæ occupauerat, ad regnum suũ redisset. Postea tamen ad colloquium ambo venerũt. pax inter eos ordinata est; vt Sylla ad bellum ciuile festinans, a tergo periculũ non haberet. Nam dum Sylla in Achaia atque Asia Mithridatẽ vincit, Marius, qui fugatus erat, & Cornelius Cinna vnus ex cõsulibus, bellum in Italia reparauerunt: & ingressi vrbem Romã, nobilissimos ex Senatu & consulares viros interfecerunt, multos proscripserunt: ipsius Syllæ domo euersa, filios & vxorem ad fugam compulerunt: vniuersus reliquus Senatus ex vrbe fugiens, ad Syllam in Græciam venit, orans vt patriæ subueniret. Ille in Italiam traiecit, bellum ciuile gesturus aduersus Norbanũ & Scipionem cõsules. [&] primo prœlio contra Norbanum dimicauit, non longe a Capua. tunc * VII milia eius cecidit, VI [milia] cepit: CXXIIII *suorum amisit. Inde etiam ad Scipionem se conuertit, & ante prœlium totũ eius exercitum sine sanguine in deditionem accepit. Sed cum Romæ mutati cõsules essent, [& Marius] Marii filius, ac Papirius Carbo consulatum accepissent, Sylla [tamen] contra Marium iuniorem dimicauit: & XV milibus [eius] occisis, CCCC de suis perdidit. Mox etiam & vrbem ingressus est. Marium Marii filium, Præneste persecutus, obsedit, & ad mortem compulit. Rursus pugnam grauissimam habuit contra Lamponium & Carinatem duces partis Marianæ ad portam Collinam. *LXXX milia hostium in eo prœlio contra Syllam fuisse dicuntur. XII milia se Syllæ dediderũt: ceteri in acie, in castris, in fuga, insatiabili ira victorum consumpti sunt. Cnæus quoque Carbo, consul alter, ab Arimino ad Siciliam fugit; & ibi per Cnæum Pompeium interfectus est: quem adolescentem Sylla [atq;] annos vnum & XX natũ, cognita eius industria, [traditis] exercitibus præfecerat, vt secundus [a] Sylla haberetur. Occiso ergo Carbone, Siciliam Pompeius recepit. Transgressus inde ad Africam, Domitium Marianæ partis ducem, & *Hiarbam regem

Mauritaniæ, qui Domitio auxilium ferebat, occidit. Post hæc Sylla de Mithridate ingenti gloria triumphauit. Cnæus etiam Pompeius (quod nulli Romanorum tributũ erat) quartum & XX annum agens, de Africa triumphauit. Hunc finem habuerunt duo bella funestissima: Italicum, quod & *Sociale* dictum est; & Ciuile: quæ ambo * tracta sunt per annos decem: consumpserunt autem vltra CL milia hominum; viros consulares XXIIII, prætorios VII, ædilicios LX, senatores fere * CCC.

LIBER VI.

675 MARCO Æmilio Lepido, Quinto Catulo cõsulibus, cum Sylla Rempublicam composuisset, bella noua exarserunt: vnũ, in Hispania; aliud, in Pamphylia & Cilicia; tertiũ, in Macedonia; quartũ, in Dalmatia. Nam *Sertorius*, qui partium Marianarũ fuerat, timens fortunam ceterorum qui interempti erant, ad bellum commouit *Hispanias*. Missi sunt contra eũ duces, Quintus Cęcilius Metellus, filius eius qui Iugurtham regem vicit; & Lucius Domitius prætor. A Sertorii duce * Hirtuleio Domitius occisus est: Metellus vario successu cõtra Sertorium dimicauit. Postea cum impar pugnæ solus [Metellus] putaretur, Cnæus Pompeius ad Hispanias missus est. Ita duobus ducibus aduersis, Sertorius fortuna varia sæpe pugnauit. Octauo demũ anno * a suis occisus est, & finis ei bello * datus est per Cn. Pompeiũ adolescentẽ. & Quintũ Metellum Pium: atq; omnes prope Hispaniæ in dicionẽ * Po. Ro. redactæ

676 sunt. [1] Ad *Macedoniã* missus est Appius Claudius post consulatum. Leuia prœlia habuit contra varias gentes, quæ Rhodopam prouinciã incolebant: atque ibi morbo mortuus est.

677 Missus ei successor * Caius Scribonius Curio post consulatum. is Dardanos vicit, & vsq; ad Danubium penetrauit; triumphumque meruit, & intra

674 triennium bello finẽ dedit. [3] Ad *Ciliciam* & *Pamphyliam* missus est P. Seruilius * ex consule, vir strenuus. Is Ciliciã subegit, Lyciæ vrbes clarissimas oppugnauit, & cepit: in his * Phaselidem, Olympum, Corycum Ciliciæ.

βασιλεύοντα, συμμαχοῦντα τῷ Δομιτίῳ. Ὡς οὖν καὶ τῶν ἐμφυλίων κεκρατηκὼς ὁ Σύλλας, τὸν κατὰ Μιθριδάτην θρίαμβον ἀπεπλήρωσε. καὶ Πομπήιος δὲ, πρῶτος τοῦτο λαχὼν ἐν νεότητι τὸ γέρας, εἰκοστῷ καὶ τετάρτῳ τῆς ἡλικίας ἔτει, * κατὰ τῶν Ἄφρων ἐθριάμβευσεν. Οὕτως ἐτελεύτησαν ὅ τε Ἰταλικὸς πόλεμος, καὶ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ἐπὶ δεκάτῳ ἐκταθέντες ἐνιαυτῷ, ὀλεθριώτατοι γενόμενοι * τῆς Ῥώμης. κατ' αὐτοὺς γὰρ ἀπέβαλον ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν ὁπλιτῶν· εἴκοσι δὲ καὶ τέσσαρας ὑπατικοὺς ἄνδρας, ἑπτά τε πραιτωρίους, αἰδιλικίους ἑξήκοντα* συγκλητικοὺς δὲ, ἀμφὶ τοὺς διακοσίους. ἡ δὲ τῶν * αἰδιλικίων ἀρχή τις ἦν, ἧς πρῶτης οἱ * παρόντες ἐπὶ τὰ πράγματα τῆς πόλεως, ἐτύγχανον.

BIBΛΙΟΝ ϛʹ.

ΜΑΡΚΟΥ Αἰμιλίου Λεπίδου καὶ Κοΐντου Κατούλου γενομένων ὑπάτων, καὶ τῆς πολιτείας ὑπὸ τοῦ Σύλλου πεφυλαγμένης, καινοὶ πόλεμοι πανταχόθεν ἐξανέστησαν· ἐν μὲν τῇ Ἱσπανίᾳ Σερτωρίου νεωτερίσαντος, (ὃς τῆς Μαρίου συμμορίας ἦν) καὶ τοὺς Ἱσπανοὺς εἰς ὅπλα κινήσαντος· δείσαντος μὴ ταὐτὰ πάθῃ τοῖς λοιποῖς τοῖς Μαρίῳ κεκοινωνηκόσιν· ἐν * Παμφυλίᾳ δὲ καὶ Μακεδονίᾳ καὶ Δαλματίᾳ, τῶν ἐνοίκων τῆς γῆς κατὰ τοῦ δήμου στασιασάντων. πέμπονται τοίνυν ἐπὶ μὲν τὸν Σερτώριον, Κόϊντος Καικίλιος Μέτελλος, ὁ Μετέλλου παῖς τοῦ Ἰουγούρθαν νικήσαντος, καὶ Λούκιος Δομήτιος. ἀλλ' ὁ μὲν Δομήτιος, συμμίξας ἀνῃρέθη· Μέτελλος δὲ, ἀμφήριστον ἔσχε τὴν μάχην. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐδόκει μόνος ἀρκεῖν, πέμπεται Πομπήιος· καὶ διαφόρους ἔσχεν ἡ μάχη τύχας, νῦν μὲν κρατοῦντος, νῦν δὲ ἡττωμένου Σερτωρίου· διελθόντων δὲ ἐνιαυτῶν ὀκτωκαίδεκα, Σερτώριος ὑπὸ τῶν οἰκείων ἀνῃρέθη, καὶ Ἱσπανοὶ ἐντεῦθεν ἠρεμοῦντες διέμειναν. [2] Τὸν ἐν Μακεδονίᾳ δὲ πόλεμον Ἄππιος Κλαύδιος κατώρθωσε, πολλοῖς ἔθνεσι μαχεσάμενος, τοῖς τὴν Ῥοδόπην οἰκοῦσιν. νικήσαντα δὲ αὐτὸν ἀπήγαγε τοῦ βίου νόσος. ὑποκαταστὰς δὲ αὐτῷ Γάιος Σκριβώνιος Κουρίων, * Καρδάνους τε ἐνίκησε, καὶ πρὸς τὰς ὄχθας ἐχώρησε τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἴστρου. οὕτω τε ἐπανελθὼν, ἐθριάμβευσεν. [1] Εἰς δὲ τὴν Παμφυλίαν Πούβλιος Σερβίλλιος ἀφικόμενος, Κιλικίαν τε ὑπηγάγετο, καὶ Λυκίας τὸ πλεῖστον. * Φασίλιδα γὰρ καὶ Ὄλυμπον καὶ Κώρυκον, προσένειμε Ῥωμαίοις·

Ἰσαύρους τε ἐπελθὼν, ἠνάγκασε τὴν Ῥωμαίων δέξασθαι δεσποτείαν. πρῶτος τε Ῥωμαίων τὸν Ταῦρον διῆλθε· καὶ ὁδεύσας τὴν ὑποστροφὴν, ἐπεκλήθη διὰ τὴν νίκην Ἰσαυρικὸς, ὡς δυσμαχώτατον ἔθνος νενικηκώς. Τὰ δὲ ἐν Ἰλλυριοῖς, Γάϊος Κοσκώνιος, ἀνθυπατικὴν ἐξουσίαν ἔχων, κατεστήσατο· Σαλώνας μὲν μεγίστην πόλιν τῆς Δαλματίας χειρωσάμενος, τῷ πολέμῳ δὲ ἐπιθεὶς ἔτεσι δυσὶ τέλος. Ἐν αὐτῷ δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ Μάρκος Αἰμίλιος Λέπιδος, ὁ τοῦ Κατούλου συνύπατος, τὴν ἐμφύλιον ἐπεχείρησεν ἀνακινῆσαι στάσιν· ἀλλὰ τοῦ προσιόντος θέρους καθῃρέθη. καὶ τὰ γενόμενα παρὰ τοῖς Ἰλλυριοῖς καὶ κατὰ τὴν πόλιν, πάντες τε ἕνεκα καὶ τῶν ἔργων αὐτῶν, ἠξιώθη θριάμβων. Καὶ Ῥώμῃ δὲ ἕκτον καὶ ἑβδομηκοστὸν ἐπὶ τοῖς ἑξακοσίοις ἔτος ἦν. κατὰ δὴ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐκτὸς μὲν Λεύκιος Λεύκουλλος καὶ Μάρκος Αὐρήλιος Κόττας, ἦσαν ὕπατοι· Νικομήδης δὲ ὁ Βιθυνῶν, τελευτῶν, παρέπεμψε τὴν βασιλείαν Ῥωμαίοις. Μιθριδάτης δὲ, ἀμυχεῖ τῶν σπονδῶν φροντίσας, κατὰ τῆς Βιθυνίας καὶ Ἀσίας ἔφοδον ἐμελέτησεν. ἀμφοτέρων δὲ τῶν ὑπάτων ἐπ' αὐτὸν ὁρμηθέντων, νῦν μὲν ἐκράτει, νῦν δὲ ἧττον εἶχε Ῥωμαίων. καὶ Κόττας μὲν περὶ Καρχηδόνος τῆς ἐπὶ τῷ Βοσπόρῳ συμμίξας, ἡττᾶται, καὶ καταφεύγει πρὸς τὸ ἄστυ. Μιθριδάτης δὲ τῆς πολιορκίας πείσεσθαι αὐτοῦ τοὺς χειρῶνας οἰηθεὶς, ἔδραμεν ἐπὶ τὴν Κύζικον, ὡς ὁρμητηρίῳ χρησάμενος αὐτῇ κατὰ πάσης τῆς Ἀσίας. οὐ μὴν οἷ ἤλπισεν ἔσχε τέλος. Λεύκουλλος γὰρ αὐτῷ προσκαθεσθεὶς, καὶ πολιορκοῦντα πολιορκήσας, λιμῷ τε πιέσας αὐτόν τε καὶ τὸ στρατόπεδον, συνελαύνει τὸν Μιθριδάτην εἰς τὸ Βυζάντιον, ἐφ' οὗ νῦν ἐστιν ἡ Κωνσταντινούπολις. καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς αὐτοῦ μαχεσάμενος, τὸ πολὺ διέφθειρε τοῦ στρατοῦ· ὡς ἑκατὸν ἀνδρῶν χιλιάδας πεσεῖν ὑφ' ἑνὶ χειμῶνι καὶ θέρει. Τῷ δὲ ἑξακοσιοστῷ καὶ ἑβδομηκοστῷ καὶ ὀγδόῳ τῆς πόλεως ἔτει, τὰ Μακεδονικὰ μὲν ἐπετράπη Λικινίῳ Λευκούλλῳ (ἀνεψιὸς δὲ ἦν Λουκούλλου τοῦ πρὸς Μιθριδάτην πολεμοῦντος) ἐκινήθη δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν πόλεμος καινός. τέσσαρες γὰρ καὶ ἑβδομήκοντα τῶν ἐπὶ μονομαχίᾳ συνειλεγμένων, ἡγεμόνας τοῦ τολμήματος ποιησάμενοι Σπάρτακον καὶ Κρίξον καὶ Οἰνόμαον, ὀρύξαντες τὸ μονομαχικὸν θέατρον, ἀπέφυγον· καὶ πλανώμενοι, κατὰ μικρὸν τε ηὐξήθησαν, ὥστε εἰς ἑξήκοντα χιλιάδας προσελθεῖν· πολλούς τε Ῥωμαίων στρατηγοὺς καὶ δύο τῶν ὑπάτων ἀνελόντες, οὐχ ἧττον καὶ φόβον καὶ κίνδυνον ἐπήγαγον Ῥωμαίοις, ἤπερ Ἀννίβας· καὶ μόλις ὑπὸ

Isauros quoq; adgressus, in deditionem redegit: atq; intra triẽnium bello finem dedit. Primus omnium Romanorum in Tauro iter fecit. Reuertens, triumphũ accepit, & nomẽ *Isaurica* meruit. Ad *Illyricum* missus est Cnæus Cosconius [pro consule:] multam partẽ Dalmatiæ subegit, Salonas cepit: & composito bello, Romam post bienniũ rediit.
Iisdem 675
temporibus, consul Marcus Æmilius Lepidus, Catuli collega, ciuile bellũ voluit commouere: intra vnam tamen æstatem motus eius oppressus est. Ita vno tempore multi simul triumphi fuerunt: Metelli, ex Hispania: Pompeii, secundus ex Hispania: Curionis, ex Macedonia: Seruilii, ex Isauria.
Anno vrbis cõditæ DCLXXVI, 679
Lucio Licinio Lucullo & Marco Aurelio Cotta cõsulibus, mortuus est Nicomedes rex Bithyniæ, & per testamentum populũ Romanum fecit heredem. Mithridates, pace rupta, Bithyniam & Asiam rursus voluit inuadere. Aduersus eum ambo consules missi, variam habuere fortunã. Cotta apud Chalcedonem victus ab eo acie, etiam intra opidum coactus est, & obsessus. Sed cum se inde Mithridates Cyzicum transtulisset, vt Cyzico capto, totam Asiã inuaderet, Lucullus ei alter consul occurrit: ac dum Mithridates in obsidione Cyzici cõmoratur, ipse eum a tergo obsedit, fameque consumpsit, & multis prœliis vicit: postremo Byzantium (quæ nunc Constantinopolis est) fugauit. nauali quoque prœlio duces eius Lucullus oppressit. Ita vna hieme & æstate, a Lucullo ad centum fere milia [hominum ex parte] regis exstincta sunt. Anno vrbis Romæ DCLXXVIII, *Macedoniam* prouinciam M. Licinius Lucullus accepit, consobrinus Luculli qui contra Mithrida-
tem bellum gerebat. Et in Italia no- 681
uum bellum subito cõmotum est. septuaginta enim [&] quattuor gladiatores ducibus Spartaco, Crixo, & Oenomao, effracto Capuæ ludo, effugerunt: & per Italiam vagantes, pene non leuius in ea bellum, quam Annibal mouerat, parauerunt. nam multis ducibus, & duobus simul Romanorum cõsulibus victis, sexaginta fere miliũ armatorum exercitũ congregauerunt: victiq; sunt in Apulia a

M. Licinio Crasso procõsule. & post multas calamitates Italiæ, tertio anno, bello huic finis * imponitur.

681 *Sexcẽtesimo octogesimo primo anno vrbis conditæ, P. Cornelio Lentulo & Cnæo Aufidio Oreste consulibus, duo tantum grauia bella in imperio Romano erãt, Mithridaticum & Macedonicum. Hæc duo Luculli agebant, L. Lucullus, & M. Lucullus. Lucius ergo Lucullus post pugnam Cyzicenam, qua vicerat Mithridatem: & naualem, qua duces eius oppresserat, persequutus est eum: & recepta Paphlagonia atq; Bithynia, etiam regnum eius inuasit. Sinopen & * Amisum, ciuitates Ponti nobilissimas, cepit. secundo prœlio apud * Cabira ciuitatem, * quo ingentes copias ex omni regno adduxerat Mithridates, cum XXX milia lectissima regis, a quinq; milibus Romanorum vastata essent, Mithridates fugatus est, & castra eius direpta. Armenia quoq; minor, quã tenuerat, eidem sublata est. Susceptus tamẽ est Mithridates post fugam a Tigrane [Armeniæ] rege: qui tum ingenti gloria imperabat, Persas sæpe vicerat, [Mesopotamiam occupauerat,] & Syriã, & *Phœnices partem. Ergo Lucullus repetens hostem fugatum, etiã regnum Tigranis, qui Armeniis imperabat, ingressus est. *Tigranocerta ciuitatem * Armeniæ nobilissimam, cepit: ipsum regẽ, cum * sexcentis milibus clibanariorum, & centum milibus sagittariorum & armatorum veniẽtem, * octodecim milia militum habens, ita vicit, vt magnam partem Armeniorum deleuerit. Inde Nisibin profectus, eam quoque ciuitatem cum regis fratre cepit. Sed hi * quos in Ponto Lucullus reliquerat, cũ exercitus parte, vt * regiones victas etiam Romanorũ tuerentur, * negligenter se & auare agentes, occasionem iterum Mithridati [in Pontum] irrumpendi dederunt: atq; ita bellũ renouatum est. Lucullo paranti, capta Nisibi, cõtra Persas expeditionem, successor est missus. Alter autem Lucullus, qui *Macedoniam* administrabat, Bessis primus Romanorum intulit bellum, atque eos ingenti prœlio in * Æmo monte superauit: opidum * Vscudamam, quod Bessi habitabant, eodem die quo adgressus est, vicit: Cabylen cepit: vsque [ad]

Λικινίου Κράσσου, χειροτονηθέντος ὑπάτου, πολλαῖς περιβαλόντες τὴν Ῥώμην συμφοραῖς, ἔτει τρίτῳ τῆς ἀρχῆς τοῦ πολέμου, παντελῶς ἀπεσβέσθησαν.

*Ἑξακοσιοστῷ δὲ καὶ ὀγδοηκοστῷ καὶ πρώτῳ τῆς πόλεως ἔτει, Κορνηλίου Λεντούλου καὶ Γναίου * Φιλίου Ὀρέστου τὴν ἀρχὴν δεξαμένων, οἱ δύο πόλεμοι τὴν Ῥώμην ἠνώχλουν μόνοι, ὅ τε πρὸς Μιθριδάτην, καὶ ὁ πρὸς Μακεδόνας· οἷς ἐπεστάτουν Λεύκιός τε Λούκουλλος καὶ Μάρκος Λούκουλλος. ἀλλ' ὁ μὲν * Λεύκιος, μετὰ τὴν ἐν Κυζίκῳ μάχην, ἣν ἄρτι διηγησάμην, νικᾷ τε τοὺς ἡγεμόνας τοῦ Μιθριδάτου ναυμαχίᾳ· καὶ κατακολουθῶν ὄπισθεν, Παφλαγονίαν τε καὶ Βιθυνίαν ἀνεκτήσατο, καὶ πρὸς τὸν Πόντον, ὃς ἦν τῆς Μιθριδάτου βασιλείας, τὸν δρόμον ἴθυνε· καὶ τὰς ἐπισήμους τοῦ Πόντου πόλεις, Σινώπην τε καὶ Ἀμισὸν, εἷλεν. εἶτ' ἐπισυνάψας τὴν μάχην περὶ * Τάβειραν τὴν πόλιν, μετὰ πολλοῦ πλήθους ἐκ πάσης αὐτοῦ τῆς βασιλείας ἀντιπαραταξαμένου τοῦ Μιθριδάτου· αὐτὸς πεντακισχιλίοις μόνοις ὁπλίταις χρώμενος, τριάκοντα διεχρήσατο χιλιάδας· καὶ τρέψας τὸν Μιθριδάτην εἰς φυγὴν, τῶν τε παρεμβολῶν ἐγένετο κύριος, ἀφείλετο τε καὶ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας αὐτόν. τὸν μὲν οὖν φυγόντα, Τιγράνης ὁ τῆς Ἀρμενίας ὑπεδέξατο βασιλεὺς, ἐπισημότατος τῶν πώποτε τὴν χώραν κατασχόντων, καὶ Πέρσας ἀεὶ νενικηκὼς, καὶ τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Συρίαν καὶ τὰ πλεῖστα τῆς Φοινίκης ὑφ' ἑαυτὸν ἔχων. Λούκουλλος δ' ἐπεξελθὼν, καὶ τῆς Τιγράνου βασιλείας καταφρονήσας, καὶ τὴν μεγίστην * εἷλε πόλιν . . . . . .

ὅθεν δὴ καὶ Κρητικὸς ὁ Μέτελλος προσηγορεύθη, καὶ τὴν νίκην ἐθριάμβευσε. Τότε καὶ Λιβύων ὁ βασιλεὺς *Ἀππίων, Ῥωμαίοις παρέπεμψε τὴν ἀρχὴν ἀποθνήσκων *ὧν ἐκ διαθήκης. κύριοι * δὲ Λιβύων ἐγένοντο Ῥωμαῖοι, καὶ μεγίστας προσελάβοντο πόλεις, Βερενίκην, Πτολεμαΐδα, καὶ Κυρήνην. "Οὕτω τῶν πραγμάτων κατὰ γῆν ἐχόντων, ἐκ θαλάττης ἐκινήθη πόλεμος, λῃστῶν αὐτὴν πολλαχόθεν ἐπιπλεόντων, ὡς μήτε τοῖς ἐμπόροις, μήτ' ἄλλοις αὐτὴν εἶναι πλεῖν. τούτους ὁ Πομπήιος, ψηφίσματι τῆς πόλεως ἐπιστραπέντα, ἐν μικρῷ χρόνῳ καὶ μετὰ λαμπρᾶς ἔπαυσε τῆς τύχης. καὶ μετέστη πρὸς Μιθριδάτην τε καὶ Τιγράνην· καὶ τὸν Μιθριδάτην μὲν ἐν Ἀρμενίᾳ τῇ δευτέρᾳ, νυκτομαχίᾳ νικήσας, τάς τε παρεμβολὰς εἷλε, καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας διέφθειρε τοῦ τῶν πολεμίων στρατοῦ, εἴκοσι τῶν ἑαυτοῦ μαχητῶν ἀποβαλών, καὶ ἑκατοντάρχους δύο. αὐτὸν τὸν Μιθριδάτην μετὰ τῆς γαμετῆς *συνελάσας εἰς φυγήν, ἐπὶ τὸν Τιγράνην ἐχώρησεν. ἀλλ' ὁ μὲν Μιθριδάτης ὑπὸ τῆς συμφορᾶς χαλεπῶς τοῖς οἰκείοις κεχρημένος, ἐπαναστάντος αὐτῷ τοῦ παιδὸς Φαρνάκου καὶ πάντων ἐκ τοῦ στρατοῦ, φαρμάκῳ τὴν τελευτὴν ηὕρατο. καὶ τοῦτο ἔσχε πέρας τοῦ βίου περὶ τὸν Βόσπορον ἀνὴρ ἔργοις τε καὶ βουλαῖς ἄριστος, καὶ τήν τε βασιλείαν ἑξήκοντα κατασχὼν ἔτεσι, * τῆς δὲ ἡλικίας προβάσης ἑβδομήκοντα καὶ δύο. ὁ δὲ Ῥωμαίων πρὸς αὐτὸν πόλεμος, τεσσαράκοντα ἔτη ἐγένετο. "Τιγράνης δὲ παρέδωκεν ἑαυτὸν Πομπηίῳ ἐν *Ἀρταξάτου φρουρίῳ, δεκάτῳ καὶ ἕκτῳ σημείῳ τοῦ στρατοπέδου *ἀπέχοντος τοῦ Πομπηίου· καὶ τὸ διάδημα τὸ βασιλικὸν αὐτῷ προσεκόμισε, καὶ προσέπεσε πρὸς τὰ γόνατα. ἀλλ' ἐκ μεγαλοφροσύνης ὁ Πομπήιος τόν τε στέφανον αὖθις ἐπέθηκεν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ πάσης *τὸ μετέδωκε τιμῆς, μέρος τῆς βασιλείας ἀφελόμενος, καὶ χρήμασι σωφρονίσας. Συρίαν μὲν γὰρ καὶ Φοινίκην καὶ *Σωφανηνὴν περιέκοψεν αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς. ἑξακισχίλια δὲ τάλαντα ἀργυρίου καταβαλεῖν ἐδίκασε, τιμωρίας τοῦ κατὰ

Danubium penetrauit. Inde multas * supra Pontum positas ciuitates adgressus est. Illic Apolloniam euertit; * Calatim, Parthenopolim, Tomos, *Histrum;* Buziam omnē cepit: belloq; confecto, Romam rediit. ambo tamen triumphauerūt: Lucullus qui cōtra Mithridatem pugnauerat, maiore gloria, cum tātorum regnorum victor redisset. " Cōfecto bello Ma- 685
cedonico, manente Mithridatico, qđ recedente Lucullo, rex collectis auxiliis reparauerat, bellum *Creticum* ortum est. ad id missus Quintus Cęcilius Metellus, ingētibus prœliis intra triennium omnem prouinciā cepit; appellatusque est *Creticus*; atq; ex insula triumphauit. Quo tempore Libya quoq; Romano imperio per testamentū* Appionis, qui rex eius fuerat, accessit: in qua inclytæ * ciuitates erant, Berenice, Ptolemais, [&] Cyrene. "° Dum hæc geruntur, *piratæ* o- 683
mnia maria * infestabāt; ita vt Romanis toto orbe victoribus, sola nauigatio tuta nō esset. Quare id bellū Cnęo Pompeio decretum est: quod intra paucos menses ingenti & felicitate & celeritate cōfecit. Mox [ei] delatum etiam bellum contra regē Mithridatem & Tigranem: quo suscepto, Mithridatem in Armenia minore, nocturno prœlio vicit, castra diripuit; quadraginta *milibus eius occisis, viginti tantū de exercitu suo perdidit, & duos cēturiones. Mithridates cum vxore fugit, [&] duobus comitibus. Neq; multo post, cum in suos sæuiret, Pharnacis filii sui apud milites seditione, ad mortem coactus, venenum hausit. Hunc finem habuit Mithridates. periit autem apud Bosporum; vir ingentis industriæ consiliiq;. Regnauit annis sexaginta: vixit septuaginta duobus: contra Romanos bellum habuit annis quadraginta. "Ti- 687
grani deinde Pompeius bellum intulit. ille se[ei] dedidit, & in castra Pompeii sextodecimo miliario ab Attaxata venit: ac diadema suum, cū procubuisset ad genua Pompeii, in manib. * eius collocauit: quod ei Pompeius reposuit; honorificeq; eum habitum, regni tamē parte multauit, & grandi pecunia. adempta est ei Syria, Phœnice, *Sophanene: sex milia prӕterea talentorum argenti, quæ populo Romano daret; quia bellum sine causa

687 Romanis commouisset. [11] Pompeius mox etiam *Albanis* bellum intulit, & eorum regẽ Oroden ter vicit: postremo per epistolas ac munera rogatus, veniam ei ac pacem dedit. * Iberiæ quoq; regẽ * Arthacen vicit acie, & in deditionem accepit. Armeniam minorem Deiotaro Galatiæ regi donauit; quia socius belli Mithridatici fuerat. Attalo & Pylæmeni Paphlagoniam reddidit. Aristarchum Colchis regem imposuit. Mox * Ituræos & Arabas vicit: & cum venisset in Syriam, Seleuciam, vicinam Antiochiæ ciuitatẽ, libertate donauit; [eo] quod regem Tigranem non recepisset. Antiochensibus obsides reddidit: aliquantum agrorũ Daphnensibus dedit, quo lucus ibi spatiosior fieret; delectatus loci amœnitate, & aquarum abundantia. Inde ad Iudæam transgressus, Hierosolymam caput gentis tertio mense cepit; duodecim milibus Iudæorũ occisis, ceteris in fidem acceptis. His gestis, in Asiam se recepit, & finẽ dedit antiquissimo bel-
690 lo. [12] Marco Tullio Cicerone oratore, & * C. Antonio consulibus, anno * ab vrbe condita * DCLXXXIX, Lucius Sergius Catilina, nobilissimi generis vir, * sed ingenii prauissimi, ad delendam patriã coniurauit, cum quibusdam claris quidẽ, sed audacibus viris. A Cicerone vrbe expulsus est: socii eius deprehensi, in carcere strangulati sunt. Ab Antonio, altero consule, Catilina ipse [in] prœlio victus est, &
691 interfectus. [13] Sexcentesimo nonagesimo anno ab vrbe condita, * Decimo Iunio Silano & L. Murena cõsulibus, Metellus de Creta triũphauit; Põpeius de bello piratico & Mithridatico. Nulla vnquã pompa triũphi similis fuit. ducti sunt ante eius currũ * filii Mithridatis, filius Tigranis, & Aristobulus rex Iudæorum: prælata est ingens pecunia, auri atque argẽti infinitum [pondus.] Hoc tẽpore nullum per orbem terrarum graue bel-
694 lum erat. [14] Anno vrbis conditæ

Ῥωμαίων ἐξηρτήματος. [11] Ἐκεῖθεν ὁ Πομπήιος ἐκδραμὼν ἐπὶ τοὺς Ἀλβανοὺς καὶ τὸν βασιλεύοντα τοῦ ἔθνους Ὀρόδην * μάχῃ νικήσας, ἔπειτα γράμμασιν ἱκετηρίοις ἐπικλασθείς, καὶ τάξας φόρους, ἐσπείσατο πρὸς αὐτόν. καὶ μεταστὰς ἐπὶ τὸν Ἰβήρων βασιλέα τὸν Ἀρτάκην, ἐκράτησε τοῖς ὅπλοις, καὶ αὐτοῦ κατέστη κύριος, * ἐκδοὺς ἑαυτὸν τῷ νενικηκότι. τότε τὴν δευτέραν Ἀρμενίαν * Δηιοτάρῳ τῷ βασιλεῖ τῆς Γαλατίας, ἔδωκε δῶρον ὁ Πομπήιος, συμμάχῳ κατὰ τοῦ Μιθριδάτου γεγενημένῳ. καὶ Πυλαιμένῃ δὲ καὶ Ἀττάλῳ τὴν Παφλαγονίαν ἀπέδωκε, τῆς αὐτῆς αἰτίας χάριν. Ἀρίσταρχον δὲ ἐπέταξε βασιλεύειν Κόλχων. καὶ μετὰ ταῦτα προσπεσὼν * Πετραίοις τε καὶ Ἀραβίοις, καὶ νικήσας μάχῃ, πρὸς τὴν Συρίαν ἐπανῆκε, καὶ παρέσχε τοῖς Σελεύκειαν τὴν Ἀντιοχείας γείτονα κατοικοῦσιν, αὐτονομίαν, ὅτι δὴ τῷ καιρῷ τοῦ πολέμου τὸν Τιγράνην οὐχ ὑπεδέξαντο. ἀπέδωκε δὲ καὶ Ἀντιοχεῦσι τοὺς ὁμήρους· καί τινα καὶ γῆν τοῖς ἐνοίκοις τῆς Δάφνης προσεκύρωσεν, ὡς ἂν ἀφθονωτέρῳ χρῷντο τῷ χωρίῳ, τήν τε πηγῶν καὶ τοῦ ἄλσους αὐτοῦ θαυμάσας. Ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν ὁρμηθείς, τρίτῳ τῆς ἐφόδου μηνὶ τὴν βασιλικὴν αὐτῶν πόλιν εἷλε, τὰ Ἱεροσόλυμα, τῶν Ἰουδαίων αὐτῶν δώδεκα χιλιάδας ἐν τῇ μάχῃ διαφθείρας. τοῦτο δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς αὐτῷ προσχωρῆσαι παρεσκεύασε. [12] Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον Μάρκος Τύλλιος Κικέρων ὁ ῥήτωρ, καὶ Γάιος Ἀντώνιος, ὕπατοι χειροτονηθέντες, ἑξακοσιοστῷ καὶ ὀγδοηκοστῷ καὶ ἐνάτῳ τῆς πόλεως ἔτει, τὸν ἐμφύλιον ἔσχον πόλεμον· ὃν Σέργιος Κατιλίνας, ἐξ ἐπιφανεστάτου κλεινοῦ γένους, ἐπήγειρε, φαυλότητι τρόπων χρώμενος, καὶ δυσσεβῆ λαβὼν ἐπιθυμίαν τὸν τῆς πατρίδος ἀφανισμόν. τούτῳ πρὸς ταύτην τὴν ἀθέμιτον πρᾶξιν συνωμόσαντο τινές, ὁμοίως μὲν ἐκείνῳ τὸ ἦθος διεφθαρμένοι, λαμπροὶ δὲ ἄλλως. τὸν μὲν οὖν Κατιλίναν ὁ Κικέρων ἐξέβαλε τῆς πόλεως· τοὺς δὲ κοινωνοὺς τοῦ τολμήματος δεσμωτηρίῳ κατακλείσας, διέφθειρεν. Ἀντώνιος δὲ ὁ συνύπατος, ἐπεξελθὼν ἤδη στρατοπεδευομένῳ τῷ Κατιλίνᾳ, μάχῃ τε ἐκράτησεν αὐτοῦ, καὶ ἀνεῖλεν. [14] Ἑξακοσιοστῷ δὲ καὶ ἐνενηκοστῷ [καὶ ἐνάτῳ] τῆς πόλεως ἔτει, τὴν μὲν ἀρχὴν εἶχον Ἰούλιος * Σιλβανὸς καὶ Λούκιος Μουρήνας· θρίαμβοι δὲ ἐψηφίσθησαν, Μετέλλῳ μέν, ὑπὲρ τοῦ Κρητικοῦ πολέμου· Πομπηίῳ δέ, τῶν πειρατῶν τε ἕνεκα καὶ Μιθριδάτου. ἐγένετο δὲ οὗτος ἐπιφανέστατος τῶν πώποτε θρίαμβος· πρὸ τοῦ ἅρματος ἀγομένων τῶν τοῦ Μιθριδάτου παίδων, καὶ τοῦ Τιγράνου παιδός, καὶ Ἀριστοβούλου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας· χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου ὅσον μέγιστον εἰπεῖν προπομπεύοντος. καὶ ἅπας τότε ἡσύχαζε πόλεμος. [15] * Τρίτῳ δὲ

πρὸς

πρὸς τοῖς εἰρημένοις, Ἰούλιος Καῖσαρ, ὁ μετὰ ταῦτα τὴν πολιτείαν μεταστήσας, μετὰ Λουκίου Βιβούλου παρελθὼν εἰς τὴν ὑπατείαν, Γάλλοις τε καὶ Ἰλλυριοῖς *μετὰ δέκα ταγμάτων, ἅπερ αὐτοὶ καλοῦσι λεγεῶνας· καὶ νικᾷ τοὺς *Ἐλβητίους, τότε πρῶτον ἡττηθέντας· *Σηκουανοὶ δὲ οὗτοι νῦν προσαγορεύονται. συνάψας δὲ μάχαις μάχας, καὶ νίκαις νίκας, ἄχρις αὐτοῦ προῆλθε τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ τῆς νήσου τῶν Βρεττανῶν· ἔτεσι δὲ ἐννέα Γάλλους ἅπαντας ὑπηκόους ἐποίησε Ῥωμαίοις· οἵτινες ὑπὸ τῶν Ἄλπεων καὶ τῶν ποταμῶν τοῦ τε *Ἠριδανοῦ καὶ τοῦ Ῥήνου καὶ τῆς Ὠκεανίτιδος θαλάττης περικλείονται. συμμίξας δὲ καὶ τοῖς Βρεττανοῖς, τότε πρότερον Ῥωμαϊκὴν ὁρῶσί τε καὶ ἀκούουσι στρατιὰν, εἷλε τε καὶ μεθ' ὁμηρείας ὑποσπόνδους ἐποίησεν. ἐπέθηκε δὲ καὶ Γάλλοις φόρον· καὶ μεταβὰς ἐπὶ τοὺς ὑπὲρ Ῥῆνον Γερμανοὺς, ἐκράτησε καὶ αὐτῶν. ἐν τοσαύταις τε ἐθνῶν καὶ πολέμων νίκαις, τρεῖς μόνον ἐσφάλη συμπλοκάς· μίαν μὲν, παρὼν, ἐν *Ῥαβέρναις· δύο δὲ, ἀπών· ὅτε καὶ τοὺς λεγάτους αὐτοῦ συνέβη δι' ἐνέδρας ἀποθανεῖν. [16] Τέσσαρσι δὲ ὕστερον ἐνιαυτοῖς, (τῆς πόλεως δὲ ἦν τοῦτο *ἕβδομον καὶ ἑπτακοσιοστὸν ἔτος) Μάρκος Λικίνιος Κράσσος, ὁ τῷ Πομπηΐῳ σύνυπατος γεγενημένος, δεύτερον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν κληθεὶς, ἐμαχέσατο πρὸς Πάρθους καὶ περὶ Κάρρας τὴν πόλιν καὶ μετὰ φαυλοτέρων συμμίξας τῶν συμβόλων, παρὰ Σουρήνου (στρατηγὸς δὲ ἦν οὗτος *Ὀρώδου τοῦ βασιλέως) ἡττᾶται· καὶ μικρὸν ὕστερον ἐπὶ τῆς παρατάξεως πίπτει μετὰ τοῦ παιδὸς, πάνυ τε ἀρίστου καὶ μαχιμωτάτου. τῆς δὲ στρατιᾶς τὸ λειπόμενον Γάιος Κάσσιος, ταμίας ὢν αὐτοῦ τῶν χρημάτων, διέσωσε. τοσαύτη δὲ ἦν ἀρετὴ τοῦ Γαΐου, ὥστε ἐν τεταραγμένοις ἤδη τοῖς πράγμασιν ἐπανιὼν, πολλαῖς τε ἐνίκησε τοὺς Πάρθους μάχαις ὑπὲρ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν, καὶ νενικηκότος εἶχε δόξαν.

[17] Ἐντεῦθεν ὁ ἐπάρατος καὶ πολλῶν ἄξιος ὀδυρμῶν, ὁ ἐμφύλιος συνέστη πόλεμος· ὃς πρὸς τῷ μεγέθει τῶν συμφορῶν, αἷς περιέβαλε Ῥωμαίους, καὶ τὴν πολιτείαν αὖθις ἐνήλλαξεν. εἶχε δὲ ὧδε. Καῖσαρ, ἐπανιὼν ἀπὸ λαμπρῶν οὕτως ἔργων τῶν πρόσθεν εἰρημένων, ἐπήγγελλε δεύτερον αὐτῷ ψηφισθῆναι τὴν ἀρχὴν, σφόδρα πεπεισμένος ὡς οὐδεὶς ἐναντιώσεται. Μαρκέλλου δὲ τοῦ ὑπάτου καὶ Βιβούλου καὶ Πομπηΐου καὶ Κάτωνος ἀντειπόντων, προσετάχθη τὸ στράτευμα καταλιπὼν ἐπιδημῆσαι. ὡς οὖν ὑβρισμένος, συνεπηγάγετο τὸν στρατὸν, ὡς ἐποίσων τῇ πατρίδι πόλεμον. ἐντεῦθεν ὁ φόβος τούς τε ὑπάτους

sexcētesimo nonagesimo tertio, *Caius Iulius Cæsar, qui postea imperauit, cum Lucio Bibulo consul est factus. decreta est ei *Gallia* & Illyricum cum legionibus decem. Is primo vicit Heluetios, qui nunc *Sequani* appellantur. deinde vincendo per bella grauissima, vsque ad Oceanum *Britannicum processit. Domuit autem annis nouem fere omnem Galliam, quæ inter Alpes, flumen Rhodanum, Rhenum, & Oceanum est, & circuitu patet ad bis & tricies *centena milia passuum. *Britannis mox bellum intulit; quibus ante eum ne nomen quidem Romanorum cognitum erat: [&] eos quoque victos, obsidibus acceptis, stipendiarios fecit. Galliæ autem tributi nomine annuum imperauit sestertium quadringenties. Germanosque trans Rhenum adgressus, inmanissimis prœliis vicit. Inter tot successus ter male pugnauit: apud Aruernos semel præsens, & absens in Germania bis. nam legati eius duo, Titurius & *Aurunculeius, per insidias cæsi sunt. [16] *Circa ea 699
dem tempora, anno vrbis conditæ sexcentesimo nonagesimo septimo, Marcus Licinius Crassus, collega Cnæi Pompeii Magni, in consulatu secundo, contra *Parthos* missus est: & cum circa Carras contra *omina & auspicia dimicasset, a *Surena Orodis regis duce victus, ad postremum interfectus est, cum filio clarissimo & præstātissimo iuuene. Reliquiæ exercitus per *C. Cassium quæstorem seruatæ sunt: qui singulari animo perditas res tanta virtute restituit, vt Persas, rediens, trans *Euphratem crebris prœliis vinceret. [17] Hinc iam 704
bellum ciuile successit exsecrandum & lacrymabile; quo, præter calamitates quæ [in] prœliis acciderunt, etiam *populi Romani fortuna mutata est. Cæsar enim, rediens ex Gallia victor, cœpit *deposcere alterum consulatum: *atque, cum sine dubietate aliqua deferretur, contradictum est a Marcello consule, a Bibulo, a Pompeio, a Catone; iussusque dimissis exercitibus ad vrbem redire. propter quam iniuriam, ab Arimino, vbi milites congregatos habebat, aduersum patriam cum exercitu venit. consules

cum Pompeio, Senatusq; omnis, atq; vniuersa nobilitas ex vrbe fugit, & in Græciam *trāsiuit: apud Epirum, Macedoniam, Achaiam, Pompeio duce, [senatus] contra Cæsarem bellum parauit. Cæsar, vacuam vrbē ingressus, Dictatorem se fecit. inde Hispanias petiit. Ibi Pompeii exercitus validissimos & fortissimos, cum tribus ducibus, L. Afranio, M. Petreio, M. Varrone superauit. Inde reuersus, in Græciam trāsiit: aduersum Pompeiū dimicauit. primo prœlio victus, & fugatus, euasit tamen: quia nocte interueniente, Pompeius sequi noluit. dixitq; Cæsar, nec Pompeium scire vincere: & illo tantum die se potuisse superari. Deinde in Thessalia apud Palæopharsalum productis vtrimq; ingentibus copiis dimicauerunt. Pompeii acies habuit XL milia peditum; *equites in sinistro cornu sexcentos, in dextro quingētos; præterea totius Orientis auxilia, totam nobilitatem, innumeros Senatores, prætorios, cōsulares, & qui magnorum iam *populorum victores fuissent. Cæsar in acie sua habuit peditum non integra XXX milia, equites mille. Numquā adhuc Romanæ cōpiæ in vnum neque maiores, neq; melioribus ducibus conuenerant, totum terrarum orbem facile subactura, si contra barbaros ducerentur. pugnatū tamen est ingenti contentione: victusq; ad postremum Pompeius, & castra eius direpta sunt: ipse fugatus, Alexandriam petiit; vt a rege Ægypti, cui tutor a Senatu datus fuerat, propter iuuenilem eius ætatem, acciperet auxilia: qui fortunam magis quam amicitiam secutus, occidit Pompeium: caput eius & annulum Cæsari misit: quo conspecto, Cæsar etiam lacrymas fudisse dicitur, tanti viri intuens caput, & generi
706 quondam sui. [18] Mox [etiam] Cæsar Alexandriam venit. ipsi quoque Ptolemæus parare voluit insidias. qua caussa regi bellum illatum est. victus in Nilo periit; inuentumque est eius corpus cum lorica aurea.

καὶ τὸν Πομπήιον καὶ τὴν σύγκλητον ἅπασαν ἐξήγαγε τῆς Ῥώμης, καὶ παρεσκεύασε καταφυγεῖν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς Ἠπείρους, καὶ τὴν Μακεδονίαν. ἀφηγουμένου δὲ τοῦ Πομπηίου τῆς γνώμης, ὁ κατὰ τοῦ Καίσαρος ἐψηφίσθη πόλεμος. ἀλλ' ὁ Καῖσαρ, ἔρημον τὴν πόλιν εὑρών, δικτάτωρά τε ἑαυτὸν ἐχειροτόνησε, καὶ πρὸς τὰς Ἰσπανίας ἐχώρησε, καὶ νικᾷ μάχῃ τὸ στράτευμα τοῦ Πομπηίου. στρατηγοὶ δὲ ἦσαν αὐτῷ ἄνδρες ἄριστοι, Λούκιος Ἀφράνιος καὶ Μάρκος Πετρήιος, καὶ Μάρκος Βάρρων. εἶτ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα διαβάς, συνέμιξε Πομπηίῳ· καὶ νικηθείς, φυγῇ τε ἑαυτὸν ἐπιτρέψας, ἐπειδὴ τὴν νύκτα τὴν ἐπιοῦσαν οὐκ ἐπεξῆλθεν ὁ Πομπήιος, ἔφη, μήτε Πομπήιον εἰδέναι νικᾶν, αὐτόν γε τότε ἂν ἁλῶναι μόνον. συλλέξας τοίνυν ἑαυτὸν καὶ τὰς δυνάμεις, συμπλέκεται τῷ Πομπηίῳ πάλιν ἐν Παλαιοφαρσάλῳ τῆς Θετταλίας· καὶ γίγνεται μάχη πλήθει τε μεγίστη, καὶ ταῖς προθυμίαις τῶν παραταττομένων. ὁ μὲν γὰρ Πομπήιος, τεσσαράκοντα πεζῶν χιλιάδας ἐπεξῆγεν, *ἱππέας τε ἑκατὸν πρὸς τοῖς χιλίοις· καὶ συμμαχικὸν ἦν ἐκ τῶν ἑῴων παραγεγενημένον ὡς πλεῖστον τῶν πολεμούντων τε αὐτῶν τὸ πλέον ἦν ἐκ τῆς ἐπιφανοῦς συμμορίας, συγκλητικῶν τε καὶ στρατηγείων καὶ ὑπατικῶν, καὶ τῶν ἐν ἐπαρχίαις πολέμοις τε νενικηκότων, καὶ τούτοις τὰ πολλὰ τῇ Ῥώμῃ κτησαμένων. Καῖσαρ δέ, τρισμυρίοις μὲν πεζοῖς ἐμάχετο, χιλίοις δὲ ἱππεῦσι. καὶ εἴ τις συναριθμήσεται τὰς Ῥωμαϊκὰς *στρατιάς, οὐδέποτε ποτὲ εὑρήσεται τοσοῦτον πλῆθος ἐκ τῆς Ῥώμης ἐν ὅπλοις γεγενημένον, οὐδέ γε ὑπὸ στρατηγοῖς τοιούτοις. ὡς ὤφελέ γε ἡ χεὶρ αὕτη μετὰ τούτων τῶν ἡγεμόνων καθ' ἑτέρων χωρεῖν· πᾶσαν γὰρ ἂν τῆς γῆς ἁπάσης ἐβασίλευσαν. γίνεται δὴ καρτερωτάτη μάχη, καὶ μετὰ πολὺν τὸν κίνδυνον ἡττᾶται Πομπήιος· καὶ τῶν μὲν παρεμβολῶν ὁ Καῖσαρ καθίσταται κύριος· καταφεύγει δὲ αὐτὸς ἐπὶ τὸν Αἰγύπτου βασιλέα Πτολεμαῖον ᾧ μικρὸν πρόσθεν ὑπὸ τῆς συγκλήτου ἐδέδοτο κηδεμών, νεωτέρῳ ὄντι καὶ ὑποσπόνδῳ Ῥωμαίοις· ᾔτει τε παρ' αὐτοῦ συμμαχίαν. ἀλλ' ἐκεῖνος, περὶ πλείονος ποιησάμενος τὴν τοῦ Καίσαρος εὐημερίαν τῆς πρὸς Πομπήιον χάριτος, ἀναιρεῖ τε αὐτόν, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ τοῦ δακτυλίου πέμπει τῷ Καίσαρι. τούτων ἡ θέα, δάκρυσιν ἐτιμήθη παρὰ τοῦ Καίσαρος, ἀναμιμνησκομένου μὲν τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς, ἀλγοῦντος δὲ καὶ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ γάμου συνάφειαν· γαμβρὸς γὰρ ἦν αὐτῷ γεγενημένος. [18] Καταλαμβάνει τοίνυν τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὁ Καῖσαρ. ῥάπτοντος δὲ καὶ ἐπ' αὐτῷ τοῦ Πτολεμαίου τινὰς ἐπιβουλάς τε καὶ ἐνέδρας, ἐκινήθη πρὸς πόλεμον Καῖσαρ· καὶ ἡττηθεὶς ὁ Πτολεμαῖος, καὶ φυγών, ἐν ταῖς ὄχθαις τοῦ Νείλου τὸν βίον ἐτελεύτησεν· ὥστε αὐτοῦ τὸν νεκρόν, θώρακι κεκοσμημένον ἔτι, προσκομισθῆναι τῷ Καίσαρι·

τότε

προσβαίνων εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν εἰσελθὼν, καὶ τῶν πραγμάτων κύριος γενόμενος, τῇ τοῦ τετελευτηκότος ἀδελφῇ Κλεοπάτρᾳ τὴν βασιλείαν δέδωκεν ἐξ αἰτίας αἰσχρᾶς αὐτῇ συνήθης γεγενημένος. Ἐπελθὼν δὲ ἐκεῖθεν, Φαρνάκην τὸν Μιθριδάτου παῖδα, σύμμαχον ἐν τῇ κατὰ Θετταλίαν μάχῃ γεγενημένον τῷ Πομπηίῳ, μάχῃ τε ἐνίκησεν, ἤδη τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐπιόντα πόλεσι τῶν ὑπὸ τῷ Πομπηίῳ γεγενημέναις, καὶ τέλος εἰς αὐτοφονίαν συνήλασεν. Ἐπὶ τούτοις ἐπανήκει εἰς τὴν Ῥώμην καὶ τρίτην ἐπήγγελεν ὑπατείαν, μᾶλλον δὲ αὐτὸς ἑαυτὸν ἐχειροτόνησε· καὶ σὺν αὐτῷ Μάρκον Αἰμίλιον *Λέπιδον ὃς ἦν αὐτῷ ἄρχων τῶν ἱππέων γεγενημένος, ὅτε αὐτὸς ἑαυτὸν δικτάτωρα κατέστησε, μετὰ τὴν εἰς Ἑλλάδα τῆς συγκλήτου φυγήν. Ταῦτα πράξας ἐπὶ τῆς πόλεως, τὴν Ἀφρικὴν καταλαμβάνει· ἔνθα δὴ πολλοὶ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν τῆς συγκλήτου τῆς Ῥωμαϊκῆς, Ἰόβαν τὸν Μαύρων βασιλέα σύμμαχον λαβόντες, κατ᾽ αὐτοῦ παρετάττοντο. ἐπὶ τούτοις ἦσαν Πούβλιος Κορνήλιος Σκηπίων, ἀπόγονος τοῦ κληθέντος Ἀφρικανοῦ, κηδεστὴς δὲ Πομπηίου· καὶ Μάρκος Πετρήιος, καὶ Κοΐντος *Βάρρων, καὶ Μάρκος Πόρκιος Κάτων, καὶ Λούκιος Κάτων, καὶ Λούκιος Κορνήλιος Φαῦστος Σύλλου παῖς. γενομένης οὖν μάχης ἀμφηρίστου πολλάκις, ὕστερον ὁ Καῖσαρ ἐκράτησεν· καὶ ὁ Σκηπίων μὲν καὶ ὁ Πετρήιος καὶ Ἰόβας ἑαυτοὺς ἀνεῖλον· Φαῦστος δὲ, κηδεστὴς ὢν ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Πομπηίου, ταῖς τοῦ Καίσαρος ἀνῃρέθη χερσίν. [19] Ἐνιαυτῷ δὲ ὕστερον, πάλιν εἰς τὴν Ῥώμην ὁ Καῖσαρ [ἐπανελθὼν,] τέταρτον ἑαυτῷ πραγματευσάμενος τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς τὰς Ἰσπανίας ὁρμηθεὶς, μεγίστην εὗρε παρασκευὴν πολέμου. Πομπήιοι γὰρ, οἱ Πομπηίου παῖδες, ὅ τε Γνέος καὶ Σέξτος, πολλῇ στρατιᾷ συμμίξαντες, παρὰ μικρὸν μὲν ἦλθον νίκης ὥστε φευγόντων τῶν τοῦ Καίσαρος ὁπλιτῶν, αὐτὸν βουλεύσασθαι περὶ τῆς ἑαυτοῦ σφαγῆς· οὐ γὰρ ἔφερε μετὰ τοσαύτας νίκας ὑπὸ *νέοις γενέσθαι καὶ τῆς ἐκείνων χειρὸς, ἕκτον καὶ πεντηκοστὸν ἔτος γεγενημένος. μεταγνοὺς δὲ, καὶ ἑαυτὸν ἀναλαβὼν, κρατεῖ τῆς *Πομπηιάδων μάχης· καὶ τὸν μὲν πρεσβύτερον ἀνεῖλε, τὸν δὲ ἄλλον εἰς φυγὴν ἔτρεψεν. Οὐδενὸς οὖν τῆς ἐμφυλίου ταραχῆς λειψάνου, πρὸς τὴν Ῥώμην ἧκε μεγαλοφρονῶν, ὡς εἰκός· καὶ πολλὰ παρὰ τὴν ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου τῆς πόλεως ἐλευθερίαν, διεπράττετο· τὰς μὲν τιμὰς, παρὰ τὸ τῷ κοινῷ δοκοῦν διδοὺς, ὧν ὁ δῆμος ἦν ποτὲ κύριος· τῇ συγκλήτῳ τε οὐχ ὑπανιστάμενος, τυράννου τε σαφῶς ἔργα ποιῶν. ἐκίνησεν οὖν ἐφ᾽ ἑαυτὸν συνωμοσίαν· καὶ συστάντες ἄνδρες ἐκ τῆς συγκλήτου τε καὶ τῶν ἱππέων ἐξήκοντα, ἐβουλεύσαντο αὐτῷ φόνον. ἦσαν δὲ ἡγεμόνες τῆς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων συνωμοσίας, οἵ τε δύο Βροῦτοι, τὴν διαδοχὴν ἔχοντες ἀπὸ τοῦ πρώτου τὴν ὑπατείαν *ἔχοντος Βρούτου μετὰ τοὺς ἑπτὰ βασιλέας·

Cæsar, Alexandria potitus, regnum Cleopatræ dedit, Ptolemæi sorori: cũ qua consuetudinẽ stupri habuerat. Rediens inde Cæsar, Pharnacẽ Mithridatis magni filium, qui Pompeio in auxilium apud Thessaliam fuerat, rebellantẽ in Ponto, & multas populi Romani prouincias occupãtem, vicit acie: postea ad mortẽ coegit. Inde Romam regressus, tertio se cõsulem fecit cũ Marco Æmilio Lepido, qui ei magister equitum *dictatori ante annũ fuerat. Inde in Africam profectus est; vbi infinita nobilitas cũ Iuba Mauritaniæ rege bellũ reparauerat. duces autẽ Romani erant, P. Cornelius Scipio, ex genere antiquissimo Scipionis Africani: (hic etiam socer [magni] Pompeii fuerat) M. Petreius, Q. Varus, M. Porcius Cato, L. Cornelius Faustus, Syllæ dictatoris filius. [Contra hos] commisso prœlio, post multas dimicationes victor fuit Cæsar. Cato, Scipio, Petreius, Iuba, ipsi se occiderunt: Faustus, Syllæ quondam dictatoris filius, Pompeii gener, a Cęsare interfectus est. [19] Post annum Cæsar Romã regressus, quarto se cõsulem fecit: & statim ad Hispanias est profectus: vbi Pompeii filii Cnęus & Sextus, ingẽs bellũ reparauerãt. Multa prœlia fuerunt; vltimũ [prœlium] apud Mundam ciuitatem: in quo adeo Cæsar pene victus est, vt fugientibus suis, se voluerit occidere; ne post tantam rei militaris gloriã, in potestatẽ adolescentium, natus annos sex & quinquaginta, veniret. denique reparatis suis, vicit: & Pompeii filius maior occisus est, minor fugit. Inde Cęsar bellis ciuilibus toto orbe compositis, Romam rediit: agere insolentius cœpit, & contra consuetudinem Romanæ libertatis. Cũ ergo & honores ex sua volũtate præstaret, qui a populo antea deferebãtur, nec Senatui ad se veniẽti adsurgeret, aliaq; regia & pene tyrãnica faceret, coniuratum est in eũ a sexaginta vel amplius Senatorib. equitibusq; Romanis. pręcipui fuerũt inter cõiuratos, duo Bruti, *ex eo genere Bruti qui primus Romæ cõsul *fuerat, & reges expulerat,

CAESAR Imper.

*C. Caſſius, & Seruilius Caſca. Ergo Cæſar, cum Senatus die [quadam] inter ceteros veniſſet ad curiam, tribus & viginti vulneribus confoſſus eſt.

LIBER VII.

709 ANNO vrbis ſeptingenteſimo fere ac nono, interfecto Cæſare, *ciuilia bella* reparata ſunt. Percuſſoribus enim Cæſaris, Senatus fauebat: Antonius cõſul, partiũ Cæſaris, ciuili bello opprimere eos conabatur. Ergo turbata Republica, multa Antonius ſcelera cõmittẽs, a Senatu hoſtis iudicatus eſt. miſſi ad eum perſequendum duo cõſules, Panſa & Hirtius: &*Octauianus, adoleſcens annos X & VIII natus, Cæſaris nepos; quem ille teſtamento heredem reliquerat, & nomen ſuũ ferre iuſſerat. hic eſt qui poſtea *Auguſtus* eſt dictus, & rerum potitus. Quare profecti contra Antonium tres duces, vicerunt eum. Euenit tamen vt victores conſules ambo morerẽtur. Quare tres exercitus vni Cæſari [Auguſto] paruerunt. Fugatus Antonius, amiſſo exercitu, cõfugit ad Lepidum, qui*Cæſari magiſter equitum fuerat, & tum militum copias grandes habebat; a quo ſuſceptus eſt. Mox Lepido operam dante, Cæſar cum Antonio pacem fecit: & quaſi vindicaturus patris ſui mortem, a quo per teſtamentum fuerat adoptatus, Romam cum exercitu profectus eſt; extorſitque vt ſibi *XX anno conſulatus daretur. *Senatũ proſcripſit cum Antonio & Lepido, & Rempublicam armis tenere cœpit. per hos etiam Cicero orator occiſus eſt, multique alii nobiles. Intereà Brutus & Caſſius, interfectores Cæſaris, ingens bellum mouerunt. erant enim per Macedoniam & Orientem multi exercitus,
711 quos *occupauerunt. Profecti igitur contra eos, Cæſar Octauianus Auguſtus, & M. Antonius, (remanſerat enim ad defendendam Italiam Lepidus) apud Philippos, Macedoniæ vrbem, contra eos pugnauerũt. Primo prœlio victi ſunt Antonius & Cæſar: periit tamen dux nobilitatis Caſſius; ſecundo, Brutus & infinita nobilitas quæ cum illis bellũ geſſerat: ac ſic inter eos diuiſa eſt Reſp. vt Auguſtus

καὶ Κάσιος, καὶ Σερβίλιος Κάσκας. σύγκλητος μὲν οὖν τηνικαῦτα ἦν· ἧκε δὲ ἐπὶ τὸ βουλευτήριον ὁ Καῖσαρ· ἐπελθόντων δὲ ἐκείνων, σφάττεται· τρισὶ δὲ καὶ εἴκοσι πληγαῖς τελευτᾷ τὸν βίον.

ΒΙΒΛΙΟΝ ζ.

*ΕΝΑΤΟΝ οὖν καὶ ἑπτακοσιοστὸν ἔτος ἠνύετο τῇ πόλει μετὰ τὴν Καίσαρος σφαγήν· ἐμφύλιος δὲ ἐκινεῖτο πόλεμος, τῆς μὲν συγκλήτου τὸ *ἔργον ἐπαινούσης, Ἀντωνίου δὲ, ὃς ἦν σύνυπατος τῷ Καίσαρι, τοὺς σφαγέας μετιόντος. ταραττομένης δὲ, ὡς εἰκὸς, τῆς πόλεως, πολλοῖς ἐγχειρῶν ἀτόποις Ἀντώνιος, ἐχθρὸς Ῥωμαίων καὶ πολέμιος ἀπεφάνθη δόγματι κοινῷ. στρατεύουσι τοίνυν ἐπ' αὐτὸν οἵ τε ὕπατοι *Πάνσας καὶ Ἵρτιος· προστίθεται τε αὐτοῖς Ὀκταβιανὸς, νέος ἔτι γεγονὼς ἐνιαυτοὺς ὀκτωκαίδεκα, ἀδελφιδοῦς τοῦ Καίσαρος, καὶ τῆς οὐσίας ἐκ διαθήκης διάδοχος *ὤν, καὶ ὁμώνυμον ἑαυτῷ τὸν ἑξῆς ἐν τῇ διαθήκῃ γενέσθαι παρεκάλεσεν· ἐπεκλήθη τε ὕστερον Αὔγουστος, καὶ ἐμονάρχησε πρῶτος. Ἀντώνιος μὲν οὖν, ἡττηθεὶς ὑπό τε τῶν ὑπάτων καὶ Ὀκταβιανοῦ, καταφεύγει πρὸς Λέπιδον. ἐτύγχανε δὲ ὁ Λέπιδος δικτάτωρι μὲν ὑπουργήσας Καίσαρι κατὰ τὴν ἱππικὴν ἀρχὴν, δυνάμεως δὲ ἐξάρχων τότε πολλῆς. Τελευτησάντων δὲ μετὰ τὴν νίκην τῶν ὑπάτων, ἅπας ὑπὸ τὸν Ὀκτάβιον ὁ στρατὸς ἦν. τότε *δὲ Λέπιδος Ἀντωνίῳ πραγματεύεται καταλλαγάς· οἰκείως τε ἔχειν αὐτῷ τὸν Ὀκταβιανὸν ἔπεισεν. εἶτα ἐξαίφνης ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἔφθασεν Ὀκταβιανὸς, τὴν στρατιὰν πᾶσαν ἄγων, ὡς τῷ Καίσαρι τιμωρήσων. καὶ λαμβάνει μὲν τὴν ὕπατον ἀρχὴν εἰκοσαετὴς, φόβῳ τοῦ δήμου διδόντος· τῆς συγκλήτου τε πολλοὺς δημεύσας, ὅπλοις ἐκράτει τῶν πραγμάτων. συμπραττόντων δὲ αὐτῷ Ἀντωνίου καὶ Λεπίδου, τὸν Κικέρωνα τε ἀναιροῦσι, καὶ ἑτέρους πολλοὺς τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, οὓς ᾤοντο *προστήσασθαι τῆς πολιτείας. Ἐν τούτοις τῆς Ῥώμης οὔσης, Βροῦτος καὶ Κάσιος, οἱ τὸν Καίσαρα ἀνῃρηκότες, κινοῦσι πόλεμον, πολὺν περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀθροίσαντες στρατόν· καὶ συμμίξαντες ἐν Ἀμφιπόλει τῆς Μακεδονίας Ὀκταβιανῷ καὶ Ἀντωνίῳ, (Λέπιδον γὰρ ἔδοξε πρὸς τὴν διαφυλακὴν τῆς Ἰταλίας μένειν) νικῶσιν, οὐκ ἔξω πληγῆς· Κάσιος γὰρ ἔπεσεν ἐν τῇ μάχῃ. Μετὰ ταῦτα δὲ ἀναιρεθέντος καὶ Βρούτου,

*μετὰ

[3] *Μετὰ τοῦτον Πομπήιος ὁ Πομπηίου παῖς, περὶ τὴν Σικελίαν συνεκρότησε πόλεμον, τό τε ὑπολειφθὲν τῶν μετὰ Βρούτου στρατιᾶς ἐγείρας, καὶ ἑτέραν ἀξιόμαχον δύναμιν. ἐλθὼν δὲ εἰς χεῖρας Αὐγούστῳ τε καὶ Ἀντωνίῳ, μετὰ πολὺν *φόβον ἐπὶ σπονδαῖς ἀνεχώρησεν. [4] *Ἐπὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Ἀγρίππας ἐν Ἀκυιτανίᾳ πολλὰ κατώρθωσε καὶ μεγάλα· καὶ *Βεντίδιος Βάσσος ἐν Συρίᾳ, Πέρσας τε τρισὶν ἐνίκησε μάχαις, καὶ τὸν τοῦ βασιλέως υἱὸν Ὀρώδου *κατήνεγκεν (Ὀρώδης δὲ ἦν ὁ τὸν Κράσσον ἀνελών, περὶ οὗ πρόσθεν εἴρηται) οὗτός τε πρῶτος ἐθριάμβευσε κατὰ Περσῶν, δικαίᾳ ψήφῳ τὸ γέρας λαβών. [5] Οὐ μὴν ἔμεινεν ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς ὁ Πομπήιος· ἀλλὰ κατὰ θάλασσαν ἐπελθών, ἡττήθη τῇ ναυμαχίᾳ καὶ ἀνῃρέθη. Ἀντώνιος δέ, τὴν ἀδελφὴν Αὐγούστου, γαμετὴν αὐτῷ γεγενημένην κατὰ τὰς Καίσαρος διαλλαγάς, *εἰσηγάγετο τὴν Κλεοπάτραν βασιλεύουσαν [Αἰγύπτου·] καὶ χωρήσας ἐπὶ Πέρσας, ἐν ἀρχῇ μὲν αὐτῶν ἐκράτει μάχῃ· λιμοῦ δὲ καταλαβόντος τὸ στράτευμα, καὶ ἐπ' αὐτῷ καὶ λοιμοῦ, ἀνεχώρησεν, ἐπεξιόντων Περσῶν ὡσανεὶ ἡττημένῳ. [6] Ἐπανελθόντα [illegible] αὐτὸν ἐκ Περσῶν, ὦσεν εἰς ἐμφύλιον ἡ Κλεοπάτρα μάχην, ἐπιθυμίᾳ τοῦ βασιλεῦσαι τῆς Ῥώμης· καὶ συμπλακεὶς Αὐγούστῳ κατὰ θάλατταν πρὸς τῷ Ἀκτίῳ τῆς Ἠπείρου χωρίῳ, ἧττόν τε ἔσχε, καὶ καταφεύγει πρὸς τὴν Αἴγυπτον. ἀπογνοὺς δὲ τῶν πραγμάτων, ἐπεὶ καὶ τὴν στρατιὰν εἶδεν ἅπασαν Αὐγούστῳ προσνεμηθεῖσαν, ἑαυτὸν διεχειρίσατο· καὶ ἡ Κλεοπάτρα θάνατον ἐβουλεύσατο καθ' ἑαυτῆς, ἀσπίδας προσαγαγοῦσα· καὶ ταύτην ἐδέξατο τοῦ βίου τελευτήν. οὕτω δὴ καὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἐγένετο πραγμάτων Αὔγουστος κύριος· ἐπέστησέ τε ἄρχοντα τῇ χώρᾳ Γάιον Κορνήλιον Γάλλον· ἀπὸ τούτου δὲ πρώτου ἄρχοντας Ῥωμαίων οἱ Αἰγύπτιοι *διετέλεσαν. [7] Παύσας δὴ πανταχοῦ πόλεμον Αὔγουστος, εἰς τὴν Ῥώμην ἐπανῆκε, *δωδεκάτῳ μὲν ἐκ τῆς ὑπατείας ἔτει, δευτέρῳ δὲ καὶ τριακοστῷ τῆς ἡλικίας. διέμεινέ τε μόνος Ῥωμαίων ἔχων ἀρχὴν ἔτη τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα. τὸν γὰρ ἔμπροσθεν χρόνον ἐκοινώνουν αὐτῷ τῆς δυναστείας Ἀντώνιος καὶ Λέπιδος.

Hispanias, Gallias, Italiā teneret: Antonius Asiam, Pontum, Orientem. Sed *intra Italiam L. Antonius cōsul bellum ciuile commouit, frater eius qui cū Cęsare contra Brutum & Cassium dimicauerat. Is apud *Perusiam Tusciæ ciuitatem victus & captus est, neq; occisus. [3] Interim a Sexto 717
Pompeio, Cnęi Pompeii Magni filio, ingens bellum in Sicilia commotum est, his qui superfuerant ex partibus Bruti Cassiiq;, ad eum confluentibus. Bellatum per Cæsarē Augustum Octauianum, & M. Antoniū, aduersus Sextum *Pompeium: pax postremo cōuenit. [4] Eo tempore M. Agrippa in Aquitania rem prospere gessit: & Lucius Ventidius Bassus irrumpentes in Syriam Persas, tribus prœliis vicit. Pacorum regis Orodis filium interfecit, eo ipso die quo olim Orodes Persarum rex per ducem Surenam Crassum occiderat. Hic primus de Parthis iustissimum triumphū Romæ egit. [5] Interim Pompeius pacē rupit: & nauali prœlio victus, fugiens ad Asiam, interfectus est. Antonius, qui *Asiam & Orientem tenebat, repudiata sorore Cæsaris Augusti Octauiani, Cleopatram, reginā Ægypti, duxit vxorem. Contra Persas etiā ipse pugnauit: primis eos prœliis vicit: regrediens tamen, fame & pestilentia laborauit: & cū instarent Parthi fugienti, *ipse pro victoria cessit.
[6] Hic quoq; ingēs bellum ciuile com- 722
mouit, cogente vxore Cleopatra, regina Ægypti, dū cupiditate muliebri optat etiā in vrbe regnare. Victus est ab Augusto, nauali pugna clara & illustri, apud Actium; qui locus in Epiro est: ex *qua fugit in Ægyptū: & desperatis rebus, cū omnes ad Augustū transirēt, ipse se interemit: Cleopatra sibi aspidem admisit, & veneno eius exstincta est. Ægyptus per Octauianū Augustum imperio Romano adiecta est: præpositusq; *eius factus est Cn. Cornelius Gallus. hunc primū Ægyptus Romanum iudicem habuit.
[7] Ita bellis toto orbe confectis, Octa- Augustus Imp. 14
uianus Augustus Romam rediit, XII anno [post] quam consul fuerat. ex eo Remp. per quadraginta & quattuor annos solus obtinuit. ante enim duodecim annis cum Antonio & Lepido tenuerat. Ita ab initio principatus eius vsq; ad finem, *LVI anni fuerunt.

Obiit autē ſeptuagēſimo ſexto anno, morte cōmuni, in oppido Campaniæ *Atella. Romæ in campo Martio *ſepultus eſt: vir qui non immerito ex maxima parte Deo ſimilis eſt putatus. neque enim facile vllus eo aut in bellis felicior fuit, aut in pace moderatior. quadraginta & quattuor annis, quib. ſolus geſſit imperium, ciuiliſſime vixit: in cūctos liberaliſſimus, in amicos fidiſſimus: quos tantis euexit honoribus, vt pene æquaret faſtigio ſuo. Nullo tempore ante eū magis Romana res floruit. nam, exceptis ciuilib. bellis, in quibus inuictus fuit, Romano adiecit imperio Ægyptum, Cantabriam, Dalmatiam ſæpe ante victam, ſed penitus tunc ſubactam: Pannoniam, Aquitaniam, Illyricum, Rhætiam, Vindelicos, & *Salaſſos in Alpibus: omnes Ponti maritimas ciuitates: in his nobiliſſimas, Boſporū, & *Panticapæon. Vicit autem prœliis Dacos: Germanorum ingētes copias cecidit: ipſos quoq; trans *Albim fluuiū ſubmouit, qui in barbarico longe vltra Rhenum eſt. hoc tamen bellum per Druſum priuignum ſuum adminiſtrauit; *ſicut per Tiberium priuignum alterum, Pannonicum; quo bello quadringenta captiuorum milia ex Germania tranſtulit, & *ſupra ripam Rheni in Gallia collocauit. Armeniam a Parthis recepit. obſides (quod nulli antea) Perſæ ei dederunt: reddiderunt etiam ſigna Romana, quæ Craſſo victo ademerant. Scythæ & Indi, quibus antea Romanorū nomen incognitum fuerat, munera & legatos ad eū miſerunt. *Galatia quoque ſub hoc prouincia facta eſt, cum antea regnum fuiſſet; primuſque eam M. Lollius pro Prætore adminiſtrauit. Tanto autem amore etiam apud barbaros fuit, vt reges populi Romani amici, in honorem eius conderent ciuitates, quas *Cæſareas* nominarent: ſicut in Mauritania a rege *Iuba, & in Palæſtina, quæ nunc vrbs eſt clariſſima. Multi autem reges ex regnis ſuis venerunt, vt ei obſequerentur: & habitu Romano, togati ſcilicet, ad vehiculum vel equum ipſius cucurrerunt. Moriens *Diuus* appellatus eſt. Rempublicam beatiſſimam Tiberio ſucceſſori reliquit: qui priuignus *ei, mox gener, poſtremo adoptione filius fuerat.

τελευτᾷ δὲ ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα γενόμενος ἐνιαυτούς, κοινὴν καὶ αὐτόματον τελευτήν, ἐν Ἀτέλλῃ πόλει τῆς Καμπανίας· καὶ θάπτουσιν αὐτὸν κατὰ τὴν Ῥώμην ἐν τῷ καλουμένῳ Μαρτίῳ κάμπῳ· ἄνδρα δικαίως τε καὶ κατ᾽ ἀξίαν ἐκ τοῦ πλείστου μέρους ὑποληφθέντα θεόν. οὔτε γὰρ ἐν πολέμοις ἀνδρειότερον ἡ τύχη δεῖξε· οὔτε ἐν ἡσυχίᾳ μετριώτερον ἄν τις εὗρε γεγενημένον, ἐν οἷς μόνος οὗτος ἔσχε τὴν ἀρχὴν χρόνοις. δημαγωγός τε γὰρ πάντων ἄριστος ἦν, καὶ μεγαλόδωρος εἰς ἅπαντας, καὶ πιστότατος τοῖς φίλοις· τὰς τιμάς τε ἀφθονωτάτας παρεῖχεν, ὡς ἐξισοῦν ἐθέλειν ἑαυτῷ, τοὺς τούτων ἀξίους. Ἤνθησε γοῦν τὰ τῆς Ῥώμης πράγματα μάλιστα κατ᾽ αὐτόν, ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων καθαρθέντα πολέμων. καὶ προσετέθη *τοῖς ὑπατοις οὖσιν Αἴγυπτός τε καὶ *Καλαβρεία, *Δαλματία τε ἐπὶ τούτοις· ἡττηθέντες γὰρ πρότερον πολλάκις, δουλεύσαντες δὲ ἐπ᾽ αὐτοῦ μόνου· Ἰλλυριοί τε καὶ Παίονες, καὶ Ἀκυτανοί, καὶ Ῥητίαι, καὶ *Βενδέλικοι καὶ *Κάλασσοι πρὸς τοῖς ὄρεσι τοῖς Ἀλπείοις· ἡ Ποντική τε παραλία, καὶ ταύτης αἱ μέγισται πόλεις, Βόσπορός τε καὶ Παντικάπαιον· καὶ μὴν Δάκες τε καὶ Γερμανοί, μάχαις νικηθέντες πολλαῖς, ἀπῳκίσθησαν ὑπὲρ τὸν *Ἄρβερον ποταμόν, ὃς *ἐκ μέσου ῥεῖ βαρβάρων, ὡς πορρωτάτω τοῦ Ῥήνου. Κατώρθωσε δὲ τοῦτον μὲν τὸν πόλεμον, διὰ τοῦ προγόνου Δρούσου· τὸν δὲ πρὸς Παίονας, διὰ Τιβερίου· πρόγονος δὲ αὐτῷ καὶ οὗτος ἦν. ὅθεν αὐτῷ τετταράκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν αἰχμαλώτων ἤχθησαν, ἀπῴκισέ τε αὐτοὺς περὶ τὰς ὄχθας τοῦ Ῥήνου. καὶ τῆς Ἀρμενίας δὲ τοὺς Πέρσας ἀφελόμενος, ὁμήρους ἔλαβε παρ᾽ αὐτῶν, τότε πρῶτον ἀναγκασθέντων παρασχεῖν· ὅτε δὴ τὰ Ῥωμαϊκὰ σημεῖα τοῖς Ῥωμαίοις ἀπεδόθη, ἅπερ ἦσαν ἀποβαλόντες οἱ σὺν *Βράχχῳ μεμαχημένοι. πρὸς αὐτὸν καὶ Ἰνδοὶ πρεσβείαν ἔστειλαν, οὔπω πρότερον τὴν Ῥωμαϊκὴν βασιλείαν οὐδὲ ἀκοῇ δεδεγμένοι. αὐτὸς καὶ Γαλατίαν, βασιλευομένην πρότερον μέν, εἰς σχῆμα ἤγαγεν ἐπαρχίας, ἡγεμόνα δὲ ἐπέστησε Μάρκον *Πόλλιον. τοσοῦτος δὲ ἦν αὐτοῦ καὶ τοῖς βαρβάροις ἔρως, ὥστε πολλοὺς καὶ τῶν βασιλευόντων ἐπωνύμους αὐτῷ κατασκευάσαι πόλεις· ὅθεν ἔτι καὶ νῦν εἰσὶν αἱ Καισάρειαι. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν βασιλέων αὐτῶν, ἐπιθυμίᾳ τῆς Αὐγούστου θέας, εἰς τὴν Ῥώμην ἀφικόμενοι, τὴν Ῥωμαϊκὴν μετῆλθον στολήν, οὕτω τε αὐτῷ κατηκολούθουν ἐπὶ τῆς πόλεως, ἢ ἐφ᾽ ἅρματος, ἢ ἐφ᾽ ἵππου φερομένῳ. καὶ πρῶτος ἁπάντων ἔλαβε τὴν τοῦ θεοῦ προσηγορίαν, παραπέμψας Καίσαρι Τιβερίῳ τὴν ἀρχήν· ὃς πρόγονός τε ἦν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ θυγατρὶ κηδεστής, καὶ πρὸς υἱοθεσίαν εἰσπεποιημένος.

Ἀλλ᾽

[8] Ἀλλ᾽ ὁ Τιβέριος, ῥαθυμίᾳ τε ἐχρήσατο πολλῇ, καὶ ὠμότητι καὶ πλεονεξίᾳ· ἡδοναῖς τε ἐξέδωκεν ἑαυτόν, πολέμου μὲν οὐδενὸς μεταχών· εἰ δέ που συσταίη, καὶ τοὺς καλουμένους λεγάτους ἐκπέμπων. πίστεως τε ὀλίγος ἦν αὐτῷ λόγος. πολλοὺς γοῦν τῶν κατὰ ἔθνη βασιλευόντων, ἐξ ἀπάτης εἰς ἑαυτὸν καλῶν, κατεῖχεν ἄκοντας· ὡς Ἀρχέλαον τὸν Καππαδοκῶν βασιλέα, ὃν καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκβαλών, ἐπαρχίαν τε ἐποίησε τὸ ἔθνος, καὶ τὴν μεγίστην πόλιν ὀνόματι προσηγόρευσεν οἰκείῳ Καισάρειαν, *Μάζακαν πρότερον καλουμένην. οὗτος μὲν οὖν τρίτῳ καὶ *τεσσαρακοστῷ τῆς βασιλείας ἔτει, τὸν βίον ἐτελεύτησεν ἐπὶ τῆς Καμπανίας, ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτὼ γεγενημένος ἔτη. μεγίστην τε ἔτεκεν ἅπασιν εὐφροσύνην ἡ τελευτή. [9] Καὶ δέχεται τὴν βασιλείαν Γάιος Καῖσαρ, ὥσπερ ἦν ἐπώνυμον *Καλιγούλας, Δρούσου τε ἀδελφιδοῦς, καὶ αὐτοῦ Τιβερίου παμμίαρος καὶ πάσης πέρα συμφορᾶς· ὃς ἐκ τῆς αὐτοῦ κακίας πλείστην ἔδωκε τοῖς Τιβερίου πλάσμασιν ἀπολογίαν. οὗτος πόλεμον ἐπαγαγὼν τοῖς Γερμανοῖς, ἀνεχώρησε μὲν ἐκ τῆς μάχης αἰσχρῶς. βιασάμενος δὲ τὰς ἀδελφάς, καὶ συνελθὼν ἑκατέραις, θυγατέρα ἐκ μιᾶς αὐτῶν ἐποιήσατο. καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἐκγόνης αὖθις ἐγένετο φθορεύς. φιλάργυρος δὲ ὤν, καὶ πλεονεξίᾳ κατὰ πάντων χρώμενος, οὐδεμιᾶς δὲ ἀπεχόμενος ἡδονῆς, καὶ τοῖς αἰσχροῖς ὠμότητα συνάπτων, ἐν τῷ παλατίῳ κατεσφάγη, ἐννάτῳ μὲν καὶ εἰκοστῷ τῆς ἡλικίας ἔτει, τρίτῳ δὲ τῆς βασιλείας, πρὸς δέκα μησί, καὶ ἡμέραις ὀκτώ.

[10] Μετὰ τοῦτον βασιλεύει Κλαύδιος· ὃς ἦν μὲν *τοῦ Καλιγούλου, Δρούσου δὲ παῖς, οὗ μνημεῖον ἐστὶν ἐν Μογοντιακῷ. οὗτος βασιλικώτερον ἑαυτὸν ἤγαγε· μετριότητι μὲν πρὸς τοὺς πλείστους καὶ ἡμερότητι χρώμενος, ὠμότητι δὲ πρὸς ὀλίγους σφόδρα. καὶ πρῶτος μετὰ τὸν *πρόγονον αὐτοῦ Γάιον Καίσαρα, Βρεττανοῖς ἐπήνεγκε πόλεμον· νικήσας τε αὐτούς, καὶ φόρους ὑπαγαγών, διὰ *Γναίου δὲ Μαρτίου . . . τῶν στρατηγῶν, ἐθριάμβευσεν· ὑπερβὰς δὲ Βρεττανούς, τὰς Ὠκεανίτιδας νήσους, αἳ καλοῦνται νῦν Ὀρχάδες, συνῆψε Ῥωμαίοις. ὅλως δὲ *πολιτείᾳ μᾶλλον ἦν πρέπων. ἀμέλει τὸν Πλαύτιον, πολλὴν ἀνδρείαν ἐπιδεδειγμένον ἐν τοῖς ὅπλοις, θριάμβῳ τιμήσας, αὐτὸς αὐτῷ προεπόμπευε, καὶ ἐπὶ τὸ Καπετώλιον συνανηλθε, ἐν δεξιᾷ τὸν Πλαύτιον ἔχων. βασιλεύσας τέσσαρας ἐνιαυτοὺς καὶ δέκα, καθιερώθη τε μετὰ τελευτήν, καὶ προσηγορεύθη θεός.

[11] Καὶ παρῆλθεν εἰς τὴν βασιλείαν ὁ Νέρων, ἐξ ἀδελφῆς μὲν τοῦ Καλιγούλου γεγονώς, *περιὼν δὲ πάσῃ πονηρίᾳ τὸν θεῖον Γάιον. τήν τε γὰρ ἀρχὴν κατῄσχυνε, καὶ πολλὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐμείωσε δικαίων.

[8] TIBERIVS ingenti socordia imperium gessit, graui crudelitate, scelesta auaritia, turpi libidine. nam nullquam ipse pugnauit; bella per legatos gessit suos. quosdam reges per blanditias ad se euocatos, numquam remisit: in* queis Archelaum Cappadocem: cuius etiam regnũ in prouinciæ formam redegit, & maximam ciuitatem appellari nomine suo iussit; quæ [nunc] *Cæsarea* dicitur, cum *Mazaca antea vocaretur. Hic tertio & *vicesimo imperii anno, ætatis *septuagensimo octauo, ingenti omnium gaudio mortuus est in Campania. [9] Successit ei CAIVS CÆSAR, cognomento CALIGVLA, Drusi priuigni Augusti, & ipsius Tiberii nepos: sceleratissimus ac funestissimus, & qui etiã Tiberii dedecora purgauerit. Bellũ contra Germanos suscepit: & ingressus Sueuiam, nihil strenue fecit. Stupra sororibus intulit; ex vna etiam natam filiam cognouit. Cũ aduersum cunctos ingenti auaritia, libidine, crudelitate sæuiret, interfectus in palatio est, anno ætatis suę *vicensimo nono, imperii tertio, mense decimo, die octauo. [10] Post hunc CLAVDIVS fuit, patruus Caligulæ, Drusi, qui apud Mogontiacum monumẽtum habet, filius: cuius & Caligula nepos erat. Hic medie imperauit; multa gerens tranquille atque moderatẽ, quædam crudeliter & insulse. *Britanniæ bellum intulit, quã nullus Romanorum post *Iulium Cæsarem attigerat: eaq; deuicta per Cnæum Sentium & Aulum Plautium, illustres ac nobiles viros, triumphum celebrẽ egit. Quasdam insulas etiam vltra *Britanniam in Oceano positas, imperio Romano addidit; quæ appellantur Orchades: *filioq; suo *Britannici* nomen imposuit. Tam ciuilis autẽ circa quosdam amicos exstitit, vt etiam Plautium nobilem virum, qui [in] expeditione *Britannica multa [ac] egregia fecerat, triumphantem ipse prosequeretur, & conscendenti Capitolium læuus incederet. Is vixit annos IIII & LX: imperauit XIIII. post mortẽ consecratus est, *Diuus*que appellatus. [11] Successit huic NERO, Caligulæ auunculo suo simillimus: qui Romanũ imperiũ & deformauit & diminuit:

Tiberius imp. III. 766

C. Caligula IIII. 789

Claudius, V 793

Nero, VI 806

inusitatæ luxuriæ sumptuumque; vt qui exemplo Caii Caligulæ, [in] calidis & frigidis lauaret *vnguentis, retibus aureis piscaretur, quæ *blatteis funibus extrahebat. Infinitam Senatus partem interfecit; bonis omnibus hostis fuit. ad postremum se tanto dedecore prostituit, vt saltaret & cantaret in *scena citharœdico habitu *& tragico. parricidia multa cōmisit, fratre, vxore, matre interfectis. vrbem Romam incendit; vt *spectaculi eius imaginem cerneret, quali olim Troia capta arserat. In re militari nihil omnino ausus, Britanniam pene amisit. Nam duo sub eo nobilissima oppida capta illic atque euersa sunt: Armeniam Parthi sustulerunt, legionesque Romanas sub iugum miserunt. Duæ tamen sub eo prouinciæ factæ sunt; Pontus Polemoniacus, concedente rege Polemone; & Alpes Cottiæ, Cottio rege defuncto. * Propter hoc Romanæ vrbi exsecrabilis, ab omnibus simul destitutus, & a Senatu hostis iudicatus, cum quæreretur ad pœnam, (quæ pœna erat talis, vt nudus per publicum ductus, furca capiti eius inserta, virgis vsque ad mortem cæderetur, atque ita præcipitaretur *de saxo) e palatio fugit: & in suburbano se liberti sui, quod [est] inter Salariam & Nomentanam viam, ad quartum vrbis miliarium, interfecit. [Is] ædificauit Romæ thermas, quæ ante *Neronianæ* dictæ, nunc **Alexandrinæ* appellantur. Obiit *trigesimo & altero ætatis anno, imperii quarto decimo. atque in eo omnis Augusti familia consumpta est. ''Huic SERVIVS

Galba, v 16.

820 GALBA successit, antiquissimæ nobilitatis Senator; cum septuagensimum & tertium annum ageret ætatis: ab Hispanis & Gallis Imperator electus, mox ab vniuerso exercitu libenter acceptus [est.] *Nam priuata eius [vita] insignis fuerat militaribus & ciuilibus rebus; sæpe consul, sæpe *pro consule; frequenter dux in

οὕτω δὲ ἐδούλευεν ἡδοναῖς, ὡς μηδὲ μιᾶς ὑπὲρ αὐτῶν φείδεσθαι δαπάνης. ἐνελούετο μὲν γὰρ *μύροις θερμοῖς μὲν, ἀντὶ θερμῶν ὑδάτων· ψυχροῖς δὲ, ἀντὶ τῶν ψυχρῶν· δίκτυα τε κατασκευάσας ἐκ χρυσοῦ τε καὶ ἁλουργίδος, τούτοις εἰς θήραν ἰχθύων ἐχρῆτο. τελευτῶν τε, εἰς τοσαύτην ἤλασεν ἀσέλγειαν, ὥστε ἐν θεάτροις πρὸς ὀρχηστὰς καὶ κιθαρῳδοὺς καὶ φωνασκοὺς ἀγωνίσασθαι σχήματι καὶ στολῇ τῶν ταῦτα ἐπιτηδευομένων. ἰσόρροπα δὲ ἦν αὐτῷ καὶ τὰ τῆς ὠμότητος, ὥστε μηδὲ τοῦ τῶν φιλτάτων αἵματος ἀποσχέσθαι. πολλούς τε τῶν συγκλητικῶν ἀποσφάξας, ὕστερον τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ τὴν γαμετὴν διεχειρίσατο. καὶ τὸ μέγιστον τοῦ διεφθάρθαι τὴν ψυχὴν αὐτῷ, σημεῖον, ἐκεῖνο ἐστίν. ἐπιθυμήσας γὰρ ὀφθαλμοῖς δέξασθαι τὸν ἐν ταῖς συγγραφαῖς τῆς Τροίας ἐμπρησμὸν, *ἐκέλευσε τοῖς λαμπροτέροις τῆς Ῥώμης οἰκοδομήμασιν ἐπιβληθῆναι πῦρ· καὶ τερπνῶς εἶδος ἐποιεῖτο τοσαύτην συμφοράν. τούτου βασιλεύοντος αἱ μέγισται τῶν Βρεττανικῶν ἀφῃρέθησαν πόλεων, καὶ Πέρσαις Ἀρμενία προσεχώρησε· καὶ ὅλως ἐν αἰσχύνῃ τὰ Ῥωμαίων*. κατεστήσατο γε μὴν ἐπαρχίας, τόν τε Πολεμωνιακὸν καλούμενον Πόντον, καὶ τὰς *Σκοττίας ἄλπεις· τὴν μὲν, συγχωροῦντος *τότε Πολέμωνος βασιλεύοντος Πόντου· τὴν δὲ, *Σκόττου τελευτήσαντος· ἐπειδὴ περ ὁ κωλύων οὐκ ἦν. Ἐκ τούτων ἐπαχθὴς μὲν ἦν ἐν πάσῃ τῇ βασιλευομένῃ γῇ, ψηφίσματι δὲ τῆς συγκλήτου καὶ πολέμιος ἀπεφάνθη· καὶ *καταληφθεὶς ὑπὸ τῶν δορυφόρων τε καὶ ἡγουμένων, ἐκαλεῖτο πρὸς τιμωρίαν· δόγμα δὲ ἦν ὥστε γυμνὸν αὐτὸν παντὸς ἐσθήματος περιαχθῆναι, ζυγοῦ κατὰ τῶν τενόντων κειμένου· καὶ καταξανθέντα τὸ σῶμα ῥάβδοις, κατακρημνισθῆναι. τούτων οὕτω λελεγμένων αἰσθόμενος, κατέφυγεν ἐπὶ τὸ προάστειον, μεταξὺ Σαλαρίας καὶ Νωμεντάνης, τετάρτῳ τῆς Ῥώμης σημείῳ· καὶ τελευτὴν ἐπήγαγεν ἑαυτῷ. αὐτοῦ δὲ ἦν ἔργον τὸ λουτρὸν ὃ νῦν Ἀλεξανδρειανὰ προσαγορεύουσι, Νερωνιανὰ τὸ πρὶν καλούμενον. ἔδοξε γὰρ μηδαμοῦ τὴν προσηγορίαν αὐτοῦ φέρεσθαι. τριακοστοῦ δὲ καὶ ἑνὸς ἔτους τῆς ἡλικίας ἀπώλετο, τέσσαρα ἐπὶ τοῖς δέκα βασιλεύσας· εἰς αὐτόν τε *ἔστη τῆς τοῦ Καίσαρος συγγενείας ἡ διαδοχή. "Μετὰ τοῦτον βασιλεύει Σέρβιος Γάλβας, ἐκ τῶν πορρωτάτω προγόνων ἐπιφανὴς, καὶ τῆς συγκλήτου τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπισημότατος, ἔτη γεγονὼς τρία καὶ ἑβδομήκοντα. ἦγαγον δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν οἱ Ἰσπανοί τε καὶ Γάλλοι καὶ μετὰ τὴν ἐκείνων ἀνάρρησιν, ὁ πᾶς κατηκολούθησε στρατὸς, θαῦμα ἔχων αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς ἁπάσης, ἣν ἰδιωτεύοντι συνῄδει περὶ τὰ πολιτικὰ πράγματα, καὶ τὰς περὶ τοὺς πολέμους μάχας, ἐν αἷς ἐξέλαμψεν, νῦν μὲν ὑπατικὴν, νῦν δὲ ἀνθύπατον ἐξουσίαν ἔχων, ἄλλοτε δὲ στρατηγῶν

μόνον,

μένου, δίχα τινὸς ἀρχῆς. ἐλάχιστον δὲ ἐβασίλευσε χρόνον, ἐν μὲν τοῖς προοιμίοις εὐδοκιμήσας, ἐξ ὠμότητος δὲ μετὰ ταῦτα χείρονα δόξαν λαβών. τελευτᾷ δὲ ἐξ ἐπιβουλῆς Ὄθωνος, ἑβδόμῳ τῆς βασιλείας μηνί, ἀγχόνῃ διαφθαρεὶς ἐπὶ τῆς Ῥώμης· ἐτάφη τε ἐν τοῖς ἑαυτοῦ κήποις τοῖς περὶ τὴν ὁδὸν τὴν καλουμένην Αὐρηλίαν. [11] Βασιλεύει δὲ μετ' αὐτὸν ὁ τούτου φονεύς, ἐξ ἐπισήμων κατιὼν πατέρων, ἐπιφανεστέρου δὲ τοῦ μητρῴου· ἀνὴρ ἀγαθός τε καὶ πρᾶος· καὶ φίλος μὲν ἐς τὰ μάλιστα Νέρωνι, οὐδὲν δὲ ὑπὸ τῆς πρὸς ἐκεῖνον συνηθείας βλαβείς. ἐν μέν τοι τῇ βασιλείᾳ γενναῖον οὐδὲν ἐπεδείξατο, δι' αἰτίαν τήνδε· Βιτέλλιος, ἡνίκα οὗτος ἐβασίλευσεν, ὑπὸ τῆς ἐν Γερμανοῖς στρατιᾶς ἀνερρήθη· καὶ γίγνεται πόλεμος Ὄθωνί τε καὶ ἐκείνῳ, καὶ τοῖς μεθ' ἑκατέρου στρατεύμασι. μετὰ πλείονος δὲ πλήθους οὗτος παραταττόμενος, ἧττον ἔσχεν ἐν τῇ πρώτῃ συμπλοκῇ· δεινόν τε ποιησάμενος ὅτι δὴ τῆς ἐλάττονος στρατιᾶς ἔλαττον σχοίη, πρὸς θάνατον ὥρμησε. κωλυόντων δὲ αὐτὸν τῶν στρατιωτῶν σὺν τοῖς ἡγεμόσιν αὐτῶν, καὶ πειθόντων ὡς ἀπαγορεύειν ἤδη τοῦ τέλους ἀναξιόσκεπτον ἂν εἴη, τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἐκύρωσε· μὴ τοσούτου ποιεῖσθαι τὰ καθ' ἑαυτόν, ὥστε ἀξιόχρεων νομίζειν αὐτὰ πρὸς ἐμφύλιον εἶναι πόλεμον· ἐπήγαγεν ἑαυτῷ τελευτήν, ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ τῆς ἡλικίας ἔτει, τῆς δὲ βασιλείας πέντε καὶ ἐνενήκοντα ταῖς πάσαις ἡμέραις. [14] Βιτέλλιος οὖν ἦν ἐπὶ τῆς βασιλείας, ἐκ πατέρων γεγενημένος γένει μὲν οὐκ ἐπισήμων, τὰς τιμὰς δὲ ἐξ ἀρετῆς κτησαμένων. ὁ γοῦν πατὴρ αὐτοῦ, τρίτον ἐπὶ τὴν ὑπατείαν κληθείς, οὐ κατῄσχυνε τοὺς ἑλομένους, εἰς δέον ταῖς ἐξουσίαις χρησάμενος. ἀλλ' ἐγένετο κατὰ τὴν βασιλείαν ἀτοπώτατος, καὶ τῇ γαστρὶ πάντα μετρῶν· ὥστε νύκτας ἡμέραις συνάπτειν ἐν συμποσίοις. φασὶ γοῦν αὐτῷ τὸν ἀδελφὸν παρασκευάσαι τράπεζαν· παρατεθῆναι δὲ αὐτῷ δισμυρίους μὲν ἰχθῦς, ἑπτακισχίλια δὲ πτηνά, καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν δαπάνην ἐφάμιλλον. μιμεῖσθαι δὲ ἐπεμελεῖτο τὸν Νέρωνα· καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου ζῆλον ἅπαντα παρέτεινεν· ἐποιεῖτο· τόν τε τάφον αὐτῷ λαμπρότερον ἐποίησε (λέγεται κατορωρύχθαι γὰρ ἀσήμως, ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐνδεδήλωται). Ταῦτα οὔτε ὁ δῆμος ἤνεγκεν, οὔτε ὁ στρατὸς ὁ τεταγμένος ὑπὸ Οὐεσπασιανῷ (στρατηγὸς δὲ ἦν οὗτος τοῦ πρὸς Ἰουδαίους διεξαγομένου μάχην) ἀλλὰ προσάγουσι μὲν αὐτὸν εἰς τὸ δημόσιον, ἐπεὶ καὶ τὸν ἀδελφὸν Οὐεσπασιανοῦ Σαβῖνον συνεμπρήσας ἐτύγχανε τῷ Καπιτωλίῳ. κρεμάσαντες δὲ ἀπὸ τῆς κόμης, καὶ τῷ λαιμῷ ξίφος ὑποθέντες, εἷλκον διὰ τῆς πό-

grauissimis bellis. Huius breue imperium fuit, & quod bona haberet exordia; nisi ad seueritatem propensior videretur. Insidiis tamen Othonis occisus est, imperii mense septimo; iugulatus in foro Romæ, sepultusque in hortis suis, qui sunt Aurelia via, non longe ab vrbe Roma.

[11] * OTHO, occiso * Galba, inuasit imperium: materno genere nobilior quam paterno, neutro tamen obscuro: in * priuata vita mollis, in imperio documentum sui non potuit ostendere. Nam cum iisdem temporibus quibus Otho Galbam occiderat, etiam Vitellius factus esset a Germanicianis exercitibus Imperator, bello contra eum suscepto, cum apud * Bebriacum in Italia leui prœlio victus esset, ingentes tamen copias [ad bellum] haberet, sponte semet [ipsum] occidit. & petentibus militibus, ne tam cito de belli desperaret euentu, cum tanti se non esse dixisset, vt propter eum ciuile bellum * commoueretur, voluntaria morte obiit, * trigesimo & octauo ætatis anno, nonagesimo & quinto imperii die. Otho, VIII. 811

[14] Dein VITELLIVS * imperio potitus est, familia honorata magis quam nobili. nam pater eius non admodum clare natus, tres tamen ordinarios gesserat consulatus. Hic cum multo dedecore imperauit, & graui sæuitia notabilis, præcipue * ingluuie & voracitate: quippe cum de die sæpe quarto vel quinto feratur epulatus. notissima certe cœna memoriæ mandata est, quam ei Vitellius frater exhibuit: in qua super ceteros sumptus, duo milia piscium, septem auium milia adposita traduntur. Hic cum Neroni similis esse vellet, atque id adeo præ se ferret, vt etiam exsequias Neronis, quæ humiliter sepultæ fuerant, honoraret, a Vespasiani ducibus occisus est, interfecto prius [in vrbe] Sabino Vespasiani Imperatoris fratre; quem cum Capitolio incendit. Interfectus autem, est [cum] magno dedecore tractus per vrbem Romam Vitellius, IX. 811

publice, nudus, *erecta coma & capite, subiecto ad mentum gladio: stercore in vultum & pectus ab omnibus obuijs adpetitus: postremo iugulatus, & in Tiberim deiectus, etiam communi caruit sepultura. Periit autem ætatis anno septimo & quinquagesimo, imperii mense octauo, & die vno. " VESPASIANVS huic successit, factus *apud Palæstinam Imperator: princeps obscure quidem natus, sed optimis comparandus: priuata vita illustris: vt qui a Claudio in Germaniam, [&] deinde in Britanniam missus, tricies & bis *cum hoste conflixerit: duas validissimas gentes, viginti oppida, insulam Vectam Britanniæ proximam, imperio Romano adiecerit. Romæ se in imperio moderatissime gessit: pecuniæ *tamen auidior fuit, ita vt eam nulli iniuste auferret: [quam cum omni diligentiæ prouisione colligeret,] tamen studiosissime largiebatur, præcipue indigentibus. nec facile ante eum cuiusquam principis vel maior est liberalitas comperta, vel iustior. placidissimæ *bonitatis: vt qui maiestatis quoque contra se reos non facile *puniret vltra exsilii pœnam. Sub hoc Iudæa Romano accessit imperio: & Hierosolyma, quæ fuit vrbs *clarissima Palæstinæ: Achaiam, Lyciam, Rhodum, Byzantium, Samum, quæ liberæ ante *hoc tempus fuerant: item Thraciam, Ciliciam [Tracheam,] Commagenem, quæ sub regibus amicis *erant, in prouinciarum formam redegit. Offensarum & inimicitiarum immemor fuit: conuitia a causidicis & philosophis in se dicta, *leniter tulit. diligens tamen coercitor disciplinæ militaris. Hic cum Tito filio de Hierosolymis triumphauit. Per hæc cũ Senatui & populo, postremo cunctis amabilis ac iucundus esset, profluuio ventris exstinctus est in villa propria, circa Sabinos, annum agens ætatis sexagensimum nonum, imperii nonum, & diem septimum: atque inter diuos relatus est. Genituram filiorum ita cognitam habuit, vt cum multæ contra eum coniurationes

Vespasianus, a. 821

λεως· τό τε στέρνον γυμνώσαντες, ὥστε τοὺς ἐντυγχάνοντας κατ᾽ ἐξουσίαν πλήττειν, καὶ τοῦτον αἰκισάμενοι τὸν τρόπον, τὸ τελευταῖον *ἀπέπνιξαν, καὶ τὸ σῶμα ἔρριψαν εἰς τὰ ῥεύματα τοῦ Θύμβριδος· ὡς οὐκ ἄξιον ὂν ἐπικαλυφθῆναι τῇ γῇ. καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐτελεύτησεν, ἑβδόμῳ καὶ πεντηκοστῷ τῆς ἡλικίας ἔτει, τῆς βασιλείας ἐν ὀγδόῳ μηνί, μιᾶς προσδεούσης ἡμέρας. " Διαδέχεται δὲ τὴν βασιλείαν Οὐεσπασιανός, ἐπὶ τῆς Παλαιστίνης ἀναρρηθείς· γένει μὲν οὐ λαμπρός, ἀρετὴν δὲ οἷος τοῖς σφόδρα ἀρίστοις συμφέρεσθαι· καὶ δόξαν ἀεὶ δήποτε μεγίστην ἐπὶ μεγίστοις ἔργοις κεκαρπωμένος, ἡνίκα Κλαυδίῳ τῷ βασιλεύσαντι στρατηγῶν, ὡς μικρῷ πρόσθεν εἴρηται, δύο καὶ τρισὶ μάχαις τήν τε Γερμανῶν καὶ Βρεττανῶν ἅπασαν γῆν συνῆψε Ῥωμαίοις, πόλεις τε αὐτῶν εἷλεν εἴκοσι περιφανεστάτας, καὶ τὴν μεγίστην τῶν Βρεττανικῶν νήσων, τὴν Βέκτην. οὕτω δὲ ἐβασίλευσεν, ὥστε μηδὲ ἔξωθεν γενέσθαι μετριότητος, μήτε ὑπεροφθῆναι παρὰ τῶν ὑπηκόων· χρημάτων δὲ ἐπεμελεῖτο μέν, ἄδικον δὲ ἔφευγε κτῆσιν. τὸν πλοῦτον δὲ μὴν οὐ συνέλεγε, τοῖς ἀμφ᾽ αὐτὸν ἐδωρεῖτο, καὶ τοῖς μάλιστα τῶν ἐνδεῶν ἀξιωτάτοις. οὐδεὶς γοῦν τῶν προτέρων τοσαύτην ἐπεδείξατο μεγαλοψυχίαν. τοσαύτη δ᾽ ἦν ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ πραότης, ὥστε τοὺς ἐπιβουλεύειν αὐτοῦ τῇ βασιλείᾳ δόξαντας, μὴ βαρέως ἀμύνασθαι, ἀλλ᾽ ἄχρι τοῦ τῆς πόλεως ἐκβαλεῖν, στῆσαι τὰς τιμωρίας. τῇ τε ἀρχῇ προσέθηκεν Ἰουδαίους τε καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, τότε πρῶτον αὐτοὺς ὑπαγαγὼν τῇ δουλείᾳ. Ἀχαΐαν τε καὶ Λυκίαν, καὶ Ῥόδον, καὶ τὸ Βυζάντιον, καὶ Σάμον, αὐτονόμους οὔσας, ἠνάγκασε τοῖς Ῥωμαϊκοῖς πολιτεύεσθαι θεσμοῖς. Θρᾷκας τε ἐπὶ τούτοις καὶ Κίλικας, καὶ Κομμαγηνούς, οἰκείας ἔχοντας βασιλείας, εἰς ἐπαρχιῶν σχῆμα μετέστησε. πάντων δ᾽ μέγιστον ἐκέκτητο, τὸ μήτε ἀπεχθείας μνημονεύειν, πρός τε τοὺς κακηγοροῦντας ῥήτοράς τε καὶ φιλοσόφους μὴ βαρέως ἔχειν· τῶν γε μὴν στρατιωτικῶν πλημμελημάτων τιμωρὸς ἦν ἀκριβής, πικροτέραις αὐτοὺς ἀεὶ σωφρονίζων ἐπιστροφαῖς. καὶ τοιοῦτος ἦν ἐπὶ τῆς βασιλείας. θριαμβεύει δὲ ἐν Ῥώμῃ κατὰ Ἰουδαίων μετὰ τοῦ παιδός. Πάντας τοίνυν *ἀνηρημένους τούς τε ἀπὸ τοῦ δήμου, καὶ τοὺς ἐν ταῖς ἡγεμονίαις, καὶ τὸ ὑπήκοον ἅπαν, ἐπίσης τε ὑπὸ πάντων θαυμαζόμενος, ἐτελεύτησε τῆς γαστρὸς αὐτῷ καταρραγείσης, ἐν ἀγρῷ περὶ τὰ ὄρεια Ἀθινῶν· οἰκείως τε καὶ θεός τε προσηγορεύθη, καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων ἐτάφη λαμπρῶς, σφόδρα αὐτοῦ τὴν τελευτὴν ὀδυρομένων. τούς γε μὴν παῖδας γενεθλιαλογήσας, ἑκατέρους αὐτοῦ ἐπέπειστο διαδόχους ἔσεσθαι τῆς ἀρχῆς. ὥστε πολλῶν ἐπιβουλευσάντων

πολλάκις

πολλάκις, μηδὲν ἐπιγραφῆναι, φῆσαι δὲ ἐν κοινῇ ποτε συνόδῳ, ἢ μηδένα μετ' αὐτὸν βασιλεύσειν, ἢ τοὺς ἐξ αὐτοῦ γεγεννημένους. ἐτελεύτησε δὲ . . . ἐνάτῳ, καὶ ἡμέραις ἑπτά. [16] Μετὰ οὖν τοῦτον διεδέξατο τὴν βασιλείαν Τίτος ὁ παῖς, ὁμώνυμος μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν γενόμενος τῷ πατρί· ταῖς δὲ ἀρεταῖς ἁπάσαις πᾶσαν εὐφημίαν νικῶν· τὸ πλῆθος γοῦν αὐτὸν Κοινὸν ἔρωτα προσηγόρευε. ἦν δὲ οὐχ ἧττον τὴν γλῶτταν ἠσκημένος εἰς λόγους, ἢ τὴν χεῖρα πρὸς μάχας· ἐν οὐδενὶ δὲ τοῦ εἰκότος τὸ μέτρον ὑπερέβαινεν. ἠγώνιστο δὲ καὶ τοὺς ἐν δικαστηρίοις ἀγῶνας καὶ δημιουργὸς μέτρων ἄριστος ἦν, ὡς καὶ τραγῳδίας Ἑλλάδι φωνῇ συνθεῖναι. ἡνίκα δὲ τῷ πατρὶ κατὰ τῶν Ἰουδαίων συνεστρατεύετο, δύω καὶ δέκα τῶν προμάχων ἰσαρίθμοις βέλεσι κατηκοντίσατο. καὶ γενόμενος ἐπὶ τῆς βασιλείας, οὕτως ἦν κοινὸς καὶ μέτριος, ὡς μηδένα μὲν ἀπαιτῆσαι τιμωρίαν, τοὺς δὲ ἐπ' αὐτῷ συστάντας ἔξω συνωμοσίας, ἀφεῖναί τε, καὶ καταριθμῆσαι τοῖς φίλοις. τὸ μεγαλόψυχον δὲ αὐτοῦ καὶ φιλόδωρον τοσοῦτον ἦν, ὥστε αὐτῷ τινας εὐκολίαν ἐγκαλεῖν· τὸν δὲ, ἀπολυόμενον τῆς κατηγορίας, εἰπεῖν, μηδένα χρῆναι σκυθρωποτέραν ἔχειν ἀπὸ βασιλέως τὴν ἀναχώρησιν· δειπνοῦντα δὲ ποτὲ, καὶ λογισάμενον ὡς οὐδὲν οὐδεὶς ἐκείνην εὖ πάθοι τὴν ἡμέραν, σχετλιάσαι, καὶ, καθάπερ αὐτῷ τῆς ἡμέρας ἀπολωλυίας, εἰπεῖν, Οὐκ ἐβασίλευσα τὴν παροῦσαν ἡμέραν· οὐδεὶς γὰρ ὑπ' ἐμοῦ εὖ πέπονθε σήμερον. Κατασκευάσας δὲ Ῥωμαίοις τὸ καλούμενον Ἀμφιθέατρον, ἀπήρξατο τῆς ἐν αὐτῷ θέας, πεντακισχίλια μὲν ἐγκατασφάξας τῷ τόπῳ θηρία, πολλὴν δὲ καὶ ἄλλην ἐπιδειξάμενος πολυτέλειαν. Ἐτελεύτησε δὲ ὑπ' ἀρρωστίας, ἐν ᾧπερ καὶ ὁ πατὴρ ἀγρῷ, δύο τοῦ πατρὸς ὕστερον ἔτεσι, καὶ μησὶν ὀκτὼ, καὶ ἡμέραις εἴκοσι βασιλεύσας, προβὰς εἰς ἡλικίαν ἔτους ἑνὸς πρὸς τοῖς τεσσαράκοντα· καὶ ἤγειρε τῷ δήμῳ πένθος μέγα, ὥστε κοινὸν αὐτὸ καὶ δημόσιον δογματισθῆναι· καὶ οὐ μᾶλλον ἦν πάντων ἢ ἴδιον ἑκάστου τὸ πάθος· οὐδεὶς γὰρ ἦν ὃς οὐ τῆς οἰκίας ἐπαύσατο τῆς αὐτοῦ τὴν συμφοράν. ἀρχομένης γοῦν ἑσπέρας αὐτοῦ μεταστάντος, σύνοδος ἐγένετο τοῦ λαμπροῦ πλήθους ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, χάριτας ὁμολογούντων καὶ τεθνηκότι τῷ Τίτῳ. μόνος τε οὗτος ἐκ πάντων, πλείους ἐδέξατο θεραπείας ἐκ λόγων ἢ ζῶντες ἕτεροι. συνηριθμήθη δὲ τοῖς θεοῖς, τὴν βασιλείαν ἐπὶ τὸν νεώτερον ἀδελφὸν παραπέμψας Δομετιανόν. [17] Ὃν Νέρωνα ἢ Καλιγούλαν ἢ Τιβέριον εἰπὼν, οὐκ ἄν τις ἁμάρτοι. τοσοῦτον ἔσχε πρὸς αὐτοὺς τὸν ζῆλον, οὔτε τοῦ πατρὸς, οὔτε τοῦ ἀδελφοῦ μεμνησάμενος οὐδέν· ἀλλ' ἐν προοιμίοις μὲν τῆς βασιλείας, μετριότητός τινος ἐπεμελήθη· κατὰ μέρος δὲ αὔξων τὴν πονηρίαν, εἰς πολὺ προῆλθεν ἡδονῶν τε καὶ θυμοῦ καὶ ὠμότητος· καὶ ταῦτα ἐνίκα τῇ πλεονεξίᾳ. μῖσος οὖν, ὡς εἰκὸς, ἠκολούθει μέγιστον· ὥστε τῶν πατρῴων τε καὶ ἀδελφικῶν ἀγαθῶν τὴν μνήμην ἐκβαλεῖν. οὕτω γοῦν πολλοὺς μὲν ἀνῄρει τῆς συγκλήτου·

fierent, quas patefactas ingenti dissimulatione contempsit, in senatu dixerit; aut filios sibi successuros, aut neminē. [16] Huic TITVS filius successit; qui & ipse VESPASIANVS est dictus: vir omnium virtutum genere mirabilis; adeo vt *amor & *deliciæ humani generis* diceretur. facūdissimus, bellicosissimus, [moderatissimus:] caussas latine egit; poemata & tragœdias græce composuit. In oppugnatione *Hierosolymorū sub patre militās, duodecim propugnatores duodecim sagittarum cōfixit ictibus. Romæ tantæ ciuilitatis in imperio fuit, vt nullum omnino puniret; cōuictos aduersum sese coniurationis, *ita dimiserit, vt in eadem familiaritate, qua antea, habuerit. Facilitatis tantæ fuit [& liberalitatis,] vt cū nulli quidquam negaret, & ab amicis reprehenderetur, responderit, *Nullum tristem debere ab Imperatore discedere*: *præterea cum quadam die in *cœna recordatus fuisset, nihil se illo die *cuiquam præstitisse, dixerit; [O] *amici, hodie diem perdidi.* Hic Romæ amphitheatrum ædificauit, & quinque milia ferarum in dedicatione eius occidit. Per hæc inusitato fauore dilectus, morbo periit, in ea qua pater villa, post biennium, mēses octo, dies viginti, quam Imperator erat factus, ætatis anno altero & quadragensimo. Tantus luctus eo mortuo publicus fuit, vt omnes tamquam in propria doluerint orbitate. Senatus obitu ipsius circa vesperam nūtiato, nocte irrupit in curiam: & tantas ei mortuo *gratias laudesque congessit, quantas nec viuo vmquam egerat: nec præsenti. Inter diuos relatus est.

Titus Vesp. XL. Eu

[17] DOMITIANVS mox accepit imperium, frater ipsius iunior; Neroni aut Caligulæ, aut Tiberio similior, quam patri vel fratri suo. primis tamē annis moderatus in imperio fuit: mox ad ingentia vitia progressus, libidinis, iracundiæ, crudelitatis, auaritiæ, tantum in se odium concitauit, vt merita & patris & fratris *aboleret. Interfecit nobilissimos ex Senatu.

Domitianus. XII. Eu

Dominum se & *Deum* primus appellari iussit: nullam sibi nisi auream & argenteam statuam in Capitolio poni passus est. consobrinos suos interfecit. superbia quoque in eo exsecrabilis fuit. Expeditiones quattuor habuit; vnam aduersum Sarmatas, alteram aduersum *Cattos, duas aduersum Dacos. de Dacis Cattisque duplicē [quidem] triumphum *egit; de Sarmatis solam lauream vsurpauit. Multas tamen calamitates iisdem bellis passus est. nam in Sarmatia *legio eius cum duce interfecta: & a Dacis Appius Sabinus consularis, & Cornelius Fuscus præfectus prætorio, cum magnis exercitibus occisi sunt. Romæ quoque multa opera fecit: in his Capitolium & Forum transitorium, *diuorum porticus, *Isium ac Serapium, & Stadium. Verum cum ob scelera vniuersis exosus esse cœpisset, interfectus est suorum coniuratione in palatio, anno ætatis *XLV, imperii quintodecimo. Funus eius [cum] ingenti dedecore per *vespillones exportatum, & ignobiliter est sepultum.

LIBER VIII.

Nerua, XIII, 848

ANNO octingentesimo & quinquagensimo ab vrbe condita, Vetere & Valente consulibus, Resp. ad prosperrimū statum rediit, bonis principibus ingenti felicitate commissa. Domitiano enim *exitiali tyranno NERVA successit vir in *priuata vita moderatus, & strenuus; nobilitatis mediæ. qui senex admodum, operam dante Petronio Secundo, præfecto prætorio; item Parthenio interfectore Domitiani, Imperator factus, æquissimum se & ciuilissimum præbuit. Reipubl. diuina prouisione consuluit, Traianum adoptando. Mortuus est Romæ post annum & quattuor mēses imperii sui, ac dies octo: ætatis septuagensimo & altero anno. atque inter diuos relatus est. *Successit ei VLPIVS CRINITVS TRAIANVS, natus Italicæ in Hispania, familia antiqua magis quam clara: [nam] pater eius primum consul fuit. Imperator autem apud Agrippinam [ciuitatem] in Galliis factus est.

Traianus. XIIII. 850.

θεὸν δὲ αὐτὸν ἠνάγκαζε προσαγορεύειν, οὐκ αἰσχυνόμενος ἀνδριάσι πλὴν χρυσοῖς καὶ ἀργυροῖς τιμᾶσθαι, καὶ τούτοις ἐν Καπετωλίῳ. ἐπλήρωσε δὲ καὶ ἐμφυλίου τὰς χεῖρας αἵματος, τοὺς *ἀνεψιοὺς ἀναιρῶν. καὶ τὰ τῆς ὑπερηφανίας ἤρετο, καὶ τὰς ἐκστρατείας ἐκ μεγίστων ἐποιήσατο συμφορῶν, ἐπὶ Σαρμάτας τε ἅμα καὶ Σκύθας, Δάκας τε ἅμα καὶ *Κάτθας· τάγμα τε ἓν ἀπώλεσε μετὰ τῶν στρατηγῶν· καὶ Σαβῖνος ὑπατικὸς, καὶ Κορνήλιος Φοῦσκος ὕπαρχος, ἔπεσον σὺν πολλῇ στρατιᾷ. ἐθριάμβευσε δὲ κατ' αὐτῶν ἀναιδῶς. καὶ τὸ Καπετώλιον, καὶ τὴν παροδικὴν ἀγορὰν, καὶ τὸ Ἴσιον, καὶ τὸ Σαράπιον, καὶ τὸ Στάδιον, ᾠκοδόμησέ τε καὶ κατεκόσμησε. Μίσους δὲ ἐπὶ πλεῖστον προϊόντος, συνομόσαντες τῶν περὶ αὐτὸν τινὲς, ἐν ταῖς βασιλικαῖς αὐλαῖς αὐτὸν διεχειρίσαντο, πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ τῆς ἡλικίας ἔτει, τῆς βασιλείας δὲ δεκάτῳ καὶ πέμπτῳ. τὰ νενομισμένα δὲ ἀπεπλήρωσε τῶν ἐν λόγῳ μὲν οὐδείς· μόνοι δὲ οἱ ταῖς κοιναῖς ἐπιτεταγμένοι ταφαῖς, ἀφανῶς αὐτὸν, καὶ ὡς σῶμα ἀπερριμμένον, κατώρυξαν.

ΒΙΒΛΙΟΝ η'.

ΤΗΣ μὲν οὖν πόλεως ἦν ὀκτακοσιοστὸν καὶ πεντηκοστὸν ἔτος, τῶν ὑπάτων δὲ εἶχον ἀρχὴν Βετέριός τε καὶ Οὐάλης. τότε τοίνυν ἀνέθηλε τὰ τῆς Ῥώμης πράγματα, θαυμαστῶν ἐπιτυχόντα βασιλέων. Δομετιανοῦ γὰρ ἀπελθόντος ἐξ ἀνθρώπων, οὗ πονηρίᾳ πάντας ὑπερβεβηκυίας, διεδέξατο τὴν ἀρχὴν ἀνὴρ ἰδιώτης, ἄριστος δὲ, καὶ τῶν πολεμικῶν ἐπιστήμων, Νέρβας· εἶχε καὶ ἧττον περιφανῶν πατέρων· πρεσβύτης ἤδη παρελθὼν εἰς αὐτὴν σπουδῇ Πετρωνίου Σεκούνδου, καὶ Παρθενίου. τούτων ὁ μὲν, ὕπαρχος ἦν· ὁ δὲ ἕτερος, εἷς τῶν Δομετιανοῦ φονέων. οὗτος, ἁπάσης ἀρετῆς οἱονεί τινας εἰκόνας διὰ τῶν ἔργων ἀναφήνας, προηρπάσθη τοῦ τέλους. εἰσποιησάμενος γὰρ παῖδα Τραϊανὸν, ἐτελεύτησεν ἐπὶ τῆς Ῥώμης, ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας τέσσαρας βασιλεύσας, ὀκτώ τε πρὸς ἡμέρας, ἔτι καὶ ἑβδομηκοστῷ τῆς ἡλικίας ἔτει· καὶ τῇ τῶν θεῶν ἐπεκλήθη προσηγορίᾳ. *Φέρεται τοίνυν τὴν βασιλείαν ἐπὶ τὸν πεποιημένον αὐτοῦ Τραϊανόν· *Ἰταλικοῦ μὲν γένους, τραφέντα δὲ ἐν Σπανίαις. πρόγονοι δὲ αὐτοῦ, λαμπροὶ μὲν οὐ κατῆγον τὴν διαδοχὴν, τιμὰς δὲ ὧν διετύγχανον ἐξ ἀρετῆς ἐσχηκότες· ὁ γοῦν πατὴρ αὐτοῦ τῶν ὑπατικῶν ἦν. οὗτος, στρατηγὸς μὲν ᾑρεῖτο τοῦ πρὸς Γάλλους πολέμου, αὐτὸς ἐν Ἀγριππίνῃ.

βασιλεύων

βασιλευόντων δὲ ὁ Τραϊανός, οὕτω περιέστη τῶν πραγμάτων, ὡς εἰκότως ἂν πάντων προτιμηθῆναι τῶν βασιλευσάντων. δημαγωγὸς γὰρ ἦν ἄριστος, καὶ ταῖς μάχαις ἀνδρειότατος. τὴν Ῥωμαϊκὴν γοῦν ἀρχὴν τῶν ἔμπροσθεν μόλις κατασχεῖν δυνηθέντων, ηὔξησεν ἐπὶ πλεῖστον, καὶ τὰ ὅρια τῆς βασιλείας ὅσον ἐπὶ μήκιστον ἐξέτεινε. πόλεις γοῦν ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον ἐν μέσοις ἐδείματο τοῖς Γερμανοῖς· Δάκας τε, τὸν ἡγούμενον αὐτῶν καθελὼν Δεκίβαλον, ὑπηγάγετο· ἐπαρχίαν τε ὑπὲρ τὸν Ἴστρον κατεστήσατο· καὶ τὴν γῆν ἐκείνην ἅπασαν, ἣν νῦν Θαίφαλοι καὶ Βικτόαλοι καὶ * Τερβίγγοι προσοικοῦσι, συνῆψε τῇ βασιλείᾳ, χιλίοις ἀριθμουμένην κύκλῳ σημείοις. τὴν Ἀρμενίαν τε ἀνεκτήσατο παρὰ Πάρθων. * Ἀλμάτας τε ὑφ' ἑαυτοῦ κατέστησε, τὸν Φατόσειν ἀνελών, ὃς ἐτυράννει τοῦ ἔθνους· Ἀλβανοῖς τε αὐτὸς ἔδωκε βασιλέα· Ἰβήρων τε καὶ Σαυρομάτων, καὶ τῶν ἐν Βοσπόρῳ, ἔτι δὲ Ἀραβίων καὶ Ὀσδροηνῶν τοὺς βασιλεύοντας, ὑποσπόνδους ἐποιήσατο. καὶ μὴν καὶ * Ἀρδουηνῶν καὶ Μαρκομήδων, καὶ τὴν Ἀνθεμουσίαν, χωρίον Περσῶν εὐρύ τε καὶ εὔγαιον· Σελεύκειάν τε καὶ Κτησιφῶντα καὶ Βαβυλῶνα προσεκτήσατο. Μεσσηνίους τε μάχῃ νικήσας, κτῆμα τε καὶ τούτους αὐτοῦ ποιησάμενος, ἄχρις αὐτῶν ἐχώρησεν Ἰνδῶν, καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς καλουμένης θαλάσσης. ὅθεν ἀρξάμενος, τρεῖς ἐπαρχίας κατῴκισεν, Ἀρμενίαν τε καὶ Ἀσσυρίαν, καὶ τὴν μέσην τῶν ποταμῶν ἧς μέρος ἦν καὶ ἡ τῶν * Ναρικύων χώρα. πρῶτος καὶ τὴν Ἀραβίαν ἐπαρχίαν ἐποίησε. στόλον δὲ ἐγκατέστησε κατὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν· ὥστε αὐτοῦ καὶ διὰ θαλάττης ἐξεῖναι πολιορκεῖν Ἰνδούς. Τοιαῦτα δὲ ὄντα τὰ κατὰ τοὺς πολέμους, ὑπερεχώρει τοῖς περὶ τὰ πολιτικὰ θαύμασιν. οὔτε γὰρ πλέον, οὔτε ἔλαττον εἶχεν ἕτερος ἑτέρου. οὕτω δὲ ἐπεμελεῖτο τῶν πρὸς τοὺς φίλους καθηκόντων, ὥστε συνήθως παρ' αὐτοὺς φοιτᾶν ἢ νόσῳ καταχεκλιμένους, ἢ καὶ προσηγορίας μόνης χάριν. ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἑορτάζουσιν, ἰδίας τινὰς πανηγύρεις ἐποίει, καὶ συνειστιᾶτο· ἀμοιβαίοις τε καὶ αὐτὸς εὐωχίαις αὐτοὺς ἐγέραιρεν. ἐχρῆτο δὲ καὶ τοῖς ὀχήμασιν ἐκείνων, τὸν βασιλικὸν ἀπολιπὼν δίφρον. οὐδενί τε τῶν ἐν Ῥώμῃ λαμπρῶν, ἐπήγαγε βλάβην· οὐδὲ ηὔξησε τοὺς θησαυροὺς ἐξ ἀδίκου προσθήκης. φιλοδωρότατός τε ἦν, δημοσίᾳ τε καὶ ἰδίᾳ· καὶ περὶ τὸ διδόναι τὰς ἀρχὰς ἀφθονώτατος. πλέον δὲ ἦν τὸ περὶ αὐτὰ ταῦτα τοῖς φίλοις. οἰκοδομημάτων δὲ αὐτοῦ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης πολὺς ἦν ὁ λόγος· καὶ τὰς πόλεις ἀτελείας ἠξίου. κεφάλαιόν τε τῆς ἡμερότητός τε αὐτοῦ καὶ φιλανθρωπίας, παρὰ πάντα τὸν τῆς βασιλείας χρόνον, * εἷς ὑπέμεινε θάνατον, τῆς συγκλήτου τὴν ψῆφον ἐπαγαγούσης, ἀγνοοῦντος τοῦ βασιλέως. Τούτων ἕνεκα, κατὰ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν ἰσόθεος ὑπείληπτο,

Remp. ita administrauit, vt omnibus principibus merito præferatur. Insitatæ ciuilitatis & fortitudinis [fuit.] Romani imperii, quod post Augustũ defensum magis fuerat quã nobiliter ampliatũ, fines longe lateq; diffudit: vrbes trans Rhenũ in Germania * reparauit: Daciam Decibalo [victo sub-egit, prouincia trãs Danubium facta in his agris quos nunc Taiphali &] * Victophali & * Theruingi habẽt. Ea prouincia decies centena [milia] in circuitu * tenuit. Armeniam, quã occupauerãt Parthi, recepit, * Pharnaco Syro occiso qui eam tenebat. Albanis regem dedit. Iberorũ regem & Sauromatarum & Bosporanorum, & Arabum & Osdroenorum & Colchorum, in fidem accepit. * Adiabenos, Marcomedos occupauit: & Anthemusium magnã Persidis regionem: Seleuciam & Ctesiphontem, Babylonem & * Edessios vicit, ac tenuit: vsq; ad Indię fines & mare rubrum accessit: atque ibi tres prouincias fecit, Armeniam, Assyriam, Mesopotamiam, cum his gentibus quæ Madenam attingunt. Arabiam postea in prouinciæ formam redegit. in mari rubro classem instituit; vt per eam Indiæ fines vastaret. Gloriam tamen militarem ciuilitate & moderatione superauit, Romæ & per prouincias æqualem se omnibus exhibens; amicos salutandi causa frequentans, vel ægrotantes; vel cum festos dies habuissent, conuiuia cum iisdem indiscreta vicissim habens; sæpe in vehiculis eorum sedens: nullum senatorem lędens, nihil iniustum ad augendum fiscum agens: liberalis in cunctos, publice priuatimq; ditans omnes & honoribus augens, quos vel mediocri familiaritate cognouisset: orbem terrarum ædificans; multas immunitates ciuitatibus tribuens: nihil nõ tranquillum & placidum agens; adeo vt omni eius ætate vnus [tantum] Senator damnatus sit; * at is tamen per Senatum ignorante Traiano. Ob hæc per orbem terrarum Deo proximus,

nihil non venerationis meruit, & viuus & mortuus. Inter alia dicta hoc *illius fertur egregium. amicis enim culpantibus, quod *nimium circa omnes* comis esset, respondit; *Talem se Imperatorem esse priuatis, quales esse sibi Imperatores priuatus optasset.* Post ingentem igitur gloriam belli domique quæsitam, e Perside rediens, apud Seleuciam Isauriæ profluuio vētris exstinctus est. Obiit autem ætatis anno *sexagensimo tertio, mense vno, die quarto: imperii nonodecimo, mense sexto, die quintodecimo. Inter Diuos relatus est, solusque omnium intra Vrbem sepultus. Ossa [eius] *collocata in vrna aurea, in foro quod ædificauit, sub columna *sita sunt: cuius altitudo, CXLIIII pedes habet. Huius tantum memoriæ delatum est, vt vsque ad nostram ætatem non aliter in Senatu principibus acclametur, nisi FELICIOR AVGVSTO, MELIOR TRAIANO. Adeo in eo gloria bonitatis obtinuit, vt vel adsentantibus, vel vere laudantibus, occasionē magnificentissimi præstet exempli. ³Defuncto Traiano, ÆLIVS ADRIANVS creatus est princeps; sine aliqua quidem voluntate Traiani, sed operam dante *Plotina Traiani vxore. nam eum Traianus, quamquam cōsobrinæ suæ filium, *viuens noluerat adoptare. Natus & ipse Italicæ in Hispania. qui Traiani gloriæ inuidens, statim prouincias tres reliquit, quas Traianus addiderat; & de Assyria, Mesopotamia, & Armenia, reuocauit exercitus; ac finem imperii esse voluit *Euphratem. Idem de Dacia facere conatum, amici deterruerūt; ne multi ciues Romani barbaris traderentur: propterea *quod Traianus victa Dacia, ex toto orbe Romano infinitas eō copias hominum transtulerat, ad agros & vrbes colendas. Dacia enim diuturno bello Decibali, viris fuerat exhausta. Pacem tamen omni imperii sui tempore habuit; semel tātum per præsidem dimicauit: orbem Romanum circumiit: multa ædificauit. Facundissimus Latino sermone, Græco eruditissimus fuit. Non magnam clementiæ gloriam habuit. diligentissimus tamē circa ærarium, & militum disciplinā. Obiit in Campania, maior sexagenario, imperii

Adrianus. xv, 869.

καὶ τῆς τῶν κρειττόνων ἐτιμᾶτο τιμῆς. καὶ γὰρ δὴ κἀκεῖνο περὶ αὐτοῦ φασίν, ὅτι δή τινων αὐτοῦ τὴν πολλὴν κοινότητα καταμεμφομένων, ἀπεκρίνατο, χρῆναι τὸν βασιλέα τοιοῦτον εἶναι πρὸς τοὺς ἰδιώτας, οἷον ἰδιώτης ὤν τις εὔξαιτο τὸν βασιλέα περὶ αὐτὸν εἶναι. Τοσαύτης δὴ συγκεκροτημένης αὐτῷ τῆς εὐκλείας ἔν τε πολέμοις καὶ ἡσυχίαις, ἐκ τῆς Περσικῆς ἐπανιών, *τῆς ἐν Σελευκείᾳ τῇ τῶν Ἰσαύρων, ὑπερενεχθείσης ἀθρόως τῆς γαστρὸς, διεφθάρη· τῆς μὲν ἡλικίας πέμπτον καὶ ἑξηκοστὸν ἄγων ἔτος, καὶ μῆνας ἐννέα, καὶ ἡμέρας πέντε· τῆς δὲ βασιλείας, ἐνιαυτοὺς ἐννεακαίδεκα, καὶ μῆνας ἕξ, καὶ ἡμέρας πεντεκαίδεκα. μόνῳ τε αὐτῷ τάφος ἐγένετο κατὰ μέσην τὴν Ῥώμην ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, ἣν αὐτός τε ἐδείματο, καὶ κατωνόμασεν ἑαυτοῦ. κίων δὲ μένει τὴν ταφὴν, εἰς ὕψος τεσσαράκοντα καὶ τεσσάρων ποδῶν ἐγηγερμένος. τοιαύτη δὲ τούτου τοῦ βασιλέως ἡ μνήμη καὶ μετὰ ταῦτα διέμεινεν, ὥστε ὁπότε ἡ σύγκλητος εἰς τὸ βουλευτήριον ἐπ' εὐφημίαις τῶν βασιλευόντων *συνίῃ, τοιαύτην τινὰ γίγνεσθαι φωνὴν, Εὐτυχέστερος Αὐγούστου, τοῦ Τραϊανοῦ βελτίων. καὶ τὴν εἰκόνα ταύτην ποιοῦνται κόσμον οἱ κολακεύοντες, ἢ κατ' ἀλήθειαν ἐπαινοῦντες. ³Παρὰ τούτου τὴν βασιλείαν Ἀδριανὸς ἐδέξατο· Τραϊανοῦ μὲν οὔτε βουληθέντος, οὔτε ἐντειλαμένου· τῆς δὲ ἐκείνου γαμετῆς Πλωτίνης κατασκευασαμένης. οὐδὲ γὰρ ἀνεψιαδοῦν ὄντα αὐτὸν εἰσεποιήσατο Τραϊανός. *προγόνων δὲ ἦν καὶ οὗτος Ἰταλῶν, ἐν Ἰταλικίαις τεχθείς τε καὶ τραφείς. εὐθὺς μὲν οὖν εἷλεν αὐτὸν τῆς Τραϊανοῦ δόξης φθόνος· *καὶ τὰς ἐπαρχίας, ἃς κατεστήσατο, πάμπαν τὴν φυλάττουσαν αὐτὰς στρατιὰν ἀνακαλεσάμενος· συνέστειλέ τε τοὺς τῆς βασιλείας ὅρους ἐντὸς Εὐφράτου ποταμοῦ. βουλευόμενον δὲ αὐτὸν ὅμοια καὶ περὶ τῶν Δακῶν, οἱ φίλοι διεκώλυσαν. τοὺς γὰρ ἀποίκους, τοὺς ἐκ τῶν πολιτῶν Ῥωμαίων ὑπὸ Τραϊανοῦ μεταστάντας, οἰκήσεως ἕνεκα καὶ γεωργίας, ἀνόσιον εἶναι γίγνεσθαι βαρβάρους. τοῦ γὰρ οἰκείου πλήθους ἀπεστεροῦντο, τῷ χρονίῳ πολέμῳ καταναλωμένου. εἰρήνης γέμων καὶ ἡσυχίας πολλὴν ἐποιήσατο πρόνοιαν, πλὴν μιᾶς μικρᾶς τε καὶ ἀσήμου μάχης, ἣν δι' ἑνὸς τῶν ἀρχόντων συνεκρότησε. περιῆλθε δὲ τὴν βασιλευομένην ἅπασαν· καὶ τοῖς οἰκοδομήμασι πολλὴν εἰσήνεγκε σπουδήν. γλώττῃ τε τῇ Ἰταλῶν καὶ Ἑλλήνων ἐπίσης ἐξέλαμψε· καὶ ἡμερότητος μὲν παντελῶς ἀπεῖχε· τῶν χρημάτων δὲ καὶ τῶν θησαυρῶν ἐπεμελήθη, καὶ τῆς στρατιωτικῆς τάξεώς τε καὶ ἁρμονίας. ἐτελεύτησε δὲ περὶ τὴν Καμπανίαν, ὑπὲρ τὰ ἑξήκοντα γεγονὼς ἔτη, ἕνα καὶ

εἴκοσι

εἴκοσι βασιλεύσας ἐνιαυτούς, καὶ μῆνας δέκα, καὶ ἡμέρας ἐννέα. πάντων δὲ ἀντιλεγόντων χρῆναι τὰς θείας αὐτοῦ νομισθῆναι τιμάς, ὁ διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν * Μάρκος Ἀντωνῖνος ἐξῄτησε χάριν· καὶ τὰς τῶν ἀνθισταμένων βιασάμενος γνώμας, ἐτύχεν. * Ἐβασίλευσε τοίνυν αὐτὸς ὁ Ἀντωνῖνος Φούλβιος, ὃς καὶ Βοιώνιος ἐπεκλήθη, καὶ Πίος· ἐκ γένους τι καὶ πάνυ λαμπροῦ, τό γε εἰς τοὺς ἐφεξῆς προγόνους. παλαιότητα γὰρ οὐκ εἶχε διεγνωσμένην. δικαίως τ' ἂν ἐξισωθεὶς * τῷ Νουμᾷ Πομπιλίῳ, ὥσπερ οὖν καὶ Τραϊανὸς Ῥωμύλῳ. ἦν, σεμνὸς μὲν ἦν καὶ ἰδιωτεύων, οὐ διέφθειρε δὲ αὐτὸν οὐδὲ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, τραχύτητος πάμπαν ἀπέχων, ἥμερος δὲ πρὸς ἅπαντας, καὶ ἁπλοῦς· ἐπιστήμῃ δὲ τῶν πολεμικῶν κεκοσμημένος· ἀδικῶν δὲ οὐκ ἐπάγων πόλεμον. φυλάττειν γὰρ ἦν αὐτῷ τὰ κτηθέντα σκοπός, οὐχ ἕτερα προστιθέναι. καὶ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἦγεν ἐπὶ τὰς ἀρχάς, καὶ πάσης τιμῆς ἠξίου· τῶν πονηρῶν δὲ ἕκαστος * αὐτῶν προΐστατο, μηδεμίαν περιβαλλόμενος συμφοράν. τοῖς * ἀσπόνδοις δὲ τῶν κατὰ ἔθνη βασιλέων, φοβερός τε ἦν ἅμα καὶ ἐπέραστος. ὥστε πολλοὺς τῶν βαρβάρων, ἀποθεμένους τὰ ὅπλα περὶ τῶν διαφορῶν, ὑπ' αὐτοῦ κρίνεσθαι, στέργειν τε ἅπερ ἂν γνοίη. πλοῦτον δὲ ἔχων πρὸ τῆς βασιλείας οὐκ ὀλίγον, μετὰ τὴν βασιλείαν διένειμεν ἅπαντα τῷ στρατῷ, καὶ τοῖς φίλοις: ὥστε τὰ δημόσια χρήματα, τῆς δαπάνης οἴκοθεν γιγνομένης, πολυπλασιασθῆναι. Εὐσεβὴς δὲ ἐπικληθεὶς διὰ τὴν φιλανθρωπίαν, τελευτᾷ τὸν βίον ἐν ἀγρῷ (Λωρεῖον ἦν ὄνομα αὐτῷ, τῆς Ῥώμης πόρρω δυοκαίδεκα σημείων) ἑβδομηκοντατρὶς γενόμενος, βασιλεύσας δὲ μία καὶ εἴκοσιν ἔτη. καθιερώθη καὶ τῷ δόγματι κοινῷ. * Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Μάρκος Ἀντωνῖνος * Οὐῆρος ἐξ ἐπιφανῶν καὶ τῶν πατέρων. τὸ γὰρ δὴ γένος αὐτοῦ πρὸς τὸν Νουμᾶν Πομπίλιον ἀνεφέρετο τὸ πατρῷον. μητρόθεν δὲ ἦν ἐκ βασιλικοῦ σπέρματος κατιόντος· Σολεντῖνος γὰρ ἦν βασιλεύς τις, ὁ ταύτης προπάτωρ. καὶ συνεβασίλευσεν αὐτῷ Λούκιος Ἀντωνῖνος Οὐῆρος. καὶ τότε δὴ πρῶτον ὑπὸ δύο τὰ Ῥωμαϊκὰ βασιλεῦσιν ἤγετο, τῶν πρόσθεν καθ' ἕνα βεβασιλευκότων. συνῆγε δὲ αὐτοὺς καὶ συγγένεια, ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ γάμου. ὁ γὰρ Ἄννιος Ἀντωνῖνος Οὐῆρος, τοῦ Μάρκου Ἀντωνίνου κηδεστὴς ἦν ἐπὶ θυγατρί· ἐκεῖνος δὲ ἀνεψιᾷ κηδεύσας ἐτύγχανεν Ἀντωνίνῳ τῷ Πίῳ. Οὗτοι δὲ βασιλεύοντες, ἐπήγαγον Πάρθοις πόλεμον, τότε πρῶτον ἀντιπαραταξαμένοις μετὰ τὴν Τραϊανοῦ νίκην· καὶ στρατηγεῖ μὲν ἐπ' αὐτοὺς Λούκιος Ἄννιος Ἀντωνῖνος· τὰς διατριβὰς δὲ περὶ Ἀντιόχειαν καὶ

anno vicensimo primo, mense decimo, die * vicẽsimo. Senatus ei tribuere noluit diuinos honores. tamẽ cum successor ipsius Titus Aurelius Fuluius Antoninus hoc vehemẽter exigeret, & vniuersi senatores palã resisterẽt, tandẽ obtinuit. * Ergo Adriano successit * T. ANTONINVS FVLVIVS BOIONIVS: idem etiã PIVS nominatus: genere claro, sed non admodũ vetere: vir insignis, & qui merito Numæ Pompilio cõferatur, ita vt Romulo Traianus æquetur. Vixit ingenti honestate, priuatus: maiore, in imperio. nulli acerbus, cunctis benignus. in re militari moderata gloria; defendere magis prouincias quã amplificare studẽs; viros * iustissimos ad administrandã Rempubl. quęrẽs; bonis honorẽ habens, improbos sine aliqua acerbitate detestãs: regib. amicis venerabilis non minus quã terribilis: adeo vt barbarorum * plurimæ nationes, depositis armis, ad eũ cõtrouersias suas litesq; deferrent, sententiæq; eius parẽrent. Hic ante imperiũ ditissimus, opes quidẽ [omnes] suas stipẽdiis militũ, & circa amicos liberalitatib. minuit; verũ ærariũ opulentũ reliquit. PIVS ꝓpter clementiã dictus est. Obiit apud Lorium, villã suã miliario ab vrbe duodecimo: vitæ anno septuagensimo tertio, [imperii XXIII.] atq; inter Diuos relatus est, & merito cõsecratus. * Post hũc imperauit M. ANTONINVS VERVS; haud dubie nobilissimus: quippe cum eius origo paterna a Numa Pompilio, materna a * Salentino rege penderet: & cum eo * L. ANNIVS ANTONINVS VERVS. tuncque primum Romana Respubl. duobus æquo iure imperiũ administrantibus paruit; cum vsque ad eum singulos semper habuisset Augustos. Hi & genere inter se coniuncti fuerunt, & adfinitate. nã Verus Annius Antoninus, M. Antonini filiã in matrimonium habuit: Marcus autem Antoninus, gener Antonini Pii fuit, per vxorem Galeriam Faustinam iuniorem consobrinam suam. Hi bellum contra Parthos gesserunt; qui post victoriam Traiani tum primum rebellauerant. Verus Antoninus ad id profectus est: qui Antiochiæ &

Antoninus Pius, XVII, 890.

M. Antoninus philosoph. XVII, 913.

circa Armeniam agēs, multa per duces suos & ingentia patrauit: Seleuciam * Assyriæ vrbem nobilissimam cum quadringētis milibus hominum cepit: Parthicum triumphū reuexit; cū fratre eodemq; socero triumphauit. Obiit tamen in Venetia, cum a Concordia ciuitate Altinum proficisceretur, & cum fratre in vehiculo sederet; subito sanguine ictus, casu morbi quem Græci * *apoplexin* vocant. vir ingenii parum ciuilis; reuerentia tamen fratris nihil vmquā atrox ausus. Cū obisset vndecimo imperii anno, inter * Diuos relatus est. Post eum Marcvs Antoninvs solus Remp. tenuit; vir quem mirari facilius quis quā laudare possit. [A] principio vitæ tranquillissimus: adeo vt * in infantia quoq; vultum nec ex gaudio, nec ex * mœrore mutaret. Philosophię deditus Stoicæ, ipse etiam non solum vitæ moribus, sed etiam eruditione philosophus. tantæ admirationis adhuc iuuenis, vt eum successorem parauerit * Adrianus relinquere; adoptato tamen Antonino Pio, generum ei idcirco esse voluerit, vt hoc ordine ad imperium perueniret. Institutus est ad philosophiam per Apollonium Chalcedonium; ad scientiam litterarum Græcarū, per [Sextum] Chæronēsem, Plutarchi nepotē. Latinas autem eū litteras Fronto orator nobilissimus docuit. Hic cū omnib. Romæ æquo iure egit; ad nullā insolentiam elatus imperii fastu: * liberalitatis promptissimę, prouincias ingenti benignitate & moderatione tractauit. Contra Germanos eo principe res feliciter gestæ sunt. Bellum ipse vnum gessit, Marcomannicum; sed quantū nulla memoria fuit; adeo vt Punicis conferatur. nam [eo] grauius est factum, quod * vniuersi exercitus Romani perierant. Sub hoc enim tantus casus pestilentiæ fuit, vt post victoriā Persicam, Romę ac per Italiā prouinciasque, maxima hominum pars, militū omnes fere copiæ, languore defecerint. Ingenti ergo labore & moderatione, cum apud Carnuntum iugi triēnio perseuerasset, bellum Marcomannicum confecit: quod cum his Quadi, Vandali, Sarmatæ, Sueui, atq; omnis barbaria commouerat:

τῆς Ἀρμενίας ποιούμενος, διὰ τῶν στρατηγῶν ἄπειρά τε κατώρθου· καὶ Σελεύκειαν τῶν Ἀσσυρίων πόλιν ἐπιφανεστάτην ἑλὼν, μετὰ τῶν ἐγκαθημένων αὐτῇ στρατιωτῶν τετρακισμυρίων, ἐθριάμβευσεν ἐπὶ τῇ νίκῃ, κοινωνὸν ἔχων τοῦ θριάμβου τὸν κοινωνὸν τῆς βασιλείας, καὶ τοῦ γένους τὸν κηδεστήν. ἐτελεύτησε δὲ ἐν Βενετίᾳ, φερόμενος ἐπ᾽ ὀχήματος ἅμα τῷ συμβασιλεύοντι, (πορεία δὲ ἦν αὐτοῖς ἀπὸ Κονκορδίας εἰς Ἄλτινον) νόσον ὑπομείνας * τὴν ἀποπληξίαν. συνηριθμήθη τε τοῖς θεοῖς, ὑποληφθεὶς ἀνὴρ κοινός τε καὶ ἀγαθὸς εἶναι. καίτοιγε οὐκ ἦν, ἀλλ᾽ ἐπέκρυπτεν αὐτὸν ἡ τοῦ βασιλέως ἀρετή. Μόνος τοίνυν ἔμεινεν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς * ἕτερος Ἀντωνῖνος Μάρκος, * οὐ θαῦμα μόνον ἄξιος ἔχειν, οὐκ ἐπαίνους ἀπαριθμεῖν. ἐκ πρώτης γὰρ ἡλικίας ἥμερός τε ἐγένετο καὶ γαληνὸς ἰδεῖν· ὥστε μηδὲ παιδὸς ὄντος, ἡδονὴν ἢ λύπην χαρακτηρίσαι, μηδ᾽ ἐξ ἑτέρου τούτων αὐτοῦ τὸ πρόσωπον ἀλλοιότερον φαίνεσθαι. φιλοσοφίας τε ἦν ἐραστὴς, ὑπὸ τοῖς στωϊκοῖς πεπαιδευμένος, ὥστε μὴ μόνον τὸ ἦθος οὕτως ἠσκῆσθαι τοῖς παραγγέλμασιν, ἀλλὰ καὶ τὴν γλῶτταν ἐν τῇ λογικῇ, τῶν ἄλλων πλέον ἔχειν. οὕτω τε ἦν εὐκλεὴς ἔτι νέος, ὡς Ἀδριανὸν σκοπούμενον ὅστις αὐτοῦ διαδέξεται τὴν βασιλείαν, ἐπεὶ προτιμᾶν ἠναγκάζετο τὸν Πίον, παῖδα αὐτῷ πεποιημένον, συνάψαι τοῦτον ἐκείνῳ διὰ τοῦ γάμου τῆς θυγατρὸς, ὅπως ἂν εἰς αὐτὸν, ἔκ τινος ἀκολουθίας, ἡ βασιλεία κατενεχθῇ. διδασκάλῳ δὲ ἐχρῆτο τῆς φιλοσοφίας μὲν, Ἀπολλωνίῳ τῷ * Καρχηδονίῳ· ῥητορείας δὲ, Ἑλληνικῆς μὲν, * Χερρονήσῳ τῷ Πλουτάρχου συγγενεῖ· τῆς Ἰταλῶν δὲ, Φρόντωνι, * τῷ τε ἀρίστῳ ῥητόρων. Ἐγένετο δὲ πάντων μάλιστα τῶν βασιλευσάντων, τῆς ἰσότητος ἐραστὴς, πρὸς οὐδεμίαν ὑπεροψίαν ἀρθείς. καὶ μεγαλόδωρος δὲ ἦν· καὶ τὰ τῶν ὑπηκόων, ἐκ φιλαγαθίας διῳκεῖτο. Πολέμους δὲ, τοὺς μὲν κατὰ Γερμανῶν διὰ τῶν στρατηγῶν ἐνίκησε· τὸν δὲ κατὰ Μαρκομάνων, αὐτὸς παρών τε καὶ αὐτουργῶν· ὃς οὕτως ἰσχυρὸς ἐγένετο καὶ μέγας, ὥστε τοῖς Ἄφροις αὐτὸν παραβάλλεσθαι. μετὰ γὰρ πολὺ πτῶμα τῶν ἐναντίων τὸ κατὰ τὴν μάχην, ἐγένετο μεῖζον ἕτερον, ἐπελθόντος λοιμοῦ, τοῦ τε ἀέρος ἐπὶ τοσοῦτον φθαρέντος, ὥστε μετὰ τὴν νίκην, ἅπασαν σχεδὸν τὴν στρατιὰν διαφθαρῆναι. καμνόντων τοίνυν αὐτῷ τῶν πραγμάτων, ὅμως προσεκαρτέρησέ τε, καὶ τέλος ἐπέθηκε τῷ πολέμῳ, συνεπιθεμένων Μαρκομάνοις Κουάδων τε καὶ Βανδάλων, καὶ Σαρματῶν, καὶ * Σίλβων, καὶ πάντων τῶν αὐτόθι βαρβάρων.

πανστρατιᾷ τε γὰρ αὐτοὺς ἀνεῖλε, καὶ τοὺς Παίονας ἠλευθέρωσε δουλείας· ἐθριάμβευσέ τε ἐπὶ τῆς Ῥώμης μετὰ Κομόδου τοῦ παιδὸς, καίσαρα χειροτονήσας αὐτὸν, Κόμοδόν τε Ἀντωνῖνον προσειπών. Φασὶ δὲ, τῆς δαπάνης αὐτὸν ἐπιλειπούσης, ἐπεὶ φόρους ἐπάγειν ἑτέρους ἠρυθρία, τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα πᾶσαν καὶ τὰ σκεύη τὰ ἐξ ἀργύρου τε καὶ κρυστάλλου, τήν βασιλικήν τε ἅπασαν σκευὴν, ὤνιον προθεῖναι, καὶ τὸ *συνελθὲν χρυσίον καταναλῶσαι τῷ πολέμῳ. *περιγενομένων δὲ τῶν πραγμάτων, τοῖς μὲν ἀποδοῦναι βουληθεῖσι, τὰ τιμήματα ἀπαριθμῆσαι· τοὺς δὲ [μὴ] κατασχεῖν ἑλομένους, μὴ βιάσασθαι· ἐπιτρέψαι τε *καὶ τὸ σχῆμα τὸ βασιλικὸν εὐωχεῖσθαι, καὶ τοὺς ὑπηκόους οἰκέτας ὁμοίᾳ περιβαλεῖν στολῇ μηδὲν τοῦ βασιλέως πλέον ἀπονέμοντας. ἐπεὶ οὕτως ἦν ἀφθονώτατος, μεγαλοψυχίαν ἐπεδείξατο τοσαύτην, ὥστε νικητηρίους ἄγων ἑορτὰς, ἐν ταῖς πρὸς τὰ θηρία τῶν ἀνδρῶν μάχαις, ἑκατὸν ἅμα λέοντας ὑπὸ τοῖς θεαταῖς ἀνεῖλεν. Ἐν τοσαύτῃ τῶν κοινῶν εὐδαιμονίᾳ, καὶ τοῦ κρατοῦντος ἀρετῇ, τέλος ἐπῆλθε τῷ βασιλεῖ δεκάτῳ καὶ ὀγδόῳ τῆς ἀρχῆς ἔτει, τῆς δὲ ἡλικίας ἑνὶ καὶ ἑξηκοστῷ· γνώμῃ τε ἁπάντων μιᾷ, συνηριθμήθη τοῖς θεοῖς· *παραπέμψας τῷ παιδὶ τὴν βασιλείαν, Λουκίῳ Ἀντωνίνῳ Κομόδῳ, μήτε κληρονομοῦντι τῆς πατρῴας ἀρετῆς, *ἐπιδειξαμένῳ πλὴν ὅτι πρὸς Γερμανοὺς καὶ αὐτὸς ἔσχεν εὐτυχῆ πόλεμον. ἐπεχείρησε μέν τοι τὸν μῆνα τὸν κατὰ Ῥωμαίους Νοέμβριον, ἐπώνυμον ἑαυτῷ ποιῆσαι, Κόμοδον· οὐ μὴν ἐδυνήθη. τρυφαῖς δὲ καὶ ἀσελγείαις κατὰ μικρὸν διαφθειρόμενος, εἰς τοῦτο προῆλθεν ἀτοπίας, ὥστε καὶ ἐν τῷ μονομαχικῷ σταδίῳ, καὶ μετὰ ταῦτα, ἐν δημοτελεῖ θέᾳ, κατὰ τὸ καλούμενον ἀμφιθέατρον διαγωνίσασθαι πρὸς *τοῦτο ἐπιδεικνυμένους. Θάνατος δὲ ἐξαπίναιος ἐπελθὼν αὐτῷ, δόξαν ἤνεγκε τοῖς πολλοῖς, ὡς ἄγχοιτό τις αὐτὸν, ἢ φαρμάκῳ, καί τισι μαγγανείαις ὑπεξαγάγοι τοῦ βίου. δώδεκα δὲ ἐκπληρώσας βασιλεύων ἐνιαυτοὺς μετὰ τὸν τοῦ παιδὸς θάνατον, καὶ μῆνας ὀκτὼ, παρὰ πάντων ὁμοίως κοινὸς ἐχθρὸς καὶ μετὰ τὸν θάνατον ὀνομαζόμενος. [7] Μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε Περτίναξ, ἀνὴρ εἰς γῆρας ἤδη προβεβηκὼς, ἑβδομηκοστόν τε ἰὼν τῆς ἡλικίας ἔτος. ὕπαρχος δὲ τῆς Ῥώμης ἦν ὅτε παρῆλθεν εἰς τὴν βασιλείαν, δόγματι τῆς συγκλήτου πάσης ἀναρρηθείς· ἀλλ' ὀγδοηκοστῇ τῆς βασιλείας ἡμέρᾳ στρατιωτῶν ὑπεξήγαγε στάσις, τῶν καλουμένων πραιτωριανῶν. [8] Ἰουλιανὸς δὲ ἦν ὁ ταύτην ἐγείρας τὴν στάσιν· ὃς καὶ τὴν βασιλείαν ἥρπασεν· ἐπιφανὴς μὲν, καὶ νόμους ἐξησκημένος· (Ἰουλιανοῦ γὰρ ἔκγονος ἦν,

multa hominum milia interfecit: ac Pannoniis seruitio liberatis, Romæ rursus cum Cõmodo Antonino filio suo, quẽ iam Cęsarem fecerat, triumphauit. Ad huius belli sumptum cum ærario exhausto largitiones nullas haberet, neque indicere prouincialibus aut senatui aliquid vellet, instrumentũ regii cultus, facta in foro diui Traiani *sectione, distraxit: vasa aurea, pocula crystallina & murrhina, vxoriam ac suã sericam [&] aureã vestem, multa ornamẽta gemmarum: ac per duos continuos menses ea venditio habita est, multumq; auri redactum. Post victoriã tamen emptoribus pretia restituit, qui reddere cõparata voluerunt: molestus nulli fuit, qui maluit semel empta retinere. Hic permisit viris clarioribus, vt cõuiuia eodem cultu quo ipse, & ministris similibus exhiberent. In *editione munerum post victoriam adeo magnificus fuit, vt centum simul leones exhibuisse tradatur. Cum igitur fortunatam Remp. & virtute & mansuetudine reddidisset, obiit XVIII imperii anno, vitæ *LXI: & omnibus certatim adnitentibus, inter diuos relatus est. [6] Huius successor L. ANTONINVS COMMODVS, nihil paternum habuit; nisi quod contra Germanos feliciter & ipse pugnauit. Septembrem mensem ad nomen suum transferre conatus est, vt Cõmodus diceretur. sed luxuria & obscænitate deprauatus, *gladiatoriis armis sępissime in ludo, deinceps etiã in amphitheatro cũ huiusmodi hominibus sæpe dimicauit. Obiit morte subita: [atq;] adeo vt strãgulatus vel veneno interfectus putaretur; cũ annis *XII post patrem, & VIII mensibus imperasset: tanta exsecratione omnium, vt hostis generis humani etiã mortuus iudicaretur. [7] Huic successit PERTINAX; grandæuus iam, *vt qui septuagenariam attigisset ætatem; præfecturam vrbi tum agens; ex *S. C. imperare iussus. Octogẽsimo imperii die prætorianorum militum seditione, & Iuliani scelere occisus est. [8] Post eum SALVIVS IVLIANVS Remp. inuasit; vir nobilis, & *iuris peritissimus; nepos Saluii Iuliani,

Commodus. XVIII, 5, 2

Pertinax. XIX, 94

Iulianus. XX, 945

qui sub diuo Adriano perpetuū composuit edictum. Victus est a Seuero apud * Muluium pontem, interfectus in palatio. Vixit mēsibus septem, postquam cœperat imperare.

Seuerus, XXI. 945. * Hinc imperii * Romani administrationem SEPTIMIVS SEVERVS accepit: oriundus ex Africa, prouincia Tripolitana, oppido Lepti. solus omni memoria & ante & postea ex Africa Imperator fuit. Hic primum fisci aduocatus, mox militaris tribunus, per multa deinde & varia officia atque honores vsque [ad] administrationem totius Reip. * peruenit. *Pertinacem* se appellari voluit, in honorem eius Pertinacis qui a Iuliano fuerat occisus. Parcus admodū fuit; natura sæuus. Bella multa & feliciter gessit. *Pescennium Nigrum*, qui in Ægypto & Syria rebellauerat, apud Cyzicum interfecit. Parthos vicit: & Arabas eo vsque superauit, vt etiam prouinciam ibi faceret: idcirco Parthicus [&] Arabicus dictus est. Multa toto orbe Romano reparauit. Sub eo etiam *Clodius Albinus*, qui in occidendo Pertinace socius fuerat Iuliano, Cæsarem se in Gallia fecit: victusque apud Lugdunum est & interfectus. Seuerus * autem præter bellicam gloriam, etiam ciuilibus studiis clarus fuit, & litteris doctus, philosophiæ scientiam ad plenum adeptus. Nouissimum bellum in Britannia habuit: vtque receptas prouincias omni securitate muniret, vallū per * CXXXII passuum milia a mari ad mare deduxit. Decessit * Eboraci admodum senex, imperii anno * XVIII, mense IIII: & Diuus appellatus est. nam filios * duos successores reliquit, Bassianū & Getam: sed Bassiano Antonini nomen a Senatu voluit imponi. itaque dictus est *M. Aurelius Antoninus Bassianus*: patriq; successit. Nam Geta hostis publicus iudicatus, confestim periit.

Antonin. Caracalla, XXII. 963. [10] MARCVS igitur AVRELIVS ANTONINVS BASSIANVS, idemque CARAGALLA, morum fere paternorum fuit: paulo asperior, & minax. Opus Romæ egregium

ὃς τὸ διηνεκὲς διάταγμα τοῖς Ἀδριανοῦ χρόνοις συνέταξεν, ὃ μέχρι νῦν Ἀδριάνιον καλεῖται, κατὰ τὴν τῶν Ἰταλῶν φωνὴν ἤδικτον προσέπουσιν) ἀλλ᾽ εὐθὺς ἀνῃρέθη πρὸς τῇ γεφύρᾳ τῇ καλουμένῃ *Μυλβίᾳ, σφαγὴν ἐν αὐταῖς δεξάμενος ταῖς βασιλείοις αὐλαῖς. * Καὶ δέχεται τὴν βασιλείαν Σεπτίμιος Σεβῆρος Ἄφρος, ἐκ τῆς Τριπολιτικῆς καλουμένης ἐπαρχίας· πόλις δὲ ἦν αὐτῷ * Λέπτις. μόνος δὲ ἐστὶ ἐξ Ἀφρικῆς, ἐπὶ τὴν τῶν ὅλων παρῆλθεν ἐπικράτειαν· καὶ οὔτε πρότερον ἡ μνήμη παραδέδωκεν, οὔτε μετὰ ταῦτα ἑξῆς ἐκεῖθεν βεβασιλευκότα. ἦν δὲ πρότερον μὲν, τοῦ ταμιείου ῥήτωρ. τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, ἀρχὴν ἴθυνε στρατιωτικήν· καὶ προκεκριμένων λοιπαῖς τιμαῖς, εἰς τοῦτο ἦλθε δυναστείας. προσηγόρευσε δὲ ἑαυτὸν Περτίνακα, τὸν ἀνῃρημένον ὑπὸ Ἰουλιανοῦ τιμῶν: μικρόψυχος μὲν ἀνὴρ καὶ χαλεπός· πολεμικὸς δὲ ὁμοίως, καὶ ταῖς μάχαις εὐτυχής. Πεσκέννιον γὰρ Νίγρον, τυραννήσαντα κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ἐν Κυζίκῳ νικήσας, ἀνεῖλεν. ἐκράτησε δὲ καὶ Πάρθων, καὶ Ἀραβίων τῶν * ἐνδοτάτω, καὶ τῶν καλουμένων Ἀδιαβηνῶν. ὥστε τὴν μὲν Ἀραβίαν, ἐπαρχίαν καταστήσασθαι κατὰ παλαιὸν ἔθος· ἀπὸ δὲ τῶν νενικημένων ἐθνῶν προσηγορίας λαβεῖν· ἐκλήθη τε Παρθικὸς καὶ Ἀράβιος καὶ Ἀδιαβηνικός. πλεῖστα δὲ καὶ τῶν τῆς βασιλείας οἰκοδομημάτων, ἐπανήγαγεν εἰς νεότητα. κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Κλώδιος * Σαβῖνος, ὁ κοινωνήσας Ἰουλιανῷ τῆς Περτίνακος σφαγῆς, ἑαυτὸν ἐν Γάλλοις ἐχειροτόνησε καίσαρα. νικηθεὶς δὲ ἐν Λουγδούνῳ παρὰ τοῦ Σεβήρου, τέλος ἔσχε τοῦ βίου. Σεβῆρος δὲ ἦν μὲν ἐν τούτοις λαμπρός· οὐχ ἧττον δὲ ἐν τοῖς πολιτικοῖς· φιλοσοφίας τε γὰρ ἐξήσκητο πρὸς ἄκρον, καὶ τῶν ῥητόρων ἁπάντων ὑπερεῖχεν. Ὕστατόν τε πόλεμον πρὸς Βρεττανοὺς συγκροτήσας, τάς τε πόλεις ἀνεκτήσατο, καὶ τὰς * ἀρχὰς ἀσφαλιζόμενος, χάρακα περιέβαλεν, ἐπὶ δύο καὶ τριάκοντα πρὸς τοῖς ἑκατὸν σημείοις ἐκτείνας αὐτὸν πρὸς θάλασσαν. Ἐπὶ τούτοις τοῖς ἔργοις ἐτελεύτησεν ἐν * Κορακίῳ πρεσβύτης· βασιλεύσας ἓξ καὶ δέκα ἐνιαυτούς, καὶ μῆνας τρεῖς· καὶ τοῖς θεοῖς συνηριθμήθη· δύο παῖδας διαδόχους τῆς βασιλείας καταλιπὼν, Βασιανὸν καὶ Γέταν· προστάξας Βασιανὸν Ἀντωνῖνον μετακληθῆναι. καὶ ὁ μὲν, προσηγορεύθη Μάρκος Αὐρήλιος Ἀντωνῖνος Βασιανὸς, ἐπεξῆλθέ τε μετὰ τὸν πατέρα τῶν πραγμάτων· Γέτας δὲ, ἐχθρὸς εἶναι κοινὸς κριθεὶς ὑπὸ ὧν ἐπροεστάτει, ἀνῃρέθη. [10] Ἀντωνῖνος τοίνυν προσλαβὼν καὶ τὴν τοῦ * Καρακάλλου προσωνυμίαν, τῷ πατρὶ πρὸς ἅπαντα κατηκολούθησε τὸ πρῶτον· προϊὼν δὲ, ἐχώρησέ τε εἰς ὠμότητα, καὶ τὴν ἐν ταῖς ἀπειλαῖς ὑπερβολήν. τῇ Ῥώμῃ δὲ

κατεσκεύασε

κατεσκεύασε λουτρὸν, ὅπερ εἰς τόδε Ἀντωνινιανὸν καλεῖται. ἄλλο δὲ ἄξιον μνήμης οὔτε εἶπεν οὔτε ἔπραξεν οὐδέν· ἀλλ' ἡδοναῖς * τε ἐδούλευσεν, ὥστε καὶ τὴν ἑαυτοῦ μητρυιὰν ποιήσασθαι γαμετήν. ἐν Ἐδέσσῃ δὲ τῆς Ὀσδροηνῆς στρατευόμενος ἐπὶ Πέρσας, ἀπῆλθε τοῦ βίου· βασιλεύσας μὲν ἓξ ἔτη καὶ μῆνας δύο, παρελθὼν δὲ τῇ ἡλικίᾳ εἰς τέταρτον καὶ τεσσαρακοστὸν ἔτος· ἐτύχοντο τε αὐτῷ τὰ νενομισμένα παρὰ τοῦ στρατοῦ.

" Καὶ βασιλεύει μετ' αὐτὸν, * Ὀφίλιος Μακρῖνος, ἐξ ὑπάρχου πρὸς τὴν βασιλείαν κληθείς· καὶ μετέσχεν ἁλουργίδος ὁ παῖς αὐτοῦ * Διαδουμενός. ἔπραξε δὲ οὐδὲ οὗτος μνήμης ἄξιον οὐδὲν, τῆς ἀρχῆς εἰς ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας δύο παρελθούσης. ἀνεῖλε δὲ ἀμφοτέρους στρατιωτικὴ στάσις. " Δέχεται δὲ τὴν βασιλείαν Μάρκος Αὐρήλιος· ὃς Ἀντωνίνου Καρακάλλου παῖς ὢν ὑπείληπτο. ἦν δὲ ἱερεὺς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡλιογαβάλου. οὗτος ἐπὶ χρηστῇ τοῦ δήμου προσδοκίᾳ τὴν Ῥώμην καταλαβὼν, ἐναντίος ὤφθη τῆς ἐλπίδος. αἰσχρὸν γὰρ καὶ ἐπονείδιστον μετελθὼν βίον, μετὰ δύο ἔτη τῆς βασιλείας καὶ μῆνας ὀκτὼ, ἀνῃρέθη· καὶ ἡ μήτηρ αὐτῷ συναπώλετο Συμία Σευήρα. " Ἐντεῦθεν ἦλθεν ἐπὶ τὴν βασιλείαν Ἀλέξανδρος, καῖσαρ μὲν ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἀναρρηθεὶς, αὔγουστος δὲ ὑπὸ τῆς συγκλήτου, κομιδῇ νέος. οὗτος εὐθὺς ἐπὶ Πέρσας ἐστράτευσε· καὶ τὸν βασιλέα Ἄρσην μετὰ πολλῆς ἐνίκησε τῆς εὐκλείας· φοβερός τε ἐγένετο τῷ στρατῷ, ὥστε ἀπέσχον αὐτὸν ἐν πολλῷ διαμεῖναι χρόνῳ. ἐπεὶ δὲ γοῦν τινὰ τῶν ταγμάτων ἐπήρθη πρὸς στάσεις, ἐκόλασέ τε, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἄνδρας ἅπαντας ἀπεστράτευσε. τούτῳ συνήδρευσεν ὁ νομοθέτης Οὐλπιανός· αὐτὸς καὶ τὴν φροντίδα τοῦ τοῖς δεομένοις ἀντιγράφειν ἔχων. πολλῆς δὲ οὔσης αὐτῷ τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ κατὰ τὴν Ῥώμην καὶ πανταχοῦ τῆς δόξης, ἐτελεύτησε παρὰ Γαλλοῖς, ταραχὴν ὑπομείνας στρατιωτικὴν, * δεκάτῳ τῆς βασιλείας ἔτει· πολλὴν εὐσέβειαν ἐπιδειξάμενος περὶ τὴν ἑαυτοῦ μητέρα, καὶ μηδὲ ἐνὶ κατὰ τοῦτο καταλιπὼν ὑπερβολήν.

fecit * lauacra quæ Antoninianæ appellantur; nihil præterea memorabile. * Impatientis libidinis; [vt] qui nouercam suam Iuliam, vxorem duxerit. Defunctus est in * Osdroene apud * Edessam, moliẽs aduersum Parthos expeditionem, anno imperii sexto, mense secundo: vix egressus ætatis quadragensimum tertium annum. funere publico elatus est.

" Deinde OPILIVS MACRINVS, qui præfectus prætorio erat, cum filio DIADVMENO facti Imperatores, nihil memorabile ex temporis breuitate gesserunt. nam imperium eorum duum mẽsium, & vnius anni fuit. seditione militari ambo pariter occisi sunt. (Macrinus XXIIII. 969.) " Creatus est post hos M. AVRELIVS. ANTONINVS. Hic Antonini Caracallæ filius putabatur: sacerdos autem * Heliogabali templi erat. (Antonin. Heliogab. XXIIII 970.) Is cum Romam ingenti & militum & Senatus exspectatione venisset, probris se omnib. contaminauit. Impudicissime & obscenissime vixit: bienniоque post & octo mensib. tumultu interfectus est militari; & cum eo mater * Semia Syra. " Successit huic AVRELIVS ALEXANDER; ab exercitu *Cæsar*, a Senatu *Augustus* nominatus; iuuenis admodum: susceptoque aduersus Persas bello, * Xerxem eorum regem gloriosissime vicit. (Alexand. Seuer. XXV. 974.) militarẽ disciplinam seuerissime rexit; quasdam tumultuantes legiones integras exauctorauit. Adsessorem habuit, vel scrinii magistrum, Vlpianum, iuris conditorem. Romæ quoque fauorabilis fuit. Periit in Gallia, militari tumultu, tertiodecimo imperii anno, & die octauo: in * Mamæam matrem suam vnice pius.

LIBER IX.

Maximinus, XXVI, 987.

POST hūc * MAXIMINVS ex corpore militari primus ad imperium accessit, sola militū voluntate, cum nulla Senatus intercessisset auctoritas, nec ipse senator esset. Is bello aduersus Germanos feliciter gesto, cū a militibus Imperator esset appellatus, a * Pupieno * Aquileiæ occisus est, deserentibus eum militibus suis, cum filio adhuc puero; cum quo imperauerat triennio, & paucis diebus. 2 Postea tres simul Augusti fuerunt, * PVPIENVS, BALBINVS, & GORDIANVS: duo superiores obscurissimo genere; Gordianus, nobilis: quippe cuius pater, senior Gordianus, cōsensu militum, cum proconsulatum Africæ gereret, * Maximino imperāte, princeps fuisset electus. Itaq; cum Romam venissent Balbinus & Pupienus, in palatio interfecti sunt; soli Gordiano imperium reseruatum.

Maximus & Balb. XXVII, 989.

Gordianus, XXVIII, 990.

3 GORDIANVS, admodum puer, cum Trāquillinam Romæ duxisset vxorē, Ianum geminum aperuit: & ad Orientem profectus; Parthis bellum intulit, qui iam moliebantur erumpere: quod quidē [mox] feliciter gessit, prœliisq; ingentibus * Persas adflixit. Rediens, haud longe a Romanis finibus interfectus est fraude Philippi, qui post eum imperauit. Miles ei tumulum vicensimo miliario a Circesso, quod castrum nūc Romanorum est, * Euphrati imminens, ædificauit; exsequias Romā reuexit; ipsum Diuum appellauit.

Philippus, XXIX, 996.

4 PHILIPPI duo, filius & pater, Gordiano occiso, imperium inuaserunt: atque exercitu incolumi reducto, ad Italiam ex Syria profecti sunt. His imperātibus, * millesimus annus Romæ vrbis ingenti ludorum apparatu spectaculorumq; celebratus est. Ambo deinde ab exercitu interfecti sunt: senior Philippus Veronæ, Romæ iunior. Annis quinque imperauerunt. inter Diuos tamen relati sunt.

Decius, XXX, 1001.

5 Post hos DECIVS e Pannonia inferiore, * Budaliæ natus, imperium sumpsit. Bellum ciuile quod in Gallia motum fuerat, oppressit. filiū suum

ΒΙΒΛΙΟΝ θ'.

ΜΕΤΑΛΛΑΞΑΝΤΟΣ τοίνυν Ἀλεξάνδρου τὸν βίον, ἐβασίλευσε * Μαξιμιανὸς, πρῶτος ἐκ στρατείας αἱρεθεὶς καὶ μόνῃ τῇ τῶν στρατιωτῶν ψήφῳ, τῆς συγκλήτου μὴ συμψηφισαμένης, ὅπουγε οὐ συνεπείθετο τῇ γερουσίᾳ. ἐπαγαγὼν δὲ Γερμανοῖς πόλεμον, καὶ κρατήσας αὐτῶν ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος, καὶ προσαγορευθεὶς Ἰμπεράτωρ, (ὃ νῦν μὲν τῶν βασιλέων ἐστὶν ὄνομα, τότε δὲ ἥρμοττε τοῖς ἄριστα στρατηγοῦσιν) ἀνῃρέθη τῆς Ἰταλίας ἐντὸς ἐν Ἀκυληΐᾳ τῇ πόλει, Πουπιηνοῦ τὴν σφαγὴν ἐπαγαγόντος. συνανῃρέθη δὲ αὐτῷ καὶ ὁ παῖς, * νήπιος κομιδῇ, κοινωνήσας τῷ πατρὶ τῆς βασιλείας τρισὶν ἔτεσι καὶ ἡμέραις ὀλίγαις.

2 Μετὰ τοῦτον, τρεῖς ἅμα γίγνονται βασιλεῖς· Πουπιηνός τε, ὁ τὸν φόνον ἐργασάμενος, καὶ Βαλβῖνος, καὶ Γορδιανός· οἱ μὲν, ἐξ ἀφανοῦς καὶ ἀσήμου γένους· Γορδιανὸς δὲ, ἐξ ἐπιφανῶν προγόνων. Γορδιανὸς γὰρ ἦν αὐτῷ πατὴρ, οὕτω λαμπρὸς ὥστε * Μαξιμιανοῦ βασιλεύοντος, ὃν ὁ Πουπιηνὸς διεχειρίσατο, ἐπὶ τῆς Ἀφρικῆς ἀνθυπατικὴν αὐτὸν ἔχοντα * στρατιὰν, κληθῆναι ἐπὶ τὴν βασιλείαν. ἐπεὶ δὲ ἐπέβησαν τῆς Ῥώμης, * Ἀλβιανὸς μὲν καὶ Πουπιηνὸς ἐν ταῖς αὐλαῖς ἀνῃρέθησαν ταῖς βασιλικαῖς, ἔμεινε δὲ Γορδιανὸς μόνος τὴν ἀρχὴν ἔχων. 3 Νεώτατος δὲ ὤν, ἄγεται γαμετὴν Τρανκυλλίναν. * ἀνεγείρας δὲ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἰανοῦ, διὰ πολλοῦ τοῦ μέσου, ὥρμησεν ἐπὶ τὰ πρὸς ἕω. στρατεύσας δὲ ἐπὶ Πέρσας, καὶ κρατήσας αὐτῶν μάχαις πολλαῖς, ἐπανιὼν ἀνῃρέθη πρὸς τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ὅροις ὑπὸ Φιλίππου· καὶ γέγονε τοῦ πράγματος ὁ Φίλιππος κύριος. κατεσκεύασε δὲ αὐτῷ, μνήμην τῶν πεπραγμένων, ἡρῷον ὁ στρατὸς, εἰκοστῷ τοῦ Κιρκησίου σημείῳ· (φρούριον δὲ ἐστι τοῦτο Ῥωμαίων, εἰσέτι καὶ νῦν οὕτω καλούμενον, παρὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν) τὸ σῶμα δὲ εἰς τὴν Ῥώμην ἐκόμισε, καὶ τῇ τῶν θεῶν ἐτίμησε προσηγορίᾳ. 4 Φίλιππος δὲ, σὺν τῷ παιδὶ Φιλίππῳ, τῆς βασιλείας ἐπελάβετο, καρπὸν τοῦτο ποιησάμενος τοῦ φόνου. καὶ τὴν στρατιὰν διαγαγὼν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἤγαγε δημοτελῆ πανήγυριν ἐπὶ τοῖς χιλιοστοῖς τῆς πόλεως ἔτεσι, κατ' αὐτὸν ἀρξαμένοις, παντοδαπαῖς τέρψεσι τὸ πλῆθος * ἀνελόμενος. ἀλλ' ἀνῃρέθη σὺν τῷ παιδί· τῶν στρατιωτῶν αὐτὸν μὲν ἐν * Βερόῃ, τὸν υἱὸν δὲ ἐν Ῥώμῃ διαχειρισαμένων· πέντε βασιλεύσας ἐνιαυτούς. τῆς μέντοι τῶν θεῶν ἠξιώθησαν προσηγορίας. 5 Καὶ παρῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν Δέκιος, ἐκ Παιόνων καταγόμενος ἀπὸ Βυδαλίας τῆς πόλεως τὸ γένος. κινηθέντος δὲ ἐμφυλίου πολέμου, τούτου μὲν ἐκράτησε μάχῃ, τὸν δὲ παῖδα τὸν ἑαυτοῦ

χαίσαρα

τεῖχος τε παρεσκεύασεν ἀναῤῥηθῆναι. λουτρόν τε κατὰ τὴν Ῥώμην κατεσκεύασεν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ. καὶ δύο τὴν ἀρχὴν κατασχὼν ἐνιαυτοὺς, ἅμα τῷ παιδὶ κατέλυσε τὸν βίον, ἐν μέσοις τοῖς βαρβάροις ἀναιρεθέντες· καὶ τῆς τῶν θεῶν ἔτυχον ἀμφότεροι τιμῆς. [6] Διαδέχονται δὲ τὴν βασιλείαν Γάλλος Ὁστιλιανὸς, καὶ ὁ τούτου παῖς Βουλουσιανός· τυραννήσαντος δὲ ἐν Μυσοῖς Αἰμιλιανοῦ, *στρατεύουσιν ἀμφότεροι. καὶ ἀναιρεθέντες *ἐν Τεράμνοις, τῆς ἀρχῆς οὐδεμίαν οὐδενὶ κατέλιπον μνήμην. τῆς δὲ *ἐξ αὐτῶν γινομένης συμφορᾶς, πολὺ γέγονεν ὄνομα, λοιμῶν καὶ νόσων ποικίλων τότε σχεδὸν ἅπασαν τὴν βασιλευομένην *διαφθαρέντων.

[7] Μετὰ τούτους Αἰμιλιανὸς, οὐκ ἔχων ἑαυτὸν ἀνενεγκεῖν ἐπὶ λαμπροτέρους προγόνους, μᾶλλον δὲ ἐξ ἀσήμου πάνυ τε γεγενημένος, τρισὶ μησὶν ὅλοις βασιλεύσας, ἐτελεύτησε. [8] Τότε τοίνυν Οὐαλεριανὸς μὲν, περὶ τὰς Ῥητίας καὶ Νωρικὸν διατρίβων, ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ᾑρέθη στρατηγός· καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ, βασιλεύς· Γαλιηνὸς δὲ ἐπὶ τῆς Ῥώμης ὑπὸ τῆς συγκλήτου πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐκλήθη. Συνέβη δὲ τὴν τούτων βασιλείαν ὀλεθριωτάτην γενέσθαι, δυστυχίᾳ τῶν ἡγεμόνων, ἢ (τὸ ἀληθέστερον) ἀσθενείᾳ. Γερμανοὶ μὲν γὰρ, ἐν μέσαις ταῖς Ἰταλίαις ἐστρατοπεδεύσαντο, καὶ τῆς Ῥαβέννης αὐτῆς ἄχρι προῆλθον. Οὐαλεριανὸς δὲ, ἐν τῇ μέσῃ τῶν ποταμῶν Πέρσαις μαχόμενος, ὑπὸ Σαπώρου τοῦ Περσῶν βασιλέως ἑάλω, καὶ κατεγήρασεν ἐν αἰχμαλωσίᾳ. [9] Γαλιηνὸς δὲ, νέος ἐπὶ τὰ πράγματα παρελθὼν, τὸν μὲν πρῶτον χρόνον ἀνδρείαν τε ἐπεδείξατο, καὶ τὴν τύχην εἶχε συλλαμβανομένην ἐν μάχαις, Γαλλιῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν κρατήσας, *Γέννουόν τε τυραννήσαντα ἀνελὼν· προβαινούσης δὲ αὐτῷ τῆς ἡλικίας, μετέβαλε καὶ τὴν γνώμην καὶ τὸν βίον· ἐκ μὲν ἡμερότητος εἰς ὠμότητα μεταστὰς, ἐκ σεμνότητος δὲ, εἰς ἅπασαν ἡδονῶν ἀτοπίαν· καὶ πάντας ἀφῆκε τὰς βασιλικὰς φροντίδας, ὡς Ἀλαμανοὺς, ὑπερβάντας τὴν Γαλλιῶν γῆν, ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐλθεῖν· Δάκας τε καὶ τοὺς ὑπὲρ τὸν Ἴστρον, οἳ κτῆμα Τραιανοῦ τοῦ πάλαι βασιλεύσαντος ἐγεγόνεισαν, ἀλλοτριωθῆναι Ῥωμαίων· *Ἑλλάδα τε καὶ Μακεδονίαν, καὶ Πόντον, καὶ Ἀσίαν, ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἴστρον ἐθνῶν· Παίονας δὲ, ὑπὸ Σαρματῶν καὶ Κουάδων πολιορκηθῆναι· Γερμανούς τε τὰς Ἱσπανίας ἐπινεμηθῆναι, καὶ Ταῤῥάκωνα πόλιν ἐπιφανῆ κατασκάψαι· Πέρσας δὲ, τὴν μέσην τῶν ποταμῶν ἐφ᾽ ἑαυτοῖς ποιησαμένους, ἤδη περὶ τῆς Συρίας τὸν πόλεμον ἔχειν. Ἀπεγνωσμένων δὲ ἤδη τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς βασιλείας ἐκ τοῦ πλείονος ἀνῃρημένης, *Ποστούμιος ἐν Γαλλίαις,

Cæsarem fecit. Romæ lauacrum ædificauit. Cum biennio ipse & filius [eius] imperassent, vterq; in barbarico interfecti sunt, *& inter Diuos relati. [6] Mox Imperatores creati sunt, GALLVS HOSTILIANVS, & Galli filius VOLVSIANVS. Sub his ÆMILIANVS in Mœsia res nouas molitus est: ad quem opprimendum cum ambo profecti essent, Interamnæ interfecti sunt, non completo biennio. nihil omnino clarum gesserunt. Sola pestilentia & morbis atque ægritudinibus notus eorum principatus fuit. *Gallus & Vol. XXXI, 1003.*

[7] ÆMILIANVS, obscurissime natus, obscurius imperauit; ac tertio mense exstinctus est. [8] Hinc *LICINIVS VALERIANVS in Rhætia & Norico agens, ab exercitu *Imperator*, & mox *Augustus* est fact*. GALLIENVS quoque Romæ a Senatu *Cæsar* est appellatus. Horum imperium Romano nomini perniciosum, & pene exitiabile fuit, vel infelicitate principũ, vel ignauia. Germani Rauennam vsq; venerunt. Valerianus, in Mesopotamia bellum gerẽs, a Sapore Persarũ rege superatus est: mox etiam captus, apud Parthos ignobili seruitute consenuit. *Valerianus, XXXII, 1009.*

[9] GALLIENVS, cum adolescens factus esset Augustus, imperium primum feliciter, mox commode, ad vltimum perniciose gessit. Nam iuuenis in Gallia & Illyrico multa strenue fecit, occiso apud *Mursam *Ingenuo*, qui purpuram sumpserat, & *Trebelliano*. Diu placidus & quietus; mox in omnem lasciuiam dissolutus, tenendæ Reip. habenas probrosa ignauia & desperatione *laxauit. Alamanni vastatis *Galliis in Italiam *irruperunt. Dacia, quæ a Traiano vltra Danubium fuerat adiecta, tunc amissa est. Græcia, Macedonia, Pontus, Asia, vastata est per Gothos. Pannonia a Sarmatis Quadisque populata est. Germani vsque ad Hispanias penetrauerunt, & ciuitatem nobilem Tarraconem expugnauerunt. Parthi, Mesopotamia occupata, Syriam sibi *cœperunt vindicare. Tum [iam] desperatis rebus, & deleto pene imperio Romano, *Postumus* in Gallia, *Gallienus XXXIII, 1012.*

obscurissime natus, purpuram sumpsit: & per annos decem ita imperauit, vt consumptas pene prouincias ingenti virtute & moderatione reparauerit: qui seditione militum interfectus est; quod Mogontiacum, quæ* aduersus eum rebellauerat, Lolliano res nouas moliente, diripiendam militibus tradere noluisset. Post eum *Marius*, *vilissimus opifex, purpuram accepit: & secundo die interfectus est. *Victorinus* postea Galliarum accepit imperium, vir strenuissimus: sed cum nimiæ libidinis esset, & matrimonia aliena corrumperet, Agrippinæ occisus est, *actuario quodam dolum machinante, imperii sui anno secundo. Huic successit *Tetricus* Senator; qui Aquitaniam honore præsidis administrans, absens a militibus Imperator electus est; & apud *Burdegalam purpuram sumpsit; seditiones multas militum pertulit.

Sed dum hæc in Gallia geruntur, in Oriente per *Odenathum* Persæ victi sunt: defensa Syria, recepta Mesopotamia, vsque ad Ctesiphontem Odenathus penetrauit. Ita Gallieno Rempubl. deserente, Romanum imperium in Occidente per *Postumum, per Odenathum in Oriente seruatum est. [10] Gallienus interea *Mediolani cũ Valeriano fratre occisus est, imperii anno nono: CLAVDIVSq; ei successit, a militibus electus, a Senatu appellatus Augustus.

Claudius, xxxiiii, 1020.

Hic Gothos, Illyricum Macedoniamque vastantes, ingenti prœlio vicit. parcus vir, ac modestus, & iusti tenax, ac Reipubl. gerendæ idoneus: qui tamen [intra] imperii biennium morbo interiit, & Diuus appellatus est. Senatus ingenti eum honore decorauit; scilicet vt in curia *clypeus ipsi aureus, item in Capitolio statua aurea poneretur. [11] *QVINTILIVS post eum, Claudii frater, consensu militũ Imperator elect⁹ est: vir vnicæ moderationis & ciuilitatis, æquãdus fratri vel *præponẽdus. cõsensu Senatus appellatus Augustus, septimodecimo *die imperii occisus est.

ἀφανὴς δὲ ἐκ πατέρων, περιθεὶς ἑαυτῷ τὴν ἁλουργίδα, δέκα τὸν ἐφεξῆς ἐνιαυτοὺς ἐπετρόπευσε, καὶ τὴν ἀπολομένην γῆν ἀνεκτήσατο, πολλὴν ἀρετὴν ἐνδειξάμενος· πολλά τε κατώρθωσεν ἄν, εἰ μὴ τάραχος αὐτὸν στρατιωτικὸς ἀνεῖλεν, αἰτιασαμένου τοῦ πλήθους ὅτι *δημοκοπῶν τὴν πόλιν, ἥτις τυραννήσαντι *Λουκίῳ Αἰλιανῷ συνεπολέμησε, μετὰ τὴν νίκην οὐκ ἐπέτρεψε πολιορκηθεῖσαν, καὶ τὰ χρήματα τῆς πόλεως διανέμεσθαι τοῖς νενικηκόσιν. Οὕτω δὴ τούτου τελευτήσαντος, Μάριος, εὐτελὴς καὶ προεστηκὼς ἐργαστηρίου, ἐπελάβετο τῆς ἀρχῆς· καὶ μίαν κρατήσας ἡμέραν, τῇ ὑστεραίᾳ ἀνῃρέθη. Καὶ διεδέξατο Βικτωρῖνος τὴν βασιλείαν ἐν τῇ Γαλατῶν γῇ· χρῆσθαι μὲν τοῖς πράγμασιν ἐπιστάμενος, δουλεύων δὲ ἡδοναῖς, καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις *ἐπιβουλεύων. τοῦτο γοῦν αὐτὸν καὶ ἀπήλλαξεν ὡς τάχιστα τοῦ βίου, δεύτερον τῆς βασιλείας ἄγοντα ἔτος, δούλου τινὸς ἀκτουαρίου τὴν τελευτὴν ἐπαγαγόντος. τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ πεφονευκότι.

Καὶ μετῆλθεν εἰς Τέτρικον ἡ βασιλεία, τῆς Ἀκυιτανίας ἔχοντα τὴν ἡγεμονίαν, τοῦ στρατοῦ τὴν ψῆφον ἐπ' αὐτὸν ἀγαγόντος. περιεβάλετο μὲν οὖν ἐν *Βυραγάλλοις τὴν ἁλουργίδα· ταραχὰς δὲ ὑπέμεινε στρατιωτικὰς πολλάς τε καὶ μεγάλας. Ταύτης οὔσης ἐν Γαλάτοις τῆς καταστάσεως, ἐν τοῖς ἑῴοις Ὀδέναθος, μεταποιηθεὶς τῆς ἀρχῆς, νικᾷ τε Πέρσας μάχῃ· καὶ τὴν Συρίαν ἀνακτησάμενος, προσῆλθεν ἐπὶ τὴν μέσην τῶν ποταμῶν· καὶ πρὸς Κτησιφῶντα χωρήσας, αὐτὴν ἐπολιόρκησεν. Καὶ οὕτως δὴ τοῦ Γαλιηνοῦ τὴν ἀρχὴν ἐκλιπόντος, ἐν μὲν τοῖς ἑσπερίοις *Ποστούμιος, ἐν δὲ τοῖς ἑῴοις Ὀδέναθος τὰ πράγματα διεφύλαξεν. [10] Ἀλλ' ὁ μὲν Γαλιηνὸς ἀνῃρέθη, καὶ Οὐαλεριανὸς ὁ ἀδελφὸς ὁ τούτου, τῆς τοιαύτης τελευτῆς ἐγένετο κοινωνός, ἐννάτῳ τῆς βασιλείας ἔτει. Κλαύδιος δὲ διαδεξάμενος τὴν ἀρχήν, τὰ ἔθνη κατεπολέμησεν ἃ περιῴκει τὸν Ἴστρον, ὑφ' ὧν Ἰλλυριοί τε καὶ Μακεδόνες ἐπολιορκοῦντο· αὐτός τε σώφρων τε ἦν περὶ τὰς δημοσίας δαπάνας· μετριότητι δὲ ἐχρῆτο πρὸς ἅπαντα. τοῦ δικαίου δὲ φύλαξ ἦν ἀκριβής, καὶ πανταχόθεν τῇ βασιλείᾳ πρέπων. ἀλλὰ νόσος αὐτὸν δευτέρῳ τῆς ἀρχῆς ἔτει μετέστησε τοῦ βίου· καὶ τῶν θείων ἠξιώθη τιμῶν. ἡ δὲ σύγκλητος πολυτρόποις τιμαῖς τὴν ἐκφορὰν ἐκόσμησε, καὶ τελευταῖον ἀσπίδα τε χρυσῆν ἔθηκεν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, καὶ αὐτὸν χρυσοῦν ἔστησεν ἐν τῷ Καπετωλίῳ. [11] Ἐψηφίσαντο τὲ Κυντίλλῳ τοῦ τεθνηκότος ἀδελφῷ, τὴν βασιλείαν, συμψηφισαμένης καὶ τῆς στρατιᾶς ἁπάσης· καὶ *τῆς τε κρίσεως οὐ διήμαρτον οἱ ἑλόμενοι. ταῖς γὰρ ἀρεταῖς ἁπάσαις οὐ μόνον εἰς ἴσον ἦλθεν, ἀλλὰ καὶ παρῆλθε τὸν ἀδελφόν. στρατηγὸς δὲ πρότερον αἱρεθείς, μετὰ ταῦτα καὶ βασιλεὺς ἀνερρήθη. ἀλλὰ καὶ οὗτος ἑπτακαιδεκάτῃ ὕστερον τῆς βασιλείας *ἀνῃρέθη.

[12] Τότε

[11] Τότε λοιπὸν* Αὐρηλιανὸς ἐπὶ τὰ πράγματα παρῆλθεν, ἐκ τῆς Δακίας τῆς καλουμένης* Ῥιπησίας ἕλκων τὸ γένος· δυνατώτατος μὲν καὶ* ἀνδρειότατος ἐν ταῖς μάχαις, μικρόψυχος δὲ ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν. ἐπεὶ τοὺς μὲν περὶ τὸν Ἴστρον βαρβάρους ἐνίκησε μάχῃ, καὶ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς ὅρους ἐξέτεινε κατὰ τὸ σχῆμα τὸ πρότερον· ἐκράτησέ τε* Τετρίκου μὲν ἐν Γαλλίοις, αὐτοῦ προσαγαγόντος αὐτόν τε καὶ τὸ στρατόπεδον. ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἔφερε συνεχῶς αὐτῷ ἐπανισταμένων, μεθ' ἡδονῆς ἐδέξατο τὴν Αὐρηλιανοῦ δεσποτείαν. φασὶ γοῦν αὐτὸν γράμμασι λαθραίοις παρακεκληκέναι τὴν ἀρχὴν ὑποδέξασθαι, καὶ τὸ ἔπος ἐνθεῖναι τοῖς γράμμασιν ὃ πεποίηκεν ὁ* Βεργίλλιος ἐκ προσώπου Παλινούρου πρὸς τὸν Αἰνείαν, Ἐξάρπασόν με τούτων ἀήττητε τῶν κακῶν. Συνάψας δὲ καὶ πρὸς Ζηνοβίαν μάχην, ἥτις μετὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς* Ὀδενάθου τελευτὴν, ἐβασίλευσε τῶν ἑῴων,* αἱρεῖ μὲν αὐτὴν πλησίον Ἀντιοχείας, οὐ καρτερᾶς δεηθεὶς μάχης, ἐπήγαγε δὲ εἰς τὴν Ῥώμην αὐτήν τε καὶ τὸν Τέτρικον, καὶ καθ'* ἑτέρων ἐθριάμβευσε, τῆς οἰκουμένης αὐτοκράτωρ προσαγορευθείς. ἡγοῦντο δὲ αὐτοῦ τῶν ἁρμάτων Τέτρικός τε καὶ Ζηνοβία· καὶ τὸν μὲν ἐπιτροπεύειν ἔταξε τῆς Λευκανῶν ἐπαρχίας τὸ λοιπὸν τοῦ βίου· Ζηνοβία δὲ, μικρὸν καὶ αὐτὴ βιώσασα μετὰ τὴν αἰχμαλωσίας χρόνον, τοὺς παῖδας καταλέλοιπεν ἐπὶ τῆς Ῥώμης· ὧν ἔτι καὶ νῦν εἰσὶν ἀπόγονοι. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους οἱ τὸ νόμισμα δημιουργοῦντες ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, καὶ μὴν καὶ τὸν χαλκὸν μορφοῦντες εἰς δηνάριον, ἐξανέστησαν εἰς στάσιν, ὥστε καὶ συγκροτῆσαι πόλεμον καὶ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν. αἰτίαν δὲ εἶχεν ὁ θόρυβος τὴν περὶ τὸ νόμισμα ῥᾳδιουργίαν. κρατήσας δὲ αὐτῶν Αὐρηλιανὸς, πολλῇ μετὰ τὴν νίκην ὠμότητι κατεχρήσατο. πολλοὺς δὲ καὶ ἐκ τῆς γερουσίας ἀνεῖλε,* φονῶν ἀεί. ὥστε μῖσος μὲν αὐτῷ τεχθῆναι πολὺ, μὴ μὴν ἄχρηστον πάντη νομίζεσθαι τὴν ὠμότητα, τῶν πολλῶν ἐκ τούτου πρὸς τὸ δέον ἀφικνουμένων· πλὴν ὅτι, καθάπερ ἐκ ποιὸς μελέτης, οὐδὲ τῶν ἀδελφιδῶν ἐφείσατο. Αὐτὸς καὶ τὴν πόλιν ὀχυρωτέροις περιέβαλε τείχεσι, καὶ ναὸν ᾠκοδόμησεν ἡλίῳ,* πλοῦτόν τε ἐναπέθετο τῷ ναῷ πολὺν, ἐκ χρυσοῦ τε καὶ λίθων τιμίων. ἃς μέντοι κατεστήσατο πόλεις Τραϊανὸς ὑπὲρ τὸν Ἴστρον, οὐκ ἠβουλήθη μέρος εἶναι τῆς ἀρχῆς. οὐ γὰρ ἤλπισε δυνατὸν μένειν αὐτὰς ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίοις, τῶν προβεβλημένων ἐθνῶν Ἰλλυριῶν τε καὶ Μυσῶν ἐκπεπορθημένων. μετῴκισε γοῦν τοὺς κατοικισθέντας ἐκεῖ Ῥωμαίους εἰς μέσην τῶν Μυσῶν γῆν, προσαγορεύσας τὸν συνοικισμὸν Δακίας, ἣ μέση νῦν τῶν δύο Μυσιῶν κεῖται, καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ ἐκπλέουσι τὸν Ἴστρον ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

[11] Post eum AVRELIANVS suscepit imperium, Dacia Ripensi oriundus: vir in bello potens, animi tamen immodici, & ad crudelitatem propensioris:* quique Gothos strenuissime vicit. Romanam dicionem ad fines pristinos, varia bellorum felicitate reuocauit. superauit in Gallia *Tetricum* apud Catalaunos, ipso Tetrico prodente exercitum suum, cuius adsiduas seditiones ferre non poterat: quin etiam per litteras occultas Aurelianum ita fuerat deprecatus, vt inter alia versu* Virgiliano vteretur; *Eripe me his inuicte malis.* *Zenobiam* quoque,* quæ, occiso Odenatho marito, Orientem tenebat, haud longe ab Antiochia [non] sine graui prœlio cepit: ingressusque Romam, nobilem triumphum quasi receptor Orientis [Occidentisque] egit; præcedentibus currum Tetrico & Zenobia: qui quidem Tetricus [etiam] corrector Lucaniæ postea fuit, ac priuatus diutissime vixit. Zenobia autem, posteros, qui adhuc maneant, Romæ reliquit. Hoc imperante etiam in vrbe *monetarii* rebellauerunt, vitiatis pecuniis, & Felicissimo rationali interfecto: quos Aurelianus victos, vltima crudelitate* compescuit; plurimos nobiles capite damnauit: sæuus & sanguinarius, ac necessarius magis in quibusdam, quam in vllo amabilis Imperator: trux omni tempore, etiam* filii sororis interfector: disciplinæ tamen militaris & morum dissolutorum magna ex parte corrector. Vrbem Romam muris firmioribus cinxit; templum Soli ædificauit, in quo *infinitum auri gemmarumque constituit. Prouinciam Daciam, quam Traianus vltra Danubium fecerat, intermisit; vastato omni Illyrico & Mœsia, desperans eam posse retineri: abductosq; Romanos ex vrbibus & agris Daciæ, in media Mœsia collocauit: & est [in] dextra Danubio in mare fluenti, cũ antea fuerit in læua.

Aurelianus, xxxv, 1024.

Occiditur serui sui fraude; q ad quosdã militares viros amicos ipsius, nomina pertulit adnotata: falso manum eius imitatus, tamquã Aurelianus ipsos pararet occidere. itaq; vt præueniretur ab *iisdẽ, interfectus est in itineris medio, quod inter Cõstantinopolim & Heracleã est stratæ veteris. [locus] Cænophrurium appellatur. Mors tamẽ eius inulta non fuit. Meruit quoq; inter Diuos referri. [Imperauit annos V, menses VI.]

Tacitus, XXXVI, 1027. [13] TACITVS post hũc suscepit imperiũ; vir egregie *moratus, & Reip. gerẽdę idoneus. nihil tamẽ clarum potuit ostendere, intra sextũ mẽsem imperii morte præuẽtus. [14] FLORIANVS, qui Tacito successerat, duobus mensibus, & diebus XX, in imperio fuit; neq; quidquam dignũ *memoria egit.

Probus, XXXVII, 1028. [15] Post hunc PROBVS, vir illustris gloria militari, ad administrationẽ Reip. accessit. Gallias a barbaris occupatas, ingẽti prœliorũ felicitate restituit. Quosdam imperiũ vsurpare conatos, scilicet *Saturninum* in Oriente, *Proculũ & Bonosum* Agrippinæ, certaminib. oppressit. Vineas Gallos & Pannonios habere permisit. opere militari *Almum montẽ apud Sirmium, & Aureum apud Mœsiã superiorẽ, vineis *cõseuit, & prouincialibus colendos dedit. Hic, cũ bella innumera gessisset, pace *parta, dixit breui milites necessarios nõ futuros. vir acer, strenu⁹, iust⁹, & qui Aurelianũ æquaret gloria militari, morũ *tamẽ ciuilitate superaret. Interfectus [est] tamen Sirmii tumultu militari in *turri ferrata. [Imperauit annos VI, menses IIII.]

Carus, XXXVIII, 1033. [16] Post hũc CARVS est fact⁹ Augustus, *Narbonæ natus in Gallia: q cõfestim CARINVM & NVMERIANVM filios Cęsares fecit; [cũ quib. regnauit duob. annis.] sed dũ bellũ aduersum Sarmatas gerit, nuntiato Persarum tumultu, ad Orientẽ profectus, res contra Persas nobiles gessit: ipsos prœlio fudit: *Cochen & Ctesiphontẽ vrbes *nobilissimas cepit: & cũ castra supra Tigridẽ haberet, ictu diuini fulminis periit.

[17] NVMERIANVS quoque, filius eius, quẽ secũ [Cæsarem] ad Persas duxerat, adolescẽs egregiæ indolis, cũ oculorum dolore correptus, [in] lecticula

Τοσαῦτα διαπραξάμενος, οἰκέτου δόλῳ ἐτελεύτησε τὸν βίον· ὃς τὴν τοῦ δεσπότου μιμησάμενος χεῖρα, γράφει πρός τινας τῶν φίλων περὶ σφαγῆς ἀνδρῶν τινῶν, ὡς Αὐρηλιανοῦ γράψαντος. οἱ δὴ γνόντες οἷς ὁ *φόνος ἀρτύεσθαι δῆθεν ἐδόκει, φθάσαντες αὐτοὶ τὸν Αὐρηλιανόν, ἔδρασαν ἃ πείσεσθαι προσεδόκων. σφάττεται τοίνυν μεταξὺ τοῦ τε Βυζαντίου καὶ Ἡρακλείας κατὰ τὴν παλαιὰν λεωφόρον. ὄνομα δέ ἐστιν τῷ τόπῳ Καινὸν Φρούριον. ἀλλ᾽ ἐτιμώρησαν αὐτῷ μετὰ ταῦτα τινές· καὶ αὐτὸς συνηριθμήθη τοῖς θεοῖς. [13] Μετὰ τοῦτον, Τάκιτος ὑπεδέξατο τὴν βασιλείαν, τό τε ἦθος εἰς ἅπαντα ἀρίστην ἐξησκημένος, δυνατός τε, εἴπερ τις ἄλλος, ἐπιτροπεῦσαι τῶν πραγμάτων. ἀλλ᾽ οὐδὲν ἔδειξε λαμπρόν. οὔτε γὰρ ἐπέτρεψεν ὁ χρόνος, τῆς βασιλείας ἓξ μῆνας παρελθούσης μόνον. [14] Ἀλλ᾽ οὐδὲ Φλωριανός, τοῦτον ἐκδεξάμενος, ἔπραξέ τι γενναῖον, εἴκοσι βασιλεύσας ἡμέρας. [15] Πρόβος ἐνθένδε ἐκτήσατο τὴν βασιλείαν, πολλὴν ἀπὸ τῶν πολεμικῶν δόξαν ἔχων, ἣν καὶ μετὰ ταῦτα οὐχ ἧττον ηὔξησε. Γαλατίας τε γὰρ ἠλευθέρωσε τῶν βαρβάρων, πολλαῖς αὐτῶν κρατήσας μάχαις· τούς τε ἐπιβουλεῦσαι τῇ βασιλείᾳ βουληθέντας, Σατορνῖνον τὲ ἐν τοῖς πρὸς ἕω, Πρόκλον τὲ καὶ τὸν Βόνωσον ἐν Ἀγριππίνῃ, πολέμῳ νικήσας ἀνεῖλε. Γαλάταις *ἐπέτρεψεν ἀμπελουργεῖν, *οὔπω πρότερον τοῦτο εἰδόσι. τῇ στρατιωτικῇ *τεχνησάμενος χειρί, τό τε Ἄλμον καὶ τὸ *Ἄργεον (ὄρη δὲ ἐστίν, τὸ μὲν, Σιρμίου· τὸ δέ, ἐν Μυσοῖς) κατεφύτευσεν ἀμπελῶνας, καὶ παρέδωκε τοῖς προσοίκοις γεωργεῖν. πολλούς τε ἑτέρους κατορθώσας πολέμους, καὶ πάντα ποιήσας ἐν εἰρήνῃ, καί τι καὶ νεανιευσάμενος μικρὸν ὕστερον, ὡς οὐδὲν αὐτῷ δεήσει δυνάμεως, θαυμαζόμενος ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ τε καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ τοῖς μὲν πλεονεκτήμασιν ἀφομοιούμενος Αὐρηλιανῷ, τὰς κακίας δὲ φεύγων, ἀνῃρέθη κατὰ τὸ Σίρμιον, ὑπὸ στρατιωτικοῦ ταράχου τοῦτο παθών. [16] Δέχεται δὲ τὴν βασιλείαν Κάρος, *ἀνὴρ μαρνιώσιος (Γαλατῶν δὲ ἦν ἡ πόλις) καὶ ποιεῖ κοινωνοὺς εὐθὺς αὐτῷ τῆς βασιλείας Καρῖνον καὶ Νουμεριανὸν τοὺς παῖδας. μαχόμενος δὲ πρὸς Σαρμάτας, ἐπειδή τις ἤγγελεν αὐτῷ, τοὺς Πέρσας τὰ πρὸς ἕω ταράττειν, δρόμον τε ὡς αὐτοὺς ἐποιήσατο, καὶ κατεκράτησεν αὐτῶν πολλαῖς συμπλοκαῖς. *Κώχην τε καὶ Κτησιφῶντα, τῶν Περσικῶν πόλεων ἐπιφανεστάτας, εἷλε· καὶ στρατοπεδευσάμενος ὑπὸ τὸν Τίγρητα ποταμόν, ἀπώλετο κεραυνῷ. [17] Καὶ μετὰ τοῦτον ὁ παῖς Νουμεριανός, ὁ συνεκστρατεύσας αὐτῷ, δόλῳ θνήσκει τοῦ κηδεστοῦ (*Ἄπερος δὲ ἦν ὄνομα αὐτῷ) καὶ διὰ τὸ τῶν ὀμμάτων γενόμενον πάθος, οὐ δυνάμενος ἀγύπνως δέξασθαι τὸν καθαρὸν ἀέρα, ἐπιθεὶς ἑαυτὸν φορείῳ,

φορείῳ. καὶ *δέρματα πανταχόθεν περικλείσας, ἤνυε τὴν ὁδόν. ὁ τοίνυν Ἄπερ ἀνελὼν αὐτὸν, ἔκρυπτε τὸν θάνατον· πρὶν δὴ τῶν ἑπομένων τινὲς ἠναγκάσθησαν ὑπὸ τῆς τοῦ νεκροῦ δυσωδίας περιεργάσασθαι, καὶ μηνῦσαι τῷ στρατῷ τὸ γεγενημένον. ἔκρυπτε δὲ τὴν τελευτὴν Ἄπερ, αὐτὸς κρατῆσαι τῶν πραγμάτων ἐπιθυμῶν. Ἐν τούτοις δὲ ὄντων τῶν ἐκ Περσίδος ἐπανιόντων, Κάρινος, ὁ καταλειφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς Ἰλλυριούς τε καὶ Γαλάτας φυλάττειν καὶ τὴν Ἰταλίαν, πάσας ὑπερβὰς ἀτοπίας, τοὺς μὲν ἀνῄρει πλάττων ἐγκλήματα, τῶν δὲ τὰς εὐνὰς ὕβριζεν. ἤδη δὲ καὶ τῶν συμπεφοιτηκότων αὐτῷ τινας, ὑπὲρ τῶν γενομένων ἐν τῇ νεότητι προσκρουσμάτων, *ὠμότητι διεχρήσατο, καὶ ἀπεστυγεῖτο παρὰ πάντων ὁμοίως. ἀλλ' ὁ στρατὸς ἅπας Διοκλητιανὸν ἀνέφηνε βασιλέα, ἀφανῆ τινα καὶ ἄσημον. οἱ μὲν γὰρ αὐτὸν δημοσίου γραμματέως παῖδα φασίν· οἱ δὲ, ἀπελεύθερον Ἀνουλίνου τινὸς συγκλητικοῦ γενέσθαι. βασιλεύσας δὲ, καὶ συγκαλέσας τὴν στρατιὰν, ὤμοσε μὴ συνειδέναι τῷ Νουμεριανοῦ φόνῳ· καὶ μετὰ τοὺς ὅρκους πλησίον ἑστηκότα τὸν Ἄπερ, αὐτοχειρὶ διεχρήσατο. χωρήσας δὲ καὶ ἐπὶ τὸν Κάρινον τῷ τε στρατεύματι καὶ τοῖς λοιποῖς παρεστηκότα, νικᾷ τε μάχῃ, καὶ μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν οἰκείων προδοθέντα περὶ Μάργον τὴν πόλιν ἀνεῖλε· καὶ γὰρ μόνος ἀντεχέτωρ.

Στασιάζοντος δὲ ἐν Γαλάταις τοῦ ἀγροικικοῦ, καὶ Βακαύδας καλοῦντος τοὺς συγκροτηθέντας (ὄνομα δὲ ἐστι τοῦτο τυράννοις δηλοῦν ἐπιχωρίους) ἡγεμόνας δὲ ἔχοντος τοῦ τολμήματος, Ἄμανδόν τε καὶ Αἰμιλιανὸν, χειροτονήσας Καίσαρα Μαξιμιανὸν τὸν Ἑρκούλιον ἐξέπεμψε· καὶ νικήσας Μαξιμιανὸς μάχῃ, τὴν ἐλευθερίαν ἀπέδωκε τῇ γῇ. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Καραύσιος, οὐδαμόθεν οὐδενὶ γνωριζόμενος, πλὴν ἐκ *πολιτικῶν ἔργων, ἐκπεμφθεὶς παρὰ Μαξιμιανοῦ εἰς τὴν Βονωνίαν, ὥστε τὰ περὶ τὴν *Γελβικὴν καὶ *Ἀλμορικὴν καταστῆσαι, παρὰ τῶν προσοίκων ἐνοχλούμενα βαρβάρων, πολλαῖς κρατήσας μάχαις, τὴν ἐκ τοῦ πολέμου λείαν οὔτε τῷ στρατῷ διένειμεν, οὔτε τοῖς βασιλεῦσιν ἀνέπεμψε· καὶ δι' ὑποψίας ἐλθὼν, ὡς ἐκ προνοίας ἐπὶ νεωτερισμῷ τὸν πλοῦτον *συναγείρας, προσετάχθη μὲν ὑπὸ Μαξιμιανοῦ κατασφαγῆναι· ὁ δὲ, ἁλουργίδα τε ἐνέδυ, καὶ καταλαμβάνει τὰς Βρεταννικὰς πόλεις. πάντων οὖν πανταχόθεν θορύβου πεπληρωμένων,

veheretur, impulsore Apro, qui socer eius erat, per insidias occisus est. & cũ dolo occultaretur ipsius mors, quousq; Aper inuadere posset imperium, *fœtore cadaueris prodita est. milites enim qui eum sequebantur, *fœtore commoti, diductis *lecticulæ palliis, post aliquot dies mortem eius notam habere potuerunt. Interea CARINVS, quẽ Cæsarem *in Parthos proficiscẽs Carus, in Illyrico, Gallia, Italia, reliquerat; omnibus se sceleribus *coinquinauit: plurimos innoxios fictis criminib. occidit: matrimonia nobilia corrupit: cõdiscipulis quoq; qui eum in auditorio vel leui fatigatione taxauerant, perniciosus fuit. Ob quæ omnibus hominib. inuisus, non multo post pœnas dedit. Nam de Perside *victa exercitus rediens, cum Carum Augustũ fulmine, Numerianum Cæsarem insidiis perdidisset, *DIOCLETIANVM Imperatorẽ creauit, Dalmatia oriundum, virũ obscurissime natum: adeo vt [a] plerisq; scribæ filius, a nonnullis *Anulini senatoris libertinus fuisse credatur. Is prima militũ concione iurauit, Numerianum nullo suo dolo interfectum. & cum iuxta eũ Aper, qui Numeriano insidias fecerat, constitisset, in cõspectu exercitus manu Diocletiani gladio percussus est. Postea Carinũ, *omnium odio & detestatione viuentem, apud *Margum ingenti prœlio vicit, proditum ab exercitu suo, quẽ fortiorem habebat; certe desertũ inter *Viminatium atq; Aureum montem. Ita rerum Romanarum potitus, cum tumultum rusticani in Gallia concitassent, & factioni suæ *Bagaudarũ nomen imponerẽt, duces autẽ haberent Amandum & Ælianum, ad subigendos eos Maximianum Herculiũ Cæsarem misit; qui leuibus prœliis agrestes domuit, & *partem Galliæ reformauit. *Post hæc tempora etiam *Carausius*, qui vilissime natus, *in strenuo militiæ ordine famam egregiam fuerat consecutus, cum apud Bononiam per tractum Belgicæ & *Armoricæ pacãdum mare accepisset, quod Franci & Saxones infestabant, multis barbaris sæpe captis, nec præda integra aut prouincialibus reddita, aut Imperatoribus missa, cum suspicio esse cœpisset, consulto ab eo admitti barbaros, vt transeuntes cum præda exciperet, [atque hac se occasione ditaret;] a Maximiano iussus occidi, purpuram sumpsit, & Britannias occupauit. Ita cum per [omnem] orbem terrarum res turbatæ essent; [&] Carausius in Britanniis rebellaret;

Carinus, XXXIX, 1034.

Diocletianus XL, 1035.

O

Achilleus in Ægypto; Africam Quinquegentiani infestarent, Narseus Orięti bellũ inferret, Diocletianus *Maximianum Herculium* ex Cæsare fecit Augustum; *CONSTANTIVM & MAXIMIANVM, Cæsares: quorum *Constantius per filiã nepos Claudii traditur; Maximianus Galerius, in Dacia haud longe a *Sardica natus. atq; vt eos etiã adfinitate coniungeret, Constantius priuignam Herculii Theodorã accepit; ex qua postea sex liberos Constantini fratres habuit: Galerius, filiã Diocletiani Valeriam: ambo vxores, quas habuerãt, repudiare cõpulsi. Cum Carausio tamen, cũ bella frustra tentata essent contra virum rei militaris peritissimum, ad postremum pax cõuenit. Eum post septennium *Allectus* socius eius occidit; atq; ipse post eũ Britãnias triennio tenuit: qui ductu Asclepiodoti præfecti prætorio est oppressus. Ita Britanniæ decimo anno receptæ. [10] Per idẽ tempus a Constantio Cęsare in Gallia pugnatum est, circa *Lingones. die vna aduersam & secũdam fortunã expertus est. nam cum repente barbaris ingruentibus, intra ciuitatem esset coactus, tã præcipiti necessitate, vt clausis portis, in murum funibus *tolleretur; vix quinq; horis mediis aduentante exercitu, sexaginta fere milia Alamãnorum cecidit. Maximianus quoq; Augustus bellum in Africa profligauit, domitis Quinquegentianis, & ad pacẽ redactis. Diocletianus obsessum Alexandriæ Achilleum, octauo fere mense superauit, eumq; interfecit. *victoria acerbe vsus est. totã Ægyptum grauib. proscriptionibus cædibusq; fœdauit. Ea tamen occasione ordinauit, puide multa, & disposuit; quæ ad nostram ætatem manent.

Maximianus Herculius, XLIII037.

Galerius Maximianus *primo aduersum prœliũ, exin secundum habuit, inter Callinicum Carrasque congressus, cũ inconsulte magis quam ignaue dimicasset. admodum enim parua manu cũ copiosissimo hoste commisit. Pulsus igitur, & ad Diocletianum profectus, cum ei in itinere occurrisset, tanta insolẽtia a Diocletiano fertur exceptus, vt per aliquot passuum

(καὶ γάρ τοι καὶ Ἀχιλλεὺς χεῖρας αὐτάρκεις ἐπέτυχεν ἐν Αἰγύπτῳ· καὶ Γεντιανοί, πέντε δὲ ἦσαν οὗτοι, νεωτεροποιοῦντες ἐπὶ τῆς Ἀφρικῆς, δύναμιν συνεκρότουν) τὸν μὲν Ἑρκούλιον Μαξιμιανόν, αὔγουστον ἀνηγόρευσε· Κωνστάντιον δὲ καὶ Μαξιμιανόν, καίσαρας. ὧν δὲ Κωνστάντιος μέν, Κλαυδίου τοῦ βασιλεύσαντος ἀπὸ θυγατρὸς ἔκγονος· Μαξιμιανὸς δέ, ὁ καὶ Γαλέριος ἐπικληθείς, ἐκ Δακῶν τῶν περὶ *Σαρδικὴν ἔχων τὸ γένος. βουλόμενος δὲ αὐτοὺς πιστοτέρους ἑαυτῷ καταστῆσαι, τῇ διὰ τοῦ γάμου κατέδησε συγγενείᾳ, Κωνσταντίῳ μὲν τὴν Ἑρκουλίου τοῦ συμβασιλεύσαντος αὐτῷ *προγονὴν ἐκδούς· (Θεοδώρα ἦν ὄνομα αὐτῇ· ἀφ' ἧς δὴ καὶ ἓξ παῖδες ἐγένοντο αὐτῷ, Κωνσταντίνου τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος ἀδελφοί) Γαλερίῳ δὲ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα Οὐαλερίαν. ἀλλὰ τὰς μὲν γαμετὰς *ἑκατέρας ἀπεώσαντο. Καραύσιος δέ, ἐπειδήπερ ἀνάλωτος ἦν ἁπάσῃ μηχανῇ, σπένδεται πρὸς τοὺς βασιλέας· καὶ μετὰ τὰς σπονδὰς ἀνῃρέθη παρὰ τοῦ πάντων αὐτοῦ φιλτάτου· ὃς Ἄλληκτός τε ἐκαλεῖτο, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκράτησε τῶν Βρεττανικῶν, καὶ τρεῖς διατελέσας ἐνιαυτούς, ὑπὸ τοῖς πολεμίοις ἐγένετο, στρατηγοῦντος Ἀσκληπιοδότου τοῦ τοῖς βασιλεῦσι τότε *ὑπάρχοντος. οὕτως τὰ Βρεττανῶν ἕνδεκα ἔτεσι χωρισθέντα τῆς βασιλείας, συνήφθη Ῥωμαίοις. Κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Κωνστάντιος ὁ καῖσαρ ἐν Γαλλίοις πολλὰς νικήσας μάχας, ἦλθε παρὰ μικρὸν κινδύνου· κυκλωσάντων γὰρ αὐτὸν τῶν πολεμίων ἐν αὐτοῖς τοῖς προαστείοις Λιγγώνος τῆς πόλεως, κάλοις ἀνελκύσθη πρὸς τὸ τεῖχος· ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, οὐδὲ πέντε διαγενομένων ὡρῶν, ἐπεξελθών, ἑξήκοντά τε ἀνεῖλεν χιλιάδας, καὶ τοὺς Ἀλαμαννοὺς κατεδούλωσε. Μαξιμιανὸς δέ, τοὺς ἐν Ἀφρικῇ νεωτερίσαντας Γεντιανούς, εἷλέ τε καὶ ὑποσπόνδους ἐποίησε. Καὶ αὐτὸς Διοκλητιανὸς ἐν Αἰγύπτῳ τὸν Ἀχιλλέα νικήσας, αὐτόν τε διεχρήσατο, καὶ διὰ πάσης ὠμότητος ἐπεξῆλθε τῇ νίκῃ, τοὺς μὲν κατασφάξας τῶν Αἰγυπτίων, τοῖς δὲ λοιποῖς φόρους τάξας ὡς μάλιστα βαρυτάτους. ἐκ ταύτης δὲ τῆς αἰτίας καὶ πᾶσι τοῖς βασιλευομένοις τὰς εἰσφορὰς ἐπέθηκε διαμετρησάμενος τὴν γῆν, καὶ εἰς ἀπογραφὴν ἀναγαγὼν ἅπαντα, *εἰς τόδε ἐκράτησεν. Ἀλλ' οὐδὲ Μαξιμιανὸς ὁ Γαλέριος ἔξω μεγάλων ἔργων ἐγένετο. στρατεύσας γὰρ κατὰ Ναρσοῦ τοῦ Περσῶν βασιλεύοντος, (πάππος δὲ ἦν οὗτος Σαπώρου τε καὶ Ὁρμίσδα τοῖς εἰς τὴν ἡμετέραν ἡλικίαν ἀφικομένοις) τὸ μὲν πρῶτον, ἐναντίαν ἔσχε τὴν ἔκβασιν, ἐξ ἀβουλίας μᾶλλον ἤπερ ἀσθενείας. οὐ γὰρ ἔχων ἀξιόμαχον στρατιάν, συνεπλάκη, καὶ τοιαύτην ἔσχε δυσημερίαν, ὥστε ἐπειδήπερ ἧκε πρὸς Διοκλητιανόν, συλλεξόμενος ἑτέραν δύναμιν, μηδὲ λόγου πρὸς αὐτὸν ἀξιωθῆναι.

συνδρα-

συνδραμεῖν δὲ παρὰ τὸ ἅρμα μετὰ τῆς ἁλουργίδος αὐτῆς. ἀλλ' ἀγείρας πλῆθος πρὸς τὸν Περσικὸν παρεσκευασμένην ἀξιόχρεων, χωρεῖ πρὸς τὴν Ἀρμενίαν. κἀκεῖ τῷ Νάρσῃ συμμίξας, διαφθείρει μὲν αὐτοῦ τὸν στρατόν, αἱρεῖ δὲ τήν τε γαμετὴν αὐτοῦ, καὶ τὰς ἀδελφάς· αὐτόν τε, ἐπεξελθὼν, ἤλασε πορρωτάτω τῆς βασιλείας. γνοὺς δὲ ὡς Διοκλητιανὸς διατρίβει περὶ τὴν μέσην τῶν ποταμῶν, ἀφίκετο τε ὡς αὐτὸν, καὶ πρὸς ἀξίαν ἐτιμήθη τῶν εἰργασμένων. Ἐντεῦθεν πολλοὶ καὶ πρὸς πολλοὺς συνεκροτήθησαν πόλεμοι· οἱ μὲν, πάντων ἅμα στρατευόντων· οἱ δὲ, παρ' ἑκάστου τῶν κρατούντων. Κάρποι γοῦν καὶ Βαστέρναι καὶ Σαρμάται καταπολεμήθησαν· ὥστε τῆς ἀπὸ τοῦ πολέμου λείας ἀνδρῶν τε καὶ λοιπῶν, τὴν Ῥωμαϊκὴν πληρωθῆναι γῆν. Ἀλλ' ὁ Διοκλητιανὸς μὲν, ἀγχίνους τε ἦν φύσει μετά τινος κακουργίας, παρὰ μέτρον τε δεινὸς ἰχνεῦσαι, καὶ τὰς βουλὰς ἀποκρύπτων· τὴν βαρύτητά τε τὴν αὐτοῦ, σπουδὴν εἶχεν ἑτέροις ἐπιγράφεσθαι· καὶ τὴν ὠμότητα τοῖς ἔργοις ἐγυμνάζων, ἐσοφίζετο φθόνον ἑτέρων εἶναι τὴν αὐτοῦ κακίαν. ἐπιμελείας δὲ οὐκ ἦν ἔξω, καὶ τῆς περὶ τὸ βασιλεύειν τέχνης. αὐτός τε πρῶτος τῆς βασιλικῆς εἰσήγαγεν ὑπεροψίας, κατὰ μικρὸν τὴν ἐλευθερίαν τὴν Ῥωμαϊκὴν ὑποτεμνόμενος, καὶ προσκυνεῖσθαι προσέταξεν ἑαυτὸν, μέχρις αὐτοῦ βασιλέων τῇ κοινῇ προσηγορίᾳ τιμωμένων· καὶ τιμίους λίθους τοῖς τε ἐσθήμασι καὶ τοῖς ὑποδήμασιν ἐνήρμοσε· πρότερον δὲ τὸ διαφέρον τῆς βασιλικῆς περιβολῆς, ἀπὸ τῆς ἁλουργίδος ἦν μόνης. Ἑρκούλιος δὲ, σαφέστατα καὶ προδήλως ὠμὸς ἦν, καὶ πάσης μετριότητός τε καὶ χρηστότητος ἀλλότριος· ἄγριον δὲ καὶ τὸ βλέμμα καὶ τὴν πρόσοψιν ἔχων· ἐξ ὧν ἑκατέρων ἡ τῆς ψυχῆς ἐσημαίνετο ποιότης. τὰς γοῦν ἀπηνεστέρας Διοκλητιανοῦ βουλὰς εὐθὺς εἰς ἔργον ἦγεν· ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἀφορμὴν αὐταῖς παρεῖχε· πρόφασιν μὲν, ὡς πάντα εἴκων αὐτῷ, τὸ δὲ οἰκεῖον θεραπεύων πάθος. Ἀλλ' ἐπειδὴ πρὸς γῆρας ἀφικόμενος Διοκλητιανὸς, οὐ σφόδρα ἡγεῖτο τῇ προστασίᾳ τῶν κοινῶν ἀρκεῖν, ποιεῖται πρὸς τὸν Ἑρκούλιον λόγους, ὥστε τὴν ἀρχὴν ἀποθέσθαι, καὶ παραδοθῆναι τοῖς ἐκ τῆς ἡλικίας ἐρρωμενεστέροις καὶ ἀκμάζουσι· καὶ πείθεται μὲν, εἰ καὶ ἀνιώμενος καὶ βαρέως φέρων, Ἑρκούλιος· συναφίσταται δὲ τῆς βασιλείας τῷ συμβουλεύσαντι· μιᾷ τε αὐτοὺς ἀπέδειξεν ἰδιώτας ἡμέρα, τὴν ἁλουργίδα ῥίψαντας ἐκ συνθήματος ἑνός· τὸν μὲν, ἐν Νικομηδείᾳ, τὸν Διοκλητιανόν· τὸν δὲ ἕτερον, ἐν Μεδιολάνῳ, μετὰ τὸν θρίαμβον ἐκεῖνον ὃν κατὰ τῶν εἰρημένων ἐθνῶν ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἐξεπλήρωσαν, προπομπευόντων τῆς τε Νάρσου γαμετῆς, καὶ τῶν ἀδελφῶν,

milia purpuratus tradatur * ad vehiculum cucurrisse. Mox tamen per Illyricum Mœsiamque contractis copiis, rursus cum Narseo * Hormisdæ & Saporis auo, in Armenia maiore pugnauit successu ingenti, nec minore consilio * simulque fortitudine: quippe qui etiam speculatoris munus cũ altero * ac tertio equite susceperit. Pulso Narseo, castra eius diripuit; vxores, sorores, liberos cepit; infinitam extrinsecus Persarum nobilitatem, gazam Persicam copiosissimam: ipsum in vltimas regni solitudines * coegit. quare a Diocletiano, in Mesopotamia cum præsidiis tum morante, ouans regressus, ingẽti honore susceptus est. Varia deinceps & simul & viritim bella gesserunt, Carpis & Basternis subactis, Sarmatis victis: quarum nationum ingẽtes captiuorum copias in Romanis finibus locauerunt. Diocletianus moratus callide fuit, sagax præterea, & admodum subtilis ingenio, & qui seueritatem suam aliena [inuidia] vellet explere. diligentissimus tamen & sollertissimus princeps; & qui in imperio Romano [primus] regiæ consuetudinis formam magis quam Romanæ libertatis inuexit; adorarique se iussit, cum ante eum * cuncti salutarentur: ornamẽta gemmarum * vestibus * calceamentisque indidit. Nam prius imperii insigne in chlamyde purpurea tantum erat: reliqua communia. Herculius autem, propalam ferus, & inciuilis ingenii, asperitatem suam etiam vultus horrore significans. Hic naturæ suæ indulgens, Diocletiano in omnibus est * seuerioribus cõsiliis obsecutus. Cum tamen ingrauescente æuo, parum se idoneum Diocletianus moderando imperio esse sentiret, auctor Herculio fuit, vt in priuatam vitam concederent, & stationẽ tuendæ Reipubl. viridioribus iunioribusque mandarent. cui ægre collega obtemperauit: tamen vterque * vna die priuato habitu, imperii insigne mutauit; Nicomediæ Diocletianus, Herculius Mediolani: post triumphum inclytum quem Romæ ex numerosis gentibus egerant, pompa ferculorum illustri, qua Narsei coniuges sororesq;

& liberi ante currum ducti sunt. Cōcesserunt * tum * Salonas vnus, alter in Lucaniam. Diocletianus priuatus in villa quę haud procul a Salonis est, præclaro otio senuit; inusitata virtute vsus; vt solus omnium post conditum Romanum imperium, ex tanto fastigio spōte ad priuatæ vitæ statum ciuilitatemque remearet. Contigit igitur ei, quod nulli post natos homines, vt, cum priuatus obisset, inter Diuos tamen referretur.

LIBER X.

Constantius & Galer. Maxim. XLII, 1055.

His igitur abeūtibus, [ad] administrationē Reip. CONSTANTIVS & GALERIVS Augusti creati sunt; diuisusq; inter eos [ita] Romanus orbis; vt * Galliam, Italiam, Africam Constantius; Illyricum, Asiam, Orientem Galerius obtineret: sumptis duobus Cæsaribus. Constantius tamen, contentus dignitate Augusti, Italiæ atque Africæ administrandæ sollicitudinem recusauit: vir egregius, & præstantissimæ ciuilitatis; diuitiis prouincialium ac priuatorum studens, fisci commoda non admodum adfectans: * ducensq; melius, publicas opes a priuatis haberi, quā intra vnum claustrum reseruari. adeo autem cultus modici, vt * feriatis diebus, si [cū] amicis numerosioribus esset epulādum, priuatorum [eis] argento * ostiatim petito triclinia sternerentur. Hic non modo amabilis, sed etiam venerabilis Gallis fuit; præcipue quod Diocletiani suspectam prudentiam, & Maximiani sanguinariam temeritatem imperio eius euaserant. Obiit in Britannia, Eboraci, principatus anno tertiodecimo; atque inter diuos relatus est.

Galerius & Cōstantinus, XLIII, 1057.

GALERIVS, vir & probe moratus, & egregius [in] re militari, cū Italiam quoq;, sinente Constantio, administrationi suæ accessisse sentiret, Cæsares * duos creauit: [MAXIMIANVM, quem Orienti præfecit; & SEVERVM, cui Italiam dedit: ipse in Illyrico cōmoratus est.] Verum Cōstantio mortuo, CONSTANTINVS,

καὶ τῶν παίδων. * ἱδρύσαντο οὖν ἑαυτούς, ὁ μὲν Ἑρκούλιος, ἐν Σάλωσι· Διοκλητιανὸς δέ, περὶ τὴν Λευκανίαν, ἐν ἀγρῷ γειτνιῶντι Σάλωσι. καὶ διετέλεσεν ἐν ἡσυχίᾳ λαμπρᾷ, τὸ * κοινὸν τοῦτο μόνον ἑλόμενος καὶ * μεταθεὶς τῆς ἀρετῆς εἶδος, ὥστε ἐξ ὕψους τοσούτου πρὸς κοινὴν μεταστῆναι πολιτείαν. καινὸν γοῦν καὶ αὐτῷ μετὰ τελευτὴν ὑπῆρξεν ἐξ ἀμοιβῆς. μόνος γὰρ ἰδιωτῶν ἀνηγορεύθη θεός.

ΒΙΒΛΙΟΝ ι.

ΟἹ μὲν οὖν ἐπαύσαντο τῆς ἀρχῆς· Κωνστάντιος δὲ καὶ Γαλέριος, τὴν τῶν Αὐγούστων προσλαμβάνουσι προσηγορίαν, καὶ διαιροῦνται τὴν βασιλείαν· ὥστε Γαλλίας μὲν καὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ἀφρικὴν ὑπὸ Κωνσταντίῳ τετάχθαι· τὰ δὲ τῶν Ἰλλυριῶν καὶ τὰ πρὸς ἕω, καὶ τὴν Ἀσίαν ἅπασαν, ὑπὸ δὲ Γαλερίῳ· * χειροτονοῦνται παρ' αὐτῶν Καίσαρες δύο. ἀλλὰ Κωνστάντιος, ἀρκεῖν ἡγούμενος αὐτῷ τὴν τοῦ Αὐγούστου καὶ προσηγορίαν καὶ τιμήν, μόνον μετεποιήθη τῶν ἐν Γαλλίαις πραγμάτων, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ἀφρικὴν ἀφείς· * ἀνὴρ πάσης ἀρετῆς μέτοχος, καὶ πάντας κοινότητι παρελθών. καὶ οἰκεῖον γὰρ ἡγούμενος πλοῦτον τὸν τῶν ὑπηκόων, τὰς μὲν ἐκείνων συνεκρότει κτήσεις, τὰς δὲ βασιλικὰς παρὰ φαῦλον ἐποιεῖτο. φασὶ γοῦν αὐτὸν λέγειν, ὡς ἄμεινον παρὰ τοῖς ἰδιώταις τοῦ βασιλέως εὐπορίαν εἶναι, ἢ μικρῷ τείχει κεκλεῖσθαι χωρίῳ. οὕτω δὲ μετρίαν εἶχε τὴν τῶν ἀναγκαίων παρασκευήν, ὡς ἐν ταῖς πολυανθρωποτέραις τῶν συμποσίων, παρὰ τῶν ἰδιωτῶν αἰτεῖν ἀργυρᾶ τε σκεύη, καὶ τὴν λοιπὴν ἀφθονίαν. τοσοῦτον δὲ ἦν αὐτοῦ παρὰ τοῖς Γαλλοῖς τὸ φίλτρον, ὥστε αὐτῷ κατὰ τὴν γνώμην * ἀνακινεῖσθαι τὰ τῶν ἀνθρώπων· μάλιστα ἐπειδήπερ ἐπ' ἴσης ἦν, αὐτοὺς χαίρειν, τῆς τε δολερᾶς ἀγχινοίας Διοκλητιανοῦ, καὶ τῆς φονικῆς Ἑρκουλίου θρασύτητος, ἠλευθερῶσθαι.

Τελευτᾷ μὲν οὖν ὁ Κωνστάντιος ἐν * Κορακίῳ πόλει Βρεττανικῇ, τρίτῳ καὶ δεκάτῳ τῆς βασιλείας ἔτει, καὶ συναριθμεῖται τοῖς θεοῖς. Γαλέριος δέ, ἀνὴρ καὶ κατ' ἀρετὴν αὐτῷ προσφερής, καὶ τὴν τῶν πολέμων ἐμπειρίαν ἔχων, ἀνδρείᾳ τε καὶ τοὺς πώποτε νενικηκώς, αἰσθόμενος, ἐπὶ Κωνσταντίου περιόντος, ἀναγκαίως αὐτῷ προσήκειν τῶν τε Ἰταλικῶν καὶ Ἀφρικῶν ἐπιμεληθῆναι πραγμάτων, ἐπειδήπερ αὐτῶν ἀφειστήκει * τῆς τελευτῆς Κωνσταντίου· δύο καίσαρας ἐχειροτόνησε· Μαξιμιανὸν μέν, ἐπέστησε τοῖς ἑῴοις· Σεβῆρον δέ, τοῖς ἐν Ἰταλίᾳ· αὐτὸς δέ, ἐν τοῖς Ἰλλυριοῖς διέτριβε. Πολλοὶ δέ, τῇ χάριτι τῇ πρὸς Κωνστάντιον,

ἐνεχεί-

ἐγχειρίζει Κωνσταντίνῳ τὴν βασιλείαν, τῷ τούτου παιδὶ, διάγοντι κατὰ τὰς Βρεττανίας· καὶ τὴν ἀρχὴν ἐδέξατο τοῦ πατρὸς, ἐξ ἀνίσου αὐτῷ γεγεννημένος γάμου. Τούτων οὕτω διακειμένων, τὸ τάγμα τῶν πραιτωριανῶν, ἔκ τινος αἰτίας εἰς στάσιν ἀρθὲν, Μαξέντιον τὸν Ἑρκουλίου παῖδα, περὶ τῆς Ῥώμης ἐχειροτόνησεν, ἐν ἀγρῷ διατρίβοντα. καὶ ἐπειδὴ ὡς ἤγγελε τοῦτο τῷ πατρὶ, λαβὼν ἐλπίδα τοῦ πάλιν ἀνακτήσασθαι τὴν ἐξουσίαν ἣν ἀπέθετο, καταλαμβάνει τὴν Ῥώμην ἀπὸ τῆς Λευκανίας, ἔνθα μετὰ πολλῆς εὐδαιμονέστατα διετέλει τῆς ἡσυχίας· (καὶ γὰρ ἐπιτερπέστατον ἦν τὸ χωρίον) γράφει τε πρὸς Διοκλητιανὸν, προτρέπων καὶ αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἴσην γνώμην. ἀλλὰ Διοκλητιανὸς μὲν, καταγελάσει τῶν γραμμάτων· ὁ δὲ Γαλέριος, τὴν τῶν πραιτωριανῶν ἀταξίαν μαθὼν, Σευῆρον ἀποστέλλει τὸν καίσαρα, τιμωρὸν τοῦ τολμήματος. ὃς ἀφικόμενος μετὰ πολλῆς στρατιᾶς, περικαθεσθεὶς τὴν πόλιν, καταλείφθη ὑπὸ τῶν οἰκείων, τῷ Μαξεντίῳ * προστεθέντων· καὶ φυγὼν, ἐπὶ τῆς Ῥαβέννης ἀνῃρέθη. Ἑρκούλιος δὲ, ὁ Μαξεντίου πατὴρ, ἐν μέσῳ τῷ στρατῷ δημηγορῶν, ὡς καταφανὴς ἐγένετο τὸν μὲν παῖδα παρωθούμενος, ἐφ᾽ ἑαυτὸν δὲ τὴν ἐξουσίαν ἄγων, μετὰ πολλὰς τὰς ἐπ᾽ αὐτῷ γενομένας λοιδορίας, ἀποχώρησιν ἐπὶ τὰς Γαλλίας· πλαττόμενος ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἐληλάσθαι· ὥστε ἀφορμὴν αὐτῷ τοῦτο γενέσθαι τῆς πρὸς Κωνσταντῖνον ἀφίξεως, ὃς ἦν αὐτῷ γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρί. τὸ δὲ ἀληθὲς, ἐπραγματεύετο τὸν Κωνσταντίνου φόνον, ὃς ἤδη τῷ φίλτρῳ τῶν ἀρχομένων παρεληλύθει τὸν πατέρα, Φράγγους τε νενικηκὼς καὶ Ἀλαμανοὺς, καὶ τοὺς βασιλέας αὐτῶν ὑφ᾽ ἑαυτῷ πεποιημένος· οὓς καὶ θηρίοις παραδοὺς ἐν κοινῇ θέᾳ, διέφθειρεν. ἀλλ᾽ ὁ δόλος Ἑρκουλίου τὴν θυγατέρα Φαῦσταν οὐκ ἔλαθε, Κωνσταντίνῳ συνοικοῦσαν· ἀλλ᾽ ἐπαγγέλλει τὸ τοῦ πατρὸς ἐγχείρημα. δείσας τοίνυν τοῦ γαμβροῦ, μεμαθηκότος ἤδη τὴν ἐπιβουλὴν, φεύγει· καὶ γενόμενος ἐν τῇ Μασσαλίᾳ, παρασκευαζόμενός τε ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν υἱὸν ἐκπλεῦσαι Μαξέντιον, ἀνῃρέθη δικαιοτάτην ὑπομείνας τελευτὴν, ὠμότητός τε καὶ τῆς θηριώδους τρόπου χάριν. πρὸς γὰρ τῇ κακίᾳ ταύτῃ, πρὸς πάντας ἦν ἄπιστος, καὶ τῆς κοινῆς πολιτείας λυμεὼν, κοινότητος παντοδαπῆς ἀλλότριος.

*Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ Γαλέριος ἤγαγεν εἰς βασιλείαν Λικίνιον, γνώριμον αὐτῷ γεγενημένον ἐκ τῆς πρὸς Ναρσῆν τὸν Πέρσην μάχης. τὰ γὰρ ἀνδρειότατα μεμαχημένων τε καὶ ἠριστευκότων ἦν. καὶ μετὰ τοῦτο εὐθὺς Γαλέριος ἐτελεύτησε· τέσσαρές τε λοιπὸν τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐκράτησαν πραγμάτων, Κωνσταντῖνος καὶ Μαξέντιος, ἐξ αὐγούστων γεγεννημένοι· καὶ Λικίνιος καὶ Μαξιμιανὸς ἐξ ἰδιωτῶν πρὸς τὴν ἀρχὴν κεκλημένοι.

ex obscuriore matrimonio eius filius, in Britannia creatus est Imperator, & in locũ patris exoptatissimus moderator accessit. Romæ interea prętoriani, * excitato tumultu, MAXENTIVM Herculii filiũ, qui haud procul ab vrbe in * villa publica morabatur, Augustũ nuncupauerunt. Quo nuntio Maximianus Herculius ad spẽ * erectus resumẽdi fastigii, quod inuitus amiserat, Romã aduolauit e Lucania, quã sedem priuatus elegerat, in agris amœnissimis cõsenescens: Diocletianumq; etiã per litteras adhortatus est vt depositã resumeret potestatẽ: quas ille irritas habuit. Sed aduersum motum prætorianorũ atq; Maxentii, Seuerus Cæsar Romã missus a Galerio, cũ exercitu venit: obsidensq; vrbem, militũ suorũ scelere desertus est; auctæ * Maxentio opes, confirmatumq; imperiũ. Seuerus fugiens, Rauennæ interfectus est. Herculius tamen Maximianus post hęc in cõcione exercitus filiũ Maxentium * denudare conatus, seditionẽ & cõuitia militum tulit. Inde ad Gallias ꝓfectus est; dolo cõposito, tamquã a filio esset expulsus; vt Cõstantino genero iungeretur: moliens tamen Constantinũ reperta occasione interficere, qui in * Galliis, & militũ & prouincialiũ ingenti iam fauore regnabat, cæsis Francis atq; Alamannis, captis [que] eorum regibus: quos etiã bestiis, cũ magnificum spectaculum muneris parasset, obiecit. Detectis igitur insidiis per Faustã filiam, quæ dolum viro enuntiauerat, profugit Herculius * Massiliam; ibique oppressus, (ex ea * etenim nauigare ad filium præparabat) pœnas dedit iustissimo exitu; vir ad omnẽ * asperitatem sæuitiamque * procliuus, infidus, incommodus, ciuilitatis * penitus expers. * Per hoc tempus a Galerio LICINIVS Imperator est fa[a]ctus, Dacia oriundus, notus ei antiqua consuetudine, & in bello quod aduersus Narseũ gesserat, strenuis laboribus & officiis acceptus: mors Galerii confestim secuta [est.] Ita Respubl. tum, * ab his quattuor Imperatoribus tenebatur, Constantino & Maxentio, filiis Augustorum; Licinio & * Maximiano, nouis hominib⁹.

[a] Constantinus & Licinius. XLIIII.1062.

Quinto tamen Cōstantinus imperii sui anno, bellum aduersum Maxentium ciuile commouit, copias eius multis prœliis fudit: ipsum postremo Romæ aduersum nobiles omnibus exitiis sæuientem, apud pontē * Muluium vicit, Italiaq; est potitus. Non multo [post] deinceps in Oriēte quoque aduersum Licinium MAXIMIANVS res nouas molitus, vicinum exitiū fortuita apud Tarsum morte præuenit. [1] Constantinus tamen, vir ingens, & omnia efficere nitens quæ animo præparasset, simul * principatum totius orbis adfectans, Licinio bellum intulit; * quamuis necessitudo [illi] & adfinitas cum eo esset: nam soror [eius] Constantia, nupta Licinio erat. ac primo eum in Pannonia, secundo ingenti apparatu bellum apud * Cibalas instruentem, repentinus oppressit: omnique Dardania, Mœsia, Macedonia potitus, numerosas prouincias occupauit. Varia deinceps inter eos bella, & pax reconciliata ruptaque est. Postremo Licinius nauali & terrestri prœlio victus apud Nicomediam, se dedidit, & contra religionem sacramenti Thessalonicæ priuatus occisus est. Eo tempore res Romana sub vno Augusto & tribus Cęsaribus (quod numquam alias) fuit; cum liberi Constantini Galliæ, Orienti, Italiæque præessent. Verum, insolentia rerum secundarum, aliquātum * Constantinus ex illa * fauorabili animi docilitate mutauit. Primum necessitudines persecutus, egregium virum, & sororis filium, commodæ indolis iuuenem, interfecit; mox vxorem; post, numerosos amicos: vir primo imperii tēpore optimis principibus, vltimo mediis comparandus. Innumeræ in eo animi corporisq; virtutes claruerūt. militaris gloriæ adpetentissimus; fortuna in bellis prospera fuit; verum ita, vt non superaret industriam. Nam etiam Gothos post ciuile bellum varie profligauit, pace his ad postremum data; * ingentemque apud barbaras gentes memoriam gratiæ collocauit. Ciuilibus artibus, & studiis liberalib. deditus: adfectator iusti amoris, quem * omnino sibi & liberalitate & docilitate

Constantinus solus, XLV. 1075.

Κωνσταντῖνος μὲν οὖν, πέμπτῳ τῆς βασιλείας ἔτει στρατεύσας ἐπὶ Μαξέντιον, ἐμφύλιον συνῆψε μάχην, ἐκράτησέ τε αὐτοῦ πολυστρατίᾳ· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ αὐτὸν ἀνεῖλεν ἐν τῇ γεφύρᾳ τῇ καλουμένῃ Μολβίᾳ, πολλοὺς ὀλέθρῳ κατὰ τῆς συγκλήτου βουλευόμενον· προσέθηκέ τε τὴν Ἰταλίαν τῇ βασιλείᾳ. Μαξιμιανὸς δὲ τις νεωτερίσας, ἐπήγαγε Λικιννίῳ πόλεμον, ἐν τοῖς μέρεσι τοῖς ἑῴοις· καὶ τελευτᾷ τὸν βίον, πρὶν εἰς ἔργον τι προελθεῖν, ἐξαπιναίως ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας. οὐ μὴν ἡσύχασε Λικιννίῳ τὰ πράγματα. Κωνσταντῖνος γὰρ, στρατηγεῖν τε ἀγαθὸς ὤν, καὶ ἀνδρειότατος ἐν ταῖς μάχαις, δυνατώτατός τε ἤδη ἐν ταῖς προσθήκαις γεγενημένος, ἐπήγαγεν αὐτῷ πόλεμον, ἐπιθυμίᾳ τῆς τοῦ παντὸς ἀρχῆς, παρὰ φαῦλον ποιησάμενος τὴν ἀπὸ τοῦ γάμου συγγένειαν. κηδεστὴς γὰρ ἦν αὐτῷ Λικίννιος ἐπ' ἀδελφῇ Κωνσταντίᾳ. καὶ πρότερον μὲν, ἐν Κιβάλει πόλει Παιονικῇ, πολλὴν συναγείραντα δύναμιν, καὶ παρασκευῇ πάσῃ χρώμενον * ἀθρόως ἐπελθὼν, διεσκέδασεν· ἐκράτησέ τε Δαρδανῶν καὶ Μυσῶν καὶ Μακεδόνων, καὶ πολλῶν ἑτέρων ἐθνῶν ὧν ὁ Λικίννιος ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ ταῦτα, πολλαῖς αὐτῷ συμπλακεὶς μάχαις, σπονδάς τε θέμενος, εἶτα καὶ ταύτας ὑπερβὰς, ἐπεὶ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἡττημένος ὁ Λικίννιος, καὶ οὐδὲν ὑπὸ τῶν ὅρκων ὠφελούμενος, πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην καταφυγὼν, εἷλέ τε αὐτὸν καὶ κατέστη μόνος αὐτοκράτωρ· τρεῖς ἔχων ὑφ' ἑαυτῷ καίσαρας, τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας· ὅπερ οὐδέ πω πρότερον ἡ τῶν Ῥωμαικῶν ἔσχε πραγμάτων κατάστασις. Ἐκ ταύτης τῆς εὐπραγίας μετεβλήθη τοὺς τρόπους. καὶ τῆς κοινότητος ὑπερεῖδε, τῆς πολλῆς τε ἐκείνης πρᾳότητος ἀφεῖλεν, ἣν ἐν προοιμίοις ἐπεδείξατο· προῆλθέ τε εἰς ὠμότητα, δι' ἣν καὶ αἵμασιν οἰκείων ἐμιάνθη συνεχῶς, * υἱοῦ τε καὶ ἀδελφοῦ φόνον ἐργασάμενος, φίλοις τε ὡς πλείστοις τὴν χεῖρα ἐπιβαλών. συνελόντι δὲ εἰπεῖν, ἀρξάμενος μὲν τῆς βασιλείας, τοῖς ἀρίστοις συνηριθμήθη τῶν βασιλευσάντων· τελευτῶν δὲ, μόλις ἠξιώθη τοῖς μέσοις· καί τοι καὶ ῥώμῃ σώματος, καὶ ἀρετῇ ψυχῆς, οἷός τ' ἂν ἐγένετο διαλάμψαι. δόξης τε γὰρ ἐπεθύμει πολεμικῆς, καὶ πρὸς ἀριστείαν ἦν ἕτοιμος. τύχη δὲ ἠκολούθει μὲν αὐτοῦ τοῖς ἐγχειρήμασι δεξιὰ, τὰς ἀρετὰς δὲ οὐκ ἔκρυπτεν, ἀλλ' * ἐκείνων ἐνομίζετο. καὶ ταύτῃ τοὺς Σκύθας τοι κατεπολέμησε, σπονδάς τε κατ' ἐξουσίαν ἐποιήσατο· πολύς τε ἦν αὐτοῦ παρὰ τοῖς βαρβάροις λόγος· ὥστε τοὺς πλείστους ἀμοιβὰς ἐποφείλειν αὐτῷ νομίζειν. καὶ τῆς ἐλευθέρου παιδείας καὶ τῶν λογικῶν ἐπιστημῶν, καὶ τοῦ παρὰ πάντων φίλτρου, μήτε δωρεᾶς ὑπὲρ τὸ μέτρον, μήτ' ἀνάγκης σπουδῆς μετὰ τοῦ σεμνοῦ φειδόμενος.

φειδόμενος. τῶν φίλων δὲ ποὶ μὲν ἠπίστει· τινὰς δὲ ἀναμφισβητήτως ἐθεράπευσεν, οὐδεμίαν καταλιπὼν ὑπερβολὴν, ἀλλὰ πλουσίους τε αὐτοὺς καὶ δυνατοὺς ἀποφαίνων. νόμους δὲ τοὺς μὲν δι' αὐτὸ τὸ καλὸν ἔθηκε μόνον, τοὺς δὲ ἐκ περιουσίας πρὸς οὐδὲν χρήσιμον· ἔστι δὲ οὓς ἀπηνέστερον συνέγραψεν, ὡς διὰ τοῦτο τάξιν ἐπιζητεῖν τῇ πολιτείᾳ. Παρασκευαζόμενος δὲ ἐπιστρατεῦσαι κατὰ Περσῶν τῶν Μεσοποταμίαν ἐνοχλούντων, ἑνὶ καὶ τριακοστῷ τῆς βασιλείας ἔτει, τῆς δὲ ἡλικίας ἑξηκοστῷ καὶ ἕκτῳ, κατὰ τὴν Βιθυνίαν ἐτελεύτησεν ἐν Νικομηδικῷ χωρίῳ. καὶ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ, πρὸ ὀλίγου τινὸς αὐγὴν, τοῖς πολλαχοῦ κομήτης ἀστὴρ ἐμήνυσεν, ἐπὶ πολλαῖς διίσχων ταῖς ἡμέραις. Ὁ μὲν οὖν συνηριθμήθη τοῖς θεοῖς. Διαδέχονται δὲ τὴν βασιλείαν οἱ τρεῖς παῖδες, καὶ Δαλμάτιος ἀδελφοῦ παῖς, καίσαρ κεχειροτονημένος. ἀλλὰ Δαλμάτιος μὲν, εὐθὺς ἀνῃρέθη, (φύσεώς τε ἀρίστης νεανίσκος, καὶ τῷ θείῳ μᾶλλον ἐμφερὴς) στρατιωτῶν αὐτὸν, κελεύοντος Κωνσταντίου, διαχειρισαμένων, ἢ τὴν ἐπιβουλὴν οὐκ ἀγνοοῦντος. Κωνσταντῖνος δὲ, τὸν ἀδελφὸν Κώνσταντα ἐν Ἀκυλίᾳ τῇ πόλει τῆς Ἰταλίας ἀπερισκέπτως ἐνστρεφόμενον ταῖς μάχαις, ἔπεσε, πολλὰ τῶν ἡγεμόνων τῆς ἐναντίας παρατάξεως δεξάμενος τὴν πληγήν. τὴν πᾶσαν δὴ λοιπὸν ἀρχὴν εἶχον Κώνστας τε καὶ Κωνστάντιος· ἀλλ' ὁ μὲν, ἀνδρείᾳ τε καὶ δικαιοσύνῃ τὸ πρῶτον ἐκλάμψας, ὁ Κώνστας, ἔπειτα καὶ ὑπὸ νόσου, καὶ ὑπὸ τῆς τῶν συνόντων πονηρίας, ἐξ ἀρετῆς εἰς κακίαν ἰσόρροπον μετέστη· καὶ τοῖς τε ὑπηκόοις ὢν βαρὺς, τῷ στρατεύματί τε ἀηδὴς, ἐξ ἐπιβουλῆς Μαγνεντίου νεωτερίσαντος, ἀνῃρέθη πλησίον τῆς Ἱσπανίας, ἐν φρουρίῳ Ἑλένῃ καλουμένῳ, ἑπτακαίδεκα βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς, τριακοστὸν δὲ τῆς ἡλικίας ἐκπληρώσας· στρατιώτης οὐκ ἀγεννὴς, οὐδὲ ἀκαταφρόνητος τῇ στρατιᾷ, τοὐναντίον δὲ φοβερώτατος, οὐχ ὠμότητος, ἀλλ' ἀνδρείας ποιούσης φόβον.

[7] Κωνσταντίῳ δὲ οὐ κατὰ τὸν ἀδελφὸν ἀπήντησε τὰ τῆς τύχης. Περσῶν γὰρ ἀεὶ καὶ μάχῃ κρατηθέντων καὶ ληφθέντων αἰχμαλώτων, καὶ πόλεις ἀποβαλόντων, καὶ πολιορκίαις καταδαπανηθέντων ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, οὐδέποτε Κωνστάντιος κατὰ Σαπώρου, τοῦ τῶν Περσῶν βασιλεύοντος, εὐτυχῶς ἐπολέμησε, πλὴν ἐν Σιγγάροις· ἔνθα δὴ νίκην αὐτὸν ἀνελέσθαι παντελῆ, τῶν τε ἱππέων καὶ τῶν ὁπλιτῶν ἡ προπέτεια, οὐ συνειδότων τὸν καιρὸν, διεκώλυσεν. ἀρχομένης γὰρ ἑσπέρας, προεκαλέσαντο τὴν μάχην.

quæsiuit. sicut in nonnullos amicos * dubius, ita in reliquos egregius: nihil occasionum prætermittens, quo opulentiores eos clarioresq; præstaret. Multas leges rogauit: quasdam ex bono & æquo, plerasque superfluas, nonnullas seueras. primusque vrbem nominis sui ad tantum fastigium euehere molitus est, vt Romæ æmulam faceret. Bellum aduersum Parthos moliens, qui iam Mesopotamiam fatigabant, vno & trigesimo anno imperii, ætatis sexto & sexagesimo, * Nicomediæ in villa publica obiit. Denuntiata mors * eius etiam per crinitam stellam, quæ inusitatæ magnitudinis aliquãdiu fulsit: [eam] Græci *cometen* vocant. atq; inter diuos meruit referri. [6] [Is] successores filios tres reliquit, atq; vnum fratris filium. verum DALMATIVS Cæsar prosperrima indole, neque patruo absimilis, haud multo post oppressus est factione militari, & CONSTANTIO patruele suo sinente potius quam iubente. CONSTANTINVM porro, bellum fratri inferentem, & apud Aquileiam inconsultius prœlium adgressum, * CONSTANTIS duces interemerunt. ita Respub. ad duos Augustos redacta [est.] Constantis imperium, strenuũ aliquamdiu & iustum fuit; mox, cum & valetudine improspera, & amicis * prauioribus vteretur, ad grauia vitia cõuersus, cum intolerabilis prouincialibus, * militibus iniucundus esset, factione MAGNENTII occisus est. Obiit autem non longe ab Hispaniis, in castro cui Helenæ nomẽ est, anno imperii septimo decimo, ætatis trigesimo; rebus tamen * plurimis strenue in militia gestis; exercituiq; per omne vitæ tẽpus sine graui crudelitate terribilis. [7] Diuersa Constantii fortuna fuit. a Persis enim multa & grauia perpessus, sæpe captis oppidis, obsessis vrbibus, cęsis exercitibus; nullumque ei contra Saporem prosperum prœlium fuit: nisi quod apud Singaram, haud dubiam victoriam ferocia militum amisit; qui pugnam seditiose & stolide contra rationem belli, die iam præcipiti poposcerunt. Post Constantis necem, Magnentio Italiam, Africam, Gallias, obtinente;

Constantini filii. XLVI, 1088.

Constantius solus. XLVII, 1101.

Καὶ μετὰ τὴν Κώνσταντος δὲ τελευτὴν, Ἰταλίας καὶ Ἀφρικῆς καὶ Γαλλιῶν ὑπὸ Μαγνεντίῳ τελούντων,

etiam Illyricū res nouas habuit; *Veteranione* ad imperium consensu militum electo: quem grandæuum iam, *& cunctis amabilem diuturnitate & felicitate militię, ad tuendū Illyricum principem creauerunt: virum probum, & morum veterum, ac iucundę ciuilitatis: sed omnium liberaliū [artium] expertē; adeo vt ne *elementa quidem *prima litterarum, nisi grandæuus, & iam Imperator, acceperit. Sed a Constantio, qui ad vltionē fraternę necis, bellum ciuile commouerat, abrogatū est Veteranioni imperium: qui nouo inusitatoque more, consensu militum, deponere insigne compulsus est. Romæ quoque tumultus fuit; *Nepotiano*, Constantini sororis filio, per gladiatoriā manum imperium *inuadente: qui sæuis exordiis dignum exitum nactus est. vicesimo enim atq; octauo die a Magnentianis ducibus oppressus, pœnas dedit: caput [que] eius [pilo] per vrbem circumlatum est: grauissimæq; proscriptiones & nobiliū cædes fuerunt. Non multo post Magnentius apud Mursam profligatus acie est, ac pene captus; ingentes Romani imperij vires ea dimicatione consumptæ sunt, ad quælibet bella externa idoneæ, quę multum triumphorum possent securitatisque conferre. Orienti mox a Constantio Cæsar est datus, patrui filius GALLVS. Magnentiusq; diuersis prœliis victus, vim vitæ suæ apud Lugdunum attulit, imperii anno tertio, mense septimo: frater quoque eius Senonis; quem ad tuendas Gallias Cæsarem miserat. Per hæc tempora etiam a Constantio, multis inciuilibus gestis, Gallus Cæsar occisus est: vir natura ferus, & ad tyrannidem pronior, si suo iure imperare licuisset. SILVANVS quoq; in Gallia res nouas molitus, ante diē tricēsimum exstinctus est. Solusq; in imperio Romano eo tempore Cōstantius Princeps & Augustus fuit. Mox IVLIANVM Cæsarē ad Gallias misit, patruelem suum, Galli fratrem; tradita ei in matrimonium sorore; cum multa oppida barbari expugnassent, alia obsiderent, vbique fœda vastitas esset, Romanumq; imperium nō dubia iam calamitate nutaret: a quo modicis copiis apud Argentoratum Galliæ vrbem, ingentes

οὐδὲ τὰ τῶν Ἰλλυριῶν ἦν ἐν ἡσυχίᾳ, τῶν ἐκεῖ στρατιωτῶν πρὸς φυλακὴν τῆς χώρας, *Βρετανίωνα τινὰ πρεσβύτην ἤδη ἐξιπούσης, καὶ προσθείσης αὐτῷ τὴν ἁλουργίδα· ὃς ἐπίσημος μὲν ἦν ἐκ πολλῶν πολέμων καὶ τῆς κατ' αὐτοὺς εὐτυχίας, ἀρετῆς πέρας τῆς οἵαν εἰκὸς τοὺς ἐν ὅπλοις ὄντα ἐργάζεσθαι, ὅλης τῆς παλαιότητος εἰκών· παιδείας δὲ ἀμέτοχος τῆς ἐν λόγοις, καὶ αὐτῶν ἄπειρος τῶν γραμμάτων· πλὴν ὅσον τῆς τούτων ἐπεμελήθη γνώσεως ἀφ' οὗπερ ἐβασίλευσε. Κωνστάντιος δὲ, τιμωρῆσαι τἀδελφῷ προαιρούμενος, Βρετανίωνα μὲν ἀφείλετο τῆς ἀρχῆς, συνθεμένου καὶ συνεργοῦντος τοῦ στρατοῦ. θέαμά τε ἐγένετο καινὸν, εἰς ἰδιώτην ἐκ βασιλέως μεθιστάμενος. Νεπωτιανὸν δὲ τὸν ἀνεψιὸν, ἐξ *ἀδελφικῆς τοῦ πατρὸς γεγενημένον, καὶ τυραννήσαντα κατὰ τὴν Ῥώμην, διὰ χειρὸς τῶν αὐτόθι μονομαχούντων Μαγνεντίου στρατηγοὶ διεχειρήσαντο, εἰκοστῇ ὀγδόῃ τῆς τυραννίδος ἡμέρᾳ, μεγάλης προαπολόμενον τῶν ἠργμένων βλάβης· (οἷος ἂν ἐγένετο προγενόμενος, ὁ μικρὸς ἔδειξε χρόνος) καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόντες, δόρατί τε ἐμπήξαντες, ἐν τοῖς τοῦ δήμου περιήγαγον ὀφθαλμοῖς· τοὺς συνειδότας δὲ τῇ πράξει, κατέσφαξαν, τὰς οὐσίας ποιήσαντες δημοσίας. Ἀλλὰ καὶ Μαγνέντιος ἐν *Μυρσῇ νικηθεὶς, μικροῦ μὲν καὶ αὐτὸς ἑάλω. τοσοῦτος δὲ ἐγένετο φόνος ἐξ ἑκατέρου στρατεύματος, ὥστε μεγίστην ἐνδεῖν τοῖς *κοινοῖς. πολλοὺς γὰρ ἂν ἔτεκον τῇ πόλει θριάμβους, εἰ πρὸς ἄλλο . . . .

Alamannorum copiæ exstinctæ sunt, rex nobilissimus captus; *Galliæ restitutæ: multa postea per eundem Iulianum *egregie aduersum barbaros gesta sunt; summotique vltra Rhenum Germani, & finibus suis Romanum imperium restitutum. Neque *multo post, cum *Germaniciani exercitus a Galliarum præsidio tollerentur, consensu militum Iulianus factus Augustus est: interiectoque anno, ad Illyricum obtinendum profectus [est,] Constantio Parthicis *bellis occupato: *quibus rebus cognitis, ad bellum ciuile conuersus, in itinere obiit, inter Ciliciam Cappadociamque, anno imperii octauo & trigesimo, ætatis quinto & quadragesimo: meruitque inter diuos referri: vir egregiæ tranquillitatis, placidus, *nimis amicis & familiaribus credens; mox etiam vxoribus deditior: qui tamen primis imperii annis ingenti se modestia egerit: *familiarium etiam locupletator: neque *inhonoros sinens, quorum laboriosa expertus fuisset officia. ad seueritatem *tamẽ propensior, si suspicio imperii moueretur; mitis alias; & cuius in ciuilibus magis quã in externis bellis sit laudanda fortuna. *Hinc IVLIANVS rerum potitus est; ingentique apparatu Parthis intulit bellum; cui expeditioni ego quoque interfui. Aliquot oppida & castella Persarum in deditionem accepit, vel vi oppugnauit. Assyriamque populatus, castra apud Ctesiphontem statiua [aliquamdiu] habuit: remeansque victor, dum se inconsultius prœliis inserit, hostili manu interfectus est, *sexto kalend. Iulias, imperii anno septimo, [ætatis altero & trigesimo:] atq; inter diuos relatus est: vir egregius, [&] Rempubl. insigniter moderaturus, si per fata licuisset: liberalibus disciplinis adprime eruditus; Græcis doctior; atque [adeo,] vt Latina eruditione *nequaquam cum Græca scientia conueniret: facundia ingenti; promptæ memoriæ [&] tenacissimæ; in quibusdam philosopho propior: in amicos liberalis: sed minus diligens quam tantum principem decuit: fuerunt enim nonnulli, qui vulnera gloriæ eius inferrent. in prouinciales iustissimus: & tributorum, quatenus *fieri posset, *repressor. ciuilis in cunctos: mediocrem habens ærarii curam: gloriæ auidus, ac per eam animi plerumque immodici. nimius religionis Christianæ insectator; perinde tamen, vt cruore abstineret. Marco Antonino non absimilis: quem etiam æmulari studebat. *Post hunc *IOVIANVS, qui tunc domesticus militabat, ad obtinendum imperium consensu exercitus *electus est: commendatione patris quam sua militibus notior. qui iam turbatis rebus, exercitu quoque inopia laborante, vno a Persis atque altero prœlio victus, pacem cum Sapore necessariam quidem, sed ignobilem fecit; multatus finibus, ac nonnulla imperii Romani parte tradita: quod ante eum annis mille centũ & duobus de viginti fere, ex quo Romanum imperium conditum erat, numquam accidit. Quin etiam legiones nostræ, ita & apud *Caudium per Pontium Telesinum, & in Hispania apud Numantiam, & in Numidia sub iugum missæ sunt, vt nihil tamen finium traderetur. Ea pacis conditio non penitus reprehendenda foret, si fœderis necessitatem, tum cum integrum fuit, mutare voluisset: sicut a Romanis omnibus his bellis quæ commemoraui, factum est. Nam & Samnitibus & Numantinis & Numidis confestim bella illata sunt: neq; pax rata fuit. Sed dum æmulum imperii veretur intra Orientem residens, gloriæ parum consuluit. Itaque iter ingressus, atque Illyricum petens, in Galatiæ finibus repentina morte obiit: vir alias neque iners, neque imprudens. multi exanimatum opinantur nimia cruditate: inter cœnandum enim epulis indulserat: alii odore cubiculi, quod ex recenti tectorio calcis, graue quiescentibus erat: quidam nimietate prunarum, quas graui frigore adoleri multas iusserat. Decessit imperii mense septimo, *quartodecimo kal. Martias: ætatis, vt qui plurimum *ac minimum tradunt, tertio & trigesimo anno: ac benignitate principum qui ei successerunt, inter diuos relatus est. nam & ciuilitati propior, & natura admodum liberalis fuit. *Is status erat Romanæ rei, Ioujano eodem & Varroniano consulibus, anno vrbis conditæ *millesimo centesimo & nonodecimo. Quia autem ad inclytos principes venerandosque peruentum est, interim operi modum dabimus. Nam reliqua *stylo maiore dicenda sunt: quæ nunc non tam prætermittimus, quam ad maiorem scribendi diligentiam reseruamus.

Iulianus a. post. XLVIII, IIII.

Iouianus XLIX, IIII.

EVTROPI LIBER X EXPLICIT.

DE DIONIS EPITOME,
Præfatio Frid. Sylburgii ad lectorem.

CVM a strictiore breuiario procedendum esset ad breuiarium diffusius, Dionis Epitomen, a Xiphilino confectam, Eutropio subiungere visum est. Ea, vt ipse Xiphilinus memorat, e multis libris in angustius volumen est contracta. Sed licet Dio vniuersam historiam Romanam ab vrbe condita vsq; ad Alexandrum Aug. octoginta libris seu octo decadib. sit complexus, vt Suidas memoriæ prodidit; Xiphilinus tamen Augustæ tantum historiæ breuiarium videtur confecisse. Et cum idem Xiphilinus in Antonino Pio significet, etiam suo tempore Dionis libros aliquid detrimenti passos esse, fieri potest vt quemadmodum post Xiphilini ætatem vndeuiginti posteriores libri perierunt, ita ante eius seculum priores XXXV, si non omnes, magna tamen ex parte interierint; eaq; de caussa Cæsareæ tantum historiæ a Xiphilino concinnata sit Epitome. Vtut sit, sat bona fide factam esse a Xiphilino Epitomen, manifestum est ex iis Dioneæ historiæ libris, qui barbariei manus elapsi, mutili ad nos peruenerunt. cum iis enim si breuiarium hoc conferas, comperies Xiphilinum Dionis verba plerumq; retinuisse, de suo pauca & necessariis tantum in locis adiecisse. vt eo nomine ista nobis Epitome debeat esse commendatior. Porro vt huius editionis nostræ aliqua tibi constet ratio, primum superiores editiones, Roberti Stephani, & Henrici filii, cum Palatinæ bibliothecæ manuscripto exemplari diligenter contuli, multisq; in locis modo suppleui quæ deerant, modo emendaui quæ manifeste deprauata erant: ea vero quæ dubia vel suspecta essent, signo apposito in Notationum libellũ reieci. Præter hunc manuscriptum codicem, vsus sum etiam libro Gulielmi Xylandri, & Ioachimi Camerarii: quorum illum ante aliquot annos e defuncti bibliotheca ipse mihi emeram; hunc vero Ioachimus filius, medicus clarissimus, pro suo erga remp. studio, ad tempus vtendum miserat. Adhæc Dauid Hæschelius, vir doctrina pariter & humanitate insignis, vltro suppeditauit quæ partim ab Hieronymo Wolphio, partim a se ipso in suo exemplari habebat adnotata. Iis ego addidi quæ apud Brodæũ, Turnebum, Leopardum, Stephanũ, Lipsium, ceterosq; Criticos adnotata reperi. Sed & ipsius Dionis passim, & interpretis vtriusq;, Blanci & Xylandri; nonnusquam etiam aliorũ auctorum ope sum vsus; vt fusius in Notationum libello declarabitur. In versione Blanci quæ mutata sunt, pleraq; omnia profecta sunt a Xylandro: sed quædam tamen etiam a me sunt interpolata; vbi videlicet manifesta & tuta erat emendandi occasio. De ambiguis autem & suspectis partim Xylander in suis Notationib. monuit, partim ego quoq;, Deo volente, monebo in meis. Hæc tibi significanda putaui lector, vt intelligeres quid quib. in huius auctoris editione debeatur. Tu vale, ac fruere. Francof. Idib. Maiis a. MDLXXXIX.

GVILIEL-

GVILIELMVS BLANCVS GEORGIO *Armeniaco, illustrißimo atq; amplißimo Cardinali suo, S.*

CVM me domum tuã superiore anno recepisses, Georgi illustrissime atq; optime, nihil mihi potius fuit, quã curare vt eximium & singulare studiũ meum, quod in te habui semper, multis reb. perspiceres. Cõstitueram enim, cum Romam venirẽ, me tibi totũ aliquãdo dedere, & in te omnia mea ponere, & quasi cõsecrare. Ad quã rem multæ me impellebant causæ, sed in primis vera illa & firma, quæ de tua singulari humanitate, suauissimisq; morib. habebatur, opinio. Accedebãt etiam studia doctrinæ, quibus tu non solum a pueritia deditus fuisti, sed etiã ad ea diligenter exercenda ita reliquos omnes inflammasti, vt apud Ruthenos, cũ factus esses eius gẽtis episcopus, multos tuo exẽplo, maximisq; beneficiis ad hęc studia litterarũ ac humanitatis excitares. Quæ cum statuisses numquam intermittere in maximis occupationibus tuis, essesq; postea a Francisco rege Gallorũ optimo ac tui amantissimo, missus ad Venetos legatus, atq; inde huc Romã ad Paulum III, Pontificem Maximum, nactus occasionẽ, magnam operã posuisti in restituendis optimis auctoribus, & ab obliuione vindicandis. quorum magnum numerũ non solũ vndiq; perquiri ac describi iussisti tuis sumptibus; sed etiã Regi omnium bonarum artiũ studiosissimo, vt idẽ faceret, missis in omnes partes Europæ doctissimis hominibus, facile persuasisti. Deinde cũ esses propter has legationes obitas libere cooptatus in ordinem Cardinalium, ad illustrãdam nobilitatẽ tuam, & ad memoriam laudũ domesticarum; nempe vt tu vnus memoriã maiorum tuorum, Armeniacorum principum, quos viros clarissimos fuisse cõstat, & potentissimos in Aquitania, dignitate simul & virtute renouares: existimasti manendũ tibi esse semper in proposito, susceptoq; cõsilio; vt abs te veteres libri ab obliuione hominum atq; silentio vindicarentur. In quibus fuit *Epitome Dionis*: quæ cum forte domi tuæ in meas peruenisset manus, cuperemq; (vt principio dicebam) vt tu meam erga te voluntatẽ cognosceres, cœpi tua causa ipsam e Græco in Latinum conuertere. Qua in re cũ tibi opera mea satisfacere videretur, iussissesq; mihi vt inchoatũ opus absoluerẽ: magna lætitia sum affectus, propterea quod tibi, quo nemo auctoritate apud me plus valet, neque voluntate, rem gratã fecissem. Itaq; cũ rusticarer hac æstate cum Iacobo Sabello, nobilissimo & clarissimo Cardinali, omni studio cõtendi, vt hunc Xiphilinum tuum, cũ in vrbem rediissemus, tibi possem Latinũ offerre ac dicare. Quod cum faciam hoc tempore, nõ ab re erit, vt opinor, si pauca de Dione & Xiphilino, deq; ratione quã sum in interpretando secutus, dixero; quo possis rem omnem facilius cognoscere. Igitur DION NICÆVS, nobili genere natus, patrem habuit Apronianum, proconsulem Ciliciæ. Ipse vir senatorii ordinis, & bis cõsul fuit. Versatus est in studiis bonarũ artium: videturque, vt de Socrate accepimus, habuisse diuinum quoddã, quod dæmonium appellat; cui parebat semper; ita vt ob eam causam coniector somniorũ, & interpres portentorum esset. Scripsit enim librũ de Somniis & Prodigiis, quorum causa Seuerus principatum sperabat. quo libro in lucem edito, missoque ad Seuerum, imperatũ est ei in somnis vt animum ad scribendã historiam applicaret. Itaque scribere cœpit ea quæ gerebantur illis temporibus. Quæ cũ ipsi Seuero & ceteris maxime satisfacerent, statuit, omnia quæ spectabant ad populũ Rom. perscribere; præsertim quod ei confirmatũ esset diuinitus, hanc historiam, quã relinqueret magistram vitæ, nullo vmquã temporis spatio esse perituram. Itaque primo consumpsit annos decem in colligendis & coaceruandis iis rebus omnibus, quas gessit populus Romanus ab vrbe condita vsque ad mortem Seueri: iisque cõpositis rebus, spatio annorum duodecim, cetera, vti successerunt, vsque ad secundum consulatum suum, qui fuit Alexandri temporibus, persecutus est. De quo Imperatore scripsit pauca; propterea quod non est Romæ diu commoratus, & quod incidit in morbũ, cum ex Asia in Bithyniam venisset: quodque ex Bithynia missus est præfectus in Ægyptum: cumq; inde reuertisset in Italiam, non ita multo post prætor in Dalmatiam, atq; inde in Pannoniã superiorem profectus est. Post vbi Romã venit, in Bithyniam, quæ patria eius erat, reuertit; dimissus quod laboraret ex pedibus; vt posset reliquum vitæ tempus in patria degere. His de causis factum est, vt ibi finem acceperit historia. quã diligenter vereq; propterea videtur scripsisse, quod, vt vacaret a publicis muneribus, & otium in scribenda historia cõsumeret, Capuam delegerat ad habitandũ, quoties in Italia moraretur. Neque vero tam difficile fuit Dioni, consulari & prætorio viro, historiam Romanorum principum scribere, quã ceteris priuatis hominibus. Nouerat enim, vt opinor, causas bellorum, ceterarumq; rerũ, quæ ab ipsis gerebantur: quippe magnã par-

tem audiebat in senatu: & optimatibus, atq; adeo ipsis Imperatoribus ita familiaris erat, vt ei facile esset eorum consilia cognoscere. Nec vero reprehendi debet, vt ego quidẽ arbitror, quod sępe dicat volatibus auium cantibusq;, & somniis multorũ, declaratas esse res futuras. Nam cũ Romanis nihil fere liceret inauspicato gerere, essetq; collegium augurum ob eam causam constitutũ, & scientia iuris augurandi magno in honore semper haberetur, nihil præcipue peccauit illis quidẽ temporibus Dion, dum prodigia, quæ futura prædicerent, narrauit. Quæ cum ita sint, illud potius optare omnes debemus, vt historiam populi Romani, quam ille ab vrbe condita vsq; ad tempora Alexandri multis voluminibus est cõplexus, integrã aliquando inuenire & saluam possimus. Quæ tamen ipsa fortasse nobis videretur prolixior, non aliter quam IOANNI XIPHILINO, qui eius Epitomen confecit. Hic enim, cum esset Ioannis Xiphilini Patriarchæ Cõstantinopolitani nepos, Michaelis Imperatoris tẽporibus; videretq; fortasse historiam Dionis, qui annis circiter CCCCC ante scripserat, negligi, quod multis longissima esse videretur; hanc eius Epitomen fecit. An autem idem fecerit in superiorib. libris Dionis, qui pertinebãt ad id tempus quo respublica populi Romani in nullius viri deuenerat potestatem, an a Pompeio initium sumpserit, vt nunc habemus, mihi quidẽ non constat. In hoc autẽ maxime probandus est Xiphilinus, quod, cum hanc Epitomen scriberet, atque ea quæ nimia esse videbantur, resecaret, in ceteris, a verbis quibus Dion vsus fuerat, nõ discessit: pauca enim adiecit de suo; vt Dionem ipsum magna ex parte, non Xiphilinum loqui putes. Itaq; cum Xiphilinus hanc fidem Dioni in Græco sermone præstiterit, mihi fuit elaborandum, vt, cuius verba latine totidem verbis interpretari non poteram, ab eius sententia nusquam discederem. In primis autem illud egi, quoad facere potui, vt esset in hac Epitome Latina sermo non ille quidem ornatus, sed tamen non abiectus; ne Græcam, ad intelligentiam historiæ, magnopere desiderares. quod plerisque video interpretibus contigisse, qui, dum religioni verborum seruiunt, vt Latina ad verbum de Græcis exprimant, ipsi Latine sine Græco intelligi non possunt. Habet enim vnusquisq; sermo propria multa, quæ si quis velit, ita vt sunt, in aliũ transferre sermonem, obscurus iis qui nõ habent vtriusq; linguæ scientiam, & insolens in verbis ac odiosus sit necesse est. Nam (vt exempli causa dicam) si, quod Græci dicũt factum esse πρώτῃ ἡμέρᾳ Ποσειδεῶνος, id ego nõ dicam Latine *Calendis Decembris* esse factum, sed velim Græcos imitatus, *primo die Decembris* interpretari, videbor omnino Latini sermonis ignarus atq; insolens esse. Cum igitur sint multa eiusdem generis, numquam putaui in hoc libro interpretando, si dicat Dion dedisse Imperatorem πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας δραχμῶν, Latine me posse dicere XXV *myriadas drachmarum*, aut CCL *milia drachmarum*; sed potius *aureorum decem milia*; cõmuni consuetudine sermonis Latini. Nam cum ipse Dion testis sit, in aureo esse drachmas XXV, & constet ex multis iuris consultorum responsis, aureos in numeranda summa pecuniæ maxime in vsu fuisse illis quidem temporibus, pro *centum drachmis* mihi dicendum esse *quattuor aureos* putaui. Itemque in itineribus non dixi abesse aliquem ab vrbe *stadia* CCCC, sed *passuum quinquaginta milia*; cõplexus videlicet *octo stadia in singulis milibus passuum*; ne ab vsu Latini sermonis discederem. Nam si Dion, cũ de rebus Romanis scriberet Græcis hominibus, ipse Græco more locutus est, dixitque drachmas & stadia, quo Græci facilius intelligerent; cur mihi de iisdem rebus Romanis tractanti, non liceret Romano more dicere, sane nõ videbam. Et quamquam tibi, Georgi eruditissime, hanc rationem meam probari certo scio; tamẽ, vt satisfacerem omnibus, si forte hic liber perueniret in manus hominum, vtrumque semper in margine adscribendum curaui. Præterea, vt nihil omnino prætermittam quod dubitationem afferre queat, quoties dicetur ab eodem Dione, vel Xiphilino, θέατρον κυνηγετικόν, id est *theatrum venatorium*, ego *Amphitheatrũm* ponere malui, propterea quod, vt idem Dion auctor est, ita proprio nomine appellatum est illud in quo venationes fiebant, quod sedes absque scena vndequaque haberet. Reliquum est vt, cum omnia quæ ad hunc Xiphilinum tuum pertinent, cognoueris; nunc, quales fuerint oppressa republica principes populi Romani, mecum recognoscas. Multa vero hic inuenies, quæ aut non sunt tractata ab aliis scriptoribus, aut non tam late fuseque explicata; &, quod mihi videtur esse maximũ, omnia vtilia, vt in Epitome, atque necessaria; scilicet inanibus rebus amputatis & circumcisis. Nec ego nunc postulo vt tu hanc tralationem meam in lucem proferas; nondum enim talis est: tamen, cum ornatior erit & limatior, si, vt tibi consecrata est, ita apparebit in tuo nomine, non recuso. Illud peto, vt eam in tuam fidem recipias, meque perpetuo pro tua summa humanitate ames, & habeas in tuis.

Vale. Romæ VII Cal. Martias, MDL.

ΕΠΙΤΟ-

ἘΠΙΤΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΩΝΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΑΕΩΣ ΡΩΜΑΙΚΗΣ ἹΣΤΟΡΙΑΣ, ἣν συνέτεμεν Ἰωάννης ὁ Ξιφιλῖνος, περιέχουσα μοναρχίας Καισάρων εἰκοσιπέντε, ἀπὸ Πομπηίου Μάγνου μέχρις Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαμαίας.

[ΓΝΑΙΟΣ ΠΟΜΠΗΙΟΣ ὁ ἐπικαλούμενος Μάγνος.]

[Ἐκ τοῦ λε΄ τῶν Δίωνος βιβλίων.]

ΚΛΗΡΟΥΜΕΝΩΝ δὲ τῶν ὑπάτων, Ὁρτήσιος τὸν πρὸς Κρῆτας ἔλαχε πόλεμον· ἀλλ' ἐκεῖνος [μὲν] ὑπό τε τῆς ἐν τῷ ἄστει φιλοχωρίας καὶ ὑπὸ τῶν δικαστηρίων, ἐν οἷς πλεῖστον τῶν κατ' αὐτὸν ἀνθρώπων μετά γε τὸν Κικέρωνα ἠδυνήθη, τῷ τε συνάρχοντι τὴν *στρατείαν ἐθελοντὴς ἐξέστη, καὶ αὐτὸς κατὰ χώραν ἔμεινεν. Ὁ δὲ δὴ Μέτελλος, ἐστείλατό τε εἰς Κρήτην, καὶ τὴν νῆσον ἅπασαν ἐχειρώσατο. μετὰ τοῦτο, καίτοι πρὸς τοῦ Πομπηίου τοῦ Μάγνου ἤδη τῆς θαλάσσης ξυμπάσης ἄρχοντος, καὶ τῆς ἠπείρου ὅσον ἡμερῶν ἀπὸ θαλάσσης τριῶν, ἐμποδιζόμενός τε καὶ κωλυόμενος, ὡς αὐτῷ προσηκουσῶν καὶ τῶν νήσων, ἀλλ' ὅμως καὶ ἄκοντος Πομπηίου τῷ Κρητικῷ πολέμῳ τέλος ὁ Μέτελλος ἐπιθεὶς, θρίαμβόν τε ἀπ' αὐτοῦ κατήγαγε, καὶ Κρητικὸς ἐπεκλήθη. Λούκουλλος δὲ Λούκιος, κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους, τοὺς τῆς Ἀσίας δυνάστας Μιθριδάτην τε καὶ Τιγράνην τὸν Ἀρμένιον πολέμῳ νικήσας, καὶ φυγομαχεῖν ἀναγκάσας, τὰ Τιγρανόκερτα ἐπολιόρκει· καὶ αὐτὸν οἱ βάρβαροι τῇ τε τοξείᾳ καὶ τῇ νάφθᾳ κατὰ τῶν μηχανῶν χεομένῃ δεινῶς ἐκάκωσαν· ἀσφαλτῶδες δὲ τὸ φάρμακον τοῦτο, καὶ διάπυρον οὕτως, ὥσθ' ὅσοις ἂν προσμίξῃ, πάντως αὐτὰ κατακαίειν· οὐδ' ἀποσβέννυται ὑπ' οὐδενὸς [ὑγροῦ ῥαδίως.] ἐκ τούτου δὲ ὁ Τιγράνης ἀναθαρρήσας, τοσαύτῃ χειρὶ στρατοῦ ἤλασεν, ὥστε καὶ τῶν Ῥωμαίων τῶν ἐκεῖσε παρόντων καταγελάσαι. λέγεται [δ'] οὖν εἰπεῖν, [ὡς] εἰ μὲν πολεμήσοντες ἥκοιεν, ὀλίγοι· εἰ δὲ πρεσβεύσοντες, πολλοὶ παρεῖεν. οὐ μέντοι καὶ ἐπὶ πολὺ ἥσθη, ἀλλ' εὐθὺς ἐξέμαθεν ὅσον ἥ τε ἀρετὴ καὶ ἡ τέχνη παντὸς ὁμίλου κρατεῖ. φυγόντος δὲ αὐτοῦ, τὴν τιάραν τό τε διάδημα ὃ περὶ αὐτὴν εὑρόντες οἱ στρατιῶται, τῷ Λουκούλλῳ *ἔδοσαν. δείσας γὰρ μὴ γνωσθεὶς ἀπ' αὐτῶν ἁλῷ, περιεσπάσατο αὐτὰ καὶ ἀπέρριψεν. Ἑλὼν δὲ τὰ Τιγρανόκερτα μετὰ τοῦτο,

EPITOME ROMANÆ HISTORIÆ DIONIS NICÆI,

de vigintiquinque Imperatoribus Romanis, a Pompeio Magno, vsque ad Alexandrum Mamææ filium: Ioanne Xiphilino auctore, & Gulielmo Blanco Albiensi interprete: quæ versio diligenter est, quibus in locis oportuit, a Guilielmo Xylandro castigata.

CN. POMPEIVS MAGNVS.

E Dionis libro XXXV.

CVM Consules sortirentur, Hortensio, vt bellũ gereret cum Cretensibus, obuenit. Sed is vrbe delectatus, & foro, in quo primum locum post Ciceronem obtinebat, collegæ vltro exercitum cessit: ipse in vrbe remansit. Metellus ergo in Cretam *missus, totam insulam cepit: deinde, etsi impediebatur a Pompeio Magno, qui p id tempus habebat totius maris imperium, & continentis, quæ nõ abesset a mari longius itinere trium dierum, tamquam insulæ ad ipsum quoque spectarent; tamẽ eo inuito bellum Cretense confecit; de quo triumphauit, & Creticus cognominatus est. Iisdem temporibus L. Lucullus, cũ Mithridatem, Tigranemq; Armenium, reges Asiæ, bello superasset, & terga vertere coegisset, Tigranocerta obsidebat. Sed eum grauibus incommodis affecere barbari, non solum coniectis telis, sed etiam naphtha, quam tormentis quibusdam emittebant. Est autem naphtha ex genere bituminis, vsque adeo ardens, vt omnia, quibus adhæreseit, prorsus exurat, nec vlla re humida facile restinguatur. Qua re Tigranes confisus, propere cum tantis copiis venit, vt Romanos, qui tum aderant præsentes, irriserit. Itaque dixisse fertur, eos, si quidem ad bellum gerendum venissent, perpaucos esse: si vero. vt legatione fungerentur, permultos. Neque tamen diuturna affectus est voluptate. statim enim intellexit, quantum virtus & ars multitudini antecellat. Cũ profugisset, milites inuentá eius tiaram vittasq; L. Lucullo dederunt. Tigranes enim, metuẽs ne ex iis agnitus caperetur, ea sibi detraxerat atq; abiecerat. Captis Tigranocer-

tis omnia diripuit, mulieribus ab iniuria militum cōseruatis. quo facto earum viros, qui cum Tigrane fugiebant, sibi deuinxit. Pacoro Parthorum regi, quod intellexerat eum Tigrani esse auxiliaturum, per litteras minatus est. Sed is nec populi Romani amicus fuit, nec Armenio auxilia misit. Lucullus quoque Nisibin, quod erat oppidum Tigranis, cepit. Ceterum etsi Lucullus fuit rei militaris peritissimus, qui primus e ciuibus Romanis Taurum montem transiit belli gerendi caussa, qui duos potentissimos reges bello vicit, quique in Asia longissime progressus est: tamen *infidis ad omnia militibus est vsus: a quibus etiam ad extremum desertus est. Multa enim ipsis imperabat, parum erat affabilis, in primis acer *in rerum gestarum rationibus reposcendis, inexorabilis in suppliciis: nesciebat aut molli oratione placare, aut muneribus sibi conciliare. Cuius rei argumento est, quod Pompeius, cum eosdem milites postea recepisset, eos ne minimum quidem seditiosos habuit. TANTVM homo homini præstat.

τὰ μὲν ἄλλα διήρπασε, τὰς δὲ γυναῖκας ἀνυβρίστους ἐφύλαξεν ὅπως αὐτοῖς καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκείνων τοὺς μετὰ Τιγράνου φεύγοντας προσεταιρίσηται. Τῷ δὲ Πακόρῳ τῷ Παρθυαίων βασιλεῖ, μαθὼν αὐτὸν τῷ Τιγράνῃ μέλλειν βοηθήσειν, διὰ γραμμάτων ἠπείλησε· καὶ ὃς, οὔτε Ῥωμαίοις φίλος ἐγένετο, καὶ τῷ Ἀρμενίῳ βοήθειαν οὐκ ἀπέστειλεν. ὁ δὲ Λούκουλλος καὶ τὴν Νίσιβιν ἐχειρώσατο, τὴν Τιγράνου *ταύτην οὖσαν. ἀλλ' ὅμως, καίτοι στρατηγικώτατος ἀνδρῶν ὁ Λούκουλλος γενόμενος, καὶ πρῶτος Ῥωμαίων τὸν Ταῦρον διαβὰς ἐπὶ πολέμῳ, καὶ δύο βασιλέων μεγίστων κρατήσας, τῆς τε Ἀσίας ἐπὶ μήκιστον προελθὼν, ἀπειθείᾳ ὕστερον πρὸς πάντα τοῖς στρατιώταις ἐχρήσατο· καὶ τέλος ἐγκατέλιπον αὐτόν. πολλά τε γὰρ σφίσι προσέταττε, καὶ δυσπρόσοδος, ἀκριβής τε ἐν ταῖς τῶν ἔργων ἀπαιτήσεσι, καὶ ἀπαραίτητος ἐν ταῖς τιμωρίαις ὢν, οὐκ ἠπίστατο οὔτε λόγοις ἐπιεικέσι προσαγαγέσθαι, οὔτε χρήμασι δόσει προσεταιρίσασθαι. τεκμήριον δέ· καὶ γὰρ τοὺς αὐτοὺς τούτους στρατιώτας ὁ Πομπήιος λαβὼν, οὐδ' ὁπωσοῦν στασιάζοντας ἔσχε. τοσοῦτον ἀνὴρ ἀνδρὸς διαφέρει.

E Dionis libro XXXVI.

[Ἐκ τοῦ λϛ' τῶν Δίωνος βιβλίων.]

Eodem tempore Romani bellum cum piratis gesserunt: quo bello non minus quam vllo alio sunt conturbati. Nam piratarum multitudo in mari exorta, iamque (quia populus Romanus in bellis gerendis occupabatur) securitatē nacta, ac supra modum aucta, non solum mare quam plurimis damnis classe vexabat, sed etiam continentem: in quam ingressa, vicos exurebat, atque vrbes depopulabatur. Postremo, quia propter eos mercatorum nauigatio conquiescebat, in multis ciuitatibus, sed Romæ præsertim, ingens fames fuit. Nã piratæ ad Ostiam vsque nauigabant, naues exurebant; postremo cuncta rapinis vastabant. Contra hos populus Romanus classem cōparat: huic classi Pompeium præficit; cumque summum imperatorem deligit in triennium, contra voluntatem Senatus. Plebs, intellecta Patrum voluntate, qui grauiter iis qui Pompeium delegissent, succensebāt, in eos, dum adhuc sederent, impetum facit: eosque, nisi de loco abiissent, oppressisset. Pompeius id imperium ficto sermone deprecabatur; cuius tamen eum auidum esse constabat.

Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ὁ πειρατικὸς πόλεμος ἐπολεμήθη Ῥωμαίοις, οὐδενὸς ἔλαττον καταπλήξας αὐτούς. τὸ γὰρ καταποντιστῶν φῦλον, ἐπιπολάσαν ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ διὰ τὴν ἐν τοῖς πολέμοις τῶν Ῥωμαίων ἀσχολίαν, ἀδείας ἐπειλημμένον, καὶ τῇ προσφύσει *αὐξηθὲν νεῶν καὶ στόλων, κακῶν μυρίων, οὐ τὴν θάλασσαν μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὴν ἤπειρον, ἐπιβαῖνον ἐς αὐτὴν, καὶ κώμας καταφλέγον, καὶ πόλεις διαρπάζον, πεπλήρωκε· καὶ τέλος, ἄπλουν ἐμπόροις τὴν θάλασσαν ἐργασάμενοι, ἐξαίσιον ταῖς πόλεσι καὶ μάλιστα τῇ Ῥώμῃ λιμὸν ἐμπεποίηκε. καὶ ἐς αὐτὰ γὰρ τὰ Ὤστια ἐσέπλεον, καὶ τάς τε ναῦς ἔκαιον, καὶ πάνθ' ἥρπαζον. κατὰ τούτων οὖν οἱ Ῥωμαῖοι στόλον ἐξέπεμψαν, ναύαρχον ἑλόμενοι τὸν Πομπήιον, καὶ στρατηγὸν αὐτοκράτορα, παρὰ γνώμην τῆς συγκλήτου, τρισὶν ἔτεσιν ἄρξοντα καταστήσαντες. μαθόντες γὰρ οἱ πολλοὶ τὴν τῶν βουλευτῶν γνώμην, τοῖς ταῦτα εἰσηγησαμένοις δεινῶς ὠργισμένοι, ἐπὶ τοὺς *συγκαθημένους ἐφώρμησαν· καὶ εἴ γε μὴ ἐκκεχωρήκεσαν, πάντως ἂν αὐτοὺς διεφθάρκεσαν. τοῦ Πομπηΐου παραιτήσει μὲν τῆς ἀρχῆς ἐπιπλάστῳ κεχρημένου, σπουδαρχίᾳ δ' οὐδενὶ λανθανούσῃ προσκειμένου.

ὅτι καὶ

ἐπεὶ καὶ Ῥώσκιος, τὴν τοῦ δήμου σπουδὴν βλέπων, φθέγξασθαι μὲν οὐδὲν ἐτόλμησε, τὴν δὲ δὴ χεῖρα ἀνατείνων, δύο ἄνδρας ἐκέλευε σφᾶς ἑλέσθαι, ὅπως *ἔν γε τούτῳ τῆς δυναστείας τι τοῦ Πομπηΐου παρατέμοιτο. Ταῦτ' οὖν αὐτοῦ χειρονομοῦντος, ὁ ὅμιλος μέγα καὶ ἀπειλητικὸν ἀνέκραγεν, ὥστε κόρακά τινα ὑπερπετόμενον σφῶν ἐκπλαγῆναι, καὶ πεσεῖν ὥσπερ ἐμβρόντητον. Κάτλου δέ τινος τῶν ἀρίστων ἀνδρῶν εἰρηκότος πρὸς τὸν δῆμον, Εἰ ἐπὶ ταῦτα ἐκπεμφθεὶς *σφαλῇ, (οἷα ἔν τε ἀγῶσι πολλοῖς καὶ τούτοις θαλαττίοις φιλεῖ γίγνεσθαι) *τίνα ἀντ' αὐτοῦ πρὸς τὰ ἀναγκαιότερα εὑρήσετε; ὁ ὅμιλος σύμπας, ὥσπερ ἀπὸ συγκειμένου τινὸς, ἀνεβόησεν εἰπὼν, Σέ. καὶ οὕτω Πομπήϊος τὴν ἡγεμονίαν τῆς θαλάττης, τῶν τε νήσων, καὶ τῆς ἠπείρου, ἐς τετρακοσίους σταδίους ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἄνω εἰλήφει· ὑποστρατήγους τε πέντε καὶ δέκα, καὶ τὰς ναῦς ἁπάσας. καὶ ταῦτα καὶ ἡ γερουσία καὶ ἄκουσα ἐπεκύρωσεν. ἑλὼν δὲ τοὺς πειρατὰς, τά τε ἄλλα αὐτῶν ἐπεμελήθη, καὶ ὅπως μηδ' αὖθις ποτὲ εἰς ἀναγκαίων πονηρῶν ἔργων ὑπὸ πενίας ἀφίκωνται· καὶ χώρας σφίσιν, ὅσας ἐρήμους ἑώρα, καὶ πόλεις ὅσαι ἐποίκων ἐδέοντο, ἐδίδου· καὶ ἄλλαι τε ἐκ τούτων συνῳκίσθησαν, καὶ ἡ Πομπηΐου πόλις ἐπικληθεῖσα. ἔστι δ' ἐν τῇ Κιλικίᾳ τῇ παραθαλασσίᾳ· καὶ ἐπεπόρθητο ὑπὸ τοῦ Τιγράνου, Σόλοι πρότερον ὠνομασμένη. καλὰ μὲν οὖν ταῦτα καὶ φιλάνθρωπα τοῦ Πομπηΐου. μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τοῦ Λουκούλλου διεδέξατο στρατηγίαν, τῶν μὲν δυνατῶν ἐνστάντων αὐτῷ καὶ πρὸς τοῦτο, τοῦ δὲ δήμου σπουδάσαντος, καὶ Καίσαρος αὐτῷ καὶ Κικέρωνος συναραμένων καὶ συνεκπονούντων· οὗ μὲν, ὅτι τὸν ὄχλον ἐξ ἀρχῆς ὑφεῖρπε καὶ ἐθεράπευεν· οὗ δὲ, ὅτι ἐπημφοτέριζε τὰ πολλὰ, καὶ ποτὲ μὲν τῷ δήμῳ, ποτὲ δὲ τῇ γερουσίᾳ προσετίθετο. τήν τε γὰρ *πολιτείαν ἄγειν ἠξίου, καὶ ἐνεδείκνυτο καὶ τῷ πλήθει καὶ τοῖς δυνατοῖς, ὅτι ὁποτέροις ἂν σφῶν *προσθῆται, πάντως αὐτοὺς *ἐπαυξήσει· καὶ διὰ τοῦτο καὶ αὐτόμολος ὠνομάζετο. Ὁ δ' οὖν Πομπήϊος εἰς τὴν Ἀσίαν στρατεύσας, τὸν Μιθριδάτην νυκτομαχίᾳ ἐνίκησε. νυκτὸς γὰρ ἀσελήνου ἐπιθέμενος αὐτῷ φυγομαχεῖν εἰωθότι, ἐν τινι χωρίῳ κοίλῳ μεταξὺ γηλόφων ὄντι, τὸ στράτευμα ἐπὶ τὰ μετέωρα ἀνεβίβασε· καὶ πρῶτον μὲν οἱ σαλπιγκταὶ πάντες ἅμα τὸ πολεμικὸν ἀπὸ συνθήματος ἐβόησαν· ἔπειτα δὲ οἵ τε στρατιῶται, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος ἅπας ἐπηλάλαξε· καὶ οἱ μὲν τὰ δόρατα πρὸς τὰς ἀσπίδας, οἱ δὲ καὶ λίθους πρὸς τὰ χαλκᾶ σκεύη προσέκρουον· καὶ σφῶν τὴν ἠχὴν τὰ ὄρη, ἔγκοιλα ὄντα, καὶ ὑπεδέξατο καὶ ἀνταπέδωκε φρικωδεστάτην· ὥστε τοὺς βαρβάρους

Roscius, perspecto plebis studio, non audebat sententiã dicere: tamen porrecta manu iubebat vt duos viros deligerent: vt hac via diminueretur aliquid de Pompeii potestate. Dũ hæc manu significat, turba vsq; adeo graues ac minaces clamores tollit, vt coruus, qui tũ forte superuolabat, [1]quasi fulmine cõsternatus ceciderit. Cumque Catulus, vnus ex optimatibus, ita populum rogaret: *Si Pompeius*, inquit, *ad certa pericula, qualia in certaminibus, præsertim maritimis, euenire solent, missus fuerit; quem virum ad res magis necessarias in eius locum sufficietis?* vniuersa multitudo *vna voce conclamauit, *Te.* Itaque Pompeius imperium maris, insularum, & continentis, ad *quinquaginta milia passuum *a supero mari accipit; accipit præterea legatos quindecim, ac naues omnes. id Senatus inuitus confirmat. stadia cccc. Parta victoria ex piratis, eorum magnam curam gerit, tũ in primis, ne rursum inopia coacti, eiusmodi scelera committant. quæ loca deserta esse videt, eis distribuit: præterea vrbes dat, quæ hominibus ad habitandum egerent. Igitur ab istis cum aliæ multæ habitatæ sunt, tum ea quæ *Pompeiopolis* est appellata. est autem vrbs in Cilicia maritima, quã Tigranes depopulatus fuerat: eã *Soli* antea dicta est. Præclara certe sunt hæc Pompeii facta, & plena humanitatis. Post hæc Lucullo succedit: quamquam optimates etiam in hac causa ei resistunt: sed plebs ei fauet, Cæsar Ciceroq; opitulantur, & causam eius agunt. Id propterea faciunt, quod alter eorum plebem iam inde a principio sequebatur & colebat: alter, vtriusque, modo plebis, modo Senatus partes sustinebat, [2]principatum in Republica affectans: tũ ostendebat, siue cum plebe, siue cum patribus se coniungeret, omnino se vtrisque profuturum: ex quo tamen trãsfuga esse dicebatur. Igitur Pompeius, ducto in Asiam exercitu, Mithridatem nocturno prœlio superat. Eum enim, quia pugnam detrectare cõsueuerat, in valle collibus circumdata, nocte obscura inuadit, exercitu in locis superiorib. collocato. Hic tubicines simul omnes signum canere cœperunt: mox milites, ceteraq; multitudo, ingentem clamorem edere: pars scuta hastis, pars arma ex ære lapidibus percutere: huiusmodi sonitum concaui montes recipere, receptumque reddere multo horribiliorem: vt eo barbari

vehementer perterriti sint. Romani primum sagittis telisq; prœliabantur: consumptis telis omnibus, in eos irruerunt. Qui erant ad alas, cædebantur: iisq;, quod magna ex parte essent leuis armaturæ, vnum ad necem vulnus satis erat. qui in ipsa acie consistebant, premebantur; propterea quod ii qui in alis erant, eo præ timore perfugiebant. Itaq; barbari neq; sibi auxilio esse, neque in hostes quidquam moliri poterant. Mithridates cũ paucis in Colchidem profugit: inde ad Mæotidem & Bosphorum peruenit: atque in ea regione, interfecto per insidias Machare filio, qui Romanis fauebat, regnauit. Pompeius vrbem ædificat in agro in quo sibi victoriam peperit: in eaq; saucios milites, & eos qui iam per ætatẽ bellum gerere non possent, habitare iubet. Hi iam *Nicopolitæ* appellati, *legib. Cappadocum vtuntur. His rebus gestis, postquam transiisset Araxem fluuium, Artaxata oppidum cepit, Tigrane eius oppidi, suiq; ipsius deditionem faciente. Is cũ in castra Põpeii eques veniret, Pompeius eum ex equo descendere per lictorem iussit. Sed cum eum videret ingressum, piecto diademate ad terram accidisse, & adorare se, misericordia commotus accessit, hominẽ erigit, diademate coronat, in proxima sede collocat: deniq; cõsolatur cum aliis verbis, tum inprimis quod diceret eum non solum regnum Armeniorum non amisisse, sed etiã venisse in amicitiam populi Romani. Ipse in regione Tanaitide ad Cyrnum fluuium exercitu in tres partes diuiso hiemauit: ibi bello vicit Albanos, a quibus contemnebatur: quo in bello maximus eorum numerus trucidatus fuit.

E Dionis libro XXXVII.

Eodemq; modo Ibēros, qui Caucasum incolunt, tractauit. Phraate Parthorum rege, qui antè amicitiam per litteras confirmauerat, insolentius vsus est, incussitque timorem; se etiam ei bellum illaturum. Is ad Pompeium rescribit, eumque grauiter accusat, ac crimina nonnulla populo Romano obiicit. Quamobrem Pompeius affectus pudore, & obstupefactus, consilio destitit. Itaque neque Tigrani, cui Parthi bellum inferebant, auxiliatus est, nec amplius contra Phraatem quidquam hostiliter admisit: ambobus tamen tres arbitros dedit, a quibus eorum dissi-

δεινῶς ἐκπλαγῆναι. καὶ πρῶτον μὲν οἱ Ῥωμαῖοι ἠκόντιζον καὶ ἐτόξευον ἐς αὐτούς· ἐπεὶ δὲ ἐξαναλώσαντες τὴν πόρρωθεν ἀλκὴν, ἐπέδραμον σφίσιν, ἐφθείρετο μὲν τὰ περιέσχατα, καὶ ἐξήρκει πρὸς θάνατον αὐτοῖς μία πληγὴ, ἅτε καὶ ψιλοῖς οὖσι τοῖς πλείοσι. συνεπιέζετο δὲ τὰ μέσα, πάντων ὑπ' αὐτὰ ὑπὸ τοῦ πέριξ δέους χωρούντων. οὐδ' εἶχον οἱ βάρβαροι οὔτε ἑαυτοῖς ἐπαρκέσαι, οὔτε ἐς τοὺς πολεμίους τολμῆσαι. Μιθριδάτης δὲ σὺν ὀλίγοις φυγὼν, ἐς τὴν Κολχίδα ἀπετράπετο, καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Μαιῶτιν καὶ πρὸς τὸν Βόσπορον ἀφίκετο· κἀνταῦθα τὸν Μαχάρην τὸν παῖδα τὸν τὰ Ῥωμαίων ἑλόμενον δολοφονήσας, ἦρχε τῆς χώρας. Πομπήιος δὲ, καθ' ὃ ἐνενικήκει χωρίον, πόλιν κτίσας, τούς τε τραυματίας καὶ τοὺς ἀφηλικεστέρους τῶν στρατιωτῶν συνῴκισεν ἐν αὐτῇ· καὶ εἰσὶ νῦν Νικοπολῖται ὠνομασμένοι, καὶ εἰς τὸν Καππαδοκικὸν νομὸν συντελοῦντες. Μετὰ δὲ ταῦτα διαβὰς τὸν Ἀράξην ποταμὸν, τήν τε πόλιν τὰ Ἀρτάξατα παρέλαβε, δόντος αὐτῷ τοῦ Τιγράνου· καὶ οὕτω αὐτὸν, προσχωρήσαντά οἱ, ἐπεὶ καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον ὡς ἐσιὼν ἔφιππος ἤλαυνε, τοῦ μὲν ἵππου, ῥαβδούχους στείλας, καταβῆναι πεποίηκεν· εἰσελθόντα δὲ αὐτοποδία, καὶ τό τε διάδημα ἀπορρίψαντα, καὶ ἐς τὴν γῆν πεσόντα, προσκυνοῦντά τε αὐτὸν ἰδὼν, ἠλέησε· καὶ ἀναπηδήσας, ἐξανέστησέ τε αὐτὸν, καὶ ταινιώσας τῷ διαδήματι, εἴς τε τὴν πλησίον ἕδραν ἐκάθισε, καὶ παρεμυθήσατο, εἰπὼν ἄλλα τε, καὶ ὅτι οὐ τὴν Ἀρμενίων βασιλείαν ἀπολωλεκὼς, ἀλλὰ καὶ τὴν Ῥωμαίων φιλίαν προσειληφὼς εἴη. Καὶ αὐτὸς ἔν τε τῇ χώρᾳ τῇ Ταναΐτιδι, καὶ πρὸς τῷ ποταμῷ τῷ Κύρνῳ, τριχῇ νείμας τὸν στρατὸν, παρεχείμασε, καὶ τοὺς Ἀλβανοὺς ἐνταῦθα καταφρονήσαντας αὐτοῦ, μάχῃ ἐνίκησε, καὶ πλείστους αὐτῶν ἐν τῷ πολέμῳ ἀπέκτεινε.

[Ἐκ τοῦ λζ' τῶν Δίωνος βιβλίων]

Τὰ ὅμοια δὲ καὶ περὶ τοὺς ὑπὲρ τὸν Καύκασον Ἴβηρας διεπράξατο. Τῷ δὲ Φραάτῃ τῷ βασιλεῖ τῶν Πάρθων, φιλικὰ πρότερον γράψαντι, ὑπερηφανώτερον προσηνέχθη, καὶ δέος παρέσχεν ὡς καὶ αὐτῷ πολεμήσων. ὡς δὴ ἐκεῖνος πρέσβεις τε αὖθις πρὸς αὐτὸν ἐπέστειλε, καὶ πολλὰ μὲν ἐκείνου κατηγόρησε, πολλὰ δὲ καὶ ἐς τοὺς Ῥωμαίους ὑπεσήμηνεν, ᾐδέσθη καὶ κατεπλάγη· οὔκουν οὔτε τῷ Τιγράνῃ ἐπεκούρησεν ὑπὸ τῶν Πάρθων πολεμουμένῳ, οὔτε πρὸς τὸν Φραάτην πολέμιόν τι ἔτ' ἐπράξατο. διαιτητὰς μέντοι ἔπεμψεν ἄνδρας τρεῖς τῆς πρὸς ἀλλήλους διαφορᾶς, τῷ

τε Φρα-

τῷ Φραάτῃ καὶ τῷ Τιγράνῃ· οἷς ἐκεῖνοι καὶ προσηκάμενοι, πάντα τὰ πρὸς ἀλλήλους ἐγκλήματα διελύσαντο. Ὑποστρέψας δὲ ἐξ Ἀρμενίας, καὶ τοῖς βασιλεῦσι καὶ τοῖς δυνάσταις τοῖς προσιοῦσιν αὐτῷ, διαιτήσας καὶ *χρηματίσας, καὶ τοῖς μὲν τὰς βασιλείας βεβαιώσας, τοῖς δὲ τὰς δυναστείας ἐπαυξήσας, τῶν δὲ καὶ τὰς ὑπεροχὰς *κολούσας καὶ ταπεινώσας, τήν τε κοίλην Συρίαν καὶ τὴν Φοινίκην ἄρτι γε βασιλέων ἀπηλλαγμένας, καὶ ὑπό τε τῶν Ἀρραβίων καὶ ὑπὸ τοῦ Τιγράνου κεκακωμένας, συνεστήσατο. ἐτόλμησε μὲν γὰρ ὁ Ἀντίοχος ἀπαιτῆσαι αὐτάς· οὐκ ἀπέλαβε δέ, ἀλλ' ἔς τε τὴν ἀρχὴν μίαν συνετάχθησαν, καὶ νόμους ἔλαβον, ὥστε τῷ τῶν Ῥωμαίων τρόπῳ πολιτεύεσθαι. Ἐν δὲ τούτῳ, καὶ τὸ Μιθριδάτου σῶμα φονευθέντος ὑπὸ Φαρνάκου τοῦ *υἱέος αὐτοῦ, πεμφθὲν αὐτῷ θεασάμενος, αὐτὸ μὲν ἐν τοῖς πατρῴοις ἠρίοις ταφῆναι ἐκέλευσε· τοὺς δὲ Ἀρραβίους ἀκονιτὶ χειρωσάμενος, ἐπὶ τὴν Συρίαν τὴν Παλαιστίνην, ὡς καὶ τὴν Φοινίκην *κακώσαντας, ὥρμησεν. ἦρχον δὲ αὐτῶν Ὑρκανός τε καὶ Ἀριστόβουλος ἀδελφοί, καὶ ἐτύγχανον ὑπὲρ τῆς τοῦ σφετέρου θεοῦ (ὅστις ποτὲ οὗτός ἐστιν) ἱερωσύνης διαφερόμενοι· οὕτω γὰρ τὴν βασιλείαν σφῶν ὠνόμαζον. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ῥᾷον προσεποιήσατο· τὸν μὲν [οὖν] Ὑρκανὸν οὐδενὸς λόγου ἀξιώσας, τὸν δὲ Ἀριστόβουλον δήσας, ἐπειδὴ μήτε τὰ χρήματα μήτε τὸ φρούριον παρεδίδου, καίτοι προσιὼν αὐτῷ καὶ ὑποσχόμενος ταῦτα· τὰ [δὲ] Ἱεροσόλυμα πολιορκῶν, πράγματα ἔσχε. καὶ εἴγε μὴ ἐν ταῖς τοῦ Κρόνου ἡμέραις ἄπρακτοι παντελῶς ἦσαν οἱ Ἰουδαῖοι, οὐκ ἂν εἷλεν αὐτά· νῦν δὲ ἐν τῷ διακένῳ τούτῳ καιρῷ παρέδωκαν τοῖς Ῥωμαίοις τὸ τεῖχος διασεῖσαι. ὁπότε γὰρ ἐκ περιτροπῆς ἐπέλθοιεν αἱ ἡμέραι, προσέβαλλον αὐτῷ ἐντονώτατα. καὶ οὕτως ἑάλωσάν τε ἐν τῇ τοῦ Κρόνου ἡμέρᾳ μηδὲ ἀμυνόμενοι, καὶ πάντα τὰ χρήματα διηρπάσθη· ἥ τε βασιλεία τῷ Ὑρκανῷ παρεδόθη, καὶ ὁ Ἀριστόβουλος *αἰωνέχθη. ἡ δὲ ἐπίκλησις αὕτη τοῖς Ἰουδαίοις οὐκ οἶδα μὲν ὅθεν ἤρξατο γενέσθαι· φέρει δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὅσοι τὰ νόμιμα αὐτῶν, καίπερ ἀλλοεθνεῖς ὄντες, ζηλοῦσι. καὶ ἔστι καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὸ γένος τοῦτο, *κολουθὲν πολλάκις, αὐξηθὲν δὲ ἐπὶ πλεῖστον, ὥστε καὶ [ἐς] παρρησίαν τῆς νομίσεως ἐκνικῆσαι. κεχωρίδαται δὲ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, ἔς τε τὰ ἄλλα τὰ περὶ τὴν δίαιταν πάνθ' ὡς εἰπεῖν, καὶ μάλισθ' ὅτι τῶν μὲν ἄλλων θεῶν οὐδένα τιμῶσιν, ἕνα δέ τινα ἰσχυρῶς σέβουσιν. οὐδ' ἄγαλμα οὐδὲν ἐπ' αὐτοῖς ποτε τοῖς Ἱεροσολύμοις ἔ-

dia componerentur: quibus vtrimq; admissis, ipsi omnem inter se controuersiam diremerunt. Reuersus ex Armenia, cum de rebus omnib. inter reges principesque, qui *ipsum adiuuerant, ius dixisset; cumq; aliis regna confirmasset, aliorum dominia auxisset, aliorum comminuisset potētiam, Cœlesyriam & Phœnicen nuper regibus liberatas, atque ab Arabibus & Tigrane vastatas, cōiunxit. eas enim Antiochus quamquam est ausus repetere, tamen non obtinuit; sed in idem imperium coniunctæ leges acceperunt, ita vt more populi Romani administrarentur. Dum hæc aguntur, corpus Mithridatis, a Pharnace filio eius interfecti, ad ipsum perfertur: id conspectū in monumētis maiorum sepeliri iubet. Arabibus absq; labore subactis, in Syriam Palæstinā proficiscitur; quod ii populi Phœnicen populati essent. Apud eos regnabāt Hyrcanus & Aristobulus fratres, qui de sui dei (quisquis ille est) sacerdotio (sic eorum regnum est appellatum) inter se dissidebant. Igitur Pompeius reliquos facilius deuicit. †Sed Hyrcanum nihili facit, Aristobulum in vinculis habet, postquam is neque pecunias dat, neq; arcem tradit; quorum vtrumq; deditionē faciens promiserat. Inde Hierosolyma obsidet: in cuius vrbis obsidione vehemēter laborat. quinetiam nisi Iudæi Saturni diebus otiosi omnino fuissent, numquam vrbem cepisset: sed illi, cū dies festos agerent, tradebant Romanis murum ad percutiendum: Romani, quoties dies huiuscemodi rediissent, fortissime percutiebant. Itaque, cum non resisterent ipso die Saturni, cuncti capti sunt: dein, omni pecunia direpta, ac regno Hyrcano reddito, †Aristobulus captiuus abducitur. Ceterum Iudæis vnde id nomē esse cœpit, equidem nescio: quod nomen tamen latissime patet. nam ad ceteros quoque homines spectat, qui etsi alterius nationis sunt, tamen legem eorum imitantur. Fuit hæc gens a Romanis sæpenumero imminuta: ita tamen creuit, vt *legem sua libertate vicerit. Iudæi distincti sunt a ceteris gentibus, cum in omnibus fere rebus, quæ ad viuendi ritum pertinent, tum maxime, quod aliorum deos omnes negligunt: vnus quidam est, cui soli amplissimos & maximos honores habent. Simulacrum Hierosolymis numquam ha-

buerunt: sed ei Deo cuius nomẽ dici non poss.·, quemq; forma vacare arbitrãtur, magnifice pręter ceteros homines, religioseq; seruiũt. Huic etiam templum amplissimum atq; pulcherrimum, nisi quod vastũ & sine tecto erat, ædificauerunt; diemque, qui Saturni nomen habet, consecrauerunt: cui diei cũ alia multa ab illis proprie sunt attributa, tum id potissimum, quod eo die negotia nullo pacto tractant. Hæc sunt quæ ad hunc deum pertinere videntur. Quis autem ipse sit, aut vnde in tanto honore fuerit, & quemadmodum eum colant, cum a multis antea dictum est, tum nihil ad præsentem historiã facit. Quod vero ex stellis septem, quæ Gręcis *planetæ*, Latinis *errantes* dicuntur, dies dispositi sunt: primum est ab Ægyptiis constitutũ, deinde ad reliquas gentes emanauit: nec olim id quidẽ; (vt ego arbitror) cum id nullo modo fuerit (quod sciam) a veterib. Græcis intellectum. Sed quoniam his temporib. & ceterarum gẽtium, & ciuium Romanorum ita proprium est, vt in cuiusq; patria quodam modo natũ esse videatur, placet de hac re, quẽadmodum acciderit, paucis disserere. Cuius quidem rei duplex est ratio, nec ea difficilis, si quis animaduertat diligẽtius. Nam si quis eam harmoniam, quę διὰ τεσσάρων appellata est, qua totius musicæ fundamentum contineri veteres crediderunt, ad eas stellas retulerit, quib. vniuersus cæli ornatus variatus ac diuisus est, & ad eũ ordinem quo singulæ earum mouẽtur: deinde sumpto principio ab extremo orbe Saturni, proximis duob. relictis, quarti orbis principẽ numerauerit; post, duob. aliis prætermissis, ad septimum peruenerit; eodemq; modo easdem stellas, earumq; principes deos percurrendo, ad dies applicauerit, eos omnes inueniet musica ratione quodam modo cum cæli ornatu conuenire. Atq; hæc quidẽ ratio sic se habet. Altera est huiusmodi. Horas diei noctisq; omnes recense; ita tamen, vt Saturnus primum locũ teneat, alterũ Iupiter, Mars tertium, Sol quartum, Venus quintum, Mercurius sextum, Luna septimũ: nam hunc esse ordinẽ orbium, Ægyptii arbitrantur. Id si facies, quatuor & viginti horis connumeratis, reperies primam horam diei sequentis Soli tribui. Rursum si in iisdem XXIIII horis supradicta ratione perges, Lunæ primam horam diei tertii assignabis. Postremo, si reliquos persequêre,

δον ἄρρητον δὲ καὶ ἀειδῆ αὐτὸν νομίζοντες εἶναι), περισσότατα ἀνθρώπων θρησκεύουσι· καὶ αὐτῷ νεὼν τε μέγιστον καὶ περικαλλέστατον, πλὴν καθ' ὅσον ἀχανής τε καὶ ἀνώροφος ἦν, ἐξεποίησαν. καὶ τὴν ἡμέραν τὴν τοῦ Κρόνου καλουμένην ἀνέθεσαν· καὶ ἄλλα τε ἐν αὐτῇ ἰδιώτατα πολλὰ ποιοῦσι, καὶ ἔργου οὐδενὸς σπουδαίου προσάπτονται) καὶ τὰ μὲν κατ' ἐκεῖνον, τίς τε ἐστὶ, καὶ ὅθεν οὕτως ἐτιμήθη, ὅπως τε περὶ αὐτὸν ἐπτόηνται), πολλοῖς τε εἴρηται), καὶ οὐδὲν τῇδε τῇ ἱστορίᾳ προσήκει. τὸ δὲ δὴ ἐς τοὺς ἀστέρας τοὺς ἑπτὰ τοὺς πλανήτας ὠνομασμένους, τὰς ἡμέρας ἀνακεῖσθαι, κατέστη μὲν ὑπ' Αἰγυπτίων, πάρεστι δὲ καὶ ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους, οὐ πάλαι ποτὲ, ὡς λόγῳ εἰπεῖν, ἀρξάμενον. οἱ γοῦν ἀρχαῖοι Ἕλληνες οὐδαμῇ αὐτὸ, ὅσα γε ἐμὲ εἰδέναι, ἠπίσταντο. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ πάνυ νῦν τοῖς τε ἄλλοις ἅπασι, καὶ αὐτοῖς τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιχωριάζει, καὶ ἤδη καὶ τοῦτο σφίσι πάτριον τρόπον τινά ἐστι, βραχύ τι περὶ αὐτοῦ διαλεχθῆναι βούλομαι, πῶς τε καὶ τίνα τρόπον οὕτω τέτακται). Ἤκουσα δύο λόγους, ἄλλως μὲν οὐ χαλεποὺς γνωσθῆναι, θεωρίας δέ τινος ἐχομένους. εἰ γάρ τις τὴν ἁρμονίαν τὴν διὰ τεσσάρων καλουμένην, ἥπερ τοι καὶ τὸ κῦρος τῆς μουσικῆς συνέχειν πεπίστευται), καὶ ἐπὶ τοὺς ἀστέρας τούτους, ὑφ' ὧν ὁ πᾶς τοῦ οὐρανοῦ κόσμος διείληπται, κατὰ τὴν τάξιν καθ' ἣν ἕκαστος αὐτῶν περιπορεύεται), ἐπαγάγοι· καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἔξω περιφορᾶς τῆς τῷ Κρόνῳ δεδομένης, ἔπειτα διαλιπὼν δύο τὰς ἐχομένας, τὸν τῆς τετάρτης δεσπότην ὀνομάσειε· καὶ μετ' αὐτὸν, δύο αὖ ἑτέρας ὑπερβὰς, ἐπὶ τὴν ἑβδόμην ἀφίκοιτο· κἀν τῷ αὐτῷ τούτῳ τρόπῳ αὐτάς τε ἐπιὼν, καὶ τοὺς ἐφόρους σφῶν θεοὺς ἀνακυκλῶν, ἐπιλέγοι ταῖς ἡμέραις, εὑρήσει πάσας αὐτὰς μουσικῶς πως τῇ τοῦ οὐρανοῦ διακοσμήσει προσηκούσας. Εἷς μὲν δὴ οὗτος λέγεται) λόγος. ἕτερος δὲ, τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρξάμενος ἀριθμεῖν· καὶ ἐκείνην μὲν τῷ Κρόνῳ διδοὺς, τὴν δ' ἔπειτα τῷ Διῒ, τὴν τρίτην Ἄρει, τετάρτην Ἡλίῳ, πέμπτην Ἀφροδίτῃ, ἕκτην Ἑρμῇ, καὶ ἑβδόμην Σελήνῃ, κατὰ τὴν τάξιν τῶν κύκλων καθ' ἣν οἱ Αἰγύπτιοι αὐτὴν νομίζουσι· καὶ τοῦτο καὶ αὖθις ποιήσας, πάσας οὕτω τὰς τέσσαρας καὶ εἴκοσιν ὥρας περιελθὼν, εὑρήσεις τὴν πρώτην τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ὥραν ἐς τὸν Ἥλιον ἀφικνουμένην. καὶ τοῦτο καὶ ἐπ' ἐκείνων τῶν τεσσάρων καὶ εἴκοσιν ὡρῶν κατὰ τὸν αὐτὸν τοῖς πρόσθεν λόγον πράξας, τῇ Σελήνῃ τὴν πρώτην τῆς τρίτης ἡμέρας ὥραν ἀναθήσεις. κἂν οὕτω καὶ διὰ τῶν λοιπῶν πορεύῃ,

τὸν

τὸν προσήκοντα ἑαυτῇ θεὸν ἑκάστη ἡμέρα λήψεται.

Ταῦτα μὲν οὖν οὕτω παραδέδοται. τῶν μέντοι Πομπηίῳ πεπραγμένων τὰ μὲν ἄλλα, καίπερ μεγάλα ὄντα, καὶ μηδενὶ τῶν πρόσθεν Ῥωμαίων παραβληθέντα, καὶ τῇ τύχῃ καὶ τοῖς συστρατευσαμένοις αὐτῷ ἀναθείη ἄν τις· ὃ δὲ μέγιστον καὶ κάλλιστον πάντων, ὅτι δυνηθεὶς ἂν ῥᾳδίως τήν τε Ἰταλίαν κατασχεῖν, καὶ μοναρχῆσαι τῆς Ῥώμης διὰ τὴν ὑπερβολὴν ἰσχύος, οὐκ ἠθελήθη· ἀλλ' εὐθὺς ἐπειδὴ τάχιστα ἐς τὸ Βρεντήσιον ἐπεραιώθη, τὰς δυνάμεις πάσας αὐτεπάγγελτος, μήτε τοῦ δήμου μήτε τῆς βουλῆς ψηφισαμένης τι περὶ αὐτῶν, ἀφῆκεν. ἐν δὲ τῇ ἐπινικίῳ πομπείᾳ, τρόπαια μὲν πολλὰ καθ' ἕκαστον τῶν ἔργων καὶ τὸ βραχύτατον ἔπεμψεν, ἓν δὲ μέγα πολυτελῶς κεκοσμημένον, καὶ γραφὴν ἔχον, ὅτι τῆς οἰκουμένης ἐστί. ¶ Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ Καῖσαρ Ἰούλιος καὶ Κάτων Μάρκος αὐθις ἤρχοντο· Καῖσαρ μὲν, δημοκόλαξ ὑπάρχων, καὶ τὸν Πομπήιον σπουδάζων, οὐχ ὅτι καὶ ἐφίλει τοῦτον, ἀλλ' ὅτι λεληθότως καθήρει, προσεκορῆ καθιστὰς τὸ πλῆθος ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν τιμῶν· Κάτων δὲ, τῷ Πομπηίῳ τὰ πολλὰ ἀντιπίπτων. ἕνα μὲν γὰρ ἀνθρώπων οὐδένα ἐθαύμαζε, τὸ δὲ δὴ κοινὸν ὑπερηγάπα· καὶ πᾶν μὲν τὸ ὑπὲρ τοὺς ἄλλους πεφυκὸς, ὑποψίᾳ δυναστείας ἐμίσει, πᾶν δὲ τὸ δημοτικὸν, ἐλέῳ τῆς ἀσθενείας ἐφίλει· καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ δικαίου παρρησίαν καὶ μετὰ κινδύνων ἐποιεῖτο. πολλῶν δὲ τῶν ἱστορουμένων παραλελειμμένων (διὰ τὸ λίαν ἀπηρτῆσθαι καὶ ἔκφυλα εἶναι τῶν νῦν καιρῶν, ἄλλως τε καὶ τὸ μηδὲν ἢ καινὸν εἰς ἀκοὴν ἢ χρήσιμον ἔχειν εἰς συγγραφὴν) τοῦτ' εἰρήσθω, ὅτι τῆς τῶν περὶ Κατιλίναν συνωμοσίας, τῆς ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς πολιτείας ἐπὶ τῆς Κικέρωνος ὑπατείας, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κικέρωνος ἐλεγχθείσης, καὶ τῶν ἐγνωκότων τιμωρηθέντων, Αὖλόν τινα Φούλβιον ἄνδρα βουλευτὴν αὐτὸς ὁ πατὴρ ἀπέσφαξε. Καίσαρι δὲ τῆς Λυσιτανίας ἄρχοντι, καὶ ἀεί τι πρᾶξαι λαμπρὸν γλιχομένῳ, ἵππος τις διφυᾶς ἐν ταῖς τῶν προσθίων ποδῶν ὁπλαῖς ἔχων ἐγεννήθη· καὶ ἐκεῖνον μὲν γαυρούμενος ἔφερεν, ἄλλον δὲ ἀναβάτην οὐδένα ἀνεδέχετο. ὥστε καὶ ἐκ τούτου μικρὸν οὐδὲν αὐτὸν προσεδόκησεν.

[Ἐκ τοῦ λη' τῶν Δίωνος βιβλίων]

Ὑπατεύσας δὲ μετὰ τὴν τῆς Λυσιτανίας ἀρχὴν, καὶ νόμους δημοτικοὺς εἰσηγούμενος, τοὺς μὲν ἄλλους τῇ δεινότητι καὶ τῇ δυνάμει τοῦ λόγου κατέπληττε, καὶ σιγᾶν ἠνάγκαζε· Κάτων δὲ αὐτῷ μόνος ἀντέλεγε. καὶ ἐμέλλησε μὲν ἐπὶ τούτοις ὁ Καῖσαρ ἐς τὸ δεσμωτήριον

vnusquisque dies sibi proprios deos habebit & accommodatos. Igitur hęc in hunc modum tradita sunt. Ceterum ex rebus a Pompeio gestis, magnam partem earū, etsi pręclaræ sunt, quas nullus ex veterib. Romanis adæquauit: tamen fortunæ tribuere & militibus fortasse aliquis potest. Hoc vero omniū rerum est maximū atq; pulcherrimum, quod cum posset totius Italiæ imperio potiri, Romæque propter amplissimam potentiā, quam habebat, solus regnare: id noluit: sed statim vt Brundisium venit, exercitū dimisit, nihil plebe aut senatu de eo decernēte. Parta victoria, tropæa singularū rerum abs se gestarū in pompam triumphi misit: quorum vnū erat clarum & ornatum in primis, cui ascriptum erat, orbis terrarum esse. ¶ Iisdē temporib. Iulius Cæsar, & M. Cato florere cœperunt. Cæsar, popularis & assentator ciuis esse, & Pompeio fauere: quē tamen nō diligebat: sed quoniā ei clam infestus erat, propter honorum multitudinē in odium plebis trahebat. Cato, sæpe Pompeio aduersari: (nā Catoni mortalis nullus admirationi fuit) Rēpubl. præter ceteros caram habere: eique, quidquid supra modum excellebat, odio esse, propter suspicionē potestatis: si quid plebeium erat, idcirco quia erat imbecillum, carum esse: deniq; de rebus iustis etiam periculo imminēte libere loqui. Porro multis partib. historiæ prætermissis, quę valde sunt ab his tēporibus alienæ, præsertim cum noui nihil afferāt, aut vtilitatis: id vnum dicendū videtur, fuisse (patefacta a Cicerone consule, coniuratione Catilinæ, quæ ad Reipubl. perniciē spectabat, & cōiuratis omnib. qui capti fuerant, supplicio affectis) Aulum quendam Fuluium senatorem a patre suo interfectum. Cæsari autē, facinus aliquod præclarū facere semper cupienti, cum Lusitanię præesset, equus fissis vngulis anteriorum pedū, natus est. Is equus ferox & elatus, Cæsarem vehebat, sessorem præterea admittebat neminem. Ex eo Cæsar in maximam spem venit.

E Dionis libro XXXVIII.

Consulque cum esset, reuersus ex Lusitania, leges populares tulit. Qua in re perterritis ceteris omnibus, coactisque tacere, vi & grauitate orationis, ei Cato per se solus obstitit: quem iam ex ipsa Curia abstractū Cæsar

ἐπὶ τούτοις δίκην δέδωκε· τά τε γὰρ ἄλλα ὁ Πομπήιος καὶ τῇ οἰκίᾳ αὐτὸν ὑπεδέδεκτο, καὶ συνήρετο. τοσοῦτον τότε ἡ δωροδοκία ἴσχυεν ἐν τῇ Ῥώμῃ. καὶ ἡ Κύπρος ἡ νῆσος, τῆς Πτολεμαίου ἀρχῆς οὖσα, τότε πρῶτον ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἐγένετο δυναστείαν. Κἀν ταῖς αὐταῖς ἡμέραις ὁ Πομπήιος τὸ θέατρον, ᾧ καὶ νῦν λαμπρυνόμεθα, καθιέρωσε· καὶ λέοντες ἐν αὐτῷ πεντακόσιοι ἐν πέντε ἡμέραις ἀνηλώθησαν, καὶ ἐλέφαντες ὀκτωκαίδεκα πρὸς ὁπλίτας ἐμαχέσαντο· καὶ αὐτῶν οἱ μὲν παραχρῆμα ἀπέθανον, οἱ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον. ἠλεήθησαν γάρ τινες ὑπὸ τοῦ δήμου παρὰ τὴν Πομπηίου γνώμην, ἐπειδὴ θαυματισθέντες, τῆς μάχης ἐπαύσαντο, καὶ περιιόντες τὰς προβοσκίδας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνέτειναν, καὶ θρηνώδη βοὴν ἀφῆκαν. λέγεται δὲ περὶ αὐτῶν, ὅτι πρὸς τῷ τῆς φωνῆς τῆς πατρίδος ἐπαΐειν, καὶ τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ γινομένων *συνιᾶσιν· ὥστε καὶ ἐν ταῖς νουμηνίαις, πρὶν ἐς ὄψιν τοῖς ἀνθρώποις τὴν σελήνην ἐλθεῖν, πρός τε ὕδωρ *φαεινὸν ἀφικνεῖσθαι, κἀνταῦθα καθαρμόν τινα σφῶν ποιεῖσθαι. ἤκουσα δὲ καὶ ἐκεῖνο, ὅτι τὸ θέατρον τοῦτο οὐχ ὁ Πομπήιος ἐποίησεν, ἀλλὰ Δημήτριος ἀπελεύθερος αὐτοῦ, ἐκ τῶν χρημάτων ὧν συστρατευόμενος αὐτῷ ἐπεπόριστο. τὴν μέντοι ἐπωνυμίαν τοῦ ἔργου αὐτῷ ἀνέθηκεν ὁ Πομπήιος, ἵνα μὴ κακῶς ἀκούῃ ὅτι ἐξελεύθερος αὐτοῦ τοσαῦτα ἠργυρολόγησεν ὥστε καὶ εἰς τηλικοῦτον ἀνάλωμα ἐξικέσθαι. Καῖσαρ δὲ τόν τε Ῥῆνον πρῶτος Ῥωμαίων διέβη καὶ ἐς Βρεττανίαν μετὰ ταῦτα, τοῦ τε Πομπηίου καὶ τοῦ Κράσσου ὑπατευόντων, ἐστρατεύθη. ἡ δὲ χώρα αὕτη, ἀπέχει μὲν τῆς ἠπείρου τῆς Κελτικῆς κατὰ τοὺς λεγομένους *Μορίνους, σταδίους πεντήκοντα καὶ τετρακοσίους τὸ συντομώτατον· παρήκει δὲ παρά τε τὴν λοιπὴν Γαλατίαν, καὶ παρὰ τὴν Ἰβηρίαν *ὀλίγου πᾶσαν, ἐς τὸ πέλαγος ἀνατείνουσα. καὶ τοῖς μὲν πάνυ παλαιοῖς καὶ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, οὐδ᾽ ὅτι ἔστιν ἐγιγνώσκετο· τοῖς δ᾽ ἔπειτα, ἐς ἀμφισβήτησιν, εἴτε ἤπειρος εἴτε νῆσος εἴη, ἀφίκετο. καὶ πολλοῖς ἐφ᾽ ἑκάτερον, εἰδόσι μὲν οὐδὲν, ἅτε μήτ᾽ αὐτόπταις μήτ᾽ αὐτηκόοις τῶν ἐπιχωρίων γενομένοις, τεκμαιρομένοις δὲ ὡς ἕκαστοι σχολῆς ἢ φιλολογίας εἶχον, συγγέγραπται. προϊόντος δὲ δὴ τοῦ χρόνου, πρότερόν τε ἐπ᾽ *Ἀγρικόλου ἀντιστρατήγου, καὶ νῦν ἐπὶ Σεβήρου αὐτοκράτορος, νῆσος οὖσα σαφῶς ἐλήλεγκται. εἰς ταύτην ὁ Καῖσαρ στρατευθεὶς, οὐχ ὅσα ἤθελε πράξας, ὁμήρους τε παρ᾽ αὐτῶν ὀλιγωτέρους ὧν ᾔτησεν εἰληφὼς, ἐπανῆκεν εἰς τὴν Γαλατίαν, νεωτερίζειν τοὺς

ideo nullas pœnas dedit, quod Pompeius eum domum suam receperat, atq; multis modis adiuuabat. Tātum Romę per id tempus poterat largitio. Cyprus insula in regno Ptolemæi tū primum in populi Romani potestatem venit. Eadem tempestate Pompeius theatrum, quod nunc percelebre est, ędificauit; in quo leones quingenti diebus quinque absumpti sunt: præterea elephanti decem & octo cū armatis hominibus certauerūt; quorum pars statim, pars non multo post interiit. nam eorum populus misertus est, contra Pompeii voluntatem: propterea quod saucii nō solum certandi finem fecerunt, sed etiam lugubri voce missa circumeuntes, rostra sua in cælum intendebant. Ferunt ab hoc genere animalium nō modo patriam linguam, sed ea quoque quę in cælo fiunt, intelligi. Itaq; noua Luna, priusquam ea veniat in hominū conspectum, ad aquam limpidam proficiscuntur; vbi se abluunt. Accepi præterea, id theatrum nō esse a Pompeio, sed a Demetrio liberto eius, ex pecunia quam cū eo militando quæsierat, ædificatum: sed Pompeium id sibi vindicasse, ne propterea male audiret, quod libertus eius tam magnam pecuniam conflasset, vt tantos sumptus potuisset sustinere. Cęsar, primus Romanorum Rhenum transiit: deinde in Britanniam profectus est, Pompeio & Crasso consulibus. Ea regio minimum abest a continenti Celtica, ab ea parte qua Morini sunt, * milia passuum quinquaginta sex; porrectaque in pelagus, ad reliquam Galliam pertinet, & Hispaniam fere omnem. quæ regio an esset, omnino a veteribus tum Græcis tum Romanis est ignoratum: nouis vero, esset ne continens, an insula, in dubitationem venit. Itaque scripsere permulti in vtramque sententiam: qui propterea nihil certi habebant, quod neque vidissent ipsi, neq; ab eius regionis hominibus audiuissent: sed, vt otio & studio abundabant, ita coniecturam faciebant. Progrediente vero tempore, antea quidem Agricolæ proprætoris, modo autem Seueri Imperatoris temporibus, insulam esse, certo compertum est. Igitur Cæsar in Britanniam profectus, rebus non plane gestis ex animi sententia, & acceptis a Britannis obsidibus paucioribus quam putabat, in Galliam reuertit: quod audierat

stadia ccccl.

Gallos res nouas moliri. Eadem tempestate Tiberis, siue immensis imbribus de cælo, siue nimio vento fluxum eius in mare arcente, subito in planitie vrbis inundauit, ædesq; multas deiecit, ac multos mortales perdidit.

E Dionis libro XL.

Cæsar iterũ traiecit in Britanniam, vicit bello barbaros: iisq; tributis impositis, & obsidibus acceptis, in Galliam reuersus est ad bellum gerendũ. Porro vt Cæsar Gallias, ita Crassus & Pompeius sortiti fuerãt, vel potius occupauerant, ille Syriam, hic Hispaniam. Dum Pompeius ducibus belli in Hispaniam missis Romæ sedet, [a] populique fauorem captat, Crassus in Parthos, studio & cupiditate pecuniæ quærendæ, exercitum ducit; quamuis ei prodigia ad Zeugma iuxta Euphratem (sic enim is locus a transitu Alexãdri dictus est) parum prospere euenerunt. Nam *aquila aurea (sic enim appellatur ea quæ sacellum habet perexiguum, in quo collocata est; quæ lõgissimæ hastæ affixa, gestatur in omnibus exercitibus ex delectu comparatis: cuius quidem hastæ pars inferior peracuta est, ita vt possit in terram defigi) ea inquam aquila cum Crasso Euphratem transire noluit, sed terræ perinde adhærebat, atq; si in ea nata fuisset; donec eam multitudo, quæ circumstabat, conuulsit ipsaq; vi cõsequuta est. Præterea pons, antequã omnes trãsiissent, fractus est. Quibus rebus cum milites animos demitterẽt, eos Crassus consolabatur his verbis: *Bono animo este* (inquit) *o viri: vobis enim iuro, neminem vestrum hac esse reuersurum; nam redire per Armeniam cogito.* Milites his verbis, quod ea via iurasset neminem reuersurũ, multo magis conciderunt. Parthi, qui olim sub imperio Persarum in exigua regionis parte habitabant, neque magnam admodum potentiam fuerant adepti, postquam labefactato Persarum imperio, res Macedonum floruerũt, deinde successores Alexandri multis magnisque inter se seditionibus debilitari & frangi cœperũt, primum duce quodã Arsace, a quo reges eorum deinceps sunt *Arsacidæ* nominati, in medium prodierunt: atque Asia potiti, eam per satrapas retinuerunt.

Γαλάτας ἀκηκοώς. Κἀν τούτῳ ὁ Τίβερις, εἴτ' ὑπ' ὄμβρων ἄνω που ὑπὲρ τὴν πόλιν ἐξαισίων γενομένων, εἴτε καὶ σφοδροῦ πνεύματος ἐκ τῆς θαλάσσης τὴν ἐκροὴν αὐτοῦ ἀνακόψαντος, ἐν τοῖς τοῦ ἄστεος πεδίοις ἐξαπίνης ἐπελάγισε, καὶ οἰκίας πολλὰς κατέβαλε, καὶ ἀνθρώπους διώλεσε.

[Ἐκ τοῦ μ' τῶν Δίωνος βιβλίων]

Καῖσαρ δὲ καὶ δεύτερον εἰς τὴν Βρεττανίαν περαιωθεὶς, ἐνίκησε τοὺς βαρβάρους πολέμῳ· καὶ φόρον αὐτοῖς τάξας καὶ ὁμήρους λαβὼν, ἀπῆρεν εἰς Γαλατίαν καὶ τοὺς *ἐκείνη πολέμους. Ὥσπερ δὲ Καῖσαρ τὴν Γαλατίαν, οὕτω καὶ Κράσσος καὶ Πομπήιος, ὁ μὲν τὴν Συρίαν, ὁ δὲ τὴν Ἰβηρίαν λαχόντες, μᾶλλον δὲ βίᾳ λαβόντες, Πομπήιος μὲν τοὺς στρατηγοὺς εἰς τὴν Ἰβηρίαν ἀφεὶς, ἐν τῇ Ῥώμῃ καθῆστο, καὶ τὴν πόλιν ἐδημαγώγει· Κράσσος δὲ ἐπὶ Πάρθους ἐστράτευσεν, ἐπιθυμίᾳ τοῦ ὅτι μάλιστα *χρηματίσασθαι· καίτοι σημείων αὐτῷ κατὰ τὸ Ζεῦγμα τὸ παρὰ τὸν Εὐφράτην (οὕτω γὰρ τὸ χωρίον ἐκεῖνο ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου διαβάσεως κέκληται) οὐκ αἰσίων γενομένων. ὁ γὰρ ἀετὸς ὠνομασμένος (ἔστι δὲ *ναΐσκος μικρὸς, καὶ ἐν αὐτῷ ἀετὸς χρυσοῦς ἐνίδρυται, καθίσταταί τε ἐν πᾶσι τοῖς ἐκ τοῦ καταλόγου στρατοπέδοις, καὶ αὐτὸν εἰς ἀὴρ ἐπὶ δόρατος μακροῦ *ἐς ὀξὺ τὸν στύρακα ἀπηγμένου, ὥστε καὶ ἐς τὸ δάπεδον καταπήγνυσθαι, φέρεται) τούτων οὖν τῶν ἀετῶν εἷς οὐκ ἠθέλησε τὸν Εὐφράτην αὐτῷ τότε συνδιαβῆναι, ἀλλ' ἐν τῇ γῇ ἐνέχετο ὥσπερ ἐμπεφυκὼς, πρὶν δὴ πολλοὶ περιστάντες αὐτὸν ἀνέσπασαν· καὶ ὁ μὲν καὶ ἄκων ἐπηκολούθησεν· ἡ δὲ γέφυρα, πρὶν πάντας αὐτοὺς διελθεῖν, διελύθη. ἐφ' ᾧ καὶ ἀθυμούντων τῶν στρατιωτῶν, παραμυθούμενος αὐτοὺς ὁ Κράσσος, Θαρσεῖτε, εἶπεν, ὦ ἄνδρες· ἐγὼ [γὰρ] ὑμῖν αὐτὸς ἐπομνὺς λέγω ὅτι οὐδεὶς ὑμῶν ἐντεῦθεν ἐπανήξει. διὰ γὰρ Ἀρμενίας τὴν ἐπάνοδον ποιήσασθαι ἔγνωκα. πρὸς οὖν τὸ, Οὐδεὶς ὑμῶν ἐντεῦθεν ἐπανήξει, ἐς ἀθυμίαν πλείω καθέπεσον. Πάρθοι δὲ, πάλαι μὲν ὑπὸ τὴν Περσικὴν βασιλείαν ὄντες, ἐν μέρει χώρας βραχεῖ ᾤκουν, καὶ δυναστείαν ὑπερόριον οὐκ ἐκέκτηντο· ἐπειδὴ δὲ ἥ τε τῶν Περσῶν ἀρχὴ κατελύθη, καὶ τὰ τῶν Μακεδόνων ἤκμασεν, οἵ τε τοῦ Ἀλεξάνδρου διάδοχοι στασιάσαντες πρὸς ἀλλήλους, ἀπολυθῆναι ἤρξαντο καὶ μεθαιρεῖσθαι, ἔς τε τὸ μέσον τότε πρῶτον ὑπ' Ἀρσάκου τινὸς ἀφίκοντο, ἀφ' οὗπερ οἱ ἔπειτα βασιλεύσαντες αὐτῶν, Ἀρσακίδαι ἐπωνομάσθησαν· καὶ εὐτυχήσαντες, τὴν Ἀσίαν σατραπείαις κατεῖχον.

εἰσὶ μὲν

εἰσὶ μὲν γὰρ ἱπποτοξόται πάντες, καὶ ὁ οὐρανὸς ἥ τε χώρα αὐτοῖς συναίρεται πρὸς ἀμφότερα. ὁ μὲν γάρ, ξηρότατος ὤν, ἐντεινομένας αὐτοῖς τὰς τοξείας παρέχει· ἡ δέ, πεδιὰς οὖσα καὶ ἱππήλατος σύμπασα. τοῖς γοῦν Ῥωμαίοις ἀντίπαλοί εἰσι. Πρὸς οὖν τούτους καὶ Ὀρώδην τὸν βασιλέα σφῶν . . . ὁ Κράσσος ἐστράτευσε· καὶ αὐτός, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κράσσος, καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν σχεδὸν σύμπαν στράτευμα *διεφθάρη· καὶ αὐτοῦ χρυσὸν ἐς τὸ στόμα οἱ Πάρθοι ἐνέτηξαν ἐπισκώπτοντες. *οὕτω γὰρ δὴ πολυχρήματός τε καὶ φιλοχρήματος ἦν, ὡς καὶ οἰκτείρειν ὡς πένητας τοὺς μὴ δυναμένους στρατόπεδον ἐκ καταλόγου οἴκοθεν τρέφειν. Πάρθοι δέ, μέχρι τῆς Ἀντιοχείας αὐτῆς ἐλάσαντες, καὶ τὰ ἐν ποσὶ πάντα χειρούμενοι, ὑπὸ Κασσίου Λογγίνου ἀνεκόπησάν τε καὶ ὀπίσω ἐχώρησαν. καὶ τὰ μὲν Κράσσου πρὸς Πάρθους οὕτως ἠτυχήθη, καὶ ἡ τῆς συμφορᾶς μνήμη διὰ τὸ μέγεθος *ἐξήρτησε τῷ αἰῶνι.

[Ἐκ τοῦ μα΄ τῶν Δίωνος βιβλίων.]

Μετὰ δὲ ταῦτα πόλεμοι κατέλαβον ἐμφύλιοι μέγιστοι *τοὺς Ῥωμαίους, Πομπηίου καὶ Καίσαρος συμπεσόντων ἀλλήλοις. καὶ προφάσεις μὲν λέγονται πολλαὶ τοῦ πολέμου· ἡ δὲ ἀληθεστάτη αἰτία, ἡ φιλοπρωτία ἦν καὶ ἡ φιλαρχία. Πομπήιος μὲν γάρ, καίτοι πρότερον αὐτὸς αὐξήσας τὸν Καίσαρα, φθονεῖν ἤρξατο εὐτυχοῦντί τε καὶ λαμπρυνομένῳ· καὶ λάθρα τὸ πρῶτον κωλύειν αὐτοῦ τὴν ὑπεροχὴν σπουδάσας, εἶτα καὶ φανερῶς ἐπολέμησε. Καῖσαρ δέ, μὴ φέρων ἐλαττωθῆναι, καὶ μέγιστος πάντων γενέσθαι σπουδάζων, τὴν Γαλατίαν ἀφείς, ἤλαυνεν εἰς τὴν Ῥώμην, ὡς ἀπαρασκεύου ἔτι ληψόμενος τὸν Πομπήιον. αὐτὸς μὲν γάρ, παρασκευῆς ἕνεκα τῆς εἰς πόλεμον, καὶ γυμνασίας τῶν στρατοπέδων τοσοῦτον χρόνον ἐν τοῖς Γαλατικοῖς πολέμοις ἐξησκημένων, καὶ τοσαύταις νίκαις τεθαρρωμένων, ὑπό τε τῶν αὐτοῦ δωρεῶν καὶ ὑποσχέσεων εὖ μάλα συγκεκροτημένων, ἑτοιμότατος ἦν. ὅθεν ὁ Πομπήιος ἐξέλιπε τὴν Ῥώμην, καὶ μετὰ τοῦτο τὴν Ἰταλίαν, τὴν σύγκλητον ἔχων ὀλίγου δεῖν σύμπασαν καὶ τὰ χρήματα. τὸν γὰρ ὑπομείναντα ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἐν ἴσῳ, εἰ καὶ μετὰ τοῦ Καίσαρος μὴ ἦν, πολέμιον ἐψηφίσατο. καὶ εἰς τὸ Δυρράχιον ἀποπλεύσας, συμμάχους τε προσεκαλεῖτο, καὶ τὸ στράτευμα ἤσκει. πολλὰ μὲν οὖν καὶ παρὰ πολλῶν ἀρίστων τε καὶ δυνατῶν ἀνδρῶν, ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις καὶ ἐπράχθη καὶ ἐρρέθη· διὰ δὲ τὸ τὴν ἐξουσίαν

Sunt omnes equites sagittarii: ad quã rem plurimum eis cõfert cæli regionisq; opportunitas. nã cælum, quod in primis siccum est, neruos arcuum intentos facit: regio vero tota plana est, & ob eam rem equis accommodata. Hi populi, Romanis infesti sunt. itaq; Crassus contra eos, atq; eorum regem Orodem, exercitum duxit. Ibi ipse cum Crasso filio, cunctoque fere populi Romani exercitu, interiit. Parthi quoque, auro in os Crassi infuso, homini illuserũt. Erat enim Crassus vsq; adeo diues, & pecuniæ cupidus, vt eorum veluti pauperum misereretur, qui suis redditibus exercitum Romanum alere nõ possent. Inde Parthi, cũ iam Antiochiam vsq; venissent, atque omnia quæ obuiam facta essent, occuparent, a C. Cassio Longino repulsi, domũ reuerterũt. Hunc exitum Crassus cõtra Parthos habuit: cuius calamitatis acerbitas, propter magnitudinem, *memoriæ hominũ cõmendabitur sempiternæ.

E Dionis libro XLI.

Hoc prœlio facto, bella ciuilia maxima atq; durissima Romanis exstiterunt, Pompeio & Cæsare dissidentibus: quorum bellorum multæ causæ feruntur: sed certissima causa fuit primarum partium & dominandi cupiditas. Põpeius enim, etsi antea Cæsarem auxerat, tamen eius fortunæ & gloriæ postea cœpit inuidere: atque cum initio potentiam eius impedire clam studuisset, deinde grauiter & aperte se inimicũ ostendit. Cæsar, qui nihil de dignitate sua detrahi patiebatur, quique potius omnium maximus esse cupiebat, relicta Gallia, Romam contendit; scilicet imparatum adhuc Pompeium offensurus. Cæsar enim, propter belli apparatum, militesq; tanto tempore in bellis Gallicis exercitatos, & tot victoriis exsultantes, ac donis eius promissisq; permotos, paratissimus erat. Ex quo factum est, vt Pompeius Roma decesserit, & paulo post Italia. Is secum habebat Senatum fere omnem, atque pecuniam. Itaque qui Romæ remansisset, quamuis non esset partium Cæsaris, eũ tamẽ æque hostẽ iudicauit. Cum Dyrrachium venisset, conuocatis sociis, milites exercebat. Igitur per id tempus multa ab optimis & potẽtissimis viris pͤclare gesta ac dicta fuerũt. Sed quia summa

rerum ferme omnium ad Cæsarem & Pompeium venerat, horum, quia summam rerum scribimus, facimus mentionem. Cæsar, a Lepido, qui postea fuit in triumuiratu, Dictator dictus est. quo magistratu suscepto, vltro se statim abdicauit: quãuis eius factis perinde atq; Pompeius vteretur. nam vterq;, quod paratos exercitus haberent, omnia pro libidine ac voluntate faciebãt. Cum porro ei pecunia opus esset, donaria ceteraq; omnia ex Capitolio abstulit. cumque Fortunæ sacrificaret, taurus, priusquã feriretur, extra vrbem profectus, ad lacum quendam peruenit, eumq; enatauit. Quo facto aruspices Cæsari, si Romæ remaneret, exitium: si mare transiret, salutem ac victoriam fore prædixerunt. His rebus cõfisus Cęsar, contra Pompeium exercitum duxit. Quo iam profecto, pueri in vrbe duas in partes sua spõte distributi, ac partim Pompeiani, partim Cęsariani nũcupati, absq; armis quodammodo certauerunt: tãdem vero, qui nomen a Cæsare habebant, victoriam reportauerunt. Cæsar, cum, ignorante Bibulo, cui maris præsidia commissa fuerant, transisset, Apolloniam & alia loca finitima, Pompeii præsidiis destituta, occupauit. Ea regio in pulcherrima terrę parte marisq; ac fluminum sita est. Sed id omnium maxime admiratus sum, quod cũ magna copia ignis *ad superum flumẽ exsistat, tamen ad proximam terrã non valde diffunditur; sed neq; eam in qua est, adurit, aut facit aridiorẽ: quinetiam herbas, ac virides arbores proxime habet, augetur imbribus, & sublime tollitur. Cæsar, cunctãte Antonio, (cui mãdatum erat, eos qui Brundisii remãserant, adducere) solus nauigare in Italiam constituit: & tamquam aliquis alius, nauiculam conscendit, seq; a Cæsare missum esse dixit: ac gubernatorem etiam aduerso vẽto soluere coegit. Iam procul a terra nauigabãt, cum ventus vehementer vrgere, & tempestas eos grauiter conturbare cœpit. Quamobrem cum gubernator inuito Cæsare regredi conaretur, Cæsar se, quis esset, patefecit: tamquam esset ex eo vim tempestatis placaturus. *Bono animo es*, inquit: *nam Cæsarẽ vehis*. Tã magno enim animo erat, atque in tantam spem venerat, siue ex varum prædictionibus, siue alia ratione, vt etiam

καὶ ὁ κῦρος σχεδὸν ἁπάντων εἰς Καίσαρα αὐτίκα καὶ Πομπήϊον, τούτων ἡ ἐπιτομὴ μνημονεύει καὶ μόνων. Καῖσαρ δὲ ὑπὸ Λεπίδου, τοῦ ἐν τῇ τριαρχίᾳ ὕστερον γενομένου, δικτάτωρ ἀναγορευθεὶς, καὶ δεξάμενος τὴν ἀρχὴν, *ταύτην μὲν ἑκὼν αὖθις ἀπέθετο, εἰ καὶ τὰ ἔργα αὐτῆς πάντα ἐποίει, ὥσπερ δὴ καὶ Πομπήϊος, πράττοντες κατ᾽ ἐξουσίαν ὁπόσα καὶ βούλοιντο, ἅτε καὶ τὰ στρατεύματα διὰ χειρὸς ἔχοντες. χρημάτων δὲ σπανίζων, τὰ ἀναθήματα τά τε ἄλλα καὶ τὰ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ πάντα ἀφείλετο· ἐπεὶ δὲ αὐτοῦ τῇ Τύχῃ θύοντος, ὁ ταῦρος, πρὶν καὶ τρωθῆναι, ἔξω τῆς πόλεως ἐξεχώρησε, καὶ πρὸς λίμνην ἐλθὼν, διενήξατο αὐτήν· καὶ οἱ μάντεις μένοντι μὲν αὐτῷ οἴκοι, ὄλεθρον, περαιωθέντι δὲ τὴν θάλασσαν, καὶ σωτηρίαν καὶ νίκην ἔσεσθαι ἔφασαν, οὕτω δὴ ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Πομπηΐου. Ἀφορμηθέντος δὲ αὐτοῦ, οἱ παῖδες οἱ ἐν τῇ πόλει ὄντες, δίχῃ τε ἐνεμήθησαν αὐτοκέλευστοι, καὶ οἱ μὲν Πομπηϊανοὺς σφᾶς, οἱ δὲ *Καισαρείους ὀνομάσαντες, ἐμαχέσαντο τρόπον τινὰ ἄνευ ὅπλων ἀλλήλοις· καὶ ἐπεκράτησαν ὅσοι τῇ τοῦ Καίσαρος προσωνυμίᾳ ἐχρῶντο. Καῖσαρ δὲ, λαθὼν τὸν Βίβουλον, ᾧ ἡ θάλασσα φρουρεῖσθαι προστετέτακτο, ἐπεραιώθη, καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν, ἄλλα τε τῶν ἐκεῖ χωρίων, ἐκλειφθέντα ὑπὸ τῶν Πομπηΐου φρουρῶν, παρεστήσατο. ἡ δὲ [Ἀπολλωνία] αὕτη ἐν καλῷ μὲν τῆς γῆς, ἐν καλῷ δὲ τῆς θαλάττης, ποταμῶν τε ἄριστα κεῖται· ὅ τε μάλιστα διὰ πάντων ἐθαύμασα, πῦρ πολὺ πρὸς τῷ *Αὔῳ ποταμῷ ἀναδίδοται, καὶ οὔτε ἐπὶ πλεῖον τῆς πέριξ γῆς ἐπεξέρχεται, οὔτ᾽ αὐτὴν ἐκείνην ἐν ᾗ διαιτᾶται, ἐκπυροῖ ἢ καὶ κραυροτέραν ποιεῖ, ἀλλὰ καὶ πόας καὶ δένδρα, καὶ πάνυ πλησίον, θάλλοντα ἔχει· πρός τε τὰς ἐπιχύσεις τῶν ὄμβρων ἐπαύξει, καὶ ἐς ὕψος ἐξαίρεται). Καῖσαρ δὲ, βραδύνοντος τοῦ Ἀντωνίου, ᾧ τοὺς ὑπομείναντας ἐν τῷ Βρεντησίῳ κομίσαι ἐπετέτακτο, βουληθεὶς αὐτὸς καὶ μόνος γε εἰς τὴν Ἰταλίαν πλεῦσαι, ἐπέβη μὲν ἀκατίου τινὸς, ὡς τις ἄλλος, λέγων ὑπὸ τοῦ Καίσαρος πεπέμφθαι· καὶ τὸν κυβερνήτην αὐτοῦ, καίπερ πνεύματος ὄντος, ἐξεβιάσατο ἀναχθῆναι· ὡς μέντοι γε ἄπο τῆς γῆς ἐγένοντο, καὶ ὅ τε ἄνεμος ἰσχυρῶς κατέσπερχε, καὶ ὁ κλύδων δεινῶς σφᾶς ἐξετάραττεν, ὥστε τὸν κυβερνήτην καὶ ἄκοντος αὐτοῦ ἐπανιέναι ἐπιχειρῆσαι, ἐξέφηνεν ἑαυτὸν, καθάπερ ἐκ τούτου καὶ τὸν χειμῶνα παύσων, καὶ ἔφη, Θάρσει· Καίσαρα γὰρ ἄγεις. Τοιοῦτον μὲν δὴ φρόνημα καὶ τοιαύτην ἐλπίδα ἤτοι τὴν ἄλλως ἢ ἐκ μαντείας τινὸς εἶχεν, ὥστε καὶ

παρὰ

παρὰ τὰ φαινόμενα πίστιν τῆς σωτηρίας ἐχέγγυον παρέχεσθαι. οὐ μέντοι καὶ ἐστρατεύθη. Πομπήιος δὲ, ῥαδίως αὐτὸν ἐλπίζας, πρὶν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς μετὰ Ἀντωνίου ὄντας προσλαβεῖν, *καταργάσασθαι, σπουδῇ πρὸς τὴν Ἀπολλωνίαν μετὰ τῆς δυνάμεως ἤλασε· καὶ τὸν Ἄψον ποταμὸν, παρ' ὃν ὁ Καῖσαρ ἐστρατοπέδευε, διαβῆναι ἐπεχείρησεν. ὡς δὲ ἡ γέφυρα βάρος λαβοῦσα διελύθη, καὶ τινὲς τῶν προδιαβεβηκότων μονωθέντες ἀπώλοντο, ἐπέσχεν, ἀθυμήσας ὅτι πρῶτον τοῦ τοῦ πολέμου ἔργου ἁπτόμενος ἐπταίκει· καὶ τούτῳ καὶ τοῦ Ἀντωνίου ἐπελθόντος, φοβηθεὶς ἀπεχώρησε πρὸς τὸ Δυρράχιον. ἕως μὲν γὰρ ὁ Βίβουλος ἔζη, οὐδ' ἀπᾶραι ἐκεῖνος ἐκ τοῦ Βρεντεσίου ἐτόλμησεν· ἐπεὶ δὲ αὐτός τε ἐκκάμνων ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας, ἐτελεύτησε, καὶ τὴν ναυαρχίαν ὁ Λίβων διεδέξατο, καταφρονήσας αὐτοῦ, καὶ ἀνήχθη. τὸ δὲ Δυρράχιον, ἔστι ἡ Ἐπίδαμνος ἡ τῶν Κερκυραίων· τινὲς δὲ οὕτω μετονομασθῆναι τὴν Ἐπίδαμνον ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων πρὸς τὴν τῆς ῥαχίας δυσχέρειαν ἔφασαν, ὅτι ἡ τῆς Ἐπιδάμνου *πρόσρησις ζημιώδη δήλωσιν ἐν τῇ τῶν Λατίνων γλώττῃ ἔχουσα, δυσοιώνιστος σφίσιν ἐς τὸ περαιοῦσθαι ἐς αὐτὴν, ἔδοξεν εἶναι. Πρὸς οὖν τοῦτο τὸ Δυρράχιον ὁ Πομπήιος καταφυγὼν, στρατόπεδόν τε ἔξω τῆς πόλεως ἐποιήσατο, καὶ τάφρους βαθείας σταυρώματά τε ἰσχυρὰ περιεβάλετο. πολλαὶ μὲν [οὖν] μάχαι αὐτοῦ, βραχεῖαι δ' ὅμως ἐγίνοντο. αὐτοῦ δὲ δὴ τοῦ Δυρραχίου ὁ Καῖσαρ, μεταξὺ τῶν τε ἑλῶν καὶ τῆς θαλάσσης, νυκτὸς ὡς καὶ προδοθησομένου πειράσας, εἴσω μὲν τῶν στενῶν παρῆλθε· προσπεσόντων δὲ οἱ ἐνταῦθα πολλῶν μὲν κατὰ πρόσωπον, πολλῶν δὲ καὶ κατόπιν, οἳ πλοίοις περικομισθέντες ἐξαίφνης αὐτῷ ἐπέθεντο, συχνοὺς ἀπέβαλε, καὶ ὀλίγου καὶ αὐτὸς ἐφθάρη. διὸ καὶ ἄρας ἐξαίφνης νυκτὸς, ἐς Θεσσαλίαν ὥρμησε. Πομπήιος δὲ, ὡς καὶ διαπεπολεμηκὼς, τὸ μὲν τοῦ αὐτοκράτορος ὄνομα ἔλαβεν, οὐ μέντοι καὶ ἐμεγαληγόρει τι. ἐπεὶ δὲ δὴ τὸν Καίσαρα μετὰ ταῦθ' ὁρμήσας, ἐς τὴν Θεσσαλίαν ἀφίκετο, κἀνταῦθα συνέβαλον τὰ στρατεύματα· Πομπήιος μὲν οὐδενὸς ἀνθρώπων δεύτερος, Καῖσαρ δὲ καὶ πρῶτος πάντων εἶναι ἐπιθυμῶν· ἀμφότεροι δὲ ἀξιοστρατηγότατοι καὶ ἀξιονικότατοι ὄντες, καὶ πάντων ἄριστοι τὰ* πολέμια· Πομπήιος μὲν τῇ τε Ἀφρικῇ καὶ τῷ Σερτωρίῳ, τῷ τε Μιθριδάτῃ καὶ τῷ Τιγράνῃ, καὶ τοῖς κατὰ θάλασσαν στρατηγήμασι σεμνυνόμενος· Καῖσαρ δὲ, τῇ τε Γαλατίᾳ καὶ τῇ Ἰβηρίᾳ, τῷ τε Ῥήνῳ καὶ τῇ Βρεταννίᾳ γαυρούμενος. συνερρωγότων δὲ τῶν πραγμάτων μετὰ τῆς ἐκείνων φιλαρχίας, καὶ τῶν ὁμοφύλων ἀλλήλοις

præter ea quæ viderẽtur, faceret idoneam fidem salutis. tamẽ nihilo magis transiit. Pompeius, sperans se eum, priusquam cum Antonii copiis coniungeretur, facile confecturum, in Apolloniam cum exercitu properauit: atque Apsum flumen, ad quod erant castra Cæsaris, transire conatus est: sed ponte grauitate oneris collapso, cæsaque parte militum, qui iam pertransierant, a suis destituta, idcirco animum despõdit, quod ei statim in ipso belli principio male successisset. Dum ea geruntur, venit Antonius. itaque Pompeius timens, Dyrrachium cõfugit. nam Brundisio excedere, quousque Bibulus vixit, Antonius ausus non erat: sed postquam Bibulus multis laboribus defatigatus mortem obiit, & Libo dux præfectusque classis factus est, Antonius hominem contempsit, atq; inde soluit. Dyrrachium erat ἐπίδαμνος Corcyrẽsiũ: quo nomine a Romanis propter scopulorum difficultatem quidã appellatũ ferunt. Nam cũ *damni* appellatio, Latinorũ lingua magni incommodi significationem habeat, ipsis, vt possent eo traiicere, mali ominis esse videbatur. Igitur Põpeius, postquã Dyrrachiũ confugit, extra oppidũ castra locat, eaq; profundis fossis, & magnis aggerib. munit. ibi persæpe, sed tamẽ [10] nullo magno momento, pugnatũ est. Cæsar, Dyrrachiũ spe deditionis inter paludes atq; ipsum mare nocte adortus, in loca angusta venit: sed inde multi ante a tergoq; irruunt: qui nauib. vecti, repente eũ inuadũt: itaq; [11] permultis suorũ amissis, quin ibi interiret, parũ abfuit: mox inde in Thessaliam properauit. Pompeius, [12] tamquã confecto iã bello, Imperatoris nomẽ accepit: etsi nihil ppterea agebat insolenter: atq; postea Cæsarẽ insecutus, in Thessaliã peruenit. Hic cœpere exercitus cõferri. Pompeius, nemini secundus; Cæsar, omniũ primus esse cupere: ambo, qui duces essent, & victoriã obtinerẽt, dignissimi, reiq; militaris supra omnes homines periti. Põpeius, Africa, Sertorio, Mithridate, Tigrane, ac maritimis victoriis fretus erat: Cæsar, de Gallia, Hispania, Rheno, Britannia gloriabatur. Cum iam vtrimq; irruptio facta esset, propter vtriusq; appetitũ dominandi, atq; eiusdẽ gẽtis homines inter se

confligerent, res erat miserabilis & calamitosa, eodem tempore aduersarios agnoscere, mox sauciare: vocare ad se, deinde occidere: simul patriæ mentionem facere, & spoliare: multa etiam ipsis interfectoribus, quæ domum referrent, mandare. Pompeiani, videbantur equitatu & sagittis superiores esse: itaque eminus contra eos quos intercludebant, repente iaculari & cõturbare: mox regredi, deinde eos iterum atq; iterum inuadere, locis sæpenumero huc & illuc commutatis. Cæsariani, hæc obseruare, suos ordines conuertere, deinde iaculantibus occurrere: ac, cum propius accessissent, viros equosque capere; postremo alacriter pugnare. Nam pedites leuis armaturæ, ob eam rem erant vna cum equitibus instructi. Id non semel, (vt supra dixi) sed simul sæpe in variis locis gerebatur. Igitur cum illi eminus, hi comminus pugnarent, cumque percuterent alii, alii percuterentur, hi fugerent, illi insequerentur, multæ pedestres equestresque pugnæ esse videbantur.

Dum hæc geruntur, multa præter opinionem acciderunt. Qui alterum fugasset, mox ipse terga vertebat: qui fugisset, statim aggrediebatur: percusserat aliquis, ipse sauciabatur: lapsus erat, stantem occidebat: plerique etiã nullo accepto vulnere moriebantur: multi vix semiuiui alios interficiebant: lætabantur alii &*canebant, alii mœrebant & lamentabantur: omnia clamore gemitibusque complebantur. Tandem cum vtrimque diu æquo Marte pugnatum esset, Pompeius (quippe qui magnam partem exercitus Asiaticam, & minus exercitatam habebat) victus est. Id illi antea fuerat diuinitus significatũ, quod fulmina de cælo in castra eius cecidissent, apesq; militaribus signis insedissent. Cæsar, equitibus & Senatoribus captis perhumaniter est vsus: quinetiã litteras inuentas in scriniis Pompeii, quibus multorum erga illum beneuolentia, atque odium in Cæsarem significabatur, neque legit, neque descripsit; sed eas statim igni combussit, ne iis fortasse commotus, grauius aliquid committere cogeretur. quamobrem permultos sibi deuinxit.

συμπεπτωκότων, ἐλεεινὸν μὲν τὸ γινόμενον. ἐγνώριζόν τε* γὰρ ἅμα τοὺς ἀντιπάλους, καὶ ἐτίτρωσκον· ἀνεκάλουν, καὶ ἐφόνευον· τὴν πατρίδα ἐμέμνηντο, καὶ ἐσκύλευον· καὶ πολλοὶ πολλὰ καὶ οἴκαδε δι' αὐτῶν τῶν σφαγέων ἐνετέλλοντο. προεῖχον δὲ οἱ Πομπήϊοι τῇ τε ἱππείᾳ καὶ τῇ τοξείᾳ, καὶ διὰ τοῦτο πόρρωθέν τε ἐκκυκλούμενοί τινας, προσβολαῖς αἰφνιδίοις ἐχρῶντο, καὶ συνταράξαντες αὖθις ἐξανεχώρουν· εἶτ' αὖθις καὶ μάλ' αὖθις ἐπετίθεντο σφίσι, τοτὲ μὲν ἐνταῦθα, τοτὲ δ' ἐκεῖσε μεθιστάμενοι. οἱ οὖν Καισάρειοι ταῦτά τε ἐφυλάσσοντο, καὶ τὰς τάξεις σφῶν ἐξελίσσοντες, ἀντιπρόσωποί τε ἀεὶ τοῖς προσβάλλουσιν ἐγίνοντο, καὶ ὁμόσε αὐτοῖς χωροῦντες, τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ἵππων ἀντελαμβάνοντο, προθύμως ἀγωνιζόμενοι. καὶ γὰρ πεζοὶ τοῖς ἱππεῦσιν αὐτῶν κοῦφοι ἐπ' αὐτὸ τοῦτο συνετετάχατο· καὶ ταῦτα οὐ καθ' ἕνα, ὥσπερ εἶπον, ἀλλὰ πολλαχῇ ἅμα σποράδην ἐγίνετο. ὥστε τῶν μὲν πόρρωθεν μαχομένων, τῶν δὲ συστάδην ἀγωνιζομένων καὶ τῶν μὲν παιόντων τινάς, τῶν δὲ πατασσομένων φευγόντων ἑτέρων, διωκόντων ἄλλων, πολλὰς μὲν πεζομαχίας, πολλὰς δὲ ἱππομαχίας ὁρᾶσθαι. καὶ τούτου καὶ παράδοξα συχνὰ συνέβαινε. καὶ γὰρ τρέψας τις τινά, ἐξέπεσε· καὶ ἄλλος *ἐκκλίνας τινά, ἀντεπεβήθετο αὐτῷ· [πλήξας τις ἕτερον, αὐτὸς ἐτιτρώσκετο·] καὶ πεπτωκὼς ἄλλος, τὸν ἑστηκότα ἀπέκτεινε. καὶ πολλοὶ μὲν καὶ ἄτρωτοι ἔθνησκον, πολλοὶ δὲ καὶ ἡμιθνῆτες *ἐφόνευον· καὶ οἱ μὲν ἔχαιρον καὶ ἐπαιώνιζον, οἱ δ' ἐλυποῦντο καὶ ὠλοφύροντο· ὥστε βοῆς καὶ στεναγμῶν πάντα πληρωθῆναι. τέλος δ' ἰσορρόπως αὐτῶν ἐπὶ μακρότατον ἀγωνισαμένων, ὁ Πομπήϊος, ἅτε καὶ Ἀσιανὸν καὶ ἀγύμναστον τὸ πλέον τοῦ στρατοῦ ἔχων, ἡττήθη· ὥσπερ που καὶ τὸ δαιμόνιον αὐτῷ προεσήμαινε· κεραυνοί τε γὰρ ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ *ἐπέπεσον, καὶ τὰ στρατιωτικὰ σημεῖα μέλισσαι περιέσχον. ὁ μέντοι Καῖσαρ τοῖς ἑαλωκόσι τῶν ἱππέων καὶ βουλευτῶν φιλανθρώπως ἐχρήσατο· καὶ τὰ γράμματα τὰ ἐν τοῖς Πομπηΐου κιβωτίοις εὑρεθέντα, ὅσα τινῶν τήν τε πρὸς ἐκεῖνον εὔνοιαν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν δύσνοιαν ἤλεγχεν, οὔτ' ἀνέγνω, οὔτ' ἐξεγράψατο, ἀλλ' εὐθὺς κατέφλεξεν, ὅπως μηδὲν ἀπ' αὐτῶν δεινὸν ἀναγκασθῇ δρᾶσαι. ἀμέλει καὶ ἀπὸ τούτου τοὺς πολλοὺς ἀνηρτήσατο.

[Ἐκ τοῦ μβ′ τῶν Δίωνος βιβλίων]

Πομπήιος δέ, πολλῷ τοῦ Καίσαρος *περιέχειν ἐλπίζων, οὐδὲν τῶν συμφερόντων προείδετο. οὔκουν οὐδὲ τὸ στρατόπεδον ἐν ἐπιτηδείῳ ἐποιήσατο, οὐδ᾽ ἀναφυγὴν οὐδεμίαν ἢν πληγείη οἱ παρεσκεύασε· ῥίψαι τε δυνηθεὶς ἂν τὰ πράγματα, κἂν τούτου ἀμαχεὶ κρατῆσαι, ὅμως, εἴτε ἐθελοντής, ὡς καὶ πάντως νικήσων, εἴτε καὶ ὑπὸ τῶν συνόντων ἐκβιασθείς, συνέβαλε. καὶ διὰ ταῦτ᾽, ἐπειδὴ τάχιστα ἐνικήθη, δεινῶς ἐξεπλάγη· καὶ οὔτε τι βούλευμα καίριον, οὔτ᾽ ἐλπίδα βεβαίαν ἐς τὸ ἀνακινδυνεῦσαι ἔσχεν.
» οὐ γὰρ θέλουσιν οἱ λογισμοὶ τοῖς φόβοις συνεῖναι,
» ἀλλά, ἂν μὲν προκαταλάβωσί τινα, καὶ μάλα γεν-
» ναίως αὐτοὺς ἀπωθοῦνται· ἂν δ᾽ ὑστερήσωσιν, ἡττῶνται.
διὰ τοῦτο τό τε ἔρυμα εὐθὺς ἐξέλιπε, καὶ εἰς Αἴγυπτον ἀπῆρε· κἀκεῖ ἐπιβουλευθεὶς ἀνῃρέθη. Αἰγύπτιοι δὲ μετὰ τὴν ἀνοσίαν ταύτην πρᾶξιν, τὸ μὲν πρῶτον τῇ Κλεοπάτρᾳ δουλεύειν, ὅπερ ἥκιστα ἐβούλοντο, παρεδόθησαν· ἔπειτα δὲ ἐς τὸ τῶν Ῥωμαίων
» ὑπήκοον *ἐνεγράφησαν. καλὸν γάρ, τῶν ἐναγῶν
» ἔργων *τὰ ἐπίχειρα καὶ τῷ τῆς ἱστορίας λόγῳ θᾶτ-
» τον καὶ παρ᾽ αὐτὰ τὰ ἔργα ἐπάγειν.

*ΓΑΙΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ Καῖσαρ.

ΠΟΜΠΗΙΟΣ μὲν δή, κράτιστος Ῥωμαίων νομισθείς, (ὥστε καὶ Ἀγαμέμνων ἐπικαλεῖσθαι, ἅτε καὶ χιλίων ἄρξας νεῶν) ἐν αὐτῇ τῇ *ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ ποτε τά τε τοῦ Μιθριδάτου καὶ τὰ τῶν καταποντιστῶν *ἐπὶ νίκης ἤγαγεν, ἐσφάγη. καὶ τὸ θαυμαστόν, ὅτι, ἐς πάντας τοὺς πολίτας τοὺς Κασσίους ἐκ χρησμοῦ τινος ὑποπτεύων, πρὸς μὲν ἀνδρὸς Κασσίου οὐδενὸς ἐπεβουλεύθη· παρὰ δὲ δὴ τῷ ὄρει τῷ τὴν ἐπίκλησιν ταύτην ἔχοντι καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη. Καίσαρι δὲ οὕτως ἐν τύχῃ πάντα προεχώρει, ὥστε καὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐν πορθμείῳ τινὶ περαιούμενος, ἐνέτυχε μὲν τῷ Πομπηίου ναυτικῷ, οὐ μόνον δὲ οὐδὲν δεινὸν ἔπαθεν, ἀλλὰ καὶ προσκαταπλήξας σφᾶς προσεποιήσατο· ἀπιὼν δὲ εἰς Αἴγυπτον, καὶ τὴν Πομπηίου κεφαλὴν προσενεχθεῖσαν αὐτῷ θεασάμενος, κατεδάκρυσε καὶ κατωλοφύρατο. ἐπὶ μέντοι τῇ προσποιήσει ταύτῃ γέλωτα ὤφλισκανε. τῆς γὰρ δυναστείας δεινῶς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἐφιέμενος, καὶ ἐκεῖνον ὡς ἀνταγωνιστὴν καὶ ὡς ἀντίπαλον

E Dionis libro XLII.

Pompeius, quod se superiorem fore Cæsare speraret, ea quæ sibi magno vsui futura erãt, nõ prouidit: neq; enim castra in idoneis locis collocauerat, neq; quo victus perfugeret, cõstituerat. Deinde, cum posset sine periculo cunctando rerũ potiri; tamen, siue sua sponte, tamquam esset omnino victor futurus, siue coactus a suis, conflixit. Itaque repente victus, grauiter perterritus est, vt nec consilium vllum opportunũ, aut spem firmam in periculis habuerit. nã metus tempore, ratio omnis & consilium deest: quibus rebus si quis ante animũ suum præmunierit, metũ omnem superare egregie potest: sin minus, facile vinci. Itaque relicto munito loco, in Ægyptum profectus, ibi per insidias obtruncatus est. Post id facinus Ægyptii, quod ante minime voluerant, ' Cleopatræ imperio subiecti sunt: deinde venerunt in dicionem populi Romani. Placet enim eiusmodi facinorum scelestorum '4 vindictam, etiam præter rationem historiæ, rebus ipsis gestis annectere.

C. IVLIVS CÆSAR.

POMPEIVS potentissimus Romanorum est habitus; ita vt Agamemnon, quod ipse quoque mille nauib. imperasset, vocaretur. Is ' ipsa octaua die, qua olim de Mithridate & piratis triumphauerat, occisus est. Id vero multo magis est admirãdum, quod cum Cassios omnes ciues Romanos ex aliquo responso suspectos haberet, ei nullus eorum vnquam insidias parauit: sed apud montem cui Cassius nomen erat, mortem obiit, in eoq; sepultus est. Cæsari vero omnia adeo prospere succedebãt, vt cum in Hellespontum cũ nauicula traiiceret, inciderit in classem Pompeii: qua ex re non solum nullum damnũ sustinuit, sed eos quoq; perterrefactos ' in suã potestatẽ redegit. Is in Ægyptum proficiscẽs, vt vidit allatum ad se Põpeii caput, collacrymauit: qui tamen huius inanis & fictę simulationis causa ridiculus erat. Nã cum iã inde ab initio dominationem expeteret, eum se desiderare, eiusq; mortẽ grauiter ferre simulabat, quẽ olim nõ secus oderat quã aduersariũ

& hostem: qui etiā ob nullam aliam causam in Ægyptū festinauerat quā vt eum, si quo pacto consequi posset, conficeret. Cum autem opera Caluini legati Athenas cepisset, (nam eæ vltro post mortem Pompeii Cæsari deditionem fecerant) omnes Atheniēses impunitos reliquit: hoc vnum inquiēs, eos, cum multa deliquissent, a mortuis conseruari. Annulū Pompeii, in quo, quemadmodum in Syllæ annulo, tropæa tria insculpta erāt, Romam misit; quo mortuum iam esse Pompeium, Romanis persuaderet. Ipse interim captus amore Cleopatræ, in Ægypto commorabatur. nam ita libidinosis amoribus seruiebat, vt cum aliis quam plurimis mulieribus, in quas incidisset, consuetudinem haberet. Cleopatra autem pulcherrima fuit: tum vero flore ætatis & facundia omnibus præstabat, eratque apud omnes, cum quibus versabatur, gratiosa. Ea forte, cum per id tempus cum fratre suo dissideret, ac primum apud Cæsarem per amicos causam ageret, deinde vero ab illis se prodi confirmaret, ipsa suam causam agere instituit. quam vbi vidit, & dicentem audiuit Cæsar, statim captus est: moxque Ptolemæum accersiri iussit; ab eaque magis stare, quam vtrique æquus esse iudex cœpit. Itaque adolescēs cum ob hoc, tum postquam intus sororem de improuiso conspexit, exsiluit ira concitatus: cōgregataque iam hominum multitudine, prodi se vociferabatur. Eo die Cæsar Ægyptiorum tumultū vix reprimere, aut eos sibi reconciliare potuit. quinetiam paulo post, cum non haberet apud se milites, (nam eos dimiserat in diuersas partes Syriæ, quasi ipsorum opera minus indigeret) in maximum periculum atq; discrimen venit; propterea quod ipsum Achillas dux Ægyptiorum inuasit. cumq; aliquando Cæsar introiisset in vrbem Pharum, atque eius vrbis habitatores interfecisset, re animaduersa Ægyptii, qui continentem incolebant, factis pontibus auxilio suis venerunt: cæsisque frequentibus Romanis, reliquos ad naues compulerunt: *quorum magna pars in mare prolapsa est, & Cæsar ipse grauiter affectus. Oberant ei in primis vestimenta: nā quod purpurea essent, in eum Ægyptii facile iaculabātur. Sed is positis vestimentis enatauit; post, nauiculam conscendit; itaque saluus euasit, litteris, quas nando in sinistra manu gerebat, ab aquæ iniuria

ἀεί ποτε μισήσας, καὶ ἐς τὴν Αἴγυπτον οὐ δι' ἄλλο τι ἐπειχθεὶς ἢ ἵνα αὐτόν, εἰ περιείη, κατεργάσηται, ποθεῖν τε αὐτὸν ἐπλάττετο, καὶ ἀγανακτεῖν τῷ ὀλέθρῳ αὐτοῦ ἐσκήπτετο. διὰ δὲ τοῦ Καλουΐνου τοῦ ὑποστρατήγου τὰς Ἀθήνας ἑλών, ἐθελουσίως αὐτῷ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πομπηΐου προσχωρησάσας, ἀθῴους ἀφῆκε, τοσοῦτον μόνον εἰπών, ὅτι πολλὰ ἁμαρτάνοντες ὑπὸ τῶν νεκρῶν σώζοιντο. τὸν δὲ δακτύλιον τοῦ Πομπηΐου ἐς τὴν Ῥώμην ἀφελόμενος ἔπεμψεν, ἵνα πιστεύσωσι αὐτοῦ τὴν ἀναίρεσιν. ἐνεγέγλυπτο δὲ ἐν αὐτῷ τρόπαια τρία, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ τοῦ Σύλλου. αὐτὸς δὲ ἐνεχρόνιζε τῇ Αἰγύπτῳ διὰ τοὺς Κλεοπάτρας ἔρωτας. ἦν γὰρ ἐρωτικώτατος, καὶ πλείσταις καὶ ἄλλαις, ὅσαις που περιτύχοι, συνεγίνετο. Κλεοπάτρα δὲ καὶ περικαλλεστάτη γυναικῶν ἐγένετο, καὶ τότε ἡ τῆς ὥρας ἀκμὴ πολὺ διέπρεπε, τό τε φθέγμα ἀστειότατον εἶχε· καὶ προσομιλῆσαι παντί τῳ διὰ χαρίτων ἠπίστατο. διαφερομένη δὲ πρὸς τὸν ἀδελφὸν τηνικαῦτα, τὸ μὲν πρῶτον διὰ τῶν φίλων παρὰ τῷ Καίσαρι ἐδικάζετο· ἔπειτα προδίδοσθαι ὑπὸ τῶν φίλων εἰποῦσα, αὐτὴ δι' ἑαυτῆς ἠξίωσεν ἀγωνίσασθαι. ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ, ἰδών τε αὐτήν, καί τι φθεγξαμένης ἀκούσας, οὕτως εὐθὺς ἐδουλώθη, ὥστε αὐτίκα τὸν Πτολεμαῖον μεταπέμψασθαι, καὶ συνδικεῖν ταύτῃ μᾶλλον ἢ δικάζειν ἀμφοῖν. ὁ οὖν παῖς, διά τε τοῦτο, καὶ ὅτι τὴν ἀδελφὴν αἰφνιδίως εἶδεν ἔνδον οὖσαν, ὀργῆς τε ἐπληρώθη, καὶ ἐκπηδήσας ἐς τὸ πλῆθος ἐβόα, λέγων προδίδοσθαι. τότε μὲν οὖν ὁ Καῖσαρ μόλις ἠδυνήθη τόν τε Αἰγυπτίων θόρυβον καταστεῖλαι, καὶ αὖθις διαλλάξαι· ὕστερον δὲ μεγάλως ἐκινδύνευσε, τοὺς στρατιώτας οὐκ ἔχων, ἅτε μηδὲν αὐτῶν δεόμενος, ἄλλοις δὲ ἄλλῃ τῆς Συρίας διαφεικώς, τοῦ στρατηγοῦ τῶν Αἰγυπτίων Ἀχιλλᾶ ἐπιθυμασάντος αὐτῷ· καί ποτε αὐτοῦ εἰς τὴν Φάρον ἀποβαίνοντος, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ φονεύσαντος, ἰδόντες τοῦτο οἱ ἐν τῇ ἠπείρῳ Αἰγύπτιοι, κατά τε τὰς γεφύρας ἐπεβοήθησαν αὐτοῖς, καὶ συχνοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀποκτείναντες, τοὺς λοιποὺς ἐς τὰς ναῦς ἐσήραξαν. ἄλλοι τε οὖν πολλοὶ ἐς τὴν θάλασσαν ἐξέπεσον, καὶ ὁ Καῖσαρ κἂν διεφθάρη κακῶς, ὑπό τε τῶν ἱματίων βαρυνόμενος, καὶ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων βαλλόμενος, (ἁλουργῶν γὰρ αὐτῶν ὄντων κατεστοχάζοντο) εἰ μὴ καὶ ἐκεῖνα ἀπέρριψε, καὶ μετὰ τοῦτο διανεύσας πῃ ἐς ἀκάτιον ἐσεβεβήκει. καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐσώθη, μηδὲν τῶν γραμμάτων βρέξας, ἃ πολλὰ ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ἔχων

ἀνήξατο

ἐνίκησε· τὴν δὲ ἐσθῆτα αὐτοῦ οἱ Αἰγύπτιοι λαβόντες, παρὰ τὸ τρόπαιον ὃ ἔστησαν, ἀνεκρέμασαν. τῶν δὲ στρατιωτῶν μετὰ ταῦτα παραγενομένων τῷ Καίσαρι, τήν τε Αἴγυπτον ἐχειρώσατο, καὶ τῇ Κλεοπάτρᾳ, ἧς περ ἕνεκα ἐπολέμησεν, ἐχαρίσατο. Ἀπὸ δὲ τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τὸν Φαρνάκην τὸν Μιθριδάτου παῖδα χωρήσας, τὸν Πόντον περιποιούμενον ἑαυτῷ, αὐθημερὸν προσβαλών, ἐνίκησε· κἀντεῦθεν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἤλασε. Γέγονε δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος χρηματοποιὸς μάλιστα, δύο εἶναι λέγων τὰ τὰς δυναστείας παρασκευάζοντα, καὶ φυλάσσοντα, καὶ ἐπαύξοντα, στρατιώτας καὶ χρήματα· καὶ ταῦτα δι' ἀλλήλων συνεστηκέναι· τῇ τε γὰρ τροφῇ τὰ στρατεύματα συνέχεσθαι, καὶ ἐκείνην ἐκ τῶν ὅπλων συλλέγεσθαι. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω καὶ ἔλεγε καὶ ἐφρόνει. καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἄραντες ἐκ Καμπανίας οἱ στρατιῶται, (ἐκεῖ γάρ, ὡς καὶ ἐς τὴν Ἀφρικὴν * περαιωσόμενοι, ἦσαν) ἐπῆσαν τῇ Ῥώμῃ, * μηδενὸς φειδόμενοι. ὁ οὖν Καῖσαρ, ὡς τάχιστα τῆς προσόδου αὐτῶν ᾔσθετο, ἠθέλησε μὲν τὸ δορυφορικὸν * ἐπ' αὐτοὺς ἀντιπέμψαι· φοβηθεὶς δὲ μὴ καὶ ἐκεῖνοι συστασιάσωσιν αὐτοῖς, ἡσύχασεν. ἐς δὲ τὸ προάστειον ἐλθοῦσιν αὐτοῖς * προσέπεμψε, καὶ ἐπύθετο τί βουλόμενοι καὶ τίνος χρῄζοντες ἥκοιεν. ἀποκριναμένων δὲ σφῶν, ὅτι αὐτῷ ἐκείνῳ ἐροῦσιν, ἐπέτρεψεν αὐτοῖς ἄνευ τῶν ὅπλων, πλὴν τῶν ξιφῶν, (ταῦτα γὰρ οὐδ' ἂν ὑπομεῖναι καταθέσθαι) εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἄστυ. δεινῶς δὲ αὐτῶν ἐγκειμένων ἀφεθῆναι τῆς στρατείας, * ἅτε πολλὰ πεποιηκότων καὶ μὴ τετυχηκότων ὧν ἤλπισαν, (οὐχ ὅτι καὶ ἰδιωτεῦσαι ἐβούλοντο, ἀλλ' ὅτι καταπλήξειν τε τὸν Καίσαρα, καὶ πάνυ ὁτιοῦν καταπράξειν ἐνόμιζον) ἐκεῖνος παρὰ τὴν ἁπάντων δόξαν, ὀρθῶς αὐτοὺς ἔφη λέγειν, καὶ πάντας αὐτοὺς παραχρῆμα, ὡς μηδὲν δῆθεν αὐτῶν δεόμενος, ἀφῆκε· καὶ τὰ γέρα ἐντελῆ δώσειν, ὑπέσχετο τὰ τοῖς τὸν τεταγμένον χρόνον ἐστρατευμένοις διδόμενα. καταπλαγέντες δὲ μετεβάλοντο, καὶ συστρατεύσειν ἀπροφασίστως ὑπέσχοντο. τοῦ δὲ μηδὲν αὐτῶν δεῖσθαι λέγοντος, καὶ σοφιζομένου τοιαῦτά τινα, (πάνυ γὰρ αὐτῶν ἔχρῃζεν) ἰσχυρῶς ἐδέοντο, συγγνώμην αἰτοῦντες ἐφ' οἷς ἐθορύβησαν. συγγνοὺς δὲ μόλις αὐτοῖς, καὶ τοὺς θρασεῖς ἀπολέξας, τοῖς λοιποῖς ἐχρήσατο. τοὺς μέντοι πάνυ θορυβώδεις, ἄλλους κατ' ἄλλην πρόφασιν ἐν τοῖς πολέμοις ἀνήλισκε, τούς τε ἐναντίους δι' αὐτῶν * κατεργαζόμενος. Μετὰ δὲ ταῦτα τῇ συνήθει χρησάμενος ὀξύτητι,

conseruatis. Huius vestem Ægyptii suspenderũt in tropæo, quod statuerant. Verum vbi milites cõuenerunt, ipse Ægyptum in suam dicionem potestátemque redegit, deditque Cleopatræ; cuius causa bellum gesserat. Ex Ægypto profectus aduersus Pharnacen Mithridatis filium, qui Põtum sibi vindicabat, eũ, quo die aggressus est, superauit: deinde in Italiã venit. Fuit Cæsar diligens in pecuniis faciendis. quippe potentiam duabus rebus, pecunia scilicet & militibus, parari, conseruari, atque augeri dicebat: eaque sese mutuo consequi: exercitum commeatu retineri, rursum commeatum armis comparari. idq; non tãtum dicebat, sed etiam sentiebat. Cum Romæ esset, milites ex Campania (vbi erant, vt inde in Africam traiicerẽt) Romam + nemini obuio parcentes venerunt. quorum aduentũ vt Cæsar intellexit, statuit contra eos mittere Prętorianas cohortes: sed veritus ne illæ etiam aliquid seditiose molirentur, continuit se: tãtum ad eos, iam in suburbia ingressos, paucos obuiam misit, qui rogarent quid vellent, & quamobrẽ venissent. Qui cum Cæsari se dicturos respõdissent, eos ipse inermes venire, enses solos gestare, (neque enim deposuissent) atque ita in vrbem ingredi passus est. Hic cœpere milites vehemẽter instare, vt se missos faceret: simul ostẽdere, se magnos labores sustinuisse, nec dũ tamen ea quæ sperauerant, fuisse cõsequutos. Id milites dicebant, non quod vellent priuatã & quietã vitam agere; sed quod existimarent his verbis Cæsare perterrito, se omnia ex animi sententia cõfecturos. At Cæsar, cõtra omnium exspectationem, *Vos vero*, inquit, *recte.* Itaque statim omnes, tamquã amplius nulli vsui forent, dimisit: deniq;,* datis postremis muneribus, promisit iis qui per legitimũ tẽpus militassent, ea quę dari consueuerunt. Tũ cœpere milites obstupefacti consiliũ mutare, seq; in posterũ strenuos milites fore polliceri. Is negare se illorũ opera indigere: idq; astute: valde enim indigebat. illi Cæsarẽ vehemẽter rogare, ab eoq;, quod tumultuati essent, veniã petere: qua ad extremũ data, ac ferocissimis quibusque militib. dimissis, ceteris vsus est. Porro tumultuosos & seditiosos milites, nactus occasionẽ, in bellis cõsumebat, atq; hostes per eos conficiebat. Post hæc cõsueta celeritate,

qua multa prospere gerebat, hieme in Africā transmisit. Cumque e naui egrederetur, forte euenit vt in terram caderet. quem vt milites cōspexerunt pronum cecidisse, ipsi quoq; animis conciderunt; atque grauiter ferentes, tumultuati sunt. Cæsar, ne dubitauit quidem; sed porrecta manu, quasi de industria cecidisset, terram apprehēdit: dein eam osculatus, *Teneo te*, inquit, *Africa*. Eo tēpore Cato & Scipio Africam obtinebāt; cum quibus Iuba Libs erat societate coniunctus. Cato, prudentia iustitiaque antecellebat: Scipio, nobilitate generis, & dignitate superior erat: idcirco, Catone concedente, exercitui imperabat.

E Dionis libro XLIII.

Quo tandem a Cæsare superato, Iuba ita metu perculsus est, vt iam desperata salute, cum Petreio legato Scipionis, qui & ipse rebus suis diffidebat, in *certamen venerit, eo animo, vt in eo vterque moreretur. Cæsar quēdam nomine Sallustium, qui forte tum apud ipsum erat, a quo etiam de iisdem rebus historia conscripta est, Africæ verbo quidem, vt præesset, iussit; re autē, vt diriperet & expilaret: idque fecit. Nam etsi multa cōtra expilatores prouinciarum scripsit, tamen constat eum aliter fecisse; nec non grauiter accusatum, tandem impunitum a Cæsare relictum esse; licet se ipse in historia ' satis infamauerit. Post hanc victoriam Romani ad gratiam Cæsaris, quem (vt antea semper) metuebant, multa decreuerunt: eumq; super ęreā effigiem orbis terrarum collocatū, Semideum esse subscripserūt. Cum autem cōtinuis quattuor diebus triumpharet de Gallis, Ægypto, Pharnace, Iuba, atque Arsinoen reginam Ægypti inter captiuos duceret, dū cum propter magnitudinem & multitudinem rerum gestarum ceteri admirabantur, soli milites irridebant: amorem Cleopatræ, & cōsuetudinem quā adolescens cū Nicomede rege Bithyniæ habuerat, exprobrabant. itaque canebant; *Cæsar Gallias subegit, Nicomedes Cæsarem.* Post hæc frequentes clamabant; *Si recte facies Cæsar, punieris: sin male, regnabis.* Quibus verbis significabāt, Cæsarem, si libertatem patriæ redderet, (quod ipsi iustū existimabant)

δι' ἧς τὰ πολλὰ κατώρθου, χειμῶνος εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἐπεραιώθη. ἐκβαίνοντι δ' αὐτῷ τῆς νεὼς, συντυχία τις ἀπαισία ἐγένετο· ἐπεὶ γὰρ ἅμα τῷ τῆς γῆς ἐπιβῆναι, προσέπταισε, καὶ αὐτὸν πεσόντα ἐπὶ στόμα οἱ στρατιῶται ἰδόντες, ἠθύμησαν, καὶ δυσανασχετήσαντες ἐθορύβησαν, οὐ διηπορήθη, ἀλλ' ἐκτείνας τὴν χεῖρα, τήν τε γῆν, ὡς ἑκὼν δὴ πεσὼν, περιέλαβε καὶ κατεφίλησε, καὶ ἀναβοήσας εἶπεν, Ἔχω σε Ἀφρική. εἶχον δὲ αὐτὴν τότε Κάτων καὶ Σκιπίων, καὶ τὸν Ἰόβαν τὸν Λίβυν ἔχοντες σύμμαχον. προεῖχε δ' ὁ μὲν Κάτων συνέσει τε καὶ δικαιοσύνῃ, ὁ δὲ Σκιπίων γένει καὶ ἀξιώματι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῦ στρατοπέδου ἦρχε, παραχωρήσαντος Κάτωνος.

[Ἐκ τοῦ μγ' τῶν Δίωνος βιβλίων]

Καῖσαρ δὲ χρόνῳ καὶ τοῦτον νικήσας, καὶ τὸν μὲν Ἰόβαν οὕτω κατέπληξεν, ὥστε ἀπογνόντα τῆς σωτηρίας, τῷ * Πετρείῳ τῷ ὑποστρατήγῳ τοῦ Σκιπίωνος, μηδὲ αὐτῷ ἐλπίζοντι τυχεῖν ἀδείας, μονομαχῆσαι καὶ συναποθανεῖν. Σαλούστιον δέ τινα, συνόντα αὐτῷ, καὶ ταυτὶ τὰ πράγματα συγγραψάμενον, ἄρχειν τῆς Ἀφρικῆς ἔταξε, τοῦτο μὲν τῷ λόγῳ, τῷ μέντοι ἔργῳ ἄγειν αὐτὴν καὶ φέρειν. ἀμέλει καὶ ἐδωροδόκησε πολλὰ καὶ ἥρπασε. καὶ πολλὰ καὶ πικρὰ περὶ τῶν ἐκκαρπουμένων τινὰς εἰπὼν, οὐκ ἐμιμήσατο τῷ ἔργῳ τοὺς λόγους· ὅθεν εἰ καὶ τὰ μάλιστα κατηγορηθεὶς ἀφείθη ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, ἀλλ' αὐτός γε ἑαυτοῦ, καὶ πάνυ τῇ συγγραφῇ * ἐσιώπησε. Μετὰ δὲ τὴν νίκην ταύτην, ἄλλα τε πολλὰ τῷ Καίσαρι οἱ Ῥωμαῖοι, κολακεύοντες αὐτὸν καὶ φοβούμενοι, καθάπερ που καὶ πρότερον, ἐψηφίσαντο, καὶ ἐπὶ εἰκόνα αὐτοῦ τῆς οἰκουμένης χαλκοῦν ἐπιβιβασθῆναι, γραφὴν ἔχοντα, ὅτι ἡμίθεός ἐστι. Θριάμβοις δὲ καταγαγὼν ἐπὶ τέσσαρσιν ἐφεξῆς ἡμέραις, τόν τε Γαλατῶν, καὶ τὸν Αἰγυπτίου, τόν τε Φαρνάκου, καὶ τὸν Ἰόβου, καὶ τὴν Ἀρσινόην τὴν τῆς Αἰγύπτου βασιλίσσαν ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις παραγαγὼν, πρὸς μὲν τῶν ἄλλων ἐπὶ τῷ μεγέθει καὶ πλήθει τῶν πράξεων ἐθαυμάζετο, πρὸς δὲ τῶν στρατιωτῶν ἐτωθάζετο. τόν τε γὰρ τῆς Κλεοπάτρας αὐτοῦ ἔρωτα ἔσκωπτον, καὶ τὴν παρὰ τῷ Νικομήδει τῷ Βιθυνίας βασιλεύσαντι διατριβὴν, ὅτι μειρακιόν ποτε παρ' αὐτῷ ἐγεγόνει, διεκερτόμησαν· ὥστε καὶ εἰπεῖν, Καῖσαρ μὲν Γαλάτας ἐδουλώσατο, Καίσαρα δὲ Νικομήδης. τέλος δὲ ἐφ' ἅπασιν αὐτοῖς ἀθρόοι ἀναβοήσαντες, εἶπον ὅτι, Ἂν μὲν καλῶς ποιήσῃς, κολασθήσῃ· ἂν δὲ κακῶς, βασιλεύσεις. τοῦτο δ' αὖθις ἐβούλετο δηλοῦν ὅτι, ἂν μὲν ἀποδώσῃ τῷ δήμῳ αὐτονομίαν, (ὅπερ που δίκαιον ἐνόμιζον εἶναι)

* κριθησε-

κριθήσοιτο ἐφ' οἷς ἔξω τῶν νόμων εἰργάσατο, καὶ δίκην ὑφέξει· ἂν δὲ τῇ δυναστείᾳ ἐμμείνῃ, (ὅπερ που ἀδικοῦντος ἔργον ἦν) μοναρχήσει. ἐπὶ μὲν οὖν τῇ Κλεοπάτρᾳ οὐκ ἐδυσχέραινε, περὶ δὲ τὰς περὶ τοῦ Νικομήδους διαβολὰς ἐδυσχέλαινε, καὶ κατομνύων, γέλωτα* προσωφλίσκανε. τῇ δὲ τελευταίᾳ τῶν νικητηρίων ἡμέρᾳ, ἐπεὶ ἐκ τοῦ δήμου ἐγένετο, ἔς τε τὴν αὐτοῦ ἀγορὰν εἰσῆλθε βλαύτας ὑποδεδημένος, καὶ ἄνθεσι παντοδαποῖς ἐστεφανωμένος· κἀκεῖθεν οἴκαδε, παντὸς μὲν (ὡς εἰπεῖν) τοῦ δήμου παραπέμποντος αὐτὸν, πολλῶν δὲ ἐλεφάντων λαμπάδας φερόντων, ἐκομίσθη. εἶτα πολλοὺς καὶ παντοδαποὺς ἀγῶνας ἔθηκε, θέατρόν τε κυνηγετικὸν ἰκριώσας ὃ καὶ ἀμφιθέατρον, ἐκ τοῦ πέριξ πανταχόθεν ἕδρας ἄνευ σκηνῆς ἔχειν, προσερρήθη. περὶ μὲν δὴ τῶν ἄλλων ζώων μακρὸν ἂν εἴη διεξιέναι λεπτομερῶς. περὶ δὲ δὴ τῆς καμηλοπαρδάλιδος ὠνομασμένης ἐρῶ, ὅτι τότε πρῶτον ἐς τὴν Ῥώμην εἰσήχθη. τὸ γὰρ ζῶον τοῦτο, τὰ μὲν ἄλλα κάμηλός ἐστι, πλὴν καθόσον οὐκ ἐκ τοῦ ἴσου τῶν κώλων ἔχει· τὰ μὲν γὰρ ὀπίσθια αὐτοῦ, χθαμαλώτερά ἐστιν· ἀρχόμενον δὲ ἀπὸ τῶν γλουτῶν, ὑψοῦται κατὰ βραχὺ, ὥστε ἀναβαίνοντί που ἐοικέναι· καὶ μετεωρισθὲν ἐπὶ πλεῖστον, τὸ μὲν ἄλλο σῶμα ἐπὶ τῶν ἐμπροσθίων σκελῶν, τὸν δὲ αὐχένα εἰς ὕψος αὖ ἴδιον ἀνατείνει. τὴν δὲ δὴ χρόαν κατέστικται ὥσπερ πάρδαλις· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ ὄνομα ἐπίκοινον ἀμφοτέρων φέρει. Ἐν δὲ τοῖς ἀγῶσι τούτοις ἄλλοι τε πρὸς ἀλλήλους, καί τινες ἀπ' ἐλεφάντων τεσσαράκοντα ἐμαχέσαντο. καὶ τέλος ναυμαχίαν οὐκ ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἀλλ' ἐν τῇ ἠπείρῳ ἐποίησε. χωρίον γάρ τι ἐν τῷ Ἀρείῳ πεδίῳ κοιλάνας, ὕδωρ τε ἐς αὐτὸ ἀνῆκε, καὶ ναῦς ἐσήγαγεν. ἐμάχοντο δὲ οἵ τε αἰχμάλωτοι καὶ οἱ θάνατον ὠφληκότες. τήν τε ἱππασίαν τὴν Τροίαν καλουμένην οἱ παῖδες οἱ εὐπατρίδαι κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἐποιήσαντο, καὶ ἐφ' ἁρμάτων οἱ νεανίσκοι οἱ ὁμότιμοι αὐτοῖς ἡμιλλήσαντο. Ἔσχε μὲν οὖν καὶ ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν φονευομένων αἰτίας, ὅτι μήπω διακορὴς αἵματος ἐγεγόνει· πολὺ δὲ δὴ μείζω, ὅτι ἀμύθητα χρήματα ἐς πάντα ἐκεῖνα ἀνάλωσεν· ὡς καὶ καθ' ἕκαστον ἐπιβοᾶσθαι καὶ ὅτι ἀδίκως αὐτὰ συνελέξατο, καὶ ὅτι ἐς τοιαῦτα αὐτοῖς κατεχρήσατο. τεκμήριον δὲ τῆς τότε πολυτελείας. ἵνα γὰρ μηδένα τῶν θεωμένων ὁ ἥλιος λυπήσῃ, παραπετάσματα ὑπὲρ αὐτῶν σηρικὰ ὑπερεπέτασε· τοῦτο δὲ τὸ ὕφασμα, χλιδῆς βαρβαρικῆς ἔργον ἐστὶ, καὶ παρ' ἐκείνων καὶ ἐς

*supplicio affectum iri, quia contra leges fecisset: si vero dominari pergeret, vt instituerat, (quod factum improbi ciuis erat) tum demũ imperaturum. Cæsar, vt nõ moleste ferebat cum ei amorẽ Cleopatræ obiicerent, ita calumnias de Nicomede iniquo animo patiebatur. quod factum cum adhibito etiam iureiurando negaret, * magis irridebatur. Postremo supplicationis die, relicta plebe, in forum suum introiit crepidatus, & variis floribus coronatus: inde, comitante vniuerso fere populo, atque multis elephantis faces gestãtibus, domum deductus est. Post deinde multa & varii generis spectacula edidit, theatro ad venationẽ exstructo: id postea *amphitheatrum* appellatum est, quod sedes absque scena vndequaq; haberet. Plane de reliquo genere animantium accurate disserere longum esset: de Camelopardali dicẽdum videtur, quæ bellua tum primum Romam venit. Ea, quod quidem ad reliqua spectat, camelus est; nisi quod membra sine proportione habet: sunt enim posteriora paulo humiliora: vt, si a natibus incipias, paulatim altior esse, & quasi ascendere videatur: atque ita cum sit, corpus ad anteriora crura & ceruicem ad iustam altitudinẽ extendit. Color est veluti pardalis variatus: idcirco commune vtriusque nomen habet. In his certaminibus cum alii multi certauerunt inter se, tum nonnulli ab elephantis quadraginta pugnauerunt. Postremo, nauale prœlium nõ in mari, sed in terra fecit, loco in campo Martio defosso, immissaq; aqua, ac nauibus introductis. Pugnauerunt captiui multi, & qui erant rerum capitalium damnati. Fuit quoque equestris ludus, cui *Troia* nomen est: a pueris nobilissimis antiquo more agitatus: cum quibus iuuenes *itidem nobilissimi ex curribus certauerunt. Hominum interfectorũ Cæsar magnam culpam sustinuit, quod nõdum sanguine satiatus aut expletus videretur: multo vero maiorẽ, quod infinitam pecuniam in edẽdis huiusmodi spectaculis consumpsisset. nam vulgo circumferebatur, quod eam per iniuriam fecisset, idcirco in eos vsus impendisse. Porro autẽ magnificentissimi apparatus argumentum est, quod, ne Sol spectatoribus molestus esset, conopea serica supra extensa fuerunt: qui panni facti primo ad barbarorum voluptatem, ab illis ad

nos ad muliebres delicias fuerũt importati. Post hęc milites tumultuati sunt: neq; ante destiterunt, quam Cęsar repente venisset, atq; vnum ex iis captum manu sua trahi ad suppliciũ iussisset. Multas leges tulit, sed in primis dies anni, parũ antea inter se consentiẽtes, (nam tum cum Lunæ ratione menses congruebant) in præsentẽ ordinem adduxit, prioribus sexaginta diebus, septem aliis adiectis, qui ad perfectam rationem facere magnopere videbãtur. Id Cæsar ex Alexandria, in qua commoratus erat, reportauit: nisi quod apud illos singuli mẽses triginta diebus constant, deinde toti anno quinque dies adiiciuntur. Cæsar vero iisdem mensibus ad eos quinque duos quoque, quos vni detraxit, addidit; adiuncto ad extremũ quinto cuique anno, eo die, qui quatuor partibus compleretur. Itaque sic annos ordinauit, vt rara sit horarum commutatio. nam annos mille quadringentos sexaginta vnum vno alio die intercalari tantummodo constat indigere. Cum filii Põpeii in Hispania maximum bellum mouerẽt, ipse cum iis pugnat: quæ pugna cum permagna fuisset, & ita pares vtrimque exercitus, vt etiã belli duces, quia de summa rerum decertabatur, ex equis descenderent, atq; graui imminente periculo, inter ceteros pugnarẽt: [7] Bogud, qui forte cum aliis ducibus non erat, aliunde in castra Pompeii irruit. Quod vt vidit Labienus, relictis ordinibus illum est consequutus. Pompeiani, rati Labienum fugere, illico animos despõderunt; [7] neque postea, cum id quod verum erat, resciuissent, colligere se aut recipere potuerunt. Hanc Cæsar postremam victoriam reportauit: etsi sperabat lõge maxima se confecturũ. Nam in quo loco pugnatum est, ramus palmę statim post victoriam natus est: quæ res tamen nihil de Cæsare, sed de Octauio, eius [8] sororis nepote, portẽdebat. Is tum erat in exercitu, & multis laboribus susceptis, periculisq; aditis, clarus erat futurus. Igitur Cæsar rerum potitus, perfecit, quamquã ciuib. inuitis, vt publico decreto in conuentibus regia veste indui, coronaq; laurea ornari perpetuo sibi liceret: cuius rei causam, quod caluus esset, afferebat. Idẽ molliorib. vestibus vtebatur,

ἡμᾶς ἐς τρυφὴν τὴν πάνυ γυναικικὴν περιττὴν ἐσπεφοίτηκεν. Ἐπὶ τούτοις οἱ στρατιῶται ἐθορύβησαν· καὶ οὐ πρότερόν γε ἐπαύσαντο ταραττόμενοι, πρὶν τὸν Καίσαρα ἄφνω τε αὖθις ἐπελθεῖν, καὶ χειρωσάμενόν τινα αὐτοχειρίᾳ πρὸς τιμωρίαν παραδοῦναι. Ἐνομοθέτησε δὲ ἄλλα τε πολλά, καὶ τὰς ἡμέρας τῶν ἐτῶν, οὐ πάνυ τι ὁμολογούσας σφίσι, (πρὸς γὰρ τὰς τῆς σελήνης περιόδους ἔτι καὶ τότε τοὺς μῆνας ἦγον) κατεστήσατο ἐς τὸν νῦν τρόπον, ἑπτὰ ταῖς ἑξήκοντα ἡμέραις ἐμβαλών, ὅσαιπερ ἐς τὴν ἀπαρτιλογίαν παρέφερον. τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διατριβῆς ἔλαβε· πλὴν καθ᾽ ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τριακονθημέρους τοὺς μῆνας λογίζονται, ἔπειτα ἐπὶ παντὶ τῷ ἔτει τὰς πέντε ἡμέρας ἐπάγουσιν. ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ ἐς μῆνας ταύτας τε, καὶ τὰς ἑτέρας δύο, ἃς ἀφ᾽ ἑνὸς μηνὸς ἀφεῖλεν, ἐνήρμοσε· τὴν μέντοι μίαν τὴν ἐκ τῶν τεταρτημορίων συμπληρουμένην, διὰ πέντε καὶ αὐτὸς ἐτῶν εἰσήγαγεν, ὥστε μηδὲν ἔτι τὰς ὥρας αὐτῶν πλὴν ἐλαχίστου παραλλάττειν. ἐν γοῦν χιλίοις καὶ τετρακοσίοις καὶ ἑξήκοντα καὶ ἑνὶ ἔτει, μιᾶς ἄλλης ἡμέρας ἐμβολίμου δέονται. Τῶν δὲ Πομπηΐου παίδων στρατιὰν ἐν τῇ Ἰβηρίᾳ μεγάλην συστησαμένων, ἐπολέμησεν αὐτοῖς. καὶ μεγάλης μάχης γενομένης αὐτοῖς, καὶ ἰσορρόπων ὄντων τῶν στρατευμάτων ἐπὶ πολύ, ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἡγεμόνας ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγωνιάσαντας καταβῆναί τε ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ τοῦ κινδύνου τοῖς στρατιώταις συμμεταλαβεῖν, ὁ * Βογούας ἔξωθέν που τῶν συνεστηκότων ὤν, ἐπὶ τὸ τοῦ Πομπηΐου στρατόπεδον ὥρμησε. καὶ ὁ Λαβιηνός, ὡς τοῦτο εἶδε, τήν τε τάξιν ἐξέλιπε, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐτράπετο· φεύγειν γὰρ αὐτὸν οἱ * Πομπήϊοι νομίσαντες, ἠθύμησαν· καὶ ἔμαθον μέν που τὸ ἀληθὲς ὕστερον, οὐ μέντοι καὶ ἀναλαβεῖν αὑτοὺς ἔτ᾽ ἠδυνήθησαν. Ταύτην τὴν νίκην ἐσχάτην ἀνείλετο, καίπερ καὶ ἄλλα μέγιστα καταπράξειν ἐλπίσας. βλαστὸς γάρ τις ἐκ φοίνικος ἐν τῷ τῆς μάχης χωρίῳ εὐθὺς ἐπὶ τῇ νίκῃ ἐξέφυ. τοῦτο δὲ ἄρα οὐκ ἐς ἐκεῖνον ἐσήμαινεν, ἀλλ᾽ ἐς τὸν τῆς * ἀδελφῆς αὐτοῦ παῖδα τὸν Ὀκταούϊον. συνεστρατεύετο γάρ, καὶ ἐκ τῶν πόνων αὐτοῦ τῶν τε κινδύνων ἐκλάμψειν ἔμελλεν. εἶχε μὲν οὖν ὅσα ἠβούλετο· καὶ ἀκόντων τῶν αὐτοῦ πολιτῶν δηλονότι, ὅμως ἐψηφίσθη αὐτῷ τήν τε βασιλικὴν στολὴν ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἐνδιδύσκεσθαι, καὶ τῷ στεφάνῳ τῷ δαφνίνῳ διὰ παντὸς χρῆσθαι. καὶ πρόφασιν μὲν ἐποιεῖτο τοῦτο, ὅτι ἀναφαλαντίας ἦν. ἐκαλλωπίζετο μέντοι καὶ τῇ ἐσθῆτι χαυνοτέρᾳ,

καὶ τῇ

καὶ τῇ ὑποδέσει ἐνίοτε καὶ ὑψηλῇ καὶ ἐρυθροχρόῳ. τὸ δ᾽ οὕτω χαῦνον τοῦ* σχήματος αὐτοῦ ὁ Σύλλας ὑπετόπησεν, ὥστε καὶ ἀποκτεῖναι αὐτὸν ἐθελῆσαι· τοῖς τε ἐξαιτησαμένοις εἰπεῖν ὅτι, Ἐγὼ μὲν χαριοῦμαι τοῦτον ὑμῖν, ὑμεῖς μέντοι καὶ πάνυ τοῦτον τὸν κακῶς ζωννύμενον φυλάττεσθε. ὁ δὲ [δὴ] Κικέρων οὐ συνενόησεν, ἀλλὰ καὶ σφαλεὶς ἔφη ὅτι, Οὐκ ἄν ποτε προσεδόκησα τὸν κακῶς ζωννύμενον Πομπηΐου κρατήσειν. Ἐψηφίσθη δὲ αὐτῷ δημοσίᾳ καὶ τὸ τοῦ αὐτοκράτορος ὄνομα, οὐχ ὥσπερ τοῖς τινὰ μάχην μεγάλην νικήσασιν, οὐδ᾽ ὥσπερ τοῖς αὐτοτελῆ τινα ἐξουσίαν λαβοῦσιν, ἀλλὰ καθάπαξ τοῦτο δὴ τὸ καὶ νῦν τοῖς τὸ κράτος ἀεὶ ἔχουσι διδόμενον, καὶ πρῶτος αὐτοκράτωρ τότε ἀνηγορεύθη· ὥστε καὶ ἀπὸ τούτου τοὺς αὐτοκράτορας τῶν Ῥωμαίων δεῖ ἀριθμεῖν. Εἰκόνα δὲ αὐτοῦ ἐλεφάντινον ποιήσαντες, παρὰ τὴν τοῦ Βρούτου τοῦ παλαιοῦ ἔστησαν, τοῦ τοὺς τυράννους ἐκβαλόντος. ὅθεν καὶ θαυμάσειέ τις τὴν συντυχίαν· ἔμελλε γὰρ παρὰ τοῦ Βρούτου τοῦ Μάρκου, *ὃς ἀπόγονος ἐκείνου ἦν, ἐπιβουλευθεὶς ἀναιρεθῆναι. Πολλὰ δὲ παρὰ τὰ πάτρια ποιῶν, ὑπάτους καθίστη πλείους τοῦ ἔτους ἑκάστου, ὥστε καὶ εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμέραν, ἀποθανόντος τοῦ καθεστηκότος ὑπάτου, Κανίνιόν τινα ἕτερον ἀντ᾽ αὐτοῦ ὕπατον* καταστῆσαι. ὅπερ καὶ ὁ Κικέρων διασκώπτων, τοσαύτῃ ἔφη τὸν ὕπατον καὶ ἀνδρίᾳ καὶ φροντίδι ἐν τῇ ἀρχῇ κεχρῆσθαι, ὥστε μηδὲ τὸ βραχύτατον ἐν αὐτῇ κεκοιμῆσθαι. Τήν τε [δὴ] Καρχηδόνα, τήν τε Κόρινθον, πόλεις ἀρχαίας καὶ λαμπρὰς, ἐπισήμους, ὑπὸ Ῥωμαίων ἀπολωλυίας, αὐτὸς ἀνέστησε, καὶ ἀπῴκισε. καὶ αἱ μὲν, ὥσπερ ἅμα πρότερον καθῃρέθησαν, οὕτω καὶ τότε ἅμα ἀνεβιώσκοντο, καὶ ἔμελλον καὶ αὖθις ἀνθήσειν.

[Ἐκ τοῦ μδ᾽ τῶν Δίωνος βιβλίων]

*Βουλομένου δ᾽ αὐτοῦ καὶ παρασκευαζομένου στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Πάρθους, οἱ περὶ τὸν Βροῦτον τὸν Μάρκον, καὶ τὸν Κάσσιον τὸν Γάϊον, ἐπεβούλευσαν αὐτῷ, καὶ ἀπέκτειναν, ὡς μὲν ὁ συγγραφεὺς λέγει, δι᾽ ἀγριώδη τινὰ οἶστρον· (τοὺς Καίσαρας δεδιώς που, καθάπερ εἰκὸς συγκλητικὸν ὄντα καὶ οὐ τῶν ἀφανῶν, οὐδ᾽ ἱστορίας ἀφανῆ συνθέντα) ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς ἔχει, καὶ ὁ Πλούταρχος ἐν τοῖς Παραλλήλοις διδάσκει, διὰ φρονήματος ἀξίωμα φιλελεύθερον, καὶ προαιρέσεως εὐδοξίας ἥκιστα ἐθελόδουλον. τοιοῦτοι γὰρ οἱ περὶ [τὸν] Βροῦτον. ὅμως ὁ συγγραφεὺς τὴν

& interdum* caligis paulo altioribus, ac rubri coloris. Quã* cincturæ laxitatem Sylla adeo suspectã habuit, vt eũ occidere voluerit. deprecantibus autem nõnullis, *Ego*, inquit, *hoc vobis gratificabor; vos vero hunc male præcinctum cauete.* Quam rem etsi nõ intellexit Cicero, tamẽ[10] rebus fractis ait; *Numquam putaui Pompeium ab homine male præcincto superatũ iri.* Decretũ publice fuit vt Cęsar *Imperator* nominaretur, non quemadmodũ Imperatores dicũtur ii, qui ex magno prœlio victoriam reportauerunt, aut qui in magna potentia sunt; sed quomodo ii qui, quod summum imperium habent, idcirco nostris temporibus Imperatores appellãtur. qua ratione Cęsarem primum omniũ Imperatorem, deinde post illum ceteros Romanorum Imperatores numeramus. Cæsari statua eburnea iuxta statuã Bruti, eius qui reges exegerat, est collocata. qua ex re cuctum rerum admirari licet. Futurum enim erat, vt a Marco Bruto, qui ex illo superiore genus ducebat, ipse ex insidiis necaretur. Cũ alia multa faceret contra mores institutaq; maiorum, tum singulis annis plures Cõsules faciebat; adeo vt postremo anni die, Consule vita functo, Caninium in locum demortui Consulem suffecerit. de quo Cicero iocose, *Consulem*, inquit, *habuimus vigilantissimum & fortissimum, qui in toto suo Consulatu somnum non vidit.* Carthaginem & Corinthũ, vrbes antiquissimas atque florentissimas, quæ fuerãt a Romanis deletæ, instaurauit, in easque colonias deduxit: quæ, sicut antea vno eodemque tempore dirutæ fuerant, ita tum vna reficiebantur, ac florere incipiebant.

E Dionis libro XLIIII.

Cum iam cõpararet exercitũ contra Parthos, eũ M. Brutus, & C. Cassius, insidiis factis interfecerunt; furore atq; amentia impulsi, vt auctor historiæ, metuẽs Cæsares, scribit. Sic enim fortasse loqui decebat Senatorem, & nobilẽ virum, qui illustrem historiam cõponebat. Reuera autẽ, vt & Plutarchus in Parallelis ostendit, prudẽtes eo venere, & cum dignitate suscepto cõsilio; vt se Remq; publicã in libertatem vindicarent: nam tales eos fuisse constat. Dion vero, vnius

viri dominationem reipublicæ præponendam putat; idque planum facere his rationibus cõatur. * Cum tãta sit (inquit) vrbis Romæ magnitudo, quæ pulcherrimi atque amplissimi orbis terrarum imperium tenet, in quo diuersis & contrariis inter se moribus multarum gentium homines viuunt, quæ omnibus diuitiis referta, variis actionibus & fortunis priuatim publiceque vtitur: fieri non potest vt in republica mediocritas teneatur: multoque ait esse facilius, vnum bonum & moderatum virum, quam multos inueniri: postremo necesse esse, grauiora damna, acrioresque iniurias a multis quam ab vno exsistere. Cæsari aũt adulatores mortis causam fuisse, idẽ auctor testis est. ab his enim, nouis summisque honoribus elatus & inflatus, eorundem calumniam postea non effugit. Cœperunt isti mẽsem, in quo natus erat, *Iulium* appellare: deinde * Cæsarem ipsum, deumq; præterea Iouem, corã nominare: postea templum ei facere, eique templo sacerdotem Antonium, vt Dialem quendam, præesse voluerunt; decretis, quæ de his rebus facta sunt, in columnis argẽteis aureis litteris scriptis. Id propterea faciebãt, quod eiusmodi decretis eum exsultãtem, atque omnia fere admittentem viderent; partim quidem assentantes, partim vero illudẽtes; vt eam ob rem in inuidiam veniret, & odium acerbissimum; itaque celerius (id quod euenit) moreretur. Regium nomen, quo fuit a quibusdã nominatus, recusauit: de quib. tamen cũ tribuni confidenter quæsiuissent, essentque supplicium sumpturi, ac de statua eius diadema, quod ei fuerat impositum, libere detraxissent, eos iratus tribunicia potestate priuauit, & Senatu mouit. quæ res hominibus suspicionem attulit, eum nomen regium affectare, sed ad id accipiendum cogi quodammodo velle. Itaq; tum magno odio apud omnes fuit. Subscriptum a quibusdã fuit Lucii Bruti statuę, *Vtinam viueres*: item tribunali M. Bruti, (nã is tum erat Prætor vrbanus; sella vero, de qua iudex pronuntiat, *tribunal* appellatur) *Dormis Brute; nec Brutus es; nos vero Bruto egemus.* Maxime autem in superbiam & arrogantiam eius, odium cõcitatum est. Nam cũ Senatus vniuersus ad ipsum venisset salutandi causa, eum ille sedens excepit. id peccatum defendebant

μοναρχίαν τῆς δημοκρατίας ὑπερτιθεὶς, τοιούτοις κέχρηται πρὸς ἀπόδειξιν λογισμοῖς. πόλιν γάρ φησι τηλικαύτην τὸ μέγεθος, καὶ τοῦ τε καλλίστου τοῦ τε πλείστου τῆς ἐμφανοῦς οἰκουμένης ἄρχουσαν, καὶ πολλὰ μὲν ἀνθρώπων ἤθη καὶ διάφορα κεκτημένην, πολλοὺς δὲ καὶ μεγάλους πλούτους ἔχουσαν, ταῖς τε πράξεσι καὶ ταῖς τύχαις παντοδαπαῖς καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ χρωμένην, ἀδύνατον μὲν ἐν δημοκρατίᾳ σωφρονῆσαι, καὶ ῥᾷον ἕνα τινὰ χρηστὸν ἢ πολλοὺς εὑρεῖν, καὶ πλείω καὶ μείζω τὰ δυσχερῆ ἀπὸ πολλῶν κακῶν, ἢ ἀφ' ἑνὸς ἀνάγκη συμβαίνειν.

Αἰτιώτατον δὲ γενέσθαι τῆς ἀναιρέσεως τοῦ Καίσαρος, τοὺς κόλακας λέγει, οἵτινες ταῖς τε καινότησι καὶ ταῖς ὑπερβολαῖς τῶν τιμῶν ἐξάραντες αὐτὸν καὶ φυσήσαντες, ἔπειτα ἐπ' αὐταῖς ἐκείναις καὶ ἐμέμφοντο καὶ διέβαλλον. τόν τε γὰρ μῆνα ἐν ᾧ * ἐγεγένητο, Ἰούλιον μετωνόμασαν· καὶ τέλος καὶ θεὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις χρηματίσαντες, * Δία τε αὐτὸν ἄντικρυς Ἰούλιον προσηγόρευσαν, καὶ ναὸν αὐτῷ ἐτεμένισαν, καὶ ἱερέα τούτου τὸν Ἀντώνιον, ὥσπερ τινὰ Διάλιον, ἀπέδειξαν· τά τε δόγματα τὰ περὶ τούτων * γενόμενα, ἐς στήλας ἀργυρᾶς χρυσίοις γράμμασιν ἐνέγραψαν, ἐπεὶ ἑώρων χαίροντα τοῖς ψηφιζομένοις, καὶ πλὴν ὀλίγων πάντα δεχόμενον. οἱ μὲν γὰρ * ὑπερκολακεύοντες, οἱ δὲ καὶ διασκώπτοντες, ἔς τε τὸ ἐπίφθονον καὶ τὸ νεμεσητὸν * προαγαγεῖν αὐτὸν [ὅτι τάχιστα] βουλόμενοι, τοῦτ' ἐποίησαν ἵνα θᾶσσον ἀπόληται· ὃ καὶ ἐγένετο. βασιλέα γοῦν αὐτὸν προσαγορευσάντων τινῶν, τὸ μὲν ὄνομα παρῃτήσατο· τοὺς δὲ δημάρχους, ὅτι παρρησίᾳ χρησάμενοι τούτους τε ἀνεζήτησαν καὶ ὑπὸ δίκην ἀγαγεῖν ἠβουλήθησαν, τό τε διάδημα τὸ τῷ ἀνδριάντι αὐτοῦ περιτεθὲν, ἐκεῖθεν ἀνέσπασαν, τῆς τε δημαρχίας ἀπήλασεν ὀργισθεὶς, κἀκ τοῦ συνεδρίου ἀπήλειψεν. * ὑποπτεύεσθαι οὖν ἐφίεσθαι μὲν τοῦ ὀνόματος, βούλεσθαι δὲ ἐκβιασθῆναί πως λαβεῖν αὐτό. καὶ δεινῶς ἐμισήθη. ἐπέγραψαν γοῦν τινες τῇ τοῦ παλαιοῦ Βρούτου εἰκόνι, Εἴθε ἔζης· καὶ * τῷ Μάρκου τοῦ Βρούτου βήματι, (ἐστρατήγει γὰρ, καὶ βῆμα τὸ τοιοῦτον ὀνομάζεται ἐφ' οὗ τις ἱζόμενος δικάζει) Καθεύδεις ὦ Βροῦτε, καὶ Βροῦτος οὐκ εἶ· ἡμεῖς δὲ Βρούτου χρῄζομεν. μάλιστα δὲ διεμισήθη ὡς ὑπερήφανος, ὅτι τῆς βουλῆς συμπάσης προσιούσης αὐτῷ ποτὲ καὶ ἀσπασαμένης αὐτὸν, καθήμενος σφᾶς προσεδέξατο. ἔλεγον μὲν γὰρ ἀπολογούμενοί

τινες

τινὲς ὑπὲρ αὐτοῦ μετὰ ταῦτα, ὅτι τῆς κοιλίας ἀκρατὴς ὑπὸ διαῤῥοίας ἐγεγόνει, καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα μὴ * ἐξοιδήσῃ, κατέμεινεν. οὐ μέντοι καὶ πείθειν τοὺς πολλοὺς ἐδύναντο, διὰ τὸ μετ' οὐ πολὺ ἐξεγερθέντα αὐτὸν αὐτοποδίᾳ οἴκαδε κομισθῆναι. Πρὸ μέντοι τῆς ἀναιρέσεως σημεῖα αὐτῷ οὔτ' ὀλίγα οὔτ' ἀφανῆ ἐγένετο. τά τε γὰρ ὅπλα τὰ Ἄρεια, παρ' αὐτῷ τότε, ὡς καὶ παρὰ ἀρχιερεῖ κατά τι πάτριον κείμενα, ψόφον τῆς νυκτὸς πολὺν ἐποίησε, καὶ αἱ θύραι τοῦ δωματίου ἐν ᾧ ἐκάθευδεν, αὐτόμαται ἀνεῴχθησαν. αὐτὸς δὲ τοσοῦτον ἐθάρσει, ὥστε καὶ πρὸς τὸν μάντιν τὸν τὴν ἡμέραν ἐκείνην φυλάξασθαί ποτε προαγορεύσαντα, εἰπεῖν ἐπισκώπτων, Ποῦ δῆτά σου τὰ μαντεύματα; ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅτι τε ἡ ἡμέρα ἣν ἐδεδίεις πάρεστι, καὶ ἐγὼ ζῶ; καὶ ἐκεῖνος, Ναὶ πάρεστιν, ἔφη, οὔπω δὲ παρελήλυθεν. Ἐν δὲ τῷ συνεδρίῳ περιστάντες αὐτὸν καθήμενον οἱ τὴν ἐπιβουλὴν ἐξαρτύσαντες, πολλαχόθεν ἅμα προσπεσόντες ἐξαίφνης, κατέτρωσαν. λέγεται δὲ ὅτι πρὸς τὸν Βροῦτον ἰσχυρῶς πατάξαντα ἔφη, Καὶ σὺ τέκνον; Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Καίσαρος, τοῦ μὲν Λεπίδου μετὰ τῶν στρατιωτῶν τὴν ἀγορὰν κατειληφότος, πρόσχημα μὲν, τιμωρῆσαι τῷ Καίσαρι, τὸ δ' ἀληθὲς, νεωτέρων πραγμάτων καὶ δυναστείας ἐπιθυμίᾳ· τῶν δὲ περὶ τὸν Βροῦτον καὶ Κάσσιον εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀναβάντων, καὶ μεγάλου κινδύνου τῇ Ῥώμῃ ἐπηρτημένου, ὁ Κικέρων δημηγορήσας, εἰς ὁμόνοιαν ἅπαντας ἤγαγε· καὶ τοῦ Ἀντωνίου περὶ τὰς διαλλαγὰς ταύτας σπουδάσαντος οὐχ ὅτι καὶ εἰρήνης ἐπεθύμει, ἀλλ' ὅτι τότε ἰδιώτης ὤν, καὶ δυναστείας ἐπιθυμῶν, οὐκ ἤθελησεν ἄλλον τινὰ πρότερον ἐκ τῆς τότε * συστάσεως αὐτὴν προσλαβεῖν. οὐ μὴν ἀλλὰ συνιόντων αὐτῶν, καὶ Βρούτου μὲν πρὸς τὸν Λέπιδον, (καὶ γὰρ ἐν γένει αὐτῷ ἦν) Κασσίου δὲ πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἀπελθόντος, καὶ συνδειπνούντων αὐτῶν, ἄλλα τε (ὥσπερ εἰκὸς ἐν τῷ τοιούτῳ) πολλὰ ἐλέγετο, καὶ ἐπήρετο τὸν Κάσσιον ὁ Ἀντώνιος, Ἆρά τι καὶ νῦν ξιφίδιον ὑπὸ μάλης ἔχεις; καὶ ὅς, Καὶ μάλα, ἔφη, μέγα, ἄν γε καὶ σὺ τυραννῆσαι ἐπιθυμήσῃς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναγνωσθείσης δημοσίᾳ τῆς τοῦ Καίσαρος διαθήκης, ἐν ᾗ τῷ πλήθει ἀνὰ * ἑβδομήκοντα ἑκάστῳ δραχμὰς δοθῆναι ἐκεκελεύκει· ἔπειτα δὲ καὶ τοῦ νεκροῦ ἐς τὴν ἀγορὰν προτεθέντος, καὶ λόγου ἐπ' αὐτῷ τοῦ Ἀντωνίου εἰπόντος, οὕτως ὁ δῆμος ἐθορύβησεν, ὡς τὸν μὲν Καίσαρα ἐν τῇ ἀγορᾷ καῦσαι καὶ θάψαι, βωμόν * τε ἱδρῦσαι, καὶ θύειν ὡς θεῷ τῷ

nonnulli excuſatione profluuii ventris; quod cum eũ antea arripuiſſet, nec dum plane cõſtitiſſet, merito dicebãt ſediſſe, ne quid excerneret. ſed hanc cauſam ideò minus multis probarunt, quod paulo poſt, cũ inde ſurrexiſſet, pedibus domum reuertit.

Sed Cæſari futura cædes multis portentis antea ſignificata eſt. Martis enim arma (quæ tum apud ipſum more maiorum ſeruabantur, quia Pontifex erat) ſonuerũt: prętereà fores cubiculi in quo dormiebat, ſua ſponte apertæ ſunt. Ille nihilo magis dubitabat. Nam aruſpici, qui olim, vt eum diem caueret, præmonuerat, ridens fertur dixiſſe; *Vbi ſunt reſponſa & vaticinationes tuæ? Non vides eum diem, quem metuebas, veniſſe, & me viuere?* tum ille, *Venit*, inquit, *necdum præteriit.* Igitur coniurati, qui inſidias fecerant, ſedentem in Senatu vndique circumſtant; eique de improuiſo irruentes vulnera inſtigũt. Hic M. Bruto grauiter percutienti, dixiſſe fertur, Καὶ σὺ τέκνον; *Et tu fili?* Poſt Cæſaris necem, Lepidus armatis militib. forum occupauit, quod diceret ſe Cæſarem eſſe vindicaturum: vere autem rebus nouis ſtudebat, & ſibi dominationẽ quærere nitebatur. Brutus vero & Caſſius, in Capitolium aſcenderunt. Igitur cum Roma in maximo periculo eſſet, Cicero habita oratione ciues in concordiã reduxit. Antonius huic reconciliationi operam & ſtudium ſuum nauauit; non quod pacis auctor eſſet, ſed quia per id tempus priuatus ciuis, & dominandi cupidus, nolebat in illa ſeditione & tumultu dominationem ab alio comparari.

* Cum inde ſimul abirent, Brutus ad Lepidum propinquum ſuũ, Caſſius ad Antonium proficiſcitur. Inter cœnandum, cũ alia permulta (vt par eſt in talib.) fuere dicta; tũ vero Caſſium Antonius interrogauit; *An nunc etiam*, inquit, *pugionem ſub axilla geris reconditum? Certè*, inquit, *longè maximum; ſiquidem tu quoque regnum affectabis.* Poſt hæc teſtamento Cæſaris publice recitato, in quo ſeptuaginta [quinque] * denarios populo viritim legauerat: deinde ipſo Cæſare mortuo in foro poſito: poſtremo habita de eo Antonii oratione; plebs ira accenſa atque commota, Cæſarem in foro combuſſit; poſtea ſepeliuit; tũ aram ei dedicare, ad eamque, tamquã eſſet deus

drachmas

Cæsar, sacrificia facere conata est: deinde effrenata & furiosa, cõtra interfectores contendit, atq; Heluium Cinnam tribunum plebis, errore nominis ducta, propter alium Cinnam socium & participem coniurationis, interemit: neque prius cessauit, quam Consules eandem aram euerterunt, latis legibus de quibusdam temerariis ac nefariis hominibus e saxo Capitolino præcipitandis: sanxeruntq; exsecrationibus publicis, neminem in reliquum tempus Dictatorem fore. tamquam enim in solo verbô factorum acerbitas esse videretur, non ex armis, aut cuiusque moribus, aut ex ipsis rebus, nomina magistratus, in quo res ipsæ geruntur, calumniabantur. In hoc tumultu id prætereundum non est, quod Caius Casca tribunus plebis, cum resciuisset Cinnã ex similitudine nominis occisum esse, timuit ne ipse quoque necaretur, [11] quod P. Seruilius Casca, idemque tribunus plebis, ex illo grege interfectorum erat. Itaque scripto promulgato, simul communionem sanguinis, & consilii differentiam significauit. Antonius,* ad existimandas & ponderãdas res ab Cæsare gestas cõuersus, vt primum tabulas eius habuit in sua potestate, ex his multa deleuit, multa reposuit; post vero quam plurima expilauit, ex priuatis ciuibus, populis, atque regibus, magnam pecuniam conflauit: quorum nonnullis regionem, aliis libertatem, aliis ciuitatem, multis immunitatem vendidit: ad extremum contempto Octauio, vt puero adhuc & rerum imperito, quasi heres nõ solum pecuniæ Cæsaris, verum etiam potentiæ, omnia administrabat. Et quia Lepidus magnam habebat potestatẽ, filiam suam in matrimonium filio eius dederat, eumque Pontificem Maximum fieri curauerat, vt nihil de suis rebus inuestigaret curiosius. Deinceps de ceteris Imperatoribus dicendum est; hoc opere in tot partes distributo, quot Imperatores Romæ post Iulium fuisse comperimus.

Καίσαρι ἐπιχειρῆσαι· κατὰ δὲ τῶν φονέων αὐτοῦ ἐμμανῶς χωρῆσαι, καί τινα καὶ τῶν δημάρχων Ἐλούιον Κίνναν (πλανηθέντας διὰ Κίνναν ἕτερον, συμμετασχόντα τῆς ἐπιθέσεως) διασπάσαι· μήτε τῆς ὁρμῆς λῆξαι πρὶν τοὺς ὑπάτους τόν τε βωμὸν ἀνατρέψαι, καί τινας τῶν θρασυτέρων κατὰ τῶν τοῦ Καπιτωλίου πετρῶν ὦσαι· νόμον τε θεῖναι, καὶ ἀρὰς ποιήσασθαι, μηδένα αὖθις δικτάτωρα γενέσθαι· ὥσπερ ἐν τοῖς ὀνόμασι τῆς τῶν ἔργων δεινότητος οὔσης, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν ὅπλων καὶ ἐκ τῶν ἑκάστου τρόπων, καὶ τῶν γενομένων αὐτῶν, καὶ τὰς τῆς ἐξουσίας ἐν ᾗ ποτ' ἂν τύχῃ δρώμενα, προσρήσεις διαβαλλόντων. Ἐν δὲ τῷ θορύβῳ ἐκείνῳ καὶ τοιόνδε τι οὐκ *ἀπάξιον μνήμης συνηνέχθη. Γάιος γάρ τις Κάσκας δημαρχῶν, καὶ ἰδὼν ὅτι Κίννας ἐκ τῆς ὁμωνυμίας ἀπώλετο, ἐφοβήθη μὴ καὶ αὐτὸς ἀποθάνῃ, ὅτι *Πούπλιος Σερουίλιος Κάσκας ἔκ τε τῶν δημάρχων, καὶ ἐκ τῶν σφαγέων ἦν· καὶ γράμματα ἐξέθηκε, τήν τε κοινωνίαν σφῶν ἐκ τῆς μιᾶς προσηγορίας, καὶ τὴν διαφορὰν τῆς γνώμης δηλῶν. Ἀντώνιος δέ, τὰ διοικηθέντα ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἐξετάσαι ἐπιτραπείς, ἐπειδὴ τάχιστα ἐγκρατὴς τῶν γραμματείων αὐτοῦ ἐγεγόνει, πολλὰ μὲν ἀπήλειψε, πολλὰ δὲ ἀντενέγραψε· κἀκ τούτου συχνὰ μὲν ἥρπασε, συχνὰ δὲ καὶ παρ' ἰδιωτῶν, τῶν τε δήμων καὶ τῶν *βασιλέων, ἠργυρολόγησε, τοῖς μὲν χώρας, τοῖς δὲ ἐλευθερίαν, ἄλλοις πολιτείαν, ἄλλοις ἀτέλειαν πωλῶν. τοῦ τε Ὀκταουίου, ἅτε μειρακίου καὶ πραγμάτων ἀπείρου, καταφρονήσας, αὐτὸς ὡς καὶ κληρονόμος οὐ μόνον τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ τῆς δυναστείας τῆς τοῦ Καίσαρος ὤν, πάντα διεχείριζεν. ἐπειδή τε ὁ Λέπιδος ἰσχὺν μεγάλην εἶχεν, τήν τε θυγατέρα τῷ υἱεῖ αὐτοῦ συνῴκισε, καὶ ἀρχιερέα αὐτὸν ἀποδειχθῆναι παρεσκεύασεν, ἵνα μηδὲν ὧν ἔπραττε πολυπραγμονοίη. Ἐντεῦθεν δὲ ἐφεξῆς περὶ τῶν αὐτοκρατόρων διαληπτέον, εἰς τοσαῦτα μερίζοντας τὴν συγγραφὴν τμήματα ὅσοι εἰσὶ καὶ οἱ μετὰ Ἰούλιον Καίσαρα ἐν τῇ Ῥώμῃ ἄρξαντες αὐτοκράτορες.

ΟΚΤΑΟΥΙΟΣ

ΟΚΤΑΟΥΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ Αὔγουστος.

[Ἐκ τοῦ με΄ τῶν Δίωνος βιβλίων]

Ὁ ΔΕ δὴ Γάιος Ὀκτάουιος *Καιπίας (οὕτω γὰρ ὁ τῆς Ἀττίας τῆς τοῦ Καίσαρος *ἀδελφῆς υἱὸς ὠνομάζετο) ἦν μὲν ἐκ Βελίτρων τῶν Οὐολούσκων, ὀρφανὸς δὲ ὑπὸ τοῦ Ὀκταουίου τοῦ πατρὸς καταλειφθεὶς, [ἐτράφη μὲν] παρά τε τῇ μητρὶ καὶ παρὰ τῷ *ἀδελφῷ αὐτῆς Λουκίῳ Φιλίππῳ· αὐξηθεὶς δὲ συνδιέτριβε τῷ Καίσαρι. ἄπαις τε γὰρ ἐκεῖνος ὢν, καὶ μεγάλας ἐπ᾽ αὐτῷ ἐλπίδας ἔχων, ἠγάπα τε καὶ περιέσπει αὐτὸν, ὡς καὶ τοῦ ὀνόματος, καὶ *τῆς ἐξουσίας, τῆς τε μοναρχίας διάδοχον καταλείψων· ἄλλως τε, καὶ ὅτι ἡ Ἀττία διϊσχυρίζετο ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνος *αὐτὸν κεκυηκέναι, ὅτι καταδαρθοῦσά ποτε ἐν ναῷ αὐτοῦ, δράκοντι μίγνυσθαι ἐνόμισε, καὶ διὰ τοῦτο τῷ ἱκνουμένῳ χρόνῳ ἔτεκε. πρίν τε ἐς τὸ φῶς ἐξιέναι, ἔδοξεν ὄναρ τὰ σπλάγχνα ἑαυτῆς ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναφέρεσθαι, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἐπεκτείνεσθαι· καὶ τῇ αὐτῇ νυκτὶ καὶ ὁ Ὀκτάουιος ἐκ τοῦ αἰδοίου αὐτῆς τὸν ἥλιον ἀνατέλλειν ἐνόμισεν. ἄρτι τε ὁ παῖς ἐγεγέννητο, καὶ Νιγίδιος Φίγουλος βουλευτὴς παραχρῆμα αὐτῷ καὶ τὴν αὐταρχίαν ἐμαντεύσατο. ἄριστα γὰρ τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν τήν τε τοῦ πόλου διακόσμησιν καὶ τὰς τῶν ἀστέρων διαφορὰς, ὅσα τε καθ᾽ ἑαυτοὺς γιγνόμενοι, καὶ ὅσα συμμιγνύντες ἀλλήλοις, ἔν τε ταῖς ὁμιλίαις καὶ ἐν ταῖς διαστάσεσιν ἀποτελοῦσι, διέγνω· καὶ κατὰ τοῦτο τὴν αἰτίαν, ὥς τινας ἀπορρήτους διατριβὰς ποιούμενος, ἔσχεν. οὗτος οὖν τότε τὸν Ὀκτάουιον βραδύτερον εἰς τὸ συνέδριον διὰ τὸν τοῦ παιδὸς τόκον (ἔτυχε γὰρ βουλὴ οὖσα) ἀπαντήσαντα [ἰδὼν,] ἀνεβόησεν ὅτι, Δεσπότην ἡμῖν γεγέννηκας. καὶ αὐτὸν ἐκταραχθέντα ἐπὶ τούτῳ, καὶ διαφθεῖραι τὸ παιδίον ἐθελήσαντα ἐπέσχεν, εἰπὼν ὅτι ἀδύνατόν ἐστι τοιοῦτόν τι αὐτὸ παθεῖν. Τρεφομένου δὲ ἐν ἀγρῷ αὐτοῦ, ἀετὸς ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐξαρπάσας ἄρτον, ἐμετεωρίσθη, καὶ μετὰ τοῦτο καταπτάμενος, ἀπέδωκεν αὐτόν. Παιδίσκου τε αὐτοῦ ὄντος, καὶ τὴν διατριβὴν ἐν τῇ Ῥώμῃ ποιουμένου, ἔδοξέ ποτε ὁ Κικέρων ὄναρ ἁλύσεσί τε αὐτὸν χρυσαῖς ἐς τὸ Καπιτώλιον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καθιμῆσθαι, καὶ *μάστιγα παρὰ τοῦ Διὸς εἰληφέναι. καὶ (οὐ γὰρ ἠπίστατο ὅστις ἦν) περιέτυχέ τε αὐτῷ τῆς ὑστεραίας ἐν αὐτῷ τῷ Καπιτωλίῳ, καὶ γνωρίσας αὐτὸν, διηγήσατο τοῖς

OCTAVIVS CÆSAR AVGVSTVS.

E Dionis libro XLV.

CAIVS Octauius Cęplas (nã id fuit nomẽ filio Attiæ, filiæ sororis Cæsaris) Velitris oppido Volscorum natus, pupillus ab Octauio patre relictus est apud matrem, & vitricũ Lucium Philippum: cumq; adoleuisset, a Cęsare nõ discedebat. Cæsar enim, quod nullos liberos suscepisset, quodq; iam in eo magnam spem positã haberet, valde eũ diligebat, eiusq; curã habebat: quippe quẽ nominis sui & pecuniæ heredem, ac imperii successorẽ erat relicturus: præsertim cum Attia sine vlla dubitatione confirmaret, eũ se ex Apolline cõcepisse: in cuius templo obdormiẽs, rata est cum dracone commisceri; peperitque expletis ad pariendum mensibus. Ad hæc, antequã pareret, somniauit viscera sua sublime in cælum tolli, & in totum orbem terrarum diffundi. Item eadem nocte Octauius solem ex vulua vxoris oriri, in somnis vidit. Cumq; puer iam natus esset, Nigidius Figulus Senator statim ei summum imperium prædixit. Nouerat is supra omnes homines suæ ætatis, totius cæli ordinem & cursum: tenebat stellarũ vim atq; differentiam, quid ipsæ per se, aut cum aliis coniunctæ, possint & efficiant: quorũ etiam studiorum causa culpatus est, quasi magicis artib. vteretur. Is igitur, vt vidit Octauiũ serius ꝓpter partum vxoris in curiam venientem, (nam tum forte Senatus erat) statim exclamat, *Nobis Octaui dominũ genuisti:* deinde ea re perculsum Octauiũ, atque idcirco puerulum necare volentem, prohibuit. *nam vt hoc modo,* (inquit) *moriatur filius tuus, fieri certe nullo pacto potest.* Cum vero puer ruri paruulus educaretur, aquila de manibus eius panem rapuit, mox euolauit: atque vbi paulo post reuolasset, ei reddidit. Itẽ eo adhuc puero, & Romæ commorante, Cicero somniauit, eum catenis aureis suspensum e cælo in Capitolium pendere, eique flagellum ab Ioue datum esse: cumq; ipse puerum ignoraret, postero die in Capitolio obuiam ei factus est: quem vt agnouit, somnium iis qui aderant

præsentes, narrauit. Sed & Catulo, qui antea Octauium numquã viderat, visum est in somnis, a nobilissimis quibusq; pueris Iouem Capitolinum adiri, & ab eo Romæ simulacrum in sinum Octauii demissum fuisse. Quare exterritus, properauit in Capitolium precandi causa. ibi forte ascendentem Octauium inuenit, eiusque faciem reuocauit ad somnium: idq; postea verum esse cõfirmauit. Præterea, vt primum ex pueris excessit, cum sumeret virilem togam, ea ab humeris vtrimq; fracta, vsque ad pedes demissa est. quæ res, quasi per se nihil boni portenderet, eos qui aderant præsentes, conturbauit: quia eo tempore quo primum togam virilem sumebat, euenerat. Atque tum forte Octauius; *Tenebo*, inquit, *omnem Senatoriam dignitatem in mea dicione & potestate.* id quod postea factum est. Igitur Cæsar his rebus permotus omnibus, de eo quam plurimum sperare cœpit, *eumque introducere ad nobilissimos viros, & ad imperandum exercere: postremo docere accurate omnia quæ conuenire videbãtur ei qui summum imperium bene gesturus esset, & cum amplissima dignitate. Nam in omni genere dicẽdi Græce & Latine exercebatur: militiæ labores perferebat: perdiscebat omnia quæ ad rempublicam, quæve ad regnum pertinerent: fuitq; Octauius studiorum causa, cum Cæsar necaretur, in Apollonia, ad sinum maris Ionii. nam eo Cæsar præmiserat, quod bellũ contra Parthos pararet.

Itaq; de morte Cæsaris accepto nuntio, vbi se ab eo heredem factum intellexit, nihil cunctandũ ratus, statim Cæsaris nomẽ sumpsit, hereditatemque adiit, ac res gerere instituit: atque ita *Octauius* antea vocatus, tunc *Cæsar*, post *Augustus*, ad magnas res gerẽdas animum applicat: easque fortius administrat atque diligentius quam *omnes viri; prudentius quam senes omnes. Nã principio vt priuatus, quasi solius hereditatis successor, cum paucis nullo magnifico apparatu in vrbem ingressus est: tum Antonium, licet ab eo iniuriam acciperet, coluit: plebemq; sibi deuinctam habere conatus est. Itaque cum Antonius in foro de superiore loco ipsum, vt viuo patre consueuerat, de sublimi loco

παροῦσι τὴν ὄψιν. ὅ τε Κάτλος οὐδ' αὐτός που ἑωρακὼς τὸν Ὀκταούιον, ἐνόμισε τοὺς παῖδας ἐν τοῖς ὕπνοις τοὺς εὐγενεῖς πάντας ἐν τῷ Καπιτωλίῳ πρόσοδον πρὸς τὸν Δία πεποιῆσθαι, καὶ ἐν αὐτῇ τὸν θεὸν εἰκόνα τινὰ τῆς Ῥώμης ἐς τὸν ἐκείνου κόλπον ἐμβεβληκέναι. ἐκπλαγεὶς δὲ ἐπὶ τούτῳ, ἀνῆλθεν εἰς τὸ Καπιτώλιον προσευξόμενος τῷ θεῷ· καὶ ἐκεῖ τὸν Ὀκταούιον εὑρὼν ἄλλως ἀναβεβηκότα, τό τε εἶδος αὐτοῦ πρὸς τὸ ἐνύπνιον προσήρμοσε, καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς ὄψεως ἐβεβαιώσατο. Μειρακιωθέντος δὲ μετὰ τοῦτο αὐτοῦ, καὶ ἐς τοὺς ἐφήβους ἐσιόντος, τήν τε ἐσθῆτα τὴν ἀνδρικὴν ἐνδυθέντος, ὁ χιτὼν περιεῤῥάγη τε ἑκατέρωθεν ἀπὸ τῶν ἐπωμίδων, καὶ μέχρι τῶν ποδῶν κατεῤῥύη. τοῦτο αὐτὸ μὲν καθ' ἑαυτὸ οὐχ ὅπως τεκμήριόν τινα, ὡς καὶ ἀγαθόν τι *προσημαίνειν, ἔφερεν, ἀλλὰ καὶ ἠνίασε τοὺς παρόντας, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ ἀνδρικοῦ χιτῶνος ἐνδύσει συμβεβήκει. ἐπελθὸν δὲ τῷ Ὀκταουίῳ εἰπεῖν ὅτι, Τὸ ἀξίωμα τὸ βουλευτικὸν πᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας μου θήσω, ἔκβασιν πρὸς τὸ λεχθὲν ἔλαβεν. Ἐξ οὖν τούτων ὁ Καῖσαρ, *μέγα ἐπ' αὐτῷ *ἐλπίσας, ἔς τε τοὺς εὐπατρίδας αὐτὸν ἐσήγαγε, καὶ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἤσκει· καὶ πάνθ' ὅσα προσήκει τῷ μέλλοντι καλῶς καὶ κατ' ἀξίαν τηλικοῦτον κράτος διοικήσειν ὑπάρχειν, ἀκριβῶς ἐξεπαίδευσε. λόγοις τε γὰρ ῥητορικοῖς οὐχ ὅτι τῇ Λατίνων, ἀλλὰ καὶ τῇδε τῇ γλώσσῃ ἤσκητο. καὶ ἐν ταῖς στρατείαις ἐῤῥωμένως ἐξεπονεῖτο, τά τε πολιτικὰ καὶ τὰ ἀρχικὰ ἰσχυρῶς ἐδιδάσκετο. Οὗτος οὖν ὁ Ὀκταούιος ἔτυχε μὲν τότε ὅτε ὁ Καῖσαρ ἐσφάγη, ἐν τῇ Ἀπολλωνίᾳ ἔτι πρὸς τῷ Ἰονίῳ ὢν κόλπῳ, ἐπὶ παιδείᾳ (κατὰ γὰρ τὴν στρατείαν αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τοὺς Πάρθους, ἐκεῖσε προεπέπεμπτο) πυθόμενος δὲ τὸ συμβεβηκός, καὶ ὅτι κληρονόμος πρὸς τοῦ Καίσαρος καταλέλειπτο, οὐκ ἔτ' ἀναβολὰς ἐποιήσατο, ἀλλὰ τό τε ὄνομα τοῦ Καίσαρος παραχρῆμα ἀνέλαβε, καὶ τοῦ κλήρου αὐτοῦ διεδέξατο, τῶν τε πραγμάτων εἴχετο. Οὕτω μὲν ὁ πρότερον Ὀκταούιος, τότε δὲ ἤδη Καῖσαρ, μετὰ δὲ τοῦτο Αὔγουστος ἐπικληθεὶς, ἥψατο τῶν πραγμάτων, καὶ αὐτὰ καὶ κατέπραξε καὶ κατειργάσατο, παντὸς μὲν ἀνδρὸς νεανικώτερον, παντὸς δὲ γέροντος φρονιμώτερον. πρῶτον μὲν γὰρ, ὡς ἐπὶ μόνῃ τῇ τοῦ κλήρου διαδοχῇ, [καὶ] ἰδιωτικῶς καὶ μετ' ὀλίγων ἄνευ ὄγκου τινὸς ἐς τὴν πόλιν ἐσῆλθε· τόν τε Ἀντώνιον ἐθεράπευε, καί τοι καὶ προπηλακιζόμενος ὑπ' ἐκείνου καὶ ἀδικούμενος· καὶ τὸ πλῆθος προσεποιήσατο. καὶ ἐπειδή ποτε αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀπὸ μείζονος, καθάπερ ἐπὶ τοῦ πατρὸς εἰώθει ποιεῖν, ἐντυχεῖν τι ἐθελή-

ἐθελήσαντα οὐ προσεδέξατο, ἀλλὰ καὶ κατέσπασε καὶ ἐξήλασε διὰ τῶν ῥαβδούχων, δεινῶς ἅπαντες ἠγανάκτησαν, καὶ οὐχ ἥκιστα, ὅτι ὁ Καῖσαρ οὐδὲ ἐς τὴν ἀγορὰν ἔτι πρὸς τὸ ἐκείνου ἐπίφθονον, καὶ πρὸς τὸ τοῦ πλήθους ἐπαγωγὸν, ἐφοίτησε. φοβηθεὶς οὖν ὁ Ἀντώνιος, ἠθέλησε καταλλαγῆναι τῷ Καίσαρι, καὶ καταλλαχθεὶς, αὖθις ἐξ ὑποψίας τινὸς διηνέχθη πρὸς αὐτόν. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ τῷ Πομπηίῳ τῷ Σέξτῳ, τῷ τοῦ μεγάλου Πομπηίου νεωτέρῳ υἱῷ, δύναμίν τε πολλὴν ἔχοντι, καὶ Γάιον Ἀσίνιον Πωλίωνα κατὰ τὴν Βαιτικὴν μάχῃ νενικηκότι, καὶ πόλεις τὰς μὲν ἑκούσας, τὰς δὲ ἀκούσας προσειληφότι, ἥ τε ἄδεια ἐβεβαιώθη· καὶ τὰ χρήματα ὅσα ἔν τε ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ τὸ δημόσιον ἐκ τῆς πατρῴας αὐτοῦ οὐσίας εἰλήφει, ἀποδοθῆναι ἐγνώκασι. τῶν γὰρ χωρίων αὐτοῦ τὰ πλείω Ἀντώνιος ἔχων, οὐδεμίαν αὐτῶν ἀπόδοσιν ἐποιήσατο. ἔπεισε δὲ αὐτὸν ἐς ὁμολογίαν ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ τὰ πατρῷα κομίσασθαι ὁ Λέπιδος, τῆς ὁμόρου Ἰβηρίας τὴν ἀρχὴν ἔχων. Καίσαρος δὲ καὶ Ἀντωνίου πάντα ἐπ᾽ ἀλλήλοις πραττόντων, ἐκ τούτου καὶ τἄλλα τὰ ἐν τῇ πόλει πάντα ἐθορυβεῖτο καὶ συνεκέχυτο, καὶ ἀκρισία πολλὴ ἦν. εἰρήνην ἔτι, καὶ ἐπολέμουν ἤδη· τό τε τῆς ἐλευθερίας σχῆμα ἐφαντάζετο, καὶ τὰ τῆς δυναστείας ἔργα ἐγίνετο. καὶ ἐν μὲν τῷ ἐμφανεῖ ὁ Ἀντώνιος, ἅτε καὶ ὑπατεύων, ἐπλεονέκτει· ἡ δὲ δὴ σπουδὴ τῶν ἀνθρώπων ἐς τὸν Καίσαρα ἐπῄει· τὸ μὲν, διὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ, τὸ δὲ, διὰ τὰς ἐλπίδας ὧν ὑπισχνεῖτο. μέγιστόν τε, ὅτι τῷ Ἀντωνίῳ οὐ μόνον ἀσελγέστερον βιοῦντι, ἀλλὰ καὶ τυραννικώτερον ἄρχοντι, ἐβαρύνοντο. Κάσσιος δὲ καὶ Βροῦτος ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἦσαν, ἃς ἐλαχέτην ὁ μὲν, ἐν Μακεδονίᾳ, ὁ Βροῦτος· ὁ δὲ, ἐν τῇ Συρίᾳ. Ἐνθένδε ὁ Ἀντώνιος τὰς δυνάμεις λαβὼν, ἐπέβη τῆς Γαλατίας, ὡς τὰ ἐκεῖ βίᾳ προσποιησόμενος· Καῖσαρ δὲ, καὶ αὐτὸς στρατιώτας, τοὺς μὲν ἐκ τῶν ἐκείνου σφετεριζόμενος, τοὺς δὲ καὶ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα τὸν αὐτοῦ εὔνοιαν, ἐθέλοντας ἐπαγόμενος ἐπὶ τὸν Ἀντώνιον, ὡς εἴ τι δύναιτο, κωλύσων αὐτόν. καὶ ἡ βουλὴ τὸν μὲν, πολέμιον ἐψηφίσατο, τοῦ Κικέρωνος αὐτὴν πείσαντος, μίσει τοῦ Ἀντωνίου· Καίσαρι δὲ χρήματα καὶ στρατιώτας ἀπέστειλε. καὶ ἐπεὶ οὐδ᾽ ὣς ἦν πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἀξιόμαχος, τοὺς ὑπάτους ἀμφοτέρους ἐξέπεμψε, δύναμιν ἔχοντας ἰσχυράν. Κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον ἄλλα τε οὐκ ὀλίγα σημεῖα ἐγένετο·

dicere non passus fuisset, sed eum detrahi & eiici per lictores iussisset, cuncti grauiter & iniquo animo tulerũt: potissimum quod Cæsar, vt conflaret inuidiam Antonio, & sibi multitudinis animos ad beneuolentiam alliceret, amplius in forum non veniebat. Quocirca metuens Antonius, Cæsari reconciliari voluit: cum quo rursum propter aliquã suspicionem dissensio facta est. Interea Senatus securitatem & impunitatem decernit Sexto Pompeio, Cnæi minori filio: simul decernit vt, quæ pecunia numerata ex hereditate patris, in ærarium redacta fuerat, ea filio reddatur. Istum maximas copias habebat, viceratque Bætica pugna Caium Asinium Pollionem, multasque vrbes partim vi, partim de voluntate ipsarum ceperat. Huic cum Antonius prædia ab se occupata non restitueret, Lepidus, qui finitimam Hispaniam obtinebat, persuasit vt cum eo in gratiam rediret, quo posset omnia recuperare facilius. Porro in vrbe omnia confusa & conturbata erant propter Cæsaris & Antonii dissensionem. Etenim iura ciuibus minime reddebantur, propterea quod isti simulata causa libertatis, cuncta ad dominandi cupiditatem trahebant. Antonius, quia Consul erat, aperte amplissimam potentiam vsurpabat: sed multitudo studio in Cæsarem accendebatur, non solum permota patris auctoritate, sed etiam adducta spe, quam de eo conceperat. Ad hęc, valde Antonium oderat, quod petulanter viueret, & homo imperiosus esset. Cassius autem & Brutus, erãt in prouinciis, quas sortiti fuerãt: hic, in Macedonia; ille, in Syria. Igitur Antonius omnibus copiis ad Galliam occupandam profectus est. Cæsar milites Antonii, quã maxime potest, suos facere, atque eorum nonnullos propter eam quam erga patrem habuerant beneuolentiã, contra Antonium ducere, eique impedimento esse in tẽpore conatur. Senatus, persuadente Cicerone vetere odio in Antoniũ, eum hostem iudicat, pecunias & milites ad Cæsarem mittit. Quib. rebus omnibus cum nondum Antonio par esset, eo propere ambos Consules cũ magnis copiis ire iubet. Eodem fere tempore multa portenta visa sunt.

præter cetera enim, fax ardens ab oriente sole ad occasum cõmeauit; & noua quædã stella multis diebus apparuit; splẽdorq; solis diminui & exstingui, ac tribus orbibus cõtineri visus est: quorũ vnus ignea corona cinctus esse putabatur. quæ omnia fatalem casum reipublicę portendebant.

E Dionis libro XLVI.

Postquam pecunia ad bellum gerendum opus esse compertum est, omnes suarum facultatum quintam & vicesimam partẽ contribuunt: Senatores vero etiam in singulos lateres, quos habebãt in ædibus vrbanis, non suis solum, sed etiam alienis, in quibus habitabant, quatuor obolos persoluunt. Insuper ditissimi quique separatim alia permulta conferunt: prętereа arma, ceteraque militib. necessaria multæ ciuitates, multiq; priuati homines gratis suppeditant. tum enim ærarium exhaustum erat. Igitur magna pars hominum a Cæsare contra Antonium stabat; etsi neuter eorum in cura & cogitatione Reipublicæ versabatur; sed ab vtroque pari scelere, dispari tamen fortuna & opinione, cuncta afflicta erant & labefactata. Cæsariani, fortunatissimi esse, prospicere & cõsulere Reipublicę, eamq; ex animo curare videbantur. Contra, Antoniani miserrimi, hostes patriæ, ac sceleratissimi homines esse dicebantur. Placet autem cuncta singulatim persequi: nam mihi quidem in eo magna vis esse videtur, si acta & euentus rerum ex cuiusque consiliis, quemadmodum ea inter se consentiant, iudicauerimus. Fortuna Antoniũ in varios casus misit. Is enim principio Hirtium & Cęsarem felicissime intra municiones continuit: deinde [a] Vibium, venientem ad opẽ collegæ ferẽdam, factis insidiis sauciauit: quo ex vulnere is paulo post mortuus est. Verum inde contra Hirtium & Cæsarem conuersus, occurrente Hirtio se in castra sua recepit; quod belli laboribus defatigatus, & de via fessus erat: atque quia castra tueri non poterat, cum paucis ad Lepidum confugit. Consul, fortiter pugnando castra cepit: in qua tamẽ pugna ipse occisus est. Apud ceteros, qui se periculis cõmiserant, fuerunt bellicæ laudis & victoriæ insignia: sed potestas

καὶ λαμπὰς ἀπ' ἀνίσχοντος ἡλίου πρὸς δυσμὰς διέδραμε· καί τις ἀστὴρ καινὸς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὤφθη, * τό τε φῶς τοῦ ἡλίου ἐλαττοῦσθαί τε καὶ σβέννυσθαι, τότε δ' ἐν τρισὶ κύκλοις φαντάζεσθαι ἐδόκει· καὶ ἕνα γε αὐτῶν στέφανος πυρώδης τις περιέσχε. ταῦτά τε δὴ, καὶ λόγια πρὸς κατάλυσιν τῆς δημοκρατίας φέροντα πάμπολλα ᾔδετο.

[Ἐκ τοῦ μς' τῶν Δίωνος βιβλίων]

Ἐπειδὴ δὲ πολλῶν χρημάτων εἰς τὸν πόλεμον ἐδέοντο, πάντες μὲν τὸ πεμπτηκοστὸν καὶ εἰκοστὸν τῆς ὑπαρχούσης σφίσιν οὐσίας ἐπεδώκαν, οἱ δὲ δὴ βουλευταὶ καὶ τέσσαρας ὀβολοὺς καθ' ἑκάστην κεραμίδα τῶν ἐν τῇ πόλει οἰκιῶν, ὅσας ἢ αὐτοὶ ἐκέκτηντο, ἢ ἄλλων οὔσας ᾤκουν· καὶ χωρὶς ἕτερα οὐκ ὀλίγα οἱ πάνυ πλούσιοι συνετέλεσαν. τά τε ὅπλα καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὴν στρατείαν ἀναγκαῖα, συχναὶ μὲν πόλεις, συχνοὶ δὲ καὶ ἰδιῶται προῖκα ἐξεποίησαν. τὸ γὰρ δημόσιον ἀχρηματία τότε κατεῖχεν. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ ὑπέρ γε τοῦ Καίσαρος, κατά τε τοῦ Αντωνίου ἐσπούδαζον. ἔμελε δέ που οὐδετέρῳ τούτων τῆς δημοτικῆς ἰσηγορίας καὶ τοῦ καλοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀμφότεροι ὁμοίως τὰ πράγματα ἔφθειρον. Πρὸς δὲ δὴ τὴν τύχην, διάφορον ἑκάτεροι δόξαν ἐκτήσαντο. οἱ μὲν γὰρ εὖ πράξαντες, καὶ εὔβουλοι καὶ φιλοπόλιδες ἐνομίσθησαν· οἱ δὲ δὴ πταίσαντες, πολέμιοι τῆς πατρίδος καὶ ἀλιτήριοι ὠνομάσθησαν. λέξω δὲ καὶ καθ' ἕκαστον τῶν γενομένων· καὶ γὰρ παίδευσις ἐν τούτῳ τὰ μάλιστα εἶναί μοι δοκεῖ, ὅταν τις τὰ ἔργα τοῖς λογισμοῖς ὑπολέγων, τήν τε ἐκείνων φύσιν ἐλέγχῃ, καὶ τούτοις ἐκ τῆς ἐκείνων ὁμολογίας τεκμηρίοι. Ἀντώνιος μὲν γὰρ, παραλόγοις καὶ πολυτρόποις περιπεσὼν τύχαις, τὸν μὲν ἕνα τῶν ὑπάτων Ἵρτιον ἐν τοῖς προτέροις εὐημερήμασι συνέκλεισεν ἅμα τῷ Καίσαρι εἰς τὸν χάρακα· θάτερον δὲ, τὸν * Οὐίβιον, ἥκοντα πρὸς βοήθειαν τοῦ συνυπάτου, [λοχήσας;] κατετραυμάτισεν, ὡς μετ' ὀλίγον ἀποθανεῖν. ἔπειτα ὑποστρέφων αὖθις ὡς πρὸς τὸν Ἵρτιον καὶ τὸν Καίσαρα, καὶ προσβαλόντος αὐτῷ τοῦ Ἱρτίου ἔκ τε τοῦ πολέμου καὶ τῆς ὁδοιπορίας κάμνων, ἡττηθεὶς ἔφυγεν εἰς τὴν ἰδίαν παρεμβολήν· καὶ οὐδὲ ταύτην δυνηθεὶς σῶσαι, ἀπέδρασεν ὀλιγοστὸς πρὸς τὸν Λέπιδον. ὁ μέντοι ὕπατος τὸ μὲν χαράκωμα εἷλε τοῦ Ἀντωνίου, γενναίως αὐτῷ προσβαλών· κατὰ δὲ τὴν τούτου ἅλωσιν καὶ αὐτὸς διεφθάρη. καὶ ἄλλων μὲν οἱ κίνδυνοι καὶ τὰ τρόπαια, τὸ δὲ ἐπὶ τούτοις ἅπαν κράτος,

κράτος, καὶ ἡ ἐκ τῶν κατορθωμάτων εὐημερία, τῷ Καίσαρι προσεχώρησε, καίτοι μηδ᾽ ἐκ τοῦ χαρακώματος ἐξιόντι κατὰ τὰς ἀκμὰς τῶν κινδύνων. ἦν γὰρ κομιδῇ νέος καὶ ὀκτωκαιδεκέτης ἔτι. Ἔσχε δ᾽ οὕτως· μετὰ τὸ καταλυθῆναι τὸν Ἀντώνιον, ὑποτοπεύσασα ἤδη καὶ τὸν Καίσαρα ἡ βουλή, ἔπραττεν ὥστε καὶ αὐτὸν ταπεινῶσαι, καὶ ἰδιωτεῦσαι καταναγκάσαι. γνοὺς δὲ τοῦτο Καῖσαρ, τούς τε στρατιώτας (εἶχε δὲ καὶ τοὺς ἀμφοτέρων τῶν ὑπάτων ἤδη, τῶν ἐν τῷ πρὸς Ἀντώνιον πολέμῳ τελευτησάντων) δωρεαῖς καὶ ὑποσχέσεσιν ἑαυτοῦ ἐξηρτήσατο, καὶ πρὸς τὸν Ἀντώνιον καὶ τὸν Λέπιδον ἐπεκηρυκεύσατο λάθρα, εἰς διαλλαγὰς αὐτοὺς προσκαλούμενος. καὶ πέμψας πρὸς τὴν βουλὴν στρατιώτας, ὑπατείαν ᾔτει. τῆς δὲ μὴ διδούσης, εἷς τις τῶν στρατιωτῶν ἥψατο τοῦ ξίφους, καὶ εἶπεν ὅτι, Ἂν ὑμεῖς τὴν ὑπατείαν μὴ δῶτε τῷ Καίσαρι, τοῦτο δώσει. καὶ αὐτῷ ὁ Κικέρων ὑπολαβών, Ἂν οὕτως, ἔφη, παρακαλῆτε, λήψεται αὐτήν. καὶ τέλος ὁ Καῖσαρ τὰς δυνάμεις λαβών, ἐπ᾽ αὐτὴν ὥρμησε τὴν Ῥώμην. ἡ δὲ βουλὴ ἐπεχείρησε μὲν εἶρξαι αὐτόν, καὶ φυλάξαι τὴν πόλιν· ἐπεὶ δὲ παρῆν ἤδη, καὶ τὸ δεινὸν ἐπλησίαζε, μετεβάλετο, καὶ τελευτῶσα προσεχώρησεν αὐτῷ πᾶσα, καὶ τὴν πόλιν ἐπέτρεψε καὶ μὴ θέλουσα. ὁ δὲ Καῖσαρ, ἐπί τε τούτῳ μέγιστον ἐφρόνει, καὶ ὅτι τῇ πρώτῃ τῶν ἀρχαιρεσιῶν ἐς τὸ πεδίον τὸ Ἄρειον εἰσελθὼν, γῦπας ἕξ, καὶ μετὰ ταῦτα δημηγορῶν τι πρὸς τοὺς στρατιώτας, ἄλλους δώδεκα εἶδε. πρός τε γὰρ τὸν Ῥωμύλον καὶ πρὸς τὸ οἰώνισμα τὸ ἐκείνῳ γενόμενον ἀναφέρων, καὶ τὴν μοναρχίαν αὐτοῦ βεβαίως λήψεσθαι προσεδόκησε. τοῖς μέντοι στρατιώταις καὶ χρήματα ἔδωκε, καὶ χάριν καὶ πλείστην καὶ ὡμολόγησέ τε καὶ ἔγνω· ἄνευ γὰρ τῆς παρ᾽ αὐτῶν φρουρᾶς οὐδὲ ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσφοιτᾶν ἐτόλμα. Ἐσποιηθεὶς δὲ ἐς τὸ τοῦ Καίσαρος γένος, ἐξ ἐκείνου καὶ Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ Ὀκταουιανὸς ἐπεκλήθη. νενόμισται γάρ, ἄν τις εἰσποιηθῇ, τὴν μὲν ἄλλην αὐτὸν πρόσρησιν ἀπὸ τοῦ ποιησαμένου λαμβάνειν, ἓν δέ τι τῶν προτέρων ὀνομάτων σχηματισθέν πως τηρεῖν. προσεκτήσατο δὲ καὶ ἑτέραν, τὴν τοῦ Αὐγούστου, καὶ αὐτὴν διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἔπειτα αὐτοκράτορες τίθενται. Οὗτος οὖν ὁ Καῖσαρ, ἐπειδὴ τάχιστα τούς τε στρατιώτας ᾠκειώσατο, καὶ τὴν βουλὴν ἐδουλώσατο, πρός τε τὴν τοῦ πατρὸς τιμωρίαν ἐτράπετο, καὶ τοὺς σφαγέας μετῆλθε. μετὰ δὲ τοῦτο, τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ Λεπίδου σὺν

omnis, & rerum bene gestarum gloria, penes Cæsarem fuit; quamquam in maximis periculis e castris non exierat: quippe adolescens erat decem & octo annos natus. Fracto Antonio, Senatus Cæsarem suspectum habere cœpit, atque id agere, vt imperium deponere, ac priuatus esse cogeretur. Quare cognita, Cæsar statuit milites, quos apud se habebat vtriusque Consulis, paulo ante in bello contra Antonium defuncti, sibi donis & promissis deuincire, atque clam legatos ad Antonium & Lepidum mittere, eosque ad reconciliationem cohortari. Misit quoque milites ad Senatum, ac per eos Consulatum petiit: quem dum ei negaret Senatus, quidam e militibus manu gladium, quem gerebat, attigit: mox inquit; *Nisi vos Patres conscripti Cæsarem Consulem facietis, hic est facturus.* Huic Cicero ita respondit; *Si quidem* (inquit) *ita Consulatum petitis, obtinebit.* Post hæc Cæsar cum exercitu Romam contendit. Senatus principio eum prohibere, atque vrbem tueri nitebatur. Sed cum iam Cæsar adesset, impenderetque vrbi grauissimum periculum, mutato consilio, freqũes obuiam ei processit, vrbemque inuitus permisit. Ea res mirifice extulit Cæsarem; tum etiam, quod primo die comitiorum in campum Martium ingressus, sex vultures vidit; & paulo post duodecim, cum apud milites concionaretur. quod ille ad Romulum atque eius auguria referens, sperauit sibi regnum futurum. Porro militibus magnam pecuniam largitus est, iisque maximas gratias egit, propterea quod sine eorum præsidio & custodia in Senatum venire nõ audebat. Adoptatus in familiã Cæsaris, ex eo *Caius Iulius Cæsar Octauianus* dictus est. nã hæc est eorũ qui adoptantur consuetudo, vt adoptantium quidẽ nomen accipiãt, pristinũ vero aliqua ratione formatũ ac paulum mutatũ seruent. Post modo etiam AVGVSTVS cognominatus est: quo nomine reliqui post eũ Imperatores appellati sunt. Igitur Cæsar, vbi milites sibi deuinctos habuit, redegitq; Senatũ in suam potestatẽ, ad vlciscendã necem patris animum appulit. Itaque contra interfectores contendit: post, properantibus Antonio & Lepido cum

magnis copiis, cum ipsis fœdus inire studet, quod eos opprimere non poterat, & quod sperabat Brutū & Cassium iam potentissimos viros, per eos confici posse, seq; postea separatim vtrumq; eorū esse superaturum. Itaq; ad paruam insulā eius fluuii qui Bononiam præterfluit, conueniunt: nec illi quidem soli, sed pari militum numero comitati. Post vbi satis exploratum est, ne quis eorū in occulto gladium haberet, in congressum colloquiumq; veniunt, ibiq; dominationem in omnes cōmunem esse inter se iubent: præterea contra communes inimicos cōiurant, etsi propria quædam & præcipua sibi relinquunt. Cæsar enim Libyam & Siciliam accipit: horum alter Hispaniā, alter Galliam.

E Dionis libro XLVII.

Inde Romā profecti, proscriptorum tabulas in albo proponunt, multo certe crudelius, quam in Syllæ dominatione factum fuerat. Sylla enim inimicos tantum sustulerat, amicis vero suis pepercerat: at isti non modo perdebant inimicos, sed etiam amicissimos quosq; in potestatem aduersariorum mutuo tradebant; quibus traditis, acciperent infestos sibi homines, eosque ad extremum vlciscerentur. ex quo fiebat vt in his nulla firma amicitia esset, sed irarum ardor acerbissimus. Prius quam Romam cum exercitu venirent, multa prodigia visa sunt: quibus eorum magna potentia, & grauissimi casus demonstrabantur. Nam Lepido anguis gladium centurionis cuiusdam circumplicauit: & lupus ingressus in castra, intra tentorium Lepidi *cœnantis venit, ac mensam deiecit: amplissimam potentiam eius ostendens; sed in ea conseruanda difficultatem. Antonio vero fossa lacte circumfluens, & concentus de nocte auditus, magnas animi voluptates significauit, ob easque exitū perniciosum. Sed Cæsari aquila statim inito cū ambobus fœdere, supra tentorium stetit; moxq; coruos duos aduolantes, qui ex alis eius plumas euellere conabātur, occidit: itaque ex vtroq; victoriam portendit.

τῶν δυνάμεσιν ἐπιόντων, συνθήκας πρὸς αὐτοὺς ἐποιήσατο, ἐπεὶ μήτε βιάσασθαι σφᾶς ἐδύνατο, καὶ ἐπήλπισε τόν τε Κάσσιον καὶ τὸν Βροῦτον μέγα ἤδη δυναμένους δι' αὐτῶν *κατεργάσασθαι, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἐκείνους δι' ἀλλήλων χειρώσασθαι. συνῆλθον δὲ ἐς τοὺς λόγους οὐ μόνοι, ἀλλὰ στρατιώτας ἰσαρίθμους ἔχοντες, ἐν νησιδίῳ τινὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ περὶ τὴν Βονωνίαν παραρρέοντος· ἀλλήλους τε διηρευνήσαντο, μὴ καὶ ξιφίδιόν τις ὑπὸ μάλης ἔχοι. καὶ εἰς λόγους ἐλθόντες, τήν τε κατὰ πάντων δυναστείαν κοινὴν ἐποιήσαντο, καὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν συνωμόσαντο. ἴδια δὲ ἔλαβον, Καῖσαρ μὲν τὴν Λιβύην καὶ τὴν Σικελίαν· τῶν δὲ ὁ μὲν, τὴν Ἰβηρίαν, ὁ δὲ, τὴν Γαλατίαν.

[Ἐκ τοῦ μζ' τῶν Δίωνος βιβλίων]

Μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ῥώμην ἐλθόντες, τὰς ἐν τοῖς λευκώμασι προὔθηκαν προγραφὰς τὸν Σύλλειον τρόπον, εἰ μή γε καὶ μιαρώτερον. ὁ μὲν γὰρ Σύλλας τοὺς ἐχθροὺς ἠφάνιζε μόνον, τῶν δὲ φίλων ἐπεφείδετο· οἱ δὲ οὐ μόνον τοὺς ἐχθροὺς ἀπώλλυον, ἀλλὰ καὶ τοὺς φιλτάτους ἀλλήλοις προΐεντο, ὑπὲρ τοῦ τοὺς ἐχθίστους παρ' ἀλλήλων ἀντιλαβεῖν. οὕτως οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς τὸ φιλοῦν βέβαιον, ἀλλὰ τὸ θυμούμενον ἀκριβέστατον.

Πρὸ δὲ τῆς ἐς τὴν Ῥώμην αὐτῶν μετὰ τῶν στρατευμάτων ἀφίξεως, τοιάδε τινὰ σφίσιν ἀπήντηκε τέρατα, τήν τε δυναστείαν ὁμοίως αὐτοῖς καὶ τὴν καταστροφὴν αἰνιττόμενα. τῷ μὲν γὰρ Λεπίδῳ ὄφις τέ τις ξίφει ἑκατοντάρχου περιπλακεὶς, καὶ λύκος ἔς τε τὸ στρατόπεδον καὶ ἐς τὴν σκηνὴν δειπνοποιουμένου αὐτοῦ ἐσελθὼν, καὶ τὴν τράπεζαν *καταβαλὼν, τήν τε ἰσχὺν ἅμα καὶ τὴν δυσχέρειαν τὴν ἐπ' αὐτῇ προεσήμαινε. τῷ δὲ Ἀντωνίῳ γάλα τε περὶ τὸ τάφρευμα περιερρύη, καὶ συνῳδία τις νυκτὸς περιηχήσατο, τάς τε θυμηδίας καὶ τὸν ὄλεθρον τὸν ἀπ' αὐτῶν προέδειξε. τῷ δὲ δὴ Καίσαρι τότε εὐθὺς ἐπὶ τῇ συνθήκῃ ἀετὸς ὑπέρ τε τῆς σκηνῆς αὐτοῦ ἱδρυθεὶς, καὶ δύο κόρακας προσπεσόντας αὐτῷ, τίλλειν τε τῶν πτερῶν πειρωμένους ἀποκτείνας, τὴν νίκην κατ' ἀμφοτέρων αὐτῷ ἔδωκε. Κἀν τούτῳ οἱ τοῦ Ἀντωνίου στρατιῶται τὴν θυγατέρα τῆς Φουλουΐας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἣν ἐκ τοῦ Κλωδίου εἶχε, τῷ Καίσαρι, καίτοι ἑτέρᾳ ἐγγεγυημένῳ, προεξένησαν, τοῦ Ἀντωνίου δηλονότι τοῦτο κατασκευάσαντος· καὶ ὃς οὐκ ἀπηρνήσατο. Καὶ αὐτῶν ἐν τούτοις ὄντων, αἵ τε σφαγαὶ ἐκεῖναι αἷς ποτὲ ὁ Σύλλας ἐκ τῶν προγραφῶν ἐκέχρητο, ἐποιήθησαν,

Interim milites Antonii, Fuluiæ vxoris eius filiam, quam ipsa ex Clodio habuerat, Cæsari, etsi ante spōsalia cum alia fecerat, despondent; Antonio scilicet eā rem procurante: quæ res etiam à Cæsare non est recusata. Dum hæc geruntur, cædes indignissimæ maximæque, vt antea Syllanis temporibus, fiunt.

καὶ ἡ πό-

καὶ ἡ πόλις ἅπασα νεκρῶν ἐπληρώθη. τῶν δὲ κτεινομένων αἱ κεφαλαὶ μὲν ἐπὶ τὸ βῆμα αὖθις ἀνετίθεντο, τὰ δὲ λοιπὰ σώματα, τὰ μὲν αὐτοῦ τε ἐρρίπτετο, καὶ ὑπὸ κυνῶν ὀρνίθων τε ἠσθίετο. ἐκ δὲ τῶν πρὸς ἀλλήλους πραγμάτων τό τε οἰκειωθὲν σφίσι καὶ τὸ ἀλλοτριωθὲν ἐν λόγῳ τινὶ τιθέμενοι, οὔτε τὸν ἑαυτοῦ τις [αὐτῶν] ἐχθρὸν τιμωρήσασθαι, φίλον ἑτέρου ὄντα, ἐδύνατο, μὴ ἀντιδιδοὺς ἄλλον· καὶ ἐκ τῆς τῶν γεγονότων ὀργῆς τῆς τε ἔπειτα ὑποψίας, παρ' οὐδὲν τὴν τοῦ ἐπιεικοῦς σωτηρίαν πρὸς τὴν τοῦ διαφόρου τιμωρίαν ποιούμενοι, ῥᾳδίως σφᾶς ἀντεδίδοσαν. κἀκ τούτου τούς τε φιλτάτους ἀντὶ τῶν ἐχθίστων ἀλλήλοις προεξέδοσαν, καὶ τοὺς πολεμιωτάτους ἀντὶ τῶν ἑταιροτάτων, τοῦτο μὲν ἴσους πρὸς ἴσους, τοῦτο δὲ ἀνθ' ἑνὸς πλείονας, ἢ καὶ ἀντὶ πλεόνων ἐλάττονας ἠλλάσσοντο· τά τε ἄλλα ὡς ἐν ἀγορᾶς τρόπῳ ποιούμενοι, καὶ ὑπερβάλλοντες ὥσπερ ἐν πρατηρείῳ, εἰ μὲν εἷς τις ἑνός [τινος] ἀντάξιος ὥστ' ἰσομοιρεῖν διείπετο, ἁπλῆ ἡ ἀντίδοσις ἐγίγνετο· τινὲς δὲ καὶ ἀντὶ πλεόνων ἀπώλοντο. κατὰ δὲ τῶν πλουσίων κοινήν τινα ἔχθραν προέθεντο, οὐκ ἐξ ἀπεχθείας τινὸς προλαβούσης, ἀλλ' ἐκ τῆς κατεχούσης αὐτοὺς φιλοχρηματίας καὶ ἀπληστίας. Τούτων δὲ τῶν κακῶν τὰ μὲν πλείονα μέρη Ἀντώνιος εἶχε καὶ Λέπιδος· ἐδόκει δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος κατὰ τὴν τῆς δυναστείας κοινωνίαν γίνεσθαι. τῇ τε γὰρ φύσει οὐκ ὠμὸς ἦν, καὶ ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς ἤθεσιν ἐνετέθραπτο. πρὸς δ' ἔτι νέος ὤν, καὶ ἄρτι εἰς τὰ πράγματα παριὼν, οὔτ' ἄλλως ἀνάγκην μισεῖν τινας σφοδρῶς εἶχε, καὶ φιλεῖσθαι ἤθελεν· ἐξ οὗ γέ τοι τῆς τε πρὸς ἐκείνους συναρχίας ἀπηλλάγη, καὶ τὸ κράτος μόνος ἔσχεν, οὐδὲν ἔτι τοιοῦτον ἔπραξε. τότε δὲ καὶ ἔσωσε πλείστους. τεκμήριον δέ· Τανυσία γυνὴ ἐπιφανὴς τὸν ἄνδρα Τίτον Οὐίνιον ἐπικηρυχθέντα, τὸ μὲν πρῶτον ἐς κιβωτὸν, εἶτα παρὰ ἀπελευθέρῳ τινὶ Φιλοποίμενι κατέκρυψε. μετὰ δὲ τοῦτο δημοτελῆ ἑορτὴν, ἣν συγγενής τις αὐτῆς ποιήσειν ἔμελλε, τηρήσασα, τόν τε Καίσαρα διὰ τῆς Ὀκταουΐας τῆς ἀδελφῆς μόνον τῶν τριῶν εἰσελθεῖν διεπράξατο κἀνταῦθα ἐσπηδήσασα, τό τε πραχθὲν ἀγνοοῦντι ἐμήνυσε, καὶ τὴν κιβωτὸν αὐτὴν ἐσκομίσασα, ἐκεῖθεν τὸν ἄνδρα ἐξήγαγεν· ὥστε τὸν Καίσαρα θαυμάσαντα, πάντας μὲν αὐτοὺς ἀφεῖναι, (καὶ γὰρ τοῖς συγκρύψασί τινα θάνατος προείρητο) τὸν δὲ δὴ Φιλοποίμενα καὶ ἐς τὴν ἱππάδα καταλέξαι. Ὁ μὲν Καῖσαρ, τοιοῦτος· καὶ ὁ Λέπιδος ὁμοίως πρός τε τοὺς συγγενεῖς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους οὐκ ἀπαραίτητος ἦν. ὁ δὲ Ἀντώνιος ὠμῶς

Etenim vrbs tota interfectorum hominum referta erat, capita pro rostris posita: reliqua corpora proiecta iacebant, atque a canibus & volucribus comedebantur. In his rebus hanc solam proprii & alieni rationem habebant, quod eorum nemo inimicum suum, qui esset alterius amicus, vlcisci poterat, nisi pro eo alium tradidisset. Ita aut ira vetere incitati, aut futura suspicione adducti, amici salutē supplicio inimici postponebant, permutabantq; facillime. Nam amici pro inimicis, socii pro hostibus inu cem dabantur: & commutabantur aut pares cum paribus, aut plures cum vno, aut cum pluribus pauciores: quasi venales essent, pretiis & licitationib. factis. Tum enim simplex erat permutatio, cū pares erāt inter se: sin minus, pauci pro multis moriebantur. Cōmune autem in pr.mis eorū fuit, vt cum locupletibus inimicitias gererent: non eas quidē susceptas ex aliqua simultate vel odio, sed quod erat in ipsis summa auarit.a, & infinita pecuniæ cupiditas. Antonius & Lepidus his nefariis & truculentis sceleribus potissimum astringebātur: sed & Cæsar in eadē culpa esse videbatur, cōmunicato cū illis imperio. natura quidē certe crudelis non erat, in morib. patris educatus. præterea modo ad res gerendas accesserat, nec, cur aliquos odio haberet, causa erat: deniq; ipse se diligi & amari cupiebat: quin rerū potitus, ex quo tempore regnum habuit, non solum nihil tale cōmisit, sed multos etiam cōseruauit. Magno argumento est, quod Tanysia matrona nobilis, cum Titum Iunium virum suum proscriptū in arcam cōiecisset, ac eā apud Philopœmenem libertū reposuisset: cumque propinquus eius diem festum celeberrimum acturus esset, curauit Cæsarem per Octauiam sororem ipsius, solum ex triumuiris eo venire. ibique de improuiso accedens, Cæsari rem omnem aperuit, allataq; arca, virū ex ea eduxit. Quam rem Cæsar admiratus, omnibus veniam dedit: (etsi capitale erat, si quis proscriptum hominē occultauisset) hoc amplius, Philopœmenē in equestrem ordinē perduxit. Itaq; Cæsar tali ingenio pditus erat. Sed neq; Lepidus in propinquos suos & alios erat inexorabilis: Antonius vero acerbe

& crudeliter nulla misericordia permotus, occidebat nõ modo eos quos proscripserat, sed eos quoq; qui proscriptis opem ferre conarentur: quorum capita etiam inter epulas spectabat, eaque spectatione nefaria & calamitosa, magna ex parte satiabatur. Eodem modo Fuluia non tam odio impulsa, quam studio pecuniæ quærẽdæ, sæpe morte afficiebat homines viro suo incognitos. itaq; is, vt caput cuiusdam ad se perlatum vidit; *Hunc hominem*, inquit, *ignorabam*. Sed capiti Ciceronis allato cõtumeliosissime maledixit, iussitque in Rostris, quo magis inter cetera emineret, collocari in præcelso atque edito loco; vt vnde in cõcione auditus fuerat in ipsum dicere, ibi cum amputata dextra cõspiceretur. Idem caput, antequam inde exportaretur, Fuluia sumit in manus, insectatur conuitiis, spuit in faciem, supra genua collocat; ex eoq; ore aperto linguam extrahit; deinde pungit acu, qua ad ornamenta capitis sui vtebatur: ad extremum illudit ei maledice & contumeliose. Sed vt illis tẽporibus variæ cędes factæ sunt, ita plerisque salus multis modis data est: quorum pleraque prætermittere visum est, eaq; tantum quę memoratu digna esse videbantur, referre. Igitur cum quidam seruus in speluncam dominum inclusisset, eumque non multo post alius indicasset, ita vt mors ei haud dubia impenderet, seruus veste cum domino commutata, ingredientibus properauit obuiam: &, quasi ipse dominus esset, occidi se passus est. ita illi, rati se, quem volebant, interfecisse, abierunt: hic postea alio se contulit. Sed & alius pariter mutatis cum domino vestibus, in opertam *lecticam ingressus, domino persuasit vt eam deferret: post, vbi ambo deprehensi sunt, seruus, ne cõspectus quidẽ, necatus est; dominus, quasi lecticarius, euasit. Id serui dominis, beneficio eorũ affecti, præstiterunt. Ceterum stigmatias quidam non modo non prodidit dominum, a quo notis fuerat cõpunctus; sed etiã ad eum seruandum promptissimus fuit. Cum enim clam dominũ exportaret, eumq; inimici re cognita insequerẽtur, hominem sibi forte factum obuiam interemit, eiq; vestem detraxit, ac domino induit: deinde mortuo in rogũ imposito, acceptaque veste domini, annuloque eius, persequentibus occurrit; iis ait *se fugere,

καὶ ἀνηλεῶς οὐχ ὅτι τοὺς ἐκτεθέντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπικουρῆσαί τινι αὐτῶν ἐπιχειρήσαντας ἔκτεινε. τάς τε κεφαλὰς σφῶν, εἰ καὶ σιτούμενος ἐτύγχανεν, ἐπεσκόπει, καὶ ἐπὶ πλεῖστον τῆς τε ἀνοσιωτάτης καὶ οἰκτροτάτης αὐτῶν ὄψεως ἐνεπίμπλατο. καὶ ἡ Φουλουία πολλοὺς καὶ αὐτὴ καὶ κατ᾽ ἔχθραν καὶ διὰ χρήματα, καὶ ἔστιν οὓς οὐδὲ γιγνωσκομένους *ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐθανάτωσεν. ἑνὸς γοῦν τινος κεφαλὴν ἰδοῦσα, εἶπεν ὅτι, Τοῦτον οὐκ ἠπιστάμην. ὡς δ᾽ οὖν καὶ ἡ τοῦ Κικέρωνός ποτε ἐκομίσθη αὐτοῖς, ὁ μὲν Ἀντώνιος, πολλὰ καὶ δυσχερῆ ἐξονειδίσας αὐτῇ, ἔπειτ᾽ ἐκέλευσεν αὐτὴν ἐκφανέστερον τῶν ἄλλων ἐν τῷ βήματι προστεθῆναι, ἵν᾽ ὅθεν κατ᾽ αὐτοῦ δημηγορῶν ἠκούετο, ἐνταῦθα μετὰ τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς, ὥσπερ ἀπετέτμητο, ὁρῷτο. ἡ δὲ δὴ Φουλουία ἔς τε τὰς χεῖρας αὐτὴν, πρὶν ἀποκομισθῆναι, ἐδέξατο, καὶ ἐμπικρανάμενη οἱ καὶ ἐμπτύσασα, ἐπί τε τὰ γόνατα ἐπέθηκε, καὶ τὸ στόμα αὐτῆς διανοίξασα, τήν τε γλῶσσαν *ἐξείλκυσε, καὶ ταῖς βελόναις αἷς ἐς τὴν κεφαλὴν ἐχρῆτο, κατεκέντησε, πολλὰ ἅμα καὶ μιαρὰ ἐπισκώπτουσα. Πολύτροποι μὲν οὖν αἱ σφαγαί, πολυειδεῖς δὲ καὶ σωτηρίαι τισὶν ἐγένοντο. ἐγὼ δὲ τὰ πολλὰ παρείς, τὰ ἀξιομνημόνευτα διηγήσομαι. τοῦτο μὲν γὰρ ἐς σπήλαιόν τις τὸν δεσπότην καταχρύψας, εἶτ᾽ ἐπεὶ καθ᾽ ἑτέρου τινὸς μήνυσιν ἀπολεῖσθαι ἔμελλε, τήν τε ἐσθῆτα πρὸς αὐτὸν ἠλλάξατο, καὶ μετ᾽ αὐτῆς τοῖς ἐπιοῦσιν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ὤν, προσαπήντησε, καὶ ἐσφάγη. καὶ οὕτως οἱ μὲν ἀπετράποντο, νομίζοντες ὃν ἠβούλοντο πεφονευκέναι· ὁ δέ, ἀπελθόντων αὐτῶν, ἑτέρωσε διέφυγεν. ἄλλος τις, τὴν σκευὴν ὁμοίως ἀπαρτὶ πρὸς τὸν δεσπότην διαλλάξας, αὐτός τε ἐς φορεῖον κατάστεγον ἐσῆλθε, καὶ ἐκεῖνον διφροφορεῖν ἐποίησε· κἀκ τούτου καταληφθέντες, ὁ μὲν οὐδ᾽ ὀφθεὶς ἐφονεύθη, ὁ δέ, ὡς τις σκευοφόρος, ἐσώθη. Καὶ ταῦτα μὲν ἐκεῖνοι ἐξ εὐεργεσίας τινὸς προϋπαρχούσης σφίσι, τοῖς δεσπόταις ἀντεπέδοσαν. στιγματίας δέ τις, οὐχ ὅσον οὐ προέδωκε τὸν δεσπότην τὸν στίξαντα, ἀλλὰ καὶ προθυμότατα ἔσωσεν. ὡς γοῦν ὑπεκκομίζων ποι αὐτὸν ἐφωράθη καὶ ἐδιώκετο, ἀπέκτεινέ τινα ἐντυχόντα οἱ κατὰ τύχην, καὶ τὴν στολὴν αὐτοῦ τῷ δεσπότῃ δούς, τὸν μὲν ἐπὶ πυρὰν ἐπέθηκεν, αὐτὸς δὲ τήν τε ἐσθῆτα καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ δεσπότου λαβών, ἀπήντησε τοῖς διώκουσι καὶ πλασάμενος ὡς καὶ φεύγοντα

αὐτὸν ἀποκτείνας, ἐπιστώθη ἔκ τε τῶν σκύλων καὶ ἐκ τῶν στιγμάτων. καὶ ἐκεῖνόν τε ἅμα ἔσωσε, καὶ αὐτὸς ἐτιμήθη. Ταῦτα μὲν ἐς οὐδεμίαν ὀνομαστῶν μνήμην ἀνήκει· Ὀσίαιον δὲ δὴ Γέταν ὁ υἱός, ἐκφορὰν δή τινα αὐτοῦ ὡς καὶ τεθνηκότος σκευάσας, ἐξέσωσε. καὶ Κόιντον Κικέρωνα τὸν τοῦ Μάρκου τοῦ ῥήτορος ἀδελφὸν ὁ παῖς ἐξέκλεψε, καὶ ὅσον ἐφ᾽ ἑαυτῷ ἔσωσεν. αὐτὸς μὲν γὰρ καὶ κατέκρυψε τὸν πατέρα, ὥστε μὴ εὑρεθῆναι· στρεβλωθεὶς δὲ ἐπὶ τούτῳ πάσαις βασάνοις, οὐδὲν ἐξελάλησε. μαθὼν δὲ ἐκεῖνος τὸ *γιγνόμενον, καὶ θαυμάσας τε ἅμα τὸν παῖδα, καὶ ἐλεήσας, ἦλθεν ἐθελοντὴς ἐς τὸ ἐμφανές, καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν τοῖς σφαγεῦσι παρέδωκε. Μάρκος δὲ Τερέντιος Οὐάρρων, ὁμώνυμος ὢν τινὶ τῶν ἐπικεκηρυγμένων, καὶ δείσας μή τι κατὰ τοῦτο, οἷα καὶ ὁ Κίννας, πάθῃ, ἐξέθηκε γράμμα, αὐτὸ τοῦτο δηλοῦν· (ἐδημάρχει δέ) καὶ ὁ μὲν διαπεφευγὼς καὶ γέλωτα ἐπὶ τούτῳ ὠφλίσκανε. πλεῖστοι δὲ καὶ τῶν μὴ προγραφέντων, διά τε ἔχθραν καὶ διὰ χρήματα διαπώλοντο· πλεῖστοι δὲ καὶ τῶν ἐπικηρυχθέντων οὐχ ὅτι περιεγένοντο, ἀλλὰ καὶ κατῆλθον αὖθις· καί τινες αὐτῶν καὶ ἀρχὰς ἔσχον· ἵνα καὶ ἐκ τούτων τὸ ἀστάθμητόν τις τοῦ βίου τεκμηριώσαιτο.

Ἡ δὲ ἀναχώρησις σφίσι πρός τε τὸν Βροῦτον καὶ πρὸς τὸν Κάσσιον, πρός τε τὸν Σέξτον ἐγίνετο. καὶ οἵ γε πλείους πρὸς τοῦτον κατέφευγον. ναυαρχεῖν γὰρ αἱρεθεὶς, καὶ χρόνον τινὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ δυνηθεὶς, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐπεκηρύχθη, τὴν Σικελίαν κατέσχε. τῇ τε Ἰταλίᾳ ἐγγύθεν ἐφορμῶν, χρήματά τε διπλάσια τοῖς περισώσασί τινα τῶν τοῖς φονεῦσι προκειμένων ἐπαγγελλόμενος, καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις ὑποδοχὴν καὶ τιμὰς ὑπισχνούμενος, πολλοὺς *ἔσωσεν. Οἱ μέντοι τρεῖς ἄνδρες οὐ μόνον τοὺς ἐς τὰ λευκώματα ἐγγραφέντας ἀπέκτειναν, ἀλλὰ καὶ ὅσους ἀφεῖναι ἔδοξαν, τρόπον ἕτερον διεχρῶντο, πτωχοὺς ἀντὶ πλουσίων ποιοῦντες. ἐνοίκιά τε γὰρ τῶν οἰκιῶν ὧν εἶχον ἀπῄτουν, καὶ τὰς τῶν κτημάτων αὐτῶν προσόδους ἀφῄρουν, καὶ τὰ πολλὰ τῶν χρημάτων τοῖς στρατιώταις ἐδίδουν, ἅτε θεραπεύοντες καὶ ἐπὶ πλέον ἀναρτώμενοι τούτους· ἵνα καὶ πρὸ τῶν ἔργων τοὺς μισθοὺς ἔχοντες, πᾶν τὸ πρόθυμον σφίσι παρέχωνται. διὰ τοῦτο καὶ τὰς τῶν ἀνῃρημένων οὐσίας εἰς ἀγορὰν προτιθέμενοι, τοὺς μὲν ἄλλους τῆς ὠνήσεως ἀπήλαυνον, ἀπειλοῦντες, τοῖς δὲ στρατιώταις αὐτὰς ἐπώλουν

quod dominum occidisset; atq; eius rei fidem ex spoliis & notis fecit: qua ratione non modo conseruauit dominum, sed *ab his quoque beneficium accepit. Verum memoria nominis istorum, quod obscuri homines erant, nullis monumentis consecrata est. * Osiæus quoque Geta, quo patri suo opem & salutē ferret, eum pro mortuo extulit. Porro Quintum Ciceronem, M. Tullii oratoris fratrē, filius in occulto habuit, & quantum in se fuit conseruauit. nā eum ita abdidit, vt nullo pacto posset inueniri; cumque ob eam rem verberibus & tormētis afficeretur, nihilo magis indicauit. Quintus autem, postquā ea res ei nuntiata est, admiratus filii constantiam, atq; eius misericordia permotus, vltro prodiit, seque inimicorum potestati permisit. Marcus vero Terētius Varro, quod vni ex proscriptis idem nomen erat, metuens ne, quod Cinnæ euenerat, sibi quoq; eueniret, (erat enim tribunus plebis) *edito scripto eam rem exposuit; & ob eam causam irrisus est. Per hæc tempora permulti, etsi proscripti non erant, tamē, vel quod inimicitias gererēt, vel quod locupletes essent, occidebantur. Pleriq; etiam proscripti, qui incolumes euaserant, postea restituti sunt, & magistratus gesserunt. Ex quo intelligi potest, *quanta sit varietas rerum humanarum & inconstantia.* Multi ad Brutum & Cassium confugiebant; plurimi ad Sextum Pompeium; quod classi præerat, & aliquanto tempore in mari potens erat, tenebatque Siciliam prouinciam, postea quā & de ipso facta erat proscriptio: *cumq; veniret in pxima loca Italiæ, pecuniam, receptumque, & honores pmittebat iis, qui ex impetu percussorum ciues eripuissent ac seruassent: itaq; permultos cōseruauit. Triumuiri autē non solum occidebant eos quos in albo proscripserāt, sed eos etiam quos iam missos fecisse videbantur, quodāmodo perdebant, dum eos ex locupletibus egentes facerēt. nam ab his exigebant pensionem ædium quas habitabant, capiebantq; reditus prædiorum, & pecunias maximas inter milites distribuebant, eosq; fouebant & alliciebant multis muneribus, vt dato prius stipendio, eos haberent ad omnia facinora paratiores. Quamobrem etiam cum bona damnatorum venalia proponerent, ceteros quidem minis deterrebant, quo minus emerent: post vero solis militibus ea paruo pretio

vendebāt. Sed in hoc maximo mœrore & acerbissimo luctu vrbis, rem crudelē fecerunt, ac omnib. modis irridendam. Iusserunt enim ciuibus, vt ista proscriptione lætarētur, grauiter minati, nisi parerent. Eo pacto cūcta ad eorum arbitriū libidinemq; gerebantur; ita vt regnū Iulii Cæsaris aureum fuisse videretur. Post id tempus tabulas rursum in albo proponūt; ex quibus nemini quidē mortem afferunt, tamen viuos fortunis spoliant, exigētes a singulis ciuibus decimam partem bonorū, vt aiebāt: vere autem vix cuique decimam partem reliquerunt. Iidem Iulio Cæsari *sepulcrū fecerunt in foro, vbi cōbustus fuerat; eosq; qui ad ipsum confugerēt, tutos & inuiolatos esse voluerūt; *ædem in qua fuerat occisus, inaccessam in posterum effecerunt. His reb. gestis, Lepidus Romæ remansit: Cæsar & Antonius contra Brutum & Cassium profecti sunt. Nam hi, vbi intellexerūt Rempublicam arbitratu Antonii & Cæsaris administrari, contempta Creta & Bithynia, quas prouincias sortiti fuerant, contendunt, hic in Syriā, ille in Macedoniam: quæ prouinciæ non solū erant opportunitate, sed etiam pecuniis & magnis copiis florentissimæ. eas confestim sine pugna capiunt: deinde Asiam omnem in suam redigunt potestatem, deditione populorum, si res ita ferebat; & vi facta iis qui resisterent. Erant per id tempus magistratus in singulis prouinciis: quorum alii ad Brutum, propter eius dignitatem & gloriam, statim se recipiebant; ceteri, qui Antonii & Cæsaris partes sustinebāt, facile capiebantur. In eo fuit numero Dolabella, a quo Trebonius Smyrnæ ex insidiis necatus fuerat, eiusque caput ad statuam Cęsaris proiectum, quod cædis eius particeps fuisset. Fuit & frater Antonii in Macedonia; quem Antonius eo miserat, vt exercitui præesset. Hi omnes obstupefacti, Brutū admirabantur, propter ea quæ ab omnibus ciuitatibus facta erant. Nā Athenienses Bruto & Cassio statuas ex ære iuxta statuā Harmodii & Aristogitonis publico decreto posuerant. In primis autem id eos celeriter auxit, quod a triumuirorum crudelitate & scelere longissime aberant; pręsertim Brutus: quodq; ad Senatū referebant

ἐπαγωνίζοντες. Δεινῆς δὲ κατηφείας καὶ πένθους ἐπὶ τούτοις τὴν Ῥώμην κατειληφότος, πεποιήκασί τι καὶ ἄλλο τυραννικὸν ὁμοῦ καὶ γελοῖον. ἐκέλευσαν πᾶσι διὰ τὴν προγραφὴς εὐθυμεῖσθαι, θάνατον, ἂν μὴ πειθαρχήσωσιν, ἀπειλήσαντες. οὕτω τὰ πράγματα πρός τε τὸ βούλημα καὶ πρὸς τὸ ἐπιθύμημα τὸ ἑαυτῶν διῆγον· ὥστε χρυσὸν τὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος μοναρχίαν φανῆναι. τελευτῶντες δὲ, λευκώματα αὖθις ἐξέθεντο, θάνατον μὲν μηδενὶ ἔτι φέροντα, τὰς δὲ οὐσίας τῶν ζώντων ἀποσυλῶντα, τῷ μὲν λόγῳ τὸ δέκατον τῆς οὐσίας παρ' ἑκάστου τῶν πολιτῶν εἰσπράττοντες, ἔργῳ δὲ, οὐδὲ τὸ δέκατόν τινι καταλείποντες. τῷ δὲ Καίσαρι ἡρῷον ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐφ' ἧς ἐφλέχθη, ἱδρυσάμενοι, ἀπηγόρευσαν οὐδένα τῶν εἰς τοῦτο καταφυγόντων μήτε ἀνδρηλατεῖσθαι, μήτε συλᾶσθαι. τὸ δὲ οἴκημα ἐν ᾧ ἐσφάγη, εἰς ἄφοδον μετεσκεύασαν. Πράξαντες δὲ ταῦτα, Λέπιδος μὲν ἐν τῇ πόλει κατέμεινε· Καῖσαρ δὲ καὶ Ἀντώνιος, ἐπὶ τὸν Βροῦτον καὶ τὸν Κάσσιον ἐξεστράτευσαν. Κάσσιος γὰρ καὶ Βροῦτος, ἐπεὶ τὰ πράγματα ὑπό τε τῷ Ἀντωνίῳ τῷ τε Καίσαρι γινόμενα ἔμαθον, ὧν μὲν ἔλαχον ἐπαρχιῶν κατεφρόνησαν, τῆς Κρήτης καὶ Βιθυνίας· ὁρμήσαντες δὲ, ὁ μὲν ἐπὶ τὴν Συρίαν, ὁ δὲ ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ὅτι τῷ καιρῷ καὶ τοῖς χρήμασι ταῖς τε δυνάμεσιν ἤκμαζον, οὐ μόνον ταύτας ἀμαχεὶ προσηγάγοντο, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀσίαν τελευτῶντες ἅπασαν παρεστήσαντο, πειθοῖ τε ὅπη παρείκοι, καὶ βίᾳ πρὸς τοὺς ἀντιλέγοντας χρώμενοι. ἦσαν μὲν γὰρ καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν ἠρημένοι πρότερον ἄρχοντες· ἀλλ' οἱ μὲν πρὸς τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ κλέος τῶν περὶ Βροῦτον, εἶκον εὐθὺς, καὶ προσετίθεντο σφίσιν· οἱ δὲ τὰ τοῦ Ἀντωνίου μᾶλλον καὶ τὰ τοῦ Καίσαρος φρονοῦντες, οὐ χαλεπῶς ἐχειροῦντο. ὧν ἦν καὶ Δολοβέλλας ὁ τὸν Τρεβώνιον ἐν Σμύρνῃ δολοφονήσας, τήν τε κεφαλὴν αὐτοῦ τῇ τοῦ Καίσαρος εἰκόνι προσρίψας, ὅτι τῶν σφαγέων ἦν· καὶ ὁ τοῦ Ἀντωνίου ἀδελφὸς, τῶν ἐν Μακεδονίᾳ δυνάμεων ἡγεῖσθαι παρ' αὐτοῦ τούτου πεμφθείς. οὕτω γὰρ ἐτεθήπεσαν τοὺς περὶ τὸν *Βροῦτον, ἐφ' οἷς ἐποίησαν αἱ πόλεις πᾶσαι, ὥστε καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἰκόνας σφίσι χαλκᾶς παρὰ τὴν τοῦ [Ἁρμοδίου καὶ] Ἀριστογείτονος ἐψηφίσαντο. ὃ δὲ αὖθις ταχὺ μάλα τὰ πράγματα *προσχωρῆσαι πεποίηκε, τοῦτ' ἦν, ὅτι τῆς τῶν τότε συνάρχων τῶν ἐν Ῥώμῃ ὠμότητος καὶ παρανομίας ἐκ διαμέτρου ἀφεστήκεσαν, καὶ μάλιστα Βροῦτος· εἴς τε τὴν βουλὴν ἀνέφερον

τὰ προσ-

τὰ προαιρούμενα, καὶ αὐτῇ τὰ πράγματα καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἀνετίθεντο· καὶ αὐτὴ ἔχαιρέ τε αὐτοῖς, καὶ δόγμασιν ἐβεβαίου τὰ παρ' αὐτῶν διοικούμενα καὶ γινόμενα, ἕως ὅπου δηλονότι παντελῶς ἐδεδούλωτο. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνοι ταύτην τε δουλωθεῖσαν ᾔσθοντο, καὶ τὰς γενομένας ἐν τῇ πόλει σφαγὰς ἐπυνθάνοντο, οὕτω δὴ τὰς δυνάμεις αὐτῶν συναγαγόντες εἰς ἕν, εἰς τὸν ὕστατον ἐκεῖνον τὸν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα ὥρμηντο. Ὄντων δ' αὐτῶν ἔτι κατὰ τὴν Ἀσίαν, ἔφθησαν οἱ περὶ τὸν Ἀντώνιον τόν τε Ἰόνιον περαιωθέντες, καὶ πρὸς τοῖς Φιλίπποις τῆς Μακεδονίας στρατοπεδεύσαντες. διαβάντες δὲ καὶ ἐκ τῆς Ἀσίας αὐτοί, ἀντεστρατοπεδεύοντο τούτοις. καὶ τὰ μὲν στρατόπεδα, ὡς καὶ εὐτακτότεροι οἱ στρατιῶται καὶ ῥᾴους ἄρχειν ὦσι, διχῇ κατέστη. παντὸς δὲ δὴ καὶ τοῦ διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ τάφρῳ καὶ σταυρώματι περιληφθέντος, εἷς τε ὁ πᾶς περίβολος ἀμφοτέρων ἐγένετο, καὶ ἐν κοινῷ τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἀσφάλειαν εἶχον. ἀντικειμένων δὲ αὐτῶν ἀλλήλοις, ἐκδρομαὶ μὲν καὶ ἀντεπέξοδοι παρ' ἀμφοτέρων, ὡς ἔτυχεν, ἐγίνοντο· μάχη δὲ ἐκ παρατάξεως οὐδεμία χρόνον τινὰ συνηνέχθη· τέλος δὲ συνέμιξαν ἀλλήλοις. Πρὸ μέντοι τῆς μάχης σημεῖα τινὰ γεγονότα, τό τε τοῦ πολέμου τέλος καὶ τὴν τῆς δημοκρατίας κατάλυσιν ὑπέφαινον, τοῦ θεοῦ τάχα μεθαρμόττοντος τότε τὴν πολιτείαν εἰς τὴν λυσιτελεστέραν ἁρμονίαν καὶ κρείττονα, τὴν τῆς μοναρχίας φημί. ὁμοφρονῆσαι μὲν ἐν τῷ καθεστῶτι τρόπῳ τῆς πολιτείας οὐκέθ' οἷοί τε ἦσαν· (οὐ γάρ ἐστιν ὅπως δημοκρατία ἄκρατος, ἐς τοσοῦτον ἀρχῆς ὄγκον προχωρήσασα, σωφρονῆσαι δύναται) πολλοὺς δ' ἂν ἔτι πολλοῖς καὶ αὖθις ὁμοίους ἀγῶνας ἀνελόμενοι, πάντως ἄν ποτε ἐδουλώθησαν, ἢ καὶ ἐφθάρησαν. Τὰ μὲν οὖν πολλὰ τῶν σημείων τοῖς τερατολόγοις παρίσω. ἄμεινον δ' ἂν ἦν καὶ ὁ Δίων μὴ πέρα τοῦ δέοντος αὐτὰ τεθηπώς, ἀλλά τι καὶ τῷ Πολυβίῳ προσεσχηκώς, ὅστις ἅλωσιν γράψας τῆς Καρχηδόνος, καὶ τῆς Ἑλλάδος δούλωσιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν μεγάλην τῶν Ῥωμαίων ἐκείνην ὑπὸ Ἀννίβου καὶ πολυχρόνιον κάκωσιν, οὐδαμοῦ τερατολογῶν φαίνεται, οὐδὲ σημεῖα ταῖς λοιπαῖς πόλεσι πρὸ τῶν συμφορῶν γινόμενα διηγούμενος· εἰ μὲν οὐδ' ἂν γενέσθαι νομίζων, μεμπτέος· (πλήρης γὰρ τῶν τοιούτων ἡ ἱστορία) εἰ δ' ὡς οὐχ ἱστορήσας γε αὐτός, συγγνωστέος· συγγραφὴν γὰρ προεκεχείριστο. ἐκ δ' οὖν τῶν ἐπὶ Καίσαρος καὶ Ἀντωνίου γινομένων τοῦτο

omnia, eique se resq; suas omnes permittebant: id enim Senatui erat gratissimum. idcirco confirmabat ea omnia quae ab illis gesta essent, quousque seruire omnino coactus est. At postquã intelligunt Senatum redactũ esse in seruitutem, & caedes nefarias in vrbe factas, omnibus copiis in vnũ conductis, propere contendunt de libertate dimicaturi. Dum autem adhuc essent in Asia, adfuerũt Antoniani: qui, vt Ionium mare transierunt, apud Philippos Macedoniae castra locant. Illi, vbi venerunt ex Asia, ex aduerso castra ponunt; eorumque duas partes faciunt, quo magis liberos & expeditos milites habeant, eisq; facilius queant imperare: deinde fossa valloq; circumdant. quae res vtraque castra vno ambitu cingebat, ac communiter vtrumq; exercitũ munitum & tutũ praestabat. Cum ita essent inter se oppositi, vtrimq; crebrae excursiones fiunt: & quamquam proelium aliquanto tempore cõmissum nõ est, tamen ad extremum sunt congressi. Hanc pugnam praecesserunt nonnulla portenta, quibus eius belli exitus & casus Reipublicae demonstrabantur, quod eam Deus optimus maximus in meliore statu & cõditione regni erat collocaturus. Nam, vt tũ res erant, pax & cõcordia ciuibus diu nõ poterat insidere. Respublica enim in qua penes populum omne sit imperium, potẽtissima, & in summo fastigio collocata, modum tenere nullo pacto potest. Itaque Romani multa vtrique huiusmodi in posterũ quoque bella suscepissent, ac tandem cadere & seruire coacti fuissent. Sed huiusmodi portenta iis quib. ea curae sunt, puto relinqui oportere: multoq; melius Dion (vt opinor) fecisset, si ea supra modũ admiratus non esset, sibiq; Polybium proposuisset aliqua ex parte imitandum. Ille enim historiam de Carthaginis & Graeciae captiuitate conscripsit, itemque de graui diuturnaque clade, quam Romani antea ab Annibale acceperant: nusquam tamen monstra eiusmodi referre, aut calamitates vrbibus ante significatas esse, dicere videtur. Id si facit, ratus ea numquam accidisse, culpa non caret: (portẽtorum enim plena est historia) quod si euenisse putauit, tamen ea scribere noluit, veniã meretur: historiam enim conficiebat. Ego vero ex his omnibus quae temporibus Caesaris & Antonii acciderunt, hoc vnum

referam, quo commutatio rerum (vt ego arbitror) significabatur: flumina quædam in Italia in contrarias partes fluxisse, quædam prorsus exaruisse.

Pugna autem in hunc modum commissa est. Principio vtrimq; vnus tuba sonuit: post reliqui omnes: sed primum ii qui continebantur certo & præfinito loco, vt tuba canerēt: deinde alii, vt animos militū ad prœlium ineundum excitarent: mox repente factum est silētium. Illi rursum sonos acutissimos fuderunt; & vtrimq; exercitus conclamauit. Tū cœpere milites grauis armaturæ scuta hastis percutere, easq; contra se inuicē torquere; funditores & sagittarii tela lapidesque iacere: equitatus irruere, subsequentibus militib. grauis armaturæ. Ita res ad manus atq; ad pugnā venit. Fit grauis impetus, distringuntur gladii: id primū omnes agunt, vt multos vulnerent, ipsi vero nullū vulnus accipiant. Post, vbi animi (vt fit) ira incēdi & inflammari cœperunt, accurrūt propius, & temere irruunt. Hic rationem nullam habent sui, neq; sentiunt accepta vulnera, quod mors dolorem anteuertat. Itaque morientium nullus est gemitus, nulla lamentatio: etenim absq; cruciatu corporis statim moriebātur: in primisq; vtriq; in suis locis cōsistebant. neq; enim recedebant alio, vt quemquam insequerentur; sed in iisdē locis in quibus essent, sauciabant, pariterque sauciabantur: cumq; hostes occidissent, ibidem ipsi non multo post cadebāt. Mansit ea pugna quousque dies iam inclinaret. Igitur si Brutus cum Antonio prœlio decertasset. & Cassius cum Cæsare, pares inter se fuissent. Sed dum Brutus Cæsarem imbecillum vicit, atque Antonius Cassio, qui par ei in bellicis rebus non erat, superior fuit, victores quodammodo victi discesserunt. Castra enim Cæsaris & Antonii, & quæ in castris erāt, omnia capta sunt: Cæsar mirabiliter saluus euasit. Nam ei, antequā prœlium cōmitteretur, medicus somniū narrauit, quo eum castris excedere iubebat. Cassius quoq; incolumis ex prœlio amissis munitionibus profugit: sed cū existimaret Brutū iam occisum esse, cumq; quidam e victoribus ad eum properarēt, mortē sibi ipse intulit. Brutus, quamuis postea exercitū Cassii recepisset,

Vide nostras in Dionē annotationes.

ἐρῶ, τὴν μεταβολὴν (οἶμαι) τῶν πραγμάτων δηλοῦν. τῶν γὰρ ἐν Ἰταλίᾳ ποταμῶν οἱ μέν τινες παντάπασιν ἐξέλιπον, οἱ δ' ἀνάπαλιν ῥεῖν ἤρξαντο.

Ἐγένετο δὴ ἡ μάχη τοῦτον τὸν τρόπον. πρῶτον μὲν σαλπικτὴς εἷς ἑκατέρωθεν ὑπεσήμηνε, καὶ οὕτω [καὶ] οἱ λοιποὶ ἐπήχησαν, πρῶτοι μὲν οἱ τό τε στάσιμον καὶ τὸ παρασκευαστικὸν ἐν τόπῳ τινὶ κυκλοτερεῖ διὰ σαλπίγγων μελῳδοῦντες, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ ἄλλοι οἵ τόν τε θυμὸν τῶν στρατιωτῶν ἐπεγείροντες, καὶ ἐπὶ τὴν σύνοδον αὐτοὺς ἐξορμῶντες. καὶ μετὰ τοῦτο σιωπή τε ἐξαπίνης πολλὴ ἐγένετο· καὶ σμικρὸν ἐπισχόντες, αὐτοί τε διάτορον ἐξεφώνησαν, καὶ αἱ τάξεις ἑκατέρωθεν συνεβόησαν. κἀκ τούτου ἀλαλάξαντες οἱ ὁπλῖται, τάς τε ἀσπίδας τοῖς δόρασιν ἔκρουσαν, καὶ ἐκεῖνα ἐπ' ἀλλήλους ἐξηκόντισαν. καὶ οἱ σφενδονῆται καὶ οἱ τοξόται βέλη καὶ λίθους ἧκαν· καὶ μετὰ ταῦτα τό τε ἱππικὸν ἀντεξήλασε· καὶ τὸ θωρακοφόρον συνεπισπώμενον σφίσιν, ἐν χερσὶν ἐγένετο. καὶ πολλῷ μὲν ὠθισμῷ, πολλῷ δὲ καὶ ξιφισμῷ ἐχρήσαντο, τὰ μὲν πρῶτα περισκοποῦντες ὅπως τε τρώσωσί τινας, καὶ ὅπως αὐτοὶ μὴ τρωθῶσιν· ἔπειτα δέ, ὡς ἥ τε ὁρμὴ σφῶν ηὐξήθη, καὶ ὁ θυμὸς ἐφλέγμηνεν, ὁμόσε τε ἀπερισκέπτως χωροῦντες, καὶ μηδεμίαν ἔτι ἀσφάλειαν ἑαυτῶν ποιούμενοι. καὶ οὔτε τῶν τραυμάτων αἴσθησιν εἶχον· τὸ γὰρ ἀλγῆσαι ὁ θάνατος προελάμβανεν· οὔτε τοῦ ὀλέθρου σφῶν ὀλοφυρμὸν ἐποιοῦντο· ἐς γὰρ τὸ λυπῆσον οὐκ ἐξικνοῦντο. ἔμενον δὲ κατὰ χώραν ἀκριβῶς ἀμφότεροι, καὶ οὔθ' ὑπαγωγαῖς οὔτε διώξεσιν οὐδέτεροι ἐχρήσαντο, ἀλλ' αὐτοῦ, ὥσπερ εἶχον, ἐτίτρωσκον, ἐτιτρώσκοντο, ἐφόνευον, ἐφονεύοντο, μέχρι πόρρω τῆς ἡμέρας. καὶ εἴγε Βροῦτος μὲν κατὰ Ἀντώνιον, Κάσσιος δὲ κατὰ Καίσαρα ἀντετέτακτο, ἰσοπαλεῖς ἂν ἐγεγόνεσαν· νῦν δὲ ὅ τε Βροῦτος τὴν τοῦ Καίσαρος ἀρρωστίαν ἐξεβιάσατο, καὶ ὁ Ἀντώνιος τὸν Κάσσιον, οὐδὲν οἱ ὅμοιον τὰ πολέμια ὄντα, ἐξενίκησεν. Ἐπλεονέκτησαν δὲ καὶ ἠλαττώθησαν ἀλλήλων, τῷ τό τε τάφρευμα τὸ τοῦ Καίσαρος τοῦ τε Ἀντωνίου πᾶν, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα, ἁλῶναι (ὅτε καὶ ὁ Καῖσαρ παραδόξως ἐσώθη, τῶν ἰατρῶν τινος περὶ τῆς μάχης ὄναρ αὐτῷ εἰπόντος, κελεῦον αὐτῷ ἐκχωρῆσαι τοῦ στρατοπέδου) καὶ τῷ τὸν Κάσσιον ἐκ μὲν τῆς μάχης σωθῆναι, τοῦ τε ἐρύματος στερηθέντα, ἄλλοσέ ποι διαφυγεῖν· ὑποτοπήσαντα γὰρ καὶ τὸν Βροῦτον ἐσφάχθαι, καί τινας τῶν κεκρατηκότων πρὸς αὐτὸν ἐπιέναι, διαχρήσασθαι ἑαυτόν. ὁ οὖν Βροῦτος μετὰ ταῦτα καὶ τὸ ἐκείνου στράτευμα παραλαβών,

μάχῃ

μάχῃ μὲν ἐκ παρατάξεως οὐ διενοεῖτο αὖθις συνενεχθῆναι, πολλὴν δὲ δὴ ἐλπίδα ἀκινδύνως ἐν τῷ χρόνῳ κατεργάσασθαι σφᾶς ἔχων, θορυβεῖν τε αὐτοὺς ἄλλως καὶ περὶ τὰς νύκτωρ ἐπεχείρει. καί ποτε καὶ τὸν ποταμὸν παρατρέψας, πολὺ τοῦ ἐρύματος αὐτῶν *κατέκλυσε. καὶ τὰ μὲν τοῦ Βρούτου ἐν τούτοις ἦν. ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ ὅ τε Ἀντώνιος, ἐσπάνιζον μὲν καὶ τροφῆς καὶ χρημάτων, ὅθεν οὐδὲ τοῖς στρατιώταις τι ἀντὶ τῶν διαρπασθέντων ἔδωκαν· καὶ προσέτι καὶ τὴν δύναμιν τὴν ναυτικὴν, ἡττηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Βρούτου, ἀπεβεβλήκεσαν. διὸ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις ἔτι μόνον τὰς ἐλπίδας οὐχ ὅτι τῆς νίκης, ἀλλὰ καὶ τῆς σωτηρίας ποιούμενοι, ὥρμηντο διακινδυνεῦσαι. ἠναγκάσθη δὲ καὶ ὁ Βροῦτος μάχῃ *κριθῆναι τὰ ὅλα, διὰ τὰς τῶν στρατιωτῶν αὐτομολήσεις. καὶ αὐτῶν ἀντιπαρατεταγμένων ἤδη, ἀετοὶ δύο ὑπὲρ ἀμφοτέρων ὑπερπτάμενοι, ἀλλήλοις τε ἐμαχέσαντο, καὶ ἐκείνοις τὸ τέλος τοῦ πολέμου προσέφηναν· ἡττήθη γὰρ ὁ κατὰ τὸ Βρούτου. Ἡττηθέντος οὖν καὶ τοῦ Βρούτου, καὶ ἄλλων ἄλλῃ φευγόντων, ἐπεδίωξαν μὲν οἱ κεκρατηκότες, οὔτε δὲ ἀπέκτειναν, οὔθ' εἷλόν τινα, ἀλλὰ προσεδρεύσαντες αὐτοῖς τὴν νύκτα, ὡς ἑκάστοις, οὐκ εἴασαν αὖθις σφᾶς συστραφῆναι. ὁ οὖν Βροῦτος, ἀπογνοὺς μὲν τῆς σωτηρίας, ἀπαξιώσας δὲ τὴν ἅλωσιν, ἐς τὸν θάνατον αὐτὸς κατέφυγε. καὶ ἀναβοήσας τοῦτο δὴ τὸ Ἡράκλειον, *Ὦ τλῆμον ἀρετή, λόγος ἄρ' ἦσθα δ' ἄλλως· ἐγὼ δέ σε ὡς ἔργον ἤσκουν, σὺ δ' ἄρ' ἐδούλευες τύχῃ· παρεκάλεσέ τινα τῶν συνόντων ἵνα αὐτὸν ἀποκτείνῃ. καὶ αὐτοῦ τὸ μὲν ἄλλο σῶμα ταφῆς ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου ἔτυχεν· ἡ δὲ δὴ κεφαλὴ ἐπέμφθη μὲν εἰς τὴν Ῥώμην, χειμῶνι δὲ ἐν τῷ ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου διάπλῳ περιπεσοῦσα, εἰς τὴν θάλασσαν ἐρρίφη. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, καὶ ἡ γυνὴ Πορκία, ἄνθρακα διάπυρον καταπιοῦσα, ἀπέθανε. τῶν δὲ συνόντων αὐτῷ ἐπιφανῶν ἀνδρῶν οἱ μὲν πλείους, ἑαυτοὺς παραχρῆμα ἀπέκτειναν, ἢ ἁλόντες ἐφθάρησαν, ὥσπερ ὁ *Φαβώνιος ὁ τοῦ Κάτωνος ἑταῖρος· οἱ δὲ λοιποί, εἰς Σικελίαν πρὸς τὸν Σέξτον κατέφυγον.

[Ἐκ τοῦ μη' τῶν Δίωνος βιβλίων]

Καῖσαρ δὲ καὶ Ἀντώνιος, ὁ μὲν, εἰς τὴν Ἀσίαν ἐχώρησεν, ἀργυρολογήσων αὐτήν· Καῖσαρ δὲ, εἰς τὴν Ῥώμην, τὸν Λέπιδον, ἄν τι παρακινῇ, κωλύσων, καὶ τῷ Σέξτῳ προσπολεμήσων. Κατὰ δὲ τὴν Ῥώμην ἡ Φουλουία ἥ τοῦ τε Καίσαρος πενθερά, καὶ τοῦ Ἀντωνίου γυνή, τὸν Λέπιδον ὑπὸ νωθείας παρ' οὐδὲν ἦγε, καὶ αὐτὴ τὰ πράγματα διεχείριζεν, ὥστε μήτε τὴν βουλὴν, μήτε τὸν δῆμον ἄλλο τι παρὰ τὸ ἐκείνῃ

tamen iterum sibi confligendum esse non putabat, quod sperabat cunctãdo se posse hostes sine periculo cõficere. Ceterũ de nocte conturbare eos maximo tumultu conabatur: quin etiam aliquãdo alueo fluminis auerso, munitiones eorum *inundatione repleuit. Dum Brutus hæc ageret, Cæsar & Antonius commeatu & pecuniis maxime indigebant: ob eamq; rem nihil dederãt militibus, quo damna, quæ captis castris in rebus eorũ facta erant, resarcirent. Ad hæc copias nauales, iã a Bruto superatas, amiserant. ita in armis spes relicta erat, nõ modo victoriæ, sed etiam salutis. quamobrẽ experiri & tentare omnia etiam cum periculo cupiebant. Brutus quoque, quod crebro milites ab eo deficiebãt, idem facere coactus est. iãq; acies instructæ erant, cum duæ aquilæ volantes super vtrumq; exercitum inter se concertarent, finem belli prænuntiãtes, propterea quod ea quę ad Brutum spectare videbatur, victa est. Bruto superato, pleriq; militum in diuersas partes fugæ se mãdarunt: quos victores insequebãtur: etsi neminem eorum occidebant, aut capiebãt: sed noctu locati in insidiis, prouidebãt ne rursum cogerentur. Brutus, desperata salute, ratus turpissimum esse capi, & indignissimum, ad mortem cõfugit. Itaq; cum exclamasset illud Herculis; **O misera virtus: ergo nihil quã verbum eras: atqui ego te tamquam rem exercebam: sed tu seruiebas fortunæ*: cohortatus est aliquem ex suis vt se interficeret. Quo facto, Antonius corpus eius sepultura affecit: nisi quod caput Romam missum, orta tempestate, cũ Dyrrachio soluissent, in mare proiectũ est. Morte Bruti cognita, vxor eius carbonem candẽtem absorbuit: ita mortua est. Cumq; permulti clarissimi viri cum Bruto essent, plures eorum statim mortem sibi consciuerunt, quam captiui decesserint: (in his fuit Fauonius, amicus Catonis) reliqui in Siciliã ad Sextum se receperũt.

E Dionis libro XLVIII.

Antonius pecuniæ faciendæ causa in Asiam profectus est: Cæsar Romam venit, vt esset impedimento Lepido, si quid moliri conaretur: atque vt Sexto bellum inferret. Per id tempus Fuluia socrus Cęsaris & Antonii vxor, contempto Lepido ita administrabat omnia, vt nihil a Senatu decerneretur vel a plebe contra

eius volūtatem. Cum ea erat Lucius Antonii frater. Igitur posteaquā Cæsar venit, in pace aliquanto tempore fuerunt: post vero diffidere cœperūt, atq; in apertum odium venire. Nam Cæsar propter insolentiā socrus, quā ferre nō poterat, filiam eius repudiauit, vt virginem adhuc: quam rem iureiurando confirmauit. Cum autem apertas inimicitias gererēt, proderat in primis Fuluiæ odium hominum quod paulo ante in Cæsarem concitatū fuerat. Causa odii hæc fuit, quod cum Cæsar Italiam omnem teneret, (nisi siquid veterani milites ab eo dono ceperant, aut ex publico emptum possidebāt) *ope auxilioq; seruorum, aliisq; rationib. adiutus, bona dominis eripiebat atq; auferebat, eaq; deinceps dabat suis militibus. Cum autem ii qui partis bonis priuabantur, grauiter ferrent, atq; (vt par erat) indignarentur: ita eos interrogare solitus erat; *Vnde igitur*, inquit, *veteranos remunerabimur?* quasi aut bellum gerere, aut tot promissa facere quisquā ei iussisset. Sed cum Lucius & Fuluia iniuria affectos a Cæsare, beneficiis sibi deuincirent, eisq; omnibus in rebus auxiliarentur, Cæsar, & quidem inuitus, remittere aliquid de crudelitate sua, nec amplius quemquā fortunis spoliare visus est. Quare non modo apud Senatum, sed etiā apud omnes carus haberi cœpit: milites autē grauiter ferre. Idcirco interfecerūt centuriones, aliosq; permultos, qui eorū tumultum compescere, eosq; placare nitebantur. Parum quoq; abfuit quin ipse Cęsar ab iis fuerit interfectus. Etenim qualibet causa incitati, vim iracundiamq; subibant: neq; prius destiterūt, quam propinquis suis, & patribus liberisq; eorum qui in prœliis cecidissent, *prędia quæ ab aliis possidebātur, restitui iuberet. Quo impetrato, milites Cæsari fuerunt amiciores: sed populus Romanus iterum acerbe tulit: ita vt ipsi inter se venirent ad manus, & pugnarent continēter. Quare timore permotus Cæsar, studebat cū Fuluia & Lucio recōciliari: id tamen per legatos impetrare non potuit, propterea quod multi Senatorii & Equestris ordinis cum Fuluia erant, cum quibus consilia communicabat: *eaque nonnumquam (quod mirum fortasse videbitur) accingebat gladium, *signaque distribuebat inter milites, atque apud eos sæpenumero concionabatur. Quapropter Cæsar ad veteranos confugit. (erant veterani, qui militia dimissi erant, vbi per legitimum tempus militauerant) Cum igitur essent in Italia complures

δοκεῖν χρηματίζειν. συνῆν δὲ ταύτῃ καὶ Λούκιος ὁ τοῦ Ἀντωνίου ἀδελφός. ἐπελθόντος δὲ τοῦ Καίσαρος, πρὸς βραχὺ μὲν ἡσύχασαν, ἔπειτα διηνέχθησαν, καὶ τελευτῶντες εἰς πόλεμον ἐμφανῆ κατέστησαν. ὁ γὰρ Καῖσαρ, τὴν χαλεπότητα τῆς πενθερᾶς μὴ φέρων, τὴν θυγατέρα αὐτῆς, ὡς καὶ παρθένον ἔτι οὖσαν, (ὃ καὶ ὅρκῳ ἐπιστώσατο) ἀπεπέμψατο. γενομένου δὲ τούτου, οὐδὲν ἔτι φίλιον ἐποίουν· συνῄραντο δὲ τοῖς περὶ Φουλουίαν ἐς τὰ μάλιστα τὸ ἐκ *ὑπογύου τῶν ἀνθρώπων περὶ τὸν Καίσαρα μῖσος, ἐξ αἰτίας τῆσδε φυέν. πᾶσαν γὰρ κατέχων τὴν Ἰταλίαν, (πλὴν εἴ τις τῶν ἐστρατευμένων ἐν δωρεᾶς μέρει λαβών, ἢ καὶ ἐκ τοῦ δημοσίου πριάμενος εἶχε) μετά τε τῆς δουλείας καὶ μετὰ τῆς ἄλλης κατασκευῆς, τοὺς δεσπότας ὁ Καῖσαρ ἀφῃρεῖτο, καὶ τοῖς στρατιώταις ἐδίδου. τῶν οὖν ἀποστερουμένων τῶν ἰδίων κτημάτων, δεινῶς πρὸς αὐτὸν ἀγανακτούντων, ὡς εἰκὸς, καὶ σχετλιαζόντων, διηρώτα σφᾶς, Πόθεν οὖν τὰ γέρα τοῖς ἐστρατευμένοις ἀποδώσομεν; ὥσπερ τινὸς αὐτῷ πολεμεῖν, ἢ καὶ τοσαῦτά ποιεῖν ὑπισχνεῖσθαι κεκελευκότος. τοὺς οὖν ἀδικουμένους παρὰ τοῦ Καίσαρος ὅ τε Λούκιος καὶ ἡ Φουλουία προσεποιοῦντό τε καὶ συνίστων. ὅθεν ὁ Καῖσαρ καὶ ἄκων ὑποκατέκλινε, καὶ οὐκέτ' ἀφῃρεῖτό τι. ἡ μὲν οὖν γερουσία διὰ ταῦτα καὶ οἱ ἄλλοι, πράως πως πρὸς αὐτὸν ἔσχον· οἱ δὲ στρατιῶται, ἐδυσχέραινον· καὶ τῶν τε ἑκατοντάρχων καὶ τῶν ἄλλων τῶν θορυβεῖν αὐτοὺς κωλυόντων συχνοὺς ἀπέκτειναν, αὐτόν τε ἐκεῖνον παρ' ὀλίγον ἦλθον ἀποχρήσασθαι, πᾶσαν αὐτάρκη πρόφασιν τῆς ὀργῆς ποιούμενοι. καὶ οὐ πρότερόν γε ἐπαύσαντο χαλεπαίνοντες, πρὶν τοῖς τε συγγενέσι σφῶν, καὶ τοῖς τῶν ἐν ταῖς μάχαις πεσόντων πατράσι καὶ παισὶ τὰς χώρας ἃς τινὲς αὐτῶν εἶχον, ἀφεθῆναι. ἐκ δὲ τούτου τὰ μὲν τῶν στρατιωτῶν ἐπιτηδειότερά οἱ αὖθις ἐγίγνετο· ὁ δὲ δῆμος, κατ' αὐτὸ δὴ τοῦτο πάλιν ἠγανάκτει, καὶ ἔς τε χεῖρας αὐτοῖς ᾖεσαν, καὶ μάχαι σφῶν συνεχεῖς ἐγίγνοντο. Διὰ ταῦτα οὖν φοβηθεὶς ὁ Καῖσαρ, καταλλαγῆναι τῇ Φουλουίᾳ καὶ τῷ Λουκίῳ ἠθέλησεν· ἐπεὶ δὲ πολλοὺς πολλάκις πέμπων οὐδὲν ἐπέραινεν, (ἡ γὰρ Φουλουία τοὺς βουλευτὰς καὶ τοὺς ἱππέας ἔχουσα, μετ' αὐτῶν ἐβουλεύετο· καὶ τί ταῦτα θαυμάσειέ τις, ὁπότε καὶ ξίφος παρεζώννυτο, καὶ συνθήματα τοῖς στρατιώταις ἐδίδου, ἐδημηγόρει τε ἐν αὐτοῖς πολλάκις;) διὰ ταῦτα τοίνυν ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τοὺς ἐστρατευμένους κατέφυγεν· οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ τῆς στρατείας ἤδη, διὰ τὸ τὸν νενομισμένον χρόνον ἐστρατεῦσθαι, ἀφειμένοι. τούτους οὖν πολλοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν

ὑπάρχοντας

ὑπάρχοντας, παρεκάλει διαλλακτὰς γενέσθαι σφίσι τῆς πρὸς ἀλλήλους διαφορᾶς, ἢ δικαστάς. καὶ δῆτα ἐς τὴν Ῥώμην ἐκεῖνοι πλήθει πολλῷ συνελθόντες, ἔς τε τὸ Καπιτώλιον ἀθροισθέντες, τάς τε συνθήκας ἃς ὅ τε Ἀντώνιος καὶ ὁ Καῖσαρ ἐπεποίηντο, ἀναγνωσθῆναι σφίσιν ἐκέλευσαν· καὶ τῷ μὲν Καίσαρι παρόντι, τοῖς δ᾽ ἑτέροις διὰ πρεσβείας, καὶ ἐν ῥητῇ τινὶ ἡμέρᾳ, πρὸς τὴν δίκην ἀπαντῆσαι προσέταξαν. καὶ ὁ μὲν Καῖσαρ, ἕτοιμος διαδικασθῆναι ἐγένετο· οἱ δ᾽, οὐκ ἦλθον, φοβηθέντες, ἢ καὶ ἀπαξιώσαντες. διέσκωπτον γοῦν σφᾶς, ἄλλα τε, καὶ βουλὴν καλιγάτην, ἀπὸ τῆς τῶν στρατιωτικῶν ὑποδημάτων χρήσεως, ἀποκαλοῦντες. τῶν καὶ ταῦτα οὖν, τοῦ μὲν Λουκίου καὶ τῆς Φουλουίας, ὡς καὶ ἀδικούντων, κατεψηφίσαντο· τὰ δὲ τοῦ Καίσαρος ἐπρέσβευσαν. Καὶ ἐκ τούτου δὴ τοῦ πολέμου ψηφισθέντος, χρημάτων ἐς τὸν πόλεμον δεόμενος, τὰ ἀναθήματα, ὅσα τε ἐξαργυρισθῆναι ἐδύνατο, . . . τά τε ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰταλίᾳ *τῇ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτοῦ οὔσῃ, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ ἀνακείμενα καθεῖλεν. ὅ τε οὖν Καῖσαρ παρεσκευάζετο, καὶ ἡ Φουλουία καὶ ὁ Λούκιος τά τε πρόσφορα ἐπορίζοντο, καὶ τὰς δυνάμεις συνεκρότουν· καὶ πολλὰ μὲν ἀλλήλους ἐκάκωσαν, ἐνίκησε δ᾽ ὅμως ὁ Καῖσαρ· τήν τε πόλιν ἐν ᾗ ὁ Λούκιος ἦν, προκαθίσας, ὑπὸ λιμοῦ ἐξεπολιόρκησε. καὶ αὐτὸς μὲν ἄλλοι τέ τινες ἄδειαν εὕροντο, τῶν δὲ βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων οἱ πλείους ἐφθάρησαν. καὶ ἥ τε Φουλουία πρὸς τὸν ἄνδρα μετὰ τῶν τέκνων ἀπέδρα· ἥ τε Ἰουλία, ἡ τῶν Ἀντωνίων μήτηρ, εἰς Σικελίαν πρῶτον πρὸς τὸν Σέξτον ἐλθοῦσα, ἐντίμως ὑπ᾽ αὐτοῦ πρὸς τὸν υἱὸν ἀπεστάλη. μετὰ τούτων τῶν τότε πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἐκχωρησάντων, καὶ *Κλαύδιος Τιβέριος Νέρων ἔφυγε. φρουρὰν γάρ τινα ἐν τῇ Καμπανίᾳ εἶχε, καὶ ἐπειδὴ καθυπέρτερα τὰ τοῦ Καίσαρος ἐγένετο, ἀπῆρε σύν τε τῇ γυναικὶ Λιβίᾳ Δρουσίλλῃ, καὶ σὺν τῷ υἱῷ Τιβερίῳ Κλαυδίῳ Νέρωνι. ὥστε καὶ τοῦτο ἐν τοῖς παραδοξοτάτοις συμβῆναι. ἥ τε γὰρ Λιβία αὕτη ἡ τὸν Καίσαρα τότε φυγοῦσα, μετὰ ταῦτα αὐτῷ ἐγήματο· καὶ ὁ Τιβέριος οὗτος, ὁ σὺν τοῖς γονεῦσι τότε ἐκδρὰς, τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν αὐτοῦ διεδέξατο. Ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο· Καῖσαρ δὲ, ἐπεὶ ὑπό τε τοῦ λιμοῦ φθορὰ ἐν τῷ ἄστει ἐγένετο θαλασσοκρατοῦντος τοῦ Σέξτου, καὶ ὁ Σέξτος καὶ τῆς Ἰταλίας ἐπείρασε, διαναυμαχῆσαι πρὸς αὐτὸν ἠβουλήθη. καὶ πρῶτον μὲν δερμάτινα πλοῖα κατὰ τοὺς ἐν τῷ Ὠκεανῷ πλέοντας, ἐκποιῆσαι ἐπεχείρησεν, ἔνδοθεν μὲν ῥάβδοις αὐτὰ

veterani, ab iis contendit, * vt se Fuluię conciliarent, componerentq; cõtrouersias omnes; de quibus eos iudices sumebat. Itaq; veteranorum magna multitudo Romam venit: deinde frequentes in Capitolio tabulas, in quibus scripta erant fœdera quæ Cæsar cum Antonio fecerat, legi coram iusserũt. Ibi Cæsari præsenti, absentibus autem per legatos diem dicũt, quam ad diem Romam ipsi veniant causam suam acturi. Die constituta, cũ Cęsar paratus esset iudicium accipere, illi non adfuerunt; timore fortasse adducti, aut certe quod ea res indignissima videretur. Irridebãt vtiq; veteranos, & Senatum *Caligam* vocabant, ex vsu caligarum militarium. Veterani nihilominus Lucium & Fuluiã iniuste facere pronuntiant, resq; Cęsaris cõprobãt. Quo facto, Cæsar Lucio & Fuluiæ bellum indixit: mox ea quę in fanis religionis causa erant, ceteraq; ex quibus pecuniam facere poterat, nec ea solum quæ Romæ, sed etiam omnia quæ in Italia, & in dicione ac potestate eius reposita erãt, sustulit. Dum Cæsar bellũ appararet, Lucius quoq; ac Fuluia, comparatis rebus ad bellum gerendum necessariis, copias cogũt. Tandem autẽ datis acceptisq; vtrimq; magnis incommodis, Cæsar superior fuit, atq; oppidũ in quo Lucius erat, diuturna obsidione fameq; afflictum cepit. Et quãuis Lucius cum paucis saluus & incolumis euaserit, tamen cõplures Senatorii & equestris ordinis perierunt: Fuluia vero cum liberis ad maritũ perfugit. Iulia, Antoniorum mater, primũ in Siciliam profecta ad Sextũ Pompeium, ab eodem honorifice ad filium remissa est. Claudius quoq; Tiberius Nero, cum iis fuit qui se ad Antonium receperũt. Nam cum præesset præsidio in Campania, intelligeretque Cæsarem bello superiorẽ fuisse, fugit cum Liuia Drusilla, filioq; suo Tiberio Claudio Nerone. vt postea mira res accidisse videatur, quod Liuia Cæsari quẽ antea fugerat, nupserit; atq; Tiberius is qui cum parentibus suis fugæ se mandauerat, Cæsari in imperio successerit. nam vtrumque postea factum est. Cæsar, postquam vrbem grauissimis morbis affligi propter famem videt, Sexto Pompeio maris imperium obtinente, iamque Italiam inuadente, cum eo decertare nauali prœlio constituit; ac primum naues ex pellibus facere conatus est; (vt ii solent qui in Oceano nauigant) *quas contextas

præsentes, narrauit. Sed & Catulo, qui antea Octauium numquã viderat, visum est in somnis, a nobilissimis quibusq; pueris Iouem Capitolinum adiri, & ab eo Romæ simulacrum in sinum Octauii demissum fuisse. Quare exterritus, properauit in Capitolium precandi causa. ibi forte ascendentem Octauium inuenit, eiusque faciem reuocauit ad somnium: idq; postea verum esse cõfirmauit. Præterea, vt primum ex pueris excessit, cum sumeret virilem togam, ea ab humeris vtrimq; fracta, vsque ad pedes demissa est. quæ res, quasi per se nihil boni portenderet, eos qui aderant præsentes, conturbauit: quia eo tempore quo primum togam virilem sumebat, euenerat. Atque tum forte Octauius; *Tenebo*, inquit, *omnem Senatoriam dignitatem in mea dicione & potestate.* id quod postea factum est. Igitur Cæsar his rebus permotus omnibus, de eo quam plurimum sperare cœpit, *eumque introducere ad nobilissimos viros, & ad imperandum exercere: postremo docere accurate omnia quæ conuenire videbãtur ei qui summum imperium bene gesturus esset, & cum amplissima dignitate. Nam in omni genere dicẽdi Græce & Latine exercebatur: militiæ labores perferebat: perdiscebat omnia quæ ad rempublicam, quæve ad regnum pertinerent: fuitq; Octauius studiorum causa, cum Cæsar necaretur, in Apollonia, ad sinum maris Ionii. nam eo Cæsar præmiserat, quod bellũ contra Parthos pararet. Itaq; de morte Cæsaris accepto nuntio, vbi se ab eo heredem factum intellexit, nihil cunctandũ ratus, statim Cæsaris nomẽ sumpsit, hereditatemque adiit, ac res gerere instituit: atque ita *Octauius* antea vocatus, tunc *Cæsar*, post *Augustus*, ad magnas res gerẽdas animum applicat: easque fortius administrat atque diligentius quam *omnes viri; prudentius quam senes omnes. Nã principio vt priuatus, quasi solius hereditatis successor, cum paucis nullo magnifico apparatu in vrbem ingressus est: tum Antonium, licet ab eo iniuriam acciperet, coluit: plebemq; sibi deuinctam habere conatus est. Itaque cum Antonius in foro de superiore loco ipsum, vt viuo patre consueuerat, de sublimi loco

παροῦσι τὴν ὄψιν. ὅ τε Κάτλος οὐδ' αὐτός που ἑωρακὼς τὸν Οκταούιον, ἐνόμισε τοὺς παῖδας ἐν τοῖς ὕπνοις τοὺς εὐγενεῖς πάντας ἐν τῷ Καπιτωλίῳ πρόσοδον πρὸς τὸν Δία πεποιῆσθαι, κἀν αὐτῇ τὸν θεὸν εἰκόνα τινὰ τῆς Ρώμης ἐς τὸν ἐκείνου κόλπον ἐμβεβληκέναι. ἐκπλαγεὶς δ' ἐπὶ τούτῳ, ἀνῆλθεν εἰς τὸ Καπιτώλιον προσευξόμενος τῷ θεῷ· καὶ ἐκεῖ τὸν Οκταούιον εὑρὼν δήπως ἀναβεβηκότα, τό τε εἶδος αὐτοῦ πρὸς τὸ ἐνύπνιον προσήρμοσε, καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς ὄψεως ἐβεβαιώσατο. Μειρακιωθέντος δὲ μετὰ τοῦτο αὐτοῦ, καὶ ἐς τοὺς ἐφήβους ἐσιόντος, τήν τε ἐσθῆτα τὴν ἀνδρικὴν ἐνδυθέντος, ὁ χιτὼν περιεῤῥάγη τε ἑκατέρωθεν ἀπὸ τῶν ἐπωμίδων, καὶ μέχρι τῶν ποδῶν κατεῤῥύη. τοῦτο αὐτὸ μὲν καθ' ἑαυτὸ οὐχ ὅπως τεκμήριόν τινα, ὡς καὶ ἀγαθόν τι *προσημαῖνον, ἔφερεν, ἀλλὰ καὶ ἠνίασε τοὺς παρόντας, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ ἀνδρικοῦ χιτῶνος ἐνδύσει συμβεβήκει. ἐπελθὸν δὲ τῷ Οκταουίῳ εἰπεῖν ὅτι, Τὸ ἀξίωμα τὸ βουλευτικὸν πᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας μου θήσω, ἔκβασιν πρὸς τὸ λεχθὲν ἔλαβεν. Ἐξ οὖν τούτων ὁ Καῖσαρ, *μέγα ἐπ' αὐτῷ *ἐλπίσας, ἔς τε τοὺς εὐπατρίδας αὐτὸν ἐσήγαγε, καὶ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἤσκει· καὶ πάνθ' ὅσα προσῆκει τῷ μέλλοντι καλῶς καὶ κατ' ἀξίαν τηλικοῦτον κράτος διοικήσειν, ὑπάρχειν, ἀκριβῶς ἐξεπαίδευσε. λόγοις τε γὰρ ῥητορικοῖς οὐχ ὅτι τῇ Λατίνων, ἀλλὰ καὶ τῇδε τῇ γλώσσῃ ἤσκητο. καὶ ἐν ταῖς στρατείαις ἐῤῥωμένως ἐξεπονεῖτο, τά τε πολιτικὰ καὶ τὰ ἀρχικὰ ἰσχυρῶς ἐδιδάσκετο. Οὗτος οὖν ὁ Οκταούιος ἔτυχε μὲν τότε ὅτε ὁ Καῖσαρ ἐσφάγη, ἐν τῇ Απολλωνίᾳ ἔπι πρὸς τῷ Ιονίῳ ὢν κόλπῳ, ἐπὶ παιδείᾳ (κατὰ γὰρ τὴν στρατείαν αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τοὺς Πάρθους, ἐκεῖσε προεπέπεμπτο) πυθόμενος δὲ τὸ συμβεβηκὸς, καὶ ὅτι κληρονόμος πρὸς τοῦ Καίσαρος καταλέλειπτο, οὐκ ἔτ' ἀναβολὰς ἐποιήσατο, ἀλλὰ τό τε ὄνομα τοῦ Καίσαρος παραχρῆμα ἀνέλαβε, καὶ *τοῦ κλήρου αὐτοῦ διεδέξατο, τῶν τε πραγμάτων εἴχετο. Οὕτω μὲν ὁ πρότερον Οκταούιος, τότε δὲ ἤδη Καῖσαρ, μετὰ δὲ τοῦτο Αὔγουστος ἐπικληθεὶς, ἥψατο τῶν πραγμάτων, καὶ αὐτὰ καὶ κατέπραξε καὶ κατειργάσατο, παντὸς μὲν ἀνδρὸς νεανικώτερον, παντὸς δὲ γέροντος φρονιμώτερον. πρῶτον μὲν γὰρ, ὡς ἐπὶ μόνῃ τῇ τοῦ κλήρου διαδοχῇ, [καὶ] ἰδιωτικῶς καὶ μετ' ὀλίγων ἄνευ ὄγκου τινὸς ἐς τὴν πόλιν ἐσῆλθε· τόν τε Αντώνιον ἐθεράπευε, καίτοι καὶ προπηλακιζόμενος ὑπ' ἐκείνου καὶ ἀδικούμενος· καὶ τὸ πλῆθος προσεποιήσατο. καὶ ἐπειδή ποτε αὐτὸν ὁ Αντώνιος ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀπὸ μετεώρου, καθάπερ ἐπὶ τοῦ πατρὸς εἰώθει ποιεῖν, ἐντυχεῖν τι

ἐθελήσαντα οὐ προσεδέξατο, ἀλλὰ καὶ κατέσπασε καὶ ἐξήλασε διὰ τῶν ῥαβδούχων, δι᾽ ἃ δὴ πάντες ἠγανάκτησαν, καὶ οὐχ ἥκιστα, ὅτι ὁ Καῖσαρ οὐδὲ ἐς τὴν ἀγορὰν ἔτι πρός τε τὸ ἐκείνου ἐπίφθονον, καὶ πρὸς τὸ τοῦ πλήθους ἐπαγωγὸν, ἐφοίτησε. φοβηθεὶς οὖν ὁ Ἀντώνιος, ἠθέλησε καταλλαγῆναι τῷ Καίσαρι, καὶ καταλλαχθεὶς, αὖθις ἐξ ὑποψίας τινὸς διηνέχθη πρὸς αὐτόν. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ τῷ Πομπηΐῳ τῷ Σέξτῳ, τῷ τοῦ μεγάλου Πομπηΐου νεωτέρῳ υἱῷ, δύναμίν τε πολλὴν ἔχοντι, καὶ Γάϊον Ἀσίνιον Πωλίωνα κατὰ τὴν Βαιτικὴν *μάχῃ νενικηκότι, καὶ πόλεις τὰς μὲν ἑκούσας, τὰς δὲ ἀκούσας προσειληφότι, ἥ τε ἄδεια ἐβεβαιώθη καὶ τὰ χρήματα ὅσα ἔν τε ἀργυρείῳ καὶ χρυσίῳ τὸ δημόσιον ἐκ τῆς πατρῴας αὐτοῦ οὐσίας εἰλήφει, ἀποδοθῆναι *ἐγνώκασι. τῶν γὰρ χωρίων αὐτοῦ τὰ πλείω Ἀντώνιος ἔχων, οὐδεμίαν αὐτῶν ἀπόδοσιν ἐποιήσατο. ἔπεισε δὲ αὐτὸν ἐς ὁμολογίαν ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ τὰ πατρῷα κομίσασθαι ὁ Λέπιδος, τῆς ὁμόρου Ἰβηρίας τὴν ἀρχὴν ἔχων.

Καίσαρος δὲ καὶ Ἀντωνίου πάντα ἐπ᾽ ἀλλήλοις πραττόντων, ἐκ τούτου καὶ τἄλλα τὰ ἐν τῇ πόλει πάντα ἐθορυβεῖτο καὶ συνεκέχυτο, καὶ ἀκρισία πολλὴ ἦν. εἰρήνην ἔτι, καὶ ἐπολέμουν ἤδη· τό τε τῆς ἐλευθερίας σχῆμα ἐφαντάζετο, καὶ τὰ τῆς δυναστείας ἔργα ἐγίνετο. καὶ ἐν μὲν τῷ ἐμφανεῖ ὁ Ἀντώνιος, ἅτε καὶ ὑπατεύων, ἐπλεονέκτει· ἡ δὲ δὴ σπουδὴ τῶν ἀνθρώπων ἐς τὸν Καίσαρα ἐπῄει· τὸ μὲν, διὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ, τὸ δὲ, διὰ τὰς ἐλπίδας ὧν ὑπισχνεῖτο. μέγιστόν τε, ὅτι τῷ Ἀντωνίῳ οὐ μόνον ἀσελγέστερον βιοῦντι, ἀλλὰ καὶ τυραννικώτερον ἄρχοντι, ἐβαρύνοντο. Κάσσιος δὲ καὶ Βροῦτος ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἦσαν, ἃς ἐλαχέτην ὁ μὲν, ἐν Μακεδονίᾳ, ὁ Βροῦτος· ὁ δὲ, ἐν τῇ Συρίᾳ. Ἔνθεν ὁ Ἀντώνιος τὰς δυνάμεις λαβὼν, ἐπέβη τῆς Γαλατίας, ὡς τὰ ἐκεῖ βίᾳ προσποιησόμενος· Καῖσαρ δὲ, καὶ αὐτὸς στρατιώτας, τοὺς μὲν ἐκ τῶν ἐκείνου σφετεριζόμενος, τοὺς δὲ καὶ διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα τὸν αὐτοῦ εὔνοιαν, *ἐθέλοντας ἐπαγόμενος ἐπὶ τὸν Ἀντώνιον, ὡς εἴ τι δύναιτο, κωλύσων αὐτόν. καὶ ἡ βουλὴ τὸν μὲν, πολέμιον ἐψηφίσατο, τοῦ Κικέρωνος αὐτὴν πείσαντος, μίσει τοῦ Ἀντωνίου· Καίσαρι δὲ χρήματα καὶ στρατιώτας ἀπέστειλε. καὶ ἐπεὶ οὐδ᾽ ὣς ἦν πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἀξιόμαχος, τοὺς ὑπάτους ἀμφοτέρους ἐξέπεμψε, δύναμιν ἔχοντας ἰσχυρήν. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἄλλα τε οὐκ ὀλίγα σημεῖα ἐγένετο·

dicere non passus fuisset, sed eum detrahi & eiici per lictores iussisset, cuncti grauiter & iniquo animo tulerūt: potissimum quod Cæsar, vt conflaret inuidiam Antonio, & sibi multitudinis animos ad beneuolentiam alliceret, amplius in forum non veniebat. Quocirca metuens Antonius, Cæsari reconciliari voluit: cum quo rursum propter aliquā suspicionem dissensio facta est. Interea Senatus securitatem & impunitatem decernit Sexto Pompeio, Cnæi minori filio: simul decernit vt, quæ pecunia numerata ex hereditate patris, in ærarium redacta fuerat, ea filio reddatur. Is tum maximas copias habebat, viceratque Bætica pugna Caium Asinium Pollionem, multasque vrbes partim vi, partim de voluntate ipsarum ceperat. Huic cum Antonius prædia ab se occupata non restitueret, Lepidus, qui finitimam Hispaniam obtinebat, persuasit vt cum eo in gratiam rediret, quo posset omnia recuperare facilius. Porro in vrbe omnia confusa & conturbata erant propter Cæsaris & Antonii dissensionem. Etenim iura ciuibus minime reddebantur, propterea quod isti simulata causa libertatis, cuncta ad dominandi cupiditatem trahebant. Antonius, quia Consul erat, aperte amplissimam potentiam vsurpabat: sed multitudo studio in Cæsarem accendebatur, non solum permota patris auctoritate, sed etiam adducta spe, quam de eo conceperat. Ad hęc, valde Antonium oderat, quod petulanter viueret, & homo imperiosus esset. Cassius autem & Brutus, erāt in prouinciis, quas sortiti fuerāt: hic, in Macedonia; ille, in Syria. Igitur Antonius omnibus copiis ad Galliam occupandam profectus est. Cæsar milites Antonii, quā maxime potest, suos facere, atque eorum nonnullos propter eam quam erga patrem habuerant beneuolentiā, contra Antonium ducere, eique impedimento esse in tēpore conatur. Senatus, persuadente Cicerone vetere odio in Antoniū, eum hostem iudicat, pecunias & milites ad Cæsarem mittit. Quib. rebus omnibus cum nondum Antonio par esset, eo propere ambos Consules cū magnis copiis ire iubet. Eodem fere tempore multa portenta visa sunt.

præter cetera enim, fax ardens ab oriente sole ad occasum cõmeauit; & noua quædã stella multis diebus apparuit; splẽdorq; solis diminui & extingui, ac tribus orbibus cõtineri visus est: quorũ vnus ignea corona cinctus esse putabatur. quæ omnia fatalem casum reipublicę portendebant.

E Dionis libro XLVI.

Postquam pecunia ad bellum gerendum opus esse compertum est, omnes suarum facultatum quintam & vicesimam partẽ contribuunt: Senatores vero etiam in singulos lateres, quos habebãt in ædibus vrbanis, non suis solum, sed etiam alienis, in quibus habitabant, quatuor obolos persoluunt. Insuper ditissimi quique separatim alia permulta conferunt: prẹterea arma, ceteraque militib. necessaria multæ ciuitates, multiq; priuati homines gratis suppeditant. tum enim ærarium exhaustum erat. Igitur magna pars hominum a Cæsare contra Antonium stabat; etsi neuter eorum in cura & cogitatione Reipublicæ versabatur; sed ab vtroque pari scelere, dispari tamen fortuna & opinione, cuncta afflicta erant & labefactata. Cæsariani, fortunatissimi esse, prospicere & cõsulere Reipublicę, eamq; ex animo curare videbantur. Contra, Antoniani miserrimi, hostes patriæ, ac sceleratissimi homines esse dicebantur. Placet autem cuncta singulatim persequi: nam mihi quidem in eo magna vis esse videtur, si acta & euentus rerum ex cuiusque consiliis, quemadmodum ea inter se consentiant, iudicauerimus. Fortuna Antoniũ in varios casus misit. Is enim principio Hirtium & Cęsarem felicissime intra munitiones continuit: deinde * Vibium, venientem ad opẽ cõlegæ ferẽdam, factis insidiis sauciauit: quo ex vulnere is paulo post mortuus est. Verum inde contra Hirtium & Cæsarem conuersus, occurrente Hirtio se in castra sua recepit; quod belli laboribus defatigatus, & de via fessus erat: atque quia castra tueri non poterat, cum paucis ad Lepidum confugit. Consul, fortiter pugnando castra cepit: in qua tamẽ pugna ipse occisus est. Apud ceteros, qui se periculis cõmiserant, fuerunt bellicæ laudis & victoriæ insignia: sed potestas

καὶ λαμπὰς ἀπ' ἀνίσχοντος ἡλίου πρὸς δυσμὰς διέδραμε· καί τις ἀστὴρ καινὸς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὤφθη, τό τε φῶς τοῦ ἡλίου ἐλαττοῦσθαί τε καὶ σβέννυσθαι, τότε δὲ ἐν τρισὶ κύκλοις φαντάζεσθαι ἐδόκει· καὶ ἕνα γε αὐτῶν στέφανος πυρώδης τις περιέσχε. ταῦτά τε δή, καὶ λόγια πρὸς κατάλυσιν τῆς δημοκρατίας φέροντα πάμπολλα ᾔδετο.

[Ἐκ τοῦ μς' τῶν Δίωνος βιβλίων]

Ἐπειδὴ δὲ πολλῶν χρημάτων εἰς τὸν πόλεμον ἐδέοντο, πάντες μὲν τὸ πέμπτον καὶ εἰκοστὸν τῆς ὑπαρχούσης σφίσιν οὐσίας ἐπέδωκαν, οἱ δὲ δὴ βουλευταὶ καὶ τέσσαρας ὀβολοὺς καθ' ἑκάστην κεραμίδα τῶν ἐν τῇ πόλει οἰκιῶν ὅσας ἢ αὐτοὶ ἐκέκτηντο, ἢ ἄλλων οὔσας ᾤκουν· καὶ χωρὶς ἕτερα οὐκ ὀλίγα οἱ πάνυ πλούσιοι συνετέλεσαν. τά τε ὅπλα καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὴν στρατείαν ἀναγκαῖα, συχναὶ μὲν πόλεις, συχνοὶ δὲ καὶ ἰδιῶται προῖκα ἐξεποίησαν. τὸ γὰρ δημόσιον ἀχρηματία τότε κατεῖχεν. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ ὑπὲρ γε τοῦ Καίσαρος, καί τι τοῦ Ἀντωνίου ἐσπούδαζον. ἔμελε δέ που οὐδετέρῳ τούτων τῆς δημοτικῆς ἰσηγορίας καὶ τοῦ καλοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀμφότεροι ὁμοίως τὰ πράγματα ἔφθειρον. Πρὸς δὲ δὴ τὴν τύχην, διάφοροι ἑκάτεροι δόξαν ἐκτήσαντο. οἱ μὲν γὰρ εὖ πράξαντες, καὶ εὔβουλοι καὶ φιλοπόλιδες ἐνομίσθησαν· οἱ δὲ δὴ πταίσαντες, πολέμιοι τῆς πατρίδος καὶ ἀλιτήριοι ὠνομάσθησαν. λέξω δὲ καὶ καθ' ἕκαστον τῶν γενομένων· καὶ γὰρ παίδευσις ἐν τούτῳ τὰ μάλιστα εἶναί μοι δοκεῖ, ὅταν τις τὰ ἔργα τοῖς λογισμοῖς ὑπολέγων, τήν τε ἐκείνων φύσιν ἐλέγχῃ, καὶ τούτοις ἐκ τῆς ἐκείνων ὁμολογίας τεκμηριοῖ. Ἀντώνιος μὲν γὰρ, παραλόγοις καὶ πολυτρόποις περιπεσὼν τύχαις, τὸν μὲν ἕνα τῶν ὑπάτων Ἵρτιον ἐν τοῖς προτέροις ἐπιμερήμασι συνέκλεισεν ἅμα τῷ Καίσαρι εἰς τὸν χάρακα· θάτερον δὲ, τὸν * Οὐίβιον, ἥκοντα πρὸς βοήθειαν τοῦ συνυπάτου, [λοχήσας;] κατετραυμάτισεν, ὡς μετ' ὀλίγον ἀποθανεῖν. ἔπειτα ὑποστρέφων αὖθις ὡς πρὸς τὸν Ἵρτιον καὶ τὸν Καίσαρα, καὶ προσβαλόντος αὐτῷ τοῦ Ἱρτίου ἔκ τε τοῦ πολέμου καὶ τῆς ὁδοιπορίας κεκμηκότι, ταπεινὸς ἔφυγεν εἰς τὴν ἰδίαν παρεμβολήν· καὶ οὐδὲ ταύτην δυνηθεὶς σῶσαι, ἀπέδρασεν ὀλιγοστὸς πρὸς τὸν Λέπιδον. ὁ μέντοι ὕπατος τὸ μὲν χαράκωμα εἷλε τοῦ Ἀντωνίου, γενναίως αὐτῷ προσβαλών· κατὰ δὲ τὴν τούτου ἅλωσιν καὶ αὐτὸς διεφθάρη. καὶ ἄλλων μὲν οἱ κίνδυνοι καὶ τὰ τρόπαια, τὸ δὲ ἐπὶ τούτοις ἅπαν

κράτος,

κράτος, καὶ ἡ ἐκ τῶν κατορθωμάτων εὐημερία, τῷ Καίσαρι προσεχώρησε, καίτοι μηδ' ἐκ τοῦ χαρακώματος ἐξιόντι κατὰ τὰς ἀκμὰς τῶν κινδύνων. ἦν γὰρ κομιδῆ νέος καὶ ὀκτωκαιδεκέτης ἔτι. Ἔσχε δὲ οὕτως· μετὰ τὸ καταλυθῆναι τὸν Ἀντώνιον, ὑποπτεύσασα ἤδη καὶ τὸν Καίσαρα ἡ βουλή, ἔπραττεν ὥστε καὶ αὐτὸν ταπεινῶσαι, καὶ ἰδιωτεῦσαι καταναγκάσαι. γνοὺς δὲ τοῦτο Καῖσαρ, τούς τε στρατιώτας (εἶχε δὲ καὶ τοὺς ἀμφοτέρων τῶν ὑπάτων ἤδη, τῶν ἐν τῷ πρὸς Ἀντώνιον πολέμῳ τελευτησάντων) δωρεαῖς καὶ ὑποσχέσεσιν ἑαυτοῦ ἐξηρτήσατο, καὶ πρὸς τὸν Ἀντώνιον καὶ τὸν Λέπιδον ἐπεκηρυκεύσατο λάθρα, εἰς διαλλαγὰς αὐτοὺς *προσκαλούμενος. καὶ πέμψας πρὸς τὴν βουλὴν στρατιώτας, ὑπατείαν ᾔτει. τῆς δὲ μὴ διδούσης, εἷς τις τῶν στρατιωτῶν ἥψατο τοῦ ξίφους, καὶ εἶπεν ὅτι, Ἂν ὑμεῖς τὴν ὑπατείαν μὴ δῶτε τῷ Καίσαρι, τοῦτο δώσει. καὶ αὐτῷ ὁ Κικέρων ὑπολαβών, Ἂν οὕτως, ἔφη, παρακαλῆτε, *λήψεται αὐτήν. καὶ τέλος ὁ Καῖσαρ τὰς δυνάμεις λαβὼν, ἐπ' αὐτὴν ὥρμησε τὴν Ῥώμην. ἡ δὲ βουλὴ ἐπεχείρησε μὲν εἶρξαι αὐτὸν, καὶ φυλάξαι τὴν πόλιν· ἐπεὶ δὲ παρῆν ἤδη, καὶ τὸ δεινὸν ἐπλησίαζε, μετεβάλετο, καὶ τελευτῶσα προσεχώρησεν αὐτῷ πᾶσα, καὶ τὴν πόλιν ἐπέτρεψε καὶ μὴ θέλουσα. ὁ δὲ Καῖσαρ, ἐπί τε τούτῳ μέγιστον ἐφρόνει, καὶ ὅτι τῇ πρώτῃ τῶν ἀρχαιρεσιῶν ἐς τὸ πεδίον τὸ Ἄρειον εἰσελθὼν, γῦπας ἕξ, καὶ μετὰ ταῦτα δημηγορῶν τι πρὸς τοὺς στρατιώτας, ἄλλους δώδεκα εἶδε. πρός τε γὰρ τὸν Ῥωμύλον καὶ πρὸς τὸ οἰώνισμα τὸ ἐκείνῳ γενόμενον ἀναφέρων, καὶ τὴν μοναρχίαν αὐτοῦ βεβαίως λήψεσθαι προσεδόκησε. τοῖς μέντοι στρατιώταις καὶ χρήματα ἔδωκε, καὶ χάριν καὶ πλείστην καὶ ἀληθεστάτην ἔγνω· ἄνευ γὰρ τῆς παρ' αὐτῶν φρουρᾶς οὐδὲ ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσφοιτᾶν ἐτόλμα. Ἐσποιηθεὶς δὲ ἐς τὸ τοῦ Καίσαρος γένος, ἐξ ἐκείνου καὶ Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ Ὀκταουιανὸς ἐπεκλήθη. νενόμισται γάρ, ἄν τις εἰσποιηθῇ, τὴν μὲν ἄλλην αὐτὸν πρόσρησιν ἀπὸ τοῦ ποιησαμένου λαμβάνειν, ἓν δέ τι τῶν προτέρων ὀνομάτων *σχηματισθέν πως τηρεῖν. προσεκτήσατο δὲ καὶ ἑτέραν, τὴν τοῦ Αὐγούστου, καὶ αὐτὴν διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἔπειτα αὐτοκράτορες τίθενται. Οὕτως οὖν ὁ Καῖσαρ, ἐπεὶ τάχιστα τούς τε στρατιώτας ᾠκειώσατο, καὶ τὴν βουλὴν ἐδουλώσατο, πρός τε τὴν τοῦ πατρὸς τιμωρίαν ἐτράπετο, καὶ τοὺς σφαγέας μετῆλθε. μετὰ δὲ τοῦτο, τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ Λεπίδου σὺν

omnis, & rerum bene gestarum gloria, penes Cæsarem fuit; quamquam in maximis periculis e castris non exierat: quippe adolescens erat decem & octo annos natus. Fracto Antonio, Senatus Cæsarem suspectum habere cœpit, atque id agere, vt imperium deponere, ac priuatus esse cogeretur. Qua re cognita, Cæsar statuit milites, quos apud se habebat vtriusque Consulis, paulo ante in bello contra Antonium defuncti, sibi donis & promissis deuincire, atque clam legatos ad Antonium & Lepidum mittere, eosque ad reconciliationem cohortari. Misit quoque milites ad Senatum, ac per eos Consulatum petiit: quem dum ei negaret Senatus, quidam e militibus manu gladium, quem gerebat, attigit: mox inquit; *Nisi vos Patres conscripti Cæsarem Consulem facietis, hic est facturus.* Huic Cicero ita respondit; *Siquidem* (inquit) *ita Consulatum petitis, obtinebit.* Post hæc Cæsar cum exercitu Romam contendit. Senatus principio eum prohibere, atque vrbem tueri nitebatur. Sed cum iam Cæsar adesset, impenderetque vrbi grauissimum periculum, mutato consilio, frequẽs obuiam ei processit, vrbemque inuitus permisit. Ea res mirifice extulit Cæsarem; tum etiam, quod primo die comitiorum in campum Martium ingressus, sex vultures vidit; & paulo post duodecim, cum apud milites concionaretur. quod ille ad Romulum atque eius auguria referens, sperauit sibi regnum futurum. Porro militibus magnam pecuniam largitus est, iisque maximas gratias egit, propterea quod sine eorum præsidio & custodia in Senatum venire nõ audebat. Adoptatus in familiã Cæsaris, ex eo *Caius Iulius Cæsar Octauianus* dictus est. nã hæc est eorũ qui adoptantur consuetudo, vt adoptantium quidẽ nomen accipiãt, pristinũ vero aliqua ratione formatũ ac paulum mutatũ seruent. Post modo etiam AVGVSTVS cognominatus est: quo nomine reliqui post eũ Imperatores appellati sunt. Igitur Cæsar, vbi milites sibi deuinctos habuit, redegitq; Senatũ in suam potestatẽ, ad vlciscendã necem patris animum appulit. Itaque contra interfectores contendit: post, properantibus Antonio & Lepido cum

magnis copiis, cum ipsis fœdus inire studet, quod eos opprimere non poterat, & quod sperabat Brutū & Cassium iam potentissimos viros, per eos confici posse, seq; postea separatim vtrumq; eorū esse superaturum. Itaq; ad paruam insulā eius fluuii qui Bononiam præterfluit, conueniunt: nec illi quidem soli, sed pari militum numero comitati. Post vbi satis exploratum est, ne quis eorū in occulto gladium haberet, in congressum colloquiumq; veniunt, ibiq; dominationem in omnes cōmunem esse inter se iubent: præterea contra communes inimicos cōiurant, etsi propria quædam & præcipua sibi relinquunt. Cæsar enim Libyam & Siciliam accipit: horum alter Hispaniā, alter Galliam.

E Dionis libro XLVII.

Inde Romā profecti, proscriptorum tabulas in albo proponunt, multo certe crudelius, quam in Syllæ dominatione factum fuerat. Sylla enim inimicos tantum sustulerat, amicis vero suis pepercerat: at isti non modo perdebant inimicos, sed etiam amicissimos quosq; in potestatem aduersariorum mutuo tradebant; quibus traditis, acciperent infestos sibi homines, eosque ad extremum vlciscerentur. ex quo fiebat vt in his nulla firma amicitia esset, sed irarum ardor acerbissimus. Prius quam Romam cum exercitu venirent, multa prodigia visa sunt: quibus eorum magna potentia, & grauissimi casus demonstrabantur. Nam Lepido anguis gladium centurionis cuiusdam circumplicauit: & lupus ingressus in castra, intra tentorium Lepidi *cœnantis venit, ac mensam deiecit: amplissimam potentiam eius ostendens; sed in ea conseruanda difficultatem. Antonio vero fossā lacte circumfluens, & concentus de nocte auditus, magnas animi voluptates significauit, ob easque exitū perniciosum. Sed Cæsari aquila statim inito cū ambobus fœdere, supra tentorium stetit; moxq; coruos duos aduolantes, qui ex alis eius plumas euellere conabātur, occidit: itaque ex vtroq; victoriam portendit. Interim milites Antonii, Fuluiæ vxoris eius filiam, quam ipsa ex Clodio habuerat, Cæsari, etsi ante spōsalia cum alia fecerat, desponderunt; Antonio scilicet eā rem procurante: quæ res etiam a Cæsare non est recusata. Dum hæc geruntur, cædes indignissimæ maximæque, vt antea Syllanis temporibus, fiunt.

τῶν δυνάμεσιν ἐπιόντων, συνθήκας πρὸς αὐτοὺς ἐποιήσατο, ἐπεὶ μήτε βιάσασθαι σφᾶς ἐδύνατο, καὶ ἐπήλπισε τόν τε Κάσσιον καὶ τὸν Βροῦτον μέγα ἤδη δυναμένους δι' αὐτῶν *κατεργάσασθαι, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἐκείνους δι' ἀλλήλων χειρώσασθαι. συνῆλθον δὲ ἐς τοὺς λόγους οὐ μόνοι, ἀλλὰ στρατιώτας ἰσαρίθμους ἔχοντες, ἐν νησιδίῳ τινὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ περὶ τὴν Βονωνίαν παραρρέοντος· ἀλλήλους τε διηρεύνησαν, μὴ καὶ ξιφίδιόν τις ὑπὸ μάλης ἔχῃ. καὶ εἰς λόγους ἐλθόντες, τήν τε κατὰ πάντων δυναστείαν κοινὴν ἐποιήσαντο, καὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν συνωμόσαντο. ἴδια δ' ἔλαβον, Καῖσαρ μὲν τὴν Λιβύην καὶ τὴν Σικελίαν· τῶν δὲ ὁ μὲν, τὴν Ἰβηρίαν, ὁ δὲ, τὴν Γαλατίαν.

[Ἐκ τοῦ μζ' τῶν Δίωνος βιβλίων]

Μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ῥώμην ἐλθόντες, τὰς ἐν τοῖς λευκώμασι περιέθηκαν προγραφὰς τὸν Σύλλειον τρόπον, εἰ μή γε καὶ μιαρώτερον. ὁ μὲν γὰρ Σύλλας τοὺς ἐχθροὺς ἠφάνιζε μόνον, τῶν δὲ φίλων ἐπεφείδετο· οἱ δὲ οὐ μόνον τοὺς ἐχθροὺς ἀπώλλυον, ἀλλὰ καὶ τοὺς φιλτάτους ἀλλήλοις παρίεντο, ὑπὲρ τοῦ τοὺς ἐχθίστους παρ' ἀλλήλων ἀντιλαβεῖν. οὕτως οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς τὸ φιλοῦν βέβαιον, ἀλλὰ τὸ θυμούμενον ἀκριβέστατον. Πρὸ δὲ τῆς ἐς τὴν Ῥώμην αὐτῶν μετὰ τῶν στρατευμάτων ἀφίξεως, τοιάδε τινὰ σφίσιν ἀπήντησε τέρατα, τήν τε δυναστείαν ὁμοίως αὐτοῖς καὶ τὴν καταστροφὴν αἰνισσόμενα. τῷ μὲν γὰρ Λεπίδῳ ὄφις τέ τις ξίφει ἑκατοντάρχου περιπλακεὶς, καὶ λύκος ἔς τε τὸ στρατόπεδον καὶ ἐς τὴν σκηνὴν δειπνοποιουμένου αὐτοῦ ἐσελθὼν, καὶ τὴν τράπεζαν *καταβαλὼν, τήν τε ἰσχὺν ἅμα καὶ τὴν δυσχέρειαν τὴν ἐπ' αὐτῇ προεσήμαινε. τῷ δ' Ἀντωνίῳ γάλα τε περὶ τὸ τάφρευμα περιερρύη, καὶ συνῳδία τις νυκτὸς περιηχήσατο, τάς τε θυμηδίας καὶ τὸν ὄλεθρον τὸν ἀπ' αὐτῶν προέδειξε. τῷ δὲ δὴ Καίσαρι τότε εὐθὺς ἐπὶ τῇ συνθήκῃ ἀετὸς ὑπέρ τε τῆς σκηνῆς αὐτοῦ ἱδρυθεὶς, καὶ δύο κόρακας προσπεσόντας αὐτῷ, τίλλειν τε τῶν πτερῶν πειρωμένους ἀποκτείνας, τὴν νίκην κατ' ἀμφοτέρων αὐτῷ ἔδωκε. Καὶ τούτῳ οἱ τοῦ Ἀντωνίου στρατιῶται τὴν θυγατέρα τῆς Φυλβίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἣν ἐκ τοῦ Κλωδίου εἶχε, τῷ Καίσαρι, καίτοι ἑτέραν ἐγγεγυημένῳ, προεξένησαν, τοῦ Ἀντωνίου δηλονότι τοῦτο κατασκευάσαντος· καὶ ὃς οὐκ ἀπηρνήσατο. Καὶ αὐτῶν ἐν τούτοις ὄντων, αἵ τε σφαγαὶ ἐκεῖναι αἷς ποτὲ ὁ Σύλλας ἐκ τῶν προγραφῶν ἐκέχρητο, ἐποιήθησαν.

καὶ ἡ πό-

καὶ ἡ πόλις ἅπασα νεκρῶν ἐπληρώθη. τῶν δὲ κτεινομένων αἱ κεφαλαὶ μὲν ἐπὶ τὸ βῆμα αὐθις ἀνετίθεντο, τὰ δὲ λοιπὰ σώματα, τὰ μὲν αὐτοῦ τε ἐρρίπτετο, καὶ ὑπὸ κυνῶν ὀρνίθων τε ἠσθίετο. ἐκ δὲ τῶν πρὸς ἀλλήλους πραγμάτων τό τε οἰκειωθὲν σφίσι καὶ τὸ ἀλλοτριωθὲν ἐν λόγῳ τινὶ τιθέμενοι, ὥστε τὸν ἑαυτοῦ τις [αὐτοῦ] ἐχθρὸν τιμωρήσασθαι, φίλον ἑτέρου ὄντα, ἐδιδοῦτο, μὴ ἀντιδιδοὺς ἄλλον· καὶ ἐκ τῶν χαλεπωτάτων ὀργῆς τῆς τε ἔπειτα ὑποψίας, παρ' οὐδὲν τῶν τοῦ ἐπιεικοῦς σωτηρίαν πρὸς τὴν τοῦ διαφόρου τιμωρίαν ποιούμενοι, ῥᾳδίως σφᾶς ἀντεδίδοσαν. κἀκ τούτου τούς τε φιλτάτους ἀντὶ τῶν ἐχθίστων ἀλλήλοις προσέδοσαν, καὶ τοὺς πολεμιωτάτους ἀντὶ τῶν ἑταιροτάτων, τοῦτο μὲν ἴσους πρὸς ἴσους, τοῦτο δὲ ἀνθ' ἑνὸς πλείονας, ἢ καὶ ἀντὶ πλειόνων ἐλάττονας ἠλλάσσοντο· τά τε ἄλλα ἐν ἀγορᾶς τρόπῳ ποιούμενοι, καὶ ὑπερβαλλόμενοι ὥσπερ ἐν πρατηρείῳ, εἰ μὲν εἷς τις ἑνὸς [τινος] ἀντάξιος ὥστ' ἰσομοιρεῖν ἐδόκει, ἁπλῆ ἡ ἀντίδοσις ἐγίγνετο· πλείους δὲ καὶ ἀντὶ πλειόνων ἀπώλλυντο. κατὰ δὲ τῶν πλουσίων κοινήν τινα ἔχθραν προσέθεντο, οὐκ ἐξ ἀπεχθείας τινὸς προϋπαρχούσης, ἀλλ' ἐκ τῆς κατεχούσης αὐτοὺς φιλοχρηματίας καὶ ἀπληστίας. Τούτων δὲ τῶν κακῶν τὴν μὲν πλείονα μοῖραν Ἀντώνιος εἶχε καὶ Λέπιδος· ἔδοξε δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος κατὰ τὴν τῆς δυναστείας κοινωνίαν γίνεσθαι. τῇ τε γὰρ φύσει οὐκ ὠμὸς ἦν, καὶ ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς ἤθεσιν ἐνετέθραπτο. πρὸς δὲ ἔτι νέος ὤν, καὶ ἄρτι εἰς τὰ πράγματα παριών, οὔτ' ἄλλως ἀνάγκην μισεῖν τινας σφοδρῶς εἶχε, καὶ φιλεῖσθαι ἤθελεν· ἐξ οὗ γέ τοι τῆς τε πρὸς ἐκείνους συναρχίας ἀπηλλάγη, καὶ τὸ κράτος μόνος ἔσχε, οὐδὲν ἔτι τοιοῦτον ἔπραξε. τότε δὲ καὶ ἔσωσε πλείστους. τεκμήριον δέ· Ταννσία γυνὴ ἐπιφανὴς τὸν ἄνδρα Τίτον Οὐίνιον ἐπικηρυχθέντα, τὸ μὲν πρῶτον ἐς κιβωτὸν, εἶτα παρὰ ἀπελευθέρῳ τινὶ Φιλοποίμενι κατέκρυψε. μετὰ δὲ τοῦτο ὁρμοτελῆ ἑορτήν, ἣν συγγενής τις αὐτῆς ποιήσειν ἔμελλε, τηρήσασα, τόν τε Καίσαρα διὰ τῆς Ὀκταουίας τῆς ἀδελφῆς μόνον τῶν τελῶν εἰσελθεῖν διεπράξατο καὶ ταῦτα ἐσπηδήσασα, τό τε πραχθὲν ἀγνοοῦντι ἐμήνυσε, καὶ τὴν κιβωτὸν αὐτὴν ἐσκομίσασα, ἐξεῖλε τὸν ἄνδρα ἐξήγαγεν· ὥστε τὸν Καίσαρα θαυμάσαντα, πάντας μὲν αὐτοὺς ἀφεῖναι, (καὶ γὰρ τοῖς συγκρύψασί τινα θάνατος προείρητο) τὸν δὲ δὴ Φιλοποίμενα καὶ ἐς τὴν ἱππάδα καταλέξαι. Ὁ μὲν Καῖσαρ, τοιοῦτος· καὶ ὁ Λέπιδος ὁμοίως πρός τε τοὺς συγγενεῖς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους οὐκ ἀπαραίτητος ἦν. ὁ δὲ Ἀντώνιος ὠμῶς

Etenim vrbs tota interfectorum hominum referta erat, capita pro rostris posita: reliqua corpora proiecta iacebant, atque a canibus & volucribus comedebantur. In his rebus hanc solam proprii & alieni rationem habebant, quod eorum nemo inimicum suum, qui esset alterius amicus, vlcisci poterat, nisi pro eo alium tradidisset. Ita aut ira vetere incitati, aut futura suspicione adducti, amici salutē supplicio inimici postponebant, permutabāt'q; facillime. Nam amici pro inimicis, socii pro hostibus inu cem dabantur: & commutabantur aut pares cum paribus, aut plures cum vno, aut cum pluribus pauciores: quasi venales essent, pretiis & licitationib. factis. Tum enim simplex erat permutatio, cū pares erāt inter se: sin minus, pauci pro multis moriebantur. Cōmune autem in primis eorū fuit, vt cum locupletibus inimicitias gererent: non eas quidē susceptas ex aliqua simultate vel odio, sed quod erat in ipsis summa auaritia, & infinita pecuniæ cupiditas. Antonius & Lepidus his nefariis & truculentis sceleribus potissimum astringebātur: sed & Cæsar in eadē culpa esse videbatur, cōmunicato cū illis imperio. natura quidē certe crudelis non erat, in morib. patris educatus. præterea modo ad res gerendas accesserat, nec, cur aliquos odio haberet, causa erat: demq; ipse se diligi & amari cupiebat: quin rerū potitus, ex quo tempore regnum habuit, non solum nihil tale cōmisit, sed multos etiam cōseruauit. Magno argumento est, quod Tanysia matrona nobilis, cum Titum Iunium virum suum proscriptū in arcam cōiecisset, ac eā apud Philopœmenem libertū reposuisset: cumque propinquus eius diem festum celeberrimum acturus esset, curauit Cæsarem per Octauiam sororem ipsius, solum ex triumuiris eo venire. ibique de improuiso accedens, Cæsari rem omnem aperuit, allataq; arca, virū ex ea eduxit. Quam rem Cæsar admiratus, omnibus veniam dedit: (etsi capitale erat, si quis proscriptum hominē occultauisset) hoc amplius, Philopœmenē in equestrem ordinē perduxit. Itaq; Cæsar tali ingenio pditus erat. Sed neq; Lepidus in propinquos suos & alios erat inexorabilis: Antonius vero acerbe

& crudeliter nulla misericordia permotus, occidebat nō modo eos quos proscripserat, sed eos quoq; qui proscriptis opem ferre conarentur: quorum capita etiam inter epulas spectabat, eaque spectatione nefaria & calamitosa, magna ex parte satiabatur. Eodem modo Fuluia non tam odio impulsa, quam studio pecuniæ quærēdæ, sæpe morte afficiebat homines viro suo incognitos. itaq; is, vt caput cuiusdam ad se perlatum vidit; *Hunc hominem*, inquit, *ignorabam*. Sed capiti Ciceronis allato cōtumeliosissime maledixit, iussitque in Rostris, quo magis inter cetera emineret, collocari in præcelso atque edito loco; vt vnde in cōcione auditus fuerat in ipsum dicere, ibi cum amputata dextra cōspiceretur. Idem caput, antequam inde exportaretur, Fuluia sumit in manus, insectatur conuitiis, spuit in faciem, supra genua collocat; ex eoq; ore aperto linguam extrahit; deinde pungit acu, qua ad ornamenta capitis sui vtebatur: ad extremum illudit ei maledice & contumeliose. Sed vt illis tēporibus variæ cędes factæ sunt, ita plerisque salus multis modis data est: quorum pleraque prætermittere visum est, eaq; tantum quę memoratu digna esse videbantur, referre. Igitur cum quidam seruus in speluncam dominum inclusisset, eumque non multo post alius indicasset, ita vt mors ei haud dubia impenderet, seruus veste cum domino commutata, ingredientibus properauit obuiam; &, quasi ipse dominus esset, occidi se passus est. ita illi, rati se, quem volebant, interfecisse, abierunt: hic postea alio se contulit. Sed & alius pariter mutatis cum domino vestibus, in opertam *lecticam ingressus, domino persuasit vt eam deferret: post, vbi ambo deprehensi sunt, seruus, ne cōspectus quidē, necatus est; dominus, quasi lecticarius, euasit. Id serui dominis, beneficio eorū affecti, præstiterunt. Ceterum stigmatias quidam non modo non prodidit dominum, a quo notis fuerat cōpunctus; sed etiā ad eum seruandum promptissimus fuit. Cum enim clam dominū exportaret, eumq; inimici re cognita insequerētur, hominem sibi forte factum obuiam interemit, eiq; vestem detraxit, ac domino induit: deinde mortuo in rogū imposito, acceptaque veste domini, annuloque eius, persequentibus occurrit; iis ait *se fugere,

καὶ ἀνηλεῶς οὐχ ὅτι τοὺς ἐκλεχθέντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπικουρῆσαί τινι αὐτῶν ἐπιχειρήσαντας ἔκτεινε. τάς τε κεφαλὰς σφῶν, εἰ καὶ σιτούμενος ἐτύγχανεν, ἐπεσκόπει, καὶ ἐπὶ πλεῖστον τῆς τε ἀνοσιωτάτης καὶ οἰκτροτάτης αὐτῶν ὄψεως ἐνεπίμπλατο. καὶ ἡ Φουλουία πολλοὺς καὶ αὐτὴ καὶ κατ᾽ ἔχθραν καὶ διὰ χρήματα, καὶ ἔστιν οὓς οὐδὲ γινωσκομένους * ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐθανάτωσεν. ἑνὸς γοῦν τινὸς κεφαλὴν ἰδὼν, εἶπεν ὅτι, Τοῦτον οὐκ ἠπιστάμην. ὡς δ᾽ οὖν καὶ ἡ τοῦ Κικέρωνός ποτε ἐκομίσθη αὐτοῖς, ὁ μὲν Ἀντώνιος, πολλὰ καὶ δυσχερῆ ἐξονειδίσας αὐτῷ, ἔπειτ᾽ ἐκέλευσεν αὐτὴν ἐκφανέστερον τῶν ἄλλων ἐν τῷ βήματι προτεθῆναι, ἵν᾽ ὅθεν κατ᾽ αὐτοῦ δημηγορῶν ἠκούετο, ἐνταῦθα μετὰ τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς, ὥσπερ ἀποτέτμητο, ὁρῷτο. ἡ δὲ δὴ Φουλουία ἔς τε τὰς χεῖρας αὐτὴν, πρὶν ἀποκομισθῆναι, ἐδέξατο, καὶ ἐμπικραναμένη οἱ καὶ ἐμπτύσασα, ἐπί τε τὰ γόνατα ἐπέθηκε, καὶ τὸ στόμα αὐτῆς διανοίξασα, τήν τε γλῶσσαν * ἐξείλκυσε, καὶ ταῖς βελόναις αἷς ἐς τὴν κεφαλὴν ἐχρῆτο, κατεκέντησε, πολλὰ ἅμα καὶ μιαρὰ ἐπισκώπτουσα. Πολύτροποι μὲν οὖν αἱ σφαγαί, πολυειδεῖς δὲ καὶ σωτηρίαι τισὶν ἐγένοντο. ἐγὼ δὲ τὰ πολλὰ παρεὶς, τὰ ἀξιομνημόνευτα διηγήσομαι. τοῦτο μὲν γάρ, ἐς σπήλαιόν τις τὸν δεσπότην καταχρύψας, εἶτ᾽ ἐπεὶ καθ᾽ ἑτέρου τινὸς μήνυσιν ἀπολεῖσθαι ἔμελλε, τήν τε ἐσθῆτα πρὸς αὐτὸν ἠλλάξατο, καὶ μετ᾽ αὐτῆς τοῖς ἐπιοῦσιν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ὤν, προσαπήντησε, καὶ ἐσφάγη. καὶ οὕτως οἱ μὲν ἀπηλλάγησαν, νομίζοντες ὃν ἠβούλοντο πεφονευκέναι· ὁ δὲ, ἀπελθόντων αὐτῶν, ἑτέρωσε διέφυγεν. ἄλλος τις, τὴν σκευὴν ὁμοίως ἅπασαν πρὸς τὸν δεσπότην διαλλάξας, αὐτός τε ἐς φορεῖον κατάστεγον ἐσῆλθε, καὶ ἐκεῖνον διφροφόρον ἐποίησε· κἀκ τούτου καταληφθέντες, ὁ μὲν οὐδ᾽ ὀφθεὶς ἐφονεύθη, ὁ δὲ, ὡς τις σκευοφόρος, ἐσώθη. Καὶ ταῦτα μὲν ἐκεῖνοι ἐξ εὐεργεσίας τινὸς προϋπαρχούσης σφίσι, τοῖς δὴ ποιήσασιν ἀνταπέδοσαν. στιγματίας δέ τις, οὐχ ὅσον οὐ προέδωκε τὸν δεσπότην τὸν στίξαντα, ἀλλὰ καὶ προθυμότατα ἔσωσεν. ὡς γοῦν ὑπεκκομίζων που αὐτὸν ἐφωράθη καὶ ἐδιώκετο, ἀπέκτεινέ τινα ἐντυχόντα οἱ κατὰ τύχην, καὶ τὴν στολὴν αὐτοῦ τῷ δεσπότῃ δοὺς, τὸν μὲν ἐπὶ πυρὰν ἐπέθηκεν, αὐτὸς δὲ τήν τε ἐσθῆτα καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ δεσπότου λαβὼν, ἀπήντησε τοῖς διώκουσι, καὶ πλασάμενος ὡς καὶ φεύγοντα

αὐτὸν

αὐτὸν ἀπεκτονώς, ὅπως εὑρεθῇ ἔκ τε τῶν σκύλων καὶ ἐκ τῶν στιγμάτων. καὶ ἐκεῖνόν τε ἅμα ἔσωσε, καὶ αὐτὸς ἐτιμήθη. Ταῦτα μὲν ἐς οὐδεμίαν ὀνομαστὸς μνήμην ἀνήκει· Ὀσιαῖος δὲ δὴ Γέτας ὁ υἱός, ἐκφορὰν δή τινα αὐτοῦ ὡς καὶ τεθνηκότος σκευάσας, ἐξέσωσε. καὶ Κόϊντον Κικέρωνα τὸν τοῦ Μάρκου τοῦ ῥήτορος ἀδελφὸν ὁ παῖς ἐξέκλεψε, καὶ ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ ἔσωσεν. αὐτὸς μὲν γὰρ καὶ κατέκρυψε τὸν πατέρα, ὥστε μὴ εὑρεθῆναι· στρεβλωθεὶς δὲ ἐπὶ τούτῳ πάσαις βασάνοις, οὐδὲν ἐξελάλησε. μαθὼν δὲ ἐκεῖνος τὸ γιγνόμενον, καὶ θαυμάσας τε ἅμα τὸν παῖδα, καὶ ἐλεήσας, ἦλθεν ἐθελοντὴς ἐς τὸ ἐμφανές, καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν τοῖς σφαγεῦσι παρέδωκε.

Μάρκος δὲ Τερέντιος Οὐάρρων, ὁμώνυμος ὤν τινι τῶν ἐπικεκηρυγμένων, καὶ δείσας μή τι κατὰ τοῦτο, οἷα καὶ ὁ Κίννας, πάθῃ, ἐξέθηκε γράμμα, αὐτὸ τοῦτο δηλῶν· (ἐδημάρχει δέ) καὶ ὁ μὲν διατεθρυλημένος καὶ γέλωτα ἐπὶ τούτῳ ὤφλισκανε. πλεῖστοι δὲ καὶ τῶν μὴ προγραφέντων, διά τε ἔχθραν καὶ διὰ χρήματα διεπόλλυντο· πλεῖστοι δὲ καὶ τῶν ἐπικηρυχθέντων οὐχ ὅτι περιεγένοντο, ἀλλὰ καὶ κατῆλθον αὖθις· καί τινες αὐτῶν καὶ ἀρχὰς ἔσχον· ἵνα καὶ ἐκ τούτων τὸ ἀστάθμητόν τις τοῦ βίου τεκμηριώσαιτο.

Ἡ δ' ἀναχώρησις σφίσι πρός τε τὸν Βροῦτον καὶ πρὸς τὸν Κάσσιον, πρός τε τὸν Σέξτον ἐγίνετο. καὶ οἵ γε πλείους πρὸς τοῦτον κατέφευγον. ναυαρχεῖν γὰρ αἱρεθεὶς, καὶ χρόνον τινὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ δυνηθεὶς, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐπεκηρύχθη, τὴν Σικελίαν κατέσχε. τῇ τε Ἰταλίᾳ ἐγγύθεν ἐφορμῶν, χρήματά τε διπλάσια τοῖς περισώσασί τινα τῶν τοῖς φονεῦσι προκειμένων ἐπαγγελλόμενος, καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις ὑποδοχὴν καὶ τιμὰς ὑπισχνούμενος, πολλοὺς ἔσωσεν.

Οἱ μέντοι τρεῖς ἄνδρες οὐ μόνον τοὺς ἐς τὰ λευκώματα ἐγγραφέντας ἀπέκτειναν, ἀλλὰ καὶ ὅσους ἀφεῖναι ἔδοξαν, τρόπον ἕτερον διεχρῶντο, πτωχοὺς ἀντὶ πλουσίων ποιοῦντες. ἐνοίκιά τε γὰρ τῶν οἰκιῶν ὧν εἶχον ἀπῄτουν, καὶ τὰς τῶν κτημάτων αὐτῶν προσόδους ἀφῄρουν, καὶ τὰ πολλὰ τῶν χρημάτων τοῖς στρατιώταις ἐδίδουν, ἅτε θεραπεύοντες καὶ ἐπὶ πλέον ἀναρτώμενοι τούτοις· ἵνα καὶ πρὸ τῶν ἔργων τοὺς μισθοὺς ἔχοντες, πολὺ τὸ πρόθυμον σφίσι παρέχωνται. διὰ τοῦτο καὶ τὰς τῶν ἀνῃρημένων οὐσίας εἰς ἀγορὰν προτιθέμενοι, τοὺς μὲν ἄλλους τῆς ὠνῆς ἀπήλαυνον, ἀπειλοῦντες, τοῖς δὲ στρατιώταις αὐτὰς ἐπώλουν

quod dominum occidisset; atq; eius rei fidem ex spoliis & notis fecit: qua ratione non modo conseruauit dominum, sed * ab his quoque beneficium accepit. Verum memoria nominis istorum, quod obscuri homines erant, nullis monumentis consecrata est. ° Osiæus quoque Geta, quo patri suo opem & salutē ferret, eum pro mortuo extulit. Porro Quintum Ciceronem, M. Tullii oratoris fratrē, filius in occulto habuit, & quantum in se fuit conseruauit. nā eum ita abdidit, vt nullo pacto posset inueniri: cumque ob eam rem verberibus & tormētis afficeretur, nihilo magis indicauit. Quintus autem, postquā ea res ei nuntiata est, admiratus filii constantiam, atq; eius misericordia permotus, vltro prodiit, seque inimicorum potestati permisit. Marcus vero Terētius Varro, quod vni ex proscriptis idem nomen erat, metuens ne, quod Cinnæ euenerat, sibi quoq; eueniret, (erat enim tribunus plebis) ° edito scripto eam rem exposuit; & ob eam causam irrisus est. Per hæc tempora permulti, etsi proscripti non erant, tamē, vel quod inimicitias gererēt, vel quod locupletes essent, occidebantur. Pleriq; etiam proscripti, qui incolumes euaserant, postea restituti sunt, & magistratus gesserunt. Ex quo intelligi potest, *quanta sit varietas rerum humanarum & inconstantia.* Multi ad Brutum & Cassium confugiebant: plurimi ad Sextum Pompeium; quod classi præerat, & aliquanto tempore in mari potens erat, tenebatque Siciliam prouinciam, postea quā & de ipso facta erat proscriptio: ° cumq; veniret in pxima loca Italiæ, pecuniam, receptumque, & honores pmittebat iis, qui ex impetu percussorum ciues eripuissent ac seruassent: itaq; permultos cōseruauit. Triumuiri autē, non solum occidebant eos quos in albo proscripserāt; sed eos etiam quos iam missos fecisse videbantur, quodāmodo perdebant, dum eos ex locupletibus egentes facerēt. nam ab his exigebant pensionem ædium quas habitabant, capiebantq; reditus prædiorum, & pecunias maximas inter milites distribuebant, eosq; fouebant & alliciebant multis muneribus, vt dato prius stipendio, eos haberent ad omnia facinora paratiores. Quamobrem etiam cum bona damnatorum venalia proponerent, ceteros quidem minis deterrebant, quo minus emerent: post vero solis militibus ea paruo pretio

vendebāt. Sed in hoc maximo mœrore & acerbiſſimo luctu vrbis, rem crudelē fecerunt, ac omnib. modis irridendam. Iuſſerunt enim ciuibus, vt iſta proſcriptione lætarētur, grauiter minati, niſi parerent. Eo pacto cūcta ad eorum arbitriū libidinemq; gerebantur; ita vt regnū Iulii Cæſaris aureum fuiſſe videretur. Poſt id tempus tabulas rurſum in albo proponūt: ex quibus nemini quidē mortem afferunt, tamen viuos fortunis ſpoliant, exigētes a ſingulis ciuibus decimam partem bonorū, vt aiebāt: vere autem vix cuique decimam partem reliquerunt. Iidem Iulio Cæſari *ſepulcrū fecerunt in foro, vbi cōbuſtus fuerat; eosq; qui ad ipſum confugerēt, tutos & inuiolatos eſſe voluerūt; *ædem in qua fuerat occiſus, inacceſſam in poſterum effecerunt. His reb. geſtis, Lepidus Romæ remanſit: Cæſar & Antonius contra Brutum & Caſſium profecti ſunt. Nam hi, vbi intellexerūt Rempublicam arbitratu Antonii & Cæſaris adminiſtrari, contempta Creta & Bithynia, quas ꝓuincias ſortiti fuerant, contendunt, hic in Syriā, ille in Macedoniam: quæ prouinciæ non ſolū erant opportunitate, ſed etiam pecuniis & magnis copiis florentiſſimæ. eas confeſtim ſine pugna capiunt: deinde Aſiam omnem in ſuam redigunt poteſtatem, deditione populorum, ſi res ita ferebat; & vi facta iis qui reſiſterent. Erant per id tempus magiſtratus in ſingulis ꝓuinciis: quorum alii ad Brutum, propter eius dignitatem & gloriam, ſtatim ſe recipiebant; ceteri, qui Antonii & Cæſaris partes ſuſtinebāt, facile capiebantur. In eo fuit numero Dolabella, a quo Trebonius Smyrnæ ex inſidiis necatus fuerat, eiusque caput ad ſtatuam Cęſaris proiectum, quod cædis eius particeps fuiſſet. Fuit & frater Antonii in Macedonia; quem Antonius eo miſerat, vt exercitui præeſſet. Hi omnes obſtupefacti, Brutū admirabantur, propter ea quæ ab omnibus ciuitatibus facta erant. Nā Athenienſes Bruto & Caſſio ſtatuas ex ære iuxta ſtatuā Harmodii & Ariſtogitonis publico decreto poſuerant. In primis autem id eos celeriter auxit, quod a triumuirorum crudelitate & ſcelere longiſſime aberant: pręſertim Brutus: quodq; ad Senatū referebant

ἐπαγωνίζοντες. Δεινῆς δὲ κατηφείας καὶ πένθους ἐπὶ τούτοις τὴν Ῥώμην κατειληφότος, πεπράχασί τι καὶ ἄλλο τυραννικὸν ὁμοῦ καὶ γελοῖον. ἐκέλευσαν πᾶσι διὰ προγραφῆς εὐθυμεῖσθαι, θάνατον, ἂν μὴ πειθαρχήσωσιν, ἀπειλήσαντες. οὕτω τὰ πράγματα πρός τε τὸ *βούλημα καὶ πρὸς τὸ ἐπιθύμημα τὸ ἑαυτῶν διῆγον· ὥστε *χρυσῆν τὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος μοναρχίαν φανῆναι. τελευτῶντες δὲ, λευκώματα αὖθις ἐξέθεντο, θάνατον μὲν μηδενὶ ἐπιφέροντα, τὰς δὲ οὐσίας τῶν ζώντων ἀποσυλῶντα, τῷ μὲν λόγῳ τὸ δέκατον τῆς οὐσίας παρ' ἑκάστου τῶν πολιτῶν εἰσπράττοντες, ἔργῳ δὲ, οὐδὲ τὸ δέκατόν τινι καταλείποντες. τῷ δὲ Καίσαρι ἡρῷον ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἐφ' ἧς ἐφλέχθη, δειμάμενοι, ἀπηγόρευσαν οὐδένα τῶν εἰς τοῦτο καταφευγόντων μήτε ἀνδρηλατεῖσθαι, μήτε συλᾶσθαι. τὸ δὲ οἴκημα ἐν ᾧ ἐσφάγη, εἰς ἄφοδον μετεσκεύασαν. Πράξαντες δὲ ταῦτα, Λέπιδος μὲν ἐν τῇ πόλει κατέμεινε· Καῖσαρ δὲ καὶ Ἀντώνιος, ἐπὶ τὸν Βροῦτον καὶ τὸν Κάσσιον ἐξεστράτευσαν. Κάσσιος γὰρ καὶ Βροῦτος, ἐπεὶ τὰ πράγματα ὑπὸ τῷ Ἀντωνίῳ τῷ τε Καίσαρι γιγνόμενα ἔμαθον, ὧν μὲν ἔλαχον ἐπαρχιῶν κατεφρόνησαν, τῆς Κρήτης καὶ Βιθυνίας· ὁρμήσαντες δὲ, ὁ μὲν ἐπὶ τὴν Συρίαν, ὁ δὲ ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ὅτι τῷ καιρῷ καὶ τοῖς χρήμασι ταῖς τε δυνάμεσιν ἤκμαζον, οὐ μόνον ταύτας ἀμαχεὶ προσηγάγοντο, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀσίαν τελευτῶντες ἅπασαν παρεστήσαντο, πειθοῖ τε ὅπῃ παρείκοι, καὶ βίᾳ πρὸς τοὺς ἀντιτείνοντας χρώμενοι. ἦσαν μὲν γὰρ καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν ᾑρημένοι πρότερον ἄρχοντες· ἀλλ' οἱ μὲν πρὸς τὸ ἀξίωμα καὶ τὸ κλέος τῶν περὶ Βροῦτον, εἶκον εὐθὺς, καὶ προσετίθεντο σφίσιν· οἱ δὲ τὰ τοῦ Ἀντωνίου μᾶλλον καὶ τὰ τοῦ Καίσαρος φρονοῦντες, οὐ χαλεπῶς ἐχειροῦντο. ὧν ἦν καὶ Δολοβέλλας ὁ τὸν Τρεβώνιον ἐν Σμύρνῃ δολοφονήσας, τήν τε κεφαλὴν αὐτοῦ τῇ τοῦ Καίσαρος εἰκόνι προσρίψας, ὅτι τῶν σφαγέων ἦν· καὶ ὁ τοῦ Ἀντωνίου ἀδελφὸς, τῶν ἐν Μακεδονίᾳ δυνάμεων ἡγεῖσθαι παρ' αὐτοῦ τούτου πεμφθείς. οὕτω γὰρ ἐτεθήπεσαν τοὺς περὶ τὸν *Βροῦτον, ἐφ' οἷς ἐποίησαν αἱ πόλεις πᾶσαι, ὥστε καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἰκόνας σφίσι χαλκᾶς παρὰ τὴν τοῦ [Ἁρμοδίου καὶ] Ἀριστογείτονος ἐψηφίσαντο. ὃ δὲ αὐτοῖς ταχὺ μάλα τὰ πράγματα *προσχωρῆσαι πεποίηκε, τοῦτ' ἦν, ὅτι τῆς τῶν τριῶν συναρχῶν τῶν ἐν Ῥώμῃ ὠμότητος καὶ παρανομίας ἐκ διαμέτρου ἀφεστήκεσαν, καὶ μάλιστα Βροῦτος· εἴς τε τὴν βουλὴν ἀνέφερεν τὰ προσ-

τὰ περαινόμενα, καὶ αὐτῇ τὰ πράγματα καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἀνετίθεσαν· καὶ αὐτὴ *ἔχαιρέ τε αὐτοῖς, καὶ δόγμασιν ἐβεβαίου τὰ παρ' αὐτῶν διοικούμενα καὶ γινόμενα, ἕως ὅπου δηλονότι παντελῶς ἐδεδούλωτο. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνοι ταύτην τε δουλωθεῖσαν ἤκουον, καὶ τὰς παρανόμους ἐν τῇ πόλει σφαγὰς ἐπυνθάνοντο, οὕτω δὴ τὰς δυνάμεις αὐτῶν συναγαγόντες εἰς ἓν, εἰς τὸν ὕστατον ἐκεῖνον τὸν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα ὥρμησαν. Ὄντων δ' αὐτῶν ἔτι κατὰ τὴν Ἀσίαν, ἔφθησαν οἱ περὶ τὸν Ἀντώνιον τόν τε *Ἰόνιον περαιωθέντες, καὶ πρὸς τοῖς Φιλίπποις τῆς Μακεδονίας στρατοπεδεύσαντες. διαβάντες δὲ καὶ ἐκ τῆς Ἀσίας αὐτοὶ, ἀντεστρατοπεδεύοντο τούτοις. καὶ τὰ μὲν στρατόπεδα, ὡς καὶ εὐτακτότεροι οἱ στρατιῶται καὶ ῥᾴους ἄρχειν ὦσι, διχῇ κατέστη. παντὸς δὲ δὴ καὶ τοῦ διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ τάφρῳ καὶ σταυρώματι περιληφθέντος, εἷς τε ὁ πᾶς περίβολος ἀμφοτέρων ἐγένετο, καὶ ἐν κοινῷ τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἀσφάλειαν εἶχον. ἀντικειμένων δὲ αὐτῶν ἀλλήλοις, ἐκδρομαὶ μὲν καὶ ἀντεπέξοδοι παρ' ἀμφοτέρων, ὡς ἔτυχεν, ἐγίνοντο· μάχη δὲ ἐκ παρατάξεως οὐδεμία χρόνον τινὰ συνηνέχθη· τέλος δὲ συνέμιξαν ἀλλήλοις. Πρὸ μέντοι τῆς μάχης σημεῖά τινα γεγονότα, τό τε τοῦ πολέμου τέλος καὶ τὴν τῆς δημοκρατίας κατάλυσιν ὑπέφαινον, τοῦ θεοῦ τάχα μεθαρμόττοντος τότε τὴν πολιτείαν εἰς τὴν λυσιτελεστέραν ἁρμονίαν καὶ κρείττονα, τὴν τῆς μοναρχίας φημί. ὁμοφρονῆσαι μὲν ἐν τῷ καθεστῶτι τρόπῳ τῆς πολιτείας οὐκέθ' οἷοί τε ἦσαν· (οὐ γὰρ ἔστιν ὅπως δημοκρατία ἄκρατος, ἐς τοσοῦτον ἀρχῆς ὄγκον προχωρήσασα, σωφρονῆσαι δύναται) πολλοὺς δ' ἂν ἔτι *πολλοῖς καὶ αὖθις ὁμοίους ἀγῶνας ἀνελόμενοι, πάντως ἄν ποτε ἐδουλώθησαν, ἢ καὶ ἐφθάρησαν. Τὰ μὲν οὖν πολλὰ τῶν σημείων τοῖς τερατολόγοις παρίσω. ἄμεινον δ' ἂν ἦν καὶ ὁ Δίων μὴ πέρα τοῦ δέοντος αὐτὰ τεθηπὼς, ἀλλά τι καὶ τῷ Πολυβίῳ προσεσχηκὼς, ὅστις ἅλωσιν γράψας τῆς Καρχηδόνος, καὶ τῆς Ἑλλάδος δούλωσιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν μεγάλην τῶν Ῥωμαίων ἐκείνην ὑπὸ Ἀννίβου καὶ πολυχρόνιον κάκωσιν, οὐδαμοῦ τερατολογῶν φαίνεται, οὐδὲ σημεῖα ταῖς λοιπαῖς πόλεσι πρὸ τῶν συμφορῶν γινόμενα διηγούμενος· εἰ μὲν οὐδ' ἂν γενέσθαι νομίζων, μεμπτέος· (πλήρης γὰρ τῶν τοιούτων ἡ ἱστορία) εἰ δ' ὡς οὐχ ἱστορήσας γε αὐτὸς, συγγνωστῶς· συγγραφὴν γὰρ προεχειρίζετο. ἐκ δὲ τῶν τῶν ἐπὶ Καίσαρος καὶ Ἀντωνίου γινομένων τοῦτο

omnia, eique se resq; suas omnes permittebant: id enim Senatui erat gratissimum. idcirco confirmabat ea omnia quæ ab illis gesta essent, quousque seruire omnino coactus est. At postquã intelligunt Senatum redactũ esse in seruitutem, & cædes nefarias in vrbe factas, omnibus copiis in vnũ conductis, propere contendunt de libertate dimicaturi. Dum autem adhuc essent in Asia, adfuerũt Antoniani: qui, vt [1] Ionium mare transierunt, apud Philippos Macedonię castra locant. Illi, vbi venerunt ex Asia, ex aduerso castra ponunt; eorumque duas partes faciunt, quo magis liberos & expeditos milites habeant, eisq; facilius queant imperare: deinde fossa valloq; circumdant. quæ res vtraque castra vno ambitu cingebat, ac communiter vtrumq; exercitũ munitum & tutũ præstabat. Cum ita essent inter se oppositi, vtrimq; crebræ excursiones fiunt: & quamquam prœlium aliquanto tempore cõmissum nõ est, tamen ad extremum sunt congressi. Hanc pugnam pręcesserunt nonnulla portenta, quibus eius belli exitus & casus Reipublicæ demonstrabantur, quod eam Deus optimus maximus in meliore statu & cõditione regni erat collocaturus. Nam, vt tũ res erant, pax & cõcordia ciuibus diu nõ poterat insidere. Respublica enim in qua penes populum omne sit imperium, potẽtissima, & in summo fastigio collocata, modum tenere nullo pacto potest. Itaque Romani multa vtrique huiusmodi in posterũ quoque bella suscepissent, ac tandem cadere & seruire coacti fuissent. Sed huiusmodi portenta iis quib. ea curæ sunt, puto relinqui oportere: multoq; melius Dion (vt opinor) fecisset, si ea supra modũ admiratus non esset, sibiq; Polybium proposuisset aliqua ex parte imitandum. Ille enim historiam de Carthaginis & Græciæ captiuitate conscripsit, itemque de graui diuturnaque clade, quam Romani antea ab Annibale acceperant: nusquam tamen monstra eiusmodi referre, aut calamitates vrbibus ante significatas esse, dicere videtur. Id si facit, ratus ea numquam accidisse, culpa non caret: (portẽtorum enim plena est historia) quodsi euenisse putauit, tamen ea scribere noluit, veniã meretur: historiam enim conficiebat. Ego vero ex his omnibus quæ temporibus Cæsaris & Antonii acciderunt, hoc vnum

referam, quo commutatio rerum (vt ego arbitror) significabatur: flumina quædam in Italia in contrarias partes fluxisse, quædam prorsus exaruisse. Pugna autem in hunc modum commissa est. Principio vtrimq; vnus tuba sonuit; post reliqui omnes; sed primum ii qui continebantur certo & præfinito loco, vt tuba canerēt: deinde alii, vt animos militū ad prœlium ineundum excitarent: mox repente factum est silētium. Illi rursum sonos acutissimos fuderunt; & vtrimq; exercitus conclamauit. Tū cœpere milites grauis armaturæ scuta hastis percutere, easq; contra se inuicē torquere; funditores & sagittarii tela lapidesque iacere; equitatus irruere, subsequentibus militib. grauis armaturæ. Ita res ad manus atq; ad pugnā venit. Fit grauis impetus, distringuntur gladii: id primū omnes agunt, vt multos vulnerent, ipsi vero nullū vulnus accipiant. Post, vbi animi (vt fit) ira incēdi & inflammari cœperunt, accurrūt propius, & temere irruunt. Hic rationem nullam habent sui, neq; sentiunt accepta vulnera, quod mors dolorem anteuertat. Itaque morientium nullus est gemitus, nulla lamentatio: etenim absq; cruciatu corporis statim moriebātur: in primisq; vtriq; in suis locis cōsistebant. neq; enim recedebant alio, vt quemquam insequerentur; sed in iisdē locis in quibus essent, sauciabant, pariterque sauciabantur; cumq; hostes occidissent, ibidem ipsi non multo post cadebāt. Mansit ea pugna quousque dies iam inclinaret. Igitur si Brutus cum Antonio prœlio decertasset, & Cassius cum Cæsare, pares inter se fuissent. Sed dum Brutus Cæsarem imbecillum vicit, atque Antonius Cassio, qui par ei in bellicis rebus non erat, superior fuit, victores quodammodo victi discesserunt. Castra enim Cæsaris & Antonii, & quæ in castris erāt, omnia capta sunt: Cæsar mirabiliter saluus euasit. Nam ei, antequā prœlium cōmitteretur, medicus somniū narrauit, quo eum castris excedere iubebat. Cassius quoq; incolumis ex prœlio amissis munitionibus profugit: sed cū existimaret Brutū iam occisum esse, cumq; quidam e victoribus ad eum properarēt, mortē sibi ipse intulit. Brutus, quamuis postea exercitū Cassii recepisset,

Vide nostras in Dionē annotationes.

ἔρα, τὴν μεταβολὴν (οἶμαι) τῶν πραγμάτων δηλοῦν. τῶν γὰρ ἐν Ἰταλίᾳ ποταμῶν οἱ μέν τινες παντάπασιν ἐξέλιπον, οἱ δὲ ἀνάπαλιν ῥεῖν ἤρξαντο. Ἐγένετο δὲ ἡ μάχη τοῦτον τὸν τρόπον. πρῶτον μὲν σαλπικτὴς εἷς ἑκατέρωθεν ὑπεσήμηνε, καὶ οὕτω [καὶ] οἱ λοιποὶ ἐπήχησαν, πρῶτοι μὲν οἱ* τό τε στάσιμον καὶ τὸ παρασκευαστικὸν ἐν τόπῳ τινὶ κυκλοτερεῖ διὰ σαλπίγγων μελῳδοῦντες, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τόν τε θυμὸν τῶν στρατιωτῶν ἐπεγείροντες, καὶ ἐπὶ τὴν σύνοδον αὐτοὺς ἐξορμῶντες. καὶ μετὰ τοῦτο σιωπή τε ἐξαπίνης πολλὴ ἐγένετο· καὶ σμικρὸν ἐπισχόντες, αὐτοί τε διάτορον ἐξεφώνησαν, καὶ αἱ τάξεις ἑκατέρωθεν συνεβόησαν. κἀκ τούτου ἀλαλάξαντες οἱ ὁπλῖται, τάς τε ἀσπίδας τοῖς δόρασιν ἔκρουσαν, καὶ ἐκεῖνα ἐπ' ἀλλήλοις ἐξηκόντισαν. καὶ οἱ σφενδονῆται καὶ οἱ τοξόται βέλη καὶ λίθους ἧκαν· καὶ μετὰ ταῦτα τό τε ἱππικὸν ἀντεξήλασε· καὶ τὸ θωρακοφόρον συνεπισπώμενον σφίσιν, ἐν χερσὶν ἐγένετο. καὶ πολλῷ μὲν ὠθισμῷ, πολλῷ δὲ καὶ ξιφισμῷ ἐχρήσαντο, τὰ μὲν πρῶτα περισκοποῦντες ὅπως τε τρώσωσί τινας, καὶ ὅπως αὐτοὶ μὴ τρωθῶσιν· ἔπειτα δὲ, ὡς ἥ τε ὁρμὴ σφῶν ηὐξήθη, καὶ ὁ θυμὸς ἐφλέγμηνεν, ὁμόσε τε ἀπερισκέπτως χωροῦντες, καὶ μηδεμίαν ἔτι ἀσφάλειαν ἑαυτῶν ποιούμενοι. καὶ οὔτε τῶν τραυμάτων αἴσθησιν εἶχον· τὸ γὰρ ἀλγῆσον ὁ θάνατος προελάμβανεν· οὔτε τοῦ ὀλέθρου σφῶν ὀλοφυρμὸν ἐποιοῦντο· ἐς γὰρ τὸ ἄλυπον ἐξικνοῦντο. ἔμενον δὲ κατὰ χώραν ἀκριβῶς ἀμφότεροι, καὶ οὔθ' ὑπαγωγαῖς οὔτε διώξεσιν οὐδέτεροι ἐχρήσαντο, ἀλλ' αὐτοῦ, ὥσπερ εἶχον, ἐτίτρωσκον, ἐτιτρώσκοντο, ἐφόνευον, ἐφονεύοντο, μέχρι πόρρω τῆς ἡμέρας. καὶ εἴγε Βροῦτος μὲν κατὰ Ἀντώνιον, Κάσσιος δὲ κατὰ Καίσαρα ἀντετέτακτο, ἰσοπαλεῖς ἂν ἐγεγόνεσαν· νῦν δὲ ὅ τε Βροῦτος τὴν τοῦ Καίσαρος ἀρρωστίαν ἐξεβιάσατο, καὶ ὁ Ἀντώνιος τὸν Κάσσιον, οὐδὲν οἱ ὅμοιον τὰ πολέμια ὄντα, ἐξενίκησεν. Ἐπλεονέκτησαν δὲ καὶ ἠλαττώθησαν ἀλλήλων, *τῷ τό τε τάφρευμα τὸ τοῦ Καίσαρος τοῦ τε Ἀντωνίου πλὴν, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα, ἁλῶναι· (ὅτε καὶ ὁ Καῖσαρ παραδόξως ἐσώθη, τῶν ἰατρῶν τινος περὶ τῆς μάχης ὄναρ αὐτῷ εἰπόντος, κελεῦον αὐτῷ ἐκχωρῆσαι τοῦ στρατοπέδου) καὶ τῷ τὸν Κάσσιον ἐκ μὲν τῆς μάχης σωθῆναι, τοῦ τε ἐρύματος στερηθέντα, ἄλλοσέ ποι διαφυγεῖν· ὑποτοπήσαντα δὲ καὶ τὸν Βροῦτον *ἐσφάχθαι, καί τινας τῶν κεκρατηκότων πρὸς αὐτὸν ἐπιέναι, διαχρήσασθαι ἑαυτόν. ὁ οὖν Βροῦτος μετὰ ταῦτα καὶ τὸ ἐκείνου στράτευμα παραλαβὼν,

μάχῃ

μάχῃ μὲν ἐκ παρατάξεως οὐ διενοεῖτο αὖθις συμμῖξαι, πολλὴν δὲ δὴ ἐλπίδα ἀκινδύνως ἐν τῷ χρόνῳ κατεργάσασθαι σφᾶς ἔχων, θορυβεῖν τε αὐτοὺς ἀδήλως καὶ ταράττειν νύκτωρ ἐπειρᾶτο. καί ποτε καὶ τὸν ποταμὸν παρατρέψας, πολὺ τοῦ ἐρύματος αὐτῶν *κατέκλυσε. καὶ τὰ μὲν τοῦ Βρούτου ἐν τούτοις ἦν. ὁ δὲ δὴ Καῖσαρ ὅ τε Ἀντώνιος, ἐσπάνιζον μὲν καὶ τροφῆς καὶ χρημάτων, ὅθεν οὐδὲ τοῖς στρατιώταις τι ἀντὶ τῶν διαρπασθέντων ἔδωκαν· καὶ προσέτι καὶ τὴν δύναμιν τὴν ναυτικὴν, ἡττηθεῖσαν ὑπὸ τῆς τοῦ Βρούτου, ἀπεβεβλήκεσαν. διὸ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις ἔτι μόνον τὰς ἐλπίδας οὐχ ὅτι τῆς νίκης, ἀλλὰ καὶ τῆς σωτηρίας ποιούμενοι, ὥρμηντο διακινδυνεῦσαι. ἠναγκάσθη δὲ καὶ ὁ Βροῦτος μάχῃ *κρατῆσαι τὰ ὅλα, διὰ τὰς τῶν στρατιωτῶν αὐτομολήσεις. καὶ αὐτῶν ἀντιπαρατεταγμένων ἤδη, ἀετοὶ δύο ὑπὲρ ἀμφοτέρων ὑπεριπτάμενοι, ἀλλήλοις τε ἐμαχέσαντο, καὶ ἐκείνοις τὸ τέλος τοῦ πολέμου προέφηναν· ἡττήθη γὰρ ὁ κατὰ τοῦ Βρούτου. Ἡττηθέντος οὖν καὶ τοῦ Βρούτου, καὶ ἄλλων ἄλλῃ φευγόντων, ἐπεδίωξαν μὲν οἱ κεκρατηκότες, οὔτε δὲ ἀπέκτειναν, οὔθ' εἷλόν τινα, ἀλλὰ προσεδρεύσαντες αὐτοῖς τὴν νύκτα, ὡς ἑκάστοις, οὐκ εἴασαν αὖθις σφᾶς συστραφῆναι. ὁ οὖν Βροῦτος, ἀπογνοὺς μὲν τὴν σωτηρίαν, ἀπαξιώσας δὲ τὴν ἅλωσιν, ἐς τὸν θάνατον αὐτὸς κατέφυγε· καὶ ἀναβοήσας τοῦτο δὴ τὸ Ἡράκλειον, *Ὦ τλῆμον ἀρετὴ, λόγος ἄρ' ἦσθα ἄλλως· ἐγὼ δέ σε ὡς ἔργον ἤσκουν, σὺ δ' ἄρ' ἐδούλευες τύχῃ· παρεκάλεσέ τινα τῶν συνόντων ἵνα αὐτὸν ἀποκτείνῃ. καὶ αὐτοῦ τὸ μὲν ἄλλο σῶμα ταφῆς ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου ἔτυχεν· ἡ δὲ δὴ κεφαλὴ ἐπέμφθη μὲν εἰς τὴν Ῥώμην, χειμῶνι δὲ ἐν τῷ ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου διάπλῳ περιπεσοῦσα, εἰς τὴν θάλασσαν ἐρρίφη. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, καὶ ἡ γυνὴ Πορκία, ἄνθρακα διάπυρον καταπιοῦσα, ἀπέθανε. τῶν δὲ συνόντων αὐτῷ ἐπιφανῶν ἀνδρῶν οἱ μὲν πλείους, ἑαυτοὺς παραχρῆμα ἀπέκτειναν, ἢ ἁλόντες ἐφθάρησαν, ὥσπερ ὁ *Φαβώνιος ὁ τοῦ Κάτωνος ἐραστής· οἱ δὲ λοιποὶ, εἰς Σικελίαν πρὸς τὸν Σέξτον κατέφυγον.

[Ἐκ τοῦ μη' τῶν Δίωνος βιβλίων]

Καῖσαρ δὲ καὶ Ἀντώνιος, ὁ μὲν, εἰς τὴν Ἀσίαν ἐχώρησεν, ἀργυρολογήσων αὐτήν· Καῖσαρ δὲ, εἰς τὴν Ῥώμην, τὸν Λέπιδον, ἄν τι παρακινῇ, κωλύσων, καὶ τῷ Σέξτῳ προσπολεμήσων. Κατὰ δὲ τὴν Ῥώμην ἡ Φουλουΐα ἥ τοῦ τε Καίσαρος πενθερὰ, καὶ τοῦ Ἀντωνίου γυνὴ, τὸν Λέπιδον ὑπὸ νωθείας παρ' οὐδὲν ἦγε, καὶ αὐτὴ τὰ πράγματα διεχείριζεν, ὥστε μήτε τὴν βουλὴν, μήτε τὸν δῆμον ἄλλο τι παρὰ τὸ ἐκείνῃ

tamen iterum sibi confligendum esse non putabat, quod sperabat cunctãdo se posse hostes sine periculo cõficere. Ceterũ de nocte conturbare eos maximo tumultu conabatur: quin etiam aliquãdo alueo fluminis auerso, munitiones eorum *inundatione repleuit. Dum Brutus hæc ageret, Cæsar & Antonius commeatu & pecuniis maxime indigebant; ob eamq; rem nihil dederãt militibus, quo damna, quæ captis castris in rebus eorũ facta erant, resarcirent. Ad hæc copias nauales, iã a Bruto superatas, amiserant. ita in armis spes relicta erat, nõ modo victoriæ, sed etiam salutis. quamobrẽ experiri & tentare omnia etiam cum periculo cupiebant. Brutus quoque, quod crebro milites ab eo deficiebãt, idem facere coactus est. iaq; acies instructæ erant, cum duæ aquilæ volantes super vtrumq; exercitum inter se concertarent, finem belli prænuntiãtes, propterea quod ea quę ad Brutum spectare videbatur, victa est. Bruto superato, pleriq; militum in diuersas partes fugæ se mãdarunt: quos victores insequebãtur: etsi neminem eorum occidebant, aut capiebãt; sed noctu locati in insidiis, prouidebãt ne rursum cogerentur. Brutus, desperata salute, ratus turpissimum esse capi, & indignissimum, ad mortem cõfugit. Itaq; cum exclamasset illud Herculis; **O misera virtus: ergo nihil quã verbum eras: atqui ego te tamquam rem exercebam: sed tu seruiebas fortunæ*: cohortatus est aliquem ex suis vt se interficeret. Quo facto, Antonius corpus eius sepultura affecit; nisi quod caput Romam missum, orta tempestate, cũ Dyrrachio soluissent, in mare proiectũ est. Morte Bruti cognita, vxor eius carbonem candẽtem absorbuit: ita mortua est. Cumq; permulti clarissimi viri cum Bruto essent, plures eorum statim mortem sibi consciuerunt, quam captiui decesserint: (in his fuit Fauonius, amicus Catonis) reliqui in Siciliã ad Sextum se receperũt.

E Dionis libro XLVIII.

Antonius pecuniæ faciendæ causa in Asiam profectus est: Cæsar Romam venit, vt esset impedimento Lepido, si quid moliri conaretur; atque vt Sexto bellum inferret. Per id tempus Fuluia socrus Cęsaris & Antonii vxor, contempto Lepido ita administrabat omnia, vt nihil a Senatu decerneretur vel a plebe contra

eius volũtatem. Cum ea erat Lucius Antonii frater. Igitur posteaquã Cæsar venit, in pace aliquanto tempore fuerunt: post vero dissidere cœperũt, atq; in apertum odium venire. Nam Cæsar propter insolentiã socrus, quã ferre nõ poterat, filiam eius repudiauit, vt virginem adhuc: quam rem iureiurando confirmauit. Cum autem apertas inimicitias gererẽt, proderat in primis Fuluiæ odium hominum quod paulo ante in Cæsarem concitatũ fuerat. Causa odii hæc fuit, quod cum Cæsar Italiam omnem teneret, (nisi siquid veterani milites ab eo dono ceperant, aut ex publico emptum possidebãt) *ope auxilioq; seruorum, aliisq; rationib. adiutus, bona dominis eripiebat atq; auferebat, eaq; deinceps dabat suis militibus. Cum autem ii qui partis bonis priuabantur, grauiter ferrent, atq; (vt par erat) indignarentur: ita eos interrogare solitus erat; *Vnde igitur*, inquit, *veteranos remunerabimur?* quasi aut bellum gerere, aut tot promissa facere quisquã ei iussisset. Sed cum Lucius & Fuluia iniuria affectos a Cæsare, beneficiis sibi deuincirent, eisq; omnibus in rebus auxiliarentur, Cæsar, & quidem inuitus, remittere aliquid de crudelitate sua, nec amplius quemquã fortunis spoliare visus est. Quare non modo apud Senatum, sed etiã apud omnes carus haberi cœpit: milites autẽ grauiter ferre. Idcirco interfecerũt centuriones, aliosq; permultos, qui eorũ tumultum compescere, eosq; placare nitebantur. Parum quoq; abfuit quin ipse Cęsar ab iis fuerit interfectus. Etenim qualibet causa incitati, vim iracundiamq; subibant: neq; prius destiterũt, quam propinquis suis, & patribus liberisq; eorum qui in prœliis cecidissent, *prędia quæ ab aliis possidebãtur, restitui iuberet. Quo impetrato, milites Cæsari fuerunt amiciores: sed populus Romanus iterum acerbe tulit: ita vt ipsi inter se venirent ad manus, & pugnarent continẽter. Quare timore permotus Cæsar, studebat cũ Fuluia & Lucio recõciliari: id tamen per legatos impetrare non potuit, propterea quod multi Senatorii & Equestris ordinis cum Fuluia erant, cum quibus consilia communicabat: *eaque nonnumquam (quod mirum fortasse videbitur) accingebat gladium, *signaque distribuebat inter milites, atque apud eos sæpenumero concionabatur. Quapropter Cæsar ad veteranos confugit. (erant veterani, qui militia dimissi erant, vbi per legitimum tempus militauerant) Cum igitur essent in Italia complures

δι' ἑαυτοῦ χρηματίζειν. συνῆν δὲ ταύτῃ καὶ Λούκιος ὁ τοῦ Ἀντωνίου ἀδελφός. ἐπελθόντος δὲ τοῦ Καίσαρος, πρὸς βραχὺ μὲν ἡσύχαζον, ἔπειτα διηνέχθησαν, καὶ τελευτῶντες εἰς πόλεμον ἐμφανῆ κατέστησαν. ὁ γὰρ Καῖσαρ, τὴν χαλεπότητα τῆς πενθερᾶς μὴ φέρων, τὴν θυγατέρα αὐτῆς, ὡς καὶ παρθένον ἔτι οὖσαν, (ὃ καὶ ὅρκῳ ἐπιστώσατο) ἀπεπέμψατο. γενομένου δὲ τούτου, οὐδὲν ἔτι φίλιον ἐποίουν. συνήρατο δὲ τοῖς περὶ Φουλβίαν ἐς τὰ μάλιστα τὸ ἐκ *ὑπογύου τῶν ἀνθρώπων περὶ τὸν Καίσαρα μῖσος, ἐξ αἰτίας τῆσδε φύν. πᾶσαν γὰρ κατ' ἀρχὰς τὴν Ἰταλίαν, (πλὴν εἴ τις τῶν ἐστρατευμένων ἐν δωρεᾶς μέρει λαβὼν, ἢ καὶ ἐκ τοῦ δημοσίου πριάμενος εἶχε) μετά τε τῆς δουλείας καὶ μετὰ τῆς ἄλλης κατασκευῆς, τοὺς δεσπότας ὁ Καῖσαρ ἀφῃρεῖτο, καὶ τοῖς στρατιώταις ἐδίδου. τῶν οὖν ἀποστερουμένων τῶν ἰδίων κτημάτων, δεινῶς πρὸς αὐτὸν ἀγανακτούντων, ὡς εἰκὸς, καὶ σχετλιαζόντων, διηρώτα σφᾶς, Πόθεν οὖν τὰ γέρα τοῖς ἐστρατευμένοις ἀποδώσομεν; ὥσπερ τινὸς αὐτῷ πολεμεῖν, ἢ καὶ τοσαῦτά τισιν ὑπισχνεῖσθαι κεκελευκότος. τοὺς οὖν ἀδικουμένους παρὰ τοῦ Καίσαρος ὅ τε Λούκιος καὶ ἡ Φουλβία προσεποιοῦντό τε καὶ συνίσχυον. ὅθεν ὁ Καῖσαρ καὶ ἄκων ὑποκατέκλινε, καὶ οὐκέτ' ἀφῃρεῖτό τι. ἡ μὲν οὖν γερουσία διὰ ταῦτα καὶ οἱ ἄλλοι, πράως πως πρὸς αὐτὸν εἶχον· οἱ δὲ στρατιῶται, ἐδυσχέραινον· καὶ τούς τε ἑκατοντάρχους καὶ τοὺς ἄλλους τὴν θορυβοῦντας αὐτοὺς κωλύοντας συχνοὺς ἀπέκτειναν, αὐτόν τε ἐκεῖνον παρ' ὀλίγον ἦλθον ἀποχρήσασθαι, πᾶσαν αὐτάρκη πρόφασιν τῆς ὀργῆς ποιούμενοι. καὶ οὐ πρότερόν γε ἐπαύσαντο χαλεπαίνοντες, πρὶν τοῖς τε συγγενέσι σφῶν, καὶ τοῖς τῶν ἐν ταῖς μάχαις πεσόντων πατράσι καὶ παισὶ τὰς χώρας ἃς τινὲς αὐτῶν εἶχον, ἀφεθῆναι. ἐκ δὲ τούτων τὰ μὲν τῶν στρατιωτῶν ἐπιτηδειότερά οἱ αὖθις ἐγένετο· ὁ δὲ δῆμος, κατ' αὐτὸ δὴ τοῦτο πάλιν ἠγανάκτει, καὶ ἔς τε χεῖρας αὐτοὶ ᾔεσαν, καὶ μάχαι σφῶν συνεχεῖς ἐγίνοντο. Διὰ ταῦτα οὖν φοβηθεὶς ὁ Καῖσαρ, καταλλαγῆναι τῇ Φουλβίᾳ καὶ τῷ Λουκίῳ ἠθέλησεν· ἐπεὶ δὲ πολλοὺς πολλάκις πέμπων οὐδὲν ἐπέραινεν, (ἡ γὰρ Φουλβία τοὺς βουλευτὰς καὶ τοὺς ἱππέας ἔχουσα, μετ' αὐτῶν ἐβουλεύετο· καὶ τί ταῦτα θαυμάσειέ τις, ὁπότε καὶ ξίφος παρεζώννυτο, καὶ συνθήματα τοῖς στρατιώταις ἐδίδου, ἐδημηγόρει τε ἐν αὐτοῖς πολλάκις;) διὰ ταῦτα τοίνυν ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τοὺς ἐστρατευμένους κατέφυγεν· οὗτοι δὲ ἦσαν οἱ τῆς στρατείας ἤδη, διὰ τὸ τὸν νενομισμένον χρόνον ἐστρατεῦσθαι, ἀφειμένοι. τούτους οὖν πολλοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν

ὑπάρχοντας

ὑπάρχοντας, παρεκάλει διαλλακτὰς γενέσθαι σφίσι τῶν πρὸς ἀλλήλους διαφορῶν, ἢ δικαστάς. καὶ δῆτα ἐς τὴν Ῥώμην ἐκεῖνοι πλήθει πολλῷ συνελθόντες, ἔς τε τὸ Καπιτώλιον ἀθροισθέντες, τάς τε συνθήκας ἃς ὅ τε Ἀντώνιος καὶ ὁ Καῖσαρ ἐπεποίηντο, ἀναγνωσθῆναι σφίσιν ἐκέλευσαν· καὶ τῷ μὲν Καίσαρι παρόντι, τοῖς δ' ἑτέροις διὰ πρεσβείας, καὶ ἐν ῥητῇ τινὶ ἡμέρᾳ, πρὸς τὴν δίκην ἀπαντῆσαι προσέταξαν. καὶ ὁ μὲν Καῖσαρ, ἕτοιμος διαδικασθῆναι ἐγένετο· οἱ δ', οὐκ ἦλθον, φοβηθέντες, ἢ καὶ ἀπαξιώσαντες. διέσκωπτον γοῦν σφᾶς, ἄλλα τε, καὶ βουλὴν καλιγᾶν, ἀπὸ τῆς τῶν στρατιωτικῶν ὑποδημάτων χρήσεως, ἀποκαλοῦντες. τηνικαῦτα οὖν, τοῦ μὲν Λουκίου καὶ τῆς Φουλουίας, ὡς καὶ ἀδικούντων, κατεψηφίσαντο· τὰ δὲ τοῦ Καίσαρος ἐπρέσβευσαν. Καὶ ἐκ τούτου δὴ τοῦ πολέμου ψηφισθέντος, χρημάτων ἐς τὸν πόλεμον δεόμενος, τὰ ἀναθήματα, ὅσα τε ἐξαργυρισθῆναι ἐδύνατο, . . . τά τε ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰταλίᾳ *τῇ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτοῦ οὔσῃ, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ ἀνακείμενα καθεῖλεν. ὅ τε οὖν Καῖσαρ παρεσκευάζετο, καὶ ἡ Φουλουία καὶ ὁ Λούκιος τά τε πρόσφορα ἐπορίζοντο, καὶ τὰς δυνάμεις συνεκρότουν· καὶ πολλὰ μὲν ἀλλήλους ἐκάκωσαν, ἐνίκησε δ' ὅμως ὁ Καῖσαρ· τήν τε πόλιν ἐν ᾗ ὁ Λούκιος ἦν, περικαθίσας, ὑπὸ λιμοῦ ἐξεπολιόρκησε. καὶ αὐτὸς μὲν ἄλλοι τέ τινες ἄδειαν εὕροντο, τῶν δὲ βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων οἱ πλείους ἐφθάρησαν. καὶ ἥ τε Φουλουία πρὸς τὸν ἄνδρα μετὰ τῶν τέκνων ἀπέδρα· ἥ τε Ἰουλία, ἡ τῶν Ἀντωνίων μήτηρ, εἰς Σικελίαν πρῶτον πρὸς τὸν Σέξτον ἐλθοῦσα, ἐντίμως ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν υἱὸν ἀπεστάλη. μετὰ τούτων τῶν τότε πρὸς τὸν Ἀντώνιον ἐκχωρησάντων, καὶ *Κλαύδιος Τιβέριος Νέρων ἔφυγε. φρουρὰν γάρ τινα ἐν τῇ Καμπανίᾳ εἶχε, καὶ ἐπειδὴ καθυπέρτερα τὰ τοῦ Καίσαρος ἐγένετο, ἀπῆρε σύν τε τῇ γυναικὶ Λιβίᾳ Δρουσίλλῃ, καὶ σὺν τῷ υἱῷ Τιβερίῳ Κλαυδίῳ Νέρωνι. ὥστε καὶ τοῦτο ἐν τοῖς παραδοξοτάτοις συμβῆναι. ἥ τε γὰρ Λιβία αὕτη ἡ τὸν Καίσαρα τότε φυγοῦσα, μετὰ ταῦτα αὐτῷ ἐγήματο· καὶ ὁ Τιβέριος οὗτος, ὁ σὺν τοῖς τοκεῦσι τότε ἐκδρὰς, τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν αὐτοῦ διεδέξατο. Ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο· Καῖσαρ δὲ, ἐπεὶ ὑπό τε τοῦ λιμοῦ φθορὰ ἐν τῷ ἄστει ἐγίγνετο θαλασσοκρατοῦντος τοῦ Σέξτου, καὶ ὁ Σέξτος καὶ τῇ Ἰταλίᾳ ἐπείρασε, διαναυμαχῆσαι πρὸς αὐτὸν ἠβουλήθη. καὶ πρῶτον μὲν δερμάτινα πλοῖα κατὰ τοὺς ἐν τῷ Ὠκεανῷ πλέοντας, ἐκποιῆσαι ἐπεχείρησεν, ἔνδοθεν μὲν ῥάβδοις αὐτὰ

veterani, ab iis contendit,* vt se Fuluiæ conciliarent, componerentq; cõtrouersias omnes: de quibus eos iudices sumebat. Itaq; veteranorum magna multitudo Romam venit: deinde frequentes in Capitolio tabulas, in quibus scripta erant fœdera quæ Cæsar cum Antonio fecerat, legi coram iusserũt. Ibi Cæsari præsenti, absentibus autem per legatos diem dicũt, quam ad diem Romam ipsi veniant causam suam acturi. Die constituta, cũ Cęsar paratus esset iudicium accipere, illi non adfuerunt: timore fortasse adducti, aut certe quod ea res indignissima videretur. Irridebãt vtiq; veteranos, & Senatum *Caligam* vocabant, ex vsu caligarum militarium. Veterani nihilominus Lucium & Fuluiã iniuste facere pronuntiant, resq; Cęsaris cõprobãt. Quo facto, Cæsar Lucio & Fuluiæ bellum indixit: mox ea quę in fanis religionis causa erant, ceteraq; ex quibus pecuniam facere poterat, nec ea solum quæ Romæ, sed etiam omnia quæ in Italia, & in dicione ac potestate eius reposita erãt, sustulit. Dum Cæsar bellũ appararet, Lucius quoq; ac Fuluia, comparatis rebus ad bellum gerendum necessariis, copias cogũt. Tandem autẽ datis acceptisq; vtrimq; magnis incommodis, Cæsar superior fuit, atq; oppidũ in quo Lucius erat, diuturna obsidione fameq; afflictum cepit. Et quãuis Lucius cum paucis saluus & incolumis euaserit, tamen cõplures Senatorii & equestris ordinis perierunt: Fuluia vero cum liberis ad maritũ perfugit. Iulia, Antoniorum mater, primũ in Siciliam profecta ad Sextũ Pompeium, ab eodem honorifice ad filium remissa est. Claudius quoq; Tiberius Nero, cum iis fuit qui se ad Antonium receperũt. Nam cum præesset præsidio in Campania, intelligeretque Cæsarem bello superiorẽ fuisse, fugit cum Liuia Drusilla, filioq; suo Tiberio Claudio Nerone. vt postea mira res accidisse videatur, quod Liuia Cæsari quẽ antea fugerat, nupserit: atq; Tiberius is qui cum parentibus suis fugæ se mandauerat, Cæsari in imperio successerit. nam vtrumque postea factum est.

Cæsar, postquam vrbem grauissimis morbis affligi propter famem videt, Sexto Pompeio maris imperium obtinente, iamque Italiam inuadente, cum eo decertare nauali prœlio constituit: ac primum naues ex pellibus facere conatus est; (vt ii solent qui in Oceano nauigant) *quas contextas

viminibus, integebat crudis boum coriis; quę non aliter extendebat quã in rotundis scutis fieri solet. Itaque irridebatur, putabaturque, si quid cum iis tentasset, in maximum periculum esse venturus: sed alia classe comparata vsus, tamen victus est. Hic studuit statim cum Sexto pacem facere: sed eum in fœderibus faciendis concordem non habuit. In his rebus cum occuparetur Cæsar, Antonius ex Asia, amore Cleopatræ, in Ægyptum profectus est: quo tempore Labienus, qui præfuerat equitib. Pompeii Magni, (vel potius filius eius hic Labienus fuit; qui primo ad Parthos se contulit; deinde vna cũ filiis Pompeii bellum contra Cæsarem gessit; iisq; superatis, ad Parthos confugit) Orodi Parthorũ regi persuasit vt bellum inferret Romanis. Huic Orodes Pacorum filium tradit: deinde eum ab se cum exercitu dimittit. Ab iis Syria omnis præter Tyrum capta est: Palæstina quoque, Cilicia, ac vrbes Asiæ, quæ in continenti ædificatæ erãt, omnes fere captæ sunt. Quæ quãquam ad Antonium perferebantur, tamen homo temulentus, & amoribus irretitus, nec socios curabat, nec hostes. Tandem vero coactus, quod omnia occupata esse intelligeret, Ægyptũ reliquit: cur id faceret, bellum Sexti in causa esse dicebat. Inde venit in Græciam. vbi cum matre & vxore coniunctus, Cæsarem hostẽ, Sextum vero sibi amicum fecit. Post hæc in Italiam transiit: ac repente occurrẽs Publio Seruilio, qui Cæsaris exercitum contra eum ducebat, multos occidit, multos etiam cepit. Hoc prœlio facto, Fuluia moritur. tunc ambo ab armis discedũt, hac reditus in gratiam vsi præscriptione: ad quã eó veniebant, quod eorum copiæ atque spes æquales erant. In eo fœdere Cæsar Sardiniam, Dalmatiã, Hispaniam, & Galliam sortitus est: Antonius ea quæ trãs mare Ionium, quæq; in Europa Asiaq; erant in dicione ac potestate populi Romani. Lepidus enim Libyam, Sextus Siciliam tenebat. Contra hunc cũ Cæsar & Antonius bellum appararent, in maxima damna incurrerunt, quod ipse omnes qui Romæ essent, infestos eis inimicosque reddidit. vsq; adeo mari potens erat; præsertim quod Menæ

κούφαις διαλαμβάνων, ἔξωθεν δὲ βοὸς δέρμα ὠμὸν ἐς ἀσπίδος κυκλοτεροῦς τρόπον περιτείνων. ὡς δὲ γέλωτά τε ὤφλισκανε, καὶ κινδυνεύσειν, εἰ πειραθείη τούτων, ἐπίστευσε, τῷ ναυτικῷ τῷ κατασκευασθέντι ἐχρήσατο μὲν, ἡττηθεὶς δὲ, καταλλαγῆναί οἱ ἐπεθύμησεν· οὐ μὴν ἔτυχεν αὐτοῦ πρὸς τὰς διαλλαγὰς ὁμογνώμονος. Τοῦ δὲ Καίσαρος περὶ ταῦτα ὄντος, τοῦ τε Ἀντωνίου ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς Αἴγυπτον ἔρωτι τῆς Κλεοπάτρας ἀποχωρήσαντος, ὁ Λαβιῆνος τοῦ μεγάλου Πομπηΐου γεγονὼς ἵππαρχος, μᾶλλον δὲ υἱὸς ἐκείνου ὁ Λαβιῆνος οὗτος ὑπῆρχεν, ὁ εἰς τοὺς Πάρθους αὐτομολήσας, ἔπειτα τοῖς ἐκείνου παισὶ συνηγωνισμένος κατὰ τοῦ Καίσαρος· ὡς δὲ καὶ ἐκεῖνοι ἐνικήθησαν, εἰς τοὺς Πάρθους καταφυγὼν, ἀνέπεισε τὸν Ὀρώδην τὸν βασιλέα τῶν Πάρθων, ἐπιχειρῆσαι Ῥωμαίοις. ἐκεῖνος δὲ, τὸν παῖδα αὐτῷ τὸν Πάκορον δοὺς, μετὰ δυνάμεως ἐξαπέστειλε, καὶ ἥ τε Συρία πᾶσα πλὴν τῆς Τύρου, ὑπ' αὐτῶν ἑάλω, καὶ ἡ Παλαιστίνη ἐχειρώθη· Κιλικίαν τε καὶ τῆς Ἀσίας τὰς ἠπειρώτιδας πόλεις σχεδὸν ἁπάσας ᾑρήκεσαν. Ἀντώνιος δὲ, ἐπυνθάνετο μέν που ταῦτα· ὑπὸ δὲ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς μέθης, οὔτε τῶν συμμάχων οὔτε τῶν πολεμίων ἐφρόντισεν. ὀψὲ δ' οὖν ποτε ἀναγκασθεὶς ἐξαναστῆναι, καὶ ἰδὼν πάντα προκατειλημμένα, ἐγκατέλιπεν αὐτοὺς, πρόφασιν τὸν τοῦ Σέξτου πόλεμον ποιησάμενος. διαβαλὼν δὲ ἐς τὴν Ἑλλάδα, κἀνταῦθα τῇ τε μητρὶ καὶ τῇ γυναικὶ συμμίξας, τόν τε Καίσαρα πολέμιον ἐποιήσατο, καὶ τῷ Σέξτῳ φιλίαν ἐσπείσατο. καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὴν Ἰταλίαν περαιωθεὶς, καὶ Πουπλίῳ Σερουιλίῳ δύναμιν παρὰ τοῦ Καίσαρος ἄγοντι κατ' αὐτοῦ, ἐξαίφνης προσπεσὼν, πολλοὺς μὲν ἔφθειρε, πολλοὺς δὲ καὶ παρεστήσατο. Συνερρωγότος οὖν τοῦ πολέμου, ἡ Φουλουία τελευτᾷ, καὶ τά τε ὅπλα ἀμφότεροι κατέθεντο, καὶ συνηλλάγησαν, πρόφασιν τὸν θάνατον αὐτῆς πρὸς τὸ παρ' ἀλλήλων δέος, ἅτε καὶ ἀντιπάλους καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ἐλπίδας ἔχοντες, ποιησάμενοι. κἀν τούτῳ Καῖσαρ μὲν, Σαρδώ τε καὶ Δαλματίαν, τήν τ' Ἰβηρίαν καὶ τὴν Γαλατίαν· Ἀντώνιος δὲ, πάντα τἆλλα τὰ ὑπὲρ τὸν Ἰόνιον, τά τε ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ τῇ Ἀσίᾳ τοῖς Ῥωμαίοις ὄντα, ἀπέλαχε. τὰ γὰρ ἐν τῇ Λιβύῃ ἔθνη ὁ Λέπιδος, καὶ τὴν Σικελίαν ὁ Σέξτος εἶχεν· ὃς, καίτοι πολεμεῖν αὐτῷ τοῦ τε Ἀντωνίου καὶ τοῦ Καίσαρος παρασκευαζομένων, ἔφθη πολλὰ πρὸς ἑαυτοῦ τε καὶ κατ' ἐκείνων διαπραξάμενος· καὶ τέλος τοὺς τῆς Ῥώμης πάντας ἐκπολεμώσας αὐτοῖς, τοσοῦτον ἴσχυε κατὰ θάλατταν, καὶ μάλιστα Μηνᾶ

τῷ

τινὶ τῶν ἐξελευθέρων αὐτοῦ, ὑπουργῷ χρώμενος. οἱ γὰρ ἐν τῇ Ῥώμῃ, ὡς ἥ τε Σαρδὼ εἴχετο, καὶ ἡ παραλία ἐπορθεῖτο, τῆς τε σιτοπομπείας ἐστέρηντο, καὶ ὁ λιμὸς δεινῶς αὐτοὺς ἐλύπει, παρεκάλουν σφᾶς εἰρηνεῦσαι, καὶ πολλὰ ἐπὶ τούτῳ ἐβόων. ὡς δὲ οὐδὲν ἐπέραινον, σπουδῇ ἐπ' αὐτούς, ὡς καὶ ἀποκτενοῦντες, ὥρμησαν. καὶ ὁ μὲν Καῖσαρ, καίτοι τετρωμένων τῶν ἀμφ' αὐτὸν ὄντων, τήν τε ἐσθῆτα περιερρήξατο, καὶ πρὸς ἱκετείαν αὐτῶν ἐτράπετο· ὁ δ' Ἀντώνιος, βιαιότερον μὲν αὐτοῖς προσηνέχθη· ἠναγκάσθησαν δ' ὅμως τῷ Σέξτῳ καὶ ἄκοντες ἐπικηρυκεύσασθαι. Κατὰ [δὲ] τὸν χρόνον ἐκεῖνον Λούκιος Κορνήλιος Βάλβος ὑπάτευσεν, ἀνὴρ Γαδειρεύς. ἐμνήσθη δ' αὐτοῦ ἡ ἱστορία, ὅτι καὶ πλούτῳ καὶ μεγαλονοίᾳ τοσοῦτον τοὺς καθ' αὑτὸν ἀνθρώπους ὑπερῆλθεν, ὥστε καὶ δωρεὰν τοῖς Ῥωμαίοις ἀνὰ πέντε καὶ εἴκοσι δραχμὰς τελευτῶν καταλιπεῖν. καὶ ὁ νόμος ὁ Φαλκίδιος ὀνομαζόμενος (πλείστην καὶ νῦν ἔτι ἰσχὺν εἰς τὰς τῶν κλήρων διαδοχάς, ὥστε τινὰ τὸ τέταρτον τῆς καταλειφθείσης οὐσίας, ἄν γέ πη βαρυνθῇ, λαμβάνοντα, τὸ λοιπὸν ἀφιέναι, ἔχων) ὑπὸ Πουπλίου Φαλκιδίου δημαρχοῦντος ἐτέθη.

Οἱ δὲ περὶ τὸν Καίσαρα καὶ Ἀντώνιον, ἄλλα τε πολλὰ παρηνόμουν, καὶ ἐς τὸ βουλευτήριον πλείστους ὅσους οὐχ ὅτι ἄλλως ἀναξίους, ἀλλὰ καὶ δούλους ἀνέγραψαν. Μάξιμον γοῦν τινά, ταμιεύσειν μέλλοντα, ἐγνώρισέ τε ὁ δεσπότης καὶ ἀπήγαγεν. ἕτερος δέ τις ἐν τοῖς στρατευομένοις φωραθείς, κατὰ τοῦ Καπιτωλίου κρημνῶν ἐώσθη, προσελευθερωθείς, ἵνα ἀξίωμα ἡ τιμωρία αὐτοῦ λάβῃ. τῷ δὲ δὴ Σέξτῳ εἰς λόγους ἦλθον, καὶ συνθήκας πρὸς αὐτὸν ἐποιήσαντο. Γενομένης δὲ τῆς εἰρήνης αὐτοῖς, τοσοῦτον οἱ παρόντες ὑφ' ἡδονῆς ἐξέκραγον, ἅτε καὶ τῷ πολέμῳ κακοπαθοῦντες, καὶ τῆς εἰρήνης ἰσχυρῶς ἐπιθυμοῦντες, ὥστε καὶ τὰ ὄρη συνηχῆσαι, κἀκ τούτου καὶ φρίκην σφίσι καὶ ἔκπληξιν μεγάλην ἐμβαλεῖν. οὐκ ἀνέμενον γοῦν οἱ τοῦ Σέξτου τῇ γῇ αὐτῇ προσσχεθῆναι, (ἦσαν γὰρ ἐν τοῖς πλοίοις) ἀλλ' ἐξεπήδων ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ οἱ ἕτεροι ἐς αὐτὸν τὸν βυθὸν ἐπεσέβαινον· κἀν τούτῳ ἠσπάζοντό τε ἀλλήλους ἅμα νηχόμενοι, καὶ περιεβάλλοντο κολυμβῶντες. μετὰ δὲ ταῦτα, συνεσίτησαν ἀλλήλοις, πρότερος μὲν ὁ Σέξτος ἐν τῇ νηΐ, ἔπειτα δὲ ὁ Καῖσαρ ὅ τε Ἀντώνιος ἐν τῇ ἠπείρῳ. δυνηθεὶς δ' ἂν ὁ Σέξτος καὶ ἀμφοτέρους ἐν τῷ σκάφει σὺν ὀλίγοις παρόντας, ὥσπερ που καὶ Μηνᾶς αὐτῷ συνεβούλευε, φονεῦσαι, οὐκ ἠθέλησε· πρὸς δὲ τὸν Ἀντώνιον, ἐπὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ τὴν πατρῴαν τὴν ἐν ταῖς Καρίναις κατεῖχε,

liberti sui opera & consiliis uteretur. Tum Romanos, quia Sardinia occupabatur, vexabaturq; maritima regio, res frumētaria defecit. Quamobrem cum ingens fames esset, eaq; grauiter affligerentur, hortabantur Cæsarē & Antonium ad pacem cum Sexto faciendam; ob eamq; rem multum clamorē profundebāt. Sed vt nihil proficere se intelligunt, celeriter ad eos interficiendos contendunt. Qua re animaduersa Cæsar, etsi iam suos vulneratos habebat, tamē vestē discidit, supplexq; eorum fidem obtestari, & misericordiam implorare cœpit. Antonius, maiore vi adhibita, restitit: tādem tamē legatos de pace ad Sextum mittere coacti sunt. Per id tempus L. Cornelius Balbus, Gaditanus vir, consulatum gerebat. cuius mentio fit in historia propterea, quod ita omnibus copiis circumfluebat, tātaq; erat magnitudine animi, vt omnes homines suæ ætatis facile superauerit. moriens enim, *denarios XXV populo Romano viritim reliquit. Eodem quoq; tempore lex Falcidia (quæ nūc etiā obtinet in hereditatibus, vt grauatus heres, quartam partē retineat, reliquum omittat) a Publio Falcidio Tribuno plebis lata est. Interea Cæsar & Antonius multa faciebant contra ius fasq; nam cōplures non modo alia ratione indignissimos, sed etiam seruos, in Senatorium ordinem cooptabant. Etenim Maximum quendā, qui Quæstoris officio functurus erat, agnitum, dominus in seruitutē vindicauit. Alius quoq; inter milites, vt miles deprehensus, e cliuis Capitolinis præcipitatus est, data prius ei libertate; vt maiorem auctoritatem haberet animaduersio. Cæsar autem & Antonius tandē cum Sexto in colloquiū venerunt. cum quo initis fœderibus, paceq; facta, tātus præ gaudio clamor eorū qui aderant præsentes, fuit, (tot belli scilicet laboribus exantlatis, & pace lōgo tempore expetita) vt montes maxime personarent, ob eamque rem magnum horrorem incuterent. Pompeiani, non sustinebant quousq; in terrā venissent, (erāt enim in nauibus) sed statim saliebāt in mare: alteri quoq; se in ꝓfundū iaciebāt, *seq; deinceps natātes mutuo salutabāt, & cōplectebātur. Post hæc cōuiuia vicissim vtrimq; acta sunt: primū a Sexto in naui; deinde in cōtinēti a Cæsare & Antonio. Poterat Sextus vtrūq;, cū essent in naui cū paucis, interficere: (idq; Menæ consiliū erat) tamen noluit, sed cū Antonio iocabatur familiariter, a quo ædes eius paternæ quas in Carinis habebat, occupabātur.

*drachmas circiter XXV.

Est autem locus in vrbe, cui Carinæ nomen est: quæ appellatio cũ ad partem quoq; nauis inferiorẽ pertineat, facete dicebat Sextus, se ipsis in Carinis epulum dare. Idem filiam suã despõdit M. Marcello Cęsaris ex sorore nepoti. itaq; hoc bellum dilatũ est. Antonius ex Italia in Græciam reuersus, multa fecit contra mores institutaq; maiorum. Etenim damna multa attulit ciuitatibus, in iisq; cupiditates suas expleuit: deniq; Διόνυσος (*idest Bacchus*) appellari voluit. Quare animaduersa, Athenienses Mineruam ei despõderunt. Is nuptias sibi placere respõdit, ab iisq; *quadragies sestertiũm exegit dotis nomine. Cumq; esset in his reb. occupatus, in Asiam præmisit Publium Ventidiũ: qui *Parthos, qui in munitis locis castra posuerant, a quibus etiam inuadebatur, contra opinionem Labieni, cui paulo ante res ex sententia successerant, magna vi in fugam conuertit, Syriaq; expulit: ipsum denique Labienum cepit: (*Hic nonnihil deest. De Domitio enim Caluino, non Ventidio hæc Dio scribit*) ac propterea Romæ triumphauit. Hic ex eo tempore cum propter magnificentiam & sumptum ceterarũ rerum clarus erat, tum vero, quod Palatium incendio consumptum restituit, atq; statuis quas a Cęsare acceperat, videlicet postea redditurus, adornauit. eas enim, cum Cæsar paulo post repeteret, non reddidit: sed ei ita facete respondit: *Mihi quidem*, inquit, *seruorum copia non est: tu vero seruos tuos ad Palatium mitte, atq; inde statuas accipe.* Cæsar autem eas reliquit, metuens ne, si inde eximeret, sacrilegii accusaretur. Post hæc Liuiam vxorẽ duxit; cuius amore olim captus fuerat. Erat Liuia vxor Neronis, quîcum fugerat, vt supra dictum est: ex eoque puerum sex mensium in aluo continebat. eã Nero, quasi pater, non maritus esset, Cęsari vxorem dedit: ibiq; cum epulum fieret, in eoq; puerulus quidam garrulus interuenisset, quales a matronis nudi plerumq; lusus gratia solent ali; vidissetq; Liuiam vna cũ Cæsare esse, Neronem vero seorsum cũ alio sedere: ad eã accessit, mox ait: *Quid hic agis Domina? ecce enim vir tuus* (Neronẽ monstrabat) *illic sedet*. Liuia cũ Cęsari nupsisset, peperit Claudium Drusum Neronẽ: quẽ Cæsar *educauit, deinde ad patrẽ misit. Tiberius non multo post moritu[r], Cæsaréq; eidem Druso, Tiberioq;, liberis suis, tutorem

xx milia aureorum. Al. centum myriades drachmarum, Gr.

(τόπος δέ τις τῆς Ῥώμης αἱ Καρῖναι) σκώπτων τινὰ ἥδιστον ἀπέσκωψε. τὸ γὰρ ἔδαφος τὸ τῆς νεὼς τῆς αὐτῆς ὀνομασίας ὄντος, ἐν ταῖς Καρίναις αὐτοὺς ἑστιᾶν ἔφη. τὴν δὲ θυγατέρα Μάρκῳ Μαρκέλλῳ τοῦ Καίσαρος *ἀδελφιδῷ ἐνηγγύησεν. Οὗτος μὲν οὖν ὁ πόλεμος ἀνεβέβλητο. Ἀντώνιος δὲ, ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ἐπανελθὼν, ἄλλα τε πολλὰ ἔξω τῶν πατρίων ἐξεδιῃτήθη, τάς τε πόλεις ἅμα κακῶν, καὶ τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλὰς, καὶ Διόνυσον αὐτὸν ὀνομάζεσθαι ἠξίου· ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τοῦτο τὴν Ἀθηνᾶν αὐτῷ κατηγγύησαν, δέχεσθαί τε τὸν γάμον ἔφη, καὶ προῖκα μυριάδας ἑκατὸν παρ' αὐτῶν ἐξέπραξεν. Αὐτὸς μὲν οὖν περὶ ταῦτα εἶχε· τὸν δὲ δὴ Οὐεντίδιον τὸν Πούπλιον ἐς τὴν Ἀσίαν προϋπέμψε, καὶ ὃς, τούς τε Πάρθους ἐν ὀχυρῷ χωρίῳ ἐστρατοπεδευμένους, ἐπιθεμένους αὐτῷ παρὰ γνώμην τοῦ Λαβιήνου διὰ τὰ πρόσθεν εὐημερήματα, κατὰ κράτος ἐτρέψατο, καὶ τῆς Συρίας ἐξήλασεν, αὐτόν τε τὸν Λαβιῆνον ἐχειρώσατο. . .

καὶ ἐπὶ τούτῳ θρίαμβον ἐν τῇ Ῥώμῃ μετὰ ταῦτα καταγαγὼν, ἄλλα τε τοῖς ἀναλώμασιν ἐλαμπρύνατο, καὶ τὸ βασίλειον καταχαυθὲν ἀνοικοδομήσας, εἰκόσιν ἃς παρὰ τοῦ Καίσαρος ὡς καὶ ἀποδώσων ᾐτήσατο, κατεκόσμησε· καὶ αὐτὰς ἀπαιτηθεὶς ὕστερον, οὐκ ἀπέδωκεν, εὐτραπελίᾳ χρησάμενος. ὡς γὰρ οὐκ ἔχων ἱκανοὺς ὑπηρέτας, Πέμψον τινὰς, ἔφη, καὶ ἆρον αὐτάς. καὶ οὕτως ἐκεῖνος ὀκνήσας τὴν ἱεροσυλίαν, ἀνακεῖσθαι σφᾶς εἴασε. Ταῦτά τε οὖν ἐγίγνετο, καὶ ὁ Καῖσαρ τὴν Λιβίαν ἔγημε, πάλαι αὐτῆς ἐρῶν. ἦν δὲ γυνὴ τοῦ Νέρωνος, μεθ' οὗ συνδιέφυγεν, ὥσπερ εἴρηται· καὶ ἐκύει γε ἐξ αὐτοῦ μῆνα ἕκτον. ἐξέδωκε δὲ αὐτὴν αὐτὸς ὁ ἀνὴρ, ὥσπερ τις πατήρ. καί τι καὶ τοιοῦτον ἐν τῇ ἑστιάσει σφῶν συνηνέχθη. παιδίον τι τῶν ψιθύρων, οἷα αἱ γυναῖκες γυμνὰ (ὡς πλήθει) ἀθύρουσαι τρέφουσιν, ἰδὸν χωρὶς μὲν τὴν Λιβίαν μετὰ τοῦ Καίσαρος, χωρὶς δὲ τὸν Νέρωνα μεθ' ἑτέρου τινὸς κατακείμενον, προσῆλθεν αὐτῇ, καὶ ἔφη, Τί ποιεῖς ἐνταῦθα κυρία; ὁ γὰρ ἀνήρ σου, (δείξας αὐτόν) ἐκεῖ κατάκειται. συνοικοῦσα δὲ ἤδη τῷ Καίσαρι, τίκτει Κλαύδιον Δροῦσον Νέρωνα. καὶ αὐτὸν ὁ Καῖσαρ ἀνείλετο, καὶ τῷ πατρὶ ἔπεμψε· καὶ ἐκεῖνος τελευτῶν οὐ πολλῷ ὕστερον, ἐπίτροπον καὶ τούτῳ καὶ τῷ Τιβερίῳ αὐτὸν τὸν Καίσαρα κατέλιπεν.

κατέλιπεν. ὁ δ᾽ οὖν ὅμιλος ἄλλα τε ἐπὶ τούτῳ πολλὰ διεθρύλλει, καὶ τοῖς εὐτυχοῦσι τρίμηνα παιδία γίγνεσθαι ἔλεγον· ὥστε καὶ ἐς παροιμίαν τὸ ἔπος χωρῆσαι. Τὸν δὲ Μηνᾶν αὐτομολήσαντα πρὸς αὐτὸν, ὁ Καῖσαρ οὔτε ἐξέδωκε τῷ Σέξτῳ ἐξαιτηθέντα, καὶ προσέτι καὶ διὰ τιμῆς ἦγε, καὶ ἐς τὸ τῶν ἱππέων τέλος ἐσέγραψε, δακτυλίοις τε χρυσοῖς ἐκόσμησε. τὸ δὲ δὴ τῶν δακτυλίων, τοιόνδε ἐστίν. οὐδενὶ τῶν πάλαι Ῥωμαίων δακτυλίοις χρυσοῖς, πλὴν τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων, χρῆσθαι ἐξῆν· καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ἐξελευθέροις παρὰ μόνου δίδοται τοῦ τὸ κράτος ἔχοντος. Ὁ δὲ δὴ Σέξτος διά τε τοῦτο, καὶ ὅτι πολλὰ αὐτῷ τῶν ὁμολογηθέντων οὐκ ἐγίγνετο, ἀντεγκαλοῦντος ἅμα αὐτῷ καὶ τοῦ Καίσαρος παραβάσεις ἐν ἐνίοις τῶν συνθηκῶν, ἔλυσε τὴν εἰρήνην· καὶ ὁ Καῖσαρ τόν τε Λέπιδον καὶ τὸν Ἀντώνιον εἰς τὸν κατ᾽ αὐτοῦ πόλεμον μετεπέμψατο. οἱ δ᾽ οὐκ εὐθὺς ὑπήκουσαν. ὅθεν ὁ Καῖσαρ μόνος ἐπολέμει τῷ Σέξτῳ, καὶ τήν γε πρώτην κακῶς ἔπραξεν (ἔν τε γὰρ ναυμαχίαις τισὶ σφαλεὶς ἔτυχε, καὶ ὑπὸ χειμώνων σφοδρῶν τὰ πολλὰ τῶν πλοίων ἀπέβαλε) τοῦ δὲ Σέξτου τοῖς προειρημένοις ἐπηρμένου, καὶ τὴν Ἰταλίαν φέροντός τε καὶ ἄγοντος, υἱόν τε τοῦ Ποσειδῶνος ἑαυτὸν ὀνομάζοντος, πλοῖα ὁ Καῖσαρ κατὰ πᾶσαν (ὡς εἰπεῖν) τὴν Ἰταλίαν ἐναυπηγεῖτο, καὶ ἐρέτας συνέλεγεν, ὁπλίτας τε κατελέγετο, καὶ χρήματα ἤθροιζε· καὶ δύο ἐνιαυτοὺς ἔς τε τὴν ναυπηγίαν, ἔς τε τὴν τῶν χρημάτων ἄθροισιν, καὶ ἐς τὴν τῶν ἐρετῶν ἄσκησιν κατηνάλωσεν, αὐτὸς μὲν ἐφορῶν καὶ διατάττων ταῦτά τε καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ Γαλατίᾳ, Μάρκῳ δὲ Οὐιψανίῳ Ἀγρίππᾳ τὴν τοῦ ναυτικοῦ παρασκευὴν ἐγχειρίσας. τοὺς γὰρ Γαλάτας αὐτὸν προσπολεμούμενον, ὅτε περ καὶ τὸν Ῥῆνον δεύτερος δὴ Ῥωμαίων ἐπὶ πολέμῳ διέβη, μετεπέμψατο, καὶ τῇ τε δόσει τῶν νικητηρίων ἐτίμησε, καὶ ἐκποιῆσαί τε καὶ ἐξασκῆσαι τὸ ναυτικὸν ἐκέλευσε. καὶ ὃς, (ὑπάτευε δὲ μετὰ Λουκίου Γάλλου) τὰ μὲν ἐπινίκια οὐκ ἔπεμψεν, αἰσχρὸν εἶναι νομίσας, τοῦ Καίσαρος κακῶς πεπραγότος, γαυρωθῆναι, τὸ δὲ δὴ ναυτικὸν πάνυ προθύμως ἐξειργάσατο. ἀλιμένων δὲ τῶν ταύτῃ χωρίων ὄντων, ἔργον μεγαλοπρεπὲς ἐξεποίησεν. ἐν γὰρ τῇ Κύμῃ τῇ Καμπανίδι χωρίον τι μεταξὺ Μισηνοῦ καὶ Πυτεόλων μηνοειδές ἐστιν· ὄρεσί τε γὰρ μικροῖς καὶ ψιλοῖς πλὴν βραχέων περιείληπται, καὶ θάλασσαν τριπλῆν κολπώδη ἔχει. ταύτην ὁ Ἀγρίππας συντρήσας, λιμένας ναυλοχωτάτους ἀπέδειξεν. ἃ δὲ ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ

relinquit. Interea plebs de his rebus multum sermonē habebat: sed id potissimum circumferebatur; *Τοῖς εὐτυχοῦσι τρίμηνα παιδία, quod fortunatis hominibus liberi tertio mense nascerentur*: idq; postea in prouerbii consuetudinem venit. Sub hæc tempora Mæna a Sexto ad Cæsarem defecit: quē Cæsar Sexto reposcenti non modo nō tradidit, sed eum in honore habuit, atq; in equestrem ordinē cooptauit, concesso ei iure aureorum annulorū. Est autem ius aureorum annulorū, quod solus princeps libertis dat: propterea quod olim ciuibus Romanis, nisi iis qui Senatorii erant aut Equestris ordinis, aureos annulos ferre non licebat. Sextus hac re permotus, a pace recedit, præsertim quod Cæsar promissa sibi non exsoluebat: nā is etiam querebatur, a Sexto fœdera aliqua ex parte violari. Cæsar Lepidum & Antonium venire iubet ad bellū Sexto inferendum. Sed dum illi non statim paruerūt, Cæsar solus cum Sexto bellum gessit. quo in bello primū aduersa fortuna vsus est. nam non solū quibusdam prœliis naualib. inferior fuit, sed etiam magna vi tempestatis complures naues amisit. Quibus reb. Sextus efferebatur, diripiebat & vexabat Italiam, seque *Neptuni filium* appellabat. Qua re cognita, Cæsar in omni fere Italia naues ædificari iubebat, multas aliunde conducebat, conscribebat milites, congregabat pecuniā: ita vt in nauibus ædificandis, ac quærendis pecuniis, exercendisq; remigibus, biennium cōsumpserit hac ratione. Hæc, aliaq; permulta, quæ ad Italiam & Galliā spectabant, ipse prouidebat: M. Vipsanium Agrippam comparādæ classi præfecit: eumque, quod iam bellum contra Gallos confecerat, & secūdus ciuium Romanorum belli gerendi causa Rhenū transierat, accersiri iussit, atq; ei vt triumpharet, concessit: mādauitque, vt milites qui in ea classe futuri erant, in laboribus exerceret. Agrippa cū Lucio Gallo Consul erat; & idcirco triumphare noluit, quod sibi turpissimum esse existimabat, efferri gloria in aduersa fortuna Cæsaris. Classem vero celerrime cōparauit: tū, q. ea loca sine portu erant, opus magnificū & præclarū fecit. Nā apud Cumam, q̃ ciuitas est in Campania, inter Misenū & Puteolos, locus quidā interiectus instar Lunæ incuruus & inflexus est; eūq; exigui montes ambiunt, vacui ab arboribus & nudi, paucis tamen exceptis: præterea tres sinus maris habet. quem locū vbi Agrippa perforauit, in eo portus tutissimos fecit. Iā vero quæ in eo loco

vidi, quia cōmemoranda esse videntur, paucis exponā. Nam in his montibus, quos iuxta sinus maris esse paulo ante dictum est, fontes sunt ignis & aquæ plenissimi: & qui constet ex altero separatim, omnino nullus inueniri potest. Nec vero per se ignis, aut aqua frigida esse videtur: sed quia cōmiscentur, aqua calida, & ignis quodammodo humidus est: atq; cū aqua per canales in cisternas influat, eius vaporem ii qui ea loca incolūt, inducunt per tubos in altissima domicilia, ac postea calefiunt in illis. Nam is vapor quanto longius a terra abfuerit, & ab aqua, tanto magis exsiccatus & aridus est. Quamobrem vtrimq; ędes magnificæ ædificātur & sumptuosæ, quæ sunt vitæ hominis & valetudini aptissimæ. Idē quoq; mons eā terræ naturam efficit. Cum ignis exurere eam non possit, (quippe vim eius & flāmas cōtraria vis aquæ, quę cum eo cōmiscetur, restinguit) nihilominus tamē ea quæ proxima sunt, dissipare atque consumere possit, fit vt ea pars terræ quæ pinguis & humida est, calore deliquetur: quæ vero aspera est & dura, consistat. Ex quo necesse est in glebis eius terræ cauernas exsistere: quæ si in locis aridis collocatæ sunt, in puluerē rediguntur: cōiectæ vero in aquā, & mixtę puluere, consistunt: atq; adeo, quamdiu in aqua sunt, concrescunt, magisq; obdurantur. Cuius rei causa afferri potest, quod ea pars quæ arida est, igni augetur propter naturæ similitudinem, ab eoq; frangitur: sed admixta re humida, ita refrigeratur, vt propterea concrescat, atq; omnino cōsolidetur. Cum igitur Baię eiusmodi sint, in eas Agrippa venit, fecitq; portus, naues celeriter cōparauit, ac remiges delegit. Tum in vrbē multa portēta nunciata sunt, sed in primis, complures delphinos ad Aspidem oppidū Africę cōcertantes inter se interiisse: in eodemq; oppido pluisse sanguinem, eundemque statim a volucrib. in varias partes dilatum esse. Porro quod Liuiæ euenit, magnam ei attulit voluptatē. nam aquila in sinum eius coniecit gallinam albam, quę ramū lauri ferebat, in qua baccæ erant: quæ res cū magnum aliquid significare videretur, Liuia gallinæ magnam curā habuit, seuitq; laurū: quæ cum creuisset, laureā suppeditabat iis qui parta victoria triumpharent. Sed Liuia Cæsarem in sinu suo atq; omnino in potestate erat habitura. Eodem tēpore Antonius ex Syria in Italiam

ἀξιαφήγητα ἐθεασάμην, φράσω. τὰ ὄρη ταῦτα τὰ πρὸς τὴν ἔνδον θαλάσσαν ὄντα, πηγὰς πυρός τε ἅμα πολλοῦ καὶ ὕδατος συμμιγεῖς ἔχει, καὶ αὐτὸ μὲν καθ' ἑαυτὸ ἑκάτερον οὐδαμοῦ εὑρίσκεται· οὔτε γὰρ πῦρ αὐτόθι, οὔθ' ὕδωρ ψυχρὸν αὐτόθι φαίνεται· ἐκ δὲ δὴ τῆς ὁμιλίας σφῶν, τό τε ὕδωρ θερμαίνεται, καὶ τὸ πῦρ ὑγραίνεται. καὶ ἐκεῖνο μὲν πρὸς τὴν θάλασσαν διὰ τῶν προπόδων εἰς τὰς δεξαμενὰς χωρεῖ· τὴν δ' ἀτμίδα αὐτοῦ ἔς τε οἰκήματα μετέωρα διὰ σωλήνων ἀνάγουσι, κἀνταῦθα αὐτόθι πυριῶνται. ὅσα γὰρ ἂν ἐπὶ πλεῖον ἀπό τε τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀναδράμῃ, ξηρότερα γίγνεται. κατασκευαί τε οὖν περὶ ἀμφότερα πολυτελεῖς ἤσκηνται, καὶ εἰσὶν ἔς τε βίου διαγωγὴν καὶ ἐς ἄσκησιν ἐπιτήδειοι. Ταῦτά τε οὖν τὸ ὄρος ἐκεῖνο, καὶ προσέτι καὶ γῆς φύσιν τοιάνδε παρέχεται. τοῦ πυρὸς τὸ μὲν καίειν οὐκ ἔχοντος, (ὑπὸ γὰρ τῆς τοῦ ὕδατος συνουσίας πᾶν τὸ φλογῶδες αὐτοῦ σβέννυται) διακρίνειν δὲ δὴ καὶ διατήκειν τὰ προστυχόντα οἱ καὶ ὡς δυναμένου, συμβαίνει τῆς γῆς τὸ μὲν λιπαρὸν ἐκτήκεσθαι ὑπ' αὐτοῦ, τὸ δὲ τραχὺ καὶ ὀστῶδες (ὡς εἰπεῖν) ὑπολείπεσθαι. σηραγγώδεις τε οὖν οἱ ὄχθοι ἐξ ἀνάγκης γίγνονται, καὶ αὐχμῶσι μὲν ἐλθόντες, ἐς κόνιν διαλύονται· ὕδατι δὲ σὺν κονίᾳ φυραθέντες, συνίστανται· καὶ ἐφ' ὅσον γ' ἂν ἐν τῷ ὑγρῷ ὦσι, πήγνυνταί τε καὶ *πεδοῦνται. αἴτιον δὲ, ὅτι τὸ μὲν κραυρὸν αὐτῶν, ὑπὸ μὲν τοῦ πυρὸς, ὁμοφυοῦς οἱ ὄντος, ἐπιτείνεταί τε καὶ θραύεται, τῇ δὲ συμμίξει τῆς νοτίδος ἀναψύχεται, κἀκ τούτου εἴσω διαπαντὸς συμπιληθὲν, ἄλυτον γίγνεται. Τοιαῦται μὲν αἱ Βαῖαι εἰσί, καὶ ἐς αὐτὰς τότε ὁ Ἀγρίππας, ἐπεὶ τάχιστα τοὺς εἴσπλους ἐξεποίησε, τάς τε ναῦς καὶ τοὺς ἐρέτας ἤθροισεν. Ἐς δὲ τὴν Ῥώμην σημεῖα ἄλλα τε συχνὰ ἐξηγγέλθη, καὶ ὅτι δελφῖνες πολλοὶ περὶ τὴν Ἀσπίδα τὴν τῆς Ἀφρικῆς πόλιν, ἐμαχέσαντό τε ἀλλήλοις, καὶ διεφθάρησαν. καί τι καὶ αὐτοῦ πρὸς τῷ ἄστει αἷμα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ῥυὲν ὄρνιθες διεφόρησαν. τὸ δὲ τῇ Λιβίᾳ συμβὰν, καὶ σφόδρα αὐτῇ καθ' ἡδονὴν ἐγένετο. λευκὴν γὰρ ὄρνιθα, κλώνιον δάφνης ἔγκαρπον φέρουσαν, ἀετὸς ἐς τὸν κόλπον αὐτῆς ἐνέβαλε· καὶ (ἐδόκει γὰρ οὐ μικρὸν τὸ σημεῖον εἶναι) τήν τε ὄρνιθα διὰ ἐπιμελείας ἦγε· καὶ τὴν δάφνην ἐφύτευσεν· ὥστε καὶ τοῖς τὰ ἐπινίκια πέμπουσιν ἐπὶ πλεῖστον ἐξαρκέσαι. ἥ τε Λιβία ἐγκολπώσασθαι καὶ τὴν τοῦ Καίσαρος ἰσχὺν, καὶ ἐν πᾶσιν αὐτοῦ κρατήσειν ἔμελλε. Καὶ τῷ αὐτῷ τούτῳ χρόνῳ καὶ ὁ Ἀντώνιος ἦλθε μὲν εἰς τὴν Ἰταλίαν αὖθις ἐκ τῆς

Συρίας,

Συρίας, προφάσει ὡς τοῦ Σεξτίου πολέμου διὰ τὰς τοῦ Καίσαρος συμφορὰς μεθέξων· εἰς διαφορὰν δὲ ἐλθὼν τῷ Καίσαρι, καὶ μικροῦ πολεμῆσαι αὐτῷ δεήσας, συνηλλάγη αὖθις διὰ τῆς Ὀκταουίας αὐτῷ, ἣν ἀδελφὴν οὖσαν τοῦ Καίσαρος ἦν ἐγεγαμήκει ἐπὶ ταῖς προτέραις διαλλαγαῖς. Ἀντώνιος μὲν ἐκείνῳ ναῦς ἔδωκεν, αὐτὸς δὲ παρ' ἐκείνου στρατιώτας ἀντέλαβεν, ὡς καὶ ἐπὶ τοὺς Πάρθους χρησόμενος. Ταῦτα δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐπλάσσοντο. οὐ γάρ που καὶ κατ' εὔνοιαν ἐποίουν ταῦτα, ἀλλὰ ἐς τὴν χρείαν τῶν παρόντων σφίσι πραγμάτων ὑπεκρίνοντο. ἀμέλει καὶ τὴν Ὀκταουίαν εὐθὺς ἐκ τῆς Κερκύρας ὁ Ἀντώνιος ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀπέπεμψε.

[Ἐκ τοῦ μθ΄. τῶν Δίωνος βιβλίων]

Καῖσαρ δὲ, ἐπεὶ καὶ τὸ ναυτικὸν παρεσκευάσατο, εἰς τὴν Σικελίαν ἐπεραιώθη· καὶ τῷ Ἀγρίππᾳ ναυμαχεῖν ἐπιτρέψας, αὐτὸς ἐκ τῆς ἠπείρου, τὸν στρατὸν ἔχων, ἔβλεπε τὰ γινόμενα. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Σέξτος, Δημοχάρει τινὶ τὰς ναῦς παραδοὺς, ἐκ τῆς γῆς ἐθεᾶτο τὴν μάχην. συμβαλόντων δὲ ἀλλήλοις τοῦ τε Ἀγρίππου καὶ τοῦ Δημοχάρους, καὶ τοῦ ἀγῶνος ἐπὶ πολὺν χρόνον ἰσορρόπου γενομένου, ὀψέ ποτε καὶ πρὸς νύκτα ἤδη οἱ τοῦ Καίσαρος ἐκράτησαν. ἐγένετο δὲ ἡ μάχη ἐν Μύλαις τῆς Σικελίας· οὐ μέντοι καὶ ἐπεδίωξάν τινα, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ τὸ εἰκὸς συμβάλλεται, ὅτι μήτε καταλαβεῖν αὐτοὺς ἐδύναντο διὰ τὸ ὑπερπαχῆ τε καὶ ὑπερμεγέθη τὰ πλοῖα σφίσιν εἶναι, καὶ ἐς τὴν γῆν *βράχη ἔχουσαν, ὧν ἄπειροι ἦσαν, ἐφοβήθησαν ἐξοκεῖλαι· ὡς δέ τινες λέγουσιν, ὁ Ἀγρίππας, ἅτε καὶ ὑπὲρ τοῦ Καίσαρος, οὐχ ὑπὲρ ἑαυτοῦ μαχόμενος, ἐξαρκεῖν οἱ τὸ τρέψαι τοὺς ἀντιπάλους ἡγεῖτο. καὶ γὰρ εἰώθει λέγειν πρὸς τοὺς πάνυ ἑταίρους, ὅτι οἱ πλείους τῶν ἐν ταῖς δυναστείαις ὄντων, οὐδένα ἐθέλουσι κρείττω σφῶν εἶναι. ἀλλὰ τὰ μὲν πλείω, ὅσα γε καὶ πρόχειρον τὴν νίκην ἔχει, αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν ποιοῦνται, τὰ δὲ δὴ χείρω καὶ ἀπορώτερα ἄλλοις προστάσσουσι· κἂν ἄρα ποτὲ τῶν ἀμεινόνων τι ἀναγκασθῶσι σφίσιν ἐπιτρέψαι, βαρύνονταί τε καὶ ἄχθονται τῇ εὐδοξίᾳ αὐτῶν. ἡττᾶσθαι μὲν γὰρ σφᾶς καὶ κακῶς πράττειν οὐκ εὔχονται· οὐ μέντοι καὶ παντελῶς τι καταπράξαντας, τὴν δόξαν αὐτοὺς λαβεῖν αἱροῦνται. δεῖν οὖν παρῄνει τὸν ἄνδρα τὸν σωθησόμενον, τῆς μὲν δυσχερείας αὐτοὺς καὶ τῶν πραγμάτων ἀπαλλάττειν, τὴν δὲ δὴ κατόρθωσιν σφῶν, ἐκείνοις φυλάττειν. Ταῦτα μὲν ὁ Ἀγρίππας καὶ ἔλεγε καὶ ἐποίει.

venit, propter bellum Sexti, vt aiebat, a quo magna clades Cæsari illata esset: sed postea cum Cæsare dissidere cœpit, ita vt ei prope bellum inulerit: tamen rursum cum eo opera Octauiæ reconciliatus est. nam eā, quia soror erat Cæsaris, superiore fœdere in vxorem duxerat. Antonius Cæsari naues dat, ab eoque milites accipit, quorum opera contra Parthos vteretur. Hæc illi faciebant, non beneuolentia adducti, sed quod commodi sui causa ita faciendum esse putarēt. Antonius quoq; Octauiam Corcyra statim in Italiam remisit.

E Dionis libro XLIX.

Cæsar, comparata classe, transmisit in Siciliam; cumq; ei bello nauali Agrippam præfecisset, ipse pedestres copias ducebat, obseruabatq; omnia quæ gererētur. Sextus quoque, classe tradita Demochari cuidam, e terra pugnā spectabat. Igitur Agrippa pugnam cum Demochare committit: quæ cum æqualis vtrimq; multo tempore fuisset, essetq; iam ad noctē producta, tandem Cæsariani superiores fuerunt. Pugnatum est apud Mylas vrbem Siciliæ. victos vero non sunt lōgius insecuti; mea quidem sententia, & vt verisimile est, ꝓpterea quod eos comprehendere non potuissent propter nauium magnitudinē; tum, quod imperiti vadorum, quæ erant ad proximam terram, naues eo compellere nolebant. Quidam tamen existimant Agrippam satis duxisse, hostes in fugam conuertere: quod Cæsaris, non suā ipsius rem gereret. Nam familiaribus suis dicere solebat, *hunc esse morem principum, vt nolint quemquam habere se potiorē. Nam ea quidem,* inquit, *quæ facilem & exploratam victoriam videntur esse habitura, ipsi gerere statuunt: pessima vero quæq; & difficillima, aliis committere. Quod si eueniat vt opportuna negotia aliis mandare cogātur, grauiter & acerbe ferunt laudem & gloriam eorum qui ea gesserint. Neque enim vinci eos volunt, aut parū fortunatos esse: at vero rerum præclare gestarum gloriam apud alios esse non facile patiuntur. Itaq; sæpe cohortabatur eos qui se saluos & incolumes esse vellent, darent operam, vt principes liberarent omnium rerum difficultate & molestia, sed tamen eis rerum gestarū gloriā reseruarent.* Hęc Agrippa vt dicere, ita facere consueuerat.

Sed cum prœlium nauale cōmissum esset, intelligeretque Cæsar Messana Sextum abiisse, fretumque esse omni præsidio destitutum, nactus occasionem belli, eam non prætermisit: sed statim cum nauibus quas ab Antonio acceperat, Messanam cōtendit: *nec tamen felix fuit ad casum fortunāq; belli; propterea quod Sextus ei cum classe ac pedestribus copiis occurrit. Cæsar enim, contemnens Pompeianos, quod iā ab Agrippa superati fuissent, cum iis conflixit: quo in prœlio nō solum amisit magnam partē classis, sed ipse quoq; in maximum periculum & discrimen venit, cum non posset ad suos, qui in Sicilia erāt, perfugere: satisque ei fuit, se recipere in proximam continentem, atq; ibi tuto esse. Sed cum exercitum suum in insula interceptū esse animaduerteret, grauiter dolebat: nec ante animū recepit, quam piscis vltro e mari saliēs, ad pedes eius accidit: atq; a vatib. ob eam causam responsum est, mare in eius fore potestate. Cornificius autē, qui Cęsariano exercitui in Sicilia pfectus erat, periclitabatur ne, si in loco consisteret, inopia cibariorum expugnaretur: quod si recederet, ne vna cum exercitu periret, circumstātibus hostibus, & eminus iaculantibus, ac opportunis locis inuadētibus: tamē, quia Agrippa trāsierat in Siciliā, Mylasq; ceperat, ac hostes insecutus ad eū venerat, præter spem euasit. Qua ex re, propter suam & militū salutem, tāta lætitia efferebatur, vt etiā Romæ, quoties foris cœnaret, elephanto veheretur. Igitur etsi Cæsar eo tēpore Sicilia non est potitus, tamen paulo post, coniunctis cum Lepido copiis, postquam in eam transiuisset, opera Agrippæ vicit Sextum prœlio nauali. Quare Sextus, de Sicilia diffidēs, fugę se in Asiam mandauit: ibiq;, quasi res nouas moliretur, ab Antonio missis militibus occisus est. nam eum Cæsar neq; confestim est insecutus, neque postmodo, propter dissensionē quam fecerat cū Lepido. Lepidus enim, q bellum ex æquo gessisset, æquum esse statuebat, se quoq; Sicilia potiri: verū Cæsar eo veluti legato in reb. omnib. vtebatur: *agitareq; eum cum Sexto occulta colloquia suspicatus, eam suspicionem tamen non patefecit, ne eum aperte inimicum & hostem haberet. Pugna autem celerius quam volebat, cum Sexto commissa, priusquam Lepidus aliquid palam

ἐν ᾧ δὲ ἡ ναυμαχία ἐγίνετο, καὶ ὁ Καῖσαρ ὡς τάχιστα τόν τε Σέξτον ἐκ τῆς Μεσσήνης ἀπεληλυθότα, καὶ τὸν πορθμὸν ἔρημον φυλακῆς ὄντα ᾔσθετο, τὸν μὲν καιρὸν τοῦ πολέμου οὐ παρέλιπεν, ἀλλ' εὐθὺς ἐπιβὰς τῶν Ἀντωνείων νεῶν, ἐς τὴν Μεσσήνην ἀφίκετο. οὐ μὴν καὶ ἐν τύχῃ αὐτῷ ἐχρήσατο. ὁ γὰρ Σέξτος σπουδῇ ὑποστρέψας, ταῖς τε ναυσὶν αὐτῷ καὶ τοῖς ὁπλίταις κατὰ γῆν προσεσώρμησε. καὶ ὁ Καῖσαρ, ὡς καὶ προηττημένων αὐτῶν καταφρονήσας, καὶ συμβαλών, τοῦ τε ναυτικοῦ τὸ πλέον ἀπέβαλε, καὶ αὐτὸς ὀλίγου προσδιεφθάρη. *οὐκ οὖν οὐδὲ ἠδυνήθη πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ τοὺς ἐν τῇ Σικελίᾳ ὄντας διαφυγεῖν, ἀλλ' ἀγαπητῶς ἐς τὴν ἤπειρον ἀπεσώθη. καὶ αὐτὸς μὲν ἐν ἀσφαλεῖ ἦν· ὁρῶν δὲ τὸ στράτευμα ἐν τῇ νήσῳ ἀπειλημμένον, δεινῶς ἤχθετο, καὶ οὐ πρότερον ἀνεθάρρησε, πρὶν ἰχθύν τινα ἐκ τῆς θαλάσσης αὐτόματον ἀναθορόντα, πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ προσπεσεῖν, καὶ τοὺς μάντεις αὐτῷ εἰπεῖν ὅτι δουλώσεται αὐτήν. ὁ δὲ Κορνιφίκιος (οὗτος γὰρ ἦρχεν αὐτῷ τοῦ ἐν Σικελίᾳ στρατοῦ) ἐκινδύνευσε μὲν κατὰ χώραν μένων ὑπὸ λιμοῦ ἐκπολιορκηθῆναι· προσχωρήσας δέ, καὶ πανωλεθρίᾳ δείσας, τῶν ἐναντίων ἐπικειμένων καὶ βαλλόντων πόρρωθεν, ἐν δὲ ταῖς ἐπικαιρίαις τῶν τόπων καὶ ἐπιτιθεμένων σφίσι, διαφθαρῆναι· ὅμως τοῦ Ἀγρίππου περαιωθέντος εἰς Σικελίαν, καὶ τὰς Μύλας κατειληφότος, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς ἐκεῖνον ἐκ τῆς διώξεως ὑποστρέψαντος, παραδόξως ἐσώθη. καὶ τοσοῦτον ὁ Κορνιφίκιος ἐπὶ τῇ τῶν στρατιωτῶν σωτηρίᾳ ἐφρόνει, ὥστε καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπὶ ἐλέφαντος, ὁσάκις ἔξω τῆς οἰκίας ἐδείπνει, ἀνακομίζεσθαι. Τότε μὲν οὕτως ὁ Καῖσαρ ἡττηθείς, τῆς Σικελίας ἐξέπεσε· μετὰ δὲ ταῦτα προσγενομένου αὐτῷ καὶ τοῦ Λεπίδου, περαιωθεὶς εἰς αὐτήν, καὶ συνάψας μάχας οὐ δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦ Ἀγρίππου τῷ Σέξτῳ κατὰ θάλατταν, κατὰ κράτος ἐνίκησε· καὶ ὁ μὲν Σέξτος, ἀπογνοὺς τῆς Σικελίας, καὶ διαπεφευγὼς εἰς τὴν Ἀσίαν, ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου, πέμψαντος ἐπ' αὐτὸν ὡς νεώτερα πράσσοντα, ἀνῃρέθη. Ὑπὸ μέντοι τοῦ Καίσαρος οὐ παραχρῆμα, οὔτε μὴν ὕστερον ἐδιώχθη, στασιάσαντος πρὸς τὸν Λέπιδον. ὁ μὲν γάρ, ἐκ τοῦ ἴσου ἅπαντα αὐτῷ διῳκηκέναι, ὡς καὶ συνάρχων, ἠξίου· ὁ δὲ Καῖσαρ, εἰς πάντα αὐτῷ ὡς ὑποστρατήγῳ ἐχρῆτο· καὶ διὰ τοῦτο τότε μὲν *κοινολογηθέντος πρὸς τὸν Σέξτον δι' ἀπορρήτων ὑποτοπήσας, οὐκ ἤλεγξεν, ἵνα μὴ ἐκ τοῦ φανεροῦ αὐτὸν πολεμώσηται· συνάψας δὲ θᾶττον ἢ ἐβούλετο, πρίν τι καὶ φανερῶς νεωτερίσαι

τὸν Λέ-

τὸν Λέπιδον, μάλιστα τοῦ Σέξτου, καὶ νικήσας, ὡς εἴρηται, τότε καὶ πρὸς τὸν Λέπιδον φανερῶς διηνέχθη. ὁ μὲν γὰρ τά τε ἄλλα ἀπῄτει ὅσα αὐτῷ κατὰ τὴν προτέραν σφῶν συνωμοσίαν ἐδέδοτο, καὶ τῆς Σικελίας, ὡς καὶ συγκαταστρεψάμενος αὐτήν, ἀντεποιεῖτο, ἔς τε δίκην τὸν Καίσαρα προεκαλεῖτο· εἶχε δὲ τὰς δυνάμεις ἃς ἐκ τῆς Λιβύης ἐπῆκτο. Καῖσαρ δὲ πρὸς μὲν ταῦτα οὐδὲν ἀντεῖπε· νομίσας δὲ τὰ δίκαια πρὸς τοῖς ὅπλοις, ἅτε καὶ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ὤν, ἔχειν, εὐθὺς ἐπ' αὐτὸν μετ' ὀλίγων τινῶν ὥρμησεν ὡς καταπλήξων αὐτόν, οἷα μηδὲν δραστήριον ἔχοντα. καὶ εἰσῆλθε μὲν εἰρηνικῶς ἐς τὸ στρατόπεδον τοῦ Λεπίδου, καὶ πρὸς τοὺς στρατιώτας εἶπέ τινα· ὡς δ' οὐδὲν κατὰ γνώμην αὐτοῖς ἔλεξε, παροξυνθῆναι, καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ, καί τινας τῶν σὺν αὐτῷ ἀπέκτειναν. ἐκεῖνος γὰρ ἐν τάχει βοηθείας τυχὼν ἐσώθη, καὶ μετὰ τοῦτ' ἐπῆλθεν αὖθις μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ· καὶ οἵ τε στρατιῶται τοῦ Λεπίδου προσεχώρησαν αὐτῷ, καὶ ἐχθρὸς ἐν ἐσθῆτι φαιᾷ ἱκέτης αὐτοῦ γέγονε.

Καὶ ὁ μὲν ἐκ τούτου τῆς τε ἐξουσίας πάσης παρελύθη, καὶ δίαιταν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ [οὐκ] ἄνευ φυλακῆς εἶχεν. Ἀντωνίου δὲ κατὰ τὴν Ἑλλάδα ὄντος, Βεντίδιος ὁ ὑποστράτηγος αὐτοῦ, Πάκορον τὸν *Ὀρώδου τοῦ Πάρθων βασιλέως παῖδα μάχῃ νικήσας, αὐτόν τε ἀπέκτεινεν, ὅμοια τοῖς μάλιστα τῶν πώποτε βασιλευσάντων ἐπὶ δικαιοσύνῃ καὶ πρᾳότητι ἀγαπηθέντα, καὶ τοὺς Πάρθους, ὅσοι μὴ ἐν τῇ μάχῃ ἔπεσον, ἐκ τῆς Συρίας ἀπήλασεν. οὗτος ὁ Βεντίδιος ἐφθονήθη μὲν ἐφ' οἷς κατώρθωσεν ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίου, καὶ διὰ ὑπὸ τῆς τε στρατηγίας πρόσχημα* ἐπαύθη, καὶ ἐς οὐδὲν ἔτι αὐτῷ ἐχθρὸς ἐχρήσατο. μετὰ θάνατον μέντοι τοῦ Ἀντωνίου τὰ ἐπινίκια τῶν Πάρθων πρῶτος Ῥωμαίων ἤγαγεν. ἐψηφίσατο γὰρ αὐτῷ ἡ βουλή, ἅτε καὶ τὴν συμφορὰν τὴν ἐπὶ τοῦ Κράσσου σφίσι γενομένην, ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐκ περιόδου τοῦ ἔτους ἀνταποδεδωκότι τοῖς Πάρθοις· καὶ δόξαν ἔκ τε τούτου καὶ ἐκ τοῦ παραλόγου ἔσχεν ὁ Βεντίδιος. ἐν γὰρ τοῖς τοῦ Πομπηίου Στράβωνος πομπεύσας τριάμβοις μετὰ τῶν λοιπῶν αἰχμαλώτων, ἀπὸ τῶν Πάρθων τότε αὐτὸς ἐθριάμβευσε. Γάιον δὲ *Σώσιον ὁ Ἀντώνιος τῆς τε Συρίας καὶ Κιλικίας ἀπέδειξεν ἄρχοντα· ὃς ἄλλα τε κατώρθωσε, καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα παρεστήσατο. ἑάλωσαν γὰρ πρότεροι μὲν οἱ ὑπὲρ τοῦ τεμένους τοῦ Θεοῦ ἀμυνόμενοι, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἐν τῇ τοῦ Κρόνου αὖθις ἡμέρᾳ ὀνομασμένῃ. καὶ τοσοῦτόν γε τῆς θρησκείας αὐτοῖς περιῆν, ὥστε τοὺς

molirετur, Pompeio superato, cũ Lepido apertas inimicitias gessit. Lepidus petebat ea quæ ex primis fœderibus ad se pertinebãt: præterea Siciliã sibi vindicabat, quod in ea expugnanda socius fuisset: ob eãq; rem Cæsarem in ius vocabat, cum secum haberet copias, quas adduxerat ex Libya. Ad hæc Cæsar nihil respondit; sed ratus ius in armis esse, quod ipse potentior esset, confestim aduersus Lepidum cum paucis contendit, vt eum perterreret, hominẽ videlicet minime strenuum: ac primũ vt amicus in castra Lepidi ingressus, pauca apud milites concionatus est: sed postquam nihil dixit ad eorum voluntatem, magis concitati sunt; ac facto in ipsum impetu, nonnullos ex iis militibus quos secum habebat, occiderũt: ipse, quod ei celerrime auxilia venerunt, saluus euasit: eosque omnibus copiis postea adortus est. Tum milites Lepidi vniuersi *Cęsarem adierunt; ipseq; Lepidus cum pulla veste supplex fuit: atq; ob eam rem, omnẽ dominationem amisit, *vixitq; in Italia non sine custodia. Cum autẽ Antonius esset in Græcia, Ventidius legatus eius Pacorum, filium Orodis regis Parthorũ, bello deuictum interfecit, qui non infra ceteros reges propter iustitiam & mansuetudinem apud suos carus fuerat: præterea Parthos omnes qui ex ea pugna supererãt, expulit ex Syria. Tum Antonius Ventidio ob res præclare gestas inuidere cœpit: eũq; imperio deposuit, nec opera eius amplius vsus est: tamen is post mortem Antonii primus ciuiũ Romanorum de Parthis triumphauit; qui triũphus fuit ei decretus a Senatu, & maxime, *quod eodem die eãdem cladẽ Parthis intulisset, quã ab iis populus Romanus Crassi temporibus acceperat. Propter inopinatum quoque casum magnam gloriam adeptus est. Nam cum ante per triumphum Pompeii Strabonis cum reliquis captiuis ductus fuisset, de Parthis ipse postea triumphauit. Tunc Antonius Sossiũ præfecit Syriæ & Ciliciæ; a quo cum alia multa præclare gesta, tum vero ab eo Hierosolyma expugnata sunt: ac primum quidem capti sunt ii qui templum eius vrbis defendebãt; post deinde reliqui omnes, ipso die Saturni: tantaq; fuit eorum religio, vt ii qui

ante vna cum templo capti essent, a Sossio impetrauerint, vt liceret sibi, postquã idem dies rediisset, de more sacrificare. Antonius, Herode rege apud eos constituto, Antigonum, qui per id tempus in iis regnũ obtinebat, cruci alligatũ flagris cædi iussit: quod nulli regi ante acciderat a populo Romano. Post hæc in Parthos exercitum duxit: cumq; ad † Phraata venisset, cœpit eam vrbẽ obsidere: quo tempore tamen nihil magnum gerebat, sed a barbaris, qui extra vrbem erant, multis magnisq; incommodis afficiebatur. In hac obsidione vrbis, Phraates ad Antonium quosdã submisit, qui ei persuaderent vt ad se legatos de pace mitteret: ita facile fieri posse vt quæ petebat, obtineret. Deinde legatis missis ab Antonio, sedẽs in sella aurea, respondit: eosq; multis conuitiis consectatus, ac neruo arcus quem habebat in manibus, sæpe pulsato, promisit, si mox inde castra moueret Antonius, se pacem esse cũ eo cõfirmaturum. Erat Phraates omniũ hominum sceleratissimus; qui Orode patre, ac fratrib. suis interfectis, regnũ Parthorũ occupauerat. Antonius, cum hęc a legatis accepisset, metuens Phraatem, quia se iactauerat insolentius, inde castra mouit: deinde paulo post exercitum in maximum periculum adduxit: ex quo tamen contra opinionem euasit. Nã milites eius, labores militiæ vehemẽter pertulerũt: cumq; in insidias incurrissent, cœperunt coniunctis scutis testudinem repẽte facere, flexisq; genibus sinistris in terram cõniti. Barbari, rati eos defessos esse ex vulneribus, abiectis arcubus, ex equis descendunt; districtisq; *gladiis proxime accedunt: scilicet omnes simul interfecturi. Romani insurgunt subito, & signo dato totam phalangem explicant: inde irruẽtes, videlicet inermes armati, imparatos parati, sagittarios grauis armaturæ milites, barbaros Romani, confertos trucidant. Testudo autem in hunc modum fit: Impedimẽta & milites leuis armaturæ cum equitibus, medium locũ tenent: ii qui sunt grauis armaturæ, quique vtuntur scutis oblongis, ad alas instruuntur, & reliquos instar laterculi circumdant; ceteri, quorum scuta lata sunt, conferti in medio agmine consistunt: atque scuta sua non supra se solum, sed etiam supra ceteros extollunt; ita vt nihil præter scuta videatur:

† Praaspa habet Dio.

προτέρους τοὺς μετὰ τοῦ ἱεροῦ χειρωθέντας, παραιτήσασθαί τε τὸν Σόσσιον, ἐπειδὴ ἡμέρα αὖθις ἡ τοῦ Κρόνου ἐνέστη, καὶ ἀνελθόντας ἐς αὐτὸ, ποιῆσαι τὰ νομιζόμενα. ἐκείνοις μὲν οὖν Ἡρώδῃ τινὶ ὁ Ἀντώνιος ἀρχὴν ἐπέτρεψε· τὸν δὲ Ἀντίγονον (ὃς αὐτῶν τέως ἦρχεν) ἐμαστίγωσε, σταυρῷ προσδήσας· ὃ μηδεὶς ἄλλος βασιλεὺς ἐπεπόνθει ὑπὸ Ῥωμαίων. Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀντώνιος ἐξεστράτευσεν ἐπὶ Πάρθους· καὶ πρὸς τοῖς *Φραάτοις γενόμενος, ἐπολιόρκει αὐτὰ, μηδὲν μὲν αὐτὸς μέγα πράττων, πολλὰ δὲ παρὰ τῶν ἔξω βαρβάρων κακούμενος. προσκαθημένου δὲ οὖν καὶ ὡς αὐτοῦ τῇ πόλει, ὑποπέμψας τινὰς ὁ Φραάτης, ἔπεισεν αὐτὸν ἐπικηρυκεύσασθαί οἱ, ὡς καὶ ῥᾷστα τῶν σπονδῶν τευξόμενον. κἀκ τούτου τοῖς πεμφθεῖσιν ὑπ' αὐτοῦ ἐχρημάτισεν, ἐπί τε χρυσοῦ δίφρου καθήμενος, καὶ τὴν νευρὰν τοῦ τόξου ψάλλων· καὶ καταδραμὼν αὐτοὺς πολλὰ, τέλος τὴν εἰρήνην, ἐάν γε παραχρῆμα ἀποστρατοπεδεύσωνται, δώσειν ὑπέσχετο. ἦν δὲ οὗτος ὁ Φραάτης, ἀνθρώπων ἀνοσιώτατος· τούς τε γὰρ ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ τὸν [πατέρα] Ὀρώδην ἀποκτείνας, τὴν τῶν Πάρθων βασιλείαν εἶχεν. ἀκούσας οὖν τὰ παρ' αὐτοῦ ὁ Ἀντώνιος, καὶ φοβηθεὶς τὴν μεγαλαυχίαν αὐτοῦ, ἀπανέστη, καὶ ὑποχωρῶν, ὀλίγου ἦλθε διαφθαρῆναι πανστρατιᾷ· παραδόξως δὲ οὖν ἠδυνήθη διασωθῆναι. τά τε γὰρ ἄλλα οἱ στρατιῶται αὐτοῦ καρτερικοὶ ἐγένοντο, καὶ ὁπότε ἐς ἐνέδρας *περιπεσόντες, τήν τε χελώνην ἐξαπιναίως συνασπίσαντες ἐποιήσαντο, καὶ τὰ γόνατα σφῶν τὰ ἀριστερὰ πρὸς τὴν γῆν ἤρεισαν. νομίσαντες οὖν αὐτοὺς οἱ βάρβαροι ἀπειρηκέναι τε ὑπὸ τῶν τραυμάτων, καὶ μιᾶς *ἐπισκοπῆς εἶναι, τὰ μὲν τόξα ἀπέρριψαν, καὶ ἀπὸ τῶν ἵππων ἀπεπήδησαν· τοὺς δὲ ἀκινάκας ἀνασπασάμενοι, ἐγγὺς σφίσιν, ὡς καὶ ἐπισφάξοντες αὐτοὺς, προσῆλθον. κἀν τούτῳ ἐξαναστάντες οἱ Ῥωμαῖοι, πᾶσάν τε ἀπὸ παραγγέλσεως τὴν φάλαγγα ἅμα ἀνέπτυξαν, καὶ προσπεσόντες, παμπληθεῖς αὐτῶν, οἷα γυμνοὺς ὡπλισμένοι, ἀπροσδοκήτους παρεσκευασμένοι, τοξότας ὁπλῖται, βαρβάρους Ῥωμαῖοι, κατέκοψαν. Ἔστι δὲ ἡ χελώνη, τοιάδε τις· τὰ μὲν σκευοφόρα καὶ οἱ ψιλοὶ, οἵ τε ἱππεῖς, ἐν μέσῳ τετάχαται· τῶν δὲ ὁπλιτῶν οἱ μὲν, ταῖς προμήκεσιν ἀσπίσι χρώμενοι, περί τε τὰ ἔσχατα, ὥσπερ ἐν πλινθίῳ τινὶ, τάσσονται, καὶ τοὺς λοιποὺς περιέχουσιν· οἱ δὲ ἕτεροι, οἱ τὰς πλατείας ἀσπίδας ἔχοντες, ἔν τε τῷ μέσῳ *συναγείρονται, καὶ ἐκείνας καὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων ὑπεραίρουσιν, ὥστε μήτ' ἄλλο τι πλὴν τῶν ἀσπίδων ὁρᾶσθαι,

καὶ ἐν

καὶ ἐν σκέπῃ τῶν βελῶν πάντας αὐτοὺς ὑπὸ τῆς πυκνότητος τῆς συντάξεως γίνεσθαι. οὕτω γάρ τοι δὴ ἰσχυρὸς ἰσχυρίζεται), ὥστε καὶ βαδίζειν τινὰς ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ προσέτι καὶ ἵππους καὶ ὀχήματα, ὁσάκις ἂν ἐν κοίλῳ τινὶ καὶ στενῷ χωρίῳ γίνωνται), ἐλαύνεσθαι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν τῆς χελώνης ἐπίκλησιν πρός τε τὸ ἰσχυρὸν καὶ πρὸς τὸ *εὐσκέπαστον αὐτοῦ εἴληφε. χρῶνται δὲ αὐτῇ διχῇ· ἢ γὰρ πρὸς φρούριόν τι προσμίσγοντες *προσπορεύονται, καὶ πολλάκις καὶ ἐπ' αὐτὸ τὸ τεῖχος ἀναβιβάζουσί τινας· ἢ ὑπὸ τοξοτῶν ποτε *περιστοιχισθέντες, συμπλάζουσι πάντες ἅμα· (καὶ γὰρ καὶ οἱ ἵπποι ὀκλάζειν καὶ κατακλίνεσθαι διδάσκονται) κἀν τούτῳ δόκησιν σφίσιν ὡς κεκμηκότες παρέχοντες, ἐξεγείρονται), πελασάντων αὐτῶν, ἐξαίφνης, καὶ ἐς ἔκπληξιν σφᾶς καθιστᾶσι.

Ταῦτα μὲν οὕτω γίνεται. Αντώνιος δὲ, τὸν βασιλέα τῶν Αρμενίων δόλῳ καὶ ἀπάτῃ ἑλὼν, ὅτι μὴ συνεμάχησεν οἱ κατὰ τῶν Πάρθων, ἀργυραῖς ἀλύσεσι περιέδησεν, εἶτα καὶ χρυσαῖς τῇ Κλεοπάτρᾳ προσήγαγε· καὶ τοῦ λοιποῦ τὰ ὅπλα ῥίψας, συνετρύφα αὐτῇ, τοὺς παῖδας αὐτῆς βασιλέων τε βασιλέας προσαγορεύων, καὶ χώρας αὐτοῖς οὐχ ὅτι τῶν Αρμενίων, καὶ ἃς εἶχεν, ἀλλὰ καὶ τῶν Ινδῶν καὶ τῶν Πάρθων ἀπονέμων. Καῖσαρ δὲ τὸν στρατὸν ἤσκει, τούς τε Παννονίους χειρούμενος, καὶ τοὺς Δαλμάτας καταδουλούμενος, καί που καὶ κινδυνεύων ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀγῶσι καὶ πόνοις, καὶ τιτρωσκόμενος.

Αγρίππας δὲ, τὸ ἐν τῇ Ρώμῃ ὕδωρ, *ἐκλεῖπον φθορᾷ τῶν ὀχετῶν, καὶ ἀνεκτήσατο δαπάνῃ οἰκείᾳ, καὶ ἐπὶ πολλὰ τῆς πόλεως ἐπωχέτευσε. καὶ πρὸς τούτῳ πάντα μὲν τὰ οἰκοδομήματα τὰ κοινὰ, πάσας δὲ τὰς ὁδοὺς, μηδὲν ἐκ τοῦ δημοσίου λαβὼν, ἐπεσκεύασε· τούς τε ὑπονόμους ἐξεκάθηρε, καὶ ἐς τὸν Τίβεριν δι' αὐτῶν ὑπέπλευσε. κἀν τῷ ἱπποδρόμῳ σφαλλομένους τοὺς ἀνθρώπους περὶ τὸν τῶν διαύλων ἀριθμὸν ὁρῶν, τούς τε δελφῖνας καὶ τὰ ὠοειδῆ δημιουργήματα κατεστήσατο, ὅπως δι' αὐτῶν αἱ περίοδοι τῶν περιδρόμων ἀναδεικνύωνται. καὶ προσέτι καὶ ἔλαιον καὶ ἅλας πᾶσι δέδωκε. τά τε βαλανεῖα προῖκα δι' ἔτους καὶ τοῖς ἀνδράσι καὶ ταῖς γυναιξὶ λούεσθαι παρέσχε· *καὶ τοὺς κουρέας ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἐμισθώσατο, ἵνα μηδεὶς μηδὲν αὐτοῖς ἀναλώσῃ· καὶ τέλος σύμβολά τέ τινα ἐς τὸ θέατρον κατὰ κορυφὴν ἔρριψε, τὰ μὲν ἀργύριον, τὰ δὲ ἐσθῆτα, τὰ δὲ ἄλλο τι φέροντα· καὶ [τὰ] ἄλλα πάμπολλα ὤνια ἐς τὸ μέσον καταθεὶς, διαρπάσαι σφίσιν ἐπέτρεψε. τούς τε ἀστρολόγους καὶ τοὺς γόητας ἐκ τῆς πόλεως ἐξήλασε.

quæ cũ densa sint, omnes defendunt a telis cuiusuis generis; tantumq; roboris habẽt, vt supra eam testudinem homines non modo ire, sed etiam equos agere possint & vehicula, quoties fuerint in concauo & angusto loco. cui rei propterea *Testudo* nomen est, quod fortissima sit, atque tectissima. Ea duas ob causas vtitur: vna est, cum propugnacula quædam adoriri volunt: sic enim plerumq; nonnullos extollunt, vt eos supra muros collocẽt. altera causa est, quod ita circumuenti a sagittariis, simul omnes subsidunt. (nam equos etiã genua flectere, seq; inclinare docent) Ita hostibus opinionem præbẽt lassitudinis. quibus ob eam causam irruẽtibus, subito insurgunt, eisq; terrorem iniiciunt. Testudo ergo fieri ad hunc modum solet. Antonius porro regem Armeniorum dolo cepit, quod sibi in bello contra Parthos subsidio nõ venisset: quem cũ vinctum primo catenis argenteis *secum adduxisset, post aureis cõstrictum ad Cleopatram duxit: cũ qua deinceps, relictis armis, sese dedidit voluptatibus, atq; filios eius *reges regum* appellauit. Nec solũ inter eos partitus est Armeniam, & quas habebat prouincias, sed etiam Indiam & Parthiam. Interea Cæsar milites exercebat, dũ Pannonios & Dalmatas in suam dicionem & potestatem redigeret. In quibus prœliis & laboribus nonnumquam etiam vulnerib. acceptis periclitabatur. Per id tempus Agrippa Romæ aquam, quæ defecerat vitio aquæductuum, sumptu suo restituit, atq; in complures partes vrbis deduxit: præterea refecit ædificia publica, viasque omnes, sine vllo sumptu publico. Cloacas vero ita purgauit, vt per eas in Tiberim nauigaretur. Cumq; in Circo errare homines animaduerteret, in numero circuituũ, quos Græci *διαύλους* vocant, delphinos & ouata opera fieri iussit: vt ex iis circuitus curriculorum ostẽderentur. Ad hæc oleum salemq; omnibus dedit ciuibus: balneaq; gratis per annum viris mulieribusq; cõcessit, in quibus lauarentur. †Conduxit etiã tonsores ludis: vt nemo quidquam impẽderet de suo. *Locus hic est mancus: vide Dionem nostrum.* Præterea de loco superiore in theatrũ tesseras iecit, quibus argentũ promittebatur, aliæq; res permultę. Res quoque venales multas in medio positas, populo ad diripiendum dedit. Astrologos & magos omnes ex vrbe expulit.

Hæc omnia Agrippa, cum esset Ædilis, fecit. Ceterum rege Medorum a Parthis deuicto, Armenia Mediaq; in potestatem Parthorum venit.

E Dionis libro L.

Quibus rebus gestis, Antonius & Cęsar paulo post bello cōcertare cœperunt, atq; alter alterum multis modis criminari. Cæsar obiiciebat Antonio, quod Cleopatræ daret ea quæ essent populi Romani: quasi præstigiis quibusdā factū esset, vt ei veluti mancipium seruiret. cuius rei causa non plane Antonio, sed Cleopatræ bellum indixit. Antonius Cæsarē accusabat, quod ab eo iniuriā accepisset; a quo Antonii adhuc superstitis tabulas testamenti apertas esse & publicatas ferebatur. Fuerūt & alię causæ. nam cum statuissent longo tempore antè bellū inter se gerere, causæ eis non defuerunt. Huius belli apparatus, omnes vicit superiores. nam vtriq; auxilio fuerunt quam plurimę nationes & gentes. Cum Cæsare erāt Gallia, Hispania, Illyria, atq; Afri qui antea fuerant in dicione populi Romani; (exceptis his qui circum Cyrenen incolebant) itemq; ii apud quos Bogud & Bocchus regnum obtinuerant. Sardinia quoq; & Sicilia, aliæq; insulæ proximæ supradictis regionibus, opē ei ferebant. Antonius secum habebat Asiaticos eos qui parebant populo Romano: item Thraciam, Græciam, Macedoniam, Ægyptios, Cyrenæos, cum finitimis nationibus & insulis: præterea omnes fere reges & principes, aut eorum legatos, qui vicini erāt prouinciis populi Romani, quas Antonius tenebat. Idem Antonius, antequam bellum gereretur, iurauit militibus, se parta victoria in duobus mēsibus proximis imperium depositurum, traditurumq; omnem potestatem senatui populoq; Romano: vixq; ei persuasum est vt id sexto mense faceret, quo facilius res in meliore statu collocarentur. Ante id bellum hæc portenta visa sunt. Bubo primum volauit ad templum Concordiæ, deinde ad reliqua; in quibus etiā considebat: (nisi Dion ridiculus est, qui dicat volatibus bubonū, & simiarum introitibus in tēpla, & si qua sunt eius generis, bella & calamitates tā magnas declarari) Ætnęq; ignis effusissima eruptio finitimas ciuitates vastauit. Porro q; draco biceps visus sit in Etruria, longus pedes LXXXV,

Καὶ Ἀγρίππας μὲν ταῦτα ἐν τῷ τῆς ἀγορανομίας αὐτοῦ χρόνῳ ἔπραξε. τοῦ δὲ Μήδων βασιλέως ἡττηθέντος ὑπὸ τῶν Πάρθων, καὶ ἡ Ἀρμενία σὺν τῇ Μηδίᾳ τῶν Πάρθων ἐγένετο.

[Ἐκ τοῦ ν΄ τῶν Δίωνος βιβλίων]

Μετὰ δέ τινα χρόνον καὶ ὁ Ἀντώνιος καὶ ὁ Καῖσαρ ἐπολέμησαν ἀλλήλοις, ἐγκλήματα κατ᾽ ἀλλήλων κατασκευάσαντες, ὁ μὲν, ὅτι καὶ τὰ Ῥωμαίων ὁ Ἀντώνιος τῇ Κλεοπάτρᾳ ἐδίδου καὶ ἐχαρίζετο, καταγεγοητευμένος καὶ δεδουλωμένος αὐτῇ, ὥσπερ ἀνδράποδον· καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἄντικρυς πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ πρὸς τὴν Κλεοπάτραν δῆθεν τὸν πόλεμον ἐψηφίσατο· ὁ δὲ Ἀντώνιος, ὡς ὑβρισθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ, τὰς διαθήκας τὰς ἑαυτοῦ ἔτι ζῶντος ἀνοίξαντός τε καὶ πᾶσιν ἐκφήναντος, καὶ δι᾽ ἄλλα τινά. οὐ γὰρ ἔμελλον ἀπορήσειν αἰτιῶν, πάλαι πολεμῆσαι διεγνωκότες. ἐγένετο δὲ ἡ πᾶσα τοῦ πολέμου παρασκευὴ πολὺ τῶν πρὸ αὐτοῦ μεγίστη. ἔθνη γὰρ τοσάδε ἑκατέρῳ τόνδε τὸν πόλεμον συνήρατο. Καίσαρι μὲν ἥ τε Ἰταλία καὶ Γαλατία, τό τε Ἰβηρικὸν καὶ τὸ Ἰλλυρικὸν, καὶ Λίβυες, οἵ τε ἐκ τοῦ πρὶν ῥωμαΐζοντες, (πλὴν τῶν περὶ τὴν Κυρήνην) καὶ οἱ τοῦ Βογούου τε Βόκχου γεγονότες, Σαρδώ τε καὶ Σικελία, καὶ αἱ ἄλλαι νῆσοι αἱ ταῖς εἰρημέναις ἠπείροις προσεχεῖς, συνεμάχησαν· τῷ δ᾽ Ἀντωνίῳ, τά τε ἐν τῇ Ἀσίᾳ τῶν Ῥωμαίων ἀκούοντα, καὶ τὰ ἐν τῇ Θρᾴκῃ, ἥ τε Ἑλλὰς καὶ ἡ Μακεδονία, καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, οἵ τε Κυρηναῖοι μετὰ τῶν περιχώρων, καὶ οἱ νησιῶται οἱ προσοικοῦντες σφίσιν, οἵ τε βασιλεῖς καὶ δυνάσται πάντες (ὡς εἰπεῖν) οἱ τῇ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῇ γειτνιῶντες τῇ ὑπὸ τὸν Ἀντώνιον οὔσῃ, οἱ μὲν αὐτοὶ, οἱ δὲ καὶ δι᾽ ἑτέρων. ὁ δὲ Ἀντώνιος, πρὸ τοῦ πολέμου ὤμοσε πρὸς τοὺς αὑτοῦ στρατιώτας, τήν τε ἀρχὴν ἐντὸς δύο μηνῶν μετὰ τὴν νίκην ἀφήσειν, καὶ τὸ πᾶν αὐτοῦ κράτος τῇ γερουσίᾳ καὶ τῷ δήμῳ ἀποδώσειν· μόλις τε δῆθεν τινες ἔπεισαν ἕκτῳ μηνὶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα δὴ κατὰ σχολὴν τὰ πράγματα καταστήσηται. σημεῖα δὲ πρὸ τοῦ πολέμου ἔδοξε γεγονέναι, ὅ τε βύας ὁ ἐπὶ τὸν τῆς Ὁμονοίας ναὸν ἐπιπτάμενος, καὶ ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἐπικαθήμενος· (εἰ μή τι γελοῖος ὁ Δίων τηλικούτων πολέμων καὶ συμφορῶν, βυῶν τε πτήσεις, καὶ πιθήκων εἰς ναοὺς εἰσελεύσεις, καὶ ἄλλ᾽ ἄττα τοιαῦτα προλέγων τε καὶ προσημαινόμενος) καὶ τὸ τῆς Αἴτνης πῦρ πλεῖστον ῥυὲν, καὶ πόλεις λυμηνάμενον. τὸ δὲ τοῦ δικεφάλου δράκοντος τοῦ ἐν τῇ Τυρσηνίδι φανέντος, καὶ ἐς πέντε καὶ ὀγδοήκοντα πόδας ἐξικνουμένου,

πολλά τε

πολλά τε κακώσαντος, εἶτα κεραυνωθέντος, εἰ ἀληθές ἐστι, καὶ θαυμαστὸν πάντως ἐστίν. ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ οἱ παῖδες δίχα γενόμενοι μηδενὸς κελεύσαντος, καὶ οἱ μὲν Ἀντωνείους, οἱ δὲ Καισαρείους σφᾶς ἐπικαλέσαντες, συνέμιξαν ἀλλήλοις ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ ἡττήθησαν οἱ τὸ τοῦ Ἀντωνίου ὄνομα φέροντες. καὶ τοῦτο μὲν τὴν ἧτταν αὐτοῦ προεσήμηνε· τὸν δὲ ὄλεθρον εἰκών τις αὐτοῦ ἐν τῷ Ἀλβανῷ ἀνακειμένη· λιθίνη γὰρ οὖσα, αἷμα πολὺ ἀνῆκεν.

Καὶ ἐγένετο ἡ μάχη κατὰ τὸ καλούμενον Ἄκτιον, ἔνθα νῦν ἡ Νικόπολίς ἐστι, παρούσης καὶ τῷ Ἀντωνίῳ καὶ συμπολεμούσης τῆς Κλεοπάτρας, δι' ἣν καὶ μάλιστα τοῖς τε φίλοις προσκέκρουκε, καὶ κατὰ τὴν μάχην ἐσφάλη. γέγονε δὲ ἡ ναυμαχία τοιαύτη. τὰ μὲν σκάφη τῷ Ἀντωνίῳ πολὺ τῶν ἐναντίων ὑπερέχοντα ἦν· τριήρεις μὲν γὰρ ὀλίγας, πεντήρεις δὲ, [τετρήρεις τε] καὶ δεκήρεις, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ διὰ μέσου πάντα ἐξεποίησε, καὶ ἐπ' αὐτὰ πύργους τε ὑψηλοὺς ἐπικατεσκεύασε, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐπανεβίβασε. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἀγὼν οὐχ ὁμοιότροπος αὐτοῖς ἐγένετο. οἱ μὲν γὰρ τοῦ Καίσαρος, ἅτε καὶ μικροτέρας καὶ ταχυτέρας τὰς ναῦς ἔχοντες, ῥοθίῳ τε ἐχρῶντο, καὶ ἐνέβαλλον πεφραγμένοι πάντῃ, ὅπως μὴ τιτρώσκωνται. καὶ εἰ μὲν κατέδυσάν τινα· εἰ δὲ μή, ἀνεκρούοντο πρὶν ἐς χεῖρας ἐλθεῖν· καὶ ἤτοι τοῖς αὐτοῖς αὖθις ἐξαίφνης ἐνέβαλλον, ἢ τοὺς μὲν εἴων, ἐπ' ἄλλους δὲ ἐτρέποντο. καί τι καὶ τούτοις ὡς διὰ βραχέος ἐργασάμενοι, πρὸς ἄλλους [καὶ πάλιν μάλα ἄλλους] ἐχώρουν, ὅπως ὡς μάλιστα ἀπροσδοκήτοις πῃ προσφέρωνται. οἷα γὰρ φοβούμενοι μὲν τὴν ἐκ πολλοῦ αὐτῶν ἀλκήν, φοβούμενοι δὲ καὶ τὴν ἐν χερσὶ μάχην, οὔτε ἐν τῷ προσπλῷ, οὔτε ἐν τῇ συμμίξει ἐνεχρόνιζον, ἀλλ' ὑποδραμόντες ἂν αἰφνίδιον, ὥστε τὴν τοξείαν σφῶν φθῆναι, καὶ τρώσαντές τινα, ἢ καὶ συνταράξαντες μόνον, ὥστε τὴν κάθεξιν ἐκφυγεῖν, ἀνεχώρουν ἔξω βέλους. οἱ δ' ἕτεροι τούς τε προσπλέοντας σφίσι, πολλοῖς καὶ πυκνοῖς καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασιν ἔβαλλον, καὶ ἐς τοὺς προσμιγνύντας χεῖρας σιδηρᾶς ἐπέρριπτουν· καὶ εἰ μὲν ἐπιτύχοιεν αὐτῶν, κρείττους ἐγίνοντο· εἰ δ' ἁμάρτοιεν, τρωθέντων αὖ σφίσι τῶν σκαφῶν, ἐβαπτίζοντο, ἢ καὶ περὶ τοῦ μὴ παθεῖν τοῦτο ἀποδιατρίβοντες, εὐεπιθετώτεροι ἄλλοις πως ἐγίνοντο. δύο τε γὰρ ἢ καὶ τρεῖς ἅμα τῇ αὐτῇ νηὶ προσπίπτουσαι, αἱ μὲν ἔδρων ὅσα ἐδύναντο, αἱ δὲ ἔπασχον. ἐπονοῦντο δὲ καὶ ἔκαμνον τοῖς μὲν οἵ τε κυβερνῆται καὶ οἱ ἐρέται μάλιστα, τοῖς δὲ οἱ ἐπιβάται· καὶ ἐῴκεσαν οἱ μὲν ἱππεῦσι,

sitque, cum multa vastasset, fulmine percussus: si verum est, mirabile profecto est. Romæ autem pueri sponte sua in duas partes diuisi, ac partim Antoniani, partim Cæsariani nuncupati, cum biduũ certauissent inter se, Antoniani victi sunt. Quæ res casum Antonii futurum premonstrauit. Eidem quoq; statua sua interitum portẽdit: quæ in Albano collocata, cũ lapidea esset, multum sanguinem misit. Pugnatum est apud Actium, vbi nũc est Nicopolis. Antonio amici maxime offensi erant, quod in eo bello sociam sibi adiunxisset Cleopatram: propter quam victus est prœlio nauali; quod in hunc modum factum est. Naues Antonii erant nauibus hostium lõge maiores: in quibus triremes paucæ, quinqueremes & deciremes cõplures: reliquæ erant inter has mediæ. in his altissimas turres ædificari, atque magnum numerũ hominum imponi in turrib. iusserat: ex quo efficiebatur vt pugna dissimilis esset. Nam Cæsariani, quod minores & celeriores naues haberent, impetũ in hostes faciebant, vndiq; tecti, ne sauciarẽtur. Itaq; aut submergebãt naues eorũ; aut, si id non facerent, recedebant, antequam ad manus venirent: rursumq; irruebant in eosdem subito, aut iis relictis, alios aggrediebantur: quibus celeriter confectis, alios atq; alios petebãt; vt, quam maxime possent, offenderent imparatos. nam, quod vires hostium, quodq; pugnare cum iis timerẽt, vbi eos aggressi erant, non exspectabant diutius: sed, vbi de improuiso irruissent, ne tempus darẽt sagittariis cõtra se iaculandi, procul a telis fugiebant, vulneratis aut perturbatis hostibus, ne ab iisdem postea caperẽtur. Antoniani Cæsarianos ad hunc modũ celeriter contra se nauigantes percutiebant, crebris lapidibus telisque in eos cõiectis: q, si accessissent propius, manus ferreas iniiciebant: quæ si opportune cecidissent, ipsi superiores erãt: sin minus, submergebãtur, suis nauibus impetu hostium fractis: quod si in eo prohibendo tempus traherent, aggressionibus aliorum hostium fiebant opportuniores. nam duæ tresve naues contra vnam magno cursu ferebantur, aliæ earum præstabant quod poterant, aliæ affligebantur. Igitur erant ex Cæsarianis gubernatores potissimum & remiges labore defessi: ex Antonianis, milites: atq; Cæsariani, quod celeriter impellerẽt nauigia, ac subito in cõtrarias partes agerent, cõparabantur cũ equitibus,

qui equos concitant & reflectũt: Antoniani, armatis hominibus similes erant: ex quo victores esse videbãtur & victi. Nam illi, ad naues horũ proxime accedentes, remos frangebant: hi, de superiore loco submergebãt illos lapidibus & aliis machinis. Sed cũ diu pariter esset pugnatum, accidit vt Cleopatra, quæ post tergum pugnãtium erat, stabatq; in ancoris, nõ potuerit exitum belli ancipitem atq; incertum exspectare: sed muliebri & Ægyptio animo, propter dubiũ certamen suspensa metu & sollicita exspectatione, in fugã se contulit, suisq; signum dedit: *quos Antonius, postq̃ subito vela fecisse, ac tum forte secũdissimo vento in alto nauigare intellexit, subsecutus est. Qua re cognita, cũ ceteri milites animos demitterẽt, & vehementer conturbarentur, Cæsar superior fuit eo prœlio nauali, ad quartum nonas Septembris cõfecto: quem diẽ, etsi mihi mos nõ est ita faciendi, tamẽ propterea notaui, quod eo die penes vnum Cæsarem summa rerum esse cœpit: vt ex eo, anni principatus eius numerentur.

E Dionis libro LI.

Cæsar vrbem ædificauit in eo loco in quo sibi victoriã pepererat; eamq; *Nicopolim* appellauit: præterea eũ locum in quo castra habuerat, *lapidib. quatuor pedum magnitudinem habentibus exstruxit, ornauitq; rostris nauiũ quas ceperat ab hostibus: & in eo Apollini templum sine tecto fieri iussit. Agrippa in eo bello Cæsari magno vsui fuit. nã & Antonii quasdam vrbes euertit, in quibus habebat bellicos apparatus, & eius aduersarios crebro vicit. Quas ob res ei atq; Mecænati tãtam potestatẽ detulit Cæsar in reb. omnibus, vt litteras, quascũq; ad Senatũ vel ad alios mitteret, ipsi prius legere possent, & ex eis quæ vellent immutare: cuius rei causa annulũ ab eo acceperant, quo litteras obsignarent. nã duo signa fieri iusserat, quib. eo tempore multũ vtebatur; quorũ in vtroq; primo sphinx erat, pariter impressa: sed postea in eis suam imaginẽ imprimi voluit: quib. signis omnia deinceps obsignauit, iisq; reliqui post eum Imperatores, præter Galbam, vsi sunt. Nam is sigillo accepto a maioribus suis vsus fuisse dicitur, quod habebat canem ex prora nauis *caput inclinantem.

τοτὲ μὲν ἐπεξανίοισι, τοτὲ δὲ ἐξαναχωροῦσι, διὰ τὸ τοῖς τε ἐπίπλοις καὶ ταῖς ἀναχωρήσεσιν ἐπ' αὐτοῖς εἶναι· οἱ δὲ, ὁπλίταις. κἀκ τούτου ἐπλεονέκτουν τε ἀλλήλων καὶ ἠλαττοῦντο, οἱ μὲν, ἔς τε τοὺς ταρσοὺς τῶν νεῶν ὑποπίπτοντες, καὶ τὰς κώπας συναράσσοντες, οἱ δὲ ἄνωθεν αὐτοὺς καὶ πέτραις καὶ μηχανήμασι βαπτίζοντες. ἀγωνιζομένων οὖν ἐπὶ πολὺ τῆς μάχης ἰσοπαλοῦς οὔσης, τέλος τοιόνδε τι ἐγένετο· ἡ Κλεοπάτρα, κατόπιν τῶν μαχομένων ἀποσαλεύουσα, οὐκ ἠνέσχε τὴν πολλὴν καὶ ἄκριτον τῆς ἀδήλου μέλλησιν, ἀλλὰ ἀποκναισθεῖσα ἀπό τε τοῦ γυναικείου καὶ ἀπὸ τοῦ Αἰγυπτίου, τῇ τε ἐπὶ πολὺ μετεώρῳ ἀγωνίᾳ, καὶ τῇ ἀεὶ ἐφ' ἑκάτερα παρειδεῖ προσδοκίᾳ, αὐτή τε ἐς φυγὴν ὥρμησε, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπηκόοις σημεῖον ἦρε. καὶ οὕτω τά τε ἱστία αὐτῶν εὐθὺς αἰρομένων, καὶ ἐς τὸ πέλαγος φανέντων, ἀνέμου τινὸς *φοροῦ κατὰ τύχην συμβάντος, ὁ Ἀντώνιος ἰδὼν, ἐφέπετο σφίσι. γενομένου δὲ τούτου, καὶ οἱ λοιποὶ στρατιῶται καὶ ἠθύμησαν καὶ ἐταράχθησαν. καὶ οὕτω λοιπὸν τὰ τοῦ Καίσαρος ἐπικρατέστερα πάντη ἐγένετο. Τοιαύτη μέν τις ἡ ναυμαχία αὐτῶν τῇ δευτέρᾳ τοῦ Σεπτεμβρίου ἐγένετο. τοῦτο δὲ οὐκ ἄλλως εἶπον, (οὐδὲ γὰρ εἴωθα αὐτὸ ποιεῖν) ἀλλ' ὅτι τότε πρῶτον ὁ Καῖσαρ τὸ κράτος πᾶν μόνος ἔσχεν, ὥστε καὶ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν τῆς μοναρχίας αὐτοῦ ἐτῶν ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀκριβοῦσθαι.

[Ἐκ τοῦ να' τῶν Δίωνος βιβλίων]

Ὁ δὲ Καῖσαρ πόλιν τε ᾠκοδόμησεν ἐν τῷ τόπῳ καθ' ὃν ἐνίκησε, Νικόπολιν αὐτὴν ὀνομάσας· τό τε χωρίον ἐν ᾧ ἐσκήνωσε, λίθοις τετραπέδοις ἐκρηπίδωσε, καὶ τοῖς ἁλοῦσιν ἐμβόλοις ἐκόσμησεν, ἕδος τι ἐν αὐτῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπαίθριον ἱδρυσάμενος. Ἐν δὲ τῷ πολέμῳ τούτῳ πολλὰ καὶ μεγάλα ὁ Ἀγρίππας αὐτῷ συνεβάλετο, πόλεις τε τοῦ Ἀντωνίου τινὰς ἐξελὼν, ἐν αἷς ἐκεῖνος τὰς πλείστας εἶχε τοῦ πολέμου παρασκευὰς, καὶ τοὺς ἀντιταχθέντας αὐτῷ πολλάκις νικήσας. ὁ δ' οὖν Καῖσαρ τοσαύτην εἰς πάντα ἐκείνῳ τε καὶ τῷ Μαικήνᾳ ἐξουσίαν ἔδωκεν, ὥστε σφᾶς καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἃς τῇ τε βουλῇ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔγραφε, προαναγινώσκειν, κἀκ τούτου καὶ μεταγράφειν ὅσα ἐβούλοντο. καὶ διὰ τοῦτο καὶ δακτύλιον ἔλαβον παρ' αὐτοῦ, ἵν' ἐπισφραγίζεσθαι αὐτὰς ἔχωσι. διπλῆν γὰρ δὴ σφραγῖδα, ἣ μάλιστα τότε ἐχρῆτο, ἐπεποίητο. σφίγγα ἐν ἑκατέρᾳ ὁμοίαν ἐκτυπώσας· ὕστερον γὰρ τὴν εἰκόνα τὴν ἑαυτοῦ ἐγγλύψας, ἐκείνῃ τε πάντα ἐσημαίνετο. καὶ αὐτῇ καὶ οἱ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορες, πλὴν Γάλβου, ἐχρήσαντο. οὗτος γὰρ προγονικῇ τινι σφραγῖδι, κύνα ἐκ πρῴρας νεὼς προκύπτοντα ἐχούσῃ, χρῆσθαι, λέγεται.

MONAP-

ΜΟΝΑΡΧΙΑ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ Καίσαρος.

ΜΕΤΑ δὲ τὴν ναυμαχίαν ὁ Ἀντώνιος φυγὼν μετὰ τῆς Κλεοπάτρας εἰς Αἴγυπτον, ὡς ὁ Καῖσαρ *ἐπῆλθε, καὶ ὑπὸ τῶν φίλων ὑπό τε τῶν συμμάχων ἐγκατελείφθη, ἔσφαξεν ἑαυτόν, ἔν τε τοῖς κόλποις τῆς Κλεοπάτρας ἀπέθανε. τοῦ δὲ Καίσαρος ἔχοντος ἤδη τὴν Ἀλεξάνδρειαν, αὐτήν τε τὴν Κλεοπάτραν ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις τηροῦντος, ἱκέτευεν αὐτὸν ἐκείνη, εἰς ὄψιν αὐτῇ ἐλθεῖν, ὥς τι πρὸς αὐτὸν βουλομένη διαλεχθῆναι. τοῦ δὲ κατανεύσαντος, ἠμελημένως πως κοσμήσασα ἑαυτὴν (καὶ γὰρ ἐν τῷ πενθίμῳ σχήματι δεινῶς ἐνέπρεπεν) ἐκαθέζετο ἐπὶ τῆς κλίνης, πολλὰς μὲν εἰκόνας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ (φημὶ δὲ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος) καὶ παντοδαπὰς παραθεμένη, πάσας δὲ τὰς ἐπιστολὰς τὰς παρ᾽ ἐκείνου πεμφθείσας αὐτῇ, ἐς τὸν κόλπον λαβοῦσα. καὶ μετὰ τοῦτο εἰσελθόντος τοῦ Καίσαρος, ἀνεπήδησέ τε ἠρυθριασμένη, καὶ ἔφη, Χαῖρε ὦ δέσποτα· σοὶ μὲν γὰρ τοῦτο Θεὸς ἔδωκεν, ἐμὲ δὲ ἀφείλετο. ἀλλ᾽ ὁρᾷς μέν που καὶ αὐτὸν τὸν πατέρα σου *τοῦτον, *οἷος πολλάκις πρὸς ἐμὲ εἰσῆλθεν· ἀκούεις δὲ ὅπως τά τε ἄλλα ἐτίμησέ με, καὶ δὴ καὶ βασιλίδα τῶν Αἰγυπτίων ἐποίησεν. ἵνα δ᾽ οὖν τι καὶ αὐτοῦ ἐκείνου περὶ ἐμοῦ πύθῃ, λάβε καὶ ἀνάγνωθι τὰ γράμματα ἅ μοι αὐτοχειρίᾳ ἐπέστελλε. Ταῦτά τε ἔλεγε, τά τε βλέφαρα ἐς τὸν Καίσαρα ἐπενέκλα, καὶ ἐμμελῶς ἀπωλοφύρετο, θρυπτικόν τέ τι προσεφθέγγετο, καὶ ἄλλοτε μὲν λέγουσα, Ποῦ μοι Καῖσαρ ταῦτά σου τὰ γράμματα; ἄλλοτε δ᾽, ὅτι, Ἀλλ᾽ ἐν τούτῳ καὶ σύ μοι ζῇς. εἶτα αὖθις, Εἴθε σοῦ προετεθνήκειν. καὶ μάλα αὖθις, Ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἔχουσα, σὲ ἔχω. Ὁ οὖν Καῖσαρ συνίει μὲν αὐτῆς, οὐ μέντοι καὶ προσεποιεῖτο, ἀλλ᾽ εἰς γῆν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρείσας, τοῦτο μόνον εἶπεν, Θάρσει ὦ γύναι, καὶ θυμὸν ἔχε ἀγαθόν· οὐδὲν γὰρ κακὸν πείσῃ. καὶ ὁ μὲν Καῖσαρ, ἐπιθυμῶν αὐτὴν εἰς τὴν Ῥώμην ἀγαγεῖν, ἵνα θριαμβεύων αἰχμάλωτον δείξῃ Ῥωμαίοις τὴν περίπυστον Κλεοπάτραν, ἐλπίδας τε αὐτῇ ἐνιεὶς χρηστάς, ἐν ἐπιμελείᾳ τε ἐποιεῖτο, καὶ τῆς θεραπείας οὐδὲν ἀφῃρεῖτο. ἡ δέ, ἅτε μὴ ἄκακος οὖσα γυνή, ἀλλὰ δραστηρία καὶ συνετή, τοῦτό τε ὑπετόπησε, καὶ τὴν ἐσθῆτα τὴν περικαλλεστάτην ἐνδῦσα, καὶ ἑαυτὴν εὐπρεπίσασα, εὐθετήσασα, ἀνακλιθεῖσά τε ἐπὶ τῆς κλίνης, ἀπέθανεν, ἀσπίδος αὐτῇ ἐν

MONARCHIA CÆSARIS AVGVSTI.

FACTO prœlio nauali, Antonius, qui fugerat in Ægyptum cum Cleopatra, vbi post aduentum Cæsaris ab amicis sociisque relictus est, mortem sibi consciuit, atq; in sinu Cleopatræ obiit. Cæsar iam ceperat Alexandriam, & Cleopatram *solutam a vinculis, in custodia palatii retinebat. ea supplicabat Cæsari, vt ad se veniret: cupere se pauca cum eo colloqui. Deinde, postquam Cæsar promisit se venturum, *negligenter ornata, in luctu & squalore erat: sed ita, vt valde venusta esse videretur: sedebatque in lecto, statuis Iulii Cæsaris patris eius multis variisque iuxta se collocatis: continebat etiam in sinu litteras omnes, quas ad se olim Iulius miserat. Itaque postquam Cæsar venit, exsiliens subito rubore perfusa; *Domine*, inquit, (*nam id nomen tibi datum a diis immortalibus, mihi ademptum est*) *vides patrem tuum, quemadmodum sæpe ad me venit: intelligis quos honores mihi tribuit, & quomodo mihi regnũ AEgyptiorum dedit. Vt igitur & ipsum audias de me aliquid dicentem, accipe has litteras, & lege, quas ad me sua manu scripsit.* Hęc cum diceret, *oculos coniiciebat in Cæsarem, & lamentabatur suauiter, vtebatur molli & delicato sermone: interdum dicebat; *Quid mihi istæ tuæ litteræ prosunt Cæsar?* mox addebat, *Sed tu tamen mihi es in hoc superstes.* ac rursum, *Vtinam* (inquit) *habuissem te superstitem*: mox contra, *Sed hũc tamẽ cũ habeo, te certe habeo.* Cęsar, licet eam intelligeret, tamen dissimulabat: tandem vero, oculis ad terram deflexis respondit: *Fac* (inquit) *bono animo sis o mulier: nam tibi quidem certe nihil accidet mali.* Cupiebat eam Cęsar Romam adducere, vt nobilẽ Cleopatram, & omnium sermone celebratã, per triumphũ duceret. idcirco eã bene sperare iubebat, & curã eius habebat maximam, neq; eam priuabat suo famulatu. Quã rem Cleopatra (quippe stolida non erat, sed strenua mulier & intelligens) cum esset facile suspicata, pulcherrimam vestem induit: ornataque elegantissime, ac in lectulo recumbẽs, mortua est, aspide ad se in

vrnula portata, vel (vt quidā putant) brachio compuncto acu, qua solebat capillos suos crispos facere; quæ, quod venenata esset, interitū ei perceleremattulit. Cæsar, cognita morte Cleopatræ, grauiter & moleste tulit: voluitq; corpus eius videre: pterea medicamenta parari, & psyllos adhiberi iussit, si forte posset vllo pacto vitam ei restituere. Hi psylli omnes masculi sunt: mulier enim psylla esse non potest. Eorū ea vis est & potestas, vt queant subito venenū serpētium cuiusuis generis sugere, priusquā homo interierit: nec eorū morsu vulnerātur aut læduntur. Solent ex aliis psyllis nasci, atq; infantes suos in hūc modū experiri, vt vel eos, vbi primum nati sunt, coniiciant inter serpentes, vel fascias eorū: quæ res nihil nocet infantibus, a quorū etiam vestib. serpentes torporē concipiūt. Itaq; Psylli huiuscemodi sunt. Sed cum Cæsar nullo pacto posset efficere vt Cleopatra reuiuisceret, eā est admiratus; atq; eius misericordia pmotus, magnā animo molestiā cepit, quod totius victoriæ laude & gloria priuatus esse videretur. Igitur Antonius & Cleopatra hunc finē habuerunt. Cæsar aūt Alexādrinis pepercit, pter Alexādrum conditorem eius vrbis, & pter Areum philosophū, cuius opera vtebatur in studio philosophiæ: sed re vera id fecit, ne graue damnū inferret tantę hominum multitudini, quæ antea sępe seruierat vtilitatib. & commodis populi Romani. Deinde voluit corpus Alexandri videre, viditq; & cōtrectauit: ita vt ferāt nasum illius ab eo paululū fractum esse. Sed cum Alexandrini in primis cuperēt ei corpora Ptolemęorum ostendere, ea non aspexit: *Cupiui enim*, inquit, *regem, non mortuos videre.* Qua de causa Apim quoq; adire noluit, quod *se deos adorare, non boues*, diceret cōsueuisse. Ægyptum vero tributariam fecit, eiq; pręfecit Cornelium Gallum: nam eā Senatori concedere non solū non est ausus, sed neq; Senatorem quēquam in Ægypto passus est cōmorari, nisi si cui hoc ipse nominatim pmisisset. Pecunia vero in Ægypto conflata, partim ad milites peruenit, partim ea imperiū Romanorum locupletatū est, & templa eorū ornata. Itaq; Ægyptus subacta est: quod futurū esse dii ante manifeste ostenderant. Nā in ea loca imber non solū aquæ, sed etiā sanguinis effluxit, in quæ ne stilla quidē aquæ antea ceciderat. Præterea draco miræ magnitudinis, vt primū ab Ægyptiis visus est, statim mirū in modū sibilauit. Stellæ quoq; visæ sunt quas Græci *cometas* vocāt. Apparuerunt etiā imagines hominū mortuorū, & simulacra deorū mœsta fuerūt. postremo ipse Apis

ὑδρίᾳ εἰσκομισθείσης. οἱ δὲ, ὅτι βελόνῃ ᾗ τὰς τρίχας ἀνῄρει, ἰὸν ἐχούσῃ ὠκύμορον, τὸν βραχίονα κεντήσασα. Ἀκούσας δὲ ὁ Καῖσαρ τὴν τελευτὴν αὐτῆς, ἐξεπλάγη, καὶ τό τε σῶμα αὐτῆς εἶδε, καὶ φάρμακα αὐτῷ, καὶ ψύλλους, εἴ πως ἀνασφήλειε, προσήνεγκεν. οἱ δὲ δὴ ψύλλοι οὗτοι, ἄνδρες μέν εἰσι (γυνὴ γὰρ οὐ γίγνεται ψύλλα) δύνανται δὲ πάντα τε ἰὸν παντὸς ἑρπετοῦ παραχρῆμα, πρὶν θνήσκειν τινά, ἐκμυζᾶν, καὶ αὐτοὶ μηδὲν ὑπὸ μηδενὸς αὐτῶν δηχθέντες βλάπτεσθαι. φύονται δὲ ἐξ ἀλλήλων, καὶ δοκιμάζουσι τὰ γεννηθέντα ἤτοι μετ' ὄφεών που εὐθὺς ἐμβληθέντα, ἢ καὶ τῶν σπαργάνων αὐτῶν ἐπιβληθέντων σφίσιν. οὔτε γὰρ τῷ παιδίῳ τι λυμαίνονται, καὶ ὑπὸ τῆς ἐσθῆτος αὐτοῦ ναρκῶσι. Τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτόν ἐστιν. ὁ δ' οὖν Καῖσαρ μηδενὶ τρόπῳ ἀναβιώσασθαι τὴν Κλεοπάτραν δυνηθεὶς, ἐκείνην μὲν καὶ ἐθαύμασε καὶ ἠλέησεν, αὐτὸς δὲ ἰσχυρῶς ἐλυπήθη, ὡς καὶ πάσης τῆς ἐπὶ τῇ νίκῃ δόξης ἐστερημένος. Καὶ τὰ μὲν τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας, τοιαύτης ἔτυχε τελευτῆς. Καῖσαρ δὲ, τῶν Ἀλεξανδρείας διά τε τὸν οἰκιστὴν αὐτῆς Ἀλέξανδρον, καὶ διὰ τὸν φιλόσοφον Ἄρειον, ᾧ που φιλοσοφοῦντι ἐχρῆτο, φεισάμενος, (τὸ δὲ ἀληθὲς, ὅτι οὐκ ἠξίωσε τοσούτους τε ἀνθρώπους καὶ χρησιμωτάτους τοῖς Ῥωμαίοις ἐς πολλὰ ἂν γενομένους, ἀνήκεστόν τι δράσαι) ἠθέλησε τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου σῶμα ἰδεῖν, καὶ εἶδεν αὐτὸ, καὶ προσήψατο, ὥστε τι καὶ τῆς ῥινὸς (ὥς φασι) θραυσθῆναι. τὰ δὲ δὴ τῶν Πτολεμαίων, καίτοι τῶν Ἀλεξανδρέων σπουδῇ βουληθέντων αὐτῷ δεῖξαι, οὐκ ἐθεάσατο, εἰπὼν ὅτι, Βασιλέα ἀλλ' οὐ νεκροὺς ἰδεῖν ἐπεθύμησε. κἀκ τῆς αὐτῆς αἰτίας οὐδὲ τῷ Ἄπιδι ἐντυχεῖν ἠθέλησε, λέγων θεοὺς ἀλλ' οὐχὶ βοῦς προσκυνεῖν εἰθίσθαι. Ἐκ δὲ τούτου τήν τε Αἴγυπτον ὑποτελῆ ἐποίησε, καὶ τῷ Γαλλῳ τῷ Κορνηλίῳ ἐπέτρεψε. βουλευτῇ γὰρ οὐχ ὅπως ἐγχειρίσαι αὐτὴν ἐτόλμησεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐνεπιδημεῖν αὐτῇ ἐξουσίαν ἔδωκεν, ἂν μή τινι αὐτὸς ὀνομαστὶ συγχωρήσῃ. ἐκ δὲ τῶν ληφθέντων χρημάτων οἵ τε στρατιῶται πάμπολλα ἔλαβον, τό τε σύμπαν, ἥ τε ἀρχὴ ἡ τῶν Ῥωμαίων ἐπλουτίσθη, καὶ τὰ ἱερὰ αὐτῆς ἐκοσμήθη. Αἴγυπτος μὲν οὕτως ἐδουλώθη, ὥς που καὶ τὸ δαιμόνιον ἐναργέστατα προὐπέδειξεν. ὗσε γὰρ οὐχ ὅπως ὕδατι ἔνθα μηδὲ ἐψέκασέ ποτε, ἀλλὰ καὶ αἵματι· καὶ τις δράκων ὑπερμεγέθης ἐξαίφνης σφίσιν ὀφθεὶς, ἀμήχανον ὅσον ἐξεσύρισε. κἂν τούτῳ καὶ ἀστέρες κομῆται ἑωρῶντο, καὶ νεκρῶν εἴδωλα ἐφαντάζετο· τά τε ἀγάλματα ἐσκυθρώπασε, καὶ ὁ Ἄπις ὀλοφυρ-

ἐλοφυρτικόν τι ἐμυκήσατο, καὶ ἐδάκρυσε. Καῖσαρ δὲ, εἰς τὴν Ῥώμην ἐλθὼν, καὶ πολλῶν αὐτῷ καὶ ὑπερφυῶν (ἃ τί χρή με λέγειν;) παρὰ τῆς βουλῆς ψηφισθέντων, τὰ νικητήρια λαμπρῶς κατήγαγε· τά τε τῆς Κλεοπάτρας κοσμήματα τοῖς ἱεροῖς ἀνέθηκε· καὶ οὕτως ἡ Κλεοπάτρα καὶ ἡττηθεῖσα καὶ ἁλοῦσα, ὅμως ἐδοξάσθη, καὶ αὐτὴ ἐν τῷ Ἀφροδισίῳ χρυσῆ ὁρᾶται.

Καὶ Καῖσαρ μὲν ἐπὶ τούτοις ἑορτὰς ἦγεν ἐφ' ἡμέρας συχνάς. καὶ ἵππος ποτάμιος καὶ ῥινόκερως τότε πρῶτον εἰσηνέχθησαν εἰς τὸ θέατρον. ὁ δὲ ῥινόκερως, ἐλέφαντι πῃ προσέοικε, κέρας δὲ [τι] κατ' αὐτὴν τὴν ῥῖνα προσέχει, καὶ διὰ τοῦτο οὕτω κέκληται). Κράσσος δὲ Μάρκος ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ διὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ Μακεδονίας ἐπὶ τὸν Ἴστρον πεμφθεὶς, Μυσούς τε καὶ Βαστέρνας κατεστρέψατο μάχαις συχναῖς, καὶ τόν γε βασιλέα αὐτῶν Δέλδωνα αὐτὸς ὁ Κράσσος ἀπέκτεινε· καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τοὺς Θρᾷκας ἐχειρώσατο, καὶ Γέτας ἐκάκωσε. καὶ Καίσαρι καὶ ὑπὲρ τούτων τιμαὶ ἐψηφίζοντο.

[Ἐκ τοῦ ιβʹ τῶν Δίωνος βιβλίων]

Ταῦτα μὲν οὖν ἔν τε τῇ βασιλείᾳ καὶ ἐν τῇ δημοκρατίᾳ, τῶν τε δυναστείαις, πέντε καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτακοσίοις ἔτεσι, καὶ ἔπραξαν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἔπαθον. ἐκ δὲ τούτου αὖθις μοναρχεῖσθαι ἀκριβῶς ἤρξαντο. καίτοι ὁ Καῖσαρ ἐβουλεύσατο μὲν τά τε ὅπλα καταθέσθαι, καὶ τὰ πράγματα τῇ γερουσίᾳ καὶ τῷ δήμῳ ἐπιτρέψαι. ἐποιήσατο δὲ τὴν διάγνωσιν μετὰ τοῦ Ἀγρίππου καὶ τοῦ Μαικήνου (τούτοις γὰρ πάντα τὰ ἀπόρρητα ἀνεκοίνου) καὶ τοῦ Ἀγρίππου συμβουλεύοντος τὰ δικαιότερα, (ἀποθέσθαι γὰρ ἠξίου τὴν δυναστείαν, καὶ ποιῆσαι πάλιν ἰσηγορίαν) τοῦ δὲ Μαικήνου τὰ συμφορώτερα, (συμφέρειν γὰρ μᾶλλον τῷ μεγέθει τοῦ πολιτεύματος μοναρχίαν βασιλικήν τε καὶ ἔννομον) προσέθετο τῷ Μαικήνᾳ ὁ Καῖσαρ, καὶ τὴν μοναρχίαν ἔτι μᾶλλον ἐβεβαιώσατο· τήν τε τοῦ αὐτοκράτορος ἐπίκλησιν (λέγω δὲ οὐ τὴν ἐπὶ ταῖς νίκαις ἐπίκλησιν κατὰ τὸ ἀρχαῖον διδομένην ποτὲ, ἀλλὰ τὴν τὸ κράτος διασημαίνουσαν) ἐπέθετο, ὥσπερ τῷ τε πατρὶ αὐτοῦ τῷ Καίσαρι καὶ τοῖς παισὶ καὶ τοῖς ἐγγόνοις ἐψήφιστο. Καὶ μετὰ ταῦτα τιμητεύσας σὺν τῷ Ἀγρίππᾳ, τήν τε βουλὴν ἀνεκάθηρεν, αὐτὸς μὲν οὐδένα αὐτῶν ἀπαλείψας, προτρεψάμενος δὲ σφᾶς ἐκ τοῦ συνειδότος, τοῦ τε γένους καὶ τοῦ βίου δικαστὰς ἑαυτοῖς γενέσθαι. καὶ προσεπεῖπε τοῖς βουλευταῖς μὴ ἐκδημεῖν ἔξω τῆς Ἰταλίας, ἂν μὴ αὐτός τινι

mugitus ingentes & miserabiles edidit, ac vim lacrymarũ profudit. Post hæc Cæsar Romã venit: de quo multa amplissima & ornatissima decreta a Senatu facta sunt: quæ commemorare non est necesse. Sed ante omnia gloriose triumphauit, & ornamenta Cleopatræ in tẽplo posuit. Itaq; Cleopatra, licet bello victa & capta fuerit, tamen omniũ sermone celebrata est: nam ea in templo Veneris, aurea cõspicitur. Cæsar, ob res feliciter administratas, complures dies festos egit: in quibus equus fluuiatilis, & rhinoceros tũc primum introducti sunt in theatrum. Est autem *rhinoceros*, similis elephanto, cornu *iuxta nasum habẽs; quamobrem hoc nomine appellatus est. Per id tempus M. Crassus per Græciam & Macedoniam ad Danubiũ missus est: vbi crebris prœliis Mysos & Basternas deuicit, Deldonemq; regem eorum ipsemet occidit. Deinde Thraces subegit, ac Getas magnis affecit incommodis. cuius rei causa Cæsari decernebantur honores amplissimi.

E Dionis libro LII.

Itaq; populus Romanus, cum fuisset *vel in dicione regũ, vel in auctoritate reip. ac magistratuum septingentos quinq; & viginti annos, rursum cœpit in regiam potestatẽ venire: quamquam Cæsar in deliberationem venit & cõsultationem de armis deponendis, ac rebus omnib. senatui populoq; Romano permittẽdis: eãq; deliberationem habuit cum Agrippa & Mæcenate, cum quibus communicabat omnia arcana consilia. Ex his Agrippa consulebat iustius, vt imperium deponeret, remq; publicam restitueret: Mæcenas, maiorẽ rationem habebat vtilitatis: aiebat enim, regnũ iustum & legitime comparatum, in primis conducere rerum magnitudini. Cæsar Mæcenati assensus est, magisq; regnum confirmauit, sumpsitq; nomen Imperatorium; nõ illud quidem vetus, quo parta victoria olim Imperatores appellabantur: sed hoc quo significatur summũ imperium; quod & Cæsari patri eius, filiisque, & deinceps nepotibus, decretum fuit.

Anno urbis DCCXXV singulare imperium Romæ institutum.

Post hæc Censor factus cum Agrippa, Senatum correxit: non quod Senatorem quemquam mouerit Senatu, sed quod eos cohortatus sit, vt qui sibi conscii essent sui generis, aut anteactæ vitæ, de se ipsi iudicium facerent. præterea cauit, ne Senatores ex Italia, nisi

iussu aut permissu suo, proficiscerentur: id quod etiã obtinet vsq; ad hæc tempora. Non enim ius est Senatoribus proficisci nisi in Siciliam, aut in prouinciam Narbonensem. Possunt autẽ in has prouincias abire nõ habita licentia; ꝓpterea ꝙ proximæ sunt, & quod eas incolunt homines inermes.

E Dionis libro LIII.

Agrippę Cæsar *sororis suæ filiam in matrimoniũ dedit; & quoties vna in castris erant, ei cõcedebat vt simili tentorio vteretur: quinetiã ab vtroq; signa militib. dabantur. Igitur confectis bellis ciuilibus, accidit vt populus Romanus a Cæsare bene & ratione regeretur; eumq; deinceps sapientissimi quiq; non modo non oderãt vt regem, sed etiam carum habebant, vt optimum & pręstantissimũ virum. Vrbem enim afficiebat beneficiis q̃ plurimis, quod partes eius ruinosas reficeret atq; restitueret, quodq; daret operam vt esset optimus status ciuitatis. Præterea priuatim homines beneficiis sibi deuinciebat: eamq; ob rem erat carissimus. Quibus rebus confisus & *ornatus, conuocato Senatu, cœpit agere de regno deponendo, ac Republ. restituẽda: tamen ei contra volũtatem accidit. nisi id ei magis ex animi sententia dicamus euenisset quod ficta hæc fuerit & simulata postulatio. *Nam qui per vim & iniuriam regnum occupauerunt, cupiunt id videri sibi de voluntate ciuium esse delatum; ob eamq; causam ad hanc delinitionem & simulationem procedunt.* Dũ hæc Cæsar petit, conclamant omnes (partim doloso & malitioso consilio, partim timore adducti, qui eam rẽ suspectam haberent: nonnulli etiam ex animo, qui paulo erant prudẽtiores) principe deinceps opus esse: & quæ eo spectabant, congerebant omnia; quousque eum imperare coegerunt. Nam iam quibusdã odio erat populi principatus, quod sæpe seditionẽ faceret: tum eis Cæsar placebat, & Reipublicæ cõmutatio. Itaque iusserunt stipatoribus Cæsaris duplex stipendium dari eius quod ceteri milites merebantur, *vt se firmiore præsidio defenderet. Quocirca imperium eius hoc modo a Senatu populoque confirmatum est. Sed cum vellet popularis videri, curam eorum quæ publica erant, administrationemque suscepit, quod res ita

κελεύσῃ, ἢ ὡς ἐπιτρέψῃ· καὶ τοῦτο καὶ δεῦρο ἀεὶ φυλάσσεται). πλὴν γὰρ ὅτι ἐς τὴν Σικελίαν καὶ Γαλατίαν τὴν περὶ Νάρβωνα, οὐδαμόσε ἄλλοσε βουλευτῇ ἀποδημῆσαι ἔξεστιν. ἐκεῖσε γὰρ, διά τε τὸ συνέγγυς, καὶ διὰ τὸ ἄοπλοι τῶν ἀνθρώπων, δέδοται καὶ ἄνευ παραιτήσεως ἀπιέναι.

[Ἐκ τοῦ νγ´ τῶν Δίωνος βιβλίων]

Τῷ δ᾽ Ἀγρίππᾳ ὁ Καῖσαρ τήν τε *ἀδελφὴν τῆς ἰδίας συνῴκισε, καὶ σκηνὴν, ὁπότε συστρατεύοιτο, ὁμοίαν *τῇ ἑαυτοῦ παρεῖχε, τό τε σύνθημα παρ᾽ ἀμφοτέρων σφῶν ἐδίδοτο. Συνέβη δὲ τοῖς Ῥωμαίοις μετὰ τὸ τέλος τῶν ἐμφυλίων πολέμων, καλῶς ὑπὸ τοῦ Καίσαρος καὶ σωφρόνως ἀρχθῆναι· καὶ οἱ πολλοὶ τῶν συνετωτέρων ἀνδρῶν οὐκέτι ἐμίσουν ὡς μόναρχον, ἀλλ᾽ ἐφίλουν ὡς ἄριστον. τήν τε γὰρ πόλιν κοινῇ σύμπασαν εὐηργέτησεν, ἐπισκευάζων αὐτῆς τὰ πεπονηκότα καὶ ἀνακτώμενος, καὶ τὴν πολιτείαν πρὸς τὸ βέλτιστον χειρίζων καὶ διεξάγων· καὶ ἰδίᾳ τοὺς ἀνθρώπους εὐποιΐαις ὅτι μάλιστα ἀνηρτᾶτο, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἠγαπᾶτο. ἐθάρρησε γοῦν ποτε, τούτοις ὁμοῦ καὶ καλλωπιζόμενος καὶ θαρρῶν, τὸ συνέδριόν τε τῆς γερουσίας συναγαγεῖν, καὶ παρελθὼν εἰς τὸ μέσον, τήν τε μοναρχίαν ἀποθέσθαι, καὶ τὰ πράγματα τῇ βουλῇ ἐγχειρίσαι. συνέβη δ᾽ αὐτῷ πᾶν τοὐναντίον· εἰ μή τις εἴποι συμβῆναι αὐτῷ μᾶλλον τὸ κατὰ γνώμην, διὰ τὸ πεπλασμένον καὶ μὴ ὁλόψυχον τῶν τοιούτων παραιτήσεων. ἣν γὰρ ἀδίκως καὶ κατὰ βίαν ἔχουσί τινες μοναρχίαν, παρ᾽ ἑκόντων τῶν πολιτῶν δοκεῖν ἔχειν ἐθέλοντες, εἰς τὰς τοιαύτας ἀρεσκείας καὶ ὑποκρίσεις χωροῦσι. καὶ τότε δὴ οὖν οἱ μὲν ἐκ παρασκευῆς, οἱ δὲ ἐκ φόβου, ἅτε καὶ ὑποπτεύοντες τὸ γινόμενον· οἱ δέ τινες τῶν σωφρονεστέρων ἀνδρῶν, καὶ (ὡς εἰπεῖν) ἐκ ψυχῆς, καὶ μεταξὺ αὐτοῦ λέγοντος διεβόων, καὶ μετὰ τοῦτο μοναρχεῖσθαί τε δεόμενοι, καὶ πάντα τὰ ἐς τοῦτο φέροντα ἐπιλέγοντες, μέχρις οὗ *κατηνάγκασαν δῆθεν αὐτὸν αὐταρχῆσαι. τό τε γὰρ *δημοκρατικὸν ἤδη τινὲς ὡς καὶ στασιῶδες ἐμίσουν, καὶ τῇ μεταστάσει τῆς πολιτείας ἤρεσκοντο, τῷ τε Καίσαρι ἔχαιρον. τοῖς γοῦν δορυφορήσουσιν αὐτὸν διπλάσιον τὸν μισθὸν τοῦ τοῖς ἄλλοις στρατιώταις διδομένου, δοθῆναι διεπράξαντο, ὅπως ἀκριβῆ τὴν φρουρὰν ἔχῃ. Τὴν μὲν οὖν ἡγεμονίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ παρὰ τῆς γερουσίας τοῦ τε δήμου ἐβεβαιώσατο. βουληθεὶς δὲ δὴ καὶ ὡς δημοτικός τις εἶναι δόξαι, τὴν μὲν φροντίδα τήν τε προστασίαν τῶν κοινῶν πᾶσαν, ὡς καὶ ἐπιμελείας τινὸς

δεομένων,

δεομένων, ὑπεδέξατο. οὔτε δὲ πάντων αὐτὸς τῶν ἐθνῶν ἄρχειν, οὔθ᾽ ὅσων ἂν ἄρξῃ, διαπαντὸς τοῦτο ποιήσειν ἔφη· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀσθενέστερα, ὡς καὶ εἰρηναῖα καὶ ἀπόλεμα, ἀπέδωκε τῇ βουλῇ· τὰ δ᾽ ἰσχυρότερα, ὡς καὶ σφαλερὰ καὶ ἐπικίνδυνα, κατέσχε· λόγῳ μέν, ὅπως ἡ μὲν γερουσία ἀδεῶς τὰ κάλλιστα τῆς ἀρχῆς καρπῶται, αὐτὸς δὲ τούς τε πόνους καὶ τοὺς κινδύνους ἔχῃ· ἔργῳ δέ, ἵνα ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ ἐκεῖνοι μὲν καὶ ἄοπλοι καὶ ἀπόλεμοι ὦσιν, αὐτὸς δὲ δὴ μόνος καὶ ὅπλα ἔχῃ, καὶ στρατιώτας τρέφῃ. Ὁ δὲ Καῖσαρ καὶ καταθέσθαι τέλεως τὴν μοναρχίαν, καὶ ἀποδοῦναι καὶ τὰ προσκληρωθέντα τῶν ἐθνῶν [ἐν] τῇ βουλῇ μετὰ δεκαετίαν ὑπέσχετο. οὐ μὴν καὶ ἔργῳ ἐποίησε τοῦτο. τῆς γοῦν δεκαετίας ἐξελθούσης, ἄλλα αὐτῷ δέκα ἔτη καὶ πάλιν ἄλλα προσεψηφίσθη· ὥστε τῇ τῶν δεκαετηρίδων διαδοχῇ, διὰ βίου αὐτὸν μοναρχῆσαι. καὶ διὰ τοῦτο οἱ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορες, καίτοι μηκέτ᾽ ἐς τακτὸν χρόνον, ἀλλ᾽ ἐς πάντα καθάπαξ τὸν βίον ἀποδεικνύμενοι, ὅμως διὰ τῶν δέκα ἀεὶ ἐτῶν ἑώρταζον, ὡς καὶ τὴν ἡγεμονίαν αὖθις τότε ἀνανεούμενοι. Καὶ πολλὰ μὲν ἐψηφίσθη τῷ Καίσαρι ἐπὶ τούτοις. καὶ γὰρ τὸ τὰς δάφνας πρὸ τῶν βασιλείων αὐτοῦ προτίθεσθαι, καὶ τὸν στέφανον τὸν δρύϊνον ὑπὲρ αὐτῶν ἀρτᾶσθαι, ὡς καὶ ἀεὶ τούς τε πολεμίους νικῶντι, καὶ τοὺς πολίτας σώζοντι, ἐψηφίσθη. καλεῖται δὲ τὰ βασίλεια Παλάτιον, οὐχ ὅτι καὶ ἔδοξέ ποτε οὕτως αὐτὰ ὀνομάζεσθαι, ἀλλ᾽ ὅτι ἔν τε τῷ Παλατίῳ ὁ Καῖσαρ ᾤκει, καὶ ἐκεῖ τὸ στρατήγιον εἶχε. Παλάτιον δὲ ἐλέγετο ἡ τοῦ Ῥωμύλου οἰκία, ἀπὸ τοῦ τόπου ἐν ᾧ ᾠκοδόμητο, οὕτως ὀνομασμένου. καὶ διὰ τοῦτο κἂν ἄλλοθί που ὁ αὐτοκράτωρ καταλύῃ, τὴν τοῦ παλατίου ἐπίκλησιν ἡ καταγωγὴ αὐτοῦ ἔχει. Μετὰ δὲ ταῦτα Αὔγουστον αὐτὸν ἥ τε βουλὴ καὶ ὁ δῆμος προσεῖπεν. ὁ γὰρ Καῖσαρ ἐπεθύμει μὲν ἰσχυρῶς Ῥωμύλος ὀνομασθῆναι, αἰσθόμενος δὲ ὅτι ὑποπτεύεται ἐκ τούτου τῆς βασιλείας ἐπιθυμεῖν, οὐκ ἔτ᾽ αὐτοῦ ἀντεποιήσατο, ἀλλ᾽ Αὔγουστος, ὡς καὶ πλεῖόν τι ἢ κατ᾽ ἀνθρώπους ὤν, ἐπεκλήθη. πάντα γὰρ τὰ ἐντιμότατα καὶ ἱερώτατα, αὔγουστα προσαγορεύεται· ἐξ οὗπερ καὶ Σεβαστὸν αὐτὸν ἑλληνίζοντες, οἷάπερ τινὰ σεπτὸν, προσεῖπον. καὶ ταύτην τὴν πρόσρησιν καὶ οἱ μετ᾽ ἐκεῖνον πάντες, ὥσπερ καὶ τὴν τοῦ αὐτοκράτορος, πρὸς δήλωσιν τῆς αὐτοτελοῦς σφῶν ἐξουσίας, ἀντὶ τῆς τοῦ βασιλέως τοῦ τε δικτάτωρος ἐπικλήσεως, ἔχουσιν. αὐτὰς μὲν γὰρ ἐκείνας οὐ τίθενται, ἐπειδήπερ ἅπαξ ἐκ τῆς πολιτείας ἐξέπεσον· τὸ δὲ δὴ

postulare videbatur: tamẽ negauit se omnibus nationibus & gentib. imperare velle, easq; quibus imperabat, se in potestate perpetuo habiturũ. Igitur quarum gentium vires debiles erant & imbecilles, eas in Senatus reliquit potestate; q eas diceret posse absq; armis summo in otio teneri, ac proinde Senatũ ex imperio fructus maximos atq; iucundissimos esse capturũ: potẽtissimas quasq; gẽtes ipse tenere statuit, vt quam plurimos labores susciperet, adiretq; pericula propter otiũ Senatus. Vere autem id fecit, vt illi inermes & imbecilles essent, atq; vt ipse armatus secum milites haberet. Quãquam promisit, post decem annos se nõ modo regnum, sed eas quoq; prouincias quas *antea sortitus fuerat, relicturum, concessurũq; Senatui: tamẽ id nõ fecit; sed elapso eo tempore, alterum decẽnium; eoq; transacto, rursum aliud ei decretum est. Itaq; sæpe prorogato sibi decennio, regnũ quãdiu vixit, obtinuit: ex quo deinceps factum est, vt Imperatores omnes, licet in imperio præfinitũ tempus non habeant, sed in perpetuum facti sint, tamen decimo quoq; anno diem festum celebrent, & sibi prorogent imperiũ. Post hæc, cõplura decreta de Cæsare facta sunt. Decretũ est enim, vt ante palatia sua haberet lauros, ꝑpositas, ex quibus penderet corona quæ facta esset ex quercu: quasi ipse hostes perpetuo vinceret, & ciues cõseruaret. Porro regiæ *Palatia* appellãtur, non q sint ita ex decreto aliquo nominatæ, sed q Cæsar habitabat in Palatio, atq; ibi *suos milites habebat. Domus enim Romuli, *Palatium* dicebatur, a loco in quo esset ædificata. Quamobrẽ licet alibi habitet Imperator, tamẽ domus vbi habitat, Palatii nomen habet. Ad hæc Cæsar AVGVSTVS a Senatu populoque Romano cognominatus est. nã etsi Cæsar valde cupiebat ROMVLVS appellari, tamen sensit ob eam rem suspicionem esse, ab se regnũ affectari. non igitur amplius id nomen vsurpauit, sed AVGVSTVS dictus est: quasi hominũ naturam excederet. nam ea quæ sacrosancta & in maximo honore sunt, augusta esse dicuntur. quamobrem Græci eum σεβαστὸν nominabant; scilicet cultu & honore dignissimum. Cuius nominis appellatio, quemadmodum *Imperatoris*, ad ceteros qui eum subsequuti sunt, pertinuit, propter summum & amplissimum eorum imperium. nec sunt Reges aut Dictatores appellati; quæ nomina semel sunt *profligata e Republica: sed

eorum facta & potestas Imperatoris verbo continentur. Hanc autem vim habent supradicta vocabula, vt ex iis possint conscribere milites, colligere pecuniam, inferre bella, pacem facere, ac postremo Senatoribus mortem afferre. sed quod *Censores* sunt, de moribus nostris iudicium faciunt, censent populum arbitratu suo, legunt in Senatum, & Senatu mouent. Quod autem sunt omnibus *sacerdotiis* consecrati, eo pontifices faciunt, & sacris præsunt. *Tribunicia* vero *potestas* eos facit inuiolabiles: nam si quis eis maledicere, aut vim afferre visus fuerit, indemnatus, vt *sacrilegus, occiditur. Igitur Imperatores his nominibus fulciuntur, vt omnia habere videantur consessu populi. *Id vero sibi vsurpauerunt, quod antea ciuium Romanorum datum est nemini, vt soluti legibus esse dicantur, hoc est, omni legis necessitate liberati, nec iis quæ scripta sunt subiecti. Itaque dempta nominis acerbitate, regiam obtinent potestatem. Nam *Cæsaris* aut *Augusti* appellatio, nullam eis potentiam tribuit; sed altero familia significatur, altero splendor dignitatis. *Patris* vero cognomen, fortasse eam eis potestatem in nos omnes dat, quam patres in liberos habent: neque tamen propter imperium, sed reuerentiæ & honoris causa, ita nominati sunt: vt quos in potestate habent, perinde vt filios diligant, & hi eos vt patres reuereantur. Igitur Respubl. in meliorem statum ac magis salutarē ita tūc commutata est: nam omnino fieri non poterat vt ea, si apud populum fuisset imperium, salua esset. Ceterum ea quæ deinceps gesta sunt, non possunt eodem modo cum iis quæ præcesserunt, narrari; quod ante ad Senatum & ad populum omnia referebantur, licet procul accidissent. Ex quo fiebat vt ea non solum nota essent omnibus, sed etiam a multis scriberentur: tum etiam ex annalium monumentis veritas conquirebatur. Post vero, magna pars rerum occulte geri & administrari cœpit. Quod si qua diuulgata sint, idcirco fidem non habent, quia probari non possunt. nam omnia dici fierive putantur

ἔργῳ αὐτῶν, τῇ τῶν αὐτοκρατόρων προσηγορίᾳ βεβαιοῦνται. καὶ ἐκ μὲν τούτων τῶν ὀνομάτων καταλόγους τε ποιεῖσθαι, καὶ χρήματα ἀθροίζειν, πολέμους τε ἀναιρεῖσθαι, καὶ εἰρήνην σπένδεσθαι, θανατοῦν τε βουλευτὰς δύνασθαι, λαμβάνουσιν. ἐκ δὲ δὴ τοῦ τιμητεύειν, τούς τε βίους καὶ τοὺς τρόπους ἡμῶν ἐξετάζουσι, καὶ ἀπογραφὰς ποιοῦνται· καὶ τοὺς μὲν καταλέγουσι, τοὺς δὲ ἀπαλείφουσιν, ὅπως ἂν αὐτοῖς δόξῃ. ἔκ τε τοῦ ἐν πάσαις ταῖς ἱερωσύναις ἱερῶσθαι, καὶ προσέτι καὶ τοῖς ἄλλοις τὰς πλείους διδόναι, καὶ τῶν ἱερέων κυριεύουσιν. ἥ τε ἐξουσία ἡ δημαρχικὴ καλουμένη, δίδωσιν αὐτοῖς πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὃ μὴ ὑβρίζεσθαι· κἂν ἄρα τι καὶ ὃ βραχύτατον μὴ ὅτι ἔργῳ ἀλλὰ καὶ λόγῳ ἀδικεῖσθαι δόξωσι, καὶ ἄκριτον τὸν ποιήσαντα αὐτό, ὡς καὶ ἐναγῆ, ἀπολλύναι. Ταῦτα μὲν οὕτω τε καὶ διὰ τούτων τῶν ὀνομάτων εἰλήφασιν, ὅπως μηδὲν αὐτοδότως τι ὅμως ἔχειν δοκῶσιν. ἤδη δὲ καὶ ἕτερόν τι, ὃ μηδενὶ τῶν πάλαι Ρωμαίων ἐδόθη, προσεκτήσαντο. λέλυνται γὰρ δὴ τῶν νόμων, ὡς αὐτὰ τὰ Λατῖνα ῥήματα λέγει, τουτέστιν, ἐλεύθεροι ἀπὸ πάσης ἀναγκαίας νομίσεώς εἰσι, καὶ οὐδενὶ τῶν γεγραμμένων ἐνέχονται· καὶ πᾶσαν μὲν τὴν τῆς βασιλείας ἰσχὺν περιβέβληνται, πλὴν τοῦ κατὰ τοὔνομα φορτικοῦ. ἡ γὰρ δὴ τοῦ Καίσαρος ἥ τε τοῦ Αὐγούστου πρόσρησις, δύναμιν μὲν οὐδεμίαν αὐτοῖς οἰκείαν προστίθησι, δηλοῖ δ' ἄλλως ὃ μὲν, τὴν τοῦ γένους σφῶν διαδοχὴν, ὃ δὲ, τὴν τοῦ ἀξιώματος λαμπρότητα. ἡ δὲ τοῦ Πατρὸς ἐπωνυμία, τάχα μὲν καὶ ἐξουσίαν τινὰ αὐτοῖς, ἥν ποτε οἱ πατέρες ἐπὶ τοὺς παῖδας ἔσχον, κατὰ πάντων ἡμῶν δίδωσιν· οὐ μέντοι καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀρχὴν ἐγένετο, ἀλλ' ἐς τιμὴν, καὶ ἐς παραίνεσιν, ἵνα αὐτοί τε τοὺς ἀρχομένους ὡς καὶ παῖδας *ἀγαπῶεν, καὶ ἐκεῖνοι σφᾶς ὡς πατέρας αἰδῶνται. Η μὲν οὖν πολιτεία οὕτω τότε πρός τε τὸ βέλτιον καὶ πρὸς τὸ σωτηριωδέστερον μετεκοσμήθη. καὶ γάρ που καὶ παντάπασιν ἀδύνατον ἦν δημοκρατουμένους αὐτοὺς σωθῆναι. οὐ μέντοι καὶ ὁμοίως τοῖς πρόσθεν τὰ μετὰ ταῦτα πραχθέντα λεχθῆναι δύναται. πρότερον μὲν γὰρ, ἔς τε τὴν βουλὴν καὶ ἐς τὸν δῆμον πάντα, εἰ καὶ πόρρω που συμβαίη, ἐσεφέρετο· καὶ διὰ τοῦτο πάντες τε αὐτὰ ἐμάνθανον, καὶ πολλοὶ συνέγραφον· ἔν τε τοῖς ὑπομνήμασι τοῖς δημοσίοις ἡ ἀλήθεια εὑρίσκετο. ἐκ δὲ δὴ τοῦ χρόνου ἐκείνου, τὰ μὲν πλείω κρύφα καὶ δι' ἀπορρήτου γίγνεσθαι ἤρξατο· εἰ δέ που τινὰ καὶ δημοσιευθείη, ἀλλὰ *ἀνεξέλεγκτά γε ὄντα ἀπιστεῖται. καὶ γὰρ λέγεσθαι καὶ πράττεσθαι πάντα

πρὸς

πρὸς τὰ τῶν ἀεὶ κρατούντων τῶν τε παραδυναστευόντων σφίσι βουλήματα ὑποπτεύεται) κἀκ τούτου πολλὰ μὲν οὐ γιγνόμενα θρυλεῖται, πολλὰ δὲ καὶ πάνυ συμβαίνοντα ἀγνοεῖται· πάντα δὲ (ὡς εἰπεῖν) ἄλλως πως ἢ ὡς πράττεται διαθροεῖται. καὶ μέντοι καὶ τὸ τῆς ἀρχῆς μέγεθος, τό τε τῶν πραγμάτων πλῆθος, δυσχερεστάτην αὐτοῖς παρέχεται τὴν ἀκρίβειαν. ἔν τε γὰρ τῇ Ῥώμῃ συχνά, καὶ ἔξω ταύτης περὶ τὸ ὑπήκοον, ὡς εἰπεῖν καθ' ἡμέραν γίγνεταί τινα, περὶ ὧν τὸ μὲν σαφὲς οὐδεὶς ῥᾳδίως, ἔξω τῶν πραττόντων αὐτά, γιγνώσκει, πλεῖστοι δὲ ὅσοι οὐδ' ἀκούουσι τὴν ἀρχὴν ὅτι γέγονεν. ὅθεν περ καὶ ἐγὼ πάντα τὰ ἑξῆς, εἴτ' ὄντως οὕτως εἴτε καὶ ἑτέρως ἔχει, φράσω· προσέσται μέντοι τι αὐτοῖς καὶ τῆς ἐμῆς δοξασίας, ὅσον ἐνδέχεται, ἐν οἷς ἄλλο τι μᾶλλον ἢ τὸ θρυλούμενον ἠδυνήθην ἐκ πολλῶν ὧν ἀνέγνων, ἢ καὶ ἤκουσα, ἢ καὶ εἶδον, τεκμήρασθαι. Αὔγουστος μὲν δὴ ὁ Καῖσαρ, ὥσπερ εἶπον, ἐπωνομάσθη· καὶ αὐτῷ σημεῖον οὐ μικρὸν εὐθὺς τότε τῆς νυκτὸς ἐπεγένετο. ὁ γὰρ Τίβερις πελαγίσας,* καὶ πᾶσαν τὴν ἐν τοῖς πεδίοις Ῥώμην κατέλαβεν, ὥστε πλεῖσθαι. καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ μάντεις, ὅτι τε ἐπὶ μέγα* αὐξήσοι, καὶ ὅτι πᾶσαν τὴν πόλιν ὑποχειρίαν ἕξει, προέγνωσαν.

Αὔγουστος δὲ, τά τε ἄλλα τὰ τῇ ἀρχῇ δὴ προσήκοντα προθυμότερον ἔπραττεν, ὡς καὶ ἐθελοντὶ δὴ παρὰ πάντων αὐτὴν εἰληφώς, καὶ ἐνομοθέτει πολλά, οὐκ ἰδιογνωμονῶν ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ἀλλ' ἔστι μὲν ἃ καὶ εἰς τὸ δημόσιον προετίθεις, καὶ παρρησίαν νέμων πολλὴν τοῖς διορθοῦν δυναμένοις· τὰ πολλὰ δὲ μετὰ τῶν ὑπάτων ἢ μετὰ τῶν ἀρίστων ἐπισκοπούμενος. καὶ γὰρ καὶ πεντεκαίδεκα τῶν βουλευτῶν τοὺς κλήρῳ λαχόντας, συμβούλους ἐς ἑξάμηνον παρελάμβανε· καὶ ἔστιν ὅτε καὶ ἐδίκαζε μετ' αὐτῶν. ἔκρινε μὲν γὰρ καὶ καθ' ἑαυτὴν ἡ βουλή, ὡς καὶ πρότερον, καί τισι καὶ πρεσβείαις καὶ κηρυκείαις καὶ δήμων καὶ βασιλέων ἐχρημάτιζεν· ὅ τε δῆμος ἐς τὰς ἀρχαιρεσίας καὶ τὸ πλῆθος αὖ συνελέγετο· οὐ μέντοι καὶ ἐπράττετό τι, ὃ μὴ *ἐκεῖνον ἤρεσκε. τοὺς γοῦν ἄρξοντας, τοὺς μὲν αὐτὸς ἐκλεγόμενος προεβάλλετο, τοὺς δὲ καὶ ἐπὶ τῷ δήμῳ τῷ τε ὁμίλῳ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ποιούμενος, ἐπεμελεῖτο ὅπως μήτ' ἀνεπιτήδειοι, μήτ' ἐκ παρακελεύσεως ἢ καὶ δεκασμοῦ *ἀποδεικνύωνται. Τὸ μὲν οὖν σύμπαν, οὕτω τὴν ἀρχὴν *διῴκησε. λέξω δὲ καὶ καθ' ἕκαστον ὅσα ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ νῦν μάλιστα, διὰ τὸ πάμπολυ ἀπηρτῆσθαι τῶν χρόνων ἐκείνων τὸν καθ' ἡμᾶς βίον καὶ τὸ πολίτευμα, μνημονεύεσθαι. λέγω γὰρ τοῦτο, οὐχὶ ὡς ὁ Δίων

in gratiam Imperatorum, aut eorum hominum, qui plurimum apud Imperatores possunt. Itaq; multa, quæ numquam acciderunt, omnium sermone celebrantur: multa quoque silentio prætereuntur, quę acciderunt: cetera fere narrantur aliter quã facta sunt. Nam magnitudo Imperii efficit, & multitudo rerum gestarum, vt nequeant omnia accurate perscribi. siquidem in vrbe multa quotidie pene fiũt, & in prouinciis quæ subiectæ sunt imperio: vt ea nemo certo sciat, præter eos a quibus geruntur: plurimi ne audierunt quidem gesta esse. Quamobrem ea quæ restant, prosequar, quomodocumq; se habeãt: sed ita vti ea putabo accidisse: si quid pręter ea quæ vulgo circumferuntur, ex iis quæ legi, audiui aut vidi, nõnumquam possim cõiicere. Postquam igitur Cæsar (vt paulo ante dixi) Augustus cognominatus est, ei subito de nocte prodigium nõ paruum exstitit. Tiberis enim in æquis & planis locis vrbis ita stagnauit, vt in iis nauigaretur. qua ex re vates Cæsarẽ maiorem in modum auctum iri prædixerunt, vrbemque omnino in eius futuram potestate. Itaq; Augustus ea quæ pertinebant ad imperium, alacrius faciebat & diligentius: quasi id sibi omniũ consensu datum esset. Multas leges condebat, non suo consilio: sed eas ad populum ferebat, atque omnibus iis qui possent, emendandi faciebat potestatẽ. præterea consultabat de multis rebus cum Consulibus & optimatibus. nam & sorte quindecim Senatores adhibebat in consilium in sex menses: cũ quibus nonnumquã ius reddebat. Quinetiam Senatus per se iudicabat, vt antea, dabatq; responsa legatis quorundã regum & populorũ. populus quoq; ad magistratus eligendos congregabatur: etsi nihil fiebat contra Cęsaris voluntatem. Nam partim ꝓponebat eos qui essent magistratus futuri, partim id more maiorum relinquebat in populi & plebis voluntate: sed tamen prouidebat nemin⁹ idonei, aut largitione facta precibusve, designarẽtur. Cũq; cuncta initio administrauerit in hunc modũ, mihi de singulis dicendũ est. id enim necesse esse nunc potissimũ arbitrori quod res valde sunt a nostra memoria remotæ. qđ ego " nõ dico Dionis

nomine, qui fuit Imperatorum Seueri & Alexandri temporibus; sed vt Ioannes Xiphilinus, Ioannis Patriarchæ fratris filius, qui tẽpore Michaelis Imperatoris filii Ducæ, ex multis libris Dionis hãc Epitomen composui. Igitur cum Augustus reb. bene administratis, & latis legibus magnã gloriã cõsequeretur, Cornelius Gallus, cui fuerat Ægyptus cõmissa, propter magnitudinem honoris, cœpit omnibus modis iniuriam facere. nam & vana quædam conuitia iactauit in Augustum, & suas statuas in omnibus fere partibus Ægypti collocauit, iussitq; res ab se gestas in pyramidibus inscribi. Is a Largo amico suo accusatus, magno dedecore affectus est, & suis facultatibus priuatus: quæ cũ decreto Senatus ad Cęsarem peruenissent, mortẽ sibi consciuit. Quo facto, multi in partes Largi transierunt, quod ipsum augeri videbant: in quib. tamen non fuerunt optimates. Nam Proculius, cum primum ei factus esset obuiam, cœpit nares suas & os manu occludere, atque ita significare iis qui aderant præsentes, tutum nõ esse corã eo respirare. Preterea alius quispiam ad eum accessit cum testibus, tametsi erat incognitus; eumq; interrogauit an se cognosceret: & cum ille negasset, iussit id respõsum in libello scribi: quasi nõ liceret homini quantũuis improbo, calumniari eum quẽ antea numquam vidisset. Augustus Astures vicit & Cantabros gẽtes Celticas, opera Terentii Varronis & Titi Carisii; cepitq; multa oppida earum gẽtium. propter quas cum templum Iani apertũ fuisset, ab eo clausum est, quod omni ex parte pacem Romanis peperisset. Idem, postquã domus quæ Antonii antea fuerat, post Agrippæ ac Messalę data, deflagrauit, Messalæ aliam dedit, & Agrippam apud se habitare iussit. Per id tempus Publius Seruilius Pretor percelebre nomen habuit, quod trecentos vrsos, totidemque alias feras Libycas occidisset '' quibusdam ludis. Senatus Cæsarem, a quo magno honore afficiebatur, communicato sæpe cõsilio rerum gerendarum, mutuo colebat, eũque, vt Imperatorem, decreto liberauit omnibus legũ vinculis, vt ea quæ vellet faceret, & ab iis quæ nollet abstineret. Hęc cum Romę gererẽtur, alia expeditio noua populi Romani eodẽ pene tempore principiũ & finem habuit. Cũ enim Largus præfectus Ægypti, exercitũ duxisset in Arabiam quæ Felix

*ὁ Προυσαεὺς ὁ ἐπὶ τοῦ Σεβήρου καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν αὐτοκρατόρων γενόμενος, ἀλλ' ὡς Ἰωάννης ὁ Ξιφιλῖνος, ἀδελφόπαις ὢν Ἰωάννου τοῦ πατριάρχου, ἐπὶ δὲ Μιχαὴλ αὐτοκράτορος τοῦ Δούκα, τὴν ἐπιτομὴν ταύτην τῶν πολλῶν βιβλίων τοῦ Δίωνος συνταττόμενος. Ὁ μὲν οὖν Αὔγουστος, εὐδοκιμῶν ἐπὶ τοῖς παρ' αὐτοῦ διοικουμένοις καὶ νομοθετουμένοις· ὁ δὲ δὴ Γάλλος Κορνήλιος, ὁ τὴν Αἴγυπτον ἐπιτετραμμένος, καὶ ἐξύβρισεν ὑπὸ τῆς τιμῆς, καὶ πολλὰ μὲν καὶ μάταια ἐς τὸν Αὔγουστον ἀπελήρει, πολλὰ δὲ καὶ *ἐπαίτια παρέπραττεν. εἰκόνας τε γὰρ ἑαυτοῦ παρ' ὅλην (ὡς εἰπεῖν) τὴν Αἴγυπτον ἔστησε, καὶ τὰ ἔργα ὅσα ἐπεποιήκει, ἐς τὰς πυραμίδας ἐσέγραψεν. τοῦτο μὲν οὖν ὑπό τινος τῶν φίλων αὐτοῦ Λάργου κατηγορηθεὶς, ἠτιμώθη τε, καὶ τὴν οὐσίαν ἀπέβαλε. καὶ ταύτην ὁ μὲν Καῖσαρ ἔλαβε κατὰ τὸ ψήφισμα τῆς βουλῆς, Γάλλος δὲ ἑαυτὸν διεχρήσατο. καὶ πρὸς τὸν Λάργον οἱ πολλοὶ ἀπέκλιναν, αὐξανόμενον βλέποντες, οὐ μέντοι καὶ οἱ ἄριστοι τῶν Ῥωμαίων. Προκλήιος μὲν γὰρ, ἀπαντήσας αὐτῷ, τήν τε ῥῖνα καὶ τὸ στόμα τὸ ἑαυτοῦ τῇ χειρὶ ἐπέσχεν ἐνδεικνύμενος τοῖς συνοῦσιν, ὅτι μηδ' ἀναπνεῦσαί τινι παρόντος αὐτοῦ ἀσφαλὲς εἴη. ἄλλος δέ τις προσῆλθέ τε αὐτῷ, καίπερ ἀγνὼς ὢν, μετὰ μαρτύρων, καὶ ἐπήρετο εἰ γνωρίζοι ἑαυτόν· ἐπειδὴ δὲ ἐξηρνήσατο, ἐς γραμματεῖον τὴν *ἐξάρνησιν αὐτοῦ ἐσέγραψεν, ὥσπερ οὐκ ἐξὸν τῷ κακῷ καὶ ὃν οὐκ ᾔδει πρότερον συκοφαντῆσαι. Αὔγουστος δὲ καὶ Ἄστυρας καὶ Κανταβροὺς Κελτικὰ ἔθνη, διά τε Τερεντίου Οὐάρρωνος καὶ Τίτου Καρισίου ἐνίκησε, καὶ πολλὰ τούτων πολίσματα παρεστήσατο. καὶ τὸ τοῦ Ἰανοῦ τεμένισμα ἀνοιχθὲν δι' αὐτοὺς ἔκλεισεν, ὡς εἰρήνης οὔσης παντελοῦς τοῖς Ῥωμαίοις. ἐπειδή τε ἡ οἰκία ἡ πρότερον μὲν τοῦ Ἀντωνίου γενομένη, ὕστερον δὲ τῷ τε Ἀγρίππᾳ καὶ τῷ Μεσσάλᾳ δοθεῖσα, κατεφλέχθη, τῷ μὲν Μεσσάλᾳ ἀργύριον ἐχαρίσατο, τὸν δὲ Ἀγρίππαν σύνοικον ἐποιήσατο. Πούπλιος δέ τις Σερουίλιος ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ὄνομα ἔλαβεν, ὅτι στρατηγῶν ἄρκτους *τε τριακοσίους καὶ Λιβυκὰ ἕτερα θηρία ἴσα, ἐν πανηγύρει τινὶ ἀπέκτεινε. Τὸν δὲ Καίσαρα ἡ βουλὴ, τιμῶντα αὐτὴν, καὶ ἀνακοινούμενον οὐκ ὀλίγα τῆς διοικήσεως, ἀντιθεραπεύουσα, πάσης τῆς τῶν νόμων ἀνάγκης ἀπήλλαξεν, ὑπὸ δόγματι, ἵν' ὡς αὐτοκράτωρ τῶν νόμων αὐτῶν, πάνθ' ὅσα βούλοιτο ποιοίη, καὶ μὴ ποιοίη ὅσα μὴ βούλοιτο. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐγίγνετο, καὶ ἄλλη τις *στρατιὰ καινὴ ἀρχήν τε ἅμα καὶ τέλος ἔσχεν. ἐπὶ γὰρ Ἀραβίαν τὴν εὐδαίμονα

καλουμένην,

καλουμένην, ἧς * Σαμῶς ἐβασίλευσεν, Λάργος ὁ τῆς Αἰγύπτου ἄρχων ἐπεστράτευσε· καὶ ἐς μὲν ὄψιν οὐδεὶς αὐτῷ, τήν γε πρὸς πόλεμον, τῆς χώρας ἐκείνης * προσεχώρει· ἡ δέ γε ἐρημία καὶ ὁ ἥλιος, τά τε ὕδατα φύσιν τινὰ ἄτοπον ἔχοντα, πάνυ αὐτὸν ἐταλαιπώρησεν, ὥστε καὶ τὸ πλεῖον τοῦ στρατοῦ φθαρῆναι. τὸ γὰρ δὴ νόσημα οὐ ταῖς συνήθεσι νόσοις ὅμοιον ἐγίγνετο, ἀλλ' ἐς τὴν κεφαλὴν ἐνσκῆψαν, ἐξήραινεν αὐτήν, καὶ τοὺς νοσοῦντας αὐτίκα ἀπώλλυε. τῶν δὲ περιγιγνομένων ἔς τε τὰ σκέλη κατῄει, πᾶν ἕτερον μέρος τοῦ σώματος ὑπερβάν, καὶ ἐκεῖνά τε ἐλυμαίνετο, ἴαμά τε αὐτοῦ οὐδὲν ἦν ἕτερον ἢ ἔλαιον οἴνῳ μεμιγμένον, ὃ ἔπιε καὶ ἠλείψατο· ὅπερ που πάνυ ὀλίγοις σφῶν παρῆν. οὔτε γὰρ ἡ χώρα οὐδέτερον αὐτῶν φέρει, οὔτε ἐκεῖνοι ἄφθονα αὐτὰ * ἐπιφέρονται. κἀν τῷ πόνῳ τούτῳ καὶ οἱ βάρβαροι σφίσι προσεπέθεντο. τέως μὲν οὖν ἐλάττους, ὁπότε γε καὶ προσμίξαιεν αὐτοῖς, ἐγίγνοντο, καί τινα καὶ χωρία ἀπέβαλον· * ἐπεὶ δὲ συμμάχῳ τῇ νόσῳ αὐτῶν χρησάμενοι, τά τε σφέτερα ἐκομίσαντο, καὶ ἐκείνων τοὺς περιλειφθέντας ἐξήλασαν ἐκ τῆς χώρας. πρῶτοι μὲν δὴ Ῥωμαίων οὗτοι, νομίζω δ' ὅτι καὶ μόνοι, τοσοῦτον ἐπὶ πολέμῳ τῆς Ἀραβίας ταύτης ἐπῆλθον. μέχρι γὰρ τῶν * Ἐπιβούλων καλουμένων, χωρίου τινὸς ἐπιφανοῦς, ἐχώρησαν. Ὁ δ' Αὔγουστος νοσήσας μὲν ἐπισφαλῶς πολλάκις καὶ πρότερον· τότε δὲ ἑνδέκατον μετὰ Καλπουρνίου Πείσωνος ὑπατεύσας, ἠρρώστησεν αὖθις, ὥστε μηδεμίαν ἐλπίδα σωτηρίας ἔχειν. πάντα γοῦν ὡς καὶ τελευτήσων διέθετο, καὶ τάς τε ἀρχὰς καὶ τοὺς πρώτους ἄνδρας ἀθροίσας, διάδοχον μὲν οὐδένα ἀπέδειξε, καίτοι τὸν Μάρκελλον πάντων προκριθήσεσθαι ἐς τοῦτο προσδοκώντων· διαλεχθεὶς δέ τινα αὐτοῖς περὶ τῶν δημοσίων πραγμάτων, τῷ μὲν Πείσωνι τῷ ὑπάτῳ τάς τε δυνάμεις καὶ τὰς προσόδους τὰς κοινὰς ἐς βιβλίον * ἐσγράψας, ἔδωκε· τῷ δὲ Ἀγρίππᾳ τὸν δακτύλιον ἐνεχείρισε. καὶ αὐτὸν μηδὲν μηδὲ τῶν πάνυ ἀναγκαίων ποιεῖν δυνάμενον, Ἀντώνιός [τις] Μούσας καὶ ψυχροποσίαις καὶ ψυχρολουσίαις ἀνέσωσε· καὶ χρήματα διὰ τοῦτο, καὶ δακτύλιον χρυσοῦν (ἦν γὰρ ἀπελεύθερος) οὐχ ἑαυτῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὁμοτέχνοις, οὐχ ὅτι τοῖς τότε οὖσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐσομένοις, ἔλαβεν. ἀλλ' ἔδει γὰρ αὐτὸν, τὰ τῆς * τύχης ἔργα (ὡς δ' ἐγώ φημι, τὰ τοῦ Θεοῦ)

nominata est, in qua † Samos regnũ obtinebat, principio nemo omnium eius regionis ad bellum processit; sed solitudo, sol, & aquæ, quarum natura molesta erat, Largo magnam cladem attulerunt; cuius magna pars exercitus interiit, * nõ quidem vsitato morborum genere, sed quodam alio, qui, cum caput inuasisset, ipsumque aridum relinqueret & exsiccatum, subito opprimebat ægrotantes; vel, cum peruagatus esset ceteras partes corporis, descendebat in crura, eaq; maxime affligebat. Huic morbo remedium nõ erat, præter oleum cum vino commixtum, quod vel ægrotus potaret, aut eo vngeretur. cuius tamẽ copia non erat: propterea quod neq; regio ferret, neq; ipsi secum multum apportarent. Itaque barbari in eos quos valde laborare intelligerent, irruptionem fecerunt. Nam primum quidem cõgressi, inferiores fuerant, & quædam loca amiserant: post vero, morbi qui Romanos premebat auxilio vsi, nõ modo sua receperunt, sed eos quoque qui superfuerant, expulerunt e suis finibus. Hi Romani primi, & (vt ego arbitror) soli, longissime belli gerendi causa in hanc Arabiam progressi sunt: peruenerunt enim ad ea loca celebrata, quæ † Epibula appellantur. Augustus, cum antea sæpe in graues morbos & periculosos incidisset, tum rursus factus XI consul cum Calpurnio Pisone, vehementer ægrotauit: vt nullam spem haberet salutis. Itaque, quasi esset paulo post moriturus, omnia constituit, conuocatis magistratib. & primoribus ciuitatis: & quamquam omnes sperabant Marcellum in hac re omnibus præpositum iri; tamen nullum successorem reliquit; sed, cum apud eos nonnulla disseruisset de Republica, libellum Pisoni Consuli dedit, in quo scriptæ erant copiæ & redditus ciuitatis. Annulũ Agrippæ tradidit. Sed cum ita ægrotaret, vt nequiret quidquam facere eorum quæ sunt in primis necessaria, Antonius Musa cum frigidis quibusdam potionibus & lauationibus curauit, ac seruauit incolumem. Quamobrẽ Cęsar magnam ei pecuniam dedit, concessitque ius aureorum annulorũ: (erat enim libertus) nec solum ei, sed etiam ceteris omnibus, qui eandem artem profiterẽtur, vel essent in posterum professuri. [11] Sed oportebat nimirum Musam, qui fortunæ aut (vt ipse sentio) Dei opus

† Sabos Dioni.

† Athlula est apud Dioni.

V

sibiipsi adscribebat, e vestigio redargui. Marcellus enim, cum non multo post ægrotaret, atque eodem modo a Musa curaretur, mortuus est. Mirabantur oẽs cur Cæsar noluisset Marcello imperium relinquere, (is ex posteris erat Marcelli eius qui cũ Annibale pugnauerat) quem vt generũ & nepotem carum habebat, tantisq; afficiebat honoribus, vt cum is esset Ædilis, voluerit tota æstate forum cortinis supra coopertũ esse. At in hac re nondũ ingenio adolescẽtis satis confidere videbatur: sed vel reddi populo libertatem volebat, vel Agrippam concessu populi imperium obtinere: quippe sciebat eum apud omnes esse carissimum. Posteaquam conualuit, intellexitque Marcello ob eam rem non satis cum Agrippa conuenire, statim Agrippam in Syriam misit; ne forte inter eos fieret dissidium ac dissensio. Agrippa tamen, Roma subito profectus, non peruenit in Syriam; sed cum consideratius temperantiusque faceret omnia, illuc legatos misit, ipse in Lesbo remansit. Quod autem postea factum est a Cęsare, valde approbatum atque laudatum est. nam Lucium Sestium Consulem in suum locum designauit, etsi antea Bruti partes semper sustinuerat, eique militiæ affuerat, atque tum adhuc memoriam eius libenter vsurpabat, & statuas habebat, ac eum ornabat laudibus.

E Dionis libro LIIII.

Præterea Cæsar, cum a populo Dictator crearetur, cogereturq; parêre, oblatis quattuor & viginti fascibus, vestem discidit. quo facto recte inuidiam & odium nominis declinauit; quamuis honore atque auctoritate Dictatores antecelleret. Cumque Marcus quidam Primus Prætor Macedoniæ bellum Odrysis intulisset, diceretq; in iudicio nonnumquã, se de sentẽtia Augusti; nõnumquam, de Marcelli voluntate id fecisse, Augustus vltro in ius venit: deinde a Prætore interrogatus, an Primo bellum gerere præcepisset, negauit: cumque Licinius Murena, patronus & defensor Primi, [14] multa in Cæsarem maledicta iaceret, eumq; ita rogaret; *Quid igitur hic facis, aut quis te accersiuit?* tantum respondit, se vocatũ a Republica venisse. Iisdem temporib. Æthiopes qui vltra Ægyptũ incolebant, vsq; ad [11] vrbẽ quæ Elephantina dicitur,

προσποιούμενον, περὶ τοὺς πόδας ἀλῶναι. ὁ γὰρ Μάρκελλος νοσήσας οὐ πολλῷ ὕστερον, καὶ τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Μούσα θεραπείαν θεραπευόμενος, ἀπέθανε. τότε μέντοι πάντες ἐθαύμαζον ὅτι τὸν Μάρκελλον (ἦν δὲ Μαρκέλλου τοῦ τῷ Αννίβᾳ προσπολεμήσαντος *ἔγγονος) καὶ ὡς γαμβρὸν καὶ ὡς ἀδελφιδοῦν ἀγαπῶν, καὶ οὕτω τιμῶν ὥστε καὶ ἀγορανομοῦντος αὐτοῦ τὴν ἀγορὰν ἐν παντὶ τῷ θέρει παραπετάσμασι κατὰ κορυφὴν διαλαβεῖν, ὅμως τὴν μοναρχίαν οὐκ ἐπίστευσεν. οὕτως, ὡς ἔοικεν, οὐδέ πω τῇ τοῦ μειρακίου γνώμῃ ἐθάρρει, ἀλλ' ἤτοι τὸν δῆμον τὴν ἐλευθερίαν κομίσασθαι, ἢ καὶ τὸν Ἀγρίππαν τὴν ἡγεμονίαν παρ' ἐκείνου λαβεῖν ἠθέλησεν· ἤδει γὰρ προσφιλῆ αὐτὸν ὄντα τῷ δήμῳ. ῥαΐσας δ' οὖν, καὶ μαθὼν τὸν Μάρκελλον οὐκ ἐπιτηδείως τῷ Ἀγρίππᾳ διὰ τοῦτ' ἔχοντα, ἐς τὴν Συρίαν εὐθὺς τὸν Ἀγρίππαν, μὴ καὶ διατριβή τις καὶ ἀψιμαχία ἐν ταὐτῷ οὖσι συμβῇ, ἔστειλε. καὶ ὅς, ἐκ μὲν τῆς πόλεως εὐθὺς ἐξώρμησεν, οὐ μέντοι καὶ ἐς τὴν Συρίαν ἀφίκετο, ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον μετριάζων, ἐκεῖσε μὲν τοὺς ὑποστρατήγους ἔπεμψεν, αὐτὸς δ' ἐν τῇ Λέσβῳ διέτριψε. Καὶ τοῦτο δὲ τοῦ Καίσαρος ἐπαινούμενον, ὅτι Λούκιον Σήστιον, οὐ μόνον σπουδάσαντα πάλαι τῷ Βρούτῳ καὶ συστρατεύσαντα, ἀλλ' ἔτι καὶ τότε καὶ μνημονεύοντα αὐτοῦ, καὶ εἰκόνας ἔχοντα, καὶ ἐπαίνους ποιούμενον, ὕπατον ἀνθ' ἑαυτοῦ ποτε εἵλετο.

[Ἐκ τοῦ νδ΄ τῶν Δίωνος βιβλίων].

Δικτάτωρα δὲ αὐτὸν τοῦ δήμου αἱρουμένου, καί, ὡς οὐκ ἐπείθετο, ἀναγκάζοντος, καὶ τὰς εἰκοσιτέσσαρας ῥάβδους προσφέροντος, διέρρηξε τὴν ἐσθῆτα, ὀρθῶς τό τε ἐπίφθονον καὶ τὸ μισητὸν τῆς *κλήσεως φυλαττόμενος. τὴν γὰρ ἐξουσίαν καὶ τὴν τιμὴν ὑπὲρ τοὺς δικτάτωρας εἶχε. Μάρκου δέ τινος Πρίμου [αἰτίαν ἔχοντος] ὅτι τῆς Μακεδονίας ἄρχων Ὀδρύσαις ἐπολέμησε, καὶ λέγοντος ἐν τῷ δικαστηρίῳ ποτὲ μὲν τῇ τοῦ Αὐγούστου, ποτὲ δὲ τῇ τοῦ Μαρκέλλου γνώμῃ τοῦτο πεποιηκέναι, ἐς τὸ δικαστήριον αὐτεπάγγελτος ἦλθε, καὶ ἐπερωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ εἰ προστάξειε τῷ Πρίμῳ πολεμῆσαι, ἔξαρνος ἐγένετο. τοῦ δὲ συναγορεύοντος τῷ Πρίμῳ, Λικινίου Μουρήνα, ἄλλα τε εἰς αὐτὸν [οὐκ] ἐπιτήδεια ἀπορρίψαντος, καὶ πυθομένου, Τί δὴ ἐνταῦθα ποιεῖς, καὶ τίς σε ἐκάλεσε; τοσοῦτον μόνον ἀπεκρίνατο ὅτι, Τὸ δημόσιον. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον οἱ Αἰθίοπες οἱ ὑπὲρ Αἰγύπτου οἰκοῦντες, προεχώρησαν ἄχρι τῆς *χώρας τῆς Ἐλεφαντίνης ὠνομασμένης,

πάντα

πάντα τὰ ἐν ποσὶ πολιορκοῦντες, συμπαρούσης αὐτοῖς καὶ τῆς βασιλίσσης αὐτῶν Κανδάκης. Γαΐου δὲ Πετρωνίου τοῦ τῆς Αἰγύπτου ἄρχοντος, ἐπ' αὐτοὺς ἐξορμήσαντος, ὥρμησαν μὲν ὡς καὶ διαφευξόμενοι· καταληφθέντες δὲ ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ, ἐς τὴν οἰκείαν αὐτὸν ἐπεσπάσαντο· καὶ καλῶς ἐκεῖ ἀγωνισάμενος, τὴν Ταnάπην τὸ βασίλειον αὐτῶν ἔλαβε. καὶ ἐκείνη μὲν καταχθεῖσα ἐν φρουρᾷ κατελείφθη· ὁ γὰρ Πετρώνιος μήτε προσωτέρω βουληθεὶς προελθεῖν, μήτε κατὰ χώραν μεῖναι δυνηθείς, ἀνεχώρησε· κἀν τούτῳ τῶν Αἰθιόπων τοῖς καταλειφθεῖσιν ἐπιθεμένων, αὖθίς τε ἐπ' αὐτοὺς ἐστράτευσε, καὶ τοὺς σφετέρους ἐρρύσατο, αὐτούς τε τὴν οἰκείαν καταλαβεῖν ἠνάγκασε. Τοῦ δὲ Καίσαρος ἐς Σικελίαν ἐκδημήσαντος, (ὅπως ἐκείνην τε καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πάντα καταστήσῃ), ἐστασίασεν ὁ δῆμος περὶ τὰς τῶν ὑπάτων ἀρχαιρεσίας, ὅτι ἀδύνατον ἦν δημοκρατουμένους σωθῆναι, μικροῦ γοῦν τινος κυριεύουσαι ἐξιεροῦ.* ἀγανακτήσας οὖν ἐπὶ τούτῳ ὁ Αὔγουστος, καὶ μήτε μόνῃ τῇ Ῥώμῃ σχολάζειν δυνάμενος, μήτε ἄναρχον αὐτὴν καταλιπεῖν τολμῶν, μετεπέμψατο τὸν Ἀγρίππαν, καὶ τὴν Ἰουλίαν αὐτῷ τὴν : . . ἀνδρὸς χηρεύουσαν δούς, ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὴν Ῥώμην, Μαικήνου (ὡς λέγεται) συμβουλεύσαντος ὅτι, Τηλικοῦτον αὐτὸν πεποίηκας, ὥστε ἢ γαμβρόν σου γενέσθαι, ἢ φονευθῆναι. Περαιωθεὶς δὲ εἰς Ἑλλάδα, τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους ἐτίμησε, διὰ τὸ φυγοῦσαν ποτὲ μετὰ [τοῦ] Νέρωνος τοῦ ἀνδρὸς τὴν Λιβίαν ἐκεῖ διατρῖψαι· τοὺς δὲ Ἀθηναίους ἐκόλασεν, Αἴγιναν ἀφελόμενος· *Κυζικηνοὺς δὲ καὶ ἄλλας πόλεις, ὅτι περί τινας τῶν Ῥωμαίων πλημμελῆσαί τι ἔδοξαν, ἐδουλώσατο. Ἐν τούτῳ ὁ Φραάτης, φοβηθεὶς μὴ καὶ ἐπιστρατεύσῃ οἱ, τά τε σημεῖα τοῦ Κράσσου, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀπέπεμψεν αὐτῷ· καὶ ἐπὶ τούτοις ὁ Καῖσαρ ἐγαυροῦτο, ὡς ἀκονιτὶ λαβὼν ἃ πολέμοις ἄλλοι ἀπέβαλον. ἀμέλει καὶ θυσίας ἐπ' αὐτοῖς ἐπετέλεσε· καὶ προσέτι καὶ ἐπὶ κέλητος ἐς τὴν πόλιν ἐσήλασεν. Ἐπῄνετο δὲ καὶ ἐφ' οἷς οὐκ ἠξίου ἕτερόν τι προσκτήσασθαι, ἀλλ' ἀκριβῶς ἀρκεῖσθαι τοῖς ὑπάρχουσιν ἐδικαίου. Ὄντι δὲ αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ βασιλείας καὶ δυναστείας τὰς μὲν * τι βεβαιοῦντι, τὰς δὲ εἰς ἑτέρους μετατιθέντι, τοὺς δέ τινας τῶν βασιλέων καὶ δικαιοῦντι, τοὺς δὲ ἐπαινοῦντι καὶ φίλους ποιουμένῳ, πάμπολλαι πρεσβεῖαι πρὸς αὐτὸν ἀφίκοντο. καὶ γὰρ καὶ Ἰνδοὶ προ-

progressi comite ac duce Cādace regina, omnia quæ fierent obuiam, vastabant. Quo cognito, Caius Petronius præfectus Ægypti, contra eos contendit: illi regredi cœperunt, seque in fugam coniicere. Petronius eos in itinere consecutus, atque in patriam eorum attractus, cum iis prœlium feliciter commisit, cepitque Tanapen vrbem regiam; quam retinuit relictis in ea præsidiis. Nam cum nollet progredi longius, nec posset in ea regione diutius remanere, regressus est. Interim Æthiopes præsidia a Petronio relicta adorti sunt: quamobrem ipse exercitum reduxit, suosque liberauit, atque Æthiopes domum compulit. Sed cum Augustus in Siciliam profectus esset, populus in creandis Consulibus seditionem fecit. nam etsi exigua erat populi potestas, tamen vbi populus dominium habebat, ciues salui esse nō poterant. Hanc ob causam Augustus indignatus, quod Romæ semper esse nō posset, nec eam auderet sine prĕfecto relinquere, Agrippam accersiri iussit: eique Iuliam, quæ tum vidua erat, vxorem dedit; deinde eum Romam misit. Ferunt Mæcenatem id consilium Cæsari dedisse; propterea quod Agrippam tot tantisque honorib. auxisset. *Nam eum, inquit, generum tuum esse, aut interire necesse est.* Postquam transiit in Græciam, Lacedæmoniis magnos honores tribuit, quod Liuia, cum fugeret olim cum Nerone viro suo, apud eos commorata fuerat. Athenienses vero multis incommodis affecit, atq; iis Æginam ademit. Cyzicenos autem, & alias ciuitates, quæ contra quosdā ciues Romanos nonnihil videbantur commisisse, in seruitutem adduxit. Phraates per id tempus metuens ne Cæsar contra se exercitum duceret, captiuos ad eum remisit, & signa militaria quæ a Crasso acceperat: qua ex re Cæsar gloria efferebatur, quod absque labore recuperasset ea quæ alii magnis prœliis amisissent. ob eam causam sacra fecit, atq; *ouans vrbem ingressus est. Tum laudabatur, quod sibi nihil præterea acquirendū esse putaret, quodque statueret contentus esse reb. præsentibus. Cum esset in Asia, regnaque & principatus partim aliis confirmasset, partim ad alios transtulisset, condemnatis quibusdam regibus, nonnullis etiam laudatis, atq; in amicitiam receptis, quam plurimæ legationes ad eum venerunt. Nam Indi, qui antea quoque

legatos miserant, tunc amicitiam cōfirmauerunt datis muneribus; in quibus præter cetera fuerunt tigres, quæ tum primum a Romanis visæ sunt: præterea adolescentulus absque humeris ei datus est, qui pedibus perinde ac manibus in rebus omnibus vtebatur: pedibus arcum tendebat, mittebat sagittas, tuba canebat. id quemadmodum faceret, nescio: tantum scribo quæ versantur in sermone omnium. Eodem tempore †Zamarcus Indus sophistes, siue gloriæ cupiditate permotus, siue senectute, (vt est mos regionis) viuus se in ignem coniecit. Cæsari Romam redeunti Romani se comparabant vt obuiam procederent: sed is de nocte Romam aduectus est, vt semper consueuerat, cum vel in vrbem introiret, vel ex vrbe proficisceretur. studebat enim diligenter clam vtrumque facere; vt nemini molestus esset. Cum autē vellet Senatores pauciores esse, certoque & definito numero contineri, plerisque molestiam exhibuit: tum ei a permultis insidiæ paratæ sunt: atque ipse coegit permultos sibi mortem afferre: (in quorum numero fuit Murena, qui cum eo olim constanter & libere se gesserat) quosdam alios condemnauit; in quibus erat filius Lepidi: Lepidum vero patrem tractauit contumeliose; quē inuitum rure iussit in vrbem venire, ac postea semper in conuentus adduxit, vt propter [a] auctoritatis & dignitatis cōmutationem, maiorem iniuriam sustineret, essetque ludibrio & despectui. neq; tamen eum iussit interfici, neque ei, cum Pontifex esset, pontificatum ademit, quamdiu vixit. Cum autem haberetur sermo in Senatu, vt Senatores Augustum vicissim custodirent, Antistius, qui refragari non audebat, sed neq; volebat acquiescere: (is erat homo nobilissimus) *Sterto*, inquit: *quamobrem nequeo apud Cæsarem excubare.* hunc Cæsar, etsi alia cōtra voluntatem eius fecerat, tamen nō puniuit. Cum autem de ornatu mulierum, & virorum continentia, præcepta dare conaretur, irrisus est; quod propter ea quę domi suæ fiebāt, non haberet de iis rebus loquendi libertatem: cū multis enim rem habebat, Liuiæq;, quam viuo marito eius duxerat, erat (vt aiunt) subiectus. Itaq; adducto ad se adolescente, qui duxerat in vxorē eam cum qua adulterium cōmiserat, eoq; grauiter accusato, Cęsar in dubitationem venit, quod neq; auderet id facinus negligere, neq; in adolescentem animaduertere:

Zamarus est apud Dion.

κηρυκευσάμενοι πρότερον, φιλίαν τότε ἐσπείσαντο, δῶρα πέμψαντες ἄλλα τε, καὶ τίγρεις πρῶτον τότε Ῥωμαίοις ὀφθείσας. καί τι καὶ μειράκιον ἄνευ ὤμων αὐτῷ ἐδωρήσαντο· καὶ μέντοι καὶ τοιοῦτον ὂν ἐκεῖνο, ἐς πάντα τοῖς ποσὶν ἅτε καὶ χερσὶν ἐχρῆτο, τόξον τε αὐτοῖς ἐπέτεινε καὶ βέλη ἠφίει, καὶ ἐσάλπιζεν, οὐκ οἶδ' ὅπως· γράφω γὰρ τὰ λεγόμενα. τότε καὶ ὁ σοφιστὴς * Ζάμαρος ὁ Ἰνδὸς, εἴτε ὑπὸ φιλοτιμίας, εἴτε ὑπὸ τοῦ γήρως, κατὰ τὸν πάτριον νόμον, πυρὶ ἑαυτὸν ζῶντα ἐξέδωκεν. Ἐπεὶ δὲ ἐπανιόντι εἰς τὴν Ῥώμην οἱ ἄλλοι προαπάντησιν παρεσκευάζοντο, νύκτωρ ἐς τὴν πόλιν ἐσεκομίσθη, καθὼς ἀεὶ ἔν τε ταῖς * ἐκδημίαις καὶ ταῖς εἰσόδοις ἐποίει, λανθάνειν ἐν ἀμφοτέροις σπεύδων, ἵνα μηδενὶ ὀχληρὸς εἴη. Τὴν δὲ βουλὴν αὖθις εἰς βραχύτερον συστέλλων τε καὶ ὁρίζων, καὶ τοὺς πολλοὺς ἐκ τούτου λυπῶν, καὶ ἐπεβουλεύετο παρὰ πολλῶν, καὶ πολλοὺς ἠνάγκαζεν ἑαυτοὺς διαχρήσασθαι· * καὶ Μουρήνας ὁ παρρησιασάμενός ποτε πρὸς αὐτόν. ἄλλους μὲν οὖν τινας * ἐδίκασε, καὶ τὸν Λεπίδου υἱόν· αὐτὸν δὲ τὸν Λέπιδον προεπηλάκισε μὲν, ἔς τε τὴν πόλιν καὶ ἄκοντα ἐκ τῶν ἀγρῶν καλεῖσθαι κελεύων, καὶ ἐς τὰς συνόδους ἀεὶ ἐσάγων, ὅπως ὅτι πλείστην καὶ χλευασίαν καὶ ὕβριν πρός τε τὴν τῆς ἰσχύος καὶ πρὸς τὴν τῆς ἀξιώσεως μεταβολὴν ὀφλισκάνῃ· οὐ μὴν ἀπέκτεινεν, ἀλλὰ καὶ ἀρχιερέα ὄντα, τὴν ἀρχιερωσύνην, ἕως περιῆν, οὐκ ἀφείλετο. Λόγων δέ ποτε ἐν βουλῇ γινομένων ὡς χρεὼν εἴη τὸν Αὔγουστον ἐκ διαδοχῆς σφᾶς φρουρεῖν, Ἀντίστιος μήτε ἀντειπεῖν τολμῶν, μήτε συγκατατίθεσθαι ὑπομένων, (ἦν γὰρ τῶν γενναιοτέρων) ἔφη ὅτι, Ῥέγχω καὶ οὐ δύναμαι αὐτοῦ προκοιτῆσαι· ἀλλ' ὅμως τοῦτον, καὶ ἐν ἄλλοις οὐ κεχαρισμένα αὐτῷ πράξαντα, ὁ Καῖσαρ οὐ μετῆλθε. Περὶ δὲ εὐκοσμίας γυναικῶν καὶ σωφροσύνης ἀνδρῶν παραινεῖν ἐπιχειρῶν, ἐχλευάζετο, μὴ ἔχων περὶ τούτων ἀφ' ἑστίας τὴν παρρησίαν, ἅτε πολλαῖς μὲν αὐτὸς συγγινόμενος, τῇ δὲ Λιβίᾳ (ὥς φασιν) ὑποκείμενος· καὶ αὐτὴν δὲ ταύτην ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς γήμας. καί ποτε προσήγαγέ τις αὐτῷ νεανίσκον γυναῖκα ἐκ μοιχείας γεγαμηκότα· καὶ ὁ μὲν κατηγόρει τοῦ νεανίσκου, ὁ δὲ Καῖσαρ διηπορήθη, μήτε παριδεῖν τὸ πρᾶγμα, μήτ' ἐπιτιμῆσαι τολμήσας.

ἐπεὶ δέ ποτε ἀνενεχθῶν, Πολλά, ἔφη, καὶ δεινὰ αἱ στάσεις ἐνήνοχαν· ὥστε ἐκείνων μὲν ἀμνημονῶμεν, τοῦ δὲ δὴ λοιποῦ προνοῶμεν ὅπως μηδὲν τοιοῦτο γίγνηται). Πυλάδου δὲ καὶ Βαθύλλου τῶν ὀρχηστῶν ἀνθούντων τότε, καὶ τοῦ δήμου περὶ αὐτοὺς *στασιάσαντος, ὁ Καῖσαρ ἐπεὶ ὠργίζετο τῷ Πυλάδῃ, εἰπεῖν ἐκεῖνος λέγεται, Ἀλλὰ συμφέρει σοι, Καῖσαρ, περὶ ἡμᾶς τὸν δῆμον ἀποδιατρίβεσθαι. τῷ δὲ Μαικήνᾳ διὰ τὴν γυναῖκα οὐκ ἔθ' ὁμοίως ἔχαιρεν· οὕτω γὰρ πάνυ αὐτῆς ἤρα, (ὠνομάζετο δὲ Τερεντία) ὥστε καὶ ἀγωνίσασθαί ποτε αὐτὴν περὶ τοῦ κάλλους πρὸς τὴν Λιβίαν. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον κῆτός τι, πλάτος μὲν ποδῶν εἴκοσι, μῆκος δὲ τριπλάσιον ἔχον, καὶ γυναικὶ πλὴν τῆς κεφαλῆς ἐοικὸς, ἐς τὴν Κελτικὴν γῆν ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ ἐξώκειλε. Λικίνιος δέ τις, Ἰουλίου Καίσαρος ἐξελεύθερος, ἐπίτροπος τῆς Γαλατίας ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου καταστάθεις, καὶ πλεονεξίᾳ μὲν βαρβαρικῇ, ἀξιώσει δὲ Ῥωμαϊκῇ χρώμενος, πάντας τοὺς Γαλάτας κατελυμήνατο· καὶ ἐς τοσοῦτόν γε κακοτροπίας ἐχώρησεν, ὥστε ἐπειδή τινες εἰσφοραὶ *παρ' αὐτοῖς ἐγίνοντο, τεσσαρεσκαίδεκα τοὺς μῆνας ποιῆσαι· τῶν δὲ Γαλατῶν καταβοώντων αὐτοῦ πρὸς τὸν Καίσαρα, καὶ δεινὰ ποιουμένων, ὥστε καὶ ἐκεῖνον τὰ μὲν συναχθεσθαι σφίσι, τὰ δὲ καὶ παραιτεῖσθαι, ἀγνοεῖν τέ τινα λέγειν, καὶ προσποιεῖσθαι ἕτερα μὴ πιστεύειν, καὶ ἔστιν ἃ συγκρύπτειν, αἰσχυνόμενον ὅτι τοιούτῳ ἐπιτρόπῳ ἐκέχρητο· τοιόνδε τι τεχνασάμενος ὁ Λικίνιος, πάντων αὐτῶν κατεγέλασεν. ἐπεὶ γὰρ χαλεπῶς οἱ τὸν Αὔγουστον ἔχοντα ᾔσθετο, καὶ κολασθήσεσθαι ἔμελλεν, ἔς τε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐσήγαγε, καὶ πολλοὺς μὲν καὶ ἀργυρεῖς καὶ χρυσοῦς θησαυροὺς, πολλὰ δὲ καὶ τἄλλα σωρηδὸν *συνενενημένα αὐτῷ δείξας, Ὦ δέσποτα, ἔφη, ὑπὲρ σοῦ καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων Ῥωμαίων ταῦτα ἤθροισα, ἵνα μὴ τοσούτων χρημάτων ἐγκρατεῖς οἱ ἐπιχώριοι ὄντες, ἀποστῶσι· ἀμέλει καὶ ἐτήρησά σοι πάντα αὐτὰ καὶ δίδωμι. καὶ ὁ μὲν οὕτως, ὡς καὶ ὑπὲρ τοῦ Αὐγούστου τῶν βαρβάρων ἰσχὺν ἐκνευρίκως, ἐσώθη. Τὸν δὲ δὴ Τιβέριον καὶ τὸν Δροῦσον, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ παῖδας, ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔπεμπε· καὶ κατεστρέψαντο οὗτοι τούς τε παριστρίους αὐτῷ βαρβάρους, καὶ τοὺς *παρωκεανίους Κελτούς. ἀλλ' ὁ μὲν Δροῦσος, νέος κομιδῇ μετήλλαξε· Τιβέριος δὲ καὶ ἐβίω χρόνον πολλὸν, καὶ τὸ τοῦ Αὐγούστου διεδέξατο κράτος, καίτοιγε τοῦ Καίσαρος Γάιόν τε καὶ Λούκιον τοὺς ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ἰουλίας τῷ Ἀγρίππᾳ τεχθέντας,

tandem tamen ita respondit: *Seditiones (inquit) nobis attulerunt multa & grauia incommoda: quæ recordari nō est necesse. quare prouideamus in posterum, ne quid huiusmodi committatur.* Florebant per id tempus Pylades & Bathillus saltatores: propter quos cum sæpe fieret populi cōcitatio, Cæsar Pyladi iratus est. At ille dixisse fertur; *Id tibi quidem conducit Cæsar, populum propter nos occupatum & distentum esse.* Ceterum consuetudine Mæcenatis, propter vxorem ejus, nō perinde delectabatur, vt antea: nam Mæcenas eam vsque adeo diligebat, (ei Terentia erat nomen) vt ea aliquādo sit ausa cū Liuia de pulchritudine contendere. Sub id tempus cetus latitudine pedum XX, triplicata vero longitudine, atque in omnibus præter caput mulieri simillimus, ex Oceano in Celticam venit. Licinius quidā, Iulii Cæsaris libertus, quem Augustus Galliæ præfecerat, adductus barbara & immani auaritia, præditusque Romana dignitate, Gallis plurima dāna & detrimēta attulit. Tanta enim fuit eius improbitas atque peruersitas, vt, cum solerent singulis mēsibus a Gallis tributa cōferri, ipse quatuordecim menses fecerit. Hunc cum Galli vehementer accusarent apud Cæsarem, ferrentque grauiter, Cæsar partim eis concedebat, partim excusabat Licinium: quædam negabat se scire, nonnulla se credere dissimulabat, cetera occultabat; pudore scilicet affectus, quod eum hominē Gallis præfecisset. Sed Licinius, capto astuto & callido consilio, omnes irrisit. nā, vt sensit Augustum sibi iratum & offensum esse, ac de se supplicium sumptum iri, eum in domum suam introduxit, eique thesauros ostēdit, magnam vim argenti & auri, aliaque permulta cumulate in eum locū congregata: mox inquit; *Domine, hæc omnia coegi & coaceruaui tua & populi Romani causa, vt ne nationes huiusmodi copiosæ & locupletes abs te deficerent: omnia quidem certe tibi seruaui, eaque in præsens do.* Itaque Licinius saluus euasit; quasi in gratiam Augusti vires barbarorum eneruasset. Cæsar Tiberiū & Drusum vxoris filios contra hostes misit. Hi vicerunt barbaros qui iuxta Danubiū, & *Germanos qui prope Oceanū incolunt: postea Drusus admodum adolescens mortuus est. Tiberius diu vixit, accepitq; imperium Augusti: quamquam Augustus Caium & Lucium (quos Iulia filia sua ex Agrippa pepererat)

*Celtas. Ori

& filios sibi adoptauerat, & Imperatores designauerat; quo minus sibi insidiæ pararentur: nec enim exspectauit, dū ad virilem ætatē peruenirent; sed statim eos successores imperii renuntiauit: quoniā thoracem quē sub veste gerebat, etiā cum in Senatū veniret, putabat parū sibi profuturum; tametsi ciues Romani, adducti beneuolētia, ad eū ineunte anno* venerāt, argentumq; omnes dederant, dispari tamē numero: ille quoq; tantundem, aut plus eo, non modo Senatoribus, sed etiā reliquis omnibus reddiderat. Tanto ēt amore erat in amicos inflāmatus, vt, cum Mæcenas & Apuleius male audirent in iudicio, quod adulteri cuiusdā patroni ac defensores essent, ipse in ius venerit: ac cū sedisset in tribunali p̄toris, nihil quidē admiserit grauius, sed accusatori interdixerit, ne amicis suis ꝑpinquisve conuitiū faceret: atq; inde statim surrexit. Cum aūt Cornelium quondā de vita vxoris accusaret, isq; in Senatu respōdisset, se de voluntate & consilio Cæsaris eā duxisse: ira vehementer incitatus, nihil dixit acriter, nihilq; fecit acerbe, sed statim exsiluit e Senatu; ac paulo post reuersus; *Malui*, inquit ad amicos, *hoc facere, quāuis rectū non fuerit, quam hic manere, coactus maleficium aliquod committere.* De " Vedio vero Pollione, qui mortē obiit iisdem tēporibus, mētionem faciā; quamuis nihil memoria dignū fecerit: quippe libertino patre natus erat; tamē, quod maximas opes habuit, & eius est nobilitata crudelitas, solet nomē eius historiis mandari. Porro aūt molestum esset omnia quæ ab eo dicta sunt aut facta, commemorare: sed in piscinis murænas habuit, quæ carnib. humanis vescerentur, eisq; seruos obiecit, de quib. voluit suppliciū sumere. Itaque cū Augustum cōuiuam accepisset, pincernā qui forte scyphum crystallinū fregerat, murænis offerri iussit. Augustus, cuius ad pedes puer supplex iacebat, primū conabatur ei persuadere, ne id faceret: sed dū ille non obtemperat; *Affer*, inquit, *ad me cetera pocula quæ sunt huius generis, & reliqua omnia quæ pretiosa habes: vt ego quoque iis vti possim*: post vbi allata sunt, cōfringi iussit. Tū Pollio, vt cui maior terror iram vnius poculi causa cōceptam excussisset, inuitus conquieuit.

καὶ * ποιησαμένου καὶ αὐτοκράτορας ἀναδείξαντος, ἵνα ἧττον * ἐπιβουλεύοιτο· μηδὲ ἀναμείνας σφᾶς ἀνδρωθῆναι, ἀλλ' αὐτόθεν διαδόχους τῆς ἀρχῆς ἀποδείξας. βραχὺ γάρ τι καὶ σμικρὸν τὸν θώρακα ὃν ὑπὸ τῇ στολῇ πολλάκις καὶ ἐς αὐτὸ τὸ συνέδριον ἐσιὼν εἶχεν, ἐπικουρήσειν ἑαυτῷ ἐνόμιζεν· καίτοι γε οἱ Ῥωμαῖοι ἀργύριον, οἱ μὲν πλεῖον, οἱ δὲ ἔλαττον, αὐτῷ ἐκείνῳ προσιόντες ὑπ' εὐνοίας ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ ἔτους ἡμέρᾳ ἐδίδοσαν· καὶ ὃς, προσθεὶς ἂν, ἤ τι τοσοῦτον, ἢ καὶ πλέον, ἀντεδίδου οὐχ ὅπως τοῖς βουλευταῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις. Ἦν δὲ καὶ περὶ τοὺς φίλους οὕτω θερμὸς, ὡς καὶ τοῦ Μαικήνου καὶ τοῦ Ἀπουλείου κακῶς ἐν δικαστηρίῳ ποτὲ ἀκουσάντων, ὅτι μοιχῷ τινὶ συμπαρέστησαν, ἐλθεῖν τε εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ἐν τῇ τοῦ στρατηγοῦ καθέδρᾳ ἱζήσας, δεινὸν μὲν οὐδὲν πρᾶξαι, ἀπειπὼν δὲ τῷ κατηγόρῳ μήτε τοὺς φίλους αὐτοῦ, μήτε τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ προπηλακίζειν, εὐθὺς ἀναστῆναι. Κορνηλίου δέ τινος αἰτίαν * παρ' αὐτοῦ ἐπὶ τῷ τῆς γυναικὸς βίῳ ἔχοντος, καὶ ἐν τῷ συνεδρίῳ εἰπόντος ὅτι καὶ εἰδότος καὶ συμβουλεύσαντος αὐτοῦ ἠγάγετο αὐτὴν, περιοργής τε ἐγένετο, καὶ εἶπε μὲν οὐδὲν οὐδὲ ἔπραξε δεινὸν, ἐκπηδήσας δὲ ἐκ τοῦ βουλευτηρίου, ἔπειτα μετ' ὀλίγον ἐπανῆλθεν, ἑλόμενος (ὡς πρὸς τοὺς φίλους εἶπε) τοῦτο μᾶλλον, καίπερ οὐκ ὀρθῶς ἔχον, ποιῆσαι, ἢ κατὰ χώραν μένων ἀναγκασθῆναί τι κακὸν δρᾶσαι. Μνησθήσομαι δὲ καὶ * Οὐηδίου Πωλλίωνος ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ μεταλλάξαντος, ἄλλως μὲν οὐδὲν μνήμης ἄξιον παρασχομένου, (καὶ γὰρ ἐξ ἀπελευθέρου ἐγεγόνει) ἐπὶ δὲ δὴ τῷ πλούτῳ τῇ τε ὠμότητι ὀνομαστοτάτου γεγενημένου, ὥστε καὶ ἐς ἱστορίας λόγον ἐλθεῖν. ἔστι γὰρ τὰ μὲν ἄλλα ὅσα ἔπραττε, δι' ὄχλου ἂν λεγόμενα γένοιτο· μυραίνας δὲ δεδιδαγμένας ἀνθρώπους ἐσθίειν ἐν δεξαμεναῖς τρέφων, τοὺς δούλους αὐταῖς, οὓς ἐθανάτου, παρέβαλλε. καί ποτε τὸν Αὔγουστον ἑστιῶν, εἶτ' ἐπεὶ οἰνοχόος κύλικα κρυσταλλίνην κατέαξεν, ἐς τὰς μυραίνας αὐτὸν ἐμβληθῆναι προσέταξεν. ὁ οὖν Αὔγουστος, προσπεσόντος οἱ τοῦ παιδὸς, καὶ ἱκετεύσαντος αὐτὸν, τὰ μὲν πρῶτα πείθειν τὸν Πωλλίωνα ἐπειρᾶτο μηδὲν τοιοῦτο δρᾶσαι· ὡς δ' οὐχ ὑπήκουσεν αὐτῷ, Φέρε, ἔφη, τἄλλα πάντα ἐκπώματα ὅσα τοιουτότροπα, ἢ καὶ ἕτερά τινα ἔντιμα κέκτησαι, ἵνα αὐτοῖς χρήσωμαι· καὶ αὐτὰ κομισθέντα συντριβῆναι ἐκέλευσεν. ἰδὼν δὲ τοῦτο ἐκεῖνος, καὶ ὑπὸ τῆς μείζονος καταπλήξεως τὴν ἐπὶ τῷ ἑνὶ ἐκπώματι ὀργὴν ἐκκρουσθεὶς, ἡσυχίαν ἄκων ἤγαγε. τελευτή-

τελευτήσας δὲ ὁ Πωλίων, τῷ Αὐγούστῳ τήν τε οἰκίαν, καὶ ° τὸν Παυσίλυπον τὸ χωρίον τὸ μεταξὺ Νέας τε πόλεως καὶ τῶν Ποτιόλων, κατέλιπεν. ὁ δὲ Αὔγουστος τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐς ἔδαφος, ὅπως μηδὲν μνημόσυνον ἐν τῇ πόλει ἔχοι, καταβαλών, ° περίστωον ᾠκοδομήσατο, καὶ τὸ τῆς Λιβίας αὐτῷ ἐπέγραψεν ὄνομα. Πόλεις μέντοι συχνὰς ὁ Καῖσαρ ἄλλῃ τε πολλαχῆ, καὶ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν καὶ Γαλατίαν ἀπῴκισεν· ᾠκοδόμησε δὲ καὶ τὸν τοῦ Κυρίνου ναὸν, ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα τοῦτον κίοσι κοσμήσας. καὶ ἐπεὶ καὶ τοσαῦτα ἔτη τὰ πάντα ἐβίωσε, τὸ πρᾶγμα ° ἔδοξέ τισιν οὐ κατὰ τύχην αὐτῷ γεγενῆσθαι, ἀλλ' ἐξεπίτηδες καὶ κατὰ πρόγνωσιν.

Idem postea moriens Augusto domum suam, & eam villam cui *Pausilypum* nomen est, quæq; est inter Neapolim & Puteolos, reliquit. Sed domũ Vedii Augustus, vt memoria nominis eius ex vrbe deleretur, funditus euertit, atq; in eo loco porticum nomine Liuiæ ædificauit. Idem cũ in alios locos complures, tũ in Hispaniam & Galliam multas colonias deduxit; exstruxitque templum Quirino LXXVI columnis ornatũ; cumq; ita tot annos vixisset Cæsar, visum est quibusdam ° id ei nõ casu & fortuito, sed iudicio deorum immortalium, & fato quodam euenisse.

[Ἐκ τοῦ ιε΄ τῶν Δίωνος βιβλίων]

Δροῦσος δὲ ὁ τοῦ Τιβερίου ἀδελφὸς, κατὰ Κελτῶν τῶν ἐπέκεινα τοῦ Ῥήνου οἰκούντων πεμφθεὶς, καὶ τὰ ἐν ποσὶν οὐκ ° ἀταλαιπώρως χειρούμενος, μέχρι τοῦ Ἀλβίου προεχώρησεν ποταμοῦ· ῥεῖ δὲ οὗτος ἐκ τῶν Οὐανδαλικῶν ὀρῶν, καὶ ἐς τὸν Ὠκεανὸν τὸν προσαρκτιον πολλῷ μεγέθει ° ἐκδίδωσιν. ἐνταῦθα δὲ γυνή τις αὐτῷ μείζων ἢ κατὰ ἀνθρώπου φύσιν ἀπαντήσασά τε καὶ εἰπεῖν λέγεται, Ποῖ δῆτα ἐπείγῃ Δροῦσε ἀκόρεστε; οὐ πάντα σοι ταῦτα ἰδεῖν πέπρωται. ἀλλ' ἄπιθι· καὶ γάρ σοι καὶ τῶν ἔργων καὶ τοῦ βίου τελευτὴ ἤδη πάρεστι. καὶ ὁ μὲν, ὑποστρέφων ἐκ τῆσδε σπουδῇ, ἐν τῇ ὁδῷ νόσῳ τινὶ ἐτελεύτησεν. ἡ δὲ δὴ Λιβία εἰκόνων τε ἐπὶ παραμυθίᾳ ἔτυχε, καὶ ἐς τὰς μητέρας τρὶς τεκούσας ἐσεγράφη. δίδωσι γὰρ ὁ νόμος ἐν χάριτος μέρει, πρότερον μὲν διὰ τῆς βουλῆς, νῦν δὲ διὰ τοῦ αὐτοκράτορος, τὰ τῶν τοσαυτάκις γεγεννηκότων δικαιώματα, ὥστε σφᾶς μήτε τοῖς τῆς ἀπαιδίας ἐπιτιμίοις ἐνέχεσθαι, καὶ τὰ τῆς πολυπαιδίας ἆθλα, πλὴν ὀλίγων τινῶν, καρποῦσθαι. καὶ αὐτὰ οὐκ ἄνθρωποι μόνον ἀλλὰ καὶ θεοὶ εὑρίσκονται, ἵν' ἄν τις τι αὐτοῖς τελευτῶν καταλίπῃ, λαμβάνωσι. τοῦτο μὲν δὴ τοιοῦτόν ἐστι. Καῖσαρ δὲ τά τε ὀνόματα συμπάντων τῶν βουλευτῶν ἐς λεύκωμα ἀναγράψας ἐξέθηκε· καὶ ἐξ ἐκείνου καὶ νῦν κατ' ἔτος καὶ τοῦτο ποιεῖται· καὶ [τὰ] ζημιώματα τοῖς μὴ δι' εὔλογόν τινα αἰτίαν τῆς συνεδρίας ἀπολειπομένοις ἐπηύξησεν· ἐπεὶ τὰ πολλὰ τῶν τοιούτων ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὑπευθύνων ἀτιμώρητα εἴωθε γίνεσθαι, κληροῦσθαί τε αὐτούς, εἰ ° συχνοὶ ποιήσαιεν, καὶ τὸν ἀεὶ πέμπτον λαχόντα ὀφλισκάνειν αὐτὰ ἐκέλευσεν. Ἀπόντος δὲ αὐτοῦ, ἐβουλεύοντο μὲν, καὶ ἡ γνώμη συνεγράφετο, οὐ

E Dionis libro LV.

Drusus autem Tiberii frater, missus contra Celtas qui trans Rhenum incolunt, captis rebus omnibus quæ factæ essent obuiam, vsque ad Albim fluuium est progressus; qui a Vandalorum montib. in eum Oceanum qui ad septemtriones spectat, maximus influit. Ibi quædam mulier inusitata magnitudine, fertur ei occurrisse, atque ita dixisse; *Quo pergis Druse cupide & inexplebilis? non enim potes hac omnia ex fatis videre. quamobrem recede. nam tibi iam adest exitus vitæ, & rerum tuarum omnium.* Itaque Drusus, cum celeriter reuerteretur, tamẽ in itinere morbo exstinctus est. Tum Liuiæ statuæ positæ sunt, consolandi eius causa; eaque in numero matrum quę tres liberos peperissent, scripta est. Lex enim antea quidẽ ex Senatus, nunc autem ex Imperatoris auctoritate, eadem iura beneficii loco tribuit quibusdã mulieribus, quæ data sunt iis quæ ter pepererint; vt nõ subiiciantur pœnis sterilium, sed eis omnia fere præmia tribuantur, quæ mulieres fœcundissimæ consequuntur; † quæ non modo sunt hominum, sed etiam deorum inuenta, vt accipiant si quid a morientib. sibi relictum fuerit. id ergo est huiusmodi. Porro Cæsar nomina Senatorum omniũ scripta in albo proposuit: quod ex eo tempore quotannis fieri solet: iisq; q. sine causa ° desiissent in Senatum venire, mulctã auxit: post vero, quoniam iam solebant impunes relinqui, propter magnam multitudinem eorũ qui in pœnam inciderent, iussit, quoties multi deliquissent, vt inter eos sortes ducerentur; quibus ductis, quintus quisq; pœnas persolueret. Senatores etiam absente Cæsare consultabant, scribebaturq; eorum sententia: ° neq;

† Vide Annotata in Dionem.

tamen vim Senatusconsulti habebat, aut rata erat; sed tantū *Auctoritas Senatus* dicebatur. nimirū vt tamen Senatorum sententia nota esset. nam ea est verbi significatio, quæ Græce vno verbo exprimi nō potest. In primis cupiebat popularis esse. itaq; cū quidam qui cōmilito ipsius fuerat, egeret eius patrocinio, principio, quod sibi per otium nō liceret, cuidam ex amicis præcepit, vt causam eius defenderet: sed cum cōmilito indignatus ita respondisset, *Ego vero, quoties tibi necessaria fuit opera mea, neminē ad te misi, sed præsens ipse tua causa pericula suscepi*: tū ei Cæsar aduocatus venit. Cumque quispiam amicus eius reus esset factus, ei ipse patrocinatus est, re prius cum Patribus communicata, eumque seruauit; nec solum accusatori non est iratus, cuius fuerat magna in accusando licentia; sed etiam eum, cum morū reus citaretur, absoluit; dixitq;, propter multorū hominum nequitiam, eam libertatē loquendi necessariam esse. De iis vero suppliciū sumpsit, qui nuntiabātur ipsi insidias fecisse. Cum autem non liceret quæstionē habere de seruo contra dominū, cōstituit, quotiescumq; id vsu veniret, vt is seruus vel Reipublicę venderetur, vel sibi; atq; ita, cum nō esset amplius in rei potestate, torqueretur. Quamobrem cum alii accusabant; quod futurum esse dicerent, vt domini mutatione lex abrogaretur: alii cōtendebant id esse necessarium, quod multi his de causis in ipsum Augustū & in magistratus conspirarent. Post hæc imperiū, quamquā iam ab se depositum esse dicebat, scilicet præterito altero decennio, rursum tamen inuitus suscepit. Mensem sextilem, etsi mēse Septembri natus erat, *Augustum* cognominauit; quod tum primum Consul esset factus, quodq; sibi in eo multas magnasque victorias peperisset; de qbus reb. omnib. maxime gloriabatur. Sed ei mors Mæcenatis magnum & acerbum dolorem commouit. nā is, cum multū ceteris in rebus prodesset Cæsari, tum vero, quoties paulo vehementius irascebatur, iram eius placabat atq; leniebat: idq; ex eo licet animaduertere, quod cum Cæsar aliquando ius diceret, adessetq; Mæcenas, ac præuideret eum multos mortales condemnaturum, conatus est reiectis iis qui circumstabāt, ad Cæsarem proxime accedere: sed cum non posset, ad eum scripsit in hæc verba; *Tandem aliquando surge carnifex*: deinde,

μέντοι καὶ τέλος τι ὡς κεκυρωμένην ἐλάμβανεν, ἀλλὰ καὶ αὐκτωρ . . . ἐγένετο, ὅπως φανερὸν τὸ βούλημα αὐτῶν ᾖ. τοιοῦτον γάρ τι ἡ δύναμις τοῦ ὀνόματος τούτου δηλοῖ. ἑλληνίσαι γὰρ αὐτὸ καθάπαξ ἀδυνατόν ἐστιν. Οὕτω δὲ δημοκρατικὸς ἠξίου εἶναι, ὥστε τινὸς τῶν συστρατευσαμένων ποτὲ αὐτῷ συνηγορήματος παρ' αὐτοῦ δεηθέντος, τὸ μὲν πρῶτον τῶν φίλων τινὰ, ὡς καὶ ἐν ἀσχολίᾳ ὢν, συνειπεῖν αὐτῷ κελεῦσαι· ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ὀργισθεὶς ἔφη, Ἐγὼ μέντοι, ὁσάκις ἐπικουρίας χρείαν ἔσχες, οὐκ ἄλλον τινὰ ἀντ' ἐμαυτοῦ σοι ἔπεμψα, ἀλλ' αὐτὸς πανταχοῦ προεκινδύνευσά σου· ἔς τε τὸ δικαστήριον συνελθεῖν, καὶ συνηγορῆσαί οἱ. φίλῳ τέ τινι δίκην φαρμάκων συνεξετάσθη, ἐπικοινώσας αὐτὸ τοῦτο τῇ γερουσίᾳ· καὶ ἐκεῖνόν τε ἔσωσε, καὶ τὸν κατήγορον αὐτοῦ οὐχ ὅπως δι' ὀργῆς ἔσχε, καίτοι πάνυ πολλῇ παρρησίᾳ χρησάμενον, ἀλλὰ καὶ εὐθυνόμενον ἐπὶ τοῖς τρόποις ἀφῆκεν, εἰπὼν ὅτι ἀναγκαία σφίσιν ἡ παρρησία αὐτοῦ διὰ τὴν τῶν πολλῶν πονηρίαν εἴη. ἄλλους γε μὴν ἐπιβουλεύειν οἱ μηνυθέντας ἐκόλασεν. Οὐκ ἐξὸν δὲ ὂν, δοῦλον κατὰ δεσπότου βασανισθῆναι, ἐκέλευσεν, ὁσάκις ἂν χρεία τοιούτου τινὸς γίγνηται, τῷ δημοσίῳ αὐτὸν ἢ καὶ ἑαυτῷ πιπράσκεσθαι, ὅπως ὡς ἀλλότριος τοῦ κρινομένου ὢν, ἐξετάζηται. τοῦτο δὲ οἱ μὲν ᾐτιῶντο, ὅτι ὁ νόμος τῇ τοῦ δεσπότου μεταλλαγῇ καταλύεσθαι ἔμελλεν· οἱ δὲ ἀναγκαῖον αὐτὸ ἔφασκον εἶναι, ὅτι πολλοὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐπ' αὐτὸν ἐκεῖνον καὶ ἐπὶ τὰς ἀρχὰς συνίσταντο. Μετὰ δὲ δὴ ταῦτα τὴν ἡγεμονίαν, καίτοι ἀφεὶς, ὡς ἔλεγεν, ἐπειδὴ τὰ δέκα ἔτη τὰ δεύτερα ἐξεληλύθει, ἄκων δῆθεν αὖθις ὑπέστη. καὶ τὸν μὲν μῆνα τὸν Σεξτίλιον καλούμενον, Αὔγουστον ἀντωνόμασε, καίτοι κατὰ τὸν Σεπτέμβριον γεννηθεὶς, ὅτι καὶ ὕπατος ἐν αὐτῷ τὸ πρῶτον ἐγεγόνει, καὶ μάχας πολλὰς καὶ μεγάλας ἐνενικήκει. Ἐπὶ μὲν οὖν τούτοις ἐγαυροῦτο· τοῦ δὲ δὴ Μαικήνου τελευτήσαντος ἤλγησε. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ ἄλλα αὐτοῦ ἀπώνατο, μάλιστα δὲ ὁσάκις ἀκρατεστέρῳ τῷ θυμῷ ἐχρῆτο. τῆς τε γὰρ ὀργῆς αὐτὸν παρέλυε, καὶ ἐς τὸ ἠπιώτερον μεθίστη. τεκμήριον δέ· δικάζοντι αὐτῷ προσστὰς, καὶ ἰδὼν ὅτι πολλοὺς θανατώσειν μέλλοι, ἐπεχείρησε μὲν διώσασθαι τοὺς περιεστηκότας, καὶ ἐγγὺς αὐτῷ προσελθεῖν· μὴ δυνηθεὶς δὲ, ἔγραψεν ἐς γραμματεῖον, Ἀνάστηθι ἤδη ποτὲ δήμιε· καὶ αὐτὸ,

ὡς καὶ

ὡς καὶ ἕτερόν τι ἔχον, ἐς τὸν κόλπον αὐτοῦ ἔρριψεν ὥστ' ἐκεῖνον μήτ' ἀποκτεῖναί τινα, καὶ εὐθὺς ἐξαναστῆναι. οὐ γὰρ ὅπως ἠγανάκτει τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ καὶ ἔχαιρεν, ὅτι ὅσα αὐτὸς ὑπό τε τῆς ἑαυτοῦ φύσεως, καὶ ὑπὸ τῆς τῶν πραγμάτων ἀνάγκης καὶ παρὰ τὸ προσῆκον ἐθυμοῦτο, ταῦτα τῇ τῶν φίλων παρρησίᾳ διωρθοῦτο. ὁ [δ'] οὖν Μαικήνας καὶ κληρονόμον αὐτὸν, καίπερ ἐπὶ τῇ γυναικὶ δυσχεραίνων, κατέλιπε. πρῶτος δὲ ἐστὶν ὁ Μαικήνας κολυμβήθραν θερμοῦ ὕδατος ἐν τῇ πόλει κατεσκεύασε, καὶ πρῶτος σημεῖά τινα * γραμμάτων πρὸς τάχος ἐξεῦρε, καὶ αὐτὰ διὰ Ἀκύλα ἀπελευθέρου συχνοὺς ἐξεδίδαξεν. Ἔτυχον δὲ διὰ τὰς γενομένας ἐμπρησμοὺς τηνικαῦτα, καὶ οἱ στενωποὶ ἐπιμελητῶν τινῶν ἐκ τοῦ δήμου, οὓς καὶ στενωπάρχους καλοῦμεν· καὶ σφίσι καὶ τῇ ἐσθῆτι ἀρχικῇ καὶ ῥαβδούχοις δύο ἐν αὐτοῖς τοῖς στενωποῖς ὧν ἄρχουσι, χρῆσθαι ἐδόθη. Τοῦ δὲ Γαΐου καὶ τοῦ Λουκίου τῶν ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τῷ Ἀγρίππᾳ γεγεννημένων, οὐχ ὅτι ἁβρότερον διαγόντων, ἀλλὰ καὶ θρασυνομένων, ὥστε καὶ τὸν Γάιον μηδὲ ἐς ἐφήβους πω τελοῦντα ὑπατείαν μετιέναι, ἠγανάκτησέ τι, καὶ προσεπηύξατο, μηδεμίαν τοιαύτην καιροῦ ἀνάγκην, ὁποία ποτὲ αὐτὸν κατέλαβε, γενέσθαι, ὥστε τινὰ νεώτερον εἰκοσαετοῦς ὑπατεῦσαι. ἐπεὶ δή τε καὶ ὣς ἐπέκειτό οἱ, τότε ἔφη χρῆναί τινα τὴν ἀρχὴν ταύτην λαμβάνειν ὅταν μήτε τι αὐτὸς ἁμαρτάνῃ, καὶ ταῖς τοῦ δήμου σπουδαῖς ἀνθίστασθαι δύνηται.

Βουληθεὶς δὲ μᾶλλον αὐτοὺς σωφρονίσαι, τῷ Τιβερίῳ τήν τε ἐξουσίαν τὴν δημαρχικὴν ἐς πέντε ἔτη ἔνειμε, καὶ τὴν Ἀρμενίαν ἀλλοτριουμένην προσῆξε. Συνέβη δ' αὐτῷ καὶ ἐκείνοις καὶ τῷ Τιβερίῳ μάτην προσκροῦσαι, τοῖς μὲν, ὅτι παρεωρᾶσθαι ἔδοξαν, τῷ δὲ, ὅτι τὴν ὀργὴν αὐτῶν ἐφοβήθη. ἀμέλει καὶ ἐς Ῥόδον, ὡς καὶ παιδεύσεώς τινος δεόμενος ἐστάλη, μήτ' ἄλλους τινὰς, μήτε τὴν θεραπείαν πᾶσαν ἐπαγόμενος, ἵν' ἐκποδὼν σφίσι καὶ τῇ ὄψει καὶ τοῖς ἔργοις γένηται). λόγον δέ τινα ἔχει καὶ διὰ τὴν γυναῖκα τὴν Ἰουλίαν, ὅτι μηκέτ' αὐτὴν φέρειν ἐδύνατο, τοῦτο ποιῆσαι· κατέλιπε γοῦν αὐτὴν ἐν τῇ Ῥώμῃ. Ὁ δὲ Αὔγουστος, τὸ τοῦ δήμου τοῦ * σιτοδοτουμένου πλῆθος, ἀόριστον ὄν, ἐς εἴκοσι μυριάδας κατέκλεισε, καὶ (ὥς γέ τινες λέγουσι) καθ' ἕνα ἑξήκοντα δραχμὰς ἔδωκε. Θέας τε ποιῶν, ἐς τὸν Φλαμίνιον ἱππόδρομον ὕδωρ ἐσήγαγε, καὶ ἐν αὐτῷ ἓξ καὶ τριάκοντα κροκόδειλοι κατεκόπησαν. Τότε δὲ πρῶτον

quasi aliud scriptum esset, epistolam ei in sinum coniecit: ita Cæsar, nemine capitis condemnato, statim surrexit: tantumque abfuit vt ex ea re molestiam ceperit, vt gauisus sit maxime, se, quoties supra modum irasceretur, coactus vel natura sua, vel rebus necessariis, libertate ac licentia amicorum corrigi. Mæcenas, quamuis propter vxorem indignatus esset, tamen eum heredem reliquit. Hic primus balneum aquæ calidæ in vrbe construxit; primusque quasdam notas litterarum inuenit ad celeriter scribendum, easque complures per Aquilam libertum docuit. Eodem tempore propter incēdia facta, nonnulli * *curatores angiportuū* a plebe cōstituti sunt, quos Græci στενωπάρχας vocant. His toga vti magistratuum, & lictores duos habere in iis angiportubus quibus præsunt, datum est. Cæsar, propter Caium & Lucium, quos Agrippa ex filia eius susceperat, non solum quod petulāter viuerent, sed etiam quod essent adeo temerarii, vt Caius nondū adolescens Consulatum petierit, graui dolore affectus, precatus est, ne vmquam inciderent huiusmodi tempora in quę olim ipse inciderat, vt minor XX annis Consul fieret: cumque adhuc instaret, respondit, id imperium deferendū esse ei qui nihil peccaret, quique posset cupiditatibus populi Romani obsistere. deinde, vt eos modestiores efficeret, Tiberio Tribuniciā potestatem dedit in quinquennium, eique Armeniam, quæ alienata erat a populo Romano, attribuit. [17] Ceterū id factum eo recidit, vt omnes istos Augustus offenderet, dum illi se negligi putabant, dumque Tiberius eos metuebat iratos: qui ob eam causam Rhodum se contulit; quasi doctrina opus esset & studiis litterarum: eoque non modo non duxit alienos, sed neque familiares omnes; vt * celerius omnino conspectum factaque Lucii & Caii vitaret: vel (vt quidam dicebant) propter Iuliam vxorem, quam ferre amplius non poterat: eam enim Romæ reliquit. Augustus autem, cū infinita esset populi multitudo cui frumentum dabatur, eam redegit ad hominum ducenta milia, & (vt a quibusdam dictum est) * populo viritim sexaginta denarios dedit. præbuitq; spectacula, aqua in Circum Flaminiū introducta; in quo sex & triginta crocodili interfecti sunt. Tum primū

duos præfectos Prætorianorum creauit. nã ita mihi nominandi sunt, cum iam hoc verbũ in vsum venerit. Porro lasciuia Iuliæ tanta fuit, vt in foro, atq; adeo in rostris, nocturno tẽpore comissationes ageret, & cõpotaret. Quã Cæsar vt tandẽ deprehendit, grauiter iratus est. nã & antea suspicabatur, eã minus pudice viuere, etsi ꝓ certo nõ habebat; propterea quòd *ii qui principatum tenent, omnia potius, quã ea quæ ad se spectant, intelligunt: vtq; nõ possunt clam suos quidquã agere, ita suorum facta numquam optime percipiunt.* Ob hanc causam Cęsar vsq; adeo cõmotus est, vt [18] iram domi suæ cõtinere non potuerit, sed rem omnẽ detulerit ad Senatũ. Iulia in Pandateriam insulã finitimã Cãpaniæ, relegata est; eamq; est Scribonia mater sponte consecuta. Ii qui cum ea rẽ habuerant, Iulus Antonius, qui spe regni id fecerat, cũ quibusdã aliis viris illustrib. occisus est; reliqui sunt in insulas relegati. Sed cũ aliæ quoq; mulieres permultæ accusarentur de iisdẽ sceleribus, nõ omnes accusationes admisit; sed tẽpus pręstituit, vt de iis quæ ante facta essent, nõ quæreretur: & cũ erga filiã nulla clementia vsus esset, dixissetq; se malle patrẽ Phœbes quã illius fuisse, ceteris pepercit. Erat aũt Phœbe liberta Iulię & socia; quæ mortẽ voluntariam sibi cõsciuit, & ob eã rem ab Augusto laudata est. Cum Caius ad bellũ cõtra Armenios missus esset, Tiberius in Chiũ venit; eumq; in magno honore habuit: nec solũ Caio humilẽ se præbuit, sed etiã ceteris omnib. qui cum ipso erãt, submissus fuit. Cum autẽ Phraates rex Parthorum de pace ad Cæsarem litteras misisset, Cæsarque Phraati simpliciter sine regis nomine rescripsisset, iussissetque de Armenia decedere, Phraates nõ solum non est timore perterritus, sed etiã ad eũ rescripsit arroganter, seq; *regem regum*, illũ tãtummodo *Cæsarem* appellauit. [19] Tamen in gratiam reditũ est, postquã Phraates Caium in Syria adesse expertus, domesticamq; seditionem ob sui odiũ veritus, Armenia cessit. His peractis rebus, defunctisque Lucio & Caio, factum est vt Tiberius Rhodo in vrbem redierit. Is, propter stellarũ cognitionẽ, erat vates exercitatissimus, habebatque Thrasyllum virum in astronomia peritissimum:

καὶ ἐπάρχους τῶν δορυφόρων δύο ἀπέδειξεν· οὕτω γάρ τοι αὐτοὺς καὶ ἐγὼ μόνους τῶν ἐπαρχόντων τινὸς, ἐπειδήπερ ἐκνενίκηκεν, ὀνομάζω. Τὴν μέντοι Ἰουλίαν τὴν θυγατέρα ἀσελγαίνουσαν οὕτως, ὥστε καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐπ' αὐτοῦ γε τοῦ βήματος καὶ κωμάζειν νύκτωρ καὶ συμπίνειν, ὀψέ ποτε φωράσας, ὑπερωργίσθη· κατείκαζε μὲν γὰρ καὶ πρότερον οὐκ ὀρθῶς βιοῦν αὐτὴν, οὐ μέντοι καὶ ἐπίστευεν. οἱ γάρ τοι τὰς ἡγεμονίας ἔχοντες, πάντα μᾶλλον ἢ τὰ σφέτερα γινώσκουσι, καὶ οὔτ' αὐτοὶ τοὺς συνόντας ὧν ποιοῦσι λανθάνουσιν, οὔτε τὰ ἐκείνων ἀκριβοῦσι. τότε δ' οὖν τοσούτῳ θυμῷ ἐχρήσατο, ὥστε μηδ' οἴκοι αὐτὸ καταχεῖν, ἀλλὰ καὶ τῇ γερουσίᾳ κοινῶσαι. κἀκ τούτου ἐκείνη μὲν ἐς Πανδατερίαν τὴν πρὸς Καμπανίᾳ νῆσον ὑπερωρίσθη, καὶ αὐτῇ καὶ ἡ Σκριβωνία ἡ μήτηρ ἑκοῦσα συνεξέπλευσε. τῶν δ' ἐγχρησαμένων αὐτῇ, ὁ μὲν Ἴουλλος Ἀντώνιος, ὡς καὶ ἐπὶ τῇ μοναρχίᾳ τοῦτο πράξας, ἀπέθανε μετ' ἄλλων τινῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν· οἱ δὲ λοιποὶ, ἐς νήσους ὑπερωρίσθησαν. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων γυναικῶν ἐφ' ὁμοίοις τισὶν αἰτίαν λαβουσῶν, οὐ πάσας τὰς δίκας ἐδέξατο, ἀλλὰ καὶ χρόνον τινὰ ἀφώρισεν, ὥστε τὰ πρὸ ἐκείνου πραχθέντα μὴ πολυπραγμονεῖσθαι. ἐπὶ γὰρ τῆς θυγατρὸς μηδὲν μετριάσας, ἀλλὰ καὶ φήσας ὅτι Φοίβης πατὴρ μᾶλλον ἢ ἐκείνης γεγονέναι ἤθελε, τῶν ἄλλων ἐφείδετο. ἡ δὲ δὴ Φοίβη, ἐξελευθέρα τε τῆς Ἰουλίας καὶ συνεργὸς οὖσα, προαπέθανεν ἑκουσία· διόπερ καὶ ὁ Αὔγουστος αὐτὴν ἐπῄνεσε. Τοῦ δὲ Γαΐου σταλέντος εἰς τὸν πρὸς Ἀρμενίους πόλεμον, ὁ Τιβέριος εἰς Χίον ἐλθὼν, αὐτὸν ἐθεράπευσεν· ἐταπείνου τε γὰρ ἑαυτὸν, καὶ ὑπέπιπτεν οὐχ ὅτι τῷ Γαΐῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ οὖσι. Φραάτου δὲ τοῦ τῶν Πάρθων βασιλέως ἐπιστείλαντος περὶ εἰρήνης τῷ Καίσαρι, καὶ τοῦ Καίσαρος ἀντεπιστείλαντος αὐτῷ Φραάτῃ ἁπλῶς ἄνευ τῆς τοῦ βασιλέως ἐπικλήσεως, καὶ τῆς Ἀρμενίας ἀποστῆναι προστάξαντος, οὐχ ὅσον ἐκεῖνος οὐ κατέπληξεν, ἀλλὰ καὶ ἀντέγραψέν οἱ τά τε ἄλλα ὑπερηφάνως, καὶ αὐτὸν μὲν βασιλέα βασιλέων, ἐκεῖνον δὲ Καίσαρα μόνον ὀνομάσας· ὅμως ὕστερον κατηλλάγη ἐπὶ τῷ τῆς Ἀρμενίας ἀποστῆναι, ἐπειδὴ τόν τε Γάιον ἐν τῇ Συρίᾳ παρόντα ἔμαθε, καὶ τὰ οἰκεῖα παραπτόμενα μίσει αὐτοῦ ὑπετόπασε. Συνέβη δὲ εὐθὺς μετὰ ταῦτα καὶ τὸν Τιβέριον ἐκ Ῥόδου εἰς τὴν Ῥώμην ἀφικέσθαι, Λουκίου καὶ Γαΐου τελευτησάντων. αὐτός τε γὰρ ἐμπειρότατος τῆς διὰ τῶν ἄστρων μαντικῆς ὢν, καὶ Θράσυλλον ἄνδρα πάσης ἀστρολογίας διαπεφυκότα ἔχων,

πάντα

πάντα καὶ τὰ ἑαυτοῦ καὶ ἐκείνοις πεπρωμένα ἀκριβῶς ἠπίστατο. καὶ λόγος γε ἔχει ὅτι μέλλοντός ποτε ἐν τῇ Ῥόδῳ τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τοῦ τείχους ὦσαι, ἐπειδὴ μόνος αὐτῷ πάνθ' ὅσα ἐνενόει συνῄδει, ὡς εἶδεν αὐτὸν σκυθρωπάσαντα, ἤρετο διὰ τί *συννένοφεν, εἰπόντος δὲ κίνδυνόν τινα ὑποπτεύειν, θαυμάσας, οὐκέτ' αὐτὸ ἐποίησεν. οὕτω γάρ που πάντα ἐκεῖνος σαφῶς ᾔδει, ὥστε καὶ τὸ πλοῖον τὸ τὴν ἀγγελίαν τῷ Τιβερίῳ τῆς ἐς τὴν Ῥώμην ἀνακομιδῆς παρά τε τῆς μητρὸς καὶ παρὰ τοῦ Αὐγούστου φέρον, πόρρωθεν κατιδὼν προσπλέον, προειπεῖν αὐτῷ ἃ ἀγγέλλειν ἔμελλε. Τοῦ δὲ Λουκίου τοῦ τε Γαΐου τὰ σώματα διά τε τῶν χιλιάρχων καὶ διὰ τῶν ἐφ' ἑκάστης πόλεως πρώτων ἐς τὴν Ῥώμην ἐκομίσθη· καὶ αἱ πέλται τά τε δόρατα ἃ παρὰ τῶν ἱππέων ἐς τοὺς ἐφήβους ἐσιόντες χρυσᾶ εἰλήφεσαν, ἐς τὸ βουλευτήριον ἀνετέθη. Δεσπότης δέ ποτε ὁ Αὔγουστος ὑπὸ τοῦ δήμου ὀνομασθεὶς, οὐχ ὅπως ἀπεῖπε μηδένα τούτῳ πρὸς ἑαυτὸν τῷ προσρήματι χρήσασθαι, ἀλλὰ καὶ πάνυ διὰ φυλακῆς αὐτὸ ἐποιήσατο. Πληρωθείσης δέ οἱ καὶ τῆς τρίτης δεκαετίας, τὴν ἡγεμονίαν καὶ τὸ τέταρτον ἐκβιασθεὶς δῆθεν ὑπεδέξατο. πρᾳότερός τε καὶ ὀκνηρότερος ὑπὸ τοῦ γήρως πρὸς τὸ τῶν βουλευτῶν τισὶν ἀπεχθάνεσθαι γεγονὼς, οὐδενὶ ἔτ' αὐτῶν προσκρούειν ἤθελεν. Ἐμπρησμοῦ δέ ποτε τὸ παλάτιον διαφθείραντος, καὶ πολλῶν αὐτῷ πολλὰ διδόντων, οὐδὲν ἔλαβεν, ἢ μόνον παρὰ μὲν τῶν δήμων χρυσοῦν, παρὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν δραχμήν. χρυσοῦν γὰρ δὴ καὶ ἐγὼ τὸ νόμισμα τὸ τὰς πέντε καὶ εἴκοσι δραχμὰς δυνάμενον, κατὰ τὸ ἐπιχώριον ὀνομάζω· καὶ τῶν Ἑλλήνων δέ τινες, ὧν τὰ βιβλία ἐπὶ τῷ ἀττικίζειν ἀναγινώσκομεν, οὕτως αὐτὸ ἐκάλεσαν. ὁ δ' Αὔγουστος τὴν οἰκίαν οἰκοδομήσας, ἐδημοσίωσε πᾶσαν, εἴτε δὴ διὰ τὴν συντέλειαν *τὴν ἐπὶ τὰ τοῦ δήμου οἱ ὡμολογημένην, εἴτε καὶ ὅτι ἀρχιερέως ἦν, ἵν' ἐν τοῖς ἰδίοις ἅμα καὶ ἐν τοῖς κοινοῖς οἰκοίη. Τοῦ δὲ δήμου σφόδρα ἐγκειμένου τῷ Αὐγούστῳ, ἵνα κατάγῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, θᾶσσον ἔφη πῦρ ὕδατι μιχθήσεσθαι ἢ ἐκείνην καταχθήσεσθαι. καὶ ὁ δῆμος πυρὰ ἐς τὸν Τίβεριν πολλὰ ἐνέβαλε *καὶ τότε, καὶ οὐδὲν ἤνυσεν· ὕστερον δ' ἐξεβιάσατο ὥστε ἐς γοῦν τὴν ἤπειρον αὐτὴν ἐκ τῆς νήσου κομισθῆναι. Τῷ δὲ Καίσαρι ἐπεβούλευσαν ἄλλοι τε, καὶ Γναῖος Κορνήλιος, θυγατριδοῦς τοῦ μεγάλου Πομπηΐου ὤν. οὔτε δὲ ἀποκτεῖναι σφᾶς ἐθέλοντι, (οὐδὲν γὰρ πλέον πρὸς ἀσφάλειαν ἐκ τῶν ἀπολλυμένων ἑώρα οἱ γιγνόμενον) οὔτ' ἀπολῦσαι, μὴ καὶ ἑτέρους ἐκ τούτου ἐφ' ἑαυτὸν ἐπισπάσηται· καὶ διὰ τοῦτ' ἀπο-

qui sciebat optime quid sibi atq; aliis esset euenturũ. Nam ferũt Tiberium aliquando statuisse Rhodi Thrasyllũ e muro præcipitare, quod is solus omnes cogitationes eius cognosceret: sed vt eũ mœstum esse animaduertit, rogauitq; causam mœroris, atq; is respondit se periculi cuiusdam suspicionem habere, Tiberium admiratum, quod proposuerat, non fecisse. Sic enim omnia certo sciebat, vt cum procul vidisset nauem in qua nuntius vehebatur, quem de reditu in vrbem mater & Augustus ad Tiberium mittebant, statim quod ille nuntiaturus erat, prædixerit. Lucii autẽ & Caii corpora tribuni militum cum primariis singularũ ciuitatum, Romam tulerunt: scuta quoque aurea & hastæ, quas ineunte adolescentia acceperãt ab equitibus Romanis, in curia reposita sunt. Augustus, cum esset aliquando *Dominus* a populo nominatus, nõ solum vetuit ne quis se appellaret eo nomine, sed etiam id cauit diligenter. Tertio autem expleto decennio, quartum imperium inuitus suscepit: quod senectute mitior iã ac minus ad offendẽdos Senatores procliuis factus, nolebat cuiquã infensus esse. Palatio incendio consumpto, cum ipsi multi multa offerrent, nihil accepit præter aureũ a singulis populis, & a priuatis denarium. *Aureum* appello more Romano, genus monetę, quinq; & viginti * denarios cõtinens: * drachmas eundem & Græci quidã, quorum libros propterea legimus quod Attici sunt, χρυσοῦν appellant. Augustus restitutum palatium omnino publicauit; vel propter stipem quã a populo acceperat: vel quod * pontifex erat: vt in publico simul & priuato habitaret.

Instabat populus Augusto, vt filiam suam restitueret. is respondit, citius ignem cũ aqua cõmisceri posse, quam illam restitui. Itaq; populus multum ignem in Tiberim coniecit; sed tamẽ nihil egit; quamuis eum postea coegerit, vt saltẽ eam ex insula in continentem reduceret. Cæsari multi insidias fecerunt, atq; in primis Cnæus Cornelius, Põpeii Magni ex filia nepos. quos cũ nollet occidere, propterea quod morte eorum non magis se securũ esse intelligebat: neq; liberare, ne ob eam rem ceteros contra se incitaret; adeo in magnam dubitationem

venit, vt dies noctesque curis angeretur. Itaque Liuia eum interrogare cœpit; *Quid hoc rei est, mi vir? quamobrem non dormis?* Tum Augustus, *Ecquis posset*, inquit, *mea uxor, vacuo animo esse, cui tot perpetuo inimici sunt? an non vides quot homines mihi & principatui insidias parent? quos non modo non deterrent damnatorum supplicia; sed contra, tamquam spe alicuius boni proposita, ceteri ad immaturā mortem contendunt.* Liuia postquam hæc audiuit; *Mirum non est*, inquit, *quod tibi insidiæ parentur; partim quod alienum non sit ab humana conditione, partim quod in tam magno imperio multa facias, ex quib. par est plerosq; molestiam capere.* PRINCEPS *enim non solum non potest omnib. placere; sed etiam, quantumuis recte imperet, ei multos irasci necesse est. Neq; enim tam multi homines iusti sunt, quam ii qui volunt iniuriam facere; quorum cupiditates expleri non possunt. Boni autem viri & virtute praditi, partim multa & ea quidem magna expetunt, qua non possunt assequi: partim cum habentur aliis inferiores, moleste ferunt: eamque ob rem vtrique culpam in principem conficiunt. Itaque damnum quod ab his infertur, & ab iis qui non te, sed regnum tuum inuadunt, vitari nullo modo potest. Etenim si ciuis priuatus esses, nemo tibi iniuriam faceret, nisi qui prius a te iniuriam accepisset.* REGNVM *autem atq; eius cōmoda magis expetunt ii qui potentiam aliquā habent, quam qui egentiores sunt: quod etsi est improborum hominum atque amentium, tamen vt cetera vitia, ita hoc quoque natura comparatum est; qua ex quibusdam hominibus nulla oratione, nullo metu possis exstirpare ac tollere. neque enim* LEX *vlla aut timor plus potest, quam ea qua mortalibus a natura tributa sunt. Quæ omnia si animum tuum induces, contemnes ceterorum vitia, teque maioribus præsidiis ac imperium tuum firmabis; vt id non multorum suppliciis, sed fida & diligenti custodia teneamus.* Ad hæc Augustus respondit; *Scio equidem,* (inquit) *mea uxor, cum omnia quæ præclara sunt, tū in primis summum imperium, inuidiam habere, nec tutum vmquam ab insidiis esse. Nam nisi cura nostra, timores & negotia, maiora essent quam priuatorum omnium, profecto diis omnino æquales essemus. quæ res eo mihi maiorem molestiam affert, quod ita fieri necesse sit, nec vllum inueniri possit remedium.*

φροντίζοντι, καὶ οὔτε μεθ' ἡμέραν ἀφροντιστεῖν, οὔτ' αὖ νύκτωρ ἀτρεμεῖν δυναμένῳ, ἔφη ποτὲ ἡ Λιβία, Τί ἐστι τοῦτο ὦ ἄνερ; διὰ τί οὐ καθεύδεις; καὶ ὁ Αὔγουστος, Καὶ τίς ἄν, εἶπεν, ὦ γύναι, κἂν ἐλάχιστον ἀπομεριμνήσειε, τοσούτοις τε ἀεὶ ἐχθροὺς ἔχων, καὶ συνεχῶς οὕτως ἄλλοτε ὑπ' ἄλλων ἐπιβουλευόμενος; ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅσοι καὶ ἐμοὶ καὶ τῇ ἀρχῇ ἡμῶν ἐπιτίθενται; καὶ αὐτοὺς οὐδὲ αἱ τιμωρίαι τῶν δικαιουμένων ἀναστέλλουσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶν τοὐναντίον, ὥσπερ ἐπὶ ἀγαθόν τι ἐπειγόμενοι, σπεύδουσι καὶ οἱ λοιποὶ παραπόλλυσθαι. Ἀκούσασα οὖν τούτων ἡ Λιβία, Τὸ μὲν ἐπιβουλεύεσθαί σε, ἔφη, οὔτε θαυμαστόν, οὔτε ἔξω τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου ἐστί. καὶ γὰρ πράσσεις πολλά, ἅτε [καὶ] τηλικαύτην ἀρχὴν ἔχων, καὶ λυπεῖς (ὥσπερ εἰκὸς) συχνούς. οὐ γάρ που καὶ πᾶσιν οἷόν τε τὸν ἄρχοντά τινων ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ ἀπεχθάνεσθαι πολλοῖς καὶ τὸν πάνυ ὀρθῶς βασιλεύοντα ἀνάγκη. πολλῷ τε γὰρ πλείους τῶν δίκαιόν τι πραττόντων οἱ ἀδικεῖν ἐθέλοντές εἰσιν· ὧν ἀδύνατόν ἐστι τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι. αὐτῶν δὲ τῶν ἀρετήν τινα ἐχόντων, οἱ μὲν καὶ πολλῶν καὶ μεγάλων, ὧν οὐ δύνανται τυχεῖν, ἐφορέγονται· οἱ δὲ καὶ ἑτέρων ἐλαττωθέντες, ἄχθονται· καὶ οὕτως ἀμφότεροι τὸν κρατοῦντα αἰτιῶνται· ὥστε ἔκ τε τούτων μὴ εἶναι κακοῦ ἀμαρτεῖν, καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῶν ἐπιτιθεμένων οὔτι γέ σοι, ἀλλὰ τῇ ἡγεμονίᾳ. σὲ μὲν γὰρ ἰδιωτεύοντα οὐδ' ἂν εἷς ἐθελοντὴς κακόν τι, μηδέν γε προπαθών, ἐποίησε. τῆς δὲ δὴ ἀρχῆς καὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν [ἐν] αὐτῇ ὑπαρχόντων πάντες (καὶ οἵ γε ἐν δυνάμει τινὶ ὄντες, πολὺ μᾶλλον τῶν ὑποδεεστέρων) ὀρέγονται. τοῦτο γὰρ ἔστι μὲν ἀδίκων ἀνθρώπων καὶ ἥκιστα νοῦν ἐχόντων ποιεῖν· οὐ μὴν ἀλλ' ἔν γε τῇ φύσει αὐτῶν καθάπερ τι καὶ ἄλλο ἔνεστιν, [καὶ] οὐχ οἷόν τέ ἐστι τὰ τοιαῦτα οὔτε πείθοντα οὔτ' ἀναγκάζοντα ἐξαιρέσθαι τινῶν. οὐδεὶς γὰρ οὔτε νόμος, οὔτε φόβος, κρείττων τῶν φύσει πεφυκότων ἐστί. ταῦτα οὖν λογιζόμενος, τὰς μὲν τῶν ἄλλων ἁμαρτίας μὴ δυσχέραινε, φυλακὴν δὲ ἀκριβῆ καὶ σεαυτοῦ καὶ τῆς μοναρχίας ποιοῦ, ἵνα αὐτὴν μὴ ἐκ τοῦ σφόδρα κολάζειν τινάς, ἀλλ' ἐκ τοῦ σφόδρα φυλάσσειν, ἀσφαλῶς ἔχωμεν. Πρὸς οὖν ταῦτα ὁ Αὔγουστος· Ἀλλ' οἶδα μὲν καὶ ἐγώ, ὦ γύναι, ὅτι οὐδ' ἄλλο τι τῶν μεγάλων ἔξω φθόνου καὶ ἐπιβουλῆς καθέστηκεν, ἥκιστα δὲ αὐταρχία. καὶ γὰρ ἂν καὶ ἰσόθεοι ἦμεν, εἰ μὴ καὶ πράγματα καὶ φροντίδας καὶ φόβους ὑπὲρ πάντας τοὺς ἰδιωτεύοντας εἴχομεν. ἐμὲ [δὲ] δὴ καὶ αὐτὸ τοῦτο λυπεῖ, ὅτι [καὶ] ἀναγκαῖόν ἐστι ταῦθ' οὕτω γίνεσθαι, καὶ ἀδύνατον θεραπείαν τινὰ αὐτῶν εὑρεθῆναι.

Ἀλλ'

Ἀλλ᾽ ἐπειδή γε τινὲς τοιοῦτοί εἰσιν οἷοι πάντως ἀδικεῖν ἐθέλειν, εἶπεν ἡ Λιβία, ἡμεῖς γε αὐτοὺς φυλαττώμεθα. ἔχομεν δὲ καὶ στρατιώτας πολλούς, ὧν οἱ μὲν πρὸς τοὺς πολεμίους ἀντιτεταγμένοι, οἱ δὲ καὶ περί σε ὄντες, φρουροῦσιν ἡμᾶς· καὶ θεραπείαν πολλήν· ὥστε καὶ οἴκοι καὶ ἔξω δι᾽ αὐτοὺς ἀσφαλῶς ζῆν. Ὑπολαβὼν οὖν ὁ Αὔγουστος, Ὅτι μὲν πολλοὶ πολλάκις καὶ ὑπ᾽ αὐτῶν τῶν συνόντων ἐφθάρησαν, οὐδέν, ἔφη, δέομαι λέγειν. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτ᾽ ἐν ταῖς μοναρχίαις χαλεπώτατόν ἐστιν, ὅτι μὴ μόνον τοὺς πολεμίους, ὥσπερ [καὶ] οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς φίλους φοβούμεθα. καὶ πολύ γε πλείους ὑπὸ τῶν τοιούτων (ἅτε καὶ ἀεὶ καὶ μεθ᾽ ἡμέραν καὶ νύκτωρ, καὶ γυμνουμένοις σφίσι καὶ καθεύδουσι, σιτία τε καὶ ποτὰ ὑπ᾽ αὐτῶν παρεσκευασμένα λαμβάνουσι συγγιγνομένων) ἐπεβουλεύθησαν, ἢ ὑπὸ τῶν μηδὲν προσηκόντων. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ πρὸς μὲν ἐκείνους ἔστι τούτους ἀντιτάξαι, πρὸς δὲ τούτους αὐτοὺς οὐκ ἔστιν ἄλλῳ τινὶ συμμάχῳ χρήσασθαι. ὥσθ᾽ ἡμῖν διὰ πάντων, δεινὸν μὲν τὴν ἐρημίαν, δεινὸν δὲ καὶ τὸ πλῆθος· καὶ φοβερὸν μὲν τὴν ἀφυλαξίαν, φοβερωτάτους δὲ αὐτοὺς τοὺς φύλακας· καὶ χαλεποὺς μὲν τοὺς ἐχθρούς, χαλεπωτέρους δὲ τοὺς φίλους εἶναι· φίλους γὰρ ἀνάγκη πάντας σφᾶς, κἂν μὴ ὦσι, καλεῖσθαι. εἰ δ᾽ οὖν τις καὶ χρηστῶν αὐτῶν τύχῃ, ἀλλ᾽ οὔτι γε οὕτω πιστεύσειεν ἂν σφίσιν ὥστε [καὶ] καθαρᾷ καὶ ἀφροντίστῳ καὶ ἀνυπόπτῳ τῇ ψυχῇ προσομιλεῖν. τοῦτό τε οὖν, καὶ τὸ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐπιβουλεύοντας ἀναγκαῖον εἶναι ἀμύνεσθαι, πάνυ δεινόν ἐστι. τὸ γάρ τοι τιμωρεῖσθαί τε καὶ κολάζειν ἀεί τινας ἀναγκάζεσθαι, μεγάλην ἀλγηδόνα [τοῖς γε] ἀγαθοῖς ἀνδράσι φέρει. Ἀλλ᾽ ὀρθῶς λέγεις, (ἀπεκρίνατο ἡ Λιβία) καί τινα γνώμην δοῦναι ἔχω, ἄν γε καὶ προσδέξασθαι αὐτὴν ἐθελήσῃς, καὶ μὴ διαμέμψῃ ὅτι γυνὴ οὖσα, τολμῶ σοι συμβουλεῦσαί τι, οἷον οὐδ᾽ ἂν εἷς ἄλλος οὐδὲ τῶν πάνυ φίλων παραινέσειεν· οὐχ ὅτι οὐκ ἴσασιν αὐτό, ἀλλ᾽ ὅτι οὐ θαρροῦσιν εἰπεῖν. Λέγε (ἦ δ᾽ ὅς, ὁ Αὔγουστος) ὅ τι δή ποτε τοῦτό ἐστιν. Ἡ δ᾽ οὖν Λιβία, Φράσω, ἔφη, μηδὲν κατοκνήσασα, ἅτε [καὶ] τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ἐξ ἴσου [σοι] ἔχουσα, καὶ σωζομένου μέν σου καὶ αὐτὴ τὸ τῆμερον ἄρχουσα, δεινὸν δέ τι παθόντος (ὃ μὴ γένοιτο) συναπολουμένη. εἰ γάρ τοι ἥ τε φύσις ἡ ἀνθρωπίνη πάντως τι ἁμαρτάνειν τινὰς ἀναπείθει, καὶ ἀμήχανόν ἐστιν αὐτὴν πρᾶξαί τι ὡρμημένην ἐπισχεῖν. καὶ ἤδη γε καὶ αὐτὰ τὰ δοκοῦντά πως ἀγαθὰ εἶναι, (ἵνα μὴ τὰς τῶν πολλῶν κακίας εἴπω) καὶ πάνυ συχνοὺς ἀδικεῖν ἐπαίρει. καὶ γὰρ γένους αὔχημα, καὶ πλούτου φρόνημα, τιμῆς τε μέγεθος, καὶ ἐπ᾽ ἀνδρίᾳ θράσος, ἐξουσίας τε ὄγκος, πολλοὺς ἐξοκέλλειν ποιεῖ· καὶ μήτε τὸ γενναῖον, δυσγενές, μήτε τὸ ἀνδρεῖον, δειλόν, μήτε τὸ ἔμφρον, ἄνουν ἐστὶ ποιῆσαι· ἀδύνατον γάρ.

Tum Liuia, *Quoniam*, inquit, *tales nõnulli sunt ut omnino iniuriam facere velint, ab iis caueamus, cũ habeamus milites permultos; quorũ alii contra hostes parati, alii apud te sunt; propter quos oẽs domi & foris tuto esse possimus.* Tũ Augustus, *Mihi*, inquit, *necesse non est commemorare, quam multi sæpenumero a suis familiarib. interfecti sint: regna vero præter cetera hanc difficultatẽ habent, quod non solũ hostes, (ut ceteri faciunt) sed etiã amicos & necessarios timemus: a quib. insidiæ multo plurib. factæ sunt, (quippe qui nudi & dormientes cũ illis dies noctesque versentur, ab iisq; cibum paratum & potionem capiant) quã ab alienis & externis hominibus. Possumus enim amicos & familiares nostros hostibus opponere: amicis aũt possumus neminem. Itaq; solitudo nobis pariter atq; multitudo grauissima est: metuendũq; est esse sine custodia: sed multo etiã magis custodes metuendi sunt. Inimici quidem certe molesti sunt; sed amici multo magis; quod eos oporteat, quamuis nõ sint, amicos appellare. Quod si quis forte sit fidos amicos nactus, tamen eis tãtam fidem nõ habet, ut cũ iis possit sincere absque ulla suspicione versari. Igitur cum hoc grauissimum est, tum vero alios insidiatores punire oportere. nam bonis viris puniendi necessitas magnũ dolorem affert.* Tũ Liuia, *Tu vero*, inquit, *recte: at ego tibi consilium dabo, si quidẽ voles capere: nec debebis propterea reiicere quod, cũ sim mulier, id tibi consulere audeo: de quo ne amici quidem te admonebunt; nõ quod id plane non intelligant, sed quod non audeant explicare.* Iam vero, inquit Augustus *dic mihi quidquid est.* Tum Liuia, *Dicam*, inquit, *non grauate: nam & ego cõmodorum partem simul & incommodorũ habeo: quia te saluo & incolumi, sum regni particeps: atq; si quid mali tibi accidat, (quod dii omen auertant) tecum una pereo. Igitur si natura quosdã homines incitet ad peccandum, profecto eius impetus reprimi non potest. Et ut ne multorũ hominum vitia persequar, ea quoq; quæ bona quibusdã esse videntur, quam plurimos cõmouent ad iniuriam faciendam. Nam nobilitas generis, copia diuitiarũ, amplitudo dignitatũ, fortitudo animi, & magnitudo potẽtiæ, in errorem homines inducunt. Non enim potest vir generosus & nobilis, vilis effici, nec fortis timidus: nec qui prudens est, stultus reddi potest.*

Iam hominibus facultates adimere, aut diminuere hominum studia, præsertim si nihil deliquerint, nullo pacto oportet. Cũ enim ius non sit eos vlcisci, aut cruciare, antequam peccauerint: nos ob eam causam molestia affici, ac male audire necesse est. Age vero mutemus sententiam, & quibusdam ignoscamus. Mihi quidem videtur, Multo plura corrigi posse humanitate & benignitate, quam vlla crudelitate. Etenim ii qui veniam dant, non solum cari sunt iis quibus se misericordes præbuerunt, ita vt illi studeant his meritam & debitam referre gratiam: sed etiam apud ceteros omnes summo in honore sunt, & coluntur ab omnibus: ita vt iis iniuriam facere audeat nemo. Contra autem, qui inexorabiles iras gerunt, nõ tantum odio sunt iis a quibus timentur, sed etiam sunt reliquis omnibus permolesti: ex quo fit vt iis plerique parent insidias, ne prius ipsi pereant. An non vides medicos, quam raro veniant ad vrendum & secandum, ne morbos efficiant grauiores, & vt eos perfusionibus ac mitibus medicamentis curent atque molliant? Nec vero existimare debes, inter morbos corporum & has animorum perturbationes interesse. Nam ea quæ corporibus accidunt, sæpe solent cũ animis nostris, quamuis incorporei sint, conuenire. metu enim contrahuntur, ira turgescunt & tument: mœror etiam quosdam deiicit, alios inflat audacia: ita vt corpus & animus nõ multum inter se differant, & ob eam causam egeant consimili medicina. Lenis enim & placida oratio, ferocitatẽ reprimit: quemadmodum aspera, mansuetum hominem ferocem & infestum facit. præterea data venia, immanem & ferum continet atq; coercet, non aliter atq; supplicium mitem & placidum incendit. nam facta violenta, quamuis iustissima sint, omnes concitant; mãsueta vero, mitigant & relaxãt. Quocirca persuadendo facilius vnusquisque eo adducetur, vt toleret ea quæ grauissima sunt, quam si coactus sit. Adeo autem vtrisq; id natura necessario inest, vt etiam bruta animãtia & rationis expertia, quæ robustissima & ferocissima sunt, blanditiis quibusdam mansuefiant, & escis capiantur: contra, ea quæ timidissima sunt, ac maxime imbecilla, dolore conturbentur & metu, atque in iram accendantur. Neq; vero id dico, oportere generaliter iniustis & nefariis hominib. parcere: imo vero temerarios, inquietos, sceleratos, mala consilia agitantes, & postremo omnes quorum vita ita est omnibus vitiis & flagitiis dedita

μήτ' αὖ τὰς περιουσίας τινῶν περικόπτειν, ἢ τὰς φιλοτιμίας ταπεινοῦν μηδέν γε πλημμελούντων χρή· ἄδικον γάρ. τό τ' ἀμυνόμενον ἢ καὶ προκαταλαμβάνοντά τινας, [καὶ] ἀνιᾶσθαι καὶ κακοδοξεῖν ἀναγκαῖόν ἐστι. φέρε μεταβαλώμεθα, καί τινος αὐτῶν φεισώμεθα. καί μοι γὰρ δοκεῖ πολλῷ πλείω φιλανθρωπίᾳ ἤ τινι ὠμότητι κατορθοῦσθαι. τοὺς μὲν γὰρ συγγνώμονας οὐ μόνον οἱ ἐλεηθέντες ὑπ' αὐτῶν φιλοῦσιν, ὥστε καὶ ἀμείβεσθαι σφᾶς σπουδάζειν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες καὶ αἰδοῦνται καὶ σέβουσιν· ὥστε μὴ εὐτολμεῖν αὐτοὺς ἀδικεῖν. τοὺς δὲ ἀπαραιτήτοις ὀργαῖς χρωμένους οὐκ * ἐκεῖνοι μόνοι οἱ τι φοβούμενοι μισοῦσιν, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες δυσχεραίνουσι· καὶ ἐκ τούτου καὶ ἐπιβουλεύουσιν αὐτοῖς, ἵνα μὴ προαπόλωνται. ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅτι καὶ οἱ ἰατροὶ τὰς μὲν τομὰς καὶ τὰς καύσεις σπανιώτατά τισι προσφέρουσιν, ἵνα μὴ ἐξαγριαίνωσιν αὐτῶν τὰ νοσήματα, τοῖς δὲ * αἰονήμασι καὶ τοῖς ἠπίοις φαρμάκοις τὰ πλείω μαλθάσσοντες θεραπεύουσι; μὴ γὰρ, ὅτι ἐκεῖνα μὲν τῶν σωμάτων, ταῦτα δὲ τῶν ψυχῶν παθήματά ἐστι, διαφέρειν τι νομίσῃς αὐτὰ ἀλλήλων. πάμπολλα γὰρ ὅμοια τρόπον τινὰ καὶ ταῖς γνώμαις τῶν ἀνθρώπων, κἂν τὰ μάλιστα ἀσώματοι ὦσιν, ἃ καὶ τοῖς σώμασι συμβαίνει. συστέλλονταί τε γὰρ ὑπὸ φόβου, καὶ ἐξοιδοῦσιν ὑπὸ θυμοῦ· λύπη τέ τινας * κολούει, καὶ θάρσος ὀγκοῖ. ὥστ' ὀλίγον σφόδρα τὸ παραλλάττον [αὐτῶν] εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ παραπλησίων ἰαμάτων αὐτὰ δεῖσθαι. λόγος [τε] γὰρ ἤπιός τῳ λεχθεὶς, πᾶν τὸ ἀγριαῖνον αὐτοῦ χαλᾷ, καθάπερ τραχὺς ἑτέρως καὶ τὸ ἀνειμένον ὀργίζει· καὶ συγγνώμη δοθεῖσα, καὶ τὸ πάνυ θρασὺ διαχεῖ, καθάπερ ἡ τιμωρία καὶ τὸ πάνυ πρᾷον χαλεπαίνει. αἱ μὲν γὰρ βίαιοι πράξεις, ἀεὶ πάντας, κἂν δικαιόταται ὦσι, παροξύνουσιν, αἱ δὲ ἐπιεικεῖς ἡμεροῦσι· καὶ διὰ τοῦτο πεισθεὶς ἄν τις ῥᾷον καὶ τὰ δεινότατα [ἑκὼν ἢ βιασθεὶς] ὑπομείνειε. καὶ οὕτω [γε] φύσει τινὶ * ἀναγκαίως ἑκάτερος αὐτῶν χρῆται, ὥστε καὶ τῶν ἀλόγων ζώων τῶν μηδένα νοῦν ἐχόντων, πολλὰ μὲν καὶ τῶν ἰσχυροτάτων καὶ ἀγριωτάτων, θωπείαις τέ τισι τιθασεύεται καὶ δελεάσμασι χειροῦται· πολλὰ δὲ τῶν δειλοτάτων καὶ ἀσθενεστάτων, λυπήμασί τε καὶ φόβοις [καὶ] ἐκταράττεται καὶ παροξύνεται. καὶ οὐ λέγω τοῦτο ὅτι δεῖ πάντων ἁπλῶς τῶν ἀδικούντων φείδεσθαι, ἀλλ' ὅτι τῶν μὲν ἴτην καὶ πολυπράγμονα, καὶ κακοήθη καὶ κακόβουλον, καὶ διηνεκέστῳ τινὶ καὶ διαρκεῖ

πονηρία συνοικεῖ, ἐκκόπτειν, ὥσπερ που καὶ τὰ πάνυ ἀνίατα μέρη τοῦ σώματος· τῶν δὲ δὴ ἄλλων ὅσοι τῇ νεότητι, ἢ ἀμαθίᾳ, ἢ ἀγνοίᾳ, ἢ [καὶ] ἑτέρᾳ τινὶ συντυχίᾳ οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ δὲ καὶ ἄκοντες ἁμαρτάνουσι, τοὺς μὲν λόγοις νουθετεῖν, τοὺς δὲ ἀπειλαῖς σωφρονίζειν, τοὺς δὲ καὶ ἑτέρον τινὰ τρόπον μετρίως πως μεταχειρίζεσθαι καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, τοὺς μὲν μείζοσι, τοὺς δὲ ἐλάττοσι πάντες κολάζουσιν. ὥστε [καὶ ταῦ] κατὰ τούτους ἀκινδύνως μετριάζειν ἔξεστί σοι, τοὺς μὲν φυγῇ, τοὺς δὲ ἀτιμίᾳ, τοὺς δὲ χρήμασι ζημιοῦντι, ἑτέρους ἐς χωρία, ἑτέρους ἐς πόλεις τινὰς καταστήσαντι. καὶ ἤδη γέ τινες καὶ ὑπὸ τοῦ μὴ τυχεῖν ὧν ἤλπιζον, καὶ ὑπὸ τοῦ διαμαρτεῖν ὧν ἐφίεντο, ἐσωφρονίσθησαν. ἕδραι ἰσάτιμοι, καὶ στάσεις ἐπονείδιστοι, τό τι προλυπηθῆναι καὶ τὸ προφοβηθῆναι, συχνοὺς βελτίους ἐποίησε. καίτοι καὶ ἀποθανεῖν ἕλοιτ' ἄν τις εὐγενὴς καὶ ἀνδρεῖος ὢν, ἢ τοιοῦτό τι παθεῖν. ἐξ ὧν τούτων ἐκείνοις μὲν οὐδὲν ῥᾴων ἡ τιμωρία, ἀλλὰ καὶ χαλεπωτέρα γίγνοιτ' ἄν· ἡμῖν δὲ δὴ τὸ μήτε τινὰ ἀπηχθεῖσαν ἔχειν, καὶ ἀσφαλῶς ζῆν ὑπάρξειεν. ὡς νῦν γε πολλοὺς μὲν ἐπιθυμίᾳ χρημάτων, ἄλλους ἀνδρίας φόβῳ, καὶ μάλα ἄλλους ἀρετῆς τινος φθόνῳ κτείνειν δοκοῦμεν. οὐδεὶς γὰρ ῥᾳδίως πιστεύει ὅτι τις ἔν τε ἐξουσίᾳ καὶ ἐν δυνάμει τοσαύτῃ ὢν, ὑπ' ἰδιώτου πρὸς ἄοπλον ἐπιβουλευθῆναι δύναται. ἀλλ' οἱ μὲν ταῦτα λογοποιοῦσιν, οἱ δὲ, ὅτι ψευδῆ πολλὰ ἀκούομεν, καὶ πολλοῖς μάτην ὡς [καὶ] ἀληθέσι προσέχομεν. τοὺς γάρ τοι διαγγέλλοντάς [τε] καὶ ἐπακουσομένους τὰ τοιαῦτα, τοὺς μὲν ἔχθρᾳ, τοὺς δὲ ὀργῇ, ἄλλους ἀργύριον παρὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν λαβόντας, ἄλλους παρ' αὐτῶν ἐκείνων [μὴ] λαβόντας, πολλὰ καὶ ψευδῆ συμπλάσασθαί φασιν, οὐ μόνον ὅτι δεινὸν ἔπραξαί τινες ἢ καὶ ποιήσειν μέλλουσι λέγοντες, ἀλλὰ καὶ ὅτι ὁ μὲν ἐφθέγξατο τοιόνδε τι, ὁ δὲ ἀκούσας ἐσιώπησεν, ἄλλος ἐγέλασεν, ἄλλος ἐδάκρυσε. μυρία ἂν τοιουτότροπα εἰπεῖν ἔχοιμι, ἃ εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἀληθῆ εἴη, ἀλλ' οὔτι γε καὶ προσήκοντά ἐστιν οὔτε πολυπραγμονεῖσθαι παρ' ἐλευθέροις ἀνθρώποις, οὔτε σοι διαγγέλλεσθαι. λανθάνοντα μὲν γὰρ τὰ τοιαῦτα, οὐδὲν ἄν σε βλάψειεν· ἀκουσθέντα δὲ, παροξύνει καὶ ἄκοντα ὅπερ ἥκιστα χρὴ . . . ἄλλως τε καὶ ὀργισθέντα τισὶν συμβαίνειν. συχνοὺς γοῦν ἐκ τούτου τοὺς μὲν ἀκρίτους, τοὺς δὲ καὶ ἐσχεδιασμένῃ τινὶ καταγνώσει δικαστηρίων ἀδίκως ἀπόλλυσθαι [πολλοὶ] νομίζουσιν. οὔτε γὰρ τὰς μαρτυρίας, οὔτε τὰς βασάνους, οὔτε ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ὡς καὶ ἀληθὲς ὂν, κατ' αὐτῶν προσίεντο. ταῦτα γὰρ οὕτως, εἰ καὶ μὴ δικαίως

ut sanari nequeant, tollendos esse censeo, non secus quam eas partes corporis, quibus medicina adhiberi non potest: ceteros vero qui propter adolescentiam, aut imprudentiam, aut ignorātiam, aliove casu volentes deliquerunt, aut inuiti, eos esse arbitror admonendos, & propositis minis continendos: nonnullis quoque utendum esse moderate: quemadmodum in reliquis sceleribus alii aliis maiore pœna afficiuntur. Quæ cum ita sint, tibi licet in primis sine periculo hoc facere mediocriter, ut alios exsilio, alios infamia, nonnullos pecunia mulctes, urbesque quibusdam, aut alia loca habitandi circumscribas. Quin etiam pleriq; hominum iam resipuerunt; quod non essent ea quæ sperauerant & diutissime concupierant, consecuti. nonnulli, quod viles & abiecti ac contumeliose essent habiti, facti sunt meliores: quamuis nobiles & fortes viri, ante quam hæc patiantur, mortem sibi anteponendam putent. Ex quo intelligi potest, eis non modo non esse leue id genus supplicii, sed multo etiam grauius atque molestius; nosque culpa vacuos, tuto esse & sine periculo victuros. Nunc autem multos vel cupiditate pecuniæ, vel timore virtum eorum, vel inuidia virtutis, interficere videmur. Non enim facile cuiquam persuaderi potest, insidias ab homine priuato & inermi fieri posse ei qui tantum imperium obtineat, quique sit tam magnam potentiam cōsecutus. Hæc quidem dicuntur a quibusdam: sed alii putant nobis plerumque falsa pro veris nuntiari, nosque eis temere credere & imprudēter: aiuntque, eos qui ista vident & audiunt, adductos odio, ira, nonnumquam etiam accepta pecunia ab inimicis eorum, aut ab iis ipsis de quibus loquuntur, ipsis negata, multa confingere & comminisci, commemorantes eorum non solum præterita & futura facta, sed etiam quædam ab aliis dicta esse renuntiantes, tacuisse alios; posteaquam audiuissent, risisse, plorasse. Equidem possem enumerare sexcenta eiusdem generis; quæ etsi verissima sunt, non tamen digna quæ a liberis hominibus inuestigentur curiosius, aut tibi referantur. Nam ea ignorata, tibi nullum damnum afferent: intellecta autem & cognita, te inuitum (quod minime decet) ad iracūdiam prouocabunt. Quæ cū ita se habeant, plerique putant a nobis multos indemnatos, multos etiam confictis falsisque sententiis damnatos, contra ius fasq; interfectos esse. Non enim adhibita testimonia ut vera, nō habitas quæstiones, non ea quæ sunt eiusdem generis, contra eos admittunt, neq; approbant: quæ etsi ab illis magna ex

parte nō iure, sed falso dicantur de iis qui supplicio affecti sunt; tamen vulgo circumferri solent. Atqui oportet, Auguste, te nō solum nihil facere per iniuriam, sed nec omnino facere videri. Nam priuatis quidem hominibus satis est nihil delinquere: PRINCIPEM *vero decet ne suspectum quidē esse delicti: hominib. enim imperas, non belluis; nec alio pacto vere potes eorum animos ad beneuolentiam allicere, atque id pariter omnibus persuadere, quam si nemini volens inuitusve iniuriam feceris. Etsi enim vt alterum metuat, cogi aliquis potest; tamen vt amet, id ei persuaderi necesse est. Cum igitur videt in se atq; in alios beneficia conferri, facile persuadetur: cum vero putat quempiā non iure casum esse, mox ne idem sibi eueniat, timet, cogiturque eum qui id fecerit, penitus odisse. Odio autem esse subditis, præterquam quod bonū non est, damnum quoq; affert & detrimentum maximum. Nā pleriq; arbitrātur necesse esse reliquis hominib. eos vlcisci, a quibus vel minimā iniuriā acceperint, ne contemni aut superari videantur:* PRINCIPES *oportere tātum in eos animaduertere, qui cōtra rempublicā cōmittunt; eos vero qui in se peccant, toleranter ferre. Non enim eis iniuriā fieri propterea quod cōtempti atq; abiecti sint; siquidē sunt magnis multisque præsidiis & custodiis muniti. Quæ cū mihi perspecta sint atque cognita, omnino id tibi consilium do, ne velis eam ob rem quemquam istorū occidere. Nam* PRINCIPATVS *propter salutem subiectorum constituuntur; vt ii nullum damnum capiant* non modo ab alienis, sed neque a suæ gentis hominibus; non aūt vt a suis principibus vexentur & affligantur: multoque est profecto magnificentius atque gloriosius, multos ciues cōseruare posse quam occidere. Quamobrem ii sunt instituendi continendique legibus, beneficiis, admonitionibus; vt modesti sint & prudentes; tum vero vsque adeo diligenter obseruandi & custodiendi, vt, si maxime iniusti esse cupiant, tamen non possint: qui vero infirmi sunt atque imbeciles, sanari debent quodammodo & restitui, ne omnino corrumpantur. Ferre autem multorum hominum delicta, magnæ prudentia est atque potentia. Quod si quis omnibus sceleribus iustas & debitas pœnas constituat, is certe magnam partem hominum breui temporis spatio videbitur perdidisse. Quamobrem te Auguste hortor & moneo, ne de istis capitale supplicium sumas, sed alia ratione castiges, vt nullum graue scelus in posterum committant. Quid enim, obsecro te, peccare*

ἐστιν ἃ αὐτῷ, ἀλλ' ἐπὶ πάντων γε (ὡς εἰπεῖν) τῶν ἐπιτεθανατωμένων θρυλεῖται. καὶ δεῖ σε, ὦ Αὔγουστε, μὴ μόνον μηδὲν ἀδικεῖν, ἀλλὰ μηδὲ δοκεῖν. ἰδιώτῃ μὲν γὰρ ἀρκεῖ μηδὲν πλημμελεῖν, ἄρχοντι δὲ [δὴ] προσήκει μηδὲ δόκησίν τινα αὐτοῦ λαμβάνειν. ἀνθρώπων γὰρ, ἀλλ' οὐ θηρίων ἡγεμονεύεις. καὶ μόνως ἂν οὕτως ἀ-φιλεῖν σε αὐτοὺς ἀληθῶς ποιήσας, ἂν πανταχόθεν σφᾶς καὶ διὰ πάντων ὁμοίως πείσῃς ὅτι μήτε ἑκὼν τινὰ μήτε ἄκων ἀδικήσαις ἄν. φοβεῖσθαι μὲν γάρ τινα ἀναγκασθῆναί τις δύναται, φιλεῖν δὲ, πεπεῖσθαι ὀφείλει. πείθεται δὲ ἐξ ὧν [ἂν] αὐτός τε εὖ πάθῃ, καὶ [τοὺς] ἑτέρους εὐεργετουμένους ἴδῃ. ὁ δὲ ὑποτοπήσας μὴ δικαίως τινὰ ἀπολωλέναι, καὶ φοβεῖται μὴ ποτέ τι ὅμοιον πάθῃ, καὶ μισεῖν τὸν δράσαντα αὐτὸ ἀναγκάζεται. τὸ δὲ δὴ μισεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀρχομένων, πρὸς τῷ μηδὲ ἄλλως καλῶς ἔχειν, ἀσυμφορώτατόν ἐστι. καὶ [γὰρ] νομίζουσιν οἱ πολλοὶ, τοῖς μὲν ἄλλοις ἀναγκαῖον εἶναι πάντας τοὺς καὶ ὁπωσοῦν ἀδικήσαντάς [σφας] ἀμύνεσθαι, ἵνα μήτε καταφρονῶνται, μήτε ἐκ τούτου πλεονεκτῶνται· τοὺς δὲ ἄρχοντας, τοῖς μὲν κοινοῖς ἀδικοῦσιν ἐπεξιέναι χρῆναι, τοὺς δὲ ἰδίᾳ τι ἐς αὐτοὺς πλημμελεῖν δοκοῦντας φέρειν. μήτε γὰρ ἐκ καταφρονήσεως, μήτ' ἐξ ἐπιδρομῆς ἀδικηθῆναι σφᾶς δύνασθαι, διὰ τὸ πολλὰ τὰ προφυλάσσοντα αὐτοὺς εἶναι. ὥστ' ἔγωγε τοῦτό *γε αἰσχύνομαι, καὶ πρὸς ταῦτα ἀποβλέπουσα, κινδυνεύω καὶ παντελῶς ἀπειπεῖν σοι μηδένα διὰ *τοῦτό τι ἀποκτιννύναι· αἵ τε γὰρ προστασίαι ἐπί τε τῇ τῶν ἀρχομένων σωτηρίᾳ καθίστανται, ὅπως μηδὲν μήθ' ὑπ' * ἄλλων, μήθ' ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων βλάπτωνται, οὐ μὰ Δία οὐχ ὅπως ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων τι λυπῶνται. καὶ εὐκλεέστατόν ἐστιν, οὐ τὸ πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀναιρεῖν, ἀλλὰ τὸ * πολλοὺς τῶν πολιτῶν σώζειν δύνασθαι. παιδεύειν μὲν γὰρ αὐτοὺς καὶ νόμοις καὶ εὐεργεσίαις καὶ νουθεσίαις δεῖ, ὅπως σωφρονῶσι, καὶ προσέτι καὶ τηρεῖν καὶ φυλάττειν, ἵνα κἂν ἀδικεῖν *ἐθελήσωσι, μὴ δυνηθῶσιν· ἂν δὲ δὴ νοσήσῃ τι, θεραπεύειν [τε] πῃ τινὰ αὐτὸ καὶ ἐπανορθοῦν, ἵνα μὴ παντελῶς φθαρῇ. τό τε γὰρ φέρειν τὰ τῶν πολλῶν ἁμαρτήματα, καὶ πάνυ μεγάλης καὶ φρονήσεως καὶ δυνάμεως ἔργον ἐστίν. αἴ τε τις πάντα ἁπλῶς τὰ τοιαῦτα κατὰ τὴν ἀξίαν κολάζῃ, λήσει τοὺς πλείους τῶν ἀνθρώπων ἀπολέσας. ὅθεν καὶ διὰ ταῦτα γνώμην σοι δίδωμι, θανάτῳ μὲν μηδένα τῶν τοιούτων ζημιοῦσθαι, ἑτέρως δέ πως αὐτοὺς, ὥστε μηδὲν ἔτι δεινὸν δρᾶσαι, σωφρονίζειν. τί γὰρ ἂν ἀδική-

σαί τις

ὥστε τις ἐς νῆσον καταχλεισθεὶς, ἢ καὶ ἐν ἀγρῷ, πόλει τέ τινι, οὐχ ὅπως ἄνευ πλήθους οἰκετῶν ἢ χρημάτων, ἀλλὰ καὶ μετὰ φρουρᾶς ὤν, ἄν γε καὶ τούτου δεήσῃ; εἰ μὲν γὰρ ἐγγύς που ἐνταῦθα οἱ πολέμιοι ἦσαν, ἢ καὶ τῆς θαλάσσης ταύτης ἀλλότριόν τι ἦν, ὥστε τινὰ αὐτῶν *διαδράσαι πρὸς ἐκείνους, κακόν τι ἡμᾶς ἐργάσασθαι, πόλεις τέ τινες ἐν τῇ Ἰταλίᾳ *ὀχυραὶ καὶ τείχη καὶ ὅπλα ἔχουσαι ὑπῆρχον, ὥστε τινὰ καταλαβόντα αὐτὰς, φοβερὸν ἡμῖν γενέσθαι, ἕτερος ἂν ἦν λόγος· ἀόπλων δὲ δὴ πάντων τῶν ταύτῃ καὶ ἀτειχίστων ὡς πρὸς πόλεμον ὄντων, καὶ τῶν πολεμίων παμπληθὲς [ἀπ' αὐτῶν] ἀφεστηκότων, (πολλὴ μὲν γὰρ θάλασσα, πολλὴ δὲ καὶ γῆ καὶ ὄρη καὶ ποταμοὺς *δυσβάτους ἔχουσα, διὰ μέσου ἐστὶ) τί ἄν τις φοβηθείη τὸν δεῖνα, ἢ τὸν δεῖνα, γυμνοὺς, ἰδιώτας ὄντας, ἐνταῦθά που ἐν μέσῃ τῇ σῇ ἀρχῇ ὄντας, καὶ ἐντὸς τῶν σῶν ὅπλων καταχεκλεισμένους; ἐγὼ μὲν γὰρ οὔτ' ἂν ἐννοῆσαί τινα τοιοῦτον οὐδὲν, οὐδ' ἂν καὶ τὰ μάλιστα μαίνειν τις, δύνασθαί γέ τι πρᾶξαι νομίζω. πεῖραν οὖν ἀπ' αὐτῶν τούτων ἀρξάμενοι ποιησώμεθα. τάχα γὰρ ἂν καὶ αὐτοὶ μεταβάλοιντο, καὶ τοὺς ἄλλους ἀμείνους ποιήσειαν. καὶ γὰρ ὁρᾷς ὅτι καὶ ὁ Κορνήλιος καὶ εὐγενὴς καὶ ὀνομαστός ἐστι· δεῖ δέ που καὶ ταῦτα ἀνθρωπίνως *λογίζεσθαι. οὐ πάντα τοι τὸ ξίφος διαπράττεται), (μέγα γὰρ [ἂν] ἦν ἀγαθὸν, εἰ σωφρονίζειν τέ τινας καὶ πείθειν, ἢ [καὶ] καταναγκάζειν φιλεῖν τινα ἀληθῶς ἐδύνατο) ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμά τινος φθείρειεν ἄν, τὰς δὲ δὴ τῶν ἄλλων ψυχὰς ἀλλοτριώσειεν. οὐ γὰρ ἐξ ὧν ἂν ἕτεροι τιμωρηθῶσι, προσφιλέστεροί τινι, ἀλλ' ἐξ ὧν [ἂν] αὐτοὶ φοβηθῶσιν, ἐχθίους γίνονται). καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἔχει. *οἱ δὲ δὴ συγγνώμης τινὸς τυχόντες, καὶ μετανοοῦσιν, αἰσχυνόμενοι αὖθις τι τοὺς εὐεργέτας ἀδικῆσαι· καὶ πολλὰ αὖθις ἀνθυπουργοῦσιν, ἐλπίζοντες πλείω *ἀντιποιήσεσθαι. ὑφ' οὗ γὰρ ἄν τις ἀδικηθέντος τι σωθῇ, τοῦτον εὖ παθόντα, οὐδὲν ὅ τι οὐκ εὐεργετήσειν ἑαυτοῦ ἡγεῖται. Πείσθητι οὖν [μοι] φίλτατε, καὶ μεταβαλοῦ. οὕτω μὲν γὰρ καὶ τἄλλα τὰ δυσχερῆ πάντα ἀνάγκῃ πεποιηκέναι δόξεις. οὐ γάρ ἐστι πόλιν τηλικαύτην ἐκ δημοκρατίας πρὸς μοναρχίαν ἄγοντα, ἀναιμωτὶ μεταστῆσαι. ἂν δ' ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπιμείνῃς, καὶ ἐκεῖνα γνώμῃ δεδρακέναι νομισθήσῃ. Ταῦτα τῆς Λιβίας εἰπούσης, ὁ Αὔγουστος ἐπείσθη τε αὐτῇ, καὶ ἀφῆκε μὲν πάντας τοὺς ὑπαιτίους, λόγοις τισὶ νουθετήσας· τὸν δὲ δὴ Κορνήλιον καὶ ὕπατον ἀπέδειξε· κἀκ τούτου καὶ ἐκεῖνον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους οὕτως

poterit is qui erit in insulam deportatus, aut in villa ciuitateve aliqua conclusus, non solum destitutus multitudine famulorum, & copia pecuniarum; sed etiam in custodia retentus, si res ita postulet? Quod si prope hostes adessent, aut si aliqua pars huius maris a nobis esset aliena, vt qui nobis damnum attulissent, possent eo perfugere: aut si essent in Italia ciuitates firmissimis muris septa ac telis munita, vt qui eas cepisset, eum nobis metuendum putaremus; alia esset ineunda ratio. nunc autem, cum omnia loca sine armis sint, & parum munita ad bellum gerendum, absintque hostes longissime, disiuncti a nobis longo interuallo maris, terræque, fluminum ac montium, qui nequeunt sine magno labore transiri; quis eos metuat nudos, inermes, & priuatos homines, in medio regni tui positos, ac in tuis armis conclusos? Equidem arbitror neminem vmquam hæc in animum inducere, aut, quantumuis furore exardeat, perficere posse. Quas ob res hinc capiamus exordium, & periculum faciamus. Eo pacto & illi fortasse consilium mutabunt, & ceteros efficient meliores. Primum vide Cornelium nobilem & clarũ virum: deinde tecum (vt decet omnem hominem) reputa, gladium non esse omnia tibi confecturum. etenim magna esset eius vtilitas atque commoditas, si is posset prudentes homines facere, persuadere, cogereque, vt vere aliquem diligant. At is profecto, dum corpus dumtaxat alicuius occidit, a nobis reliquorum animos alienat: nec sunt homines amiciores cuiquam propter aliorum supplicia: sed quod timent, infesti atque inimici fiunt: idque certum est & exploratum. Si autem homines veniam consecuti sint, pœnitentia atq; pudore adducti, non modo non audent iis a quibus beneficium acceperunt, iniuriam facere; sed etiam plerumque beneficium remunerantur, quod sperãt se multo maiora accepturos. Etenim qui est saluus & incolumis seruatus ab eo cui ipse iniuriam intulit, putat eundem accepto ab se beneficio, nihil esse omnino sibi negaturum. Quamobrem mihi crede, vir carissime; sine te persuaderi, & muta sententiam. hoc enim pacto videberis omnia quæ grauia fuerunt & molesta, necessitate coactus & inuitus fecisse, propterea quod non potest Respublica vsque adeo magna & potens, in regnum mutari sine sanguine: si autem manebis in proposito, susceptoque consilio, videberis profecto illa libenter studioseque fecisse. Hac oratione Liuiæ permotus Augustus, reos omnes verbis admonitos dimisit; designauitque postea Cornelium cõsulem; atq; in posterum non eum solum, sed etiã reliquos omnes, tanto sibi amore

cõiunxit, vt nemo amplius ei vere insidias faceret, aut omnino facere videretur. Cornelio autẽ & Valerio Messala Cõsulibus, magni terræmotus facti sunt: Tiberis pontẽ disturbauit, fecitq; vt vrbs septẽ dies nauigaretur. Alebantur eadẽ tempestate tres & viginti legiones populi Romani: ex quib. nostris tẽporibus tantum decem & nouẽ supersunt. Earũ secũda, Augustalis nominata, hibernat in superiore Britannia. Tertiæ, tres sunt: Gallica in Phœnicia, Cyrenaica in Arabia, Augustalis in Numidia. Quarta Scythica, in Syria: Quinta Macedonica, in Dacia. Sextæ duę: quarũ altera Victorũ appellata, est in inferiore Britannia: altera Ferrea, in Iudæa. Septima, in Mysia superiore: huic Claudianæ nomẽ est. Octaua, Augustalis, in Germania superiore. Decima, in superiore Pannonia: ea Gemella appellatur, q. cõstet ex duab. legionibus permixtis inter se & cõfusis. Vndecima Claudiana, in Mysia inferiore: habuere .n. duæ legiones nomẽ a Claudio, ꝓpterea quod ei in seditione Camilli nõ restiterunt. Duodecima Fulminifera, in Cappadocia. Decimatertia in Dacia, Gemella. Decimaquarta, in superiore Pãnonia. Decimaqnta Apollinaris, est in Cappadocia. Postrema est vigesima: ii Valeriani & Victores appellãtur. Hę restãt ex Augusti legionibus: ceteræ, dispersæ & omnino sublatæ, aut cũ aliis permixtæ sunt: quæ ob eã causam credũtur Gemellę esse nominatę. *Alũtur insuper stipatores, q. in decẽ partes distribuũtur. Sex autẽ milia hominũ collocata in præsidiis vrbis, diuidũtur in partes quatuor. Delecti sunt etiam equites peregrini, ac extraordinarii, nominati Bataui a Batauia; q̃ insula est in Rheno flumine. hi sunt equites optimi.

Igitur Augustus, cũ ei magna pecunia opus esset ad alẽdos tot exercit⁹, iussit dari sibi vigesimã partem hereditatũ, legatorũ ac donationum, quæ mortis causa fiũt; nisi si qua essent ꝓximis agnatis, aut pauperib. hominib. relicta: idq; fecit, quasi in cõmentariis Cæsaris hoc gen⁹ tributi scriptũ reperisset. Qua re cõturbatus est populus Romanus, & q. tãta fame afflictus esset, vt gladiatores & venales serui expulsi fuerint ab vrbe, vltra †quatuor & nonaginta milia passuũ, Augustusq; &

dccl. stadia

ὠκειώσατο, ὥστε μηδένα ἔτ' αὐτῷ τῶν ἄλλων μήτ' ὄντως ἐπιβουλεῦσαι, μήτε δόξαι. Ἐπὶ δὲ τῆς ὑπατείας τοῦ τε δηλωθέντος Κορνηλίου καὶ Οὐαλερίου Μεσσάλου, σεισμοί τε ἐξαίσιοι συνέβησαν, καὶ ὁ Τίβερις τήν τε γέφυραν κατέσυρε, καὶ πλωτὴν τὴν πόλιν ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας ἐποίησε. Τρία δὲ δὴ τότε καὶ εἴκοσι στρατόπεδα *πολεμικὰ ἐτρέφετο. νῦν μὲν γὰρ ἐννεακαίδεκα ἐξ αὐτῶν μόνα διαμένει, τό τε δεύτερον τὸ Αὐγούστειον τὸ ἐν Βρεττανίᾳ τῇ ἄνω χειμάζον, καὶ τὰ τρία τὰ τρίτα, τό τε ἐν Φοινίκῃ τὸ Γαλατικὸν, καὶ τὸ ἐν Ἀραβίᾳ τὸ Κυρηναϊκὸν, τό τε ἐν Νουμιδίᾳ τὸ Αὐγούστειον· τέταρτον Σκυθικὸν ἐν Συρίᾳ, πέμπτον Μακεδονικὸν ἐν Δακίᾳ· ἕκτα δύο, ὧν τὸ μὲν ἐν Βρεττανίᾳ τῇ κάτω τὸ τῶν * Νικηφορείων, τὸ δὲ ἐν Ἰουδαίᾳ τὸ Σιδηροῦν τέτακται· καὶ οἱ ἕβδομοι ἐν τῇ Μυσίᾳ τῇ ἄνω, * οἱ καὶ τὰ μάλιστα Κλαυδίειοι ὠνομάσθησαν.* οἱ δὲ ὄγδοοι Αὐγούστειοι ἐν τῇ Γερμανίᾳ τῇ ἄνω ὄντες, καὶ οἱ δέκατοι * οἱ ἐν Παιονίᾳ τῇ ἄνω οἱ Δίδυμοι. (Δίδυμοι δὲ ἐπεκλήθησαν, ὅτι ἐκ δύο ταγμάτων ἀναμιχθέντων ἀλλήλοις ὑπῆρχον) τό τε ἑνδέκατον τὸ Κλαυδίειον, τὸ ἐν τῇ Μυσίᾳ τῇ κάτω. (οὕτω γὰρ τὰ δύο στρατόπεδα [ἀπὸ τοῦ Κλαυδίου] ἐπεκλήθη, ὅτι αὐτῷ ἐν τῇ τοῦ Καμίλλου ἐπαναστάσει οὐκ ἀντεπολέμησε) καὶ τὸ δωδέκατον τὸ ἐν Καππαδοκίᾳ, τὸ Κεραυνοφόρον· τό τε τρίτον καὶ δέκατον τὸ ἐν Δακίᾳ, τὸ Δίδυμον· καὶ τὸ τέταρτον καὶ δέκατον τὸ ἐν τῇ * Παννονίᾳ τῇ ἄνω [τὸ Δίδυμον] τό τε πεντεκαιδέκατον τὸ Ἀπολλωνικὸν, τὸ ἐν Καππαδοκίᾳ· καὶ οἱ εἰκοστοὶ οἱ καὶ * Οὐαλέριοι καὶ Νικήτορες ὠνομασμένοι. ταῦτ' ἐκ τῶν Αὐγουστείων στρατοπέδων σώζεται. τὰ γὰρ δὴ λοιπὰ, τὰ μὲν παντελῶς διελύθη, τὰ δὲ καὶ ἑτέροις τισὶν ἀνεμίχθη, ἀφ' οὗπερ καὶ Δίδυμα ὠνομασμένα νενόμισται. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ οἱ σωματοφύλακες [μύριοι] ὄντες, καὶ δεκαχῇ τεταγμένοι καὶ οἱ τῆς πόλεως φρουροὶ, ἑξακισχίλιοί τε ὄντες, καὶ τετραχῇ νενεμημένοι· ξένοι τε ἱππῆς ἐπίλεκτοι, οἷς τὸ τῶν Βατάβων (ἀπὸ τῆς Βαταβίας τῆς ἐν τῷ Ῥήνῳ νήσου) ὄνομα, ὅτι δὴ κράτιστοι ἱππεύειν εἰσὶ, κεῖται. Διὰ δὲ τὸ πλῆθος οὖν τῶν στρατευμάτων ὁ Αὔγουστος, πολλῶν χρημάτων δεόμενος, τὴν εἰκοστὴν τῶν τε κλήρων καὶ τῶν δωρεῶν, ἃς ἂν οἱ τελευτῶντές τισι, πλὴν τῶν πάνυ συγγενῶν, ἢ καὶ πενήτων, καταλείπωσι, κατεστήσατο, ὡς καὶ ἐν τοῖς τοῦ Καίσαρος ὑπομνήμασι τὸ τέλος τοῦτο γεγραμμένον εὑρών. Ταῦτά τε οὖν Ῥωμαίους ἐλύπει, καὶ προσέτι καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς, ὥσθ' ὑπ' αὐτοῦ τούς τε μονομάχους, καὶ τὰ ἀνδράποδα τὰ ὤνια ἐς πεντήκοντα καὶ * ἑπτακοσίους σταδίους ἐξωσθῆναι, ἔκ τε τῆς θεραπείας καὶ τὸν Αὔγουστον καὶ

τοὺς ἄλλους

τοὺς δ' ἄλλους τὸ πλεῖον ἀποπέμψασθαι, καὶ δικῶν ἀνοχὰς γενέσθαι. Λωφήσαντος δέ ποτε τοῦ λιμοῦ, ἐπί τε τῷ [τοῦ] Γερμανικοῦ ὀνόματι, ὃς ἦν τοῦ Δρούσου παῖς, καὶ ἐπὶ τῷ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, [ἱπποδρομίας ἐποίησε· καὶ ἐν αὐτῇ ἐλέφας τε ῥινοκέρωτα κατεμαχήσατο, καὶ ἀνὴρ ἱππεὺς πλούτῳ ποτὲ περιγενεὶς ἐμονομάχησε.] Καὶ ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ γήρως καὶ τῆς [τοῦ] σώματος ἀσθενείας ἔκαμνεν, ὥστε μὴ δύνασθαι πᾶσι τοῖς δεομένοις τι αὐτοῦ χρηματίζειν, τὰ μὲν δικάζων αὐτὸς μετὰ τῶν συνέδρων [καὶ] διεσκέψατο καὶ ἐδίκαζεν, ἐν τῷ παλατίῳ ἐπὶ βήματος προκαθήμενος· τὰς δὲ πρεσβείας τάς τε παρὰ τῶν δήμων, καὶ τὰς παρὰ τῶν βασιλέων ἀφικνουμένας, τρισὶ τῶν ὑπατευκότων ἐπέτρεψεν· ὥστ' αὐτοὺς χωρὶς ἕκαστον καὶ διακούειν τισί, καὶ ἀπόκρισιν αὐτοῖς διδόναι, πλὴν τῶν ὅσα ἀναγκαῖον ἦν τήν τε βουλὴν καὶ ἐκεῖνον ἐπιδιακρίνειν.

Κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Γερμανικοῦ ὁ νέος Δρούσου ἐν Δαλματίᾳ ἐστρατευμένου, καὶ πόλει τινὶ ὀχυρᾷ προσκαθημένου, καὶ μὴ οἵου τε γενομένου ταύτην ἑλεῖν, Πουλίων ἱππεὺς Κελτὸς λίθον ἐς τὸ τεῖχος ἀφεὶς, οὕτω τὴν ἔπαλξιν διέσεισεν, ὥστε αὐτὴν αὐτίκα πεσεῖν, καὶ τὸν ἄνδρα τὸν ἐπικεκλιμένον οἱ συγκατασπάσαι. Γενομένου δὲ τούτου, ἐκπλαγέντες οἱ ἄλλοι καὶ φοβηθέντες, τό τε τεῖχος ἐκεῖνο ἐξέλιπον, καὶ ἐς τὴν ἀκρόπολιν ἀνέδραμον· καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ταύτην καὶ ἑαυτοὺς παρέδωκαν. Τοῦ δὲ Βάτωνος, ὃς πολλὰ τοὺς Ῥωμαίους, ἀποστήσας τοὺς *Δαλμάτας, ἐκάκωσε, καθ' ὁμολογίαν ποτὲ τῷ Τιβερίῳ προσκεχωρηκότος, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ βήματος αὐτῷ καθημένῳ προσενεχθέντος, ὁ μὲν Τιβέριος ἠρώτησεν αὐτὸν, Τί ὑμῖν ἔδοξε καὶ ἀποστῆναι, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν χρόνον διαπολεμῆσαι; ὁ δ' ἔφη ὅτι Ὑμεῖς τούτων αἴτιοι ἐστέ· ἐπὶ γὰρ τὰς ἀγέλας ὑμῶν φύλακας οὐ κύνας, οὐδὲ νομέας, ἀλλὰ λύκους πέμπετε. Ἡ μὲν οὖν* Δαλματία προσεχώρησε τοῖς Ῥωμαίοις.

[Ἐκ τοῦ νϛʹ τῶν Δίωνος βιβλίων]

Κατὰ δὲ τὴν *Κελτικὴν δεινὸν αὖθις συνεχώρησε πάθημα. ἦρχε μὲν γὰρ αὐτῆς Οὔαρος Κυϊντίλιος· οἱ δὲ Κελτοὶ, ἕως μὲν κατὰ βραχὺ καὶ ὁδῷ τινι μετὰ φυλακῆς τὰ πάτρια μετεμάνθανον, οὔτ' ἐβαρύνοντο τῇ τοῦ βίου μεταβολῇ, [καὶ] ἐλάνθανον σφᾶς ἀλλοιούμενοι· ἐπεὶ δὲ ὁ Οὔαρος μετὰ τὴν τῶν Σύρων ἀρχὴν, τήν τε ἡγεμονίαν τῆς Γερμανίας λαβὼν, καὶ τὰ παρ' ἐκείνοις ἐκ τῆς ἀρχῆς διοικῶν, ἔσπευσεν αὐτοὺς ἀθροώτερον* μεταστῆσαι,

ceteri magnam partem famulorum suorum dimiserint, ac iustitium indictum sit. Postquam fames cessauit, Augustus Germanici (is erat Drusi filius) atque fratris eius nomine, ludos Circenses fecit; in quibus elephantus superauit rhinocerotem; & vir equestris ordinis, qui fuerat olim locupletissimus, obiit munus gladiatorum. Cum autem non posset Cæsar, propter senectutem atque imbecillitatem corporis, omnibus qui auxilio eius indigebant, respondere, sedens ius dicebat in palatio pro tribunali, negotiis cum assessoribus suis communicatis: permisitque tribus viris consularibus, vt legatos regum populorumque qui ad se venirent, ipsi singuli audirent separatim, iisque responderent: nisi forte quædam acciderent, in quibus suo & Senatus decreto opus esset. Per id tẽpus cum Germanicus Drusi filius esset in Dalmatia cum exercitu, obsideretque munitum aliquod oppidum, nec posset id capere, Pulio eques* Germa- Celta. Gr.
nus iactu lapidis in murum, ita pinnam eius concussit, vt ea statim ceciderit, traxeritque secum hominem qui tũ forte ad eam adhærebat. Quo facto, ceteri obstupefacti, ac timore perterriti, relicto muro in arcẽ confugerunt; eamque postea seque ipsos dediderunt. Cum autem Bato, qui Dalmatis defectionis auctor fuerat, & Romanis magna damna attulerat, tandem aliquando ad Tiberium venisset pacis componendæ gratia, ac postero die cum eo sedente in tribunali colloqueretur, eũ Tiberius ita interrogauit; *Dic*, inquit, *quamobrem visum est vobis deficere, tantoque tempore nobiscum bellum gerere?* Is respondit; *Vos*, (inquit) *causam dedistis; qui ad greges vestros custodiendos non canes mittitis aut pastores, sed lupos.* Tũ Dalmatia venit in dicionem populi Romani.

E Dionis libro LVI.

Sed idẽ populus R. incidit in grauem casum in* Germania. (ei præerat Celtica. Gr.
Quintilius Varus) Nam ** Germani, quãtisper paulatim, ac ratione & cautela adhibita, dediscebãt mores & instituta patriæ: eatenus mutatione vitæ non grauabantur; quã ne animaduertebant quidẽ. At postquam Varus, qui Syris præfectus fuerat, imperiũ Germaniæ accepit, & ad eam gentem immutandam subito animũ adiecit,

cœpitque Germanis perinde atq; seruis imperare, & pecuniam tamquam a subditis exigere: Germani id ferre non potuerunt. Neque tamen defecerunt aperte ac palam, sed simulata beneuolentia. Cumque is exercitum cōtra quosdam barbaros duceret, ad eum venerūt, quasi socii futuri essent ei ad bellum gerendum. post eum nihil tale cogitantem inuadunt in locis quibusdam difficillimis; & circumstantes vndiq; iaculantur, quoad exercitus populi Romani, qui neque sibi auxilio esse, neque se fugæ mandare poterat, interiit, Varusque, & qui cum eo erant clarissimi viri, mortem sibi consciuerunt. Augustus, cognito Vari casu, veste subito discissa, magno in mœrore fuit, partim propter eos qui interierant, partim quod ei Germani magnum timorem iniicerent: quos verebatur non solum in Italiam, sed etiam Romam propere esse venturos. neque enim vllam *vrbem munitam reliquam habebat, & socii omnes qui opem ei ferre potuissent, magnis erant incommodis affecti. tamen, vt tum potuit, ex reb. præsentibus parauit omnia. Sed postquā nemo eorum qui per ætatem bellum gerere poterant, conscribi voluit, iussit eos sortiri; ac quintum quemq; ex iis qui nondum quinq; & triginta annos attigissent; ex iis autem qui essent natu grandiores, decimum quemque sorte lectum priuauit facultatibus, & notauit ignominia: & postremo, cum pleriq; ne sic quidem ei obtemperarent, nonnullos interfici iussit. Tum coacto veteranorum libertorumque quam maximo potuit numero, eos cū Tiberio contendere in Germaniā celeriter iubet. Sed postquā intellexit aliquot milites saluos & incolumes euasisse, nec ausos esse hostes ad Rhenū vsq; venire, magno timore liberatus est. His rebus in hunc modum gestis, vatibus prohibitum fuit, *ne cuiquam remotis arbitris, aut etiam præsentibus, de morte responderent: quamquā Augustus ea quæ ad se pertinebāt, adeo parui faciebat, vt descriptum stellarum ordinem, sub quibus natus erat, palā omnibus ostenderet. Cum senex esset, Germanicum Senatui, & Senatum Tiberio *per Litteras commendauit; quas nō ipse legit in Senatu, (voce enim destituebatur) sed Germanicus, vt solebat antea: deinde propter cladem Germanicam, vt aiebat, petiit a patribus, ne se amplius domum venirent salutatum; neve moleste ferrent,

pro Vrbem Dio melius habet Vrbanū exercitum.

καὶ τά τε ἄλλα ὡς καὶ δουλεύουσι σφίσιν ἐπέταττε, καὶ χρήματα ὡς καὶ παρ' ὑπηκόων ἐσέπρασσεν, οὐκ ἠνέσχοντο. καὶ ἐκ μὲν τοῦ φανεροῦ οὐκ ἀπέστησαν· προσποιησάμενοι δὲ εὔνοιαν αὐτῷ, ἔπειτα στρατευσαμένῳ ἐπί τινας τῶν βαρβάρων *προσελθόντες ἄνθρωποι ὡς συμμαχήσοντες, καὶ ἔν τισι δυσχωρίαις αὐτὸν περιλαβόντες μηδὲν *προσδεχόμενον, περιστάντες τε, πάντοθεν ἔβαλλον· ἕως ἅπαν τὸ Ῥωμαϊκὸν στράτευμα μηδὲ ἀμύνασθαι δυνάμενον, μηδὲ φυγῆς ἔχον τόπον, διέφθειραν. Οὔαρος δὲ καὶ ὅσοι τῶν ἐλλογιμωτέρων αὐτῷ συνῆσαν, διεχρήσαντο σφᾶς. Μαθὼν δὲ ὁ Αὔγουστος τὰ τῷ Οὐάρῳ συμβεβηκότα, τήν τε ἐσθῆτα περιερρήξατο, καὶ πένθος μέγα ἐπί τε τοῖς ἀπολωλόσι καὶ ἐπὶ τῷ περὶ τῶν Γαλατιῶν δέει ἐποιήσατο· ἤλπιζε δὲ καὶ ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν, τήν τε Ῥώμην αὐτὴν, ὁρμήσειν αὐτούς· καὶ οὔτε *πόλις τις οἱ ἀξιόλογος ὑπελέλειπτο, καὶ τὰ συμμαχικὰ, ὧν τι καὶ ὄφελος ἦν, ἐκεκάκωτο. ὅμως δ' οὖν τά τε ἄλλα, ὡς ἐκ τῶν παρόντων, παρεσκευάσατο, καὶ ἐπεὶ μηδεὶς τῶν τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν ἐχόντων καταλεχθῆναι ἠθέλησεν, ἐκλήρωσεν αὐτούς. καὶ τῶν μὲν μηδέπω πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονότων, τὸν πέμπτον, τῶν δὲ πρεσβυτέρων τὸν δέκατον ἀεὶ λαχόντα, τήν τε οὐσίαν ἀφείλετο καὶ ἠτίμωσε· καὶ τέλος, ὡς καὶ πάνυ πολλοὶ οὐδ' οὕτω τι αὐτοῦ προετίμων, ἀπέκτεινέ τινας. ἀποκληρώσας δὲ ἔκ τε τῶν *ἐστρατευμένων ἤδη, καὶ ἐκ τῶν ἐξελευθέρων ὅσους ἠδυνήθη, κατέλεξε, καὶ εὐθὺς σπουδῇ μετὰ τοῦ Τιβερίου ἐς τὴν Γερμανίαν ἔπεμψε. μετὰ δὲ τοῦτο, ἀκούσας ὅτι τῶν τε στρατιωτῶν τινες ἐσώθησαν, τό τε πολέμιον οὐδὲ ἐπὶ τὸν Ῥῆνον ἐλθεῖν ἐτόλμησεν, ἀπηλλάγη τῆς ταραχῆς. Τότε δ' οὖν ταῦτά τε οὕτως ἐπράχθη, καὶ τοῖς μάντεσιν ἀπηγορεύθη μήτε κατὰ μόνας τινὶ, μήτε περὶ θανάτου, μηδ' ἂν ἄλλοι συμπαρῶσίν οἱ, χρᾶν. καίτοι οὕτως οὐδὲν τῷ Αὐγούστῳ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἔμελεν, ὥστε καὶ ἐκ προγραφῆς πᾶσι τὴν τῶν ἀστέρων διάταξιν, ὑφ' *ὧν ἐγεγέννητο, φανερῶσαι. ὡς δὲ ἐπὶ γήρως ὢν, τόν τε Γερμανικὸν τῇ βουλῇ, καὶ ταύτην τῷ Τιβερίῳ παρακατέθετο· ἀνέγνω δὲ τὸ βιβλίον οὐκ αὐτὸς (οὐ γὰρ οἷός τ' ἦν γεγωνίσκειν) ἀλλ' ὁ Γερμανικὸς, ὥσπερ εἰώθει· καὶ μετὰ τοῦτ' ᾐτήσατο παρ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ τοῦ Κελτικοῦ πολέμου προφάσει, μήτ' οἴκοι αὐτὸν ἀσπάζεσθαι, μήτ' ἀγανακτεῖν

εἰ μηκέτι

εἰ μηκέτι συναντῴη σφίσι. τὸ μὲν γὰρ πλεῖστον ἄλλως τε καὶ ὁσάκις ἕδρα αὐτῶν ἐγίγνετο, ἔν τε τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐν αὐτῷ γε ἔστιν ὅτε τῷ συνεδρίῳ, καὶ ἰόντα αὐτὸν καὶ ἀπιόντα αὖθις ἠσπάζοντο, ἤδη δὲ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ καὶ καθήμενόν γε, ἔστι δ' ὅτε καὶ κατακείμενον, οὐχ ὅτι ἡ γερουσία, ἀλλὰ καὶ οἱ ἱππεῖς τοῦ τε δήμου πολλοί.

Λουκίου δὲ δὴ [τοῦ] Μουνατίου, καὶ Γαΐου Σιλίου ἐς τοὺς ὑπάτους ἐγγραφέντων, καὶ τήν τε προστασίαν τῶν κοινῶν τὴν δεκέτη τὸ πέμπτον ἄκων ἤδη ὁ Αὔγουστος ἔλαβε, καὶ συμβούλους ἀπὸ τοῦ γήρως, (ὑφ' οὗπερ οὐδὲ ἐς τὸ βουλευτήριον ἤδη, πλὴν σπανιώτατα, συνεφοίτα) εἴκοσιν ἐτησίους ᾐτήσατο. πρότερον γὰρ καθ' ἑξάμηνον πεντεκαίδεκα προσεκέκτητο. ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τῇ εἰκοστῇ πάντες (ὡς εἰπεῖν) ἐβαρύνοντο, καὶ ἐδόκει τι νεώτερον ἔσεσθαι, ἐσέπεμψε βιβλίον ἐς τὴν βουλήν, κελεύων ἄλλους τινὰς αὐτὴν πόρους ζητῆσαι. τοῦτο δὲ οὐχ ὡς καὶ ἐκεῖνο τὸ τέλος καταλύσων ἐποίησεν, ἀλλ' ἵνα μηδενὸς ἄλλου αἱρετωτέρου σφίσι φανέντος, καὶ ἄκοντες αὐτὸ ἄνευ τῆς αὐτοῦ διαβολῆς βεβαιώσωσι. καὶ ὅπως γε μὴ, τοῦ Γερμανικοῦ τοῦ τε Δρούσου γνώμην τινὰ εἰπόντων, ὑποτοπήσωσί τε ἐκ τῆς αὐτοῦ ἐντολῆς τοῦτο γεγονέναι, καὶ ἀνεξέταστον αὐτὴν ἕλωσι), προσέταξε μηδέτερον αὐτῶν μηδὲν εἰπεῖν. καὶ ἐλέχθη μὲν πολλά, καί τινα καὶ διὰ βιβλίων τῷ Αὐγούστῳ ἐδηλώθη. καταμαθὼν δὲ ἐξ αὐτῶν πάντα μᾶλλον ἢ ἐκεῖνο ἑτοίμους σφᾶς ὑπομεῖναι ὄντας, ἐπί τε τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐπὶ τὰς οἰκίας τὴν συντέλειαν ἤγαγε· καὶ παραχρῆμα μηδὲν εἰπὼν, μήθ' ὅσον, μήθ' ὅπως αὐτῷ δώσουσιν, ἀπέπεμψεν ἄλλους ἄλλῃ τά τε τῶν ἰδιωτῶν καὶ τὰ τῶν πόλεων κτήματα ἀπογραψομένους, ἵν' ὡς καὶ μειζόνως ζημιωθησόμενοι δείσωσι, καὶ τὴν εἰκοστὴν τελεῖν ἀνθέλωνται· ὃ καὶ ἐγένετο. Καὶ ταῦτα μὲν ὧδέ πῃ τῷ Αὐγούστῳ διῴκειτο. ἐν δὲ τῇ τῶν Αὐγουσταλίων θέᾳ, ἥτις ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ γενεθλίοις ἐγίνετο, ἀνήρ τις ἐμμανὴς ἔς τε τὸν δίφρον τὸν τῷ Καίσαρι τῷ Ἰουλίῳ κείμενον ἐνιδρύθη, καὶ τὸν στέφανον αὐτοῦ λαβὼν περιέθετο. καὶ ἐδόκει ἐς τὸν Αὔγουστόν τι σημαίνεσθαι· ὅπερ καὶ ἀληθὲς ἦν. τῷ γὰρ ἐχομένῳ ἔτει, ἐν ᾧ Σέξτος τε Ἀπουλήιος καὶ Σέξτος Πομπήιος ὑπάτευσαν, ἐξωρμήθη τε ἐς τὴν Καμπανίαν ὁ Αὔγουστος, καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν ἐν τῇ Νεαπόλει διαθεὶς, ἔπειτα ἐν Νώλῃ μετήλλαξε. τέρατα δ' ἄρα ἐς τοῦτο αὐτῷ φέροντα, οὔτε ἐλάχιστα, οὔτε δυσσύμβλητα ἐγεγόνει. ὅ τε γὰρ ἥλιος πᾶς ἐξέλιπε, καὶ τοῦ οὐρανοῦ τὸ πολὺ

*Ireis in reliquum tempus epulū non daret. nam tum eum, quoties sedebat in foro: interdū etiam in Curia, quoties veniret in Senatum, aut inde discederet, plurimū salutabant. Iam vero in palatio id nō modo faciebat Senatus, sed etiā equites ac plebeii multi, sedente eo, ac nonnumquā iacente. Augustus rursum quinto decennio suscepit curam & administrationem reipublicæ, L. Munatio & Caio Silio Consulibus. Hic propter senectutē, qua ingrauescente perraro veniebat in Senatum, petiit viginti consiliarios annuos: nā antea quindecim tantū adhibebat in sex mēses. Cumque vigesima omnes fere grauari intellexisset, ratus eos eam ob causam esse aliquid noui molituros, litteris ad Senatum missis petiit a Patribus, vt alia genera tributorum quærerent. id faciebat, non quo vellet vigesimā remittere, sed vt eā, nullo præterea tributo inuēto magis idoneo & accommodato, absque vlla eius calumnia comprobarent: atq; vt ne suspicarentur Germanicum & Drusum, si de ea re sententiam dicerent, id iussu suo facere, ideoq; eam nihil prærerea discutientes aut examinantes admitterent, [10] vtriq; ne sententiam diceret, interdixit. Itaque a plerisq; dicta sunt multa, eiq; per litteras significata. Ex quibus vbi intellexit eos paratos esse, omnia potius quam hæc perpeti, tributum ex ædibus agrisq; conferri iussit: neq; tamen definiuit, quantū aut quemadmodum persolui vellet: sed aliquot homines misit in diuersas partes orbis, a quibus prędia priuatorum hominum, atque adeo ipsarum ciuitatum, describerētur: vt metu damni incommodique maioris, mallent vigesimam soluere: id quod euenit. Dum hęc ita ab Augusto gererentur, accidit ludis Augustalibus, qui natali die ipsius fiebant, vt quidam furiosus homo consederit in sella, quæ Iulio Cæsari posita & consecrata fuerat; eique coronam ademerit, sibique imposuerit. quæ res in Augustum nōnihil portendere visa est: idque verum esse constitit postea. Nam sequēti anno Augustus profectus in Campaniā, ludis apud Neapolim factis, Nolæ mortuus est, Sexto Apuleio & Sexto Pompeio Consulibus. Id ei multis prodigiis ante denuntiatum fuit, nec paruis iis quidem aut difficilibus ad intelligendum: quod sol totus hominib. deficere, & cæli magna pars

ardere visa est, quodq; ignitæ trabes cadere de cælo, & sanguinolenti cometæ visi sunt. Cumque Senatus decreuisset, vt publice supplicaretur ꝑpter eius valetudinem, curia clausa reperta est; buboque, qui super eam consederat, cecinit: & fulmen quod cecidit in statuam eius positã in Capitolio, primam litterã e nomine Cæsaris deleuit. ex quo aruspices responderunt, eum †centesimo post die participem fore alicuius diuinitatis: idque coniiciebant ex eo, quod prima littera eius nominis, cẽtum apud Latinos; reliqua pars, Etrusco sermone Deum significabat. Itaq; Augustus morbo exstinctus est. Neque tamen abest suspicio, (quamquam mihi nõ fit verisimile) Liuiam ei mortem attulisse. Ea enim verita (vt aiunt) ne Agrippam Agrippæ filium in vrbem reuocaret, ad principatum ei relinquendum, (is tum exsulabat in quadam insula) ficus pendentes adhuc in arbore, quas Augustus manu sua decerpere consueuerat, illiuit veneno: cumque ipsa cum Augusto comederet eas quæ illitæ non erant, ei venenatas offerebat. Sed postquam ex hac causa vel alia in morbum incidit Cæsar, conuocatis amicis, exposuit ea quæ necessaria esse videbantur: tandemque, *Vobis*, inquit, *vrbem, quam latericiam accepi, marmoream relinquo.* quod ipse non ad magnificentiam ædificiorum, sed ad amplitudinem & magnitudinem imperii retulit. Postremo petiit ab iis vt plauderent; quemadmodum ab histrionibus fieri solet mimo peracto; eoque pacto humanæ vitæ conditionem risit. Mortuus est XIIII kal. Septembris: quo die primum Consul factus fuerat: vixitque annos septuaginta quinque, menses decem, dies XXVI. erat enim nono kal. Octobris natus. Regnauit, postquam victoria potitus est apud Actium, quatuor & quadraginta annos, diebus tredecim exceptis. Mors eius non est subito cognita; quod eam, cum adhuc Tiberius esset in Dalmatia, Liuia metuens ne fieret aliqua seditio, celauit, quousque Tiberius venisset. Augusti corpus primarii singularũ ciuitatum Nola vicissim exportauerunt: cumq; Roma non longe abesset, ipsum equites Romani de nocte in vrbẽ intulerunt. Fuit postridie eius diei Senatus; in quẽ ceteri venerunt equestri vestitu, magistratus senatorio; nisi quod

† sic legendũ esse, non Postero die, ostendi apud Dionem.

καίεσθαι ἔδοξε, ξύλα τε διάπυρα ἐξ αὐτοῦ πίπτοντα ἐφαντάσθη, καὶ ἀστέρες κομῆται καὶ αἱματώδεις ὤφθησαν. βουλῆς τε ἐπὶ τῇ νόσῳ αὐτοῦ ἐπαγγελίας, ἵν' εὐχὰς ποιήσωνται, τό τε συνέδριον κεκλεισμένον εὑρέθη, καὶ βύας ὑπὲρ αὐτοῦ καθήμενος ἔβυξε· καὶ κεραυνὸς ἐς εἰκόνα ἐν τῷ Καπιτωλίῳ ἑστῶσαν ἐμπεσὼν, τὸ γράμμα τὸ πρῶτον τοῦ ὀνόματος τοῦ Καίσαρος ἠφάνισεν. ὅθεν οἱ μάντεις τῇ μετὰ τοῦτο αὐτὸν ἡμέρᾳ θείας τινὸς μοίρας μεταλήψεσθαι ἔφασαν, τεκμηράμενοι ὅτι τό τε στοιχεῖον ἐκεῖνο τὸν τῶν ἑκατὸν ἀριθμὸν παρὰ τοῖς Λατίνοις, καὶ τὸ λοιπὸν πᾶν ὄνομα θεὸν παρὰ τοῖς Τυρσηνοῖς νοεῖ. Ὁ δ' οὖν Αὔγουστος νοσήσας μετήλλαξε· καί τινα ὑποψίαν τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐμοὶ γοῦν οὐ πιστὴν, ἡ Λιβία ἔλαβε. δείσασα γὰρ, ὥς φασι, μὴ τὸν τοῦ Ἀγρίππου υἱὸν Ἀγρίππαν ἐπὶ τῇ μοναρχίᾳ καταγάγῃ, (ὑπερώριστο γὰρ τῆς Ῥώμης ἔν τινι νήσῳ) σῦκα τινὰ ἐπὶ δένδροις ἔτ' ἐπόντα, ἀφ' ὧν ὁ Αὔγουστος αὐτοχειρίᾳ συνάγειν εἰώθει, φαρμάκῳ ἔχρισε, καὶ αὐτή τε ἅμα τὰ ἄχριστα ἤσθιε, καὶ ἐκείνῳ τὰ πεφαρμαγμένα προσέβαλεν. εἴτ' οὖν ἐκ τούτου, εἴτε καὶ ἄλλως ἀρρωστήσας, τούς τε ἑταίρους συνεκάλεσε, καὶ εἰπὼν αὐτοῖς ὅσα ἐχρῆζε, τέλος ἔφη ὅτι, Τὴν Ῥώμην γηΐνην παραλαβὼν, λιθίνην ὑμῖν καταλείπω. τοῦτο μὲν οὖν οὐ πρὸς τὸ τῶν οἰκοδομημάτων αὐτῆς ἀκριβὲς, ἀλλὰ πρὸς τὸ τῆς ἀρχῆς ἰσχυρὸν ἐνεδείξατο. κρότον δὲ δή τινα παρ' αὐτῶν ὁμοίως τοῖς γελωτοποιοῖς, ὡς καὶ ἐπὶ μίμου τινὸς τελευτῇ, αἰτήσας, καὶ πάνυ πάντα τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον διέσκωψε. Καὶ ὁ μὲν οὕτω τῇ ἐννεακαιδεκάτῃ τοῦ Αὐγούστου, ἐν ᾗ ποτε τὸ πρῶτον ὑπάτευσε, μετήλλαξε, ζήσας μὲν πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, καὶ μῆνας δέκα, καὶ ἡμέρας ἓξ καὶ εἴκοσι· (τῇ γὰρ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ τοῦ Σεπτεμβρίου ἐγεγέννητο) μοναρχήσας δὲ ἀφ' οὗ πρὸς τῷ Ἀκτίῳ ἐνίκησε, τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα ἔτη δεκατριῶν ἡμερῶν δέοντα. Οὐ μέντοι ἐκφανὴς εὐθὺς ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐγένετο. ἡ γὰρ Λιβία, φοβηθεῖσα μὴ τοῦ Τιβερίου ἐν τῇ Δαλματίᾳ ἔτ' ὄντος νεωτερισθῇ τι, συνέκρυψεν αὐτὸν μέχρις οὗ ἐκεῖνος ἀφίκετο. τὸ δὲ σῶμα τὸ τοῦ Αὐγούστου ἐκ μὲν τῆς Νώλης οἱ πρῶτοι καθ' ἑκάστην πόλιν ἐκ διαδοχῆς ἐβάσταζον· πρὸς δὲ δὴ τῇ Ῥώμῃ γενόμενοι οἱ ἱππεῖς παραλαβόντες, νυκτὸς ἐς τὸ ἄστυ ἐσεκόμισαν. τῇ τε ὑστεραίᾳ βουλὴ ἐγένετο, καὶ ἐς αὐτὴν οἱ μὲν ἄλλοι τὴν ἱππάδα στολὴν ἐνδεδυκότες συνῆλθον, οἱ δ' ἄρχοντες τὴν βουλευτικὴν, πλὴν

τὴν ἱμα-

τῶν ἱματίων τῶν περιπορφύρων. ὁ δὲ δὴ Τιβέριος καὶ ὁ Δροῦσος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, φαιὰν τὸν ἀγοραῖον τρόπον πεποιημένην εἶχον· καὶ τοῦ μὲν λιβανωτοῦ καὶ αὐτοὶ ἔθυσαν, τῷ δ' αὐλητῇ οὐκ ἐχρήσαντο. ἐκαθέζοντο δὲ οἱ μὲν πολλοί, ὥς που ἕκαστος εἰώθει, οἱ δ' ὕπατοι κάτω ἐν τοῖς βάθροις, ὁ μὲν τῷ τῶν στρατηγῶν, ὁ δὲ τῷ τῶν δημάρχων. Καὶ μετὰ τοῦτο τὰς διαθήκας αὐτοῦ Πολύβιός τις Καισάρειος ἀνέγνω, ὡς μὴ πρέπον βουλευτῇ τοιοῦτόν τι ἀναλέγεσθαι. κατελέλειπτο δὲ ἐν αὐταῖς τὰ μὲν δύο μέρη τοῦ κλήρου τῷ Τιβερίῳ, τὸ δὲ λοιπὸν τῇ Λιβίᾳ, ὥς τινες λέγουσιν. ἵνα γάρ τι καὶ ἐκείνη τῆς οὐσίας αὐτοῦ ἀπόνηται, παρὰ τῆς βουλῆς ᾐτήσατο, τοσοῦτον αὐτῇ καὶ παρὰ τὸν νόμον καταλιπεῖν δυνηθῆναι. κληρονόμοι μὲν δὴ οὗτοι ἐγεγράφατο. κτήματα δὲ καὶ χρήματα πολλὰ πολλοῖς καὶ τῶν προσηκόντων οἱ καὶ τῶν ἀλλοτρίων, οὐχ ὅπως βουλευταῖς καὶ ἱππεῦσιν, ἀλλὰ καὶ βασιλεῦσι· τῷ τε δήμῳ χιλίας μυριάδας· καὶ τοῖς στρατιώταις, τοῖς μὲν δορυφόροις, κατὰ πεντήκοντα καὶ διακοσίας δραχμάς, τοῖς δ' ἀστικοῖς τὴν ἡμίσειαν, τῷ τε λοιπῷ τῷ πολιτικῷ πλήθει πέντε καὶ ἑβδομήκοντα δοθῆναι ἐκέλευσε. καὶ προσέτι καὶ τοῖς παισίν, ὧν μικρῶν ἔτι ὄντων, τοὺς πατέρας τὴν οὐσίαν ἐκεκληρονομήκει, προσέταξε πάντα μετὰ τῶν προσόδων, ἐπειδὰν ἀνδρωθῶσιν, ἀποδοθῆναι. ὅπερ που καὶ ζῶν ἐποίει. εἰ γάρ τινα τέκνα ἔχοντα διεδέξατο, τοῖς παισὶν αὐτοῦ πάντως, εἰ μὲν ἤδη τότε τέλειοι ἦσαν, εὐθύς, εἰ δὲ μή, μετὰ τοῦτο πάντα ἀπεδίδου. τοιοῦτος μὲν δὴ περὶ τοὺς ἀλλοτρίους παῖδας ὤν, τὴν θυγατέρα οὔτε κατήγαγε, καίπερ καὶ δωρεῶν ἀξιώσας, καὶ ταφῆναι ἐν τῷ αὐτοῦ μνημείῳ ἀπηγόρευσε. Τοσαῦτα μὲν αἱ διαθῆκαι ἐδήλουν. ἐσεκομίσθη δὲ καὶ βιβλία τέσσαρα, καὶ αὐτὰ ὁ Δροῦσος ἀνέγνω. ἐγέγραπτο δὲ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ, ὅσα τῆς ταφῆς εἴχετο, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὰ ἔργα ἃ ἔπραξε πάντα, ἃ καὶ ἐς χαλκᾶς στήλας πρὸς τῷ ἡρῴῳ αὐτοῦ σταθείσας ἀναγραφῆναι ἐκέλευσε. τὸ τρίτον, τά τε τῶν στρατιωτῶν, καὶ τὰ τῶν προσόδων, τῶν τε ἀναλωμάτων τῶν δημοσίων, τό τε πλῆθος τῶν ἐν τοῖς θησαυροῖς χρημάτων, καὶ ὅσα ἄλλα τοιουτότροπα ἐς τὴν ἡγεμονίαν φέροντα ἦν, εἶχε. καὶ τὸ τέταρτον ἐντολὰς καὶ ἐπισκήψεις τῷ Τιβερίῳ καὶ τῷ κοινῷ, ἄλλας τε, καὶ ὅπως μήτ' ἀπελευθερῶσι πολλούς,

purpura prætextas vestes non habebant. Tiberio, Drusoq; filio eius, toga pulla erat; qualis solet in iudiciis gestari: ab vtroque thus est adhibitum in sacrificio: tibicinem interesse noluerunt. Sedebat quisque fere in quibus locis antea consueuerat: Consules sedebãt in subselliis inferioribus: vnus, in iis quæ Prætorũ; alter, in iis quæ tribunorũ plebis sunt. Post hęc quidam Polybius Cęsarianus tabulas testamẽti eius recitauit; quod eas nõ deceret Senatorem legere: in eoque testamento Tiberius ex besse, Liuia ex triente, (vt nonnulli putant) herédes scripti erant. nam Augustus, vt eam augeret suis facultatibus, petiuerat a Senatu, vt liceret sibi tantundem ei etiam contra leges relinquere. Ab his heredib. scriptis, multa prędia magnamque pecuniam plerisq; hominibus propinquis suis & extraneis legauit: nec Senatoribus solum equitibusq;, sed etiam regibus. ad hæc reliquit populo Romano † quadringẽties sestertium. Sed & militibus legata reliquit: prætorianis quidem viritim CCL denarios: iis autem qui erãt in præsidiis vrbis collocati, singulis eius summæ dimidium: ceteræ multitudini vrbanæ, † trecenos sestertios viritim dari iussit. Præterea mandauit, vt quæ sibi hereditas testamento obuenisset a parentibus filiorũ impuberum, ea cum fructibus perceptis restitueretur iis, cum ad virilem ætatem peruenissent: quod ipse viuus faciebat. Nam quoties succederet ei cui essent liberi superstites, si quidem tum erant adulti, statim eis omnem hereditatem restituebat: sin minus, vbi adoleuissent. Cumque talem se præstaret erga liberos alienos, tamen filiam suam non reduxit ab exsilio, licet eam donatione quarundam rerũ honestauerit: sed vetuit etiam, ne in suo monumento sepeliretur. Hæc cum essent ex testamẽto cognita, allati sunt libelli quatuor, quos Drusus legit: in quorum primo scripta erant ea quæ ad funus pertinebant. Secundus continebat res omnes ab eo gestas; quas in columnis æneis ad sepulcrum suum collocatis insculpi iussit. In tertio erant ea quæ ad milites, quæve ad redditus sumptusque publicos, & ad eam pecuniam ac thesauros, ceteraque eiusdem generis spectabãt, quibus principatum, quem habebat, tueretur. In extremo præcepta mandataque dabat Tiberio, atque reipublicæ; præsertim, ne multis libertatem darẽt,

aureorũ millia cccc, Bl. mille myriades drachmarũ, Gr.

tres aureos, Bl. LXXV drachmas, Gr.

quo minus vrbē multitudine cuiuſuis generis implerent; vtque paucos donarent ciuitate, quo plurimum differrent ab iis quos haberent in poteſtate. Præterea monebat, vt Rempubl. committerent iis qui vſu & experientia rerum plurimum poſſent, nec eam ſinerent vllo tempore pendêre ex vnius cuiusquam voluntate; ne forte is in regni cupiditatem veniret, aut ne, aduerſa paſſo eo, Reſpubl. periclitaretur. conſulebat, vt contenti rebus præſentibus, augere & dilatare imperium nollent; quod futurum eſſet vt id tuerentur difficilius, immineretq; periculum, ne, quæ iam parta erant, amitterent. id quod ab eo non verbis modo, ſed re etiam fuerat obſeruatum: nam cum poſſet ex barbaris nationibus multo plura acquirere, id noluit. Poſtquam huiuſmodi præcepta recitata ſunt, funus ducitur. Erat lectus ex ebore & auro factus, ornatus ſtragulis purpureis atque auro intextis; ſubter quæ, tamquam in feretro, corpus eius iacebat occultum. Ante omnia ſtatua cerea veſtitu triumphali videbatur; eaque ferebatur ex Palatio ab iis qui erant in ſequenti anno magiſtratus futuri: deinde ex Curia, altera aurea: tertia curru triumphali vehebatur: ſubſequebanturq; ſtatuæ maiorum ipſius atque propinquorum, qui e vita diſceſſerant; vno tantum Cæſare excepto, propterea quod eſſet in numerum heroum relatus. Ferebantur deinde *ſtatuæ ciuiū Romanorum, quicumque principatum vmquam tenuerant, capto ab ipſo Romulo exordio: ſed & quædam Pompeii Magni ſtatua ferri viſa eſt. Aderant etiam omnes prouinciæ pictæ atque nationes, quæ partæ ab eo fuerant & deuictæ. Poſt hæc lectus ſiſtitur in roſtris, vbi ſolebat haberi concio; de quo loco vbi Druſus legiſſet nonnulla, Tiberius Auguſtum pro roſtris quæ *Iulia* nominantur, apud populum decreto Senatus laudauit. Tum qui lectum antea ferebant, eundem tulerunt porta triumphali, vt ſenatus decreuerat. Aderat autem ſenatus præſens, mortuumque pariter efferebat: aderant quoque omnes equeſtris ordinis, eorumque vxores; intererant prætoriani milites, ceterique omnes fere, qui tum in vrbe erāt. Cum eſſet impoſitus in rogū exſtructum in campo Martio, eū primo cuncti ſacerdotes circumeūt: *deinde equites, poſt ii qui magiſtratu fungebantur, poſtremo ceteri milites qui erant in præſidiis vrbis, concurrunt:

ἵνα μὴ παντοδαποῦ ὄχλου τὴν πόλιν πληρώσωσι· μήτ' αὖ ἐς τὴν πολιτείαν συχνοὺς ἐσγράφωσιν, ἵνα πολὺ τὸ διάφορον αὐτοῖς πρὸς τοὺς ὑπηκόους ᾖ· τά τε κοινὰ πᾶσι τοῖς δυναμένοις καὶ εἰδέναι καὶ πράττειν, ἐπιτρέπειν, καὶ ἐς μηδένα ἀναρτᾶν αὐτὰ παρῄνεσε σφίσιν, ὅπως μήτε τυραννίδος τις ἐπιθυμήσῃ, μήτ' αὖ πταίσαντος ἐκείνου, τὸ δημόσιον σφαλῇ. γνώμην τε αὐτοῖς ἔδωκε, τοῖς τε παροῦσιν ἀρκεσθῆναι, καὶ μηδαμῶς ἐπὶ πλεῖον τὴν ἀρχὴν ἐπαυξῆσαι ἐθελῆσαι. δυσφύλακτόν τε γὰρ αὐτὴν ἔσεσθαι, καὶ κινδυνεύσειν ἐκ τούτου καὶ τὰ ὄντα ἀπολέσαι ἔφη. τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ὄντως ἀεί ποτε οὐ λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἐτήρησε. παρὸν γοῦν αὐτῷ πολλὰ ἐκ τοῦ βαρβαρικοῦ προσκτήσασθαι, οὐκ ἠθέλησε. Ταῦτα μὲν αἱ ἐντολαὶ εἶχον. μετὰ δὲ τοῦτο ἡ ἐκφορὰ αὐτοῦ ἐγένετο. κλίνη ἦν ἔκ τε ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ πεποιημένη, καὶ στρώμασιν ἁλουργοῖς διαχρύσοις κεκοσμημένη· καὶ ἐν αὐτῇ τὸ μὲν σῶμα κάτω που ἐν θήκῃ συγκέκρυπτο, εἰκὼν δὲ δή τις αὐτοῦ κηρίνη ἐν ἐπινικίῳ στολῇ ἐξεφαίνετο. καὶ αὕτη μὲν ἐκ τοῦ παλατίου πρὸς τῶν ἐς νέωτα ἀρχόντων, ἑτέρα δὲ ἐκ τοῦ βουλευτηρίου χρυσῆ, καὶ ἑτέρα αὖ ἐφ' ἅρματος *πομπικοῦ ἤγετο. καὶ μετὰ ταύτας αἵ τε τῶν προπατόρων αὐτοῦ, καὶ αἱ τῶν ἄλλων συγγενῶν τῶν τεθνηκότων, (πλὴν τῆς τοῦ Καίσαρος, ὅτι ἐς τοὺς ἥρωας ἐσεγέγραπτο) αἵ τε τῶν ἄλλων Ῥωμαίων τῶν καθ' ὁτιοῦν πρωτευσάντων, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Ῥωμύλου ἀρξάμεναι, ἐφέροντο. καί τις καὶ τοῦ Πομπηΐου τοῦ μεγάλου εἰκὼν ὤφθη, τά τε ἔθνη πάνθ' ὅσα προσεκτήσατο, ἐπιχωρίως σφίσιν ὡς ἕκαστα *ἀπῃκασμένα ἐπέμφθη. προτεθείσης δὲ τῆς κλίνης ἐπὶ τοῦ δημηγορικοῦ βήματος, ἀπὸ μὲν ἐκείνου ὁ Δροῦσός τι ἀνέγνω· ἀπὸ δὲ τῶν ἑτέρων ἐμβόλων τῶν Ἰουλείων ὁ Τιβέριος δημόσιον δή τινα κατὰ δόγμα λόγον ἐπ' αὐτῷ ἐπελέξατο. μετὰ δὲ τοῦτο τὴν κλίνην οἱ αὐτοὶ οἵπερ καὶ πρότερον ἀράμενοι, διὰ τῶν ἐπινικίων πυλῶν, κατὰ τὰ τῇ βουλῇ δόξαντα, διεκόμισαν. παρῆν δὲ καὶ συνεξέφερεν αὐτὸν ἥ τε γερουσία καὶ ἡ ἱππάς, αἵ τε γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὸ δορυφορικὸν, οἵ τε λοιποὶ πάντες (ὡς εἰπεῖν) οἱ ἐν τῇ πόλει τότε ὄντες. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν πυρὰν τὴν ἐν τῷ Ἀρείῳ πεδίῳ ἀνετέθη, πρῶτον μὲν οἱ ἱερεῖς πάντες περιῆλθον αὐτήν· ἔπειτα δὲ οἵ τε ἱππεῖς, οἵ τε ἐκ τοῦ τέλους καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ τὸ ὁπλιτικὸν τὸ φρουρικὸν, περιέδραμον·

πάντα

πάντα τὰ νικητήρια ὅσα τινὲς αὐτῶν ἐπ' ἀριστείᾳ ποτὲ παρ' αὐτοῦ εἰλήφεσαν, ἐπεβάλοντο αὐτῇ. κἀκ τούτου δᾷδας ἑκατόνταρχοι λαβόντες, ὑφῆψαν αὐτήν· καὶ ἡ μὲν ἀνηλίσκετο, ἀετὸς δέ τις ἐξ αὐτῆς ἀφεθεὶς ἀνέπτατο, ὡς καὶ δὴ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναφέρων. Πραχθέντων δὲ τούτων, οἱ μὲν ἄλλοι ἀπηλλάγησαν· ἡ δὲ δὴ Λιβία κατὰ χώραν πέντε ἡμέρας μετὰ τῶν πρώτων ἱππέων μείνασα, τά τε ὀστᾶ αὐτοῦ συνελέξατο, καὶ ἐς τὸ μνημεῖον κατέθετο. Τὸ δὲ δὴ πένθος, τὸ μὲν ἐκ τοῦ νόμου, οἱ μὲν ἄνδρες οὐ πολλαῖς ἡμέραις, αἱ δὲ γυναῖκες ἐνιαυτὸν ὅλον κατὰ ψήφισμα ἐποιήσαντο· τὸ δ' ἀληθὲς, ἐν μὲν τῷ παραχρῆμα οὐ πολλοὶ, ὕστερον δὲ πάντες ἔσχον. εὐπρόσοδός τε γὰρ πᾶσιν ὁμοίως ἦν, καὶ ἐς χρήματα πολλοῖς ἐπήρκει· τούς τε φίλους ἰσχυρῶς ἐτίμα, καὶ ταῖς παρρησίαις αὐτῶν ὑπερέχαιρε. τεκμήριον δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις, ὅτι τοῦ Ἀθηνοδώρου ἐν δίφρῳ ποτὲ καταστέγῳ ἐς τὸ δωμάτιον αὐτοῦ, ὡς γυναικός τινος, εἰσκομισθέντος, καὶ ἐξ αὐτοῦ ξιφήρους ἐκπηδήσαντος, καὶ προσεπειπόντος, Οὐ φοβῇ μή τίς σε οὕτως εἰσελθὼν ἀποκτείνῃ; οὐχ ὅπως ὠργίσθη, ἀλλὰ καὶ χάριν αὐτῷ ἐπέγνω. Ταῦτά τε οὖν αὐτοῦ ἀνεμιμνήσκοντο, καὶ ὅτι καὶ τοῖς λυπήσασί τι αὐτὸν, οὐκ ἀκράτως ὠργίζετο· τήν τε πίστιν καὶ πρὸς τοὺς οὐκ ἀξίους αὐτῆς ἐτήρει. * Κορακότταν γοῦν τινα λῃστὴν ἐν Ἰβηρίᾳ ἀκμάσαντα, τὸ μὲν πρῶτον οὕτω δι' ὀργῆς ἔσχεν, ὥστε καὶ τῷ ζωγρήσαντι αὐτὸν πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας ἐπικηρῦξαι· ἐπεὶ δ' αὐτὸς ἑκών οἱ προσῆλθεν, οὔτε τι κακὸν εἰργάσατο, καὶ προσέτι καὶ τῷ ἀργυρίῳ ἐκείνον ἐπλούτισε. διά τε οὖν ταῦτα, καὶ ὅτι τὴν μοναρχίαν τῇ δημοκρατίᾳ μίξας, τό τε ἐλεύθερον σφίσιν ἐτήρησε, καὶ τὸ κόσμιον τό τε ἀσφαλὲς προσπαρεσκεύασεν, ὥστ' ἔξω μὲν τοῦ δημοκρατικοῦ θράσους, ἔξω δὲ καὶ τῶν τυραννικῶν ὕβρεων ὄντας, ἔν τε ἐλευθερίᾳ σώφρονι καὶ ἐν μοναρχίᾳ ἀδεεῖ ζῆν, βασιλευομένους τε ἄνευ δουλείας, καὶ δημοκρατουμένους ἄνευ διχοστασίας, δεινῶς αὐτὸν ἐπόθουν. εἰ γάρ τινες καὶ τῶν προτέρων τῶν ἐν τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις γενομένων ἐμέμνηντο, ἐκεῖνα μὲν τῇ τῶν πραγμάτων ἀνάγκῃ ἀνετίθεσαν, τὴν δὲ δὴ γνώμην αὐτοῦ, ἐξ οὗ τὸ κράτος * ἀναμφίβολον ἔσχεν, ἐξετάζειν ἠξίουν. οὐκ ἐλάχιστον δ' αὐτῷ πρὸς εὐδοξίαν καὶ τὸ πολυχρόνιον τῆς ἡγεμονίας συνήνεγκε. τῶν μὲν γὰρ ἐκ τοῦ δη-

præmiaque victoriæ quæ acceperant ob præclara facinora, dū in eius exercitu militarent, in eum cōiiciunt. Rogum centuriones postea admotis facibus incendunt. is comburitur: mox aquila ex rogo dimissa, quasi animā Augusti in cælum ferret, euolauit. Peractis his rebus omnibus, ceteri abeunt: Liuia in eodem loco cum primariis equitibus mansit dies quinq;, ossaque eius collegit & sepeliuit. Viri in luctu fuerunt perpaucos dies, vt erat consuetudo: matronæ eū decreto Senatus annum luxerūt. Et quamquam pauci reuera mortem eius doluerunt in præsentia, tamen omnes postea sunt in maximo mœrore versati. Erat enim Augustus omnibus affabilis, multosque mortales pecunia adiuuabat: amicos omnes habebat in honore, eorumque libertate loquendi lætabatur & gaudebat. Quibus rebus argumēto est Athenodorus; qui, cum in cubiculum eius lectica pro muliere vectus esset, tenensque pugionem in manu de ea desiluisset, atque ita dixisset; *Non times, inquit, ne te aliquis eodem modo ingressus interficiat?* Augustus non modo ei non est iratus, sed etiā gratias egit. Quæ cum de eo, aliaque permulta commemorarentur, tum illud in primis, eum numquam iis a quibus erat affectus molestia, iratum grauiter & intemperanter fuisse; fidemque seruasse perpetuo, iis etiam qui id non mererentur. Nam cum Coracotæ latroni insigni in Hispania principio ita fuisset infensus, vt edixisset, se ei qui Coracotam viuum cepisset, daturum †decies sestertiū; postquam is vltro venit, nō modo ei nullum damnum attulit, sed etiā pecuniam dedit, eumq; locupletauit. Itaque Romani, adducti his rebus omnibus, Augustum luxerunt; sed in primis quod regnum cum Republica permiscuerat, libertatemq; conseruauerat; seq; ita ornauerat, & securos reddiderat, vt populi temeritate, & tyrannorum iniuriis liberati, simul in moderata libertate atq; regno, quietam & securā vitam agerent, regerenturq; sine seruitute, & absq; vlla seditione Rempublicam obtinerent. Quod si qui etiam recordabantur ea quæ superioribus bellis ciuilib. facta fuerant; tamen eorum omnium culpam in tempora & necessitatē conferebant, putabantq; ex eo tempore esse animum eius spectandū, ex quo cœpit sine controuersia regno potiri. Maxime vero ei contulit ad gloriam diuturnitas principatus. etenim complures qui fuerant in

† aureorū x milia, al. xxv myriades drachmarū, Gr.

Republica potentissimi viri, mortem iã obierant; quorũ posteri, ignorantes qualis status Reipublicæ fuisset, contentiq; rebus præsentibus, in quib. erant educati, nõ solũ ex iis nullã molestiam capiebant, sed etiã eorum cõsuetudine delectabantur. videbant enim potiora esse iis quæ ex maioribus audiuerant, longeq; tutiora. Quas res etsi viuo Augusto non ignorabãt; tamen eodem vita functo eas penitus perspectas planeque cognitas habuerunt. *Quippe ea solet esse, nescio quomodo, hominũ natura & conditio, ut, quamdiu fortunæ munerib. fruuntur, non tam felicitatem agnoscant, quã afflicti & calamitosi eandem requirant atque expetant.* id quod accidit etiã Augusti tẽporibus: cuius desiderio, postea quã essent Tiberium haud eius similẽ experti, oẽs tenebantur. Tantũ .n. hi duo discrepabant inter se, vt quibusdã non abfuerit suspicio, Augustũ ob eã causam Tiberiũ, cuius mores habebat cognitos, de industria successorẽ reliquisse, quo ipse maiorẽ gloriam cõsequeretur. Cum aũt Augusto populus Romanus æternitatẽ immortalitatemq; donauisset, ei Liuiã, quæ tum *Augusta* nominabatur, sacerdotẽ creauit. Dedit Liuia † decies sestertiũ cuidã Numerio Attico, Senatori & Prætorio viro; q; is iurasset, quemadmodum de Proculo Romuloq; traditũ est, se Augustum, cũ in cælum ascẽderet, vidisse. Eidẽ Augusto fanũ in vrbe decretũ est; idq; Liuia postea & Tiberius ædificauerunt. Fuere quoq; alia ædificata in plerisq; locis, partim assentientibus populis & approbãtibus, partim etiã contra eorum voluntatẽ. Domus quoq;, in qua Nolæ mortuꝰ est, ei fuit cõsecrata; decretumq; fuit, ne statua ipsius in funere cuiusquã deferretur, atq; vt Tribuni plebis, q; essent sacrosancti, ludos Augustales facerent. Hæc facta sunt Augusti temporibus.

† x milia aureorum, Bl. x x v. myriades drachmarũ, Gr.

μοναρχίας ἀνδρῶν καὶ οἱ πλείους καὶ οἱ δυνατώτεροι ἀπολώλεσαν· οἱ δ' ὕστεροι, ἐκείνης μὲν οὐδὲν εἰδότες, τοῖς δὲ παροῦσι μόνοις ἢ καὶ μάλιστα ἐντραφέντες, οὐ μόνον οὐκ ἤχθοντο αὐτοῖς, ἅτε καὶ συνήθεσιν οὖσιν, ἀλλὰ καὶ ἔχαιρον, καὶ βελτίω καὶ ἀδεέστερα αὐτὰ ὧν ἤκουον, ὁρῶντες ὄντα. Ταῦτα δὲ ἠπίσταντο μὲν καὶ ζῶντος αὐτοῦ, ἐπὶ πλεῖον δὲ ὅμως, μεταλλάξαντος, ἔγνωσαν. καὶ γὰρ φιλεῖ πως τὸ ἀνθρώπινον οὐχ οὕτω τι εὐπαθοῦν τῆς εὐδαιμονίας αἰσθάνεσθαι, ὡς δυστυχῆσαν ποθεῖν αὐτήν. ὅπερ που καὶ τότε περὶ τὸν Αὔγουστον συνέβη. τοῦ γὰρ Τιβερίου μετ' αὐτὸν οὐχ ὁμοίου πειραθέντες, ἐκεῖνον ἐζήτουν. τοσοῦτον δ' οὖν τὸ σύμπαν ἀλλήλων διενεγκεῖν, ὥστε τινὰς καὶ ἐς τὸν Αὔγουστον ὑποπτεῦσαι, ὅτι ἐξεπίτηδες τὸν Τιβέριον, καίπερ εὖ εἰδὼς ὁποῖος ἦν, διάδοχον ἀπέδειξεν, ἵνα αὐτὸς εὐδοξήσῃ. Τότε δ' οὖν ἀθανατίσαντες αὐτόν, ἱέρειαν τὴν Λιβίαν, Αὐγοῦσταν ἤδη καλουμένην, ἀπέδειξαν. ἐκείνη δὲ Νυμερίῳ τινὶ Ἀττικῷ βουλευτῇ ἐστρατηγηκότι, πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας ἐχαρίσατο, ὅτι τὸν Αὔγουστον ἐς τὸν οὐρανόν, κατὰ τὰ περί τε τοῦ Πρόκλου καὶ περὶ τοῦ Ῥωμύλου λεγόμενα, ἀνιόντα ἑωρακέναι ὤμοσε. καὶ αὐτῷ ἔν τε τῇ Ῥώμῃ ἡρῷον ψηφισθὲν μὲν ὑπὸ τῆς γερουσίας, οἰκοδομηθὲν δὲ ὑπό τε τῆς Λιβίας καὶ ὑπὸ τοῦ Τιβερίου, ἐποιήθη, καὶ ἄλλοθι πολλαχόθι, τὰ μὲν ἑκόντων δὴ τῶν δήμων, τὰ δὲ καὶ ἀκόντων [καὶ] οἰκοδομουμένων. καὶ ἡ ἐν τῇ Νώλῃ οἰκία ἐν ᾗ μετήλλαξεν, ἐτεμενίσθη, καὶ ἐψηφίσθη ὅπως μήτ' εἰκὼν αὐτοῦ ἐν ἐκφορᾷ τινὸς πομπεύῃ, τά τε Αὐγουστάλια οἱ δήμαρχοι, ὡς καὶ ἱεροπρεπεῖς ὄντες, διατιθῶσι. Ταῦτα μὲν κατ' Αὔγουστον ἐγένετο.

TIBERIVS.

E Dionis libro LVII.

TIBERIVS patricius erat, & doctus; sed ingenio & moribus peculiaribus, rarisque. Nam ita omnes animi affectus occultabat, vt, quæ cupiebat, numquam fere diceret; pugnaretque cum oratione voluntas eius & desiderium. Id enim diffitebatur, quod expetebat maxime: & quod oderat, præ se ferebat. Irascebatur nulla re conturbatus: iratus, tranquillissimo æquissimoque animo esse putabatur. commiserabatur eos in quos grauiter animaduertebat;

ΤΙΒΕΡΙΟΣ.

[Ἐκ τοῦ νζ΄ τῶν Δίωνος βιβλίων]

ΤΙΒΕΡΙΟΣ δέ, εὐπατρίδης μὲν ἦν καὶ ἐπεπαίδευτο, φύσει δὲ ἰδιωτάτῃ ἐκέχρητο. οὔτε γὰρ ὧν ἐπεθύμει προσεποιεῖτό τι, καὶ ὧν ἔλεγεν, οὐδὲν (ὡς εἰπεῖν) ἐβούλετο· ἀλλ' ἐναντιωτάτους τῇ προαιρέσει τοὺς λόγους ποιούμενος, πᾶν τε ὃ ἐπόθει ἠρνεῖτο, καὶ πᾶν ὃ ἐμίσει προετείνετο· ὠργίζετό τε ἐν οἷς ἥκιστα ἐθυμοῦτο, καὶ ἐπιεικὴς, ἐν οἷς μάλιστα ἠγανάκτει, ἐδόκει εἶναι· ἠλέει τε οὓς δῆθεν σφόδρα ἐκόλαζε,

καὶ ἐχαλέ-

καὶ ἐχαλέπαινεν οἷς συνεγίγνωσκε· τόν τε ἔχθιστον ὡς εἰκότατον ἐστιν ὅτι ἑώρα, καὶ τῷ φιλτάτῳ ὡς ἀλλοτριωτάτῳ προσεφέρετο· τό τε σύμπαν, οὐκ ἠξίου τὸν αὐταρχοῦντα καταφανῆ ὧν φρονεῖ εἶναι. καὶ εἰ μὲν μόνον ταῦτ' εἶχεν, *εὐφύλακτος ἂν τοῖς εἰς πεῖραν αὐτοῦ ἐλθοῦσιν ἦν· πρὸς γάρ τοι τὸ ἐναντιώτατον πάντα *ἂν λαμβάνοντες, ἐκ τοῦ ἴσου τό τε μὴ βούλεσθαι δή τι αὐτὸν *ὃ πάνυ ποθεῖν, καὶ τὸ ὀρέγεσθαί τινος ὃ μὴ ἐφίεσθαι ἐνόμιζον. νῦν δ' ὠργίζετο εἴ τις αὐτοῦ συνεὶς φανερὸς ἐγένετο· καὶ πολλούς, οὐδὲν ἄλλο σφίσιν ἢ ὅτι συνενόησαν αὐτόν, ἐγκαλέσαι ἔχων, ἀπέκτεινε. μόνος οὖν, ὡς εἰπεῖν, (ὅπερ που σπανιώτατόν ἐστι) διεγένετο, ὃς οὔτ' ἠγνόησε τὴν φύσιν αὐτοῦ, οὔτ' ἤλεγξεν. οὕτω γὰρ *οὔτε πιστεύσαντες αὐτῷ ἠπατήθησαν, οὔτε ἐνδειξάμενοι νοεῖν ἃ ἔπραττεν, ἐμισήθησαν. τοιοῦτος οὖν δή τις ὤν, ἔς τε τὰ στρατόπεδα καὶ ἐς τὰ ἔθνη πάντα, ὡς αὐτοκράτωρ, εὐθὺς ἀπὸ τῆς *Ῥώμης ἀπέστελλε, μὴ λέγων αὐτοκράτωρ εἶναι· ψηφισθὲν γὰρ αὐτῷ καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων ὀνομάτων, οὐκ ἐδέξατο. καὶ τὸν κλῆρον τοῦ Αὐγούστου λαβὼν, τὴν ἐπίκλησιν αὐτοῦ ταύτην οὐκ ἔθετο· τούς τε σωματοφύλακας ἀμφ' αὐτὸν ἤδη ἔχων, ἐδεῖτο δὴ τῆς γερουσίας συναίρεσθαί οἱ ὥστε μηδὲν βίαιον παθεῖν. καὶ ἐπειδή γε κωμῳδοποιός τις ἐπὶ τούτῳ, φρουρὰν αὐτῷ, ὡς οὐκ ἔχοντι, δοθῆναι ἐσηγήσατο, τόν τε χλευασμὸν αὐτοῦ συνῆκε, καὶ ἔφη, ὅτι καὶ οἱ στρατιῶται οὐκ ἐμοὶ, ἀλλὰ δημόσιοί εἰσι. ταῦτά τε οὖν οὕτως ἔπραξε, καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς ἔργα πάντα διοικῶν, ἠρνεῖτο μηδὲν αὐτῆς δεῖσθαι· καὶ τὸ μὲν πρῶτον καὶ πᾶσαν αὐτὴν, διά τε τὴν ἡλικίαν (ἓξ γὰρ καὶ πεντήκοντα ἔτη ἐγεγόνει) καὶ δι' ἀμβλυωπίαν, (πλεῖστον γὰρ τοῦ σκότους βλέπων, ἐλάχιστα τῆς ἡμέρας ἑώρα) ἐξίστασθαι ἔλεγεν. ἔπειτα δὲ κοινωνούς τε τινὰς καὶ συνάρχοντας, οὔτι γε καὶ πάντων καθάπαξ, ὥσπερ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, ἀλλ' ἐς τρία μέρη νέμων αὐτὴν, ᾔτει· καὶ τὸ μὲν αὐτὸς ἔχειν ἠξίου, τῶν δὲ ἑτέρων ἄλλοις παρεχώρει. ἦν δὲ ταῦτα, ἓν μὲν, ἥ τε Ῥώμη καὶ ἡ ἄλλη Ἰταλία· ἕτερον δὲ, τὰ στρατόπεδα· καὶ ἕτερον, οἱ λοιποὶ ὑπήκοοι. ὡς οὖν *πολὺς ἐνέκειτο, οἱ μὲν ἄλλοι καὶ ὣς ἀντέλεγον δῆθεν, καὶ ἐδέοντο αὐτοῦ ἄρχειν

& quibus veniam dabat, succensebat nonnumquam. sic amplexabatur inimicissimos homines, vt sibi familiarissimos & cōiunctissimos: contra autem cum amicissimis non aliter se gerebat, quam cum alienissimis hominibus. Deniq; putabat principis animum nemini cognitum esse oportere. ' Quod si id tantum in Tiberio fuisset, *cauere sibi ab eo nemo, cui cum ipso res fuisset, potuisset; cum omnia contrario atque is sensisset modo accipiens vnusquisque, ea quæ is nolebat, velle, & non cupere ipsum ea quæ maxime expetebat, indicasset. Sed præter ea quæ supra dixi, grauiter ferebat, dum suspicabatur aliquem esse conscium & participem consiliorum suorū; multosque non aliam ob causam interfici iussit, quam quod sentiret ab iis voluntatem suā animaduersam & perspectam esse. Itaque is solus fere tutus erat, (quod tamen perraro accidit) qui neq; ingenium eius ignoraret & mores, neque patefaceret cognitos. Nam eo pacto qui ei parerēt, non decipiebantur; nec propterea in odium eius veniebant, quod ostenderent se ea quæ ageret, percepisse. His moribus præditus Tiberius, sicut Imperator, non modo ad exercitus, sed etiam ad nationes omnes, Roma litteras misit; in quibus tamen non scripsit se Imperatorem; propterea quod id nomen sibi vna cum ceteris nominib. a Senatu decretum repudiauit; hereditatemque Augusti, non cognomen admisit. Sed cū iam haberet stipatores sui corporis, tamē petiuit a Senatu vt sibi opē ferret, ne quam iniuriā pateretur. Quod facete quidā interpretatus, censuit custodiā ei, quasi nullā haberet, dari oportere: a quo postquam irrideri se cognouit, Tiberius nō suos esse milites respondit, sed populi Romani. Cumq; hæc ageret, administraretque omnia quæ pertinerent ad principatum; tamē eo se negabat indigere; quē primo tum propter ætatem (natus enim erat annos sex & quinquaginta) tum propter sensum oculorum hebetem & imbecillum (noctu enim plurimum, interdiu parum videbat) omnino negabat se velle: post autem socios quosdam petiit & collegas, non quidem rerum omniū, (vt fit in ea republica cuius potestas penes paucos est) sed totius in tres partes diuisi principatus; quarum vnam haberet ipse, collegæ reliquas. Earum partium vna, erat Roma cum cetera Italia: altera, exercitus: tertia, reliqui omnes qui sunt sub imperio Romano. Cumq; instaret vt id sibi concederent, illi negarent contenderentque ab eo vt omnibus

imperaret, Asinius Gallus, vtens, plus quã sibi vtile fuisset, patria loquẽdi libertate, *Opta igitur*, inquit, *quã partem velis.* Huic Tiberius ita respõdit: *Qui fieri potest*, inqt, *vt is optet qui i se partes faciat?* Gallus, vt cognouit se ob hãc causam in periculo versari, cœpit eũ lenire sermone; atq; ita respõdit; *Non*, inquit, *hæc a me dicta sunt, vt tu tertiam tantummodo partem habeas; sed id propterea tibi proposui, quod principatus diuidi nullo pacto possit.* Tiberiũ tamẽ vere nihilo magis placauit; sed acceptis postea multis & grauib. incommodis, ad extremũ occisus est. Iam enim ei ante odio erat, quod eã quæ a Tiberio dimissa fuerat, ipse postea vxorẽ duxisset, quodq; Drusum tamquam filiũ suum tractaret. Sed cũ milites qui tũ erant in Germania, animaduerterent Germanicũ & Cæsarẽ esse, & patre suo meliorẽ, Tiberio maledicere, Germanicũ Imperatorem nominare cœperunt. Cũ his Germanicus egit plurib. verbis, ne id facerẽt: post vbi vidit eos nõ posse de sententia dimoueri, gladium, tamquam sibi mortẽ inferre vellet, distrinxit. Tum ei vnus e militib. gladium suum offerens; *Tu vero potius*, inquit, *hunc meum accipe. est enim acutior.* Hanc seditionẽ militum Germanicus vix tandem sedare potuit. Tum Caius *Caligula* filius eius (nã id ei cognomẽ erat, propterea quod cum esset magna ex parte in exercitu educatus, * caligis militarib. pro vrbanis vtebatur) a militibus retentus est. Itaq; Germanicus cũ summum posset adipisci principatũ, (beneuolentia enim populi Romani, atque subditorum omniũ, omnino erat in eũ propensa) noluit. Quare Tiberius eũ, eiusq; vxorem Agrippinã, magnis laudibus affecit. Vtrumque enim suspectum habebat, propterea quod Agrippina erat fœmina magni animi. Igitur Tiberius, quousque Germanicus vixit, principatũ gessit modestius atq; moderatius. pauca enim faciebat ex sese, vel nihil potius; sed de minimis quibusque reb. referebat ad Senatum, cũ eoque cõmunicabat omnia, & cõsiliarios, vt Augustus cõsueuerat, capiebat. Cumq; suam ipse sententiã dixisset, non modo dabat potestatem omnib. vt contra se dicerent, sed etiam facta sæpenumero decreta in cõtrarium, æquo animo ferebat. Interdum [1] palã suam sententiam proponebat: sæpe ita dicebat, ne libertatẽ eis eripuisse videretur; *Si mihi statuendum aliquid fuisset, hæc aut alia exposuissem.* Præterea ius dicebat: vocatusque a magistratibus,

πάντων· Ἀσίνιος δὲ δὴ Γάλλος, παρρησίᾳ ἀεὶ πολλῇ πατρῴᾳ καὶ ὑπὲρ τὸ συμφέρον αὐτῷ χρώμενος, Ἑλοῦ, ἔφη, ἣν ἂν θελήσῃς μοῖραν. καὶ ὁ Τιβέριος, Καὶ πῶς οἷόν τε ἐστὶν, εἶπε, τὸν αὐτὸν καὶ νέμειν τι καὶ αἱρεῖσθαι; Συνεὶς οὖν ὁ Γάλλος ἐν ᾧ κακοῦ ἐγεγόνει, τῷ μὲν λόγῳ ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὑπολαβὼν ὅτι, Οὐχ ὡς καὶ τὸ τρίτον ἕξοντός σου, ἀλλ' ὡς ἀδύνατον ὂν τὴν ἀρχὴν διαιρεθῆναι, τοῦτό σοι προέτεινα· οὐ μέντοι καὶ τῷ ἔργῳ ἐπηλλάξατο αὐτὸν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ δεινὰ προπαθὼν, μετὰ ταῦτα ἀπεσφάγη. καὶ γὰρ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τὴν πρότερον ἐγεγαμήκει, τόν τε Δροῦσον ὡς υἱὸν προσεποιεῖτο· ὅθεν περ καὶ πρότερον διὰ μίσους αὐτῷ ἦν. Οἱ δὲ ἐν τῇ Γερμανίᾳ στρατιῶται, τὸν Γερμανικὸν καὶ Καίσαρα καὶ πολὺ τοῦ Τιβερίου κρείττω ὁρῶντες ὄντα, τόν τε Τιβέριον ἐκακηγόρησαν, κἀκεῖνον αὐτοκράτορα ἐπεκάλεσαν. ἐπειδή τε ἐκεῖνος πολλὰ εἰπὼν, καὶ μὴ δυνηθεὶς αὐτοὺς καταστῆσαι, τέλος τὸ ξίφος, ὡς ἑαυτὸν κατακεχρησόμενος, * ἐσπάσατο, * τῶν τις στρατιωτῶν τὸ ἑαυτοῦ ξίφος ἀνατείνας, Τοῦτο, ἔφη, λάβε· τοῦτο γὰρ ὀξύτερόν ἐστιν· ὅμως δὲ οὖν συχνῷ χρόνῳ καὶ μόλις ἠδυνήθη σφᾶς καταστῆσαι. τηνικαῦτα καὶ Γάιος ὁ Καλιγόλας, υἱὸς ὢν αὐτοῦ, (προσωνομάσθη δὲ οὕτως, ὅτι ἐν τῷ στρατοπέδῳ τὸ πλεῖστον τραφεὶς, τοῖς στρατιωτικοῖς ὑποδήμασιν ἀντὶ τῶν ἀστικῶν ἐχρῆτο) ὑπ' αὐτῶν κατεσχέθη. καὶ Γερμανικὸς μὲν, δυνηθεὶς ἂν τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν λαβεῖν, (ἡ γὰρ εὔνοια πάντων ἁπλῶς τῶν τε Ῥωμαίων καὶ τῶν ὑπηκόων σφῶν ἐς αὐτὸν ἐπῆκτο) οὐκ ἠθέλησε. Τιβέριος δὲ ἐπῄνεσε μὲν αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ἀγριππῖναν· ὑπετόπει δὲ καὶ ἀμφοτέρους· ἦν γὰρ κἀκείνη φρονηματώδης γυνή. Ἐφ' ὅσον μὲν οὖν ὁ Γερμανικὸς ἔζη, μετριώτερον ἦρχεν. αὐτὸς μὲν γὰρ καθ' ἑαυτὸν * ἤ τι, ἢ οὐδὲν ἔπραττε· πάντα δὲ δὴ καὶ τὰ σμικρότατα ἔς τε τὴν γερουσίαν ἐσέφερε, καὶ ἐκοίνου αὐτῇ. καὶ συμβούλους δὲ ἀεὶ κατὰ τὸν Αὔγουστον παρελάμβανε. καὶ ἐς τὸ μέσον τὴν ἑαυτοῦ γνώμην τιθεὶς, οὐχ ὅπως ἀντειπεῖν αὐτῇ παντί τῳ παρρησίαν ἔνεμεν, ἀλλὰ καὶ τἀναντία πολλάκις ψηφιζομένων, ἔφερε· τὰ μὲν γὰρ αὐτήρης ἀπεφαίνετο, τὰ δὲ δὴ πλείω (ἵνα μὴ δοκῇ τὴν παρρησίαν αὐτῶν ἀφαιρεῖσθαι) ἔλεγεν ὅτι, Εἰ γνώμην ἐποιούμην, τὰ καὶ τὰ ἂν ἀπεδειξάμην. ἐδίκαζε δὲ καὶ ἐπεφοίτα καὶ ἐπὶ τὰ τῶν

ἀρχόντων

ἀρχόντων δικαστήρια, παρακαλούμενος ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἀπαράκλητος. καὶ ἐκείνους μὲν ἐν τῇ αὐτῶν χώρᾳ καθῆσθαι εἴα, αὐτὸς δ' ἐπὶ τοῦ βάθρου τοῦ καταντικρὺ σφῶν κειμένου καθίζων, ἔλεγεν ὅσα ἐδόκει αὐτῷ, ὡς πάρεδρος. καὶ οὔτε δεσπότην ἑαυτὸν τοῖς ἐλευθέροις, οὔτε αὐτοκράτορα, πλὴν τοῖς στρατιώταις, καλεῖν ἐφίει. τό τε τοῦ πατρὸς τῆς πατρίδος πρόσρημα παντελῶς διεώσατο· προέκριτος δὲ τῆς γερουσίας κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἤθελεν ὀνομάζεσθαι· καὶ πολλάκις ἔλεγεν ὅτι, Δεσπότης μὲν τῶν δούλων, αὐτοκράτωρ δὲ τῶν στρατιωτῶν, τῶν δὲ λοιπῶν προέκριτός εἰμι. ηὔχετό τε τοσοῦτον καὶ ζῆσαι καὶ ἄρξαι χρόνον, ὅσον ἂν τῷ δημοσίῳ συμφέρῃ. καὶ οὕτω γε διὰ πάντων ὁμοίως δημοτικὸς ἦν, ὥστε οὔτε ἐν τοῖς γενεθλίοις αὐτοῦ γίγνεσθαί τι παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἐπέτρεπεν, οὔτ' ὀμνύναι τοῖς ἀνθρώποις τὴν αὐτοῦ τύχην συνεχώρει· οὔτ' εἰ [καὶ] ὀμόσας τις αὐτὴν, αἰτίαν ὡς καὶ ἐπιωρκηκὼς ἔλαβεν, ἐπεξῄει.

Ταῦτά τε οὖν δημοτικῶς διῴκει, καὶ ὅτι οὔτε τεμένισμα αὐτῷ ἐπεμηνύθη, οὔτ' εἰκόνα ἐξῆν αὐτοῦ οὐδενὶ *στῆσαι. διαρρήδην γὰρ ἀπηγόρευσε μήτε πόλει μήτ' ἰδιώτῃ τοῦτο ποιεῖν. προσέθηκε μὲν γὰρ τῇ ἀπορρήσει ὅτι, Ἂν μὴ ἐγὼ ἐπιτρέψω· προσεπεῖπε δὲ ὅτι, Οὐκ ἐπιτρέψω. ἐπεί τό γε ὑβρίζεσθαι πρός τινος, ἢ καὶ τὸ ἀσεβεῖσθαι πρός τινος, (ἀσεβείας γὰρ ἤδη τὸ τοιοῦτον ὠνόμαζον, καὶ δίκας ἐπ' αὐτῷ πολλὰς ἐσῆγον) ἥκιστα προσεποιεῖτο· οὐδ' ἔστιν ἥντινα τοιαύτην ἐφ' ἑαυτῷ γραφὴν προσεδέξατο, καίπερ τὸν Αὔγουστον καὶ ἐν τούτῳ σεμνύνων. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, οὐδένα οὐδὲ τῶν ἐπ' ἐκείνῳ τινὰ αἰτίας λαβόντων ἐκόλασε· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ πάνυ πολλοὺς ἐθανάτωσε. καὶ ἔν τε τούτῳ τὸν Αὔγουστον ἤγαλλε, καὶ ὅτι τά τε οἰκοδομήματα ἃ κατεβάλετο μὲν, οὐκ ἐξετέλεσε δὲ, ἐκποιῶν, τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπέγραφε σφίσι· τά τε ἀγάλματα καὶ τὰ ἡρῷα αὐτοῦ, τὰ μὲν αὐτὸς καθιέρου, τὰ δὲ τοὺς ποντίφικας ποιεῖν προσέταττε. πάντα δὲ τὰ πεπονηκότα τῆς Ῥώμης ἀνακτησάμενος (αὐτὸς γὰρ οὐδὲν τὸ παράπαν ἐκ καινῆς, πλὴν τοῦ Αὐγουστείου, κατεσκεύασε) οὐδὲν *αὐτοῦ ἰδιώσατο, ἀλλὰ τὰ τῶν προτέρων οἰκοδομησάντων ὀνόματα σφίσιν ἀπέδωκεν. ἐλάχιστα γὰρ ἐς ἑαυτοῦ δαπανῶν, πλεῖστα ἐς τὸ κοινὸν ἀνήλισκε, πάντα μὲν (ὡς εἰπεῖν) τὰ δημόσια ἔργα, τὰ μὲν ἀνοικοδομῶν, τὰ δὲ ἐπικοσμῶν, πολλὰ δὲ καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις ἐπαρκῶν. πᾶν τε ὃ ἐδωρεῖτό τισιν, εὐθὺς καὶ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἠριθμεῖτο.

accedebat in forũ, vbi ius reddebant: eoq; nonnumquã veniebat etiam inuocatus. Cumq; cõcederet magistratib. vt in suis locis sederent, ipse in sede eregione collocata, videlicet vt *princeps, exponebat ea q̃ sibi videbantur. *Dominus* a liberis hominibus, aut *Imperator*, præterquã a militibus, vocari nolebat. *Patris patriæ* nomen omnino repudiauit; *Princepsque Senatus*, vt erat vetus cõsuetudo, nominari voluit. Crebro dicebat, se Dominũ seruorum, Imperatorem militũ, Principem reliquorum esse; optabatq; viuere obtinereq; principatum, quousque Reipublicæ vtilitas postularet. Sic enim popularis erat in reb. omnibus, vt nihil suo natali die fieri permitteret, quod ante fieri non cõsueuisset, nemini licebat per fortunã eius iurare: sed neque animaduertebat in eos qui per eandem fortunã iurantes peierassent. Nec vero in his solũ popularis erat, sed etiam in eo, quod ei nullũ templum dedicatum est, quodq; nemini licebat statuam ei facere. Edixit enim palã, vt ne ciuitas vlla, neve priuatus quisquam id faceret: cui edicto addidit hæc verba, *Nisi ego permittam*: moxq; adiecit, *Atqui non permittam*. Cumque ei maledicerent homines, aut contra eũ aliquid impie facerent, (nam id scelus nominabant *Impietatem*, eiusq; grauissimas pœnas repetebant) minime curabat, nec quemquã ob eam rem accusari patiebatur: cum tamen Augustum ea in re veneraretur. Nam principio quidem in eos qui contra Augustum deliquerant, nõ animaduertit: progrediente tempore, de plerisq; supplicium sumpsit: ac tum Augustum propterea maxime honorauit, tum etiam quod consueuisset ædificiis, quorũ fundamenta iecerat, nec tamen absoluerat, nomen eius inscribere. Idem Tiberius consecrabat statuas & monumenta Augusti; nonnumquam mandabat pontificibus vt id facerent. Cumque restituisset ædificia quæ in vrbe corruerant, (nullum enim exstruxit nouum preter † Augustale) nullum prorsus sibi vindicauit, sed eis nomina reddidit eorum a quibus ædificari cœpta essent. In suos vsus parum, in publicos multum impendit, restitutis operibus publicis, aut ornatis, maximaq; ope ciuitatibus & priuatis hominib. allata. Cumq; pecuniã daret aliquibus, aut alia munera, iubebat ea coram numerari subito, aut repræsentari.

Augusti sacrariũ, Xyl.

Intelligebat enim, Augusti temporibus magnā diminutionem de donis eius sæpenumero a ministris esse factam: itaque magnopere prouidebat ne idem suo tempore eueniret. Hos sumptus faciebat ex legitimis redditibus. Neq; enim pecuniæ causa quēquam occidebat: nullius tum bona proscribebat, nulla vi atque violentia pecuniam exigebat. Etenim Æmilio Recto, qui ad se aliquando miserat maiorem summā pecuniæ ex Ægypto cui præerat, quam imperata fuisset, rescripsit in hæc verba: *Tonderi,* inquit, *oues meas volo, non deglubi.* In primis erat affabilis, comis & humanus. Itaque iussit vt Senatores simul omnes se salutatum venirēt, ne, dum alius alium præuenire cuperet, se inuicem truderent. *Æquitatem maxime colebat. nam cum Rhodii magistratus ad eum scripsissent, nec ei in extrema epistola (vt erat consuetudo) vota fecissent, eosq; ob eam rem accersiri iussisset, tamquā statuisset in ipsos animaduertere: vt venerunt, nihil fecit acerbius: sed eos, posteaquā vota quæ deerant epistolæ, subscripserunt, dimisit. Magistratus habebat in honore, non aliter atque stante Republica; assurgebatque Consulibus: atque, quoties eis cœnam dabat, ingredientibus ad fores procedebat obuiam, & comitabatur abeuntes. Cumq; sella veheretur, neminem Senatorii aut equestris ordinis cōsequi patiebatur: veniebatq; sæpissime ad spectacula, non solum vt honoraret eos qui ea facerent, sed etiam vt plebem *ornaret, atq; vt vna cum ea dies festos celebrare videretur. Non enim his rebus studere vmquam, aut fauere cuiquam istorum est visus. Et cum populus aliquādo vellet seruū saltatorem donare libertate, id ipse nō antea comprobauit, quam dominus eius cōsensit, & pretiū accepit. Cum amicis versabatur vt priuatus; iisque, cum rei essent, præstabat patrocinium: intererat eorum sacrificiis: visitabat ægrotantes, nullis custodibus stipatus. Quinetiam defunctum amicum & familiarem suum laudauit in funebri concione. Cumq; conuentus & ludi celebrarentur, eos ipse spectabat de domo cuiusdam Cæsariani aut liberti; quo se possent homines proxime & facillime conuenire. Liuiam vero matrem suam temperantiorem humilioremq; præstitit: cuius tanta erat insolentia, vt superbiam mulierum omniū quæ antea fuerant, superaret.

ἐπεὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ Αὐγούστου μεγάλα ἐκ τῶν τοιούτων οἱ δοτῆρες αὐτοῦ ἀπετέμνοντο, δεινῶς ἐφυλάττετο μὴ καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ τοῦτο γίνεσθαι. καὶ ταῦτα μέντοι πάντα ἐκ τῶν νενομισμένων προσόδων ἐδαπάνα. οὔτε γὰρ ἀπέκτεινε χρημάτων ἕνεκα οὐδένα, οὔτε οὐσίαν τινὸς τότε γε ἐδήμευσεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐξ ἐπηρείας τι ἠργυρολόγησεν. Αἰμιλίῳ γοῦν Ῥήκτῳ χρήματά ποτε αὐτῷ πλείω παρὰ τὸ τεταγμένον ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἧς ἦρχε πέμψαντι, ἀντεπέστειλεν ὅτι Κείρεσθαί μου τὰ πρόβατα, ἀλλ' οὐκ * ἀποξύρεσθαι βούλομαι. καὶ μέντοι καὶ εὐπρόσοδος καὶ εὐπροσήγορος ἰσχυρῶς ἦν. τοὺς γοῦν βουλευτὰς ἀθρόους ἀσπάζεσθαι αὐτὸν ἐκέλευσεν, ἵνα μὴ ὠστίζωνται. τό τε σύμπαν, τοσαύτην ἐπιείκειαν ἤσκει, ὥστε ἐπειδή ποτε οἱ * Ῥοδίων ἄρχοντες ἐπιστείλαντές τι αὐτῷ, οὐχ ὑπέγραψαν τῇ ἐπιστολῇ τοῦτο δὴ τὸ νομιζόμενον, εὐχὰς αὐτῷ ποιούμενοι, μετεπέμψατο μὲν σφᾶς σπουδῇ, ὡς καὶ κακόν τι δράσων, ἐλθόντας δὲ οὐδὲν δεινὸν εἰργάσατο, ἀλλ' ὑπογράψαντας τὸ ἐνδέον ἀπέπεμψε. τούς τε ἄρχοντας ὡς ἐν δημοκρατίᾳ ἐτίμα, καὶ τοῖς ὑπάτοις καὶ ὑπανίστατο. ὁπότε τε αὐτοὺς δειπνίζοι, τοῦτο μὲν, ἐσιόντας σφᾶς * πρὸς ταῖς θύραις ἐξεδέχετο, τοῦτο δὲ καὶ ἀπιόντας προέπεμπεν. εἴ τέ ποτε ἐπὶ τοῦ δίφρου ἐκομίζετο, οὐδένα οἱ τῶν βουλευτῶν ἢ τῶν ἱππέων παρακολουθεῖν εἴα. συνεχέστατα δὲ καὶ ἐπὶ τὰς * θυσίας ἀπήντα, τῆς τε τιμῆς τῶν ἐπιτελούντων αὐτὰς ἕνεκα, καὶ τῆς τοῦ πλήθους εὐκοσμίας, τοῦ τε συνεορτάζειν σφίσι δοκεῖν. οὐ γὰρ ἐσπούδασέ ποτε τὸ παράπαν τῶν τοιούτων οὐδὲν, οὔτε δόξαν τινὰ, ὡς καὶ * συσπουδάζων τινὶ, ἔσχε. καὶ ὀρχηστὴν δέ ποτε τοῦ δήμου ἐλευθερωθῆναι βουληθέντος, οὐ πρότερον συνεπῄνεσε, πρὶν τὸν δεσπότην αὐτοῦ καὶ πεισθῆναι καὶ τὴν τιμὴν λαβεῖν. τοῖς τε ἑταίροις, ὡς καὶ ἐν ἰδιωτείᾳ, συνῆν. καὶ γὰρ δικαζομένοις σφίσι συνηγωνίζετο, καὶ θύουσι συνεώρταζε· νοσοῦντάς τε ἐπεσκέπτετο, μηδεμίαν φρουρὰν ἐπαγόμενος· καὶ ἐφ' ἑνί γέ τινι αὐτῶν τελευτήσαντι τὸν ἐπιτάφιον αὐτὸς εἶπεν· ἔν τε ταῖς πανηγύρεσι καὶ ἐν τοῖς θεάτροις ἐξ οἰκίας τινὸς τῶν Καισαρείων ἢ [τῶν] ἐξελευθέρων ἐθεᾶτο, ὅπως ἐξ ἑτοιμοτάτου καὶ * ἀπορρωτάτου τοῖς ἀνθρώποις ἐντυγχάνειν αὐτῷ γίγνοιτο. καὶ μέντοι καὶ τὴν μητέρα τὴν Λιβίαν ἐς τὸ μετριώτερον ἦγε καὶ ἀτυφώτερον. πάνυ γὰρ μέγα καὶ ὑπὲρ πάσας τὰς πρόσθεν γυναῖκας * ὤγκωτο.

ὥστε καὶ

ὥστε καὶ τὴν βουλὴν καὶ τοῦ δήμου τοὺς ἐθέλοντας οἴκαδε ἀσπαζομένους εἰσδέχεσθαι· καὶ τοῦτο καὶ ἐς τὰ δημόσια ὑπομνήματα ἐσγράφεσθαι· αἵ τε ἐπιστολαὶ τοῦ Τιβερίου καὶ τὸ ἐκείνης ὄνομα χρόνον τινὰ εἶχον, τά τε ἄλλα πάντα ὡς καὶ αὐταρχοῦσα διοικεῖν ἐπεχείρει. ἐπί τε γὰρ τοῦ Αὐγούστου μέγιστον ἠδυνήθη, καὶ τὸν Τιβέριον αὐτὴ αὐτοκράτορα πεποιηκέναι ἔλεγε, καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ὅσον ἐξ ἴσου ἄρχειν, ἀλλὰ καὶ πρεσβεύειν αὐτοῦ ἤθελε. καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ κολακεύοντες αὐτὴν ἄλλα τε πολλὰ ἐψηφίσαντο, καὶ τὸν Τιβέριον ἀπ᾽ αὐτῆς ἐπικαλεῖσθαι, ὥσπερ οἱ Ἕλληνες πατρόθεν, οὕτω καὶ ἐκεῖνον μητρόθεν, ἐσηγοῦντο. ἀγανακτῶν οὖν ἐπὶ τούτοις, οὔτε τὰ ψηφιζόμενα αὐτῇ, πλὴν ἐλαχίστων, ἐπεκύρου, καὶ τῶν δημοσίων παντάπασιν αὐτὴν ἀπήλλαξε. τὰ δ᾽ οἴκοι διοικεῖν αὐτῇ ἐφείς, εἶθ᾽ ὡς καὶ ἐν τούτοις ἐπαχθὴς ἦν, ἀποδημίας τε ἐστέλλετο, καὶ πάντα τρόπον αὐτὴν ἐξίστατο, ὥστε καὶ ἐς τὴν Καπρίαν δι᾽ ἐκείνην οὐχ ἥκιστα μεταστῆναι. Τῷ δὲ δὴ Δρούσῳ τῷ υἱεῖ, καὶ ἀσελγεστάτῳ καὶ ὠμοτάτῳ ὄντι, (ὥστε καὶ τὰ ὀξύτατα τῶν ξιφῶν Δρουσιανὰ ἀπ᾽ αὐτοῦ κληθῆναι) καὶ ἤχθετο, καὶ ἐπετίμα καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ πολλάκις. καί ποτε αὐτῷ καὶ ἄντικρυς πολλῶν παρόντων εἶπεν ὅτι, Ζῶντός μου, οὐδὲν οὔτε βίαιον, οὔθ᾽ ὑβριστικὸν πράξεις· ἂν δέ τι καὶ τολμήσῃς, οὐδὲ τελευτήσαντος. σωφρονέστατα γὰρ χρόνον τινὰ διεγένετο, καί γε τῶν ἄλλων οὐδενὶ ἀσελγαίνειν ἐφίει, ἀλλὰ καὶ συχνοὺς ἐπὶ τούτῳ ἐκόλαζε. καὶ ἐπειδή γε πολλοὶ ἐσθῆτι ἁλουργεῖ, καίπερ ἀπαγορευθὲν πρότερον, ἐχρῶντο, διεμέμψατο μὲν οὐδένα, οὐδὲ ἐζημίωσεν οὐδένα· ὑετοῦ δὲ ἐν πανηγύρει τινὶ γενομένου, *φαιὰν μανδύην ἐπενέδυ· κἀκ τούτου οὐκέτ᾽ οὐδεὶς ἀλλοῖον ἔσθημα λαβεῖν ἐτόλμησε. Ταῦθ᾽ οὕτω πάντα μέχρι γε καὶ ὁ Γερμανικὸς ἔζη, ἐποίει. μετὰ γὰρ τοῦτο συχνὰ μετέβαλεν, ἐπειδὴ τοῦ τῇ ἡγεμονίᾳ ἐφεδρεύοντος ἀπηλλάγη. τὰ δὲ καταλειφθέντα τῷ δήμῳ ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου μὴ εὐθὺς ἀποδοὺς, ἀπέδωκεν ὕστερον, ἐκ τοιᾶσδέ τινος ἀφορμῆς· ἐπειδὴ προσελθών τις πρὸς νεκρὸν διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐκφερόμενον, καὶ πρὸς τὸ οὖς αὐτοῦ προσκύψας ἐψιθύρισέ τι· καὶ ἐρομένων τινῶν ἰδόντων, ὅ τι εἰρήκοι, ἐντετάλθαι ἔφη τῷ Αὐγούστῳ ὅτι οὐδέπω οὐδὲν ἐκομίσαντο, ἐκεῖνον μὲν αὐτίκα ἀπέκτεινεν, ἵνα *αὐτάγγελος ἐκεῖ τῶν [αὐτῶν εἴη,] καὶ ἐπισκώπτων

Ea Senatum & plebeios homines, si qui vellent, domum admittebat salutatum; idque in Annalibus scriptum est: præterea nomen eius aliquanto tẽpore scribebatur in epistolis Tiberii: ceteraque omnia, vt Imperatrix, administrare conabatur. Nam obtinente Augusto principatum, summa fuerat eius auctoritas, & dicebat ab se Tiberium Imperatorem esse factum: ob eamque causam non solum volebat ex æquo cum Tiberio imperare, sed etiã eo superior esse. Itaq; decernebãt assentatores præter cetera, Tiberium ex ea nominari debere: vt, quemadmodum Græci ex patribus, ita ille ex matre nominaretur. Quare indignatus Tiberius, pauca cõfirmabat eorum quæ Liuiæ decernebãtur; eamq; remouit omnino ab administratione rerũ publicarum; ac ei tantummodo curam rei familiaris reliquit. Qua in re cũ etiam offenderetur postea, eam relicta vrbe fugit; & ob eam causam Capreas habitatum venit. Druso quoq; filio suo, petulantissimo & crudelissimo viro, ex quo acutissimi gladii *Drusiani* appellabãtur, infensus esse cœpit, eumq; sæpenumero priuatim publiceq; increpare. Huic enim dixit aliquãdo multis præsentibus; *Tu certe me viuo nemini vim afferes, neq; facies iniuriam: quod si quid audebis tentare, ne mortuo quidem.* Fuit enim Tiberius aliquamdiu continentissimus; nec sinebat alios libidinose quidquam agere, sed ob eam causam in multos animaduertebat. Cumq; purpurea toga plerìq; vterẽtur, quod antea vetitũ fuerat; neminem quidẽ ipse reprehendit, aut mulctauit: sed cum forte pluisset in conuentu quodã, pulla pænula se induit: quo facto, vti alio genere vestium nemo deinceps est ausus. Hæc omnia ab eo facta sunt quousque vixit Germanicus: quo defuncto, velut insidiatore imperii sublato, mores commutare cœpit. Legata, quæ populo Romano in testamento Augusti relicta erant, quamquã non soluit illico, ea tamen præstitit postea: ad quam rẽ hæc ei oblata est occasio. Cum enim mortuus efferretur, ac forte per forũ funus procederet, quidam in aurem mortui insusurrauit; rogatusq; ab iis qui aderant præsentes, quid ei dixisset, Augusto vt diceret, se mandasse respondit, populum legatã pecuniam nondum accepisse. Hunc Tiberius statim occidi iussit, vti ipse de iisdem rebus nuntium ferret Augusto: (* hoc enim illudens ei

dicebat) ipse non multo post reliquis satisfecit, 'trecenis nummis viritim distributis. Singulari quorundam equitum certamini interesse noluit: sed altero occiso, vetuit alteri ne eo genere certaminis in reliquum tempus vteretur. Eodem tẽpore, cum nepos eius quem ex Druso habebat, excessisset e vita, nihil fecit præter cõsuetudinem. putabat enim, nõ debere principem sui incommodi causa curam Reipublicæ omittere. Drusus quoq; cũ esset factus Consul, officio Consulis cũ collega suo vt priuatus pariter fungebatur; heresq; a quodam institutus, corpus eius simul extulit. Is ira incitabatur acerbissima: ita vt percusserit equitem nobilissimũ: quamobrẽ *Castor* cognominatus est: eratq; vsq; adeo temulentus, vt cum aliquãdo de nocte coactus esset cum Prætorianis subuenire* quibusdã incendio correptis, eis aquam poscentibus, calidã infundi iusserit. Tauro autem Statilio, & L. Libone consulibus, Tiberius interdixit vsum sericarum vestiũ; vetuitq; ne quis nisi ad sacra vasis aureis vteretur. Cũq; postea dubitaretur a quibusdam, an ea quoque quę haberent emblemata, interdicta essent, de hoc etiam edixit: & quamquã Latine id proprie significare nõ poterat, tamen id verbum, propterea quod Græcum erat, edicto inseri noluit. Centurioni quoq; volẽti Græce in Senatu testimonium dicere, non permisit: etsi enim antea in eo complures causas audierat Grȩco sermone, & multas examinauerat: id tamen nõ satis cõuenienter fecit. Vibium Rufum ne accusauit quidem, quod sella in qua semper Iulius Cęsar sederat, interfectusq; fuerat, vteretur: qui cum etiã vxorem Ciceronis duxisset, atq; de vtroq; gloriaretur, quasi aut propter sellã Cæsar, aut orator propter vxorem esset futurus, tamen harum rerum nõ solum nullam culpam sustinuit, sed etiam consulatum gessit. Tiberius astrologos magosque peregrinos morte affecit; ciues Romanos, misit in exsilium: etsi cum Thrasyllo erat semper, cui* vaticinatione quotidie vtebatur; eiusq; sciẽtiæ ipse erat peritissimus. Nã cũ esset iussus in somnis cuidam pecuniã dare, facile intellexit arte magica dæmonẽ ad se missum esse; ob eamq; rẽ

εἶπε, καὶ γένηται)· τοὺς δ' ἄλλους οὐκ ἐς μακρὰν ἀπήλλαξε, *κατὰ πέντε καὶ ἑξήκοντα δραχμὰς διανείμας. ἱππέων δέ τινων ἐν τοῖς ἀγῶσι μονομαχῆσαι ἐθελησάντων, τὸν μὲν ἀγῶνα αὐτῶν οὐκ εἶδε· σφαγέντος δὲ τοῦ ἑτέρου, τὸν ἕτερον οὐκ ἔτ' εἴασεν ὁπλομαχῆσαι. Καὶ τούτῳ τοῦ ἐγγόνου αὐτοῦ, ὃν ἐκ τοῦ Δρούσου εἶχε, τελευτήσαντος, οὐδὲν ὅ τι τῶν συνήθων οὐκ ἔπραξε, μήτ' ἄλλως ἀξιῶν τὸν ἄρχοντά τινων πρὸς τὰς ἰδίας συμφορὰς τῆς τῶν κοινῶν ἐπιμελείας ἐξίστασθαι. ὁ δὲ δὴ Δροῦσος ὑπατεύων, τὰ μὲν τῇ ὑπατείᾳ προσήκοντα ἐξ ἴσου τῷ συνάρχοντι, ὥσπερ τις ἰδιώτης, διετέλεσε, καὶ κληρονόμος τε ὑπό τινος καταλειφθεὶς, τὸ σῶμα αὐτοῦ συνεξήνεγκε. τῇ μέντοι ὀργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρῆτο, ὥστε καὶ πληγὰς ἱππεῖ ἐπιφανεῖ δοῦναι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ Κάστωρ παρωνύμιον ἔλαβε. τῇ τε μέθῃ καταφορὴς οὕτως ἐγίγνετο, ὥστε ποτὲ νυκτὸς ἐμπρησθεῖσί τισιν ἐπικουρῆσαι μετὰ τῶν δορυφόρων ἀναγκασθεὶς, ὕδωρ αὐτῶν αἰτούντων, *θερμὸν σφίσιν ἐγχέαι κελεῦσαι. Σταλιλίου δὲ Ταύρου μετὰ Λουκίου Λίβωνος ὑπατευσάντων, ὁ Τιβέριος ἀπεῖπε μὲν ἐσθῆτι σηρικῇ μηδένα ἄνδρα χρῆσθαι· ἀπεῖπε δὲ καὶ χρυσῷ σκεύει μηδένα [χρῆσθαι,] πλὴν πρὸς τὰ ἱερὰ *κομίζειν. ἐπεί τε διηπόρησάν τινες εἰ καὶ τὰ ἀργυρᾶ τὰ χρυσοῦν τι ἔμβλημα ἔχοντα ἀπηγορευμένον σφίσιν εἴη κεκτῆσθαι, βουληθεὶς καὶ περὶ τούτου τι δόγμα ποιῆσαι, ἐκώλυσεν ἐς αὐτὸ τὸ ὄνομα τὸ τοῦ ἐμβλήματος, ὡς καὶ Ἑλληνικὸν, ἐμβληθῆναι, καίτοι μὴ ἔχων ὅπως ἐπιχωρίως αὐτὸ ὀνομάσῃ. καὶ ἑκατοντάρχου δὲ ἑλληνιστὶ ἐν τῷ συνεδρίῳ μαρτυρῆσαί τι θελήσαντος, οὐκ ἠνέσχετο· καίτοι πολλὰς μὲν δίκας ἐν τῇ διαλέκτῳ ταύτῃ καὶ ἐκεῖ λεγομένας ἀκούων, *πολλὰς δὲ καὶ αὐτὸς ἐπερωτῶν. Τοῦτο μὲν οὖν οὐχ ὁμολογούμενον ἔπραξεν. Οὐιβίῳ δὲ Ῥούφῳ οὐδὲν ἐνεκάλεσέ τι ἀρχὴν ὅτι τῷ Καίσαρος δίφρῳ ἐφ' οὗ ἀεί ποτε ἐκαθέζετο, καὶ ἐφ' οὗ ἐσφάγη, ἐχρῆτο. τοῦτό τε γὰρ ἔπραττε, καὶ τῇ τοῦ Κικέρωνος γυναικὶ [συνῴκει,] σεμνυνόμενος ἐφ' ἑκατέρῳ, ὥσπερ ἢ διὰ τὴν γυναῖκα ῥήτωρ, ἢ διὰ τὸν δίφρον Καῖσαρ ἐσόμενος. οὐ μὴν οὔτε αἰτίαν τινὰ ἐπὶ τούτῳ ἔσχε, καὶ προσέτι καὶ ὑπάτευσε. Τοὺς μέντοι ἀστρολόγους καὶ τοὺς γόητας, τοὺς μὲν ξένους ἐθανάτωσε, τοὺς δὲ πολίτας ὑπερώρισε· καίτοι τῷ Θρασύλλῳ ἀεὶ συνὼν καὶ *μαντείᾳ καθ' ἑκάστην ἡμέραν χρώμενος, αὐτός τε ἀκριβῶν οὕτω τὸ πρᾶγμα, ὥστε ποτὲ ὄναρ δοῦναί τι ἀργύριον κελευσθεὶς, συνεῖναί τε ὅτι δαίμων τις ἐκ γοητείας αὐτῷ ἐπιπέμπεται), καί-

τοι αὐ-

τὸν ἄνθρωπον ἀποκτεῖναι. Κλήμης δέ τις οἰκέτης τοῦ Ἀγρίππου γεγονώς, καί πη καὶ προσεοικὼς αὐτῷ, πλασάμενός τε αὐτὸς ἐκεῖνος εἶναι, καὶ πολλοὺς ἐκ τούτου προσποιησάμενος, τέλος ὑπὸ τοῦ Τιβερίου κατεφωράθη· καὶ πυθομένου τοῦ Τιβερίου, Πῶς Ἀγρίππας ἐγένου; ἀπεκρίνατο ὅτι Οὕτως ὡς καὶ σὺ Καῖσαρ. Ἔν τινι δέ ποτε δόγματι, ῥήματι μὴ Λατίνῳ χρησάμενος, ἐνεθυμήθη νυκτὸς περὶ τούτου· πάντας τε τοὺς τὰ τοιαῦτα ἀκριβοῦντας μετεπέμψατο. πάνυ γὰρ δὴ ἔμελεν αὐτῷ τοῦ καλῶς διαλέγεσθαι. καί τινος Ἀτείου Καπίτωνος εἰπόντος ὅτι Εἰ καὶ μηδεὶς πρόσθεν τὸ ὄνομα τοῦτ' ἐφθέγξατο, ἀλλὰ νῦν γε πάντως διὰ σὲ εἰς τὰ ἀρχαῖα αὐτὸ καταλεγησόμεθα, Μάρκελλός τις ὑπολαβὼν ἔφη, Σὺ Καῖσαρ ἀνθρώποις μὲν πολιτείαν Ῥωμαίων δύνασαι δοῦναι, ῥήμασι δὲ οὔ. ἐκεῖνον μὲν οὖν οὐδὲν ἐπὶ τούτῳ κακὸν, καίπερ ἀκρατῶς παῤῥησιασάμενον, ἔδρασε. τὸν δὲ [δὴ] Ἀρχέλαον τὸν τῆς Καππαδοκίας βασιλέα δι' ὀργῆς ἔχων, μετεπέμψατο ὡς καὶ νεωτερίζοντά τι, καὶ τῇ τῆς γερουσίας ψήφῳ παρέδωκεν, οὐ μόνον ὑπέργηρων ὄντα, ἀλλὰ καὶ δεινῶς ποδαγρῶντα. κἂν ἐθανατώθη, εἰ μὴ καταμαρτυρῶν τις αὐτοῦ, ἔφη ποτὲ αὐτὸν εἰρηκέναι ὅτι, Ἐπειδὰν οἴκαδε ἐπανέλθω, δείξω αὐτῷ οἷα νεῦρα ἔχω. γέλως γὰρ ἐπὶ τούτῳ, διὰ τὸ τὸν ἄνθρωπον μὴ ὅτι στῆναι, ἀλλὰ μηδὲ καθέζεσθαι δύνασθαι, πολλοῦ γενομένου, οὐκέτ' αὐτὸν ὁ Τιβέριος ἀπέκτεινε. τότε μὲν οὕτως ὁ Ἀρχέλαος ἐσώθη· οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον ἀπέθανε. κἀκ τούτου καὶ ἡ Καππαδοκία τῶν Ῥωμαίων ἐγένετο, καὶ ἱππεῖ ἐπετράπη. Ὁ μέντοι Τιβέριος τῶν ἀλλοτρίων ἰσχυρῶς, μέχρι γε καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἐπετήδευεν, ἀπεχόμενος, μήτε τὰς κληρονομίας, ἅς τινες αὐτῷ συχνὰς ἔχοντες κατέλιπον, προσιέμενος, πάμπολλα εἴς τε τὰς πόλεις καὶ τοὺς ἰδιώτας ἀνήλισκε, καὶ οὔτε τιμὴν οὔτε ἐπαίνους οὐδένα ἐπ' αὐτοῖς προσεδέχετο. ταῖς τε πρεσβείαις ταῖς παρὰ τῶν πόλεων, ἢ καὶ τῶν ἐθνῶν, οὐδέποτε μόνος ἐχρημάτιζεν, ἀλλὰ πολλούς, καὶ μάλιστα τοὺς ἄρξαντάς ποτε αὐτῶν, κοινωνοὺς τῆς ἰδίας γνώμης ἐποιεῖτο.

Γερμανικὸς δὲ, τῇ ἐπὶ τοὺς Κελτοὺς στρατείᾳ φερόμενος εὖ, μέχρι τε τοῦ Ὠκεανοῦ προσεχώρησε, καὶ τοὺς βαρβάρους κατὰ [τὸ] καρτερὸν νικήσας, τά τε ὀστᾶ τῶν σὺν τῷ Οὐάρῳ πεσόντων συνέλεξέ τε καὶ ἔθαψε, καὶ

hominē interfici iussit. Per id tempus quidā Clemens nomine, qui fuerat Agrippæ seruus, eique similis erat quodammodo, Agrippam se esse dixit; atque eo pacto magnam hominum manum sibi coniunxit: comprehensusque tandem a Tiberio, interrogatusq; quomodo Agrippa factus esset, *Eodem*, inquit, *modo quo tu Cæsar es factus*. Cum autem in quodam edicto verbo parum Latino vsus esset, idque postea noctu animaduertisset, omnes qui erant in huiusmodi verbis diligenter versati, accersiuit ad se: studebat enim Latine & elegāter loqui. Cumque Ateius Capito dixisset, *Quamquam hoc verbo nemo vsus est antehac, tamen id tua causa recipiemus in posterum & inter vetera referemus*: atque Marcellus quidam ad hæc ita respondisset; *Hominibus*, inquit, *dare potes Cæsar ciuitatem Romanam, verbis nō potes*: hunc Tiberius, quamquam nimia licentia loquēdi vsus fuerat, nullo damno affecit. Archelaum vero regem Cappadociæ, cui iratus erat, accersitum, quasi res nouas moliretur, tradidit Senatui, vt de eo cognosceret; hominem non solum summa senectute, sed etiam podagræ doloribus confectum: fuissetq; Archelaus affectus vltimo supplicio, nisi testis qui cōtra ipsum productus fuerat, asseruisset eum dixisse, se Tiberio ostensurum, postquam domum rediisset, quales sibi nerui essent. Qua ex re risus tā magnus excitatus est, propterea quod ille non solum stare non poterat, sed ne sedere quidem, vt Tiberius eum amplius occidi noluerit. Itaque Archelaus tunc saluus euasit; qui tamen non multo post mortuus est. Post cuius mortem Cappadocia venit in potestatem populi Romani; eique vir equestris ordinis præfuit. Tiberius, quamdiu reliquas etiā virtutes exercuit, magnopere abstinuit ab alienis. Nec item adiuit hereditates quæ sibi erant a propinquis relictæ; multaque impendit in vsus ciuitatum & priuatorū hominum: cuius rei causa nullum honorē postulauit, nullam laudem admisit. Legatis ciuitatum nationumve numquam respondebat solus; sed plerosque, eosq; potissimum qui apud eas gentes cum imperio fuerant, suæ sententiæ participes faciebat. Germanicus autem, exercitu prospere contra Germanos ducto, vsq; ad Oceanū peruenit; barbarisque fortiter deuictis, ossa eorum qui cum Varo interierant, collegit & sepeliuit; ac

postremo signa militaria recuperauit. Tiberius, cū ei instaret Senatus, statueretq; Nouembrē (quo mēse natus erat XVI kal. Decembris) Tiberiū appellandum esse, ita respōdit; *Si vobis*, inquit, *Cæsares erunt* XIII, *quid facietis?* Post hęc Marco Iunio & Lucio Norbano cōsulibus, kalendis ipsis Ianuariis prodigiū nō paruum extitit; quo Germanici interitus prædici quodā modo videbatur. Nam eo die Norbanus Consul, qui semper in id incumbebat vt tuba caneret, in eoq; studiose exercebatur, prima luce, cū iā domi adesset magna hominū multitudo, tuba canere cœpit. quæ res omnes pariter cōturbauit; quasi Consul bellicū cecinisset. Augebat timorē, quod statua Iani ceciderat, quodq; per id tempus quædā oracula canebantur ꝑ Sibyllinis; *quæ licet ad hæc nostra tēpora potius quā ad illa pertinerent, tamen iis omnes valde commouebantur. ea erant; Τρὶς δὲ τριηκοσίων περιτελλομένων ἐνιαυτῶν, Ῥωμαίους ἔμφυλος ὀλεῖ στάσις, ἁ Συβαρῖτις Ἀφροσύνα. id est: *Ast ter tercentum reuolutis protinus annis, Roma intestina perdetur seditione, Et furor exitium Sybariticus afferet vrbi.* Hęc Tiberius vt falsa calumniari cœpit; librosq; oēs scriptos de vaticiniis inspici; ex quib. eos qui inutiles esse videbātur, damnari atq; reiici, ceteros reponi & retineri iussit. Mortuo Germanico, Tiberius & Liuia magna lętitia affecti sunt, ceteri oēs tulerūt grauiter. Erat Germanic⁹ egregia forma, optimo ingenio præditus, omni doctrina ornatissim⁹, magnis virib. corporis; vir perhumanus & modestus. nihil enim cōtra Drusum faciebat inuidiose, nihil cōtra Tiberiū, quod reprehēdi posset. Nam cū sæpenumero potuisset adipisci imperium, noluit. Is Antiochiæ mortu⁹ est, insidiis ei a Pisone & † Plancina factis. Etenim ossa hominū mortuorum defossa in ædibus, in quib. habitabat, & laminæ plūbeæ, in quib. erat nomen eius scriptū cum quibusdam exsecrationibus, eo adhuc viuo inuentæ sunt: eiusq; necis Piso reus a Tiberio factus, introductusq; in Senatū, dilatione postulata, mortē sibi consciuit. Tiberius, postquam neminem habuit aduersariū & competitorem in Imperio, ab iis rebus quas antea bene gerebat, deficere, & cuncta acerbe administrare cœpit. Tum enim reus erat impietatis is, qui non modo in Augustū, sed etiam in eum aut eius matrem fecisse aliquid, aut minus commode dixisse deferretur; ac in eum

† Plautina, al.

τὰ σημεῖα τὰ στρατιωτικὰ ἀνεκτήσατο. Τῷ δὲ Τιβερίῳ τῆς βουλῆς ἐγκειμένης, καὶ τὸν σφῶν μῆνα τὸν Νοέμβριον, ἐν ᾧ τῇ ἕκτῃ ἐπὶ δέκα ἐγεγέννητο, Τιβέριον καλεῖσθαι ἀξιούσης, Καὶ τί, ἔφη, ποιήσετε, ἂν δεκατρεῖς Καίσαρες γένωνται; Μάρκου δὲ δὴ Ἰουνίου Λουκίου τε Νωρβανοῦ μετὰ ταῦτα ἀρξάντων, τέρας ἐν αὐτῇ τῇ νουμηνίᾳ οὐ σμικρὸν ἐγένετο, ὅπερ που ἐς τὸ Γερμανικοῦ πάθος ἀπεσήμαινεν. ὁ γὰρ Νωρβανὸς ὁ ὕπατος σάλπιγγι ἀεὶ προσκείμενος, καὶ ἐρρωμένως τὸ πρᾶγμα ἀσκῶν, ἠθέλησε καὶ τότε ὑπὸ τὸν ὄρθρον πολλῶν ἤδη πρὸς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ παρόντων σαλπίσαι· καὶ τοῦτό τε πάντας ὁμοίως ἐξετάραξε, καθάπερ ἐμπολέμιόν τι σύνθημα τοῦ ὑπάτου σφίσι παραγγείλαντος, καὶ ὅτι καὶ τὸ τοῦ Ἰανοῦ ἄγαλμα κατέπεσε. λόγιόν τέ τι ὡς καὶ Σιβύλλειον, ἄλλως μὲν οὐδὲν τῷ τῆς πόλεως χρόνῳ προσῆκον, πρὸς δὲ τὰ παρόντα ᾀδόμενον, οὐχ ἡσυχῇ σφᾶς ἐκίνει. ἔλεγε γὰρ ὅτι, Τρὶς δὲ τριηκοσίων περιτελλομένων ἐνιαυτῶν, Ῥωμαίους ἔμφυλος *ἐλεῖ στάσις, ἁ Συβαρῖτις τ' *Ἀφροσύνα. Ὁ οὖν Τιβέριος ταῦτά τε τὰ ἔπη, ὡς καὶ ψευδῆ ὄντα διέβαλε, καὶ τὰ βιβλία πάντα τὰ μαντείαν τινὰ ἔχοντα ἐπεσκέψατο· καὶ τὰ μὲν ὡς οὐδενὸς ἄξια ἀπέκρινε, τὰ δὲ ἐνέκρινε. Τοῦ δὲ δὴ Γερμανικοῦ τελευτήσαντος, ὁ μὲν Τιβέριος καὶ ἡ Λιβία πάνυ ἥσθησαν, οἱ δὲ δὴ ἄλλοι πάντες δεινῶς ἐλυπήθησαν. κάλλιστος μὲν τὸ σῶμα, ἄριστος δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἔφυ· παιδείᾳ τε ἅμα καὶ ῥώμῃ διέπρεπε, πρᾳότατός τε καὶ εὐφρονέστατος ἦν· οὐδὲν δὲ οὔτε πρὸς τὸν Δροῦσον ἐπίφθονον, οὔτε πρὸς τὸν Τιβέριον ἐπαίτιον ἔπραξε. δυνηθεὶς γοῦν πολλάκις τὴν αὐτοκράτορα λαβεῖν ἀρχὴν, οὐκ ἠθέλησεν. ἀπέθανε δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὑπό τε τοῦ Πείσωνος καὶ ὑπὸ τῆς Πλαγκίνης ἐπιβουλευθείς. ὀστᾶ γὰρ ἀνθρώπων ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐν ᾗ ᾤκει, κατορωρυγμένα, καὶ ἐλασμοὶ μολύβδινοι ἀράς τινας μετὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἔχοντες, ζῶντος ἔτι εὑρέθη. ὁ δὲ Πείσων, ἐπὶ τὸ βουλευτήριον ἐπὶ τῷ φόνῳ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Τιβερίου εἰσαχθείς, ἀναβολήν τινα ἐποιήσατο, καὶ ἑαυτὸν κατεχρήσατο. Τιβέριος δέ, ἐπεὶ τὸ ἔφεδρον οὐκέτ' εἶχεν, ἐς πᾶν τοὐναντίον τῶν πρόσθεν εἰργασμένων αὐτῷ, πολλῶν ὄντων καὶ καλῶν, περιέστη. τά τε γὰρ ἄλλα ἀγρίως ἦρξε, καὶ ταῖς τῆς ἀσεβείας δίκαις, εἴ τις οὐχ ὅσον ἐς τὸν Αὔγουστον ἀλλὰ καὶ ἐς αὐτὸν ἐκεῖνον τήν τε μητέρα αὐτοῦ πράξας τι ἢ καὶ εἰπὼν ἀνεπιτήδειον ἐπεκλήθη,

δεινῶς

δῆλος ἐπεξῄει. ἐβασανίζοντο δὲ οὐχὶ οἰκέται μόνον κατὰ τῶν ἰδίων δεσποτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐλεύθεροι καὶ πολῖται. οἵ τε κατηγορήσαντες ἢ καὶ καταμαρτυρήσαντές τινων, τὰς οὐσίας τῶν ἁλισκομένων διελάμβανον, καὶ προσέτι καὶ ἀρχὰς καὶ τιμὰς προσελάμβανον. πολλοὺς δὲ, καὶ τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν ἐν ᾗ ἐγεγένηντο ἐξετάζων, καὶ ἐκεῖθεν καὶ τὸν τρόπον καὶ τὴν τύχην αὐτῶν διασκοπῶν, ἀπεκτίννυεν. εἰ γάρ τῳ ὑπεροχήν τι καὶ ἐλπίδα πρὸς δυναστείαν ἐνεῖδε, πάντως ἀπώλλυεν. οὕτω δὴ οὖν τὸ πεπρωμένον ἑκάστῳ τῶν πρώτων καὶ ἐξήταζε καὶ ἠπίστατο, ὥστε καὶ τῷ Γάλβᾳ τῷ μετὰ ταῦτα αὐταρχήσαντι, ἀπαντήσας γυναῖκα ἐγγεγυημένῳ, εἰπεῖν ὅτι, Καὶ σύ ποτε τῆς ἡγεμονίας * γεύσῃ. ἐφείσατο γὰρ αὐτοῦ, ὡς μὲν ἐγὼ δοκῶ, ὅτι καὶ τοῦτ᾽ αὐτῷ εἱμαρμένον ἦν· ὡς δ᾽ αὐτὸς ἔλεγεν, ὅτι καὶ ἐν γήρᾳ καὶ μετὰ πολὺ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ἄρξοι. Συνῆρχε δὲ καὶ συγκατειργάσατο αὐτῷ πάντα προθυμότατα Λούκιος Αἴλιος Σειανὸς, υἱὸς μὲν τοῦ Στράβωνος ὢν, παιδικὰ δέ ποτε Μάρκου * Σαβίου Ἀπικίου γενόμενος, Ἀπικίου ἐκείνου, ὃς πάντας ἀνθρώπους ἀσωτίᾳ ὑπερεβάλετο, οὕτως ὥστε, ἐπειδὴ μαθεῖν ποτε ἐθελήσας ὅσα ἤδη κατανηλώκει, καὶ ὅσα ἔτ᾽ εἶχεν, ἔγνω ὅτι διακόσιαι καὶ πεντήκοντα αὐτῷ μυριάδες περίεισιν, ἐλυπήθη τε ὡς καὶ λιμῷ τελευτήσειν μέλλων, καὶ ἑαυτὸν διέφθειρεν. τότε οὖν ὁ Σειανὸς χρόνῳ μέν τινι μετὰ τοῦ πατρὸς τῶν δορυφόρων ἦρξεν· ἐπεὶ δ᾽ ἐκείνου ἐς τὴν Αἴγυπτον πεμφθέντος, μόνος τὴν προστασίαν αὐτῶν ἔσχε, τά τε ἄλλα συνέστησεν αὐτὴν, καὶ τοὺς λόχους ἰδίᾳ καὶ χωρὶς ἀλλήλων, ὥσπερ τοὺς τῶν νυκτοφυλάκων, ὄντας, ἐς ἓν τεῖχος συνήγαγεν, ὥστε τὰ παραγγέλματα καὶ ἀθρόως καὶ διὰ ταχέων λαμβάνειν, καὶ φοβεροὺς πᾶσιν, ἅτε καὶ ἐν ἑνὶ τείχει ὄντας, εἶναι. τοῦτον οὖν ὁ Τιβέριος ἐκ τῆς τῶν τρόπων ὁμοιότητος προσλαβὼν, ταῖς τε στρατηγικαῖς τιμαῖς ἐκόσμησεν, (ὃ μήπω πρότερον μηδενὶ τῶν ὁμοίων αὐτῷ ἐγεγόνει) καὶ σύμβουλον καὶ ὑπηρέτην πρὸς πάντα ἐποιεῖτο. Ἐπεὶ δὲ ὁ Τιβέριος τὴν ὕπατον ἀρχὴν ἦρξε μετὰ τοῦ Δρούσου, εὐθὺς οἱ ἄνθρωποι τὸν ὄλεθρον τῷ Δρούσῳ ἐξ αὐτοῦ τούτου προεμαντεύσαντο. οὐ γὰρ ἔστιν ὅστις τῶν ὑπατευσάντων ποτὲ μετ᾽ αὐτοῦ οὐ βιαίως ἀπέθανεν· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ Οὔαρος ὁ Κυιντίλιος, τοῦτο δὲ ὁ Πείσων ὁ Γναῖος, ὅ τε Γερμανικὸς αὐτὸς, κακῶς ἀπώλοντο. τοιούτῳ τινὶ, ὡς ἔοικε, διὰ βίου δαίμονι συνεκεκλήρωτο. ἀμέλει καὶ ὁ Δροῦσος τότε καὶ ὁ Σειανὸς μετὰ ταῦτα συνάρξαντές οἱ ἐφθάρησαν.

animaduertebatur grauiter. Torquebantur nō modo serui contra dominos, sed etiā liberi & ciues. Qui accusauerāt, aut testimoniū cōtra reos dixerant, cōsequebantur eorū bona, adipiscebāturq; honores & magistratus. Multos interfici iussit explorata die & hora qua nati fuissent, atq; inde animaduersa fortuna eorū & moribus. Quē enim excellere videbat, aut sperare principatū, eū funditus perdebat; didiceratq; fatū cuiusq; ciuis primarii: ita vt Galbæ, qui postea principatū obtinuit, factus obuiā, quo die ille spōsalia fecerat, dixerit, *Et tu aliquādo principatū degustabis:* cui propterea pepercit, (vt ego quidē arbitror) quod id ei certū & fatale erat: vt aūt ille dicebat, propterea quod in senectute & lōgo tēpore post mortem suā, esset regnaturus. Aderat ei semper, & diligenter conficiebat omnia Lucius Ælius Seianus, (is erat Strabonis filius) qui olim M. † Sabio Apicio in deliciis fuerat. Hic Apicius luxuriose vixerat supra oēs homines. Cū enim aliquādo voluisset intelligere quantos sumptus fecisset, & quantum restaret, cognouissetq; sibi superesse † centies sestertiū, magna molestia affectus, metuensq; ne fame moreretur, mortē sibi cōsciuit. Igitur Seianus aliquanto tēpore vna cū patre prætorianis præfuit: sed postquā eius pater in Ægyptū missus est, atq; ipse præfectus eorum fuit solus, prçter cetera quæ cōstituit, prętorianos milites* seorsum ante per cohortes cubantes, vnū in locū atq; in eundē murum cōduxit; vt cōferti, celerius possent imperata facere, vtque, quod in eodē muro essent, metuerētur ab omnibus. Huic Tiberius, cōiuncto sibi morū similitudine, Prætorios honores tribuit; quod antea nemini qui similis eius esset, cōtigerat, eumq; consiliariū ac ministrū in reb. omnibus cœpit. Postquā Tiberius Cōsularem dignitatem cū Druso cepit, statim pleriq; omnes ex eo mortem Druso prædixerunt. Nemo enim fuit eorū qui cum Tiberio Consulatū gesserunt, qui non infelicissima morte obierit. Siquidem Quintilius Varus, Cnæus Piso, atq; adeo Germanicus, misere perierūt: idq; ei fato quodam videtur contigisse. Drusus quidem eo tēpore, & Seianus postea, cū collegæ eius fuissent, mortui sunt.

† Gabio est apud Dioné.

† aureorum centum milia, Bl. CCL myriades drachmarum, Gr.

Cum autẽ abesset ab vrbe Tiberius, Caius Lutorius Prisc⁹ eques Romanus, ac poeticæ in primis peritus, qui Germanici epitaphium cõposuerat, ob eamq; rem magnam pecuniã acceperat, accusatus est in Drusum ægrotantẽ carmen scripsisse. Quamobrem cum damnatus a Senatu, occisus esset, Tiberius moleste tulit; nõ quod esset affectus supplicio, sed quod Senatus aliquem interfici iussisset non cognita sua voluntate. Itaq; increpatis patrib. iussit vt decernerent, ne de iis quos ipsi damnauissent, intra decẽ dies supplicium sumeretur; neve decretũ quod de capite alicuius esset factum, intra idẽ tempus publicaretur, quo posset absens decreta eorum intelligere, eaq;, an iure facta essent, cognoscere. Post hæc functus Cõsulatu, atq; in vrbẽ reuersus, vetuit Consulibus ne quemquã in iudicio defenderent. *Nam ego*, inquit, *si Cõsul essem, id non facerem*. Cum aũt vnus ex Prætoribus argueretur cõtra eum impie dixisse aliquid aut fecisse, ac postea de curia decessisset, reuersusque relicta veste magistratus, petiisset vt statim veluti priuatus accusaretur: id Tiberius vehementer doluit, eumque nullo damno affecit. Saltatores autem Roma expulit, vetuitque vt eam artem nusquã exercerẽt, quod notarent ac vituperarẽt mulieres, & quod seditiones concitarent. Plerosque qui excesserant e vita, statuis ornauit & publicis monumentis. Seiano quidem viuenti statuã æneam in theatro collocauit: eiusdemque statuæ multę postea a multis factæ sunt: estq; apud populum & in Senatu maximis laudibus affectus. Hunc Seianum Cõsules, nedum ceteri clari viri, domũ prima luce iugiter veniebãt salutatum, cum eoque communicabant omnia, quæ priuatim essent a Tiberio petituri; itemque ea quæ publica erant, de quibus Tiberium respondere oportebat. omnino enim nihil eiusmodi absque Seiano gerebatur. Per id tempus cum Romæ porticus maxima in alteram partẽ inclinaret, eam quidam architectus contra omnium opinionem erexit; cuius nomen propterea ignoratum est, quod Tiberius permotus inuidia rei admirabilis, id scribi in annalium monumentis noluit. Is igitur, quisquis fuit, fultis vndique fundamentis porticus, ne moueretur, ac superiore eius parte velleribus ouium & crassis vestimentis

Ἐκδημοῦντος δὲ τοῦ Τιβερίου, Γάιος Λουτώριος Πρίσκος ἱππεὺς, ἐπί τε μέγα ἐπὶ ποιήσει φρονῶν, καὶ ἐπιτάφιον ἐπὶ τῷ Γερμανικῷ ἐπιφανῆ συγγράψας, ὥστε καὶ χρήματα δι' αὐτὸ πολλὰ λαβεῖν, αἰτίαν ἔσχεν ὡς καὶ ἐπὶ τῷ Δρούσῳ ποίημα παρὰ τὴν νόσον αὐτοῦ συντεθεικώς· καὶ ἐκρίθη τε διὰ τοῦτο ἐν τῇ βουλῇ, καὶ κατεδικάσθη καὶ ἀπέθανεν. ὁ οὖν Τιβέριος ἀγανακτήσας οὐχ ὅτι ἐκεῖνος ἐκολάσθη, ἀλλ' ὅτι τις ὑπὸ τῆς βουλῆς ἄνευ τῆς ἑαυτοῦ γνώμης ἐθανατώθη, ἐπετίμησέ τε αὐτοῖς καὶ δόγμα τι παραδοθῆναι ἐκέλευσε, μήτ' ἀποθνήσκειν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν τὸν καταψηφισθέντα ὑπ' αὐτῶν, μήτε τὸ γράμμα τὸ ἐπ' αὐτῷ γενόμενον, ἐς τὸ δημόσιον ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χρόνου ἀποτίθεσθαι· ὅπως καὶ ἀποδημῶν προπυνθάνηται τὰ δόξαντά σφισι, καὶ ἐπιδιακρίνῃ. Καὶ μετὰ τοῦτο ἐξελθούσης αὐτῷ τῆς ὑπατείας, ἔς τε τὴν Ῥώμην ἦλθε, καὶ τοὺς ὑπάτους συναγορεύειν τισὶν ἐκώλυσεν, εἰπὼν ὅτι, Εἰ ὕπατος ἦν, οὐκ ἂν ἐποίησα τοῦτο. ἐπειδή τε τῶν στρατηγούντων τις αἰτίαν ὡς καὶ ἀσεβές τι ἐς αὐτὸν εἰρηκὼς ἢ καὶ πεποιηκὼς, λαβὼν, ἐξῆλθέ τε ἐκ τοῦ συνεδρίου, καὶ τὴν ἀρχικὴν στολὴν ἐκδὺς, ἐπανῆλθέ τε, καὶ κατηγορηθῆναι παραχρῆμα, ὡς καὶ ἰδιωτεύων, ἠξίωσε, δεινῶς τε ἤλγησε, καὶ οὐκ ἔτ' αὐτοῦ ἥψατο. Τοὺς δὲ ὀρχηστὰς τῆς τε Ῥώμης ἐξήλασε, καὶ μηδαμόθι τῇ τέχνῃ χρῆσθαι προσέταξεν, ὅτι τάς τε γυναῖκας ᾔσχυνον, καὶ στάσεις ἤγειρον. Ἄλλους μὲν δὴ οὖν καὶ πολλούς γε τῶν τελευτώντων καὶ ἀνδριᾶσι καὶ δημοσίαις ταφαῖς ἐτίμα· τὸν δὲ δὴ Σιανὸν ζῶντα ἐν τῷ θεάτρῳ χαλκοῦν ἔστησε. κἀκ τούτου πολλαὶ μὲν ὑπὸ πολλῶν εἰκόνες αὐτοῦ ἐποιήθησαν, πολλοὶ δὲ καὶ ἔπαινοι καὶ παρὰ τῷ δήμῳ καὶ παρὰ τῇ βουλῇ ἐγίγνοντο· ἔς τε τὰς οἰκίας αὐτοῦ οἵ τε ἄλλοι οἱ ἐλλόγιμοι καὶ οἱ ὕπατοι αὐτοὶ ὑπὸ τὸν ὄρθρον συνεχῶς ἐφοίτων, καὶ τά τε ἴδια αὐτῷ πάντα, ὅσα τινὲς ἀξιώσειν παρὰ τοῦ Τιβερίου ἔμελλον, καὶ τὰ κοινὰ, ὑπὲρ ὧν χρηματισθῆναι ἔδει, ἐπεκοίνουν· καὶ (συνελόντι εἰπεῖν) οὐδὲν ἔτι χωρὶς αὐτοῦ τῶν τοιούτων ἐπράττετο. Κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ στοὰ μεγίστη ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἐπὶ θάτερον ἐκκλινὴς ἐγένετο, θαυμαστὸν δή τινα τρόπον ὠρθώθη. ἀρχιτέκτων τις, οὗ τὸ ὄνομα οὐδεὶς οἶδε (τὴν γὰρ θαυματοποιίαν αὐτοῦ φθονήσας ὁ Τιβέριος, οὐκ ἐπέτρεψεν αὐτὸ ἐς τὰ ὑπομνήματα ἐσγραφῆναι) οὗτος οὖν, ὅστις ποτὲ ὠνομάζετο, τούς τε θεμελίους αὐτῆς πέριξ ἐκρατύνατο, ὥστε μὴ συγκινηθῆναι, καὶ τὸ λοιπὸν πᾶν πόκοις τε καὶ ἱματίοις παχέσι

περιλα-

περιλαβὼν, σχοινίοις τε πανταχόθεν αὐτὴν διέδησε, καὶ ἐς τὴν ἀρχαίαν ἕδραν ἀνθρώποις τε πολλοῖς καὶ μηχανήμασιν ὠσάμενος ἐπανήγαγε. τότε μὲν οὖν ὁ Τιβέριος καὶ ἐθαύμασεν αὐτὸν καὶ ἐζηλοτύπησε, καὶ διὰ μὲν ἐκεῖνο, χρήμασιν ἐτίμησε, διὰ δὲ τοῦτο, ἐκ τῆς πόλεως ἐξήλασε. μετὰ δὲ ταῦτα προσελθόντος οἱ αὐτοῦ, καὶ ἱκετείαν ποιουμένου, καὶ τούτῳ ποτήριόν τι ὑαλινὸν καταβαλόντος ἐξεπίτηδες, καὶ θλασθέν πως ἢ συντριβὲν ταῖς τε χερσὶ διατρίψαντος, καὶ ἄθραυστον παραχρῆμα ἀποφήναντος, ὡς καὶ συγγνώμης διὰ τοῦτο τευξομένου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν. Δροῦσος δὲ ὁ παῖς αὐτοῦ, φαρμάκῳ διώλετο. ὁ γὰρ Σιαιὸς ἐπί τε τῇ ἰσχύϊ καὶ ἐπὶ τῷ ἀξιώματι ὑπερμαζήσας, τά τε ἄλλα ὑπέρογκος ἦν, καὶ τέλος καὶ ἐπὶ τὸν Δροῦσον ἐξάπτετο, * καί ποτε πὺξ αὐτῷ ἐνέτεινε· φοβηθείς τε ἐκ τούτου καὶ ἐκεῖνον καὶ τὸν Τιβέριον, καὶ ἅμα καὶ προσδοκήσας, ἂν τὸν νεανίσκον ἐκποδὼν ποιήσηται, καὶ τὸν γέροντα ῥᾷστα μεταχειριεῖσθαι, φάρμακόν τι αὐτῷ διά τε τῶν ἐν τῇ θεραπείᾳ αὐτοῦ ὄντων, καὶ διὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἣν τινὲς * Λιουίλλαν ὀνομάζουσιν, ἔδωκε· καὶ γὰρ καὶ ἐμοίχευεν αὐτήν. αἰτίαν μὲν γὰρ ὁ Τιβέριος ἔλαβεν, ὅτι μήτε νοσοῦντος τοῦ Δρούσου, μήτ᾽ ἀποθανόντος, ἔξω τι τῶν συνήθων ἔπραξε, μήτε τοῖς ἄλλοις ποιῆσαι ἐπέτρεψεν. οὐ μέντοι καὶ πιστὸς ὁ λόγος· τοῦτό τε γὰρ ἀπὸ γνώμης ἐπὶ πάντων ὁμοίως ἔπραττε, καὶ τῷ υἱεῖ, ἅτε καὶ μόνῳ καὶ γνησίῳ ὄντι, προσέκειτο· τούς τε χειρουργήσαντας τὸν ὄλεθρον αὐτοῦ, τοὺς μὲν εὐθύς, τοὺς δὲ μετὰ ταῦτα ἐκόλασε. τότε δ᾽ οὖν ἐσῆλθέ τε ἐς τὸ συνέδριον, καὶ τὸν προσήκοντα ἐπὶ τῷ παιδὶ ἔπαινον ποιησάμενος, οἴκαδε ἐκομίσθη. Ἀπεῖπε δὲ ὁ Τιβέριος τοῖς πυρὸς καὶ ὕδατος εἰρχθεῖσι, μὴ διατίθεσθαι· καὶ τοῦτο καὶ νῦν φυλάττεται. Αἴλιον δὲ Σατορνῖνον, ὡς καὶ ἔπη τινὰ ἐς αὐτὸν οὐκ ἐπιτήδεια * ἀπορράψαντα, ὑπό τε τὴν βουλὴν ὑπήγαγε, καὶ ἁλόντα ἀπὸ τοῦ Καπιτωλίου κατεκρήμνισε. Πολλὰ δ᾽ ἂν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα γράφειν ἔχοιμι, εἰ πάντα ἐπεξίοιμι. τοῦτό τε οὖν ἐν κεφαλαίῳ εἰρήσθω, ὅτι συχνοὶ διὰ τὰ τοιαῦτα ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀπώλοντο· καὶ ἐκεῖνο, ὅτι ζητῶν καθ᾽ ἓν ἕκαστον ἀκριβῶς ὅσα τινὲς ᾐτιάζοντο φλαύρως περὶ αὐτοῦ εἰρηκέναι, αὐτὸς ἑαυτὸν πάντα τὰ ἐξ ἀνθρώπων κακὰ ἔλεγε. καὶ γὰρ εἰ ἐν ἀπορρήτῳ τις καὶ πρὸς ἕνα διελέχθη τι, καὶ τοῦτο ἐδημοσίευεν, ὥστε καὶ ἐς τὰ κοινὰ

cincta, & circumligata funibus, eam adhibitis multis hominib. & machinis, in pristinum locum restituit. Tiberius, hominem admiratus, ei inuidit: cui quamquam ob id factum pecuniam largitus est, tamẽ eum ex vrbe per inuidiam expulit. Is aliquanto tempore post ad Tiberiũ reuertitur: atque interim dum eum vehementer obsecrat, cõsulto poculum vitreũ quod gerebat, clam de manibus abiicit, fractumq; primo & collisum, mox integrum illęsumque in suis manibus ostendit: cumque ob eam rem se veniam cõsecuturum putaret, eum Tiberius interfici iussit. Drusus filius eius, veneno sublatus est. Nam cum Seianus propter potentiam & dignitatem quam obtinebat, cetera omnia faceret petulantius atq; insolentius, tandem se ita contra Drusum conuertit, * vt cum eo pugnis aliquando certauerit. Quocirca eum metuens Tiberiumque, simul sperans, si adolescentem de medio sustulisset, se facillime arbitratu suo senẽ esse tractaturum, Druso venenum dedit: vsus opera famulorum eius, vxorisq; (ea Liuilla a quibusdã nominata est) cum qua antea adulterium commiserat. Huius facinoris culpa penes Tiberiũ quoque nonnullorum arbitratu fuit: quod Druso ægrotante mortuoq;, nihil fecit præter consuetudinem, nec aliis vt facerent, permisit. Quæ ratio ideo mihi nõ probatur, quod eodem modo se gerebat erga reliquos omnes, quodq; erga Drusum vnicum filium, & certe legitimum, valde affectus erat, & quod de iis qui eũ necauissent, partim statim, partim postea supplicium sumpsit: venitq; in Senatum, & filiũ, vt par erat, laudauit: inde domum reuectus est. Vetuit Tiberius ne ii quibus aqua & igni interdictum esset, testamentum facerent: quod etiam obtinet hisce temporibus. Ælium vero Saturninũ, a quo carmina quædam in ipsum scripta erant minus commode, reum factum in Senatu, conuictumq;, iussit e Capitolio pręcipitari. Memorare possem cõplura eiusdem generis; si vellẽ omnia persequi. sed in summa, permulti homines ex huiusmodi caussis ab eo interfecti sunt. Id vero prætereundũ non est, Tiberium singula diligenter inuestigare quæ sibi homines exprobrarent, eaq; comperta contra se patefacere consueuisse. Etenim ea quæ nõnulli secreto collocuti essent, ea ipse ita dictitabat palã, vt postea in publicis

commentariis scriberētur. præterea, quo videretur irasci iustius, ea sæpe quæ nemo dixerat, sed quorū erat sibi cōscius, dicta esse mentiebatur. Ex quo fiebat vt contra se delinqueret in iis propter quæ alios vt impios puniebat. Hanc ob caussam ridiculus erat, cum ea quæ rei se negabant dixisse, ipse dicta esse confirmans, iuransq́; sibi verius iniuriam faceret. Qua ex re eum non esse sanæ mentis pleriq́; arbitrati sunt: neq́; tamen demens esse omnino putabatur, cum cetera administraret sapienter. Senatori enim qui petulanter & luxuriose viuebat, curatorem dedit, nō secus ac pupillo: & Capitonem, qui procurator fuerat in Asia, detulit ad Senatum: eumque accusatū quod milites habuisset, fecissetq́; multa, quasi præesset ei prouinciæ cū imperio, in exsilium misit. Nā illis quidem temporib. nihil amplius licebat iis quibus cura pecuniæ Principis mandata erat, quā redditus legitimos colligere: iudicabanturq́; eorū controuersiæ in foro, atq́; ex iure ciuili, pariter cū causis priuatorum ciuium. Itaque in rebus a Tiberio gestis magna fuit varietas, magna inconstantia. Postquam decem anni præterierunt, etsi nō petiuit principatum cōfirmari Senatus cōsulto; (nec enim opus erat, propterea quod non repudiabat eū, vt Augustus) tamē celebrati ludi, qui decimo quoq́; anno fieri consueuerant. Cremutius autem Cordus, quod Seianū offendisset, manus sibi afferre coactus est. nā cum eū Tiberius non posset reū facere alicuius sceleris, (erat enim iam senex, vixeratq́; semper honestissime) propterea condemnauit, quod in historia, quā olim de reb. gestis ab Augusto cōposuerat, & quam Augustus ipse legerat, Cassium & Brutum laudauisset, & Senatum populumq́; Romanum reprehendisset: quodq́; Cæsarem & Augustum, etsi nihil contra eos scripserat, tamen non ornauisset summis laudibus. De iis enim rebus accusatus, occisus est: atque scripta eius in vrbe quidem ædiles cremauerunt, foris autem pręfecti singularum ciuitatum: quæ tamē postea rursum in lucem edita sunt: fuerant enim & ab aliis multis, & a Marcia filia eius occultata: ac tum propter Cordi calamitatē multo cœpere legi studiosius. Eodem tempore Tiberius prætorianos milites coram Senatoribus, tamquam vires eorum ignorarent,

ὑπομνήματα ἐγγράφεσθαι. καὶ πολλάκις ἃ μηδὲ εἶπέ τις, ὡς εἰρημένα, ἐξ ὧν ἑαυτῷ συνῄδει, προσκατεψεύδετο, ὅπως ὡς δικαιότατα ὀργίζεσθαι νομισθείη. κἀκ τούτου συνέβαινεν αὐτῷ, πάντα τε ἐκεῖνα ἐφ' οἷς τοὺς ἄλλους ὡς ἀσεβοῦντας ἐκόλαζεν, αὐτὸν ἐς ἑαυτὸν πλημμελεῖν, καὶ προσέτι καὶ χλευασμὸν ὀφλισκάνειν. ἃ γὰρ ἀπηρνοῦντό τινες μὴ λελαληκέναι, ταῦτα αὐτὸς διισχυριζόμενος εἰρῆσθαι, καὶ καταμνύων, ἀληθέστερον ἑαυτὸν ἠδίκει. ἀφ' οὗ δὴ καὶ ἐξεστηκέναι τινὲς αὐτὸν τῶν φρενῶν ὑπώπτευον· οὐ μέντοι καὶ ὅλως παραφρονεῖν ἐκ τούτου ἐπιστεύετο. τὰ γὰρ ἄλλα καὶ πάνυ πάντα δεόντως διῴκει. τοῦτο μὲν γάρ, βουλευτῇ τινὶ ἀσελγῶς ζῶντι ἐπίτροπον, ὥσπερ τινὶ ὀρφανῷ, προσέταξε· τοῦτο δέ, τὸν Καπίτωνα τὸν τῆς Ἀσίας ἐπιτροπεύσαντα ἐς τὸ συνέδριον ἐσήγαγε· καὶ ἐγκαλέσας αὐτῷ ὅτι καὶ στρατιώταις ἐχρήσατο, καὶ ἄλλα τινά, ὡς καὶ ἀρχὴν ἔχων, ἔπραξεν, ἐφυγάδευσεν. οὐ γὰρ ἐξῆν τότε τοῖς τὰ αὐτοκρατορικὰ χρήματα διοικοῦσι πλέον οὐδὲν ποιεῖν, ἢ τὰς νενομισμένας προσόδους ἐκλέγειν, καὶ περὶ τῶν διαφορῶν ἔν τε τῇ ἀγορᾷ καὶ κατὰ τοὺς νόμους ἐξ ἴσου τοῖς ἰδιώταις δικάζεσθαι. Τοσοῦτον μὲν δὴ τὸ διαλλάττον ἐν ταῖς τοῦ Τιβερίου πράξεσιν ἦν. διελθόντων δὲ τῶν δέκα ἐτῶν τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, ψηφίσματος μὲν ἐς τὴν ἀνάληψιν οὐδενὸς ἐδεήθη. οὐδὲ γὰρ ἐδίδοτο κατατέμνων αὐτήν, ὥσπερ ὁ Αὔγουστος, ἀρχήν. ἡ μέντοι πανήγυρις ἡ δεκαετηρὶς ἐποιήθη. Κρεμούτιος δὲ δὴ Κόρδος αὐτόχειρ ἑαυτοῦ γενέσθαι, ὅτι τῷ Σειανῷ προσέκρουσεν, ἠναγκάσθη. οὕτω γὰρ οὐδὲν ἔγκλημα ἐπαίτιον λαβεῖν ἠδυνήθη, (καὶ γὰρ ἐν πύλαις ἤδη γήρως ἦν, καὶ ἐπιεικέστατα ἐβεβιώκει) ὥστε ἐπὶ τῇ ἱστορίᾳ, ἣν πάλαι ποτὲ περὶ τῶν τῷ Αὐγούστῳ πραχθέντων συνετεθείκει, καὶ ἣν αὐτὸς ἐκεῖνος ἀνεγνώκει, κριθῆναι ὅτι τόν τε Κάσσιον καὶ τὸν Βροῦτον ἐπῄνεσε, καὶ τοῦ δήμου τῆς τε βουλῆς καθήψατο· τόν τε Καίσαρα καὶ τὸν Αὔγουστον εἶπε μὲν κακὸν οὐδέν, οὐ μέντοι καὶ ὑπερεσέμνυνε. ταῦτά τε γὰρ ᾐτιάθη, καὶ διὰ ταῦτα αὐτός τε ἀπέθανε, καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ τότε μὲν ἐν τῇ πόλει εὑρεθέντα, πρὸς τῶν ἀγορανόμων, καὶ τὰ ἔξω πρὸς τῶν ἑκασταχόθι ἀρχόντων ἐκαύθη, ὕστερον δὲ ἐξεδόθη τε αὖθις, (ἄλλοι τε γάρ, καὶ μάλιστα ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Μαρκία συνέκρυψεν αὐτά) καὶ πολὺ ἀξιοσπουδαστότερα ὑπ' αὐτῆς τῆς τοῦ Κόρδου συμφορᾶς ἐγένετο. Ἐν δὲ οὖν τῷ τότε ὁ Τιβέριος τὴν τοῦ δορυφορικοῦ γυμνασίαν τοῖς βουλευταῖς, ὥσπερ ἀγνοοῦσι τὴν δύναμιν αὐτῶν,

ἐπέδει-

ἐπιδείξειν· ὅπως καὶ πολλοὺς σφᾶς καὶ ἐρρωμένους ἰδόντες, μᾶλλον αὐτὸν φοβῶνται. Τὸν μὲν οὖν χρόνον ἐκεῖνον ταῦτά τε ἐς ἱστορίας ἀπόδειξιν ἐγένετο, καὶ Κυζικηνοῖς ἡ ἐλευθερία αὖθις, ὅτι τε Ῥωμαίους τινὰς ἔδησαν, καὶ ὅτι καὶ τὸ ἡρῷον, ὃ τῷ Αὐγούστῳ ποιεῖν ἤρξαντο, οὐκ ἐξετέλεσαν, ἀφῃρέθη. Πάντως δ' ἂν καὶ τὸν συμπωλήσαντα τῇ οἰκίᾳ τὸν ἀνδριάντα αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τούτῳ κριθέντα ἀπέκτεινεν, εἰ μὴ ὁ ὕπατος αὐτὸν ἐκεῖνον τὴν γνώμην πρῶτον ἀνήρετο. αἰδεσθεὶς γὰρ μὴ καὶ ἑαυτῷ τι χαρίζεσθαι δόξῃ, τὴν ἀπολύουσαν ἔθετο. Λεντούλου δέ τινος βουλευτοῦ, φύσεί τε ἐπιεικοῦς, καὶ τότε ἐν γήρᾳ πολλῷ ὄντος, κατηγόρησέ τις ὡς ἐπιβεβουλευκότος τῷ αὐτοκράτορι. καὶ ὁ μὲν Λέντουλος (παρῆν γὰρ) ἀνεκάγχασεν· ὁ δὲ Τιβέριος, ἐπιθορυβησάσης τι πρὸς τοῦτο τῆς γερουσίας, Οὐδὲ ζῆν ἔτι, ἔφη, ἄξιός εἰμι, εἴγε καὶ Λέντουλός με μισεῖ.

[Ἐκ τοῦ νη' τῶν Δίωνος βιβλίων]

Ἀποδημήσας δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐκ τῆς Ῥώμης, καὶ οὐκέτι τὸ παράπαν ἐς τὴν πόλιν ἀνεκομίσθη, καίτοι μέλλων τε ἀεὶ καὶ ἐπαγγελλόμενος. Ῥαπάριος δέ τις, ἑταῖρος Σαβίνου ἀνδρὸς τῶν πρώτων ἐν Ῥώμῃ, τῷ Σιανῷ χαριζόμενος, ἐς τὴν τοῦ οἰκήματος ἐν ᾧ διῃτᾶτο ὀροφὴν βουλευτὰς κατακρύψας, συνήγαγε τὸν Σαβῖνον ἐς λόγους. καί τι εἰπὼν ὧν εἰώθει, ἐπεσπάσατο καὶ ἐκεῖνον πάνθ' ὅσα ἐφρόνει ἐκλαλῆσαι. τῶν γάρ τοι συκοφαντεῖν ἐθελόντων ἔργον ἐστί, λοιδορίας τέ τινος προκατάρχεσθαι, καὶ ἀπόρρητόν τι ἐκφαίνειν, ἵνα ἀκούσας τι αὐτὸς ἢ καὶ ὅμοιόν τι εἰπὼν, αἰτιαθῇ. τοῖς μὲν γὰρ, ἅτε ἐκ παρασκευῆς τοῦτο δρῶσιν, ἀκίνδυνός ἐστιν ἡ παρρησία· (οὐ γὰρ ὡς καὶ φρονοῦντές τινα, ἀλλ' ὡς ἑτέρους * ἐξελέγξαι βουλόμενοι, λέγειν αὐτὰ πιστεύονται) οἱ δ', * ὅ τι ἂν καὶ τὸ βραχύτατον ἔξω τοῦ καθεστηκότος εἴπωσι, κολάζονται. * ὅπερ καὶ τότε ἐγένετο. ἔς τε γὰρ τὸ δεσμωτήριον αὐθημερὸν ὁ Σαβῖνος κατετέθη, καὶ μετὰ τοῦτο ἀκρίτως ἐφθάρη. τό τε σῶμα αὐτοῦ κατὰ τῶν ἀναβαθμῶν ἐρρίφη, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνεβλήθη. ἐδείνωσε δ' ἐπὶ πλεῖον τὸ πάθος αὐτοῦ κύων τις τοῦ Σαβίνου, * συνεσελθών τε αὐτῷ εἰς τὸ οἴκημα, καὶ ἀποθανόντι παραμείνας, καὶ τέλος καὶ εἰς τὸν ποταμὸν συνεσπεσών. Τοῦτο μὲν τοιοῦτον ἐγένετο. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἡ Λιβία μετήλλαξεν, ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη ζήσασα. καὶ αὐτὴν ὁ Τιβέριος οὔτε νοσοῦσαν ἐπεσκέψατο, οὔτ' ἀποθα-

curauit exerceri; vt se magis timerẽt, animaduersa eorum multitudine ac viribus. Quæ cum illis temporibus facta fuerint, & historiæ mãdata, Cyzicenis, quod ciues aliquot Romanos tenuissent in vinculis, nec [7] templum quod Augusto ædificare inceperant, absoluissent, libertas iterũ erepta est. sepulcrũ, Bl. Cum autem quidam simul cum ædibus suis statuam Tiberii vendidisset, eum Tiberius ob hanc causam condemnari iussisset atque interfici; nisi primus esset a Consule sentẽtiam rogatus. nam ita affectus pudore, ne in rem suam dicere videretur, reum sua sententia liberauit. Sed cum Lentulus senator, homo suaui ingenio & modesto, ac iam grandis natu, accusatus Principi insidias fecisse, accusatores (aderat enim præsens) * vehemẽter irrideret: Tiberius, quod ob eam causam commotus fuisset Senatus, *Si quidem, inquit, me Lentulus odit, hac luce me indignum puto.*

E Dionis libro LVIII.

Itaq; Roma profectus eo tempore, numquã in vrbem reuersus est; licet se venturum semper polliceretur. Retiarius vero quidam, amicus & familiaris Sabini, viri primarii in vrbe, vt Seiano rem gratam faceret, Sabinum domum suam in qua habitabat, introduxit, nõnullis Senatoribus sub tecto eius occultatis; cepitq; ibi cum eo conferre sermones, eumque paulatim pellicere, quibus rationib. consueuerat, vt omnem animi sui sententiam explicaret. *Solent enim calumniatores principio alteri maledicere, ac quadam arcana patefacere, vt eos accusent postea qui se maledictis non abstinuerint. Itaque illi, vt qui id consulto faciant, tuto loquuntur & sine periculo: (non. n. ita sentire existimantur, sed propterea obtrectare, quod alios captare & coarguere velint) hi, si paulo dixerint aliter quã deceat, puniuntur subito;* vt tum accidit. Nã Sabinus eodem die coniectus in carcerem, postea est indemnatus occisus; corpusq; eius in Gemonias tractum, inde in flumẽ proiectũ est. Hunc casum grauiorẽ fecit canis eiusdem Sabini; qui cum eo vna in carcere fuit semper, nec reliquit mortuum, seque ad extremum vnã in flumen cõiecit. Iisdem temporibus Liuia, annũ agẽs sextum & octuagesimũ, mortua est. Eam Tiberius neq; visitauit ægrotantẽ, * nec exsequias

funeris eius prosecutus est; nullosq; honores ei tribuit præter funus publicum statuasque, aliaque nonnulla quæ nihil habere momenti videbantur; vetuitque palam ne immortalitate donaretur. Huic Senatus nõ solum decreuit ea quæ Tiberius mãdauerat, sed etiam cẽsuit vt eam matronæ annum lugerẽt, laudato in primis Tiberio quod ne tum quidẽ Reipublicæ curam omitteret: arcumq; ei decreuit, (quod antea fœminæ acciderat numquam) propterea quod multos Senatores conseruauisset, educassetque eorum liberos, ac complures filias eorum in matrimonium elocandas dote iuuisset. Quas ob res nõnulli Liuiam *matrem patriæ* appellauerunt: eaque in monumento Augusti sepulta est. Multa ab ea sapienter dicta referuntur, quæ vocãtur ἀποφθέγματα. Nam cum nudos homines qui sibi facti erant obuiam, mori ob eam causam oporteret, dixit, eos matronis quidẽ honestis & continentibus, nihil a statuis differre; sicque eos seruauit. Cumq; interrogaretur, quibus rationib. Augustũ sibi subiecisset: respõdit, *Multa modestia*; quod ea quę placerent Augusto, faceret libenter; quod res ipsius non inquireret curiose; quodq; se scire dissimularet, quibus ille rebus venereis domi frueretur. Talis ergo Liuia fuit. Ceterum arcus qui Liuiæ decretus fuerat, non est ædificatus; propterea quod Tiberius promittebat se eum ædificaturũ suis sumptibus. nam decretum, quod aperta oratione nõ erat ausus rescindere, hoc pacto irritũ fecit. nec enim opus fieri permisit pecunia publica, nec ipse fecit suis sumptibus. Tum Seianus efferri cœpit insolentius; decretumq; est a Senatu, vt natalis dies eius publice celebraretur. Statuarum vero multitudinem, quas ei Senatus, equestris ordo, tribus omnes, & primarii viri posuerunt, numerare certe nemo potest. Senatus enim legatos separatim, iteq; equites & plebs ipsa ex tribunis suis & ædilibus ad vtrumque mittebant: pro vtroque vota faciebant: sacrificabant vtriq; & per vtriusq; fortunã pariter iurabant. Interea Tiberius Gallũ, qui vxorẽ eius duxerat, quiq; fuerat libere de principatu locutus,[a] nactus occasionẽ, adortus est. Nam cum ad se legatus venisset, ei conuiuium fecit, eumq; excepit perhumaniter; mox contra eundẽ ad Senatũ scripsit; ita vt acciderit ei

νόσῳ αὐτὸς * προσέθετο. οὐ μὴν οὐδὲ ἐς τιμὴν ἄλλο τι αὐτῇ, πλὴν δημοσίας ἐκφορᾶς καὶ εἰκόνων, ἑτέρων τέ τινων οὐδενὸς ἀξίων, ἔνειμεν· ἀθανατισθῆναι δ' αὐτὴν ἄντικρυς ἀπηγόρευσεν. οὐ μέντοι καὶ μόνα οἱ ἡ βουλὴ ὅσα ἐκεῖνος ἐπέστελλεν, ἐψηφίσατο, ἀλλὰ πένθος αὐτῇ παρ' ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν ταῖς γυναιξὶν ἐπήγγειλαν, καίτοι τὸν Τιβέριον ἐπαινέσαντες ὅτι τὸ τῆς κοινῆς διοικήσεως οὐδὲ τότε ἀπέσχετο. καὶ προσέτι καὶ ἁψῖδα αὐτῇ (ὃ μηδεμιᾷ ἄλλῃ γυναικὶ) ἐψηφίσαντο, ὅτι τε οὐκ ὀλίγους σφῶν ἐσεσώκει, καὶ ὅτι παῖδας πολλῶν ἐτετρόφει, κόρας τε πολλοῖς συνεξεδεδώκει· ἀφ' οὗ γε καὶ μητέρα αὐτὴν τῆς πατρίδος τινὲς ἐπωνόμαζον. ἐν δὲ τῷ μνημείῳ ἐτάφη τῷ τοῦ Αὐγούστου. καὶ αὐτῆς ἄλλα τε καλῶς εἰρημένα ἀποφθέγματα φέρεται, καὶ ὅτι γυμνούς ποτε ἄνδρας ἀπαντήσαντας αὐτῇ, καὶ μέλλοντας διὰ τοῦτο θανατωθήσεσθαι, ἔσωσεν, εἰποῦσα, ὅτι οὐδὲν ἀνδριάντων ταῖς σωφρονούσαις οἱ τοιοῦτοι διαφέρουσι. πυθομένου τέ τινος αὐτῆς, πῶς καὶ τί δρῶσα οὕτω τοῦ Αὐγούστου κατεκράτησεν, ἀπεκρίνατο, ὅτι αὐτή τε ἀκριβῶς σωφρονοῦσα, καὶ πάντα τὰ δοκοῦντα αὐτῷ ἡδέως ποιοῦσα, καὶ μήτ' ἄλλο τι τῶν ἐκείνου πολυπραγμονοῦσα, καὶ τὰ ἀφροδίσια αὐτοῦ * ἐπιδιώγματα μήτε αἰσθάνεσθαι προσποιουμένη. Τοιαύτη μὲν ἡ Λιβία ἐγένετο. ἡ μέντοι ψηφισθεῖσα αὐτῇ ἁψὶς οὐκ ᾠκοδομήθη, διὰ τὸ τὸν Τιβέριον τοῖς ἑαυτοῦ τέλεσι κατασκευάσειν αὐτὴν ὑποσχέσθαι. κατοκνήσας γὰρ τῷ λόγῳ τὸ δόγμα λῦσαι, τοῦτον τὸν τρόπον ἀνέτρεψεν αὐτό, μήτ' ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων ἐπιτρέψας τὸ ἔργον γενέσθαι, μήτ' αὐτὸς ποιήσας. Ὁ δὲ δὴ Σιανὸς ἔτι καὶ μᾶλλον ἤρετο, καὶ ἐψηφίσθη ὅπως τὰ γενέθλια αὐτοῦ δημοσίᾳ ἑορτάζηται. τὸ γάρ τοι πλῆθος τῶν ἀνδριάντων ὧν ἥ τε βουλὴ καὶ ἡ ἱππὰς, αἵ τε φυλαὶ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ πρῶτοι ἔστησαν αὐτοῦ, οὐδὲ ἐξηρίθμησεν ἄν τις. πρέσβεις τε, ἰδίᾳ μὲν ἡ γερουσία, ἰδίᾳ δὲ οἱ ἱππεῖς, τό τε πλῆθος ἔκ τε τῶν δημάρχων καὶ ἐκ τῶν ἀγορανόμων τῶν σφετέρων, πρὸς ἀμφοτέρους αὐτοὺς ἔπεμπον, καὶ εὔχοντο ὑπὲρ ἀμφοῖν ὁμοίως καὶ ἔθυον, τήν τε τύχην αὐτῶν ὤμνυσαν. Τῷ δὲ δὴ Γάλλῳ ὁ Τιβέριος, τῷ τήν τε γυναῖκα αὐτοῦ ἠγμένῳ καὶ τῇ περὶ τῆς ἀρχῆς παρρησίᾳ χρησαμένῳ, καιρὸν λαβὼν ἐπέθετο. προσιόντα γάρ οἱ κατὰ πρεσβείαν ἑστιάσας τε καὶ φιλοφρόνως δεξιωσάμενος, ἔγραψε κατ' αὐτοῦ τῇ βουλῇ· ὥστε συμβῆναι αὐτῷ

πρᾶγμα

πρᾶγμα παραδοξότατον, καὶ ὃ μηδενὶ ἄλλῳ συνηνέχθη. ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ παρά τε τῷ Τιβερίῳ εἱστιάθη, καὶ φιλοτησίας ἔπιε, καὶ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ κατεψηφίσθη, ὥστε καὶ *στρατηγὸν, τὸν δήσοντά τε αὐτὸν καὶ πρὸς τὴν τιμωρίαν ἄξοντα, πεμφθῆναι. καὶ μέντοι τοῦθ' οὕτως ὁ Τιβέριος πράξας, οὐδ' ἀποθανεῖν αὐτὸν ἐθελήσαντι, ἐπειδὴ τάχιστα τῶν δεδογμένων *ᾔσθετο, ἐπέτρεψεν, ἀλλ' ἐκείνῳ τε, ἵνα ἐπὶ πλεῖον κακωθείη, θαρσεῖν ἐνετείλατο, ὅπως ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ ᾖ, μέχρις ἂν αὐτὸς ἐς τὴν πόλιν ἀφίκηται, ἵν' (ὅπερ εἶπον) ἐπὶ μακρότατον καὶ τῇ ἀτιμίᾳ ἅμα καὶ τῷ φόβῳ ταλαιπωρήσῃ. καὶ ἐγένετο οὕτω. πρός τε γὰρ τῶν ἀεὶ ὑπάτων ἐτηρεῖτο, ἔξω τῆς τοῦ Τιβερίου ἀρχῆς. τότε γὰρ πρὸς τῶν στρατηγῶν ἐφυλάχθη, οὐχ ἵνα μὴ φύγῃ, ἀλλ' ἵνα μὴ τελευτήσῃ. καὶ οὔτε *ἑταῖρός τις, οὔτ' οἰκέτης αὐτῷ συνεγίγνετο· οὔτ' ἐλάλει τινί, οὐχ ἑώρα τινά, πλὴν ὁπότε τὴν τροφὴν λαβεῖν ἠναγκάζετο. καὶ ἦν αὕτη τοιαύτη καὶ τοσαύτη, ὥστε μήτε τινὰ ἡδονὴν ἢ ῥώμην αὐτῷ παρασχεῖν, μήτ' ἀποθανεῖν αὐτὸν ἐᾶν. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ δεινότατον. ὃ καὶ ἐπ' ἄλλων συχνῶν ὁ Τιβέριος ἐποίει· δήσας γοῦν τινα τῶν ἑταίρων, ἔπειτα λόγου περὶ τῆς θανατώσεως αὐτοῦ γενομένου, ἔφη ὅτι, Οὐδέπω αὐτῷ διήλλαγμαι. ἕτερον μέντοι τινὰ καὶ πάνυ ἰσχυρῶς βασανίσας, ἔπειτα γνοὺς ὅτι ἀδίκως κατηγορήθη, καὶ πάνυ σπουδῇ ἀπέκτεινεν, εἰπὼν ὅτι Χαλεπωτέρως ὕβρισται ἢ ὥστε καλῶς δύνασθαι ζῆν. Συριακὸς δέ, οὔτ' ἀδικήσας τι, οὔτ' αἰτιαθείς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παιδείᾳ ἐλλόγιμος ὤν, ἐσφάγη διὰ τοῦτο μόνον ὅτι φίλον αὐτὸν τοῦ Γάλλου ὁ Τιβέριος εἶπεν εἶναι. Ὁ δὲ δὴ Σειανὸς καὶ μείζων καὶ φοβερώτερος ἀεὶ ἐγίγνετο· ὥστε καὶ τοὺς βουλευτὰς καὶ τοὺς ἄλλους ἐκείνῳ μὲν ὡς καὶ αὐτοκράτορι προσέχειν, τὸν δὲ Τιβέριον ἐν ὀλιγωρίᾳ ποιεῖσθαι. μαθὼν οὖν ταῦτα ὁ Τιβέριος, οὔτε ἐν ἐλαφρῷ τὸ πρᾶγμα ἐποιήσατο, φοβηθεὶς μὴ καὶ αὐτοκράτορα ἄντικρυς αὐτὸν ἀποδείξωσιν, οὔτε ἠμέλησεν. ἐκ μὲν δὴ οὖν τοῦ προφανοῦς οὐδὲν ἔδρασε. τό τε γὰρ δορυφορικὸν πᾶν ἰσχυρῶς ᾠκείωτο, καὶ τῶν βουλευτῶν τοὺς μὲν εὐεργεσίαις, τοὺς δὲ ἐλπίσι, τοὺς δὲ καὶ φόβῳ προσπεποίητο· τούς τε περὶ τὸν Τιβέριον ὄντας οὕτω πάντας προσηταιρίσατο, ὥστε τὰ μὲν ἐκείνου πάντα ἁπλῶς, καὶ ὅσα ἔλεγε καὶ ὅσα ἔπραττε, παραυτίκα οἱ ἀγγέλλεσθαι, τὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ δρώμενα μηδένα τῷ Τιβερίῳ δηλοῦν. ἄλλως οὖν αὐτὸν μετεπορεύετο, καὶ ὕπατόν τε αὐτὸν ἀπέδειξε, καὶ

res quędã admirabilis, & quã nemini video adhuc contigisse. nam quo die cœnabat apud Tiberiũ, *eiq; propinabat amice, cõdemnatus est a Senatu; ³ missusq; Prætor, qui eum vinctũ ad supplicium duceret. Cumq; id Tiberius fecisset, tamẽ ei mortẽ obire cupienti, cognito decreto Senatus, non permisit: sed eum, quo magis affligeretur, iussit bono animo esse, vtq; solutus a vinculis in custodia teneretur, quousq; ipse in Vrbem veniret; idq; (vt paulo ante dixi) vt hac ignominia affectus & perculsus metu, diutissime miser & calamitosus esset. idq; factũ est. Sẽper enim custodiebatur a Cõsulibus, cum non esset Tiberius Consul; tum autem a Prætoribus; non vt ne fugeret, sed vt ne sibi manus afferret: cum eo nullus amicus, nullus famulus versabatur; loquebatur nemini, videbatq; neminem, nisi quoties cibum capere cogeretur. Cibus vero eiusmodi erat, vt non ei voluptatẽ afferret, nõ vires eius reficeret, &(quod erat omniũ grauissimum) eum nõ sineret mori. Id Tiberius sæpenumero in multis aliis fecit. nam cum teneret amicum constrictũ vinculis, sermoq; de supplicio & morte eius incidisset, negauit se ei adhuc esse reconciliatũ. Cumque magnis tormẽtis quempiã alium affecisset, deinde cognouisset eum non iure accusatũ esse, mox interfici iussit; dixitque eum grauiorem iniuriam accepisse, quã vt posset bene beateque viuere. † Syriacus vero, qui nullã ei iniuriã fecerat, homo doctus & eruditus, occisus est, quod Tiberius diceret eũ Galli amicum & familiarem esse. Seianus autẽ, indies augebatur, & valde formidolosus erat. quẽ cum Senatores ceteriq; quasi Imperatorem sequerentur, & Tiberium parui facerẽt, Tiberius, metuẽs ne aperte eum designarent Imperatorem, etsi non putauit omnino eam rem cõtemni aut negligi oportere: tamẽ nihil egit aperte; propterea quod intelligebat Seianũ in primis sibi deuinxisse Prætorianos milites: ac Senatores partim beneficiis, speque bona iniecta, partim timore sibi cõiunxisse. præterea Tiberii familiares omnes vsq; adeo sibi fecerat beneuolos, vt omnia dicta eius facta ve subito ipsi renuntiarent; quæ autem ipse faceret, ea nemo ad Tiberium perferret. Itaque Tiberius aliam sibi rationem esse ineundam ratus, maturauit eum designare Consulem, vocareque

† Syrianus, al.

socium & participem consiliorũ suorum: sæpe ita dicere, *Seianus meus, Seianus inquam meus*; idque scribere in litteris quas ad Senatum aut ad populum mittere solitus erat. Quibus rebus homines credentes decepti q; vtrique in locis omnibus statuas æneas pariter ponebant, vtriusque nomẽn pariter inscribebant, vtriq; * sellas aureas in theatra inferebant: factumque est Senatusconsultum, vt ambo simul designarentur Consules in quinquennium; faciebantque sacra statuis eius, non aliter quam statuis Tiberii. Rebus Seiano in hunc modum succedentibus, complures alii nobilissimi & clarissimi viri interfecti sunt. In eorum numero fuit Caius Geminius Rufus; qui, cum esset impietatis in Tiberium accusatus, tabulas testamenti sui attulit in Senatum, in quibus filios suos & Tiberium heredes faciebat ex æquis partibus: tamen accusatus quod mollis & effœminatus esset, domum reuertit, antequam aliquid decerneretur. Post vbi intellexit quæstorem adesse ad renuntiandam sententiam, qua fuerat condemnatus, se ipse percussit; ac vulnere quæstori demonstrato, *Refer*, inquit, *ad Senatum, Virum hoc modo mortem oppetere*. Huius vxor Publia Prisca, rea facta alicuius sceleris, in Senatum venit; ibique pugione, quem sub veste condiderat, se ipsa interemit. Seianus autẽ, in tantam arrogantiã venerat propter magnitudinẽ potestatis, vt (quo omnia in summa dicam) ipse Imperator, Tiberius insulæ cuiusdam princeps videretur, quod insulam incoleret cui Capreæ nomen est. Ad Seiani fores frequentes homines assistebant, dimouebantq; se mutuo de loco, & expellebant: quod metuerent ne aut ab eo non conspicerentur, aut ne viderentur in postremis esse; quod ille obseruaret cuncta diligentissime, atque in primis verba nutusque primariorum hominum. *Vt enim ii qui eam dignitatem obtinẽt quam merentur, non magnopere postulant honores sibi ab aliis exhiberi; neque si quid ab illis prætermissum aut peccatum fuerit, reprehendunt; sibi enim conscii sunt se non contemni: ita qui subsidium sibi comparant ad decus atque ornamentum, studiose quærunt omnia quæ spectant ad augendam dignitatem: quæ si nequeunt assequi, moleste ferunt, quasi * illudi videantur; irascunturque, quasi sint magnis iniuriis lacessiti. Ex quo fit, vt maior cura adhibeatur in fouendis eiusmodi hominibus, quam in ipsis Imperatoribus ambiendis.*

κοινωνὸν τῶν φροντίδων ὠνόμαζε· Σηιανός τε ὁ ἐμὸς πολλάκις ἐπαναλαμβάνων ἔλεγε, καὶ τοῦτο καὶ γράφων πρός τε τὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἐδήλου. τούτοις οὖν οἱ ἄνθρωποι ἀπατώμενοι καὶ πιστεύοντες, χαλκοῦς τε αὐτοὺς πολλαχοῦ ἐκ τοῦ ἴσου ἵστασαν, καὶ ταῖς γραφαῖς συνέγραφον, δίφρους τε ἐπιχρύσους ἐς τὰ θέατρα ἀμφοῖν ἐσέφερον. καὶ τέλος ἐψηφίσθη ὑπάτους τε σφᾶς διὰ πέντε ἐτῶν ἅμα ἀποδείκνυσθαι, καὶ ἀπάντησιν, ὁπότε ἐς τὴν Ῥώμην ἐσίοιεν, ἀμφοτέροις ὁμοίως γίγνεσθαι· καὶ τέλος, καὶ ταῖς εἰκόσιν αὐτοῦ, ὥσπερ καὶ ταῖς τοῦ Τιβερίου, ἔθυον. Καὶ τὰ μὲν πρὸς τὸν Σηιανὸν τοιαῦτ' ἦν. τῶν δὲ ἄλλων πολλοὶ καὶ ὀνομαστοὶ ἐφθάρησαν, ὧν ἦν καὶ Γάιος Ῥοῦφος Γεμίνιος. ἀσεβείας γὰρ ἐς τὸν Τιβέριον ἐγκληθεὶς, τὰς διαθήκας ἔς τε τὸ συνέδριον ἐσεκόμισε καὶ ἀνέγνω, δηλῶν ὅτι τὸν κλῆρον ἐξ ἴσου τοῖς τέκνοις καὶ ἐκείνῳ καταλελοιπὼς εἴη. καὶ μαλακίας αἰτιαθεὶς, ἀπῆλθεν οἴκαδε, πρὶν ψηφισθῆναί τι. καὶ μαθὼν τὸν ταμίαν ἐπὶ δικαιώσει αὐτοῦ παρόντα, αὐτός τε ἑαυτὸν ἔτρωσε, καὶ ἐκείνῳ τὸ τραῦμα δείξας, Ἀπάγγελλε, ἔφη, τῇ γερουσίᾳ ὅτι ἀνὴρ οὕτως ἀποθνήσκει. καὶ ἡ γυνὴ δὲ αὐτοῦ Πουπλία Πείσκα ἔγκλημά τι λαβοῦσα, εἰσῆλθέ τε εἰς τὸ βουλευτήριον, κἀνταῦθα ἑαυτὴν ἐγχειριδίῳ τινὶ, ὃ λάθρα εἰσεκεκομίκει, ἔσφαξεν. Ὁ δὲ Σηιανὸς τοσοῦτος ἦν τῇ ὑπεροχῇ τε τοῦ φρονήματος καὶ τῷ μεγέθει τῆς ἐξουσίας, ὥστε (συνελόντι εἰπεῖν) αὐτὸν μὲν αὐτοκράτορα, τὸν δὲ Τιβέριον νησίαρχόν τινα εἶναι δοκεῖν, διὰ τὸ ἐν τῇ νήσῳ τῇ λεγομένῃ Καπρίᾳ τὰς διατριβὰς ποιεῖσθαι. σπουδαὶ δὲ καὶ ὠθισμοὶ περὶ τὰς θύρας αὐτοῦ ἐγίγνοντο, ἐκ τοῦ δεδιέναι μὴ μόνον μὴ οὐκ ὀφθῇ τις αὐτῷ, ἀλλὰ μὴ καὶ ἐν τοῖς ὑστάτοις φανῇ. πάντα γὰρ ἀκριβῶς καὶ μάλιστα τὰ τῶν πρώτων ἐτηρεῖτο καὶ τὰ ῥήματα καὶ τὰ νεύματα. οἱ μὲν γὰρ οἰκείᾳ ἀξιώσει προύχοντες, οὔτε τὰ δεξιώματα παρά τινων πάνυ ἀπαιτοῦσι· κἂν ἄρα καὶ ἐκλειφθῇ τι αὐτῶν, οὐκ ἐγκαλοῦσι σφίσιν, ἅτε καὶ ἑαυτοῖς συνειδότες ὅτι μὴ καταφρονοῦνται· οἱ δὲ ἐπακτῷ καλλωπίσματι χρώμενοι, πάντα ἰσχυρῶς τὰ τοιαῦτα, ὡς καὶ εἰς τὴν τοῦ ἀξιώματος σφῶν πλήρωσιν ἀναγκαῖα, ἐπιζητοῦσι· κἂν μὴ τύχωσιν αὐτῶν, ἄχθονταί τε ὡς διαβαλλόμενοι, καὶ ὀργίζονται ὡς ὑβριζόμενοι. καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον περὶ τοὺς τοιούτους, ἢ περὶ αὐτοὺς (ὡς εἰπεῖν) τοὺς αὐτοκράτορας σπουδάζουσιν·

ἐπὶ τοῖς μὲν, κἂν πλημμεληθῇ τι, ἀρετὴν δ' συγγνῶναί τῳ φέρει· τοῖς δὲ τοῦτο μὲν τὴν ἀσθένειαν σφῶν ἐλέγχειν δοκεῖ, τὸ δ' ἐπεξελθεῖν καὶ τιμωρήσασθαι, βεβαίωσιν τοῦ μέγα δύνασθαι, ἔχειν νομίζεται. ἐν δέ τινι νουμηνίᾳ πάντων * συνιόντων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σειανοῦ, ἥ τε κλίνη ἡ ἐν τῷ δωματίῳ, ἐν ᾧ ἠσπάζετο, κλιθὲν, πᾶσα ὑπὸ τοῦ ὄχλου τῶν ἱζησάντων συνετρίβη· καὶ προϊόντος αὐτοῦ ἐκ τῆς οἰκίας, γαλῆ διὰ μέσων σφῶν διῇξεν. ἐπειδή τε καὶ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ θύσας, ἐς τὴν ἀγορὰν κατῄει, οἱ οἰκέται αὐτοῦ οἱ δορυφόροι διά τε τῆς ὁδοῦ τῆς ἐς τὸ δεσμωτήριον ἀγούσης ἐξετράποντο, μὴ δυνηθέντες αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ὄχλου ἐπακολουθῆσαι, καὶ κατὰ τῶν ἀναβαθμῶν, καθ' ὧν οἱ δικαιούμενοι ἐρριπτοῦντο, κατιόντες, ὤλισθον καὶ κατέπεσον. οἰωνιζομένου τε μετὰ τοῦτο αὐτοῦ, τῶν μὲν αἰσίων ὀρνίθων ἐπεφάνη οὐδεὶς, κόρακες δὲ δὴ πολλοὶ * περιπτάμενοι καὶ περικρώξαντες αὐτὸν, ἀπέπτησαν ἀθρόοι πρὸς τὸ οἴκημα, καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκαθέζοντο. τούτων οὖν τῶν τεράτων οὔθ' ὁ Σειανὸς, οὔτ' ἄλλος τις ἐνθύμιον ἐποιήσατο. πρὸς γὰρ τὴν τῶν παρόντων ὄψιν, οὐδ' ἂν εἰ σαφῶς θεός τις προέλεγεν ὅτι τοσαύτη * δι' ὀλίγου μεταβολὴ γενήσοιτο, ἐπίστευσεν ἄν τις. τήν τε οὖν τύχην αὐτοῦ κατακόρως ὤμνυσαν, καὶ συνάρχοντα τοῦ Τιβερίου, οὐκ ἐς τὴν ὑπατείαν, ἀλλ' ἐς τὸ κράτος ὑποσημαίνοντες, ἐπεκάλουν. Τιβέριος δὲ ἠγνόει μὲν οὐδὲν ἔτι τῶν κατ' αὐτόν· βουλευόμενος δὲ ὅντινα τρόπον αὐτὸν ἀποκτείνῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκων ὅπως ἀσφαλῶς ἐκ τοῦ φανεροῦ τοῦτο ποιήσῃ, θαυμαστὸν δή τινα τρόπον καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὥστε τὴν γνώμην αὐτῶν ἀκριβῶς μαθεῖν, ἐχρήσατο. περί τε γὰρ ἑαυτοῦ πολλὰ καὶ ποικίλα καὶ τῷ Σειανῷ καὶ τῇ βουλῇ συνεχῶς ἐπέστελλε, νῦν μὲν λέγων ὅτι φλαύρως ἔχει, καὶ ὅσον οὐκ ἤδη τελευτήσει· νῦν δὲ, καὶ σφόδρα ὑγιαίνει, καὶ αὐτίκα δὴ μάλα ἐς τὴν Ῥώμην ἀφίξεσθαι· καὶ τὸν Σειανὸν τοτὲ μὲν πάνυ * ἐπῄνει, τοτὲ δὲ πάνυ καθῄρει, τῶν τε ἑταίρων αὐτοῦ τοὺς μὲν ἐτίμα δι' ἐκεῖνον, τοὺς δ' ἠτίμαζεν. ὥστε ὁ Σειανὸς ἐν τῷ μέρει καὶ τοῦ ὑπερόγκου καὶ τοῦ ὑπερφόβου πληρούμενος, ἀεὶ μετέωρος ἦν. οὔτε γὰρ δεδιέναι αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο καὶ νεοχμῶσαί τι ἐπῄει (καὶ γὰρ ἐτιμᾶτο) οὔτ' αὖ θαρρεῖν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ [καὶ] ἐπιτολμῆσαί τι· καὶ γὰρ ἐκολούετο. καὶ μέντοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἐνδελεχῶς καὶ δι' ὀλίγου τὰ ἐναντιώτατα ἀκούοντες, καὶ μήτε τὸν Σειανὸν θαυμάζειν ἔτι, μήτε καὶ καταφρονεῖν ἔχοντες, ἔς τε τὸν Τιβέριον, ὡς καὶ τεθνήξοντα, ἢ

Nam hi, seruare se dignitatem suam putant, & virtutem colere, cum huiusmodi peccatorũ pœnas prætermittunt: illi, dum ignoscunt, existimant argui suam imbecillitatem: dum autem puniunt, tum demum potentiã suam intelligi & cõfirmari putant. Sed cũ calendis quibusdam frequentes domi Seiani cõuenissent, lectus positus in aula, vbi salutabatur, propter multitudinem sedentiũ fractus est; felesque exiens transiuit medius. Cumq; Seianus descenderet in forũ, peractis sacrificiis in Capitolio, satellites eius ea via quæ est ad carcerem, profecti, quod cũ propter multitudinem hominũ consequi non possent, corruerũt ad scalas e quibus damnati præcipitabantur. Seianus ob hanc rẽ egit auspicia: in quib. nullæ aues prosperæ, sed corui multi circũ eũ volare & crocitare, deinde aduolare domũ eius, & super eam cõsidere visi sunt. quæ auguria tamen nec Seianus curare, nec quisquã alius. nam si quis deus ex iis rebus quæ tũ videbantur, certo prædixisset tantã mutationẽ futuram, ei fidẽ habuisset nemo. Tum enim pleriq; fortunam eius iurabãt; eumq; Tiberii collegã appellabant, *nõ in cõsulatu, sed in orbis terræ imperio. Quæ cũ non ignoraret Tiberius, cõsultaretq; quo pacto eum interficeret, nec quemadmodũ id faceret palã tuto reperiret, rationẽ admirabilem Seiano ceterisq; omnib. inire cœpit, quo perspectos animos eorum & cognitos haberet. multa enim de se ad Seianũ atq; ad Senatum crebro scribere; interdum dicere se grauissimo morbo laborare, & in mortis periculo versari; nonnumquã optime valere, seq; Romã prope diẽ esse venturum. Seianum tũ extollere, tum maxime deprimere; nõnullos socios eius, ipsius causa honore, nonnullos dedecore afficere. Quibus reb. Seianus partim elatus, partim de pressus, suspensus semper & incertus erat. nõ ei veniebat in mentẽ timere, ac proinde res nouas moliri; (erat enim in honore) nec rursum vsq; adeo confidere, vt ageret aliqd audacius; siquidẽ imminuebatur eius potẽtia. Ceteri, cũ vicissim ac paruo tẽporis interuallo audirent cõtraria, non amplius Seianum admirari, nec eum omnino contemnere; suspicarique Tiberium aut breui tempore moriturũ, aut esse

in vrbem venturum: itaque dubii omnes & incerti esse. Perturbabatur his rebus omnibus Seianus, ac multo magis, quod ex statua ipsius fumus prodierat; abscissoque eius capite, vt causam cognoscerent, magnus inde serpens prosiluerat: cumque eidem statuæ subito alterum caput repositū esset, atque propter eam causam sibi ipse sacrificare statueret, (sibi enim etiam sacra facere solebat) funiculus in collo eiusdem statuæ religatus repertus est. Hic Seianus multo magis contemni cœpit, manifesteque deseri, & abiectus esse. Quare Tiberius cōfisus, speransq; se populum & Senatum socios habiturum, hominem inuadit sparsis rumoribus, se ei tribuniciam potestatem daturū; quo eum maxime imparatum offenderet. Interim cōtra eum scribit ad Senatum: litteras dat Næuio Sertorio Macroni; quem virum prætorianis militib. secreto præfecerat, docueratque quid se facere oporteret. Is, vbi nocte (quasi ob alias causas) Romā venit, mandatis quæ a Tiberio habebat, cum Memmio Regulo Consule, (nam eius collega fauebat Seiano) & cum Gracino Lacone præfecto vigilū cōmunicatis, prima luce palatium conscendit. (erat enim futurus Senatus in templo Apollinis) ibi Seiano, qui nondum ingressus erat, forte fit obuiam. quē vt videt perturbātū, quod Tiberius nihil ad se scripsisset, eum consolatur; dicit secreto se ei tribuniciam potestatem afferre. Ea re lætus Seianus, in Curiam ingreditur: Macro prætorianos, qui *apud Seianum & Senatum erant, in castra mittit, patefacta eis sua potestate, ostensisque litteris Tiberii, in quibus Tiberium nōnulla eis largiri significabatur: pro his excubias vigilum circum tēplum disponit; dein ipse ingreditur: mox datis litteris Consulibus, exit antequam legantur; præcipitque Laconi vt ibi cuncta tueatur; ipse in castra, ne qua seditio fiat, proficiscitur. Recitātur longæ litteræ in Senatu; in quibus nihil erat perpetuum cōtra Seianum. Harum principium erat de aliis rebus scriptum: subsequebatur breuis contra eum expostulatio; post alia quædam diuersa: rursum in Seianum aliquid: ad extremū scribebat in duos Senatores familiares Seiani ani-

καὶ ἥξοντα, ἀποταλαντεύοντες, ἐν ἀμφιβόλῳ ἐγίγνοντο. Σειανὸν μὲν οὖν ταῦτά τε ἐτάραττε, καὶ πολλῷ μᾶλλον ὅτι ἐξ ἀνδριάντος τινὸς αὐτοῦ τὰ μὲν πρῶτα καπνὸς πολὺς ἀνέθορεν, ἔπειτα διαφαιρεθείσης τῆς κεφαλῆς, ὅπως τὸ γιγνόμενον ἴδωσιν, ὄφις μέγας ἀνεπήδησεν· ἑτέρας τε εὐθὺς ἀντεπιτεθείσης αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτ' ἐκείνου τε θύσειν ἑαυτῷ μέλλοντος (τά τε γὰρ ἄλλα [καὶ] ἑαυτῷ ἔθυε) σχοινίον περὶ τὸν αὐχένα αὐτοῦ περικείμενον εὑρέθη. ἐπεὶ οὖν τούτοις ἔτι καὶ μᾶλλον αὐτοῦ κατεφρόνουν, ὥστε καὶ φανερώτερον ἢ λανθάνειν, καὶ ἐξίστασθαι αὐτοῦ, καὶ ἐγκαταλείπειν. μαθὼν οὖν ταῦτα ὁ Τιβέριος, καὶ θαρσήσας, ὡς καὶ τὸν δῆμον καὶ τὴν βουλὴν συμμάχους ἕξων, ἐπεχείρησεν αὐτῷ· καὶ *προκαθεὶς λόγον, ὅτι καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ τὴν δημαρχικὴν δώσοι, ὅπως ἀπροσδόκητον αὐτὸν ὅτι μάλιστα λάβοι, ἐπέστειλε κατ' αὐτοῦ τῷ συνεδρίῳ διὰ Ναιβίου Σερτωρίου Μάκρωνος, ἄρχειν τε αὐτὸν τῶν σωματοφυλάκων κρύφα προκαταστήσας, καὶ πάνθ' ὅσα ἐχρῆν πραχθῆναι προδιδάξας. καὶ ὅς, νύκτωρ ἐς τὴν Ῥώμην ὡς καὶ κατ' ἄλλο τι ἐλθὼν, τά τε ἐπεσταλμένα αὐτῷ Μεμμίῳ τε Ῥηγούλῳ τῷ ὑπατεύοντι (ὁ γὰρ συνάρχων αὐτοῦ, τὰ τοῦ Σειανοῦ ἐφρόνει) καὶ Γραικίνῳ Λάκωνι τῷ τῶν νυκτοφυλάκων ἄρχοντι ἐπικοινώσας· καὶ ἀναβὰς ἅμα* τε τῇ ἕῳ ἐς τὸ παλάτιον (τὸ γὰρ βουλῆς ἕδρα ἐν τῷ *Ἀπολλωνίῳ γενήσεσθαι ἔμελλε) τῷ τε Σειανῷ μήπω εἰσεληλυθότι περιέπεσε· καὶ ἰδὼν αὐτὸν ταραττόμενον ὅτι μηδὲν αὐτῷ ὁ Τιβέριος ἐπεστάλκει, παρεμυθήσατο εἰπὼν ἰδίᾳ καὶ ἐν ἀπορρήτῳ ὅτι τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ τὴν δημαρχικὴν φέρει. καὶ ὁ μὲν, περιχαρὴς ἐπὶ τούτῳ γενόμενος, ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσεπήδησε· Μάκρων δὲ, τοὺς μὲν δορυφόρους τοὺς περί τε ἐκεῖνον καὶ τὸ συνέδριον ὄντας, ἐς τὸ στρατόπεδον ἀπέπεμψε, τήν τε ἡγεμονίαν σφίσι τὴν ἑαυτοῦ ἐκφήνας, καὶ γράμματα παρὰ τοῦ Τιβερίου γέρα τινὰ αὐτοῖς διδόντα φέρειν φήσας, τοὺς δὲ δὴ νυκτοφύλακας ἀντ' αὐτῶν περὶ τὸν ναὸν περιστήσας, εἰσῆλθέ τε εἰς αὐτὸν, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῖς ὑπάτοις δοὺς, ἐξῆλθε πρὶν καὶ ὁτιοῦν ἀναγνωσθῆναι· αὐτῷ τε τῷ Λάκωνι τὴν ταύτῃ φυλακὴν προστάξας, αὐτὸς ἐς τὸ στρατόπεδον, μὴ καὶ νεωτερισθείη τι, ὥρμησε. κἀν τούτῳ ἡ ἐπιστολὴ ἀνεγνώσθη. ἦν δὲ μακρὰ, καὶ οὐδὲν ἀθρόον κατὰ τοῦ Σειανοῦ εἶχεν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα ἄλλο τι, εἶτα μέμψιν κατ' αὐτοῦ βραχεῖαν, καὶ μετ' αὐτὴν ἕτερόν τι, καὶ κατ' ἐκείνου ἄλλο· καὶ ἐπὶ τελευτῆς, δύο τε βουλευτὰς τῶν ᾠκειωμένων οἱ κολασθῆ-

κολασθῆναι, καὶ αὐτὸν ἐν φρουρᾷ τηρεῖσθαι δεῖν ἔλεγεν. ἄντικρυς γὰρ ἀποθανεῖν αὐτὸν ὁ Τιβέριος οὐ προσέταξεν· ἐφοβήθη γὰρ μὴ ταραχή τις ἐκ τούτου γένηται. τοσαῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου. παρῆν δὲ καὶ ἀκοῦσαι ἐπ' αὐτῇ καὶ ἰδεῖν πολλὰ καὶ ποικίλα. πρότερον μὲν γὰρ, πρὶν ἀναγινώσκεσθαι αὐτήν, ἐπαίνους τε αὐτοῦ ἐποιοῦντο, καὶ ἐπιβοήμασιν ἐχρῶντο, προλαμβάνοντες ὅσα ἤλπιζον· ἐπεὶ δὲ οὐδὲν τούτων εὑρίσκετο, ἀλλὰ καὶ πᾶν τοὐναντίον ἢ προσεδόκων ἤκουον, ἐν ἀπορίᾳ πολλῇ καὶ κατηφείᾳ ἐγίνοντο· καί τινες καὶ ἐξανέστησαν τῶν συγκαθημένων αὐτῷ. κἀκ τούτου καὶ στρατηγοὶ καὶ δήμαρχοι περιέσχον αὐτόν, ἵνα μὴ συνταράξῃ τι ἐκπηδήσας. ὅπερ πάντως ἂν ἐπεποιήκει, εἰ κατ' ἀρχὰς ἀθρόῳ τινὶ ἀκούσματι ἐπεπλήκτο. νῦν δὲ τό τε ἀεὶ ἀναγινωσκόμενον, ὡς καὶ κοῦφον καὶ μόνον ὂν παρορῶν, καὶ μάλιστα μὲν μηδὲν ἄλλο,* εἰ δὲ, μήτοι γε καὶ ἀνήκεστόν [τι] ἐπεστάλθαι περὶ αὐτοῦ ἐλπίζων, διετρίβη καὶ κατὰ χώραν ἔμεινε. καὶ τούτῳ προσκαλεσαμένου αὐτὸν τοῦ Ῥηγούλου, οὐχ ὑπήκουσεν, οὐχ ὅτι ὑπερεφρόνει, (ἤδη γὰρ ἐτεταπείνωτο) ἀλλ' ὅτι ἀήθης τοῦ *προστάττεσθαί [τι] ἦν. ὡς δὲ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ἐκεῖνος ἐμβοήσας αὐτῷ, καὶ τὴν χεῖρα ἅμα ἐκτείνας εἶπε, Σηιανὲ δεῦρο ἐλθὲ, ἐπηρώτησεν αὐτὸν αὐτὸ τοῦτο, Ἐμὲ καλεῖς; ὀψὲ δ' οὖν ἀναστάντι αὐτῷ καὶ ὁ Λάκων ἐπεσελθὼν προσέστη· [καὶ] τέλος διαγνωσθείσης τῆς ἐπιστολῆς, πάντες ἀπὸ μιᾶς γλώττης κατεβόων αὐτοῦ, καὶ δεινὰ ἔλεγον, οἱ μὲν, ἠδικημένοι, οἱ δὲ, πεφοβημένοι, ἄλλοι τινὰ φιλίαν τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπηλυγαζόμενοι, ἄλλοι τῇ μεταβολῇ αὐτοῦ ἐπιχαίροντες. ὁ οὖν Ῥηγοῦλος ἐξήγαγέ τε αὐτὸν ἐκ τοῦ συνεδρίου, καὶ ἐς τὸ δεσμωτήριον μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων κατήγαγεν. ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἄν τις τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν κατεῖδεν, ὥστε μηδαμῇ μηδαμῶς φυσᾶσθαι. ὃν γὰρ τῇ ἕῳ πάντες, ὡς καὶ κρείττω σφῶν ὄντα, ἐς τὸ βουλευτήριον παρέπεμψαν, τοῦτον τότε ἐς τὸ οἴκημα ὡς οὐδενὸς βελτίω κατέσυρον· [καὶ ὃν στεφάνων πρότερον ἠξίουν,] τούτῳ τότε δεσμὰ περιέθεσαν· ὃν δὲ ἐδορυφόρουν ὡς δεσπότην, τοῦτον ἐφρούρουν ὡς δραπέτην, καὶ ἀπεκάλυπτον ἐπικαλυπτόμενον. καὶ αὐτῷ ὁ δῆμος προσπίπτων, πολλὰ μὲν ἐπὶ τοῖς ἀπολωλόσιν ὑπ' αὐτοῦ ἐπεβόα, πολλὰ δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς ἐλπισθεῖσιν ἐπέσκωπτε· τάς τε εἰκόνας αὐτοῦ πάσας κατέβαλλον, καὶ κατέκοπτον, καὶ κατέσυρον, ὡς

maduerti oporteret; ipsum esse in custodia retinendum. nihil enim aperte de morte eius scripsit; veritus ne tumultus ob eam causam concitaretur. Quæ litteræ cum essent eiusmodi, multa, eaque inter se varia, audire licebat ac videre. Nam principio, antequam litteræ legerentur, omnes Seianum laudabant;*acclamabaturque ab omnibus, se iam ea quæ diu sperauerant, adeptos esse: post, vbi nihil horum est in litteris inuentum, atque omnia contra exspectationem audita sunt, dubitare omnes, mœrere, & conturbari: nonnulli quoque, qui vna cum eo consederant, surgere: Prætores & tribuni plebis eum circumstare; ne forte prosiliens foras, concitaret aliquid atque commoueret; id quod initio fecisset, si graui aliqua fuisset oratione perterritus: sed dum ea quæ recitabantur, cōtemneret vt leuia,* nec metueret quidquā, nisi de se grauius scriberetur, non excessit e loco. Interim Regulus eum ad se vocat. is primo non paret; nec id facit superbia, (iam enim erat humilior) sed quod nō consueuerat imperata facere. Consul eum iterum ac tertium vocat; porrectaque manu, *Huc ades*, inquit, *Seiane*. Tum ille, *Mene*, inquit, *vocas?* ita tandem surgit, & ad Consulem pergit;* eumque Laco consequitur. Perlectis litteris, cœpere omnes vno ore cōtra eum vociferari atq; ei maledicere; non solum ii qui ab eo iniuriam acceperant, sed etiam ii qui eum metuebant antea: pleriq; dissimulabant consuetudinem & amicitiam quam cum eo habuerant: multi ista commutatione lætabantur. Regulus educit eum extra Curiam; comitatusq; reliquis magistratibus, in carcerem perducit. *Ex quo intelligi debet imbecillitas rerum humanarum & inconstantia; nec nos vmquam vllo pacto extolli oportere.* nam quem omnes mane, vt potiorem se, comitati fuerant in Senatum, eum paulo post in carcerem trahebant, vt abiectum & nefarium hominem: & cui coronam paulo ante dederant, eundem postea vinculis constringebant: quemq; antea vt dominum satellites stipabant, eum deinde vt fugitiuum custodiebant. Hic plebs commota irridere & vociferari cœpit, propter eos qui ab eo interfecti fuerant; eiq; propter ea quæ sperauerat, illudere; omnesque eius statuas deturbare, affligere, comminuere, trahere; tamquam eo

pacto vulnus homini infligeret. Ex quibus rebus omnibus Seianus iam tum poterat præuidere, quid sibi esset euenturum. Nam nõ multo post decreto Senatus in Gemonias proiectus est; plebsque corpus eius, triduo magnis opprobriis affectum, tandem in flumen proiecit; & liberi eius, Senatusconsulto ad mortem ducti sunt; filia virgine, quæ filio Claudii despõsa fuerat, ° pri° a carnifice vitiata; quod nefas esset virginem in carcere necari. Tunc in Vrbe magnus tumultus cõcitatus est. Plebs enim occidere properabat eos quos intelligebat plurimum apud Seianum potuisse, atq; eius auctoritate fultos, sæpe multis iniuriam fecisse: milites dolere, quod in suspicionem venissent Seiani beneuolẽtiæ, quodq; sibi vigiles in fide erga Imperatorem præpositi essent; ob eamq; rem facere incendia & rapinas. Senatus decreuit locari in foro statuam Libertatis, atq; eum diẽ quo mortuus erat, celebrari certaminibus equorum, & belluarum cædibus annuis; quod antea factum erat numquã: atq; vt nemini in posterũ honores immoderati tribuerentur; neve per alium quã Imperatorem iuraretur. Quibus decretis factis, nihilominus Macronẽ paulo post & Laconẽ adulari cœperunt; quamuis hi, proximo exẽplo perterriti, amplissimos honores repudiarent. Tiberius, nactus occasionẽ ex Seiani delictis, magnum numerum hominum sustulit; quos partim tradidit in manus carnificum, partim afferre sibi manus coegit. Erat idonea causa ad accusandũ, Seiano amicũ fuisse, aut fuisse videri; quasi vero Tiberius eũ non dilexisset plurimum, aut ipsius causa ceteri studiosi eius nõ fuissent. Sed in hac tam magna crudelitate tamen visus est aliquid humaniter agere; quod Cassiano & Lucio Seiano Prætori, ac Marco Terẽtio equiti, pepercit. Hic Seianus, in contumeliã Tiberii, spectaculum per caluos homines præbuerat a mane vsq; ad vesperũ. erat. n. Tiberi° caluus. Præterea, abeuntibus ex theatro, a quinq; milibus puerorum, qui omnes rasi erant, lumina præferri curauerat. Qua de re Tiberius non modo iratus nõ est, sed etiã *principio se intellexisse dissimulauit ea quæ sibi de iis rebus nuntiata essent; quamquam ex eo omnes calui *Seiani* dicti fuerint. Terentius vero, reus factus propter amicitiã Seiani, non solũ eam

καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον αἰκιζόμενοι· καὶ οὕτω διὰ τῆς ὧν πείσεσθαι ἔμελλεν, ἐγίγνετο. ὕστερον δὲ οὐ πολλῷ, ψήφῳ τῆς γερουσίας κατά τι τῶν ἀναβαθμῶν ἐρρίφη, καὶ αὐτὸν ὁ ὅμιλος τρισὶν ὅλαις ἡμέραις ἐλυμήνατο, καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλε. τά τε παιδία αὐτοῦ κατὰ δόγμα ἀπέθανε, τῆς κόρης ἣν τῷ τοῦ Κλαυδίου υἱῷ ἐνενεγγυήκει, προδιαφθαρείσης ὑπὸ τοῦ *δημίου* ὡς οὐχ ὅσιον ὂν παρθενευομένην τινὰ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ διολέσθαι. θορυβός τε πολὺς ἐν τῇ πόλει εἰσενεχθη. ὁ γὰρ δῆμος εἴ που τινὰ τῶν μέγα παρὰ τῷ Σιανῷ δυνηθέντων καὶ δι' αὐτοῦ ὑβρισάντων κατεφώρα, ἐφόνευε· καὶ οἱ στρατιῶται, ἀγανακτοῦντες ὅτι αὐτοί τε ἐς τὴν τοῦ Σιανοῦ εὔνοιαν ὑπωπτεύθησαν, καὶ οἱ νυκτοφύλακες σφῶν ἐς τὴν τοῦ αὐτοκράτορος πίστιν προετιμήθησαν, ἐμπρήσεις τε καὶ ἁρπαγὰς ἐποιοῦντο. ἡ μέντοι βουλὴ ἐψηφίσατο ἐλευθερίας ἄγαλμα ἐς τὴν ἀγορὰν ἀνατεθῆναι, καὶ τὴν ἡμέραν ἐν ᾗ ἐτελεύτησε, καὶ ἵππων ἀγῶσι, καὶ θηρίων σφαγαῖς ἐτησίοις ἀγάλλεσθαι· ὃ οὐδέποτε ἐπεποίητο· καὶ μήτε τιμὰς μηδενὶ ὑπερόγκους δίδοσθαι, μήτε τοὺς ὅρκους ἐπ' ἄλλου τινὸς, πλὴν τοῦ αὐτοκράτορος, ποιεῖσθαι. Ταῦτα δὲ οὕτω ψηφισάμενοι, καὶ τὸν Μάκρωνα καὶ τὸν Λάκωνα κολακεύειν οὐ πολλῷ ὕστερον ἤρξαντο. οὐ μέντοι καὶ ἐκεῖνοι ἐδέχοντο τὰς τιμάς· τὸ γὰρ παράδειγμα σφᾶς ὑπόγυον ἐθορύβει. ὁ δὲ δὴ Τιβέριος πρόφασιν τὰ Σιανοῦ ἐγκλήματα ποιησάμενος, πολλοὺς πάνυ ἀπώλλυε, τοὺς μὲν δημίων χερσὶ παραδιδοὺς, τοὺς δὲ καὶ αὐτόχειρας ἑαυτῶν γίνεσθαι ἀναγκάζων. ἤρκει δὲ καὶ μόνον πρὸς κατηγορίαν τινὸς τὸ [τοῦ] Σιανοῦ φίλον ἢ γενέσθαι ἢ δόξαι· ὥσπερ οὐ καὶ αὐτοῦ Τιβερίου φιλήσαντος αὐτὸν, καὶ δι' ἐκεῖνον καὶ τῶν ἄλλων οὕτω σπουδασάντων. Ὡς δὴ οὖν ἐν τηλικαύτῃ ὠμότητι, ἔδοξέ τι καὶ φιλανθρωπεύσασθαι, ὅτι Κασσιανοῦ ἐφείσατο, Λουκίου τε Σιανοῦ στρατηγοῦ, καὶ Μάρκου Τερεντίου ἱππέως. ὁ μὲν γὰρ Σιανὸς ἔν τινι θέᾳ τά τε ἄλλα πάντα διὰ φαλακρῶν ἕωθεν μέχρι νυκτὸς ἐπὶ τῇ τοῦ Τιβερίου χλευασίᾳ ἐποίησεν, (ἦν γὰρ φαλακρὸς ὁ Τιβέριος) καὶ φῶς τοῖς ἀπιοῦσιν ἐκ τοῦ θεάτρου διὰ πεντακισχιλίων παίδων ἀπεξυρημένων παρέσχε. τοσοῦτον γὰρ ἐδέησε δι' ὀργῆς αὐτῷ γενέσθαι, ὥστ' οὐδὲ προσεποιήσατο τὴν ἀρχὴν ὅτι περὶ αὐτῶν ἠκηκόει· καίτοι Σιανῶν ἐξ ἐκείνου πάντων τῶν φαλακρῶν ὀνομασθέντων. ὁ δὲ δὴ Τερέντιος ἐπὶ τῇ τοῦ Σιανοῦ φιλίᾳ κρινόμενος, οὐχ ὅσον

οὐκ ἠρνήσατο, ἀλλὰ καὶ ἔφη καὶ σπουδάσαι μάλιστα αὐτὸν καὶ θεραπεῦσαι, ἐπειδὴ καὶ ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Τιβερίου οὕτως ἐτιμᾶτο· ὥστ᾽ εἰ μὲν ἐκεῖνος ὀρθῶς (εἶπεν) ἐποίει τοιούτῳ φίλῳ χρώμενος, οὐδ᾽ ἐγώ τι ἠδίκηκα· εἰ δ᾽ ὁ αὐτοκράτωρ ὁ πάντα ἀκριβῶς εἰδὼς ἐπλανήθη, τί θαυμαστὸν εἰ καὶ ἐγὼ αὐτῷ συνεξηπατήθην; καὶ γάρ τοι προσήκει ἡμῖν πάντας τοὺς ὑπ᾽ αὐτοῦ τιμωμένους ἀγαπᾶν, μὴ *πολυπραγμονοῦσιν ὁποῖοί τινές εἰσιν, ἀλλ᾽ ἕνα ὅρον τῆς φιλίας σφῶν ποιουμένους, τὸ τῷ αὐτοκράτορι αὐτοὺς ἀρέσκειν. οὐ γὰρ ὅτι ἀφῆκεν αὐτὸν ἡ βουλή, ἀλλὰ καὶ τοῖς κατηγορήσασιν αὐτοῦ *προσεζημίωσεν· οἷς καὶ ὁ Τιβέριος συγκατέθετο. Καὶ ἐπὶ τούτῳ μὲν ἐπῃνεῖτο, καὶ μάλιστα ὅτι τοὺς ἐπιβοητοτάτους τῶν τὰς κατηγορίας ποιουμένων ἀποθανεῖν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐκέλευσεν. ἐκ δὲ δὴ τῶν ἐρώτων, οἷς ἀνέδην καὶ τῶν εὐγενεστάτων καὶ ἀρρένων καὶ θηλειῶν ὁμοίως ἐχρῆτο, διεβάλλετο. ὧν ἑνὸς δεῖγμα ἐρῶ. *Μάρκος Σέξτος ἦν φίλος αὐτοῦ, τοσοῦτον καὶ πλουτήσας καὶ δυνηθείς, ὥστ᾽ ἐπειδὴ γείτονι ὠργίσθη, δειπνίσαι τε αὐτὸν ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ τῇ μὲν προτεραίᾳ τὴν ἔπαυλιν αὐτοῦ πᾶσαν κατασκάψαι, τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἐπί τε τὸ μεῖζον καὶ ἐπὶ τὸ λαμπρότερον αὐτὴν ἀνοικοδομῆσαι· ἀγνοοῦντί τε αὐτῷ τοὺς ταῦτα πεποιηκότας, ἑκάτερον ὁμολογῆσαι, καὶ παραδείξαντα εἰπεῖν ὅτι Οὕτω καὶ ἀμύνεσθαί τινα καὶ ἀμείβεσθαι καὶ οἶδα καὶ δύναμαι. οὗτος οὖν τὴν θυγατέρα εὐπρεπῆ οὖσαν ὑπεκπέμψας ποι, ἵνα μὴ ὁ Τιβέριος αὐτὴν αἰσχύνῃ, αἰτίαν ἔσχεν ὡς συνὼν αὐτῇ, καὶ διὰ τοῦτο συναπώλετο. Ἦν δὲ τῷ Τιβερίῳ ἔκγονος μὲν ὁ Δρούσου παῖς ὁ Τιβέριος, ἔτι παιδίον τὴν ἡλικίαν· προσήκων δὲ ἄλλος ὁ τοῦ Γερμανικοῦ παῖς ὁ Γάιος, ᾧ καὶ ὡς μοναρχήσοντι προσέσχεν, ἅτε ἀκριβῶς καὶ τὰ κατ᾽ ἀμφοτέρους εἰδώς. λέγεται γὰρ εἰπεῖν ποτε τῷ Γαΐῳ διαφερομένῳ πρὸς τὸν Τιβέριον, ὅτι, Σύ τε τοῦτον ἀποκτενεῖς, καὶ σὲ ἄλλοι. ἀλλ᾽ οὔτε ἕτερόν τινα μᾶλλον προσήκοντα ἔχων, καὶ ἐκεῖνον κάκιστον εἰδὼς ἐσόμενον, ἀσμένως, ὥς φασι, τὴν ἀρχὴν αὐτῷ ἔδωκεν, ὅπως τά τε ἑαυτοῦ τῇ τοῦ Γαΐου ὑπερβολῇ συγκρυφθῇ, καὶ τὸ πλεῖον τό τε εὐγενέστατον τῆς λοιπῆς βουλῆς καὶ μετ᾽ αὐτὸν φθαρῇ. λέγεται γοῦν πολλάκις ἀναφθέγξασθαι τοῦτο δὴ τὸ ἀρχαῖον, Ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί· πολλάκις δὲ καὶ τὸν Πρίαμον μακαρίσαι, ὅτι ἄρδην καὶ μετὰ τῆς πατρίδος καὶ μετὰ τῆς βασι-

non negauit, verum etiam se studiosum eius fuisse dixit, eumque coluisse maxime, propterea quod apud Tiberium in magno honore haberetur. *Nam si Tiberius*, inquit, *recte fecit vtens eo familiariter, ego certe nihil peccaui: quod si errauit Imperator, omnium rerum peritus; quid mirum si ego vna cum eo, errore ductus sum? quandoquidem nos decet amare & revereri eos quos ille afficit honore; nec quales sint, inuestigare curiosius; sed hac vna regula metiri eorum beneuolentiam, si principi grati sint.* Itaque Senatus non modo liberauit Terentium, sed etiam accusatores acerbe increpauit. Tiberius, comprobata hac sententia Senatus, magnis laudibus affectus est; præsertim quod vno die istos insignes delatores occidi iussit. Ceterum dedecore atque infamia opprimebatur, quod amore nobilissimorum puerorum pariter atq; fœminarum captus esset; cuius rei vnum tantummodo exemplum ponam. Sextus Marius amicus eius erat; ob eamque rem adeo magnas opes & potentiam sibi cōparauerat, vt cum aliquando vicino suo infensus fuisset, eique biduum cōuiuium fecisset, ac primo quidem die villam eius esset demolitus, postridie vero ampliorem magnificentioremque ædificauisset, ignorāti domino, a quibus id esset factū, vtrumque confessus dixerit, se eo pacto homines vlcisci & remunerari posse. Is ergo filiam suam pulcherrimam fœminam alio misit, ne Tiberius eam vitiaret: eapropter ipse cum eadem filia rem habuisse accusatus, simul cū ea occisus est. Tiberio nepos erat ex filio Druso Tiberius, adhuc puer: alter ex Germanico, nomine Caius; cui futuro Imperatori magis fauebat, quod sciret ea quæ ad vtrumque pertinerent. Nam Caio, cum is aliquando cum Tiberio dissideret, fertur dixisse; *Tu hunc occides, alius te.* Cūque non haberet sibi propinquitate coniunctiorem, sciretque eum pessimum & sceleratissimum fore, libenter ei (vt aiūt) Imperium reliquit; quo memoriam scelerum suorum maioribus Caii sceleribus obrueret, vtque maxima atq; nobilissima pars Senatus post mortem suam necaretur. Sæpe enim dictum illud vetus fertur vsurpasse; Ἐμοῦ θανόντος γαῖα μιχθήτω πυρί; *Me mortuo, misceator orbis ignibus*: Sæpenumero Priamum fortunatum dixisse, quod ei vna cum patria & regno

perire contigisset. Quæ de eodem Tiberio vere licet scribere, ex iis quæ tum acciderunt. Tam magna enim multitudo Senatorum interiit, & reliquorum hominum, vt magistratus prouincias quas sortiti fuerant, Prætorii quidem viri, triennium; Consulares autem, sex annos, penuria successorum obtinerent. Gallus fuit in eorũ numero qui mortui sunt. Tum enim Tiberius ei (vt dicebat) vix tandem reconciliatus est. ita ille, præter consuetudinem aliorum, vitam supplicii, mortem beneficii loco ducebat. Marcus quoque Æmilius Scaurus, nullo scelere admisso, captus ob tragœdiam quam composuerat, in atrociorem eo quem scripserat casum incidit. ATREVS poemati nomen erat; in eoq; cohortabatur, ad exemplum Euripidis, eũ qui foret sub imperio, vt principis stultitiam ferret. Qua re cognita, Tiberius rem omnẽ ad se spectare arbitratus, seque propter cædes factas intelligi Atrei nomine; dixit se Scaurum Aiacem facturum; id quod euenit. nam ipsum eo deduxit, vt sibi mortẽ afferre cogeretur. nõ tamen de hac re facta est accusatio, sed quod Liuillæ stuprum intulisset. multi enim ob hãc causam supplicio affecti sunt. Eodem anno (si quid res Ægyptiorũ ad Romanos pertinent) Phœnix in Ægypto visa est. ea Tiberio mortem denuntiare putabatur. Etenim sequenti anno grauiter ægrotauit: cui Caius, metuens ne conualesceret, postulãti cibum nõ suppeditabat; quod ei diceret obfuturũ; quodque assereret eum caloris indigere, ita multis & grauib. vestimentis cooperiebat, vt eum suffocauerit. Macro in hac re Caio præstabat operam; ac propter grauissimum morbum Tiberii, adolescẽtem fouebat; eiusque animũ ad amorem Enniæ Thrasyllæ vxoris suæ pellexerat. Quam rem cũ Tiberius aliquando suspicatus esset, *Tu recte*, inquit, *Macro, occidẽtem deseris, & adorientem festinas.* Itaq; Tiberius, homo magnis virtutibus præditus, coopertusque sceleribus, ac ambobus pariter vsus, quasi tantum in alterutro se exercuisset, mortuus est. Vixit annos septuaginta septem, menses quatuor, dies nouem. Regnauit annos viginti duos, menses septem, dies quinque: publica sepultura affectus, & a Caio laudatus est.

λείας ἀπώλετο. Καὶ τεκμηριοῦταί γε δὴ ἐπὶ τῷ ταῦτα περὶ αὐτοῦ γεγράφθαι, τοῖς τότε γενομένοις· τοσοῦτον γὰρ πλῆθος τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν βουλευτῶν ἐξώλετο, ὥστε τοὺς ἄρχοντας τοὺς κληρωτούς, τοὺς μὲν ἐστρατηγηκότας ἐπὶ τρία, τοὺς δὲ ὑπατευκότας ἐπὶ ἓξ ἔτη, τὰς ἡγεμονίας τῶν ἐθνῶν, ἀπορίᾳ τῶν διαδεξομένων αὐτοὺς, ἄρξαι. ἐν δὲ οὖν τοῖς τότε ἀποθανοῦσι καὶ Γάλλος ἐγένετο. τότε γὰρ αὐτῷ μόλις (ὡς αὐτὸς εἶπε) κατηλλάγη. οὕτω που παρὰ τὸ νομιζόμενον, καὶ τὴν ζωὴν τιμωρίαν τισί, καὶ τὸν θάνατον εὐεργεσίαν ἐποίει. καὶ Μάρκος δὲ Αἰμίλιος Σκαῦρος μηδὲν ἀδικήσας, ἑάλω διὰ τραγῳδίαν, καὶ παθήματι δεινοτέρῳ οὗ συνέγραψε περιέπεσεν. Ἀτρεὺς μὲν τὸ ποίημα ἦν· παρῄνει δὲ τῶν ἀρχομένων τινὶ ὑπ' αὐτοῦ, κατὰ τὸν Εὐριπίδην, ἵνα τὴν τοῦ κρατοῦντος ἀβουλίαν φέρῃ. μαθὼν οὖν τοῦτο ὁ Τιβέριος, ἐφ' ἑαυτῷ τε τὸ ἔπος εἰρῆσθαι ἔφη, Ἀτρεὺς εἶναι διὰ τὴν μιαιφονίαν προσποιησάμενος· καὶ ὑπειπὼν ὅτι Καὶ ἐγὼ οὖν Αἴαντα αὐτὸν ποιήσω, ἀνάγκην αὐτῷ προσήγαγεν αὐθεντεὶ ἀπολέσθαι. οὐ μὴν καὶ ἐπὶ τούτῳ κατηγορήθη, ἀλλ' ὡς τὴν Λιουίλλαν μεμοιχευκώς. πολλοὶ γὰρ δὴ καὶ ἄλλοι δι' αὐτὴν ἐκολάσθησαν. Εἰ δέ τι καὶ τὰ Αἰγύπτια πρὸς τοὺς Ῥωμαίους προσήκει, ὁ φοίνιξ ἐκείνῳ τῷ ἔτει ὤφθη, καὶ ἔδοξε τὸν θάνατον τῷ Τιβερίῳ προσημαίνειν. ἐν γὰρ τῷ ἐξῆς ἔτει ἐνόσησε μὲν χαλεπῶς· δείσας δὲ ὁ Γάιος μὴ ἄρα ἀναστῇ, οὔτε ἐμφαγεῖν τι αἰτήσαντι αὐτῷ, ὡς καὶ βλαβησομένῳ, ἔδωκε· καὶ ἱμάτια πολλὰ καὶ παχέα, ὡς καὶ θερμασίας τινὸς δεομένῳ, περιέβαλε· καὶ οὕτως ἀπέπνιξεν αὐτὸν, συναιρομένου τι αὐτῷ καὶ τοῦ Μάκρωνος. ἅτε γὰρ κακῶς ἤδη τοῦ Τιβερίου νοσοῦντος, τὸν νεανίσκον ἐθεράπευε, καὶ μάλιστα ὅτι ἐς ἔρωτα αὐτὸν τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Ἐννίας Θρασύλλης ὑπηγάγετο. ὅπερ καὶ ὁ Τιβέριος ὑποπτεύσας ποτὲ, Εὖ γε, ἔφη, τὸν δυόμενον ἐγκαταλιπὼν, πρὸς τὸν ἀνατέλλοντα ἐπείγῃ. Τιβέριος μὲν δὴ πλείστας μὲν ἀρετὰς, πλείστας δὲ κακίας ἔχων, καὶ ἑκατέραις αὐταῖς ὡς καὶ μόναις κεχρημένος, οὕτω μετήλλαξεν. ἐβίω δὲ ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, καὶ μῆνας τέσσαρας, καὶ ἡμέρας ἐννέα· ἀφ' ὧν ἐμονάρχησεν ἔτη δύο καὶ εἴκοσι, μῆνάς τε ἑπτὰ καὶ ἡμέρας ἑπτά· καὶ δημοσίας ταφῆς ἔτυχε, καὶ ἐπῃνέθη ὑπὸ τοῦ Γαΐου.

ΓΑΙΟΣ ΚΑΛΙΓΟΛΑΣ.

[Ἐκ τοῦ νθ' τῶν Δίωνος βιβλίων]

Γάιος δὲ, τὴν δυναστείαν παραλαβὼν, τάς τε διαθήκας τοῦ Τιβερίου ἐς τὸ συνέδριον πέμψας, ἀκύρους ἐποίησεν, ὡς καὶ παραφρονήσαντος αὐτοῦ, ὅτι τὸν ἔγγονον αὐτοῦ τὸν Τιβέριον ἐν αὐταῖς, παῖδα κομιδῆ ὄντα, ᾧ μηδὲ εἰσελθεῖν ἐς τὸ βουλευτήριον ἐξῆν, αὐτοκράτορα σὺν αὐτῷ ἀπέδειξε· κἀκεῖνον μετ' ὀλίγον ἀπέκτεινε. τοὺς δὲ ὀρχηστὰς ἐπαναγαγὼν, καὶ ἔς τε τούτους καὶ τοὺς ἵππους τούς τε μονομάχους καὶ τἆλλα τὰ τοιουτότροπα, ἀπλήστως δαπανῶν, τοὺς θησαυροὺς μεγάλους γενομένους, διὰ βραχυτάτου ἐξεκένωσε. πέντε γοῦν μυριάδας μυριάδων καὶ *ἑπτακοσίας καὶ ἑπτακισχιλίας τεθησαυρισμένας εὑρὼν, οὐδὲ ἐς τὸ τρίτον ἔτος μέρος ἀπ' αὐτῶν διέσωσε. μοιχικώτατός τε ἀνδρῶν γεγενημένος, καὶ γυναῖκα μίαν μὲν ἐκδεδομένην ἀνδρὶ ἁρπάσας, ἄλλας δὲ συνοικούσας τισὶν ἀποσπάσας, ἔπειτα αὐτὰς, πλὴν μιᾶς, ἁπάσας ἐμίσησε· πάντως δ' ἂν καὶ ἐκείνην ἤχθηρεν, εἰ ἐπὶ πλέον ἐβεβιώκει. ἀνοσιώτατος δὲ ἀνθρώπων καὶ περὶ τὴν τηθὴν καὶ περὶ τὰς ἀδελφὰς ἐγένετο. κἀκείνην γὰρ, ἐπιτιμήσασάν τι αὐτῷ, ἐς ἀνάγκην ἑκουσίου θανάτου κατέστησε· καὶ τὰς ἀδελφὰς πάσας διαφθείρας, ἐς νῆσον τὰς δύο κατέκλεισεν. ἡ γὰρ τρίτη προαπέθανε. τοσαύτης δὲ ἀνωμαλίας πεπλήρωτο, καὶ μετὰ τηλικαύτης τῆς ἐμπληξίας τοῖς πράγμασι προσεφέρετο, ὥστε μηδένα μήθ' ὅ τι εἴπῃ, μήθ' ὅ τι ποιήσαι χρὴ πρὸς αὐτὸν εἰδέναι, ἀλλ' ὅσοι τι καὶ κατώρθωσαν, ἐκ συντυχίας μᾶλλον ἢ γνώμης τυχεῖν αὐτοῦ. πλήθει τε γὰρ ἀνθρώπων καὶ ἐρημίᾳ αὖ ἔχαιρεν· αἰτούμενός τέ τι καὶ μὴ αἰτούμενος ὠργίζετο· ὀξύτατά τε πρὸς πράξεις τινὰς ἐφέρετο, καὶ νωθέστατα ἔστιν ἃ αὐτῶν μετεχειρίζετο· τά τε χρήματα καὶ ἀφειδέστατα ἀνήλισκε, καὶ ῥυπαρώτατα ἠργυρολόγει· τοῖς τε θωπεύουσιν αὐτὸν καὶ τοῖς παρρησιαζομένοις τι καὶ ἤχθετο ὁμοίως καὶ ἥδετο· καὶ πολλοὺς μὲν μεγάλα ἀδικήσαντας οὐκ ἐκόλασε, πολλοὺς δὲ καὶ μηδὲν ἀδικήσαντας ἀπέσφαξε· τῶν τε ἑταίρων τοὺς μὲν ὑπερεκολάκευε, τοὺς δὲ ὑπερύβριζε. τοιούτῳ μὲν τότε αὐτοκράτορι οἱ Ῥωμαῖοι παρεδόθησαν, ὥστε τὰ τοῦ Τιβερίου ἔργα, καὶ χαλεπώτατα δόξαντα γεγονέναι, τοσοῦτον παρὰ τὰ Γαΐου, ὅσον τὰ τοῦ Αὐγούστου παρ' ἐκεῖνα *παρενεγκεῖν. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον οὕτως ἐδεδούλω-

CAIVS CALIGVLA.

E Dionis libro LIX.

Caivs, factus Imperator, tabulas testamenti Tiberii misit ad Senatum; easq; irritas fecit; quod Tiberius eo tempore sanæ mentis non fuisse videretur; quippe q. Tiberiū nepotem suum, puerū adhuc, cui ne ius quidem erat introire in Senatū, Imperatorem vna cum Caio designauisset: eundemq; Tiberium paulo post sustulit. Restituit saltatores; cœpitq; in eos, equosque ac gladiatores, ita magnos & effusos sumptus facere, vt maximos thesauros breui tempore cōsumpserit: in quibus cum inuenisset †vicies ter millies, & octogies sestertium, ea ante annum tertiū dilapidauit. Adulter præter ceteros homines fuit. nam mulierē iam desponsam viro eripuit, & cōplures alias nuptas, iamq; cum maritis habitantes, abduxit; easque omnes postea, præter vnā, odio habuit; cui etiā inimicus fuisset, si vixisset diutius. Impius fuit plus quā dici possit in auiam & sorores. Nam & illam aliquādo, ab ipsa increpatus, eo deduxit vt sibi mortē voluntariam afferret: & duas sorores, quib. stuprū intulerat, in insulam relegauit: tertia obierat antea. Adeo vero incōstans erat, & difficilis in rebus gerendis, vt nemo sciret quid se apud eum dicere aut facere oporteret: quod si quid illis prospere successisset, id magis eueniebat fortuna quam consilio. Solebat hominum frequentia delectari; mox amare solitudinem: irasci, cū quid ab se peteretur; sæpenumero, cum nihil esset petitum, succensere: accedere ad res gerendas celerrime; in quibusdam *negligentissimus esse: prodigus in profundenda pecunia, in quærenda sordidissimus. Assentatoribus & libere loquentibus hominibus, pariter succensere & delectari: *multos sceleratos homines impunitos relinquere; multos bonos viros interfici iubere: animaduertere in amicos, eisque grauissimas iniurias afferre. Itaque populus Romanus, postquam venit in huiusmodi Imperatoris potestatem, existimare cœpit, Tiberii facta, quæ alioqui crudelissima visa fuerant, tantum a Caio superari, quantum illa a rebus ab Augusto gestis discrepauerant. Igitur Caius primo seruire cœ-

† aureorum ducenties tricies centena milia. *Bl.* quinque myriades myriadum, & septē milia septingentasque drachmas, *Gr.*

pit saltatoribus & scenicis hominibus, Apellemque tragœdum celeberrimum publice secum habere: progrediente vero tempore, eorum etiam facta æmulari, cum iisque contendere, currus agitare, descendere in certamen gladiatorum; denique saltare, & tragœdias agere. Iussit etiam aliquando de nocte accersiri festinato primores Senatus; tamquam de reb. necessariis ab iis esset cōsilium capturus: post vbi conuenerunt, saltauit. Verum initio Senatum modeste alloquebatur, promittebatque se cum eo communicaturum imperium; filiumque atque alumnum eius se esse dicebat. (natus vero erat annos quinque & viginti; mensibus quinque & diebus quatuor exceptis) Eos autem qui erant in carcere, liberauit: in quorum numero fuit Quintus Pomponius; qui iam septem annos, postquam gesserat consulatum, in carcere afflictus erat. Functus est consulari dignitate cum Claudio patruo suo. Is fuerat vsque ad ea tempora equestris ordinis; sed defuncto Tiberio missus ad Caium legatus pro equestri ordine, licet sex & quadraginta annos natus, tum primum simul consulatum gessit ac Senator factus est. Caius hæc omnia modeste & prudenter facere visus est, atque in Senatu eiusmodi orationem habuit, vt Patres veriti ne immutaretur, decreuerint eam singulis annis legi. Prębebantur varia spectacula: in quibus vrsi quadringenti cum aliis Libycis belluis interfecti sunt. Currum triumphalem quo ipse vehebatur, sex equi trahebant; quod ante factum fuerat numquam. Tum primum, ne Senatores sederent in nudis subselliis, puluini adhibiti sunt; iisdemq; concessum est, ad defendendos solis ardores, pileos in theatrum ferre, more Thessalico: cumque essent calores ardentissimi, diribitorio pro theatro vtebantur. Quibus rebus peractis, in morbum incidit; neque tamen mortuus est: sed Tiberium nepotem Tiberii interfici iussit, quod diceret ab eo mortem suam optatam & exspectatam fuisse: qua de re complures alios occidit. Nam cum Publius Afranius Potitus, homo plebeius, stulta quadam adulatione, non modo volens, sed etiam adhibito iureiurando promisisset, si Caius conualesceret, se libenter moriturum; cumque Afranius Secundus,

το καὶ τοῖς ὀρχησταῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς περὶ τὴν σκηνὴν ἔχαιρεν, ὡς καὶ τὸν Ἀπελλῆν τὸν εὐδοκιμώτατον τῶν τότε τραγῳδῶν, καὶ δημοσίᾳ αὐτῷ συνόντα ἔχειν. προϊόντος δὲ δὴ τοῦ χρόνου, καὶ ἐς ζήλωμα καὶ ἐς ἀγώνισμα πολλῶν προῆλθεν. ἅρματά τε γὰρ ἤλασε, καὶ ἐμονομάχησεν· ὀρχήσεις τε ἐχορήσατο, καὶ τραγῳδίας ὑπεκρίνατο. ἅπαξ δέ ποτε τοὺς πρώτους τῆς γερουσίας σπουδῇ νυκτὸς, ὡς καὶ ἐπ' ἀναγκαῖόν τι βούλευμα μεταπεμψάμενος, ὠρχήσατο. Κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν πάνυ μετρίως διελέχθη τῇ γερουσίᾳ. τήν τε γὰρ ἀρχὴν κοινώσειν σφίσιν ὑπέσχετο, καὶ υἱὸς καὶ τρόφιμος αὐτῆς λέγων εἶναι. ἦγε δὲ πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος, ἡμερῶν τεσσάρων καὶ μηνῶν πέντε ἀποδέον. ἔπειτα τοὺς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ [ὄντας] ἀπέλυσεν· ὧν εἷς ἦν Κύϊντος Πομπώνιος, ἑπτὰ ὅλοις ἔτεσιν ἐν τῷ οἰκήματι μεθ' ὑπατείαν κακωθείς. ἦρξε δὲ τὴν ὕπατον ἀρχὴν, τὸν Κλαύδιον τὸν θεῖον προσλαβών. ἐκεῖνος γὰρ ἔν τε τοῖς ἱππεῦσι μέχρι τότε ἐξεταζόμενος, καὶ πρεσβευτὴς πρὸς τὸν Γάϊον μετὰ τὸν τοῦ Τιβερίου θάνατον ὑπὸ τῆς ἱππάδος πεμφθεὶς, τότε πρῶτον, καίπερ ἓξ καὶ τεσσαράκοντα ἔτη βεβιωκὼς, καὶ ὑπάτευσεν ἅμα καὶ ἐβούλευσεν.

Ὁ δ' οὖν Γάϊος ταῦτά τε ἐπιεικῶς ποιῆσαι ἔδοξε, καὶ τοιαῦτα ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἐδημηγόρησεν, ὥστε τὴν γερουσίαν, φοβηθεῖσαν μὴ μεταβάλληται, δόγμα ποιῆσαι, κατ' ἔτος αὐτὰ ἀναγινώσκεσθαι. θέαι τε παντοδαπαὶ ἐγένοντο, καὶ ἄρκτους τετρακοσίας μεθ' ἑτέρων Λιβυκῶν θηρίων ἴσων ἀπέκτεινε· καὶ τὸ ἅρμα τὸ πομπικὸν ἐφ' οὗ ἤχθη, ἓξ ἵπποι εἵλκυσαν· ὃ μὴ πώποτε ἐγεγόνει. τά τε προσκεφάλαια τοῖς βουλευταῖς, ὅπως μὴ ἐπὶ γυμνῶν τῶν σανίδων καθίζωνται, πρῶτον τότε ὑπετέθη. καὶ πίλους σφίσι τὸν Θετταλικὸν τρόπον ἐς τὰ θέατρα φορεῖν, ἵνα μὴ τῇ ἡλιάσει ταλαιπωρῶνται, ἐπετράπη· καὶ εἴ γέ ποτε ἐς ὑπερβολὴν ἐπέφλεξε, τῷ διριβιτωρίῳ ἀντὶ τοῦ θεάτρου ἰκριωθέντι ἐχρῶντο. Μετὰ δὲ τοῦτο νοσήσας, αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέθανε, τὸν δὲ δὴ Τιβέριον τὸν τοῦ Τιβερίου ἔκγονον ἀνεχρήσατο, ἔγκλημα αὐτῷ ἐπαγαγὼν, ὡς καὶ τελευτῆσαι αὐτὸν καὶ εὐξαμένῳ καὶ προσδοκήσαντι. ἀφ' οὗ καὶ ἄλλους συχνοὺς ἐφόνευσε. Πούπλιος δὲ Ἀφράνιος Πότιτος, δημότης τε ὢν, καὶ ὑπὸ μωρᾶς κολακείας οὐ μόνον ἐθελοντὴς, ἀλλὰ καὶ ἔνορκος, ἄν γε ὁ Γάϊος σωθῇ, τελευτήσειν ὑποσχόμενος, Ἀτάνιός τέ τις Σεκοῦνδος,

ἱππεύς

ἱππεύς τε ὤν, καὶ μονομαχήσειν ὑποσχόμενος, ἀντὶ τῶν χρημάτων ἃ ἤλπιζον παρ' αὐτοῦ, ὡς καὶ ἀντίψυχοι οἱ ἀποθανεῖν ἐθελήσαντες, λήψεσθαι, ἀποδοῦναι τὴν ὑπόσχεσιν ἠναγκάσθησαν· ἵνα μὴ ἐπιορκήσωσι. καὶ τούτοις μὲν αὕτη αἰτία τοῦ θανάτου ἐγένετο. ὁ δὲ δὴ πενθερὸς αὐτοῦ Μάρκος Σιλανὸς, οὔθ' ὑποσχόμενός τι, οὔτε κατομόσας, ἐπεὶ βαρὺς αὐτῷ ὑπό τε τῆς ἀρετῆς καὶ ὑπὸ τῆς συγγενείας ἦν, καὶ διὰ τοῦτο περιυβρίζετο, ἑαυτὸν κατεχρήσατο. ὁ μὲν γὰρ Τιβέριος οὕτως αὐτὸν ἐτίμησεν, ὥστε μήτε ἔκκλητόν ποτε ἀπ' αὐτοῦ δικάσασθαι ἐθελῆσαι, ἀλλ' ἐκείνῳ πάντα αὖθις τὰ τοιαῦτα ἐγχειρίσαι. ὁ δὲ δὴ Γάιος τά τε ἄλλα προεπηλάκιζε, καὶ χρυσοῦν αὐτὸν πρόβατον ὠνόμαζεν. τήν τε θυγατέρα αὐτοῦ ἐκβαλὼν, ἔγημε Κορνηλίαν Ὀρεστίναν, ἣν ἥρπασεν ἐν αὐτοῖς τοῖς γάμοις οἷς τῷ ἐγγεγυημένῳ αὐτὴν Γαΐῳ Καλπουρνίῳ Πείσωνι συνεώρταζε. πρὶν δὲ δύο μῆνας ἐξήκειν, ἀμφοτέρους σφᾶς, ὡς καὶ συγγινομένους ἀλλήλοις, ἐξώρισε· καὶ τῷ γε Πείσωνι δέκα δούλους ἐπάγεσθαι ἐπιτρέψας· εἶτ' ἐπεὶ πλείονας ᾐτήσατο, ἐφῆκεν ὅσοις ἂν ἐθελήσῃ χρήσασθαι, εἰπὼν ὅτι καὶ στρατιῶται τοσοῦτοι συνέσονται. ἐν δὲ τῇ νουμηνίᾳ Μάχων τις δοῦλος ἐπί τε τὴν κλίνην τοῦ Διὸς τοῦ Καπιτωλίου ἐπανέβη, κἀντεῦθεν πολλὰ καὶ δεινὰ ἀπομαντευσάμενος, κυνίδιόν τι ὃ ἐσενηνόχει, ἀπέκτεινε, καὶ ἑαυτὸν ἔσφαξε. Τοῦ δὲ αἵματος θέας ἀπλήστως ἔχων ὁ Γάιος, πλείστους ὅσους ὁπλομαχεῖν ἐποίει. καὶ γὰρ καὶ καθ' ἕνα καὶ ἀθρόους, ὥσπερ ἐν παρατάξει τινὶ, συνέβαλε σφᾶς, ὥστε καὶ τῶν ἱππέων ποτὲ ἓξ καὶ εἴκοσιν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ σφαγῆναι. ὑπὸ δὲ δὴ τῆς αὐτοῦ ὠμότητος ἐπιλιπόντων ποτὲ τῶν τοῖς θηρίοις ἐκ καταδίκης διδομένων, ἐκέλευσεν ἐκ τοῦ ὄχλου τοῦ τοῖς ἰκρίοις προσεστηκότος συναρπασθῆναί τινας καὶ παραβληθῆναι σφίσι· καὶ ὅπως γε μήτ' ἐπιβοήσασθαι μήτ' αἰτιάσασθαι δυνηθῶσι, τὰς γλώττας αὐτῶν προαπέτεμε. τῶν τε ἱππέων τινὰ τῶν ἐπιφανῶν μονομαχῆσαί τε, ὡς καὶ ὑβρίσαντα τὴν μητέρα αὐτοῦ τὴν Ἀγριππῖναν, ἠνάγκασε, καὶ νικήσαντα κατηγόροις παρέδωκε, καὶ ἀπέσφαξε. τόν τε πατέρα αὐτοῦ μηδὲν ἀδικήσαντα, ἐς γαλεάγραν, ὥσπερ καὶ ἄλλους συχνοὺς, καθεῖρξε, κἀνταῦθα διέφθειρεν.

Ἐποίησε δὲ τοὺς ἀγῶνας τούτους τὰ μὲν πρῶτα ἐν τοῖς σέπτοις, πᾶν τὸ χωρίον ἐκεῖνο ἐξορύξας καὶ ὕδατος πληρώσας, ἵνα μίαν ναῦν ἐσαγάγῃ· ἔπειτα δὲ καὶ ἑτέρωθι, πλεῖστά τε καὶ μέγιστα οἰκοδομήματα καθελὼν, καὶ ἴκρια πηξάμενος.

vir equestris ordinis, dixisset se velle ob eandem causam in singulare certamen descendere: ambos, pro pecunia quam se sperauerant accepturos, quod vitam pro Caio profundere voluissent, coegit, pmissa facere, ne peierarent. Cumq; hæc fuisset eorum necis causa, Marcus Silanus socer eius, qui neq; promiserat quidquam, neq; iurauerat, postquam sensit se propter virtutem suam, & nobilitatē generis, grauem esse Caio, ob eamque rem ab eo iniuriam accipere, mortē sibi consciuit: quem tamen Tiberius in tanto honore habuerat, vt nollet ab eo ꝓuocari posse: quod si esset prouocatū, rursum ei cognitionem earundem rerum dabat. Caius autem eū vexabat omnibus contumeliis, vocabatq; pecudem aureā: filiaq; eius eiecta, Corneliam Orestinam vxorem duxit, ereptam in nuptiis (quibus intererat ipse) Caio Calpurnio Pisoni, cui ea desponsa erat: ac vtrumque, nondū præteritis duobus mensibus, in exsilium, quod nimirum coiuissent, misit: cūq; concessisset Pisoni decem seruos secū abducere, atque is plures peteret, permisit vt quot vellet seruis vteretur; sed dicens, totidem cum eo milites futuros. Porro ipsis calendis Ianuariis, Macho seruus in lectū Iouis Capitolini conscēdit: deq; eo loco multa, & ea quidem grauia, vaticinatus, catellum quem secum attulerat, occidit: mox se ipse interfecit. Cum autem Caius sanguine expleri nō posset, curabat vt quamplurimi inter se dimicarent: eosque nonnumquam binos, interdum etiam confertos, tamquam in acie, congredi iubebat: ita vt sex & viginti equites vno die cæsi sint. Tāta enim fuit eius crudelitas, vt cum defecissent damnati ad bestias, nōnullos ex ea turba quæ in tabulis cōsederat, corripi iusserit, & bestiis obiici: iisq;, quo minus loqui possent, aut quenquam accusare, linguas præcidi mandauit. Coegit etiam illustrē equitem descendere in certamen gladiatoriū; quasi Agrippinæ matri suæ iniuriam fecisset: eumque postea, cum victor fuisset, accusari & interfici iussit: patremq; eius, qui nihil cōmiserat, coniectum in caueam, sicut alios permultos, interfecit. Primum instituit huiusmodi certamina in septis, eo loco perfosso atque aqua impleto, ita vt in eum nauis introduci posset. Idem fecit in aliis locis, destructis maximis ædificiis, ac tabulatis defixis.

Quibus rebus omnibus, tum etiã propter nimios sumptus, & propter cædes factas, in magnum odium venit: tum vero q Macronem Enniamque, immemor pristinæ illius beneuolentiæ, & amoris huius, acceptiq; ab illo beneficii, coegit mortem voluntariam oppetere cum maximo dedecore ac turpitudine; cuius ipse maximã partem sustinebat. eum enim præter cetera accusauit lenocinii. Occiditque quãplurimos accusatos de variis criminibus: vere autẽ id fecit, vt eorum facultates consequeretur. nãm ei pecunia opus erat, q thesauros suos exhausisset, quodq; nihil ei satis esset. Paucis post diebus, vxorẽ duxit Lolliam Paulinam: cuius virum Memmium Regulum coegit eam sibi despondere, ne eam quæ desponsa non esset, contra ius fasq; duceret: eãdemque paulo post repudiauit. Cũ autem magnam copiam luti cõspexisset in quodam angiportu, id omne in vestem Flauii Vespasiani, cui purgandorum angiportuum cura mãdata erat, coniici iussit. Quod factum etsi tum animaduersum non est, tamen, postq̃ Vespasianus res omnes conturbatas cõfusasq; accepit atq; restituit, visum est diuinitus accidisse, vt tũ ei Caius curam purgandæ vrbis commiserit. Conclamante vero aliquãdo populo, *Adolescens Auguste*, ratus sibi iniuriam illatam esse, quãplurimos occidi iussit, eosq; partim abstrahi a spectaculis, partim abeuntes e theatro corripi. id enim sæpe facere solebat. Quinetiam aliquando vniuerso populo minatus est his verbis: *Vtinam*, inquit, *omnes vnam ceruicem haberetis*. His temporibus in quodã spectaculo quingenti vrsi vno die interfecti sunt: ac postridie eius diei, totidem belluæ Libycæ. Cum autem (vt supra diximus) aurigarũ equorumq; studiosus esset, plerosq; aduersarios palã, nonnullos veneno sustulit. Adeo autem studebat homini viridi veste induto, cui ex colore eius vestis *Prasinus* nomen fuit, vt nostris etiã temporibus locus vbi ille currus agitabat, *Caianus* appelletur. Vnum vero ex equis suis, quem *Incitatum* nominabat, inuitabat ad cœnã, ita vt ei hordeum ex auro apponeret, funderetq; vinum in poculis aureis, ac per salutem eius & fortunam iuraret, seq; eum Consulem facturũ polliceretur: id quod fecisset omnino, si vixisset diutius. Cũ vero frequens conuenisset Senatus, orationẽ habuit in qua laudes Tiberii complexus, Senatores pluribus

Τούτων τε οὖν ἕνεκα καὶ διὰ τὰς δαπάνας καὶ τοὺς φόνους συχνὸς ἦν, καὶ ὅτι τὸν Μάκρωνα μετὰ τῆς Ἐννίας, μήτε τοῦ ταύτης ἔρωτος, μήτε τῆς ἐκείνου εὐεργεσίας μνησθεὶς, ἔς τε ἑκούσιον δὴ θανάτου ἀνάγκην, καὶ ἐς αἰσχύνην ἧς αὐτὸς τὸ πλεῖστον μετεῖχε, κατέστησε. προαγωγείας γὰρ ἔγκλημα αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπήγαγεν. ἐφόνευε δὲ ὅτι πλείστους, ἄλλα μὲν αἰτιώμενος, τὸ δ' ἀληθὲς, διὰ τὰς οὐσίας, ἅτε χρημάτων δεόμενος. οἵ τε γὰρ θησαυροὶ ἐξανήλωντο, καὶ οὐδὲν αὐτῷ ἐξήρκει. Διαλιπὼν δὲ ὀλίγας ἡμέρας, ἔγημε Λολλίαν Παυλῖναν, αὐτὸν τὸν ἄνδρα αὐτῆς Μέμμιον Ῥηγοῦλον ἐγγυῆσαί οἱ τὴν γυναῖκα ἀναγκάσας, μὴ καὶ ἀνέγγυον αὐτὴν παρὰ τοὺς νόμους λάβῃ· καὶ δι' ὀλίγου γε καὶ ἐκείνην ἐξήλασε. Πηλὸν δέ ποτε πολὺν ἐν στενωπῷ τινι ἰδὼν, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐς τὸ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ τοῦ Φλαβίου ἱμάτιον, ἀγορανομοῦντος τότε, καὶ τῆς τῶν στενωπῶν καθαρειότητος ἐπιμελουμένου, ἐμβληθῆναι. καὶ τοῦτο οὕτω πραχθὲν, παραχρῆμα μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ὤφθη, ὕστερον δὲ, τοῦ Οὐεσπασιανοῦ τὰ πράγματα τεταραγμένα καὶ πεφυρμένα παραλαβόντος τε καὶ καταστησαμένου, ἔδοξεν οὐκ ἀθεεὶ γεγονέναι, ἀλλ' ἄντικρυς αὐτῷ τὴν πόλιν ὁ Γάιος πρὸς ἐπανόρθωσιν ἐγκεχειρικέναι. Ποτὲ δὲ τοῦ δήμου βοήσαντος, Νεανίσκε Αὔγουστε, ὑβρίσθαι νομίσας, πλείστους ὅσους ἀπέκτεινε, τοὺς μὲν μεταξὺ θεωμένους κατασπάσας, συχνοὺς δὲ καὶ ἀπαλλαττομένους ἐκ τοῦ θεάτρου συλλαβών. καὶ τοῦτο μὲν πολλάκις ἐποίει. ποτὲ δὲ παντὶ τῷ δήμῳ ἀπειλῶν, ἔφη, Εἴθε ἕνα αὐχένα εἴχετε. Ἐν δὲ θέᾳ τινὶ ἐπ' αὐτοῦ ἄρκτοι πεντακόσιοι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐσφάγησαν, καὶ τῇ μετ' ταύτην ἴσα Λιβυκὰ θηρεῖα. Σπουδάζων δὲ, ὡς ἔφην, περὶ τοὺς ἡνιόχους καὶ τοὺς ἵππους, πολλοὺς ἀντιστασιωτῶν, τοὺς μὲν φανερῶς, τοὺς δὲ φαρμάκῳ διέφθειρεν. ἰσχυρῶς γὰρ τῷ τὴν βατραχίδα ἐνδύοντι καὶ διὰ τοῦτ' ἀπὸ τοῦ χρώματος πρασίνῳ καλουμένῳ προσέκειτο, ὥστε καὶ νῦν ἔτι Γαιανὸν ἀπ' αὐτοῦ τὸ χωρίον ἐν ᾧ τὰ ἅρματα ἤσκει, καλεῖσθαι. καὶ ἕνα γε τῶν ἵππων, ὃν Ἰγκιτᾶτον ὠνόμαζε, καὶ ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλει. χρυσᾶς τε αὐτῷ κριθὰς παρέβαλλε, καὶ οἶνον ἐν χρυσοῖς ἐκπώμασι προύπινε· τήν τε σωτηρίαν αὐτοῦ καὶ τὴν τύχην ὤμνυε, καὶ προσυπισχνεῖτο καὶ ὕπατον αὐτὸν ἀποδείξειν· καὶ πάντως ἂν καὶ τοῦτ' ἐπεποιήκει εἰ πλείω χρόνον ἐζήκει. Ἔν τινι δὲ ἐκκλησίᾳ λόγον εἰσήνεγκε, Τιβερίου μὲν ἔπαινον ἔχοντα, τὴν βουλὴν δὲ πᾶσαν κατηγορίαν

μακράν.

μακράν. εἶπε γάρ που πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ταῦτα, Ἀλλ' ὑμεῖς καὶ ἐκεῖνον ἐμπλήκτως μετεχειρίσασθε, καὶ τὸν Σιανὸν φυσήσαντες καὶ διαφθείραντες, ἀπεκτείνατε. ὥστε δὴ καὶ ἐμὲ μηδὲν χρηστὸν παρ' ὑμῶν προσδέχεσθαι. Τοιαῦτά ἄττα εἰπὼν, αὐτὸν τὸν Τιβέριον τῷ λόγῳ *παρήγαγε, λέγοντά οἱ ὅτι Καὶ καλῶς καὶ ἀληθῶς ταῦτα πάντα εἴρηκας· καὶ διὰ τοῦτο μήτε φιλήσῃς τινὰ αὐτῶν, μήτε φείσῃ τινός. πάντες γὰρ μισοῦσί σε, καὶ πάντες ἀποθανεῖν εὔχονται. οὐδεὶς γὰρ ἀνθρώπων ἑκὼν ἄρχεται, ἀλλ' ἐφ' ὅσον μὲν φοβεῖται, θεραπεύει τὸν ἰσχυρότερον· ὅταν δὲ θαρσήσῃ, τιμωρεῖται τὸν ἀσθενέστερον. Ταῦτ' εἰπὼν, ἐκ τοῦ βουλευτηρίου ἐξεπήδησεν, ἔς τε τὸ προάστειον αὐθημερὸν ἐξώρμησεν. ἡ δὲ γερουσία τότε μὲν ὑπ' ἐκπλήξεως καὶ ὑπὸ δέους οὐδὲ φθέγξασθαι ἠδυνήθησαν· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ αὖθις ἀθροισθέντες, ἐπαίνους τε αὐτοῦ πολλοὺς ἐποιήσαντο, χάριν αὐτῷ μεγάλην ἔχοντες ὅτι μὴ προσαπώλοντο, καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ αὐτοῦ βουθυτεῖν κατ' ἔτος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ταῦτα ἀνεγνώκει, ἐψηφίσαντο. καὶ μετὰ τοῦτο κατὰ πᾶσαν (ὡς εἰπεῖν) ἀφορμὴν πάντως τι αὐτῷ προσετίθεσαν. Γάϊος δὲ τούτων μὲν οὐδὲν προσετίμησε, τὰ δὲ τῆς θαλάττης τρόπον τινὰ διιππεῦσαι ἐπεθύμησε, γεφυρώσας τὸ μεταξὺ τῶν τε Πουτεόλων καὶ τῶν Βαύλων. τὸ γὰρ χωρίον τοῦτο κατ' ἀντιπέραν τῆς πόλεώς ἐστι, διέχον αὐτῆς σταδίους ἓξ καὶ εἴκοσι. πλοῖα δὲ ἐς τὴν γέφυραν τὰ μὲν ἠθροίσθη, τὰ δὲ κατεσκευάσθη. οὐ γὰρ ἐξήρκεσε τὰ συλλεχθέντα· ἐζεύχθη δὲ οὐχ ἁπλῶς δίοδός τις, ἀλλὰ καὶ ἀναπαῦλαι ἐν αὐτῇ καὶ καταλύσεις, ὥστε καὶ ὕδωρ αὐταῖς πότιμον ἐπίρρυτον ἔχειν, ἐποιήθησαν. ἐπεὶ δὲ ἕτοιμα ἦν, τόν τε θώρακα τοῦ Ἀλεξάνδρου, (ὡς ἔλεγε) καὶ ἐπ' αὐτῷ χλαμύδα σηρικὴν ἁλουργῆ, πολὺ μὲν χρυσίον, πολλοὺς δὲ καὶ λίθους Ἰνδικοὺς ἔχουσαν, ἐπενέδυ· ξίφος τε παρεζώσατο, καὶ ἀσπίδα ἔλαβε, καὶ δρυῒ ἐστεφανώσατο. κἀκ τούτου τῷ τε Ποσειδῶνι Φθόνῳ τε θύσας, μὴ καὶ βασκανία τις αὐτῷ (ὡς ἔφασκε) γένηται, ἔς τε τὸ ζεῦγμα ἀπὸ τῶν Βαύλων ἐσέβαλε, παμπληθεῖς καὶ ἱππέας καὶ πεζοὺς ὡπλισμένους ἐπαγόμενος· καὶ σπουδῇ, καθάπερ ἐπὶ πολεμίους τινὰς, ἐς τὴν πόλιν *ἐσέπεσε. κἀνταῦθα τῆς ὑστεραίας ἀναπαυσάμενος ὥσπερ ἐκ μάχης, ἀνεκομίσθη διὰ τῆς αὐτῆς γεφύρας ἐφ' ἅρματος, χιτῶνα χρυσόπαστον ἐνδύς. ἦγον δὲ αὐτὸν ἀθλητικοὶ ἵπποι ἀξιονικότατοι. καὶ ἄλλα τε αὐτῷ πολλὰ, ὡς καὶ λάφυρα, συνηκολούθει,

verbis accusauit: *Vos enim*, inquit, *illum aspere tractastis; Seiano animos inflastis, post eum occidistis. itaque intelligo me nihil boni exspectare a vobis oportere.* Cumque hæc dixisset, ipsum Tiberium ita sibi loquentem fecit: *Tu vero*, inquit, *Cai, omnia vere recteque dixisti: quamobrem diligas eorum neminem, nemini in posterum parcas: omnes te oderunt, te mortuum omnes cupiunt. Nemo enim libenter subiici potest; sed vnusquisque, quamdiu timet, potentiorem colit & obseruat; post, vbi cœpit rebus suis confidere, vlciscitur imbecilliorem.* Cum perorasset, excessit e Senatu; atque eodem die in suburbia profectus est. Senatus hac oratione obstupefactus, ac timore perterritus, ne verbum quidem facere potuit. Postero die rursum cogitur: ibi omnes Caium efferunt summis laudibus, magnas gratias agunt, quod non perierint antea: decernuntque vt quotannis, quo die hæc lecta fuerint, boues immolentur eius humanitati: eumque omnibus fere rationibus fouere in reliquum tempus cœperũt. Sed Caius ea parui pendere, & in mari equitare quodam modo cupere, ponte inter Puteolos & Baulos facto: qui locus oppositus ciuitati, distat ab ea amplius †tria milia passuum. Ad hunc pontem faciẽdum naues coactæ & ædificatæ fuerũt: nec enim sufficiebant collectæ, propterea quod pons ita factus non est, vt liceret tantummodo per eum transire: sed fuere etiam in eo diuersoria quædam ita ædificata, vt in ea aqua bibendi causa deduceretur. Quibus rebus instructis paratisque, Caius thoracem induit Alexandri: (sic enim appellabat) deinde sericam chlamydem purpuream, multo auro, multisq; lapillis Indicis ornatam: tum accinxit gladium, scutũq; accepit, & ex quercu coronatus est: post, factis sacrificiis Neptuno atque Inuidiæ, ne sibi (vt ipse dicebat) inuideretur, Baulis põtem ingreditur, introducta magna equitum ac peditum armatorũ multitudine: atque inde statim, tamquam in hostes, in ciuitatem irruptionem fecit. In qua cum postero die, velut ex prœlio, requieuisset, curru per eundem pontem vectus est, indutus veste auro intexta. Vehebant eum *ferocissimi equi & victores: eumque multa pro spoliis consequebantur.

† stadia XXVI.

In his fuit Darius Arsacides; qui tum erat in obsidib. Parthorum. Sed cum oporteret aliquid eum apud tam magnum exercitũ, ac tam magna parta victoria concionari, tribunal cõscendit supra naues ac in medio ponte factum. Hic cœpit se ipse efferre laudibus, quasi præclari operis auctor fuisset: dein milites extollere, quasi magnis laborib. susceptis, ac periculis aditis; dicereque præter cetera, eos maria ambulauisse. Hac oratione habita, ipse in ponte, tamq̃ in insula, ceteri in reliquis nauibus consistunt, reliquãq; diei partem in conuiuiis consumunt. Ex eo loco atq; ex montibus multus splendor vndiq; relucebat. Nam cum locus natura curuus sit instar falcis, lumina ex omnibus partibus, nõ secus quam in theatro videbantur. Postq̃ fuit cibo vinoq; confectus, plerosque socios de ponte deiecit in mare: multosque, cũ veheretur nauibus rostratis, iaciebat in profundum; ita vt aliquot ex iis interierint. nam magna pars, etsi ebrii erant, euaserunt; quod mare tranquillum & pacatum esset. Qua ex re efferebat se mirifice, seq; a Neptuno dicebat timeri: Dariumq; & Xerxem multis modis irridebat, q̃ pontem multo maiorem, q̃ ipsi vmquam fecerant, in mari faciendũ curauisset. Difficile est enumerare nobiles viros qui ab eo interfecti sunt. dicendum tamen de quibusdam videtur; vt ex iis quanta fuerit Caii insania, constare manifeste possit. Iunius quidẽ Priscus Prætor, de quibusdam aliis rebus accusatus, propterea occisus est q̃ locuples erat: quem vt Caius intellexit nihil dignũ supplicio *commisisse, orationem habuit admirabilem; in qua se a Prisco deceptum esse dixit, eumq; frustra mortuũ esse, cum potuisset viuere. Domitius vero Afer, vt in graue ac mirum periculũ venit, ita salutem multo adeptus est admirabilius. Hic, cũ Agrippina Caii mater olim forte viuo Tiberio facta sibi esset obuiam, decesserat de via; pudore adductus, propterea quod quandam propinquam eius accusauerat: quo cognito Agrippina, eoque ad se vocato, *Bono animo es*, inquit, *Domiti: non enim tu mihi huius causa es, sed Agamemnon.* Hac re Domitius confidens, statuam Caio posuit, subscripto epigrammate, *ex quo intelligebatur, Caium agentem annum †septimum & vigesimum, alterum Consulatum gessisse. Huic Caius succẽsere ob eam causam cœpit; quasi sibi adolescentiã exprobraret, ac ipse contra leges fecisse videretur. Itaq; eũ qui

†sextum, Bl.

καὶ Δαρεῖος αὐτῷ Ἀρσακίδης, ἐν τοῖς ὁμηρεύουσι τότε τῶν Πάρθων ὤν· καὶ (ἔδει γὰρ αὐτὸν, οἷα ἔν τε στρατείᾳ τοιαύτῃ καὶ ἐπὶ νίκῃ τηλικαύτῃ, καὶ δημηγορῆσαί τι) ἀνέβη[τε] ἐπὶ βῆμα, ἐπὶ πλοίων καὶ αὐτὸ κατὰ μέσην πως τὴν γέφυραν πεποιημένον· καὶ πρῶτα μὲν ἑαυτὸν, ὡς καὶ μεγάλων τινῶν ἔργων ἐπιχειρητὴν, ἀπεσέμνυνεν, ἔπειτα δὲ τοὺς στρατιώτας, ὡς καὶ πεπονηκότας καὶ κεκινδυνευκότας, ἐπῄνεσεν, ἄλλα τε καὶ αὐτὸ τοῦτο εἰπὼν, ὅτι πεζῇ διὰ τῆς θαλάσσης διέδραμον. κἀκ τούτου αὐτός τε ἐπὶ τῆς γεφύρας, ὥσπερ ἐν νησῷ τινι, καὶ ἐκεῖνοι ἐν ἑτέροις πλοίοις περιορμοῦντες, τό τε λοιπὸν τῆς ἡμέρας καὶ τὴν νύκτα πᾶσαν εἱστιάθησαν, πολλοῦ μὲν αὐτόθεν φωτὸς, πολλοῦ δὲ ἐκ τῶν ὀρῶν ἐπιλάμψαντος σφίσι. τοῦ γὰρ χωρίου μηνοειδοῦς ὄντος, πῦρ πανταχόθεν καθάπερ ἐν θεάτρῳ τινὶ ἐδείχθη. ὑπερκορὴς δὲ σίτου καὶ μέθης γενόμενος, συχνοὺς μὲν τῶν ἑταίρων ἐς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τῆς γεφύρας ἔρριψε, συχνοὺς δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ἐν πλοίοις ἐμβόλους ἔχουσι περιπλέων, κατέδυσεν, ὥστε καὶ ἀπολέσθαι τινάς. οἱ γὰρ πλείους, καίπερ μεθύοντες, ἐσώθησαν. αἴτιον δὲ, ὅτι καὶ λειοτάτη καὶ γαληνοτάτη ἡ θάλασσα ἐγένετο. καί τι καὶ ἀπὸ τούτων ὠγκώθη, λέγων ὅτι καὶ ὁ Ποσειδῶν αὐτὸν ἐφοβήθη. ἐπεὶ ἔς γε τὸν Δαρεῖον καὶ τὸν Ξέρξην οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἀπέσκωπτεν, ὡς καὶ πολλαπλάσιον αὐτῶν μέζον τῆς θαλάσσης ζεύξας. Ὧν δὲ ἀπέκτεινεν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, πολὺ μὲν ἔργον ἀριθμῆσαι καὶ τὰ ὀνόματα· ῥητέον δὲ ὀλίγους τινὰς, ἐξ ὧν καὶ μάλιστα διαδηλωθήσεται ἡ τοῦ Γαΐου μανία. Ἰούνιος Πρίσκος στρατηγὸς ᾐτιάθη μὲν ἐπ' ἄλλοις τισὶν, ἀπέθανε δὲ ὡς πλούσιος. καὶ ἐπ' αὐτῷ ὁ Γάϊος, μαθὼν ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ θανάτου ἐκέκτητο, θαυμαστὸν λόγον ἐφθέγξατο, εἰπὼν, Ἠπάτησέ με, καὶ μάτην ἀπώλετο· ζῆν γὰρ ἠδύνατο. Δομίτιος δὲ ὁ Ἄφερ καὶ κινδύνῳ παραδόξῳ καὶ σωτηρίᾳ θαυμασιωτέρᾳ ἐχρήσατο. ἡ μὲν γὰρ Ἀγριππῖνα ἡ τοῦ Γαΐου μήτηρ, συναντήσασά ποτε αὐτῷ ἐπὶ τοῦ Τιβερίου, καὶ μαθοῦσα ὅτι ἐξέστη τῆς ὁδοῦ δι' αἰσχύνην, ὅτι γυναικός τινος αὐτῇ προσηκούσης κατηγορήκει, προσεκαλέσατό τε αὐτὸν καὶ ἔφη, Θάῤῥει Δομίτιε· οὐ γάρ σύ μοι αἴτιος εἶ, ἀλλ' Ἀγαμέμνων. τότε δὲ, ἐπειδὴ εἰκόνα τινὰ τοῦ Γαΐου στήσας, ἐπίγραμμα αὐτῇ ἐπέγραψε, δηλῶν ὅτι ἕβδομον καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἄγων, δεύτερον ὑπατεύοι, ἠγανάκτησεν, ὡς καὶ προφέροντος αὐτῷ τὸ μειρακιῶδες καὶ τὸ παράνομον· καὶ εὐθὺς ἐπὶ τούτῳ

ἐφ' ᾧ καὶ τιμηθήσεσθαι προσεδόκησεν, ἔς τε τὸ συνέδριον αὐτὸν ἐσήγαγε, καὶ λόγον κατ' αὐτοῦ μακρὸν ἀνέγνω. ὅμως τε γὰρ προέχειν ἁπάντων τῶν ῥητόρων ἠξίου, καὶ ἐκεῖνον δεινότατον εἰπεῖν εἰδὼς ὄντα, ὑπερβαλεῖν ἐσπούδασε. πάντως δ' ἂν αὐτὸν ἀπέκτεινεν, εἰ καὶ ἐφ' ὁποσονοῦν ἀντεπεφιλοτίμητο· νῦν δὲ ἀντεῖπε μὲν οὐδέν, θαυμάζειν δὲ δὴ καὶ καταπεπλῆχθαι τὴν δεινότητα τοῦ Γαΐου προσποιησάμενος, τήν τε κατηγορίαν, καθ' ἓν ἕκαστον ἐπιλέγων, ὥσπερ τις ἀκροατὴς ἀλλ' οὐχ ὑπόδικος ὤν, ἐπῄνει. καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος αὐτῷ ἐδόθη, πρὸς ἀντιβολίαν καὶ ὀλοφυρμὸν ἐτράπετο· καὶ τέλος ἔς τε τὴν γῆν κατέπεσε, καὶ χαμαὶ κείμενος ἱκέτευσεν, ὡς καὶ τὸν ῥήτορα αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τὸν Καίσαρα φοβούμενος. ἐφ' οἷς ἐκεῖνος διεχύθη, πιστεύσας ὄντως τῇ τῶν λόγων παρασκευῇ κεκρατηκέναι αὐτοῦ. καὶ διά τε τοῦτο, καὶ διὰ Κάλλιστον τὸν ἀπελεύθερον, ὃν αὐτός τε ἐτίμα, καὶ ὁ Δομίτιος ἐτεθεραπεύκει, ἐπαύσατο ὀργιζόμενος. καὶ τῷ γε Καλλίστῳ αἰτιασαμένῳ αὐτὸν ὕστερον ὅτι καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ κατηγόρησεν, ἀπεκρίνατο ὅτι, Οὐκ ἔδει με τοιοῦτον λόγον ἀποκεκρύφθαι. Δομίτιος μὲν δὴ καταγνωσθεὶς μηκέτι δεινὸς εἶναι λέγειν, ἐσώθη. ὁ δὲ [δὴ] Σενέκας ὁ Ἄννιος Λούκιος, ὁ πάντας μὲν τοὺς καθ' ἑαυτὸν Ῥωμαίους, πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους σοφίᾳ ὑπεράρας, διεφθάρη παρ' ὀλίγον, μήτ' ἀδικήσας τι, μήτε δόξας, ὅτι δίκην τινὰ ἐν τῷ συνεδρίῳ παρόντος αὐτοῦ καλῶς εἶπε. τοῦτον μὲν οὖν ἀποθανεῖν κελεύσας ἀφῆκε, γυναικί τινι ὧν ἐχρῆτο πιστεύσας ὅτι φθόῃ τε ἔχοιτο κακῶς, καὶ οὐκ ἐς μακρὰν τελευτήσοι. τὸν δὲ Δομίτιον ὕπατον εὐθὺς ἀπέδειξε, τοὺς τότε ἄρχοντας καταλύσας, ὅτι ἐπὶ ταῖς τοῦ Αὐγούστου νίκαις, ἃς τὸν Ἀντώνιον νενικήκει, ἑορτήν, ὥσπερ εἴθιστο, ἤγαγον. ἵνα γὰρ συκοφαντήσῃ αὐτούς, τοῦ Ἀντωνίου μᾶλλον ἢ τοῦ Αὐγούστου ἀπόγονος δοκεῖν εἶναι ἠθέλησε, καὶ προεῖπέ γε οἷς καὶ τὰ ἄλλα ἀνεκοίνου, ὅτι πάντως ὁπότερον ἂν τι ποιήσωσιν, ἁμαρτήσουσιν, ἄν τε ἐπὶ τῇ τοῦ Ἀντωνίου συμφορᾷ βουθυτήσωσιν, ἄν τε ἐπὶ τῇ τοῦ Αὐγούστου νίκῃ ἄθυτα δρῶσι) Καρείναν δὲ Σεκοῦνδον ῥήτορα ἐφυγάδευσεν, ὅτι λόγον τινὰ ἐν γυμνασίᾳ κατὰ τυράννων εἶπεν. Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν Ῥώμῃ καὶ Ἰταλίᾳ χρήματα ἀνηλώκει, ἐς τὴν Γαλατίαν ἀφώρμησεν, ὅπως καὶ τὰ ἐκείνων εὐθηνοῦντα τοῖς πλούτοις καὶ τὰ τῶν Ἰβήρων ἐκχρηματίσῃ· πολλοὺς μὲν οὖν ὀρχηστάς, πολλοὺς δὲ μονομάχους, ἵππους, γυναῖκας, τὴν ἄλλην τρυφὴν ἐπαγόμενος.

potius ob id factum magnos honores sperauerat, in Senatu reũ fecit: lectaq; lõga eius accusatione, (credebat enim Caius se eloquentia omnes oratores anteire; atq; hunc, quem sciebat esse eloquentissimum virum, dicẽdo superare conabatur) eundem interfici iussisset, si dicẽdo vel minimum contẽdere instituisset. Sed Domitius non solum nihil respondit, verum etiam se Caii eloquentiam obstupescere & admirari simulauit; cœpitq; actionis singula verba repetere, eaq; vehemẽter laudare, ita ac si auditor eius, non reus fuisset: deinde, postquam ipsi respondendi facultas data est, se ad preces & lamentum cõuertit: postremo etiam in terrã cecidit; atq; in ea iacens supplicabat; quasi Caium oratorem magis quam Cæsarem timeret. Quare gauisus Caius, ratusq; se apparatu orationis eo superiorẽ fuisse, tum etiam propter Callistum libertũ, quem ipse habebat in honore, & Domitius fouebat, iratus esse desiit: quem dum Callistus postea reprehẽderet, quod illum accusauisset, respondit se tã præclaram orationem in occulto habere non potuisse. Itaq; Domitii eloquẽtia cõdemnata, ipse liberatus est. Lucius autẽ Annius Seneca, qui omnes homines suæ ætatis aliosque permultos sapientia antecelluit, pene occisus fuisset, nullo cõmisso delicto, ac ne suspicione quidem facta; sed quod præsente Caio in senatu causam aliquam accurate elegãterq; dixisset: sed eum iussum interfici dimisit, persuasus a muliere cum qua cõsuetudinem habebat, eum tabe misere, nec ita multo post, esse moriturum. Domitium vero statim Consulẽ designauit, *mouitq; magistratus, quod dies festos egissent (vt erat cõsuetudo) propter victoriam quam Augustus contra Antonium obtinuerat. Nam vt eos calumniaretur, maluit Antonio quã Augusto prognatus videri: dixeratq; antea iis cum quibus cõmunicabat cetera, illos, vtrumlibet facerent, omnino esse peccaturos, siue sacrificarent propter cladem Antonii, siue propter victoriam Augusti sacra non facerent. Carinam vero Secundum oratorem exsilio mulctauit; quod exercendi sui causa, contra Tyrannos declamauerat.

Ceterum consumpta vrbis ac totius Italiæ pecunia, Caius in Galliam proficiscitur, ad eam gentem fortunis, quæ tum erant maximæ atque florentissimæ, vna cum Hispanis spoliandam: eoque duxit saltatores, gladiatores, equos, milites, atq; oblectamenta eiusdem generis,

Ibi publicum crimen fuit diuitem esse: atq; horum possessiones cum venderet ipse, inde multo maiorem pecuniam redegit; quod omnes cogebātur pluris quam res essent, emere. Qua de causa iussit thesauros imperii pulcherrimos atq; pretiosissimos afferri, eosque sub præcone subiecit: cumque eos vēderet, dicebat de singulis; *Hoc meus pater, hoc mater, hoc auus, hoc proauus possedit: hoc Antonius ex Ægypto attulit; hæc sunt Augusti spolia.* Neq; vero acquirebat quidquam, aut asseruabat; *sed insumebat omnia vt consueuerat. Magnum exercitum comparauit; in quo erant militum ducenta quinquaginta milia; eorumque magnam partem consumpsit. nam eos sigillatim, nōnumquam etiam confertos occidebat. Cumque aliquando conspexisset magnam hominum multitudinem, siue eorū qui erant in vinculis, siue aliorum quorundam, eos omnes a caluo ad caluum (vt dici solet) occidi iussit. Cū autem luderet alea, sibiq; pecuniam deesse intelligeret, *ob eamque causam Gallos censeri, ac eorum locupletissimos interfici iussisset, ad collusores suos reuersus ait; *Vos quidem de paruo drachmarum numero contenditis: at ego collegi † sexies millies sestertium.* Vtque illi occisi sunt contra ius fasque, ita Iulius Sacerdos locuples, non tamen vsque adeo diues vt propterea deberent ei insidiæ parari, tamen propter *similitudinem nominis interfectus est. adeo Caius faciebat omnia nullo adhibito iudicio. Claudium quoq; sustulisset; nisi contempsisset hominem natura & iudicio segnem. Profectus ad Oceanū, quasi ducturus exercitum in Britāniam, *in litore instructis militibus, triremē conscendit: cumque inde soluisset, paulo post retro cessit, seditque pro tribunali; deditque signum militibus a tubicinibus tamquam ad cōfligendum excitatis: tum imperauit iis vt conchylia colligerent. Quibus spoliis acceptis (scilicet hoc bellum exuuias huiuscemodi ad triumphū postulabat) magnifice gloriabatur, quasi Oceano subacto: deinde multa largitus militibus, conchylia Romā attulit; vt hæc spolia etiā populo Rom. ostēderet. Senatus, quēadmodū de his rebus taceret, (nouerat enim hominis insolentiam) aut quomodo eum laudaret, nescire. *nam qui*

† aureorum sexagies centena milia, Bl. quindecim milia myriadum, Gr.

καὶ ἦν δημόσιον ἔγκλημα πᾶσι τὸ πλουτεῖν· καὶ αὐτῶν τὰ κτήματα αὐτὸς πιπράσκων, πολλῷ καὶ ἐκ τούτου πλείω ἠργυρολόγει. πάντες γὰρ ἠναγκάζοντο καὶ πολύ γε ὑπὲρ τὴν ἀξίαν ὠνεῖσθαι. ἀφ' οὗ περ καὶ τὰ τῆς μοναρχίας κειμήλια τὰ κάλλιστα καὶ τιμιώτατα μεταπεμψάμενος, ἀπεκήρυξεν. ἐπέλεγε δὲ ἐφ' ἑκάστῳ, Τοῦτό μου ὁ πατὴρ ἐκτήσατο, τοῦτο ἡ μήτηρ, τοῦτο ὁ πάππος, τοῦτο ὁ πρόπαππος· Ἀντωνίου τοῦτο Αἰγύπτιον, Αὐγούστου δὲ νικητήριον. οὐ μέντοι καὶ περιεποιεῖτό τι, ἀλλ' ἔς τε τὰ ἄλλα ἐδαπάνα, ὥσπερ εἰώθει, καὶ ἐς τὰ στρατεύματα. πέντε γὰρ *εἴκοσι μυριάδας στρατιωτῶν ἤθροισεν· ὧν καὶ πολὺ μέρος ἀνάλωσε, τοὺς μὲν καθ' ἑκάστους κατακόπτων, τοὺς δὲ ἀθρόους ἅμα πάντας φονεύων. ἰδὼν γάρ ποτε ὄχλον εἴτε δεσμωτῶν, εἴτε καὶ ἄλλων τινῶν, προσέταξε τοῦτο δὴ τὸ λεγόμενον, ἀπὸ τοῦ φαλακροῦ μέχρι τοῦ φαλακροῦ πάντας αὐτοὺς σφαγῆναι. Κυβεύων δέ ποτε, καὶ μαθὼν ὅτι οὐκ εἴη αὐτῷ ἀργύριον, ᾔτησέ τε τὰς τῶν Γαλατῶν ἀπογραφάς, καὶ ἐξ αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους θανατωθῆναι κελεύσας, ἐπανῆλθέ τε πρὸς τοὺς συγκυβευτάς, καὶ ἔφη ὅτι Ὑμεῖς περὶ ὀλίγων δραχμῶν ἀγωνίζεσθε, ἐγὼ δὲ εἰς μυρίας καὶ πεντακισχιλίας μυριάδας ἤθροισα. καὶ οὗτοι μὲν οὐδενὶ λόγῳ ἀπώλοντο· ἀμέλει εἷς τις αὐτῶν Ἰούλιος Σακερδὼς, ἄλλως μὲν εὖ χρημάτων ἥκων, οὐ μέντοι καὶ ὑπερπλουτῶν ὥστε καὶ ἐπιβουλευθῆναι δι' αὐτά, ὅμως ἐξ ἐπωνυμίας ἀπεσφάγη. οὕτως ἀκρίτως πάντα ἐγίγνετο. καὶ τὸν Κλαύδιον δὲ ἀπέκτεινεν ἄν, εἰ μὴ κατεφρόνησεν αὐτοῦ, τὰ μὲν τῇ φύσει, τὰ δὲ ἐκ προνοίας πολλὴν νωθείαν προσποιουμένου. Ἐς δὲ τὸν Ὠκεανὸν ἐλθών, ὡς καὶ ἐν τῇ Βρεττανίᾳ στρατεύσων, καὶ πάντας τοὺς στρατιώτας ἐν τῇ *ἠϊόνι παρατάξας, τριήρεις τε ἐπέβη, καὶ ὀλίγον ἀπὸ τῆς γῆς ἀπάρας, ἀνέπλευσε· καὶ μετὰ τοῦτο ἐπὶ βήματος ὑψηλοῦ ἱζήσας, καὶ σύνθημα τοῖς στρατιώταις ὡς ἐς μάχην δούς, τοῖς τε σαλπικταῖς ἐξοτρύνας αὐτούς, εἶτ' ἐξαίφνης ἐκέλευσε σφίσι τὰ κογχύλια συλλέξασθαι. λαβὼν δὲ τὰ σκῦλα ταῦτα, (καὶ γὰρ λαφύρων δηλονότι πρὸς τὴν τῶν ἐπινικίων πομπὴν ἐδεῖτο) μέγα τε ἐφρόνησεν, ὡς καὶ τὸν Ὠκεανὸν αὐτὸν δεδουλωμένος, καὶ τοῖς στρατιώταις πολλὰ ἐδωρήσατο. ** Καὶ ὁ μὲν ἐς τὴν Ῥώμην τὰ κογχύλια ἀνεκόμισεν, ἵνα καὶ ἐκείνοις τὰ λάφυρα δείξῃ· ἡ δὲ βουλὴ οὔθ' ὅπως ἐπὶ τούτοις ἡσυχάζοι εἶχεν, ὅτι μεγαλοφρονούμενον αὐτὸν ἐπυνθάνετο, οὔθ' ὅπως αὐτὸν ἐπαινέσειεν. ἂν γάρ τις

ἐπὶ *μη-

ἐπὶ *μηδεμιᾷ ἢ μικρᾷ τινι ἀνδραγαθίᾳ ἤτοι ἐπαίνους μεγάλους ἢ καὶ τιμὰς ἐξαισίους ποιῆται, διαμωκᾶσθαί τε καὶ διασιλλαίνειν αὐτὴν ὑποπτεύει). ὅμως εἰσελθὼν ἐς τὴν πόλιν, τὴν μὲν βουλὴν ὀλίγου ἐδέησεν ἀπολέσαι πᾶσαν, ὅτι μὴ τὰ ὑπὲρ ἄνθρωπον αὐτῷ ἐψηφίσατο· τὸν δὲ δῆμον ἀθροίσας, πολὺ μὲν ἀργύριον ἐκ μετεώρου τινός, πολὺ δὲ χρυσίον ἔρριψε· καὶ πολλοὶ ἀπώλοντο διαρπάζοντες. σιδήρεια γὰρ μικρὰ ἄττα αὐτοῖς (ὥς φασί τινες) ἀναμέμικτο.

*Βετιλλῖνον δὲ Κάσσιον ἀποσφαγῆναι κελεύσας, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ Καπίτωνα παρεῖναι φονευομένῳ αὐτῷ κατηνάγκασε, μήτ' ἀδικοῦντά τι, μήτ' ἐγκεκλημένον. πυθομένου τε αὐτοῦ εἰ μύσαι γε οἱ ἐπιτρέπει, προσέταξε καὶ ἐκεῖνον σφαγῆναι. Ἦν δέ τις Πρωτογένης πρὸς πάντα αὐτῷ τὰ χαλεπώτατα ὑπηρετῶν ὥστε καὶ βιβλία ἀεὶ δύο *περιφέρειν, καὶ αὐτῶν τὸ μὲν ξίφος, τὸ δὲ ἐγχειρίδιον ὀνομάζειν. οὗτος ἐσῆλθέ ποτε ἐς τὸ συνέδριον, ὡς καὶ κατ' ἄλλο τι· καὶ πάντων (οἷα εἰκὸς) προσειπόντων τε αὐτὸν καὶ δεξιουμένων, δριμύ τι [τῷ] Σκριβωνίῳ Πρόκλῳ ἐνεῖδε, καὶ ἔφη, Καὶ σύ με ἀσπάζῃ, μισῶν οὕτω τὸν αὐτοκράτορα; ἀκούσαντες δὲ τοῦτο οἱ παρόντες, περιέσχον τε τὸν συμβουλευτὴν καὶ διέσπασαν. ἡσθέντος τε ἐπὶ τούτῳ τοῦ Γαΐου, καὶ φήσαντος αὐτοῖς κατηλλάχθαι, ἐψηφίσαντο ὅπως καὶ βήματι ὑψηλῷ, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ βουλευτηρίῳ, ὥστε μηδένα ἐξικνεῖσθαι, καὶ φρουρᾷ στρατιωτικῇ καὶ ἐκεῖ χρῷτο. Ἀνακαλούντων δὲ αὐτὸν τῶν μὲν, ἥρωα, τῶν δὲ, θεόν, δεινῶς ἐξεφρόνησεν. ἠξίου μὲν γὰρ καὶ πρότερον ὑπὲρ ἄνθρωπον νομίζεσθαι, καὶ τῇ τε Σελήνῃ συγγίνεσθαι, καὶ ὑπὸ τῆς Νίκης στεφανοῦσθαι. Ζεύς τε εἶναι ἐπλάττετο· καὶ κατὰ τοῦτο γυναιξὶν ἄλλαις τε πολλαῖς, καὶ ταῖς ἀδελφαῖς μάλιστα συνεῖναι προεφασίζετο. Ἥρα τε καὶ Ἄρτεμις καὶ Ἀφροδίτη πολλάκις ἐγίγνετο. πρὸς γὰρ δὴ τὴν τῶν ὀνομάτων μετάθεσιν καὶ τὸ ἄλλο σχῆμα πᾶν τὸ προσῆκον σφίσιν ἐλάμβανε· καὶ ποτὲ μὲν θηλυδριώδης ἑωρᾶτο, καὶ κρατῆρα καὶ θύρσον εἶχε· ποτὲ δὲ ἀρρενωπός, ῥόπαλον καὶ λεοντῆν ἐφόρει. λειογένειος αὖ, καὶ μετὰ τοῦτο πωγωνίας ἐφαντάζετο· τρίαιναν τέ ἐστιν ὅτε ἐκράτει, καὶ κεραυνὸν αὖθις ἀνέσειε· παρθένῳ τε πολεμικῇ ὡμοιοῦτο, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐγυναικίζετο. οὕτω που καὶ τῷ ῥυθμῷ τῆς στολῆς καὶ τοῖς προσθέτοις τοῖς τε περιθέτοις ἀκριβῶς ἐποικίλλετο· καὶ πάντα μᾶλλον δοκεῖν ἢ ἄνθρωπος εἶναι ἤθελε. καὶ ποτέ τις ἀνὴρ Γαλάτης,

factum perexiguum summis laudibus extollit, eiq; magnos honores tribuit, id ludificari quodãmodo & traducere videtur. Tamen Caius, vt est in vrbem ingressus, fere voluit vniuersum Senatum perdere, quod sibi honores prope diuinos non decreuisset. Congregato vero populo, magnã vim auri argentique profudit de superiore loco: quę pleriq; dum colligerent, mortui sunt: quod ferramenta quędam exigua (vt aiunt) cum iis commixta fuerint. Pręterea 'Cassium Becillinũ occidi iussit; coegitq; Capitonem patrem eius, virum bonum, nullius accusatum delicti, supplicio filii interesse: qui dum a Caio peteret vt sibi oculos claudere liceret, iussus est pariter occidi. Erat Caio Protogenes quidã minister in crudelissimis ac difficillimis rebus. hic ꝑpetuo duos libros ferebat; quorum alterũ *gladium*, *pugionem* alterum nominabat. qui dum aliquando alias ob causas introiisset in Senatum, eũq; Senatores omnes salutarẽt & amplecterẽtur, torue Scribonium Proclum aspiciens, *Tu ne etiam*, inquit, *me salutas, qui tam acerbe Imperatorem odisti?* Quod vbi Senatores qui aderant pręsentes, audiuerunt, Proclum circumsistuntieũq; discerpunt & dilacerant. Qua re lętatus Caius, se patribus reconciliatum esse dixit. Illi decreuerũt vt Caius sederet in Senatu in praecelso atq; edito tribunali; ne quis ad eum accederet; ibiq; custodia militari vteretur. *Heros* autem a multis, & *Deus* a quibusdam vocatus, maxime efferri cœpit: cupiebat enim antea se humana conditionè superiorem videri, cum Luna coiisse, & a Victoria coronatum esse. Iouem etiã se esse fingere, dicereque, ob eam causam se cum mulieribus compluribus, sed pręsertim cum sororibus, rẽ habere. Fiebat sæpenumero Iuno, Diana, Venus; ac præter mutationem nominũ, vestes quoque capiebat diis proprias & accommodatas. Interdum enim mollis & effœminatus, craterem thyrsumq; gerebat, bacchantium ritu: interdum seuero & virili vultu clauam ac pellem leonis ferebat: rursum imberbis, mox barbatus esse videbatur: tridentem aliquando tenebat, nonnũquam iaciebat fulmen: sæpe bellicosæ virgini similis factus, non multo post tempore mulierem repræsentabat. Ita commutatis vestibus, °aliisq; rebus acceptis demptisque, varias formas capiebat, dum cetera omnia potius quam homo cupiebat videri. Itaq; cum Gallus quidam,

vt vidit sedentem in solio eminentissimo, Iouis ornatu, atq; inde respondentem, irridere cœpit. Qua re animaduersa, Caius ad se vocauit hominem, rogauitq; quid sibi videretur. is respondit, (dicendum est enim quod dixit) hanc magnam dementiam videri. sed is, quod sutor erat, nullo damno affectus est. *adeo principes huiusmodi aequiore animo ferre solent plebeios homines liberè loquentes, quam praeditos aliqua dignitate.* Cumq; se Deum esse fingeret, caperetq; formas eius generis, tum vero ei supplicationes fiebāt, votaq; & sacrificia accōmodata adhibebantur: alioqui vestitu serico & triumphali plerumq; procedebat in publicum. Cōplectebatur & osculabatur paucos: manū suam pedemve plurimis, iisq; Senatoribus, ad osculādum præbebat: ita vt ii quos ipse osculatus esset, ei etiam in Senatu gratias agerent: licet saltatores quotidie in conspectu omniū oscularetur. Assentabātur ei etiam ii qui aliquid posse videbantur. Nam Lucius Vitellius, homo non ignobilis, nec stultus, sed clarus propter Syriā; (quam prouinciam obtinuerat, in eaq; cum cetera omnia gloriose administrauerat, tum vero Artabanum, quē nemo propter Armeniā vltus fuerat, quiq; iam tum inhiabat Syriæ, perterrefecerat, dum ei repente ad Euphratem occurrisset, collatisq; sermonib. coegisset statuis Augusti Caiiq; sacra facere, sancireque fœdera ad cōmodum & vtilitatē populi Romani, filiis suis obsidibus datis) vbi accersitus est a Caio ad supplicium, (nam q. Parthi regem suum exegerāt, culpa omnis in ipsum conferebatur) cognouitque odium in se concitatum esse propter inuidiam, ac sibi propter timorem insidias esse factas; simulare cœpit se lōge minorem esse opinione: dein accidere ad pedes Caii, profundere magnam vim lacrymarum, *ei diuinos honores tribuere, venerari, vouereque, si incolumis seruaretur, se ei sacra facturum. Itaq; nō modo euasit saluus; sed cum ita leniuit & placauit his rebus omnibus, vt non solum viueret, sed etiam in familiaribus eius haberetur. Cumq; Caius aliquando se cū Luna coire diceret, interrogaretq; Vitelliū, an deā videret coeuntē secū, obstupefactus tremēsq; cœpit deorsum inspicere: *locutusque pauca, *Licet, inquit, Domine, vobis diis tantummodo vos inter vos videre.* Itaque Vitellius inde facto initio, ceteros assentatores in reliquū tempus

ἰδὼν αὐτὸν ἐπὶ βήματος ὑψηλοῦ ἐν Διὸς εἴδει χρηματίζοντα, ἐγέλασεν· ὁ δὲ Γάιος ἐκάλεσέ τε αὐτὸν, καὶ ἤρετο, Τί σοι δοκῶ εἶναι; καὶ ὃς ἀπεκρίνατο (ἐρῶ γὰρ αὐτὸ ὃ ἔλεξεν) ὅτι Μέγα παραλήρημα. καὶ οὐδὲν μέντοι δεινὸν ἔπαθε. σκυτοτόμος γὰρ ἦν. οὕτω που ῥᾷον τὰς τῶν τυχόντων ἢ τὰς τῶν ἐν ἀξιώσει τινὶ ὄντων παρρησίας οἱ τοιοῦτοι φέρουσι. Ταῦτα μὲν οὖν τὰ σχήματα, ὁπότε τις θεὸς ἐπλάττετο εἶναι, ἐλάμβανε· καὶ αὐτῷ καὶ ἱκετεῖαι καὶ εὐχαὶ καὶ θυσίαι κατὰ τὸ πρόσφορον προσήγοντο. ἄλλως δὲ δὴ ἔν τε τῇ σηρικῇ καὶ ἐν τῇ νικητηρίᾳ στολῇ, ὡς πλήθει ἐδημοσίευεν. ἐφίλει τε ὀλίγους. τοῖς γὰρ πλείοσι καὶ τῶν βουλευτῶν ἢ τὴν χεῖρα, ἢ τὸν πόδα προσκυνεῖν ὤρεγε· καὶ διὰ τοῦτο οἱ φιληθέντες ὑπ᾽ αὐτοῦ χάριν αὐτῷ καὶ ἐν τῇ γερουσίᾳ ἐγίγνωσκον, καίτοι τοὺς ὀρχηστὰς καθ᾽ ἡμέραν φιλοῦντι πάντων ὁρώντων. Ἐκολάκευον δὲ αὐτὸν καὶ οἱ πάνυ *δοκοῦντές τι εἶναι. ὁ δ᾽ οὖν Βιτέλλιος ὁ Λούκιος, οὔτ᾽ ἀγεννὴς οὔτ᾽ ἄφρων ὤν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐν τῇ Συρίᾳ ἀρχῆς ὀνομαστὸς γενόμενος, τά τε γὰρ ἄλλα λαμπρῶς ἡγεμόνευσε, καὶ τὸν Ἀρτάβανον καὶ ἐκείνῃ ἐπιβουλεύοντα, ἐπεὶ μηδεμίαν τιμωρίαν ἐπὶ τῇ Ἀρμενίᾳ ἐδεδώκει, κατέπληξέ τε ἀπαντήσας αὐτῷ ἐξαπιναίως πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ἤδη ὄντι, καὶ ἐς τε λόγους αὐτὸν ὑπηγάγετο, καὶ θῦσαι ταῖς τοῦ Αὐγούστου τοῦ τε Γαΐου εἰκόσιν ἠνάγκασε, σπονδάς τε αὐτῷ πρὸς τὸ τῶν Ῥωμαίων συμφέρον δοὺς, καὶ προσέτι καὶ παῖδας αὐτοῦ ὁμήρους λαβών. οὗτος οὖν ὁ Βιτέλλιος μετεπέμφθη μὲν ὑπὸ τοῦ Γαΐου ὡς καὶ ἀπολούμενος. ἐφ᾽ οἷς γὰρ οἱ Πάρθοι τὸν βασιλέα σφῶν ἐξήλασαν, ἐπὶ τούτοις ἔνοχος αἰτίαις ἐγένετο. μισηθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ φθόνου, καὶ ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ φόβου. ἐσώθη δὲ σχηματίσας πως ἑαυτὸν, ὥστε καὶ ἐλάττω αὐτῷ τῆς δόξης φαίνεσθαι· καὶ πρός τε τοὺς πόδας αὐτοῦ προσπεσὼν, καὶ δακρύσι κλαύσας, καὶ τοῦτο καὶ θειάσας αὐτὸν πολλὰ καὶ προσκυνήσας, καὶ τέλος εὐξάμενος, ἂν περισωθῇ, θύσειν αὐτῷ ἐκείνῳ. ἐκ γὰρ τούτων οὕτως αὐτὸν ἐπράϋνε καὶ ἱλεώσατο, ὥστε μὴ μόνον περιγενέσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πάνυ φίλοις αὐτοῦ νομισθῆναι. *ποτὲ τοῦ Γαΐου συγγίγνεσθαί τε τῇ σελήνῃ λέγοντος, καὶ ἐρωτῶντος αὐτὸν εἰ ὁρῴη τὴν θεὸν συνοῦσαν αὐτῷ, κάτω τε, ὡς καὶ τεθηπὼς, ἔβλεπεν ὑποτρέμων, καὶ μικρόν τι φθεγξάμενος, Ὑμῖν, ἔφη, τοῖς θεοῖς, δέσποτα, μόνοις *ἀλλήλοις ὁρᾶν ἔξεστι. Βιτέλλιος μὲν οὖν ἐκ τούτων ἀρξάμενος, πάντας καὶ μετὰ τοῦτο τοὺς ἄλλους κολακείᾳ ὑπερ-

ὑπερεβάλλετο. Γάιος δὲ ἐπὶ πλεῖον *ἐπαρθεὶς, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ ναὸν ἑαυτοῦ κατεσκεύασεν· ἐπεκτήσατο μὲν γὰρ καὶ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ κατάλυσίν τινα, ἵνα (ὡς ἔλεγε) τῷ Διῒ συνοικοίη· ἀπαξιώσας δὲ δὴ τὰ δευτερεῖα ἐν τῇ συνοικήσει αὐτοῦ φέρεσθαι, καὶ *προσεγκαλέσας αὐτῷ ὅτι τὸ Καπιτώλιον κατέλαβεν, οὕτω δὴ ἕτερόν γε νεὼν ἐν τῷ παλατίῳ σπουδῇ ᾠκοδομήσατο, καὶ ἄγαλμα ἐς αὐτὸν ἠθέλησε τὸ τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου ἐς τὸ ἑαυτοῦ εἶδος μεταρρυθμίσαι· μὴ δυνηθεὶς δὲ (τό τε γὰρ πλοῖον τὸ πρὸς τὴν κομιδὴν αὐτοῦ ναυπηγηθὲν, κεραυνοῖς ἐφθάρη, καὶ γέλως, ὁσάκις τινὲς ὡς καὶ τοῦ ἕδους ἐφαψόμενοι προσῆλθον, πολὺς ἐξηκούετο) ἐκείνῳ μὲν ἐπηπείλει, αὐτὸς δὲ ἕτερον ἐνέστησε. τό τε Διοσκούρειον τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ Ῥωμαίᾳ ὂν διατεμὼν, διὰ μέσου τῶν ἀγαλμάτων εἴσοδον δι' αὐτοῦ ἐς τὸ παλάτιον ἐποιήσατο, ὅπως καὶ πυλωροὺς τοὺς Διοσκούρους, ὥς γε καὶ ἔλεγεν, ἔχῃ. Διάλιόν τε αὐτὸν ὀνομάσας, τήν τε Καισωνίαν τὴν γυναῖκα, καὶ τὸν Κλαύδιον, ἄλλους τε τοὺς πλουσιωτάτους, ἱερέας προσέθετο· πεντήκοντα καὶ διακοσίας ἐπὶ τούτῳ παρ' ἑκάστου μυριάδας λαβών, καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ ἱερᾶτο, τόν τε ἵππον συνιερέα ἀπέφηνε· καὶ ὄρνιθες αὐτῷ ἁπαλοί τέ τινες καὶ πολυτίμητοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐθύοντο. ταῖς τε βρονταῖς ἐκ μηχανῆς τινὸς ἀντεβρόντα, καὶ ταῖς ἀστραπαῖς ἀντήστραπτε· καὶ ὁπότε κεραυνὸς καταπέσοι, λίθον ἀντηκόντιζεν, ἐπιλέγων ἐφ' ἑκάστῳ τὸ τοῦ Ὁμήρου, -- ἤ μ' ἀνάειρ', ἢ ἐγὼ σέ.

Οὗτος οὖν ὁ θεὸς, οὗτος ὁ Ζεὺς, ἵνα τὶς τά τε ἄλλα τὰ αἴσχιστα ἐξ ὧν ἠργυρίζετο παραλίπῃ, ἀλλὰ τά γε οἰκήματα τὰ ἐν αὐτῷ τῷ παλατίῳ ἀποδειχθέντα, καὶ τὰς γυναῖκας τὰς τῶν πρώτων, τούς τε παῖδας τοὺς τῶν σεμνοτάτων, οὓς ἐς αὐτὰ καθίζων ὕβριζεν, ἐκκαρπούμενος ἐπ' αὐτοῖς πάντας ἁπλῶς, τοὺς μὲν ἐθελοντὰς, τοὺς δὲ καὶ ἄκοντας, ὅπως μὴ καὶ δυσχεραίνειν τι νομισθῶσι, πῶς ἄν τις σιωπήσειεν; ἔς γέ τοι τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον τὸ συλλεγόμενον ἀπ' αὐτῶν ἐμβαίνων ἑκάστοτε ἑαυτὸν, ἐκαλινδεῖτο. Ὡς οὖν πάντα ἔτι πῃ ἐξεμαίνετο, ἐπεβούλευσαν αὐτῷ Κάσιός τε Χαιρέας, καὶ Κορνήλιος Σαβῖνος, καίτοι χιλιαρχίας ἐν τῷ δορυφορικῷ ἔχοντες. συνώμοσαν μὲν γὰρ πλείονες, καὶ συνῄδει τὸ πραττόμενον ἐν οἷς ἦν ὅ τε Κάλλιστος καὶ ὁ Ἔπαρχος· οἱ δ' αὐτόχειρες αὐτοῦ γενόμενοι, ἐκεῖνοι ἦσαν. ἄλλως τε γὰρ ἀρχαιότροπός τις ἀνὴρ ὁ Χαιρέας ἦν, καί τινα καὶ ἰδίαν τῆς ὀργῆς αἰτίαν εἶχε. γύννιν τε γὰρ αὐτὸν, καί περ ἐρρωμενέστατον

superauit. Caius eo deductus est, vt & templum in vrbe faciendum sibi curauerit, & domum in Capitolio; quo posset (sicuti dicebat) vna cũ Ioue habitare: sed indignatus postea, quod sibi habitanti cum Ioue secũdæ partes darẽtur, eum propterea incusare cœpit, quod Capitolium occupauisset: ob hanc causam templum alterum ędificari in Palatio celeriter iussit, eoque volebat statuam Iouis Olympii commutatam in suam formam trãsferre: sed id non potuit, propterea ꝙ nauis quæ ad trãsuectionem eius parata erat, fulmine percussa fracta est: præterea, quoties ibatur ad eam statuam tangendam, multus risus audiebatur. quare Caius minatus Ioui, aliã sibi faciendam curauit; templumque Castoris & Pollucis, quod erat in foro, *demolitus, inter medias statuas eorum aditum sibi ad Palatium patefecit; vt Castorem & Pollucem (sicuti dicebat) ianitores suos haberet. *Dialem* se nominabat: Cæsoniã vxorem, & Claudium, aliosq; locupletissimos homines, sacerdotes creauit: cuius rei causa exegit a singulis † centies sestertiũm. Cumq; *seipse sacerdotem fecisset, equum collegã in sacerdotio designauit: eiq; singulis diebus aues teneræ ac pretiosæ sacrificabãtur. *Tonabat machinis quibusdã, & fulgurabat: ac quoties fulmen de cælo caderet, ipse contra iaciebat lapidem; dicebatq; in singulis iactibus illud Homeri; -- ἤ μ' ἀνάειρ', ἢ ἐγὼ σέ. *Aut tu me tolle*, inquit, *aut ego te*. Igitur is deus atq; Iupiter, vt omittam cetera facinora turpissima, ex quibus pecuniam colligebat, cellas habuit ædificatas in Palatio; in quib. vxores puerosq; primorum ac nobilissimorum hominũ incluserat, ex iisq; fructum capiebat, partim vi, partim de voluntate ipsorum, ne ei molesti esse viderentur: quod facinus silentio prætermittere quis potest? pręsertim cum in auro argẽtoq; ab eis collecto quotidie volutaretur. Cum igitur insaniret in reb. omnibus, Cassius Chærea, & Cornelius Sabinus, etsi erant Tribuni prætorianorum militum, cõtra eum coniurauerunt, fuereq; multi conscii huius cõiurationis; (in quorũ numero fuit Callistus & Eparchus) sed illi percussores fuerũt. Erat Chærea vir antiquæ virtutis morũq; qui Caio certis de causis infensus erat, ꝙ Caius eum, etsi fortissimum

† aureorum centum milia, al. ccL myriades drachmarum, &c.

virum, mulierē vocabat, eique, quoties *ad se veniret, signū dabat Cupidinem, aut Venerem, aut aliud eiusmodi. Caius quidem oraculum acceperat, quo admonebatur vt Cassium caueret. Quod cum ad Caium Cassiū pertinere ratus esset, prognatum illo Cassio percussore Cæsaris, ac tum Asiam obtinentem, eum constrictum vinculis accersiri iussit: quamuis ex oraculo hic Cassius Chærea intelligeretur. Apollonius autem, vir Ægyptius, domi eundem eius casum prædixit: qui ob eam causam Romā missus, ad Caiū eo die perductus est quo ille mortem erat obiturus: sed dilato paululum supplicio, cum futurū esset vt non multo post puniretur, conseruatus est. Negotium vero sic confectum est. Caius dies festos agebat in Palatio, & spectaculum edebat: cūq; ipse epularetur, & aliis epulum daret, Pomponius Secūdus Consul cibum capiebat ad pedes eius, eosq; frequēter osculabatur. Post, vbi Caius saltare & tragœdias agere voluit, Chærea, nihil cunctandum ratus, vt eum animaduertit exeuntem e theatro, inspiciendorum puerorum causa, quos ex Græcia atq; Ionia nobilissimos acciuerat ad canticum de suis laudib. canendum; cōclusum in paruū & angustum locū interfecit. quo facto, nemo eorum qui aderant præsentes, manus ab illo abstinuit; sed mortuum confecerunt vulneribus: nonnulli etiā carnem eius degustauerunt; eiusq; vxorem ac filiam subito occiderunt.

Ita Caius, cum ea quæ supra scripta sunt, fecisset annis tribus, mensib. nouem, diebus octo & viginti, tādem re ipsa se non esse Deum intellexit. Recordabantur qui tum aderant, eius quod aliquādo ad populum dixerat: *Vtinam vnam ceruicem haberetis*: simul ostendebant, sibi complures manus, ei vnā ceruicē esse. Interfecto Caio, Prætoriani milites conturbati concursantesque, quærebant quis eum occidisset. Hos Valerius Asiaticus, vir cōsularis, præter opinionem sedauit. ascēdit enim in excelsum atq; editum locum, atq; inde vociferans, *Vtinam*, inquit, *ego eū interfecissem*. Quib. verbis obstupefacti, tumultuari desierūt.

ἀνδρῶν ὄντα, ὁ Γάϊος ἐπεκάλει, καὶ τὸ σύνθημα αὐτῷ, ὁπότε ἐς ἐκεῖνον καθήκοι, Πόθον, ἢ Ἀφροδίτην, ἢ ἕτερόν τι τοιοῦτον ἐδίδου. θεοπρόπιον δέ τι τῷ Γαΐῳ ὀλίγῳ ἔμπροσθεν ἐγεγόνει, φυλάττεσθαι Κάσσιον. καὶ ὁ μὲν ἐς Γάϊον Κάσσιον τὸν τότε τῆς Ἀσίας ἄρχοντα, ἐπειδὴ τὸ γένος ἀπὸ τοῦ Κασσίου τοῦ τὸν Καίσαρα ἀποκτείναντος εἶχεν, ὑποτοπήσας, μετεπέμψατο αὐτὸν δεδεμένον· προέλεγε δὲ ἄρα αὐτῷ τὸ δαιμόνιον τοῦτον τὸν Κάσσιον τὸν Χαιρέαν. Ἀπολλώνιός τε τὶς Αἰγύπτιος οἴκοι τε τὸ συμβὰν αὐτῷ προεῖπε· καὶ πεμφθεὶς διὰ τοῦτ' ἐς τὴν Ῥώμην, προσήχθη τε αὐτῷ ἐν αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ τελευτήσειν ἔμελλε· καὶ ἀναβληθεὶς, ὡς καὶ μετ' ὀλίγον κολασθησόμενος, ἐσώθη. ἐπράχθη δὲ ὧδε. ἑορτήν τινα ἐν τῷ παλατίῳ ἦγε, καὶ θέας ἐπετέλει. κἀν τούτῳ καὶ αὐτὸς καὶ ἤσθιε καὶ ἔπινε, καὶ τοὺς ἄλλους εἱστία. ὅτε δὴ καὶ Πομπώνιος Σεκοῦνδος ὁ τότε ὑπατεύων, ἐνεφορεῖτό τε ἅμα τῶν σιτίων παρὰ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ καθήμενος, καὶ ἐπικύπτων συνεχῶς αὐτοὺς κατεφίλει. ὡς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Γάϊος καὶ ὀρχήσασθαι καὶ τραγῳδίαν ὑποκρίνασθαι ἠθέλησεν, οὐκέθ' οἱ περὶ τὸν Χαιρέαν ὑπέμειναν, ἀλλὰ τηρήσαντες αὐτὸν ἐκ τοῦ θεάτρου ἐξελθόντα, ἵνα τοὺς παῖδας θεάσηται οὓς ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰωνίας τῶν πάνυ εὐγενῶν ἐπί τε τὸν ὕμνον τὸν εἰς ἑαυτὸν πεποιημένον ᾆσαι μετεπέμψατο ἐκεῖθεν, ἀπέκτειναν ἐν στενωπῷ τινὶ ἀπολαβόντες. καὶ ὑπὸ *πράσσοντος οὐδεὶς τῶν παρόντων ἀπέσχετο, ἀλλὰ καὶ νεκρὸν αὐτὸν ὄντα ὠμῶς ἐτίτρωσκον, καί τινες καὶ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ἐγεύσαντο, τήν τε γυναῖκα καὶ τὴν θυγατέρα εὐθὺς ἔσφαξαν. Γάϊος μὲν δὴ ταῦτα ἐν ἔτεσι τρισὶ, καὶ μησὶν ἐννέα, ἡμέραις τε ὀκτὼ καὶ εἴκοσι πράξας, τοῖς ἔργοις αὐτοῖς ὡς οὐκ ἦν θεὸς ἔμαθεν· ἐμνημόνευόν τε οἱ παρόντες τοῦ λεχθέντος ποτὲ ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν δῆμον, Εἴθε ἕνα αὐχένα εἴχετε· ἐπιδεικνύντες αὐτῷ ὅτι ἐκεῖνος μὲν αὐχένα ἕνα, σφεῖς δὲ δὴ χεῖρας πολλὰς ἔχοιεν. ἐπεὶ δὲ τὸ δορυφορικὸν ἐταράττετο, καὶ διαθέοντες ἐπυνθάνοντο τίς Γάϊον ἔσφαξεν, Οὐαλέριος Ἀσιατικὸς ἀνὴρ ὑπατευκὼς, θαυμαστόν δή τινα τρόπον αὐτοὺς ἡσύχασεν, ἀνελθὼν ἐς περιφανές τι χωρίον, καὶ ἐκβοήσας, Εἴθε ἐγὼ αὐτὸν ἀπεκτόνειν. καταπλαγέντες γὰρ, ἐπαύσαντο τοῦ θορύβου.

ΚΛΑΥΔΙΟΣ.

ΚΛΑΥΔΙΟΣ.

[Ἐκ τοῦ ξ τῶν Δίωνος βιβλίων]

ΚΛΑΥΔΙΟΣ δὲ αὐτοκράτωρ ὧδε ἐγένετο. μετὰ γὰρ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ Γαΐου, φυλακὰς ἑκασταχόσε τῆς πόλεως οἱ ὕπατοι διαπέμψαντες, τήν τε βουλὴν ἐς τὸ Καπιτώλιον ἤθροισαν, καὶ πολλαὶ καὶ ποικίλαι γνῶμαι ἐλέχθησαν. τοῖς μὲν γὰρ δημοκρατεῖσθαι, τοῖς δὲ μοναρχεῖσθαι ἐδόκει. καὶ οἱ μὲν τὸν, οἱ δὲ τὸν ᾑροῦντο, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἡμέραν τὴν λοιπὴν καὶ τὴν νύκτα πᾶσαν κατέτριψαν μηδὲν τελειώσαντες. κἂν τούτῳ στρατιῶταί τινες εἰς τὸ παλάτιον, ὅπως τι συλήσωσιν, εἰσελθόντες, εὗρον τὸν Κλαύδιον ἐν γωνίᾳ που σκοτεινῇ κατακεκρυμμένον. συνῆν τε γὰρ τῷ Γαΐῳ, καὶ τότε τὴν ταραχὴν φοβηθεὶς ὑπεπτήχει. καὶ αὐτὸν τὸ μὲν πρῶτον, ὡς καὶ ἄλλον τινὰ ὄντα ἢ ἔχοντά τι, ἐξείλκυσαν· ἔπειτα δὲ γνωρίσαντες, αὐτοκράτορα προσηγόρευσαν, καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτὸν ἤγαγον. κἀκ τούτου μετὰ τῶν ἄλλων πάντων τὸ κράτος αὐτῷ, οἷα τοῦ τε βασιλικοῦ γένους ὄντι καὶ ἐπιεικεῖ νομιζομένῳ, ἔδωκαν. οἱ δ' ὕπατοι, τέως ἄλλους μὲν καὶ δημάρχους πέμποντες, ἀπηγόρευον αὐτῷ μηδὲν τοιοῦτον ποιεῖν, ἀλλ' ἐπί τε τῷ δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ καὶ τοῖς νόμοις γενέσθαι· ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς οἱ συνόντες σφίσι στρατιῶται ἐγκατέλιπον, τότε δὴ καὶ αὐτοὶ ὡμολόγησαν, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἐς τὴν αὐταρχίαν αὐτοῦ ἥκοντα ἦν, αὐτῷ ἐψηφίσαντο. Οὕτω μὲν Τιβέριος Κλαύδιος Νέρων Γερμανικὸς, ὁ τοῦ Δρούσου τοῦ τῆς Λιβίας παιδὸς υἱὸς, τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔλαβε, μὴ πρὶν ἐν ἡγεμονίᾳ τινὶ ἐξητασμένος, πλὴν ὅτι μόνον ὑπάτευσεν. ἦγε δὲ πεντηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας. Οὗτος τὴν μὲν ψυχὴν οὐ φαῦλος ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ ἐν παιδείᾳ ἤσκητο, ὥστε καὶ συγγράψαι τινά. τὸ δὲ δὴ σῶμα νοσώδης, ὥστε καὶ τῇ κεφαλῇ καὶ ταῖς χερσὶν ὑποτρέμειν· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τῷ φωνήματι ἐσφάλλετο. καὶ μέντοι καὶ δίφρῳ καταστέγῳ πρῶτος Ῥωμαίων ἐχρήσατο, καὶ ἐξ ἐκείνου καὶ νῦν οὐχ ὅτι οἱ αὐτοκράτορες, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς οἱ ὑπατευκότες διφροφορούμεθα. πρότερον δὲ ἄρα ὅ τε Αὔγουστος καὶ ὁ Τιβέριος ἐν σκιμποδίοις, ὁποίοις αἱ γυναῖκες ἔτι καὶ νῦν νομίζουσιν, ἔστιν ὅτε ἐφέροντο. Κλαύδιος δὲ τὰ μὲν ἄλλα οὐ κακὸς ἦν· περιφανέστατα δὲ τῶν ὁμοίων [οἰκείων]

CLAVDIVS.

E Dionis libro LX.

CLAVDIVS hoc modo Imperium adeptus est. Sublato Caio, Consules prę sidiis in omnibus locis Vrbis collocatis, Senatum vocauere in Capitoliũ: dictæ sunt ibi multæ & variæ sentẽtię, quod multi existimabant restituendam esse populo Rempublicam; plerisque in regno esse oportere videbatur; & quod alii hunc Imperatorem, alii illum designabant. Quibus in rebus reliqua parte diei noctisque cõsumpta, cum nihil adhuc perfectum esset, pauci milites palatium ingressi prædandi causa, Claudium in obscuro angulo latitantem inuenerũt. nam quod fuerat vna cum Caio, propterea in illo tumultu formidabat. Hunc illi principio alium, quã erat, esse arbitrati, secumq; aliquid habere, foras extrahunt: post vbi agnoscũt, Imperatorem salutant; eumq; ad exercitũ ducũt; ac vna cum ceteris militibus, quod stirpe regia ortus, & vir bonus habitus esset, regnum ei deferunt. Consules statim ad eum nonnullos, atque in primis tribunos plebis mittunt; mandantque nequid eiusmodi committat, vtque velit sub imperio Senatus populiq; Romani, & legum auctoritate viuere. Verum vbi se desertos esse vident ab iis militibus quibus antea fulciebantur, ipsi quoq; assentiri cœperunt, eique decernere omnia quę ad principatũ eius spectare videbantur. Itaque Tiberius Claudius Nero Germanicus, filius Drusi Liuiæ filii, summum principatũ adeptus est; cum ante nullo vnquam in Imperio * cognitus fuisset; nisi quod Consulatum gesserat. Degebat eo tempore annum quinquagesimum; eratque vir nõ malo ingenio, præterea eruditus in litteris: (nã cõmentarios scriptos reliquit) valetudine vero & natura infirmior, tremuloq; capite & manibus; ita vt ob eam causam voce hæsitaret. Is * sella operta primus Romanorum est vsus; atq; ex eo nũc omnes non modo Imperatores, sed nos quoque consulares viri sella vehimur. nam antea quidem Augustus & Tiberius * grabatis quibusdam paruis, qualibus adhuc mulieres vtuntur, interdum vehebantur. Claudius, homo in ceteris minime quidem malus, palam autem familiaribus suis

atque mulieribus plus quã quisquam alius ei similis inseruiuit; quod a puero lãguens & timidus educatus erat; ob eamque causam, plus quam esset reuera, se stupidum esse simulabat: idque ipse aliquando in Senatu confessus est. * Propter vero cõcubitus suos cum mulieribus, nihil libero homine dignum possidebat. Parabantur ei insidiæ in conuiuiis & concubitibus; quibus vtrisque effusissime indulgebat; cũ capi facile posset illis temporibus. Erat vsque adeo timidus, vt perterritus sæpenumero nequiret, quid sibi faciendum esset, animaduertere. Quæ cum familiares eius cognoscerent, eum magis agitabant perterrefaciebantque, vt ex eo fructus caperent maximos. Iidem tam magnum timorem iniiciebant reliquis hominibus, vt (ne pluribus verbis agam) cum multi eodem die ad cœnam essent a Claudio & ab illis vocati, illo quasi ob aliam causam prætermisso, apud istos cœnatum venirent. Itaque Claudius, absque iis sceleribus quæ cõmisit istorum causa, in ceteris cõmodus & bonus Imperator fuit. Chæream vero & paucos alios interfecit, propterea quod rebus suis lõgo tempore ante prospiceret: idque fecit, non vt Caium vlcisceretur, sed quod eos diceret sibi insidias fecisse. Erat Claudius, quod pertinet ad pecuniam faciendam, admirabilis; abstinebat enim ab omni sordida exactione pecuniæ. Modestiamque & temperãtiam populi Romani plurimi faciebat. Nam nimias delicias, quæ fuerãt Caii temporibus, sustulit, latis legibus quæ ad eam rem spectare videntur. Cauponas enim, in quibus compotare solebant, euertit; vetuitque ne caro cocta, aut aqua calida vsquam venderetur; atque in eos qui non obtemperarent, animaduertit. Per id tempus ingens fames fuit. qua in re tanta fuit Claudii prouidẽtia, vt ea non solum iis qui tum erant, sed etiam posteris vilem annonam fecerit. Nam cum fere frumentũ omne aliunde ad populum Romanũ aduheretur, neq; regio quæ erat ad Tiberis ostia, tutas stationes & portus cõmodos haberet, foretque propterea inutile maris imperium: cumque præter id quod aduectum fuerat* opportunis temporibus & in horrea repositum, hieme nihil importaretur; atque ei qui in hac re vellet periculum suscipere, male succederet: Claudius his cognitis rebus, portum ædificare instituit: nec

ἐδουλοκρατήθη τε ἅμα καὶ ἐγυναικοκρατήθη. ὅτε γὰρ ἐκ παίδων ἐν τῇ νοσηλείᾳ καὶ ἐν φόβῳ τραφείς, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ πλεῖον τῆς ἀληθείας εὐήθειαν προσποιούμενος, (ὅπερ που καὶ αὐτὸς ἐν τῇ βουλῇ ὡμολόγησε) καὶ προσέτι καὶ ἐν συνουσίαις γυναικῶν πλείοσι γενόμενος, οὐδὲν ἐλευθεροπρεπὲς ἐκέκτητο. ἐπετίθεντο δ' αὐτῷ ἔν τε τοῖς πότοις μάλιστα καὶ ἐν ταῖς μίξεσι. πάνυ γὰρ ἀπλήστως ἀμφοτέροις τούτοις προσέκειτο, καὶ ἦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ εὐαλωτότατος. πρὸς δὲ καὶ δειλίαν εἶχεν, ὑφ' ἧς πολλάκις ἐκπληττόμενος, οὐδὲν τῶν παρεστηκότων ἐξελογίζετο· καὶ αὐτὸ καὶ τοῦτο προσλαμβάνοντες, οὐκ ἐλάχιστα κατειργάζοντο. καὶ ἐκεῖνόν τε γὰρ * φοβοῦντες ἐξεκαρποῦντο, καὶ τοῖς ἄλλοις τοσοῦτο δέος ἐνέβαλλον, ὥσθ' (ἵνα συλλαβὼν εἴπω) πολλοὶ ἐπὶ δεῖπνον ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὑπό τε τοῦ Κλαυδίου καὶ ὑπ' αὐτῶν καλούμενοι, τοῦ μὲν ὡς καὶ κατ' ἄλλο τι παρεῖεντο, πρὸς δὲ ἐκείνους ἐφοίτων. Οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ὑπεξέλοι τοῦ Κλαυδίου τὰ δι' αὐτοὺς ἁμαρτήματα, τἆλλα δεόντως ἦρξε. τὸν μέντοι Χαιρέαν καί τινας ἄλλους ἀπέκτεινε, πόρρωθεν δὲ καθ' ἑαυτὸν ἀσφαλὲς προορώμενος. ἔπραξε δὲ τοῦτο οὐχ ὡς τῷ Γαΐῳ τιμωρῶν, ἀλλ' ὡς ἑαυτῷ ἐπιβουλεύσοντας τούτους λαβών. καὶ μέντοι καὶ περὶ τὰ χρήματα θαυμαστὸς ἐγένετο, παντὸς ἀπεχόμενος ἀργυρισμοῦ ῥυπαροῦ· τήν τε τοῦ δήμου εὐκοσμίαν καὶ σωφροσύνην περὶ πολλοῦ ποιησάμενος, καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ Γαΐου ἐπιπολάσασαν τρυφὴν * ἐξαίρων, ἄλλα τε ἐνομοθέτησεν εἰς τοῦτο συντείνοντα· τά τε καπηλεῖα, εἰς ἃ συνιόντες ἔπινον, κατέλυσε, καὶ προσέταξε μήτε κρέας που ἑφθόν, μήθ' * ὕδωρ θερμὸν πιπράσκεσθαι, τοὺς μὴ πειθαρχοῦντας κολάζων. λιμοῦ δ' ἰσχυροῦ γενομένου, οὐ μόνον * τοῖς ἐν τῷ τότε παροῦσιν ἀφθονίας τῆς τροφῆς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐς πάντα τὸν μετὰ ταῦτα αἰῶνα προνοίαν ἐποιήσατο. ἐπεισάκτου γὰρ παντὸς (ὡς εἰπεῖν) τοῦ σίτου τοῖς Ῥωμαίοις ὄντος, ἡ χώρα ἡ πρὸς ταῖς τοῦ Τιβέριδος ἐκβολαῖς, οὔτε καταίρσεις ἀσφαλεῖς, οὔτε λιμένας ἐπιτηδείους ἔχουσα, ἀνωφελὲς σφίσι τὸ κράτος τῆς θαλάσσης ἐποίει. ἔξω γὰρ τῶν τῇ τε ὥρᾳ ἐσκομισθέντων, καὶ ἐς * τὴν ἀποθήκην ἀνατεθέντων, οὐδὲν τὴν χειμερινὴν εἰσεφοίτα· ἀλλ' εἴ τις παρεκινδύνευσε, κακῶς ἀπήλλασσε. ταῦτ' οὖν συνιδών, λιμένα * κατασκευάσαι ἐπεχείρησεν, οὐδ'

ἀπετράπη

ἀπετράπη, (καίτοι τῶν ἀρχιτεκτόνων εἰπόντων αὐτῷ πυνθανομένῳ πόσον τὸ ἀνάλωμα ἔσοιτο, ὅτι, Οὐ θέλεις *αὐτὸν ποιῆσαι· οὕτως ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν δαπανημάτων ἀναχαιτισθῆναι αὐτὸν, εἰ προπύθοιτο, ἤλπιζον) ἀλλὰ καὶ ἐνεθυμήθη τὸ πρᾶγμα καὶ τοῦ φρονήματος καὶ τοῦ μεγέθους *τοῖς Ῥωμαίοις ἄξιον. τοῦτο μὲν γὰρ, ἐξορύξας τῆς ἠπείρου χωρίον οὐ σμικρὸν, τό τε πέριξ πᾶν ἐκρηπίδωσε, καὶ τὴν θάλασσαν εἰς αὐτὸ εἰσεδέξατο· τοῦτο δὲ, ἐν αὐτῷ τῷ πελάγει χώματα ἑκατέρωθεν αὐτοῦ μεγάλα χώσας, θάλατταν ἐνταῦθα πολλὴν περιέβαλε, καὶ νῆσον ἐπ' αὐτῇ, πύργον τε ἐπ' ἐκείνῃ φρυκτωρίαν ἔχοντα κατεστήσατο. ὀνομάζεται δὲ τοῦθ' ὅπερ ἐστὶ, κατὰ τὴν ἐπιχώριον γλῶτταν, Λιμήν. Ἐτίθει δὲ συνεχῶς μονομαχίας ἀγῶνας. πάνυ γὰρ σφίσιν ἔχαιρε. τά τε γὰρ ἄλλα, καὶ τοὺς διὰ μέσου τῆς θέας παρὰ τὸν τοῦ ἀρίστου καιρὸν *κατασφαττομένους ἥδιστα ἐθεώρει· καίτοι λέοντα δεδιδαγμένον ἀνθρώπους ἐσθίειν, καὶ πάνυ γε διὰ τοῦτο τῷ πλήθει ἀρέσκοντα, ἀποκτείνας, ὡς οὐ προσῆκον τοιοῦτόν τι θέαμα ὁρᾶν Ῥωμαίους. Ἐθισθεὶς δὴ οὕτως αἵματος καὶ φόνων ἀναπίμπλασθαι, προπετέστερον καὶ ταῖς ἄλλαις σφαγαῖς ἐχρήσατο. αἴτιοι δὲ τούτου ἐγένοντο οἵ τε Καισάρειοι καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡ Μεσσαλίνα, διενεγκοῦσα τὰς κατ' αὐτὴν ἁπάσας ἀσελγείᾳ καὶ θράσει. ὁπότε γὰρ ἀποκτεῖναί τινα ἐθελήσειαν, ἐξεφόβουν αὐτὸν, κἀκ τούτου πάνθ' ὅσα ἐβούλοντο ποιεῖν, ἐπετρέποντο. καὶ πολλάκις γε ἐξαπιναίως ἐκπλαγεὶς, καὶ κελεύσας τινὰ ἐκ τοῦ παραχρῆμα παραδόξως ἀπολέσθαι, ἔπειτα ἀνενεγκὼν καὶ ἀναφρονήσας, ἐπεζήτει τε αὐτὸν, καὶ μαθὼν τὸ γεγονὸς ἐλυπεῖτό τε καὶ μετεγίνωσκεν. Ἤρξατο δὲ τῶν φόνων τούτων ἀπὸ Γαΐου Ἀππίου *Σιλβανοῦ. τοῦτον γὰρ εὐγενέστατον ὄντα μεταπεμψάμενος, ἔσφαξεν, ὅτι τῇ Μεσσαλίνῃ προσέκρουσεν, οὐκ ἐθελήσας αὐτῇ συγγενέσθαι πορνικωτάτῃ τε καὶ ἀσελγεστάτῃ οὔσῃ, καὶ τῷ Ναρκίσσῳ τῷ ἀπελευθέρῳ αὐτοῦ δι' ἐκείνην. καὶ συνέπλασεν ὁ Νάρκισσος ὡς σφαττόμενον τὸν Κλαύδιον ὑπ' αὐτοῦ *αὐτοχειρίᾳ ἰδών· ἔτι τε ἐν τῇ εὐνῇ ὄντι αὐτῷ τὸ ὄναρ ὑπότρομος διηγήσατο, καὶ ἡ Μεσσαλίνα παραλαβοῦσα ἐδείνωσε. Καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐξ ἐνυπνίου παραπώλετο. τελευτήσαντος δὴ αὐτοῦ οὐκέτι χρηστὴν ἐλπίδα οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ Κλαυδίου ἔσχον. ὅθεν αὐτῷ καὶ Ἄννιος *Οὐινικιανὸς καὶ Φούριος

eũ deterruit quod præfecti fabrûm, cum interrogarentur quantos sumptus ea res postularet, responderunt, tam magnos vt nollet eum portum facere: sperabant enim, eum, cognita sumptus magnitudine, si prædixissent, a proposito deterreri. Sed is nihilo minus sibi faciẽdum putauit, induxitq; in animum rem dignam gloria atque magnificentia populi Romani. primum, quod loco non paruo perfosso in continenti, iactisque circum vndiq; fundamentis, eo mare intromisit: deinde, in ipso mari factis vtrimque magnis aggeribus, ac multo mari concluso, in eo insulam fecit; atque in ea turrim ædificauit, ex qua lumen nauigantibus nocturno tempore præberetur. Is locus, vt est, ita patria lingua *Portus* appellatur. Exhibuit crebro ludos gladiatorios; quib. valde delectabatur. *præter cetera libẽter spectabat sub prandii tempus eos qui in medio theatro dilaniabantur: etsi leonem doctum homines comedere, plebiq; ob eam causam gratum, interfecit, quod non deceret populum Romanum huiusmodi spectacula videre. Igitur cum soleret expleri sanguine & cædibus, multas subitas & temerarias cædes fecit. In causa fuerunt domestici, vxorque eius Messalina; quæ temeritate atque intemperantia omnes fœminas suæ ætatis superauit. Nam isti, cum aliquem interfectum esse cuperent, Claudium perterrefacere solebant; vt hac ratione facerent omnia quæ sibi collibuisset. Itaque Claudius cum sæpe repentino metu perterritus occidi aliquem iussisset, eundem paulo post, cum ad se rediisset, requirebat: quem dum iam interfectum esse cognosceret, adeo grauiter dolebat, vt eum facti maxime pœniteret. Harum cædium initium fuit a Caio Appio † Silano; quem virum nobilissimum accersiri atque interfici iussit, † Siluano, al. propterea quod Messalinam offenderat, libidinosam & petulantem fœminam, cũ qua coire noluerat; quodque Narcisso liberto Claudii propter illam inuisus erat. Finxit Narcissus se in somnis vidisse Claudium ab eodem Appio necari; eique in lecto adhuc recumbenti somnium tremebundus narrauit: quo facinore aucto a Messalina & exaggerato, Appius propter somnium occisus est. Post cuius cædem populus Romanus nihil amplius de Claudio bene sperauit. Itaque factum est vt Annius Vinicianus & Furius

Camillus præsides prouinciarũ, contra eum coniurauerint. Qua ex re Claudio tantus timor iniectus est, vt imperium eis vltro fere cesserit: sed illi perierunt deserti a militibus: ob eamque causam complures non solum viri, sed etiam fœminæ, mortem obierũt. Etenim propter crebras calamitates eo ventum erat, vt nihil amplius virtus esse putaretur, quam fortiter & gloriose mortem oppetere. Claudius sane hũc versum idẽtidem signum militibus dabat; Ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ, *Oportere eum vlcisci, qui prius molestiam exhiberet.* Multa eiusdem generis in Senatu Græco sermone dicebat. Sed cum Lyciis aliquando responderet, vnum ex legatis qui olim Lycius, tum ciuis Romanus erat, Latina lingua interrogauit; eique non plane intelligenti quod ipse dixisset, ciuitatem ademit; dixitque, eum qui non haberet huius linguæ scientiam, non oportere ciuem Romanũ esse. Postquam enim Romani externos homines in ciuitatem receperunt, habueruntque in honore, id beneficium a Claudio peti, emique a Messalina & Cæsarianis cœptum est. quod cum primo magno pretio venderetur, postea adeo facile & vile factum est, vt vulgo diceretur, eum qui vasa vitrea, & ea quidem fracta, dedisset, ciuem Romanum fore. Messalina, libidinosa & intemperans fœmina, ceteras quoque mulieres cogebat luxuriose & petulanter viuere; efficiebatque vt multæ in Palatio viris suis præsentibus ac videntib. cum adulteris coirent; earumque viros ipsa diligere, ac honoribus & dignitatibus augere; ceteros qui id non paterentur, odio habere, ac modis omnibus perdere solebat. Claudius multo tempore harum rerum ignarus fuit; propterea quod Messalina ancillulas quasdam ei suggerebat, cum quibus rem haberet: & quos suspicabatur ista Claudio significaturos, partim beneficiis, partim propositis suppliciis, prouidebat ne id facerent. Cum autem seditio in exercitu facta esset, Claudius ad eam sedandã Narcissum misit: sed postquã is in tribunal conscendit orationem habiturus, milites ob eam causam multo magis irati, statim exclamauerunt, *iô Saturnalia*; quod eum diem serui ornatu dominorum celebrent. Itaque indignati Narcissi causa, Plautio imperatori suo

Κάμιλλος ἐπαρχιῶν ἄρχοντες ἐπανέστησαν. ἀλλ' οὗτοι μὲν, εἰς μέγιστον φόβον τὸν Κλαύδιον ἐμβαλόντες, ὡς μικροῦ δεῖν καὶ ἐθελοντὴν ἐκστῆναι τοῦ κράτους αὐτοῖς, ἔπειτα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἐγκαταλειφθέντες, ἀπώλοντο. πολλοὶ δὲ διὰ τὴν πρόφασιν ταύτην οὐχ ὅτι ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες ἐφθάρησαν. ὑπὸ γὰρ τῆς συνεχείας τῶν κακῶν εἰς τοῦτο τὰ πράγματα περιεληλύθει, ὥστ' ἀρετὴν μηκέτ' ἄλλο μηδὲν ἢ τὸ γενναίως ἀποθανεῖν νομίζεσθαι. Ὁ δ' οὖν Κλαύδιος καὶ σύνθημα τοῖς στρατιώταις τὸ ἔπος τοῦτο συνεχῶς ἐδίδου, τὸ, ὅτι χρὴ Ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ. πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τὴν βουλὴν τοιουτότροπα ἑλληνιστὶ παρεφθέγξατο. τοῖς δὲ Λυκίοις χρηματίζων, ἐπυνθάνετο τῇ Λατίνων γλώττῃ τῶν πρεσβευτῶν τινὸς, Λυκίου μὲν τὸ ἀρχαῖον ὄντος, Ῥωμαίου δὲ γεγονότος· καὶ αὐτὸν, ἐπειδὴ μὴ συνῆκε τὸ λεχθὲν, τὴν πολιτείαν ἀφείλετο· εἰπὼν, μὴ δεῖν Ῥωμαῖον εἶναι τὸν μὴ καὶ τὴν διάλεξιν σφῶν ἐπιστάμενον. ἐπειδὴ γὰρ ἐν πᾶσιν (ὡς εἰπεῖν) οἱ Ῥωμαῖοι τῶν ξένων προετετίμηντο, πολλοί [τε] αὐτὴν παρά τε αὐτοῦ ἐκείνου ᾐτοῦντο, καὶ παρὰ Μεσσαλίνης τῶν τε Καισαρείων ὠνοῦντο· καὶ διὰ τοῦτο μεγάλων τὸ πρῶτον λημμάτων πραθεῖσα, ἔπειθ' οὕτως ὑπὸ τῆς εὐχερείας ἐπευωνίσθη, ὥστε καὶ λογοποιηθῆναι ὅτι κἂν ὕαλινα σκεύη δῷ τις συντετριμμένα, πολίτης ἔσται. Μεσσαλίνα δὲ, αὐτή τε ἠσέλγαινε, καὶ τὰς ἄλλας γυναῖκας ἀκολασταίνειν ὁμοίως ἠνάγκαζε. καὶ πολλάς γε καὶ ἐν αὐτῷ τῷ παλατίῳ τῶν ἀνδρῶν παρόντων καὶ ὁρώντων μοιχεύεσθαι ἐποίει· καὶ ἐκείνους μὲν καὶ ἐφίλει καὶ ἠγάπα, τιμαῖς τε καὶ ἀρχαῖς ἤγαλλε· τοὺς δ' ἄλλους τοὺς μὴ συγκαθέντας εἰς τοῦτο σφᾶς, καὶ ἐμίσει καὶ πάντα τρόπον ἀπώλλυε. καὶ τὸν Κλαύδιον ἕως πολλοῦ τινὸς ταῦτα ἐλάνθανεν· ἡ γὰρ Μεσσαλίνα ἐκείνῳ μὲν θεραπαινίδιά τινα παρακατέκλινε· καὶ οὓς ὑπώπτευε μηνύσαι τι αὐτῷ, τοὺς μὲν εὐεργεσίαις, τοὺς δὲ καὶ τιμωρίαις προκατελάμβανε. Τῶν δὲ στρατιωτῶν τι στασιασάντων, ἐπέμφθη μὲν ὁ Νάρκισσος ὑπὸ τοῦ Κλαυδίου καταστῆσαι αὐτούς, καὶ ἐπὶ βῆμα ὡς καὶ δημηγορήσων ἀνέβη· οἱ δὲ, πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τούτῳ αὐτοῦ ἀχθεσθέντες, ἐξαίφνης τοῦτο τὸ θρυλλούμενον ἀνεβόησαν, Ἰὼ σατουρνάλια· ἐπειδήπερ ἐν τοῖς Κρονίοις οἱ δοῦλοι τὸ τῶν δεσποτῶν σχῆμα μεταλαμβάνοντες ἑορτάζουσι. καὶ οὕτω διὰ τὴν ἀπαξίωσιν τοῦ Ναρκίσσου, τῷ τε στρατηγῷ σφῶν τῷ Πλαυτίῳ ἐπείσθη-

ἐπείσθησαν, καὶ εἰς τὴν Βρεττανίαν ἐστρατεύθησαν. ὅτι καὶ Οὐεσπασιανὸς τῶν ὑποστρατηγούντων ὢν τῷ Πλαυτίῳ, εὖ ἠνέχθη ἐν τῷ Βρεττανικῷ τούτῳ πολέμῳ· εἰς ὃν καὶ ὁ Κλαύδιος ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἀφικόμενος, καὶ τοὺς εἰς χεῖρας ἐλθόντας αὐτῷ τῶν πολεμίων νικησάμενος, τά τε βασίλεια αὐτῶν χειρωσάμενος, Βρεττανικὸς ἐπωνομάσθη. Ἡ δὲ Μεσσαλίνα, τοῦ Μνηστῆρος τοῦ ὀρχηστοῦ ἐρῶσα, καὶ μηδένα τρόπον συγγενέσθαι οἱ πεῖσαι δυναμένη, διελέχθη τῷ ἀνδρί, ἀξιοῦσα αὐτὸν πειθαρχεῖν αὐτῇ ἀναγκάσαι τὸν Μνηστῆρα, ὡς καὶ ἐπ' ἄλλο τι αὐτοῦ δεομένη. καὶ οὕτως, εἰπόντος αὐτῷ τοῦ Κλαυδίου, πείθεσθαι (ὅσα ἂν προσταχθῇ) ὑπὸ τῆς Μεσσαλίνης ποιεῖν, συνῆν αὐτῇ, ὡς καὶ τοῦθ' ὑπ' ἐκείνου κεκελευσμένος. ὃ δὴ αὐτὸ τοῦτο καὶ πρὸς ἄλλους συχνοὺς ἔπραξεν. ὡς γὰρ εἰδότος τοῦ Κλαυδίου τὰ γινόμενα, καὶ συγχωροῦντος αὐτῇ ἀσελγαίνειν, ἐμοιχεύετο. Κλαύδιος δέ, ἐπειδὴ ὁ ἥλιος ἐν τῇ τῶν γενεθλίων αὐτοῦ ἡμέρᾳ ἐκλείψειν ἔμελλεν, ἐφοβήθη μή τις ἐκ τούτου ταραχὴ γένηται· καὶ προέγραψεν οὐ μόνον ὅτι ἐκλείψει, καὶ πότε, καὶ ἐφ' ὁπόσον, ἀλλὰ καὶ τὰς αἰτίας δι' ἃς ἀναγκαίως γενήσεσθαι τοῦτο ἔμελλεν. εἰσὶ δὲ αἵδε. ἡ σελήνη τὴν κάτω τοῦ ἡλίου περιφοράν, ὥσπερ που πεπίστευται, εἴτ' οὖν ἐφεξῆς αὐτοῦ, εἴτε καὶ μετὰ τὸν Ἑρμῆν αὐτόν, τήν τε Ἀφροδίτην, ἔχει κίνησιν· κινεῖται μὲν κατὰ μῆκος, ὥσπερ [ἴσως] καὶ ἐκεῖνος, κινεῖται δὲ καὶ κατὰ βάθος, ὥσπερ ἴσως καὶ ἐκεῖνος· κινεῖται δὲ καὶ ἐν τῷ πλάτει, ὅπερ οὐδαμῇ οὐδαμῶς τῷ ἡλίῳ ὑπάρχει. ὅταν οὖν κατά τε τὴν αὐτὴν αὐτῷ εὐθυωρίαν ὑπὲρ τὴν ἡμετέραν ὄψιν γένηται, καὶ ὑπὸ τὴν φλόγα αὐτοῦ ὑποδράμῃ, τότε τὴν αὐγὴν αὐτοῦ τὴν εἰς τὴν γῆν καθήκουσαν, τοῖς μὲν ἐπὶ πλεῖον, τοῖς δ' ἐπ' ἔλαττον διεσκέπασεν· οὐδ' ἐπὶ βραχύτατον ἀποκρύπτει. ἴδιον γὰρ ἀεὶ φῶς ὁ ἥλιος ἔχων, οὐκ ἔστιν ὅτε αὐτοῦ ἀπαλλάττεται, καὶ διὰ τοῦθ' οἷς ἂν ἡ σελήνη μὴ ἐπίπροσθεν, ὥστ' αὐτὸν συσκιάζεσθαι, γένηται, ὁλόκληρος ἀεὶ φαίνεται. περὶ μὲν δὴ τὸν ἥλιον ταῦτα συμβαίνει. ἡ δὲ σελήνη, (οὐ γάρ ἐστιν ἀποτρόπαιον καὶ τὸ κατ' ἐκείνην εἰπεῖν, ἐπειδήπερ ἅπαξ τοῦ λόγου τούτου προηψάμην) ὁσάκις ἂν καταντικρὺ τῷ ἡλίῳ γενομένη (ἐν γὰρ ταῖς πανσελήνοις μόνως αὐτῇ τοῦτο, ὥσπερ καὶ ἐκείνῳ ἐν ταῖς νουμηνίαις, συμβαίνει) εἰς τὸ τῆς γῆς σκίασμα κωνοειδὲς ὂν ἐμπέσῃ· γίνεται δὲ τοῦτο, ὅταν διὰ τῶν μέσων ἐν τῇ τοῦ πλάτους κινήσει περιφέρηται. στέρεται γὰρ τοῦ ἡλιοειδοῦς φωτός, καὶ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὁποία ἐστὶ φαντάζεται.

obedientes, in Britanniam traiecerunt. In eo bello Britānico Vespasianus, vnus ex legatis Plautii, preclare se gessit: atque ad id bellum profectus Claudius, hostibus cū quib. congressus est, superatis, captisquē eorum regiis, *Britannicus* cognominatus est. Messalina vero, amore Mnesteris saltatoris capta, cum ei persuadere non posset vt secum coiret, petiuit a Claudio viro suo, vt illum sibi obsequi iuberet: tamquam ipsi in quibusdam aliis rebus opera eius necessaria foret. Is, postquam ei Claudius præcepit vt omnia quæ Messalina imperaret, libenter faceret, cum illa rem habuit; tamquam id quoque sibi imperatum fuisset. id enim Messalina sæpe in multis aliis fecit. nam quasi Claudio conscio sinenteque ea petulanter viuere, mœchabatur. Claudius, vt præuidit suo natali die defectionem solis futuram, veritus ne tumultus ob eam causam cōcitaretur, scripsit aliquanto tempore ante, non solum defectionem fore, & quando, aut quanta esset futura: sed etiam causas scripsit, propter quas id esset necessario euenturum. Causæ hæ sunt. Luna (vt creditum est) mouetur ad cursum solis, siue statim post eum, siue Mercurius & Venus interiecti sint. Mouetur autem in longitudinem, vt sol; atque in altitudinem, vt etiam ille fortassis: postremo in latitudinem; quod soli nullo modo accidit. Cum igitur ea supra conspectum nostrum simul cum sole fuerit rectis lineis, ac sub ei' splēdore cursum suum habuerit, radios eius, qui terrā attingunt, etsi non eodē modo apud omnes gētes, occultat. nec vero id facit in locis omnib'. nam sol perpetuo splēdorem suū habens, eum numquam deserit: ex quo fit vt totus videatur iis quib. luna ita opposita non est, vt ipsum obscurare possit. Hæc quidem de solis defectione dicūtur. Luna vero (nec enim alienum erit a proposito de ea dicere, postquam in hunc sermonem incidimus) quotiescumque soli opposita fuerit, (id quod ei, cum plena est, tantummodo, perinde atque soli, cum ipsa noua est, contingit) atque in vmbram terræ cono similem inciderit; (quod fit, quoties media in latitudinē mouetur) tunc solis priuatur splendore, & qualis est natura, conspicitur.

Atque hæc eiusmodi sunt. Ceterũ Messalina apud se Mnesterem habebat abductum a Theatro; de quo cũ sermo apud populũ haberetur, quod non saltaret amplius, Claudius miratus, iurabat eum secum nõ fuisse. Itaque omnes magnam molestiam capiebant, quod vnum Claudium nescire intelligerent ea quæ gerebantur in Palatio, quæ iã & apud hostes percrebuerant: tamen ea nihilo magis aperiebant, quod Messalinam reuererentur, & Mnesteri parcerent: cuius ars tantum satisfaciebat populo, quãtum Messalinæ forma eiusdem placebat. erat enim saltator egregi⁹. Hic, cum ab eo populus aliquando magno studio contenderet, vt saltaret in celebri fabula; de scena quasi per trãsennam populũ aspiciens, ita respondit; *Non possum,* inquit: *nam cum Oreste cubui.* Sequenti anno Claudius quartum, Lucius Vitellius tertium Consules facti sunt. Is annus erat ab

Ann. vrbis DCCC.

Vrbe condita octingentesimus. Eo tempore Claudius quosdam Senatu mouit; e quibus complures inopia rei familiaris haud grauatim ea dignitate cesserunt. Idem multos in Senatorium ordinem cooptauit; in quorum numero fuit Surdinius Gallus; qui principio cum posset Senator esse, Carthaginem migrauit. Cui accersito propere Claudius; *Ego te,* inquit, *aureis vinculis constringam.* Itaque ille deuinctus dignitate, in vrbe remansit. Claudius, quamuis libertos alienos, quoties eos deliquisse cognouerat, acriter puniret; tamen erga suos indulgentissimus erat. Nam cum ab histrione tritum illud in theatro quandoque diceretur, Ἀφόρητος ἐστιν εὐτυχῶν μαστιγίας, *Intolerabilis est fortunatus verbero:* & ob eam causam in Polybium libertum eius omnes oculos coniecissent; isq; magno clamore respondisset, dictum esse ab eodem poeta, Βασιλεῖς ἐγένοντο οἱ πρὶν ὄντες αἰπόλοι, *Reges quoque exstitere de caprariis:* in eum ipse non animaduertit. Cumq; ad eum perferretur quosdam ei parare insidias, ceteris pro nihilo habitis respondit, *Non eodem modo pulicem, & feram belluam vlciscendam.* Asiaticus vero apud eũ * condemnatus est; parumque abfuit quin absolueretur. nam cum negaret factum, seque neminem ex iis qui contra se testimoniũ dixerant, nosse confirmaret; miles qui se vna cum eo dicebat fuisse, interrogatus quis esset Asiaticus, caluum quendam, qui tum forte aderat præsens, ostendit:

Ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτά ἐστιν. ἡ Μεσσαλίνα δὲ, τὸν Μνηστῆρα ἀποσπάσασα ἀπὸ τοῦ θεάτρου εἶχε· καὶ ὁπότε λόγος τις ἐν τῷ δήμῳ περὶ αὐτοῦ ὅτι μὴ ὀρχοῖτο γίνοιτο, θαῦμά τι ὁ Κλαύδιος ἐποιεῖτο, ὤμνυε ὅτι μὴ συνείη αὐτῷ· πιστεύοντες δὲ ἀγνοεῖν αὐτὸν τὰ γιγνόμενα, ἐλυποῦντο μὲν ὅτι μόνος οὐκ ἠπίστατο τὰ ἐν τῷ βασιλείῳ δρώμενα, ἅπερ καὶ ἐς τοὺς πολεμίους ἤδη διεπεφοιτήκει· οὐ μὴν καὶ ἐξελέγχειν αὐτὰ ἤθελον, τὸ μὲν τὴν Μεσσαλίναν αἰδούμενοι, τὸ δὲ καὶ τοῦ Μνηστῆρος φειδόμενοι. ὅσον γὰρ ἐκείνη διὰ τὸ κάλλος, τοσοῦτον τῷ δήμῳ διὰ τὴν τέχνην ἤρεσκεν. οὕτω γάρ που δεινὸς σοφιστὴς ἐν τῇ ὀρχήσει ἦν, ὥστε τοῦ ὁμίλου μεγάλῃ ποτὲ σπουδῇ δράματί τι αὐτὸν ἐπιβοώντων ὀρχήσασθαι δεομένου, παρακύψαι τε ἐκ τῆς σκηνῆς, καὶ εἰπεῖν ὅτι Οὐ δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι· τῷ γὰρ Ὀρέστῃ συγκεκοίμημαι.

Ἐν δὲ τῷ ἑξῆς ἔτει ὅ τε Κλαύδιος τὸ τέταρτον, καὶ Βιτέλλιος Λούκιος τὸ τρίτον, ὀκτακοσιοστοῦ τῇ Ῥώμῃ ἔτους ὄντος, ὑπάτευσαν. καὶ ἐξήλασε μὲν ὁ Κλαύδιος τινὰς καὶ ἐκ τῆς βουλῆς· ὧν οἱ πλείονες οὐκ ἄκοντες ἐξέπεσον, ἀλλ' ἐθελονταὶ διὰ πενίαν [οὐ] παρέμενον. ἀντεσήγαγε δὲ ὁμοίως πολλούς. ἐπειδή τε Σουρδίνιός τις Γάλλος βουλεῦσαι δυνάμενος ἐς τὴν Καρχηδόνα ἐξῴκησε, σπουδῇ τε αὐτὸν μετεπέμψατο, καὶ ἔφη ὅτι Χρυσαῖς σε πέδαις δήσω. καὶ ὁ μὲν οὕτω τῷ ἀξιώματι πεδηθεὶς, κατὰ χώραν ἔμεινε. Τοὺς μέντοι ἀλλοτρίους ἀπελευθέρους ὁ Κλαύδιος, εἴπου κακουργοῦντας λάβοι, δεινῶς ἐτιμωρεῖτο, τοῖς ἰδίοις οὕτω προσέκειτο, ὥσθ' ὑποκριτοῦ τινὸς ἐν τῷ θεάτρῳ ποτὲ τοῦτο δὴ τὸ θρυλλούμενον εἰπόντος, ὅτι Ἀφόρητός ἐστιν εὐτυχῶν μαστιγίας, καὶ τοῦ τε δήμου παντὸς ἐς Πολύβιον τὸν ἀπελεύθερον αὐτοῦ ἀποβλέψαντος, καὶ ἐκείνου ἐκβοήσαντος ὅτι ὁ αὐτὸς μέντοι ποιητὴς εἶπεν ὅτι Βασιλεῖς ἐγένοντο οἱ πρὶν ὄντες αἰπόλοι, οὐδὲν δεινὸν εἰργάσατο. Μηνυθέντων δέ τινων ὡς ἐπιβουλεύοιεν αὐτῷ, τοὺς μὲν ἄλλους ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο, εἰπὼν ὅτι οὐ τὸν αὐτὸν χρὴ τρόπον ψύλλαν τε καὶ θηρίον ἀμύνεσθαι· ὁ δὲ Ἀσιατικὸς ἐκρίθη μὲν παρ' αὐτῷ, καὶ ὀλίγου δὲ δεῖν ἀπέφυγεν· ἀρνουμένου γὰρ αὐτοῦ καὶ λέγοντος ὅτι Οὐκ οἶδα οὐδὲ γνωρίζω τῶν καταμαρτυρούντων μου τούτων οὐδένα, ἐρωτηθεὶς ὁ στρατιώτης ὁ φάσκων αὐτῷ συγγεγονέναι, ὅστις ὁ Ἀσιατικὸς εἴη, φαλακρόν τινα προσεστῶτα κατὰ τύχην ἔδειξε.

τοῦτο

τοῦτο γὰρ αὐτοῦ τὸ σύμβολον μόνον ἠπίστατο. γέλωτος οὖν ἐπὶ τούτῳ πολλοῦ γενομένου, καὶ τοῦ Κλαυδίου ἀπολύειν αὐτὸν μέλλοντος, ὁ Βιτέλλιος τῇ Μεσσαλίνῃ χαριζόμενος, παρακεκλῆσθαι ἔφη ὑπ' αὐτοῦ ἵν' ὅπως ἂν βουληθῇ ἀποθάνῃ. ἀκούσας δὲ τοῦτ' ἐκεῖνος, ἐπίστευσέ τε αὐτὸν ὄντως ἑαυτοῦ διὰ τὸ συνειδὸς κατεγνωκέναι, καὶ κατεχρήσατο. Ἀνεφάνη δὲ καὶ νησίδιόν τι ἐν τῷ ἔτει τούτῳ παρὰ τῇ Θήρᾳ τῇ νήσῳ, οὐκ ὂν πρότερον. Ἐπειδή τε πολλοὶ δούλους ἀρρωστοῦντας οὐδεμιᾶς θεραπείας ἠξίουν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐξέβαλλον, ἐνομοθέτησε πάντας τοὺς ἐκ τοῦ τοιούτου περιγιγνομένους, ἐλευθέρους εἶναι. Ἐν δὲ τῇ Βρεττανίᾳ περισχεθέντος τοῦ Οὐεσπασιανοῦ ὑπὸ τῶν βαρβάρων ποτὲ, καὶ κινδυνεύοντος φθαρῆναι, ὁ Τίτος ὁ υἱὸς αὐτοῦ περὶ τῷ πατρὶ δείσας, τήν τε περίσχεσιν αὐτῶν παραλόγῳ τόλμῃ διέρρηξε· κἀκ τούτου φεύγοντας σφᾶς ἐπιδιώξας ἔφθειρεν. ὁ δὲ Πλαύτιος, ἀπὸ τοῦ Βρεττανικοῦ πολέμου, ὡς καὶ καλῶς αὐτὸν χειρίσας καὶ κατορθώσας, καὶ ἐπῃνέθη ὑπὸ τοῦ Κλαυδίου, καὶ ἐθριάμβευσε. Γναῖος δὲ Δομίτιος Κορβούλων, ἐν τῇ Κελτικῇ στρατηγῶν, τά τε στρατεύματα συνεκρότησε, καὶ τῶν βαρβάρων ἄλλους τε καὶ οὓς ἐκάλουν Καύχους ἐκάκωσε. καὶ αὐτὸν ἐν τῇ πολεμίᾳ ὄντα ὁ Κλαύδιος ἀνεκάλεσε. τήν τε γὰρ ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἄσκησιν μαθὼν, οὐκ ἐπέτρεψεν αὐτῷ ἐπὶ πλέον αὐξηθῆναι. πυθόμενος δὲ τοῦτο ὁ Κορβούλων ἐπανῆλθε, τοσοῦτον μόνον ἀναβοήσας, Ὦ μακάριοι οἱ πάλαι ποτὲ στρατηγήσαντες· ἐς δήλωσιν ὅτι τοῖς μὲν ἀκινδύνως ἀνδραγαθίζεσθαι ἐξῆν, αὐτὸς δὲ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος διὰ τὸν φθόνον ἐνεποδίσθη. τῶν μέντοι ἐπινικίων καὶ ὣς ἔτυχε. πιστευθεὶς δὲ πάλιν τὸ στράτευμα, καὶ οὐδὲν ἧττον ἤσκει αὐτό· καὶ ἐπειδή γε εἰρήνευον, διετάφρευσε δι' αὐτῶν πᾶν τὸ μεταξὺ τοῦ τε Ῥήνου καὶ τοῦ * Μόσου, σταδίους ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μάλιστα· ἵνα μὴ οἱ ποταμοὶ ἐν τῇ τοῦ Ὠκεανοῦ πλημμυρίδι ἀναρρέοντες πελαγίζωσιν. Ἡ Μεσσαλῖνα δὲ, ὥσπερ οὐκ ἐξαρκοῦν αὐτῇ ὅτι καὶ ἐμοιχεύετο καὶ ἐπορνεύετο, (ἤδη γὰρ καὶ ἐπ' οἰκήματος ἐν τῷ παλατίῳ αὐτή τε ἐκαθίζετο, καὶ τὰς ἄλλας τὰς πρώτας ἐκάθιζεν) ἐπεθύμησε καὶ ἄνδρας (τοῦτο * δὴ τὸ τοῦ νόμου) πολλοὺς ἔχειν. διὸ καὶ Σίλιον τὸν Γάιον ἄνδρα ἐπεγράψατο, καὶ τούς γε γάμους πολυτελῶς εἱστίασε, καὶ οἰκίαν αὐτῷ βασιλικὴν ἐχαρίσατο, πάντα τὰ τιμιώτατα τῶν τοῦ Κλαυδίου κειμηλίων συμφορήσασα ἐς αὐτήν· καὶ

nam id ſignũ eius tantummodo didicerat. quamobrem cũ magnus riſus cõcitatus eſſet, Claudiusq; eũ liberare ſtatueret, Vitellius, quo Meſſalinæ rem gratã faceret, ſe ab Aſiatico rogatũ eſſe dixit, vt ſibi liceret mortis genus eligere. * Quod cũ Claudius audiuiſſet, Aſiaticũ necauit: vt quẽ conſcium culpæ, ſe ipſum morte iam damnaſſe exiſtimaret. . Eodem anno parua inſula prope Theram inſulam, quæ numquã antea viſa fuerat, apparuit. Sed cũ multi ſeruos ſuos morbo laborantes nõ modo negligenter tractarent, verũ etiam domo expellerẽt, legem tulit, qua lege oẽs huiuſmodi qui cõualuiſſent, liberos eſſe iuſſit. Cum autẽ Veſpaſianus in Britannia obſideretur a barbaris, atq; in extremum periculũ veniſſet, Titus filius eius, patris ſaluti metuens, incredibili audacia eũ obſidione liberauit, fuditque barbaros, eosq; lõgius inſecutus occidit. Plautius de bello Britannico, quod bene feliciterq; geſſerat, laudatus a Claudio triũphauit. Cnæus vero Domitius Corbulo, qui Prætor in †Germania exercitib. in vnũ conductis vexabat multos, eosq; præſertim qui Cauchi nominãtur, e ſolo hoſtili a Claudio euocat⁹ eſt. Cognita enim eius virtute, exercitationeq; armorũ, amplius eum augeri non permiſit. Quod vbi Corbulo intellexit, in vrbẽ reuerſus eſt; * prius tamen exclamauit, veteres duces fortunatos fuiſſe, quibus licuerit eſſe fortibus ſine periculo; ſe aũt inuidia a Cæſare prohiberi. Claudius tamen ei vt triũpharet conceſſit: eundemq; poſtea exercitui iterum præfecit. Quem cũ ille acce-piſſet, eodẽ modo exercebat milites: & quoniã eo tempore pax erat, agrũ qui inter Rhenũ & Moſam interiacet, ab illis perfodi curauit: (is ager patet ad † milia paſſuũ XXI) idq; fecit ne inundãte Oceano flumina reſtagnarent. Interea Meſſalina, cui nõ ſatis erat adulteria committere & ſcortari, (iam enim * cubiculũ habebat in palatio, in quo ſe & primarias fœminas proſtituebat) cupiuit plurib. viris, tãquam legibus id permiſſum eſſet, nubere. Itaq; nupſit Caio Silio: harumq; nuptiarum conuiuium magnificũ & ſumptuoſum fecit; eiq; regiã domũ donauit, in qua cõgeſſit omnes Claudii theſauros pretioſiſsimos; cumque

Celtica. Gr.

ſtadia potiſſimũ CLXX.

ad extremum Consulem designauit. Quæ cũ audirentur & viderentur ab omnibus, ea solus Claudius ignorabat: qui cum Ostiam esset profectus vt rei frumentariæ prouideret, Messalina, Romæ relicta simulatione ægræ valetudinis, conuiuium ornauit magnifice & splẽdide; in eoq; omnia libidinose & petulanter fecit. Itaque Narcissus Claudio, cũ solus esset, per pellices ipsius omnia quæ gererẽtur, significauit. Quibus cognitis rebus, Claudius in vrbẽ subito reuersus, magnum numerum hominũ, sed in primis Mnesterem occidit: post ipsam quoq; Messalinã iugulauit: nec multo tempore post, Agrippinam fratris sui filiam & matrem eius Domitii qui Nero cognominatus est, in vxorem duxit. Erat enim fœmina egregia forma; ad quam ipse antea sæpenumero accedebat, eaq; cum Claudio vt patruo sola conuersabatur libidinosius quã neptem deceret. Igitur Agrippina, vt primũ regalem potestatẽ habuit, Claudium sibi deuinxit; (erat enim acris fœmina & industria in rebus gerendis) eosq; quos a Claudio diligi animaduerterat, minis atq; beneficiis suos fecit. Ea Claudio, liberos habenti, persuasit vt filium suum adoptaret; eumq; interim ad principatum exercebat, dũ a Seneca institui atq; erudiri curaret. Huic etiã quam maximas opes cõparauit: nihil enim tam paruum erat aut vile, quod pecuniæ causa non faceret; colebatq; eos qui aliquantum locupletes erant, & complures ob eandem causam occidebat: multas illustres & nobiles fœminas nonnulla inuidia perdidit; in quarum numero fuit Lollia Paulina; quæ ab ea propterea necata est, quod se Claudio nupturam esse aliquando sperauerat: cuius caput ad se perlatum cum nõ agnosceret, os eius manu sua aperuit, vt dentes inspiceret, quos illa non perinde vt ceteræ solent habuerat. Itaque Agrippina repente altera Messalina facta est; præsertim cum Senatus amplissimos honores ei decerneret, & in primis, vt in conuentibus publicis carpento vteretur. Sed cum Claudius Neronem filium eius adoptasset, eumq; sibi postea generum faceret emancipata filia, ne fratres matrimonio coniungi viderentur, magnũ prodigium exstitit. nam eo die cœlũ ardere visum est. Cupiuit Claudius nauale prœliũ in quodam lacu apparare: cuius muro de lignea materia ædificato, defixisq; trabibus, eo magnam

τέλος ὕπατον ἀπέφηνε. ταῦτ᾽ οὖν καὶ ὑπὸ πάντων ἀκουόμενα καὶ ὁρώμενα, τὸν γοῦν Κλαύδιον ἐλάνθανεν· ὡς δὲ οὗτός τε ἐς τὰ Ὤστια πρὸς ἐπίσκεψιν σίτου κατέβη, καὶ ἐκείνη ἐν τῇ Ῥώμῃ προφάσει ὡς καὶ νοσοῦσα ὑπελείφθη, συμπόσιόν τι περιβόητον συνεκρότησε, καὶ κῶμον ἀσελγέστατον ἐκώμασεν· ἐνταῦθα ὁ Νάρκισσος μονωθέντι τῷ Κλαυδίῳ μηνύει διὰ τῶν παλλακῶν αὐτοῦ πάντα τὰ γιγνόμενα. ὅθεν ὑποστρέψας παραχρῆμα ἐς τὴν πόλιν, ἄλλους τε πολλοὺς καὶ τὸν Μνηστῆρα ἐθανάτωσε, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τὴν Μεσσαλῖναν ἀπέσφαξε. Καὶ μετ᾽ ὀλίγον τὴν ἀδελφιδῆν Ἀγριππῖναν ἔγημε, τὴν τοῦ Δομιτίου τοῦ Νέρωνος ἐπονομασθέντος μητέρα. καὶ γὰρ καλὴ ἦν, καὶ συνεχῶς αὐτῇ προσεφοίτα· μόνη τε ὡς καὶ θείῳ συνεγίγνετο, καὶ ἐλευθεριώτερον ἢ κατὰ ἀδελφιδῆν προσεφέρετο. ὡς δὲ ἅπαξ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἡ Ἀγριππῖνα ἐγένετο, τόν τε Κλαύδιον ἐσφετερίσατο, δεινοτάτη που οὖσα πράγμασι χρήσασθαι, καὶ τοὺς τινὰ αὐτοῦ εὔνοιαν ἔχοντας, τὰ μὲν φόβῳ, τὰ δὲ εὐεργεσίαις ᾠκειώσατο. τόν τε υἱὸν εἰσποιήσασθαι τὸν Κλαύδιον ἀναπείσασα, καίτοι παῖδας ἔχοντα, ἐς τὸ κράτος ἐξήσκει, καὶ παρὰ τῷ Σενέκᾳ ἐξεπαίδευε. πλοῦτόν τε ἀμύθητον αὐτῷ συνέλεγεν, οὐδὲν οὔτε τῶν σμικροτάτων, οὔτε τῶν ἀτιμοτάτων ἐπὶ ἀργυρισμῷ παραλείπουσα, ἀλλὰ πάντα μὲν καὶ τὸν ὁπωσοῦν εὐπορούντα θεραπεύουσα, πολλοὺς δὲ καὶ δι᾽ αὐτὸ τοῦτο φονεύουσα. ἤδη δέ τινας καὶ τῶν ἐπιφανῶν γυναικῶν ζηλοτυπήσασα ἔφθειρε, καὶ τήν τε Παυλῖναν τὴν Λολλίαν, ὅτι ἐλπίδα τινὰ εἰς τὴν τοῦ Κλαυδίου συνοίκησιν ἐσχήκει, ἀπέκτεινε· τήν τε κεφαλὴν αὐτῆς κομισθεῖσαν αὐτῇ, μὴ γνωρίσασα, τό τε στόμα αὐτῆς αὐτοχειρίᾳ ἤνοιξε, καὶ τοὺς ὀδόντας ἐπεσκέψατο, ἰδίως πως ἔχοντας. καὶ ἡ μὲν ταχὺ καὶ αὐτὴ Μεσσαλῖνα ἐγένετο, καὶ μάλιστα ὅτι καὶ τιμὰς ἄλλας τε, καὶ τὸ καρπεντίῳ ἐν ταῖς πανηγύρεσι χρῆσθαι, παρὰ τῆς βουλῆς ἔλαβεν. Ὁπότε δὲ ὁ Κλαύδιος τὸν Νέρωνα τὸν υἱὸν αὐτῆς εἰσεποιήσατό τε καὶ γαμβρὸν ἐποιήσατο, τὴν θυγατέρα ἐς ἕτερόν τι γένος ἐκποιήσας, ἵνα μὴ ἀδελφοὺς συνοικίζειν δοκῇ, τέρας οὐ μικρὸν ἐγένετο. καίεσθαι γὰρ ὁ οὐρανὸς τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔδοξεν. Ἐν λίμνῃ δέ τινι ναυμαχίαν ὁ Κλαύδιος ἐπιθυμήσας ποιῆσαι· τεῖχός τε ξύλινον περὶ αὐτὴν κατεσκεύασε, καὶ ἰκρία ἔπηξε· πλῆθός τε

ἀναρίθμη-

ἀνάριθμον ἦν, ἐθεώρει. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι, ὥς που καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς· ὁ δὲ δὴ Κλαύδιος, ὅ τε Νέρων, στρατιωτικῶς ἐστάλησαν, ἡ τε Ἀγριππῖνα * χλαμύδι διαχρύσῳ ἐκοσμήθη. οἱ δὲ δὴ ναυμαχήσοντες θανάτῳ [δὴ] καταδεδικασμένοι ἦσαν, καὶ πεντήκοντα ναῦς ἑκάτεροι [illegible], οἱ μὲν Ῥόδιοι, οἱ δὲ Σικελοὶ ὀνομασθέντες. καὶ τὸ μὲν πρῶτον * συστραφέντες καὶ καθ᾽ ἓν γενόμενοι, Κλαύδιον ἅμα προσηγόρευσαν οὕτω, Χαῖρε αὐτοκράτορ· οἱ ἀπολούμενοί σε ἀσπαζόμεθα. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν σωτήριον εὕροντο, ἀλλὰ ναυμαχεῖν καὶ ὡς ἐκελεύσθησαν, διέκπλοις τε ἀπλοῖς ἐχρήσαντο, καὶ ἥκιστα ἀλλήλων ἥψαντο, μέχρις οὗ καὶ ἀνάγκῃ κατεκόπησαν. Ὁ δὲ δὴ Νάρκισσος οὕτως ἐνέτρυφα τῷ Κλαυδίῳ, ὥστε λέγεται, ἐπειδή ποτε οἱ Βιθυνοὶ δικάζοντος τοῦ Κλαυδίου Ἰουνίου Κίλωνος τοῦ ἄρξαντος σφῶν πολλὰ κατεβόησαν, ὡς οὐ μετρίως δωροδοκήσαντος, καὶ ἤρετο ἐκεῖνος τοὺς παρεστηκότας ὅ τι λέγουσιν, (οὐ γὰρ συνίει διὰ τὸν θόρυβον αὐτῶν) εἶπέ τε ὁ Νάρκισσος ψευσάμενος ὅτι χάριν τῷ Ἰουνίῳ γινώσκουσι, πιστεῦσαί τε αὐτῷ καὶ εἰπεῖν, Οὐκοῦν ἐπὶ διετὲς ἔτι ἐπιτροπευσάτω. Ἡ δὲ Ἀγριππῖνα καὶ δημοσίᾳ πολλάκις αὐτῷ καὶ χρηματίζοντι καὶ πρεσβείας ἀκροωμένῳ παρῆν, ἐπὶ βήματος ἰδίου καθημένη. καὶ ἦν καὶ τοῦτο οὐδενὸς ἔλαττον θέαμα. Ἰουδαίῳ δέ τινι Γαλλικῷ ῥήτορι δίκην ποτὲ λέγοντι ὁ Κλαύδιος ἀχθεσθείς, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐς τὸν Τίβεριν ἐμβληθῆναι. ἔτυχε γὰρ πλησίον τοῦ αὐτοῦ δικάζων. ἐφ᾽ ᾧ δὴ Δομίτιος ὁ Ἄφρος, πλεῖστον τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν ἐν τῷ συναγορεύειν ποτὲ ἰσχύσας, κάλλιστα ἀπέσκωψε. δεηθέντος γάρ τινος ἀνθρώπου τῆς παρ᾽ αὐτοῦ βοηθείας, ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ ἐγκατελείφθη, ἔφη πρὸς αὐτὸν ὅτι, Καὶ τίς σοι εἶπεν ὅτι κρεῖττον ἐκείνου νήχομαι; Ὁ δὲ Κλαύδιος τοῖς ὑπὸ τῆς Ἀγριππίνης δρωμένοις, ὧν γε καὶ ᾐσθάνετο ἤδη, ἀχθόμενος, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Βρεττανικὸν ἐπιζητῶν, ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτῷ ἐπίτηδες ὑπ᾽ ἐκείνης τὰ πολλὰ γιγνόμενον, Νέρωνι, οἷα τῷ ἑαυτῆς παιδίῳ ἐκ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς αὐτῆς Δομιτίου, πάντα τρόπον προσποιουμένης τὸ κράτος, οὐκ ἤνεγκε τὸ γιγνόμενον, ἀλλ᾽ ἐκείνην τε καταλῦσαι, καὶ τὸν υἱὸν διάδοχον τῆς ἀρχῆς ἀποδεῖξαι παρεσκευάζετο. Μαθοῦσα δὲ ταῦτα ἡ Ἀγριππῖνα, ἐφοβήθη, καὶ αὐτὸν προκαταλαβεῖν φαρμάκῳ ἠθέλησεν. ὡς δὲ ἐκεῖνος οὐδὲν ὑπὸ τοῦ οἴνου, ὃν πολὺν ἀεί ποτε ἔπινε, καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης διαίτης ἣ πρὸς φυλακὴν σφῶν οἱ αὐτοκράτορες χρῶνται, κακοῦσθαι

hominum multitudinē coegit. Ibi ceteri arbitrio suo, Claudius aūt & Nero militari veste induti fuerūt; Agrippina, aurea chlamyde fuit ornata. Qui eo prœlio nauali decertaturi erāt, damnati fuerāt rei capitalis. Erāt vtrimque quinquaginta naues: alteri Rhodii, alteri Siculi nominabātur. Hi principio simul oēs Claudiū salutauerunt his verbis: *Salue imperator; pereūtes salutamus te.* post, vbi salutē impetrare non potuerunt, fuitq; mandatum vt, quemadmodū iussi fuerāt, dimicarēt: eruptione facta, nō se pri⁹ adorti sunt, quā fuerūt necessitate coacti. Narcissus vero adeo Claudiū ludificabatur, vt, cū Bithynii contra Iunium Cilonē qui ipsis præfuerat, exclamarēt, dicerentq; eū magnis munerib. corruptū fuisse, & Claudius eos qui circumstabāt rogaret quid dicerent: (nō enim propter tumultum intellexerat) Narcissus mentiens, eos magnas gratias habere Iunio respōdit: Claudius, Narcissum vera dicere arbitratus, Iuniū eis præesse alterū bienniū iussit. Agrippina sæpenumero sedens in suo tribunali, Claudio assidebat, cū is legatos audiret, aut eis respōderet. quo genere spectaculi nullū erat sane pulchrius. Claudius, iratus aliquando Iudæo Gallico oratori causam apud se agenti, iussit eū in Tiberim proiici, a quo tū, cum ius redderet, non lōge aberat. Hac in re Domitius Afer, qui omnes patronos causarum suæ ętatis superabat, perbelle iocatus est. nam cū is qui erat a Iudæo destitutus, opē ab eo peteret, ita respondit: *Quis tibi nuntiauit*, inquit, *me melius quam illum natare?* Ceterum Claudius, iratus propter ea quæ ab Agrippina fiebant, quęque iam ad ipsum perferebantur, requirebat Britannicum: quē illa sæpenumero de industria in conspectū patris, ꝓpterea venire nolebat, quod Neroni filio suo, quem ex Domitio priore marito habebat, imperiū parare conaretur. Quam rem Claudius cum perferre nō posset, parabat eius potentiam minuere, & filium suum successorem imperii designare. Quo cognito, Agrippina metuēs, eius cōsilium pręuenire statuit. Itaque vt cognouit ei propter vinū noceri nō posse; (multum enim bibebat) tum propter aliā rationem viuendi, qua plurimum Imperatores vtuntur, vt salutē

tueantur; Locustam veneficā mulierem, eamq; celeberrimā, accersiri, ac per eā venenum, cui remediū adhiberi nō poterat, in boleto parari iussit. Quo facto, Agrippina cœpit ex ceteris boletis comedere; illū vero in quo venenū erat, maximū atq; pulcherrimū, vt Claudius comederet, perfecit. Ita ille ex insidiis captus, ex conuiuio, quasi vino cōfectus, exportatus est: id quod antea crebro factū fuerat. Noctu autē, posteaquā obmutuisset atq; obsurduisset, mortuus est, tertio Idus Octobris. Vixit annos LXIII: regnauit annos XIII, menses VIII, dies XX. Id Agrippina facere potuit, q̄ Narcissum præmiserat in Campaniam, vt aquis quę erant in ea regione, ad podagrā vteretur. nec enim id eo præsente confecisset, quod ille domini custos vigilātissimus erat. Idemq; post mortem Claudii sublatus est; homo illis quidē temporibus omniū hominum potētissimus: possidebat enim † quater millies sestertium, eoq; amplius; applicabātq; se ad eū ciuitates regesque. Is, priusquā iugularetur, facinus præclarū fecit. Nam arcanas litteras, quas Claudius cōtra Agrippinam & nonnullos alios scripserat, & quas ipse, cui ea cura incūbebat, apud se habebat, omnes cōbussit. Itaq; Claudius mortuus est. cuius mortē hæc denuntiare videbantur. Nam cometa lōgo tempore visus est; pluitq; sanguinem; & fulmen de cælo in signa Prætorianorum militū cecidit; templumq; Iouis Victoris sua sponte apertū est: *denique ex singulis generibus magistratuum singuli mortui sunt. Claudius eundē honorē sepulturę & reliquorū omniū, qui Augusto habitus fuerat, adeptus est. Tū Agrippina & Nero cum se lugere simulabant, quem necauerant; atq; in cælum efferebāt eum, quem in cōuiuio ex insidiis sustulerant. Itaq; Lucius Iulius Gallio, Senecæ frater, facete & vrbane dixit: (scripsit enim & Seneca librū, quem ἀποκολοκύντωσιν, quasi immortalitatem quādam esu boleti partā, nominauit) sed ille cum multa dixisse fertur, tum hoc breuissimè. Nam cū esset cōsuetudo necatos in carcere trahi a carnificib. in forū magnis quibusdam vncis, deinde in flumen proiici, dixit Claudiū vnco in cælum attractū esse. Ipsius quoque Neronis dictum, non

† aureorum plusquam quadragies cētena milia, Bl. plusquam decies mille myriadas, Gr.

ἠδυνάτο, Λουκοῦσάν τινα φαρμακίδα περιβόητον μετεπέμψατο, καὶ φάρμακόν τι ἄφυκτον προκατασκευάσασα, ἔς τινα τῶν καλουμένων μυκήτων ἐνέβαλε. καὶ αὐτὴ μὲν ἐκ τῶν ἄλλων ἤσθιεν, ἐκεῖνον δὲ ἐκ τοῦ τὸ φάρμακον ἔχοντος (καὶ γὰρ μέγιστος καὶ κάλλιστος ἦν) φαγεῖν ἐποίησε. καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐπιβουλευθεὶς, ἐκ μὲν τοῦ συμποσίου, ὡς καὶ ὑπερχορὴς μέθης σφόδρα ὢν, ἐξεκομίσθη· (ὅπερ που καὶ ἄλλοτε πολλάκις ἐγεγόνει) τῆς δὲ νυκτὸς οὐδὲν οὔτ' εἰπεῖν οὔτ' ἀκοῦσαι δυνηθεὶς, μετήλλαξε, τῇ τρίτῃ καὶ δεκάτῃ τοῦ ὀκτωβρίου, ζήσας ἑξήκοντα καὶ τρία ἔτη, αὐταρχήσας δὲ ἔτη ιγ', καὶ μῆνας ὀκτὼ, καὶ ἡμέρας εἴκοσι. Ταῦτα δὲ δὴ ἡ Ἀγριππῖνα ποιῆσαι ἠδυνήθη, ὅτι τὸν Νάρκισσον ἐς Καμπανίαν, προφάσει ὡς καὶ τοῖς ὕδασι τοῖς ἐκεῖ πρὸς τὴν ποδάγραν χρησόμενον, προαπεπέμψαν· ἐπεὶ παρόντος γε αὐτοῦ οὐκ ἄν ποτε αὐτὸ ἐδεδράκει. τοιοῦτός τις φύλαξ τοῦ δεσπότου ἦν. ἐναπώλετο δὲ καὶ αὐτὸς τῷ Κλαυδίῳ, μέγιστον τῶν * ποτὲ ἀνθρώπων δυνηθείς. μυριάδας τε γὰρ πλείους μυρίων εἶχε, καὶ προσεῖχον αὐτῷ καὶ πόλεις καὶ βασιλεῖς. καὶ δῆτα καὶ τότε ἀποσφαγήσεσθαι μέλλων, λαμπρὸν ἔργον διεπράξατο. τὰ γὰρ γράμματα τοῦ Κλαυδίου, ὅσα ἀπόρρητα κατά τε τῆς Ἀγριππίνης καὶ κατ' ἄλλων τινῶν, οἷα τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ διοικῶν, εἶχε, πάντα προκατέκαυσεν. Οὕτω μὲν ὁ Κλαύδιος μετήλλαξεν· ἔς τοῦτό τε ἀστὴρ κομήτης ἐπὶ πλεῖστον ὀφθεὶς, καὶ ἡ ψακὰς ἡ αἱματώδης, ὅ τε σκηπτὸς ὁ ἐς τὰ δορυφορικὰ σημεῖα ἐμπεσὼν, καὶ ἡ αὐτόματος τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Νικαίου ἄνοιξις. τό τε σμῆνος τὸ ἐν τῷ στρατοπέδῳ συστραφὲν, καὶ ὅτι ἐξ ἁπασῶν τῶν ἀρχῶν εἷς ἀφ' ἑκάστης ἐτελεύτησεν, ἔδοξε σημῆναι. ἔτυχε δὲ καὶ τῆς ταφῆς καὶ τῶν ἄλλων ὅσων ὁ Αὔγουστος. Ἀγριππῖνα δὲ καὶ ὁ Νέρων πενθεῖν προσεποιοῦντο ὃν ἀπεκτόνεσαν, ἔς τε τὸν οὐρανὸν ἀνήγαγον ὃν ἐκ τοῦ συμποσίου φοράδην ἐξενηνόχεσαν. ὅθεν περ Λούκιος Ἰούλιος Γαλλίων, ὁ τοῦ Σενέκα ἀδελφὸς, ἀστειότατόν τι ἀπεφθέγξατο. συνέθηκε μὲν γὰρ καὶ ὁ Σενέκας σύγγραμμα, ἀποκολοκύντωσιν αὐτὸ, ὥσπερ τινὰ * ἀθανάτωσιν, ὀνομάσας. ἐκεῖνος * γὰρ ἐν βραχυτάτῳ πολλὰ εἰπὼν ἀπομνημονεύεται. ἐπεὶ γὰρ τοὺς ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ θανατουμένους ἀγκίστροις τισὶ μεγάλοις οἱ δήμιοι ἔς τε τὴν ἀγορὰν ἀνεῖλκον, κἀνταῦθα ἐς τὸν ποταμὸν ἔσυρον, ἔφη τὸν Κλαύδιον ἀγκίστρῳ ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνενεχθῆναι. καὶ ὁ Νέρων δὲ οὐκ

ἀπάξιον

ἀπάξιον μνήμης ἔπος κατέλιπε· τοὺς γὰρ μύκητας, θεῶν βρῶμα ἔλεγεν εἶναι, ὅτι καὶ ἐκεῖνος διὰ τοῦ μύκητος θεὸς ἐγεγόνει.

indignum memoria videtur. Is dicebat, boletos cibum deorū esse, quod Claudius boleto in numerum deorum relatus fuisset.

ΝΕΡΩΝ.

Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Κλαυδίου, κατὰ μὲν τὸ δικαιότατον ἡ ἡγεμονία τοῦ Βρεταννικοῦ ἦν· (γνήσιος γὰρ τοῦ Κλαυδίου παῖς ἐπεφύκει, καὶ τῇ τοῦ σώματος ἀκμῇ καὶ ὑπὲρ τὸν τῶν ἐτῶν ἀριθμὸν ἐχρῆτο) ἐκ δὲ δὴ τοῦ νόμου καὶ τῷ Νέρωνι διὰ τὴν ποίησιν ἐπέβαλλεν. ἀλλ' οὐδὲν γὰρ δικαίωμα τῶν ὅπλων ἰσχυρότερόν ἐστι. πᾶς γὰρ ὁ δυνάμει προέχων, δικαιότερος ἀεὶ καὶ λέγειν καὶ πράττειν δοκεῖ. Νέρων οὖν τάς τε διαθήκας τοῦ Κλαυδίου ἠφάνισε, καὶ τὴν ἀρχὴν πᾶσαν διεδέξατο, τόν τε Βρεταννικὸν καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ διεχειρίσατο. τί γὰρ ἄν τις καὶ τὰ τῶν ἄλλων παθήματα καταδύραιτο; Σημεῖα δὲ αὐτῷ τῆς αὐταρχίας τάδε ἐγένετο. ἀκτῖνες γὰρ τικτόμενον αὐτὸν ὑπὸ τὴν ἕω ἐξ οὐδεμιᾶς τοῦ ἡλίου φανερᾶς προσβολῆς περιέσχον· καί τις ἀστρολόγος ἔκ τε τούτων, καὶ ἐκ τῆς τῶν ἄστρων φορᾶς τῆς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, καὶ πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας, δύο ἅμα περὶ αὐτοῦ ἐμαντεύσατο, ὅτι τε βασιλεύσει, καὶ ὅτι τὴν μητέρα φονεύσει. (ἀκούσασα δὲ ταῦθ' ἡ Ἀγριππῖνα, παραυτίκα μὲν οὕτως ἐξεφρόνησεν, ὥστε καὶ αὐτὸ τοῦτο ἀναβοῆσαι, Ἀποκτεινάτω με, μόνον βασιλευσάτω. ὕστερον δὲ καὶ πάνυ μετανοήσειν ἐπὶ τῇ εὐχῇ ἔμελλεν. ἐς γὰρ τοῦτο μωρίας ἀφικνοῦνταί τινες, ὥστε ἄν τι προσδοκήσωσιν ἀγαθὸν κακῷ μεμιγμένον λήψεσθαι, εὐθὺς μὲν ἐπιθυμίᾳ τοῦ κρείττονος, καταφρονεῖν τοῦ χείρονος· ἐπειδὰν δὲ καὶ ἐκείνου ὁ καιρὸς ἔλθῃ, δυσχεραίνειν, καὶ μὴ ἂν μηδὲ τὸ βέλτιστον εἰληφέναι βεβουλῆσθαι. καίτοι καὶ τὴν πονηρίαν καὶ τὴν ἀσέλγειαν τὴν τοῦ Νέρωνος καὶ ὁ Δομίτιος ὁ πατὴρ ἱκανῶς οὐκ ἐκ μαντείας, ἀλλ' ἐκ τῶν τρόπων τῶν τε ἑαυτοῦ καὶ τῶν τῆς Ἀγριππίνης προείδετο, καὶ εἶπεν ὅτι Ἀδύνατόν ἐστιν ἄνδρα τινὰ ἀγαθὸν ἔκ τε ἐμοῦ καὶ ἐκ ταύτης γεννηθῆναι) προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου λεβηρὶς περὶ τὸν αὐχένα τοῦ Νέρωνος παιδίου ἔτ' ὄντος εὑρεθεῖσα, παρέδωκε τοῖς μάντεσι λέγειν, ὅτι ἰσχὺν παρὰ τοῦ γέροντος μεγάλην λήψεται)· ἐπειδὴ τὸ γῆρας διὰ ταῦθ' οἱ ὄφεις ἐκδύεσθαι νομίζονται. Ἑπτὰ δὲ καὶ δέκα ἔτη ἦγεν ὅτ' ἦρξεν· ἔς τε τὸ στρατόπεδον ἐσῆλθε·

NERO.

Post Claudii mortem, Britannicū optimo iure Imperio succedere oportebat, quod erat eius naturalis & legitimus filius, quodq; valebat virib. corporis, & flore ætatis vigebat. Iure aūt ciuili, propter ius adoptionis, Imperiū ad Neronem quoq; pertinebat. *Sed nullum ius profecto plus potest, quam arma.* Vt .n. quisq; potentissimus est, ita iustissime dicere omnia & facere videtur. Itaq; Nero, tabulis testamēti Claudii de medio sublatis, non solum est Imperium adeptus, sed etiā Britānicum, & sorores eius interfecit. quis enim calamitates ceterorum hominū facile deploret? Huic aūt Imperiū ante hoc modo significatum est. Cum natus esset prima luce, antequam sol ortus esse videretur, radii circum eum fulserunt: qua ex re, tum etiā animaduerso stellarū cursu, qui tum erat, atq; earum cōiunctione, quidam astrologus duo simul prędixit, eum regnaturum esse, & matrē necaturū. (Quod cum Agrippina intellexisset, demens subito exclamare cœpit; *Me vero*, inquit, *occidat, dum regnet.* Cuius quidē rei futurum erat vt eā maxime pœniteret. *Sed plerique hominum adeo stulti sunt, vt si bona se sperent adepturos, quæ cum malis coniuncta sint, statim incensi cupiditate melioris, quod peius est, negligant: cum autem id quod malum erat, aduenerit, adeo grauiter & moleste ferunt, vt se maxime cupiant ab optimis quibusq; rebus abstinuisse.* Porro nequitiā & petulantiā Neronis Domitius pater nō ex vaticinio, sed ex suis & Agrippinæ moribus prædixit. *Non enim*, inquit, *fieri vllo modo potest, vt ex me & illa vir bonus nascatur*) Progrediente vero tempore, propter exuuias serpētis ad ceruicē Neronis pueri inuētas, vates prędixere, eū ab homine sene magnā potentiam accepturum. serpētes enim positis exuuiis, vna exuere senectutē existimantur. Natus erat decem & septem annos, cum imperare cœpit: deinde profectus ad exercitū,

lectis iis quæ Seneca scripserat, militibus, quantum eis Claudius dederat, promisit. Quæ autem legit in Senatu ab eodem Seneca scripta, tātam vim habuerūt, vt decreto Senatus insculperētur in columna argētea, ac quotannis cum noui consules magistratum inirent, legerentur. Quibus reb. omnibus id agebant, vt tamquam ad certum quoddam præscriptum optime regerentur. Agrippina, principio administrabat omnia quę ad principatum spectabant: ambo vna exibant foras, sępenumero eadem lectica vehebantur: quamquam illa magna ex parte vehi, hic consequi solebat: illa respondebat legatis, litterasque ad populos & principes & reges mittebat. Quod cum diu factū esset, ferre grauiter cœperunt Seneca & Burrus, homines sapiētissimi, & apud Neronem maximę auctoritatis. Horum alter prætorianis militibus præerat, alter, doctor eius erat. Itaq; commodam occasionem nacti, huic rei finem imposuerunt. Cum enim legati Armeniorū venissent, velle'q; Agrippina in tribunal, ex quo Nero cū eis colloquebatur, ascendere, eamq; illi appropinquare viderent, adolescenti, vt ante descenderet, & ad matrem excipiendam procederet obuiā, persuaserunt. Quo facto non sunt reuersi, alia simulata causa, ne barbaris hāc labem ignominiamque Imperii patefacerent: cumq; perfecissent postea vt ne deinceps permitteretur ei cura rerum publicarū, ipsi omnem potentiam consecuti sunt; quam quousq; obtinere potuerūt, omnia sunt ab iis optime & iustissime administrata. Nero enim otiū & tranquillitatē vitæ secutus, nō facile negotiis implicabatur, eumq; illi voluptatibus sinebant indulgere, vt, cum expleuisset cupiditates suas sine magno reipublicæ detrimento, consiliū mutaret: quasi nescirent, *præfractos iuuenum animos, educatosque in secura voluptate & maxima licentia, non modo expleri non posse, sed ex iis multo magis corrumpi.* Is primo tantummodo conuiuia faciebat, cū libidinosis luxuriose viuebat, crebro ebrius erat, amabat. Sed postquam nemo increpauit eius libidinem, nec respublica propterea peius administrabatur, putauit se non solum ea bene gerere, sed etiam posse iisdem in posterum vti. Itaque cœpit partim contemnere; præsertim cum crebro audiret a familiaribus suis, *Tu*

καὶ ἀναγνοὺς ὅσα ὁ Σενέκας ἐγεγράφει, ὑπέσχετο αὐτοῖς ὅσα ὁ Κλαύδιος ἐδεδώκει. τοσαῦτα δὲ καὶ πρὸς τὴν βουλὴν, πρὸς τοῦ Σενέκου καὶ αὐτὰ γραφέντα, ἀνέγνω· ὥστε καὶ ἐς ἀργυρᾶν στήλην ἐγγραφῆναι, καὶ ἐν ταῖς νέαις τῶν ἀεὶ ὑπάτων ἀρχαῖς ἀναγινώσκεσθαι ψηφισθῆναι. καὶ οἱ μὲν ἐκ τούτων, ὡς καὶ κατὰ συγγραφήν τινα καλῶς ἄρξοντες, παρεσκευάζοντο· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἡ Ἀγριππῖνα πάντα αὐτῷ τὰ τῇ ἀρχῇ προσήκοντα διῴκει, καὶ τὰς ἐξόδους ἅμα ἐποιοῦντο, πολλάκις μὲν καὶ ἐν τῷ αὐτῷ φορείῳ κατακείμενοι· τὸ δὲ δὴ πλεῖον, ἡ μὲν ἐφέρετο, ὁ δὲ συμπαρείπετο. τῇ τε πρεσβείαις ἐχρημάτιζε, καὶ ἐπιστολὰς καὶ δήμοις καὶ ἄρχουσι καὶ βασιλεῦσιν ἐπέστελλεν. ὡς δὲ ἐπὶ πολὺ τοῦτ' ἐγίνετο, ἐδυσχέραινεν ὅ τε Σενέκας καὶ ὁ Βοῦρρος, φρονιμώτατοί τε ἅμα καὶ δυνατώτατοι τῶν περὶ τὸν Νέρωνα ὄντες· ὁ μὲν, ἔπαρχος τοῦ δορυφορικοῦ, ὁ δὲ, διδάσκαλος αὐτοῦ ὤν· καὶ ἔπαυσαν τὸ γινόμενον, τοιᾶσδε ἀφορμῆς λαβόμενοι· πρεσβείας Ἀρμενίων ἐλθούσης, καὶ ἡ Ἀγριππῖνα ἐπὶ τὸ βῆμα, ἀφ' οὗ σφίσιν ὁ Νέρων διελέγετο, ἀναβῆναι ἠθέλησεν. ἰδόντες οὖν αὐτὴν ἐκεῖνοι πλησιάζουσαν, ἔπεισαν τὸν νεανίσκον προκαταβῆναι καὶ προαπαντῆσαι τῇ μητρὶ, ὡς καὶ ἐπὶ δεξιώσει τινί· πραχθέντος δὲ τούτου, οὔτε τότε ἐπανῆλθον, ἐμβαλόντες τινὰ αἰτίαν, ὥστε μὴ καὶ ἐς τοὺς βαρβάρους τὸ νόσημα τῆς ἀρχῆς ἐκφανῆναι· καὶ μετὰ τοῦτ' ἔπραττον ὅπως μηδὲν ἔτ' αὐτῇ τῶν κοινῶν ἐπιτρέπηται. κατεργασάμενοι δὲ τοῦτο, αὐτοὶ τὴν ἀρχὴν ἅπασαν παρέλαβον, καὶ διῴκησαν ἐφ' ὅσον ἠδυνήθησαν ἄριστα καὶ δικαιότατα. ὅ τε γὰρ Νέρων οὔτ' ἄλλως φιλοπράγματος ἦν, καὶ ἔχαιρεν ἐν ῥᾳστώνῃ διάγων. καὶ αὐτοὶ τὸν Νέρωνα τρυφᾶν εἴων, ὅπως διακορὴς, ἄνευ μεγάλου τινὸς τῶν κοινῶν πάντων κακοῦ, ὧν ἐπεθύμει γενόμενος, μεταβάληται· ὥσπερ οὐκ εἰδότες ὅτι ψυχὴ νέα τε καὶ αὐθάδης, ἔν τε τρυφῇ ἀνεπιπλήκτῳ καὶ ἐν ἐξουσίᾳ αὐτοτελεῖ τραφεῖσα, οὐχ ὅσον οὐ κορέννυται αὐτῶν ἴσχει, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τούτων προσδιαφθείρεται. ἀμέλει καὶ ὁ Νέρων τὰ μὲν πρῶτα ἁπλῶς πως δεῖπνά τε ἐποίει, καὶ περὶ κώμους ἐκώμαζε, καὶ ἐμέθυε, καὶ ἤρα· ἔπειτα δὲ, ὡς οὔτε ἐκείνῳ τις ἐπέπληττεν, οὔτε τὰ κοινὰ χεῖρον διὰ τοῦτο διεχειρίζετο, ἐπίστευσεν ὅτι καὶ καλῶς αὐτὰ ποιεῖ, καὶ δύναται καὶ ἐπὶ πλεῖον σφίσι χρῆσθαι. καὶ μετὰ τοῦτο τὰ μὲν καταφρονήσας, οἷά που συνεχῶς παρὰ τῶν συνόντων ἀκούων, Σὺ δὲ

τούτων ἀνέχῃ; σὺ δὲ τούτους φοβῇ; οὐκ οἶσθα ὅτι Καῖσαρ εἶ; καὶ σὺ ἐκείνων ἐξουσίαν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοί σου ἔχουσι; τὰ δὲ καὶ φιλονεικῶν, μήτε τῆς μητρὸς, ὡς καὶ κρείττονος, ἐλαττοῦσθαι, μήτε τοῦ Σενέκου τοῦ τε Βούρρου, ὡς καὶ φρονιμωτέρων, ἡττᾶσθαι· τέλος ἀπηρυθρίασε, καὶ πάντα τὰ παραγγέλματα αὐτῶν συγχέας καὶ καταπατήσας, πρὸς τὸν Γάιον ἔτεινεν. Ὡς δ' ἅπαξ ζηλῶσαι αὐτὸν ἐπεθύμησε καὶ ὑπερεβάλετο, νομίζων τῆς αὐτοκρατορικῆς καὶ τοῦτ' ἰσχύος ἔργον εἶναι, τὸ μηδὲ ἐν τοῖς κακίστοις μηδενὸς ὑστερίζειν, ἐντεῦθεν πολλὰ μὲν (ὡς εἰκὸς) χρήματα ἀνήλισκε, πολλὰ δὲ ἀδίκως ἐπορίζετο, πολλὰ δὲ βιαίως ἥρπαζε. ἦν μὲν γὰρ οὐδ' ὅλως μικρόφρων. τεκμήριον δέ. δορυφόρῳ τῷ τὰ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ βιβλία διέποντι, πεντήκοντα ἅμα καὶ διακοσίας μυριάδας δοθῆναι κελεύσας, εἶτ' ἐπεὶ ἡ Ἀγριππῖνα ἐσώρευσεν αὐτὰς, ἵνα ἀθρόον τὸ ἀργύριον ἰδὼν μεταβάληται, ἤρετο πόσον εἴη τὸ κείμενον· καὶ μαθὼν, ἐδιπλασίασεν αὐτὸ, εἰπὼν ὅτι Ἠγνόηκα ὀλίγον οὕτω κεχαρισμένος.* πολλῷ δὲ δῆλον καὶ ἐκ τοῦ πλήθους τῶν δαπανωμένων . . . γὰρ μὲν τοὺς ἐν τῷ βασιλικῷ κοιτῶνι θησαυροὺς ἐξήντλησε· ταχὺ δὲ πόρων καινῶν ἐδεήθη, καὶ τέλη τε οὐκ εἰθισμένα ἐξελέγετο, καὶ αἱ οὐσίαι τῶν ἐχόντων τι ἐπολυπραγμονοῦντο. καὶ οἱ μὲν ἐκείνας ἐξ ἐπηρείας ἀπέβαλον, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ προσαπώλοντο. Τοιοῦτος μὲν τὸ σύμπαν ὁ Νέρων ἐγένετο. λέξω δὲ καὶ καθ' ἕκαστον. περὶ μὲν οὖν τὰς ἱπποδρομίας τοσαύτῃ σπουδῇ ὁ Νέρων ἐκέχρητο, ὥστε καὶ τοὺς ἵππους τοὺς ἀγωνιστὰς, τοὺς ἐπιφανεῖς, τοὺς παρηβηκότας, στολῇ τε ἀγοραίῳ, ὡς ἄνδρας τινὰς, κοσμῆσαι, καὶ χρήμασιν ὑπὲρ σιτηρεσίου τιμῆσαι. ἐπαιρομένων δὲ δὴ καὶ τῶν ἱπποτρόφων καὶ τῶν ἡνιόχων τῇ παρ' αὐτοῦ σπουδῇ, καὶ δεινῶς τούς τε στρατηγοὺς καὶ τοὺς ὑπάτους ὑβριζόντων, Αὖλος Φαβρίκιος στρατηγῶν, ἐκείνοις μὲν μὴ βουληθεῖσιν ἐπὶ μετρίοις τισὶν ἀγωνίσασθαι, οὐκ ἐχρήσατο· κύνας δὲ διδάξας ἕλκειν ἅρματα, ἀντὶ ἵππων ἐσήγαγε. γενομένου δὲ τούτου, οἱ μὲν τῇ λευκῇ τῇ τε πυρρᾷ σκευῇ χρώμενοι, τὰ ἅρματα εὐθὺς καθῆκαν· τῶν δὲ δὴ πρασίνων τῶν τε *οὐενετίων μηδ' ὡς εἰσελθόντων, ὁ Νέρων τὰ ἆθλα τοῖς ἵπποις αὐτὸς ἔθηκε, καὶ ἡ ἱπποδρομία ἐτελέσθη. Ἐλυπεῖτο δὲ καὶ ἡ Ἀγριππῖνα, μηκέτι τῶν ἐν τῷ παλατίῳ διὰ τὴν Ἀκτὴν μάλιστα

hæc pateris? tu hos times? ignoras te Cæsarem esse? teque illorum potestatem habere, non illos tui? partim contendere, ne matri cederet; tum erubescere, quod Seneca & Burro prudentissimis hominibus inferior esse videretur. denique omnia eorum præcepta prætermittere atque negligere, & ad mores ac instituta Caii se conferre. quem vt primum imitari statuit, facillime superauit: existimans, Imperatoriæ maiestatis ac potestatis esse, efficere vt nemini ne in pessimis quidem rebus cederet. Qua ex re cœpit (vt par est) magnam pecuniã consumere, multa per iniuriam quærere, multa per vim eripere: nec enim illiberali animo erat. Cuius rei argumento est, quod cum prętoriano militi, qui libros imperii eius administrabat, dari iussisset † centies sestertium; eaq; Agrippina, vt ipsum, intuentem summã tantæ pecuniæ, pœniteret, vno in loco coaceruasset; interrogauit quantum esset numeratum; cognitaq; summa, eam duplicari iussit. *Non enim putaui*, inquit, *me tam exiguum munus dedisse.* Id vero multo magis perspicuum est ex magnitudine sumptuum, quos fecit. Siquidem thesauros quos habebat in thalamo regio, ita exhausit, vt ei statim opus fuerit nouis redditibus. Itaq; non solum exegit noua vectigalia: sed etiam inhiauit locupletũ facultatibus, quas per iniuriam abstulit a multis, eorumque nonnullos occidit. Sed cum Nero in summa talis fuerit, superest vt de singulis eius factis dicamus. In primis igitur cursu & certaminibus equorum delectabatur; ita vt ob eam causam insignes equos victores, & iam senio cõfectos, stola forensi non secus quam homines ornaret, eosq; honestaret pecunia stipendii loco. Quamobrem cum propter hoc Neronis studium, ii qui equos alebant, vna cum aurigis superbe extollerentur, ac proinde Prætoribus sæpe & Consulibus graues iniurias facerent, Aulus Fabricius Prætor vti noluit illis, iusta mercede cum quibusdam certare recusantibus: sed canes, doctos currus agere, pro equis introduxit. Quo facto qui albo, quique *fuluo ornatu erant, statim currus dimiserunt: cumque prasini & veneti nihilo magis exirent, Nero præmia equis proposuit; itaque ludi Circenses peracti sunt. Interea grauiter ferebat Agrippina, quod non amplius in eos qui erant in Palatio, præsertim propter Acten,

† aureorum c milia, *al.* CCL myriades drachmarũ, *Gr.*

imperium teneret. Fuerat autem Acte empta ex Asia; cuius amore Nero ita captus erat, vt eam retulerit in familiam Attali, & Octauia vxore multo cariorem habuerit. His de caussis præsertim, aliisque, Agrippina ægre ferens, primo admonere Neronem conatur; eosque qui cum ipso versabantur, partim verberibus castigat, partim procul amouet. Post, vbi se nihil proficere cognouit, multo grauius tulit; aitque, *Ego te Imperatorem feci*: tamquam posset ei principatum arbitratu suo adimere: nesciebat enim, *summum imperium, postquam est a priuato alicui delatum, statim deficere eum qui detulit, & ad eum qui accepit, contra eum qui dedit, transferri.* Tum Nero Britannicum veneno sustulit: cuius corpus vt vidit propter venenum liuore decoloratum esse, gypso oblinendum curauit: cumque per forum funus efferretur, maximo imbri de cælo omne gypsum, quod adhuc molle & tenerum erat, sublatum est; vt nefarium scelus non solum audiretur ab omnibus, sed etiam apertũ ante omnium oculos poneretur. Post hæc incipit palam insanire, multa domi, multa in superiore parte vrbis, noctu atque interdiu latitans libidinose facere; in cauponas ingredi, & vt priuatus, omnia loca peruagari. Qua ex re multis vulnera & graues iniuriæ inferebantur. Iam matri palam & aperte inimicus erat; fiebatque ex eo, vt multa, quæ quotidie fere contra se dicerent facerentve, proferrẽtur extra Palatium; licet *omnia in ore vulgi non versarentur. Multa varie dici, multaq; coniici ex vtriusque nequitia atque libidine solebant: nam quæ facta fuerant nũmquam, pro factis diuulgabantur: quæque aliquo modo credibilia erant, pro veris credebantur. Tum primum multi, cum viderent eam absque satellitibus, cauebant ne facti obuiam, cum ea sermones conferrent. quod si quis ei aliquo casu atque fortuna occurrisset, statim nullo habito sermone discedebat.
Per id tempus editum est spectaculum, in quo homines in equis insidẽtes, magno cursu atque impetu in tauros facto, eos occiderunt: tum ab equitibus stipatoribus corporis Neronis, quadringenti vrsi cum trecentis leonibus, hastis transfixi sunt; viri que equestris ordinis triginta munus gladiatorium obierunt. Cum autem hæc aperte faceret, tum occulte noctu per totam vrbem debacchabatur: mulieribus puerisque stuprum

κυριεύοντος. ἡ δὲ δὴ Ἀκτὴ ἐπέπρατο μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας· ἀγαπηθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ Νέρωνος, ἔς τε τὸ τοῦ Ἀττάλου γένος ἐσήχθη, καὶ πολὺ καὶ ὑπὲρ τὴν Ὀκταουΐαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἠγαπήθη. ἡ οὖν Ἀγριππῖνα διά τε ἄλλα καὶ διὰ ταῦτ᾽ ἀγανακτοῦσα, τὸ μὲν πρῶτον νουθετεῖν αὐτὸν ἐπεχείρει, καὶ τῶν συνόντων αὐτῷ τοὺς μὲν πληγαῖς ᾐκίζετο, τοὺς δὲ ἐκποδὼν ἐποιεῖτο· ὡς δὲ οὐδὲν ἐπέραινεν, ὑπερήλγησε, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὅτι, Ἐγώ σε αὐτοκράτορα ἀπέδειξα· ὥσπερ ἀφελέσθαι τὴν μοναρχίαν αὐτοῦ δυναμένη. οὐ γὰρ ἠπίστατο ὅτι πᾶσα ἰσχὺς αὐτάρχος παρ᾽ ἰδιώτου δοθεῖσά τῳ, τοῦ τε δόντος αὐτὴν εὐθὺς ἀπαλλάττεται, καὶ τῷ λαβόντι κατ᾽ ἐκείνου προσγίνεται. Τὸν δὲ Βρεττανικὸν φαρμάκῳ δολοφονήσας ὁ Νέρων, ἐπειδὴ πελιδνὸς ὑπὸ τοῦ φαρμάκου ἐγλυνήθη, γύψῳ ἔχρισεν· ὑετὸς δὲ διὰ τῆς ἀγορᾶς αὐτοῦ *ἀγομένου πολὺς, ὑγρᾶς ἔτι οὔσης τῆς γύψου, ἐπιπεσὼν, πᾶσαν αὐτὴν ἀπέκλυσεν, ὥστε τὸ δεινὸν μὴ μόνον ἀκούεσθαι, ἀλλὰ καὶ ὁρᾶσθαι.
Μετὰ δὲ τοῦτ᾽ ἐκφρονεῖν αὐτίκα ἤρξατο, καὶ πολλὰ μὲν οἴκοι, πολλὰ δὲ ἐν τῇ ἄνω πόλει καὶ νύκτωρ καὶ μεθ᾽ ἡμέραν ἐπικρυπτόμενός πῃ ἠσέλγαινεν· ἔς τε καπηλεῖα εἰσῄει, καὶ πανταχόσε, ὡς καὶ ἰδιώτης, ἐπλανᾶτο· πληγαί τε ἐκ τούτων καὶ ὕβρεις συχναὶ ἐγίνοντο.
Καὶ τῇ μητρὶ δὲ ἤδη φανερῶς ἐκπεπολέμωτο. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ὅσα καθ᾽ ἑκάστην (ὡς εἰπεῖν) ἡμέραν καὶ ἔλεγον ἐς ἀλλήλους καὶ ἔπραττον, ἐξῄει μὲν ἐκ τοῦ παλατίου, οὐ μέντοι καὶ πάντα ἐδημοσιεύετο, ἀλλὰ *κατείκαζον αὐτὰ καὶ ἐλογοποίουν ἄλλα ἄλλως. πρὸς γὰρ δὴ τὴν πονηρίαν τήν τε ἀσέλγειαν σφῶν, τά τε ἐνδεχόμενα *γενέσθαι ὡς γεγονότα διεθροεῖτο, καὶ τὰ πιθανότητά τινα λεχθῆναι ἔχοντα, ὡς καὶ ἀληθῆ, ἐπιστεύετο. τότε δὲ πρῶτον ἰδόντες αὐτὴν ἄνευ δορυφόρων, οἱ μὲν πολλοὶ ἐφυλάττοντο μηδ᾽ ἐκ συντυχίας αὐτῇ συμμῖξαι· εἰ δέ πού τις καὶ συνέτυχε, διὰ ταχέων ἄν, μηδὲν εἰπὼν, ἀπηλλάττετο. Ἐν δέ τινι θέᾳ ἄνδρες ταύρους ἀπὸ ἵππων, συμπαραθέοντες σφίσι, κατέστρεφον· τετρακοσίας τε ἄρκτους καὶ τριακοσίους λέοντας οἱ ἱππεῖς οἱ σωματοφύλακες τοῦ Νέρωνος κατηκόντισαν· ὅτε καὶ ἱππεῖς ἐκ τοῦ τέλους τριάκοντα ἐμονομάχησαν. Ἐν μὲν δὴ οὖν τῷ φανερῷ ταῦτ᾽ ἐποίει· κρύφα δὲ νύκτωρ ἐκώμαζε κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν, ὑβρίζων ἐς τὰς γυναῖκας, ἀσελγαίνων

ἐς τὰ

ἐς τὰ μαγειρεῖα, ἀποδύων τοὺς ἀπαντῶντας, παίων, τιτρώσκων, φονεύων. καὶ ἐδόκει μέν πως λανθάνειν· (καὶ γὰρ ἐσθῆσι ποικίλαις καὶ κόμαις περιθέτοις ἄλλοτε ἄλλως ἐχρῆτο) ἠλέγχετο δὲ ἔκ τε τῆς ἀκολουθίας, καὶ ἐκ τῶν ἔργων. οὐδεὶς γὰρ ἂν τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα ἀδεῶς οὕτως ποιῆσαι ἐτόλμησεν. οὐδὲ γὰρ οὐδ' οἴκοι μένειν ἀσφαλὲς οὐδενὶ ἐγίγνετο, ἀλλὰ καὶ ἐς ἐργαστήρια καὶ οἰκίας ἐσεπήδα. Ἰούλιος οὖν τις* Μοντανὸς βουλευτής, ἀγανακτήσας ὑπὲρ τῆς γυναικὸς, προσέπεσέ τε αὐτῷ, καὶ πληγὰς πολλὰς ἐνεφόρησεν· ὥσθ' ὑπὸ τῶν ὑπωπίων συχναῖς αὐτὸν ἡμέραις κρυφθῆναι· καὶ ἔπαθεν ἐπὶ τούτῳ δεινὸν οὐδέν· ὁ γὰρ Νέρων,* ἐκ συντυχίας ἄλλως ὑβρίσθαι νομίζων, οὐδεμίαν ὀργὴν ἐποιεῖτο· εἰ μὴ ἐπέστειλεν αὐτῷ συγγνώμην αἰτούμενος. ὡς γὰρ ἀναγνοὺς ὁ Νέρων τὰ γράμματα ἔφη, * Οὐκοῦν ᾔδει Νέρωνα τύπτων, αὐτὸν κατεχρήσατο. Ἐν δέ τινι θεάτρῳ θέας ἐπιτελῶν, εἶτα πληρώσας ἐξαίφνης τὸ θέατρον ὕδατος θαλασσίου, ὥστε καὶ ἰχθύας καὶ κήτη ἐν αὐτῷ νήχεσθαι, ναυμαχίαν τε ἐποίησε Περσῶν δή τινων καὶ Ἀθηναίων· καὶ μετ' αὐτὴν τό τε ὕδωρ εὐθὺς ἐξήγαγε, καὶ ξηράνας τὸ δάπεδον, πεζοὺς πάλιν οὐχ ὅπως ἕνα πρὸς ἕνα, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἅμα πρὸς ἴσους συνέβαλεν. Ἐγένοντο δὲ μετὰ ταῦτα καὶ δικανικοὶ ἀγῶνες· ἐξ ὧν καὶ αὐτῶν συχνοὶ καὶ ἔφυγον καὶ ἀπέθανον. ἐνεκλήθη δὲ καὶ ὁ Σενέκας ἄλλα τε καὶ ὅτι τῇ Ἀγριππίνῃ συνεγίνετο. οὐ μόνον δὲ καὶ ἐν τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πάντα τὰ ἐναντιώτατα οἷς ἐφιλοσόφει ποιῶν ἠλέγχθη. καὶ γὰρ τυραννίδος κατηγορῶν, τυραννοδιδάσκαλος ἐγίνετο· καὶ τῶν συνόντων τοῖς δυνάσταις κατατρέχων, οὐκ ἀφίστατο τοῦ παλατίου· τούς τε κολακεύοντάς τινα διαβάλλων, αὐτὸς καὶ τὰς βασιλίδας καὶ τοὺς ἐξελευθέρους ἐθώπευε, καὶ τινῶν καὶ ἐγκώμια συνετίθει· τοῖς τε πλουτοῦσιν ἐγκαλῶν, οὐσίαν ἑπτακισχιλίων καὶ πεντακοσίων μυριάδων ἐκτήσατο· καὶ τὰς πολυτελείας τῶν ἄλλων αἰτιώμενος, πεντακοσίους τρίποδας κεδρίνου ξύλου ἐλεφαντόποδας ἴσους καὶ ὁμοίους εἶχε, καὶ ἐπ' αὐτῶν εἱστιᾶτο. τοῦτο γὰρ εἰπὼν, καὶ τἄλλα τὰ ἀκόλουθα αὐτῷ δεδήλωκα, τὰς ἀσελγείας, ἃς πράττων, γάμον τε ἐπιφανέστατον ἔγημε, καὶ μειρακίοις ἐξώροις ἔχαιρε, καὶ τοῦτο καὶ τὸν Νέρωνα ποιεῖν ἐδίδαξε· καίτοι τοσαύτῃ πρόσθεν αὐστηρότητι τρόπου χρώμενος, ὥστε καὶ αἰτήσασθαι παρ' αὐτοῦ μήτε

inferebat; ſpoliabatque eos qui ſibi fierent obuiam; percutiebat, vulnerabat, occidebat. Cumque hæc faceret, putabat clam homines eſſe, propterea quod variis generib. veſtium & appoſitis comis vteretur: ſed ex comitatu factisq; facile agnoſcebatur. Nec enim eſſet auſus quiſquam tot & tantas res ſecuro animo facere. Nā domi eſſe nulli tutum erat, Nerone in domos atque officinas inſultante. Itaq; Iulius Montanus Senator, commotus vxoris cauſa, facto in Neronem impetu, ei multas plagas inflixit; ita vt per multos dies in conſpectum hominum non venerit. * Quæ res Montano nullum damnum attuliſſet: cui Nero ne iratus quidem omnino fuiſſet, (etſi putabat ſe iniuriam accepiſſe) niſi ipſe veniā per litteras petiuiſſet. Quibus litteris lectis, Nero ita reſpondit; [1] *Non ergo percuſſor Neronis ſeipſum vita iam ſpoliauit?* Cum autem in theatro ſpectacula præberet, primū eodem theatro derepente aqua maris expleto, in qua piſces & alia animalia natabant, bellum nauale Perſarum cum Athenienſibus fecit: deinde ſubito aquam eduxit; exſiccatoque ſolo, rurſum multos pedites, non modo binos, ſed etiam confertos, paribus vtrimque numeris congredi iuſſit. Poſt hæc ſecuta ſunt certamina iudicialia: ex quibus multi exſulauerunt, multi interfecti ſunt. * In his Seneca reus factus eſt multorum ſcelerum, ſed præſertim, quod cum Agrippina rem haberet. Nec enim in hac re ſolum, ſed in pleriſq; aliis cōtra facere viſus eſt, quam philoſophabatur. Cum enim tyrannidem improbaret, tyrāni præceptor erat: cumque inſultaret iis qui cum principibus verſarētur, ipſe a palatio nō diſcedebat. Aſſentatores deteſtabatur; cum ipſe reginas coleret & libertos, ac laudationes quorundam componeret. Reprehēdebat diuites is cuius facultates erant † ter millies ſeſtertium: quique luxum aliorum damnabat, quingentos tripodas habuit de ligno cedrino, pedibus oburneis, ſimiles & pares inter ſe; * in quibus cœnabat. Ex quibus omnibus ea quæ ſunt iis conſentanea, quæq; ipſe libidinoſe fecit, facile intelligi poſſunt. Nuptias enim cū nobiliſſima atq; illuſtriſſima fœmina cōtraxit: delectabatur exoletis; idq; Neronem facere docuerat; etſi antea tanta fuerat morū ſeueritate, vt ab eo peteret ne

† aureorum tricies centena milia, M. Septē millia, quingētę myriades drachmarum, Gr.

se oscularetur, neve vna secũ cœnandi causa discumberet. Cum Nerone aũt M. Saluius Otho tãta morum similitudine & societate scelerũ coniũctus erat, vt Neroni aliquãdo dixerit, * *Tu me quoq; Cæsarẽ videbis*. Quod dictũ ei nihil obfuit; tantum Nero respondit; *Te vero*, inquit, *ne consulẽ quidem videbo*. Huic Sabinam nobilẽ fœminam, abductã a viro vxorẽ dedit; cum qua vterq; pariter rem habebat. Cuius rei causa, Agrippina metuens ne ea Neroni nuberet, (valde enim amare cœperat) facinus nefariũ est ausa. Nam, quasi nõ esset satis graue dictu, quod Claudium patruum prestigiis quibusdã & libidinosis aspectibus atq; osculis in amorem suum illexisset, tẽtauit eodẽ modo Neronem sub suam potestatem subiicere. quod an vere factũ sit, an propter mores eius confictũ, pro certo non habeo: ea vero refero, quæ versantur in ore omnium, *fœminã ęqualem & similem Agrippinæ, ob hãc causam maxime ab eo amatam fuisse: ad quam alludens, atq; rem aliis aperiẽs, dicebat se cum matre cõsuetudinem habere. Hac re cognita, Sabina persuasit Neroni, Agrippinam de medio tollere, quod ab ea diceret ei parari insidias. Ad id facin⁹ quoq; (vt a permultis fide dignis hominibus dictum est) Seneca eũ incitauit; siue crimen a se deriuare cuperet, siue Neronẽ ad nefariam cædẽ faciendam perducere, vt eum quãm celerrime dii hominesq; perderent. Quod facinus cũ palam facere timerent, nec possent eã clam veneno tollere, (cauebat enim diligẽter omnia) cumq; vidissent in theatro nauim per se dissolui, emissisq; ex se belluis quibusdam, rursum integram & firmam consistere, alterã consimilẽ huic ædificari iussit. Qua naui ędificata, Agrippina maxime foueri, & quibuscumq; rebus poterat, coli cœpit, ne quid suspicata caueret. Sed cum Romę nihil facere esset ausus, ne scelus diuulgaretur, procul in Campaniã profectus est; acceptaque matre, in ea ipsa naui magnificẽtissime atq; splendidissime ornata nauigauit. Id faciebat vt illa in reliquum tempus eodem nauigio vti cuperet. Cumq; Baulos venisset, magnificentissima cõuiuia p multos dies egit: in his matrem amice & beneuole accipiebat, simulabatq; se absentis

φιλεῖν αὐτὸν, μήτε συναριστῆν αὐτῷ. Ἦν δέ τις Μάρκος Σαλούϊος Ὄθων, ὃς οὕτως ἔκ τε τῆς ὁμοιότητος τῶν τρόπων καὶ τῆς κοινωνίας τῶν ἁμαρτημάτων τῷ Νέρωνι ᾠκείωτο, ὥστε καὶ εἰπών ποτε πρὸς αὐτὸν, Οὕτω με Καίσαρα ἴδοις, οὐδὲν διὰ τοῦτο κακὸν ἔπαθεν, ἀλλὰ τοσοῦτον μόνον ἀντήκουσεν ὅτι Οὐδὲ ὕπατόν σε ὄψομαι. τούτῳ τὴν Σαβῖναν ἐξ εὐπατριδῶν οὖσαν, ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀποσπάσας ἔδωκε, καὶ αὐτῇ ἀμφότεροι ἅμα ἐχρῶντο. Φοβηθεῖσα οὖν ἡ Ἀγριππῖνα μὴ γήμηται τῷ Νέρωνι, (δεινῶς γὰρ ἤδη αὐτῆς ἐρᾶν ἤρξατο) ἔργον ἀνοσιώτατον ἐτόλμησεν. ὥσπερ γὰρ οὐχ ἱκανῶς ἐς μυθολογίαν, ὅτι τὸν θεῖον τὸν Κλαύδιον ἐς ἔρωτα αὑτῆς ταῖς τε γοητείαις καὶ ἀκολασίαις καὶ τῶν βλεμμάτων καὶ τῶν φιλημάτων ὑπηγάγετο, ἐπεχείρησε καὶ τὸν Νέρωνα ὁμοίως καταδουλώσασθαι. ἀλλ' * ἐκεῖνο μὲν εἴτ' ἀληθῶς ἐγένετο, εἴτε πρὸς τὸν τρόπον * αὐτῶν ἐπλάσθη, οὐκ οἶδα· ἃ δὲ δὴ πρὸς πάντων ὡμολόγηται, λέγω, ὅτι ἑταίραν τινὰ τῇ Ἀγριππίνῃ ὁμοίαν ὁ Νέρων δι' αὐτὸ τοῦτο ἐς τὰ μάλιστα ἠγάπησε· καὶ αὐτῇ τε ἐκείνῃ προσπαίζων, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐνδεικνύμενος, ἔλεγεν ὅτι καὶ τῇ μητρὶ ὁμιλοίη. Μαθοῦσα δὲ ταῦθ' ἡ Σαβῖνα, ἀνέπεισε τὸν Νέρωνα ὡς καὶ ἐπιβουλεύουσάν οἱ αὐτὴν διολέσαι. καὶ αὐτὸν καὶ ὁ Σενέκας (ὡς πολλοῖς καὶ ἀξιοπίστοις ἀνδράσιν εἴρηται) παρώξυνεν, εἴτ' οὖν τὸ ἔγκλημα τὸ καθ' ἑαυτοῦ * ἐπηλυγάσασθαι βουληθεὶς, εἴτε καὶ τὸν Νέρωνα ἐς μιαιφονίαν ἀνόσιον προσαγαγεῖν ἐθελήσας, ἵν' ὡς τάχιστα καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἀπόληται. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐκ τοῦ προφανοῦς ὤκνουν τὸ ἔργον, καὶ κρύφα διὰ φαρμάκων οὐκ εἶχον αὐτὴν ἀνελεῖν, (πάντα γὰρ ἐκείνη ἰσχυρῶς ἐφυλάσσετο) ναῦν ἰδόντες ἐν τῷ θεάτρῳ διαλυομένην τε αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς, καί τινα θηρία ἀφιεῖσαν, καὶ συνισταμένην αὖ πάλιν ὥστε καὶ ἐρρῶσθαι, τοιαύτην ἑτέραν ταχέως ἐναυπηγήσαντο. ὡς δὲ ἥ τε ναῦς ἐγεγόνει, καὶ ἡ Ἀγριππῖνα * ἐθεραπεύετο· (πάντα γὰρ τὸν τρόπον ἐκολάκευεν αὐτὴν, ἵνα μή τι ὑποτοπήσασα φυλάξηται) ἐν μὲν τῇ Ῥώμῃ οὐδὲν ἐτόλμησε ποιῆσαι, μὴ καὶ ἐκδημοσιευθείη τὸ μίασμα· πόρρω δ' ἐς τὴν Καμπανίαν ἀπάρας, καὶ παραλαβὼν τὴν μητέρα, ἔπλευσεν ἐπ' αὐτῆς ἐκείνης τῆς νεὼς λαμπρότατα κεκοσμημένης, ὡς καὶ ἐπιθυμίαν αὐτῇ ἐμβαλεῖν ἀεί ποτε τῇ νηῒ χρῆσθαι. ἐλθών τε εἰς Βαύλους, δεῖπνά τε πολυτελέστατα ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐποίησε, καὶ τὴν μητέρα ἐν αὐτοῖς φιλοφρόνως εἱστίασεν. ἀποῦσαί τε

πάνυ

πάνυ ποθεῖν ἐπλάττετο, καὶ παροῦσαν ὑπερηγαπάζετο· αἰτεῖν τε ἐκέλευεν ὅ τι βούλοιτο, καὶ μὴ αἰτούσῃ, πολλὰ ἐχαρίζετο. *ἐπεὶ δὲ ἐνταῦθ', οὕτω δὴ ἀπὸ τοῦ δείπνου περὶ μέσας νύκτας περιλαμβάνει τε αὐτὴν, καὶ πρὸς τὸ στέρνον προσαγαγὼν, καὶ φιλήσας καὶ τὰ ὄμματα καὶ τὰς χεῖρας, Μῆτέρ τε εἰπὼν, ἔρρωσό μοι καὶ ὑγίαινε· ἐν γὰρ σοὶ καὶ ἐγὼ ζῶ, καὶ διὰ σὲ βασιλεύω· παρέδωκεν αὐτὴν Ἀνικήτῳ ἀπελευθέρῳ, ὡς καὶ κομιοῦντι οἴκαδε ἐπὶ τοῦ πλοίου οὗ κατεσκευάκει. ἀλλ' (οὐ γὰρ ἠνέσχεν ἡ θάλασσα τὴν μέλλουσαν ἐπ' αὐτῇ τραγῳδίαν ἔσεσθαι, οὐδ' ὑπέμεινε τὴν ψευδολογίαν τῆς ἀνοσιουργίας ἀναδέξασθαι) διελύθη μὲν ἡ ναῦς, καὶ ἡ Ἀγριππῖνα ἐς τὸ ὕδωρ ἐξέπεσεν· οὐ μέντοι καὶ ἀπέθανεν, ἀλλὰ (καίτοι καὶ ἐν σκότῳ καὶ διακορὴς μέθης οὖσα, τῶν τε ναυτῶν ταῖς κώπαις ἐπ' αὐτὴν χρωμένων, ὥστε καὶ Ἀκερωνίαν Πῶλλαν τὴν σύμπλουν αὐτῆς ἀποκτεῖναι) διεσώθη· καὶ ἐλθοῦσα οἴκαδε, οὔτε προσεποιήσατο, οὔτ' ἐξέφηνε τὸ ἐπιβούλευμα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν υἱὸν ἔπεμψε κατὰ τάχος, καὶ τό τε συμβεβηκὸς αὐτῇ ὡς κατὰ τύχην συμπεπτωκὸς ἔλεγε, καὶ ὅτι σώζοιτο εὐηγγελίζετο δῆθεν αὐτῷ. ἀκούσας δὲ τοῦθ' ὁ Νέρων, οὐκ ἐκαρτέρησεν, ἀλλὰ καὶ τὸν πεμφθέντα, ὡς ἐπὶ τῇ αὐτοῦ σφαγῇ ἥκοντα, ἐκόλασε, καὶ ἐπὶ τὴν μητέρα τὸν Ἀνίκητον εὐθὺς μετὰ τῶν ναυτῶν ἀπέστειλε. τοῖς γὰρ δορυφόροις οὐκ ἐπίστευσε τὸν θάνατον αὐτῆς. ἰδοῦσα δὲ σφᾶς ἐκείνη, ἔγνω τε ἐφ' ἃ ἥκουσι, καὶ ἀναπηδήσασα ἐκ τῆς κοίτης, τήν τε ἐσθῆτα περιερρήξατο, καὶ τὴν γαστέρα ἀπογυμνώσασα, Παῖε ταύτην, ἔφη, Ἀνίκητε, παῖε, ὅτι Νέρωνα ἔτεκεν. οὕτω μὲν ἡ Ἀγριππῖνα ἡ τοῦ Γερμανικοῦ θυγάτηρ, ἡ τοῦ Ἀγρίππου ἔγγονος, ἡ τοῦ Αὐγούστου ἀπόγονος, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ υἱέος ᾧ τὸ κράτος ἐδεδώκει, δι' ὃν ἄλλους τε καὶ τὸν θεῖον ἀπεκτόνει, κατεσφάγη. μαθὼν δὲ ὁ Νέρων ὅτι τέθνηκεν, οὐκ ἐπίστευσεν· ὑπὸ γὰρ τοῦ μεγέθους τοῦ τολμήματος ἀπιστία αὐτῷ ὑπεχύθη· καὶ διὰ τοῦτο αὐτόπτης ἐπεθύμησε τοῦ πάθους γενέσθαι. καὶ αὐτήν τε πᾶσαν εἶδε γυμνώσας, καὶ τὰ τραύματα αὐτῆς ἐπεσκέψατο· καὶ τέλος, πολὺ καὶ τοῦ φόνου ἀνοσιώτερον ἔπος ἐφθέγξατο. εἶπε γὰρ ὅτι Οὐκ ᾔδειν ὅτι οὕτω καλὴν μητέρα εἶχον. καὶ τοῖς τε δορυφόροις ἀργύριον ἔδωκεν, ἵνα δηλονότι πολλὰ τοιαῦτα γίνεσθαι εὔχωνται) καὶ τῇ γερουσίᾳ ἐπέστειλεν, ἄλλα τε ὅσα συνῄδει αὐτῇ καταριθμῶν, καὶ ὅτι ἐπεβούλευσέ τε αὐτῷ,

eius magno desiderio teneri: præsentē osculabatur, petere iubebat si quid vellet, eique multa ante quam peteret, concedebat. Post cœnæ tempus, media nocte eam summa beneuolentia complexus, atque oculos eius & manus osculatus, comitatusque abeuntem, dixit; * *Mea mater, vale mea causâ, & cura valetudinem tuā; ego quidem certe tua causa viuo & regno.* Post hæc eā tradidit Aniceto liberto: quasi is eam domum deducturus esset in naui, quam supra ad interitum eius comparatam esse diximus. Sed mare has futuras tragœdias in se perferre non potuit, neq; celare diutius fraudem nefarii sceleris. Licet enim dissoluto nauigio Agrippina in mare ceciderit, non tamen mortua est. Nam cum in tenebris esset, & plena vini, ac nautæ remis sic in eam vterentur, vt Aceroniam Pollam, quę vna nauigabat, interfecerint; tamen ea salua & incolumis euasit. Postquā domū venit, omnia dissimulauit. nec enim patefecit insidias, sed nuntios de iis rebus ad filium celeriter misit; quas sibi casu & fortuna dicebat euenisse; quodque salua esset, ad eum εὐαγγέλια mittere. His auditis rebus Nero impotenti animo nuntium puniuit, tamquam ad se interficiendum venisset. Mox Anicetum vna cum nautis aduersum matrem ire iubet; nec enim hanc cædem Prætorianis credidit. Hos vt vidit Agrippina, cognouitq; quamobrem venissent, repente de lecto desiluit, discissaq; veste, denudataque aluo, ait; *Hanc tu percute Anicete; percute, quoniam peperit Neronem.* Itaque Agrippina Germanici filia, Agrippę neptis, Augusti abneptis, a filio suo cui regnum detulerat, & cuius causa præter alios multos patruum quoque necauerat, interfecta est. Nero, postquam accepit eam mortuam esse, nō credidit: nimirum propter magnitudinem temerarii facinoris diffidebat. Itaque cupiuit eam videre, & denudatam penitus conspexit; tum vulnera eius contemplatus, nefarium sermonem habuit plus quam cædes fuisset: *Nesciebam,* inquit, *me tam pulchram matrem habere.* Deinde pecuniam dedit prætorianis militib⁹; * videlicet vt multa facinora eiusdem generis libenter facerent: scripsitque ad Senatum litteras, in quibus præter cetera enumerabat, quot scelerum conscia sibi fuisset; ab eaque sibi insidias esse factas,

atque in eo deprehensam, mortem sibi consciuisse. Quibus litteris missis ad Senatum, ille nocturno tempore tanto metu conturbabatur, vt de lecto repente prosiliret; interdiu perterrefaciebant eum tubicines audiri bellicum canere cum maximo tumultu, quo in loco Agrippinæ ossa sepulta erant; quamobrem alio migrabat. Cumque ibi idipsum ei accideret, perterritus, alio proficiscebatur. Hęc dum Romam nuntiarentur, ceteri, etsi erant indignati, gaudebant: (putabant enim ob eam causam eum omnino esse periturum) Senatores vero cuncti, se istis operibus Neronis lætari simulabant, congratulabantur ei, decernebantque multa in quibus se putabant ei gratum facturos. Vnus P. Thrasea Pætus, etsi venit in Senatum, ac legi epistolam audiuit, tamen prius surrexit quam aliquid statueretur, exiitque foras; propterea quod ea quæ vellet, dicere non posset; quæ autem posset, nollet. Cetera egit in eandem sententiam: nam ita dicere solebat; *Si me tantum*, inquit, *Nero interfecturus esset, aliquam tribuerem adulatoribus eius veniam: sed si eos a quibus maxime laudabatur, sustulit, sublaturusque est; cur oportet frustra turpiter & seruiliter mori, cum munus naturæ explere liceat retenta libertate? De me enim*, inquit, *aliquis sermo habebitur in posterum: de iis nullus, nisi tantummodo eos interfectos fuisse.* Cumque Thrasea esset eiusmodi, tum ita de se dicere solebat; *Nero me potest occidere; lædere certe non potest.* Neronem in vrbem venientem, matre interfecta, omnes publice colebant: priuatim autem, quoties tuto & libere loqui poterant, carpebant & vellicabant. nam culeum in quadam statua ipsius de nocte suspenderunt; vt ex eo significarẽt, Neronem in culeum coniici oportere: exposueruntque puerulum in foro, alligata ad eum tabella, in qua scriptum erat; *Non te tollo, ne matrem occidas.* Legebatur in plerisq; locis scriptum, Νέρων, Ὀρέστης, Ἀλκμαίων, μητροκτόνοι: *Nero, Orestes, Alcmæon, matricidæ.* Audire licebat qui ita dicerent; *Nero matrem interfecit*; eosq; multi deferebãt, magis vt Neronem criminarentur, quã vt istis interitum afferrent. * Cuius rei ipse nullã pœnam reposcebat;

καὶ φωραθεῖσα ἑαυτὴν διεχειρίσατο· καὶ τῇ μὲν βουλῇ ταῦτα ἀπέστειλεν· αὐτὸς δὲ ταῖς τε νυξὶν ἐξεπλήττετο, ὥστε καὶ ἐκ τῆς εὐνῆς ἐξαπιναίως ἀναπηδᾶν, καὶ μεθ' ἡμέραν ὑπὸ σαλπίγγων δή τινων, πολεμικόν τι καὶ θορυβῶδες ἐκ τοῦ χωρίου ἐν ᾧ τὰ τῆς Ἀγριππίνης ὀστᾶ ἔκειτο, ἠχουσῶν, ἐδειματοῦτο. διὸ καὶ ἄλλοσε ᾔει· καὶ ἐπειδὴ καὶ ταῦτα τὰ αὐτὰ αὐτῷ συνέβαινεν, ἄλλοσε ἐμπλήκτως μεθίστατο. Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ ἄνθρωποι, ἀκούσαντες ταῦτα, καίπερ ἀχθόμενοι, ἔχαιρον, νομίζοντες αὐτὸν ἐκ τούτου γε πάντως ἀπολεῖσθαι. τῶν δὲ βουλευτῶν οἱ μὲν ἄλλοι πάντες προσεποιοῦντο χαίρειν ἐπὶ τοῖς γεγονόσι, καὶ συνήδοντο δῆθεν τῷ Νέρωνι, καὶ ἐψηφίζοντο πολλὰ οἷς ᾤοντο αὐτῷ χαριεῖσθαι. ὁ Πούπλιος δὲ δὴ Θρασέας Παῖτος ἦλθε μὲν ἐς τὸ συνέδριον, καὶ τῆς ἐπιστολῆς ἐπήκουσεν· ἀναγνωσθείσης δὲ αὐτῆς ἐξανέστη τε εὐθύς, πρὶν καὶ ὁτιοῦν ἀποφήνασθαι, καὶ ἐξῆλθε· διότι ἃ μὲν ἤθελεν εἰπεῖν, οὐκ ἠδύνατο, ἃ δὲ ἠδύνατο, οὐκ ἤθελεν. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ τὰ ἄλλα πάντα διῆγεν· ἔλεγε γὰρ ὅτι Εἰ μὲν ἐμὲ μόνον ὁ Νέρων φονεύσειν ἔμελλε, πολλὴν ἂν εἶχον τοῖς ἄλλοις ὑπερκολακεύουσιν αὐτὸν συγγνώμην· εἰ δὲ καὶ ἐκείνων τῶν σφόδρα αὐτὸν ἐπαινούντων πολλοὺς, τοὺς μὲν ἀνάλωσε, τοὺς δὲ καὶ ἀπολέσει, τί χρὴ μάτην ἀσχημονοῦντα δουλοπρεπῶς φθαρῆναι, ἐξὸν ἐλευθερίως ἀποδοῦναι τῇ φύσει τὸ ὀφειλόμενον; ἐμοῦ μὲν γὰρ πέρι καὶ ἔπειτα λόγος τις ἔσται· τούτων δὲ, πλὴν κατ' αὐτὸ τοῦτο ὅτι ἐσφάγησαν, οὐδείς. τοιοῦτος μὲν ὁ Θρασέας ἐγένετο, καὶ τοῦτο ἀεὶ πρὸς ἑαυτὸν ἔλεγεν, Ὁ μὲν Νέρων ἀποκτεῖναί με δύναται, βλάψαι δὲ οὔ. Νέρωνα δὲ μετὰ τὸν τῆς μητρὸς φόνον ἐσιόντα ἐς τὴν Ῥώμην δημοσίᾳ μὲν ἐθεράπευον, ἰδίᾳ δὲ, ἐν ᾧ γε καὶ παρρησιάσασθαί τινες ἀσφαλῶς ἐδύναντο, καὶ μάλα αὐτὸν ἐσπάραττον. τοῦτο μὲν γὰρ, μολγόν τι τινὰ ἀπ' ἀνδριάντος αὐτοῦ νύκτωρ ἀπεκρέμασαν, ἐνδεικνύμενοι ὅτι ἐς ἐκεῖνον αὐτὸν δέοι ἐμβεβλῆσθαι· τοῦτο δὲ, παιδίον ἐς τὴν ἀγορὰν ῥίψαντες, προσέθηκαν αὐτῷ πινάκιον, λέγον, Οὐκ ἀναιροῦμαί σε, ἵνα μὴ τὴν μητέρα ἀποσφάξῃς. καὶ ἦν μὲν καὶ ἀναγνῶναι πολλαχόθι ὁμοίως γεγραμμένον, Νέρων, Ὀρέστης, Ἀλκμαίων, μητροκτόνοι. ἦν δὲ καὶ ἀκοῦσαι αὐτὸ τοῦτο λεγόντων ὅτι Νέρων τὴν μητέρα διεχειρίσατο. συχνοὶ γὰρ ὡς καὶ λελαληκότας τινὰς αὐτὸ εἰσήγγελλον, οὐχ οὕτως ἵν' ἐκείνους ἀπολέσωσιν, ὡς ἵνα τὸν Νέρωνα διαβάλωσιν. ὅθεν οὐδεμίαν τοιαύτην δίκην προσήκατο,

ἤτοι

ἤτοι μὴ βουλόμενος ἐπὶ πλεῖον δι᾽ αὐτῆς τὴν φήμην ἐπαυξῆσαι, ἢ καὶ καταφρονῶν ἤδη τῶν λεγομένων. ὁ μέντοι ἥλιος σύμπας ἐν μέσαις ταῖς θυσίαις ταῖς ἐπὶ τῇ Ἀγριππίνῃ κατὰ τὸ ψήφισμα γιγνομέναις ἐξέλιπεν, ὥστε καὶ ἀστέρας ἐκφῆναι. καὶ οἱ ἐλέφαντες οἱ τὴν τοῦ Αὐγούστου ἁρμάμαξαν ἄγοντες, ἐς μὲν τὸν ἱππόδρομον ἐσῆλθον, καὶ μέχρι τῆς τῶν βουλευτῶν ἕδρας ἀφίκοντο· γενόμενοι δὲ ἐνταῦθα ἔστησαν, καὶ περαιτέρω οὐ προεχώρησαν. καὶ ὃ δὴ καὶ μάλιστα ἄν τις ἐτεκμήρατο ἐκ τοῦ δαιμονίου γεγονέναι, σκηπτὸς πεσὼν τὸ δεῖπνον αὐτοῦ πᾶν ἐσφερόμενόν οἱ κατέφλεξεν, ὥσπερ τις ἅρπυια τὰ σιτία αὐτοῦ ἀφελόμενος. Οὐ μὴν ἀλλ᾽ αὐτὸς καὶ Δομιτίαν τὴν τηθίδα φαρμάκῳ δολοφονήσας, τὰ ἐν ταῖς Βαίαις τῇ τε Ῥαβεννίδι θαλάσσῃ κτήματα αὐτῆς ἀφείλετο· ἐν οἷς καὶ *νικητήρια εὐθὺς μεγαλοπρεπῆ κατεσκεύασεν, ἃ καὶ δεῦρο ἀνθεῖ.

Ἐπὶ δὲ [δὴ] τῇ μητρὶ καὶ ἑορτὴν μεγίστην δὴ καὶ πολυτελεστάτην ἐποίησεν, ὥστε ἐν πέντε καὶ ἓξ ἅμα θεάτροις ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πανηγυρίσαι· ὅτε δὴ καὶ ἐλέφας ἀνήχθη ἐς τὴν ἀνωτάτω τοῦ θεάτρου ἁψῖδα· καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ σχοινίων κατέδραμεν ἀναβάτην φέρων. ἐκεῖνο *δ᾽ ἔδοξε καὶ αἴσχιστον καὶ δεινότατον ἅμα ἐγένετο, ὅτι καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες οὐχ ὅπως ἱππικοὶ ἀλλὰ καὶ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος ἐς τὴν ὀρχήστραν, καὶ ἐς τὸν ἱππόδρομον, τό τε θέατρον τὸ κυνηγετικὸν εἰσῆλθον ὥσπερ οἱ ἀτιμότατοι· καὶ ηὔλησάν τινες αὐτῶν, καὶ ὠρχήσαντο, τραγῳδίας τε καὶ κωμῳδίας ὑπεκρίναντο, καὶ ἐκιθαρῴδησαν· ἵππους τε ἤλασαν, καὶ θηρία ἀπέκτειναν, καὶ ἐμονομάχησαν, οἱ μὲν ἐθελονταί, οἱ δὲ καὶ πάνυ ἄκοντες. καὶ εἶδον οἱ τότε ἄνθρωποι τὰ γένη τὰ μεγάλα, τοὺς Φουρίους, τοὺς Φαβίους, τοὺς Πορκίους, τοὺς Οὐαλερίους, τἆλλα πάντα ὧν τὰ τρόπαια, ὧν οἱ ναοὶ ἑωρῶντο, κάτω τε ἑστηκότας καὶ τοιαῦτα δρῶντας, ὧν ἔνια οὐδ᾽ ὑπ᾽ ἄλλων γιγνόμενα ἐθεῶντο· καὶ ἐδακτυλοδείκτουν γε αὐτοὺς ἀλλήλοις, καὶ ἐπέλεγον, Μακεδόνες μέν, Οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ Παύλου ἔκγονος· Ἕλληνες δέ, Οὗτος τοῦ Μυμμίου· Σικελιῶται, ἴδετε τὸν Κλαύδιον· Ἠπειρῶται, ἴδετε τὸν *Ἄππιον· *Ἀσιανοί, τὸν Λούκιον· Ἴβηρες, τὸν Πούπλιον· Καρχηδόνιοι, Ἀφρικανόν· Ῥωμαῖοι δέ, πάντας. τοιαῦτα γάρ που *προοίμια τῆς αὐτοῦ ἀσχημοσύνης ποιῆσαι ἠθέλησεν. Ὠλοφύροντο δὲ πάντες οἱ νοῦν ἔχοντες καὶ ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν ἀναλισκομένων. πάντα μὲν γὰρ τὰ πολυτελέστατα ἃ ἄνθρωποι ἐσθίουσι, πάντα δὲ καὶ τὰ ἄλλα τὰ τιμιώτατα, ἵππους,

ne fama magis omniū sermone percrebresceret, vel q̄ sermones de iis rebus habitos cōtemneret. Ceterum in mediis sacrificiis, quę Agrippinę causa fiebant decreto Senatus, sol omnino defecit, adeo vt stellæ viderentur. Præterea elephāti, qui currū Augusti egerant, in circū ingressi, cum eo vsq; vbi Senatores sedebāt, venissent, non vltra progressi, constiterunt. Et, quod maxime cōiicere licet diuinitus accidisse, cœna, quæ ad eū perferebatur, tota fulmine deflagrauit; quasi harpyia quædā cibos ei eriperet. Porro Domitiā amitam suā veneno sustulit, ac bonis eius, quæ Baiis & in mari Rauennati erāt, ablatis, in iis magnifica tropæa statuit, quæ ad nostrā ætatem vigēt. Ludos maximos & magnificētissimos in honorē matris fecit: nā simul in quinq; sex ve theatris cōplures dies festos egit. Quo tēpore elephas introductus in theatrū, in summum eius fornicem conscendit, atq; inde vehens hominem in fune ambulauit. id vero turpissimū visu atq; grauissimum fuit, quod viri fœminæq;, non solum equestris, sed etiam Senatorii ordinis, in orchestrā, & circū, & amphitheatrū ingressi sunt vt homines turpissimi atq; inhonestissimi: nonnulliq; eorū tibiis cecinerunt, saltauerunt, tragœdias & comœdias egerūt, citharœdi fuerūt, equos agitauerunt, belluas occiderūt, munus gladiatoriū obierūt. Id multi fecere volētes, multi inuiti. Visę sunt eo tempore veteres & illustres familiæ, Furii, Fabii, Porcii, Valerii, ceteriq; omnes quorum tropæa atque templa conspiciebantur, ea de inferiore loco facere, quæ ne ab aliis quidē hominib. fieri vnquam visa fuerant. Itaque vicissim digito commonstrabātur. Dicebant enim Macedones, *Hic est nepos Pauli*: Græci autem, *Ille Memmii*: tum Siculi aiebant, *Videte Claudium*: mox Epirotæ, *Vos vero Appium videte*: Asiatici Lucium ostendebant, Hispani Publium, Carthaginenses Africanum; Romani vero, omnes. Nam hæc exordia turpitudinis suæ facere voluit. Quod cum viderent ii qui mēte præditi erant, tum etiam propter magnitudinē sumptuū ingemiscebant. Etenim magnificentissima quæq; & lautissima, quibus homines vescuntur, ceteraq; omnia pretiosissima, equos,

mācipia, vehicula, aurum, argentum, vestē diuersi generis, in *signis & notis quibusdam dabat: iaciebat enim ad plebem paruos globos inscriptos; tamquam in singulis eorum aliquid inesset; & vt quisq; signum collegerat, ita ei largiebatur. Quamobrem sic cogitabant, eum qui tantos sumptus faceret ad ignominiā, nullo modo lucrifaciendi causa ab indignissimis & insolētissimis rebus abstinentem fore. Post hæc, visis nonnullis portentis, aruspices respondere, interitum Neroni denuntiari: dederéque ei consilium, vt in alios id periculum auerteret. qua ex re complures interfecisset subito, nisi ei Seneca ita dixisset: *Licet*, inquit, *quamplurimos occidas, tamen non potes successorem tuum occidere.* Tunc sacrificia pro accepta salute (sicuti dicebat) fecit; forumque obsoniorum (quod vno verbo *macellum* dicitur) dedicauit.

Post hæc celebrauit festa alterius generis, quæ dicuntur *Iuuenalia*: ea propter barbam eius, quæ tum primum rasa fuerat, facta sunt: cuius pilos in sphæram auream coniectos, Ioui Capitolino consecrauit. His ludis interfuerunt multi, sed in primis nobilissimi viri. cuius rei argumentū est, quod Ælia Catula fœmina nobilissima atque ditissima, ac iam grandis natu, (nata erat annos octoginta) saltauit: ceteri, qui propter senectutem & morbos præcipue nihil poterant facere, *choreas canebant. Se enim exercebat vnusquisq; vt poterat; erantque ob eas res scholæ cōstitutæ; quas frequentabant clarissimi viri, mulieres, puellæ, adolescentuli, vetulæ, senes. Quod siquis nō posset aliter spectaculum præbere, ad choreas ibat. cumque multi pudore adducti, ea facerent personati, Nero petēte populo, ab eis personas auferebat, eosque patefaciebat hominibus, apud quos ipsi paulo ante magistratus gesserant. Tum illi præsertim, ceterique, mortuos beatos esse aiebant. Nam eo anno magnus numerus primorum hominum mortem obierat; atq; eorum nonnullos accusatos Neroni insidias fecisse, milites lapidibus obruerant. Quoniam autem oportebat extrema principiis respondere, ipse quoq; Nero in theatrum prodiit, Gallionis voce nominatim citatus: stetitque Cæsar in scena habitu citharœdi. Quinetiam ipse Imperator dixit; *Domini mei, audite me libenter.* Et Augustus

ἀνδράποδα, ζεύγη, χρυσίον, ἀργύριον, ἐσθῆτα ποικίλην ἐδίδου διὰ συμβόλων. σφαίρια γὰρ μικρὰ γεγραμμένα, ὡς ἕκαστα αὐτῶν ἔχοντα, εἰς τὸν ὅμιλον ἐρρίπτει, καὶ ἐδίδοτο ὅ τι τις δι' ἐκείνων ἥρπασεν. ἐνενόουν γὰρ ὅτι, ὁπότε τοσαῦτα ἀνήλισκεν ἵνα ἀσχημονήσῃ, οὐδενὸς τῶν ἀτοπωτάτων ἀφέξεται ἵνα τι κερδάνῃ. Τεράτων δέ τινων γεγονότων τότε, οἱ μάντεις ὄλεθρον αὐτῷ ταῦτα φέρειν εἶπον, καὶ συνεβούλευσαν ἐς ἑτέρους τὸ δεινὸν ἀποτρέψασθαι. κἂν συχνοὺς εὐθὺς κατεχρήσατο, εἰ μὴ ὁ Σενέκας ἔφη αὐτῷ ὅτι Ὅσους ἂν ἀποσφάξῃς, οὐ δύνασαι τὸν διάδοχόν σου ἀποκτεῖναι. Τότε μὲν δὴ τοσαῦτα σωτήρια (ὡς δὴ ἔλεγεν) ἑώρτασε, καὶ τὴν ἀγορὰν τῶν ὄψων, τὸ μάκελλον ὠνομασμένον, καθιέρωσε. μετὰ δὲ ταῦτα ἕτερον αὖ εἶδος ἑορτῆς ἤγαγεν· ἐπεκλήθη δὲ Ιουβενάλια, ὥσπερ τινὰ νεανισκεύματα· καὶ ἐτελέσθη ἐπὶ τῷ γενείῳ αὐτοῦ. καὶ γὰρ τοῦτο τότε πρῶτον ἐξύρατο· καὶ τάς γε τρίχας ἐς σφαιρίον τι χρυσοῦν ἐμβαλὼν, ἀνέθηκε τῷ Διῒ τῷ Καπιτωλίνῳ· καὶ ἐς τὴν ἑορτὴν οἵ τε ἄλλοι καὶ οἱ εὐγενέστατοι πάντως τι ἐπεδείξαντο. τεκμήριον δέ· Αἰλία Κατέλλα, τοῦτο μὲν γένει καὶ πλούτῳ προήκουσα, τοῦτο δὲ καὶ ἡλικίᾳ προφέρουσα, (ὀγδοηκοντοῦτις γὰρ ἦν) ὠρχήσατο· οἵ τε λοιποὶ οἱ διὰ γῆρας ἢ νόσον ἰδίᾳ μηδὲν ποιῆσαι δυνάμενοι, ἐχορῴδησαν. ἤσκουν μὲν γὰρ πάντες ὅ τι τις καὶ ὁπωσοῦν οἷός τε ἦν· καὶ ἐς διδασκαλεῖα ἀποδεδειγμένα συνεφοίτων οἱ *ἐλλογιμώτατοι ἄνδρες, γυναῖκες, κόραι, μειράκια, γραῖαι, γέροντες· εἰ δέ τις μὴ ἐδύνατο ἐν ἑτέρῳ τῳ θέαν παρασχεῖν, ἐς τοὺς χοροὺς κατεχωρίζετο. καὶ ἐπειδή γε τινὲς αὐτῶν προσωπεῖα ὑπ' αἰσχύνης, ἵνα μὴ γνωρίζωνται, περιέθεντο, περιεῖλεν αὐτὰ, τοῦ δήμου δῆθεν ἀξιώσαντος, καὶ ἐπέδειξε καὶ τοῖς ὀλίγον ἔμπροσθεν ὑπ' αὐτῶν ἀρχθεῖσιν ἀνθρώποις. καὶ τότε δὴ μάλιστα καὶ ἐκεῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι τοὺς τεθνηκότας ἐμακάριζον· πολλοὶ γὰρ ἄνδρες τῶν πρώτων ἐν τῷ ἔτει τούτῳ ἐτελεύτησαν· ὧν ἐνίους καὶ τῷ Νέρωνι ἐπιβουλεύειν αἰτιαθέντας οἱ στρατιῶται περιστάντες ἐλιθοβόλησαν. καὶ (ἔδει γὰρ καὶ τὸν κολοφῶνα ἄξιον τῶν πραττομένων ἐπενεχθῆναι) παρῆλθέ τε καὶ αὐτὸς ὁ Νέρων ἐς τὸ θέατρον, ὀνομαστὶ πρὸς τοῦ Γαλλίωνος *ἐσκηρυχθείς· καὶ ἔστη τε ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ Καῖσαρ, τὴν κιθαρῳδικὴν σκευὴν ἐνδεδυκώς· καὶ, Κύριοί μου, εὐμενῶς μου ἀκούσατε, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ. *κιθαρῳδήσας τε

Ἄυγ-

Ἄττιν τινὰ ἢ Βάκχας ὁ Αὔγουστος, πολλῶν μὲν στρατιωτῶν παρεστηκότων, παντὸς δὲ τοῦ δήμου ὅσον αἱ ἕδραι ἐχώρησαν, καθημένου· καίτοι καὶ βραχὺ καὶ μέλαν (ὥς γε παραδέδοται) φώνημα ἔχων, ὥστε καὶ γέλωτα ἅμα καὶ δάκρυα πᾶσι κινῆσαι. καὶ αὐτῷ καὶ ὁ Βοῦρρος καὶ ὁ Σενέκας, καθάπερ τινὲς διδάσκαλοι, ὑποβάλλοντές τι παρεστήκεσαν· καὶ αὐτοὶ τάς τε χεῖρας καὶ τὰ ἱμάτια, ὁπότε φθέγξαιτό τι, ἀνέσειον, καὶ τοὺς ἄλλους προσεπεσπῶντο. ἦν μὲν γάρ τι καὶ ἴδιον αὐτῷ σύστημα ἐς πεντακισχιλίους στρατιώτας παρεσκευασμένον· Αὐγούστειοί τε ὠνομάζοντο, καὶ ἐξῆρχον τῶν ἐπαίνων. ἠναγκάζοντο δὲ σφίσι καὶ ἄλλοι πάντες καὶ ἄκοντες, πλὴν τοῦ Θρασέα, ἐκβοᾶν. ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐδέποτε αὐτῷ συνεπέθηκεν· οἱ δὲ δὴ ἄλλοι, καὶ μάλισθ᾽ οἱ ἐπιφανεῖς, σπουδῇ καὶ ὀδυρόμενοι συνελέγοντο, καὶ πάνθ᾽ ὅσα περ οἱ αὐγούστειοι, ὡς καὶ χαίροντες, συνεβόων. καὶ ἦν ἀκούειν πως αὐτῶν λεγόντων, Ὁ καλὸς Καῖσαρ, ὁ Ἀπόλλων, ὁ αὔγουστος, εἷς ὡς Πύθιος· μά σε Καῖσαρ, οὐδείς σε νικᾷ. Ποιήσας δὲ ταῦτα, ἐδείπνισε τὸν δῆμον ἐπὶ πλοίων ἐν τῷ χωρίῳ ἐν ᾧ ἡ ναυμαχία ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου ἐγεγόνει· καὶ ἐξ αὐτοῦ νυκτὸς μεσούσης ἐς τὸν Τίβεριν διὰ τάφρου κατέπλευσε. Ταῦτα μὲν ἐπὶ τῷ γένειον *ψιλωθῆναι ἔπραξεν. ὑπὲρ δὲ δὴ τῆς σωτηρίας τῆς τε διαμονῆς τοῦ κράτους αὐτοῦ (οὕτω γάρ που προεγέγραπτο) ἀγῶνα πενταετηρικὸν κατεστήσατο, Νερώνεια αὐτὸν ὀνομάσας· καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ καὶ τὸ γυμνάσιον ᾠκοδόμησεν· ἔλαιόν τε ἐν τῇ καθιερώσει αὐτοῦ καὶ τοῖς βουλευταῖς καὶ τοῖς ἱππεῦσι προῖκα ἔνειμε. τὸν μέντοι στέφανον τὸν τῶν κιθαρῳδῶν ἀκονιτὶ ἔλαβε, πάντων ὡς καὶ ἀναξίων τῆς νίκης ἐκκληθέντων. κἀκ τούτου καὶ οἱ ἄλλοι αὐτῷ στέφανοι οἱ τῆς κιθαρῳδίας, ἐξ ἁπάντων τῶν ἀγώνων, ὡς καὶ μόνῳ ἀξιονίκῳ ἐπέμποντο. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπαίζετο, πάθος ἐν Βρεττανίᾳ δεινὸν συνηνέχθη. δύο τε γὰρ πόλεις ἐπορθήθησαν, καὶ μυριάδες ὀκτὼ τῶν τε Ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν ἐφθάρησαν, ἥ τε νῆσος ἠλλοτριώθη. καὶ ταῦτα μέντοι πάντα ὑπὸ γυναικὸς αὐτοῖς συνηνέχθη· ὥστε καὶ κατὰ τοῦτο πλείστην αὐτοῖς αἰσχύνην συμβῆναι, ὥς που καὶ τὸ θεῖον τὴν συμφορὰν αὐτοῖς προεσήμηνεν. ἔκ τε γὰρ τοῦ βουλευτηρίου θρυλιγμὸς νυκτὸς βαρβαρικὸς μετὰ γέλωτος, καὶ ἐκ τοῦ θεάτρου θόρυβος μετ᾽ οἰμωγῆς ἐξηκούετο, μηδενὸς ἀνθρώπων μήτε φθεγγομένου μήτε στένοντος. οἰκίαι τέ τινες ἐν τῷ Ταμέσᾳ ποταμῷ ἔφυδροι ἑωρῶντο· καὶ ὁ Ὠκεανὸς ὁ μεταξὺ

cecinit Attin quędam & Bacchas coram magno militum numero & vniuerso populo, quantum sedes capiebant: etsi (vt traditum est) tam parua obscuraq; voce erat, vt risum fletumque simul omnib. excitaret. Assistebant ei Burrus & Seneca, vt magistri, suggerentes aliquid: cumque dixisset, plaudebāt manibus & vestimentis; vt reliquos ad idem faciendum inducerēt. Erant ob eam causam parata quinque milia militum, *qui *Augustales* nominati, incipiebant eū laudibus extollere: post hos ceteri omnes inuiti acclamare cogebantur, vno Thrasea excepto, qui numquam ei visus est assentiri: reliqui, atque in primis nobiles viri, studiose, simul & ingemiscētes, omnia comprobabant quæ ab Augustalibus dicta essent, atque vna simulata lætitia conclamabant. Tum licebat audire qui ita dicerent, *Quam pulcher Cæsar, Apollo, Augustus, vnus veluti Pythius! nemo te (per Cæsarem) vincit Cæsar.* Peractis his rebus, populo epulum dedit intra naues, in eo loco in quo ab Augusto bellum nauale factū fuerat. Inde media nocte per fossam in Tiberim nauigauit. Hæc sunt facta propterea quod mentum pilis nudasset; postea pro salute ac diuturnitate Imperii sui, (sic enim edixit) certamen quinquennale instituit, quod appellauit *Neronia*; cuius causa gymnasium ædificauit; in cuius dedicatione Equitibus ac Senatoribus oleum gratis distribuit. Hic coronā obtinuit citharœdorum, quos ipse nō vicerat, ceteris omnibus vt indignis victoria iudicatis. Itaque reliquæ citharœdorum coronæ ad eum ex omnibus certaminibus, quasi solus victoria dignus esset, postea mittebantur. Dum hęc Romæ geruntur, in Britannia grauis casus accidit, duabus vrbib. expugnatis, & octoginta milibus ciuium Romanorū aut sociorū peremptis, ipsa insula alienata. Quæ clades a muliere illata est populo Romano, vt maiore ignominia afficeretur: eaq; antea diuinitus denūtiata fuerat. Nā in curia barbaricū murmur cū multo risu, & tumultus in theatro cū magno fletu audiebatur; cum ibi nemo hominum loqueretur aut lugeret. Pręterea ędes quædam infra aquam Tamesis fluuii videbātur; deniq; Oceanus inter

eam insulam & Galliam sanguinolētus inundauit. Causa belli fuit publicatio bonorum; * quæ cum esset primariis eorum a Claudio remissa, Decianus Catus eius insulæ procurator, dicebat eam renouari oportere. Ad hanc causam accessit, quod cum eis inuitis Seneca † quadringenties sestertium sub magnis vsuris credidisset, eam summam omnem simul magna vi atque violentia exigebat: maxime vero excitauit, persuasitque vt bellum cum Romanis gererēt, Bunduica Britannica fœmina, orta stirpe regia: quæ non solum eis cum magna dignitate præfuit, sed etiam bellum omne administrauit; cuius animus virilis potius quam muliebris erat. Cōparato enim exercitu ad centum viginti milia hominum, in tribunal factum ex terra palustri more Romano cōscendit, fœmina procerissimo corpore, forma honestissima, vultu seuero, voce aspera, capillo valde promisso fuluoque; (nam ad nates vsq; demissus erat) ferebat magnum torquem aureū, induebaturque tunica variis coloribus distincta & sinuosa, deinde crassa chlamyde: cumque ita vestita esset semper, ac tum hastam quoque haberet in manibus, vt ea omnes perterrefaceret, in hunc modum dixit: *Equidem vos re ipsa persuasos esse puto, quantum* LIBERTAS *antecellat seruituti. Nam si quis vestrum, ignorans vtra melior esset, blandis promissis populi Romani deceptus sit, nūc quidem certe vtramque expertus, erratum vestrum agnoscere potuistis, quod externam dominationem anteposuistis moribus & institutis patriæ, intellexistis profecto quanto præstātior sit libera paupertas opibus quæ in seruitute possidentur. Quid enim eſt (obsecro) tam turpe, quid tam molestum hominibus, quod nobis, ex quo tempore Britannia ab illis primū conspecta eſt, non acciderit? Nonne maximis atque amplissimis facultatibus priuati sumus? nonne reliquorum tributa pendimus? * nonne præter cetera quæ damus, & agros quos colimus, ad eorum vtilitatem, nostrorum etiam corporum omnia tributa conferimus? At quanto melius fuit, semel fortunatos esse, quam fictis falsisque nominibus libertatis singulis annis redimi? quanto vero honestius mortem occumbere, quam capita tributaria circumferre? Sed quid ego ista commemoro, cum per illos ne mortem quidem liceat immunes cum vita commutare? Etenim quot & quanta pensitemus mortuorum*

† quadringenta milia aureorū. Bl. mille myriadas, Gr.

τῆς τε νήσου καὶ τῆς Γαλατίας, αἱματώδης ποτὲ ἐν τῇ πλημμυρίδι ηὐξήθη. πρόφασις δὲ τοῦ πολέμου ἐγένετο ἡ δήμευσις τῶν χρημάτων, ἃ Κλαύδιος τοῖς πρώτοις αὐτῶν ἐδεδώκει· καὶ ἔδει καὶ ἐκεῖνα, ὥς γε Δεκιανὸς Κάτος ὁ τῆς νήσου ἐπιτροπεύων ἔλεγεν, ἀναπόμπιμα γενέσθαι. διά τε οὖν τοῦτο, καὶ ὅτι ὁ Σενέκας [χιλίας] σφίσι μυριάδας ἄκουσιν ἐπὶ χρησταῖς ἐλπίσι τόκων δανείσας, ἔπειτ' ἀθρόας τε ἅμα αὐτὰς καὶ βιαίως εἰσέπρασσεν. ἡ δὲ μάλιστα αὐτοὺς ἐρεθίσασα, καὶ ἐναντία Ῥωμαίων πολεμεῖν ἀναπείσασα, τῆς τε προστασίας αὐτῶν ἀξιωθεῖσα, καὶ τοῦ πολέμου παντὸς στρατηγήσασα, Βουνδουίκα ἦν, γυνὴ Βρεττανίς, γένους τοῦ βασιλείου, μεῖζον ἢ κατὰ γυναῖκα φρόνημα ἔχουσα. αὕτη γὰρ συνήγαγε τὸ στράτευμα ἀμφὶ δώδεκα μυριάδας ὄν, καὶ ἀνέβη ἐπὶ βῆμα ἐκ γῆς ἐλώδους ἐς τὸν Ῥωμαϊκὸν τρόπον πεποιημένον. ἦν δὲ καὶ τὸ σῶμα μεγίστη, καὶ τὸ εἶδος βλοσυρωτάτη, τό τε βλέμμα δριμυτάτη· καὶ τὸ φθέγμα τραχὺ εἶχε· τήν τε κόμην πλείστην τε καὶ ξανθοτάτην οὖσαν μέχρι τῶν γλουτῶν καθεῖτο, καὶ στρεπτὸν μέγαν χρυσοῦν ἐφόρει· χιτῶνά τε παμποίκιλον ἐνεκεκόλπωτο, καὶ χλαμύδα ἐπ' αὐτῷ παχεῖαν ἐνεπεπόρπητο. οὕτω μὲν ἀεὶ ἐνεσκευάζετο· τότε δὲ καὶ λόγχην λαβοῦσα, ὥστε καὶ ἐκ τούτου πάντας ἐκπλήττειν, ἔλεξεν ὧδε· Πέπεισθε μὲν τοῖς ἔργοις αὐτοῖς ὅσον ἐλευθερία τῆς δουλείας διαφέρει. ὥστ' εἰ καὶ πρότερόν τις ὑμῶν ὑπὸ τῆς τοῦ κρείττονος ἀπειρίας ἐπαγωγοῖς ἐπαγγέλμασι τῶν Ῥωμαίων * ἠπάτητο, ἀλλὰ νῦν γε ἑκατέρου πεπειραμένοι, μεμαθήκατε μὲν ὅσον ἡμαρτήκατε, δεσποτείαν ἐπίσπαστον πρὸ τῆς πατρίου διαίτης προτιμήσαντες· ἐγνώκατε δὲ ὅσῳ καὶ πενία ἀδέσποτος πλούτου δουλεύοντος προφέρει. τί μὲν γὰρ οὐ τῶν αἰσχίστων, τί δ' οὐ τῶν ἀλγίστων, ἐξ οὗπερ ἐς τὴν Βρεττανίαν οὗτοι παρέκυψαν, πεπόνθαμεν; οὐ τῶν μὲν πλείστων καὶ μεγίστων κτημάτων ὅλων ἐστερήμεθα, τῶν δὲ λοιπῶν τέλη καταβάλλομεν; οὐ πρὸς τῷ τἆλλα πάντα καὶ νέμειν καὶ γεωργεῖν ἐκείνοις, καὶ τῶν σωμάτων αὐτῶν δασμὸν ἐτήσιον φέρομεν; καὶ πόσῳ κρεῖττον ἦν, ἅπαξ τισὶ * πεπρᾶσθαι μᾶλλον, ἢ μετὰ κενῶν ἐλευθερίας ὀνομάτων κατ' ἔτος λυτροῦσθαι; πόσῳ δὲ ἐσφάχθαι καὶ ἀπολωλέναι μᾶλλον, ἢ κεφαλὰς ὑποτελεῖς περιφέρειν; καίτοι τί τοῦτο εἶπον; οὐδὲ γὰρ τὸ τελευτῆσαι παρ' αὐτοῖς ἀζήμιόν ἐστιν, ἀλλ' ἴστε ὅσον καὶ ὑπὲρ τῶν νεκρῶν τελοῦμεν·

πελούμεθα. καίτοι τοῖς μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις καὶ τοὺς δουλεύοντάς τισιν ὁ θάνατος ἐλευθεροῖ· Ῥωμαίοις δὲ δὴ μόνοις καὶ οἱ νεκροὶ ζῶσι πρὸς τὰ λήμματα. τί δ' ὅτι, κἂν μὴ ἔχῃ τις ἡμῶν ἀργύριον, (πῶς γάρ, ἢ πόθεν;) ἀποδυόμεθα καὶ σκυλευόμεθα ὥσπερ οἱ φονευόμενοι; τί δ' ἂν προϊόντος τοῦ χρόνου μετριάσειεν, οὕτως ἡμῖν κατὰ τὴν πρώτην εὐθὺς (ὅτε πάντες καὶ τὰ θηρία τὰ νεάλωτα θεραπεύουσι) προσενηνεγμένοι; ἡμεῖς δὲ δὴ πάντων τῶν κακῶν τούτων αἴτιοι (ὥς γε τἀληθὲς εἰπεῖν) γεγόναμεν, οἵτινες αὐτοῖς ἐπιβῆναι τὴν ἀρχὴν τῆς νήσου ἐπετρέψαμεν, καὶ οὐ παραχρῆμα αὐτούς, ὥσπερ καὶ τὸν Καίσαρα τὸν Ἰούλιον ἐκεῖνον, ἐξηλάσαμεν· οἵτινες οὐ πόρρωθεν σφίσιν, ὥσπερ καὶ τῷ Αὐγούστῳ καὶ τῷ Γαΐῳ τῷ Καλιγόλᾳ, φοβερὸν τὸ πειρᾶσαι τὸν πλοῦν ἐποιήσαμεν. τοιγαροῦν νῆσον τηλικαύτην, μᾶλλον δ' ἤπειρον τρόπον τινὰ περίρρυτον νεμόμενοι, καὶ ἰδίαν οἰκουμένην ἔχοντες, καὶ τοσοῦτον ὑπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ ἀφ' ἁπάντων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀφωρισμένοι, ὥστε καὶ γῆν ἄλλην καὶ οὐρανὸν ἄλλον οἰκεῖν πεπιστεῦσθαι, καί τινας αὐτῶν καὶ τοὺς σοφωτάτους γε μηδὲ τὸ ὄνομα ἡμῶν ἀκριβῶς πρότερον ἐγνωκέναι· καταπεφρονήμεθα καὶ καταπεπατήμεθα ὑπ' ἀνθρώπων μηδὲν ἄλλο ἢ πλεονεκτεῖν εἰδότων. ἀλλ' εἰ καὶ μὴ πρότερον, νῦν ἔτι, ὦ πολῖται καὶ φίλοι καὶ συγγενεῖς, (πάντας γὰρ *ὑμᾶς συγγενεῖς, ἅτε καὶ μιᾶς νήσου οἰκήτορας ὄντας, καὶ ἓν ὄνομα κοινὸν κεκτημένους, νομίζω) τὰ προσήκοντα πράξωμεν, *ἕως ἔτι τῆς ἐλευθερίας μνημονεύομεν· ἵνα καὶ τὸ πρόσρημα καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς τοῖς παισὶ καταλίπωμεν. ἂν γὰρ ἡμεῖς τῆς συντρόφου εὐδαιμονίας παντελῶς ἐκλαθώμεθα, τί ποτε ἐκεῖνοι ποιήσουσιν, ἐν δουλείᾳ τραφέντες; λέγω δὲ ταῦτα οὐχ ἵνα μισήσητε τὰ παρόντα, (μεμισήκατε γάρ) οὐδ' ἵνα φοβηθῆτε τὰ μέλλοντα, (πεφόβησθε γάρ) ἀλλ' ἵνα ἐπαινέσω τε ὑμᾶς ὅτι καὶ καθ' ἑαυτοὺς πάνθ' ὅσα δεῖ προαιρεῖσθε· καὶ χάριν ὑμῖν γνῶ, ὅτι καὶ ἐμοὶ καὶ ἑαυτοῖς ἑτοίμως συναίρεσθε. φοβεῖσθε δὲ μηδαμῶς τοὺς Ῥωμαίους· οὔτε γὰρ πλείους *ἡμῶν εἰσιν, οὔτ' ἀνδρειότεροι· τεκμήριον δέ, ὅτι καὶ κράνεσι καὶ θώραξι καὶ κνημῖσιν ἐσκέπασθε, καὶ προσέτι καὶ σταυρώμασι καὶ τείχεσι καὶ τάφροις ἐσκεύασθε, πρὸς τὸ μηκέτι πάσχειν ἐξ ἐπιδρομῆς τῶν πολεμίων. τοῦτο γὰρ αἱροῦνται μᾶλλον ὑπὸ τοῦ φόβου, ἢ τὸ καὶ δρᾶσαί τι προχείρως ὥσπερ

nomine, omnes profecto scitis. Cumque ii qui seruitutem seruiunt, apud alias gentes morte liberentur, soli populo Romano mortui viuunt, quaestus & compedii causa. Quid quod & si quis nostrum pecuniam non habet, (quomodo enim aut vnde habere possit?) exuimur, spoliamur, vt ii qui trucidantur? Quam vero continentiam eorum exspectamus in reliquum tempus, qui nos a principio ita tractent illiberaliter? cum tamen omnes homines, feras belluas, quas proxime ceperunt, fouere soleant, & blanditiis delinire. Sed nos ipsi (vt vere dicam) auctores fuimus malorum omnium, qui eis principio pedem in hac insula ponere permisimus: qui non eos statim, vt illum Iulium Caesarem, expulimus: qui non iis, cum adhuc longe abessent, vt contra Augustum & Caligulam egimus, ⁴ nauigationem tentatam periculosam esse ostendimus. Nos igitur tantam insulam, vel potius continentem quodammodo circumfluam, ° diuisam & separatam habitantes, tantumque Oceano a ceteris gentibus disiuncti, vt alias terras, aliud caelum incolere videamur: quorum nomen ne sapientissimis quidem eorum plane fuit cognitum: nunc contempti conculcatiq; sumus ab iis, qui omnino praeterquam aliis superiores esse, nihil agere, nihil moliri videntur. Quamobrem ô ciues, amici, & propinqui, (nam ego omnes, cum eandem insulam habitemus, & commune nomen habeamus, propinquos puto) nunc quidem, (quod antea non fecimus) ac dum adhuc libertatis memoriã tenemus, quod nobis dignum est, censeo esse faciendum; vt non solum libertatis nomen, sed etiam vim & facta posteris relinquamus. nam si nos, honeste & liberaliter educati, prorsus obliuiscamur nostrae felicitatis, quid eos, nutritos in seruitute, facturos esse speramus? Neque vero haec a me idcirco dicuntur, vt hunc statum, qui nunc est, odio habeatis, (odistis enim) neque vt ea quae nobis euentura sunt, magnopere metuatis; (iam enim metuitis) sed vt vos laudib. afficiam, agamque gratias, quod per vos ipsi omnia, quae necessaria esse videntur, facere statuatis; quod mihi atque vobis ipsis promptis animis opem feratis; quodque vobis Romanos metuendos esse non putetis. non enim plures sunt numero quam vos, nõ fortiores. idq; intelligi potest ex galeis, thoracibus, ocreis, quibus muniti estis: praeterea ex aggerib. & muris & fossis, quas fecistis ad propellendas excursiones hostium: quandoquidem malunt excurrere timoris causa, quam pugnare comminus, vt est

nostra consuetudo. Quocirca tantum eos excedimus viribus, vt tētoria nostra muris eorum tutiora, & scuta omni eorū armatura potiora putem. Qua ex re, si apud nos erit victoria, facile eos capiemus: si vero aliqua necessitas obuenerit, effugiemus. Quod si statuerimus nos aliquo recipere, sic nos in paludes abdemus & montes, vt ab iis inueniri aut capi nequeamus. Illi vero, grauitate & pondere armorum impediti, neq; quemquam nostrū insequi poterunt, neq; se in fugam conferre. Quod si excurrent aliquando, mox ad certa loca perfugient, in quæ tamquam in caueam a nobis compellentur. Quibus in rebus cum multo nobis inferiores sint, tum maxime, quod famem, sitim, frigus, calorē perferre nobiscū pariter nō possunt: vmbra, tecto, frumento subacto, vino, oleo, ita indigent, vt si quid eorum deficiat, moriātur: nobis autem quæuis herba & radix cibus est: quilibet succus, oleū: omnis aqua, vinum: omnis arbor, domus. Ad hæc. loca ipsa nobis sunt familiaria & quasi socia ad bellū gerendum, illis incognita & inimica. nos fluuios nudi & nantes transimus; illi ne nauib. quidem facile traiiciuntur. Itaq; (quod felix faustumq; sit) contendamus in eos confidenter; ostendamusq; eos, cum lepores sint atq; vulpes, temere conari canib. & lupis imperare. Hæc cum dixisset, leporem e gremio dimisit, ominis capiendi causa: qui postquam prospere ꝓcessit, vniuersa multitudo lętantib. animis cōclamat. Tum Bunduica passis palmis, *Gratias ago tibi*, inquit, *Adraste, teque mulier mulierē inuoco; nō baiulis Aegyptus imperans, vt Nitocris; nō Assyriis mercatoribus, vt Semiramis; (hæc enim iam a Romanis accepimus) nec rursum populo Romano, vt paulo ante Messalina, post Agrippina, nunc Nero; (qui nomine viri appellatus, re ipsa mulier est: idq; ex eo intelligi potest, quod voce & cithara canit, quodq; ornatur muliebriter) sed Britannis hominib. imperans, qui non agros colere, non opifices esse, sed bella gerere optime didicerunt: qui cum cetera omnia, tum liberos & vxores communes esse inter se putant; atque illæ ob eam causam eandem virtutem cū marib. exercent. Cum igitur ego apud huiusmodi viros atq; fœminas regnū obtineam, peto abs te eorum victoriam, salutem, libertatem, cōtra viros contumeliosos, improbos, insatiabiles, sceleratos: si viri appellandi sunt homines qui calefactis aquis lauantur, cibis laute apparatis vescentes,*

ἡμεῖς. τοσαύτῃ γὰρ περιουσίᾳ ἀνδρίας χρώμεθα, ὥστε καὶ τὰς σκηνὰς ἀσφαλεστέρας τῶν τειχῶν, καὶ τὰς ἀσπίδας πολυαρκεστέρας τῆς ἐκείνων πανοπλίας νομίζειν. ἐξ οὗπερ ἡμεῖς μὲν καὶ κρατοῦντες αἱροῦμεν αὐτοὺς, καὶ βιασθέντες ἐκφεύγομεν. κἂν ἄρα καὶ ἀναχωρῆσαί ποι προελώμεθα, ἐς τοιαῦτα ἕλη καὶ ὄρη καταδυόμεθα, ὥστε μήτε εὑρεθῆναι μήτε ληφθῆναι. ἐκεῖνοι δὲ οὔτε διῶξαί τινα ὑπὸ τοῦ βάρους, οὔτε φυγεῖν δύνανται· κἂν ἄρα καὶ ἐκδράμωσί ποτε, ἔς τε χωρία ἀποδεδειγμένα καταφεύγωσι, κἀνταῦθα ὥσπερ ἐς γαλεάγρας κατακλείονται. ἔν τε οὖν τούτοις παρὰ πολὺ ἡμῶν ἐλαττοῦνται, καὶ ἐκείνοις, ὅτι οὔτε λιμὸν οὔτε δίψος, οὐ ψῦχος οὐ καῦμα ὑποφέρουσιν ὥσπερ ἡμεῖς, ἀλλ' οἱ μὲν καὶ σκιᾶς καὶ σκέπης, σίτου τε μεμαγμένου καὶ οἴνου καὶ ἐλαίου δέονται, κἂν ἄρα τι τούτων αὐτοὺς ἐπιλίπῃ, διαφθείρονται· ἡμῖν δὲ δὴ πᾶσα μὲν πόα καὶ ῥίζα, σῖτός ἐστι· πᾶς δὲ χυμὸς, ἔλαιον· πᾶν δὲ ὕδωρ, οἶνος· πᾶν δὲ δένδρον, οἰκία. καὶ μὴν καὶ τὰ χωρία ταῦτα, ἡμῖν μὲν συνήθη καὶ σύμμαχα, ἐκείνοις δὲ δὴ καὶ ἄγνωστα καὶ πολέμια. καὶ τοὺς ποταμοὺς ἡμεῖς μὲν γυμνοὶ διανέομεν, ἐκεῖνοι δὲ οὐδὲ πλοίοις ῥᾳδίως περαιοῦνται. ἀλλ' ἴωμεν ἐπ' αὐτοὺς, ἀγαθῇ τύχῃ, θαρροῦντες· δείξωμεν αὐτοῖς ὅτι λαγωοὶ καὶ ἀλώπεκες ὄντες, κυνῶν καὶ λύκων ἄρχειν ἐπιχειροῦσι. Ταῦτα εἰποῦσα, λαγὼν μὲν ἐκ τοῦ κόλπου προήκατο μαντείᾳ τινὶ χρωμένη· καὶ ἐπειδὴ ἐν αἰσίῳ σφίσιν ἔδραμε, τό τε πλῆθος πᾶν ἡσθὲν ἀνεβόησε, καὶ ἡ Βουνδουίκα τὴν χεῖρα ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνατείνασα εἶπε, Χάριν τε σοὶ ἔχω, [ὦ Ἀνδράστη] καὶ προσεπικαλοῦμαί σε γυνὴ γυναῖκα, οὐκ Αἰγυπτίων ἀχθοφόρων ἄρχουσα, ὡς Νίτωκρις· οὐδ' Ἀσσυρίων τῶν ἐμπόρων, ὡς Σεμίραμις· (καὶ γὰρ ταῦτ' ἤδη παρὰ τῶν Ῥωμαίων μεμαθήκαμεν) οὐ μὴν οὐδὲ Ῥωμαίων αὐτῶν, (ὡς πρότερον μὲν Μεσσαλίνα, ἔπειτ' Ἀγριππῖνα· νῦν δὲ καὶ Νέρων, ὄνομα μὲν ἀνδρὸς ἔχει, ἔργῳ δὲ γυνή ἐστι· σημεῖον δὲ, ᾄδει καὶ κιθαρίζει, καὶ καλλωπίζεται) ἀλλ' ἀνδρῶν Βρεττανῶν, γεωργεῖν μὲν ἢ δημιουργεῖν οὐκ εἰδότων, πολεμεῖν δὲ ἀκριβῶς μεμαθηκότων, καὶ τά τε ἄλλα πάντα κοινὰ, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας κοινὰς νομιζόντων, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐκείνων τὴν αὐτὴν τοῖς ἄρρεσιν ἀρετὴν ἐχουσῶν. τοιούτων οὖν ἀνδρῶν καὶ τοιούτων γυναικῶν βασιλεύουσα, προσεύχομαί τέ σοι καὶ αἰτῶ νίκην καὶ σωτηρίαν καὶ ἐλευθερίαν κατ' ἀνδρῶν ὑβριστῶν, ἀδίκων, ἀπλήστων, ἀνοσίων· εἴγε καὶ ἄνδρας χρὴ καλεῖν ἀνθρώπους ὕδατι θερμῷ λουομένους, ὄψα σκευαστὰ ἐσθίοντας,

οἶνον ἄκρατον πίνοντας, μύρῳ ἀλειφομένους, μαλθακῶς κοιμωμένους, μετὰ μειρακίων καὶ τούτων ἐξώρων καθεύδοντας, κιθαρῳδῷ, καὶ τούτῳ κακῷ, δουλεύοντας. μὴ γάρ τοι μὴ ἐμοῦ, μήθ' ὑμῶν ἔτι βασιλεύσειεν ἡ Νερωνὶς, ἡ Δομιτία· ἀλλ' ἐκείνη μὲν Ῥωμαίων ᾄδουσα δεσποζέτω· (καὶ γὰρ ἄξιοι τοιαύτῃ γυναικὶ δουλεύειν, ἧς τοσοῦτον ἤδη χρόνον ἀνέχονται τυραννούσης) ἡμῶν δὲ σὺ, ὦ δέσποινα, ἀεὶ μόνη *προστατοίης. Τοιαῦτα ἄττα ἡ Βουνδουίκα δημηγορήσασα, ἐπῆγε τοῖς Ῥωμαίοις τὴν στρατιάν. ἔτυχον γὰρ ἄναρχοι ὄντες, διὰ δὲ Παυλῖνον τὸν ἡγεμόνα σφῶν, εἰς νῆσόν τινα Μῶνναν ἀγχοῦ τῆς Βρεττανίας κειμένην ἐπιστρατεῦσαι. διὰ τοῦτο πόλεις τε δύο Ῥωμαϊκὰς ἐξεπόρθησε καὶ διήρπασε, καὶ φόνον ἀμύθητον (ὡς ἔφην) εἰργάσατο· τοῖς τε ἁλισκομένοις ἀνθρώποις ὑπ' αὐτῶν οὐδὲν τῶν δεινοτάτων ἐστὶν ὅτι οὐκ ἐγένετο. καὶ ὃ δὴ δεινότατον καὶ θηριωδέστατον, ἔπραξαν· τὰς γὰρ γυναῖκας τὰς εὐγενεστάτας καὶ εὐπρεπεστάτας, γυμνὰς ἐκρέμασαν, καὶ τούς τε μαστοὺς αὐτῶν περιέτεμον, καὶ τοῖς στόμασι σφῶν προσέρραπτον, ὅπως ὡς καὶ ἐσθίουσαι αὐτοὺς ὁρῷντο· καὶ μετὰ τοῦτο πασσάλοις ὀξέσι διὰ παντὸς τοῦ σώματος κατὰ μῆκος ἀνέπειραν· καὶ ταῦτα πάντα θύοντές τε ἅμα καὶ ἑστιώμενοι, ὑβρίζοντες, ἔν τε τοῖς ἄλλοις σφῶν ἱεροῖς καὶ ἐν τῷ τῆς *Ἀνδάτης μάλιστα ἄλσει ἐποίουν. οὕτω γὰρ καὶ τὴν νίκην ὠνόμαζον, καὶ ἔσεβον αὐτὴν περιττότατα. Ὁ δὲ Παυλῖνος, ἔτυχε μὲν ἤδη τὴν Μῶναν παραστησάμενος· πυθόμενος δὲ τὴν Βρεττανικὴν συμφοράν, ἀπέπλευσεν εὐθὺς ἐς αὐτὴν ἐκ τῆς Μώνης· καὶ διακινδυνεῦσαι μὲν αὐτίκα πρὸς τοὺς βαρβάρους οὐκ ἤθελε, τό τε πλῆθος αὐτῶν καὶ τὴν ἀπόνοιαν φοβούμενος, ἀλλ' ἐς ἐπιτηδειότερον καιρὸν τὴν μάχην ὑπερετίθετο. ἐπεὶ δὲ σίτου τε ἐσπάνιζε, καὶ οἱ βάρβαροι ἐγκείμενοι οὐκ ἀνίεσαν, ἠναγκάσθη καὶ παρὰ γνώμην αὐτοῖς συμβαλεῖν. ἡ μὲν οὖν Βουνδουίκα ἐς τρεῖς καὶ εἴκοσι μυριάδας ἀνδρῶν στράτευμα ἔχουσα, αὐτὴ μὲν ἐφ' ἅρματος ὠχεῖτο, τοὺς δ' ἄλλους ὡς ἑκάστους διέταξεν. ὁ δὲ δὴ Παυλῖνος, μήτε ἀντιπαρατεῖναί οἱ τὴν φάλαγγα δυνηθεὶς, (οὐδὲ γὰρ οὐδ' εἰ ἐφ' ἕνα ἐτάχθησαν, ἐξικνοῦντο· τοσοῦτον ἠλαττοῦντο τῷ πλήθει) μήτ' αὖ καθ' ἕνα συμβαλεῖν, μὴ καὶ περιστοιχισθεὶς κατακοπῇ, τολμήσας, τριχῇ τε ἔνειμε τὸν στρατὸν, ὅπως πολλαχόθεν ἅμα μάχοιντο, καὶ ἐπύκνωσεν ἕκαστον τῶν μερῶν,

merum bibentes, vnguentis delibuti, molliter cubantes, cum pueris, atque iis exoletis coeuntes, citharædo & quidem malo seruientes. Non mihi, (obsecro) non vobis in reliquum tempus imperet Neronia aut Domitia: sed illa cantãs dominetur populo Romano. dignus est enim huic mulieri seruire, cuius tyrannidem longo temporis spatio sustinet. Tu vero domina vt nobis sola semper adsis, a te vehementer peto.

Hæc atque alia huiusmodi cum Bunduica in concione dixisset, cõtra Romanos omnibus copiis cõtendit; qui per id tempus imperatore destituti erant, quod Paulinus eorum imperator in Monam (quæ insula est finitima Britanniæ) exercitum duxerat: quamobrẽ Bunduica duas vrbes populi Romani expugnauit, atque diripuit; in eisque cædem infinitam, vt supra dixi, fecit. Captis autem hominibus, omnia quæ grauissima esse possunt, facta sunt. Id vero est crudelissimum atque immanissimum, quod fœminas nobilissimas & honestissimas nudas suspenderunt, excisasque mammas earum ad ora ipsarũ adsuerunt, vt eas comedere viderentur; earumque corpora porrecta in longitudinem, palis præacutis transfixerunt. Quæ omnia faciebant contumeliose, dum sacrificarent in suis templis, & epularentur, & maxime in luco Andates: sic enim Victoriam appellabant, eamque colebant studiosissime. Paulinus, qui iam Monam subegerat, statim, vt Britannicam cladẽ intellexit, ex Mona in Britanniam renauigauit. Is belli quod cum barbaris erat, fortunam tentare ac periclitari subito noluit, quod eorum multitudinem & vecordiam timeret: tamen, cum pugnam in tempus magis idoneum differret, vbi inopia frumenti laborare cœpit, instantibus ac vrgentibus barbaris, coactus est contra voluntatem suam prœlium cum eis committere. Bunduica, cuius exercitus erat ad militum ducenta triginta milia, curru vehebatur, suosque porrecta in longum acie instruebat: Paulinus, qui neque extendere ad eandem longitudinem suam phalangem poterat, (neque enim Romani, si vel singuli fuissent collocati, lõgitudine illos æquare potuissent; adeo numero pauciores erant) neque rursum *simul confligere, ne cinctus ab hostibus cæderetur: tandem *audacter exercitum in tres partes distribuit, vt simul in variis locis pugnarent, singulasque partes confertas densasque præstitit,

ne facile frangerentur. Dum eos instruit, & certis locis collocat, ita cohortari incipit: *Agedum, inquit, commilitones & viri Romani, ostendite his pestibus, quantum nos eis etiam afflicta fortuna antecellamus. Turpe enim est, quæ paulo ante virtute peperimus, ea nos hoc tempore turpiter amittere. Sæpenumero vos ipsi, cum pauciores essetis quam nunc, multo plures hostes vicistis; idemq; a maioribus vestris crebro factum est. Nolite igitur multitudinem pertimescere, aut studium nouandarum rerum, eorum qui inermes incõsideratissima & dementissima temeritate confidunt: qui etsi quasdam vrbes incenderunt, tamen id ab iis non vi aut pugnando factum est, sed alteram proditam, alteram desertam ceperunt. quas ob res nunc iustas & meritas pœnas de iis sumite; vt quibus viris quales ipsi iniuriam fecerint, rebus ipsis intelligant ac factis.* Hos ita cohortatus, ad alteros proficiscitur; quibus ait: *Hoc tempus, commilitones, alacritatem atque audaciam vestram postulat: hodierno die non solum viri fortes eritis, sed etiam res amissas recuperabitis; si istos vincetis. Nemo omnium vobis in posterum resistet hoc vno prœlio facto: sed ea quæ vobis nunc adsunt, confirmabitis, ac reliqua subigetis. Ceteri milites, vbicumque erunt, vos æmulabuntur; vos hostes pertimescent. Itaque nunc, dum in vestra manu est,* an tuti ab omnib. hominibus retinere velitis ea quæ vobis a maioribus vestris relicta sunt, quæque vos ipsi antea quæsiuistis; an his rebus omnibus priuati, miseri, afflicti & calamitosi viuere: eligite quæso imperium, opes, felicitatem potius, quam ea quæ sunt iis contraria, socordes & negligentes pati.* Hæc cum dixisset, ad tertios progressus ait: *Audiuistis quæ nobis homines impurissimi ac sceleratissimi fecerũt, vel potius magnam eorum partem vidistis. Itaque statuite, vtrum vos eadem quoque pati malitis, ac penitus Britanniam amittere, quam victores non modo vlcisci eos qui interfecti sunt, sed etiam exemplum relinquere ceteris hominibus, nõ solum grata ad obediendum beneuolentiæ, sed etiam necessariæ cõtra nouarum rerum molitores acerbitatis. Spero equidẽ in primis vos superiores fore; cõfisus beneuolentia atq; societate deorum immortaliũ, qui plurimum auxiliãtur iis qui iniuriã acceperũt: deinde vestra patria fortitudine: vos enim Romani estis: vos virtute atq; experiẽtia vestra omnes homines vicistis; vos eos ipsos qui nũc vobis resistunt, cepistis:*

ὥστε δύσρηκτον εἶ). συντάττων δὲ αὐτοὺς καὶ καθιστὰς, προσπαρῄει, λέγων· Ἄγετε ἄνδρες συστρατιῶται, ἄγετε ἄνδρες Ῥωμαῖοι· δείξατε τοῖς ὀλέθροις τούτοις ὅσον καὶ δυστυχοῦντες αὐτῶν προφέρομεν. αἰσχρὸν γάρ ἐστιν ὑμῖν, ἃ μικρῷ πρόσθεν ὑπ' ἀρετῆς ἐκτήσασθε, νῦν ἀκλεῶς ἀπολέσαι. πολλάκις τοι τῶν νῦν παρόντων ἐλάττους ὄντες, πολὺ πλείονας ἀντιπάλους καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν ἐνίκησαν. μήτ' οὖν τὸ πλῆθος αὐτῶν φοβηθῆτε καὶ τὴν νεωτεροποιίαν, (ἐκ γὰρ ἀόπλου καὶ ἀμελετήτου προπετείας θρασύνονται) μήθ' ὅτι πόλεις τινὰς ἐμπεπρήκασιν. οὐ γὰρ κατὰ κράτος οὐδὲ ἐκ μάχης, ἀλλὰ τὴν μὲν προδοθεῖσαν, τὴν δὲ ἐκλειφθεῖσαν εἷλον. ἀνθ' ὧν νῦν τὴν προσήκουσαν παρ' αὐτῶν δίκην λάβετε· ἵνα καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῖς ἐκμάθωσιν, οἵους ὄντας *ὑμᾶς οἷοι ὄντες ἠδικήκασι. Ταῦτα τοῖς εἰπὼν, ἐφ' ἑτέρους ἦλθε, καὶ ἔφη· Νῦν καιρὸς, ὦ συστρατιῶται, προθυμίας, νῦν τόλμης· αὐθήμερον ἄνδρες ἀγαθοὶ *γίνεσθε, καὶ τὰ προειλημμένα ἀναλήψεσθε. ἂν τούτων κρατήσητε, οὐκ ἔτ' οὐδεὶς ὑμῖν οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀντιστήσεται. διὰ μιᾶς *τοιαύτης μάχης, καὶ τὰ ὑπάρχοντα βεβαιώσεσθε, καὶ τὰ λοιπὰ προσκαταστρέψεσθε. πάντες γὰρ καὶ οἱ ἄλλοθί που ὄντες στρατιῶται ζηλώσουσιν ὑμᾶς, καὶ ἐχθροὶ φοβηθήσονται. ὥστε ἐν ταῖς χερσὶν ἔχοντες ἢ πάντων ἀνθρώπων ἀδεῶς ἄρχειν ὧν καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν κατέλιπον, καὶ *αὐτοὶ ὑμεῖς προσεπεκτήσασθε, ἢ πάντως αὐτῶν στερηθῆναι, ἕλεσθε ὅτε θέροι εἶ), ἄρχειν, πλουτεῖν, εὐδαιμονεῖν μᾶλλον, ἢ τἀναντία αὐτῶν ῥᾳθυμήσαντες παθεῖν. Τοιαῦτα δὲ καὶ τούτοις εἰπὼν, ἐπὶ τοὺς τρίτους ἐπιπαρῆλθε, καὶ ἔλεξε καὶ ἐκείνοις· Ἠκούσατε μὲν οἷα ἡμᾶς οἱ κατάρατοι οὗτοι δεδράκασι, μᾶλλον δὲ ἔνια αὐτῶν καὶ εἴδετε· ὥσθ' ἕλεσθε πότερον καὶ αὐτοὶ τὰ αὐτὰ ἐκείνοις παθεῖν, καὶ προσέτι καὶ ἐκπεσεῖν παντελῶς ἐκ τῆς Βρεττανίας, ἢ κρατήσαντες καὶ τοῖς ἀπολωλόσι τιμωρῆσαι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἅπασι παράδειγμα ποιῆσαι καὶ πρὸς τὸ πειθαρχοῦν εὐμενοῦς ἐπιεικείας, καὶ πρὸς τὸ νεωτερίζον ἀναγκαίας τραχύτητος. μάλιστα μὲν οὖν ἔγωγε νικήσειν *ὑμᾶς ἐλπίζω καὶ τῇ παρὰ τῶν θεῶν συμμαχίᾳ (τοῖς γὰρ ἀδικουμένοις ὡς τὸ πολὺ συναίρονται) καὶ τῇ πατρίᾳ ὑμῶν ἀνδρίᾳ, Ῥωμαίους τε ὄντας, καὶ ταῖς ἀρεταῖς ἁπάντων ἀνθρώπων κεκρατηκότας καὶ ταῖς ἐμπειρίαις· καὶ γὰρ αὐτοὺς τούτους τοὺς νῦν ἀντικαθεστῶτας ἡττήσαντες κεχειρώμεθα.

τῷ τε

περὶ τὸ ἀξίωμα. οὐ γὰρ ἀντιπάλοις ποιν ἀλλὰ δούλοις ἡμετέροις συμβαλοῦμεν, οὓς καὶ ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους ὄντας εἰάσαμεν. ἂν δὲ δὴ παρ' ἐλπίδα τι συμβῇ, (οὐδὲ γὰρ τοῦτ' εἰπεῖν ὀκνήσω) ἄμεινόν ἐστι μαχομένους ἡμᾶς ἀνδρείως πεσεῖν, ἢ ἁλόντας ἀνασκολοπισθῆναι, τὰ σπλάγχνα τὰ ἑαυτῶν ἐκτμηθέντα ἰδεῖν πασσάλοις διαπύροις ἀναπαρῆναι, καὶ ὕδατι ζέοντι τηκομένους ἀπολέσθαι, καθάπερ ἐς θηρία τινὰ ἄγρια, ἄνομα, ἀνόσια ἐμπεπτωκότας. ἢ οὖν περιγενώμεθα αὐτῶν, ἢ ἐνταῦθα ἀποθάνωμεν· καλὸν δὲ μνημεῖον τὴν Βρεττανίαν ἕξομεν, κἂν πάντες οἱ λοιποὶ Ῥωμαῖοι ἐξ αὐτῆς ἐκπέσωσι. τοῖς γὰρ σώμασι τοῖς ἡμετέροις πάντως αὐτὴν ἀεὶ καθέξομεν. Τοιαῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις εἰπὼν, *ἦρετο τὸ σημεῖον τῆς μάχης· κἀκ τούτου συνῆλθον, οἱ μὲν βάρβαροι, κραυγῇ τε πολλῇ καὶ ᾠδαῖς ἀπειλητικαῖς χρώμενοι· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, σιγῇ καὶ κόσμῳ, μέχρις οὗ ἐς ἀκοντίου βολὴν ἀφίκοντο. ἐνταῦθα δὲ ἤδη *βάδην τῶν πολεμίων προσιόντων σφίσιν *ἐπάραντες ἅμα ἀπὸ συνθήματος, ἐπέδραμον αὐτοῖς ἀνὰ κράτος· καὶ ἐν μὲν τῇ προσμίξει ῥᾳδίως τὴν ἀντίταξιν σφῶν διέρρηξαν· περισχεθέντες δὲ τῷ πλήθει, πανταχόθεν ἅμα ἐμάχοντο. καὶ ἦν ὁ ἀγωνισμὸς αὐτῶν πολύτροπος. τοῦτο μὲν γὰρ, οἱ ψιλοὶ τοὺς ψιλοὺς ἀντέβαλλον· τοῦτο δὲ, οἱ ὁπλῖται τοῖς ὁπλίταις ἀνθίσταντο, οἵ τε ἱππεῖς τοῖς ἱππεῦσι συνεφέροντο. καὶ πρὸς τὰ ἅρματα τῶν βαρβάρων οἱ τοξόται τῶν Ῥωμαίων ἀντηγωνίζοντο. τούς τε γὰρ Ῥωμαίους οἱ βάρβαροι ῥύμῃ τοῖς ἅρμασι προσπίπτοντες, ἀνέτρεπον, καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων, ἅτε καὶ δίχα θωράκων μαχόμενοι, ἀνεστέλλοντο· ἱππεύς τε πεζὸν ἀνέτρεπε, καὶ πεζὸς ἱππέα κατέβαλλε· πρός τε τὰ ἅρματα συμφραξάμενοί τινες ἐχώρουν, καὶ ἄλλοι ὑπ' αὐτῶν ἐσκεδάννυντο· τούς τε τοξότας οἱ μὲν ὁμόσε σφίσιν ἰόντες ἔτρεπον, οἱ δὲ πόρρωθεν ἐφυλάσσοντο· καὶ ταῦτα οὐ καθ' ἕν, ἀλλὰ τριχῇ πάνθ' ὁμοίως ἐγίνετο. ἠγωνίσαντο δὲ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀμφότεροι προθυμίας καὶ τόλμης. τέλος δὲ ὀψέ ποτε οἱ Ῥωμαῖοι ἐνίκησαν, καὶ πολλοὺς μὲν ἐν τῇ μάχῃ καὶ πρὸς ταῖς ἁμάξαις τῇ τε ὕλῃ κατεφόνευσαν, πολλοὺς δὲ καὶ ζῶντας εἷλον· συχνοὶ δ' οὖν καὶ διέφυγον, καὶ παρεσκευάζοντο μὲν ὡς καὶ αὖθις μαχούμενοι· ἀποθανούσης δὲ ἐν τούτῳ τῆς Βουνδουίκης νόσῳ, ἐκείνην μὲν δεινῶς ἐπένθησαν, καὶ πολυτελῶς ἔθαψαν· αὐτοὶ δ', ὡς καὶ τότε ὄντως ἡττηθέντες, διεσκεδάσθησαν. Καὶ τὰ μὲν Βρεττανικὰ,

postremo dignitate. non enim cum hostibus, sed cum seruis nostris confligemus: quibus liberis esse, & suo iure viuere concessimus. Quod si quid nobis contra spem euenerit, (neque enim id grauabor dicere) multo melius est pugnantes fortiter occumbere, quam captos in crucem tolli, aut viscera nostra excisa conspicere palis ardentibus transfigi, feruentique aqua consumi & interire: tamquam in feras belluas sceleratas & impias incidamus. Quamobrem, siue superiores fuerimus, siue mortem hic obierimus, tamen Britanniam habebimus clarissimum monumentum: quam si ceteri Romani amiserint, tamen nos eam corporibus nostris perpetuo retinebimus. Hæc cum dixisset, atque alia eiusdem generis, signum pugnæ dat. Tunc omnes vtrimque *conueniunt. Barbari magnos clamores edunt, & cantus minaces: Romanis silentium est & ordo, quousque eo veniunt quo telum adiici posset: mox accedente turba hostium, signo dato simul in eos irruunt, eorumq; ordines primo congressu facile perturbant: post cincti vndique magna multitudine, prœlium ineunt. Ibi varium certamē fuit. cœpere vtrimque milites leuis armaturæ se percutere; milites grauis armaturæ, vtrimque inter se oppositi esse; equites cum equitibus congredi: sagittarii Romani certare cum curribus barbarorum; barbari curribus suis impetum in Romanos facere, eosque deiicere. Illi, quod absque thoracibus pugnarent, telis horum propulsari: pedes ab equite opprimi, eques a pedite exturbari: multi coniuncti simul contra currus contendere; multi ab iisdem curribus fundi ac fugari; alii sagittarios propius accedentes in fugam conuertere: alii procul ab iis cauere. Quæ cum non vno in loco, sed simul in tribus pariter gererentur, diu vtrimque pugnatum est pari alacritate & audacia: tandem Romani superiores discedunt, multis in ipso prœlio, multis ad impedimenta & ad siluam cæsis, denique multis viuis captis. Effugere complures, qui parabant iterum pugnare. Sed interim Bunduica morbo exstincta est; *eamque illi luxerunt & humauerunt magnifice: post, quod vere superati essent, fusi ac dispersi sunt. Sed de Britannicis rebus

hactenus. Romæ autem Nero Octauiam Augustam primo propter Sabinam pellicem repudiauit; post interfecit: cui tamen Burrus in ea re obstiterat, prohibueratque quo minus eam repudiaret: sic enim Neroni dixerat; *Dotem igitur ei, hoc est principatum, redde.* Burrus enim tam magna libertate loquendi vtebatur, vt cum a Nerone rogaretur aliquando iterum de iisdem eius sententiam dicere, plane & aperte responderit: *Ne me,* inquit, *de quibus rebus semel dixero, bis interroges.* eum Nero veneno sustulit: Tigellinumque Sophronium, qui petulans & homicida fuit, supra omnes homines suæ ætatis, vna cum altero, prætorianis militibus præfecit. de hoc Pythiadis ancillæ ἀπόφθεγμα dictum esse fertur. Nam cũ omnes famuli præter Pythiadem vna cum Sabina Octauiam inuaderent, quod eam contemnerent afflicta fortuna, & illi, cuius magna potestas erat, assentarentur; sola Pythias, licet acerrimis tormentis coacta, noluit in eam mentiri: cumque Tigellinus instaret vehementius, faciem eius conspuit: *Mundior est,* inquit, *Tigelline, vulua dominæ meæ, quam os tuum.* Sed Nero mulierum mala risu iocisque excepit. Idem Pluto interfecto, postquam vidit caput eius ad se perlatum; *Nesciebam,* inquit, *hunc hominem magnum nasum habere;* quasi ei pepercisset, si id cognouisset antea. Nero omnem fere vitam degebat in popinis; vetuit tamen vt nihil in eis coctũ aliis hominibus præter olera & *legumina venderetur. Pallantem interfecit, quod magnas opes peperisset, †ad quater millies sestertium; ac ita difficilis & morosus erat, vt neque cum seruis, neque cum liberis sermones conferret; sed iis omnia quæ vellet mandaretve, in libellis scribere cõsueuerat.

†ad aureorum quadragies centena milia, Bl. ad decies mille myriadas, Gr.

Tanta erat Neronis petulantia, vt publice currus agitaret. Is aliquãdo belluis interfectis, ac subito aqua in amphitheatrum deducta, bellum nauale confecit: eodemque amphitheatro exhausto, præbuit certamen gladiatorium: mox aqua rursum introducta, *publice sumptuosam cœnam dedit. Huic cœnæ Tigellinus p̃fectus fuerat: eratque eius cœnæ magnificus apparatus. Fuere in medio amphitheatro & in aqua posita magna vasa vinaria

ἐπὶ τοσοῦτον. ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ ὁ Νέρων Ὀκταουίαν τὴν Αὔγουσταν ἀπεπέμψατο μὲν πρότερον διὰ Σαβίναν τὴν παλλακίδα, ὕστερον δὲ καὶ ἀπέκτεινε· καίτοι τοῦ Βούρρου ἐναντιουμένου αὐτῷ καὶ κωλύοντος ἀποπέμψασθαι, καί ποτε εἰπόντος, Οὐκοῦν καὶ τὴν προῖκα αὐτῇ (τουτέστι τὴν ἡγεμονίαν) ἀπόδος. οὕτω γάρ πως ἐῤῥωμένως *τῇ παῤῥησίᾳ ἐχρῆτο, ὥστε ποτὲ δεύτερον ἐρωτηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ γνώμην περὶ ὧν ἀπεφήνατο, εἶπεν ἄντικρυς ὅτι Περὶ ὧν ἂν ἅπαξ τι εἴπω, μηκέτι μου αὖθις πύθῃ. Τοῦτον μὲν οὖν φαρμάκῳ διώλεσε· Τιγελλῖνον δέ τινα *Σωφρόνιον, ἀσελγείᾳ τε καὶ μιαιφονίᾳ πάντας τοὺς καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπους ὑπεράραντα, σὺν ἑτέρῳ ἑνὶ ἐπὶ τὴν τῶν δορυφόρων ἀρχὴν κατέστησε. πρὸς τοῦτον καὶ τὸ τῆς Πυθιάδος ἀπόφθεγμα γενέσθαι λέγεται· ἐπεὶ γὰρ τῶν περὶ τὴν Ὀκταουίαν ὄντων οἱ *ἄλλοι πάντες, πλὴν Πυθιάδος, συνεπέθεντο μετὰ τῆς Σαβίνης αὐτῇ, τῆς μὲν, ὅτι ἐδυστύχει, καταφρονήσαντες, τὴν δὲ, ὅτι ἴσχυε, κολακεύοντες· μόνη δὲ ἡ Πυθιὰς οὔτε τι κατεψεύσατο αὐτῆς, καίπερ πικρότατα βασανισθεῖσα, καὶ τέλος ὡς ὁ Τιγελλῖνος ἐνέκειτο αὐτῇ, προσέπτυσέ τε αὐτῷ καὶ εἶπε, Καθαρώτερον, ὦ Τιγελλῖνε, τὸ αἰδοῖον ἡ δέσποινά μου τοῦ σοῦ στόματος ἔχει.
Ὁ δὲ δὴ Νέρων καὶ γέλωτα καὶ σκώμματα τὰ τῶν γυναικῶν κακὰ ἐποιεῖτο. τὸν γοῦν Πλοῦτον ἀποκτείνας, ἔπειτα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ προσενεχθεῖσάν οἱ ἰδὼν, Οὐκ ᾔδειν, ἔφη, ὅτι μεγάλην ῥῖνα εἶχεν· ὥσπερ φεισάμενος ἂν αὐτοῦ, εἰ τοῦτο προηπίστατο. Πάντα δὲ (ὡς εἰπεῖν) τὸν βίον ἐν καπηλικῇ διαίτῃ ποιούμενος, ἀπεῖπε τοῖς ἄλλοις μηδὲν ἑφθὸν ἐν καπηλείῳ, πλὴν λαχάνων καὶ ἔτνους, πιπράσκειν.
Τὸν δὲ *Πάλλαντα διεχρήσατο ὅτι καὶ πλοῦτον πολὺν ἐκέκτητο, ὥστε καὶ ἐς μυρίας μυριάδας αὐτὸν ἀριθμεῖσθαι· καὶ δυσκολίᾳ τρόπων πολλῇ ἐχρῆτο, ὥστε μήτε τοῖς οἰκέταις μήτε τοῖς ἐλευθέροις διαλέγεσθαί τι, ἀλλ' ἐς γραμματεῖα πάνθ' ὅσα ἐβούλετο καὶ προσέταττέ σφισιν, ἐγγράφειν. Τοσαύτη δὲ ἦν ἡ τοῦ Νέρωνος ἀκολασία, ὥστε καὶ ἅρματα *δημοσίᾳ ἤλαυνε. καί ποτε θηρία ἀποκτείνας, ὕδωρ τε εὐθὺς ἐς τὸ θέατρον ἐπωχέτευσε, καὶ ναυμαχίαν *ἐπετέλεσε. καὶ μετὰ τοῦτο, τὸ ὕδωρ ἀφεὶς, μονομαχίαν ἐπιτέθηκε· [καὶ] τέλος εἰσαγαγὼν αὐτὸ αὖθις, δεῖπνον δημοσίᾳ πολυτελὲς ἐδείπνισεν. ἑστιάτωρ μὲν ὁ Τιγελλῖνος ἀποδέδεικτο, καὶ παρασκευὴ πᾶσα πολλὴ ἐπεποίειτο. ἐσκευάσθη δὲ τόνδε τὸν τρόπον· ἐν μὲν τῷ μέσῳ, καὶ ἐπὶ τῷ ὕδατι τά τε σκεύη τὰ οἰνηρὰ

τὰ ξύλινα

τὰ ξύλινα τὰ μεγάλα περιεκαθεῖτο, καὶ ἐπ' αὐτῶν σανίδες ἐπεπήγεσαν· πέριξ δὲ περὶ αὐτὸ καπηλεῖα καὶ οἰκήματα ἐπεποίητο, ὥστε τὸν Νέρωνα καὶ τὸν Τιγελλῖνον, τούς τε συσσίτους αὐτῶν, τὸ μέσον ἔχοντας, ἐπί τε ταπήτων πορφυρῶν καὶ ἐπὶ στρωμάτων ἁπαλῶν εὐωχεῖσθαι, τοὺς δὲ δὴ ἄλλους πάντας ἐν τοῖς καπηλείοις εὐθυμεῖσθαι. ἔς τε τὰ πορνεῖα εἰσῄεσαν, καὶ συνεγίνοντο πάσαις ἀναίδην ἁπλῶς ταῖς ἐνταῦθα καθημέναις. ἦσαν δὲ αἵ τε *περικαλλέσταται καὶ ἐκφανέσταται δοῦλαί τε καὶ ἐλεύθεραι, ἑταῖραι, παρθένοι, γαμεταί τινων, οὐχ ὅπως δημότιδες, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ εὐγενέσταται, καὶ κόραι, καὶ γυναῖκες. καὶ ἦν ἐξουσία παντὶ τῷ βουλομένῳ ἔχειν ἣν ἤθελεν· οὐ γὰρ ἐξῆν αὐταῖς οὐδένα ἀπαρνήσασθαι. ὥστε, οἷα συρφετώδης ὅμιλος, ἀπλήστως τε καὶ ἅμα ἔπινον, καὶ ἀσελγῶς ὕβριζον. καί τις καὶ δοῦλος τῇ δεσποίνῃ, παρόντος τοῦ δεσπότου, καὶ μονομάχος εὐγενεῖ κόρῃ, ὁρῶντος τοῦ πατρός, συνεγίνοντο. ὠθισμοί τε καὶ πληγαὶ καὶ θόρυβοι, τοῦτο μὲν, ἀπ' αὐτῶν τῶν εἰσιόντων, τοῦτο δὲ, καὶ ἐκ τῶν ἔξωθεν περιεστηκότων, αἰσχροὶ συνέβαινον· καὶ ἄνδρες τε ἐκ τούτων συχνοὶ ἐφθάρησαν, καὶ γυναῖκες, αἱ μὲν ἀποπνιγεῖσαι, αἱ δὲ διαρπαγεῖσαι. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεθύμησεν (ὅπερ που ἀεὶ ηὔχετο) τήν τε πόλιν ὅλην καὶ τὴν βασιλείαν ζῶν ἀναλῶσαι. τὸν γοῦν Πρίαμον καὶ αὐτὸς θαυμαστῶς ἐμακάρισεν, ὅτι καὶ τὴν πατρίδα ἅμα καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπολομένας εἶδεν. λάθρα γάρ τινας, ὡς καὶ μεθύοντας, ἢ καὶ κακουργοῦντάς τι ἄλλως, διαπέμπων, τὸ μὲν πρῶτον, ἕν που καὶ δύο καὶ πλείονα, ἄλλα ἄλλοθι ὑπεμπίμπρα, ὥστε τοὺς ἀνθρώπους ἐν παντὶ ἀπορίας γενέσθαι, μήτ' ἀρχὴν τοῦ κακοῦ ἐξευρεῖν, μήτε τέλος ἐπαγαγεῖν δυναμένους, ἀλλὰ πολλὰ μὲν ὁρῶντας, πολλὰ δὲ ἀκούοντας ἄτοπα. οὔτε γὰρ θεάσασθαι ἄλλο τι ἦν ἢ πυρὰ πολλὰ, ὥσπερ ἐν στρατοπέδῳ· οὔτε ἀκοῦσαι λεγόντων τινῶν, ἢ ὅτι τὸ καὶ τὸ καίεται· ποῦ; πῶς; ὑπὸ τίνος; βοηθεῖτε. θόρυβός τε οὖν ἐξαίσιος πανταχοῦ πάντας κατελάμβανε, καὶ διέθεον, οἱ μὲν τῇ, οἱ δὲ τῇ, ὥσπερ ἔμπληκτοι. καὶ ἄλλοις τινὲς ἐπαμύνοντες, ἐπυνθάνοντο τὰ οἴκοι καιόμενα. καὶ ἕτεροι, πρὶν καὶ ἀκοῦσαι ὅτι τῶν σφετέρων τι ἐμπέπρησται, ἐμάνθανον ὅτι ἀπόλωλεν. οἵ τε ἐκ τῶν οἰκιῶν, ἐς τοὺς στενωποὺς ἐξέθεον, ὡς καὶ ἔξωθεν αὐταῖς βοηθήσοντες· καὶ οἱ ἐκ τῶν ὁδῶν εἴσω ἐσέθεον, ὡς καὶ ἔνδον τι ἀνύσοντες. καὶ ἦν ἥ τε κραυγὴ καὶ ὀλολυγὴ παίδων ὁμοῦ, γυναικῶν, ἀνδρῶν, γερόντων,

lignea, & super ea tabulæ fixæ: circũ erant vndiq; tabernæ & diuersoria ędificata: cũq; Nero & Tigellinus cum conuiuis suis medium locũ tenerent, ac in tapetis purpureis & mollib. stragulis epularentur, ceteri in tabernis magnam lætitiam capiebant, intrabantq; lupanaria, & cum omnib. mulieribus, quę tum ibi consederant, palam rem habebant & impudenter. Aderant autem pulcherrimæ & clarissimæ ancillæ, liberæ, scorta, virgines, vxores multorum ciuium, nõ solum plebeiæ, sed etiam nobilissimæ, & puellæ, & mulieres. poterat quisq; ea quã cuperet, potiri: negare licebat nemini. multitudo, *cõgregata videlicet ex plebeiis hominibus, largiter potabat, faciebatq; iniuriã libidinose. Tum enim seruus cum domina, præsente domino suo: & gladiator cũ virgine nobili, inspectãte patre, rem habuerunt. Sequebantur inde grauissimæ & turpissimæ altercationes, vulnera, tumultus: nõ solũ ab iis qui intus erant, sed etiã ab iis qui foris remãserant. Quibus ex causis multi homines mortui, multæ mulieres suffocatæ, multæ raptæ sunt. His cõfectis reb. cupiuit (quod antea semp optauerat) vrbẽ atq; Imperiũ viuus funditus perdere. Quã quidẽ ob causam ipse quoque Priamũ mirum in modum beatũ fuisse dicebat, quod patriã simul cum regno perditã vidisset. Igitur paucos homines, quasi ebrii essent, aut alia maleficia facerent, clam in varias partes vrbis dimisit. Hi primo vnum & alterum locum plurave incenderũt: quod cum esset factũ, omnes homines dubitauere maxime, quod neque principium mali, nec finem possent inuenire; quodq; multa viderent & audirent insolentia. nihil enim aliud quam ignes, vt in castris, licebat videre: nihil audire ab aliis quam, hoc aut illud comburi. *vbi? quomodo? a quo? auxiliamini.* Ingens erat vbiq; omnium perturbatio: omnes huc & illuc concursabant obstupefacti: multis, dum opem aliis ferrent, domi omnia sua conflagrare nuntiabatur: multi, antequam res suas audirent incendio deflagrare, eas consumptas esse intelligebant: alii ex ædibus ad angiportus currebant, vt inde ædibus subuenirent: alii de via intro properabant, vt intus aliquid efficerent. Ingens erat clamor & vlulatus puerorũ, mulierũ, virorum, senum:

vt nihil propter fumum videri, nihil propter clamorem intelligi posset: multi, quasi muti essent, taciti stare: multi sua exportare, multi aliena rapere; *se inuicem decipere, in sarcinis errare; nec quo progrederentur, aut vbi starent, scire: tum expellere, & expelli: exturbare alios, mox ipsi exturbari: multi suffocari, multi opprimi: postremo, nihil quod in huiusmodi calamitate hominibus accidere possit, prætermitti. Neq; vero alio facile poterant perfugere. nam si quis proximum euasisset saluus, mox incidebat in alium, atq; ab eo necabatur. Id non vno tantum, sed pluribus diebus atq; noctibus eodem modo factū est: multæ domus destitutæ ab iis qui opem ferrent, conciderunt: multæ manibus eorum qui auxiliabantur, deflagrarūt: quod & milites ceteri, & excubię nocturnæ, ad rapinas spectātes, non solum non restinguebant incendium, verum etiam magis incendebant. Cumq; varia in variis partibus euenirent, tandem ventus ignem simul ad reliqua omnia pertulit. Quo facto nulla amplius cura de vasis, nulla de ædibus esse cœpit; sed ii qui reliqui erant, de tutis quibusdam locis veluti multas insulas aut vrbes simul inflammatas intuebantur, iamq; amplius nemo rerum suarum causa mœrore conficiebatur; Rempublicā tantummodo lugebant, recordabāturq; magnam partem vrbis a Gallis incensam aliquando, eodem modo conflagrasse. Cum ceteri omnes in his reb. essent, ac multi in hoc grauissimo dolore in ignem se coniicerent, Nero in summum Palatii, vnde magna pars incendiorum videri poterat, cōscendit; ibiq; ornatu citharœdi exscidium Troiæ (vt ipse dicebat) cecinit, vel potius vrbis Romę, sicuti videbatur. Itaque vrbs eo tempore in tantam calamitatem incidit, quantam nec antea vmquam, nec post, præter Gallicam accepit. Nam mons Palatinus omnino, & theatrum Tauri, & ceterę vrbis duæ partes exustæ sunt, ac innumerabiles homines perierunt. Tū populus Neroni omnia male precari, nō quod nomen eius nominaret, sed quod exsecraretur eos qui vrbē incendissent. In primis omnes cōmouebat recordatio oraculi, quod decantatum fuerat Tiberii temporibus: id erat: Τρὶς δὲ

ἄπλετος, ὥστε μήτε συνιδεῖν μήτε συνεῖναί τι ἀπὸ τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς κραυγῆς δύνασθαι. καὶ διὰ ταῦθ' ὁρᾶν ἦν τινας ἀφώνους ἑστῶτας ὥσπερ ἐνεοὺς ὄντας. κἀν τούτῳ πολλοὶ μὲν καὶ τὰ σφέτερα ἐκκομιζόμενοι, πολλοὶ δὲ καὶ τὰ ἀλλότρια ἁρπάζοντες, ἀλλήλοις τε ἐνεπλάζοντο, καὶ περὶ τοῖς σκεύεσιν ἐσφάλλοντο· καὶ οὔτε προϊέναι ποι, οὔθ' ἑστάναι εἶχον, ἀλλ' ὤθουν, ὠθοῦντο, ἀνέτρεπον, ἀνετρέποντο· καὶ συχνοὶ μὲν ἀπεπνίγοντο, συχνοὶ δὲ συνετρίβοντο· ὥστε σφίσι μηδὲν ὅ τι τῶν δυναμένων ἀνθρώποις ἐν τῷ τοιούτῳ πάθει κακῶν συμβῆναι, μὴ συνενεχθῆναι. οὐδὲ γὰρ οὔτ' ἀποφυγεῖν που ῥᾳδίως ἠδύναντο. κἂν ἐκ τοῦ παρόντος τις περιεσώθη, εἰς ἕτερον ἐμπεσὼν ἐφθείρετο. καὶ ταῦτα οὐκ ἐν μιᾷ μόνον, ἀλλ' ἐπὶ πλείους καὶ ἡμέρας καὶ νύκτας ὁμοίως ἐγίνετο. καὶ πολλοὶ μὲν οἶκοι ἔρημοι τοῦ βοηθήσοντος σφίσιν ἀπώλοντο, πολλοὶ δὲ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐπικουρούντων προσκατεπρήσθησαν. οἵ γὰρ στρατιῶται, οἵ τε ἄλλοι, καὶ οἱ νυκτοφύλακες, πρὸς τὰς ἁρπαγὰς ἀφορῶντες, οὐχ ὅσον οὐ κατεσβέννυσάν τινα, ἀλλὰ καὶ προσεξέκαιον. τοιούτων δὲ δὴ ἄλλων ἄλλοθι συμβαινόντων, ὑπέλαβέ ποτε τὸ πῦρ ἄνεμος, καὶ ἐπὶ τὰ λοιπὰ ὁμοῦ πάντα ἤγαγεν· ὥστε σκευῶν μὲν πέρι ἢ οἰκιῶν μηδένα μηδὲν ἔτι φροντίσαι, πάντας δὲ τοὺς λοιποὺς ἑστῶτάς που ἐν ἀσφαλεῖ τινι ὁρᾶν ὥσπερ νήσους τινὰς καὶ πόλεις ἅμα πολλὰς φλεγομένας· καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς σφετέροις μηδὲν ἔτι λυπεῖσθαι, τὸ δὲ δημόσιον ὀδυρομένους, ἀναμιμνήσκεσθαι ὅτι καὶ πρότερόν ποτε οὕτως ὑπὸ τῶν Γαλατῶν τὸ πλεῖον τῆς πόλεως διεφθάρη. πάντων δὲ δὴ τῶν ἄλλων οὕτω διακειμένων, καὶ πολλῶν καὶ ἐς αὐτὸ τὸ πῦρ ὑπὸ τοῦ πάθους ἐμπηδώντων, ὁ Νέρων ἔς τε τὸ ἄκρον τοῦ παλατίου (ὅθεν μάλιστα σύνοπτα τὰ πολλὰ τῶν καιομένων ἦν) ἀνῆλθε, καὶ τὴν σκευὴν τὴν κιθαρῳδικὴν λαβών, ᾖσεν ἅλωσιν, ὡς μὲν αὐτὸς ἔλεγεν, Ἰλίου, ὡς δὲ ἑωρᾶτο, Ῥώμης. Τοιούτῳ μὲν δὴ πάθει τότε ἡ πόλις ἐχρήσατο οἵῳ οὔτε πρότερόν ποτε οὔθ' ὕστερον, πλὴν τοῦ Γαλατικοῦ. τό τε γὰρ *Παλάτιον ὄρος σύμπαν καὶ τὸ θέατρον τοῦ Ταύρου, τῆς τε λοιπῆς πόλεως τὰ δύο που μέρη ἐκαύθη· καὶ ἄνθρωποι ἀναρίθμητοι διεφθάρησαν. ὁ μέντοι δῆμος οὐκ ἔστιν ὅτε οὐ κατὰ τοῦ Νέρωνος ἠρᾶτο, τὸ μὲν ὄνομα αὐτοῦ μὴ ὑπολέγων, ἄλλως δὲ δὴ τοῖς τὴν πόλιν ἐμπρήσασι καταρώμενοι, καὶ μάλισθ' ὅτι αὖθις ἡ μνήμη τοῦ λογίου τοῦ κατὰ τὸν Τιβέριον ποτὲ ᾀσθέντος ἐθορύβει· ἦν δὲ τοῦτο, Τρὶς δὲ

τριηκοσίων

τριακοσίων περιτελλομένων ἐνιαυτῶν, Ῥωμαίους ἔμφυλος ὀλεῖ στάσις. ἐπειδή τι ὁ Νέρων παραμυθούμενος αὐτοὺς, οὐδαμοῦ ταῦτα τὰ ἔπη εὑρίσκεσθαι ἔλεγε, μεταβαλόντες ἕτερον λόγιον, ὡς καὶ Σιβύλλειον ὄντως ὄν, ᾖδον· ἔστι δὲ τοῦτο, Ἔσχατος Αἰνεαδῶν μητροκτόνος ἡγεμονεύσει. καὶ ἔσχεν οὕτως, εἴτε καὶ ὡς ἀληθῶς θεομαντείᾳ τινὶ προλεχθὲν, εἴτε καὶ τότε ὑπὸ τοῦ ὁμίλου πρὸς τὰ παρόντα θειασθέν. τελευταῖος γὰρ τῶν Ἰουλίων τῶν ἀπὸ Αἰνείου γενομένων, ἐμοναρχησε. Χρήματα δὲ ὁ Νέρων παμπληθῆ καὶ παρὰ τῶν ἰδιωτῶν καὶ παρὰ τῶν δήμων, τὰ μὲν βίᾳ ἐπὶ τῇ προφάσει τοῦ ἐμπρησμοῦ, τὰ δὲ παρ' ἑκόντων δῆθεν ἠργυρολόγησεν, καὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτῶν τὸ σιτηρέσιον παρεσπάσατο. Προσαπηγγέλθη δὲ αὐτῷ ταῦτα ἀγγελία ἐξ Ἀρμενίας καὶ δάφνη ἐπὶ τῇ νίκῃ αὖθις ἦλθεν. ὁ γάρ τοι Κορβούλων, συστήσας τε τὰ στρατιωτικὰ ἐσκεδασμένα, καὶ ἀσκήσας ἠμελημένα, τόν τε Οὐολόγαισον τὸν βασιλέα τῶν Πάρθων, καὶ τὸν Τηριδάτην τὸν τῆς Ἀρμενίας ἡγούμενον, καὶ ἀγγελθεὶς μόνον ἐξεφόβησεν. ὅμοια γὰρ δὴ τοῖς πρώτοις Ῥωμαίων, οὐχ ὅτι τῷ γένει λαμπρὸς, ἢ τῷ σώματι ἰσχυρὸς, ἀλλὰ καὶ τῇ ψυχῇ ἀρτίφρων ἦν· καὶ πολὺ μὲν τὸ ἀνδρεῖον, πολὺ δὲ καὶ τὸ δίκαιον τό τε πιστὸν ἐς πάντας καὶ τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς πολεμίους εἶχεν. ὑφ' οὗπερ καὶ ὁ Νέρων ἐπὶ τὸν πόλεμον αὐτὸν ἀνθ' ἑαυτοῦ ἀπέστειλε, καὶ δύναμιν αὐτῷ ὅσην ἄλλῳ οὐδενὶ ἐπέτρεψε, πιστεύσας ὁμοίως καὶ τοὺς βαρβάρους αὐτὸν καταγωνίσασθαι, καὶ αὐτῷ μὴ ἐπαναστήσεσθαι. καὶ ὁ μὲν οὐδέτερον τούτων ἐψεύσθη, τοὺς μέντοι ἄλλους ἀνθρώπους καθ' ἓν τοῦτο μόνον ὁ Κορβούλων ἐλύπησεν, ὅτι τὴν πρὸς τὸν Νέρωνα πίστιν ἐτήρησεν. οὕτω γὰρ αὐτὸν αὐτοκράτορα ἀντ' ἐκείνου λαβεῖν ἤθελον, ὥστε καὶ κακὸν τὸ μέρος τοῦτο μόνον γενέσθαι ἠξίουν. οὗτος οὖν ὁ Κορβούλων ἀκονιτὶ τὰ Ἀρτάξατα λαβὼν, τὴν πόλιν κατέσκαψε. πράξας δὲ τοῦτο, πρὸς τὰ Τιγρανόκερτα ἤλασε, πάσης μὲν τῆς τῶν ἐνδιδόντων σφᾶς χώρας φειδόμενος, πάντα δὲ τὰ τῶν ἀνθισταμένων πορθῶν, καὶ ἔλαβε καὶ ἐκεῖνα ἐθελούσια· ἄλλα τε ἔπραξε λαμπρὰ καὶ ἐπίδοξα. ἐφ' οἷς καὶ τὸν Οὐολόγαισον, καί τοι φοβερὸν ὄντα, ἐς διαλλαγὰς ἁρμοζούσας τῷ Ῥωμαίων ἀξιώματι ὑπηγάγετο. Κορβούλων μὲν οὖν, καίτοι ἰσχὺν μεγάλην καὶ δόξαν οὐκ ἐλαχίστην ἔχων, καὶ δυνηθεὶς ἂν ῥᾷστα αὐτοκράτωρ (ἅτε καὶ τῶν ἀνθρώπων τῷ τε Νέρωνι δεινῶς ἀχθομένων, καὶ ἐκεῖνον ἐς πάντα δὴ πάντων θαυμαστῶν ὄντων)

Hinc ter trecētis circumuoluentibus annis, Seditio perdet Romanos. Cumq; Nero populi consolandi causa hos versus nusquam repertos esse diceret, mutata sententia hunc versum, vt vere Sibyllinum, canere cœperūt: Ἔσχατος Αἰνεαδῶν μητροκτόνος ἡγεμονεύσει, *Vltimus Æneadum matrem necas Induperator.* id quod accidit, siue vere prædictū diuino oraculo, siue afflatu multitudinis ex statu rerum qui tum erat. nam is vltimus ex Iulii familia, quæ ab Ænea pfecta erat, regnauit. Nero magnam pecuniam a priuatis & populis prætextu istius incendii partim vi, partim de voluntate ipsorū exegit; & populo diuisionem frumēti abstulit. Quæ dum ab Nerone gererentur, nūtius ex Armenia, laurusq; parta victoria ad eum allata est. Nam Corbulo, restituta exercitataq; re militari, quæ iam antea dispersa & neglecta erat, Vologæsum regem Parthorum, & Teridatem principem Armeniæ, aduētu suo perterruit. Is *non solum genere clarus & viribus corporis, sed etiam prudentissimus erat, poteratque cum veteribus Romanis comparari; vir magna fortitudine, & iustitia & fide, non modo in suos, sed etiam in hostes. Cuius rei causa Nero eum pro se ad bellum gerendum misit; eique tantam potestatem dedit, quantam vnquam nemini. Credidit enim eum superaturū esse barbaros, & secum in fide perpetuo māsurum: quibus in rebus haud eum fefellit opinio. Nam Corbulo reliquos homines ob hanc vnam causam offendit, quod Neroni fidem seruaret; *eumq; dum principem pro illo habere cuperent, hac in re dumtaxat non probabant. Corbulo Artaxata absq; pugna cepit, vrbemque diruit: post ad Tigranocerta contendit: regioni eorum parcebat qui deditionem facerent: agros vero vrbesque eorum qui resisterent, depopulabatur: sicque & illa a volentibus capiebat. Cumque alia multa præclare & gloriose faceret, Vologæsum, licet horribilem & formidolosum hostem, adduxit ad fœdera facienda pro dignitate populi Romani. Itaque Corbulo magnam potentiam & gloriam adeptus, cum posset facillime Imperator designari, omnibus hominibus Neroni grauiter infensis, cunctasque res ipsius admirantibus,

non modo nihil vmquam molitus, accusatusque numquam est, sed tum etiam magis continens fuit. At Seneca & Rufus præfectus prætorii, cũ aliis viris illustribus contra Neronem coniurauerunt. Non enim amplius eius turpitudinem perferre, non petulantiam, non crudelitatem poterãt. Itaq; se, atque illum simul, his malis liberari cupiebant: idque palam Sulpicius † Asper cẽturio, & † Subrius Flauius tribunus stipatorum militum, apud Neronem confessi sunt. Horum ille, rogatus a Nerone causam coniurationis, respondit; *Quoniam*, inquit, *alio pacto tibi nõ poteram subuenire*. Flauius vero: *Dilexi te*, inquit, *& odi supra omnes homines. Dilexi, quod te sperabam bonum principẽ fore: odi quod hæc facias. non enim possum aurigæ & citharœdo seruire*. Hi, patefacta coniuratione, atque alii multi, horum causa supplicio affecti sunt. Nam si cui crimina poterant inferri ex effusa lætitia, mœrore, sermone, nutu, iis criminibus illatis fides habebatur: nec erat vllum crimen, licet confictum esset, quod non ob ea quæ vere a Nerone facta fuerãt, credibile videretur. Qua in re amici mali multorum seruiq; plurimum potuerunt. nam alienos quidem seruos atque inimicos, quod eos habebãt suspectos, cauebãt; suis autem se vel inuiti patefaciebant. ac de reliquis quidem dicere difficile est: Seneca vero Paulinam vxorem interficere voluit. dicebat enim se ei persuasisse mortẽ contemnere, eamq; secum vna mortem obire cupiuisse. igitur eius quoq; Seneca venas incidit: sed cum is difficile moreretur, militibus mortem ei accelerantibus, ante mortuus est q̃ vxor. Ita Paulina superstes fuit: neque prius sibi manus attulit, quã libellum quem scribebat, ceteraque emendauisset: quę non audebat apud quemq̃ deponere; metuens ne, si forte in manus Neronis venissent, interirent. Itaque Seneca hoc modo discessit e vita: licet, vt homo imbecillo animo, Neroni consuetudinem, quam cum ipso habuisset, exprobraret, suasque facultates omnes propter ædificia, quę exstruebantur, contulisset. Fratres Senecæ postea interfecti sunt. Thrasea quoq; & Soranus, qui nobilitate, opibus, ac omni genere virtutis, primas partes tenebant, etsi culpam coniurationis non sustinuerunt, tamen propterea quod tales erant, postea mortui sunt. Contra Soranum Pu-

Aper. Bl.

Subius, Bl.

ἀποδειχθῆναι, οὔτε ἐνεωτέρισέ τι, οὔτε ᾐτιάθη, ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον ἐμετρίαζεν. ὁ δὲ δὴ Σενέκας καὶ ὁ Ροῦφος ὁ ἔπαρχος, ἄλλοι τέ τινες τῶν ἐπιφανῶν, ἐπεβούλευσαν τῷ Νέρωνι· οὔτε γὰρ τὴν ἀσχημοσύνην, οὔτε τὴν ἀσέλγειαν, οὔτε τὴν ὠμότητα αὐτοῦ ἔτι φέρειν ἠδύναντο. αὐτοί τε οὖν ἅμα τῶν κακῶν τούτων ἀπαλλαγῆναι, κἀκεῖνον ἐλευθερῶσαι ἠθέλησαν, ὥσπερ ἄντικρυς Σουλπίκιός τε *Ἄσπρος ἑκατόνταρχος, καὶ *Σούβιος Φλάβιος χιλίαρχος, ἐκ τῶν σωματοφυλάκων ὄντες, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Νέρωνα ὡμολόγησαν. ἐκεῖνός τε γὰρ ἐρωτηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ τὴν αἰτίαν τῆς ἐπιθέσεως, εἶπεν ὅτι Ἄλλως σοι βοηθῆσαι οὐκ ἠδυνάμην· καὶ ὁ Φλάβιος, Καὶ ἐφίλησά σε, εἶπε, πάντων μᾶλλον, καὶ ἐμίσησα· ἐφίλησα μὲν, ἐλπίσας ἀγαθὸν αὐτοκράτορα ἔσεσθαι· ἐμίσησα δὲ, ὅτι τὰ καὶ τὰ ποιεῖς. οὔτε γὰρ ἁρματηλάτῃ οὔτε κιθαρῳδῷ δουλεύειν δύναμαι. μηνύσεως οὖν γενομένης, οὗτοί τε ἐκολάσθησαν, καὶ ἄλλοι δι' αὐτοὺς πολλοί. πᾶν γὰρ ὅ τι τις ἐγκαλέσαι τῳ ἐκ περιχαρείας καὶ λύπης, ῥήματός τε καὶ νεύματος, οἷός τε ἦν, καὶ ἐπεφέρετο καὶ ἐπιστεύετο· οὐδὲ ἔστιν ὅ τι τῶν ἐγκλημάτων, εἰ καὶ ἐπέπλαστο, ἀπιστεῖσθαι διὰ τὴν ἀλήθειαν τῶν τοῦ Νέρωνος ἔργων ἠδύνατο. καὶ διὰ τοῦτ' ἐς τὰ μάλιστα οἵ τε φίλοι οἱ πονηροὶ καὶ οἰκέται δεινὸν ἠδυνήθησαν. τοὺς μὲν γὰρ ἀλλοτρίους τούς τε ἐχθροὺς ὑποπτεύοντες, ἐφυλάσσοντο, πρὸς δὲ δὴ τοὺς συνόντας καὶ ἄκοντες ἐγυμνοῦντο. Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων τῶν ἀπολωλότων πολὺ ἔργον εἰπεῖν· ὁ δὲ δὴ Σενέκας ἠθέλησε μὲν καὶ τὴν γυναῖκα Παυλῖναν ἀποκτεῖναι, λέγων πεπεικέναι αὐτὴν τοῦ τε θανάτου καταφρονῆσαι, καὶ τῆς σὺν αὐτῷ μεταλλαγῆς ἐπιθυμῆσαι· καὶ ἔτεμε καὶ τὰς *ἐκείνου φλέβας. δυσθανατήσας δὲ δὴ, καὶ πρὸς τὸν ὄλεθρον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἐπειχθεὶς, προαπηλλάγη αὐτῆς, καὶ οὕτως ἡ Παυλῖνα περιεγένετο. οὐ μέντοι πρότερον ἑαυτοῦ ἥψατο, πρὶν τό τε βιβλίον ὃ συνέγραφεν, ἐπανορθῶσαι, καὶ τἆλλα (ἐδεδίει γὰρ μὴ καὶ ἐς τὸν Νέρωνα ἐλθόντα φθαρῇ) παρακαταθέσθαι τισί. Καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐτελεύτησε, καίπερ τήν τε συνουσίαν τὴν πρὸς αὐτὸν, ὡς καὶ ἀσθενῶν, *προσφερόμενος, καὶ πᾶσαν αὐτῷ τὴν οὐσίαν ἐπὶ τῇ τῶν οἰκοδομουμένων προφάσει κεχαρισμένος· καὶ οἱ ἀδελφοὶ ὕστερον ἐπαπώλοντο. ὁ δὲ δὴ Θρασέας καὶ ὁ Σωρανὸς, καὶ γένους καὶ πλούτου τῆς τε συμπάσης ἀρετῆς τὰ πρῶτα ἀνήκοντες, ἐπιβουλῆς μὲν αἰτίαν οὐκ ἔσχον, ἀπέθανον δὲ καὶ αὐτοί ποτε, ὅτι τοιοῦτοι ἦσαν. καὶ τοῦ γε Σωρανοῦ Πού-

πλιος

πλιος Ἐγνάτιος Κέλωρ φιλόσοφος κατεψευδομαρτύρησε. δύο γὰρ ἀνδρῶν συνόντων αὐτῷ, Κασσίου τε Ἀσκληπιοδότου Νικαέως καὶ ἐκείνου Βηρυτίου, ὁ μὲν Ἀσκληπιόδοτος οὐχ ὅπως κατεῖπέ τι αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον καλοκἀγαθίαν οἱ προσεμαρτύρησε· καὶ διὰ τοῦτο τότε μὲν ἔφυγεν, ὕστερον δὲ ἐπὶ Γάλβου κατῆλθε. ὁ δὲ δὴ Πούπλιος ἐπὶ μὲν τῇ συκοφαντίᾳ καὶ χρήματα καὶ τιμὰς ἔλαβε, καθάπερ οἱ ἄλλοι οἱ τοιοῦτόν τι ποιήσαντες· μετὰ δὲ τοῦτο ἐξηλάθη. Σωρανὸς μὲν οὖν, ὡς καὶ μαγεύματί τινι διὰ τῆς θυγατρὸς κεχρημένος, ὅτι τοῦ Νέρωνος νοσήσαντος αὐτῇ θυσίας τινὰ ἐθύσατο, ἐσφάγη· Θρασέας δὲ, ὅτι οὔτε ἐς τὸ βουλευτήριον συνεχῶς, ὡς οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖς ψηφιζομένοις, ἀπήντα, οὔτ᾽ ἤκουσέ ποτε αὐτοῦ κιθαρῳδοῦντος, οὔτε ἔθυσε τῇ ἱερᾷ αὐτοῦ φωνῇ, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, οὔτε ἐπεδείξατο οὐδέν· καίτοι ἐν Παταβίῳ τῇ πατρίδι τραγῳδίαν κατά τι πάτριον ἐν ἑορτῇ τινι τριακονταετηρίδι ὑποκρινάμενος. ἐντεμὼν οὖν τὴν φλέβα, ἀνέτεινε τὴν χεῖρα, καὶ ἔφη, Σοὶ τοῦτο τὸ αἷμα, ὦ Ζεῦ ἐλευθέριε, σπένδω. Καὶ τί ἄν τις θαυμάσειεν εἰ τοιαῦτα [αὐτοὶ] ἐπήχθη, ὁπότε τις, ὅτι πρὸς τῇ ἀγορᾷ ᾤκει, καὶ ἐργαστήρια ἐξεμίσθου, ἢ καὶ φίλους τινὰς εἰς αὐτὰ ὑπεδέχετο, καὶ ἄλλος, ὅτι τοῦ Κασσίου τοῦ τὸν Καίσαρα ἀποκτείναντος εἰκόνα εἶχε, καὶ ἐκρίθησαν καὶ ἐφονεύθησαν. Ἄξιον δὲ μαθεῖν καὶ γυναικός τινος Ἐπιχάριτος. αὕτη γὰρ ἔν τε τῇ συνωμοσίᾳ ἐξετασθεῖσα, καὶ πᾶσαν αὐτὴν ἀκριβῶς πιστευθεῖσα, οὐδὲν τὸ παράπαν, καίπερ πολλάκις ὑπὸ τῆς Τιγελλίνου δεινότητος βασανισθεῖσα, ἐξέφηνε. Τί δ᾽ ἄν τις καταλέγοι ὅσα ἐπὶ τῇ ἐπιβουλῇ ταύτῃ ἢ τοῖς δορυφόροις ἐδόθη, ἢ τῷ τε Νέρωνι καὶ τοῖς αὐτοῦ φίλοις ὑπέρογκα ἐψηφίσθη; Ῥοῦφος μέντοι Μουσώνιος ὁ φιλόσοφος ἐπὶ τούτοις ἐφυγαδεύθη, καὶ ἡ Σαβῖνα ὑπὸ τοῦ Νέρωνος τότε ἀπέθανε. κυούσῃ γὰρ αὐτῇ λὰξ, εἴτε ἑκὼν εἴτε ἄκων, ἀνέθορεν. ἡ δὲ δὴ Σαβῖνα αὕτη οὕτως ὑπερετρύφησεν, (οὐ γὰρ τὰ βραχύτατα πάντα δηλωθήσεται) ὥστε τάς τε ἡμιόνους τὰς ἀγούσας αὐτὴν ἐπιχρύσοις σπαρτίοις ὑποδεῖσθαι, καὶ ὄνους πεντακοσίας ἀρτιτόκους καθ᾽ ἡμέραν ἀμέλγεσθαι, ἵν᾽ ἐν τῷ γάλακτι αὐτῶν λούηται. τήν τε γὰρ ὥραν καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ σώματος λαμπρῶς ἐσπουδάκει, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ εὐπρεπῆ ποτε αὐτὴν ἐν κατόπτρῳ ἰδοῦσα, ηὔξατο τελευτῆσαι πρὶν παρηβῆσαι.

blius Egnatius Celer philosophus falsum testimoniũ dixit. Cum enim duo homines præcipue cum Sorano versarentur, Caspius Asclepiodotus Nicæus, & ille Berytius, Asclepiodotus nõ modo nihil in eum dixit, sed contra bonitatem integritatemque eius confirmauit. quamobrem tunc in exsilium missus est; licet eum Galba Imperator postea restituerit. Publius vero, quod eum calumniatus erat, pecuniam & honores adeptus est, vt ceteri omnes qui idem fecerant; quamuis postea in exsiliũ missus sit. Soran⁹ ergo, quod vsus esse artibus magicis diceretur opera filię suæ, factis Nerone ægrotante sacrificiis, occisus est. Thrasea propterea moritur, quod raro, tamquam minime approbaret Senatus decreta, in Senatum venerat; & quod numquã Neronem audiuerat, dum cithara caneret; neq; voci eius sacrę, vt reliqui omnes, sacrificauerat, *aut approbauerat quidquã eius generis: ‘quamquam Patauii in patria tragœdiã egit, vt mos erat in quibusdam ludis, qui trigesimo quoq; anno fieri consueuerant. Hic cum venam secuisset, porrecta manu ait; *Hunc tibi Iupiter libertatis patrone sanguinẽ libo.* Neq; vero mirari quisquam debet, si Nero huiusmodi rebus ad homines interficiendos adducebatur, quando ab eo homines duo, quod alter eorũ habitaret in foro, & tabernas conduceret, amicosq; in eas reciperet; alter, quod statuam Cassii haberet, eius qui Cæsarẽ interfecerat, damnati, interfecti sunt. Hoc loco prętereũda non est Epicharis mulier; de qua cũ quæstio haberetur de coniuratione, cuius ipsa in primis cõscia fuerat, ac crebris tormentis adhibitis sæuitia Tigellini cruciaretur, nihil vmquã patefecit. Quis vero recẽsere posset ea quæ huius coniurationis causa prætorianis militibus data; aut amplissima atque magnificentissima decreta, quæ de Nerone amicis ve eius facta sunt? Rufus Musonius philosoph⁹ his de caussis in exsiliũ missus est; & Sabina est a Nerone interfecta; quã prægnantem seu volens, seu per imprudentiã, calcibus oppressit. Sabina vero adeo delicate vixit, vt (nã hoc vno breuiter cognito res manifesta erit) mulas quib. agebatur, haberet aureis *funib. subligatas; & quingẽtæ asinæ, quæ ꝓxime peperisset, quotidie mulgerẽtur, vt ipsa earũ lacte lauaretur. Formã enim & nitorẽ corporis magno studio curabat. nã cum aliquando se non satis bona forma in speculo cerneret, mori prius quã senesceret, optauit.

Nero tanto eius desiderio teneri cœpit, vt puerum libertũ (is Sporus nominabatur) exsecari iusserit, quod Sabinæ simillimus erat; eoque in ceteris rebus pro vxore vsus sit. Quinetiam progrediente tempore eũ in vxorem duxit; quamquam ipse nupsit Pythagoræ *liberto; dotemq; ei per syngrapham constituit: quas nuptias populus Romanus celebrauit vna cum ceteris gentibus: licet hæc postea facta sint. Sed tunc, vt paulo ante dicebam, mors quamplurimis allata est; multique etiam, salute a Tigellino magna pecunia redempta, liberati sunt.

Nero cũ multa ridicule faceret, tum aliquando in orchestram inspectante vniuerso populo conscendit; ibiq; quædam poemata sua scripta de reb. Troianis legit: propter quæ, vt ꝑpter cetera omnia quæ faciebat, sacrificia multa facta sunt. Cogitabat de rebus gestis Romanorum versibus scribere; *cum tamen euolueret magnũ numerum librorum, antequam aliquid eorum componeret. Qua in re præter ceteros adhibebat Annæum Cornutum, virum illis temporib. doctrina & eruditione clarissimum: quem tamẽ parum abfuit quin interfici iusserit; eum quidem certe in insulam relegauit, propterea quod, nonnullis existimantibus quadringentos libros a Nerone scribi oportere, nimium multos esse dixit. cumq; alter ita obiiceret; *Atqui Chrysippus, quem tu laudas & imitaris, multo plures composuit*; illos vtiles esse vitæ hominum respondit. Huius rei causa Cornutus exsilio mulctatus est. Lucano vero, ꝙ arte poetica clarus erat, vetitum fuit ne carmen faceret. Ceterum Caio Telesino, & Suetonio Paulino Cõsulibus duo facta sunt, quorum vnum honestissimũ, alterum turpissimum fuit. Nam Nero certauit inter citharœdos, eique victori magno applausu corona imposita est; perfectisque ludis citharœdorum, in circo currus agitauit. Et Teridates, habens secum non solum suos, sed etiam Vologæsi, Pacori, & Monobazi liberos, Romam deductus est; fuitque eorum iter vt in triumphis per omnes regiones ab Euphrate. Vigebat Teridates ætate, forma, nobilitate, prudentia, magnoque famulorum comitatu & apparatu regio; consequebantur eum tria milia equitum Parthorum, cum frequentibus Romanis; eumque vrbes magnifice ornatæ, ac populi

καὶ οὕτως γε αὐτὴν ὁ Νέρων ἐπόθησεν, ὥστε καὶ παῖδα ἀπελεύθερον, ὃν Σπόρον *ὠνόμαζεν, ἐκτεμὼν, ἐπειδὴ τῇ Σαβίνῃ προσεῴκει, τά τε ἄλλα ὡς γυναικὶ αὐτῷ ἐχρῆτο, καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ἔγημεν αὐτὸν, καίπερ Πυθαγόρᾳ τινὶ ἐξελευθέρῳ *γεγαμημένος· καὶ προῖκα αὐτῷ κατὰ συγγραφὴν ἔνειμε, καὶ τοὺς γάμους σφῶν δημοσίᾳ οἵ τε ἄλλοι καὶ αὐτοὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἑώρτασαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο· τότε δὲ πολλοὶ μὲν (ὥσπερ εἶπον) ἐθανατώθησαν, πολλοὶ δὲ καὶ μεγάλων χρημάτων τὴν σωτηρίαν παρὰ τοῦ Τιγελλίνου ἐκπριάμενοι, ἀπελύθησαν. Ὁ δὲ Νέρων, ἄλλα τε γελοῖα ἔπραττε, καί ποτε καὶ ἐπὶ τὴν τοῦ θεάτρου ὀρχήστραν ἐν πανδήμῳ τινὶ θέᾳ κατέβη, καὶ ἀνέγνω Τρωϊκά τινα ἑαυτοῦ ποιήματα· καὶ ἐπ' αὐτοῖς θυσίαι πολλαὶ, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οἷς ἔπραττεν, ἐγένοντο. παρεσκευάζετο δὲ ὡς καὶ τὰς τῶν Ῥωμαίων πράξεις ἁπάσας συγγράψων ἐν ἔπεσι· *καὶ περί γε τοῦ πλήθους τῶν βιβλίων, πρὶν καὶ ὁτιοῦν αὐτῶν συντεθῆναι, ἐσκέψατο, παραλαβὼν ἄλλους τε καὶ Ἀνναῖον Κορνοῦτον, εὐδοκιμοῦντα τότε ἐπὶ παιδείᾳ· καὶ αὐτὸν ὀλίγου μὲν καὶ ἀπέκτεινεν, ἐς νῆσον δ' οὖν ἐνέβαλεν, ὅτι τινῶν *τετρακόσια ἀξιούντων αὐτὸν βιβλία γράψαι, πολλά τε αὐτὰ εἶναι ἔφη, καὶ μηδένα αὐτὰ ἀναγνώσεσθαι. καί τινος εἰπόντος, Καὶ μὴν Χρύσιππος ὃν ἐπαινεῖς καὶ ζηλοῖς, πολὺ πλείω συνέθηκεν, ἀπεκρίνατο ὅτι, Ἀλλ' ἐκεῖνα χρήσιμα τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ ἐστίν. ὁ μὲν οὖν Κορνοῦτος φυγὴν ἐπὶ τούτῳ ὦφλεν. ὁ δὲ δὴ *Λουκανὸς ἐκωλύθη ποιεῖν, ἐπειδὴ ἰσχυρῶς *ἐπὶ τῇ ποιήσει ἐπῃνεῖτο. Ἐπὶ δὲ Γαΐου Τελεσίνου καὶ ἐπὶ *Σουητωνίου Παυλίνου ὑπάτων, εὐδοξότατόν τε ἅμα ἔργον καὶ ἕτερον αἴσχιστον ἐγένετο. *ὅ τε γὰρ Νέρων ἐν τοῖς κιθαρῳδοῖς ἠγωνίσατο, καὶ νικητήρια αὐτῷ μὲν ἐκρότουν, τοῦ δὲ τῆς κιθαρῳδίας διδασκάλου ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ποιήσαντος ἡνιόχησε. καὶ ὁ Τηριδάτης ἐς τὴν Ῥώμην οὐχ ὅτι τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοῦ Οὐολογαίσου, τοῦ τε Πακόρου καὶ τοῦ Μονοβάζου ἄγων, ἀνήχθη· καὶ ἐγένετο αὐτῶν πομπὴ διὰ πάσης τῆς ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου γῆς ὥσπερ ἐν ἐπινικίοις. αὐτός τε γὰρ ὁ Τηριδάτης καὶ ἡλικίᾳ καὶ κάλλει καὶ γένει καὶ φρονήματι ἤνθει, καὶ ἡ θεραπεία ἥ τε παρασκευὴ ἡ βασιλικὴ πᾶσα αὐτῷ συνηκολούθει· τρισχίλιοί τε ἱππεῖς τῶν Πάρθων καὶ χωρὶς ἕτεροι Ῥωμαίων συχνοὶ συνείποντο. καὶ αὐτοὺς αἵ τε πόλεις λαμπρῶς κεκοσμημέναι, καὶ οἱ δῆμοι

πολλὰ

πολλὰ καὶ χαρίεντα ἀναβοῶντες ὑπεδέχοντο· τά τε ἐπιτήδεια πάντα προῖκα εἶχον, ὥστε εἴκοσι μυριάδας τὸ ἡμερήσιον ἀνάλωμα τῷ δημοσίῳ λογισθῆναι· καὶ τοῦτο ἐπ' ἐννέα μῆνας οἷς ὡδοιπόρησαν, ὁμοίως ἐγίνετο. ἵππευσε δὲ πανταχῆ μέχρι τῆς Ἰταλίας, καὶ αὐτῷ καὶ γυνὴ συμπαρίππευε, κράνος χρυσοῦν ἀντὶ καλύπτρας ἔχουσα, ὥστε μὴ ὁρᾶσθαι παρὰ τὰ πάτρια. ἐν δὲ τῇ Ἰταλίᾳ ζεύγεσι πεμφθεῖσιν ὑπὸ τοῦ Νέρωνος ἐκομίσθη, καὶ διὰ Πικεντῶν ἐς Νέαν πόλιν πρὸς αὐτὸν ἀφίκετο. οὐ μέντοι καὶ τὸν ἀκινάκην, ὅτε προσῄει αὐτῷ, καταθέσθαι, καίπερ κελευσθεὶς, ἠθέλησεν, ἀλλ' ἥλοις αὐτὸν τῷ κολεῷ προσέπηξε· καίτοι καὶ ἐς γῆν τὸ γόνυ καθεὶς, καὶ τὰς χεῖρας ἐπαλλάξας, δεσπότην τε αὐτὸν ὀνομάσας καὶ προσκυνήσας. ὁ οὖν Νέρων καὶ ἐπὶ τούτῳ αὐτὸν θαυμάσας, τοῖς τε ἄλλοις ἐδεξιώσατο, καὶ μονομαχίας ἐν Ποτιόλοις ἔθετο. ἠγωνοθέτησε δὲ Πατρόβιος ἐξελεύθερος αὐτοῦ· καὶ τοσαύτῃ γε τῇ λαμπρότητι καὶ τῇ δαπάνῃ ἐχρήσατο, ὥστε ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ μηδένα ἄλλον πλὴν Αἰθιόπων καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παίδων, εἰς τὸ θέατρον εἰσελθεῖν· καὶ (ἔδει γὰρ τῷ Πατροβίῳ τιμήν τινα διὰ ταῦτα [illegible]) ἐτόξευσεν ὁ Τηριδάτης ἄνωθεν ἐκ τῆς ἕδρας θηρία· καὶ δύο γε ταύρους μιᾷ ἅμα βολῇ (εἴ γέ τῳ πιστὸν) διέτρωσε καὶ ἀπέκτεινε. Μετὰ δὲ τοῦτο ἔς τε τὴν Ῥώμην αὐτὸν ὁ Νέρων ἀνήγαγε, καὶ τὸ διάδημα αὐτῷ ἐπέθηκε. καὶ πᾶσα μὲν ἡ πόλις ἐκεκόσμητο καὶ φωσὶ καὶ στεφανώμασιν, οἵ τε ἄνθρωποι πολλοὶ πανταχόθεν ἑωρῶντο. μάλιστα δὲ ἡ ἀγορὰ ἐπεπλήρωτο. τὸ μὲν γὰρ μέσον αὐτῆς ὁ δῆμος λευχειμονῶν καὶ δαφνηφορῶν κατὰ τέλη εἶχε, τὰ δ' ἄλλα οἱ στρατιῶται, λαμπρότατα ὡπλισμένοι ὥστε καὶ τὰ ὅπλα αὐτῶν καὶ τὰ σημεῖα ἀστράπτειν. οἵ τε κέραμοι καὶ αὐτοὶ πάντων τῶν τῇδε οἰκοδομημάτων ἐκρύπτοντο ὑπὸ τῶν ἀναβεβηκότων. τούτων δὴ οὕτως ἐκ νυκτὸς παρασκευασθέντων, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀγορὰν ὁ Νέρων ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, τὴν ἐσθῆτα τὴν ἐπινίκιον ἐνδεδυκὼς, σύν τε τῇ βουλῇ καὶ σὺν τοῖς δορυφόροις· καὶ ἐπί τε τὸ βῆμα ἀνέβη, καὶ ἐπὶ δίφρου ἀρχικοῦ ἐκαθέζετο. καὶ μετὰ τοῦτο ὅ τε Τηριδάτης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ διά τε στοίχων ὁπλιτῶν ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων διῆλθον· καὶ πρὸς τῷ βήματι προστάντες, προσεκύνησαν αὐτὸν, ὥσπερ καὶ πρότερον. κραυγῆς τε ἐπὶ τούτῳ πολλῆς ξυμβάσης, ἐξεπλάγη τε ὁ Τηριδάτης, καὶ ἄφωνος χρόνον τινὰ, ὡς καὶ ἀπολούμενος,

magnis lætisque clamoribus excipiebant: quæque necessaria erant, omnia gratis ei præstabantur. In quam rem populus Romanus sumptum faciebat singulis dieb. †octingenta sestertia: idque nouem mensibus, quibus iter fecit, factum est. Teridates equo vbique vehebatur, quousque in Italiam venit: itidem vxor eius faciebat, gerebatque galeam auream pro* integumento, ne contra morem patriæ conspiceretur. In Italia vehi cœpit curribus a Nerone missis; ad eumque Neapolim per agrum †Picentinum venit. Dum Neronem conueniret, quamquam iussus est gladium quem gerebat, deponere, tamen noluit; sed eum vaginæ clauis affixit; quamuis illum genu flexo, ac manus vicissim *ad cęlum tendens, veneratus Dominum appellauerit. Hūc Nero ob eam causam admiratus, benigne & comiter excipit, ac præter cetera ludos gladiatorios Puteolis facit. Præfectus ludorum fuit Patrobius libertus eius: tantaque fuit eorum magnificentia atque sumptus, vt vnius diei spatio nemo pręter viros & mulieres & pueros Æthiopes, amphitheatrum ingrederetur: *quibus de causis Patrobius aliquo honore dignus erat. Ibi Teridates de superiore loco in quo sedebat, belluas iaculo traiecit; duosque tauros vno ictu (si tamen credibile est) vulnerauit ac confecit. His perfectis rebus, Nero Romam eum adduxit, eique diadema imposuit. Ibi tota vrbe luminibus sertisque ornata, magna visa est vbique hominum multitudo; sed forum in primis refertum erat. nam populus albatus laureatusque certis ordinibus medium forum tenuit; cetera tenebant milites armati splendidissime, eorumq; arma & signa relucebant instar fulguris; nulliusque apparebant ædificii tecta, propter multitudinem eorum qui in ea ascenderant. Quibus rebus de nocte comparatis, Nero ornatus veste triumphali, prima luce forum introiit cum Senatu & Prætorianis militibus: deinde tribunal conscendit, & in sede principali consedit. Teridates cum iis quos secum habebat, per ordines armatorum, qui vtrimque instructi fuerāt, transiit: post, vbi ad tribunal veniunt, Neronem, vt antea fecerant, venerantur. Quas ob res editis magnis clamoribus, Teridates perterritus, mutus, quasi actum de se foret, aliquanto tempore

† aureorum octo miliū, Al. xx myriades drachm. Gr.

† Picenū, al.

remansit: sed vbi indicto silentio animum recepit, coactus seruire tempori, & necessitati parere, non curauit siquid paulo humilius loqueretur; adductus spe eorum quæ postea consecutus est. *Ego,* inquit, *domine, Arsacis nepos, Vologasi & Pacori regum frater, tuus seruus sum; veniq; vt te deū meum, non secus ac* Μίθραν, *id est solem, colerem. Equidem * is ero quē tu me fato quodam effecies. Tu enim fatum meum es & fortuna.* Huic Nero ita respondit: *Tu quidem quod huc veneris, recte,* inquit, *fecisti, vt præsens præsente me fruereris. nam quæ neque pater tuus tibi reliquit, neque fratres qui dederant, seruauerunt, ea ipse tibi nunc do: teque regem Armeniæ facio; vt tu atq; illi simul intelligatis, in mea esse potestate, regna dare & adimere.* Hæc cum dixisset, iussit eum adscendere in sedem quæ ante tribunal ob eam causam parata fuerat. Tum Teridates ad pedes Neronis consedit; eique Nero diadema imposuit; & ingentes clamores editi sunt. Post hæc actus est decreto Senatus celebris conuentus in theatro; cuius nō modo scena, sed etiam ipsum totum circuitu intus erat inauratum; itemq; cetera omnia, quæ intromittebantur, auro ornata erant. Quibus de causis ille *dies aureus* nominatus est. Peripetasmata, quæ in aere extensa erant ad defendendos solis ardores, purpurea fuerunt, stellis aureis circum vndique relucentibus: in medio horum ' Nero currum agitās, acu pictus erat. Inde magnificum conuiuium actum est. Post hæc Nero cithara publice cecinit, currusq; prasina veste indutus, & †galero aurigarum ornatus, agitauit. Hic Teridates Neronē reprobare & detestari, Corbulonem in primis laudare: hoc tantum in eo reprehendere, quod talem dominum perferret. Qua de re nec ipsum quidem Neronē celauit. nam ei ita aliquando dixit: *Domine,* inquit, *optimum* seruum Corbulonem nactus es.* Sed id Nero non intellexit, quod ei Teridates in ceteris rebus assentaretur, seque studiosissime in eius familiaritatem insinuaret. Cuius rei causa multa munera accepit, quorū pretiū aiunt fuisse ad †bis millies sestertium; pmissumq; est ei Artaxata instaurare; ob eāq; causam magnū numerum fabrorū, quos partim a Nerone acceperat, partim psuaserat pecunia, Roma

†Galea, Gr.

† aureorum vicies centena mil.a, Bl. quinque milia myriadū drachm. Gr.

ἐγένετο. ἔπειτα σιωπῆς κηρυχθείσης ἐπεθάῤῥησέ τε, καὶ ἐκβιασάμενος τὸ φρόνημα, τῷ τε καιρῷ καὶ τῇ χρείᾳ ἐδούλευσε, μηδὲν φροντίσας εἴ τι ταπεινὸν φθέγξαιτο, πρὸς τὴν ἐλπίδα ὧν ἰδέξατο. εἶπε γὰρ οὕτως, Ἐγώ, δέσποτα, Ἀρσάκου μὲν ἔκγονος, Βολογαίσου δὲ καὶ Πακόρου τῶν βασιλέων ἀδελφός, σὸς δὲ δοῦλός εἰμι· καὶ ἦλθόν τε πρός σε τὸν ἐμὸν θεὸν προσκυνήσων σε, ὡς καὶ τὸν Μίθραν· καὶ ἔσομαι τοῦτο ὅ τι ἂν σὺ ἐπικλώσῃς. σὺ γάρ μοι καὶ μοῖρα εἶ καὶ τύχη. Ὁ δὲ Νέρων ἠμείψατο αὐτὸν ὧδε· Ἀλλ' εὖ τοι ἐποίησας, αὐτὸς δεῦρ' ἐλθών, ἵνα καὶ παρὼν παρόντος μου ἀπολαύσῃς. ἃ γάρ σοι οὔτε ὁ πατὴρ κατέλιπεν, οὔτε οἱ ἀδελφοὶ δόντες ἐτήρησαν, ταῦτα ἐγὼ χαρίζομαι· καὶ βασιλέα τῆς Ἀρμενίας ποιῶ, ἵνα καὶ σὺ καὶ ἐκεῖνοι μάθωσιν ὅτι καὶ ἀφαιρεῖσθαι *βασιλείας καὶ δωρεῖσθαι δύναμαι. Ταῦτ' εἰπών, ἀνελθεῖν τε αὐτὸν κατὰ τὴν ἄνοδον τὴν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος πεποιημένην ἐκέλευσε, καὶ *καθιζηθέντι αὐτῷ ὑπὸ τὸν πόδα τὸ διάδημα ἐπέθηκε· βοαί τε καὶ ἐπὶ τούτῳ πολλαὶ καὶ παντοδαπαὶ ἐγένοντο. ἐγένετο δὲ κατὰ ψήφισμα καὶ πανήγυρις θεατρική, καὶ τὸ θέατρον, οὐχ ὅτι ἡ σκηνή, ἀλλὰ καὶ ἡ περιφέρεια αὐτοῦ πᾶσα ἔνδοθεν ἐκεχρύσωτο· καὶ τἆλλα ὅσα ἐσῄει, χρυσῷ ἐκεκόσμητο. ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἡμέραν αὐτὴν χρυσῆν ἐπωνόμασαν. τά γε μὴν παραπετάσματα τὰ διὰ τοῦ ἀέρος διαταθέντα, ὅπως τὸν ἥλιον *ἀπερύκοι, ἁλουργὰ ἦν, καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἅρμα ἐλαύνων ὁ Νέρων ἐνέστικτο· πέριξ δὲ ἀστέρες χρυσοῖ ἐπέλαμπον.

Ταῦτα μὲν οὕτως ἐγένετο, καὶ δηλονότι καὶ συμποσίῳ πολυτελεῖ ἐχρήσαντο. ὁ δὲ Νέρων ἐπὶ τούτοις καὶ ἐκιθαρῴδησε δημοσίᾳ, καὶ ἡρματηλάτησε, τήν τε στολὴν τὴν πρασίνην ἐνδεδυμένος, καὶ τὸ κράνος τὸ ἡνιοχικὸν περικείμενος. ἐφ' οἷς ὁ Τηριδάτης αὐτὸν μὲν διεχεραίνων, τὸν δὲ Κορβούλωνα ἐπαινῶν, ἐν αὐτῷ τοῦτο μόνον ᾐτιᾶτο, ὅτι τοιοῦτον δεσπότην ἔχων ἔφερεν. οὐκοῦν οὐδὲ πρὸς αὐτὸν τὸν Νέρωνα ἀπεκρύψατο, ἀλλ' εἶπέ ποτε αὐτῷ, Ἀγαθόν, ὦ δέσποτα, ἀνδράποδον Κορβούλωνα ἔχεις. Ταῦτα μὲν οὐδὲ συνιέναι αὐτῷ ἔλεγεν· ἐν δὲ δὴ τοῖς ἄλλοις καὶ ἐκολάκευσεν αὐτὸν καὶ ὑπέδραμε δεινότατα· καὶ διὰ τοῦτο δῶρά τε παντοδαπὰ πεντακισχιλίων μυριάδων ἄξια, ὥς φασιν, ἔλαβε, καὶ Ἀρτάξατα ἀνοικοδομῆσαι ἐπετράπη· δημιουργούς τε πρὸς *τούτοις πολλούς, τοὺς μὲν παρ' ἐκείνου λαβών, τοὺς δὲ χρήμασι πείσας, ἐκ τῆς Ῥώμης ἐξήγα-

ἐξήγαγεν. οὐ μέντοι καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὁ Κορβούλων ἐς τὴν Ἀρμενίαν διαβῆναι ἐφῆκεν, ἀλλὰ μόνοις τοῖς ὑπὸ τοῦ Νέρωνος αὐτῷ δοθεῖσιν. ὅθεν καὶ ἐπὶ μᾶλλον ὁ Τηριδάτης τοῦτον μὲν ἐθαύμασε, καὶ ἐκείνου κατέγνω. ἀνεκομίσθη δ' οὐχ ᾗπερ ἦλθε διὰ τοῦ Ἰλλυρικοῦ, καὶ ὑπὲρ τὸν Ἰόνιον, ἀλλ' ἐς τὸ Δυρράχιον ἐκ τοῦ Βρεντεσίου πλεύσας. καὶ εἶδε καὶ τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις· ὥστε καὶ ἐξ ἐκείνων τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν καταπλαγῆναι καὶ ἰσχύος ἕνεκα καὶ κάλλους. Ὁ μὲν δὴ Τηριδάτης τὰ Ἀρτάξατα ἀνοικοδομήσας, Νερώνεια προσηγόρευσεν. ὁ δὲ δὴ Οὐολόγαισος, *ὅτι ἐλθεῖν πρὸς τὸν Νέρωνα, καίτοι πολλάκις μεταπεμφθεὶς, οὐκ ἠθέλησε· καὶ τέλος, ὡς ὀχληρὸς αὐτῷ ἐγίγνετο, ἀντεπέστειλέν οἱ ὅτι Πολύ σοι ῥᾷον ἢ ἐμοί ἐστι τοσαύτην θάλασσαν πλεῦσαι. ἂν οὖν εἰς τὴν Ἀσίαν ἔλθῃς, τότε συνθησόμεθα συμβαλεῖν ἀλλήλοις. Νέρων δὲ ἐπὶ μὲν ἐκεῖνον οὐκ ἔπλευσε, καίπερ ὀργὴν αὐτῷ ἔχων· οὐ μὴν οὐδὲ ἐπὶ τοὺς Αἰθίοπας, ἢ τὰς Πύλας τὰς Κασπίας, ὥσπερ ἐνενόει. κατασκόπους γὰρ ἄλλα καὶ κατασκόπους ἑκατέρωσε ἔπεμψεν. ἐς δὲ δὴ τὴν Ἑλλάδα ἐπεραιώθη, *οὔ τί γε ὡς *Φλαμινῖνος, οὐδὲ ὡς Μούμμιος, ἢ καὶ Ἀγρίππας καὶ Αὔγουστος οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπί τε ἡνιοχήσει καὶ κιθαρῳδήσει, κηρύξει τε καὶ τραγῳδίας ὑποκρίσει. οὐ γὰρ ἤρκει αὐτῷ ἡ Ῥώμη, οὐδὲ τὸ τοῦ Πομπηίου θέατρον, οὐδὲ ὁ μέγας ἱππόδρομος, ἀλλ' ἐδεήθη καὶ ἐκστρατείας τινὸς, ἵνα καὶ περιοδονίκης (ὡς ἔλεγε) γένηται. τοσοῦτόν γε πλῆθος οὐχ ὅτι τῶν Αὐγουστείων ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐπηγάγετο, ὅσον, εἴπερ ἐμπολέμιον ἦν, καὶ Πάρθους ἂν καὶ τὰ ἄλλα ἔθνη ἐχειρώσατο· ἀλλ' ἦσαν οἷοι Νερώνειοι ἂν στρατιῶται γένοιντο, καὶ ὅπλα κιθάρας τε καὶ πλῆκτρα, προσωπεῖά τε καὶ ἐμβάτας ἔφερον· καὶ ἐνίκησε νίκας οἵας στρατοπέδῳ τοιούτῳ ἔπρεπε, καὶ κατέλυσε Τέρπνον, καὶ Διόδωρον, καὶ Παμμένην, [ὡς] οἷα Φίλιππον, ἢ Περσέα, ἢ Ἀντίοχον. καὶ διὰ τοῦτο, ὡς ἔοικε, καὶ τὸν Παμμένην ἐκεῖνον ἐπὶ τοῦ Γαΐου ἀκμάσαντα καταλελυκέναι, καίτοι γέροντα ὄντα, ἀγωνίσασθαι, ἵνα αὐτοῦ τοὺς ἀνδριάντας κρατήσας αἰκίσῃ. καὶ εἰ μὲν μόνα ταῦτα ἐπεπράχει, γέλωτα ἂν ὤφληκε. καίτοι πῶς ἄν τις καὶ ἀκούσαι, μὴ ὅτι ἰδὼν, ὑπομείνειεν αὐτοκράτορα Αὔγουστον ἐς τὸ λεύκωμα ἐν τοῖς ἀγωνισταῖς ἐγγραφόμενον, καὶ τὴν φωνὴν ἀσκοῦντα, μελετῶντά τινας ᾠδὰς, καὶ τὴν μὲν κεφαλὴν κομῶντα, τὸ δὲ γένειον ψιλιζόμενον, ἱμάτιον ἀναβαλλόμενον ἐν τοῖς δρόμοις, μεθ' ἑνὸς ἢ δύο ἀκολούθων βαδίζοντα, τοὺς ἀντιπάλους ὑποβλέποντα, καὶ ἀεί τι πρὸς αὐτοὺς μεθ' ἁμιλλίας

abduxit: ex quibus Corbulo eos tantum quos a Nerone acceperat, passus est in Armeniam transire. Quamobrem Teridates hunc magis admirabatur, illum damnabat. Reuersus est non per Illyricum, & trans Ionium, qua via venerat: sed Brundisio Dyrrachium nauigauit; viditque vrbes Asiæ munitissimas atque pulcherrimas, ac propter eas obstupuit Imperium populi Romani: post Artaxata instaurauit, eaque cognominauit *Neronis.* Vologæsus autem, sæpenumero accersitus, venire ad Neronem noluit, *cui etiam ad extremum infestus fuit, atque ita rescripsit: *Tibi quidem*, inquit, *longe facilius est tam magnum mare transire, quam mihi. Si ergo in Asiam veneris, constituemus quando nobis congrediendum sit.* Nero tamen nec aduersus eum, nec cōtra Æthiopas, & Pylas Caspias, vti cogitabat, nauigauit: sed missis vtroque exploratoribus, in Græciam transiit, non vt maiores eius fecerant, Flamininus, Mummius, Agrippa, Augustus: sed vt currus agitaret, cithara caneret, præconis officio fungeretur, & tragœdias ageret. Non enim Roma ei sufficiebat, non theatrum Pompeii, non Circus maximus: sed expeditione opus fuit, vt fieret (sicuti dicebat) περιοδονίκης: tantamque secum multitudinem adduxit, non solum Augustalium, sed etiam aliorum hominum, quanta, si bellicus exercitus fuisset, aut Parthos aliasve gentes cepisset. Sed illi erant videlicet Neroniani milites, proque armis ferebant citharas, plectra, personas, soccos. Itaque reportauit victoriam dignam tali exercitu; Terpnumque, & Diodorum, & Pammenem, pro Philippo, Perseo, Antiocho superauit. Nam Pammenem illum, qui fuerat Caii temporibus, licet iam senectute confectum, certare coegit; vt victor statuas eius contumeliose verberaret. Quæ si tantummodo a Nerone essent facta, ipse quidem ridiculus fuisset. etsi quis audire aut videre æquo animo potuit Imperatorem Augustum in albo athletarum inscribi, vocem exercere, meditari cantilenas, comam nutrire, mentum pilis nudare, in curriculo vestem reiicere, ire cum vno duobusve comitibus, torue aspicere aduersarios, eisque semper per rixam

maledicere, præfectos certaminum & flagelliferos pertimescere, iisque clam pecuniam largiri, ne deprehensus flagello cæderetur: atque hæc omnia facere,*vt cum in certaminibus citharœdorum vinceret, Cæsaribus inferior esset. Quas res quis solas deploret, quando is, dum soccos indueret,omnem potentiam exuebat; ac dum personam susciperet, dignitatem abiiciebat Imperii? vinculis enim constringebatur vt seruus fugitiuus, deducebaturque vt cæcus:*concipiebat, pariebat, insaniebat.Oedipum, Thyestem, Herculem, Alcmæonem, Orestem plurimum agebat; ac personas nunc illis,nunc sibi similes gerebat: in muliebri quidem ornatu Sabinam imitabatur. vinciebaturque catenis aureis. non enim conuenire videbatur, principem Romanum ferreis constringi. Hæc omnia cum ceteri omnes & milites viderent,patiebantur, & collaudabant, ipsumque præter alia quæ consueuerant, Pythicum, Olympicum, Periodicum, omnium denique certaminum victorem nominabant, Imperii nomina cum his nominibus permiscentes, ita vt post vnumquodque eorum Cæsaris aut Augusti nomen poneretur. Nemo infelicitatem istius misereri est ausus, nemo odio habere. Vnus quidam è militibus, vt eum vinctum & religatum conspexit, accurrit ac dissoluit. Alter,rogatus quid faceret Imperator,*Parit*,inquit: tum enim Canacen agebat. Nemo quidquam fecit dignum homine Romano: tantam enim pecuniam ab eo consequebantur, vt, quo maiorem acciperent, optarent vt idem sæpe faceret.*Quæ sola si(vt paulo ante dixi)facta essent, tamen ea res nimium secura, ignominia notata, & ludibrio habita fuisset:nunc autem,quasi vere ad bellum gerendum venisset, Græciam depopulatus est, licet eam liberam reliquerit: fecitque cædes infinitas,& bona quorundam adhuc viuentium publicauit, atq; innumerabilia donaria,quæ vel Romæ in templis reposita erãt, abstulit. Qui in vrbe erant atq; in omni Italia, eos omnes dedidit Helio Cęsariano;cui tãta facta erat rerũ omnium potestas,vt

λέγοντα· τοὺς ἀγωνοθέτας τούς τε μαστιγοφόρους φοβούμενον, καὶ χρήματα αὐτοῖς κρύφα ἅπασιν ἀναλίσκοντα, μὴ καὶ ἐλεγχθεὶς μαστιγωθῇ· καὶ ταῦτα μέντοι πάντα ποιοῦντα, ἵνα τὸν τῶν κιθαρῳδῶν ἀγῶνα νικήσας, ἡττηθῇ τὸν τῶν Καισάρων. καὶ τί ἂν τις ταῦτα αὐτοῦ μόνα ὀδύραιτο, ὁπότε καὶ ἐπὶ τοὺς ἐμβάτας ἀναβαίνων κατέπιπτεν ἀπὸ τοῦ κράτους, καὶ τὸ προσωπεῖον ὑποδυόμενος ἀπέβαλλε τὸ τῆς ἡγεμονίας ἀξίωμα, ἐδεῖτο ὡς δραπέτης, ἐποδηγεῖτο ὡς τυφλός, ἐκύει, ἔτικτεν, ἐμαίνετο· τόν τε Οἰδίποδα καὶ τὸν Θυέστην, τόν τε Ἡρακλέα, καὶ τὸν Ἀλκμαίωνα τόν τε Ὀρέστην ὡς πλήθει ὑποκρινόμενος. καὶ τά γε πρόσωπα ποτὲ μὲν αὐτοῖς ἐκείνοις, ποτὲ δὲ καὶ ἑαυτῷ εἰκασμένα ἔφερε. τὰ γὰρ τῶν γυναικῶν πάντα πρὸς τὴν Σαβῖναν ἐσκεύαστο. χρυσαῖς μέντοι ἁλύσεσιν ἐδεσμεύετο· καὶ γὰρ οὐκ ἔπρεπεν (ὡς ἔοικεν) αὐτοκράτορι Ῥωμαίων σιδηραῖς δεῖσθαι. καὶ ταῦτα μέντοι πάντα οἵ τε ἄλλοι πάντες καὶ οἱ στρατιῶται ὁρῶντες ἔφερον, ἐπῄνουν· πυθιονίκην τε αὐτὸν καὶ ὀλυμπιονίκην καὶ περιοδονίκην, παντονίκην πρὸς τοῖς ἄλλοις οἷς εἰώθεσαν, ἀπεκάλουν, συμμιγνύντες δηλονότι αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς ὀνόματα, ὥστε ἐφ' ἑκάστῳ τόν τε Καίσαρα καὶ τὸν Αὔγουστον ἀκροτελεύτιον εἶναι. οὐδὲ ἐτόλμησεν οὐδεὶς αὐτὸν οὔτε ἐλεῆσαι τὸν κακοδαίμονα, οὔτε μισῆσαι· ἀλλ' εἷς μέν τις στρατιώτης, ἰδὼν αὐτὸν δεδεμένον, ἠγανάκτησε, καὶ προσδραμὼν ἔλυσεν· ἕτερος δέ, ἐρομένου τινός, τί ποιεῖ ὁ αὐτοκράτωρ, ἀπεκρίνατο ὅτι *τίκτει· καὶ γὰρ τὴν Κανάκην ὑπεκρίνετο. ἔργον δ' οὐδὲν ἄξιον Ῥωμαίων οὐδεὶς σφῶν ἐποίησε. τοσαῦτα γάρ που χρήματα διελάγχανον, ὥστε καὶ εὔχεσθαι αὐτὸν πολλὰ τοιαῦτα δρᾶν, ἵν' *ἔτι πλείονα λαμβάνωσιν.

Ἀλλ' εἰ μὲν ταῦτα μόνα οὕτως ἐγεγόνει, αἰσχύνη τε ἅμα καὶ χλευασία τὸ πρᾶγμα ἀκίνδυνον ἐνενόμιστο· νῦν δὲ ὡς ἀληθῶς, ὥσπερ ἐπὶ πόλεμον σταλείς, πᾶσαν μὲν τὴν Ἑλλάδα ἐλεηλάτησε, καίπερ ἐλευθέραν ἀφείς, παμπληθεῖς δὲ ἐφόνευσεν, ἐπεὶ τάς γε οὐσίας ὅσας καὶ ζώντων τινῶν ἐδήμευσε, καὶ τὰ ἀναθήματα ὅσα καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ ναῶν ἐσύλησεν, οὐδ' ἐξαριθμήσειεν ἄν τις. τοὺς μέντοι ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ τῇ Ἰταλίᾳ πάντας Ἡλίῳ τινὶ Καισαρείῳ ἐκδότους παρέδωκε. πάντα γὰρ ἁπλῶς αὐτῷ ἐπετέτραπτο, ὥστε καὶ δημεύειν, καὶ φυγαδεύειν, καὶ ἀποκτιννύναι (καὶ

πρὶν

πρὶν δηλῶσαι τῷ Νέρωνι) καὶ ἰδιώτας ὁμοίως, καὶ ἱππέας, καὶ βουλευτάς. οὕτω μὲν δὴ τότε ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ δύο αὐτοκράτορσιν ἅμα ἐδούλευσε, Νέρωνι καὶ Ἡλίῳ. οὐδ' ἔχω εἰπεῖν ὁπότερος αὐτῶν χείρων ἦν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ἐκ τοῦ ὁμοίου πάντα ἔπραττον, ἐν ἑνὶ δὲ τούτῳ διήλλασσον, ὅτι ὁ μὲν τοῦ Αὐγούστου ἀπόγονος κιθαρῳδούς, ὁ δὲ τοῦ Κλαυδίου ἀπελεύθερος Καίσαρας ἐζήλου. τὸν γὰρ Τιγελλῖνον ἐν προσθήκης μέρει τοῦ Νέρωνος, ὅτι συνῆν αὐτῷ, τίθημι. χωρὶς δὲ ὅ τε Πολύκλειτος, καὶ Καλβία Κρισπινίλλα ἦγον, ἐπόρθουν, ἐσύλων πάνθ' ὅσα ἐνεδέχετο· ἐκεῖνος μὲν, μετὰ τοῦ Ἡλίου ἐν τῇ Ῥώμῃ, αὕτη δὲ μετά τε τοῦ Νέρωνος, καὶ μετὰ τῆς Σαβίνης τοῦ Σπόρου. τήν τε γὰρ φυλακὴν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐπιτροπείαν τὴν περὶ ἐσθῆτα, καίπερ γυνὴ καὶ ἐπιφανὴς οὖσα, ἐπεπίστευτο, καὶ δι' αὐτῆς πάντες ἀπεδύοντο. ὠνόμαζε δὲ Σαβῖναν τὸν Σπόρον, οὐ κατὰ τοῦτο μόνον ὅτι διὰ τὴν ὁμοιότητα αὐτῆς ἐξετέτμητο, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐγήματο αὐτῷ, ὥσπερ καὶ ἐκείνη, ἐν τῇ Ἑλλάδι κατὰ συμβόλαιον, ἐκδόντος αὐτὸν τοῦ Τιγελλίνου, ὥσπερ ὁ νόμος ἐκέλευσε. καὶ τούς γε γάμους αὐτῶν πάντες οἱ Ἕλληνες ἑώρτασαν, τά τε ἄλλα (οἷα εἰκὸς ἦν) ἐπιλέγοντες, καὶ γνησίους σφίσι παῖδας γεννηθῆναι εὐχόμενοι. κἀκ τούτου συνεγίνοντο ἅμα τῷ Νέρωνι, Πυθαγόρας μὲν ὡς ἀνήρ, Σπόρος δὲ ὡς γυνή. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις καὶ κυρία, καὶ βασιλίς, καὶ δέσποινα ὠνομάζετο. Καὶ τί τοῦτο θαυμάσειεν ἄν τις, ὁπότε καὶ μειράκια καὶ κόρας σταυροῖς γυμνὰς προσδέων, θηρίου τε τινὸς δορὰν ἀνελάμβανε, καὶ προσπίπτων σφίσιν, ἠσέλγαινεν ὥσπερ τι ἐσθίων. Τοιαῦτα μὲν ὁ Νέρων ἠσχημόνει. τοὺς δὲ βουλευτὰς χιτώνιόν τι ἐνδεδυκὼς ἄνθινον, καὶ σινδόνιον περὶ τὸν αὐχένα ἔχων, ἠσπάζετο. καὶ γὰρ ἐν τούτοις ἤδη παρενόμει, ὥστε καὶ ἀζώστους χιτῶνας ἐν τῷ δημοσίῳ ἐνδύεσθαι. λέγεται δὲ ὅτι καὶ οἱ ἱππεῖς οἱ ἐκ τοῦ τέλους ἐπὶ αὐτοῦ πρῶτον ἐφ' ἱππείοις ἐν τῇ ἐτησίᾳ σφῶν ἐξετάσει ἐχρήσαντο. Ἐν δὲ τοῖς Ὀλυμπίοις ἅρμα ἐλάσας, καὶ πεσὼν ἐξ αὐτοῦ, καὶ ὀλίγου δεῖν συντριβείς, ὅμως ἐστεφανώθη, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοῖς Ἑλλανοδίκαις τὰς πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας, ἃς ὕστερον Γάλβας παρ' αὐτῶν ἀπήτησεν, ἔδωκε. τοῦ δὲ δὴ Ἀπόλλωνος (εἴτ' οὖν ἀγανακτήσας ὅτι λυπηρά τινα προεῖπεν αὐτῷ, εἴτε καὶ ἄλλως μανείς) τήν τε χώραν τὴν Κιρραίαν ἀφείλετο, καὶ στρατιώταις ἔδωκε,

inconsulto Nerone bona proscriberet, mitteretque in exsilium; ac non modo plebeios homines, sed etiam viros equestris senatoriique ordinis iuberet occidi. Ita eo tempore imperium populi Romani duobus simul Imperatoribus seruiebat, Neroni & Helio: quorum vter esset nequior, nõ queo dicere. Cuncta enim eodẽ modo faciebant, tantũq; discrepabant in eo, quod alter e stirpe Augusti, citharœdos; alter, Claudii libertus, Cæsares imitabatur. Tigellinum enim pono quasi auctarii loco; quippe cum Nerone coniunctum. Polycletus autem & Caluia Crispinilla, separatim raptabant, depopulabanturq; & spoliabant omnia quæ occurrerent: ille, cum Helio in vrbe; hæc, cum Nerone,* & Sporo Sabinæ nomen iam gerẽte; cuius custodia ei, etsi erat *nobilis fœmina, data fuerat, totiusque vestis procuratio. Quam ob causam omnes ab ea spoliabantur. Sporum Sabinam nominauit, non solum quod propter eius similitudinem exsectus fuerat, sed etiam quod, vt ei antea Sabina, ita hic in Grecia pactis conuentis nupsit, eumque Tigellinus, vt lex iubebat, despondit. Hæ nuptiæ ab omnibus Græcis celebratæ sunt, multaque sunt in eam rem, vt par erat, dicta: sed in primis optabant, vt ab iis legitimi liberi procrearentur. Ex eo tempore duo simul cum Nerone coibãt, Pythagoras pro viro, Sporus pro vxore; ac Nero præter cetera* *Domina* & *Regina* appellabatur. Illud vero quis digne mirari potest? quod, cum adolescentes & puellas nudas alligaret palo, capiebat pellem feræ; deinde, quasi deuoraret aliquid, in eos irruebat petulanter. *Cumq; hæc turpiter faceret, parua tunica indutus, eaque floribus ornata, ac linteum circum collum habens, Senatores salutabat. Quibus in rebus ita faciebat contra ius fasque, vt etiam tunicis discinctis publice indueretur. Ferunt equites Romanos Neronis temporibus, dum quotannis recenserentur, primum ephippiis vsos fuisse. Nero in Olympiis currum agitauit: cumq; ex eo decidisset, ita vt fere eo casu attereretur, tamen corona donatus est. quamobrem dederat Hellanodicis (hi iudices erant Olympiorũ) †decies sestertiũm: quam summam Galba postea repetiuit. Apollini, siue iratus quod ei molestum & graue responsum dedisset, siue alio pacto insaniens, Cirrhæam regionẽ abstulit, eamq; dedit militibus;

† aureorum x milia, Bl. xxv myriades drachmarũ, Gr.

& locum vnde oracula petebantur, deleuit, hominib. ad os ipsum, ex quo *spiritus dei mittebatur, interfectis. Certauit in omnibus vrbibus, in quibus fiebant certamina; ibiq; quotiescumque præconio opus fuit, Cluuio Rufo viro consulari est vsus. Athenas & Lacedæmonem excipio; quas vrbes ne visitauit quidem, quod in altera leges Lycurgi erant contrariæ eius instituto; in altera Erinnyes esse dicebantur. Præconium autem fiebat his verbis: *Nero Cæsar, victor huius certaminis, coronat populum Romanum, & suum orbem terrarum.* Cũ enim orbem terrarum in sua potestate esse diceret, cithara canebat, fungebaturq; præconis officio, & tragœdias agebat. Senatum autem adeo oderat grauiter, vt ei Vatinius propterea max me gratus esset, quod ei semper diceret; *Odi te*, inquit, *Cæsar, quod* Senator es.* Obseruabantur diligenter ingressiones & egressiones omnium, oris habitus, nutus, acclamationes: tum qui cum eo erant semper, *eumq; attente audiebãt, acclamabantq; vehementer, laudibus & honoribus afficiebãtur: ceteri aut notabantur ignominia, aut alias pœnas dabant. Itaq; multi, cum pati non possent diutius, quod spectacula a matutino tempore producerentur vsq; ad vesperum, simulata morte e theatris pro mortuis elati sunt. Porro pręter institutũ susceptę peregrinationis in Græciã, Isthmum Peloponnesi cupiuit perfodere. Quã rem est aggressus hominibus id grauate facientibus; propterea quod iis qui primum rem attigerant, sanguis e terra erupit, auditaq; sunt lamenta & mugitus, & spectra multa apparuerunt: quocirca Nero accepto ligone ipse aliquantulum effodit; eoq; facto ceteros adduxit coegitq; vt idem facerent. Ad hoc opus faciendũ magna multitudo hominum etiam ex exteris gentibus accersita est. Qua in re, atq; multis aliis, cum magna pecunia opus esset, (*magnificus enim & liberalis erat) metueretq; potentissimos homines, ne ipsum, quod hæc faceret, inuaderent, multos viros bonos sustulit. Quibus prætermissis, (erat etenim crimen publicum omnibus virtus, opes, nobilitas: atque ob eam causam vel sibi mortem inferebant, vel ab eo occidebantur) tantum Corbulonis, Sulpiciorumq; ac Scriboniorum, Rufi & Procli, mentionem faciam. Nam hi cum fratres essent,

καὶ τὸ μαντεῖον κατέλυσεν, ἀνθρώπους ἐς τὸ στόμιον ἐξ οὗ τὸ ἱερὸν πνεῦμα ἀνῄει, σφάξας. Ἠγωνίσατο δὲ ἐν πάσῃ ὁμοίως πόλει ἀγῶνα ἐχούσῃ, κήρυκι πρὸς πάντα τὰ κηρύξεως δεόμενα Κλουβίῳ Ῥούφῳ ἀνδρὶ ὑπατευκότι χρησάμενος· πλὴν Ἀθηνῶν καὶ Λακεδαιμονίων. ταύταις γὰρ μόναις οὐδὲ ἐπεφοίτησε τὴν ἀρχήν· τῇ μὲν, διὰ τοὺς Λυκούργου νόμους, ὡς ἐναντίους τῇ προαιρέσει αὐτοῦ ὄντας· τῇ δὲ, διὰ τὸν περὶ τῶν Ἐριννύων λόγον· τὸ δὲ δὴ κήρυγμα ἦν· Νέρων Καῖσαρ νικᾷ τόνδε τὸν ἀγῶνα, καὶ στεφανοῖ τόν τε τῶν Ῥωμαίων δῆμον καὶ τὴν ἰδίαν οἰκουμένην. ἔχων γὰρ (ὡς ἔλεγεν) οἰκουμένην, ἐκιθαρῴδει τε καὶ ἐκήρυττε καὶ ἐτραγῴδει. Τὴν δὲ γερουσίαν οὕτως δεινῶς ἐμίσει, ὥστε καὶ τῷ *Βατινίῳ ὡς μάλιστα χαίρειν, ὅτι ἔλεγεν ἀεί ποτε πρὸς αὐτὸν, Μισῶ σε Καῖσαρ ὅτι συγκλητικὸς εἶ. χρήσομαι γὰρ αὐτῷ τῷ λεχθέντι ὑπ' αὐτοῦ ῥήματι. Ἐτηρεῖτο δὲ ἀκριβῶς καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων ἀεί ποτε καὶ αἱ εἴσοδοι καὶ αἱ ἔξοδοι, τά τε σχήματα, νεύματα, καὶ [τὰ] ἐπιβοήματα. καὶ οἱ μὲν ἀεὶ συνόντες αὐτῷ καὶ σπουδαίως ἀκροώμενοι, τορῶς τε ἐκβοῶντες, ἐπῃνοῦντο καὶ ἐτιμῶντο· οἱ δὲ λοιποὶ, καὶ ἠτιμάζοντο καὶ ἐκολάζοντο· ὥστε τινὰς μὴ δυναμένους ἐπὶ πολὺ ἀντέχειν, (πολλάκις γὰρ καὶ μέχρι τῆς ἑσπέρας ἐξ ἑωθινοῦ παρετείνοντο) προσποιεῖσθαί τε ἐκθνήσκειν, καὶ νεκρῶν δίκην ἐκ τῶν θεάτρων ἐκφέρεσθαι. Πάρεργον δὲ δὴ τῆς ἐπιδημίας τῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποιήσατο, τὸν ἰσθμὸν τῆς Πελοποννήσου διορύξαι ἐπιθυμήσας· καὶ ἤρξατο τοῦ ἔργου, καίπερ τῶν ἀνθρώπων ὀκνούντων· αἷμά τε γὰρ τοῖς πρώτοις ἁψαμένοις τῆς γῆς *ἀνέβλυσεν, καὶ οἰμωγαὶ μυκηθμοί τέ τινες ἐξηκούοντο, καὶ εἴδωλα πολλὰ ἐφαντάζετο. λαβὼν δὲ αὐτὸς δίκελλαν, καί τι καὶ ἀνασκάψας, ἔπεισε καὶ τοὺς ἄλλους ἀνάγκῃ αὐτὸν μιμήσασθαι· καὶ πολὺ πλῆθος ἀνθρώπων ἐπὶ τοῦτο τὸ ἔργον καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν μετεπέμψατο. Ἔς τε οὖν τἆλλα καὶ ἐς ταῦτα χρημάτων πολλῶν δεόμενος, καὶ μεγαλοπράγμων καὶ μεγαλόδωρος ὁμοίως ὤν, καὶ ἅμα φοβούμενος τοὺς δυνατωτάτους μὴ ἐπιθῶνταί οἱ τοιαῦτα ποιοῦντι, πολλούς τε καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας ἔφθειρεν. ὧν ἐγὼ τοὺς μὲν ἄλλους ἐάσω, (πᾶσι τε γὰρ παρ' αὐτῷ δημόσιον ἔγκλημα ἦν ἀρετή τε καὶ πλοῦτος καὶ γένος· καὶ πάντες ἢ ἑαυτοὺς ἀπεκτίννυσαν, ἢ ὑπ' ἄλλων ἐφονεύοντο) τοῦ δὲ δὴ Κορβούλωνος καὶ Συλπικίων καὶ Σκριβωνίων, Ῥύφου τε καὶ Πρόκλου, μνημονεύσω· τούτων μὲν, ὅτι ἀδελφοί τε

καὶ ἡλι-

καὶ ἡλικιῶται τρόπον τινὰ ὄντες, καὶ μηδὲν μηδέποτε ἀπ' ἀλλήλων πράξαντες, ἀλλ' ὥσπερ τῷ γένει, οὕτω καὶ τῇ προαιρέσει τῇ τε οὐσίᾳ συμπεφυκότες, καὶ τὰς Γερμανίας δὲ ἀμφοτέρας ἐπὶ πολὺ ἅμα διῴκησαν· ἦλθόν τε εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταπεμπτοὶ, ὥστε αὐτῶν τοῦ Νέρωνος δεομένου· καὶ *ἐγκλήματος οἷα ὁ καιρὸς ἐκεῖνος ἔφερε λαβόντες, καὶ μήτε λόγου τυγχάνοντες, μήτε ἐς ὀφθαλμοὺς τοῦ Νέρωνος ἀφικνούμενοι, καὶ διὰ τοῦθ' ὑφ' ἁπάντων ὁμοίως ἀτιμαζόμενοι, ἀποθανεῖν τε ἐπεθύμησαν, καὶ ἐτελεύτησαν τὰς φλέβας αὐτῶν σχάσαντες. τοῦ δὲ δὴ Κορβούλωνος, ὅτι καὶ ἐκεῖνον ἐντιμότατα μεταπεμψάμενος, καὶ τά τε ἄλλα καὶ πατέρα καὶ εὐεργέτην αὐτὸν ἀεὶ ὀνομάζων ἔπειτ', ἐπεὶ τῇ *Κεγχρεᾷ προσέσχε, σφαγῆναι, πρὶν καὶ ἐς ὄψιν αὐτῷ ἐλθεῖν, προσέταξε. κιθαρῳδήσειν γὰρ ἤμελλεν, (ὥς τινες λέγουσι) καὶ οὐχ ὑπέμεινεν αὐτῷ τὸ ὀρθοστάδιον ἔχων ὀφθῆναι. καὶ ὃς, ἐπεὶ τάχιστα τὸ προστεταγμένον ἔγνω, ξίφος τε ἔλαβε, καὶ ἑαυτὸν ἐρρωμένως παίων, ἔλεγεν, Ἄξιος. τότε γὰρ *δή ποτε πρῶτον ἐπίστευσεν ὅτι κακῶς ἐπεποιήκει καὶ φεισάμενος τοῦ κιθαρῳδοῦ, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλθὼν ἄοπλος.

Ἐν μὲν δὴ τῇ Ἑλλάδι ταῦτ' ἐπράττετο. τί γὰρ δεῖ λέγειν ὅτι καὶ τὸν Πάριν τὸν ὀρχηστὴν ἀποθανεῖν ἐκέλευσεν, ὅτι ὀρχεῖσθαι παρ' αὐτοῦ μαθεῖν ἐθελήσας, οὐκ ἠδυνήθη; τί δ' ὅτι *Καικίναν Τοῦσκον ἐφυγάδευσεν, ὅτι τῆς Αἰγύπτου ἄρχων, ἐλούσατο ἐν τῷ βαλανείῳ ὃ ἐκείνῳ ὡς καὶ ἐς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἥξοντι, ἐποιήθη; Ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ Ἥλιος ἄλλα τε πολλὰ καὶ δεινὰ εἰργάσατο, καὶ Συλπίκιον Καμερῖνον ἄνδρα τῶν πρώτων μετὰ τοῦ υἱέος ἀπέκτεινεν, ἐγκαλέσας σφίσιν ὅτι *Πυθικοὶ ἐκ προγόνων ἐπικαλούμενοι, οὐκ ἐπαύσαντο τῷ προσρήματι τούτῳ χρῶντες, ἀλλ' ἐς τὰς τοῦ Νέρωνος νίκας τὰς Πυθικὰς ἐκ τῆς ὁμωνυμίας ἠσέβουν. Τῶν δὲ Αὐγουστείων ἄγαλμα αὐτοῦ χιλίων λιτρῶν ποιήσειν ὑποσχομένων, πᾶν τὸ ἱππικὸν ἠναγκάσθη συντελέσαι σφίσι τὸ ἀνάλωμα. τὰ δὲ δὴ τῆς γερουσίας, ἔργον καθ' ἕκαστον ἐπεξελθεῖν. τοσαῦται γὰρ θυσίαι καὶ ἱερομηνίαι ἐπηγγέλθησαν, ὥστε μηδ' ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν ἐξαρκέσαι. Ὁ δὲ Ἥλιος πολλάκις μὲν καὶ πρότερον ἐπιστείλας αὐτῷ, παραινῶν ὅτι τάχιστα ἀνακομισθῆναι· ὡς δ' οὐκ ἐπείθετο, ἦλθεν αὐτὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἐξεφόβησεν αὐτὸν, εἰπὼν μεγάλην τινὰ ἐπιβουλὴν ἐν τῇ Ῥώμῃ παρασκευάζεσθαι κατ'

ac fere æquales, nihilq; vmquam disiuncti & separati fecissent, vt erãt genere & instituto vitæ & facultatibus coniuncti, diuq; simul vtramq; Germaniam administrauerant: ita simul accersiti in Græciam venerunt, tamq̃. Nero eorum opera indigeret. cumq; rei facti criminum, quæ illa tempora ferebant, non possent cum Nerone colloqui, aut in conspectum eius venire, ac proinde ab omnibus pariter despicerentur, mortem obire statuerunt; tandemq; incisis venis mortui sunt. Corbulo autem, accitus honorificentissime, (quem virum Nero prę ter cetera *Patrem* & *Beneficum* appellabat) postquam Cenchreas appulit, ab eodem occidi iussus est, priusquã in conspectum eius veniret. Nero enim, vt aiunt, cum statuisset cithara canere, Orthostadium (*quod est musicæ vestis nomen*) habens, ab eo se videri non sustinuit. sed Corbulo, vt mandatum Neronis intellexit, gladium accipit, seque ipse fortiter percutiens, ait, *Dignus*. Tum enim primum erratum suũ agnouit, quod citharœdo pepercisset, & quod ad eum inermis venisset. Quæ cum ita facta sint in Græcia, quid opus est referre Paridẽ saltatorem iussum esse a Nerone interfici? quod, cum ab eo doceri saltare cuperet, discere nõ potuit. Quid Cæcinam Tuscum? quem mulctauit exsilio, propterea quod, cũ is esset præfectus Ægypti, lotus est in balneo, quod Neroni venturo Alexandriam paratum fuerat. Per id tempus Romæ Helius multas & graues res fecit. nam Sulpicium Camerinum, vnũ ex primis ciuitatis, ac filium eius, interfecit, accusatos, quod cum iam inde a maioribus *Pythici* cognominarentur, non desinerẽt eo cognomine appellari, sed in Pythicas victorias Neronis ex similitudine nominis impii forent. Cumq; statuam eius mille librarũ Augustales se facturos promisissent, omnem equitatum ad eã impensam faciendam conferre coegit. Quę vero facta sunt a Senatu, difficile est singula pcensere. Ab eo enim supplicationes singulis calendis, aliisque dieb. fieri decretæ sunt: vt ad eas peragendas ne annus quidẽ sufficeret. Helius, cũ antea sæpe Neronẽ per litteras hortatus fuisset, vt quã celerrime reuerteretur, neq; is pareret, in Græciam septẽ diebus peruenit, eumq; perterruit, quod magnam coniurationem in vrbe contra ipsum fieri

diceret. quod vbi intellexit Nero, subito in Italiam nauigauit. Spes erat vi †hiemis illum periturum. verum frustra id gaudium fuit: saluus enim euasit: fuitque hoc ipsum multis exitio, quod eius interitū optassent aut sperassent. Cum autem non longe abesset ab vrbe, pars muri diruta est, & portæ aliqua ex parte fractæ sunt. Leges enim iubent, vt quorundā sermo fuit, vtrumque iis qui coronas certaminū ferebant, fieri. Primi omnium introierunt qui coronas quas meruissent, ferebant: hos sequebātur ii qui tabellas longis hastis affixas ferebant; in quibus scriptum erat nomen & genus certaminis, vtq; Nero Cæsar, primus e ciuibus Romanis, qui vnquā exstitissent, victor ex eo rediret. Deinde ipse Nero curru triumphali, in quo Augustus olim tot triumphos egerat, vehebatur. amictus erat veste purpurea auro intexta; & oleastro coronatus, laurum Pythicam præ se ferebat: cum eo vna Diodorus citharœdus vehebatur: eoque pacto per Circum & forum cum militibus, & equitibus, ac Senatoribus trāsiit: tum ascendit in Capitolium; atq; inde in Palatium venit, tota vrbe coronata, lychnisq; ac suffimentis plena. Acclamabāt omnes, & Senatores in primis; *Oua Olympionica, oua Pythionica, Auguste, Auguste: Neroni Herculi, Neroni Apollini: quā solus periodonices, solus ex aeterno tempore: Auguste, Auguste: Sacra vox; beati qui te audiunt.* Nihil enim attinet ea verba silētio inuoluere: neq; ea quę iam dixi, dedecori sunt historiæ; quin potius, dum nihil reticetur, decus atque ornamentum afferunt. His rebus confectis, Circenses imperauit: has coronas & reliquas omnes quas ex curru certando victor obtinuerat, attulit in Circum, & obelisco Ægyptio imposuit. hæ erant numero mille octingentæ octo. Post hæc currum agitauit. Tum quidam Larcius Lydus ad eum venit, obtulitque ei †decies sestertium vt cithara caneret: quos etsi Nero repudiault, ratus sibi turpissimum esse, mercede aliquid facere: tamen hanc summam Tigellinus a Larcio accepit, ne eum interficeret. Itaque Nero ingressus in theatrum, cithara cecinit, egit tragœdias: *ex curru certauit creberrime: nonnumquam etiam sponte vinci se

† tempestatis

† x milia aureorum, Bl. x x v myriades drachmarū. Gr.

αὐτοῦ· ὥστε παραχρῆμα ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀποπλεῦσαι. καὶ ἐγένετο μέν τις ἐλπὶς ὑπὸ χειμῶνος αὐτὸν φθαρήσεσθαι, μάτην δὲ πολλοὶ ἥσθησαν· ἐσώθη γάρ. καί τισι καὶ αὐτὸ τοῦτο ὀλέθρου αἴτιον ἐγένετο, ὅτι καὶ εὔξαντο καὶ ἤλπισαν αὐτὸν ἀπολέσθαι. Ἐπεὶ δὴ οὖν ἐς τὴν Ῥώμην ἐσήλασε, τοῦ τε τείχους τι καθῃρέθη καὶ τῶν πυλῶν περιερράγη, νενομίσθαι τινῶν λεγόντων ἑκάτερον τοῖς ἐκ τῶν ἀγώνων στεφανηφόροις γίνεσθαι. καὶ ἐσεφοίτησαν πρῶτοι μὲν οἱ τοὺς στεφάνους οὓς ἀνῃρήκει, κομίζοντες, καὶ μετ᾽ αὐτοὺς ἕτεροι, σανίδας τε ἐπὶ δοράτων ἀνατείνοντες, ἐφ᾽ οἷς ἐπεγέγραπτο τό τε ὄνομα τοῦ ἀγῶνος, καὶ τὸ εἶδος τοῦ ἀγωνίσματος, ὅτι τε Νέρων Καῖσαρ πρῶτος πάντων τῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος Ῥωμαίων ἐνίκησεν αὐτό· ἔπειτα αὐτὸς ἐφ᾽ ἅρματος ἐπινικίου, ἐν ᾧ ποτε ὁ Αὔγουστος τὰ πολλὰ ἐκεῖνα νικητήρια ἐπεπόμφει, ἁλουργίδα χρυσόπαστον ἔχων, καὶ κότινον ἐστεφανωμένος, τὴν Πυθικὴν δάφνην προτείνων. καὶ αὐτῷ ὁ Διόδωρος ὁ κιθαρῳδὸς παρωχεῖτο· καὶ οὕτω διά τε τοῦ ἱπποδρόμου καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς, μετά τε τῶν στρατιωτῶν καὶ μετὰ τῶν ἱππέων τῆς τε βουλῆς διελθών, ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀνέβη, καὶ ἐκεῖθεν ἐς τὸ παλάτιον, πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐστεφανωμένης καὶ λυχνοκαιούσης καὶ θυμιώσης· πάντων δὲ τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτῶν τῶν βουλευτῶν ὅτι μάλιστα συμβοώντων, Ὀλυμπιονῖκα οὐᾶ, Πυθιονῖκα οὐᾶ, Αὔγουστε, Αὔγουστε· Νέρωνι τῷ Ἡρακλεῖ, Νέρωνι τῷ Ἀπόλλωνι, ὡς εἷς περιοδονίκης, εἷς ἀπ᾽ αἰῶνος· Αὔγουστε, Αὔγουστε· ἱερὰ φωνή, μακάριοι οἱ σοῦ ἀκούοντες. τί γὰρ δεῖ περιπλέκειν, καὶ οὐκ αὐτὰ τὰ λεχθέντα δηλοῦν; οὐδὲ γὰρ οὐδὲ αἰσχύνην τινὰ τῇ συγγραφῇ τὰ ῥηθέντα, ἀλλὰ καὶ κόσμον τὸ μηδὲν αὐτῶν ἀποκρυφθῆναι φέρει. Ἐκτελέσας δὲ ταῦτα, ἱπποδρομίας ἐπήγγελλε, καὶ τοὺς στεφάνους, τούτους τε καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ὅσους ἅρμασι νικήσας εἰλήφει, ἐς τὸν ἱππόδρομον ἐσήνεγκε, καὶ τῷ ὀβελίσκῳ τῷ Αἰγυπτίῳ περιέθηκε· καὶ ἦσαν ὀκτὼ καὶ ὀκτακόσιοι, καὶ χίλιοι. ποιήσας δὲ ταῦτα, ἡνιόχησε. Λάρκιος δέ τις Λυδὸς προσῆλθεν αὐτῷ, πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας προσφέρων, ἵνα κιθαρῳδήσῃ. καὶ ὃς, τὸ μὲν ἀργύριον οὐκ ἔλαβεν, ἀπαξιώσας μισθοῦ τι ποιῆσαι· καὶ διὰ τοῦτο Τιγελλῖνος αὐτὸ ἐσέπραξεν, ἵνα μὴ αὐτὸν ἀποκτείνῃ. ἐς μέντοι τὸ θέατρον καὶ ὣς εἰσελθών, καὶ ἐκιθαρῴδησε καὶ ἐτραγῴδησεν· ἐπεὶ τοῖς γε ἵπποις οὐκ ἔστιν ὅτε οὐχ ἡμιλλᾶτο, ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ ἑκὼν ἡττᾶτο,

*πλᾶτο, ὅπως τά γε ἄλλα τὰ πλείω πιστεύονται ἐπ' ἀληθείας κρατεῖν. Ὁ μὲν οὖν Νέρων οὕτως τε ἔζη, καὶ οὕτως ἐμονάρχει. λέξω δὲ καὶ ὅπως κατελύθη, καὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξέπεσεν. [ἦν τις] Γαλάτης ἀνὴρ Γάιος Ἰούλιος Βίνδιξ, ἐκ μὲν προγόνων τοῦ βασιλικοῦ γένους, κατὰ δὲ τὸν πατέρα βουλευτὴς τῶν Ῥωμαίων· τό τε σῶμα ἰσχυρὸς, καὶ τὴν ψυχὴν συνετὸς, τῶν τε πολεμικῶν ἔμπειρος, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον μέγα εὔτολμος. οὗτος ὁ Βίνδιξ συναθροίσας τοὺς Γαλάτας πολλὰ πεπονθότας τε ἐν ταῖς συχναῖς εἰσπράξεσι τῶν χρημάτων, καὶ ἔτι πάσχοντας ὑπὸ Νέρωνος· καὶ ἀναβὰς ἐπὶ βῆμα, μακρὰν διεξῆλθε κατὰ τοῦ Νέρωνος ῥῆσιν, λέγων δεῖν ἀποστῆναί τε αὐτοῦ καὶ ἅμα οἱ ἐπιστῆναι· ὅτι (φησὶ) πᾶσαν τὴν τῶν Ῥωμαίων οἰκουμένην σεσύληκεν, ὅτι πᾶν τὸ ἄνθος τῆς βουλῆς αὐτῶν ἀπολώλεκεν, ὅτι τὴν μητέρα τὴν ἑαυτοῦ καὶ ᾔσχυνε καὶ ἀπέκτεινε, καὶ οὐδὲ αὐτὸ τὸ σχῆμα τῆς ἡγεμονίας σώζει. σφαγαὶ μὲν γὰρ καὶ ἁρπαγαὶ καὶ ὕβρεις καὶ ὑπ' ἄλλων πολλαὶ πολλάκις ἐγένοντο· τὰ δὲ δὴ λοιπὰ πῶς ἄν τις κατ' ἀξίαν εἰπεῖν δυνηθείη; εἶδον, ὦ ἄνδρες φίλοι καὶ σύμμαχοι, πιστεύσατέ μοι· εἶδον τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον (εἴγε ἀνὴρ ὁ Σπόρον γεγαμηκὼς, ὁ Πυθαγόρᾳ γεγαμημένος) ἐν τῷ τοῦ θεάτρου κύκλῳ καὶ ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ, ποτὲ μὲν κιθάραν ἔχοντα καὶ ὀρθοστάδιον καὶ κοθόρνους, ποτὲ δὲ ἐμβάτας καὶ προσωπεῖον. ἤκουσα αὐτοῦ πολλάκις ᾄδοντος, ἤκουσα κηρύττοντος, ἤκουσα τραγῳδοῦντος· εἶδον αὐτὸν δεδεμένον, εἶδον συρόμενον, κύοντα δὴ, τίκτοντα δὴ, πάνθ' ὅσα μυθολογεῖται, καὶ λέγοντα καὶ ἀκούοντα, καὶ πάσχοντα καὶ δρῶντα. εἶτα τίς τὸν τοιοῦτον, καίσαρα καὶ αὐτοκράτορα καὶ αὔγουστον ὀνομάσει; μηδαμῶς μηδεὶς ὑβριζέτω τὰ ἱερὰ ἐκεῖνα ὀνόματα. ταῦτα μὲν γὰρ Αὔγουστος καὶ Κλαύδιος ἔσχον· οὗτος δ' ἂν δὴ, Θυέστης τε καὶ Οἰδίπους, Ἀλκμαίων τε καὶ Ὀρέστης δικαιότατ' ἂν καλοῖτο. τούτους γὰρ ὑποκρίνεται, καὶ ταύτας ἀντ' ἐκείνων τὰς *ἐπιθυμίας ἀντεπιτέθειται. ἀνάστητε οὖν ἤδη ποτὲ, καὶ ἐπικουρήσατε μὲν ὑμῖν αὐτοῖς, ἐπικουρήσατε δὲ τοῖς Ῥωμαίοις, ἐλευθερώσατε πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Τοιαῦτά τινα τοῦ Βίνδικος εἰπόντος, ἅπαντες συνεφρόνησαν. οὐχ ἑαυτῷ δὲ τὴν ἀρχὴν πράττων ὁ Βίνδιξ, τὸν Γάλβαν τὸν Σερούϊον τὸν Σουλπίκιον, ἐπιεικείᾳ τε καὶ ἐμπειρίᾳ πολέμων διαπρέποντα, καὶ τῆς Ἰβηρίας ἄρχοντα, δύναμίν τε οὐ μικρὰν ἔχοντα, εἰς τὴν ἡγεμονίαν προεχειρίσατο κἀκεῖνος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν

patiebatur, vt magnam partem aliorum vere viciſſe crederetur. Cum igitur Nero vteretur hoc genere vitæ, & principatum hoc modo teneret, nobis nunc, quemadmodum mortem obierit, & imperium amiſerit, dicendum eſt. Erat Caius Iulius Vindex natione Gallus, propter maiores e ſtirpe regia, propter patrem ordinis Senatorii; homo magnis viribus corporis, & multa præditus prudentia, peritusque rei militaris, & ad omne præclarum facinus audax. Hic igitur congregata Gallorum multitudine, qui crebris pecuniarum exactionibus grauiſſima quæq; a Nerone pertulerant, & adhuc perferebant, in tribunal aſcendit, atq; inde multa contra Neronem dixit; non ſolum ab eo deficere, ſed etiam eũ inuadere oportere. *Omnem enim* (inquit) *orbem terrarum, cuius imperium tenet, compilauit: florentiſsimos quosque Senatores ſuſtulit: matrem, quam inceſto ſtupro polluerat, interfecit: poſtremo nullum decus, nullam dignitatem Imperii ſuſtinet. Nam etſi cædes, rapinæ, iniuria ab aliis multis ſæpenumero facta ſunt, tamen cetera quis vmquam ſatis digne percenſere poteſt? Ego quidem, viri & ſocii cariſsimi, vidi, (mihi credite) vidi inquam illum virum (ſi vir nominandus eſt is qui Sporum duxit vxorem, quique Pythagoræ nupſit) in ipſo theatro, atque adeo in orcheſtra gerentem citharam, orthoſtadium, cothurnos, nonnumquam ſoccos & perſonam. Sæpe illum, cum caneret præconiumque faceret, & tragœdias ageret, audiui: vidi cõſtrictum vinculis,* laceratum, concipientem, parientem: poſtremo, omnia quæ fabulis prodita ſunt, dicentem, audientem, patientem, facientem. Quæ cum ita ſint, quis iſtum Cæſarem, quis Imperatorem, quis Auguſtum appellabit? Ne polluantur (quæſo) tam ſancta nomina, quæ Auguſtus & Claudius habuerunt. Iſte a nobis Thyeſtes, Oedipus, Alcmæon, Oreſtes optimo iure nominetur: illos enim refert, illorum flagrat cupiditatibus. Quamobrem tandem aliquando commoueamini; ſubuenite vobis ipſis; opem ferte populo Romano: denique orbi terrarum libertatem reddite.* Hæc atque alia multa a Vindice in eandem ſententiam dicta, omnes comprobant. Vindex cum principatum ſibi parare minime ſtuderet, Seruio Sulpicio Galbæ (is iuſtitia omnibus præſtabat, ac gloria bellicæ virtutis; præeratque Hiſpaniis, & magnas copias habebat) imperium detulit: idemque Galba ab exercitu

Imperator designatus est. Ferunt eo tempore Neronem per præconem constituisse †centies sestertiûm ei qui Vindicem occidisset: atque eo cognito, Vindicem ita dixisse; *Qui Neronem interfecerit, & ad me caput eius attulerit, is meum accipiet caput in mercedis loco.* Cumque Vindex eo animo esset, Rufus, qui Germaniam obtinebat, inde profectus est vt Vindici bellum inferret. Is postquam Vesontionem venit, cœpit eam vrbem obsidere, quod ab ea non fuisset exceptus. Vindex ad opem vrbi ferendam contendit, nec procul castra posuit. Tandem ambo, missis ad se litteris, in colloquium venerunt remotis arbitris. Ibi suspicio fuit eos vna contra Neronem cõiurasse. Post hæc Vindex properat cum exercitu, quasi statuisset vrbem capere: quorum aduentum vbi cognoscunt milites Rufi, rati eos aperte contra se venire, iniussi impetum faciunt, imparatosque & parum instructos inuadũt, ac postremo magnum numerum eorum concidunt. Quod cum Vindex videret, ferretq; grauiter, ipse sibi manus attulit. id enim verum esse cõstat; quamuis multi, illatis mortuo vulneribus, falsam opinionem iniecerint, eum ab se interfectum fuisse. Rufus casum eius acerbe luxit; & principatum, quem facile poterat adipisci, deferentibus sæpenumero militibus atque vrgentibus, repudiauit. Vir erat in rebus gerẽdis acer & industrius, *in cõficiendis fortis promptusque. Itaque milites, statuis Neronis dissipatis & comminutis, cœperunt illum Cæsarem & Augustum nominare. Cumque persuaderi non posset, quidam e militibus vni ex signis eius idem inscripsit subito; idque Rufus postea deleuit: ac vix tandem sedatis militibus persuadebat vt auctoritatem Senatui populoque restituerent; siue quod indignum putaret imperium cuiquam a militibus deferri, (id enim ad Senatum populumq; pertinere) siue quod vir forti & excelso animo principatum, cuius causa ceteri omnia facerent, ipse despiceret. Nero, cognitis his rebus, primo simulat se ea contemnere; versaturq; in deliciis, ac ludit, vt antea consueuerat. Quinetiam accitis derepente primoribus Senatorii & equestris ordinis, quasi vellet cum

† centũ milia aureorũ, al. CCL myriades drachmarũ, Gr.

αὐτοκράτωρ ἀνηγορεύθη. λέγεται δὲ ὅτι τοῦ Νέρωνος διακοσίας καὶ πεντήκοντα μυριάδας ἐπικηρύξαντος *τῷ Βίνδικα ἀποκτείναντι, ἀκούσας ὁ Βίνδιξ ἔφη ὅτι Ὁ Νέρωνα ἀποκτείνας, τήν τε κεφαλὴν αὐτοῦ κομίσας ἐμοί, τὴν ἐμὴν ἀντιλήψεται. Τοιοῦτος μέν τις ὁ Βίνδιξ ἐγένετο. Ροῦφος δέ, ἄρχων τῆς Γερμανίας, ὥρμησε μὲν ὡς καὶ τῷ Βίνδικι πολεμήσων· γενόμενος δὲ ἐν Βεσοντίωνι, ταύτην ἐπολιόρκει, πρόφασιν ἐπεὶ μὴ ἐδέξατο αὐτόν. τοῦ δὲ Βίνδικος πρὸς βοήθειαν τῆς πόλεως ἀντεπιόντος αὐτῷ, καὶ οὐ πόρρω στρατοπεδεύσαντος, ἀντεπέστειλαν μὲν ἀλλήλοις τινά, καὶ τέλος καὶ ἐς λόγους ἦλθον μόνοι· καὶ [μηδενὸς] σφίσι τῶν ἄλλων παρόντος, καὶ κατὰ τοῦ Νέρωνος (ὡς εἰκάζετο) συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους. Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ Βίνδιξ ὥρμησε μετὰ τοῦ στρατοῦ, ὡς τὴν πόλιν καταληψόμενος. καὶ αὐτοὺς οἱ τοῦ Ρούφου στρατιῶται προσιόντας αἰσθόμενοι, καὶ νομίσαντες ἐφ' ἑαυτοὺς ἄντικρυς χωρεῖν, ἀντεξώρμησαν αὐτοκέλευστοι· καὶ προσπεσόντες σφίσιν ἀπροσδοκήτοις τε καὶ ἀσυντάκτοις οὖσι, παμπόλλους κατέκοψαν. ἰδὼν δὲ τοῦτο καὶ περιαλγήσας ὁ Βίνδιξ, αὐτὸς ἑαυτὸν ἔσφαξε. καὶ τὸ μὲν ἀληθὲς οὕτως ἔχει· πολλοὶ δὲ δὴ μετὰ ταῦτα τὸ σῶμα αὐτοῦ κατατρώσαντες, δόξαν τισὶ μάτην, ὡς καὶ αὐτοὶ ἀπεκτονότες αὐτόν, παρέσχον. Ροῦφος δὲ τοῦτον μὲν ἰσχυρῶς ἐπένθησε· τὴν δὲ αὐτοκράτορα ἀρχήν, καίτοι τῶν στρατιωτῶν πολλάκις αὐτῷ ἐγκειμένων, οὐκ ἠθέλησε δέξασθαι, δυνηθεὶς ἂν ῥᾳδίως *ἐπιτυχεῖν αὐτῆς. δραστήριός τε γὰρ ἀνὴρ ἦν, καὶ ἰσχὺν μεγάλην καὶ πρόθυμον εἶχε. καὶ οἱ στρατιῶται τὰς μὲν τοῦ Νέρωνος εἰκόνας καθεῖλον καὶ συνέτριψαν· αὐτὸν δέ, καίσαρα καὶ αὔγουστον ὠνόμαζον. ὡς δ' οὐκ ἐπείθετο, ἐνταῦθα τῶν στρατιωτῶν τις ἑνὶ τῶν σημείων αὐτοῦ ταῦτα διαταχέων ἐπέγραψε. καὶ ὅς, ἐκεῖνά τε ἀπήλειψε, καὶ μόλις ποτὲ αὐτοὺς καταστήσας ἔπεισεν ἐπὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ ποιήσασθαι· εἴτ' οὖν ὅτι οὐκ ἠξίου τοὺς στρατιώτας τινὶ τὸ κράτος διδόναι, (τῇ τε γὰρ γερουσίᾳ καὶ τῷ δήμῳ προσήκειν τοῦτ' ἔλεγεν) εἴτε καὶ παντελῶς μεγαλογνωμονῶν, ὡς οὐδὲν τῆς αὐτοκρατορικῆς ἀρχῆς, ὑπὲρ ἧς καὶ οἱ [ἄλλοι] πάντες ἔπραττον, καὶ αὐτὸς δεόμενος. Νέρων δέ, ἐπειδὴ τὴν ἀρχὴν ἤκουσε ταῦτα, προσεποιεῖτο καταφρονεῖν αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτ' ἐτρύφα καὶ ἔπαιζε τὰ συνήθη· καὶ ποτὲ νύκτωρ τοὺς πρώτους τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων ἐξαπίνης σπουδῇ, ὡς καὶ περὶ τῶν παρόντων σφίσι κοινωσ-

κοινωνήσων, *μεταπέμψασθαι, Ἐξεύρηκα, ἔφη, πῶς ἡ ὕδραυλις (αὐτὸ γὰρ τὸ ῥηθὲν γραφήσεται) καὶ μεῖζον καὶ ἐμμελέστερον φθέγξεται. τοιαῦτα καὶ τότε ἤθυρε τέρας· οὐδὲ ἔμελεν αὐτῷ ὅτι αἱ θύραι *ἀμφότεραι, αἵ τε τοῦ μνημείου τοῦ αὐγουστείου, καὶ αἱ τοῦ κοιτῶνος τοῦ ἐκείνου, αὐτόμαται ἐν τῇ [αὐτῇ] νυκτὶ ἀνεῴχθησαν· οὐδ' ὅτι ἐν τῷ Ἀλβανῷ τοσούτῳ δή τινι αἵματι ὗσεν ὥστε καὶ ποταμοὺς ῥυῆναι· οὐδ' ὅτι ἐκ τῆς Αἰγύπτου ὑπαναχωρήσασα ἐπὶ πολὺ ἡ θάλασσα, μέρος μέγα τῆς *Λυκίας κατέλαβεν.

Ἐπεὶ δὲ περί τε τοῦ Γάλβα ἤκουσεν ὅτι αὐτοκράτωρ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν *ἀνῃρέθη, περί τε τοῦ Ῥούφου ὅτι αὐτοῦ ἀπέστη, ἐν δέει τε μεγάλῳ ἐγένετο, καὶ αὐτός τε ἐν Ῥώμῃ παρεσκευάζετο, καὶ ἐπ' ἐκείνους Ῥούβριον Γάλλον καὶ ἄλλους τινὰς ἔπεμψεν.

Ὑπὸ πάντων δὲ ὁμοίως ἐγκαταλειφθεὶς, ἐβουλεύσατο μὲν τούς [τε] τότε βουλευτὰς ἀποκτεῖναι, καὶ τὴν πόλιν καταπρῆσαι, ἔς τε τὴν Ἀλεξάνδρειαν πλεῦσαι· ὑπειπὼν ὅτι, Ἂν καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκπέσωμεν, ἀλλά τό γε τέχνιον ἡμᾶς ἐκεῖ διαθρέψει. ἐς τοῦτο γὰρ ἀνοίας ἐληλύθει, ὥστε καὶ πιστεῦσαι ὅτι ἄλλως τε ἰδιωτεύσαι καὶ προσέτι καὶ κιθαρῳδεῖν δυνήσεται. ἐπεὶ δὲ ᾔσθετο ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἐγκαταλέλειπται (ἐν κήποις δέ *τισιν ἐτύγχανε καθεύδων) φυγεῖν ἐπεχείρησε. ἐσθῆτά τε οὖν φαύλην ἔλαβε, καὶ ἐπὶ ἵππον οὐδὲν βελτίονα ἀνέβη· καὶ ἐπ' αὐτοῦ κατακεκαλυμμένος, πρὸς χωρίον τι Φάωνος Καισαρείου μετά τε αὐτοῦ ἐκείνου, καὶ μετ' Ἐπαφροδίτου τοῦ τε Σπόρου, νυκτὸς ἐπιούσης ἤλασε. καὶ αὐτοῦ ταῦτα πράσσοντος σεισμὸς ἐξαίσιος ἐγένετο, ὥστε καὶ δόκησιν παρασχεῖν ὅτι ἥ τε γῆ πᾶσα διαρρήγνυται, καὶ αἱ τῶν πεφονευμένων ὑπ' αὐτοῦ ψυχαὶ πᾶσαι ἅμα ἐπ' αὐτὸν ἀναθορνύουσι. γνωρισθεὶς οὖν καὶ ὡς, ὑπό τινος (ὥς φασι) τῶν ἀπαντησάντων, καὶ αὐτοκράτωρ προσαγορευθεὶς, ἔκ τε τῆς ὁδοῦ ἀπετράπη, καὶ ἔς καλαμώδη τόπον τινὰ κατεκρύφθη. καὶ ἐνταῦθα μέχρι τῆς ἡμέρας ὑπέμεινεν ἐρριμμένος, ὅπως ὡς ἥκιστα ὁρῷτο. καὶ πάντα μὲν τὸν παριόντα, ὡς καὶ ἐφ' ἑαυτὸν ἥκοντα, ὑποπτεύων, πᾶσαν δὲ φωνὴν, ὡς καὶ ἀναζητοῦσαν αὐτὸν, ὑποτρέμων· εἴ τέ που κυνίδιον ὕλαξεν, ἢ καὶ ὀρνίθιον ἐφθέγξατο, ῥώπιόν τε καὶ κλάδος ὑπ' αὔρας ἐσείσθη, δεινῶς ἐταράττετο· καὶ οὔθ' ἡσυχάζειν ὑπ' αὐτῶν ἠδύνατο, οὔτ' αὖ λαλεῖν τινὶ τῶν παρόντων, μὴ καὶ ἕτερός τις ἀκούσῃ, ἐτόλμα, ἀλλ' αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν τῇ ψυχῇ καὶ ἐθρήνει καὶ ὠλοφύρετο. ἐλογίζετο γὰρ

eis communicare consilia rerum præsentium, *Inueni*, inquit, (scribendum est enim quod dixit) *quomodo hydraula ampliores sonos & magis concinnos efficiet.* Hæc etsi prodigiis ante declarata sunt, tamen ille nihil curabat, neque quod ambæ fores & mausolei Augustalis & cubiculi ipsius, eadē nocte sua sponte apertæ fuerant: neq; quod in Albano tanto sanguine plueret, vt fluuii sanguine fluerent; aut quod mare longo interuallo retrocedens ab Ægypto, magnam partem Lyciæ occupauerat. Sed postquam Galbam a militibus Imperatorem designatum esse, Rufumque ab se defecisse intellexit, magno timore perculsus est: dumque Romæ bellum apparat, contra eos Rubrium Gallum cum paucis mittit. a quibus pariter desertus, deliberauit interficere Senatores, incensaq; vrbe nauigare Alexandriam. *Etsi enim*, inquit, *amittemus imperium, tamen nos alet in illa regione ars nostra & sustinebit:* adeo stultus erat, vt se priuatum viuere, & cithara canere posse arbitraretur. Sed vbi sensit se a suis stipatoribus esse destitutum, (tum enim in quibusdam hortis dormiebat) conabatur fugæ se mandare: vesteq; vili amictus, equum nihilo meliorem conscendit; in quo sedens atque obuolutus, ad prædium Phaonis Cæsariani, vna cū ipso Phaone, & Epaphrodito, & Sporo, sub noctem venit. Tum ingens terræ motus factus est, ita vt terra funditus conquassari, & animæ hominum ab eo interfectorum insultare ipsi putarentur. Ferunt eum agnitum a quodam, qui forte ei in itinere factus est obuiam; Imperatoremque salutatum, diuertisse de via, atque in arundineto, quousque illucesceret, abiectum delituisse, vt a nemine videretur. tum cœpit suspectos habere *eos qui cum ipso erant, quasi contra se impetum facturos; omnemque vocem, quasi ab ea requireretur, perhorrescere. Si catulus paulum latraret, aut caneret gallina; aut si virgultum, vel ramus arboris vento moueretur, grauiter conturbari: quibus ex causis conquiescere nullo modo poterat. Non enim audebat loqui cum iis qui aderant præsentes, ne ab alio intelligeretur: ipse secum animo ingemiscere, plorare, multa

secum reputare: sed præsertim, qui maxima famulorum multitudine superbus fuerat semper, se in præsentia cum tribus libertis iacêre. Hanc enim veluti extremam fabulam Deus ei constituerat atque parauerat, ne iam ceteros matricidas aut errones, sed se ipsum repræsentaret. Hic cœpit illũ pœnitere eorum quæ antea fecerat: quasi vero posset ea infecta facere. cumque Nero has tragœdias ageret, crebro illum versum memoria repetebat: Οἰκτρῶς θανεῖν μ' ἄνωγε σύζυγος, πατήρ: *Misere mori coniux iubet, iubet pater.* Tandem, cum nemo eum perquirere videretur, introierunt in speluncam; in qua, quod esuriebat, panem comedit, aquamq; sitiens bibit, qualem numquam antea. Ita ferens grauiter; *Hæc est*, inquit, *illa mea *præclara potio.* Dum Nero in his rebus esset, populus Romanus ampla sacra faciebat, magnaque lætitia perfruebatur; ferebantque pileos multi, quasi essent libertatem consecuti. Galbæ omnia quæ ad principatum pertinent, decernuntur. Ante omnia Nero studiose perquiritur: ignoratum est aliquamdiu quo profectus fuisset: post, vbi cognitum est, aduersum eum equites mittuntur: quos ille postquam aduentare intellexit, imperauit iis qui secum aderant, vt se interficerent: cumque illi non obedirent, ingemiscens ait: *Ego solus nec amicum, nec inimicum habeo.* Interim appropinquantibus equitibus, ipse sibi manus attulit; dixitque peruulgatum illud, Ὦ Ζεῦ, οἷος τεχνίτης παραπόλλυμαι! *Dii immortales*, inquit, *qualis artifex pereo!* Cumque ægre moreretur, Epaphroditus eum confecit. Vixit annos XXX, menses IX: Regnauit annos XIII, menses VIII: vltimus eorum qui ab Ænea & Augusto genus ducebant. Interitum eius, lauri quæ a Liuia plantatæ fuerant, & genus albarum gallinarum, quæ ante occiderant, non obscure denuntiauerunt.

τά τε ἄλλα, καὶ προσέτι ὅτι πολυανθρωποτάτῃ ποτὲ θεραπείᾳ γαυρωθεὶς, μετὰ τριῶν ἐξελευθέρων ἐκύπταζε. τοιοῦτον γὰρ δρᾶμα τότε τὸ δαιμόνιον αὐτῷ παρεσκευάσειν, ἵνα μηκέτι τοὺς ἄλλους μητροφόνους καὶ ἀλήτας, ἀλλ' ἤδη καὶ ἑαυτὸν ὑποκρίνηται. καὶ τότε μετεγίνωσκεν ἐφ' οἷς ἐτετολμήκει· καθάπερ ἄπρακτόν τι αὐτῶν ποιῆσαι δυνάμενος. Νέρων μὲν δὴ τοιαῦτα ἐτραγῴδει, καὶ τὸ ἔπος ἐκεῖνο συνεχῶς ἐνενόει, *Οἰκτρῶς θανεῖν μ' ἄνωγε σύζυγος, πατήρ. ὀψὲ δ' οὖν ποτε, ἐπειδὴ μηδεὶς αὐτὸν ἀναζητῶν ἑωρᾶτο, μετῆλθεν εἰς τὸ ἄντρον· κἀνταῦθα καὶ ἔφαγε πεινήσας ἄρτον ὁποῖον οὐδεπώποτε ἐβεβρώκει· καὶ ἔπιε διψήσας ὕδωρ ὁποῖον οὐδεπώποτε πεπώκει. ἐφ' ᾧ δυσανασχετήσας εἶπε, Τοῦτό ἐστιν ἐκεῖνο τὸ ποτὸν τὸ ἐμὸν *τὸ ἄφθονον. Καὶ ὁ μὲν ἐν τούτοις ἦν· ὁ δὲ δῆμος τῶν Ῥωμαίων ἐβουθύτει καὶ ὑπερέχαιρε· καί τινες καὶ πίλεα ὡς ἠλευθερωμένοι ἔφερον, καὶ τῷ Γάλβᾳ τὰ τῇ αὐτοκράτορι ἀρχῇ προσήκοντα ἐψηφίσαντο. παρὰ πάντα δὲ ζήτησιν αὐτοῦ τοῦ Νέρωνος ἐποιοῦντο· καὶ χρόνον μέν τινα ἠπόρησαν ὅπου ποτὲ ἀπεληλυθὼς εἴη· ἔπειτα μαθόντες, ἔπεμψαν ἐπ' αὐτὸν ἱππέας. καὶ οὕτως ἐκεῖνος *προσιόντων αὐτῶν αἰσθόμενος, προσέταξε τοῖς παροῦσιν *αὐτὸν ἀποκτεῖναι. ἐπεί τε οὐχ ὑπήκουσαν, ἀνεστέναξέ τε καὶ ἔφη, Ἐγὼ μόνος οὔτε φίλον οὔτ' ἐχθρὸν ἔχω. κἀν τούτῳ πλησιασάντων αὐτῷ τῶν ἱππέων, αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπέκτεινε· τὸ θρυλλούμενον ἐκεῖνο εἰπὼν, Ὦ Ζεῦ, οἷος τεχνίτης παραπόλλυμαι! καὶ αὐτὸν δυσθανατοῦντα ὁ Ἐπαφρόδιτος προσκατειργάσατο. Ἐβίω δὲ ἔτη τριάκοντα, καὶ μῆνας ἐννέα· ἀφ' ὧν ἦρξεν ἔτη δεκατρία, καὶ μῆνας ὀκτώ· ἔσχατος τῶν ἀπὸ τοῦ Αἰνείου καὶ ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου γεγονότων. *καὶ τοῦτο σαφῶς καὶ αἱ δάφναι αἱ ὑπὸ τῆς Λιβίας φυτευθεῖσαι, τό τε γένος τῶν λευκῶν ὀρνίθων, προδιαφθαρέντα αὐτῷ, ἐσήμαινεν.

ΓΑΛΒΑΣ.

ΓΑΛΒΑΣ.

ΟΥΤΩ μὲν οὖν ὁ Γάλβας αὐτοκράτωρ ἀπεδείχθη, ὥσπερ που προέφη μὲν αὐτῷ καὶ ὁ Τιβέριος, φήσας ὅτι καὶ αὐτὸς τῆς ἡγεμονίας παραγεύσεται). προέφηνε δὲ καὶ σημεῖα ἐναργέστατα. τήν τε γὰρ Τύχην ἔδοξεν αὐτῷ λέγειν, ὅτι χρόνον ἤδη συχνὸν αὐτῷ παραμένοι, καὶ ὅτι οὐδεὶς αὐτὴν ἐς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰσδέχοιτο· καὶ δὴ ἐὰν ἐπὶ πλεῖον εἰρχθῇ, πρὸς ἕτερόν τινα μεταστήσεται. καὶ πλοῖα ὅπλων μεστὰ πρὸς Ἰβηρίαν ὑπ' αὐτὰς ἐκείνας τὰς ἡμέρας αὐτόματα, μηδενὸς ἀνθρώπων ἄγοντος αὐτά, προσωρμίσθη. ἡμίονός τε ἔτεκεν ὅπερ αὐτῷ σύμβολον τοῦ κράτους ἔσεσθαι ἐτεθέσπιστο. καὶ παῖς λιβανωτὸν αὐτῷ θύοντι προσφέρων, πολιὰς ἐξαίφνης ἔφυσε· καὶ οἱ μάντεις τὴν τοῦ νεωτέρου ἀρχὴν πρὸς τὸ γῆρας αὐτοῦ μεταστήσεσθαι ἔφησαν. Ταῦτα μὲν ἐς τὴν ἡγεμονίαν αὐτῷ φέροντα προεδείχθη. αὐτὸς δὲ τὰ μὲν ἄλλα μετρίως ἦρχε, καὶ ἀνεπαχθὴς ἦν, νομίζων οὐκ εἰληφέναι τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ δεδόσθαι αὐτῷ. τοῦτο γὰρ συνεχῶς ἔλεγε. πλὴν ὅτι χρήματά γε ἀπλήστως, ἅτε καὶ πολλῶν δεόμενος, ἤθροιζε, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐλάχιστα ἀνήλισκεν, ὥστε μηδὲ δραχμὰς ἔστιν οἷς ἀλλ' ὀβολοὺς χαρίζεσθαι. Οἱ δὲ ἐξελεύθεροι αὐτοῦ, πάμπολλα ἐπλημμέλουν· ὥστε καὶ εἰς ἐκεῖνον αὐτὰ ἀναφέρεσθαι. τοῖς μὲν γὰρ ἰδιώταις ἀπόχρη μηδὲν ἀδικεῖν· τοῖς δὲ δὴ τὰς ἡγεμονίας ἔχουσιν ἀνάγκη προορᾶσθαι ὅπως *μηδ' ἄλλος κακουργῇ. οὐδὲν γὰρ διαφέρει τι τοῖς κακῶς πάσχουσιν ὑφ' ὅτου ἂν καὶ κακῶνται. ὥστ' εἰ καὶ ἔξω τοῦ τι δεινὸν ποιεῖν ὁ Γάλβας ἦν, ἀλλ' ὅτι ἐκείνοις ἀδικεῖν ἐπέτρεπεν, ἢ ὅτι ἠγνόει τὰ γιγνόμενα, οὐ καλῶς ἤκουε. Νυμφίδιος δέ τις καὶ Καπίτων οὕτως ἐξεφρόνησαν ὑπ' αὐτοῦ, ὥστε ὁ Καπίτων, ἐφέντος τινὸς ἀπ' αὐτοῦ ποτε δικάζοντος, μετεπήδησέ τε ἐπὶ δίφρον ὑψηλόν, καὶ ἔφη, Λέγε τὴν δίκην παρὰ τῷ Καίσαρι. διαγνούς τε, ἀπέκτεινεν αὐτόν. Τούτοις μὲν δὴ διὰ ταῦτα ὁ Γάλβας ἐπεξῆλθεν. ὡς δὲ ἐπλησίασε τῇ πόλει, ἀπήντησαν αὐτῷ οἱ δορυφόροι τοῦ Νέρωνος, καὶ ἠξίουν ἐν τῇ αὐτῇ στρατείᾳ φυλαχθῆναι. καὶ ὃς, τὰ μὲν πρῶτα ἀνεβάλετο ὡς καὶ σκεψόμενος περὶ τούτου· ὡς δὲ οὐκ ἐπείθοντο, ἀλλ' ἐθορύβουν, ἐφῆκε σφίσι τὸ στράτευμα. καὶ οἱ μὲν παραχρῆμα ἐς ἑπτακισχιλίους ἀπέθανον, οἱ δὲ καὶ μετὰ τοῦτο δεκατευθέντες. οὕτως, εἰ καὶ τῇ ἡλικίᾳ

GALBA.

IGITVR Galba sic Imperator designatus est: quod ei Tiberius aliquando prædixerat, cum diceret eum quoque Imperium degustaturum: idq; clarissimis signis demonstratum fuit, quãdo sibi visus est audire Fortunã dicentem, se iamdudum ante fores stare, nec dum tamen domum recipi: proinde, si arceretur diutius, ad alium migraturam. Ad hæc, nauigia per eosdem dies onusta armis, sua spõte in Hispaniam sine nautis appulerunt. Insuper mula peperit: quam rem vates ei prædixerãt signum futuri principatus. Eidem quoq; sacrificanti puer thus obtulit, ac subito canos misit. qua ex re dictũ est a vatibus, Imperium a minore natu ad senectutẽ eius esse transiturum. Ita quæ ad principatum spectabant, ei ante denuntiata sunt. *Galba in regno continens erat, inuisusq; nemini: (sibi enim Imperium delatum esse, non se suscepisse arbitrabatur: idque sæpenumero confirmabat) sed erat in coaceruanda pecunia inexplebilis, tamquam multis rebus indigeret: deq; ea ita parum impendebat, vt non drachmas, sed obolos nonnullis largiretur. Liberti vero eius delinquebant in multis: eorumque culpa in ipsum coniiciebatur. *Nam etsi satis est priuatis hominibus nullam iniuriam facere: tamen principem prouidere etiam oportet, ne ceteri faciant: propterea quod nihil interest eorum qui iniuriam patiuntur, a quo eam acceperint.* Itaque Galba, licet ipse nihil per iniuriã faceret; tamen quod sineret illos facere, aut quod ea quæ ab aliis gererentur, ignoraret, male audiebat. Nymphidius autem & Capito, *tanta fuere insolẽtia in Galbam, vt Capito, cum forte quidã reus ab eo ius dicẽte prouocauisset, statim in sellam excelsiorem transilierit, atq; ita dixerit: *Age*, inquit, *dic causam apud Cæsarem*: eumq; causa cognita capite damnauit. In hos Galba has ob causas animaduertit. Cum aũt ad vrbẽ aduentaret, ac iã prope esset, processere ei obuiã prętoriani Neronis, petiereq; ab eo vt se in eodẽ gradu militiæ retineret. Is primo rem distulit, vt deliberaret: sed cum illi non parerent, magisq; tumultuarentur, cõtra eos exercitũ misit: cæsiq; sunt repẽte prætorianorũ septem milia: reliqui postea decimati sunt. Itaq; Galba, licet ætate

& morbo confectus esset, tamẽ mente vigebat & consilio; putabatq; indignum esse, Imperatorem coactum aliquid facere. Hac de causa prætorianis postulantibus pecuniam, non dedit; iisque ita respõdit; *Legere*, inquit, *soleo milites, non emere*. Cumq; populus postularet vt Tigellinus, & ceteri qui ante contumeliosi fuerant, supplicio afficerentur, non concessit: quos fortasse, si non esset ab eo postulatum, interfici iussisset. Helium vero, Narcissum, Patrobium, & Locustam veneficam mulierẽ, cum quibusdam aliis qui sub Nerone valuerant, vinctos per totam vrbem duci, ac postea morte mulctari iussit. Vt Galba his de causis laudabatur, ita ridebatur maxime, quod in itinere gladium semper accingeret, homo iã senex & imbecillis. Ceterum quem exitum vitæ habuerit, nunc dicendũ est. Milites Rufi, qui erãt in vtraq; Germania, ira incensi, quod nullum a Galba beneficium accepissent, cupiditatem suam, quam in Rufo explere non poterãt, in alio explere conabantur. Id fecere præposito Aulo Vitellio, qui per id tempus inferiorem Germaniam obtinebat; defecereq; ad eum, spectata tantũmodo ipsius nobilitate. Nec enim eis curæ fuit quod is Tiberio in deliciis fuerat, quodq; vita eius adhuc cũ pristina libidine consentiebat. quin potius ob eam causam arbitrati sunt, eum sibi magis idoneum & accommodatum fore. Ipse quidẽ Vitellius nequaquam tanti se esse existimabat. nam cũ irrideret astrologos, hoc argumento confirmabat eos nihil scire, quod dicerent ipsum Imperatorem futurum. Idem quoq; Nero cũ intellexisset, ita risit hominem & contempsit, vt nihil grauius cõtra eum admiserit. Galba, cognita seditione Vitellii, adoptauit L. Pisonẽ adolescentem nobilem, magnaque modestia ac prudẽtia præditum; eumq; Cæsarem designauit. Qua de causa indignatus Marcus † Saluius Otho, quod ipse a Galba nõ esset adoptatus, rursum Imperium populi Romani multis incommodis difficultatibusq; affecit. Is erat apud Galbam in tam magno honore, vt ei, quo die mortuus est, sacrificanti solus e Senatoribus præsto fuerit. Quæ res in causa fuit vt rerum potiretur. Cum enim aruspex Galbæ insidias parari diceret, ac proinde moneret ne aliquo prodiret, id Otho intellexit; atque inde subito, alia simulata causa, discessit; receptusque intra murum castrorum a

† Siluius alii dicitur.

τῇ τε νόσῳ ἐκεκμήκει, ἀλλὰ τῇ διανοίᾳ ἤκμαζεν, οὐδ' ἠξίου τὸν αὐτοκράτορα ἀναγκαζόμενόν τι ποιεῖν· ἀμέλει καὶ τοῖς δορυφόροις αἰτοῦσι χρήματα οὐκ ἔδωκε· καὶ ἔφη γε ὅτι Καταλέγειν στρατιώτας, ἀλλ' οὐκ ἀγοράζειν εἴωθα. τῷ δὲ δήμῳ σφόδρα ἀξιοῦντι τόν τε Τιγελλῖνον καὶ ἄλλους τινὰς τῶν προσεπεγερθέντων ὑβρισάντων ἀποθανεῖν, οὐχ ὑπεῖξε· τάχα ἂν ἀποκτείνας αὐτούς, εἰ μὴ ἐκεῖνοι τοῦτ' ᾐτήκεσαν. τὸν μέντοι Ἥλιον, καὶ τὸν Νάρκισσον, τόν τε Πατρόβιον, καὶ τὴν Λουκοῦσταν τὴν φαρμακίδα, καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἐπιπολασάντων, κατά τε τὴν πόλιν πᾶσαν δεδεμένους περιαχθῆναι, καὶ μετὰ τοῦτο κολασθῆναι ἐκέλευσε. Καὶ ἐπὶ μὲν τούτοις ἐπῃνεῖτο· ὅτι δὲ ξίφος διὰ πάσης τῆς ὁδοῦ ἐξήρτητο καίτοι γέρων καὶ ἀσθενὴς τὰ νεῦρα ὤν, καὶ πάνυ πολὺν γέλωτα ὠφλίσκανε. Λέξω δὲ καὶ ὅπως αὐτῷ τὸ τέλος συνέβη. οἱ ἐν ταῖς Γερμανίαις στρατιῶται, οὓς εἶχε Ῥοῦφος, μηδεμίαν εὐεργεσίαν ὑπὸ τοῦ Γάλβα εὑράμενοι, ἐπὶ πλεῖον ἐφλέγμηναν. τοῦ δὲ δὴ τέλους τῆς ἐπιθυμίας σφῶν ἁμαρτόντες ἐπὶ τοῦ Ῥούφου, ἐζήτουν αὐτὴν ἐφ' ἑτέρου τινὸς ἀποπληρῶσαι· καὶ ἐποίησαν οὕτω. προστησάμενοι γὰρ Αὖλον Βιτέλλιον τῆς κάτω Γερμανίας ἄρχοντα, ἐπανέστησαν, πρὸς μόνην τὴν εὐγένειαν [αὐτοῦ] ἀπιδόντες· ἐπεὶ ὅτι γε παιδικὰ τοῦ Τιβερίου ἐγεγόνει, καὶ ὅτι ἀκολούθως τῇ ἀσελγείᾳ ταύτῃ ἔζη, οὐκ ἐνενόησαν· ἢ καὶ μᾶλλον δι' αὐτὸ τοῦτο προσήκειν σφίσιν αὐτὸν ἐνόμισαν. ἀμέλει οὕτως οὐδ' αὐτὸς λόγου τινὸς ἄξιον ἑαυτὸν ἔκρινεν εἶναι, ὥστε διασκώπτων τοὺς ἀστρολόγους, τεκμηρίῳ κατ' αὐτῶν ἐχρῆτο, λέγων ὅτι, Οὐδὲν ἐπίστανται, οἵγε καὶ ἐμὲ αὐτοκράτορα φασὶ γενήσεσθαι. καὶ αὐτὸ καὶ ὁ Νέρων ἀκούσας ἐγέλασε, καὶ κατεφρόνησεν αὐτοῦ, ὥστε μηδὲν δεινὸν αὐτὸν ἐργάσασθαι. Ὁ οὖν Γάλβας τὴν ἐπανάστασιν αὐτοῦ πυθόμενος, Λούκιον Πείσωνα νεανίσκον εὐγενῆ, ἐπιεικῆ, φρόνιμον, ἐποιήσατο, καὶ Καίσαρα ἀπέδειξεν. ὁ δὲ δὴ Ὄθων Μάρκος ὁ Σαλούϊος, ἀγανακτήσας μὴ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ Γάλβα ἐπεποίητο, ἀρχὴν αὖθις μυρίων τοῖς Ῥωμαίοις κακῶν παρέσχε· καὶ οὕτως ὑπ' αὐτοῦ ἐτιμᾶτο, ὥστε καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ἀπέθανε, θυομένῳ τι αὐτῷ μόνος τῶν βουλευτῶν παρέστη· ὑφ' οὗπερ καὶ τὰ μάλιστα συνετύγχανεν. ἐπεὶ γὰρ ὁ ἱεροσκόπος ἐπιβουλευθήσεσθαι αὐτὸν ἔφη, καὶ διὰ τοῦτ' αὐτὸν μηδαμῇ μηδαμῶς προελθεῖν παρῄνεσεν· ἀκούσας τοῦτ' ἐκεῖνος, κατέδραμέ τε εὐθὺς ὡς καὶ ἐπ' ἄλλο τι, καὶ ὑπὸ τινων

στρατιωτῶν

στρατιωτῶν ὀλίγων, οἳ συνωμόκεσαν αὐτῷ, ἐς τὸ τεῖχος ἐσήχθη· κἀν τούτῳ καὶ τοὺς ἄλλους, ἅτε καὶ ἀχθομένους τῷ Γάλβᾳ, προσαναπείσας, μᾶλλον δὲ ἐκπριάμενος, παρά τε ἐκείνων τὴν ἀρχὴν παραχρῆμα ἔλαβε, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ παρὰ τῶν ἄλλων. Μαθὼν δὲ ὁ Γάλβας τὰ πρασσόμενα, ἔπεμψέ τινας ἐς τὸ στρατόπεδον, ὡς καὶ μεταπεῖσαι σφᾶς δυνησόμενος. κἀν τούτῳ στρατιώτης τις γυμνὸν τὸ ξίφος καὶ ᾑμαγμένον ἀναφέρων, προσῆλθεν αὐτῷ, καὶ ἔφη, Θάρσει αὐτοκράτορ· Ὄθωνα γὰρ ἀπέκτεινα, καὶ ἔστι σοι δεινὸν ἔτι οὐδέν. πιστεύσας οὖν ὁ Γάλβας, πρὸς μὲν ἐκεῖνον εἶπε, Καὶ τίς σοι τοῦτο ποιῆσαι ἐκέλευσεν; αὐτὸς δὲ ἐς τὸ Καπιτώλιον ὡς καὶ θύσων ὥρμησε· καὶ αὐτῷ ἐν μέσῃ τῇ Ῥωμαίων ἀγορᾷ ἀπαντήσαντες ἱππεῖς καὶ πεζοί, ἐνταῦθα τὸν γέροντα, τὸν ἀρχιερέα, τὸν αὐτοκράτορα, πολλῶν μὲν βουλευτῶν, παμπόλλων δὲ δημοτῶν παρόντων, κατέκοψαν· καὶ τά τε ἄλλα τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐλυμήναντο, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποκόψαντες, περὶ κοντὸν ἐνέπειραν. Καὶ ὁ μὲν οὕτως ἀκοντισθεὶς ἐς αὐτὸν τὸν δίφρον ἐν ᾧ ἐφέρετο, καὶ προσκύψας ἐξ αὐτοῦ ἐτρώθη, τοῦτο μόνον εἰπών, Καὶ τί κακὸν ἐποίησα; καὶ αὐτῷ Σεμπρώνιος Δῆνσος ἑκατόνταρχος ἐπαμύνας ἐς ὅσον ἠδυνήθη, τέλος, ὡς οὐδὲν ὤνησεν, ἐπεσφάγη. καὶ διὰ τοῦτό γε καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνέγραψα, ὅτι ἀξιώτατός ἐστι μνημονεύεσθαι. ἀπέθανε μὲν γὰρ καὶ ὁ Πείσων, καὶ ἄλλοι συχνοί, οὐ μέντοι καὶ ἐπικουρήσαντες τῷ αὐτοκράτορι. Ἔζησε δὲ Γάλβας ἔτη δύο καὶ ἑβδομήκοντα· ἀφ' ὧν ἦρξε μῆνας ἐννέα, καὶ ἡμέρας δεκατρεῖς. καὶ αὐτῷ καὶ ὁ Πείσων προσαπώλετο, τιμωρίαν τυχὼν ὅτι Καῖσαρ ἀπεδείχθη.

paucis militibus, qui vna cum eo coniurauerant, ceterisque qui iam Galbę erant infensi, persuasis, vel potius largitione corruptis, emptum principatum occupauit; idq; paulo post a reliquis confirmatum est. Qua re cognita, Galba paucos misit ad exercitum, vt milites de sententia dimoueret. Interea loci vnus ex militib. cum districto cruentoq; gladio ad eum venit; *Bono animo es*, inquit, *Imperator; quando ego Othonem interfeci, vt iam sis sine periculo.* Id Galba credidit pro vero, atque ita militi respondit; *Quis tibi*, inquit, *mādauit vt id faceres?* Post hæc in Capitoliū proficiscitur sacrificandi causa. Occurrunt ei in medio foro equites peditesque: ibique senem, Pontificem, & Imperatorem, occidunt, multis Senatoribus multisque plebeiis hominibus præsentibus: post cadauer afficiunt ignominia cuiusuis generis: caputque ceruicibus abscindunt, idque figunt in pilo. Galba, telis immissis in sellā qua vehebatur, cum ex ea cecidisset, vulneratusque esset, id vnum dixit; *Quid enim mali feci?* Et Sempronius Densus centurio opem tulit, quoad potuit: sed is non solum nihil Galbæ profuit, sed etiam ipse occisus est. cuius viri nomen propterea scribendum putaui, quod mihi memoria dignum esse videbatur. Occisus est Piso quoque, & reliqui multi; qui tamen Imperatori opem non tulerant: sed Piso propterea supplicio est affectus, quod Cæsar fuerat designatus. Vixit Galba annos LXXII: regnauit menses IX, dies XIII.

ΟΘΩΝ.

ΓΑΛΒΑι μὲν δὴ τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο· ἔμελλε δὲ ἄρα καὶ τὸν Ὄθωνα ἡ δίκη οὐκ ἐς μακρὰν μετελθεῖν, ὥς που παραχρῆμα ἔμαθε. θύοντι γὰρ αὐτῷ τὴν θυσίαν πρώτην, τὰ ἱερὰ πονηρὰ ὤφθη· ὥστ' αὐτὸν μεταγνόντα ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις εἰπεῖν, Τί γάρ με ἔδει μακροῖς αὐλοῖς αὐλεῖν; ἔστι δὲ τοῦτο δημῶδες, ἐς παροιμίαν φέρον, ἐπὶ τῶν ἔξω τι τοῦ προσφόρου σφίσι ποιούντων. καὶ μετὰ τοῦτο τῆς νυκτὸς οὕτω δή [τι] ἐν τοῖς ὕπνοις ἐταράχθη, ὥστε καὶ ἐκ τῆς εὐνῆς ἐκπεσεῖν, τούς τε προσκοιτοῦντας ἐκπλῆξαι. ἐσπηδήσαντες οὖν, εὗρον αὐτὸν χαμαὶ κείμενον. ἀλλ' οὐ γὰρ

OTHO.

GALBA hunc exitum habuit; eiusque cædis pœnam Othonem non ita multo post sequi oportebat; quod ipse statim præsensit. nam vt primum sacrificauit, exta minus felicia visa sunt. Itaque cœpit eum subito facti pœnitere: dixitque, τί γάρ με ἔδει μακροῖς αὐλοῖς αὐλεῖν; *Quid me*, inquit, *oportebat longis tibiis canere?* est autem vulgatum prouerbium de iis qui faciunt quæ sibi sunt inutilia. Præterea noctu adeo in somnis exterritus est, vt ceciderit de lecto, & excubitores perterruerit. qui cum accurrissent celeriter, eum humi iacentem offenderunt. Neque tamen

potuit ob has causas Imperiū, quod semel susceperat, deponere; sed in eo permansit, ac pœnas dedit: quamuis multa faceret moderate ad conciliandos animos multitudinis; non quod eo ingenio esset aut moribus; sed quod multis ab eo propter Vitellium abalienatis, nolebat ceteros sibi inimicos facere. Othoni decreta sunt a Senatu ea quæ pertinebant ad principatum; quod diceret se coactū a militib. intra murum introductum esse; ibique, cum eis obsisteret, in magnum discrimen venisse. Hic vti cœpit placido ac leni sermone, & ficto simulatoque vultu indicare modestiam: ad hæc, oscula ad singulos ferre † per digitos mittere: postremo multa polliceri. quamquam non erat obscurum, eum multo etiam petulantius atq; acerbius quā Neronem esse regnaturum. Nomen quidem eius sibi statim imposuit; multisque Senatoribus, qui damnati fuerāt, pœnam remisit, ceteris muneribus affectis. Crebro venire in theatrum, fouere multitudinem, peregrinos donare ciuitate, atque alia multa promittere: quibus tamen rebus neminem sibi, præter paucos sui similes, obstringere potuit. Iam enim eo genere vitæ quod instituerat, quodque cum Sporo consuetudinem habebat, ceterisque Neronianis vtebatur, omnes perterriti erant. Milites vero multitudine munerum, blandisque sermonib. in tantam licentiam scelusque induxerat, vt aliquando sint ausi in Palatium irruptionem facere, cū frequentes Senatores apud Othonem cœnarent; interfectisque iis a quibus arcebantur, tandem irruere eo vbi conuiuium agebatur; occidereque omnes qui intus erant, solis iis qui inde abierant, aut se ante aliquo abdiderant, conseruatis. Cuius rei causa Otho & pecuniā eis largitus est; perinde atq; si id facinus in gratiam eius fecissent.

† per annulos, al.

Per id tēpus quidam captus est, qui se Neronem esse simulabat; cuius quidem nomen a Dione ignoratum est: sed is tandem supplicio est affectus. Otho, sępenumero cohortatus Vitellium ad societatem principatus, postquam ei persuadere nō potuit, statuit aperte bellum gerere. Itaque contra eum exercitum misit, eiq; exercitui complures præfecit. quæ res causa fuit Othoni calamitatis. Desiderata sunt vtrimque in prœliis ad Cremonam factis hominum quadraginta milia. Antequam autem prœlium iniretur, ferunt præter

εἶχεν, ἅπαξ [ἐπὶ] τὴν ἀρχὴν εἰσελθών, ἀναδῦναι· καὶ ἐνέμεινεν ἐν αὐτῇ, καὶ δίκην ἔδωκε, καίτοι πολλὰ καὶ μέτρια πρὸς θεραπείαν τῶν ἀνθρώπων ποιήσας· οὐχ ὅτι οὕτως ἐπεφύκει, ἀλλ' ὅτι οἰδούντων αὐτῷ διὰ τὸν Βιτέλλιον τῶν πραγμάτων, οὐκ ἤθελε καὶ τοὺς ἄλλους ἐκπολεμῶσαι. ἡ μέντοι βουλὴ πάντα τὰ πρὸς τὴν ἀρχὴν φέροντα ἐψηφίσατο. βεβιάσθαι μὲν γὰρ καὶ ἐς τὸ τεῖχος ἄκων ἐσῆχθαι· κἀνταῦθα ἀντιλέγων, κεκινδυνευκέναι ἔλεγε. καὶ τά τε ἄλλα ἐπιεικῶς ἐφθέγγετο, καὶ τῇ ὑποκρίσει τοῦ σχήματος ἐμετρίαζε· φιλήματά τε ὡς ἑκάστοις διὰ τῶν δακτύλων ἔπεμπε, καὶ ὑπισχνεῖτο πολλά. οὐκ ἐλάνθανε δὲ ὡς καὶ ἀσελγέστερον καὶ πικρότερον τοῦ Νέρωνος ἄρξειν ἔμελλε. τό γ' οὖν ὄνομα αὐτοῦ αὐτῷ εὐθὺς ἐπέθετο. πλεῖω τότε καὶ τῶν βουλευτῶν συχνοῖς, τοῖς μὲν καταδίκας ἀνίει, τοῖς δὲ ἄλλα ἄττα ἐχαρίζετο. καὶ ἐς τὰ θέατρα συνεχῶς ἐσεφοίτα, θωπεύων τὸ πλῆθος· τοῖς τε ξένοις πολιτείαν * ἀνεδίδου, καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπηγγέλετο. οὐ μὴν καὶ οἰκειώσασθαι οὐδένα πλὴν ὀλίγων τινῶν ἠδυνήθη ὁμοίων αὐτῷ. ὅ τε γὰρ βίος αὐτοῦ καὶ ἡ δίαιτα, τό τε τῷ Σπόρῳ συνεῖναι, καὶ τὸ τοῖς λοιποῖς τοῖς Νερωνείοις χρῆσθαι, πάνυ πάντας ἐξεφόβει. τοὺς μέντοι στρατιώτας ἐς τοσοῦτον τόλμης καὶ παρανομίας προήγαγεν, ἔκ τε ὧν ἐδίδου καὶ ὧν καθ' ὑπερβολὴν ἐκολάκευσεν, ὥστε καὶ ἐς τὸ παλάτιόν ποτε, ὥσπερ εἶχον, * ἐσεβιάσαντο· ἐπειδὴ συχνοὶ τῶν βουλευτῶν ἐνταῦθα παρ' [Ὄθωνι συν]εδείπνουν. καὶ τέλος καὶ ἐς αὐτὸ τὸ συμπόσιον, προαποκτείναντες τοὺς εἴργοντας σφᾶς, ἐσεπήδησαν· καὶ πάντας ἂν τοὺς ἔνδον ὄντας ἐφόνευσαν, εἰ μὴ φθάσαντες ἐξανέστησαν καὶ κατεκρύφθησαν. καὶ οἱ μὲν καὶ ἐπὶ τούτῳ χρήματα, ὡς καὶ δι' εὔνοιαν αὐτὸ τοῦ Ὄθωνος πεποιηκότες, ἔλαβον.

Ἑάλω δέ τις καὶ Νέρων εἶναι πλασάμενος κατὰ τόνδε τὸν καιρόν· (οὗ τὸ ὄνομα τῷ Δίωνι ἠγνόηται) καὶ τέλος καὶ δίκην ἔδωκεν. Ὁ δ' Ὄθων, ἐπειδὴ καὶ μὴ ἔπειθε τὸν Βιτέλλιον, ἐς κοινωνίαν αὐτὸν τῆς ἀρχῆς πολλάκις παρακαλῶν, εἰς πόλεμον λοιπὸν φανερὸν καθίστατο. καὶ στρατιώτας ἔπεμπεν, ἡγεμόσιν αὐτοὺς πλείοσι παραδούς· ὃ δὴ καὶ αἰτιώτατον τῶν σφαλμάτων αὐτῷ ἐγένετο. ἔπεσον δὲ τέσσαρες μυριάδες ἀνδρῶν ἑκατέρωθεν ἐν ταῖς μάχαις ταῖς πρὸς τῇ Κρεμώνῃ γενομέναις. ὅπου τε φασὶ πρὸ τῆς μάχης

ἀλλά

ἄλλα τε φανῆναι σημεῖα, καί τινα ὄρνιν ἐξαίσιον, ὁποῖον οὐ πώποτε ἑωράκασιν, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὀφθῆναι. Ἐπεὶ δὲ οἱ τοῦ Ὄθωνος ἐκρατήθησαν, ἤγγελλε μὲν ἱππεύς τε τὸ πάθος τῷ Ὄθωνι· καὶ ἐπειδὴ ἠπιστεῖτο πρὸς τῶν παρόντων, (ἔτυχον γὰρ πολλοὶ κατὰ τύχην ἠθροισμένοι) καὶ οἱ μὲν δραπέτην, οἱ δὲ καὶ πολέμιον αὐτὸν ἀπεκάλουν, Εἴθε γὰρ, ἔφη, ψευδῆ ταῦτα Καῖσαρ ἦν· ἥδιστα γὰρ ἂν νικῶντός σου ἐτελεύτησα· νῦν δὲ ἐγὼ μὲν πάντα οἰχήσομαι, ἵνα μή [μέ] τις ἐπὶ σωτηρίᾳ καταπεφευγέναι δόξῃ. σὺ δὲ βούλευε, ὡς τῶν πολεμίων οὐκ ἐς μακρὰν ἡξόντων, ὅ τι χρὴ πρᾶξαι. Καὶ ὁ μὲν, ταῦτ' εἰπὼν, ἑαυτὸν διεχρήσατο. πις δυσάντων δ' αὐτῷ ἐκ τούτου πάντων, καὶ ἑτοίμως ἐχόντων ἀναμαχέσασθαι, (αὐτοί τε γὰρ συχνοὶ ἦσαν, καὶ ἕτεροι ἐκ Παννονίας παρῆσαν· ὅ τε μέγιστον ἐν τοῖς τοιούτοις ἐστὶν, ἐφίλουν τε τὸν Ὄθωνα, καὶ πᾶσαν αὐτῷ εὔνοιαν οὐκ ἀπὸ τῆς γλώττης μόνον ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ψυχῆς εἶχον) ἐπέσχε, μέχρις οὗ καὶ οἱ λοιποὶ πρὸς τὴν ἀγγελίαν συνέδραμον. καί τι πρὸς ἑαυτὸν διαλαλήσας, ἔπειτα πρὸς τοὺς στρατιώτας ἐδημηγόρησεν ἄλλα τε πολλὰ καὶ ταῦτα· Ἀρκεῖ τὰ γεγονότα, ἀρκεῖ. μισῶ πόλεμον ἐμφύλιον, κἂν κρατῶ· φιλῶ πάντας Ῥωμαίους, κἂν μὴ ὁμολογῶσί μοι. νικάτω Βιτέλλιος, ἐπεὶ τοῦτο τοῖς θεοῖς ἔδοξε· σωζέσθωσαν καὶ οἱ ἐκείνου στρατιῶται, ἐπεὶ τοῦτ' ἐμοὶ δοκεῖ. πολὺ γάρ που καὶ κρεῖττον καὶ δικαιότερόν ἐστιν ἕνα ὑπὲρ πάντων, ἢ πολλοὺς ὑπὲρ ἑνὸς ἀπολέσθαι. καὶ γὰρ ἐγὼ Μούκιος καὶ Δέκιος καὶ Κούρτιος καὶ Ῥήγουλος μᾶλλον ἂν ἐθέλοιμι, ἢ Μάριος καὶ Κίννας καὶ Σύλλας (ἵνα μὴ καὶ τοὺς ἄλλους εἴπω) γενέσθαι. μὴ οὖν βιάσησθέ με ἕνα τούτων, ὧν μισῶ, γενέσθαι· μήτε φθονήσητέ μοι ἕνα ἐκείνων ὧν ἐπαινῶ, μιμήσασθαι. ἀλλ' ὑμεῖς μὲν ἐπὶ τὸν κεκρατηκότα ἄπιτε, καὶ ἐκεῖνον θεραπεύετε· ἐγὼ δ' αὐτὸς ἐμαυτὸν ἐλευθερώσω· ὅπως καὶ τῷ ἔργῳ ἅπαντες ἄνθρωποι μάθωσιν ὅτι τοιοῦτον αὐτοκράτορα εἵλεσθε, ὅστις οὐχ ὑμᾶς ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἑαυτὸν ὑπὲρ ὑμῶν δέδωκε. Τοιαῦτα μὲν Ὄθων εἶπεν· οἱ δὲ δὴ στρατιῶται, ἐξ ὧν ἤκουον, καὶ ἐθαύμαζον ἅμα καὶ ἠλέουν εἴ τι πείσοιτο· καὶ δάκρυσί τε ἔκλαιον καὶ ἐθρήνουν, πατέρα τε ἀνακαλοῦντες, καὶ παίδων καὶ γονέων φίλτερον ὀνομάζοντες. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐπὶ πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἐλέχθη, τοῦ τε Ὄθωνος τελευτῆσαι δεομένου, καὶ ἐκείνων μὴ ἐφιέντων αὐτῷ τοῦτο ποιῆσαι· πρὶν δὴ σιγήσας αὐτοὺς ἔφη·

cetera prodigia, quæ tum accidere, auem eximiæ magnitudinis, quanta numquam ante visa fuerat, per multos dies visam esse. Superatis Othonianis, vnus ex equitib. cladē Othoni nuntiauit. cui cum fidem non haberent ii qui aderant præsentes, (nā tum forte multi conuenerant) eumq; fugitiuum atq; hostem appellarent; *Vtinam*, inquit, *hæc falsa essent, Cæsar. libenter enim te victore mortem occumberem. nunc autem, vtcumque sit, moriar, ne videar salutis meæ causa fugisse: tu vero, cum hostes huc non multo post venturi sint, statue quid tibi faciendum putes.* Hæc cum dixisset, manus sibi attulit. Quo facto, id verum esse creditū est ab omnibus, cumq; possent facile bellum renouare, (erant enim permulti, aderantq; aliæ legiones ex Pannonia, &, quod est in tali re maximū, Othonem amplectebantur; singularemq; suam fidem & beneuolentiā in eum non modo verbis ostendebāt, sed etiam ex animo) factū est vt otiose cessaret, quousque ceterorum concursu idem renuntiatū est. Tum demū Otho pauca secum locutus, apud milites concionatur. qua in cōcione multā dicit, sed hæc in primis: *Sufficiunt*, inquit, *ea quæ facta sunt:* ODI *enim bellum ciuile, licet vincam: earumque habeo populum Romanum; licet mecum dissentiat. Vincat Vitellius, postquā ita visum est diis immortalibus: sint incolumes milites eius quando id mihi perplacet. multo enim melius est multoq; iustius,* VNVM *pro multis, quam pro vno multos interire. Ego quidem Mucius esse malim, aut Decius, aut Curtius, aut Regulus, quam Marius, quam Cinna, quam Sylla; ne reliquos numerādo persequar. Quamobrem nolite me cogere vt efficiar vnus ex iis quos odi: nolite etiam inuidere, si velim facta alicuius ex iis quos laudo, æmulari. Vos ad victorem proficiscimini, atque illum colite. Ego me ita liberabo, vt omnes homines intelligant, eum esse Imperatorem a vobis delectum, qui non vos pro se, sed se pro vobis dedit.* Hac habita concione, milites eum propter ea quæ audierant, admirari, miserarique eius fortunam, præsertim si quid ei grauius accideret: tū profundere lacrymas, lamentari, eū Patrem appellare, sibiq; suis liberis ac parentibus cariorem esse dicere. Quæ cum iam in multam diem dicerentur, peteretq; Otho vt sibi liceret mortem cum vita commutare, neque id illi concederent, facto silentio ita dixit:

Non possum peior esse eo milite quem vos mortem sibi propterea tantummodo consciscere vidistis, quod Imperatori suo nuntium acceptæ cladis attulisset. Itaq; ego illum sequar, ne quid tale videam in posterum, aut audiam. Vos, si me amatis, quæso, sinite me mori vt volo: nolite me cogere vt viuã inuitus; sed ad victorem abite, eumq; studiose ac diligenter colite.

Hæc cũ dixisset, secessit in thalamũ, seq; pugione interemit. Corpus eius elatũ milites sepeliuerunt, nõ sine lacrymis: nonnulli propter eũ mortem sibi consciuerunt. Igitur Otho hũc vitæ finem habuit; vixitque annos XXXVII, detractis dieb. vndecim: regnauit dies XC. cumq; pessime omniũ vixisset, mortuus est honestissime: & Imperiũ, quod cũ magno scelere inuaserat, cũ maxima virtute deposuit.

VITELLIVS.

POSTQVAM Romę clades Othonis audita est, populus Roman⁹ statim, vt par erat, sententiam mutare cœpit; Othonique, quem laudauerat antea, & cuius victoriam optauerat, non aliter atque hosti contumeliose maledicere; ac Vitellium, quẽ detestatus fuerat, collaudare, eumque Imperatorem dicere. *Adeo nihil est in rebus humanis fixum ac perpetuum: sed & ii qui florent maxime, & ii qui humiles & abiecti sunt, exitus incertos habent; ac pariter pro fortuna ipsorum, laude, vituperio, honore, & ignominia afficiuntur.* Vitellius, vt Romã venit, cœpit omnia suo arbitratu gerere: sed in primis edicto proposito astrologos expulit ex Vrbe: edixitque vt intra certam diem quam ipse constituerat, ex omni Italia excederent. Illi contra de nocte diem ei in tabulis præscribunt, intra quam excedat e vita: isque *ante eam diem mortuus est. adeo futuros rerum euentus præcognoscebant. Interim Vitellius explere libidinem suam, inseruire voluptatibus, nullam curam habere diuinarum aut humanarum rerum. Nimirum principio talis erat: quippe popinas frequentauerat, & ludos aleatorios; saltatorumq; & aurigarũ studiosus fuerat; consumpseratq; in eos infinitam pecuniam; atq; eius rei causa

Ἐγὼ μὲν οὐκ ἔστιν ὅπως χείρων τοῦ στρατιώτου τούτου γενήσομαι, ὃν αὐτοὶ ἑωράκατε ὅπως ἑαυτὸν διὰ τοῦτο μόνον ἀπέσφαξεν, ὅτι τὴν ἧτταν τῷ ἑαυτοῦ αὐτοκράτορι ἤγγειλεν. ἀλλ᾽ ἀκολουθήσω πάντως αὐτῷ, ἵνα μηδὲν ἔτι τοιοῦτον μήτε ἴδω μήτε ἀκούσω. ὑμεῖς δὲ, εἴπερ ὄντως φιλεῖτέ με, ἐάσατέ με ἀποθανεῖν ὡς βούλομαι· καὶ μή με ζῆσαι ἄκοντα ἀναγκάσητε, ἀλλὰ πρός τε τὸν κεκρατηκότα ἄπιτε, καὶ ἐκεῖνον κολακεύετε. Ταῦτ᾽ εἰπὼν, ἔς τε τὸ δωμάτιον ἀνεχώρησε, καὶ τι ξιφίδιον λαβὼν, ἑαυτὸν διεχρήσατο. καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα οἱ στρατιῶται ἀνείλοντο πενθοῦντες, καὶ ἔθαψαν· καί τινες ἑαυτοὺς ἐπέσφαξαν αὐτῷ. Τοῦτο τὸ τέλος τῷ Ὄθωνι ἐγένετο, ζήσαντι μὲν ἑπτὰ καὶ τριάκοντα ἔτη, ἕνδεκα ἡμερῶν δέοντα· ἄρξαντι δὲ ἡμέρας ἐνενήκοντα. κάκιστα γὰρ μὴν ἀνθρώπων ζήσας, κάλλιστα ἀπέθανε· καὶ κακουργότατα τὴν ἀρχὴν ἁρπάσας, ἄριστα αὐτῆς ἀπηλλάγη.

ΒΙΤΕΛΛΙΟΣ.

Οἱ δ᾽ ἐν τῇ Ῥώμῃ, ὡς ἤκουσαν τὸ τοῦ Ὄθωνος πάθος, παραχρῆμα, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, μετεβάλοντο. τόν τε γὰρ Ὄθωνα, ὃν πρότερον ἐπῄνουν καὶ νικᾶν ηὔχοντο, ἐλοιδόρουν ὡς πολέμιον· καὶ τὸν Βιτέλλιον, ᾧ κατηρῶντο, καὶ ἐπῄνουν καὶ αὐτοκράτορα ἀνηγόρευον. οὕτω που οὐδὲν πάγιόν ἐστι τῶν ἀνθρωπίνων· ἀλλ᾽ ὁμοίως οἵ τε ἐς τὰ μάλιστα ἀνθοῦντες, καὶ οἱ ἐν τῷ ταπεινοτάτῳ ὄντες, ἀστάθμητά τε αἱροῦνται, καὶ πρὸς τὰς τύχας σφῶν καὶ τοὺς ἐπαίνους καὶ τοὺς ψόγους, τάς τε τιμὰς καὶ τὰς ἀτιμίας λαμβάνουσι. Βιτέλλιος δὲ, ἐπεὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐγένετο, πάντα τε διῴκει ὥς που καὶ ἐδόκει αὐτῷ, καὶ πρόγραμμα ἔθετο, δι᾽ οὗ τοὺς ἀστρολόγους ἐξήλασε προειπὼν σφίσιν, ἐντὸς τῆσδε τῆς ἡμέρας (ῥητὴν τινὰ τάξας) ἐξ ἁπάσης τῆς Ἰταλίας *χωρῆσαι. καὶ αὐτῷ ἐκεῖνοι νυκτὸς ἀντιπροθέντες γράμματα, *ἀντιπαρήγγειλαν ἀπαλλαγῆναι ἐκ τοῦ βίου ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἐν ᾗ ἐτελεύτησε. Καὶ οἱ μὲν οὕτως ἀκριβῶς τὸ γενησόμενον προέγνωσαν· αὐτὸς δὲ τῇ τε τρυφῇ καὶ τῇ ἀσελγείᾳ προσκείμενος, οὐδὲν ἔτι τῶν ἄλλων οὔτε τῶν ἀνθρωπίνων οὔτε τῶν θείων ἐφρόντιζεν. ἦν μὲν γὰρ καὶ ἀπαρχῆς τοιοῦτος, ὁ ποῖος περί τε τὰ καπηλεῖα καὶ τὰ κυβευτήρια, τούς τε ὀρχηστὰς καὶ τοὺς ἁρματηλάτας ἐσπουδακέναι· καὶ ἀμύθητα εἰς τὰ τοιαῦτα ἀνήλισκε, καὶ διὰ τοῦτο

καὶ δα-

καὶ δανειστὰς πολλοὺς εἶχε· τότε δὲ καὶ μᾶλλον, ἅτε ἐν τοσαύτῃ ἐξουσίᾳ καθεστώς, ὕβριζε, καὶ τὸ πλεῖστον καὶ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς ἐδαπάνα, ἀπλήστως τε ἐμφορούμενος, καὶ συνεχῶς πάντα ἐξεμῶν, ὡς μόνῃ τῇ παρόδῳ τῶν σιτίων τρέφεσθαι. ἀφ' οὗ γὰρ καὶ αὐταρκεῖν ἠδύνατο· ἐπεὶ οἵ γε συνδειπνοῦντες αὐτῷ πάντες κακῶς ἀπήλλασσον. ὅθεν χαριέστατον λόγον εἷς τις αὐτῶν Οὐΐβιος Κρίσπος ἀρρωστήσας, καὶ διὰ τοῦτο ἡμέρας τινὰς ἀπολειφθεὶς τοῦ συσσιτίου, εἶπεν ὅτι, Εἰ μὴ ἐνενοσήκειν, πάντως ἂν ἀπολώλειν. καὶ ἐγένετο ὁ χρόνος ὁ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ σύμπας οὐδὲν ἄλλο ἢ μέθαι τε καὶ κῶμοι. πάντα τε γὰρ τὰ τιμιώτατα καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Ὠκεανοῦ, (ἵνα μηδὲν εἴπω πλέον) καὶ ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐκ τῆς θαλάσσης συνήγετο, καὶ πολυτελῶς οὕτως ἐσκευάζετο, ὥστε Βιτελλιανὰ καὶ νῦν ἐξ ἐκείνου καὶ * πέμματα καὶ τἄλλα τινὰ βρώματα ὀνομάζεσθαι. καὶ τί ἄν τις καθ' ἕκαστον αὐτῶν καταλέγοι; ὁπότε πρὸς πάντων ὁμοίως ὡμολόγηται δύο τε αὐτὸν μυριάδας μυριάδων καὶ δισχιλίας πεντακοσίας ἐν τῷ τῆς ἀρχῆς χρόνῳ ἐς τὰ δεῖπνα δεδαπανηκέναι. ἐπέλιπέ τε γὰρ πάντα τὰ πολυτίμητα δι' ὀλίγου, καὶ ἔδει πάντως αὐτὰ εἶναι. μίαν γοῦν ποτε λοπάδα πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδων ἐσκεύασε, γλώττας τε καὶ ἐγκεφάλους καὶ ἥπατα καὶ ἰχθύων καὶ ὀρνίθων τινῶν ἐμβαλών. καὶ ἐπειδὴ ἀδύνατον ἦν κεραμέαν τηλικαύτην γενέσθαι, ἀργυρᾶ τε ἐποιήθη, καὶ ἔμεινε πολὺν χρόνον, ὥσπερ τι ἀνάθημα, μέχρις οὗ Ἀδριανὸς αὐτὴν ἰδὼν συνεχώνευσεν. Ἐπειδὴ δ' ἅπαξ τούτων ἐμνημόνευσα, καὶ ἐκεῖνο προσθήσω, ὅτι οὐδὲ τῇ οἰκίᾳ τῇ τοῦ Νέρωνος τῇ χρυσῇ ἠρκεῖτο, ἀλλά, καίτοι σφόδρα καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸν βίον τά τε ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ πάντα ἀγαπῶν καὶ ἐπαινῶν, ὅμως ᾐτιᾶτο αὐτὸν κακῶς τε ᾠκηκέναι, καὶ σκευῇ ὀλίγῃ καὶ ταπεινῇ χρῆσθαι λέγων· ἡ γυνὴ δὲ αὐτοῦ Γαλερία, ὡς ὀλίγου ἐν τῷ βασιλικῷ κόσμου εὑρεθέντος, κατεγέλα. Ἀλλ' οὗτοι μὲν ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἀναλίσκοντες, οὐδ' ἠρίθμουν τι ἐκ τῶν δαπανωμένων· οἱ δὲ δειπνίζοντες σφᾶς, ἐν μεγάλῳ κακῷ ἐγίγνοντο. καὶ γὰρ οὐδ' ὅλης τῆς ἡμέρας οἱ αὐτοὶ εἱστίων αὐτόν, ἀλλ' ἄλλοι μὲν ἀκρατίσασθαι παρεῖχον, ἄλλοι δὲ ἀριστῆσαι, ἕτεροι δὲ δεῖπνον, ἕτεροι μεταδόρπια τινὰ πλησμονῆς παραμύθια. ὥστε ὀλίγων ἡμερῶν διελθουσῶν, ἑκατὸν εἰς τὸ δεῖπνον μυριάδας ἀναλῶσαι. Γέλωτα

magnum æs alienum cōtraxerat. Itaque tunc tantam potētiam consecutus, cœpit multo grauiora facere: magnam diei partem noctisque consumere in comissationibus: crebroque vomere omnia, vt solo transitu ciborum nutriretur. Cui quidem rei ipse sufficere poterat: quamuis ceteri qui cum eo cœnabant, omnes misere interirent. ex quibus Vibius Crispus, cū incidisset in morbum, & ob eam causam per multos dies non interfuisset conuiuio, facete dixit, se, nisi ægrotauisset, omnino fuisse periturum. Fuit tempus principatus Vitellii nihil aliud quā ebrietas & comissationes. Etenim pretiosissima quæq;, etiā ab ipso vsq; Oceano, ne dicam vlterius, vndique terra marique conquisita, vsque adeo opipare apparabantur, vt *omnes cupediæ, et iq; eiusdem generis, ex eo etiam nunc *Vitelliani* nominētur. Quæ omnia quis sigillatim queat attingere? quando constet inter omnes, eum, quo tempore principatum tenuit, consumpsisse in cœnas † nouies millies sestertiū. Sed res huiuscemodi pretiosissimæ breui tempore defecerunt, quod omnia pretiosa esse oporteret. Patinam quidem vnam apparauit, in quam impendit †decies sestertium, linguis cerebellisque & iecoribus piscium, & quarundam auiū, in eam coniectis. Hanc patinam, cum fictilis esse nō posset propter magnitudinem, argenteam fecit: eaque diu permansit, veluti res diis consecrata; quousque Adrianus eandem conspicatus conflari iussit. Sed cum de his rebus mētionem fecerim, illud etiam addendū videtur, domum auream Neronis ei nequaquam satisfecisse. Cumq; nomen & vitam moresq; eius laudaret, hac in re tantummodo reprehēdebat, quod diceret eum habitauisse perperam, vsumque fuisse paruo & humili *apparatu. Vitellii vxor Galeria, ridere solebat, quod in regia parum ornatus reperisset. Ceterum quia hos sumptus de alieno faciebant, quamuis eos magnopere non computarent, tamen ii qui epulum dabant vicissim, magno incōmodo afficiebantur, licet conuiuium ab vno minime totum diē ageretur. Dabant enim alii ientacula, alii prandium, alii cœnam, alii *comissationes, veluti solatium pristinę satietatis. Ex quo factum est, vt paucis post diebus consumpta sint in cœnam † quadragies sestertium. Vitellius

† aureorum nonagies cētena milia, Bl. duas myriadas myriadum, & bis mille quingētasque dr. Gr.

† aureorum decem milia, Bl. xxv myriades drachm. Gr.

† aureorum quadraginta milia. Bl. centum myriades drachmarū, Gr.

plerisque risum excitabat. Cum enim videret grauitatem & maiestatem eius in publicis cõuentibus, cuius stupra ante cognouerant; sedereque in equo regio, ornatum chlamyde purpurea eum, quem sciebant veneto vestitu certatores equos in certaminibus abstersisse: deinde cũ tanta manu militum conscendere in Capitolium, quem nemo ante videre poterat in foro propter multitudinẽ creditorũ: postremo * coli ab omnibus, quem ne osculari quidẽ libenter voluerat quisquam: teneri non poterãt quin riderẽt. at ii qui pecunias ei crediderant, proficiscenti quidẽ in Germaniam institerant, ac vix datis fideiussoribus eum dimiserant: tunc autem non modo non ridebant, sed etiam lugentes sese occultabãt. At Vitellius, requisitis postea creditoribus, dicebat se reddidisse salutem pro credita pecunia; reposcebatque tabulas contractuum. Crebro veniebat in theatra, vt ad se plebis animos alliceret. Cœnabat familiariter vna cum optimatibus, vt eos sibi maiorem in modum deuinciret. Sæpe mentionem faciebat veterum sodalium, eosque habebat in honore. Neq; enim turpe aut se indignum putabat, si aliquẽ ex iis agnoscere videretur: quod plerique faciunt, qui elati maximis & insperatis honoribus, oderunt eos a quibus se intelligunt humiles antea & abiectos cognitos fuisse. Dum hæc faceret, exstitere sinistra prodigia. nam & cometes apparuit, & Luna, contra rationem statuti temporis, bis visa est deficere: quarto enim & septimo die obscurata est.* Præterea in oriente atque in occidente duo soles visi sunt eodem tempore: quorum hic imbecillis & pallidus, ille potens & clarus erat. Inuẽta quoq; sunt in Capitolio multa & magna vestigia quorũdam deorum, qui ex eo descendisse videbantur; renuntiatumque est a militibus, qui ea nocte in excubiis eius fuerant, templum Iouis sua sponte cum magno fragore apertum esse, atque ob eam causam nonnullos custodes perterritos & exanimatos fuisse. Quæ cum ita fierent, Vespasianus, qui bellum cum Iudæis gerebat, vt audiuit dissensionem esse inter Othonem & Vitellium, deliberare cœpit quid se facere oporteret. Summa erat in eum beneuolentia omnium, non solum propter gloriam belli Britannici, eiusque quod tum gerebat; sed etiam propter æquitatem & prudentiam ipsius: quibus rebus adducebantur vt se ab eo regi

μέντοι ὁ Βιτέλλιος πολλοῖς παρεῖχεν. ὁρῶντες γὰρ ἄνδρα σεμνοπροσωποῦντα ἐν ταῖς δημοσίαις προόδοις, ὃν ᾔδεσαν πεπορνευκότα· καὶ ἐφ' ἵππου βασιλικοῦ καὶ ἐν χλαμύδι πορφυρᾷ, ὃν ἠπίσταντο τοὺς ἀγωνιστὰς ἵππους ἐν τῇ * οὐενετίῳ ἐσθῆτι ψήχοντα· μετά τε ὄχλου στρατιωτῶν τοσούτου ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀνιόντα, ὃν οὐδεὶς οὐδὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ πρότερον διὰ τὸ τῶν δανειστῶν πλῆθος ἰδεῖν ἐδύνατο· καὶ προσκυνούμενον πρὸς πάντων ὃν οὐδεὶς οὐδὲ φιλῆσαί ποτε ἡδέως ἠθέλησεν· οὐκ εἶχον ὅπως τὸν γέλωτα κατάσχωσιν. οἵ γε μὴν δεδανεικότες τι αὐτῷ, ἐξορμῶντος μὲν αὐτοῦ ἐς τὴν Γερμανίαν, ἐπελάβοντο, καὶ μόλις ποτὲ κατεγγυηθέντα αὐτὸν ἀπέλυσαν· τότε δὲ οὐχ ὅσον οὐκ ἐγέλων, ἀλλὰ καὶ ἐφοβοῦντο καὶ κατεκρύπτοντο. καὶ αὐτοὺς ἀναζητῶν, τὴν τε σωτηρίαν σφίσιν ἐς τὸ ὀφειλόμενον ἀποδιδόναι ἔλεγε, καὶ τὰ συμβόλαια ἀπῄτει. Ἐπεφοίτα δὲ καὶ τοῖς θεάτροις συνεχῶς, ὥστε καὶ τὸν ὅμιλον ἀπ' αὐτῶν ἀναρτᾶσθαι. συνεσιτεῖτο δὲ καὶ τοῖς δυνατωτάτοις ἁπλοϊζόμενος, ὥστε αὐτοὺς ἔτι καὶ μᾶλλον προσεταιρίζεσθαι. τῶν τε ἀρχαίων συμβιωτῶν ἰσχυρῶς ἐμέμνητο, καὶ πάνυ αὐτοὺς ἐτίμα· οὐκ ἀπαξιῶν γνωρίζειν τινὰ αὐτῶν δοκεῖν, ὥσπερ ἕτεροι. πολλοὶ γὰρ ἐπὶ μέγα παραλόγως ἀρθέντες, μισοῦσι τοὺς συνειδότας σφίσι τὴν ἐν τῷ πρὶν ταπεινότητα. Πράττοντι δ' αὐτῷ ταῦτα, σημεῖα τοιάδε ἐγένετο. καὶ γὰρ κομήτης ἀστὴρ ἐφαντάσθη, καὶ ἡ σελήνη παρὰ τὸ καθεστηκὸς δὶς ἐκλελοιπέναι ἔδοξε· καὶ γὰρ τετάρτῃ καὶ ἑβδόμῃ ἐσκιάσθη. καὶ ἡλίους δύο ἅμα ἔκ τε τῆς ἀνατολῆς καὶ ἐκ τῆς δυσμῶν, τὸν μὲν ἀσθενῆ καὶ ὠχρὸν, ἐκεῖνον δὲ λαμπρὸν καὶ ἰσχυρὸν εἶδον. ἔν τε τῷ Καπιτωλίῳ ἴχνη πολλὰ καὶ μεγάλα δαιμόνων τινῶν, ὡς καὶ καταληλυθότων ἀπ' αὐτοῦ, ἑωράθη· καὶ ἔλεγον οἱ στρατιῶται οἱ τὴν νύκτα ἐκείνην αὐτῷ ἐγκεκοιτηκότες, ὅτι ὁ τοῦ Διὸς ναὸς αὐτόματος σὺν πολλῷ κτύπῳ ἀνεῴχθη, ὥστε τινὰς τῶν φυλάκων ἐκπλαγέντας ἀποψύξαι. Ἐπράχθη δὲ ταῦτα, καὶ ὁ Οὐεσπασιανὸς Ἰουδαίοις πολεμῶν, πυθόμενος τήν τε τοῦ Βιτελλίου καὶ τὴν τοῦ Ὄθωνος ἐπανάστασιν, ἐβουλεύετο ὅ τι χρὴ πρᾶξαι. ἦν τε γὰρ τῶν ἀνθρώπων εὔνοια πολλὴ ἐπ' αὐτόν. ἥ γὰρ ἐκ τῆς Βρεττανίας δόξα, καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἐν χερσὶ πολέμου εὔκλεια, τό τε ἐπιεικὲς καὶ φρόνιμον αὐτοῦ, πρὸς ἐπιθυμίαν σφᾶς ἦγε τῆς παρ' αὐτοῦ

προστασίας.

προσταλείας. καὶ ὁ Μουκιανὸς ἰσχυρῶς προσέκειτο, ἐλπίζων τὸ μὲν ὄνομα τῆς ἀρχῆς ἐκεῖνον ἕξειν, καὶ αὐτὸς δὲ διὰ τὴν ἐπιείκειαν αὐτοῦ ἰσομοιρήσειν. αἰσθόμενοι δὲ οἱ στρατιῶται τοῦτον, καὶ περιστάντες τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, ἀνεῖπον αὐτὸν αὐτοκράτορα. Ἐγεγόνει μὲν οὖν καὶ σημεῖα καὶ ὄνειροι τῷ Οὐεσπασιανῷ, τὴν μοναρχίαν ἐκ πολλοῦ δηλοῦντα, ἃ καὶ ἐν τῷ αὐτοῦ βίῳ λελέξεται. τηνικαῦτα δὲ τὸν μὲν Μουκιανὸν ἐς τὴν Ἰταλίαν ἐπὶ τὸν Βιτέλλιον ἔπεμψεν· αὐτὸς δέ, τά τε ἐν τῇ Συρίᾳ ἐπιδών, καὶ τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Ἰουδαίους ἄλλοις τισὶ προστάξας, ἐς τὴν Αἴγυπτον ἐκομίσθη· καὶ συνέλεγε χρήματα, ὧν που καὶ τὰ μάλιστα ἐχρῆζε, καὶ σῖτον, ἵν᾽ ὅτι πλεῖστον ἐς τὴν Ῥώμην ἀποστείλῃ. Οἱ δὲ ἐν τῇ Μυσίᾳ στρατιῶται, τὰ κατ᾽ αὐτὸν πεπυσμένοι, οὐδ᾽ ἀνέμειναν τὸν Μουκιανόν, (ἐπυνθάνοντο γὰρ ἐν ὁδῷ εἶναι) ἀλλ᾽ Ἀντώνιον Πρῖμον, φυγόντα μὲν ἐκ καταδίκης ἐπὶ τοῦ Νέρωνος, καταχθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ Γάλβα, καὶ τοῦ Παννονικοῦ στρατοπέδου ἄρχοντα, εἵλοντο στρατηγόν. καὶ εἶχεν οὗτος τὴν αὐτοτελῆ ἀρχήν, μήθ᾽ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος μήθ᾽ ὑπὸ τῆς γερουσίας αἱρεθείς. τοσαύτη τῶν στρατιωτῶν ἦν πρός τε τὸν Βιτέλλιον ὀργή, καὶ πρὸς τὰς ἁρπαγὰς ὁρμή. οὐ γάρ που καὶ ἐπ᾽ ἄλλο τι ταῦτα ἔπραττον, ἢ ἵνα τὴν Ἰταλίαν διαρπάσωσιν· ὃ καὶ ἐγένετο. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Βιτέλλιος, αὐτὸς μὲν κατὰ χώραν ἔμεινε, τῇ τε ἄλλῃ τρυφῇ καὶ τότε χρώμενος, καὶ ἀγῶνας μονομαχίας τιθείς· ἐν οἷς καὶ ὁ Σπόρος, μέλλων ἐν κόρης ἁρπαζομένης σχήματι ἐς τὸ θέατρον εἰσαχθήσεσθαι, οὐκ ἠνέσχετο τὴν ὕβριν, ἀλλ᾽ ἑαυτὸν προαπέσφαξε. τῷ δὲ δὴ Ἀλιηνῷ τὸν πόλεμον μεθ᾽ ἑτέρων προσέταξεν. Ἀλιηνὸς δέ, ἐς μὲν τὴν Κρεμῶνα ἀφίκετο, καὶ προκατέλαβεν αὐτήν· ὁρῶν δὲ τοὺς στρατιώτας τοὺς μὲν ἑαυτοῦ ἔκ τε τῆς τρυφῆς τῆς ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐκδεδιῃτημένους, καὶ ἐκ τῆς ἀγυμνασίας διατεθρυμμένους, τοὺς δὲ ἑτέρους καὶ τοῖς σώμασι γεγυμνασμένους καὶ ταῖς ψυχαῖς ἐρρωμένους, ἐφοβεῖτο. καὶ μετὰ τοῦτο, ἐπεὶ καὶ λόγοι αὐτῷ παρὰ τοῦ Πρίμου φίλιοι ἦλθον, συνεκάλεσε τοὺς στρατιώτας, καὶ τήν τε τοῦ Βιτελλίου ἀσθένειαν, καὶ τὴν τοῦ Οὐεσπασιανοῦ ἰσχύν, τόν τε ἑκατέρου τρόπον εἰπών, μεταστῆναι ἔπεισε. καὶ τότε μὲν τάς [τε] τοῦ Βιτελλίου εἰκόνας ἀπὸ τῶν σημείων καθεῖλον, καὶ ὑπὸ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ ἄρξεσθαι ὤμοσαν. διαλυθέντες δὲ καὶ ἐς τὰς σκηνὰς ἀναχωρήσαντες, μετενόησαν· καὶ ἐξαίφνης σπουδῇ καὶ θορύβῳ πολλῷ συστραφέντες, τὸν Βιτέλλιον αὐτοκράτορα

cuperent. Instabat Mucianus vehementer, quod speraret illum quidem nomen Imperatoris habiturum, sed futurum tamen & se, propter illius æquitatem, Imperii participẽ. Quibus cognitis rebus, milites circumsistunt tabernaculum Vespasiani, eumq; Imperatorem renunciant. Neq; vero defuere Vespasiano prodigia & somnia, quibus ei futurum Imperium fuerat longo tempore ante significatum; eaque nos, cum ad vitam eius venerimus, attingemus. Igitur Vespasianus primo quoq; tẽpore Mucianum in Italiam contra Vitellium mittit: ipse, inspectis rebus Syriæ, præfectisque aliis ducibus bello Iudaico, in Ægyptum cõtendit; ibique pecuniam, qua maxime ei opus erat, colligit; cõparatq; frumentum; vt Romã, quam maximum numerum potest, mittat. Legiones quæ erant in Mysia, cognitis iis quæ de Vespasiano perferrentur, Muciano nequaquam exspectato, quẽ audiebant esse in itinere, Antonium Primum ducem suum deligunt. is fuerat a Nerone missus in exsilium; post vero, a Galba restitutus, Pannonico exercitui præerat; eoque tempore neque ab Imperatore, neq; a Senatu delectus, summum Imperium habuit. tanta erat in Vitellium indignatio militum, tanta prædandi cupiditas. Neq; enim milites hæc ob aliam causam agebant, quam vt Italiam diriperent: id quod factum est. Vitellius, cognitis his rebus omnibus, nihilo minus remanet in Vrbe: neque vero a deliciis abstinet, sed præter cetera ludos gladiatorios facit. In his ludis Sporus, cum eum ornatu raptæ puellę oporteret in theatrum venire, neq; posset talem contumeliam pati, mortem sibi consciuit. Vitellius Alienum cum paucis bello præficit. Alienus Cremonam venit, oppidumque occupat. Post, vbi videt suos milites propter delicias Vrbis intemperantes, nimioq; otio molles & effœminatos esse; contraq; hostes corporibus exercitatis, magnisque animis; timere cœpit: dein, vt ei a Primo litteræ amicæ venerunt, conuocauit milites; iisq; exposita imbecillitate Vitellii, viribusq; Vespasiani, ac vtriusq; moribus, persuasit vt in partes Vespasiani transirent. Illi delent imagines Vitellii ex signis, iurantque se sub Imperio Vespasiani fore: vixque dimissi in tentoria reuerterant, cum eos facti pœnitere cœpit. Itaq; repente magno studio ac tumultu congregati, rursum Vitellium

Imperatorem vocant, Alienumque, quasi essent ab eo proditi, vinculis constringunt, nulla consulatus eius habita ratione: quæ præsertim fieri solent in bellis ciuilibus. Cumque iam esset ingens tumultus in exercitu Vitellii, tum lunæ defectio eum longe fecit maiorem; non tantum quod obscurata est, (quamquam hæc terrorem iniiciunt tumultuantibus) sed etiam quod sanguinolenta atraque esse, aliosque horribiles colores emittere visa est. Hi enim nihilo magis decedere de sententia, aut aliquid remittere, sed ad manus venire inter se, pugnareque alacriter: etsi (vt dixi) Vitellianis dux non erat, quod Alienus Cremonæ esset in vinculis. Pugnatur interdiu ac noctu vtrimque æquo Marte. Nox enim inuenit pugnātes; nec ea quidem prœliū dirimere potuit. tanta erat ira, tanta vincendi cupiditas. Agnoscebant se inter se, atque vna colloquebantur: non eos placabat fames, non labor, non frigus, non tenebræ, non accepta vulnera, non cædes, non reliquiæ mortuorū, non multitudo pereuntium: tanta denique insania vtrosque pariter ceperat, vt ne propter noctem quidem quæ superuenit, (vt dixi) aliquid remitterēt. Videre licebat, quoties luna luceret, (nam interdum occultabatur nubibus) pugnare illos nonnumquā, nonnumquam stare, *ad hastas adhærescere, sedere, simul clamorem tollere: hi Vespasianum, illi Vitellium Imperatorem dicere: *vocare se mutuo, conuitiari, laudare: sed & priuatim alter ita alterum admonere; *Mi commilito & ciuis, quid facimus? cur pugnamus? huc transi ad me. Nequaquam*, inquit alter: *tu ad me potius.* Cui vero mirum nō videatur, quod, cum mulieres ex oppido esculenta & poculenta de nocte ad Vitellianos attulissent, non modo se ipsi cibo potuque, sed etiam aduersarios refecerunt. vocabat quisque aduersarium nominatim; (omnes enim fere se nouerant, ac tum agnoscebant) *Accipe*, inquit, *mi commilito, ede: non enim tibi gladium prabeo, sed panem. accipe rursum, & bibe: non enim tibi scutum, sed poculū trado: vt siue tu me interficias, siue ego te, moriamur facilius: atque vt ne me eneruata aut imbecilli manu occidas, aut ego te. hæ nostræ sint exsequiæ, nobis adhuc viuētib.*

αὖθις ἀνεκάλουν· καὶ τὸν Ἀλιηνόν, ὡς καὶ προδιδόντα *σφᾶς, ἔδησαν, οὐδὲν οὐδὲ τῆς ὑπατείας αὐτοῦ προτιμήσαντες. τοιαῦτα γὰρ τὰ τῶν πολέμων τῶν ἐμφυλίων μάλιστα ἔργα ἐστί. Ταραχῆς οὖν καὶ κατὰ τοῦτο πολλῆς ἐν τῷ τοῦ Βιτελλίου στρατοπέδῳ οὔσης, ἐπηύξησεν αὐτὴν ἡ σελήνη τῆς νυκτὸς ἐκλιποῦσα, οὐχ ὅτι καὶ ἐσκιάσθη, (καίτοι τοῖς θορυβουμένοις καὶ τὰ τοιαῦτα φόβον φέρει) ἀλλ' ὅτι καὶ αἱματώδης καὶ μέλαινα, ἄλλα τε τινὰ χρώματα φοβερὰ ἀφιεῖσα ὤφθη. οὐ μέντοι καὶ παρὰ τοῦτο οὔτε μετετίθεντο οὔτε ἐνεδίδοσαν· ἀλλ' ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες, προθυμότατα ἠγωνίσαντο· καίπερ ἀνάρχητοι, ὥσπερ εἶπον, οἱ Βιτέλλειοι ὄντες. ὁ γὰρ Ἀλιηνὸς ἐν τῇ Κρεμώνῃ ἐδέδετο. κἀκ τούτου καὶ ἴση καὶ ἀντίρροπος οὐκ ἐν τῇ ἡμέρᾳ μόνῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ νυκτὶ ἡ μάχη αὐτῶν ἐγένετο. καὶ νὺξ αὐτὴν ἐπέλαβε, καὶ οὐδὲ ἐκείνη σφᾶς διέλυσε· τοσαύτη που καὶ ὀργῇ καὶ προθυμίᾳ, καίπερ καὶ γνωρίζοντες ἀλλήλους καὶ λαλοῦντες σφίσιν, ἐχρήσαντο. ὅθεν οὔθ' ὁ λιμὸς αὐτούς, οὔτε ὁ κάματος, οὔτε τὸ ψῦχος, οὔθ' ὁ σκότος, οὐ τὰ τραύματα, οὐχ οἱ φόνοι, οὐ τὰ λείψανα τῶν νεκρῶν, οὐ τὸ πλῆθος τῶν *ἀπολλυμένων ἐτάραττε. τοιαύτη τις μανία ἀμφοτέρους ὁμοίως κατεῖχεν· οὐκουν οὐδὲ τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης (ὥσπερ εἶπον) ἐνέδοσαν· καὶ ἦν ἰδεῖν, ὁσάκις γε καὶ ἡ σελήνη διέλαμψε, (νέφη γὰρ αὐτὴν ἔσθ' ὅτε συνέκρυπτεν) ἔστι μὲν ὅτε μαχομένους αὐτούς, ἔστι δ' ὅτε ἑστηκότας, ἢ καὶ ἐπὶ τὰ δόρατα ἐρηρεισμένους, ἢ καθημένους. καὶ τοτὲ μὲν κοινῇ συνεβόων, οἱ μὲν τὸν Οὐεσπασιανόν, οἱ δὲ τὸν Βιτέλλιον ὀνομάζοντες, καὶ ἀντιπροεκαλοῦντο ἀλλήλους, λοιδοροῦντές τε καὶ ἐπαινοῦντες ἑκατέρους· τοτὲ δὲ καὶ ἰδίᾳ ἄλλος ἄλλῳ διελέγετο, Συστρατιῶτα, πολῖτα, τί ποιοῦμεν; τί μαχόμεθα; δεῦρ' ἧκε πρὸς ἐμέ. Μὴ δῆτα, ἀλλὰ σὺ πρὸς ἐμέ. καὶ τί ἄν τις τοῦτο θαυμάσειεν, ὁπότε καὶ σιτία καὶ ποτὰ αἵ τε γυναῖκες ἐκ τῆς πόλεως τοῖς τοῦ Βιτελλίου στρατιώταις τῆς νυκτὸς ἐνεγκοῦσαι ἐδίδοσαν· καὶ ἐκεῖνοι αὐτοί τε ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ τοῖς ἀντιμαχομένοις ὤρεγον. καί τις αὐτῶν ὀνομαστὶ τὸν ἀντίπαλον ἀνακαλέσας, (πάντες γάρ, ὡς εἰπεῖν, ᾔδεσαν ἀλλήλους καὶ ἐγνώριζον) *Λαβέ, ἔφη, συστρατιῶτα, καὶ φάγε· οὐ γὰρ ξίφος ἀλλ' ἄρτον σοι δίδωμι. λαβὲ καὶ πίε· οὐ γὰρ ἀσπίδα, ἀλλὰ κύλικά σοι προτείνω· ἵνα, ἄν τε σὺ ἀποκτείνῃς ἐμέ, ἄν τε καὶ ἐγὼ σέ, ῥᾷον ἀπαλλάξωμεν, μηδὲ ἐκλελυμένῃ καὶ ἀσθενεῖ τῇ χειρὶ μήτε σὺ ἐμὲ κατακόψῃς, μήτε ἐγὼ σέ. ταῦτα γὰρ ἡμῖν ζῶσιν ἔτι τὰ ἐναγίσματα· καὶ Βιτέλ-

καὶ Βιτέλλιος καὶ Οὐεσπασιανὸς διαμάχονται, ἵν' ἡμᾶς τοῖς πάλαι νεκροῖς καταθύσωσι. Τοιαῦτα δ' οὖν τινες πρὸς ἀλλήλους εἰπόντες, καὶ ἀναπαυσάμενοι χρόνον τινὰ, καὶ ἐμφαγόντες, πάλιν ἀνεμαχέσαντο· εἶτ' ἀνασχόντες, αὖθις συνέβαλλον. Καὶ ταῦθ' οὕτω δι' ὅλης νυκτὸς μέχρι τῆς ἕω ἐγίγνετο. ἔνθα δὴ καὶ τοιόνδε τι δύο ἄνδρες τῶν Οὐεσπασιανείων ἔπραξαν. ἐπειδὴ γὰρ ἰσχυρῶς ἐκ μηχανήματός τινος ἐβλάπτοντο, ἀσπίδας τε ἐκ τῶν Βιτελλείων σκύλων ἥρπασαν, καὶ τοῖς ἀντικαθεστηκόσι μιχθέντες, ἔλαθον μέχρι τῆς μηχανῆς ἐλθόντες ὡς καὶ ἐκείνων ὄντες· καὶ τὰ σχοινία αὐτῆς διέκοψαν, ὥστε μηδὲν ἔτι βέλος αὐτῆς ἀφεῖναι δυνηθῆναι. Ἀνατείλαντος δὲ τοῦ ἡλίου, καὶ τῶν στρατιωτῶν ἐκ τοῦ τρίτου στρατοπέδου τοῦ Γαλατικοῦ καλουμένου, καὶ ἐν τῇ Συρίᾳ χειμάζοντος, τότε δὲ κατὰ τύχην ἐν τῇ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ μερίδι ὄντες, ἀσπασαμένων αὐτὸν ἐξαίφνης, ὥσπερ εἰώθεσαν, ὑποτοπήσαντες οἱ τοῦ Βιτελλίου τὸν Μουκιανὸν παρεῖναι, ἠλλοιώθησαν· καὶ ἡττηθέντες ὑπὸ τῆς βοῆς, ἔφυγον. (οὕτω που καὶ τὰ βραχύτατα μεγάλως τοὺς προκεκμηκότας ἐκπλήσσει) καὶ ἐς τὸ τεῖχος ἀναχωρήσαντες, χεῖράς τε προετείνοντο καὶ ἱκέτευον. καὶ ἐπεὶ μηδεὶς αὐτῶν εἰσήκουεν, ἔλυσαν τὸν ὕπατον, καὶ αὐτὸν τῇ τε ἐσθῆτι τῇ ἀρχικῇ καὶ ταῖς ῥάβδοις κοσμήσαντες, ἔπεμψαν ἀνθ' ἱκετηρίας, καὶ ἔτυχον τῶν σπονδῶν. ὁ γὰρ Ἀλιῆνος, διά τε τὸ ἀξίωμα, καὶ διὰ τὴν ξυμφορὰν, ἔπεισε ῥᾳδίως τὸν Πρῖμον τὴν ὁμολογίαν σφῶν δέξασθαι. ὡς μέντοι αἵ τε πύλαι ἀνεῴχθησαν, καὶ ἐν ἀδείᾳ πάντες ἐγίγνοντο, τότε δὴ ἐξαίφνης πανταχόθεν τε ἅμα εἰσέδραμον, καὶ διήρπασαν πάντα καὶ ἐνέπρησαν. καὶ ἐγένετο καὶ τοῦτο τὸ πάθος οὐδενὸς τῶν δυστυχεστάτων σμικρότερον. ἥ τε γὰρ πόλις καὶ μεγέθεσι καὶ κάλλεσιν οἰκοδομημάτων ἤσκητο, καὶ χρήματα παμπληθῆ καὶ τῶν ἐπιχωρίων καὶ τῶν ξένων ἐς αὐτὴν συνεληλύθει. καὶ τά γε πλείω κακὰ οἱ Βιτέλλειοι ἔδρασαν, ἅτε καὶ τὰς οἰκίας τῶν πλουσιωτάτων καὶ τὰς διεξόδους τῶν στενωπῶν ἀκριβῶς εἰδότες. οὐδ' ἔμελεν αὐτοῖς εἰ, ὧν ὑπερεμαχέσαντο, τούτους ἀπώλεσαν, ἀλλ' ὡς καὶ αὐτοὶ καὶ ἠδικημένοι καὶ κεκρατηκότες, ἔπαιον, ἔσφαττον· ὥστε [καὶ] πέντε μυριάδας σὺν τοῖς ἐν τῇ μάχῃ πεσοῦσιν ἀπολέσθαι. Βιτέλλιος δὲ, ὡς ἐπύθετο τῆς ἥττης, τέως μὲν ἐθορυβεῖτο, τὸ μέν τι καὶ ὑπὸ σημείων ταραχθεὶς, (θύσαντος γὰρ αὐτοῦ θυσίαν τινὰ, καὶ ἐπ' αὐτῇ δημηγοροῦντος τοῖς στρατιώταις, γῦπες

Vitellius enim & Vespasianus bellum gerũt inter se, vt nos iis qui iam olim mortui sunt, mactent. Hæc atque alia eiusdem generis cũ inter se dixissent, cessatur aliquamdiu, & comeditur: eoque facto pugnatur iterum: paulo post, pugnam intermittunt: deinde renouant. Hæc totam noctem, quousque illuxit, facta sunt. Tum autem duo ex militibus, qui Vespasiani partes sustinebant, quiddam tale fecerunt. Cum enim graue damnum caperent ex aliqua machina, raptis scutis ex spoliis Vitellianorum qui iam ceciderant, permixtique cum aduersariis, clam ad machinam veniũt pro Vitellianis; funesque eius incidunt, vt ex ea nullum telum amplius emitti posset. *Orto sole, milites tertiæ legionis (ea Gallica nominatur) quæ hibernat in Syria, aderatque tum forte cum iis qui Vespasiani partes tuebantur; † eum illico salutant, vt ante consueuerãt. Qua ex re Vitelliani rati Mucianum venisse, perterriti victique clamore, in fugam se coniiciunt: & cum ante maximos labores sustinuissent, minima re perterrẽtur. Post hæc ad murum se recipiunt, passisq; manibus obtestantur victores: cumque a nemine exaudirentur, Consulem dissoluerunt, eumque ornatum veste consulari miserunt cum fascibus supplicandi causa; ac postulata fœdera per eum impetrauerunt. Alienus enim, propter dignitatem suam, facile Primo persuasit vt conditiones eorum acciperet. Postquam portæ vrbis apertæ, atque ipsi omnes in tuto fuerunt, concurrunt vndiq;, cunctaq; rapinis & incendiis vastant. Fuit hæc grauissima calamitas, propterea quod Cremona erat maximis atque pulcherrimis ædificiis ornata, magnaque vis pecuniæ a ciuibus & peregrinis in eam coacta fuerat. Huic vrbi Vitelliani, vt qui ædes locupletum, & exitus vicorum nouerãt, maiora incommoda attulerunt. Nec enim piguit eos ciues pro quibus pugnauerant, perdere; sed, quasi ab iis iniuriam accepissent, eosque vicissent, violare, percutere, atque occidere ausi sunt; ita vt cum iis qui in prœlio ceciderũt, desiderata sint hominum quinquaginta milia. Vitellius, de hac clade certior factus, vehemẽter tumultuari cœpit, nõ solum perturbatus prodigiis, q; peracto quodã sacrificio, cũ eius causa apud milites cõcionaretur, magnus numerus

solem illico salutant, al.

vulturum irruit, discerpsitq; exta, ac ipsum fere de tribunali deturbauit: sed multo etiã magis propter nuntiũ acceptæ calamitatis. Itaque fratrem suum Tarracinas celeriter mittit, munitumq; oppidũ per eum retinet. Sed cum exercitus Vespasiani Romã aduentaret, ita perterritus obstupuit, vt nihil certi ageret aut sentiret, sed temere sursum deorsum ferretur, velut in maxima tẽpestate. modo enim Imperium arcte tenere, accurateque defendere conabatur; seq; ad bellum gerendum parabat: modo vltro deponebat, quod statueret priuatam vitam agere: interdũ ferebat chlamydẽ purpuream, accingebatq; gladiũ; interdum pulla veste induebatur: concionem habebat in Palatio foroq;, ac milites nonnumquã ad prœliũ, nonnumquam ad pacem faciendam cohortabatur: partim deuouere se pro salute Reipublicę: partim captare misericordiã; eiusq; rei causa filiũ, quem tenebat in manibus, amplexari, & ante oculos eorum ponere: dimittere prætorianos, rursum accersere: domũ fratris se recipere relicto Palatio; mox eodem reuerti: ita vt ex iis rebus permulti studium quod habebant in ipsum, remitterent. Nam cum is maximo furore huc & illuc discursaret, idq; illi viderent, non amplius imperata facere, neq; res eius magis quam suas curare, ridereque eum multis de causis, sed in primis quod in concionibus gladium tradebat Cõsulibus & Senatui, vt ex eo summum Imperiũ deponeret: quem dum nemo ex Senatoribus auderet capere, ii qui aderant, multo magis ridebant. Quas ob res, præsertim cum iam Primus appropinquaret, C. Quintius Atticus, & Cn. Cæcilius Simplex Consules, & Sabinus ꝑpinquus Vespasiani, aliiq; primarii viri, simul cõueniunt, dictisque sentẽtiis, in Palatiũ contendunt cum militibus suarũ partium, vt aut persuaderẽt Vitellio, aut eum cogerent Imperiũ deponere. Sed cũ inci-

Celtas. Gr.

dissent in † Germanos custodes Vitellii, *misere afflicti discedũt, atq; in Capitolium perfugiunt. Eodẽ Domitianum Vespasiani filiũ, propinquósq; eius accersunt, præsidiisq; muniunt. Postridie eius diei, Vitelliani contra eos irruere. hi impetum illorum propulsauere aliquamdiu. sed cũ incẽsis

πολλοὶ περιπεσόντες, τά τε ἱερὰ διεσκέδασαν, καὶ ἐκεῖνον ἀπὸ τοῦ βήματος ὀλίγου δεῖν κατέβαλον) τὸ δὲ δὴ πλέον διὰ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἥττης· καὶ τὸν μὲν ἀδελφὸν διὰ ταχέων εἰς Ταρρακίνας ἔπεμψε, καὶ δι' αὐτοῦ τὴν πόλιν κατέσχεν ἰσχυρὰν οὖσαν. Τῶν δὲ δὴ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ στρατηγῶν ἐπιόντων τῇ Ῥώμῃ, ἐξεπλάγη τε καὶ ἐξέστη. ἓν μὲν γὰρ οὐδὲν οὔτε ἔπραττεν οὔτε ἐφρόνει, ἐμπλήκτως δὲ ἄνω καὶ κάτω ἐφέρετο, ὥσπερ ἐν κλύδωνι. καὶ γὰρ ἀντείχετο τῆς ἡγεμονίας, καὶ πάντως ὡς καὶ πολεμήσων παρεσκευάζετο· καὶ ἑκὼν αὐτὴν ἠφίει, καὶ πάντως ὡς καὶ ἰδιωτεύσων ἡτοιμάζετο· καὶ ἔστι μὲν ὅτε τὴν χλαμύδα τὴν πορφυρᾶν ἐφόρει, καὶ ξίφος παρεζώννυτο, ἔστι δ' ὅτε ἐσθῆτα φαιὰν ἀνελάμβανεν· * ἐδημηγόρει τε καὶ ἐν τῷ παλατίῳ καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἄλλοτε ἄλλα, ἐπί τε μάχην καὶ ἐπὶ διαλλαγὰς αὐτοὺς προτρεπόμενος. καὶ ποτὲ μὲν καὶ ἑαυτὸν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ δὴ ἐπεδίδου, ποτὲ δὲ καὶ τὸ παιδίον κατέχων καὶ φιλῶν, προέβαλλεν * αὐτοῖς ὡς ἐλεηθησόμενος. * τούτῳ δορυφόρους ἀπήλλαττε, καὶ πάλιν μετεπέμπετο. τό τε παλάτιον ἐκλιπὼν ἂν, καὶ ἐς τὴν τοῦ ἀδελφοῦ οἰκίαν ἀπιὼν, εἶτα ἀνεκομίζετο. ὥστε ἐκ τούτων καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς πλείστους τῆς σπουδῆς παραλῦσαι. ὁρῶντες γὰρ αὐτὸν δεῦρο καὶ ἐκεῖσε ἐμμανῶς ᾄττοντα, οὔτε τι τῶν προσταττομένων σφίσιν ὁμοίως ἔπραττον, οὔτε τὰ ἐκείνου μᾶλλον ἢ τὰ σφῶν διεσκόπουν. καὶ τά τε ἄλλα αὐτὸν ἐκερτόμουν, καὶ μάλιστα ὁπότε τὸ ξίφος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῖς τε ὑπάτοις καὶ τοῖς ἄλλοις βουλευταῖς ὤρεγεν, ὡς καὶ τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν δι' αὐτοῦ ἀποτιθέμενος. οὔτε γὰρ ἐκείνων τις λαβεῖν αὐτὸ ἐτόλμα, καὶ οἱ περιεστηκότες ἐχλεύαζον. Πρὸς οὖν ταῦτα, ἄλλως τε καὶ πελάζοντος ἤδη τοῦ Πρίμου, συνελθόντες οἵ τε ὕπατοι Γάιος Κυΐντιος Ἀττικὸς, καὶ Γναῖος Κεκίλιος Σίμπλιξ, καὶ Σαβῖνος, (συγγενὴς ἐστὶ Οὐεσπασιανοῦ) τῶν τε ἄλλων οἱ πρῶτοι, γνώμας ἐποιήσαντο, καὶ εἰς τὸ παλάτιον ὥρμησαν σὺν τοῖς ὁμογνωμονοῦσι σφίσι στρατιώταις, ὡς ἢ πείσοντες ἢ καὶ καταναγκάσοντες τὸν Βιτέλλιον τὴν ἀρχὴν ἀπειπεῖν· καὶ περιπεσόντες τοῖς Κελτοῖς τοῖς φρουροῦσιν αὐτὸν, κακῶς ἀπήλλαξαν· κἀκ τούτου ἔς τε τὸ Καπιτώλιον ἀνέφυγον· κἀνταῦθα τὸν Δομιτιανὸν τὸν τοῦ Οὐεσπασιανοῦ υἱὸν, καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ, μεταπεμψάμενοι, ἐν φυλακῇ ἐποιήσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ προσβαλόντων σφίσι τῶν ἐναντίων, χρόνον μέν τινα ἀπεκρούσαντο αὐτούς· ἐμπρησθέντων δὲ

τῶν περὶ

τὸ περὶ τὸ Καπιτώλιον, ἀνεκόπησαν ὑπὸ τοῦ πυρός. καὶ οὕτως ἐπαναβάντες οἱ τοῦ Βιτελλίου στρατιῶται, ἐκείνων τε συχνοὺς ἐφόνευσαν, καὶ διαρπάσαντες πάντα τὰ ἀναθήματα, κατέπρησαν ἄλλα τε καὶ τὸν ναὸν τὸν μέγαν· τόν τε Σαβῖνον καὶ τὸν Ἀττικὸν συλλαβόντες, πρὸς τὸν Βιτέλλιον ἔπεμψαν. Δομιτιανὸς δὲ, καὶ Σαβῖνος ὁ τοῦ Σαβίνου παῖς, ἐν τῷ πρώτῳ θορύβῳ διαφυγόντες ἐκ τοῦ Καπιτωλίου, καὶ ἐς οἰκίας τινὰς κατακρυφθέντες ἐλελήθησαν. Ὡς δ' οἱ Οὐεσπασιανοὶ στρατιῶται πλησίον ἐγένοντο, οὓς ὅ τε Κύιντος Πετίλιος Κερεάλιος βουλευτὴς τῶν πρώτων, καὶ τῷ Οὐεσπασιανῷ κατ' ἐπιγαμίαν τινὰ προσήκων, καὶ ὁ *Πρίσκος ὁ Ἀντώνιος ἦγον, (ὁ γὰρ Μουκιανὸς οὔπω ἐπεφθάκει) ἐν πάνυ δέει ὁ Βιτέλλιος ἐγένετο. * οὗτοι γὰρ πρότερον μὲν δι' ἀγγέλων τινῶν, ἔς τε λάρνακας μετὰ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐς ταρίχους ὀπώραν ἔχοντας, ἢ καὶ καλάμους ὀρνιθευτῶν, τὰ γράμματα ἐμβάλλοντες, πάντα τὰ ἐν τῇ πόλει δρώμενα ἐμάνθανον, καὶ πρὸς ἐκεῖνα ἐβουλεύοντο. τότε δὲ, ἰδόντες τὸ πῦρ ἐκ τοῦ Καπιτωλίου ὥσπερ ἐκ φρυκτωρίας ὁρώμενον, ἐπείχθησαν. καὶ πρότερος τῇ πόλει μετὰ τοῦ ἱππικοῦ Κερεάλιος προσέβαλλεν. ὁ δὲ Βιτέλλιος, τὴν βουλὴν συναγαγὼν, *πρέσβεις παρ' αὐτῶν μετὰ τῶν ἀειπαρθένων πρὸς τὸν Κερεάλιον ἔπεμψαν. ὡς δ' οὐδεὶς αὐτῶν εἰσήκουσεν, ἀλλ' ὀλίγου καὶ ἀπέθανον, πρός τε τὸν Πρῖσκον καὶ αὐτὸν ἤδη προσπελάζοντα ἦλθον, καὶ λόγου μὲν ἔτυχον, ἔπραξαν δ' οὐδέν. οἱ γὰρ στρατιῶται ἐπ' αὐτὸν ὀργῇ ἐχώρησαν, καὶ τήν τε φυλακὴν τὴν τῆς *Τιβέριδος γεφύρας ῥᾳδίως ἔλυσαν. ἐπεὶ γὰρ ἐνστάντες ἐς αὐτὴν ἐκώλυσαν σφᾶς διελθεῖν, διενήξαντο τὸν ποταμὸν οἱ ἱππεῖς, καὶ κατὰ τοῦ νώτου σφίσιν ἐπέπεσον. καὶ μετὰ τοῦτο ἄλλοι ἄλλῃ ἐσβαλόντες, οὐδὲν ὅ τι τῶν δεινοτάτων οὐκ ἐποίησαν. πάντα γὰρ ὅσα τῷ Βιτελλίῳ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν ἐπεκάλουν, καὶ δι' ἃ καὶ πολεμεῖν σφίσιν ἐσκήπτοντο, ἔδρασαν καὶ ἀπέκτειναν πολλούς. συχνοὶ δὲ καὶ αὐτῶν ἀπὸ τῶν *τεγῶν τῷ κεράμῳ βαλλόμενοι, καὶ ἐν ταῖς στενοχωρίαις ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀθροισαμένων ὠθούμενοι, ἀπώλοντο· ὥστε [ἐς] πέντε μυριάδας ἀνθρώπων ὅλας ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις φθαρῆναι. Τῆς οὖν πόλεως πορθουμένης, καὶ τῶν ἀνθρώπων τῶν μὲν μαχομένων, τῶν δὲ φευγόντων, καὶ ἤδη καὶ αὐτῶν ἐκείνων (ὅπως τῶν ἐσεληλυθότων δόξαιεν εἶναι, σφάζωσι) καὶ ἁρπαζόντων τινὰ καὶ φονευόντων, ὁ Βιτέλλιος φοβηθεὶς, χιτωνίσκον τε ῥακώδη καὶ ῥυπαρὸν ἐνέδυ, καὶ ἐς

iis quæ circum Capitolium erant, igni impedirentur, Vitelliani ascendunt in Capitolium, magnumq; numerum eorum concidunt: direptisque iis omnibus quæ in Capitolio reposita erant, ac præter alia loca, magno templo Iouis Opt. Max. incenso, Sabinum & Atticum captos ad Vitellium mittunt: nam Domitianus, & Sabinus filius, in primo tumultu fugerant ex Capitolio, & abditi in quibusdam ædibus, latuerant. Postquã nõ longe abfuerunt Vespasiani milites, quos Q. Petilius Cerealis, vnus ex primis Senatoribus, & Vespasiani affinis; & item Antonius Priscus ducebant, (nam Mucianus nõdum venerat) Vitellius summe pertimuit. Illi enim primũ per nuntios, *deinde per litteras in vrnas inter mortuos coniectas, & in corbes in quibus fructus erant, & item in arundines aucupum, fiebant certiores omniũ quæ in vrbe gererentur; ita vt de iis, quid opus esset facto, consultarent: tunc autem, quia ignẽ viderant in Capitolio, tamquam e specula, iter quam celerrime faciebant; primusq; omnium Cerealis cum equitatu in vrbem cõtendit. Vitellius, conuocato Senatu, legatos ex eo & ex Vestalibus ad Cerealem mittit. hi, cum nemo vellet ipsos audire, fereque in mortis discrimen venissent, ad Primum, qui inde nõ longe aberat, proficiscuntur; vtque cum eo colloqui possint, impetrant: nihil tamen efficiunt, sed a militibus profectis contra Vitellium, maximo furore præsidia pontis Tiberis frangun tur. nam cum transire prohiberentur ab iis qui pontem tuebantur, equites flumen transierunt natando; eosque cum inuasissent a tergo, aliis irruentibus ex aliis partibus, affecerunt acerbissimis & grauissimis incõmodis. Tum ab iis factum est id quod in Vitellio ac Vitellianis criminabantur, cuiusque causa se cum eis bellum gerere *simulabant. Cæsi sunt videlicet quamplurimi mortales, *multiq; contra de tectis fictilibus deiecti, & in angustis locis propter multitudinem hominum oppressi interierunt; ita vt per illos dies obierint hominũ quinquaginta milia. Dũ vrbs hoc modo diriperetur, pugnarentq; alii, aliique fugerent, & iidem postea rapinas & cędes pariter facerent, vt in numero eorum qui vrbem inuaserant, incolumes seruarentur; Vitellius sordido attritoq; sagulo amictus, se abdit

in obscurum locū, vbi canes alebantur; sperans se noctu Tarracinam ad fratrem fugiturum: sed inuestigatus inuentusq; a militibus, (non enim diu latere poterat is qui fuerat Imperator) pannis obsitus, & sanguine perfusus, quod eum canes læserant, deprehenditur: deinde veste eius discissa, vinctisque a tergo manibus, ac laqueo in collo religato, Cęsarem e Palatio, vbi magnas voluptates ceperat, deducunt: trahuntque via Sacra eum Imperatorem, qui superbe plerumq; sella vectus fuerat; ipsumq; Augustū in forum in quo crebro concionatus erat, perducunt: ibi ei colaphos impingunt, alii barbam vellūt, illudunt omnes, ac contumeliose maledicunt, & comissationes exprobrant: ' nam ventre obeso erat. Cumque Vitellius ob has causas magno pudore affectus, demisso capite terram intueretur, milites sub mento eū pungebant, vt caput extolleret inuitus, altumque cerneret. Quod vbi quidā † Germanus animaduertit, non pertulit diutius, sed misericordia permotus; *Ego tibi*, inquit, *qua in re potero, opem feram*: itaq; illum percussit, deinde sibi manus attulit. Neque tamen Vitellius moritur ex eo vulnere, sed trahitur in carcerem *vna cum suis statuis, quib. ridicula multa atq; turpia exprobrabantur. Hic Vitellius summo dolore affectus propter ea quæ pateretur & audiret; *Ego quidem*, inquit, *aliquando Imperator vester fui*. Quamobrem irati milites, eū ad scalas Gemonias perductum obtruncāt, abscissumque caput eius per totam vrbem gestant. Vitellius postea ab vxore sepelitur. Is vixit annos quinquaginta quattuor: regnauit annum vnum, decem dieb. exceptis. Frater eius, cum Tarracina profectus esset vt ei opem ferret, accepissetque in itinere eum mortuum esse, incidit in eos qui contra eū missi erant, cum iisque de salute sua paciscitur; licet & ipse non multo post, & post eum filius Vitellii, occisus fuerit: quamquam Vitellius nullum ex propinquis Othonis aut Vespasiani occiderat. His confectis rebus Mucianus venit; isque omnia vna cum Domitiano administrare cœpit: quem etiam ad milites adduxit, fecitque, quamuis puer esset, vt apud eos concionaretur. tum † viceniquini denarii dati sunt singulis militibus.

Celta, Gr.

singuli aurei, al. XXV drachm. Gr.

οἴκημα σκοτεινόν, ἐν ᾧ ἐτρέφοντο κύνες, ἐκρύφθη. γνώμην ἔχων τῆς νυκτὸς ἐς τὴν Ταρρακίναν πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀποδρᾶναι. καὶ αὐτὸν ἀναζητήσαντες οἱ στρατιῶται καὶ ἐξευρόντες, (οὐ γάρ που καὶ ἐπὶ πολὺ λαθεῖν ἀκριβῶς ἠδύνατο, ἅτε αὐτοκράτωρ γεγονώς) συνέλαβον ὑφαντοῦ καὶ αἵματος ἀναπεπλησμένον (ὑπὸ γὰρ τῶν κυνῶν ἐλελύμαντο) κἀκ τούτου τὴν μὲν ἐσθῆτα αὐτοῦ περιέρρηξαντες, καὶ τὼ χεῖρε εἰς τοὐπίσω δήσαντες, τῷ τε αὐχένι σχοινίον περιθέντες, κατήγαγον ἐκ τοῦ παλατίου τὸν καίσαρα τὸν ἐν αὐτῷ ἐντρυφήσαντα· καὶ διὰ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ ἔσυραν τὸν αὐτοκράτορα τὸν ἐν τῷ βασιλικῷ δίφρῳ πολλάκις σοβήσαντα· ἔς τε τὴν ἀγορὰν ἐσεκόμισαν τὸν αὔγουστον, ἐν ᾗ πολλάκις ἐδημηγόρησε. καὶ οἱ μὲν ἐρράπιζον αὐτόν, οἱ δὲ τοῦ γενείου ἔτιλλον, πάντες δὲ ἔσκωπτον, καὶ πάντες ὕβριζον, τά τε ἄλλα καὶ τὴν ἀσωτίαν αὐτοῦ ἐπιλέγοντες, ἐπεὶ καὶ γαστροπίων ἦν. αἰσχυνομένου τε ἐπὶ τούτοις αὐτοῦ καὶ κάτω βλέποντος, οἱ στρατιῶται ξιφιδίοις αὐτὸν ὑπὸ τὸ γένειον ὑπένυττον, ἵνα καὶ ἄκων ἄνω βλέπῃ. ἰδὼν δὲ τοῦτο Κελτός τις, οὐκ ἤνεγκεν, ἀλλ' ἐλεήσας αὐτόν, Ἐγώ σοι, ἔφη, βοηθήσω ὡς μόνος δύναμαι. καὶ ὁ μὲν ἐκεῖνόν τε ἔτρωσε, καὶ ἑαυτὸν ἔσφαξεν· οὐ μέντοι καὶ ὁ Βιτέλλιος ἀπέθανεν ἐκ τοῦ τραύματος, ἀλλ' ἐσύρετο ἐς τὸ δεσμωτήριον, ὥσπερ καὶ οἱ ἀνδριάντες αὐτοῦ, πολλῶν μὲν γελοίων, πολλῶν δὲ καὶ αἰσχρῶν ἐπιλεγομένων σφίσιν. ἐπειδή τε καὶ ὑπεραλγήσας καὶ οἷς ἔπασχε καὶ οἷς ἤκουσεν, Ἀλλ' ἐγώ γε, ἔφη, αὐτοκράτωρ ποτὲ ὑμῶν ἐγενόμην, ὀργισθέντες οἱ στρατιῶται, πρός τε τοὺς ἀναβαθμοὺς αὐτὸν ἤγαγον, κἀνταῦθα κατέσφαξαν. τήν τε κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμόντες, κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν περιήγαγον. Καὶ τοῦτον μὲν ὕστερον ἡ γυνὴ ἔθαψε, ζήσαντα μὲν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη καὶ πεντήκοντα, ἄρξαντα δὲ ἐνιαυτὸν ἡμερῶν δέκα ἀποδέοντα. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὥρμησε μὲν ἐκ τῆς Ταρρακίνης ὡς καὶ βοηθήσων αὐτῷ· μαθὼν δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ὅτι τέθνηκε, καὶ περιπεσὼν ἅμα τοῖς ἐπ' αὐτὸν πεμφθεῖσιν, ὡμολόγησε μὲν σφίσιν ὡς καὶ σωθησόμενος, ἐσφάγη δ' οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ αὐτὸς καὶ ὁ τοῦ Βιτελλίου παῖς ἐπαπώλετο, καίτοι τοῦ Βιτελλίου μηδένα μήτε τῶν τοῦ Ὀθωνος μήτε τῶν τοῦ Οὐεσπασιανοῦ συγγενῶν ἀποκτείναντος. Πεπραγμένων δὲ τούτων ἤδη ὡς ἑκάστων, ὁ Μουκιανὸς ἐπῆλθε, καὶ τά τε ἄλλα συνδιῴκει τῷ Δομιτιανῷ, καὶ ἐς τοὺς στρατιώτας αὐτὸν παραγαγὼν δημηγορῆσαι ἐποίησε, καίπερ καὶ παιδίσκον ὄντα· καὶ πέντε καὶ εἴκοσι δραχμὰς τῶν στρατιωτῶν ἕκαστος ἔλαβεν.

ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΣ.

Ταῦτα μὲν οὕτως ἔσχεν· αὐτοκράτωρ δὲ ἐπ' αὐτοῖς ὁ Οὐεσπασιανὸς καὶ πρὸς τῆς βουλῆς ἀπεδείχθη, καὶ Καίσαρες ὅ τε Τίτος καὶ ὁ Δομιτιανὸς ἐπεδείχθησαν· τήν τε ὕπατον ἀρχὴν ὁ Οὐεσπασιανὸς καὶ ὁ Τίτος ἔλαβον, ὁ μὲν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, ὁ δὲ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ὤν. Ἐγεγόνει μὲν οὖν καὶ σημεῖα καὶ ὀνείρατα τῷ Οὐεσπασιανῷ τὴν μοναρχίαν ἐκ πολλοῦ προδηλοῦντα. βοῦς τε γὰρ ἐν τῷ ἀγρῷ ἐν ᾧ τὴν δίαιταν ὡς πλήθει ἐποιεῖτο, δειπνοῦντι προσελθὼν ὤκλασε, καὶ τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑπέθηκε. καὶ κύων αὖθις, σῖτον αὐτοῦ καὶ τότε αἱρουμένου, χεῖρα ἀνθρωπίνην ὑπὸ τὴν τράπεζαν ὑπέβαλε. κυπάριττός τε περιφανὴς πρόρριζος ὑπὸ σφοδροῦ πνεύματος ἀνασπασθεῖσα, ἔπειτα τῇ ὑστεραίᾳ ὑφ' ἑαυτῆς ἀνέστη, καὶ ἀκμάζουσα διετέλεσε. καὶ παρ' ὀνείρατος ἔμαθεν ὅτι, ὅταν ὁ Καῖσαρ Νέρων ὀδόντα ἀποβάλῃ, αὐτὸς ἄρξει. καὶ τοῦτό τε ὁ κατὰ τὸν ὀδόντα τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ συνηνέχθη· καὶ αὐτὸς ὁ Νέρων ἔδοξέ ποτε ἐν τοῖς ὕπνοις τὸν τοῦ Διὸς ὄχον ἐς τὴν τοῦ Οὐεσπασιανοῦ οἰκίαν εἰσαγαγεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἑρμηνεύσεως ἔχρῃζεν. Ἰώσηπος δὲ ἀνὴρ Ἰουδαῖος, ἀχθείς τε ὑπ' αὐτοῦ πρότερον καὶ δεθείς, ἐγέλασε καὶ ἔφη, Νῦν μὲν με δήσεις, μετ' ἐνιαυτὸν δὲ λύσεις αὐτοκράτωρ γενόμενος. Οὕτω μὲν οὖν καὶ ὁ Οὐεσπασιανὸς εἰς τὴν ἀρχήν, ὡς καὶ ἄλλοι τινές, ἐγεγόνει. ἀπόντος δὲ αὐτοῦ ἔτι ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, ὁ Μουκιανὸς τὰ τοῦ κράτους πάντα μετὰ τοῦ Δομιτιανοῦ διῴκει. μέγα γάρ τι, ὡς καὶ αὐτὸς τὴν ἡγεμονίαν τῷ Οὐεσπασιανῷ δεδωκώς, *ἠγάλλετο, διά τε τἆλλα καὶ ὅτι ἀδελφὸς ὑπ' αὐτοῦ ὠνομάζετο, καὶ ὅτι ἐξουσίαν εἶχε πάνθ' ὅσα ἐβούλετο καὶ ἄνευ τῆς αὐτοῦ προστάξεως διοικεῖν καὶ γράφειν, τὸ ὄνομα αὐτοῦ μόνον ἐπιγραφόμενος. καὶ διὰ τοῦτό γε καὶ δακτύλιον πεμφθέντα ἐφόρει, ἵνα τὸ αὐτοκρατορικὸν σφράγισμα τὰ σημαινόμενα λαμβάνῃ. τό τε σύμπαν, οὕτως πάντα αὐτοὶ ὡς αὐταρχοῦντες ἐποίουν, ὥστε τὸν Οὐεσπασιανὸν ἐπιστεῖλαί ποτε τῷ Δομιτιανῷ ὅτι, Χάριν ἔχω σοι τέκνον, ὅτι με ἐᾷς ἄρχειν, καὶ οὐδέπω με καταλέλυκας. Ὁ δὲ Μουκιανὸς καὶ χρήματα ἀμύθητα πανταχόθεν, ὅθεν ἐνεδέχετο, εἰς τὸ δημόσιον ἤθροιζεν ἑτοιμότατα, τὴν ἐπ' αὐτῷ ἐπήρειαν εἰς ἑαυτὸν ἀντὶ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ ἀναδεχόμενος. ἔλεγε γὰρ

VESPASIANVS.

His rebus gestis, Vespasianus etiam a Senatu creatur Imperator, Titusque & Domitianus Cęsares designantur: prætere Vespasianus & Titus absentes consularem dignitatem accipiunt. Horum alter in Ægypto, alter in Palæstina erat. Vespasiano lōgo tempore ante regnum multis prodigiis somniisq; significatum est. Nam bos in agro in quo ipse magnam vitæ partem degebat, cœnanti astitit flexis genibus, ac ceruice pedibus subiecta: rursumque, cum cibum caperet, canis sub mensam eius manum hominis posuit. Itemque eximia cupressus magna vi ventorum euersa radicitus, postero die per se stetit, ac vigere perseuerauit. Præterea accepit in somnis, se principem Romanum fore, cum Cæsar Nero dentem perdidisset: idq; postridie quam somniau t, accidit. Quinetiam ipse Nero *vidit per quietem, currum Iouis in ædes Vespasiani intromitti. Sed hæc quidem omnia egebant interpretatione. At Iosephus natione Iudæus, ante ab eo captus constrictusq; vinculis, ridens ait; *Nunc quidem me vincies; post annum autem solues, cum fueris Imperator factus.* Igitur Vespasianus, *vt alii pauci, ad principatum natus erat. Sed cum is adhuc abesset in Ægypto, Mucianus omnia summa potestate administrabat vna cū Domitiano, iactabatque magnum aliquid esse, quod Vespasianum Imperatorem fecisset, quodque ab eo Frater appellaretur, haberetque magnam potentiam. Nam omnia suo arbitratu absque mandato Vespasiani gerebat, scribebatque de rebus omnibus, tantummodo adscripto Vespasiani nomine: ob eamque causam ferebat annulum, quem ad ipsum Vespasianus miserat, vt ea quæ ediceret, sigillum principis haberent. Igitur eo tempore omnia nutu horum, quasi ipsi Imperatores essent, ita gerebantur vt Vespasianus ad Domitianum sic scripserit; *Ago tibi gratias fili, quod me sinas principatum tenere, quodq; me ex eo nondum expuleris.* Mucianus vndiq; quam maximam pecuniam poterat, referebat in ærariū; eiusq; rei culpam, ne eam Vespasianus subiret, in se deriuabat; dicebatq;

semper, *pecunias neruos esse principatus.* Itaque hortabatur Vespasianum vt vndequaq; pecuniam faceret: quod cum principio fecerit, grandem pecuniam Imperio sibique confecit. Tum aliæ rebelliones contra Romanos in Germania factæ sunt; quarum memoria (vt ego quidem arbitror) nulli vsui est. Id mirum fuit, quod Iulius Sabinus, *qui principatum tenebat in Lingonibus, separatim magnũ exercitum comparauit, fuitque Cæsar cognominatus, quod se Iulio Cæsare prognatum diceret. deinde aliquot prœliis victus, rus abiit; ibique in sepulcrum subterraneum, quod ipse prius incenderat, ingressus est: cumque constans esset opinio illum interiisse, in eo nouem annos cum vxore delituit, ex eaque duos filios sustulit. Has rebelliones Germaniæ Cerealis compescuit, multis prœliis factis: tantaq; in vno ex iis prœliis multitudo Romanorum barbarorumq; cæsa est, vt mortuorũ cadauera profluentis cursum retinuerint. Domitianus, propter ea quæ agebat, (nihil enim nisi magnũ moliebatur) patrem metuens, in Albano monte morabatur. Is animum ad amorem Domitiæ filiæ Corbulonis applicauerat: eamq; a Lucio Lamio Æmiliano viro eius abductam secum habebat in numero amicarum; eandemq; postea vxorem duxit. Interim Titus, præfectus bello Iudaico, cepit Hierosolyma, incẽditque templum; existimantibus Iudæis non suum interitum, sed victoriam, salutem, & felicitatẽ esse, quod vna cum templo caderent. Capti sunt ab eo multi, præsertim Barporas, qui apud eos principatum tenebat: isque solus in triumpho supplicio affectus est. Itaque Hierosolyma die Saturni, quem diẽ in primis Iudæi colunt vsq; ad hæc nostra tempora, conciderunt. Ab eodem Tito iussi sunt quotannis didrachmum pendere Ioui Capitolino ii qui patrias leges eorũ tuerentur. His de causis vterque *Imperatoris* nomen obtinuit; quamuis neuter *Iudaicus* cognominatus sit: sed alia multa, (vt par erat) tam magna parta victoria, atque in primis arcus triumphales, eis decreti sunt. Vespasiano ingresso in Alexandriam, Nilus inundauit vno die vltra quam consueuerat, amplius quatuor digitis: quod numquam antea nisi semel factum esse dicebatur. Idem Vespasianus cæcum hominem, itemque alterum

τῆς ἡγεμονίας τὰ χρήματα ἀεί ποτε εἶναι) ἔλεγε· καὶ κατὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖνον πανταχόθεν ποιεῖσθαι παρῄνει, καὶ αὐτὸς ἀπ' ἀρχῆς ἀργυρολογῶν διετέλεσε, καὶ μεγάλα μὲν καὶ τῇ βασιλείᾳ χρήματα παρεσκεύασε, μεγάλα δὲ καὶ αὐτὸς ἐκτήσατο. Ἐν δὲ τῇ Γερμανίᾳ ἄλλαι τε κατὰ Ῥωμαίων ἐπαναστάσεις ἐγένοντο, οὐδὲν ἐς μνήμην ἐμοὶ γοῦν ὄφελος φέρουσαι, καί τι συνηνέχθη καὶ θαύματος ἄξιον. Ἰούλιος γάρ τις Σαβῖνος, ἀνὴρ πρῶτος τῶν Λιγγόνων, δύναμιν καὶ αὐτὸς ἰδίαν ἤθροισε, καὶ Καῖσαρ ἐπωνομάσθη, λέγων ἔγγονος τοῦ Καίσαρος τοῦ Ἰουλίου εἶναι. ἡττηθεὶς δὲ μάχαις τισὶν, ἔφυγεν εἰς ἀγρόν τινα, κἀνταῦθα εἰς μνημεῖον ὑπόγειον, προεμπρήσας αὐτό, κατέδυ· καὶ οἱ μὲν ᾤοντο κἀκεῖνον ἀπολωλέναι, ὁ δὲ ἐκρύφθη τε ἐν αὐτῷ ἐννέα ἔτη μετὰ τῆς γυναικὸς, καὶ παῖδας ἐξ αὐτῆς δύο ἄρρενας ἐποίησε. Καὶ τὰ μὲν ἐν Γερμανίᾳ Κερεάλιος μάχαις πολλαῖς κατεστήσατο, ὧν ἐν μιᾷ τοσοῦτον πλῆθος τῶν τε Ῥωμαίων καὶ τῶν βαρβάρων κατεκόπη, ὥστε τὸν παραρρέοντα ποταμὸν ὑπὸ τῶν πεπτωκότων ἐπισχεθῆναι. ὁ δὲ Δομιτιανὸς, ἐξ ὧν ἔδρασε, καὶ πολλῷ μᾶλλον ἐξ ὧν ἐπεχείρησεν, (οὐδὲν γὰρ μικρὸν ἐπενόει) φοβηθεὶς τὸν πατέρα, πρός τε τῷ Ἀλβανῷ ὄρει τὰ πολλὰ διατρίβων, καὶ τῷ ἔρωτι τῆς Δομιτίας τῆς Κορβούλωνος θυγατρὸς προσέχων ἐτύγχανε. ταύτην γὰρ Λουκίου Λαμίου Αἰμιλιανοῦ τοῦ ταύτης ἀνδρὸς ἀποσπάσας, τότε μὲν ἐν ταῖς ἐρωμέναις ἐποιήσατο, ὕστερον δὲ καὶ ἐγήματο. Ὁ δὲ Τίτος, τῷ πρὸς Ἰουδαίους πολέμῳ ἐπιταχθεὶς, τὰ Ἱεροσόλυμα εἷλε, καὶ τὸν ναὸν ἐνέπρησε. τοῖς δὲ Ἰουδαίοις οὐχ ὅτι ὄλεθρος, ἀλλὰ καὶ νίκη καὶ σωτηρία εὐδαιμονία τε εἶναι ἐδόκει ὅτι τῷ ναῷ συναπώλοντο. ἑάλωσαν δ' οὖν καὶ ὡς, ἄλλοι τε καὶ ὁ Βαρπορᾶς ὁ ἄρχων αὐτῶν· καὶ μόνος γε οὗτος ἐν τοῖς ἐπινικίοις ἐκολάσθη. οὕτω μὲν τὰ Ἱεροσόλυμα ἐν αὐτῇ τῇ τοῦ Κρόνου ἡμέρᾳ, ἣν μάλιστα ἔτι καὶ νῦν Ἰουδαῖοι σέβουσιν, ἐξώλετο· καὶ ἀπ' ἐκείνου δίδραχμον ἐτάχθη τοὺς τὰ πάτρια αὐτῶν ἔθη περιστέλλοντας, τῷ Καπιτωλίῳ Διῒ κατ' ἔτος ἀποφέρειν. καὶ ἐπ' αὐτοῖς τὸ μὲν [τοῦ] αὐτοκράτορος ὄνομα ἀμφότεροι ἔλαβον, τὸ δὲ δὴ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ οὐδ' ἕτερος ἔσχε. καίτοι τά τε ἄλλα αὐτοῖς, ὅσα ἐπὶ τηλικαύτῃ νίκῃ εἰκὸς ἦν, καὶ ἀψῖδες τροπαιοφόροι ἐψηφίσθησαν. Τοῦ δὲ Οὐεσπασιανοῦ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν εἰσελθόντος, ὁ Νεῖλος παλαιστῇ πλέον παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἐπελάγισεν· ὅπερ οὔπω ποτὲ, πλὴν ἅπαξ, γεγονέναι ἐλέγετο. καὶ Οὐεσπασιανὸς δὲ αὐτὸς τυφλόν τέ τινα, καὶ ἕτερον

χεῖρ-

ἐκ *ἀρτίχειρα, προσελθόντας οἱ ἐξ ὄψεως ὀνειράτων, τοῦ μὲν τὴν χεῖρα πατήσας, τοῦ δὲ τοῖν ὀφθαλμοῖν *προσεπτύσας, ὑγιεῖς ἀπέφηνε. Τὸ μὲν θεῖον τούτοις αὐτὸν ἐσέμνυνεν· οὐ μέντοι καὶ οἱ Ἀλεξανδρεῖς ἔχαιρον αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἤχθοντο· ὥστε μὴ μόνον ἰδίᾳ, ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ, καὶ σκώπτειν αὐτὸν καὶ λοιδορεῖν. προσδοκήσαντες γὰρ μέγα τι παρ' αὐτοῦ λήψεσθαι, ὅτι πρῶτοι αὐτὸν αὐτοκράτορα πεποιήκεσαν, οὐ μόνον οὐδὲν εὕροντο, ἀλλὰ καὶ προσεπράσσοντο χρήματα. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ ἄλλως παρ' αὐτῶν ἐξέλεξε, μηδένα πόρον, μηδ' εἰ ἐπαίτης τις ἦν, παραλιπών, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν ὁμοίως χρηματιζόμενος. πολλὰ δὲ καὶ τέλη, τὰ μέν τινα ἐκλελειμμένα ἀνενεώσατο, τὰ δὲ καὶ νομιζόμενα προσεπηύξησε. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ ὑπηκόῳ, ἔν τε τῇ Ῥώμῃ μετὰ τοῦτ' ἐποίησεν. οἱ γοῦν Ἀλεξανδρεῖς ἄλλα τε ἐς αὐτὸν ἀπερρίπτουν, καὶ ὅτι, Ἓξ ὀβολοὺς προσαιτεῖς. ὥστε καὶ τὸν Οὐεσπασιανόν, καίπερ ἐπιεικέστατον ὄντα, χαλεπῆναι, καὶ κελεῦσαι μὲν καὶ τοὺς ἓξ ὀβολοὺς κατ' ἄνδρα εἰσπραχθῆναι, βουλεύσασθαι δὲ καὶ τιμωρίας αὐτῶν ποιήσασθαι. τοῦ γοῦν Τίτου ἐξαιτησαμένου αὐτούς, οὐδὲν αὐτῶν ἐφείσατο. ἐκεῖνοι δ' αὐτοῦ οὐκ ἀπέσχοντο, ἀλλὰ μέγα πάνυ ἀθρόοι ἐν συνόδῳ τινὶ κοινῇ πρὸς τὸν Τίτον ἐξεβόησαν, εἰπόντες αὐτὸ τοῦτο, Συγγινώσκομεν αὐτῷ· οὐ γὰρ οἶδε καισαρεύειν. Καὶ οἱ μὲν οὕτω τότ' ἐρριψοκινδύνευον, καὶ τῆς ἀσελγείας, ὑφ' ἧς ἀεί ποτε κακῶς ἀπαλλάττουσιν, ἀδεῶς ἐνεφορῶντο, τῇ τοῦ αὐτοκράτορος ἐπιεικείᾳ ἀποχρώμενοι. ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς μετὰ ταῦτα ἐς τὴν Ῥώμην ἐληλύθει, καὶ Μυκιανῷ μὲν ἄλλοις τε τῶν πρώτων ἐν τῷ Βρεντεσίῳ ἐνέτυχε, Δομιτιανῷ δ' ἐν Βενεβέντῳ· ὑπὸ γὰρ τοῦ συνειδότος ὧν τε ἐφρόνει καὶ ὧν ἐπεποιήκει, οὔτε ἐθάρσει, καὶ προσέτι καὶ μωρίαν ἔστιν ὅτε προσεποιεῖτο. ἐν γοῦν τῷ Ἀλβανῷ χωρίῳ τὰ πλεῖστα διάγων, ἄλλα τε πολλὰ καὶ γελοῖα ἔπραττε, καὶ τὰς μυίας γραφείοις κατεκέντει. τοῦτο γὰρ εἰ καὶ ἀνάξιον τοῦ τῆς ἱστορίας ὄγκου ἐστίν, ἀλλ' ὅτι γε ἱκανῶς τὸν τρόπον αὐτοῦ ἐνδείκνυται, ἀναγκαίως ἔγραψα, καὶ μάλισθ' ὅτι καὶ μοναρχήσας ὁμοίως αὐτὸ ἐποίει. ὅθεν οὐκ ἀχαρίτως τις εἶπε πρὸς τὸν ἐρωτῶντα τί πράττει Δομιτιανός, ὅτι Ἰδιάζει τι, καὶ οὐδὲ μυῖα αὐτῷ παρακάθηται. ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς ἐκείνου μὲν ἐταπείνου τὸ φρόνημα, τοῖς δὲ ἄλλοις πᾶσιν οὐχ ὡς αὐτοκράτωρ, ἀλλ' ὡς ἰδιώτης, μνήμην τῆς προτέρας αὐτοῦ τύ-

cui imbecilla manus erat, (qui per quietem ipsum adire iussi fuerant) sanauit, oculis alterius sputo conspersis, & manu alterius *conculcata: quæ opinio diuinitatis eum celeberrimum fecit. Neque tamen Alexandrinis gratus erat: cui adeo grauiter infensi erant, vt ei priuatim publiceque illuderent atque maledicerent. In causa erat quod, cum sperauissent se ab eo, quem primi omnium imperatorem fecerant, magnum aliquod munus accepturos, non solum nihil eis largitus est, sed etiā ab iis pecuniā exegit; *atque tam multam collegit, nullo genere tributi prætermisso, vt ne mendicis quidem pepercerit, ac de diuinis humanisque rebus pecuniam fecerit. Multa enim vectigalia quæ iam solui desierant, renouauit, auxitq; multa ex iis quæ obtinebant: idque in ceteris prouinciis subditis imperio Romano, ac postea in Vrbe fecit. Hanc ob causam Alexandrini multa in eum conuitia iactabant, dicebantque præter cetera, eum sex obolos exigere. Quamobrem Vespasianus, vir alioqui mitissimus, tanta ira commotus est, vt viritim sex obolos persolui iusserit, statueritque supplicium de iis capere. *Quorum pœnam cum Titus deprecaretur, eis nihilo magis pepercit. Neque vero Alexandrini ob eam causam desistebant. Nam ita apud Titum frequentes exclamauere in publico conuentu; *Ignoscimus ei*, inquiunt: *non enim nouit imperare.* Ita hi maledicendi libidinem suam, qua semper laborarunt, abunde explebant, abusi Imperatoris comitate. Vespasianus post hæc Romam venit. Huic Mucianus cum viris primariis Brundisium processit obuiam. Domitianum Beneuenti conuenit; qui conscientia mentis, & rerum ante gestarum, ita diffidebat, vt interdum simularet stultitiam. Nam cum magnam vitæ partem degeret in Albano, faceretque multa ridicule, tum muscas stylo trāsfigebat. Quod etsi indignum est grauitate historiæ; tamen, quod abunde eius mores ostendit, necessario scribēdum putaui; potissimum cū factus Imperator, idē fecerit. Ex quo facete respōsum est a quodam interroganti quid ageret Domitianus; *Solus*, inquit, *est; ne musca quidem cū eo.* Vespasianus, vt deprimebat huius superbiam, ita ceteros omnes non vt Imperator, sed vt priuatus, memorque pristinæ

fortunæ, excipiebat. Templum in Capitolio statim ædificare cœpit, primusque inde terram extulit, iussitq; ceteris illustrissimis & clarissimis viris vt idem facerent; quo minus cetera multitudo operam suam denegare posset. Cumque sumptus publicos, qui necessarii erant, magnificentissimos semper faceret, publicosq; conuentus sumptuosos præstaret, in ceteris rebus ob eas causas parcissimus erat, nihilque impendebat, nisi necessario: ita vt nihil cocti in popinis præter legumina vendi pateretur. Qua ex re perspicuum esse cœpit, eum tam magnam pecuniam non ad suas voluptates, sed ad vsus publicos collegisse. Porro Vespasianus ita vitam instituerat. raro habitabat in Palatio; in hortis autem Sallustianis plurimũ erat; eoq; recipiebat quemcumque, non solum Senatorii, sed etiam cuiusuis ordinis. Ante lucem, cum etiam adhuc esset in lecto, colloquebatur cum iis qui sibi valde erant familiares: cumque ceteri in viis salutabant. Portæ *regiarum interdiu semper apertæ, ac omni custodia destitutæ erant. Veniebat in Senatum semper; & cum Patribus communicabat omnia: *sæpe etiã ius reddebat in foro. Quod si forte *de quibusdam rebus non posset cognoscere propter senectutem, aut siquid absens scripserat ad Senatum, ea filiis, vt in Senatu legerent, plurimum iubebat. Neq; vero in hac re solum Senatum affecit honore, sed etiam quod ex eo ordine frequentes & quotidianos conuiuas acciperet: ipse quoque crebro apud amicos & familiares suos cœnabat. In summa, quod ad curam reipublicæ pertinet, Imperator habebatur: in ceteris rebus, æquabili iure cum reliquis viuebat. Nec enim tantum iocabatur populariter, verum etiam iocose ludi se libenter patiebatur. *Cumq; scripta quædam in principes sine nomine (vt assolet) atq; in contumeliam eius proponerentur, ipse cõtra, nihil commotus, ea quæ conducerent, proponebat. Cum autem Phœbus ad eum venisset purgãdi sui causa, in eo quod Neronis temporibus in Græcia atq; in theatro, *cum Vespasianus, videns Imperatorem contra decorum facere, frontem contraxisset, iratus iusserat eum abire: dein roganti quo iuberet, respondit *in malam crucem*: itaque Phœbo defendenti se in hac causa, non modo nullum damnum attulit, sed neque aliud quam hoc ipsum respondit, *Abi in malam crucem*. Vologæsum, qui ad se scripserat

χης ἐδέξατο. τόν τε νεὼν τὸν ἐν Καπιτωλίῳ εὐθὺς οἰκοδομεῖν ἤρξατο, αὐτός *τι τοῦ χοῦ πρῶτος ἐκφορήσας, καὶ δηλονότι καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐπιφανεστάτοις *τὰ αὐτὰ τοῦτο ποιῆσαι κελεύσας, ἵνα καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀπαραίτητον τὸ διακόνημα σχῇ. Μεγαλοπρεπέστατα δὲ ἀεί ποτε ἐς τὸ κοινὸν ὅσα ἐχρῆν ἀναλώσας, καὶ τὰς πανηγύρεις πολυτελέστατα διαθεὶς, εὐτελέστατα· διὰ τοῦτο καὶ οὐδὲν ἔξω τῶν πάνυ ἀναγκαίων ἐδαπάνα. καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐν τοῖς καπηλείοις ἑφθόν τι πλὴν ὀσπρίων πιπράσκεσθαι ἐπέτρεπε. κἀκ τούτου καὶ τὰ μάλιστα διέδειξεν ὅτι τὰς συλλογὰς τῶν χρημάτων οὐκ εἰς τὰς ἑαυτοῦ ἡδονὰς, ἀλλ' ἐς τὰς τοῦ δήμου χρείας ἐποιεῖτο. Καταστάσει δὲ τοῦ βίου τοιᾷδε ἐχρῆτο. ὀλίγα μὲν ἐν τῷ παλατίῳ ᾤκει, τὸ δὲ δὴ πλεῖστον ἐν τοῖς κήποις τοῖς καλουμένοις Σαλουστίοις διέτριβεν· κἀνταῦθα τοὺς βουλομένους οὐχ ὅτι τῶν βουλευτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων, ἐσεδέχετο. καὶ τοῖς πάνυ φίλοις καὶ πρὸ τῆς ἕω ἔν τε τῇ εὐνῇ κείμενος συνεγίνετο, καὶ ἕτεροι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτὸν ἠσπάζοντο. αἵ τε θύραι τῶν βασιλείων ἀνεῳγμέναι διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ἦσαν, καὶ φρουρὸς οὐδεὶς ἐν αὐταῖς ἐκαθέστηκει. ἔς τε τὸ συνέδριον διὰ παντὸς ἐφοίτα, καὶ περὶ πάντων αὐτοῖς ἐπεκοίνου, *καὶ τῇ ἀγορᾷ πολλάκις ἐδίκαζεν. ὅσα τε μὴ ἐδύνατο αὐτὸς ὑπὸ τοῦ γήρως ἀναλέγεσθαι, ἢ καὶ ὅσα ἀπὼν ἐπέστελλε τῇ βουλῇ, διὰ τῶν υἱέων αὐτοῦ ὡς τὸ πολὺ ἐκέλευεν ἀναγινώσκεσθαι, τιμῶν καὶ τούτῳ αὐτήν. συσσίτους τε ἔκ τε αὐτῶν ἐκείνων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων καθ' ἑκάστην ἡμέραν συχνοὺς ἐποιεῖτο, καὶ πολλάκις καὶ αὐτὸς παρὰ τοῖς πάνυ φίλοις ἐδείπνει. τό τε σύμπαν, τῇ προνοίᾳ τῶν κοινῶν, αὐτοκράτωρ ἐνομίζετο· ἐς δὲ δὴ τἆλλα πάντα, κοινὸς καὶ ἰσοδίαιτος σφίσιν ἦν. καὶ γὰρ ἔσκωπτε δημοτικῶς καὶ ἀντεσκώπτετο ἡδέως· εἴ τε τινὰ γράμματα, οἷα εἴωθεν, ἀνώνυμα εἰς τοὺς αὐτοκράτορας προπηλακισμὸν αὐτοῦ φέροντα ἐξετέθη ποτὲ, ἀντεξετίθει τὰ πρόσφορα, μηδὲν ταραττόμενος. τοῦ τε Φοίβου προσελθόντος αὐτῷ καὶ ἀπολογουμένου ὅτι ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἐσκυθρωπακότα ποτὲ [αὐτὸν] ἐπὶ τῷ θεάτρῳ ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἐφ' οἷς ἀσχημονοῦντα ἑώρα τὸν αὐτοκράτορα, ἐκέλευσε πρὸς ὀργὴν ἀπελθεῖν· τοῦ δὲ ἐρομένου, Ὅποι; Ἐς κόρακας, εἶπεν. ἀπὸ τούτου οὖν ἀπολογουμένου τοῦ Φοίβου, οὔτε τι κακὸν αὐτὸν εἰργάσατο, οὔτε ἀπεκρίνατο αὐτῷ ἄλλο οὐδὲν, πλὴν αὐτὸ τοῦτο ὅτι, Ἐς κόρακας ἄπιθι. τοῦ δὲ Ὀλογαίσου ἐπιστείλαντος αὐτῷ

οὕτως,

οὕτως, Βασιλεὺς βασιλέων Ἀρσάκης Φλαβίῳ Οὐεσπασιανῷ χαίρειν, οὔτε τι αὐτὸν ᾐτιάσατο, καὶ ἀντέγραψε τὸν αὐτὸν τύπον, μηδὲν τῶν τῆς ἀρχῆς ὀνομάτων προσθείς. ἐπεὶ δὲ Πρίσκος Ἑλουΐδιος ὁ τοῦ Θρασέου γαμβρὸς, τοῖς τε Στωϊκοῖς δόγμασιν ἐντραφεὶς, καὶ τὴν τοῦ Θρασέου παρρησίαν οὐ σὺν καιρῷ μιμούμενος, στρατηγῶν δὲ τηνικαῦτα, οὔτε τι πρὸς τιμὴν αὐτοκράτορος ἔδρα, καὶ προσέτι καὶ βλασφημῶν αὐτὸν οὐκ ἐπαύετο· καί ποτε διὰ τοῦτο οἱ δήμαρχοι συλλαβόντες αὐτὸν, τοῖς ὑπηρέταις παρέδοσαν· συνεχύθη τε ὁ Οὐεσπασιανὸς, καὶ δακρύσας ἐκ τοῦ βουλευτηρίου ἐξῆλθε· τοσοῦτον μόνον εἰπὼν ὅτι, Ἐμὲ μὲν υἱὸς διαδέξεται, ἢ οὐδεὶς ἄλλος. Ὡς δ' οὖν καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐκ τῶν Στωϊκῶν καλουμένων λόγων προαχθέντες, μεθ' ὧν καὶ Δημήτριος ὁ κυνικὸς, συχνὰ καὶ οὐκ ἐπιτήδεια τοῖς παροῦσι δημοσίᾳ, τῷ τῆς φιλοσοφίας προσχήματι καταχρώμενοι, διελέγοντο, κἀκ τούτου καὶ ὑποδιέφθειρόν τινας, ἔπεισεν ὁ Μουκιανὸς τὸν Οὐεσπασιανὸν πάντας τοὺς τοιούτους ἐκ τῆς πόλεως ἐκβαλεῖν, εἰπὼν ὀργῇ μᾶλλον ἢ φιλολογίᾳ τινὶ πολλὰ κατ' αὐτῶν. καὶ πάντας αὐτίκα τοὺς φιλοσόφους ὁ Οὐεσπασιανὸς, πλὴν τοῦ Μουσωνίου, ἐκ τῆς Ῥώμης ἐξέβαλε· τὸν δὲ [δὴ] Δημήτριον καὶ τὸν Ὁστίλιον ἐς νήσους κατέκλεισε· καὶ ὁ μὲν Ὁστίλιος, εἰ καὶ τὰ μάλιστα μὴ ἐπαύσατο περὶ τῆς φυγῆς ἀκούσας, (ἔτυχε γὰρ διαλεγόμενός τινι) ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλείω κατὰ τῆς μοναρχίας κατέδραμεν, ὅμως παραχρῆμα μετέστη· τῷ δὲ Δημητρίῳ μηδ' ὣς ὑπείκοντι, ἐκέλευσεν ὁ Οὐεσπασιανὸς λεχθῆναι ὅτι Σὺ μὲν πάντα ποιεῖς ἵνα σε ἀποκτείνω, ἐγὼ δὲ κύνα ὑλακτοῦντα οὐ φονεύω. Τότε δὲ καὶ Καινὶς ἡ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ παλλακὴ μετήλλαξεν. ἐμνημόνευσα δὲ αὐτῆς, ὅτι τε πιστοτάτη ἦν, καὶ ὅτι μνήμης ἄριστα ἐπεφύκει· πρὸς γοῦν τὴν δέσποιναν τὴν Ἀντωνίαν τὴν τοῦ Κλαυδίου μητέρα, κρύφα τι δι' αὐτῆς τῷ Τιβερίῳ περὶ τοῦ Σειανοῦ γράψασαν, καὶ αὐτὸ ἀπαλειφθῆναι εὐθὺς, ὅπως μηδεὶς αὐτοῦ ἔλεγχος ὑπολειφθῇ, κελευσάσαν, Μάτην, ὦ δέσποινα, ἔφη, τοῦτο προσέταξας. πάντα γὰρ καὶ ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ὑπαγορεύσῃς μοι, ἔν τε τῇ ψυχῇ ἀεὶ φέρω, καὶ οὐδέ ποτε ἐξαλειφθῆναι δύναται. τοῦτό τε οὖν αὐτῆς ἐθαύμασα, καὶ προσέτι ὅτι καὶ ὁ Οὐεσπασιανὸς αὐτῇ ὑπερέχαιρε· πλεῖστόν τε διὰ τοῦτο ἴσχυσε, καὶ πλοῦτον ἀμύθητον ἤθροισεν· ὥστε καὶ νομισθῆναι ὅτι δι' αὐτῆς ἐκείνης ἐχρηματίζετο. πάμπολλα γὰρ παρὰ πολλῶν ἐλάμβανε, τοῖς μὲν ἀρ-

his verbis; *Rex Regum Arsaces Flauio Vespasiano salutem*; ne reprehendit quidem, sed ei iisdem verbis, non adscriptis Imperatoriis nominibus, respondit. Cum autem Heluidius Priscus, Thraseæ gener, ac in præceptis Stoicorum ab ineunte ætate versatus, Thraseæ loquendi libertatem imitaretur, quāuis minus opportunis temporibus, ac tunc cum esset Prætor, nihil faceret in honorem Imperatoris, sed ei semper malediceret, atque ob eam causam captus, a tribunis plebis lictoribus traditus esset: confusus Vespasianus fleuit, eque Senatu exiit, hoc vnum inquiens, *Aut mihi filius meus succedet, aut nemo.* Sed cum alii multi excitati ex Stoica disciplina, in quorum numero fuit Demetrius Cynicus, multa ignominiosa publice dissererent prætextu philosophiæ, atque ita multos occulte in varias sententias traherent; Mucianus Vespasiano persuasit vt omnes qui essent eius sectæ, ex vrbe expelleret; dixitq; in eos multa, ira magis incitatus quā studio doctrinæ. Itaque Vespasianus statim philosophos, præter Musoniū, Roma expulit: Demetrium vero & Hostilium in insulas relegauit. Hic Hostilius, cum de suo exsilio intelligeret, ac tum forte cum alio dissereret, magisque contra regnum loqueretur, tamen subito sententiam mutauit. Demetrio vero nondū quiescenti Vespasianus mandari iussit his verbis: *Tu quidem*, inquit, *nihil prætermittis vt ego te interfici subeam: ego tamen canem latrantem non occido.* Per id tempus mortem obiit Cænis, pellex Vespasiani: cuius propterea mentionem feci, quod maxima fide, & excellenti memoria fuit. Hæc enim heræ suæ Antoniæ, matri Claudii, quæ ad Tiberium per eam nonnihil de Seiano scripserat, iusseratque vt id, ne quis forte deprehenderet, statim deleretur, *Frustra*, inquit, *domina iussisti: hæc enim atque cetera omnia quæ mihi imperas, ita semper in memoria habeo, vt ex ea deleri non possint.* Id igitur in ea admiratus sum; tum etiam quod Vespasianus valde delectabatur eius consuetudine: cuius etiam causa magnam potentiam assecutus est, ac per eam opes innumerabiles (vt creditum est) comparauit. Hæc enim multa accipiebat a multis, cum magistra-

tus, procurationesq́; prouinciarum, & officia militum, ac sacerdotia, ipsa quoq; responsa principis, nonnullis venderet. Vespasianus quidem neminem occidi iussit pecuniæ causa; sed plerosque, quod pecuniam darẽt, incolumes seruauit. Quas omnes cũ Cænis caperet, id fieri de voluntate Vespasiani, suspicio erat ex ceteris quæ gerebat; quorum pauca exempli causa ponam. Cum aliquot homines statuissent ei ponere statuam †pretio decies sestertiûm, porrecta manu; *Vos vero*, inquit, *mihi argentum date: hoc enim eius fundamentum est.* Preterea Tito grauiter ferenti propter vectigal quod ex lotio atq; aliis rebus capiebat, aureos ex eo vectigali quæsitos ostendit, dixitque; *Vide*, inquit, *fili, num oleant.* Vespasiano sextum, & Tito quartum consulibus, templum Pacis dedicatum est: & colossus Sacra via collocatus, quem ferunt fuisse altum pedes centum: huic imago Neronis erat, vel Titi, vt ab aliis traditum est. Cædes belluarũ Vespasianus fecit in amphitheatris: ludis autem gladiatoriis non magnopere delectabatur. quamquam Titus ludis Iuuenalibus, qui in patria eius facti erant, armis certauit cum Alieno, videlicet ficto certamine. Parthis bellum cum quibusdam populis gerentibus, opemque ab eo postulantibus, auxilia non misit; negauitq; conuenire sibi curam rerum alienarum.

† ad aureorũ x milia, Bl. xxv myriades drachmarum, Gr.

Per id tempus Beronice maxime florebat; ob eamq; causam cum Agrippa fratre Romam venit. Is Prætoriis honoribus auctus est: ipsa habitauit in Palatio, cœpitque cum Tito coire: spes erat eam Tito nuptum iri: iam enim omnia, ita vt si esset vxor, gerebat. Sed Titus, cum intelligeret populum Romanum id moleste ferre, eam repudiauit; præsertim quod de iis rebus magni rumores perferrentur. Eodem tempore *molesti quidam sophistæ clam in vrbem ingressi sunt: ex quibus Diogenes cum prior in theatrum venisset refertum magna hominum multitudine, ac populum vexasset multis contumeliis, virgis cæsus est. Post hunc Eras venit; qui, ratus nihil sibi grauius euenturum, multo exclamauit insolentius atque impudentius: quamobrem ei caput detruncatum est. Iisdem temporibus in quadam taberna vas plenum vini vsque adeo redundauit, vt in viam proflueret. Itemq; *Sabinus Gallus, qui se Cæsarem esse dixerat, atq;, cum ad

χὰς, τοῖς δ' ἐπιτροπείας, στρατείας, ἱερωσύνας. ἤδη δέ τισι καὶ ἀποφάσεις αὐτοῦ πιπράσκουσα· ἀπέκτεινε μὲν γὰρ ὁ Οὐεσπασιανὸς χρημάτων ἕνεκα οὐδένα, ἔσωσε δὲ πολλοὺς τῶν διδόντων. καὶ ἡ μὲν λαμβάνουσα ἐκείνη ἦν, ὑπωπτεύετο δὲ ὁ Οὐεσπασιανὸς ἑκὼν αὐτῇ ἐπιτρέπειν τοῦτο ποιεῖν, ἐκ τῶν ἄλλων ὧν *ἔπραττεν, ὧν ὀλίγα δείγματος ἕνεκα διηγήσομαι. ἀνδριάντα γάρ ποτε πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδων στῆσαί οἱ ψηφισαμένων τινῶν, προέτεινε τὴν χεῖρα καὶ ἔφη, Δότε μοι τὸ ἀργύριον· ἡ γὰρ βάσις αὐτοῦ αὕτη ἐστί. καὶ πρὸς τὸν Τίτον ἀγανακτοῦντα περὶ τοῦ οὔρου τέλους, ὃ καὶ *αὐτὸ μετὰ τῶν ἄλλων κατεδείχθη, εἶπε λαβὼν ἐξ αὐτοῦ χρυσοῦς πεπορισμένους, καὶ δείξας αὐτῷ, Ἰδοὺ τέκνον εἴ τι ὄζουσιν. Ἐπὶ δὲ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ ἕκτον καὶ ἐπὶ τοῦ Τίτου τέταρτον ἀρχόντων, τὸ τῆς Εἰρήνης τέμενος καθιερώθη· ὅ τε κολοσσὸς ὠνομασμένος ἐν τῇ ἱερᾷ ὁδῷ ἱδρύθη. φασὶ δ' αὐτὸν τό τε ὕψος ἑκατὸν ποδῶν, καὶ τὸ εἶδος, οἱ μὲν τὸ τοῦ Νέρωνος, οἱ δὲ τὸ τοῦ Τίτου ἔχειν. Σφαγὰς δὲ ὁ Οὐεσπασιανὸς θηρίων μὲν ἐποιεῖτο ἐν τοῖς θεάτροις· μονομαχίαις δὲ ἀνδρῶν οὐ πάνυ τι ἔχαιρε, καίτοι τοῦ Τίτου ἐν ταῖς τῶν νεανίσκων παιδιαῖς ταῖς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ τελουμέναις σκιαμαχήσαντός ποτε πρὸς τὸν Ἀλιηνὸν ὅπλοις. Τοῖς δὲ Πάρθοις πολεμηθεῖσι πρός τινας, καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ συμμαχίας δεηθεῖσιν, οὐκ ἐβοήθησεν, εἰπὼν ὅτι οὐ προσήκει αὐτῷ τὰ ἀλλότρια πολυπραγμονεῖν. Βερενίκη δ' ἰσχυρῶς τε ἤνθει, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐς τὴν Ῥώμην μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἀγρίππα ἦλθε· καὶ ὁ μὲν στρατηγικῶν τιμῶν ἠξιώθη, ἡ δ' ἐν τῷ παλατίῳ ᾤκησε, καὶ τῷ Τίτῳ συνεγίνετο. προσεδόκα δὲ γαμηθήσεσθαι αὐτῷ, καὶ πάντα ἤδη ὡς καὶ γυνὴ αὐτοῦ οὖσα ἐποίει· ὥστ' ἐκεῖνον, δυσχεραίνοντας τοὺς Ῥωμαίους ἐπὶ τούτοις αἰσθόμενον, ἀποπέμψασθαι αὐτήν. ἄλλως τε γὰρ πολλὰ ἐθρυλλεῖτο, καί τινες καὶ τότε σοφισταὶ κυνικοὶ ἐς τὸ ἄστυ πως παρεισδύντες, Διογένης μὲν πρότερος ἐς τὸ θέατρον πλῆρες ἀνδρῶν ἐσῆλθε, καὶ πολλὰ αὐτοὺς λοιδορήσας, ἐμαστιγώθη· Ἥρας δὲ μετ' αὐτὸν, ὡς οὐδὲν πλέον πεισόμενος, πολλὰ καὶ ἄτοπα κυνηδὸν *ἐξέκραγε, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη. Καθ' ὃν δὴ καιρὸν καὶ ταῦτα ἐγένετο· οἶνός τε γὰρ ἐν καπηλείῳ τινὶ τοσοῦτος ὑπὲρ τὸ ἀγγεῖον ὑπερεχύθη, ὥστε καὶ ἐς τὴν ὁδὸν προχωρῆσαι. καὶ ὁ *Σαβῖνος ἐκεῖνος ὁ Γαλάτης ὁ Καίσαρά ποτε ἑαυτὸν ὀνομάσας, καὶ ἐς

ὅπλα

ὅπλα χωρήσας, ἡττηθείς τε καὶ ἐς τὸ μνημεῖον κατακρυφθεὶς, ἐφανερώθη τε καὶ ἐς τὴν Ῥώμην ἀνήχθη. συναπέθανε δὲ αὐτῷ καὶ ἡ γυνὴ Πεπονίλα, ἥπερ που καὶ διεσεσώκει αὐτόν· καίτοι καὶ τὰ παιδία τῷ Οὐεσπασιανῷ προβαλοῦσα, καὶ ἐλεεινότατον ἐπ' αὐτοῖς λόγον εἰποῦσα ὅτι, Ταῦτα, καῖσαρ, καὶ ἐγέννησα ἐν τῷ μνημείῳ καὶ ἔθρεψα, ἵνα σε πλείονες ἱκετεύσωμεν. δακρῦσαι μὲν γὰρ αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐποίησεν· οὐ μέντοι καὶ ἠλεήθησαν. Κἀν τούτῳ ἐπεβουλεύθη μὲν ὑπό τε τοῦ Ἀλιηνοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ Μαρκέλλου, καίπερ φίλους τε αὐτοὺς ἐν τοῖς μάλιστα νομίζων, καὶ πάσῃ εἰς αὐτοὺς ἀφθονωτάτῃ τιμῇ χρώμενος. οὐ μέντοι καὶ ὑπ' ἐκείνων ἀπέθανε. φωραθέντες γάρ, Ἀλιηνὸς μὲν αὐτοῦ ἐν τῷ βασιλείῳ ἐξαναστὰς ἐκ τοῦ συσσιτίου, εὐθὺς ἀπεσφάγη τοῦ Τίτου κελεύσαντος, μὴ καὶ φθάσῃ τι τῆς νυκτὸς νεοχμῶσαι· (τῶν γὰρ στρατιωτῶν συχνοὺς προπαρεσκεύαστο) Μάρκελλος δὲ δή, κριθεὶς ἐν τῷ συνεδρίῳ καὶ καταδικασθεὶς, ἀπέτεμε τὸν λαιμὸν αὐτὸς ἑαυτοῦ ξυρῷ. οὕτω που τοὺς φύσει κακοὺς οὐδ' αἱ εὐεργεσίαι νικῶσιν, ὁπότε κἀκεῖνοι τὸν τοσαῦτα εὐεργετηκότα σφᾶς ἐπεβούλευσαν. Ταῦτα μὲν οὕτως ἔσχεν. Οὐεσπασιανὸς δὲ, ὡς μὲν [ἡ] ἀλήθεια ἔχει, νοσήσας οὐ τῇ ποδάγρᾳ τῇ συνήθει, ἀλλὰ πυρετοῖς, μετήλλαξεν ἐν τοῖς ὕδασι τοῖς Σαβίνων τοῖς Κουτιλίοις ὀνομασμένοις· ὡς δέ τινες, καταψευδόμενοι τοῦ Τίτου, ἄλλοι τε καὶ Ἀδριανὸς [ὁ αὐτοκράτωρ] ἐφήμισαν, φάρμακον ἐν συμποσίῳ τινὶ λαβών. Ἐγεγόνει δὲ σημεῖα αὐτῷ φέροντα εἰς τοῦτο, ὅ τε ἀστὴρ κομήτης ἐπὶ πολὺ φαντασθεὶς, καὶ τὸ μνημεῖον τὸ τοῦ Αὐγούστου αὐτόματον ἀνοιχθέν. Τῶν δὲ ἰατρῶν ἐπιτιμώντων αὐτῷ ὅτι τῇ τε ἄλλῃ διαίτῃ ὁμοίᾳ νοσῶν ἐχρῆτο, καὶ πάντα τὰ προσήκοντα τῇ ἀρχῇ ἔπραττε, Τὸν αὐτοκράτορα δεῖ, ἔφη, ἑστῶτα ἀποθνήσκειν. καὶ πρὸς τοὺς περὶ τοῦ κομήτου τι διαλαλοῦντας, Οὐκ ἔμοιγε, εἶπεν, ἀλλὰ τῷ τῶν Πάρθων βασιλεῖ προσημαίνει. ἐκεῖνος γὰρ κομᾷ, ἐγὼ δὲ φαλακρός εἰμι. ἐπειδή τε ἐπίστευσεν ὅτι τελευτήσει, ἔφη, Θεὸς ἤδη γίνομαι. Ἔζησε δὲ ἔτη ἐννέα καὶ ἑξήκοντα, καὶ μῆνας ὀκτώ· ἐμονάρχησε δὲ ἔτη δέκα ἡμερῶν ἓξ δέοντα. Κἀκ τούτου συμβαίνει ἐνιαυτόν τε καὶ δύο καὶ εἴκοσιν ἡμέρας ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Νέρωνος μέχρι τῆς τοῦ Οὐεσπασιανοῦ ἀρχῆς διελθεῖν. ἔγραψα δὲ τοῦτο, τοῦ μή τινας ἀπατηθῆναι, τὴν ἐξαρίθμησιν τοῦ χρόνου πρὸς τοὺς τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντας ποιουμένους. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ οὐ διεδέξαντο ἀλλήλους, ἀλλὰ ζῶντος

arma venisset, victusque esset, in monumentum se abdiderat, agnitus & Romam adductus est: cum eoq; occisa est Peponila vxor, quæ eum incolumem seruauerat: quamuis ea Vespasiano filios suos proposuerit, dixeritq; ad captandam misericordiam: *Ego, inquit, Cæsar, hos in monumento peperi, aluiq;, vt plures tibi supplices essemus.* Qua oratione etsi ei ceterisque qui aderant, exciuit lacrymas: tamen ipse eis non pepercit. Dum hæc gererentur, Alienus & Marcellus contra Vespasianum coniurant; quos ipse sibi amicissimos esse arbitrabatur, summisq; auxerat honoribus: neque tamē ab iis interficitur, propterea quod patefacta coniuratione, Alienus in Palatio, statim vt surrexit e conuiuio, iussu Titi occisus est, ne quid noctu moliretur: iam enim magnū numerum militum comparauerat. Marcellus autem, damnatus in Senatu, guttur sibi nouacula pręcidit. *Adeo homines malo ingenio præditi, nullis beneficiis vincuntur: quando isti parauere insidias ei a quo tot beneficia acceperant.* Quæ cum ita sint, constat Vespasianum morbo, non quidem podagra, qua laborare consueuerat, sed febribus exstinctum esse in aquis Sabinis quæ Cutiliæ appellãtur. Alii Titum falso criminantur, præsertim Adrianus; dicuntq; cum veneno in conuiuio sublatū esse. Plane prodigia, quæ eo pertinebant, præcessere: nam cometes diu visus fuit, & monumētum Augusti sua sponte apertum est. Cum autem increparetur a medicis, quod morbo correptus, nihil de quotidiana victus ratione immutaret, faceretque omnia quæ ad principatū spectarent, respondit, † *Imperatorem stantem mori oportere.* Iis vero qui de comete nescio quid inter se colloquebantur, ait: *Non mihi, sed regi Parthorum mortem portendit: ille enim comatus est, ego caluus sum.* Posteaquam autem credidit se moriturum, *Ego*, inquit, *deus efficiar.* Vixit annos LXIX, menses VIII: regnauit annos decem, sex diebus exceptis. Ex quo fit, vt a morte Neronis, vsque ad principatum Vespasiani, annus vnus intercedat, diesq; viginti duo. Quod idcirco scribendum putaui, ne errore ducerentur ii qui numerum temporis ad eos qui principatum obtinuerunt, referrent. Non enim sibi successere inuicem, sed viuo

† Idem etiā Turbo, pręfectus prætorio Adriani Imperatoris, dixisse fertur.

adhuc & regnante altero, quisque eorum Imperatorem se tum esse credidit, cum primum Imperium quodammodo occepit. Itaq; dies eorum non ex successione mutua numerãdi sunt, sed accurata exactaque ratione temporis; vt a me dictum est.

TITVS.

Titvs, ex quo tempore principatum solus obtinuit, nec cędes fecit, nec amoribus inseruiuit: sed comis, quamuis insidiis peteretur; & cõtinens, Beronice licet in vrbẽ reuersa, fuit. adeo mores statim mutauit. *Neq. enim eodem modo se gerũt ii qui * socii tãtummodo regni sunt, & ii qui soli regnũ tenent: propterea quod illi, neglecta gloria principatus, immoderate eius potestate abutuntur, multaq. ad inuidiam & calumniam eius faciunt: qui autem intelligunt omnia ex sese pendere, magnopere existimationi student.* Id qđ Titus aliquando dixit ei cuius antea studiosus fuerat. *Dissimile est,* inquit, *egere opera alterius, & iudicem esse; perinde ac postulare ab alio, & dare.* Is perpaucos annos ita principatum tenuit, vt in eo nullum scelus ediderit. Vixit enim in eo dumtaxat annos II, menses II, dies XX: ante vero quam esset Imperator, annos XXXIX, menses V, dies XXV. Quamobrem eum pleriq; in hac re ita cum Augusto comparãt, vt negent & illum, si celerius obiisset; & hunc, si vixisset diutius, caros vmquam fuisse: propterea quod Augustus, cum coactus inimicorum multitudine & seditionibus principio asper fuisset, postea, cum diu vixerit, multitudine beneficiorum clarus esse potuit: Titus vero, quod eo tempore, quo comiter regnare cœperat, & ob eam causam magnam gloriam habebat, mortuus est: quam fortasse amisisset, si vixisset diutius, 'manifestato, eum feliciorem quã virtuosiorem fuisse. Igitur Titus non modo Senatorem, quamdiu principatum tenuit, nullum interfici iussit; sed nec alius quisquã sub eius Imperio morte affectus est. De crimine impietatis numquam cognouit, neq; permisit aliis vt cognoscerẽt. *Nemo enim,* inquit, *iniuria me afficere, aut insequi contumelia potest, propterea quod nihil ago quod reprehendi mereatur: ea vero quæ falso de me dicuntur, prorsus negligo. Porro principes qui vitam cum morte commutarunt, ipsi se, si vere heroes sunt, aut si*

τε καὶ ἔτι ἄρχοντος ἑτέρου, ἕκαστος αὐτῶν ἐπίστευσεν αὐτοκράτωρ, ἀφ᾽ οὗ γε καὶ ἐς τοῦτο παρέκυψεν, εἶ[ναι]. δεῖ δὴ οὐ πάσας σφῶν τὰς ἡμέρας, ὡς καὶ ἐφεξῆς ἀλλήλαις ἐκ διαδοχῆς γινομένας ἀριθμεῖν, ἀλλ᾽ ἐφάπαξ πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τοῦ χρόνου, καθάπερ εἴρηταί μοι, λογίζεσθαι.

ΤΙΤΟΣ.

Ὁ δὲ δὴ Τίτος οὐδὲν οὔτε φονικὸν, οὔτε ἐρωτικὸν μοναρχήσας ἔπραξεν, ἀλλὰ χρηστὸς, καίπερ ἐπιβουλευθεὶς, καὶ σώφρων, καίτοι καὶ τῆς Βερενίκης ἐς Ῥώμην αὖθις ἐλθούσης, ἐγένετο. τάχα μὲν γὰρ καὶ μετεβάλετο. οὐ γὰρ ὁμοίως *ἄλλοι τε τινὲς παραδυναστεύουσι καὶ αὐτοὶ αὐταρχοῦσιν· ἀλλ᾽ ἐκεῖνοι μὲν ἀφροντιστοῦντες τῆς τοῦ κράτους δόξης, τῇ τε ἐξουσίᾳ αὐτοῦ ἀπλήστως ἀποχρῶνται, καὶ πολλὰ ἐπί τε φθόνῳ καὶ διαβολῇ αὐτοῦ ποιοῦσιν· οἱ δὲ, ἐπ᾽ αὐτοὺς πάντα ἀνακείμενα εἰδότες, προνοοῦνταί τι καὶ τῆς εὐδοξίας. ὥσπερ που καὶ ὁ Τίτος πρός τινα, *ὃν πρότερον ἐσπουδάκει, εἶπεν ὅτι Οὐχ ὅμοιόν [ἐστιν] ἑτέρου τι δεῖσθαι, καὶ αὐτὸν δικάζειν· οὐδὲ παρ᾽ ἄλλου τι αἰτεῖν, καὶ αὐτὸν διδόναι τινί. ἤδη δὲ καὶ ὅτι ἐπὶ βραχύτατον (ὥς γε ἐς ἡγεμονίαν εἰπεῖν) *ἐπεβίου, ὥστε μηδὲ ἁμαρτίαν τινὰ αὐτῷ ἐγγενέσθαι. δύο τε γὰρ αὐτῷ ἔτη μετὰ τοῦτο καὶ μῆνας δύο, ἡμέρας τε εἴκοσιν ἔζησεν, καὶ ἐπ᾽ ἐννέα καὶ τριάκοντα ἔτεσι, καὶ μησὶ πέντε, καὶ ἡμέραις πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ αὐτὸν ἐξίσου κατὰ τοῦτο τῇ τοῦ Αὐγούστου πολυετίᾳ ἄγουσι, λέγοντες ὅτι οὔτ᾽ ἂν ἐκεῖνος ἐφιλήθη ποτὲ, εἰ ἐλάττω χρόνον ἔζήκει, οὔτ᾽ ἂν οὗτος, εἰ πλείονα· ὁ μὲν, ὅτι τραχύτερος κατ᾽ ἀρχὰς διά τε τοὺς πολεμίους καὶ διὰ τὰς στάσεις γενόμενος, ἠδυνήθη μετὰ ταῦτα εὐεργεσίαις ἐν τῷ χρόνῳ λαμπρυνθῆναι· ὁ δὲ, ὅτι ἐπιεικῶς ἄρξας, ἐν ἀκμῇ τῆς δόξης ἀπέθανε· τάχα ἂν ἐλεγχθεὶς, εἴγε ἐπὶ μακρὸν ἐβεβιώκει, ὅτι εὐτυχίᾳ πλείονι ἢ ἀρετῇ ἐχρήσατο. Οὐ μὴν ἀλλ᾽ ὁ Τίτος οὐδένα τῶν βουλευτῶν ἐν τῇ αὐτοῦ ἡγεμονίᾳ ἀπέκτεινεν, ἀλλ᾽ οὐδὲ ἄλλος τις αὐτοῦ ἐπὶ τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς ἐτελεύτησε. τάς τε δίκας τὰς τῆς ἀσεβείας οὔτ᾽ αὐτός ποτε ἐδέξατο, οὔτ᾽ ἄλλοις ἐπέτρεψεν· λέγων ὅτι Ἐγὼ μὲν οὐδὲν οὐθ᾽ ὑβρισθῆναι, οὔτε προπηλακισθῆναι δύναμαι. οὔτε γὰρ ἄξιόν τι ἐπιτιμίας ποιῶ, οὔτέ μοι μέλει τῶν ψευδῶς λεγομένων. οἱ δὲ μετηλλαχότες τῶν αὐτοκρατόρων, αὐτοὶ ἑαυτοῖς, ἄνπερ ὡς ἀληθῶς ἥρωές τε ὦσι καὶ

δυνάμιν

δύναμίν τινα ἔχωσι, τιμωρήσουσιν, ἄν τις αὐτοὺς ἀδικήσῃ. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρός τε τὸ ἀσφαλὲς καὶ πρὸς τὸ ἄλυπον τῶν ἀνθρώπων κατεστήσατο. καὶ γὰρ γράμματα ἐξέθηκε, βεβαιῶν πάντα τὰ ὑπὸ τῶν προτέρων αὐτοκρατόρων *βεβαιωθέντα τισίν, ὥστε μὴ καθ' ἑκάστους σφᾶς αἰτοῦντας αὐτὸν πράγματα ἔχειν· τούς τε μηνυτὰς ἐξήλασεν ἐκ τῆς πόλεως. Καὶ τούτῳ πολέμου αὖθις ἐν τῇ Βρεττανίᾳ γενομένου, τά τε τῶν ἐκεῖ πολεμίων Γναῖος Ἰούλιος Ἀγρικόλας πάντα κατέδραμε, καὶ πρῶτός γε Ῥωμαίων, ὧν ἡμεῖς ἴσμεν, ἔγνω τοῦθ' ὅτι ἡ Βρεττανία περίρρυτός ἐστι. στρατιῶται γάρ τινες στασιάσαντες, καὶ ἑκατοντάρχους χιλίαρχόν τε φονεύσαντες, ἐς πλοῖα κατέφυγον· καὶ ἐξαναχθέντες περιέπλευσαν τὰ πρὸς ἑσπέραν αὐτῆς, ὥς που τό τε κῦμα καὶ ὁ ἄνεμος αὐτοὺς ἔφερε· καὶ ἔλαθον ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα, πρὸς τὰ στρατόπεδα τὰ ταύτῃ ὄντα προσσχόντες. κἀκ τούτου καὶ ἄλλους ὁ Ἀγρικόλας πειράσοντας τὸν περίπλουν πέμψας, ἔμαθε καὶ παρ' ἐκείνων ὅτι νῆσός ἐστιν. Ἐν μὲν τῇ Βρεττανίᾳ ταῦτ' ἐγένετο, καὶ ἀπ' αὐτῶν ὁ μὲν Τίτος αὐτοκράτωρ τὸ πεντεκαιδέκατον ἐπεκλήθη· ὁ δὲ Ἀγρικόλας ἔν τε ἀτιμίᾳ τὸ λοιπὸν τοῦ βίου καὶ ἐν ἐνδείᾳ, ἅτε καὶ μείζονα ἢ κατὰ στρατηγὸν καταπράξας, ἔζησε· καὶ τέλος ἐσφάγη *διὰ ταῦτα ὑπὸ Δομιτιανοῦ, καίπερ τὰς ἐπινικίους τιμὰς παρὰ τοῦ Τίτου λαβών. Ἐν δὲ τῇ Καμπανίᾳ φοβερά τινα καὶ θαυμαστὰ συνηνέχθη. πῦρ γὰρ μέγα κατ' αὐτὸ τὸ φθινόπωρον ἐξαπιναίως ἐξήφθη. τὸ γὰρ ὄρος τὸ Βέσβιον ἔστι μὲν πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατὰ Νέαν πόλιν, ἔχει δὲ πυρὸς πηγὰς ἀφθόνους. καὶ ἦν μέν ποτε πᾶν ὁμοίως ὑψηλόν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ μέσου τὸ πῦρ ἀνέτελλε (ταύτῃ γὰρ πεπύρωται μόνον) τὰ δὲ ἔξωθεν αὐτοῦ πάντα ἄπυρα καὶ νῦν ἔτι διαμένει. ἐκ δὲ τούτου ἐκείνων μὲν ἀκαύστων ἀεὶ ὄντων, τῶν δὲ ἐν τῷ μέσῳ κραυρουμένων καὶ τεφρουμένων, αἱ πέριξ κορυφαὶ τὸ ἀρχαῖον ὕψος ἐς δεῦρο ἔχουσι· τὸ δὲ ἔμπυρον πᾶν, δαπανηθὲν ἐν τῷ χρόνῳ, κοῖλον ἐκ τοῦ συνίζειν γέγονεν, ὥστε κυνηγετικῷ τινι θεάτρῳ τὸ ὄρος σύμπαν (ὡς μικρὰ μεγάλοις εἰκάσαι) ἐοικέναι· καὶ αὐτοῦ τὰ μὲν ἄκρα, καὶ δένδρα καὶ ἀμπέλους πολλὰς ἔχει, ὁ δὲ δὴ κύκλος ἀνεῖται τῷ πυρί, καὶ ἀναδίδωσι τῆς μὲν ἡμέρας καπνόν, τῆς δὲ νυκτὸς φλόγα· ὥστε δόξαι πολλὰ ἐν αὐτῷ καὶ παντοδαπὰ θυμιᾶσθαι θυμιάματα. καὶ τοῦτο μὲν οὕτως ἀεί, ποτὲ μὲν ἐπὶ μᾶλλον, ποτὲ δὲ

quidquam possunt, vlciscentur, siquis eis iniuriam faciat. Multa quoq; constituit ad securitatem & tranquillitatem omnium, propositis edictis, quibus omnia beneficia quæ superiores principes dederant, confirmabãtur, ne, dum quemq; pro se postulare oporteret, molestiam caperent. Delatores quoq; ex vrbe expulit. Eodem tempore alterũ bellum exstitit in Britannia: quo bello Cnæus Iulius Agricola regionem hostium vastauit, primusq; omnium Romanorum (quod sciamus) Britanniã circumfusam esse mari vndique cognouit. Cum enim pauci milites facta seditione, interfectisq; centurionibus *tribunisq; suis, ad naues confugissent, atq; inde soluissent, nauigauere eam partẽ Britanniæ quæ spectat ad occidentẽ solem, vt fluctibus ventoq; ferebantur: cũq; id fecissent, atq; ad altera castra Romanorum, quæ tum ibi erant, appulissent imprudentes, Agricola alios misit, qui nauibus eũdem cursum tenerent; ex quibus etiam insulam esse comperit. His rebus gestis in Britannia, Titus Imperator x v appellatus est: Agricola, reliquum vitæ tempus in ignominia & paupertate trãsegit; scilicet quod maiora quam Prętori par esset, effecerat; ob easq; caussas a Domitiano tandem interfectus est; quamuis permissu Titi triumphauisset. Per id tempus accidere in Campania horribilia quædam, quæ magnam admirationem habẽt. Nam sub autumni tempus ingens incendiũ repente excitatum est, eoque mons Vesèuus conflagrauit. Is mons mare spectat ad Neapolim, habetq; fontes ignis maximos; ac olim quidem ex omni parte pariter excelsus erat; sed tunc ex medio eius ignis exstitit: nam ea parte tantum exustus est: extrinsecus enim intactus integerq; permanet ad hæc tempora. ex quo fit vt, cũ ignis externas partes non exurat, eaq; quæ sunt in medio, cõsumantur igni, rediganturq; in cineres, vertices qui circum sunt, vsq; adhuc veterem altitudinem habeant; & quæ pars igni consumpta est, *dum in se coit, concaua facta sit; ita vt totus mons (si licet parua cum magnis conferre) formam habeat amphitheatri. Culmina eius montis multas arbores habent, vitesque: ipse interius circuitu propter ignem decliuis est: vtq; fumum interdiu, ita noctu flammam reddit; ita vt in eo suffimenta cuiusuis generis fieri semper videantur. Quod cum ita se habeat, nec semper eodem modo, id magis aliquando, interdum

minus facit: ad hæc & cinerem nonnumquam proiicit, quoties simul aliquid subsidit; emittitque saxa facto impetu ventorum: tum resonat mugitque; quod minime densas atque constipatas, sed raras & occultas respirationes habet. Cũ igitur Vesevus eiusmodi sit, hæc in eo quotannis fere fieri solent. Quæ cum illis temporibus præter morem evenerint, magnaq; adhuc esse videantur iis qui ea semper inspiciũt; tamen, licet omnia simul cum ceteris, quæ tum quoque evenerunt, comparentur, parva habeantur necesse est. *Etenim eo tempore magnus numerus hominum inusitata magnitudine, quales gigantes finguntur, in eodem monte regioneque finitima, ac proximis civitatibus, interdiu noctuque vagari, versarique in aere visus est. Post hæc consecuta est maxima siccitas; ac repẽte ita graves terræmotus facti, *vt & omnis ea planities fervida esset, & culmina mõtium subsiderent. Ad hęc sonitus subterranei tamquam tonitrua, & super terram mugitibus similes exstiterunt. Dein mare simul fremere, omne cælum resonare, ingensque & repentinus fragor, quasi montes simul considerent, exaudiri. Tum exsilire primum immensi lapides, & ad summos vertices pervenire: deinde magna copia ignis fumique; ita vt omnẽ aerem obscuraret, occultaretq; solem non aliter quam si defecisset. Igitur nox ex die, & tenebræ ex luce factæ erant, putantibus nonnullis gigantes seditionem inter se facere; quod multæ imagines eorum in fumo conspicerentur, quodque clangor tubarum audiretur. Alii existimabãt aut mundum in chaos redigi, aut igni consumi: ob eamque causam properabant alii ex ædibus in vias; alii de viis in ędes confugere: atque e mari in continentem, & ex continenti in mare se recipere. Alii conturbati, ea quę nondum venerant, existimare tutiora rebus præsentibus. Tanta vero erat copia cineris, vt terram, mareque, atque adeo ipsum aerem cõpleret. quæ res multa damna, vt cuiq; sors tulit, importavit, non solum hominibus, prædiisq; ac pecoribus; sed etiam pisces volucresq; omnes peremit: duasque vrbes, Herculanũ & Põpeios, populo sedente in theatro, penitus obruit. Postremo tantus fuit cinis, vt inde pervenerit in Africam,

ἐπὶ πλεῖον γῆς· πολλάκις δὲ [καὶ] τέφραν ἀναβάλλει, ὅταν ἀθρόον τι ὑφιζήσῃ· καὶ λίθους ἀναπέμπει, ὅταν ὑπὸ πνεύματος ἐκβιασθῇ. ἠχεῖ τε καὶ βοᾷ, ἅτε μὴ συμπεπιλημένας, ἀλλ' ἀραιὰς καὶ λαθραίας τὰς ἀναπνοὰς ἔχων. Τοιοῦτον μὲν τὸ Βέσβιόν ἐστι, καὶ ταῦτα ἐν αὐτῷ κατ' ἔτος ὡς πλήθει γίγνεται. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα ὅσα ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ συνηνέχθη, εἰ καὶ μεγάλα παρὰ τὸ καθεστηκὸς τοῖς ἀεὶ ὁρῶσιν αὐτὰ εἶναι ἔδοξε, σμικρὰ ἂν πρὸς τὰ τότε συμβάντα, καὶ τὰ πάντα εἰς ἓν συναχθέντα, νομισθείη. ἄνδρες γὰρ πολλοὶ καὶ μεγάλοι πᾶσαν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ὑπερβεβληκότες, οἷοι οἱ γίγαντες γράφονται, τοῦτο μὲν ἐν τῷ ὄρει, τοῦτο δὲ ἐν τῇ περὶ αὐτὸ χώρᾳ ταῖς τε πόλεσι μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ ἐν τῇ γῇ περινοστοῦντες, καὶ ἐν τῷ ἀέρι διαφοιτῶντες ἐφαντάζοντο. καὶ μετὰ τοῦτο αὐχμοί τε δεινοὶ καὶ σεισμοὶ ἐξαίφνης σφοδροὶ ἐγένοντο, ὥστε καὶ τὸ πεδίον ἐκεῖνο πᾶν ἀναβράττεσθαι, καὶ τὰ ἄκρα ἀναπηδᾶν. ἠχαί τε, αἱ μὲν ὑπόγειοι, βρονταῖς ἐοικυῖαι· αἱ δὲ ἐπίγειοι, μυκηθμοῖς ὅμοιαι συνέβαινον· καὶ ἥ τε θάλασσα συνέβρεμε, καὶ ὁ οὐρανὸς συνεπήχει. κἀκ τούτου κτύπος τε ἐξαίσιος ἐξαπιναίως, ὡς καὶ τῶν ὀρῶν συμπιπτόντων, ἐξηκούσθη· καὶ ἀνέθορον πρῶτον μὲν λίθοι ὑπερμεγέθεις, ὥστε καὶ ἐς αὐτὰ τὰ ἄκρα ἐξικέσθαι· ἔπειτα πῦρ πολὺ καὶ καπνὸς ἄπλετος, ὥστε πάντα μὲν τὸν ἀέρα συσκιασθῆναι, πάντα δὲ τὸν ἥλιον συγκρυφθῆναι, καθάπερ ἐκλελοιπότα. Νύξ τε οὖν ἐξ ἡμέρας, καὶ σκότος ἐκ φωτὸς ἐγένετο· καὶ ἐδόκουν οἱ μὲν τοὺς γίγαντας ἐπανίστασθαι, (πολλὰ γὰρ καὶ τότε εἴδωλα αὐτῶν ἐν τῷ καπνῷ διεφαίνετο, καὶ προσέτι καὶ σαλπίγγων τις [βοὴ] ἠκούετο) οἱ δὲ [καὶ] ἐς χάος ἢ καὶ πῦρ τὸν κόσμον πάντα ἀναλίσκεσθαι. καὶ διὰ ταῦτ' ἔφυγον, οἱ μὲν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐς τὰς ὁδούς, οἱ δὲ ἔξωθεν, εἴσω· ἔκ τε τῆς θαλάσσης ἐς τὴν γῆν, καὶ ἐξ ἐκείνης ἐς τὴν θάλασσαν· οἱ ἄλλοι τε ταραττόμενοι, καὶ πᾶν τὸ ἀπὸ σφῶν ἀπὸν ἀσφαλέστερον τοῦ παρόντος ἡγούμενοι. Ταῦτά τε ἅμα ἐγίγνετο, καὶ τέφρα ἀμύθητος ἐφυσήθη· καὶ τήν τε γῆν τήν τε θάλασσαν καὶ τὸν ἀέρα πάντα κατέσχε· καὶ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα (ὥς που καὶ ἔτυχε) καὶ ἀνθρώποις καὶ χώραις καὶ βοσκήμασιν ἐλυμήνατο, τοὺς δὲ δὴ ἰχθύας τά τε ὄρνεα πάντα διέφθειρε· καὶ προσέτι καὶ πόλεις δύο ὅλας, τό τε Ἡρκουλάνεον καὶ τοὺς Πομπηίους, ἐν θεάτρῳ τοῦ ὁμίλου αὐτῆς καθημένου, κατέχωσε. τοσαύτη γὰρ ἡ πᾶσα κόνις ἐγένετο, ὥστ' ἀπ' αὐτῆς ἦλθε μὲν [καὶ ἐς Ἀφρικὴν

καὶ Συρίαν

καὶ Συρίαν καὶ ἐς Αἴγυπτον, ἐσῆλθε δὲ καὶ ἐς τὴν Ῥώμην, καὶ τόν τε ἀέρα τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἐπλήρωσε, καὶ τὸν ἥλιον ἐπεσκίασε. καὶ συνέβη κἀνταῦθα δέος οὐ μικρὸν ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις, οὔτ᾽ εἰδόσι τοῖς ἀνθρώποις τὸ γεγονός, οὔτ᾽ εἰκάσαι δυναμένοις· ἀλλ᾽ ἐνόμιζον καὶ ἐκεῖνοι πάντα ἄνω τε καὶ κάτω καταστρέφεσθαι, καὶ τὸν μὲν ἥλιον ἐς τὴν γῆν ἀφανίζεσθαι, τὴν δὲ γῆν ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνιέναι. ἡ μὲν οὖν τέφρα αὕτη οὐδὲν μέγα τότε κακὸν αὐτοὺς εἰργάσατο· ὕστερον γὰρ νόσον σφίσι λοιμώδη δεινὴν ἐνέβαλε·

Πῦρ δὲ δὴ ἕτερον ἐπίγειον τῷ ἑξῆς ἔτει πολλὰ πάνυ τῆς Ῥώμης, τοῦ Τίτου πρὸς τὸ πάθημα τὸ ἐν τῇ Καμπανίᾳ γενόμενον ἐκδημήσαντος, ἐπενείματο. καὶ γὰρ τὸ Σεραπεῖον, καὶ τὸ Ἰσεῖον, τά τε Σεπτὰ, καὶ τὸ Ποσειδώνιον, τό τε βαλανεῖον τὸ τοῦ Ἀγρίππου, καὶ τὸ Πάνθεον, τό τε *Διριβιτώριον, καὶ τὸ τοῦ Βάλβου θέατρον, καὶ τὴν τοῦ Πομπηίου σκηνὴν, καὶ τὰ Ὀκταουία οἰκήματα καὶ μετὰ τῶν βιβλίων, τόν τε νεὼν τοῦ Διὸς τοῦ Καπιτωλίου μετὰ τῶν συννάων αὐτοῦ κατέκαυσεν. οὕτω τε τὸ κακὸν οὐκ ἀνθρώπινον, ἀλλὰ δαιμόνιον ἐγένετο. πάρεστι γὰρ ἐκ τούτων ὧν κατέλεξα, πάντι τῳ τεκμήρασθαι καὶ τἄλλα τὰ ἀπολλύμενα. Ὁ δ᾽ οὖν Τίτος τοῖς μὲν Καμπανοῖς δύο ἄνδρας ἐκ τῶν ὑπατευκότων οἰκιστὰς ἔπεμψε, καὶ χρήματα ἄλλα τε, καὶ τὰ χρήματα τῶν ἄνευ κληρονόμων τεθνηκότων ἐδωρήσατο· αὐτὸς δὲ οὐδὲν οὔτε παρ᾽ ἰδιώτου, οὔτε παρὰ πόλεως, οὔτε παρὰ βασιλέως, καίτοι πολλῶν πολλὰ διδόντων αὐτῷ καὶ ὑπισχνουμένων, ἔλαβεν. ἀνέστησέ τοι καὶ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων πάντα· καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις οὐδὲν ἐξαίρετον ἔπραξε, τὸ δὲ δὴ θέατρον τὸ κυνηγετικὸν, τό τε βαλανεῖον τὸ ἐπώνυμον αὐτοῦ ἱερώσας, πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ἐποίησε. γέρανοί τε γὰρ ἀλλήλοις ἐμαχέσαντο, καὶ ἐλέφαντες τέσσαρες· *ἄλλα τε ἐς ἐνακισχίλια καὶ βοτὰ καὶ θηρία ἀπεσφάγη, καὶ αὐτὰ καὶ γυναῖκες οὐ μέντοι ἐπιφανεῖς συγκατειργάσαντο. ἄνδρες τε πολλοὶ μὲν ἐμονομάχησαν, πολλοὶ δὲ καὶ ἀθρόοι ἔν τε πεζομαχίαις καὶ ἐν ναυμαχίαις ἠγωνίσαντο. τὸ γὰρ θέατρον αὐτὸ ἐκεῖνο ὕδατος ἐξαίφνης πληρώσας, εἰσήγαγε μὲν καὶ ἵππους καὶ ταύρους καὶ ἄλλα τινὰ χειροήθη, δεδιδαγμένα πάνθ᾽ ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς πράττειν, καὶ ἐν τῷ ὑγρῷ. εἰσήγαγε δὲ καὶ ἀνθρώπους ἐπὶ πλοίων. καὶ οὗτοι μὲν ἐκεῖ, ὡς οἱ μὲν, Κερκυραῖοι, οἱ δὲ Κορίνθιοι ὄντες, ἐναυμάχησαν· ἄλλοι δὲ ἔξω ἐν τῷ ἄλσει τῷ τοῦ Γαΐου τοῦ τε Λουκίου, ὅ ποτε ὁ Αὔγουστος ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτ᾽ ὠρύξατο. καὶ γὰρ ἐνταῦθα

Syriam, & Ægyptum; introieritque Romam, eiusque aerem compleuerit, & solem obscurauerit. Id Romæ accidit paucis post diebus, cũ omnes ignorarent id quod factum erat in Campania, nec, quid esset, cõiectura assequi possent. Itaq; etiam ii putare cœperunt, omnia sursum deorsum ferri, solemque in terram cadere, ac terrã in cælum conscendere. *Quamquam autem hic cinis non tunc statim attulit grauia incommoda populo Romano, tamen postea morbum pestilentem & grauem immisit. Insequenti anno, Tito ad visendam calamitatem Campanię profecto, multa Romæ conflagrauerunt: quod incendium tamen *exstiterat ex terra. Nam Serapidis ac Isidis fana, Septa, templum Neptuni, balnea Agrippæ, Pantheon, Diribitorium, theatrum Balbi, Scena Pompeii, Octauiana ædificia vna cum libris, templum Iouis Capitolini, cũ proximis templis, igni consumpta sunt. Ita id malũ diuinum potius quam humanum fuit. Licet enim ex iis quæ commemoraui, cetera quæ eo incendio perierunt, coniicere. Titus ad Cãpanos misit duos viros consulares, *qui colonias eo deducerent; iisque grandem pecuniam dedit, atque eam potissimum, quam reliquissent ii qui sine heredib. mortui essent. Ipse nihil a priuatis, aut ciuitatibus, aut regibus, cum ei multa darẽt ac pollicerẽtur, accepit: *quinetiam ea quæ adhuc apud se habebat, restituit. Quod pertinet ad cetera, nihil præcipuum gessit: tantum amphitheatrum venationum causa, & balnea suo nomine dedicauit: tum ibi multa eaque admirabilia fecit. Grues enim certauerunt inter se, præterea quatuor elephanti: ac pecorum ferarumq; milia nouem interfecta sunt: *quæ mulieres quoq; ignobiles confecerunt. multi obierunt munus gladiatorium: multi quoque conferti pedestria ac naualia prœlia cõmiserunt. Nã amphitheatro de repẽte aqua impleto, in ipsum equos taurosq;, aliaq; mansueta animalia introduxit, quæ facere didicerant ea, quę in terra consueuerant. In hanc aquam introducti sunt homines in nauibus; qui in Corcyrenses & Corinthios diuisi, prœlio nauali certauerũt. Extra hũc locũ pugnatũ est ab aliis in horto Caii & Lucii, quẽ Augustus pfodi ob eandẽ causam iusserat. Ibi n.

primo die *bellum nauale, cædesque belluarum facta est, lacu, qua parte statuas spectat, tabulis inædificato, ac fixis vndique trabibus. Postridie eius diei, ludi Circẽses facti sunt. Tertio die nauale prœlium factum est hominum trium milium: post hæc, pedestris pugna consecuta est. Nam Atheniẽses superatis Syracusanis (his enim nominibus vsi pugnauerunt) cũ in paruam insulam descẽdissent, magno impetu celeriter facto, monumentum quod ibi factum erat, inuadunt, capiuntque. Fuere per centum dies spectacula eius generis. Sed & plebi vtile fuit, quod Titus paruos globos ligneos de superiore loco iaceret in amphitheatrum, in quibus scripta erat nota alicuius esculenti, vestisve, aut vasis argentei, aut aurei, equorumq; & iumentorum ac mancipiorum: quos globos qui rapuisset, attulissetq; ad dispẽsatores Titi, quod scriptum erat, consequebatur. His confectis rebus, postremo die fleuit, inspectãte vniuerso populo; nec amplius quidquam magnum gessit: sed insequenti anno, Flauio & Pollione consulibus, dedicatis iis quę supradicta sunt, in iisdem aquis, in quibus pater obierat, mortuus est. Fama est fratrem mortem ei attulisse: præsertim quod ei insidias ante parauerat: alii morbo exstinctum tradunt. Cum enim adhuc respiraret, possetq; forsan conualescere, Domitianus ipsum in arcam plenam niuis coniecit, quo celerius moreretur. Eo quidem certe viuo Romam venit, introiitque in castra, ac nomen & potentiam Imperatoris accepit, deditq; militibus quantum eis frater dederat. Titus moriens, se vnius tantummodo rei pœnitere dixit: id autem quid esset, non aperuit, nec quisquam certo nouit, aliud aliis conicientibus. Cõstans fama fuit, (vt nonnulli tradunt) quod Domitiam vxorem fratris habuisset: alii putant, (quib. ego assentior) quod Domitianum, a quo certo sciebat sibi insidias parari, non interfecisset, sed id ab eo pati maluisset: & quod traderet Imperium Romanum tali viro, qualem eum fuisse referemus. Regnauit (vt supradictum est) annos II, menses II, dies XX.

τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ *μονομαχία καὶ θηρίων σφαγὴ, καταικοδομηθείσης σανίσι τῆς κατὰ πρόσωπον τῶν εἰκόνων λίμνης, καὶ ἰκρία πέριξ λαβούσης· τῇ δὲ δευτέρᾳ, ἱπποδρομία· καὶ τῇ τρίτῃ, ναυμαχία τρισχιλίων ἀνδρῶν· καὶ μετὰ τοῦτο καὶ πεζομαχία ἐγένετο. νικήσαντες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Συρακουσίους (τούτοις γὰρ τοῖς ὀνόμασι χρησάμενοι ἐναυμάχησαν) ἐπεξῆλθον ἐς τὸ νησίδιον, καὶ προσβαλόντες τείχει τινὶ περὶ τὸ μνημεῖον πεποιημένῳ, εἷλον αὐτό. Ταῦτα μὲν ἐς ὄψιν ἥκοντα καὶ ἐφ' ἑκατὸν ἡμέρας ἐγένετο· παρέσχε δέ τινα καὶ ἐς ὠφέλειαν φέροντα αὐτοῖς· σφαιρία γὰρ ξύλινα μικρὰ ἄνωθεν ἐς τὸ θέατρον ἐρρίπτει, σύμβολον ἔχοντα, τὸ μὲν ἐδωδίμου τινὸς, τὸ δὲ ἐσθῆτος, τὸ δὲ ἀργυρῶν σκευῶν, ἄλλο χρυσοῦ, ἵππων, ὑποζυγίων, βοσκημάτων, ἀνδραπόδων· ἃ διαρπάσαντάς τινας ἔδει πρὸς τοὺς δοτῆρας αὐτῶν ἀπενεγκεῖν, καὶ λαβεῖν τὸ ἐπιγεγραμμένον. Διατελέσας δὲ ταῦτα, καὶ τῇ γε τελευταίᾳ ἡμέρᾳ καταδακρύσας, ὥστε πάντα τὸν δῆμον ἰδεῖν, οὐδὲν ἔτι μέγα ἔπραξεν, ἀλλὰ τῷ ἐπιγιγνομένῳ ἔτει ἐπί τε τοῦ Φλαβίου καὶ ἐπὶ τοῦ Πωλίωνος τῶν ὑπάτων, καθιερώσας ὅσα εἴρηται, μετήλλαξεν ἐν τοῖς ὕδασιν, ἐν οἷς καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ· ὡς μὲν ἡ φήμη λέγει, πρὸς τοῦ ἀδελφοῦ, ἄλλως θ' ὅτι καὶ πρότερον ἐπεβεβούλευτο ὑπ' αὐτοῦ· ὡς δέ τινες γράφουσι, νοσήσας. ἔμπνουν γάρ τοι αὐτὸν ὄντα, καὶ τάχα περιγενέσθαι δυνάμενον, ἐς λάρνακα χιόνος πολλῆς γέμουσαν ὁ Δομιτιανὸς ἐνέβαλεν, ἵνα θᾶσσον ἀποθάνῃ. ἔτι γοῦν ζῶντος αὐτοῦ ἔς τε τὴν Ῥώμην ἀφίππευσε, καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον εἰσῆλθε, τήν τε ἐπίκλησιν καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ αὐτοκράτορος ἔλαβε, δοὺς αὐτοῖς ὅσονπερ καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐδεδώκει. Ὁ δ' οὖν Τίτος ἀποψύχων, εἶπε μὲν ὅτι Ἓν μόνον ἐπλημμέλησα. τί δὲ δὴ τοῦτο εἴη, οὐ διεσάφησεν, ἀλλ' οὐδ' ἄλλος οὐδεὶς ἀκριβῶς ἀνέγνω· οἱ μὲν γὰρ τὸ, οἱ δὲ τὸ κατείκαζον. κρατεῖ δ' οὖν, ὡς μέν τινες λέγουσιν, ὅτι τὴν Δομιτίαν τὴν τοῦ ἀδελφοῦ γυναῖκα ἔσχεν· οἱ δ' ἕτεροι, (οἷς ἐγὼ πείθομαι) ὅτι τὸν Δομιτιανὸν σαφῶς ἐπιβουλεύσαντά οἱ λαβὼν, οὐκ ἀπέκτεινεν, ἀλλ' αὐτός τε ὑπ' ἐκείνου παθεῖν τοῦτο μᾶλλον εἵλετο, καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀνδρὶ τοιούτῳ ἐξέδωκεν οἷον ἡ διέξοδος τοῦ λόγου δηλώσει. Ἦρξε δὲ δύο ἔτη καὶ μῆνας δύο, ἡμέρας τε εἴκοσιν, ὡς προείρηται.

ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ.

ΔΟΜΙΤΙΑΝΟΣ δὲ, ἦν μὲν καὶ θρασὺς καὶ ὀργίλος, ἦν δὲ καὶ ἐπίβουλος καὶ κρυψίνους· ὥστε ἀφ' ἑκατέρων τῶν μὲν τὸ προπετὲς, τῶν δὲ τὸ δόλιον ἔχων, πολλὰ μὲν ὡς σκηπτὸς ὀξέως ἐμπίπτων τισὶν, ἐλυμαίνετο, πολλὰ δὲ καὶ ἐκ παρασκευῆς ἐκακούργει. *θεῶν μὲν γὰρ τὴν Ἀθηνᾶν ἐς τὰ μάλιστα ἤγαλλε, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰ Παναθήναια μεγάλως ἑώρταζε· καὶ ἐν αὐτοῖς ἀγῶνας καὶ ποιητῶν καὶ λογογράφων μονομάχων τε κατ' ἔτος (ὡς εἰπεῖν) ἐν τῷ Ἀλβανῷ ἐποίει. τοῦτο γὰρ τὸ χωρίον ὑπὸ τὸ ὄρος τὸ Ἀλβανὸν, ἀφ' οὗπερ οὕτως ὠνομάσθη, ὂν, ὥσπερ τινὰ ἀκρόπολιν ἐξείλετο. ἀνθρώπων δὲ ἐφίλησε μὲν ἀληθῶς οὐδένα, πλὴν γυναικῶν τινῶν· ἐπλάττετο δὲ ἀγαπᾶν ἀεὶ ὃν ἀεὶ μάλιστα ἀποσφάξαι ἤθελεν. οὕτω γὰρ ἄπιστος καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς χαριζομένους τι, ἔς τε [τὰ] δεινότατα ὑπηρετοῦντας αὐτῷ, ἐγίνετο, ὥσθ', ὁπότε τινὲς ἢ χρήματα αὐτῷ πολλὰ πορίσαιεν, ἢ ἀνθρώποις πολλοῖς συκοφαντήσαιεν, πάντως αὐτοὺς ἔφθειρε, καὶ μάλιστα τοὺς δούλους τοὺς κατὰ δεσποτῶν μηνύσαντας. Τοιοῦτος δὲ δὴ πρὸς πάντας παρ' ὅλην τὴν ἡγεμονίαν γενόμενος, πολὺ καὶ ἑαυτὸν ὑπερεβάλετο ἐν τῇ τῶν τοῦ πατρὸς τοῦ τε ἀδελφοῦ φίλων ἀτιμίᾳ τε καὶ ὀλεθρίῳ μεταχειρίσει. ἐμίσει τε γὰρ αὐτοὺς, ὅτι μὴ πάνθ' ὅσα ᾔτει, πολλά τε καὶ οὐ προσήκοντα [ὄντα,] παρέσχον αὐτῷ· καὶ ὅτι ἐν τιμῇ τινὶ ἐγεγόνεσαν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς Εαρίνου τινὸς εὐνούχου ἐρῶν, ὅμως, ἐπειδὴ καὶ ὁ Τίτος ἰσχυρῶς περὶ τοὺς ἐκτομίας ἐσπουδάκει, ἀπηγόρευσεν ἐπὶ ἐκείνου ὕβρει, μηδένα ἔτι ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῇ ἐκτέμνεσθαι. Τὸ δ' ὅλον, ἔλεγε τοὺς αὐτοκράτορας τοὺς μὴ πολλοὺς κολάζοντας, οὐκ ἀγαθοὺς, ἀλλ' εὐτυχεῖς εἶναι. καὶ *τι καὶ σκηνοποιίᾳ τινὶ ἐοικὼς ἐγίνετο· αὐτός τε γὰρ καὶ φιλεῖν τὸν ἀδελφὸν καὶ πενθεῖν προσεποιεῖτο, καὶ τούς τε ἐπαίνους τοὺς ἐπ' αὐτῷ μετὰ δακρύων ἔλεξε, πάντα τὰ ἐναντιώτατα ὧν ἐβούλετο σκηπτόμενος. ἀμέλει καὶ τὴν ἱπποδρομίαν τὴν τῶν γενεσίων αὐτοῦ κατέλυσε· καὶ οἱ ἄλλοι οὔθ' ὅπως συνάχθοιντο, οὔθ' ὅπως συνήδοιντο, ἀσφαλῶς εἶχον· τὸ μὲν, ὅτι τὴν γνώμην αὐτοῦ λυπεῖν, τὸ δ', ὅτι τὴν προσποίησιν ἐλέγξειν ἔμελλε. Τὴν δὲ γυναῖκα τὴν Δομιτίαν ἐβουλεύσατο μὲν σφάξαι ἐπὶ μοιχείᾳ· παρακληθεὶς δὲ

DOMITIANVS.

DOMITIANVS, homo audax erat & iracūdus, pręterea insidiator & vafer: itaque ex altero temerarius, ex altero fraudulentus erat. Multa enim vastabat irruens celeriter instar fulminis: cōtra, multa damna paratus & præmeditatus inferebat. Mineruam præcipue ex omnibus diis coluit; atque ob eam causam Quinquatria magnifice celebrauit: in quibus certamina poetarum, oratorū, gladiatorumq; quotannis fere exhibebat in Albano. nam eum locum sub Albano monte, ex quo ita cognominatus est, tamquam arcem aliquam elegerat. Neminem vnquā vere & ex animo dilexit, præter paucas mulieres: quamquā cum se diligere simulabat semper, quē maxime interfectū cupiebat. Adeo vero diffidebat iis qui ei aliquid gratificabantur, aut obsequebantur in molestissimis atque grauissimis rebus, vt eos qui ei maximam pecuniam * darent, aut qui multos homines calumniarētur, penitus perderet; præsertim seruos, si quid contra dominos detulissent. Cumq; se talem erga oēs præstiterit semper in suo principatu, tum vero seipsum in eo longe superauit,* quod patrem fratremq; & amicos ignominiose & perdite tractauit. Eos enim oderat; propterea quod ei non concessissent omnia quæ postulauerat, præstitissentque multa quæ non satis idonea aut recta esse videbantur, & quod antea in aliquo honore fuissent. Quas ob res etsi Earinum eunuchū amabat, tamen, quod Titus quoque exsectos dilexerat, vetuit in eius contumeliam, ne quis in posterum intra fines Romani imperii castraretur. Omnino dicebat, Imperatores a quibus permulti homines non punirentur, fortunatos magis quam bonos esse: & quasi in scena esset, simulabat se fratrem amare ac lugere, laudabatque non sine lacrymis; cum tamen omnia contra quā vellet, præ se ferret. nam Circenses ludos, qui natali die illius fiebant, diremit: ceteri, quemadmodum cōdolerent, aut ei congratularentur tuto, nesciebant; ne aut ei molestiā afferrent, aut eius dissimulationem percipere viderentur. Cum autem de cæde Domitiæ vxoris suæ consultaret, propter admissum adulteriū, capto consilio

de sententia Vrsi, eam repudiauit: & propter eandem etiam Paridem saltatorem in media via occidit: ac postquam accepit eum locum a multis hominibus floribus* frondibusq; & virgultis ornari, eos interfici iussit: Quibus confectis rebus, palam cum fratris sui filia Iulia, tamquam cum vxore, coibat. Multos primarios viros compluribus de causis morte & exsilio de medio sustulit. Sed neque Vestalibus pepercit; in quas animaduertit, quasi cum viris consuetudinem habuissent: de quibus cum esset aspere & acerbe quæsitũ, ac multi qui accusati fuerant, supplicio afficerentur, id vnus e pontificibus Eluius Agrippa non ferens, atque eo perterritus, in Senatu, vbi tum erat, exstinctus est. Domitianus profectus in Germaniam cum exercitu, hoste nusquam viso, reuertit. Hoc loco mihi commemorare non necesse est ea quæ tum ob eam causam ei, ceterisque Imperatoribus eius simillimis, semper tributa sunt, ne paruos honores adepti, ac proinde rati se contemni, moleste & grauiter ferrẽt. Illud fuit in eo grauissimũ, quod, cum se adulari cuperet, vtrisque, & colentibus eum, & non colentibus, pariter succensebat: illis, quod assentari; his, quod negligere viderentur. Adeo vero stulte elatus est & insolenter, vt Consul decem annos perpetuos, & Censor, quamdiu viueret, primus solusque ex priuatis ciuibus atque Imperatoribus designatus sit. Lictores cepit quatuor & viginti: vtque veste triumphali vteretur, quoties veniret in Senatum, obtinuit. Mensem Octobrem, quod in eo natus erat, Domitianum cognominauit. Aurigarum duo genera adiunxit; quorum vnum aureum, alterum argenteum appellauit. Spectatoribus multa crebro largiebatur in sphæris paruulis: nonnumquam conuiuium faciebat eis in eodem loco sedentibus, præbebatque sæpenumero vinum fluens nocturno tempore. Quę res vt multitudini erat voluptati, vt par est; ita potentibus viris causa erat interitus. Multos enim occidebat, cum non haberet vnde tantos sumptus faceret; partim reos factos in Senatu, partim absentes accusatos: nonnullos quoque ex insidiis, clamdestinis venenis sustulit. Per id tempus maximum bellũ fuit populo Romano cũ Dacis, apud quos Decebalus regnum obtinebat. Is erat in cognoscendis rebus

ὑπὸ τοῦ Οὔρσου, ἀπεπέμψατο, τὸν Πάριν τὸν ὀρχηστὴν ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ δι᾽ αὐτὴν φονεύσας. ἐπεὶ δὲ πολλοὶ καὶ ἄνθεσι καὶ μύροις τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐτίμων, ἐκέλευσε τούτους σφάττεσθαι. Κἀκ τούτου τῇ ἀδελφιδῇ τῇ ἰδίᾳ, ἤγουν τῇ Ἰουλίᾳ, ἀπαρακαλυπτότερον ὡς γαμετῇ συνῴκει. Πολλοὺς δὲ τῶν πρώτων ἀνδρῶν κατὰ πολλὰς προφάσεις φόνοις τε καὶ ὑπερορίαις ἐκποδὼν ποιούμενος, οὐδὲ τῶν ἀειπαρθένων ἐφείσατο, ἀλλ᾽ ὡς καὶ ἀνδρωμένας ἐτιμωρήσατο. Ὅτε καὶ λέγεται, σκληρᾶς καὶ βαρείας τῆς περὶ αὐτὰς ἐξετάσεως γινομένης, καὶ πολλῶν αἰτιαθέντων καὶ κολαζομένων, οὐκ ἐνεγκὼν εἷς τῶν ποντιφίκων Ἐλούιος Ἀγρίππας, ἀλλ᾽ ἐκπλαγείς, αὐτοῦ ἐν τῷ συνεδρίῳ, ὥσπερ εἶχεν, ἀποψύξαι. Ἐκστρατεύσας δὲ εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ μηδ᾽ ἑωρακώς που πόλεμον, ἐπανῆκε. τί γὰρ δεῖ καὶ λέγειν ἃ διὰ τοῦτο καὶ ἐκείνῳ τότε καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὁμοίοις αὐτῷ αὐτοκράτορσιν αἰεὶ ἐδόθη, ἵνα μή, προσυποπτεύοντες ἔκ τε τῆς ὀλιγότητος καὶ ἐκ τῆς σμικρότητος τῶν τιμῶν ἐλέγχεσθαι, χαλεπαίνωσι. Καίτοι καὶ τοῦτο δεινότατον εἶχεν, ὅτι καὶ κολακεύεσθαι ἤθελε, καὶ ἀμφοτέροις ὁμοίως ἤχθετο, καὶ τοῖς θεραπεύουσι, καὶ τοῖς μή· τοῖς μέν, ὅτι θωπεύειν, τοῖς δέ, ὅτι καταφρονεῖν ἐδόκουν. Οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἐπὶ πλεῖον ἐπαρθεὶς ὑπ᾽ ἀνοίας, ὕπατος μὲν ἔτη δέκα ἐφεξῆς, τιμητὴς δὲ διὰ βίου πρῶτος δὴ καὶ μόνος καὶ ἰδιωτῶν καὶ αὐτοκρατόρων ἐχειροτονήθη. ῥαβδούχοις τε τέσσαρσι καὶ εἴκοσι καὶ τῇ στολῇ τῇ ἐπινικίῳ, ὅταν ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσίῃ, χρῆσθαι ἔλαβε. τόν τε Ὀκτώβριον Δομιτιανὸν ἀντωνόμασεν, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐγεγένητο. Τοῖς δὲ ἁρματηλάταις δύο γένη ἕτερα, τὸ μὲν χρυσοῦν, τὸ δὲ ἀργυροῦν ὀνομάσας, *προσκατέστησε. τοῖς τε θεωμένοις συχνὰ διὰ τῶν σφαιρίων ἐδίδου· καί ποτε καὶ ἐδείπνισεν αὐτοὺς κατὰ χώραν καθημένους, οἶνόν τε σφίσι πολλαχῇ ῥέοντα νυκτὸς παρέσχεν. ἃ δὴ τοῖς μὲν πολλοῖς ἐν ἡδονῇ, ὡς εἰκὸς ἦν, τοῖς δὲ δυνατοῖς ὀλέθρου* αἴτια καθίστατο. οὐ γὰρ ἔχων ὁπόθεν ἀναλώσῃ, συχνοὺς ἐφόνευε, τοὺς μὲν ἐσάγων ἐς τὸ βουλευτήριον, τῶν δὲ καὶ ἀπόντων κατηγορῶν· ἤδη δὲ καὶ ἐξ ἐπιβουλῆς ἐνίους λαθραίοις φαρμάκοις ἀπήλλαξε. Μέγιστος δὲ δὴ πόλεμος Ῥωμαίοις τότε πρὸς τοὺς Δάκους ἐγένετο· ὧν τότε Δεκέβαλος ἐβασίλευε, δεινὸς μὲν συνεῖναι

τὰ πολέ-

τὰ πολέμια, δεινὸς δὲ καὶ ἐπεξᾶξαι ἐπελθεῖν εὔστοχος, ἀναχωρῆσαι τέλειος· ἐνέδρας τεχνίτης, μάχης ἐργάτης· καὶ καλῶς μὲν νίκῃ χρήσασθαι, καλῶς δὲ καὶ ἧτταν διαθέσθαι εἰδώς· ἀφ' οὗ δὴ καὶ ἀνταγωνιστὴς ἀξιόμαχος ἐπὶ πολὺ τοῖς Ῥωμαίοις ἐγένετο. Δάκους δὲ αὐτοὺς προσαγορεύω, ὥσπερ που καὶ αὐτοὶ ἑαυτοὺς καὶ οἱ Ῥωμαῖοι σφᾶς ὀνομάζουσιν· οὐκ ἀγνοῶν ὅτι Ἑλλήνων τινὲς Γέτας αὐτοὺς λέγουσιν, εἴτ' ὀρθῶς, εἴτε καὶ μὴ λέγοντες. ἐγὼ γὰρ οἶδα Γέτας τοὺς ὑπὲρ τοῦ Αἵμου παρὰ τὸν Ἴστρον οἰκοῦντας. Ὁ Δομιτιανὸς μὲν οὖν ἐξεστράτευσε μὲν ἐπ' αὐτούς, οὐ μέντοι καὶ τοῦ πολέμου προέστη· (οὐ γὰρ ὅτι τό τε σῶμα ἄπονος, καὶ τὴν ψυχὴν ἄτολμος, ἀλλὰ καὶ ἀσωτότατος καὶ ἀσελγέστατος καὶ πρὸς γυναῖκας καὶ πρὸς μειράκια ἦν) ἄλλους δὲ πέμπων εἰς τὸν πόλεμον στρατηγούς, τὰ πλείω κακῶς ἀπήλλασσεν· ἐς δὲ τὴν Ῥώμην ὡς καὶ κεκρατηκὼς ἐπέστελλε· καὶ τοσαῦτα αὐτῷ ἐψηφίσθη, ὥστε πᾶσαν ὀλίγου δεῖν τὴν οἰκουμένην τὴν ὑπ' αὐτὸν οὖσαν, εἰκόνων αὐτοῦ καὶ ἀνδριάντων καὶ ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν ἐμπλησθῆναι. Ἐποίησε δὲ καὶ θέαν πολυτελῆ, ἐν ᾗ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐς ἱστορίαν ἐπίσημον παρελάβομεν, πλὴν ὅτι καὶ παρθένοι τὸν δρομικὸν ἠγωνίσαντο. Μετὰ δὲ ταῦτα ἑορτάς τινας νικητηρίους [δῆθεν] ἐπιτελῶν, ἀγῶνας συχνοὺς ἐποίησε. τοῦτο μὲν γάρ, ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ μάχας καὶ πεζῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ ἱππέων αὖ συνέβαλε· τοῦτο δέ, καὶ ἐν καινῷ τινὶ χωρίῳ ναυμαχίαν ἐπετέλεσε. καὶ ἀπέθανον ἐν αὐτῇ πάντες μὲν ὀλίγου δεῖν οἱ ναυμαχήσαντες, συχνοὶ δὲ καὶ ἐκ τῶν θεωμένων. ὑετοῦ γὰρ πολλοῦ καὶ χειμῶνος σφοδροῦ ἐξαίφνης γενομένου, οὐδενὶ ἐπέτρεψεν ἐκ τῆς θέας ἀπαλλαγῆναι, ἀλλ' αὐτὸς μανδύας ἀλλασσόμενος, ἐκείνους οὐδὲν εἴασε μεταβαλεῖν· καὶ ἐκ τούτου ἐνόσησαν οὐκ ὀλίγοι καὶ ἐτελεύτησαν. ἐφ' ᾧ [που] παραμυθούμενος αὐτούς, δεῖπνον σφίσι δημοσίᾳ διὰ πάσης τῆς νυκτὸς παρέσχε. πολλάκις δὲ καὶ τοὺς ἀγῶνας νύκτωρ ἐποίει· καὶ ἔστιν ὅτε καὶ νάννους καὶ γυναῖκας συνέβαλε.

Τὸ μὲν οὖν πλῆθος οὕτως τότε εἱστίασεν· αὖθις δὲ τοὺς πρώτους τῆς γερουσίας καὶ τῶν ἱππέων, τόνδε τὸν τρόπον. οἶκον μελάντατον ἀπανταχόθεν ἔκ τε τῆς ὀροφῆς καὶ ἐκ τῶν τοίχων τοῦ τ' ἐδάφους παρασκευάσας, καὶ κλισίας ἐπ' αὐτοῦ τοῦ δαπέδου γυμνὰς ὁμοίως ἑτοιμάσας, ἐσεκάλεσεν αὐτοὺς μόνους νυκτὸς ἄνευ τῶν ἀκολούθων. καὶ πρῶτον μὲν

bellicis perspicax; in agendo sollers, promptusque ad inuadendum, & ad regrediendum, si res ita postulabat. Nouerat enim optime insidias facere, prœlium committere, optime vti victoria, & acceptam cladem ferre moderate. Quamobrem diutissime aduersarius grauis fuit populo Romano. Porro eam gentem *Dacos* appello: nam ita se ipsi nominant, eodemque nomine a Romanis appellantur; etsi non ignoro eos a quibusdā Græcis *Getas* esse dictos. Quod an recte factum sit, nescio: illud quidem scio, Getas trans Hæmū apud Danubium incolere. At Domitianus, ducto in eos exercitu, quamquam ipse bellum nulla ex parte attigit; (erat enim non solum impatiēs laboris corporis, sed etiam animo timido & imbelli; petulansque & libidinosus non modo in mulieribus, sed etiam in pueris) tamen missis ducibus ad bellum gerendum, ac magna parte militum turpiter amissa, vt victor Romā litteras misit. Quamobrem ei tot & tāta decreta facta sunt, vt in omni fere orbe terrarum qui sub dicione eius erat, statuæ aureæ atq; argenteæ positæ sint. Edidit sumptuosum spectaculum; ex quo nihil dignū historia accepimus, præterquā quod virgines cursu certauerunt. Post hæc dies festos egit, videlicet triumphales: exhibuit crebra certamina, prœliis peditum, ac deinde equitum commissis in circo; tum etiam in nouo quodā loco bello nauali facto; in quo non solum omnes fere qui pugnauerunt, mortui sunt, sed etiā multi ex spectatoribus; propterea quod maximo imbri, & vehementi tempestate repente commota, nemini permisit abire ex spectaculo: & quamquam ipse pænulam mutauit, tamen ceteros nihil mutare passus est. Qua ex re non pauci in graues morbos inciderunt, & mortui sunt. Itaq; populo nocturnum epulum dedit, eius consolandi causa. Noctu enim sæpe exhibebat certamina; interdum vero & nonnas & mulieres cōmittebat. Vtq; plebi eo tempore, ita post primorib. Senatorii & equestris ordinis conuiuium in hunc modū fecit. Apparauit ædes nigerrimas ex omnib. partibus: erant enim atra laquearia, parietes ac pauimētum; in eoq; sedes nudæ eodem modo collocatæ erant. Quibus paratis rebus, eos de nocte introduci iubet absque comitibus: ac primum omnium

iuxta vnumquemque columnā collocat, factam instar sepulcri, in qua nomen eius scriptum erat; pendebatque de ea lychnuchus paruus, vt assolet in monumentis: tū nudi pueri, atramentoq; obliti, tamquam spectra quædam ingrediuntur, ipsosque horribili saltatione circumeunt; eoque facto ante pedes ipsorum consistunt; ad extremum, omnia quæ in exsequiis mortuorū adhiberi solent, in vasis eodem modo eis apposita fuerunt. Quas ob res quisque maxime reformidare cœpit & perhorrescere; quod se iam exspectarent interfectum iri; præsertim quod ceteris magnum silētium erat, quasi iam mortui essent, quodque Domitianus sermonem habebat de iis rebus quæ ad mortes, quæve ad cædes pertinerent. Tandem vero illos dimittit, *præmissis famulis ipsorum qui in vestibulis ædium remanserāt. Cumque præparasset alios incognitos homines, a quibus domum reducerentur, vehiculis & lecticis datis, iis metum multo maiorem incussit. Iam quisque domum venerat, iamque respirare quodam modo cœperat; cum nuntiatum est, nonnullos ab Augusto venire. Qua ex re eis mori omnino exspectantibus, ab vno horū oblata est columna argentea, ab altero aliud quidpiam, ab alio vas ex iis quæ in cœna apposita fuerant, quæque erāt pretiosissima: postremo, puer ille qui antè dæmonem repræsentauerat, vnicuique lotus & ornatus oblatus est: eoque pacto illi totam noctem magno timore perculsi, munera acceperunt. *Et Domitianus hos triumphos egit, vel (vt vulgo loquebantur) exsequias eorum qui in Dacia Romæq; mortem obierant. Iisdem temporibus interfecit quosdam primarios viros; priuauitque facultatibus eum qui vnum ex iis in prædiis suis defunctum sepultura affecerat.

Ceterum Dacico bello hæc accidere memoria digna. Iulian⁹, cui cura belligerendi ab Imperatore mandata erat, ceteris reb. bene constitutis, iussit militibus vt sua & cēturionum nomina in scutis inscriberent, quo facilius ii qui præclare aliquid aut turpiter fecissent, agnoscerentur: congressusque cum hostibus in Tapis, magnum numerum eorum concidit. ex quibus Vezinas, qui secundum locum post Decebalum obtinebat apud suos, cum viuus non posset se in fugam conicere, de industria pro mortuo cecidit: deinde noctu

στήλην *τάφοειδῆ ἑκάστῳ σφῶν παρέστησε, τό τε ὄνομα αὐτοῦ ἔχουσαν καὶ λυχνοῦχον μικρὸν, *οἷοι ἐν τοῖς μνημείοις κρεμάννυνται· ἔπειτα παῖδες εὐπρεπεῖς γυμνοὶ, μέλανι καὶ αὐτοὶ κεχρισμένοι εἰσῆλθον ὥσπερ εἴδωλα· καὶ περιελθόντες αὐτοὺς μετ᾽ ὀρχήσεώς τινος φοβερᾶς, πρὸ τῶν ποδῶν ἱδρύθησαν. καὶ μετὰ τοῦτο πάνθ᾽ ὅσαπερ ἐν τοῖς ἐναγίσμασι καθαγίζεται, καὶ ἐκείνοις μέλανα ἐν σκεύεσιν ὁμοίως προσενεχθη· ὥστε καὶ φοβεῖσθαι καὶ τρέμειν καθ᾽ ἕκαστον αὐτῶν πάντας, ἀεί τε ὅσον οὐκ ἤδη σφαγήσεσθαι προσδέχεσθαι, ἄλλως τε καὶ ὅτι παρά τε τῶν ἄλλων σιωπὴ πολλὴ, ὥσπερ ἐν τεθνηκόσιν ἤδη, ἦν, καὶ αὐτὸς ὁ Δομιτιανὸς πάντα ἔς τε θανάτους καὶ ἐς σφαγὰς φέροντα διελέγετο· τέλος δὲ ἀφῆκε μὲν αὐτούς· προαπαλλάξας δὲ δὴ τοὺς οἰκέτας σφῶν τοὺς ἐν τοῖς προθύροις ἑστηκότας, δι᾽ ἑτέρων τινῶν ἀγνώστων τοὺς μὲν ὀχήμασι, τοὺς δὲ φορείοις παραδοὺς, πολὺ πλέον δέος αὐτοῖς ἐνέβαλε. Ἄρτι δὲ ἕκαστος σφῶν οἴκαδε ἐσεληλύθει, καὶ τρόπον τινὰ ἀναπνεῖν ἤρχετο, καὶ αὐτῷ ἐσηγγέλθη ὅτι παρὰ τοῦ αὐγούστου τις ἥκοι· προσδοκώντων τε ἐκ τούτου τότε δὴ πάντως ἀπολεῖσθαι, εἰσεκόμισέ τις τὴν στήλην ἀργυρᾶν οὖσαν, εἶτ᾽ ἄλλος ἄλλό τι, καὶ ἕτερος ἕτερον τῶν σκευῶν τῶν ἐν τῷ δείπνῳ παρατεθέντων, πολυτελεστάτου τινὸς σφίσι πεποιημένα· καὶ τέλος ὁ παῖς ἐκεῖνος ὁ δαιμόνιον ἑκάστῳ, λελουμένος τε καὶ κεκοσμημένος. καὶ οὕτω διὰ πάσης τῆς νυκτὸς φοβούμενοι, τὰ δῶρα ἔλαβον. Ὁ μὲν οὖν Δομιτιανὸς *τοιαῦτα νικητήρια, ἢ (ὥς γε ὁ ὅμιλος ἔλεγε) τοιούτοις ἐναγισμοὺς ἐπί τε τοῖς ἐν τῇ Δακίᾳ, καὶ ἐπὶ τοῖς ἐν [τῇ] Ῥώμῃ τεθνηκόσιν ἐποίησε. καί τινας καὶ τότε τῶν πρώτων ἀπέσφαξε· τοῦ τε θάψαντος τὸ σῶμα ἑνὸς αὐτῶν, ὅτι ἐν τοῖς ἐκείνου χωρίοις ἐτεθνήκει, τὴν οὐσίαν ἀφείλετο. Ἐν δὲ τῷ Δακικῷ πολέμῳ καὶ τάδε συνεχώρησεν ἀξιόλογα. ὁ γὰρ Ἰουλιανὸς, ἐπιταχθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῷ πολέμῳ, τἆλλά τε παρεσκευάσατο εὖ, καὶ τοὺς στρατιώτας τά τε ἑαυτῶν ὀνόματα καὶ τὰ τῶν ἑκατοντάρχων ἐπὶ τὰς ἀσπίδας ἐπιγράψαι ἐκέλευσεν, ἵνα ἐκφανέστεροι οἱ τι ἀγαθὸν αὐτῶν ἢ κακὸν ποιοῦντες γίγνωνται. συμβαλὼν δὲ ἐν ταῖς Τάπαις τοῖς πολεμίοις, πλείστους αὐτῶν ἀπέκτεινεν. ἐν οἷς καὶ Οὐεζίνας, τὰ δεύτερα μετὰ Δεκέβαλον ἔχων, ἐπεὶ οὐκ ἐδυνήθη διαφυγεῖν ζῶν, πέπτωκεν ἐξεπίτηδες ὡς καὶ τετελευτηκὼς κἀκ τούτου λαθὼν,

τῆς νυκτὸς

τῆς νυκτὸς ἔφυγεν. δείσας δ' οὖν ὁ Δεκέβαλος μὴ καὶ ἐπὶ τὰ βασίλεια αὐτοῦ οἱ Ῥωμαῖοι ἅτε κεκρατηκότες ὁρμήσωσι, τά τε δένδρα τὰ ἐν τῷ * αὐτοῖς ὄντα ἔκοψαν, καὶ ὅπλα τοῖς στελέχεσι περιέθηκεν, ἵνα φοβηθέντες, ὡς καὶ στρατιωτῶν ὄντων, ἀναχωρήσωσιν· ὃ καὶ ἐγένετο. Ἀντώνιος δέ τις ἐν Γερμανίᾳ ἄρχων κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον, τῷ Δομιτιανῷ ἐπανέστη· ὃν Λούκιος Μάξιμος κατηγωνίσατο καὶ καθεῖλεν· ὃς ἐπὶ μὲν τῇ νίκῃ οὐ πάνυ ἄξιος ἐπαινεῖσθαι· ὅτι δὲ τὰ γράμματα ὅσα ἐν τοῖς τοῦ Ἀντωνίου κιβωτίοις εὑρέθη, παρὰ βραχὺ τὴν ἑαυτοῦ ἀσφάλειαν, πρὸς τὸ μηδένα ἐξ αὐτῶν συκοφαντηθῆναι, θέμενος, ἔκαυσεν, οὐχ ὁρῶ πῶς ἂν αὐτὸν ἀξίως ὑμνήσαιμι. Ὁ δὲ Δομιτιανὸς, ἀφορμῆς ἐντεῦθεν εὐπορήσας, ἐπὶ τοὺς φόνους καὶ τῶν γραμμάτων χωρὶς ὁρμήσας, οὐδ' ἂν εἴποι τις ὅσους ἀπέκτεινεν. εἷς δ' οὖν τις νεανίσκος Ἰούλιος Καλουάστρος, κεχιλιαρχηκὼς ἐς βουλείας ἐλπίδα, παραδοξότατα ἐσώθη. ἐπειδὴ γὰρ πολλάκις κατὰ μόνας συμμεμιγὼς ἠλέγχετο, καὶ οὐκ εἶχεν ὅπως ἄλλως τὴν αἰτίαν τῆς συνωμοσίας ἀπολύσηται, ἔφη κατ' ἐρωτικὴν χρείαν αὐτῷ συγγεγονέναι· καὶ γὰρ ἦν οἷος ἐρᾶσθαι δύνασθαι. καὶ ὁ μὲν οὕτως ἀφείθη· * ἓν ἔτι τοῦτο εἰπὼν περὶ τῶν τότε γενομένων παύσομαι· Λουκιανὸς Πρόκλος βουλευτὴς γέρων, ἐν ἀγρῷ τὰ πολλὰ διατρίβων, συνεξῆλθε μὲν αὐτῷ ἐκ τῆς Ῥώμης καταναγκασθεὶς, ἵνα μὴ δόξῃ κινδυνεύοντα αὐτὸν προλιπεῖν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀποθάνῃ· τῆς δ' ἀγγελίας ἐλθούσης, ἔφη τε, Ἐνίκησας αὐτοκράτωρ, ὥσπερ ηὐχόμην· ἀπόδος οὖν με τῷ ἀγρῷ. καὶ ἐγκαταλιπὼν αὐτὸν, ἀπῆλθεν εἰς τὸ χωρίον· καὶ οὐκέτι μετὰ τοῦτο, καίτοι πολὺν ἐπιζήσας χρόνον, προσῆλθεν αὐτῷ. Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ἐπετήδευσάν τινες, φαρμάκῳ βελόνας χρίοντες, κεντεῖν αὐταῖς οὓς ἐβούλοντο· καὶ πολλοὶ μὲν ἐκείνων μηδὲ αἰσθόμενοι ἔθνησκον, πολλοὶ δὲ καὶ μηνυθέντες ἐτιμωρήθησαν. καὶ τοῦτο οὐκ ἐν τῇ Ῥώμῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ (ὡς εἰπεῖν) τῇ οἰκουμένῃ ἐγένετο. Τραϊανῷ δὲ δὴ τῷ Οὐλπίῳ καὶ * Ἀκυλίῳ Γλαβρίωνι ὑπατεύσασι τότε, τὰ αὐτὰ σημεῖα λέγεται γενέσθαι· καὶ ἀπ' αὐτῶν τῷ μὲν Γλαβρίωνι ὄλεθρος, τῷ δὲ Τραϊανῷ ἡ τῆς αὐτοκρατορίας ἀρχὴ προερρέθη. Γυνὴ δέ τις, ὅτι ἀπεδύσατο ἐναντίον εἰκόνος τοῦ Δομιτιανοῦ, ἐκρίθη τε καὶ ἀπώλετο. Ἐν δὲ τοῖς τότε τελευτήσασι πολλοῖς οὖσι, καὶ Μέτιος Πομπουσιανὸς ἐγένετο· ὃν ὁ μὲν Οὐεσπασιανὸς

clam profugit. Decebalus, veritus ne Romani quasi victores in *regias eius irruerent, arbores, quæ prope eas erant, excidi mãdauit, & arma truncis imponi; vt hostes, veriti ne milites adessent, regrederentur; id quod factũ est. Per id tẽpus Antonius, qui Germaniæ præerat, insurgere contra Domitianum est ausus. Hũc Lucius Maximus deuicit, & bello cepit: qui etsi propter victoriã non est magna laude dignus, tamẽ, quod litteras omnes inuentas in arcis Antonii combussit, neglecto proprio periculo, vt ceteri calumniam effugerent, laudari digne numquã potest. Sed Domitianus inde nactus occasionẽ, etiã absque litteris animũ induxit ad cædes faciendas; nec quot homines interfici iusserit, dici potest. ex quorũ numero Iulius Caluaster adolescens, qui fuerat tribunus militũ spe Senatoriæ dignitatis obtinendæ, cõtra opinionẽ euasit. Nam cũ sæpenumero solus cũ eo sermones cõferre deprehensus fuisset, nec posset alio pacto causam coniurationis eluere, cũ eo se cõsuetudinem habuisse, & amore coniunctum fuisse dixit: erat .n. talis vt amari posset. itaque liberatus est. Cetera quæ facta sunt illis tẽporibus, prætermittã, si hoc vnũ dixero, Lucianũ Proclum Senatorẽ ætate prouectũ, ac plerumque ruri vitã agentem, coactũ fuisse proficisci ex Vrbe cũ Domitiano, ne, si videretur eũ in periculis deserere, morte afficeretur. sed postquã nuntium de parta victoria allatum esse intellexit, *Vicisti*, inquit, *Imperator, vt optabam: quamobrem, vt ruri me restituas, peto.* Itaque dimissus rus abiit: cũque longo tẽpore diutissime vixerit, postea tamen amplius ad eũ reuersus non est. Per id tempus cœpere nonnulli acubus oblitis veneno, quos collibitũ esset, pungere: qua ex re multi eorum, ne sentientes quidẽ, moriebantur. Multi ex illis, cum delati essent, supplicio sunt affecti: idque non solum Romæ, sed etiam in omni fere orbe terrarum factũ est. Vlpio vero Traiano, & Acilio Glabrioni, qui tũ vna Consulatũ gerebant, eadem prodigia dicuntur euenisse; ex quib. Glabrioni interitus, Traiano summũ imperium prædictum est. Mulier, quod exuta fuerat ante statuam Domitiani, damnata & interfecta est. In numero eorũ qui tum interfecti sunt, quorum est magna multitudo, fuit Metius Pompusianus; quẽ Vespasianus

propterea nullo vmquam damno affecerat, quod acceperat ex aliquo responso eum regnaturum; sed ob eam causam habuerat in honore, deq; dicere solebat; *Pompusianus memor erit officii mei, & remunerabitur.* Hunc Domitianus ante in Cyrnum relegauit, ac tum interfecit; accusatum præter cetera, quod haberet orbem terræ pictum in parietibus cubiculi, quodque conciones regum & ceterorum principum, quæ sunt apud Liuiũ scriptæ, *euolueret, & studiose legeret. Maternum sophisten occidit, quod exercendi sui causa in tyrannos dixerat. Cum accusatoribus & testibus vna aderat præsens, confingebatque & comminiscebatur omnia quæ dici ab iis oporteret; sæpe etiam cum iis qui vincti essent, colloquebatur, remotis arbitris, eorumque vincula tenebat in manibus; quod nec aliis crederet ea quæ dicenda esse existimaret, *quodq; illos vinculis constrictos timeret. Ceterum Domitianus, vt Censor, rem memoria dignam fecit. Nam Cæcilium Rufinum propterea Senatu mouit, quod saltaret: & Claudium Pacatum, etsi Centurio fuerat, domino reddidit, quod eum seruum esse constaret. Porro quæ sequuntur, dissimilia sunt: quippe quę ab eo facta sunt summa Imperatoris potestate. Nam Rusticum Arulinum interfici iussit, propterea quod philosophabatur, quodque Thraseam diuinum fuisse hominem dicebat. itemq; Herennium Senecionem; quod cum vixisset diutissime post *Quæsturam, nullum magistratum petiuisset, quodq; Eluidii Prisci vitam cõscripsisset: compluresque alii ex eadem causa, quod studio philosophiæ operã darent, occisi fuerunt, ceteris omnibus ex vrbe iterum expulsis. Iuuenius vero Celsus, qui *cum quibusdã primariis viris contra eum coniurauerat, fueratque ob eam causam delatus, saluus nec opinato conseruatus est. Iam enim damnandus, petiit vt sibi liceret cum Domitiano secreto colloqui. ac deinde eum adorans, Dominum & Deum (quibus nominibus iam ab aliis quoq; appellabatur) crebro nominans, *Ego quidem*, inquit, *nihil tale commisi: quod si differre tibi placuerit omnia inuestigabo curiose: deinde multos ad te deferam, multosque coniuratos indicabo* ita ob hanc causam dimissus, neminem in posterum indicauit: sed allatis aliis atq; aliis caussis, rem in id tẽpus distulit quo Domitianus mortuus est. Iisdem temporibus ea via quæ inter Sinuessam est & Puteolos, fuit lapidib. strata.

μαθὼν ἐκ φήμης τινὸς ὅτι μοναρχήσει, οὐδὲν κακὸν εἰργάσατο, *ὅτι καὶ ἐτίμα, λέγων ὅτι, Πάντως μου μνημονεύσει, καὶ πάντως με ἀντιτιμήσει. ἐκεῖνος δὲ, πρότερον μὲν ἐς Κύρνον ἐξώρισε, τότε δὲ καὶ ἐφόνευσεν, ἐγκληθέντα ἄλλα τε, καὶ ὅτι τὴν οἰκουμένην ἐν τοῖς τοῦ κοιτῶνος τοίχοις εἶχεν ἐγγεγραμμένην, καὶ τὰς δημηγορίας τὰς τῶν βασιλέων τῶν τε ἄλλων ἀνδρῶν τῶν πρώτων τὰς παρὰ τῷ Λιβίῳ γεγραμμένας, ἐξελέγετο καὶ ἀνεγίνωσκε. Μάτερνον δὲ σοφιστὴν, ὅτι κατὰ τυράννων εἰπέ τι ἀσκῶν, ἀπέκτεινε. *συνεγίνετο δὲ καὶ αὐτὸς τοῖς κατηγοροῦσι καὶ [τοῖς] καταμαρτυροῦσι· καὶ συνέπλαττε καὶ συνετίθει πάνθ' ὅσα λεχθῆναι ἔδει· καὶ πολλάκις καὶ τοῖς δεσμώταις κατὰ μόνας ἐλάλει, τὰ δεσμὰ αὐτῶν ἐν ταῖς χερσὶ κατέχων· (οὔτε γὰρ ἄλλοις τὰ λεχθησόμενα ἐπίστευε) καὶ ἐκείνους καὶ δεδεμένους ἐδεδίει. Ἔπραξε δέ τι καὶ [ὡς] τιμητὴς ἀξιόλογον. Κεκίλιον γὰρ Ῥουφῖνον ἀπήλασεν ἐκ τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὠρχεῖτο. Κλαύδιόν τε Πακάτον τῷ δεσπότῃ καίπερ ἑκατονταρχηκότα ἀπέδωκεν, ὅτι ἠλέγχθη δοῦλος ὤν. Οὐ μὴν καὶ τὸ μέλλον ῥηθήσεσθαι, τούτοις ὅμοιόν ἐστιν· ὅσα ὡς αὐτοκράτωρ ἐπεποιήκει. τὸν γὰρ δὴ Ῥούστικον τὸν Ἀρουλῆνον ἀπέκτεινεν, ὅτι ἐφιλοσόφει, καὶ ὅτι τὸν Θρασέαν ἱερὸν ὠνόμαζε· καὶ *Ἐρέννιον Σενεκίωνα, ὅτι τε οὐδεμίαν ἀρχὴν ἐν πολλῷ βίῳ μετὰ τὴν *ταμιείαν ᾐτήκει, καὶ ὅτι τοῦ Πρίσκου τοῦ Ἑλβιδίου τὸν βίον συνέγραψεν. ἄλλοι τε ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης τῆς κατὰ τὴν φιλοσοφίαν αἰτίας συχνοὶ διώλοντο· καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἐξηλάθησαν αὖθις ἐκ τῆς Ῥώμης. Ἰουένιος μέντοι τις Κέλσος, συνομόσας τε ἅμα πρώτοις μετά τινων ἐπ' αὐτῷ, καὶ κατηγορηθεὶς ἐπὶ τούτῳ, θαυμαστῶς ἐσώθη. μέλλων γὰρ ἁλίσκεσθαι, ᾐτήσατο δι' ἀπορρήτων εἰπεῖν τι αὐτῷ· κἀν τούτῳ προσκυνήσας αὐτὸν, δεσπότην τε καὶ θεὸν (ἃ παρὰ τῶν ἄλλων ἤδη προσηγορεύετο) πολλάκις ὀνομάσας, Οὐδὲν μὲν, ἔφη, τοιοῦτον πεποίηκα· ἂν δὲ ἀναβολὴν λάβω, πολυπραγμονήσω πάντα, καὶ συχνούς σοι καὶ μηνύσω καὶ ἐξελέγξω. ἀφεθείς τε ἐπὶ τούτῳ, οὔτε ἐνεδείξατό τινα, καὶ ἄλλας ἐξ ἄλλων προφάσεις προφέρων, διήγαγε, μέχρις οὗ Δομιτιανὸς ἀπέθανεν. Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἡ ὁδὸς ἡ ἀπὸ Σινοέσσης ἐς Ποτιόλους ἄγουσα, λίθοις ἐστρώθη.

Καὶ τῷ

Καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει ἄλλους τε πολλοὺς καὶ τὸν * Φάβιον Κλήμεντα ὑπατεύοντα, καίπερ ἀνεψιὸν ὄντα, καὶ γυναῖκα καὶ αὐτὴν συγγενῆ ἑαυτοῦ Φλαβίαν Δομιτίλλαν ἔχοντα, κατέσφαξεν ὁ Δομιτιανός. ἐπηνέχθη δὲ ἀμφοῖν ἔγκλημα ἀθεότητος· ὑφ᾽ ἧς καὶ ἄλλοι ἐς τὰ τῶν Ἰουδαίων ἤθη ἐξοκέλλοντες πολλοὶ κατεδικάσθησαν. καὶ οἱ μὲν, ἀπέθανον· οἱ δὲ, τῶν γοῦν οὐσιῶν ἐστερήθησαν· ἡ δὲ Δομιτίλλα, ὑπερωρίσθη μόνον εἰς Πανδατερίαν. τὸν δὲ δὴ Γλαβρίωνα τὸν μετὰ τοῦ Τραιανοῦ ἄρξαντα, κατηγορηθέντα τά τε ἄλλα καὶ οἷα οἱ πολλοὶ, καὶ ὅτι καὶ θηρίοις ἐμάχετο, ἀπέκτεινεν. ἐφ᾽ ᾧ που καὶ τὰ μάλιστα ὀργὴν αὐτῷ ὑπὸ φθόνου εἶχεν, ὅτι ὑπατεύοντα αὐτὸν, ἐς τὸν Ἀλβανὸν ἐπὶ τὰ νεανισκεύματα ὠνομασμένα καλέσας, λέοντα ἀποκτεῖναι μέγαν ἠνάγκασε· καὶ ὃς οὐ μόνον οὐδὲν ἐλυμάνθη, ἀλλὰ καὶ εὐστοχώτατα αὐτὸν κατειργάσατο. ὑποπτεύων οὖν ἐκ τούτων πάντας ἀνθρώπους, οὐκέτι οὐδὲ ἐν τοῖς ἐξελευθέροις, ὥσπερ οὐδὲ ἐν τοῖς ἐπάρχοις, οὕς γε καὶ παρ᾽ αὐτὴν τὴν ἡγεμονίαν κρίνεσθαι ἐποίει, ἐλπίδας ἀσφαλείας εἶχε. καὶ τὸν Ἐπαφρόδιτον δὲ τὸν τοῦ Νέρωνος πρότερον μὲν ἐξεδίωξε, τότε δὲ καὶ ἔσφαξεν, ἐπικαλέσας αὐτῷ ὅτι μὴ ἤμυνε τῷ Νέρωνι· ἵν᾽ ἐκ τῆς τιμωρίας, ἣν ὑπὲρ ἐκείνου ἐποιεῖτο, πόρρωθεν τοὺς ἰδίους * ἐλευθέρους ἐκφοβήσῃ μηδὲν τοιοῦτον τολμῆσαι. οὐ μὴν ὠφελήθη τι ἐκ τούτου, ἀλλὰ καὶ ἐπεβουλεύθη τῷ ἑξῆς ἔτει, ἐπί τε Γαΐου Οὐάλεντος (ὃς ἐνενηκοστῷ ἔτει ὑπατεύσας ἐτελεύτησε) καὶ ἐπὶ Γαΐου Ἀντιστίου ὑπάτων ἀπώλετο. Ἐπέθεντο δὲ αὐτῷ καὶ συνεσκευάσαντο τὴν πρᾶξιν, Παρθένιός τε ὁ πρόκοιτος αὐτοῦ, καίπερ οὕτω τιμώμενος παρ᾽ αὐτοῦ ὡς καὶ ξιφηφορεῖν, καὶ Σιγηρὸς ἐν τῇ προκοιτίᾳ καὶ αὐτὸς ὤν, Ἔντελλός τε ὁ τὰ τῆς ἀρχῆς βιβλία διέπων, μετὰ Στεφάνου ἀπελευθέρου. καὶ αὐτὸ οὔτε ἡ Δομιτία ἡ γυνὴ αὐτοῦ, οὔτε δὲ ὁ Νορβανὸς ὁ ἔπαρχος, οὐδ᾽ ὁ συνέπαρχος Πετρώνιος Σεκοῦνδος ἠγνόησαν, ὥς γε καὶ λέγονται. ἥ τε γὰρ Δομιτία ἀεί ποτε ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐμισεῖτο, καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἐφοβεῖτο μὴ καὶ ἀποθάνῃ. καὶ οἱ ἄλλοι οὐκέτ᾽ αὐτὸν ἐφίλουν· οἱ μὲν, ὅτι ἐνεκαλοῦντό τινα· οἱ δὲ, ὅτι προσεδέχοντο. ἤκουσα δὲ ἔγωγε καὶ ἐκεῖνο, ὅτι πάντας ἅμα αὐτοὺς ὁ Δομιτιανὸς ὑποπτεύσας, ἀποκτεῖναι ἠθέλησε, καὶ σφῶν τὰ ὀνόματα ἐς σανίδιον φιλύρινον δίθυρον ἐγγράψας, ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον ἐν τῇ κλίνῃ ἐν ᾗ ἀνεπαύετο, ὑπέθηκε, καὶ αὐτὸ παιδίον τι τῶν γυμνῶν τῶν ψιθύρων, καθεύδοντος αὐτοῦ

Eodem anno Domitianus cum alios multos, tum vero * Fabium Clementem consulē, * etsi patruelis eius erat, & Flauiam Domitillam, Domitiani cōsanguineam, vxorē habebat, morte affecit, illato ambob. crimine impietatis. * Cuius rei causa multi, qui in mores Iudæorum trāsierant, damnati sunt: quorum pars occisa est, pars spoliata facultatibus: Domitilla, tantummodo in Pandateriam relegata est. Glabrionem quoque, qui cū Traiano magistratum gesserat, accusatū præter cetera superioris criminis, & quod cum bestiis pugnauisset, interfici iussit; cui præsertim propter inuidiam infensus erat. Nam cum eum Consulem in Albanum vocasset ad Iuuenalia, coegissetq; immanem leonem expugnare, Glabrio non solum a leone læsus non est, sed etiam eum egregie cōfecit. His de causis Domitiano omnes homines suspecti esse cœperunt: non enim amplius in libertis, nō in præfectis prætorio, quos etiam in præfectura curabat damnari, spem firmam habebat. Nam Epaphroditum libertum Neronis, quem antea relegauerat, tunc interfecit; criminatus, cum opem Neroni non tulisse; vt sumpto de illo supplicio, libertos suos, ne quid tale committere auderent, multo ante deterreret. Quæ res tamē nihil ei profuit: siquidem insequenti anno ex insidiis occisus est, Caio Valente (qui cum nonaginta annos habens consulatū gessisset, mortuus est) & Caio Antistio cōsulibus. Inuasere eum homines insidias moliti, Parthenius cubicularius eius, licet ab eo magno honore ferendi gladii affectus esset: & Sigerus, qui & ipse cubicularius erat: itēq; Entellus, cui incumbebat cura libellorum Imperii; cum Stephano liberto, sed neq; Domitia vxor, neq; Norbanus præfectus prętorio, neque collega eius Petronius Secundus, id dicuntur ignorasse. Nam & Domitia in odium eius venerat, timebatque ne se interfici iuberet; & ceteri amplius eum carum non habebant, quod iam quibusdam eorum nōnulla crimina inferebantur, quod'q; ceteri, ne idem sibi eueniret, metuebant. Equidem illud etiam accepi, Domitianum statuisse eos omnes interficere, quod iam ei suspecti forent; atque eorum nomina scripta in tabulis tiliaceis, iisdemq; duplicibus, sub puluinari eius lecti in quo requiescebat, abdidisse: quas cum inde nudus & garrulus puer forte * dormiente eo

accepisset, easque interdiu haberet in manibus, ignorans quid ferret; Domitiam forte occurrisse, eaq; quę scripta erant, legisse, ac postremo rem omnem illis significauisse. Qua re animaduersa, maturauere insidias: etsi ante ad rem gerendam non sunt aggressi, quam successorem imperii cōfirmauerint. Qua de re cū sermonem habuissent cū multis, nec vellet quisquam Imperium suscipere, quod omnes tentari se ab iis metuebant; tandem ad Neruam venerunt: is erat vir nobilissimus atq; humanissimus, veneratque in periculum, calumniantibus cum astrologis: ita vt ex hac re multo facilius ei persuaserint vt Imperium reciperet. Nam Domitianus, indagatis diebus horisq; in quib. principes viri nati essent, plerosque etiam ex iis qui potentiam numquam sperauerant, sustulerat: adeoq; Neruam occidi iussisset, nisi vnus ex astrologis pro sua erga ipsum beneuolentia dixisset, eum paucis post diebus moriturum. Sed nihil est in talib. quod non ante prospectum & præuisum sit. Euenere enim Domitiano prodigia, quod Rusticum ad se cum gladio accedere; & Mineruam, quæ in cubiculo eius collocata erat, arma abiicere; * eandemque ex curru, qui nigris equis trahebatur, in magnū hiatum descendere in somnis vidit. Illud vero maxime est admirādum, quod Larginus Proculus publice prædixit in Germania, Domitianum, quo die excessit e vita, mortē obiturū: cumque esset ob hanc causam ab eo qui prouinciæ præerat, Romam missus, introductusque ad Domitianum, id ita etiam tunc confirmauit fore. itaque rei capitalis damnatus est: sed dilato supplicio, quo tum demum afficeretur, cum ille periculum effugisset, tādem necato Domitiano saluus euasit, & a Nerua † quadringenta sestertia accepit. Fuit alius, qui cū Domitiano tempus & genus mortis prędixisset, ab eoque vicissim interrogatus quem exitum vitæ ipse esset habiturus, respondisset, fore vt à canibus dilaniaretur, viuus exuri iussus est: sed admoto igni, tantus imber aquæ defluxit subito, vt rogus exstingueretur; in quo canes eum cū vinctis a tergo manib. reperissent, dilacerauerūt. Possum referre præterea aliud quod dictu est inopinatum atq; mirabile; idq; ego, posteaquam de Domitiani morte dixero, exponam. Igitur postquā Domitianus de tribunali surrexit, voluitq;

† aureorum quatuor milia, Al. decē myriades drachm. Gr.

μεθ' ἡμέραν, ἀφελόμενον * εἶχεν, οὐκ εἰδὼς ὅ τι φέροι. περιτυχοῦσα δ' αὐτῷ ἡ Δομιτία, τά τε γεγραμμένα ἀνέγνω, καὶ ἐμήνυσε καὶ ἐκείνοις. κἀκ τούτου, καὶ ἄλλως διανοούμενοι, συνετάχυναν τὴν ἐπιβουλήν. οὐ μέντοι πρότερον ἐπεχείρησαν ἔργῳ, πρὶν τὸν διαδεξόμενον τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ βεβαιώσασθαι. διελέξαντο μὲν δὴ καὶ ἄλλοις τισί· μηδενὸς δὲ ἐκείνων δεξαμένου, (πάντες γὰρ αὐτοὺς ὡς διαπειρωμένους σφῶν ἐφοβήθησαν) ἐπὶ τὸν Νερούαν ἦλθον, ἐπειδὴ καὶ εὐγενέστατος καὶ ἐπιεικέστατος ἦν, καὶ προσέτι καὶ ἐκινδύνευσε διαβληθεὶς ὑπὸ ἀστρολόγων· ἐξ οὗπερ ῥᾷον ἔπεισαν αὐτὸν ἀναδέξασθαι τὴν ἡγεμονίαν. πάντως γὰρ καὶ ὁ Δομιτιανὸς τῶν πρώτων τάς τε ἡμέρας καὶ τὰς ὥρας ἐν αἷς ἐγεγέννηντο, διασκοπῶν, οὐκ ὀλίγους οὐδὲ ἐκ τούτων ἐλπίζοντων ἐν δυνάμει τινὶ ἔσεσθαι, προανήλισκε· καὶ τόν γε Νερούαν ἀπέσφαξεν ἄν, εἰ μή τις τῶν ἀστρολόγων εὔνοιαν αὐτῷ ἔχων, ἔφη ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τελευτήσει. Καὶ (οὐ γάρ ἐστιν οὐδὲν τῶν τηλικούτων ἀπροσδόκητον) ἄλλα τε αὐτῷ σημεῖα ἐγένετο, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ ὕπνῳ τόν τε Ῥούστικον ξίφει προσιέναι οἱ, καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, ἣν ἐν τῷ κοιτῶνι ἱδρυμένην εἶχε, τὰ ὅπλα ἀποβεβληκέναι, καὶ ἐπὶ ἅρματος ἵππων μελάνων ἐς χάσμα ἐσπίπτειν ἔδοξεν. ὃ δὲ δὴ μάλιστα διαπρεπόντως ἄξιον θαυμάσαι ἐστί, * Λαργῖνός τις Πρόκλος δημοσίᾳ * εἰπὼν ἐν Γερμανίᾳ ὅτι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν ᾗ ἀπέθανε, τελευτήσει, ἀνεπέμφθη τε ἐς τὴν Ῥώμην ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος· καὶ ἐσαχθεὶς πρὸς τὸν Δομιτιανόν, ἔφη καὶ τότε τοῦθ' οὕτως ἕξειν· καὶ καταδικασθεὶς τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἀνεβλήθη τε, ὅπως διαφυγόντος αὐτοῦ τὸν κίνδυνον ἀποθάνῃ· κἀν τούτῳ τοῦ Δομιτιανοῦ σφαγέντος, ἐσώθη, καὶ δέκα μυριάδας δραχμῶν παρὰ τοῦ Νερούα ἔλαβεν. ἕτερός τέ τις, πρότερόν ποτε εἰπὼν αὐτῷ καὶ ὁπότε καὶ ὅπως φθαρήσοιτο), ἔπειτα ἐρωτηθεὶς ὁποίῳ αὐτὸς τέλει τοῦ βίου χρήσεται, καὶ ἀποκρινάμενος ὅτι ὑπὸ κυνῶν ἀναλωθήσεται, ἐκελεύσθη μὲν ζῶν κατακαυθῆναι, καὶ τὸ πῦρ αὐτῷ προσήχθη· ὑετοῦ δὲ ἐν τούτῳ πολλοῦ καταρρυέντος, ἥ τε πυρὰ ἐσβέσθη, καὶ ἐκεῖνον κύνες ὀπίσω τὼ χεῖρε δεδεμένον καὶ ἐπικείμενον ἐπ' αὐτῆς εὑρόντες, διεσπάραξαν. Ἔχω δὲ καὶ ἄλλο τι εἰπεῖν παραδοξότατον· ὃ ἐπειδὰν περὶ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ φράσω, σημανῶ. ἐπεὶ γὰρ τάχιστα ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἀνέστη, καὶ

ἀναπαύ-

ἀναπαύσασθαι τὸ * μεσημβρινὸν, ὥσπερ εἰώθει, ἔμελλε, πρῶτον μὲν τὸ ξίφος, ὃ ἀεί ποτε ὑπὸ τῷ προσκεφαλαίῳ αὐτοῦ ἔκειτο, τὸ σιδήρεον ὁ Παρθένιος ἐξεῖλεν, ὅπως μὴ χρήσηται· ἔπειτα τὸν Στέφανον ἐρρωμενέστερον τῶν ἄλλων ὄντα εἰσέπεμψε· καὶ ἐκεῖνος ἔπληξε μὲν τὸν Δομιτιανὸν, οὐ μὴν * καιρίαν, ἀλλὰ καταβληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἔκειτο. * οὗτος δὲ, δείσας μὴ διαφύγῃ, ἐπεισεπήδησεν, ἢ, ὥς γέ τισι δοκεῖ, Μάξιμον ἐξελεύθερον ἐπεισέπεμψε. καὶ ὅ τε Δομιτιανὸς οὕτω κατεσφάγη, καὶ ὁ Στέφανος, παραχρῆμα συνδραμόντων ἐπ' αὐτὸν τῶν οὐ συμμετεσχηκότων τῆς συνωμοσίας. Ὃ δ' εἶπον ὅτι ὑπὲρ πάντα τἆλλα θαυμάσας ἔχω, τόδε ἐστίν· Ἀπολλώνιός τις Τυανεὺς, ἔν τε τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ τῇ ὥρᾳ αὐτῇ ἐκείνῃ ἐν ᾗ ὁ Δομιτιανὸς ἐσφάττετο, (τοῦτο γὰρ ὕστερον ἐκ τῶν ἑκατέρωθι γενομένων ἠκριβώθη) ἀναβὰς ἐπί τινα λίθον ὑψηλὸν ἐν Ἐφέσῳ, ἢ καὶ ἑτέρωθι, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος, ταῦτα εἶπε, Καλῶς Στέφανε, εὖγε Στέφανε, παῖε τὸν μιαιφόνον. ἔπληξας, ἔτρωσας, ἀπέκτεινας. Τοῦτο μὲν οὕτως ἐγένετο, κἂν μυριάκις τις ἀπιστήσῃ. Δομιτιανὸς δὲ ἔζησε μὲν ἔτη τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα, μῆνας δέκα, καὶ ἡμέρας ἓξ καὶ εἴκοσιν· ἐμονάρχησε δὲ ἔτη πέντε καὶ δέκα καὶ ἡμέρας πέντε· καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα Φυλλὶς ἡ τροφὸς κλέψασα ἔθαψεν.

interdiu, vti cõsueuerat, requiescere, primũ Parthenius * gladiũ ferreum, q sub eius puluinari erat semper, accepit, ne eo Domitianus vteretur: mox Stephanũ virum robustiorem ceteris omnib. intromisit; isq; vulnus ei inflixit, non letale illud quidẽ, [1] sed a Domitiano ad terrã prostratus est: tũ Parthenius, veritus ne Domitianus euaderet, irrupit, aut Maximũ libertum (vt quidã putant) immisit. Ita Domitianus occisus est; tũ etiã Stephanus, accurrentib. subito irruentibusq; iis qui cõscii coniurationis nõ fuerant. Quod vero paulo ante dicebam mihi omnino admirabile videri, est, quod Apollonius Tyaneus eo ipso die & hora, qua Domitianus occidebatur, (nã id postea rescitum est ex iis qui vtrobiq; fuerunt) cũ in præcelsum atq; editũ saxum siue Ephesi, siue alibi cõscendisset, multitudine hominũ conuocata, in hũc modũ dixit; *Recte Stephane, euge Stephane; percute homicidã; percussisti, vulnerasti, occidisti.* Quæ etsi plerisq; videntur esse incredibilia, tamen ita facta sunt. Vixit Domitianus annos quatuor & XL, menses X, dies sex & XX. Regnauit annos XV, dies V. Corpus eius Phyllis nutrix furata sepeliuit.

ΝΕΡΟΥΑΣ.

Μετὰ δὲ Δομιτιανὸν, Νερούαν Κοκκήιον οἱ Ῥωμαῖοι ἀπέδειξαν αὐτοκράτορα. μίσει δὲ τοῦ Δομιτιανοῦ, αἱ εἰκόνες αὐτοῦ, πολλαὶ μὲν ἀργυραῖ, πολλαὶ δὲ καὶ χρυσαῖ οὖσαι, συνεχωνεύθησαν, καὶ ἐξ αὐτῶν μεγάλα χρήματα συνελέγη· καὶ αἱ * ἁψῖδες, πλεῖσται δὴ ἑνὶ ἀνδρὶ ποιούμεναι, καθῃρέθησαν. καὶ ὁ Νερούας τούς τε κρινομένους ἐπ' ἀσεβείᾳ ἀφῆκε, καὶ τοὺς φεύγοντας κατήγαγε· τούς τε δούλους καὶ τοὺς ἐξελευθέρους τοὺς τοῖς δεσπόταις σφῶν ἐπιβουλεύσαντας, πάντας ἀπέκτεινε· καὶ τοῖς μὲν τοιούτοις οὐδ' ἄλλο τι ἔγκλημα ἐπιφέρειν ἐπὶ τοὺς δεσπότας ἐφῆκε, τοῖς δὲ δὴ ἄλλοις οὔτ' ἀσεβείας, οὔτ' Ἰουδαϊκοῦ βίου καταιτιᾶσθαί τινας συνεχώρησε. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν συκοφαντησάντων, θάνατον κατεδικάσθησαν· ἐν οἷς καὶ * Σέρας ἦν ὁ φιλόσοφος. ταραχῆς οὖν γινομένης οὐ τῆς τυχούσης ἐκ τοῦ πάντας πάντων κατηγορεῖν, λέγεται Φρόντωνα τὸν ὕπατον εἰπεῖν, ὡς κακὸν μέν ἐστιν αὐτοκράτορα ἔχειν

NERVA.

POST cædẽ Domitiani, Nerua Cocceius Romę Imperator designat⁹ est: deinde pleræque statuæ Domitiani, argẽteæ atq; aureę, (quippe odjo apud omnes erat) sublatæ ac dissipatæ sunt; ex quib. grãdis pecunia redacta est. Fuere quoq; arcus triumphales, quos ei plurimos fecerãt, disturbati. Nerua aũt eos qui rei facti erant impietatis, absoluit, exsulesq; restituit. Seruos vero ac libertos, qui insidias dominis patronisve suis fecerant, oẽs interfici iussit; cauitque ne eis liceret crimẽ vlli⁹ facinoris dominis inferre: neminẽ quoq; impietatis aut ritus Iudaici accusari permisit. * Tam multi. n. per calumniam damnati fuerãt; (in quorum numero [1] Seras philosophus fuit) ob eamq; rẽ ingẽs tumultus cõcitatus erat, (omnes enim accusabantur ab omnib.) vt ferant Frontonem Consulem dixisse, *malum quidem esse, Imperatorem habere*

sub quo nemini licet quidquam facere: sed multo peius esse, cum omnia licent omnibus. Quibus cognitis rebus Nerua talia fieri in reliquum tempus vetuit.

Erat Nerua senectute & languenti stomacho imbecillior: nam ex eo cibum, quē ceperat, euomebat. Statuas aureas aut argenteas sibi fieri vetuit; bonaque, quæcumq; adhuc inuenta sunt in Palatio, restituit iis quibus ea Domitianus per iniuriam ademerat. Ciuibus Romanis, qui in summa forent egestate, agrum dedit † ad sexcenties sestertium; eius agri emptione diuisioneque quibusdam viris Senatorii ordinis imperata. Cūque egeret pecuniā, magnum numerum vestium, multaque vasa argentea atque aurea, & reliquam supellectilem, non modo de priuatis suis, sed etiam de principalibus rebus; multa etiam prædia, multasque domos, atque in summa omnia, præter ea quæ necessaria erant, vendidit. Neq; vero in pretiis harum rerum sordidus, sed in hoc ipso benignus erga multos & liberalis fuit. Multa sacrificia, multosque ludos Circenses, aliaq; nonnulla spectacula sustulit; vt sumptus, quoad eius fieri posset, minueret.

ad aureorũ sexcenta millia, al. mille quingentas myriades drachm. Gr.

Iurauit in Senatu, nullũ e Senatorib. suo iussu interfectum iri: idque iusiurandũ, facta etiam coniuratione contra se, ratum fecit. Cumque nihil absque primariis viris gereret, multas leges tulit, præsertim ne quis eunuchũ faceret, neve quis neptem in vxorem duceret. Virginium Rufum, qui sæpe Imperator appellatus fuerat, nō est grauatus collegam in Consulatu assumere: in cuius mortui sepulcro inscriptum fuit, eum superato Vindice, nequaquā sibi Imperium asseruisse, sed patriæ. Nerua quidem vsque adeo bonus princeps fuit, vt aliquando dicere ausus sit, se nihil fecisse, quo minus posset deposito imperio priuatus tuto viuere. Cum autem Calpurnius Crassus, e celebri illa Crassorum familia oriundus, atque alii nonnulli, contra eum coniurassent, eos, cum nondum rescirent patefactam esse coniurationē, in spectaculo iuxta se collocauit, iisque gladios tradidit in manus, vt (sicuti dicebat) an satis acuti essent, inspicerent, quemadmodū fieri solet: reuera autē id fecit, vt eis ostenderet sibi nequaquam curæ esse, si vel in eodem loco statim necaretur. Casperius quoq; Ælianus, quem, vt antea factum erat a Domitiano, prætorianis præfecerat, milites in eum cōcitauit, efficiens vt quosdam ad suppliciū deposcerent.

ἐφ' οὗ μηδενὶ μηδὲν ἔξεστι ποιεῖν, χεῖρον δὲ ἐφ' οὗ πᾶσι πάντα. καὶ ὁ Νερούας ἀκούσας ταῦτα, ἀπηγόρευσε τὸ λοιπὸν γίνεσθαι τὰ τοιαῦτα. Ἦν δὲ ὁ Νερούας ὑπό τε τοῦ γήρως καὶ ὑπ' ἀρρωστίας (ἀφ' ἧς καὶ τὴν τροφὴν ἀεί ποτε ἤμει) ἀσθενέστερος. Ἀπεῖπε δὲ καὶ ἀνδριάντας αὐτῷ χρυσοῦς ἢ ἀργυροῦς γίνεσθαι. τοῖς δὲ τὴν οὐσίαν ἐπὶ τοῦ Δομιτιανοῦ μάτην ἐστερημένοις, πάντα ἀπέδωκεν ὅσα ἐν τῷ βασιλείῳ ἔτι ὄντα εὑρέθη. τοῖς τε πάνυ πένησι τῶν Ῥωμαίων ἐς χιλιάδα καὶ πεντακοσίας μυριάδας, γῆς κτῆσιν ἐχαρίσατο, βουλευταῖς τισὶ τήν τε ἀγορασίαν αὐτῶν καὶ τὴν διανομὴν προστάξας. Χρημάτων δὲ ἀπορῶν, πολλὰ μὲν ἱμάτια καὶ σκεύη καὶ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ, ἄλλα τε ἔπιπλα καὶ ἐκ τῶν ἰδίων καὶ τῶν βασιλικῶν, πολλὰ δὲ καὶ χωρία καὶ οἰκίας, μᾶλλον δὲ πάντα, πλὴν τῶν ἀναγκαίων, ἀπέδοτο. οὐ μέντοι καὶ περὶ τὰς τιμὰς αὐτῶν ἐμικρολογήσατο, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ πολλοὺς εὐηργέτησε. καὶ πολλὰς μὲν θυσίας, πολλὰς δὲ ἱπποδρομίας, ἄλλας τε τινὰς θέας κατέλυσε, συστέλλων ὡς οἷόν τε τὰ δαπανήματα. Ὤμοσε δὲ καὶ ἐν τῷ συνεδρίῳ, μηδένα τῶν βουλευτῶν φονεύσειν· ἐβεβαίωσέ τε τὸν ὅρκον, καίπερ ἐπιβουλευθείς. Ἔπραττε δὲ οὐδὲν ὅτι μὴ μετὰ τῶν πρώτων ἀνδρῶν. ἐνομοθέτησε δὲ ἄλλα τε καὶ περὶ τοῦ μὴ εὐνουχίζεσθαί τινα, μήτε ἀδελφιδῆν γαμεῖν. Τὸν δὲ Ῥοῦφον τὸν Οὐεργίνιον, καίπερ πολλάκις αὐτοκράτορα ὀνομασθέντα, οὐκ ὤκνησεν ὑπατεύσας συνάρχοντα προσλαβεῖν. ἐφ' οὗ τῷ μνήματι τελευτήσαντος ἐπεγράφη ὅτι νικήσας Βίνδικα, τὸ κράτος οὐχ ἑαυτῷ περιεποιήσατο, ἀλλὰ τῇ πατρίδι. Νερούας δὲ οὕτως ἦρχε καλῶς, ὥστε [ποτε] εἰπεῖν, Οὐδὲν τοιοῦτον πεποίηκα, ὥστε μὴ δύνασθαι τὴν ἀρχήν τε καταθέσθαι, καὶ ἀσφαλῶς ἰδιωτεῦσαι. Κράσσου τε Καλπουρνίου, τῶν Κράσσων ἐκείνων ἐγγόνου, ἐπιβουλεύσαντος μετ' ἄλλων αὐτῷ, παρεκαθίσατό τε αὐτοὺς ἔν τινι θέᾳ ἀγνοοῦντας ἔτι ὅτι καταμεμήνυνται, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ξίφη, λόγῳ μὲν, ἵν' ἐπισκέψωνται αὐτὰ (ὅπερ εἰώθει γίνεσθαι) εἰ ὀξέα εἰσὶν, ἔργῳ δὲ ἐπιδεικνύμενος ὅτι οὐδὲν αὐτῷ μέλει, κἂν αὐτοῦ παραχρῆμα ἀποθάνῃ. Αἰλιανὸς δὲ ὁ Κασπέριος, ἄρχων καὶ ὑπ' αὐτοῦ, καθάπερ ὑπὸ τοῦ Δομιτιανοῦ, τῶν δορυφόρων γενόμενος, τοὺς στρατιώτας ἐστασίασε κατ' αὐτοῦ, παρασκευάσας ἐξαιτῆσαί τινας ὥστε θανατωθῆναι.

πρὸς οὓς ὁ Νερούας τοσοῦτον ἀντέσχεν, ὥστε καὶ τὴν κλεῖν ἀπογυμνῶσαι, καὶ τὴν σφαγὴν αὐτοῦ προδεῖξαι. οὐ μὴν τι καὶ ἤνυσεν, ἀλλ' ἀνῃρέθησαν οὓς ὁ Αἰλιανὸς ἐβουλήθη. ὅθεν ὁ Νερούας διὰ τὸ γῆρας οὕτω καταφρονούμενος, ἀνέβη τε ἐς τὸ Καπιτώλιον, καὶ ἔφη γεγωνήσας, Ἀγαθῇ τύχῃ τῆς τε βουλῆς, καὶ τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ, Μάρκον Οὔλπιον Νερούαν Τραϊανὸν ποιοῦμαι. καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ συνεδρίῳ καίσαρά τε αὐτὸν ἀπέδειξε, καὶ ἐπέστειλεν αὐτοχειρίᾳ, (ἦρχε δὲ τῆς Γερμανίας ἐκεῖνος) Τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν. Οὕτω μὲν ὁ Τραϊανὸς καίσαρ καὶ μετὰ τοῦτο αὐτοκράτωρ ἐγένετο, καίτοι συγγενῶν τοῦ Νερούα ὄντων τινῶν. ἀλλ' οὐ γὰρ τῆς τῶν κοινῶν σωτηρίας ὁ ἀνὴρ τὴν συγγένειαν προετίμησεν· οὐδ' αὖ, ὅτι Ἴβηρ ὁ Τραϊανὸς, ἀλλ' οὐκ Ἰταλὸς, οὐδ' Ἰταλιώτης ἦν, ἧττόν τι παρὰ τοῦτο αὐτὸν ἐποιήσατο, ἐπειδὴ μηδεὶς πρόσθεν ἀλλοεθνὴς τὸ τῶν Ῥωμαίων κράτος ἐσχήκει. τὴν γὰρ ἀρετὴν, ἀλλ' οὐ τὴν πατρίδα τινὸς, ἐξετάζειν δεῖν ᾤετο. Πράξας δὲ ταῦτα, μετήλλαξεν, ἄρξας ἔτει ἑνὶ, καὶ μησὶ τέσσαρσι, καὶ ἡμέραις ἐννέα· προβεβιώκει πέντε καὶ ἑξήκοντα ἔτη καὶ μῆνας δέκα καὶ ἡμέρας δέκα.

Quibus adeo restitit Nerua, vt etiam nudũ iugulum præbuerit; quãuis nihil egerit. Ii quidẽ certe quos voluit Ælianus, interfecti sunt. Hac de causa Nerua, qui propter senectutem minime honorabatur, sed cõtemptus erat, in Capitoliũ cõscẽdit, ibiq; magna voce; *Quod felix faustumq; sit*, inquit, *Senatui populoq; Romano, mihiq; ipsi, M. Vlpium Neruam Traianũ adopto*: eundemq; postea in Senatu Cęsarem designauit; atq; ad eũ sua manũ scripsit, (is tum præerat Germaniæ) *Τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν*: *Telis Nerua tuis lacrymas vlciscere nostras.* Itaque Traianus, quamquã Neruæ propinqui nõ deerant, tunc Cæsar, ac postea Imperator factus est. Nec. n. ille coniunctionem sanguinis anteposuit publicæ vtilitati: neq; rursum eũ deterruit quod Traianus homo Hispanus, nec Italus erat, nec Italicus; quodque ante eũ nemo alterius nationis Imperium Romanũ obtinuerat. Censebat enim, *virtutem cuiusq; non patriam existimari & ponderari oportere.* His cõfectis rebus, mortuus est. Regnauit annum vnum, menses IIII, dies IX. Vixit annos LXV, menses X, dies X.

ΤΡΑΙΑΝΟΣ.

ΤΡΑΙΑΝῼ δὲ ὄναρ ἐγεγόνει, πρὶν αὐταρχῆσαι, τοιόνδε· ἔδοξεν ἄνδρα πρεσβύτην ἐν ἱματίῳ καὶ ἐσθῆτι περιπορφύρῳ, ἔτι δὲ καὶ στεφάνῳ ἐστολισμένον, (οἷά που καὶ τὴν γερουσίαν γράφουσι) δακτυλίῳ τινὶ σφραγῖδα αὐτῷ ἔς τε τὴν ἀριστερὰν σφαγὴν, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἐς τὴν δεξιὰν ἐπιβεβληκέναι. Ὡς δ' αὐτοκράτωρ ἐγένετο, ἐπέστειλε τῇ βουλῇ αὐτοχειρίᾳ ἄλλα τε, καὶ ὡς οὐδένα ἄνδρα ἀγαθὸν ἀποσφάξοι ἢ ἀτιμάσοι· καὶ ταῦτα καὶ ὅρκοις οὐ τότε μόνον, ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐπιστώσατο. Αἰλιανὸν δὲ καὶ τοὺς δορυφόρους τοὺς κατὰ Νερούα στασιάσαντας, ὡς καὶ χρησόμενός τι αὐτοῖς, μεταπεμψάμενος, ἐκποδὼν ἐποιήσατο. Εἰς δὲ τὴν Ῥώμην εἰσελθὼν, πολλὰ ἐποίει πρός τε διόρθωσιν τῶν κοινῶν, καὶ πρὸς χάριν τῶν ἀγαθῶν· ἐκείνων τε διαφερόντως ἐπιμελούμενος, ὡς καὶ ταῖς πόλεσι ταῖς ἐν Ἰταλίᾳ πρὸς τὴν τῶν παίδων τροφὴν πολλὰ χαρίσασθαι, καὶ τούτους εὐεργετῶν. Πλωτίνα δὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, ὅτε πρῶτον ἐς τὸ παλάτιον ἐσῄει, ἐπὶ τοὺς

TRAIANVS.

TRAIANO, priusquã Imperium adipisceretur, visum est in somnis, virũ iã grandem natu, veste purpurea & corona ornatũ, (qualis pingitur Senatus) primũ in sinistram partẽ iuguli ipsius, post in dextram annulo sigillum impressisse.

Vt aũt Imperator factꝰ est, multa sua manu scripsit ad Senatũ, atq; illud in primis, se nullũ vmquam virum bonum interfecturũ, aut notaturũ ignominia: idq; nõ tunc solum, sed etiam postea iureiurando cõfirmauit. Ælianũ prætorianosq; milites, qui contra Neruã seditionem fecerant, quasi vti vellet eorũ opera, accersiri iussit, eosque de medio sustulit. Postq̃ Romã venit, *multa fecit ad emendandũ corrigendũq; statũ reipublicę, atq; in gratiam bonorũ, quorũ in primis curã gessit. Nam ciuitatib. Italiæ multa largitus est ad educationẽ liberorũ; in quos magna beneficia contulit. Huius vxor Plotina, cum primum ingrederetur in Palatium, essetq; adhuc

in gradibus: conuersa ad multitudinem, *Talis*, inquit, *huc ingredior, qualē me exire cupio.* Ea quidem sic se gessit in principatu, vt iusta reprehensione caruerit. Traianus autem, cū Romæ aliquamdiu commoratus esset, in Dacos cum exercitu proficiscitur; quod secum ea quæ ab illis gesta essent, reputaret; quodq; pecunia quā ipsi quotannis capiebant, grauaretur; & quod eorum copias indies augeri, efferrique animos animaduerteret. Cognita eius profectione, Decebalus pertimuit: quippe sciebat antea nō populum Romanum, sed Domitianum ab se superatū esse: tunc autem bellum sibi fore cū populo Romano, Traianoque Imperatore, qui iustitia, fortitudine, bonitate longe antecelleret, ac viribus corporis prędiтus esset, (quippe regnare cœpit agens annum secundū & quadragesimum) & ita vigeret animo, vt non eum iuuentus temerarium, non tardum efficeret senectus. Traianus quidem nulli inuidebat, perdebatq; neminem: bonos omnes ornabat honoribus, & dignitatibus augebat. Ex quo fiebat, vt neque timeret quemquam, nec haberet odio. Nullā fidem habebat calumniatoribus; nulla ira tenebatur: abstinebat ab aliena pecunia non minus quam ab iniquis cędibus. Magnos sumptus fecit belli pacisq; temporibus. Multa eaq; apprime necessaria ædificauit: cuius generis sunt viæ, portus, ædificia publica; quorum tamen causa nullius vmquā sanguinem effudit. Magnificus enim natura & magnanimus erat. Itaque postquam Circum collapsum restituit, maioremq; reddidit atque pulchriorem, inscripsit in eo, perfecisse se vt populo Romano sufficeret. Amari a ciuibus cupiebat magis quam honore affici. Cum populo humaniter, cū Senatu honorifice versabatur. Carus ciuibus, hosti formidolosus erat. * Venationibus, conuiuiis, seriisq; ac iocosis rebus ciuium intererat. sæpe quartus discumbebat; veniebatq; in ędes eorum, interdum nulla munitus custodia; ibiq; nonnumquam requiescebat. Bonarum artiū expers & ignarus fuit; licet vere ea quæ ad virum doctū pertinēt, intelligere ac facere videretur. Cuncta in eo viro optima atq; præstantissima erant. nā etsi erat amorib. puerorum & vino deditus, tamen nihil ob eam causam turpiter aut nequiter fecit, passusve est,

ἀναβαθμοῖς καὶ πρὸς τὸ πλῆθος μεταστραφεῖσα εἶπε, Τοιαύτη μέντοι ἐνταῦθα εἰσέρχομαι, οἵα καὶ ἐξελθεῖν βούλομαι. καὶ οὕτω γε ἑαυτὴν διὰ πάσης τῆς ἀρχῆς διήγαγεν, ὥστε μηδεμίαν ἐπηρείαν σχεῖν. Διατρίψας δὲ ἐν τῇ Ῥώμῃ χρόνον τινὰ, ἐστράτευσεν ἐπὶ Δάκους, τά τε πεπραχθέντα αὐτοῖς λογιζόμενος, τοῖς τε χρήμασιν, ἃ κατ' ἔτος ἐλάμβανον, βαρυνόμενος· τάς τε δυνάμεις αὐτῶν αὐξανομένας καὶ τὰ φρονήματα ὁρῶν. πυθόμενος δὲ ὁ Δεκέβαλος τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ, ἐφοβήθη, ἅτε καὶ εὖ εἰδὼς ὅτι πρότερον μὲν οὐ Ῥωμαίους, ἀλλὰ Δομιτιανὸν ἐνενικήκει· τότε δὲ ὡς πρός τε Ῥωμαίους καὶ πρὸς Τραϊανὸν αὐτοκράτορα πολεμήσοι. πλεῖστον γὰρ ἐπί τε δικαιότητι καὶ ἐπ' ἀνδρίᾳ τῇ τε ἁπλότητι τῶν ἠθῶν διέπρεψε· τῷ τε γὰρ σώματι ἔρρωτο, (δεύτερον γὰρ καὶ τεσσαρακοστὸν ἔτος ἄγων ἦρξε) καὶ τῇ ψυχῇ ἤκμαζεν, ὡς μήθ' ὑπὸ νεότητος θρασύνεσθαι, μήθ' ὑπὸ γήρως ἀμβλύνεσθαι· καὶ οὔτ' ἐφθόνει, οὔτε καθῄρει τινὰ, ἀλλὰ καὶ πάνυ πάντας τοὺς ἀγαθοὺς ἐτίμα καὶ ἐμεγάλυνε· καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἐφοβεῖτό τινα αὐτῶν, οὔτε ἐμίσει. διαβολαῖς τε ἥκιστα ἐπίστευε, καὶ ὀργῇ ἥκιστα ἐδουλοῦτο· τῶν τε χρημάτων τῶν ἀλλοτρίων ἴσα καὶ φόνων τῶν ἀδίκων ἀπείχετο. καὶ ἐδαπάνα πάμπολλα μὲν ἐς τοὺς πολέμους, πάμπολλα δὲ ἐς τὰ τῆς εἰρήνης ἔργα· καὶ πλεῖστα καὶ ἀναγκαιότατα καὶ ἐν ὁδοῖς καὶ ἐν λιμέσι καὶ ἐν οἰκοδομήμασι δημοσίοις κατασκευάσας, οὐδενὸς αἷμα εἰς οὐδὲν αὐτῶν ἀνάλωσεν. οὕτω γάρ που καὶ μεγαλόφρων καὶ μεγαλογνώμων ἔφυ, ὥστε καὶ τῷ ἱπποδρόμῳ ἐπιγράψαι, ὅτι ἐξαρκοῦντα αὐτὸν τῷ τῶν Ῥωμαίων δήμῳ ἐποίησεν, ἐπειδὴ διαφθαρέντα πῃ, καὶ μείζω καὶ περικαλλέστερον ἐξειργάσατο. Φιλούμενός τε οὖν ἐπ' αὐτοῖς μᾶλλον ἢ τιμώμενος ἔχαιρε· καὶ τῷ τε δήμῳ μετ' ἐπιεικείας συνεγίνετο, καὶ τῇ γερουσίᾳ σεμνοπρεπῶς ὡμίλει· ἀγαπητὸς μὲν πᾶσι, φοβερὸς δὲ μηδενὶ, πλὴν πολεμίοις, ὤν. καὶ γὰρ θήρας, καὶ συμποσίων, ἔργων τε καὶ βουλευμάτων σκωμμάτων τε συμμετεῖχε σφίσι· καὶ πολλάκις καὶ τέταρτος ὠχεῖτο· ἔς τε τὰς οἰκίας αὐτῶν καὶ ἄνευ γε φρουρᾶς ἔστιν ὧν εἰσιὼν εὐθυμεῖτο. Παιδείας μὲν γὰρ ἀκριβοῦς, ὅση ἐν λόγοις, οὐ μετέσχε· τό γε μὴν ἔργον αὐτῆς καὶ ἠπίστατο καὶ ἐποίει· οὐδ' ἔστιν ὅ τι οὐκ ἄριστον εἶχε· καὶ οἶδα μὲν ὅτι καὶ περὶ μειράκια καὶ περὶ οἶνον ἐσπουδάκει· ἀλλ', εἰ μέν τι ἐκ τούτων ἢ αἰσχρὸν ἢ κακὸν ἢ ἐδεδράκει ἢ ἐπεπόνθει,

ἐπηρείαν

ἐπηγορείαν δ᾽ εἶχε· καίτοι τοῦ τε οἴνου διακόρως ἔπινε, καὶ νήφων ἦν· ἔν τε τοῖς παιδικοῖς οὐδένα ἐλύπησεν. Εἰ δὲ καὶ φιλοπόλεμος ἦν, ἀλλὰ τῇ τε κατορθώσει, καὶ τοῦ ἐχθίστου μὲν καθαιρέσει, τοῦ οἰκείου δὲ αὐξήσει ἠρκεῖτο. οὐδὲ γὰρ οὐδ᾽ ὅπερ εἴωθεν ἐν τοῖς τοιούτοις γίγνεσθαι, τὸ τοὺς στρατιώτας ἐξογκοῦσθαί τε καὶ ὑπερφρονεῖν, συνέβη ποτὲ ἐπ᾽ αὐτοῦ· οὕτως ἐγκρατῶς αὐτῶν ἦρχε. Διὰ ταῦτα μὲν οὖν οὐκ ἀπεικότως ὁ Δεκέβαλος αὐτὸν ἐδεδίει. στρατεύσαντι δὲ τῷ Τραϊανῷ κατὰ τῶν Δακῶν, καὶ * ταῖς Τάπαις ἔνθα ἐστρατοπέδευον οἱ βάρβαροι πλησιάσαντι, μύκης μέγας προσεκομίσθη, γράμμασι Λατίνοις λέγων, ὅτι ἄλλοι τε τῶν συμμάχων καὶ Βοῦρροι παραινοῦσι Τραϊανῷ ὀπίσω ἀπιέναι καὶ εἰρηνῆσαι. συμβαλὼν δὲ αὐτοῖς ὁ Τραϊανὸς, πολλοὺς μὲν τῶν οἰκείων τραυματίας εἶδε, πολλοὺς δὲ τῶν πολεμίων ἀπέκτεινεν· ὅτε καὶ ἐπιλιπόντων τῶν ἐπιδέσμων, οὐδὲ τῆς ἑαυτοῦ ἐσθῆτος λέγεται φείσασθαι, ἀλλ᾽ ἐς τὰ λαμπάδια ταύτην * κατατεμεῖν· τοῖς δὲ τελευτήσασι τῶν στρατιωτῶν ἐν τῇ μάχῃ, βωμόν τε στῆσαι καὶ κατ᾽ ἔτος ἐναγίζειν κελεῦσαι. ὡς δὲ καὶ ἐς [αὐτὰ] τὰ ἐπ᾽ ἄκρα ἐπεχείρησεν ἀναβῆναι, λόφους ἐκ λόφων μετὰ κινδύνων καταλαμβάνων, καὶ τοῖς τῶν Δακῶν βασιλείοις ἐπέλασε· ὅ τε Λούσιος ἑτέρωθι προσβαλὼν, καὶ ἐφόνευσε πολλοὺς, καὶ ἐζώγρησε πλείονας· τηνικαῦτα ὁ Δεκέβαλος πρέσβεις πέμψας τοὺς ἀρίστους τῶν πιλοφόρων, καὶ δι᾽ αὐτῶν τὸν αὐτοκράτορα δεηθεὶς, οὐδὲν ὅ τι οὐχ ἑτοίμως τῶν * προσταχθέντων ἔχειν συνθέσθαι. τὰ γὰρ ὅπλα καὶ τὰ μηχανήματα τούς τε μηχανοποιοὺς παραδοῦναι, καὶ τοὺς αὐτομόλους ἀποδοῦναι, τά τε ἐρύματα καθελεῖν, καὶ τῆς χώρας τῆς ἑαλωκυίας ἀποστῆναι, τοὺς αὐτούς τε ἐχθροὺς καὶ φίλους τοῖς Ῥωμαίοις νομίζειν, καὶ ἄκων ὡμολόγησε, πρός τε τὸν Τραϊανὸν εἰσελθὼν, καὶ ἐς τὴν γῆν πεσὼν, καὶ προσκυνήσας αὐτόν. Τραϊανὸς δὲ ἐπὶ τούτοις εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀνεκομίσθη, καὶ οἱ παρὰ τοῦ Δεκεβάλου πρέσβεις εἰς τὸ συνέδριον ἐσήχθησαν· τά τε ὅπλα καταθέντες, συνῆψαν τὰς χεῖρας ἐν αἰχμαλώτου σχήματι, καὶ εἶπόν τε τινὰ, καὶ ἱκέτευσαν· καὶ οὕτω τήν τε εἰρήνην ἐσπείσαντο, καὶ τὰ ὅπλα ἀπέλαβον. Τραϊανὸς δὲ τά τε νικητήρια ἤγαγε, καὶ Δακικὸς ἐπωνομάσθη· ἔν τε τῷ θεάτρῳ μονομάχους συνέβαλε (καὶ γὰρ ἔχαιρεν αὐτοῖς) καὶ τοὺς ὀρχηστὰς ἐς τὸ θέατρον ἐπανήγαγε. καὶ γὰρ ἑνὸς αὐτῶν τοῦ Πυλάδου ἤρα. Οὐ μέντοι, οἷα πολεμικὸς ἀνήρ,

quamobrem iure reprehenderetur. Licet enim vinū largiter biberet, tamen sobrius erat; & quod ad pueros attinet, nemini molest᷒ fuit. Cumque esset auidus belli, ita sibi in eo tēperabat, vt hostes frangeret, amicos autē augeret. Non enim ei vnquam accidit, (quod euenire in huiusmodi solet) vt milites feroces se & insolentes præbuerint. vsque adeo bene & ratione imperabat. His de causis Decebalus merito eum verebatur. Postquam Traianus in Dacos exercitum duxit, nec lōge abfuit ab iis locis in quibus barbari castra posuerāt, fungus ingens ad eum allatus est, in quo scriptū erat Latinis litteris: *Burros sociosque omnes a Traiano petere, vt pace facta domum reuerterentur. sed Traianus nihilo minus conflixit. Quo in prœlio quamquā magna cædes hostium facta est, tamen multos ex suis saucios vidit. Cumque deficerēt ea quibus vulnera militum obligarentur, fertur ne vesti quidem suæ pepercisse, sed etiam discidisse ad obliganda militum vulnera: cæsisque in prœlio statuisse aram; in qua quotannis parentari iussit. Post contendit ad editiora loca montium; indeque aliis atque aliis occupatis collibus non sine magno periculo, ad regiam Dacorū peruenit: quos † Lucius ex altero latere adortus, magnum numerum eorum concidit cepitque. (Lusius, Bl.) Decebalus continuo primores eorum qui † pileos gestabant, ad Traianū mittit; pacemq; per eos ab ipso postulat; seque imperata facturum pollicetur. (pila gest. Bl.) Is iubet arma machinasque, & earum artifices tradere, trāsfugas dedere, diruere propugnacula; de regione quam ex finitimis cepisset, decedere; & amicos hostesque eosdem quos populus Romanus haberet, existimare. Has cōditiones Decebalus deductus ad Traianum, inuitus accipit, eumque prostratus ad pedes veneratur. His confectis rebus, Traianus in Italiam reuertitur. Tum legati Decebali intromittuntur in Senatum; depositisque armis, iunctisq; manibus, more * seruorū, pauca supplices loquuntur: dein confirmata pace arma recipiunt. eoq; facto Traianus de Dacis triumphauit, & *Dacicus* cognominatus est. Post in theatrū gladiatores, quib. delectabatur, saltatoresq; reduxit; ex quorū numero Pylades ei præsertim carus erat. Porro in tanto armorum studio

curam habuit & ceterarũ rerum. nam in foro Augusti, & in porticu Liuiæ, ac in plerisq; aliis locis, ius ꝑ tribunali dicebat. Dũ hæc geruntur, nuntiatur Decebalũ multa contra fœdus facere, arma cõparare, transfugas recipere, arces instaurare, finitimas nationes per legatos ad defectionẽ sollicitare; *eosq; qui ipsi ante nõ paruerãt, diripere: iãq; Iazygum nõnullam partẽ regionis occupauisse: quã cum illi postea repeterẽt, Traianus eã non restituit. Ob has causas Decebal⁹ hostis iterum a Senatu iudicatur. Traianus id bellũ per se, nõ per alios duces cõfecit. Et quamquã Decebalus Traiano multo erat imbecillior, tamẽ parũ abfuit quin eũ ex insidiis tolleret. Misit enim trãsfugas in Mysiam, qui Traianũ occiderent: ad quem cũ antea semper facilis erat accessus, tũ vero belli temporib. cũ quibusuis facillime colloquebatur. sed id facinus trãsfugæ facere nõ sunt ausi, propterea quod vnus ipsorũ, cũ in suspicionem venisset, captus, magna vi tormẽtorum, insidias patefecerat. 'Sed Decebalus Longino, quem Romani ducẽ habebant peritissimũ rei militaris, persuasit vt se adiret, quasi statuisset imperata eius facere. Hunc, cũ venisset, comprehendi iussit, rogauitq; publice Traiani cõsilia. Post, vbi nihil potuit ex eo cognoscere, mandauit ipsum solutũ vinculis in custodia retineri: deinde petiit a Traiano per litteras, vt recepto Longino secũ recõciliari vellet. *Cui Traianus ita respõdere visus est, vt Longinũ neq; multi facere, neq; prorsus cõtemnere videretur: cuius mortẽ licet nõ expeteret, tamen eiusdẽ salutem nõ magnopere postularet. Quæ dum animaduerteret Decebalus, dispiceretq; quid sibi faciẽdum esset, Longinus sumpto veneno, *quod forte nactus erat, moritur. Interim Traianus pontẽ lapideum in Danubio faciendũ curauit: quem ego quidẽ digne admirari non queo. nã etsi Traiani sunt alia opera magnifica, tamẽ is pons lõge omnib. antecellit. Eius pontis pilæ sunt XX, ex lapide quadrato; singulæ, absq; fundamentis, altitudine pedũ CL, latitudine pedum LX. distant inter se intervallo CLXX pedum, suntque fornicibus coniunctæ. Cuius operis sumptus licet sit incredibilis, tamen plus

τἄλλα ἧττον διῆγεν, ἢ καὶ ἧττον ἐδίκαζεν, ἀλλὰ τοτὲ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ Αὐγούστου, τοτὲ [δὲ] ἐν τῇ στοᾷ τῇ *Ἰουλίᾳ ὠνομασμένῃ, πολλάκις δὲ καὶ ἄλλοθι ἔκρινεν e ἐπὶ βήματος. Ἐπεὶ δὲ ὁ Δεκέβαλος πολλὰ παρὰ τὰς συνθήκας ἀπηγγέλλετο αὐτῷ ποιῶν, καὶ ὅπλα τε κατεσκευάζετο, καὶ τοὺς αὐτομολοῦντας ἐδέχετο, τά τε ἐρύματα ἐπεσκεύαζε, παρά τε τοὺς ἀστυγείτονας ἐπρεσβεύετο, καὶ τοῖς τἀναντία οἱ φρονήσασι προσέπεσεν ἐλυμαίνετο· καὶ τὴν Ἰαζύγων καὶ χώραν τινὰ ἀπετέμετο, ἣν μετὰ ταῦτα ἀπαιτήσασιν αὐτοῖς Τραϊανὸς οὐκ ἀπέδωκεν· οὕτω δὴ καὶ αὖθις πολέμιον αὐτὸν ἡ βουλὴ ἐψηφίσατο· καὶ ὁ Τραϊανὸς δι' ἑαυτοῦ καὶ αὖθις, ἀλλ' οὐ δι' ἑτέρων στρατηγῶν, τὸν πρὸς ἐκεῖνον πόλεμον ἐποιήσατο. καὶ ὁ Δεκέβαλος κατὰ μὲν τὸ ἰσχυρὸν κακῶς ἔπραττε· δόλῳ δὲ δὴ καὶ ἀπάτῃ ὀλίγου μὲν καὶ τὸν Τραϊανὸν ἀπέκτεινε, πέμψας ἐς τὴν Μυσίαν αὐτομόλους τινάς, εἴ πως αὐτόν, εὐπρόσοδον ὄντα καὶ ἄλλως, τότε δὲ καὶ διὰ τὴν τοῦ πολέμου χρείαν πάντα ἁπλῶς τὸν βουλόμενον εἰς λόγους δεχόμενον, κατεργάσαιντο. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐκ ἐδυνήθησαν πρᾶξαι, συλληφθέντος τινὸς ἐξ ὑποψίας, καὶ πᾶν τὸ ἐπιβούλευμα αὐτοῦ ἐκ βασάνων ὁμολογήσαντος. Λογγῖνον δέ τινα στρατοπέδου Ῥωμαϊκοῦ ἐξηγούμενον, καὶ δεινὸν ἐν τοῖς πολεμίοις αὐτῷ γεγενημένον, προσκαλεσάμενος, καὶ ἀναπείσας συμμῖξαί οἱ, ὡς καὶ τὰ προσταχθησόμενα ποιήσων, συνέλαβε, καὶ ἀνέκρινε δημοσίᾳ περὶ τῶν τοῦ Τραϊανοῦ βουλευμάτων. ἐπειδή τε μηδὲν ὁμολογῆσαι ἠθέλησεν, ἐν ἀδέσμῳ φυλακῇ περιεῖπε, καὶ πρὸς τὸν Τραϊανὸν ἐπέστελλεν, ἀξιῶν διαλλαγῆναί οἱ ἐπὶ τῷ τὸν Λογγῖνον ἀνακομίσασθαι. ἀποκριναμένου δέ τινα αὐτῷ τοῦ Τραϊανοῦ μέσα, ἐξ ὧν οὔτ' ἐν μεγάλῳ οὔτ' ἐν μικρῷ λόγῳ τὸν Λογγῖνον ποιεῖσθαι δόξειν ἔμελλε, τοῦ μήτ' ἀπολέσθαι αὐτόν, μήτ' ἐπὶ πολλῷ σφίσιν ἀνασωθῆναι, Δεκέβαλος μὲν ἀνεῖχεν ἔτι διασκοπῶν ὅ τι πράξει· Λογγῖνος δὲ ἐν τούτῳ φαρμάκου εὐπορήσας, ἔπιε καὶ ἀπέθανε. Τραϊανὸς δὲ γέφυραν λιθίνην ἐπὶ τοῦ Ἴστρου κατεσκευάσατο· περὶ ἧς οὐκ ἔχω πῶς ἂν ἀξίως αὐτὸν θαυμάσω. ἔστι μὲν γὰρ καὶ τἄλλα αὐτοῦ ἔργα διαπρεπέστατα, τοῦτο δὲ καὶ ὑπὲρ ἐκεῖνα. ὡς γὰρ κρηπῖδες εἰσὶ λίθου τετραπέδου εἴκοσι, τὸ μὲν ὕψος πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ποδῶν, πλὴν τῶν θεμελίων, τὸ δὲ πλάτος ἑξήκοντα· καὶ αὗται ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν ἀπ' ἀλλήλων πόδας ἀπέχουσαι, *ἁψῖσι συνῳκοδόμηνται· πῶς οὖν ἄν τις τὸ ἀνάλωμα τὸ ἐς αὐτὰς δαπανηθὲν, θαυμάσειε; πῶς δ' οὐκ ἄν τις

τὸν τρόπον

τὸ ἔργον ὃν ἕκαστα αὐτῶν ἔν τε ποταμῷ [πολλῷ] καὶ ἐν ὕδατι δινώδει, ἐδάφει τε ἰλυώδει ἐγένετο· οὐ γάρ τι καὶ *παρατρέψαι ποι τὸ ῥεῦμα ἠδυνήθη. τὸ δὲ δὴ πλάτος τοῦ ποταμοῦ εἶπον, οὐχ ὅτι διὰ τοσούτου ῥεῖ, (καὶ γὰρ ἐπὶ διπλάσιον ἔστιν οὗ καὶ ἐπὶ τριπλάσιον αὐτοῦ πελαγίζει) ἀλλ' ὅτι τό τε στενώτατον καὶ τὸ ἐπιτηδειότατον ἐς τὸ γεφυρωθῆναι τῶν ἐκείνῃ χωρίων τοσοῦτόν ἐστιν· ὅσῳ δὲ δὴ ἐς στενὸν ταύτῃ ἐκ πελάγους μεγάλου καταβαίνων, καὶ ἐς πέλαγος αὖθις μεῖζον προεχωρῶν *κατακλείεται, τόσῳ που καὶ ῥοωδέστατος καὶ βαθύτατος γίγνεται· ὥστε καὶ τοῦτο ἐς τὴν χαλεπότητα τῆς κατασκευῆς τῆς γεφύρας τείνειν. Ἡ μὲν οὖν μεγαλόνοια τοῦ Τραιανοῦ καὶ ἐκ τούτων δείκνυται· οὐ μέντοι καὶ *εἰ ὠφέλειάν τινα ἡμῖν ἡ γέφυρα παρέχεται, ἀλλ' ἑστᾶσιν αἱ κρηπῖδες ἄλλως διόδον οὐκ ἔχουσαι, καθάπερ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ μόνον γεγονέναι, ἵν' ἐπιδείξωσι τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν οὐδὲν ὅ τι οὐ δυναμένην ἐξεργάσασθαι. ὁ μὲν γὰρ Τραιανὸς, δείσας μή ποτε παγέντος τοῦ Ἴστρου, πόλεμος τοῖς πέραν Ῥωμαίοις γένηται, ἐποίησε τὴν γέφυραν, ἵνα αἱ ἐπιβασίαι ῥᾳδίως δι' αὐτῆς διεξίωσιν· Ἀδριανὸς δὲ τοὐναντίον, φοβηθεὶς μὴ καὶ τοῖς βαρβάροις τοὺς φρουροὺς αὐτῆς βιασαμένοις ῥᾳδία διάβασις ἐς τὴν Μυσίαν ᾖ, ἀφεῖλε τὴν ἐπιπολῆς κατασκευήν. Τραιανὸς δὲ, διὰ ταύτης τῆς γεφύρας τὸν Ἴστρον περαιωθεὶς, καὶ δι' ἀσφαλείας μᾶλλον ἢ διὰ σπουδῆς τὸν πόλεμον ποιούμενος, σὺν χρόνῳ καὶ μόλις ἐκράτησε τῶν Δακῶν, πολλὰ μὲν αὐτὸς στρατηγίας ἔργα καὶ ἀνδρίας ἐπιδειξάμενος, πολλὰ δὲ καὶ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ κινδυνευσάντων καὶ ἀριστευσάντων. ἔνθα δὴ καὶ ἱππεύς τις κακῶς πληγεὶς, ἐξήχθη μὲν ἐκ τῆς μάχης ὡς καὶ θεραπευθῆναι δυνάμενος· αἰσθόμενος δὲ ὡς ἀνιάτως ἔχοι, ἔκ τε τοῦ σκηνώματος ἐξεπήδησεν, (οὐ γάρ πω τὸ κακὸν αὐτοῦ καθίκετο) καὶ ἐς τάξιν αὖθις καταστὰς ἑαυτὸν, ἀπέθανε, μεγάλα ἐπιδειξάμενος. Δεκέβαλος δὲ, ὡς καὶ τὸ βασίλειον αὐτοῦ καὶ ἡ χώρα κατείληπτο σύμπασα, καὶ αὐτὸς ἐκινδύνευεν ἁλῶναι, διεχρήσατο ἑαυτὸν, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐς τὴν Ῥώμην ἀπεκομίσθη· καὶ οὕτως ἡ Δακία Ῥωμαίων ὑπήκοος ἐγένετο, καὶ πόλεις ἐν αὐτῇ ὁ Τραιανὸς κατῴκισεν. εὑρέθησαν δὲ καὶ οἱ τοῦ Δεκεβάλου θησαυροὶ, καίτοι ὑπὸ τὸν ποταμὸν τὸν Σαργετίαν τὸν παρὰ τοῖς βασιλείοις αὐτοῦ, κεκρυμμένοι. διὰ γὰρ αἰχμαλώτων τινῶν τόν τε ποταμὸν ἐξέτρεψε, καὶ τὸ ἔδαφος αὐτοῦ ὤρυξε· καὶ ἐς αὐτὸ πολὺν μὲν ἄργυρον, πολὺν δὲ χρυσὸν, τά τε ἄλλα τὰ τιμιώτατα

admirationis habet, quod hęc in *fluuio gurgitibus pleno, limosoq; alueo facta sunt; quodq; fluxus eius fluminis alio auerti nõ potuit. Neq; vero latitudo ipsius idcirco a me dicta est, q *permagna sit: (nonnumquam enim duplo triploque maius inundat) sed quod tãta sit in eo loco angustissimo: quo tamen nullus erat ad faciendos põtes accommodatior. Quo in loco quanto magis flumen ex lato in angustũ fluit, rursumq; ex angusto multo fit latius, tãto rapidius fertur, altiusque est; vt id pontis faciendi difficultatem maxime augeat. Ex quo Traiani magnitudo animi intelligi facile potest. Is pons nobis quidem nulli est vsui: (nec enim transitur) extant pilæ eius ostentationis causa; quasi tantummodo factæ sint vt constet ex iis, *nihil esse quod humano ingenio effici non possit*. Hunc pontem Traianus fecit, metuens ne Danubio cõglaciato frigoribus, Romanis qui trans flumen essent, bellum inferretur: quod si eueniret, vt posset per eum copias facile traducere. Sed Adrianus contra metuens, ne barbari oppressis custodib. pontis, in Mysiam facile transirẽt, superiores partes eius disturbari iussit. Igitur Traianus, eo ponte facto, Danubium transiit: dein secure bellum gessit magis quã celeriter; ac Dacos vix tandẽ subegit. Multa in eo bello ipse strenui Imperatoris, ac viri fortis facinora edidit; multaq; pericula milites eius adierunt, seque fortes viros præstiterũt. Ex quib. vnus eques saucius exportatus ex prœlio ad sananda vulnera, vbi desperatam esse salutem cognouit, ex tabernaculo (nondum enim vis mali eũ oppresserat) iterum in aciem processit: magnisque rebus gestis, mortuus cõcidit. Decebalus, postquam regiam regionemq; suam omnem captam esse cognouit, immineret; periculum ne ipse quoque caperetur, manus sibi attulit. Eius caput Romam perlatum est, & Dacia in potestatem venit populi Romani, in eamq; Traianus coloniam deduxit. Thesauri Decebali, quamquam in Sargetia flumine, non procul a regia eius repositi erãt, inuenti sunt. Decebalus enim, flumine opera captiuorũ auerso, perfossoque alueo, magnam vim argenti aurique, tum pretiosissimas quasque res atq; delicatissimas,

quæ conseruari poterant, eo congesserat; iisq; rebus magnis lapidib. aggeribusq; tectis, flumẽ pristino alueo restituerat. Præterea vestes, & alia quæ sunt eiusdem generis, abdiderat in speluncas per eosdem seruos; eosque peracto negotio iusserat occidi, ne, quod actum erat, patefacerẽt. Sed Bicilis, socius & familiaris Decebali, cui res erat cognita, captus, hos thesauros indicauit. Per id tẽpus Palma præfectus Syriæ, cepit eã Arabiæ partem quæ Petram attingit, redegitque in dicionem populi Romani.

Ad Traianum reuersum in vrbem, quam plurimæ legationes a barbaris gentibus, & in primis ab Indis venerunt. Is spectacula edidit dierũ centũ vigintitrium; *in quib. interdum cæsæ sunt feræ mãsuetæq; bestiæ mille, interdum etiã ad decẽ milia: itemq; gladiatorũ decem milia inter se certauerunt. Iisdem temporib. strauit paludes Põtinas lapidibus; exstruxitque iuxta vias ædificia, pontesq; magnificentissimos fecit: ac nummum omnẽ adulterinũ conflauit. Suram Licinium, qui tum decesserat, affecit publica sepultura, eique statuam collocari iussit. Hic adeo diues fuerat & potens, vt Gymnasium ædificauerit populo Romano suis sumptibus; tantaque fide atque amicitia fuerat cum Traiano coniunctus, vt cum sæpe esset apud eum ab inuidis & inimicis accusatus, Traianus nihilo minus domum eius inuocatus ad cœnam venerit, dimissaque custodia medicum Suræ primum omnium ad se vocauerit, eique permiserit vt suos oculos . . . Quo facto, tonsorem eiusdem venire iussit; isque mentum Imperatoris rasit. nam hæc vetus cõsuetudo ciuium Romanorum ac principum fuit: Adrianus enim primus barbam nutriuit. Post hæc Traianus cœnauit lotus; posteroq; die amicis suis, qui Suræ maledicere semper, eumque calumniari cõsueuerant, respondit: *Si me, inquit, Sura interficere voluisset, heri quidem certe interfecisset.* Itaq; permagnum fuit, quod Traianus in homine accusato insidiarum, periclitari voluerit: sed multo profecto maius, quod numquã timuerit vt quidquam tale ab illo sibi accideret. *Cuidam etiam principio, cum præficeret eum prętorianis cohortibus, atque ipsum ob eam causam gladium accingere oporteret; Traianus nudum porrexit, dixitque; *Accipe gladium, quem pro me, si bene atque ratione imperauero, distringes:*

καὶ ὑγρότητά τινα ἐνδέχεσθαι δυνάμενα ἐμβαλὼν, λίθοις τε ἐπ' αὐτοῖς ἐπέθηκε, καὶ χοῦν ἐπεφόρησε· καὶ μετὰ τοῦτο τὸν ποταμὸν ἐπήγαγε· καὶ ἐς τὰ σπήλαια διὰ τῶν αὐτῶν ἐκείνων τά τε ἱμάτια καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὁμοιότροπα κατέθετο. ποιήσας δὲ ταῦτα, διέφθειρεν αὐτοὺς, ἵνα μηδὲν ἐκλαλήσωσι. Βίκιλις δέ τις ἑταῖρος αὐτοῦ, τὸ γεγονὸς εἰδὼς, ἑάλω τε καὶ κατεμήνυσε ταῦτα. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον καὶ Πάλμας τῆς Συρίας ἄρχων, τὴν Ἀῤῥαβίαν τὴν πρὸς τῇ Πέτρᾳ ἐχειρώσατο, καὶ Ῥωμαίων ὑπηκόους ἐποιήσατο. Παρὰ [δὲ] τὸν Τραϊανὸν ἐς τὴν Ῥώμην ἐλθόντα, πλεῖσται πρεσβεῖαι ἄλλων τε βαρβάρων καὶ Ἰνδῶν ἀφίκοντο. καὶ θέας ἐν τρισὶ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἡμέραις ἐποίησεν· ἐν αἷς θηρία τε καὶ βοτὰ χίλιά που καὶ μύριά που ἐσφάγη, καὶ μονομάχοι μύριοι ἠγωνίσαντο. Καὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τά τε ἕλη τὰ *Ποντικὰ ὡδοποίησε λίθῳ, καὶ ταῖς ὁδοῖς παρῳκοδομημένας καὶ γεφύραις μεγαλοπρεπεστάταις ἐξεποίησε. τό τε νόμισμα πᾶν τὸ ἐξίτηλον ἐξεχώνευσε. Τῷ δὲ Σύρρᾳ τῷ Λικινίῳ καὶ ταφὴν δημοσίαν καὶ ἀνδριάντα ἔδωκεν τελευτήσαντι· ὅστις ἐς τοῦτο καὶ πλούτου καὶ αὐχήματος ἀφίκετο, ὥστε καὶ γυμνάσιον Ῥωμαίοις οἰκοδομῆσαι. τοσαύτῃ δὲ φιλίᾳ καὶ πίστει πρὸς ἀλλήλους ἐκέχρηντο, ὥστε πολλάκις αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα διαβεβλημένου, καὶ τῶν φθονούντων αὐτῷ ἐπὶ πολὺ ἐγκειμένων, ὁ Τραϊανὸς οἴκαδε πρὸς αὐτὸν ἄκλητος ἐπὶ δεῖπνον ἦλθε· καὶ πᾶσαν τὴν φρουρὰν ἀποπέμψας, ἐκάλεσε πρῶτον μὲν τὸν ἰατρὸν αὐτοῦ, καὶ δι' ἐκείνου τοὺς ὀφθαλμοὺς . . . ἔπειτα τὸν κουρέα, καὶ δι' ἐκείνου τὸ γένειον ἐξύρατο. τοῦτο γὰρ ἐκ παλαιοῦ πάντες οἱ ἄλλοι καὶ αὐτοὶ οἱ αὐτοκράτορες ἐποίουν· Ἀδριανὸς γὰρ πρῶτος γενειᾶν κατέδειξε. πράξας δὲ ταῦτα, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ λουσάμενος καὶ δειπνήσας, ἔπειτα τοῖς φίλοις τοῖς εἰωθόσιν ἀεί τι περὶ αὐτοῦ φαῦλον λέγειν, ἔφη τῆς ὑστεραίας ὅτι Εἰ ἤθελέ με Σύρρας ἀποκτεῖναι, χθὲς ἂν ἀπεκτόνει. Μέγα μὲν οὖν ἐποίησε καὶ τὸ κινδυνεῦσαι πρὸς διαβεβλημένον ἄνθρωπον· πολὺ δὲ μεῖζον, ὅτι ἐπίστευσε μηδὲν ἂν ποτε ὑπ' αὐτοῦ παθεῖν. ἀλλὰ καὶ ὅτε *πρῶτον τῷ μέλλοντι τῶν δορυφόρων ἐπάρξειν, τὸ ξίφος, ὃ παραζώννυσθαι αὐτὸν ἐχρῆν, ὤρεξεν, ἐγύμνωσέ τε αὐτὸ, καὶ ἀνατείνας ἔφη, Λαβὲ τοῦτο τὸ ξίφος· ἵνα, ἂν μὲν καλῶς ἄρχω, ὑπὲρ ἐμοῦ,

ἂν δὲ

ἂν δὲ κακῶς, κατ᾽ ἐμοῦ αὐτῷ χρήσῃ. Ἔστησε δὲ καὶ τοῦ Σοσσίου τοῦ τε Πάλμου καὶ τοῦ Κέλσου εἰκόνας· οὕτω που αὐτοὺς τῶν ἄλλων προετίμησε. τοὺς μέντοι ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ, ἐν οἷς ἦν καὶ Κράσσος, ἐτιμωρεῖτο, εἰσάγων εἰς τὴν βουλήν. Κατεσκεύασε δὲ καὶ βιβλίων ἀποθήκας· καὶ ἔστησεν ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ κίονα μέγιστον, ἅμα μὲν ἐς ταφὴν ἑαυτῷ, ἅμα δὲ εἰς ἐπίδειξιν τοῦ κατὰ τὴν ἀγορὰν ἔργου. παντὸς γὰρ τοῦ χωρίου ἐκείνου ὀρεινοῦ ὄντος, κατέσκαψε τοσοῦτον ὅσον ὁ κίων ἀνίσχει, καὶ τὴν ἀγορὰν ἐκ τούτου πεδινὴν κατεσκεύασε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐστράτευσεν ἐπ᾽ Ἀρμενίους καὶ Πάρθους, πρόφασιν μὲν, ὅτι μὴ τὸ διάδημα ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰλήφει, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Πάρθων βασιλέως ὁ τῶν Ἀρμενίων βασιλεύς· τῇ δ᾽ ἀληθείᾳ, δόξης ἐπιθυμίᾳ. ἐπεὶ δὲ ἐνέβαλεν εἰς τὴν πολεμίαν, ἀπήντων αὐτῷ οἱ τῇδε σατράπαι καὶ βασιλεῖς μετὰ δώρων· ἐν οἷς καὶ ἵππος ἦν δεδιδαγμένος προσκυνεῖν. τοῖς τε γὰρ ποσὶ τοῖς προσθίοις ὤκλαζε, καὶ τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τοὺς τοῦ πέλας πόδας ὑπετίθει.

Τραϊανὸς δὲ, ἀμαχεὶ πάντα χειρούμενος, ἐς Σάταλα ἦλθε καὶ ἐς Ἐλέγειαν τῆς Ἀρμενίας χωρία· καὶ τὸν Ἡνιόχων βασιλέα ἐτίμησε, Παρθαμασίριν δὲ τὸν Ἀρμενίων ἐτιμωρήσατο. Ἐπεὶ δὲ πᾶσαν τὴν Ἀρμενίων χώραν εἷλε, καὶ πολλοὺς τῶν βασιλέων τοὺς μὲν ὑποπεσόντας ἐν τοῖς φίλοις ἦγε, τοὺς δέ τινας καὶ ἀποθανόντας ἀμαχεὶ ἐχειροῦτο· ταῦτά τε ἄλλα ἐψηφίζετο αὐτῷ πολλὰ ἡ βουλὴ, καὶ Ὄπτιμον, εἴτ᾽ οὖν ἄριστον, ἐπωνόμασεν. Ἐβάδιζεν ἀεὶ μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ πεζῇ, διεκόσμει τε αὐτοὺς κατὰ πᾶσαν τὴν πορείαν καὶ διέταττεν, ἄλλοτε ἄλλως ἄγων· τούς τε ποταμοὺς, ὅσους γε καὶ ἐκεῖνοι, πεζῇ διέβαινε. καὶ ἔστιν ὅτε καὶ ἀγγελίας ψευδεῖς καὶ τὰ τῶν προσκόπων ἐποίει, ἵν᾽ ἅμα τε τὰ τακτικὰ μελετῷεν, καὶ ἕτοιμοι πρὸς πάντα καὶ ἀνέκπληκτοι εἶεν. καὶ ὠνομάσθη μὲν, ἐπειδὴ καὶ τὴν Νίσιβιν εἷλε καὶ τὰς Βάτνας, Παρθικός· πολλῷ δὲ μᾶλλον ἐπὶ τῇ τοῦ Ὀπτίμου προσηγορίᾳ, ἢ ταῖς ἄλλαις ξυμπάσαις, ἅτε καὶ τῶν τρόπων αὐτοῦ μᾶλλον ἢ τῶν ὅπλων οὔσῃ, ἐσεμνύνετο. Διατρίβοντος δὲ αὐτοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ, σεισμὸς ἐξαίσιος γίνεται· καὶ πολλαὶ μὲν ἔκαμον πόλεις, μάλιστα δὲ ἡ Ἀντιόχεια ἐδυστύχησεν. ἅτε γὰρ τοῦ Τραϊανοῦ ἐκεῖ χειμάζοντος, καὶ πολλῶν μὲν στρατιωτῶν, πολλῶν δὲ ἰδιωτῶν κατά τε δίκας καὶ κατὰ πρεσβείας, ἐμπορίας τε καὶ

sin minus, eo ad interitum meum vtere. Sossio quoq;, & Palmæ, & Celso statuas posuit; quos viros habuit in honore præ ceteris omnibus. In eos vero qui cōtra se cōiurauerant, (in quorum numero Crassus fuit) *causa cognita a Senatu, animaduertit. Bibliothecas exstruxit, ac in foro suo columnam maximā collocauit, partim sepeliēdi sui causa, partim vt opus quod ipse circa forū fecerat, posteris ostenderet. nam cum locum montosum, quāta est altitudo columnę, perfodit, forumq; eo pacto cōplanauit. Post hęc bellū intulit Armeniis, Parthisq;, propterea quod (vt ipse dicebat) rex Armeniorum nō ab se, sed a rege Parthorū diadema accepisset: sed reuera id bellum suscepit adductus gloriæ cupiditate. Postquam in fines hostiū peruenit, satrapę qui regionem tenebant, regesq;, cum magnis munerib. ei processerunt obuiam, in primisq; adduxerunt equum doctū hominem venerari, ita vt flecteret anteriora genua, & ceruicem pedib. eius qui prope adesset, submitteret. Traianus cepit cūcta nullo facto prœlio: dein Satala & Elegiam, quæ sunt vrbes Armeniæ, profectus, Heniochorum regem honore affecit, & Parthamasirem regem Armeniorū puniuit: captaque Armenia, reges qui deditionem fecerāt, habuit in numero amicorum; ceteros etiam mortuos absque pugna cepit. Tū ei multa decreta sunt a Senatu; sed in primis *Optimus* cognominatus est. Pedib. iter faciebat semper cū exercitu; instruebatq; milites, quoties proficisceretur; eosque variis modis ductabat. Pedibus non aliter quam illi, transibat flumina: nonnunquam falsos rumores pro veris, & maxime de iis reb. quas exploratores retulissent, spargebat; vt *milites celeriter imperata facere assuescerent, promptique ad omnia & intrepidi essent. Ad hæc Nisibi Batnisque captis, *Parthicus* cognominatus est: sed cognomine Optimi multo magis gloriari videbatur; ex quo natura mores que eius suauissimi magis quam arma cognoscerentur.

Dum moraretur Antiochiæ, ingens terræmotus factus est; quo multis ciuitatibus, sed Antiochiæ præsertim, magna clades allata est. In qua vrbe cum Traianus hiemaret, cumque eo magnus numerus militum; magnaq; priuatorum hominum multitudo, litium, legationum, negotiationis, &

spectaculorum causa vndiq; cōuenisset, id damnū ad omnes nationes populosque ita pertinuit, vt in vrbe Antiochia omnis orbis terrarū subiectus imperio Romano detrimentū acceperit. Hunc terręmotū multa pręcessere fulmina, flauereq; vehementes venti atq; insolentes: sed ex iis tāta calamitas numq̄ sperabatur futura. Primum. n. de improuiso mugitus terræ maximus; * post fremit* horribilis auditus est. Terra sublime tolli cœpit, ędificia sursum erigi, erecta partim ruere & cōquassari, partim velut in summa tempestate nutare huc atq; illuc cōmota: loca destituta ædificiis mirū in modū agitari, materies ædificiorū frangi, lateres collidi, lapides cōquassari, ac postremo eorū omnium horribilis fragor esse. Tātus vero puluis excitatus fuit, vt nō videre, non alloqui, non audire quemquā per eū liceret. Multi mortales extra ædes afflicti esse, q; agitati iactatiq;, tandē velut ex locis superiorib. præcipitati colliderentur. Qua ex re alii mutilari, alii interire, q; arbores etiā conuellerentur radicitus. Eorum vero qui in vrbe remanserant, infinita multitudo periit. Multi. n. impetu hominū cadentium aggerumve occiderunt: multi quoq; casu lapidum oppressi, exstincti sunt. Qui parte aliqua corporis pressa lapidibus lignisve iacebant, miserrimi erant; q; neque viuere, neq; mori possent subito. Et quamquā multi ex infinita scilicet eorū multitudine euaserunt, tamen eorundē magna pars læsa & mutila fuit; cū alii fractis cruribus, alii priuati humeris, nōnulli fracta ceruice esse, complures sanguinē euomere viderentur. In eorum numero fuit Pedo Cōsul; q statim mortuus est. In summa, nulla fuit grauis calamitas, quæ nō sit illis hominib. illata; ꝓpterea quod in hoc terręmotu facto diuinitus, homines inopes cōsilii nesciebāt huic malo mederi; quod alii cadentibus ædificiis opprimerentur, alii fame interirent; id quod accidit iis q in vacuis locis, lignis forte superstantibus, aut in fornicib. & peristyliis, incolumes seruabātur. Cū iam cessasset terræmotus, fuit qui ruinas audacter conscenderet; qui postquā in iis vocem viuæ mulieris intellexit, quæ secū habebat infantē, eumq; ac seipsam lacte suo sustentabat, loco in

θεωρίας πολλαχόθεν συμπεφοιτηκότων, οὔτε ἔθνος οὐδέν, οὔτε δῆμος οὐδεὶς ἀβλαβὴς ἐγένετο· καὶ οὕτως ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ πᾶσα ἡ οἰκουμένη ἡ ὑπὸ τοῖς Ῥωμαίοις οὖσα, ἐσφάλη. ἐγένοντο μὲν οὖν καὶ κεραυνοὶ πολλοί, καὶ ἀλλόκοτοι ἄνεμοι· ἀλλ' οὔτι καὶ προσεδόκησεν ἄν τις ἐκ τούτων τοσαῦτα κακὰ γενήσεσθαι. πρῶτον μὲν γὰρ μύκημα ἐξαπίνης μέγα ἐβρυχήσατο· ἔπειτα βρασμὸς ἐπ' αὐτῷ βιαιότατος ἐπεγίνετο· καὶ ἄνω μὲν ἡ γῆ πᾶσα ἀνεβάλλετο, ἄνω δὲ καὶ τὰ οἰκοδομήματα ἀνεπήδα· καὶ τὰ μέν, ἀνέκαθεν ἐπαιρόμενα συνέπιπτε καὶ κατερρήγνυτο· τὰ δέ, καὶ δεῦρο καὶ ἐκεῖσε κλονούμενα ὥσπερ ἐν σάλῳ περιετρέπετο, καὶ ἐπὶ πολὺ καὶ τοῦ ὑπαίθρου προσκατελάμβανεν. ὅ τε κτύπος θραυομένων καὶ καταγνυμένων ξύλων ὁμοῦ, κεράμων, λίθων, ἐκπληκτικώτατος ἐγίνετο· καὶ ἡ κόνις πλείστη ὅση ἠγείρετο, ὥστε μήτε ἰδεῖν τινα, μήτε εἰπεῖν, μήτ' ἀκοῦσαί τι δύνασθαι. τῶν δὲ δὴ ἀνθρώπων πολλοὶ μὲν καὶ ἐκτὸς τῶν οἰκιῶν ὄντες ἐπόνησαν. ἀναβαλλόμενοί τε γὰρ καὶ ἀναρριπτούμενοι βιαίως, εἶθ' ὥσπερ ἀπὸ κρημνοῦ φερόμενοι, προσεπαίοντο· καὶ οἱ μὲν ἐπηρῶντο, οἱ δὲ ἔθνησκον· καί τινα καὶ δένδρα αὐταῖς ῥίζαις ἀνέθορε. τῶν δὲ ἐν ταῖς οἰκίαις καταληφθέντων ἀνεξεύρετος ἀριθμὸς ἀπώλετο. παμπόλλους μὲν γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ τῶν συμπιπτόντων ῥύμη ἔφθειρε, παμπληθεῖς δὲ καὶ τὰ χώματα ἔπνιξεν. ὅσοι δὲ δὴ μέρους τοῦ σώματος σφῶν ὑπὸ λίθων ἢ ξύλων κρατούμενοι ἔκειντο, δεινῶς ἐταλαιπώρησαν, μήτε ζῆν ἔτι μήτ' ἀποθανεῖν αὐτίκα δυνάμενοι. καὶ ἐσώθησαν γὰρ ὅμως καὶ ἐκ τούτων· ἅτε καὶ ἐν ἀμυθήτῳ πλήθει, συχνοί· οὐδ' ἐκεῖνοι πάντες ἀπαθεῖς ὑπεχώρησαν. συχνοὶ μὲν γὰρ σκελῶν, συχνοὶ δὲ ὤμων ἐστερήθησαν, ἄλλοι κεφαλῆς. ἄλλοι αἷμα ἤμουν· ὧν εἷς καὶ ὁ Πέδων ὁ ὕπατος ἐγένετο· καὶ εὐθύς τι γὰρ ἀπέθανε. συνελόντι δ' εἰπεῖν, οὐδὲν τὸ παράπαν βιαίου πάθους τότε τοῖς ἀνθρώποις ἐκείνοις οὐ συνηνέχθη. καὶ ἐπὶ πολλὰς μὲν ἡμέρας καὶ νύκτας σείοντος τοῦ θεοῦ ἐν ἀπορίαις καὶ ἀμηχανίαις ἦσαν οἱ ἄνθρωποι, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν ἐρειπομένων οἰκοδομημάτων καταχωννύμενοι καὶ φθειρόμενοι, οἱ δὲ καὶ λιμῷ ἀπολλύμενοι, ὅσοις συνέβη ἐν διακένῳ τινὶ τῶν ξύλων οὕτω κλιθέντων, ἢ καὶ ἐν ἀψιδοειδεῖ τινι μεταστηλίῳ σωθῆναι. καταστάντος δέ ποτε τοῦ κακοῦ, θαρσήσας τις ἐπιβῆναι τῶν πεπτωκότων, γυναικὸς ζώσης ᾔσθετο· αὕτη δὲ ἦν οὐ μόνη, ἀλλὰ καὶ βρέφος εἶχε, καὶ τρέφουσα τῷ γάλακτι καὶ ἑαυτὴν καὶ τὸ παιδίον αὐτήρκεσεν· ἐκείνην τε ἀνο-

ρύξαντες

ῥύξαντες ἀνέσωσαν μετὰ τοῦ τέκνου· κἀκ τούτου καὶ τἆλλα ἀνηρεύνων, ἐν οἷς ζῶντα μὲν οὐδένα ἔτι, πλὴν παιδίου πρὸς *μαστοῖς τῆς μητέρα καὶ τεθνηκυίας θηλάζοντος, εὑρεῖν ἠδυνήθησαν. τοὺς δὲ νεκροὺς ἐξέλκοντες, οὐκέτ' οὐδὲ ἐπὶ τῇ σφετέρᾳ σωτηρίᾳ ἔχαιρον. Τοσαῦτα μὲν τότε πάθη τὴν Ἀντιόχειαν κατέλαβε· Τραϊανὸς δὲ διέφυγε μὲν διὰ θυρίδος ἐκ τοῦ οἰκήματος ἐν ᾧ ἦν, προσελθόντος αὐτῷ μείζονός τινος ἢ κατ' ἄνθρωπον, καὶ ἐξαγαγόντος αὐτόν, ὥστε μικρὰ ἄττα πληγέντα περιγενέσθαι. ὡς δ' ἐπὶ πλείους ἡμέρας ὁ σεισμὸς ἐπεῖχεν, ὑπαίθριος ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ διῆγεν. ἐσείσθη δὲ καὶ αὐτὸ τὸ *Κοράσιον οὕτως, ὥστε τὰ ἄκρα αὐτοῦ καὶ ἐπικλίνεσθαι καὶ ἀπορρήγνυσθαι, καὶ ἐς αὐτὴν τὴν πόλιν ἐσπίπτειν δοκεῖν. ὄρη τε ἄλλα ὑφίζησε, καὶ ὕδωρ πολὺ οὐκ ὂν μὲν πρότερον ἀνεφάνη, πολὺ δὲ καὶ ῥέον ἐξέλιπε.

Τραϊανὸς δὲ ἐς τὴν [τῶν] πολεμίων ὑπὸ τὸ ἔαρ ὑπήχθη. ἐπεὶ δ' ἡ χώρα ἡ πρὸς τῷ Τίγριδι ἄφορος ναυπηγησίμων ξύλων ἐστί, τὰ πλοῖα ἃ ἐν ταῖς ὕλαις ταῖς περὶ τὴν Νίσιβιν ἐπεποίητο, ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἤγαγεν ἐφ' ἁμάξαις. οὕτω γάρ πως κατεσκεύαστο ὥστε διαλύεσθαι καὶ συμπήγνυσθαι. καὶ ἔζευξεν *αὐτὰ κατὰ τὸ Καρδύνον ὄρος ἐπιπονώτατα. οἱ γὰρ βάρβαροι ἀντιπαραστάντες, ἐκώλυον. ἀλλ' (ἦν γὰρ πολλὴ τῷ Τραϊανῷ καὶ τῶν νεῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν περιουσία) αἱ μὲν ἐζεύγνυντο πολλῷ τάχει, αἱ δὲ πρὸ ἐκείνων ἀνεκώχευον ὁπλίτας τε καὶ τοξότας φέρουσαι· ἕτεραι δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὡς διαβησόμεναι ἐπείρων. ἔκ τε οὖν τούτων καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἐκπλήξεως τοῦ τοσαύτας ἅμα ναῦς ἀθρόας ἐξ ἠπείρου ἀξύλου ἀποφανῆναι, ἐνέδοσαν οἱ βάρβαροι, καὶ ἐπεραιώθησαν οἱ Ῥωμαῖοι· καὶ τήν τε Ἀδιαβηνὴν ἅπασαν παρεστήσατο (ἔστι δὲ τῆς Ἀσσυρίας τῆς περὶ Νῖνον μέρος αὕτη) καὶ τά τε Ἄρβηλα, καὶ τὰ Γαυγάμηλα, παρ' οἷς ὁ Ἀλέξανδρος τὸν Δαρεῖον ἐνίκησε. ταῦτα τῇ σφῶν ἐστί· καί που καὶ Ἀτυρία διὰ τοῦτο βαρβαρισί, τῶν σίγμα ἐς τὸ ταῦ μεταπεσόντων, ἐκλήθη. Καὶ μετὰ ταῦτα καὶ μέχρι τῆς Βαβυλῶνος αὐτῆς ἐχώρησαν, κατὰ πολλὴν τῶν κωλυόντων αὐτοὺς ἐρημίαν, ἅτε καὶ τῆς τῶν Πάρθων δυνάμεως ἐκ τῶν ἐμφυλίων πολέμων ἐφθαρμένης, καὶ τότε ἔτι στασιαζούσης. ἐνταῦθα μέντοι τήν τε ἄσφαλτον εἶδε Τραϊανός, ἐξ ἧς τὰ τείχη Βαβυλῶνος ᾠκοδόμητο· τοσαύτην γὰρ ἀσφάλειαν, πλίνθοις ὀπταῖς ἢ καὶ λίθοις λεπτοῖς συμμιχθεῖσα, παρέχεται, ὥστε καὶ πέτρας καὶ σιδήρου παντὸς

quo erat, perfosso, vtrumq; incolumē seruauit. Quo facto, indagare cœperunt cetera; neminē tamen amplius viuū inuenire potuerunt, pręter puerum alterū, qui matris mortuæ vbera sugebat. Cumq; inde mortuos eruerent, nequaquā præ dolore saluos se esse lætabantur. tanta calamitas Antiochiam inuaserat. Traianus autē fenestra ex ædibus, in quibus erat, effugit. nam eū quidam inusitatæ & plus quam humanæ magnitudinis, cū ad ipsum venisset, eduxit foras. *Quibus rebus omnib. magno est timore perterritus: cumq; per multos dies terręmotus cessauisset, tamē sub dio vitam agebat in Circo. Corasius quoq; mōs ita cōcussus est, vt eius culmina subsidere & cōquassari, atq; in ipsam ciuitatē cadere viderentur. Subsedere pręterea alii montes: & aquæ, vbi antea visę fuerant numquā, exstiterunt: contra, nonnullæ, vbi fluxerāt, defecerunt. Ineunte vere Traianus in hostilem terrā ingreditur. Cumq; ea regio quæ ad Tigrim fluuium spectabat, materiā ad ædificandas naues nō ferret, ea nauigia quæ in siluis apud Nisibin fecerat, plaustris in flumen cōuehi iussit: (sic enim cōparata fuerant, vt dissolui & coniungi possent) ægreque ad radices Cardyni montis pontē fecit in flumine cōtinuatis nauibus; quāuis hostes ex aduerso collocati prohiberent. Nā Traiano tanta erat nauiū copia, tantaq; multitudo militū, vt aliæ celerrime cōiungerentur, aliæ plenæ grauis armaturæ militibus atq; sagittariis, vim hostiū ante prohiberent, aliæ huc & illuc ferrentur, quasi transituræ essent. His rebus perterriti barbari, simul quod tanta multitudo nauigiorū in regione vacua arboribus conspiceretur, ipsi terga dant. Romani flumen transeunt, Adiabenenq; omnem (quæ pars Assyriæ ad Ninum pertinuit) in suam potestatem redigunt. Ad hæc, Arbela atque Gaugamela, vbi Alexander olim Darium superauerat, capiunt: ea Attyria nominatur, littera S in T a barbaris cōmutata. Post Babylonem vsq; veniunt, propter hostium a quibus prohiberētur, solitudinem. Nam Parthorum vires comminutæ erant bellis ciuilibus: eratque inter eos adhuc seditio. Ibi Traianus vidit lacum bituminis, ex quo mœnia Babylonis ædificata fuerant. cuius tanta vis est, vt permixtum cum lateribus aut minutis lapidibus, quouis saxo sit

aut ferro* potentius. Ostium quoque eiusdem spectauit; vnde tam grauis halitus manat, vt eum nulla animalia terrestria, nullæque volucres perferant; cuius solo olfactū intereunt. Quod si is halitus sese altius efferret, habitari certe circa eum locum non potuisset: nunc, quasi in se reuolutus ille, in suo loco continetur. Ego quidem alterum huic consimilem vidi Hierapoli, quod est oppidum Asiæ; fecique periculum in auibus, & procubui vt inspicerem eum halitū; qui in cisterna quadam concluditur, vbi theatrum ædificatum fuerat. Is spiritus omnibus animantibus pestilens est, præterquam castratis hominibus: cuius rei causam equidem afferre nequeo; ea tantum, vt vidi audiuiq;, refero. Constituerat Traianus Euphratem facta fossa in Tigrim deriuare, vt per eam naues ad pontem faciendum duceret. Sed vbi eum altiorem Tigri esse intellexit, mutauit cōsiliū; veritus ne, si id faceret, Euphrates nauigari non posset, quod fluxus eius in decliuem partem ferretur. Itaque* cōuectis nauibus, quod paruum spatium inter vtrumq; flumen intercedebat, (nam Euphrates totus in paludem fluit, indeque cum Tigri coniungitur) Tigrim traiicit; post, Ctesiphontem ingreditur. Qua vrbe capta, *Imperator* appellatus est, confirmato *Parthici* cognomine. Multa ei decreuit Senatus, sed in primis, vt triumphos festosque dies ageret, quam plurimos vellet. Postquam Ctesiphontem cepit, statuit mare rubrum traiicere. Sinus est maris Oceani, quē sinum Erythræum, ab Erythra qui regnum illic tenuit, appellant. Messanam quoque insulam Tigris, in qua Athambilus regnabat, nullo labore cepit; atque iis in locis, propter vim hiemis, & rapidum Tigrim, æstumque maris, in magnum periculum venit.* Sed & qui Spasinis vallum (vrbem ita dictam) habitabant, erantque in dicione Athambili, Traianū amice receperunt. Inde venit ad Oceanum: cuius cognita natura, in eoque viso nauigio, quod cursum in Indiam tenebat, ita dixit; *Ego quidem si iuuenis essem, in Indiam traiicerem.* De Indis enim cogitare cœpit, ac de rebus eius gentis curiose quærere: tum Alexandrum beatum dicere; nonnumquam tamen asserere, se longius progressum esse: idque scripsit ad Senatum: cum tamen ea quæ

ἰσχυρότερα αὐτὰ ποιεῖ. καὶ τὸ στόμιον ἐθεάσατο ἐξ οὗ τὸ πνεῦμα δεινὸν ἀναδίδοται, ὥστε πᾶν μὲν ἐπίγειον ζῷον, πᾶν δὲ πετεινὸν ἀποφθείρειν, εἰ καὶ ἐφ' ὁποσονοῦν ὀσφραίνοιτό τι αὐτοῦ. καὶ εἴ γε ἐπὶ πολὺ ἄνω ἐχώρει, ἢ καὶ πέριξ ἐσκεδάννυτο, οὐδ' ἂν ᾠκεῖτο ὁ χῶρος· νῦν δὲ αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ ἀνακυκλούμενον κατὰ χώραν μένει. εἶδον ἐγὼ τοιοῦτον ἕτερον ἐν Ἱεραπόλει τῆς Ἀσίας, καὶ ἐπειράθην αὐτοῦ δι' ὀρνέων, αὐτός τε ὑπερκύψας καὶ αὐτὸς ὑπεριδὼν τὸ πνεῦμα. κατακέκλεισται γὰρ ἐν δεξαμενῇ τινι, καὶ θέατρον ὑπὲρ αὐτοῦ ᾠκοδόμηται. φθείρει τε πάντα τὰ ἔμψυχα, πλὴν τῶν ἀνθρώπων τῶν τὰ αἰδοῖα ἀποτετμημένων. οὐ μέντοι καὶ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ συννοῆσαι ἔχω. λέγω δὲ ἅ τε εἶδον ὡς εἶδον, καὶ ἃ ἤκουσα ὡς ἤκουσα. Τραϊανὸς δὲ ἐβουλεύσατο μὲν τὸν Εὐφράτην κατὰ διώρυχα εἰς τὸν Τίγριν εἰσαγαγεῖν, ἵνα τὰ πλοῖα δι' αὐτῆς κατεχθέντα τὴν γέφυραν αὐτῷ ποιῆσαι* παράσχῃ. μαθὼν δὲ ὅτι πολὺ ὑψηλότερος τοῦ Τίγριδός ἐστι, τοῦτο μὲν οὐκ ἔπραξε, φοβηθεὶς μὴ καὶ ἄπλουν τὸν Εὐφράτην ἀπεργάσηται, ἀθρόου τοῦ ῥεύματος ἐς τὸ κάταντες φερομένου. ὑπερενεγκὼν δὴ τὰ πλοῖα ὁλκοῖς, διὰ τοῦ μέσου τῶν ποταμῶν ἐλαχίστου ὄντος (τὸ γὰρ ῥεῦμα τὸ τοῦ Εὐφράτου πᾶν ἐς θ' ἕλος ἐκπίπτει, καὶ ἐκεῖθέν πως τῷ Τίγριδι συμμίγνυ) τὸν Τίγριν ἐπεραιώθη, καὶ ἐς τὴν Κτησιφῶντα εἰσῆλθε. παραλαβών τε αὐτήν, αὐτοκράτωρ ἐπωνομάσθη, καὶ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Παρθικοῦ ἐβεβαιώσατο. ἐψηφίσθη δὲ αὐτῷ παρὰ τῆς βουλῆς τά τε ἄλλα καὶ ἐπινίκια ὅσα ἐθελήσῃ διεορτάσαι. Ἑλὼν δὲ τὴν Κτησιφῶντα, ἐπεθύμησεν ἐς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καταπλεῦσαι· αὕτη δὲ τοῦ τε Ὠκεανοῦ μοῖρά ἐστι, καὶ ἀπό τινος ἐνδυναστεύσαντος ἐν αὐτῇ οὕτω κέκληται. καὶ τὴν μὲν νῆσον τὴν ἐν τῷ Τίγριδι τὴν Μεσήνην, ἧς Ἀθάμβηλος ἐβασίλευεν, ἀπόνως ᾠκειώσατο· ὑπὸ δὲ δὴ χειμῶνος, τῆς τε τοῦ Τίγριδος ὀξύτητος, καὶ τῆς τοῦ Ὠκεανοῦ ἀναρροίας, ἐκινδύνευσε. καὶ οἱ τὸν Χάρακα δὲ* τὸν Σπασίνου καλούμενον οἰκοῦντες (ἐν δὲ δὴ τῇ τοῦ Ἀθαμβήλου ἐπικρατείᾳ ἦσαν) φιλικῶς αὐτὸν ὑπεδέξαντο. Κἀντεῦθεν ἐπ' αὐτὸν τὸν Ὠκεανὸν ἐλθών, τήν τε φύσιν αὐτοῦ καταμαθών, καὶ πλοῖόν τι ἐς Ἰνδίαν πλέον ἰδών, εἶπεν ὅτι πάντως ἂν καὶ ἐπὶ τοὺς Ἰνδούς, εἰ νέος ἔτι ἦν, ἐπεραιώθην. Ἰνδούς τε γὰρ ἐνενόει, καὶ τὰ ἐκείνων πράγματα ἐπολυπραγμόνει· τόν τε Ἀλέξανδρον ἐμακάριζε, καὶ ἔλεγε καὶ ἐκείνου περαιτέρω προκεχωρηκέναι· καὶ τοῦτο καὶ τῇ βουλῇ ἐπέστελλε, μὴ δυνηθεὶς μηδὲ ἃ

* κεχείρωται

* κεχείρωται σῶσαι. καὶ ἐπ' αὐτῷ ἄλλα τέ ἔλαβε, καὶ ἐπινίκια ὅσων ἂν ἐθελήσῃ ἐθνῶν πέμψαι. διὰ γὰρ τὸ πλῆθος τῶν ἀεὶ σφίσι γραφομένων, οὔτε συνεῖναί τινα αὐτῶν, οὔτε ὀνομάσαι καλῶς ἐδύναντο. Καὶ οἱ μὲν ἁψῖδα αὐτῷ τροπαιοφόρον πρὸς πολλοῖς ἄλλοις ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορᾷ αὐτοῦ παρεσκεύαζον, καὶ ἡτοιμάζοντο ὡς πορρωτέρω ἀπαντήσοντες εἰ ἐπανίοι. ἔμελλε δὲ ἄρα μήτε ἐς τὴν Ῥώμην ἔτι ἀφίξεσθαι, μήτε ἄξιόν τι τῶν προκατειργασμένων πρᾶξαι, καὶ προσέτι καὶ αὐτὰ ἐκεῖνα ἀπολέσαι. ἐν γὰρ τῷ χρόνῳ ἐν ᾧ ἐπὶ τὸν Ὠκεανὸν κατέπλει, καὶ ἐκεῖθεν αὖθις ἀνεκομίζετο, πάντα τὰ ἑαλωκότα ἐταράχθη καὶ ἀπέστη· καὶ τοὺς παρὰ σφίσιν ἕκαστοι φρουροὺς οἱ μὲν ἐξέβαλον, οἱ δὲ ἀπέκτειναν. Μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ Τραϊανὸς ἐν πλοίῳ, (καὶ γὰρ ἐκεῖσε ἦλθε κατά τε τὴν φήμην, ἧς οὐδὲν ἄξιον εἶδεν ὅτι μὴ χώματα καὶ λίθους καὶ ἐρείπια, καὶ διὰ τὸν Ἀλέξανδρον, ᾧ καὶ ἐνήγισεν ἐν τῷ οἰκήματι ἐν ᾧ ἐτετελευτήκει) μαθὼν δὲ ταῦτα, τόν τε Λούσιον καὶ τὸν Μάξιμον ἐπὶ τοὺς ἀφεστηκότας ἔπεμψε. καὶ οὗτος μὲν ἀπέθανεν, ἡττηθεὶς μάχῃ· Λούσιος δὲ ἄλλα τε πολλὰ κατώρθωσε, καὶ τὴν Νίσιβιν ἀνέλαβε, τήν τε Ἔδεσσαν ἐξεπολιόρκησε, καὶ διέφθειρε καὶ ἐνέπρησε. ἑάλω δὲ καὶ ἡ Σελεύκεια πρός τε Ἐρυκίου Κλάρου καὶ πρὸς Ἰουλίου Ἀλεξάνδρου ὑποστρατήγων, καὶ ἐκαύθη. Τραϊανὸς δὲ, φοβηθεὶς μὴ καὶ οἱ Πάρθοι τι νεοχμώσωσι, βασιλέα αὐτοῖς ἴδιον δοῦναι ἠθέλησε· καὶ ἐς Κτησιφῶντα ἐλθὼν, συνεκάλεσεν ἐς πεδίον τι μέγα πάντας μὲν τοὺς Ῥωμαίους, πάντας δὲ τοὺς Πάρθους τοὺς ἐκεῖ τότε ὄντας· καὶ ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν ἀναβὰς, καὶ μεγαληγορήσας ὑπὲρ ὧν κατειργάσατο, Παρθαμασπάτην τοῖς Πάρθοις βασιλέα ἀπέδειξε, τὸ διάδημα αὐτῷ ἐπιθείς. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐς τὴν Ἀρραβίαν ἦλθε, καὶ τοῖς * Ἀγαρηνοῖς, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἀφεστήκεσαν, ἐπεχείρησε. καὶ ἔστι μὲν οὔτε μεγάλη οὔτε εὐδαίμων ἡ πόλις· ἥ τε πέριξ χώρα ἔρημος ἐπὶ πλεῖστόν ἐστι, καὶ οὔθ' ὕδωρ, ὅτι μὴ βραχὺ, καὶ τοῦτο δυσχερὲς, οὔτε ξύλον, οὔτε χιλὸν ἴσχει· καὶ * πρός τι αὐτῶν τούτων ἀδύνατον τὴν προσεδρίαν πλήθει ποιουμένων, πρός τε τοῦ ἡλίου, ᾧπερ που καὶ ἀνάκειται, ῥύεται. οὔτε γὰρ ὑπὸ Τραϊανοῦ τότε, οὔτε ὑπὸ Σεβήρου ὕστερον ἥλω, καίτοι καὶ καταβαλόντων μέρη τινὰ τοῦ τείχους αὐτῆς. Τραϊανὸς δὲ τούς τε ἱππέας πρὸς τὸ τεῖχος προπέμψας, ἐσφάλη, ὥστε καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτοὺς * ἐσαρραχθῆναι· καὶ αὐτὸς παριππεύων βραχυτάτου ἐδέησε τρωθῆναι,

ceperat, tueri nō posset. Cui⁹ rei causa Senatus præter alia multa decreuit vt triumphos quotquot vellet, ageret. Nam cū Traianus tot gentes ab se superatas esse scriberet, Senatus eas neque cognoscere, neq; nominare satis poterat. Itaq; cū alia multa, tum vero arcū triumphalē in foro ipsius ædificari iussit. Parabāt ciues redeunti longius obuiā procedere: sed is numquā in Vrbem reuersus est, neq; vt extrema principiis responderent, efficere potuit. ea.n. quæ subegerat, amisit. Dū enim nauigat Oceanū, atq; inde reuehitur, ea quę ceperat, omnia maximo tumultu defecerunt, præsidiis, quæ apud eas gētes reliquerat, deiectis cæsisq;. Atq; hæc ad Traianū, dū esset in naui, perferuntur. Nauigabat aūt adductus fama eorū quæ illic esse ferebantur; (quæ tamē opinioni non responderūt: nihil.n. vidit præter aggeres, fabulas, ruinas) itemq; propter Alexandrū, cui etiam parētauit in iis ædibus in quibus mortem obierat. Igitur cognita defectione, † Luciū & Maximum cōtra rebelles mittit. Maximus, prœlio superat⁹, obiit: Lucius, præclare se gessit; recuperauitq; Nisibin, Edessam expugnauit, direptāq; incendit. Seleucia ab Erycio Claro & Iulio Alexādro legatis capta & incēsa est. Traianus, metuens ne Parthi quoq; aliquid molirentur, regem eis dare cōstituit. Itaq; vt Ctesiphontem venit, conuocatis in magnam planiciem Romanis omnibus, Parthisque qui tū aderant, excelsum tribunal cōscendit. Ibi apud eos de reb. ab se gestis gloriatur: deinde Parthis regem Parthamaspatē designat, eiq; diadema imponit. Inde ꝓfectus in Arabiam, adoritur * Agarenos. qui & ipsi defecerant; quorū ciuitas neq; magna est, nec diues; finitimaq; regio magna ex parte deserta est, ꝙ in ea aquæ raro inueniātur, atq; illæ parum salubres; quodq; in ea ligni pabuliq; magna sit penuria. ex quo fit vt ibi magna hominum multitudo diu esse nō possit. tum vero ardētissimis caloribus, quib. exposita est, defenditur. Itaque eā neq; Traianus tunc, neque postea Seuerus cepit; cū tamen partem aliquam muri diruerint. Traianus quidē, præmissis ad muros equitibus; qui graui damno affecti, in castra reuerterūt; eosq; ipse cōsecutus,

† Lusium, R

quamquam vestem regiam deposuerat, ne ex ea agnosceretur, tamen vix vulnera effugit. Barbari enim caniciei dignitate, vultusque grauitate animaduersa, rati Traianũ esse, vt erat, non desinebant contra eum iaculari; equitemq;, qui erat ei proximus, occiderunt. Ibi cælũ tonitru cõtremuit, irides visę sunt; fulgura, procellæ, turbines, grando, fulmina in Romanos cadere, quoties in illos impetũ facerẽt: cumq; cœnarẽt, muscę in cibis & poculis omnem molestiam exhibere. Itaq; Traianus inde proficiscitur, nec multo tempore post in morbum incidit. Interim Iudæi qui circum Cyrenen habitabant, Andrea quodá duce, Romanos pariter atque Gręcos cõcidunt, vescunturq; eorum carnibus, eduntq; viscera; tum oblinuntur eorum sanguine, & pellibus induuntur. Multos a vertice serris discidere medios, multos obiecere bestiis; multos etiam certare inter se coegerunt; ita vt interierint hominũ ad ducenta viginti milia. Præterea in Ægypto Cyproq;, Artemione duce, Cypriorum cædes consimilis facta est; vbi desiderata sunt hominum ducenta quadraginta milia. Ex quo fit vt Iudæo in Cyprũ venire nõ liceat: quod si forte vi tempestatis in insulam appulerit, interficitur. Sed Iudæi & ab aliis, & maxime a Lucio, quem Traianus miserat, subacti sunt. Traianus cogitabat iterum exercitũ in Mesopotamiam traducere; sed ingrauescente morbo, iter in Italiam cepit, ᵃP. Ælio Adriano in Syria cum exercitu relicto. Itaq; Romani, capta Armenia, ac magna parte Mesopotamiæ, superatisque Parthis, frustra tot labores suscepisse, totque adiisse pericula visi sunt; propterea quod Parthi Parthamaspatem detestati, regi suis moribus cœperunt. Traianus morbi sui causam venenum fuisse existimauit: alii sanguinem putant; qui, dum ex inferiorib. eius partib. quotannis profluere cõsueuisset, tum sisti cœpit. quin & apoplexia correptus est; vt parte aliqua corporis sensum amiserit: sed omnino aqua intercute laborauit. Tandem perlatus Selinuntem vrbem Cilicię, quam nos Traianopolim appellamus, mortem ilico obiit. Regnauit annos decem & nouem, menses VI, dies XV.

καίπερ τὴν βασιλικὴν στολὴν ἀποθέμενος, ἵνα μὴ γνωρισθῇ. τὴν δὲ πολιὰν αὐτοῦ τὸ γαῦρον καὶ τὸ σεμνοπρεπὲς τοῦ προσώπου ἰδόντες, ὑπετόπησάν τε εἶναι ὃς ἦν, καὶ ἐπετόξευσαν αὐτῷ, καὶ ἱππέα τινὰ τῶν συνιόντων οἱ ἀπέκτειναν. ἐγίνοντο δὲ βρονταί, καὶ ἴριδες ὑπεφαίνοντο· ἀστραπαί τε καὶ ζάλη, χάλαζα καὶ κεραυνοὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἐνέπιπτον, ὁπότε προσβάλοιεν. καὶ ὁπότε δὴ δειπνοῖεν, μυῖαι τοῖς βρώμασι καὶ τοῖς πόμασι προσιζάνουσαι, δυσχερείας ἁπανταχοῦ ἐνεπίμπλων. Καὶ Τραϊανὸς μὲν ἐκεῖθεν οὕτως ἀπῆλθε, καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον ἀρρωστεῖν ἤρξατο. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ κατὰ Κυρήνην Ἰουδαῖοι, * Ἀνδρέαν τινὰ προστησάμενοι σφῶν, τούς τε Ῥωμαίους καὶ τοὺς Ἕλληνας ἔφθειρον, καὶ τάς τε σάρκας αὐτῶν ἐσιτοῦντο, καὶ τὰ ἔντερα ἀνεδοῦντο, τῷ τε αἵματι ἠλείφοντο, καὶ τὰ ἀπολέμματα ἐνεδύοντο· πολλοὺς δὲ καὶ μέσους ἀπὸ κορυφῆς διέπριον· θηρίοις ἑτέρους ἐδίδοσαν, καὶ μονομαχεῖν ἀλλήλους ἠνάγκαζον· ὥστε τὰς πάσας δύο καὶ εἴκοσι μυριάδας ἀπολέσθαι. ἔν τε Αἰγύπτῳ πολλὰ ἔδρασαν ὅμοια, καὶ ἐν τῇ Κύπρῳ, ἡγουμένου σφίσιν Ἀρτεμίωνος· καὶ ἀπώλοντο καὶ ἐκεῖ μυριάδες τέσσαρες καὶ εἴκοσι. καὶ διὰ τοῦτ' * οὐδενὶ Ἰουδαίῳ ἐπιβῆναι αὐτῆς ἔξεστιν, ἀλλά, κἂν ἀνέμῳ τις βιασθεὶς εἰς τὴν νῆσον ἐμπέσῃ, θανατοῦται. Ἀλλ' Ἰουδαίους μὲν ἄλλοι τε καὶ Λούσιος ὑπὸ Τραϊανοῦ πεμφθεὶς κατεστρέψατο· Τραϊανὸς δέ, παρεσκευάζετο μὲν αὖθις ἐς τὴν Μεσοποταμίαν στρατεῦσαι· ὡς δὲ τῷ νοσήματι ἐπιέζετο, αὐτὸς μὲν ἐς τὴν Ἰταλίαν ὥρμησε πλεῖν, Πόπλιον δὲ Αἴλιον Ἀδριανὸν ἐν τῇ Συρίᾳ κατέλιπε μετὰ τοῦ στρατοῦ. Οὕτω μὲν οἱ Ῥωμαῖοι τῆς τε Ἀρμενίας καὶ τῆς Μεσοποταμίας τῆς πλείονος τῶν τε Πάρθων κρατήσαντες, μάτην ἐπόνησαν καὶ μάτην ἐκινδύνευσαν. καὶ γὰρ καὶ οἱ Πάρθοι τὸν Παρθαμασπάτην ἀπαξιώσαντες, ἐν τῷ σφετέρῳ τρόπῳ ἤρξαντο βασιλεύεσθαι. Ἐνόσησε δὲ ὁ Τραϊανός, ὡς μὲν αὐτὸς ὑπώπτευσεν, ἐκ φαρμάκου λήψεως· ὡς δέ τινες λέγουσιν, ἐπισχεθέντος αὐτῷ τοῦ αἵματος, ὃ κατ' ἔτος κάτω διεχώρει. ἐγένετο μὲν γὰρ καὶ ἀπόπληκτος, ὥστε καὶ τοῦ σώματός τι παρεθῆναι, τὸ δὲ ὅλον ὑδρωπίασε. καὶ ἐς Σελινοῦντα τῆς Κιλικίας ἐλθών, ἣν δὴ καὶ Τραϊανούπολιν καλοῦμεν, ἐξαίφνης ἀπέψυξε, μοναρχήσας ἔτη δεκαεννέα, καὶ μῆνας ἕξ, ἡμέρας [τε] πέντε καὶ δέκα.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ δὲ, ὑπὸ μὲν Τραϊανοῦ οὐκ ἐσεποιήθη. ἦν μὲν γὰρ πολίτης αὐτοῦ, καὶ ἐπετροπεύθη ὑπ᾽ αὐτοῦ, γένους θ᾽ οἱ ἐκεκοινώνει, καὶ ἀδελφιδῆν αὐτοῦ ἐγεγαμήκει· τό τε σύμπαν, συνῆν αὐτῷ καὶ συνδιητᾶτο, τῇ τε Συρίᾳ ἐπὶ τῷ Παρθικῷ πολέμῳ προσετετάχθη. οὐ μέντοι οὔτ᾽ ἄλλο τι ἐξαίρετον παρ᾽ αὐτοῦ ἔλαβεν, οὔθ᾽ ὕπατος ἐν πρώτοις ἐγένετο· ἀλλὰ καὶ Καῖσαρ αὐτὸν καὶ αὐτοκράτορα, τοῦ Τραϊανοῦ ἄπαιδος μεταλλάξαντος, ὅ τε Ἀττιανὸς, πολίτης αὐτοῦ ὢν, καὶ ἐπίτροπος γεγονὼς, καὶ ἡ Πλωτίνα ἐξ ἐρωτικῆς φιλίας πλησίον τε ὄντα, καὶ δύναμιν πολλὴν ἔχοντα, ἀπέδειξαν. ὁ γὰρ πατήρ μου Ἀπρωνιανὸς, τῆς Κιλικίας ἄρξας, πάντα τὰ κατ᾽ αὐτὸν ἐμεμαθήκει σαφῶς· ἔλεγε δὲ τά τε ἄλλα ὡς ἕκαστα, καὶ ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Τραϊανοῦ ἡμέρας τινὰς διὰ τοῦτο συνεκρύφθη, ἵν᾽ ἡ ποίησις προεκφοιτήσοι. ἐδηλώθη δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῶν πρὸς τὴν βουλὴν γραμμάτων αὐτοῦ. ταῖς γὰρ ἐπιστολαῖς οὐκ αὐτὸς, ἀλλ᾽ ἡ Πλωτίνα ὑπέγραψεν· ὅπερ ἐπ᾽ οὐδενὸς ἄλλου ἐπεποιήκει. Ἦν δὲ, ὅτε ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ, Ἀδριανὸς ἐν τῇ μητροπόλει Συρίας Ἀντιοχείᾳ, ἧς ἦρχεν. ἔδοξε δὲ ὄναρ πρὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔν τε αἰθρίᾳ καὶ ἐν εὐδίᾳ πολλῇ ἐς τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ σφαγὴν ἐμπεσεῖν, ἔπειτα καὶ ἐπὶ τὴν δεξιὰν παρελθεῖν, μήτε ἐκφοβῆσαι αὐτὸν, μήτε βλάψαι. Ἔγραψε δὲ πρὸς τὴν βουλὴν ὁ Ἀδριανὸς, ἀξιῶν βεβαιωθῆναι αὐτῷ τὴν ἡγεμονίαν καὶ παρ᾽ ἐκείνης, καὶ ἀπαγορεύων μηδὲν αὐτῷ μήτε τότε μήτε ἄλλοτε τιμὴν δή τινα φέρειν (οἷα εἰώθει γίγνεσθαι) ψηφισθῆναι, πλὴν ἄν τι αὐτός ποτε ἀξιώσῃ.

Τὰ δὲ τοῦ Τραϊανοῦ ὀστᾶ ἐν τῷ κίονι αὐτοῦ κατετέθη, καὶ αἱ θέαι αἱ *Παρθικαὶ ὀνομασθεῖσαι ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐγένοντο. ὕστερον γὰρ καὶ αὕτη, ὥσπερ καὶ ἄλλα πολλὰ, κατελύθη. Ἀδριανὸς δὲ, καίτοι φιλανθρωπότατα ἄρξας, ὅμως διά τινας φόνους ἀρίστων ἀνδρῶν, οὓς ἐν ἀρχῇ τε τῆς ἡγεμονίας καὶ πρὸς τῇ τελευτῇ τοῦ βίου πεποίητο, διεβλήθη· καὶ ὀλίγου διὰ ταῦτ᾽ οὐδὲ εἰς τοὺς ἥρωας ἀνεγράφη. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ φονευθέντες, Πάλμας τε καὶ Κέλσος, Νιγρῖνός τε καὶ Λούσιος ἦσαν, *ὡς ἐν θήρᾳ δῆθεν ἐπιβεβουλευκότες αὐτῷ· οἱ δὲ, ἐφ᾽ ἑτέροις δή τισιν ἐγκλήμασιν, οἷα μεγάλα δυνάμενοι, καὶ πλούτου καὶ δόξης

ADRIANVS.

ADRIANVS a Traiano adoptatus non est; erat autem municeps eius, fueratque in eius curatione; ac cum eo vinculis propinquitatis & affinitatis cõiunctus erat: neptẽ enim eius in vxorem duxerat, degebatque cum eo omne tempus ętatis, ab eoque Parthico bello Syrię pręfectus fuerat: a quo tamen nihil aliud pręcipuum vmquã obtinuit. neque enim principio consul factus est; sed eũ, defuncto Traiano sine liberis, Attianus, qui municeps eius erat, curatorque fuerat; & Plotina, quæ amore ipsius capta erat, *Imperatorem designauerunt; quod non procul abesset, quodq; magnas copias haberet. Apronianus enim pater meus, qui Ciliciæ præfuit, quique res eius omnes certo cognouit, mihi singula recensuit, atque illud in primis, mortem Traiani per aliquot dies in occulto fuisse, vt adoptio procederet; idq; ex litteris eius ad Senatũ cognitum fuisse: quibus litteris nõ ipse, sed Plotina subscripsit; quod in alio factũ fuerat numquã. Erat Adrianus, quo die Imperator designat⁹ est, Antiochiæ; quæ vrbs est metropolis Syriæ, cui præerat: pridie vero eius diei, cũ cælum maxime serenũ esset, visum est ei in somnis, ignem de cælo in sinistram partẽ iuguli ipsius cadere, mox serpere in dexteram; quo igne neq; perterritus, neque lęsus esse sibi videretur. Adrianus a Senatu petiit per litteras, vt sibi Imperiũ confirmaret; negauitque velle sibi vllos vmquã honores decerni, vt erat antea consuetudo, nisi eos ipse a Senatu peteret. Traiani ossa in columna ipsius sepulta fuerunt, & spectacula quæ *Parthica* nominabantur, per multos annos celebrata sunt: postea vero, vt alia multa, in vsu esse desierunt. Adrianus, quamquã fuit princeps humanissimus, tamen propter cędes quorundam bonorum ciuium, quas & initio principatus, & paulo ante quam moreretur, fecit, culpa nõ caruit; parumq; abfuit quin ob eam causam ne in heroũ quidem numerũ referretur. Ii quos statim vt adeptus est principatũ, interfici iussit, fuere Palma, Celsus, Nigrinus, & *Lusius; quod insidias ei in venatione fecisse dicerentur: itemq; alii potentissimi & præclarissimi viri ob alias causas

occisi sunt: propter quos Adrianus, cum vulgo murmurari intelligeret, non modo se purgare voluit, verum etiam interposito iureiurando negauit eos suo iussu fuisse interfectos. Paulo vero ante quã discederet e vita, *Seuerianum, Fuscumq; nepotem eius necari iussit. Adrianus, quod ad gentem pertinet, fuit Adriani Afri filius; sed ingenio ad studia bonarum artium & vtriusque linguæ prompto. Itaq; nonnullos libros soluta oratione, * & complures versib. scriptos reliquit: erat enim gloriæ & honoris cupidissimus; ob eamque causam ceteris vel minimis rebus operam dedit. Nam & statuas fecit, & tabulas pinxit: tum ea quæ in pace belloque gerantur, quæque ad regem priuatumve pertineant, se profitebatur scire; multosque, propterea quod in aliqua arte aut facultate excellerent, oppressit, multosq; sustulit; cupiens scilicet ipse omnibus antecellere. Ea causa fuit cur Fauorinum Gallum, ac Dionysium Milesiũ sophistas tollere conatus sit, *dum sectatores eorum perderet. Dionysius quidem Heliodoro magistro epistolarum Adriani ita fertur dixisse: *Cæsar tribuere tibi honores, & largiri pecuniam potest; oratorem vero facere non potest.* Fauorinus autem, cum causam immunitatis, quam habere in patria volebat, apud Adrianum agere statuisset, veritusque esset ne in eo iudicio superaretur, iniuriamq; acciperet, postquam in ius venit, nihil dixit quam, præceptorem suum ea nocte sibi in somnis astitisse, monuisseque ne in patria, in qua natus esset, obire publica munera grauaretur. Adrianus vtrique quamuis grauiter iratus erat, tamen ignoscendum putauit; propterea quod idoneã causam ad mortem eis afferendam non habebat. Apollodorum vero architectũ, qui Forum & Odêum & Gymnasiũ opera Traiani Romę fecerat, primũ exsilio, deinde etiã morte mulctauit, propter admissa scelera, sicuti dicebat: sed tamen vera causa fuit, quod, cum Traianus cum illo quædã de his operib. communicaret, atq; interim Adrianus inepte, nescio quid, diceret, ei Apollodorus ita respondit: *Abi, inquit, & cucurbitas pinge: nam tu hac quidem certe ignoras.* Adrianus enim tũ forte tali pictura sese iactabat. Itaq; postquã imperium adeptus est, memor veteris iniuriæ, *licentiam qua tũ ille vsus fuerat, nõ pertulit; sed formã templi Veneris, quod Romæ fecit, ad eum misit, vt magnum opus absque opera eius fieri posse ostenderet: tum quæsiuit ex eo,

ἀπήχθησαν. ἐφ' οἷς Ἀδριανὸς οὕτω τῶν λογοποιουμένων ἤσθετο, ὥστε καὶ ἀπελογήσατο, καὶ ἐπώμοσε μὴ κεκελευκέναι ἀποθανεῖν αὐτούς. οἱ δὲ ἐν τῇ τελευτῇ, *Σερβιανός τε ὑπῆρχον καὶ ὁ ἔγγονος αὐτοῦ Φοῦσκος. Ἦν δὲ Ἀδριανὸς γένος μὲν, Ἀδριανοῦ Ἄφρου υἱός, φύσει δὲ φιλολόγος ἐν ἑκατέρᾳ τῇ γλώσσῃ. καί τινα πεζὰ καὶ ἐν ἔπεσι ποιήματα παντοδαπὰ καταλέλοιπε. φιλοτιμίᾳ τε γὰρ ἀπλήστῳ ἐχρῆτο, καὶ κατὰ τοῦτο καὶ τἆλλα πάντα καὶ τὰ βραχύτατα ἐπετήδευε. καὶ γὰρ ἔπλασσε καὶ ἔγραφε, καὶ οὐδὲν ὅ τι οὐκ εἰρηνικὸν καὶ πολεμικὸν, καὶ βασιλικὸν καὶ ἰδιωτικὸν εἰδέναι ἔλεγεν. ἐκ τούτου καὶ τοὺς ἔν τινι προεχόντων πολλοὺς μὲν καθεῖλε, συχνοὺς δὲ καὶ ἀπώλεσε, βουλόμενος πάντων ἐν πᾶσι περιεῖναι. κἀκ τούτου καὶ τὸν Φαβωρῖνον τὸν Γαλάτην, τόν τε Διονύσιον τὸν Μιλήσιον τοὺς σοφιστὰς, καταλύειν ἐπεχείρει, τῷ τοὺς *ἀνταγωνιστὰς σφῶν ἐξαίρειν. ὅτε Διονύσιος πρὸς τὸν αὐτοῦ ἴδιον Ἡλιόδωρον τὸν τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ διαγαγόντα, εἰπεῖν λέγεται, ὅτι Καῖσαρ χρήματα μέν σοι καὶ τιμὴν δοῦναι δύναται, ῥήτορα δέ σε ποιῆσαι οὐ δύναται. καὶ ὁ Φαβωρῖνος μέλλων παρ' αὐτῷ περὶ τῆς ἀτελείας, ἣν ἐν τῇ πατρίδι ἔχειν ἤξιου, δικάσασθαι, ὑποτοπήσας καὶ ἐλαττωθήσεσθαι καὶ προσυβρισθήσεσθαι, ἐσῆλθε μὲν ἐς τὸ δικαστήριον, εἶπε δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ ὅτι Ὁ διδάσκαλός μου ὄναρ τῆς νυκτὸς ταύτης ἐπιστάς μοι, ἐκέλευσε λειτουργεῖν τῇ πατρίδι, ὡς καὶ ἐν ἐκείνῃ γεγεννημένον. Ἀδριανὸς δὲ, τούτων μὲν, καίπερ ἀχθεσθεὶς σφίσιν, ἐφείσατο, μηδεμίαν εὔλογον ὀλέθρου κατ' αὐτῶν ἀφορμὴν λαβών· τὸν δὲ Ἀπολλόδωρον τὸν ἀρχιτέκτονα, τὸν τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ ᾠδεῖον τό τε γυμνάσιον, τὰ τοῦ Τραϊανοῦ ποιήματα, ἐν τῇ Ῥώμῃ κατασκευάσαντα, τὸ μὲν πρῶτον ἐφυγάδευσεν, ἔπειτα δὲ καὶ ἀπέκτεινε, λόγῳ μὲν ὡς πλημμελήσαντά τι, τὸ δὲ ἀληθὲς, ὅτι τοῦ Τραϊανοῦ κοινουμένου τι αὐτῷ περὶ τῶν ἔργων, εἶπε τῷ Ἀδριανῷ παραλαλήσαντί τι, ὅτι Ἄπελθε, καὶ τὰς κολοκύντας γράφε· τούτων γὰρ οὐδὲν ἐπίστασαι. ἐτύγχανε δὲ ἄρα τότε ἐκεῖνος τοιούτῳ τινὶ γράμματι σεμνυνόμενος. ἀγανακτήσας οὖν τότε, ἐμνησικάκησε, καὶ τὴν παρρησίαν αὐτοῦ οὐκ ἤνεγκεν. αὐτὸς μὲν γὰρ τὸν τῆς Ἀφροδίτης, τόν τε Ῥώμης ναὸν τὸ διάγραμμα αὐτῷ πέμψας, δι' ἔνδειξιν ὅτι καὶ ἄνευ ἐκείνου μέγα ἔργον γίγνεσθαι δύναται, ἤρετο

εἰ δὲ ἔχοι τὸ κατασκεύασμα. ὁ δὲ ἀντεπέστειλε περί τε τοῦ ναοῦ, καὶ ὅτι καὶ μετέωρον αὐτὸν καὶ ὑποκεκενωμένον γενέσθαι ἐχρῆν· ἵν' ἔς τε τὴν Ἱερὰν ὁδὸν *ἐκφανέστερος ἐξ ὑψηλοτέρου εἴη, καὶ ἐς τὸ κοῖλον τὰ μηχανήματα ἐσδέχοιτο, ὥστε καὶ ἀφανῶς συμπήγνυσθαι, καὶ ἐξ οὐ προειδότος εἰς τὸ θέατρον εἰσάγεσθαι· καὶ περὶ τῶν ἀγαλμάτων, ὅτι μείζονα ἢ κατὰ τὸν τοῦ ὕψους τοῦ μεγάλου λόγον ἐποιήθη. ἂν γὰρ αἱ θεαί, ἔφη, ἐξαναστῆναί τε καὶ ἐξελθεῖν ἐθελήσωσιν, οὐ *δυνηθήσονται. ταῦτα γὰρ ἄντικρυς αὐτοῦ γράψαντος, καὶ ἠγανάκτησε καὶ ὑπερήλγησεν, ὅτι καὶ ἐς ἀδιόρθωτον ἁμαρτίαν ἐπεπτώκει· καὶ οὔτε τὴν ὀργὴν οὔτε τὴν λύπην κατέσχεν, ἀλλ' ἐφόνευσεν αὐτόν. καὶ οὕτω γε τοιοῦτος ἦν, ὡς καὶ τὸν Ὅμηρον καταλύων, Ἀντίμαχον ἀντ' αὐτοῦ εἰσάγει· οὗ μηδὲ τὸ ὄνομα πολλοὶ πρότερον ἠπίσταντο.

Ἠτιῶντο μὲν δὴ ταῦτά τε αὐτοῦ, καὶ τὸ [πάνυ] ἀκριβές, τό τε περίεργον καὶ τὸ πολύτροπον. ἐθεράπευε δὲ αὐτὰ καὶ ἀνελάμβανε τῇ τε ἄλλῃ ἐπιμελείᾳ καὶ προνοίᾳ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ δεξιότητι, καὶ τῷ μήτε τινὰ πόλεμον ταράξαι, καὶ τοὺς ὄντας παῦσαι· μήτε τινὸς χρήματα ἀδίκως ἀφελέσθαι, καὶ πολλοῖς πολλὰ καὶ δήμοις καὶ ἰδιώταις καὶ βουλευταῖς τε καὶ ἱππεῦσι χαρίσασθαι. οὐδὲ γὰρ ἀνέμενεν αἰτηθῆναι, ἀλλὰ πάνυ πάντα πρὸς τὴν ἑκάστου χρείαν ἐποίει· καὶ τά τε στρατιωτικὰ ἀκριβέστατα ἤσκησεν, ὥστ' ἰσχύοντα μήτ' ἀπειθεῖν, μήτε ὑβρίζειν· καὶ τὰς πόλεις τάς τε συμμαχίδας καὶ τὰς ὑπηκόους μεγαλοπρεπέστατα ὠφέλησε. πολλὰς μὲν γὰρ καὶ εἶδεν αὐτῶν, ὅσας οὐδεὶς ἄλλος αὐτοκράτωρ, πάσαις δὲ (ὡς εἰπεῖν) ἐπεχούρησε, ταῖς μὲν ὕδωρ, ταῖς δὲ λιμένας, σῖτόν τε καὶ ἔργα, καὶ χρήματα, καὶ τιμὰς ἄλλαις ἄλλας διδούς. Ἦγε δὲ καὶ τὸν δῆμον τῶν Ῥωμαίων ἐμβριθῶς μᾶλλον ἢ θωπευτικῶς· καί ποτε ἰσχυρῶς αἰτοῦντι ἐν ὁπλομαχίᾳ, οὔτι εἶξε, καὶ προσέτι ἐκέλευσε τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Δομιτιανοῦ κηρυχθῆναι, Σιωπήσατε. οὐκ ἐλέχθη *μὲν γάρ· ὁ γὰρ κῆρυξ, ἀνατείνας τὴν χεῖρα, καὶ ἐξ αὐτοῦ *τούτου ἡσυχάσας, (ὥσπερ εἰώθασι ποιεῖν· οὐ γάρ ἐστιν ὁπότε ὑπὸ κηρύγματος σιγάζονται) ἐπεὶ ἐσιώπησαν, ἔφη, Τοῦτο θέλει. καὶ οὐχ ὅτι τινὰ ὀργὴν τῷ κήρυκι ἔσχεν, ἀλλὰ καὶ ἐτίμησεν αὐτόν, ὅτι τὴν δυσχέρειαν τοῦ κελεύσματος οὐκ ἐξέφηνεν. ἔφερε γὰρ τὰ

num id templum bene & ratione ædificatum esse videretur. Is rescripsit, altius ampliusq; multo fieri oportuisse; quo magis & propter altitudinem ipsius in Viam sacrã emineret, & propter amplitudinẽ machinas reciperet, quæ clam in eo compactæ, de improuiso in theatrum perducerentur. Porro simulacra maiora facta esse dicebat, quam ratio altitudinis amplitudinisque templi pateretur. *Etenim*, inquit, *si deæ surgere, atq; inde exire voluerint, non poterunt*. Quæ cum Apollodorus aperte rescripsisset, Adrianus ira incitatus, magnũ animo dolorem cepit; propterea ꝙ inciderat in eum errorem, quem iam corrigere nõ poterat. Itaq; hęc res tantũ ei cruciatum doloremq; attulit, vt illum ob eã causam interfici iusserit. Cumq; esset Adrianus tali ingenio prędit[u]s, Homerum e medio tollere, atque Antimachum, cuius ne nomen quidem ante a plerisq; cognitum erat, pro eo introducere cogitabat. Quæ cum in eo reprehenderẽtur, tum vero ei vitio dabatur, quod nim[i]s magnũ studium in inuestigatione rerũ poneret, quodq; homo versutus & callidus esset.

Hæc autem vitia leuiora faciebat, & compensabat quodammodo sedulitate, prouidentia, magnificentia, sollertia: tum quod nõ modo bellũ nullum mouit, sed etiam mota cõposuit: neq; vllius bona per iniuriã proscripsit; quodq; m[u]lta populis priuatisq; hominibus, multa etiam Senatoribus & equitibus largitus est. Nec enim exspectabat quousq; rogaretur, sed agebat omnia vt cuiusque necessitas postulabat. *Rem militarem diligẽter exercuit: cumq; potens esset, nec pertinax, nec contumeliosus erat. Socias vrbes, atq; subditas imperio Romano, ex quibus multo plures quã vllus vmquam Imperator vidit, magnifice iuuit: easq; aquis, portubus, frumẽto, operib. publicis, pecunia, honoribus, ceterisq; rebus auxit atq; ornauit.

Populum vero Romanũ seuere magis q̃ blande tractabat: cui roganti aliquid vehementius in iis ludis in quib. armis dimicabatur, non modo non concessit, sed etiam iussit imperari illud Domitiani, *Silete*: quod verbum tamen non est a præcone dictum. nam is, cum manum porrexisset, essetque ob eam causam silentium consecutum, vt est consuetudo, (*vox enim præconis audiri solet magno silentio) *Hoc vero*, inquit, *Princeps vult*. Qua ex re Adrianus non modo præconi iratus non est, sed etiam eum collaudauit: propterea qđ iussus seuere imperata pronuntiare, noluisset. Etenim ea quę sunt

eius generis, ferebat æquissimo animo; neq; succēsebat vmquam, si qua in re præter opinionem vel a plebeiis hominibus iuuaretur. Nā cum ei mulier forte occurrisset in via, ab eoque vt se audiret, contenderet: quāquam primo sibi esse otium negauit, tamen vbi mulier ita exclamare cœpit, *Noli igitur regnare:* conuersus, libēter eam audiuit. Res vero maximas atque necessarias non gerebat, nisi interposita Senatus auctoritate: dicebatq; ius cum primis ciuitatis in Palatio, foro, & Pantheo: sæpe etiam in aliis locis, pro tribunali: vt quæ fierent, omnia diuulgarentur. Nonnumquam assidebat Consulibus, cum ius redderēt: *eosq; tāto afficiebat honore in ludis Circensibus, vt ipsos domum reduceret. Vehebatur lectica, ne ei molesti essent qui ipsum comitarentur. Cum autem populus dies festos ageret, neq; domi manebat, neq; quemquam, ne familiarem quidem, nisi res accidisset necessaria, admittebat salutatum; vt ne perpetuis laboribus defatigaretur. Romæ semper & foris habere solebat apud se optumates viros; cū quibus versabatur: *quos cum cōuiuas adhiberet, sæpe quartus discumbebat. Venabatur, quoties dabatur occasio: prandebat sine vino, cœnabat cū omnibus primis & optimatibus: neque aberat inter cœnandum varii sermonis delectatio. Familiares suos ægrotantes inuisere; cumq; dies festos celebrarent, ipse interesse; eorumque prædiis ac domibus libenter vti consueuerat. Plerisq; eorum mortuis, nonnullis etiam viuis statuas in foro posuit. Neque tamen hi ob eam causam iniuriam cuiquam facere visi sunt, aut ea quæ ab ipso dicerētur fierentve, habere venalia; quod a Cæsarianis libertis, ceterisque qui aliquid apud principes possunt, fieri solet.
Quæ cum in summa de moribus Adriani dicta sint, nūc plenius singula, quæ mihi memoria digna esse videbuntur, attingam. Igitur vt primū Romam venit, quidquid *fisco ærario ve debebatur, remisit, definito tempore annorū sedecim, ex quo id beneficiū collatum esse voluit. Præterea spectacula suo natali die populo gratis dedit: vbi ita magnus numerus bestiarum cæsus est, vt simul leones centum, ac totidem leænę confectæ fuerint. Dona in theatro & circo viris atque mulieribus separatim in sphæris missilibus dedit. & ne mulieres cū viris lauarētur, vetuit. Quo anno hæc facta sunt, Euphrates

τοιαῦτα, καὶ οὐκ ἠγανάκτει εἴ τι καὶ παρὰ γνώμην καὶ παρὰ τῶν τυχόντων ὠφελοῖτο. Ἀμέλει γυναικὸς παριόντος αὐτοῦ ὁδῷ τινὶ δεομένης, τὸ μὲν πρῶτον εἶπεν αὐτῇ ὅτι Οὐ σχολάζω· ἔπειτα ὡς ἐκείνη ἀνακεκραγυῖα ἔφη, Καὶ μὴ βασίλευε, ἐπεστράφη τε καὶ λόγον αὐτῇ ἔδωκεν. Ἔπραττε δὲ καὶ διὰ τοῦ βουλευτηρίου πάντα τὰ μεγάλα καὶ ἀναγκαιότατα, καὶ ἐδίκαζε μετὰ τῶν πρώτων, τοτὲ μὲν ἐν τῷ παλατίῳ, τοτὲ δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ, τῷ τε Πανθείῳ, καὶ ἄλλοθι πολλαχόθι ἀπὸ βήματος, ὥστε δημοσιεύεσθαι τὰ γιγνόμενα. καὶ τοῖς ὑπάτοις ἔστιν ὅτε δικάζουσι συνεγίγνετο· ἔν τε ταῖς ἱπποδρομίαις αὐτοὺς ἐτίμα. καὶ οἴκαδε ἀνακομιζόμενος, ἐν φορείῳ ἐφέρετο, ὅπως μηδένα *συνακολουθοῦντά οἱ ἐνοχλοίη. ἐν δὲ ταῖς μήτε ἱεραῖς μήτε δημοσίοις ἡμέραις οἴκοι ἔμενε· καὶ οὐδὲ ἕνα οὐδὲ *ὅσον ἀσπάσασθαι προσεδέχετο, εἰ μή τι ἀναγκαῖον εἴη, ἵνα μὴ πάνυ ταλαιπωροῖντο. Ἀεί τε περὶ ἑαυτὸν καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ ἔξω τοὺς ἀρίστους εἶχε, καὶ συνῆν σφίσι καὶ ἐν τοῖς συμποσίοις· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τέταρτος πολλάκις ὠχεῖτο. Ἐθήρα δὲ ὁσάκις ἐνεδέχετο, καὶ ἠρίστα ἄνευ οἴνου. ἔπειτα μετὰ πάντων τῶν πρώτων καὶ ἀρίστων ἐδείπνει, καὶ ἦν αὐτοῦ ἡ συνουσία παντοδαπῶν λόγων πλήρης. Τούς τε πάνυ νοσοῦντας φίλους ἐπεσκέπτετο, καὶ ἑορτάζουσι σφίσι συνδιητᾶτο, τοῖς τε ἀγροῖς καὶ ταῖς οἰκίαις αὐτῶν ἡδέως ἐχρῆτο. ὅθεν καὶ εἰκόνας πολλοῖς μὲν ἀποθανοῦσι, πολλοῖς δὲ καὶ ζῶσιν ἐς τὴν ἀγορὰν ἔστησεν. οὐ μέντοι οὔτ' ἐξύβρισέ τις αὐτῶν, οὔτ' ἀπέδοτό τι οὐδ' ὧν ἔλεγεν οὐδ' ὧν ἔπραττεν, οἷα οἵ τε Καισάρειοι καὶ οἱ ἄλλοι οἱ περὶ τοὺς αὐτοκράτορας ἔχοντες ποιεῖν εἰώθασι. Ταῦτα περί τε τοῦ τρόπου (ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν) προείρηκα. *λέγω δὲ καὶ τὰ καθ' ἕκαστον, ὅσα ἀναγκαῖόν ἐστι μνημονεύεσθαι. ἐλθὼν γὰρ ἐς τὴν Ῥώμην, ἀφῆκε τὰ ὀφειλόμενα τῷ τε βασιλικῷ καὶ τῷ δημοσίῳ τῷ τῶν Ῥωμαίων, ἑκκαιδεκαετῆ ὁρίσας χρόνον, ἀφ' οὗ τε καὶ μέχρις οὗ τηρηθήσεσθαι τοῦτ' ἔμελλεν. ἔν τε τοῖς ἑαυτοῦ γενεθλίοις προῖκα τῷ δήμῳ τὴν θέαν ἀπένειμε, καὶ θηρία πολλὰ ἀπέκτεινεν, ὥστε ἐφάπαξ καὶ λέοντας ἑκατὸν καὶ λεαίνας ἴσας πεσεῖν. καὶ δῶρα διὰ σφαιρίων καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ, χωρὶς μὲν τοῖς ἀνδράσι, χωρὶς δὲ ταῖς γυναιξὶ διέρριψε. καὶ γὰρ καὶ λοῦσθαι χωρὶς ἀλλήλων αὐτοὺς προσέταξεν.
Ἐν μὲν δὴ ἔτει ἐκείνῳ ταῦτά τε ἐγένετο, καὶ ὁ Εὐφράτης

ὁ φιλόσο-

ὁ φιλόσοφος ἀπέθανεν ἐθελοντής, ἐπιτρέψαντος αὐτῷ καὶ τοῦ Ἀδριανοῦ κώνειον καὶ διὰ τὸ γῆρας καὶ διὰ τὴν νόσον πιεῖν. Ἀδριανὸς δὲ, ἄλλην ἀπ' ἄλλης διαπορευόμενος ἐπαρχίαν, τάς τε χώρας καὶ τὰς πόλεις ἐπισκεπτόμενος, καὶ πάντα τὰ φρούρια καὶ τὰ τείχη περισκοπῶν, τὰ μὲν ἐς ἐπιτηδειοτάτους τόπους μεθίστη, τὰ δὲ ἔπαυε, τὰ δὲ προσκατεσκευάσατο· αὐτὸς πάντα ἁπλῶς, οὐχ ὅπως τὰ κοινὰ τῶν στρατοπέδων, ὅπλα λέγω καὶ μηχανὰς καὶ τάφρους καὶ περιβόλους καὶ χαρακώματα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἴδια ἑνὸς ἑκάστου, καὶ τῶν ἐν ταῖς τάξεσι στρατευομένων, καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν τοὺς βίους, τὰς οἰκήσεις, τοὺς τρόπους καὶ ἐφορῶν καὶ ἐξετάζων· καὶ πολλά γε ἐς τὸ ἁβρότερον ἐκδεδιῃτημένα καὶ κατεσκευασμένα καὶ μετερρύθμισε καὶ *μετέσκαψεν. ἐγύμναζέ τε αὐτοὺς πρὸς πᾶν εἶδος μάχης, καὶ τοὺς μὲν ἐτίμα, τοὺς δὲ ἐνουθέτει, πάντας δὲ ἐδίδασκεν ἃ χρὴ ποιεῖν. καὶ ὅπως γε καὶ ὁρῶντες αὐτὸν ὠφελοῖντο, σκληρᾷ τε πανταχοῦ τῇ διαίτῃ ἐχρῆτο, καὶ ἐβάδιζεν, ἢ καὶ ἵππευε *πάντα. οὐδ' ἔστιν ὁπότε οὔτε ὀχήματος τότε γε, οὔτε τετρακύκλου ἐπέβη. οὔτε τὴν κεφαλὴν οὐκ ἐν θάλπει, οὐκ ἐν ῥίγει ἐκαλύφθη· ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς χιόσι ταῖς Κελτικαῖς καὶ ἐν τοῖς καύμασι τοῖς Αἰγυπτιακοῖς, *γυμνῇ αὐτῇ περιῄει. Συνελόντι τε εἰπεῖν, οὕτω καὶ τοῖς ἔργοις καὶ τοῖς παραγγέλμασι πᾶν τὸ στρατιωτικὸν δι' ὅλης τῆς ἀρχῆς ἤσκησε καὶ κατεκόσμησεν, ὥστε καὶ νῦν τὰ τότε ὑπ' αὐτοῦ *ἀχθέντα, νόμον σφίσι τῆς στρατείας εἶναι· καὶ διὰ τοῦτο καὶ μάλιστα ἐν εἰρήνῃ τὸ πλεῖστον πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους διεβίω. τήν τε γὰρ παρασκευὴν αὐτοῦ ὁρῶντες, καὶ μήτε τι ἀδικούμενοι, καὶ προσέτι καὶ χρήματα λαμβάνοντες, οὐδὲν ἐνεόχμωσαν. οὕτω γὰρ καλῶς ἤσκητο τὸ στρατιωτικὸν αὐτῷ, ὥστε καὶ τὸ ἱππικὸν τῶν καλουμένων *Βατάων τὸν Ἴστρον μετὰ τῶν ὅπλων διενήξατο. ἃ ὁρῶντες οἱ βάρβαροι, τοὺς μὲν Ῥωμαίους κατεπλήττοντο· τρεπόμενοι δὲ ἐπὶ σφᾶς αὐτούς, ἐχρῶντο αὐτῷ διαιτητῇ τῶν πρὸς ἀλλήλους διαφορῶν. Ἐποίει δὲ καὶ θέατρα καὶ ἀγῶνας περιπορευόμενος τὰς πόλεις, ἄνευ τῆς βασιλικῆς μέντοι παρασκευῆς· οὐδὲ γὰρ ἔξω τῆς Ῥώμης ἐχρήσατό ποτε αὐτῇ. τὴν δὲ πατρίδα, καίπερ μεγάλα τιμήσας, καὶ πολλὰ καὶ ὑπερήφανα αὐτῇ δούς, ὅμως οὐκ εἶδε. Περὶ μέντοι τὰς θήρας ἐσπουδακέναι λέγεται. καὶ γὰρ καὶ τὴν κλεῖν ἐν ταύταις κατέαξε. καὶ τὸ σκέλος μικροῦ ἐπηρώθη· καὶ πόλιν ἐν τῇ Μυσίᾳ οἰκίσας, Ἀδριανοῦ θήρας αὐτὴν ὠνόμασεν. οὐ μέντοι

philosophus obiit mortem voluntariam, cum ei Adrianus propter senectutem & morbum cicutam bibere concessisset. Post hæc Adrianus in alias ex aliis prouincias regionesque & vrbes proficiscitur visendi causa. Hic in primis cuiusq; arces & mœnia considerat: eorumq; partem transfert in loca magis idonea, partem diruit, ædificat: atque in summa omnia non modo quæ ad vniuersum exercitum pertinent, arma dico, machinas, fossas, muros, aggeres, sed etiam qualis sit cuiusq; & militum & ducum ipsorum vita, statio, & mores, diligenter animaduertit. ibi mores indulgentia deprauatos corrigit: & ædificia quæ bene extructa non erant, subuertit. Tum cœpit eos ad omne genus pugnæ exercere, atq; interim alios afficere honore, alios castigare verbis: postremo, omnes ea quæ se facere oporteret, docere: atq; vt milites haberent vnde exemplum peterent, ipse duriter viuere, pedib. iter facere, aut in quæuis loca admisso equo proficisci. numquam enim vehicula aut quadrigas conscendere: nulloque calore, nullo frigore, vt capite operto esset, adduci: nec enim vmquã aut propter niues Celticas, aut calores Ægyptios opertum caput habuit. Itaque, vt vno verbo dicam, ita milites, quãdiu principatum tenuit, rebus ipsis exercuit, instituitq; præceptis, vt quæ tum ab illo constituta sunt, ad hæc tempora vim legis atq; disciplinæ militaris obtineãt. *Quãobrem, pręsertim cũ pax esset, apud populos externos morabatur. Illi enim, quod eius apparatum viderent, quodq; non modo nulla afficerentur iniuria, sed etiam ab eo pecuniã acciperent, nihil moliebãtur. Cumq; ita milites exercuisset, equitatus qui Batauus nominatus est, Danubium transiit armatus. Qua re animaduersa, barbari ita Romanos obstupescere cœperunt, vt in se inuicem conuersi, ad componẽdas controuersias, quæ inter ipsos erant, Adriano arbitro vterẽtur. In hac peregrinatione ædificauit theatra in plerisq; ciuitatib⁹; instituitq; certamina, *sine regio apparatu aut magnificẽtia; quam nisi Romę numquam adhibuit. Patriam vero, quamquã ei magnos honores tribuit, ornauitq; maximis muneribus, numquam tamen inuisit. Adrianũ studiosum venationis fuisse tradunt, in eaque clauiculam fregisse, & ob eandem crus pene mutilatum habuisse. Quamobrẽ vrbem quam ædificauit in Mysia, *Adriani venationes* appellauit. Numq̃ tamen

huius rei causa ea quæ ad principatũ spectabãt, prætermisit. Magno autem argumento est, eum studio venandi delectatum fuisse, quod Borysthení equo, quo libenter in venationibus vtebatur, mortuo monumẽtum ædificauit, erexitq; columnam inscripto epigrammate. Ex quo mirãdum non est, si Plotinæ vita functæ, cuius opera, quod ab ea maxime amaretur, Imperiũ adeptus erat, amplissimos honores tribuit. Atratus enim per nouẽ dies fuit; eique templum exstruxit, & carmina de laudib. eius fecit. Fuit autem adeo agilis in venationibus, vt aprum maximũ vno ictu confecerit. Postquam venit in Græciam, spectauit mysteria. cumque per Iudæam in Ægyptum venisset, parentauit Pompeio; de quo hunc versum fertur dixisse; Τῷ ναοῖς βρίθοντι πόση σπάνις ἔπλετο τύμβου! *Pene caret tumulo, cui tot modo templa fuerũt.* Sepulcrumq; eius pene collapsum restituit. In Ægypto quoq; ciuitatem instaurauit Antinoi nomine. Erat Antinous ortus Bithynio ciuitate Bithyniæ; quam ciuitatem etiam Claudiopolim appellamus. Hic Antinous, cum in deliciis eius fuisset, in Ægypto mortuus est; siue quod in Nilum ceciderit, vt Adrianus scribit; siue quod immolatus, id quod verum est, fuerit. Nam cum Adrianus maxime curiosus esset, vt supra dixi; tũ vero diuinationib. vtebatur, & magicis artibus cuiusuis generis. Itaque Antinoum, qui vel ob amorem ipsius, vel ob aliam causam, voluntariam mortem obierat, (nam Adriano ad ea quę parabat, opus erat anima voluntaria) tanto honore affecit, vt vrbem in eo loco in quo ille obiisset, restitutam, ex eo nominari voluerit, statuasq; ei, vel potius simulacra, in omni fere orbe terrarũ collocauerit. Sidus etiam Antinoi ipse se videre dicebat: libenterq; auscultabat eos qui dicerent, vere ex Antinoi anima stellam quæ tum primũ apparuisset, exstitisse. Sed Adrianus ob hanc causam irridebatur. Cũ autem in vrbem Hierosolymam, quę euersa fuerat, quamq; *AEliam Capitolinam* appellauit, coloniã deduxisset, ac quo in loco templum Dei fuerat, alterum Ioui ædificari curauisset, magnum bellum & diuturnum moueri cœpit, Iudæis grauiter ferentibus, quod exteræ nationes in suam vrbem habitatum venissent, quodque in ea fieri externa sacra viderentur. Tamen cum Adrianus in Ægyptum, ac rursum in Syriam aduentasset, quiescendum sibi esse putabant. Interim vero arma quæ ipsis erant a Romanis imperata, minus apta de industria fecerunt

τι παρὰ τοῦτ᾽ ἄπρακτον τῶν τῇ ἀρχῇ προσηκόντων κατέλιπε. τῆς δὲ περὶ τὰς θήρας σπουδῆς αὐτοῦ καὶ ὁ Βορυσθένης ὁ ἵππος, ᾧ μάλιστα θηρῶν ἠρέσκετο, σημεῖόν ἐστιν. ἀποθανόντι γὰρ αὐτῷ καὶ τάφον κατεσκεύασε, καὶ στήλην ἔστησε, καὶ ἐπιγράμματα ἐπέγραψεν. ὅθεν οὐ θαυμαστὸν εἰ καὶ τὴν Πλωτίναν ἀποθανοῦσαν, δι᾽ ἧς ἔτυχε τῆς ἀρχῆς, ἐρώσης αὐτοῦ διαφερόντως, ἐτίμησεν, ὡς καὶ ἐπὶ ἡμέρας ἐννέα μελανειμονῆσαι, καὶ ναὸν αὐτῇ οἰκοδομῆσαι, καὶ ὕμνους τινὰς ἐς αὐτὴν ποιῆσαι. οὕτω δὲ περὶ τὴν θήραν ἐπιδέξιος ἦν, ὡς καὶ μέγαν ποτὲ σῦν μιᾷ πληγῇ καθελεῖν. Ἀφικόμενος δὲ ἐς τὴν Ἑλλάδα, ἐπώπτευσε τὰ μυστήρια. διὰ δὲ τῆς Ἰουδαίας μετὰ ταῦτα εἰς Αἴγυπτον παριὼν, καὶ ἐνήγισε τῷ Πομπηΐῳ (πρὸς ὃν καὶ τουτὶ τὸ ἔπος ἀπορρίψαι λέγεται)· Τῷ ναοῖς βρίθοντι πόση σπάνις ἔπλετο τύμβου! καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ διεφθαρμένον ἀνῳκοδόμησεν. ἐν δὲ τῇ Αἰγύπτῳ καὶ τὴν Ἀντινόου ὠνομασμένην ἀνῳκοδόμησε πόλιν. ὁ γὰρ Ἀντίνοος ἦν μὲν ἐκ Βιθυνίου πόλεως Βιθυνιάδος, ἣν καὶ Κλαυδιούπολιν καλοῦμεν· παιδικά τε αὐτοῦ ἐγεγόνει, καὶ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἐτελεύτησεν, εἴτ᾽ οὖν εἰς τὸν Νεῖλον ἐκπεσὼν, ὡς Ἀδριανὸς γράφει· εἴτε καὶ ἱερουργηθεὶς, ὡς [ἡ] ἀλήθεια ἔχει. τά τε γὰρ ἄλλα περιεργότατος Ἀδριανὸς (ὥσπερ εἶπον) ἐγένετο, καὶ μαντείαις μαγγανείαις τε παντοδαπαῖς ἐχρῆτο. καὶ οὕτω τὸν Ἀντίνοον, ἤτοι διὰ τὸν ἔρωτα αὐτοῦ, ἢ ὅτι ἐθελοντὴς ἐθανατώθη, (ἑκουσίου γὰρ ψυχῆς [πρὸς] ἃ ἔπραττεν, ἐδεῖτο) ἐτίμησεν, ὡς καὶ πόλιν ἐν τῷ χωρίῳ ἐν ᾧ τοῦτ᾽ ἔπαθε, συνοικίσαι, καὶ ὀνομάσαι ἀπ᾽ αὐτοῦ· καὶ ἐκείνου ἀνδριάντας ἐν πάσῃ (ὡς εἰπεῖν) τῇ οἰκουμένῃ, μᾶλλον δὲ ἀγάλματα ἀνέθηκε· καὶ τέλος ἀστέρα τινὰ αὐτός τε ὁρᾶν ὡς τοῦ Ἀντινόου ὄντα ἔλεγε, καὶ τῶν συνόντων αὐτῷ μυθολογούντων ἡδέως ἤκουεν, ἔκ τε τῆς ψυχῆς τοῦ Ἀντινόου ὄντως τὸν ἀστέρα γεγενῆσθαι, καὶ τότε πρῶτον ἀναπεφηνέναι. Διὰ ταῦτα μὲν οὖν ἐσκώπτετο. ἐς δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα πόλιν αὐτοῦ ἀντὶ τῆς κατασκαφείσης οἰκίσαντος, ἣν καὶ Αἰλίαν Καπιτωλίναν ὠνόμασε, καὶ ἐς τὸν τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ τόπον, ναὸν τῷ Διῒ ἕτερον ἀντεγείραντος, πόλεμος οὔτε μικρὸς οὔτ᾽ ὀλιγοχρόνιος ἐκινήθη. Ἰουδαῖοι γὰρ, δεινόν τι ποιούμενοι τὸ ἀλλοφύλους τινὰς ἐς τὴν πόλιν σφῶν οἰκισθῆναι, καὶ τὸ ἱερὰ ἀλλότρια ἐν αὐτῇ ἱδρυθῆναι, παρόντος μὲν ἔν τε τῇ Αἰγύπτῳ καὶ αὖθις ἐν τῇ Συρίᾳ τοῦ Ἀδριανοῦ, ἡσύχαζον, πλὴν καθ᾽ ὅσον τὰ ὅπλα τὰ ἐπιταχθέντα σφίσιν ἧττον ἐπιτήδεια ἐξεπίτηδες

κατεσκεύα-

κατεσκεύασαν, ὡς ἀποδοκιμασθεῖσιν αὐτοῖς ὑπ' ἐκείνων χρήσασθαι· ἐπεὶ δὲ πόρρω ἐγένετο, φανερῶς ἀπέστησαν· καὶ παρατάξει μὲν φανερᾷ οὐκ ἐτόλμων διακινδυνεῦσαι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, τὰ δὲ τῆς χώρας ἐπίκαιρα κατελάμβανον, καὶ ὑπονόμοις καὶ τείχεσιν ἐκρατύνοντο, ὅπως ἀναφυγάς τε, ὁπόταν βιασθῶσιν, ἔχωσι, καὶ παρ' ἀλλήλους ὑπὸ γῆν διαφοιτῶντες λανθάνωσι, διατρήσαντες ἄνω τὰς ὑπογείους ὁδούς, ἵνα καὶ ἄνεμον καὶ φέγγος εἰσδέχοιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐν οὐδενὶ αὐτοὺς λόγῳ οἱ Ῥωμαῖοι ἐποιοῦντο· ἐπεὶ δὲ ἥ τε Ἰουδαία πᾶσα κεκίνητο, καὶ οἱ ἀπανταχοῦ γῆς Ἰουδαῖοι συνεταράττοντο καὶ συνῄεσαν, καὶ πολλὰ κακὰ ἐς τοὺς Ῥωμαίους, τὰ μὲν λάθρα, τὰ δὲ καὶ φανερῶς ἐνεδείκνυντο, πολλοί τε ἄλλοι καὶ τῶν ἀλλοφύλων ἐπιθυμίᾳ κέρδους σφίσι συνελαμβάνοντο, καὶ πάσης (ὡς εἰπεῖν) κινουμένης ἐπὶ τούτῳ τῆς οἰκουμένης, τότε δὴ [τότε] τοὺς κρατίστους τῶν στρατηγῶν ὁ Ἀδριανὸς ἐπ' αὐτοὺς ἔπεμψεν. ὧν πρῶτος Ἰούλιος Σεβῆρος ὑπῆρχεν, ἀπὸ Βρεττανίας ἧς ἦρχεν, ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους σταλείς· ὃς ἄντικρυς μὲν οὐδαμόθεν ἐτόλμησε τοῖς ἐναντίοις συμβαλεῖν, τό τε πλῆθος καὶ τὴν ἀπόγνωσιν αὐτῶν ὁρῶν· ἀπολαμβάνων δὲ ὡς ἑκάστους πλήθει τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ὑπάρχων, καὶ τροφῆς ἀπείργων καὶ κατακλείων, ἠδυνήθη βραδύτερον μέν, ἀκινδυνότερον δὲ κατατρῖψαι καὶ ἐκτρυχῶσαι καὶ ἐκκόψαι αὐτούς. ὀλίγοι γοῦν κομιδῇ περιεγένοντο. καὶ φρούρια μὲν αὐτῶν πεντήκοντα τὰ ἀξιολογώτατα, κῶμαι δὲ ἐνακόσιαι καὶ ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ὀνομαστόταται κατεσκάφησαν· ἄνδρες δὲ ὀκτὼ καὶ πεντήκοντα μυριάδες ἐσφάγησαν ἔν τε ταῖς καταδρομαῖς καὶ ταῖς μάχαις. τῶν τε γὰρ λιμῷ καὶ νόσῳ καὶ πυρὶ φθαρέντων τὸ πλῆθος ἀνεξερεύνητον ἦν· ὥστε πᾶσαν ὀλίγου δεῖν τὴν Ἰουδαίαν ἐρημωθῆναι, καθάπερ που καὶ πρὸ τοῦ πολέμου αὐτοῖς προεδείχθη. τὸ γὰρ μνημεῖον τοῦ Σολομῶντος, ὃν ἐν τοῖς σεβασμίοις οὗτοι ἄγουσιν, ἀπὸ ταὐτομάτου διελύθη τε καὶ συνέπεσε· καὶ λύκοι ὕαιναί τε πολλαὶ ἐς τὰς πόλεις αὐτῶν ἐσέπιπτον ὠρυόμεναι. πολλοὶ μέντοι ἐν τῷ πολέμῳ τούτῳ καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπώλοντο. διὸ καὶ ὁ Ἀδριανὸς γράφων πρὸς τὴν βουλὴν, οὐκ ἐχρήσατο τῷ προοιμίῳ τῷ συνήθει τοῖς αὐτοκράτορσιν, ὅτι, Εἰ αὐτοί τε καὶ οἱ παῖδες ὑμῶν ὑγιαίνετε, εὖ ἂν ἔχοι· ἐγὼ καὶ τὰ στρατεύματα ὑγιαίνομεν.

Τὸν δὲ Σεβῆρον ἐς Βιθυνίαν ἔπεμψεν, ὅπως μὲν οὐδέν, ἄρχοντος [δὲ] καὶ ἐπιστάτου καὶ δικαίου καὶ φρονίμου καὶ ἀξίωμα ἔχοντος

runt: vt, si ea Romani reprobassent, ipsi eis vterentur. Post vbi Adrianus longe abesse visus est, palam defecerunt: vtque aperto prœlio non audebant cum Romanis periclitari, ita loca suæ regionis opportuna *cuniculis muniebant & mœnibus, vt ad ea, si vrgeret necessitas, perfugerent: vtque ad se mutuo sub terram transeuntes laterent, vias subterraneas desuper perforauerunt, quo ventum lumenq; reciperent. Hos Romani primo nihili faciebant: sed postquam totam Iudæam commotam esse, Iudæosque omnes vbique gentium tumultuari & conuentus facere intellexerũt, ac multa damna occulte aperteque Romanis inferre, cum iisque complures alias gentes lucri cupiditate coniungi, ac fere ob eam caussam omnem orbem terrarum commoueri; Adrianus optimos quosque duces aduersum eos mittit; quorum primus fuit Iulius Seuerus, qui ex Britannia cui præerat, contra Iudæos missus est. Hic nulla ex parte est ausus aperte cum hostibus congredi, multitudine ipsorum atque desperatione cognita; sed eos *separatim magno militum ac tribunorum numero adortus, commeatu prohibuit, atque interclusos, serius quidem, sed minore cum periculo ita oppressit fregitq;, vt pauci admodũ euaserint, & quinquaginta eorum arces munitissimæ, vicique celeberrimi atque nobilissimi nongenti octoginta quinque funditus euersi sint. Cæsa sunt in excursionibus prœliisque hominum quingenta octoginta milia: eorum autem qui fame, morbo, & igni interierunt, *infinita fuit multitudo: ita vt omnis pene Iudæa deserta relicta fuerit. Id eis, ante quam bellum gereretur, fuerat denuntiatum ex eo quod monumentum Solomonis, *qđ illi summa reuerentia colunt, sua sponte diuisum corruerat: quodque lupi & hyænæ multæ in vrbes eorum rugientes atq; vlulantes introierant. Periere quoque ex Romanis complures in eo bello. Quamobrem Adrianus cum scriberet ad Senatum, non est vsus illo exordio quo vti Imperatores consueuerunt; *Si vos liberique vestri valetis, bene est: ego quidem & exercitus valemus.* Post hæc Seuerum misit in Bithyniã, vt ne prouincia prætore præfectove iusto ac prudẽte, dignitateq; prædito

careret: nam hæc in illo erant omnia. Is quidem ita se gessit, resque eorum priuatas atq; publicas ita administrauit, vt nos ad hæc tempora memoriā eius crebris sermonib. vsurpemus. Confecto ad hunc modum bello Iudaico, bellum Alanorū (hi sunt Massagetę) Pharasmanes mouit, Mediáq; vexata Armenia atque Cappadocia vastauit: post Alani, partim adducti Vologæsi muneribus, partim timore Flauii Arriani, qui Cappadociæ præerat, conquieuerunt. Eodem tempore Adrianus templū Iouis Olympii, in quo ipsius quoq; statua posita fuit, Athenis ædificauit; iussitq; in eo draconem allatum ex India collocari; ac Dionysia, defunctus maximo apud eos magistratu, patriaq; veste indutus, magnifice celebrauit. Templū suum, quod Πανελλήνιον vocant, Græcis, vt ædificarēt, permisit; propter quod instituit certamina, magnamque pecuniam, & frumentum annuum: omnemq; Cephaleniam Atheniensibus dedit. Multas leges sanxit, sed pręsertim vt ne Senator per se, neve per alium vectigalia conduceret. Postquam Romam venit, ac forte in spectaculo popul' ab eo magnis clamoribus contendit vt cuidam aurigæ libertatem daret, negauit se facturum: scripsitq; in tabella, non decere populum Romanum ab se petere vt aut ipse alienum seruū donaret libertate, aut vt dominum ad id faciendū compelleret. Vt autem ægrotare cœpit, quod sanguis qui p nares eius effundi antea consueuerat, tum vehementius effluxit, vitam desperauit: ob eamq; causam Lucium Commodum, quāuis ipse quoq; sanguinem euomeret, Cæsarem Romanis designauit. Seuerianum vero, eiusq; nepotem Fuscū, qui id factum grauiter ferebāt, interfici iussit: illum, nonaginta; hunc, decem & octo annos natū. Seuerianus, antequam iugularetur, ignem poposcit: deinde incenso thure, *Vos, inquit, dii immortales, quos habeo innocētiæ meæ testes, hoc vnum rogo, vt Adrianus, quāuis mortē obire percupiat, tamen nō possit.* Et sane Adrianus cū sæpe mori optaret, ac sibi manus afferre vellet, diutissime ægrotauit: exstatq; eius epistola, in qua ostenditur, quam miserum sit

δεόμενον ἃ πάντα ἐκείνῳ ἦν. καὶ ὁ μὲν, διήγαγε καὶ διῴκησε καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ κοινὰ αὐτῶν οὕτως, ὥστε ἡμᾶς καὶ εἰς δεῦρο ἀεὶ αὐτοῦ μνημονεύειν. Ὁ μὲν οὖν τῶν Ἰουδαίων πόλεμος ἐς τοῦτο ἐτελεύτησεν. ἕτερος δὲ ἐξ Ἀλανῶν (εἰσὶ δὲ Μασσαγέται) ἐκινήθη ὑπὸ Φαρασμάνου. καὶ τὴν μὲν Μηδίαν ἰσχυρῶς ἐλύπησε, τῆς δὲ Ἀρμενίας τῆς τε Καππαδοκίας ἁψάμενος, ἔπειτα τῶν Ἀλανῶν τὰ μὲν δώροις ὑπὸ τοῦ Οὐολογαίσου πεισθέντων, τὰ δὲ καὶ Φλάβιον Ἀρριανὸν τὸν τῆς Καππαδοκίας ἄρχοντα φοβηθέντες, ἐπαύσατο. Ἀδριανὸς δὲ, τό τε Ὀλύμπιον τὸ ἐν ταῖς Ἀθήναις, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς ἵδρυται, ἐξεποίησε, καὶ δράκοντα ἐς αὐτὸ ἀπὸ Ἰνδίας κομισθέντα ἀνέθηκε. τά τε Διονύσια, τὴν μεγίστην παρ᾽ αὐτοῖς ἀρχὴν ἄρξας, ἐν τῇ ἐσθῆτι τῇ ἐπιχωρίῳ λαμπρῶς ἐπετέλεσε. τόν τε σηκὸν τὸν ἑαυτοῦ, τὸ Πανελλήνιον ὠνομασμένον, οἰκοδομήσασθαι τοῖς Ἕλλησιν ἐπέτρεψε, καὶ ἀγῶνα ἐπ᾽ αὐτῷ κατεστήσατο, χρήματά τε πολλὰ καὶ σῖτον ἐτήσιον. τήν τε Κεφαλληνίαν ὅλην τοῖς Ἀθηναίοις ἐχαρίσατο. ἐνομοθέτησε δὲ ἄλλα τε [πολλὰ,] καὶ ἵνα μηδεὶς βουλευτὴς μήτ᾽ αὐτὸς μήτε δι᾽ ἑτέρου τέλος τι μισθῶται. Εἰς δὲ τὴν Ῥώμην ἐλθὼν, ἐπεὶ ἔν τε θέᾳ βοῶν ὁ δῆμος ἁρματηλάτην τινὰ ἐλευθερωθῆναι ἐδεῖτο, ἀντεῖπε διὰ πινακίου γραφῆς, εἰπὼν ὅτι Οὔτε προσήκει ὑμῖν οὔτε παρ᾽ ἐμοῦ αἰτεῖν ἵνα ἀλλότριον δοῦλον ἐλευθερώσω, οὔτε τὸν δεσπότην αὐτοῦ βιάζεσθαι τοῦτο ποιῆσαι. Ἀρξάμενος δὲ νοσεῖν, (αἷμα γὰρ εἰώθει μὲν αὐτῷ καὶ πρότερον διὰ τῆς ῥινὸς προχεῖσθαι, τότε δὲ ἰσχυρῶς ἐπλεόνασεν) ἀπεγνώσθη μὲν βιώσεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο Κόμμοδον μὲν Λούκιον, καίτοι αἷμα ἐμοῦντα, Καίσαρα Ῥωμαίοις ἀπέδειξε. Σεβηριανὸν δὲ καὶ Φοῦσκον τὸν ἔγγονον αὐτοῦ, ὡς καὶ ἀγανακτήσαντας ἐπὶ τούτῳ, ἐφόνευσε, τὸν μὲν ἐνενηκοντούτην ὄντα, τὸν δὲ ὀκτωκαιδεκέτην. πρὶν δὲ ἀποσφαγῆναι, ὁ Σεβηριανὸς, πῦρ τε ᾔτησε, καὶ θυμιῶν ἅμα, Ὅτι μὲν οὐδὲν ἀδικῶ, ἔφη, ὑμεῖς ὦ θεοὶ ἴστε. περὶ δὲ Ἀδριανοῦ τοσοῦτον μόνον εὔχομαι, ἵνα ἐπιθυμήσας ἀποθανεῖν, μὴ δυνηθῇ. καὶ μέντοι καὶ διετέλεσεν Ἀδριανὸς ἐπὶ πλεῖστον νοσῶν, πολλάκις μὲν ἀποσβῆναι εὐξάμενος, πολλάκις δὲ καὶ ἀποκτεῖναι ἑαυτὸν ἐθελήσας. ἔστι γε αὐτοῦ καὶ ἐπιστολὴ αὐτὸ τοῦτο ἐνδεικνυμένη, ὅσον κακόν ἐστιν, ἐπιθυμοῦντά τινα, ἀποθανεῖν μὴ δύνασθαι. Τὸν δὲ Σεβηριανὸν τοῦτον ὁ Τραιανὸς καὶ τῆς αὐταρχίας ἄξιον ἐνόμισεν εἶναι. εἰπὼν γοῦν ποτε ἐν συμποσίῳ τοῖς φίλοις, ἵνα αὐτῷ δέκα ἄνδρας μοναρχεῖν δυναμένους ὀνομά-

cupientem mori non posse. Hunc Seuerianum Traianus principatu dignum existimauerat. Nam cum in conuiuio petiisset ab amicis, vt decem viros dignos principatu nominarent,

σωσιν,

σιωπῶν, εἶτ' ὀλίγον ἐπισχὼν, ἔφη ὅτι Ἐννέα δέομαι μαθεῖν. τὸν γὰρ ἕνα, τουτέστι Σεβηριανὸν, ἔχω. Γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι τότε ἄριστοι ἄνδρες· ὧν ἐπιφανέστατοι Τούρβων τε καὶ Σίμιλις ἦσαν, οἳ καὶ *ἀνδρίας ἐτιμήθησαν. Τούρβων μὲν, στρατηγικώτατος ἀνὴρ, ὃς καὶ ἔπαρχος γεγονὼς, εἶτ' οὖν ἄρχων τῶν δορυφόρων, οὔτε τι ἁβρὸν οὔτε τι ὑπερήφανον ἔπραξεν, ἀλλ' ὡς εἷς τῶν πολλῶν διεβίω. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τὴν ἡμέραν πᾶσαν πρὸς τὸ βασιλέα διέτελε, καὶ πολλάκις καὶ πρὸ μέσων νυκτῶν πρὸς αὐτὸν ᾔει, ὅτε τινὲς τῶν ἄλλων καθεύδειν ἤρχοντο. ἀμέλει καὶ Κορνήλιος Φρόντων, ὁ τὰ πρῶτα τῶν τότε Ῥωμαίων ἐν δίκαις φερόμενος, ἑσπέρας ποτὲ βαθείας ἀπὸ δείπνου οἴκαδε ἐπανιὼν, καὶ μαθὼν παρά τινος ᾧ συνηγορήσειν ὑπέσχετο, δικάζειν αὐτὸν, ἔν τε τῇ στολῇ τῇ δειπνίτιδι ὥσπερ εἶχεν, ἐς τὸ δικαστήριον αὐτοῦ ἐσῆλθε, καὶ ἠσπάσατο, οὔτι γε τῷ ἑωθινῷ προσρήματι τῷ Χαῖρε, ἀλλὰ τῷ ἑσπερινῷ τῷ Ὑγίαινε χρησάμενος. οἴκοι δὲ ὁ Τούρβων οὔποτε ἡμέρας, οὐδὲ νοσήσας, ὤφθη· ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Ἀδριανὸν συμβουλεύοντα αὐτῷ *ἀτρεμήσειν, εἶπεν ὅτι τὸν ἔπαρχον ἑστῶτα ἀποθνήσκειν δεῖ. ὁ δὲ δὴ Σίμιλις, ἡλικίᾳ μὲν καὶ τάξει προήκων αὐτῶν, ἐν τρόποις οὐδενὸς τῶν πάνυ, ὥς γε ἐγὼ νομίζω, δεύτερος ἦν. ἔξεστι δὲ καὶ ἐξ ὀλιγίστων τεκμήρασθαι. τῷ τε γὰρ Τραϊανῷ ἑκατονταρχοῦντα αὐτὸν ἐσκαλέσαντί ποτε εἴσω πρὸ τῶν ἐπάρχων, ἔφη, Αἰσχρόν ἐστι, Καῖσαρ, ἑκατοντάρχῳ σε, τῶν ἐπάρχων ἔξω ἑστηκότων, διαλέγεσθαι. καὶ τὴν τῶν δορυφόρων ἀρχὴν ἄκων τότε ἔλαβε, καὶ λαβὼν ἐξίστατο· μόλις τε ἀφεθεὶς, ἐν ἀγρῷ ἥσυχος ἑπτὰ ἔτη τὰ λοιπὰ τοῦ βίου διήγαγε, καὶ ἐπί γε τὸ μνῆμα αὐτοῦ τοῦτο ἐπέγραψεν ὅτι, Σίμιλις μὲν ἐνταῦθα κεῖται, βιοὺς μὲν ἔτη τόσα, ζήσας δὲ ἔτη ἑπτά. Ἀδριανὸς δὲ φθόῃ τε ἐκ τῆς πολλῆς τοῦ αἵματος ῥύσεως ἐχρῆτο, καὶ ἀπ' αὐτῆς καὶ ὑδρωπίασεν. Ἐπεὶ δὲ συνέβη τὸν Λούκιον τὸν Κόμμοδον ἐξαίφνης ἐκκαταλειφθῆναι ὑπὸ τοῦ αἵματος πολλοῦ τε καὶ ἀθρόου ἐκπεσόντος, συνεκάλεσε τοὺς πρώτους καὶ ἀξιολόγους τῶν βουλευτῶν οἴκαδε· καὶ κατακείμενος εἶπεν αὐτοῖς τάδε· Ἐμοὶ, ὦ ἄνδρες φίλοι, γόνον μὲν οὐκ ἔδωκεν ἡ φύσις ποιήσασθαι, νόμῳ δὲ ὑμεῖς ἐδώκατε. διαφέρει δὲ τοῦτο ἐκείνου, ὅτι τὸ μὲν γεννώμενον, ὁποῖον ἂν δόξῃ τῷ δαιμονίῳ, γίγνεται· τὸ δὲ δὴ ποιούμενον, αὐθαίρετόν τις αὐτὸς ἑαυτῷ προστίθεται· ὥστε παρὰ μὲν τῆς φύσεως ἀνάπηρον καὶ ἄφρονα πολλάκις δίδοσθαί τινι, παρὰ δὲ τῆς κρίσεως

rent, paulum substitit: deinde, *Nouem*, inquit, *ex vobis audire cupio: ego enim vnum, nempe Seuerianum, habeo.* Fuere autem illis temporibus optimi viri: quorum celeberrimi erant Turbo & Similis, qui fortitudinis ergo magnos honores cõsecuti sunt. Turbo, vir rei militaris peritissimus, præfectus prætorio fuit; nihilq; vmquam molliter facere aut insolenter est visus. viuebat enim tamquam vnus e multis; quamuis totum diem moraretur cũ principe, eumque sæpe adiret ante mediam noctem, quando ceteri dormire inciperent. *Fuit & Cornelius Fronto magnæ auctoritatis; qui in agẽdis caussis Romæ primum locũ obtinebat. Hic cũ vesperi a cœna sero domũ rediisset, intellexissetq; ex eo cui patrocinium pollicitus erat, principẽ ius reddere, veste cœnatoria indutus, vt erat, in ius venit, eumque salutauit, non verbo *Salue*, quæ matutina est salutatio; sed *Vale*, quæ vespertina est, vsus. Turbo autem numquam interdiu, ne ægrotus quidẽ, domi visus est. Nam & Adriano consulenti sibi vt quiesceret, respondit, *præfectum stantem mori oportere.* Similis vero, cum eos ætate & honore anteiret, nemini (vt ego quidem arbitror) moribus & virtute secundus erat: idq; licet ex re perexigua cognoscere. Nam cum centurio esset, eumq; Traianus ante præfectos aduocauisset, *Turpe est*, inquit, *tibi Cæsar cum centurione* remotis præfectis disserere.* Is deinde præfecturam Prætorianorum inuitus obiit; qua postea se ipse abdicauit: ac vix tãdẽ dimissus, ruri reliquos septẽ vitæ annos cõquieuit, suoq; sepulcro moriens inscribi iussit hæc verba: HIC IACET SIMILIS, CVIVS ÆTAS MVLTORVM ANNORVM FVIT, IPSE SEPTEM DVMTAXAT ANNOS VIXIT. Adrianus autẽ ingenti effusione sanguinis contabuit, atq; ob eam caussam aqua intercute laborauit. Itaq; postq̃ accidit Lucium Commodum magna quoq; effusione sanguinis subito exstingui, domum conuocauit principes Senatorii ordinis, iisque decumbens in lecto ait: *Mihi quidem, carissimi viri, natura filium non dedit, vos vero lege dedistis. Multum autem interest, nascatur, an adoptetur filius; propterea quod is qui nascitur, talis est qualem eum fortuna dederit: eum vero qui adoptatur, vnusquisq; sibi suo arbitrio probatum deligit. ex quo fit vt ille sæpe nascatur mutilus & demens: hic, quod certo iudicio fit,*

integer & sanæ mentis deligatur. Quamobrem ego antea Lucium Commodum vnum ex omnibus delegeram, qualem ne nasci quidem mihi optare potui. Sed cum eum mortis fata peremerint, alterum pro illo vobis inueni: eumque vobis do, nobilem, mitem, mansuetum, prudentem, qui nihil temere propter iuuentutem, nihil propter senectutem negligenter potest facere: vixit enim semper legibus, fuitque cum Imperio moribus & institutis patriæ; vt neque ea quæ ad Imperatorem spectant, ignoret, neque iis omnibus male vti possit. Dico autem hunc Aurelium Antoninum: quem etsi intelligo difficillime molestiis negotiis implicari, abesseque longissime ab hac imperandi cupiditate; tamen non diffido eundem curam habiturum mei vestrique, & principatum inuitum recepturum. Ita Antoninus Imperator factus est: qui, cum mares liberos non suscepisset, Commodum Commodi filiũ, ac deinde Marcum Antoninum Verum sibi adoptauit; quod vellet longo tempore ante futuros principes designare. Erat porro Marcus Antoninus, qui Catilius ante nominabatur, filius Annii Veri, qui tertium Consul, ac tribunus militum fuerat. sed Antoninus iussus erat ab Adriano vtrumque adoptare: Verum tamen maiore honore affecit, cũ propter ius sanguinis, tum quod eum iam florentem ætate & ingenio cognosceret: quem etiam ob eam causam facete *Verissimum* nominabat. Interim Adrianus aquam intercutem curauit magicis artibus; qua tamen iterum nec ita multo post laborauit. quæ cum magis ac magis augeretur, atq; ipse quotidie mortem quodammodo obiret, vehementer cupiebat e vita discedere, postulabatque sæpenumero venenum, aut gladium; quæ tamen a nemine impetrabat. Itaque postquam ei, licet pecuniam & securitatem pollicẽti, nemo paret, accersi iubet Mastorem, hominẽ barbarum, Iazygem natione; quo seruo in venationibus, propter eius vires & audaciã vsus fuerat; eumq; partim minis, partim pollicitationib. cogit promittere vt se interficiat: dein ei locũ sub mamma ab Hermogene medico cõmonstratum designat, oblinitq;, vt secundum eum locum accepto mortifero vulnere, minore suo dolore moreretur. Quod cum ei minus successisset, (nam Mastor timore rei perterritus aufugit)

καὶ ἀρτιμελῆ καὶ ἀρτίνουν πάντως αἱρεῖσθαι. καὶ διὰ τοῦτο πρότερον μὲν τὸν Λούκιον ἐξ ἁπάντων ἐξελεξάμην, οἷον οὐδ' [ἂν] εὔξασθαι παῖδα ἠδυνήθην. [ἐπεὶ δ' ἐκεῖνον] τὸ δαιμόνιον ἡμῶν ἀφείλετο, εὗρον ἀντ' ἐκείνου αὐτοκράτορα ὑμῖν, ὃν δίδωμι, εὐγενῆ, πρᾶον, εὐοικτον, φρόνιμον, μηδ' ὑπὸ νεότητος προπετές, μήθ' ὑπὸ γήρως ἀμελές ποιῆσαί τι δυνάμενον, ἠγμένον κατὰ τοὺς νόμους, ἡγεμονευκότα κατὰ τὰ πάτρια· ὥστε μήτε τι ἀγνοεῖν τῶν ἐς τὴν ἀρχὴν φερόντων, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς καλῶς δύνασθαι χρήσασθαι. λέγω δ' Αὐρήλιον Ἀντωνῖνον τουτονί· ὃν εἰ καὶ τὰ μάλιστα οἶδα ἀπραγμονέστατόν τε ἀνδρῶν ὄντα, καὶ πόῤῥω τοιαύτης ἐπιθυμίας καθεστηκότα, ἀλλ' οὔ τι γε καὶ ἀφροντιστήσειν οἴομαι οὔτε ἐμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἄκοντα τὴν ἀρχὴν ὑποδέξεσθαι. Οὕτω μὲν ὁ Ἀντωνῖνος αὐτοκράτωρ ἐγένετο. ἐπεὶ δ' ἦν ἄπαις ἀῤῥένων παίδων, τόν τε Κομμόδου υἱὸν Κόμμοδον εἰσεποίησεν αὐτῷ, καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ Μάρκον Ἀντωνῖνον Βῆρον, βουληθεὶς ἐπιπλεῖστον καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα αὐταρχήσοντας ἀποδεῖξαι. ἦν δ' οὗτος ὁ Ἀντωνῖνος Μάρκος, ὁ Κατίλιος πρότερον ὀνομαζόμενος, Αννίου Βήρου τοῦ τρὶς ὑπατεύσαντος καὶ χιλιαρχήσαντος ἔγγονος. καὶ ἀμφοτέρους μὲν εἰσποιήσασθαι τῷ Ἀντωνίνῳ ἐκέλευσε, προετίμησε δὲ τὸν Βῆρον διά τε τὴν συγγένειαν αὐτοῦ, καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν, καὶ ὅτι φύσιν ψυχῆς ἐῤῥωμενεστάτην ἤδη ὑπέφαινεν· ἀφ' οὗ [καὶ] Οὐηρίσσιμον αὐτὸν, πρὸς τὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ῥήματος ἔννοιαν κομψευόμενος, ἀπεκάλει. Ἀδριανὸς δὲ μαγγανείαις μέν τισι καὶ γοητείαις ἐκενοῦτό ποτε τοῦ ὑγροῦ, πάλιν δὲ αὐτοῦ διὰ ταχέος ἐπίμπλατο. ἐπεὶ οὖν πρὸς τὸ χεῖρον ἀεὶ ἐπεδίδου, καὶ καθ' ἑκάστην τρόπον τινὰ ἡμέραν ἀπώλλυτο, ἀποθανεῖν ἐπεθύμησε· καὶ ᾔτει μὲν πολλάκις καὶ φάρμακον καὶ ξίφος, ἐδίδου δ' οὐδείς. ὡς δ' οὖν οὐδεὶς αὐτῷ, καίτοι χρήματα καὶ ἄδειαν ὑπισχνουμένῳ, ὑπήκουε, μετεπέμψατο Μάστορα ἄνδρα βάρβαρον Ἰάζυγα, ᾧ αἰχμαλώτῳ γενομένῳ, πρὸς τὰς θήρας διά τε ἰσχὺν καὶ δι' εὐτολμίαν ἐκέχρητο· καὶ τὰ μὲν ἀπειλῶν αὐτῷ, τὰ δ' ὑπισχνούμενος, ἠνάγκασεν αὐτὸν ἐπαγγείλασθαι τὴν σφαγήν· καί τι καὶ χωρίον ὑπὸ τὸν μαστὸν πρὸς Ἑρμογένους τοῦ ἰατροῦ ἀποδειχθὲν, χρώματί τινι περιέγραψεν, ὅπως κατ' αὐτὸ πληγεὶς καιρίαν, ἀλύπως τελευτήσῃ. ἐπεὶ δ' οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ προεχώρησεν, (ὁ γὰρ Μάστωρ, φοβηθεὶς τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐκπλαγεὶς, ὑπεχώρησε)

πολλὰ

πολλὰ μὲν ἑαυτὸν ἐπὶ τῇ νόσῳ ὠδύρετο, πολλὰ δὲ καὶ ἐπὶ τῇ οὐκ ἐξουσίᾳ, ὅτι μὴ οἷός τ' ἦν ἑαυτὸν ἀναχρήσασθαι, καίτοι τοὺς ἄλλους ἔτι καὶ τότε δυνάμενος. καὶ τέλος τῆς τε ἀκριβείας τῆς κατὰ τὴν δίαιταν ἀπέσχετο, καὶ ταῖς μὴ προσηκούσαις ἐδωδαῖς καὶ ποτοῖς χρώμενος, ἐτελεύτησε, λέγων καὶ βοῶν τὸ δημῶδες, ὅτι Πολλοὶ ἰατροὶ βασιλέα ἀπώλεσαν.

Ἔζησε δὲ ἔτη δύο μὲν καὶ ἑξήκοντα, μῆνας δὲ πέντε καὶ ἡμέρας ἐννεακαίδεκα· καὶ ἐμονάρχησεν ἔτη εἴκοσι καὶ μῆνας ἕνδεκα. ἐτάφη δὲ πρὸς αὐτῷ τῷ ποταμῷ πρὸς τῇ γεφύρᾳ τῇ Αἰλίᾳ· ἐνταῦθα γὰρ τὸ μνῆμα κατεσκευάσατο. τὸ γὰρ τοῦ Αὐγούστου ἐπεπλήρωτο, καὶ οὐκέτι οὐδεὶς ἐν αὐτῷ ἐτέθη.

Οὗτος ἐμισήθη μὲν διὰ τοὺς πρώτους καὶ τελευταίους φόνους, ἅτε ἀδίκως καὶ ἀνοσίως γενομένους· ἐπεὶ οὕτως ἥκιστα φονικὸς ἐγένετο, ὥστε καὶ προσκρουσάντων αὐτῷ τινῶν, ἀρκοῦν νομίζειν τὸ ταῖς πατρίσιν αὐτῶν αὐτὸ τοῦτο γράψαι, ὅτι αὐτῷ οὐκ ἀρέσκουσιν. εἴ τινά τε τῶν τέκνα ἐχόντων ὀφλῆσαι πάντως τι ἔδει, ἀλλ' οὖν πρός γε τὸν ἀριθμὸν τῶν παίδων καὶ τὰς τιμωρίας αὐτῶν ἐπεκούφιζεν.

tum vero flere & lamētari cœpit, non tam morbi causa, quam quod nō posset mortem sibi cōsciscere, quam adhuc aliis afferre posset. tandem contempta diæta, vsusq; cibo & potu minus idoneo, mortuus est; moriensq; exclamauit illud peruulgatum, *Πολλοὶ ἰατροὶ βασιλέα ἀπώλεσαν. Multi medici regem sustulerunt.* Vixit annos LXII, menses V, dies XIX. Regnauit annos viginti, menses vndecim. Sepultus est iuxta flumen ad pontem Ælium, vbi monumentum fecerat, propterea q̄ Augusti Mausoleum plenum erat, in quo nemo amplius sepultus est. Adrianus in odium venit propter nefarias & indignas cædes, quas initio & sub finem principatus fecit: alioqui ad cædes procliuis non erat. Magno argumento est quod, cum eum aliquando nonnulli offendissent, satis esse dixit, si de iis in patriam ipsorum scriberetur, illos sibi nequaquam placere: tum quoties rei facti erant ii qui liberos habebāt, pœnam eorum minuebat pro numero liberorum.

ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ Ο ΕΥΣΕΒΗΣ.

ΙΣΤΕΟΝ ὅτι τὰ περὶ τοῦ Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τοῦ Δίωνος οὐχ εὑρίσκεται, παθόντων τι (ὡς εἰκὸς) τῶν βιβλίων. ὥστε ἀγνοεῖσθαι τὴν κατ' αὐτὸν ἱστορίαν σχεδὸν σύμπασαν, πλὴν ὅτι τοῦ Λουκίου Κομμόδου, ὃν ὁ Ἀδριανὸς ἐποιήσατο, πρὸ τοῦ Ἀδριανοῦ τελευτήσαντος, οὗτος παρ' ἐκείνου καὶ ἐποιήθη, καὶ αὐτοκράτωρ ἐγένετο· καὶ ὅτι μὴ βουλομένης τῆς γερουσίας τὰς ἡρωϊκὰς τιμὰς δοῦναι τῷ Ἀδριανῷ τελευτήσαντι διά τινας φόνους ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, ὁ Ἀντωνῖνος ἄλλα τε πολλὰ δακρύων καὶ ὀδυρόμενος αὐτοῖς διελέχθη, καὶ τέλος εἶπεν· Οὐδ' ἐγὼ ἄρα ὑμῶν ἄρξω, εἴ γε ἐκεῖνος καὶ κακὸς καὶ ἐχθρὸς ὑμῖν καὶ πολέμιος ἐγένετο· πάντα γὰρ δηλονότι τὰ πραχθέντα ὑπ' αὐτοῦ, ὧν ἓν καὶ ἡ ἐμὴ ποίησίς ἐστι, καταλύσετε. ἀκούσασα δὲ τοῦτο ἡ γερουσία, καὶ αἰδεσθεῖσα τὸν ἄνδρα, τὸ δέ τι καὶ τοὺς στρατιώτας φοβηθεῖσα, ἀπέδωκε τῷ Ἀδριανῷ τὰς τιμάς. Ταῦτα μόνα περὶ τοῦ Ἀντωνίνου ἐν τῷ Δίωνι σώζεται· καὶ ὅτι Αὔγουστον αὐτὸν καὶ Εὐσεβῆ διὰ τοιαύτην αἰτίαν ἐπωνόμασεν ἡ βουλή· ἐπειδὴ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς αὐτοκρατορίας αὐτοῦ πολλῶν αἰτιαθέντων, καὶ τινῶν

ANTONINVS PIVS.

SCIENDVM est, *acta Antonini Pii non inueniri in exemplaribus Dionis: vt verisimile sit aliquid ex eis periisse. Itaque omnis fere de Antonino historia ignoratur: tantum inuenitur, eum Lucio Commodo, quem Adrianus adoptauerat, ante Adrianum exstincto, ab eodem Adriano adoptatum, & Imperatorem factum esse: itemque nolente Senatu heroicos honores tribui Adriano vita functo, propter aliquot cædes virorum illustrium, quas fecerat, multa flentem lamentantemque in Senatu disseruisse, atque ita ad extremum dixisse; *Igitur nec ipse princeps vester ero, si ille improbus inimicusque vobis atque hostis fuit: nimirum enim omnia eius, in quibus est adoptio mea, rescindetis.* Itaque Senatum, cum hæc audiuisset, reuerentem Antoninum, metuentemque milites, Adriano honores reddidisse. Hæc quidem de Antonino apud Dionem tantummodo supersunt: tum etiam, eum Augustum Piumque esse appellatum a Senatu, propterea quod initio principatus sui multis reis factis, po-

ſtulatiſque nonnullis nominatim ad ſupplicium, neminem puniuit. *Non enim, inquit, me oportet ab his reb. principatus exordium facere.* Principio quoq; hiſtoriæ Marci Veri, (qui poſt Antoninum Imperator fuit) deſunt ea quæ hic erga Lucium Commodi filium, quem Marcus generum habuit; quæque Lucius miſſus a ſocero in bellum quod cum Vologæſo gerebatur, fecit. Quocirca pauca ante dicam de iis rebus quæ ex aliorum libris collegi: poſt ad ea quæ in Dione ſequuntur, tranſibo. Igitur conſtat inter omnes, Antoninum probum virum & bonum fuiſſe: nec enim ceteris ſubditis grauis, nec Chriſtianis infenſus fuit; quos vehementer obſeruauit & coluit, ac honori quo Adrianus Chriſtianos proſequebatur, acceſſionem fecit. Ponuntur enim ab Euſebio Pamphili F. in Hiſtoria eccleſiaſtica epiſtolæ quædam Adriani, quibus oſtenditur illum grauiter minari iis qui Chriſtianis moleſtiam exhiberent, quive illos deferrent; iuratque Herculem, ſe in eos eſſe animaduerſurum. Fertur Antoninus curioſus fuiſſe, poſuiſſeque maximam diligentiam in minimis quibuſque rebus indagandis: quem qui irriderent, idcirco κυμινοπρίστην, id eſt *Cuminiſectorem*, appellabant. Eundem ſenem obiiſſe Quadratus ſcribit, eiq; fuiſſe mortem dulciſſimam, ſimilemque ſomno iucundiſſimo. Ferunt ſub Antonino in Bithynia atque in Helleſponto valde horribilem terræmotum eſſe factum; eaq; de cauſa complures alias ciuitates laboraſſe vehementer, & Cyzicum funditus concidiſſe, eiusque vrbis templum maximum omnium atque pulcherrimum corruiſſe. Erant columnæ eius templi craſſitudine quatuor vlnarum, altitudine cubitorum L: ſingulæ ex ſingulis lapidibus: cetera quę in eo templo erant, ſingula plus admirationis quam laudis habuerunt. Præterea ferunt diducto montis vertice in continenti terra, maritimum fluctum erupiſſe, ſpumamquę puri & limpidi maris procul inde in terram proiectam fuiſſe. Ac de rebus quidem Antonini hæc habui quæ dicerem. Regnauit annos quatuor & viginti.

καὶ ὀνομαστὶ ἐξαιτηθέντων, ὅμως οὐδένα ἐκόλασεν, εἰπὼν ὅτι, Οὐ δεῖ με ἀπὸ τοιούτων ἔργων τῆς προστασίας ὑμῶν ἄρξασθαι. Οὐ σώζεται δὲ οὐδὲ τὰ μετ' Ἀντωνῖνον ἄρξαντος Μάρκου Βήρου τὰ πρῶτα τῶν ἱστορουμένων, ὅσα περὶ τὸν Λούκιον τὸν τοῦ Κομμόδου υἱὸν, ὃν ὁ Μάρκος γαμβρὸν ἐποιήσατο, ἔπραξεν [οὗτος] αὐτὸς, καὶ ὅσα οὗτος εἰς τὸν κατὰ Οὐολογαίσου πόλεμον ὑπὸ τοῦ πενθεροῦ πεμφθεὶς ἔδρασε. διὸ βραχέα περὶ τούτων ἐξ ἑτέρων ἀναλεξάμενος βιβλίων ἐρῶ· εἶθ' οὕτως ἐπὶ τὰ ἑξῆς τοῦ Δίωνος μεταβήσομαι. ὁ γὰρ Ἀντωνῖνος ὁμολογεῖται παρὰ πάντων καλός τε καὶ ἀγαθὸς γενέσθαι, καὶ οὔτε τῶν ἄλλων ὑπηκόων τισὶ βαρὺς, οὔτε Χριστιανοῖς ἐπαχθὴς, ἀλλὰ πολλήν τινα τούτοις νέμων αἰδῶ, καὶ τῇ [τοῦ] Ἀδριανοῦ τιμῇ, ἣν ἐκεῖνος ἐτίμα Χριστιανοὺς, προστιθείς. ὁ γὰρ τοῦ Παμφίλου Εὐσέβιος καὶ ἐπιστολάς τινας τοῦ Ἀδριανοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ παρατίθεται, ἐν αἷς ἐκεῖνος δείκνυται τοῖς λυποῦσί τι ἢ κατηγοροῦσι τῶν Χριστιανῶν, δεινὰ ἀπειλῶν, καὶ τὸν Ἡρακλέα ἐπομνύμενος ὡς τεύξονται τιμωρίας. Λέγεται δὲ ὁ Ἀντωνῖνος ζητητικὸς γενέσθαι, καὶ μηδὲ περὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ τυχόντα τῆς ἀκριβολογίας ἀφίστασθαι· ὅθεν αὐτὸν οἱ σκώπτοντες κυμινοπρίστην ἐκάλουν. Κουαδράτος δὲ γηραιὸν μὲν φησὶν αὐτὸν τελευτῆσαι, τὴν δὲ τελευτὴν ἡδίστην αὐτῷ κατ' ἴσον ὕπνῳ τῷ μαλακωτάτῳ γενέσθαι. Ἐπὶ τοῦ Ἀντωνίνου λέγεται καὶ φοβερώτατος περὶ τὰ μέρη τῆς Βιθυνίας καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου σεισμὸς γενέσθαι, καὶ ἄλλας τε πόλεις καμεῖν ἰσχυρῶς καὶ πεσεῖν ὁλοσχερῶς, καὶ ἐξαιρέτως τὴν Κύζικον, καὶ τὸν ἐν αὐτῇ ναὸν μέγιστόν τε καὶ κάλλιστον ναῶν ἁπάντων καταρριφῆναι· οὗ *τετραόργυιοι μὲν πάχος οἱ κίονες ἦσαν, ὕψος δὲ πεντήκοντα πηχέων, ἕκαστος πέτρας μιᾶς· καὶ τἄλλα τὰ ἐν αὐτῷ ἕκαστον θαυμάσαι πλέον ἢ ἐπαινέσαι. περὶ δὲ τὴν μεσόγαιον, ἄνω κορυφῆς ὄρους διαστάσης, θαλάσσιόν φασιν *ἐκχυθῆναι κῦμα, ἐπὶ πολύ τε τῆς γῆς ἐλθεῖν ῥιπιζομένην τὴν ἄχνην ἀκεράτου καὶ διαυγοῦς θαλάσσης. Περὶ μὲν οὖν τοῦ Ἀντωνίνου, τό γε νῦν ἔχον, τοσαῦτα· ἦρξε δὲ εἴκοσι καὶ τέσσαρα ἔτη.

ΜΑΡΚΟΣ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ὁ φιλόσοφος.

ΜΑΡΚΟΣ δὲ Ἀντωνῖνος, ἐπεὶ τοῦ ποιησαμένου αὐτὸν τελευτήσαντος Ἀντωνίνου τὴν ἀρχὴν ἔσχε, προσείληφε ἐς κοινωνίαν τοῦ κράτους εὐθὺς τὸν τοῦ Λουκίου Κομμόδου υἱὸν Λούκιον Βῆρον. αὐτὸς μὲν [γὰρ] ἀσθενὴς ἦν τῷ σώματι, καὶ τὰ πολλὰ λόγοις ἐσχόλαζε. λέγεται γὰρ, καὶ αὐτοκράτωρ ὢν, μὴ αἰδεῖσθαι μηδὲ ὀκνεῖν ἐς διδασκάλου φοιτᾷν, ἀλλὰ καὶ Σέξτῳ προσιέναι τῷ ἐκ Βοιωτῶν φιλοσόφῳ, καὶ ἐς ἀκρόασιν τῶν ῥητορικῶν Ἑρμογένους λόγων μὴ ὀκνῆσαι παραγενέσθαι. προσέκειτο δὲ τοῖς [ἐκ τῆς] στοᾶς μάλιστα δόγμασιν. ὁ δὲ Λούκιος, ἔρρωτό τε καὶ νεώτερος ἦν, τοῖς στρατιωτικοῖς τε ἔργοις καταλληλότερος. ὅθεν καὶ γαμβρὸν αὐτὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Λουκίλλα ὁ Μάρκος ποιήσας, εἰς τὸν πρὸς Πάρθους ἔπεμψε πόλεμον. ὁ γὰρ Οὐολόγαισος πολέμου ἦρξε, καὶ στρατόπεδόν τε ὅλον Ῥωμαϊκὸν τὸ ὑπὸ Σεβηριανῷ τεταγμένον ἐν τῇ Ἐλεγείᾳ (χωρίῳ τινὶ τῆς Ἀρμενίας) ἐπισχὼν πάντοθεν, αὐτοῖς ἡγεμόσι κατετόξευσε καὶ διέφθειρε, καὶ τῆς Συρίας ταῖς πόλεσι πολὺς ἐπῄει καὶ φοβερός. Ὁ οὖν Λούκιος, ἐλθὼν εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ πλείστους στρατιώτας συλλέξας, καὶ τοὺς ἀρίστους τῶν ἡγεμόνων ὑφ' ἑαυτὸν ἔχων, αὐτὸς μὲν ἐν τῇ πόλει ἐκάθητο διατάττων ἕκαστα καὶ τὰς τοῦ πολέμου χορηγίας ἀθροίζων· Κασσίῳ δὲ τὰ στρατεύματα ἐπέτρεψε. καὶ ὃς, ἐπιόντα τε τὸν Οὐολόγαισον γενναίως ὑπέμεινε, καὶ τέλος ἐγκαταλειφθέντα ὑπὸ τῶν συμμάχων καὶ ὀπίσω ἀναχωρήσαντα ἐπεδίωξε· μέχρι τε Σελευκείας καὶ Κτησιφῶντος ἤλασε, καὶ τήν τε Σελεύκειαν διέφθειρεν ἐμπρήσας, καὶ τὰ τοῦ Οὐολογαίσου βασίλεια τὰ ἐν τῇ Κτησιφῶντι κατέσκαψεν. ἔν γε μὴν τῇ ὑποστροφῇ πλείστους τῶν στρατιωτῶν ὑπὸ λιμοῦ καὶ νόσου ἀπέβαλεν· ἀπενόστησε δ' ὅμως εἰς τὴν Συρίαν μετὰ τῶν λοιπῶν στρατιωτῶν. Καὶ ὁ μὲν Λούκιος τούτοις ἐπεκυδαίνετο καὶ μέγα ἐφρόνει· οὐ μὴν αὐτῷ καὶ τὰ τῆς ἄκρας εὐτυχίας ἐς ἀγαθόν τι ἀπέβη. λέγεται γὰρ μετὰ ταῦτα καὶ τῷ πενθερῷ Μάρκῳ ἐπιβεβουλευκὼς, πρίν τι καὶ δρᾶσαι, φαρμάκῳ διαφθαρῆναι. Τὸν μέντοι Κάσσιον ὁ Μάρκος τῆς Ἀσίας ἁπάσης ἐπιτροπεύειν ἐκέλευσεν· αὐτὸς δὲ τοῖς περὶ τὸν Ἴστρον βαρβάροις, Ἰάζυξί τε καὶ Μαρκομάνοις, ἄλλοτε

MARCVS ANTONINVS PHILOSOPHVS.

POSTEAQVAM Marcus Antoninus, mortuo Antonino, a quo fuerat adoptatus, principatum adeptus est, statim sociũ & participem Imperii cepit Lucium Verum, Lucii Commodi filium; eo quod ipse erat imbecillis, deditusque studiis litterarum: (ferunt enim non erubuisse eum, cum esset Imperator, nec puduisse vnquam ad doctorem proficisci; sed adiisse crebro Sextum Bœotum philosophum; & ad audiẽdos Hermogenis *Rhetoricorum libros libenter venisse; verũ in primis Stoicorum præcepta secutum esse) Lucius vero, robustus & adolescens erat, tum etiam ad rem militarem aptior. Huic Marcus Lucillam filiam suam in matrimonium dedit; generumque factum ad bellum cum Parthis gerendum misit; quod Vologæsus prior bellum intulerat, quodque omnem exercitum Romanum collocatũ a Seueriano ad Elegiã quæ est in Armenia, atq; interclusum vndiq; vna cum ipsis ducibus, telis cõfecerat atque perdiderat; ob eamque causam ciuitatibus Syriæ valde formidolosus erat. Lucius, vt venit Antiochiam, comparato maximo militum numero, & optimis ducibus delectis, ipse in oppido remansit, vt inde constitueret omnia, & commeatum militibus compararet, Cassio exercitu permisso. Cassius adorientem se Vologæsum fortiter sustinuit; desertumque tandem a sociis ac terga vertentem insecutus, Seleuciam & Ctesiphontem venit: deinde vastata Seleucia atque incensa, regias Vologæsi, quæ in vrbe Ctesiphonte erãt, solo æquauit. Cum autem reuerteretur, magnum numerum militum amisit, qui partim fame enecti, partim morbo exstincti sunt: rediit tamen in Syriam cum reliquis militibus. His de rebus quamquam maxime gloriabatur Lucius; tamen ei fortuna ad extremum non fauit, quod aliquanto tempore post Marco socero suo insidias parasse dicitur, eseque veneno sublatus ante quam negotium confieret.

Marcus Cassiũ toti Asiæ præesse iussit: ipse barbaris qui circum Istrum sunt, Iazygibus & Marcomanis, nunc

his, nunc illis continenter, quamdiu vixit, bella intulit: quib. in bellis Peonia fuit ei receptaculum. Eodem tempore Germani, qui trãs Rhenum incolunt, venere vsq; in Italiam, attulereq; Romanis maxima & grauissima incommoda: quibus Marcus occurrit, Pompeiano atq; Pertinace legatis exercitus factis. quo in bello optime se gessit Pertinax, qui postea Imperator factus est. Inter cadauera barbarorum, corpora mulierum armata reperta sunt. Confecto maximo prœlio, partaque insigni victoria, Imperator cum rogatus esset a militibus pecuniam, tamen nõ dedit: quod diceret, *si quid plus quam esset cõstitutum, acciperent, id ex sanguine parentum ipsorum propinquorumq; exactum iri. Principis enim solum deum iudicem esse posse.* Adeo enim temperans & continens erat in Imperio, vt cum tot tantaque bella gereret, nihil faceret contra q̃ fas esset, assentationis aut timoris causa. Cum autem Marcomanis in aliquo prœlio bene successisset, ab iisq; Marcus Vindex præfect⁹ interfectus esset, tres ei statuas posuit: illis vero superatis, *Germanicus* appellatus est. *Germanos* enim eos qui in superioribus locis habitant, appellamus. Ad hæc, motus latronum in Ægypto qui *Bucoli (quasi Pastores boum)* dicuntur, factus est, ceteris ẽt Ægyptiis a sacerdote quodã & Isidoro ad defectionem sollicitatis. Hi enim primo ornati muliebri vestitu, simulantesq; se vxores Bucolorum esse, Romanoq; Centurioni aurũ pro viris suis daturas, eum accedentẽ ad se dolose interfecerunt; mactatoq; eius comite, coniurauerunt in visceribus eius, quæ etiam ad extremum comederũt. Hic Isidorus fortitudine omnibus hominibus suæ ætatis antecelluit. Cũq; vicissent Romanos in Ægypto, pene cepissent Alexandriam; nisi Cassius dux e Syria aduersum eos missus, discordiam seditionemq; ita inter ipsos excitauisset, vt a se ipsi distraherentur. Nã propter eorum desperationem atq; multitudinem Romani nõ sunt ausi cum eis aperto prœlio congredi: sed eos Cassius tumultuantes oppressit. In bello autem quod Marcus cum Germanis gerebat, vt hæc quoq; memoria digna sint, quidã adolescẽtulus captiuus Marco nescio quid interrogãti ita ait: *Præ frigore non possum tibi respõdere: quãobrem si quid ex me vis cognoscere, iube mihi vestem, si quã habes, dari.*

ἄλλοις χρόνον συχνὸν ὡς εἰπεῖν δι' ὅλου τοῦ βίου τὴν Παιονίαν ἔχων ὁρμητήριον, ἐπολέμησε. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον Κελτῶν μέχρι τῆς Ἰταλίας ἤλασαν, καὶ πολλὰ ἔδρασαν ἐς τοὺς Ῥωμαίους δεινά. οἷς ὁ Μάρκος ἀντεπιὼν, Πομπηϊανόν τε καὶ Περτίνακα τοὺς ὑποστρατήγους ἀντικαθίστη. καὶ ἠρίστευσεν ὁ Περτίναξ, ὅστις καὶ ὕστερον αὐτοκράτωρ ἐγένετο. ἐν μέντοι τοῖς νεκροῖς τῶν βαρβάρων, καὶ γυναικῶν σώματα ὡπλισμένα εὑρέθη. καίτοι δὲ ἰσχυροτάτου ἀγῶνος καὶ λαμπρᾶς νίκης γεγενημένης, ὅμως ὁ αὐτοκράτωρ αἰτηθεὶς παρὰ τῶν στρατιωτῶν, οὐκ ἔδωκε χρήματα, αὐτὸ τοῦτο εἰπὼν ὅτι, Ὅσῳ ἂν πλεῖόν τι παρὰ τὸ καθεστηκὸς λάβωσι, τοῦτ' ἐκ τοῦ αἵματος τῶν τε γονέων σφῶν καὶ τῶν συγγενῶν εἰσπραχθήσεται. περὶ γάρ τοι τῆς αὐταρχίας ὁ θεὸς μόνος κρίνειν δύναται. οὕτω καὶ σωφρόνως καὶ ἐγκρατῶς αὐτῶν ἦρχεν, ὥστε, καίπερ ἐν τοσούτοις καὶ τηλικούτοις πολέμοις ὢν, μηδὲν ἔξω τοῦ προσήκοντος μήτ' ἐκ κολακείας μήτ' ἐκ φόβου ποιῆσαι. Τῶν δὲ Μαρκομάνων εὐτυχησάντων ἔν τινι μάχῃ, καὶ τὸν Βίνδικα τὸν Μάρκον ἔπαρχον ὄντα ἀποκτειναίντων, τούτῳ μὲν τρεῖς ἀνδριάντας ἔστησε· κρατήσας δὲ αὐτῶν, Γερμανικὸς ὠνομάσθη. Γερμανοὺς γὰρ τοὺς ἐν τοῖς ἄνω χωρίοις οἰκοῦντας ὀνομάζομεν. Καὶ οἱ καλούμενοι δὲ Βουκόλοι κατὰ τὴν Αἴγυπτον κινηθέντες, καὶ τοὺς ἄλλους Αἰγυπτίους προσαποστήσαντες ὑπὸ ἱερεῖ τινὶ καὶ Ἰσιδώρῳ, πρῶτον μὲν ἐν γυναικείοις στολαῖς τὸν ἑκατόνταρχον τῶν Ῥωμαίων ἠπατηκότες, ὡς δὴ γυναῖκες τῶν Βουκόλων καὶ χρυσία δώσουσαι αὐτῷ ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν, προσιόντα σφίσι κατέκοψαν· καὶ τὸν συνόντα αὐτῷ καταθύσαντες, ἐπί τε τῶν σπλάγχνων αὐτοῦ συνώμοσαν, καὶ ἐκεῖνα κατέφαγον. ἦν δὲ Ἰσίδωρος ἀνδρίᾳ πάντων τῶν καθ' ἑαυτὸν ἄριστος. τούς τε ἐν Αἰγύπτῳ Ῥωμαίους νικήσαντες, μικροῦ καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν εἷλον, εἰ μὴ Κάσσιος ἐκ Συρίας πεμφθεὶς ἐπ' αὐτούς, καὶ στρατηγήσας ὥστε τὴν πρὸς ἀλλήλους σφῶν ὁμόνοιαν λῦσαι, καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀποχωρίσαι, (διὰ γὰρ τὴν ἀπόνοιαν καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν, οὐκ ἐθάρρησεν συμβαλεῖν ἀθρόοις) οὕτω δὴ στασιάσαντας ἐχειρώσατο. Ἐν δὲ τῷ πολέμῳ τοῦ Μάρκου τῷ πρὸς τοὺς Γερμανούς, (ἵνα καὶ ταῦτα μνήμης ἀξιωθείη) μειράκιον μὲν αἰχμάλωτον ἐρωτηθέν τι ὑπ' αὐτοῦ, Οὐ δύναμαί, ἔφη, ἀποκρίνασθαί σοι ὑπὸ τοῦ ῥίγους· ὥστε εἴ τι μαθεῖν ἐθέλεις, κέλευσόν μοι ἱματίδιόν τι (εἴ τε ἔχεις) δοθῆναι.

στρατιώτης

στρατιώτης δέ τις νυκτὸς φυλακὴν τοῦ Ἴστρου ποιούμενος, καί τινα βοὴν ἐκ τῆς *περαίας στρατιωτῶν ἑαλωκότων ἀκούσας, διενήξατο εὐθὺς ὥσπερ εἶχε, καὶ λύσας αὐτοὺς ἀνεκομίσθη. Ἦν δὲ τῷ Μάρκῳ ὁ Ῥοῦφος ὁ Βασσαῖος ἔπαρχος, τὰ μὲν ἄλλα ἀγαθός, ἀπαίδευτος δὲ ὑπ' ἀγροικίας, καὶ τά γε πρῶτα τοῦ βίου ἐν πενίᾳ τραφείς. ἀναδενδράδα δέ ποτε αὐτὸν κλῶντα *ἀνέλαβέ τις· καὶ ἐπειδή γε μὴ εὐθὺς ἅμα τῷ πρώτῳ κελεύσματι κατέβη, ἐπετίμησεν αὐτῷ, καὶ ἔφη, Ὦ γε ἔπαρχε κατάβηθι. τοῦτο γὰρ ὡς καὶ πρὸς ὑπερηφανοῦντα καὶ τεταπεινωμένον αὐτὸν εἶπεν· ὅπερ ἡ τύχη μετὰ ταῦτα αὐτῷ ἔδωκεν. Ὁ δ' αὐτοκράτωρ, ὁσάκις ἀπὸ τοῦ πολέμου σχολὴν ἦγεν, ἐδίκαζε, καὶ ὕδωρ πλεῖστον τοῖς ῥήτορσι μετρεῖσθαι ἐκέλευε. τάς τε *πύστεις καὶ τὰς ἀνακρίσεις ἐπὶ μακρότερον ἐποιεῖτο, ὥστε πανταχόθεν τὸ δίκαιον ἀκριβοῦν. καὶ κατὰ τοῦτο καὶ *ἕνδεκα πολλάκις καὶ δώδεκα ἡμέραις τὴν αὐτὴν δίκην, καίπερ νυκτὸς ἔστιν ὅτε, δικάζων ἔκρινεν. φιλόπονος γὰρ ἦν, καὶ ἀκριβῶς πᾶσι τοῖς τῇ ἀρχῇ προσήκουσι προσεφέρετο· καὶ οὐδὲν ἐν παρέργῳ οὔτε ἔλεγεν οὔτε ἔγραφεν οὔτε ἐποίει, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ περὶ τοῦ βραχυτάτου ἡμέρας ὅλας ἀνήλισκεν, οὐκ ἀξιῶν τὸν αὐτοκράτορα ἐξ ἐπιδρομῆς τι πράττειν. καὶ γὰρ ἐνόμιζεν ὅτι κἂν ἐλάχιστόν τι παρίδῃ, διαβολὴν αὐτῷ τοῦτο καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα πάντα οἴσει. Καίτοι οὕτως ἀσθενὴς τῷ σώματι ἐγένετο, ὥστε μήτε τὸ ψῦχος τήν γε πρώτην ὑπομεῖναι, ἀλλὰ καὶ πρὶν διαλεχθῆναι τοῖς στρατιώταις συνεληλυθόσιν ἤδη κατὰ τὸ παρηγγελμένον, ἀναχωρῆσαι, καὶ τροφὴν βραχυτάτην καὶ ταύτην ἐν νυκτὶ ἀεὶ λαμβάνειν. οὐ γάρ ἐστιν ὅτε μεθ' ἡμέραν, πλὴν τοῦ φαρμάκου τοῦ θηριακοῦ καλουμένου, ἐσιτεῖτο. ἐλάμβανε δὲ τοῦ φαρμάκου, οὐχ οὕτως ὅτι ἐδεδίει τι, ὡς ὅτι τοῦ τε στομάχου καὶ τοῦ θώρακος φαύλως εἶχε· καί φασιν ὅτι δι' ἐκεῖνο αὐταρκεῖν πρός τε τἄλλα, καὶ πρὸς τοῦτο ἐδύνατο.

Τοὺς δὲ Ἰάζυγας οἱ Ῥωμαῖοι ἔν τε τῇ γῇ ποτε τότε, καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ ποταμῷ ἐνίκησαν. λέγω δὲ οὐχ ὅτι ναυμαχία τις ἐγένετο, ἀλλ' ὅτι διὰ τοῦ Ἴστρου πεπηγότος φεύγουσι σφίσιν ἐπακολουθήσαντες, καὶ ἐκεῖ ὡς ἐν ἠπείρῳ ἐμαχήσαντο. αἰσθανόμενοι γὰρ οἱ Ἰάζυγες ὅτι ἐπιδιώκονται, ὑπέστησαν αὐτούς, ἐλπίσαντες ῥᾳδίως, ἅτε καὶ ἀήθεις τοῦ κρυστάλλου ὄντας, κατεργάσασθαι. καὶ οἱ μὲν, κατὰ πρόσωπον αὐτοῖς συνέρραξαν· οἱ δὲ, ἐκ τῶν πλαγίων *παριππεύσαντες.

Praeterea miles quidã, cum esset noctu in Danubii custodia, audiretque trans flumen clamorem captorũ militum, statim, vt erat, tranauit: & cum liberasset captos, reuertit. Erat Marco Rufus Basæus præfectus prætorio, vir bonus; sed propter rusticitatem ignarus litterarum. puer enim in paupertate educatus fuerat. Hunc forte *cædentem arbores in silua quidã offendit; eumq;, quod primo iussu non descenderat, increpauit his verbis; **Præfecte descende.* idq; etsi propterea visus est dicere, quod humili loco natus is erat, tamẽ euenit postea vt fortuna hunc ei honorem tribueret.

Imperator autem, quoties bellis non impediebatur, solebat ius reddere, iubereq; multos modios aquæ oratoribus dari. In causis autẽ diligenter cognoscendis atque examinandis paulo longior esse; vt vndecumq; ius inuestigaret. nam de eadem causa dies vndecim, & sæpe duodecim, aliquando etiam noctu cognouit. Cum enim esset amãs laboris, tum vero diligenter applicabat animũ ad omnia quæ ad principatum pertinerẽt. Nihil dicere solebat, nihil scribere aut facere negligẽter; sed vel in minimis rebus diem sæpenumero consumere, quod existimaret *non decere Imperatorẽ propere quidquam agere.* Si quid enim prætermisisset vel in minimis rebus, non putabat se posse in ceteris calumniã effugere. Et tamẽ erat valetudine vsque adeo infirma, vt nõ modo frigus initio sufferre non posset, sed etiã antequam milites ex iussu iam congregatos, alloqueretur, secederet paululum, ac modico cibo, idque noctu, semper vteretur. Nihil enim capiebat interdiu præter medicamentum quod Theriacum appellant: quod pharmacum non tam sumebat timoris causa, quã quod erat infirmo stomacho & pectore: vt eũ ob hanc causam huic rei & ceteris potuisse sufficere arbitrentur. Eo tempore tandem Romani Iazygas vicere, primum in terra, post etiam in flumine; nõ quod nauale prœlium factum sit, sed quod conglaciato Danubio fugientes consecuti, in eo perinde atq; in continente pugnauerunt. Nam Iazyges, cum Romanos se pone sequi intelligerent, sperarentque facile se posse eos cõficere, quod glaciei essent insueti, impetum sustinendum putauerunt. Ergo Romanos a fronte alii adoriuntur, alii a lateribus irruunt;

quod eorũ equi in huiuſmodi glacie currere tuto didicerant. Qua re animaduerſa Romani nihilo magis timent; ſed cõuerſi, aduerſiq; facti hoſtibus, magna pars ſcuta deponũt: atque, quo minus cadant, in iis alterum pedẽ firmant. Hoc pacto eorũ impetũ primo ſuſtinent: arreptisq; alii frenis, alii ſcutis & contis, eos ad ſe trahunt; atq; ita implicatos homines equosque pariter deiiciunt. nec enim poterãt in lubrico loco virib. noſtrorum reſiſtere. quamquã enim etiam Romani cadebant; tamen, ſiue quis eorũ caderet ſupinus, hoſtem pedib. trahebat, atq; (vt in lucta fieri ſolet) ita retro proiiciebat, vt eo ſuperior eſſet: ſiue pronus caderet, hoſtem qui ante ceciderat, carpebat dentibus. Nam barbari, ignari & rudes pugnæ huius generis, quodq; leuioris erant armaturæ, reſiſtere minus poterãt. Ex quo factum eſt vt pauci de multis effugerint. Igitur Marcus multis magnisq; prœliis factis, aditisq; periculis, Marcomanos & Iazygas ſubegit. Poſt hæc prœliũ acre, bellumq; magnum cũ iis qui Quadi appellãtur, fuit: quo ex bello victoria præter ſpem, vel potius Dei beneficio, cõſecuta eſt; propterea q; Romani, cum eſſent in prœlio, atq; in maximum periculũ veniſſent, mirabiliter ſane ac diuinitus cõſeruati ſunt. Cum enim intercluſi a Quadis in locis opportunis conferti pugnarent fortiter, atq; interim barbari differrent prœlium, ſperãtes eos calore & ſiti perituros, quos circũ occupatis locis omnib. ſic cõcluſerant, (erant enim multo plures) vt aquam habere nullo pacto poſſent: cumque Romani in tantas difficultates incurriſſent, vt morbo, vulneribus, ardore ſolis, ac ſiti vexarentur, nec ob eas res pugnare poſſent, aut alio ſecedere, ſed in acie ſtãtes, atq; in locis cõſtitutis, arderent; nubes derepente ita coactæ ſunt, vt maximus imber aquæ ceciderit, non ſine Dei beneficio. Fama eſt Arnuphin magũ Ægyptium, qui vna cũ Marco fuerit, Mercuriũ illũ qui eſt in aere, aliosq; dæmonas, quibuſdam artibus magicis inuocauiſſe, ac per eos pluuiã extorſiſſe. Hęc quidem a Dione dicuntur; ſed is mihi mentiri videtur; volens an inuitus, neſcio: volentẽ magis arbitror; cum non ignoraret, legionem militum quæ

οἱ γὰρ ἵπποι σφῶν δεδιδαγμένοι καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ θεῖν ἀσφαλῶς ἦσαν. ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ Ῥωμαῖοι, οὐκ ἐφοβήθησαν, ἀλλὰ συστραφέντες, καὶ πᾶσιν ἅμα αὐτοῖς ἀντιμέτωποι γενόμενοι, τάς τε ἀσπίδας οἱ πλείους ἔθηκαν, καὶ τὸν ἕτερον πόδα ἐπ' αὐτῶν, ὅπως ἧττον ὀλισθαίνωσιν, ἀπερείσαντες, ἐδέξαντο σφᾶς προσπεσόντας· καὶ ἀντιλαμβανόμενοι οἱ μὲν τῶν χαλινῶν, οἱ δὲ τῶν ἀσπίδων τῶν τε κοντῶν, ἐπεσπῶντο αὐτούς· κἀκ τούτου συμπλεκόμενοι, κατέβαλλον καὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους. οὐκ γάρ τοι τῆς βίας οὐκέτ' ἀντέχειν πρὸς τὸν ὄλισθον ἐδύναντο. ὠλίσθαινον μὲν γὰρ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι· ἀλλ' εἴθ' ὕπτιός τις αὐτῶν ἔπεσε, συνεφείλκετο τὸν ἀντίπαλον, καὶ τοῖς ποσὶν ἐς τοὐπίσω ἀνερρίπτει, ὥσπερ ἐν πάλῃ, καὶ οὕτως ἐπάνωθεν αὐτοῦ ἐγίγνετο· εἴτε καὶ ἐπὶ στόμα, κατελάμβανεν αὐτὸν προκαταπίπτοντα τῷ στόματι. οἱ γὰρ βάρβαροι, καὶ ἄπειροι τοιουτοτρόπου ἀγωνίας, καὶ κουφότεροι ὄντες, οὐχ οἷοί τε ἦσαν ἀντέχειν· ὥστε καὶ ἀπὸ πολλῶν ὀλίγοι διέφυγον. Μαρκομάνους μὲν οὖν καὶ Ἰάζυγας πολλοῖς καὶ μεγάλοις ἀγῶσι καὶ κινδύνοις Μάρκος ὑπέταξεν. * Ἔπειτα ἐκ παρατάξεως τοὺς καλουμένους Κουάδους· καὶ πόλεμος αὐτῷ συνέστη μέγας, καὶ νίκη * παράδοξος εὐτυχήθη, μᾶλλον δὲ παρὰ Θεοῦ ἐδωρήθη. κινδυνεύσαντας γὰρ ἐν τῇ μάχῃ τοὺς Ῥωμαίους παραδοξότατα τὸ θεῖον ἐξέσωσε. κυκλωσάντων γὰρ αὐτοὺς τῶν Κουάδων ἐν τόποις ἐπιτηδείοις, συνασπίσαντες οἱ Ῥωμαῖοι, προθύμως ἠγωνίζοντο· καὶ οἱ βάρβαροι τὴν μὲν μάχην ἐπέσχον, προσδοκήσαντες σφᾶς ῥᾳδίως ὑπό τε τοῦ καύματος καὶ ὑπὸ τοῦ δίψους αἱρήσειν· πάντα δὲ τὰ πέριξ διαλαβόντες ἀπέφραξαν, ὅπως μηδαμόθεν ὕδωρ λάβωσι. πολὺ γὰρ καὶ τῷ πλήθει περιῆσαν. τῶν οὖν Ῥωμαίων ἐν παντὶ κακοῦ καὶ ἐκ τοῦ καμάτου καὶ ἐκ τῶν τραυμάτων, τοῦ τε ἡλίου καὶ τοῦ δίψους, γενομένων, καὶ μήτε μάχεσθαι διὰ ταῦτα μήτε χωρῆσαί πῃ δυναμένων, ἀλλ' ἔν τε τῇ τάξει καὶ τοῖς τόποις ἑστηκότων καὶ καταφλεγομένων, νέφη πολλὰ ἐξαίφνης συνέδραμε, καὶ ὑετὸς πολὺς οὐκ ἀθεεὶ κατερράγη. καὶ γάρ τοι λόγος ἔχει, * Ἀρνοῦφίν τινα μάγον Αἰγύπτιον, συνόντα τῷ Μάρκῳ, ἄλλους τέ τινας δαίμονας καὶ τὸν Ἑρμῆν τὸν ἀέριον ὅτι μάλιστα μαγγανείαις τισὶν ἐπικαλέσασθαι, καὶ δι' αὐτῶν τὸν ὄμβρον ἐπισπάσασθαι. Ταῦτα μὲν περὶ τούτων ὁ Δίων φησίν· ἔοικε δὲ ψεύδεσθαι, εἴτε ἑκὼν, εἴτε ἄκων· οἶμαι δὲ τὸ πλεῖον ἑκών. καὶ πῶς γὰρ οὔ; ὅστις οὐκ ἠγνόει τὸ τάγμα τῶν στρατιωτῶν τὸ κεραυνο-

κεραυνοβόλον ἰδίως καλούμενον (ἐν γὰρ τῷ τῶν λοιπῶν καταλόγῳ καὶ αὐτὸ μνημονεύεται) ὅπερ ἀπ' οὐδεμιᾶς ἑτέρας αἰτίας (οὐδὲ γὰρ ἄλλη τις λέγεται) ἢ ἀπὸ τοῦ κατὰ τόνδε συμβάντος τὸν πόλεμον οὕτω προσηγορεύθη· ὃ καὶ αἴτιον τότε τοῖς τε Ῥωμαίοις τῆς σωτηρίας ἐγένετο, καὶ τοῖς βαρβάροις τῆς ἀπωλείας, ἀλλ' οὐχ ὁ Ἀρνοῦφις ὁ μάγος· οὐδὲ γὰρ μάγων συνουσίαις καὶ γοητείαις ὁ Μάρκος χαίρειν ἱστόρηται. ἔστι δὲ ὃ λέγω, τοιοῦτον· τάγμα ἦν τῷ Μάρκῳ (καλοῦσι δὲ τὸ τάγμα οἱ Ῥωμαῖοι λεγεῶνα) τῶν ἀπὸ Μελιτηνῆς στρατιωτῶν. εἰσὶ δὲ τὸν Χριστὸν πρεσβεύοντες ἅπαντες. ἐν οὖν τῇ μάχῃ ἐκείνῃ προσιόντα τῷ Μάρκῳ τὸν ἔπαρχον, ἀμηχανοῦντι πρὸς τὴν περίστασιν καὶ δεδιότι περὶ σύμπαντι τῷ στρατῷ, εἰπεῖν λέγεται ὡς οἱ καλούμενοι Χριστιανοὶ οὐκ ἔστιν ὅ τι οὐ δύνανται ταῖς εὐχαῖς, καὶ ὅτι παρὰ σφίσι τάγμα ὅλον τυγχάνει ὂν τούτου τοῦ γένους. τὸν οὖν Μάρκον ἀκούσαντα, παρακλήσει χρήσασθαι πρὸς αὐτούς, ὡς ἂν εὔξωνται τῷ σφετέρῳ Θεῷ. εὐξαμένων δὲ αὐτῶν παραχρῆμα ἐπακούσαντα τὸν Θεόν, τοὺς μὲν πολεμίους κεραυνῷ βαλεῖν, τοὺς δὲ Ῥωμαίους ὄμβρῳ παραμυθήσασθαι. ἐφ' οἷς καταπλαγέντα τὸν Μάρκον ἰσχυρῶς, τούς τε Χριστιανοὺς κατὰ δόγμα τιμῆσαι, καὶ τὴν λεγεῶνα κεραυνοβόλον προσαγορεῦσαι. λέγεται δὲ καὶ ἐπιστολήν τινα περὶ τούτων εἶναι τοῦ Μάρκου. ἀλλ' οἱ [μὲν] Ἕλληνες, ὅτι μὲν τὸ τάγμα κεραυνοβόλον λέγεται, ἴσασι, καὶ αὐτοὶ μαρτυροῦσι, τὴν δὲ αἰτίαν τῆς προσηγορίας ἥκιστα λέγουσι. Προστίθησι δὲ ὁ Δίων, ὅτι τοῦ ὄμβρου καταρραγέντος, πρῶτον μὲν ἄνω πάντες ἀνέκυπτον, καὶ ἐς τὰ στόματα αὐτὸν ἐδέχοντο· ἔπειτα οἱ μὲν τὰς ἀσπίδας, οἱ δὲ καὶ τὰ κράνη ὑποβάλλοντες, * αὐτοί τε χανδὸν ἔσπων, καὶ τοῖς ἵπποις πιεῖν ἐδίδοσαν. καὶ τῶν βαρβάρων σφίσιν ἐπιδραμόντων, ἔπινόν τε ὁμοῦ καὶ ἐμάχοντο· καὶ ἤδη γέ τινες τιτρωσκόμενοι, τό τε αἷμα περιχεόμενοι ἐς τὰ κράνη καὶ τὸ ὕδωρ ἅμα ἀνερρόφουν. κἂν ἔπαθόν τι δεινὸν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐπικειμένων αὐτοῖς περὶ τὸ πίνειν οἱ πλείους ἠσχολημένοι, εἰ μὴ χάλαζα ἰσχυρὰ καὶ κεραυνοὶ οὐκ ὀλίγοι τοῖς πολεμίοις ἐνέπεσον. ἦν οὖν ὁρᾶν ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ ὕδωρ τε ἅμα καὶ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φερόμενα· καὶ οἱ μὲν ὑγραίνοντό τε καὶ ἔπινον, οἱ δὲ ἐπυροῦντο καὶ ἔθνησκον. καὶ οὔτε τῶν Ῥωμαίων τὸ πῦρ ἥπτετο, *ἀλλ' εἴπου καὶ προσέμιξε σφίσιν, εὐθὺς ἐσβέννυτο· οὔτε τοὺς βαρβάρους ὁ ὑετὸς ὠφέλει, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μᾶλλον τὴν φλόγα αὐτῶν, ὥσπερ ἔλαιον, ἤγειρεν· ὕδωρ τε ὑόμενοι ἐζήτουν. καὶ οἱ μὲν,

Fulminatrix appellatur ꝓprio nomine, (eius enim mentionē facit in recēsione ceterarum) ex nulla alia causa (neq; enim alia circumfertur) quā ex ea quæ in isto bello accidit, id nomen accepisse: quæ causa etiam tunc Romanis saluti, barbaris exitio fuit: *nō enim Arnuphis magus erat: cum nusquam memoriæ proditū sit Marcum magorū societate aut præstigiis fuisse delectatum. Quod igitur in hac re dico, tale est. Cum Marcus legionem vnā haberet ex militibus Melitenis, (hi omnes Christum colunt) ad eum præfectus prætorianorum venit, nescientē in illo prœlio quid consilii caperet, timentemq; toti exercitui; eiq; fertur dixisse, nihil esse quod ii qui Christiani nominantur, precibus impetrare non possint; esseq; legionem vnā in exercitu hominū huius generis. Qua re cognita, Marcum ab iis petiisse vt Deo suo supplicarēt. Quod cū fecissent, Deum eos exaudisse subito; percussisseq; hostes fulmine, ac Romanos pluuia recreasse. his reb. Marcū vehementer obstupefactū, edicto Christianos honore affecisse, ipsamq; legionem *Fulminatricem* appellasse: atq; his de reb. epistola Marci exstare dicitur. Græci quidē sciūt eam legionem κεραυνοβόλον appellari, eiusq; rei testes sunt: causam vero cur ita appellata sit, non dicunt. Dion addit, Romanos, cum primum pluuia caderet, omnes suspexisse in cælum, eamq; in ora recepisse: deinde scutis galeisq; subiectis inde sorbisse largiter, equisq; ad bibēdū dedisse: cumq; barbari in ipsos impetū facerent, eos simul bibisse & pugnasse; compluresq; saucios sanguinem infusum in galeas, simul cū aqua absorbuisse. Hi ꝓpterea grauia damna accepissent vrgentib. hostibus, quod magna ex parte in bibendo erant occupati; nisi vehemens grando, compluraque fulmina, in hostes cecidissent. Itaque licebat videre in eodem loco aquā ignemq; simul de cælo cadere; atq; ob eā causam * valere alios & bibere, alios exuri ac prorsus interire. Non enim ignis attingebat Romanos: aut, si forte interdum cum eis misceretur, exstinguebatur subito: neq; imber iuuabat barbaros, sed eos non secus inflammabat atq; oleū; ita vt aquam requirerent pluuia perfusi,

inffigerentq; sibi vulnera, quo ignem sanguine restinguerent. Pars confugiebat ad Romanos; quasi illis tãtummodo aqua salutaris esset; ita vt eorum Marcus etiam misertus sit: eoq; facto a militibus septimum *Imperator* appellatur. Quod etsi admittere non consueuerat, prius quam esset decretum a Senatu; tamen nõ repudiauit, quasi id diuinitus acciperet: de quo etiam ad Senatum scripsit. Faustina quoq; *Mater exercituum* appellata est. Pertinax autem, ob res præclare gestas cõsul est factus: cuius causa multi indignati sunt; propterea quod erat obscuro loco natus; canebantq; illud tragicum, Τοιαῦθ' ὁ τλήμων πόλεμος ἐξεργάζεται, *Talia infelix bellum efficit*: videlicet ignorãtes eundem principem Romanum esse futurum. Cum autẽ Cassius res nouas moliretur in Syria, Marcus vehementer perterritus, Cõmodum filium (is iam ephebus erat) accersiri ex Vrbe iubet. Erat Cassius Syrus ex Cyro ciuitate, vir optimus, qualem Imperatorem habere esset optabile; nisi quod erat filius cuiusdam Heliodori, qui propter multã Rhetorices artis scientiam, ad præfecturã Ægypti peruenerat. Id facinus graue Cassius fecit, deceptus a Faustina; quę, cum virum suum imbecillũ esse animaduerteret, (ea erat Antonini Pii filia) putaretq; breui tempore moriturum, timuit ne, si principatus ad aliũ deueniret, quod Commodus adolescens erat, & stolidus quodammodo, ipsa priuatam vitam agere cogeretur. Itaque Casśio secreto persuasit vt se compararet, quo, si quid Antonino accidisset, ipsum simul cum Imperio caperet. Hæc dum secum Cassius reputat, nuntius de interitu Marci perfertur; vt solent ista semper in deteriorẽ partẽ diuulgari. Quamobrẽ statim affectauit Imperiũ, nulla adhibita maiore diligẽtia in veri cognitione; quasi vero fuisset ante ab exercitu qui tum erat in Pannonia, Imperator designatus. Et quãquam nõ ita multo post verũ resciuit; tamen, quod semel motũ fecerat, de sententia decedendum sibi esse non putauit: sed omnia quæ intra Taurũ erant, cepit breui temporis spatio, & sibi Imperium armis cõparare statuit. Marcus, cognita Cassii rebellione per Verum qui Cappadociam obtinebat, primo rem dissimulat, celatque: post, vbi milites perlato rumore vehementer cõmoueri cœperunt, ac

ἑαυτοὺς ἐτίτρωσκον, ὡς καὶ τῷ αἵματι τὸ πῦρ κατασβέσοντες· οἱ δὲ, καὶ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους προσέτρεχον, ὡς καὶ μόνους σωτήριον ὕδωρ ἔχοντας. ἠλέησε γοῦν αὐτοὺς καὶ ὁ Μάρκος· παρὰ δὲ τῶν στρατιωτῶν τὸ ἕβδομον Αὐτοκράτωρ προσηγορεύθη. καίπερ δὲ οὐκ εἰωθὼς, πρὶν τὴν βουλὴν ψηφίσασθαι, τοιοῦτόν τι προσίεσθαι, ὅμως ἐδέξατό τε αὐτὸ, ὡς καὶ παρὰ Θεοῦ λαμβάνων, καὶ τῇ γερουσίᾳ ἐπέστειλεν. ἡ μέντοι Φαυστῖνα Μήτηρ τῶν στρατοπέδων ἐπεκλήθη. Τοῦ δὲ Περτίνακος ἐπὶ ταῖς ἀνδραγαθίαις ὑπατείαν λαβόντος, ὅμως ἦσαν οἱ νεμεσῶντες ἐπὶ τῷ εἶναι αὐτὸν τὸ γένος ἐξ ἀφανῶν, τὸ τῆς τραγῳδίας ἐπέλεγον, Τοιαῦθ' ὁ τλήμων πόλεμος ἐξεργάζεται· οὐκ εἰδότες ὅτι καὶ μοναρχήσει.

Τοῦ δὲ Κασσίου κατὰ τὴν Συρίαν νεωτερίσαντος, σφόδρα ἐκπλαγεὶς ὁ Μάρκος, τὸν Κόμμοδον τὸν υἱὸν ἐκ τῆς Ῥώμης, ὡς καὶ ἐς ἐφήβους ἤδη τελεῖν δυνάμενον, μετεπέμψατο. ὁ δὲ δὴ Κάσσιος, Σύρος μὲν ἐκ τῆς Κύρου ἦν, ἀνὴρ δὲ ἄριστος ἐγένετο, καὶ ὁποῖον ἄν τις αὐτοκράτορα ἔχειν εὔξαιτο· πλὴν καθ' ὅσον Ἡλιοδώρου τινὸς ἀγαπητῶς εἰς τὴν τῆς Αἰγύπτου ἡγεμονίαν ἐξ ἐμπειρίας ῥητορικῆς προχωρήσαντος υἱὸς ἦν. τοῦτο δὲ [δὴ] δεινῶς ἡμάρτεν, ὑπὸ Φαυστίνης ἀπατηθείς· αὕτη γὰρ τὸν ἄνδρα ἀρρωστήσαντα (ἦν δὲ τοῦ Εὐσεβοῦς Ἀντωνίνου θυγάτηρ) προσδοκήσασα ὅσον οὐκ ἤδη τελευτήσειν, ἐφοβήθη μὴ τῆς ἀρχῆς ἐς ἄλλον τινὰ (ἅτε τοῦ Κομμόδου καὶ νέου καὶ ἁπλουστέρου τοὺς τρόπους ὄντος) περιελθούσης, ἰδιωτεύσῃ· καὶ ἔπεισε τὸν Κάσσιον δι' ἀπορρήτων παρασκευάσασθαι, ἵν', ἄν τι ὁ Ἀντωνῖνος πάθοι, καὶ αὐτὴν καὶ τὴν αὐταρχίαν λάβῃ. ταῦτ' οὖν αὐτῷ διανοουμένῳ ἀγγελία ἦλθε τὸν Μάρκον τεθνηκέναι· (οἷά που φιλεῖ τοιαῦτα ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀεὶ θρυλλεῖσθαι) καὶ εὐθὺς, οὐκ ἀναμείνας αὐτὴν ἀκριβῶσαι, ἔφεσιν τῆς ἀρχῆς ἐποιήσατο, ὡς καὶ πρὸς τῶν στρατιωτῶν τῶν ἐν τῇ Παννονίᾳ τότε ὄντων προκεχειρισμένος. καὶ ὁ μὲν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα μὴ ἐς μακρὸν τἀληθὲς ἔμαθεν, ὅμως ἐπειδήπερ ἅπαξ ὑποκεκινήκει, οὐ μετεβάλλετο· ἀλλὰ τά τε ἐντὸς τοῦ Ταύρου πάντα διὰ βραχέος προσεποιήσατο, καὶ παρεσκευάζετο ὡς καὶ πολέμῳ τὸ κράτος ἕξων. Ὁ δὲ δὴ Μάρκος, παρὰ τοῦ Βήρου τοῦ τῆς Καππαδοκίας ἄρχοντος, τὴν ἐπανάστασιν αὐτοῦ μαθὼν, τέως μὲν συνέκρυπτεν αὐτά· ἐπεὶ δὲ οἱ στρατιῶται τῇ τε φήμῃ ἰσχυρῶς ἐταράσσοντο, καὶ

ἐλογοποίουν

ἐλογοποίουν πολλὰ, συνεκάλεσεν αὐτοὺς, καὶ ἀνέγνω τοιάδε· Οὐκ ἀγανακτήσων, ὦ συστρατιῶται, ἢ ὀδυρόμενος παρελήλυθα. χαλεπαίνειν μὲν γὰρ τί δεῖ πρὸς τὸ δαιμόνιον, ᾧ πάντα ἔξεστιν; ὀλοφύρεσθαι δὲ ἴσως ἀνάγκη τοὺς ἀδίκως δυστυχοῦντας· ὃ καὶ ἐμοὶ νῦν συμβέβηκε. πῶς γὰρ οὐ δεινὸν, πολέμοις ἡμᾶς ἐκ πολέμων συμφέρεσθαι; πῶς δὲ οὐκ ἄτοπον καὶ ἐμφυλίῳ συμπλακῆναι; πῶς οὐκ ἀμφότερα καὶ δεινότητι καὶ ἀτοπίᾳ νικᾷ, τὸ μηδὲν πιστὸν ἐν ἀνθρώποις εἶναι, ἀλλ' ἐπιβεβουλεῦσθαί τε μὲ ὑπὸ τοῦ φιλτάτου, καὶ εἰς ἀγῶνα ἀκούσιον καθίστασθαι, μήτε τι ἠδικηκότα, μήτε τι πεπλημμεληκότα; τίς μὲν γὰρ ἀρετὴ ἀσφαλὴς, τίς δὲ φιλία ἔτι νομισθήσεται, ἐμοῦ ταῦτα πεπονθότος; πῶς δὲ οὐκ ἀπόλωλε μὲν πίστις, ἀπόλωλε δὲ ἐλπὶς ἀγαθή; ἀλλ' εἰ μὲν μόνος ἐγὼ ἐκινδύνευον, παρ' οὐδὲν ἂν τὸ πρᾶγμα ἐποιησάμην· (οὐ γάρ που καὶ ἀθάνατος ἐγεννήθην) ἐπεὶ δὲ δημοσία τε ἀπόστασις, μᾶλλον δὲ ἐπανάστασις γέγονε, καὶ ὁ πόλεμος πάντων ὁμοίως ἡμῶν ἅπτεται, ἐβουλόμην, εἰ οἷόν τε ἦν, προσκαλέσασθαι τὸν Κάσσιον, καὶ δικαιολογήσασθαι πρὸς αὐτὸν παρ' ὑμῖν ἢ παρὰ τῇ γερουσίᾳ· καὶ ἡδέως ἂν ἀμαχεὶ παρεχώρησα αὐτῷ τῆς ἡγεμονίας, εἰ τοῦτο τῷ κοινῷ συμφέρειν ἐδεδόκει. ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ γὰρ καὶ πονῶν καὶ κινδυνεύων διατελῶ· τοσοῦτόν τε ἐνταυθοῖ χρόνον ἔξω τῆς Ιταλίας πεποίηκα ἄνθρωπος καὶ γέρων ἤδη καὶ ἀσθενὴς, καὶ οὔτε τροφὴν ἄλυπον, οὔθ' ὕπνον ἀφρόντιδα λαβεῖν δυνάμενος. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἄν ποτε συγκαθεῖναι εἰς τοῦτο ὁ Κάσσιος ἐθελήσειε, (πῶς γὰρ ἂν πιστεύσειέ μοι, ἄπιστος οὕτω περὶ ἐμὲ γεγενημένος;) ὑμᾶς γε ὦ συστρατιῶται χρὴ θαρρεῖν. οὐ γάρ που κρείττους Κίλικες, καὶ Σύροι, καὶ Ιουδαῖοι, καὶ Αἰγύπτιοι ὑμῶν οὔτε ἐγένοντό ποτε, οὔτε ἔσονται, οὐδ' ἂν μυριάκις πλείους ὑμῶν, ὅσῳ νῦν ἐλάττους εἰσὶν, ἀθροισθῶσιν. οὐ μὴν οὐδ' αὐτὸς ὁ Κάσσιος, εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ στρατηγικὸς εἶναι καὶ πολλὰ κατωρθωκέναι δοκεῖ, λόγου τινὸς ἄξιος νῦν ἂν φανείη. οὔτε γὰρ ἀετὸς κολοιῶν, ἢ καὶ λέων νεβρῶν ἡγησάμενος, ἀξιόμαχος γίγνεται· καὶ τὸν Ἀρραβικὸν τόν τε Παρθικὸν ἐκεῖνον πόλεμον οὐ Κάσσιος, ἀλλ' ὑμεῖς κατειργάσασθε. ἄλλως τε εἰ καὶ ἐκεῖνος ἐκ τῶν πρὸς Πάρθους πραχθέντων εὐδόκιμός ἐστιν, ἔχετε καὶ ὑμεῖς Βῆρον, ὃς οὐδὲν ἧττον ἀλλὰ καὶ μᾶλλον αὐτοῦ καὶ ἐνίκησε πλείω καὶ κατεκτήσατο. ἀλλὰ τάχα μὲν καὶ ἤδη μετανενόηκε, ζῶντά με μεμαθηκώς· οὐ γάρ που καὶ ἄλλως ἢ ὡς τετελευτηκότος μου, τοῦτ' ἐποίησεν. ἂν δὲ καὶ

multa colloqui, eos conuocari iubet, atque apud ipsos pauca in hanc sententiam exponit. *Etsi, inquit, huc veni, commilitones, non succensendi aut lamentandi causa: (cur enim Deo succensere oportet, in cuius potestate sunt omnia?) tamē eos qui immerito infelices sunt, aduersam fortunā lamētari necesse est: quod mihi euenit hoc tempore. Quā enim graue est & molestū bella nobis ex bellis exsistere? quam porro calamitosum, ciuili bello nos implicari? quam vero vtroque grauius est, atque calamitosius, fidem in hominibus nullam esse, fieriq; mihi insidias ab homine amicissimo, meq; inuitum nulla facta iniuria, nulloque commisso delicto, in certamē venire? Quæ virtus umquam tuta, aut quæ amicitia firma existimabitur, si mihi hæc facta est iniuria? nōne fides, nōne spes omnis amissa est? Quod si meum tantum esset periculū, nihili cerse facerem: (nec enim natus sum immortalis) nūc autem cum publica facta sit defectio, vel rebellio potius, bellumq; ad nos omnes pariter pertineat, vellem, si fieri vllo modo posset, euocare Caßium, cumeoque apud vos, aut apud Senatum iure contendere: tum enim ego nullo prælio facto Imperium ei libenter cederem, si ita publicæ vtilitati conducere videretur. Etenim pro republica perpetuos labores sustineo, qui tamdiu hic longe ab Italia commoratus sum, homo iam senex & imbecillis, vt neq; cibum suauem, neque somnum vacuum curis poßim capere. Sed quoniam Caßius mecum nollet in hac causa conuenire, (quo pacto enim mihi credat is, qui mihi tam infidus fuerit?) vos oportet cōmilitones forti animo esse: nec enim Cilices, Syri, Iudæi, Aegyptii vobis fuerunt vmquam aut erunt potiores; non si millies, quanto nunc pauciores sunt quam vos, tanto plures congregentur. Sed neq; Caßii ipsius, quamquam videtur esse optimus imperator, multaque prospere geßisse, ratio vlla haberi debet. Non enim aquila graculorū dux, aut leo hinnulorum aptus esse ad bellum gerēdum potest. Iam vero illud Parthicum & Arabicum bellum non Caßius, sed vos confecistis. Quod si ille præsertim ex rebus contra Parthos gestis habet gloriam, vos quoque Verum habetis non modo non inferiorem illo, sed multo etiam potiorem, a quo longe plura bello victa & parta sunt. Quinetiam iam illum pœnitere fortasse cœpit, quod me viuere intelligit: numquam enim id nisi mortuo me fecisset. Quod si manet*

adhuc in proposito, susceptoque consilio; tamen, cum profectionem nostram intellexerit, omnino resipiscet: vos enim metuet, me reuerebitur. Itaque tantum illud vereor, commilitones, (licet enim apud vos verum dicere) ne aut ipse manus sibi afferat, quod pudore scilicet adductus nō audebit in conspectum nostrum venire; aut alius cognito aduentu meo, quod contra illum proficiscor, id faciat. mihi enim permagnum præmium belli atque victoriæ, quantum vmquam accepit nemo, auferet. Quod vero præmium ditet aliquis? Homini qui iniuriam fecerit, ignoscere; eique qui amicitiam fidemque violauerit, amicum & fidelem permanere. Quæ etsi vobis fortasse videntur esse incredibilia, tamen ea vobis oportet persuaderi. non enim bona omnia ex hominib. prorsus exterminata sunt; sed sunt adhuc apud nos antiquæ virtutis reliquiæ. Quod si quis mihi fidem non habeat, tanto cupio vehementius ea quæ videntur fieri non posse, facta ante oculos omnium ponere. Hæc enim sola mihi ex malis præsentibus foret vtilitas, si possem re optime confecta ostendere cunctis hominibus, nos quoque bellis ciuilib. bene vti posse. Hæc Marcus & apud milites concionatus est, & ad Senatum scripsit, nihil Cassium criminatus, nisi quod illum crebro ingratum vocabat. Cassius quoque de Marco nihil vmquam dixit contumeliose, aut scripsit. Dum Marcus se ad bellum ciuile cōparat, multæ ei victoriæ ex diuersis barbaris nationibus, ac mors ipsius Cassii nuntiatur. Nam Cassio *iter facienti Antonius centurio occurrit, eumque de improuiso secundum ceruicem vulnerauit: quamquam id vulnus non fuit mortiferū, propterea quod Antonius impetu equi concitatus, facinus imperfectum reliquit; ita vt ille fere euasisset, nisi eum decurio interim confecisset. Hi, abscisso eius capite, ad Imperatorem proficiscuntur. Ita Cassius, qui hoc pacto tres mēses & dies sex imperium somniauerat, iugulatur: filiusque item eius, qui tum erat absens, interfectus est. Marcus autem, cum eo venisset, nationes omnes quę rebellionem fecerant, tractauit perhumaniter; neque quemquam ex obscuris hominibus aut ex illustribus interfecit. Sub id tēpus Faustina moritur, siue dolorib. podagræ, quibus laborabat; siue alia ex causa, ne ob ea de quibus cum Cassio conuenerat,

ἐπὶ πλέον ἀντίσχῃ, ἀλλ' ὅταν γε καὶ προσιόντας ἡμᾶς πύθηται, πάντως γνωσιμαχήσει, καὶ ὑμᾶς φοβηθεὶς, καὶ ἐμὲ αἰδεσθείς. ἐγὼ γοῦν ἓν μόνον ὦ συστρατιῶται δέδοικα (εἰρήσεται γὰρ πᾶσα πρὸς ὑμᾶς ἡ ἀλήθεια) μὴ ἤτοι αὐτὸς ἑαυτὸν ἀποκτείνῃ, αἰσχυνθεὶς ἐς τὴν ἡμετέραν ὄψιν ἐλθεῖν, ἢ ἕτερός τις μαθὼν ὅτι τε ἥξω καὶ ὅτι ἐπ' αὐτὸν ὁρμῶμαι, τοῦτο ποιήσῃ. *μέγα γάρ μου ἆθλον καὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς νίκης, καὶ ἡλίκον οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἔλαβεν, ἀφαιρήσεται. τί δὲ τοῦτό ἐστιν; ἀδικήσαντα ἄνθρωπον ἀφεῖναι, πρὸς φιλίαν ὑπερβάντα φίλον μεῖναι, *πίστιν καταλύσαντα πιστὸν διαγενέσθαι. παράδοξα μὲν ἴσως ταῦθ' ὑμῖν φαίνεται· ἀλλ' οὐκ ἀπιστεῖν ὑμᾶς αὐτοῖς δεῖ. οὐ γάρ που καὶ ἁπλῶς πάντα τὰ ἀγαθὰ ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἀπόλωλεν, ἀλλ' ἔστι καὶ παρ' ἡμῖν ἔτι τῆς ἀρχαίας ἀρετῆς λείψανον. ἂν δέ που ἀπιστῇ τις, καὶ διὰ τοῦτο μεῖζόν ἐστί μοι τὸ ἐπιθύμημα, ἵνα ὃ μηδεὶς ἂν πιστεύσειε γενέσθαι δύνασθαι, τοῦτο ἴδῃ γενόμενον. ὡς ἔγωγε τοῦτ' ἂν μόνον ἐκ τῶν παρόντων κακῶν κερδάναιμι, εἰ δυνηθείην καλῶς θέσθαι τὸ πρᾶγμα, καὶ δεῖξαι πᾶσιν ἀνθρώποις ὅτι καὶ ἐμφυλίοις πολέμοις ἔστιν ὀρθῶς χρήσασθαι. Ταῦτα μὲν ὁ Μάρκος καὶ πρὸς τοὺς στρατιώτας εἶπε, καὶ πρὸς τὴν γερουσίαν ἔγραψεν, οὐδὲν οὐδαμοῦ τοῦ Κασσίου *κατηγορήσας, πλὴν ὅτι ἀχάριστον αὐτὸν συνεχῶς ἀνεκάλει. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνος ὑβριστικόν τι οὔτε εἶπέ ποτε ἐς τὸν Μάρκον, οὔτ' ἔγραψε. Παρασκευαζομένῳ δὲ Μάρκῳ πρὸς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἀγγελαί τε πολλαὶ νίκαι κατὰ διαφόρων βαρβάρων ἐν ταὐτῷ, καὶ ὁ Κασσίου θάνατος ἀπηγγέλθη. προσπεσὼν γὰρ βαδίζοντι τῷ Κασσίῳ Ἀντώνιος ἑκατόνταρχος, ἐξαίφνης ἔτρωσε κατὰ τοῦ αὐχένος οὐ πάνυ πληγῇ καιρίᾳ· καὶ ὁ μὲν τῇ ῥύμῃ τοῦ ἵππου ἐξαχθεὶς, ἀτελὲς τὸ τόλμημα κατέλιπεν, ὥστ' ὀλίγου διαφυγεῖν αὐτόν. ὁ δὲ δέκαρχος ἐν τούτῳ τὸ λοιπὸν προσκατειργάσατο. καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμόντες, πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ὥρμησαν· καὶ ὁ μὲν οὕτω μῆνάς τε τρεῖς καὶ ἡμέρας ἓξ ὀνειρώξας, ἐσφάγη, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἑτέρωθι ὢν ἐφονεύθη. καὶ ὁ Μάρκος ἐπιὼν τὰ ἔθνη τὰ τῷ Κασσίῳ συνεξαναστάντα, πάνυ φιλανθρώπως πᾶσιν ἐχρήσατο, καὶ οὐδένα οὔτε τῶν ἐλαττόνων οὔτε τῶν ἐπιφανεστέρων διεχρήσατο. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον μετήλλαξε καὶ ἡ Φαυστῖνα, εἴτε ὑπὸ τῆς ποδάγρας ἣν εἶχεν, εἴτε ἄλλως, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ ἐφ' οἷς πρὸς τὸν Κάσσιον

συνετέ-

συνετέθειτο. καίτοι ὁ Μᾶρκος τὰ γράμματα διέφθειρε μηδὲ ἀναγνούς, ἵνα μὴ καὶ ἄκων ἀναγκασθῇ μισῆσαί τινα. λέγεται δὲ ὅτι καὶ Βῆρος εἰς τὴν Συρίαν, ἧς καὶ τὴν ἀρχὴν ἔλαβε, προπεμφθείς, καὶ εὑρὼν αὐτὰ ἐν τοῖς σκεύεσι τοῦ Κασσίου, ἠφάνισεν, εἰπών, ὅτι μάλιστα μὲν ἐκείνῳ τοῦτ' * ἔσται κεχαρισμένον· ἂν δὲ καὶ χαλεπήνῃ τι, ἄμεινόν γε ἔσται ἕνα * ἑαυτὸν ἀντὶ πολλῶν ἀπολέσθαι. Μᾶρκος γε μὴν οὕτω τι φόνοις οὐκ ἔχαιρεν, ὥστε καὶ τοὺς μονομάχους ἐν τῇ Ῥώμῃ ὥσπερ ἀθλητὰς ἀκινδύνως ἑώρα μαχομένους. σιδήρεον γὰρ οὐδέποτε οὐδενὶ αὐτῶν ὀξὺ ἔδωκεν, ἀλλὰ καὶ ἀμβλέσιν ὥσπερ ἐσφαιρωμένοις πάντες ἐμάχοντο. Τὴν δὲ Φαυστῖναν ἀποθανοῦσαν ἰσχυρῶς πενθήσας, ἔγραψε τῇ βουλῇ μηδένα τῶν Κασσίῳ συναραμένων τεθνάναι, ὡς καὶ ἐκ μόνου τούτου, παραμυθίαν τινὸς ἐπὶ τῇ Φαυστίνῃ τυχεῖν δυνησόμενος. Μὴ γὰρ γένοιτο, ἔφη, μηδένα ὑμῶν * ἐπ' ἐμοί, μήτε τῇ ἐμῇ μήτε τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ σφαγῆναι. καὶ τέλος ἔφη ὅτι, Ἂν μὴ τούτου τύχω, * σπεύσω πρὸς τὸν θάνατον. οὕτω τι καθαρὸς διὰ πάντων καὶ χρηστὸς καὶ εὐσεβὴς ἐγένετο. καὶ γὰρ πολλοὺς καὶ εὐηργέτησε τῶν σφαγέων, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς, αὐτοῦ τε καὶ τοῦ υἱέος αὐτοῦ. ἐνομοθετήθη δὲ * τόδε, μηδένα ἐν τῷ ἔθνει ὅθεν τὸ ἀρχαῖόν ἐστιν ἄρχειν, ὅτι ὁ Κάσσιος ἐν τῇ Συρίᾳ τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐχούσῃ ἡγεμονεύων ἐνεόχμωσε. Τῷ δὲ Μάρκῳ καὶ τῇ Φαυστίνῃ ἐψηφίσατο ἡ βουλὴ ἔν τε τῷ Ἀφροδισίῳ τῷ Ῥωμαίῳ εἰκόνας ἀργυρᾶς ἀνατεθῆναι, καὶ βωμὸν ἱδρυθῆναι, καὶ ἐπ' αὐτοῦ πάσας τὰς κόρας τὰς ἐν τῷ ἄστει γαμουμένας μετὰ τῶν νυμφίων θύειν, καὶ ἐς τὸ θέατρον χρυσῆν εἰκόνα τῆς Φαυστίνης ἐπὶ δίφρου ἀεί, ὁσάκις γ' ἂν ἐκεῖνος θεωρῇ, ἐσφέρεσθαί τε, καὶ ἐν τῇ προεδρίᾳ ἐξ ἧς ζῶσα ἐθεᾶτο, τίθεσθαι, καὶ περὶ αὐτὴν τὰς γυναῖκας τὰς δυνάμει προεχούσας συγκαθίζεσθαι. Ὁ δὲ Μᾶρκος, ἐλθὼν ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ μυηθείς, ἔδωκε μὲν τοῖς Ἀθηναίοις τιμάς, ἔδωκε δὲ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις διδασκάλους ἐν ταῖς Ἀθήναις ἐπὶ πάσης λόγων παιδείας μισθὸν ἐτήσιον φέροντας. Ἐλθὼν δὲ ἐς τὴν Ῥώμην, καὶ πρὸς τὸν δῆμον διαλεγόμενος, ἐπεὶ μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ τά τε ἄλλα, καὶ ὅτι πολλοῖς ἔτεσιν ἀποδεδημηκὼς ἦν, ἀνεβόησαν Ὀκτώ· καὶ τοῦτο καὶ ταῖς χερσίν, ἵνα δὴ καὶ χρυσοῦς τοσούτους ἐς τὸ δεῖπνον λάβωσι, προσενεδείξαντο· * διεμειδίασε, καὶ ἔφη καὶ αὐτὸς Ὀκτώ. καὶ

argueretur: quamquam Marcus litteras, ante quam eas legeret, cōſciderat, ne cogeretur quemquam inuitus odiſſe. Ferunt nonnulli Verum, antea præmiſſum in Syriam, quā obtinuerat, litteras in ſupellectili Caſsii inuētas aboleuiſſe, quod eas nihil ad Marcum pertinere diceret. Quod ſi forte ob eam cauſam Marcus ſuccenſeret, longe fore melius, ſe vnum pro multis interire. Sed Marcus non delectabatur cædibus; idque ex eo licet animaduertere, quod Romæ ſpectabat gladiatores tamquā athletas certantes ſine periculo. Nec enim gladiatoribus cōceſsit acuto ferro dimicare; ſed obtuſis gladiis & teretibus omnes dimicabant. Mortem Fauſtinæ vehementer luxit: ſcripſitq; ad Senatum, ne quis eorum qui opem Caſsio tuliſſent, morte afficeretur; tamquam in eo dolore quem ceperat ex interitu Fauſtinæ, hoc vno ſolatio vti poſſet. *Abſit enim*, inquit, *vt me tenente principatum, veſtrum quiſquā meo veſtrove decreto capite damnetur.* Ad extremū addidit: *Quod ſi a vobis non impetrabo, ad mortem ibo celeriter.* vſque adeo a cędibus alienus, mitis & bonus & pius erat. Quinetiam in pleroſque beneficia contulit qui ipſi filioque necem machinati eſſent. Cōſtituit autem vt nemo cum imperio eſſet apud eam gētem ex qua *orsus eſſet; propterea quod Caſsius, cū in Syria patria ſua imperium haberet, res nouas molitus fuerat. Senatus Marco & Fauſtinæ decreuit ſtatuas argenteas Romæ in templo Veneris collocari, aramq; exſtrui, in qua virgines omnes quæ nuberent in vrbe, vna cū ſponſis ſacrificarent: præterea vt in Theatro ſtatua Fauſtinæ aurea in ſella eſſet ſemper, quæ, quoties Marcus ſpectaret, in principali loco, vnde ipſa ſpectare cōſueuerat viuēs, poneretur, eiq; omnes pręſtantiſsimę fœminæ aſsiderent. Marcus, poſtquam Athenas venit, initiatusq; fuit, magnos honores tribuit Athenienſibus; quorum in vrbe doctores omnis doctrinæ annua mercede conductos conſtituit ad omnium gentium vtilitatem. Cum autem Romam veniſſet, concionareturq; apud populū, ac ſubinde diceret inter cetera, ſe multos annos peregrinatum abfuiſſe, cōclamaretq; multitudo *Octo*; idq; ſignificaret porrectis manibus, vt totidem aureos in cœnam acciperet, ſubriſit: tum ipſe etiam, *Octo*, inquit: ac

c c drachm. postea † octo aureos viritim dedit; quantam summā numquam ceperāt antea. * Quibus confectis rebus omnibus, remisit id quod fisco ærariove publico debebant, ab annis quadraginta, absq; sedecim annis Adriani; iussitq; syngraphas omnes scriptas de iis rebus in foro comburi. Pecuniam multis ciuitatibus largitus est; in quarū numero fuit Smyrna, quæ ingenti terræmotu conquassata fuerat; * eamq; Senatori & prętorio viro, vt reficeret, mandauit. Ex quo fit vt mirer eos qui Marcū reprehendunt, negātq; magno animo fuisse. Is enim etsi reuera frugalissimus erat, tamen nulla in re deerat sumptibus necessariis; licet in exigenda pecunia (vt supra dixi) nemini molestus esset: atque in rebus necessariis, præter quam in re familiari, maximos sumptus sustinebat. Postquam res Scythicæ præsentiam eius iterum postulare visæ sunt, Crispinam celerius quam vellet ob hanc causam filio in matrimonium collocauit. Nam Quintilii, etsi vterque eorum valebat prudentia & fortitudine, ac vsu maximarum rerum; tamen id bellum conficere nō potuerunt. Quamobrem ipsi Imperatores necessario profecti sunt. Tum Marcus pecuniam ex ęrario petiuit a Senatu; non quod ea non esset in Principis potestate; sed quod diceret eam ceteraque omnia esse Senatus populique Romani. *Nos enim*, inquit, (id dicebat in Senatu) *vsque adeo nihil habemus proprium, vt etiam vestras ædes habitemus.* Cumque hæc dixisset, hastam sanguinolētam, quæ in templo * Martis reposita erat, versus agrum hostium (vt accepi ex iis qui aderant præsentes) contorsit: deinde contra hostes proficiscitur. Paterno magnas copias dat, eumque ad prœlium committendum mittit. Restitere barbari totam diem: tandem vero omnes a Romanis cæsi sunt. Marcus decimum *Imperator* appellatus est: qui si vixisset diutius, ea quæ in Scythia erant, omnia in suam potestatem redegisset: sed is decessit e vita XVII kal. April. non morbo quo laborabat, sed (vt ego certo accepi) peremptus a medicis qui Commodo gratificabantur. Cumque esset morti proximus, Cōmodum militib. cōmendauit: (nolebat enim videri vt mors sibi ab illo afferretur) tribunoque militum signum postulanti ita respondit; *Abi*, inquit, *ad Orientem: ego*

μετὰ ταῦτα ἀνὰ διακοσίας δραχμὰς αὖθις κατειλεγμένοι, ὅσον οὔπω πρότερον εἰλήφεσαν. Ταῦτά τε ἔπραξε, καὶ τοῖς ὀφείλουσί τι τῷ βασιλικῷ καὶ τῷ δημοσίῳ, πᾶσι πάντα τὰ ὀφειλόμενα ἀφῆκεν, ἀπὸ ἐτῶν ἓξ καὶ τεσσαράκοντα, χωρὶς τῶν ἑκκαίδεκα τοῦ Ἀδριανοῦ· καὶ πάντα τὰ περὶ αὐτῶν γράμματα ἐν τῇ ἀγορᾷ καυθῆναι ἐκέλευσε. χρήματά τε πολλαῖς πόλεσιν ἔδωκεν, ἐν αἷς καὶ τῇ Σμύρνῃ δεινῶς ὑπὸ σεισμοῦ φθαρείσῃ· καὶ αὐτὴν καὶ βουλευτῇ ἐστρατηγηκότι ἀνοικοδομῆσαι προσέταξεν. Ἀφ' οὗπερ καὶ νῦν θαυμάζω τῶν αἰτιωμένων αὐτὸν ὡς οὐ μεγαλόφρονα γενόμενον. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα οἰκονομικώτατος ὡς ἀληθῶς ἦν, τῶν δὲ ἀναγκαίων ἀναλωμάτων οὐδὲ ἓν ἐξίστατο, καίπερ μήτε τινὰ εἰσπράξει χρημάτων (ὥσπερ εἶπον) λυπῶν, καὶ πλεῖστα ὅσα ἐξ ἀνάγκης ἔξω τῶν ἐγκυκλίων δαπανῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὰ Σκυθικὰ αὖθις αὐτοῦ ἐδεήθη, γυναῖκα τῷ υἱεῖ θᾶττον δι' αὐτὰ ἢ ἐβούλετο Κρισπῖναν συνῴκισεν. οἱ γὰρ Κυιντίλιοι οὐκ ἠδυνήθησαν, καίπερ δύο τε ὄντες καὶ φρόνημα καὶ ἀνδρείαν ἐμπειρίαν τε πολλὴν ἔχοντες, τὸν πόλεμον παῦσαι· καὶ διὰ τοῦτ' ἀναγκαίως αὐτοὶ οἱ αὐτοκράτορες ἐξεστράτευσαν. ὁ δὲ Μάρκος καὶ χρήματα ἐκ τοῦ δημοσίου ᾔτησε τὴν βουλήν, οὐχ ὅτι μὴ ἔκειντο ἐπὶ τῇ τοῦ κρατοῦντος ἐξουσίᾳ, ἀλλ' ὅτι ὁ Μάρκος πάντα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου καὶ αὐτὰ καὶ τἆλλα ἔλεγεν εἶναι. Ἡμεῖς γάρ, ἔφη, (πρὸς τὴν βουλὴν λέγων) οὕτως οὐδὲν ἴδιον ἔχομεν, ὥστε καὶ ἐν τῇ ὑμετέρᾳ οἰκίᾳ οἰκοῦμεν. Ταῦτά τε εἰπὼν, καὶ τὸ δόρυ τὸ αἱματῶδες παρὰ τῷ Ἐνυείῳ ἐς τὸ πολέμιον δὴ χωρίον (ὥς γε καὶ τῶν συγγινομένων αὐτῷ ἤκουσα) ἀκοντίσας, ἐξωρμήθη· καὶ τῷ Πατερίῳ δοὺς χεῖρα μεγάλην, ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τὸν τῆς μάχης ἀγῶνα. καὶ οἱ βάρβαροι ἀντέτειναν μὲν διὰ τῆς ἡμέρας ἁπάσης, κατεκόπησαν δὲ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων πάντες. καὶ ὁ Μάρκος τὸ δέκατον Αὐτοκράτωρ προσηγορεύθη. καὶ εἴγε πλέον ἐβεβιώκει, πάντα τὰ ἐκεῖ ἂν ἐκεχείρωτο· νῦν δὲ τῇ ἑπτακαιδεκάτῃ τοῦ Μαρτίου μετήλλαξεν, οὐχ ὑπὸ τῆς νόσου ἣν καὶ τότε ἐνόσησεν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, ὡς ἐγὼ σαφῶς ἤκουσα, τῷ Κομμόδῳ χαριζομένων. Μέλλων οὖν ἀποθνήσκειν, τοῦτόν τε τοῖς στρατιώταις παρακατέθετο, (οὐ γὰρ ἤθελε δοκεῖν ὑπ' αὐτοῦ θνήσκειν) καὶ τῷ χιλιάρχῳ τὸ σύνθημα αἰτοῦντι ἔφη, Ἄπελθε πρὸς τὸν ἀνατέλλοντα· ἐγὼ γὰρ ἤδη

γὰρ ἤδη δύομαι. Τελευτήσας δὲ, ἄλλα τε πολλὰ εἰς τιμὴν ἔλαβε, καὶ χρυσοῦς ἐς αὐτὸ τὸ συνέδριον ἔστη. Ὁ μὲν οὖν Μάρκος ἄριστα δὴ πάντων τῶν ἐν κράτει τινὶ γενομένων ἄρξας, οὕτω μετήλλαξεν· εἶχε μὲν γὰρ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, πλεῖστον δὲ ἐν εὐεργεσίᾳ διῆγεν. ὅθεν που καὶ ναὸν αὐτῆς ἐν τῷ Καπιτωλίῳ ἱδρύσατο, ὀνόματί τινι ἰδιωτάτῳ καὶ μήπω ἀκουσθέντι προσκαλέσας αὐτήν. αὐτὸς μὲν γὰρ ἁπάντων τῶν ἁμαρτημάτων ἀπείχετο· τὰ δὲ δὴ τῶν ἄλλων ἁμαρτήματα, καὶ μάλιστα τὰ τῆς γυναικὸς ἔφερε, καὶ οὔτε ἐπολυπραγμόνει, οὔτε ἐκόλαζε. καὶ εἰ μέν τις χρηστόν τι ἔπραττεν, ἐπῄνει, καὶ ἐχρῆτο εἰς ἐκεῖνο αὐτῷ· τῶν δὲ ἑτέρων οὐ προσεποιεῖτο. καὶ ὅτι οὐ προσποιητῶς ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς πάντα ἔπραττε, πρόδηλον. ἔτη γὰρ ὀκτὼ καὶ πεντήκοντα, καὶ μῆνας δέκα, ἡμέρας τε εἴκοσι καὶ δύο ζήσας, κἀν τούτοις τῷ τε πρὶν Ἀντωνίνῳ συχνὸν χρόνον ὑπάρξας, καὶ αὐτὸς ἐννέα καὶ δέκα ἔτη, καὶ ἕνδεκα ἡμέρας αὐταρχήσας, ὅμοιος διὰ πάντων ἐγένετο, καὶ ἐν οὐδενὶ ἠλλοιώθη. οὕτως ὡς ἀληθῶς ἀγαθὸς ἀνὴρ ἦν, καὶ οὐδὲν προσποιητὸν εἶχε. πάμπολλα μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ παιδείας ὠφελήθη, ἔν τε τοῖς ῥητορικοῖς, ἔν τε τοῖς ἐκ φιλοσοφίας λόγοις ἀσκηθείς. τῶν μὲν γὰρ, τόν τε Φρόντωνα τὸν Κορνήλιον καὶ τὸν Ἡρώδην τὸν Κλαύδιον διδασκάλους εἶχε· τῶν δὲ, τόν τε Ῥούστικον τὸν Ἰούνιον, καὶ Ἀπολλώνιον τὸν Νικομηδέα, τοὺς Ζηνωνείους λόγους μελετῶντας. ἀφ' οὗ δὴ παμπληθεῖς φιλοσοφεῖν ἐπλάττοντο, ἵν' ὑπ' αὐτοῦ πλουτίζωνται. πλεῖστον δὲ ὅμως ὑπὸ τῆς φύσεως ἐξήρθη. καὶ γὰρ πρὶν ἐκείνοις ὁμιλῆσαι, ἰσχυρῶς πρὸς ἀρετὴν ὥρμητο. τοῖς τε γὰρ συγγενέσι πᾶσι πολλοῖς καὶ δυνατοῖς πλουσίοις τε οὖσιν, οὕτω τι ἔτι παῖς ὢν ἤρεσεν, ὥσθ' ὑπὸ πάντων [αὐτῶν] ἀγαπηθῆναι· καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ὅτι μάλιστα εἰς τὸ γένος ποιηθεὶς, οὐχ ὑπερεφρόνησεν. Ἑλληνικῶν τε καὶ Λατίνων, ῥητορικῶν τε καὶ φιλοσόφων λόγων ἀεὶ διεπίμπλατο. καὶ πρὶν ἢ καῖσαρ ἀποδειχθῆναι, ὄναρ ἔδοξεν ὤμους τε καὶ χεῖρας ἐλεφαντίνους ἔχειν, καὶ αὐταῖς πάντα ὅσα τοῖς ἀνθρώποις χρῆσθαι. Ἐκ δ' οὖν τῆς πολλῆς ἀσχολίας τε καὶ ἀσκήσεως ἀσθενέστατον τὸ σῶμα ἔσχε· καίτοι τοσαύτῃ εὐεξίᾳ ἀπ' ἀρχῆς χρησάμενος, ὥστε καὶ ὁπλομαχεῖν, καὶ σῦς ἀγρίους ἐν θήρᾳ καταβάλλειν ἀπὸ ἵππου. Οὐ μέντοι καὶ ἐπαξίως

enim iam ad Occasum commeo. Mortuus, cum aliis magnis honoribus afficitur, tum vero statuitur aureus in curia. Itaq; Marcus omnium hominum qui vmquam principatũ tenuerunt, optimus, mortuus est. Multis enim virtutibus præditus fuit, sed præsertim beneficentia, cui etiã templum ædificauit in Capitolio, eamq; proprio atque inaudito antea nomine nũcupauit. Nec vero se solum ab omnibus vitiis abstinuit, sed etiam aliorum vitia, & maxime vxoris tulit, dũ ea nec inuestigaret curiosius, nec puniret. Si quis autem rem vtilem faceret, eum collaudabat, eoq; homine ad eam rem vtebatur; cum interim aliena facta numquam sibi vindicaret. Ac Marcum quidem nihil simulate, sed omnia cum virtute egisse, perspicuum esse potest ex eo quod, cum octo & quinquaginta annos, mensesq; decem, ac dies viginti vixerit, in iisque cum Antonino patre diu fuerit cum imperio, ipseq; decem annos & dies vndecim regnauerit, tamen æquabilis in omni vita, nec vlla vmquam in re immutatus fuit. Itaque vere fuit vir bonus; cum in eo nihil fictum, nihil simulatum esset. Magnum ei adiumentum attulerunt bonę artes. nam Rhetoricis & Philosophiæ pręceptis exercitatus fuit; habuitque illorum Cornelium Frontonem, & Claudium Herodem præceptores; horum autem, Iunium Rusticum, & Apollonium Nicomedensem, homines in præceptis Zenonis exercitatos. ex quo factũ est vt magna hominũ multitudo philosophari simulauerit, vt ab eo locupletarentur. Multum vero ei contulit natura. antequam enim cum iis versaretur, magnopere contendebat ad studium virtutis. qua in re propinquis suis, qui multi erant, & potentes & locupletes, ita satisfaciebat puer, vt omnibus maxime carus esset; atque ob eam causam præsertim ab Adriano adoptatus in familiam, nihilo magis insolens fuit. Græco autem & Latino sermone, tum Rhetoricis ac Philosophiæ pręceptis semper imbuebatur. Is ante quam Cęsar designaretur, humeros eburneos manusq; habere in somnis visus est, iisq; ad omnes humanos vsus vti. Sed ex illo vehementi studio atq; exercitatione factum est, vt esset valde infirmo & imbecilli corpore; etsi principio fuerat bona valetudine, ita vt armis certaret, aprosque ex equo in venatione conficeret: sed ea, vt meri-

tum erat ipsius, non successit. Nam homo æger, toto fere tempore principatus in plurimos morbos incidit. Quas ob res eum magis admirari soleo, & quod superfuit alienissimis grauissimisque negotiis, & quod Imperium conseruauit. Id vnum fortunæ eius defuit atque felicitati, quod spe filii, quē optime, quoad eius fieri potuit, educari atque institui curauerat, frustratus est: de quo deinceps dicēdum est. Historia autem ex aureo regno in ferreum (nam ea tum accidit rerū Romanarū mutatio) delabitur.

COMMODVS.

Commodvs nec vafer, nec malitiosus erat; sed præter omnes homines apertus & simplex. Cuius rei causa, tum etiam quod timidus erat, seruiebat iis cum quibus versabatur. a quibus inductus ignorantia meliorum, primo in malam consuetudinem, post in immanem naturam, & mores nefarios desciuit. Erat natus nouem & decē annos, cū pater eius mortuus est, multis ei Senatoribus optimis viris curatoribus relictis; quorum consiliis & admonitionib. multā salutem dixit; factaq; pace cum barbaris, Romā contendit; homo otii & vrbanæ trāquillitatis cupidissimus. Paratæ sunt ei sæpenumero insidiæ a multis: ipse magnum numerum virorum & mulierum partim palam interfecit, partim clam veneno sustulit, & maxime eos omnes fere, qui & patris temporibus, & suis florentes erant; præter Pompeianum, & Pertinacem, & Victorinum. hos enim nescio quibus de causis non interfecit. Hæc autem ego, ceteraq; omnia quæ sequuntur, nō ab aliis tradita, sed a me obseruata notaui. Postquam Romam venit; orationem habuit in Senatu, in eaq; meras nugas dixit. etenim præter cetera posuit in suis laudibus,* quod, cū equitaret aliquādo, patrem ex multo cœno, in quo ceciderat, liberauit. scilicet huius generis erat gloriosa ipsius oratio. Ingrediēti in Amphitheatrū Claudius Pompeianus insidias parauit, atq; in angusto quodam introitu porrecto ei gladio; *Ecce*, inquit, *hunc tibi mittit Senatus*. Hic, cum vxorē duxisset filiam Lucillæ, & cum vtraq; simul rem haberet,

ἑαυτὸν εὐδαιμόνησεν. οὔτε γὰρ ἔρρωτο, καὶ κακοῖς πλείστοις παρὰ πᾶσαν (ὡς εἰπεῖν) τὴν ἡγεμονίαν περιέπεσεν. ἀλλ' ἔγωγε ἐξ αὐτῶν τούτων μᾶλλον αὐτὸν τεθαύμακα, ὅτι ἔν τε ἀλλοκότοις καὶ ἐν ἐξαισίοις πράγμασιν αὐτός τε διεγένετο, καὶ τὴν ἀρχὴν διεσώσατο. ἓν δ' οὖν [τοῦτο] ἐς τὴν οὐκ εὐδαιμονίαν αὐτοῦ συνηνέχθη, ὅτι τὸν υἱὸν καὶ θρέψας καὶ παιδεύσας ὡς οἷόν τε ἦν ἄριστα, πλεῖστον αὐτοῦ ὅσον διήμαρτε· περὶ οὗ ἤδη ῥητέον, ἀπὸ χρυσῆς τε βασιλείας ἐς σιδηρᾶν καὶ *κατιωμένην τῶν τε πραγμάτων τοῖς τότε Ῥωμαίοις, καὶ ἡμῖν νῦν καταπεσούσης τῆς ἱστορίας.

ΚΟΜΜΟΔΟΣ.

Οὗτος, πανοῦργος μὲν οὐκ ἔφυ, ἀλλὰ * καί τις ἀνθρώπων ἄκακος· ὑπὸ δὲ δὴ τῆς πολλῆς ἁπλότητος καὶ δειλίας ἐδούλευσε τοῖς συνοῦσι· καὶ ὑπ' αὐτῶν, ἀγνοίᾳ δὲ πρῶτον τοῦ κρείττονος ἁμαρτὼν, ἐς ἔθος, κἀκ τούτου ἐς φύσιν ἀσελγῆ καὶ μιαιφόνον προήχθη. ἦν δὲ ἐννεακαιδεκέτης ὅτε μετήλλαξεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, πολλοὺς αὐτῷ καὶ τοὺς κρατίστους τῶν βουλευτῶν ἐπιτρόπους καταλιπών· ὧν ὁ Κόμμοδος τὰς ὑποθήκας καὶ συμβουλίας χαίρειν εἰπὼν, καὶ τοῖς βαρβάροις σπεισάμενος, εἰς τὴν Ῥώμην ἠπείχθη, μισόπονός τε ὢν καὶ τῆς ἀστικῆς ῥᾳστώνης ἐπιθυμῶν. καὶ ἐπεβουλεύθη μὲν πολλάκις ὑπό τινων, πλείστους δὲ ἐφόνευσε καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας, τοὺς μὲν φανερῶς, τοὺς δὲ λάθρα φαρμάκοις· καὶ (ὡς εἰπεῖν) πάντας τοὺς ἐπὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκείνου ἀνθήσαντας, πλὴν τοῦ τε Πομπηιανοῦ καὶ τοῦ Περτίνακος καὶ τοῦ Βικτωρίνου. τούτους γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως οὐκ ἀπέκτεινε. λέγω δὲ ταῦτά τε καὶ τὰ λοιπὰ οὐκ ἐξ ἀλλοτρίας ἔτι παραδόσεως, ἀλλ' ἐξ οἰκείας ἤδη τηρήσεως. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ πρὸς τὴν γερουσίαν διαλεχθεὶς, ἄλλα τέ τινα ἀπελήρησε, καί τι καὶ τοιοῦτον ἐν τοῖς αὐτοῦ ἐπαίνοις εἶπεν, ὅτι τὸν πατέρα ποτὲ ἐς πηλὸν βαθὺν ἐμπεσόντα ἱππεύων ἐρρύσατο. τοιαῦτα μὲν τὰ σεμνολογήματα αὐτοῦ ἦν. Εἰσιόντι δὲ αὐτῷ ἐς τὸ θέατρον τὸ κυνηγετικὸν Κλαύδιος Πομπηιανὸς ἐπεβούλευσε. ξίφος γάρ τι ἐν αὐτῇ τῇ τῆς εἰσόδου στενοχωρίᾳ ἀνατείνας, Ἰδοὺ, ἔφη, τοῦτό σοι ἡ βουλὴ [οὐ] πέπομφεν. οὗτος ἐγεγάμει μὲν τὴν θυγατέρα Λυκίλλης, ἐχρῆτο δὲ καὶ αὐτῇ ταύτῃ, καὶ τῇ τῆς κόρης μητρί· καὶ διὰ ταῦτα

τοῦ Κομ-

τῷ Κομμόδῳ ᾠκείωτο, ὡς καὶ συνεστιᾶσθαι καὶ συννεανιεύεσθαι αὐτῷ. ἡ γὰρ Λουκίλλα οὐδὲν ἐπιεικεστέρα οὐδὲ σωφρονεστέρα τοῦ ἀδελφοῦ Κομμόδου ὑπάρχουσα, ἤχθετο μὲν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς τῷ Πομπηιανῷ· ὅθεν καὶ ἀνέπεισε τὸν εἰρημένον ἐπιθέσθαι τῷ Κομμόδῳ, καὶ αὐτόν τε ἀπώλεσε, καὶ αὐτὴ φωραθεῖσα ἐτιμωρήθη. ἀπέκτεινε δὲ καὶ τὴν Κρισπῖναν ὁ Κόμμοδος, ἐπὶ μοιχείᾳ δή τινι ὀργισθεὶς αὐτῇ. πρὸ δὲ τοῦ ἀναιρεθῆναι, καὶ ἀμφότεραι ἐς τὴν νῆσον τὴν Καπρίαν ὑπερωρίσθησαν. Μαρκία δέ τις Κουαδράτου τῶν τότε φονευθέντων ἑνὸς παλλακὴ, καὶ Ἔκλεκτος πρόκοιτος, ὁ μὲν καὶ τοῦ Κομμόδου πρόκοιτος, ἡ δὲ, παλλακὴ ἐγένετο, καὶ τοῦ Ἐκλέκτου μετὰ ταῦτα γυνή· καὶ ἐπεῖδε δὲ καὶ ἐκείνους βιαίως ἀποθνήσκοντας. ἱστορεῖται δὲ αὐτὴ πολλά τε ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν σπουδάσαι, καὶ πολλὰ αὐτοὺς εὐηργετηκέναι, ἅτε καὶ παρὰ τῷ Κομμόδῳ πᾶν δυναμένη. ἀπέκτεινε δὲ ὁ Κόμμοδος καὶ Ἰουλιανὸν τὸν Σερούιον, καὶ τὸν Πάτερνον, καίτοι δυνηθέντας ἄν, εἴπερ ἠθελήκεσαν, ῥᾳδίως αὐτὸν καταλῦσαι. ὁ μὲν γὰρ, ἐλλογιμώτατος ὢν, καὶ στρατιᾷ μεγάλῃ ἐπετέτακτο, Πάτερνος δὲ τῶν δορυφόρων ἦρχεν. ἐφόνευσε δὲ καὶ τοὺς *Κυιντιλίους τόν τε *Καρδιανὸν καὶ τὸν Μάξιμον. μεγάλην γὰρ εἶχον δόξαν ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἐπὶ στρατηγίᾳ καὶ ὁμοφροσύνῃ καὶ πλούτῳ. ἐκ γὰρ δὴ τῶν προσόντων σφίσιν ὑπωπτεύοντο καλῶν, εἰ καὶ μηδὲν νεώτερον ἐνενόουν, ἄχθεσθαι τοῖς παροῦσι. καὶ οὕτως αὐτοὶ, ὥσπερ ἔζησαν ἅμα, οὕτω καὶ ἀπέθανον μεθ' ἑνὸς τέκνου. διαπρεπέστατα γὰρ τῶν πώποτε ἐφίλησαν ἀλλήλους, καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε οὐδὲ ἐν ταῖς ἀρχαῖς διεχωρίσθησαν. ἐγένοντο δὲ καὶ πολυκτήμονες καὶ παμπλούσιοι, καὶ ἦρχον ὁμοῦ καὶ παρήδρευον ἀλλήλοις. Κονδιανὸς δὲ Σέξτος ὁ τοῦ Μαξίμου υἱὸς, φύσει τε καὶ παιδείᾳ τῶν ἄλλων διαφέρων, ἐπειδὴ ᾔσθετο καὶ τῆς ἐς αὐτὸν φερούσης θανατηφόρου ψήφου, (διέτριβε δὲ ἐν Συρίᾳ) αἷμα λαγὼ ἔπιε, καὶ μετὰ τοῦτ' ἐπί τε ἵππον ἀνέβη, καὶ κατέπεσεν ἀπ' αὐτοῦ ἐπίτηδες· τό τε αἷμα ἤμεσεν ὡς ἴδιον, καὶ ἀρθεὶς ὡς καὶ παραχρῆμα τελευτήσων ἐς οἴκημα ἐκομίσθη· καὶ αὐτὸς μὲν ἀφανὴς ἐγένετο, κριοῦ δὲ σῶμα ἐς λάρνακα ἀντ' αὐτοῦ ἐμβληθὲν, ἐκαύθη. καὶ ἐκ τούτου ὁ μὲν ἀμείβων ἀεὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐσθῆτα, ἄλλοτε ἄλλῃ ἐπλανᾶτο. διαδοθέντος δὲ τοῦ λόγου τούτου, (οὐ γὰρ οἷόν τε ἐστὶ τὰ τηλικαῦτα ἐπὶ πολὺν χρόνον λανθάνειν) ζήτησις αὐτοῦ μεγάλη πανταχοῦ ὁμοίως ἐγένετο· καὶ πολλοὶ μὲν ἀντ'

Commodo ita familiaris erat, vt vna epularentur, & iuuẽtutem vna transigerent. Lucilla vero, fœmina nihilo melior aut continentior quam Commodus frater, Pompeiano viro suo infensa persuasit, vt Commodo insidias faceret: eumq; ita perdidit: mox tamẽ & ipsa patefacto scelere interfecta est. Crispinam quoq; Commodus iratus adulterii causa occidit. Harum vtraque antè Capreas relegata fuerat.* Occisa fuit etiã Marcia Quadrati, vnius ex iis qui tunc interfecti sunt, pellex; & Electus cubicularius Commodi, quo officio Quadratus quoque fungebatur; cuius Commodi hæc pellex primo, post Electi vxor fuit; quorum vtrumque postea morte acerba affecit. Hanc Christianorum studiosam fuisse, &, quod esset apud Commodum magnę auctoritatis, multa in eos beneficia contulisse, memoriæ proditum est. Occidit præterea Commodus Seruium Iulianum, & Paternum; a quibus, si quidem voluissent ipsi, facile poterat occidi; quod ille, cum esset vir clarissimus, præerat magno exercitui; hic, prætorio præfectus erat. Insuper occidi iussit *Cardianum & Maximum Quintilios, qui & doctrina & scientia rei militaris, concordiaque & opibus percelebres erant. Hi enim, etsi nihil moliebantur noui, tamen existimabantur, propter multitudinem bonorum quę habebant, statum rerum qui tum erat, dolere: vtque vna vixerant semper, ita simul cum vno filio mortui sunt. Fuere enim maximo amore coniuncti inter se, neque *dissensere vnquam in gerendis magistratibus, . copiosi plane & locupletes: cumque simul magistratus gererent, sibi vicissim assidebant. Sextus vero Condianus Maximi filius, qui ingenio & eruditione pręstabat ceteris, vt intellexit se quoq; condemnatum iri, (is erat in Syria) poto leporis sanguine, equum conscendit; ex eoque paulo post cecidit consulto, & sanguinem quem biberat, euomere pro suo cœpit: mox erectus a suis, quasi esset statim moriturus, domũ allatus * delituit: tum arietes pro eius corpore in arcam coniectus combustusq; est. Ipse ex eo tempore vario semper habitu, mutataque veste, huc & illuc vagari cœpit. Hac de re cum essent rumores sparsi, (nec enim ea quæ sunt huius generis diu latêre possunt) vbique gentium diligenter perquiritur, multique pro

eo partim propter similitudinē, partim quod conscii esse, eumque recepisse putabātur, supplicio affecti sunt: multo vero plures, qui fortassis eum ne viderāt quidem vmquam, priuati sunt facultatibus: ipse quidem an vere occisus fuerit, (multa enim capita pro eius capite Romā allata sunt) an effugerit, constat nemini. Fuit qui post mortem Commodi Sextum se esse diceret, ac proinde recuperare facultates eius & dignitatem niteretur. Qui quamquam sæpe, cum examinaretur a multis, scite respondebat, tamen postquam eum Pertinax Græce, cuius linguæ ille peritus fuerat, interrogauit, *errauit maxime, dū non posset intelligere id quod a Pertinace quæreretur.* idq; ego præsens audiui. Est autem Malli, quod est oppidum Ciliciæ, oraculum Apollinis, & somniorum interpretatio; vbi Apollo Sexto respōsum dedit, & pictura, quid futurū esset, significauit. Pictus erat in tabella puer, a quo duo serpentes suffocabantur: itemque leo hinnulum persequens. Quam rem ego, cum essem in Cilicia cum patre, qui ei prouinciæ præerat, non potui coniicere, ante quam fratres a Commodo, qui Herculem postea imitatus est, quodammodo suffocatos esse intelligerem; vt Herculem infantem adhuc, memoriæ proditum est serpentes a Iunone immissos suffocasse: (Quintilii enim strāgulati sunt) iamque Sextum fugere, eumque potentiorem Cōmodum persequi cœpisse. Equidem cōfunderem & perturbarem historiam, si scriberem accurate de singulis, quos ille adductus nō solum falsa calumnia, & suspicione non vera, verum etiam propter opes maximas, nobilitatemque generis, & excellentem præstantiam doctrinæ, atq; ob alias virtutes interfecit. Fuere Commodo quædā bella cum barbaris qui vltra Daciam incolunt; ex quibus Albinus & Niger, qui postea bellū gesserunt cum Seuero Imperatore, magnam gloriā consecuti sunt. Sed bellum Britannicum omnium longe maximū fuit. Quamobrem cum Britāni essent eum murum trāsgressi, qui inter ipsos & Romanorum castra intercedit, vastassentq; multa, Romano duce, & militib. quos secum habebat, cæsis; Commodus timore perterritus, contra eos Vlpium Marcellum misit. is erat homo modestus & frugi. nam quod ad cibum ceteraque pertinet, viuebat more ceterorum

αὐτοῦ δὲ ὁμοιότητα, πολλοὶ δὲ ὡς καὶ συνεγνωκότες τι αὐτῷ, ἢ καὶ ὑποδεδεγμένοι πη αὐτὸν, ἐκολάσθησαν· ἔτι δὲ πλείους οὐδὲ ἑωρακότες ποτὲ ἴσως αὐτὸν, τὴν οὐσίαν ἐστερήθησαν. καὶ ὁ μὲν εἴτε ὄντως ἐσφάγη, (πλεῖσται γὰρ κεφαλαὶ, ὡς ἐκείνου οὖσαι, ἐς τὴν Ῥώμην ἐκομίσθησαν) εἴτε καὶ ἀπέφυγεν, οὐδεὶς οἶδεν. ἕτερος δέ τις ἐτόλμησεν μετὰ τὸν τοῦ Κομμόδου θάνατον Σέξτος τε εἶναι φῆσαι, καὶ πρὸς ἀνάληψιν τοῦ τε πλούτου καὶ τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ ὁρμῆσαι· καὶ πολλά γε ὑπὸ πολλῶν ἀνακριθεὶς, ἐκομψεύσατο· ὡς μέντοι καὶ ἑλληνικῶς τι αὐτὸν ὁ Περτίναξ, ὧν ἐκεῖνος διεπεφύκει, ἀνήρετο, πλεῖστον ἐσφάλη, μηδὲ συνεῖναι τὸ λεγόμενον δυνηθείς. τοῦτό τε οὖν αὐτὸς ἤκουσα παρὼν, καὶ ἕτερον τοιόνδε [εἶδον.] ἔστιν ἐν Μαλλῷ πόλει τῆς Κιλικίας Ἀμφιλόχου χρηστήριον, καὶ χρᾷ δι' ὀνειράτων· ἔχρησεν οὖν καὶ τῷ Σέξτῳ ὁ διὰ γραφῆς ἐκεῖνος ἐδήλωσε. παιδίον γὰρ τῷ πίνακι ἐνεγέγραπτο δύο δράκοντας ἀποπνῖγον, καὶ λέων νεβρὸν διώκων. οὐδ' ἐγὼ αὐτὰς συμβαλεῖν, τῷ πατρὶ συνὼν ἄρχοντι τῆς Κιλικίας, πρὶν πυθέσθαι τούς τε ἀδελφοὺς ὑπὸ τοῦ Κομμόδου, ὃς μετὰ ταῦτα τὸν Ἡρακλέα ἐζήλωσε, τρόπον τινὰ πνιγέντας, ὥσπερ καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἔτι νήπιος ὢν ἱστόρηται τοὺς ὑπὸ τῆς Ἥρας ἐπιπεμφθέντας αὐτῷ δράκοντας ἀποπνῖξαι, (καὶ γὰρ οἱ Κυϊντίλιοι ἀπηγχονίσθησαν.) καὶ τὸν Σέξτον φεύγοντα καὶ διωκόμενον ὑπὸ τοῦ κρείττονος. πάμπολυν ἂν ὄχλον τῇ συγγραφῇ παράσχοιμι, εἰ ἀκριβῶς καθ' ἕκαστον τοὺς θανατωθέντας ὑπ' αὐτοῦ γράφοιμι, ὁπόσους ἐκεῖνος ἢ διὰ συκοφαντίας ψευδεῖς, ἢ δι' ὑποψίας οὐκ ἀληθεῖς, ἢ διὰ πλοῦτον λαμπρὸν, ἢ διὰ γένος δόκιμον, ἢ διὰ παιδείας ὑπεροχὴν, ἢ δι' ἄλλην τινὰ ἀρετὴν διεχρήσατο. Ἐγένοντο δὲ καὶ πόλεμοί τινες αὐτῷ πρὸς τοὺς ὑπὲρ τὴν Δακίαν βαρβάρους· ἐν οἷς ὅ τε Ἀλβῖνος καὶ ὁ Νίγρος, οἱ τῷ αὐτοκράτορι Σεβήρῳ μετὰ ταῦτα ἀντιπολεμήσαντες, εὐδοκίμησαν· μέγιστος δὲ ὁ Βρεττανικός· τῶν γὰρ ἐν τῇ νήσῳ ἐθνῶν ὑπερβεβηκότων τὸ τεῖχος τὸ διεῖργον αὐτούς τε καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατόπεδα, καὶ πολλὰ κακουργούντων, στρατηγόν τε τινὰ μετὰ τῶν στρατιωτῶν οὓς εἶχε κατακοψάντων, φοβηθεὶς ὁ Κόμμοδος, Μάρκελλον Οὔλπιον ἐπ' αὐτοὺς ἔπεμψεν. οὗτος δὲ ὁ ἀνὴρ, μέτριος καὶ εὐτελὴς ὢν, στρατιωτικῶς τε ἀεὶ καὶ περὶ τὴν τροφὴν καὶ περὶ

τἆλλα

τἆλλα ζῷα, ὅτε ἐπολέμει, ὑψηλόφρων καὶ φρονηματώδης ἐγίγνετο, χρημάτων τε διαφανῶς ἀδωρότατος ἦν, οὐ μὴν καὶ ἡδὺς τὸ ἦθος ἢ φιλάνθρωπος. ἀϋπνότατος δὲ τῶν στρατηγῶν γενόμενος, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς συνόντας αὐτῷ *ἐγρηγορέναι βουλόμενος, δώδεκα *γραμματεῖα, οἷά γε ἐκ φιλύρας ποιεῖται, καθ᾽ ἑκάστην ἑσπέραν *συνέγραφε, καὶ προσέταττέ τινι ἄλλο ἄλλῃ ὥρᾳ κομίζειν τισίν, ἵν᾽ ἐγρηγορέναι τὸν στρατηγὸν ἀεὶ νομίζοντες, μηδὲ αὐτοὶ ἀδεῶς καθεύδοιεν. ἦν μὲν γὰρ καὶ ἄλλως ὑπνομαχεῖν πεφυκώς, ἐπὶ πλέον δὲ *τοῦτο ἐκ τῆς ἀσιτίας ἠσκήκει. ὅπως γὰρ μηδὲ τῶν ἄρτων διαπίμπλαται, ἐκ τῆς Ῥώμης αὐτοὺς μετεπέμπετο, ἵν᾽ ὑπὸ τῆς παλαιότητος αὐτῶν, μὴ δύνηται μηδὲ μικρὰ πλέον τοῦ πάνυ ἀναγκαίου φαγεῖν. Μάρκελλος μὲν δὴ τοιοῦτος ὤν, τούς τε βαρβάρους τοὺς ἐν Βρεττανίᾳ δεινῶς ἐκάκωσε· καὶ μικροῦ δεῖν ὑπὸ τοῦ Κομμόδου μετὰ ταῦτα διὰ τὴν ἰδίαν ἀρετὴν ἀποθανεῖν μελλήσας, ὅμως ἀφείθη. Περέννιον δὲ τῶν δορυφόρων μετὰ τὸν Πάτερνον ἄρχοντα, συνέβη διὰ τοὺς στρατιώτας στασιάσαντας ἀναιρεθῆναι. τοῦ γὰρ Κομμόδου ἁρματηλασίαις καὶ ἀσελγείαις ἐκδεδωκότος ἑαυτόν, καὶ τῶν τῇ ἀρχῇ προσηκόντων οὐδὲν (ὡς εἰπεῖν) πράττοντος, ὁ Περέννιος ἠναγκάζετο οὐχ ὅτι τὰ στρατιωτικά, ἀλλὰ καὶ τἆλλα διὰ χειρὸς ἔχειν, καὶ τοῦ κοινοῦ προεστάναι. οἱ οὖν στρατιῶται, ὁπότε τι σφίσι μὴ καταθύμιον *ἀπαντήσαι, τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν Περέννιον ἀναφέροντες, ἐμήνιον αὐτῷ. καὶ οἱ ἐν Βρεττανίᾳ τοίνυν ὑπάρχοντες, ἐπειδή τι ἐπετιμήθησαν ἐφ᾽ οἷς ἐστασίαζον, (οὐ γὰρ πρὶν ἡσύχασαν ἢ αὐτοὺς τὸν Περτίνακα παῦσαι) χιλίους καὶ πεντακοσίους ἀκοντιστὰς ἀπὸ σφῶν ἀπολέξαντες, ἐς τὴν Ἰταλίαν ἔπεμψαν· ὧν μηδενὸς κωλύοντος τῇ Ῥώμῃ πλησιασάντων, ὁ Κόμμοδος ἀπήντησέ τε αὐτοῖς καὶ ἐπύθετο, Τί ταῦτα ὦ *συστρατιῶται; τί βουλόμενοι πάρεστε; εἰπόντων δ᾽ αὐτῶν, Ἥκομεν· Περέννιος γάρ σοι ἐπιβουλεύει, ἵνα αὐτοκράτορα τὸν υἱὸν ἀποδείξῃ· ἐπείσθη τε αὐτοῖς, ἄλλως τε καὶ τοῦ Κλεάνδρου ἐνάγοντος, (ὃς κωλυόμενος ὑπὸ τοῦ Περεννίου ποιεῖν ὅσα ἠβούλετο, δεινῶς αὐτὸν ἐμίσει) καὶ ἐξέδωκε τὸν *ὕπαρχον τοῖς στρατιώταις ὧν ἦρχεν· οὐδὲ ἐτόλμησε *καταφρονῆσαι χιλίους καὶ πεντακοσίους, πολλαπλασίους αὐτῶν δορυφόρους ἔχων. καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον καὶ ᾐκίσαντο καὶ κατέκοψαν· καὶ

militum; eratque fortis ac magnanimus, quoties bella gereret: pecunia quidem certe non corrūpebatur: minime tamen lenis aut humanus erat. Dux fuit omnium vigilantissimus: cumq; vellet ceteros qui cum ipso erant, vigilantes esse, duodecim tabulas, quales ex tilia fieri solēt, quotidie perscribebat vesperi, mandabatque vni ex suis, vt alias aliis atq; aliis horis perferret ad diuersos milites: quo imperatorem suum vigilare semper rati, ipsi minus dormirent. Et quamquam somno alioqui resisteret natura, tamen quo magis id facere posset, inedia perfecerat. nam vt ne pane repleretur, eum Roma ad se iubebat exportari, ne paulo plus quam esset necesse, posset propter vetustatem comedere. Igitur Marcellus tali ingenio præditus, maximis atque grauissimis damnis barbaros affecit. quo facto, quamquam parum abfuit quin virtutis ipsius ergo Commodus eum necaret, tamen ipsum dimisit. Perenni vero, qui post Paternum præfuit prętorianis cohortibus, accidit vt propter seditionem militum necaretur. Cum enim Commodus se studio agitandorum curruum, & libidinibus cuiusuis generis dedidisset, nec quidquam fere ageret eorū quę ad principatum spectarent: Perenni nō solum cura militum, sed etiam reliquorum omnium esse cœpit, & maxime publicę vtilitatis. Sed milites, quoties eis aliquid ex sententia parum eueniret, coniecta in Perennem culpa, eidem grauiter irascebantur. Idem fecere hi qui erant in Britānia: ob iurgati quod seditionē fecissent: (ii ante sedati non sunt, quam eos Pertinax placauerit) miserunt enim in Italiam mille quingentos milites delectos ex ipsorum numero: quibus, cum a nemine prohibiti iam Romam aduentarent, occurrit Commodus, eosque ita interrogauit, *Quid hoc rei est, commilitones? quamobrem venistis?* Illi respondere: *Propterea*, inquiunt, *quod Perennis tibi insidias parat, vt filium suū Imperatorem designet.* Quod vbi Commodus credidisset facile, instante potissimū Cleandro, qui Perēnem grauiter oderat, a quo omnia agere pro libidine vetabatur, præfectum prætorio militibus, quibus ipse præerat, dedidit: nec est ausus mille quingentos milites contemnere, cum ipse multo plures prætorianos haberet. Illi Perennem cæsum verberibus obtruncant; eius-

demque vxorem ac sororem cum filiis duobus interficiunt. Ita Perennis occisus est, indignus eo genere mortis, tum sua, tũ Romani Imperii causa: nisi quod, vt præesset solus prætorianis militibus, Paterno collegæ auctor interitus fuerat: cũ alioqui numquam incũberet ad opes & gloriam, sed continẽtissimus ac modestissimus esset, tutumq; Imperium Commodi præstaret. Hoc mortuo, Cęsariani, quorum Cleander princeps fuit, nullum sceleris genus omittere, omnia incẽdere, iniuria omnes afficere, vexareque contumeliis cœperunt: cum interim Commodus indulgeret voluptatibus, equorum studiosus esset, pugnas hominum ferarumque committeret. Nam præter ea quæ faciebat domi, magnum numerum hominum & belluarum publice sæpe interfecit. Quinque enim equos fluuiatiles simul, ac duos elephantos variis diebus solus ipse suis manibus confecit: præterea rhinocerotes & camelopardalim occidit. Sed de his studiis Commodi hactenus. Mortuo autem Victorino, qui fuerat præfectus vrbis, statua posita est: etsi eum Commodus sæpenumero interficere voluerat. Quod cum differret vereretur que facere, (nam Victorinus sua tempestate virtute animi & sermonis elegantia nemini secundus erat) ipse ad Perennem accessit, aitque, *Audio, iam esse a vobis constitutum me interficere. quid igitur cunctamini? aut quid præterea, cum id vobis hodierno die facere liceat, exspectandum putatis?* Hic, cum aliquando præesset Germaniæ, conatus est domi remotis arbitris persuadere legato suo, ne se pecunia corrumpi sineret: cumque ille non pareret, in tribunal conscendit, iurauitq; in eo, se numquam accepisse munera, neque, quamdiu viueret, accepturum: mox præcepit illi, vt se eodem iureiurando obstringeret: cumque legatus peierare nollet, iussit vt se abdicaret magistratu. Victorinus quidem tali ingenio præditus erat.

Cleander autem, cuius post mortem Perẽnis magna fuit auctoritas, seruus inter seruos venumdatus, vna cũ iis, vt baiulus esset; Romam deductus est. Progrediente vero tempore vsque adeo est auctus, vt cubicularius Commodi factus sit, pellicemque eius Damostratiam vxorem duxerit, & præter alios multos Saoterum Nicomediensem, qui ante ipsum eundem honorem habuerat, interfecerit; quan quam

ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ καὶ υἱεῖς δύο προσδιεφθάρησαν. ὁ μὲν οὕτως ἐσφάγη, ἥκιστα δὲ τοῦτο παθεῖν καὶ δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τὴν πᾶσαν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν ὀφείλων, πλὴν καθ' ὅσον διὰ τὴν φιλαρχίαν αἰτιώτατος τῷ Πατέρνῳ τῷ συνάρχοντι τοῦ ὀλέθρου ἐγένετο. ἰδίᾳ μὲν γὰρ οὐδενὶ πώποτε οὔτε πρὸς δόξαν οὔτε πρὸς πλοῦτον περιεβάλετο, ἀλλὰ καὶ ἀδωρότατα καὶ σωφρονέστατα διῆγε. τοῦ δὲ Κομμόδου καὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ πᾶσαν ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο. Καὶ οἱ καισάρειοι, τούτου ἀπαλλαγέντος, (ὧν δὲ αὐτῶν κορυφαῖος ὁ Κλέανδρος) οὐδὲν ὅ τι κακὸν οὐκ ἔδρων, πωλοῦντες πάντα, ὑβρίζοντες, ἀσελγαίνοντες. Κόμμοδος δὲ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου περί τε τὰς ῥαστώνας καὶ τοὺς ἵππους, περί τε τὰς μάχας τῶν τε θηρίων καὶ τῶν ἀνδρῶν εἶχεν. ἄνευ γὰρ ὧν οἴκοι ἔδρα, πολλοὺς μὲν ἄνδρας ἐν τῷ δημοσίῳ, πολλὰ δὲ καὶ θηρία πολλάκις ἔφθειρε· καὶ πέντε γοῦν ἵππους ποταμίους ἅμα, καὶ δύο ἐλέφαντας ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ἡμέρᾳ χωρὶς αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ κατεχρήσατο· καὶ προσέτι καὶ ῥινοκέρωτας ἀπέκτεινε, καὶ καμηλοπάρδαλιν. Ταῦτα μέν μοι κατὰ παντὸς τοῦ περὶ αὐτὸν λόγου γέγραπται. Βικτωρίνῳ δὲ τῷ πολιαρχήσαντι τελευτήσαντι ἀνδριὰς ἐδόθη. οὗτος, βουλομένου πολλάκις ἀνελεῖν αὐτὸν τοῦ Κομμόδου, ἀναβαλλομένου δὲ καὶ ὀκνοῦντος τὴν πρᾶξιν, (ὁ γὰρ Βικτωρῖνος τῇ τε τῆς ψυχῆς ἀρετῇ καὶ τῇ τῶν λόγων παρασκευῇ οὐδενὸς τῶν καθ' ἑαυτὸν δεύτερος ἐγένετο) προσελθὼν τῷ Περεννίῳ ποτέ, Ἀκούω, ἔφη, ὅτι με ἀποκτεῖναι ἐθέλετε· τί οὖν μέλλετε; τί δὲ ἀναβάλλεσθε, ἐξὸν ὑμῖν ἤδη καὶ τήμερον αὐτὸ δρᾶσαι; τῆς δὲ Γερμανίας ποτὲ ἄρχων, τὸ μὲν πρῶτον οἴκοι καθ' ἑαυτὸν ἐπειράθη τὸν ὑποστράτηγον πεῖσαι μὴ δωροδοκεῖν· ἐπεὶ δ' οὐκ εἰσήκουεν αὐτοῦ, ἀνέβη τε ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ ὤμοσε μήτ' εἰληφέναι δῶρά ποτε, μήτε λήψεσθαι· ἔπειτα καὶ ἐκεῖνον ὀμόσαι ἐκέλευσεν. ὡς δ' οὐκ ἠθέλησεν ἐπιορκῆσαι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀπαλλαγῆναι τῆς ἀρχῆς. Τοιοῦτος μέν τις ὁ Βικτωρῖνος ἦν. ὁ δὲ δὴ Κλέανδρος, ὁ μετὰ τὸν Περέννιον μέγιστον δυνηθείς, καὶ ἐπράθη μετὰ τῶν ὁμοδούλων, μεθ' ὧν καὶ ἀχθοφορήσων ἐς τὴν Ῥώμην ἐκεκόμιστο. χρόνου δὲ προϊόντος οὕτως ηὐξήθη, ὥστε καὶ τοῦ Κομμόδου προκοιτῆσαι, τήν τε παλλακίδα αὐτοῦ Δαμοστρατίαν γῆμαι, καὶ τὸν Σαώτερον τὸν Νικομηδέα τὸν πρὸ αὐτοῦ τὴν τιμὴν ἔχοντα ταύτην, ἀποκτεῖναι πρὸς πολλοῖς καὶ ἄλλοις· καίτοι

καὶ ἐκεῖ-

καὶ ἐκεῖνος μέγιστον ἠδυνήθη, καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ Νικομηδεῖς καὶ ἀγῶνα ἄγειν, καὶ νεὼν τοῦ Κομμόδου ποιήσασθαι παρὰ τῆς βουλῆς ἔλαβον. ὁ γοῦν Κλέανδρος μέγας ὑπὸ τῆς τύχης ἀρθεὶς, καὶ ἐχειρίσατο καὶ ἐπώλησε βουλείας, στρατείας, ἐπιτροπείας, ἡγεμονίας, πάντα πράγματα. καὶ ἤδη τινὲς πάντα τὰ ὑπάρχοντα σφίσιν ἀναλώσαντες, βουλευταὶ ἐγένοντο· ὥστε καὶ λεχθῆναι ἐπὶ Ἰουλίου Σόλωνος ἀνδρὸς ἀφανεστάτου, ὅτι εἰς τὸ συνέδριον, τῆς οὐσίας στερηθεὶς, ἐξωρίσθη. ταῦτά τε ὁ Κλέανδρος ἐποίει, καὶ ὑπάτους ἐς *ἐνιαυτὸν πέντε καὶ εἴκοσιν ἀπέδειξεν· ὃ μὴ πρότερόν ποτε μήθ' ὕστερον ἐγένετο. καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ Σεβῆρος ὁ μετὰ ταῦτα αὐταρχήσας, ὑπάτευσεν. ἠργυρολόγει μὲν οὖν πανταχόθεν, καὶ ἐκτήσατο πλεῖστα τῶν πώποτε ὀνομασθέντων προκοίτων, καὶ ἀπ' αὐτῶν πολλὰ μὲν τῷ Κομμόδῳ ταῖς τε παλλακαῖς αὐτοῦ ἐδίδου, πολλὰ δὲ καὶ ἐς οἰκίας, καὶ ἐς βαλανεῖα, ἄλλα τε τινὰ χρήσιμα καὶ ἰδιώταις καὶ πόλεσιν, ἐδαπάνα. Οὗτος οὖν ὁ Κλέανδρος εἰς τοσοῦτον ὄγκον ἀρθεὶς, ἔπεσε καὶ αὐτὸς ἐξαίφνης, καὶ ἀπώλετο μετ' ἀτιμίας. ἀπέκτειναν δὲ αὐτὸν οὐχ οἱ στρατιῶται, ὥσπερ τὸν Περέννιον, ἀλλ' ὁ δῆμος. ἐγένετο μὲν γὰρ καὶ ἄλλως ἰσχυρὰ σιτοδεία, ἐπὶ πλεῖστον δ' αὐτὴν Παπίριος Διονύσιος ἐπὶ τοῦ σίτου τεταγμένος ἐπηύξησεν, ἵν' ὡς αἰτιώτατον αὐτῆς τὸν Κλέανδρον ἀπὸ τῶν κλεμμάτων ὄντα, καὶ μισήσωσιν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ διαφθείρωσι. καὶ ἔσχεν οὕτως. ἱπποδρομία τις ἦν· μελλόντων δὲ τὸ ἕβδομον τῶν ἵππων* ἀγωνίσασθαι, πλῆθός τι παιδίων εἰς τὸν ἱππόδρομον εἰσέδραμε, καὶ αὐτῶν παρθένος τις μεγάλη καὶ βλοσυρὰ ἡγεῖτο, ἣν δαίμονα ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα συμβάντων ἐνόμισαν γεγονέναι. τά τε γὰρ παιδία συνεβόησαν πολλὰ καὶ δεινὰ, καὶ ὁ δῆμος παραλαβὼν αὐτὰ, οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἐξέκραγε· καὶ τέλος καταπηδήσας, ὥρμησε πρὸς τὸν Κόμμοδον, ἐν τῷ Κυιντιλίῳ *ἀστείῳ ὄντα, πολλὰ μὲν ἐκείνῳ κἀγαθὰ ἐπευχόμενος, πολλὰ δὲ καὶ κατὰ τοῦ Κλεάνδρου καταρώμενος. καὶ ὃς, στρατιώτας τινὰς ἐπ' αὐτοὺς ἔπεμψε, καὶ ἔτρωσάν τινας καὶ ἀπέκτειναν. οὐ μέντοι καὶ ἀνείρχθη διὰ τοῦτο ὁ δῆμος, ἀλλὰ τῷ τε πλήθει σφῶν καὶ τῇ τῶν δορυφόρων ἰσχύι θαρρήσας,* ἔτι μᾶλλον ἠπείχθη. πλησιαζόντων δὲ αὐτῶν τῷ Κομμόδῳ, καὶ μηδενός σφισι μηνύοντος τὸ γιγνόμενον, Μαρκία ἐκείνη ἡ τοῦ Κυαδράτου,

& ille potentissimus erat, & per eundem Nicomedienses impetrauerant a Senatu, vt certamina celebrarent, templumque Commodo facerent. Hunc Cleandrum fortuna ita euexerat, vt suo arbitratu dignitatem Senatoriam daret, nec eam solum haberet venalem, sed etiam officia militaria, procurationes, imperia, ac postremo res omnes. Iamq; multi cōsumptis omnib. suis facultatibus cooptabantur in ordinem Senatoriū: ita vt dictū sit de Iulio Solone homine ignobili, eū spoliatum facultatibus, in Senatum esse relegatum. Neque vero Cleander hæc solum fecit, sed etiam consules XXV in annum vnum designauit: quod neque ante id tempus, neq; post vmquam factum est. in quorum numero Seuerus, qui postea factus est Princeps, consulatum gessit. Quamobrem colligebat vndique grandem pecuniam, multoque plura quæsiuit quam vmquam ab vllis cubiculariis factum sit. Ex his multa largiebatur Commodo, eiusque pellicibus: multa in ædificationem ædium & balneorum, ceterasque res priuatim publiceque vtiles impendebat. Sed vt eum fortuna extulerat, ita celeriter depressit; cui mortem cum ignominia & dedecore attulit. Neque enim a militibus, vt Perennis, sed a plebe interfectus est. Nam cum esset forte magna inopia rei frumentariæ, eamq; Dionysius Papirius præfectus annonæ fecisset maiorem, vt populus Romanus culpam in Cleandrum, propter furta quæ faciebat, coniiceret, haberetque odio, eumque (id quod accidit) interficeret: ludis Circensibus, equis septimo loco certare cunctantibus, magna multitudo puerorum in Circum accurrit: eos procera virgo & terribilis aspectu ducebat, quæ dea fuisse ex iis quæ postea acciderunt, existimata est. hi pueri cum primo maximos clamores edidissent, eosque statim populus excepisset, conclamassetque vna; tandem exsiliens vniuersus, recta ad Commodum (is erat in suburbano Quintilii) proficiscitur: ibi Commodo, vt bene atque feliciter eueniat, precatur; Cleandrum exsecratur maxime. hic paucos milites contra illos mittit; a quibus pars vulnerata, pars interfecta est. verum cum plebs ea re non modo non prohiberetur, sed multo etiam magis contenderet, confisa multitudine sua & prętorianorum viribus: cumq; iam non longe abesset a Commodo, quem huius rei certiorē faciebat nemo, Marcia pellex Quadrati,

ei rem omnem significauit: eaque re Cōmodus adeo perterritus est, (quippe timidissimus erat) vt Cleandrum statim eiusque filium, qui in manibus Commodi educabatur, interfici iusserit. puer quidem solo allisus interiit: sed plebs corpore Cleandri tracto & lacerato, caput eius per totam Vrbem gestauit in pilo; nonnullosque ex eorum numero qui ipsius potentia nitebantur, interfecit. Commodus autem, vbi expleuerat animum voluptatibus ludisque, tum demum cędes meditabatur, occidebatque nobiles viros: in quorum numero fuit Iulianus præfectus, quem publice amplecti atq; osculari, patremque appellare consueuerat. itemque Iulius Alexander: *(is cōfoderat leonem ex equo) qui postquam interfectores adesse cognouit, eos de nocte trucidauit, Emesenosque nonnullos, ex quorum gente erat ipse, inimicos sibi factos interemit. Quo facto admisso equo contendit ad barbaros: effugissetque omnino, nisi puerum quem habebat in deliciis, comitem cepisset. Cum enim incitato equo iter sine vlla mora faceret, adolescentulum defessum labore atque itinere non est passus a se relinqui; & deprehensus ab insecutoribus, & illi & sibi mortē attulit. Dionysius quoque præfectus annonæ a Commodo occisus est. Per id tempus tanta pestilentia fuit, quantam numquam fuisse cognoui: nam vno die moriebātur sæpenumero ad duo milia hominum. Multi non solum in Vrbe, sed etiam sub omni fere Imperio Romano, necabantur a maleficis hominibus: quod acus oblitas venenis quibusdam, pretio atque mercede adducti, in alios conicerent: (quod malum exstiterat etiam Domitiani temporibus) ob eamque causam innumerabiles homines interibant. Sed nulla vis morbi aut maleficiorum grauior erat populo Romano, quam Commodus, cum alias ob causas, tum vero quod ea quæ patri eius pro sua in ipsum beneuolentia decreuerat, eadem huic tribuere iussus cogebatur timoris causa. Iussus est autem Romam ipsam Commodianam, & exercitus Commodianos; denique diem quo hęc decernebantur, Commodianum appellare. Multa enim cognomina sibi sumpsit Commodus, sed præsertim Herculis: Romamque immortalem fortunatam coloniam, *orbem terrarum appellauit. volebat enim omnino Vrbem suam esse coloniam videri.

ἐσήγγελλε τὸ γεγενημένον· καὶ ὁ Κόμμοδος οὕτως ἔδεισεν, ἄλλως [τε] καὶ δειλότατος ὤν, ὥστε αὐτίκα καὶ τὸν Κλέανδρον καὶ τὸ παιδίον αὐτοῦ, ὃ καὶ ἐν τ[αῖς τοῦ] Κομμόδου χερσὶν ἐτρέφετο, σφαγῆναι κελεῦσαι. καὶ τὸ μὲν παιδίον προσουδισθὲν καὶ διεφθάρη, τὸ δὲ τοῦ Κλεάνδρου σῶμα παραλαβόντες οἱ Ῥωμαῖοι ἔσυραν καὶ ᾐκίσαντο, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διὰ πάσης τῆς πόλεως ἐπὶ τοῦ κοντοῦ περιήνεγκαν, καί τινας καὶ ἄλλους τῶν μέγα ἐπ' αὐτοῦ δυναμένων ἐφόνευσαν. Κόμμοδος δὲ, ἀπὸ τῶν ἐνθυμιῶν καὶ παιδιῶν ἀνανεύων, ἐφόνα. καὶ τοὺς ἐπιφανεῖς ἄνδρας διεχειρίζετο· ὧν ἦν καὶ Ἰουλιανὸς ὁ ἔπαρχος, ὃν καὶ δημοσίᾳ περιελάμβανέ τε καὶ κατεφίλει, καὶ πατέρα ὠνόμαζεν. Ἰούλιός τε Ἀλέξανδρος. οὗτος μὲν, ὡς καὶ λέοντα ἀπὸ τοῦ ἵππου κατακοντίσας. ὅστις, ἐπειδὴ καὶ τοὺς σφαγέας παρόντας ᾔσθετο, ἐκείνους τε τῆς νυκτὸς ἐφόνευσε, καὶ τῶν Ἐμεσηνῶν, ὅθεν ἦν, τοὺς ἐχθροὺς *τοὺς ἑαυτοῦ πάντας προσκατεχρήσατο. ποιήσας δὲ ταῦτα, ἵππον τε ἀνέβη, καὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους ὥρμησε· κἂν ἐξέφυγεν, εἰ μὴ παιδικά τινα συνεπήγετο. αὐτὸς μὲν [γὰρ] κράτιστα ἵππευε, τὸ δὲ μειράκιον κάμνον οὐχ ὑπέμεινε καταλιπεῖν, ἀλλ' ὡς κατελαμβάνετο, ἀπέκτεινε καὶ ἐκεῖνο καὶ ἑαυτόν. ἀνῃρέθη δὲ καὶ Διονύσιος πρὸς τοῦ Κομμόδου, ὁ ἐπὶ τοῦ σίτου ταχθείς. Γέγονε δὲ καὶ νόσος *μεγάλη ὧν ἐγὼ οἶδα. δισχίλιοι γοῦν πολλάκις ἡμέρας μιᾶς ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐτελεύτησαν. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλως οὐκ ἐν τῷ ἄστει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ὅλῃ (ὡς εἰπεῖν) τῇ ἀρχῇ ὑπ' ἀνδρῶν κακούργων ἀπέθανον. βελόνας γὰρ μικρὰς δηλητηρίοις τισὶ φαρμάκοις ἐγχρίοντες, ἐνίεσαν δι' αὐτῶν ἐς ἑτέρους ἐπὶ μισθῷ τὸ δεινόν· ὅπερ που καὶ ἐπὶ τοῦ Δομιτιανοῦ ἐγεγόνει. Καὶ οὗτοι μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἀπώλλυντο· ἦν δὲ ἁπάντων νοσημάτων καὶ ἁπάντων κακουργημάτων χαλεπώτερος Ῥωμαίοις ὁ Κόμμοδος, διά τε τἆλλα, καὶ ὅτι ἠναγκάζοντο ἃ τῷ πατρὶ αὐτοῦ κατ' εὔνοιαν ἐψηφίζοντο, ταῦτ' ἐκείνῳ διὰ φόβον ἀπονέμειν ἐξ ἐπιτάγματος. Κομμοδιανὴν γοῦν τήν τε Ῥώμην αὐτὴν, καὶ τὰ στρατόπεδα Κομμοδιανά, τήν τε ἡμέραν ἐν ᾗ ταῦτα ἐψηφίζετο, *Κομμοδίαν καλεῖσθαι προσέταξεν. ἑαυτῷ δὲ ἄλλας τε *παμπόλλας ἐπωνυμίας καὶ τὴν Ἡρακλέους ἀπένειμε· τὴν δὲ Ῥώμην ἀθάνατον εὐτυχῆ κολωνίαν, οἰκουμένην τῆς γῆς (καὶ γὰρ ἄποικον αὐτὴν ἑαυτοῦ δοκεῖν ἐβούλετο) ἐπωνόμασε.

καὶ αἱ-

καὶ ἀνδριάς τε αὐτῷ χρυσοῦς χιλίων λιτρῶν μετά τε ταύρου καὶ βοὸς θηλείας ἐγένετο· καὶ τέλος καὶ οἱ μῆνες ἀπ' αὐτοῦ πάντες ἐπεκλήθησαν, ὥστε καταριθμεῖσθαι αὐτοὺς οὕτως, Ἀμαζόνιος, Ἀνίκητος, Εὐτυχὴς, Εὐσεβὴς, Λούκιος, Αἴλιος, Αὐρήλιος, Κόμμοδος, Αὔγουστος, Ἡράκλειος, Ῥωμαῖος, Ὑπεραίρων. αὐτὸς μὲν γὰρ ἄλλοτε ἄλλα μετελάμβανε τῶν ὀνομάτων· τὸν δὲ Ἀμαζόνιον καὶ τὸν Ὑπεραίροντα παγίως ἑαυτῷ ἔθετο, ὡς καὶ ἐν πᾶσιν ἁπλῶς πάντας ἀνθρώπους καθ' ὑπερβολὴν νικῶν· οὕτω καθ' ὑπερβολὴν ἐμεμήνει τὸ κάθαρμα· καὶ τῇ βουλῇ οὕτως ἐπέστελλεν· Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Λούκιος Αἴλιος Αὐρήλιος Κόμμοδος Αὔγουστος, Εὐσεβὴς, Εὐτυχὴς, Σαρματικὸς, Γερμανικὸς, Μέγιστος, Βρεττανικὸς, Εἰρηνοποιὸς τῆς οἰκουμένης, Ἀνίκητος, Ῥωμαῖος, Ἡρακλῆς, Ἀρχιερεὺς, Δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ὀκτωκαιδέκατον, Αὐτοκράτωρ τὸ ὄγδοον, Ὕπατος τὸ ἕβδομον, Πατὴρ πατρίδος· ὑπάτοις, στρατηγοῖς, δημάρχοις, γερουσίᾳ Κομμοδιανῇ εὐτυχεῖ, χαίρειν. καὶ ἀνδριάντες αὐτοῦ παμπληθεῖς ἐν Ἡρακλέος σχήματι ἔστησαν. καὶ τὸν αἰῶνα τὸν ἐπ' αὐτοῦ, χρυσοῦν τε ὀνομάζεσθαι, καὶ ἐς τὰ γράμματα πάντα ὁμοίως ἐγγράφεσθαι ἐψηφίσθη. Οὗτος οὖν ὁ χρυσοῦς, οὗτος ὁ Ἡρακλῆς, οὗτος ὁ θεὸς, (καὶ γὰρ τοῦτ' ἤκουεν) ἐξαίφνης ποτὲ μετὰ μεσημβρίαν ἐκ τοῦ προαστείου σπουδῇ ἐς τὴν Ῥώμην ἐλάσας, τριάκοντα ἵππων ἁμίλλας ἐν δυσὶν ὥραις ἐποίησεν. ὅθεν οὐχ ἥκιστα καὶ τὰ χρήματα αὐτὸν ἐπέλιπεν. ἦν μὲν γὰρ καὶ φιλόδωρος, καὶ πολλάκις τῷ δήμῳ *κατ' ἄνδρα δραχμὰς ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα ἔδωκε· τὸ δὲ πλεῖστον εἰς ἐκεῖνα ἃ εἶπον ἐδαπάνα. ὅθεν καὶ ἐγκλήματα καὶ γυναιξὶ καὶ ἀνδράσιν ἐπιφέρων, οὓς μὲν ἐφόνευσεν, οἷς δὲ τὴν σωτηρίαν τῆς οὐσίας αὐτῶν ἐπίπρασκε. καὶ τέλος ἐν τοῖς γενεθλίοις τοῖς ἑαυτοῦ, ἡμᾶς τε καὶ γυναῖκας ἡμῶν καὶ τοὺς παῖδας, δύο χρυσοῦς ἕκαστον, ὥσπερ τινὰ ἀπαρχὴν, ἐκέλευσεν οἱ ἀποφέρειν· τούς τε ἐν ταῖς ἄλλαις ἁπάσαις πόλεσι βουλευτὰς, *καὶ τὰς πέντε δραχμάς. καὶ ἐν μὲν τῷ δημοσίῳ οὐδαμόθεν ἅρματα ἤλασε, πλὴν εἰ μή που ἐν ἀσελήνῳ νυκτί· ἐπιθυμήσας μὲν καὶ δημοσίᾳ *ἁρματηλατῆσαι, αἰσχυνθεὶς δὲ καὶ ὀφθῆναι τοῦτο ποιῶν· οἴκοι [δὲ] συνεχῶς τοῦτ' ἔπραττε, τῇ πρασίνῳ σκευῇ χρώμενος. θηρία μέντοι πολλὰ μὲν οἴκοι ἀπέσφαξε, πολλὰ δὲ καὶ ἐν τῷ δημοσίῳ. καὶ μέντοι καὶ ἐμονομάχει, οἴκοι μὲν, ὥς [τε] καὶ φονεύειν τινὰ ἐν ξυρῷ τε ἑτέρων, ὡς καὶ τὰς τρίχας ἀφαιρῶν, παρέτεμνε τῶν

Ad hæc ei statua aurea mille librarum cũ tauro & vacca facta est; mensesque omnes ex eo nominati, atque ita numerati sunt; Amazonius, Inuictus, Felix, Pius, Lucius, Ælius, Aurelius, Commodus, Augustus, Herculeus, Romanus, *Superans. Quæ nomina cum sibi sumeret, mutaretq; sæpenumero; tamen cognomen Amazonii & Superantis perpetuo retinebat; quasi omnes homines longe in rebus omnibus superaret. Vsque adeo insaniebat scelus. Scribebat ad Senatum his verbis; IMPERATOR *Cæsar Lucius AElius Aurelius Commodus Augustus, Pius, Felix, Sarmaticus, Germanicus, Maximus, Britannicus, Pacator orbis terrarum, Inuictus, Romanus, Hercules, Pontifex Max. Tribuniciæ potestatis* XVIII, *Imperator* VIII, *Consul* VII, *Pater patriæ; Consulibus, Prætoribus, Tribunis plebis, Senatuique Commodiano felici salutem*. Pleræque statuæ habitu Herculis ei collocatę sunt, decretumq; fuit vt id tempus quo principatũ teneret, nominaretur seculum aureum, idque in omnibus litteris scriberetur. Hic vero aureus, hic Hercules & Deus, (iam enim audiebat hæc nomina) aliquando de improuiso post meridiem ex suburbio celeriter Romam venit, ac triginta equorum certamen duabus horis perfecit. Quibus ex rebus fiebat vt ei pecunia deficeret: erat enim liberalis. nã & populo sæpe aureos quinque, †denariosque quindecim viritim dedit. drachmasque xv, Bl. Maximam vero partẽ impendebat in ea quæ supra dixi: ob eamq; causam inferebat crimina non solum viris, sed etiam mulieribus: quibus partim mortem afferebat, partim seruabat incolumes, acceptis eorum facultatibus. Natali suo die nobis, vxoribusq; nostris, liberisque singulis binos aureos, tamquam aliquas primitias, imperauit; idq; tributum pendere coegit. Itemque ex Senatoribus qui in reliquis ciuitatibus erant, quinque denarios exegit. Currus numquam agitauit publice: nisi si quando nocte obscura id facere cupiuisset: pudebat enim eum multitudinis. Id vero domi faciebat assidue prasino ornatu: nam & domi magnum numerum belluarum confecit, multas etiam interfecit publice. *Munus vero gladiatorium ita obibat domi, vt crebro aliquem occideret: nam & suis, quasi vellet eorũ capillos radere,

nasum, aut aurē, aut aliud quidpiam nouacula præcidebat. Publice absq; ferro aut humano sanguine non erat. Solebat, ante quam veniret in theatrum, amictus esse tunica manicata serica, alba: eumq; nos ita ornatum salutabamus. Cum autem ingressus esset, induebatur purpurea auro intexta, accepta pari chlamyde more Grę co, & corona aurea illuminata gemmis Indicis. Ferebat etiā caduceum, quale Mercurius solet. Pellis quidem leonis clauaq; gestabantur ante eum, cum iter faceret: in theatris autem, siue adesset ipse pręsens, siue abesset, in sella aurea collocabantur. Itaq; habitu Mercurii introibat in theatrum; abiectisque ceteris quæ ferebat, præter tunicam, nudis pedibus ad rē gerendam aggrediebatur: ac primo quidē die centum vrsos de superiore loco iaculis confecit. Erat enim diuisum theatrum omne, cōnexis quibusdam diametris tectum habētibus, circum quod inambulari poterat, ac sese bifariam secantibus, quo facilius vndiq; ex angusto loco belluæ diuisæ in partes quatuor iaculis traiicerentur. Bibebat defessus in medio certamine, *capiebatq; poculum vini dulcissimi refrigerati de manibus mulieris. Quo exhausto, statim multitudo, nosq; omnes, id quod in conuiuiis dici solet, dicebamus magno clamore, Ζήσειας, *Viuas.* Neque vero quisquam existimare debet, me propterea minuere grauitatē historiæ, quod hæc scribo. nam cū ea ab Imperatore facta sint, affuerimq; ipse præsens, viderimque singula, audiuerim & collocutus sim, nihil reticēdum putaui: sed ea perinde volui, atq; si maxima essent, apprimeque necessaria, posteris memoriæ prodita relinquere. Itaq; cetera quæ hac ætate facta sunt, accuratius diligentiusq; perscribam quam superiora; partim quod ego eis interfui, *partim q, illa nemini eorum qui aliquid memoria dignū possunt scribere, melius quam mihi cognita esse putem. His igitur rebus primo die confectis, reliquis diebus descendit de superiore loco in solum theatri, mansuetasque bestias, quæcumque propius accederent, aut ad eum adductę, vel retibus admotæ essent, occidit; tigrimque & equum fluuiatilem, & elephantum interfecit. His perfectis rebus abiit. Post prandii tempus fungebatur muneribus gladiatoriis; *exercebatque se, dum vteretur armis secutoris, teneretque scutum dextera, gladium

μὲν ῥίνα, τῶν δὲ οὖς, τῶν δὲ ἄλλο τι· ἐν δὲ τῷ κοινῷ, ἄνευ σιδήρου καὶ ἄνευ αἵματος ἀνθρωπείου. ἐνέδυνε δέ, πρὶν μὲν εἰς τὸ θέατρον εἰσιέναι, χιτῶνα χειριδωτὸν σηρικόν, λευκόν, *σάχρυσον· καὶ ἐν τούτῳ γε αὐτὸν τῷ σχήματι ὄντα ἠσπαζόμεθα· ἐσιὼν δέ, ὁλοπόρφυρον χρυσόπαστον, χλαμύδα τε ὁμοίαν τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον λαμβάνων, καὶ στέφανον ἔκ τε λίθων Ἰνδικῶν καὶ ἐκ χρυσοῦ πεποιημένον, κηρύκειόν τε τοιοῦτον φέρων ὁποῖον ὁ Ἑρμῆς. ἡ γὰρ λεοντῆ τό τε ῥόπαλον ἔν τε ταῖς ὁδοῖς προεφέρετο αὐτῷ, καὶ ἐν τοῖς θεάτροις ἐπὶ δίφρου ἐπιχρύσου, εἴτε παρείη, εἴτε καὶ ἀπείη, ἐτίθετο. αὐτὸς δὲ ἐν τῷ τοῦ Ἑρμοῦ σχήματι εἰσῄει τε ἐς τὸ θέατρον, καὶ ἀπορρίψας τὰ ἄλλα, οὕτως ἐν τῷ χιτῶνι ἀνυπόδετος ἔργου εἴχετο. καὶ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἄρκτους τε ἑκατὸν αὐτὸς μόνος ἄνωθεν ἀπὸ τῆς περιβολῆς τῆς κρηπῖδος ἀκοντίζων, ἀπέκτεινε. διείληπτο γὰρ τὸ θέατρον πᾶν συμπήκτοις τισὶ διαμέτροις, τήν τε στέγην περίδρομον ἔχουσι, καὶ διχῇ τέμνουσιν ἀλλήλας, ἵν' ἐξ ὀλίγου πανταχόθεν τετραχῇ τὰ θηρία μεμερισμένα, ῥᾷον ἀκοντίζηται. καὶ ἔπιεν ἐν μέσῃ τῇ ἀγωνίᾳ καμών, κύλικι *ῥοπαλωτῇ παρὰ γυναικὸς γλυκὺν οἶνον ἐψυγμένον λαβών, ἀμυστί· ἐφ' ᾧ καὶ ὁ δῆμος καὶ ἡμεῖς παραχρῆμα πάντες τοῦτο δὴ τὸ ἐν τοῖς συμποσίοις εἰωθὸς λέγεσθαι, ἐξεβοήσαμεν, Ζήσειας. Καὶ μή μέ τις κηλιδοῦν τὸν τῆς ἱστορίας ὄγκον, ὅτι καὶ τὰ τοιαῦτα συγγράφω, νομίσῃ. ἄλλως μὲν γὰρ οὐκ ἂν εἶπον αὐτά· ἐπεὶ δὲ πρός τε τοῦ αὐτοκράτορος ἐγίνετο, καὶ παρὼν αὐτὸς ἐγὼ καὶ εἶδον ἕκαστα καὶ ἤκουσα καὶ ἐλάλησα, δίκαιον ἡγησάμην μηδὲν αὐτῶν ἀποκρύψασθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτά, ὥσπερ τι ἄλλο τῶν μεγίστων καὶ ἀναγκαιοτάτων, τῇ μνήμῃ τῶν εἰς ἔπειτα ἐσομένων παραδοῦναι. καὶ μέντοι καὶ τἆλλα πάντα τὰ ἐπ' ἐμοῦ πραχθέντα καὶ λεπτουργήσω καὶ λεπτολογήσω μᾶλλον ἢ τὰ πρότερα, ὅτι τε συνεγενόμην αὐτοῖς, καὶ ὅτι μηδένα ἄλλον οἶδα τῶν τι δυναμένων ἐς *γραφὴν ἀξίαν λόγου καταθέσθαι, διηκριβωκότα αὐτὰ ὁμοίως ἐμοί. Ἐν μὲν οὖν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ταῦτ' ἐγένετο· ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις τοτὲ μὲν βοτά, κάτω ἐς τὸ τοῦ κύκλου ἔδαφος καταβαίνων ἄνωθεν, ὅσα ἐπλησίαζε, τὰ δὲ καὶ προσαγόμενα, ἢ καὶ ἐν δικτύοις αὐτῷ προσφερόμενα, κατέκοπτε, καὶ τίγριν ἔσφαξεν, ἵππον τε ποτάμιον καὶ ἐλέφαντα. πράξας δὲ ταῦτα ἀπηλλάττετο· καὶ μετὰ τοῦτο ἐξ ἀρίστου ἐμονομάχει. ἤσκει δὲ καὶ ἐχρῆτο τῇ ὁπλίσει τῇ τοῦ σεκούτορος καλουμένου, τὴν μὲν ἀσπίδα ἐν τῇ δεξιᾷ, τὸ δὲ ξίφος

τὸ ξύλινον

τὸ ξύλινον ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἔχων. καὶ πάνυ καὶ ἐπὶ τούτῳ μέγα ἐφρόνει ὅτι ἦν ἐπαρίστερος. ἀντηγωνίζετο δ' αὐτῷ γυμναστής τις, ἢ καὶ μονομάχος, νάρθηκα ἔχων· ἔστι μὲν ὅτε ὃν αὐτὸς προεκαλεῖτο, ἔστι δ' ὅτε ὃν ὁ δῆμος ᾑρεῖτο. καὶ γὰρ τοῦτο καὶ τἆλλα ἐξ ἴσου τοῖς ἄλλοις μονομάχοις ἐποίει, πλὴν καθ' ὅσον ἐκεῖνοι μὲν ὀλίγον τι λαμβάνοντες ἐσίασι, τῷ δὲ δὴ Κομμόδῳ πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδες καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐκ τῶν μονομαχικῶν χρημάτων ἐδίδοντο. παρειστήκεσαν δὲ αὐτῷ μαχομένῳ Αἰμίλιός τε Λαῖτος ὁ ἔπαρχος, καὶ ὁ Ἔκλεκτος ὁ πρόκοιτος· καὶ σκιαμαχήσας καὶ νικήσας δηλονότι, ἐφίλει ὥσπερ εἶχε διὰ τοῦ κράνους. καὶ μετὰ τοῦτο καὶ οἱ ἄλλοι ἐμάχοντο. καὶ τῇ γε πρώτῃ ἡμέρᾳ αὐτὸς πάντας σφᾶς κάτωθεν, τό τε τοῦ Ἑρμοῦ σχῆμα πᾶν μετ' ἐπιχρύσου ῥάβδου λαβών, καὶ ἐπὶ βῆμα ὅμοιον ἀναβάς, συνέβαλεν ὅσπερ που καὶ ἐν τέρατος λόγῳ ἔχομεν. καὶ μετὰ τοῦτο ἐπί τε τὴν συνήθη ἕδραν αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖθεν τὰ λοιπὰ μεθ' ἡμῶν ἐθεώρει· ἐπράττετο δ' οὐδὲν ἔτι παιδιᾶς ἐχόμενον, ἀλλ' ὥστε πάνυ πολλοὺς ἀποθνήσκειν. καὶ δή ποτε βραδυνάντων περὶ τὰς σφαγάς, τούς τε ἀντιπάλους συνέδησεν ἀλλήλοις, καὶ πάντας ἅμα μάχεσθαι ἐκέλευσε. κἀκ τούτου ἠγωνίσαντο μὲν εἷς πρὸς ἕνα οἱ συνδεδεμένοι, ἔσφαξαν δέ τινες καὶ τοὺς οὐδὲν προσήκοντας σφίσιν, ὑπό τε τοῦ ὄχλου καὶ τῆς στενοχωρίας ἐμπελασθέντες αὐτοῖς. Τοιαύτη *μὲν τὸ σύμπαν ἡ θέα ἐκείνη τέσσαρσι καὶ δέκα ἡμέραις ἐγένετο. ἀγωνιζομένου δ' αὐτοῦ, ἡμεῖς μὲν οἱ βουλευταὶ ἀεὶ μετὰ τῶν ἱππέων συνεφοιτῶμεν, χωρὶς ἢ ὅτι Πομπηϊανὸς Κλαύδιος ὁ γέρων οὐκ ἔστιν ὅτε ἀπήντησεν, ἀλλὰ τοὺς μὲν υἱεῖς ἔπεμπεν, αὐτὸς δὲ οὐδέποτε ἀφίκετο, αἱρούμενος ἀποσφαγῆναι ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον, ἢ τὸν αὐτοκράτορα τὸν τοῦ Μάρκου παῖδα ἐπιδεῖν τοιαῦτα ποιοῦντα. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπεβοῶμεν τά τε ἄλλα ὅσα ἐκελευόμεθα, καὶ αὐτὸ τοῦτο συνεχῶς, Καὶ κύριος εἶ, καὶ πρῶτος εἶ, καὶ πάντων *εὐτυχέστατος. νικᾷς, νικήσεις· ἀπ' αἰῶνος, Ἀμαζόνιε, νικᾷς. τοῦ δὲ δὴ λοιποῦ δήμου πολλοὶ μὲν οὐδὲ ἐσῆλθον ἐς τὸ θέατρον, εἰσὶ δ' οἳ παρακύψαντες ἀπηλλάττοντο, τὸ μέν τι αἰσχυνόμενοι τοῖς ποιουμένοις, τὸ δὲ καὶ δεδιότες *ἐπεὶ λόγος διῆλθεν ὅτι τοξεῦσαί τινας ἐθελήσει, ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς τὰς Στυμφαλίδας. καὶ ἐπιστεύθη γε οὗτος ὁ λόγος, ἐπειδή ποτε πάντας τοὺς τῶν ποδῶν ἐν τῇ πόλει ὑπὸ νόσου ἢ ἑτέρας τινὸς συμφορᾶς ἐστερημένους ἀθροίσας,

ligneum sinistra; ob eamque causam maxime gloriabatur, quod scæua esset. Certabat cũ eo eius ludimagister, vel etiam gladiator, cui ferula erat in manibus; eumq; ipse prouocabat interdum, interdũ deligebat populus. Id enim ceteraq; omnia pariter cum reliquis gladiatoribus faciebat. quãquam hoc vno differebat, quod illi parua accepta pecunia descendebant in certamen; Commodo autem numerabantur singulis diebus de pecunia gladiatorum, †decies sestertium. Assistebant pugnanti Æmilius Lætus præfectus prætorio, & Electus cubicularius: *quos pugnata ea falsa pugna, victor scilicet, osculabatur per galeam quam gerebat. Post eum pugnabant ceteri; *quos omnes primo die coegerat de inferiore loco, ornatu Mercurii caduceoque aureo accepto, vbi in consimile tribunal ascendisset; eorumq; pugnam commiserat. quam rem nos habuimus prodigii loco. Post reuertit in sellam in qua sedere consueuerat; indeq; vna nobiscum spectabat cetera; etsi nihil gerebatur quod ludis conueniret, præsertim quod multi necarentur. Quinetiam nonnullos aliquãdo, quod cunctarẽtur aduersarios interficere, vna cũ eis colligari, atq; ita simul omnes pugnare iussit. Quo facto, vincti certauere inter se, occidereq; multos ex spectatoribus, cum quibus certamen non erat; quod, a multitudine & angustiis loci compulsi, propius accessissent. Quatuordecim dierũ fuere spectacula huius generis; eoque nos Senatores conueniebamus cũ equitibus separatim. Claudius tamen Pompeianus homo senex, numquam interfuit; licet filios suos ad spectãdum mitteret; quod mallet ob eam causam occidi, quam eo venire vbi Imperatorem Marci filium talia facientem spectaret. Tum nos magna voce dicebamus multa, vt iussi eramus; illud autem crebro; *Dominus es, Primus es, Vincis omniũ felicissime ex æterno tempore, Amazonie vincis.* *Multi ex reliqua plebe ne introibant quidẽ in theatrũ: pleriq;, vbi paulum spectassent, discedebãt, partim pudore adducti, partim ꝙ rumores sparsi erãt, cõstituisse Imperatorẽ tela in aliquot plebeios conicere, vt Hercules olim in Stymphalidas fecerat: idq; ex eo credebatur futurum, ꝙ antè omnes qui in vrbe morbo aut alia de causa pedibus carebant, vnum in locum conduxerat:

† [illegible] decem [illegible] drach. Gr.

cumq; eorum genua quibusdam rebus serpentibus simillimis complicauisset, dedissetq; eis spongias quas iacerēt pro lapidibus, omnes claua, ita vt si gigantes essent, percussit atq; interfecit. Is timor nobis erat cū ceteris communis: *nam & nobis Senatorib. id fecit: cuius causa certissimum interitum exspectauimus. Abscisso enim capite *struthocameli quem occiderat, eo venit vbi sedebamus: cumq; id caput sinistra, dextera gladium cruētum porrigeret, nihil dixit; tātum caput suum ferox mouit; vt ostenderet, idem se nobis facturū. Quamobrem cum multi riderēt, gladio fuissent occisi, (nam ea res primo nobis non modo non fecerat timorem, sed etiam risum mouerat) nisi ego folia lauri quæ habebam ex corona, comedissem, persuasissemq; ceteris qui iuxta sedebant, vt idem facerent; videlicet vt facto oris motu cōtinuo, indicium risus celaremus. His perfectis rebus, magnum nobis solatium dedit, quod, cū esset rursus obiturus munus gladiatoriū, nos equestri veste & pænula indutos venire in theatrum iussit: quo ornatu numquam ante theatrū ingredi cōsueueramus, nisi princeps e vita decessisset. Ad illud accessit etiam, quod postremo die ludorū, galea eius elata fuit per portas per quas mortui efferri solent. Quibus ex rebus opinio cūctis iniecta fuit, mortem eius instare. Ipse quidem certe non multo post obiit, vel potius occisus est. nam Lætus & Electus, qui ei infensi erant, partim quod versaretur in huiusmodi rebus, partim quod ipsum timerēt, (quippe eis minabatur, quod hæc se facere prohiberent) in eū coniurauerūt. Statuerat Commodus vtrumq; Consulem, Erycium Clarū, & Syssium Flaccum interficere; atq; ipse kalendis ex eo loco in quo gladiatores aluntur, vna & Consul & Secutor exire. *nō longe enim a gladiatoribus, ita vt si esset vnus ex eorū numero, præcipuam domum habebat. Idque mihi omnes credent facilius, si intelligent, eum abscisso Colossi capite, sui capitis imaginem reposuisse, data ei claua, leoneque æneo subiecto, vt Herculi similis esset: atq; præter supradicta nomina ita inscripsisse: *Primus pugnator inter secutores; qui solus sinistra manu vicit hominum* (vt opinor) *duodecim milia.* His permoti rebus Lætus & Electus, in eum coniurant, communicato cum Marcia consilio. Itaque postremo die anni, cum

δρακόντων τέ τινα αὐτοῖς εἴδη περὶ τὰ γόνατα περιέπλεξε, καὶ σπόγγους αὐτοῖς ἀντὶ λίθων βάλλειν δούς, ἀπέκτεινε σφᾶς ῥοπάλῳ παίων ὡς γίγαντας. Κοινὸς δὲ ὁ φόβος πᾶσι καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἦν. Ἔπραξε δὲ καὶ ἕτερον τοιόνδε πρὸς ἡμᾶς τοὺς βουλευτάς· ἐξ οὗ οὐχ ἥκιστα ἀπολεῖσθαι προσεδοκήσαμεν. στρουθὸν γὰρ ἀποκτείνας, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμών, προσῆλθεν ἔνθα ἐκαθήμεθα, τῇ τε ἀριστερᾷ χειρὶ ἐκείνην, καὶ τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος ἡματωμένον ἀνατείνας· καὶ εἶπε μὲν οὐδέν, τὴν δὲ κεφαλὴν τὴν ἑαυτοῦ σεσηρὼς ἐκίνησεν, ἐνδεικνύμενος ὅτι καὶ ἡμᾶς τὸ αὐτὸ τοῦτο *δράσει. καὶ συχνοὶ παραχρῆμα ἐπ' αὐτῷ γελάσαντες, ἀπηλλάγησαν τῷ ξίφει, (γέλως γὰρ ἡμᾶς, ἀλλ' οὐ λύπη ἔλαβεν) εἰ μὴ δάφνης φύλλα, ἃ ἐκ τοῦ στεφάνου εἶχον, αὐτός τε διέφαγον, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς πλησίον μου καθημένους διαφαγεῖν ἔπεισα· ἵν' ἐν τῇ τοῦ στόματος συνεχεῖ κινήσει, τὸ τοῦ γελᾶν ἔλεγχον ἀποκρυψώμεθα. Τοιούτων δὲ οὕτω τούτων γενομένων, παρεμυθήσατο ἡμᾶς, ὅτι μέλλων αὖθις μονομαχῆσαι, παρήγγειλεν ἡμῖν ἔν τε τῇ στολῇ τῇ ἱππάδι καὶ ἐν *ταῖς μανδύαις εἰς τὸ θέατρον εἰσελθεῖν· ὅπερ οὐκ ἄλλως ποιοῦμεν εἰσιόντες εἰς τὸ θέατρον, εἰ μὴ τῶν αὐτοκρατόρων τις μεταλλάξειε· καὶ ὅτι ἐν τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ τὸ κράνος αὐτοῦ κατὰ τὰς πύλας καθ' ἃς οἱ τελευτῶντες ἐκφέρονται, ἐξεκομίσθη. ἐκ γὰρ τούτων καὶ πάνυ πᾶσι πάντως ἀπαλλαγή τις αὐτοῦ γενήσεσθαι ἐνομίζετο. ἀπέθανε γέ τοι, μᾶλλον δὲ ἀνῃρέθη οὐκ ἐς μακράν. ὁ γὰρ Λαῖτος καὶ ὁ Ἔκλεκτος, ἀχθόμενοι αὐτῷ δι' ἃ ἐποίει, καὶ προσέτι καὶ φοβηθέντες, (ἠπείλει γὰρ σφίσιν ὅτι ἐκωλύετο ταῦτα ποιεῖν) ἐπεβούλευσαν αὐτῷ. ὁ γὰρ Κόμμοδος ἀμφοτέρους ἀνελεῖν ἐβούλετο τοὺς ὑπάτους, Ἐρύκιόν τε Κλάρον καὶ *Σύσσιον Φλάκκον, καὶ ὕπατός τε ἅμα καὶ σεκούτωρ ἐν τῇ νουμηνίᾳ ἐκ τοῦ χωρίου ἐν ᾧ οἱ μονομάχοι τρέφονται, προελθεῖν. καὶ γὰρ τὸ οἴκημα τὸ πρῶτον παρ' αὐτοῖς, ὡς καὶ εἷς ἐξ αὐτῶν ὤν, εἶχε. καὶ μηδεὶς ἀπιστήσῃ· καὶ γὰρ τοῦ κολοσσοῦ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμών, καὶ ἑτέραν ἑαυτοῦ ἀντιθείς, καὶ ῥόπαλον δούς, λέοντά τέ τινα χαλκοῦν ὑποθείς, ὡς Ἡρακλεῖ ἐοικέναι, ἐπέγραψε πρὸς τοῖς δηλωθεῖσιν αὐτοῦ ἐπωνύμοις καὶ τοῦτο, Πρωτόπαλος σεκουτόρων, ἀριστερὸς μόνος νικήσας δωδεκάκις οἶμαι χιλίους. Διὰ μὲν δὴ ταῦτα ὅ τε Λαῖτος καὶ ὁ Ἔκλεκτος ἐπέθεντο αὐτῷ, κοινωσάμενοι καὶ τῇ Μαρκίᾳ τὸ βούλευμα. ἐν γοῦν τῇ τελευταίᾳ τοῦ ἔτους ἡμέρᾳ, ἐν

τῇ νυκτί,

τῇ νυκτὶ, τῶν ἀνθρώπων ἀσχολίαν περὶ τὴν ἑορτὴν ἐχόντων, φάρμακον διὰ τῆς Μαρκίας ἐν κρέασι βοείοις αὐτῷ ἔδωκαν. ἐπεὶ δ' οὐκ ἠδυνήθη διαχρῆμα ὑπό τε τοῦ οἴνου, ὑπό τε τῶν λουτρῶν, οἷς ἀεὶ ἀπλήστως ἐχρῆτο, φθαρῆναι, ἀλλὰ καὶ ἐξήμεσέ τι, κἀκ τούτου ὑποτοπήσας αὐτὸ, ἠπείλει τινὰ, οὕτω δὴ Νάρκισσόν τινα γυμναστὴν *ἔπεμψαν αὐτῷ, καὶ δι' ἐκείνου λουόμενον αὐτὸν ἀπέπνιξαν. Τῷ μὲν οὖν Κομμόδῳ τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο, ἔτη δώδεκα, καὶ μῆνας ἐννέα, καὶ ἡμέρας τεσσαρεσκαίδεκα ἄρξαντι. *ἐβίω δὲ ἔτη τριάκοντα ἕν, καὶ μῆνας τέσσαρας· καὶ ἐς αὐτὸν ἡ οἰκία ἡ τῶν ὡς ἀληθῶς Αὐρηλίων αὐταρχοῦσα ἐπαύσατο. Πόλεμοι δὲ μετὰ τοῦτο καὶ στάσεις μέγισται συνέβησαν. Συνέθηκα δ' ἐγὼ τούτων τὴν συγγραφὴν ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. βιβλίον τι περὶ τῶν ὀνειράτων καὶ τῶν σημείων, δι' ὧν ὁ Σεβῆρος τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἤλπισε, γράψας ἐδημοσίευσα· καὶ αὐτῷ καὶ ἐκεῖνος πεμφθέντι παρ' ἐμοῦ ἐντυχὼν, πολλά μοι καὶ καλὰ ἀντεπέστειλε. Ταῦτ' οὖν ἐγὼ τὰ γράμματα πρὸς ἑσπέραν ἤδη λαβὼν, κατέδαρθον· καί μοι καθεύδοντι προσέταξε τὸ δαιμόνιον ἱστορίαν γράφειν. καὶ οὕτω δὴ ταῦτα περὶ ὧν νῦν καθίσταμαι, ἔγραψα. καὶ ἐπειδή γε τοῖς τε ἄλλοις καὶ αὐτῷ τῷ Σεβήρῳ μάλιστα ἤρεσε, τότε δὴ καὶ τἆλλα πάντα τὰ τοῖς Ῥωμαίοις προσήκοντα συνθεῖναι ἐπεθύμησα· καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἔτι ἰδίᾳ ἐκεῖνο ὑπολιπεῖν, ἀλλ' εἰς τήνδε τὴν συγγραφὴν ἐμβαλεῖν ἔδοξέ μοι, ἵν' ἐν μιᾷ πραγματείᾳ ἀπ' ἀρχῆς πάντα, μέχρις ἂν καὶ τύχῃ δόξῃ, γράψας καταλίπω. τὴν δὲ δὴ θεὸν ταύτην, ἐπιρρωννύουσάν με πρὸς τὴν ἱστορίαν, ὀκλάζοντα πρὸς αὐτὴν καὶ ὀκνηρῶς διακείμενον, καὶ πονούμενον ἀπαγορεύοντά τε, ἀνακτωμένην δι' ὀνειράτων, καὶ καλὰς ἐλπίδας περὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου διδοῦσάν μοι, ὡς *ὑπολειψόμενος τὴν ἱστορίαν, καὶ οὐδαμῶς ἀμαυρώσοντος, ἐπίσκοπον τῆς τοῦ βίου διαγωγῆς (ὡς ἔοικεν) εἴληχα, καὶ διὰ τοῦτο αὐτῇ ἀνάκειμαι. συνέλεξα δὲ πάντα ἀπ' ἀρχῆς τοῖς Ῥωμαίοις μέχρι τῆς Σεβήρου μεταλλαγῆς πραχθέντα, ἐν ἔτεσι δέκα, καὶ συνέγραψα ἐν ἄλλοις δώδεκα. τὰ γὰρ λοιπὰ, ὅπου ἂν καὶ προχωρήσῃ, γεγράψεται. Πρὸ δὲ τῆς τοῦ Κομμόδου τελευτῆς, σημεῖα τάδε ἐγένετο· αἐτοί τε γὰρ περὶ τὸ Καπιτώλιον πολλοὶ καὶ ἔξεδροι ἐπλανῶντο, προσεπιφθεγγόμενοι οὐδὲν εἰρηναῖον· καὶ βύας ἀπ' αὐτοῦ ἔβυξε· πῦρ τε νύκτωρ ἀρθὲν ἐξ οἰκίας τινὸς, καὶ εἰς τὸ Εἰρηναῖον

homines in eo die festo celebrando essent occupati, venenum ei noctu per Marciam dant in carnibus bouinis: cumque non posset interire subito, propter vinum, quod largiter bibere; & balneas, quibus vti abunde semper consueuerat; iamque vomere inciperet, ac suspicatus id quod erat, minaretur: Narcissum athletam ad eum interficiendum mittunt, lauantemque eius opera suffocant. Hunc exitum Cõmodus habuit, cum regnasset annos XII, menses IX, dies XIIII. Vixit annos XXXI, menses IIII. in quo domus vere Aureliorum principatum amisit: post cuius mortem bella & seditiones maximæ exstiterunt. Ceterum ad componendam historiam de his rebus, hæc me causa impulit. Cum librũ de somniis & prodigiis scripsissem, quorum causa Seuerus principatum sperabat, eũque editum in lucem misissem ad Seuerum, illeque legisset, & ad me multa rescripsisset commode; litteris sub vesperum acceptis, cubitum discessi. Tum dormienti mihi imperatum est diuinitus, vt historiam conficerem: quamobrem ea de quibus nunc ago, scripsi. Quæ cum ipsi Seuero & ceteris placerent maxime, statui ilico cetera omnia quæ spectarent ad populum Romanum, perscribere: neque solum illa scripta relinquere; sed ita ad hanc historiam aggredi mihi visum est, vt cuncta a principio, quousque fortuna sineret, vno opere complecterer. Nam cum ego grauate hãc confectionem historiæ reciperem, omninoque recusarem, Dea me confirmauit in somnis, ac in spem bonam adduxit; hanc historiam quam relinquerem, nullo vmquã temporis spatio esse perituram: quam ego deam vitæ meæ curatricem esse censeo. Quod cum mihi videatur obtigisse, diligenter in hoc studium incumbo. Itaq; collegi omnia quæ populus Romanus gessit ab vrbe condita vsque ad mortem Seueri: eaq; collecta decem annorum spatio, postea duodecim annis composui: cetera enim, quemadmodum succedunt, perscribam. * Porro ante mortem Commodi huiuscemodi ꝓdigia visa sunt. Aquilæ circa Capitolium multæ & *inauspicatæ errabant, pacem cantu suo nullam significantes fore. itemque bubo in eodem Capitolio cecinit. Præterea incendium excitatũ in quibusdam ædibus, ad templum Pacis

peruenit: consumptisque tabernis in quibus merces Ægyptiorum & Arabum erant, conscendit Palatium: vbi adeo exusta sunt multa, vt libelli qui *ad principatum pertinebant, omnes fere interierint. Ex quo cœpit esse perspicuum, fore vt id malum non contineretur inclusum in vrbe, sed inde ad vniuersum orbem terrarum emanaret. Nec enim id incendium restingui potuit humanis viribus, licet eo magna vis aquæ & a plerisque priuatis hominibus, & ab ipsis militibus comportaretur, venissetque Commodus ex suburbio, atque vt incendium restingueretur, instaret: quod tamen, nisi consumptis rebus omnibus quibus adhæserat, finem non habuit.

PERTINAX.

Pertinax vir bonus fuit, sed principatũ tenuit paruo tempore; propterea quod est a militibus occisus. Cum autem nondum diuulgata esset cædes Commodi, Electus Lætusque ad Pertinacem veniunt, eique non solum quod factum erat, significant, sed etiam, propter virtutem & dignitatem ipsius, libenter ei principatum deferunt. Hos ille vt vidit, statim audita ipsorum oratione, vnum ex familiaribus suis, quẽ fidelissimum habebat, misit ad inspiciendum corpus Commodi: a quo posteaquam res confirmata est, clam ad exercitum venit, aduentuque suo milites perterruit. Sed quod Lætus aderat, quodque ipse multa pollicebatur, (singulis enim daturum se con-
aureos cxx. Bl. tria milia drachm. Gr.
stituit †duodena sestertia) omnes sibi facile deuinxit: acquieuissentque penitus, nisi ille perorasset in hæc verba: *Multa sunt*, inquit, *commilitones, in hoc statu qui nunc est, peruersa & difficilia: sed ea aliquando vestra ope corrigentur.* Qua oratione intellecta, suspicati sunt milites, ea sibi ablatum iri quæ ipsis Commodus contra morem dedisset. Itaq; tulere grauiter; licet tunc dissimulata ira acquieuerint. Post egressus ex castris, nocte in Senatum venit: salutatisque nobis, vt quisque in tanta turba atque multitudine ad eum accedere potuit, pauca ex tempore in hanc sententiam dixit: *Ego*, inquit, *a militib. Imperator appellatus sum: non tamẽ egeo imperio: quo me hodierno die propter ætatem*

ἐμπεσὸν, τάς τε ἀποθήκας τῶν τε Αἰγυπτίων καὶ τῶν Ἀῤῥαβίων φορτίων ἐπενείματο· ἔς τε τὸ παλάτιον μετεωρισθὲν εἰσῆλθε, καὶ πολλὰ πάνυ αὐτοῦ κατέκαυσεν· ὥστε καὶ τὰ γράμματα τὰ τῇ ἀρχῇ προσήκοντα ὀλίγου δεῖν πάντα φθαρῆναι. ἀφ᾽ οὗ δὴ καὶ τὰ μάλιστα δῆλον ἐγένετο ὅτι οὐκ ἐν τῇ πόλει τὸ δεινὸν στήσεται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην αὐτῆς *ἐφίξεται. οὐδὲ γὰρ κατασβεσθῆναι ἀνθρωπίνῃ χειρὶ ἠδυνήθη, καίτοι παμπόλλων μὲν ἰδιωτῶν, παμπόλλων δὲ στρατιωτῶν ὑδροφορούντων, καὶ αὐτοῦ τοῦ Κομμόδου ἐπελθόντος ἐκ τοῦ προαστείου καὶ ἐπισπέρχοντος· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ πάντα ὅσα κατέσχε διέφθειρεν, ἐξαναλωθὲν ἐπαύσατο.

ΠΕΡΤΙΝΑΞ.

Περτίναξ δὲ, ὢν μὲν τῶν καλῶν κἀγαθῶν, ἦρξε δὲ πάνυ βραχύν τινα χρόνον, εἶτα πρὸς τῶν στρατιωτῶν ἀνῃρέθη. λανθάνοντος γὰρ ἔτι τοῦ γεγενημένου περὶ τὸν Κόμμοδον, ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ περὶ τὸν Ἔκλεκτον καὶ Λαῖτον, καὶ τὸ πραχθὲν *ἐνόμισαν. διά τε τὴν ἀρετὴν γὰρ καὶ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ἡδέως αὐτὸν ἐπελέξαντο. ἰδὼν δὲ αὐτοὺς ἐκεῖνος, καὶ ἀκούσας ὧν ἔλεγον, ἔπεμψε τὸν πιστότατον τῶν ἑταίρων τὸ σῶμα τὸ τοῦ Κομμόδου ὀψόμενον· ὡς δὲ τὸ πραχθὲν ἐβεβαιώσατο, οὕτω δὴ ἐς τὸ στρατόπεδον κρύφα ἐσεκομίσθη· καὶ ἔκπληξιν μὲν τοῖς στρατιώταις παρέσχε, τῇ δὲ δὴ παρουσίᾳ τῶν περὶ τὸν Λαῖτον, καὶ ἐξ ὧν ὑπέσχετο (τρισχιλίας γὰρ αὐτοῖς δραχμὰς κατ᾽ ἄνδρα δώσειν ἐψηφίσατο) προσεποιήσατο αὐτούς· κἂν πάντως ἡσύχασαν, εἰ μὴ τελευτῶν τῶν λόγων ὧδέ πως εἶπε· Πολλὰ μὲν, ὦ ἄνδρες συστρατιῶται, καὶ δυσχερῆ τῶν παρόντων ἐστίν· ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα αὖθις σὺν ὑμῖν ἐπανορθώσεται. ἀκούσαντες γὰρ τοῦτο, ὑπετόπησαν πάντα τὰ ἑαυτοῖς ὑπὸ τοῦ Κομμόδου παρὰ τὸ καθεστηκὸς δεδομένα καταλυθήσεσθαι· καὶ ἐδυσχέραναν μὲν, ἡσύχασαν δὲ ὅμως, ἐπικρύπτοντες τὴν ὀργήν. Ἐξελθὼν δὲ ἐκ τοῦ τείχους, πρὸς τὸ συνέδριον νυκτὸς ἔτι οὔσης ἀφίκετο· καὶ ἀσπασάμενος ἡμᾶς, ὅπως τις (οἷα ἐν ὁμίλῳ καὶ [ἐν] ὠθισμῷ τοσούτῳ) προσελθεῖν αὐτῷ ἠδυνήθη, ἔπειτα ἐκ τοῦ αὐτοσχεδίου εἶπεν ὅτι, Ὠνόμασμαι μὲν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αὐτοκράτωρ· οὐδὲν μέντοι τῆς ἀρχῆς δέομαι, ἀλλ᾽ ἐξίσταμαι ἤδη καὶ τήμερον αὐτῆς, διά τε τὴν ἐμαυτοῦ ἡλικίαν

καὶ ἀρ-

καὶ ἀρρωστίας, καὶ διὰ τὴν τῶν πραγμάτων δυσχέρειαν. λεχθέντων δὲ, καὶ ἐπῄνεσαμεν αὐτὸν ἀπὸ γνώμης, καὶ ὡς ἀληθῶς ᾑρούμεθα. τήν τε γὰρ ψυχὴν ἄριστος ἦν, καὶ τῷ σώματι ἔρρωτο, πλὴν καθ' ὅσον βραχύ τι ὑπὸ τῶν ποδῶν ἐνεποδίζετο. καὶ οὕτως ὅ τε Περτίναξ αὐτοκράτωρ, καὶ ὁ Κόμμοδος πολέμιος ἀπεδείχθη, πολλά γε ἐς αὐτὸν καὶ δεινὰ καὶ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου συμβοησάντων. ἠθέλησαν μὲν γὰρ καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ σύραι καὶ διασπάσαι, ὥσπερ καὶ τὰς εἰκόνας· εἰπόντος δὲ τοῦ Περτίνακος τῇ γῇ ἤδη τὸν νεκρὸν κεκρύφθαι, τοῦ μὲν σώματος ἀπέσχοντο, τῶν δὲ ἄλλων ἐνεφοροῦντο, οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἐπιλέγοντες. Κόμμοδον μὲν γὰρ οὐδεὶς οὐδ' αὐτοκράτορα· αὐτὸν ὠνόμαζεν, ἀλιτήριον δέ τινα καὶ τύραννον ἀποκαλοῦντες, προσεπέλεγον ἐπισκώπτοντες, τὸν μονομάχον, τὸν ἁρματηλάτην, τὸν ἀριστερόν, τὸν κηλήτην. τοῖς δὲ βουλευταῖς, ὅσοις μάλιστα καὶ ἐκ τοῦ Κομμόδου φόβος ἐπῄρτο, ὁ ὄχλος ἐπέλεγεν, Ἄγε, ἄγε, ἐσώθης· ἐνίκησας. ὅσα δὲ εἰώθεσαν ἐν τοῖς θεάτροις ἐπὶ τῇ τοῦ Κομμόδου θεραπείᾳ εὐρύθμως πως ἐκβοᾶν, ταῦτα τότε μετασχηματίζοντες ἐς τὸ γελοιότατον ἐξῇδον. τοῦ μὲν γὰρ ἀπηλλαγμένοι, τὸν δὲ οὐδέπω φοβούμενοι, τότε διὰ μέσου αὐτῶν ὡς ἐλεύθεροι ἐκαρποῦντο, καὶ ἀξίωμα παρρησίας ἐν τῷ ἀδεεῖ αὐτοῦ ἐλάμβανον. οὐ γὰρ ἐξήρκει σφίσι τὸ μηκέτι φοβεῖσθαι, ἀλλ' ἐν τῷ θαρσοῦντι καὶ ἐξυβρίζειν ἤθελον. Ἦν δὲ ὁ Περτίναξ Λίγυς ἐξ Ἄλβης Πομπηΐας, πατρὸς οὐκ εὐγενοῦς, γράμματα, ὅσον ἀποζῆν ἐξ αὐτῶν, ἠσκημένος. κατὰ τοῦτο καὶ τῷ Πομπηϊανῷ τῷ Κλαυδίῳ συνεγεγόνει· καὶ κατ' αὐτὸν ἐν τοῖς ἱππεῦσι χιλιαρχήσας, ἐς τοῦτο προεχώρησεν ὥστε καὶ ἐκείνου αὐτοῦ αὐταρχῆσαι. καὶ ἔγωγε τότε ἐπὶ τοῦ Περτίνακος καὶ πρῶτον καὶ ἔσχατον τὸν Πομπηϊανὸν εἶδον. ἐν γὰρ τοῖς ἀγροῖς τὰ πλεῖστα διὰ τὸν Κόμμοδον διῆγε, τό τε γῆρας καὶ τὸ τῶν ὀφθαλμῶν νόσημα προβαλλόμενος. καὶ μέντοι καὶ μετὰ τὸν Περτίνακα πάλιν ἐνόσει, καὶ αὐτὸν ὁ Περτίναξ τά τε ἄλλα ἰσχυρῶς ἐτίμα, καὶ ἐπὶ τοῦ βάθρου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου παρεκάθιζεν. Ἐχρῆτο δὲ καὶ ἡμῖν δημοτικώτατα· καὶ γὰρ εὐπροσήγορος ἦν. ἤκουέ τε ἑτοίμως ὅ τι τις ἀξιοίη, καὶ ἀπεκρίνετο ἀνθρωπίνως ὅσα αὐτῷ δοκοίη. εἱστία τε ἡμᾶς σωφρόνως· καὶ ὁπότε μὴ τοῦτο ποιοίη, διέπεμπεν ἄλλοις ἄλλα καὶ τὰ εὐτελέστατα. καὶ αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ οἱ μὲν πλούσιοι καὶ μεγάλαυχοι, διεγέλων· οἱ δὲ ἄλλοι, οἷς ἀρετὴ ἀσελγείας προτιμοτέρα ἦν, ἐπῃνοῦμεν. Ἔτι δὲ ὄντος αὐτοῦ

& imbecillitatem meam, ac summam rerum difficultatem, abdico. Hæc cum dixisset, nos eum collaudauimus ex animo, vereq; delegimus. Erat enim optimo ingenio præditus, & robusto corpore: nisi quod paulum pedum laboribus impediebatur. Itaq; Pertinax Imperator, Commodus hostis appellatus est: eũdemq; Senatus populusq; magnis editis clamoribus, multis ac grauibus contumeliis insecuti sunt. Cupiebant in primis corpus eius, sicuti statuas, trahere & lacerare: sed cũ dixisset Pertinax, iam terræ traditum ac sepultũ esse, a corpore se abstinuerũt: in ceteris nihil prętermisere, quin iacerent in illum contumelias cuiuscuius generis. Iamq; Commodum Imperatorem appellabat nemo, sed perniciem ac tyrannum: addebant etiã, (illudentes ei) gladiatorem, aurigam, scæuam, herniosum: Senatoribus autem, quibus Cõmodus magno timori erat, turba ita dicebat; *Agedum salui estis, vicistis.* Tum omnia quæ in theatris dicere in honorem Cõmodi consueuerant, cõcinnis quibusdam clamoribus, ea versa in cõtumeliam canebant illudendi causa; quod morte eius omni metu liberati, perciperent ex his rebus fructum libertatis, ac secure liberam dignitatẽ recuperarent. Nec enim satis erat iis quod eum non timerent amplius, nisi in hac licentiã confidenter ei maledicerent. Pertinax autem Ligur erat natione, ex ciuitate Alba Pompeia, patre ignobili, ita in studio litterarum versatus, vt ex iis parce ac tenuiter viueret. Quã de causa cũ Claudio Pompeiano familiaris fuisset, obtinuissetq; tribunatum equitum, eo peruenit postea vt eidẽ Pompeiano imperaret. Ego quidem Pertinacis tẽporibus Pompeianum & primum & vltimum vidi; ꝙ propter timorem Commodi, ruri vitam plurimum agebat, senectutis & morbi oculorum excusatione: sanẽ post mortem Pertinacis itẽrũ ægrotauit: apud Pertinacem autẽ maximo in honore fuit, qui ei in Senatu locum sedẽdi in subselliis dedit. Pertinax nobis vtebatur perquam familiariter: (erat enim affabilis) sententiã cuiusq; audiebat libenter, suã ipse dicebat perhumaniter: agebat nobiscum moderata & honesta conuiuia: quod si id non faceret, alia ad alios mittebat: in quibus tamen erat frugalissimus. quamobrem eum diuites & magnifici ridebant; ceteri, quibus virtus luxuria potior erat, laudabamus. Cum autem adhuc esset

in Britannia post illam magnam seditionem quam sedauit, atq; eius rei causa dignus laude ab omnibus iudicaretur, Romæ equus nomine Pertinax, victor fuit; cuius equi Prasinæ factionis Commodus studiosus erat: cumque vicisset, statim cōclamatum est ab iis qui erant earundē partium, *En Pertinax est*: quo audito, ii qui erāt alterius factionis, irati scilicet Commodo, *Vtinam quidem esset*, inquiunt. quæ verba ad hominem, non ad equum referebant. Præterea eundem equum, cum non curreret amplius, essetq; ruri confectus senectute, Cōmodus accersiri iusserat, adductumque introduxerat in Circum inauratis vngulis, ac super aurea pelle ornatum: qui vt primū de improuiso comparuit, rursum conclamatum est ab omnibus; *Ecce Pertinax adest*. Id per se dictum portendebat futura; præsertim cum illo anno contigerit postremis ludis Circensibus: statim enim Imperium ad Pertinacem peruenit. Eadem quoque de claua dicta sunt, quam Commodus functurus muneribus gladiatoriis, extrema die Pertinaci dederat. Itaque Pertinax Imperium adeptus est, sumpsitque cetera *honesta cognomina; ac præterea, dū vellet popularis esse, *Princeps Senatus* vetere consuetudine cognominatus est. Tum vero corrigere cœpit omnia quæ fierent sine ordine & modo: humanitas enim & probitas, & optima administratio rei familiaris, ac prudentia in publicis rebus gerendis coniuncta pari diligentia, in hoc Imperatore cernebantur. Cumque cuncta faceret Pertinax quæ bonū principem decerent, eos qui contra ius fasque interfecti fuerant, ignominiæ nota liberauit; iurauitque, se numquam huiuscemodi pœnam admissurum. Itaque cœpere multi conuocatis propinquis amicisque cum lacrymis simul & gaudio (nam ne id quidem licebat antea) corpora mortuorū effodere, alii integra, alii partes tantummodo, vt mortis genus tulerat, aut tempus; eaq; ornata in monumentis maiorum sepelire. Per id tempus ærarium adeo exhaustū fuit, vt in eo tantum †inuentum sit decies sestertium. Quamobrem Pertinax vix ex statuis, armisque & equis, & supellectile Commodi, ac pueris quos in deliciis habuerat, pecuniam redegit vnde prætorianis quantum promiserat, ac deinde populo viritim †centum denarios daret: id quod fecit. Cuncta enim

†inuēta sint aureorum x milia, Bl. xxv myriades drach. Gr.

†quatuor aureos, Bl. centum drachmas, Gr.

ἐν Βρεττανίᾳ, μετὰ τὴν μεγάλην ἐκείνην στάσιν ἣν ἔπαυσε, καὶ ἐπαίνων παρὰ πᾶσιν ἀξιουμένου, ἵππος τις ὄνομα Περτίναξ ἐνίκησεν ἐν τῇ Ῥώμῃ· ἦν δὲ τῶν *πρασίων, καὶ ὑπὸ τοῦ Κομμόδου ἐσπουδάζετο. τῶν οὖν στασιωτῶν αὐτοῦ μέγα ἀναβοησάντων, καὶ εἰπόντων τοῦτο, Περτίναξ ἐστὶν, οἱ ἕτεροι οἱ ἀντιστασιασταὶ σφῶν, οἷά που ἀχθόμενοι τῷ Κομμόδῳ, προσεπηύξαντο, εἰπόντες, οὐ πρὸς τὸν ἵππον, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἄνδρα, Εἰ γὰρ ὤφελεν εἶναι. ὕστερον δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον ἵππον ἀπαλλαγέντα τε τῶν δρόμων ὑπὸ τοῦ γήρως, καὶ ἐν ἀγρῷ ὄντα, μετεπέμψατο ὁ Κόμμοδος, καὶ ἐσήγαγεν εἰς τὸν ἱππόδρομον, τάς τε ὁπλὰς αὐτοῦ καταχρυσώσας, καὶ τὰ νῶτα δέρματι ἐπιχρύσῳ κοσμήσας· καὶ αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι ἐξαπίνης ἰδόντες, ἀνεβόησαν αὖθις, Περτίναξ ἐστί· καὶ ἦν μέν που μαντικὸν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ λεχθὲν, ἐπειδὴ *τῇ ἐσχάτῃ ἐν τῷ ἔτει ἐκείνῳ ἱπποδρομίᾳ ἐγένετο· καὶ εὐθὺς ἐπ' αὐτῇ τὸ κράτος ἐς τὸν Περτίνακα περιῆλθεν. ἐλογοποιήθη δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ῥοπάλου τὰ ὅμοια, ἐπειδὴ τῷ Περτίνακι αὐτὸ ὁ Κόμμοδος μονομαχήσειν τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ μέλλων ἔδωκεν. Οὕτω μὲν ἐς τὴν ἀρχὴν ὁ Περτίναξ κατέστη, καὶ ἔλαβε τάς τε ἄλλας ἐπικλήσεις τὰς προσηκούσας, καὶ ἑτέραν ἐπὶ τῷ δημοτικὸς εἶναι βούλεσθαι· πρόκριτος γὰρ τῆς γερουσίας κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἐπωνομάσθη. καὶ εὐθὺς εἰς κόσμον, ὅσα πρὶν πλημμελῶς εἶχε καὶ ἀτάκτως, καθίστατο. φιλανθρωπία τε γὰρ καὶ χρηστότης, καὶ οἰκονομία βελτίστη, καὶ πρόνοια τοῦ κοινοῦ ἐπιμελεστάτη, περὶ τὸν αὐτοκράτορα διεδείκνυτο. τά τε γὰρ ἄλλα, ὅσα ἂν ἀγαθὸς αὐτοκράτωρ, ἔπραττεν ὁ Περτίναξ. καὶ τὴν ἀτιμίαν ἀφεῖλε τῶν ἀδίκως πεφονευμένων· καὶ προσέτι καὶ ἐπώμοσε *μηδέποτε τοιαύτην δίκην προσδέξεσθαι. καὶ αὐτίκα οἱ μὲν, τοὺς συγγενεῖς, οἱ δὲ, τοὺς φίλους ἀνεκάλουν μετὰ δακρύων ὁμοῦ καὶ χαρᾶς· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο πρὶν ἐξῆν ποιεῖν. καὶ μετὰ ταῦτα ἀνορύττοντες τὰ σώματα, οἱ μὲν ὁλόκληρα, οἱ δὲ μέρη, ὥς που ἕκαστον αὐτῶν ἢ τοῦ ὀλέθρου ἢ τοῦ χρόνου εἶχεν, εὐθέτουν, καὶ ἐς τὰ προγονικὰ μνημεῖα ἀπετίθεντο. Τοσαύτη δὲ ἄρα τότε τὸ βασιλικὸν εἶχεν ἀχρηματία, ὥστε πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδες δραχμῶν μόναι εὑρέθησαν. χαλεπῶς δ' οὖν ὁ Περτίναξ ἔκ τε τῶν εἰκόνων καὶ τῶν ὅπλων, τῶν τε ἵππων καὶ ἐπίπλων καὶ τῶν παιδικῶν τῶν τοῦ Κομμόδου ἀγείρας ἀργύριον, τοῖς τε δορυφόροις ἔδωκεν ὅσα ὑπέσχετο, καὶ τῷ δήμῳ καθ' ἕκαστον δραχμὰς [ρ.] σύμπαντα γὰρ

ὅσα

ὅσα ὁ Κόμμοδος ἐπί τε τῇ τρυφῇ, καὶ ἐς ὁπλομαχίαν ἢ καὶ ἐς ἁρματηλασίαν ἐκέκτητο, ἐς τὸ πωλητήριον ἐξετέθη· τὸ μὲν πλεῖστον, πράσεως ἕνεκα, ἤδη δὲ καὶ ἐς ἐπίδειξιν τῶν τε ἔργων αὐτοῦ καὶ τῶν διαιτημάτων, καὶ προσέτι καὶ εἰς ἔλεγχον τῶν ὠνησομένων αὐτά. Ὁ δὲ Λαῖτος, τὸν Περτίνακα δι' εὐφημίας ἦγε, καὶ τὸν Κόμμοδον ὕβριζε. βαρβάρους γοῦν τινὰς χρυσίον παρ' αὐτοῦ πολὺ ἐπ' εἰρήνῃ εἰληφότας μεταπεμψάμενος (ἔτι γὰρ ἐν ὁδῷ ἦσαν) ἀπήτησεν αὐτό, εἰπὼν ὅτι, *Λέγετε τοῖς οἴκοι Περτίνακα ἄρχειν. ᾔδεσαν γὰρ καὶ πάνυ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἐξ ὧν πεπόνθεσαν ὅτε μετὰ τοῦ Μάρκου ἐστρατεύετο. καὶ ἕτερον δέ τι τοιόνδε ἐπὶ τῇ τοῦ Κομμόδου διαβολῇ ὁμοίως ἔπραξε. κοπρίας τινὰς καὶ γελωτοποιούς, αἴσχιστα μὲν τὰ εἴδη, αἴσχιω δὲ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἔχοντας, καὶ διὰ τὴν ὕβριν τήν τε ἀσέλγειαν ὑπὸ τοῦ Κομμόδου ὑπερπλουτοῦντας εὑρών, ἐδημοσίευσε τάς τε προσηγορίας αὐτῶν καὶ τὸ πλῆθος ὧν ἐκέκτηντο. καὶ ἦν ἐπὶ μὲν τοῖς γέλως, ἐπὶ δὲ τοῖς ὀργὴ καὶ λύπη. τοσαῦτα γάρ τινες αὐτῶν εἶχον, ἐφ' ὅσοις ἐκεῖνος πολλοὺς καὶ τῶν βουλευτῶν *ἐσφάκει. Οὐ μέντοι γε καὶ δι' ὅλου ὁ Λαῖτος πιστὸς ἔμεινε τῷ Περτίνακι, μᾶλλον δὲ οὐδ' ἐν ἀκαρεῖ. ὧν γὰρ ἤθελε μὴ τυγχάνων, προσπαρώξυνε τοὺς στρατιώτας (ὡς λελέξεται) κατ' αὐτοῦ. Τὸν μὲν οὖν πενθερὸν αὐτοῦ ὁ Περτίναξ τὸν Συλπικιανὸν τὸν Φλάκκον πολιαρχεῖν ἔταξε, καὶ ἄλλως ἄξιον ὄντα τούτου τυχεῖν. οὔτε δὲ τὴν γυναῖκα Αὐγοῦσταν, οὔτε τὸν υἱὸν καίσαρα, καίπερ ψηφισαμένων ἡμῶν, ποιῆσαι ἠθέλησεν, ἀλλ' ἑκάτερον ἰσχυρῶς διεκρούσατο, εἴτ' οὖν ὅτι μηδέπω τὴν ἀρχὴν ἐρριζώκει, εἴτε καὶ ὅτι ἐκείνην *τε ἀκολασταίνουσαν οὐκ ἠβουλήθη τὸ τῆς αὐγούστης ὄνομα μιᾶναι, καὶ τὸν υἱόν, παιδίον ἔτι ὄντα, οὐκ ἠθέλησε, πρὶν παιδευθῆναι, τῷ τε ὄγκῳ καὶ τῇ ἐλπίδι τῇ ἐκ τοῦ ὀνόματος διαφθαρῆναι· ἀλλ' οὐδ' ἐν τῷ παλατίῳ αὐτὸν ἔτρεφεν, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ πρότερον ἐν τῇ πρώτῃ εὐθὺς ἡμέρᾳ ἀποθέμενος, ταῦτά τε τοῖς τέκνοις διένειμε, (καὶ γὰρ καὶ θυγατέρα εἶχε) καὶ παρὰ τῷ πάππῳ διαιτᾶσθαι αὐτὰ ἐκέλευσεν, ὀλίγα ἅττα [αὐτοῖς,] ὡς πατὴρ καὶ οὐχ ὡς αὐτοκράτωρ, συγγινόμενος. Ἐπεὶ οὖν οὔτε τοῖς στρατιώταις ἁρπάζειν, οὔτε τοῖς καισαρείοις ἀσελγαίνειν ἔτι ἐξῆν, δεινῶς οὗτοι ἐμίσουν αὐτόν. ἀλλ' οἱ μὲν καισάρειοι οὐδέν, ἅτε καὶ ἀπλοῖ ὄντες, ἐνεωτέρισαν· οἱ δὲ δὴ στρατιῶται οἱ δορυφόροι καὶ ὁ Λαῖτος, ἐπεβούλευσαν αὐτῷ. καὶ πρῶτα μὲν

quæ Cōmodus ad delicias, & ad ludos in quibus erat armorum exercitatio, & ad currus agitandos cōparauerat, vænalia proposuit; partim vendendi causa, partim vt ostēderet, quibus in rebus & in quo vitæ genere Commodus versatus esset, atq; vt eos qui illa emerent, cognosceret. Interea Lætus, qui non solum Pertinacem afficiebat maximis laudibus, sed etiam Cōmodo male dicebat, quosdam barbaros, qui a Cōmodo, vt pacem seruarent, magnam vim auri acceperant, domumq; reuertebantur, iussit ex itinere reuocari: repetitaque ab eis pecunia, *Referte*, inquit *domum, Pertinacem Imperatorem esse*. Erat enim illis Pertinacis nomē in primis cognitum ex iis quæ passi fuerant, cum ipse in exercitu Marci militaret. Cōtra autem in cōtumeliam Cōmodi id fecit. Nā cum aliquot †adulatores & scurras, quibus facies quidem deformes, sed nomina & instituta vitæ multo errant turpissima, impudicitiæ ac petulantiæ causa Cōmodus locupletauisset, horū nomina & bona Lætus proscripsit: qui partim risum populo, partim stomachum mouerunt ac molestiam. Eæ enim erāt eorum facultates quas habuerant plerique Senatores: quarum causa Commodus mortem eis attulerat. Neq; vero Lætus perpetuā fidē seruauit Pertinaci, vel potius ne paulum quidem. Nam cum ea quæ cuperet, non esset consecutus, milites, vt paulo post dicemus, contra eum concitauit. Pertinax autem Flacco Sulpiciano socero suo præfecturā vrbis detulit. is dignus erat eam dignitatē consequi. Vxorem vero suā Augustam, aut filium Cæsarem, licet nobis decernentibus, fieri noluit; sed vtrumq; repudiauit prorsus, vel quod Imperium nondū plane confirmauerat, vel q̄ nolebat petulantem fœminam Augustæ nomen polluere: neq; passus est filium puerū adhuc, ante q̄ erudiretur, sacramento obstringi, aut spe nominis corrumpi. *Non enim educabat eum in Palatio; sed quo die principatum est adeptus, omnes eius facultates inter liberos distribuit; (erat.n. ei & filia) eosq; apud auū educari iussit: cū iisq; vt pater, non vt Imperator, erat; idq; perraro. Cum aūt non liceret amplius militib. rapere, aut Cęsarianis omnia pro libidine agere, vtrisq; in odiū acerbissimum venit. Cæsariani, q̄ inermes sint, nihil moliuntur; Prętoriani vero milites Lætusque, contra eum coniurant; ac primum omnium

κοπρίας Gr. Sic autem vocari adulatores scurrasue, ipse Dio libro 50 ostendit.

Falconem consulem, qui nobilitate & opibus clarus erat, Imperatorem deligunt: eumque, quod tū forte Pertinax esset in mari, vt rei frumentariæ prouideret, in castra ducere constituunt. Eo cognito, Pertinax Romam propere reuertitur; dein in Senatum venit, ac pauca in hác sententiam dicit: *Nolo vos latere Patres conscripti, me, cum in ærario dumtaxat ad †decies sestertium inuenerim, non minus quam Marcus & Lucius militibus dedisse; quibus principibus *relictum fuerat vicies, septies millies sestertiū. cuius egestatis causa fuerunt *boni Cæsariani.* Sed Pertinax in eo mētiebatur, quod se militibus parem pecuniam cum Lucio & Marco dedisse diceret: †ille enim vigena sestertia viritim dederat, hic duodena. Hác ob causam milites simul & Cæsariani, quorū tum magnus numerus aderat in Senatu, tulere ac murmurauere grauiter. Cum autem nos essemus Falconem damnaturi, surrexit Pertinax, atque ita exclamauit: *Absit vt me tenente principatum, vllus Senator vel iure interfici iubeatur.* Lætus vero, occasionē nactus, simulata causa contra Falconem, magnū numerum militum, quasi id faceret *iussu Falconis, corrupit. Id vbi ceteri intelligunt, metuuntque ne ipsi quoque intereant, tumultuantur. Ex iis ducenti audaciores ceteris, in Palatium districtis gladiis contendunt: quorum aduentum non ante cognouit Pertinax, quam illi cōnscendissent, accurrissetque vxor eius, eiq; rem omnem significauisset. Eo vero cognito, facinus siue forti & magno viro dignum, *siue stulto, vt quis volet appellare, fecit. Nam cū posset facillime irruentes concidere, (quippe ei excubiæ nocturnæ, & equites in armis erant, magnusque numerus hominum aderat in Palatio) vel saltē abdere se, & clausis portis Palatii ceterisque ianuis interiectis, aufugere; neutrum eorum fecit: sed ratus se aspectu eos esse perterrefacturum, & persuasurum oratione, iis qui iam domi erant, processit obuiam. nec enim ab aliis militibus prohibiti sunt: ianitoresque & reliqui Cæsariani non modo non clauserunt portas, sed etiā aditus omnes patefecerunt. Vt primum videre Pertinacem milites, omnes pudere cœpit, præter vnum; iamque demissis capitibus terram intuebantur, & gladios in vaginas

†x milia aureorum, *al.* xxv myriades dr. Gr.
*relicta fuerant aureorum ducenties septuagies centena milia, *al.* sexagies septies mille & quingentæ myriades, Gr.
†ille enim cc aureos viritim dederat: hic, cxx, *al.* ille ad quinque milia, hic ad tria mil. dr. Gr.

τὸν ὕπατον Φάλκωνα, ὅτι καὶ γένει καὶ χρήμασιν ἤκμαζεν, εἰς αὐτοκράτορα ἐπιλέγονται), καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτὸν ἐσάξειν, τοῦ Περτίνακος ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ τὴν τοῦ σίτου παρασκευὴν ἐξετάζοντος, ἤμελλον. Μαθὼν δὲ τοῦτ' ἐκεῖνος, σπουδῇ ἐς τὴν πόλιν ἦλθε· καὶ παρελθὼν εἰς τὴν γερουσίαν, ἔφη, Οὐ χρὴ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ὦ πατέρες, ὅτι πέντε που καὶ εἴκοσι μυριάδας δραχμῶν εὑρὼν, τοσοῦτον τοῖς στρατιώταις διένειμα, *ὥστε Μάρκος τε καὶ Λούκιος, οἷς ἑξακισμύριαι καὶ ἑπτακισχίλιαι καὶ πεντακόσιαι μυριάδες κατελείφθησαν. ἀλλ' αἴτιοι τῆς ἀχρηματίας ταύτης οἱ θαυμαστοὶ καισάρειοι γεγόνασι. καὶ ἐψεύσατο μὲν ὁ Περτίναξ, ὅτι ἐπίσης τῷ Λουκίῳ καὶ τῷ Μάρκῳ τοῖς στρατιώταις ἐδωρήσατο· (ὁ μὲν γὰρ, ἐς πεντακισχιλίας, ὁ δὲ, ἐς τρισχιλίας αὐτοῖς ἐδεδώκει) οἱ δὲ δὴ στρατιῶται καὶ οἱ καισάρειοι παρόντες ἐν τῷ συνεδρίῳ, (πάμπολλοι δὲ ἦσαν) δεινῶς ἠγανάκτησαν, καὶ φοβερόν τι *διετονθόρυσαν. μελλόντων δὲ ἡμῶν καταψηφίζεσθαι τοῦ Φάλκωνος, ἀναστὰς ὁ Περτίναξ καὶ ἀνακραγὼν, Μὴ γένοιτο, ἔφη, μηδένα βουλευτὴν ἐμοῦ ἄρχοντος μηδὲ δικαίως θανατωθῆναι. Ὁ δὲ Λαῖτος, παραλαβὼν τὴν κατὰ τὸν Φάλκωνα ἀφορμὴν, πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν, ὡς καὶ ἐκείνου κελεύοντος, διέφθειρεν· οἱ δὲ λοιποὶ, τοῦτο αἰσθόμενοι, καὶ φοβηθέντες μὴ καὶ αὐτοὶ προσαπόλωνται, ἐθορύβησαν. διακόσιοι δὲ οἱ τῶν ἄλλων θρασύτεροι, καὶ ἐς τὸ παλάτιον τὰ ξίφη ἀνατεταχότες ὥρμησαν· οὐδὲ ἔγνω πρότερον προσιόντας ὁ Περτίναξ αὐτοὺς, πρὶν ἄνω γενέσθαι. τότε δὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ εἰσδραμοῦσα ἐμήνυσεν αὐτῷ τὸ γινόμενον. μαθὼν οὖν ταῦτ' ἐκεῖνος, πρᾶγμα εἴτ' οὖν γενναῖον, εἴτε ἀνόητον, εἴθ' ὅπως τις αὐτὸ ὀνομάσαι ἐθέλει, ἔπραξε. δυνηθεὶς γὰρ ἂν μάλιστα μὲν ἀποκτεῖναι τοὺς ἐπελθόντας, (τῇ τε γὰρ νυκτερινῇ φυλακῇ καὶ τοῖς ἱππεῦσιν ὥπλιστο, καὶ ἦσαν καὶ ἄλλοι ἐν τῷ παλατίῳ τότε ἄνθρωποι πολλοί) εἰ δὲ μὴ, καταχρυφθῆναί γε καὶ διαφυγεῖν ποι, τάς τε πύλας τοῦ παλατίου καὶ τὰς ἄλλας τὰς διὰ μέσου θύρας κλείσας, *τούτων μὲν οὐδέτερον ἐποίησεν, ἐλπίσας δὲ καταπλήξειν αὐτοὺς ὀφθεὶς, καὶ πείσειν ἀκουσθεὶς, ἀπήντησε τοῖς προσιοῦσιν. ἐν τῇ οἰκίᾳ ἤδη οὖσιν. οὔτε γὰρ τῶν συστρατιωτῶν τις αὐτοὺς εἶρξε, καὶ οἱ πυλωροὶ οἵ τε ἄλλοι καισάρειοι οὐχ ὅτι τι συνέκλεισαν, ἀλλὰ καὶ πάντα ἁπλῶς προσανέῳξαν. ἰδόντες δὴ οὖν οἱ στρατιῶται, τὸ μὲν πρῶτον ᾐδέσθησαν, πλὴν ἑνὸς, τούς τε ὀφθαλμοὺς καὶ ἐς τὸ δάπεδον *ἔρεισαν, καὶ τὰ ξίφη ἐς τοὺς κουλεοὺς

ἀνεπέθεντο. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος προεπηδήσας, εἶπέ τε ὅτι Τοῦτό σοι τὸ ξίφος οἱ στρατιῶται πεπόμφασι, καὶ προσπεσὼν εὐθὺς ἔπληξεν αὐτόν, οὐκ ἐπέσχον, ἀλλὰ τόν τε αὐτοκράτορα σφῶν κατέκοψαν, καὶ τὸν Ἔκλεκτον. μόνος γὰρ δὴ οὗτος οὔτ᾽ ἐγκατέλιπεν αὐτόν, καὶ ἐπήμυνεν αὐτῷ ὅσον ἠδυνήθη, ὥστε καὶ τρῶσαί τινας. ὅθεν ἐγὼ καὶ πρὸ τοῦ ἄνδρα αὐτὸν ἀγαθὸν γεγονέναι νομίζων, τότε δὴ καὶ πάνυ ἐθαύμασα. ἀποτεμόντες δὲ οἱ στρατιῶται τὴν κεφαλὴν τοῦ Περτίνακος, περί τε δόρυ περιέπειραν, *τῷ ἔργῳ ἐλλαμπρυνόμενοι. Οὕτω μὲν ὁ Περτίναξ, ἐπιχειρήσας ἐν ὀλίγῳ πάντα ἀνακαλέσασθαι, ἐτελεύτησεν, οὐδὲ ἔγνω, καίπερ ἐμπειρότατος πραγμάτων ὤν, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἀθρόα τινὰ ἀσφαλῶς ἐπανορθοῦσθαι, ἀλλ᾽ εἴπερ τι ἄλλο, καὶ πολιτικὴ κατάστασις καὶ χρόνου καὶ σοφίας χρῄζει. *ἐβίω δὲ ἔτη ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα, τεσσάρων μηνῶν καὶ τριῶν ἡμερῶν δέοντα. ἦρξε δὲ ἡμέρας ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτά.

recondiderant: cũ ille impudens miles prosiliẽs ad eum, *Hunc tibi*, inquit, *milites gladium mittunt*. quo dicto, statim irruit, eumq; percussit: non enim prohibuerunt ceteri milites, sed Imperatorem suum vna cum Electo occiderunt. Nam is solus numquã Pertinacem deseruit: sed ei semper, quoad potuit, opem tulit, ac multos milites vulnerauit. quem ego virum bonum cum antea semper existimaueram, tum vero maxime sum admiratus. Milites abscissum Pertinacis caput hasta transfigunt, eoq; facto gloriantur. Ita Pertinax, dum conatur emẽdare omnia breui temporis spatio, moritur: neque nouit homo multarum rerum peritus, *multa simul tuto corrigi non posse: sed si quid aliud in rebus humanis, tum in primis ciuilem statum tempore egere & consilio.* Vixit annos LXVII, quatuor mẽsib. & tribus dieb. exceptis. Regnauit dies LXXXVII.

ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ ΔΙΔΙΟΣ.

ΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΟΥ δὲ τοῦ κατὰ τὸν Περτίνακα πάθους, οἱ μὲν, ἐς τὰς οἰκίας ἔτρεχον, οἱ δὲ, ἐς τὰς τῶν στρατιωτῶν, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας πρόνοιαν ἐποιοῦντο. Σουλπικιανὸς δὲ (ἔτυχε γὰρ παρὰ τοῦ Περτίνακος ἀπεσταλεὶς εἰς τὸ στρατόπεδον, ἵνα τὰ ἐκεῖ καταστήσηται) ἔμενέ τε ἐν αὐτῷ, καὶ ἔπραττεν ὅπως ἂν αὐτοκράτωρ ἀποδειχθῇ. καὶ τούτῳ Ἰουλιανὸς ὁ Δίδιος, χρηματιστής τε ἄπληστος καὶ ἀναλωτὴς ἀσελγὴς, νεωτέρων τε ἀεὶ πραγμάτων ἐπιθυμῶν (διὸ καὶ πρὸς τοῦ Κομμόδου εἰς τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα τὸ Μεδιόλανον ἐξελήλατο) οὗτος οὖν ἀκούσας τὸν θάνατον τοῦ Περτίνακος, σπουδῇ ἐς τὸ στρατόπεδον παρεγένετο, καὶ πρὸς ταῖς πύλαις τοῦ τείχους ἑστὼς, παρεκάλει τοὺς στρατιώτας ὑπὲρ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας. ὅτε δὴ καὶ πρᾶγμα αἴσχιστόν τε καὶ ἀνάξιον τῆς Ῥώμης ἐγένετο. ὥσπερ γὰρ ἐν ἀγορᾷ καὶ ἐν πωλητηρίῳ τινὶ, καὶ αὐτὴ καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτῆς πᾶσα ἀπεκηρύχθη. καὶ αὐτὰς ἐπίπρασκον μὲν οἱ τὸν αὐτοκράτορα σφῶν ἀπεκτονότες, ὠνητιῶν δὲ ὅ τε Σουλπικιανὸς καὶ ὁ Ἰουλιανὸς, ὑπερβάλλοντες ἀλλήλους, ὁ μὲν ἔνδοθεν, ὁ δὲ ἔξωθεν, καὶ μέχρι γε πεντακισχιλίων δραχμῶν κατ᾽ ἄνδρα κατὰ βραχὺ προστιθέντες προῆλθον· διαγγελλόντων [τινῶν] καὶ λεγόντων *τῷ τε Ἰουλιανῷ,

DIDIVS IVLIANVS.

RENVNTIATA cæde Pertinacis, alii domum suam se recipiunt, alii in ædes militum contendunt: in primis quisque suæ saluti prospicit. Sulpicianus autem, quem Pertinax ad sedãdos prætorianos milites in castra miserat, in iis manebat interim, agebatque vt a militibus ipse Imperator designaretur. Interea Didius Iulianus, *homo pecuniosissimus, & profusa luxuria, ac nouarum rerum cupidus; quibus etiam de causis Mediolanum in patriam a Commodo relegatus fuerat; vt primum cædem Pertinacis intellexit, propere ad exercitum contendit. Cumque ad portas muri venisset, petere cœpit a militib. Romanum Imperium. Hic res Vrbi turpissima, atque indignissima populo Romano, accidit. Roma enim vna cum Imperio, quasi in foro aut mercatu, venalis proposita est; eamque vendebant ii qui Imperatorem suum occiderant. Emebãt autem Sulpicianus & Iulianus, factis contra se mutuis licitationibus: (ille intus, hic foris erat) atque auctione paulatim ab iis facta, eo ventum est, vt singulis militibus †vicena sestertia daturos se promitterent. nã milites vtriq; separatim renuntiabant quantũ alter eorũ daret; dicebantq; Iuliano,

†cc aureos, Bl. quinque milia drachmarũ, Gr.

Sulpicianus nobis hanc summam dat: quid tu adiicis? itemque Sulpiciano; *Iulianus nobis* "*tantundem promittit; quid tu praeterea polliceris?* Potior fuisset Sulpicianus: quippe intra castra, & præfectus vrbis erat, priorque †vicena sestertia promiserat: nisi Iulianus non sensim amplius, sed simul ad "superiora vicena sestertia, altera quina adiecisset, eamq; summam magno edito clamore in manibus ostẽdisset. Tanta enim accessione permoti milites, metuentesque ne Sulpicianus factus Imperator cædem Pertinacis vlcisceretur, quod Iulianus aiebat fore; hunc recipiunt, & Imperatorem designant. Itaque Iulianus in forum, atque in Senatum sub vesperum deducitur, comitatus magno numero prætorianorum; quibus signa aderant multa, non secus quã si eos educeret ad aliquod facinus: idque faciebat, quo nos populumque perterrefaceret. Illum enim magni faciebãt milites, & Commodum appellabant. His cognitis rebus, nos, vt cuique nuntiatum est, in timorem Iuliani militumque venimus, & maxime ii qui Pertinaci familiares fuerãt. (Fui & ego ex eorum numero. me enim Pertinax, præter alios honores quos mihi tribuerat, etiam Prætorem designauerat: Iulianũ vero sæpe in caussis agendis, cum patrocinium aliquorum suscepissem, ostenderam iniuriam fecisse) tamen quod tutum non videbatur esse domi remanere, ne propterea in suspicionem veniremus; "non equidem seruilib. animis, sed ante cœnati, per milites medios perrumpentes, introimus in Senatum. Ibi Iulianum multa se digna dicentem audiuimus: atque illud in primis; *Video vos, inquit, Imperatore carere, meq; imperio dignissimum esse. Dicerem autem apud vos de meis virtutibus, nisi eas perspectas atque cognitas haberetis, meq; antea experti essetis. Quãobrem mihi non opus fuit multis militibus: solusq; ad vos veni, vt ea quæ mihi ab illis data sunt, confirmetis.* Solum enim se venisse dicebat is qui & foris armatis militibus septus ac munitus erat, & in ipso Senatu complures habebat: odii quoque nostri in ipsum & timoris, videlicet sibi conscius, mentionem fecit. Itaque adeptus imperium, & confirmatus Senatus auctoritate, in Palatium proficiscitur. vbi cum inuenisset cœnam paratam Pertinaci,

†cc aureos, Bl. quinque millia drachmarũ, Gr.

"ad superiores cc aureos, alteros quinquaginta adiecisset, Bl. sed simul mille ducentis quinquaginta drachmis superasset, Gr.

ὅτι, Σουλπικιανὸς τοσοῦτον δίδωσι· τί οὖν σὺ προστίθης; καὶ τῷ Σουλπικιανῷ, ὅτι, Ἰουλιανὸς τοσοῦτον ἐπαγγέλλεται· τί οὖν σὺ προσυπισχνῇ; κἂν ἐπεκράτησεν ὁ Σουλπικιανὸς, ἔνδον τε ὢν καὶ πολιαρχῶν, *τούς τε πεντακισχιλίους πρότερος ὀνομάσας, εἰ μὴ ὁ Ἰουλιανὸς οὐκέτι κατ᾽ ὀλίγον, ἀλλὰ χιλίαις καὶ διακοσίαις καὶ πεντήκοντα ἅμα δραχμαῖς ὑπερέβαλε, καὶ τῇ φωνῇ μέγα βοῶν, καὶ ταῖς χερσὶν ἐνδεικνύμενος. τῇ τε γὰρ ὑπερβολῇ αὐτοῦ δουλωθέντες, καὶ ἅμα καὶ τὸν Σουλπικιανὸν ὡς καὶ τιμωρήσοντα τῷ Περτίνακι φοβηθέντες, ὅπερ ὁ Ἰουλιανὸς αὐτοῖς ὑπετίθει, ἐσεδέξαντό τε αὐτὸν καὶ αὐτοκράτορα ἀπέδειξαν. καὶ ὁ μὲν οὕτω πρὸς ἑσπέραν ἔς τε τὴν ἀγορὰν καὶ πρὸς τὸ βουλευτήριον ἠπείγετο, παμπληθεῖς δορυφόρους μετὰ σημείων συχνῶν ὥσπερ ἐς παράταξίν τινα ἄγων, ἵνα καὶ ἡμᾶς καὶ τὸν δῆμον προκαταπλήξας προσθῆται. καὶ αὐτὸν οἱ στρατιῶται τά τε ἄλλα ἐμεγάλυνον, καὶ Κόμμοδον ἐπωνόμαζον. Ἡμεῖς δὲ πυνθανόμενοι ταῦτα, ὥς που ἑκάστῳ διηγγέλλετο, ἐφοβούμεθα μὲν τὸν Ἰουλιανὸν καὶ τοὺς στρατιώτας, καὶ μάλιστα *ὅσοι τι οἱ πρὸς τὸν Περτίνακα ἐπιτήδειοι. (καὶ γὰρ ἐγὼ εἷς ἐξ αὐτῶν ἦν, ἐπειδὴ ὑπό τε τοῦ Περτίνακος τά τε ἄλλα *ἐτετιμήκειν, καὶ στρατηγὸς ἀπεδεδείγμην, καὶ ἐκεῖνον πολλὰ πολλάκις ἐν δίκαις συναγορεύων τισὶν ἀδικοῦντα ἐπιδεδείχειν) ὅμως δ᾽ οὖν καὶ διὰ ταῦτα (οὐ γὰρ ἐδόκει ἡμῖν ἀσφαλὲς εἶναι οἴκοι, μὴ καὶ ἐξ αὐτοῦ τούτου ὑποπτευθῶμεν, καταμεῖναι) *προσήλθομεν· οὐχ ὅτι δεδουλωμένοι, ἀλλὰ καὶ δεδειπνηκότες· καὶ ὠσάμενοι διὰ τῶν στρατιωτῶν, ἐς τὸ βουλευτήριον εἰσήλθομεν, καὶ ἠκούσαμεν αὐτοῦ τά τε ἄλλα ἀξίως ἑαυτοῦ λέγοντος, καὶ ὅτι, Ὑμᾶς τε ὁρῶ ἄρχοντος δεομένους, καὶ αὐτὸς, εἰ καί τις ἄλλος, ἀξιώτατός εἰμι ὑμῶν ἡγεμονεῦσαι. καὶ εἶπον ἂν πάντα τὰ προσόντα μοι ἀγαθὰ, εἰ μὴ καὶ ᾔδειτε, καὶ *πεπειραμένοι μου ἦτε. διὸ οὐδὲ ἐδεήθην πολλοὺς στρατιώτας ἐπάγεσθαι, ἀλλ᾽ αὐτὸς μόνος πρὸς ὑμᾶς ἀφῖγμαι, ἵνα μοι τὰ ὑπ᾽ ἐκείνων δοθέντα ἐπικυρώσητε. μόνος τε γὰρ ἥκω ἔλεγε, πᾶν μὲν ἔξωθεν τὸ βουλευτήριον ὁπλίταις περιεστοιχισμένος, πολλοὺς δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ συνεδρίῳ στρατιώτας ἔχων. καὶ τοῦ συνειδότος ἡμᾶς τοῦ περὶ αὐτὸν ἀνεμίμνησκεν, ἐξ οὗ καὶ ἐμισούμεθα αὐτὸν καὶ ἐφοβούμεθα. Καὶ ὁ μὲν, οὕτω τὴν αὐταρχίαν καὶ ἐκ τῶν τῆς βουλῆς δογμάτων βεβαιωσάμενος, ἀνῆλθεν ἐς τὸ παλάτιον· καὶ εὑρὼν τὸ δεῖπνον τὸ τῷ Περτίνακι παρεσκευασμένον,

πολλά τε

πολλά τε αὐτοῦ κατεγέλασε, καὶ μεταπεμψάμενος ὅθεν τι καὶ ὁπωσοῦν εὑρεθῆναι τότε ἠδυνήθη πολυτίμητον, διεπίμπλατο, ἔνδον ἔτι τοῦ νεκροῦ κειμένου, καὶ ἐκύβευεν, ἄλλους τε καὶ Πυλάδην τὸν ὀρχηστὴν παραλαβών. τῇ δὲ δὴ ὑστεραίᾳ ἡμεῖς μὲν ἀνῄειμεν ὡς αὐτὸν πλαττόμενοι τρόπον τινὰ καὶ σχηματιζόμενοι, ὅπως μὴ καταφωραθῶμεν ἐπὶ τῇ λύπῃ γινόμενοι· ὁ δὲ δῆμος ἐσκυθρώπαζε φανερῶς, καὶ διελάλουν ὅσα ἤθελον, καὶ παρεσκευάζοντο πρᾶξαι ὅσα ἠδύναντο. καὶ τέλος, ἐπειδὴ πρὸς τὸ συνέδριον ἦλθε, καὶ τῷ Ἰανῷ τῷ πρὸ τῶν θυρῶν αὐτοῦ θύσειν ἔμελλεν, ἐξέκραγον πάντες ὥσπερ ἐκ συγκειμένου τινός, τόν τε ἀρχῆς ἅρπαγα αὐτὸν καὶ πατροφόνον ὀνομάζοντες. ὡς δὲ προσποιησάμενος μὴ χαλεπαίνειν, ἀργύριόν τι αὐτοῖς ὑπέσχετο, ἀγανακτήσαντες ὡς καὶ δεκαζόμενοι, ἀνεβόησαν ἅμα πάντες, Οὐ θέλομεν, οὐ λαμβάνομεν. καὶ αὖθις καὶ τὰ πέριξ οἰκοδομήματα φρικῶδές τι συνεπήχησαν.

Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰουλιανὸς, οὐκέτ' ἐκαρτέρησεν, ἀλλὰ τοὺς ἐγγὺς προσεστηκότας κτείνεσθαι προσέταξε· καὶ ὁ δῆμος ἔτι καὶ μᾶλλον ἐπιπαρωξύνθη, καὶ οὐκ ἐπαύσατο οὔτε τὸν Περτίνακα ποθῶν, οὔτε τὸν Ἰουλιανὸν λοιδορῶν, οὔτε τοὺς θεοὺς ἐπιβοώμενος, οὔτε τοῖς στρατιώταις ἐπαρώμενος· ἀλλὰ, καίτοι πολλοὶ καὶ πολλαχοῦ τῆς πόλεως καὶ τιτρωσκόμενοι καὶ φονευόμενοι, ἀντεῖχον· καὶ τέλος, ὅπλα ἁρπάσαντες, συνέδραμον ἐς τὸν ἱππόδρομον· κἀνταῦθα διετέλεσαν τὴν νύκτα καὶ τὴν μετ' αὐτὴν ἡμέραν ἄσιτοι καὶ ἄποτοι, βοῶντες τούς τε λοιποὺς στρατιώτας, καὶ μάλιστα τὸν Νίγρον τὸν Πεσκέννιον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ Συρίᾳ ὄντας, ἐπαμῦναι σφίσι δεόμενοι. καὶ μετὰ τοῦτο τῇ τε κραυγῇ καὶ τῷ λιμῷ τῇ τε ἀγρυπνίᾳ κακωθέντες, διελύθησαν, καὶ ἡσυχίαν ἦγον, τὰς ἔξωθεν ἐλπίδας ἀναμένοντες. Ἰουλιανὸς δὲ, οὕτω τὴν ἀρχὴν ἁρπάσας, *ἀνελευθέρως τοῖς πράγμασιν ἐχρῆτο, θωπεύων τὴν βουλὴν καὶ τοὺς τι δυναμένους· καὶ τὰ μὲν ἐπαγγελλόμενος, τὰ δὲ χαριζόμενος, προσεγέλα τε καὶ προσέπαιζε πρὸς τοὺς τυχόντας· ἔς τε τὰ θέατρα συνεχῶς ἐσεφοίτα, καὶ συμπόσια πολλὰ συνεκρότει· τό τε σύμπαν, οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἐπὶ θεραπείᾳ ἡμῶν ἐποίει. οὐ μέντοι καὶ πιθανὸς ἦν, ἀλλ' ὡς ἀκράτῳ τῇ θωπείᾳ χρώμενος ὑπωπτεύετο. πᾶν γὰρ τὸ ἔξωθεν τοῦ εἰκότος, κἂν χαρίζεσθαί τι σε δοκῇ, δολερὸν τοῖς νοῦν ἔχουσι νομίζεται).

Ἐν μὲν δὴ τῇ Ῥώμῃ ταῦτα ἐγίνετο. περὶ δὲ τῶν ἔξω ταύτης γινομένων καὶ νεωτερισθέντων ἤδη ἐρῶ. τρεῖς γὰρ *δὴ τότε ἄνδρες, τριῶν ἕκαστος πολιτικῶν στρατοπέδων καὶ ἄλλων ξενικῶν συχνῶν ἄρχοντες, ἀντελάβοντο τῶν πραγμάτων, ὅ τε Σεβῆρος καὶ ὁ Νίγρος, καὶ ὁ Ἀλβῖνος·

statim cœpit ei illudere; accersitisq; vnde & quomodo tũ potuit, pretiosissimis quibusque rebus, mortuo adhuc intus iacente, genio indulsit, lusit aleis, & Pyladem saltatorẽ cũ quibusdã aliis admisit. Postridie eius diei, nos ad eũ venimus, *simulantes & dissimulantes multa, ne mœrere videremur. Populus erat in aperta mœstitias ita vt diceret quidquid sibi collibuisset; comparabatq; se, vt poterat. Tandem cũ ille venisset in Senatũ, essetq; Iano, qui erat ante fores Curiæ, sacrificaturus, vno ore conclamatũ est ab omnibus, eũ rapuisse imperiũ, & parricidã esse. Hic ille dissimulat, ac, ne videatur ferre grauiter, eis pecuniam promittit. Illi succensent vehemẽtius, ꝗ vellet ipsos pecunia corrumpere: exclamantq; omnes, *Nolumus, non accipimus*. Quod vt audiuit Iulian᷒, diutius teneri non potuit quin proximos quosq; interfici iuberet. Populus ea re multo grauius concitatus, non desinebat Pertinacem desiderare, Iuliano maledicere, deos inuocare, ac milites exsecrari. Quinetiã multi in plerisq; locis vrbis saucii, ac pene interfecti, resistebant. Ad extremũ arma omnes capiunt, & in Circum vndique concurrunt: ibi transigunt eã noctem & posterum diẽ *ieiuni, ita vt ne aquã quidem biberent. Tũ vero auxilium ceterorum militum, & præsertim Nigri Pescennii, eorumq; qui cum ipso erant in Syria, implorant & flagitant. Tandẽ vero fame coacti, defatigatiq; labore & vigilia, abeunt, & ab armis discedunt, dũ exspectant externa auxilia. Iulianus, occupato hoc modo Imperio, res agere cœpit homine libero indignas, blandiri Senatui, & potẽtissimis quibusque; multa eis ꝑmittere & largiri; arridere obuiis, frequentare theatra, multa cõuiuia agere: postremo, nihil prætermittere qđ ad nos fouendos deliniendosq; spectaret. Sed nemo nostrum ei fidebat, eratq; suspecta omnibus immoderata eius assentatio. *Nam quod extra modum fit, licet putetur quibusdam esse gratũ, tamen prudentib᷒ fraude carere nõ videtur.* Quæ cũ Romæ facta sint, nũc quid foris actũ sit, dicendũ est. Erant tres viri, Seuer᷒, Niger, Albinus; quorum singulis suberant tres exercitus populi Romani, & complura externa auxilia: hi Rempublicam capessunt.

Albinus, præerat Britanniæ; Seuerus, Pæoniæ. Niger, Syriæ. Hos viros tres stellæ significabant, quæ visæ derepente circum solem fuerunt kalendis Ianuarii, cum Iulianus ante curiam sacra faceret nobis præsentibus. Erãt enim adeo conspicuæ, vt eas milites perpetuo inspicerent, & inuicẽ commonstrarent; dicerentque, Iuliano magnum aliquod malum impendere: nos autem, quamquam id optabamus, & sperabamus fore; tamen eas aperte intueri non audebamus timoris causa: idq; ego factum esse, certo scio. Ex tribus autem ducibus de quibus paulo ante dicebam, Seuerus potentissimus & prudentissimus erat. Is, cum præcognouisset, fore sublato Iuliano, vt ipsi inter se de Imperio cõtenderent, statuit propinquiorem sibi deuincire; deditque litteras homini fideli ad Albinum, per quas eum Cæsarem faciebat. Nigrum enim noluit, qui se propterea efferebat, quod eius fidem atque auxilium populus implorauerat. Itaque Albinus, qui se Seueri socium in principatu sperabat fore, de loco nõ abiit. Seuerus autem, deuincta sibi omni Europa, præter Byzantium, Romam contendit: nusquam discedit ab armis, sed delectis sexcentis optimis militibus, medius inter illos dies noctesque versatur. nec enim illi thoracem vmquam exuerũt, ante quam Romã venissent. His cognitis rebus, Iulianus Seuerum hostem iudicat de auctoritate Senatus, comparatque se vt cum eo pugnet. Per eos dies Romæ, tamquam in hostili terra, nihil fuit aliud quam castra. Fuit magnus tumultus stabulantium exercentiumq; se equorum, hominum, elephantum. ab armatis ingẽs timor reliquis ciuibus iniectus est. Nos interdum vix risum tenebamus, quod prætoriani nihil facerent dignum suo nomine aut promissis; (quippe molliter & delicate viuere didicerant) & quod milites eius classis quæ apud *Amisenum erat, accersiti, quemadmodũ se exercerẽt, nescirent; nec elephãti infensi equis sessores ferrẽt. Præsertim vero ridebamus, q̃ Palatium circumdatum cãcellis, & firmissimis ianuis clausum erat. Nam Iulianus, cum videretur Pertinacem numq̃ facile occisum fuisse a militib⁹, munito hoc modo septoque Palatio:

οὗτοι μὲν, τῆς Βρεττανίας ἄρχων· Σεβῆρος δὲ, τῆς Παιονίας· Νίγερος δὲ, τῆς Συρίας. καὶ τούτους ἄρα οἱ ἀστέρες οἱ τρεῖς οἱ ἐξαίφνης φανέντες, καὶ τὸν ἥλιον περισχόντες, ὅτε τὰ εἰσιτήρια πρὸ τοῦ βουλευτηρίου ἔθυεν Ἰουλιανὸς παρόντων ἡμῶν, ὑπῃνίττοντο. οὕτω γὰρ ἐκφανέστατοι ἦσαν, ὥστε τοὺς στρατιώτας συνεχῶς τε αὐτοὺς ὁρᾶν, καὶ ἀλλήλοις ἀντεπιδεικνύειν, καὶ προσέτι καὶ διαθροεῖν ὅτι *δεινὸν αὐτῷ συμβήσεται. ἡμεῖς γὰρ, εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ ηὐχόμεθα ταῦθ᾽ οὕτω γενέσθαι καὶ ἠλπίζομεν, ἀλλ᾽ ὑπό γε τοῦ παρόντος δέους οὐδ᾽ ἀναβλέπειν ἐς αὐτοὺς, εἰ μὴ παρορῶντές πως, ἐτολμῶμεν. Καὶ τοιοῦτο μὲν τοῦτο οἶδα γενόμενον. τῶν δὲ δὴ τριῶν ἡγεμόνων ὧν εἴρηκα, δεινότατος ὁ Σεβῆρος ὢν, καὶ προγνοὺς ὅτι μετὰ τὸ καταλῦσαι τὸν Ἰουλιανὸν, καὶ σφίσιν αὐτοῖς οἱ τρεῖς συνοίσουσι καὶ ἀντιπολεμήσουσιν ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς, ἔγνωκε τὸν ἕνα τὸν ἐγγύτερον αὐτῷ προσποιήσασθαι· καὶ γράμματά τινι τῶν πιστῶν δοὺς, τῷ Ἀλβίνῳ ἔπεμψε, Καίσαρα αὐτὸν ποιῶν. τὸν γὰρ δὴ Νίγερον, φρόνημα ἔχοντα ἐκ τοῦ ἐπίκλητον ὑπὸ τοῦ δήμου γεγονέναι, ἀπέγνω· καὶ ὁ Ἀλβῖνος, ὡς καὶ κοινωνὸς τῆς ἀρχῆς τῷ Σεβήρῳ ἐσόμενος, κατὰ χώραν ἔμενεν· ὁ δὲ Σεβῆρος, τὰ ἐν τῇ Εὐρώπῃ πάντα πλὴν τοῦ Βυζαντίου προσποιησάμενος, ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἠπείγετο, οὐδέποτε ἔξω τῶν ὅπλων γενόμενος, ἀλλ᾽ ἑξακοσίους τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος, ἐν μέσοις αὐτοῖς μεθ᾽ ἡμέραν καὶ νύκτωρ διῆγεν· οὐδ᾽ ἀπεδύσαντό ποτε ἐκεῖνοι τοὺς θώρακας, πρὶν ἐν τῇ Ῥώμῃ γενέσθαι. Καὶ ὁ Ἰουλιανὸς ταῦτα μαθὼν, πολέμιόν τε τὸν Σεβῆρον διὰ τῆς βουλῆς ἐποιήσατο, καὶ παρεσκευάζετο κατ᾽ αὐτοῦ· καὶ ἐγίνετο ἡ πόλις ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις οὐδὲν ἄλλο ἢ στρατόπεδον ὥσπερ ἐν πολεμίᾳ. πολλὴ μὲν γὰρ ταραχὴ αὐλιζομένων καὶ γυμναζομένων ἵππων, ἀνδρῶν, ἐλεφάντων· πολὺς δὲ καὶ φόβος ἐς τοὺς λοιποὺς ἐκ τῶν ὡπλισμένων ἐγίνετο. ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ γέλως ἡμᾶς ἐλάμβανεν· οὔτε γὰρ οἱ δορυφόροι ἄξιόν τι τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ἐπαγγελίας σφῶν, ἅτε καὶ ἁβρῶς διαιτᾶσθαι μεμαθηκότες, ἐποίουν· καὶ οἱ ἐκ τοῦ ναυτικοῦ τοῦ ἐν τῷ *Ἀμισηνῷ ναυλοχοῦντος μεταπεμφθέντες, οὐδ᾽ ὅπως γυμνάσωνται ᾔδεσαν· οἵ τε ἐλέφαντες ἀχθόμενοι τοῖς ἵπποις, οὐδ᾽ αὐτοὺς ἔτι τοὺς ἐπιβάτας ἔφερον. μάλιστα δὲ ἐγελῶμεν ὅτι τὸ παλάτιον κιγκλίσι τε καὶ θύραις ἰσχυραῖς ἐκρατύνατο. ἐπεὶ γὰρ τὸν Περτίνακα οὐκ ἄν ποτε οἱ στρατιῶται ῥᾳδίως οὕτως, εἴπερ συνεκέκλειστο, πεφονευκέναι ἐδόκουν, ἐπίστευεν

ἐπίστευεν ὅτι διαιτήσεται καταχλεισθεὶς ἐν αὐτῷ, ἂν ἡττηθῇ, περιγενέσθαι. ἔσφαξε μὲν οὖν καὶ τὸν Λαῖτον, καὶ τὴν Μαρκίαν ὥστε σύμπαντας τοὺς ἐπιβουλεύσαντας τῷ Κομμόδῳ φθαρῆναι. καὶ τὸν Νάρκισσον ὕστερον ὁ Σεβῆρος θηρίοις ἔδωκεν, αὐτὸ τοῦτο κηρύξας ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ Κόμμοδον ἀποπνίξας. ἔκτεινε δὲ καὶ παῖδας συχνοὺς ἐπὶ *μαγγανεύμασιν, ὡς καὶ ἀποστρέψαι τι τῶν μελλόντων, εἰ προμάθοι αὐτά, δυνησόμενος. ἐπί τε τὸν Σεβῆρον ἀεί τινας ὡς δολοφονήσοντας αὐτὸν ἀπέστελλεν. Ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀφίκετο, καὶ τὴν Ῥάβενναν ἀκονιτὶ παρέλαβε, καὶ οὓς ἐκεῖνος ἐπ' αὐτὸν ἔπεμπεν ἢ πείσοντας ἀποστρέψαι, ἢ εἴρξοντας τῆς παρόδου, προσεχώρουν αὐτῷ· οἵ τε δορυφόροι, οἷς μάλιστα ὁ Ἰουλιανὸς ἐθάρρει, τῇ τε συνεχείᾳ τῶν πόνων ἀπεκναίοντο, καὶ πρὸς τὴν φήμην τῆς τοῦ Σεβήρου παρουσίας δεινῶς ἐξεπλήττοντο· συγκαλέσας ἡμᾶς ὁ Ἰουλιανός, κοινωνὸν αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ἐκέλευε τὸν Σεβῆρον ψηφίσασθαι. οἱ δὲ δὴ στρατιῶται, ἐκ γραμμάτων τοῦ Σεβήρου πεισθέντες ὅτι οὐδὲν *κακόν, ἂν τοὺς σφαγέας τοῦ Περτίνακος ἐκδῶσι καὶ αὐτοὶ τὴν ἡσυχίαν ἄγωσι, πείσονται, τούς τε ἀποκτείναντας τὸν Περτίνακα συνέλαβον, καὶ αὐτὸ τοῦτο Σιλίῳ Μεσσάλᾳ τῷ ὑπατεύοντι τότε ἐμήνυσαν· καὶ ὅς, συναγαγὼν ἡμᾶς ἐς τὸ Ἀθήναιον καλούμενον ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ τῶν *παιδευομένων ἀσκήσεως, τὰ παρὰ τῶν στρατιωτῶν ἐδήλωσε· καὶ τοῦ τε Ἰουλιανοῦ θάνατον κατεψηφισάμεθα, καὶ τὸν Σεβῆρον αὐτοκράτορα ὠνομάσαμεν, τῷ τε Περτίνακι ἡρωϊκὰς τιμὰς ἀπεδώκαμεν. Ὁ μὲν οὖν Ἰουλιανὸς οὕτως ἐν αὐτῷ τῷ παλατίῳ κατακείμενος ἐφονεύθη, τοσοῦτον μόνον εἰπών, Καὶ τί δεινὸν ἐποίησα; τίνα ἀπέκτεινα; ἔζησε δὲ ἑξήκοντά τε ἔτη καὶ μῆνας τέσσαρας, καὶ ἡμέρας ἴσας, ἀφ' ὧν ἓξ καὶ ἑξήκοντα ἦρξεν ἡμέρας.

credidit se, si forte vinceretur, conclusum in eo superstitem esse victurum. Lætum & Marciam interfecit: ita vt omnes qui cōtra Commodum coniurauerāt, interierint. Narcissum enim Seuerus postea bestiis obiecit, præcone ita pronuntiante; *Hic est qui Commodum suffocauit.* Complures etiam pueros occidit, causa magicarū artium; *ita vt, si forte quod futurum erat, præcognouisset, id posset auertere. Crebro misit ad Seuerum, qui eum ex insidiis interficerēt. Sed postquam ille in Italiam venit, Rauennamque cepit nullo labore; atque ii quos Iulianus contra eum miserat, vt vel ei persuaderent reuerti, vel prohiberent aditibus, ad ipsum defecerunt; ac prætoriani, quibus Iulianus magnopere confidebat, perpetuis laboribus defatigati, allatisque rumoribus de aduētu Seueri, grauiter perterriti sunt: Iulianus nos conuocat, iubetque vt Seuerum socium imperii decernamus. Interea prætoriani, persuasi Seueri litteris, se, si modo interfectores Pertinacis dederent, & ab armis discederent, nullum damnum passuros, interfectores comprehendunt; idque factum esse Silio Messalæ Consuli significant. Hic Cōsul nos conuocat in templū Mineruæ; (quod templum nomen traxit ab exercitatione eorum qui in ipso erudiuntur) & quid factum sit a militibus, exponit. Nos, Iuliano capite damnato, Seuerum Imperatorem appellauimus, & Pertinaci heroicos honores reddidimus. Itaq; Iulianus interfectus est, iacens in Palatio; nihilque dixit percussoribus, nisi, *Quid ego peccaui, aut quem interfeci?* Vixit annos LX, menses IIII, dies totidem: ex quibus imperauit dies LXVI.

ΣΕΒΗΡΟΣ.

ΣΕΒΗΡΟΣ μὲν δή, αὐτοκράτωρ οὕτω γενόμενος, τοὺς μὲν χειρουργήσαντας τὸ κατὰ τὸν Περτίνακα ἔργον, θανάτῳ ἐζημίωσε· τοὺς δὲ ἄλλους, πρὶν ἐν τῇ Ῥώμῃ γενέσθαι, δορυφόρους μεταπεμψάμενος, καὶ ἐν πεδίῳ περισχών, οὐκ εἰδότας τὸ μέλλον σφίσι συμβήσεσθαι, πολλά τε καὶ πικρὰ ὑπὲρ τῆς εἰς τὸν αὐτοκράτορα σφῶν παρανομίας ὀνειδίσας, *αὐτούς, τῶν τε ὅπλων ἀπέλυσε, τούς τε ἵππους ἀφείλετο, καὶ τῆς Ῥώμης

SEVERVS.

SEVERVS, posteaquam ita Imperator factus est, eos qui Pertinacem occiderant, morte mulctauit: ceteros prætorianos, priusquam ipse Romam veniret, accersiri iussit: iisque in planicie conclusis, ignarisque eius quod sibi erat euenturum, scelus, quod contra Imperatorem suum admiserant, acerbe & pluribus verbis exprobrauit: dein arma equosque abstulit, ipsos ex vrbe

ciecit. Hi inuiti, abiectis armis, equisque dimissis, ac discinctis sagis, dispersi sunt. Vnus ex iis fuit qui, cũ equus nollet ipsum deserere, sequereturque hinniens, & illum & seipsum interfecit: atque is equus spectantibus libenter mori visus est. His confectis rebus, Seuerus in Vrbem venit: cumque sedisset in equo vsque ad portas Vrbis amictus veste equestri, inde vrbana indutus, pedibus introiit. Comitabatur eum omnis exercitus, pedites equitesque armati consequebantur: fuitque illud spectaculum omnium, quæ vidi vmquam, magnificentissimum. Nam Vrbe tota floribus & laureis coronata, ornataque variis vestibus, in magno splendore luminum & suffimentorum populus acclamabat albatus, lætusque: milites, vt in magno conuentu & pompa, cum magno decore incedebant armati: nos aderamus ornatu Senatorio: multitudo contendebat illum videre, & audire loquentem; quasi a fortuna immutatus esset: attollebantque se vicissim, vt ipsum de superiore loco intuerentur. Postquam ingressus est in vrbem, nobis confirmauit ea quæ superiores boni principes fecerant; videlicet nullum Senatorem suo iussu interfectum iri; idque non solum iurauit, sed præcepit etiam vt publico decreto sanciretur, Imperatorem, si Senatori mortem afferret, eumque cuius opera ad eam rem vteretur, liberosque ipsorum, hostes reipublicæ futuros. Verum is primus omnium contra hanc legem fecit, quod ea minime obseruata, multos sustulit. In his fuit Iulius Solon, qui superius decretum iussu Imperatoris conscripserat; nec ita multo post occisus est. Cumque multa fierent ab eo quæ nobis displicebant, tum inprimis accusabant eum multi, quod, cum esset consuetudo vt stipatores Principis Itali, Hispani, Macedones, & Norici tantum essent, quorum aspectus iucundus, & mores suaues erant, hunc ipse morem sustulit, vrbemque multitudine permixtorum militum, terribiliumque aspectu, & auditu horribilium, *ac feræ agrestisque vitæ repleuit. Ceterum prodigia ex quibus principatum sperauerat, hæc fuerunt. Cum esset in ordinem Senatorium cooptatus, visus est in somnis videre,

ἀπήλασεν· ἔνθα δὴ οἱ μὲν ἄλλοι καὶ ἄκοντες τά τε ὅπλα ἀπερρίπτουν, καὶ τοὺς ἵππους ἠφίεσαν, ἔν τε τοῖς χιτῶσιν ἄζωστοι ἐσκεδάννυντο· εἷς δέ τις, οὐκ ἐθελήσαντος τοῦ ἵππου ἀποστῆναι, ἀλλ' ἐπακολουθοῦντος αὐτῷ καὶ χρεμετίζοντος, καὶ ἐκεῖνον καὶ ἑαυτὸν κατεχρήσατο· καὶ ἐδόκει τοῖς ὁρῶσι καὶ ὁ ἵππος ἡδέως ἀποθνήσκειν. Πράξας δὲ ὁ Σεβῆρος ταῦτα, ἐς τὴν Ῥώμην ἐσῄει, καὶ μέχρι μὲν τῶν πυλῶν ἐπί τε τοῦ ἵππου καὶ ἐσθῆτι ἱππικῇ ἐλθών, ἐντεῦθεν δὲ τήν τε πολιτικὴν ἀλλαξάμενος, καὶ βαδίσας· καὶ αὐτῷ καὶ ὁ στρατὸς πᾶς καὶ οἱ πεζοὶ καὶ οἱ ἱππεῖς ὡπλισμένοι παρηκολούθησαν. καὶ ἐγένετο ἡ θέα πασῶν ὧν ἑώρακα λαμπροτάτη. ἥ τε γὰρ πόλις πᾶσα ἄνθεσί τε καὶ δάφναις ἐστεφάνωτο, καὶ ἱματίοις ποικίλοις ἐκεκόσμητο, φωτί τε καὶ θυμιάμασιν ἔλαμπε· καὶ οἱ ἄνθρωποι λευχειμονοῦντες καὶ γανύμενοι πολλὰ ἐπευφήμουν. οἵ τε στρατιῶται ἐν τοῖς ὅπλοις, ὥσπερ ἐν πανηγύρει τινὶ πομπῆς, ἐκπρεπόντως ἀνεστρέφοντο· καὶ προσέτι ἡμεῖς ἐν κόσμῳ περιῄειμεν. ὁ δ' ὅμιλος ἰδεῖν τε αὐτὸν, καί τι φθεγγομένου ἀκοῦσαι, ὥσπερ τι ὑπὸ τῆς τύχης ἠλλοιωμένου, ποθοῦντες, ἠρεθίζοντο· καί τινες καὶ ἐμετεώριζον ἀλλήλους, ὅπως ἐξ ὑψηλοτέρου αὐτὸν κατίδωσιν. Εἰσελθὼν δὲ οὕτως, ἐνεανιεύσατο μὲν οἷα καὶ οἱ πρόσθεν ἀγαθοὶ αὐτοκράτορες πρὸς ἡμᾶς, ὡς οὐδένα τῆς βουλῆς τῶν ἀποκτείνῃ· καὶ ὤμοσε περὶ τούτου, καὶ, τό γε μεῖζον, ψήφισμά τι κοινῷ αὐτὸ κυρωθῆναι προσετετάχει, πολέμιον καὶ τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὸν ὑπηρετήσοντα αὐτῷ ἔς τι τοιοῦτον, αὐτούς τε καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν, νομίζεσθαι δογματίσας. πρῶτος μέντοι αὐτὸς τὸν νόμον τουτονὶ παρέβη, καὶ οὐκ ἐφύλαξε, πολλοὺς ἀνελών· καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Σόλων ὁ Ἰούλιος, ὁ καὶ τὸ δόγμα τοῦτο κατὰ πρόσταξιν αὐτοῦ συγγράψας, οὐ πολλῷ ὕστερον ἐσφάγη. καὶ πολλὰ μὲν ἡμῖν οὐ καταθύμια ἔπραττε· μάλιστα δὲ ἐπεκάλουν αὐτῷ τινὲς ὅτι καθεστηκότος, ἔκ τε τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἰβηρίας, τῆς τε Μακεδονίας καὶ τοῦ Νωρικοῦ μόνον τοὺς σωματοφύλακας εἶναι, κἀκ τούτου καὶ τοῖς εἴδεσιν αὐτῶν ἐπιεικεστέρων, καὶ τοῖς ἤθεσιν ἁπλουστέρων ὄντων, τοῦτο μὲν κατέλυσε, τὸ δὲ ἄστυ ὄχλου στρατιωτῶν συμμίκτων καὶ ἰδεῖν ἀγριωτάτων καὶ ἀκοῦσαι φοβερωτάτων, ὁμιλῆσαί τε ἀγροικοτάτων ἐπλήρωσε. Σημεῖα δὲ αὐτῷ ἐξ ὧν τὴν ἡγεμονίαν ἤλπισε, τοιάδε ἐγένετο. ὅτε γὰρ ἐς τὸ βουλευτήριον ἐσεγράφη, ὄναρ ἔδοξε

λύκαιναν

λύκαινάν τινα κατὰ ταὐτὰ τῷ Ῥωμύλῳ θηλάζειν. μέλλοντί τε αὐτῷ τὴν Ἰουλίαν ἄγεσθαι, ἡ Φαυστῖνα ἡ τοῦ Μάρκου γυνὴ τὸν θάλαμον σφίσιν ἐν τῷ Ἀφροδισίῳ τῷ κατὰ τὸ παλάτιον παρεσκεύασεν. ὕδωρ τε ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῷ καθεύδοντί ποτε, ὥσπερ ἐκ πηγῆς, ἀνεδόθη· καὶ ἐν Λουγδούνῳ ἄρχοντι πᾶσα αὐτῷ ἡ τῶν Ῥωμαίων δύναμις προσῆλθέ τε καὶ ἠσπάσατο, ὄναρ φημί. καὶ ἄλλοτε ἀνήχθη ἐς περιωπὴν ὑπό τινος, καὶ καθορῶν ἀπ' αὐτῆς πᾶσαν μὲν τὴν γῆν, πᾶσαν δὲ τὴν θάλασσαν, ἐφήπτετο αὐτῶν ὥσπερ πανηρμονίου τινὸς ὀργάνου, καὶ ἐκεῖνα συνεφθέγγετο. καὶ αὖθις ἵππον ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ Ῥωμαίᾳ τὸν μὲν Περτίνακα καὶ ἀναβεβηκότα ἀπορρῖψαι, ἑαυτὸν δὲ ἑκόντα ἀναλαβεῖν ἐνόμισε. Ταῦτα μὲν ἐκ τῶν ὀνειράτων ἔμαθεν. ὕπαρ δὲ ἔς τε τὸν βασιλικὸν δίφρον ἔφηβος ὢν ἔτι ἀγνοίᾳ ἐνιδρύθη. Τὴν μὲν οὖν ἡγεμονίαν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ταῦτα αὐτῷ προεδήλωσε. καταστὰς δὲ ἐς αὐτὴν, ἡρῷον Περτίνακι κατεσκεύασε, τό τε ὄνομα αὐτοῦ ἐπί τε ταῖς εὐχαῖς ἁπάσαις καὶ ἐπὶ τοῖς ὅρκοις ἅπασι προσέταξεν ἐπιλέγεσθαι, καὶ χρυσῆν εἰκόνα αὐτοῦ ἐφ' ἅρματος ἐλεφάντων ἐς τὸν ἱππόδρομον ἐσάγεσθαι, καὶ ἐς τὰ λοιπὰ ἐκέλευσε θέατρα δίφρους τε τρεῖς καταχρύσους αὐτῷ ἐσκομίζεσθαι. ἡ δὲ δὴ ταφὴ, καίτοι πάλαι τεθνηκότος αὐτοῦ, τοιάδε ἐγένετο. ἐν τῇ ἀγορᾷ τῇ Ῥωμαίᾳ βῆμα ξύλινον ἐν χρῷ τοῦ λιθίνου κατεσκευάσθη, καὶ ἐπ' αὐτοῦ οἴκημα ἄτοιχον, περίστυλον, ἔκ τε ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ πεποικιλμένον ἐτέθη· καὶ ἐν αὐτῷ κλίνη ὁμοία, κεφαλὰς πέριξ θηρίων χερσαίων τε καὶ θαλασσίων ἔχουσα, ἐκομίσθη, στρώμασι πορφυροῖς καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένη. καὶ ἐς αὐτὴν εἴδωλόν τι τοῦ Περτίνακος κήρινον, σκευῇ ἐπινικίῳ εὐθετημένον, ἀνετέθη· καὶ αὐτοῦ τὰς μυίας παῖς εὐπρεπὴς, ὡς δῆθεν καθεύδοντος, πτεροῖς ταῶνος ἀπεσόβει. προκειμένου δ' αὐτοῦ, ὅ τε Σεβῆρος καὶ ἡμεῖς οἱ βουλευταὶ, αἵ τε γυναῖκες ἡμῶν προσῄειμεν πενθικῶς ἐσταλμένοι· καὶ ἐκεῖναι μὲν ἐν ταῖς στοαῖς, ἡμεῖς δὲ ὑπαίθριοι ἐκαθεζόμεθα. κἀκ τούτου πρῶτον μὲν ἀνδριάντες πάντων τῶν ἐπιφανῶν Ῥωμαίων τῶν ἀρχαίων, ἔπειτα χοροὶ παίδων καὶ ἀνδρῶν θρηνώδη τινὰ ὕμνον ἐς τὸν Περτίνακα ᾄδοντες παρῆλθον· καὶ μετὰ τοῦτο τὰ ἔθνη πάντα τὰ ὑπήκοα ἐν εἰκόσι χαλκαῖς, ἐπιχωρίως σφίσιν ἐσταλμένα· καὶ τὰ ἐν τῷ ἄστει αὐτῷ γένη, τό τε τῶν ῥαβδούχων, καὶ τὸ τῶν γραμματέων, τό τε τῶν κηρύκων, καὶ ὅσα ἄλλα τοιουτότροπα, ἐφείπετο.

se tamquam Romulum lactentem, inhiantemq; vberibus lupinis. Cumque esset Iuliam vxorem ducturus; Faustina Marci vxor apparauit vtrique thalamũ iuxta Palatium in templo Veneris: eique dormienti aqua aliquãdo e manu tamquam ex aliquo fonte emanare visa: itemque Lugduni, cum prætor esset, omnis exercitus populi Romani eum venit salutatum in somnis. Prçterea alio tempore quidam eum in speculã adduxit, ex qua ipse perspexit vniuersam terram mareq; : quæ cum non secus quã instrumentũ musicũ pulsauisset, in iis plurimus cõcentus erat. Ad hæc vidit in foro Romano equum deiecto Pertinace, qui in ipsum ascenderat, se libenter admisisse. Quç omnia cum ex somniis intellexerit Seuerus, tũ id re vera euenit, quod, cũ adhuc ephebus esset, consedit in sella principis per imprudentiam. qua ex re atque ceteris omnibus futurum Imperium ei denuntiatum est. Quod vbi obtinuit, *monumentum Pertinaci fecit: eiusque nomen in votis & sacramentis omnibus iussit vsurpari; præcepitque vt statua eius aurea curru ab elephantis veheretur in Circum; vtque ei tres sellæ aureæ in reliqua theatra perferrẽtur. Huic funus, etsi dudum obierat, ita factum est. Exstructum erat in foro Romano *tribunal ligneum pone tribunal lapideum : supra fuit ædificium, quod columnæ vndique sustinebant, eratque ebore varie ornatum & auro: eo allatus fuerat lectus consimilis : cui stragulis purpureis atque auro intextis ornato, erant circum capita belluarum terræ marisque; in eoq; posita erat statua Pertinacis cerea ornatu triumphali; a qua puer egregia forma, ita vt si dormiret Pertinax, pennis pauonis muscas abigebat. Eo ita iacente, Seuerus, nosque Senatores, vxoresq; nostræ accessimus funebri vestitu: illç in porticibus, nos sub dio sedebamus. Quibus ita dispositis, primo transierũt statuæ omnium veterum Romanorum illustrium : tum chori puerorum & virorum, qui lugubre de Pertinace carmen cantabant: deinde nationes omnes subiectæ imperio Romano in statuis æneis, ornatis vt est cuiusq; gẽtis patria cõsuetudo. Sequebantur post, varia genera ciuiũ, lictorum, scribarum, præconum, & qui sunt eiusdẽ generis.

Veniēbant deinceps statuæ multorū virorū, qui ↄs præclare fecisse aliquid, aut excogitasse, aut in aliquo studio floruisse constaret. Subsequebantur equites ac pedites armati, certatores equi, atque ea quæ ad parentandum pertinebant: quæ ab ipso principe, & a nobis, vxoribusque nostris, & a clarissimis equitib. ac populis, *& a congregationibus ciuium missa fuerant. Postremo ferebatur altare inauratū, ornatumque ebore & lapillis Indicis. Quæ postquam transierunt, Seuerus ascendit in Rostra, & laudationē Pertinacis recitauit. Cumq; oraret, crebro acclamatum est a nobis, partim laudantibus Pertinacem, partim lugentibus: sed oratione habita, multo magis. Ac tandem, cum lectum de loco in quo erat, moueri oporteret, omnes simul lamentati sumus, ac fleuimus. Lectū tulere a tribunali pontifices, & magistratus, non modo qui tum erant, sed etiam ii qui fuerant in sequentem annum designati: eūdemque postea tradidere nonnullis equitibus vt ferrent. Pars nostrum, lectum anteibat: ex quibus multi *frangebantur dolore, multi canebāt flebile carmen ad tibias; Imperator postremus sequebatur. ita in campum Martium venimus. Hic exstructus erat rogus instar turris, forma trianguli, ebore & auro, ac nonnullis statuis ornatus. In summo eius, currus inauratus, *quo Pertinax olim vehebatur, collocatus erat. In hunc rogum coniectis primo iis quæ allata fuerant parentandi causa, lectus impositus est. Post Seuerus & propinqui Pertinacis statuam eius osculantur. Quo facto Imperator tribunal conscendit: nos Senatores, exceptis magistratibus, in tabulata conscēdimus, vt tuto simul & commode spectaremus ea quæ gererentur. Magistratus & equestris ordo, collocati sunt ex ordine, vt cuiusque dignitas postulabat. Hic confecere milites, equites atq; pedites, circum rogū *cursus vrbanos & confictos: iisque peractis cursibus, Consules rogum incenderunt. Quod cum esset factum, aquila ex rogo euolauit: itaque Pertinax immortalitate donatus est. His confectis rebus, Seuerus Nigro bellum intulit. Erat Niger Italus, equestrisq; ordinis, homo nec virtute clarus admodum, nec vitiis admodum insignis, ita vt ob eā causam nec laudari multum, nec vituperari posset. Vtebatur legato exercitus *Æmiliano, aliisq;: Æmilianus præstare videbatur ceteris qui tum consilium dabāt, prudentia vsuq; maximarum rerum; quod in multis nationibus spectatus & probatus erat.

εἶτ' εἰκόνες ἦσαν ἀνδρῶν ἄλλων, οἷς τι ἔργον, ἢ καὶ ἐξεύρημα, ἢ καὶ ἐπιτήδευμα λαμπρὸν ἐπέπρακτο. καὶ μετ' αὐτοὺς οἵ τε ἱππεῖς καὶ οἱ πεζοὶ ὡπλισμένοι, οἵ τε ἀθληταὶ ἵπποι, καὶ τὰ ἐντάφια ὅσα ὅ τε αὐτοκράτωρ καὶ ἡμεῖς, αἵ τε γυναῖκες ἡμῶν, καὶ οἱ ἱππεῖς οἱ ἐλλόγιμοι, οἵ τε δῆμοι, καὶ τὰ ἐν τῇ πόλει συστήματα ἐπέμψαμεν· καὶ αὐτοῖς βωμὸς περίχρυσος ἐλέφαντί τε καὶ λίθοις Ἰνδικοῖς ἠσκημένος ἠκολούθει. Ὡς δὲ παρεξῆλθε ταῦτα, ἀνέβη ὁ Σεβῆρος ἐπὶ τὸ βῆμα τὸ τῶν ἐμβόλων, καὶ ἀνέγνω ἐγκώμιον τοῦ Περτίνακος· ἡμεῖς δὲ πολλὰ μὲν καὶ διὰ μέσου τῶν λόγων αὐτοῦ ἐπεβοῶμεν, τὰ μὲν ἐπαινοῦντες, τὰ δὲ καὶ θρηνοῦντες τὸν Περτίνακα· πλεῖστα δὲ ἐπεὶ ἐπαύσατο. καὶ τέλος, μελλούσης τῆς κλίνης κινηθήσεσθαι, πάντες ἅμα ὠλοφυράμεθα καὶ πάντες ἐπεδακρύσαμεν. Κατεκόμισαν δὲ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ βήματος οἵ τε ἀρχιερεῖς, καὶ αἱ ἀρχαὶ αἵ τε ἐνεστῶσαι καὶ αἱ ἐς νέωτα ἀποδεδειγμέναι, καὶ ἱππεῦσί τισι φέρειν ἔδοσαν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πρὸ τῆς κλίνης προῄειμεν, καί τινες ἐκόπτοντο, ἑτέρων ἐπένθιμόν τι ὑπαυλούντων· ὁ δ' αὐτοκράτωρ ἐφ' ἅπασιν εἵπετο, καὶ οὕτως ἐς τὸ Ἄρειον πεδίον ἀφικόμεθα. ἐπεσκεύαστο δὲ ἐν αὐτῷ πυρὰ πυργοειδής, *τρίβωλος, ἐλέφαντι καὶ χρυσῷ μετ' ἀνδριάντων τινῶν κεκοσμημένη· καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἄκρας ἅρμα ἐπίχρυσον, ὅπερ ὁ Περτίναξ ἤλαυνεν. ἐς οὖν ταύτην τὰ ἐντάφια ἐνεβλήθη, καὶ ἡ κλίνη ἐνετέθη· καὶ μετὰ τοῦτο τὸ εἴδωλον ὅ τε Σεβῆρος καὶ οἱ συγγενεῖς τοῦ Περτίνακος ἐφίλησαν. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ βῆμα ἀνέβη, ἡμεῖς δὲ ἡ βουλή, πλὴν τῶν ἀρχόντων, ἐπὶ ἰκρία, ὅπως ἀσφαλῶς τε ἅμα καὶ ἐπιτηδείως τὰ γινόμενα θεωρήσωμεν. οἱ δὲ ἄρχοντες καὶ ἡ ἱππὰς τὸ τέλος προσφόρως σφίσιν ἐσκευασμένοι, οἵ τε ἱππεῖς οἱ στρατιῶται, καὶ οἱ πεζοὶ περὶ τὴν πυρὰν, πολιτικάς τε ἅμα καὶ *ποιητικὰς διεξόδους διελίττοντες διεξῆλθον· εἶθ' οὕτως οἱ ὕπατοι πῦρ ἐπ' αὐτὴν ἐνέβαλον. γενομένου δὲ τούτου, ἀετός τις ἐξ αὐτῆς ἀνέπτατο. Καὶ ὁ μὲν Περτίναξ οὕτως ἠθανατίσθη. ὁ δὲ Σεβῆρος ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Νίγρου. ἦν δὲ Ἰταλὸς μὲν ἦν, ἐξ ἱππέων· οὔτε δὲ ἐς τὸ κρεῖττον, οὔτε δὲ ἐς τὸ χεῖρον ἐπίσημος, ὥστε τινὰ ἢ πάνυ αὐτὸν ἐπαινεῖν ἢ πάνυ ψέγειν. ἐχρῆτο δὲ ὑποστρατήγῳ μετὰ καὶ τῶν ἄλλων τῷ Αἰμιλιανῷ· ὅτι τε πάντων τῶν τότε βουλευόντων καὶ συνέσει καὶ ἐμπειρίᾳ πραγμάτων προφέρειν ἐδόκει, καὶ ὅτι ἐπὶ πολλῶν ἐθνῶν ἐξήτασο.

συνεῤῥωγ-

ἀνερρωσθέντος δὲ τοῦ πολέμου, ἦλθέ τε ἐς τὸ Βυζάντιον, καὶ ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν Πέρινθον ἐπεστράτευσε. γενομένων δὲ αὐτῷ σημείων οὐκ ἀγαθῶν, ἐταράχθη. ἀετός τε γὰρ ἐπ' ἄγαλμα στρατιωτικὸν ἱζήσας, ἐπὶ τοσοῦτον ἐπέμεινε, καίπερ ἀποσοβούμενος, ὥστε καὶ ἁλῶναι· καὶ μέλισσαι κηρία περὶ τὰ σημεῖα τὰ στρατιωτικὰ τάς τε εἰκόνας αὐτοῦ μάλιστα περιέπλασαν. διὰ ταῦτα οὖν ἀπῆρεν εἰς τὸ Βυζάντιον. ὁ Αἰμιλιανὸς δὲ, περὶ Κύζικον συμβαλών τισι τῶν στρατηγῶν τῶν τοῦ Σεβήρου, ἡττήθη πρὸς αὐτῶν καὶ ἐσφάγη. Καὶ μετὰ ταῦτα μεταξὺ τῶν στενῶν τῆς τε Νικαίας καὶ τῆς Κίου, πόλεμος αὖθις μέγας γίγνεται καὶ πολύτροπος. οἱ μὲν γὰρ, ἐν τῷ πεδίῳ συστάδην ἐμάχοντο· οἱ δὲ, τοὺς λόφους καταλαβόντες, ἐξ ὑπερδεξίων ἔβαλλον, καὶ ἠκόντιζον ἐς τοὺς ἐναντίους· οἱ δὲ, καὶ ἀπὸ τῆς λίμνης εἰς πλοῖα ἐμβεβηκότες, τοῖς πολεμίοις ἐπετόξαζον. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν ἐνίκων οἱ Σεβήρειοι, ὑπὸ τῷ Κανδίδῳ ταττόμενοι, καὶ τοῖς χωρίοις ὅθεν ἐμάχοντο, ὑπερδεξίοις οὖσι, πλεονεκτοῦντες. μετὰ δὲ, αὐτοῦ τοῦ Νίγρου ἐπιφανέντος, πάλιν δίωξις γίγνεται, καὶ νίκη τῶν Νιγρείων. ἔπειτα τοῦ Κανδίδου τῶν σημαιοφόρων ἐπιλαμβανομένου, καὶ στρέφοντος αὐτοὺς ἀντιπροσώπους τοῖς πολεμίοις, τοῖς τε στρατιώταις τὴν φυγὴν ὀνειδίζοντος, αἰσχυνθέντες οἱ περὶ αὐτὸν, ὑπέστρεψαν, καὶ τῶν ἐναντίων ἀντεπεκράτησαν. καὶ ἂν πανωλεθρίᾳ τούτους διέφθειραν, εἰ μὴ ἡ πόλις ἐγγὺς ἦν, καὶ νὺξ σκοτεινὴ ἐγένετο. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐν Ἰσσῷ πρὸς ταῖς καλουμέναις Πύλαις μεγίστη γίγνεται μάχη, τῷ μὲν Σεβηρείῳ στρατεύματι Οὐαλεριανοῦ τε καὶ Ἀνυλίνου ἐπιστατούντων, Νίγρου δὲ αὐτοῦ τοῖς οἰκείοις παρόντος τάγμασι, καὶ συντάσσοντος ἐς τὸν πόλεμον. ἡ δὲ εἰσβολὴ αὕτη, αἱ Κιλίκιοι πύλαι, διὰ τὴν στενότητα οὕτω προσαγορεύονται. ἔνθεν μὲν γὰρ ὄρη ἀπότομα ἀνατείνει, ἔνθεν δὲ κρημνοὶ βαθεῖς εἰς τὴν θάλασσαν καθήκουσιν. ὁ οὖν Νίγρος στρατόπεδον ἐνταῦθα ἐπὶ λόφου τινὸς ἰσχυρὸν ἐποιήσατο, καὶ πρώτους μὲν τοὺς ὁπλίτας, ἔπειτα τοὺς ἀκοντιστὰς τούς τε λιθοβόλους καὶ τοξότας ἐπὶ πᾶσιν ἔταξεν, ἵν' οἱ μὲν ἐκ χειρὸς τοὺς προσμιγνύντας σφίσιν ἀμύνοιντο, οἱ δὲ ἐκ πολλοῦ τῇ ἰσχύϊ καὶ ὑπὲρ ἐκείνων χρῶντο. τό τε γὰρ ἐπ' ἀριστερὰ καὶ τὸ ἐπὶ δεξιὰ, ὑπό τε τῶν κρημνῶν πρὸς τῇ θαλάσσῃ, ὑπό τε τῆς ὕλης ἀνεκβάτου οὔσης ἐπέφρακτο. τό τε οὖν στράτευμα οὕτω διέταξε, καὶ τὰ σκευοφόρα ἐπ' αὐτῷ κατεχώρισεν, ὅπως, ἄν τις αὐτῶν φυγεῖν ἐθελήσῃ, μὴ δυνηθῇ. ὁ οὖν

Igitur Niger, cum bellum motum esset, venit Byzātium; inde Perinthum exercitum duxit. Sed cum nonnulla prodigia ei minus euenissent prospera, vehemēter perturbari cœpit.* Nā aquila, quæ in statua militari consederat, in ea, licet abigeretur, constitit, quousque capta est: apesque in signis militaribus, & maxime in* statuis ipsius, fauos finxerunt. His de causis ipse Byzantium reuertit. Æmilianus autem, commisso prœlio apud Cyzicum cum quibusdam ducibus Seueri, ab eis victus & interfectus est. Post hæc in angustiis Nicææ & Cii prœlium magnum variumq; factum est, dum Nigriani in planicie pugnarent cōminus, & Seueriani occupatis collibus tela ex locis difficillimis in hostes coniicerent: illi contrá nauigia quæ in lacu proximo erant, conscenderent, atque inde iacularentur. Primo superiores erant Seueriani, quos Candidus instruxerat; propter *locorum ex quibus pugnabant, difficultatem. Sed posteaquā Nigriani conspecto Nigro, Seuerianos insecuti sunt, victoria apud ipsos fuit. Quod vbi animaduertit Candidus, signiferos acriter increpat, cōuerti contra hostes iubet, fugam militibus obiicit. Hi pudore adducti, conuersique, in hostes irruunt, eosque pugnando vincunt: quos etiam perdidissent funditus, nisi prope adfuisset ciuitas, noxq; prohibuisset obscura quo minus id facerent. Hoc prœlio facto, rursum apud eas quæ Pylæ (hoc est Portæ) nominantur, *ęqualis acrisq; pugna cōmissa est. Præerant exercitui Seueriano Valerianus & Anulinus: Niger legiones suas ipse instruxerat. Locum in quo pugnatum est, propter angustiam, *Cilicias Pylas* nominant, quod ex altera parte impendent prærupti montes, ex altera magna pręcipitia in mare porriguntur. Hic Niger, collocato exercitu in colle natura sua munito, anté milites grauis armaturæ, póst iaculatores, funditoresque & sagittarios instruxit; vt & illi irruentes hostes comminus arcerēt, & hi eminus super illos viribus suis vterentur. A dextra læuaq; tutus erat, partim ꝑpter præcipitia, quæ ad mare spectabāt; partim ꝑpter siluā, quæ difficili ascēsu atq; arduo erat. Instructo in hūc modū exercitu, impedimēta a tergo collocat; vt, si quis fugere cupiat, tamē nō possit. Quare

animaduersa, Anulinus primum opponit scutatos: post eos instruit omnes milites leuis armaturæ: hos, vt hostes eminus pro illis arceant: illos, vt tutum ascensum sibi præstent. Equites misit cũ Valeriano, vt siluam, quoquo modo possent, circumirent; iussitque vt Nigrianos a tergo de improuiso adorirentur. Posteaquã ventum est ad manus, Seuerianis partim scuta opponentibus, partim obtendentibus in modum testudinis, atq; ita propius ad hostes accedentibus, pugna vtrimque diutissime æqualis fuit. Cœpere Nigriani multitudine & natura loci superiores esse; vicissentque omnino, nisi cælo sereno, & nulla vi ventorũ perturbato, nubes, vẽti, horribilia tonitrua, ac vehementes fulgores cum maximo imbre exstitissent; ita vt his rebus ora atque oculi ipsorum magnopere læderentur. Quæ res vt molestiam non exhibebant Seuerianis, quod a tergo essent; ita Nigrianos, quod irruerent ex aduerso, maxime conturbabant. Itaque is casus animos addidit Seuerianis, quibus Deus opem ferre videbatur; hostibus timorem fecit, quod oppugnarentur diuinitus: confirmauitque illos supra quam poterant; hos, cũ magnis essent virib⁹, perterrefecit. Quibus iam se fugæ mandantibus Valerianus apparuit: hunc vt vident, sese statim conuertunt: sed cum eos Anulinus ex altera parte arceret, rursum terga vertũt; & sursum deorsum currentes, vt casus incidit, vagantur. In hoc prœlio maxima cædes facta est: desiderata sunt enim Nigrianorum viginti milia. quã cladem somnium sacerdotis ante significauerat. Nam cum Seuerus esset in Pãnonia, sacerdos Iouis vidit in somnis nigrũ quendam hominem, qui irrueret in exercitum Seueri, ac postea manibus hominum conficeretur. cuius somnii facta interpretatio, ad Nigrum pertinuit nominis causa. Capta nõ multo post Antiochia, Niger ex ea ad Euphratem confugit; ratus hoc vnum sibi ad barbaros perfugium futurum: sed eum insecuti Seueriani capiunt, eiq; caput abscindunt: id Seuerus misit Byzantium, & cruci affigi iussit; vt eo viso capite, Byzantii ad se accederent. His rebus gestis, Seuerus eos qui partes Nigri secuti fuerant, damnare cœpit; ex quibus Cassius Clena Senator, cum ab eo damnaretur, non modo verum non celauit; sed etiam libere in hanc sententiam dixit: *Ego, inquit, te ante*

Ἀνυλῖνος, ἰδὼν τοῦτο, τὸ μὲν ἀσπίδας προεβάλετο, καὶ ἐπ' αὐτῇ τὸ κοῦφον πᾶν ἐπέταξεν, ἵν' οἱ μὲν πόρρωθεν ὑπὲρ αὐτῶν ἀνείργωσι τοὺς ἐναντίους, οἱ δὲ ἀσφαλῆ τὴν ἄνοδον σφίσιν αὐτοῖς παράσχωσι. τοὺς δὲ ἱππέας μετὰ Οὐαλεριανοῦ ἔπεμψε, τήν τε ὕλην τρόπον τινὰ περιελθεῖν, καὶ κατὰ νώτου τοῖς Νιγρείοις αἰφνίδιον ἐπιπεσεῖν κελεύσας. ἐπεὶ δὲ εἰς χεῖρας ἤεσαν, τῶν Σεβηρείων τὰς ἀσπίδας τὰς μὲν προβαλλομένων, τὰς δὲ ἐπιβαλλομένων ἐς χελώνης τρόπον, καὶ οὕτω πλησιασάντων τοῖς ἐναντίοις, ἐγένετο μὲν ἰσόρροπος ἡ μάχη ἐπὶ μακρότατον· ἔπειτα οἱ τοῦ Νίγρου πολὺ δὴ τῷ πλήθει σφῶν καὶ τῇ τοῦ χωρίου φύσει προεῖχον· κἂν παντελῶς ἐκεκρατήκεσαν, εἰ μὴ νέφη ἐξ αἰθρίας, καὶ ἄνεμος ἐκ νηνεμίας, βρονταί τε σκληραὶ καὶ ἀστραπαὶ ὀξεῖαι μεθ' ὑετοῦ λάβρου κατὰ πρόσωπον αὐτοῖς προσέπεσον. τοὺς μὲν γὰρ Σεβηρείους, ἅτε καὶ κατόπιν ὄντας, οὐκ ἐλύπει ταῦτα· τοὺς δὲ Νιγρείους ἐμπίπτοντα ἐξ ἐναντίας, ἰσχυρῶς ἐτάραττε. μέγιστον δὲ αὕτη ἡ συντυχία τοῖς μὲν θάρσος, ὡς καὶ παρὰ τοῦ θείου βοηθουμένοις, τοῖς δὲ δέος, ὡς καὶ ὑπ' αὐτοῦ πολεμουμένοις ἐνέβαλε, τοὺς μὲν καὶ ὑπὲρ τὴν ἰσχὺν ἐπέρρωσε, τοὺς δὲ καὶ παρὰ τὴν δύναμιν ἐξεφόβησε· καί σφισι φεύγουσιν ἤδη ὁ Οὐαλεριανὸς ἐπεφάνη. ἰδόντες οὖν αὐτὸν, ἀνάπαλιν ἐτράποντο· καὶ μετὰ τοῦτο τοῦ Ἀνυλίνου σφᾶς ἀνακόψαντος ἀνέστρεψαν· εἶτ' ἄνω καὶ κάτω διαφέροντες, ὅπη διαπέσοιεν, ἐπλανῶντο. καὶ φθόρος ἤδη τούτων πλεῖστον ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ συνέβη γενέσθαι. δύο γὰρ μυριάδες τῶν μετὰ τοῦ Νίγρου διώλοντο. καὶ τοῦτ' ἄρα τὸ τοῦ ἱερέως ὄναρ ἐδήλου· ἐν γὰρ τῇ Παννονίᾳ ὄντος τοῦ Σεβήρου, ὁ ἱερεὺς τοῦ Διὸς ὄναρ εἶδεν ἄνδρα τινὰ μέλανα ἐς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ ἐσβιαζόμενον, καὶ ὑπὸ χειρῶν ἀπολλύμενον. τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Νίγρου ἐξελληνίζοντες οἱ ἄνθρωποι, τὸν μέλανα ἐκεῖνον εἶναι ἔγνωσαν. Ἁλούσης δὲ τῆς Ἀντιοχείας οὐ πολλῷ ὕστερον, ἔφυγε μὲν ἀπ' αὐτῆς ὡς πρὸς τὸν Εὐφράτην ὁ Νίγρος, διανοούμενος ἐς τοὺς βαρβάρους φυγεῖν· ἑάλω δὲ ὑπὸ τῶν καταδιωξάντων, καὶ ἀπετμήθη τὴν κεφαλήν· καὶ ταύτην ὁ Σεβῆρος ἐς τὸ Βυζάντιον πέμψας, ἀνεσταύρωσεν, ἵν' ἰδόντες αὐτὸν οἱ Βυζάντιοι προσχωρήσωσι. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Σεβῆρος τοὺς τὰ τοῦ Νίγρου φρονήσαντας ἐδικαίου. Κάσιος δὲ Κλήμης βουλευτὴς παρ' αὐτῷ τῷ Σεβήρῳ κρινόμενος, οὐκ ἀπεκρύψατο τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὧδέ πως ἐπαρρησιάσατο, Ἐγὼ, ἔφη, οὔτε σὲ

οὔτε Νί-

οὔτε Νίγρον ἠπιστάμην· καταληφθεὶς δὲ δὴ ἐν τῇ ἐκείνου μερίδι, τὸ παρὸν ἀναγκαίως ἐθεράπευσα, οὐχ ὡς σοὶ πολεμήσων, ἀλλ' ὡς Ἰουλιανὸν καταλύσων. οὔτ' οὖν ἐν τούτῳ τι ἠδίκηκα, τὰ αὐτά σοι κατ' ἀρχὰς σπουδάσας, οὔθ' ὅτι μὴ πρὸς σὲ ὕστερον, ἐγκαταλιπὼν ἅπαξ ὃν ὑπὸ τοῦ δαιμονίου ἔλαβον, μετέστην. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ σὺ τῶν παρακαθημένων σοι καὶ συνδικαζόντων τούτων οὐδένα ἂν ἠθέλησας προδόντα σε πρὸς ἐκεῖνον αὐτομολῆσαι. ἐξέταζε οὖν μὴ τὰ σώματα ἡμῶν, μηδὲ τὰ ὀνόματα, ἀλλ' αὐτὰ τὰ πράγματα. πᾶν γὰρ ὅ τι ἂν ἡμῶν καταγνῷς, τοῦτο καὶ σεαυτοῦ καὶ τῶν σῶν ἑταίρων καταψηφιῇ. καὶ γὰρ εἰ τὰ μάλιστα μήτε δίκῃ μήτ' ἀποφάσει τινὶ ἁλώσῃ, ἀλλὰ τῇ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις φήμῃ, ἧς ἐς ἀΐδιον μνήμη καταλείψεται, δόξεις ταῦτα ἐφ' οἷς συνέβη ἑτέροις ἐγκαλεῖν. Τοῦτον μὲν οὖν ὁ Σεβῆρος τῆς παρρησίας θαυμάσας, τὴν ἡμίσειαν αὐτῷ τῆς οὐσίας ἔχειν συνεχώρησεν. οἱ δὲ δὴ Βυζάντιοι, καὶ ζῶντος τοῦ Νίγρου καὶ τελευτήσαντος, πολλὰ καὶ θαυμαστὰ ἔδρασαν. ἡ δὲ πόλις αὐτῶν ἐν καιρῷ πάνυ καὶ τῆς ἠπείρου καὶ τῆς διὰ μέσου σφῶν θαλάσσης κεῖται, τῇ τε τοῦ χωρίου ἅμα καὶ τῇ τοῦ Βοσπόρου φύσει ἰσχυρῶς παρεσκευασμένη. αὐτή τε γὰρ ἐπὶ μετεώρου πεπόλισται, προέχουσα ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκείνη χειμάρρου δίκην ἐκ τοῦ Πόντου καταθέουσα, τῇ τε ἄκρᾳ προσπίπτει, καὶ μέρει μέν τινι ἐς τὰ δεξιὰ ἀποτρέπεται, καθ' ὃ τόν τε κόλπον καὶ τοὺς λιμένας ποιεῖ· τῷ δὲ δὴ πλείονι πρὸς τὴν Προποντίδα παρ' αὐτὴν τὴν πόλιν πολλῇ σπουδῇ χωρεῖ. καὶ μέντοι καὶ τὰ τείχη καρτερώτατα εἶχον. ὅ τε γὰρ θώραξ αὐτῶν λίθοις τετραπέδοις παχέσι συνῳκοδόμητο πλαξὶ χαλκαῖς συνδουμένοις, καὶ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ καὶ χώμασι καὶ οἰκοδομήμασιν ὠχύρωτο· ὥστε καὶ ἓν τεῖχος παχὺ τὸ πᾶν εἶναι δοκεῖν, καὶ ἐπ' αὐτοῦ περίδρομον καὶ στεγανὸν καὶ εὐφύλακτον ὑπάρχειν. πύργοι τε πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἔξω τε ἐκκείμενοι, καὶ θυρίδας πέριξ ἐπαλλήλας ἔχοντες ἦσαν· ὥστε τοὺς προσβάλλοντάς τῳ κύκλῳ ἐντὸς αὐτῶν ἀπολαμβάνεσθαι. δι' ὀλίγου τε γὰρ καὶ οὐ κατ' εὐθύ, ἀλλ' οἱ μὲν τῇ, οἱ δὲ τῇ σκολιώτερον ᾠκοδομημένοι, πᾶν τὸ προσπίπτον σφίσιν ἐνεκυκλοῦντο. τοῦ δὲ δὴ περιβόλου τὰ μὲν πρὸς τῆς ἠπείρου, μέγα ὕψος, ὥστε καὶ τοὺς τυχόντας ἀπ' αὐτῶν ἀμύνασθαι· τὰ δὲ πρὸς τῇ θαλάττῃ, ἧττον. αἵ τε γὰρ πέτραι ἐφ' ὧν ἐπῳκοδόμηντο, καὶ ἡ τοῦ Βοσπόρου δεινότης,

atque ac Nigrum ignorabā. Cū autem casu factum esset vt partes illius sustinerem, necessario quod mihi sors obtulerat, sum secutus; non vt tibi bellum inferrem, sed vt Iulianum opprimerem. Nihil igitur in hac re peccaui; quod principio iisdem rebus studui quas tu agebas, & quod ad te postea relicto eo qui mihi datus erat diuinitus, nō defeci. Neq; enim tu quemquam eorum qui nunc tibi in iudicio assident, voluisses proditorem ad illum perfugere. Noli igitur nostra corpora aut nomina aestimare, sed res ipsas. Etenim omnia quae cōtra nos statues, ea contra te sociosq; tuos decernas necesse est. Quod si tu nullo iudicio aut sententia damnaberis, tamen opinione hominū, quam nulla vmquam delebit obliuio, videberis ea quae nobis acciderunt, in ceteris reprehendere. Seuerus, hominis licentiam admiratus, libertatemq; loquendi, ei dimidiā partem bonorum concessit. Byzantii autem, non solum Nigro viuo, sed etiam mortuo, multa, eaq; admirabilia gesserunt. Eorum vrbs, sita in opportuno loco, propter continentem, quā habet vtrimque; & mare, quod medium intercedit, loci Bosporiq; natura munitissima est. Nam cum aedificata sit in edito loco, pertinet ad mare, quod, veluti torrens fertur ex Ponto, * & in extremam vrbē labitur, flectiturq; aliqua ex parte ad dexteram, vbi sinū & portum facit: magna vero ex parte in Propōtidem prope ipsam vrbem, ac celerius multo defluit. Habebat vero moenia munitissima; quorum dorsum exterius exstructum erat magnis & quadratis lapidibus, tabulis inter se ex aere coniunctis: interius aggeribus aedificiisq; ita fuerant munita, vt tātum vnus murus firmissimus esse videretur; super quē ambulari poterat; opertusque erat, & ad custodiēdum facilis. Aderant & magnae turres aedificatae extrinsecus; quae circum fores habebant, per quas ad ipsas trāsiretur vicissim; ita vt qui eas circumirent, intus offenderent sese. non enim recte, sed paulo obliquius aliis atque aliis locis aedificatae, omnia quae interessent, circuibant. Ingens erat propugnaculum atque altum e regione continentis; vt facile eos qui ipsum inuaderēt, arceret. Ea quae mare spectabant, erant minora, propterea quod scopuli, in quibus erant aedificata, & vehemens impetus Bospori

Byzãtios tutos mirabiliter præstabat, & quod vterque portus intra murum catenis conclusus erat. Habebat etiam portus promontoria, in quibus erant altæ turres, quæ hostibus nauigationem difficilem efficerent: sed Bosporus in primis proderat Byzantiis; in cuius fluxũ si nauis semel venerit, ad terram appellat necesse est. quæ res vt est amicis gratissima, ita hostibus molestissima est. Neque vero Byzantium ita solummodo munitũ fuerat; sed erant insuper in eo machinæ cuiusuis generis, ad quoslibet muros deiiciendos paratæ; quibus partim saxa grandia trabesque coniiciebant in hostes, si propius accederent; partim emittebant lapides, telaque atque hastas, si abessent lõgius; ita vt nemo ad ea lõca quæ satis magno interuallo distarẽt ab vrbe, posset accedere sine periculo. Inerãt nõnullis machinis harpagones; quas emittebant, retrahebantque celeriter. Harum nauium atque machinarum magnã partẽ Priscus municeps meus fecerat: quam ob causam postea & reus capitis factus, & absolutus est. Nam Seuerus, cognita eius arte, vetuit ipsum morte mulctari; eiusq; opera deinceps cum in multis aliis rebus, tum in Atrorum oppugnatione est vsus. Solæ enim machinæ quas ille fecerat, non sunt a barbaris exustæ. Byzantiis naues fuerant quingentæ; quæ magna ex parte vniremes, nonnullæ etiam biremes erant & rostratæ: quædam a prora puppique clauis & gubernatoribus instructæ, vtrimq; nautas habebant, quo absq; mora nauigarent, & retrocederẽt, & quo possent, vtrumuis facerent, hostes offendere. Igitur Byzantii illis quidem temporibus multa egerunt, multa etiam passi sunt, dum trium annorum spatio obsiderentur a cunctis fere orbis terræ exercitibus. Ego pauca ex iis referam, quæ nonnullam admirationem habent. Capiebant enim quædã nauigia, dum hostes in iis præternauigarent, quos ipsi adoriebãtur opportune. Capiebant preterea triremes in ipsa statione hostium; quas præcisis ancoris per submissos vrinatores, & affixas clauis ad seriẽ remigii ipsarũ, religatasq; funiculis, trahebant ita vt illæ sua sponte cursum ad ipsos tenere viderentur, nullis remigibus aut vento incitatæ. Iam vero ab iis pleriq; mercatores volentes capiebantur, vt inuiti: qui, postquam magno pretio

θαυμαστῶς σφίσι συνεμάχουν· οἵ τε λιμένες ἐντὸς τείχους ἀμφότεροι κλειστοὶ ἁλύσεσιν ἦσαν, καὶ αἱ χηλαὶ αὐτῶν πύργους ἐφ' ἑκάτερα πολὺ προέχοντας ἔφερον, ὥστ' ἄπορον τῷ πολεμίῳ τὸν πρόσπλουν ποιεῖν. τὸ δ' ὅλον, ὁ Βόσπορος σφᾶς μέγιστα ὠφελεῖ. ἀνάγκη γὰρ πᾶσα, ἂν ἅπαξ τις ἐς τὸ ῥεῦμα ἐμπέσῃ, καὶ ἄκοντα αὐτὸν πρὸς τὴν γῆν ἐμπεσεῖν. τοῦτο δὲ τῷ μὲν φίλῳ ἥδιστόν ἐστιν, τῷ δὲ ἐναντίῳ ἀπορώτατον. Οὕτω μὲν οὖν τὸ Βυζάντιον ἐτετείχιστο· καὶ προσέτι καὶ μηχαναὶ κατὰ πάντος τοῦ τείχους ποικιλώταται ἦσαν. τοῦτο μὲν γὰρ, ἐπὶ τοὺς πλησιάζοντας καὶ πέτρας καὶ δοκοὺς ἐνέβαλλον· τοῦτο δὲ, ἐπὶ τοὺς ἀφεστηκότας καὶ λίθους καὶ βέλη δόρατά τε ἠφίεσαν· ὥστε ἐντὸς πολλοῦ χωρίου μηδένα αὐτῶν ἀκινδύνως πελάσαι δύνασθαι. ἁρπάγας τε ἕτεραι ἔχουσαι, καὶ καθίεντο ἐξαπιναίως, καὶ ἀνέσπων διὰ βραχέος. καὶ πλοῖα καὶ μηχανήματα Πρίσκος πολίτης ἐμὸς τὰ πλείω αὐτῶν ἐτεχνήσατο· καὶ διὰ τοῦτο θανάτου τε ἅμα ὦφλε καὶ ἐσώθη. ὁ γὰρ Σεβῆρος, τὴν τέχνην αὐτοῦ μαθὼν, ἐκώλυσεν αὐτὸν ἀποθανεῖν· κἀκ τούτου ἔς τε ἄλλα τινὰ αὐτῷ ἐχρήσατο, καὶ ἐς τὴν τῶν Ἀτρῶν πολιορκίαν· καὶ μόνα γε τὰ ἐκείνου μηχανήματα οὐκ ἐκαύθη ὑπὸ τῶν βαρβάρων. καὶ πλοῖα δὲ τοῖς Βυζαντίοις πεντακόσια, τὸ μὲν πλεῖστον μονήρη, ἔστι δ' ἃ καὶ δίκροτα καὶ ἐσκεύαστο ἐμβόλοις ἔχοντα· καὶ τινα αὐτῶν ἑκατέρωθεν καὶ ἐκ τῆς πρύμνης καὶ ἐκ τῆς πρώρας πηδαλίοις ἤσκητο· καὶ κυβερνήτας ναύτας τε διπλοῦς εἶχεν, ὅπως αὐτοί μὴ ἀναστρεφόμενοι καὶ ἐπιπλέωσι καὶ ἀναχωρῶσι, καὶ τοὺς ἐναντίους καὶ ἐν τῷ πρόσπλῳ καὶ ἐν τῷ ἀπόπλῳ σφῶν σφάλλωσι. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἔδρασαν καὶ ἔπαθον οἱ Βυζάντιοι, ἅτε τοῖς ἐκ τῆς οἰκουμένης (ὡς εἰπεῖν) στόλοις ἐπὶ ὅλον τριετῆ χρόνον πολιορκούμενοι· λελέξεται δ' ὀλίγα καὶ τὰ ἐχόμενά τινος θαύματος. ᾕρουν μὲν γὰρ πλοῖά τινα παραπλέοντα, εὐκαίρως ἐπιτιθέμενοι· ᾕρουν δὲ καὶ τριήρεις τῶν ἐν τῷ ὅρμῳ τῶν ἐναντίων οὐσῶν. τὰς γὰρ ἀγκύρας αὐτῶν ὑφύδροις κολυμβηταῖς ὑποτέμνοντες, καὶ ἥλους ἐς τοὺς ταρσοὺς σφῶν καλῳδίοις ἐκ τῆς φιλίας ἐκδεδεμένους ἐμπηγνύντες, ἐπεσπῶντο, ὥστ' αὐτὰς ἐφ' ἑαυτῶν αὐτομάτας προσπλεούσας ὁρᾶσθαι, μήτε ἐρέτου μήτ' ἀνέμου μηδενὸς ἐπιταράττοντος. ἤδη δὲ καὶ ἐθελονταί τινες ἔμποροι, ὡς καὶ ἄκοντες, ὑπ' αὐτῶν ἡλίσκοντο· καὶ τὰ ἀγώγιμα

μεγάλων

μεγάλων χρημάτων πωλήσαντες, ἐξέπλεον ἐκδιδράσκοντες. ἐπεὶ δὲ πάντων αὖθις ἐκδαπανηθέντων τῶν ἔνδον, ἐς οὐ στενὸν κομιδῇ τῶν τε πραγμάτων καὶ τῶν ἐλπίδων τῶν ἐπ' αὖθις ἐληλύθεσαν, πρότερον μὲν, καίπερ πάνυ πιεζόμενοι, ἅτε καὶ τῶν ἔξω πάντων ἀποκεκλεισμένοι, ὅμως ἀντεῖχον, καὶ ἔς τε τὰς ναῦς τοῖς τε ξύλοις τοῖς ἐκ τῶν οἰκιῶν, καὶ ταῖς θριξὶ ταῖς ἐκ τῶν γυναικῶν, σχοινία ἀπ' αὐτῶν πλέκοντες, ἐχρῶντο· καὶ ὁπότε τινὲς τῷ τείχει προσβάλλοιεν, τούς τε λίθους σφίσι τοὺς ἐκ τῶν θεάτρων, καὶ ἵππους χαλκοῦς καὶ ἀνδριάντας χαλκοῦς ὅλους ἐπερρίπτουν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ τροφὴ σφᾶς ἐπέλιπεν ἡ νενομισμένη, καὶ δέρματα διαβρέχοντες ἤσθιον· εἶτα καὶ ταῦτα κατηναλώθη· οἱ μὲν πλείους ἐξέπλευσαν, τηρήσαντες ζάλην καὶ καταιγίδα, ὥστε μηδένα ἀνταναχθῆναι σφίσιν, ἵν' ἢ ἀπόλωνται, ἢ ἐπισιτίσωνται. καὶ προσπίπτοντες ἀπροσδοκήτως τοῖς ἀγροῖς, πάνθ' ὁμοίως ἐλῄζοντο. οἱ δ' ὑπολειπόμενοι, δεινότατον ἔργον ἔδρασαν· ἐπεὶ γὰρ ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ ἐγένοντο, ἐπ' ἀλλήλους ἐτράποντο καὶ ἀλλήλων ἐγεύοντο. Οὗτοι μὲν οὖν ἐν τούτοις ἦσαν· οἱ δ' ἄλλοι, ἐπεὶ τὰ σκάφη καὶ ὑπὲρ τὴν δύναμιν αὐτῶν κατεγέμισαν, ἦραν, χειμῶνα μέγαν καὶ τότε ἐπιτηρήσαντες. οὐ μὴν καὶ ὤναντό γε αὐτοῦ· οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι, καταβαρεῖς αὐτοὺς καὶ βραχὺ πάνυ τοῦ ὕδατος ὑπερέχοντας ἰδόντες, ἀντανήχθησαν. καὶ αὐτοῖς ἐσκεδασμένοις (ὥς που καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ὁ κλύδων ἦγε) προσπίπτοντες, ναυμαχίας μὲν οὐδὲν ἔργον εἶχον, τὰ δὲ δὴ πλοῖα αὐτῶν ἀφειδῶς ἔκοπτον, πολλὰ μὲν τοῖς κοντοῖς ὠθοῦντες, πολλὰ δὲ καὶ τοῖς ἐμβόλοις ἀναρρηγνύντες· ἔστι δ' ἃ καὶ αὐτῇ τῇ προσβολῇ σφῶν ἀνατρέποντες. καὶ ἐκεῖνοι δρᾶσαι μὲν οὐδὲν, οὐδ' εἰ τὰ μάλιστα ἤθελον, ἠδύναντο· διαφυγεῖν δέ πῃ πειρώμενοι, οἱ μὲν ὑπὸ τοῦ πνεύματος, ἀπλήστως αὐτῷ χρώμενοι, ἐβαπτίζοντο· οἱ δ', ὑπὸ τῶν ἐναντίων καταλαμβανόμενοι, διώλλυντο. θεώμενοι δὲ ταῦτα οἱ ἐν τῷ Βυζαντίῳ, τέως μὲν ἐθεοκλύτουν καὶ ἐπεβόων ἄλλοτε ἄλλοις τοῖς γινομένοις, ὡς ἑκάστῳ τι τῆς θέας ἐκείνης ἢ τοῦ πάθους προσέπιπτεν· ἐπεὶ δὲ* πανσυδὶ αὐτοὺς ἀπολλυμένους εἶδον, τότε δὴ ἀθρόοι καὶ ἀνῴμωξαν καὶ ἀνεθρήνησαν· κἀκ τούτου τό τε λοιπὸν τῆς ἡμέρας καὶ τὴν νύκτα πᾶσαν ἐπένθουν. τοσαῦτα γὰρ τὰ πάντα ναυάγια ἐγένετο, ὥστε καὶ ἐς τὰς νήσους καὶ ἐς τὴν Ἀσίαν ἐξενεχθῆναί τινα, καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ τὴν ἧτταν σφῶν, καὶ πρὶν ἀκουσθῆναι, γνωσθῆναι. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ

vendidissent ea quæ cõuexerant, aufugiebant. Cõsumptis vero rebus omnibus quæ intus erant, Byzantii in summas angustias adducti, ac iam rebus suis diffidẽtes, primo quidem, licet afflicti vehementer, quod erant vndiq; interclusi, tamen fortiter resistunt, vtunturq; materia ædiũ ad naues, & funiculos ex mulierũ capillis faciunt: cumq; hostes murũ inuaderent, lapides ex Theatro, & equos ex ære, statuasq; æneas integras iaculari cœperunt. Postquam cibus vsitatus eos defecit, comedere pelles animaliũ maceratas: quib. postea consumptis, magna pars nauigat obseruatis procellis, ceterisq; tẽpestatibus, vt eis nemo possit occurrere: idq; faciunt, vt vel intereant, vel cõmeatum cõparent. Tum vero magno impetu & inopinato irruũt in agros, cunctaq; eodem modo prædãtur. Qui remãserant in vrbe, facinus grauissimũ fecerunt: nam vt fuere debilitati, cœperunt mutuo cõtra se conuerti, seque inter se comedere. *Dum hęc ab aliis geruntur, pars, & quidẽ supra quã ferendo essent, oneratas naues conscẽdit, soluitq;, explorata pariter magna tẽpestate. quæ res tamen nihil eis proderat. Nã Romani, vt videbãt eos pondere pressos, ita vt parum supra aquam exstarent, contra ferebãtur, irruebantque in eos dispersos, vt vẽtus & tẽpestas tulerat; ita vt nullo facto prœlio nauali, perpetuo eorũ naues frangerent, earumque partem impellerent contis, partem rostris cõfringerent, nõnullas impetu suo subuertẽrẽt. Illi, si maxime voluissent, tamẽ nihil poterant efficere: quod si conabantur fugere, aut submergebantur, quod vẽtus erat vehemens; aut capti ab hostibus peribant. Hęc dum intuerentur ii qui erãt in vrbe, deos inuocabant magnis editis clamoribus: idq; faciebãt in variis locis, vt quisq; in id spectaculũ inciderat. Sed postquam omnes suos vident penitus interire, tũ frequẽtes gemitu complent omnia & lamentatione: ex eoque tẽpore, quod erat reliquũ diei, noctemque totam flent atque lamentantur. Tot enim erant tabulæ fractarũ nauiũ, vt earũ nonnullæ in insulas & in Asiã perferrentur: ex quib. illæ gentes cladem Byzantiorum, ante quã eam audirent, cognoscerent. Postero die

multo maior fuit calamitas. nam vbi tempestas cessauit, mare proximum Byzantio, mortuis, fractisque nauibus, & sanguine refertum erat, atque horum partem in continentem eiecerat. Quibus perspectis rebus, accepta clades multo grauior est visa. Ita Byzantii inuiti statim vrbis deditionem faciunt. Hac deditione facta, Romani, milites Byzantiorum, eosq; omnes qui magistratũ apud illos gerebant, occidunt, vno † pugile excepto, qui magnã opem tulerat Byzantiis, & Romanos magnis incommodis affecerat. Is enim cõfestim vnum ex militibus pugno percussit, & alteri calcibus insultauit; vt ambo ea re cõmoti, ipsum interficerẽt: id quod factum est. Capto Byzantio, Seuerus tantam lætitiam percepit, (is tum erat in Mesopotamia) vt militib. quos secum habebat, ita dixerit; *Tandem & Byzantiũ cepimus.* Ciuitati abstulit libertatem, eamque priuauit suis dignitatibus, fecitque tributariam, bonis ciuiũ publicatis. Vrbem, omnemque regionem quæ erat sub eius vrbis potestate, Perinthiis concessit. Hi Byzantio vsi sunt vt vico, & a nullo genere iniuriæ temperauerunt.

Pyctes.Bl.

Quæ quamquã iure facere quodammodo visus est Seuerus, tamẽ Byzantiis magno dolori fuit, quod mœnia vrbis euertit; propterea quod gloria priuarentur ea quam ex magnifica ipsorũ ostentatione consequebantur. Idq; cum faceret Seuerus, magnum præsidium Romanorum, arcemque cõtra barbaros Ponti & Asiæ subuertit. Ego quidẽ mœnia ita diruta spectaui, vt si ea barbari cepissent, non Romani: videramque ea cum adhuc starent; eorumque sonitum, quem edunt, audiuerã. In his septem turres a portis Thraciis ædificatæ spectabãt ad mare: quarũ reliquæ quidem per se vocales non sunt: quod si quis in prima turri vocem emisisset, aut lapidem in eam coniecisset, tale erat in ea artificium ac machina, vt is statim sonus ad secundam, indeq; ad tertiam, & omnes deinceps non interceptus perferretur. Dũ muri Byzantiorũ ad hunc modum facti instructiq; obsiderentur, Seuerus gloriæ cupiditate inductus, exercitum contra barbaros Osroenos, Adiabenos, & Arabas duxit. Sed postquam transiit Euphratem, ac terram hostilem inuasit, factum est, cum ea regio natura sit in summa inopia aquæ, ac tum magnis

τοῖς Βυζαντίοις ἐπὶ μεῖζον τὸ δεινὸν ηὐξήθη. ὡς γὰρ ὁ κλύδων ἐστόρεστο, πᾶσα ἡ θάλασσα ἡ πρὸς τῷ Βυζαντίῳ καὶ τῶν νεκρῶν καὶ τῶν ναυαγίων καὶ τοῦ αἵματος ἐπληρώθη, πολλὰ δὲ καὶ εἰς τὴν γῆν ἐξεβράσθη· ὥστε καὶ χαλεπώτερον ἐκ τῆς ὄψεως σφίσι τὸ δεινὸν αὐτοῦ τοῦ ἔργου φανῆναι. Παρέδοσαν μὲν οὖν αὐτίκα τὴν πόλιν καὶ ἄκοντες οἱ Βυζάντιοι. Ῥωμαῖοι δὲ, τοὺς μὲν στρατιώτας καὶ τοὺς ἐν τέλει διεχειρίσαντο πάντας, πλὴν τοῦ *πύκτου, ὃς πολλὰ τοὺς Βυζαντίους ὠφέλησε, καὶ τοὺς Ῥωμαίους ἔβλαψεν. οὗτος γὰρ παραχρῆμα πύξ τε παίσας τῶν στρατιωτῶν τινὰ, καὶ ἑτέρῳ λὰξ *ἐνθορὼν, ὅπως ὀργισθέντες διαφθείρωσιν αὐτὸν, προσαπώλετο. ὁ δὲ Σεβῆρος οὕτως ἥσθη ἐπὶ τῇ ἁλώσει τοῦ Βυζαντίου, ὡς καὶ πρὸς τοὺς στρατιώτας, ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ τότε ὢν, αὐτὸ τοῦτο εἰπεῖν, Εἵλομεν δὲ καὶ τὸ Βυζάντιον. ἔπαυσε δὲ τὴν πόλιν τῆς τε ἐλευθερίας καὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ πολιτικοῦ· καὶ δασμοφόρον ἀποφήνας, τάς τε οὐσίας τῶν πολιτῶν δημεύσας, αὐτήν τε καὶ τὴν χώραν αὐτῆς Περινθίοις ἐχαρίσατο· καὶ αὐτῇ ἐκεῖνοι οἷα κώμῃ χρώμενοι, οὐδὲν ὅ τι οὐχ ὕβριζον. ταῦτα μὲν οὖν δικαίως πως ποιῆσαι ἔδοξε· τὰ δὲ δὴ τείχη τῆς πόλεως διαλύσας, ἐκείνους μὲν οὐδὲν πλέον τῆς στερήσεως τῆς δόξης, ἣν ἐκ τῆς ἐπιδείξεως αὐτῶν ἐκαρποῦντο, ἐλύπησε· τῶν δὲ δὴ Ῥωμαίων μέγα καὶ φυλακτήριον καὶ ὁρμητήριον πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ Πόντου καὶ τῆς Ἀσίας βαρβάρους καθεῖλε. καὶ εἶδον ἐγὼ τά τε τείχη πεπτωκότα, ὥσπερ ὑπὸ ἄλλων τινῶν ἀλλ' οὐχ ὑπὸ Ῥωμαίων ἑαλωκότα· ἐτεθεάμην δὲ αὐτὰ καὶ ἑστηκότα, καὶ ἠκηκόειν αὐτῶν καὶ λαλούντων. ἑπτὰ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν Θρᾳκίων πυλῶν πύργοι καθεστηκότες πρὸς τὴν θάλασσαν ἦσαν. τούτων δὲ εἰ μέν τις ἄλλῳ τῳ προσέμιξεν, ἥσυχος ἦν· εἰ δὲ δή τῳ πρώτῳ ἐνεβόησέ τινα, ἢ καὶ λίθον ἐνέρριψεν, αὐτός τε μηχανῇ τινι ἐλάλει, καὶ τῷ δευτέρῳ τὸ αὐτὸ τοῦτο ποιεῖν παρεδίδου· καὶ οὕτω διὰ πάντων ὁμοίως ἐχώρει, οὐδὲ ἐπετάραττον ἀλλήλους, ἀλλ' ἐν τῷ μέρει πάντες, παρὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ ὁ ἕτερος, τήν τε *ἠχὴν καὶ τὴν φωνὴν διεδέχοντό τε καὶ παρεπέμποντο.

Τοιαῦτα μὲν τὰ τῶν Βυζαντίων τείχη ἦν. Σεβῆρος δὲ, ἐν ᾧ ταῦτα ἐπολιορκεῖτο, κατὰ τὴν βαρβάρων ἐπιθυμίᾳ δόξης ἐστράτευσε, τῶν τε Ὀσροηνῶν καὶ τῶν Ἀδιαβηνῶν καὶ τῶν Ἀρραβίων. ἐπεὶ δὲ τὸν Εὐφράτην διαβὰς ἐς τὴν πολεμίαν ἐσέβαλεν, ἀνύδρου τῆς χώρας οὔσης, ἄλλως τε δὲ καὶ τότε πλέον ὑπὸ τοῦ

θέρους

θέρους ἐξικμασμένης, ἐκινδύνευσε παμπληθεῖς στρατιώτας ἀποβαλεῖν. κεκμηκόσι γὰρ αὐτοῖς ἐκ τῆς πορείας καὶ τοῦ ἡλίου καὶ κονιορτὸς ἐμπίπτων, ἰσχυρῶς ἐλύπησεν, ὥστε μήτε βαδίζειν μήτε λαλεῖν ἔτι δύνασθαι, τοῦτο δὲ μόνον φθέγγεσθαι, Ὕδωρ, ὕδωρ· ἐπεὶ δὲ ἀνεφάνη μὲν ἰκμὰς, ἐξ ἴσου δὲ τῷ μὴ εὑρεθέντι ἀρχὴν, ὑπὸ [τῆς] ἀτοπίας ἦν ὁ Σεβῆρος, κύλικά τε ᾔτησε, καὶ τοῦ ὕδατος πληρώσας, ἁπάντων ὁρώντων ἐξέπιε. καὶ τότε μὲν οὕτω καὶ ἄλλοι τινὲς προσπίνοντες ἀνερρώσθησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὴν Νίσιβιν ὁ Σεβῆρος ἐλθὼν, αὐτὸς μὲν ἐνταῦθα ὑπέμενε· Λάτιρνον δὲ καὶ Κάνδιδον καὶ Λαῖτον εἰς τοὺς προειρημένους βαρβάρους ἄλλον ἄλλῃ ἀπέστειλε. καὶ ἐπερχόμενοι οὗτοι, τήν τε χώραν τῶν βαρβάρων ἐδῄουν, καὶ τὰς πόλεις ἐλάμβανον. Μέγα δὲ καὶ ἐπὶ τούτῳ τῷ Σεβήρῳ φρονοῦντι, ὡς καὶ πάντας ἀνθρώπους καὶ συνέσει καὶ ἀνδρίᾳ ὑπερβεβηκότι, πρᾶγμα παραδοξότατον συνηνέχθη. Κλαύδιος γάρ τις λῃστὴς, καὶ τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὴν Συρίαν κατατρέχων, καὶ πολλῇ διὰ τοῦτο σπουδῇ ζητούμενος, προσῆλθέ τε αὐτῷ ποτε μεθ' ἱππέων ὡς καὶ χιλίαρχός τις ὢν, καὶ ἠσπάσατο αὐτὸν καὶ ἐφίλησε· καὶ οὔτε εὐθὺς ἐφωράθη, οὔθ' ὕστερον συνελήφθη. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ τοὺς Σκύθας πολεμησείοντας βρονταί τε καὶ ἀστραπαὶ μετ' ὄμβρου, καὶ κεραυνοὶ βουλευομένοις σφίσιν ἐξαίφνης ἐμπεσόντες, καὶ τοὺς πρώτους αὐτῶν τρεῖς ἄνδρας ἀποκτείναντες, ἐπέσχον. Ὁ δὲ Σεβῆρος αὖθις τρία τέλη τοῦ στρατοῦ ποιήσας, καὶ τὸ μὲν τῷ Λαίτῳ, τὸ δὲ τῷ Ἀνυλλίνῳ καὶ τῷ Προβῷ δοὺς, ἐπὶ τὴν *ἀρχὴν ἐξέπεμψε. καὶ οἱ μὲν ταύτην, τριχῇ ἐσβαλόντες, οὐκ ἀμογητὶ ἐχειρώσαντο· ὁ δὲ Σεβῆρος, ἀξίωμα τῇ Νισίβει δοὺς, ἱππεῖ ταύτην ἐπέτρεψεν· ἔλεγέ τε μεγάλην τινὰ χώραν προσκεκτῆσθαι, καὶ πρόβολον αὐτὴν τῆς Συρίας πεποιῆσθαι. ἐλέγχεται δὲ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου καὶ πολέμων ἡμῖν συνεχῶν, ὡς καὶ δαπανημάτων πολλῶν, αἰτία οὖσα. δίδωσι μὲν γὰρ ἐλάχιστα, ἀναλίσκει δὲ παμπληθῆ· καὶ πρὸς ἐγγυτέρους καὶ τῶν Μήδων καὶ τῶν Πάρθων προσεληλυθότες, ἀεὶ τρόπον τινὰ ὑπὲρ αὐτῶν μαχόμεθα. Τῷ δὲ Σεβήρῳ πόλεμος αὖθις, μήπω ἐκ τῶν βαρβαρικῶν ἀναπνεύσαντι, ἐμφύλιος πρὸς τὸν Ἀλβῖνον τὸν Καίσαρα συνηνέχθη. ὁ μὲν γὰρ οὐδὲ τὴν τοῦ Καίσαρος αὐτῷ ἔτι ἐδίδου τιμὴν, ἐπεὶ τὸν Νίγρον ἐκποδὼν ἐποιήσατο, τά τε ἄλλα τὰ ἐνταῦθα ὡς ἐβούλετο κατεστήσατο· ὁ δὲ

solis ardorib. exsiccata atq; arida esset, vt Seuerus in periculū venerit ne magnam partem militum amitteret. Nā defessis de via, & calore solis vexatis, puluis tantam molestiam exhibebat, vt nec iam iter facere possent, nec loqui: hoc vnum verbum poterant efferre, *Aquam aquam*: * quæ vt inuenta est, Seuerus initio, perinde ac si ea non reperta esset, anxius, poculum postulauit; plenumque aquæ coram omnibus exhausit: post hunc ceteri omnes biberunt, atque ita recreati sunt. Postquam Nisibim venit, ibi substitit: Laternum vero, Candidum, & Lætum, contra barbaros, quos paulo ante dixi, misit. qui cum primo *regiones illorum incedissent, cepissentque vrbes, atque ob eā causam Seuerus magnifice se efferret, quasi prudentia & magnitudine animi præstaret reliquis hominibus, maxime mirandum fuit, quod Claudius latro, qui Iudæam Syriamq; prædari cœperat, & ob eam causam studiose conquirebatur, ad Seuerum pro tribuno militum venit cum equitibus; eumq; complexus atque exosculatus salutauit; neq; tamen ab eo agnitus, neq; captus vnquā est postea. Per id tempus Scythæ statuebant bellum gerere; sed eos, quo minus id facerent, deterruerūt tonitrua atq; fulgores cū imbri maximo. Cum enim de bello deliberarēt inter se, tres viri primarii fulmine percussi conciderunt. Seuerus rursum exercitū in tres partes distribuit: quarum partium vni Lætum, alteri Anulinum, tertiæ Probum præfecit: dein eos † in diuersas partes Imperii dimisit; quod illi quāuis tripartito sint aggressi, tamen ægre tuebantur. Seuerus Nisibi magnam dignitatem dedit; eamque vrbem commisit equiti Romano: cumque dicere soleret, se magnam regionem adiunxisse Imperio, eamq; propugnaculum Syriæ effecisse; tamen re vera ex frequentibus bellis constat, illā nobis causam esse multorum sumptuum; propterea quod pauca reddit, insumitq; multa; quodq; nos ad Medos finitimos Parthosq; progressi, pro iis semper quodam modo pugnamus. Seuero autē nondum a bellis barbaricis respiranti, bellum ciuile cum Albino Cæsare coortum est; quod Seuerus ei, videlicet Nigro de medio sublato, ceterisque rebus ex sententia constitutis, ne Cæsaris quidem honores tribuebat, cum

Hęc in Græco propter deprauatā vocē ἀρχὴν sunt vitiosa.

interim Albinus etiã Imperatoriam dignitatem postularet. Quas ob caussas toto orbe terrarum cõmoto, nos quidẽ Senatores quiescebamus; quique non erant aperte in hunc aut illum propensi, communicabãt secum pericula ac spes quas habebãt. Populus autẽ teneri non poterat quin hoc malum palam deploraret. Nam cum esset ante Saturnalia postremus dies ludorum Circensium, ad quos maxima hominum multitudo cõfluxerat: cui spectaculo & ego interfui Cõsulis amici mei caussa, audiuique diligẽter omnia quæ tum dicta sunt; ita vt potuerim aliquid de iis certo scribere: cumque conuenissent innumerabiles homines, vt supra dixi, spectabant currus certantes inter se senos, vt factum fuerat Cleandri tẽporibus; atque interim neminem collaudabãt, vt erat consuetudo: sed postquam illi suos cursus confecerunt, ac aurigas ad alterum cursum aggredi oportuit; qui tacuerant ante, repente simul omnes maximo applausu manuũ conclamant, populoque felicitatẽ ac salutem precantur, vrbem Romam reginam atq; immortalem vocant; atque vno ore, *Quousque tandem*, inquiunt, *hæc patiemur? quousque bello vexabimur?* Cumq; dixissent alia quædam eiusdem generis, tandem exclamant hæc ita se habere: eoque facto se ad certamen equorum conuertunt. Id factum est afflatu aliquo diuino: neq; enim aliter tot milia hominum conclamare simul cœpissent, quasi chorus edoctus diligentissime; neq; eadem verba integre, quasi multum ac diu meditata, pronuntiauissent. Nos quidem his rebus perturbari cœpimus, & maxime ꝙ ignis repẽtinus in aere, qua parte spectat ad Septemtrionem, est visus, vt eo pleriq; totam vrbem comburi, multi cælum ipsum ardere existimarent; quod cælo sereno pluuia rori simillima, colorisq; argentei, in forũ Augusti defluxit: quã ego etsi nõ vidi cum caderet; tamen, vt ceciderat, inueni; eaque ita vt si esset argentum, obliui* monetam ex ære; mansitque is color tres dies; quarto vero die, quidquid oblitum fuerat, euanuit. Iisdem temporib. quidam Numerianus grãmaticus ex eorum numero qui pueros litteras docent, Roma, nescio qua opinione adductus, in Galliam profectus est: vbi dum se Senatorem esse simulat, missumq; ab Seuero ad comparandum

καὶ τὴν * αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος ἐζήτει ὑπεροχήν. συγκινουμένης οὖν διὰ ταῦτα τῆς οἰκουμένης, ἡμεῖς μὲν οἱ βουλευταὶ ἡσυχίαν ἤγομεν, ὅσοι μὴ πρὸς τοῦτον ἢ ἐκεῖνον φανερῶς ἀποκλίναντες, ἐκοινωνοῦμεν σφίσι καὶ τῶν κινδύνων καὶ τῶν ἐλπίδων. ὁ δὲ δῆμος οὐκ ἐκαρτέρησεν, ἀλλ' ἐκφανέστατα κατωδύρατο. ἦν μὲν γὰρ ἡ τελευταία πρὸ τῶν Κρονίων ἱπποδρομία· καὶ συνέδραμεν ἐς * αὐτὴν ἄπλετόν τι χρῆμα ἀνθρώπων. παρῆν δὲ καὶ ἐγὼ τῇ θέᾳ διὰ τὸν ὕπατον φίλον μου ὄντα, καὶ πάντα τὰ λεχθέντα ἀκριβῶς ἤκουσα· ὅθεν καὶ γράψαι [τι] περὶ αὐτῶν ἠδυνήθην. ἐγένετο δὲ ὧδε. συνῆλθον μὲν (ὥσπερ εἶπον) ἀμύθητοι, καὶ τὰ ἅρματα ἑξαχῶς ἁμιλλώμενα ἐθεάσαντο, (ὅπερ που καὶ ἐπὶ τοῦ Κλεάνδρου ἐγεγόνει) μηδὲν μηδένα παράπαν ἐπαινέσαντες, ὅπερ εἴθισται. ἐπειδή τε ἐκεῖνοί τε οἱ δρόμοι ἐπαύσαντο, καὶ ἔμελλον οἱ ἡνίοχοι ἑτέρου ἄρξασθαι, ἐνταῦθα * σιγήσαντες ἀλλήλοις ἐξαίφνης, τάς τε χεῖρας πάντες ἅμα συνεκρότησαν, καὶ προσεπεβόησαν, εὐτυχίαν τῇ τοῦ δήμου σωτηρίᾳ αἰτούμενοι. εἶπόν τε τοῦτο· καὶ μετὰ τοῦτο τὴν Ῥώμην καὶ βασιλίδα καὶ ἀθάνατον ὀνομάσαντες, Μέχρι πότε τοιαῦτα πάσχομεν, ἐκέκραξαν, καὶ μέχρι ποῦ πολεμούμεθα; εἰπόντες δὲ ἄλλα τινὰ τοιουτότροπα, τέλος ἐξεβόησαν * ὅτι Ταῦτά ἐστι· καὶ πρὸς τὸν ἀγῶνα τῶν ἵππων * ἐξετράποντο. οὕτω μὲν ἔκ τινος θείας * ἐπιπνοίας ἐνεθουσίασαν· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως τοσαῦται μυριάδες ἀνθρώπων οὔτε ἤρξαντο τὰ αὐτὰ ἅμα ἀναβοᾶν, ὥσπερ τις ἀκριβῶς χορὸς δεδιδαγμένος, οὔτ' εἶπον αὐτὰ ἀπταίστως ὡς καὶ μεμελετημένα. ταῦτά τε οὖν ἔτι καὶ μᾶλλον ἡμᾶς ἐτάραττε, καὶ πῦρ αἰφνίδιον νυκτὸς ἐν τῷ ἀέρι τῷ πρὸς Βορρᾶν τοσοῦτον ὤφθη, ὥστε τοὺς μὲν τὴν πόλιν ὅλην, τοὺς δὲ καὶ τὸν οὐρανὸν αὐτὸν καίεσθαι δοκεῖν. ὃ δὲ δὴ μάλιστα θαυμάσας ἔχω, ψακὰς ἐν αἰθρίᾳ ἀργυροειδὴς ἐς τὴν τοῦ Αὐγούστου ἀγορὰν κατέρρυη. φερομένην μὲν γὰρ αὐτὴν οὐκ εἶδον, πεσούσης δὲ αὐτῆς ᾐσθόμην, καὶ κέρματά τινα ἀπ' αὐτῆς χαλκᾶ κατηργύρωσα· ἃ καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τὴν αὐτὴν ὄψιν εἶχε. τῇ γὰρ τετάρτῃ πᾶν τὸ * ἐπαλειφθὲν αὐτοῖς ἠφανίσθη. Νουμεριανός τις γραμματιστὴς τῶν τὰ * παιδία γράμματα διδασκόντων, ἐκ τῆς Ῥώμης ἐς τὴν Γαλατίαν, οὐκ οἶδ' ὅ τι δόξαν αὐτῷ, ἀφορμηθείς, βουλευτής τε εἶναι τῶν Ῥωμαίων πλασάμενος, καὶ ἐπὶ στρατιᾶς ἄθροισιν ὑπὸ τοῦ Σεβήρου πεμφθῆναι,

κιμφθῆναι, συνήγαγέ τινα βραχεῖαν πρῶτον ἰσχὺν, καὶ τινὰς τῶν τοῦ Ἀλβίνου ἱππέων διέφθειρε, καὶ ἄλλα τινὰ ὑπὲρ τοῦ Σεβήρου ἐνεανιεύσατο. ἀκούσας δὲ ὁ Σεβῆρος, καὶ νομίσας ὄντως τινὰ τῶν βουλευτῶν εἶναι, ἐπέστελεν ἐπαινῶν τε αὐτὸν, καὶ δύναμιν κελεύων πλείονα προσλαβεῖν. καὶ ὅς, λαβὼν πλείονα δύναμιν, ἄλλα τε θαυμαστὰ ἐπεδείξατο, καὶ χιλίας καὶ ἑπτακοσίας καὶ πεντήκοντα μυριάδας δραχμῶν ἑλὼν, τῷ Σεβήρῳ ἔπεμψε. νικήσαντος δὲ τοῦ Σεβήρου, πρὸς αὐτὸν ἐλθὼν, οὔτ' ἀπεκρύψατό τι, οὔτ' ᾔτησεν ὡς ἀληθῶς βουλευτὴς γενέσθαι· καὶ τιμαῖς μεγάλαις πλούτῳ τε ἂν αὐξηθῆναι δυνηθεὶς, οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλ' ἐν ἀγρῷ τινι, σμικρόν τι ἐφ' ἡμέραν λαμβάνων παρ' αὐτοῦ, διεβίω. Ὁ δὲ δὴ ἀγὼν τῷ τε Σεβήρῳ καὶ τῷ Ἀλβίνῳ πρὸς τῷ Λουγδούνῳ τοιόσδε ἐγένετο. πεντεκαίδεκα μὲν μυριάδες στρατιωτῶν συναμφοτέροις ὑπῆρχον· παρῆσαν δὲ καὶ ἀμφότεροι τῷ πολέμῳ, ἅτε περὶ ψυχῆς θέοντες, καίτοι τοῦ Σεβήρου μηδεμιᾷ πω μάχῃ ἑτέρᾳ παραγεγονότος. ἦν δὲ [ὁ] μὲν Ἀλβῖνος καὶ τῷ γένει καὶ τῇ παιδείᾳ προήκων, ἅτερος δὲ τὰ πολέμια κρείττων καὶ δεινὸς στρατηγῆσαι. συνέβη δὲ τὸν Ἀλβῖνον προτέρᾳ μάχῃ νικῆσαι τὸν Λοῦπον τὸν τοῦ Σεβήρου στρατηγὸν ὄντα, καὶ πολλοὺς τῶν σὺν αὐτῷ διαφθεῖραι στρατιωτῶν. ὁ δὲ τότε ἀγὼν, πολλὰς ἔσχεν ἰδέας τε καὶ τροπάς. τὸ μὲν γὰρ λαιὸν κέρας τοῦ Ἀλβίνου, ἡττήθη τε καὶ κατέφυγεν ἐς τὸ ἔρυμα· καὶ οἱ Σεβήρειοι στρατιῶται διώκοντες συνεσέπεσον, καὶ ἐκείνους τε ἐφόνευον, καὶ τὰς σκηνὰς διήρπαζον. ἐν δὲ τούτῳ οἱ περὶ τὸ δεξιὸν κέρας τεταγμένοι τοῦ Ἀλβίνου στρατιῶται, κρυπτὰς τάφρους ἔχοντες πρὸ αὐτῶν, καὶ ὀρύγματα γῇ ἐπιπολαίως κεκαλυμμένα, μέχρι μὲν ἐκείνων προῄεσαν καὶ ἠκόντιζον πόρρωθεν, περαιτέρω δὲ οὐ προεχώρουν· ἀλλὰ καὶ ὡς δεδιότες ἀνέστρεφον, ὅπως ἐπισπάσωνται τοὺς ἐναντίους εἰς δίωξιν· ὃ δήποτε καὶ ἐγένετο. ἀγανακτήσαντες γὰρ οἱ Σεβήρειοι πρὸς τὴν δι' ὀλίγου αὐτῶν ἐξόρμησιν, καὶ καταφρονήσαντες αὖ πρὸς τὴν ἐκ βραχέος ἀνάφευξιν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς, ὡς καὶ παντὸς τοῦ μεταιχμίου σφῶν ἐμβατοῦ ὄντος. καὶ γενόμενοι κατὰ τὰς τάφρους, παθήματι δεινῷ συνηνέχθησαν. οἵ τε γὰρ πρωτοστάται, καταρραγέντων εὐθὺς τῶν ἐξ ἐπιπολῆς ἐπικειμένων, ἐς τὰ ὀρύγματα ἐνέπεσον· καὶ οἱ ἐπὶ τούτοις τεταγμένοι σφίσιν ἐμπίπτοντες αὐτοῖς, ἐσφάλλοντο καὶ κατέπιπτον· καὶ οἱ λοιποὶ δείσαντες, ἀνεχώρουν ὀπίσω· καὶ ἅτε ἐξαίφνης ἀναστρεφόμενοι, αὐτοί τε ἔπταιον, καὶ τοὺς ὑστάτους ἀνέτρεπον, ὥστε καὶ ἐς * φάλαγγα

exercitū; primo paruas copias cogit, iisq; conficit aliquot equites Albini, atq; alia multa ꝓ Seuero fortiter gerit. Quib. cognitis rebus, Seuerus ratus vere Senatorem esse, ad eum scripsit, collaudauitq; per litteras, & vt sibi maiores copias cōpararet, iussit. Is maiore facto exercitu, præter cetera quæ præclare ac mirabiliter gessit, misit ad Seuerū pecuniam quā coegerat ad † septingenties sestertiū: post venit ad Seuerum potitum victoria, eumq; nihil celauit, neq; petiit ab eo vt se vere cooptaret in ordinē Senatorium. nam cū magnos honores opesq; consequi potuisset, tamen noluit: sed ruri cōtentus paruo, quod a Seuero in diem accipiebat, vitā egit. Prœlium vero Seueri & Albini apud Lugdunum ita factū est. Erant vtriq; militum quinquaginta milia; aderatque præsens vterq; in bello, quasi de capite certaretur: etsi Seuerus ante nulli prœlio interfuerat. Albinus, nobilitate & doctrina antecellebat: alter, sciētia rei militaris, & peritia ducendi exercitus, potior erat. Accidit priore pugna, vt Albinus Lupū vinceret vnū ex ducib. Seueri, eumq; cū magno militū numero interficeret. Sed genus alterius pugnæ variū fuit. nam cum primo sinistrum cornu Albini victū profugisset, eosq; insecuti Seueriani simul magno impetu facto trucidarent, atq; eorū tētoria diriperent, milites Albini ii qui dextrū cornu tenebant, habebantq; ante se cæcas fossas, tecta ipsarum superficie, ad eas vsq; progressi, iaculabantur eminus, neque longius progrediebātur; sed simulato maximo timore, statim retrocedebāt, vt hostes ad insequendū se pellicerent: id quod euenit. Irati enim Seueriani, quod illi paruā irruptionem fecissent, ac contemnētes quod subito fugissent, impetum fecerunt in ipsos; rati, campum qui inter vtramq; aciem medius erat, peruium esse: cumque ad fossas venissent, cladem grauissimam acceperunt. nam primi fractis subito iis rebus quæ fuerant in superficie positę, in foueas incidunt: qui proximi sunt, offendunt, & super illos corruūt: ceteri, dum retrocedūt timoris caūa, videlicet improuiso retro versi, nō solum ipsi impingunt, sed etiam nouissimu agmen conturbant, ita vt * in maximam &

aureorū septingēta milia, al. mille septingētas quinquaginta myriades drachmarum.

confusam phalangem compellātur. Fuit horum, & eorum qui in foueas inciderunt, magna cædes, equorum pariter atque hominum. Præterea in hoc tumultu, qui inter vallem erant & fossas, sagittis telisque transfixi concidebant. Qua re animaduersa, Seuerus cum prætorianis cohortibus ad opem eis ferendam venit: tantumque abfuit vt illos auxilio iuuaret, vt etiam prætorianos fere perderet: ipse quidem Seuerus amisso equo in periculum venit. Sed vt vidit suos omnes fugere, statim discissa chlamyde, districtoque gladio in fugientes cōtendit, vt vel illi affecti pudore reuerterentur, vel vt ipse vna cum iis occideretur. Itaque multi viso Seuero cōstiterunt ac reuersi sunt: qui repente conuersi, ratiq; suos qui sequebantur, hostes esse, magnum numerum eorū pro Albinianis concidunt: post vero hostes insequentes se, in fugam conuertunt; atque ad extremum ii equites qui cum Læto remanserant, reliquos a latere adorti, omnes conficiunt. Nam Lætus, quamdiu pugna æqualis fuit, substitit, circumspiciēs atq; sperans vtrumque periturum, sibiq; reliquos vtrimque milites Imperium daturos. Sed posteaquam Seuerum iam superiorem esse cognouit, tādem ad rem aggressus, Albinianos confecit. Itaque Seuerus victoria potitus est. In hoc prœlio exercitus populi Romani magnam cladem accepit, quod vtrimque innumerabiles ceciderint; ita vt victores magna ex parte hanc calamitatem lamentarentur, dum campum hominibus equisq; mortuis plenū viderent. Pars enim iacebat multis vulneribus cōcisa, multi nullis acceptis vulneribus coaceruabantur: tū arma dispersa atq; abiecta conspiciebantur: tantaq; copia erat effusi sanguinis, vt in fluuios influeret. Albinus in domū quandā ad Rhodanum cōfugerat; quam vt sensit septam vndique custodia teneri, mortē sibi cōsciuit. Non enim ea refero quæ scripsit Seuerus, sed ea quæ vere constat esse facta. Is, vt vidit corpus Albini, *vehemēter sibi gratulatus oculis linguaq;, reliquum quidem iussit abiici; caput autem misit Romam, & cruci affixit. His ex rebus cum perspicuum fuit nihil esse in ipso boni principis, tum vero multo magis nos populumque per litteras perterruit: quippe qui potitus omnibus armatis militibus,

αὖθις βαθείαν συνῶσαι. ἐγένετο δὴ τούτων τε καὶ τῶν εἰς τὰς τάφρους πεσόντων φόνος πολὺς ἀναμὶξ ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν. ἐν δὲ τῷ θορύβῳ τούτῳ, καὶ οἱ μεταξὺ τῆς τε φάραγγος καὶ τῶν τάφρων, βαλλόμενοί τε καὶ τοξευόμενοι διεφθείροντο. ἰδὼν δὲ ταῦτα ὁ Σεβῆρος, ἐπεκούρησε μὲν αὐτοῖς μετὰ τῶν δορυφόρων· τοσούτου δὲ ἐδέησεν αὐτοὺς ὠφελῆσαι, ὥστε καὶ τοὺς δορυφόρους ὀλίγου δεῖν προσαπώλεσε, καὶ αὐτὸς τὸν ἵππον ἀποβαλὼν ἐκινδύνευσεν. ὡς δὲ εἶδε φεύγοντας πάντας τοὺς ἑαυτοῦ, τὴν χλαμύδα περιρρηξάμενος, καὶ τὸ ξίφος σπασάμενος, ἐς τοὺς φεύγοντας εἰσεπήδησεν, ὅπως * ἢ αἰσχυνθέντες ὑποστρέψωσιν, ἢ καὶ αὐτὸς αὐτοῖς συναπόληται. ἔστησαν γοῦν τινὲς τοιοῦτον αὐτὸν ἰδόντες, καὶ ὑπέστρεψαν· κἀν τούτῳ τοῖς ἐφεπομένοις σφίσιν ἐναντίοι ἐξαίφνης φανέντες, συχνοὺς μὲν ἐκείνων, ὡς καὶ Ἀλβινείους, κατέκοψαν, πάντας δὲ τοὺς ἐπιδιώκοντας σφᾶς ἔτρεψαν. κἀν τούτοις ἐνταῦθα ἱππεῖς ἐκ πλαγίου οἱ μετὰ τοῦ Λαίτου ἐπιγενόμενοι, τὸ λοιπὸν ἐξειργάσαντο. ὁ γὰρ Λαῖτος, ἕως μὲν ἀγχωμάλως ἠγωνίζοντο, περιεωρᾶτο, ἐλπίζων ἐκείνους τε ἀμφοτέρους ἀπολεῖσθαι, καὶ ἑαυτῷ τὸ κράτος τοὺς λοιποὺς στρατιώτας ἑκατέρωθεν δώσειν· ἐπεὶ δὲ εἶδεν ἐπικρατέστερα τὰ τοῦ Σεβήρου γενόμενα, προσεπελάβετο τοῦ ἔργου. Ὁ μὲν δὴ Σεβῆρος οὕτως ἐνίκησεν. ἡ δὲ δύναμις ἡ τῶν Ῥωμαίων ἰσχυρῶς ἔπταισεν, ἅτε ἀμφοτέρωθεν ἀναριθμήτων πεσόντων· καὶ πολλοὶ καὶ τῶν κρατησάντων ὠλοφύραντο τὸ πάθος. τό τε γὰρ πεδίον πᾶν, μεστὸν νεκρῶν καὶ ἀνδρῶν καὶ ἵππων ἑωρᾶτο· καὶ αὐτῶν οἱ μὲν τραύμασι πολλοῖς κατακεκομμένοι, καὶ οἱ κρεουργηθέντες, ἔκειντο· οἱ δὲ, καὶ ἄτρωτοι ἐσεσώρευντο· τά τε ὅπλα ἔρριπτο, καὶ τὸ αἷμα πολὺ ἐρρύη, ὥστε καὶ ἐς τοὺς ποταμοὺς ἐσπεσεῖν. ὁ δ' Ἀλβῖνος, καταφυγὼν ἐς οἰκίαν τινὰ πρὸς τῷ Ῥοδανῷ κειμένην, ἐπεὶ πάντα τὰ πέριξ φρουρούμενα ᾔσθετο, ἑαυτὸν ἀπέκτεινε. λέγω γὰρ οὐχ ὅσα ὁ Σεβῆρος ἔγραψεν, ἀλλ' ὅσα ἀληθῶς ἐγένετο. ἰδὼν δ' οὖν τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ πολλὰ μὲν τοῖς ὀφθαλμοῖς, πολλὰ δὲ τῇ γλώττῃ * χαρισάμενος, τὸ μὲν ἄλλο ῥιφῆναι ἐκέλευσε, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐς τὴν Ῥώμην πέμψας ἀνεσταύρωσεν. Ἐφ' οἷς δῆλος γενόμενος ὡς οὐδὲν εἴη αὐτοκράτορος ἀγαθοῦ, ἔτι μᾶλλον ἡμᾶς τε καὶ τὸν δῆμον, οἷς ἐπέστελλεν, ἐξεφόβησεν. ἅτε γὰρ παντὸς ἤδη τοῦ ὡπλισμένου κεκρατηκὼς,

ἐξέχεεν

ἐξέχεεν εἰς τοὺς ἀνόπλους πᾶν ὅσον ὀργῆς ἐς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου ἠθροίκει. μάλιστα δ᾽ ἡμᾶς ἐξέπληξεν ὅτι τοῦ τε Μάρκου υἱὸν καὶ τοῦ Κομμόδου ἀδελφὸν ἑαυτὸν ἔλεγε· τῷ τε Κομμόδῳ, ὃν πρώην ὕβριζεν, ἡρωϊκὰς ἐδίδου τιμάς. πρός τε τὴν βουλὴν λόγον ἀναγινώσκων, καὶ τὴν μὲν Σύλλου καὶ Μαρίου καὶ Αὐγούστου αὐστηρίαν τε καὶ ὠμότητα ὡς ἀσφαλεστέραν ἐπαινῶν, τὴν δὲ Πομπηίου καὶ Καίσαρος ἐπιείκειαν ὡς ὀλεθρίαν αὐτοῖς ἐκείνοις γεγενημένην κακίζων, ἀπολογίαν τινὰ ὑπὲρ τοῦ Κομμόδου ἐπήγαγε, καθαπτόμενος τῆς βουλῆς ὡς οὐ δικαίως ἐκεῖνον ἀτιμαζούσης, εἴγε καὶ αὐτῆς οἱ πλείους αἴσχιον βιοτεύουσιν. Εἰ γὰρ τοῦτο ἦν, ἔφη, δεινὸν, ὅτι αὐτοχειρίᾳ ἐφόνευεν ἐκεῖνος θηρία, ἀλλὰ καὶ ὑμῶν τις χθὲς καὶ πρώην ἐν Ὠστίοις ὑπατευκὼς γέρων δημοσίᾳ μετὰ πόρνης πάρδαλιν μιμουμένης ἔπαιζεν. ἀλλ᾽ ἐμονομάχει νὴ Δία, ὑμῶν δ᾽ οὐδεὶς μονομαχεῖ· πῶς οὖν καὶ ἐπὶ τί τάς τε ἀσπίδας αὐτοῦ καὶ τὰ κράνη τὰ χρυσᾶ ἐκεῖνα ἐπρίαντό τινες; Ἀναγνοὺς δὲ ταῦτα, τριάκοντα μὲν καὶ πέντε ἀπέλυσε τῶν τὰ Ἀλβίνου φρονῆσαι αἰτιαθέντων, καὶ ὡς μηδεμίαν ὑπάρχουσαν αἰτίαν ἐσχηκόσιν αὐτοῖς προσεφέρετο· ἦσαν δὲ ἐν τοῖς πρώτοις τῆς γερουσίας. ἐννέα δὲ καὶ εἴκοσιν ἀνδρῶν θάνατον κατεψηφίσατο· ἐν οἷς ἄρα καὶ Συλπικιανὸς ὁ τοῦ Περτίνακος πενθερὸς ἠριθμεῖτο. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Σεβῆρος ἐκστρατεύει κατὰ τῶν Πάρθων· ἀσχολουμένου γὰρ αὐτοῦ ἐς τοὺς ἐμφυλίους πολέμους, ἐκεῖνοι ἀδείας λαβόμενοι, τήν τε Μεσοποταμίαν εἷλον, στρατεύσαντες παμπληθεί· καὶ μικροῦ καὶ τὴν Νίσιβιν ἐχειρώσαντο, εἰ μὴ Λαῖτος αὐτὴν, πολιορκούμενος ἐν αὐτῇ, διεσώσατο· καὶ ἀπ᾽ αὐτῆς ἐπὶ πλέον ἐδοξάσθη, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλλα τά τε πολιτικὰ καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ δημόσια, καὶ ἐν τοῖς πολέμοις καὶ ἐν τῇ εἰρήνῃ ἄριστος. ἀφικόμενος δὲ ἐς τὴν προειρημένην Νίσιβιν ὁ Σεβῆρος, ἐνέτυχε συὶ μεγίστῳ. ἱππέα τε γὰρ ἔκτεινεν ὁρμήσας καταβαλεῖν αὐτὸν προθυμούμενον, καὶ τῇ ἑαυτοῦ ἰσχύϊ θαρρήσαντα· μόλις δ᾽ ὑπὸ πολλῶν στρατιωτῶν συλληφθείς τε καὶ σφαγείς, τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν ὄντων τῶν συλλαβόντων αὐτὸν, τῷ Σεβήρῳ προσεκομίσθη.

Τῶν δὲ Πάρθων οὐ μεινάντων αὐτὸν, ἀλλ᾽ οἴκαδε ἀναχωρησάντων, (ἦρχε δὲ αὐτῶν Οὐολόγαισος, οὗ ἀδελφὸς συνῆν τῷ Σεβήρῳ) πλοῖα κατασκευάσας ὁ Σεβῆρος ἐν τῷ Εὐφράτῃ, καὶ πλέων τε καὶ βαδίζων παρ᾽ αὐτὸν, διὰ τὸ εἶναι πλοῖα ὀξύτατα καὶ ταχινὰ καὶ εὖ ἐσταλμένα, τῆς παρὰ τὸν Εὐφράτην ὕλης

euomebat apud inermes omnē irā, quam lōgo tēpore ante in ipsos conceperat. sed & nobis timorem longe maximū fecit, cū se Marci filium, & Cōmodi fratrē diceret; & Cōmodo, in quem antea cōtumeliosus fuerat, heroicos honores daret. Nam cū haberet orationē in Senatu, extolleretq; Syllæ, Marii & Augusti austeritatem ac crudelitatē, veluti rem tutissimā; modestiam aūt & humanitatē Pompeii atq; Cæsaris, vt rē illis ipsis perniciosam, deprimeret, ad defendēdum Cōmodum processit, increpās Senatum, q. immerito eum notaret ignominia: *Præsertim, inquit, cum plerig, ex vobis multo viuant turpius. Nam si graue fuit*, inquit, *quod ille sua manu feras occideret: nonne vnus ex vobis vir cōsularis, & iam grandis natu, heri & aliquot diebus ante Ostiæ cum meretrice imitante pardalim, publice colludebat? At gladiator erat Comodus? quasi vero vestrū gladiator sit nemo. Cur igitur*, inquit, *nonnulli ex vobis scuta eius, galeasq, aureas, quas ille habuerat, compar auerunt?* Hac oratione habita, quamquā viros XXXV ex iis, q, quod Albinū secuti essent, rei facti erant, absoluit, iisq; vsus est nō aliter atq; si omni culpa caruissent; (hi erant ex primis Senatorib.) tamen vigintinouem viros capite damnauit: in quorum numero fuit Sulpicianus Pertinacis socer. Post hęc bellum intulit Parthis, qui occupato in bellis ciuilibus Seuero, securi Mesopotamiam ceperant, magnis copiis conductis: cepissentq; Nisibim, nisi Lætus eam, dum in ipsa obsideretur, conseruasset: ex qua vrbe magnā gloriā est adeptus; præsertim cum in ceteris reb. ciuilibus publicis ac priuatis, belli pacisq; temporibus optimus vir esset. Postquam Seuerus Nisibim venit, aprum reperit maximum, qui magno impetu equitem deiecerat ex equo, atq; interfecerat, dum is suis viribus cōfisus, conaretur ipsum cōficere: tandem vero a triginta militibus captus cæsusque, ad Seuerum perlatus est. Parthi, aduentu Seueri minime exspectato, domū sunt reuersi. Præerat iis Vologæsus: cuius frater cū Seuero erat. Seuerus, ædificatis nauibus in Euphrate, in quibus nauigabat celeriter, (erāt enim celeres naues, & optime instructæ ꝓpter copiam materiæ, quam Euphrates &

finitima loca suppeditát) omnia quæ ab illis parata fuerant; itemq; Seleuciam & Babylonem desertas celeriter cepit; ac paulo post, Ctesiphontem; quam vrbem diripiendam reliquit militibus, & in ea cædem maximam fecit, cepitque superstitum hominum ad cētum milia. Vologæsum tamen non est insecutus, neque Ctesiphōtem retinuit; sed, tamquam ob id solum venisset vt eā diriperet, discessit, coactus ignoratione locorum & inopia necessariarū rerum; reuersusque est alia via, quod fœnū lignaque inuenta in superiore itinere consumpta essent. Pars pedestris exercitus, iter fecit ad superiorē ripam Tigris: pars nauib. vecta est. Post hęc Seuerus, vt transiit in Mesopotamiā, Atra, quæ non longe aberant, frustra adortus est. Quinetiam pleræq; machinæ ipsius exustæ sunt; magnoque numero militū interfecto, multi saucii fuerunt: quamobrem inde castra mouit. Dum autem bellum gereret, iusserat occidi duos clarissimos viros, Iuliū Crispum tribunum prætorianorū militū, quod defessus belli laboribus, ac ira incitatus, *cecinerat carmen Maronis, quo carmine vnus ex militibus Turni, qui bellum cum Ænea gerebant, dolet, nulla ratione magnum numerum hominū perire, vt Turnus Lauiniam in vxorem ducat: Valeriumq; militē, qui Crispum accusauerat, tribunū in eius locū designauit. Occiderat præterea Lætū, quod vir prudentissimus & militibus carus erat. hi enim, nisi Læto duce, se negabant militaturos. ¹ Cuius cædis causam imputauit militib⁹, quasi cōtra voluntatē suam id facinus essent ausi: quippe veram causam nullā, nisi inuidiā habebat. Comparato magno commeatu, paratisq; machinis, iterum in Atra exercitum duxit. Graue enim esse statuebat, captis ceteris, eam vrbem solam atq; in medio positam resistere. Itaque in eam rē magnos sumptus fecit, amisitq; machinas omnes, præter eas quas Priscū supra fecisse diximus. Amisit præterea milites complures: quippe etiā dum pabularentur, cędebantur, impetum faciente in ipsos celeriter barbaro equitatu Arabum, & Atrenis longissime iaculantibus, telaque ita conicientibus machinis quibusdā, vt sępe

καὶ τῆς ἐκεῖσε χώρας ἄφθονον διδούσης αὐτῷ τὴν τῶν ξύλων χορηγίαν, τὰ κατασκευασθέντα ταχέως, *τήν τε *Σελεύκειαν καὶ τὴν Βαβυλῶνα ἐκλειφθείσας ἔλαβε. Καὶ μετὰ τοῦτο καὶ τὴν Κτησιφῶντα ἑλὼν, ἐκείνην τε πᾶσαν διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐφῆκε, φόνον τε ἀνθρώπων πλεῖστον εἰργάσατο, καὶ ζῶντας ἐς δέκα μυριάδας εἷλεν. Οὐ μέντοι οὔτε τὸν Οὐολόγαισον ἐπεδίωξεν, οὔτε τὴν Κτησιφῶντα κατέσχεν, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τοῦτο μόνον ἐστρατευκὼς ἵνα αὐτὴν διαρπάσῃ, ᾤχετο, τὸ μὲν ἀγνωσίᾳ τῶν χωρίων, τὸ δὲ ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων. Ὑπέστρεψε δὲ καθ' ἑτέραν ὁδόν. τά τε γὰρ ξύλα καὶ ὁ χόρτος ὁ ἐν τῇ *προτεραίᾳ εὑρεθεὶς, κατηνάλωτο. καὶ οἱ μὲν αὐτοῦ τῶν στρατιωτῶν πεζῇ ἄνω παρὰ τὸν Τίγριν, οἱ δὲ καὶ ἐπὶ πλοίων ἀνεπορεύθησαν. Καὶ μετὰ τοῦτο ὁ Σεβῆρος τὴν Μεσοποταμίαν διαβὰς, ἐπεχείρησε μὲν καὶ τοῖς Ἄτροις οὐ πόρρω οὖσιν, ἐπέρανε δὲ οὐδέν· ἀλλὰ καὶ τὰ μηχανήματα κατεκαύθη, καὶ στρατιῶται συχνοὶ μὲν ἀπώλοντο, πάμπολλοι δὲ καὶ ἐτρώθησαν. ἀπανέστη οὖν ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνέζευξεν ὁ Σεβῆρος. Ἐν ᾧ δὲ ἐπολέμει, δύο ἄνδρας τῶν ἐπιφανῶν ἀπέκτεινεν, Ἰούλιον Κρίσπον χιλιαρχοῦντα δορυφόρων· ὅτι ἀχθεσθεὶς τῇ τοῦ πολέμου κακώσει, ἔπος τι τοῦ *Μάρωνος ποιητοῦ παρεφθέγξατο, ἐν ᾧ ἐκείνου στρατιώτης τις τῶν μετὰ Τούρνου τῷ Αἰνείᾳ ἀντιπολεμούντων, ὀδυρόμενος καὶ λέγων ὅτι, Ἵνα δὴ τὴν Λαβινίαν ὁ Τοῦρνος ἀγάγηται, ἡμεῖς ἐν οὐδενὶ λόγῳ παραπολλύμεθα· καὶ τὸν κατηγορήσαντα αὐτοῦ στρατιώτην Οὐαλέριον, χιλίαρχον ἀντ' αὐτοῦ ὁ Σεβῆρος ἀπέδειξεν. ἀπέκτεινε δὲ καὶ τὸν Λαῖτον, ὅτι τε φρόνημα εἶχε, καὶ ὅτι ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἠγαπᾶτο· καὶ οὐκ ἄλλως στρατεύσεσθαι ἔλεγον, εἰ μὴ Λαῖτος αὐτῶν ἡγοῖτο. καὶ τούτου τὸν *φόνον, διότι οὐκ εἶχε φανερὰν αἰτίαν, εἰ μὴ τὸν φθόνον, τοῖς στρατιώταις *προσετίθει, ὥσπερ παρὰ γνώμην αὐτοῦ τοῦτο τετολμηκόσιν. Αὐτὸς δὲ πάλιν ἐπὶ τὰ Ἄτρα ἐστράτευσε, πολλὰ μὲν σιτία παρασκευάσας, πολλὰ δὲ καὶ μηχανήματα ἑτοιμασάμενος. καὶ γὰρ δεινὸν ἐποιεῖτο, τῶν ἄλλων κεχειρωμένων, μόνην ταύτην ἐν μέσῳ κειμένην ἀντέχειν. καὶ ἀπώλεσε καὶ χρήματα πλεῖστα, καὶ τὰ μηχανήματα πάντα, πλὴν τῶν Πρισκείων, ὡς ἀνωτέρω ἔφην· καὶ σὺν τούτοις καὶ στρατιώτας πολλούς. συχνοὶ μὲν γὰρ καὶ ἐν ταῖς προνομαῖς ἐφθείροντο, τῆς βαρβαρικῆς ἵππου (φημὶ δὴ τῆς τῶν Ἀράβων) πανταχοῦ τε ὀξέως καὶ σφοδρῶς ἐπιπιπτούσης αὐτοῖς· καὶ οἱ Ἀτρηνοὶ ἐξικνοῦντο μὲν καὶ ταῖς τοξείαις ἐπὶ μακρότατον. καὶ γὰρ ἐκ μηχανῶν βέλη τινὰ ἐξέχρυον, ὥστε πολλοὺς

καὶ τῶν

καὶ τῶν τοῦ Σεβήρου ὑπασπιστῶν βληθῆναι, συνδύο τε αὐτῶν βέλη ὑπὸ τὴν αὐτὴν ῥύμην ἱέντων, πολλαῖς τε ἅμα χερσὶ καὶ πολλοῖς τοξεύμασι βαλλόντων· πλεῖστον δὲ ὅμως ἐκάκωσαν αὐτοὺς ἐπειδὴ τῷ τείχει προσέμιξαν, καὶ πολὺ πλεῖον ἐπεὶ καὶ διέρρηξάν τι αὐτοῦ. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τὸ νάφθα τὸ ἀσφαλτῶδες ἐκεῖνο, περὶ οὗ ἄνω μοι γέγραπται, ἀφιέντες σφίσι, τά τε μηχανήματα καὶ τοὺς στρατιώτας πάντας, οἷς ἐπεβλήθη, κατέφλεγον· καὶ αὐτὰ ὁ Σεβῆρος ἀπὸ βήματος ὑψηλοῦ ἐθεώρει. πεσόντος δέ πῃ τοῦ ἔξωθεν περιβόλου, καὶ τῶν στρατιωτῶν πάντων προθυμουμένων ἐς τὸν λοιπὸν ἐσβιάσασθαι, ἐκώλυσεν αὐτοὺς ὁ Σεβῆρος τοῦ πρᾶξαι, τορῶς πανταχόθεν τὸ ἀνακλητικὸν σημανθῆναι κελεύσας. δόξα τε γὰρ τοῦ χωρίου, ὡς καὶ πάμπολλα τά τε ἄλλα χρήματα καὶ τὰ τοῦ ἡλίου ἀναθήματα ἔχοντος, μεγάλη ἦν, καὶ προσεδόκησεν ἐθελοντὴν τοὺς Ἀρραβίους, ἵνα μὴ βίᾳ ἁλόντες ἀνδραποδισθῶσιν, ὁμολογήσειν. μίαν γοῦν διαλιπὼν ἡμέραν, ὡς οὐδεὶς αὐτῷ ἐπεκηρυκεύσατο, προσέταξεν αὖθις τοῖς στρατιώταις τῷ τείχει, καίπερ ἀνοικοδομηθέντι νυκτὸς, προσβαλεῖν. καὶ αὐτῷ τῶν μὲν Εὐρωπαίων τῶν δυναμένων τι κατεργάσασθαι, οὐδεὶς ἔτ' ὀργῇ ὑπήκουσεν· ἕτεροι δὲ δὴ Σύροι, ἀναγκασθέντες ἀντ' αὐτῶν προσβαλεῖν, κακῶς ἐφθάρησαν. καὶ οὕτω θεὸς ὁ ῥυσάμενος τὴν πόλιν, τοὺς μὲν στρατιώτας δυνηθέντας ἂν εἰς αὐτὴν εἰσελθεῖν, διὰ τοῦ Σεβήρου ἀνεκάλεσε, καὶ τὸν Σεβῆρον αὖ βουληθέντα αὐτὴν μετὰ τοῦτο λαβεῖν, διὰ τῶν στρατιωτῶν ἐκώλυσεν. οὕτω γοῦν ὁ Σεβῆρος ἐπὶ τούτοις διηπορήθη, ὥστε τινὸς τῶν ἀμφ' αὐτὸν ὑποσχομένου αὐτῷ, ἐάν γε αὐτῷ *δώσῃ πεντακοσίους καὶ πεντήκοντα μόνους τῶν Εὐρωπαίων στρατιωτῶν, ἄνευ τοῦ τῶν ἄλλων κινδύνου τὴν πόλιν ἐξαιρήσειν, ἔφη πάντων ἀκουόντων, Καὶ πόθεν τοσούτους στρατιώτας ἔχω; πρὸς τὴν ἀπείθειαν τῶν στρατιωτῶν τοῦτο εἰπών. Εἴκοσι δ' οὖν ἡμέρας τῇ πολιορκίᾳ προσεδρεύσας, ἐς τὴν Παλαιστίνην μετὰ τοῦτο ἦλθε, καὶ τῷ Πομπηίῳ ἐνήγισεν. Ἐλθὼν δὲ καὶ ἐς τὴν Αἴγυπτον, πᾶσάν τε εἶδε, καὶ ἐπολυπραγμόνησε πάντα καὶ τὰ πάνυ κεκρυμμένα. ἦν γὰρ οἷος μηδὲν μήτε ἀνθρώπινον μήτε θεῖον ἀδιερεύνητον καταλιπεῖν. κἀκ τούτου τά τε βιβλία πάντα τὰ ἀπόρρητόν τι ἔχοντα, ὅσα καὶ εὑρεῖν ἠδυνήθη, ἐκ πάντων (ὡς εἰπεῖν) τῶν ἀδύτων ἀνεῖλε, καὶ τὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου μνημεῖον συνέκλεισεν, ἵνα μηδεὶς ἔτι μήτε τὸ σῶμα τούτου ἴδῃ, μήτε τὰ

satellites Seueri prosterneret. nā vno impulsu bina tela emittebāt, coniiciebanturq; multa manibus & arcubus multorū: sed maximū damnum intulerunt Seuerianis, cū propius ad muros accederēt: multo vero maius, cū aliquā eius partē diruissent. Tū enim naphtha, quod ex genere bituminis esse supra dictū est, cōiecerunt in eos: quo machinæ, milites q; omnes quos attigit, conflagrauerunt: atq; hæc Seuer[us] spectabat ex * superiore loco. Cū aūt pars aliqua muri corruisset extrinsecus, vellentq; cuncti milites promptis animis reliquū inuadere, Seuerus phibuit ne id facerent, iussitq; palā vbiq; canere receptui; propterea q; magna erat opinio, grandē pecuniā, & Solis donaria in eo oppido reposita esse: sperabatq; Arabas, ne vi capti redigerētur in seruitutem, * hūc thesaurū perfacile indicaturos. Sed vno interiecto die, postquā videt ad se legatos ab Atrenis nō venire, vt deditionem facerēt, imperauit militibus, vt in murū (quamquā noctu instauratus fuerat) irrumperent. Cui dū nemo ex militibus Europæis qui poterant aliquid perficere, parēre voluit, Syri coacti pro illis irruptionē facere, magnam cladem acceperunt. Itaque Deus vrbē liberauit, qui per Seuerū reuocauit milites, cū possent in ipsam ingredi: & Seuerum cupientem eandem postea capere, per milites prohibuit. Quamobrem Seuerus tā anxio fuit animo & hæsitabūdo, vt cū ab eo vnus ex ducib. ipsius tātummodo peteret quingētos quinquaginta milites Europęos, seq; sine reliquorū periculo vrbē capturū poilliceretur, ita cunctis audientib. responderit: *Vnde*, inquit, *tot milites habebo?* Id ab eo propterea dictum est, quod milites dicto audientes non essent. Cum autem tenuisset illā vrbem obsessam spatio XX dierum, venit in Palæstinam, ac Pompeio parentauit. Inde profectus in Ægyptū, totam regionem vidit, occultasque res in ea & penitus abditas conquisiuit. Nihil enim fuit diuinarū aut humanarum rerum, quod ille nō voluerit perscrutari: præterea libros omnes in quib. arcana continentur, quotquot potuerunt inueniri, fere ex omnib. adytis sustulit. Clausit monumentū Alexandri, ne quisquā corpus eius videret in posterū, neve ea quæ

in ipso scripta erant, legeret. Quæ cũ ab eo facta sint, mihi non est necesse scribere cetera quæ ad Ægyptũ pertinent: quamquam ea quæ de Nilo habeo multis rationibus perspecta atque cognita, iure possum referre. Is ex monte Atlante certo fluit; qui mons est in Macennitide, non longe ab Oceano, qua parte spectat ad occasum Solis: mons est lõge omnium altissimus, quem poetæ ob eam causam columnã cæli esse dixerunt: nam ad summum eius verticem nemo ascendit vmquam, neque culmina videre potuit. quamobrem plenus est perpetuis niuibus; ex quibus æstate magnam copiam aquæ emittit, cum alioqui ad radices vndiq; paludes habeat, quæ tunc multo fiunt maiores, augeturq; Nilus, ꝓpterea quod fons eius est; vt ex crocodilis, ceterisque quæ vtrobiq; nascuntur, coniicitur. Neq; vero mirari quisquam debet, si nos ea diximus quæ sunt a veteribus Græcis ignorata. Nam Macennitæ propter Mauritaniam inferiorẽ habitant; multiq; ex iis qui illic bella gerunt, ad Atlantem perueniunt. sed de his hactenus. Interea Plautianus, cuius erat *apud Seuerũ maxima auctoritas, quique præfecti potestatem habebat, eratq; omnium hominum potẽtissimus, morte affecit magnum numerum priuatorum hominum, & optimatum. Is erat homo inexplebili cupiditate: omnia enim petebat ab omnibus, & capiebat omnia; nullãq; gentem, nullam ciuitatem reliquit, quam nõ prædaretur: cumq; cuncta diriperet vndequaq;, ea congerebat domum suam; multoq; plura munera ab omnibus ad eum, quam ad Seuerum mittebãtur. Postremo equos Solis tigrib. simillimos ex insulis maris rubri, missis cẽturionibus furatus est. hoc enim vno *infinitam eius cupiditatem videor ostendisse. Quamquam & illud addendũ videtur, centũ ciues Romanos *nobiles viros domi ab eo excisos esse; id quod nemo nostrũ ante quam ipse moreretur, intellexerat. Quibus ex reb. percipi potest, quãta fuerit hominis peruersitas atq; potẽtia. Excîdit autẽ non solum pueros & adolescentes, sed etiam viros, quorũ nonnullis vxores erãt: idq; fecit vt Plautilla filia eius, quam postea Antoninus vxorem duxit, haberet magnũ eunuchorum famulatum. Nos quidẽ eosdem homines eunuchos, maritos, patres, priuatos testibus,

ἐν ἐκείνοις γεγραμμένα ἀναλέξηται. Καὶ ὁ μὲν ταῦτ᾽ ἐποίει. ἐγὼ δὲ τὰ μὲν ἄλλα τῆς Αἰγύπτου οὐδὲν δέομαι γράφειν· ὃ δὲ δὴ περὶ τοῦ Νείλου πολλαχόθεν ἀκριβώσας ἔχω, δικαιότατός εἰμι εἰπεῖν. ἐκ γὰρ τοῦ Ἄτλαντος τοῦ ὄρους σαφῶς ἀναδίδοται· τοῦτο δέ ἐστιν ἐν τῇ Μακεννίτιδι παρ᾽ αὐτῷ τῷ Ὠκεανῷ πρὸς ἑσπέραν, καὶ ὑπεραίρει πολὺ πλεῖστον ἁπάντων ὀρῶν· ὅθεν οἱ ποιηταὶ κίονα αὐτὸν τοῦ οὐρανοῦ εἶναι ἔφησαν. οὔτε γὰρ ἀνέβη ποτέ τις ἐπ᾽ ἄκρον αὐτοῦ, οὔτε τὰς κορυφὰς αὐτοῦ εἶδε. χιόνος τε οὖν ἀεὶ διὰ ταῦτα πεπλήρωται, καὶ τὸ ὕδωρ ἐξ αὐτῆς παμπληθὲς ὑπὸ τὸ θέρος ἀφίησιν. ἔστι μὲν καὶ ἄλλως ἑλώδη πάντα τὰ περὶ τοὺς πρόποδας αὐτοῦ, τότε δὲ ἐπὶ μᾶλλον πληθύνεται, * καὶ ἐκ τούτου τὸν Νεῖλον τὴν ὡραίαν ἐπαύξει. πηγὴ γάρ ἐστιν αὐτοῦ, ὥσπερ που καὶ τοῖς κροκοδείλοις καὶ ἄλλοις ἑκατέρωθι ὁμοίως γινομένοις τεκμηριοῦται. καὶ * θαυμάσῃ μηδεὶς εἰ τὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἄγνωστα ἐξευρήκαμεν. πλησίον γὰρ οἱ Μακεννῖται τῇ Μαυριτανίᾳ τῇ κάτω οἰκοῦσι, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκεῖ στρατευομένων καὶ πρὸς τὸν Ἄτλαντα ἀφικνοῦνται. Τοῦτο μὲν οὕτως ἔχει. Πλαυτιανὸς δὲ, παραδυναστεύων τῷ Σεβήρῳ, καὶ τὴν * ἐπαρχικὴν ἔχων ἐξουσίαν, πλεῖστά τε ἀνθρώπων καὶ μέγιστα δυνηθεὶς, πολλοὺς μὲν τῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν καὶ ὁμοτίμων αὐτῷ ἐθανάτωσε· πάντων δ᾽ ἐπεθύμει, καὶ πάντα παρὰ πάντων ᾔτει, καὶ πάντα ἐλάμβανε· καὶ οὔτε ἔθνος οὐδὲν οὔτε πόλιν οὐδεμίαν ἀσύλητον εἴασεν· ἀλλὰ πάντα δὴ καὶ πανταχόθεν ἥρπαζε, καὶ συνεφόρει· καὶ πολὺ πλείονα αὐτῷ ἢ τῷ Σεβήρῳ πάντες ἔπεμπον. καὶ τέλος, ἵππους ἡλίῳ τιγροειδεῖς ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ νήσων, πέμψας ἑκατοντάρχους, ἐξέκλεψεν. ἓν γὰρ τοῦτο εἰπὼν, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν περιεργίαν καὶ τὴν ἀπληστίαν δεδηλωκέναι νομίζω. καίτοι καὶ ἐκεῖνο προσθήσω, ὅτι ἀνθρώπους ἑκατὸν εὐγενεῖς Ῥωμαίους ἐξέτεμεν οἴκοι. καὶ τοῦτο οὐδεὶς ἡμῶν πρὸ τοῦ τελευτῆσαι αὐτὸν ᾔσθετο. πᾶσαν γὰρ ἐκ τούτου τήν τε παρανομίαν αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν ἄν τις καταμάθοι. ἐξέτεμε δὲ οὐ παῖδας μόνον, εἴτε μειράκια, ἀλλὰ καὶ ἄνδρας, καὶ ἔστιν οἷς αὐτῶν καὶ γυναῖκας ἔχοντας, ὅπως ἡ * Πλαυτίλλα ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ (ἣν ὁ Ἀντωνῖνος μετὰ ταῦτ᾽ ἔγημε) δι᾽ εὐνούχων τήν τε ἄλλην θεραπείαν ἔχῃ. καὶ εἴδομεν τοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους εὐνούχους τε καὶ ἄνδρας, καὶ πατέρας * ἀόρχας,

ἐκτομίας

ἐκτομίας τε καὶ πωγωνίας. ἀφ᾽ οὗ δὴ οὐκ ἀπεικότως ὑπὲρ πάντας τὸν Πλαυτιανὸν, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς αὐτοκράτορας ἰσχύσαι ἄν τις εἴπῃ. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ἀνδριάντες αὐτοῦ εἰκόνες οὐ μόνον πολλῷ πλείους, ἀλλὰ καὶ μείζους τῶν ἐκείνων, οὐδ᾽ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ, οὐδ᾽ ὑπὸ ἰδιωτῶν ἤδη μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπ᾽ αὐτῆς τῆς γερουσίας ἀνετέθειντο. τήν τε τύχην αὐτοῦ πάντες οἱ στρατιῶται καὶ οἱ βουλευταὶ ὤμνυσαν, καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ δημοσίᾳ ἅπαντες ηὔχοντο. αἴτιος δὲ τούτων αὐτὸς ὁ Σεβῆρος μάλιστ᾽ ἐγένετο· ὃς οὕτως αὐτῷ ὑπεῖκεν ἐς πάντα, ὥστ᾽ ἐκεῖνον μὲν ἐν αὐτοκράτορος, αὐτὸν δὲ ἐν ἐπάρχου μοίρᾳ εἶναι. τά τε γὰρ ἄλλα. καὶ ὁ μὲν, πάνθ᾽ ἁπλῶς ὅσα ὁ Σεβῆρος καὶ ἔλεγε καὶ ἔπραττεν, ᾔδει· τῶν δὲ δὴ τοῦ Πλαυτιανοῦ ἀπορρήτων οὐδεὶς οὐδὲν ἠπίστατο. τήν τε θυγατέρα αὐτοῦ τῷ υἱεῖ ἐμνήστευσε, πολλὰς καὶ σεμνὰς κόρας παραλιπών· ὕπατόν τε ἀπέδειξε, καὶ διάδοχον τῆς αὐταρχίας (ὡς εἰπεῖν) ἔχειν ηὔξατο. καί ποτε καὶ ἐπέστειλε, Φιλῶ τὸν ἄνδρα, ὥστε καὶ εὔχεσθαι προαποθανεῖν αὐτοῦ. ἠνείχετό γέ τοι ὁρῶν καὶ ἐν ταῖς καταλύσεσιν αὐτὸν ταῖς κρείττοσιν αὐλιζόμενον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ ἀμείνω καὶ ἀφθονώτερα αὐτοῦ ἔχοντα. ὥστε δεηθείς ποτε ἐν τῇ Νικαίᾳ τῇ πατρίδι μου κεστρέως, οὓς ἡ λίμνη μεγάλους ἐκτρέφει, παρ᾽ ἐκείνου μετεπέμψατο. ὅθεν εἰ καί τι ἐπὶ μειώσει τῆς δυναστείας αὐτοῦ ποιεῖν ἐδόκει, ἀλλ᾽ ἔκ γε τῶν ἐναντίων πολὺ καὶ μειζόνων καὶ λαμπροτέρων ὄντων, καὶ ἐκεῖνο πάνυ ἀπημβλύνετο. ποτὲ γοῦν τοῦ Σεβήρου ἐν Τυαίοις νοσήσαντα αὐτὸν ἐπισκεψομένου, οἱ στρατιῶται οἱ περὶ τὸν Πλαυτιανὸν ὄντες, οὐκ εἴασαν τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ συνεσελθεῖν· ὅτι τὰς δίκας τὰς ἐπ᾽ αὐτοῦ λεγομένας διατάττων, κελευσθείς ποτε ὑπὸ τοῦ Σεβήρου ἀργοῦντος δίκην τινὰ εἰσαγαγεῖν, οὐκ ἠθέλησεν, εἰπὼν ὅτι Οὐ δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι, ἂν μὴ Πλαυτιανός μοι κελεύσῃ. καὶ οὕτω καὶ εἰς τὰ ἄλλα πάντα ὁ Πλαυτιανὸς αὐτοῦ κατεκράτει, ὥστε καὶ τὴν Ἰουλίαν τὴν Αὔγουσταν πρὸς τὸν Σεβῆρον ἀεὶ διέβαλλεν, ἐξετάσεις τε κατ᾽ αὐτῆς, καὶ βασάνους κατ᾽ εὐγενῶν γυναικῶν ποιούμενος. καὶ ἡ μὲν αὐτή τε φιλοσοφεῖν διὰ ταῦτ᾽ ἤρξατο, καὶ σοφισταῖς συνημέρευσεν· ὁ δὲ δὴ Πλαυτιανὸς, ἀσωτότατός τε ἀνθρώπων γενόμενος, ὥστε καὶ εὐωχεῖσθαι ἅμα καὶ ἐμεῖν, ἐπεὶ μηδὲν ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν τε σιτίων καὶ τοῦ οἴνου πέψαι ἠδύνατο· καὶ τοῖς μειρακίοις ταῖς τε κόραις οὐκ ἄνευ διαβολῆς χρώμενος, τῇ γυναικὶ τῇ ἑαυτοῦ οὐθ᾽

exsectos, & barbatos vidimꝰ. Ex quo nō iniuria dici potest, Plautianum omnib. hominibꝰ, atq; adeo ipsis principib. Romanis potentiorē fuisse. Etenim præter cetera statuæ ei multo plures & maiores, quā illis, nō solum in aliis ciuitatibus, sed etiā Romæ; neque tantum a priuatis ciuibus, sed etiā ab ipso Senatu collocatæ sunt. Per fortunam eius iurabāt cuncti milites ac Senatores: proq; eius salute publicè supplicabatur. In causa harū rerum fuerat potissimum Seuerus, qui ei ita permiserat omnia, vt ille Imperatoris, ipse præfecti loco esset. quidquid enim diceret aut ageret Seuerus, id ille perspectum habebat: arcana verò Plautiani sciebat nemo. Huius filiam Seuerus filio suo in matrimoniū dedit, posthabitis multis virginib. nobilissimis atq; pulcherrimis: ipsumque Plautianū designauit Consulem; quē fere cupiebat successorē Imperii relinquere. Nam ita de eo scripsit in epistola quadam: *Virum diligo, vt cupiam eum mihi esse superstitem*: patiebaturq; illum recipi in potiora diuersoria, resq; ad victū necessarias meliores habere, & copiosiores. Itaq; cum aliquando Nicææ, quæ mea est patria, mugilem postularet, quos maximos ille fert lacus, misit qui a Plautiano peterent, acceptumq; ab eo ad se perferrēt. Quod si ad cōminuendam eius potentiā videbatur nonnulla facere; tamen his contrariis, multoque maioribus & clariorib. rebus cetera omnia obscurabātur. Quocirca Tyanis cum Seuerus Plautianum ægrotātem visitaret, milites Plautiani non sunt passi eos qui Seuerum cōsequebantur, vna ingredi. Et quidam cum actiones haberet, iussus a Seuero, cū esset otiosus, vt aliquā actionem intēderet, *Non possum*, inquit, *nisi Plautianus mihi iusserit*. adeo potentior erat Seuero in rebus omnibus, vt etiam apud eum Iuliam Augustam semper calumniatus sit, & in eam, ac de matronis nobilibus, tormentis quæsiuerit. quæ dum ob eā causam philosopharetur, & tēpus cū Sophistis transigeret, Plautianus homo profusa luxurie vomebat in conuiuiis, quod nihil posset propter cibi viniq; maximā copiā concoquere: puerisq; ac puellis non sine magno probro vtebatur; cum tamen vetaret vxori suæ vt ne-

minem aspiceret, neque sineret vllo pacto vt ab aliquo, ne ab ipso quidem Seuero aut Iulia, conspiceretur. Per id tempus factũ est mulierum certamẽ; in quo tanta *cõuenerat multitudo athletarum, vt mirarẽtur omnes, quemadmodum eos stadiũ caperet. In quo certamine cum mulieres crudelissime pugnauissent, essentq; ob eã causam ceteras nobilissimas fœminas conuitiis consectatæ, cautũ est ne qua mulier vsquã in reliquũ tempus munerib. gladiatoriis fungeretur. Cũ vero essent statuæ cõplures factæ Plautiano, (oportet .n. res gestas exponere) Seuerus iniquo animo ferẽs tantam statuarũ multitudinẽ, conflare quasdã ex eis cœpit. Qua de causa rumor fuit in plerisque ciuitatibus, ipsum Plautianum oppressum esse, & penitus interiisse, multiq; statuas eius conciderunt; de quibus postea supplicium est sumptum. In eorũ numero fuit Racius Cõstans, vir clarissimus qui Sardiniæ præerat. Quarũ rerum ego mẽtionem feci, propterea quod cum orator, qui Constantem accusauit, multa dixisset, atq; illud in primis, *Cælum ruere citius posse, quam Plautiano damnum a Seuero inferri*: quib. rebus, atq; iis quæ sunt eiusdem generis, dicente illo, fides haberi poterat merito: cumque Seuerus audacter nobis, qui vna iudices eramus, cõfirmasset, nõ posse vllum malum ab se Plautiano accidere; nõ tamen perpetuo floruit Plautianus; sed intra annum occisus est, cunctæq; statuæ ipsius dissipatę sunt. Antequam autem id fieret, cetus maximus appulit in eum portum qui Augusti cognomen habet, in eoq; captus est. Cuius ceti figura introducta in amphitheatrum, tãta fuit vt quinquaginta vrsos caperet. Præterea cometes Romę per multos dies visus est; fuitq; opinio eum magnum aliquod malum portendere. Interea Seuerus, postquam attigit decennium principatus sui, cõgiario populo prætorianisque militibus dato, eis tot aureos, quot annos imperauerat, dedit. Quam ob causam sibi mirum in modum placebat, cum reuera nemo vnquã simul tantundẽ eis dedisset. consumptum enim in ea largitione † bis millies sestertiũ. Eodẽ anno celebratæ sunt nuptiæ Antonini filii Seueri, & Plautillæ Plautiani filiæ. Is tantũ filiæ suæ dedit, quantũ reginis quinquaginta satis fuisset. quæ omnia per forum vidimus comportari

aureorũ vicies cẽtena milia. Bl. Quinquies mille myriades drachmarum.

ὁρᾶν τινα οὔθ' ὁρᾶσθαι τοπαράπαν οὔθ' ὑπὸ τοῦ Σεβήρου οὔθ' ὑπὸ τῆς Ἰουλίας ἐπέτρεπεν. Ἐγένετο δὲ ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις καὶ ἀγὼν γυμνικός· ἐν ᾧ τοσοῦτον πλῆθος ἀθλητῶν ἀνάγκῃ ἀχθὲν συνῆλθεν, ὥσθ' ἡμᾶς θαυμάσαι πῶς αὐτοὺς τὸ στάδιον ἐχώρησε. καὶ γυναῖκες δὲ ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ ἀγριώτατα* διαγωνισάμεναι ἐμαχέσαντο, ὥστε καὶ ἐς τὰς ἄλλας πάνυ ἐπιφανεῖς ἀπ' αὐτῶν ἀποσκώπτεσθαι· καὶ διὰ τοῦτ' ἐκωλύθη μηκέτι μηδεμίαν γυναῖκα μηδαμόθεν μονομαχεῖν. Εἰκόνων δέ ποτε πολλῶν τῷ Πλαυτιανῷ γενομένων, (ἄξιον γὰρ ἀφηγήσασθαι τὸ πραχθὲν) δυσχεράνας πρὸς τὸ πλῆθος ὁ Σεβῆρος, τινὰς αὐτῶν συνεχώνευσε· καὶ εἰς τὰς πόλεις ἐκ τούτου θροῦς διῆλθεν ὡς καὶ καθῃρημένου καὶ διεφθαρμένου· καὶ *τινὲς συνέτριψαν εἰκόνας αὐτοῦ, ἐφ' ᾧ ὕστερον ἐκολάσθησαν· ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ τῆς Σαρδοῦς ἄρχων Ράκιος Κώνστας, ἀνὴρ ἐλλογιμώτατος. ἀλλ' *οὐ χάριν τούτων ἐμνήσθην, ὅτι τοῦ ῥήτορος, ὃς τοῦ Κώνσταντος κατηγόρησε, καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰπόντος, θᾶσσον ἂν τὸν οὐρανὸν συμπεσεῖν ἢ Πλαυτιανόν τι ὑπὸ Σεβήρου παθεῖν, καὶ μᾶλλον ἂν εἰκότως ἐκείνῳ τῷ λόγῳ, εἴπερ τι τοιοῦτον ἐλέχθη, πιστεῦσαί τινα· ταῦτα τοῦ ῥήτορος εἰπόντος, καὶ προσέτι καὶ αὐτοῦ τοῦ Σεβήρου νεανιευσαμένου πρὸς ἡμᾶς τοὺς συνδικάζοντας αὐτῷ καὶ φήσαντος, ὅτι ἀδύνατόν ἐστι κακόν τι ὑπ' ἐμοῦ Πλαυτιανῷ γενέσθαι, οὐδ' *ἀπενιαύτισεν αὐτὸς ἔτι ὁ Πλαυτιανὸς, ἀλλ' ἐσφάγη, καὶ αἱ εἰκόνες αὐτοῦ σύμπασαι διεφθάρησαν. Πρὸ δὲ τούτου κῆτος ὑπερμέγεθες ἐς τὸν τοῦ Αὐγούστου ἐπίκλην λιμένα ἐξώκειλε, καὶ ἑάλω, καὶ τὸ μίμημα αὐτοῦ εἰς τὸ κυνηγέσιον εἰσαχθὲν, πεντήκοντα ἄρκτους εἴσω ἐδέξατο. Ὤφθη δὲ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ κομήτης ἀστὴρ ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ οὐκ αἴσιόν τι σημαίνειν ἐλέγετο. Ὁ δὲ Σεβῆρος ἐπὶ τῆς δεκετηρίδος τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐδωρήσατο τῷ τε ὁμίλῳ παντὶ τῷ *σιτοδοτουμένῳ καὶ τοῖς στρατιώταις τοῖς δορυφόροις ἰσαρίθμους τοῖς τῆς ἡγεμονίας ἔτεσι χρυσοῦς. ἐφ' ᾧ καὶ μέγιστον ἠγάλλετο. καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς οὐδεὶς πώποτε τοσοῦτον αὐτοῖς ἀθρόοις ἐδεδώκει. εἰς γὰρ τὴν δωρεὰν ταύτην πεντακισχίλιαι μυριάδες δραχμῶν ἀνηλώθησαν. Ἐποιήθησαν δὲ καὶ οἱ γάμοι τοῦ τε Ἀντωνίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ Σεβήρου καὶ τῆς Πλαυτίλλης τῆς τοῦ Πλαυτιανοῦ θυγατρός· καὶ τοσαῦτα τῇ θυγατρὶ ἐκεῖνος δεδώκει ὅσα καὶ πεντήκοντα γυναιξὶ βασιλίσσαις ἤρκεσεν ἄν. εἴδομεν δὲ αὐτὰ διὰ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸ παλάτιον

κομιζόμε-

κομιζόμενα. εἱστιάθημεν δ' ἐν * τῷ ἅμα, τὰ μὲν βασιλικῶς, τὰ δ' βαρβαρικῶς, ἑφθά τε πάντα ὅσα νομίζεται, καὶ ὠμά, ζῶντά τε ἄλλα λαβόντες. Ἐγένοντο δ' καὶ θέαι τηνικαῦτα παντοδαπαί, ἐπί τε τῇ ἀνακομιδῇ τοῦ Σεβήρου, καὶ ἐπὶ τῇ δεκετηρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ ταῖς νίκαις. ἐν ταύταις τῶν θέαις καὶ σύες τοῦ Πλαυτιανοῦ ἑξήκοντα ἄγριοι ἐπάλαισαν ἀλλήλοις ἀπὸ παραγγέλματος. ἐσφάγησαν δ' ἄλλα τε πολλὰ θηρία, καὶ ἐλέφας, καὶ * κοροκότας. τὸ δ' ζῶον τοῦτο, Ἰνδικόν τέ ἐστι, καὶ * τότε πρῶτον ἐς τὴν Ῥώμην, ὅσα καὶ ἐγὼ ἐπίσταμαι, εἰσήχθη. ἔχει δὲ χροιὰν μὲν λεαίνης τίγριδι μεμιγμένης, εἶδος δὲ ἐκείνων τε καὶ κυνὸς καὶ ἀλώπεκος ἰδίως πως συγκεκραμένον. τῆς δ' δεξαμενῆς ἁπάσης τῆς ἐν τῷ θεάτρῳ εἰς πλοίου σχῆμα κατασκευασθείσης, ὡς τετρακόσια θηρία καὶ δέξασθαι καὶ ἀφεῖναι ἀθρόως, ἔπειτα ἐξαίφνης διαλυθείσης, ἀνέθορον ἄρκτοι, λέαιναι, πάνθηρες, λέοντες, στρουθοί, ὄναγροι, βίσωνες, (βοῶν τι τοῦτο εἶδος, βαρβαρικὸν τὸ γένος καὶ τὴν ὄψιν) ὥστε ἑπτακόσια τὰ πάντα καὶ θηρία καὶ βοτὰ ὁμοῦ καὶ διαθέοντα ὀφθῆναι καὶ σφαγῆναι. πρὸς γὰρ τὸν τῆς ἑορτῆς ἀριθμὸν ἑπταημέρου γενομένης, καὶ ἐκεῖνα ἑπτάκις ἑκατὸν ἐγένετο. Ἐν δ' τῷ * Βαιβίῳ τῷ ὄρει πῦρ τε πλεῖστον ἐξέλαμψε, καὶ μυκήματα μέγιστα ἐγένετο, ὥστε καὶ ἐς τὴν Καπύην (ἐν ᾗ, ὁσάκις ἂν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ οἰκῶ, διάγω) ἐξακουσθῆναι. τοῦτο γὰρ τὸ χωρίον ἐξελεξάμην τῶν τε ἄλλων ἕνεκα, καὶ τῆς ἡσυχίας ὅτι μάλιστα, ἵνα σχολὴν ἀπὸ τῶν ἀστικῶν πραγμάτων ἄγων, ταῦτα γράψαιμι. ἐδόκει οὖν ἐκ τῶν περὶ τὸ * Βαίβιον γεγονότων, * νεοχμόν τι ἔσεσθαι. καὶ μέντοι καὶ τὰ περὶ τὸν Πλαυτιανὸν αὐτίκα ἐνεοχμώθη. μέγας μὲν γὰρ ὡς ἀληθῶς ὁ Πλαυτιανὸς καὶ ὑπέρμεγας ἐγεγόνει· ὥστε καὶ τὸν δῆμον ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ποτὲ εἰπεῖν, * Τί τρέμεις, τί δὲ ὠχριᾷς; πλεῖον τῶν τριῶν κέκτησαι. ἔλεγον δὲ τοῦτο οὐ πρὸς ἐκεῖνον δῆθεν, ἀλλ' ἄλλως· τρεῖς δὲ ἐνέφαινον, τόν τε Σεβῆρον καὶ τοὺς υἱέας αὐτοῦ Ἀντωνῖνον καὶ Γέταν. ὤχρία δ' ἀεὶ καὶ ἔτρεμεν, ἔκ τε τῆς διαίτης ἣν διῃτᾶτο, καὶ ἐκ τῶν ἐλπίδων ὧν ἤλπιζε, καὶ ἐκ τῶν φόβων ὧν ἐφοβεῖτο. οὐ μὴν ἀλλὰ τέως μὲν ἤτοι ἐλάνθανε τὰ πλείω αὐτὸν τὸν Σεβῆρον, ἢ καὶ εἰδὼς αὐτὰ οὐ προσεποιεῖτο. ἐπεὶ δ' ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Γέτας τελευτῶν πάντα τὰ κατὰ τὸν Πλαυτιανόν, ἅτε καὶ μισῶν αὐτόν, καὶ μηκέτι φοβούμενος, ἐμήνυσεν, ἐκεῖνόν τε χαλκοῦν

in Palatiũ, in quo nobis epulũ datum est regio & barbarico apparatu. Aderant enim epulæ rerum omniũ quibus vesci homines solent, multaq; in his cocta, multa cruda, nõnulla etiam viua cepimus. Tum edita sunt varia spectacula propter reditum Seueri, & decẽnium principatus eius, ac victorias quas reportauerat: in quibus spectaculis apri sexaginta Plautiani inuicẽ certauerunt, vt erat mandatum: cæsæque sunt aliæ permultæ bestiæ, atque in primis elephas & crocota. Id animal est Indicum, ac tum primum (quod sciam) Romã aduectum est. color eius est leænæ permixtæ cũ tigri: figura quodammodo ex cane & vulpe constat. Earũ receptaculum in amphitheatro ædificatũ erat instar nauis, ita vt reciperet quadringentas feras, easdemque simul omnes redderet: qua ex naui subito dissoluta exsilierunt vrsi, leænæ, pantheræ, struthiones, onagri, bissones; quod genus boum est patria & aspectu barbarũ. Itaque septingentæ feræ mansuetæque bestiæ simul concurrere, & postea cõfodi visæ sunt. Occisis enim singulis diebus cẽtum, pro numero dierum festorum, qui septem fuerunt, septingentæ sunt occisæ. Per eos dies resplenduit in monte Vesuuio ignis maximus; in eoq; tanti mugitus exstitere, vt Capuam vsque audirentur: in qua ciuitate ego, quoties moror in Italia, habitare soleo. nam eum locum mihi delegi certis de causis; sed præsertim, vt haberem otium, quod vacuus a curis molestiisq; Vrbis, in scribenda hac historia consumerem. Videbatur igitur ex iis quæ in Vesuuio acciderunt, quandam rerum commutationem fore: quæ in Plautiano paulo post est facta. Vere enim Plautianus magnus, vel summus pot᷑ erat; ita vt populus aliquãdo diceret in Circo, *Quid tremis? cur palles? tu quidem certe plus quam tres illi possides.* Id ei scilicet non dicebatur, sed alteri. Significabãt autem tres viros, Seuerum cum duobus filiis, Antonino & Geta. Pallebat vero Plautianus & tremebat semper, cum propter rationem victus quã instituerat, tum propter spem metumque futurarum rerum in quibus erat. At horum magna pars vel latebat Seuerum, vel, si sciebat, ea se dissimulabat scire. Sed postquam Geta frater moriens significauit Seuero omnia quæ Plautianus agebat, (quippe illum oderat, nec metuebat amplius) Seuerus Getæ statuam ex ære

in foro posuit, desiitque habere Plautianum in tanto honore, magnaq; ex parte potentiã eius comminuere cœpit. Quas res moleste ferens Plautianus, Antonino, quem ante propter filiam suam quæ ab eo minus honorifice tractabatur, oderat, infensus atq; inimicus fuit, quasi auctori isti⁹ ignominiæ; seq; cũ eo gessit acerbius. His rebus permotus Antoninus; iratusq; vxori fœminæ impudentissimæ, atq; ipsi Plautiano, qui nõ solum conquirebat omnia quæ Antoninus ageret, sed etiam eum moleste increpabat in rebus omnibus; ab eo se vindicare & liberare statuit. Itaq; per Euodum educatorem suum, Saturnino centurioni, aliisque viris duobus itidẽ centurionibus, persuasit vt renuntiarent Seuero, iussisse Plautianum decem centurionibus, ex quorum numero essent & ipsi, Seuerum cũ Antonino occidere. Id centuriones faciunt, recitantque litteras Seuero, quas aiunt se ob hanc causam a Plautiano accepisse. Hęc statim peractis spectaculis, quæ in Palatio fiebant heroibus, dimissoq; populo, cum esset cœnę tempus, acta sunt: quibus ex rebus cõmẽtum argui facillime poterat. Neque enim Plautianus ausus fuisset decem centurionibus simul, neque Romæ, neque in Palatio, illo die aut hora, quidquam tale præcipere, præsertim per litteras: sed tamen visum est credibile Seuero, propterea quod superiore nocte viderat per quietẽ, Albinum viuere, sibique insidias parare. Itaq; Plautianũ celeriter tamquã ob alias causas accersiri iussit. Qui eo modo properauit, (vel potius numen exitium ei ita præsignificauit) vt mulę quę currum eius agebant, ceciderint in Palatio. cum ianitores qui erant ad cancellos, eum solum intrare permisissent, prohibitis iis qui consequebantur, vt eundem comitibus Seueri Tyanis fecisse supra diximus; cœpit habere rem suspectã, & pertimescere: tamen quia nesciebat quomodo retrocederet, ingreditur. Hic Seuerus cũ eo loquitur perhumaniter. *Quid enim, inquit, tibi venit in mẽtem? aut quamobrem nos voluisti interficere?* Dum ei potestatẽ respondendi facit, parातq; se vt defensionẽ eius audiat, Antoninus Plautiano neganti, admirantiq; orationem Seueri, facto impetu gladiũ abstulit, eumq; pugno percussit. Volebat Antoninus Plautianum sua manu occidere, cum is diceret,

ἐν τῇ ἀγορᾷ ἔστησε, καὶ τοῦτον οὐκέθ' ὁμοίως ἐτίμησεν, ἀλλὰ καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς παρέλυσεν. ὅθεν ὁ Πλαυτιανὸς δεινῶς ἠγανάκτησε, καὶ τὸν Ἀντωνῖνον καὶ πρότερον διὰ τὴν θυγατέρα ἀτιμαζομένην ὑπ' αὐτοῦ μισῶν, τότε δὴ καὶ μάλιστα ἤχθαιρεν, ὡς αἴτιον τῆς ἀτιμίας ἐκείνης αὐτῷ, καὶ τραχύτερον αὐτῷ προσφέρεσθαι ἤρξατο. δι' οὖν ταῦτα ὁ Ἀντωνῖνος τῇ τε γυναικὶ ἀναιδεστάτῃ οὔσῃ ἀχθόμενος, καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ, ὅτι τε πάντα ὅσα ἔπραττεν ἐπολυπραγμόνει, καὶ ὅτι ἐπὶ πᾶσιν αὐτῷ ἐπετίμα, βαρυνόμενος, ἀπαλλαγῆναι τρόπον τινὰ αὐτοῦ ἐπεθύμησε. κἀκ τούτου δι' Εὐόδου τοῦ τροφέως αὐτοῦ, Σατορνῖνόν τινα ἑκατόνταρχον καὶ ἄλλους δύο ὁμοίους αὐτῷ ἔπεισεν ἐξαγγεῖλαί οἱ, ὅτι δέκα τισὶν ἑκατοντάρχοις, ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἦσαν, ὁ Πλαυτιανὸς κεκελευκὼς εἴη καὶ τὸν Σεβῆρον καὶ τὸν Ἀντωνῖνον κτεῖναι· καί τινα καὶ γραφὴν ὡς καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ εἰληφότες, ἀνεγίνωσκον. ἐξαίφνης δὲ ταῦτ' ἐν ταῖς θεωρίαις ταῖς ἐν τῷ παλατίῳ ἥρωσι πεποιημέναις, τῆς τε θέας ἀφειμένης, καὶ δείπνου μέλλοντος ἔσεσθαι, ἐγίνοντο· ὅθεν οὐχ ἥκιστα τὸ σκευώρημα κατεφάνη. οὐ γὰρ ἂν οὔτε ἑκατοντάρχοις δέκα ἅμα, οὔτε ἐν τῇ Ῥώμῃ, οὔτε ἐν τῷ παλατίῳ, οὔτε ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, οὔτε ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοιοῦτό τι ὁ Πλαυτιανὸς, ἄλλως τε καὶ γράψας, προστάξαι ἐτετολμήκει. ὅμως πιστὸν αὐτὸ ἔδοξε τῷ Σεβήρῳ, ὅτι τῇ νυκτὶ τῇ προτεραίᾳ τὸν Ἀλβῖνον ὄναρ ζῶντά τε καὶ ἐπιβουλεύοντα αὐτῷ ἑωράκει. σπουδῇ οὖν, ὡς καὶ ἐπ' ἄλλο τι, τὸν Πλαυτιανὸν μετεπέμψατο. καὶ ὃς, οὕτως ἠπείχθη, (μᾶλλον δ' οὕτως αὐτῷ τὸν ὄλεθρον τὸ δαιμόνιον προεμήνυσεν) ὥστε τὰς ἡμιόνους τὰς ἀγούσας αὐτὸν, πεσεῖν ἐν τῷ παλατίῳ· καὶ αὐτὸν εἰσιόντα οἱ θυρωροὶ οἱ ἐπὶ τῶν κιγκλίδων, μόνον εἰσεδέξαντο, οὐδ' εἴασαν οὐδένα αὐτῷ συνεισελθεῖν· ὅπερ ποτὲ αὐτὸς περὶ τὸν Σεβῆρον ἐν τοῖς Τυανοῖς ἐπεποιήκει. καὶ ὑπώπτευσε μέν τι ἐκ τούτου, περίφοβός τε ἐγένετο· οὐ μέντοι ἔχων ὅπως ἀναχωρήσῃ, εἰσῆλθε· καὶ ὁ Σεβῆρος καὶ πάνυ πράως αὐτῷ διελέχθη, Τί τε τοῦτο ἔδοξέ σοι ποιῆσαι; καὶ διὰ τί ἀποκτεῖναι ἡμᾶς ἠθέλησας; λόγον τε αὐτῷ ἔδωκε, καὶ παρεσκευάζετο ὡς καὶ ἀπολογουμένου αὐτοῦ ἀκούσων· ἀλλ' ὁ Ἀντωνῖνος, ἀρνούμενόν τε αὐτὸν καὶ θαυμάζοντα τὰ λεγόμενα, τό τε ξίφος προσπηδήσας ἀφείλετο, καὶ πὺξ ἔπαισε· καὶ ἠθέλησε μὲν καὶ αὐτοχειρίᾳ σφάξαι, εἰπόντα

ὅτι

ὅτι Εὔφθης με κτεῖναι· ὑπὸ δὲ τοῦ παιδὸς κωλυθεὶς, ἐκέλευσέ τινι τῶν ὑπηρετῶν φονεῦσαι αὐτόν. καὶ αὐτοῦ τις, τῶν τριχῶν τοῦ γενείου ἐκτίλας, τῇ τε Ἰουλίᾳ καὶ τῇ Πλαυτίλλῃ προσήνεγκεν ὁμοῦ οὔσαις, πρὶν καὶ ὁτιοῦν αὐτὰς ἀκοῦσαι· καὶ εἶπεν, Ἴδετε τὸν Πλαυτιανὸν ὑμῶν· κἀκ τούτου τῇ μὲν πένθος, τῇ δὲ χαρὰν ἐνέβαλεν. Ἐκεῖνος * μὲν καὶ μέγιστον τῶν *ἐπ' ἐμὲ ἀνθρώπων δυνηθεὶς, ὥστε καὶ αὐτῶν τῶν αὐτοκρατόρων μᾶλλον πάντας καὶ φοβεῖσθαι αὐτὸν καὶ τρέμειν, καὶ ἐπὶ μειζόνων ἐλπίδων αἰωρηθεὶς, οὕτως ὑπό τε τοῦ γαμβροῦ ἐσφάγη, καὶ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ παλατίου εἰς ὁδόν τινα ἐρρίφη. μετὰ ταῦτα γὰρ καὶ ἀνῃρέθη καὶ ἐτάφη, τοῦ Σεβήρου κελεύσαντος. καὶ ὁ Σεβῆρος μετὰ ταῦτα συνήγαγε μὲν τὴν βουλὴν ἐς τὸ συνέδριον· οὐ μέντοι καὶ κατηγόρησέ τι τοῦ Πλαυτιανοῦ, ἀλλ' αὐτὸς μὲν τήν τε φύσιν τὴν ἀνθρωπίνην, ὡς μὴ δυναμένην τιμὰς ὑπερόχους φέρειν, ὠδύρετο, καὶ ἑαυτὸν ᾐτιάσατο ὅτι οὕτως αὐτὸν ἐτετιμήκει καὶ ἐπεφιλήκει. τοὺς δὲ δὴ μηνύσαντάς οἱ τὴν * βουλὴν αὐτοῦ, πάνθ' ἡμῖν εἰπεῖν ἐκέλευσεν, ἐκβαλὼν ἐκ τοῦ συνεδρίου τοὺς οὐκ ἀναγκαίους, ἵν' ἐκ τοῦ μηδὲν διηγήσασθαι ἐνδείξηται ὅτι οὐ πάνυ σφίσι πιστεύει. Πολλοὶ μὲν οὖν διὰ τὸν Πλαυτιανὸν ἐκινδύνευσαν, καί τινες καὶ ἀπέθανον. ὁ μέντοι Κοίρανος ἔλεγε μὲν οἷά που πλεῖστοι πρὸς τοὺς εὐτυχοῦντας πλάττονται ἀεὶ, ἑταῖρός τε αὐτοῦ εἶναι· καὶ ὁσάκις γε ἐκεῖνοι παρὰ τῶν ἄλλων τῶν ἀσπαζομένων αὐτὸν εἰσεκαλοῦντο, συνεφείπετο σφίσι μέχρι τῆς κιγκλίδος τῆς τελευταίας· οὐ μέντοι καὶ ἐκοινώνει τῶν ἀπορρήτων, ἀλλ' ἐν τῷ μεταιχμίῳ διατρίβων, Πλαυτιανῷ μὲν ἔξω, τοῖς δὲ ἔσω, ἔνδον ἐδόκει εἶναι· καὶ διὰ τοῦτο πλέον ὑπωπτεύθη· καὶ διότι ὄναρ ποτὲ τοῦ Πλαυτιανοῦ ἰδόντος ἰχθῦς τινὰς ἐκ τοῦ Τιβέριδος ἀναβάντας πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ προσπεπτωκέναι, ἔφη καὶ τῆς γῆς αὐτὸν καὶ τοῦ ὕδατος ἄρξειν. ἀλλ' οὗτος, ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη ἐν νήσῳ περιορισθεὶς, κατήχθη τε μετὰ τοῦτο, καὶ ἐς τὴν γερουσίαν πρῶτος Αἰγυπτίων κατελέχθη, καὶ ὑπάτευσε, μηδεμίαν ἄλλην ἀρχὴν προάρξας, ὥσπερ ὁ Πομπήιος. Κεκίλιος μέντοι Ἀγρικόλας ἐν τοῖς πρώτοις τῶν κολάκων αὐτοῦ ἀριθμούμενος, πονηρείᾳ δὲ καὶ ἀσελγείᾳ οὐδενὸς ἀνθρώπων δεύτερος ὤν, κατεψηφίσθη ἀποθανεῖν· ἐλθὼν δὲ οἴκαδε, καὶ οἴνου ἐψυγμένου ἐμπλησθεὶς, τό τε ποτήριον ὃ πέντε μυριάδων ἐώνητο, συνέτριψε, καὶ ἐπαπέθανεν αὐτῷ, τὰς φλέβας τεμών.

Tu me preuenisti: sed prohibitus a patre, iussit vni ex famulis vt ipsum interficeret. Interea quidam ex iis qui aderant, pilos ex mento eius euulsos, Iuliæ Plautillæque, quæ tum simul erant, attulit, antequam aliquid audiuissent: *Vos vero*, inquit, *vestrum Plautianum videte*. quæ res alteri fuit mœrori, alteri solatio. Itaque Plautianus, nostra memoria omnium hominum potentissimus, quem magis quam* ipsum principem metuebant omnes, quique spe multo maiore* elatus fuerat, a genero interficitur, eque Palatio proiicitur in viam: quamuis elatus tandem iussu Seueri, & sepultura affectus sit. Post hæc Seuerus Senatum conuocat in Curiam; neq; tamen Plautianum criminatur: tãtummodo deplorat conditionem humani generis, quod summos honores non ferat: accusatque se, quod illum tanto honore & beneuolentia prosecutus esset: dein eos qui consilium & insidias Plautiani indicauerãt, omnia referre ad nos iubet, eiectis e Senatu iis qui minus erãt necessarii; vt, dum nihil exponeret ipse, se non magnam fidem indicibus habere ostenderet. Venere multi in maximũ periculum Plautiani causa: nonnulli etiam morte affecti sunt. Cœranus quidem, cũ se amicum Plautiani esse semper diceret, vt plerique omnes solent fortunatis hominibus: eos qui primi ante alios vocati Plautianum salutatum venirent, comitari solebat vsq; ad postremas fores: quicũ etsi Plautianus non communicabat secreta consilia, tamen quod medius inter vtrasq; fores morari consueuerat, licet Plautiano foris esset, ceteris intus esse videbatur; ob eamq; causam magis suspectus fuit. Augebat suspicionẽ, quod, cũ Plautianus vidisset in somnis* paucos pisces, dum e Tiberi exirent, ad pedes suos accidere, respondit, eum terræ marisq; imperium habiturum. Itaq; relegatus in insulam septem annos fuit: deinde restitutus, primusq; ex Ægyptiis hominibus cooptatus in ordinem Senatorium, factus est Cõsul, vt Põpeius, nullo ante gesto magistratu. Cæcilius autẽ Agricola, qui in primis assentatoribus Plautiani habebatur, quique nequitia ac libidine nemini secundus erat, capite damnatus domum venit: *plenusq; vini refrigerati, poculum, quod † ducentis milibus nummũ emptũ fuerat, allisit: ipse secta vena super id mortuus est.

† duob. milib. aureorũ, Bl. quinque myriadib. dr. Gr.

Saturninus quoque & Euodus, licet tunc honore affecti sint, tamẽ ab Antonino postea sunt occisi. Cumque nos Euodũ decreto ornaremus laudibus, Seuerus vetuit his verbis; *Turpe est*, inquit, *id de viro Cæsariano in vestris decretis scriptum inueniri.* Neque enim sinebat hunc Seuerus, neque reliquos Cæsarianos libertos iniuriã facere, aut insolẽtes esse. Cumque bene ob hanc causam audiret, ipsum aliquãdo collaudauit Senatus, ac magno edito clamore, *Omnes*, inquit, *recte faciunt omnia, propterea quod tu rectissime imperas.* Plautilla autem Plautusque filii Plautiani, tunc incolumes euaserunt, in Liparam relegati; licet sub Antonino postea interfecti sint; vixereque calamitose, atque in maximo metu & inopia necessariarũ rerum. Tum filii Seueri, Antoninus & Geta, Plautiano tamquã pædagogo liberati, cœpere omnia ꝑ libidine agere, mulieres dedecore afficere, pueros violare, inique colligere pecuniam, gladiatores atque aurigas sibi societate deuincire, seq; inuicem æmulari propter factorũ similitudinem; & tamen inter se cõtrariis studiis dissidere. Nam si cui vnus eorum se addiceret, alter aduersariũ eius prorsus eligebat: deniq; cũ exercendi causa, de currib. quos agebant equi parui, certarent inter se, in tãtam contentionem venerunt, vt Antoninus ex curru ceciderit, ac crus fregerit. Interea Seuerus aperte multas cædes fecit, atque in primis Quintilli Plautiani viri nobilissimi, qui erat vnus ex primis Senatoribus: cumq; iã esset grandis natu, viueretq; ruri, nec quidquã quæreret aut faceret curiosius, tamẽ calumniam nõ effugit, sublatusq; est. Hic paulo ante quã moreretur, postulauit vt ea quæ ad sepulturam suã iamdudum cõparauerat, ad se perferrentur. Quæ postquam vidit vetustate consumpta, *Quid hoc rei est*; inquit, *ita ne cunctati sumus?* Deinde *facto sacrificio, idem inquit; *Peto a diis immortalibus quod Adriano Seuerianus optauit.* itaque interiit. Post edita sunt certamina gladiatoria; in quibus præter alia, decẽ tigres simul cõfossæ sunt. Post hæc exitũ habuerunt ea quæ ad Apronianum pertinent; sane auditu perquam admirabilia. Accusatus est enim, dictũ olim fuisse, nutricẽ eius vidisse per quietem eum regnaturum, ipsumq; ob eam causam magicis artibus vsum esse.

Σατορνῖνος μέντοι καὶ Εὔοδος, τότε μὲν ἐπετιμήθησαν· ὕστερον δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου ἐθανατώθησαν. ψηφιζομένων δὲ ἡμῶν ἐπαίνους τινὰς τῷ Εὐόδῳ, ὁ Σεβῆρος ἐκώλυσεν, εἰπών, Αἰσχρόν ἐστιν ἐν δόγματι ὑμῶν τοιοῦτό τι περὶ Καισαρείου ἀνδρὸς γεγράφθαι. καὶ οὐ τοῦτον μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς βασιλικοὺς ἀπελευθέρους οὔθ' ὑβρίζειν, οὔθ' ὑπεραυχεῖν εἴα· ἐφ' ᾧ καὶ καλῶς ἤκουεν. ἡ δ' αὖ γερουσία, ὑμνοῦσά ποτε αὐτὸν, καὶ αὐτὸ τοῦτο διαρρήδην ἐξεβόησεν, ὅτι Πάντες πάντα καλῶς ποιοῦσιν, ἐπεί σὺ καλῶς ἄρχεις. Πλαυτίλλα δὲ καὶ Πλαῦτος, οἱ τοῦ Πλαυτιανοῦ υἱεῖς, τότε μὲν ἐσώθησαν εἰς Λιπάραν ἐξορισθέντες· ἐπὶ δὲ Ἀντωνίνου ἀπώλοντο, καίτοι καὶ ζῶντες ἔν τε δέει καὶ ταλαιπωρίᾳ πολλῇ, τῶν τε ἀναγκαίων οὐκ εὐπορίᾳ διῆγον. Οἱ δὲ τοῦ Σεβήρου παῖδες, ὅ τε Ἀντωνῖνος καὶ ὁ Γέτας, οἷα παιδαγωγοῦ τινὸς ἀπηλλαγμένοι τοῦ Πλαυτιανοῦ, οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἐποίουν. καὶ γὰρ καὶ γυναῖκας ᾔσχυνον, καὶ παῖδας ὕβριζον· χρήματά τε παρεξέλεγον, καὶ τοὺς μονομάχους τούς τε ἁρματηλάτας προσεποιοῦντο, τῇ μὲν ὁμοιότητι τῶν ἔργων ζηλοῦντες ἀλλήλους, τῇ δὲ ἀντισπουδάζειν στασιάζοντες. εἰ γάρ τῳ ὁ ἕτερος προσέθετο, πάντως ἂν τὸ ἐναντίον ὁ ἕτερος ᾑρεῖτο· καὶ τέλος, συμβαλόντες ἐν γυμνασίᾳ τινὶ ἵππων σμικρῶν ζεύγεσιν, ἐς μεγάλην φιλονεικίαν ἦλθον, ὥστε τὸν Ἀντωνῖνον πεσεῖν τε ἐκ τοῦ δικύκλου, καὶ τὸ σκέλος *κατεάξαι.

Ὁ μέντοι Σεβῆρος ἐπὶ πολλοῖς ἐπιφανῶν φόνοις, καὶ δὴ καὶ ἐπὶ τῷ Κυιντίλλου τοῦ Πλαυτιανοῦ *ἀπῆρξεν. ἐπεὶ γὰρ εὐγενέστατός τε ὤν, καὶ ἐν τοῖς πρώτοις τῆς βουλῆς ἀριθμούμενος, ἔν τε ταῖς τοῦ γήρως πύλαις ἑστὼς, καὶ ἐν ἀγρῷ ζῶν, καὶ οὔτε πολυπραγμονῶν τι, οὔτε περιεργαζόμενος, ὅμως καὶ ἐσυκοφαντήθη καὶ ἀνῃρέθη. μέλλων δ' οὖν τελευτήσειν, ᾔτησε τὰ ἐντάφια ἃ πρὸ πολλοῦ παρεσκεύαστο· καὶ ἐπειδὴ διερρυηκότα αὐτὰ ὑπὸ τοῦ χρόνου εἶδε, Τί τοῦτο, ἔφη, ἐβραδύναμεν; καὶ μετὰ τοῦτο θυμιάσας εἶπεν ὅτι, Τὴν εὐχὴν ταύτην εὔχομαι ἣν καὶ Σεβηριανὸς ἐπ' Ἀδριανοῦ ηὔξατο. Ἐκεῖνός τε οὖν ἀπώλετο, καὶ μονομάχων ἀγῶνες ἐγίνοντο· ἐν οἷς τά τε ἄλλα καὶ τίγριδες δέκα ἅμα ἐσφάγησαν. Καὶ μετὰ τοῦτο τὰ περὶ τὸν Ἀπρωνιανὸν ἐτελέσθη, παράδοξα ὄντα καὶ ἀκουσθῆναι. ἔσχεν γὰρ αἰτίαν, ὅτι ποτὲ ἡ τίτθη αὐτοῦ ὄναρ ἑωρακέναι ἐλέχθη ὡς βασιλεύσει, καὶ ὅτι μαγείᾳ τινὶ ἐπὶ τούτῳ χρήσασθαι ἔδοξε·

καὶ ἀπὼν

καὶ ἀπὼν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Ἀσίας κατεψηφίσθη. Ἀναγινωσκομένων οὖν ἡμῖν τῶν βασάνων τῶν περὶ αὐτοῦ γενομένων, καὶ τοῦτ' ἐνεγέγραπτο, ὅτι ὁ μέν τις ἐπύθετο τῶν ἐπὶ τῆς ἐξετάσεως τεταγμένων, τίς τε διηγήσατο τὸ ὄναρ, τίς τε ἤκουσεν· ὁ δέ τις ἔφη τά τε ἄλλα, καὶ ὅτι φαλακρόν τινα βουλευτὴν παρακύψαντα εἶδον. ἀκούσαντες δὲ τοῦθ' ἡμεῖς, ἐν δεινῷ πάθει ἐγινόμεθα. ὄνομα μὲν γὰρ οὐδενὸς οὔτε ἐκεῖνος εἰρήκει, οὔτε ὁ Σεβῆρος ἐγεγράφει· ὑπὸ δὲ ἐκπλήξεως καὶ οἱ μηδεπώποτε ἐς τοῦ Ἀπρωνιανοῦ πεφοιτηκότες, οὐχ ὅτι οἱ φαλακροί, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλως ἀναφαλαντίαι ἐδεδίεσαν. καὶ ἐθάρσει μὲν οὐδείς, πλὴν τῶν πάνυ κομώντων· πάντες δὲ τοὺς τοιούτους περιεβλέπομεν, καὶ ἦν θροῦς, Ὁ δεῖνά ἐστιν· Οὔκ, ἀλλ' ὁ δεῖνα. οὐκ * ἀποκρύψομαι ὃ τότε μοι συνέβη, εἰ καὶ γελοιότατόν ἐστι. τοσαύτῃ γὰρ ἀμηχανίᾳ συνεσχέθην, ὥστε καὶ τῆς κεφαλῆς τὰς τρίχας τῇ χειρὶ ζητῆσαι· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἕτεροι πολλοὶ ἔπαθον. καὶ πάνυ γε εἰς τοὺς φαλακροειδεῖς ἀφεωρῶμεν, ὡς καὶ εἰς ἐκείνους τὸν ἑαυτῶν κίνδυνον ἀπωθούμενοι· πρὶν δὴ προσανεγνώσθη ὅτι ἄρα περιπόρφυρον ἱμάτιον ὁ φαλακρὸς ἐκεῖνος εἶχε. λεχθέντος γὰρ τούτου, πρὸς Βαίβιον Μαρκελλῖνον ἀπείδομεν. ἠγορανομήκει γὰρ τότε, καὶ ἦν φαλακρότατος. ἀναστὰς γοῦν καὶ παρελθὼν ἐς μέσον, Πάντως που γνωριεῖ με, εἰ ἑώρακεν, ἔφη. ἐπαινεσάντων δὲ τοῦτο ἡμῶν, εἰσήχθη τε ὁ μηνυτής, καὶ χρόνον πολὺν ἐσιώπησε παρεστῶτος αὐτοῦ, περιβλέπων ὃν γνωρίσαι· τέλος δέ, νεύματί τινος ἀφανεῖ προσχών, ἔφη τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι. καὶ οὕτω καὶ ὁ Μαρκελλῖνος ἑάλω φαλακροῦ παρακύψεως, ἐξήχθη τε ἐκ τοῦ βουλευτηρίου ὀλοφυρόμενος· καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς διεξελθών, οὐκέτ' ἠθέλησε περαιτέρω προχωρῆσαι, ἀλλ' αὐτοῦ τὰ τέκνα τέτταρα ὄντα ἀσπασάμενος, λόγον εἶπε περιπαθέστατον. ἔφη γάρ, Ἕν με τοῦτο λυπεῖ, τέκνα, ὅτι ὑμᾶς ζῶντας καταλείπω. καὶ ὁ μὲν οὕτω τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη, πρὶν τὸν Σεβῆρον μαθεῖν ὅτι καὶ κατεψηφίσθη. Τῷ μέντοι τὴν αἰτίαν αὐτῷ τοῦ θανάτου παρασχόντι Πολληνίῳ Σεβεννῷ δίκη τιμωρὸς ἀπήντησεν. ἐκδοθεὶς γὰρ ὑπὸ Σαβίνου τοῖς Νωρικοῖς, ὧν ἄρξας οὐδὲν χρηστὸν ἐπεποιήκει, αἴσχιστα πέπονθε·

Quamobrem absens (præerat enim Asiæ) condemnatus est. Cumque legerentur in Senatu quæ quæstiones in ipsum essent habitæ, scriptum inuenimus, interrogatos fuisse eos de quibus quæstio habebatur, quis narrauisset somnium, quisve audiuisset? atque vnum ex iis respondisse cum alia multa, tum vero se præterea Senatorem quendam caluum quasi per transennam aspicientem vidisse. Id vbi nos audiuimus, valde conturbati fuimus. neq; enim ille nomen cuiusquam dixerat, neq; Seuerus scripserat. Hoc metu correpti fuere etiam ii qui numquam Apronianum conuenerant; neque solum calui, sed etiam recaluastri: nostrumque satis cōfidebat nemo, nisi ii qui valde comati erant. Cumque illos cuncti circumspiceremus, primo rumor erat hunc esse, mox alium. Ego quidem (quamquam est perridiculum) tamē non reticebo id quod mihi tum accidit. tantam mihi hæc res attulit perturbationem, vt statim capillos mei capitis requisiuerim, eosque manu attrectauerim: idemque ab aliis permultis factum est. In primis obseruabamus eos qui calui esse videbantur; quasi in illos periculum nostrum reiiceremus. Idque fecimus, ante quam legeretur illum Senatorem caluum indutum fuisse veste purpurea. Nam postquam id recitatum est, omnes in Bæbium Marcellinum oculos coniecimus. is enim tum ædilis fuerat, ac maxime caluus erat. Marcellinus surrexit illico, & in medium venit; *Me vero*, inquit, *ille agnoscet, si quidem vidit*. Quo facto a nobis collaudato, index introducitur, tacetque diu præsente Marcellino, circumspiciēs quē agnosceret: tandem obseruato nutu cuiusdam obscuro, Marcellinum respicit, ipsumque esse ait. Hic igitur Marcellinus, quod homo caluus visus esset quasi per transennam aspicere, educitur e Senatu, lamentaturque maxime. cumq; transiret per forum, noluit procedere longius; sed ibi filiis quatuor quos habebat salutatis, orationem habuit * miserabilem: *Hoc vnum*, inquit, *magno me dolore afficit filii carißimi, quod vos superstites relinquo:* dein capite truncatus est, antequam esset renuntiatum Seuero, eum condemnatū esse. Huic auctor mortis fuit Pollenius Sebennius: cuius iniuria tam atrox non potuit impunita discedere. Cum enim deditus ad supplicium fuisset Noricis a Sabino, quorum præfecturam non bene administrasset, magno dedecore affectus est.

Nos quidem ipsum abiectum ad pedes & supplicē iacere vidimus: periissetque misere, nisi veniam per Aspacem patruum suum impetrauisset. Hic mordacissimus omnium hominum ac dicacissimus fuit: solebatque omnes homines cōtemnere, gratificari amicis, vlcisci inimicos. Feruntur eius multa salsa & vrbana dicteria in multos, atque adeo in ipsum Seuerū. ex quibus est illud, quod cum Seuerus ascriptus esset Marci familiæ, ita ei dixisse fertur; *Gratulor*, inquit, *tibi Cæsar, quod patrem inueneris*: quasi ante patrem non habuisset propter ignobilitatem & obscuritatē generis. Sub id tempus Bulas homo Italus, comparata manu sexcētorum latronum in Italia, biennio maximas prædas fecit, Imperatoribus, totque militibus præsentibus: cumque illum persequerentur multi, Seuero ipsum studiose diligenterque inuestigante, visus non videbatur, non inueniebatur inuentus, deprehensus non capiebatur: idq; maximis donis perficiebat homo magna prudētia præditus. Intelligebat enim nō solum qui Roma exirent, & qui Brundusium nauigarent, sed etiā qui, qualesve, & quot homines essent, & quantas facultates haberent. Ex quibus nonnullos dimittebat statim, accepta aliqua parte eorum quæ habebant: artifices retinebat aliquāto tempore, vt eorum opera vteretur, eosque deinde datis muneribus dimittebat. Cumque duo ex prædonibus ipsius capti essent, eosque non multo tempore post ad bestias damnari oporteret, ipse ad custodem carceris venit; simulauitque se regionis præfectum esse, ac paucis eiuscemodi hominibus egere: itaque suos recepit ac liberauit. Dein accessit ad centurionem, cui mandatum erat a Seuero vt hos prædones tolleret: apud eum, tamquam alius sit, ipse se accusat, promittitque ei, si sequi velit, se latronē in manus daturum: post eundē in vallem concauam & saxosam ducit, tamquam ad Felicem capiendum: (nam id Bulæ cognomen erat) ibi hominem facile comprehendit; eoq; facto conscēdit in tribunal, accepta veste magistratus: tum ad se centurionem vocat, eiq; caput radi iubet: *Nuntia*, inquit, *dominis tuis, vt ipsi seruos suos alant, ne latrocinētur*: habebat enim complures Cæsarianos, *partim exigua mercede conductos, partim nullo certo stipendio.* Hæc dum sigillatim cognosceret

καὶ εἴδομεν αὐτὸν ἐπί τε τῆς γῆς κείμενον, καὶ ἱκετεύοντα οἰκτρῶς, καὶ εἰ μὴ διὰ τὸν Ἄσπακα τὸν θεῖον αὐτοῦ φειδοῦς ἔτυχε, κἂν ἀπολώλει οἰκτρῶς· εἰ δὲ δὴ ἅπαξ ἐστὶ δεινότατος ἀνθρώπων ἐγένετο σκῶψαι, στωμύλασθαι, πάντων ἀνθρώπων καταφρονῆσαι, φίλοις χαρίσασθαι, ἐχθρὸν ἀμύνασθαι. καὶ αὐτοῦ πολλὰ μὲν καὶ πρὸς ἄλλους πικρὰ καὶ ἀστεῖα ἀποφθέγματα φέρεται, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τὸν Σεβῆρον αὐτόν· ὧν ἓν καὶ τοῦτο. ἐς γὰρ τὸ γένος αὐτοῦ τὸ τοῦ Μάρκου ἐγγραφέντος, Συγχαίρω σοι καῖσαρ, ἔφη, ὅτι πατέρα εὗρες· ὡς καὶ ἀπάτορος αὐτοῦ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ὑπὸ * ἀφανείας ὄντος. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Βούλας τις Ἰταλὸς ἀνὴρ, λῃστήριον στησάμενος ὡς ἑξακοσίων ἀνδρῶν, ἐλῄζετο τὴν Ἰταλίαν ἐπὶ ἔτη δύο, παρόντων μὲν τῶν αὐτοκρατόρων, παρόντων δὲ καὶ στρατιωτῶν τοσούτων. ἐδιώκετο μὲν γὰρ ὑπὸ συχνῶν ἀνδρῶν, φιλοτίμως αὐτὸν ἀνιχνεύοντος τοῦ Σεβήρου· οὔτε δὲ ἑωρᾶτο ὁρώμενος, οὔτε εὑρίσκετο εὑρισκόμενος, οὔτε κατελαμβάνετο ἁλισκόμενος. τοσαύτῃ καὶ μεγαλοδωρείᾳ καὶ σοφίᾳ ἐχρῆτο. ἐμάνθανε γὰρ πάντας τούς τε ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἐξιόντας, καὶ τοὺς ἐς τὸ Βρεντέσιον καταίροντας, τίνες τε καὶ πόσοι εἰσὶ, καὶ τίνα καὶ ὁπόσα κέκτηνται. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους, μέρος ἄν τι παρ᾽ αὐτῶν ὧν εἶχον λαβὼν, εὐθὺς ἠφίει· τοὺς δὲ δὴ τεχνίτας κατεῖχε χρόνον τινὰ, καὶ χρησάμενος σφίσιν, εἶτα καὶ * προσδούς τι ἀπέλυε. καί ποτε δύο λῃστῶν αὐτοῦ ἁλόντων, καὶ θηρίοις δοθήσεσθαι μελλόντων, πρός τε τὸν δεσμοφύλακα κατῆλθε, πλασάμενος ὡς τῆς πατρίδος ἄρχων, καί τινων ἀνθρώπων τοιούτων δεόμενος· καὶ οὕτω λαβὼν αὐτοὺς ἔσωσε. τῷ δὲ ἑκατοντάρχῳ τῷ τὸ λῃστρικὸν καθαιροῦντι προσελθὼν, κατηγόρησεν αὐτὸς ἑαυτοῦ, ὥσπερ ἄλλος τις ὢν· καὶ ὑπέσχετο, εἰ ἀκολουθήσει αὐτῷ, παραδώσειν οἱ τὸν λῃστήν· καὶ οὕτως αὐτὸν εἰς κοῖλόν τινα καὶ * λοχμώδη τόπον, ὡς καὶ ἐπὶ τὸν * Φήλικα, ἀγαγὼν, (καὶ τοῦτο γὰρ αὐτὸς προσωνόμαστο) ῥᾳδίως συνέλαβε· καὶ μετὰ τοῦτ᾽ ἐπὶ τὸ βῆμα ἀνέβη, σχῆμα ἄρχοντος ἀναλαβών· καὶ καλέσας τὸν ἑκατόνταρχον, τῆς κεφαλῆς ἀπεξύρησε, καὶ ἔφη, Ἄγγελλε τοῖς δεσπόταις σου, ὅτι, Τοὺς δούλους ὑμῶν τρέφετε, ἵνα μὴ λῃστεύωσι. πλείστους γὰρ ὅσους τῶν καισαρείων εἶχε, τοὺς μὲν, ὀλιγομίσθους, τοὺς δὲ καὶ παντελῶς ἀμίσθους γεγονότας. Ταῦτ᾽ οὖν ὁ Σεβῆρος ὡς ἕκαστα

πυνθανό-

συνθανόμενος, ὀργῇ ἔφερεν, ὅτι ἐν τῇ Βρεττανίᾳ τοὺς πολέμους δι' ἑτέρων νικῶν, αὐτὸς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ λῃστοῦ ἥττων ἐγίνετο· καὶ τέλος, χιλίαρχον ἐκ τῶν σωματοφυλάκων σὺν ἱππεῦσι πολλοῖς ἔστειλε, δεινὰ ἄττα αὐτῷ ἀπειλήσας, ἂν μὴ ζῶντα αὐτὸν ἀγάγῃ. καὶ οὕτως ἐκεῖνος μαθὼν ὅτι γυναικί τινι ἀλλοτρίᾳ χρῷτο, ἀνέπεισεν αὐτὴν διὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐπ' ἀδείας συνάρεσθαι σφίσι· κἀκ τούτου ἐν σπηλαίῳ τινὶ καθεύδων συνελήφθη· καὶ αὐτὸν *ὁ Παπινιανὸς ὁ ἔπαρχος ἀνήρετο, Διὰ τί ἐλῄστευσας; καὶ αὐτὸς ἀπεκρίνατο, Διὰ τί σὺ *ἔπαρχος εἶ; καὶ θηρίοις μετὰ τοῦτο ὑπὸ κηρύγματος ἐδόθη, καὶ αὐτοῦ καὶ τὸ λῃστρικὸν διελύθη. οὕτω που ἐν ἐκείνῳ πᾶσα ἡ τῶν ἑξακοσίων ἰσχὺς ἦν. Ὁ δὲ δὴ Σεβῆρος ἐπὶ Βρεττανίαν ἐστράτευσε, τούς τε παῖδας ἐκδιαιτωμένους ὁρῶν, καὶ τὰ στρατεύματα ὑπὸ ἀργίας ἐκλυόμενα, καίπερ εἰδὼς ὅτι οὐκ ἀνακομισθήσεται. ᾔδει δὲ τοῦτο μάλιστα μὲν ἐκ τῶν ἀστέρων ὑφ' ὧν ἐγεγέννητο· (καὶ γὰρ ἐς τὰς ὀροφὰς αὐτοὺς τῶν οἴκων τῶν ἐν τῷ παλατίῳ, ἐν οἷς ἐδίκαζεν, ἐνέγραψεν, ὥστε πᾶσι, πλὴν τοῦ μορίου τοῦ τὴν ὥραν ὥς φασιν ἐπισκοπήσαντος ὅτε ἐς τὸ φῶς ἐξῄει, ὁρᾶσθαι. τοῦτο γὰρ οὐ τὸ αὐτὸ ἑκατέρωθι ἐνετύπωσεν) *ᾔδει δὲ καὶ παρὰ μάντεων ἀκούσας. ἀνδριάντι γὰρ αὐτοῦ, πρὸς ταῖς πύλαις δι' ὧν ἐκστρατεύσειν ἔμελλεν, ἑστῶτι, καὶ πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν ἐκεῖσε φέρουσαν ἀποβλέποντι, σκηπτὸς ἐμπεσὼν, τρία ἀπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ γράμματα ἀπήλειψε. καὶ διὰ τοῦθ', ὡς οἱ μάντεις ἀπεφήναντο, οὐκ ἐπανῆκεν, ἀλλὰ καὶ τρίτῳ ἔτει μετὰ τοῦτο μετήλλαξε. καὶ χρήματα δὲ πάμπολλα συνεξήγαγε. Δύο δὲ γένη τῶν Βρεττανῶν μέγιστά εἰσι, Καληδόνιοι καὶ Μαιάται· καὶ ἐς αὐτὰ καὶ τὰ τῶν ἄλλων προσρήματα (ὡς εἰπεῖν) συγκεχώρηκεν. οἰκοῦσι δὲ οἱ μὲν Μαιάται, πρὸς αὐτῷ τῷ διατειχίσματι, ὃ τὴν νῆσον διχῇ τέμνει· Καληδόνιοι δὲ, μετ' ἐκείνους. καὶ νέμονται ἑκάτεροι ὄρη ἄγρια καὶ ἄνυδρα, καὶ πεδία ἔρημα καὶ ἑλώδη, μήτε τείχη μήτε πόλεις μήτε γεωργίας ἔχοντες, ἀλλ' ἔκ τε νομῆς καὶ θήρας ἀκροδρύων τέ τινων ζῶντες. τῶν γὰρ ἰχθύων, ἀπείρων καὶ ἀπλέτων ὄντων, οὐ γεύονται. διαιτῶνται δ' ἐν σκηναῖς γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδετοι, ταῖς γυναιξὶν ἐπικοίνοις χρώμενοι, καὶ τὰ γεννώμενα πάντα ἐκτρέφοντες. δημοκρατοῦνταί τε ὡς πλήθει, καὶ λῃστεύουσιν ἥδιστα. στρατεύονται δὲ ἐπί τε ἁρμάτων,

Seuerus, stomachabatur, quod, cum aliorū opera hostes in Britannia vinceret, ipse in Italia latrone inferior esset. Ob hanc causam mittit tribunum *stipatorum cum magno equitū numero: eiq; nisi latronem ad se viuum adducat, grauiter minatur. Tribunus, vbi intellexit latronē cū aliena vxore habere consuetudinem, mulieri per virum persuadet, *vt se securo animo iuuare velit. Itaq; latro huius mulieris ope in spelunca comprehenditur. Qui cū postea interrogaretur a Papiniano præfecto prætorio, cur latrociniū fecisset, ita respōdit; *Et tu* inquit, *cur præfectus es?* Tandem vero voce præconis ipse bestiis obiectus, turbaque reliquorum prædonum dispersa est, quod tota vis sexcētorum in ipso esset reposita. Post hæc Seuerus in Britanniam cum exercitu proficiscitur, dum filios intemperantes esse, & legiones nimio otio affluentes corrumpi videt; idq; fecit, cū sciret se inde non esse reuersurū: quod maxime cognouerat ex stellis, sub quib. natus erat. Id enim in laquearibus ædium quæ erant in Palatio, in quib. ius reddebat, scriptū reliquit, ita vt ab omnibus, præter eam partē quæ ad horam (vt aiunt) qua natus esset, spectabat, *horoscopus* Græcis dicta, videretur. Eā enim vtrobique non eodem modo insculpsit. Iamq; idem audiuerat ex vatibus. nam fulmen in statuā ipsius, quæ ad eam portā collocata erat qua exercitum erat educturus, quæque spectabat in viam qua illuc itur, cecidit, tresq; litteras de nomine eius deleuit. Itaque Seuerus, vt prædictum fuerat a vatibus, reuersus non est; sed tertio anno post discessit e vita, cum grandem pecuniā *collegisset. Ceterum Britannorum duo sunt præsertim genera, Caledonii, & Mæatæ. nam ceterorum nomina ad hos fere referuntur. Incolunt Mæatæ iuxta eum murū, qui insulam in duas partes diuidit: Caledonii post illos sunt. Possident vtriq; montes asperrimos, & sine aqua; itemq; campos desertos, plenosq; paludibus: quodq; mœnia non habent, nec vrbes, agros nullos colunt; de *præda & venatione, fructibusq; arborum viuunt. nam pisces, quorum ibi maxima est & innumerabilis copia, non gustant. Degunt in tentoriis nudi & sine calceis: vtuntur communibus vxoribus, liberosq; omnes alunt. Apud hos populus magna ex parte principatum tenet: latrocinantur libentissime: militant de curribus:

equos habent paruos & celeres: *pedites currunt celerrime: dum stant, firmissimi sunt. Horũ arma sunt scutum, & hasta breuis; in cuius inferiore parte pomum est ex ære; vt, dum concutitur, hostes sonitu perterrefaciant. Pugiones quoque habent: sed in primis famem, frigusque, ac labores omnes perferunt. nam mersi in paludibus capite tenus, per multos dies inediam sustinent: in siluis autem, corticibus atque radicibus arborum aluntur. Certum cibi genus parant ad omnia; quẽ si ceperint, quanta est vnius fabę magnitudo, minime esurire aut sitire solent. Cũ igitur Britannia insula talis sit, incolas huiusmodi habet. Est enim insula: quod constitit illis temporibus, vt supra dictum est. Ea patet in longitudinem ad milia passuum DCCCXCI: in latitudinem, qua parte latissima est, CCLXXXIX: qua vero parte est angustissima, XXXVII. Huius insulæ pars, paulo minus quam dimidia nostra est: quam Seuerus cum vellet omnem in suam potestatem redigere, ingressus est in Caledoniam; eamq; dum pertrãsiret, habuit maxima negotia, quod siluas cæderet, & loca alta perfoderet, quodq; paludes obrueret aggere, & pontes in fluminib. faceret. Nullum enim prœlium gessit, neq; copias hostium instructas vidit: a quibus proponebantur consulto oues bouesque, vt cum ea nostri raperent, ac longe de via declinarent, facile opprimerentur. Ad hęc nostris aquę valde oberant, dispersisq; insidię parabantur: cumq; non possent iter facere, occidebantur a suis, vt ne ab hostibus caperentur. Itaque mortui sunt e nostris ad quinquaginta milia. Neque tamen destitit Seuerus, quousq; ad extremam insulam venit; vbi diuersum, quam apud nos sit, cursum Solis, itemque noctium ac dierum, æstiuorum atq; hibernorũ magnitudinem diligentissime cognouit. Tandem per omnem terram hostilẽ vectus, (nam plurimum propter imbecillitatẽ operta lectica vehebatur) reuertit ad socios, Britannis ad fœdus faciendum coactis, ea conditione, vt non parua regionis parte cederent. Perturbabat eũ Antoninus & sollicitabat maxime, non solũ quod libidinosę ac petulanter viueret, sed etiam quod perspicuum esset, ab eo, cum primum daretur potestas, fratrem interfectum iri, quodq; iam ipsi Seuero

Simili cibo vtũtur Turcæ nostro tempore.

Septem milia centũ triginta duo stadia: Duo milia trecẽta decẽ stadia. CCC stadia.

ἵπποις ἔχοντες μικροῖς, ταχέσι· καὶ πεζοὶ * δ' εἰσὶ, καὶ δραμεῖν ὀξύτατοι, καὶ συστῆναι παγιώτατοι. τὰ δ' ὅπλα αὐτῶν, ἀσπὶς, καὶ δόρυ βραχὺ, μῆλον χαλκοῦν ἐπ' ἄκρου τοῦ στύρακος ἔχον, ὥστε σειόμενον κτυπεῖν πρὸς κατάπληξιν τῶν ἐναντίων. εἰσὶ δ' αὐτοῖς καὶ ἐγχειρίδια. δύναται δὲ καὶ λιμὸν καὶ ψῦχος καὶ ταλαιπωρίαν πᾶσαν ὑπομένειν. ἔς τε γὰρ τὰ ἕλη καταδυόμενοι καρτεροῦσιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, τὴν κεφαλὴν μόνον ἔξω τοῦ ὕδατος ἔχοντες, καὶ ἐν ταῖς ὕλαις τῷ τε φλοιῷ καὶ ταῖς ῥίζαις διατρέφονται, καὶ περὶ πάντα σκευάζουσί τι βρῶμα, ἀφ' οὗ κυάμου τὸ μέγεθος ἐμφαγόντες, οὔτε πεινῶσιν, οὔτε διψῶσι. Τοιαύτη μὲν τις νῆσος ἡ Βρεττανία ἐστὶ, καὶ τοιούτους οἰκήτορας ἥ γε πολεμία ἔχει. νῆσος γάρ ἐστι, καὶ τότε σαφῶς (ὥσπερ εἶπον) ἐλήλεγκται. καὶ αὐτῆς τὸ μὲν μῆκος στάδιοι ἑπτακισχίλιοι καὶ ἑκατὸν τριάκοντα δύο εἰσί· τοῦ δὲ δὴ πλάτους τὸ μὲν πλεῖστον δέκα καὶ τριακόσιοι καὶ δισχίλιοι, τὸ δ' ἐλάχιστον τριακόσιοι. καὶ τούτων ἡμεῖς οὐ πολλῷ τινι τῆς ἡμισείας ἔλαττον ἔχομεν. Ὁ δ' οὖν Σεβῆρος, πᾶσαν αὐτὴν καταστρέψασθαι θελήσας, ἐσέβαλεν ἐς τὴν Καληδονίαν· καὶ διιὼν αὐτὴν, ἀμύθητα πράγματα ἔσχε, τάς τε ὕλας τέμνων, καὶ τὰ μετέωρα κατασκάπτων, τά τε ἕλη χωννύων, καὶ τοὺς ποταμοὺς ζευγνύων. οὔτε γὰρ μάχην τινὰ ἐμαχέσατο, οὔτε πολέμιόν τινα ἐν παρατάξει εἶδε. προέβαλλον δὲ καὶ βοῦς προβεβλημένους αὐτῶν ἐξεπίτηδες, οἱ στρατιῶται ἥρπαζον, ὅπως ἐπὶ πλεῖον ἀπατώμενοι τρύχωνται. καὶ γὰρ ὑπὸ τῶν ὑδάτων δεινῶς ἐκακοῦντο, καὶ ἀποσκεδαννύμενοι ἐπεβουλεύοντο. εἶτ' ἀδυνατοῦντες βαδίζειν, ὑπ' αὐτῶν [τῶν] οἰκείων ἐφονεύοντο, ἵνα μὴ ἁλίσκωνται· ὥστε ἐς πέντε μυριάδας ὅλας τελευτῆσαι. οὐ μέντοι * ἀπέστη πρὶν τῷ ἐσχάτῳ τῆς νήσου πλησιάσαι· ὅπου γε τὰ μάλιστα τήν τε τοῦ ἡλίου παράλλαξιν, καὶ τὸ τῶν ἡμερῶν τῶν τε νυκτῶν καὶ τῶν θερινῶν καὶ τῶν χειμερινῶν μέγεθος ἀκριβέστατα κατεφώρασε. Καὶ ὁ μὲν οὕτω διὰ πάσης (ὡς εἰπεῖν) τῆς πολεμίας κομισθεὶς, (ἐκομίσθη γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐν σκιμποδίῳ καταστέγῳ τινὶ τὰ πολλὰ, διὰ τὴν ἀσθένειαν) ἐς τὴν φιλίαν ἐπανῆλθεν, ἐς ὁμολογίας τοὺς Βρεττανοὺς, ἐπὶ τῷ χώρας οὐκ ὀλίγης ἐκστῆναι, ἀναγκάσας ἐλθεῖν. Ἐξέπληττε δ' αὐτὸν ὁ Ἀντωνῖνος, καὶ ἐς φροντίδας ἀνηνύτους καθίστη, ὅτι τε ἀκολάστως ἔζη, καὶ ὅτι καὶ τὸν ἀδελφὸν δῆλος ἦν (εἰ δυνηθείη) φονεύσων, καὶ τὸ τελευταῖον, ὅτι καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ ἐπεβούλευσε.

ἐπεβούλευσε. πολὺ μὲν γὰρ ἐξεπήδησεν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ σκηνώματος, βοῶν καὶ κεκραγὼς, ὡς ὑπὸ τοῦ Κάστορος ἀδικούμενος. οὗτος δὲ ἀνὴρ, ἄριστος τῶν περὶ τὸν Σεβῆρον καισαρείων ἦν, καὶ ἐπεπίστευτο τήν τε μνήμην αὐτοῦ καὶ τὸν κοιτῶνα. καὶ συνέστησαν μέν τινες ἐπὶ τούτῳ στρατιῶται προπαρεσκευασμένοι, καὶ συνεβόησαν· κατελήφθησαν δὲ δι' ὀλίγου, αὐτοῦ τε τοῦ Σεβήρου ἐπιφανέντος σφίσι, καὶ τοὺς ταραχωδεστέρους κολάσαντος. ἐπειδὴ δὲ προσήλαυνον μὲν ἀμφότεροι πρὸς τοὺς Καληδονίους, ἵνα τά τε ὅπλα παρ' αὐτῶν λάβωσι, καὶ περὶ τῆς ὁμολογίας διαλεχθῶσιν. ὁ δ' Ἀντωνῖνος, ἀποκτεῖναι αὐτὸν ἄντικρυς αὐτοχειρίᾳ ἐπεχείρησεν. ᾔεσαν μὲν γὰρ ἐπὶ ἵππων, (καὶ ὁ Σεβῆρος, καίτοι καὶ τοὺς ταρσοὺς ὑπὸ ἀσθενείας ὑποτετμημένος, ὅμως ἵππευσε καὶ αὐτός) καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα συνεφείπετο, τό τε τῶν πολεμίων καὶ αὐτὸ συνεωρᾶτο· κἀν τῷ καιρῷ τούτῳ, τῇ τε σιγῇ καὶ τῷ κόσμῳ τοῦ ἵππου ὁ Ἀντωνῖνος ἀναχαιτίσας, ἐσπάσατο τὸ ξίφος, ὡς καὶ κατὰ νώτου τὸν πατέρα παίξων. ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ ἄλλοι οἱ συνιππεύοντες, ἐξεβόησαν. καὶ οὕτως ἐκεῖνός τε ἐκπλαγεὶς, οὐκέτι οὐδὲν ἔδρασε· καὶ ὁ Σεβῆρος μετεστράφη μὲν πρὸς τὴν βοὴν αὐτῶν, καὶ εἶδε τὸ ξίφος, οὐ μέντοι καὶ ἐφθέγξατό τι, ἀλλ' ἀναβὰς ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ τελέσας ὅσα ἐχρῆν, ἐς τὸ στρατήγιον ἐπανῆλθε· καὶ καλέσας τόν τε υἱὸν καὶ τὸν * Παπινιανὸν καὶ τὸν Κάστορα, ξίφος τέ τι τεθῆναι ἐς τὸ μέσον ἐκέλευσε, καὶ ἐγκαλέσας αὐτῷ ὅτι τε ἄλλως τοιοῦτόν τι ἐτόλμησε, καὶ ὅτι πάντων ὁρώντων τῶν τε συμμάχων καὶ τῶν πολεμίων, τηλικοῦτον κακὸν δράσειν ἔμελλεν, τέλος ἔφη, Ἀλλ' εἴγε ἀποσφάξαι με ἐπιθυμεῖς, ἐνταῦθά με κατάχρησαι. ἔρρωσαι γάρ· ἐγὼ δὲ καὶ γέρων εἰμὶ, καὶ κεῖμαι. ὡς εἴγε τοῦτο μὲν οὐκ ἀναδύῃ, τὸ δὲ αὐτόχειρ μου γενέσθαι ὀκνεῖς, παρέστηκέ σοι *Παπινιανὸς ὁ ἔπαρχος, ᾧ δύνασαι κελεῦσαι ἵνα με ἐξεργάσηται. πάντως γάρ που πᾶν τὸ κελευσθὲν ὑπὸ σοῦ, ἅτε καὶ αὐτοκράτορος ὄντος, ποιήσει. Τοιαῦτα εἰπὼν, ὅμως οὐδὲν δεινὸν αὐτὸν ἔδρασε, καίτοι πολλάκις μὲν τὸν Μάρκον αἰτιασάμενος ὅτι τὸν Κόμμοδον οὐχ ὑπεξεῖλε· πολλάκις δὲ καὶ αὐτὸς τῷ υἱῷ ἀπειλήσας τοῦτο ποιήσειν. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ὀργιζόμενος, ἀεί ποτε ἔλεγε· τότε δὲ φιλότεκνος μᾶλλον ἢ φιλόπολις ἐγένετο· καίτοι καὶ τὸν ἕτερον ἐν τούτῳ παῖδα προέδωκε, σαφῶς εἰδὼς τὰ γενησόμενα. Ἀποστάντων δὲ τῶν ἐν τῇ νήσῳ αὖθις, καλέσας τοὺς στρατιώτας, ἐκέλευσεν ἐς τὴν χώραν αὐτῶν ἐμβαλεῖν, καὶ οἷς

insidias fecisset. Exsiluerat enim aliquando e tabernaculo, exclamãs sibi a Castore iniuriã afferri. Hic erat vir omniũ Cęsarianorum qui cum Seuero erant, optimus, cui consilia Seueri credita, & cura cubiculi mãdata erat: præstoq; fuere subito pauci milites, q ante ob eã causam instructi fuerant, a quib. vna conclamatũ est: at ii, quod repẽte visus esset Seuerus, capti sunt, atq; in seditiosiores est animaduersum. Præterea, cum ambo proficiscerentur ad Caledonios, vt arma ab iis caperent, & de fœderib. colloquerẽtur, Antoninus ipsum palã sua manu occidere est conatus. Nã cum forte equitarent vna, (Seuerus enim, licet ei plantæ pedũ, quæ sanæ non erant, sectæ essent, tamen equo vehebatur) equitaretq; pariter reliquus exercit[us], & hostium copiæ viderentur, Antoninus equo refrenato, magno silẽtio percõmode gladiũ distrinxit, vt tergum patris percuteret: quod vbi animaduerterunt ii qui simul equitabãt, exclamauerũt protinus; eoq; clamore perterrit[us] Antoninus, se abstinuit. Seuerus, etsi ad clamorem eorũ conuersus gladium vidit, tamen nullum verbum fecit; sed peractis pro tribunali rebus necessariis, reuertit in prætorium: ibi filiũ, & Papinianũ, & Castorem ad se vocat: dein gladium in medio collocari iubet. Hic illũ increpat, quod tantum facinus esset ausus committere, quodq; sociis & hostibus videntibus nefarium scelus facere constituisset: tandem, *Si me cupis*, inquit, *interficere, hic me interfice: nam vita iam functus sum & senex, & iaceo. Quod si id recusas, aut times tua manu facere, adest tibi Papinianus præfectus, cui iubere potes vt me interficiat: nam is tibi, quidquid præceperis, propterea quod sis Imperator, efficiet.* Hæc cum dixisset Seuerus, tamen nihil filio nocuit; quamquã sæpe accusabat Marcum, quod Commodum nõ sustulisset, ac crebro ipsi filio se id facturum minabatur. Sed ea Seuerus per iram dicebat: erãt enim ei filii multo cariores quam ciues: quamquam in hac re alterum ex filiis prodidit, cum certo sciret quid ei esset euenturum. Post hæc defectio Britãnorum iterum facta est: quamobrem Seuerus conuocatis militibus, iussit vt regionem eorum inuaderent, atq; omnes, quibus

occurrissent, interficerent: idq; præcepit his versibus: -- μήτις ὑπεκφύγοι αἰπὺν ὄλεθρον, Χεῖράς θ' ἡμετέρας· μηδ' ὅντινα γαστέρι μήτηρ Κοῦρον ἐόντα φέροι, μηδ' ὃς φύγοι αἰπὺν ὄλεθρον: *Nemo manus fugiat vestras, cædemque cruentam: Non fœtus, grauida mater quem gestat in aluo, Horrendam effugiat cædem.* Quo facto, quod Caledonii cum Mæatis defecerāt, comparabat se vt bellū illic gereret. Sed dum in iis rebus esset, morbo exstinctus est pridie Nonas Februarii: traduntque hunc morbum nonnihil ab Antonino esse auctum. Ante quam vero moreretur, fertur hæc liberis dixisse; (referā enim ea quæ dicta sunt, sine vllo ornatu verborum) *Facite*, inquit, *vt conueniat inter vos: locupletate milites, ceteros omnes contemnite.* Post hæc corpus eius more militari effertur a militibus, imponiturque in rogum honestatum militum & filiorum ipsius decursione. Coniecere in eum dona militaria ii qui tum habebant: filii ignem accēderunt: ossa in vrnam factam ex porphyro lapide coniecta, Romā perlata, & in Antoniniano reposita sunt. Fertur Seuerus hanc vrnam paulo ante quā decederet e vita, iussisse ad se perferri: dein contrectasse, atque ita dixisse; *Tu*, inquit, *virum capies, quem totus orbis terrarum non cepit.* Seuerus erat tardo corpore, sed tamē forti; quamquam podagra valde imbecillum fecerat: præterea acutissimo & excellentissimo ingenio: studiosus bonarum artium: quarum scientiam cum esset cōsecutus, consilio plus, quā verbis poterat: erga amicos gratus, inimicis grauissimus: diligens in rebus gerendis, negligens in requirendo quis sermo de ipso haberetur: auidus pecuniæ; quam omnib. modis colligebat: nisi quod eius causa nemini mortem attulit. *In sumptu parcissim' erat. Noua ædificia exstruxit, vetera restituit: quippe Baccho & Herculi templum maximū ædificauit. Et quamquam magnos sumptus fecit, tamen multa milia aureorū reliquit. Criminari solebat incontinentes; ob eāq; causam leges de mœchis tulit; ex quib. quam plurimi in ius vocati sunt. ego quidem, cum Consul essem, inueni scriptum in tabulis, tria milia mœchorum esse accusata. Sed cum iā pauci mortales ea iudicia exsequerentur, cœpit de iis quærere negligentius. Ex quo vrbane in primis Argetocoxi Caledonii vxor, Iuliæ Augustæ, quæ ipsam mordebat, initis

[* μήτις, al.]

αἳ ἐντύχωσιν, ἀποκτεῖναι· αὐτὸ τοῦτο εἰπών, -- [τ] μήτις ὑπεκφύγοι αἰπὺν ὄλεθρον Χεῖράς θ' ἡμετέρας· μηδ' ὅντινα γαστέρι μήτηρ Κοῦρον ἐόντα φέροι, μηδ' ὃς φύγοι αἰπὺν ὄλεθρον. Γενομένου δὲ τούτου, καὶ τῶν Καληδονίων προσαποστάντων τοῖς Μαιάταις, ἡτοιμάζετο μὲν ὡς καὶ αὐτὸς αὐτοῖς πολεμήσων. καὶ αὐτὸν περὶ ταῦτ' ἔχοντα ἡ νόσος τῇ τετάρτῃ τοῦ Φεβρουαρίου ἀπήνεγκε, συνεργασαμένου τι πρὸς τοῦτο καὶ τοῦ Ἀντωνίνου, ὡς λέγεται. πρὶν γοῦν μεταλλάξαι, τάδε λέγεται τοῖς παισὶν εἰπεῖν· (ἐρῶ γὰρ αὐτὰ τὰ λεχθέντα, μηδὲν ὅτι καλλωπίσας) Ὁμονοεῖτε· τοὺς στρατιώτας πλουτίζετε, τῶν ἄλλων πάντων καταφρονεῖτε. Ἐκ δὲ τούτου τό τε σῶμα αὐτοῦ στρατιωτικῶς κοσμηθὲν, ἐπὶ πυρὰν ἐτέθη, καὶ τῇ τε τῶν στρατιωτῶν καὶ τῇ τῶν παίδων περιδρομῇ ἐτιμήθη· τά τε δῶρα τὰ στρατιωτικά, οἱ τι τῶν παρόντων ἔχοντες, εἰς αὐτὴν ἐνέβαλον, καὶ τὸ πῦρ οἱ υἱεῖς ἐνῆψαν· καὶ μετὰ τοῦτο τὰ ὀστᾶ ἐς ὑδρίαν πορφυροῦ λίθου ἐμβληθέντα, ἔς τε τὴν Ῥώμην ἐκομίσθη, καὶ ἐς τὸ Ἀντωνίνειον ἀπετέθη. λέγεται δὲ τὴν ὑδρίαν ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου μεταπέμψασθαί τε αὐτὸν, καὶ ἐπιψηλαφήσαντα εἰπεῖν, Χωρήσεις ἄνδρα ὃν ἡ οἰκουμένη οὐκ ἐχώρησεν. Ἦν δὲ τὸ σῶμα βραδὺς μὲν, ἰσχυρὸς δέ, καίπερ ἀσθενέστατος ὑπὸ τῆς ποδάγρας γενόμενος· τὴν δὲ δὴ ψυχὴν δριμύτατος καὶ ἐρρωμενέστατος. παιδείας μὲν γὰρ ἐπεθύμει μᾶλλον, ἢ καὶ διὰ τοῦτο πολύγνωμος μᾶλλον ἢ πολύλογος ἦν. φίλοις οὐκ ἀμνήμων, ἐχθροῖς βαρύτατος, ἐπιμελὴς τῶν πρακτέων, ἀμελὴς τῶν περὶ αὐτοῦ λογοποιουμένων· χρηματιστὴς ἐξ ἅπαντος τρόπου, πλὴν καθ' ὅτι οὐδένα τούτων χάριν ἀπέκτεινε· περὶ τὰς δαπάνας ἀφειδέστατος. καὶ πολλὰ μὲν ᾠκοδομηκὼς οὐκ καινῆς, πολλὰ δὲ καὶ ἐπεσκευακώς· ὅς γε καὶ τῷ Διονύσῳ καὶ τῷ Ἡρακλεῖ νεὼν ὑπερμεγέθη ᾠκοδομήσατο. καίτοι δὲ πάμπλειστα δαπανήσας, ὅμως οὐκ εὐαριθμήτους τινὰς μυριάδας δραχμῶν καταλέλοιπεν, ἀλλὰ καὶ πάνυ πολλάς. καὶ ἐνεκάλει μὲν τοῖς μὴ σωφρονοῦσιν, ὡς καὶ περὶ τῆς μοιχείας νομοθετῆσαί τινα· καὶ διὰ τοῦτο γραφαὶ αὐτῆς ὅσαι πλεῖσται ἐγένοντο. τρισχιλίας γοῦν ὑπατεύων εὗρον ἐν τῷ πίνακι ἐγγεγραμμένας. ἐπεὶ δὲ ὀλίγοι πάνυ αὐταῖς ἐπεξῄεσαν, οὐκέτι οὐδὲ αὐτὸς ἐπολυπραγμόνει. ὅθεν καὶ μάλα ἀστείως Ἀργεντοκόξου τινὸς γυνὴ Καληδονίου πρὸς τὴν Ἰουλίαν τὴν Αὔγουσταν ἀποσκώψασάν τι πρὸς αὐτὴν μετὰ

τὰς συνου-

τὰς συνουσίας ἐπὶ τῇ ἀνέδην σφῶν πρὸς τοὺς ἄρρενας συνουσίᾳ, εἰπεῖν λέγεται, ὅτι Πολλῷ ἄμεινον ἡμεῖς τὰ τῆς φύσεως ἀναγκαῖα ἀποπληροῦμεν ὑμῶν τῶν Ῥωμαικῶν. ἡμεῖς γὰρ φανερῶς τοῖς ἀρίστοις ὁμιλοῦμεν, ὑμεῖς δὲ λάθρα ὑπὸ τῶν κακίστων μοιχεύεσθε. Τοῦτο μὲν ἡ Βρεττανὶς εἶπεν. ἐχρῆτο δὲ ὁ Σεβῆρος καταστάσει τοῦ βίου εἰρήνης οὔσης τοιᾷδε· ἔπραττέ τι πάντως νυκτὸς ὑπὸ τὸν ὄρθρον· καὶ μετὰ τοῦτ' ἐβάδιζε, καὶ λέγων καὶ ἀκούων τὰ τῇ ἀρχῇ προσφορα· εἶτ' ἐδίκαζε, χωρὶς εἰ μή τις ἑορτὴ μεγάλη εἴη. καὶ μέντοι καὶ ἄριστα *αὐτὸ ἔπραττε. καὶ γὰρ τοῖς δικαζομένοις ὕδωρ ἱκανὸν *ἐνέχει, καὶ ἡμῖν τοῖς συνδικάζουσιν αὐτῷ παρρησίαν πολλὴν ἐδίδου. ἔκρινε δὲ μέχρι μεσημβρίας· καὶ μετὰ τοῦθ' ἵππευεν, ἐφ' ὅσον ἂν ἐδυνήθη· εἶτ' ἐλοῦτο, γυμνασάμενός τινα τρόπον. ἠρίστα δὲ ἢ καθ' ἑαυτὸν, ἢ μετὰ τῶν παίδων, οὐκ ἐνδεῶς· εἶτ' ἐκάθευδεν ὡς πλήθει· ἔπειτ' *ἐξαρθεὶς, τά τε λοιπὰ προσδιῴκει, καὶ λόγοις καὶ Ἑλληνικοῖς καὶ Λατίνοις συνεγίνετο ἐμπεριπατῶν· εἶθ' οὕτω πρὸς ἑσπέραν ἐλοῦτο αὖθις, καὶ ἐδείπνει μετὰ τῶν ἀμφ' αὐτόν. ἥκιστα τε γὰρ ἄλλον τινὰ συνέστιον ἐποιεῖτο, καὶ ἐν μόναις ταῖς πάνυ ἀναγκαίαις ἡμέραις τὰ πολυτελῆ δεῖπνα συνεκρότει. Ἐβίω δὲ ἔτη ἑξήκοντα πέντε, καὶ μῆνας ἐννέα, καὶ ἡμέρας πέντε καὶ εἴκοσι· τῇ γὰρ ἑνδεκάτῃ τοῦ Ἀπριλλίου ἐγεγένητο. ἀφ' ὧν ἦρξεν ἔτη ἑπτακαίδεκα, καὶ μῆνας ὀκτὼ, καὶ ἡμέρας τρεῖς. τό τε σύμπαν, οὕτως ἐνεργὸς ἐγένετο, ὥστε καὶ ἀποψύχων ἀναφθέγξασθαι, Ἄγετε, δότε, εἴ τι πρᾶξαι ἔχομεν.

ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ Ο ΚΑΙ ΚΑΡΑΚΑΛΛΟΣ.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ἀντωνῖνος πᾶσαν τὴν ἡγεμονίαν ἔλαβε. λόγῳ μὲν γὰρ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ, τῷ δὲ δὴ ἔργῳ μόνος εὐθὺς ἦρξε· καὶ πρὸς μὲν τοὺς πολεμίους κατελύσατο, καὶ τῆς χώρας *αὐτοῖς ἐξέστη, καὶ τὰ φρούρια ἐξέλιπε· τοὺς δὲ δὴ οἰκείους, τοὺς μὲν ἀπήλλαξεν, ὧν καὶ *Παπινιανὸς ὁ ἔπαρχος ἦν· τοὺς δὲ καὶ ἀπέκτεινεν· ὧν ἦν καὶ Εὔοδος, ὁ τροφεὺς αὐτοῦ, ὁ Κάστωρ, ἥ τε γυνὴ αὐτοῦ ἡ Πλαυτίλλα, καὶ ὁ ταύτης ἀδελφὸς Πλαύτιος. καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ δὲ αὐτῇ ἄνδρα ἄλλως μὲν οὐκ ἐλλόγιμον, διὰ δὲ τὴν ἐπιτήδευσιν ἐπιφανέστατον ἐξειργάσατο· τὸν *δὲ Εὐπρεπῆ τὸν ἁρματηλάτην, ἐπειδὴ τἀναντία αὐτῷ ἐσπούδαζεν, ἀπέκτεινε.

fœderibus, quod ipsæ impudenter cū maribus versaretur, dixisse fertur: *Nos, inquit, multo melius explemus ea quæ naturæ postulat necessitas, quam vos Romanæ. nam aperte cum optimis viris habemus consuetudinem: vos autem occulte pessimi homines constuprant.* id enim a muliere Britanna dictū est. Ceterū Seuerus, cum pax esset, ita vitā instituerat, vt hęc omnia faceret. *Prima luce ius reddebat; post deambulabat, dicens audiensq; ea quæ ad Imperii vtilitatem pertinerēt: dein iudicabat *separatim, nisi celeberrimus dies festus esset; agebatq; in eo optime, quod & litigantibus aquam, quantum satis erat, suppeditaret, & nobis vna iudicantibus magnam libertatem in dicendis sentētiis largiretur. Iudicabat autem ad meridiem: post meridiem equitabat, quantum poterat: post hāc exercitationem corporis lauabatur: tum prādebat solus, vel cum liberis, satis opipare & apparate: post prandii tempus magna ex parte dormire cōsueuerat. Excitatus ex somno, persequebatur reliqua: in primis versabatur in studio Græci & Latini sermonis, cum interim deābularet. Sub vesperum iterum lauabatur, cœnabatq; cum suis domesticis & familiaribus: nam ex aliis cōuiuam admittebat neminem; certisq; diebus tantum, iisq; maxime necessariis, sumptuosas cœnas faciebat. Vixit annos LXV, mēses IX, dies XXV: erat enim natus III Idus Aprilis. Regnauit annos decem & septem, menses octo, dies tres. In summa, adeo fuit in rebus gerendis acer & industrius, vt dixerit moriēs, ***Agedum, si quid nos oportet facere.*

ANTONINVS CARACALLVS.

Post mortem Seueri, Antoninus totū Imperium obtinuit. nam etsi dicebat, id sibi esse cum fratre commune, tamē reuera solus statim imperare cœpit, diremitq; bellum cū hostibus, atq; regione cessit, & munita loca deseruit. Domesticos suos partim dimisit; in quorū numero fuit Papinianus præfectus prætorio: partim occidi iussit; in quibus fuit Euodus educator ipsius, & Castor, vxorque Plautilla, cum Plauto fratre eius. In Vrbe sustulit hominem minime quidem nobilem, sed tamen percelebrem in eo studio cui se dediderat. nam *egregium aurigam, quod esset factionis contrariæ, interfecit.

Hic senex mortuus est, posteaquam coronatus esset in plurimis equorum certaminibus. obtinuerat enim coronas DCCLXXXII: quod ante contigerat nemini. Fratrem quoq; vel patre viuo interficere voluit: sed neque propter patrem tunc, neq; post in itinere propter exercitum potuit, apud quem ille carissimus erat; præsertim quod facie patri simillimus esset. Sed postquam Romā venit, ipsum quoq; sustulit. Simulabant hi mutuam inter se beneuolentiam, collaudabantq; se inuicem, cum tamen agerent contraria. Nec erat obscurū, fore vt aliquod magnum malū ex ipsis exsisteret. Nā cum esset decretum a Senatu, vt pro concordia vtriusq; sacrificaretur diis immortalibus, ac præsertim ipsi Concordiæ; victima a sacerdotibus eius deæ ad sacrificium comparata, Cōsul profectus est vt sacra faceret. Sed nec is sacerdotes, nec illi inuenire Consulem potuerunt: sed omnem fere noctem consumpserunt, dum se mutuo conquirerēt; adeo vt sacrificium fieri nō potuerit. postridieq; eius diei, duo lupi ascendere in Capitolium: quos dum aliquot homines insequerētur, alterum comprehenderūt in foro, alterum postea extra pomœrium occiderūt. quæ res ad Antoninum & Getam pertinuit. Statuerat Antoninus fratrem occidere Saturnalibus: tamē nequiuit, propterea quod id facinus manifestius fuisset quam vt potuisset occultari. Ex eo tempore complures eorū pugnæ factæ sunt, quasi mutuo sibi insidiarentur, contrariis præsidiis collocatis. Sed cum magnus numerus militum atq; gladiatorum domi forisq;, dies atq; noctes Getam custodiret, persuasit matri vt se ambos in thalamum vocaret, vt in eo reconciliarentur. Eo Geta, qui matri confidebat, ingreditur cū Antonino: postquam intus fuere, aliquot cēturiones, qui fuerant in insidiis ab Antonino collocati, simul in Getam impetū faciunt; eumque, qui visis percussorib. ad matrem perfugerat, ac iam tū ex collo eius pēdebat, adhærebatq; ipsius pectori atq; vberibus, occidūt lamentantem, clamantemq; in hæc verba; *Mater mater, genitrix genitrix, fer opē, occidor.* Itaq; mater decepta, filium occisum nefarie in sinu suo conspexit, eiusque cædem intra sua viscera quodammodo, ex quibus ipsum pepererat, recepit. nam ita sanguine perfusa est, vt vulnus quod ipsa accepit

καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐν γήρᾳ ἀπέθανε, πλείστοις ἀγῶσιν ἵππων στεφανωθείς. δύο γὰρ καὶ ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτακοσίους ἀνείλετο, ὅσους οὐδεὶς ἄλλος. τὸν δὲ ἀδελφὸν ἠθέλησε μὲν καὶ ζῶντος ἔτι τοῦ πατρὸς φονεῦσαι, οὐκ ἠδυνήθη δὲ οὔτε τότε διὰ ἐκεῖνον, οὔθ' ὕστερον ἐν τῇ ὁδῷ, διὰ τὰ στρατεύματα. πάνυ γὰρ εὔνοιαν αὐτοῦ εἶχον, ἄλλως τε *ὅτι καὶ τὸ εἶδος ὁμοιότατος τῷ πατρὶ ἦν. ἐπεὶ δὲ* ἐν τῇ Ῥώμῃ ἀπῆλθε, καὶ τοῦτον κατειργάσατο. προσεποιοῦντο μὲν γὰρ καὶ φιλεῖν ἀλλήλους καὶ ἐπαινεῖν· πάντα δὲ τὰ ἐναντιώτατα ἔδρων, καὶ ἦν οὐκ ἄδηλον ὅτι δεινόν τι παρ' αὐτῶν γενήσοιτο. ὅπερ που καὶ πρὶν πρὸς τὴν Ῥώμην αὐτοὺς ἐλθεῖν, προεγνώσθη. θύειν τε γὰρ ὑπὲρ τῆς ὁμονοίας αὐτῶν τοῖς τε ἄλλοις θεοῖς, καὶ αὐτῇ Ὁμονοίᾳ ψηφισθὲν ὑπὸ τῆς βουλῆς, οἱ μὲν ὑπηρέται τὸ τῇ Ὁμονοίᾳ τυθησόμενον ἱερεῖον ἡτοίμασαν, καὶ ὁ ὕπατος ὡς καὶ βουθυτήσων ἀφίκετο· οὔτε δὲ οὗτος ἐκείνους οὔθ' οἱ ὑπηρέται τὸν ὕπατον εὑρεῖν ἠδυνήθησαν· ἀλλὰ διετέλεσαν πᾶσαν (ὡς εἰπεῖν) τὴν νύκτα ζητοῦντες ἀλλήλους· ὥστε μὴ δυνηθῆναι τότε τὴν θυσίαν γενέσθαι. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ δύο λύκοι ἐς τὸ Καπιτώλιον ἀναβάντες, ἐκεῖθεν ἐξεδιώχθησαν· καὶ ὁ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ που καταληφθείς, ὁ δὲ μετὰ ταῦτα ἔξω τοῦ πωμηρίου, ἐσφάγη. καὶ τοῦτο καὶ περὶ ἐκείνους ἐγένετο. ἐβουλήθη μὲν οὖν ἐν τοῖς Κρονίοις τὸν ἀδελφὸν ὁ Ἀντωνῖνος φονεῦσαι, οὐκ ἠδυνήθη δέ. καὶ γὰρ ἐκφανέστερον ἤδη τὸ κακὸν ἢ ὥστε συγκρυβῆναι, ἐγεγόνει· καὶ ἐκ τούτου πολλαὶ μὲν μάχαι αὐτῶν, ὡς καὶ ἐπιβουλευόντων ἀλλήλοις, πολλαὶ δὲ καὶ ἀντιφυλακαὶ συνέβαινον. ἐπεὶ οὖν καὶ στρατιῶται καὶ γυμνασταὶ, καὶ ἔξω καὶ οἴκοι, καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ συχνοὶ τὸν Γέταν ἐφρούρουν, ἔπεισε τὴν μητέρα μόνους σφᾶς ἐς τὸ δωμάτιον,* ὡς καὶ συναλλάξοντι, μεταπέμψασθαι. καὶ οὕτω πιστεύσαντος τοῦ Γέτα, εἰσῆλθε μὲν μετ' αὐτοῦ· ἐπεὶ δὲ εἴσω ἐγένοντο, ἑκατόνταρχοί τινες εἰσεπήδησαν ἀθρόοι παρὰ τοῦ Ἀντωνίνου προπαρεσκευασμένοι· καὶ αὐτὸν πρός τε τὴν μητέρα, ὡς εἶδε σφᾶς,* προκαταφυγόντα, καὶ ἀπό τε τοῦ αὐχένος αὐτῆς ἐξαρτηθέντα, καὶ τοῖς στήθεσι τοῖς τε μαστοῖς προσφυόντα, κατέκοψαν, ὀλοφυρόμενον καὶ βοῶντα, Μῆτερ μῆτερ, τεκοῦσα τεκοῦσα, βοήθει, σφάζομαι. καὶ ἡ μὲν οὕτως ἀπατηθεῖσα, τόν τε υἱὸν ἐν τοῖς ἑαυτῆς κόλποις ἀνοσιώτατα ἀπολλύμενον ἐπεῖδε, καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐς αὐτὰ τὰ σπλάγχνα τρόπον τινὰ ἐξ ὧν ἐγεγέννητο, εἰσεδέξατο. καὶ γὰρ τοῦ αἵματος πᾶσα ἐπλήσθη, ὡς ἐν μηδενὶ λόγῳ τὸ τῆς χειρὸς

τραῦμα

θαῦμα ὃ ἐβουλήθη ποιήσασθαι. οὔτε δὲ πενθῆσαι, οὔτε θρηνῆσαι τὸν υἱὸν, καίπερ προώρως οὕτως οἰκτρῶς ἀπολωλότα, ὑπῆρξεν αὐτῇ (δύο γὰρ καὶ εἴκοσιν ἔτη καὶ μῆνας ἐννέα ἐβίω) ἀλλ᾽ ἠναγκάζετο ὡς καὶ ἐν μεγάλῃ τινὶ εὐτυχίᾳ οὖσα, χαίρειν καὶ γελᾶν. οὕτω που πάντα ἀκριβῶς καὶ τὰ ῥήματα αὐτῆς καὶ τὰ νεύματα τά τε χρώματα ἐτηρεῖτο. καὶ μόνῃ ἐκείνῃ τῇ αὐγούστῃ, τῇ τοῦ αὐτοκράτορος γυναικὶ, τῇ τῶν αὐτοκρατόρων μητρὶ, οὐδ᾽ ἰδίᾳ που ἐπὶ τηλικούτῳ παθήματι δακρῦσαι ἐξῆν. Ὁ δ᾽ Ἀντωνῖνος, καίπερ ἑσπέρας οὔσης, τὰ στρατόπεδα κατέλαβε, διὰ πάσης τῆς ὁδοῦ κεκραγὼς ὡς ἐπιβεβουλευμένος καὶ κινδυνεύων. εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ τεῖχος, Χαίρετε, εἶπεν, ὦ ἄνδρες συστρατιῶται· καὶ γὰρ ἤδη ἔξεστί μοι εὐεργετεῖν ὑμᾶς. καὶ πρὶν πάντα ἀκοῦσαι, ἐνέφραξε σφῶν τὰ στόματα τοσαύταις καὶ τηλικαύταις ὑποσχέσεσιν, ὥστε μήτ᾽ ἐννοῆσαι μήτε φθέγξασθαί τι αὐτοὺς εὐσεβὲς δυνηθῆναι. εἷς γὰρ (ἔφησεν) ἐξ ὑμῶν εἰμὶ, καὶ δι᾽ ὑμᾶς μόνους ζῆν ἐθέλω, ἵν᾽ ὑμῖν πολλὰ χαρίζωμαι. ὑμέτεροι γὰρ οἱ θησαυροὶ πάντες εἰσί. καὶ δὴ καὶ τοῦτο εἶπεν ὅτι, Μάλιστα μὲν μεθ᾽ ὑμῶν ζῆν, εἰ δὲ μὴ, ἀλλὰ μεθ᾽ ὑμῶν γε ἀποθανεῖν εὔχομαι. οὔτε γὰρ ἄλλως δέδια τὸν θάνατον, καὶ ἐν πολέμῳ τελευτῆσαι βούλομαι· ἢ γὰρ ἐνταῦθα δεῖ τὸν ἄνδρα ἀποθνήσκειν, ἢ μηδαμοῦ. Πρὸς δὲ τὴν σύγκλητον τῇ ὑστεραίᾳ ἄλλα τέ τινα διελέχθη, καὶ μετὰ τὸ ἐκ τοῦ βάθρου ἐξαναστῆναι, καὶ πρὸς τῇ θύρᾳ γενέσθαι, Ἀκούσατέ μου, εἶπε, μέγα πρᾶγμα, ἵνα πᾶσα ἡ οἰκουμένη χαρῇ· Πάντες οἱ φυγάδες, οἱ καὶ ἐφ᾽ ὁτῳοῦν ἐγκλήματι καὶ ὁπωσοῦν καταδεδικασμένοι κατελθέτωσαν. Τὰς μὲν οὖν νήσους οὕτω τῶν φυγάδων κενώσας, καὶ τοῖς κακίστοις τῶν καταδεδικασμένων ἄδειαν δεδωκὼς, εἶτ᾽ οὐ πολλῷ ὕστερον ἀνεπλήρωσε. τῶν δὲ δὴ Καισαρείων τῶν στρατιωτῶν τῶν μετὰ τοῦ Γέτα γενομένων, καὶ εἰς δύο μυριάδας παραχρῆμα ἀπέκτεινεν, ἄνδρας ἁπλῶς καὶ γυναῖκας ὥς πού τις καὶ ἔτυχεν ἐν τῷ βασιλείῳ ὤν· ἐκ δὲ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἄλλους τε καὶ τὸν Παπινιανόν· καὶ τῷ γε τὸν Παπινιανὸν φονεύσαντι ἐπετίμησεν, ὅτι ἀξίνῃ αὐτὸν καὶ οὐ ξίφει διεχειρίσατο. τὸν δὲ δὴ Κίλωνα τὸν τροφέα, τὸν εὐεργέτην, τὸν ἐπὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πεπολιαρχηκότα, ὃν καὶ πατέρα πολλάκις ἐκεκλήκει, ἠβουλήθη μὲν ἀποστερῆσαι τοῦ ζῆν, καὶ οἱ στρατιῶται οἱ πεμφθέντες ἐπ᾽ αὐτὸν, τὰ μὲν ἀργυρώματα καὶ τὰ ἱμάτια, τά τε χρήματα καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ ἐκείνου διήρπασαν· αὐτὸν δὲ ἀνήγαγον διὰ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ,

in manu, nihili faceret. Neque vero lamentata est, aut luxit interitum filii, quamuis immaturum, oblatumque miserabiliter; (natus erat duos & XX annos, mensesque IX) sed quasi foret in maxima felicitate, lætari & ridere coacta est: adeo verba eius, nutusque, & color obseruabantur. Itaque huic soli, cum esset Augusta, Imperatoris vxor, & Imperatorum mater, ne priuatim quidē licuit flere casum acerbissimum. Antoninus statim, quãquam vesper erat, tamen ad milites proficiscitur: exclamatque perpetuo in itinere, contra se factam esse coniurationem, seque in maximum periculum venisse. Post, vbi murum est ingressus, *Saluete,* inquit, *commilitones: iam mihi quidem licet in vos maxima beneficia conferre.* Antequam enim audirent omnia, os eis tot promissis conclusit, vt quod pium erat, intelligere non possent, aut loqui. *Ego,* inquit, *sum vnus ex vobis; cupioq; propter vos solos viuere, vt multa vobis largiar. Vestri enim sunt thesauri omnes: optoq; in primis vna vobiscum viuere: sin minus, saltem vobiscum mori: nec enim aliter volo quam in bello ex hac vita discedere: quod vel in eo mortem oppetere virū fortem, vel nusquam deceat.* Postero die in Senatu pauca dixit in eandem sententiam: cumque surrexisset e sede, astaretque ad fores; *Audite,* inquit, *rem maximam: vt totus orbis terrarum gaudeat: Omnes exsules, rei facti cuiusuis sceleris, quomodocumq; damnati sint, restituantur.* Is cum exsules hoc modo ex insulis deduxisset, præstitisset q; securitatem nefariis & damnatis hominibus, easdem non ita multo post repleuit, interfecitque subito ex Cæsarianis, militibusque qui cum Geta fuerant, ad hominū mulierumq; viginti milia, vt quisque in Palatio fuit. Cæsi sunt ex illustribus multi, & maxime Papinianus: cuius interfectorem increpauit, quod eum securi interfecisset, non gladio. Cilonem quoque, qui ipsum educauerat, & a quo multa beneficia acceperat, quique præfectus vrbi fuerat patris temporibus, quem etiam Patrē sæpenumero appellauerat, vita priuare voluit: sed milites, quos miserat vt eum interficerent, direptis vasis argenteis, veste, pecunia, ceterisq; rebus eius omnibus, illum cum sandaliis (nam captus erat in balneis) & amictum indusio, ducunt Via sacra,

vt perducant in Palatium, eumq; ibi interficiant: tum vestem eius discindunt, & faciem percutiunt. Quod vbi plebs vidit, cohortesq; vrbis, tumultuātur. Horum pudore adductus Antoninus metuque, eis procedit obuiā, ipsumq; Cilonem chlamyde cōtegit: (nam tum ei vestis militaris erat) *Nolite*, inquit, *patrem meum iniuria afficere; nolite educatorem percutere.* Dein tribunus cui mandatum erat vt illum occideret, ceterique milites qui vna missi fuerant, morte affecti sunt, propterea quod (vt dicebat) Ciloni fecissent insidias; sed reuera propterea q̄ illum non sustulissent. *Neq; vero mihi nunc est necesse percensere numerando omnes clarissimos viros, quibus ille nullam iustam ob causam mortem attulit. Quamquam enim Dion, quod essent celeberrimi viri atq; notissimi illis tēporibus, omnes persequitur nominatim: tamen mihi satis erit dicere, eos omnes quos ipsi collibitum fuit, quoquo iure, quaq; iniuria morte affectos, vrbemq; Romam priuatam bonis viris, cōminutam & quodam modo mutilatam fuisse. Post hæc ex his cædibus animum ad ludos applicat; in quibus itidem multas cædes fecit. Nam vt omittam elephantum, rhinocerotem, tigrim, hippotigrim, cæsas in Amphitheatro, quod parui momenti sint, gladiatorum sanguine potissimū delectabatur: ex quorum numero vnū, Batonem nomine, coegit eodem die cum tribus certare continenter; eūq; occisum a postremo affecit magnifica sepultura. *Ceterum erga Alexādrum ita erat affectus, vt armis poculisq; similibus iis quibus ille vsus fuerat, vteretur: eiq; complures statuas in castris, atq; adeo in vrbe collocauit; comparauitq; phalangem ex solis Macedonibus, in qua erant hominum sedecim milia: eamq; *phalangem Alexandri* cognominauit. Hi vtebantur eodem armorum genere, quo viuo Alexandro armati fuerant. Hæc erant, galea facta ex crudo bouis corio, thorax ex lino triplex, scutū ex ære, *lancea lōga, hasta breuis, crepidæ, gladius. Quibus reb. minime contentus, *sese *Alexādrum Orientalem Augustum* appellauit; scripsitq; aliquādo ad Senatum, animū Alexandri in corpus Augusti introisse, vt, quoniā illi fuerat vita breuis, in hoc viueret diutius. Philosophos qui sunt Aristotelici nominati, tā magno est odio psecut^o,

ὡς καὶ ἐς τὸ παλάτιον κομιοῦντες, *κλάπας τε τὸν ἀποδεδειγμένον (ἐν βαλανείῳ γὰρ ὢν ἔτυχε) καὶ χιτωνίσκῳ ἐνδεδυμένον, ὡς καὶ ἐκεῖ που καταχρησόμενοι· καὶ τήν τε ἐσθῆτα αὐτοῦ περιέρρηξαν, καὶ τὸ πρόσωπον ᾐκίσαντο, ὥστε καὶ τὸν δῆμον καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς ἀστικοὺς ὑποθορυβῆσαι· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸν Ἀντωνῖνον, καὶ αἰδεσθέντα αὐτοὺς καὶ φοβηθέντα, ἀπαντῆσαι σφίσι, καὶ τῇ χλαμύδι (τὴν γὰρ στρατιωτικὴν ἐσθῆτα εἶχε) περιβαλόντα αὐτὸν εἰπεῖν, Μήτε τὸν πατέρα ὑβρίζετε, μήτε τὸν τροφέα παίετε. ὁ δὲ δὴ χιλίαρχος ὁ κελευσθεὶς αὐτὸν φονεῦσαι, καὶ οἱ στρατιῶται οἱ συμπεμφθέντες αὐτῷ, ἀνῃρέθησαν, λόγῳ μὲν ὡς ἐπιβουλεύσαντες αὐτῷ, τὸ δ᾽ ἀληθὲς, ὅτι μὴ κατέσφαξαν αὐτόν. Πάντας δ᾽ οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσωμ᾽ οὐδ᾽ ὀνομήνω, ὅσους τῶν ἐπιφανῶν οὐδεμιᾷ δίκῃ ἀπέκτεινεν. ὁ μὲν γὰρ Δίων, ἅτε γνωριμωτάτων κατ᾽ ἐκείνους τοὺς καιροὺς τῶν πεφονευμένων ὄντων, καὶ ἐξ ὀνόματος αὐτῶν ποιεῖται κατάλογον· ἐμοὶ δ᾽ εἰπεῖν ἐξαρκεῖ ὅτι πάντας ὁμοίως οὓς ἤθελε καὶ τε ἐχειρίζετο, ὥστ᾽ αἴτιος, ὥστε καὶ οὐκ ... ὅτι τὴν Ῥώμην ἠκρωτηρίασεν, ἀγαθῶν ἀνδρῶν στερήσας αὐτήν. Ἐκ δὲ τῶν φόνων ἐς τὰς παιδιὰς ἀποκλίνων, οὐδὲν ἧττον καὶ ἐν ταύταις ἐφόνα. ἐλέφαντα μὲν γὰρ καὶ ῥινοκέρωτα, καὶ τίγριν καὶ ἱππότιγριν ἐν οὐδενὶ λόγῳ θείη ἄν τις φονευομένους ἐν τῷ θεάτρῳ· ὁ δὲ καὶ μονομάχων ἀνδρῶν ὅτι πλείστοις ἔχαιρεν αἵμασι· καὶ ἕνα γε αὐτῶν Βάτωνα τρισὶν ἐφεξῆς ἀνδράσιν ὁπλομαχῆσαι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀναγκάσας, ἔπειτα ἀποθανόντα ὑπὸ τοῦ τελευταίου, περιφανεῖ ταφῇ ἐτίμησε. Περὶ δὲ τὸν Ἀλέξανδρον οὕτω τι ἐπτόητο, ὥστε καὶ ὅπλοις τισὶ καὶ ποτηρίοις, ὡς καὶ ἐκείνου γεγονόσι, χρῆσθαι, καὶ προσέτι καὶ εἰκόνας αὐτοῦ πολλὰς καὶ ἐν τοῖς στρατοπέδοις καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ στῆσαι· φάλαγγά τέ τινα ἐκ μόνων τῶν Μακεδόνων ἐς μυρίους καὶ ἑξακισχιλίους συντάξαι, καὶ αὐτὴν Ἀλεξάνδρου τε ἐπονομάσαι, καὶ τοῖς ὅπλοις, οἷς ποτε ἐπ᾽ ἐκείνου ἐκέχρηντο, ὁπλίσαι. ταῦτα δ᾽ ἦν, κράνος ὠμοβόειον, θώραξ λινοῦς τρίμιτος, ἀσπὶς χαλκῆ, δόρυ μακρὸν, αἰχμὴ βραχεῖα, κρηπῖδες, ξίφος. καὶ οὐδὲ ταῦτα μέντοι αὐτῷ ἐξήρκεσεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον ἑῷον Αὔγουστον ἐπεκαλεῖτο· καί ποτε καὶ τῇ βουλῇ ἔγραψεν, ὅτι ἐς τὸ σῶμα αὖθις τὸ τοῦ Αὐγούστου εἰσῆλθεν, ἵνα, ἐπειδὴ ὀλίγον τότε χρόνον ἐβίω, πλείονα αὖθις δι᾽ ἐκείνου ζήσῃ. καὶ δὴ καὶ τοὺς φιλοσόφους τοὺς Ἀριστοτελείους ὠνομασμένους τά τε ἄλλα δεινῶς ἐμίσει,

ὥστε καὶ

ὥστε καὶ τὰ βιβλία αὐτοῦ κατακαῦσαι ἐθελῆσαι, καὶ τὰ συσσίτια, ἃ ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ εἶχον, τάς τε λοιπὰς ὠφελείας, ὅσας ἐκαρποῦντο, ἀφείλετο, ἐγκαλέσας σφίσιν ὅτι συναίτιος τῷ Ἀλεξάνδρῳ τοῦ θανάτου Ἀριστοτέλης γεγονέναι ἔδοξε. Ταῦτα μὲν οὕτως ἐποίησε. καὶ νὴ Δία καὶ ἐλέφαντας πολλοὺς συμπεριήγετο, ὅπως καὶ ἐν τούτῳ τὸν Ἀλέξανδρον, μᾶλλον δὲ τὸν Διόνυσον μιμεῖσθαι δόξῃ. οὕτω δ' οὖν διὰ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τοὺς Μακεδόνας ἐφίλει, ὥστε ποτὲ χιλίαρχον Μακεδόνα ἐπαινέσας ὅτι κούφως ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνεπήδησεν, ἐπύθετο αὐτοῦ τὸ μὲν πρῶτον, Πόθεν εἶ; ἔπειτα μαθὼν ὅτι Μακεδὼν εἴη, ἐπανήρετο, Τίς δὲ ὀνομάζῃ; καὶ μετὰ τοῦτο ἀκούσας ὅτι Ἀντίγονος, προσεπανήρετο, Τίς δέ σου ὁ πατὴρ ἐκαλεῖτο; ὡς δὲ καὶ τοῦτο Φίλιππος ὢν εὑρέθη, Πάντ' ἔχω, φησὶν, ὅσα ἤθελον. καὶ εὐθύς τε αὐτὸν ταῖς λοιπαῖς στρατείαις *ἐσέμνυνε, καὶ [οὐ] μετ' οὐ πολὺ ἐς τοὺς βουλευτὰς τοὺς ἐστρατηγηκότας κατέταξεν. ἕτερον δέ τινα, τῇ μὲν Μακεδονίᾳ μηδὲν προσήκοντα, πολλὰ *καὶ δεινὰ δεδρακότα, καὶ διὰ τοῦτο παρ' αὐτοῦ ἐξ ἐκκλήτου δίκης κρινόμενον, ἐπειδὴ Ἀλέξανδρός τε ἐκαλεῖτο, καὶ ὁ κατήγορος αὐτοῦ ῥήτωρ συνεχῶς ἔλεγεν, Ὁ μιαιφόνος Ἀλέξανδρος, ὁ θεοῖς ἐχθρὸς Ἀλέξανδρος, ὠργίσθη τε ὡς καὶ αὐτὸς κακῶς ἀκούων, καὶ ἔφη, Εἰ μὴ ἀρκέσει σοι ὁ Ἀλέξανδρος, ἀπολέλυσαι. Οὗτος οὖν ὁ φιλαλεξανδρότατος Ἀντωνῖνος εἰς μὲν τοὺς στρατιώτας φιλαναλωτὴς ἦν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀνθρώπους ἔργον εἶχε περιδύειν, ἀποσυλᾶν, ἐκτρύχειν, οὐχ ἥκιστα τοὺς συγκλητικούς. ἔξω γὰρ τῶν ἄλλων εἰσπράξεων, καίπερ ἀναριθμήτων οὐσῶν, καὶ οἰκίας αὐτῷ παντοδαπάς, ἐπειδὴ τῆς Ῥώμης ἐξώρμησε, καὶ καταλύσεις πολυτελεῖς ἐν μέσαις ταῖς ὁδοῖς καὶ ταῖς βραχυτάταις, οἰκείοις δαπανήμασι κατασκευάζειν ἠναγκαζόμεθα· ἐν αἷς οὐχ ὅσον οὐκ ἐνῴκησέ ποτε, ἀλλ' οὐδὲ ὄψεσθαι αὐτῶν τινα ἔμελλε. προσέτι καὶ θέατρα κυνηγετικά, καὶ ἱπποδρόμους πανταχοῦ, ὅπου περ καὶ ἐχείμασεν ἢ καὶ χειμάσειν ἤλπισε, κατεσκευάσαμεν, μηδὲν παρ' αὐτοῦ λαβόντες· καὶ αὐτίκα πάντα κατεσκάφη. οὕτω που διὰ τοῦτο μόνον ἐγίνετο, ἵν' ἡμεῖς ἐπιτριβῶμεν. αὐτὸς δὲ τὰ χρήματα ἔς τε τοὺς στρατιώτας (ὡς ἔφαμεν) καὶ ἐς θηρία ἵππους τε ἐδαπάνα. πάμπολλα γάρ τοι καὶ θηρία ἵππους τε καὶ βοτά, τὰ μὲν πλεῖστα παρ' *ἡμῶν καὶ ἀνάγκῃ λαμβάνων, ἤδη δέ τινα καὶ ὠνούμενος, ἀπεκτίννυε· καὶ ποτὲ ἑκατὸν ὗς ἅμα αὐτοχειρίᾳ ἔσφαξεν. Ἡρματηλάτει

vt voluerit libros Aristotelis comburere, atque Aristotelicis sodalitates, & cetera commoda quæ habebant in Alexādria, sustulerit: criminatus eos, quod Aristoteles causa mortis Alexandri visus esset. Cumq; hæc faceret, ducebat secum complures elephantos, vt in hac re Alexandrum, vel potius Dionysum, imitari videretur. Igitur tanto amore prosequebatur Alexandrum & Macedones, vt, cum aliquando tribunum militum Macedonem collaudasset, quod insiluisset in equum celeriter, interrogassetque primo, cuias esset: cumque intellexisset Macedonem esse, rogarit nomen: post, vbi audiuit Antigonū esse, quæsiuerit ex eo quod nomen fuisset patri: vtque ipsum inuenit esse Philippo patre natum: *Cuncta*, inquit, *quæ cupiebam, habeo*: cumque statim *clarum reddidit apud reliquas legiones; nec ita multo post in Senatorium & prætorium ordinem cooptauit. Alterum quoque, cui nihil rei erat cum Macedonia, quique magna scelera commiserat, ob eaque reus factus erat, postquam intellexit Alexandrum vocari, crebroque accusatorem ita dicere: *Homicida Alexander, diis infestus Alexander*: perinde iratus est, atque si ipse male audiret: *Nisi*, inquit, *tibi satis erit de Alexandro dictum, periisti.* Hic Alexandri amantissimus Antoninus, militibus comis atq; humanus erat: reliquos omnes spoliare, depeculari, & opprimere conabatur, atq; in primis Senatores. nam præter ceteras exactiones pecuniæ, quę erant innumerabiles, cogebamur, cum ipse Roma proficisceretur, complures domos, & sumptuosa diuersoria in mediis itineribus, atque iis breuissimis, ædificare nostris sumptibus; in quibus non modo habitauit numquam, sed magnam eorum partem neq; visurus erat. Præterea Amphitheatra & Circos in omnibus locis in quibus hiemauit, aut se sperauit hiematurū, gratis exstruximus; eaque diruebantur illico: adeo id agebat vt nos perderet. Ipse pecuniam erogabat in milites, (vt supra diximus) & bestias, & equos: dum complures feras, mansuetasque bestias, equosque interficeret: quorum partem capiebat a nobis, coactis ea dare necessario; partem emebat ipse: centum enim apros aliquando sua manu confecit. Agitabat currus

ornatu veneto, & ad omnia ardentissimus atq; incitatissimus erat. Inerat ei fraus & malitia matris, Syriorumque, ex quibus illa orta fuerat. Præficiebat autem certaminibus vnum ex libertis, ceterisve locupletibus, vt in ea magnos sumptus facerent; eosque colebat sub flagello, atq; aureos ab iis quasi homo abiectissimus petebat. Dicebat se in agitandis curribus Solẽ imitari; eaq; in re maxime gloriabatur. Igitur quamdiu principatum tenuit Antoninus, adeo omnis orbis terrarum qui erat sub eius Imperio, vastatus ac direptus est, vt ludis Circensibus populus Romanus ita conclamauerit; *Nos viuos perdimus, vt mortuos sepeliamus.* Crebro enim dicebat pecuniam sibi soli esse oportere, præterea nemini; vt eam largiretur militibus. Cumq; Iulia ipsum argueret, q̃ nimios sumptus faceret in milites, diceretque iam sibi nullos redditus iure aut iniuria partos reliquos esse, gladium ostentans respondit; *Bono animo es, mater: nam nobis, quamdiu hunc habebimus, pecunia nõ deerit.* Præterea possessiones & pecuniam largiebatur assentatoribus. Dedit enim Iunio Paulino decem milia aureorum, quod ipsum, quamquam minus ex animo, (erat enim mordax) cauillatus esset, dixissetque eum, quoties iracundiam simularet, plane iratum videri. Antoninus nihil cogitabat boni; neq; enim didicerat; id quod ipse fatebatur: & ob eam causam nos, quos nouerat studiosos esse bonarũ artium, negligebat. Seuerus quidem instituerat eum omnibus rebus quæ ad virtutem pertinent, & corpus animumq; eius ita exercuerat, vt, cum iam esset Imperator, versaretur cum doctoribus, ac magnam dici partem philosopharetur, vngereturq;, & equitaret ad milia passuum XCIIII, seq; turbida tẽpestate in natando exerceret. Quibus ex rebus quamquam valuit virib. corporis, tamẽ ipsum doctrinæ cepit obliuio, non aliter quam si nomẽ eius numq̃ audiuisset. Nec tamen erat hebete ingenio, sed acri & acuto ad intelligendũ, promptaq; ad dicẽdum & parata celeritate: qua coniuncta pari licentia, dũ loqueretur quod in buccam venisset, nec puderet ipsum aperire omnia, sæpenumero voti compos erat. Cumq; tali ingenio præditus fuerit, nunc quemadmodum se in bello gesserit, dicendum est. Cum ad ipsum, tamquam ad amicum, Augarus rex Osroenorũ venisset, ei fidem fregit comprehensum

τῇ τῇ Βενετίῳ στολῇ χρώμενος. ἦν γὰρ ἐς πάντα καὶ θερμότατος καὶ κουφότατος· προσῆν δὲ τούτοις εἶχε καὶ τὸ πανοῦργον τῆς μητρὸς, καὶ τῶν Σύρων, ὅθεν ἐκείνη ἦν. ἀγωνοθέτην δὲ ἢ τῶν ἐξελευθέρων τινὰ ἢ τῶν ἄλλων τῶν πλουσίων ἐκάθιζεν, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ ἀναλίσκηται· προσεκύνει τε αὐτοὺς κάτωθεν τῇ μάστιγι· καὶ χρυσοῦς ὥσπερ τις τῶν ταπεινοτάτων ᾔτει. καὶ ἔλεγε κατὰ τὸν Ἥλιον τῇ ἁρματηλασίᾳ χρῆσθαι, καὶ ἐσεμνύνετο ἐπ' αὐτῇ. Οὕτω δὲ παρὰ πάντα τὸν τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ χρόνον πᾶσα ἡ γῆ ἡ ὑπακούουσα αὐτῷ ἐπορθήθη, ὥστε τοὺς Ῥωμαίους ποτὲ ἐν ἱπποδρομίᾳ ἄλλα τε συμβοῆσαι, καὶ ὅτι τοὺς ζῶντας ἀπολοῦμεν, ἵνα τοὺς τεθνεῶτας θάψωμεν. καὶ γὰρ ἔλεγε πολλάκις ὅτι Οὐδένα ἀνθρώπων πλὴν ἐμοῦ ἀργύριον ἔχειν δεῖ, ἵνα αὐτὸ τοῖς στρατιώταις χαρίζωμαι. καί ποτε τῆς Ἰουλίας ἐπιτιμησάσης αὐτῷ ὅτι πολλὰ ἐς αὐτοὺς ἀνήλισκε, καὶ εἰπούσης ὅτι Οὐκέθ' ἡμῖν οὔτε δίκαιος οὔτ' ἄδικος πόρος ὑπολέλειπται, ἀπεκρίνατο, τὸ ξίφος δείξας, ὅτι, Θάρσει μῆτερ· ἕως γὰρ ἂν τοῦτ' ἔχωμεν, οὐδὲν ἡμᾶς ἐπιλείψει χρήματα. Καὶ μέντοι καὶ τοῖς κολακεύουσιν αὐτὸν καὶ κτήματα καὶ χρήματα ἀπένεμεν. Ἰουνίῳ γοῦν Παυλίνῳ πέντε καὶ εἴκοσι μυριάδας ἐχαρίσατο, ὅτι καὶ ἄκων διεσίλλωσέ τι αὐτὸν, σκωπτόλης ὤν, προσήχθη. ἔφη γὰρ αὐτὸν ὀργιζομένῳ ἐοικέναι, ἐπειδὴ πρὸς τὸ θυμοειδέστερόν πως ἑαυτὸν ἐσχημάτιζεν. οὐδὲν γὰρ τῶν καλῶν ἐλογίζετο· οὐδὲ γὰρ ἔμαθέ τι αὐτῶν, ὡς καὶ αὐτὸς ὡμολόγει. διὸ καὶ παρ' ὀλιγωρίᾳ ἡμᾶς τοὺς τι παιδείας ἐχόμενοι εἰδότας ἐποιεῖτο. ὁ μὲν γὰρ Σεβῆρος καὶ πάνυ πᾶσι τοῖς εἰς ἀρετὴν τείνουσι καὶ κατὰ [τὸ] σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν ἤσκησεν αὐτὸν, ὥστε καὶ αὐτοκράτορα ἤδη ὄντα καὶ διδασκάλοις συνεῖναι, καὶ τὸ πολὺ τῆς ἡμέρας φιλοσοφεῖν· ἐξηραλοιφεῖτο, καὶ ἵππευε καὶ ἐς πεντήκοντα καὶ ἑπτακοσίους σταδίους· καὶ προσέτι καὶ ἐνήχετο καὶ ἐν κλύδωνι ἤσκητο. ὁ δὲ ἐκ μὲν τούτων τρόπον τινὰ ἔρρωτο· τῆς δὲ δὴ παιδεύσεως, ὡς οὐδὲ τοὔνομα αὐτῆς ποτε ἀκηκοὼς, ἐπελάθετο. Οὐ μέντοι καὶ [κακορρήμων ἢ] κακογνώμων ἦν, ἀλλὰ καὶ συνίει τὰ πολλὰ ὀξύτατα, καὶ ἔφραζεν ἑτοιμότατα. τῇ τε γὰρ ἐξουσίᾳ καὶ τῇ προπετείᾳ, τῷ πάνθ' ὁμοίως τὰ ἐπελθόντα οἱ ἀπερισκέπτως ἐκλαλεῖν, καὶ συνῆν τῷ μηδὲν αὐτοῦ ἐκφαίνειν αἰσχύνεσθαι, καὶ ἐπιτυχίᾳ ἦν πολλάκις περιέπιπτε. Τὸ μὲν οὖν σύμπαν, τοιοῦτος ἦν· ἐν δὲ τοῖς πολέμοις ὁποῖος, ἐροῦμεν. ἠπάτησε γὰρ τὸν βασιλέα τῶν Ὀσροηνῶν Αὔγαρον, ὡς δὴ παρὰ φίλον αὐτὸν ἥκει, ἐπεὶ τὰ

συλλαβὼν

συλλαβὼν ἔδησε, καὶ τὴν Ὀσροηνὴν οὕτως ἀβασίλευτον οὖσαν λοιπὸν ἐχειρώσατο. τὸν δὲ τῶν Ἀρμενίων βασιλέα διαφερόμενον μετὰ τῶν ἰδίων παίδων, ἐκάλεσε μὲν φιλικοῖς γράμμασιν, ὡς δὴ εἰρηνεύσων αὐτούς· ἔδρασε δὲ καὶ περὶ τούτους ἃ καὶ περὶ τὸν Αὔγαρον. οὐ μὴν καὶ οἱ Ἀρμένιοι προσεχώρησαν αὐτῷ, ἀλλ᾽ εἰς ὅπλα ἐχώρησαν, καὶ οὐκέτ᾽ οὐδεὶς αὐτῷ τὸ παράπαν οὐδὲν ἐπίστευεν· ὥστε καὶ ἔργῳ αὐτὸν ἐκμαθεῖν ὅσον αὐτοκράτορι ζημίωμά ἐστι, τὸ τι ἀπατηλὸν πρὸς φίλους πρᾶξαι. Οὐκ ὤκνησε δὲ γράψαι πρὸς τὸ συνέδριον καὶ περὶ τῶν ἐν Πάρθοις βασιλευόντων, ἀδελφῶν τε ὄντων καὶ πρὸς ἀλλήλους στασιαζόντων, ὅτι ἡ τῶν ἀδελφῶν διαφορὰ μέγα τι κακὸν τὸ κοινὸν τῶν Πάρθων ἐργάσηται· ὥσπερ που τῶν βαρβαρικῶν πραγμάτων φθαρῆναι διὰ τοῦτο δυναμένων, τῶν δὲ Ῥωμαϊκῶν σεσωσμένων, ἀλλ᾽ οὐκ ἄρδην τρόπον τινὰ ἀνατετραμμένων, οὐ κατ᾽ ἐκεῖνο μόνον ὅτι ἐπὶ μεγάλῳ τῶν ἀνθρώπων κακῷ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα τῆς τοῦ ἀδελφοῦ σφαγῆς ὑποφόνια τοῖς στρατιώταις ἐδεδώκει, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ πάμπολλοι ἐσυκοφαντήθησαν, οὐχ ὅπως οἱ ἐπιστείλαντές τι ἢ δορυφορήσαντες αὐτῷ ἢ καίσαρι ἔτι ὄντι, ἢ καὶ αὐτοκράτορι γενομένῳ, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ οἷς μηδεπώποτε πρᾶγμα πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνει. καὶ εἴ γέ τις ἔγραψε τὸ ὄνομα τὸ τοῦ Γέτα μόνον, ἢ εἶπε μόνον, εὐθὺς ἀπώλετο. ὅθεν οὐδ᾽ ἐν ταῖς κωμῳδίαις οἱ ποιηταὶ ἔτι αὐτῷ ἐχρῶντο. καὶ γὰρ καὶ οὐσίαι πάντων, ὧν ἐν ταῖς διαθήκαις αὐτὸ τὸ ὄνομα γεγραμμένον εὑρέθη, ἐδημοσιώθησαν. Ἐν μέντοι ταῖς ἀναγκαίαις καὶ κατεπειγούσαις στρατείαις λιτὸς ἦν καὶ ἀπέριττος, τὰ μὲν διακονικὰ ὑπηρετήματα καὶ πάνυ ἀκριβῶς ἐξ ἴσου τοῖς ἄλλοις διαποιούμενος. καὶ γὰρ συνεβάδιζε τοῖς στρατιώταις, καὶ συνέτρεχε, μὴ λουτρῷ χρώμενος, μὴ τὴν ἐσθῆτα ἀλλάσσων, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἔργον συνεργαζόμενος, καὶ πᾶσαν ἑφθὴν τὴν αὐτὴν ἐκείνοις αἱρούμενος· (καὶ πολλάκις [καὶ] πρὸς τοὺς προέχοντας τῶν πολεμίων πέμπων, παρεκαλεῖτο αὐτοὺς εἰς μονομαχίας) τὰ δὲ [δὴ] στρατηγικά, ὧνπερ που καὶ μάλιστα διαπεφυγέναι αὐτὸν ἐχρῆν, ἥκιστα καλῶς μεταχειριζόμενος· ὡς ἂν τῆς νίκης ἐν ἐκείνοις τοῖς ὑπηρετήμασιν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστήμῃ οὔσης. Ἐπολέμησε καὶ πρός τινας Κέννους, Κελτικὸν ἔθνος· οἳ λέγεται μετὰ τοσούτου θυμοῦ προσπεσεῖν τοῖς Ῥωμαίοις, ὥστε καὶ τὰ βέλη, οἷς ὑπὸ τῶν Ὀσροηνῶν ἐτιτρώσκοντο, τοῖς στόμασιν ἐκ τῶν σαρκῶν ἀποσπᾶν, ἵνα μὴ τὰς χεῖρας ἀπὸ τῆς σφαγῆς αὐτῶν ἀποδιατρίβωσιν. οὐ μέντοι ἀλλὰ

hensumq; coniecit in vincula, & Osroenen rege destitutam cepit: itemq; regem Armeniorum, qui cum filiis dissentiebat, ad se vocauit amice per litteras, vt eos in concordiam reduceret; iisq; eodem modo, quo Augaro, vsus est: quamquam Armenii arma capere, quam ad ipsum deficere maluerunt. Quod cum esset factum, ei nemo fidebat amplius: vt re ipsa cognosceret, *quam graue damnũ esset Imperatori fraudem amicis facere*. Neq; vero piguit eum scribere ad Senatum de regibus Parthorum, quod, *cum fratres essent, & dissiderent inter se, Respublica Parthorum ex eorum dissensione magnum detrimentum caperet*: quasi vero ob eam causam posset res barbarorum interire, & Respublica Romana salua esset, ac non penitus euersa; non solum quod cum magno malo ciuium, maxima præmia pro cæde fratris dederat militibus, sed etiam q plerique rei fiebant per calumniam, non modo ii qui ad Getam aliquid scripserant, aut ei Cæsari designato, factove Imperatori fuerant in prætorianis cohortibus; sed etiam reliqui omnes, quibus nihil vmquã rei cum illo fuerat. Nam siquis vel solum nomen Getæ scripsisset aut pronuntiasset, statim morte mulctabatur; adeo vt ne poetæ quidem in Comœdiis eo nomine deinceps vterentur: fuereq; proscripta bona eorum omnium in quorum testamẽtis id nomen inuentum est scriptum. In necessitatibus vero & vrgentibus bellis minime magnus & excellẽs erat: quamquam ita diligenter obibat munera seruilia pariter cum ceteris militibus, vt cum iis pedibus iter faceret, vna curreret, non vteretur balneo, non vestem mutaret; sed eundem cibum cum illis caperet, atque ex hostibus eos qui præstarent viribus corporis, ad singulare certamen inuitaret: *cum interim boni Imperatoris officium, in quo ipsum esse potissimum oportebat, minime fungeretur: quasi victoria in illis laboribus posita esset, non in hac disciplina rei militaris.* Bellum gessit cum Cennis gente Celtica: quos ferunt tanta ira incitatos in Romanos irruisse, vt tela, quibus illi ab Osroenis vulnerati erant, dentibus euellerent ex corporibus, vt ne manus in illis cædendis defatigarent: permiseruntque ei,

redempto libertatis nomine magna pecunia, vt ſaluus ſe in Germaniam reciperet. Horũ vxores captæ a Romanis, interrogatæ ab Antonino, vtrum vendi an occidi mallent, mori ſe malle reſponderunt: cumq; eſſent poſtea venditæ, omnes mortem ſibi conſciuerunt: nonnullæ vna filios interfecerunt. Antonino cum cetera omnia, tum nummus adulterinus erat: nam pro argento aurove quod nobis daret, plumbum argentatum, & æs inauratum parabat. Fuit ægra valetudine, quod morbis partim euidentibus, partim occultis correptus eſſet: ſed mente inprimis inſana. nam acerbis quibuſdam viſis ſæpenumero agitari a patre fratreq; gladios geſtantibus videbatur. Quibus rebus vt medicinam faceret, multorũ animas ex inferis euocauit, præſertim patris & Commodi. ex quibus nemo ei reſpõdit, præter Cõmodum, qui ita ait: *στεῖχε δίκης ἆσσον, Perge ocius ad ſupplicium.* Deinde alterum; ac ad extremum; *κρυφίοισι τόποισιν ἔχων δυσαλθέα νοῦσον, Hunc occulta grauis vexat circum loca morbus.* Veſtales occidit quatuor: e quibus vnam, quantũ in ipſo fuit, vitiauit. nam eum ad extremum vis in rebus Venereis defecerat. qua ex re dicebatur flagitia obſcena alterius generis facere. Huic virgini Clodia Læta nomẽ fuit, eaq; viua ſepulta eſt: cum tamen exclamaret, ſcire ipſum Antoninum, ſe virginẽ eſſe. Antoninus raro ius reddebat, aut numquam: ſed præter ſtudia ceterarum rerũ, curioſus erat. nam ad eum minima quęq; ex omnibus locis perferebantur; vetabatq; ob eã cauſam, ne milites auſcultatores & inſpectores, ab alio quam ab ipſo punirentur. Qua ex re omnia peruerſa erant, quod ii etiã in nos tyrannidem exercerent. Id vero turpiſſimum fuit atq; indigniſſimum Senatu populoq; Romano, quod eunuchus, natione Hiſpanus, nomine Sempronius Rufus, moribus veneficus & præſtigiator, quiq; huius rei cauſa fuerat a Seuero in inſulã deportatus, imperiũ in nos habuit: quãuis eſſet huius rei pœnas daturus, vt ceteri, qui indicũ officia fungerẽtur. Antoninus mãdabat nobis, velle ſe ſtatim poſt ortum ſolis ius reddere, tractareve ea quæ pertinerent ad publicam vtilitatẽ: cum tamen nos ad meridiem vſq; protraheret, ſæpe etiam ad veſperum, ne in veſtibulum quidem

καὶ αὐτοὶ τὸ τῆς [ἥττης] ὄνομα πολλῶν χρημάτων ἀποδόμενοι, συνεχώρησαν αὐτῷ ἐς τὴν Γερμανίαν ἀποσωθῆναι. τούτων γυναῖκες ἁλοῦσαι ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἐρωτήσαντος αὐτὰς τοῦ Ἀντωνίνου πότερον περαθῆναι ἢ φονευθῆναι βούλονται, τοῦθ᾽ εἵλοντο· ἔπειτ᾽ ἀπεμποληθεῖσαι, πᾶσαι μὲν ἑαυτὰς, εἰσὶ δ᾽ αἳ καὶ τὰ τέκνα ἀπέκτειναν. Τῷ οὖν Ἀντωνίνῳ τά τε ἄλλα καὶ τὸ νόμισμα κίβδηλον ἦν· *τό τε ἀργύρεον καὶ τὸ χρυσίον ὃ παρεῖχεν ἡμῖν, τὸ μὲν ἐκ μολίβδου καταργυρούμενον, τὸ δὲ καὶ ἐκ χαλκοῦ καταχρυσούμενον ἐσκευάζετο. Ἐνόσει δὲ καὶ τῷ σώματι, τὰ μὲν ἐμφανέσι, τὰ δὲ καὶ ἀρρήτοις ἀρρωστήμασιν. ἐνόσει δὲ καὶ τῇ ψυχῇ πικροῖς τισι φαντάσμασι, καὶ πολλάκις [γε] καὶ ἐλαύνεσθαι ὑπό τε τοῦ πατρὸς ὑπό τε τοῦ ἀδελφοῦ ξιφήρων ἐδόκει· καὶ διὰ ταῦτα ἐψυχαγώγησε μὲν, ὅπως τινὰ ἄκεσιν αὐτῶν λάβῃ, ἄλλας τε τινὰς καὶ τὴν τοῦ πατρὸς τοῦ τε Κομμόδου ψυχήν. εἶπε δ᾽ οὖν οὐδεὶς αὐτῷ οὐδὲν, πλὴν τοῦ Κομμόδου. ἔφη γὰρ ταῦτα, Στεῖχε δίκης ἆσσον. εἶθ᾽ ἕτερον, *καὶ ἐπὶ τελευτῆς, κρυφίοισι τόποισιν ἔχων δυσαλθέα νοῦσον. Τέσσαρας δὲ τῶν ἀειπαρθένων ἀπέκτεινεν· ὧν μίαν βίᾳ, ὅσα γε καὶ ἠδύνατο, ᾔσχυνε. ὕστερον γὰρ ἐξηπαθείησαν αὐτῷ πᾶσα ἡ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἰσχύς· ἀφ᾽ οὗπερ καὶ ἑτέρῳ τινὰ τρόπον αἰσχρουργεῖν ἐλέγετο. ἡ δὲ [δὴ] κόρη αὕτη περὶ ἧς λέγω, Κλωδία Λαῖτα ὠνομάζετο· ἥτις καὶ μέγα βοῶσα, Οἶδεν αὐτὸς Ἀντωνῖνος ὅτι παρθένος εἰμὶ, ζῶσα κατωρύγη. Ἐδίκαζε μὲν οὖν *ἤ τι, ἢ οὐδέν. τὸ δὲ δὴ πλεῖστον τοῖς τε ἄλλοις καὶ τῇ φιλοπραγμοσύνῃ ἐσχόλαζε. πάντα γὰρ δή οἱ πανταχόθεν καὶ τὰ βραχύτατα ἀνηγγέλλετο· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τοὺς στρατιώτας τοὺς ὠτακουστοῦντάς τε καὶ διοπτεύοντας αὐτὰ, προσέταξεν ὑπὸ μηδενὸς πλὴν ὑφ᾽ ἑαυτοῦ κολάζεσθαι. καὶ ἐγίνετο καὶ τοῦτο οὐδὲν χρηστὸν, ἀλλ᾽ ἐτυράννησαν ἡμῶν καὶ ἐκεῖνοι. καὶ ὅ γε μάλιστα καὶ ἀσχημονέστατον καὶ ἀναξιώτατον καὶ τῆς γερουσίας καὶ τοῦ δήμου Ῥωμαίων ἐγένετο, καὶ εὐνοῦχος ἡμῶν τὸ γένος Ἴβηρ, τὸ δὲ ὄνομα Σεμπρώνιος Ῥοῦφος, τὸν δὲ δὴ τρόπον φαρμακεὺς καὶ γόης, (ἐφ᾽ ᾧ δὴ καὶ ὑπὸ Σεβήρου ἐς νῆσον κατεκέκλειστο) κατεκράτησε· καὶ ὁ μὲν ἔμελλέ που δίκην ἐπὶ τούτῳ δώσειν, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐνδείξαντές τινας· ἐκεῖνος δὲ ἐπήγγελλε μὲν, ὡς καὶ μετὰ τὴν ἕω αὐτίκα δικάσων, ἢ καὶ ἄλλο τι δημόσιον πράξων· παρέτεινε δὲ ἡμᾶς καὶ ὑπὲρ τὴν μεσημβρίαν, καὶ πολλάκις καὶ μέχρι τῆς ἑσπέρας, μηδὲ εἰς τὰ πρόθυρα

εἰσδεχό-

εἰσδεχόμενος, ἀλλ' ἔξω που ἑστῶτας. ὕστερον γάρ ποτε ἔδοξεν αὐτῷ μηκέτι μηδ' ἀσπάζεσθαι ἡμᾶς ὡς πλήθει. Ἐν δὲ τούτῳ τά τε ἄλλα ἐφιλοπραγμόνει, ὥσπερ εἶπον, καὶ ἅρματα ἤλαυνε, θηρία τε ἔσφαζε, καὶ ἐμονομάχει, καὶ ἔπινε, καὶ ἐκραιπάλα, καὶ τοῖς στρατιώταις τοῖς τὴν ἔνδον αὐτοῦ φρουρὰν ἔχουσι, καὶ κρατῆρας πρὸς τῇ ἄλλῃ τροφῇ ἐκεράννυε, καὶ κύλικας, παρόντων καὶ ἡμῶν καὶ ὁρώντων, διέπεμπε· καὶ μετὰ τοῦτο ἔστιν ὅτε καὶ ἐδίκαζε. Ταῦτά τε ἐν τῇ Νικομηδείᾳ χειμάσας ἔπραξε, καὶ τὴν φάλαγγα τὴν Μακεδονικὴν ἐξήσκησε· μηχανήματά τε δύο μέγιστα πρός τε τὸν Ἀρμενιακὸν καὶ πρὸς τὸν Παρθικὸν πόλεμον κατεσκεύασεν, ἵνα διαλύσας αὐτά, ἐπὶ πλοίων ἐς τὴν Συρίαν ἀποκομίσῃ. Τὰ δὲ ἄλλα ἐμιαιφόνει καὶ παρηνόμει, καὶ τὰ χρήματα κατανήλισκεν. οὐδὲ ἐπείθετο οὔτε περὶ τούτων οὔτε περὶ τῶν ἄλλων τῇ μητρὶ πολλὰ καὶ χρηστὰ παραινούσῃ· καίτοι καὶ τὴν τῶν βιβλίων τήν τε τῶν ἐπιστολῶν ἑκατέρων, πλὴν τῶν πάνυ ἀναγκαίων, διοίκησιν αὐτῇ ἐπιτρέψας, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐν ταῖς πρὸς τὴν βουλὴν ἐπιστολαῖς ὁμοίως τῷ τε ἰδίῳ καὶ τῷ τῶν στρατευμάτων, ὅτι σώζεται, μετ' ἐπαίνων πολλῶν ἐνέγραφεν. τί γὰρ δεῖ λέγειν, ὅτι καὶ ἠσπάζετο [δημοσίᾳ] πάντας τοὺς πρώτους, καθάπερ καὶ ἐκεῖνος. Ἀλλ' ἡ μὲν καὶ μετὰ τούτων ἔτι μᾶλλον ἐφιλοσόφει· ὁ δὲ ἔλεγε μὲν μηδενὸς τῶν ἀναγκαίων προσδεῖσθαι, καὶ ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐσεμνύνετο, ὡς ὅτι εὐτελεστάτῃ τῇ διαίτῃ χρῆσθαι δυνάμενος. ἦν δὲ οὐδὲν οὐκ ἐπίγειον, οὐ θαλάττιον, οὐκ ἀέριον, ὃ μὴ οὐχ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ αὐτῷ παρείχομεν. Τοῖς δὲ μάγοις καὶ γόησιν οὕτως ἔχαιρεν, ὡς καὶ Ἀπολλώνιον τὸν Καππαδόκην τὸν ἐπὶ τοῦ Δομιτιανοῦ ἀνθήσαντα, ἐπαινεῖν καὶ τιμᾶν, (ὅστις καὶ γόης καὶ μάγος ἀκριβὴς ἐγένετο) καὶ ἡρῷον αὐτῷ κατασκευάσαι. Ἐκστρατεύσαντι δὲ αὐτῷ κατὰ τῶν Πάρθων πρόφασις τοῦ πολέμου ἦν, ὅτι Οὐολόγαισος τόν τε Τιριδάτην, καὶ Ἀντίοχόν τινα μετ' αὐτοῦ, ἐξαιτήσαντι αὐτῷ οὐκ ἐξέδωκεν. ὁ δὲ Ἀντίοχος Κίλιξ μὲν ἦν, καὶ φιλοσοφεῖν κυνηδὸν τὰ πρῶτα ἐπλάττετο· καὶ πλεῖστά γε ἐκ τούτου τοὺς στρατιώτας ἐν τῷ πολέμῳ ὠφέλησεν· ἀπαλγιῶντας γὰρ αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ πολλοῦ ῥίγους ἐπερρώννυεν, ἔς τε τὴν χιόνα ῥιπτῶν ἑαυτόν, καὶ ἐν αὐτῇ καλινδούμενος· ὅθεν καὶ χρημάτων καὶ τιμῶν καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ Σεβήρου καὶ παρὰ τοῦ Ἀντωνίνου ἔτυχεν. ἐπαρθεὶς δὲ ἐπὶ τούτοις, τῷ Τιριδάτῃ συνεξητάσθη, καὶ μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν Πάρθον ηὐτομόλησε. Πρὶν δὲ ἀπᾶραι ἀπὸ Νικομηδείας,

admissos, sed foris alicubi stãtes: tandem visum est ei, nos plerumque ne salutare quidem amplius. Ipse interea curiose aliquid agere, (vt supra dictũ est) currus agitare, bestias cędere, obire munus gladiatoriũ, potare, ebrius esse: ad hæc, præsentibus nobis ac videntibus, cum alia ciborum genera, tum vinum in pateras & calices infusum, ad milites qui intus erant ad custodiam ipsius, transmittere. Ita nonnumquã his confectis rebus ius reddebat. Hæc fecit cum hibernaret in Nicomedia, exercuitq; phalãgem Macedonicam, comparauitque duas ingẽtes machinas ad Armenicum & Parthicum bellum, vt eas dissolutas, in naues imponeret, atq; in Syriã veheret. Multas cædes, aliaq; multa faciebat cõtra ius fasq;: deniq; grandem pecuniam insumebat. Qua in re, ceterisq; omnibus, minime obtemperabat matri, iusta & vtilia monenti; licet ei curam libellorum atq; epistolarum vtriusq; generis, præter admodum necessarias, commisisset, eiusq; nomen pariter cum suo & exercitus nomine poneret cum maximis laudibus in epistolis, quas mittebat ad Senatum, dũ omnes valere scriberet. nec opus est referre, ab hac omnes primarios viros° salutari non secus quam ab illo consueuisse. Sed ea nihilo minus philosophabatur. hic vero negabat quidem se egere vllis rebus necessariis; gloriabaturq; maxime, quod tenuissimo victu esse contentus posset: cũ tamen nihil esset in terra marique ac cælo, quod non ei priuatim publiceq; præstaremus. Magis & præstigiatoribus ita delectabatur, vt Apollonium Cappadocẽ, qui floruerat Domitiani temporibus, laude & honore affecerit: (hic præstigiator fuerat sollers & magus) eiq;° monumentũ faciendum curauit. Post hæc bellũ intulit Parthis. cuius belli causa fuit, quod Vologæsus Teridatem & Antiochum quendam, quos ille poscebat ad suppliciũ, nõ dederet. Erat Antiochus Cilix natione; qui primo philosophiam Cynicorum simulauerat, eaque ex re° magnã opem in bello tulerat militibus; quos, cum maximo frigore obriguissent, propterea confirmauit, quod se ipse in niuem abiecerit, in eaque volutatus sit. Sed cum ei Seuerus atque ipse Antoninus pecuniam dedissent, affecissentque honore; his rebus elatus, cum Teridate se coniunxit, cumeoque ad Parthum defecit. Antoninus, antequam excederet ex Nicomedia,

ludos gladiatorios fecit suo natali die. nam ne illo quidem die abstinuit a cædibus: ferturque in his, cum vnus ex gladiatoribus victus supplicaret ei vt se conseruaret, ita respondisse: *Abi*, inquit, *ad aduersarium, & ab eo salutem pete: mihi enim non licet tibi ignoscere.* Sic homo miser, cui fortasse aduersarius vitam dedisset, nisi eo modo responsum esset ab Antonino, interiit. Non enim est ausus aduersarius eum dimittere, ne humanior esse Imperatore videretur. Cumque talia faceret, frueretur que deliciis Antiochiæ, adeo vt mētum nudasset pilis; tamen querebatur se maximos labores perferre, & in grauissimis periculis versari: increpabatq; Senatum, quem dicebat otiosum esse, *nihilque intelligere subito, nec viritim sententias dicere. Quinetiam ad extremum scripsit in hanc sententiam: *Ego*, inquit, *certo scio, vos rebus a me gestis minime contentos fore: propterea in armis sum, habeoq; apud me milites, vt possim rumores qui de me perferuntur, contemnere.* Postquam a Partho metu perterrito Teridatem & Antiochū recepit, statim a bello destitit. Porro Theocritū misit cū exercitu in Armenios: a quibus victus magnam cladem accepit. Erat Theocritus natus ex seruo, & in orchestra versatus: sed tātæ apud Antoninum auctoritatis, vt plane ambobus præfectis superior esset. Æqualem potentiam adeptus erat Epagathus, homo itidem Cæsarianus, & pari scelere præditus. Theocritus autē sursum deorsum ferebatur *commeatus & supellectilis comparandæ, & mercaturæ faciendę causa: quam ob rem etiam complures interfecit. Fuit in eorum numero Flauius Titianus; qui, cū esset procurator Alexandriæ, *deliquissetq; in Theocritū, & Theocritus ob eam causam prosiluisset e sede, distrinxissetque gladium, *Id*, inquit, *vt saltator fecisti.* Hanc ob causam iratus Theocritus, eum interfici iussit. Antoninus, licet se maximo amore prosequi Alexandrum ostenderet, tamen ciues eius pene omnes funditus sustulit. cum enim ab iis se argui & illudi intelligeret multis de causis, sed præsertim propter cædem fratris, dissimulata ira profectus est Alexandriam, fingens se magno eorum desiderio teneri. Post, vbi in suburbium venit, primos eius ciuitatis, qui ipsi cum *sacris atque abditis rebus processerunt obuiam, excepit perhumaniter, eosq; admissos in conuiuium interfecit.

ἀγῶνα μονομαχίας ἐν αὐτῇ ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ γενεθλίοις ἐποίησεν. οὐδὲ γὰρ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῶν φόνων ἀπείχετο. ἔνθα λέγεται, ἡττηθέντος τινὸς, καὶ ἱκετεύοντος αὐτὸν ὅπως σωθῇ, τὸν Ἀντωνῖνον εἰπεῖν, Ἄπελθε, καὶ τοῦ ἀντιπάλου δεήθητι· ἐμοὶ γὰρ οὐκ ἔξεστί σου φείσασθαι. καὶ οὕτως ὁ ἄθλιος, τάχ᾽ ἂν ὑπὸ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ σωθεὶς, εἰ μὴ τοῦτο εἴρητο, διεφθάρη. οὐ γὰρ ἐτόλμησεν αὐτὸν ἀφεῖναι, ἵνα μὴ καὶ φιλανθρωπότερος τοῦ αὐτοκράτορος εἶναι δόξῃ. Καὶ μέντοι τοιαῦτα ποιῶν, καὶ ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ τρυφῶν, ὥστε καὶ τὸ γένειον πάνυ ψιλίζεσθαι, αὐτὸς δὲ ὠδύρετο ὡς *μεγάλοις δή τισι καὶ πόνοις καὶ κινδύνοις ὤν· καὶ τῇ γερουσίᾳ ἐπετίμα τά τε ἄλλα, ῥᾳθύμως σφᾶς λέγων, μήτε συνιέναι προθύμως, μήτε κατ᾽ ἄνδρα τὴν γνώμην διδόναι· καὶ τέλος ἔγραψεν ὅτι, Οἶδα μὲν ὅτι οὐκ *ἀρέσκει τὰ ἐμὰ ὑμῖν· διὰ γὰρ τοῦτο μέντοι καὶ ὅπλα καὶ στρατιώτας ἔχω, ἵνα μηδὲν τῶν λογοποιουμένων ἐπιστρέφωμαι. Τοῦ δὲ Πάρθου φοβηθέντος, καὶ τὸν Τιριδάτην καὶ τὸν Ἀντίοχον ἐκδόντος, ἀφῆκε τὴν στρατείαν ἐν τῷ παραυτίκα. Εἰς δὲ τοὺς Ἀρμενίους στείλας τὸν Θεόκριτον μετὰ στρατιᾶς, ἰσχυρῶς ἔπταισε παρ᾽ αὐτῶν ἡττηθείς. ἦν δὲ ὁ Θεόκριτος ἐκ δούλου γεγονὼς, καὶ τῇ ὀρχήστρᾳ ἐμπαιδοτριβηθείς. εἰς τοσαύτην μέντοι ἦλθε δυναστείαν παρ᾽ Ἀντωνίνῳ, ὡς μηδὲν εἶναι ἄμφω πρὸς αὐτὸν ἐπάρχους. τὰ ἴσα δὲ αὐτῷ καὶ Ἐπάγαθος, Καισάρειος καὶ αὐτὸς ὢν, καὶ ἐδύνατο καὶ παρηνόμει. ὁ γοῦν Θεόκριτος (διεφοίτα γὰρ ἄνω καὶ κάτω, τῆς τῶν ἐπιτηδείων καὶ προπαρασκευῆς καὶ καπηλείας ἕνεκα) συχνοὺς διά τε ταῦτα καὶ ἄλλως ἀπέκτεινε· μεθ᾽ ὧν καὶ Τιτιανὸς Φλάβιος ἐφονεύθη. ἐπιτροπεύων γὰρ ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ προσέκρουσέ τι αὐτῷ· κἀκεῖνος ἀναπηδήσας ἐκ τοῦ βάθρου, τὸ ξίφος ἐσπάσατο· ἐφ᾽ ᾧ ὁ Τιτιανὸς καὶ τοῦτο εἶπεν, Ὡς ὀρχηστὴς ἐποίησας. ὅθεν ἔκθεσμος ὑπεραγανακτήσας, ἀποσφαγῆναι αὐτὸν ἐκέλευσεν. Ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, καίτοι τὸν Ἀλέξανδρον ὑπεραγαπᾶν *φάσκων, τοὺς ἐκείνου πολίτας μικροῦ δεῖν πάντας ἄρδην ἀπώλεσεν. ἀκούων γὰρ ὅτι διαβάλλοιτο καὶ σκώπτοιτο παρ᾽ αὐτῶν ἐπί τε τοῖς ἄλλοις, καὶ οὐχ ἥκιστα τῇ ἀδελφοκτονίᾳ, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐπικρυπτόμενος τὴν ὀργὴν, καὶ ποθεῖν αὐτοὺς προσποιούμενος. ἐπεὶ δὲ εἰς τὸ προάστειον ἦλθε, τοὺς μὲν πρώτους αὐτῶν μετὰ ἱερῶν τινων ἀπορρήτων ἐλθόντας δεξιωσάμενος, ὡς καὶ συνεστίους ποιῆσαι, ἀπέκτεινε.

μετὰ δὲ

μετὰ δὲ τοῦτο πάντα τὸν στρατὸν ἐξοπλίσας, ἐς τὴν πόλιν ἐνέβαλε, πᾶσι μὲν τοῖσδε αὐτόθι ἀνθρώποις προεπαγγείλας οἴκοι μένειν, πάσας δὲ τὰς ὁδοὺς καὶ προσέτι καὶ τὰ τέγη προκαταλαβών. καὶ, ἵνα τὰς κατὰ μέρος συμφορὰς τὰς τότε καταλαβούσας τὴν ἀθλίαν πόλιν παρῶ, τοσούτους κατέσφαξεν, ὥστε μηδὲ εἰπεῖν περὶ τοῦ πλήθους αὐτῶν τολμῆσαι, ἀλλὰ καὶ τῇ βουλῇ γράψαι ὅτι οὐδὲν διαφέρει πόσοι σφῶν, ἢ τίνες ἐτελεύτησαν· πάντες γὰρ τοῦτο παθεῖν ἄξιοι ἦσαν. τῶν δὲ χρημάτων τὰ μὲν διηρπάσθη, τὰ δὲ διεφθάρη. συναπώλοντο δ᾽ οὖν αὐτοῖς καὶ τῶν ξένων πολλοί· καὶ συχνοί *γε τῶν μετ᾽ Ἀντωνίνου ἐλθόντων ἀγνοίᾳ συνδιεφθάρησαν. τῆς τε γὰρ πόλεως μεγάλης οὔσης, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν πάσῃ ἅμα αὐτῇ καὶ νύκτωρ καὶ μεθ᾽ ἡμέραν φονευομένων, οὐδένα, οὐδ᾽ εἰ πάνυ τις ἐβούλετο, διακρίναι ἠδύνατο· ἀλλὰ καὶ ἔθνησκον, ὥς που ἔτυχον, καὶ τὰ σώματα σφῶν αὐτίκα εἰς τάφρους βαθείας ἐνεβάλλοντο, ὅπως ἀφανὲς ᾖ τοῖς λοιποῖς τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς. Ταῦτα μὲν οἱ ἐπιχώριοι ἔπαθον· οἱ δὲ δὴ ξένοι πάντες ἐξηλάθησαν πλὴν τῶν ἐμπόρων· καὶ δηλονότι καὶ τὰ ἐκείνων πάντα διηρπάσθη. καὶ γὰρ ἱερά τινα ἐσυλήθη· καὶ τούτων τὰ μὲν πλείω αὐτὸς ὁ Ἀντωνῖνος παρὼν καὶ ὁρῶν ἐποίει, τὰ δὲ καὶ ἐκ τοῦ Σεραπείου προσέταττε ποιεῖν. ἐν γὰρ τῷ τεμένει διῃτᾶτο *καὶ ταῖς τῶν μιαιφονιῶν αὐτῶν νυξὶ καὶ ἡμέραις. καὶ τί τοῦτο εἶπον, ὁπότε καὶ τὸ ξίφος δι᾽ οὗ τὸν ἀδελφὸν ἀπεκτόνει, ἀναθεῖναι τῷ θεῷ ἐτόλμησεν; Ἐκ δὲ τούτου τάς τε θέας καὶ τὰ συσσίτια τῶν Ἀλεξανδρέων καταλύσας, τὴν Ἀλεξάνδρειαν διατειχισθῆναί τε καὶ φρουρίοις* διατειχισθῆναι ἐκέλευσεν, ὅπως μηκέτ᾽ ἀδεῶς παρ᾽ ἀλλήλους φοιτῷεν. Τοιαῦτα περὶ τὴν ταλαίπωρον Ἀλεξάνδρειαν ἔδρασεν ὁ Αὐσόνιος θήρ, ὡς τὸ ἀκροτελεύτιον τοῦ περὶ *τοῦ χρησμοῦ τοῦτον ὠνόμασεν· ᾧ καὶ χαίρειν ἔφασαν αὐτόν, τῇ τοῦ θηρὸς κλήσει καλλωπιζόμενον· εἰ καὶ πολλοὺς προφάσει τοῦ χρησμοῦ ἐφόνευσεν, ὡς προενεγκαμένους αὐτόν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐς τοὺς Πάρθους στρατεύσας, πρόφασιν ὅτι οὐκ ἠθέλησεν αὐτῷ ὁ Ἀρτάβανος τὴν θυγατέρα μνηστευσαμένῳ συνοικίσαι, (καὶ γὰρ εὖ ἠπίστατο ὅτι λόγῳ μὲν ἐκείνην γῆμαι, ἔργῳ δὲ τὴν τῶν Πάρθων βασιλείαν σφετερίσασθαι ἐπεθύμει) πολλὰ μὲν τῆς χώρας τῆς περὶ τὴν *Μηδίαν, ἅτε καὶ ἐξαπιναίως ἐμπεσὼν ἐς αὐτήν, ἐκάκωσε, πολλὰ δὲ καὶ τείχη ἐπόρθησε. τά τε Ἄρβηλα παρεστήσατο· καὶ τὰ μνημεῖα τὰ βασιλικὰ τῶν Πάρθων

Post armauit omnem exercitum, inuasitque vrbem: mox imperauit omnibus Alexandrinis, vt domi manerēt: ipse vias occupauit & tecta: &, vt ne sigillatim calamitates persequar, in quas tum misera vrbs incidit, tantam in ea cædem fecit, vt non sit ausus numerum interfectorum proferre, sed scripserit ad Senatum, non referre qui & quot essent occisi, propterea quod omnes idem fuissent meriti. Pecunia partim direpta est, partim interiit. Periere cum Alexandrinis peregrini multi, cum iisque magna multitudo eorum qui cum Antonino venerant, eo quod ignorarētur. Nam cum permagna esset ciuitas, in eaque cædes fierēt dies noctesque, nemo poterat, licet maxime cuperet, alterū discernere: sed moriebatur quisque vt sors ferebat; atque eorum corpora statim coniiciebantur in profundas fossās, vt ceteris incognita esset magnitudo calamitatis. Id vbi factum est in ciues, peregrini omnes ex vrbe expulsi, præter mercatores; eorumque facultates direptæ sunt, fanis etiam quibusdam expilatis. Horum magnam partē Antoninus præsens vidensque gerebat, imperabatque multa de templo Serapidis, in quo erat dies noctesque homo tot cædib. pollutus. Sed quid hæc a me dicta sunt, quādo gladium, quo fratrem interfecerat, Deo cōsecrare est ausus? His confectis rebus spectacula & sodalitates Alexandrinorū sustulit. Ipsam Alexādriam *diuidi in duas partes, & præsidiis muniri iussit, ne secure in reliquum tempus ciues ad se mutuo accederent. Hæc igitur in misera Alexandria fecit *Ausonia fera.* nam ita*extremo oraculo, quod ea de re petitum fuerat, erat appellatus: proditumque est memoriæ, eum hoc nomine ferę delectatū esse, seque de eo iactauisse: quamuis huius oraculi causa multos,*a quibus id fuerat relatum, occiderit. Post hęc exercitum duxit in Parthos, quod ei Artabanus filiam quam ambiuerat, nollet vxorem dare; quod sciret, Antoninum verbo quidē postulare nuptias, re autem Parthorum regnum auferre cupere. Tum regionem quæ Mediam attingit, in quam de improuiso irruerat, magna ex parte vastauit: multa mœnia diruit: Arbela subegit, ac sepulcra regum Parthorum

abiectis ossibus subuertit. Verũ, quia Parthi cum eo non venerunt ad manus, nihil de rebus gestis scribi a me præcipue potest; nisi quod duo milites, qui vtrem plenum vini rapuerãt, ac vterq; totam prædam sibi vindicabat, cum ad Imperatorem venissent, iussiq; essent ab eo vinum partiri; strictis gladiis vtrem secuerũt, ita vt si eo pacto quisque partem vini esset accepturus. scilicet adeo reuerebãtur Imperatorem suũ, vt ei in huiuscemodi rebus molestiam exhiberent; tantaq; prudentia præditi erant, vt vtrem & vinũ perderent. Barbari perfugerunt in mõtes, & trans Tigrim, vt se ad bellum compararent: idq; celabat Antoninus, &, quasi omnino superior fuisset, eos quos ne viderat quidem, se vicisse gloriabatur: tum vero, quod leo, qui improuiso de monte descẽderat, pro eo pugnasset. nã id in litteris scripsit. *Nec vero solum, quod spectabat ad cetera, viuebat in exercitu contra mores institutaq; maiorum; sed etiam propriũ genus indumenti in modum pænulæ excogitauit: (id barbarũ discissumq; & consutum erat ex multis partibus) eoq; indutus erat semper; ex quo CARACALLVS cognominatus est; iussitq; militibus, vt se eodem genere vestis induerent. Itaq; barbari, postquam videre hunc, eiusq; milites dissolutos voluptatibus, quod præter cetera hiemarent in ædibus, in iisq; omnes facultates hospitum nõ aliter quam suas consumerent, vehemẽter excitati sunt, tamquam essent illos socios pro hostibus habituri. Contra, se parabat etiam Antoninus: cui tamen non licuit prœlium committere, propterea quod in mediis militib*, quos habebat in maximo honore, & quib. potissimum confidebat, occisus est. Cum enim quidam vates dixisset in Africa, idq; iam diuulgatum esset, oportere Macrinum præfectũ prætorio, eiusq; filium Diadumenũ regnare; missusq; Romam ob eam causam, id ipsum Flauio Materniano, qui præerat vrbanis militibus, aperuisset; isque statim ad Antoninum scripsisset: forte accidit, vt hæ litteræ Antiochiam perferrentur ad Iuliam; cui mandatum erat, cuncta quæ mitterentur, discernere; ne ad Antoninum occupatum in terra hostili, frustra multitudo litterarum mitteretur. Itemque alteræ litteræ ab Vlpio Iuliano, *qui tum Censor erat, recta per alios tabellarios ad Macrinum perferuntur, in quibus scripta erant omnia quæ gererentur.

ἀνορύξας, τὰ ὀστᾶ ἔρριψεν. οἱ γὰρ Πάρθοι οὐδὲ ἐς χεῖρας αὐτῷ ἦλθον. *οὔκουν οὐδὲ ἔργον τι ἐξαίρετον περὶ τῶν τότε πραχθέντων συγγράψαι, πλὴν ὅτι δύο στρατιῶται, ἀσκὸν οἴνου διαρπάσαντες, προσῆλθον αὐτῷ, ἰσχυριζόμενος ὅλον ἑκάτερος τὸ λάφυρον· καὶ κελευσθέντες ὑπ' αὐτοῦ νείμασθαι τὸν οἶνον, τά τε ξίφη ἐσπάσαντο, καὶ τὸν ἀσκὸν διέτεμον, ὡς καὶ ἐξ ἡμισείας αὐτὸν μετὰ τοῦ οἴνου ληψόμενοι. οὕτω γὰρ καὶ τὸν αὐτοκράτορα σφῶν ᾐδοῦντο, ὥστ' αὐτῷ καὶ περὶ τῶν τοιούτων ἐνοχλεῖν· καὶ φρονήσει ἐχρῶντο, ὡς καὶ τὸν ἀσκὸν καὶ τὸν οἶνον ἀπολέσαι. Οἱ μὲν οὖν βάρβαροι ἔς τε τὰ ὄρη καὶ ὑπὲρ τὸν Τίγριν ἀπέφυγον, ἵνα παρασκευάσωνται. ὁ δὲ δὴ Ἀντωνῖνος τοῦτο μὲν ἀπεκρύπτετο· ὡς δὲ δὴ καὶ παντελῶς αὐτῶν οὓς μηδὲ ἑωράκει κεκρατηκὼς, ἐσεμνύνετο· καὶ μάλιστα ὅτι λέων τις ἐξαίφνης ἐξ ὄρους καταδραμὼν, συνεμάχησεν αὐτῷ, ὡς αὐτὸς ἐπέστελλεν. Οὐ μόνον δὲ τὰ ἄλλα ἐκδιῄτητο καὶ παρηνόμει καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς στρατείαις, ἀλλὰ καὶ τινα ἰδίαν ἔνδυσιν βαρβαρικῶς πως κατακόπτων καὶ συρράπτων ἐς μανδύης τρόπον, προσεξεῦρε· καὶ αὐτός τε συνεχέστατα αὐτὴν *ἐνέδυεν, ὥστε καὶ Καράκαλλος διὰ τοῦτ' ἐπικληθῆναι, καὶ τοὺς στρατιώτας μάλιστα ἀμφιέννυσθαι ἐκέλευσεν. αὐτόν τε [οὖν] τοιοῦτον οἱ βάρβαροι ὁρῶντες ὄντα, καὶ τοὺς στρατιώτας ἐκλελυμένους ὑπὸ τῆς τρυφῆς, (τά τε γὰρ ἄλλα καὶ *ἐν οἰκίαις ἐχείμαζον, πάντα τὰ τῶν ξενοδοχούντων σφᾶς ὡς ἴδια ἀναλίσκοντες) ἐπήρθησαν, ὡς καὶ συναγωνιστὰς αὐτοὺς, ἀλλ' οὐ πολεμίους ἕξοντες. καὶ ὁ Ἀντωνῖνος ἀντιπαρεσκευάζετο· οὐ μέντοι καὶ *πολεμῆσαι αὐτοῖς ἐξεγένετο, ἀλλ' ἐν μέσοις τοῖς στρατιώταις, οὓς μάλιστα ἐτίμα, καὶ οἷς ἰσχυρῶς ἐθάρρει, ἀνῃρέθη. ἐπειδὴ γὰρ μάντις ἐν τῇ Ἀφρικῇ εἶπεν, ὥστε καὶ δημοσιευθῆναι, ὅτι καὶ τὸν Μακρῖνον τὸν ἔπαρχον, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ *Διαδουμενὸν αὐταρχῆσαι δεῖ, καὶ τοῦτο καὶ ἐς τὴν Ῥώμην πεμφθεὶς Φλαβίῳ Ματερνιανῷ τῶν ἐν αὐτῇ στρατιωτῶν ἄρχοντι ἐξέφηνε· καὶ ὃς, παραχρῆμα τῷ Ἀντωνίνῳ ἐπέστειλε· καὶ συνέβη ταῦτα μὲν τὰ γράμματα ἐς τὴν *Ἀντιόχου πρὸς τὴν Ἰουλίαν παραπεμφθῆναι, ἐπειδὴ ἐκεκέλευστο αὐτῇ πάντα τὰ ἀφικνούμενα διαλέγειν, ἵνα μὴ μάτην αὐτῷ ὄχλος γραμμάτων ἐν τῇ πολεμίᾳ ὄντι πέμπηται· ἕτερα δὲ ὑπὸ Οὐλπίου Ἰουλιανοῦ τοῦ τότε τὰς τιμήσεις ἐγκεχειρισμένου, δι' ἄλλων γραμματηφόρων *ὀρθὴν πρὸς τὸν Μακρῖνον, δηλοῦντα τὰ γινόμενα, ἀφικέσθαι

καὶ τὰ

καὶ κατὰ τοῦτο τοῖς μὲν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα γραφεῖσι διατριβὴν γενέσθαι, τὰ δ' ἐκείνῳ ἐπισταλέντα φθῆναι γνωσθέντα αὐτῷ· ἐφοβήθη ὁ Μακρῖνος μὴ καὶ διαφθαρῇ ὑπ' αὐτοῦ διὰ τοῦτο, καὶ ὅτι Σεραπίων τις Αἰγύπτιος ἄντικρυς τῷ Ἀντωνίνῳ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰρήκει ὅτι τε ὀλιγοχρόνιος ἔσοιτο, καὶ ὅτι ἐκεῖνος αὐτὸν διαδέξοιτο. ἐφ' ᾧ καὶ παραυτίκα λέοντι παρεβλήθη· ἐπεὶ δ' οὐχ ἥψατο αὐτοῦ, τὴν χεῖρα μόνον (ὥς φασι) προτείναντος, ἐφονεύθη, δυνηθεὶς ἂν (ὥς γε ἔφη) μηδὲ τοῦτο παθεῖν δαιμόνων τινῶν ἐπικλήσει, εἰ μίαν ἡμέραν ἐβεβιώκει. διὰ ταῦτ' οὖν ὁ Μακρῖνος φοβηθεὶς, καὶ ὑποπτεύσας ἀπολεῖσθαι, οὐκ ἀνεβάλετο, ἄλλως τε ὅτι καὶ τοὺς ἑταίρους αὐτοῦ, ἄλλον κατ' ἄλλην πρόφασιν ὁ Ἀντωνῖνος *ὡς καὶ τιμήσων ἀπώσατο. καὶ διὰ ταῦτα παρασκευάσας τῶν στρατιωτῶν τινὰς δύο, τῶν ἐν τῷ δορυφορικῷ χιλιαρχούντων, καὶ ὀργήν τινα ἰδίαν τῷ Ἀντωνίνῳ ἔχοντας, ἐπεβούλευσεν αὐτῷ. Ἐπράχθη δὲ ὧδε. τῇ ὀγδόῃ τοῦ Ἀπριλλίου ἐξορμήσαντα αὐτὸν ἐξ Ἐδέσσης ἐς *Κάρας, καὶ κατελθόντα ἐκ τοῦ ἵππου ὅπως ἀποπατήσῃ, προσελθών τις τῶν χιλιάρχων ὑποπεμφθεὶς αὐτῶν, ὡς καὶ εἰπεῖν τι δεόμενος, ἐπάταξε ξιφιδίῳ μικρῷ. καὶ αὐτὸς μὲν αὐτίκα ἀπέφυγε, καὶ διέλαθεν ἂν εἰ τὸ ξίφος ἀπέρριψε· νῦν δὲ γνωρισθεὶς [ὑπ' αὐτοῦ,] ὑπό τινος τῶν Σκυθῶν τῶν σὺν Ἀντωνίνῳ ὄντων, κατηκοντίσθη· ἐκεῖνον δὲ οἱ χιλίαρχοι, ὡς καὶ βοηθοῦντες, κατέσφαξαν. Τοιούτῳ μὲν τέλει Ἀντωνῖνος ἐχρήσατο, βιοὺς ἔτη ἐννέα καὶ εἴκοσι, καὶ αὐταρχήσας ἔτη ἕξ, καὶ μῆνας δύο, καὶ ἡμέρας . . . καί μοι καὶ ἐνταῦθα τοῦ λόγου θαυμάσαι πάμπολλα ἐπέρχεται). μέλλοντι γὰρ αὐτῷ ἐκ τῆς Ἀντιοχείας τὴν τελευταίαν ἔξοδον ποιήσασθαι, ὁ πατὴρ αὐτοῦ ξιφήρης ὄναρ ἐπέστη, λέγων, Ὡς σὺ τὸν ἀδελφὸν ἀπέκτεινας, καὶ ἐγώ σε ἀποσφάξω. καὶ οἱ μάντεις εἶπον αὐτῷ, τὴν ἡμέραν ἐκείνην φυλάσσεσθαι, τούτῳ τῷ ῥήματι ἄντικρυς χρησάμενοι, ὅτι Αἱ τοῦ ἥπατος τοῦ ἱερείου πύλαι *κέκλεινται). ἀφ' οὗ καὶ διὰ θύρας τινὸς ἐξῆλθε, μηδὲν μηδὲ τοῦ λέοντος, ὃν Ἀκινάκην ὠνόμαζε, καὶ ὁμοτράπεζον ὁμόκλινόν τε ἐποιεῖτο, φροντίσας, ὅτι καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν ἐξιόντα, καὶ τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ περικατέρρηξεν. ἔτρεφε μὲν γὰρ καὶ ἄλλους λέοντας πολλοὺς, καὶ ἀεί τινας περὶ αὐτὸν εἶχεν· ἐκεῖνον δὲ καὶ δημοσίᾳ πολλάκις κατεφίλει. Ταῦτα οὖν οὕτως ἔσχε· καὶ ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔν τε τῇ Ἀλεξανδρείᾳ πῦρ ἐξαίφνης πολὺ (ὥς γε καὶ ἤκουσα) πάντα τὸν τοῦ Σερα-

*Itaq; Macrinus, dum mora facta esset in mittendis ad Imperatorem litteris, cognouissetque aliquanto tempore ante, quæ essent ad illũ perscripta: pertimuit ne ob eam rem morte afficeretur. Ad hanc causam accedebat, quod Serapio quidam Ægyptius paucis ante diebus palã dixerat Antonino, ipsum breui tempore victurum, eique Macrinum successurum: ob eamq; causam leoni primum obiectus: post, cum ei manum porrigẽti leo pepercisset, vt aiunt, occisus fuerat: cum posset, sicuti dicebat, si vnum præterea diem vixisset, inuocatis nõnullis dæmonibus hoc malum effugere. His de causis perterritus Macrinus, ratusque de se actum esse, non cunctatur amplius; præsertim quod Antoninus plerosq; amicos & familiares eius variis de causis, tamquam honore affecturus, remouerat. Itaq; adhibet duos milites, qui tribuni erãt in prætorianis cohortibus, & Antonino priuatim irati erant: eiq; per ipsos insidias parat. Hæc res hoc modo gesta est. VI Idus Aprilis, cum Edessa Carras versus iter faceret, descendissetq; ex equo ventris purgandi causa, vnus ex iis tribunis qui missi fuerant, ad eum accedit, simulata colloquẽdi causa: dein eum paruo pugione percutit, fugitque subito; ita vt potuisset euadere, si pugionem abiecisset: sed agnitus ab vno ex Scythis, quos secũ habebat Antoninus, iaculo trãsfixus est. illum autem tribuni, tamquam ei auxilio venissent, interfecerunt.

Itaque Antoninus hunc exitum habuit: vixitque annos XXIX: regnauit annos sex, menses duos, dies . . . Incidunt hoc loco multa, quæ magnã admirationem habent. nam cum postremam profectionẽ pararet ex Antiochia, pater ei cum gladio astitit in somnis; &, *Vt tu*, inquit, *fratrem tuum interfecisti, ita ego te interficiam*. Itemq; vates palam ei prædixere, vt illũ diem caueret, his diserte verbis; *Fores iecoris victimæ clausæ sunt*. *Adhæc, cum per aliquam portã exiret, nullam habuit rationem leonis, quẽ Acinacem nominabat, quemque in suam mensam recipiebat & lectũ; cum is ipsum retinuisset exeuntem, eiusq; vestem fregisset. alebat enim Antoninus complures leones, secumq; nonnullos habebat semper: hunc vero publice sæpe deosculabatur. Quæ cum ita sint, factum est paulo ante quam necaretur, vt Alexandriæ magnum incendium (sicut ego accepi) omnem interiorem partem

templi Serapidis inuaserit; eoq; solus gladius, quo fratrē interfecerat, conflagrauerit, ceteris omnibus ab iniuria ignis conseruatis. Præterea Romę factis ludis Circēsibus,* simulacrum Martis, quod erat habitu triumphali, decidit. Quod etsi forrasse minus admirationis habet, tamen id multo est maximū, quod Prasini milites victi, vt viderunt in summo obelisco graculū maxime garriētem, eum omnes spectare, ac repente vno ore,* quasi præmeditati essent, ita cōclamare cœperunt; *Martialis aue, Martialis opportune te vidimus.* Id enim factū est, non graculi causa, cui Martialis nomen aliquādo fuit, sed quod in eo, tamquam diuino quodam afflatu, Martialem percussorem Antonini salutarēt. Ipse quoq; Antoninus mortem sibi denūtiare nōnullis visus est in litteris, quas postremas scripsit ad Senatum: *Desinite,* inquit, *optare, vt centum annos imperem.* Hæc enim acclamatio ei iam inde a principio fieri semper consueuerat; eamq; ille tum primum repudiauit, incusauitq; eos, quod optarēt ea quæ fieri nullo pacto possent. sed reuera se paruo tempore regnaturū ostendit. Quod cū esset semel a nonnullis diuulgatū, mihi venit in mentem, eum nobis, cum essemus in Nicomedia, epulum dedisse Saturnalibus, dixisseq; multa, vt par erat in cōuiuio: post, vbi surrexissemus, vocasse me, ac dixisse: *Rectissime vero,* inquit, *Dion,* atq; verissime Euripides dixit; Πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων, Πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί· Καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη, Τῶν δ' ἀδοκήτων πόρον εὗρε θεός: *Multas esse rerum fatalium formas; deosq; multa præter spē conficere; minimeq; facta esse ab his ea quæ sperata fuerāt; & tamen Deum desperatis & inopinatis rebus exitū inuenire.* Quæ res cum ita acciderit, mihi eo quidē tempore nugari visus est his versibus. Sed cum nō multo post occisus esset, atq; hunc sermonē mecum habuisset postremum, illum vaticinatum esse quodammodo, ac futura prædixisse existimaui, non aliter quam Iouem qui Belus cognominatur coliturque Apameæ ciuitate Syriæ. nā is Seuero, cum adhuc vitam priuatā ageret, hos versus dixerat; Ὄμματα καὶ κεφαλὴν ἴκελος Διὶ τερπικεραύνῳ, Ἄρει δὲ ζώνην, στέρνον δὲ Ποσειδάωνι: *O. oculosq; Ioui similis, qui fulmina torquet, Et Marti latus, & Neptuno pectora.* Eidēq; Imperatori facto respōdit; Σοὶ δ' οἶκος πᾶς βήσεται δι' αἵματος: *At tibi tota domus madefiet sanguine.* Mortuo Antonino, cognitū est, cum magnū numerum veneni cuiusuis generis ex iis qui superiorem Asiam incolunt,

πρὸς ναὸν ἐνδόθεν κατέλαβεν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐλυμήνατο, τὸ δὲ δὴ ξίφος ἐκεῖνο ᾧ τὸν ἀδελφὸν ἀπεσφάκει, μόνον ἔφθειρεν. ἐν δὲ δὴ τῇ Ρώμῃ ἱπποδρομίας γενομένης, κατέπεσε τὸ τοῦ Ἄρεος ἄγαλμα πομπεῦον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἧττον ἄν τις θαυμάσειε· τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ἡττημένοι οἱ πράσινοι στρατιῶται, ἔπειτα κολοιὸν ἐπ' ἄκρου τοῦ ὀβελίσκου πάνυ σφόδρα κρώζοντα ἰδόντες, πάντες τε πρὸς αὐτὸν ἀπέβλεψαν, καὶ πάντες ἐξαίφνης ὡς καὶ ἐκ συγκειμένου τινὸς ἀνεβόησαν, Μαρτιάλιε χαῖρε, Μαρτιάλιε διὰ χρόνου σε ἑωράκαμεν· οὐχ ὅτι καὶ [ὁ] κολοιός ποτε οὕτως ὠνομάσθη, ἀλλ' ὅτι δι' ἐκείνου τὸν Μαρτιάλιον τὸν τοῦ Αντωνίνου φονέα, ὡς καὶ ἐξ ἐπιπνοίας τινὸς θείας, ἠσπάσαντο. ἤδη δέ πως καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ ὁ Αντωνῖνος τὴν τελευτὴν προδηλῶσαι ἔδοξεν, ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ἣν τελευταίαν τῇ γερουσίᾳ ἔπεμψεν, ἔφη ὅτι, Παύσασθε εὐχόμενοί με ἑκατὸν ἔτεσι μοναρχῆσαι. τὸ μὲν γὰρ ἐπιβόημα τοῦτο ἀεὶ καὶ ἀπ' ἀρχῆς αὐτῷ ἐγίνετο· ἐκεῖνος δὲ τότε πρῶτον καὶ μόνον ἠτιάσατο αὐτό· λόγῳ μὲν ἐγκαλῶν σφίσιν ὡς καὶ ἀδύνατα εὐχομένοις, ἔργῳ δὲ προδηλῶν ὅτι οὐκέτ' οὐδένα χρόνον ἄρξει. καὶ ἐπειδή γε ἅπαξ ὑπό τινες ἐπεσημήναντο, καὶ ἐμοὶ ἐνθύμιον ἐγένετο, ὅτι ἐν τῇ Νικομηδείᾳ τοῖς Κρονίοις ἑστιῶν ἡμᾶς, καὶ πολλὰ ἄλλα, οἷα ἐν συμποσίῳ εἰκὸς ἦν, εἰπών, ἔπειτ' ἐξαναστάντων ἡμῶν προσκαλεσάμενος ἔφη, Κάλλιστα ὦ Δίων καὶ ἀληθέστατα ὁ Εὐριπίδης εἴρηκεν ὅτι, Πολλαὶ μορφαὶ τῶν δαιμονίων, Πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί· Καὶ τὰ δοκηθέντ' οὐκ ἐτελέσθη, Τῶν δ' ἀδοκήτων πόρον εὗρε θεός. τοιόνδε ἀπέβη τὸ πρᾶγμα. τότε μὲν γὰρ ἄλλως ἀπολελήρηκέναι τοῦτο τὸ ἔπος ἔδοξεν· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐς μακρὰν ἀπώλετο, καὶ τελευταίαν [ταύτην] φωνὴν πρὸς ἐμὲ ἔρρηξε, καὶ πάνυ κεχρησμῳδηκέναι τρόπον τινὰ τὰ συμβησόμενα αὐτῷ ἐνομίσθη· ὥσπερ καὶ ὁ Ζεὺς ὁ Βῆλος ὀνομαζόμενος, καὶ ἐν τῇ Απαμείᾳ τῆς Συρίας τιμώμενος. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τῷ Σεβήρῳ πρότερον ἰδιωτεύοντι ἔτι, τὰ ἔπη ταῦτα εἰρήκει, Ὄμματα καὶ κεφαλὴν ἴκελος Διὶ τερπικεραύνῳ, Ἄρει δὲ ζώνην, στέρνον δὲ Ποσειδάωνι. καὶ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορι γενομένῳ εἶπε χρωμένῳ, ὅτι, Οἶκος δὲ σοὶ πᾶς βήσεται δι' αἵματος. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Αντωνίνου, καὶ τὸ τῶν φαρμάκων διεγνώσθη. πολλὰ γὰρ καὶ ποικίλα παρὰ τῶν ἐν τῇ ἄνω Ασίᾳ ἀνθρώπων,

τὰ μὲν

τὰ μὲν μετεπέμψατο, τὰ δὲ καὶ ἐπρίατο, ὥστε *πεντακοσίας καὶ πεντήκοντα μυριάδας ἐς αὐτὰ ἀναλωθῆναι, ἵνα καὶ παμπόλλους, οὓς ἂν ἐθελήσῃ, καὶ διαφόρως δολοφονήσῃ. ἅ τινα καὶ εὑρεθέντα σύμπαντα κατεκαύθη. καὶ διὰ ταῦτα μέντοι τὸ τῶν ἀνθρώπων μῖσος ἐς αὐτὸν ἐπλεόνασε, καὶ πολλὰ καὶ κακὰ ἤκουε παρὰ πάντων. οὐδὲ γὰρ Ἀντωνῖνον ἔτ' αὐτὸν ἐκάλουν, ἀλλὰ Καράκαλλόν τε, ὥσπερ εἶπον, καὶ Ταραύταν ἐκ μονομάχου προσηγορεία τινὸς *εἰδεχθεστάτου καὶ σμικροτάτου καὶ μιαιφονωτάτου. Καὶ τὰ μὲν ἐκείνου, ὅπως ποτ' ἂν καὶ ὀνομάσῃ τις αὐτὸν, οὕτως ἔσχεν. ἐμοὶ δὲ, καὶ πρὶν ἐς τὴν μοναρχίαν καταστῆναι, προεδηλώθη τρόπον τινὰ παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὅτι καὶ ταῦτα γράψοιμι. ἐν γὰρ πεδίῳ μεγάλῳ τινὶ πᾶσαν τὴν τῶν Ῥωμαίων δύναμιν ἐξωπλισμένην ὁρᾶν τεθνηκότος αὐτοῦ ἤδη . . . ἔδοξα, καὶ τὸν Σεβῆρον ἐπὶ βήματος ὑψηλοῦ καθήμενον διαλέγεσθαί τι αὐτοῖς. καί με προσστάντα ἰδὼν, ὅπως τῶν λεγομένων ἀκούσω, Δεῦρο, ἔφη, Δίων· ἐνταῦθα πλησίον πρόσελθε, ἵνα πάντα καὶ τὰ λεγόμενα καὶ τὰ γινόμενα καὶ μάθῃς ἀκριβῶς καὶ συγγράψῃς. Τοιοῦτος μὲν ὁ τοῦ Ταραύτου καὶ βίος καὶ ὄλεθρος ἐγένετο.

partim adduci curasse, partim emisse †pretio ducenties vicies sestertium; vt quam plurimos, quos collibitum fuisset, variis modis venenis tolleret: eaq; omnia reperta igni exusta sunt. Qua ex re odium hominum in illum multo maius esse, ipse male apud omnes audire cœpit. Nec enim cum Antoninum *vocabant amplius, sed Caracallum, vt supra dixi, & Tarantem: id erat nomē gladiatoris deformissimi, perexiguique ac nefarii hominis: Itaque is, quocumque nomine eum appellare placuerit, talis fuit. Mihi vero, antequam ille Imperium adipisceretur, præscriptum est quodammodo a patre eius vt hæc conscriberem. Nam eo iam mortuo, visus sum videre omnem exercitum populi Romani armatum in magna planicie; atq; ipsum Seuerum sedentem in excelso tribunali, concionari apud milites, meque stare ante conspectum eius, vt audirem quæ diceret. Quem cum ille vidisset, *Huc ades*, inquit, *Dion, vt omnia quæ dicuntur fiuntque, diligenter intelligere & perscribere possis*. Igitur hæc Tarantis vita & hic interitus fuit.

ad aureorũ milia ccxx, Bl. circiter quingentis quinquagintamyriadibus dr.

ΜΑΚΡΙΝΟΣ.

Ο ΔΕ δὴ Μακρῖνος, τὸ μὲν γένος Μαῦρος ἀπὸ [Σικελίας] Καισαρείας, γονέων ἀδοξοτάτων ἦν, (τά τε γὰρ ἄλλα καὶ τὸ οὖς τὸ ἕτερον, κατὰ τὸ τῶν Μαύρων ἐπιχώριον, διετέτρητο) τῇ δὲ ἐπιεικείᾳ καὶ ἐκεῖνο συνεσκίαζεν. τά τε νόμιμα οὐχ οὕτως ἀκριβῶς ἠπίστατο ὡς πιστῶς μετεχειρίζετο. ἀποδειχθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου ἔπαρχος, διῴκησε τὰ τῆς ἡγεμονίας ταύτης ἄριστα καὶ δικαιότατα. φονευθέντος δὲ ἐκείνου, τοῖς στρατιώταις ἄλλα τε ἐπαγγειλάμενος, καὶ τοῦ πολέμου, ᾧ μάλιστα ἐβαρύνοντο, ἀπαλλάξειν ἐλπίσας, ἔλαβε τὴν ἡγεμονίαν μετὰ τετάρτην ἡμέραν. Γενόμενος δὲ αὐτοκράτωρ, ἄλλα τε πρὸς τὸν ἐναντίον ζῆλον τοῦ Ἀντωνίνου διετάξατο καὶ καλῶς ἔπραξε, καὶ μηδεμίαν εἰκόνα αὐτοῦ μήτε ἀργυρᾶν ὑπὲρ πέντε λίτρας, μήτε χρυσῆν ὑπὲρ τρεῖς γίνεσθαι ἐκέλευσε. περί γε μὴν τὰς τῶν ἀρχόντων ἐκλογάς τε καὶ καταστάσεις οὐ μικρῶς ἠδόξησεν, ὡς ἀναξίοις τισὶ τὰς ἀρχὰς ἐγχειρίζων· ὅπερ μέγιστόν ἐστι μέρος τῆς αὐτοκρατορικῆς διοικήσεως καὶ τῶν ὅλων προνοίας. ἤρξατο δὲ καὶ τρυφε-

MACRINVS.

MACRINVS, natione Maurus ex ciuitate [Sicelia] Cæsarea, obscuris natus est parētibus: (habuit enim præter cetera alteram aurem perforatam, vt est Maurorum consuetudo) sed probitate & æquitate sua obscurabat ignobilitatem generis: nec enim æquum bonumq; tam diligēter didicerat, quam tractabat fideliter. Nam creatus præfectus prætorio ab Antonino, ea quæ ad hunc magistratum pertinent, optime atq; iustissime administrauit. Quo occiso, multa promisit militibus; sed in primis, sperare se liberaturum eos bello, quo maxime defatigabantur. Itaq; quarto die pòst Imperium accepit. Factus Imperator, nonnulla constituit contraria studiis Antonini, eaque præclare ac feliciter: vetuitque, ne sibi fieret statua argentea vltra libras quinque, aut aurea vltra tres. In deligendis autem & creandis magistratibus notatus fuit, quod indignis hominibus magistratus daret; quod est maximum in tenendo principatu, *summæq; in omnibus rebus prudentiæ. Tum cœpit viue-

re delicatius, licentiusque vti data potestate: ratus se hoc modo contegere ignobilitatem generis: atq; ob hanc causam eos quos moleste ferre suspicabatur aut ignobilitatem eius, aut inopinatam adeptionē Imperii, tractabat iniquius, eosq; de medio tollebat: licet oportuisset eum contra facere, conscium sibi quo loco natus esset, & qualis fuisset antea: neq; efferre se insolenter, sed potius beneficio & specimine virtutis omnes sibi pariter deuincire. Tamen homines preoccupati lætitia ex cæde tyrāni, nihil potuere de humilitate Macrini cogitare per otium; sed ei promptis animis principatum detulerunt: nō tam animaduertentes cui se in seruitutem traderent, quam quo tyranno liberati essent; rati videlicet vel quemcumq; hominem illo potiorem fore. Per id tempus L. Priscillianus, cuius erat percelebre nomen ob iniurias quas multas fecerat, & cædes belluarum, quique apud Caracallum in magno fuerat honore, a Macrino in insulam deportatus est. Hic aliquando cum vrso, pardali, leæna, & leone simul pugnauerat solus, aliasque quam plurimas bestias occiderat; sed multo plures equitum & senatorum per calumniam interemerat. Ceterū Iulia Tarantis mater, quæ tum erat Antiochiæ, cognita filii cæde, ita affecta est, vt se grauiter percuteret, ac mortem sibi cōsciscere conaretur. Eum enim quem viuū oderat, lugebat mortuum; non quod cuperet illum viuere, sed quod ipsam priuatam vitam degere oporteret: ob eamq; causam vexabat Macrinum omnibus cōtumeliis. Sed postquam ille non modo nihil de regio famulatu eius, aut de stipatoribus quos secum habebat custodiæ causa, immutauit; verum etiā multa ad eam percommode scripsit: cœpit bona spe iniecta desiderium mortis deponere. Post vbi Macrinus intellexit quæ cōuitia sibi ab ea facta essent, (quāquam illa nihil ad ipsum scripserat cōtumeliose) sensitq; eam nonnihil cum suis militibus moliri, ac regnum affectare, vt Semiramis & Nitocris fecerāt, quarum in patria ipsa fere nata erat: mandauit vt quam celerrime Antiochia, quo vellet, proficisceretur. Tum Iulia, abiecto vitę desiderio, inedia consumpta moritur. Accelerauit ei mortem cancer; quem cum iam multo tempore habuisset in mamma quiescentem, percusso pectore

ρώτερον ζῆν, καὶ σοβαρώτερον χρῆσθαι τῇ ἐξουσίᾳ, τὰ τῆς δυσγενείας ἐνθένδεν συγκαλύψειν οἰόμενος. ὅθεν καὶ τοῖς τὴν δυσγένειαν αὐτοῦ καὶ τὸ παράλογον τῆς μοναρχίας κτῆσιν δυσχεραίνειν ὑποπτευομένοις, οὐκ ὀρθῶς ἐπεξῄει, ἐκ ποδῶν ποιούμενος. πᾶν γὰρ τοὐναντίον ἐχρῆν αὐτὸν ποιεῖν, εἰδότα ὅστις τε ἀρχὴν ἐπεφύκει, καὶ ὅστις τότε ἦν· μηδ' ὑπερφρονεῖν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῇ τε εὐεργεσίᾳ καὶ τῇ τῆς ἀρετῆς διὰ πάντων ὁμοίως ἐπιδείξει παραμυθεῖσθαι. ὅμως οἱ ἄνθρωποι, προκαταληφθέντες τῇ διὰ τὸν τοῦ τυράννου θάνατον χαρᾷ, οὐδὲ ἐννοῆσαί τι περὶ τῆς ταπεινότητος αὐτοῦ ἐσχόλασαν, ἀλλ' ἀγαπητῶς αὐτὸν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐδέξαντο· οὐχ οὕτως ὅτι τίνι δουλεύσουσιν, ὡς οὗ ἐστέρηντο ἐνθυμούμενοι, καὶ πάντα τινὰ καὶ τὸν τυχόντα αἱρετώτερον αὐτοῦ νομίζοντες ἔσεσθαι. Λούκιος δέ τις Πρισκιλλιανὸς, οὕτω περιβόητος ἐπὶ ταῖς ἐπηρείαις γενόμενος, ὥσπερ καὶ ἐπὶ ταῖς τῶν θηρίων σφαγαῖς, ὑπὸ μὲν τοῦ Καρακάλλου μεγάλως ἐπιμήθη, ὑπ' αὐτοῦ δὲ ἐς νῆσόν τινα κατεκλείσθη. οὗτος ἄρκτῳ ποτὲ καὶ παρδάλει, λεαίνῃ τε καὶ λέοντι ἅμα μόνος συνηνέχθη, καὶ πλεῖστα ἄλλα θηρία ἀπέκτεινε· πολὺ γε μὴν πλείους ἄνδρας καὶ τῶν ἱππέων καὶ τῶν βουλευτῶν ἐκ τῶν διαβολῶν ἐξώλεσεν. Ἡ δὲ δὴ Ἰουλία ἡ τοῦ *Ταράντου μήτηρ, ἔτυχε μὲν ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ οὖσα· καὶ οὕτω παραχρῆμα ἅμα τῇ *πίστει τοῦ θανάτου αὐτοῦ διετέθη, ὥστε καὶ πλήξασθαι ἰσχυρῶς καὶ ἀποκαρτερῆσαι ἐπιχειρῆσαι. ὃν γὰρ ζῶντα ἐμίσει, τετελευτηκότα ἐπένθει, οὐχ ὅτι ἐκεῖνον ζῆν ἤθελεν, ἀλλ' ὅτι αὐτὴ ἰδιωτεύουσα ἤχθετο· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸν Μακρῖνον πολλὰ καὶ δεινὰ ἐλοιδόρησεν. ἔπειθ', ὡς οὔτε τι τῆς βασιλικῆς θεραπείας καὶ τῆς τῶν δορυφόρων περὶ αὐτὴν φρουρᾶς ἠλλοιώθη, καὶ ἐκεῖνος χρηστά τινα αὐτῇ ἐπέστειλε, θαρσήσασα, τὴν τοῦ θανάτου ἐπιθυμίαν κατέθετο. ἐπεὶ δὲ τὰ λεχθέντα ὑπ' αὐτῆς ὁ Μακρῖνος ἐπύθετο, καίτοι μηδὲν αὐτῷ ἀντιγραψάσης ἐκείνης, καί τι καὶ εἰς τοὺς συνόντας αὐτῇ στρατιώτας πράττουσαν ᾔσθετο, καὶ τὴν αὐταρχίαν μεταδιώκουσαν παραπλησίως τῇ Σεμιράμιδι καὶ τῇ Νιτώκριδι, ἅτε καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν τρόπον τινὰ χωρίων ἐκείναις οὖσαν, καὶ ἐξελθεῖν ὅτι τάχιστα ἐκ τῆς Ἀντιοχείας ὅποι βούλοιτο αὐτὴν ἐκέλευσεν, οὐκέτ' ἐφιλοψύχησεν, ἀλλὰ διέφθειρεν ἑαυτὴν ἀποκαρτερήσασα, ἐπεὶ καὶ ὁ καρκῖνος, ὃν ἐκ πάνυ πολλοῦ χρόνου ἡσυχάζοντα ἐν τῷ μαστῷ ἔχουσα, εἶτα κοψαμένη τὰ στέρνα,

ταῖς πλη-

ταῖς πληγαῖς ἠρέθισεν, εἰς τὸν θάνατον αὐτῇ συνεβάλετο. Ὁ δὲ Μακρῖνος, ἰδὼν τὸν Ἀρτάβανον δυνάμεσί τε μεγάλαις καὶ θυμῷ φερόμενον ἐς τὸν πόλεμον, ἐταράχθη μὲν, τούς τε αἰχμαλώτους καὶ λόγους ἐπιεικεῖς αὐτῷ πέμψας, καταπραῦναι καὶ ἀποστρέψαι· ὡς δὲ ἐκεῖνος ἐπέστελλεν οὐδὲν ἐλαφρὸν, ἀλλὰ τάς τε πόλεις τὰς ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου κατασκαφείσας, αὐτὸν *ἀναστῆσαι, τῆς τε Μεσοποταμίας παντελῶς ἐκστῆναι, καὶ ἐπὶ τῇ λύμῃ τῶν βασιλικῶν μνημείων δίκας δοῦναι [ἐκέλευε,] οὐδὲ καιρὸν οὐδένα διαβουλεύσασθαι ἔσχεν, ἀλλ' ἀπαντήσας αὐτῷ πρὸς τὴν Νίσιβιν ἤδη προσιόντι, ἡττήθη, μάχης περὶ τοῦ ὕδατος τοῖς στρατιώταις ἐν τῇ ἀντιστρατοπεδεύσει γενομένης· καὶ αὖθις συμβαλὼν, οὐχ ὡς ἤθελεν ἀπήλλαξεν. ὥστε ἠναγκάσθη τελευτῶν ἐπικηρυκεύσασθαι, καὶ πολλῶν πάνυ χρημάτων τὴν εἰρήνην ὠνήσασθαι, ἃ ἔς τε αὐτὸν τὸν Ἀρτάβανον καὶ τοὺς περὶ δυνάμεις ὄντας αὐτῷ ἐδαπανήθησαν· ὡς ἐς πεντακισχιλίας μυριάδας τὸ σύμπαν ἀνάλωμα γενέσθαι. Ταῦτα μὲν οὕτως ἔσχε. πόλεμος δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἕτερος οὐκέτ' ὀθνεῖος ἀλλ' ἐμφύλιος συνερράγη. οἱ γὰρ στρατιῶται, ἐπειδὴ οὐχ ἡδὺς ἦν αὐτοῖς ὁ Μακρῖνος, οὐδὲ ἄπλετά τινα σφίσιν ἐδίδου, καὶ ὅσα ὁ Ἀντωνῖνος, *ἐνεωτέρισαν. ὑπὸ δὲ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἄστρον τι ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς τὸ ἀκροφύσιον ἐπὶ πολλὰς νύκτας ἀνατεῖνον, δεινῶς ἡμᾶς ἐξετάραττεν· ὥστε τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Ὁμήρου διὰ στόματος ἀεὶ ποιεῖσθαι, Ἀμφὶ δὲ σάλπιγξεν μέγας οὐρανός, *ἄιε δὲ Ζεύς. Ἐπράχθη δὲ ὧδε. ἡ *Μαῖσα ἡ τῆς Ἰουλίας τῆς βασιλίδος ἀδελφὴ, δύο τε θυγατέρας Σοαιμίδα καὶ Μαμαίαν, καὶ δύο ἐγγόνους ἄρσενας ἔχουσα ἐξ αὐτῶν, ὧν ἡ μὲν Οὐάρῳ Μαρκέλλῳ Σύρῳ ἀνδρὶ, ἡ δὲ Γενεσίῳ Μαρκιανῷ Σύρῳ καὶ αὐτῷ ὄντι συνῴκησεν· οἷς καὶ ἀμφοτέροις τελευτῆσαι ἤδη συμβεβήκει. Εὐτυχιανὸς δέ τις τῶν καισαρείων, ἔν τε ἀθύρμασι καὶ γυμνασίοις ἀρέσας, τήν τε τῶν στρατιωτῶν ἐς τὸν Μακρῖνον ἀπέχθειαν συνιδὼν, καί τι καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ὃν *Ἐλεογάβαλον ἐπικαλοῦσι καὶ μεγάλως θρησκεύουσιν, ἄλλων τέ τινων μαντειῶν ἀναπεισθεὶς, ἐπεχείρησεν τόν τε Μακρῖνον καταλῦσαι, καὶ τὸν Λοῦπον τὸν τῆς Μαίσης ἔγγονον, αὐτοκράτορα, καίπερ παιδίον ἔτι ὄντα, ἀντικαταστῆσαι· καὶ κατειργάσατο ἑκάτερον. τοῦ τε γὰρ Ταράντου υἱὸν αὐτὸν μοιχίδιον εἶναι πλασάμενος, καὶ τῇ ἐσθῆτι τῇ ἐκείνου, ᾗ ποτε ἐν παισὶν ἐχρῆτο, κοσμήσας, ἐς τὸ στρατόπεδον νυκτὸς, μήτε τῆς μητρὸς

[illegible]

irritauit: atq; is ei ad mortem fecit. Cum autem vidisset Macrinus Artabanum cum magnis copiis, infestoq; animo sibi bellum inferre; conatus est, missis ad eum captiuis quos habebat, mollique oratione placare eius animũ, & a proposito abducere. Sed cum ille nihilo minus incumberet in bellum, velletque vt Macrinus vrbes euersas ab Antonino restitueret, decederetque ex Mesopotamia, & damnum quod illatũ erat monumentis regum, resarciret, nullum tempus ad deliberãdum sumpsit; sed ei, quod iam ad Nisibim venerat, occurrit, ibique victus est, prœlio a militibus, dũ contraria castra facerent, propter aquam facto. Cumq; iterum congressus esset, non successit ei ex sententia; sed legatos ad illum de pace mittere, eamq; magna pecunia redimere coactus est, quam in Artabanum atque potentissimos viros, qui cum illo erant, erogauit. Fuit is sumptus †ad bis millies sestertium. Hoc confecto bello, alterum coortũ est Romanis, non cum barbaris nationibus, sed ciuile. Nam milites tumultuari cœperunt, quod Macrinus min⁹ erga ipsos comis atque humanus esset, quodq; nõ daret eis innumerabilia, quæ Antoninus præter aliorum consuetudinem dederat. Eo tempore *stella per multas noctes visa est ab occidẽte ad orientem solem; nosque ita grauiter conturbauit, vt illud Homeri in ore semper haberemus; Ἀμφὶ δὲ σάλπιγξεν μέγας οὐρανός, ἄιε δὲ Ζεύς. *Cornibus intonuit cælum, & clamore Tonantis.* Res ita acta est. Cum Mæsa Iuliæ Augustæ soror, duas filias haberet, *Soæmidem & Mamæam, ex iisque nepotes duos masculos, (harum altera Varo Marcello nupserat, altera Genesio Marciano Syris hominibus, quos iam mortuos esse contigerat) Eutychianus Cęsarianus libertus, *homo ludicrus, nec ignarus eius odii quod milites in Macrinum conceperant, persuasusque a Sole, quem vocant Heliogabalum, coluntque maxime, atque aliis vaticiniis adductus esset; statuit Macrinum occidere, & Lupum Mæsæ nepotem, puerum adhuc, pro eo Imperatorem facere: idque perfecit. Finxit enim hunc esse Tarantis spurium filium: ornatumque veste qua ille vsus fuerat puer, noctu matre

ad aureorũ vicies centena milia, sl. ad quinq; milia myriadum, Gr.

auiaq; inſcientibus ad exercitum duxit: & XVI kalendas Iunii prima luce militibus quærentibus ſtudioſe occaſionem rebellandi, perſuaſit vt res nouas molirentur. Quo facto, milites ſtatim hunc nominant Antoninum, & Imperatorem deſignant. Macrinus ſcribit ad Senatum de Pſeudantonino; quem puerulũ vocat, & *ſtolidum eſſe ait. Tum queritur de militibus, quod adducti infinita cupiditate pecuniæ, ab ſe defecerint. Ad extremũ ſcribit hoc vnum ſe habere ſolatium calamitatis, quod fratricidæ, qui conatus eſſet orbem terrarum perdere, ipſe fuiſſet ſuperſtes. Adſcripſit etiã, ſibi exploratũ eſſe, cupere multo plures *Imperatorẽ occidi q̃ viuere; nec tamẽ ſe de ſe ipſo loqui, cuius interitũ cupiiſſet vel optaſſet nemo. Quod cũ audiret Fuluius Diogenianus, exclamauit, *Immo vero cũcti optauimus.* Hic erat homo conſularis, non magna prudentia præditus; ob eámque cauſam nec ceteris placebat, nec ſibi. Igitur Macrinus has litteras miſit; in iisq; ſe patrem crebro, ac Diadumenum filium ſuum vocitabat, eundẽq; deſignabat Imperatorem, multo iuniorem Pſeudantonino, cuius ætatẽ criminabatur. Quibus ex reb. ignobilitatem hominis atque dementiam cuncti percepimus. Contra hunc Pſeudantoninus tanta celeritate proficiſcitur, vt difficile Macrinus in vico Antiochenorum (is diſtabat a ciuitate ad †milia paſſuum XXII) cum eo cõflixerit. Erat Macrinus & promptitudine & alacritate prætorianorũ militum ſuperior. nam eis thoraces ſquammatos, & ſcuta quæ inſtar canalis facta erant, abſtulerat, quo faceret ad pugnam expeditiores: ſed propter timiditatem ſuam victus eſt; vt fuerat ei diuinitus denuntiatũ; quod, cum eius primæ litteræ de Imperio nobis lectæ eſſent, colũba ad ſtatuam ipſius, quæ poſita erat in Curia, conuolauerat. Neque potuit Macrinus Mæſam, & Soæmidem fœminas, quę cũ Antonino erant, imitari: quæ dum ſunt vna cum puero, videntque ſuos pugnare molliter, de curribus exſiliunt, irruuntque in fugientes, ac eos, dum de fuga ipſorum querũtur, retinẽt. Iteinq; puer, diſtricto gladio quo erat accinctus, equo diuino quodam impetu concitato, in eos tamq̃ in hoſtes irruere viſus eſt. Qua re animaduerſa cõſtiterunt:

†milia paſſ. XXVI, Bl. ſtadia CLXXX.

αὐτοῦ μήτε τῆς τηθῆς ἐπισταμένης, εἰσήγαγε· καὶ τοὺς στρατιώτας ἅμα τῇ ἕῳ τῇ τοῦ Μαΐου ἑκκαιδεκάτῃ, γλιχομένους τινὰ ἀφορμὴν ἐπαναστάσεως λαβεῖν, ἀνέπεισε νεοχμῶσαι· οἱ καὶ Ἀντωνῖνον αὐτὸν ὀνομάσαντες, αὐτοκράτορα παραχρῆμα ἀνέδειξαν.

Ὁ δὲ δὴ Μακρῖνος ἔγραψε μὲν καὶ τῇ βουλῇ περὶ τοῦ Ψευδαντωνίνου, παιδίον τε ἀποκαλῶν αὐτόν, καὶ ἔμπληκτον εἶναι λέγων, καὶ περὶ τῶν στρατιωτῶν ὀδυρόμενος, ὡς διὰ τὴν περὶ τὰ χρήματα ἀπληστίαν ἀφισταμένων αὐτοῦ. τελευτῶν δὲ οὖν, παραμύθιον τῆς συμφορᾶς ἔχειν ἔφη, ὅτι τῷ ἀδελφοκτόνῳ τῷ τὴν οἰκουμένην καταλῦσαι ἐπιχειρήσαντι ἐπεβίω· καὶ τοιόνδε τι προσενέγραψεν, ὅτι Πολλοὺς οἶδα μᾶλλον ἐπιθυμοῦντας αὐτοκράτορας σφαγῆναι, ἢ αὐτοὺς βιῶναι. τοῦτο δὲ οὐ περὶ ἐμαυτοῦ λέγω, ὅτι τις ἐπιθυμήσειεν ἂν ἢ εὔξαιτό με ἀπολέσθαι. ἐφ' ᾧ Φούλουιος Διογενιανὸς ἐξεβόησεν ὅτι, Πάντα εὐξάμεθα. οὗτος δὲ ἦν μὲν ἐκ τῶν ὑπατευκότων, σφόδρα δὲ οὐ φρενήρης, καὶ κατὰ τοῦτο οὔτε τοῖς ἄλλοις ἤρεσκεν, οὔτ' αὐτὸς ἑαυτῷ. Ταῦτά τε ἐπέστελλεν ὁ Μακρῖνος· καὶ ἑαυτὸν μὲν πατέρα, τὸν δὲ Διαδουμενιανὸν υἱὸν αὐτοῦ συνεχέστατα ἀπεκάλει· καὶ τὴν ἡλικίαν τοῦ Ψευδαντωνίνου διέβαλλε, πολὺ νεώτερον αὐτοῦ τὸν υἱὸν αὐτοκράτορα ἀποφήνας. ἐξ ὧν ἔτι καὶ μᾶλλον τὴν ταπεινότητα καὶ τὴν μωρίαν αὐτοῦ πάντες κατέγνωμεν. Ὁ δὲ δὴ Ψευδαντωνῖνος οὕτω ταχέως ἐπ' αὐτὸν ἤλασεν, ὥστε χαλεπῶς τὸν Μακρῖνον ἐν κώμῃ τινὶ τῶν Ἀντιοχέων, ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα τῆς πόλεως σταδίους ἀπεχούσης, συμβαλεῖν αὐτῷ. τῇ μὲν οὖν προθυμίᾳ τῇ τῶν δορυφόρων ἐκράτησε· τούς τε γὰρ θώρακας τοὺς λεπιδωτούς, καὶ τὰς ἀσπίδας τὰς σωληνοειδεῖς ἀφελόμενος αὐτῶν, κουφοτέρους σφᾶς ἐν ταῖς μάχαις πεποιήκει. τῇ δὲ ἑαυτοῦ δειλίᾳ ἡττήθη, καθάπερ καὶ τὸ δαιμόνιον αὐτῷ προεδήλωσεν· ὅτε γὰρ τὰ πρῶτα αὐτοῦ περὶ τῆς ἀρχῆς γράμματα ἡμῖν ἀνεγνώσθη, περιστερά τις ἐπὶ εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῷ συνεδρίῳ ἀνακειμένην ἐπέπτατο. οὐδὲ τὰς γυναῖκας γοῦν τὰς περὶ τὸν Ψευδαντωνῖνον τήν τε Μαῖσαν καὶ τὴν Σοαιμίδα, μιμήσασθαι ἴσχυσεν. αὗται γὰρ συνοῦσαι τῷ παιδίῳ, ἐπειδὴ τὸ ἑαυτῶν στράτευμα ἀσθενέστατα ἑώρων ἀγωνιζόμενον, ἀπό τε τῶν ὀχημάτων κατεπηδήσασαι, καὶ ἐς τοὺς φεύγοντας ἐσπεσοῦσαι, ἐπέσχον αὐτοὺς τῆς φυγῆς ὀδυρόμεναι· καὶ τὸ παιδίον σπασάμενον τὸ ξιφίδιον ὃ παρέζωστο, ὤφθη σφίσιν ἐπὶ ἵππου θείᾳ τινὶ φορᾷ, ὡς καὶ ἐπὶ τοὺς ἐναντίους ἐλάσον. τοῦτο γὰρ ἰδόντες ἔστησαν.

ἐτράποντο

ἐτράποντο δ' ἂν καὶ ὣς πάλιν, εἰ μὴ ὁ Μακρῖνος ἰδὼν αὖθις αὐτοὺς ἀνθισταμένους, ἔφυγε. Καὶ ὁ μὲν οὕτως ἡττηθεὶς, τὸν μὲν υἱὸν πρὸς τὸν Ἀρτάβανον ἔπεμψεν· αὐτὸς δὲ ἐς Ἀντιόχειαν, ὡς καὶ νενικηκὼς, ὅπως καταδεχθῇ, εἰσελθών· ἔπειτα διαγγελθείσης τῆς ἥττης αὐτοῦ, καὶ φόνων ἐκ τούτου πολλῶν κατὰ τὰς ὁδοὺς καὶ ἐν τῇ πόλει, ὥς πού τις εὐνοίας ἑκατέρῳ αὐτῶν εἶχε, γιγνομένων, ἀπέδρα ἐκεῖθεν νυκτὸς ἐπὶ ἵππου, τήν τε κεφαλὴν καὶ τὸ γένειον πᾶν ξυράμενος, καὶ ἐσθῆτα φαιὰν κατὰ τὰς ἁλουργεῖς, ἵν' ὅτι μάλιστα ἰδιώτῃ τινὶ ἐοίκοι, λαβών· καὶ οὕτω μετ' ὀλίγων εἰς Αἰγὰς τῆς Κιλικίας ἐλθὼν, ὀχημάτων τε ἐνταῦθα, ὡς καὶ στρατιώτης τις τῶν ἀγγελιαφόρων ὤν, ἐπέβη· καὶ διεξήλασε διά τε τῆς Καππαδοκίας καὶ τῆς Γαλατίας, τῆς τε Βιθυνίας, μέχρι εἰς Ἐριβώλου τοῦ ἐπινείου, [τοῦ] καταντικρὺ τῆς τῶν Νικομηδέων πόλεως ὄντος. καὶ ἐς μὲν τὴν Νικομήδειαν οὐκ ἐτόλμησεν εἰσελθεῖν· διαπλέων δὲ ἐς Χαλκηδόνα, ἔπεμψε πρός τινα τῶν ἐπιτρόπων ἀργύριον αἰτῶν, καὶ κατὰ τοῦτο ἐγνώσθη, κατελήφθη τε ἐν τῇ Χαλκηδόνι· καὶ ἐπελθόντων τῶν ὑπὸ τοῦ Ψευδαντωνίνου πεμφθέντων, συνελήφθη, καὶ μέχρι τῆς Καππαδοκίας ἤχθη. ἐνταῦθα δὲ μαθὼν ὅτι καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἑαλώκει, ἔρριψέ τε αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὀχήματος, (οὐ γὰρ ἐδέδετο) καὶ τότε μὲν τὸν ὦμον συνέτριψε, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ἐσφάγη. Ὁ μὲν οὖν Μακρῖνος οὕτω, καὶ γέρων ὢν (πεντήκοντα γὰρ καὶ τέσσαρα ἔτη ἦγε) καὶ ἐμπειρίᾳ πραγμάτων προφέρων, ἀρετήν τε ὑποδεικνύων, καὶ τοσούτων στρατευμάτων ἄρχων, ὑπὸ παιδαρίου, οὗ μηδὲ τὸ ὄνομα πρότερον ἠπίστατο, κατελύθη, ὥς που καὶ τὸ μαντεῖον αὐτῷ προεμήνυσε. χρωμένῳ γὰρ αὐτῷ τοῦτο ἔφη· Ὦ γέρον, ἦ μάλα δή σε νέοι τείρουσι μαχηταί, Σὴ δὲ βίη λέλυται, χαλεπὸν δέ σε γῆρας ἱκάνει. Οὕτω που οὐδεὶς οὐδὲ τῶν σφόδρα δοκούντων ἐρρῶσθαι, βεβαίαν τὴν ἰσχὺν ἔχει, ἀλλὰ καὶ οἱ πάνυ εὖ πράττοντες ἐξ ἴσου τοῖς λοιποῖς αἰωροῦνται. ὁ δ' οὖν Μακρῖνος καὶ τάχιστα καὶ βαρυσυμφορώτατα τὴν ἀρχὴν ἀπέβαλεν. ἐνιαυτῷ τε γὰρ, καὶ δύο μησὶ, τριῶν ἡμερῶν, ὥστε καὶ μέχρι τῆς μάχης λογιζομένοις συμβῆναι, δέουσιν, ἦρξεν.

fugissentque iterum, nisi Macrinus, postquam vidit illos resistere, fugæ se mandasset. Itaque victus, misso ad Artabanum filio, Antiochiam venit, victorem se esse simulans, vt in vrbem reciperetur. Sed clade eius per nuntios cognita, factisque multis cædibus in itinere, atque in ipsa vrbe, vt propensa erat cuiusque erga alterum eorum beneuolētia, inde noctu equo admisso, rasoque penitus capite ac mento, pullaque veste indutus supra purpureas, vt priuatus esse videretur, Ægas vrbem Ciliciæ peruenit cum paucis, ibique vehicula conscendit, ita vt si miles esset ex iis qui nuntios ferunt: vectusq; per Cappadociam, Galatiam, & Bithyniam vsque ad Eribolum, quæ statio est in conspectu Nicomediæ, Nicomediam ingredi non est ausus: sed Chalcedonem nauigauit, mandauitque vni ex procuratoribus vt ad se pecuniam mitteret. Qua ex re cognitus est, & Chalcedone *remansit. Eo venere milites missi a Pseudantonino: a quibus comprehensus, perductus est in Cappadociam: vbi postquam intellexit filium suum captum esse, deiecit se ex vehiculo, (nec enim vinctus erat) fregitq; humerum: nec ita multo post occisus est. Itaque Macrinus grandis natu, (agebat annum quartum & quinquagesimum) vsuque & experientia rerum præstans cum aliqua significatione virtutis, tantique Imperator exercitus, a puerulo, cuius ne nomen quidem cognouerat antea, oppressus est. Id ei oraculo prædictū fuerat his versibus: Ὦ γέρον, ἦ μάλα δή σε νέοι, τείρουσι μαχηταί, Σὴ δὲ βίη λέλυται, χαλεπὸν δέ σε γῆρας ἱκάνει: *O senior, bello iuuenū quem dextra fatigat, Iam tibi deficiūt vires, repitq; senectus.* Ex quo intelligi potest, *eos qui fortissimi esse videntur, & firmas vires habere, ornati amplissimis fortunæ muneribus, pariter cum ceteris suspensos & incertos esse.* Macrinus vtiq; celerrime cum summa calamitate principatum amisit. regnauit enim annum vnum, menses duos, tribus diebus (si vsque ad pugnæ tempus numeres) exceptis.

AVITVS, QVI ET PSEVDANTONINVS ET SARdanapalus dicitur.

AVITVS, siue Pseudantoninus, siue Assyrius, vel Sardanapalus, vel Tiberinus, (nã id quoq; cognomẽ habuit, postquam corpus eius occisum in Tiberim proiectum est) vbi confirmato principatu Romam venit, preclarum facinus, & bono principe dignum fecit, quod, cum ab omnibus priuatim publiceque, ex litteris Macrini, verbis ac factis iniuriam accepisset, de nullo supplicium sumpsit. In ceteris autem rebus, homo turpissimus, & nequissimus, ac cõtaminatissimus est visus; quamuis tres annos tãtummodo, mensesque nouem, & dies quatuor principatum tenuerit. quod tempus ego numero ex quo, prælio facto, omnem potentiã adeptus est. Eutychianus, qui Κωμάζων dictus est, (idq; nomen ei ex histrionum & scurrili ioco fuit) præesse cœpit prætorianis cohortibus, cũ ante in nulla procuratione aut præfectura, præterquã castrorum, cognitus fuisset. deinde non semel tantum, sed iterum ac tertium Consul factus est; quod ante acciderat nemini. ex quo fit, vt id quoque in rebus iniquissimis iure adnumeretur. Ceteri clari viri, quibus ea res non placebat, reperta aliqua causa occidebantur, aut etiam nulla causa allata. Pætus quidem Valerianus morte affectus est, q̃ imagines aureas ad concubinarum ornamenta finxerat. Silius autem Messala, & Põponius Bassus, rei facti sunt q̃ rebus quas ille faceret, minime oblectarẽtur: nec piguit eum de iis ad Senatum scribere, cum ab iis mores suos examinari diceret, eosq; reprehẽsores esse omniũ quæ in Palatio gererentur. quãquam erat alterum crimen in Basso, q̃ pulcherrimam vxorem atq; nobilissimã habebat. Ea erat Claudii Seueri, & Marci Antonini neptis; quã ipse postea vxorẽ duxit, nec ei, vt mariti mortem lugeret, permisit. Verũ de nuptiis eius, id est quas ipse habuerit vxores, & quib. viris nupserit, paulo post dicemus: nã & viri & mulieris fungebatur officio, eaq; patiebatur quæ faciebat: vtrũq; sane libidinose & nefarie. Quid aũt ego nũc commemorem eos quos nulla ratione interfecit, cũ morte mulctauerit homines sibi amicissimos, propterea q̃ ipsum hortabantur vt modeste & tẽperanter viueret. Inter eius scelera

ΑΒΙΤΟΣ, Ο ΚΑΙ ΨΕΥΔΑΝΤΩΝΙΝΟΣ ΚΑΙ ΣΑΡΔΑΝΑπαλος.

Ὁ ΔΕ δὴ Ἄβιτος, εἴτε Ψευδαντωνῖνος, εἴτε καὶ Ἀσσύριος, ἢ καὶ Σαρδανάπαλος, Τιβερῖνός τε, (καὶ γὰρ ταύτην τὴν προσηγορείαν, ἐπειδὴ τὸ σῶμα σφαγέντος αὐτοῦ ἐς τὸν Τίβεριν ἐνεβλήθη, ἔλαβεν) ἐπειδὴ τὸ κράτος ἐβεβαιώθη, ἐς τὴν Ῥώμην ἐλθὼν, ἓν μέν τι καὶ σφόδρα ἀγαθοῦ αὐτοκράτορος ἔργον ἐποίησε. πολλὰ γὰρ παρὰ πάντων καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ ἐκ τῶν τοῦ Μακρίνου γραμμάτων καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ὑβρισθεὶς, οὐδενὶ τὸ παράπαν ἐπεξῆλθεν. ἐς δὲ δὴ τἆλλα πάντα καὶ αἴσχιστος καὶ παρανομώτατος καὶ μιαιφονώτατος ὤφθη, καίτοι τρισὶν ἔτεσιν, ἐννέα μησὶν, ἡμέραις τε τέσσαρσιν ἄρξας, ὡς ἄν τις ἀπὸ τῆς μάχης, ἐν ᾗ τὸ παντελὲς κράτος ἔσχηκεν, ἀριθμήσειεν. ὁ μὲν γὰρ Εὐτυχιανὸς, ὁ καὶ Κωμάζων, (καὶ τοῦτο γὰρ τοὔνομα ἔκ τε μίμων καὶ γελωτοποιΐας ἔσχε) τῶν τε δορυφόρων ἦρξεν, ἐν μηδεμιᾷ τὸ παράπαν ἐπιτροπείᾳ ἢ καὶ προστασίᾳ πλὴν τοῦ στρατοπέδου ἐξετασθείς· καὶ μετὰ τοῦτο καὶ ὑπάτευσεν, οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον· ὃ μηδενὶ πώποτε ἄλλῳ ὑπῆρξεν· ὅθεν που καὶ τοῦτ' ἐν τοῖς παρανομωτάτοις ἀριθμηθήσεται). οἱ δὲ δὴ ἄλλοι, ὅσοις οὐκ ἤρεσκε τὰ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, εἴτε μετὰ προφάσεώς τινος, ἢ καὶ χωρὶς προφάσεως ἐφονεύοντο. Οὐαλεριανὸς μὲν γὰρ Παῖτος, ὅτι εἰκόνας τινὰς ἐπιχρύσους πρὸς παλλακίδων κοσμήματα ἐξετύπωσε, διεφθάρη· Μεσσάλας δὲ Σίλιος καὶ Βάσσος Πομπώνιος ἐγκλήματα ἔλαβον ὅτι τοῖς πραττομένοις παρ' αὐτοῦ οὐκ ἠρέσκοντο. οὕτω γὰρ οὐδὲ τῇ βουλῇ γράψαι περὶ αὐτῶν ὤκνησεν, ἐξεταστὰς αὐτοὺς τοῦ ἑαυτοῦ βίου, καὶ ἐπιτιμητὰς τῶν ἐν τῷ παλατίῳ δρωμένων εἰπὼν εἶναι). ὑπῆν δέ τι καὶ ἕτερον αἰτίαμα τῷ Βάσσῳ, ὅτι γυναῖκα εὐπρεπῆ καὶ εὐγενῆ εἶχε· τοῦ τε γὰρ Σεβήρου Κλαυδίου καὶ τοῦ Ἀντωνίνου τοῦ Μάρκου ἀπόγονος ἦν. ἀμέλει καὶ ἔγημεν αὐτὴν, μηδὲ πενθῆσαι τὴν συμφορὰν ἐπιτρέψας. καὶ περὶ μὲν τῶν γάμων αὐτοῦ, ὧν τε ἐγάμει, ὧν τε ἐγήματο, αὐτίκα λελέξεται· καὶ γὰρ ἠνδρίζετο καὶ ἐθηλύνετο, καὶ ἔπραττε καὶ ἔπασχεν ἑκάτερα ἀσελγέστατα. καὶ τί λέγω τοὺς ἄλλους, οὓς οὐδενὶ λόγῳ ἐφόνευσε; καὶ τοὺς πάνυ γὰρ αὐτῷ φιλτάτους τινὰς, ἐπειδὴ σωφρόνως τε καὶ εὐφρόνως ζῆν αὐτὸν ἐνουθέτουν, θανάτῳ ἐζημίωσε. Τῶν δὲ δὴ παρανομημάτων

αὐτοῦ

αὐτοῦ καὶ τὸ κατὰ τὸν Ἐλιογάβαλον ἔχεται, οὐχ ὅτι θεόν τινα ξενικὸν εἰς τὴν Ῥώμην εἰσήγαγεν, οὐδ᾽ ὅτι καινοπρεπέστατα αὐτὸν ἐμεγάλυνεν, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ πρὸ τοῦ Διὸς αὐτοῦ ἤγαγεν αὐτόν, καὶ ὅτι καὶ ἱερέα αὐτοῦ ἑαυτὸν ψηφισθῆναι ἐποίησεν· ὅτι τε αἰδοῖα περιέτεμε, καὶ ὅτι χοιρείων κρεῶν ἀπείχετο· καὶ μέντοι καὶ ὅτι τὴν ἐσθῆτα τὴν βαρβαρικήν, ᾗ [οἱ] τῶν Σύρων ἱερεῖς χρῶνται, καὶ δημοσίᾳ πολλάκις ἑωρᾶτο ἐνδεδυμένος· ἀφ᾽ οὗπερ οὐχ ἥκιστα καὶ τὴν τοῦ Ἀσσυρίου ἐπωνυμίαν ἔλαβεν. Ἔγημε δὲ Κορνηλίαν Παῦλαν, ἵνα δὴ θᾶσσον (ὥσπερ ἔφη) πατὴρ γένηται, ὁ μηδ᾽ ἀνὴρ εἶναι δυνάμενος. ἐν δὲ τοῖς γάμοις οὐχ ὅπως ἡ γερουσία, ἥ τε ἱππάς, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἱ τῶν βουλευτῶν διανομήν τινα ἔλαβον· ὅ τε δῆμος πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν δραχμάς, καὶ οἱ στρατιῶται ἑκατὸν πλείοσιν εἱστιάθησαν. μονομάχων τε ἀγῶνες ἐγένοντο, ἱμάτιον αὐτοῦ περιπόρφυρον ἐνδεδυκότος, ὃ καὶ ἐν ταῖς εὐχαριστηρίαις θέαις ἐπεποιήκει· καὶ θηρία ἄλλα τε πολλά, καὶ ἐλέφας, τίγριδές τε μία καὶ πεντήκοντα ἐσφάγησαν· ὃ μηδεπώποτε ἀθρόον ἐγεγόνει. Εἶτα τὴν Παῦλαν, ὡς καὶ κηλῖδά τινα περὶ τὸ σῶμα ἔχουσαν, ἀποπέμψας, Ἀκυλίᾳ Σευήρᾳ συνῴκησεν, ἐκφανέστατα παρανομήσας. ἱερωμένην γὰρ αὐτὴν τῇ Ἑστίᾳ, ἀσεβέστατα ᾔσχυνε. ἐτόλμησε δὲ καὶ εἰπεῖν ὅτι, Ἵνα δὴ καὶ θεοπρεπεῖς παῖδες ἔκ τε ἐμοῦ τοῦ ἀρχιερέως, ἔκ τε ταύτης τῆς ἀρχιερείας γένωνται, τοῦτ᾽ ἐποίησα. καὶ ἐφ᾽ οἷς αὐτὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ αἰκισθέντα, εἶτα ἐς τὸ δεσμωτήριον ἐμβληθῆναι, κἀνταῦθα θανατωθῆναι ἔδει, ἐπὶ τούτοις ἐκαλλωπίζετο. Καὶ οὐδὲ ἐκείνην μέντοι ἐπὶ πολὺ κατέσχεν, ἀλλ᾽ ἑτέραν, εἶθ᾽ ἑτέραν, καὶ μάλα ἄλλην ἔγημε· καὶ μετὰ τοῦτο πρὸς τὴν Σευήραν ἐπανῆλθεν. Ἐγένετο δὲ καὶ τέρατα ἐν τῇ Ῥώμῃ ἄλλα τε, καὶ ἐκ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἴσιδος, ὃ ὑπὲρ τὸ ἀέτωμα τοῦ ναοῦ αὐτῆς ἐπὶ κυνὸς ὀχεῖται. τὸ γὰρ πρόσωπον ἐς τὸ εἴσω μετέστρεψεν. Ὁ δὲ Σαρδανάπαλος καὶ ἀγῶνας ἐποίει, καὶ θέας συχνάς, ἐν αἷς Αὐρήλιος Αἴλιξ ὁ ἀθλητὴς εὐδοκίμησεν· ὃς τοσοῦτον τοὺς ἀνταγωνιστὰς ὑπερῆρεν, ὥστε πάλην τε ἅμα καὶ παγκράτιον ἐν τῇ Ὀλυμπίᾳ ἀγωνίσασθαι ἐθελῆσαι, καὶ ἐν τοῖς Καπιτωλίοις καὶ ἄμφω νικῆσαι. οἱ μὲν γὰρ Ἠλεῖοι, φθονήσαντες αὐτῷ, μὴ (τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο) ἀφ᾽ Ἡρακλέους ὄγδοος γένηται, οὐδὲ ἐκάλεσαν ἐς τὸ στάδιον παλαιστὴν οὐδένα, καίπερ ἐν τῷ λευκώματι καὶ τοῦτο τὸ ἄθλημα προσγράψαντες. ἐν δὲ δὴ τῇ Ῥώμῃ καὶ ἐνίκησεν ἑκάτερον· ὃ μηδεὶς ἄλλος ἐπεποιήκει.

est illud de Heliogabalo: non solum quod deum peregrinum introduxit in Vrbem, aut quod eū nouis & magnis honoribus affecit; sed quod Ioui eundem anteposuit, seque sacerdotem eius fieri decreto Senatus iussit: quod circumcidit sese, & a porcinis carnibus abstinuit. Itaque indutus veste barbara, quali Syri sacerdotes vtuntur, sæpe publice visus est: ex quo potissimum Assyrii cognomen cepit. Corneliam Paulam duxit in matrimonium, quo fieret pater (sicuti dicebat) celerius, qui ne vir quidem esse poterat: in quibus nuptiis nonnulla largitus est non solum senatorio & equestri ordini, sed etiam senatorum vxoribus. Plebs † sex aureis epulata est viritim: milites hoc amplius quatuor. Præterea facti sunt ludi gladiatorii; in quibus ipse indutus erat veste purpurea, vt in spectaculis supplicationū fecerat. Ibi multæ bestiæ cæsæ sunt, sed præsertim elephas & tigres ad quinquaginta vnam: quod numquam ante simul factum erat. Post hæc, repudiata Paula, quod maculā haberet in corpore, sicuti dicebat, Aquiliam Seueram duxit aperte contra ius fasque: eam enim habuit cum probro atque dedecore, cum esset virgo Vestalis: idque se fecisse ausus est dicere, vt ex ipso Pontifice & ea sacerdote Vestali liberi diuini nascerentur. Ita, quibus ex rebus oportebat illum cęsum verberibus in foro coniici in carcerem, ac morte mulctari, de iis maxime gloriabatur. Neque tamen hanc diu retinuit: sed aliam post, deinde aliam atque aliam duxit: dein iterum ad Seueram rediit. Tum Romæ prodigia exstiterunt multa, atque in primis illud simulacri Isidis, cuius altare cane sustinetur: nam faciem intro cōuertit. Interea Sardanapalus certamina præbebat, & crebra spectacula: in quibus Aurelius Ælix athleta gloriosus fuit; qui tantum ceteris antecelluit, vt voluerit in Olympia simul & lucta certare & pancratio, victorque vtriusq; in Capitolinis fuerit. cui cum inuiderent Elei, ne foret (quod dici solet) octauus ab Hercule, neminem ad luctam aduocauerunt, quamuis in albo id genus certaminis adscripsissent: Romæ vero vtrumque vicit; quod ante fecerat nemo.

† cedrachmis

Vt autem prætermittã barbaras cantilenas, quas Sardanapalus canebat Heliogabalo vna cum matre & auia; & nefaria sacrificia, quæ ei faciebat mactatis pueris, adhibitisq; magicis artibus: & leonem, simiam ac serpentem, quos viuos in templũ eius conclusit; & testes hominis, quos eodem coniecit; aliaque quæ faciebat contra ius fasque, cũ interim *sexcentis monilibus vteretur: vxorem (quod perridiculum est) ei in matrimonium dedit, tamquam deo nuptiis atq; liberis opus esset. cumq; vxorẽ nec inopem esse, nec ignobilem oporteret, Vraniam Carthaginensium delegit; eamq; inde exportatã collocauit in Palatio; donaq; nuptialia, vt suis vxoribus, exegit ex omnibus gentibus quæ erant sub Imperio Romano: quę cum fuissent eo viuo data, postea exacta sunt. Dotem vero se negauit accepturum, preter duos leones aureos, qui cõflati fuerũt. Hic Sardanapal⁹, qui deos iure matrimonii coniunxit, libidinose viuebat & intemperanter. Coibat enim cum plurimis mulieribus, non quod iis egeret ipse, sed vt tali concubitu amatores suos, eorũq; facta imitaretur. Multa nefaria, quæ nemo referat libenter, aut audiat, suo corpore passus est, fecitque. Quæ vero sunt in promptu, quęque celari non possunt, hęc sunt. Noctu introibat in popinas; vsusq; comis appositis, cauponarum fungebatur officio: frequentabat lupanaria celeberrima, in iisque eiectis meretricibus scortabatur: ad extremum habuit *cubiculum in Palatio, in quo libidinem expleret; stabatque nudus semper ante fores eius, vt scorta solent; concutiebatque sindonium connexum annulis aureis, ac molli & fracta voce prætereuntes alliciebat: erantq; de industria nonnulli, quib. imperatum erat vt id facerent: ita vt in hac re, quemadmodum in ceteris, haberet multos exploratores, p quos inuestigabat curiose eos qui sibi satisfacere maxime in his spurcissimis rebus possent: ex quibus exigebat pecuniam, ac de eo quęstu gloriabatur; iactabatque se apud socios eiusdem turpitudinis, quod se habere plures amatores diceret, & vberiorem quæstum facere. Cumq; se eodem modo gereret erga omnes qui ipso abutebãtur, virum habuit immensæ magnitudinis, quem voluit ob eam rem Cæsarem designare.

Ἵνα δὲ παρῶ τάς τε βαρβαρικὰς ᾠδάς, ἃς ὁ Σαρδανάπαλος τῷ Ἐλιογαβάλῳ ᾖδε τῇ μητρὶ ἅμα καὶ τῇ τήθῃ, τάς τε ἀπορρήτους θυσίας ἃς αὐτῷ ἔθυε, παῖδας σφαγιαζόμενος, καὶ μαγγανεύμασι χρώμενος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ λέοντα καὶ πίθηκον καὶ ὄφιν τινὰ ζῶντα ἐγκατακλείσας, αἰδοῖά τε ἀνθρώπου ἐμβαλών, καὶ ἄλλ' ἄττα ἀνοσιουργῶν, περιάπτοις τέ τισι μυρίοις ἀεί ποτε χρώμενος· ἵνα ταῦτα παραδράμω, καὶ γυναῖκα (ὃ γελοιότατον) Ἐλιογαβάλῳ ἐμνήστευσε, καθάπερ καὶ γάμου παίδων τε δεομένῳ· καὶ (ἔδει γὰρ μήτε πενιχρὰν μήτε δυσγενῆ τινὰ εἶναι αὐτὴν) τὴν Οὐρανίαν τὴν τῶν Καρχηδονίων ἐπελέξατο, καὶ ἐκεῖθέν τε αὐτὴν μετεπέμψατο, καὶ ἐς τὸ παλάτιον καθίδρυσεν, ἕδνα τε αὐτῇ παρὰ πάντων τῶν ὑπηκόων, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἑαυτοῦ γυναικῶν, ἤθροισε. τὰ μὲν δὴ οὖν ἕδνα ὅσα ἐδόθησαν ζῶντος αὐτοῦ, μετὰ ταῦτα εἰσεπράχθη· τὴν δὲ δὴ προῖκα οὐκ ἔφη *κομίσασθαι, πλὴν δύο λεόντων χρυσῶν, οἳ καὶ συνεχωνεύθησαν. Ἀλλ' οὗτος ὁ Σαρδανάπαλος, ὁ καὶ τοὺς θεοὺς γάμου νόμῳ συνοικίζειν ἀξιῶν, ἀσελγέστατα αὐτὸς διεβίω. γυναιξὶ μὲν γὰρ καὶ πλείοσι συνεγίγνετο, οὐ μέντοι ὡς καὶ αὐτός τι αὐτῶν δεόμενος, ἀλλ' ἵνα τῇ συγκοιμήσει τῇ μετὰ τῶν ἐραστῶν, τὰ ἔργα αὐτῶν μιμῆται. πολλὰ δὲ καὶ ἄτοπα, ἃ μήτε λέγων μήτε ἀκούων τις καρτερήσειεν, ἔδρασε τῷ σώματι καὶ ἔπαθε· τὰ δὲ δὴ περιφανέστατα, καὶ ἃ μηδ' ἂν ἀποκρύψαιτό τις, τάδε ἐστίν. ἐς καπηλεῖα ἐσῄει νύκτωρ, περιθεταῖς κόμαις χρώμενος, καὶ τὰ τῶν καπηλίδων εἰργάζετο. ἐς τὰ πορνεῖα τὰ περιβόητα ἐσεφοίτα, καὶ τὰς ἑταίρας ἐξελαύνων, ἐπόρνευε· καὶ τέλος, ἐν τῷ παλατίῳ οἴκημά τι ἀποδείξας, ἐνταῦθα ἠσέλγαινε, γυμνός τε ἀεὶ ἐπὶ τῆς θύρας αὐτοῦ ἑστώς, ὥσπερ αἱ πόρναι, καὶ τὸ σινδόνιον χρυσοῖς κρίκοις ἐξηρτημένον διασείων, τούς τε παριόντας ἁβρᾷ τε καὶ κεκλασμένῃ τῇ φωνῇ προσεταιριζόμενος. ἦσαν γὰρ οἷς ἐξεπίτηδες τοῦτο ποιεῖν προσετέτακτο. ὥσπερ γὰρ καὶ ἐς τὰ ἄλλα, καὶ ἐς ἐκεῖνο διερευνητὰς συχνοὺς εἶχε, δι' ὧν ἐπολυπραγμόνει τοὺς μάλιστα αὐτῷ ἀρέσαι τῇ ἀκαθαρσίᾳ δυναμένους· χρήματά τε παρ' αὐτῶν συνέλεγε, καὶ ἐγαυροῦτο ταῖς ἐμπολαῖς· πρός τε τοὺς συνασχημονοῦντας *οἱ διεφέρετο, πλείους τε ἐραστὰς αὐτῶν ἔχειν καὶ πλεῖον ἀργυρίζεσθαι λέγων. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς πάντας ὁμοίως τοὺς χρωμένους αὐτῷ ἔδρα· ἤδη δὲ καὶ ἐξαίσιόν τινα ἄνδρα ἔσχεν, ὃν καὶ Καίσαρα διὰ τοῦτ' ἀποδεῖξαι ἠθέλησεν.

ἤλαυνε

ἤλαυνε μὲν γὰρ ἅρμα τῇ πρασίῳ στολῇ χρώμενος· ἰδίᾳ τε καὶ οἴκοι ἔνι φάναι τοῦτ' εἶ) ἔνθα ἠγωνοθέτουν οἵ τε ἄλλοι οἱ περὶ αὐτὸν πρῶτοι, καὶ οἱ ἔπαρχοι αὐτοί, ἥ τε τηθὴ καὶ ἡ μήτηρ, καὶ αἱ γυναῖκες, καὶ προσέτι καὶ τῶν ἐκ τῆς βουλῆς ἄλλοι τε, καὶ ὁ Λέων ὁ πολίαρχος· καὶ ἐθεῶντο αὐτὸν καὶ ἁρματηλατοῦντα, καὶ χρυσοῦς, ὥσπερ τινὰ τῶν τυχόντων, αἰτοῦντα, τούς τε ἀγωνοθέτας καὶ τοὺς στρατιώτας προσκυνοῦντα· καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ὠρχεῖτο, οὔτε δὲ ἐν ὀρχήστρᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκβαδίζων ἔστιν ἃ καὶ θύων, ἀσπαζόμενός τε καὶ δημηγορῶν. Καὶ τέλος, (ἵν' ἤδη ἐπὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς λόγον ἐπανέλθω) καὶ ἐγήματο, γυνή τε καὶ δέσποινα, βασιλίς τε ὠνομάζετο· καὶ ἐριούργει, κεκρύφαλόν τε ἔστιν ὅτε ἐφόρει, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐνηλείφετο. ἅπαξ μὲν γὰρ ἀπεκείρατο τὸ γένειον, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἑορτὴν ἤγαγε. μετὰ δὲ τοῦτ' ἐψιλίζετο, ὥστε καὶ ἐκ τούτου γυναικίζειν. καὶ πολλάκις καὶ κατακείμενος, τοὺς βουλευτὰς ἠσπάζετο. ὁ δὲ δὴ ἀνὴρ αὐτῆς, Ἱεροκλῆς ἦν, Καρικὸν ἀνδράποδον· καὶ ἁρματηλάτης ἐγεγόνει· κἀκ τούτου καὶ παραδοξότατα αὐτῷ ἠρέσθη. ἐν γάρ τοι ἱπποδρομίᾳ τινὶ ἐκπεσὼν τοῦ ἅρματος κατ' αὐτὴν τὴν τοῦ Σαρδαναπάλου ἕδραν, τό τε κράνος ἐν τῇ πτώσει ἀπέρριψε, καὶ ἐκφανεὶς αὐτῷ (λειογένειος *δὲ ἔτι ἦν, καὶ κόμῃ ξανθῇ ἐκεκόσμητο) ἀνηρπάσθη τε εὐθὺς ἐς τὸ παλάτιον, κἀν τοῖς νυκτερινοῖς ἔργοις, καὶ μᾶλλον ἑλὼν αὐτόν, ὑπερηυξήθη, ὥστε καὶ ὑπὲρ αὐτὸν ἐκεῖνον ἰσχῦσαι, καὶ βραχὺ νομισθῆναι, τὸ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἔτι δούλην οὖσαν, ἔς τε τὴν Ῥώμην ὑπὸ στρατιωτῶν ἀχθῆναι, καὶ τῶν ὑπατευκότων γυναιξὶ συναριθμηθῆναι· πολλοὶ μὲν γὰρ καὶ ἄλλοι ἐτιμήθησαν ὑπ' αὐτοῦ καὶ *ἐδυνήθησαν, οἱ μὲν ὅτι συνεπανέστησαν, οἱ δὲ ὅτι ἐμοίχευον αὐτόν. καὶ γὰρ μοιχεύεσθαι δοκεῖν (ἵνα καὶ τούτῳ τὰς ἀσελγεστάτας γυναῖκας μιμῆται) ἤθελε, καὶ πολλάκις ἑκὼν καὶ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἡλίσκετο· καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐλοιδορεῖτο ἀσελγῶς πρὸς τοῦ ἀνδρός, καὶ ὥστε καὶ ὑπώπια σχεῖν, πληγὰς ἐλάμβανε. ἐκεῖνον δὲ οὐκ οὕτως οὐ κούφῃ τινὶ φορᾷ, ἀλλὰ πόνῳ καὶ δυσποιήτῳ ἔρωτι ἠγάπα, ὥστε μὴ ὅτι ἐπὶ τοιούτῳ τινὶ ἀγανακτῆσαι, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἐπ' αὐτοῖς ἐκείνοις μᾶλλον αὐτὸν φιλῆσαι, καὶ Καίσαρα ὄντως ἀποφῆναι θελῆσαι, καὶ τῇ τε τηθῇ διὰ τοῦτο ἐμποδὼν γιγνομένῃ ἀπειλῆσαι, καὶ τοῖς στρατιώταις οὐχ ἥκιστα δι' αὐτὸν προσκροῦσαι.

Καὶ ὁ μὲν ἔμελλέ που καὶ διὰ ταῦτα ἀπολεῖσθαι· Αὐρήλιος δὲ δὴ Ζωτικὸς ἀνὴρ Σμυρναῖος,

Currus agitabat Prasino vestitu: idq; domi intra priuatos parietes facere videbatur. Ibi erãt præfecti certaminis omnes qui primi apud ipsum erãt: sed præsertim præfecti Prætorio, auia, mater, & vxores. Hũc viri ordinis Senatorii, atque adeo Leo præfectus vrbis, spectabant currus agitantem, petentemq; aureos vt plebeium hominem, ac præfectos certaminum militesq; ipsos *colentem. Neq; vero his contentus erat, sed saltabat non modo in Orchestra, verum etiã quodammodo, dum incederet, faceretq; sacrificia, atq; interim dum salutaretur & concionem haberet. Postremo, vt iam ad id vnde digressus sum, reuertar, nupsit: appellabaturque *Domina* & *Regina*: versabatur in lanificio: nõnumquam ferebat reticulum, obliniebatq; oculos. semel enim mẽtum rasit, ob eamq; causam dies festos egit: post curabat vt prorsus sine pilis esset: *ita mulieri simillimus erat: iacensq; sæpenumero salutabat Senatores. Erat vir eius Hierocles, Caricũ mancipiũ, & auriga: qua ex re ei præter opinionem placuit. Nam cum ludis Circensib. decidisset ex curru ante sellam Sardanapali, atq; in eo casu galeam abiecisset, visusque ab illo esset, (nulla ei barba, flaua coma erat) statim raptus est in Palatiũ, nocturnisq; facinoribus, præsertim cum eum duxisset, ita auctus est, vt breui tempore plus quam ille ipse posset; ac parũ esse videretur quod mater eius, *ancilla adhuc, Romam cum militibus adducta, & in numerum matronarũ consularium relata sit. Nam & alii multi sæpe affecti sunt ab illo magnis honoribus, fuereq; maximæ auctoritatis; partim q. seditionẽ fecissent, partim quod ipsum constuprarent. Volebat enim videri constupratus, vt in hac re imitaretur mulieres petulãtissimas: volensq; sæpenumero in manifesto facinore deprehendebatur: quamobrẽ a viro iactabatur cõuitiis petulanter, ab eoq; plagas accipiebat, ita vt liuor oculis subesset. *Neq; tamẽ diligebat illũ impetu quodã animi, sed amore stabili & firmo: ita vt nõ modo grauiter non ferret ob has causas, sed contra amaret ardentius, statueretq; vere eũ Cæsarẽ designare, *atq; auiæ, quæ huic rei fuerat impedimẽto, minaretur; licet militib. ob eundem hominẽ maxime infensus esset, eaq; res causa necis eius esset futura. Erat Aurelius Zoticus homo Smyrnęus,

quem Cocum ex arte patris cognominabant. Is cum a Pseudantonino vehementer amatus fuisset, eidem aliquanto tempore post in odiũ venit: ob eamque rem saluus conseruatus est. nam cum esset toto corpore pulchro, *vt viribus ad luctandũ valeret, longeq; præstaret omnibus mentulæ magnitudine, idque esset Imperatori significatum ab iis qui ista perquirebant; statim raptus ex certaminibus, Romam maxima pompa perductus est, quanta non venit Augarus Seueri, aut Teridates Neronis temporib⁹: designatusq; cubicularius ante quam videretur, lucernis quam plurimis relucentibus ingressus est in Palatiũ. Hunc ille vt cõspexit, accurrit rubore perfusus; cumque ab eo ita salutatus esset, vt par erat, *Domine Imperator salue*, collo mirabiliter effœminato, *innuensque oculis respondit, nulla interiecta mora: *Ne me*, inquit, *Dominũ voces: nam ego Domina sum*. mox vna cũ eo lotus, *passusq; obscena, quod ille nudus opinioni maxime respõdisset, in eius pectore recubuit, atq; in sinu velut amica cœnam cepit. At Hierocles, veritus ne Zoticus illum plus quam ipse fecerat, redigeret in suam potestatem, ac ne sibi propter eum (vt fit inter riuales) grauius aliquid accideret, veneno per pincernas dato, quos habebat amicos, vires eius eneruauit. Ita ille, cum tota nocte *non posset arrigere, priuatus est iis rebus omnibus quas ante cõsecutus fuerat; eiectusque e Palatio & Roma, post ex cetera Italia expulsus est; id quod eũ cõseruauit. At Sardanapalum pœnas *sui sceleris quas meritus fuerat, persoluere nõ multo post oportebat. Nam quod ista faceret atque pateretur, venit in odiũ populi ac militum quos maxime colebat: ab iisque tandem in castris occisus est; re in hunc modum gesta. Bassianum consobrinum suum, introduxit in Senatum: cumque vtrimque Mæsam & Soæmidem stitisset, puerum adoptauit; seque, *cũ esset eo multo minor natu, statim efferre vt tanti pueri patrem cœpit, dixitque se nihil aliis liberis egere, vt domus sua molestia vacaret: *idq; non solum præceptum sibi esse ab Heliogabalo, sed etiam vt eum Alexandrum nominaret. Id ego adducor vt credam factum esse diuina quadam prouidentia; non propter ea quæ dixit ipse, sed quod ei prædictum fuisset,

ὃν καὶ Μάγειρον ἀπὸ τῆς τοῦ πατρὸς τέχνης ἐκάλουν, καὶ ἐφιλήθη πάνυ ὑπ᾽ αὐτοῦ καὶ ἐμισήθη· καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐσώθη. οὗτος γὰρ δὴ, καλὸν μὲν καὶ τὸ πᾶν σῶμα, ὥστε καὶ ἐν ἀθλήσει, ἔχων, πολὺ δὲ δὴ πάντας τῷ τῶν αἰδοίων μεγέθει ὑπεραίρων, ἐμηνύθη τε αὐτῷ ὑπὸ τῶν ταῦτα ἐξεταζόντων, καὶ ἐξαίφνης ἐκ τῶν ἀγώνων ἀναρπασθεὶς, ἀνήχθη τε εἰς τὴν Ῥώμην ὑπὸ πομπῆς ἀπλέτου, καὶ ὅσην οὔτε Αὔγαρος ἐπὶ τοῦ Σεβήρου, οὔτε Τηριδάτης ἐπὶ τοῦ Νέρωνος ἔσχε· πρόκοιτός τε καὶ πρὶν ὀφθῆναι ἀποδειχθεὶς, ἐς τὸ παλάτιον λυχνοκαΐᾳ πολλῇ λαμπόμενος εἰσῆλθε. καὶ ὃς ἰδὼν, ἀνέθορέ τε ἐρυθριασμένως, καὶ προσειπόντα, οἷα εἰκὸς ἦν, Κύριε αὐτοκράτωρ χαῖρε, θαυμαστῶς τόν τε αὐχένα γυναικίσας, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπικλάσας, ἠμείψατο, καὶ ἔφη οὐδὲν διστάσας, Μή με λέγε κύριον· ἐγὼ γὰρ κυρία εἰμί, καὶ ὁ μὲν, συλλουσάμενός τε αὐτῷ παραχρῆμα, καὶ ἐπὶ πλεῖον ἐκ τῆς γυμνώσεως, ἅτε καὶ ἰσόρροπον τῇ φήμῃ εὑρὼν αὐτὸν ὄντα, ποθήσας, ἔν τε τοῖς στέρνοις αὐτοῦ κατεκλίθη, καὶ τοῖς κόλποις ὥσπερ ἐρωμένη δεῖπνον εἵλετο. ὁ δὲ Ἱεροκλῆς, φοβηθεὶς μὴ καὶ μᾶλλον αὐτὸν ἑαυτοῦ δουλώσηται, καί τι δι᾽ αὐτοῦ δεινὸν, οἷα ἐν ἀντερασταῖς εἴωθε γίνεσθαι, πάθῃ, φαρμάκῳ τινὶ αὐτὸν διὰ τῶν οἰνοχόων, προσφιλῶν που ἑαυτῷ ὄντων, ἐξεθήλυνε. καὶ οὕτως ἐκεῖνος *ἀστυσίᾳ περὶ πᾶσαν τὴν νύκτα συσχεθεὶς, ἀφῃρέθη τε πάντων ὧν τετυχήκει, καὶ ἐξηλάθη ἔκ τε τοῦ παλατίου καὶ ἐκ τῆς Ῥώμης, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἰταλίας· ὃ καὶ ἔσωσεν αὐτόν. Ἔμελλε δέ που καὶ αὐτὸς ὁ Σαρδανάπαλος ἀξιώτατον τῆς μιαρίας τῆς ἑαυτοῦ μισθὸν οὐ πολὺ ὕστερον κομιεῖσθαι. ἅτε γὰρ ταῦτα ποιῶν καὶ ταῦτα πάσχων, ἐμισήθη ὑπό τε τοῦ δήμου καὶ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, οἷς μάλιστα προσέκειτο· καὶ τελευταῖον καὶ ἐν αὐτῷ τῷ στρατοπέδῳ ὑπ᾽ αὐτῶν ἐσφάγη. ἔσχε δὲ οὕτως. τὸν Βασσιανὸν τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ ἐς τὸ συνέδριον εἰσαγαγὼν, καὶ τὴν Μαῖσαν καὶ τὴν Σοαιμίδα ἑκατέρωθεν παραστησάμενος, παῖδα ἔθετο· ἑαυτὸν δὲ, ὡς καὶ πατέρα ἐξαίφνης τηλικούτου παιδίου, ὃς καὶ πολὺ τῇ ἡλικίᾳ αὐτοῦ προέχοιτο, ἐμακάριζε, καὶ μηδὲν ἄλλου τέκνου δεῖσθαι ἔφησεν, ἵν᾽ ἡ οἰκία αὐτοῦ αἰεὶ ἀθυμιῶν διαλύπηται. καὶ γὰρ τὸν Ἐλιογάβαλον τοῦτό τε οἱ ποιῆσαι, καὶ Ἀλέξανδρον αὐτὸν προσονομάσαι κεκελευκέναι. καὶ ἔγωγε πείθομαι ἐκ θείας τινὸς παρασκευῆς ὡς ἀληθῶς αὐτὰ γεγονέναι, τεκμαιρόμενος οὐχ οἷς ἐκεῖνος εἶπεν, ἀλλ᾽ ἔκ τε τοῦ λεχθέντος αὐτῷ ὑπό τινος,

ὅτι

ὅτι δῆθεν ὡς Ἀλέξανδρος ἐξ Ἐμέσης ἐλθὼν αὐτὸν διαδέξεται) καὶ ἐκ τοῦ συμβεβηκότος ἔν τε τῇ Μυσίᾳ τῇ ἄνω, καὶ τῇ Θρᾴκῃ. ὀλίγον γὰρ τούτων πρότερον, δαίμων τις, Ἀλέξανδρός τε ὁ Μακεδὼν ἐκεῖνος εἶναι λέγων, καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ τήν τε σκευὴν ἅπασαν φέρων, ὡρμήθη τε ἐκ τῶν περὶ τὸν Ἴστρον χωρίων, οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ἐκεῖ ἐκφανείς· καὶ διά τε τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Θρᾴκης διεξῆλθε βακχεύων μετ᾽ ἀνδρῶν τετρακοσίων, θύρσους τε καὶ *νεβρίδας ἐνεσκευασμένων, κακὸν οὐδὲν δρώντων. ὡμολογήθη δὲ παρὰ πάντων τῶν ἐν τῇ Θρᾴκῃ τότε γενομένων, ὅτι καὶ καταγωγαὶ καὶ τὰ ἐπιτήδεια αὐτῷ πάντα δημοσίᾳ παρεσκευάσθη, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμησεν οὔτ᾽ ἀντειπεῖν οἱ οὔτ᾽ ἀντᾶραι, οὐκ ἄρχων, οὐ στρατιώτης, οὐκ ἐπίτροπος, οὐχ οἱ τῶν ἐθνῶν ἡγούμενοι· ἀλλ᾽ ὥσπερ [ἐν] πομπῇ τινι μεθ᾽ ἡμέραν ἐκ προρρήσεως ἐκομίσθη μέχρι τοῦ Βυζαντίου. ἐντεῦθεν γὰρ ἐξαναχθεὶς προσέσχε μὲν τῇ *Καρχηδονίᾳ γῇ· ἐκεῖ δὲ δὴ νυκτὸς ἱερὰ [τινα] ποιήσας, καὶ ἵππον ξύλινον κατορύξας, ἀφανὴς ἐγένετο. Ταῦτα μὲν, ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔτι (ὡς εἶπον) ὤν, πρὶν καὶ ὁτιοῦν περὶ τὸν Βασιανὸν ἐν τῇ Ῥώμῃ γενέσθαι, ἔμαθον. ἕως μὲν οὖν ὁ Σαρδανάπαλος τὸν ἀνεψιὸν ἐφίλει, ἐσῴζετο· ἐπεὶ δὲ πάντας ὑπώπτευε, καὶ ἐμάνθανε πρὸς ἐκεῖνον ῥέποντας ὁλοσχερῶς τὰς εὐνοίας, ἐτόλμησε μεταγνῶναι, καὶ πάντα ἐπὶ καθαιρέσει αὐτοῦ ἔπραττεν. ὡς δὲ ποτε καὶ ἀνελεῖν αὐτὸν ἐπεχείρησεν, οὐ μόνον οὐδὲν ἤνυσεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖν ἐκινδύνευσεν. ὅ τε γὰρ Ἀλέξανδρος ὑπό τε τῆς μητρὸς καὶ τῆς τήθης ὑπό τε τῶν στρατιωτῶν ἰσχυρῶς ἐφυλάττετο· καὶ οἱ δορυφόροι αἰσθόμενοι τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ Σαρδαναπάλου, δεινῶς ἐθορύβησαν, οὐ πρίν τε ἐπαύσαντο στασιάζοντες ἢ τὸν Σαρδανάπαλον τὸ στρατόπεδον σὺν τῷ Ἀλεξάνδρῳ καταλαβόντα, πολλά τε ἱκετεύσαντα, καὶ τοὺς ἐξαιτηθέντας παρ᾽ αὐτῶν τῶν συνασελγαινόντων αὐτῷ ἐκδοῦναι ἀναγκασθέντα, ὑπέρ τε τοῦ Ἱεροκλέους οἰκτρὰ λαλήσαντα, καὶ δάκρυσι κλαύσαντα, τήν τε σφαγὴν τὴν ἑαυτοῦ προδείξαντα, καὶ ἐπειπόντα, Ἕνα μοι τοῦτον χαρίσασθε, ὅ τι βούλεσθε περὶ αὐτοῦ ὑποτοπήσαντες, ἢ ἐμὲ ἀποκτείνατε, μόλις αὐτοὺς ἐκμειλίξασθαι. Τότε μὲν οὖν μόλις ἐσώθη. καὶ γὰρ καὶ ἡ τήθη αὐτοῦ ἐμίσει τε αὐτὸν ἐφ᾽ οἷς ἔπραττεν, ὡς οὐδὲ τοῦ Ἀντωνίνου υἱὸν ὄντα, καὶ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ὡς ὄντως καὶ ἐξ αὐτοῦ γεγονότα ἀπέκλινε. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπιβεβουλευκὼς πάλιν τῷ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ θορυβησάντων ἐπὶ τούτῳ

Alexandrum qui esset Emesa profectus, ipsi esse successurũ. itemq; ex eo quod accidit in Mysia superiore, & Thracia. nã paulo ante geni* aliquis, cũ se Alexandrum Macedonem esse diceret, haberetq; formã eius, atq; omnem ipsius ferret apparatũ, profectus ex iis locis quæ ad Istrũ sunt, (vbi quemadmodũ extiterit, mihi quidẽ non constat) Asiam atq; Thraciã pertransiit bacchãtium more, cum quadringentis hominibus, qui thyrsis ornati erãt *neruisq;, faciebantq; iniuriã nemini. Huic (vt vno ore asseruerunt oẽs qui tũ fuerũt in Thracia) diuersoria, ceteraq; rẽs necessariæ publice suppeditatæ sunt; nec ei cõtradicere quisquã est ausus, aut resistere, nõ prætor, nõ miles, non procurator, nõ præsides prouinciarũ: sed* interdiu tamquã in pompa, vt edixerat, Byzantiũ venit: post inde profectus, appulit *ad regionem Chalcedonensiũ: vbi de nocte *creato quodã sacerdote, obrutoq; equo ligneo, euanuit. Hæc ego, cũ essem in Asia, accepi, antequã intelligerem ea quæ Romæ de Bassiano facta sunt. Igitur Sardanapalus, quoad dilexit consobrinũ, saluus fuit: sed postq̃ suspicatus est cognouitq; omniũ beneuolentiã in illũ propensam esse, ausus est mutata sententia, omnia ad perniciẽ eius moliri. Sed vt conatus est aliquãdo eũ interficere, non modo nihil egit, sed ipse quoq; in periculũ mortis venit; propterea q̃ Alexander diligẽter custodiebatur a matre & auia, ac militibus: & prætoriani, cũ intelligerent conatũ Sardanapali, vehementer tumultuati sunt: neq; prius destiterunt quã Sardanapalus eos vix tandẽ placauit. Cum enim castra occupauisset cũ Alexandro, supplicaretq; multũ, ac coactus dedere ad suppliciũ eos qui secum turpiter viuebãt, quosq; ipsi postulauerant, pro Hierocle misericordiam cũ precibus & lacrymis captaret, iugulũ dedit: *Vos, inquit, hunc mihi gratificamini, quamcumque de eo opinionem habeatis, vel me occidite.* ita tum vix incolumis conseruatus est. Nam & auia eum propter ea quæ faciebat, *oderat; quod neq; esset Antonini filius, quodq; esset in Alexandrum, vt vere profectũ ex Antonino, propensior. Sed postquã iterum insidias fecit Alexãdro, milites ob eam causam

tumultuati sunt: cumq; vna cum eo introisset in castra, cognouissetq; milites necem sibi machinari, quod eos matres horum, quæ apertius quã ante dissidebant inter se, cõcitarent. fugæ se mandare quodammodo conatus est: effugissetque coniectus in capsam, nisi deprehensus occisus fuisset, cum esset decẽ & octo annos natus. Cum eo mater eius, quæ ipsum mordicus tenebat, interficitur. Vtriusq; capita abscissa, denudataq; corpora, primo per totã Vrbem trahuntur: dein mulieris corpus alio, istius vero cadauer in flumẽ abiectum est. Cum his alii, atq; in primis præfecti Prætorio, occisi sunt: itemq; Aurelius Eubulus Emesenus (qui, cũ præesset rationum libris, bona multorum publicauerat) a plebe atque a militib. laceratus & distractus est. Itemque Fuluius præfectus Vrbis: cui Comazon, vt etiã ei qui ante ipsum fuerat, successit. nam vt persona quædã inferebatur in theatra, quo in loco actores Comœdiarum nõ erãt; ita hic in loco destituto a præfectis Vrbis collocabatur. Ipse quoque Heliogabalus Roma expulsus est. Hæc igitur sunt quæ ad Tiberinũ pertinent: nec quisquam eorum qui cum eo seditionem fecerant, quique potuerant apud eum plurimum, vno dumtaxat excepto, saluus euasit.

ALEXANDER.

POST illum statim imperauit Alexander: qui Domitio Vlpiano præfecturam Prætorianorum dedit, eiq; permisit cetera quæ pertinent ad administrationem Imperii. Ceterum ea quæ supra dicta sunt, ego quidẽ accurate diligẽterq; cõscripsi, vt potui: quę vero restãt, mihi nõ licuit persequi pari diligentia, ꝙ Romæ non sum diu commoratus, quodq; in morbũ incidi, cũ ex Asia in Bithyniã venissem: ex qua ꝓfectus sum ad præfecturã Ægypti: post vbi reuerti in Italiam, pene rectã in Dalmatiã, atq; inde in Pannoniam superiorẽ missus sum, vt eis pręessem. Quod cũ fecissem, atq; in vrbem Romã, & deinde in Campaniã reuertissem, statim domũ redii. Quib. ex rebus factum est, vt ea quæ sequuntur,

τῶν δορυφόρων, σὺν αὐτῷ ἐς τὸ στρατόπεδον εἰσελθών, ὡς ᾔσθετο φυλαττόμενον ἑαυτῷ ἐπὶ ἀναιρέσει, ἐπειδὴ καὶ αἱ μητέρες αὐτῶν ἐκφανέστερον ἢ πρὶν ἀλλήλαις μαχόμεναι τοὺς στρατιώτας ἠρέθιζον, φεύγειν [πως] ἐπεχείρησε· καὶ ἔμελλεν ἐς πύελον ἐμβληθεὶς ἐκδρᾶναί ποι· φωραθεὶς δὲ, ἀπεσφάγη, ὀκτωκαίδεκα ἔτη γεγονώς. καὶ αὐτῷ καὶ ἡ μήτηρ (περιπλακεῖσα γὰρ ἀπρὶξ εἴχετο) συναπώλετο· καὶ αἵ τε κεφαλαὶ αὐτῶν ἀπεκόπησαν, καὶ τὰ σώματα γυμνωθέντα, τὸ μὲν πρῶτον διὰ πάσης τῆς πόλεως ἐσύρη, ἔπειτα τὸ μὲν τῆς γυναικὸς ἄλλως πως ἐρρίφη, τὸ δὲ ἐκείνου ἐς τὸν ποταμὸν ἐνεβλήθη. καὶ αὐτῷ ἄλλοι τε καὶ ὁ Ἱεροκλῆς οἵ τε ἔπαρχοι συναπώλοντο· καὶ Αὐρήλιος Εὔβουλος· ὃς Ἐμεσηνὸς μὲν τὸ γένος ἦν, τοὺς δὲ δὴ καθόλου λόγους ἐπιτετραμμένος, οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἐδήμευσε· τότε δ᾽ οὖν ὑπό τε τοῦ δήμου καὶ τῶν στρατιωτῶν διεσπάσθη. καὶ Φούλβιος σὺν αὐτῷ ὁ πολίαρχος· καὶ αὐτὸν ὁ Κωμάζων, ὡς καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ, διεδέξατο. ὥσπερ γὰρ προσωπεῖόν τι ἐς τὰ θέατρα ἐν τῷ διακένῳ τῆς τῶν κωμῳδῶν ὑποκρίσεως εἰσεφέρετο, καὶ οὕτω καὶ ἐκεῖνος τῇ τῶν πολιαρχησάντων ἐπ᾽ αὐτῇ κενῇ χώρᾳ προσετέτακτο. ὅ τε Ἐλεγάβαλος αὐτὸς ἐκ τῆς Ῥώμης παντάπασιν ἐξέπεσε. Τὰ μὲν τοῦ Τιβερίνου οὕτως ἔσχε, καὶ οὐδεὶς οὐδὲ τῶν συγκατασκευασάντων αὐτῷ τὴν ἐπανάστασιν, καὶ μέγα ἐπ᾽ αὐτῷ δυνηθέντων, πλὴν ἑνός που, ἐσώθη.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ δὲ μετ᾽ ἐκεῖνον εὐθὺς αὐταρχήσας, Δομιτίῳ τινὶ Οὐλπιανῷ τήν τε τῶν δορυφόρων προστασίαν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀρχῆς ἐπέτρεψε πράγματα. Ταῦτα μὲν ἀκριβώσας, ὡς ἕκαστα ἠδυνήθην, συνέγραψα· τὰ δὲ δὴ λοιπὰ ἀκριβῶς ἐπεξελθεῖν οὐχ οἷός τε ἐγενόμην, διὰ τὸ μὴ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐν τῇ Ῥώμῃ διατρῖψαι. ἔκ τε γὰρ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Βιθυνίαν ἐλθὼν, ἠρρώστησα· κἀκεῖθεν πρὸς τὴν ἐν τῇ Ἀφρικῇ ἡγεμονίαν ἠπείχθην· ἐπανελθών τε ἐς τὴν Ἰταλίαν, εὐθέως (ὡς εἰπεῖν) ἔς τε τὴν Δαλματίαν, κἀντεῦθεν ἐς τὴν Παννονίαν τὴν ἄνω ἄρξων ἐπέμφθην· καὶ μετὰ τοῦτ᾽ εἰς τὴν Ῥώμην καὶ ἐς τὴν Καμπανίαν ἀφικόμενος, παραχρῆμα οἴκαδε ἐξωρμήθην. διὰ μὲν οὖν ταῦτα οὐκ ἠδυνήθην

ὁμοίως

ὁμοίως τοῖς πρόσθεν ἐλθεῖν καὶ τὰ λοιπὰ συνεῖναι. κεφαλαιώσας μέντοι ταῦτα, ὅσα γε καὶ μέχρι τῆς δευτέρας μου ὑπατείας ἐπράχθη, διηγήσομαι.

Ὁ Οὐλπιανὸς πολλὰ μὲν τῶν οὐκ ὀρθῶς ὑπὸ τοῦ Σαρδαναπάλου πραχθέντων ἐπηνώρθωσε· τὸν δὲ δὴ Φλαουιανὸν τόν τε Χρῆστον ἀποκτείνας, ἵνα αὐτοὺς διαδέξηται, καὶ αὐτὸς οὐ πολλῷ ὕστερον ὑπὸ τῶν δορυφόρων ἐπιθεμένων οἱ νυκτὸς κατεσφάγη, καίτοι καὶ πρὸς τὸ παλάτιον ἀναδραμὼν, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν αὐτοκράτορα, τήν τε μητέρα αὐτοῦ καταφυγών. ζῶντος δ' οὖν ἔτι αὐτοῦ, στάσις μεγάλη* πρὸς τοὺς δορυφόρους ἐκ βραχείας τινὸς αἰτίας ἐγένετο, ὥστε καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας μάχεσθαί τε ἀλλήλοις, καὶ πολλοὺς ὑπ' ἀμφοτέρων ἀπολέσθαι. ἡττώμενοι δὲ οἱ στρατιῶται, πρὸς ἐμπρησιν τῶν οἰκοδομημάτων ἐτράποντο· κἀκ τούτου δείσας ὁ δῆμος μὴ καὶ πᾶσα ἡ πόλις φθαρῇ, καὶ ἄκων σφίσι συνηλλάγη. Ταῦτά τε οὖν ἐγένετο, καὶ ὁ Ἐπάγαθος, ὡς καὶ αἴτιος τοῦ Οὐλπιανοῦ τοῦ ὀλέθρου πλεῖον γενόμενος, εἴς τε Αἴγυπτον ὡς ἄρξων αὐτῆς ἐπέμφθη, ἵνα μή τις ἐν τῇ Ῥώμῃ κολασθέντος αὐτοῦ ταραχὴ γένηται· κἀκεῖθεν εἰς Κρήτην ἀπαχθεὶς, ἐδικαιώθη. Πολλαὶ δὲ καὶ παρὰ πολλῶν ἐπαναστάσεις γενόμεναι, καί τινες καὶ ἰσχυρῶς ἐκφοβήσασαι, κατεπαύθησαν. τὰ δὲ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ καὶ φοβερώτερα [καὶ] ἀληθέστερον δέος σύμπασιν, οὐχ ὅτι τοῖς ἐν Ῥώμῃ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις παρέσχεν. Ἀρταξέρξης γάρ τις Πέρσης, τούς τε Πάρθους τρισὶ μάχαις νικήσας, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῶν Ἀρτάβανον ἀποκτείνας, ἐπὶ τὴν Ἀρμενίαν ἤλασε· κἀνταῦθα πρός τε τῶν ἐπιχωρίων καὶ πρὸς Μήδων τινῶν, τῶν τε τοῦ Ἀρταβάνου παίδων* προσπταίσας, ὡς μὲν τινὲς λέγουσιν, ἔφυγεν, ὡς δ' ἕτεροι, ἀνεχώρησε πρὸς παρασκευὴν δυνάμεως μείζονος. οὗτός τε οὖν φοβερὸς ἡμῖν ἐγένετο, στρατεύματι πολλῷ οὐ μόνον τῇ Μεσοποταμίᾳ, ἀλλὰ καὶ τῇ Συρίᾳ* ἐφεδρεύσας, καὶ ἀπειλῶν ἀνακτήσασθαι πάντα, ὡς καὶ προσήκοντά οἱ ἐκ προγόνων, ὅσα ποτὲ οἱ πάλαι Πέρσαι μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης ἔσχον· οὐχ ὅτι αὐτός τις ἄμαχος εἶναι δοκεῖ, ἀλλ' ὅτι οὕτω τὰ στρατιωτικὰ ἡμῶν διάκειται, ὥστε τοὺς μὲν καὶ προστίθεσθαι αὐτῷ, τοὺς δ' οὐκ ἐθέλειν ἀμύνεσθαι. τοσαύτῃ γὰρ ἅμα τρυφῇ καὶ ἐξουσίᾳ, ἀνεπιπληξίᾳ τε χρῶνται, ὥστε τολμῆσαι Φλάουιον Ἡρακλέωνα τοὺς ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, τὸν ἄρχοντα σφῶν, ἀποκτεῖναι, καὶ τοὺς δορυφόρους πρὸς τῷ Οὐλπιανῷ καὶ ἐμὲ αἰτιάσασθαι,

nō potuerim * pariter cū iis quæ præcesserunt, intelligere: dicā tamen in summa ea quæ vsq; ad secundū cōsulatum meū gesta sunt. Igitur Vlpianus multa quę nō recte a Sardanapalo facta erāt, emendauit. Flauianū vero & Chrestū interfecit, vt eis succederet; ipseq; nō multo post a Prætorianis, qui de nocte eū inuaserunt, interfectus est; quamquā accurrerat in Palatiū, atq; ad ipsum Imperatorem matremq; eius cōfugerat. Sed cū adhuc viueret Vlpianus, tanta cōtentio ex parua causa populo cū prætorianis fuit, vt tres dies pugnauerint inter se, magnusq; numerus hominū vtrimq; interierit. Post vbi milites, q. victi erant, cœperūt ædificia incendere, populus metuēs ne tota Vrbs conflagraret, inuitus cum eis recōciliatus est. His confectis rebus, Epagathus, qui Vlpiano magna ex parte causa necis fuerat, missus est in Ægyptum vt prefectus eius prouinciæ, ne forte, si de eo Romæ suppliciū sumptum esset, tumultus aliquis cōcitaretur: atq; inde * reductus in Cretā, cōdemnatus est. Per id tēpus multæ rebelliones factæ sunt a multis: quarū aliquot cum fuissent formidolosæ, repressæ ac restinctæ sunt. Quæ vero acciderūt in Mesopotamia, multo certe horribiliora, non solū Romanis, sed etiam ceteris omnib. timorem lōge maximū fecerunt. Artaxerxes enim Persa, cū Parthos trib. prœliis superasset, atq; Artabanū regē eorū interfecisset, irruit in Armeniā: ex qua pulsus ab incolis, Medisq; nonnullis, & filiis Artabani, in fugā se coniecit, vt quidam putant: nā alii recessisse aiunt, vt maiores copias compararet. Hic igitur nobis formidolosus fuit, quod maximis copiis non modo Mesopotamiā inuaderet, sed etiā Syriam, minareturq; se recuperaturū omnia quæ Persæ olim tenuissent, vsq; ad mare Græcū, quæq; ad se propter maiores suos pertinerent. Neq; vero nobis timor iniectus est propterea q. ipse videretur esse inexpugnabilis, sed quod nostri ita affecti essent milites, vt pars ad eum trāsiret, pars nobis nollet opē ferre: quorū tanta est mollicies, licentia, impunitas, vt hi qui sunt in Mesopotamia, interficere sint ausi Flauiū Heracleonē, qui ipsis pręerat: & pretoriani post Vlpianum me quoq; criminati sint,

quod, cum in Pannonia militib. præfuissem cõtinenter, metuerent ne postularẽ vt & ipsos cogeret aliquis institutis Pannoniorum viuere. At Alexander horum rationem habuit nullam, sed contra me magis honestauit, secumque vna designauit secundum Consulem: & sumptus quos ea dignitas postulat, se facturum recepit. Quamobrem cum moleste ferrẽt prætoriani, timui ne me, vt vidissent cũ insignibus imperii, interficerent. Itaque mihi iussit Alexander vt alicubi extra Vrbem commorarer in Italia, tempore huius Cõsulatus mei. Quod cum fecissem, Romam veni: dein profectus sum ad ipsum in Campaniam: versatusque cum eo per aliquot dies, visusque a militibus, cum magna securitate domum redii, dimissus, quod laborarẽ ex pedibus, vt reliquum vitæ tempus in patria degerem; vt mihi apertissime genius, cum iam essem in Bithynia, significauit: quod mihi visus est præcipere in somnis, vt hos versus ad finem huius historiæ adderem; Ἕκτορα δ' ἐκ βελέων ὕπαγε Ζεὺς, ἔκ τε κονίης, Ἔκ τ' ἀνδροκτασίης, ἔκ θ' αἵματος, ἔκ τε κυδοιμοῦ. *Iuppiter e multis crudelibus Hectora telis, Puluereque & cæde exemit, belliique tumultu.*

ὅτι τῶν ἐν τῇ Παννονίᾳ στρατιωτῶν ἐγκρατῶς ἦρξα, καὶ ἐξαιτῆσαι, φοβηθέντες μὴ καὶ ἐκείνους τῆς ὁμοίας τοῖς Παννονικοῖς ἄρχεσθαι καταναγκάσῃ. οὐ μέντοι προσεποιήσατό τι αὐτῶν ὁ Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ καὶ τοὐναντίον ἄλλως τε ἐσέμνυνέ με, καὶ δεύτερον ὑπατεύσοντα σὺν αὐτῷ ἀπέδειξε, τό τε ἀνάλωμα τὸ τῆς ἀρχῆς αὐτὸς αὐτὸς ἀναλώσειν ὑπεδέξατο. ἀχθεσθέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τούτοις, ἐφοβήθη μὴ καὶ ἀποκτείνωσί με, ἐν τῷ τῆς ἀρχῆς σχήματι ἰδόντες· καὶ ἐκέλευσεν ἔξω τῆς Ῥώμης ἐν τῇ Ἰταλίᾳ που διατρίψαι τὸν τῆς ὑπατείας χρόνον. καὶ οὕτω μετὰ ταῦτα ἔς τε τὴν Ῥώμην καὶ ἐς τὴν Καμπανίαν πρὸς αὐτὸν ἦλθον· καὶ συνδιατρίψας τινὰς ἡμέρας αὐτῷ, τοῖς τε στρατιώταις μετὰ πάσης ἀδείας ὀφθεὶς, ἀπῆρα οἴκαδε, παρεθεὶς ἐπὶ τῇ τῶν ποδῶν ἀρρωστίᾳ· ὥστε πάντα τὸν λοιπὸν τοῦ βίου χρόνον ἐν τῇ πατρίδι ζῆσαι, ὥσπερ που καὶ τὸ δαιμόνιον ἐν τῇ Βιθυνίᾳ ἤδη μοι ὄντι σαφέστατα ἐδήλωσεν. ὄναρ γάρ ποτε ἔδοξα προστάσσεσθαι ὑπ' αὐτοῦ προσγράψασθαι τῷ ἀκροτελευτίῳ τὰ ἔπη τάδε· Ἕκτορα δ' ἐκ βελέων ὕπαγε Ζεὺς, ἔκ τε κονίης, Ἔκ τ' ἀνδροκτασίης, ἔκ θ' αἵματος, ἔκ τε κυδοιμοῦ.

IN HE-

IN HERODIANVM PRAEfatio Friderici Sylburgii.

DIONEM *Herodianus sequitur, suorum temporum scriptor; vt & Iulius Capitolinus in Alexandro atque in Maximo ac Balbino appellat, & ipsemet Herodianus in proœmio de se testatur. a Marci enim fine exorsus, Augustam historiam vsq; ad Gordianum tertium deduxit; sexaginta circiter annorum historiam cōplexus. Ac quamquam Dionem annis excessit perpaucis, tamen nec veritatis laude, nec dicendi genere, illo multum habetur inferior; immo in multis Dione putatur accuratior. Fuit autem genere Alexandrinus, Apollonii grammatici cognomento Difficilis filius; grammaticus & ipse, artiumque minutissimus sciscitator; ac multa scripsit; vt partim Ammianus Marcellinus, partim Suidas memoriæ prodiderunt. In huius porro scriptoris editione, etsi Henricus Stephanus magister meus, tam diligentem nauauit operam, vt spicilegii laudem pene omnem omnibus præripuerit; tamen ab aliis quoq; doctrina & iudicio præstantib. viris animaduersa sunt quib. auctor hic non vulgariter vel corrigitur vel illustratur. Inter hos prima laus debetur Errico Memmio, viro vt dignitate, ita etiam eruditionis iudiciique laude clarissimo. Is enim a duobus Græcæ linguæ in Parisiensi academia instauratorib. eximius adiutus, Græcum pariter Latinumq; textū plurimis in locis interpolauit; easq; notationes nobis per Ioann. Opsopœum cum aliis quibusdam, ad iuuandam vtilitatem publicam, benigne communicauit. Quæ adnotationes quibus in locis cum Stephaneis congruebant, a me sunt præteritæ; vbi aūt aliquid habebant peculiare, Stephaneis sunt additæ; nonnusquā etiā ad nostras Notationes speciales vel ad Indicem reiectæ sunt, prout videbatur cōmodius. Collecta insuper, & huc congesta sunt, quæ a ceteris criticis, Turnebo, Leopardo, Hartungo, Casaubono, aliisve obseruata & Notationum libris prodita fuerunt. A me quoq; collata sunt nonnulla; etsi non magni fortasse ponderis, tamen aliquam profundioris cogitationis ansam acutioribus præbitura. Inter quæ vt discrimen teneatur, Memmianis in fine apposita est littera* M: *meis, interdum* S *littera, interdum* Gr. *adscripta. alicubi etiam, vbi nostra Stephaneis adiicienda erant, vncis ea vtrimque hoc modo* [ ] *sunt inclusa. Et quoniam Stephanus e paginis ad paginas subinde lectorem remittit, earum quoque numeros in exteriore margine visum est adscribere, ne longo quærendi labore quisquam defatigaretur. Adhæc quia Stephanus Adnotationes quasdam editioni suæ in fine seorsum apposuerat, eas quoque suo quasque loco inserere libuit, ad iuuanda legentium commoda. Verum multas ille passim in margine promisit, quas tamen in fine non exhibuit, sed in aliud tempus distulit. De ceteris quæ Stephaneæ editioni sunt peculiaria, ipse Stephanus partim in Præfatione, partim Notationum initio monet. Hæc tibi lector indicanda existimaui. Tu cuique quas hac in parte debes gra-*

tias, si factis non potes, animi saltem voluntatisq; propensione referre memineris. Vale. Francof. XIII *kal. Aug. a. Chr.* MDLXXXIX.

EX PRAEFATIONE HENR. STEPHANI AD PHILIPPVM SIDNEIVM, VIRVM GENEROSISS.

DVOS enim ad te mitto historiæ scriptores: nouum vnum, (quia nunc primum in lucem, suo sermone loquens, prodit) alterũ a me renouatum; id est, noua diligentia pristinæ integritati magna ex parte restitutum: vt de nouo receptæ eius interpretationis examine taceam. Duos, inquam, historiographos ad te mitto. qui vel primũ inter eos tenere locum debẽt, quorum lectio nostri temporis aulicis multum non solum vtilitatis, sed voluptatis quoque (vtpote sui seculi principes, eorumq; aulas, tamquam in speculo repræsentantium) afferre potest. Adde quod, quo propius eorum, præsertimque posterioris, historiæ a nostro seculo absunt, (inter eos quidem certe qui vsque ad barbarie omnino infectam ętatem non peruenerunt) eo etiam maiorem cum illo, id est hominum illius vita & moribus, cognationem habent. Duos igitur hosce commentarios historicos, duo puta esse theatra, in quibus earum quæ tunc erant aularum comœdiæ, tragicocomœdiæ, tragœdiæ aguntur: ita quidem vt comœdiarum exiguus, tragicocomœdiarum magnus, tragœdiarum maximus sit numerus. a quibus si ad aulas nostri temporis venias, de iisdem magna ex parte rebus oculis tuis atque auribus credere cogeris, de quibus alioqui præ admiratione suspectam illorum theatrorum fidem habuisses. Esto tamen, aliqua narrari a quopiam historiæ scriptore, quorum nulla hoc seculum nobis exempla exhibeat: an propterea eius apud nos fidem periclitari æquum est? Verum vt de his tantum in pręsenti loquar, (quosdam enim esse historicos scio qui fide historica verba sua non alligent; vt Nasonis vtar verbis) persuasum certe habeo, hoc historicorum par, non vltimum inter eos etiam mereri locum, qui (quæ potissima scriptorum historiæ laus est) veritatis & eruendæ e tenebris & in lucem proferendæ valde studiosi fuerunt. vel potius, eorum quidem vnum, haud vltimam; alterum vero, vel primam mereri hac in parte laudem, mihi persuadeo. Erunt enim fortasse qui tantũ honoris historiæ Zosimi deferendum negẽt, quod eius criminatoribus aures patefecerint: at Herodiano minime denegaturos puto: quum nullus vmquam eum, quod sciam, criminatus fuerit: fortassis autem ne in suspicionem quidem vmquam venerit. Hoc quidem certe constat, eum multorum quæ commemorat factorum αὐτόπτην, multorumque dictorum αὐτήκοον fuisse: nullamque Romanam historiam exstare, quæ tam mirabiles rerum in Romano imperio vicissitudines non plurium annorum spatio complectatur.

HEN-

HENRICI STEPHANI PRÆFATIO IN SVVM EXAMEN INTERPRETATIONIS Politiani.

QVANTVS *vir fuerit Politianus, cum alia pleraque eius scripta ostendunt, tum vero hæc ipsa Herodiani interpretatio. Eius enim Latinum sermonem si plerisque in locis cum Græco Herodiani certare dixero, non dubito quin assensores sim habiturus quicumque iudicio valent, & sunt in vtraque lingua, quantum ad ferendum hac de re iudicium satis est, exercitati. Verum vt hoc eos fassuros esse confido, ita etiam minime negaturos puto, eum non paucis in locis interpretationi suæ habenas ita laxare, vt eam assequi non alii quam ipsi aut ipsorum similes poßint: id est, tantam suæ interpretationi non libertatem solum, sed & licentiam permittere, vt in Latino eius sermone Græcum Herodiani agnoscere ii demum poßint, qui magnum in Græcæ linguæ cognitione progressum fecerunt. Quo fit vt in multis locis, si ad collationem Latinorum cum Græcis veniendum sit, iis demum vsui interpretatio illa esse poßit, qui eius vsu facile carere possunt. Eosdem minime infitiaturos existimo, quædam eum elegantius quam fidelius esse interpretatum: atque adeo in nonnullis non vt Politianum, sed vt hominem, omnino esse alucinatum. Quinetiam nonnulla apud Herodianum non parui momenti esse, quorum cognitione lectorem interpretatio illa fraudauerit. Quæ quum ita sint, meum de hac editione consilium, quæ in illam interpretationem inquirit, facile me illis probaturum spero. Verum & quædam eorum quæ dixi proponere exempla visum est.*

VT *igitur primum verba faciam de mea in eos locos inquisitione quos elegantius quam fidelius esse interpretatum dixi, (quorum quidem maximus est numerus) in prima pagina ipsoque operis proœmio, hæc legimus*; tenues per se res atq; humiles scribendi tamen artificio longe supra veri fidem sustulerunt: *quæ tanta cum elegantia dicuntur, vt ad eam nihil accedere posse videatur; sed elegantius quam fidelius Græca interpretantur: quum Herodianus non dicat altius sublata esse quam vt fidem veritatis, siue tamquam vera, impetrare poßint; sed supra ipsam sublata esse veritatem. Itaq; aut fidelis interpretis officio hic nō fungitur, aut certe Latinitate abutitur, quum dicit*, supra veri fidem sustulerunt; *pro* supra verum sustulerunt. *Nam illo genere loquendi eo quem dixi modo Latino vti; atque vt illis maiora fide veri nōnulla sunt, quæ tamen sunt vera; ita etiam tolli supra veri fidem ab illis dici quæ tamen supra verum minime tollantur, in meo Græcæ linguæ Thesauro docui.*

A loco illo ad quendam veniam, cui illa ipsa vox fides *eleganti quidem loquendi genere, sed, propter ambiguitatem, minime verborum Græcorum interpretationi apto, adhibetur. Legimus enim pag. 65, huius meæ editionis*, Cogitare instituit quo pacto sibi vniuersum Rom. imperium liberisq; suis bona fide adiudicaret. *Hoc enim quotusquisque de alia bona fide intelligendum putabit, quam ea quæ iurisconsultis identidem in ore est? Atqui Græca verba id quod margini adscripsi sonant*; Vniuersum Rom. imperium in se suosque liberos transferre, & firmum ac stabile reddere. *Fidelem autem vocare eam interpretationem nō possum, quæ bona fide (libet enim illa ipsa verba vsurpare) cum lectore non agit, sed aliud in recessu habet quam in fronte ostendit.*

Quamuis porro exempla me allaturum dixerim locorum quos elegantius quam fidelius vertit; tamen esse etiam multos in quibus nec elegantiæ sermonis studuerit, nec

fidi interpretis officio functus fuerit, sed plane (vt eodem quo ante vtar verbo) alucinatus sit, ostendent quæ margini passim sunt adiectæ interpretationes. Sed non idem de illis omnibus dici locis potest. Quidam enim aliquid minus vsitatum habent, quod illi occasionem impingendi dedisse videri queat: at in nonnullis nihil tale perspicimus. Exemplo erit interpretatio cuiusdam loci libri quarti, pag. 93, meæ editionis; in quo vix dixerim maioremne Herodiano an Marco Imperatori iniuriam illa faciat. Hæc enim Herodiani verba, Μάρκος αὐτὸς, φιλοσοφίαν καὶ ἐπιείκειαν προσποιούμενος, *Politianus ita vertit,* Marcus ipse, philosophiæ simulator ac mansuetudinis. *Atqui nonne lector, qui Græca verba non intelligens, hisce Latinis fidem tribuet, Herodiano contra derogabit? Quam enim laudem Marco libri primi initio, vt notam, testatam & peruulgatam, dedit, hic in iis quæ Antoninum dicentem inducit, in dubium vocari, vel potius illi vt indebitam adimi videmus: quum tamen apud eos loquatur Antoninus, qui suam Marco laudem eripi æquo animo minime tulissent. Vnde igitur factum dicemus vt Politianus locum hunc ita verterit? Ex eo quod non cogitauit (absit enim vt eum nescisse dicam rem quam Græcæ linguæ multo quam ille minus periti scire possunt) verbum* προσποιεῖσθαι *aliud etiam quam* simulare *significare; præsertim quum accusatiuo, non infinitiuo, est iunctum. Quomodo igitur Latine reddendus locus ille erat? Ita;* Marcus ipse, qui philosophiam & mansuetudinem sibi vindicabat; *vel,* sibi asserebat. *Potest enim quispiam qui aliquid sibi vindicare aut asserere dicitur, id pro suo iure facere, nihilque indebitum arrogare, intelligi.*

Subiungam loco illi alium, in quo quum de Antonini cæde agatur, & is minime defensus occubuisse a Politiano dicatur, hæc interpretatio Antonini militibus, præsertimque eius satellitio, perfidiæ notam inurere poterit, apud eos qui Græcam vocem non intelligent, aut non satis attente vim eius expendent, neque ad præcedentium lectionem progredientur. Verum in rem præsentem veniẽdum est. Legimus igitur lib. 4, pag. 105; ἀπροσδοκήτως καὶ ἀφυλάκτως ὁ Ἀντωνῖνος ἀνῃρέθη: *quæ Polit. vertit,* de improuiso Antoninus minime defensus occubuit. *An ex hac interpretatione intelligere poterit lector, neminem prorsus circa se habuisse Antoninum a quo defendi posset? Non certe: sed potius, minime a suis defensum fuisse, quum defendi posset: vt quibusdam aliis Imperatoribus accidisse, tum apud hunc ipsum historicum, tum apud alios legimus. Et tamen non hoc sed illud intelligi voluit Herodianus, quum dixit* ἀφυλάκτως: *quod sonat* Absque custodia, *vel* Remotis custodibus. *perinde ac si dixisset,* οὐδένα ἔχων τῶν φυλάκων, *vel* τῶν σωματοφυλάκων: *præter eum quidem certe qui quum ad eum tamquam nutu vocatus accessisset, ei pro custode seu satellite interfector exstitit. Dicerem* Custodibus destitutus, *vel* custodia: *nisi & hoc ambiguum fore viderem: quia intelligi posset, suos illum custodes (equites Germanos) perfide agentes, destituisse. In quo certe maxima illis fieret iniuria quum legamus eos illum minime tum circumstetisse; sed, simulatque facinus illud conspicati essent, omnem ad persequendum interfectorem contentionem celeritatemque adhibuisse; & quidem tantam vt missilib. confoderent. Quod si Antoninum illi Germani equites destituissent, ac minime defendissent, quum tamen possent, tãto maior eorum perfidia fuisset, quo magis fidem illis de salute sua Antoninus habebat, quoque maiore eos amore prosequebatur. Sed tantum abest vt erga viuentem paria in amore non fecerint, vt etiam multo post eius mortem amoris illius indicia ostenderint.*

Alia exempla interpretationum quæ lectorem Græcæ linguæ imperitum, aut certe non satis peritum, in magnum impellere errorem possunt, sparsim in hac editione videnda tibi relinquam, cõferendo Politiani verba cum iis quæ margini adscripsi. Quum autem

autem in eo quem modo examinaui loco, ignoratione vocabuli Græci peccatum esse dici non poßit, contra sunt alii vbi hoc nemo infitiari queat. Atque hoc sunt in numero omnes in quibus ἐπίχειρα legitur. illi enim vbique aliam dedisse quam suam significationem videmus. Sic etiam verbo ἀχρωτηριάζεσθαι quid significaretur, non intellexit. Quum enim Herodianus scribat libro sexto, καὶ ἠκρωτηριάσθησαν οὐκ ὀλίγοι τὸ διεχόμενον χέρα, ille vocem hanc Græcam Latina attriti reddit: simul ex duobus membris vnum, suo more, faciens. Atqui verbo ἀκρωτηριάζεσθαι non declarari atteri, sed idem quod ibi in margine dixi, cũ aliunde constare potest, tum vero ex Xenoph. libro septimo De expeditione Cyri, pag. 239 meæ editionis; καὶ τῶν Ἑλλήνων πολλοὶ καὶ ῥῖνες ἀπεκαίοντο καὶ ὦτα: siue ἀπεκαίοντο, aut ἀπεκαίετο. tot enim modis locus ille scriptus inuenitur. Sic etiam putauit verbum σκύλλειν esse Spoliare; (nimirum ad σκῦλα respiciens) quum sit Vexare, Fatigare. Nã libro septimo, pag. 149, σκύλας δὲ καὶ ὑβρίσας vertit, Spoliatos omnique ignominia affectos: quum Herodianus non spoliatos sed fatigatos intelligat, longo videlicet illo difficilique, cuius mentionem fecerat, itinere. Sic idem scriptor libro quarto dicit ἵνα δὴ μὴ πάντα τὸν στρατὸν σκύλῃ: intelligens, noluisse totum exercitum fatigare eo quod conficiendum erat itinere. (Sed Politianus hic verbum illud nõ interpretatur; sicut nec ea quæ illi adiuncta sunt) Sic etiam Euangelii Marci cap. quinto, σκύλλειν illa ipsa de re dicitur: ideoq; τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον, apte redditum iri puto, Quid amplius fatigas magistrum? conficiendo videlicet hoc itinere. Poterat autem hæc fatigatio esse non ex longitudine itineris, verũ ex eo quod inter eundum a turba comprimeretur. Interdum vero, quum idem vocabulum duas significationes habeat, eam ponit quæ loco minime conuenit, tamquam alterius nescius, aut certe immemor. Huius rei exemplum attuli iam in verbo προεστάναι: sed recordor & alius, in verbo ἀποσκεδάζεσθαι. Nam sonat quidem hoc verbum nonnumquam quod Latini dicunt De medio tollere: sed non semper. Interdum enim est tantum Submouere, vel Submotum amandare aut ablegare aliquo: vt Cicero Remouere & Ablegare coniunxit. Hoc igitur, non illo modo, ἀποσκεδάσας debuit interpretari, pag. 144. Iam vero & quædam sunt vocabula quæ quem apud Herodianum vsum habeant non animaduertens, male est interpretatus. Exemplum habes libro quinto, pag. 111, vbi dicit Herodianus; οἱ δὲ ἐκ μετρίων πράξεων εἰς τοῦτο ἐλθόντες. Nam μετρίας πράξεις non modestiam cum Politiano, sed mediocres administrationes, (id est, quarum mediocris & certis limitib. circumscripta esset potentia) mecum interpretabitur, qui & antithesin quæ ibi est considerabit, & quem paßim habeat vsum apud Herodianum hoc nomen. Nam in illo ipso legimus libro, τῶν ἐν ἀξιώσει τινὶ ἢ πράξει καθεστώτων. item, ἀλλ' οἵ τ' ἔπαρχοι τῶν στρατοπέδων, καὶ οἱ ἐν ταῖς μεγίσταις πράξεσι.

Nonnulli autem sunt loci in quibus dubites aliamne scripturam sequutus sit, an aliud agens eos ita sit interpretatus: quum non solum diuersa, sed contraria etiam alicubi sit eius interpretatio Græcis quæ habemus verbis; & quidem plerumque talibus vt alia minime quærenda videri poßint. Sic lib. 7, pag. 151, quum scriptum sit μεσαζούσης ἡμέρας, id est, quum iam meridies esset, apud Politianum legimus nocte intempesta: nimirum perinde acsi non μεσαζούσης ἡμέρας, sed μεσαζούσης νυκτὸς scriptum esset. Libro item quinto, pag 125, pro hisce Græcis verbis, ὡς τοῦ Ἀλεξάνδρου τεθνήξεσθαι μέλλοντος, id est, quasi iamiam esset moriturus Alexãder, legimus apud illum, quasi iam obiisset Alexander. His locis addendus est quidam libri tertii, pag. 81: vbi quum & exemplaria vnde manauit prima Herodiani editio, exhibuerint hanc scripturam, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, id est, & fratrem ipsius: Politianus dicit, pariter cũ filiolo quem pepererat. Sunt profecto & alii quidam loci qui his poßent adiungi: sed vnũ addere

contentus ero: in quo manifestius ac certius quam in quoquā alio, id quod dixi, esse potest; nimirum Politianum aliud agentem ita interpretatum esse. Is est libro primo, pag. 19; καὶ τοῦ δεινοῦ τὰς αἰτίας εἰς αὐτὸν ἀναφέροντες: *quæ sonant*, & illorum malorū causam in eum conferentes: *at ecce, Politianus pro Græcis illis Latina ista nobis dedit,* ac totius causam pestilentiæ in eum conferentes: *quum tamen de pestilentia iam non agatur, sed de fame. Verum quum pestilentiæ proxime præcessisset descriptio, inde ad famis descriptionem transisse historicum; illi tum in mentem non veniebat. Sed cum alia* ἁμαρτήματα, *tum vel maxime* μνημονικά, *in magnis præsertim viris, impetrasse semper veniam scimus: quod tam multa apud eos resplendeant, vt, siquid sit tenebricosi, a splendore illo velut absorbeatur: & qualis in pulchro corpore est næuus, talia esse illa in pulchro opere peccata videri possint.*

Exempla autem eius quod tertio loco proposui, (quum dicerem, nonnulla nō parui apud Herodianum esse momenti, quorum cognitione lectorem interpretatio Politiani fraudasset) non diu quærenda tibi fuerint, ea quæ margini adscripsi legere volenti. Partim enim ibi, partim in iis quæ in ipso textu (vt vulgo loquimur) posui, supplementum illud interpretationis Politiani habes, quod in titulo tibi promisi. Ac certe in ipso textu lubentius id quam in margine multo pluribus in locis dedissem, nisi, ad inserenda interpretationi Politiani ea quæ deerant, mutandum aliquid in ea fuisset; quod ego facere religioni habebam. Quædam porro sunt ex iis quæ in illa sunt omissa, quæ quum prima fronte videri leuia possint, contra, si attentius ea consideraueris, non parui esse ponderis iudicabis. Quod certe his dici de verbis potest, libro tertio; γάμῳ σωφρονίσαι θέλων. *hæc enim a Politiano prætermissa, sonant;* quum per matrimoniū reddere eum moderatum vellet; *siue* ad modestiam componere; *(vt ipse Politianus alicubi verbum illud reddit) vel,* ad bonam frugem adducere: *aut,* ad sanam mentem reducere: *vel,* elatiores eius spiritus reprimere. *Quum autem primo aspectu dicturus sit aliquis fortasse, nihil istis subesse verbis quod scire magnopere lectoris intersit, magnam tamen matrimonii laudem complectuntur: adeo vt testimonio illorum aptissime sit vsurus, quum probare volet, animis hominum illius seculi eandem quam huius ætatis hominibus, insitam de matrimonio opinionem fuisse. Sed nonnulla etiam inseruisse me Politiani verbis fateor, quæ tantum ad exprimendam verborum vim conducunt. Verum alicubi eas quoque adiectiones lectori non contemnendas visum iri mihi persuadeo. De talibus loquor qualē habes in fine libri quinti. quū enim scripserit Herodianus,* ἔτι ὑπὸ τῇ μητρὶ καὶ τῇ μάμμῃ παιδαγωγούμενον, *& Politianus interpretatus sit,* atq; adhuc auiæ præceptis obtemperantem: *ego non solum* matris *adieci, sed etiam* tamquam pædagogorum, *alio typorum genere hæc adiecta scribens; hoc modo;* atque adhuc *matris &* auiæ, *tamquam pædagogorum,* præceptis obtemperantem.

In iis demum locis aliquid mihi permisi quibus typographici errores, & quidem inueterati, suberant: (vt quæ aliorum typographeia inflixerant vulnera, meum sanaret) pro armis *(exempli gratia) substituens* armillis: *&* summissis *pro* summis, *&* certam imaginem *pro* certam imaginem: *item* pridie *pro* pridem: *necnon* deligebat *pro* diligebat. *Alia erant de quibus te monitum volebam lector: sed, quum me charta deficiat, vale.*

ANGELI

ANGELI POLITIANI AD INNOCENTIVM VIII, PONTIFICEM MAXIMVM, PRÆFATIO IN HERODIANI HISTORIAM e Græco sermone in Latinum a se conuersam.

QVVM Romę ab hinc trienniū ferme in comitatu essem Florentinæ legationis, quæ tibi sancte pater Innocenti, Pontifex maxime, ad supremæ istius dignitatis fastigium nuper euecto gratulatum aduenerat, memini abs te mihi magna celebritate curam delegari, vertendi in Latinam orationē Romanorum Principum res gestas, si quæ adhuc inter Græcorum monumenta, nostris hominibus intactæ reperirentur. Quare cum cælestis animi tui iudicio, non plus mihi honoris additum, quam oneris iniunctum animaduerterem, vt primum Florentiam sum reuersus, altissima sollicitudine circumspicere, quem potissimum ex omni Græcorum copia interpretandum susciperem. Occurrit autem in primis HERODIANVS hic, excellens rerum scriptor, & qui diu in Palatina versatus aula, affectæque iam ætatis, historiam de suis temporibus componere aggressus, neque eloquentiæ caruerit laudibus, & fidem tamen in primis libertatemq; retinuerit. Hoc vbi opus a nobis, neque multo sane negotio, neq; inuita (vt arbitror) Minerua, elucubratum est, ea mox tempora inciderūt, quibus & nostra impediretur studia, &, quæ plurimum valet, in scribendo omnis propemodum alacritas excuteretur. Postea vero quam pro tua prouidentia, & pacem Italiæ cupienti reddidisti, & cum patrono meo Laurētio Medice, amplissimę quidem fortunæ, sed amplioris ingenii prudentięque viro, priuatim affinitatem contraxisti: cessit videlicet ille quasi nimbus, suaque mundo reddita serenitas est, sic vt nos iam ipsos colligamus, atque vt grauati pluuia flores, peneque decidui, ad nouæ lucis radios erigamur. Ergo & vetera edere in publicum, & noua procudere iam libet, vnde aliqua modo vel tuo sacratissimo nomini celebritas, vel nostris temporibus claritas, vel studiosis etiam hominibus vtilitas pariatur. Ceterum Herodianum hunc nostrum, donec maiora tibi, ac fortasse meliora parturimus, veluti præludium aliquod veri iustique laboris, læta rogamus fronte excipias, summe Pontifex; magnam in eo negotiorū personarumque varietatem, multam rerum nouitatem deprehensurus, crebraq; in vtramque partem fortunæ ceu vacillantis exempla, consiliaque admirabilia, & consiliorum inopinatos euentus, grauesque pro tempore sententias; & plenam vbique dignitatis, plenam suauitatis orationem; copiosam videlicet quandam ad instruendos mores supellectilem, & ceu speculum humanitatis, in quod inspicere omnis vita, vnde ea capere atq; haurire documenta queat, per quæ vel publicis, vel priuatis rationibus consulatur. Quæ sane nostræ fuerunt partes, tentauimus profecto, vtinamque etiam effecerimus, vti omnia ex fide responderent; ne inepta peregrinitas, ne Græculæ vsquam figuræ, nisi si quæ iam pro receptis habentur, Latinam quasi polluerent castitatem; vt eadem propemodum esset linguæ vtriusq; perspicuitas, eædemque munditię, idem vtrobique sensus atque indoles, nulla vocum morositas,

nulla anxietas. Tu, quando nobis aliquod ceu signum ex arce ista tui Pontificatus, ad bene sperandum sustulisti, perge (obsecro) sanctissime Pater, perge (inquam) fouere atque illustrare bonas artes, quæ sese pedibus istis sanctissimis aduoluunt supplices, numenq; tuum aduersus rudem inscitiam, tetramque barbariem implorant: vt a quo pax Italiæ, atque adeo terrarum orbi restituta est, etiam ab eodem pacis alumnæ litteræ, ab iniuria scilicet atque indignitate vindicentur.

ANGELVS POLITIANVS ANDREÆ Magnanimo suo S.

EFFLAGITARI scribis istic ab iis qui libros formis excudunt, HERODIANVM meum. Meum enim iure appello, quē quasi latinitate donauerim. Tum rogas codicem tibi ipsum tuum remittam aliquando, nostra (quod illos cupere ais) manu emendatum. Remitto; sed (vt verum fatear) leniter potius quam seuere castigatum; sic autem, vt nostra errata plura in eo quam librarii deprehendas. Crediderim tamen stilo ipsi certe meo, hoc est interpretis, plus aliquanto venię deberi quam auctoris; quoniam meliuscule respondent fere, quę scribas vbi sit liber quasi cursus, quam quæ vertas, vbi nihil extra præscriptum. Accedit & illud, quod hoc mihi munus interpretandi quasi leuioris operæ fuit; vtpote qui diebus pauculis dictauerim sic deambulans. Itaque tantum abest vt mihi inde laudem petam, vt etiam abunde pulchrum fore putem, si vitauero grauiorem culpam. Quare cum amicis reliquis, tum tibi in primis, omnem huius operis defensionem, non remitto solum, sed etiam prope interdico; vosque integros ad alia reseruo, quæ post edentur. Sed quamquam plurimi sunt apud vos, qui mihi etiam plus nimio fauent, vnus tamen es tu Andrea Magnanime, cognomento isto tuo gentilitio dignissime. quem equidem faciam plurimi, cum, quod ex bonis ortus, & opibus flores & honoribus; tum vel maxime, quod ingenio es elegantissimo, moribus suauissimis, gratia quadam (quidquid agis, quidquid loqueris; immo etiam si nihil agis, nihilque loqueris) singulari, ac vultu denique ipso (quod dicitur) homines deuincis. Itaque nihil quemquam metuo, vbi tu mihi studeas. Numquam enim male de Politiano sentiet, qui placere eum Magnanimo intelliget. Vnum tantum est, quod a te nunc contendo, cures, pro reliqua in nostris rebus diligentia, vt quam minimum quasi degenerent ab origine, quæ mox volumina formabuntur; vtque ne illæ ipsæ quidem adnotatiunculæ omittantur, quas marginibus adscripsimus. Inter eas vero, etiam locos (puto) treis quatuorve ad summum reperies, vbi fuit excusatione vtendum, corrupti apud Græcos exemplaris. Ad hæc vero facile procuranda obeundaque, magis idoneum habere, magisque ex vsu tuo neminem possis, quam Alexandrum Sartium, ciuem tuum, litteratum hominem, nostrique studiosum; tum (quod ego in hac re primum puto) neutiquam in amici negotio dormitantem. Vale: in rusculo Fæsulano, pridie Nonas Maias, anno Salutis MCCCCXCIII.

HERODIANI LIBRORVM ARGVMENTA.

I LIBRI ARGVMENTVM.

IMPERATOR MARCVS *senex, in Pannonis morbo correptus, sollicitus ne filius eius Commodus degeneraret, exemplo aliorum principum, eum amicis & cognatis commendat, fatoque defungitur.* COMMODVS, *mortuo patre, paternum imperium sibi vsurpat, recteq; primum administrat: mox ab adulatoribus corruptus, infecto bello Pannonico, Romam remeare statuit, resistente frustra Pompeiano. Romam igitur reuersus, magna gratulatione excipitur. Diis salutatis, Senatuique gratiis actis, in aulam Palatinam se recipit. Perennem, auarissimum hominem, rebus imperii præficit; ipse deliciis ac flagitiis totum se dedit. Forma insigni præditus, studiis variis se exercuit, aurigando, bestias conficiendo, gladiatorio munere obeundo. Quin eo tandem dementiæ deuenit, vt se Herculem Iouis filium appellari iuberet, ac mensibus de se nominatis, statuas sibi passim erigi imperaret: mox mutato animo, gladiatoris cuiusdam mortui nomen &*

men & genus sibi adoptaret. Calamitates quæ illo tempore contigerunt, principi malo imputatæ sunt: vt pestilentia ingens, in qua ipse Laurentum secesserat; & fames, cuius Cleander coemptis frumentis auctor exstiterat: item prodigia, & vrbis ac templorũ incendia. Insidias ei parauit prius Lucilla soror, deinde Perennis, posthæc Maternus, postremo Marcia concubina; cuius iudicio & consiliis, primum veneno, mox strangulatione kalendis Ianuariis est occisus.

II LIBRI ARGVMENTVM.

Occiso Commodo, qui apoplexia periisse dicebatur, PERTINAX, *vir optimus, ad imperium eligitur: quod cum exoratus vix suscepisset, a populo, & milite, ac Senatu Romano Augustus salutatur. Dein oratione habita, sacrisq; factis, in aulam principalem se contulit. Posthæc imperium æquissime administrauit: vnde ciuibus carus, prouinciis gratus, hostibus formidabilis fuit: verum militibus, qui a rapinis prohibebantur, intolerabilis: vnde illum conspiratione facta obtruncant. Posthæc in castra se recipiunt, atque inde proclamant, Venale esse imperium Romanum. Id* IVLIANVS *licitando emercatus est, ac turpissime administrauit: quare ad* NIGRVM, *Syriæ præfectum, defertur, qui Antiochiæ illud sibi vsurpauit. Sed cum negligentius res ageret,* SEVERVS *imperium arripuit, Pertinacis cædem se vlturum simulans. Igitur in Pannoniis Imperator salutatur: mox Romã contendit: ibi Senatus imperium Seuero, at Iuliano necem decernit; qui etiam a tribuno interimitur. Seuerus itaq; eos milites qui Pertinacem occiderant, exauctorauit: res imperii sibi vindicans, Albinum Britanniæ præsidem sibi adiungens, in Asiam profectionem contra Nigrum ingenti apparatu instituit.*

III LIBRI ARG.

Niger, vbi audiuit Seuerum occupasse imperium, & expeditionem in orientem suscipere, ad bellum se quoque, quam maxime potest, præparat. Seuerus, Asiam ingressus, Nigri milites ad Cyzicum, mox in Bithynia vincit, & Cappadociam expugnat. Deinde Tauri propugnaculis superatis Ciliciam emẽsus, ad sinum Issicum acerrimo prælio cum Nigro congreditur: qui victus, & fuga elapsus, Antiochiam venit, atq; ibidem interficitur. Posthæc, inimicitiæ inter Albinum & Seuerum patefacta, belli causam vtrique dederunt. Sedes belli Lugdunum fuit: ibi ancipiti prælio facto, tandem vincente Seuero, vrbs capta; Albino caput abscissum, & Romam missum est. Dein iterum bellum in Asiam Seuerus mouit; Armeniam & Arabiam felicem inuasit: Atrenorum regionem ingressus, Atra circumsedit, diuq; oppugnauit, frustra. Sed in Parthiam delatus, insperatam victoriam nanciscitur: inde Romam triumphans reuertitur. Ibi rei publicæ priuatæq; intentus, Antonino filio vxorem dedit filiam Plautiani; qui Seuero insidias machinatus, per Saturninum tribunum indicio facto, pœnas dedit. Vltimo in Britanniam expeditionem faciens Seuerus, diutius durante bello, ibidem fato functus est. Imperium ad ANTONINVM *&* GETAM *defertur: qui, relicta Britannia, cum patris reliquiis Romam sunt reuersi.*

IIII LIBRI ARG.

Seueri reliquiæ ex Britannia Romam sunt delatæ. Ibi parentatione facta, & illo inter dios relato, Antoninus & Geta fratres imperium suscipiunt; ita dissidentes, vt illud, nisi tunc Iulia intercessisset, certis limitibus inter se diuisissent. Mox tamen, gliscente indies odio, ANTONINVS *fratrem* GETAM, *supra pectus matris obtruncat; & ad castra confugiens, militibus largitione corruptis, solus Imperator declaratur. ac statim in senatum populumq; crudelissime sæuit. Posthæc varias profectiones obiens, ad Danubium Germanos, in Macedonia Alexandrum, in Asia Achillem æmulabatur. Dein Alexandriam veniens, insigni latrocinio ciues contrucidauit. Posthæc Parthiam titulo nuptiarum ingressus, incautos Parthos, violato fœdere opprimit, rege vix elapso. Postremo Carris Mesopotamiæ a milite, cuius fratrem interemerat, interficitur; & combusto eius cadauere, cineres Antiochiam matri Iuliæ mittuntur. Deinceps* MACRINVS *Imperator eligitur: qui cum Artabano rege Parthorum, per integrum triduum prælio decernit, neutro exercitu vincente aut deuicto; mox facto fœdere, & discedente Partho, ipse cum Romanis copiis Antiochiam proficiscitur.*

V LIBRI ARG.

OPILIVS MACRINVS, *per epistolam rationem rerum gestarum reddens Senatui, ab eodem Imperator declaratur, magno omniũ gaudio. sed cum lentius molliusq; Antiochiæ desideret, in offensam & odium militum incidit: a quibus orta seditione proditur, & in Chalcedone Bithyniæ vrbe interficitur; superatus a* BASSIANO: *qui, Solis sacerdos cum esset, in castra perductus, & Antonini filius creditus, ipse quoq;* ANTONINVS *appellatus, ac Imperator consalutatus fuerat. Is igitur, inito imperio, omni flagitio se & Romanam religionem polluens, Heliogabalum deum colens, summa vecordia publice priuatimque, in sacris profanisq; rebus, debacchabatur. Vnde milites illum quoque perosi, interficiunt; eius in locum* ALEXANDRVM, *dudum*

Cæsarem designatum, substituunt, ac Imperatorem consalutant.

VI LIBRI ARGVMENTVM.

SEVERVS ALEXANDER, *sub matris auiæq. cura gessit imperium modestissime, adiutus consiliariis ex ordine senatorio delectis; quorũ opera, res sacræ & profanæ in rectum pristinumque statum restitutæ sunt. Deinde vxorem duxit patricii generis; cum qua postea diuortium fecit, matre ita cogente, cui parebat in omnibus.*

Posthac, Artaxerxe Persarum rege mouente bellum, vltro citroq. missis legationibus, in Asiam proficiscitur; ac trifariam distributis copiis, hostiles regiones est ingressus; sed magna clade vbiq. accepta, Antiochiã reuertitur. Inde in Europam reuocatur, Germanis Rhenum Danubiumque transgressis, ac bellum Romanis inferentibus. Vbi cum parum feliciter res gereret, MAXIMINVS *tyronũ præfectus, ac militaris disciplinæ peritissimus, interfecto Alexandro, Imperator eligitur.*

VII LIBRI ARG.

MAXIMINVS *Thrax, vasto corpore & crudeli animo præditus, suscepto imperio statim tyrannidem exercuit, conscientia natalium, & coniuratione tribunorum, atq. militum defectione irritatus. Germanos intra siluas & paludes delitescentes, bello aggressus fundit fugatque: sæuus quidem in hostes, sed in suos truculentior, per fas nefasq. omnes omnium pecunias sibi adiudicans. Vnde inuidia passim, mox seditio in Africa exorta est; vbi procuratore quodam interfecto,* GORDIANVS *Africæ proconsul, Imperator eligitur; qui Vitalianum præfectum prætorii Romæ interfici curauit, & a Senatu Augustus declaratur. Mox tamen cum filio in Africa periit, Capelliano persequente. Maximinus ex Pannonia cum vniuerso exercitu Romam contendit; vbi Maximus & Balbinus collegæ Imperatoris electi, & Gordiani nepos Cæsar creatus erat. Bellum ciuile Romæ Gallicano auctore ortum, populo Romano & militibus prætorianis hostiliter inter se dimicantibus.*

VIII LIBRI ARG.

Maximinus, superatis Alpibus, Aquileiam venit; ibi expugnationem eius vrbis moliens, a suis militibus cum filio obtruncatur. quorum capita Romam deportantur: MAXIMVS, *alter Imperator, apud Aquileiam exercitum Maximini dimittit; ipse Romam cum suis reuertitur; & cum Balbino imperiũ gessit, donec ambo a militibus Prætorianis sunt occisi. Post horum obitum,* GORDIANVS, *dudum Cæsar, Romanum suscepit imperium.*

ΗΡΩΔΙΑ-

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ [ΙΣΤΟΡΙΩΝ] βιβλία ὀκτώ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Οἱ πλεῖστοι τῶν περὶ [a] συγκομιδὴν ἱστορίας ἀσχοληθέντων, ἐνίων τε πάλαι γενομένων μνήμην ἀνανεώσασθαι σπουδασάντων, παιδείας κλέος ἀΐδιον μνώμενοι, ὅπως μή, σιωπήσαντες, [b] λάθοιεν εἰς τὸν πολὺν ὅμιλον ἀριθμούμενοι, τῆς μὲν ἀληθείας ἐν ταῖς ἀφηγήσεσιν ὠλιγώρησαν, οὐχ ἥκιστα δ' ἐπεμελήθησαν φράσεώς τε καὶ εὐφωνίας· θαρροῦντες ὡς εἴ τι καὶ μυθῶδες λέγοιεν, τὸ μὲν ἡδὺ τῆς ἀκροάσεως αὐτοὶ καρπώσονται, [c] τὸ δ' ἀκριβὲς τῆς ἐξετάσεως οὐκ ἐλεγχθήσεται. εἰσὶ δ' οἱ πρὸς ἔχθρας ἢ μῖσος τυράννων, κολακείαν τε ἢ τιμὴν βασιλέων, πόλεώς τε καὶ ἰδιωτῶν, εὐτελῆ καὶ μικρὰ ἔργα, λόγων ἀρετῇ, [d] δόξῃ παρέδωκαν τῆς ἀληθείας μείζονι. Ἐγὼ δ' ἱστορίαν οὐ παρ' ἄλλων ἀποδεξάμενος ἄγνωστόν τε καὶ ἀμάρτυρον, ὑπὸ νεαρᾷ δὲ τῇ τῶν ἐντευξομένων μνήμῃ, μετὰ πάσης ἀληθοῦς ἀκριβείας ἤθροισα ἐς συγγραφήν, οὐκ ἀτερπῆ τὴν γνῶσιν καὶ τοῖς ὕστερον ἔσεσθαι προσδοκήσας, ἔργων μεγάλων τε καὶ πολλῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ γενομένων. εἰ γοῦν τις παραβάλοι πάντα τὸν ἀπὸ τοῦ Σεβαστοῦ χρόνον, ἐξ οὗπερ ἡ Ῥωμαίων δυναστεία μετέπεσεν εἰς μοναρχίαν, οὐκ ἂν εὕροι ἐν ἔτεσι περί που διακοσίοις, μέχρι τῶν Μάρκου καιρῶν, οὔτε βασιλειῶν οὕτως ἐπαλλήλους διαδοχάς, οὔτε πολέμων ἐμφυλίων τε καὶ ξένων τύχας [e] ποικίλας, ἐθνῶν τε κινήσεις, καὶ πόλεων ἁλώσεις, τῶν τε ἐν τῇ ἡμεδαπῇ καὶ ἐν πολ-

HERODIANI HISTORIÆ DE IMPERIO POST MARCVM, *vel De suis temporibus, libri* VIII: ANGELO POLITIANO *interprete*.

LIBER PRIMVS.

PROOEMIVM.

[1] QVI res antiquas posteris prodiderunt, veteremq; historiæ memoriam renouare litteris studuerunt; ii magna ex parte, dum famam eruditionis affectant, nomenq; suum conantur ab iniuria obliuionis asserere, minus sane multam in veri peruestigatione, q̃ in exornanda componendaque oratione industriam posuerunt: rati scilicet, neque, si quid in rebus a suo seculo remotissimis falsi proderetur, posse refelli; & se tamẽ suauitate narrationis amplissimũ laboris ingeniiq; [sui] fructum percepturos: alii vero, priuatis inimicitiis, tyrannorumque odio prouecti; aut in laudes principũ, ciuitatum, priuatorumq; hominum, immodicis assentationibus effusi, tenues per se res atq; humiles, scribendi tamen artificio longe [2] supra veri fidẽ sustulerunt. Ego vero contra, non quidem acceptã ab aliis, aut incognitam aut [3] testibus egentem historiam, sed eorum qui legent, [sensib. adhuc] memoriæq; *recenti* inhærentem, summa vel fide vel diligentia collectam, conscribendam suscepi: sperãs haud iniucundam fore posteritati earum rerum notitiam, quæ multæ sane atq; magnæ haud ita longo tempore acciderunt. Nam siquis ab Augusto vsq; [principe] omnem ætatem [4] complectatur animo, quum scilicet Romanorum potentia ad vnius est [5] arbitriũ deuoluta, ne annis quidẽ illis circiter ducentis, (tot enim ferme ad Marci tẽpora numerantur) aut imperiorũ tam diuersas successiones reperiet, aut bellorũ vel ciuilium vel externorum tam varios casus atq; euentus, [6] in tot excitas gentes, tot vrbes nostras

---

IN QVOSDAM Græci textus locos annotatiunculæ, quibus aut restituuntur aut exponuntur: Auctore Henr. Steph.

a *Sic paulo post,* ἤθροισα ἐς συγγραφήν. b *Recte distinguitur post* μή, *quia fertur ad* λάθοιεν, *non ad* σιωπ. *Si* λάθοιεν *cum* ἀριθμούμενοι *non iungas, intelligendum erit,* Ne, si tacuissent, laterent: *(id est, ignobiles & obscuri essent)* quippe qui in vulgo numerarentur: *id est aliqui e vulgo haberentur. Alioqui dictum erit* λάθοιεν ἀριθμούμενοι, *vt infra, Commodo quidam dicit* λήσεις ἀπολόμενος. *sed* ἀπολόμενος *male in aliis edit. legitur.* c *For.* τὸ δ' οὐκ ἀκρ. d δόξῃ παρέδ. *phrasis rara, quæ sonat,* In opinionem vero maiorem adduxerunt. e *Cum* ποικίλας *subaud.* ἴσως *ex praeced. For.* ἀλλ' ὅσοι τε ὡς ᾔς, *quod subaudiatur & cum* Φρασ. *at* θαρροῦντες, *cum* σῴζεσθαι.

INTERPRETATIONIS POLITIANEAE *partim supplementum, partim examen: Auctore eodem Henrico Stephano.* * 1 Plerique eorum qui in congerenda historia tempus atque operam posuerunt, & rerum quarundam olim gestarum mem. ren. studuerunt, sempiternam erud. laudem ambientes, (ne, si tacerent, hoc incautis contingeret, vt aliqui e vulgo censerentur) veritatem quidem in narrandis rebus neglexerunt, non minimam vero circa genus dicendi, & vocalitatem, curam adhibuerunt. Confidebant enim, etiamsi quid fabulosi memorarent, eam quæ auditorum auribus perciperetur voluptatem, fructuosam sibi fore: quam autem exacte singula examinassent, non inquisitum iri. *Sed aliter etiam posse verba postrema legi videntur, vt notani e regione.* 2 Supra verum sust. *Alio autem sensu dici,* Supra veri fidem, *docui in Thes. Gr. lin. in* Μείζων. 3 testibus carentem. 4 inter se compararet, M. 5 dominatum. 6 *For. scripsit Polit.* non tot; [*vel,* aut tot. *Memmius in suo libro eam particulam expunxit.*]

2 barbarasq; expugnatas: præterea †terræmotus, & pestilentias, [1] vitas quoq; principum & tyrãnorum adeo nouas atq; inauditas, vt nulla iis apud veteres cõsimilia exempla, aut certe quãpaucissima inueniantur. quorum alii diuturnam, alii breui *tempore* potentiam obtinuerunt: nonnulli autẽ, vixdum inito honore, Imperatoresque dumtaxat appellati, eodem illo quo susceperant die imperium amiserũt. [2] Nam quum sexaginta annis plures quam pro tẽpore principes vrbs Roma pertulerit, factũ ex eo est vti multæ sane variæq; res atque admiratione dignæ exorirentur. Quippe ætate prouecti principes, vtpote rerum negotiorumq; periti, diligẽtius sese suosq; regebant: contra adolescentes, molliter atq; indulgenter habiti, noua scilicet permulta designabant. Quo factum est vt dispari ætate atq; licentia, disparia quoq; studia moresq; sequerẽtur. Hæc quemadmodum gesta sint, temporum ipsorum atq; principum seruato ordine, perscribemus.

IMPERATOR Marcus filias quidẽ suscepit complures, mares autem duos. horum alter, natu minor, [3] adolescentulus admodũ fato est functus: (Verissimo nomẽ fuit) alterum vero, Commodũ nomine, magna diligentia curaq; pater educauit, accitis vndiq; viris doctrina claris, maximaque proposita mercede: vti mores pro se quisq; filii ingeniumque excolerent. Filias porro, quum adoleuissẽt, optimis ex ordine senatorio viris collocauit. Neq; enim [4] qui lõgam generis seriẽ præferrent, aut qui opes nimias ostentarẽt; sed qui morum probitate atq; modestia, vitæq; innocentia præcellerent, eos sibi generos deligẽdos putabat. Hæc enim [5] sola animi bona certa esse stabiliaq; ducebat. Virtutẽ nullã non magnopere exercuit: adeo litterarum antiquitatis studiosus, vt nemini sit in eo genere Græcorum Romanorumque secundus. Argumento sunt permulta quæ ab illo dicta atque conscripta
3 ad nos vsque peruenerunt. Adeo vero †ciuilem sese & commodum omnibus principem præstabat, vt adeuntium cuiuis dexteram [placide] daret, neminemque a suis custodibus prohiberi aditu pateretur: solusque Imperatorum sapientiæ studium non verbis aut decretorum scientia, sed grauitate morum, vitæque continentia [6] vsurpauit. Quo fa-

λοῖς βαρβάροις· † γῆς τε σεισμούς, καὶ ἀέρων φθοράς, 2
τυράννων τε καὶ βασιλέων βίους παραδόξους, πρότερον ἢ σπανίως ἢ μηδ' ὅλως μνημονευθέντας. ὧν οἱ μὲν, [a] ἐπιμηκέστερον ἔσχον τὴν ἀρχήν, οἱ δὲ, πρόσκαιρον τὴν δυναστείαν· εἰσὶ δὲ οἳ μέχρι προσηγορίας καὶ τιμῆς ἐφημέρου μόνης ἐλθόντες, εὐθέως κατελύθησαν. μερισθεῖσα γὰρ ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἐν ἔτεσιν ἑξήκοντα εἰς πλείους δυναστείας ἢ ὁ χρόνος ἀπῄτει, πολλὰ καὶ ποικίλα ἤνεγκε, καὶ θαύματος ἄξια. οὕτω γὰρ οἱ μὲν τὴν ἡλικίαν πρεσβύτεροι, τῇ ἐμπειρίᾳ τῶν πραγμάτων, ἐπιμελέστερον ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ὑπηκόων ἦρξαν· οἱ δὲ κομιδῇ νέοι, ῥᾳθυμότερον βιώσαντες, πολλὰ ἐκαινοτόμησαν. διόπερ εἰκότως ἐν ἡλικίαις τε καὶ ἐξουσίαις διαφόροις οὐχ ὅμοια γεγένηται τὰ ἐπιτηδεύματα. Ὡς δὲ ἕκαστα τούτων πέπρακται, κατὰ χρόνους καὶ δυναστείας, διηγήσομαι.

ΤΩι βασιλεύοντι Μάρκῳ θυγατέρες μὲν ἐγένοντο πλείους, ἄρρενες δὲ δύο. τῶν δὲ ἀρρένων τούτων ὁ μὲν ἕτερος, κομιδῇ νέος τὸν βίον μετήλλαξε· (Βηρίσσιμος δὲ ἦν ὄνομα αὐτῷ) τὸν δὲ περιόντα, Κόμμοδον καλούμενον, ὁ πατὴρ [b] μετὰ τῆς ἀγῆς ἐπιμελείας ἀνεθρέψατο, πανταχόθεν τοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐπὶ λόγοις δοκιμωτάτους ἐπὶ συντάξεσιν οὐκ εὐκαταφρονήτοις καλῶν, ὅπως συνόντες ἀεὶ, παιδεύοιεν αὐτῷ τὸν υἱόν. τάς τε θυγατέρας ἐν ὥρᾳ γενομένας ἐξέδοτο ἀνδράσι τῆς συγκλήτου βουλῆς τοῖς ἀρίστοις, οὐ τοὺς γένους μακραῖς διαδοχαῖς εὐπατρίδας, οὐδὲ τοὺς πλούτου περιβολαῖς λαμπροὺς, κοσμίους δὲ τὸν τρόπον, καὶ σώφρονας τὸν βίον, γαμβροὺς αὐτῷ γενέσθαι θέλων. ταῦτα γὰρ μόνα ψυχῆς ἴδια καὶ ἀναφαίρετα ἡγεῖτο κτήματα. ἀρετῆς δὲ πάσης ἐμέλησεν αὐτῷ· λόγων τε ἀρχαιότητος ἦν ἐραστὴς, ὡς μηδενὸς μήτε Ῥωμαίων μήτε Ἑλλήνων ἀπολείπεσθαι. δηλοῖ δὲ ὅσα καὶ εἰς ἡμᾶς ἦλθεν, ἢ λεχθέντα πρὸς αὐτοῦ, ἢ γραφέντα. παρεῖχε δὲ καὶ τοῖς † ἀρχομένοις ἑαυτὸν ἐπιεικῆ καὶ μέτριον βασιλέα, 3
τούς τε προσιόντας δεξιούμενος, κωλύων τε τοὺς περὶ αὐτὸν δορυφόρους ἀποσοβεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας· μόνος τε βασιλέων φιλοσοφίαν οὐ λόγοις, οὐδὲ δογμάτων γνώσεσι, σεμνῷ δὲ ἤθει καὶ βίῳ σώφρονι ἐπιστώσατο. πολὺ

a scribo ἐπιμηκέστερον. b for. μετὰ μεγάλης implicet frequentius sit μετὰ πολλῆς ἐπιμ. c lib.3. leg. ... ἐκ ... IN VERS. L. 1 Vitas q. tyr. & princ. incredibiles, quæ antea vel raro vel ne vllo quidem modo commemoratæ fuerunt. 2 Diuisum enim annis sexaginta imperium in plures principatus quam pro illo temporis spatio res multas variasque atque adeo admiratione dignas tulit. Quippe &c. 3 puerum quadrimum dicit Lampr. ... 5. 4 qui longa generis serie patricii essent. 5 sola, esse animi proprias possessiones, & eiusmodi quæ auferri non possent, ducebat. 6 sanciuit: vel confirmauit.

τὸ πλῆθος

τε πλῆθος ἀνδρῶν σοφῶν ἤνεγκεν ἡ τῶν ἐκείνου χρόνων φορά. φιλεῖ γάρ πως ἀεὶ τὸ ὑπήκοον ζηλοῦν τῇ τοῦ ἄρχοντος γνώμῃ βιοῦν. Ὅσα μὲν οὖν ἐκείνῳ πέπρακται ἀνδρεῖα καὶ σώφρονα, στρατηγικὴν ἢ πολιτικὴν ἀρετὴν ἔχοντα, πρός τε τοὺς τὰ ἀρκτῷα τῆς γῆς [a] ἔθνη βάρβαρα κατοικοῦντας, πρός τε τοὺς ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς [b] ποιουμένους τὸν βίον, πολλοῖς καὶ σοφοῖς ἀνδράσι συγγέγραπται· ἃ δὲ μετὰ τὴν Μάρκου τελευτὴν παρὰ πάντα τὸν ἐμαυτοῦ βίον εἶδόν τε καὶ ἤκουσα, ἔστι δ' ὧν καὶ πείρᾳ μετέσχον, ἐν βασιλικαῖς ἢ δημοσίαις ὑπηρεσίαις γενόμενος, ταῦτα συνέγραψα. Γηραιὸν ὄντα Μάρκον, καὶ μὴ μόνον ὑφ' ἡλικίας, ἀλλὰ καμάτοις τε καὶ φροντίσι τετρυχωμένον, διατρίβοντά τε ἐν Παίοσι, νόσος χαλεπὴ καταλαμβάνει. ἐπεὶ δὲ αὐτῷ τὰς περὶ σωτηρίας ἐλπίδας φαύλως ἔχειν ὑπώπτευεν, ἑώρα τε τὸν παῖδα τῆς μειρακίων ἡλικίας ἀρχόμενον ἐπιβαίνειν· [c] δεδιὼς μὴ νεότης ἀκμάζουσα, καὶ ἐν ὀρφανίᾳ ἐξουσίας αὐτοκράτορα καὶ ἀκώλυτον προσλαβοῦσα, μαθημάτων μὲν καλῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων [d] ἀφηνιάσῃ, μέθαις δὲ καὶ κραιπάλαις ἐπιδῷ ἑαυτήν· ῥᾷστα γὰρ αἱ τῶν νέων ψυχαὶ εἰς ἡδονὰς ἐξολισθαίνουσαι, ἀπὸ τῆς παιδείας καλῶν μετοχετεύονται· [e] οἷα δὴ ἀνὴρ πολυΐστωρ, μάλιστα ἐτάραττε μνήμη τῶν ἐν νεότητι βασιλείαν παραλαβόντων· τοῦτο μὲν, Διονυσίου τοῦ Σικελιώτου τυράννου, ὃς ἀπὸ τῆς ἄγαν ἀκρασίας, [f] καινὰς ἡδονὰς ἐπὶ μεγίστοις μισθοῖς ἐθήρατο· τοῦτο δὲ, αἱ τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων εἰς τοὺς ὑπηκόους ὕβρεις τε καὶ βίαι, δι' ὧν τὴν ἐκείνου ἀρχὴν κατῄσχυναν· Πτολεμαῖος μὲν, καὶ [g] μέχρις
4 † ἀδελφῆς ἰδίας ἔρωτος προχωρήσας, παρά τε τοὺς Μακεδόνων καὶ Ἑλλήνων νόμους· Ἀντίγονος δὲ, Διόνυσον πάντα μιμούμενος, καὶ κιττὸν μὲν περιτιθεὶς τῇ κεφαλῇ ἀντὶ καυσίας καὶ διαδήματος Μακεδονικοῦ, θύρσον δὲ ἀντὶ σκήπτρου φέρων. ἔτι δὲ καὶ μᾶλλον αὐτὸν ἐλύπει τὰ μὴ [h] πρὸ πολλοῦ, ἀλλ' ὑπόγυον ἔχοντα τὴν μνήμην, τά τε Νέρωνι πεπραγμένα, (ὃς ἐχώρησε μέχρι μητρῴου φόνου, παρεῖχέ τε τοῖς δήμοις

ctum est vt magnum sapientium virorum prouentum ætas illa extulerit. Solent enim plerumque homines vitam principis æmulari. [2] Quæcũq; igitur ab illo modeste atque fortiter domi forisque sunt gesta, qualemq; porro se aduersus barbaras nationes, septemtrioni subiectas solique orienti, gesserit, ea sunt multorum doctissimorumque hominum comprehensa monimentis: quæ vero post Marci obitum per vniuersam ætatem visa mihi auditaque sunt, nonnulla item in experiundo cognita, vtpote in publicis officiis principalibusque versato, ea nunc conscribenda suscepi. Senem iam Marcum, neq; ætate solum sed laboribus multis curisq; confectum, dũ in Pannoniis ageret, [3] grauissimus repente perculit morbus. Quare quum deploratam plane salutem suam sentiret, anxius videlicet agebat ne filius, qui tum primam inierat adolescentiam, siue ætatis feruore nimio, siue licentia quadam summa, quam in orbitate esset habiturus, bonis artibus studiisque [4] relictis, ebrietati sese & crapulæ dederet. Quippe facile ingenia adolescentium a recta honestaque disciplina ad luxum voluptatesque delabuntur. Terrebat insuper hominem [5] minime imperitũ, multorum memoria principum, qui iuuenes imperiũ suscepissent; vt Dionysii Siciliæ tyranni; cuius tanta fuit intemperãtia victus, vt nouarum voluptatum inuẽtores ingentis afficeret præmiis: vt item eorũ qui Alexandro successerunt. ita enim contumeliose violenterque dominati sunt, vt illius imperio graue dedecus conciliarint. Siquidem Ptolemęus eo turpitudinis † prolapsus est, vt cõtra Macedonum 4
atque adeo Græcorum omnium leges, etiam sororiis amoribus implicaretur. Antigonus autem, quo Liberum patrem *per omnia* repræsentaret, pro causia & diademate Macedonico, hederam capiti circumdare, thyrsumque pro sceptro gestare est solitus. Sollicitabant animum senis recentia quoque exempla; vt Neronis ipsius, qui ne a materna quidem cæde abstinuerit, & se ridiculum po-

a De lectione huius loci vide annot. ex aduerso. b *dicitur potius* διαιτᾶν ποιούμ. c *aut deest aliquod verbum ante* δεδιὼς, *aut scribendum* ἐδεδίει. d *propriè*, honestas disciplinas, vt equus frenum, reiiceret. e *for.* οἷα δ' ἀνὴρ πολ. *vel*, καὶ, οἷα δὴ ἀνὴρ. *vel*, καὶ μὴν οἷα δὴ ἀνήρ. f *ex vet. addidi* καινάς. g *for.* μίξει τὸ τῆς ἰδίας ἀδελφ. ἐρ. h *vel deest, vel relictum fuit subaudiendum particip.* γενόμενα *seu* γεγονότα, *aut* συμβάντα, *vel aliud huiusmodi.* ¶ IN VERS. L. 1 semper hom. 2 quæc. ig. ab illo fortiter & moderate gesta sunt, (quibus imperatoria aut ciuilis inest virtus) tam aduersus eos qui septemtrionales terræ partes incolũt, quam eos qui sub oriente degunt barbaros, ea sunt mult. &c. *vt videlicet legatur*, καὶ ἀρκτῷα τῆς γῆς μέρη βαρβάρων κατοικοῦντας. *Sed hoc illas res gestas ab his separat: quasi legeretur*, ἢ ὅσα πρός τε τοὺς τὰ ἀρκτ. 3 grauis inuadit morbus. 4 reiectis, *aut* repulsis: *vel*, excussis *vt equus freno excutit.* 5 multarum rerum peritum: *vel*, multarũ historiarum per. *seu*, multum in historia versatum.

pulo spectaculum præbuerit: vt item Domitiani, qui nihil sibi ad extremā crudelitatem reliqui fecerit. Has igitur tyrānidum imagines [1] cū animo volutans, inter spem metumq; agitabatur. Terrebat præterea illum [2] Germaniæ vicina gens, quam nondum plane subiecerat, sed partim [3] in societatem adsciuerat, alios armis belloq; edomuerat: nōnulli etiam ex iis effugerant, metuq; principis in præsens continebantur. Quare dubitabat ne [4] despecta mox filii ætate, arma resumerent. quippe barbaris mos, quamlibet leuibus momentis aut caussis *facillime* impelli. His igitur curarum fluctib. æstuās, amicos propinquosq; omnes, quotquot aderant, cōuocari iubet. Qui postquam conuenerunt, constituto in eorum conspectu adolescente filio, paululūq; se e grabbato subleuans, huiuscemodi habuit orationem: Dolere vos atq; angi, quū ita me affectum contemplamini, minime mirādum. Quippe [5] humanum est, humanis casib. ingemiscere: multoq; magis misericordiam prouocāt quæ oculis vsurpamus. [6] Ceterum peculiaris vobiscū nostra ratio est. nam de mei erga vos animi conscientia mutuam spero a vobis quasi meo iure beneuolētiam. Nunc autem illud incidit, quum & mihi sit iudicium faciundum, frustrane vobis honorē tamdiu habuerim, studiumq; omne meū lubens detulerim: & vobis, referenda gratia ostendendum, non esse vos eorū quæ acceperitis immemores. Videtis filium, quem ipsimet educastis,
5 † primas nūc adolescentiæ metas ingredientem, quasiq; in salo atq; in fluctu vitæ, gubernatoribus indigētem; [7] ne rerū imperitia de recto quasi cursu ablatus, malis artib. impingat. Esto igitur vos illi pro me vno multi parētes, excolendo scilicet atque optima suggerendo. Neq; enim aut pecuniæ vis, tyrannidis luxuriam explere; aut stipantia satellitū agmina, tueri principem possunt; [8] nisi illi ipsi quos regas, animū imperāti beneuolentiamq; accommodent. Quippe ii demum diu tutoq; imperant, qui non metum ex crudelitate, [9] sed amorē ex bonitate, ciuium suorum animis instillant. Neq; enim quos

ἑαυτὸν κατασκευάσας θέαμα) τά τε Δομετιανοῦ τελευταῖα μεμνημένος, τῆς ἐσχάτης ὠμότητος οὐδὲν ἀπολείποντα. Τοιαύτας δὴ τυραννίδος εἰκόνας ὑπολογιζόμενος, ἐδεδίει τε καὶ ἤλπιζεν. οὐ μετρίως δ' αὐτὸν ἐτάραττον καὶ οἱ Γερμανοὶ γειτνιῶντες, οὓς οὐδέπω πάντας ἐκεχείρωτο, ἀλλὰ τοὺς μὲν πειθοῖ ἐς συμμαχίαν προσηγάγετο, τοὺς δὲ καὶ κρατήσας ἦν τοῖς ὅπλοις. ἦσαν δέ τινες οἳ διαδράντες, πρὸς τὸ παρὸν ἀνακεχωρήκεσαν, δέει τῆς παρουσίας τοιούτου βασιλέως. ὑπώπτευεν οὖν μὴ τῆς ἡλικίας τοῦ μειρακίου καταφρονήσαντες, [a] ἐπιθῶνται αὐτῷ. ἑτοῖμον γὰρ τὸ βάρβαρον καὶ ἐπὶ τῇ τυχούσῃ ἀφορμῇ ῥᾷστα κινεῖσθαι. Κυμαινούσας οὖν ἔχων τοσαύταις φροντίσι τὴν ψυχήν, συγκαλέσας τοὺς φίλους, ὅσοι τε παρῆσαν τῶν συγγενῶν, καὶ τὸν παῖδα παραστησάμενος, ἐπεὶ πάντες συνῆλθον, ἠσυχῇ τοῦ σκίμποδος κουφίσας ἑαυτόν, τοιούτων λόγων ἤρξατο.

Ἀσχάλλειν μὲν ὑμᾶς ἐφ' οἷς ὁρᾶτέ με [b] διακείμενον, θαυμαστὸν οὐδέν. φύσει τε γὰρ τὸ ἀνθρώπινον ἐλεεινὸν ἐν ταῖς τῶν ὁμοφύλων συμφοραῖς· τά τε δεινὰ ὑπ' ὄψιν πεσόντα, οἶκτον προκαλεῖται μείζονα. ἐμοὶ δέ τι καὶ πλέον ὑπάρχειν παρ' ὑμῶν οἴομαι. ἐξ ὧν γὰρ αὐτὸς διάκειμαι πρὸς ὑμᾶς, ἀμοιβαίαν εὔνοιαν εἰκότως [c] ἤλπικα. νῦν δὲ [d] καιρὸς εὔκαιρος ἐμοί τε αἰσθέσθαι μὴ μάτην πρὸς ὑμᾶς τοσούτου χρόνου τιμήν τε καὶ σπουδὴν κατατεθεῖσθαι, ὑμῖν τε, ἀποδοῦναι χάριν, δείξασιν [e] ὅτι ὑπὲρ ὧν ἐτύχετε, οὐκ ἀμνημονεῖτε. ὁρᾶτε δή μοι τὸν υἱόν, ὃν αὐτοὶ ἀνεθρέψασθε, † ἄρτι τῆς μειρακίων ἡλικίας ἐπιβαίνοντα, καὶ δεόμενον, ὥσπερ ἐν χειμῶνι καὶ ζάλῃ, τῶν κυβερνησόντων, μή ποι φερόμενος ὑπ' ἀτελοῦς τῆς τῶν δεόντων ἐμπειρίας, εἰς φαῦλα ἐπιτηδεύματα [f] προσαράξῃ. γίνεσθε δὴ οὖν αὐτῷ ὑμεῖς ἀνθ' ἑνὸς ἐμοῦ πατέρες πολλοί, περιέποντές τε καὶ τὰ ἄριστα συμβουλεύοντες. οὔτε γὰρ χρημάτων πλῆθος οὐδὲν αὔταρκες πρὸς τυραννίδος ἀκρασίαν, οὔτε δορυφόρων φρουρὰ ἱκανὴ ῥύεσθαι τὸν ἄρχοντα, εἰ μὴ προϋπάρχοι ἡ τῶν ὑπηκόων εὔνοια. μάλιστα δὲ ἐκεῖνοι εἰς ἀρχῆς μῆκος ἀκινδύνως ἤλασαν, ὅσοι μὴ φόβον ἐξ ὠμότητος, [g] πόθον δὲ τῆς αὐτῶν χρηστότητος ταῖς τῶν ἀρχομένων ψυχαῖς ἐνέσταξαν. οὐ γὰρ οἱ ἐξ

a Polit. vertit quasi legerit: πάλιν ἐπιθῶνται. b for. οὕτω διακείμενον. Id autem idē est quod ... c Recte Pol. ἤλπικα vertit Spero, nam præs. temporis signif. huic præt. dare solet Herod. vt qui dicit se spem concepisse, hoc præt. spem tamen ; retinere significet. d sic infra καιρὸς εὔκαιρος ἥκει. Alibi vero καιρὸν ... dicit e pro ὅτι ... f ... g vt πόθον hic Polit. vertit amorem, sic infra ἐπόθουν amabant de Commodo ... Sed ... legerunt quod illi assentior.
IN VERS. L. 1 sibi repræsentans vel sibi ante oculos ponens, vel animo figurans. 2 Intell. Germaniæ gentes quæ vicina erat. In seq. quam nondum totam subiugauerat. 3 blanda persuasione in societatem pellexerat. M.
4 desp. mox adolescentis ætate, arma in eum sumerent: vel eum inuaderent. 5 natura homines propinquorum casib. ingemiscunt. M. 6 Sed me aliquid etiam amplius a vobis habere existimo. [sed ego amplius quiddā a vobis expecto. M.]
7 ne eorum quæ officii sui sunt imperitia. 8 nisi eorum quibus imperat, prius adsit beneuolentia. 9 sed sui desiderium ex bon. [desiderium suæ bonitatis, M.]

ἀνάγκης

ἀνάγκης δουλεύοντες, ἀλλ' οἱ μὲν πειθοῖ ὑπακούοντες, ἀνύποπτοι, καὶ ἔξω κολακείας προσποιήτου δρῶντές τε καὶ πάσχοντες διατελοῦσιν· [a] οὐδέ ποτε ἀφηνιάζουσιν, ἢν μὴ βίᾳ καὶ ὕβρει [b] ἐπὶ τοῦτο ἄγωνται. χαλεπὸν δὲ μετρῆσαί τε καὶ ὅρον ἐπιθεῖναι ἐπιθυμίαις, ὑπηρετούσης ἐξουσίας. τοιαῦτα δὲ συμβουλεύοντες αὐτῷ, καὶ ὧν ἀκούει παρὼν ὑπομιμνήσκοντες, ὑμῖν τε αὐτοῖς καὶ πᾶσιν ἄριστον ἀποδείξετε βασιλέα, τῇ τε ἐμῇ μνήμῃ χαριεῖσθε τὰ μέγιστα· οὕτω τε μόνως ἀΐδιον αὐτὴν ποιῆσαι δυνήσεσθε. [c] Τοσαῦτα εἰπόντα τὸν Μάρκον ἐπιπεσοῦσα λειποθυμία κατεσίγασεν· ὑπὸ δὲ ἀσθενείας καὶ ἀθυμίας, αὖθις ὑπτιάζει. οἶκτος δὲ πάντας ἐλάμβανε τοὺς παρόντας, ὡς μηδὲ κατασχόντας τινὰς αὐτῶν [d] εἰς οἰμωγὴν ἀναβοῆσαι. Ὁ μὲν οὖν, νυκτός τε καὶ ἡμέρας ἐπιβιώσας μιᾶς, ἀνεπαύσατο, πόθον τε τοῖς καθ' αὐτὸν ἀνθρώποις ἐγκαταλιπών, [e] ἀρετῆς τε ἀΐδιον μνήμην εἰς τὸν ἐσόμενον αἰῶνα. Τελευτήσαντος δὲ Μάρκου, ἐπεὶ διεφοίτησεν ἡ φήμη, πᾶν τε τὸ παρὸν στρατιωτικὸν καὶ τὸ δημῶδες πλῆθος ὁμοίως πένθει κατείχετο· οὐδέ τις ἦν ἀνθρώπων τῶν ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν, ὃς ἀδακρυτὶ
6 † τοιαύτην ἀγγελίαν ἐδέχετο· πάντες δὲ ὥσπερ ἐκ μιᾶς φωνῆς, οἱ μέν, Πατέρα χρηστόν, οἱ δέ, Ἀγαθὸν βασιλέα, Γενναῖον δὲ ἕτεροι στρατηγόν, οἱ δέ, Σώφρονα καὶ κόσμιον ἄρχοντα ἀνεκάλουν. καὶ οὐδεὶς ἐψεύδετο. Ὀλίγων δὲ διελθουσῶν ἡμερῶν, ἐν ὅσαις περὶ τὴν κηδείαν τοῦ πατρὸς τὸν υἱὸν ἀπησχόλουν, ἔδοξε τοῖς φίλοις προσαγαγεῖν τὸ μειράκιον εἰς τὸ στρατόπεδον· ὡς διαλεχθείη τε τοῖς στρατιώταις, καὶ χρήματα δωρησάμενον, (ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς βασιλείαν διαδεχομένοις) [f] μεγαλόφρονι ἐπιδόσει οἰκειώσηται τὸ στράτευμα. παρηγγέλθη τε δὴ πᾶσιν ἐλθεῖν εἰς τὸ εἰωθὸς πεδίον αὐτοὺς ὑποδέξασθαι. Προελθὼν δὲ ὁ Κόμμοδος, τάς τε βασιλείους θυσίας ἐπετέλει, καὶ βήματος αὐτῷ εἰς ὕψος ἀρθέντος ἐν μέσῳ τῷ στρατοπέδῳ, ἀνελθὼν ἐπ' αὐτό, καὶ περιστησάμενος τοὺς πατρῴους φίλους, (πολλοὶ δὲ καὶ λόγιοι παρῆσαν αὐτῷ) ἔλεξε τοιάδε· Κοινὴν εἶναί μοι πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐπὶ τοῖς καταλαβοῦσιν ἀλγηδόνα, καὶ μηδέν τι ἧττον ὑμᾶς ἐμοῦ

seruire necessitas coegit, sed quos obtemperare sua quemque voluntas adegit, ii sunt in agendo patiendoque a suspicione omni assentationeque vacui: numquamque imperia detrectant, [1] nisi violenter contumelioseque sint habiti. [2] Est autem difficile in maxima licentia moderari sibi, quasique frenos imponere cupiditatibus. [3] Quod si bene viuendi auctores illi fueritis, & quæ nunc coram audit, identidem admonueritis, vna opera & ipsum vobis reliquisque omnibus optimum principem redderis, & memoriam nostram demerebimini: quam scilicet immortalem hac vna ratione poteritis efficere. Talia dicentem Marcum ita repente animus defecit vt statim conticesceret, ac languore nimio [4] supinus in lectulum relaberetur. Tanta aut quicumque aderant miseratio inuasit, vt ex iis nonnulli præ dolore [5] parum animi compotes clamorem extollerent. Sed ille, quum diem vnum dumtaxat noctemque superuixisset, fato est functus: sic vt magnum sui desiderium eius ætatis mortalibus: posteris vero, etiam virtutis memoriam reliquerit sempiternam. Postquam vero illius mortem fama vulgauit, incredibilis repente exercitum ipsum, plebemque adeo omnem, luctus occupauit. Neque vlli sane Romanæ dicionis mortales fuerunt, qui non †eiuscemodi nuntium multis lacrymis 6
exceperint: omnesque eum velut vna voce, alii Parentem probum, alii Bonum Imperatorem, quidam Fortissimum ducem, nonnulli etiam Continentem moderatumque principem vocitabant. neque sane quisquam falsus habebatur. [6] Paucis autem post diebus, celebrato iam funere, visum amicis est adolescentem adducere ad exercitum: vt & milites alloqueretur, & ([7] qui nouis Imperatoribus mos est) pecuniis elargiendis [velut auctoramento quodam] illorum sibi animos adiungeret. Edictum itaque omnibus vt in campum de more adessent frequentes. Quum itaque processisset Commodus, ac rem diuinam fecisset, erectumque ad hoc ipsum mediis castris tribunal conscendisset, paternis amicis (qui multi sane doctissimique viri aderant) circumstantibus, ad hunc ferme modum verba fecit: Communem mihi esse vobiscum huius mœrorem calamitatis, [8] neque vos aliter quam meipsum

a Recte ὁδὲ ποτε disiunctè, pro, Neque vnquam. b leg. καὶ πρὸς, videlicet τὸ ἀφηνιάζειν. nisi (inquit) violentia & iniuria ad hoc adducantur: nimirum patientia sæpius læsa, in furorem tandem conuersa. c Hucusque loquutum Marcum, &c. At Polit. vertit quasi essent τοιαῦτα. d pro μεγάλης εἰς οἰμωγὴν nisi ita scripsit. e scr. ἀρετῆς δέ. f sic pag. quæ haut proxime [illegible] ubi vide annot. ¶ IN VERS. L. 1 Vide annot. quæ est e regione. 2 est autem diff. quum quis potentiam sibi ministram habet, mod. 3 quod hæc illi consulueritis, & quæ nunc cor. 4 supinus decumberet. Tan. 5 continere se non possent quin clam. M. 6 paucis autem diebus elapsis per quos filium in par. curando patri occupabant visum am. 7 (qui imperio succedentibus mos est) pec. magnifice elargiendis. 8 neque minori quam me tristitia aff. esse.

affectos esse, planissime persuasum habeo. Neq; enim ego superstite parente ipso meo, superiorem me vobis vmq̃ gessi. Nam ille ita nos vniuersos, vt vnum aliquē, diligebat; lubētiusq; me cōmilitonem q̃ filium vocitabat: quippe hanc, naturæ appellationem; illam vero, virtutis cōmunicationem existimabat. Quin infantem sæpe me in vlnis gestās, vobis dabat in manus, quasiq; vestræ mandabat fidei. [1]Quapropter minime dubito quin mihi omnem sitis beneuolētiam exhibituri: quum pro alumno me maiores natu habere debeant; ipsos autē æquales, condiscipulos armorum iure appellauerim. siquidē ita nos vniuersos vt vnum aliquē pater diligebat, omniq; virtutū studio ac bonis artib. curabat instituendos. Nūc me post illū vobis fortuna principem dedit; nō quidem ascititiū, quales ante me fuerūt; neq; velut acquisito imperio gloriantem. Quippe vnus ego vobis natus educa-
7 tusq; in aula: priuatisq; intactum † cunabulis, statim me, vt ex aluo prodieram, imperatoria purpura suscepit: simulq; sol hominē me vidit & principem. Hæc cū animis vestris reputantes, iure [2] principem colite, nō datum vobis, sed natū. Nam pater quidē iam in cælū euectus, consors est consessorq; deorum: nobis autē orbis terrarum gubernacula, rerumq; humanarum cura incūbit. [3] Quæ quos successus quantasq; habituræ sint vires, in vestra manu est. Si enim belli reliquias fortiter deleueritis, & imperii Romani terminos ad Oceanum vsq; promoueritis, cum vobis ipsis ingentem gloriā comparabitis, tum cōmunis parentis memoriæ debitā gratiam referetis. Atq; eū quidē exaudire quę dicimus, & intueri præsentē quæ gerimus, credite. Nos autē felicissimos, qui benefactorum nostrorum testem eiusmodi simus habituri. Quæ igitur ad hanc diē fortissime prosperrimeq; gessistis, illius scilicet sapientię gubernationiq; tribuuntur. quæ aūt mecum, [hoc est, cū] iuuene Imperatore vestro, p̄clare feceritis, ea sunt vobis ipsis quasi peculiarem cum fidei tū virtutis claritudinē paritura. Quocirca & ætati meæ *iuuenili* rebus strenue gerendis auctoritatē conciliabitis, & barbara gens initio noui principatus repressa, neq; in præsens, cōtemptu ętatis nostræ, se efferet audacius, & suis nunc edocta periculis, metu deinceps perpetuo coercebitur. His dictis pecuniā [4]magna

διαφόρως, ἐμαυτῷ ἀκριβῶς πέπεικα. οὐδὲ γὰρ περιόντος μοι τοῦ πατρὸς, πλεονεκτεῖν ὑμῶν ἠξίουν. ἐκεῖνος γὰρ πάντας ἡμᾶς ὡς ἕνα ἠγάπα. ἔχαιρεν οὖν μᾶλλον συστρατιώτην με ἢ υἱὸν καλῶν· τὸ μὲν γὰρ, προσηγορίαν ἡγεῖτο φύσεως, τὸ δὲ, ἀρετῆς κοινωνίαν. φέρων τέ με πολλάκις νήπιον ὄντα, ταῖς ὑμετέραις ἐνεχείριζε πίστεσι. διόπερ καὶ ῥᾷστα πάσης εὐνοίας μεθέξειν παρ' ὑμῶν ἤλπικα· τῶν μὲν πρεσβυτέρων τροφεῖά μοι ταῦτα ὀφειλόντων· τοὺς δὲ ἡλικιώτας, εἰκότως ἂν καὶ συμφοιτητὰς τῶν ἐν ὅπλοις ἔργων ἀποκαλοίην. πάντας γὰρ ὑμᾶς ὡς ἕνα ὁ πατὴρ ἐφίλει τε, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἐπαίδευεν. ἔδωκε δὲ μετ' ἐκεῖνον ἐμὲ βασιλέα ἡ τύχη, οὐκ ἐπείσακτον, ὥσπερ οἱ πρὸ ἐμοῦ, [a] προσκτήτῳ σεμνυνόμενον ἀρχῇ· ἀλλὰ μόνος τε ὑμῖν ἐγὼ ἐν τοῖς βασιλείοις ἀπεκυήθην· καὶ μὴ πειραθέντα με ἰ-
διωτικῶν † σπαργάνων, ἅμα τῷ τῆς γαστρὸς προελθεῖν, ἡ βασίλειος ὑπεδέξατο πορφύρα· ὁμοῦ δέ με εἶδεν ἥλιος ἄνθρωπον καὶ βασιλέα. 7
Εἰκότως ἂν οὖν ταῦτα λογιζόμενοι, στέργοιτε οὐ δοθέντα ὑμῖν ἀλλὰ γεννηθέντα αὐτοκράτορα. ὁ μὲν γὰρ πατὴρ εἰς οὐρανὸν ἀναπτὰς, ὀπαδὸς ἤδη καὶ σύνεδρός ἐστι θεῶν· ἡμῖν δὲ χρὴ μέλειν τῶν ἐν ἀνθρώποις, καὶ τὰ ἐπὶ γῆς διοικεῖν. κατορθοῦν δὲ αὐτὰ καὶ βεβαιοῦν, ὑμέτερον ἔργον, εἴ τά τε τοῦ πολέμου λείψανα μετὰ πάσης ἀνδρείας ἀπαλείψοιτε, καὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν μέχρις Ὠκεανοῦ προαγάγοιτε. ὑμῖν τε γὰρ ταῦτα δόξαν οἴσει, καὶ τὴν τοῦ κοινοῦ πατρὸς μνήμην χάρισιν ἀξίαις οὕτως ἀμείψεσθε· ὃν ἐπακούειν τε τῶν λεγομένων, καὶ τὰ πραττόμενα ἐφορᾶν ἡγεῖσθε. εὐδαιμονοίημεν δ' ἂν τὰ δέοντα πράττοντες ὑπὸ τοιούτῳ μάρτυρι. καὶ τὰ μὲν πρότερον ὑμῖν ἀνδρείως κατορθωθέντα, εἰς τὴν ἐκείνου σοφίαν τε καὶ στρατηγίαν τὴν ἀναφορὰν ἔχει. ὅσα δ' ἂν σὺν ἐμοὶ, βασιλεῖ νέῳ, προθύμως ἐπιδείξησθε, τούτων τὴν δόξαν πιστεώς τε ἀγαθῆς καὶ ἀνδρείας ἀποίσεσθε· τό τε ἐν ἡμῖν νέον σεμνότητος πληρώσετε τῇ τῶν ὑμετέρων ἔργων ἀνδραγαθίᾳ. τό τε βάρβαρον ἐν ἀρχῇ νέας ἡγεμονίας κολουθὲν, οὔτε εἰς τὸ παρὸν καταθαρσήσει, τῆς [b] ἡλικίας καταφρονῆσαν, τά τε μέλλοντα φοβήσεται, δέει τῶν πεπειραμένων.

Τοσαῦτα ὁ Κόμμοδος εἰπὼν, καὶ [c] μεγαλόφροσι

a deesse puto ὑπὸ vel καὶ ante προσκτήτῳ. b deest, vel relictum est subaudiendum, ὑπεριδόν. c sic pag. praeced. μεγαλόφρονι ἐπιδόσει pro magnifica: quasi videlicet hæc magnificentia a magnanimitate proficiscatur, aut cum sit comes. ¶ IN VERS. L. 1 quapropter omnem a vobis beneuolentiam me consequuturum spero: quum maiores natu hæc, vt alumno, officia debeant. 2 Imperatorem, αὐτοκράτορα. 3 quas in rectum firmumque statum compónere, vestri officiū est: si & belli rel. vel, ad rectum firmumque statum perducere, v. off. 4 magnifice elarg. vide annot. a regione.

δωρεαῖς

δωρεαῖς χρημάτων οἰκειωσάμενος τὸ στρατιωτικόν, εἰς τὴν βασίλειον ἐπανῆλθεν αὐλήν. Ὀλίγου μὲν οὖν τινος χρόνου πάντα ἐπράττετο τῇ γνώμῃ τῶν πατρῴων φίλων, οἳ πανημέριοι συνῆσαν αὐτῷ, τὰ βέλτιστα συμβουλεύοντες, καὶ τοσοῦτον ἐνδιδόντες χρόνον ὅσον ἐνόμιζον αὐτάρκη πρὸς σώφρονα τοῦ σώματος ἐπιμέλειαν· παρεισδύντες δέ τινες τῶν ἐπὶ τῆς αὐλῆς οἰκετῶν, διαφθείρειν ἐπειρῶντο νέον ἦθος βασιλέως, ὅσοι τε [a] κόλακες τραπέζης, καὶ τὸ εὔδαιμον γαστρὶ καὶ τοῖς αἰσχίστοις
8 †μετροῦσιν [b] ὑπομιμνήσκοντες αὐτὸν τῆς ἐν Ῥώμῃ τρυφῆς, θεάματά τε καὶ ἀκούσματα τερπνὰ διηγούμενοι, τήν τε τῶν ἐπιτηδείων δαψίλειαν καταριθμοῦντες· διαβάλλοντές τε πᾶσαν τὴν ἐπὶ ταῖς ὄχθαις τοῦ Ἴστρου ὥραν, μήτε ὀπώρας εὔφορον, κρυεράν τε ἀεὶ καὶ συννεφῆ· Οὐ παύσῃ δ', ἔλεγον, ὦ [c] δέσποτα, πηγνύμενόν τε καὶ ὀρυττόμενον πίνων ὕδωρ; ἄλλοι δ' ἀπολαύσουσι πηγῶν τε θερμῶν, καὶ ψυχροῦ νάματος, ἀτμίδων τε καὶ ἀέρων ὧν Ἰταλία μόνη εὔφορος. Τοιαῦτα δή τινα τῷ μειρακίῳ [d] ὑποτυπούμενοι, ἤγειρον αὐτοῦ τὰς ὀρέξεις εἰς τὴν ἡδονῶν ἐπιθυμίαν. αἰφνιδίως * δὲ καλέσας τοὺς φίλους, ποθεῖν ἔλεγε τὴν πατρίδα. ὁμολογεῖν δὲ τὰς αἰτίας τῆς αἰφνιδίου ὁρμῆς αἰδούμενος, δεδιέναι προσεποιεῖτο μή τις ἐκεῖσε προκαταλάβοι τὴν βασίλειον ἑστίαν τῶν εὐπατριδῶν πλουσίων, εἶθ' ὥσπερ ἐξ ὀχυρᾶς ἀκροπόλεως, δύναμιν [e] καὶ προβολὴν συγκροτήσας, [f] ἐπιθῆται τῇ ἀρχῇ. αὐτάρκης [g] δ' ὁ δῆμος χορηγῆσαι πλῆθος ἐπιλέκτων νεανιῶν. Τοιαῦτά τινα προφασιζομένου τοῦ μειρακίου, οἱ μὲν ἄλλοι συνεστάλησάν τε τὴν ψυχὴν, καὶ σκυθρωπαῖς ταῖς ὄψεσιν εἰς γῆν ἔνευον. Πομπηιανὸς δ', ὃς πρεσβύτατός τε ἦν ἁπάντων, καὶ καὶ ἐπιγαμίαν προσήκων αὐτῷ, (συνῴκει γὰρ τῇ πρεσβυτάτῃ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κομμόδου) Ποθεῖν μέν σε, ἔφη, τέκνον καὶ δέσποτα, τὴν πατρίδα, εἰκός. καὶ γὰρ αὐτοὶ τῶν οἴκοι ὁμοίᾳ ἐπιθυμίᾳ ἐαλώκαμεν. ἀλλὰ τὰ ἐνταῦθα, προὐργιαίτερα ὄντα, καὶ μᾶλλον ἐπείγοντα, [h] ἀπέχει τῆς ἐπιθυμίας. τῶν μὲν γὰρ ἐκεῖσε, καὶ ὕστερον ἐπὶ πλεῖστον αἰῶνα ἀπολαύσεις· (ἐκεῖ τε ἡ Ῥώμη, ὅπου ποτ' ἂν

copia elargitus, [1] ut sibi animos militum fidos faceret, in aulam reuersus est. Igitur breue sane ad tempus omnia paternis amicis auctoribus gerebantur: [2] qui assiduitate prudentique consilio nullo loco deerant; tantum ei tribuentes laxamenti, quātum satis esse ad tuendam corporis valetudinem arbitrabantur. Paulatim deinceps irrepsere nonnulli ex aulico famulitio, qui sibi ad corrumpendam iuuenis Imperatoris indolē nihil facerent reliqui. Quippe mensarii adulatores, qui ventre atq; obscenis voluptatibus felicitatem † metiebātur, 8 idētidem illum vrbis deliciarum admonebant: & nunc, quæ illic visu audituque iucunda forent, commemorabant; [3] nūc rerum omnium copiam atque affluentiam ferebant laudibus. Ad hæc ripas Istri, vt omni tempore incommodas vituperabant, quæ neque pomiferos haberent frutices, & perpetuis rigoribus nubibusq; obtinerentur. Numquamne, Imperator (aiebant) concretam gelu atq; effossam potare aquā desines? alii calidis fontibus, riuorumque fluentium frigore, aurisque & cælo illo fruentur Italiæ peculiari. [4] Tali scilicet illecebrarū mentione, [facile] adolescentis animum voluptatum cupidinibus incenderunt. Itaq; statim conuocatis amicis, teneri se patriæ desiderio non dissimulauit: causas tamen tam repentinæ mutationis fateri veritus, sollicitū se aiebat esse, ne quis opulens ex nobilitate domū occuparet principis: dein collectis viribus, quasi ex munitissima arce summam sibi rerū vindicaret. posse *enim* ex populo satis magnam vim delectorum iuuenum cōflari. Talia causante illo, reliquis metu defixis, terramque tacito vultu mœstoq; intuentibus, surgens Pompeianus, qui & ætate reliquos anteibat, & *affinitate iunctus ei erat:* (*nam* Commodi sororem natu maximam in matrimonium habebat) Teneri te, inquit, o fili & domine, patriæ desiderio, minime mirandum. Quippe eadem [5] nos quoque rerum domesticarum cupido sollicitat: sed ei tamen resistimus quoniam priores partes agunt magisque incumbunt nobis quæ hic expedienda supersunt. Nam illis quidem vel in posterum [6] diutius perfrueris: (Roma autem illic est vbi

a *uno hi verbo parasiti dicuntur ab hoc ipso etiam, lib. 2. de iis quos circa se habebat Iulianus.* b *Reclius ὑπομιμνήσκοντες, vt in vet.* c *δέσποτα,* domine: *qua voce Plinius iunior & Mart. honorant eiusdem Imperatores. Sic autem & paulo post, τέκνον & δέσποτα.* d ita describentes vt propemodum oculis subiicerent. e *for.* & *πλήθους προβολήν, vt aliis loquitur locis.* f *al.* ἐπιθεῖτο; *ex quo factum ἐπιθῆται, conueniet cum προκαταλάβοι.* g *Partic.* δὲ *hic & alibi pro γάρ.* h *Malim* ἀπέχει. *sic infra, tertia ab hinc pag.* ἀπέχει τῆς ... *Verum & ἀπέχει scribi potest, vt dicit paulo post, ἀπέχειν ... τῆς βασιλ...* ¶IN VERS. L. 1 Vt sibi an. mil. adiungeret. 2 qui totos dies cum eo versabantur optima consulentes, nec plus otii concedebant quā quod satis esse ad corpus moderate curandum arbitrabantur. *vel*, honeste curandum. 3 nunc vitæ commoda, quibus abundaret recensebant. Adhæc l. l. vt omnibus anni temporibus iniucundas vitup. 4 Talia adolescenti modo non ante oculos ponentes, eius animum vol. 5 nos quoque commoditatum patriarum cupido sollicitat: sed quæ hic sunt negotia, quum potiora sint, magisque vrgeant, cupiditatem illam compescunt. 6 diutissime: *vel*, sat diu. M.

Imperator est) ceterum bellum relinquere inchoatum, præterquã quod indecorum videtur, etiã periculosum est. Quippe audaciã barbaris iniiciemus. neq; enim remeandi cupiditate decessisse nos, sed aufugisse metu perculsos arbitrabuntur. Tibi autem quam fuerit pulchrum, deuictis ho-
9 stibus atq; †imperii finibus ad Oceanum vsq; propagatis, redire in vrbem triumphanti, vinctosque & captiuos præteragenti reges satrapasq; barbaros. his enim artibus, prioribus seculis, Romani homines, magni atq; illustres euaserunt. Nihil est autem quod vereare ¹ne qua illic res tuæ periclitetur. nam & optimus quisq; senator tecum hic est, & exercitus vniuersus tuum coram propugnat imperium. Quin ærarium quoq; principalis pecuniæ nobiscum est omne. Ad hæc patris tui memoria æternã tibi apud potestates quaslibet fidem atq; beneuolentiam roborauit. Quum ad hunc modum potiora suadens Pompeianus loquutus esset, paulũ modo inpræsens conatus adolescentis repressit: qui reueritus senis dicta, quũ nihil haberet quod saltem honestum specie responderet, concilium dimisit; diligentius affirmans cõsideraturum. Dein vero, ministris illius magis magisq; instãtibus, nihil iam ad amicos retulit; sed datis [Romam] litteris, ac præpositis quos visum esset tuendæ istri ripæ & barbarorum insultibus coercẽdis, profectionem ²continue edicit. Illi igitur, demandata sibi munia obeuntes, haud ita longo tempore multos barbaros armis subegerũt; quosdam autem ex iis magnis præmiis in amicitiã sibi adiunxerũt. Quod quidẽ haud difficile factu fuit: quippe barbari, suapte natura pecuniæ auidi, periculorum despicientes, aut incursibus populationibusq; victum parant, aut proposita mercede venalem pacem habent. Quod intelligens Cõmodus, vt pecunia, qua maxime abũdabat, securitatẽ redimeret, nihil videlicet petẽtibus denegabat. Vbi autem ³dedita profectionis fama per exercitum est, ingens repente totis castris motus exstitit, nullo non redire Romam cupiente, relictoque hostili solo vrbanas affectante delicias. Postea vero quam fama ac
10 nuntiis vulgatum †est reuerti in vrbem prĩcipem, incredibilis vniuersam plebem lætitia peruagatur; spem sibi vnoquoque optimam de iuuenis Imperatoris præsentia propo-

ὁ βασιλεύς ἐστι) τὸν δὲ πόλεμον ἀτελῆ καταλιπεῖν, μετὰ τοῦ ἀπρεποῦς καὶ ἐπισφαλές. θάρσος γὰρ ἐμβαλοῦμεν τοῖς βαρβάροις, οὐκ ἐπανόδου πόθον, ἀλλὰ φυγὴν καὶ δέος ἡμῶν καταγνοῦσι. καλὸν δέ σοι, χειρωσαμένῳ πάντας αὐτούς, καὶ τὴν ὑπὸ τῇ ἄρκτῳ † ἀρχὴν Ὠκεανῷ ὁρίσαντα, ἐπανελθεῖν οἴκαδε θριαμβεύοντί τε καὶ δεσμίους ἀπάγοντι καὶ αἰχμαλώτους βασιλέας τε καὶ σατράπας βαρβάρους. τούτοις γὰρ καὶ οἱ πρὸ σοῦ Ῥωμαῖοι, μεγάλοι τε καὶ ἔνδοξοι γεγόνασι. δεδιέναι δέ σε οὐ χρὴ μή τις ἐκεῖ τοῖς πράγμασιν ἐπιθῆται. οἵ τε γὰρ ἄριστοι τῆς βουλῆς ἐνταῦθα σὺν σοί, ἥ τε στρατιωτικὴ δύναμις παροῦσα πᾶσα, τὴν σῆς ἀρχῆς προασπίζει· ταμεῖά τε χρημάτων βασιλικῶν ἐνταῦθα πάντα· ἥ τε τοῦ πατρὸς μνήμη, αἰώνιόν σοι πίστιν καὶ εὔνοιαν παρὰ τῶν ἀρχόντων ἐβεβαίωσε. Τοιαῦτά τινα εἰς προτροπήν, καὶ τὴν πρὸς τὰ κρείττονα ὁρμὴν ὁ Πομπηιανὸς εἰπών, διέτρεψε πρὸς ὀλίγον τὸ μειράκιον. αἰδεσθεὶς γὰρ ὁ Κόμμοδος τὰ λεχθέντα, οὐδέν τε οἷός τε ὢν εὐλόγως ἀποκρίνασθαι, τοὺς φίλους ἀπεπέμψατο, φήσας ἀκριβέστερον καθ' αὑτὸν ἐπισκέψασθαι τὸ πρακτέον. ἐγκειμένων δὲ τῶν περὶ αὐτὸν θεραπόντων, οὐκέτι μὲν τοῖς φίλοις οὐδὲν ἐκοινώσατο· ἐκπέμψας δὲ γράμματα καὶ διανείμας οἷς ἐδοκίμασε τὴν ὄχθης τοῦ Ἴστρου τὴν πρόνοιαν, προστάξας τε αὐτοῖς ἀνείργειν τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομάς, ἐπαγγέλλει τὴν ἔξοδον. Οἱ μὲν οὖν διῴκουν τὰ ἐγκεχειρισμένα· οἳ καὶ οὐ πολλῷ χρόνῳ πλείστους τῶν βαρβάρων ὅπλοις ἐχειρώσαντο, τοὺς δέ, ἐπὶ μεγάλαις συντάξεσιν ἐς φιλίαν ἐπηγάγοντο, ῥᾷστα πείσαντες. φύσει γὰρ τὸ βάρβαρον φιλοχρήματον καὶ κινδύνων καταφρονήσαντες, ἢ δι' ἐπιδρομῆς καὶ ἐφόδου τὰ χρειώδη πρὸς τὸν βίον πορίζονται, ἢ μεγάλων μισθῶν τὴν εἰρήνην ἀντικαταλλάσσονται. ἅπερ ὁ Κόμμοδος εἰδώς, καὶ τὸ ἀμέριμνον ὠνούμενος, ᵃἀφειδῶς τε ἔχων χρημάτων, πάντα ἐδίδου τὰ αἰτούμενα. Τῆς δὲ ἐξόδου διαγγελθείσης, κίνησις δὴ μεγίστη καταλαμβάνει τὸ στρατόπεδον· καὶ πάντες αὐτῷ συναπελθεῖν ἤθελον, ὡς ἀπαλλαγεῖεν μὲν τῆς ἐν τῇ πολεμίᾳ διατριβῆς, ἀπολαύσειαν δὲ τῆς ἐν Ῥώμῃ τρυφῆς. ἐπεὶ δὲ διεφοίτησεν ἡ φή- 9
μη, ἄγγελοί τε ἧκον † κηρύττοντες τὴν τοῦ βασιλέως 10
ἄφιξιν, ὑπερήσθη τε ὁ Ῥωμαίων δῆμος, καὶ χρηστὰς εἶχεν ἐλπίδας, ᵇνέου αὐτοκράτορος ἐπιδη-

a Sic lib. 2. ἀφειδῶς χρημάτων. b For. ἐπὶ τῇ νέου αὐτοκρ. ἐπιδημίᾳ. Alioqui erit dictum pro διὰ τὴν ἐπιδημίαν. †IN VERS. L. 1 ne quis illic rerum administrationem inuadat: vel, reip. gubernacula *ad verbum*, res inuadat. 2 *for.* cõtinuo: *quæ tamen vox Graeca adiecta verbis erit.* 3 *for.* didita *scripsit Pol. vt* diditur rumor *apud Vergil. vbi tamen video male* deditur, *in quibusdam lib.*

μία,

μία, [a] πατρῴζειν τὸ μειράκιον ἡγούμενοι. ἀνύσας δὲ τὴν ὁδοιπορίαν ὁ Κόμμοδος μετὰ νεανικῆς σπουδῆς, καὶ διαδραμὼν τὰς ἐν μέσῳ πόλεις, ὑποδεχθείς τε πανταχοῦ βασιλικῶς, καὶ δήμοις ἑορτάζουσιν ἐπιφανείς, ἀσπαστός τε καὶ ποθεινὸς πᾶσιν ὤφθη. Ὡς δὲ πλησίον ἐγένετο τῆς Ῥώμης, πᾶσά τε ἡ σύγκλητος βουλὴ, καὶ πανδημεὶ ὅσοι τὴν Ῥώμην κατῴκουν ἄνθρωποι, μὴ κατέχοντες αὑτῶν, ἀλλ' ἕκαστος φθάσαι θέλων, δαφνηφοροῦντές τε καὶ πάντα ἐπιφερόμενοι ἄνθη τότε ἀκμάζοντα, ὡς ἕκαστος οἷός τε ἦν, πόρρω τῆς πόλεως ὑπήντων, θεασόμενοι τὸν νέον καὶ εὐγενῆ βασιλέα. ἐπόθουν γὰρ αὐτὸν ἀληθεῖ ψυχῆς διαθέσει, ἅτε παρ' αὐτοῖς γεννηθέντα τε καὶ τραφέντα, καὶ ἄνωθεν ἐκ τριγονίας βασιλέα τε καὶ εὐπατρίδην ὄντα Ῥωμαίων. τὸ μὲν γὰρ πρὸς πατρὸς αὐτῷ γένος, ἐκ τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς ἐπισήμων ἦν· Φαυστῖνα δὲ ἡ μήτηρ, [b] βασίλισσα γεγένητο, θυγάτηρ τε οὖσα Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς ἐπικληθέντος, καὶ Ἀδριανοῦ ἔκγονος κατὰ θηλυγονίαν. ἀνέφερε δὲ τὸ γένος αὐτῆ ἐπὶ Τραϊανὸν προπάππον. Γένους μὲν οὖν ὁ Κόμμοδος οὕτως εἶχε· πρὸς δὲ τῇ τῆς ἡλικίας ἀκμῇ, καὶ τὴν ὄψιν ἦν ἀξιοθέατος, σώματός τε συμμετρίᾳ, καὶ κάλλει προσώπου μετ' ἀνδρείας. ὀφθαλμῶν τε γὰρ εὐρυθμίαι καὶ πυρώδεις βολαὶ, κόμη τε φύσει ξανθὴ καὶ οὔλη· ὡς, εἴ ποτε φοιτῴη δι' ἡλίου, τοσοῦτον ἐκλάμπειν αὐτῷ πυρῶδές τι, ὡς τοὺς μὲν οἴεσθαι ῥίνημα χρυσοῦ προϊόντι ἐπιπάττεσθαι· τοὺς δὲ, ἐκθειάζειν, λέγοντας αἴγλην τινὰ οὐράνιον περὶ τὴν κεφαλὴν συγγεγενῆσθαι αὐτῷ. ἴουλοί τε αὐτοῦ καθέρποντες ταῖς παρειαῖς ἐπήνθουν. Τοιοῦτον δὴ θεασάμενοι τὸν βασιλέα οἱ Ῥωμαῖοι, εὐφημίαις τε παντοδαπαῖς καὶ στεφάνων καὶ ἀνθέων βολαῖς ὑπεδέχοντο. Ὡς δὲ εἰς τὴν Ῥώμην εἰσήλασεν, εἴς τε

11 τοῦ Διὸς τὸ τέμενος, καὶ τοὺς ἄλλους † νεὼς ἀνελθὼν, εὐθύς τῇ τε συγκλήτῳ καὶ τοῖς ἐν Ῥώμῃ καταλειφθεῖσι στρατιώταις χαριστήρια ὁμολογήσας τῆς φυλαχθείσης πίστεως, εἰς τὴν βασίλειον αὐλὴν ἀνεχώρησε. Χρόνου μὲν οὖν τινὸς ὀλίγων ἐτῶν τιμὴν πᾶσαν ἀπένεμε τοῖς πατρῴοις φίλοις, πάντα τε ἔπραττεν ἐκείνοις συμβούλοις χρώμενος·

nente, credētibusq; vniuersis, paternis eum vestigiis perrecturum. Sed ille, festinato iter faciens, & iuuenili quodam ardore omnes in medio vrbes curriculo pertransiens, regioque cultu, lætisque populorum celebritatibus exceptus, gratus nimirū omnibus atq; optatus adueniebat. Sed vbi Romam appropinquauit, senatus statim vniuersus, populusq; Romanus, magno pro se quisq; anteuertendi studio effusi, laureatique, ac flores omnifariam (quos dabat anni tēpus) [1]conferentes, quam quisque ab vrbe longissime poterat, occurrebant; visuri principem ætate atque nobilitate conspicuum. [2] quippe amabāt illum, & quidē verissimis affectibus; *vtpote* natum apud ipsos educatumq;, [3] tertioque iam gradu imperium nobilitatemq; Romanam complectētem. Nam paternum ei genus, a primorib. senatorii ordinis: mater autem Faustina, principis vxor, Antonini Pii filia, Adriani etiam per matrem neptis, seriem ipsam generis ad Traianū proauum referebat. Hoc editus genere Commodus est: cui quidē præter ætatis florem, etiam formæ dignitas suffragabatur, congruēs corporis modus, pulchra virilisq; facies, tranquillæ faces oculis atque micantes, flaua & crispa cæsaries; vt in sole ambulanti velut igne quodam rutilaret; °sic vt euntē quidam scobe aurea putarent conspergi; quidam etiam [4]pro argumento diuinitatis acciperent, ac radios esse illos circa verticem genituos opinarētur. Ad hæc lanugo malis proserpebat, easq; quasi floribus conuestiebat. Talem igitur Imperatorem *conspicati*, faustis ominibus acclamationibusque, & coronarum florumq; sparsionibus exceperunt. Sed postquam vrbem ingressus est, Iouisque primum, dein ceterorum

†deorum templa consalutauit, gratiasque senatui vniuerso [5]& prætorianis militibus egit seruatæ sibi fidei, in aulam Palatinam se recepit. 11

Pauculis igitur annis nihil non honoris paternis amicis exhibebat, omnibusque eos negotiis in consilio [6]habebat. [7] Cura

a *Pro* πατρῴζειν, *quod quidam* patrissare *interpr. Polit. dicit*, Paternis vestigiis insistere. b *Polit. pro* βασίλισσα *maluit* principis vxor *dicere, quam* princeps, *aut* imperatrix. *Alicubi vero redditur etiam* Augusta. ¶IN VERS. L. 1 *Flores tum non conferebant; sed, quos postea iacerent ac spargerent, afferebant, vt videre est paulo post. Nisi forte* conferentes *dixit pro* Simul afferentes. 2 quippe desiderio eius tenebantur, & quidem v. aff. vtpote nati ap. ip. educatique. 3 & qui a tertia iam stirpe Imperator & patricius Romanorum esset. 4 aliquid diuinum esse putarent: *vel.* diuinitus ei contingere dicerent. 5 & iis qui relicti Romæ fuerant militibus egit. 6 *for. scripsit* adhibebat. 7 Postea vero quam imperii curam sibi ipsi commisit, Perenn prætorianis præfecit, It. hom. qui militaris (i. rei militaris peritus) habebatur: quo potissimum nomine præesse eum exercitibus voluit: Is adol. æ. abuti cœpit: cumque deliciis & crapulæ indulgere sinens, & a cura laboribusq. imperatoriis auocans, totam imperii administrationem suscepit. Erat in hom. *&c.* [*Memm. vertit,* Cura deinde imperii ad se reuocata]

dein totius imperii aliis demandata, Perennem, Italicum hominem, militaris diſciplinæ peritiſſimum, prætorianis præfecit. Is adoleſcentis ætate abutens, deliciis illum ganeisq; corrumpi ſinebat: curaque omni laboribusque ſuſceptis, totum plane imperium adminiſtrabat. Erat in homine inexhauſta diuitiarum ſitis; ſic vt nihili quæ acquiſierat, pendens, nouis ſemper lucris inſatiabilis inhiaret. Hic & paternos Commodi amicos *primus* calumniis premere, & locupletiſſimum quemque nobiliſſimumque in ſuſpicionem adducere inſtitit: ſcilicet vt perterrefacto adoleſcente, atque illis ſupplicio affectis, cauſam poteſtatemque [1] ipſe haberet in eorum bona & fortunas inuadendi. Ceterum aliquamdiu cum patris memoria, tum amicorum reuerentia continuit adoleſcentem: [2] dein velut maligna quædam atque inuida fortuna, rectum adhuc moderatumque illius ingenium ſubuertit. Nam ita res accidit. Lucilla erat Commodo maxima natu ſoror. ea prius Lucio Vero Imperatori nupſerat; quem cōſortem ſibi imperii Marcus adſciuerat, locataque in matrimonium filia, firmiſſimo affinitatis vinculo adſtrinxerat: ſed poſtquam Lucius fato functus eſt, manentibus adhuc Lucillæ principatus inſignibus, Pompeiano eam pater deſpōdit. Nihilo tamen ſecius priſtinum illi honorē Commodus reliquit vſurpandum. nam & ſella imperatoria ſeſſitare in theatro, & ignem de more præferri patiebatur. Poſtea vero quam Commodus vxorem duxit Criſpinam, ac neceſſe fuit
12 principis †vxori primo loco cedere, iniquo ſcilicet hoc animo Lucilla ferens, atq; illius honorem in ſuā contumeliam vertens, quum ſciret a viro ſuo Pompeiano Commodum diligi, minime auſa eſt quidpiam ad ipſum ſuper occupādo imperio referre: ſed animum Quadrati, nobiliſſimi locupletiſſimique adoleſcentis, periclitata, (cum quo etiam ſtupri conſuetudinem habere exiſtimabatur) grauiſſimeque apud eum [3] de accepta iniuria conqueſta, paulatim adoleſcentem eo perpulit, vt in ſemet vniuerſumque ſenatum pernicioſiſſime conſuleret.

ἐπεὶ δὲ τὴν πρόνοιαν ἐνεχείρισε τῆς ἀρχῆς ἑαυτοῦ, ἐπιστήσας τοῖς στρατοπέδοις Περέννιον, ἄνδρα τὸ μὲν γένος Ἰταλιώτην, στρατιωτικὸν δ' εἶναι δοκοῦντα, ([a]διὸ καὶ μάλιστα αὐτὸν ἔπαρχον ἐποίησε τῶν στρατοπέδων) τῇ τοῦ μειρακίου ἀποχρώμενος ἡλικίᾳ ἐκεῖνος, εἴασεν αὐτὸν τρυφαῖς σχολάζοντα καὶ κραιπάλαις· τῆς τε φροντίδος καὶ τῶν βασιλείων καμάτων ἀπῆγεν αὐτόν, καὶ πᾶσαν τὴν διοίκησιν τῆς ἀρχῆς αὐτὸς ἀνεδέξατο· πλούτου τε ἀκορέστῳ ἐπιθυμίᾳ, καὶ τῶν μὲν προσκτωμένων ἀεὶ καταφρονήσει, τῶν δ' οὔπω παρόντων ἀπλήστῳ ἀντιποιήσει· τούς τε πατρῴους φίλους πρῶτος διαβάλλειν ἤρξατο, καὶ ὅσοι πλούσιοί τε ἦσαν καὶ εὐγενεῖς, τούτους εἰς ὑποψίαν ἄγων, τὸ μειράκιον ἐφόβει, ὡς ἂν, αὐτοὺς διαχρησάμενος, ἀφορμὴν [b] αὐτῷ παρέχοι καὶ ἐξουσίαν διαρπάζειν τὰ ἐκείνων κτήματα. Μέχρι μὲν οὖν τινὸς ἐπεῖχε τὸν νεανίσκον ἥ τε τοῦ πατρὸς μνήμη, καὶ ἡ πρὸς τοὺς φίλους αἰδώς. ἀλλὰ γάρ, ὥσπερ τινὸς πονηρᾶς καὶ βασκάνου τύχης, ἀνατρεπούσης αὐτοῦ τὸ ἔτι σώφρονα καὶ [c]κόσμιον, συνέβη τι τοιοῦτο. Λουκίλλα ἦν τῷ Κομμόδῳ πρεσβυτάτη πάντων ἀδελφή· αὕτη πρότερον Λουκίῳ Βήρῳ αὐτοκράτορι συνῴκει· ὃν κοινωνὸν τῆς βασιλείας Μάρκος ποιησάμενος, ἐκδούς τε αὐτῷ τὴν θυγατέρα, δεσμὸν εὐνοίας ὀχυρώτατον τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιγαμίαν ἐποιήσατο. ἀλλ' ἐπεὶ συνέβη τὸν Λούκιον τελευτῆσαι, μενόντων τῇ Λουκίλλῃ τῶν τῆς βασιλείας συμβόλων, Πομπηϊανῷ ὁ πατὴρ αὐτὴν ἐξέδοτο. οὐδὲν ἧττον μέντοι καὶ ὁ Κόμμοδος ἐφύλαττε τὰς τιμὰς τῇ ἀδελφῇ· καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου καθῆστο ἐν τοῖς θεάτροις, καὶ τὸ πῦρ προεπόμπευεν αὐτῆς· ἐπεὶ δὲ ὁ Κόμμοδος γυναῖκα ἠγάγετο Κρισπῖναν ὄνομα, ἀνάγκη τε ἐγένετο τὴν προεδρίαν ἀπονέμεσθαι τῇ τοῦ βασιλεύοντος †γυναικί, δυσ- 12
φόρως τοῦτο φέρουσα ἡ Λουκίλλα, καὶ τὴν ἐκείνης τιμὴν ἑαυτῆς ὕβριν νομίζουσα, τὸν μὲν ἑαυτῆς ἄνδρα Πομπηϊανὸν εἰδυῖα ἀγαπῶντα τὸν Κόμμοδον, οὐδὲν αὐτῷ περὶ ἐπιθέσεως τῆς ἀρχῆς ἀνακοινοῦται· Κοδράτου δὲ νεανίσκου εὐγενοῦς τινος καὶ πλουσίου, ἐφ' οὗ καὶ λανθανούσῃ συνουσίᾳ διεβάλλετο, πεῖραν τῆς γνώμης λαμβάνουσα, περί τε τῆς [d] συνεδρίας χαλεπῶς ἀποδυρομένη, καὶ κατ' ὀλίγον ἀνέπεισε τὸν νεανίσκον ὀλέθρια βουλεύσασθαι ἑαυτῷ τε καὶ πάσῃ τῇ συγκλήτῳ. συνωμότας

a *Malim* διὸ ὃ καὶ μάλιστα: *id eſt*, ob quam potiſſimum cauſam. *Incluſi autem parentheſi iſta, ne curſum orationis interrumperent.*
b *Polit.* αὐτῷ (*quod ſit pro* ἑαυτῷ) *videtur legiſſe: alioqui Perennis ipſi Commodo hanc occaſionem præbuiſſe diceretur, bona illorum diripiendi.*
c *Poſt* κόσμιον *deeſſe puto* φύσει. d *for.* προεδρίας. ¶IN VERS. L. 1 Vide annot. in altero marg. 2 dein, v. m. quadam atque in. f. r. a. m. illi ingenium ſubuertente, tale quid accidit. 3 de primo loco ſibi denegato (vel, de primo loco ſibi erepto) conqueſta: *ſi ſcribatur* προεδρίας.

συνωμότας γὰρ ἐκεῖνος τῆς βουλῆς λαβὼν τινὰς τῶν ἐξεχόντων, ἀναπείθει νεανίσκον τινὰ, (καὶ αὐτὸν ὄντα τῆς βουλῆς) Κυϊντιανὸν ὄνομα, προπετῆ δὲ καὶ θρασὺν, λαβόντα ἐγχειρίδιον ὑπὸ κόλπου, καιρὸν φυλάξαντα καὶ τόπον ἐπιτήδειον, ἐπιπεσεῖν τε τῷ Κομμόδῳ καὶ φονεῦσαι· τὰ λοιπὰ φήσας αὐτὸς κατορθώσεσθαι χρημάτων ἐπιδόσει. ὁ δὲ, ὑποστὰς ἐν τῇ τοῦ ἀμφιθεάτρου εἰσόδῳ, (ζοφώδης δὲ αὕτη, [a] καὶ λήσεσθαι ἤλπισε) γυμνώσας τὸ ξιφίδιον, ἐπελθών τε αἰφνιδίως τῷ Κομμόδῳ· καὶ μεγάλῃ φωνῇ προειπὼν ὑπὸ τῆς συγκλήτου αὐτῷ ἐπιπεπέμφθαι· ζῶσαι μὴ φθάσας, ἀλλ' ἐν ᾧ περὶ τὴν τῶν ῥημάτων προφορὰν ἠσχολεῖτο, καὶ τὴν δεῖξιν τοῦ ξίφους, συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως, δίκην ἀνοίας ὑπέσχεν· ὃς προεῖπε τὸ βεβουλευμένον μᾶλλον ἢ ἔδρασε, παρέσχε τε, αὐτῷ μὲν προγνωσθέντι, ἁλῶναι· ἐκείνῳ δὲ, προμαθόντι, φυλάξασθαι. Αὕτη μὲν δὴ πρώτη καὶ μεγίστη αἰτία τῷ μειρακίῳ μίσους ἐγένετο πρὸς τὴν σύγκλητον βουλήν. ἔτρωσέ τε αὐτοῦ τὴν ψυχὴν τὰ λεχθέντα· καὶ κοινοὺς ἐχθροὺς πάντας ἡγεῖτο, μεμνημένος ἀεὶ τῆς τοῦ ἐπιδραμόντος φωνῆς. ὑπῆρξε δὲ καὶ τῷ Περεννίῳ πρόφασίς τε καὶ ὑπόθεσις αὐτάρκης. ἐκκόπτειν γὰρ ἀεὶ καὶ [b] κωλύειν αὐτῷ συνεβούλευε τοὺς ὑπερέχοντας· ὧν διαρπάζων τὰς οὐσίας, ῥᾷστα πλουσιώτατος ἐγένετο τῶν καθ' αὐτὸν ἀνθρώπων. Γενομένης δὲ ἐξετάσεως διὰ τοῦ Περεννίου ἀκριβεστέρας, τήν τε ἀδελφὴν † ὁ Κόμμοδος διεχρήσατο, καὶ πάντας ἀφειδῶς τούς τε ὄντας ἐν τῇ συνωμοσίᾳ, καὶ τοὺς ἐφ' [c] οἵαις δή ποτε διαβληθέντας ὑποψίαις.

13 ¶ Ὁ δὲ Περέννιος, ἀποσκευασάμενος πάντας οὓς καὶ ὁ Κόμμοδος ᾐδεῖτο, καὶ ὅσοι πατρῴαν αὐτῷ εὔνοιαν ἐπεδείκνυντο, τῆς τε ἐκείνου σωτηρίας προμήθειαν [d] εἶχον, ποιησάμενός τε αὐτὸν ἐπ' ἐξουσίαν, ἐπεβούλευε τῇ ἀρχῇ, καὶ τοῖς τε υἱοῖς ἑαυτοῦ νεανίαις οὖσιν ἐγχειρίσαι πείθει τὸν Κόμμοδον προνοίας τῶν Ἰλλυρικῶν στρατευμάτων· αὐτός τε πλεῖστα χρήματα ἤθροιζεν, εἰς τὸ ἐπιδόσεσι λαμπραῖς ἀποστῆσαι τὸ στρατιωτικόν. οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ λανθάνοντες συνεκρότουν δύναμιν, ὡς ἂν τοῦ Περεννίου

Quippe inter ceteros senatorii ordinis *primarios*, qui secum in id facinus conspirarent, etiam adolescentē quendam Quintianum nomine, (*qui & ipse ordinis illius erat*) prompti atq; audacis animi, sibi adiunxit: persuasitque vti pugionem in sinu celās, tempus [1] locumque caperet, factoque repente impetu Commodum occideret: reliqua se pecuniis largiendis curaturum. Ille in aditu amphitheatri subsistens, (quippe obscuro loco facile se occultum sperabat fore) [2] nudato confestim pugione, ac magna voce proclamans, Hūc tibi senatus mittit: dum loquitur nudumque ostentat pugionem, comprehensus a militibus, pœnas amentiæ dedit; suoque indicio auctor a se cauendi fuit; aperto magis quam impleto consilio. Hæc igitur prima maximaque odii causa adolescenti aduersus senatum exstitit. Ita namque animum verba illa sauciarant, [3] vt omnes hostiū loco haberet, semperq; eius memoriæ vox illa irruentis in se iuuenis inhæreret. Neq; vero tantam hanc occasionem Perennis omisit; sed ei persuasit vt præcipuum quemque succideret, neque eminere quempiam pateretur: quorum ipse in bona impetum faciens, facile omnium eius ætatis hominum locupletissimus euasit. Quæstiones autem Perenne diligēter exercente, [4] soror ipsa † Commodi, coniuratique omnes, ceterique præterea quantulacumque suspicione attacti, supplicio affecti sunt. 13

¶ Igitur Perennis, sublatis e medio quos Imperator [5] verebatur, quique illum paterno quodam affectu cōplectebantur, [6] atque ipse illius tuendæ salutis cura suscepta, nihilque non auctoritatis adeptus, imperium iam ipsum animo inuaserat: persuasoque Commodo vt suos liberos, adolescentes adhuc, Illyricis præficeret exercitibus, ipse pecuniæ vim ingentem contrahebat; vt scilicet prætorianos ab ipso amplissimis largitionibus abalienaret. Filiique item eius clamculum copias colligebant, eo consilio vt, quum primum Perennis

a for. διὰ (ant δὲ ὁ) καὶ λήσ. vel ὅθεν καὶ λ. b Scribo κολούειν. *c Scribo οἵαις δή ποτε, vt οἵαις ἐν, p. 15.* *d Pol. ita vertit quasi legerit εἶχε, & in seq. αὐτὸς, non αὐτὸν: sed αὐτὸν retinere, & ἐπ' in ὑπ' mutare malim: vt dicat, Perennem redegisse Commodum in suam potestatem.* ¶IN VERS. L. 1 locumque cap. vbi in Comm. irruens, eum occideret. 2 nudansque pugionē, ac repente Commodo superueniens, quum magna voce proclamasset, se aduersus eum a senatu missum esse, ac nō prius, quam ita exclamaret, eum feriisset: sed dum in proferendis hisce verbis & ostendendo pugione tempus consumit, comprehensus ab Imp. satellitibus esset, pœnas amentiæ dedit: quippe qui, quod deliberatum erat, prædiceret, potius quam exsequeretur; efficeretque vt ipse quidem præcognitus caperetur, ille autem præscius, *vel* præmonitus, sibi caueret. Hæc igitur prima &c. 3 Vt communes hostes existimaret omnes. 4 Commodus nulli pepercit; sed tum suam ipsius sororem, tum omnes qui vel coniurauerant, vel quantulacumque susp. attacti erant, morte mulctauit. 5 reuerebatur. 6 ac salutis eius curam gerebant, M.

Commodũ occidisset, ipsi principatũ arriperent. Proditæ autem sunt insidię incredibili quodã modo. Ludos Romani Ioui Capitolino faciũt, tanta [1] hominum cõfluente multitudine quantã par est cõfluere ad tãtæ vrbis celebritatẽ. Spectare aũt ac præsidere in theatro vna cum sacerdotibus, quos ordo singulis annis postulat, etiã Imperator solitus. Quũ itaq; nobilissimis scenicis operam daret, sedens imperatoria sella Commodus, pleno spectatorib. theatro, suisque cuiq; locis ad sedendũ pro dignitate attributis: priusquã quidquam diceretur ageretur q; in scena, [repẽte] quidam, philosophi habitu, [2] manu baculũ gestans, peramq; seminudus [ab humero] suspẽsus, curriculo prodiit: mediaque in scena cõsistens, manuq; silentium imperans, Non hoc inquit ludorum tempus, ô Commode: neque spectaculis [3] celebritatiq; vacandum. Imminet *enim* ceruicibus tuis Perennis gladius: ac, nisi caueris non quidem impendens sed iam præsens periculum, [4] peristi. Nam & ipse hic aduersus te copias pecuniamq; colligit, & nati exercitus Illyricos sollicitant: quos nisi statim præuenias, occidisti.

14 † His dictis, siue forte quadam diuinitus huc impellente, siue id auso homine vt gloriam sibi, [5] ignarus atque obscurus, acquireret: seu quia speraret ingens aliquod præmium ab Imperatore consequuturum: sane illum derepẽte obstupefecerat. Ceteri autem, etsi nõ de nihilo ea dicta suspicabantur, tamen fidem habere dissimulabant. At Perennis comprehẽdi hominem iubet, [6] ac, pro furioso & vaniloquo, igne comburi. Ita scilicet pœnas dedit intẽpestiuæ libertatis.

[7] Ceterum qui se Cõmodi studiosos videri volebant, perosi antea quoque Perennem, vtpote intolerãdæ hominem superbię contumeliæq;; nacti q; opportunum tempus, calumniis eum premere aggrediuntur. Et scilicet ita futurum erat vt & Commodus insidias euitaret, & Perẽnis vna cũ liberis

κατεργασαμένου τὸν Κόμμοδον, ἐπιθοῖντο τῇ ἀρχῇ. Ἐγνώσθη δὲ ἡ ἐπιβουλὴ παραδόξῳ τρόπῳ. ἱερὸν ἀγῶνα τελοῦσι Ῥωμαῖοι Διὶ Καπιτωλίῳ, θεάματά τε [a] . . καὶ ἰσχύος πάντα ἀθροίζει), ὡς εἰς βασιλίδα πόλιν πανηγυρίζοντων. θεατὴς δὲ καὶ ἀθλοθέτης σὺν τοῖς λοιποῖς ἱερεῦσιν, οὓς ἐκ περιόδων χρόνου ἡ τάξις καλεῖ, ὁ βασιλεὺς γίγνεται. κατελθόντος δὴ τοῦ Κομμόδου ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν τῶν ἐνδόξων ἀγωνιστῶν, καὶ αὐτοῦ μὲν προκαθίσαντος ἐν τῇ βασιλείῳ ἕδρᾳ, πληρωθέντος δὲ τοῦ θεάτρου, μετὰ πάσης εὐκοσμίας τῶν τε ἐν ἀξιώσεσιν ἐξαιρέτοις ἕδραις, καὶ ὡς ἑκάστοις διετέτακτο ἱδρυμένων, πρίν τι λέγεσθαι ἢ πράττεσθαι ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀνὴρ φιλοσόφου φέρων σχῆμα, (βάκτρον γὰρ ἦν αὐτῷ μετὰ χεῖρας, ἡμιγύμνῳ τε αὐτῷ ἐκκρεμὴς πήρα) εἰσδραμὼν καὶ στὰς ἐν μέσῃ τῇ σκηνῇ, τῷ τε τῆς χειρὸς νεύματι τὸν δῆμον κατασιγάσας, « Οὐ πανηγυρίζειν σοι καιρὸς, ἔφη, Κόμμοδε, νῦν, οὐδὲ « θέαις καὶ ἑορταῖς σχολάζειν. ἐπίκειται γάρ σου τοῖς « αὐχέσι τὸ τοῦ Περεννίου ξίφος· καὶ εἰ μὴ φυλάξῃ « κίνδυνον οὐκ ἐπαιωρούμενον, ἀλλ᾽ ἤδη παρόντα, « λήσεις [b] ἀπολούμενος. αὐτός τε γὰρ ἐνταῦθα « δύναμιν ἐπί σοι καὶ χρήματα ἀθροίζει· οἵ τε παῖδες « αὐτοῦ τὴν Ἰλλυρικὴν στρατιὰν ἀναπείθουσιν. εἰ « δὲ μὴ φθάσεις, διαφθείρῃ. « † Ταῦτα εἰπόντος 14 αὐτοῦ, εἴτε ὑπό τινος δαιμονίου τύχης ἐπειχθέντος, εἴτε καὶ τολμήσαντος ἵνα δόξαν ἄρηται, πρότερον ἄγνωστος καὶ ἄσημος ὤν· εἴτε καὶ ἐλπίσαντος ἀμοιβῆς μεγαλοδώρου παρὰ τοῦ βασιλέως τεύξεσθαι· ἀφασία τὸν Κόμμοδον καταλαμβάνει· καὶ πάντες ὑπώπτευον μὲν τὰ λεχθέντα, πιστεύειν δὲ οὐ προσεποιοῦντο. κελεύει δὲ αὐτὸν συλληφθῆναι ὁ Περέννιος, [c] οἷα δὲ μεμηνότα καὶ ψευδῆ λέγοντα, πυρὶ παραδοθῆναι. ὁ μὲν δὴ ἀκαίρου παρρησίας τοιαύτην ὑπέσχε δίκην. Οἱ μέντοι περὶ τὸν Κόμμοδον, ὅσοι τε εὔνοιαν προσεποιοῦντο, καὶ πάλαι μὲν ἀπεχθῶς πρὸς τὸν Περέννιον διακείμενοι, (βαρὺς γὰρ καὶ ἀφόρητος ἦν ὑπεροψίᾳ καὶ ὕβρει) [d] τότε καιρὸν εὔκαιρον ἔχοντες, διαβάλλειν ἐπειρῶντο. ἔχρην [e] τε ἅμα τὸν Κόμμοδον τὴν ἐπιβουλὴν ἐκφυγεῖν, καὶ τὸν Περέννιον σὺν τοῖς παισὶ

a *Deest genitiuus ante partic.* καί. b *scribo* ἀπολούμενος. c *for.* καὶ οἷα δὴ μεμ. d *for.* τότε δὴ κ. *vt hæc respondeant illis,* καὶ πάλαι μὲν αἰτ. *Et paulo post malim,* ἔχρην δὲ. ¶ IN VERS. L. 1 *Potius loquitur Herodianus de multitudine* τῶν ἀγωνιστῶν (*vt paulo post vocat*) *quæ eo confluit.* 2 (manu enim baculum gestabat; eique seminudo pera dependebat) curric. prod. 3 festisque vac. 4 exitium te incautum opprimet; *vel,* nihil tale cogitantem; *aut,* nec opinantem. 5 Ignarus, *pass. signif. pro* Ignotus, *seu* Ignobilis. *Paulo post autem omittit pronomen* se, *ante particip.* consequuturum. *sicut &* alibi *in similibus locis.* 6 ac, tamquam fur. & vaniloquum. 7 Ceterum qui circa Commodum erant, & quicumque ei se beneuolos simulabant, cum antea Perenni infensi erant (odiosus enim atque intolerabilis ob superbiam & contumelias erat) tum vero præclaram occasionem nacti, criminando adducere in inuidiam conabantur. Et vero oportebat vno eodemque tempore Commodum insidias effugere, & Per. male perire.

διολέσθαι

διελέσθαι κακῶς. ἦλθον γὰρ μετ' οὐ πολὺ στρατιῶταί τινες λαθόντες τὸν τοῦ Περεννίου παῖδα, καὶ νομίσματα ἐκόμιζον [a] ἐντετυπωμένα τὴν ἐκείνου εἰκόνα. λαθόντες δέ, καίτοι ἔπαρχον ὄντα, τὸν Περέννιον, καὶ δείξαντες τῷ Κομμόδῳ τὰ νομίσματα, διδάξαντές τε τῆς ἐπιβουλῆς τὰ λανθάνοντα, αὐτοὶ μὲν ἔτυχον μεγάλων δωρεῶν· ἀγνοοῦντος δὲ ταῦτα τοῦ Περεννίου, μηδέν τε [b] τι τοιοῦτον προσδεχομένου, νύκτωρ ὁ Κόμμοδος πέμψας ἀποτέμνει τὴν κεφαλήν· καὶ τὴν ταχίστην, ὅπως τὴν τῶν πεπραγμένων γνῶσιν [c] φθάσωσιν, ἐκπέμπει τοὺς πορευσομένους ὀξυτέρῳ δρόμῳ, ἐπιστῆναί τε δυνησομένους τῷ παιδὶ τοῦ Περεννίου, τὰ ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἀγνοοῦντι· γράμματά τε φιλικὰ ποιήσας, καὶ μείζοσι φήσας καλεῖν ἐλπίσιν αὐτόν, ἥκειν κελεύει. ὁ δέ, [d] μήτε τῆς παρασκευῆς πω, καὶ τῶν βεβουλευμένων, μήτε τι τῶν κατὰ τὸν πατέρα εἰδώς, τῶν τε ἀγγέλων εἰπόντων, ταῦτα καὶ τὸν πατέρα ἐντετάλθαι ῥήμασι, μηδὲν δὲ ἐπεσταλκέναι, τοῖς βασιλείοις ἀρχούμενον γράμμασι· πιστεύσας ὁ νεανίας, ἀσχάλλων μὲν καὶ δυσφορῶν ὅτι δὴ ἀτελῆ κατέλιπε τὰ βεβουλευμένα, † ὅμως δὲ θαρρῶν τῇ τοῦ πατρὸς ὡς ἔτι συνεστώσῃ δυνάμει, ποιεῖται τὴν ἔξοδον· γενόμενον δὲ αὐτὸν κατὰ τὴν Ἰταλίαν, οἷς τοῦτο ἐντέταλτο, διεχρήσαντο. Τοιοῦτον μὲν δὴ τέλος ἐκείνους κατέλαβεν. ὁ δὲ Κόμμοδος δύο τοὺς ἐπάρχους καταστήσας, ἀσφαλέστερον ᾠήθη μὴ ἑνὶ πιστεύειν τοσαύτην ἐξουσίαν, μερισθεῖσαν δὲ αὐτήν, ἀσθενεστέραν ἔσεσθαι ἤλπισε πρὸς τὴν * βασίλειον ἐπιθυμίαν. ¶ Χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διαγενομένου, ἑτέρα τις ἐπιβουλὴ τοιαύτη * κατ' αὐτοῦ συνεσκευάσθη. Μάτερνος ἦν τις, στρατιώτης μὲν πρότερον, πολλὰ δὲ καὶ δεινὰ τολμήσας, τήν τε τάξιν λιπών, καὶ πείσας ἑτέρους ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἔργων * συναποδρᾶναι, χεῖρα πολλὴν κακούργων ἐν ὀλίγῳ ἀθροίσας χρόνῳ, τὰ μὲν πρῶτα κώμαις τε καὶ ἀγροῖς ἐπιτρέχων, ἐλῄστευεν· ἐπεὶ δὲ πολλῶν χρημάτων ἐγκρατὴς ἐγένετο, μεῖζόν τι πλῆθος ἤθροιζε κακούργων, μεγάλαις τε δωρεῶν ὑποσχέσεσι, καὶ τῶν ἁλισκομένων κοινωνίᾳ· ὡς μηκέτι λῃστῶν, ἀλλὰ καὶ πολεμίων ἔχειν ἀξίωμα. πόλεσι γὰρ

pœnas penderet. Quippe haud multo post milites quidam clam Perennis filio nummos quosdã attulerunt, illius imagine percussos; eosq; ignaro etiam Perenne, quamquam erat præfectus, Commodo ostenderunt: [1] totoque insidiarum ordine patefacto, maximis sunt muneribus affecti. Quocirca inscio negotii totius Perenni, ac tum nihil minus exspectanti, submissi noctu a Commodo quidam caput absciderunt: [2] iussiq; statim ad illius filium pergere, quum nihil ad celeritatem sibi reliqui fecissent, etiam rumores famamque eorum quæ Romæ facta essent præuenerunt. ii amicas ei litteras ab Imperatore reddiderunt: quæ magna proposita spe Romam reuerti iubebant. Ergo & consiliorum, & omnis eius paratus, postremo paterni casus ignarus, quum quidam nuntii dictitarẽt, etiam paternis ipsum verbis acciri, [3] qui ne ipse quidem scribere supersedisset, nisi satis momenti habituras imperatorias litteras existimasset: credidit videlicet adolescens: &, quamuis iniquo animo ferret interpellari sua consilia, † tamen paterna fretus potentia, quam esse adhuc incolumem putabat, ad reditum se comparat. Tum deinde vt attigit Italiam, per eos quibus negotium datum fuerat, occiditur. Hunc illi exitum habuerunt. Post hæc Commodus duos constituit præfectos; tutius fore ratus, tantam illam potestatem nõ vni dumtaxat credere, sed dissectam in partes, imbecilliorem eo pacto [4] contra principem reddere. ¶ Verum haud longe post, aliæ in illum huiuscemodi insidię intẽduntur. Maternus erat quidam [5] miles, multa ausus nefaria. Is repente desertis castris, atque aliquot in societatem commilitonibus adscitis, magnam perditorum manum breui collegerat; vicosque primo & agros populabatur: magna deinde pecuniæ vi collecta, plures quotidie sibi ex facinorosis copulabat: pollicensq; ingentia cuiq; operæ pretia, & in prędæ communionem inuitans, eo rem adduxit vt non iam latronũ, sed [iustorum] hostium haberent auctoritatẽ. Quippe magnas

a Vel ἐντετυπωμένα. b Pattic. τε redundat. nisi scribas μηδέ τι τ. c Aptius esset φθάσῃ. d Scribo μήτε τι τ. e Videtur Pol. κατὰ τὸ αὐτὸ legisse. IN VERS. L. 1 & latente insidiarum arte patefacta: vel, latente insid. modo patefacto. 2 Deinde mittit quamprimum, ad rumorem eorum quæ facta erant anteuertendum, qui celeriore cursu contendant, & superuenire filio Perennis possint, dum adhuc quæ Romæ contigerunt ignorat. Scriptis etiam litteris amicis, quibus illum sub spe maiore accersi a se dicit, venire iubet. 3 qui nihil scripsisset, quod regiis esset litteris contentus: cred. 4 ad imperii appetitionem reddere, M. 5 miles quidem antea, sed qui multa nef. ausus erat. Is rep. des. c. atque aliis qui & ipsi eadem perpetrarant, in fugæ societatem ascitis, manum hominum qui facinorosi erant, breui coll.

etiam vrbes occupabant: effractisq; per vim carceribus, captiuos sine discrimine omnes vinculis eximebant, eosque sibi impunitate ac beneficiis adiungebant. Igitur Galliam omnem atq; Hispaniam incursibus vastabãt, &, vt quamque ex magnis vrbibus vi ceperant, [1] incensa direptaque protinus abibant. Quæ vbi Commodus cognouit, rectoribus gentiũ plenas iræ atque minarum mittit epistolas, castigans & ignauiã exprobrans; simul comparare aduersus illos exercitum imperans. Quod vbi latrones acceperunt, decedendum sibi ex illis regionibus rati, clã per auia quædam compẽdia, seorsum alii ab aliis, in Italiam peruenerũt. Ac iam de regno maioribusque rebus Maternus cum suis deliberabat. nam quando hactenus omnia illi sp[e] vlterius processerant, [2] aut aliquid magnũ † inuadendum sibi existimabat, aut certe, quãdo *semel* in id discriminis inciderat, nõ obscure neq; ignaue moriendum. Sed quoniã se non tãtis esse viribus intelligebat, quantæ ad resistendum Cõmodo collata acie satis essent, (quippe & Romanæ plebis & prætorianorum militum propensa in Cõmodum voluntas credebatur) arte sibi consilioq; grassandũ statuebat. Quocirca tale quiddã cõminiscitur. Veris initio, *quotannis*, stato solenniq; die, pompam Matri deũ Romani celebrant. In ea, quæ apud quemque sunt [3] diuitiarum præcipua, supellexque pleraque Imperatoria, materiæ aut artis spectandæ, præferri ante deã solent. passimque omnibus *quouis modo* ludendi licẽtia permissa; sic vt personas induant quas cuique libitum; nullamque non magistratuum quoque imaginem, prout cuiusque studium, repræsentent: sic vt non temere a falsis veros dignoscas. Putauit hoc Maternus idoneum celandis insidiis tẽpus: ratus fore vt si personam stipatoris alicuius indueret, suosque ad eandem similitudinem armis ornaret, ac se hastatis immiscerent sic vt pars esse comitatus Imperatorii crederentur, nullo

ἤδη μεγίσταις ἐπετίθεντο, καὶ τὰ ἐν αὐταῖς δεσμωτήρια βίᾳ ῥηγνύντες, τοὺς ἐφ' [a] οἵαις δὴ καθειρχθέντας αἰτίαις, δεσμῶν ἐλευθέρους ἀφιέντες, ἄδειάν τε ὑπισχνούμενοι, εὐεργεσίαις ἐς τὴν συμμαχίαν προσήγοντο. πᾶσάν τε καταθέοντες τὴν Κελτῶν καὶ Ἰβήρων χώραν, πόλεσί τε ταῖς μεγίσταις ἐπιόντες, καὶ μέρη μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ λοιπὰ [b] διαρπαγῆς ποιούμενοι, ἀνεχώρουν. Ὡς δὲ ταῦτα ἐδηλώθη τῷ Κομμόδῳ, μετὰ πάσης ὀργῆς τε καὶ ἀπειλῆς ἐπιστέλλει τοῖς τῶν ἐθνῶν ἡγουμένοις, ῥαθυμίαν ἐγκαλῶν· καὶ κελεύει στρατὸν ἐπ' αὐτοὺς ἀθροισθῆναι. μαθόντες δὲ ἐκεῖνοι δύναμιν ἀγειρομένην ἐπ' αὐτούς, τῶν μὲν χωρίων ἃ ἐπόρθουν, ἀπέστησαν· λαθόντες δέ, διὰ ταχείας καὶ ἀβάτου ὁδοιπορίας κατ' ὀλίγους εἰς τὴν Ἰταλίαν παρεδύοντο. καὶ περὶ βασιλείας ἤδη καὶ μειζόνων πραγμάτων ὁ Μάτερνος ἐβουλεύετο. ἐπεὶ γὰρ αὐτῷ τὰ προπεπραγμένα πάσης ἐλπίδος μεῖζον ἦν προχωρήσαντα, ᾤετο δεῖν μέγα † τι δράσαντας κατορθῶσαι, ἤ, ἐπείπερ ἅπαξ ἐν κινδύνῳ καθέστηκε, μὴ ἀσήμως μηδὲ ἀδόξως τελευτῆσαι. Ἐπεὶ δὲ αὐτῷ μὴ τοσαύτην ὑπάρχειν δύναμιν ἡγεῖτο, ὡς ἐξ ἀντιστάσεως ἰσορρόπου καὶ φανερᾶς ἐφόδου συστῆναι πρὸς τὸν Κόμμοδον· (τό τε γὰρ πλῆθος τοῦ Ῥωμαίων δήμου ἐλογίζετο, εὔνοον ἔτι τῷ Κομμόδῳ ὑπάρχον, τήν τε περὶ αὐτὸν τῶν δορυφόρων εὔνοιαν) τέχνῃ καὶ σοφίᾳ ἤλπισε περιέσεσθαι. καὶ μηχανᾶται τοιόνδε τι. ἦρος ἀρχῇ ἑκάστου ἔτους, ὡρισμένης ἡμέρας, μητρὶ θεῶν πομπὴν τελοῦσι Ῥωμαῖοι· καὶ πάντα ὅσα παρ' ἑκάστοις πλούτου σύμβολα, κειμήλιά τε βασιλέων, ὕλης [c] τε ἢ τέχνης θαύματα, τῆς θεοῦ προπομπεύει. ἄνετός τε πᾶσι δέδοται ἐξουσία παντοδαπῆς παιδιᾶς· ἕκαστός τε ὃ βούλεται σχῆμα ὑποκρίνεται· οὐδέ ἐστιν οὕτω μέγα ἢ ἐξαίρετον ἀξίωμα, ὃ μὴ παντὶ τῷ βουλομένῳ ἀμφιεσθέντι ὑπάρχει παῖξαί τε καὶ κρύψαι τὴν ἀλήθειαν· ὡς μὴ ῥᾳδίως διαγνῶναι τόν τε ὄντα καὶ τὸν μιμούμενον. ἔδοξε δὴ τῷ Ματέρνῳ καιρὸς ἐπιτήδειος εἶναι εἰς τὸ τὴν ἐπιβουλὴν λαθεῖν. ἤλπισε γάρ, αὐτός τε ἀναλαβὼν τὸ τῶν δορυφόρων σχῆμα, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ [d] ὁπλίσας ὁμοίως, ἀναμίξας τε τῷ πλήθει τῶν αἰχμοφόρων, καὶ τῆς πομπῆς νομισθεὶς μέρος, μηδενός

a *Scribo* οἱασδή. b *Scribendum puto*, διαρπαγὴν ποιούμενοι: *vt intell.* τὰ δὲ λοιπὰ διαρπάζοντες. c *Puto* τε *in* γε *mutari debere: vt hæc per appositionem dicantur.* d *Sic vet. recte: at in Ald. edit. & alijs male* ὁπλίσας. ¶ IN VERS. L. 1 partim incensa, partim direpta. 2 necesse putauit aut magno quopiam facinore res suas ad felicem exitum perducere; aut, quum semel in discrimen se coniecisset, non obscure neque inglorie mori. 3 diuitiarum argumenta, *vel* indicia; (*aut* diuitias testantia) supellexque pretiosa Imperatorum; quæ quidem propter materiæ aut artis miracula ante deam præferri in pompa solent. Ac summa tunc omnibus quouis ludendi modo cõcessa est licentia: adeo vt vnusquisque quamcumque vult personam repræsentet; neque vlla sit tam magna aut eminens dignitas, cuius habitum non liceat ei cui libeat induto, ludere & veritatem occultare: ita vt non facile sit eum qui imitatur, ab eo qui reuera est, dignoscere.

τε προσφυλαττομένους, αἰφνιδίως ἐπιπεσὼν, τὸν Κόμμοδον [a] διαχειρήσασθαι. Ἀλλὰ προδοσίας γενομένης, καί τινων τῶν σὺν αὐτῷ προεληλυθότων εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὴν ἐπιβουλὴν καταφηνάντων, (φθόνος γὰρ αὐτοὺς εἰς τοῦτο παρώξυνεν, εἰ δὴ ἔμελλον ἀντὶ λῃστοῦ δεσπότην ἕξειν καὶ βασιλέα) πρὶν ἐλθεῖν τὴν ἑορτὴν, αὐτός τε ὁ Μάτερνος συλληφθεὶς τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη, καὶ οἱ συνωμόται ἀξίας ὑπέσχον δίκας.

Ὁ δὲ Κόμμοδος, θύσας τε τῇ θεῷ, καὶ χαριστήρια ὁμολογήσας, τὴν ἑορτὴν ἐπετέλει, παρέπεμπέ τε τὴν θεὸν χαίρων· καὶ σωτήρια τοῦ βασιλέως ὁ δῆμος μετὰ τῆς ἑορτῆς ἐπανηγύριζε. ¶ Θρησκεύουσι δὲ μάλιστα τὴν θεὸν τήνδε Ῥωμαῖοι ἐξ αἰτίας τοιαύτης, ὡς ἱστορία
17 παρειλήφαμεν, ἣν ἐπιμνησθῆναι ἔδοξε, † διὰ τὴν παρ' Ἕλλησι πολλοῖς ἀγνωσίαν. αὐτὸ μὲν τὸ ἄγαλμα, διοπετὲς, ὡς λέγουσιν· ὅτι δὲ τὴν ὕλην, ὅτι τε τεχνιτῶν ὅστις ἐποίησεν, ἀγνοούμενον, οὐδὲ [b] ψαυστὸν χειρὸς ἀνθρωπίνης. τοῦτο δὲ πάλαι μὲν ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθῆναι λόγος εἴς τινα τῆς Φρυγίας χῶρον· [c] Πεσσινοῦς δὲ ὄνομα αὐτῷ· τὴν δὲ προσηγορίαν λαβεῖν τὸν τόπον ἐκ τοῦ πεσόντος ἀγάλματος ἐξ οὐρανοῦ, καὶ πρῶτον ἐκεῖσε [d] ὀφθῆναι. ὡς δὲ παρ' ἑτέροις εὕρομεν, Ἴλου τοῦ Φρυγὸς καὶ Ταντάλου τοῦ Λυδοῦ πόλεμον ἐκεῖ γενέσθαι λέγουσιν, οἱ μὲν * περὶ ὅρων, οἱ δὲ περὶ τῆς Γανυμήδους ἁρπαγῆς. ἰσορρόπου δὲ ἐπὶ πολὺ τῆς μάχης γενομένης, ἑκατέρωθεν πεσεῖν ἱκανοὺς, καὶ τὴν συμφορὰν ὄνομα δοῦναι τῷ χωρίῳ. ἔνθα καὶ τὸν Γανυμήδην ἁρπασθέντα, ἀφανῆ γενέσθαι λόγος, ἀνθελκόντων αὐτὸν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ ἐραστοῦ. ἀφανοῦς δὲ γενομένου τοῦ σώματος, [e] ἐκθειασθῆναι τὸ πάθος τοῦ μειρακίου ἐς μῦθον, καὶ τὴν Διὸς ἁρπαγήν. Ἐν δὲ τῷ προειρημένῳ Πεσσινοῦντι, πάλαι μὲν Φρύγες ὠργίαζον ἐπὶ τῷ ποταμῷ Γάλλῳ παραρρέοντι, ἀφ' οὗ τὴν ἐπωνυμίαν φέρουσιν οἱ τῇ θεῷ τομίαι ἱερώμενοι. ἐπεὶ δὲ Ῥωμαίων ηὔξετο τὰ πράγματα, φασὶν αὐτοῖς χρησθῆναι, μενεῖν τε τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς μέγα προχωρήσειν, εἰ τὴν Πεσσινουντίαν θεὸν μεταγάγοιεν ὡς αὐτούς. πέμψαντες δὲ πρέσβεις εἰς Φρύγας, τὸ ἄγαλμα ᾔτουν. ἔτυχον δὲ ῥᾳδίως,

videlicet præcauente, repente impetu facto Commodū obtruncarent. Sed proditus Imperatori a sociis quibusdam, qui vna cum ipso venerāt in vrbem, [1] (indignātibus scilicet, si quidem eū non pro latrone iam, sed pro principe habituri forent) antequam festus dies adesset, & ipse comprehēsus ac mulctatus capite, & qui eiusdē factionis erant, meritis suppliciis affecti. [2] At Commodus, facta re diuina, gratulatusq; deæ, festum agitabat, pompamq; gaudens frequentabat. Sed & populus omnis pro Imperatoris salute diē lætabundus celebrabat. ¶ Quæ autem ratio sit cur huic deæ tantum honorem Romani habeant, non alienū videtur, † quantū ex hi- 17
storia accepimus, cōmemorare: præsertim quum ea res plerisque Græcorum ignota esse videatur. Ipsum igitur simulacrum cælitus (vt aiunt) demissum, neque qua sit materia, nec a quo fabricatum artifice, satis constat: neq; plane hominum manibus [3] creditur factū. Hoc igitur decidisse cælitus ferunt in quendā Phrygiæ agrū: cui nomen Pesinunti, [4] a casu eius simulacri, factum putant: ibi enim a principio comparuisse. Licet apud alios comperiam, pugnam illic Ilum Phryga, Tantalumq; Lydum, inter se cōseruisse, siue de via ortam, siue potius ob raptum Ganymedis. quumq; diu æquis viribus decertatum foret, ac permulti vtrimq; cecidissent, nomē ex ea clade loco esse impositum. Hic etiam fama fert, [5] Ganymedem ipsum, trahentib. in diuersa germani atque amatoris manibus, vita esse orbatum: sublatumq; e medio, pro calamitatis solatio, relata ad Iouem raptorē fabula, diuinis fuisse honoribus affectū. In hoc, quē diximus, Pesinunte, Phryges olim orgia celebrant, ad ipsum fluuiū Gallum, a quo etiam euirati deæ sacerdotes cognominantur. Sed vbi res Romana creuit, responso accepto mansurū imperiū atq; ad [6] summam auctū iri, si Pesinuntiā deā ad se transferrēt: missi in Phrygiā legati sunt petitū deæ simulacrum. quod quidē facile cōcessum est,

a *Scribo* διαχειρίσασθαι. b *Aliud legit aut saltem interpr. Polit.* c *Potius scribendum* Πεσσινοῦς, *vaic? v, ex hac ipsa etymologia.* d *Si scribas* ὀφθῆναι, *cohærebit hoc partic. cum precedente* πεσόντος. e *Vel,* Ita id diuinitus contigisse creditum, vt hæc opinio locum fabulæ de Iouis raptu dederit. *vt* καὶ *sit pro* δηλονότι, *seu* ἤγουν. IN VERS. L. 1 (inuidētibus si pro latrone dominum & regem, *vel* imperatorem, habituri essent, anteq. f. d. aduenisset) *Si habituri essent, pro, quod hab. essent.* 2 At Comm. quum deæ sacrificasset gratiasque egisset, festum celebrabat. Ipse etiam pop. deam exsultans deducebat & vna cum festo, lætitiam quoque de seruato Imperatore solenniter agitabat. 3 tangi licet. S. 4 ex eo quod ceciderit simulacrū, ibique primum fuerit conspectum. Vt autem apud alios inuenimus, pugnam illic aiunt Ilium Phr. 5 Ganym. ex oculis euanuisse, dum hinc frater, illinc amator eum traherent: quum autem corpus ex oculis euanuisset, id quod adolescenti acciderat, diuinitus contigisse, fabulose esse traditum, tamquam a Ioue raptus foret. In hoc autem quem dix. *Vide & e regione annotata.* 6 *for.* summum.

consanguineos se dictitantibus, atq; oriūdos ab Ænea Phryge. Quum itaque nauigio deuectum simulacrum ad ipsas Tiberis fauces appulisset, (quibus tum Romani vice portuum vtebantur) confestim [1] diuina quadam vi nauigium substitit, neque vllis Romani populi certatim trahentis moueri viribus potuit; donec Vestalis sacerdos adesset. Ea quum virginitatem perpetuo seruandam polluisse falso argueretur, damnationem metuens, supplex petiit a populo vt iudicium de se deæ Pesinuntiæ committerent.

18 † quo impetrato, zonam recinxit, *eamque proræ iniecit*; clare precata vt, si intemeratam se esse ac virginem dea sciret, [2] nauim progredi iuberet. Quæ vbi dixit, statim alligatam zonam manu ducta nauis sequi cœpit. Ita sunt pariter Romani manifestam numinis diuinitatē atque [3] innocentiā virginis admirati. Sed hæc hactenus de Pesinuntia dea: prolixius etiam fortasse quam decuit; haud insuauem tamen scientiam allatura iis qui res Romanas minus cognitas habeant. Commodus autem, euitatis Materni insidiis, maiore se custodia muniebat: ratus prodire in publicum, plerumque temporis in suburbanis aut in principalibus prædiis procul ab vrbe consumere: abstinere prorsus ab iurisdictione, omnique actu imperatorio. Per idem tempus accidit vt ingens Italiam quidem vniuersam pestilentia occuparet; sed in ciuitatem Romanam vehementius tamen sæuiret; vtpote quæ & per se populo abundaret, & aduenas toto orbe cōfluentes exciperet. Quare magna iumentorum atq; hominum strages consequuta. Tum Cōmodus (ita scilicet quidam medicinæ periti persuaserant) Laurentum secessit; [4] quod frigidior ea regio sit, siluisque e lauru permultis opaca: a quo etiam regioni inditum nomen. Valere enim plurimum aiebant, ad aeris euitandā contagionem, cum odores laurorum, tum ipsarū amœnitatem vmbrarum. Quocirca in ipsa quoq; vrbe, de medicorum sententia, pleriq; vnguentis suauissimis nares atq; aures opplebant, suffitu-que & odoramentis assidue vtebantur; quod meatus sensuum (vt quidā dicunt) odorib. illis

συγγένειαν προσποιούμενοι, καὶ τὴν ἀπ' Αἰνείου τοῦ Φρυγὸς εἰς αὐτοὺς διαδοχὴν καταλέγοντες. κομισθὲν δὲ ἐπὶ νεὼς τὸ ἄγαλμα, καὶ γενόμενον ἐν ταῖς τοῦ Θύμβριδος ἐκβολαῖς, (ταύταις γὰρ ἀντὶ λιμένων ἐχρῶντο Ῥωμαῖοι) [a] ἔστησε θείᾳ δυνάμει τὸ σκάφος. ἐπὶ πολὺ δὲ πανδημεὶ τῶν Ῥωμαίων τὴν ναῦν ἐφελκόντων, ἀντιτεινούσης τῆς ἰλύος, οὐ πρότερον ἡ ναῦς ἀνέδραμε, πρὶν ἢ τὴν ἱέρειαν ἐνεχθῆναι τῆς θεοῦ, ἥτις τῆς Ἑστίας ἦν. ταύτην ἔδει παρθενεύεσθαι· [b] αἰτίαν δὴ διαφθορᾶς εἶχεν. ὡς μέλλουσα δὲ κριθήσεσθαι, ἱκέτευσε τὸν δῆμον ἐπιτρέψαι τῇ Πεσσινουντίᾳ θεῷ τὴν κρίσιν· † καὶ λυσαμένη 18
τὴν ζώνην, ἐπαφῆκε τῇ πρώρᾳ τῆς νεώς, προσευξαμένη, εἰ παρθένος εἴη καὶ ἁγνή, [c] πεισθῆναι τὸ σκάφος. ῥᾳδίως δὲ τῆς ζώνης ἐξηρτημένης, ἡ ναῦς ἠκολούθησεν· ὁμοῦ δὲ τὸ ἐναργὲς τῆς θεοῦ, καὶ τὸ σεμνὸν τῆς παρθένου Ῥωμαῖοι ἐθαύμασαν. Τοσαῦτα μὲν δὴ [d] τῆς Πεσσινουντίας θεοῦ φιλοτιμότερον ἱστορείσθω, οὐκ ἄχαριν ἐξοῖσα γνῶσιν τοῖς τὰ Ῥωμαίων οὐκ ἀκριβοῦσιν. Ὁ δὲ Κόμμοδος, ἐκφυγὼν τὴν Ματέρνου ἐπιβουλήν, πλείονί τε περὶ αὑτὸν ἐχρῆτο φρουρᾷ, καὶ σπανίως τοῖς δήμοις ἐπεφαίνετο, τὰ πλεῖστα ἐν προαστείοις καὶ τοῖς ἀπωτέρω τῆς πόλεως βασιλικοῖς κτήμασι διατρίβων, καὶ ἑαυτὸν δικαστηρίων ἀπείργων, καὶ βασιλικῶν πράξεων. Συνέβη δὲ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ [e] λοιμώδη νόσον καταλαβεῖν τὴν Ἰταλίαν· μάλιστα δὲ τὸ πάθος τῇ Ῥωμαίων πόλει ἤκμασεν, ἅτε πολυανθρώπῳ τε οὔσῃ καὶ τοὺς πανταχόθεν ὑποδεχομένῃ. πολλή τέ τις φθορὰ ἐγένετο ὑποζυγίων ἅμα καὶ ἀνθρώπων. τότε ὁ Κόμμοδος, συμβουλευσάντων αὐτῷ τινῶν ἰατρῶν, εἰς τὴν Λαύρεντον ἀνεχώρησεν. εὐψυχέστερον γὰρ τὸ χωρίον, καὶ μεγίστοις κατάσκιον δαφνηφόροις ἄλσεσιν (ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα τῷ χωρίῳ) σωτήριον εἶναι ἐδόκει, καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἀέρος φθορὰν ἀντέχειν ἐλέγετο, εὐωδίᾳ τε τῇ τῶν δαφνῶν ἀποφορᾶς, καὶ τῇ τῶν δένδρων ἡδείας σκιᾶς. ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ τὴν πόλιν, κελευόντων τῶν ἰατρῶν, μύροις εὐωδεστάτοις τάς τε ὀσφρήσεις καὶ τὰ ὦτα ἐνεπίμπλασαν, θυμιάμασί τε καὶ ἀρώμασι συνεχῶς ἐχρῶντο· φασκόντων τινῶν τὴν εὐωδίαν

a *Polit. interp. quasi legerit* ἵστη. *sed tum præcedere deberet* κομισθέντος δὲ τοῦ ἀγάλματος, *&* γενομένου. b *for.* αἰτίαν *H.* c *Fortasse scriptum fuit* πεισθῆναι: *vt moueretur nauigium quod immobile redditum erat.* d *Puto deesse* περὶ *ante* τῆς. e *For.* ἐν τῇ Ῥωμ. ¶ IN VERS. L. 1 diuina quadam vi fecit vt subsisteret nauigium: adeo vt, quum longo tempore Romani cunctis totius populi viribus illud traherent, limo renitente, non prius proueheretur quam deæ sacerdos, quæ Vestalis erat, aduecta esset. 2 exorati se sineret nauigium. Facile autem id, postquam alligata zona fuit, sequutum est. *Sed & aliam lectionem pro* πεισθῆναι, *vide e regione.* 3 pudicitiam, M. 4 Frigidior enim ea regio sit, e lauru spatiosissimis opaca, (a quo etiam inditū regioni nomen) saluti conseruandæ idonea esse existimabatur; atque adeo aeris corruptioni resistere, & suauitate odoris qui e lauris efflaretur, & iucunda ipsarum arborum vmbra. Quinetiam ii qui vrbem incolebant, medicorum iussu, vnguento nares atque aur. oppl. fragrantissimo.

φθάσασαν

φράσσοντα ἐμπιπλάναι τοὺς πόρους τῶν αἰσθητηρίων, καὶ κωλύειν δέχεσθαι τὸ φθινῶδες τοῦ ἀέρος, ἢ, εἰ καί τι παρεμπέσοι, κατεργάζεσθαι δυνάμει κρείττονι. πλὴν οὐδὲν ἧττον ἡ νόσος ἐπὶ πλεῖστον ἤκμασε, πολλῆς ἀνθρώπων φθορᾶς γενομένης, πάντων τε ζώων τοῖς ἀνθρώποις συνοικούντων. Ὑπῆγε δὲ κατ' αὐτὸ καὶ λιμὸς τὴν πόλιν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Κλέανδρός τις ἦν, τὸ μὲν γένος Φρύξ, τῶν δημοσίᾳ εἰωθότων ὑπὸ κήρυκι πιπράσκεσθαι, οἰκέ-
19 της † δὲ βασιλικὸς γενόμενος· συναυξηθείς τε τῷ Κομμόδῳ, εἰς τοσοῦτον ὑπ' αὐτοῦ τιμῆς καὶ ἐξουσίας προήχθη, ὡς τήν τε τοῦ σώματος φρουρὰν, καὶ τὴν τοῦ θαλάμου ἐξουσίαν, τήν τε τῶν στρατῶν ἀρχὴν ἐγχειρισθῆναι· ὑπὸ δὲ πλούτου καὶ τρυφῆς ἀνεπείσθη καὶ πρὸς βασιλείας ἐπιθυμίαν. ἀθροίζων δὲ χρήματα, καὶ [a] σίτου πλεῖστον συνωνούμενος καὶ ἀποκλείων, ἤλπιζε [b] προσάξασθαι τόν τε δῆμον καὶ τὸ στρατόπεδον, εἰ πρότερον ἐν ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων καταστήσας, ἐπιδόσεσι λαμπραῖς, ἀλόντας πόθῳ τοῦ χορηγοῦντος, προσαγάγοιτο. μέγιστον δὲ γυμνάσιον κατασκευάσας, λουτρὸν δημόσιον ἀνῆκεν αὐτοῖς. ὁ μὲν δὴ οὕτω τὸν δῆμον ἐδελέαζεν· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, ἀπεχθῶς ἔχοντες πρὸς αὐτὸν, καὶ τῶν δεινῶν τὰς αἰτίας εἰς ἐκεῖνον ἀναφέροντες, μισοῦντες αὐτοῦ τὸ ἀκόρεστον τῆς τοῦ πλούτου ἐπιθυμίας, τὰ μὲν πρῶτα ἐν θεάτροις συνιστάμενοι κατὰ πλήθη, κακῶς ἠγόρευον· καὶ τὸ τελευταῖον, διάγοντος ἐν προαστείῳ τοῦ Κομμόδου, ἐπελθόντες πανδημεὶ ἐβόων, καὶ τὸν Κλέανδρον εἰς θάνατον ᾔτουν. ταραχῆς δὴ οὔσης περὶ τὸ προάστειον, τοῦ τε Κομμόδου ἐν τοῖς ἀνακεχωρηκόσι τόποις ἡδοναῖς σχολάζοντος, ἀγνοοῦντός τε τὰ θρυλλούμενα, (ἐπεὶ γὰρ ὁ Κλέανδρος ἀγγέλλεσθαί τι τῶν πραττομένων ἐκώλυεν αὐτῷ) αἰφνιδίως, οὐ προσδοκῶντος τοῦ δήμου, ἐπιφαίνονται ὡπλισμένοι, κελεύσαντος τοῦ Κλεάνδρου, πάντες δὲ οἱ βασίλειοι ἱππεῖς, τούς τε ἐντυγχάνοντας ἔβαλλον καὶ ἐτίτρωσκον. ὁ δὲ δῆμος, οὐδὲ ἀντιστῆναι οἷός τε ἦν, ἄοπλοι πρὸς ὡπλισμένους, καὶ πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς· τροπῆς δὲ γενομένης, ἔφευγον εἰς τὴν πόλιν. ἐφθείρετο δὲ ὁ δῆμος οὐ μόνον βαλλόμενος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, οὐδὲ [c] πατούμενος ὑπὸ τῶν ἵππων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ πλήθους ὠθούμενος· καὶ ὑπὸ τῶν ἱππέων ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες

occupati, neque admittant aera tabificum, &, si maxime admiserint, tamen eum maiore quasi vi longe superari. Ceterum nihilo secius morbus [1] ingrauescere, hominesque passim, & pecora inter homines agitantia, interire. Sed & fames eodem tempore ciuitatem oppresserat; hac de causa. Cleander erat quidã, Phryx genere, ex ea nota hominum qui publice per præconem veneunt. Hic quum in domum imperatoriam seruitio † esset traditus, & cũ ipso Com- 19
modo accreuisset, eo scilicet honoris atque auctoritatis prouectus est, vt & corporis custodiam, & cubiculi curam, præterea militum præfecturam [solus] obtineret. Ceterum diuitiæ ac luxus, etiam illum ad imperii spem instigabant. Quocirca grandi coacta pecunia plurimum frumẽti coemit. id autem occlusum habebat: sperans sibi Romani populi atque exercitus voluntates adiuncturum, si prius rerum necessariarum penuria laborantes, magnis repente largitionibus demereretur. Idem gymnasium quoque maximum exædificauerat, publicatis etiam balneis; vt eo modo populum inescaret. At Romani infensi iampridem, [2] ac totius causam pestilẽtiæ in eum conferentes, simul perosi hominem diuitiis inexplebilem, prius quidẽ confertim per theatra identidem traducebant: [3] dein, agente in suburbanis Commodo, repente vniuersi magnis clamoribus concurrerunt, Cleandrum ad necem deposcentes. Quum autem suburbanum omne tumultu complerecur, & Commodus ipse in alto secessu voluptatibus indulgeret, inscius quæ gererentur, (nam id Cleander cauerat) repente extra omnium exspectationem armati equites principis eruperunt, Cleandri iussu proruentes obuium quemq;, ac vulnerantes. Neque scilicet populus excipere illorum impetum valebat, inermis armatorũ, pedester equitum. Quare fuga facta, in vrbem reiiciuntur: ibique permulti, neque modo quos ferro milites conficiebant, neci dediti, sed quos etiã ipsi proculcauerunt equites: quiq; aut cõferta turba, aut equitũ incursu

a Non dubito quin scriptum fuerit [illegible]*. Paulo ante verbo* [illegible] *hunc etiam usum dedit.* b *Scribo* προσάξασθαι. c *Etiam tum* [illegible] *intelligitur* μόνον. ¶IN VERS. L. 1 diutissime sæuire, M. 2 & illorum malorum causam in eum conf. *Locus autem de fame, non de pestilentia, est sermo.* 3 Tandem vero, ag.

conflictabantur. Igitur ad vrbis portas sine vllo impedimēto *equites*[1] persequuti, magnam populi partē interfecerunt. Qui autem in vrbe remanserant, calamitate suorum intellecta, clausis domib. quum in tecta & culmina euasissent, lapidibus tegulisque equites desuper incessebant. †[2] Itaq; statim cōuersa fortuna est, nullo manibus decertare auso, sed omni multitudine desuper quasi ex tuto dimicante. Quocirca saucii [magna pars.] quum tolerare iā vlterius nequirent, terga fugæ mandarunt. Multi itaque cadebant crebro[3] telorū iactu; multi equis excutiebantur, inter deuolutos lapides fallente vestigio lapsantibus. Sed & pedites qui in vrbē stationes habebant, populo suppetias aduersus inuisos sibi equites raptim tulerūt. Itaq; quum ciuile bellū esset, nemo tamen quę gererentur nuntiare Commodo audebat, metu Cleandri potentiæ: donec maxima natu soror, Fadilla nomine, accurrēs ad Imperatorē (quippe facilis aditus sorori) crinibus solutis, proiecta humi, ac plane in lugubrem habitum deformata, Tu quidem, inquit, ô princeps, otium agitans, & omniū quæ gerantur ignarus, extremo in periculo versaris: nos autem, sanguis tuus, propemodū occidimus. Actū de populo Romano: actum magna ex parte etiā de exercitu est: & quæ ne a barbaris quidem nos passuros exspectabam*, ea nobis domestici faciunt: & in quos maxima cōtulisti beneficia, eos primos inimicos habes. Cleander aduersus te populū & exercitū armauit,[4] quorum quidem alteris inuisus est, alteris carus: vtrique tamen in armis sunt, cædemq; inter se patrāt, & ciuili sanguine Romā replent. Sed in nos videlicet vtriusq; multitudinis recidet calamitas: nisi tu quamprimū neci dederis sceleratissimū famulū, qui tantę cladis illis iā fuit, nobis mox futurus est auctor. [5] Hæc loquens, vestem scidit: multiq; item qui aderant, sumpta de verbis mulieris audacia, Commodum territabant. Is expauefactus,

πολλοὶ ἀπώλοντο. μέχρι μὲν οὖν τῶν τῆς Ῥώμης πυλῶν ἀκωλύτως οἱ ἱππεῖς διώκοντες, τοὺς ἐμπίπτοντας ἀφειδῶς ἀνῄρουν· ἐπεὶ δὲ οἱ ἐν τῇ πόλει μείναντες, αἰσθόμενοι τὸ καταληφθὸς πάθος, ἀποκλείσαντες τὰς τῶν οἰκιῶν εἰσόδους, εἴς τε τὰ δώματα ἀναβάντες, λίθοις καὶ κεράμοις ἔβαλλον τοὺς ἱππεῖς· † οἱ δὲ ἔπασχον ἅπερ δεδράκασιν, οὐδενὸς μὲν αὐτοῖς συστάδην μαχομένου, τοῦ δὲ πλήθους ἐξ ἀσφαλοῦς ἤδη βάλλοντος αὐτούς· τιτρωσκόμενοι τοίνυν, καὶ μὴ φέροντες, ἐς φυγὴν ἐτράποντο. πολλοὶ δὲ αὐτῶν διεφθείροντο ὑπό[a] τε τῆς τῶν λίθων συνεχοῦς βολῆς· οἱ δὲ ἵπποι, κυλινδουμένοις τοῖς λίθοις ἐπιβαίνοντες* ὠλίσθαινον, καὶ τοὺς ἐπιβάτας ἀπεσείοντο. πολλῶν δὲ ἑκατέρωθεν πιπτόντων, ἐπεβοήθουν τῷ δήμῳ καὶ οἱ τῆς πόλεως πεζοὶ στρατιῶται, μίσει τῶν ἱππέων. Ὄντος δὲ πολέμου ἐμφυλίου, ἄγγελος μὲν οὐδεὶς ἀγγεῖλαι τὰ πραττόμενα τῷ Κομμόδῳ ἐβούλετο, δέει τῆς Κλεάνδρου ἐξουσίας· ἡ δὲ πρεσβυτάτη τῶν Κομμόδου ἀδελφῶν, (Φαδίλλα ἦν ὄνομα αὐτῇ) εἰσδραμοῦσα πρὸς τὸν βασιλέα, (ῥᾳδία δὲ ἡ εἴσοδος αὐτῇ καὶ ἀκώλυτος, ἅτε ἀδελφῇ) λυσαμένη τὰς τρίχας, ῥίψασά τε εἰς τὴν γῆν ἑαυτήν, οὐδὲν ἄλλ' ἢ πένθους σχῆμα δείξασα, Σὺ μέν, ἔφη, ὦ βασιλεῦ, μένων ἐπὶ ἡσυχίᾳ, τῶν πραττομένων ἀγνοίᾳ, [b] ἐσχάτῳ καθέστηκας κινδύνῳ· ἡμεῖς δέ, τὸ σὸν γένος, ὅσον οὐδέπω* ἀπολούμεθα, εἶχε) δέ σοι ὅ τε δῆμος Ῥωμαίων, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ στρατιωτικοῦ. ἃ δὲ πρὸς μηδενὸς βαρβάρων πείσεσθαι προσεδοκῶμεν, ταῦτα δρῶσιν ἡμᾶς οἱ οἰκέται· καὶ οὓς μάλιστα εὐηργέτησας, τούτους ἐχθροὺς ἔχεις. Κλέανδρος ἐπί σε τόν τε δῆμον καὶ τὸ στρατιωτικὸν ὥπλισεν· ἐκ δὲ διαφόρου καὶ ἐναντίας γνώμης, οἱ μέν, μισοῦντες αὐτόν, (ὁ δῆμος) οἱ δὲ στέργοντες, (πᾶν τὸ ἱππικὸν τάγμα) ἐν ὅπλοις εἰσί· καὶ φθείροντες ἀλλήλους, ἐμφυλίου αἵματος τὴν Ῥώμην ἐπλήρωσαν. τὰ δὴ ἑκατέρου τοῦ πλήθους δεινὰ ἡμᾶς περιελεύσεται), εἰ μὴ τὴν ταχίστην πρὸς τὸν θάνατον ἐκδώσεις πονηρὸν οἰκέτην, ὀλέθρου τοσούτου τοῖς μὲν αἴτιον ἤδη γεγονότα, ἡμῖν δὲ ἐσόμενον ὅσον οὐδέπω. Τοιαῦτά τινα* εἰποῦσα, ῥηξαμένη τε τὴν ἐσθῆτα, καὶ τῶν παρόντων τινὲς [c] θαρρήσαντες τοῖς τῆς ἀδελφῆς τοῦ βασιλέως λόγοις, τὸν Κόμμοδον ἐτάραξαν. ἐκπλαγεὶς δὲ ἐκεῖνος,

a ὑπό τε, vel aliquid deesse ostendit, vel redundat. b Scribo ἐν ἐσχάτῳ. c Legitur etiam, ἐθάρρησαν γοῦν τοῖς τῆς ἀδελφ. τοῦ β. λόγοις. quæ in tu parenthesi includenda essent. IN VERS. L. 1 persequuti, omnes qui in eos inciderent, interficiebant, nulli parcentes. 2 Itaque patiebantur quæ fecerant, nullo quidem cum eis manus conserente, sed omni mult. [Memmius quoque vertit, comminus cum eis decertante.] 3 lapidum, M. 4 atque contrario in illum modo animati, alii quidem (nimirum populus) odio, alii autem amore eum prosequentes, (tota videlicet equitum cohors) in armis sunt. 5 Ipsa, talia quædam loquuta, veste etiam lacerata, nonnullique item eorum qui aderant, quum ex verbis eius, quæ soror Imperatoris erat, fiduciam sumpsissent, Commodum perturbarunt.

τόν τε

τόν τε ἐπικείμενον κίνδυνον οὐ μέλλοντα, ἀλλὰ παρόντα ἤδη φοβηθείς, μεταπέμπεται τὸν Κλέανδρον, οὐδὲν αὐτὸν εἰδότα τῶν ἀπηγγελμένων, οἰόμενον δέ. ἐλθόντα δ' † αὐτὸν συλληφθῆναι κελεύσας
21 καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμών, δόρατί τε ἐπιμήκει ἐγκαταπήξας, ἐκπέμπει τερπνὸν καὶ ποθεινὸν τῷ δήμῳ θέαμα. ἔστη γὰρ οὕτω τὸ δεινόν, καὶ ἑκάτεροι πολεμοῦντες ἐπαύσαντο· οἱ μὲν στρατιῶται, ἀνῃρημένον ἰδόντες ὑπὲρ οὗ ἐμάχοντο[a] δέει τῆς τοῦ βασιλέως ὀργῆς (συνίεσαν γὰρ ἐξηπατῆσθαι, καὶ τὰ δρασθέντα παρὰ γνώμην αὐτοῦ τετολμηκέναι) ὁ δὲ δῆμος κεκόρεστο, ἱκανὴν παρὰ τοῦ τὰ δεινὰ δράσαντος εἰληφώς. προσανεῖλον δὲ καὶ τοὺς παῖδας τοῦ Κλεάνδρου, (δύο δὲ ἦσαν ἄῤῥενες αὐτῷ) πάντας τε ὅσους ᾔδεσαν ἐκείνῳ φίλους, διεχειρήσαντο. σύροντές τε τὰ σώματα, καὶ πᾶσαν ὕβριν ἐνυβρίσαντες, τέλος λελωβημένους εἰς τοὺς ὀχετοὺς ἔρριψαν φέροντες. Τοιούτῳ μὲν δὴ τέλει Κλέανδρός τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐχρήσαντο, φιλοτιμησαμένης (ὡς ἄν τις εἴποι) τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν ἑνὶ δεῖξαι ὅτι ἐκ τῆς ἐσχάτης εὐτελείας εἰς τὸ μέγιστον ὕψος ἆραι, καὶ πάλιν τὸν ἀρθέντα ῥίψαι ὀλίγη καὶ ἀνέλπιστος δύναται τύχης ῥοπή. Ὁ δὲ Κόμμοδος, δεδιὼς μὲν τὴν τοῦ δήμου κίνησιν, μή τι καὶ[b] περὶ αὐτὸν νεωτερίσειεν, ὅμως δὲ παρορμησάντων αὐτὸν τῶν οἰκείων, κατελθὼν ἐς τὸ ἄστυ, μετὰ πάσης εὐφημίας τε καὶ παραπομπῆς τοῦ δήμου ὑποδεχθείς, εἰς τὴν βασίλειον ἐπανῆλθεν αὐλήν. πειραθεὶς δὲ τοσούτων κινδύνων, ἀπίστως προσεφέρετο πᾶσιν, ἀφειδῶς τε φονεύων, καὶ πάσαις διαβολαῖς ῥᾳδίως πιστεύων, μηδέ τινα προσιέμενος τῶν λόγου ἀξίων· ἀλλὰ τῆς μὲν περὶ τὰ καλὰ σπουδῆς ἀπῆγεν ἑαυτόν, ἐδεδούλωντο δὲ πάντως αὐτοῦ τὴν ψυχὴν νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπάλληλοι καὶ ἀκόλαστοι σώματος ἡδοναί. καὶ σώφρων μὲν πᾶς καὶ παιδείας κἂν μετρίως[a] μεμνημένος, τῆς αὐλῆς ὡς ἐπίβουλος ἐδιώκετο· γελωτοποιοὶ δέ, καὶ τῶν αἰσχίστων ὑποκριταί, εἶχον αὐτὸν ὑποχείριον. ἁρμάτων τε ἡνιοχείας καὶ θηρίων ἐξ αἰτιάσεως μάχας ἐπαιδεύετο· τῶν μὲν κολάκων εἰς ἀνδρείας δόξαν αὐτὰ ὑμνούντων·

quum iam non vt impendens, sed vt præsens periculum formidaret, acciri ad se Cleandrum propere iubet, nihil dum certi scientem, sed tamen aliquid suspectantem Imperatori renuntiatum. Accedentemque † ad se 21
imperat comprehendi, & caput eius amputatum contoque præfixum circumferri: voluptuosum scilicet atque optatum populo spectaculum prebiturus. Ita enim id malum sedatũ, [1] atque vtrimq; dimicatio dirempta. Siquidem milites, quum occisum viderent pro quo decertabant, irã quoque Imperatoris formidabant; cui verba data nihilq; non factum contra illius sententiam cõpererant. Populus cõtra, satisfactum sibi auctoris supplicio putabat. Sed & liberi Cleandri, (binos enim virilis sexus habebat) & quotquot illius amici fuerant, ad vnum omnes contrucidati: tractaq; per vrbem cadauera, & contumeliosissime habita, postremo in cloacas abiecta. [2] Hæc finis Cleandri fatorum fuit: quasi in vno illo vel ut ambitiosius [3] ostentaret natura (vt sic dixerim) humana, posse ex infimo loco ad supremum fastigium euehi hominem; atque euectum, dein rursum deturbari, quamlibet exiguo atq; insperato fortunæ momento. Ceterum Commodus, tametsi verebatur nequid fortasse populus etiam contra se noui moliretur, tamen, suadentibus amicis, in vrbem reuersus est: ac lætis acclamationibus magnoque comitatu exceptus, in aulã principalem [4] se contulit. Enimuero ex illo, tot aditis iã periculis, cœpit nulli satis confidere, sed occidere hunc atq; illum, nulli non calumniæ fidem accõmodans. Ad hæc, neminem cui virtus vlla esset, amicum sibi adiũgebat; sed a cunctis æque rectis studiis animũ auocauerat: (quippe quẽ die nocteque aliæ ex aliis effrenæ corporis voluptates grauissimo seruitio premebãt) neminemq; nõ ab limine velut insidiatorem submouebat, quemcumque aut probitas aut disciplina vlla etiam mediocris illustraret. Scurræ vero, & qui turpissima queq; repræsentabant, quasi addictum sibi habebant. Aurigando etiã bestiisq; conficiẽdis supramodũ exercebatur: ob quę studia adulatores eũ fortitudinis gloria celebrabãt:

a For. καὶ δεῖ. b Scribo περὶ αὐτόν. ¶IN VERS. L. 1 atque vtrique bellare desierunt: milites quidem, cum occisum vidissent pro quo decertabant, iram Imperatoris formidantes: (intelligebant enim se deceptos esse, & quæ fecerant, contra illius sententiã facta esse) pop. M. 2 Hunc exitum Cleander, & qui eius partes sequebantur, habuerũt: quasi in vno &c. Imitatur autem hic Polit. illud Virgilianum. Hæc finis Priami fatorum. 3 Scribendum potius, ostentaret (vt sic dixerim) natura humana, p. 4 se retulit.

22 †[1] quare illa minus decore tractabat quam modesto principi conueniebat. Exstitere ea tempestate etiam quædam in cælo prodigia. Stellæ enim per diem perpetuo apparuerũt, quædamque ex iis in longum productæ, medio quasi aëre suspensæ videbantur. Præterea animalia omne genus, minime suam naturam seruantia, cum figura corporis prodigiosa, tum membris haudquaquam congruentibus edebantur. Maximum autem nefas cum in præsens dolorem attulit, tum in futurum pessimo augurio vniuersos conterruit. Nam quum neque imbres vlli neque nubes, tantumque exiguus terræmotus antecessisset, seu nocturni casu fulminis, siue igni aliquo in ipso terrarum motu velut extrito, totũ de improuiso Pacis templum cõsumptum incendio est: quod vnum scilicet opus cunctorum tota vrbe maximum fuit atque pulcherrimum: idem templorum omniũ opulentissimum, [2] egregieque munitum, multoq; ornatum auro & argento. Quippe vniuersi ferme suas illuc diuitias, quasi in thesaurum, congerebant: ideoq; per noctẽ debacchatus ignis, multos ex opulentis egenos reddidit. Quapropter communem quidem iacturam publico omnes, suam autem quisque priuatim deplorabant. Sed vbi templum omne cõsumptum ignibus est, *totiusque eius ambitus*, plurima quoq; & pulcherrima vrbis ædificia conflagrarunt. Inter quæ etiam Vestæ templum, sic vt Palladium quoq; *nudum* conspiceretur: quod inprimis colunt atque in arcano habẽt Romani, Troia (vt perhibẽt) auectum, ac tum primum [3] postquam in Italiam deuenit, cõspectum ab hominibus *nostræ ætatis*. quippe raptum id Vestales virgines media sacra via in aulam Imperatoris transtulerunt. Multæ prætereа *aliæ* pulcherrimæque vrbis partes combustæ: plurimosque dies peruagatum incendium, nõ prius sedatum est quam repentinis imbribus exstingueretur. Itaque totam rem diis im-

23 putabant eius ætatis mortales; quorum scilicet voluntate † & inchoasse incẽdium & desisse arbitrabantur: ac portendi bella quæ sunt deinceps insequuta, consumpto Pacis templo, interpretabantur. quam deinceps famam rerum euentus (*vt postea dicemus*) comprobauit.

† τοῦ δὲ, ἀπρεπέστερον μελλόντως ἢ βασιλεῖ σώφρονι ἥρμοζεν. " Ἐγένοντο δέ τινες κατ' ἐκεῖνο καιροῦ καὶ διοσημίαι. ἀστέρες γὰρ ἡμέριοι συνεχῶς ἐβλέποντο, ἕτεροί τε εἰς μῆκος κεχαλασμένοι, ὡς ἐν μέσῳ ἀέρι κρέμασθαι δοκεῖν. ζῷά τε παμμίγη, καὶ τὴν ἑαυτῶν φύσιν μὴ τηροῦντα, σχήμασί τε ἀλλοδαποῖς, καὶ μέρεσι σωμάτων ἀναρμόστοις, πολλάκις ἀπεκυήθη. μέγιστον δὲ δεινὸν καὶ τὸν παρόντα καιρὸν ἐλύπησε, καὶ πρὸς τὸ μέλλον οἰωνίσματι καὶ φαύλῳ συμβόλῳ χρωμένους πάντας ἐτάραξεν. οὔτε γὰρ ὄμβρου προϋπάρξαντος, οὔτε νεφῶν ἀθροισθέντων, σεισμοῦ δὲ ὀλίγου προγενομένου γῆς, εἴτε σκηπτοῦ νύκτωρ κατενεχθέντος, εἴτε καὶ πυρὸς ποθὲν ἐκ τοῦ σεισμοῦ διαρρυέντος, πᾶν τὸ τῆς Εἰρήνης τέμενος κατεφλέχθη, μέγιστον καὶ κάλλιστον γενόμενον τῶν ἐν τῇ πόλει ἔργων. πλουσιώτατον δὲ ἦν πάντων ἱερῶν διὰ τὴν ἀσφάλειαν, ἀναθήμασι * κεκοσμημένον χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου· ἕκαστος δὲ ἃ εἶχεν, ἐκεῖσε ἐθησαύριζε. ἀλλὰ τὸ πῦρ ἐκ τῆς νυκτὸς πολλοὺς ἐκ πλουσίων πένητας ἐποίησεν· ὅθεν ὠλοφύροντο κοινῇ μὲν πάντες τὰ δημόσια, ἕκαστος δὲ τὰ ἴδια αὑτοῦ. καταφλέξαν δὲ τὸ πῦρ τόν τε νεὼν καὶ πάντα τὸν περίβολον, ἐπενεμήθη καὶ τὰ πλεῖστα τῆς πόλεως καὶ κάλλιστα ἔργα. ὅτε καὶ τοῦ Ἑστίας νεὼ καταφλεχθέντος ὑπὸ τοῦ πυρός, γυμνωθὲν ὤφθη τὸ τῆς Παλλάδος ἄγαλμα, (ὃ σέβουσί τε καὶ κρύπτουσι Ῥωμαῖοι) κομισθὲν ἀπὸ Τροίας (ὡς λόγος) ὅ τε πρῶτον καὶ μετὰ τὴν ἀπ' Ἰλίου εἰς Ἰταλίαν ἄφιξιν, εἶδον οἱ καθ' ἡμᾶς ἄνθρωποι. ἁρπάσασαι γὰρ τὸ ἄγαλμα αἱ τῆς Ἑστίας ἱέρειαι παρθένοι, διὰ μέσης τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ εἰς τὴν τοῦ βασιλέως αὐλὴν μετεκόμισαν. κατεφλέχθη δὲ καὶ * πλεῖστα ἄλλα τῆς πόλεως μέρη κάλλιστα. ἱκανῶν τε ἡμερῶν πάντα ἐπιὸν τὸ πῦρ ἐπεβόσκετο· οὐδὲ πρότερον ἐπαύσατο πρὶν ἢ κατενεχθέντες ὄμβροι ἐπέσχον αὐτοῦ τὴν ὁρμήν. ὅθεν καὶ τὸ πᾶν ἔργον ἐξεθειάσθη, πιστευόντων κατ' ἐκεῖνο καιροῦ τῶν τότε ἀνθρώπων, ὅτι γνώμῃ θεῶν † καὶ δυνάμει ἤρξατό τε τὸ πῦρ καὶ ἐπαύσατο. συνεβάλλοντο δέ τινες ἐκ τῶν κατειληφότων, πολέμων σημεῖον εἶναι τὴν τοῦ νεὼ τῆς Εἰρήνης ἀπώλειαν. τὰ γοῦν ἀκολουθήσαντα (ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς ἐροῦμεν) ἐκ τῆς ἀποβάσεως τὴν προϋπάρχουσαν φήμην ἐπιστώσατο.

IN VERS. L. 1 quum tamen ille magis deditus his esset quam modestum Imperatorem decebat. 2 quod esset egregie munitum, donariis aureis atque argenteis ornatum. 3 i. ex quo in Ital. s.

Πολλῶν

Πολλῶν δὴ καὶ δεινῶν συνεχῶς κατειληφότων τὴν πόλιν, οὐκέτι ὁ Ῥωμαίων δῆμος μετ' εὐνοίας τὸν Κόμμοδον ἐπέβλεπεν, ἀλλὰ καὶ τὰς αἰτίας τῶν ἐπαλλήλων συμφορῶν εἰς τοὺς ἐκείνου ἀκρίτους φόνους καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ βίου ἀνέφερεν ἁμαρτήματα. οὐδὲ γὰρ ἐλάνθανε τὰ πραττόμενα πάντας· ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς λανθάνειν ἤθελεν, ἃ δὲ πράττων οἴκοι διεβάλλετο, ταῦτα καὶ δημοσίᾳ δεῖξαι ἐτόλμησεν. εἰς τοσοῦτόν τε μανίας καὶ παροινίας προεχώρησεν, ὡς πρῶτον μὲν τὴν πατρῴαν προσηγορίαν παραιτήσασθαι, ἀντὶ δὲ Κομμόδου καὶ Μάρκου υἱοῦ, Ἡρακλέα τε καὶ Διὸς υἱὸν αὐτὸν [a] χελεύσας καλεῖσθαι. ἀποδυσάμενός τε τὸ Ῥωμαίων καὶ βασίλειον σχῆμα, λεοντῆν ὑπεστρώννυτο, καὶ ῥόπαλον μετὰ χεῖρας [b] φέρειν· ἀμφιέννυτό τε ἁλουργεῖς καὶ χρυσοϋφεῖς ἐσθῆτας, ὡς εἶναι καταγέλαστον αὐτόν, * καὶ ὑφ' ἑνὶ σχήματι θηλειῶν πολυτέλειαν καὶ ἡρώων ἰσχὺν μιμούμενον. Τοιοῦτος μὲν δὴ προϊὼν ἐφαίνετο. ἤλλαξε δὲ καὶ τῶν ἐνιαυσιαίων μηνῶν τὰ ὀνόματα, ὅσα μὲν ἀρχαῖα, καταλύσας, πάντας δὲ τῆς ἑαυτοῦ προσηγορίαις ὀνομάζων· ὧν αἱ πλεῖσται εἰς Ἡρακλέα δῆθεν, ὡς ἀνδρειότατον, ἀνεφέροντο. ἔστησε δὲ καὶ ἀνδριάντας αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν· ἀλλὰ μὴν καὶ ἀντικρὺ τοῦ τῆς συγκλήτου συνεδρίου τόξον διηγκυλημένον. ἐβούλετο γὰρ δὴ καὶ τὰς εἰκόνας * αὐτοῦ φόβον ἀπειλεῖν. τὸν μὲν οὖν ἀνδριάντα μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν καθελοῦσα ἡ σύγκλητος, ἐλευθερίας εἰκόνα ἱδρύσατο. Ὁ δὲ Κόμμοδος, μηκέτι κατέχων ἑαυτοῦ, δημοσίᾳ θέας ἐπετέλεσεν, ὑποσχόμενος τά τε θηρία πάντα ἰδίᾳ χειρὶ κατακτενεῖν, καὶ τοῖς ἀνδρειοτάτοις τῶν νεανιῶν μονομαχήσειν. διαδραμούσης
24 δὲ τῆς φήμης, συνέθεον ἔκ τε τῆς † Ἰταλίας πάσης καὶ τῶν ὁμόρων ἐθνῶν, θεασόμενοι ἃ μὴ πρότερον μήτε ἑωράκεσαν μήτε ἠκηκόεσαν. καὶ γὰρ διηγγέλλετο αὐτοῦ τῆς χειρὸς τὸ εὔστοχον, καὶ ὅτι ἔμελεν αὐτῷ ἀκοντίζοντι καὶ τοξεύοντι μὴ σφάλλειν. συνῆσαν δὲ παιδεύοντες αὐτὸν Παρθυαίων οἱ τοξικὴν ἀκριβοῦντες, καὶ * Μαυρουσίων οἱ ἀκοντίζειν ἄριστοι· οὓς πάντας εὐχειρίᾳ ὑπερέβαλλεν. ἐπεὶ δὲ κατέλαβον

Enimuero plurimis maximisque incommoditatibus laborante ciuitate, non iam vt antea multitudo beneuole Commodum aspicere, [1] sed referre omnes eius calamitatis causam in illius iniustos actus, & reliqua vitæ crimina. Siquidem neq; latebant populum scelera hominis; neque latere ipse volebat, sed quæ domi non sine infamia patrabantur, ea etiam in publicum ostētare haud verebatur: eoque vecordiæ petulantiæque processit, vt paternum primo cognomē repudiaret, ac pro Commodo Marci filio, Herculem se Iouis filium iusserit appellari: [2] depositoq; principũ Romanorum cultu, leonis pellem substerneret, manuq; clauam gestaret; simul purpureas sibi atq; auro intextas vestes circumdaret, nō sine omnium irrisione: quippe eodem [3] schemate & fœminarũ luxum, & heroum virtutem repræsentabat. [4] Talē se videlicet quotidie præstabat. Idemq; [5] mēsium nomina demutauit, ac pro vetustis appellationib. nouas de suis cognominibus imposuit; quorum ad Herculem pleraq;, tamquam scilicet ad fortissimũ, referebantur. Quin statuas quoq; sibi tota vrbe poni iussit; inq; iis vnam pro Curia, quæ arcum contenderet; vt etiam imagines ipsæ terrores atque minas præ se ferrent. quam dein tamen senatus post illius obitum sustulit, proque ea Libertatis imaginem reposuit. Cōmodus autem, quum tēperare iam sibi vltra nō posset, publice spectacula edere professus, omnes se sua manu feras occisurum pollicebatur, & cum fortissimis quibusq; iuuenum singulari certamine depugnaturum. Ea quum rumoribus celebrarentur, concurrebāt ex † Italia omni ac finitimis gentibus 24
vniuersi ad id spectaculũ, quod nec antea oculis vsurpauerant, neq; vmquam fando audiuerant. Siquidem ita esse certa manus illius dicebatur, vt, quodcumque destinaret, iaculo sagittave contingeret. Erantq; cum illo assidue Parthorum lectissimi sagittarii, ac Numidæ *præstantissimi* iaculatores: quos ille tamē omneis longe artificio superabat. Vbi aũt spectacu-

a *Scribo* κελεύσας. b *Non possunt hæc cohærere, nisi scribas* φέρειν. ¶IN VERS. L. 1 sed ref. etiam causas omnes calamitatum quæ tam crebræ erant, in temeraria eius homicidia: *siue* inconsiderata. *Nisi respicit ad eos qui supplicio indicta causa afficiebantur, quod & inconsiderate ac temerarie ab eo fiebat.* [*Memm. vertit* iniustas cædes.] 2 depositoque Romanorum cultu, qui regius erat, *vel* imperatorius: *id est, qui reges decebat, siue imperatores.* 3 Schemate *dicit pro* Habitu *ex Plauto: apud quem tamen* schema *legitur, non* schemate: *in Amphitr. cum seruili schema.* 4 Talis, quum prodibat, conspiciebatur. *id est,* Tali habitu *in publicum prodibat.* 5 Mensium annuorum nomina. *Intelligit autem fortasse,* mensium totius anni. *Alioqui supervacaneum illud* ἐνιαυσιαίων *nobis videri queat.* [*Possumus etiam reddere,* Mensium anniuersariorum: *i. quotannis in orbem recurrentium qua de re vise Dionis Epitomen supra 381, 3: & Aelium Lampridium 160, 19*]

li dies adfuit, pleno amphitheatro exędificatus Cōmodo peridromus fuerat, [per quē decurrere in orbem poſſet,] ne cōminus cum beſtiis pugnans periclitaretur, ſed ſuperne ac de tuto loco tela iaciendo, iaculandi potius ſcientiam quā fortitudinem oſtentaret. Ceruos igitur & damas, itē cornigera alia, præter tauros, currens pariter ipſe atq; inſequēs impetebat, ac præuēta fuga certiſſimis ictibus proſternebat: leones vero & pantheras, aliaq; id genus nobiliſſima animalia, currens in orbē, ſuperne iaculis confodiebat: ſic vt nec telum quiſquā ſecūdum, nec vulnus viderit niſi lethiferum. Nam vt primum ſe fera cōcitauerat, ſtatim illam vel in fronte vel in corde ſauciabat; [1] nullo prӕterea vſus ſcopo, neq; ad aliā corporis partem telo deſtinato: ſic vt pariter cum vulnere ipſo conficeretur. Ceterum beſtiæ conquirebantur vndique: ac tū primū vidimus quæ ante in picturis mirabamur. Quippe ex India Æthiopiaq;, itēq; a meridie & a ſeptemtrionibus, quidquid incognitū prioribus ſeculis fuerat, confecit ille pariter atq; oſtendit, nullo nō obſtupefacto, tam certa illa manu, tamq; nuſquam telis aberrātibus. Idē aliquando ſagittas lunatę cuſpidis in Mauruſias ſtruthos intorquebat; quæ & pedū celeritate, & alarum quaſi velis ociſſime ferebantur; ſic vt ſummum contingeret collum, atque ita capita amputaret, vt exſectis ceruicib. (qui teli impetus fuerat) [2] aliquamdiu tamen viuentibus ſimilē curſum continuarent. Quin & pantheram, quæ ſcilicet eductū quendam in harenam curſu acerrimo † cōprehenderat, ſic vt iamiam laniatura videretur, * ita opportuno vulnere conſequutus eſt, vt interfecta belua, hominē ſeruauerit, ac dentium quoque aciem cuſpide ipſa iaculi præueniret. Leones itē cauea centum eductos, totidem miſſilibus vniuerſos occidit: ita ſuo ordine iacentibus *diu* corporibus, vt [3] numerari facillime ſingula poſſent, nullo ſcilicet ſuperuacuo incidēte telo. [4] Hactenus igitur, quæ gerebantur, quamuis a principe aliena viderentur, tamen quoniam fortitudinem ſcientiamque præ ſe ferrent, popularem quandam gratiam emerebantur. verum vbi iam nudus ingreſſus amphitheatrum eſt, ſumptiſque armis numeros gladiatorios implebat,

αἱ τῆς θέας ἡμέραι, τὸ μὲν ἀμφιθέατρον πεπλήρωτο· τῷ δὲ Κομμόδῳ περίδρομος κύκλῳ κατεσκεύαστο, ὡς μὴ συστάδην τοῖς θηρίοις μαχόμενος κινδυνεύοι, ἄνωθεν δὲ καὶ ἐξ ἀσφαλοῦς ἀκοντίζων, [a] εὐτοξίας μᾶλλον ἢ ἀνδρείας παρέχοιτο δεῖξιν. ἐλάφους μὲν οὖν καὶ δορκάδας, ὅσα τε κερασφόρα, πλὴν ταύρων, συνθέων αὐτοῖς καὶ καταδιώκων, ἔβαλλε, φθάνων τε αὐτῶν τὸν δρόμον, καὶ πληγαῖς καιρίοις ἀναιρῶν· λέοντας δὲ καὶ παρδάλεις, ὅσα τε ζῶα γενναῖα, περιθέων ἄνωθεν κατηκόντιζεν. οὐδέ τις εἶδεν ἀκόντιον δεύτερον, οὐδὲ τραῦμα ἄλλο πλὴν τοῦ θανατηφόρου. ἅμα γὰρ τῇ τοῦ ζώου ὁρμῇ [b] κατά τε μετώπου ἢ κατὰ καρδίας ἔφερε τὴν πληγήν· καὶ οὐδέποτε σκοπὸν ἄλλον εἶχεν, οὐδὲ ἐς ἄλλο μέρος ἦλθε τὸ ἀκόντιον τοῦ σώματος, ὡς μὴ ἅμα τε τρῶσαι καὶ φονεῦσαι. τὰ δὲ πανταχόθεν ζῶα ἠθροίζετο αὐτῷ. τότε γοῦν εἴδομεν ὅσα ἐν γραφαῖς ἐθαυμάζομεν. ἀπό τε γὰρ Ἰνδῶν καὶ Αἰθιόπων, εἴ τι πρότερον ἄγνωστον ἦν, μεσημβρίας τε καὶ τῆς ἀρκτῴας γῆς ζῶα πάντα φονεύων, Ῥωμαίοις ἔδειξε. τὸ δ᾽ εὔστοχον τῆς χειρὸς αὐτοῦ πάντες ἐξεπλήττοντο. λαβὼν οὖν ποτὲ βέλη, ὧν αἱ ἀκμαὶ ἦσαν μηνοειδεῖς, ταῖς Μαυρουσίαις στρουθοῖς, ὀξύτατα φερομέναις καὶ ποδῶν τάχει καὶ κολπώσει πτερῶν, ἐπαφιεὶς τὰ βέλη κατ᾽ ἄκρου τοῦ τραχήλου, ἐκαρατόμει, ὡς τῶν κεφαλῶν ἀφῃρημένας ὁρμῇ τοῦ βέλους ἔτι περιθεῖν αὐτάς, ὡς μηδὲν παθούσας. παρδάλεως δέ ποτε ὀξυτάτῳ δρόμῳ τὸν ἐκκαλούμενον † καταλαβούσης, φθάσας τῷ ἀκοντίῳ μέλλουσαν δήξασθαι, τὴν μὲν ἀπέκτεινε, τὸν δὲ ἐρρύσατο· φθάσας τῇ τοῦ δόρατος αἰχμῇ τὴν τῶν ὀδόντων ἀκμήν. λεόντων δέ ποτε ἐξ ὑπογαίων ἑκατὸν ἀναρριφθέντων, ἰσαρίθμοις ἀκοντίοις πάντας ἀπέκτεινεν· ὡς ἐπὶ πολὺ κειμένων τῶν πτωμάτων, δι᾽ αὐτὸ τοῦτο ἐπὶ σχολῆς πάντας ἀριθμῆσαι, καὶ μηδὲν ἰδεῖν περιττὸν ἀκόντιον. Μέχρι μὲν τούτων, εἰ καὶ βασιλείας τὰ πραττόμενα ἦν ἀλλότρια, πλὴν ἀνδρείας καὶ εὐστοχίας παρὰ τοῖς δημώδεσιν εἶχε τινὰ χάριν· ἐπεὶ δὲ καὶ γυμνὸς εἰς τὸ ἀμφιθέατρον εἰσῆλθεν, ὅπλα τε ἀναλαβὼν ἐμονομάχει,

a For. εὐστοχίας. b For. κατὰ τὸ μέτ. ¶ IN VERS. L. 1 Ac numquam alium ſcopum ſibi propoſuit, neque aliam corporis partem attigit iaculum, quin ſimul & vulneraret & occideret. 2 adhuc circumcurrerent tamquam illæſæ. 3 numerari per otiū poſſent omnia, M. 4 Hactenus igitur, quamuis quæ gerebantur, ab imperatoria dignitate eſſent aliena, tamen apud vulgus aliquam, fortitudinis ergo & peritiæ iaculandi, gratiam emereb. *Puto autem Polit. ſcripſiſſe*, ſcientiamque iaculandi.

τότε σκυ-

τότε σκυθρωπὸν εἶδεν ὁ δῆμος θέαμα, τὸν εὐγενῆ καὶ Ῥωμαίων βασιλέα, μετὰ τοσαῦτα τρόπαια πατρός τε καὶ προγόνων, οὐκ ἐπὶ βαρβάρους ὅπλα λαμβάνοντα στρατιωτικὰ, ἢ Ῥωμαίων ἀρχῇ πρέποντα, καθυβρίζοντα δὲ τὸ ἀξίωμα αἰσχίστῳ καὶ μεμιασμένῳ σχήματι. ὁ μὲν οὖν μονομαχῶν, ῥᾳδίως τῶν ἀνταγωνιστῶν [a] περιεγίνετο, καὶ μέχρι τραυμάτων προεχώρει, ὑπεικόντων ἁπάντων, καὶ τὸν βασιλέα, [b] οὐ τὸν μονομάχον ἐννοούντων. εἰς τοσοῦτον δὲ προεχώρησε μανίας, ὡς μηκέτι βούλεσθαι μηδὲ τὴν βασίλειον ἑστίαν οἰκεῖν· ἀλλὰ γὰρ μετοικισθῆναι ἐβούλετο εἰς τὸ τῶν μονομάχων καταγώγιον. ἑαυτὸν δὲ οὐκέτι Ἡρακλέα, ἀλλὰ τῶν μονομαχησάντων ἐνδόξου τινὸς τετελευτηκότος ὀνόματι καλεῖσθαι προσέταξε. τοῦ δὲ μεγίστου ἀγάλματος κολοσσιαίου, ὅπερ σέβουσι Ῥωμαῖοι, εἰκόνα φέρον ἡλίου, τὴν κεφαλὴν ἀποτεμὼν, ἱδρύσατο ἑαυτοῦ, ὑπογράψας τῇ βάσει οὐχ ἃς εἰώθασι βασιλικὰς καὶ πατρῴους προσηγορίας, ἀντὶ δὲ Γερμανικοῦ, μονομάχους χιλίους νικήσαντος. ¶ [c] Ἔδει δὲ ἄρα ποτὲ κἀκεῖνον παύσασθαι μεμηνότα, καὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν τυραννουμένην. νέου μὲν γὰρ ἔτους τῆς ἐπιούσης ἔμελλεν ἡμέρας· [d] σέβουσί τε τὴν ἑορτὴν Ῥωμαῖοι, εἰς θεὸν ἀρχαιότατον τῆς Ἰταλίας † ἐπιχώριον ἀναφέροντες. φασὶ γὰρ αὐτὸν καὶ Κρόνον, ὑπὸ Διὸς ἐκβληθέντα τῆς ἀρχῆς, κατελθόντα εἰς γῆν, γενέσθαι ξένον· δεδιότα δὲ τὴν τοῦ παιδὸς δυναστείαν, παρ' αὐτῷ κρυπτόμενον λαθεῖν· ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα δοθῆναι τῷ χώρᾳ τῆς Ἰταλίας Λάτιόν τε κληθῆναι, ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος φωνῆς εἰς τὴν ἐπιχώριον παραχθέν. διὰ ταῦτά τοι καὶ μέχρι νῦν Ἰταλιῶται τὰ μὲν Κρόνια προεορτάζουσι θεῷ τῷ [e] λαθόντι, τὴν δὲ τοῦ ἔτους ἀρχὴν ἱερομηνίαν ἄγουσι τῷ τῆς Ἰταλίας ἔθει. διπρόσωπον δὲ αὐτοῦ ἵδρυται τὸ ἄγαλμα, ἐπειδὴ εἰς αὐτὸν ὁ ἐνιαυτὸς ἄρχεταί τε καὶ παύεται. ταύτης δὲ τῆς ἑορτῆς [f] προσιούσης, ἐν ᾗ μάλιστα Ῥωμαῖοι δεξιοῦνταί τε ἀλλήλους καὶ προσαγορεύουσι, νομισμάτων τε ἀντιδόσει καὶ κοινωνίᾳ τῶν γῆς καὶ θαλάττης καλῶν, εὐφραίνουσιν αὐτοὺς, ἀρχαί τε ἐπώνυμοι τότε πρῶτον τὴν ἔνδοξον καὶ ἐνιαύσιον πορφύραν περιτίθενται· πάντων ἑορτα-

tum vero triste Romano populo spectaculũ id visum, nobilissimum Imperatorem, post tam multos parentis sui maiorumq; triumphos, non quidem [1] aduersus beluas arma capere militaria, vel Romanorum imperio congruentia; sed amplissimam dignitatem turpissimo fœdissimoque cultu contaminare. Facile autem dimicans suos compares superabat; neq; tamen vltra vulnera procedebat, dãte vnoquoque manus, atque Imperatorem potius quam gladiatorem agnoscente. Eoque vesaniæ [2] profectus est, vt deserere principalem aulam atq; in [3] ludum gladiatorium migrare institueret. Neq; se amplius Herculem appellari patiebatur; adoptato nobilissimi gladiatoris nomine, qui iã vita excessisset. Quin simulacro illi colosseo, quod Romanis venerabile est, solis effigiem gerens, capite dempto suum imposuit: atque in basi subscripsit non quos consuesset imperatorios paternosq; titulos, sed pro Germanico, Mille gladiatorum victorẽ. ¶ Ceterum ipsum quoque desinere aliquando ab sua vecordia, & ciuitatem tyrannide liberari oportebat: idque anno ineunte: quem diem Romani festum agunt, ad [Ianum] vetustissimum Italiæ deum † referentes: cuius etiam Saturnum ipsum, ab Ioue filio pulsum, *quum in terram descendisset*, [4] fuisse hospitẽ prædicant; &, quod *filii potentiam metuens*, ibi latuisset, nomen Latio inditum, *Græco vocabulo in vernaculum deflexo*. Quocirca etiam nũc Romani Saturnalia prius *deo qui latuit*; dein vero initium anni * more suo concelebrant. Estque eius dei biceps imago; vt a quo incipit & in quẽ desinit annus. [5] Quũ igitur hũc diem festũ ciuitas agitaret, in quo *potissimũ* Romani inuicẽ se colunt salutãtq;, & nomismata alter alteri, [6] ceteraque omnifariã munera missitant, summiq; magistratus conspicuã sibi & solennẽ purpuram induũt: vniuersis diẽ con-

a *Scribo* περιεγίνετο, *ut sequitur* προεχώρει. b *voculam* οὐ *ex vet. cod. additam, agnoscit & Polit. licet non vertat*, imperatorem, non gladiatorem; *sed*, imperatorem potius quam glad. c *Sic supra*. ἰχθὺν τὸν Περτίνακα διεδίδου κακῶς. d *videtur voluisse hac*, σέβουσι τε (*nisi potius legendum* σέβουσι δὲ) *& quæ sequuntur, per parenthesin ponere; sed hæc longius producens, in anantapodoton incidisse ideoq; tamquam ab' ἄλλης ἀρχῆς, subiungitur*, ταύτης δὲ τῆς ἑορτῆς προσιούσης, *&c.* e *in aliorum edit. male* λαχόντι. f *scribendum puto* προσιούσης. *sed & ταύτης δὲ nequam ταύτης δὲ, malim.* ¶ IN VERS. L. 1 aduersus barbaros arma cap. [*quod notauit etiam Ioann. Hartungus Decuriæ 3, cap. 2, §. 1*] 2 *Polit. scripsisse puto* prouectus est. 3 domicilium gladiatorium. *sic & in sequ.* 4 fuisse hosp. prædicant, veritamque filii potentiam, (*vel dominatum*) absconditum apud eum latuisse. vnde & nomen illi Italiæ loco impositum, & Latium appellatum fuisse, e Græco sermone in patrium deductum. 5 Quum igitur festus hic dies aduentaret, in quo Romani *&c. sequendo lectionem annotatam e regione.* 6 & communicatione mutua pulcherrimarum quarumq; rerum, quas terra & mare ferunt, sese oblectant: & magistratus eponymi tum primum honorificam & annuam purpuram induũt vniuersis diem conc. *Sunt autem eponymi magistratus, consules: & πορφύρα eorum, id est purpura, est ἡ περιπόρφυρος, prætexta.* [*Memmo vertit*; & consules tum primum insignem illam & annuam prætextam ind.]

X

celebrantibus, statuit Cōmodus non quidem ex imperatoriis (vt mos erat) ædibus, sed ex ipso gladiatorio [a] ludo prodire in publicum, ac pro eleganti vestitu purpuraq; imperatoria, procedere armatus, deducente gladiatorum agmine, in conspectum Romani populi. Quod vbi consiliū suum ad Marciam retulit, vnam e suis concubinis; cui scilicet plurimum deferebat, ac prope vxoris eam loco habebat, sic, vt præter ignem omnes honores, velut Augustæ, tribuerentur: intellecto mulier tā absurdo turpiq; consilio, *primum* orare multis lacrymis, supplexq; ad genua accidere, ne aut Romanum imperium [1] pollui pateretur, aut ipse vitam suam perditis ac deploratis hominibus tam periculose committeret. Sed quum *diu supplicando* nihil profecisset, lacrymans discessit. Ille præfectum exercitibus, Lætum nomine, & Electum cubiculi custodem, ad se accitos, parare iubet in ludo ipso gladiatorio, quo se dormitum recipiat: vt illinc ad sacrificandum mane procederet, ac se armatū Romano populo ostētaret. [2] Illi multis precibus persuadere tentabant ne-
27 quid indignū principe † conaretur. Quibus Commodus, ira percitus, facessere ab se iussis, statim in cubiculū reuersus, vt, quemadmodum cōsueuerat, meridiaretur, sumpto in manus libello, quales de [3] philyra tenuissimi atq; in vtramque partem replicabiles fiunt: conscribit in eo, quoscumq; illa nocte interficere destinauerat. Ex quib[us] prima erat Marcia, mox Lætus atq; Electus: post hos ingens eorum numerus qui plurimum auctoritatis in senatu obtinebāt. Siquidem senes vniuersos [4] & paternos amicos tollere e medio, ne censura illorum sua interpellarentur flagitia: bonaq; ipsa diuitum dilargiri partim militibus, partim gladiatorib[us], decreuerat: vt alteri se defenderent, alteri oblectarent. Eū igitur libellum ita conscriptum, supra lectulum deposuit, neminem [a] ad se introiturum suspectans. Erat autem pusio quidam, infans adhuc, [5] ex ea nota qui vestitu [cetero] nudi, sed auro gemmisque *pretiosissimis* ornati, solent delicatissimo cuique Romanorum esse oblectamento.

ζόντων, ὁ Κόμμοδος ἐβούλετο οὐκ ἐκ τῆς βασιλείου, ὡς ἔθος, προελθεῖν οἰκίας, ἀλλ' ἐκ τοῦ τῶν μονομάχων καταγωγίου, ἀντὶ δὲ τῆς εὐπαρύφου καὶ βασιλικῆς πορφύρας ὅπλα τε αὐτὸς φέρων, καὶ συμπροϊόντων τῶν λοιπῶν μονομάχων, ὀφθῆναι τοῖς Ῥωμαίοις. ἐπεὶ δὲ τὴν γνώμην αὐτοῦ ταύτην ἀνήνεγκε πρὸς Μαρκίαν, (ἣν εἶχε τῶν παλλακίδων τιμιωτάτην, ἣ οὐδὲν ἀπεῖχε γαμετῆς γυναικὸς, ἀλλὰ πάντα ὑπῆρχεν ὅσα σεβαστῇ, πλὴν τοῦ [c] πυρὸς) ἡ μαθοῦσα τὴν παράλογον οὕτω καὶ ἀπρεπῆ βούλησιν αὐτοῦ, τὰ πρῶτα ἐλιπάρει, καὶ προσπίπτουσα, μετὰ δακρύων ἐδεῖτο μήτε τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν καθυβρίσαι, μήθ' ἑαυτὸν ἐπιδόντα μονομάχοις καὶ ἀπεγνωσμένοις ἀνθρώποις, κινδυνεῦσαι. ἐπεὶ δὲ πολλὰ ἱκετεύουσα οὐκ ἐτύγχανεν αὐτοῦ, ἡ μὲν δακρύουσα ἀπῄει. ὁ δὲ Κόμμοδος, μεταπεμψάμενος Λαῖτον τὸν ἔπαρχον τῶν στρατοπέδων, Ἔκλεκτόν τε τὸν τοῦ θαλάμου προεστῶτα, ἐκέλευεν αὐτοῖς παρασκευασθῆναι, ὡς διανυκτερεύσων ἐν τῷ τῶν μονομάχων καταγωγίῳ, κἀκεῖθεν προελευσόμενος ἐπὶ τὰς θυσίας τῆς ἱερομηνίας, ὡς Ῥωμαίοις ἔνοπλος ὀφθείη. οἱ δὲ ἱκέτευον καὶ πείθειν ἐπειρῶντο μηδὲν ἀνάξιον τῆς βασιλείας † ποιεῖν. Ὁ δὲ Κόμμο- 27
δος ἀσχάλλων, τοὺς μὲν ἀπεπέμψατο, αὐτὸς δὲ ἐπανελθὼν εἰς τὸ δωμάτιον, ὡς δὴ καθευδήσων, (καὶ γὰρ μεσημβρίας εἰώθει τοῦτο ποιεῖν) λαβὼν γραμματεῖον, τούτων δὴ τῶν ἐκ φιλύρας εἰς λεπτότητα ἠσκημένων, [a] ἐπαλλήλῳ τε ἀνακλάσει ἀμφοτέρωθεν ἐπτυγμένων, γράφει ὅσους χρὴ τῆς νυκτὸς φονευθῆναι. ὧν πρώτη μὲν ἦν Μαρκία, εἵποντο δὲ Λαῖτός τε καὶ Ἔκλεκτος· ἐπὶ δὲ τούτοις πολὺ πλῆθος τῆς συγκλήτου πρωτευόντων. τοὺς μὲν γὰρ πρεσβυτέρους, καὶ [b] λοιποὺς πατρῴους φίλους ἀποσκευάσασθαι πάντας ἤθελεν, αἰδούμενος ἔχειν αἰσχρῶν ἔργων σεμνοὺς ἐπόπτας· τὴν δὲ πλουσίων τὴν οὐσίαν χαρίσασθαι ἐβούλετο, μερίσαι τε εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς μονομαχοῦντας· τοὺς μὲν, ἵνα φυλάττοιεν αὐτὸν, τοὺς δὲ, ἵνα τέρποιεν. γράψας δὴ γραμματεῖον, τίθησιν ἐπὶ τοῦ σκίμποδος, οἰηθεὶς μηδένα [c] ἐκεῖσε εἰσελεύσεσθαι. Ἦν δὲ καὶ παιδίον πάνυ νήπιον, τούτων δὴ τῶν γυμνῶν μὲν ἐσθῆτος, χρυσῷ δὲ καὶ λίθοις πολυτίμοις κεκοσμημένων· οἷς ἀεὶ χαίρουσι Ῥωμαίων οἱ τρυφῶντες.

a *Vel deesse, vel relictum esse subaudiendum ἀπεῖχε per ἐλλειψιν, aliud ve eiusdem significationis vocabulum, suspicor.* b *in Ald. edit. & ἀλλους, male λοιποὺς scriptum est.* c *for. ἐκεῖνον.* ¶ IN VERS. L. 1 contumelia afficeret. 2 Illi supplicabant & pertentent, nequid principatu indignum faceret: *vel imperio indign.* At Comm. ægre id ferens, eos quidem amandauit: reuersus autem in cubiculum ad capiendum somnum, (nam meridie id facere moris habebat) sumpto in m. 3 h. e. de tilia. M. 4 & reliquos paternos amicos tollere e medio, (quod eum graues turpium factorum inspectores habere puderet) bonaque 5 ex illis qui nullum quidem amictum gestant, sed auro & lapidibus pretiosissimis sunt ornati; quibus semper gaudent ex Romanis ii qui luxui dediti sunt.

ὑπερηγάπα

ὑπερηγάπα δ' αὐτὸ ὁ Κόμμοδος, ὡς συγκαθεύδειν πολλάκις· Φιλοκόμμοδός τε ἐκαλεῖτο, δηλούσης καὶ τῆς προσηγορίας τὴν στοργὴν τὴν εἰς τὸ παιδίον τοῦ βασιλέως. τὸ δὴ παιδίον τοῦτο, ἄλλως ἀθύρον, προελθόντος τοῦ Κομμόδου ἐπὶ τὰ συνήθη λουτρά τε καὶ κραιπάλας, εἰσδραμὸν εἰς τὸν θάλαμον, ὥσπερ εἰώθει, τὸ γραμματεῖον ἐπὶ τοῦ σκίμποδος κείμενον ἀνελόμενον, ἵνα δὴ παίζειν ἔχοι, πρόεισι τοῦ οἴκου. κατὰ δέ τινα δαίμονα συντυγχάνει τῇ Μαρκίᾳ· ἡ δὲ (καὶ αὐτὴ γὰρ ἔστεργε τὸ παιδίον) περιπτύξασα καὶ φιλοῦσα, τὸ γραμματεῖον ἀφαιρεῖται, δεδοικυῖα δὴ μή τι τῶν ἀναγκαίων ὑπὸ νηπιότητος ἀγνοοῦν, παῖζον διαφθείρῃ. γνωρίσασα δὲ τὴν τοῦ Κομμόδου χεῖρα, ταύτῃ καὶ μᾶλλον ἐσπούδαζε διεξελθεῖν τὴν γραφήν. ἐπεὶ δ' εὗρεν αὐτὸ θανατηφόρον, καὶ πρὸ ἁπάντων [a] αὐτήν τε μέλλουσαν τεθνήξεσθαι, Λαῖτόν τε καὶ [b] Ἔκλεκτον ἐπακολουθήσοντας, τόν τε λοιπῶν τοσοῦτον φόνον, ἀνοιμώξασα, καθ' ἑαυτήν

28 τε εἰποῦσα· † Εὖγε ὦ Κόμμοδε, ταῦτα τὰ ἀριστεῖα εὐνοίας τε καὶ στοργῆς, ὕβρεώς τε καὶ παροινίας τῆς σῆς, ἧς ἐτῶν τοσούτων ἠνεσχόμην. ἀλλ' οὐ καταπροίξῃ αὐτὸς μεθύων νηφούσης γυναικός. Ταῦτα εἰποῦσα, τὸν Ἔκλεκτον μεταπέμπεται· (ἔθος δ' ἦν αὐτῷ προσιέναι, ἅτε τοῦ θαλάμου φύλακι· ἔτι τε καὶ ἐπὶ συνουσίᾳ αὐτῆς διεβάλλετο) δοῦσα δὲ τὸ γραμματεῖον, Ὅρα, ἔφη, ποίαν μέλλομεν παννυχίζειν ἑορτήν. ὁ δ' Ἔκλεκτος, ἀναγνούς τε καὶ ἐκπλαγείς (ἦν δὲ τὸ γένος Αἰγύπτιος, τολμῆσαί τε ἅμα καὶ δρᾶσαι, θυμῷ τε δουλεῦσαι πεφυκώς) κατασημηνάμενος [c] οὖν τὸ γραμματεῖον, διά τινος τῶν ἑαυτῷ πιστῶν ἀναγνωσθησόμενον πέμπει τῷ Λαίτῳ. ὁ δὲ, καὶ αὐτὸς ταραχθεὶς, ἀφικνεῖται πρὸς Μαρκίαν, ὡς δὴ συσκεψόμενος [d] αὖθις περὶ ὧν ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τῆς τῶν μονομάχων καταγωγῆς. προσποιησάμενοι δὲ περὶ τῶν ἐκείνῳ διαφερόντων σκέπτεσθαι, συντίθενται φθάσαι τι δράσαντες [e] ἢ παθεῖν· οὐδὲ καιρὸν εἶναι μελλήσεως ἢ ἀναβολῆς. ἤρεσκε δὴ δοῦναι φάρμακον δηλητήριον τῷ Κομμόδῳ· ὑπέσχετο δὲ αὐτὸ ῥᾷστα δώσειν ἡ Μαρκία. εἰώθει γὰρ αὐτὴ κιρνᾶναί τε καὶ διδόναι τὴν πρώτην πόσιν, ὡς ἥδιον πίοι παρ' ἐρωμένης. ἐλθόντι δ' αὐτῷ ἀπὸ τοῦ λουτροῦ, ἐμβαλοῦσα εἰς κύλικα τοῦ φαρμάκου, οἴνῳ τε κεράσασα

Is ita Commodo carus erat, vt cū illo sæpe etiam cubaret, ac Philocommodus appellaretur, ipso indicante nomine amorem principis. Hic itaque puer, forte ludibundus, [1] occupato inter balnea & crapulas Commodo, cubiculum (vt cōsueuerat) ingressus, sumpto in manus *qui supra lectulum iacebat* libello, quicum lusitaret, foras processit. ac forte quadā in Marciam incidit: quæ quum puerū etiam ipsa diligeret, complexa prius atq; deosculata, libellum manu aufert: verita ne quid ob infantiam inscius puer rerum fortasse [2] grauiorum labefaceret. Agnita dein Commodi manu, ac legendi cupidine *magis* illecta, [3] vbi funesta contineri, ac se primam peti intellexit, Lætumq; & Electum subsequi, tantamq; deinceps reliquorum futuram cędem: hæc secum ingemiscens cōsusurrabat; † Euge Commode, [4] hæccine præmia beneuolentiæ amorisq; sunt? ita scilicet de te merui, quum tam multos annos cōtumelias ebrietatemque tuam pertuli? Sed nequaquā tibi hæc ita successerint, viro temulento, aduersus sobriam mulierem. His dictis, Electū ad se arcessit: (quem etiam ipsa aliquando per se cōuenire, vtpote cubiculi custodem solita, & cum eo stupri quoq; habuisse cōsuetudinem credebatur) traditoq; in manus libello, Vide, inquit, Electe, cuiusmodi simus hac nocte festum celebraturi. Is eo lecto expauefactus, (erat autē Ægypti⁹ genere, audax homo [5] ac promptus, & irasci facilis) statim signatum libellum per hominem sibi fidum, Læto legendū mittit. Qui item exterritus, ad Marciam contendit simulans de iis ire se consultatum quæ ad concinnandum ex iussu principis ludum gladiatorium pertinerent. [6] Hoc igitur vsi prætextu, [7] cōstituunt aut faciendum sibi quamprimum, aut patiendum aliquid: nullum moræ locum, nullum procrastinationi esse. Placitum autem est rem veneno agi: quod se facile daturam Marcia recepit; quippe solita primū illi miscere atq; offerre poculū, vt ab amica porrectum suauius biberetur. Igitur redeunti ex balneis commixtum vino odoratissimo venenum

a For. αὐτήν γε μετὰ τεθν. Λαῖτον δὲ καὶ Ἔκλ. b *quæ sunt ab accus.* Ἔκλεκτον, *vsque ad alterum qui est eiusdem nominis, desunt in præced. edit. præterquam in mea.* c *otiosa hic est ista partic.* οὖν. d *scribo* αὐτῇ. e *for. scrip. it* μᾶλλον ἢ παθεῖν. ¶ IN VERS. L. 1 quum Commodus ad consueta balnea & crapulas profectus esset. 2 necessariarum. 3 vbi mortiferum esse comperit, ac se primam esse morituram, Læt. & Elect. subsequuturos. 4 hæccine gratia amori beneuolentiæque meæ repēditur, postquam tot annos tuas contumelias tuamque ebrietatem toleraui? Sed nō impune tu temulentus hæc aduersus sobriam mulierem molitus fueris. 5 ac manu promptus, & iræ impotens *ad verbum*, qui hoc a natura habebat vt iræ seruiret, *vel* indulgeret. 6 Quum igitur simulassent se de iis quæ ad illum pertinerent, consultare, constit. 7 constituūt facere prius aliquid quam pati, M.

in calice obtulit. Ille, diu lauãdo [1] venandoq; collecta siti, [2] veluti de more propinatum sibi, temere interbibit. Quare statim capitis grauedine occupatus, atq; in soporem prolapsus, quum id ex labore accidisse opinaretur, quieti se tradidit. Electus autem & Marcia, recedere omnes cõfestim, & suam quemque domum reuerti iubẽt, ne somni indigum Commodum expergefacerent. Id autem alias quoque ex ebrietate nimia facere consueuerat. [3] Nam quum vel balneis vel epulis operam daret, nullum scilicet habebat præstitutum quieti tempus. etenim aliæ ex aliis voluptates, eæq; inter se maxime diuersæ, seruire sibi hominem etiam inuitum [4] quocumque tempore subigebant.

29 † Pauxillum igitur cum requiesset, ac iam se ad stomachum & aluum veneni vis insinuasset, oborta vertigine, vomitus, & quidem affatim, consequutus est: siue ipso cibo quem largiter ante sumpsisset, multaque meri potione virus expellente: seu quoniam principibus mos est, antequam cibum capiant, medicamento vti quo venena prohibeantur. Ceterum quum multum euomuisset, veriti illi ne veneno quoque omni eiecto colligeret sese, atque vna omnes cædi imperaret, [5] persuaserunt magna mercede Narcisso cuidam, audaci strenuoque adolescenti, vt ipsum in cubiculo strangularet. *Hic irrumpens illum & veneno & crapula languentem, constricto gutture interficit.* Hunc finem vitę Commodus habuit, tredecim annos post parentis obitum imperio administrato: vnus omnium ante se Imperatorum nobilissimus, omniumque eius ætatis hominum formosissimus. quod si *aliquid* dicendum de fortitudine quoq; est, [6] ne in hoc quidem cuiquam, præsertim destinandis ictibus, concessurus. Sed tamen totam vitæ rationem studiis (vt dictum est) fœdissimis contaminauit.

εὐῶδες, δίδωσιν. ὁ δέ, ὡς συνήθη φιλοτησίαν, μετὰ πολλὰ λουτρὰ καὶ γυμνάσια τὰ πρὸς θηρία διψῶν, ἔπιεν ἀναισθήτως. εὐθέως δὲ κάρος ἐπιπεσὼν αὐτῷ· εἰς ὕπνον τε καθελκόμενος, [a] ὑπὸ καμάτου πάσχειν οἰηθεὶς, ἀνεπαύσατο. ὁ δὲ Ἔκλεκτος καὶ Μαρκία, πάντας ἀποστῆναι κελεύσαντες, εἴς τε τὰ οἰκεῖα ἀπιέναι, ἡσυχίαν δὴ παρεσκεύαζον αὐτῷ. εἰώθει δὲ καὶ ἐπὶ [b] ἄλλων τοῦτο πάσχειν ὁ Κόμμοδος ὑπὸ κραιπάλης. πολλάκις γὰρ [c] λουσάμενος καὶ πολλάκις ἐσθίων, οὐδένα καιρὸν εἶχεν εἰς ἀνάπαυσιν ὡρισμένον, [d] ἐπαλλήλοις καὶ διαφόροις συνεχόμενος ἡδοναῖς, αἷς δὴ καταλαβούσῃ ὥρᾳ καὶ ἄκων ἐδούλευεν. † ἐπ' ὀλίγον μὲν οὖν ἡσύχασε· περὶ στόμαχον δὲ καὶ κοιλίαν τοῦ φαρμάκου γενομένου, ἴλιγγός τε αὐτὸν καταλαμβάνει, ἔμετός τε πολὺς ἐπιγίνεται, ἢ τῆς προειλημμένης τροφῆς ἅμα ποτῷ πολλῷ ἐξωθούσης τὸ φάρμακον, ἢ διὰ τὸ προλαμβανόμενον, ὅπερ εἰώθασι βασιλεῖς ἑκάστοτε πρὸ πάσης τροφῆς λαμβάνειν, κώλυμα δηλητηρίων. πλὴν ἀλλὰ πολλοῦ γε ὄντος τοῦ ἐμέτου, φοβηθέντες μὴ πᾶν ἐξεμέσας τὸ φάρμακον ἀνανήψῃ, (καὶ πάντες ἀπόλωνται), νεανίαν τινὰ, ὀνόματι Νάρκισσον, γενναῖόν τε καὶ *ἀκμαστὴν, πείθουσιν εἰσελθόντα, τὸν Κόμμοδον ἀποπνῖξαι· μεγάλα δώσειν ἔπαθλα ὑποσχόμενοι. ὁ δὲ, εἰσδραμὼν, παρειμένον αὐτὸν ὑπὸ τοῦ φαρμάκου καὶ μέθης, ἀποσφίγξας τὸν τράχηλον, φονεύει. 29

Τοιούτῳ μὲν τέλει βίου ὁ Κόμμοδος ἐχρήσατο, βασιλεύσας ἔτη τρεισκαίδεκα μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν· εὐγενέστατός τε τῶν πρὸ αὐτοῦ γενομένων βασιλέων, κάλλει τε τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπων εὐπρεπέστατος. εἰ δέ τι δεῖ καὶ περὶ ἀνδρείας εἰπεῖν, οὐδενὸς ἥττων εὐστοχίᾳ τε καὶ εὐχειρίᾳ· εἰ μὴ τὴν τούτων εὐμοιρίαν αἰσχροῖς ἐπιτηδεύμασι κατῄσχυνεν, ὡς προείρηται).

---

a For. ὑπὸ τοῦ καμ. b *for. ἄλλων δείπνων τοῦτο π.* c *for. λουόμενος.* d *Legitur etiam ἐπ' ἀλλήλοις: item ἀλλ' ἐπ' ἀλλήλοις. ego ex tribus hisce vocibus lubenter vnam facerem, ἀλλεπαλλήλοις:* ¶IN VERS. L. 1 seque cum feris exercendo, S. 2 veluti talem potum qualem amica temperare solebat, ita ebibit vt nihil sentiret. *id est, vt alium quam consuetum gustum esse nõ sentiret:* [*vel,* vt nullum subesse dolum sentiret] 3 Quum enim post frequentia balnea frequenter etiam cibum sumeret, nullũ hab. pr. tempus aduenerat. *id est, quum cupido eum inuaserat.* 4 quum 5 persuaserunt iuueni cuidam nomine Narcisso, strenuo ac robusto, vt ingressus Commodum strangularet: magna præmia se daturos polliciti. 6 nulli certior fuit manus & maiore dexteritate prædita: nisi, quam his in rebus nactus erat felicitatem, studiis fœdissimis (quemadmodum diximus) contaminasset.

ΗΡΩΔΙΑ-

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ [ΙΣΤΟΡΙΩΝ] βιβλίον δεύτερον.

Ἀνελόντες δὲ τὸν Κόμμοδον οἱ ἐπιβουλεύσαντες, ὡς ἐν τῷ πρὸ τούτου συντάγματι τῆς ἱστορίας δεδήλωται, κρύψαι τε τὸ γενόμενον βουλόμενοι, ὡς αὐτοὺς φυλάσσοντας τὴν βασίλειον αὐλὴν δορυφόρους λάθοιεν, [a] εἰλίσαντες στρωμνῇ τινι εὐτελεῖ τὸ σωμάτιον καὶ καταδήσαντες, ἐπιθέντες δυσὶν οἰκέταις τῶν πιστῶν ἑαυτοῖς, ἐκπέμπουσιν ὡς δή τι σκεῦος τῶν ἐκ τοῦ θαλάμου περιττῶν. οἱ δὲ φέροντες, διὰ μέσων ἐκφέρουσι τῶν † φυλάκων· ὧν οἱ μὲν, ἀπὸ μέθης ἐκραιπάλων, οἱ δὲ ἐγρηγορότες, κἀκεῖνοι εἰς ὕπνον κατεφέροντο, κατεχούσαις τε ταῖς χερσὶ τὰ δοράτια ἐπανεπαύοντο· οἱ δ᾽, οὐ πάνυ τὸ ἐκφερόμενον τοῦ θαλάμου, ὅ τι ποτ᾽ εἴη, ἐπολυπραγμόνουν· ἐπεὶ μηδὲ αὐτοῖς διέφερε ταῦτ᾽ εἰδέναι. Τὸ μὲν οὖν σῶμα τοῦ βασιλέως οὕτω κλαπὲν, ἐκκομισθέν τε τῆς [b] αὐλείου θύρας, νύκτωρ ὀχήματι ἐπιθέντες, εἰς τὸ ἀριστεῖον ἀπέπεμψαν.

¶ Ὁ δὲ Λαῖτος καὶ Ἔκλεκτος, ἅμα τῇ Μαρκίᾳ, τὸ πρακτέον ἐβουλεύοντο. ἔδοξε δὲ αὐτοῖς περὶ μὲν τοῦ θανάτου φήμην διακατασπεῖραι, ὅτι δὴ αἰφνιδίως τετελευτήκοι, ἀποπληξίας ἐπιπεσούσης. καὶ γὰρ ἐνδεχομένην πίστιν ἕξειν ᾤοντο τὴν φήμην, προδιαβεβλημένης τῆς ἀκορέστου καὶ ὑπερβαλλούσης ἐκείνου τροφῆς. Πρῶτον δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπιλέξασθαι ἄνδρα πρεσβύτην τινὰ καὶ σώφρονα, τὸν διαδεξόμενον τὴν ἀρχήν· ὅπως αὐτοί τε σωθεῖεν, καὶ ἀπὸ τῆς πικρᾶς καὶ ἀκολάστου τυραννίδος πάντες ἀναπνεύσαιεν. καθ᾽ ἑαυτοὺς δὲ ἀναλογιζόμενοι, οὐδένα οὕτως ἐπιτήδειον εὕρισκον ὡς Περτίνακα. ἦν δὲ ὁ Περτίναξ, τὸ μὲν γένος Ἰταλιώτης, ἐν δὲ πολλαῖς στρατιωτικαῖς τε καὶ πολιτικαῖς εὐδοκιμήσας πράξεσι· [c] πολλὰ δὲ κατὰ Γερμανῶν καὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν βαρβάρων ἐγείρας τρόπαια· μόνος τε περιλειφθεὶς τῶν σεμνῶν πατρῴων τῶν Κομμόδου φίλων· ὃν οὐκ ἀπέκτεινε, τῶν Μάρκου ἑταίρων τε καὶ στρατηγῶν ἐντιμότατον γενόμενον, ἢ διὰ σεμνότητα αἰδούμενος, ἢ ὡς πένητα τηρήσας.

HERODIANI HISTORIÆ DE IMPERIO POST MARCUM, *Liber secundus.*

[1] Occiso Commodo, quemadmodum superiore volumine demõstrauimus, quum celare factũ interfectores, & aulicas excubias fallere vellent, vili quodam stragulo inuolutum cõstrictumq; corpusculum, ac duobus exploratæ fidei famulis impositum, ædibus exportandũ, velut aliquid superuacuum ex cubiculi supellectile, curauerunt. Qui autẽ exportabant, per medios euasere † custodes, [2] partim ebrios, dormitantesque, ac manu languida tenentes hastilia, partim etiam socordes eorum quæ ad se parũ pertinere arbitrabantur. Ita corpus principis [3] furtim elatum ac per noctẽ vehiculo impositũ, in Aristeum miserunt. ¶ Lætus autem & Electus, Marciaque, quid agendum foret diu deliberato, tandem decernunt, ita de eius morte rumores serere, quasi repente in apoplexiã incidisset. [4] quod facile de illo crẽditum iri existimabant, quem constabat identidem solitum immoderatis epulis saginari. Sed ante omnia tamen visum est, aliquem prouectũ ætate ac modestum hominem deligere ad imperium; per quem & ipsi incolumes forent, & omnes a sæua immoderataq; tyrãnide respirarent. Igitur diu consultato, neminem sic idoneum inuenerunt vt Pertinacem. Erat autẽ Pertinax, genere Italus, domi belliq; rebus gestis clarus, multisq; insignis tropæis quæ aduersum Germanos atque orientales barbaros erexerat. vnusq; erat [5] reliquus e grauissimis illis quos pater Commodo amicos reliquisset, cuique plurimũ ex omnibus sociis ducibusq; detulerat: [6] tutus hactenus, vel grauitatẽ ipsam verito, vel ob paupertatẽ hominis dissimulãte Commodo.

---

a *Sic μέθαις cum κραιπάλαις supra pag. 3: & in hoc libro παρὰ μέθην καὶ κραιπάλην, de Iuliano. Sed hic poterat satis esse ἐκραιπάλων.*
b *Sic alibi αὐλείου θύρας dicit: sed & αὐλείου εἰσόδου (si non est error) infra 38, ἢ ἐπὶ τῇ αὐλείῳ, ἢ ἐπὶ ταῖς λοιπαῖς εἰσόδοις.* c *Hoc testatum h…remus & infra, duobus locis.* ¶In vers. L. 1 Quum ii qui Commodo insidiabantur, illum interfecissent eo quo dictũ est modo in primo huius historiæ commentario, & celare factum vellent: vt satellites qui aulam imperatoriã custodiebant laterent, vili quodam str. 2 quorum alii crapulam edormiebant: alii, qui *adhuc* vigilabant, & ipsi in somnum deferebãtur, in manus, quæ hastilia tenebant, reclinati: alii, quidnam esset quod e thalamo exportabatur, non valde curabant: quum ne pertineret quidem ad ipsos hæc scire. Ita corp. 3 furtim subductum & per atrii ianuam exportatum, quum noctu vehiculo imposuissent. 4 Rumorem enim hunc fore huiusmodi putabant cui fides adhiberi posset, quum ob inexplebilem voracitatem male audiret. Sed ante om. 5 reliquus ex illis maiestate verendis viris quos C. 6 quem non interfecit Cõm. siue quod maiestatem illam reuereretur, siue quod ob paupertatem eum conseruaret.

Siquidem id quoque illius laudibus accedebat, quod quum plurima omnium administrasset, tamen erat omnium pauperrimus. Hunc igitur Pertinacem nocte intempesta, sopitis omnibus, Lætus atque Electus cum paucis eiusdem factionis adeunt; &, quum ianuã occlusam offendissent, ianitorem excitarunt. qui vbi adaperuit, militesque & Lætum præfectum adesse vidit, perterritus atque expauefactus, Pertinaci renũtiat. Is admitti[illico] iubet, euentura mox inquiẽs quæ sibi [1] ad eam diem mala præsagiuerat. 31 Tanta porro [2] fuit animi † constantia, vt ne lecto quidem se mouerit, aut habitum oris demutauerit. sed ingressis Læto atque Electo, quamuis ad se occidendum missos crederet, pleno audaciæ vultu minimeque pallenti, Iam pridem, inquit, hũc exitum vitæ singulis etiam noctibus sperabã; qui ex omnibus paternis amicis vnus adhuc essem reliquus. Itaque demirabar quonam tam diu rem differret Cõmodus. Proinde [3] quid statis? quĩn facitis imperata, meq; a tristi aliquando ac perpetua formidine liberatis? Ad hæc Lætus, Desine, inquit, indigna te & superiore vita tua fabulari. neque enim nos mortem tuam, sed salutem cum nostram, tum Rom. imperii petitũ venimus. Iacet enim tyrannus, debitasq; luit pœnas, ea passus a nobis quæ in nos facere moliebatur. Quare huc adsumus imperiũ tibi tradituri; quem vnum ex omni senatu, vel temperantia vitæ, vel auctoritate, vel [4] ætate etiã & grauitate morum, scimus esse pręstantissimum, carumq; populo & venerabilẽ: sperantes, quod agimus, & optabile illis, & nobis [5] salubre futurum. [6] Ad hæc Pertinax, Desinite, inquit, senem ludere hominem, atq; ita timiditatis arguere, vt prius decipere, dein occidere studeatis. Atqui, inquit Electus, quando nobis parum credis, [7] cape libellum hunc; (nam manum certe agnoscis Cõmodi) ac tute lege: cognosces proculdubio quantum effugerimus periculi: neq; tentamentum aliquod in nostris verbis. sed veri fidem

ἦν γὰρ αὐτοῦ καὶ τοῦτο μέρος τῶν ἐγκωμίων, ὅτι πλεῖστα πάντων ἐγχειρισθεὶς, πάντων οὐσίαν εἶχεν ἐλάττονα. • Πρὸς δὴ τοῦτον τὸν Περτίνακα, νυκτὸς ἀκμαζούσης, πάντων τε ὕπνῳ κατειλημμένων, ἀφικνοῦνται ὁ Λαῖτος καὶ Ἔκλεκτος, ὀλίγους τῶν συνωμοτῶν ἐπαγόμενοι. ἐπιστάντες δὲ αὐτοῦ, κεκλεισμένης τῆς οἰκίας, ταῖς θύραις, διεγείρουσι τὸν φυλάττοντα. ἀνοίξας δὲ ἐκεῖνος καὶ θεασάμενος στρατιώτας ἐφεστῶτας, καὶ Λαῖτον, ὃν ἤδει ἔπαρχον ὄντα, ἐκπλαγεὶς καὶ ταραχθεὶς ἀπήγγειλε. ὁ δὲ ἥκειν αὐτοὺς κελεύει, δεινὰ, προσδοκώμενα ἑαυτῷ ἑκάστοτε, συμβήσεσθαι φάσκων. ἐν τοσαύτῃ γοῦν † αὐτόν φασι μεῖναι ψυχῆς ἀταραξίᾳ, 31 ὡς μηδὲ ἀναθορεῖν τοῦ σκίμποδος, μεῖναι δὲ ἐπὶ τοῦ σχήματος· καὶ τὸν Λαῖτον ἅμα τῷ Ἐκλέκτῳ εἰσελθόντα, καίτοι δοκοῦντας ἐπὶ φόνῳ ἥκειν, προσέβλεπέ τε, καὶ θαῤῥοῦντι μηδὲ ἀλλοιώσαντι τῷ προσώπῳ, Πάλαι μὲν, φάναι, καὶ πάσης νυκτὸς τόδε τὸ τέλος τοῦ βίου εἶχον δι' ἐλπίδος· μόνος γε τῶν πατρῴων περιλελειμμένος φίλων ἔτι, ἐθαύμαζον ἐπ' ἐμοὶ Κόμμοδον βραδύνοντα. τί δὴ μέλλετε; ὑμεῖς τε γὰρ δράσετε τὸ κεκελευσμένον, ἐγώ τε πονηρᾶς ἐλπίδος καὶ φόβου συνεχοῦς ἀπαλλάξομαι. Πρὸς ταῦτα ὁ Λαῖτος, Οὐ παύσῃ, ἔφη, ἀνάξια σαυτοῦ καὶ τῶν προβεβιωμένων σοι λέγων; οὐ γὰρ ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ σῷ ἥδε ἡμῶν ἡ ἄφιξις, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ τῇ τε ἡμῶν αὐτῶν, καὶ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. κεῖται μὲν γὰρ ὁ τύραννος, δίκην δοὺς τὴν προσήκουσαν· καὶ ἅπερ αὐτὸς ἡμᾶς δρᾶσαι διενοεῖτο, ταῦτα πρὸς ἡμῶν παθών. ἡμεῖς δὲ ἥκομεν σοὶ τὴν βασιλείαν ἐγχειριοῦντες, ὃν ἴσμεν προὔχοντα ἐν τῇ συγκλήτῳ βουλῇ, σωφροσύνῃ βίου, μεγέθει τε ἀξιώματος, καὶ [a] ἡλικίας σεμνότητι· ποθούμενόν τε καὶ τιμώμενον ὑπὸ τοῦ δήμου. ὅθεν κἀκείνοις εὐκταῖον, καὶ ἡμῖν σωτήριον τὸ πραττόμενον ἔσεσθαι προσδοκῶμεν. Πρὸς ταῦτα ὁ Περτίναξ, [b] Οὐ παύσεσθε, ἔφη, χλευάζοντες πρεσβύτην, καὶ τοσαύτην μου δειλίαν καταγνωκότες, ὡς πρότερον ἀπατῆσαι [c] βούλεσθε, εἶθ' οὕτω φονεῦσαι; Ἀλλὰ μὴν, (ἔφη ὁ Ἔκλεκτος) ἐπεὶ λέγουσιν ἡμῖν οὐ πεπίστευκας, λαβὼν τουτὶ τὸ γραμμάτιον (γνωρίζεις δὲ τὴν Κομμόδου χεῖρα, ὅσης σοι τῆς ἀναγνώσεως ἐν συνηθείᾳ) ἐπίσκεψαι. οὕτω γὰρ γνώσῃ τίνα τε κίνδυνον ἐφύγομεν, καὶ ὅτι μὴ σκῆψις, ἀλλ' ἀλήθεια πρόσεστι

a *Pol. ita hunc locum vertit quasi legerit, ἀλλοιώσαντι τῷ προσώπῳ.* b *sic paulo ante, οὐ παύσῃ λέγων;* c *malim βούλεσθε.* ¶ IN VERS. L 1 indies: *vel,* quotidie. M. 2 fuisse fertur. 3 quid cunctamini? nam vos quidem imp. facietis. ego autem illa spe mala & formidine assidua liberabor. Ad hæc Lætus, Non desines, inquit, indigna te & anteacta tua vita loqui? Non enim in perniciem tuam hic noster aduẽtus, sed in nostram & Romani imperii salutem. Iacet en. 4 ætatis maiestate. *vel* grauitate: *quia nimirum canities quandam grauitatem & modo non maiestatem affert sic infra, 33. τὴν δὲ ἡλικίαν σεμνὴν dicit.* 5 malim salutare quam salubre. 6 Ad hæc Per. Non desinetis, inquit, senem lud. *per interrogationem. vt paulo ante.* Non desines &c. 7 sumptas hasce tabellas (agnoscis autem manum Commodi; quum solitus sis quæ illa manu scripta sunt legere) contemplare.

τοῖς λό-

τοῖς λεχθεῖσιν. Ἐπιστοῖς δὴ τὰ γεγραμμένα ὁ Περτίναξ, πεισθείς τε ἀνδράσι καὶ πρότερον αὐτοῦ φίλοις, πάντα πυθόμενος τὰ πεπραγμένα, ἐπιδίδωσιν ἑαυτόν. καὶ πρῶτον ἀρέσκει προσελθεῖν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ πεῖραν τῆς γνώμης τῶν στρατιωτῶν λαβεῖν· πείσειν δὲ αὐτοὺς ὁ Λαῖτος ὑπισχνεῖτο, ἐπεὶ τῶν αὐτῶν
32 ἐπάρχῳ ὄντι † [a] μετρίας ἀπένεμον αἰδῶ. συμπαραλαβόντες οὖν καὶ τῶν λοιπῶν ὅσοι παρῆσαν, ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἠπείγοντο. ἤδη δὲ καὶ τὸ πλεῖστον τῆς νυκτὸς προκεχωρήκει, καὶ τῆς ἑορτῆς ἐνεστώσης, πρὸ ἡμέρας πάντα ἐπράττετο. διαπέμπουσι δή τινας τῶν πιστῶν τοὺς διαβοήσοντας ὅτι ὁ Κόμμοδος τέθνηκε μὲν, ὁ Περτίναξ δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον βασιλεύσων ἄπεισι. διαδραμούσης δὲ τῆς φήμης, πᾶς ὁ δῆμος ἐνθουσιῶντι ἐοικὼς ἐξεβακχεύετο· διέθεόν τε, καὶ τοῖς οἰκείοις ἕκαστος χαίρων διήγγελλε, καὶ μάλιστα τοῖς ἐπ' ἀξιώσεως, ἢ πλουσίοις. ἐκείνοις γὰρ [b] καὶ ἐπιβουλεύοντα ᾔδεσαν τὸν Κόμμοδον. ἔθεόν τε ἐπί τε τὰ ἱερὰ καὶ βωμούς, θεοῖς χάριτας ὁμολογοῦντες. ἐβόων δὲ διάφορα· οἱ μὲν, κεῖσθαι τὸν τύραννον λέγοντες· οἱ δὲ, τὸν μονομάχον· ἄλλοι δὲ, ἀπρεπέστερα βλασφημοῦντες. καὶ ὅσα πρότερον ἐπεῖχεν ὁ φόβος ῥήματα, ταῦτα, προσελθούσης ἀδείας καὶ ἐλευθερίας, ῥᾳδίως ἐλέγετο. πλεῖστον [c] δὴ ὁ δήμου συνέθει δρόμῳ, καὶ ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἠπείγετο, τοῦτο μάλιστα δεδιότες, μή πως ἄρα οἱ στρατιῶται ὀκνηρότεροι [d] ἐπακούσωσι τῇ Περτίνακος ἀρχῇ. ἐσομένην γὰρ σώφρονα, μὴ πάνυ τι [e] ἀποδέξασθαι τοὺς στρατιώτας προσεδόκων, τυραννίδι δουλεύειν εἰθισμένους, ἁρπαγαῖς τε καὶ βίαις ἐγγεγυμνασμένους. ἵν' οὖν αὐτοὺς ἐκβιάσοιντο ὑπακοῦσαι, πανδημεὶ συνῆλθον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ὁ Λαῖτός τε καὶ Ἔκλεκτος εἰσῆλθον ἄγοντες τὸν Περτίνακα, συγκαλέσας τοὺς στρατιώτας ὁ Λαῖτος, ἔλεξε τοιάδε: Κόμμοδος μὲν [f] ἡμῖν ὁ βασιλεὺς τέθνηκεν ἀποπληξίᾳ· αἴτιος δὲ τοῦ τοιούτου θανάτου οὐκ ἄλλος, ἀλλ' αὐτὸς αὑτῷ. συμβουλευόντων γὰρ ἡμῶν ἀεὶ τὰ ἄριστα καὶ σωτήρια, [g] οἷς μὴ πειθόμενος, βίοις δὲ ὡς οὐκ ἀγνοεῖτε, ὑπὸ πλησμονῆς ἀποπνιγεὶς, διεφθάρη. τὸν μὲν οὖν κατέλαβε τέλος τὸ πεπρωμένον· οὐδὲ γὰρ μία οὐδὲ ἡ αὐτὴ πᾶσιν ἀνθρώποις θανάτου αἰτία· διάφοροι δὲ οὖσαι,

deprehendes. Quod vbi Pertinax fecit, iam profecto viris antea quoque sibi amicissimis credendum ratus, intellecta omni re, totum se illorum potestati permisit. Placuit igitur primo exercitum adiri, ac militum tentari animos: quos tamen Lætus in sententiam suam facile se adducturum pollicetur: quippe cuius aliqua, vtpote præfecti, futura † esset apud illos aucto- 32
ritas. Quocirca omnes quotquot aderant, ad exercitum festinant, [1] quum iam multū noctis processisset, instāte kal. Ianuariarum die. Mittūt preterea fidos homines, qui passim rumorem disseminent vita defunctum Cōmodum, Pertinacemque, iam imperaturum, contendere ad exercitum. Qui vbi rumor euagatus, repente populus vniuersus lymphato similis ebacchari, & discurrere per vias: ac lętabundi omnes renūtiare pro se quisque amicis, *iisque maxime* quibus aut dignitas aut diuitiæ superabant. namque illi: [2] potissimū discrimen impendebat a Commodo. Ibant igitur ad templa & aras [3] diis gratulatum, alii alia vociferātes: quidam, iacere Tyrannum, pars Gladiatorem, nonnulli etiam multo his fœdiora. quæque hactenus metus represserat, ea nunc, licētia ac libertate oborta, impune iactabantur. Sed & pleraque pars populi cursu cōcitato ad exercitū contendebat, [4] veritis omnibus vt satis libēter Imperatorem Pertinacem milites acciperent. quippe moderatum principem non sane nimis ex sententia futurum sperabant militibus; qui scilicet tyrānidi seruire, vimque omnem ac rapinas exercere consueuissent. [5] Itaque, velut ad obsequium impulsuri, cōfluxere ad castra frequentes. Quo vbi peruentum, ingressi Lætus & Electus vna cū Pertinace sunt. Ibi conuocatis militibus, ad hunc modum Lætus verba facit: Commodus Imperator [6] vester apoplexiæ morbo interiit. Causa mortis nemo alius, sed est ipsemet sibi. nam quū frustra nos optima atque salubria subiiceremus, gerēs ille se quēadmodum omnes nostis, cibo potuque nimio suffocatus est. atque is quidem suo sibi fato exstinctus periit: quippe non vna eademque cunctis hominibus mortis causa, sed aliæ aliis: cūctæque tamen

a For. ὢν μετρίως. b for. καὶ μάλιστα ἐπεὶ. c for. δὲ. d malim ὀκνηρῶς: præsertim quum paulo post legatur ... e scribo ἀποδέξασθαι. f Polit. ὑμῶν legit. g redundat οἷς. ¶IN VERS. L. 1 Iam autem maxima pars noctis processerat: &, quum instaret festum, ante diem omnia agebantur. Mittunt igitur ex fidis aliquos, qui passim rum. 2 potiss. insidiari Commodum sciebant. 3 diis gratias agentes. Vociferabantur autem diuersa: quidam,- 4 quum hoc maxime vererētur, ne milites ad subeundum Pertinacis imperium minus prompti essent. illud enim, quod moderatum esset futurum, nō valde probaturos milites existimabant:- 5 Vt igitur illos ad subeundum eius imperium compellerent, conuenerunt vniuersi. *Compulsos autem ab illis fuisse, paulo post dicet.* 6 noster; vel, nobis, M.

ad eundem tendẽtes vitæ finem. Ve-
33 rum pro illo adducimus vobis † ipsi ac Romanus populus virũ ætate grauem, vita moderatum, militaris disciplinæ peritissimum: cuius bellicã virtutem vos quidem veterani sæpenumero experti; ceteri tot annos vrbi præfectum, nõ honore solum, sed etiam admiratione dignissimum iudicastis. Igitur fortuna non Principem solum vobis dat, sed Parentem quoq; optimum. cuius principatus nõ vobis modo [1] qui eum præsentes tuemini, sed iis etiam iucũdissimus futurus est qui ripas fluuiorum, ac Romani terminos imperii defensant: videlicet res eius præclare gestas memoria retinentibus. Neq; vero iam barbaros nobis pretio cõciliabimus: sed eorum memores quæ hoc duce ꝑpessi sunt, metu potius subigentur. Hæc dicente Læto, minime iam se cohibuit populus quin cessante adhuc & dubitabundo milite, Augustum illũ declararet, Patremq; appellaret, & faustis omnibus acclamationibus prosequeretur. [2] Idem etiam milites factitabant; quamquam non pari alacritate: [3] sed circumfusa vndique inermibus, festumque agitantibus diem, populi turba, facile illos acclamare, ac Pertinacem vocare Augustum coegit. Mox iurati de more in illius nomen, factaque re diuina, laureati omnes, populus atq; exercitus, prosequebantur. Sed postquã in aulam imperatoriam per noctẽ (vt diximus) a milite populoq; deductus, magnis curarum motib. æstuabat. Et quamuis animo esse forti constantique videretur, tamen illũ vehementer præsentia territabant; non de salute sua magnopere sollicitum, (quippe alias grauiora pericula contempserat) sed [4] repentinæ tyrannidis mutationem animo versantem, nobilitatemque nonnullorum senatorum reputantẽ: quos minime passuros arbitrabatur, post Imperatorem generosissimũ recidisse principatum ad [5] hominẽ pri-
34 uatæ stirpis atque obscuræ. Nam etsi vita ipsius plane temperans † ac frugalis audiebat, maximamque in bellicis negotiis gloriam fuerat adeptus, attamen claritate generis [6] *multum patriciis* impar habebatur. Igitur postquam diluxit, in curiam se contulit, neq; ignem sibi

εἰς ἓν τέρμα βίου συντελοῦσιν. ἀλλ' ἀντ' ἐκείνου γὰρ ὑμῖν ἄγομεν † ἡμεῖς τε καὶ ὁ δῆμος ὁ Ῥωμαίων ἄνδρα τὴν 33
μὲν [a] ἡλικίαν σεμνόν, τὸν δὲ βίον σώφρονα· ἀρετῆς δὲ τῆς ἐν ἔργοις ἔμπειρον. ὧν οἱ μὲν πρεσβύτεροι, καὶ τῶν στρατιωτικῶν αὐτοῦ πράξεων ἐπειράθητε· οἱ δὲ λοιποί, τῆς πόλεως ἐπάρχοντα τοσούτων ἐτῶν, ἀεὶ διὰ τιμῆς τε καὶ θαύματος ἤγετε. δίδωσί τε ὑμῖν ἡ τύχη οὐ βασιλέα μόνον, ἀλλὰ καὶ πατέρα χρηστόν. εὐφρανεῖ τε ἡ τοῦδε ἀρχὴ οὐ μόνον ὑμᾶς τοὺς ἐνταῦθοι δορυφοροῦντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ ταῖς ὄχθαις τῶν ποταμῶν, καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ὅροις τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἱδρυμένους, οἳ τὰς πράξεις αὐτοῦ τῶν ἔργων φέρουσι διὰ μνήμης. τό τε γὰρ βάρβαρον οὐ χρήμασιν ἔτι θεραπεύσομεν, πείρᾳ δὲ ὧν πρὸς αὐτοῦ πεπόνθασι στρατηγοῦντος, φόβῳ ὑποτάξονται. Τοιαῦτα δὴ λέγοντος τοῦ Λαίτου, μὴ κατασχὼν ἑαυτὸν ὁ δῆμος, μελλόντων καὶ ὀκνούντων ἔτι τῶν στρατιωτῶν, Σεβαστόν τε ἀναγορεύει, καὶ Πατέρα καλεῖ, πάσαις τε γεραίρει εὐφημίαις. τότε καὶ οἱ στρατιῶται οὐχ ὁμοίᾳ μὲν προθυμίᾳ, τῇ δὲ ἐκ τοῦ παρόντος πλήθους ἀνάγκῃ (καὶ γὰρ ἦσαν πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ δήμου περιειλημμένοι, ὀλίγοι τε, καὶ ἄνευ τῶν ὅπλων, ὡς ἐν ἱερομηνίᾳ) πλὴν συνεξεβόησαν, καὶ Σεβαστὸν προσεῖπον τὸν Περτίνακα· εἴς τε τὸ ἐκείνου ὄνομα τοὺς συνήθεις ὅρκους ὀμόσαντες, καὶ θύσαντες, δαφνηφοροῦντες [a] πᾶς ὁ δῆμος καὶ τὸ στρατιωτικόν. [b] Ἐπεὶ δὲ ἱδρύθη ἐν τῇ βασιλείῳ ἑστίᾳ, (τῶν τε στρατιωτῶν καὶ τοῦ δήμου, ὡς προείρηται, νύκτωρ ἀναγαγόντων) φροντίσι μεγίσταις τὴν γνώμην ἐταράττετο. πολύ τε αὐτὸν (καίτοι δοκοῦντα ψυχῆς εἶναι ἐρρωμένης καὶ πρὸς πολλὰ ἀνδρεῖον) τὰ παρόντα ἐφόβει, οὐχ οὕτω προνοίᾳ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, (κινδύνων γὰρ καὶ μειζόνων πολλάκις ἦν καταφρονήσας) ἐλογίζετο δὲ τήν τε αἰφνίδιον τῆς τυραννίδος μεταβολήν, τήν τε ἐν τῇ συγκλήτῳ βουλῇ τινῶν εὐγένειαν· οὓς ὑπώπτευεν οὐκ ἀνεξομένους, μετὰ βασιλέα εὐγενέστατον, τὴν ἀρχὴν μεταπεσοῦσαν εἰς ἄνδρα ἐξ ἰδιωτικοῦ καὶ ἀσήμου γένους ἐπὶ τοῦτο ἐλθόντα. εἰ γὰρ καὶ ὁ βίος αὐτῷ διὰ σωφροσύνην † ἐπῄνητο, καὶ τὰ ἐν 34
ταῖς στρατιωτικαῖς πράξεσιν ἦν εὐκλεῆ, ἀλλ' ὅσον εὐγενείας χάριν, πολὺ τῶν εὐπατριδῶν ἀπελείπετο. Ἡμέρας οὖν καταλαβούσης, κατῆλθεν ἐπὶ τὸ συνέδριον τῆς βουλῆς, οὔτε τὸ πῦρ ἐάσας ἑαυτοῦ

a *Sic paulo ante, 31. ἡλικίας σεμνότατε. vbi vide annot.* b *scr.* ἀλλ' ἐπεὶ δὲ ἱδρ. *Sed & membrum proxime præcedens videtur suspensum relinqui, ideoq;* ἦσαν δαφνηφοροῦντες *aptius esse futurum.* ¶IN VERS. L. 1 qui hic satellitum officio fungimini: *vel, stipatorum*: sed iis etiam qui in ripis fluuiorum & in Romani imperii terminis sedem habent. [*illos*, Riparios. *hos*, Limitaneos milites *appellant Latini recentiores.* S.] 2 tunc idem, M. 3 sed necessitate sibi imposita ab ea quæ aderat multitudine, (nam vndique a populo circumdati erant, & pauci, & inermes, vtpote die festo) tamen vna *cum populo* acclamarũt, & Pertinacem Augustum vocarunt. 4 *puto Pol. scripsisse* repentinam. *quod Græca voci respondet.* 5 *libertino videlicet patre natum.* M. 6 longe a patriciis aberat. M. *vel*, longe patriciis erat inferior.

προπομπεύουσαν, οὔτε τι ἄλλο τῶν βασιλικῶν συμβόλων εἰς ὕψος ἀρθῆναι, πρὶν ἢ μαθεῖν τὴν γνώμην τῆς συγκλήτου βουλῆς. [a] ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἅμα τῷ ἐπιφανῆναι, πάντες ὁμοθυμαδὸν εὐφήμησαν, Σεβαστόν τε καὶ Βασιλέα προσηγόρευσαν· ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα, παρῃτεῖτο τῆς ἀρχῆς τὸ ἐπίφθονον· γῆράς τε προϊσχόμενος, συγγνώμης ἐδεῖτο· εἶναί τε πολλοὺς εὐπατρίδας ἔφασκεν, οἷς ἡ βασιλεία μᾶλλον ἁρμόζει. καὶ λαβόμενος τῆς χειρὸς Γλαβρίωνος, εἷλκεν αὐτὸν, καθίζεσθαι κελεύων ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου. ἦν δὲ ἐκεῖνος εὐγενέστατος μὲν πάντων εὐπατριδῶν (ἀνέφερε γοῦν εἰς Αἰνείαν τὸν Ἀφροδίτης καὶ Ἀγχίσου τὴν τοῦ γένους διαδοχὴν) ἔτι δὲ καὶ τὴν ὕπατον ἀρχὴν τελέσας δεύτερον. ὁ δὲ, Ἀλλ' αὐτός τε, ἔφη, ἐγὼ, ὃν σὺ νομίζεις πάντων ἀξιώτατον, σοί τε τῆς ἀρχῆς παραχωρῶ, καὶ πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν ἐγώ τε καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ψηφιζόμενοι σοὶ διδόντες. Τότε δὲ, πάντων αὐτὸν ἐκβιασαμένων ἐκλιπαρησάντων τε, ὀκνῶν καὶ μόλις ἀνελθὼν ἐπὶ τὸν βασίλειον θρόνον, ἔλεξε τοιάδε· Τὸ μὲν πάνυ δεξιὸν ὑμῶν τῆς πρός με τιμῆς, καὶ τὸ τῆς σπουδῆς ὑπερβάλλον, [b] ἐπίλεκτόν τε εἰς πρόκρισιν [c] τοσαύτης παρ' ὑμῖν εὐγενείας, οὐκ ἔχον κολακείας ὑποψίαν, ἀλλὰ δεῖξιν καὶ πίστιν εὐνοίας, ἄλλῳ μὲν ἄν τῳ θάρσος καὶ προθυμίαν ἐνέβαλεν εἰς τὸ ἑτοίμως δέξασθαι τὰ ἐγκεχειρισμένα, ἐλπίδα τε ῥᾳστώνης ὑπέφηνεν ἂν, ὡς εὐμαρῶς τῆς ἀρχῆς [d] ἐξοίσοντα ἐν ἀρχομένοις οὕτως εὐνοοῦσιν· ἐμοὶ δὲ ταῦτα μεγάλα ὄντα καὶ ἐξαίρετα, τιμῆς τε αἰσθήσει ἐκπλήττει, δέος τε καὶ ἀγῶνα οὐ μικρὸν ἐμποιεῖ. μεγάλων γὰρ εὐεργεσιῶν προϋπαρχουσῶν, τὸ ἰσότιμον δυσέφικτον. ἀλλ' ἐν ταῖς ἀμοιβαῖς, καὶ μικρὰ μὲν λαβοῦσιν ἀντιδοῦναι † μεῖζον, οὐχ οὕτως εὐμαρὲς ὡς εὐχάριστον [e] δοκεῖ· ὁπηνίκα δ' ἂν ὁ πρῶτος τι δράσας ἀγαθὸν, ἀνυπέρβλητον καταθῆται χάριν, τὸ μὴ κατ' ἀξίαν ἀντιδοθὲν, οὐχ οὕτω δυσπόριστον, ὡς [f] ἀναίσθητον ἅμα καὶ ἀχάριστον ὀνομάζεται. ὁρῶ δὴ οὐ τὸν τυχόντα μοι ἐπηρτημένον ἀγῶνα, πρὸς τὸ ἄξιον ἐμαυτὸν παρασχεῖν τῆς τοσαύτης παρ' ὑμῶν τιμῆς. οὐ γὰρ ἐν τῇ καθέδρᾳ ἡ προεδρία, ἀλλ' ἐν τοῖς ἔργοις, εἴ τις αὐτὴν μὴ καταισχύνοι. ὅσῳ δὲ τὰ [g] γεγονόμενα ὡς φαῦλα μισεῖτε, τοσούτῳ τὰ μέλλοντα, ὡς ἀγαθὰ [h] μετρίως ἐλπίζετε.

præferri, neq; vlla principat° inſignia paſſus attolli, donec ſenatus ſententiam ſcitaretur. Sed cū omnes ſimul atq; viderunt, lætis acclamationibus vnanimiter exceperunt, Auguſtumq; & Imperatorem conſalutarūt. At ille recuſare inſtitit, tamq̃ rē inuidioſam, nomē imperii, excuſare ſenectutem, veniamq; orare: multos eſſe dictitans patricios viros quibus magis imperiū cōueniret. Simul Glabrionem manu comprehenſum protrahens, ſeſſitare imperatoria ſella iubebat. erat enim ille omnium patriciorū nobiliſſimus; ad Æneam Veneris & Anchiſæ filium ſeriem generis referens; idemq; iterū conſul. qui tamen ita tū loquutus eſt; Equidem egomet, quem tu omnium putas digniſſimū, cedo tibi imperio; atq; vna mecum ſenatus omnis ſummam tibi poteſtatem decernimus. Ibi vero ille, vim pene afferentib. atq; impenſe rogantibus vniuerſis, vix tādem dubitabundus ſellam imperatoriam conſcendit, atq; orationem huiuſcemodi habuit; [1] Conſenſus hic veſter, ſtudiumq; eximium vni mihi plurimum in tanta iſta nobilitate deferendi, quū omni adulationis ſuſpicione vacet, argumentumq; beneuolentiæ fidemq; preferat, alium [fortaſſis] audaciorem atq; alacriorem redderet ad ea quæ traderētur ſuſcipienda; ſperantem facili ſe gubernatione vſurum, qui tantam in vobis beneuolentiam animaduerteret. Me autem cōtra, magna iſta ſcilicet atq; egregia, ſicut honoris ſenſu obſtupefaciūt, ita metu quodā curaq; ſollicitant. Siquidem arduum inprimis eſt, magnis acceptis beneficiis paria referre. Nā in beneficiorū viciſſitudine, † ſi magnā gratiam referat qui paruā debuerit, [2] non tam facilitas remunerandi expenditur q̃ in ipſo argumentum grati animi cōmendatur: ſed quum prior quiſpiam eximia in te quædā contulerit, tum ſi illum parū ample demerearis, non tam deeſſe quod reponas, quam ipſe inops ſenſuum ac plane ingratiſſimus videare. Cerno igitur iam animo quā mihi arduum ſit propoſitum certamen, ne tanto a vobis accepto honore parum me [fortaſſe] dignum exhibeam. quippe non in ſella ipſa [3] faſtigium dignitatis, ſed in operibus ſitum, [4] quæ illam minime dedecorent. Nam quantū præterita odimus, tantū de futuris bene ſperamus.

a For. ἐπεί τε μὴν δὴ. b *Polit. post* ἐπίλεκτόν *particulam* τε *non agnoſcit. continuans hæc cum proxime præcedentibus verbis: a quibus tamen ſeparanda, vnt.* c *for* τοσαύτης τῆς παρ'. d *for* διοικήσοντα, *ut alibi loquitur.* e *ſcribo* δοκεῖ. f *hic* ἀναίσθητον *videtur per antitheſim reſpicere ad id quod dixit,* τιμῆς αἰσθήσει. g γεγονόμενα *muta in* γενόμενα. *Fortaſſe autem & μεγάλα ſcribendum eſt. Nam cum* ὅσῳ *&* τοσούτῳ *ſubauditur* μᾶλλον: *& durum eſſet,* τοσούτῳ μᾶλλον μεγάλως ἐλπίζετε. ¶IN VERS. L. 1 Honor quem mihi tam ſcite & induſtrie exhibetis. *vel,* Tanta quam in me honorando poſitis induſtria: *aut,* quam ad me honorandum confertis. *De ſequ. vide annot. in calce op.* 2 *vide annot. in calce op.* 3 eminentior dignitatis gradus: *vel.* præeminentia dignitatis. *Vel q. d. Non ex ſella ipſa æſtimatur prima eminentiorq; ſedis honor, ſed ex factis.* 4 ſi quis eam non dedecoret, M.

Et, vt tenax est iniuriarum memoria, (quod enim offendit, [1] numquam oblit eratur) sic beneficia in ipso excidũt vsu. Siquidem nõ tam delectat libertas, quam seruitus offendit. neq; habendam quisquam gratiã putat quod rebus suis pro arbitrio vtatur: (quippe id sibi deberi iure autumat) qui vero suis exuitur bonis, numquam sane iniuriarum obliuiscitur. [2] Neque quisquam lucro apponit quod vtilitatem in commune pariat: quæ enim publice prosunt, parum cuique curæ sunt: sin quæ propria cuiusque sunt, minus ex sententia ceciderint, tũ nemo satis secũ benigne agi putat. Adhæc, [3] quicumque enormibus tyrannorum atque immensis largitionibus insuerunt, ii, si frugalius paulo aut cõtinentius ex pecuniæ inopia agere instituas, non tam id moderatę cuidam dispensationi prudentiq; attribuunt, quam auaritiam continuo tibi & sordes exprobant: neque autem cogitant, neminem posse magna cuiuis dilargiri, qui se a vi atq; a rapinis abstineat. Qui autem recte ac pro cuiusque dignitate dispensat, non modo nihil cuiquam iniuste eripit, sed & ceteros frugi esse docet, & parcere parto. Hæc igitur cum animis vestris reputantes, adnitimini vos quoque mecum [Patres,] communem q; hanc imperii administrationem existimate. quippe in rep. optimatium,
36 non autẽ sub tyrannide † victuri, cum ipsi optimam habere spem, tum reliquis etiam debetis polliceri. Hæc loquutus Pertinax, senatui animum addidit: votisq; exceptus & acclamationibus, habitusq; honorificentissime, Iouis aliorumq; deorum templis consalutatis, sacrificioq; de more facto, in aulam palatinam [4] se contulit. Postea vero q̃ fama vulgauit quæ ille vel in senatu dixisset, vel ad populum scripsisset, lęti oẽs agitare; sperãtes [5] serium se & clementẽ principẽ, parentemq; adeo magis q̃ Imperatorẽ habituros. Nã & militibus edixit ne cui ex populo contumeliã facerent, neve

καὶ τὰ μὲν δεινὰ τῶν ἔργων, ἀεὶ μνημονεύεται (τὸ γὰρ λυπῆσαν, δυσεξάλειπτον) τὰ δὲ χρηστὰ, ἅμα τῇ ἀπολαύσει, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην συναναλίσκει· ἐπεὶ μὴ ὁμοίως εὐφραίνει ἐλευθερία, ὡς λυπεῖ δουλεία. οὐδέ τις, ἀδεῶς τὰ ἑαυτοῦ ἔχων, ἐν χάριτος μοίρᾳ τίθεται, (τὰ ἴδια καρποῦσθαι νομίζων) ὁ δὲ τῶν οἰκείων στερηθεὶς, αἰώνιον [a] ἔχει τὴν μνήμην τοῦ λελυπηκότος. οὐδ᾽ εἴ τις εἰς τὸ κοινὸν χρηστὴ γένοιτο μεταβολὴ, [b] αὐτός τέ τι πλέον νομίζει καρποῦσθαι· ἐπεὶ τοῦ μὲν δημωφελοῦς καὶ κοινῇ διαφέροντος ὀλίγη τοῖς καθ᾽ ἕνα φροντίς· τὸ δὲ καθ᾽ αὐτὸν ἕκαστος εἰ μὴ κατὰ γνώμην προχωροίη, οὐδέν τι μέγα ὠφελεῖσθαι νομίζει. οἵ τε εἰθισμένοι ταῖς τῆς τυραννίδος ἀκρίτοις καὶ ἀφειδέσι μεγαλοδωρεαῖς ἐντρυφᾶν, τὴν εἰς τὸ σωφρονέστερον καὶ μεμετρημένον, διὰ πενίαν χρημάτων, μεταβολὴν, οὐ φιλοσοφίαν, οὐδὲ σύμμετρον καὶ [c] κεκριμένην διοίκησιν ὀνομάζουσιν, ἀλλὰ μικρολογίαν καὶ ἀθλιότητα βίου ὀνειδίζουσιν· οὐκ εἰδότες ὅτι τὸ μὲν μεγάλα καὶ ὡς ἔτυχε χαρίζεσθαι, οὐκ ἂν περιγένοιτο εἰ μὴ ἐκ τοῦ ἁρπάζειν καὶ βιάζεσθαι· τὸ δὲ λογισμῷ πάντα καὶ κατ᾽ ἀξίαν ἑκάστου νέμειν, αἶδ τοῦ δειόν τι δρᾶσαι, μὴ παρέχον ἄδικον εὐπορίαν χρημάτων, διδάσκει φειδὼ σώφρονα τῶν καλῶς ποερισθέντων. Ταῦτα δὴ ὑμᾶς ἐγνωκότας χρὴ συναίρεσθαι, καὶ κοινὴν τῆς ἀρχῆς τὴν διοίκησιν νομίζοντας, ἀριστοκρατίαν τε ἀλλ᾽ οὐ τυραννίδα ὑπομένοντας, † αὐτούς τε ἀγαθὰς ἔχειν ἐλπίδας, 36
καὶ πᾶσι τοῖς ἀρχομένοις [d] ταῦτα ὑπισχνεῖσθαι. Τοιαῦτα ὁ Περτίναξ εἰπὼν, ὑπῆρξέ τε τὴν σύγκλητον βουλὴν, καὶ πρὸς πάντων [*] εὐφημισθεὶς, πάσης τε τιμῆς καὶ αἰδοῦς παρ᾽ αὐτῶν τυχὼν, εἴς τε τὸν τοῦ Διὸς νεὼν καὶ τὰ λοιπὰ ἱερὰ πεμφθεὶς, τάς τε ὑπὲρ τῆς βασιλείας θυσίας τελέσας, εἰς τὴν βασίλειον ἐπανῆλθεν αὐλήν. Ἐπεὶ δὲ διεφοίτησεν ἡ φήμη τῶν τε λεχθέντων ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐν τῇ συγκλήτῳ, καὶ τῶν πρὸς τὸν δῆμον γραφέντων, ὑπερήδοντο πάντες, σεμνὸν καὶ ἤπιον ἄρχοντα, καὶ πατέρα, οὐ βασιλέα ἕξειν ἐλπίζοντες. τούς τε γὰρ στρατιώτας ἐκέλευσε παύσασθαι τῆς πρὸς τοὺς δημότας ὕβρεως, καὶ μήτε

παίειν

a *Scribo* καὶ τὴν μὲν. *Videtur natus error ex preced.* χρὴ. b *scribendum puto,* αὐτός τε πλεῖον τι νομίζει κτλ. c *opponit* κεκριμένην *&c. dicitur*, *&c. quod dixit* ἀκρίτοις μεγαλοδωρεαῖς. d *malim* ταὐτὰ *scribere, id est* eadem. ¶ IN VERS. 1. 1 non facile, M. 2 Neque si qua in commune vtilis exoriatur mutatio. *seq. vide in annot.* 3 quicumque incircumspectis & profusis tyr. largitionibus ad luxum suum abuti consueuerunt, si *postea* frugalitas adhibeatur, modusque in iis teneatur, ob pecuniarum penuriam, mutationem hanc non frugalitati tribuunt, neq; moderatam & circumspectam dispensationem appellant; sed auaritiam & miseriam vitæ exprobrant. Nesciunt enim nemini contingere vt magna possit dilargiri, idque temere, sine iudicio ac discrimine nisi rapiat, vimque inferat: at considerate omnia & pro cuiusque dignitate tribuere, sine vllius iniuria, dum non præbet iniustam pecuniarum abundantiam, frugalem eorum parcimoniã docet quæ honestis rationibus sunt comparata. 4 se retulit. 5 grauem se & cl. *vel*, dignum quem reuererentur, *aut* venerarentur.

παίειν τινὰ τῶν παριόντων· εἴς τε τὸ κόσμιον καὶ εὔτακτον μετάγειν πάντα ἐπειρᾶτο· ἔν τε ταῖς προόδοις καὶ τοῖς δικαστηρίοις πρᾶον καὶ ἥμερον ἦθος ἐπεδείκνυτο. καὶ τῆς Μάρκου ἀρχῆς ζήλῳ τε καὶ μιμήσει, τοὺς μὲν πρεσβυτέρους ὑπομιμνήσκων εὔφραινε, τοὺς δ' ἄλλους πάντας, ἐξ ὠμῆς καὶ ἐφυβρίστου τυραννίδος, εἰς σώφρονα καὶ ἀμέριμνον βίον μεταχθέντας, ῥᾷστα εἰς εὔνοιαν ᾠκειώσατο.

Τῆς τε ἡμέρου ἀρχῆς ἡ φήμη διαθέουσα πάντα ἔθνη καὶ πάντα στρατόπεδα, ὅσα τε Ῥωμαίοις ὑπήκοα καὶ ὅσα φίλα, ἐκθειάζειν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ἔπειθεν. ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν βαρβάρων ὅσοι πρότερον ἀφηνίαζον, ἢ ἐστασίαζον, φόβῳ τε καὶ μνήμῃ τῆς ἐν ταῖς προτέραις αὐτοῦ στρατείαις ἀρετῆς, πίστει τε γνώμης, ὅτι μηδένα ἑκὼν ἀδικήσει ποτὲ, ἑκάστῳ δὲ κατ' ἀξίαν ἀπονέμων, χάριτος ἀπρεποῦς καὶ βίας ὠμῆς ἀλλότριος, ἐθέλοντες αὐτῷ προσεχώρησαν. πρεσβεῖαί τε πανταχόθεν ἀφικνοῦντο, συνηδομένων ἁπάντων τῇ Ῥωμαίων [a] ὑπὸ Περτίνακι ἀρχῇ.

Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι, καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ, τῷ εὐτάκτῳ καὶ ἡμέρῳ τῆς βασιλείας ἔχαιρον· ὃ δὲ πάντας εὔφραινε, τοῦτο μόνους ἐλύπει τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ στρατιώτας, οἳ δορυφορεῖν εἰώθασι τοὺς

37 βασιλέας. † κωλυόμενοι γὰρ ἁρπάζειν τε καὶ ὑβρίζειν, [b] εἴς τε τὸ εὔτακτον καὶ κόσμιον ἀνακαλούμενοι, τὸ πρᾶον καὶ ἥμερον τῆς ἀρχῆς, ὕβριν αὐτῶν καὶ ἀτιμίαν, καθαίρεσίν τε τῆς αὐτῶν ἐξουσίας νομίζοντες, τὴν τῆς ἀρχῆς οὐκ ἔφερον εὐταξίαν· ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα κατ' ὀλίγον ὀκνηροί τε καὶ ἀπειθεῖς αὐτοῖς τοῖς κελευομένοις παρεῖχον· τὸ δὲ τελευταῖον, οὐδ' ὅλων μηνῶν δύο τῆς βασιλείας αὐτῷ προκεχωρηκυίας, ἐπιδειξαμένου τε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλὰ σώφρονα καὶ χρηστὰ ἔργα, ἐλπίδων τε ἀγαθῶν τοῖς ἀρχομένοις ὑποφαινομένων, ἐβάσκηνε πάντα καὶ ἀνέτρεψε πονηρὰ τύχη, ἐκώλυσέ τε θαυμαστὰ καὶ ἐπωφελῆ τοῖς ὑπηκόοις ἔργα εἰς τέλος ἀχθῆναι. πρῶτον μὲν γὰρ πᾶσαν [c] τήν τε Ἰταλίαν, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν ἀγεώργητόν τε καὶ παντάπασιν οὖσαν ἀργὸν, ἐπέτρεψεν ὁπόσην τις βούλεται καὶ δύναται,

quem viatorem pulsarent: [1] cunctaq; denique ad honesti cultum modestiamq; referebat. Ipse quum aut ingrederetur, aut ius diceret, comem scilicet ac mãsuetam indolem ostendebat: [2] & quum Marcum inprimis referre videretur, seniores quidẽ admonitu delectabat, reliquos autem *omnes* a crudeli contumeliosaque tyrannide ad modestam vitam trãquillamq; vindicatos, facile ad se amandum impulerat. Quæ quum fama latius euagaretur, nationes omnes atque exercitus subiectos Romanis aut amicos, ad [3] deferẽdos ei diuinos honores incitauit. Quin barbari quoq;, siqui aut frenos depulerant, aut seditiones moliebantur, metu virtutis quam præstitisse eum superioribus bellis meminissent, [4] iustitiæque fide, quum neminem ab illo scirent vltro offendi, sed gratiam cuique pro meritis referri, vimque abesse & crudelitatem: sponte illi se dediderunt. Legationes præterea vndique confluebant, gratulatum Romano populo quod Pertinacis imperio gubernarentur. Sed quod plerisque omnibus publice priuatimq; gratum fuit, modestum mansuetumq; principem populo Romano contigisse; id vero vrbanæ cohortes, Imperatorum custodiæ adhibitæ, grauiter molesteque ferebant. † Siquidem a rapinis iniu- 37

riisque ad temperatum vitæ cultum reuocatæ, ac mitem illam ciuilemq; gubernandi rationẽ in contumeliam suã ac dedecus accipientes, vt ex qua licentiam sibi ademptam intelligerent, [5] nullo iam pacto rectorem huiuscemodi tolerandum statuebant. Igitur principio *paulatim* cõtumaciores se gerere, minusq; dicto audiẽtes esse: postremo, nondum bimestri imperio expleto, quum quidem ille iam non dubium suæ probitatis specimen dedisset, vniuersis in optimam spem erectis, inuidit repẽte mala fors, [6] quæ omnia funditus euertit; sic vt egregii illi conatus vehementer omnibus profuturi, in medio quasi cursu prolaberẽtur. Nã primum quidẽ quidquid in Italia aut alibi gentiũ [7] inculti soli,

---

a *Præfige articulum τῇ præpositioni ὑπό.* b *sic paulo ante dixit Pert. conatum esse εἰς τὸ κόσμιον καὶ εὔτακτον μετάγειν πάντα.* c *scribo τήν τε κατ' Ἰταλίαν: vel, τήν τε καὶ τὴν Ἰταλίαν.* ¶ IN VERS. L. 1 cuncta den. ad honestatem & moderationem reducere conabatur. Ipse quum aut egrederetur, aut ius d. *vel*, quum in publicum prodiret. 2 & quum Marci imperium æmularetur, seniores quidem, eum in memoriam reuocando, delectabat: 3 deferendos eius imperio diu. hon. 4 & quod persuasum haberent eo illum esse animo vt nemini iniuriam vltro esset facturus, sed vnicuique, quod meritus foret, tribuens, neq; indecenter cuiquam gratificaturus, neque vim vlli crudeliter esset illaturus: sponte illi se ded. 5 nullo iam p. moderatum imperii statum tolerabant. 6 prohibuitq; ne conatus illi admirandi, & iis qui eius imperio suberant profuturi, ad exitum perducerentur. 7 inculti & vacantis soli esset, etiamsi imperatoria esset possessio, eius quantum quis vellet ac posset, occupare: &, quum eius curam suscepisset ac coluisset, dominum esse permisit: quinetiam immunitatẽ a quibuslibet oneribus, iis qui agros colerent, dedit in decennium; & in perpetuum, dominii eius securam vsurpationem.

etiamque sub regibus, vacaret, id totum occupantibus & colentibus adiudicauit: decemq; annorum immunitatem, ac perpetuam *dominii* libertatem agricolis concessit. Imperatoriis autẽ possessionibus nomen suum inscribi prohibuit; nõ esse illas dictitans imperantium proprias,[1] sed cõmunes Romanorũ & publicas. Vectigalia quoque omnia quæ ad contrahendas pecunias tyranni excogitauerãt, in fluuiorum ripis, in vrbium portibus, perque vias & itinera, penitus remisit,[2] atque in antiquam libertatem reuocauit.[3] Multaq; item ad idem exemplum facturus videbatur. Nam & delatores vrbe exegerat, & vbiubi inuenirẽtur, puniri imperauerat: cauens necui *iniuria fieret, aut* de vanis criminibus periculum conflaretur. Ergo in maxima tranquillitate sese beatissimoq; rerũ statu victuros senatus ceteriq; arbitrabantur. Siquidem adeo se æquabilem paremq; ceteris præstabat, vt filium quoq; iam adolescentem, in aulam palatinam numquam adduxerit, sed intra priuatos parietes continuerit: sic vt in ludũ quoq; litterarium atq; gymnasia de more itaret, nihil priuatis absimilis; e-
38 rudireturque, & omnia perinde † vt quiuis e medio agitaret:[4] neq; vllam aut tyrannicam aut omnino imperatoriam pompam ostentaret.[5] Quum in hac morum vitæq; modestia ageret, soli scilicet prætoriani milites, p̃sentem rerum cõditionem haud satis æquo animo ferentes, veterem illam licentiam violẽter se gerendi raptandiq; omnia, affectabant. interq; vina & epulas consilia ineunt Pertinacem e medio tollendi, grauem ipsis atque onerosum: alterumq; eius loco imponendi rebus Romanis, indulgentem atq; intemperantem, nihilq; denique non licentiæ præbiturum. Igitur cõfestim, haud opinato, cũctis

εἰ καὶ βασιλέως[a] κτῆμα εἴη, καταλαμβάνειν ἐπέτρεψε, καὶ γεωργήσαντι δεσπότῃ εἶναι. ἔδωκέ τε γεωργοῦσιν ἀτέλειαν πάντων εἰς δέκα ἔτη, καὶ διὰ παντὸς δεσποτείας ἀμεριμνίαν. τοῖς τε βασιλικοῖς κτήμασιν ἐκώλυσεν αὐτοῦ τὸ ὄνομα ἐπιγράφεσθαι, εἰπὼν αὐτὰ οὐκ ἴδια τοῦ βασιλεύοντος εἶναι, ἀλλὰ κοινὰ καὶ δημόσια τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. τέλη τε πάντα τὰ πρότερον ἐπὶ τῆς τυραννίδος εἰς εὐπορίαν χρημάτων ἐπινενοημένα, ἐπί τε ὄχθαις ποταμῶν, καὶ λιμέσι πόλεων, ἔν τε ὁδῶν πορείαις, καταλύσας, εἰς τὸ ἀρχαῖον καὶ ἐλεύθερον ἀφῆκεν. ἐμήνυσε δὲ αὖ ἔτι καὶ πλείονα (ὥς γε τὰ τῆς προαιρέσεως ἐνεδείκνυτο) εὐεργετήσειν τοὺς ὑπηκόους. ἐπεὶ καὶ τοὺς συκοφάντας τῆς πόλεως ἐδίωξας, καὶ τοὺς πανταχοῦ κολάζεσθαι κελεύσας, τοῦ μηδένα ἐπηρεάζεσθαι, μήτε ματαίοις ἐγκλήμασι περιπίπτειν, προνοούμενος, ἐν ἀδείᾳ τε καὶ μακαρίῳ βίῳ ἥ τε σύγκλητος μάλιστα καὶ οἱ λοιποὶ πάντες βιώσεσθαι προσεδόκων. οὕτω γὰρ μέτριος καὶ ἰσότιμος ἦν, ὡς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἤδη μειράκιον ὄντα, μήτε εἰς τὴν βασίλειον αὐλὴν παράγειν, ἀλλ' ἔν τε τῇ πατρῴᾳ μένειν οἰκίᾳ, καὶ εἰς τὰ συνήθη φοιτῶντα διδασκαλεῖα καὶ γυμνάσια, ἰδιωτεύοντα, ὁμοίως τοῖς λοιποῖς παιδεύεσθαι τι † καὶ πάντα πράττειν, οὐδαμοῦ τῦφον ἢ πομπὴν παρεχόμενον βασιλικήν. 38

Τοιαύτης δὲ εὐνομίας καὶ εὐταξίας κατεχούσης τὸν βίον,[b] μόνοι οἱ δορυφόροι, ἀχθόμενοι μὲν ἐπὶ τοῖς παροῦσι, ποθοῦντες δὲ τὰς ἐπὶ τῆς προηγουμένης τυραννίδος ἁρπαγάς τε καὶ βίας, ἔν τε ἀσωτίαις καὶ κραιπάλαις, ἐβουλεύσαντο ἀποσκευάσασθαι τὸν Περτίνακα, ὡς ὄντα αὐτοῖς βαρὺν καὶ ἐπαχθῆ, ζητῆσαι δέ τινα τὸν πάλιν αὐτοῖς ἀνετὸν καὶ ἀκόλαστον παρέξοντα ἐξουσίαν. Αἰφνιδίως τοίνυν, οὐδενὸς προσδοκῶντος, ἀλλὰ πάντων ἐν ἡσυχίᾳ διαβιούντων, καὶ θυμῷ καὶ ὀργῇ ὁρμῇ τε στρατιωτικῇ δρόμῳ φερόμενοι αὐτοί, ἡμέρας ἀκμαζούσης, ἐπεισῆλθον τοῖς βασιλείοις, τά τε δόρατα διαγκυλισάμενοι, καὶ τὰ ξίφη σπασάμενοι. Τῷ δὲ παραδόξῳ τῆς ἐφόδου καὶ ἀπίστῳ οἱ ἐν τῇ βασιλείῳ ὑπηρεσίᾳ ταραχθέντες, ὀλίγοι τε πρὸς πολλοὺς, καὶ ἄοπλοι πρὸς ὡπλισμένους, οὐκ ἔμενον, ἀλλ' ἕκαστος ἣν ἐνεχείριστο φρουρὰν[d] λιπὼν,

otiũ agitãtibus, turbidi ac furentes, militari cursu, meridie ipso protẽtis hastis, nudis gladiis, frequẽtes ad Imperatoris ædes ferũtur. Re aũt subita insperataq;[6] pterriti cubicularii palatini, pauci plurimis, & inermes armatis minime ausi resistere,[7] relicta sua quisq; statione,

a Polit. δήμευμα interpr. etiam prædia, infra p. 40. οἷς τὰ πρότερον τῆς πόλεως δημεύματα ἀπεδίδρασκον. b supra pluribus verbis, μετοὶ οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ στρατιῶται, οἳ δορυφορεῖν εἰώθασι τοὺς βασιλέας. unde occasionem sumpsit Polit. interpretãdi δορυφόρους, prætorianos milites. Perinde est autem ac si diceretur, Soli inquam illi milites qui satellitum officio funguntur. c scribo ἐν τῷ ἐφόδ. d Intell. λοιπὸν ἣν ἐνεχείριστο φρουρὰν ὁ ἐπὶ τῇ αὐλῇ. ¶ IN VERS. L. 1 sed communiter & publice ad Romanorum imperium pertinere. 2 atque in pristinum statum & libertatem dimisit. 3 ac plura in suos collaturus erat beneficia: vt quidem sui animi argumenta dabat: *vel.* suæ voluntatis. 4 nullaque in se fastum aut pompam imperatoriam ostentaret. 5 Quum autem in hac felicitate & bene composito rerum statu viueretur, ii soli milites qui stipatorum partes obibant, quum præsentia ægre ferrent, & rapinas ac violentias, quas in præcedente tyrannide exercuerant, desiderarent: dum suo perdito luxui & crapulæ vacãt, consilia ineunt, Pertin. e medio toll. gr. i. a. onerosum. & quempiam quærẽdi qui omnibus solutam legibus effrenemque licentiam esset præbiturus. 6 perterr. Imperatorii ministri: *vel.* qui aliqua circa Imperatorem ministeria obibãt. 7 quisque relicta statione, quæ sibi vel ad atriensem ianuam, vel ad alium quempiam aditum erat concredita, fugiebant, S.

ἢ ἐπὶ

ἢ ἐπὶ τῷ αὐλείῳ, ἢ ἐπὶ ταῖς λοιπαῖς εἰσόδοις, ἔφευγον. ὀλίγοι δέ τινες τῶν εὐνοούντων, διαγγείλαντες τῷ Περτίνακι τὴν ἔφοδον, συνεβούλευον φυγεῖν, τῇ τε τοῦ δήμου βοηθείᾳ ἑαυτὸν ἐπιδοῦναι. ὁ δέ, [a]καὶ τοῖς συμβουλεύουσιν αὐτῷ πρὸς τὸ παρὸν ὠφέλιμα μὴ πεισθείς, ἀπρεπῆ δὲ καὶ ἀνελεύθερα, βασιλείας τε ἀνάξια καὶ τῶν προβεβιωμένων αὐτῷ καὶ προπεπραγμένων, νομίσας, φεύγειν μὲν ἢ λαθεῖν οὐκ ἠθέλησεν· ὁμόσε δὲ χωρήσας τῷ πράγματι, προῆλθεν ὡς διαλεξόμενος αὐτοῖς· ἐλπίσας πείσειν τε αὐτούς, καὶ παύσειν τῆς ἀλόγου εἰς τὸ παρὸν ὁρμῆς. καὶ δὴ τοῦ δωματίου προελθών, ὑπαντώμενος αὐτοῖς, πυνθάνεσθαί τε ἐπειρᾶτο τὰς αἰτίας τῆς ὁρμῆς, πείθειν τε ἐπεχείρει, μὴ [b]ἐνθουσιασμένως καὶ τότε ἐν σώφρονι καὶ σεμνῷ σχήματι, καὶ τηρῶν τὸ τοῦ βασιλέως ἀξίωμα, οὐδέν τι καταπεπληχότος, οὐδὲ καταδεδιότος καὶ ἱκετεύοντος σχῆμα ἐνδεικνύμενος. Τὸ μὲν ἐμὲ (ἔφη) πρὸς ὑμῶν ἀναιρεθῆναι, οὐδέν τι μέγα ἢ βαρὺ πρεσβύτῃ εἰς μακρὸν γῆρας ἐνδόξως
39 ἐλάσαντι (πάντως γὰρ ἀνθρώπων βίῳ † ἀνάγκη τέλος ἐπιτεθῆναι) τὸ δὲ ὑμᾶς, φύλακας καὶ φρουροὺς δοκοῦντας βασιλέως, καὶ τοὺς ἔξωθεν κινδύνους ἀπείργοντας, αὐτοὺς γενέσθαι φονέας, καὶ μὴ μόνον ἐμφυλίῳ, ἀλλὰ καὶ βασιλείῳ μιᾶναι τὰς δεξιὰς αἵματι, ὁρᾶτε μὴ [c]πρὸς τὸ νῦν ἀνόσιον, καὶ ὕστερον ὑμῖν ἐπικίνδυνον ᾖ. οὐ γάρ τι ἐμαυτῷ σύνοιδα λυπήσαντι ὑμᾶς. εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τῇ Κομμόδου τελευτῇ δυσχεραίνετε, οὐδὲν παράδοξον, ἄνθρωπον ὄντα εἰ τελευτὴ κατέλαβεν. εἰ δὲ τοῦτο ἐξ ἐπιβουλῆς οἴεσθε γεγενῆσθαι, οὐκ ἐμὸν τὸ ἁμάρτημα. ἴστε γὰρ ἔξω πάσης ὄντα με ὑποψίας, καὶ οὐδὲν ἧττον ὑμῶν ἀγνοοῦντα τὰ τότε πεπραγμένα· ὡς, εἴ τι ὑπωπτεύετε, ἑτέροις *ὑποφέρειν τὸ ἔγκλημα. ἀλλ᾽ ὅμως τελευτήσαντος κἀκείνου, οὐδὲν ὑμῖν τῶν [d]εὐπρεπῶς καὶ κατ᾽ ἀξίαν, καὶ ἄνευ τοῦ βιάζεσθαί με ἢ ἁρπάζειν, ἐνδεήσει. Τοιαῦτά τινα λέγων αὐτοῖς ἐπέρωμος, ἤδη τινὰς αὐτῶν καὶ πείσειν ἔμελλεν· καὶ οὐκ ὀλίγοι γε ἀποστραφέντες ἀνεχώρουν, σεμνοῦ βασιλέως γῆρας αἰδούμενοι· ἔτι δὲ λαλοῦντα τὸν πρεσβύτην

diuersi alii alio diffugerunt. Pauci tamen ex amicissimis, nũciato militum cõcursu, persuadere Pertinaci conabantur vti fuga sibi consuleret, populiq; auxilium imploraret.[1] Ille autem, tametsi vtilia in præsens audiebat, tamen indecorum existimans atq; illiberale, minimeq; dignum imperatoria maiestate atq; anteacta vita, fugæ aut latebris salutem debere; occurrere periculo ac procedere in medium decreuit; sperans persuasurum quæ vellet, & furentes in præsens animos placaturũ. Igitur cubiculo egressus, factusq; irruentibus obuiam, quærere causas instititit tam subiti motus, & a fœdissimo illo tumultu absterrere: nõ attonitus periculo, sed habitum oris grauem moderatumq; retinens, paremq; imperatoriæ dignitati: ac nihil humile, nihil pauidũ aut obnoxium; nihil denique supplice dignum præ se ferens, ita ad eos verba fecit: Me quidem, o milites, (inquit) si occiditis, neq; ipsi rem magnam facitis, neque mihi sane grauem,[2] homini videlicet huius ætatis & gloriæ: (siquidem *omni* humanæ † vitæ finis certe est aliquis 39
necessarius) vos autem, principis curæ custodiæq; & propulsandis aliũde periculis adhibitos, cædem ipsos facere [ptimos,] neq; ciuili tantum, sed imperatorio quoq; sanguine polluere dextras,[3] id vero videte ne vel in præsens flagitiosum sit vobis, vel in posterum periculosum. Neque enim ego vlla vos iniuria affeci. si enim Cõmodi doletis interitu, nihil profecto nouũ fuit mori, qui homo natus fuerat: sin dolo necatũ putatis, nõ meum sane id crimẽ: quippe quem ipsi scitis ab omni etiam[4] suspicione procul abesse. Quæ enim tũc acta sunt, vos primi cognita habuistis: vt etiam siquid obortum suspicionis est, id vtiq; alios attigerit. Ceterum ne illo quidem extincto quidq̃ vobis defieri patiemur, quod modeste atq; ex dignitate vestra, nõ autem per vim & rapinas, cõcupiueritis.[5] Ita eo loquente, iã quidã ex iis permotũ iri videbantur: neq; sane pauci abire iã cœperãt,[6] veriti sanctimoniã principis ac senectutẽ: sed *adhuc loquẽs senex*

a *Videtur otiosa hic esse partic.* καὶ. b *legitur etiam* ἐνθουσιασμένως. *videtur autem ante* καὶ *addenda esse particula* αὐτοῖς. c *si voluisset significare*, præterquam quod nefarium nunc est, *dicendum potius fuisset* πρὸς τὸ νῦν ἀνόσιον. d *scribo* εὐπρεπῶς. ¶IN VERS. L. 1 Ille autem iis qui v. in pr. consulebant, non obsequutus, sed indecora & illiberalia, & indigna imp. ma. atque an. vita & reb. ab se gestis arbitratus, fugere aut latere noluit: sed illi periculo sese dans obuiam, prodiit vt eos alloqueretur. Sperabat enim fore vt animos illorum flecteret, & in præsens amentem illorum impetũ sedaret. Igitur cubic. 2 homini qui ad summam senectutem gloriose perueni: (etenim omni h. v. finem necesse est imponi) sed vos qui principis custodes & satellites existimamini, atque propulsf. externis periculis estis adhibiti, cæd. 3 videte ne in præsens nefarium sit vobis, & in posterũ etiam periculosum. Neque enim ego mihi vllius vobis illatæ iniuriæ sum conscius. 4 susp. pr. abesse: ac non minus quam vos, quæ tunc acta fuerint, ignorare: adeo vt, si quid suspicamini, alios insimulare debeatis. Sed tamẽ, illo etiam mortuo, nihil vobis defuturum est eorum quæ vos decent, eque dignitate vestra sunt, etiamsi nec vim mihi inferatis, nec rapinas vobis permittatis. 5 Quum alia quædam huiusmodi dicere illis conaretur, iam quidam &c. 6 reueriti maiestate præditi imperatoris senect.

a ceteris facto impetu [1] obtruncatur. Qui statim perpetrato *tam crudeli* scelere, [2] multitudinem declinantes, indignissime laturam id facinus, occupant in castra abire, muroque continent se dispositis pro turribus armatis qui populum, *si impressionem faceret*, a mœnibus arcerent. Hunc finem Pertinax sortitus est, vitę morumque (vt supra diximus) laudandus. ¶ Sed vbi cædis illius fama per populũ dedita, tumultu scilicet luctuq; omnia compleri, discurrere vniuersi furentibus similes; neq; certi quid agerent, quærere ipsos auctores: quos neque inuenire tamen poterant, neque vlcisci. Præcipue vero senatus indigne id ferre, cõmunemq; eam calamitatem existimare; desiderãs parentem optimũ, ac principem indulgentissimum; rursumq; tyrãnidem metuens, quam cordi esse † militibus intelligebat. Sed quum dies vnus itemq; alter abiisset, plebsque vniuersa, suo quisq; metu, quietem ageret; & qui dignitate auctoritateque pollebant, in sua prædia quam longissime pot erãt ab vrbe secessissent, [4] nequid in eligẽdo successore grauius obiiceretur: cognito milites & quietum esse populum, & existere neminem qui principem interfectum vindicaret: ipsi quidem castris se continebant: constituto autẽ supra murum vocalissimo quoque, edicũt venale imperium, tradituros q; se ei qui plurimum pecuniæ pollicerẽtur, tutoque in aulam *cum armis* deducturos. Id auditum, neminem e senatu, grauitate atque auctoritate præditum, neminemq; e nobilitate, aut ex iis deniq; permouit quicumq; adhuc opulenti superabant, tenues reliquiæ Commodi tyrannidis: neque ausus quisquam aut muro succedere, aut turpem contumeliosumque dominatum pecunia pacisci. Sed enim Iuliano cuidam, consulari viro, qui grandem habere pecuniam credebatur, vespere supra cœnam nuntiatur inter vinum atque epulas, militum edictum: quippe homo alioquin parum vitæ continentis habebatur. Persuadent igitur

ἐπιπεσόντες φονεύουσι. δράσαντές τε οὕτως ὠμὸν ἔργον, δεδιότες τὴν τετολμημένων φθάσαι θέλοντες τὴν τοῦ δήμου ἔφοδον, ἐπιστάμενοί τε ὅτι χαλεπῶς τὸ πλῆθος [a] οἴσει τὰ πεπραγμένα, εἰς τὸ στρατόπεδον δρόμῳ ἀναχωρήσαντες, ἐντὸς τείχους ἔμενον, φρουρὰς ἐπὶ τῶν πύργων καταστήσαντες, ὡς ἀμύνοιντο, εἴ τῳ τείχει προσβάλλοι ὁ δῆμος. Τέλος μὲν δὴ τοιοῦτον κατέλαβε Περτίνακα, χρησάμενον βίῳ καὶ προαιρέσει ὡς προείρηται. ¶ Ἐπεὶ δὲ ἡ διεφοίτησεν εἰς τὸν δῆμον ἡ τοῦ βασιλέως ἀναίρεσις, ταραχή τε καὶ πένθος πάντας κατεῖχε· διέθεόν τε ἐνθεαστῶσιν ἐοικότες· κίνησίς τε ἄλογος κατεῖχε τὸν δῆμον, ζητούντων τοὺς δράσαντας, μήτε δὲ εὑρεῖν μήτε ἀμύνασθαι δυναμένων. μάλιστα δὲ δεινῶς ἔφερον τὸ πεπραγμένον, καὶ συμφορὰν κοινὴν ἐτήρουν οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς γενόμενοι, πατέρα τε ἤπιον καὶ χρηστὸν προστάτην ἀποβαλόντες. πάλιν τε τυραννίδος ἦν δέος, ἐπεὶ [b] τούτῳ χαίρειν τοὺς στρατιώτας † ἤλπιζον. Μιᾶς δή που καὶ δευτέρας ἡμέρας διαδραμούσης, οἱ μὲν δημόται, ἕκαστος τὸ καθ' αὑτὸν δεδιώς, ὑπανεχώρει· οἵ τε ἐν ἀξιώσει ὄντες, εἰς τὰ πορρωτάτω τῆς πόλεως κτήματα ἀπεδίδρασκον, ὅπως ἂν μή τι δεινὸν ἐκ τῆς ἐσομένης ἀρχῆς παρόντες πάθοιεν. οἱ δὲ στρατιῶται, ἐπεὶ τόν τε δῆμον ἡσυχάζοντα ἔγνωσαν, μήτε τινὰ τολμῶντα ἐπεξελθεῖν τῷ τοῦ βασιλέως αἵματι, ἔμενον μὲν ἐντὸς τοῦ τείχους κατακλείσαντες ἑαυτούς· ἀναγαγόντες δὲ τοὺς εὐφωνοτάτους ἑαυτῶν ἐπὶ τὸ τεῖχος, [c] προσεκήρυττον ὤνιον τὴν βασιλείαν, τῷ τε πλεῖον ἀργύριον δώσοντι ἐγχειριεῖν ὑπισχνοῦντο τὴν ἀρχήν, καὶ διὰ τῶν ὅπλων αὐτὸν ἀνάξειν ἀδεῶς εἰς τὴν βασίλειον αὐλήν. Ἐπεὶ δὲ τὸ κήρυγμα διεφοίτησεν, οἱ μὲν σεμνότεροί τε καὶ εὐσταθέστεροι τῆς συγκλήτου βουλῆς, ὅσοι τε εὐπατρίδαι, ἢ ἔτι πλούσιοι, (λείψανα ὀλίγα τῆς Κομμόδου τυραννίδος) οὔτε προσῆλθον τῷ τείχει, οὔτε ἀπρεπῆ καὶ ἐπονείδιστον χρήμασι κτήσασθαι τὴν ἀρχὴν ἠθέλησαν. Ἰουλιανῷ δέ τινι, ἤδη μὲν τὴν ὕπατον τετελεκότι ἀρχήν, δοκοῦντι δὲ ἐν εὐπορίᾳ χρημάτων εἶναι, ἑστιωμένῳ δὲ περὶ δείλην ἑσπέραν, ἀγγέλλεται τὸ στρατιωτικὸν κήρυγμα παρὰ μέθην καὶ κραιπάλην· ἦν γὰρ καὶ τῶν ἐπὶ βίῳ μὴ σώφρονι διαβεβλημένων. πείθουσιν οὖν

a Magis ex vsu Gr. linguæ esset οἴσει. dici enim solet χαλεπῶς φέρειν. b Intell. hac re: vel τῷ τυραννεῖν οἷον alioqui ταύτῃ dicendum fuisset. c scribo προσεκήρυττον. ¶ IN VERS. L. 1 trucidatur. M. 2 metu eorum quæ ausi erãt, præuenire populi intuitum volentes. (quippe quem grauiter ea laturum sciebãt) in castra curriculo se recipiunt, muroq; cont. 3 Potius didicasse(?) Polit. pun. Vide pag. 9. annotata in marg. 4 nequid illis mali ex futuro imperio contingeret, si adessent: milites cognito quietum esse p. & nem. audere cædem imperatoris persequi ipsi quidem castr. se continebant; constitutis autem supra murum iis qui maxime voce valerent, proclamabant venalem esse imperatoriam dignitatem atque illi qui plus pecuniæ daturus esset, tradituros se pollicebantur. Quum autem huius præconii fama sparsa esset ii quidem e senatoribus qui maiore grauitate constantiaque præditi erant, & quicumque patricii, aut adhuc opulenti, paucæ tyrannidis Commodi reliquiæ, neque ad murum accesserunt, neque turpem & probrosum dom. pecunia comparare voluerunt: sed Iuliano cuidam, consulari viro qui abundare pecunia existimabatur, epulanti nuntiatur militare præconium, dum ebrietati & crapulæ indulget. quippe homo al.

αὐτὸν ἥ τε γυνὴ καὶ ἡ θυγάτηρ, καὶ τὸ τῶν παρασίτων πλῆθος,[a] ἀναπείθουσι τοῦ[b] σκίμποδος δραμεῖν ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ τὰ πραττόμενα μαθεῖν· παρά τε πᾶσαν τὴν ὁδὸν συμβουλεύοντες ἐρριμμένην τὴν ἀρχὴν ἁρπάσαι· ἀφθόνως δὲ χρημάτων ἔχοντα, μεγαλοδωρεία ἅπαντας ὑπερβαλεῖν, εἰ καί τινες ἀμφισβητοῖεν. Ἐπεὶ δ᾽ οὖν τῷ τείχει προσῆλθεν, ἐβόα τε πάντα δώσειν ὅσα βούλονται ὑπισχνούμενος, παρεῖναί τε αὐτῷ παμπλεῖστα χρήματα καὶ θησαυροὺς χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πεπληρωμένους ἔλεγε. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ Σουλπικιανὸς, καὶ αὐτὸς ἀνὴρ τῶν ὑπατευκότων, ἔπαρχός τε τῆς πόλεως γενόμενος, (πατὴρ δὲ ἦν τῆς Περτίνακος γυναικὸς) ἧκε τὴν ἀρχὴν ὠνούμενος. ἀλλὰ τούτῳ μὲν οὐ προσέσχον φοβηθέντες οἱ στρατιῶται τὴν πρὸς τὸν Περτίνακα συγγένειαν, μή τις ἄρα δόλος εἴη εἰς τὸ
41 ἐκδικηθῆναι τὸν ἐκείνου φόνον. † καθέντες δὲ κλίμακα, τὸν Ἰουλιανὸν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνεβίβασαν. οὐ γὰρ πρότερον ἀνοῖξαι τὰς πύλας ἤθελον, πρὶν ἢ τὴν ποσότητα τῶν δοθησομένων χρημάτων μαθεῖν. Ὁ δὲ ἀνελθὼν, τήν τε Κομμόδου μνήμην αὐτοῖς καὶ τὰς τιμὰς, καὶ τὰς εἰκόνας ἃς ἡ σύγκλητος καθεῖλεν, ἀνανεώσασθαι ὑπέσχετο, καὶ πάντων δώσειν ἐξουσίας ὧν εἶχον ἐπ᾽ ἐκείνου· ἑκάστῳ τε στρατιώτῃ τοσοῦτον ἀργύριον ὅσον μήτε[c] αἰτῆσαι, μήτε λήψεσθαι προσεδόκησαν. τὰ δὲ χρήματα μὴ μελλήσειν, ἀλλ᾽ οἴκοθεν ἤδη μεταπέμψεσθαι. Τούτοις ἀναπεισθέντες οἱ στρατιῶται, καὶ ταύταις ἀρθέντες ταῖς ἐλπίσιν, αὐτοκράτορά τε τὸν Ἰουλιανὸν ἀναγορεύουσι, καὶ πρὸς τῷ οἰκείῳ ἐκ γένους ὀνόματι, Κόμμοδον ἀξιοῦσιν ἀποκαλεῖσθαι. τά τε σημεῖα ἄραντες, καὶ τὰς ἐκείνου εἰκόνας ἀποκαταστήσαντες, προπέμπειν ἐπῄροντο. Θύσας δὲ ὁ Ἰουλιανὸς τὰς νενομισμένας καὶ βασιλείους ἐν τῷ στρατοπέδῳ θυσίας, προῄει ὑπ᾽ αὐτῶν,[d] πλέον τε τῆς συνηθείας δορυφορούμενος. ἅτε γὰρ βίᾳ καὶ παρὰ γνώμην τοῦ δήμου, μετά τε αἰσχρᾶς καὶ ἀπρεποῦς[e] διαβολῆς ὠνησάμενος τὴν ἀρχὴν, εἰκότως ἐδεδίει τὸν δῆμον ὡς ἐναντιωσόμενον. ἀναλαβόντες οὖν τὰς πανοπλίας, καὶ φράξαντες αὐτοὺς οἱ στρατιῶται εἰς φάλαγγος σχῆμα, ὡς (εἰ δέοι) καὶ πολεμήσοντες, ἐν μέσοις αὐτοῖς ἔχοντες τὸν ἴδιον βασιλέα, ὑπέρ τε τῆς κεφαλῆς αἰωροῦντες τὰς ἀσπίδας

vxor atque filia, & parasitorum turba, vt relicta mensa acceleret, & quid agatur intelligat: ac subinde inter eũdum adhortantur [1] occupet proiectũ imperium; superaturum largitione omnes *competitores*, qui tantum diuitiarum possideat. Igitur vbi ad muros accessit, clamare occœpit daturum quæ vellent: habere se magnas opes, plenos auri thesauros atque argenti. Eodemque tempore Sulpicianus, & ipse vir consularis, [2] ac præfectus vrbi, socerque Pertinacis, imperium licitabatur. Verum in eo milites suspectam habuerũt Pertinacis propinquitatem; subesse aliquid fraudis suspectantes, quo illius cædes vindicaretur. †Ergo Iulianum scalis demissis supra muros attollunt; [3] non prius 41
ausi reserare portas quam conueniret de numero dandæ pecuniæ. Ille, ingressus in castra, primum quidem *memoriam* & honores Commodi, & statuas quas sustulerat senatus, instauraturum pollicebatur, concessurumque ipsis quam quondam sub illo licentiam obtinuissent. præterea militibus singulis plus multo argenti daturum quam aut petere auderẽt, aut accepturos exspectauerant. neq; in dando moram futuram: [4] nam domi eã pecuniam adseruari. Quibus adducti reb. milites, atque in tantam spem erecti, [5] IVLIANVM declarant principem: simul ei COMMODI cognomen imponunt. Tum signis sublatis, [6] impositisque illius imaginibus, deducere hominem tendunt.

[7] Igitur de more sacrificio in castris peracto, exiit maiore militum comitatu quam ceteri consueuerant. siquidem per vim, contraque populi voluntatem, perque turpitudinem & dedecus imperium emercatus, iure impetũ multitudinis verebatur. Sed induti armaturas milites, circumsoptiq; vndiq; testudine facta, vt etiam, si res posceret, dimicarent, receptoq; in medium Imperatore suo, clypeis

a *Scribo* ἀναπείθοντα. b *supra pag. 4.* σκίμποδα *in quo æger Marcus iacebat, vertit Polit.* grabatum: *alibi* lectulum. c *Polit. legisse videtur,* αἰτῆσαι ἢ ἐλπίσαι, *saltem perinde vertit hunc locum ac si ita legerit.* d *vel* πλεῖον ἢ, *vel* πλεῖον γε *(quod malim) scribendum est.* e *suspecta est hoc loco vox ista* διαβολῆς. ¶IN VERS. L. 1 occupet pr. imperium. quum enim immẽsam pecuniarum vim habeat, superaturum largitione omnes, si qui aduersus eum contendant. 2 & qui fuerat præf. vrbi, (pater autem Pertinacis vxoris erat) venit ad emendum imperium. Verum - 3 Non enim prius reserare portas volebant quam scirent quantum pecuniarum daturus esset. 4 sed se iamiam ex ædibus afferri curaturum. 5 Iul. declarant Imperatorẽ: & præter id quod ex genere proprium illi erat nomen, Commodum appellandum censent. 6 ac restitutis in pristinum statum illius imag. *id enim vox Græca sonat: sed intelligendum erit de Commodi imaginibus.* 7 Quum igitur consueta & imperatoria sacrificia in castris peregisset, exiit *&c.*

celebrantibus, statuit Cõmodus non quidem ex imperatoriis (vt mos erat) ædibus, sed ex ipso gladiatorio ° ludo prodire in publicum, ac pro eleganti vestitu purpuraq; imperatoria, procedere armatus, deducente gladiatorum agmine, in conspectum Romani populi. Quod vbi consiliũ suum ad Marciam retulit, vnam e suis concubinis; cui scilicet plurimum deferebat, ac prope vxoris eam loco habebat, sic, vt preter ignem omnes honores, velut Augustæ, tribuerentur: intellecto mulier tã absurdo turpiq; consilio, *primum* orare multis lacrymis, supplexq; ad genua accidere, ne aut Romanum imperium [1] pollui pateretur, aut ipse vitam suam perditis ac deploratis hominibus tam periculose committeret. Sed quum *diu supplicando* nihil profecisset, lacrymans discessit. Ille præfectum exercitibus, Lætum nomine, & Electum cubiculi custodem, ad se accitos, parare iubet in ludo ipso gladiatorio, quo se dormitum recipiat: vt illinc ad sacrificandum mane procederet, ac se armatũ Romano populo ostẽtaret. [2] Illi multis precibus persuadere tentabant nequid indignũ principe † conaretur.

27 Quibus Commodus, ira percitus, facessere ab se iussis, statim in cubiculũ reuersus, vt, quemadmodum cõsueuerat, meridiaretur, sumpto in manus libello, quales de [3] philyra tenuissimi atq; in vtramque partem replicabiles fiunt; conscribit in eo, quoscumq; illa nocte interficere destinauerat. Ex quib⁹ prima erat Marcia, mox Lætus atq; Electus: post hos ingens eorum numerus qui plurimum auctoritatis in senatu obtinebãt. Siquidem senes vniuersos [4] & paternos amicos tollere e medio, ne censura illorum sua interpellarentur flagitia; bonaq; ipsa ditiuum dilargiri partim militibus, partim gladiatorib⁹, decreuerat; vt alteri se defenderent, alteri oblectarent. Eũ igitur libellum ita conscriptum, supra lectulum deposuit, neminem ° ad se introiturum suspectans. Erat autem pusio quidam, infans adhuc, [5] ex ea nota qui vestitu [cetero] nudi, sed auro gemmisque *pretiosissimis* ornati, solent delicatissimo cuique Romanorum esse oblectamento.

ζόντων, ὁ Κόμμοδος ἐβουλεύετο οὐκ ἐκ τῶν βασιλείων, ὡς ἔθος, προελθεῖν οἰκίας, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν μονομάχων καταγωγῆς, ἀντὶ δὲ τῆς εὐπαρύφου καὶ βασιλικῆς πορφύρας ὅπλα τε αὐτὸς φέρων, καὶ συμπροϊόντων τῶν λοιπῶν μονομάχων, ὀφθῆναι τοῖς Ῥωμαίοις. ἐπεὶ δὲ τὴν γνώμην αὐτοῦ ταύτην ἀνήνεγκε πρὸς Μαρκίαν, (ἣν εἶχε τῶν παλλακίδων τιμιωτάτην, ἣ οὐδέν τι ἀπεῖχε γαμετῆς γυναικός, ἀλλὰ πάντα ὑπῆρχεν ὅσα σεβαστῇ, πλὴν τοῦ ° πυρός) ἡ μαθοῦσα τὴν παράλογον οὕτω καὶ ἀπρεπῆ βούλησιν αὐτοῦ, τὰ πρῶτα ἐλιπάρει, καὶ προσπίπτουσα, μετὰ δακρύων ἐδεῖτο μήτε τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν καθυβρίσαι, μήθ' ἑαυτὸν ἐπιδόντα μονομάχοις καὶ ἀπεγνωσμένοις ἀνθρώποις, κινδυνεῦσαι· ἐπεὶ δὲ πολλὰ ἱκετεύουσα οὐκ ἐτύγχανεν αὐτοῦ, ἡ μὲν δακρύουσα ἀπέστη· ὁ δὲ Κόμμοδος, μεταπεμψάμενος Λαῖτον τὸν ἔπαρχον τῶν στρατοπέδων, Ἔκλεκτόν τε τὸν τοῦ θαλάμου προεστῶτα, ἐκέλευεν αὐτοῖς παρασκευασθῆναι, ὡς διανυκτερεύσων ἐν τῇ τῶν μονομάχων καταγωγῇ, κἀκεῖθεν προελευσόμενος ἐπὶ τὰς θυσίας τῆς ἱερομηνίας, ὡς Ῥωμαίοις ἔνοπλος ὀφθείη. οἱ δὲ ἱκέτευον καὶ πείθειν ἐπειρῶντο μηδὲν ἀνάξιον τῆς βασιλείας † ποιεῖν. Ὁ δὲ Κόμμο- 27 δος ἀσχάλλων, τοὺς μὲν ἀπεπέμψατο, αὐτὸς δὲ ἐπανελθὼν εἰς τὸ δωμάτιον, ὡς δὴ καθευδήσων, (καὶ γὰρ μεσημβρίας εἰώθει τοῦτο ποιεῖν) λαβὼν γραμματεῖον, τούτων δὴ τῶν ἐκ φιλύρας εἰς λεπτότητα ἠσκημένων, ° ἐπαλλήλῳ τε ἀνακλάσει ἀμφοτέρωθεν ἐπτυγμένων, γράφει οὓς χρὴ τῆς νυκτὸς φονευθῆναι. ὧν πρώτη μὲν ἦν Μαρκία, εἵποντο δὲ Λαῖτός τε καὶ Ἔκλεκτος· ἐπὶ δὲ τούτοις πολὺ πλῆθος τῆς συγκλήτου πρωτευόντων. τοὺς μὲν γὰρ πρεσβυτέρους, καὶ [b] λοιποὺς πατρῴους φίλους ἀποσκευάσασθαι πάντας ἤθελεν, αἰδούμενος ἔχειν αἰσχρῶν ἔργων σεμνοὺς ἐπόπτας· τῶν δὲ πλουσίων τὰς οὐσίας χαρίσασθαι ἐβούλετο, μερίσαι τε εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς μονομαχοῦντας· τοὺς μέν, ἵνα φυλάττοιεν αὐτόν, τοὺς δέ, ἵνα τέρποιεν. γράψας δὴ γραμματεῖον, τίθησιν ἐπὶ τοῦ σκίμποδος, οἰηθεὶς μηδένα [c] ἐκεῖσε εἰσελεύσεσθαι. Ἦν δὲ καὶ παιδίον πάνυ νήπιον, τούτων δὴ τῶν γυμνῶν μὲν ἐσθῆτος, χρυσῷ δὲ καὶ λίθοις πολυτίμοις κεκοσμημένων· οἷς ἀεὶ χαίρουσι Ῥωμαίων οἱ τρυφῶντες.

a Vel deesse, vel relictam esse subaudiendum ... aliud ve eiusdem significationis vocabulum, suspicor. b in Ald. edit. & ... lin, male λοιπὸν scriptum est. c for. ἐκεῖσε. ¶ IN VERS. L. 1 contumelia afficeret. 2 Illi supplicabant & persistent. nequid principatu indignum faceret: vel imperio indign. At Comm. ægre id ferens, eos quidem amandauit: reuersus autem in cubiculum ad capiendum somnum, (nam meridie id facere moris habebat) sumpto in m. 3 h.e. de tilia. M. 4 & reliquos patris amicos tollere e medio, (quod eum graues turpium factorum inspectores habere puderet) bonaque 5 ex iis qui nullum quidem amictum gestant, sed auro & lapidibus pretiosissimis sunt ornati: quibus semper gaudent ex Romanis ii qui luxui dediti sunt.

ὑπερηγάπα δὲ αὐτὸ ὁ Κόμμοδος, ὡς συγκαθεύδειν πολλάκις· Φιλοκόμμοδός τε ἐκαλεῖτο, ἐκφαινούσης καὶ τῆς προσηγορίας τὴν στοργὴν τὴν εἰς τὸν παῖδα τοῦ βασιλέως. τὸ δὴ παιδίον τοῦτο, ἄλλως ἀθύρον, προελθόντος τοῦ Κομμόδου ἐπὶ τὰ συνήθη λουτρά τε καὶ κραιπάλας, εἰσδραμὸν εἰς τὸν θάλαμον, ὥσπερ εἰώθει, τὸ γραμματεῖον ἐπὶ τοῦ σκίμποδος κείμενον ἀνελόμενον, ἵνα δὴ παίζειν ἔχοι, πρόεισι τοῦ οἴκου. κατὰ δέ τινα δαίμονα συντυγχάνει τῇ Μαρκίᾳ. ἡ δὲ (καὶ αὐτὴ γὰρ ἔστεργε τὸ παιδίον) περιπτύξασα καὶ φιλοῦσα, τὸ γραμματεῖον ἀφαιρεῖται, δεδοικυῖα δὴ μή τι τῶν ἀναγκαίων ὑπὸ νηπιότητος ἀγνοοῦν, παῖζον διαφθείρῃ. γνωρίσασα δὲ τὴν τοῦ Κομμόδου χεῖρα, ταύτῃ καὶ μᾶλλον ἐσπούδαζε διεξελθεῖν τὴν γραφήν. ἐπεὶ δ' εὗρεν αὐτὸ θανατηφόρον, καὶ προαποθανουμένην [a] αὐτήν τε μέλλουσαν τεθνήξεσθαι, Λαῖτόν τε καὶ [b] Ἔκλεκτον ἐπακολουθήσοντας, τόν τε λοιπῶν τοσοῦτον φόνον, ἀνοιμώξασα, καθ' ἑαυτήν

28 τε εἰποῦσα· † Εὖγε ὦ Κόμμοδε, ταῦτα χαριστήρια εὐνοίας τε καὶ στοργῆς, ὕβρεώς τε καὶ παροινίας τῆς σῆς, ἧς ἐτῶν τοσούτων ἠνεσχόμην. ἀλλ' οὐ καταπροίξῃ αὐτὸς μεθύων νηφούσης γυναικός. Ταῦτα εἰποῦσα, τὸν Ἔκλεκτον μεταπέμπεται· (ἔθος δ' ἦν αὐτῷ προσιέναι, ἅτε τοῦ θαλάμου φύλακι· ἔτι τε καὶ ἐπὶ συνουσίᾳ αὐτῇ διεβοᾶτο) δοῦσα δὲ τὸ γραμματεῖον, Ὅρα, ἔφη, ποίαν μέλλομεν πανυχίζειν ἑορτήν. ὁ δ' Ἔκλεκτος, ἀναγνούς τε καὶ ἐκπλαγείς (ἦν δὲ τὸ γένος Αἰγύπτιος, τολμῆσαί τε ἅμα καὶ δρᾶσαι, θυμῷ τε δουλεῦσαι πεφυκώς) κατασημηνάμενος [c] οὕτω τὸ γραμματεῖον, διά τινος τῶν ἑαυτῷ πιστῶν ἀναγνωσόμενον πέμπει τῷ Λαίτῳ. ὁ δὲ, καὶ αὐτὸς ταραχθεὶς, ἀφικνεῖται πρὸς τὴν Μαρκίαν, ὡς δὴ συσκεψόμενος [d] αὖθις περὶ ὧν ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς, καὶ τῆς τῶν μονομάχων καταγωγῆς. προσποιησάμενοι δὲ περὶ τῶν ἐκείνῳ διαφερόντων σκέπτεσθαι, συντίθενται φθάσαι τι δράσαντες [e] ἢ παθεῖν· οὐδὲ καιρὸν εἶναι μελλήσεως ἢ ἀναβολῆς. ἀρέσκει δὴ δοῦναι φάρμακον δηλητήριον τῷ Κομμόδῳ· ὑπέσχετο δὲ αὐτὸ ῥᾷστα δώσειν ἡ Μαρκία. εἰώθει γὰρ αὐτὴ κιρνᾶναί τε καὶ διδόναι τὴν πρώτην πόσιν, ὡς ἥδιον πίοι παρ' ἐρωμένης. ἐλθόντι δ' αὐτῷ ἀπὸ τοῦ λουτροῦ, ἐμβαλοῦσα εἰς κύλικα τοῦ φαρμάκου, οἴνῳ τε κεράσασα

Is ita Commodo carus erat, vt cũ illo ſæpe etiam cubaret, ac Philocommodus appellaretur, ipſo indicante nomine amorem principis. Hic itaque puer, forte ludibundus, [1] occupato inter balnea & crapulas Commodo, cubiculum (vt cõſueuerat) ingreſſus, ſumpto in manus *qui ſupra lectulum iacebat* libello, quicum luſitaret, foras proceſſit. ac forte quadã in Marciam incidit: quæ quum puerũ etiam ipſa diligeret, complexa prius atq; deoſculata, libellum manu aufert: verita ne quid ob infantiam inſcius puer rerum fortaſſe [2] grauiorum labefaceret. Agnita dein Commodi manu, ac legendi cupidine *magis* illecta, [3] vbi funeſta contineri, ac ſe primam peti intellexit, Lætumq; & Electum ſubſequi, tantamq; deinceps reliquorum futuram cędem: hæc ſecum ingemiſcens cõſuſurrabat; † Euge Commode, [4] hæccine præmia beneuolentiæ amorisq; ſunt? ita ſcilicet de te merui, quum tam multos annos cõtumelias ebrietatemque tuam pertuli? Sed nequaquã tibi hæc ita ſucceſſerint, viro temulento, aduerſus ſobriam mulierem. His dictis, Electũ ad ſe arceſſit: (quem etiam ipſa aliquando per ſe cõuenire, vtpote cubiculi cuſtodem ſolita, & cum eo ſtupri quoq; habuiſſe cõſuetudinem credebatur) traditoq; in manus libello, Vide, inquit, Electe, cuiuſmodi ſumus hac nocte feſtum celebraturi. Is eo lecto expauefactus, (erat autẽ Ægypti genere, audax homo [5] ac promptus, & iraſci facilis) ſtatim ſignatum libellum per hominem ſibi fidum, Læto legendũ mittit. Qui item exterritus, ad Marciam contendit; ſimulans de iis ire ſe conſultatum quæ ad concinnandum ex iuſſu principis ludum gladiatorium pertinerent. [6] Hoc igitur vſi prætextu, [7] cõſtituunt aut faciendum ſibi quamprimum, aut patiendum aliquid: nullum moræ locum, nullum procraſtinationi eſſe. Placitum autem eſt rem veneno agi: quod ſe facile daturam Marcia recepit; quippe ſolita primũ illi miſcere atq; offerre poculũ, vt ab amica porrectum ſuauius biberetur. Igitur redeunti ex balneis commixtum vino odoratiſſimo venenum 28

a For. αὐτήν γε μελλ. τεθν. Λαῖτον δὲ καὶ Ἐκλ. b *quæ ſunt ab accuſ.* Ἔκλεκτον, *vſque ad alterum qui eſt eiuſdem nominis, deſunt in præced. edit. præterquam in mea.* c *otioſa hic eſt iſta partic.* οὕτω. d *ſcribo* αὐτῇ. e *ſic ſcripſit* παθεῖν ἢ παθεῖν. ¶ IN VERS. L. 1 quum Commodus ad conſueta balnea & crapulas profectus eſſet. 2 neceſſariarum. 3 vbi mortiferum eſſe comperit, ac ſe primam eſſe morituram, Læt. & Elect. ſubſequuturos. 4 hæccine gratia amori beneuolentiæque meæ rependitur, poſtquam tot annos tuas contumelias tuamque ebrietatem toleraui? Sed nõ impune tu temulentus hæc aduerſus ſobriam mulierem molitus fueris. 5 ac manu promptus & iræ impotens, *ad verbum*, qui hoc a natura habebat vt iræ ſeruiret, *vel* indulgeret. 6 Quum igitur ſimulaſſent ſe de iis quæ ad illum pertinerent, conſultare, conſtit. 7 conſtituũt facere prius aliquid quam pati, M.

in calice obtulit. Ille, diu lauãdo[1] venandoq; collecta siti,[2] veluti de more propinatum sibi, temere interbibit. Quare statim capitis grauedine occupatus, atq; in soporem prolapsus, quum id ex labore accidisse opinaretur, quieti se tradidit. Electus autem & Marcia, recedere omnes cõfestim, & suam quemque domum reuerti iubẽt, ne somni indigum Commodum expergefacerent. Id autem alias quoque ex ebrietate nimia facere consueuerat.[3] Nam quum vel balneis vel epulis operam daret, nullum scilicet habebat præstitutum quieti tempus. etenim aliæ ex aliis voluptates, eæq; inter se maxime diuersæ, seruire sibi hominem etiam inuitum[4] quocum-
29 que tempore subigebant. †Pauxillum igitur cum requiêsset, ac iam se ad stomachum & aluum veneni vis insinuasset, oborta vertigine, vomitus, & quidem affatim, consequutus est: siue ipso cibo quem largiter ante sumpsisset, multaque meri potione virus expellente: seu quoniam principibus mos est, antequam cibum capiant, medicamento vti quo venena prohibeantur. Ceterum quum multum euomuisset, veriti illi ne veneno quoque omni eiecto colligeret sese, atque vna omnes cædi imperaret,[5] persuaserunt magna mercede Narcisso cuidam, audaci strenuoque adolescenti, vt ipsum in cubiculo strangularet. *Hic irrumpens illum & veneno & crapula languentem, constricto gutture interficit.* Hunc finem vitę Commodus habuit, tredecim annos post parentis obitum imperio administrato: vnus omnium ante se Imperatorum nobilissimus, omniumque eius ætatis hominum formosissimus. quod si *aliquid* dicendum de fortitudine quoq; est,[6] ne in hoc quidem cuiquam, præsertim destinandis ictibus, concessurus. Sed tamen totam vitæ rationem studiis (vt dictum est) fœdissimis contaminauit.

εὐώδη, δίδωσιν. ὁ δή, ὡς συνήθη φιλοτησίαν, μετὰ πολλὰ λουτρὰ καὶ γυμνάσια τὰ πρὸς θηρία διψῶν, ἔπιεν ἀναισθήτως. εὐθέως δὲ κάρος ἐπέπεσεν αὐτῷ· εἰς ὕπνον τε καθελκόμενος, [a] ὑπὸ καμάτου πάσχειν οἰηθείς, ἀνεπαύσατο. ὁ δὲ Ἔκλεκτος καὶ Μαρκία, πάντας ἀποστῆναι κελεύσαντες, εἴς τε τὰ οἰκεῖα ἀπιέναι, ἡσυχίαν δὴ παρεσκεύαζον αὐτῷ. εἰώθει δὲ καὶ ἐπὶ [b] ἄλλων τοῦτο πάσχειν ὁ Κόμμοδος ὑπὸ κραιπάλης. πολλάκις γὰρ [c] λουσάμενος καὶ πολλάκις ἐσθίων, οὐδένα καιρὸν εἶχεν εἰς ἀνάπαυσιν ὡρισμένον, [d] ἐπαλλήλοις καὶ διαφόροις συνεχόμενος ἡδοναῖς, αἷς δὴ καταλαβούσῃ ὥρᾳ καὶ ἄκων ἐδούλευεν. †ἐπ' ὀλί- 29
γον μὲν οὖν ἡσύχασε· περὶ δὲ στόμαχον δὲ καὶ κοιλίαν τοῦ φαρμάκου γινομένου, ἴλιγγός τε αὐτὸν καταλαμβάνει, ἔμετός τε πολὺς ἐπιγίγνεται, ἤ τῆς προειλημμένης τροφῆς ἅμα ποτῷ πολλῷ ἐξωθούσης τὸ φάρμακον ἢ διὰ τὸ προλαμβανόμενον, ὅπερ εἰώθεσι βασιλεῖς ἑκάστοτε πρὸ πάσης τροφῆς λαμβάνειν, κώλυμα δηλητηρίων. πλὴν ἀλλὰ πολλοῦ γε ὄντος τοῦ ἐμέτου, φοβηθέντες μὴ πᾶν ἐξεμέσας τὸ φάρμακον ἀνανήψῃ, καὶ πάντες ἀπόλωνται), νεανίαν τινά, ὀνόματι Νάρκισσον, γενναῖόν τε καὶ *ἀκμαστὴν, πείθουσιν εἰσελθόντα, τὸν Κόμμοδον ἀποπνῖξαι· μεγάλα δώσειν ἔπαθλα ὑποσχόμενοι. ὁ δέ, εἰσδραμών, παρειμένον αὐτὸν ὑπὸ τοῦ φαρμάκου καὶ μέθης, ἀποσφίγξας τὸν τράχηλον, φονεύει. Τοιούτῳ μὲν τέλει βίου ὁ Κόμμοδος ἐχρήσατο, βασιλεύσας ἔτη τρισκαίδεκα μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν· εὐγενέστατός τε τῶν πρὸ αὐτοῦ γενομένων βασιλέων, κάλλει τε τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπων εὐπρεπέστατος. εἰ δέ τι δεῖ καὶ περὶ ἀνδρείας εἰπεῖν, οὐδενὸς ἥττων εὐστοχίᾳ τε καὶ εὐχερείᾳ· εἰ μὴ τὴν τούτων εὐμοιρίαν αἰσχροῖς ἐπιτηδεύμασι κατῄσχυνεν, ὡς προείρηται).

a For. τοῦτο ὑπὸ καμ. b for. ἄλλων δείπνων τοῦτο π. c for. λουόμενος. d *Legitur etiam ὑπ' ἀλλήλοις: item ἀλλ' ὑπ' ἀλλήλοις. ego ex tribus hisce vocibus lubenter vnam facerem, ἀλληλοπαλλήλοις:* ¶IN VERS. L. 1 seque cum feris exercendo, S. 2 veluti talem potum qualem amica temperare solebat, ita ebibit vt nihil sentiret. *id est, vt alium quam consuetum gustum esse nõ sentiret:* [vel, vt nullum subesse dolum sentiret] 3 Quum enim post frequentia balnea frequenter etiam cibum sumeret, nullũ hab. pr. tempus aduenerat: *id est, quum cupido eum inuaserat.* 4 quum 5 persuaserunt iuueni cuidam nomine Narcisso, strenuo ac robusto, vt ingressus Commodum strangularet: magna præmia se daturos polliciti. 6 nulli certior fuit manus & maiore dexteritate prædita: nisi, quam his in rebus nactus erat felicitatem, studiis fœdissimis (quemadmodum diximus) contaminasset.

ΗΡΩΔΙΑ-

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ [ΙΣΤΟΡΙΩΝ] βιβλίον δεύτερον.

ΑΝΕΛΟΝΤΕΣ δὲ τὸν Κόμμοδον οἱ ἐπιβουλεύσαντες, ὡς ἐν τῷ πρὸ τούτου συντάγματι τῆς ἱστορίας δεδήλωται, κρύψαι τε τὸ γενόμενον βουλόμενοι ὡς αὐτοὺς φυλάττοντας τὴν βασίλειον αὐλὴν δορυφόρους λάθοιεν, [a] εἰλίσαντες στρωμνῇ τινὶ εὐτελεῖ τὸ σωμάτιον καὶ καταδήσαντες, ἐπιθέντες δυσὶν οἰκέταις τῶν πιστῶν ἑαυτοῖς, ἐκπέμπουσιν ὡς δή τι σκεῦος τῶν ἐκ τοῦ θαλάμου περιττῶν. οἱ δὲ, φέροντες, διὰ μέσων ἐκφέρουσι τῶν † φυλάκων· ὧν οἱ μὲν, ἀπὸ μέθης ἐκραιπάλων, οἱ δὲ ἐγρηγορότες, κἀκεῖνοι εἰς ὕπνον κατεφέροντο, κατέχουσαί τε ταῖς χερσὶ τὰ δοράτια ἐπενύσταζον· οἱ δὲ, οὐ πάνυ τὸ ἐκφερόμενον τοῦ θαλάμου, ὅ τι ποτ᾽ εἴη, ἐπολυπραγμόνουν· ἐπεὶ μηδὲ αὐτοῖς διέφερε ταῦτ᾽ εἰδέναι. Τὸ μὲν οὖν σῶμα τοῦ βασιλέως οὕτω κλαπὲν, ἐκκομισθέν τε τῆς [b] αὐλείου θύρας, νύκτωρ ὀχήματι ἐπιθέντες, εἰς τὸ ἀρίστειον ἀπέπεμψαν.

¶ Ὁ δὲ Λαῖτος καὶ Ἔκλεκτος, ἅμα τῇ Μαρκίᾳ, τὸ πρακτέον ἐβουλεύοντο. ἔδοξε δὲ αὐτοῖς περὶ μὲν τοῦ θανάτου φήμην ἐγκατασπεῖραι, ὅτι δὴ αἰφνιδίως τετελευτήκοι, ἀποπληξίας ἐπιπεσούσης. καὶ γὰρ ἐνδεχομένην πίστιν ἕξειν ᾤοντο τὴν φήμην, προδιαβεβλημένης τῆς ἀκορέστου καὶ ὑπερβαλλούσης ἐκείνου τροφῆς. Πρῶτον δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπιλέξασθαι ἄνδρα πρεσβύτην τινὰ καὶ σώφρονα, τὸν διαδεξόμενον τὴν ἀρχὴν· ὅπως αὐτοί τε σωθεῖεν, καὶ ἀπὸ τῆς πικρᾶς καὶ ἀκολάστου τυραννίδος πάντες ἀναπνεύσαιεν. καθ᾽ ἑαυτοὺς δὲ ἀναλογιζόμενοι, οὐδένα οὕτως ἐπιτήδειον εὕρισκον ὡς Περτίνακα. ἦν δὲ ὁ Περτίναξ, τὸ μὲν γένος Ἰταλιώτης, ἐν δὲ πολλαῖς στρατιωτικαῖς τε καὶ πολιτικαῖς εὐδοκιμήσας πράξεσι· [c] πολλὰ δὲ κατὰ Γερμανῶν καὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν βαρβάρων ἐγείρας τρόπαια· μόνος τε περιλειφθεὶς τῶν σεμνῶν πατρῴων τῷ Κομμόδῳ φίλων· ὃν οὐκ ἀπέκτεινε, τῶν Μάρκου ἑταίρων τε καὶ στρατηγῶν ἐντιμότατον γενόμενον, ἢ διὰ σεμνότητα αἰδούμενος, ἢ ὡς πένητα τηρήσας.

HERODIANI HISTORIÆ DE IMPERIO POST MARCUM, *Liber secundus.*

OCCISO Commodo, [1] quemadmodum superiore volumine demõstrauimus, quum celare factũ interfectores, & aulicas excubias fallere vellent, vili quodam stragulo inuolutum cõstrictumq; corpusculum, ac duobus exploratæ fidei famulis impositum, ædibus exportandũ, velut aliquid superuacuum ex cubiculi supellectile, curauerunt. Qui autẽ exportabant, per medios euasere † custodes, [2] partim ebrios, dormitantesque, ac manu languida tenentes hastilia, partim etiam socordes eorum quæ ad se parũ pertinere arbitrabantur. Ita corpus principis [3] furtim elatum ac per noctẽ vehiculo impositũ, in Aristeum miserunt.

¶ Lætus autem & Electus, Marciaque, quid agendum foret diu deliberato, tandem decernunt, ita de eius morte rumores serere, quasi repente iri apoplexiã incidisset. [4] quod facile de illo crẽditum iri existimabant, quem constabat identidem solitum immoderatis epulis saginari. Sed ante omnia tamen visum est, aliquem prouectũ ætate ac modestum hominem deligere ad imperium: per quem & ipsi incolumes forent, & omnes a sæua immoderataq; tyrãnide respirarent. Igitur diu consultato, neminem sic idoneum inuenerunt vt Pertinacem. Erat autẽ Pertinax, genere Italus, domi belliq; rebus gestis clarus, multisq; insignis tropæis quæ aduersum Germanos atque orientales barbaros erexerat. vnusq; erat [5] reliquus e grauissimis illis quos pater Cõmmodo amicos reliquisset, cuique plurimũ ex omnibus sociis ducibusq; detulerat: [6] tutus hactenus, vel grauitatẽ ipsam verito, vel ob paupertatẽ hominis dissimulãte Commodo.

a *Sic μῖθους cum κρεμασθέντες supra pag. 3. & in hoc libro περὶ μίθλον καὶ κρεμασθ..., de Iuliano. Sed hic poterat satis esse κρεμασθέν.*
b *Sic alibi αὔλειον θύραν dicit: sed & αὔλειον εἴσοδον (si non est error) infra 38. ἢ ἐπὶ τῇ αὐλείῳ, ἢ ἐπὶ ταῖς λοιπαῖς εἰσόδοις.* c *Hoc testatum habemus & infra, duobus locis.* ¶ IN VERS. L. 1 Quum ii qui Commodo insidiabantur, illum interfecissent eo quo dictũ est modo in primo huius historiæ commentario, & celare factum vellent: vt satellites qui aulam imperatoriã custodiebant laterent, vili quodam str. 2 quorum alii crapulam edormiebant: alii, qui *adhuc* vigilabant, & ipsi in somnum deferebãtur, in manus, quæ hastilia tenebant, reclinati: alii, quidnam esset quod e thalamo exportabatur, non valde curabant: quum ne pertineret quidem ad ipsos hæc scire. Ita corp. 3 furtim subductum & per atrii ianuam exportatum, quum noctu vehiculo imposuissent. 4 Rumorem enim hunc fore huiusmodi putabant cui fides adhiberi posset, quum ob inexplebilem voracitatem male audiret. Sed ante om. 5 reliquus ex illis maiestate verendis viris quos C. 6 quem non interfecit Cõm. siue quod maiestatem illam reuereretur, siue quod ob paupertatem eum conseruaret.

Siquidem id quoque illius laudibus accedebat, quod quum plurima omnium administrasset, tamen erat omnium pauperrimus. Hunc igitur Pertinacem nocte intempesta, sopitis omnibus, Lætus atque Electus cum paucis eiusdem factionis adeunt; &, quum ianuã occlusam offendissent, ianitorem excitarunt. qui vbi adaperuit, militesque & Lætum præfectum adesse vidit, perterritus atque expauefactus, Pertinaci renũtiat. Is admitti [ilico] iubet, euentura mox inquiẽs quæ sibi [1] ad eam diem mala præsagi-
31 uerat. Tanta porro [2] fuit animi † constantia, vt ne lecto quidem se mouerit, aut habitum oris demutauerit. sed ingressis Læto atque Electo, quamuis ad se occidendum missos crederet, pleno audaciæ vultu minimeque pallenti, Iam pridem, inquit, hũc exitum vitæ singulis etiam noctibus sperabã; qui ex omnibus paternis amicis vnus adhuc essem reliquus. Itaque demirabar quonam tam diu rem differret Cõmodus. Proinde [3] quid statis? quin facitis imperata, meq; a tristi aliquando ac perpetua formidine liberatis? Ad hæc Lætus, Desine, inquit, indigna te & superiore vita tua fabulari. neque enim nos mortem tuam, sed salutem cum nostram, tum Rom. imperii petitũ venimus. Iacet enim tyrannus, debitasq; luit pœnas, ea passus a nobis quæ in nos facere moliebatur. Quare huc adsumus imperiũ tibi tradituri; quem vnum ex omni senatu, vel temperantia vitæ, vel auctoritate, vel [4] ætate etiã & grauitate morum, scimus esse prestantissimum, carumq; populo & venerabilẽ: sperantes, quod agimus, & optabile illis, & nobis [5] salubre futurum. [6] Ad hæc Pertinax, Desinite, inquit, senem ludere hominem, atq; ita timiditatis arguere, vt prius decipere, dein occidere studeatis. Atqui, inquit Electus, quando nobis parum credis, [7] cape libellum hunc; (nam manum certe agnoscis Cõmodi) ac tute lege: cognosces proculdubio quantum effugerimus periculi: neq; tentamentum aliquod in nostris verbis, sed veri fidem

ἦν γὰρ αὐτοῦ καὶ τοῦτο μέρος τῶν ἐγκωμίων, ὅτι πλεῖστα πάντων ἐγχειρισθεὶς, πάντων οὐσίαν εἶχεν ἐλάττονα. • Πρὸς δὴ τοῦτον τὸν Περτίνακα, νυκτὸς ἀκμαζούσης, πάντων τε ὕπνῳ κατειλημμένων, ἀφικνοῦνται ὁ Λαῖτος καὶ Ἔκλεκτος, ὀλίγους τῶν συνωμοτῶν ἐπαγόμενοι. ἐπιστάντες δὲ αὐτοῦ, κεκλεισμένης τῆς οἰκίας, ταῖς θύραις, διεγείρουσι τὸν φυλάττοντα. ἀνοίξας δὲ ἐκεῖνος καὶ θεασάμενος στρατιώτας ἐφεστῶτας, καὶ Λαῖτον, ὃν ἤδει ἔπαρχον ὄντα, ἐκπλαγεὶς καὶ ταραχθεὶς ἀπήγγειλε. ὁ δὲ ἥκειν αὐτοὺς κελεύει, δεινὰ προσδοκώμενα ἑαυτῷ ἑκάστοτε, συμβήσεσθαι φάσκων. ἐν τοσαύτῃ γοῦν † αὐτόν φασι μεῖναι ψυχῆς ἀταραξίᾳ, 31
ὡς μηδὲ ἀναθορεῖν τοῦ σκίμποδος, μεῖναι δὲ ἐπὶ τοῦ σχήματος· καὶ τὸν Λαῖτον ἅμα τῷ Ἐκλέκτῳ εἰσελθόντα, καίτοι δοκοῦντας ἐπὶ φόνῳ ἥκειν, προσέβλεπέ τε, καὶ θαρροῦντι μηδὲ ὠχριάσαντι τῷ προσώπῳ, Πάλαι μὲν, φησὶ, καὶ πάσης νυκτὸς τόδε τὸ τέλος τοῦ βίου εἶχον δι' ἐλπίδος· μόνος γε τῶν πατρῴων περιλειπόμενος φίλων ἔτι, ἐθαύμαζον ἐπ' ἐμοὶ Κόμμοδον βραδύνοντα. τί δὴ μέλλετε; ὑμεῖς τε γὰρ δράσετε τὸ κεκελευσμένον, ἐγώ τε πονηρᾶς ἐλπίδος καὶ φόβου συνεχοῦς ἀπαλλάξομαι. Πρὸς ταῦτα ὁ Λαῖτος, Οὐ παύσῃ, ἔφη, ἀνάξια σαυτοῦ καὶ τῶν προβεβιωμένων σοι λέγων; οὐ γὰρ ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ σῷ ἥδε ἡμῶν ἡ ἄφιξις, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ τῇ τε ἡμῶν αὐτῶν, καὶ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. κεῖται μὲν γὰρ ὁ τύραννος, δίκην δοὺς τὴν προσήκουσαν· καὶ ἅπερ αὐτὸς ἡμᾶς δρᾶσαι διενοεῖτο, ταῦτα πρὸς ἡμῶν παθών. ἡμεῖς δὲ ἥκομεν σοὶ τὴν βασιλείαν ἐγχειριοῦντες, ὃν ἴσμεν προὔχοντα ἐν τῇ συγκλήτῳ βουλῇ, σωφροσύνῃ βίου, μεγέθει τε ἀξιώματος, καὶ [a] ἡλικίας σεμνότητι· ποθούμενόν τε καὶ τιμώμενον ὑπὸ τοῦ δήμου. ὅθεν κἀκείνοις εὐκταῖον, καὶ ἡμῖν σωτήριον τὸ πραττόμενον ἔσεσθαι προσδοκῶμεν. Πρὸς ταῦτα ὁ Περτίναξ, [b] Οὐ παύσεσθε, ἔφη, χλευάζοντες πρεσβύτην, καὶ τοσαύτην μου δειλίαν κατεγνωκότες, ὡς πρῶτον ἀπατῆσαι [c] βούλεσθε, εἶθ' οὕτω φονεῦσαι; Ἀλλὰ μὴν (ἔφη ὁ Ἔκλεκτος) ἐπεὶ λέγουσιν ἡμῖν οὐ πεπίστευκας, λαβὼν τουτὶ τὸ γραμματεῖον (γνωρίζεις δὲ τὴν Κομμόδου χεῖρα, ὅσης σοὶ τῆς ἀναγνώσεως ἐν συνηθείᾳ) ἐπίσκεψαι. οὕτω γὰρ γνώσῃ τίνα τε κίνδυνον ἐφύγομεν, καὶ ὅτι μὴ σκῆψις, ἀλλ' ἀλήθεια πρόσεστι

a Politia hunc locum vertit quasi legerit, ἡλικίας & σεμνότητι. b sic paulo ante, οὐ παύσῃ λέγων; c malim βούλεσθε. ¶ IN VERS. L. 1 noctes. vel, quotidie, M. 2 fuisse fertur. 3 quid cunctamini? nam vos quidem imp. facietis. ego autem illa spe mala & formidine assidua liberabor. Ad hæc Lætus, Non desines, inquit, indigna te & anteacta tua vita loqui? Non enim in perniciem tuam hic noster aduẽtus, sed in nostram & Romani imperii salutem. Iacet en. 4 ætatis maiestate. vel grauitate: quia nimirum canities quandam venustatem & modo non maiestatem affert. sic infra, 34. τὴν μὲν ἡλικίαν σεμνὸς dicit. 5 malim salutare quam salubre. 6 Ad hæc Per. Non desinetis, inquit, senem lud. per interrogationem. vt paulo ante. Non desines &c. 7 sumptas hasce tabellas (agnoscis autem manum Commodi, quum solitus sis quæ illa manu scripta sunt legere) contemplare.

τοῖς λε-

τοῖς λεχθεῖσιν. Ἐπιγνοὺς δὴ τὰ γεγραμμένα ὁ Περτίναξ, πεισθείς τε ἀνδράσι καὶ πρότερον αὐτῷ φίλοις, πάντα πυθόμενος τὰ πεπραγμένα, ἐπιδίδωσιν ἑαυτόν. καὶ πρῶτον ἀρέσκει προσελθεῖν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ πεῖραν τῆς γνώμης τῶν στρατιωτῶν λαβεῖν· πείσειν δὲ αὐτοὺς ὁ Λαῖτος ὑπισχνεῖτο, ἐπεὶ τὸ αὐτῶν
32 ἐπάρχῳ ὄντι † [a] μετρίαν ἀπένεμον αἰδῶ. συμπαραλαβόντες οὖν καὶ τῶν λοιπῶν ὅσοι παρῆσαν, ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἠπείγοντο. ἤδη δὲ καὶ τὸ πλεῖστον τῆς νυκτὸς παρακεχωρήκει, καὶ τῆς ἑορτῆς ἐνεστώσης, πρὸ ἡμέρας πάντα ἐπράττετο. διαπέμπουσι δή τινας τῶν πιστῶν τοὺς διαβοήσοντας ὅτι ὁ Κόμμοδος τέθνηκε μὲν, ὁ Περτίναξ δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον βασιλεύσων ἄπεισι. διαδραμούσης δὲ τῆς φήμης, πᾶς ὁ δῆμος ἐνθουσιῶντι ἐοικὼς ἐξεβακχεύετο· διέθεόν τε, καὶ τοῖς οἰκείοις ἕκαστος χαίρων διήγγελλε, καὶ μάλιστα τοῖς ἐπ' ἀξιώσεως, ἢ πλουσίοις. ἐκείνοις γὰρ [b] καὶ ἐπιβουλεύοντα ᾔδεσαν τὸν Κόμμοδον. ἔθεόν τε πρός τε τὰ ἱερὰ καὶ βωμοὺς, θεοῖς χάριτας ὁμολογοῦντες. ἐβόων δὲ διάφορα· οἱ μὲν, κεῖσθαι τὸν τύραννον λέγοντες· οἱ δὲ, τὸν μονομάχον· ἄλλοι δὲ, ἀπρεπέστερα βλασφημοῦντες. καὶ ὅσα πρότερον ἐπεῖχεν ὁ φόβος ῥήματα, ταῦτα παρελθούσης ἀδείας καὶ ἐλευθερίας, ῥᾳδίως ἐλέγετο. πλεῖστον [c] δὴ τοῦ δήμου συνέβη δρόμῳ, καὶ ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἠπείγετο, τοῦτο μάλιστα δεδιότες, μή πως ἄρα οἱ στρατιῶται ὀκνηρότεροι [d] ἐπακούσωσι τῇ Περτίνακος ἀρχῇ. ἐσόμενον γὰρ σώφρονα, μὴ πάνυ τι [e] ἀποδέξασθαι τοὺς στρατιώτας προσεδόκων, τυραννίδι δουλεύειν εἰθισμένους, ἁρπαγαῖς τε καὶ βίαις ἐγγεγυμνασμένους. ἵν' οὖν αὐτοὺς ἐκβιάσαιντο ὑπακοῦσαι, πάνδημοι συνῆλθον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ὅ Λαῖτός τε καὶ Ἔκλεκτος εἰσῆλθον ἄγοντες τὸν Περτίνακα, συγκαλέσας τοὺς στρατιώτας ὁ Λαῖτος, ἔλεξε τοιάδε· Κόμμοδος μὲν [f] ἡμῖν ὁ βασιλεὺς τέθνηκεν ἀποπληξίᾳ· αἴτιος δὲ τοῦ τοιούτου θανάτου οὐκ ἄλλος, ἀλλ' αὐτὸς αὑτῷ. συμβουλεύουσι γὰρ ἡμῖν αἰεὶ τὰ ἄριστα καὶ σωτήρια, [g] οἷς μὴ πειθόμενος, βιοὺς δὲ ὡς οὐκ ἀγνοεῖτε, ὑπὸ πλήθους ἀποπνιγεὶς, διεφθάρη. τὸν μὲν οὖν κατέλαβε τέλος τὸ πεπρωμένον· οὐδὲ γὰρ μία οὐδ' ἡ αὐτὴ πᾶσιν ἀνθρώποις θανάτου αἰτία· διάφοροι δὲ οὖσαι,

deprehendes. Quod vbi Pertinax fecit, iam profecto viris antea quoque sibi amicissimis credendum ratus, intellecta omni re, totum se illorum potestati permisit. Placuit igitur primo exercitum adiri, ac militum tentari animos: quos tamen Lætus in sententiam suam facile se adducturum pollicetur: quippe cuius aliqua, vtpote præfecti, futura † esset apud illos aucto- 32
ritas. Quocirca omnes quotquot aderant, ad exercitum festinant, [1] quum iam multū noctis processisset, instāte kal. Ianuariarum die. Mittūt preterea fidos homines, qui passim rumorem disseminent vita defunctum Cōmodum, Pertinacemque, iam imperaturum, contendere ad exercitum. Qui vbi rumor euagatus, repente populus vniuersus lymphato similis ebacchari, & discurrere per vias: ac lętabundi omnes renūtiare pro se quisque amicis, *iisque maxime* quibus aut dignitas aut diuitiæ superabant. namque illis [2] potissimū discrimen impendebat a Commodo. Ibant igitur ad templa & aras [3] diis gratulatum, alii alia vociferātes: quidam, iacere Tyrannum, pars Gladiatorem, nonnulli etiam multo his fœdiora. quæque hactenus metus represserat, ea nunc, licētia ac libertate oborta, impune iactabantur. Sed & pleraque pars populi cursu cōcitato ad exercitū contendebat, [4] veritis omnibus vt satis libēter Imperatorem Pertinacem milites acciperent. quippe moderatum principem non sane nimis ex sententia futurum sperabant militibus; qui scilicet tyrānidi seruire, vimque omnem ac rapinas exercere consueuissent. [5] Itaque, velut ad obsequium impulsuri, cōfluxere ad castra frequentes. Quo vbi peruentum, ingressi Lætus & Electus vna cū Pertinace sunt. Ibi conuocatis militibus, ad hunc modum Lætus verba facit: Commodus Imperator [6] vester apoplexiæ morbo interiit. Causa mortis nemo alius, sed est ipsemet sibi. nam quū frustra nos optima atque salubria subiiceremus, gerēs ille se queadmodum omnes nostis, cibo potuque nimio suffocatus est. atque is quidem suo sibi fato exstinctus periit: quippe non vna eademque cunctis hominibus mortis causa, sed aliæ aliis: cūctęque tamen

a For. ὑ μετρίαν. b for. καὶ μάλιστα ἐπι. c for. δὲ. d malim ὀκνηρότεροι: præsertim quum paulo post legatur ὑπακοῦσαι. e scribe ἀποδέξασθαι. f Polit. ὑμῖν legit. g redundat οἷς. ¶IN VERS. L. 1 Iam autem maxima pars noctis processerat: & quum instaret festum, ante diem omnia agebantur. Mittunt igitur ex fidis aliquos, qui passim rum. 2 potiss. insidiari Commodum sciebant. 3 diis gratias agentes. Vociferabantur autem diuersa: quidam,- 4 quum hoc maxime vererētur, ne milites ad subeundum Pertinacis imperium minus prompti essent. illud enim, quod moderatum esset futurum, nō valde probaturos milites existimabant:- 5 Vt igitur illos ad subeundum eius imperium compellerent, conuenerunt vniuersi. *Compulsos autem ab illis fuisse, paulo post dicet.* 6 noster; vel, nobis, M.

ad eundem tendētes vitæ finem. Ve-
33 rum pro illo adducimus vobis † ipsi ac Romanus populus virū ætate grauem, vita moderatum, militaris disciplinæ peritissimum: cuius bellicā virtutem vos quidem veterani sæpenumero experti; ceteri tot annos vrbi præfectum, nō honore solum, sed etiam admiratione dignissimum iudicastis. Igitur fortuna non Principem solum vobis dat, sed Parentem quoq; optimum. cuius principatus nō vobis modo [1] qui eum præsentes tuemini, sed iis etiam iucūdissimus futurus est qui ripas fluuiorum, ac Romani terminos imperii defensant: videlicet res eius præclare gestas memoria retinentibus. Neq; vero iam barbaros nobis pretio cōciliabimus: sed eorum memores quæ hoc duce ꝑpessi sunt, metu potius subigentur. Hæc dicente Læto, minime iam se cohibuit populus quin cessante adhuc & dubitabundo milite, Augustum illū declararet, Patremq; appellaret, & faustis omnibus acclamationibus prosequeretur. [2] Idem etiam milites factitabant; quamquam non pari alacritate: [3] sed circumfusa vndique inermibus, festumque agitantibus diem, populi turba, facile illos acclamare, ac Pertinacem vocare Augustum coegit. Mox iurati de more in illius nomen, factaque re diuina, laureati omnes, populus atq; exercitus, prosequebantur. Sed postquā in aulam imperatoriam per noctē (vt diximus) a milite populoq; deductus, magnis curarum motib. æstuabat. Et quamuis animo esse forti constantique videretur, tamen illū vehementer præsentia territabant; non de salute sua magnopere sollicitum, (quippe alias grauiora pericula contempserat) sed [4] repentinæ tyrannidis mutationem animo versantem, nobilitatemque nonnullorum senatorum reputantē: quos minime passuros arbitrabatur, post imperatorem generosissimū recidisse principatum ad [5] hominē pri-
34 uatæ stirpis atque obscuræ. Nam etsi vita ipsius plane temperans † ac frugalis audiebat, maximamque in bellicis negotiis gloriam fuerat adeptus, attamen claritate generis [6] *multum patriciis* impar habebatur. Igitur postquam diluxit, in curiam se contulit, neq; ignem sibi

εἰς ἓν τέρμα βίου συντελοῦσιν. ἀλλ' ἀντ' ἐκείνου γὰρ ὑ-
μῖν ἄγομεν † ἡμεῖς τε καὶ ὁ δῆμος ὁ Ῥωμαίων ἄνδρα τὴν 33
μὲν [a] ἡλικίαν σεμνόν, τὸν δὲ βίον σώφρονα· ἀρετῆς δὲ τῆς ἐν ἔργοις ἔμπειρον. ὧν οἱ μὲν πρεσβύτεροι, καὶ τῶν στρατιωτικῶν αὐτοῦ [*] πράξεων ἐπειράθητε· οἱ δὲ λοιποί, τῆς πόλεως ἐπάρχοντα τοσούτων ἐτῶν, ἀεὶ διὰ τιμῆς τε καὶ θαύματος εἴχετε. δίδωσί τε ὑμῖν ἡ τύχη οὐ βασιλέα μόνον, ἀλλὰ καὶ πατέρα χρηστόν. εὐφρανεῖ τε ἡ τοῦδε ἀρχὴ οὐ μόνον ὑμᾶς τοὺς ἐνταυθοῖ δορυφοροῦντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ ταῖς ὄχθαις τῶν ποταμῶν, καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ὅροις τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἱδρυμένους, οἳ τῶν πράξεων αὐτοῦ τῶν ἔργων φέρουσι διὰ μνήμης. τό τε γὰρ βάρβαρον οὐ χρήμασιν ἔτι θεραπεύσομεν, πείρᾳ δὲ ὧν πρὸς αὐτοῦ πεπόνθασι στρατηγοῦντος, φόβῳ ὑποτάξομεν. Τοιαῦτα δὴ λέγοντος τοῦ Λαίτου, μὴ καρτερῶν ἑαυτὸν ὁ δῆμος, μελλόντων καὶ ὀκνούντων ἔτι τῶν στρατιωτῶν, Σεβαστόν τε ἀναγορεύει, καὶ Πατέρα καλεῖ, πάσαις τε γεραίρει εὐφημίαις. τότε καὶ οἱ στρατιῶται οὐχ ὁμοίᾳ μὲν προθυμίᾳ, τῇ δὲ ἐκ τοῦ παρόντος πλήθους ἀνάγκῃ (καὶ γὰρ ἦσαν πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ δήμου περιειλημμένοι, ὀλίγοι τε, καὶ ἄνευ τῶν ὅπλων, ὡς ἐν ἱερομηνίᾳ) πλὴν συνεξεβόησαν, καὶ Σεβαστὸν προσεῖπον τὸν Περτίνακα· εἴς τε τὸ ἐκείνου ὄνομα τοὺς συνήθεις ὅρκους ὀμόσαντες, καὶ θύσαντες, δαφνηφοροῦντες [*] πᾶς ὁ δῆμος καὶ τὸ στρατιωτικόν. [b] Ἐπεὶ δὲ ἱδρύθη ἐν τῇ βασιλείῳ ἑστίᾳ, (τῶν τε στρατιωτῶν καὶ τοῦ δήμου, ὡς προείρηται, νύκτωρ ἀναγαγόντων) φροντίσι μεγίσταις τὴν γνώμην ἐπερρίπτετο. πολὺ δὲ αὐτὸν (καίτοι δοκοῦντα ψυχῆς εἶναι ἐρρωμένης καὶ πρὸς πάντα ἀνδρεῖον) τὰ παρόντα ἐφόβει, οὐχ οὕτω προνοίᾳ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, (κινδύνων γὰρ καὶ μειζόνων πολλάκις ἦν καταφρονήσας) ἐλογίζετο δὲ τήν τε αἰφνίδιον τῆς τυραννίδος μεταβολήν, τήν τε ἐν τῇ συγκλήτῳ βουλῇ τινῶν εὐγένειαν· οὓς ὑπώπτευεν οὐκ ἀνεξομένους, μετὰ βασιλέα εὐγενέστατον, τὴν ἀρχὴν μεταπεσοῦσαν εἰς ἄνδρα ἐξ ἰδιωτικοῦ καὶ ἀσήμου γένους ἐπὶ τοῦτο ἐλθόντα.
εἰ γὰρ καὶ ὁ βίος αὐτῷ διὰ σωφροσύνην † ἐπῄνετο, καὶ τὰ ἐν 34
ταῖς στρατιωτικαῖς πράξεσιν ἦν εὐκλεῆ, ἀλλ' ὅσον εὐγενείας χάριν, πολὺ τῶν εὐπατριδῶν ἀπελείπετο. Ἡμέρας οὖν καταλαβούσης, κατῆλθεν ἐπὶ τὸ συνέδριον τῆς βουλῆς, οὔτε τὸ πῦρ ἐάσας ἑαυτοῦ

a *Sic paulo ante, 31, ἡλικίας σεμνότητα. vbi vide annot.* b *for.* ἀλλ' ἐπειδὴ ἱδρ. *Sed & membrum proxime præcedens videtur suspensum relinqui, ideoq; ἰδὼν δαφνηφοροῦν aptius esse futurum.* ¶IN VERS. L. 1 qui hic satellitum officio fungimini: *vel, stipatorum*: sed iis etiam qui in ripis fluuiorum & in Romani imperii terminis sedem habent. *[illos,* Riparios. *hos,* Limitaneos milites *appellant Latini recentiores. S.]* 2 tunc idem, M. 3 sed necessitate sibi imposita ab ea quæ aderat multitudine, (nam vndique a populo circumdati erant, & pauci, & inermes, vtpote die festo) tamen vna *cum populo* acclamarūt, & Pertinacem Augustum vocarunt. 4 *puto Pol. scripsisse* repentinam: *quod Græca voci respondet.* 5 *libertino videlicet patre natum.* M. 6 longe a patriciis aberat. M. *vel,* longe patriciis erat inferior.

προπομπεύ-

προπομπεῦσαι, οὔτε τι ἄλλο τῶν βασιλικῶν συμβόλων εἰς ὕψος ἀρθῆναι, πρὶν ἢ μαθεῖν τὴν γνώμην τῆς συγκλήτου βουλῆς. [a] ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἅμα τῷ ἐπιφανῆναι, πάντες ὁμοθυμαδὸν εὐφήμησαν[g], Σεβαστόν τε καὶ Βασιλέα προσηγόρευσαν[g]· ὁ δὲ τὰ μὲν πρῶτα, παρῃτεῖτο τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ ἐπίφθονον γῆράς τε προϊσχόμενος, συγγνώμης ἐδεῖτο· εἶναί τε πολλοὺς εὐπατρίδας ἔφασκεν, οἷς ἡ βασιλεία μᾶλλον ἁρμόζει. καὶ λαβόμενος τῆς χειρὸς Γλαβρίωνος, εἷλκεν αὐτὸν, καθίζεσθαι κελεύων ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου. ἦν δὲ ἐκεῖνος εὐγενέστατος μὲν πάντων εὐπατριδῶν (ἀνέφερε γοῦν εἰς Αἰνείαν τὸν Ἀφροδίτης καὶ Ἀγχίσου τὴν τοῦ γένους διαδοχήν) ἔτι δὲ καὶ τὴν ὕπατον ἀρχὴν τελέσας δεύτερον. ὁ δέ, Ἀλλ' αὐτός τε, ἔφη, ἐγώ, ὃν σὺ νομίζεις πάντων ἀξιώτατον, σοί τε τῆς ἀρχῆς παραχωρῶ, καὶ πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν ἐγώ τε καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ψηφιζόμενοι σοι διδόντες. Τότε δέ, πάντων αὐτὸν ἐκβιασαμένων ἐκλιπαρησάντων τε, ὀκνῶν καὶ μόλις ἀνελθὼν ἐπὶ τὸν βασίλειον θρόνον, ἔλεξε τοιάδε· Τὸ μὲν δεξιὸν ὑμῶν τῆς πρός με τιμῆς, καὶ τὸ τῆς σπουδῆς ὑπερβάλλον, [b] ἐπίλεκτόν τε εἰς προέκρισιν [c] τοσαύτης παρ' ὑμῶν εὐγενείας, οὐκ ἔχον κολακείας ὑποψίαν, ἀλλὰ δεῖξιν καὶ πίστιν εὐνοίας, ἄλλῳ μὲν ἄν τῳ θάρσος καὶ προθυμίαν ἐνέβαλεν εἰς τὸ ἑτοίμως δέξασθαι τὰ ἐγκεχειρισμένα, ἐλπίδα τε ῥᾳστώνης ὑπέφηνεν ἄν, ὡς εὐμενῶς τὴν ἀρχὴν [d] διοίσοντα ἐν ἀρχομένοις οὕτως εὐνοοῦσιν· ἐμοὶ δὲ ταῦτα μεγάλα ὄντα καὶ ἐξαίρετα, τιμῆς τε αἰσθήσει ἐκπλήττει, δέος τε καὶ ἀγῶνα οὐ μικρὸν ἐμποιεῖ. μεγάλων γὰρ εὐεργεσιῶν προϋπαρχουσῶν, τὸ ἰσότιμον δυσέφικτον. ἀλλ' ἐν ταῖς ἀμοιβαῖς, καὶ μικρὰ μὲν λαβοῦσιν ἀποδοῦναι † μεῖζον, οὐχ οὕτως εὐμενὲς ὡς εὐχάριστον [e] δοκεῖ· ὁπηνίκα δ' ἂν ὁ πρῶτός τι δράσας ἀγαθόν, ἀνυπέρβλητον καταθῆται χάριν, τὸ μὴ κατ' ἀξίαν ἀντιδοθὲν, οὐχ οὕτω δυσπόριστον, ὡς [f] ἀναίσθητον ἅμα καὶ ἀχάριστον ὀνομάζεται. ὁρῶ δὴ οὐ τὸν τυχόντα μοι ἐπηρτημένον ἀγῶνα, πρὸς τὸ ἄξιον ἐμαυτὸν παρασχεῖν τῆς τοσαύτης παρ' ὑμῶν τιμῆς. οὐ γὰρ ἐν τῇ καθέδρᾳ ἡ προεδρία, ἀλλ' ἐν τοῖς ἔργοις, εἴ τις αὐτὴν μὴ καταισχύνοι. ὅσῳ δὲ τὰ [h] γενόμενα ὡς φαῦλα μισεῖται, τοσούτῳ τὰ μέλλοντα, ὡς ἀγαθὰ [h] μεγάλως ἐλπίζεται.

præferri, neq; vlla principat[us] insignia passus attolli, donec senatus sententiam scitaretur. Sed eũ omnes simul atq; viderunt, lætis acclamationibus vnanimiter exceperunt, Augustumq; & Imperatorem consalutarũt. At ille recusare instituit, tamq̃ rẽ inuidiosam, nomẽ imperii, excusare senectutem, veniamq; orare: multos esse dictitans patricios viros quibus magis imperiũ cõueniret. Simul Glabrionem manu comprehensum protrahens, sessitare imperatoria sella iubebat. erat enim ille omnium patriciorũ nobilissimus, ad Æneam Veneris & Anchisę filium seriem generis referens: idemq; iterũ consul. qui tamen ita tũ loquutus est; Equidem egomet, quem tu omnium putas dignissimũ, cedo tibi imperio: atq; vna mecum senatus omnis summam tibi potestatem decernimus. Ibi vero ille, vim pene afferentib. atq; impense rogantibus vniuersis, vix tãdem dubitabundus sellam imperatoriam conscendit, atq; orationem huiuscemodi habuit; [1] Consensus hic vester, studiumq; eximium vni mihi plurimum in tanta ista nobilitate deferendi, quũ omni adulationis suspicione vacet, argumentumq; beneuolentiæ fidemq; pręferat, alium [fortassis] audaciorem atq; alacriorem redderet ad ea quæ traderẽtur suscipienda: sperantem facili se gubernatione vsurum, qui tantam in vobis beneuolentiam animaduerteret. Me autem cõtra, magna ista scilicet atq; egregia, sicut honoris sensu obstupefaciũt, ita metu quodã curaq; sollicitant. Siquidem arduum inprimis est, magnis acceptis beneficiis paria referre. Nã in beneficiorũ vicissitudine, † si magnã gratiam referat qui paruã debuerit, [2] non tam facilitas remunerandi expenditur q̃ in ipso argumentum grati animi cõmendatur: sed quum prior quispiam eximia in te quædã contulerit, tum si illum parũ ample demerearis, non tam deesse quod reponas, quam ipse inops sensuum ac plane ingratissimus videare. Cerno igitur iam animo quã mihi arduum sit propositum certamen, ne tanto a vobis accepto honore parum me [fortasse] dignum exhibeam. quippe non in sella ipsa [3] fastigium dignitatis, sed in operibus situm, [4] quæ illam minime dedecorent. Nam quantũ præterita odimus, tantũ de futuris bene speramus.

a Forte τῆς δὲ - b Polit. post ἐπίλεκτον particulam τε non agnoscit, continuans hæc cum proxime præcedentibus verbis: a quibus tamen separanda sunt. c for. τοσαύτης τῆς συγ- d for. διοίσοντα, ut alibi loquitur. e scribo δοκεῖ. f hic ἀναίσθητον videtur per antithesin respicere ad id quod dixit, τιμῆς αἰσθήσει. g χειρίσματα mutata in ... Fortasse autem & μεγάλα scribendum est. Nam cum ὅσῳ & τοσούτῳ subauditur μᾶλλον: & durum esset, τοσούτῳ μᾶλλον μεγάλως ἐλπίζεται. ¶IN VERS. L. 1 Honor quem mihi tam scite & industrie exhibetis. vel, Tanta quam in me honorando posuistis industria: aut, quam ad me honorandum confertis. De sequ. vide annot. in calce op. 2 vide annot. in calce op. 3 eminentior dignitatis gradus: vel, præeminentia dignitatis. Vel q. d. Non ex sella ipsa æstimatur prima eminentiorque sedis honor, sed ex factis. 4 si quis eam non dedecoret, M.

Et, vt tenax est iniuriarum memoria, (quod enim offendit, [1] numquam oblitteratur) sic beneficia in ipso excidũt vsu. Siquidem nõ tam delectat libertas, quam seruitus offendit. neq; habendam quisquam gratiã putat quod rebus suis pro arbitrio vtatur: (quippe id sibi deberi iure autumat) qui vero suis exuitur bonis, numquam sane iniuriarum obliuiscitur. [2] Neque quisquam lucro apponit quod vtilitatem in commune pariat: quæ enim publice prosunt, parum cuique curæ sunt: sin quæ propria cuiusque sunt, minus ex sententia ceciderint, tũ nemo satis secũ benigne agi putat. Adhæc, [3] quicumque enormibus tyrannorum atque immensis largitionibus insuerunt, ii, si frugalius paulo aut cõtinentius ex pecuniæ inopia agere instituas, non tam id moderatę cuidam dispensationi prudentięq; attribuunt, quam auaritiam continuo tibi & sordes exprobant: neque autem cogitant, neminem posse magna cuiuis dilargiri, qui se a vi atq; a rapinis abstineat. Qui autem recte ac pro cuiusque dignitate dispensat, non modo nihil cuiquam iniuste eripit, sed & ceteros frugi esse docet, & parcere parto. Hæc igitur cum animis vestris reputantes, adnitimini vos quoque mecum [Patres,] communem ęq; hanc imperii administrationem existimate. quippe in rep. optimatium,
36 non autẽ sub tyrannide † victuri, cum ipsi optimam habere spem, tum reliquis etiam debetis polliceri. Hæc loquutus Pertinax, senatui animum addidit: votisq; exceptus & acclamationibus, habitusq; honorificentissime, Iouis aliorumq; deorum templis consalutatis, sacrificioq; de more facto, in aulam palatinam [4] se contulit. Postea vero q̃ fama vulgauit quæ ille vel in senatu dixisset, vel ad populum scripsisset, lęti oẽs agitare; sperãtes [5] serium se & clementẽ principẽ, parentemq; adeo magis q̃ Imperatorẽ habituros. Nã & militibus edixit ne cui ex populo contumeliã facerent, neve

καὶ τὰ μὲν δεινὰ τῶν ἔργων, ἀεὶ μνημονεύεται (τὸ γὰρ λυπῆσαν, δυσεξάλειπτον) τὰ δὲ χρηστὰ, ἅμα τῇ ἀπολαύσει, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν μνήμην συναναλίσκει· ἐπεὶ μὴ ὁμοίως εὐφραίνει ἐλευθερία, ὡς λυπεῖ δουλεία. οὐδέ τις, ἀδεῶς τὰ ἑαυτοῦ ἔχων, ἐν χάριτος μοίρᾳ τίθεται, (τὰ ἴδια καρποῦσθαι νομίζων) ὁ δὲ τῶν οἰκείων στερηθεὶς, αἰώνιον [a] ἔχων τὴν μνήμην τοῦ λελυπηκότος. οὐδ᾽ εἴ τις εἰς τὸ κοινὸν χρηστὴ γένοιτο μεταβολὴ, [b] αὐτός τέ τι πλέον νομίζει καρποῦσθαι· ἐπεὶ τοῦ μὲν δημωφελοῦς καὶ κοινῇ διαφέροντος ὀλίγη τοῖς καθ᾽ ἕνα φροντίς· ὃ δὲ καθ᾽ αὑτὸν ἕκαστος εἰ μὴ κατὰ γνώμην προχωρεῖ, οὐδέν τι μέγα ὠφελεῖσθαι νομίζει. οἵ τε εἰθισμένοι ταῖς τῆς τυραννίδος ἀκρίτοις καὶ ἀφειδέσι μεγαλοδωρεαῖς ἐντρυφᾶν, τὴν εἰς τὸ σωφρονέστερον καὶ μεμετρημένον, διὰ πενίαν χρημάτων, μεταβολὴν, οὐ φιλοσωφροσύνην, οὐδὲ σύμμετρον καὶ [c] κεκριμένην διοίκησιν ὀνομάζουσιν, ἀλλὰ μικρολογίαν καὶ ἀθλιότητα βίου ὀνειδίζουσιν· οὐκ εἰδότες ὅτι τὸ μὲν μεγάλα καὶ ὡς ἔτυχε χαρίζεσθαι, οὐκ ἂν περιγένοιτο εἰ μὴ ἐκ τοῦ ἁρπάζειν καὶ βιάζεσθαι· τὸ δὲ λογισμῷ πάντα καὶ κατ᾽ ἀξίαν ἑκάστου νέμειν, αὐτὸ τοῦ ἀφνόν τι δρᾶσαι, μὴ παρέχον ἄδικον εὐπορίαν χρημάτων, διδάσκει φειδὼ σώφρονα τῶν καλῶς πορισθέντων. Ταῦτα δὴ ὑμᾶς ἐγνωκότας χρὴ συναίρεσθαι, καὶ κοινὴν τῆς ἀρχῆς τὴν διοίκησιν νομίζοντας, ἀριστοκρατίαν τε ἀλλ᾽ οὐ τυραννίδα
ὑπομένοντας, † αὐτούς τε ἀγαθὰς ἔχειν ἐλπίδας, 36
καὶ πᾶσι τοῖς ἀρχομένοις [d] ταῦτα ὑπισχνεῖσθαι.

Τοιαῦτα ὁ Περτίναξ εἰπὼν, ὑπῆρξέ τε τὴν σύγκλητον βουλὴν, καὶ πρὸς πάντων εὐφημιαθεὶς, πάσης τε τιμῆς καὶ αἰδοῦς παρ᾽ αὐτῶν τυχὼν, εἴς τε τὸν τοῦ Διὸς νεὼν καὶ τὰ λοιπὰ ἱερὰ πεμφθεὶς, τάς τε ὑπὲρ τῆς βασιλείας θυσίας τελέσας, εἰς τὴν βασίλειον ἐπανῆλθεν αὐλήν. Ἐπεὶ δὲ διεφοίτησεν ἡ φήμη τῶν τε λεχθέντων ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐν τῇ συγκλήτῳ, καὶ τῶν πρὸς τὸν δῆμον γραφέντων, ὑπερήδοντο πάντες, σεμνὸν καὶ ἤπιον ἄρχοντα, καὶ πατέρα, οὐ βασιλέα ἕξειν ἐλπίζοντες. τούς τε γὰρ στρατιώτας ἐκέλευσε παύσασθαι τῆς πρὸς τοὺς δημότας ὕβρεως, καὶ μήτε

παίειν

a Scribo ἔχει τὴν μν. Videtur natus error ex praeced. ἔχων. b scribendum puto, αὐτός τε τι πλέον τι νομίζει ἔχειν. c opponit κεκριμένην διοίκησιν ei quod dixit ἀκρίτοις μεγαλοδωρεαῖς. d malim ἄρχουσι scribere: ad est eadem. ¶ IN VERS. 1. non facile, M. 2 Neque si quam in commune vtilis exoriatur mutatio. seq. vide in annot. 3 quicumque incircumspectis & profusis tyr. largitionibus ad luxum suum abuti consueuerunt, si postea frugalitas adhibeatur, modusque in iis teneatur, ob pecuniarum penuriam, mutationem hanc non frugalitati tribuunt, neq; moderatam & circumspectam dispensationem appellant, sed auaritiam & miseriam vitæ exprobrant. Nesciunt enim nemini contingere vt magna possit dilargiri, idque temere, sine iudicio ac discrimine nisi rapiat, vimque inferat: at considerate omnia & pro cuiusque dignitate tribuere, sine vlla iniuria, dum non præbet iniustam pecuniarum abundantiam, frugalem eorum parcimoniã docet quæ honestis rationibus sunt comparata. 4 se retulit. 5 grauem se & cl. vel, dignum quem revererentur, aut venerarentur.

πράττειν τινὰ τῶν παριόντων· εἴς τε τὸ κόσμιον καὶ εὔτακτον μετάγειν πάντα ἐπειρᾶτο· ἔν τε ταῖς προόδοις καὶ τοῖς δικαστηρίοις πρᾷον καὶ ἥμερον ἦθος ἐπεδείκνυτο. καὶ τῆς Μάρκου ἀρχῆς ζήλῳ τε καὶ μιμήσει, τοὺς μὲν πρεσβυτέρους ὑπομιμνήσκων εὔφραινε, τοὺς δὲ ἄλλους πάντας, ἐξ ὠμῆς καὶ ἐφυβρίστου τυραννίδος, εἰς σώφρονα καὶ ἀμέριμνον βίον μεταχθέντας, ῥᾷστα εἰς εὔνοιαν ᾠκειώσατο.

Τῆς τε ἡμέρου ἀρχῆς ἡ φήμη διαθέουσα πάντα ἔθνη καὶ πάντα στρατόπεδα, ὅσα τε Ῥωμαίοις ὑπήκοα καὶ ὅσα φίλα, ἐκθειάζειν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ἔπειθεν. ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν βαρβάρων ὅσοι πρότερον ἀφηνίαζον, ἢ ἐστασίαζον, φόβῳ τε καὶ μνήμῃ τῆς ἐν ταῖς προτέραις αὐτοῦ στρατείαις ἀρετῆς, πίστει τε γνώμης, ὅτι μηδένα ἑκὼν ἀδικήσει ποτέ, ἑκάστῳ δὲ κατ' ἀξίαν ἀπονέμων, χάριτος ἀπρεποῦς καὶ βίας ὠμῆς ἀλλότριος, ἐθελοντὲς αὐτῷ προσεχώρησαν. πρεσβεῖαί τε πανταχόθεν ἀφικνοῦντο, συνηδομένων ἁπάντων τῇ Ῥωμαίων [a] ὑπὸ Περτίνακι ἀρχῇ.

Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι, καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ, τῷ εὐτάκτῳ καὶ ἡμέρῳ τῆς βασιλείας ἔχαιρον· ὃ δὲ πάντας εὔφραινε, τοῦτο μόνους ἐλύπει τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ στρατιώτας, οἳ δορυφορεῖν εἰώθασι τοὺς
37 βασιλέας. † κωλυόμενοι γὰρ ἁρπάζειν τε καὶ ὑβρίζειν, [b] εἴς τε τὸ εὔτακτον καὶ κόσμιον ἀνακαλούμενοι, τὸ πρᾷον καὶ ἥμερον τῆς ἀρχῆς, ὕβριν αὐτῶν καὶ ἀτιμίαν, καθαίρεσίν τε τῆς αὐτῶν ἐξουσίας νομίζοντες, τὴν τῆς ἀρχῆς οὐκ ἔφερον εὐταξίαν· ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα κατ' ὀλίγον ὀκνηροί τε καὶ ἀπειθεῖς αὐτοὺς τοῖς κελευομένοις παρεῖχον· τὸ δὲ τελευταῖον, οὐδ' ὅλων μηνῶν δύο τῆς βασιλείας αὐτῷ προκεχωρηκυίας, ἐπιδειξαμένου τε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλὰ σώφρονα καὶ χρηστὰ ἔργα, ἐλπίδων τε ἀγαθῶν τοῖς ἀρχομένοις ὑποφαινομένων, ἐβάσκηνε πάντα καὶ ἀνέτρεψε πονηρὰ τύχη, ἐκώλυσέ τε θαυμαστὰ καὶ ἐπωφελῆ τοῖς ὑπηκόοις ἔργα εἰς τέλος ἀχθῆναι. πρῶτον μὲν γὰρ πᾶσαν [c] τήν τε Ἰταλίαν, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν ἀγεώργητόν τε καὶ παντάπασιν οὖσαν ἀργόν, ἐπέτρεψεν ὁπόσην τις βούλεται καὶ δύναται,

quem viatorem pulsarent: [1] cunctaq; denique ad honesti cultum modestiamq; referebat. Ipse quum aut ingrederetur, aut ius diceret, comem scilicet ac mãsuetam indolem ostendebat: [2] & quum Marcum inprimis referre videretur, seniores quidẽ admonitu delectabat, reliquos autem *omnes* a crudeli contumeliosaque tyrannide ad modestam vitam trãquillamq; vindicatos, facile ad se amandum impulerat. Quæ quum fama latius euagaretur, nationes omnes atque exercitus subiectos Romanis aut amicos, ad [3] deferẽdos ei diuinos honores incitauit. Quin barbari quoq;, siqui aut frenos depulerant, aut seditiones moliebantur, metu virtutis quam præstitisse cum superioribus bellis meminissent, [4] iustitiæque fide, quum neminem ab illo scirent vltro offendi, sed gratiam cuique pro meritis referri, vimque abesse & crudelitatem: sponte illi se dediderunt. Legationes præterea vndique confluebant, gratulatum Romano populo quod Pertinacis imperio gubernarentur. Sed quod plerisque omnibus publice priuatimq; gratum fuit, modestum mansuetumq; principem populo Romano contigisse; id vero vrbanæ cohortes, Imperatorum custodiæ adhibitæ, grauiter molesteque ferebant. † Siquidem a rapinis iniu- 37
riisque ad temperatum vitæ cultum reuocatæ, ac mitem illam ciuilemq; gubernandi rationẽ in contumeliam suã ac dedecus accipientes, vt ex qua licentiam sibi ademptam intelligerent, [5] nullo iam pacto rectorem huiuscemodi tolerandum statuebant. Igitur principio *paulatim* cõtumaciores se gerere, minusq; dicto audiẽtes esse: postremo, nondum bimestri imperio expleto, quum quidem ille iam non dubium suæ probitatis specimen dedisset, vniuersis in optimam spem erectis, inuidit repẽte mala fors, [6] quæ omnia funditus euertit; sic vt egregii illi conatus vehementer omnibus profuturi, in medio quasi cursu prolaberẽtur. Nã primum quidẽ quidquid in Italia aut alibi gentiũ [7] inculti soli,

---

a *Præfigo articulum τῇ præpositioni ὑπό.* b *sic paulo ante dixit Pert. conatum esse εἰς τὸ κόσμιον καὶ εὔτακτον μετάγειν πάντα.* c *scribo τήν τε κατ' Ἰταλίαν: vel, τήν τε περὶ τὴν Ἰταλίαν.* ¶ IN VERS. L. 1 cunctaque den. ad honestatem & moderationem reducere conabatur. Ipse quum aut egrederetur, aut ius d. *vel*, quum in publicum prodiret. 2 & quum Marci imperium æmularetur, seniores quidem, eum in memoriam reuocando, delectabat: 3 deferendos eius imperio diu. hon. 4 & quod persuasum haberent eo illum esse animo vt nemini iniuriam vltro esset facturus, sed vnicuique, quod meritus foret, tribuens, neq; indecenter cuiquam gratificaturus, neque vim vlli crudeliter esset illaturus: sponte illi se ded. 5 nullo iam p. moderatum imperii statum tolerabant. 6 prohibuitq; ne conatus illi admirandi, & iis qui eius imperio suberant profuturi, ad exitum perducerentur. 7 inculti & vacantis soli esset, etiamsi imperatoria esset possessio, eius quantum quis vellet ac posset occupare, &, quum eius curam suscepisset ac coluisset, dominum esse permisit: quinetiam immunitatẽ a quibuslibet oneribus iis qui agros colerent, dedit in decennium; & in perpetuum, dominii eius securam vsurpationem.

etiamque sub regibus, vacaret, id to-
tum occupantibus & colentibus ad-
iudicauit: decemq; annorum immu-
nitatem, ac perpetuam *dominii* liber-
tatem agricolis concessit. Imperato-
riis autē possessionibus nomen suum
inscribi prohibuit: nō esse illas dicti-
tans imperantium proprias,[1] sed cō-
munes Romanorū & publicas. Ve-
ctigalia quoque omnia quæ ad con-
trahendas pecunias tyranni excogi-
tauerāt, in fluuiorum ripis, in vrbium
portibus, perque vias & itinera, peni-
tus remisit,[2] atque in antiquam liber-
tatem reuocauit.[3] Multaq; item ad i-
dem exemplum facturus videbatur.
Nam & delatores vrbe exegerat, &
vbiubi inuenirētur, puniri imperaue-
rat: cauens necui *iniuria fieret, aut* de
vanis criminibus periculum con-fla-
retur. Ergo in maxima tranquillitate
sese beatissimoq; rerū statu victuros
senatus ceteriq; arbitrabantur. Siqui-
dem adeo se æquabilem paremq; ce-
teris præstabat, vt filium quoq; iam
adolescentem, in aulam palatinam
numquam adduxerit, sed intra priua-
tos parietes continuerit: sic vt in ludū
quoq; litterarium atq; gymnasia de
more itaret, nihil priuatis absimilis; e-
38 rudireturque, & omnia perinde † vt
quiuis e medio agitaret:[4] neq; vllam
aut tyrannicam aut omnino impera-
toriam pompam ostentaret.[5] Quum
in hac morum vitæq; modestia age-
ret, soli scilicet prætoriani milites, p̄-
sentem rerum cōditionem haud satis
æquo animo ferentes, veterem illam
licentiam violēter se gerendi raptan-
diq; omnia, affectabant. interq; vina
& epulas consilia ineunt Pertina-
cem e medio tollendi, grauem ipsis
atque onerosum; alterumq; eius loco
imponendi rebus Romanis, indul-
gentem atq; intemperantem, nihilq;
denique non licentiæ præbiturum.
Igitur cōfestim, haud opinato, cūctis
otiū agitātibus, turbidi ac furentes, militari cursu, meridie ipso protētis hastis, nudis gladiis,
frequētes ad Imperatoris ædes ferūtur. Reaūt subita insperataq;[6] perterriti cubicularii pa-
latini, pauci plurimis, & inermes armatis minime ausi resistere,[7] relicta sua quisq; statione,

εἰ καὶ βασιλέως [a] κτῆμα εἴη, καταλαμβάνειν· ἐπιμε-
ληθέντι τε καὶ γεωργήσαντι, δεσπότῃ εἶναι. ἔδωκέ τε
γεωργοῦσιν ἀτέλειαν πάντων εἰς δέκα ἔτη, καὶ διὰ
παντὸς δεσποτείας ἀμεριμνίαν. τοῖς τε βασιλικοῖς
κτήμασιν ἐκώλυσεν αὐτοῦ τὸ ὄνομα ἐπιγράφεσθαι· εἰ-
πὼν αὐτὰ οὐκ ἴδια τοῦ βασιλεύοντος εἶναι, ἀλλὰ κοινὰ
καὶ δημόσια τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς. τέλη τε πάντα πρό-
τερον ἐπὶ τῆς τυραννίδος εἰς εὐπορίαν χρημάτων ἐπι-
νοηθέντα, ἐπί τε ὄχθαις ποταμῶν, καὶ λιμέσι πόλεων, ἔν
τε ὁδῶν πορείαις, καταλύσας, εἰς τὸ ἀρχαῖον καὶ ἐλεύθε-
ρον ἀφῆκεν. ἐμφήνας δὲ αὖ ἔτι καὶ πλεῖστα (ὥς γε τὰ τῆς
προαιρέσεως ἐνεδείκνυτο) εὐεργετήσειν τοὺς ὑπηκόους·
ἐπεὶ καὶ τοὺς συκοφάντας τῆς πόλεως ἦν διώξας, καὶ τοὺς
πανταχοῦ γε κολασθῆναι κελεύσας, τοῦ μηδένα ἐ-
πηρεάζεσθαι, μήτε ματαίοις ἐγκλήμασι περιπίπτειν,
προνοούμενος· ἐν ἀδείᾳ τε καὶ μακαρίῳ βίῳ ἥ τε σύγκλη-
τος μάλιστα καὶ οἱ λοιποὶ πάντες βιώσεσθαι προσεδόκων·
οὕτω γὰρ μέτριος καὶ ἰσότιμος ἦν, ὡς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἤδη
μειράκιον ὄντα, μήτε εἰς τὴν βασίλειον αὐλὴν παραγα-
γεῖν, ἀλλ' ἔν τε τῇ πατρῴᾳ μένειν οἰκίᾳ, καὶ εἰς τὰ συνήθη
περιιόντα διδασκαλεῖα καὶ γυμνάσια, ἰδιωτεύοντα, ὁ-
μοίως τοῖς λοιποῖς παιδεύεσθαι τε † καὶ πάντα πράτ- 38
τειν, οὐδαμοῦ τῦφον ἢ πομπὴν παρεχόμενον βασιλικήν.
Τοιαύτης δὲ εὐμενείας καὶ εὐταξίας κατεχούσης τὸν
βίον, [b] μόνοι οἱ δορυφόροι, ἀσχάλλοντες μὲν ἐπὶ τοῖς
παροῦσι, ποθοῦντες δὲ τὰς ἐπὶ τῆς προγενομένης τυραν-
νίδος ἁρπαγάς τε καὶ βίας, ἔν τε ἀσωτίαις καὶ κραιπά-
λαις, ἐβουλεύσαντο ἀποσκευάσασθαι τὸν Περτίνακα,
ὡς ὄντα αὐτοῖς βαρὺν καὶ ἐπαχθῆ· ζητῆσαι δέ τινα τὸν
πάλιν αὐτοῖς ἄνετον καὶ ἀκόλαστον παρέξοντα ἐξουσίαν.
Αἰφνιδίως τοίνυν, οὐδενὸς προσδοκῶντος, ἀλλὰ πάντων
ἐν ἡσυχίᾳ διαγόντων, καὶ θυμῷ καὶ ἀλόγῳ ὁρμῇ [c] οὐ στρα-
τιωτικῷ δρόμῳ φερόμενοι αὐτοί, ἡμέρας ἀκμαζούσης,
ἐπεισῆλθον τοῖς βασιλείοις, τά τε δόρατα διατεινάμε-
νοι, καὶ τὰ ξίφη σπασάμενοι. Τῷ δὲ παραδόξῳ τοῦ ἔργου
καὶ ἀπίστῳ οἱ ἐν τῇ βασιλείῳ ὑπηρεσίᾳ ταραχθέντες,
ὀλίγοι τε πρὸς πολλούς, καὶ ἄοπλοι πρὸς ὡπλισμένους,
οὐκ ἔμενον, ἀλλ' ἕκαστος ἣν ἐγκεχείριστο φρουρὰν [d] λιπὼν,

a Polit. *πλήρωμα interpr. etiam prædia, infra, p. 40.* ... b *supra pluribus verbis,* ... *unde occasionem sumpsit Polit. interpret. id est δορυφόρους, prætorianos milites. Perinde est autem ac si diceretur. Soli inquam illi milites qui satellitum officio funguntur.* c *scribe* ... d *Intell.* ... ¶ IN VERS. L. 1 sed communiter & publice ad Romanorum imperium pertinere. 2 atque in pristinum statum & libertatem dimisit. 3 ac plura in suos collaturus erat beneficia: vt quidem sui animi argumenta dabat: *vel.* suæ voluntatis. 4 nullaque in se fastum aut pompam imperatoriam ostentaret. 5 Quum autem in hac felicitate & bene composito rerum statu viueretur, ii soli milites qui stipatorum partes obibant, quum præsentia ægre ferrent, & rapinas ac violentias, quas in præcedente tyrannide exercuerant, desiderarent: dum suo perdito luxui & crapulæ vacāt, consilia ineunt, Pertin. e medio toll. gr. i. a. onerosum: & quempiam quærēdi qui omnibus solutam legibus effrenemque licentiam esset præbiturus. 6 perterr. Imperatoris ministri: *vel.* qui aliqua circa Imperatorem ministeria obibāt. 7 quisque relicta statione, quæ sibi vel ad attientem ianuam, vel ad alium quempiam aditum erat concredita, fugiebant, S.

ἢ ἐπὶ

ἢ ἐπὶ τῷ αὐλείῳ, ἢ ἐπὶ ταῖς λοιπαῖς εἰσόδοις, ἔφευγον. ὀλίγοι δέ τινες τῶν εὐνοούντων, διαγγείλαντες τῷ Περτίνακι τὴν ἔφοδον, συνεβούλευον φυγεῖν, τῇ τε τοῦ δήμου βοηθείᾳ ἑαυτὸν ἐπιδοῦναι. ὁ δὲ, [a] καὶ τοῖς συμβουλεύουσιν αὐτῷ πρὸς τὸ παρὸν ὠφέλιμα μὴ πεισθεὶς, ἀπρεπῆ δὲ καὶ ἀνελεύθερα, βασιλείας τε ἀνάξια καὶ τῶν προβεβιωμένων αὐτῷ καὶ προπεπραγμένων, νομίσας, φεύγειν μὲν ἢ λαθεῖν οὐκ ἠθέλησεν· ὁμόσε δὲ χωρήσας τῷ πράγματι, προῆλθεν ὡς διαλεξόμενος αὐτοῖς· ἐλπίσας πείσειν τε αὐτοὺς, καὶ παύσειν τῆς ἀλόγου εἰς τὸ παρὸν ὁρμῆς. καὶ δὴ τοῦ δωματίου προελθὼν, ὑπαντώμενος αὐτοῖς, πυνθάνεσθαί τε ἐπειρᾶτο τὰς αἰτίας τῆς ὁρμῆς, πείθειν τε ἐπεχείρει, μὴ [b] ἐνθουσιασμένως καὶ τότε ἐν σώφρονι καὶ σεμνῷ σχήματι, καὶ τηρῶν τὸ τοῦ βασιλέως ἀξίωμα, οὐδέν τι καταπεπληχότος, οὐδὲ καταδειλιῶντος καὶ ἱκετεύοντος σχῆμα ἐνδεικνύμενος. Τὸ μὲν ἐμὲ (ἔφη) πρὸς ὑμῶν ἀναιρεθῆναι, οὐδέν τι μέγα ἢ βαρὺ πρεσβύτῃ εἰς μακρὸν γῆρας ἐνδόξως ἐλάσαντι (πάντῃ γὰρ ἀνθρώπων βίῳ † ἀνάγκη τέλος ἐπιτεθῆναι) τὸ δὲ ὑμᾶς, φύλακας καὶ φρουροὺς δοκοῦντας βασιλέως, καὶ τοὺς ἔξωθεν κινδύνους ἀπείργοντας, αὐτοὺς γενέσθαι φονέας, καὶ μὴ μόνον ἐμφυλίῳ, ἀλλὰ καὶ βασιλείῳ μιαίνειν τὰς δεξιὰς αἵματι, ὁρᾶτε μὴ [c] πρός τε τὸ νῦν ἀνόσιον, καὶ ὕστερον ὑμῖν ἐπικίνδυνον ᾖ. οὐ γάρ τι ἐμαυτῷ σύνοιδα λυπήσαντι ὑμᾶς. εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τῇ Κομμόδου τελευτῇ δυσχεραίνετε, οὐδὲν παράδοξον, ἄνθρωπον ὄντα εἰ τελευτὴ κατέλαβεν. εἰ δὲ τοῦτο ἐξ ἐπιβουλῆς οἴεσθε γεγενῆσθαι, οὐκ ἐμὸν τὸ ἁμάρτημα. ἴστε γὰρ ἔξω πάσης ὄντα με ὑποψίας, καὶ οὐδὲν ἧττον ὑμῶν ἀγνοοῦντα τὰ τότε πεπραγμένα· ὡς, εἴ τι ὑποπτεύετε, ἑτέροις ὑποφέρειν τὸ ἔγκλημα. ἀλλ' ὅμως τελευτήσαντος κἀκείνου, οὐδὲν ὑμῖν τῶν [d] εὐπρεπῶς καὶ κατ' ἀξίαν, καὶ ἄνευ τοῦ βιάζεσθαί με ἢ ἁρπάζειν, ἐνδεήσει. Τοιαῦτά τινα λέγων αὐτοῖς πρᾴως, ἤδη τινὰς αὐτῶν καὶ πείσειν ἔμελλε· καὶ οὐκ ὀλίγοι γε ἀποστραφέντες ἀνεχώρουν, σεμνοῦ βασιλέως γῆρας αἰδούμενοι· ἔτι δὲ λαλοῦντα τὸν πρεσβύτην

diuersi alii alio diffugerunt. Pauci tamen ex amicissimis, nũtiato militum cõcursu, persuadere Pertinaci conabantur vti fuga sibi consuleret, populiq; auxilium imploraret. [1] Ille autem, tametsi vtilia in præsens audiebat, tamen indecorum existimans atq; illiberale, minimeq; dignum imperatoria maiestate atq; anteacta vita, fugæ aut latebris salutem debere; occurrere periculo ac procedere in medium decreuit; sperans persuasurum quæ vellet, & furentes in præsens animos placaturũ. Igitur cubiculo egressus, factusq; irruentibus obuiam, quærere causas instititit tam subiti motus, & a fœdissimo illo tumultu absterrere: nõ attonitus periculo, sed habitum oris grauem moderatumq; retinens, paremq; imperatoriæ dignitati: ac nihil humile, nihil pauidũ aut obnoxium; nihil denique supplice dignum præ se ferens, ita ad eos verba fecit: Me quidem, o milites, (inquit) si occiditis, neq; ipsi rem magnam facitis, neque mihi sane grauem, [2] homini videlicet huius ætatis & gloriæ: (siquidem *omni* humanæ † vitæ finis certe est aliquis necessarius) vos autem, principis curæ custodiæq; & propulsandis aliũde periculis adhibitos, cædem ipsos facere [ptimos,] neq; ciuili tantum, sed imperatorio quoq; sanguine polluere dextras, [3] id vero videte ne vel in præsens flagitiosum sit vobis, vel in posterum periculosum. Neque enim ego vlla vos iniuria affeci. si enim Cõmodi doletis interitu, nihil profecto nouũ fuit mori, qui homo natus fuerat: sin dolo necatũ putatis, nõ meum sane id crimẽ: quippe quem ipsi scitis ab omni etiam [4] suspicione procul abesse. Quæ enim tũc acta sunt, vos primi cognita habuistis: vt etiam siquid obortum suspicionis est, id vtiq; alios attigerit. Ceterum ne illo quidem extincto quidq̃ vobis deesse patiemur, quod modeste atq; ex dignitate vestra, nõ autem per vim & rapinas, cõcupiueritis. [5] Ita eo loquente, iã quidã ex iis permotũ iri videbantur: neq; sane pauci abire iã cœperãt, [6] veriti sanctimoniã principis ac senectutẽ: sed *adhuc loquẽs senex*

a *Videtur otiosa hic esse partic.* καὶ. b *legitur etiam* ἐνθουσιασμένῳ. *videtur autem ante* καὶ *addenda esse particula* ἀλλά. c *si voluisset significare*, præterquam quod nefarium nunc est, *dicendum potius fuisset* πρός τε τὸ νῦν ἀνόσιον. d *scribo* ἐνδεήσει. ¶IN VERS. L. 1 Ille autem iis qui v. in pr. consulebant, non obsequutus, sed indecora & illiberalia, & indigna imp. ma. atque an. vita & reb. ab se gestis arbitratus, fugere aut latere noluit: sed illi periculo sese dans obuiam, prodiit vt eos alloqueretur. Sperabat enim fore vt animos illorum flecteret, & in præsens amentem illorum impetũ sedaret. Igitur cubic. 2 homini qui ad summam senectutem gloriose perueni: (etenim omni h. v. finem necesse est imponi) sed vos qui principis custodes & satellites existimamini, atque propulsl. externis periculis estis adhibiti, cæd. 3 videte ne in præsens nefarium sit vobis, & in posterũ etiam periculosum. Neque enim ego mihi vllius vobis illatæ iniuriæ sum conscius. 4 susp. pr. abesse: ac non minus quam vos, quæ tunc acta fuerint, ignorare: adeo vt, siquid suspicamini, alios insimulare debeatis. Sed tamẽ, illo etiam mortuo, nihil vobis defuturum est eorum quæ vos decent, eque dignitate vestra sunt, etiamsi nec vim mihi inferatis, nec rapinas vobis permittatis. 5 Quum alia quædam huiusmodi dicere illis conaretur, iam quidam &c. 6 reueriti maiestate præditi imperatoris senect.

αὐτὸν ἥ τε γυνὴ καὶ ἡ θυγάτηρ, καὶ τὸ τῶν παρασίτων πλῆθος,[a] ἀναθορῶντα τοῦ[b] σκίμποδος δραμεῖν ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ τὸ πραττόμενον μαθεῖν· παρά τε πᾶσαν τὴν ὁδὸν συμβουλεύοντες ἐρριμμένην τὴν ἀρχὴν ἁρπάσαι, ἀφθόνως δὲ χρημάτων ἔχοντα, μεγαλοδωρεᾷ ἅπαντας ὑπερβαλεῖν, εἰ καί τινες ἀμφισβητοῖεν. Ἐπεὶ τοίνυν τῷ τείχει προσῆλθεν, ἐβόα τε πάντα δώσειν ὅσα βούλονται ὑπισχνούμενος, παρεῖναί τε αὐτῷ παμπλεῖστα χρήματα καὶ θησαυροὺς χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πεπληρωμένους ἔλεγε. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ Σουλπικιανός, καὶ αὐτὸς ἀνὴρ τῶν ὑπατευκότων, ἔπαρχός τε τῆς πόλεως γενόμενος, (πατὴρ δὲ ἦν τῆς Περτίνακος γυναικὸς) ἧκε τὴν ἀρχὴν ὠνούμενος. ἀλλὰ τοῦτον μὲν οὐ προσήκαντο φοβηθέντες οἱ στρατιῶται τὴν πρὸς τὸν Περτίνακα σύναψιν, μή τις ἄρα δόλος εἴη εἰς τὸ 41 ἐκδικηθῆναι τὸν ἐκείνου φόνον. † καθέντες δὲ κλίμακα, τὸν Ἰουλιανὸν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνεβίβασαν. οὐ γὰρ πρότερον ἀνοῖξαι τὰς πύλας ἤθελον, πρὶν ἢ τὴν ποσότητα τῶν δοθησομένων χρημάτων μαθεῖν. Ὁ δὲ ἀνελθών, τήν τε Κομμόδου μνήμην αὖθις καὶ τὰς τιμάς, καὶ τὰς εἰκόνας ἃς ἡ σύγκλητος καθεῖλεν, ἀνανεώσασθαι ὑπέσχετο, καὶ πάντων δώσειν ἐξουσίαν ὧν εἶχον ἐπ' ἐκείνου· ἑκάστῳ τε στρατιώτῃ τοσοῦτον ἀργύριον ὅσον μήτε[c] αἰτῆσαι, μήτε λήψεσθαι προσεδόκησαν. τὰ δὲ χρήματα μὴ μελλήσειν, ἀλλ' οἴκοθεν ἤδη μεταπέμψασθαι. Τούτοις ἀναπεισθέντες οἱ στρατιῶται, καὶ ταύταις ἀρθέντες ταῖς ἐλπίσιν, αὐτοκράτορά τε τὸν Ἰουλιανὸν ἀναγορεύουσι, καὶ πρὸς τῷ οἰκείῳ ἐκ γένους ὀνόματι, Κόμμοδον ἀξιοῦσιν ἀποκαλεῖσθαι. τά τε σημεῖα ἄραντες, καὶ τὰς ἐκείνου εἰκόνας ἀποκαταστήσαντες, προπέμπειν ἐπειρῶντο. Θύσας δὲ ὁ Ἰουλιανὸς τὰς νενομισμένας καὶ βασιλείους ἐν τῷ στρατοπέδῳ θυσίας, προήγετο ὑπ' αὐτῶν,[d] πλέον τε τῆς συνηθείας δορυφορούμενος. ἅτε γὰρ βίᾳ καὶ παρὰ γνώμην τοῦ δήμου, μετά τε αἰσχρᾶς καὶ ἀπρεποῦς[e] διαβολῆς ὠνησάμενος τὴν ἀρχήν, εἰκότως ἐδεδίει τὸν δῆμον ὡς ἐναντιωσόμενον. ἀναλαβόντες οὖν τὰς πανοπλίας, καὶ φράξαντες αὐτοὺς οἱ στρατιῶται εἰς φάλαγγος σχῆμα, ὡς (εἰ δέοι) καὶ πολεμήσοντες, ἐν μέσοις αὐτοῖς ἔχοντες τὸν ἴδιον βασιλέα, ὑπέρ τε τῆς κεφαλῆς αἰωροῦντες τὰς ἀσπίδας

vxor atque filia, & parasitorum turba, vt relicta mensa acceleret, & quid agatur intelligat: ac subinde inter eūdum adhortantur [1] occuper proiectū imperium; superaturum largitione omnes *competitores*, qui tantum diuitiarum possideat. Igitur vbi ad muros accessit, clamare occœpit daturum quæ vellent: habere se magnas opes, plenos auri thesauros atque argenti. Eodemque tempore Sulpicianus, & ipse vir consularis, [2] ac præfectus vrbi, socerque Pertinacis, imperium licitabatur. Verum in eo milites suspectam habuerūt Pertinacis propinquitatem; subesse aliquid fraudis suspectantes, quo illius cædes vindicaretur. †Ergo Iulianum scalis demissis supra muros attollunt; 41 [3] non prius ausi reserare portas quam conueniret de numero dandæ pecuniæ. Ille, ingressus in castra, primum quidem *memoriam & honores* Commodi, & statuas quas sustulerat senatus, instauraturum pollicebatur, concessurumque ipsis quam quondam sub illo licentiam obtinuissent. præterea militibus singulis plus multo argenti daturum quam aut petere auderēt, aut accepturos exspectauerant. neq; in dando moram futuram: [4] nam domi eā pecuniam adseruari. Quibus adducti reb. milites, atque in tantam spem erecti, [5] IVLIANVM declarant principem: simul ei COMMODI cognomen imponunt. Tum signis sublatis, [6] impositisque illius imaginibus, deducere hominem tendunt.

[7] Igitur de more sacrificio in castris peracto, exiit maiore militum comitatu quam ceteri consueuerant. siquidem per vim, contraque populi voluntatem, perque turpitudinem & dedecus imperium emercatus, iure impetū multitudinis verebatur. Sed induti armaturas milites, circumseptiq; vndiq; testudine facta, vt etiam, si res posceret, dimicarent, receptoq; in medium Imperatore suo, clypeis

a *Scribo* ἀναθορόντα. b *supra pag. 4.* σκίμποδα *in quo æger Marcus iacebat, vertit Polit.* grabatum: *alibi* lectulum. c *Polit. legisse videtur,* αἰτῆσαι ἢ ἐλπίσαι, *saltem perinde vertit hunc locum ac si ita legerit.* d *vel* πλεῖόν τε, *vel* πλείω γε *(quod malim) scribendum est.* e *suspecta est hoc loco vox ista* διαβολῆς. ¶ IN VERS. L. 1 occupet pr. imperium. quum enim immēsam pecuniarum vim habeat, superaturum largitione omnes, si qui aduersus eum contendant. 2 & qui fuerat præf. vrbi, (pater autem Pertinacis vxoris erat) venit ad emendum imperium. Verum- 3 Non enim prius reserare portas volebant quam scirent quantum pecuniarum daturus esset. 4 sed se iamiam ex ædibus afferri curaturum. 5 Iul. declarant Imperatorē: & præter id quod ex genere proprium illi erat nomen, Commodum appellandum censent. 6 ac restitutis in pristinum statum illius imag. *Id enim vox Græca sonat; sed intelligendum erit de Commodi imaginibus.* 7 Quum igitur consueta & imperatoria sacrificia in castris peregisset, exiit &c.

hastisq; [1] supra capita elatis, (vt tutiores forent, si forte lapides e tectis mitterentur, *dum pompa procedebat*) deducunt eum in aulam, neque auso resistere populo, neque (vt mos est) faustis acclamationibus prosequẽte; sed diras procul imprecantibus vniuersis, grauiterq; exprobrantibus quod ære sibi imperium parauisset. Tũc primum videlicet corrupti militum mores; [2] fœdaque & insatiabilis pecuniæ cupiditas, & contemptus imperatoriæ maiestatis inoleuit. Nā quum neq; vindex exsisteret vllus tam crudeliter interfecti principis, † neque
42 promercale factum imperium fœdeque nundinatum quisquam prohibuisset, id vero initium causaque [militibus] fuit vt etiam in posterum turpissimi contumacissimiq; euaderent: sic vt auaritia in dies ac principū contemptus etiam vsque ad sanguinem proueheretur. ¶Enimuero Iulianus, imperium adeptus, deliciis continuo crapulæque se dedere, circa Rempubl. indiligens; vitam q; mollissimam luxuque circumfluentem traducere. [3] Sed & spem militum fefellerat, neq; implere fidem promissorum potuerat. siquidem nec opes domi quantas iactabat; & publicum ærarium sumptibus illis insanis iampridem a Commodo exhaustum. Quare cum milites habebat infensos, *quia spe sua frustrati erant*; tum a populo totius rei conscio facile contemnebatur. Itaque & prætereuntem maledictis insectabantur, & turpes ambiguasque voluptates exprobrabant: sic vt propalam etiam in circo, quo maxime vis hominum confluit, Iulianum incesserent, ac vindicem Romani imperii, præsulemque summi principatus NIGRVM vocitarent orantes vt quamprimum adesset, ipsosque a tantis contumeliis assereret. Is Niger *dudum* consulatum gesserat, ac tũ Syriæ præerat vniuersæ, *quum ea quæ dixi, Romæ gererentur* qui honos ea tempestate multo maximus erat: quippe etiam Phœnices, omnisque ad Euphratem regio, Nigri

καὶ τὰ δόρατα (μή που καὶ λίθων τις βολὴ ἀπὸ τῶν δωμάτων ἐπὶ τῇ πομπῇ γένοιτο) ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια· μηδενὸς τῶν δημοτῶν μήτε ἀντιστῆναι τολμῶντος, μήτε μὴν εὐφημοῦντος, ὥσπερ εἰώθασι προπέμπειν τοὺς βασιλέας. τοὐναντίον δὲ καὶ πόρρωθεν ἑστῶτες ἐβλασφήμουν καὶ κακῶς ἠγόρευον, ἅτε χρημάτων ἀνητὴν καταλλαξάμενον τὴν ἀρχήν. Τότε δὲ καὶ πρῶτον ὑποδιεφθάρη τὰ τῶν στρατιωτῶν ἤθη· καὶ χρημάτων ἐδιδάχθησαν ἄπληστον καὶ αἰσχρὰν ἐπιθυμίαν, καταφρόνησίν τε τῆς πρὸς τοὺς ἄρχοντας αἰδοῦς. τὸ γὰρ μήτε τοῖς οὕτως ὠμῶς τετολμηκόσιν ἐν φόνῳ τοῦ βασιλικοῦ ἐπεξιέναι τινὰ, μήτε † τὴν οὕτως ἀπρεπῶς ἐπὶ 42
χρήμασι κηρυχθεῖσαν καὶ πραθεῖσαν ἀρχὴν εἶναι τὸν κωλύσοντα, ἀρχηγὸν καὶ αἴτιον ἀπρεποῦς καὶ ἀπειθοῦς καταστάσεως, καὶ ἐς τὰ ἐπιόντα ἐγένετο ἀεὶ, τῆς φιλοχρηματίας αὐτῆς, καὶ τῆς τῶν ἀρχόντων καταφρονήσεως μέχρις αἵματος αὐξηθείσης. ¶Ὁ δὴ οὖν Ἰουλιανὸς ἐπεὶ παρῆλθεν εἰς τὴν ἀρχὴν, τρυφαῖς εὐθέως καὶ κραιπάλαις ἐσχόλαζε, τῆς μὲν τῶν δημοσίων ἐπιμελείας ῥαθύμως προσφερόμενος, εἰς δὲ τὸ ἁβροδίαιτον καὶ ἄσεμνον ἐπιδιδοὺς ἑαυτόν. εὑρίσκετό τε καὶ τοὺς στρατιώτας ψευσάμενος καὶ ἀπατήσας, τῷ μὴ δύνασθαι ἀποπληρῶσαι ἃ ὑπέσχετο. οὔτε γὰρ εἶχεν οἴκοθεν αὐτὸς τοσαῦτα χρήματα ὅσα ἠλαζονεύσατο, οὔτε μὴν οἱ δημόσιοι θησαυροὶ εἶχον, ἀλλὰ πάντα προεκκεκένωτο τῇ Κομμόδου ἀσωτείᾳ καὶ ἀφειδέσι καὶ ἀκρίτοις ἀναλώμασιν. Ἐκ δὲ ταύτης τῆς τόλμης καὶ τῆς [a] αἰτίας, οἵ τε στρατιῶται, σφαλέντες τῶν ἐλπίδων, ὑπηγανάκτουν· ὅ τε δῆμος αἰσθόμενος τῆς γνώμης τῶν στρατιωτῶν, εἶχεν ἐν καταφρονήσει, ὡς προσιόντα τε κακῶς ἀγορεύειν, [b] ἐπ' αἰσχραῖς τε καὶ ἀμφιβόλοις ἡδοναῖς σκώπτειν. ἔς τε τὸν ἱππόδρομον, ὅπου μάλιστα τὸ πλῆθος συνιὸν ἐκκλησιάζει, τὸν Ἰουλιανὸν ἐβλασφήμουν· ἀρωγὸν δὲ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ καὶ σεμνῆς βασιλείας προστάτην Νίγρον ἐπεκαλοῦντο, βοηθεῖν τε αὐτοῖς τὴν ταχίστην ἠξίουν, ὡς ἐφυβρισθεῖσι παροινοῦσι. ¶Ἦν δὲ ὁ Νίγρος τῶν μὲν [c] πρὸ πολλοῦ ὑπατευκότων· καθ' ὃν δὲ καιρὸν τὰ προειρημένα ἐν Ῥώμῃ ἐπράττετο, Συρίας ἡγεῖτο πάσης. πολλὴ δὲ ἦν καὶ μεγίστη ἀρχὴ τότε, τοῦ δὴ Φοινίκων ἔθνους παντός καὶ τῆς μέχρις Εὐφράτου γῆς ὑπὸ τῷ Νίγρῳ

a *Aut aliud scripsisse quam* αἰτίας, *aut hoc aliter quam pro causa accepisse suspicor.* b *scribo* ἐπ' αἰσχραῖς. c *scribo* ἀπὸ πολλοῦ. ¶IN VERS. L. 1 supra caput, M. 2 atque insatiabilem & fœdam pecuniarum cupiditatem, & contemnere debitam principibus reuerentiam didicerunt. 3 Sed & spem mil. fefellisse, illisque impotiusse comperiebatur: quod promissa implere non posset. siquidem neque domi tantæ illi erant pecuniæ quantas iactauerat: neque etiam publici thesauri habebant. sed omnia ante exhaustæ fuerant per astu Commodi luxu & immensis atq; inconsideratis sumptibus. Ex hac autem audacia, & hac de causa cum milites sua spe frustrati subindignabantur, tum vero populus, qui senserat quomodo milites essent animati, contemptui illum habebant: adeo vt & prætereuntem maledictis incesserent, & turpes ambiguasque voluptates exprobrarent. *sed de voce* αἰτίας *vide & quæ e regione, & quæ in calce huius operis annotaui.*

ὄντων ἐξουσίαν. καὶ γὰρ αὐτὸς τὴν μὲν ἡλικίαν ἤδη μετρίως προβεβηκώς, εὐδοκιμήσας δὲ ἐν πολλαῖς καὶ μεγάλαις πράξεσι. φήμη τε περὶ αὐτοῦ διεφοίτα ὡς ἐπιεικοῦς καὶ δεξιοῦ, [a] ὡς τὸν τοῦ Περτίνακος βίον ζηλοῦντος· ὑφ' ὧν μάλιστα οἱ Ῥωμαῖοι ἐπείθοντο, ἐκάλουν τε αὐτὸν συνεχῶς [b] ταῖς τοῦ δήμου συνόδοις καὶ βλασφημοῦντες τὸν Ἰουλιανὸν παρόντα, ἐκεῖνον [c] βασιλικαῖς φωναῖς εὐφήμουν ἀπόντα. [d] Διαγγελθείσης τε τῆς τοῦ δήμου Ῥωμαίων γνώμης, καὶ τῆς ἐπαλλήλου ἐν ταῖς συνόδοις βοῆς, εἰκότως † ὁ Νίγρος ἀναπεισθείς,

43 ῥᾷστά τε αὐτῷ τὰ πράγματα ὑπακούσεσθαι προσδοκήσας, καὶ μάλιστα τοῦ Ἰουλιανοῦ ὑπό τε τῶν περὶ αὐτὸν στρατιωτῶν ἀμελεῖσθαι, διότι τὰς ὑποσχέσεις οὐκ ἐπλήρου τῶν χρημάτων, ὑπό τε τοῦ δήμου καταφρονεῖσθαι, ὡς ἀνάξιον τῆς ὠνητῆς ἀρχῆς· ἐπιδίδωσιν αὑτὸν τῇ τῆς βασιλείας ἐλπίδι. καὶ τὰ μὲν πρῶτα κατ' ὀλίγους, ἡγεμόνας τε καὶ χιλιάρχους, τούς τε τῶν στρατιωτῶν ἐξέχοντας, [e] οἴκαδε μεταπεμπόμενος διελέγετο, καὶ ἀνέπειθε, τὰ ἐκ τῆς Ῥώμης δηλούμενα φανερὰ ποιῶν ὡς ἂν διαθέοιτο [f] ἡ γνώμη, ἔκπυστα καὶ γνώριμα ποιεῖ τοῖς τε στρατιώταις καὶ τοῖς λοιποῖς κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἀνθρώποις. οὕτω γὰρ ῥᾷστα ἤλπιζε πάντας αὐτῷ προσχωρήσειν, πυνθανομένους ὅτι μὴ αὐτὸς ἐξ ἐπιβουλῆς μνᾶται τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ καλούμενος καὶ βοηθήσων ἄπεισι Ῥωμαίοις δεομένοις. Ἀνεπτόηντο δὲ πάντες, καὶ μηδὲ μελλήσαντες προσέκειντο, ἐκλιπαροῦντες καὶ αὐτοὶ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων. [g] φύσει τε κοῦφον ὂν τὸ Σύρων ἔθνος, ἔς καινοτομίας τε τῶν καθεστηκότων ἐπιτήδειον. ἦν δέ τις αὐτοῖς καὶ πόθος τοῦ Νίγρου, ἠπίως τε ἄρξαντος ἅπασι, καὶ τὰ πλεῖστά τε αὐτοῖς συμπανηγυρίζοντος. φιλέορτοι δὲ φύσει Σύροι· ὧν μάλιστα οἱ τὴν Ἀντιόχειαν κατοικοῦντες, μεγίστην πόλιν καὶ εὐδαίμονα, σχεδὸν παρὰ πάντα τὸν ἐνιαυτὸν ἑορτάζουσιν, ἔν τε τῇ πόλει αὐτῇ καὶ κατὰ τὰ προάστεια. θέας τοίνυν αὐτοῖς συνεχῶς ἐπιτελῶν ὁ Νίγρος, περὶ ἃς μάλιστα ἐσπουδάκασι, καὶ διδοὺς ἄνεσιν εἰς τὸ ἑορτάζειν καὶ εὐφραίνεσθαι, ἅτε ποιῶν κεχαρισμένα, εἰκότως ἐτιμᾶτο. Ἅπερ εἰδώς, καλέσας τοὺς

subeerat imperio. [1] Ipse ætatis erat iam ad senectutem spectantis: multisq; & magnis in rebus *cum laude* versatus, famā obtinuerat mansuetudinis ac dexteritatis: sic vt etiam Pertinacis vitā putaretur æmulari. quibus maxime rebus populi fauorem adeptus videbatur. Hunc igitur assidue frequētis populi clamores implorabant: ac, præsentem Iulianū conuitio lacerantes, illum, etiam absentem, vniuersi principalibus acclamationibus faustisque vocibus prosequebantur.

Quibus intellectis † Niger, putans omnia sibi ex sententia successura, *præsertim* quod & a militibus negligebatur Iulianus, vt qui fidē minime impleuerat: & cōtemnebatur a populo, vt parum dignus empto principatu: spem cepit imperii vindicādi. Ac primo quidem ex ducibus tribunisque, ceterisq; militibus, qui plurimum haberent auctoritatis, diuersos aliū alio tempore domum *accersitos* dimittebat, edoctos rerum omnium quę sibi Roma afferebantur. Id hoc consilio faciebat, vt quā latissime toto oriente rumores disseminarētur. Ita enim sibi adiuncturum quāplurimos existimabat, si nō imperiū ex insidiis occupaturus, sed opē vocantibus atq; implorātibus *Romanis* allaturus videretur. 43

[2] Proinde vniuersi confestim adesse, obsecrare, p se quisq; obtestariq; vti q̄primum remp. capesseret. Est autē Syrorū gens natura leuis, pronaq; ad res nouādas. Amabant aūt vehementer [3] Nigrum, q. & imperiū apud illos humanissime gesserat, & ludis multitudinem ac celebritatib⁹ detinuerat. Sunt autem Syri suapte natura huiuscemodi oblectamentorum cupidiores: e quibus Antiocheni, maximam felicissimamq; vrbem inhabitantes, totum ferme annum vel in vrbe ipsa, vel in suburbanis ludos & festa concelebrant. Quocirca edendis assidue spectaculis, *quorum summo studio tenentur*, ac remittendis exhilarandisq; otio animis, ita sibi vulgus adiunxerat, vt ab omnib. magnopere coleretur. Quæ quū ita se habere intellige-

a For. καὶ ὡς τὸν τοῦ Περτ. b *puto deesse ἐν ante ταῖς. Sic enim & statim pyl. ἐν ταῖς συνόδοις.* c imperatoriis vocibus, *id est, vocibus & titulis qui acclamari imperatoribus solent.* d *malim* Διαγγελθείσης δέ. e domum accersens colloquebatur, & in suam sententiam adducebat. f *for. ἡ φήμη pro ἡ γνώμη scribendum est.* g *scribo* φύσει δέ. ¶IN VERS. L. 1 Erat autem ætate mediocriter prouecta, multisq. & magnis in rebus spectatus: ac fama iam percrebuerat, eum esse virum mansuetū atq; industrium, & vitam Pertinacis æmulari. quibus maxime rebus Romani adducebantur, *ad eum optandum, videlicet.* Atque adeo illum assidue, quum populus conueniret, vocabant, ac præs. Iul. conuitiis lacerantes, illum imperatoriis acclamationibus prosequebantur absentem. Nuntiata autem pop. Romani voluntate, illoque tam crebro in conuentibus clamore, nō abs re Niger persuasus, & res sibi facillime successuras ratus, (præsertim quum Iulianus a militibus quos circa se habebat, negligeretur, quod suam de pecuniis fidem minime liberaret; & a populo contemneretur, tamquam a se empto principatu indignus) animum ad spem imperii appellit. Ac primo quidem ex duc. 2 Obstupefacti autem erāt omnes, ac sine vlla etiam cunctatione instabant, obsecrantes & ipsi vt res capesseret, *id est, rerum administrationem. Potest autem* ἀντιλαμβάνεσθαι *& aliter exponi, vt videbis in annot.* 3 Nigrum, tum quod humanum erga omnes erat eius imperium, tum etiam quod plerumque ludis eorum & celebritatibus intererat.

ret, iussis *vndiq;* adesse dicta die militibus, reliqua etiam confluente multitudine, ita pro suggestu ad idipsum exstructo verba fecit: Quam mite ingenium, quantaq; in rebus maioribus aggrediēdis nostra cautio sit, forsitan ipsi quoq; iampridem cognouistis. Neq; ego nunc apud vos processissem verba facturus, si vel priuato consilio, [1] vel incerta spe, aut spem superāte cupiditate adducerer. Sed me

44 vocant † Romani, & assidue clamantes fatigant vt eis manum porrigam salutarem, neq; patiar tam excellens tamq; gloriosum relictum a maiorib. imperium, iacere abiectum turpiter. Vt autem citra occasionem aliquam *minime leuem* res aggredi tātas, audax sane temerariumque sit; ita si implorantibus ac rogantibus opē deneges, timiditatis & proditionis crimine labores. Quapropter eo consilio ad vos huc prodii, vt scitarer quid facto opus esse duceretis: vobisque vterer quasi totius negotii huius cōsultoribus [2] *atq; participibus.* quod si ex sententia successerit, communis mihi inde vobiscū erit vtilitas. Neq; scilicet [3] tenues opes aut leues sunt quæ nos sollicitant; sed ipse [4] Romanus populus, cui rerū omnium potestatē superi tribuerunt: ipsum Romanum imperiū, fluctuans adhuc, neq; apud quemquam certa sede residens. [5] Sed neq; parum tuta inimus consilia, his implorantium animis, nullo ad prohibendū resistendumq; parato. Nam qui illinc veniūt, ne ipsos quidem milites, vnde imperium emptitauerit, satis ei fidos fore affirmant, quoniam promissa nō soluerit. Quæ sit igitur vestra mens, ostendite. Talia loquentē continuo exercitus omnis, ceterumque vulgus, Imperatorem atque Augustum consalutant: tum [6] amictum *imperatoria* purpura, reliquoque exornatum aulico paratu, ibidem ex tempore conquisito, præcedente etiam igni, in Antiochiæ primum templa, mox ad suas ædes deduxerunt: quas etiā, ceu non iam priuatas, omnibus extra insignibus imperatoriis adornauerunt.

His *valde* lætus Niger, quū scilicet &

τε πανταχόθεν στρατιώτας εἰς ῥητὴν ἡμέραν, τοῦ τε λοιποῦ πλήθους συνελθόντος, βήματος αὐτῷ κατασκευασθέντος, ἔλεξε τοιάδε ἀνελθών· Τῆς μὲν ἐμῆς γνώμης τὸ πρᾶον, καὶ πρὸς τὰ μεγάλα τῶν τετολμημένων εὐλαβὲς, ἴσως ἐστὶν ὑμῖν πάλαι γνώριμον. οὐδ᾽ ἂν νῦν εἰς ὑμᾶς ἦλθον ταῦτα δημηγορήσων, εἰ οὐκ μόνης προαιρέσεως ἰδιωτικῆς καὶ ἀλόγου ἐλπίδος, ἢ μείζονος ἐλπίδος ἐπιθυμίας ἀνεπειθόμην. ἀλλ᾽ ἐμὲ καλοῦσι † Ῥωμαῖοι, καὶ συνεχῶς βοῶντες ἐπείγουσιν ὀρέξαι τε χεῖρα σωτήριον, [a] καὶ οὕτω τὴν ἔνδοξον καὶ ἐνάρετον ἀπὸ προγόνων ἄνωθεν ἀρχὴν μὴ περιιδεῖν αἰσχρῶς ἐρριμμένην. ὥσπερ δὲ [b] τὸ τοῖς τηλικούτοις ἐπιτολμᾶν, οὐκ οὔσης εὐλόγου προφάσεως, προπετὲς καὶ θρασύ· οὕτω καὶ τὸ πρὸς καλοῦντας καὶ δεομένους ὀκνηρὸν, ἀνανδρείας ἅμα καὶ προδοσίας φέρει διαβολήν. Διὸ παρῆλθον πευσόμενος ὑμῶν, τίνα γνώμην [c] ἔχοιτε, καὶ πρακτέον ἡγεῖσθε συμβούλοις τε ὑμῖν καὶ κοινωνοῖς χρησόμενος περὶ τῶν καθεστώτων. τὸ γὰρ ἀποβησόμενον εἰ εὐτυχηθείη, κοινήν ἐμοί τε καὶ ὑμῖν τὴν ἀπόλαυσιν παρέξει. οὐ φαῦλαι γὰρ οὐδὲ κοῦφαι καλοῦσιν ἐλπίδες, ἀλλ᾽ ὅ τε Ῥωμαίων δῆμος, ᾧ τὴν δεσποτείαν τῶν ἁπάντων ἔνειμαν θεοὶ καὶ τὴν βασιλείαν, ἥ τε ἀρχὴ σαλεύουσα καὶ παρὰ μηδενί πω βεβαίως ἱδρυμένη. ὅθεν ἡμῖν καὶ τὸ τῆς ἐπιχειρήσεως ἀσφαλὲς, ἔκ τε τῆς τῶν καλούντων γνώμης, καὶ ἐκ τοῦ μηδένα εἶναι τὸν ἀνθεστῶτα μηδὲ κωλύοντα, ὑπάρξει. καὶ γὰρ οἱ τὰ ἐκεῖθεν ἀγγέλλοντες, φασὶ μηδὲ τοὺς στρατιώτας, οἳ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ χρημάτων ἀπέδοντο, πιστοὺς εἶναι [d] φρουροὺς ὑπηρέτας, μηδὲ πληρώσαντος ἐκείνου ἃ ὑπέσχετο. Τίνα οὖν ἔχετε γνώμην δηλώσατε. Τοιαῦτά τινα εἰπόντος αὐτοῦ, εὐθέως τὸ στρατιωτικὸν πᾶν καὶ τὸ συνειλεγμένον πλῆθος Αὐτοκράτορά τε αὐτὸν καὶ Σεβαστὸν προσηγόρευσε· τήν τε βασίλειον πορφύραν περιβαλόντες, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς σεβασμίου τιμῆς, [e] καὶ αὐτοσχεδίου παρασκευῆς ἀθροίσαντες, καὶ προπομπεύοντος τοῦ πυρὸς, εἴς τε τὰ ἱερὰ τῆς Ἀντιοχείας τὸν Νίγρον ἄγουσι, καὶ εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν καθιστᾶσιν οὐκέτι αὐτὴν ἰδιωτικὴν, ἀλλὰ βασίλειον αὐλὴν νομίζοντες, πᾶσι κοσμήσαντες ἔξωθεν βασιλικοῖς συμβόλοις. Ἐπὶ τούτοις δὴ ὁ Νίγρος πάνυ τὴν ψυχὴν ηὐφραίνετο, ἀχυρῶσθαί τε αὐτῷ τὰ τῆς ἀρχῆς ἡγεῖτο, διά τε τὴν

τῶν

a Malim καὶ τὴν οὕτως ἔνδοξον, vt etiam legit Polit. aut certe legendum censuit. b ita vet. at in vulg. τὸ τολμᾶν ἐπὶ τοῖς τηλ. c scribo, ἔχετε, καὶ πῶς πρακτ. d vel φρουροὺς καὶ ὑπηρέτας, vel φρουρῶν ὑπηρέτας, scribendum puto. e scribo ἐξ αὐτοσχεδίου παρ. ¶ IN VERS. L. 1 vel spe ratione carente. 2 ac socios, M. 3 tenues spes: vt ἐλπίδες Polit. scripsisse puto. 4 Rom. pop. (cui dominium in omnia regnumque dii tribuerunt) ipsumque imperium, fluct. 5 Nobis igitur tuto rem aggredi licebit & quod ea sit vocantium voluntas, & quod nemo sit qui obsistat vel prohibeat. Nam qui nuntia illinc ad nos perferunt, ne ipsos q. mil. 6 amictū imp. purpura, quum reliqua etiam quæ ad honorandam maiestatem augustam pertinent, ex tempore comparassent, præced.

τῶν Ῥωμαίων γνώμην, καὶ τὴν περὶ αὐτὸν σπουδὴν τῶν ἀνθρώπων. ὡς γὰρ διεπταμένη ἡ φήμη πάντα ἐπῆλθεν ἔθνη ὅσα τὴν ἀντικειμένην ἤπειρον τῇ Εὐρώπῃ κατῴκει, οὐδεὶς δὲ ἦν ὃς οὐχ ἑκὼν εἰς τὸ ὑπακοῦσαι αὐτῷ ἠπείγετο, † πρέσβεις τε ἀπ' ἐκείνων τῶν ἐθνῶν ἐς τὴν Ἀντιόχειαν ὡς πρὸς βασιλέα ὁμολογούμενον ἐστέλλοντο. οἵ τε ἐπέκεινα Τίγριδος καὶ Εὐφράτου σατράπαι καὶ βασιλεῖς ἐπέστελλον συνηδόμενοι αὐτῷ, καὶ, εἰ δέοιτο, βοηθείας ὑπισχνοῦντο. ὁ δὲ, δώροις τε αὐτοὺς μεγαλοπρεπῶς ἠμείβετο, καὶ ἐπὶ τῇ σπουδῇ καὶ ὑποσχέσεσι χάριν γινώσκων, ἔλεγε μὴ δεῖσθαι συμμάχων. τὴν γὰρ ἀρχὴν αὐτῷ βεβαίως [a]ὀχυρῶσθαι, ἀναιμωτί τε ἄρξειν. Ταύταις ἐπαιρόμενος ταῖς ἐλπίσιν, ὑπτίαζέ τε πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων ἐπιμέλειαν, καὶ ἐς τὸ ἁβροδίαιτον ἀνειμένος, τοῖς Ἀντιοχεῦσι συνευφραίνετο, ἑορταῖς καὶ θέαις ἐπιδιδοὺς ἑαυτόν· τῆς τε εἰς τὴν Ῥώμην ἀφόδου, ἐφ' ἣν μάλιστα ἐχρῆν σπεύδειν, ἠμέλει· τοῖς τε Ἰλλυρικοῖς στρατεύμασι δέον ἐπιφοιτῆσαι τὴν ταχίστην, καὶ φθάσαι οἰκειωσάμενον αὐτά, ὁ δὲ οὐδὲ τῶν πραττομένων τι [b] αὐτοῖς ἐδίδου· ἐλπίζων τοὺς ἐκεῖ στρατιώτας, εἴποτε καὶ μάθοιεν, ὁμογνώμονας ἔσεσθαι τῇ τε Ῥωμαίων τύχῃ, καὶ τῇ τῶν κατὰ τὴν ἀνατολὴν στρατοπέδων γνώμῃ. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ῥᾳθυμοῦντος, καὶ [c] κούφοις καὶ ἀδήλοις ἐπαιωρουμένου ἐλπίσι, διηγγέλλετο τὰ πραττόμενα εἴς τε Παίονας καὶ Ἰλλυριούς, καὶ πᾶν τὸ ἐκεῖσε στρατιωτικόν, ὃ τὰς ὄχθας τοῦ Ἴστρου καὶ Ῥήνου ἐπικείμενον, ἀπεῖργον τοὺς ἐπέκεινα βαρβάρους, φρουρεῖ τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν.

¶ Ἡγεῖτο δὲ Παιόνων πάντων (ὑπὸ μιᾷ γὰρ ἦσαν ἐξουσίᾳ) Σεβῆρος· ἀνὴρ τὸ μὲν γένος Λίβυς, ἐς δὲ τὴν τῶν πραγμάτων διοίκησιν γενναῖος ἅμα καὶ θυμοειδής, σκληρῷ τε βίῳ καὶ τραχεῖ συνειθισμένος, πόνοις τε ἀντέχων ῥᾷστα· νοῆσαί τε ὀξύς, καὶ τὸ νοηθὲν ἐπιτελέσαι ταχύς. Οὗτος τοίνυν περὶ τῶν ἀγγελθέντων πυνθανόμενος, τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν μετέωρον φερομένην [d] ἁρπάσαι, καταγνοὺς τοῦ μὲν ῥᾳθυμίαν, τοῦ δὲ δυσπραγίαν [e] τοῖς πράγμασιν.

Ἀνέπειθε δὲ αὐτὸν ὀνείρατα, τοιαύτην τινὰ ἐλπίδα ὑποσημαίνοντα, χρησμοί τε καὶ ὅσα εἰς πρόγνωσιν τῶν μελλόντων σύμβολα φαίνεται. ἅπερ πάντα ἀψευδῆ καὶ ἀληθῆ τότε πιστεύεται, ὅταν εἰς τὴν ἀπόβασιν ἐντυχηθῇ. τὰ μὲν οὖν πολλὰ εἰς τὸ ῥηθὲν

Romanorum animos, & ceterorum studia hominum animaduerteret, iã haud dubie rem omnem sibi esse in vado arbitrabatur. Qui postquam rumor increbuit, [1] statim quæcumq; aduersum Europæ continentem nationes incolunt, festinare pro se quæq; vt præsto † illi essent; legati vndique Antiochiam confluere, [2] velut ad legitimum principem: reges quoq; & satrapæ trans Euphratem Tigrimque habitãtes, gratulatum miserunt; suáq; operam in omnem euentum pollicebantur. Quos ille amplissimis affectos muneribus, gratiisque *de sua propensa voluntate, deq; iis quæ pollicerẽtur*, actis, dimittebat: nullis sibi in præsens opus esse auxiliis affirmans: satis munitum imperium, idque gesturum se incruentum. Quare tanta spe sublatis animis, supinius iam negligentiusque agitabat, seque populumque Antiochenum otio deliciisque oblectans, ludosque edens & spectacula. Neq; vero aut Romam (quod res maxime postulabat) proficisci studuit; aut Illyricos exercitus (qui scilicet in primis adeundi conciliandique fuerant) vllis de rebus certiores fecit: sperãs statim intellecta re, cum [3] Romanis eos pariter, cumq; orientis totius exercitibus cõsensuros. Hæc dum agitaret, leui incertaq; spe subnixus, fama iam per Pannonios Illyriosque increbuerat, perq; exercitus omnes qui pro ripis Danubii Rhenique excubantes, coercendis barbaris *vlterioribus* Romanum tuentur imperiũ. ¶ Præerat autem Pannoniis vniuersis (nam vnius regebantur imperio) SEVERVS quidam, genere Afer, vehemens homo negotiis gerendis, ac ferox, vitæque insuetus duræ & asperæ, ac [4] *laboribus facillime resistens:* promptus excogitandis, acer exsequendis rebus. Qui postquam Romanum principatum pendere sublimem quasique direptui expositum vidit, alterum quidem, vt desidem; alterum, vt parum efficacem, contemptui habuit. Addebant præterea spem somnia quædam & oracula, ceteraque futurorum præsagia; tum denique fidem veri impetrantia, quum sunt euentum sortita. quorum pleraque

---

a Pol. ἐχυρῶσθαι legit: ut paulo ante scriptum est ἐχυρῶσαί τι αὐτοῦ τὰ τῆς ἀρχῆς. b *scribo* αὐτοῖς ἰδίαν. c *malim* κούφαις, *ut supra* οὐ φαύλαις οὐδὲ κούφαις ἐλπίσιν. d *post* ἁρπάσαι, *aut* διενοεῖτο *aut aliud huiusmodi verbum puto desiderari, alioqui imperfecta manet sententia.* e *for.* ἐν τοῖς. ¶ IN VERS. L. 1 per omnes nationes quæcumque aduersam Europæ continentem incolunt, statim festinare, M. 2 velut ad omnium consensu receptum imperatorem: *aut breuius*, velut ad certum Imp. 3 Romanorũ voto, *seu* desiderio. 4 laborum patientissimus, M.

46 ipse in libris de † vita sua conscripsit, ac publice in tabulis picta dedicauit. Sed quod illi extremum maximique momenti somnium spem propemodum omnem conciliauit, id ne nobis quidem silentio prætereundũ. Quo enim tempore nuntiatum est Pertinacem ad imperium ascitũ, peracto Seuerus *publice* sacrificio, [1] iuratusq; fidem principi, vbi primum domum rediit, somno comprehẽsus, videt per quietem magnum quendam ac generosum equum ornatum phaleris imperialibus, qui Pertinacem ipsum per vrbẽ veheret media sacra via. Sed vbi ad ipsum fori peruenit ingressum, in quem [2] olim liber populus frequẽs conueniebat, visus est excussisse Pertinacem equus, atq; abiecisse humi: proximeque astanti Seuero tergum substernere, eumque perferre sublimem tuto in foro medium, conspicuum venerabũdæ multitudini. Manet autẽ adhuc huius imago somnii eodem ipso in loco ingens, ex ære conflata. Ad hunc igitur modum sublatis animis Seuerus, ac se diuina prouidentia sollicitari ad imperium ratus, decreuit animos periclitari militum. Quare primum quidem præfectos, tribunosque, & primos militum sibi adiungens, cumq; iis de Romano imperio sermones serens, [3] abiectum id esse dictitabat, existente nullo per quem fortiter atq; ex dignitate gubernaretur. Inuehens præterea in prætorianas cohortes, quæ sacramentum militare ciuili imperatorioq; sanguine polluissent, vindicandam esse aiebat ac persequendã Pertinacis cædẽ, minime ignarus excubare adhuc memoriã Pertinacis apud Illyricos exercitus; quoniam sub Imperatore Marco [4] multa illius ductu aduersus Germanos tropæa excitauerãt: & quum præfectus Illyrico foret, nullũ non exemplũ virtutis in prœlio ostentauerat: beneuolentiam porro, ac probitatem, ad hęc ciuile moderatumq; imperium [5] sociis præstiterat.

47 † Quocirca memoriam eius principis colentes, tantã in illum editã crudelitatẽ indignissime ferebant. Hanc igitur Seuer⁹ occasionẽ arripiens, facile eos quo vellet adducebat; [6] simulãs non se quidẽ im-

αὐτός τε [a] συγγράψας † ἐν τῷ καθ' αὐτὸν βίῳ, καὶ δημοσίαις ἀνέθηκεν εἰκόσι. τὸ δὲ οὖν τελευταῖον καὶ μέγιστον, ὅπερ αὐτῷ καὶ τὴν ἐλπίδα πᾶσαν ὑπέφαινεν, ὄναρ, οὐδ' ἡμῖν παραλειπτέον. κατὰ γὰρ καιρὸν ὃν ἀπηγγέλη Περτίναξ παραλαβὼν τὴν ἀρχήν, μετὰ τὸ προσελθεῖν καὶ θῦσαι ὁ Σεβῆρος, καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς Περτίνακος βασιλείας ὅρκον ἀφοσιώσασθαι, ἐπανελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ἑσπέρας καταλαβούσης εἰς ὕπνον κατηνέχθη, [b] μέγαν καὶ γενναῖον ἵππον βασιλικοῖς φαλάροις κεκοσμημένον ᾠήθη βλέπειν, φέροντα ἐποχούμενον τὸν Περτίνακα διὰ μέσης τῆς ἐν Ῥώμῃ ἱερᾶς ὁδοῦ. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀγορᾶς ἐγένετο, ἔνθα ἐπὶ τῆς δημοκρατίας πρότερον ὁ δῆμος συνιὼν ἐκκλησίαζεν, ᾠήθη τὸν ἵππον ἀποσείσασθαι μὲν τὸν Περτίνακα καὶ ῥῖψαι, αὐτῷ δὲ ἄλλως ἑστῶτι ὑποδῦναί τε αὐτόν, καὶ ἀράμενον ἐπὶ τοῖς νώτοις, φέρειν τε ἀσφαλῶς καὶ στῆναι βεβαίως ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς μέσης, εἰς ὕψος ἄραντα τὸν Σεβῆρον, ὡς ὑπὸ πάντων ὁρᾶσθαί τε καὶ τιμᾶσθαι. μένει δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ ἡ τοῦ ὀνείρατος εἰκὼν μεγίστη, χαλκοῦ πεποιημένη. Οὕτω δὴ ὁ Σεβῆρος ἄρας τὴν γνώμην, ἐλπίζων τε θείᾳ προνοίᾳ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν καλεῖσθαι, ἀποπειρᾶσθαι ἐποιεῖτο τῆς τῶν στρατιωτῶν γνώμης, τὰ μὲν πρῶτα, κατ' ὀλίγους, ἡγεμόνας τε καὶ χιλιάρχας τούς τε ἐν τοῖς στρατοπέδοις ἐξέχοντας οἰκειούμενος, καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Ῥωμαίων διαλεγόμενος, ὡς παντάπασιν ἔρριπται, οὐδενὸς ὄντος τοῦ γενναίως ἢ κατ' ἀξίαν αὐτὴν διοικοῦντος. διέβαλλε δὲ τοὺς ἐν Ῥώμῃ στρατιώτας ὡς ἀπίστους, καὶ βασιλείῳ καὶ ἐμφυλίῳ αἵματι μιάναντας τὸν ὅρκον. ἔλεγέ τε δεῖν ἐπαμῦναι καὶ ἐπεξελθεῖν τῷ Περτίνακος φόνῳ. ᾔδει δὲ πάντας τοὺς κατὰ τὸ Ἰλλυρικὸν στρατιώτας μεμνημένους τῆς Περτίνακος ἡγεμονίας. ὑπὸ γὰρ Μάρκῳ βασιλεύοντι πολλὰ ἐγείρας σὺν αὐτοῖς κατὰ Γερμανῶν τρόπαια, στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν τοῦ [c] Ἰλλυρικοῦ καταστάς, ἀνδρείαν μὲν πᾶσαν ἐν ταῖς μάχαις πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπεδέδεικτο, εὔνοιαν δὲ καὶ χρηστότητα, μετὰ σώφρονος καὶ ἐπιεικοῦς ἐξουσίας, τοῖς ἀρχομένοις παρείχετο. † ὅθεν αὐτοῦ τὴν μνήμην 47 τιμῶντες, ἐπὶ τοῖς οὕτως ὠμῶς κατ' αὐτοῦ τετολμημένοις ἠγανάκτουν. Ταύτης δὴ τῆς προφάσεως λαβόμενος ὁ Σεβῆρος, ῥᾳδίως αὐτοὺς ἐφ' ἃ ἐβούλετο ὑπηγάγετο, προσποιούμενος οὐχ οὕτω τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖ-

a For. συγγράψας. b scribo καὶ μέγαν. alioqui opus esset participio κατενεχθέντι. c scribo Ἰλλυρικῶν. ¶ In vars. L. 1 suoque functus officio in præstando de regno Pertinacis iureiurando domum reuersus, somno, vbi vesper aduenit, est comprehensus: ac sibi visus est magnum quendam & generosum equum videre, ornatum ph. 2 olim pop. quum penes eum erat imperium *ad verbum*, democratiæ tempore. 3 id omnino proiectum esse dictit. *vel* iacere. 4 multa cum ipsis aduersus Germ. tr. excitauerat: & quum dux ac præfectus Illyriorum constitutus esset. 5 *Polit. scripsisse puto* luisiid est, *sibi subiectis.* 6 simulans se non tam imper. affectare, neque sibi summam potestatem ambire, quam velle talis pr. sang. vlcisci. Sicut autem eius reg.

ἀνυποπτεῦσαι, οὐδ' αὐτῷ τῆς ἐξουσίας μνᾶσθαι, ὡς θέλειν ἐπεξελθεῖν [a]τοιούτου βασιλέως αἵματι. ὥσπερ δὲ τὰ σώματα οἱ ἐκεῖ ἄνθρωποι γενναιότατοί τε καὶ μεγάλοι εἰσὶ, καὶ πρὸς μάχας ἐπιτήδειοι καὶ φονικώτατοι· οὕτω καὶ τὰς διανοίας παχεῖς, καὶ μὴ ῥᾳδίως συνιδεῖν δυνάμενοι εἴ τι μετὰ πανουργίας ἢ δόλου λέγοιτο ἢ πράττοιτο. πιστεύσαντες γοῦν τῷ Σεβήρῳ, προσποιουμένῳ χαλεπαίνειν, καὶ θέλειν ἐπεξελθεῖν τῷ Περτίνακος φόνῳ, ἐπιδιδόασιν αὑτοὺς, ὡς αὐτοκράτορά τε ἀποδεῖξαι, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐγχειρίσαι. Ὁ δὲ, ὡς ἔγνω τὴν τῶν Παιόνων γνώμην, διέπεμψε καὶ εἰς τὰ γειτνιῶντα ἔθνη, καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν ὑπ' ἄρκτῳ Ῥωμαίοις δουλευόντων ἐθνῶν· μεγάλαις τε πάντας ὑποσχέσεσι καὶ ἐλπίσιν ἀναπείθων, ῥᾳδίως ὑπηγάγετο. Ἱκανώτατος δὲ ἦν πάντων ἀνθρώπων μάλιστα προσποιήσασθαί τε καὶ πιστώσασθαι εὔνοιαν, μήτε ὅρκου φειδόμενος, εἰ δέοι τούτου καταφρονῆσαι, ψευσάμενος πρὸς τὸ χρειῶδες· διά τε γλώττης προΐετο ὅσα μὴ ἔφερεν ἐπὶ γνώμης. Θεραπεύσας οὖν διὰ γραμμάτων πάντας τοὺς κατὰ τὸ Ἰλλυρικὸν, ἅμα καὶ ἄρχοντας, προσηγάγετο αὐτούς. ἀθροίσας δὲ τοὺς πανταχόθεν στρατιώτας, αὑτὸν Σεβῆρόν τε ἑαυτὸν Περτίνακα ὀνομάσας, (ὅπερ οὐ μόνοις ἤλπιζε τοῖς Ἰλλυρικοῖς εἶναι κεχαρισμένον, ἀλλὰ καὶ τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων, διὰ τὴν ἐκείνου [b]γνώμην) συγκαλέσας τε αὐτοὺς εἰς τὸ πεδίον, καὶ βήματος αὐτῷ ἀρθέντος, ἀνελθὼν ἔλεξε τοιάδε· Τὸ πιστὸν ὑμῶν, καὶ πρός τε θεοὺς σεβάσμιον, οὓς ὀμνύετε, πρός τε βασιλέας τίμιον οὓς αἰδεῖσθε, δεδηλώκατε δι' ὧν ἀγανακτεῖτε ἐφ' οἷς οἱ κατὰ τὴν Ῥώμην στρατιῶται, πομπῆς μᾶλλον ἢ ἀνδρείας ὑπηρέται, ἐτόλμησαν. κἀμοὶ δὲ εὐχῆς ἐστι, πρότερον μὲν οὐδέποτε ἀντιποιησαμένῳ τοιαύτης ἐλπίδος, (ἴστε γάρ μου τὸ πρὸς τοὺς
48 βασιλεύσαντας πειθήνιον) † νῦν δὲ ἐπὶ τέλος τε ἀγαγεῖν, καὶ ἀνύσαι ταῦτα ἅπερ ἐστὶν ὑμῖν κεχαρισμένα· τήν τε Ῥωμαίων ἀρχὴν μὴ περιιδεῖν ἐρριμμένην, ἣ πρότερον μὲν, [c]μέχρι χειρῶν σεμνοπρεπῶς διοικουμένη, σεβάσμιος ἐφαίνετο· εἰς Κόμμοδον δὲ μεταπεσοῦσα, εἰ καί τινα ὑπ' ἐκείνου διὰ νεότητα ἐπλημμελεῖτο, ἀλλ' οὖν τῇ εὐγενείᾳ καὶ τῇ τοῦ πατρὸς μνήμῃ ἐπεσκιάζετο· καὶ πλέον ἦν ἐν αὐτῷ τὸ ἐλεούμενον ἐφ' οἷς ἐσφάλλετο, ἢ τὸ μισούμενον· ἐπεὶ τὰ πλεῖστα τῶν γινομένων, οὐκ εἰς

periū quęrere, aut summā potestatem affectare, sed ire vltum sanguinē tanti principis. Nam vt eius regionis homines corporibus vtuntur prçualidis atque proceris, & in pugnam cædēq; paratissimis, ita pingui sunt ingenio: quare haud facile sentiūt si quid agas dicasve astute ac subdole. [1]Quocirca quum fidem fecisset Seuerus, cædem se Pertinacis *moleste ferre ac* persequi velle, ita sibi vniuersos conciliauit vt Imperator diceretur, summamq; ab eis acciperet potestatem. Sed vbi Pannoniorū animos explorauit, [statim] vicinarum quoq; gentium præsides, quæcumq; Romano subiacent imperio, magnis illexit præmiis. Erat autem Seuerus, vnus omniū mortalium ad amorem simulandum, *beneuolentiamq, certa cum fide præferendā*, maxime factus: sic vt ne iusiurandum quidē fallere dubitaret, si ita vsus posceret: longeq; aliud in lingua promptum quam in animo reconditū gerebat. Igitur Illyrico omni rectoribusq; prouinciarum per litteras insinuatus, collectisq; vndecumq; militibus, ac suscepto PERTINACIS cognomine, quod non Illyricis modo, sed Romano etiam populo gratissimum fore suspicabatur, conuocatis omnibus in campū, ita pro suggestu loquutus dicitur: Quantum vel fidei, vel religionis erga deos, per quos iurati estis; quantumq; honoris Imperatorib. exhibeatis, quos adeo veneramini, facile ostenditis, milites, quum tantopere indignamini cohortes vrbanas, pompæ magis q̃ virtutis administras, adeo fœdū facinus perpetrasse. Ac mihi quidem in votis est nunc primum tantam spē auspicanti, (nam profecto scitis q̃ semper audiēs dicto principibus fuerim) † perducere 48
ad exitum, atq; explicare quæ vobis cordi sunt; neq; Romanum imperiū abiectū pati, quod quidē apud maiores summa semper auctoritate gestū, venerandū omnib. videbatur: postea vero q̃ ad Cōmodum recidit, etsi [a]ob illius adolescētiam sæpenumero impegit, attamen omne vitiū cum ipsius principis nobilitate, tū [sanctissimi] parentis memoria obumbrabatur. Neq; tam errata illius, odium, q̃ misericordiā emerebantur. quippe nō tam

a Polit. Σευήρου legit. b non γνώμην sed μνήμην, veram esse lectionem puto. c Iar. μέχρι τῶν ἡμετέρων [illegible]. ¶ IN VERS. L. I Quum igitur fidem habuissent Seuero, simulanti se succensere, & cædem Pert. persequi velle: eius potestati se permiserunt: ita vt Imperatorem declararent, & imperium ei committerent. Vbi autem Pann. animos cognouit, misit & ad vicinas gentes, atque ad omnes præsides gentium quæ sub septemtrionali plaga Romanis seruiunt: & magnis pollicitationibus ac magna spe alliciens, facile sibi eorum voluntates conciliauit. Erat autem Seuerus omnium hominum ad simulandam beneuolentiam, faciendamque eius fidem, aptissimus: ne iureiurando quidem parcens, si opus esset, eo contempto, commodi sua causa mentiri: vel fidem fallere. a per adolescentiam nonnulla perperam ab illo fiebant, M.

ipsi quę gerebantur, quam assentatoribus imputabamus, cęterisq; malarũ artium consultoribus ac ministris: donec ad sanctissimum illum senem, cuius adhuc virtutis & probitatis nostris mentibus memoria residet, delatum fuit imperiũ. Quem tamen tantum abest vt tolerare illi potuerint, vt cæde etiam [nefaria] talem virum e medio sustulerint. Post hunc autem terræ marisq; imperium nescio quis turpissime auctionatus, & populo (quemadmodum auditis) inuisus est, & milites ipsos, quibus imposuit, parum fidos habet.[1] Qui tamen si etiam defensuri illum *beneuolo animo* forent, attamen neque numero vniuersi, neque virtute singuli conferendi sunt vobis. Ad hæc bellica vos negotia exercuerunt. nam & cum barbaris pedem conferre, & labores omnes *itineris* perferre, & algores æstusq; despicere, & concreta gelu calcare flumina, & potare effossos latices, non haustos, & venatu inuigilare consueuistis: omnia deniq; ad virtutem adepti viatica. sic vt nemini facile sit vestris obsistere viribus. Etenim labore miles probatur, non mollitudine: qua illi exsaturati atque enutriti, ne vocem quidem vestram, nedum pugnam, poterũt sustinere. Quod si cui Syriæ res formidabiles videtur, is vel ex eo cogitet quam imbecillæ sint quamq; tenui spe nitantur, quod neque adhuc progredi quoquam, neque de vrbe petenda deliberare
49 † ausi, sedesque illas boni consulentes, delicias in diem quæsitas lucrum esse ambiguæ potestatis arbitrantur. Est autem ad ioca & cauilla in primis factum Syrorum genus: tum qui Antiochiam colũt, ii studere Nigro potissimum creduntur. Nam gentes reliquę & ciuitates, quum adhuc neminem imperio dignum aspiciant, quique sit Rempubl. fortiter moderateque gesturus: ei scilicet obedire se tãdem simulant. Quod si ab Illyrico exercitu ducem creatum cognouerint, simulque nostrum nomen inaudierint, (non obscurum sane apud ipsos neque ignoratum: quippe illic etiam cum imperio præfuimus)[3] neque me profecto desidiæ aut torporis arguerint, neq; vestrum

ἐκεῖνον ἀνεφέρομεν, ἀλλ' εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν κόλακάς τε καὶ οὐ πρεπόντων ἔργων ἐμοῦ συμβούλους τε καὶ ὑπηρέτας.[a] ἐπεὶ δὲ εἰς σεμνὸν πρεσβύτην, οὗ τῆς ἀνδρείας τε καὶ χρηστότητος ἔτι ταῖς ψυχαῖς *ἡμῶν μνήμη ἐνέστακται, περιῆλθεν ἡ ἀρχή· οἱ δὲ οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλὰ τοιοῦτον ἄνδρα φόνῳ ἀπεσκευάσαντο. τὴν δὲ γῆς καὶ θαλάττης τοσαύτην ἀρχὴν ὠνησάμενός τις αἰσχρῶς, πρός τε τοῦ δήμου (ὡς ἀκούετε) μεμίσηται, πρός τε τῶν στρατιωτῶν, οὓς ἐψεύσατο, οὐκ ἔτι πιστεύεται. ὧν, εἰ καὶ ἔμελλον ὑπὲρ αὐτοῦ παρατάξασθαι μετ' εὐνοίας, καὶ πλήθει σύμπαντες, καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον *ἐν ἀνδρείᾳ προὔχετε, ἀσκήσει τε πολεμικῶν[b] ἐγγεγύμνασθε. ὑμεῖς μὲν, ἀεὶ βαρβάροις ἀντιταττόμενοι, καὶ φέρειν πόνους πάντας πορείας, κρύους τε καὶ θάλπους καταφρονεῖν, ποταμούς τε πηγνυμένους πατεῖν, καὶ πίνειν ὀρυττόμενον ἀλλ' οὐκ ἀντλούμενον ὕδωρ εἰθισμένοι, θήραις τε ἐγγεγύμνασθε. καὶ πάντως ὑμῖν εἰς ἀνδρείαν ὑπάρχει γενναῖα ἐφόδια. ὡς μηδὲ, εἰ βουληθείη τις, δύνασθαι ὑμῖν ἀντιστῆναι. δοκίμιον γὰρ στρατιωτῶν, κάματος, ἀλλ' οὐ τρυφή· ἧς περ ἐκεῖνοι[c] ἐγκραιπαλῶντές τε καὶ ἐναυξηθέντες, οὐδ' ἂν τῆς βοῆς ὑμῶν ἀνάσχοιντο, οὔτι γε τῆς μάχης.

Εἰ δέ τινες τὰ κατὰ Συρίαν ὑποπτεύοιεν πράγματα, ἐντεῦθεν ἂν τεκμήραιντο ἀσθενῆ τε ὄντα, καὶ φαύλας ἔχοντα τὰς ἐλπίδας,[d] ὅπου μηδὲ προελθεῖν τῆς αὐτῶν χώρας ἐτόλμησαν, μηδέ τι περὶ τῆς εἰς Ῥώμην ἀφόδου, βουλεύσασθαι † ἐθάρρησαν, ἀγαπητῶς ἐκεῖ μένοντες· καὶ ἐφήμερον[e] τρυφὴν, κέρδος τῆς οὔπω βεβαίας ἀρχῆς νομίζουσιν. ἐπεὶ μὲν γὰρ τὸ χαριέντως καὶ μετὰ παιδιᾶς ἀποσκῶψαι ἐπιτήδειοι Σύροι, καὶ μάλιστα οἱ τὴν Ἀντιόχειαν οἰκοῦντες, φασὶ περὶ τὸν Νίγρον ἐσπουδακέναι· τὰ δ' ἄλλα ἔθνη καὶ αἱ ἄλλαι πόλεις, μέχρι νῦν, τῷ μηδένα εὑρίσκεσθαι τὸν ἄξιον τῆς ἀρχῆς ἐσόμενον, πρὸς δὴ τοῦ μετὰ ἀνδρείας καὶ σώφρονος διοικήσεως ἄρξοντος, ἐκείνῳ δηλονότι προσποιοῦνται ὑπακούειν. εἰ[f] δὲ τήν τε Ἰλλυρικὴν δύναμιν ἅμα χειροτονήσασαν μάθοιεν, τό τε ἡμέτερον ὄνομα πύθοιντο, (οὐκ ἄγνωστον οὐδ' ἄσημον παρ' αὐτοῖς ὑπάρχον, ἐξ ὧν ἡγεμονεύσαντες ἐκεῖσε διῳκήσαμεν) εὖ ἴστε, οὔτε ἐμοῦ ῥαθυμίαν ἢ ἀδρανίαν καταγνώσονται, οὔτε τὸ ὑμέτερον 49

a Aut ἐκεῖ mutandum in ἐνέστακται, aut hoc pro illo accipiendum. b for. μᾶλλον ἐγγεγύμνασθε. Legitur etiam πολεμικοῖς ἔργοις in quodam vet. c scribe ἐγκραιπαλῶντές τε. d for. ὅπου μηδὲ πω. e Pol. legit. τρυφὴν: quod & ipse malo. f deesse puto τινὲς post δὲ. ¶ IN VERS. L. † vestris. M. [1] Quibus, etiãsi pro eo in aciẽ descẽsuri, animo beneuolo essent, & multitudine vniuersi, & fortitudine singuli præstatis, quinetiam magis quam illi in rebus bellicis estis exercitati: *sequendo lectionem quam annotaui e regione.* [3] neque me profecto socordiæ aut ignauiæ arguerint, neq; vestrã generosam alacritatem & firmum in pugnis robur sustinere volent.

γενναῖον

„ γενναίων καὶ πρὸς τὰς μάχας ἐμβριθῶς ὑποστῆναι „ αἱρήσονται, ἢ καὶ σωμάτων μεγέθεσι καὶ πόνων ἀσκήσεσι καὶ ἐν „ τῇ συστάδην μάχῃ πολὺ ὑμῶν ἀπολιπόντες. „ Φθάσωμεν οὖν τὴν Ῥώμην προκαταλαβόντες, ἔνθα „ ἡ βασίλειος ἑστία· κἀκεῖθεν ὁρμώμενοι, τὰ λοιπὰ „ εὐμαρῶς διοικήσομεν, θείαις τε προρρήσεσι πιστεύον„τες, καὶ τῇ τῶν ὑμετέρων ἀνδρείᾳ ὅπλων τε καὶ σωμάτων.

¶ Τοιαῦτα εἰπόντα τὸν Σεβῆρον εὐφημήσαντες οἱ στρατιῶται, καλοῦντες Σεβαστὸν καὶ Περτίνακα, πᾶσαν ἐνεδείκνυντο προθυμίαν καὶ σπουδήν. ὁ δὲ Σεβῆρος, μηδένα διδοὺς καιρὸν ἀναβολῆς, συσκευάσασθαί τε αὐτοὺς ὡς ἔνι μάλιστα εὐτελέστατα ἐκέλευσε, τήν τε εἰς τὴν Ῥώμην ἔξοδον ἐπήγγελλε· νομάς τε αὐτοῖς διδοὺς καὶ ἐφόδια, τῆς ὁδοιπορείας εἴχετο. συντόνῳ δὲ σπουδῇ καὶ γενναίοις πόνοις τὴν ὁδὸν ἐπετάχυνε. μήτε που ἐπιδιατρίβων, μήτε διδοὺς καιρὸν ἀναπαύλης, εἰ μὴ τοσοῦτον, ὅσον ὀλίγον τοὺς στρατιώτας ἀναπνεύσαντας ἔχεσθαι τῆς ὁδοῦ. ἐκοινώνει δὲ τῶν καμάτων αὐτοῖς, σκηνῇ τε χρώμενος εὐτελεῖ, καὶ σιτία καὶ ποτὰ προσφερόμενος ὅσα καὶ πᾶσιν ὑπάρχειν ἠπίστατο· οὐδαμοῦ δὲ τρυφὴν ἐνδεικνύμενος βασιλικήν. ὅθεν καὶ μείζονα παρὰ τῶν συστρατιωτῶν εὔνοιαν ἐπισπάσατο. † οὐ γὰρ μόνον αὐτὸν συμπονοῦντα, ἀλλὰ καὶ τῶν καμάτων ἄρχοντα οἱ στρατιῶται αἰδούμενοι, μετὰ προθυμίας πάντα ἔπραττον. Ὁ δὲ, τὴν Παιονίαν διαδραμὼν, ἐπέστη τοῖς τῆς Ἰταλίας ὅροις· καὶ τὴν φήμην φθάσας, πρότερον ὤφθη τοῖς ἐκεῖ παρὼν βασιλεὺς, ἢ ἀφιξόμενος ἠκούσθη. δέος τε μέγα τὰς Ἰταλιώτιδας πόλεις κατελάμβανε, πυνθανομένας τοσαύτην ἔφοδον στρατοῦ. οἱ γὰρ κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἄνθρωποι, ὅπλων καὶ πολέμων πάλαι ἀπηλλαγμένοι, γεωργίᾳ καὶ εἰρήνῃ προσεῖχον. Ἐς ὅσον μὲν γὰρ ὑπὸ δημοκρατίας τὰ Ῥωμαίων διῳκεῖτο, καὶ ἡ σύγκλητος ἐξέπεμπε τοὺς τὰ πολεμικὰ στρατηγήσοντας, ἐν ὅπλοις Ἰταλιῶται πάντες ἦσαν, καὶ γῆν καὶ θάλατταν ἐκτήσαντο, Ἕλλησι πολεμήσαντες καὶ βαρβάροις· οὐδέ τι ἦν γῆς μέρος, ἢ κλίμα οὐρανοῦ, ὅπου μὴ Ῥωμαῖοι τὴν ἀρχὴν „ ἐξέτειναν. ἐξ οὗ δὲ εἰς τὸν Σεβαστὸν περιῆλθεν ἡ μοναρχία, Ἰταλιώτας μὲν πόνων ἀνέπαυσε, καὶ τῶν ὅπλων ἐγύμνωσε, φρούρια δὲ καὶ στρατόπεδα τῆς ἀρχῆς προυβάλετο, μισθοφόρους ἐπὶ ῥητοῖς σιτηρεσίοις στρατιώτας καταστησάμενος, ἀντὶ

exceptare impetum, aut bellicam virtutem volent experiri: præsertim quũ & corporum proceritatibus, & armorum exercitationibus, & conserenda manu longe vobis impares habeantur. Quare occupemus quamprimum Romam, larem ipsum imperii: reliqua dein facile expedituri; cum deorum oraculis, tum armorum corporumq; vestrorum viribus cõfidentes. ¶ Hæc loquutum Seuerum faustis acclamationibus milites exceperunt, Augustum Pertinacemque appellantes: studiumq; in eum propensum atq; egregiam voluntatem [1] pollicebantur. At Seuerus, nihil procrastinandum ratus, armari *ac vasa colligi* quam expeditissime iubet, iterque ad vrbem edicit: distributisq; viritim cibariis, omniq; viatico, [2] nihil sibi ad celeritatem facit reliqui, nullis interquiescens locis: ac vix residere tantisper milites passus, donec a nimia itineris contentione respirarent. Ipse inter primos laborãs, viliq; tabernaculo vtẽs, cibum potumq; eundem quem etiam ceteri milites, capiebat: nihil vmquam imperatoriæ luxuriæ, nihil deliciarum ostentans: sic vt acceptior in dies [3] militibus fieret. † Nam quum laborum omnium non modo particeps, sed princeps etiam auctorq; foret, adeo cunctis venerabilis erat, vt nihil non pro illo cupidissime facturi viderentur. Postea vero quam emensa Pannonia ipsos Italiæ [4] mõtes insedit, famamq; sui præueniẽs, prius coram conspectus est quam aduentare auditum fuerat, magnus scilicet omnes Italiæ ciuitates tanto conspecto exercitu metus inuasit: quippe homines in Italia iampridẽ ab armis belloq; remotissimi, agros pacemque colebant. Etenim quamdiu libera ciuitas egit, atque a senatu belli duces [5] eligebantur, fuere in armis semper Italiæ nationes; Græcisque & barbaris subactis, terræ sibi marisque imperium pepererunt: neque vlla orbis terrarũ pars aut cæli tractus fuit quo non vires suas Romanorũ arma protulerint. Postea vero quam Augustus rerum potitus est, & laborem Italis ademit, & arma detraxit: [6] milites tãtum quosdam certis auctoramentis habuit mercenarios, qui Romanũ

¶ IN VERS. L. 1 præ se ferebant. 2 iter capessit: magnaque contentione & generosis laboribus viam accelerat, neque vsquam commorans, (*vel aliquid moræ interponens*) neq; interquiescendi spatium concedens: nisi quo milites, paululum respirantes, iter mox persequerentur. Ipse inter pr. 3 commilitonibus, M. 4 fines, M. 5 emittebantur. 6 sed præsidia & legiones imperio munimenta esse voluit, milites quosdam certis auct. constituens mercenarios, qui Rom. imperio vice murorum essent, tum fl. *Polit. tamen alicubi τὰ στρατόπεδα καὶ τὰ φρούρια vertit* castra & castella. [*Memm. vertit*, præsidiorum atque exercituum vtens propugnaculis]

tuerentur imperium: tum fluuiorum magnitudine atq; fossarum, montibusq; asperrimis, desertisq; locis atq; imperuiis circumseptos imperii limites communiuit. Quocirca merito omnes, postquã aduentare Seuerum cum tanto milite audiuerunt, insueta re perterriti, quum neq; stare contra, neq; prohibere auderent, ibant obuiã laureati, portisq; eum patentibus excipiebant. Ille, tamdiu locis singulis immoratus quãdiu aut sacra faceret aut populos alloqueretur, Romam e vestigio pergebat. ¶ Quæ vbi Iuliano nũtiata sunt, [1] actum de se prorsus existimauit. Nam & exercitus Illyrici potẽtiam multitudinemq; audiebat: & populo parum fidebat, cui se cernebat inuisum; neq; satis magnã spem in militibus habebat, quos videlicet fefellisset. Itaq; collectas vndique pecunias, partim suas, partim ab amicis acceptas, tum quascumq; in templis aliisq; locis publice inuenisset, diui-
51 dere militibus instituit: † vt eo pacto illorum beneuolentiã redimeret. Sed ei, tametsi multa magnaq; acceperãt, nullam tamen habebãt gratiam: persolui debitum sibi, non dari munus aliquod, interpretantes. ¶ Ceterum suadentibus amicis Iuliano vt exercitum educeret, atq; Alpium angustias occuparet: (sunt autem Alpes, altissimi montes, quales in his regionibus nulli; porrecti ad muri formam, circũdatiq; Italiæ: quasi ad reliquam regionis eius felicitatem hunc etiam quasi cumulum natura addiderit; vt munitionem haberet inexpugnabilem, pertingentem scilicet a septemtrionali ad id mare quod ad meridiẽ spectat) non ausus tamẽ ille vrbe egredi, supplicatũ militibus mittebat, vti arma caperent, exercerẽtq; se, ac fossas ante vrbem ducerent: [2] omnemq; belli apparatum in ipsa demum vrbe expediebat. Siquidẽ elephantos quoque, quos ad pompam institutos habebat, insuefacere conabatur sessorẽ pati: ratus Illyricos milites equosque eorum perterritũ iri facie magnitudineq; belluarũ quales antea nullas aspexissent. Totaq; ciuitas armis fabricandis, bellicisq; instrumẽtis conficiendis erat intẽta. Sed cũctantib. adhuc Iuliani militib. ac se cõparantib. ad bellũ, [3] nuntiatur adesse iã Seuerus. Is multos e militib. suis sparsim dimiserat, qui clã Romã pficiscerẽtur. quare alii aliis itineri-

τείχους τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς· ποταμῶν τε μεγέθεσι καὶ τάφρων, ἢ ὀρῶν περιβλήμασιν, ἐρήμῳ τε γῇ καὶ δυσβάτῳ φράξας τὴν ἀρχὴν, ὠχυρώσατο. Ὅθεν τὸν Σεβῆρον προσιόντα πυνθανόμενοι τότε μετὰ τοσούτου στρατοῦ, εἰκότως ἐταράττοντο ὑπὸ ἀήθους τοῦ πράγματος. οὔτε δὲ ἀντιστῆναι ἢ κωλῦσαι ἐτόλμων. ὑπήντων δὲ δαφνηφοροῦντες, καὶ πύλαις ἀναπεπταμέναις ἐδέχοντο. ὁ δὲ τοσοῦτον ἀνεπαύετο ὅσον καλλιερῆσαί τε καὶ τοὺς δήμους προσειπεῖν· εἰς δὲ τὴν Ῥώμην ἠπείγετο. ¶ Ὡς δὲ ταῦτα ὑπὸ Ἰουλιανῷ ἀπηγγέλλετο, ἐν ἐσχάτῃ ἀπογνώσει ἦν, τοῦ μὲν Ἰλλυρικοῦ στρατοῦ τὴν δύναμιν καὶ τὸ πλῆθος ἀκούων· οὔτε δὲ τῷ δήμῳ πιστεύων, ἐπεὶ μεμίσητο· οὔτε τοῖς στρατιώταις θαρρῶν, οὓς ἐψεύσατο. χρήματα δὴ πάντα ἀθροίζων τά τε αὐτοῦ καὶ παρὰ τῶν φίλων, καὶ, εἴ τινα ἦν, ἐκ δημοσίων ἱερῶν καὶ τόπων λαμβάνων, τοῖς στρατιώταις διανέμειν ἐπειρᾶτο, † ὡς ἂν κτήσαιτο τὴν 52
εὔνοιαν αὐτῶν. οἱ δὲ, καίτοι μεγάλα λαμβάνοντες, χάριν οὐκ ᾔδεσαν. ὄφλημα γὰρ αὐτὸν ἀποτίνειν, ἀλλ᾽ οὐ δωρεὰν διανέμειν ἐλογίζοντο. Ὁ δὲ Ἰουλιανὸς, καίτοι συμβουλευόντων αὐτῷ τῶν φίλων ἐξαγαγεῖν τὸ στρατιωτικὸν, καὶ τὰ στενὰ τῶν Ἄλπεων προκαταλαβεῖν, (μέγιστα ἐκεῖνα ὄρη, καὶ οἷα οὐκ ἄλλα ἐν τῇ καθ᾽ ἡμᾶς γῇ, ἐν τείχους σχήματι περίκειται, καὶ προβέβληται Ἰταλίας· καὶ τοῦτο μετὰ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας περισσευούσης τῆς φύσεως Ἰταλιώταις, ἔρυμα ἄρρηκτόν τε καὶ [a] αὐτῶν προβεβλῆσθαι ἀπὸ τῆς ἀρκτῴας θαλάσσης ἐπὶ τὴν [b] μεσημβρίαν βλέπουσαν διήκει) ἀλλ᾽ οὐδὲ τῆς πόλεως προελθεῖν Ἰουλιανὸς ἐτόλμα· διέπεμπέ τε, τῶν στρατιωτῶν δεόμενος ὁπλίζεσθαί τε καὶ γυμνάζεσθαι [c] πρὸ δὲ τῆς πόλεως τάφρους διορύττειν. καὶ τὴν πρὸς Σεβῆρον μάχην ὡς ἐν τῇ πόλει ποιησόμενος παρεσκεύαζε· τούς τε ἐλέφαντας πάντας, οὓς εἰς πομπὴν [d] ὑπηρετῶν ἐπὶ νώτων φέρειν ἐπειρᾶτο παιδεύειν· οἰόμενος οὕτως ἐκπλήξειν τούς τε Ἰλλυρικοὺς, καὶ τὴν τῶν πολεμίων ἵππον δείματα ἕξειν ὄψει καὶ μεγέθει θηρίων μὴ πρότερον αὐτοῖς ἑωραμένων. τότε δὴ πᾶσα ἡ πόλις ὅπλα εἰργάζετο, καὶ τὰ πρὸς πόλεμον παρεσκευάζετο. Μελλόντων δὲ τῶν Ἰουλιανοῦ στρατιωτῶν ἔτι, καὶ τὰ πρὸς πόλεμον ἕτοιμα ποιούντων, ἀγγέλλεται ὁ Σεβῆρος ἤδη προσιών. καὶ πολὺ τοῦ στρατεύματος μέρος διασκεδάσας ἐκεῖνος, κελεύει παρεισδύεσθαι εἰς τὴν πόλιν. οἱ δὲ, κατὰ πάσας ὁδοὺς διανείμαντες

a Post καὶ aliquid deest. aliud fortasse adiectiuum ad ἔρυμα pertinens. b for. πρὸς μεσημβρίαν. c for. πρὸ δὲ τῆς. d Pol. aliter legisse videtur. ¶ IN VERS. L. 1 in summa desperatione erat. 2 & se resque suas ita comparabat quasi aduersus Seuerum in ipsa vrbe dimicaturus esset. 3 nuntiatur aduentare iam.

αὐτοῖς

αὐτοῖς· πολλοὶ δὲ εἰς Ῥώμην νύκτωρ λανθάνοντες εἰσῄεσαν, τὰ ὅπλα ἐπικρύπτοντες, ἐν ἰδιωτῶν σχήματι. καὶ ἤδη οἱ πολέμιοι ἔνδον ἦσαν, τοῦ Ἰουλιανοῦ ἔτι ἐνσταλιάζοντος καὶ τὰ πραττόμενα ἀγνοοῦντος. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα διέπυστα τῷ δήμῳ ἐγένετο, ἐν ταραχῇ πολλῇ πάντες ἦσαν· καὶ δεδιότες τὴν δύναμιν τοῦ Σεβήρου, τὰ ἐκείνου φρονεῖν προσεποιοῦντο, τοῦ μὲν Ἰουλιανοῦ καταγινώσκοντες ἀνανδρίαν, τοῦ δὲ Νίγρου, μέλλησίν τε καὶ ῥᾳθυμίαν· τὸν δὲ Σεβῆρον ἀκούοντες ἤδη[a] παρόντα, ἐθαύμαζον.

52 † Ὁ δὲ Ἰουλιανὸς, πολλῇ καταλαμβανόμενος ἀφασίᾳ τε καὶ ἀπορίᾳ, ὅπως χρήσεται τοῖς πράγμασιν οὐκ εἰδὼς, ἀθροισθῆναι κελεύσας τὴν σύγκλητον, καταπέμπει γράμματα, δι' ὧν ἐσπένδετο δὴ πρὸς τὸν Σεβῆρον, καὶ αὐτοκράτορα ἀναδείξας, κοινωνὸν τῆς βασιλείας ἐποιεῖτο. ἡ δὲ σύγκλητος ἐψηφίσατο μὲν ταῦτα· ὁρῶντες δὲ τὸν Ἰουλιανὸν ἀποδειλιῶντα καὶ ἐν ἀπογνώσει, τῷ Σεβήρῳ πάντες ἤδη προσετίθεντο. δύο δέ που ἢ τριῶν ἡμερῶν παραδραμουσῶν, ἐπειδὴ ἤδη τὸν Σεβῆρον[b] καὶ αὐτῇ τῇ πόλει ἐπιστησόμενον ἤκουον, καταφρονήσαντες τοῦ Ἰουλιανοῦ, συνίασιν εἰς τὸ συνέδριον, τῶν ὑπάτων κελευσάντων, οἳ τὰ τῆς Ῥώμης διοικεῖν εἰώθασιν, ὁπηνίκα ἂν τὰ τῆς βασιλείας μετέωρα ᾖ. συνελθόντες τοίνυν, περὶ τῶν πρακτέων ἐσκέπτοντο, τοῦ Ἰουλιανοῦ ἔτι ὄντος ἐν τῇ βασιλείῳ αὐλῇ, καὶ τὰς παρούσας ὀδυρομένου τύχας, ἱκετεύοντός τε ἐξομόσασθαι τὴν ἀρχὴν, καὶ παραχωρῆσαι πάσης τῆς δυναστείας τῷ Σεβήρῳ. Ὡς δὲ ἔμαθεν ἡ σύγκλητος τὸν Ἰουλιανὸν οὕτω καταπεπληγότα, τὴν δὲ[c] δορυφόρον φρουρὰν διὰ δέος τοῦ Σεβήρου αὐτὸν ἐγκαταλιποῦσαν, ψηφίζεται τὸν μὲν ἀναιρεθῆναι, ἀποδειχθῆναι δὲ μόνον αὐτοκράτορα τὸν Σεβῆρον. πρεσβείας τε πρὸς αὐτὸν ἐκπέμπουσιν ἀπὸ τῶν ἐν ἀρχαῖς ὄντων καὶ τῶν ἐξοχωτάτων τῆς βουλῆς, πάσας αὐτῷ προσφέρειν τὰς σεβασμίους τιμάς. ἐπὶ δὲ τὸν Ἰουλιανὸν εἷς τῶν χιλιαρχούντων ἀναπέμπεται, ἀποκτείνων ἄνανδρον καὶ ἄθλιον πρεσβύτην, ἰδίοις χρήμασιν ὠνησάμενον οὕτω πονηρὸν τέλος. ὁ μὲν οὖν εὑρεθεὶς ἔρημός τε καὶ ὑπὸ πάντων καταλειφθεὶς, αἰσχρῶς ὀλοφυρόμενος ἐφονεύθη. Ἐπεὶ δὲ τὰ παρὰ τῆς συγκλήτου ἐδηλώθη τῷ Σεβήρῳ, ἥ τε τοῦ Ἰουλιανοῦ ἀναίρεσις, ἤρθη εἰς μειζόνων πραγμάτων ἐλπίδα· καὶ σόφισμα ἐχρήσατο ὡς ἂν χειρώσαιτο καὶ αἰχμαλώτους τοὺς τὸν Περτίνακα ἀνῃρηκότας λάβοι. ἐπιστέλλει δὲ καὶ ἰδίᾳ μὲν λανθάνοντα

bus noctu ingressi vrbem, protectis armis habitu paganorum opertiebantur. Iamque intus hostis erat, supino adhuc Iuliano, & * quid ageret ignaro. Quę vbi populus intellexit, cũctis metu perculsis ac Seueri potentiam formidantibus, sentire iam se cum illo simulabant: & Iulianũ quidem, quod imbellis; Nigrum, quod lentus atque iners, vituperantes, Seuerum ipsum iam aduentantem magnopere admirabantur. † Enimuero Iulianus, hæsitabundus atq; inops consilii, conuocato prius senatu, litteras ad Seuerum mittit, quibus fœdus pacisceretur, eumq; in communionem acciperet imperii. Ceterum senatus, etsi illa omnia decernebat, tamen vt eum pauitare desperata salute animaduertit, totus iam ad Seuerum incubuerat. Biduo vero post triduove, audito Seuerum [1] iam plane adesse, [omnes] contempto Iuliano in curiam conuenere, iussu consulum. quippe iis curæ [2] Romana res est quotiens de imperio ambigitur. Qui postquam frequentes affuerũt, quid facto opus esset, inter se deliberabãt: manẽte adhuc in aula Iuliano, ac fortunam suam miserante, suppliciterq; rogante vt sibi eiurare imperium liceret, omnemque eam potestatem Seuero transcribere. Sed vbi intellexit senatus *adeo* pauidum Iulianum, [3] perterritos corporis custodes, ipsum pene ab omnibus destitutum, decreta illius nece, Seuerum *solum* Imperatorem declarãt. Tum legatos ad eum mittunt, partim qui magistratum obtinerent, partim qui maximam haberẽt in senatu auctoritatem; vt omnes illi honores augustorum deferrent. Occidendi autem Iuliani datur vni e tribunis negotium. Is imbellẽ miserumq; senẽ, qui sibi ipse tam infelicẽ exitum propria pecunia emisset, desertum iam destitutumque ab omnibus, inter fœdissimas cõplorationes trucidauit. Quæ vbi Seuerus audiuit, maiora iam moliens animo, consilium *vafrum* iniit capiendorum militum omnium quicumque Pertinacem interemissent. Datis itaq; clam

a *Scribendum puto* προσιόντα: *ut paulo ante dixit* ἤδη προσιών: *& dicet paulo post* ἤδη ἐπιστησόμενον. b *For. ante* καὶ *aliquid desideratur.* c *Malim* δορυφόρων. ¶IN VERS. L. 1 iamiam aduenturum in vrbem. 2 Ro. res est, quum suspensa est regia dignitas. *sed more posteriorum* Romanorum *loquendo, dicendum potius* Imperatoria *dignitas: sicut &* βασιλεὺς *apud hunc passim redditur voce* Imperator. *Alioqui possemus etiam illa omnia verba,* ὁπηνίκα ἂν τὰ τῆς βασιλείας μετέωρα ᾖ, *interpretari his duobus,* in interregno. 3 & stipatorum custodiam cum metu Seueri destituisse, deca-

ad tribunos centurionesque litteris, hortatur, multa pollicens, persuadeant militibus vrbanis vt sibi dicto audientes sint. Ipse edictum proponit,
53 † vt relictis intra castra armis, [1] exeant pacatorum habitu: quales procedere in pompam, aut ludos celebrare consueuissent: iurentque in Seueri nomen; ac spem sibi optimã proponentes, præsto sint vt nouum Imperatorem comitentur. His creditis, milites, suasu quoq; tribunorum, relictis armis, pomparum habitu laureati processerunt. Sed vbi ad exercitum Seueri peruenerunt, nuntiato iam adesse, iubet in campum *ita* conuenire frequentes, quasi salutaturus ac perbenigne accepturus vniuersos. Enimuero quum ad tribunal principis accessissent, [2] vnanimiter acclamantes, dato repente signo comprehendũtur. ita enim præceperat Seuerus, vt, quum stare pendentes eos ab ore principis vidissent, circuirẽt vniuersos [milites] sui more hostiũ; neminemque vulnerantes aut pulsantes, tantum orbe facto clausos in medio cõtinerent; pila dumtaxat intendentes & hastas; vt scilicet metu vulnerum, nudi resistere armatis, paucique plurimis minime auderent.
Quos vbi velut [3] indagine armorum conclusos captiuosq; habuit, magna voce ac turbido spiritu, ita ad eos verba fecit; [4] Superari vos a nobis vel sapiẽtia, vel viribus, vel etiam numero, re ipsa videtis. Capti estis quã facillime, ac nullo ferme negotio tenemini. Quid futurũ de vobis sit, in mea manu ẽst: iã scilicet victimæ hic statis obnoxiæ nostro imperio. Si sceleri vestro debitũ quęratis supplicium, numquam sane inuenietis. sanctissimum illum senem, Imperatoremq; optimum, seruandum tuendumque vobis, ipsi occidistis: Romanum imperium perpetua clarũ gloria, [5] quod maiores nostri aut virtutis aut nobilitatis nomine suscipiebant, hoc vos turpiter fœdeq;, velut aliquid ex priuatorum instrumẽto, [quasi lectores]

γράμματα, τοῖς τε χιλιάρχοις καὶ τοῖς ἑκατοντάρχοις ὑποσχόμενος μεγάλα, ὅπως πείσωσι τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ στρατιώτας ὑπακοῦσαι εὐπειθῶς τοῖς ὑπὸ τοῦ Σεβήρου κελευομένοις. ἐκπέμπει δὲ καὶ δήλωσιν, † δι' ἧς κελεύει τὰ μὲν ὅπλα αὐτοὺς καταλι- 53
πεῖν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, πάντας δὲ ἐξελθεῖν εἰρηνικῷ σχήματι, ὥσπερ εἰώθασι θύοντος ἢ ἑορτάζοντος βασιλέως παραπομπεύειν· ὀμόσαι τε εἰς τὸ Σεβήρου ὄνομα, καὶ μετ' ἀγαθῶν ἐλπίδων ἐλθεῖν, ὡς μέλλοντας τὸν Σεβῆρον δορυφορήσειν. Πιστεύσαντες δὴ οἱ στρατιῶται τοῖς ἐπεσταλμένοις, πεισθέντες τε ὑπὸ τῶν χιλιαρχούντων, τὰ μὲν ὅπλα κατέλιπον πάντα· αὐτοὶ δὲ ἐν μόναις ταῖς πομπικαῖς ἐσθῆσι δαφνηφοροῦντες ἠπείγοντο. ἐπεὶ δὲ πρὸς τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Σεβήρου ἐγένοντο, ἠγγέλθησάν τε ἀφικόμενοι εἰς τὸ πεδίον, οὕτως αὐτοὺς ὁ Σεβῆρος συνελθεῖν κελεύει ὡς δὴ δεξιωσόμενος καὶ προσαγορεύσων. ὡς δὲ ἀνελθόντα αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα προσῆλθον ὁμοθυμαδὸν εὐφημήσοντες, πάντες ὑφ' ἑνὶ συνθήματι συλλαμβάνονται. παρήγγελτο γὰρ τῷ τοῦ Σεβήρου στρατῷ, ὁπηνίκα ἂν ἑστῶσιν εἰς τὸν βασιλέα ἀποβλέποντες, μετέωρόν τε τὴν γνώμην ἔχοντες, κυκλώσασθαι αὐτοὺς πολεμίῳ νόμῳ, καὶ τιτρώσκειν μὲν ἢ παίειν μηδένα, συνέχειν δὲ καὶ φρουρεῖν φράξαντας ἐν κύκλῳ τοῖς ὅπλοις· τάς τε διαβολίας καὶ τὰ δόρατα ἐπισείειν, ὡς δέει τοῦ τρωθῆναι, γυμνοί τε πρὸς ὡπλισμένους, καὶ ὀλίγοι πρὸς πολλούς, μὴ μάχοιντο. Ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς ὥσπερ σαγηνεύσας ἐντὸς τῶν ὅπλων, δορυαλώτους εἶχε, μεγάλῃ βοῇ καὶ θυμοειδεῖ τῷ πνεύματι ἔλεξε πρὸς αὐτοὺς τοιάδε· Ὅτι μὲν ὑμῶν καὶ σοφίᾳ κρείττους ἐσμέν, καὶ δυνάμει στρατοῦ, καὶ συμμάχων πλήθει, ἔργῳ ὁρᾶτε. εἴληφθε γοῦν ῥᾳδίως, καὶ ἀκονιτί γε ἑαλώκατε·[a] ἔστι δὲ ἐμοὶ ὅ τι ποτ' ἂν ὑμᾶς δρᾶσαι θελήσω, καὶ πρόκεισθε ἤδη θύματα τῆς ἡμετέρας ἐξουσίας. εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς πρὸς τὰ τετολμημένα τιμωρίαν ζητεῖτε, οὐδ' ἔστιν εὑρεῖν δίκην τῆς ἐπιτεθησομένης ἀξίαν τῶν πεπραγμένων. [b] σεμνὸν πρεσβύτην, καὶ βασιλέα χρηστόν, ὃν ἐχρῆν σώζειν καὶ δορυφορεῖν, ἐφονεύσατε· τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν, ἔνδοξον οὖσαν ἀεί, ἣν καὶ οἱ πρόγονοι ἢ δι' ἀνδρείας ἀρετὴν ἐκτήσαντο, ἢ δι' εὐγένειαν διεδέξαντο, ταύτην αἰσχρῶς καὶ ἀτίμως, ὥσπερ τι τῶν ἰδιωτικῶν κειμηλίων, ἐπ' ἀργυρίῳ

a *Scribo,* ἔστι δ' ἐν ἐμοὶ &c. Est, inquit, in mea potestate vos vt libuerit tractare. b *Magis placeret,* τὸν σεμνὸν πρεσβύτην. *ad est,* illum venerabilem senem. ¶IN VERS. L. 1 exeant pacifico habitu, sicut sacrificante aut festum aliquod celebrante Imperatore, in pompam ante illũ procedere consueuissent: iur. in S. n. & bonã spem concipientes, veniant vt Seuerum stipaturi. His cred. 2 vnanimiterq. ei conscenso iam tribunali acclamaturi essent, M. 3 verriculo M. 4 Nos sollertia, & virib. exercitus, (*vel, copiæ*) & auxiliarium multitudine vobis superiores esse, reipsa videtis. Facile quidem certe & absque vllo certamine capti estis. 5 quod maiores n. aut strenuitate quæ a virtute proficiscebatur, comparauerunt, aut nobilitatis ergo per successionem obtinuerunt. hoc vos turpiter & ignominiose, velut aliquid ex priuata supellectile, argento commutastis. Ac ne eum q. i. quem ita principem elegeratis, custodire aut seruare potuistis; sed ignaue prodidistis.

κατηλλά-

" κατηλλάξαθε. ἀλλ' οὐδ' αὐτὸν οὖν οὕτως ἄρχοντα
54 " † εἵλεσθε, φυλάξαι ἢ σῶσαι ἠδυνήθητε, ἀναίδρως
" δὲ προὐδώκατε. ἐπὶ τηλικούτοις δὴ ἁμαρτήμασί
" τε καὶ τολμήμασι μυρίων ἄξιοι θανάτων, ἣν τις
" ἐθέλοι θέλοι τὴν ἀξίαν τιμωρίαν, ἐστέ. ἀλλὰ τί μὲν
" χρὴ παθεῖν ὑμᾶς, ὁρᾶτε. ἐγὼ δὲ, φείσομαι μὲν ὑ-
" μῶν, ὡς μὴ φονεῦσαι· οὔτε τὰς ὑμετέρας χεῖρας
" μιμήσομαι. ἐπεὶ δὴ μήτε ὅσιον, μήτε δίκαιον, ἔ-
" τι βασιλέα ὑμᾶς δορυφορεῖν, καὶ ἐς τὸν ὅρκον ἀσε-
" βήσαντας, καὶ ἐμφυλίῳ καὶ βασιλικῷ αἵματι τὰς
" δεξιὰς μιάναντας, τήν τε πίστιν καὶ τὸ ἐχέγγυον τῆς
" φρουρᾶς προδόντας· τὰς δὲ ψυχὰς καὶ τὰ σώμα-
" τα, δῶρον τῆς ἐμῆς φιλανθρωπίας ἕξετε· τοῖς τε
" περιειληφόσιν ὑμᾶς στρατιώταις κελεύω ἀποζῶ-
" σαί τε ὑμᾶς, καὶ ἀποδύσαντας εἴ τινας περίκεισθε
" ἐσθῆτας στρατιωτικὰς, γυμνοὺς ἀποπέμπειν. πα-
" ραγγέλλω τε ὑμῖν ἀπιέναι ὡς πορρωτάτω τῆς Ῥώ-
" μης· ἀπειλῶ καὶ διόμνυμαι καὶ προαγορεύω,
" κολασθήσεσθαι κεφαλικῶς, εἴ τις ὑμῶν ἐντὸς ἑκα-
" τοστοῦ σημείου ἀπὸ τῆς Ῥώμης φανείη. Ταῦτα
κελεύσαντος αὐτοῦ, προσδραμόντες οἱ Ἰλλυρικοὶ
στρατιῶται, τά τε ξιφίδια περιαιροῦσιν αὐτῶν ἃ
παρῃώρηντο, τῷ ἀργυρίῳ καὶ τῷ χρυσῷ εἰς
πομπὴν κεκοσμημένα· τάς τε ζώνας καὶ τὰς ἐ-
σθῆτας· καὶ εἴ τι σύμβολον ἔφερον στρατιωτικὸν, ἀ-
φαρπάσαντες, γυμνοὺς ἐξέπεμπον. οἱ δὲ πρόσ-
κοι, προδεδομένοι, καὶ σοφίσματι ἑαλωκότες. τί
γὰρ ἐκεῖνοι δρᾶσαι γυμνοὶ πρὸς ὡπλισμένους,
καὶ ὀλίγοι πρὸς πολλούς; ἀπῄεσαν δ' ὀδυρό-
μενοι· καὶ ἠγάπων μὲν τὴν δοθεῖσαν σωτηρίαν, με-
τεγίγνωσκον δὲ ἐπὶ τῷ ἀνόπλως ἐλθεῖν, αἰσχρῶς
καὶ ἐφυβρίστως ἑαλωκότες. Ἐχρήσατο δὲ καὶ
ἄλλῳ ὁ Σεβῆρος σοφίσματι. δεδιὼς γὰρ μὴ ἄρα
μετὰ τὸ ἀποζωσθῆναι, ἐν ἀπογνώσει γινόμενοι,
ἀναδράμωσιν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰ ὅπλα ἀ-
ναλάβωσι, προὔπεμψε λογάδας ἐπιλέκτους, ὅ-
θεν γενναιοτάτους ἠπίστατο, δι' ἑτέρων ὁδῶν καὶ ἀ-
τραπῶν· ὡς λαθόντες τό τε στρατόπεδον ἐπεισέλθοιεν
ἀνδρῶν κενὸν, καὶ τὰ ὅπλα καταλαβόντες, εἰ ἐπί-
55 οιεν, ἀποκλείσαιεν αὐτούς. † Δίκην μὲν δὴ ταύ-
την ἔδοσαν οἱ τοῦ Περτίνακος φονεῖς. ¶ Ὁ δὲ Σε-
βῆρος σὺν παντὶ τῷ λοιπῷ στρατῷ ὡπλισμένῳ εἰς
τὴν Ῥώμην ἀφικνεῖται, ἔκπληξίν τε καὶ δέος, ἅμα

vendidistis. Ac ne eum quidē ipsum quem sic ad imperium produxeratis, †seruare saltem ac defensare ausi, homines timidissimi ꝑdidistis. Ob hæc igitur crimina ac facinora vestra mille vobis debentur mortes; siquis par noxę supplicium studeat petere. Proinde quid vos ęquum pati sit, sane videtis.[a] Ego tamen sanguine abstinebo, neque vestras imitabor manus. Sed quoniam ius fasque negat stipari a vobis[b] iam principem, violato iureiurando, ac manibus ciuili & Imperatorio sanguine pollutis, proditaque fide custodiaque: animas quidem & corpora vobis nostra largietur humanitas. porro militibus meis ita pręcipio, recingant vos, ac vestimentis exutos militaribus nudosque dimittant. Vobis autem sic impero, discedatis quam longissime: edico item iuroque ac denuntio, capite pœnas daturum, siquis vestrum posthac intra centesimum ab vrbe lapidem conspicietur. His imperatis, ęuestigio milites Illyrici concurrunt, breuesque illos gladiolos detrahunt quos auro argētoq; ornatos in vsum pompæ suspensos habebant: tum zonis, vestituque & ceteris militiæ insignibus per vim ablatis, nudos ad vnum exauctoratosque dimiserunt. Enimuero illi, proditos se videntes atque astu captos, patientiam scilicet præstabant. nam quid agerent nudi aduersus armatos, pauci aduersus plurimos? Discessere igitur complorantes sese,[2] concessamque salutem loco muneris interpretantes: pertæsi tamen ac dolentes, quod inermes egressi capiendos se turpiter ignominioseque obtulerant. Vsus item alio consilio *vafro* Seuerus est. quippe metuens ne recincti exauctoratiq;, deploratis rebus, rursus castra repeterent, resumerentque arma, præmissos aliis itineribus ac semitis electissimos quosque & exploratissimos suorum militū, iubet clanculū vacua castra irrumpere, armisq; ipsorū occupatis excludere redeūtes. † Hanc 54
igitur pœnā Pertinacis interfectores dederunt. ¶ Post hæc Seuerus cū 55
toto reliquo exercitu instructo armis, Romam petiit, attonitis metuentibusq; pariter primo

a Scribo, ἐπεὶ δὴ μήτε ὅσ. & aliquanto post, τὰς μὲν ψυχ. &c. bis) ἀσείλ. b Fer. κ. ἀπειλῶ: vel potius, ἀπειλῶ γὰρ, κ. δ. c Scri- be λογάδας κ. ἐπιλέκτους. ¶ IN VERS. L. 1 Ego tamen vobis parcam, ita quidem certe vt non interficiam: neque vestras imitabor manus. quoniam vero ius fasque n. 2 & gratum quidem illis erat quod salutem concessisset: sed eos pœnitebat quod inerm. Vel, & contenti quidem erant salute sibi ab eo concessa: sed eos pœnit.

conspectu [1] Romanis, audaciamque viri ac fortunam repetentibus animo. Quem quidem senatus populusque vniuersus laureati exceperunt: primum scilicet ex omnibus hominibus atque Imperatoribus, citra sanguinem, atque adeo citra puluerem, tanti effectorem operis. Omnia porro mirabilia in illo, precipueque ingenii acumen, laborum tolerantia, rebusque maximis aggrediundis bonam sibi spem proponens audacia. [2] Postea vero quam eũ populus faustis acclamationibus suscepit, & senatus [vniuersus] ad portas vrbis consalutauit, inito Iouis templo, factaque re diuina, reliquisque item sacris ædibus de more consalutatis, [nouissime] [2] ad domum imperatoriã se recepit. Postridie vero curiam iniit; ibique placidus orationem habuit plenã optimæ spei: simul omnes publice priuatimque benigne complexus, venisse in vrbem aiebat vt occisum Pertinacem vlcisceretur: daturumque operam vt status optimatium fundamẽta se principe iacerentur: nullum nisi iudicio damnatum, capite bonisve mulctatum iri: non passurum delatores; *sed summam felicitatem suis præbiturum*: æmulum se Marci futurũ gerendo imperio: neq; solum Pertinacis cognomen, sed mentem quoque habiturum. In hanc sententiã verba faciens, fauorem sibi fidemque *eorum quæ pollicebatur, a plerisque* conciliabat. Quidam tamen e maiorib. natu, qui cõsuetum ipsius haberent ingenium, iam tum clanculum reliquis prædicebant, versipellem hunc esse hominem, nihil non astu & arte tractantem, simulatorem dissimulatoremq; idoneum; nihil pensi habentem dũ id efficeret quod vsui sibi aut emolumento crederet fore. quod se-
56 niorum iudicium haud ita multo post euentus comprobauit. † Igitur Seuerus paucos in vrbe dies moratus, dato plebi vberrimo congiario, donatisque abunde militibus, & ex iis robustissimo quoque in locum exauctoratorum delecto ad imperii custodiam, statim ipse in orientem profectionem parat: [3] cunctante Nigro adhuc & supino, atque

τῷ ὀφθῆναι, τοῖς Ῥωμαίοις ἐνέβαλε, τοῖς οὕτω τετολμημένοις τε καὶ εὐτυχηθεῖσιν ἔργοις. ὁ δὲ δῆμος καὶ ἡ σύγκλητος, δαφνηφοροῦντες ὑπεδέχοντο, πρῶτον ἀνθρώπων καὶ βασιλέων ἀναιμωτί τε καὶ ἀκονιτὶ τοσαῦτα κατωρθωκότα. πάντα γὰρ ἐν αὐτῷ ἐθαυμάζετο, μάλιστα δὲ τὸ ἀγχίνουν τῆς γνώμης, τό τε τῶν πόνων γενναῖον, καὶ τὸ εἰς τὰ τολμώμενα ἅμα τῷ θαρραλέῳ εὔελπι. Ἐπεὶ τοίνυν ὅ τε δῆμος αὐτὸν ὑποδεξάμενος εὐφήμησεν, ἥ τε σύγκλητος ἐπὶ τῆς τῆς πόλεως εἰσόδοις [a] προσηγόρευεν, ἀνελθὼν εἰς τὸ τοῦ Διὸς τέμενος καὶ θύσας, ἔν τε τοῖς λοιποῖς ἱεροῖς νόμῳ βασιλικῷ καλλιερήσας, ἀνῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια. τῇ δὲ ἐπιούσῃ κατελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον, λόγους ἐπιεικεῖς πάνυ καὶ χρηστῶν ἐλπίδων μεστοὺς ἐποιεῖτο πρὸς πάντας, καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ δεξιούμενος· λέγων ἥκειν μὲν ἔκδικος τοῦ Περτίνακος φόνου, τὴν δὲ ἀρχὴν παρέξειν καὶ εἴσοδον ἀριστοκρατίας. μήτε δὲ ἄκριτόν τινα φονευθήσεσθαι ἢ δημευθήσεσθαι, μήτε συκοφαντοῦντος ἀνέξεσθαι· ἀλλὰ [b] βαθυτάτην εὐδαιμονίαν τοῖς ἀρχομένοις παρέξειν, καὶ πάντα πράξειν εἰς ζῆλον τῆς Μάρκου ἀρχῆς· ἕξειν δὲ τοῦ Περτίνακος οὐ μόνον τοὔνομα, ἀλλὰ καὶ τὴν γνώμην. Τοιαῦτά τινα λέγων, ὑπηγάγετο τοὺς πλείστους εἰς εὔνοιαν, καὶ πίστιν ὧν ὑπισχνεῖτο. ἦσαν δὲ τινὲς τῶν πρεσβυτέρων, καὶ γνωριζόντων αὐτοῦ τὸν τρόπον οἳ προὔλεγον λανθάνοντες, ὅτι ἄρα εἴη ἀνὴρ πολύτροπός τις, καὶ μετὰ τέχνης εἰδὼς προσφέρεσθαι πράγμασιν· ὑποκρίνασθαί τε καὶ [c] προσποιήσασθαι πᾶν ὁτιοῦν, ἱκανώτατός ἐστιν ἀνύσαι, καὶ τὸ χρεῶδες καὶ τὸ λυσιτελὲς αὐτῷ. ὅπερ ἔργῳ καὶ ὕστερον δέδειχε. † Διατρίψας οὖν ὀλίγον χρόνον ὁ Σε- 56
βῆρος ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ νομὰς [d] ἐπιδιδοὺς τῷ δήμῳ, μεγαλοφρόνως τε ἐπιτελέσας, τοῖς τε στρατιώταις πολλὰ δωρησάμενος, καὶ τοὺς ἀκμαιοτάτους ἐπιλεξάμενος ἐς τὸ δορυφόρους εἶναι τῆς βασιλείας, τόπῳ τῶν ἀπεζωσμένων, ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν ἠπείγετο. ἔτι γὰρ μέλλοντος καὶ ὑπτιάζοντος τοῦ Νίγρου, τῇ τε

a *For.* συγκροτουμένου [illegible] πρὸς αὐτὸν ἐξετάζ. b *Scribo* βαθυτάτην εὐδ. c *Suspicor Herod. scrip.* [illegible] πᾶν ὁτιοῦν [illegible] καὶ ἀνύσαι κατὰ τέχνης. d *Scribo* ἐπιδοὺς. *Præterea Herodianum aduerbium* μεγαλοφρόνως *cum præcedentibus iunxisse (ita enim alib. et utitur) & ante* ἐπιτελέσας *accusatiuum* [illegible] *posuisse puto. ita scribentem,* καὶ νομὰς ἐπιδοὺς τῷ δήμῳ μεγαλοφρόνως, [illegible] τε ἐπιτελέσας. *Alios autem locos facilimos spero, lector, vt meam diuinationem probes.* ¶IN VERS. L. 1 Rom. ob ea quæ tanto cum successu ausus esset. Ceterum populus ac senatus eum l. excipiebant: qui primus ex omn. hom. & Imper. citra sang. atque adeo citra certamen, res suas ad tam felicem exitum perduxisset. Omnia enim in illo admirationi erant: sed potissimum ingenii promptitudo & generositas laborum, atque in iis quæ audebat, coniuncta audaciæ spes bona: vel, robori animi coniuncta spes bona. *Laborum autem generositatem vocat generositatem in tolerandis laboribus, & quasi dicas generosam quandam laborum tolerantiam: aut generosum in illis suscipiendis animum.* 2 domum Imp. conscendit. Postr. vero, quum in curiam descendisset, orationem valde modestam & bonæ spei plenam habuit apud omnes. *Sed hic interpr.* [illegible] *cum seq. iungit, tamquam legens* [illegible] *(vel* [illegible] *) item* [illegible] 3 Nam cunctante adhuc N. ac supine & socorditer se gerente, atque Ant. deliciis indulgente, superuenire inexspectatus volebat, vt imp. oppr.

Αντιοχεία

Ἀντιοχείᾳ ἐντρυφῶντος, ἐπείγεσθαι μηδὲ προσδοκώμενος ἤθελεν, ὅπως ἀπαράσκευον αὐτὸν λάβοι. τούς τε οὖν στρατιώτας ἐκέλευσε παρασκευάζεσθαι πρὸς τὴν ἔξοδον, συνεκρότει τε [a] καὶ πολλαχόθεν στράτευμα, ἔκ τε τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν πόλεων νεανίας μεταπεμπόμενος καὶ στρατεύων, εἴ τέ τι ἦν ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ τοῦ στρατιωτικοῦ λείψανον καταλειφθὲν [b] ἐπὶ Θράκην, ἐκέλευεν αὐτῷ συντυχεῖν. ἐξήρτυε δὲ καὶ στόλον ναυτικὸν, καὶ πάσας τὰς κατὰ Ἰταλίαν τριήρεις ὁπλιτῶν πληρώσας ἐξέπεμπε. πολλή τε αὐτῷ καὶ παντοδαπὴ δύναμις μεγίστῳ τάχει συνεσκευάσθη· ᾔδει γὰρ οὐ μικρᾶς δυνάμεως δεόμενος πρὸς πᾶσαν τὴν ἀντικειμένην ἤπειρον Εὐρώπῃ, τὰ Νίγρου φρονοῦσαν. Τὰ μὲν δὴ πρὸς τὸν πόλεμον οὕτως εὐτρέπιζεν. Ἅτε δὲ ἀνὴρ προμηθής τε καὶ νήφων, ὑπώπτευε τὴν ἐν Βρετανίᾳ δύναμιν, πολλήν τε οὖσαν καὶ μεγίστην, ἀνδρῶν τε μαχιμωτάτων. ἦρχε δὲ αὐτῆς πάσης Ἀλβῖνος, ἀνὴρ τὸ μὲν γένος, τῶν ἐκ τῆς συγκλήτου εὐπατριδῶν· ἐν πλούτῳ δὲ καὶ τρυφῇ ἐκ πατέρων ἀνατραφείς. τοῦτον τοίνυν ἠθέλησεν ὁ Σεβῆρος σοφίσματι προλαβὼν οἰκειώσασθαι· μήπως ἄρα τοιαῦτα ἔχων ἐναύσματα εἰς βασιλείας ἐπιθυμίαν, θαρρῶν ἢ πλούτῳ καὶ γένει, δυνάμει τε στρατοῦ, γνώσει τε τῇ [c] παρὰ Ῥωμαίοις, ἐπιθῆται τοῖς πράγμασι, καὶ τὴν Ῥώμην οὐ πολύ τι ἀφεστῶσαν, ἐκείνου τὴν ἀνατολὴν ἀσχοληθέντος, ὑποποιήσηται. τιμῇ τοίνυν προσποιητῷ δελεάζει τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἄλλως μὲν ὄντα τὴν γνώμην χαῦνον καὶ ἁπλοϊκώτερον, τότε δὲ καὶ πολλὰ διὰ γραμμάτων ὀμόσαντι τῷ Σεβήρῳ πιστεύσαντα. Καίσαρα [d] δ' αὐτὸν ἀποδεικνὺς,
57 φθάσας αὐτοῦ τὴν † ἐλπίδα καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῇ τῆς ἐξουσίας κοινωνίᾳ. ἐπιστέλλει δὲ αὐτῷ φιλικώτατα γράμματα δῆθεν, ἱκετεύων ἐπιδοῦναι αὐτὸν εἰς τὴν τῆς ἀρχῆς φροντίδα. δεῖσθαι γὰρ ἀνδρὸς εὐγενοῦς, καὶ τοιούτου, τὴν τε ἡλικίαν ἔτι ἀκμάζοντος, αὐτὸν ὄντα πρεσβύτην, καὶ ὑπὸ νόσου ἀρθρίτιδος ἐνοχλούμενον, τῶν τε παίδων αὐτῷ ὄντων πάνυ νηπίων. Οἷς πιστεύσας ὁ Ἀλβῖνος, τὴν τιμὴν ὑπεδέξατο ἀσμένως, ἀγαπήσας ἄνευ μάχης καὶ κινδύνου λαβεῖν ταῦτα ὧν ὠρέγετο. Ὁ δὲ Σεβῆρος καὶ πρὸς τὴν σύγκλητον τὰ αὐτὰ ἀνενεγκὼν, (ὡς ἂν μᾶλλον αὐτὸν εἰς πίστιν ὑπαγάγοιτο) νομίσματά τε αὐτοῦ κοπῆναι ἐπέτρεψε, καὶ ἀνδριάντων ἀναστάσει ταῖς τε λοιπαῖς

Antiochenis deliciis vacantē: ratus properandum sibi, vt inexspectatus imparatum opprimeret. Edicto igitur militibus vt ad iter se accingerēt, contractisque vndique copiis, ac delectu iuniorum tota Italia habito; "simul reliquiis Illyrici exercitus quæ in Thracia remanserant, occurrere iussis; neque secius ingenti classe coacta, completisque armato milite totius Italiæ triremibus, ingentes sibi omnis generis copias incredibili celeritate comparauit. siquidem haud exiguis viribus *sibi* esse opus intelligebat aduersus nationes partem orbis Europæ oppositam incolentes: quæ scilicet vno ordine omnes Nigri sequebantur auspicia. Ad hunc igitur modum bellum Seuerus instruebat. Ceterum prouidus homo ac sobrius, non nulla suspicione tenebatur de Britannicis exercitibus, maximis videlicet pugnacissimisq;: quibus præerat vniuersis Albinus, senatorii patriciique generis vir, summis opibus ac deliciis *iam inde a maioribus* innutritus. Hunc sibi igitur Seuerus astu ratus adiungendum, ne scilicet diuitiis, genere, exercitibus, famaque nominis, magnis ad concupiscendum imperium facibus, instinctus, summam sibi rerum posceret, Romamque haud procul a Britannia distantem, se bellis orientalibus implicito, occuparet: statuit eum spe quadam honoris inescare; leuem alioquin & simplicem, tunc vero etiam *multa* per litteras iurāti credentem. Quare cum Cæsarem appellans, spem cupiditatemq; hominis † anticipat potestate participanda. 57 Mittit item plenas humanitatis litteras, obsecrans vt ipse [potissimum] curam suscipiat imperii: opus esse viro aliquo nobili, & ætatis integræ; qualis ille foret: se iam senem, morboque articulari affectum: natos, adhuc infantes. Quibus creditis Albinus honorem libenter suscepit; lætus citra pugnam aut discrimen vllum compotem se voti factum. Ceterum Seuerus (quo omnia credibiliora forent) iisdem illis ad senatum relatis, nummisque imagine eius percuti iussis, statuisque erectis, simul aliis

a Aut redundat vocula καὶ, aut post eam deest verbum. b Male iungit Polit. λείψανον cum ἐπὶ Θρᾴκην. Ego hæc verba καταλειφθὲν ἐπὶ Θρᾴκην tendere ad sequentia puto: perinde ac si dictum esset, καταλειφθὲν ἐπὶ Θρᾴκην ἰέναι αὐτῷ συντυχεῖν. c Fer. τῇ περὶ Ῥωμ. d Hic quoque διὸ in commate. ¶ IN VERS. L. i & si quæ adhuc in Illyrico erant militares reliquiæ, in Thraciam descendere, ibique secum coire iussis, 5.

collatis honoribus, fidem gratiæ suæ fecit. [1] Quæ postquam sapienter ab illo *aduersus Albinum* prouisa sunt, nullo iam ex Britannia impendente metu, collectis in vnum circa se Illyricis exercitibus, [2] reliquisque rebus ex vsu comparatis, copias aduersus Nigrum educere instituit. Igitur quibus locis itinere illo remoratus sit, quæ apud quamque ciuitatem verba fecerit, quæ signa diuinitus apparuerint; regiones item peragratas, conflictusque & vtrimque cæsorum numerum, cum plerique historiæ auctores, tum maxime poetæ versibus suis vberrime sunt exsequuti; materiam totius operis, ipsam deniq; Seueri vitam deligentes. Mihi autem propositũ est septuaginta annorum res quas habeam cognitissimas, sub diuersis principibus gestas, in vnum [corpus] comprehensas, litterarum mandare monumentis. Quocirca excellentissima & præcipua quæque rerum a Seuero gestarum, deinceps persequemur; neque ad gratiam vero quidpiam affingentes, (quod fecisse videmus qui illa ætate scriptitarunt) neque tacitum prætereuntes siquid modo mentione dignũ memoriaque videbitur.

58 †HERODIANI HISTORIÆ DE IMPERIO POST MARcum, Liber tertius.

SVPERIORE libro, Pertinacis interitũ cædemque Iuliani, simul profectionem Seueri ad vrbem, susceptamq; mox aduersus Nigrum expeditionem edocuimus. Enimuero Niger, vbi Romam a Seuero occupatam, ipsum a senatu [3] appellatum Imperatorem, nihil tale exspectans, audiuit; præterea omnem Illyricum exercitum contra se, *aliasque* pedestres naualesque copias educi: perturbato vehementer animo, monet prouinciarum præsides, aditus omnes portusque custodiant: mittitque rogatum auxilia ad Parthorum, Armeniorum, atque Atrenorum reges. Cui quidem Armenius neutras se partes suscepturũ respondit, [4] tantum res suas defensurum Seueri aduentu: Parthus autem, satrapis imperaturum per epistolas vti copias

τιμαῖς τὴν δοθεῖσαν χάριν ἐπιστώσατο. Ἐπεὶ δὲ αὐτῷ τὰ πρὸς τὸν Ἀλβῖνον διὰ σοφίας ἀσφαλῶς εἶχεν, οὐδέ τι δέος ἦν ἀπὸ Βρεττανίας, τό τε Ἰλλυρικὸν στράτευμα σὺν αὐτῷ πᾶν εἶχε· διῳκεῖσθαι νομίζων πάντα λυσιτελῶς τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ, ἐπὶ τὸν Νίγερον ἠπείγετο. Τῆς μὲν οὖν ὁδοιπορίας τοὺς σταθμοὺς, καὶ τὰ καθ' ἑκάστην πόλιν αὐτῷ λεχθέντα, καὶ σημεῖα θείᾳ προνοίᾳ δόξαντα πολλάκις φανῆναι, χωρία τε ἕκαστα καὶ παρατάξεις, καὶ τὸν τῶν ἑκατέρωθεν πεσόντων ἀριθμὸν στρατιωτῶν ἐν ταῖς μάχαις, ἱστορίας τε πολλοὶ συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ μέτρων πλατύτερον συνέταξαν, ὑπόθεσιν ποιούμενοι πάσης τῆς πραγματείας τὸν Σεβήρου βίον· ἐμοὶ δὲ σκοπὸς ὑπάρχει, ἐτῶν ἑβδομήκοντα πράξεις πολλῶν βασιλέων συνάξαντι γράψαι, ἃς αὐτὸς οἶδα. Τὰ κορυφαιότατα τοίνυν, καὶ συντέλειαν ἔχοντα τῶν κατὰ μέρος πεπραγμένων Σεβήρῳ, ἐν τοῖς ἑξῆς διηγήσομαι· οὐδὲν οὔτε πρὸς χάριν εἰς ὕψος ἐξαίρων, (ὥσπερ ἐποίησαν οἱ κατ' ἐκεῖνον γράψαντες) οὔτε παραλείπων εἴ τι λόγου καὶ μνήμης ἄξιον.

†ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ [ΙΣΤΟΡΙΩΝ] βιβλίον τρίτον. 58

ΤΟ μὲν δὴ Περτίνακος τέλος, καὶ Ἰουλιανοῦ καθαίρεσις, ἥ τε Σεβήρου εἰς τὴν Ῥώμην ἄφιξις, ἥ τε ἐπὶ Νίγερον ἔξοδος, ἐν τῷ πρὸ τούτου συγγράμματι δεδήλωται. Ὁ δὲ Νίγερος, ἐπεὶ ἠγγέλη αὐτῷ, μηδέν τι τοιοῦτον προσδεχομένῳ, κατειληφὼς μὲν τὴν Ῥώμην ὁ Σεβῆρος, ὑπό τε τῆς συγκλήτου αὐτοκράτωρ ἀναγορευθεὶς, ἄγων δὲ πάντα ἐπ' αὐτὸν τὸν Ἰλλυρικὸν στρατὸν, πεζήν τε καὶ ναυτικὴν δύναμιν ἀνήει· ἐν μεγίστῃ ταραχῇ ἦν, διέπεμπέ τε κατὰ ἔθνη πρὸς τοὺς ἡγουμένους, τάς τε εἰσόδους πάσας καὶ λιμένας φυλάττεσθαι κελεύων. ἔπεμπε δὲ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Παρθυαίων τε καὶ Ἀρμενίων καὶ Ἀτρηνῶν, [a] συμμάχους αἰτῶν. ὁ μὲν οὖν Ἀρμένιος, ἀπεκρίνατο μηδετέρῳ συμμαχήσειν, ἀγαπητῶς δὲ τὰ ἑαυτοῦ φυλάξειν, ἤδη προσιόντος Σεβήρου. ὁ δὲ Παρθυαῖος, ἐπιστελεῖν ἔφη τοῖς σατράπαις, δύναμιν

---

a Scribo συμμαχίαν. ¶ IN VERS. L. 1 Vbi autem eius sollertia res aduersus Albinum in tuto collocatæ fuerunt, nullo iam ex Br. 2 quum omnia ita geri existimaret vt suo imperio expediebat, cop. aducit. N. 3 declaratum. M. 4 sed boni consulturum si sua defenderet, iam aduentante Seuero.

ἠθροίζειν· οὕτω γὰρ εἰώθει ὁπηνίκα ἂν δεηθῇ στρα-
τὸν συλλέγειν, τῷ μὴ ἔχειν μισθοφόρους καὶ συνε-
στῶς στρατιωτικόν. Ἀτρηνοὶ δὲ ἦλθον αὐτῷ τοξόται
σύμμαχοι, πέμψαντος Βαρσημίου, ὃς τῶν τό-
πων ἐβασίλευε. τὸ δὲ λοιπὸν στρατιωτικὸν ἤθροι-
ζεν ἐκ τῶν ἐκεῖ στρατοπέδων πολύ. πλεῖστοι δὲ καὶ
τῶν δημοτῶν, τῆς Ἀντιοχείας μάλιστα, ὑπὸ κου-
φότητος, νεανίαι, καὶ τῆς περὶ τὸν Νίγρον σπουδῆς,
ἐπέδοσαν αὐτοὺς ἐς στρατείαν· προπετῶς μᾶλλον
ἢ ἐμπείρως τοῦτο ποιοῦντες. Ἐκέλευσε δὲ καὶ τοῦ
Ταύρου ὄρους τὰ στενὰ καὶ κρημνώδη διαφράτ-
τεσθαι γενναίοις τείχεσί τε καὶ ἐρύμασι· προβλή-
ματα ὀχυρὸν νομίζων τῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ ὁδῶν, τὸ
δύσβατον τοῦ ὄρους. ὁ γὰρ Ταῦρος, μεταξὺ ὢν Καπ-
59 παδοκίας † καὶ Κιλικίας, διακρίνει τά τε τῇ ἄρκτῳ
καὶ τὰ τῇ ἀνατολῇ ἔθνη προσκείμενα. προὔπεμ-
ψέ τε καὶ στρατιὰν προκαταληψομένην τὸ Βυζάν-
τιον, πόλιν τὴν ἐπὶ Θρᾴκης μεγίστην τότε καὶ εὐ-
δαίμονα, πλήθει τε ἀνδρῶν καὶ χρημάτων ἀκμά-
ζουσαν. κειμένη γὰρ ἐπὶ τῷ στενοτάτῳ τῆς Προ-
ποντίδος πορθμῷ, προσόδοις ταῖς ἀπὸ θαλάττης,
τελῶν τε καὶ ἁλείας, μεγάλως ὠφελεῖτο· γῆν τε
πολλὴν καὶ εὐδαίμονα κεκτημένη, ἐξ ἑκατέρων
τῶν στοιχείων πλεῖστα ἐκέρδαινεν. ὅθεν τὴν οὖσαν
δυνατωτάτην ὁ Νίγρος προκαταλαβεῖν ἠθέλησε,
καὶ μάλιστα ἐλπίζων δύνασθαι κωλύειν τὴν ἀ-
πὸ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἀσίαν κατὰ τὸν πορθμὸν
διάβασιν. περιτετείχιστό τε γενναίῳ τε καὶ μεγί-
στῳ ἡ πόλις τείχει, πεποιημένῳ * μυλίτου λίθου,
εἰς τετράγωνον εἰργασμένου· τοσαύτῃ τε συνα-
φείᾳ καὶ κολλήσει, ὡς μηδένα οἴεσθαι τὸ ἔργον
συνθετόν, ἑνὸς δὲ λίθου πᾶν πεποιῆσθαι. ἔτι γοῦν
καὶ νῦν τὰ μένοντα αὐτοῦ ἐρείπια καὶ λείψανα ἰ-
δόντι, θαυμάζειν ἔστι καὶ τὴν τέχνην τῶν τὴν ἀρ-
χὴν κατασκευασάντων, καὶ τὴν * ἀρχὴν τῶν ὕστε-
ρον καθῃρηκότων. Ὁ μὲν δὴ Νίγρος οὕτως ἐξήρ-
τυε τὰ καθ' ἑαυτόν, προμηθέστατα καὶ ἀσφαλέ-
στατα, ὡς ᾤετο. ¶ Ὁ δὲ Σεβῆρος, ὡς ἔνι μάλι-
στα, σὺν τῇ στρατιᾷ ἠπείγετο, μηδὲν ῥᾳθυμίᾳ μηδὲ
ἀναπαύλῃ νέμων. μαθὼν δὲ τὸ Βυζάντιον προ-
κατειλημμένον, καὶ εἰδὼς ὀχυρώτατα τετειχισμέ-
νον, ἐπὶ Κύζικον τὸν στρατὸν ἐκέλευσε διαβαί-
νειν. ὁ δὲ τῆς Ἀσίας ἡγούμενος Αἰμιλιανός, ᾧ τὴν

congregarent: ita enim facere con-
sueuit bellum comparaturus. siqui-
dem mercenarios milites atque ordi-
narios exercitus Parthi nullos habēt.
Ex Atrenis autem sagittarii auxiliares
venerunt, missu regis Barsemii, qui
tum in eis regionib. imperitabat. Re-
liquas omnes copias e militibus qui
aderant, [potissimū] conflauit: plu-
rimis etiam e populo, maximeq; An-
tiochenis, cum ætatis leuitate, tum i-
psius Nigri studio impulsis, *atque* au-
dacius quam prudētius nomina dan-
tibus. Sed & Tauri montis angu-
stias ac prærupta loca muro valido
Niger, munimentisque obstruebat:
ratus, mōtem illum imperuium, ma-
gnum orienti propugnaculum futu-
rum. siquidem Taurus inter Cappa-
dociam Ciliciamque † dorsum eri- 59
gens, nationes discriminat orienti ac
septemtrionib. subiectas. [1] Idem By-
zantium præsidio occupauit, vrbem
Thraciæ maximam felicissimamq;,
viribusque & opibus ea tempestate
florentem. Quippe in angustissimo
Propontidos constituta freto, vecti-
galia piscatumque a mari accipit: si-
mul agros possidens amplissimos v-
berrimosque, *ex* vtroque [velut] ele-
mento *magnum* lucrum facit. Visum
igitur Nigro talem hanc vrbem præ-
sidiis occupare, vt classes nauigiaq;
per eas angustias transgredi ex Euro-
pa in Asiam prohiberentur. Erat e-
nim munita vrbs valido ingentique
muro, qui [2] Milesio quadrato lapide
constructus adeo tenui iunctura fuit,
vt nemini compositum opus, sed ex
vno tantum perpetuoque lapide vi-
deretur. Ac nunc quoque ruinas ipsas
reliquiasque quum videris, mireris
vtique vel eorum artificium qui pri-
mi exstruxerunt, vel horum vires qui
deinceps sunt demoliti. Ad hunc
igitur modum Niger suas res [3] com-
probat, prouidentissimo scilicet (vt
ipse putabat) tutissimoq; consilio.
¶ Ceterum Seuerus, quantum maxi-
me poterat, cum suis copiis festinare,
nullum desidiæ quietique locum re-
linquere. Cognito autem præsidiis te-
neri Byzantium, quod sciebat muni-
tissimam esse vrbem, [4] ad Cyzicum se conuertit. Hoc intellecto, dux Asiæ Æmilianus, cui

¶ IN VERS. L. 1 Præmisit etiam exercitum qui Byzantiū præoccuparet, vrbem Thr. tunc temporis max. feliciss. que ac multitudine hominum pariter ac pecuniarum pollentem. 2 *Legisse videtur* Μιλήτου, *aut legendum putauisse.* [*Brodæus Miscell. lib. 6, cap. 11, ex Galeno interpretatur* molari, *id est e quo molas conficere solent.*] 3 *Politianum puto* comparat *scripsisse.* 4 ad Cyzicum transire exercitum iubet.

summã Niger totius belli maximumque imperium tradiderat, & ipse Cyzicum proficiscitur, & copias adducit vniuersas, quascumq; aut Niger miserat aut ipse contraxerat. Sed vbi ventum ad manus, aliquot acerrime editis prœliis, victoria tandem penes Seuerum stetit, fuso fugatoque Nigri † exercitu, *magna etiã eius parte trucidata.* Itaq; contestim fracti orientaliũ animi, Illyricianis autem spes ingens addita. Neque defuere qui crederent Nigri res initio statim, proditas ab Æmiliano, *labefactatas fuisse.* Cuius cõsilii duplicem afferunt causam: [1] alii, Nigro inuidisse, ferentem scilicet haud æquo animo si, quẽ [paulo ante] in Syria successorẽ habuisset, eundem superiorẽ mox, atq; adeo Imperatorem dominumq; esset habiturus: alii, persuasum a liberis, patri per epistolas vitam salutemq; suam cõmendantibus, quos Romæ inuẽtos Seuerus in custodia habebat. Siquidẽ hoc quoq; vsus est prouidẽtissimo cõsilio. Mos fuerat Cõmodo retinere apud se liberos eorum qui ad regendas prouincias cũ imperio proficiscerentur, quasi obsides quosdã beneuolẽtiæ illorum fideiq;. Igitur Seuerus, quumprimum est imperator appellatus, superstite adhuc Iuliano, [2] misit furtim qui suos liberos ex vrbe subducerẽt, ne in alterius essent potestate. Ceterũ ipse, quumprimum Romã ingressus est, cõprehensos omnes ducum liberos, ceterorumq; item quicumq; munus publicum in oriente Asiaq; tota obirent, atq; in custodiã datos, secum retinebat; quo per ea quasi pignora Nigri ducib. persuaderetur vt illum, desiderio salutis liberorum, proderent: aut certe si in fide permãsissent, [3] liberum sibi relinquerent cæde filiorum quos vellet vlcisci. Victi autem ad Cyzicum Nigri milites, quam quisq; maxime poterat, aufugerunt, partim præter Armeniæ montana, quidã per Asiam Galatiamq; superare Taurum festinantes, vt scilicet intra munimẽta se reciperent. At vero Seueri exercitus Cyzicenũ per agrũ

προνοίας καὶ στρατηγίας ὁ Νίγρος ἐγκεχειρίκει, μαθὼν ἐπιόντα τὸν τοῦ Σεβήρου στρατόν, τὴν ἐπὶ Κύζικον καὶ αὐτὸς ἐτράπετο, ἄγων τε στρατιὰν πᾶσαν ἣν αὐτὸς συνείλεκτο καὶ ἣν ὁ Νίγρος ἐπεπόμφει. ὡς δὲ συνέβαλεν ἑκατέρωθεν τὰ στρατεύματα, μάχαι καρτεραὶ γίνονται κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία, καὶ κρατεῖ τὸ Σεβήρου στράτευμα· φυγή τε πολλὴ καὶ τροπὴ καὶ φόνος πολὺς τῶν τοῦ Νίγρου † στρατιωτῶν γίνεται· ὡς τῶν μὲν ἀνατολικῶν εὐθέως θραῦσαι τὴν ἐλπίδα, τῶν δὲ Ἰλλυρικῶν ἐπιρρῶσαι. Φασὶ δέ τινες προδοθέντα τὰ Νίγρου πράγματα ὑπὸ Αἰμιλιανοῦ, εὐθέως ἐν ἀρχῇ διαφθαρῆναι. διττὴν δὲ λέγουσι τῆς τοιαύτης προαιρέσεως τοῦ Αἰμιλιανοῦ τὴν αἰτίαν. οἱ μὲν γάρ, φθονοῦντα τῷ Νίγρῳ ἐπιβουλεῦσαι, ἀγανακτοῦντα ὅτι δὴ διάδοχος αὐτοῦ γενόμενος τῆς ἐν Συρίᾳ ἀρχῆς, ἔμελλεν ἔσεσθαι κρείττων, ἅτε βασιλεὺς καὶ δεσπότης. οἱ δέ φασιν αὐτὸν ἀναπεισθῆναι ὑπὸ τῶν παίδων, ἐπιστειλάντων καὶ δεηθέντων ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας· οὓς ἐν τῇ Ῥώμῃ εὑρὼν ὁ Σεβῆρος, συλλαβὼν εἶχεν ἐν φρουρᾷ. ἐχρήσατο γὰρ καὶ τούτῳ σοφίσματι προμηθέστατῳ. ἔθος ἦν τῷ Κομμόδῳ κατέχειν τοὺς παῖδας τῶν εἰς τὰ ἔθνη πεμπομένων ἡγεμόνων, ὡς ἔχοι ὅμηρα τῆς τε εὐνοίας αὐτῶν καὶ πίστεως. εἰδὼς τοίνυν τοῦτο ὁ Σεβῆρος, ἅμα τῷ βασιλεὺς ἀναδειχθῆναι, καὶ τοῦ Ἰουλιανοῦ ἔτι περιόντος, πέμψας λάθρα, [a] διὰ φρουρᾶς ἔχει, τοὺς παῖδας αὐτοῦ τῆς Ῥώμης ἐκκλαπῆναι, μὴ εἶεν ἐν ἑτέρου ἐξουσίᾳ· αὐτὸς δέ, ἅμα τῷ τῆς Ῥώμης ἐπιβῆναι, συλλαβὼν πάντας τοὺς τῶν ἡγεμόνων, ἢ τῶν ὁπηδὴ πραττόντων κατὰ τὴν ἀνατολὴν καὶ πᾶσαν τὴν Ἀσίαν, φρουρᾷ δούς, εἶχε σὺν αὐτῷ, ὅπως ἢ πόθῳ τῆς τῶν παίδων σωτηρίας οἱ ἡγεμόνες τὰ Νίγρου προδιδοῖεν, ἢ μένοντες ἐπὶ τῆς πρὸς ἐκεῖνον εὐνοίας, φθάσωσί τι κακὸν παθεῖν, διὰ τῆς τῶν παίδων ἀναιρέσεως, ἢ δράσωσιν αὐτοί. Γενομένης δὲ τῆς ἥττης κατὰ τὴν Κύζικον, ἔφευγον οἱ τοῦ Νίγρου ὡς ἕκαστος ἐδύνατο, σπεύδοντες, οἱ μέν, περὶ τὰς ὑπωρείας τῆς Ἀρμενίας· οἱ δέ, τὴν ἐπὶ Γαλατίας τε καὶ Ἀσίας· φθάσαι θέλοντες τὸν Ταῦρον ὑπερβῆναι, [b] καὶ ἐντὸς τοῦ ἐρύματος γένοιντο. ὁ δὲ τοῦ Σεβήρου στρατός, πορευθεὶς διὰ τῆς Κυζικηνῆς χώρας,

a Vulg. lectio, διὰ φρουρᾶς ἔχει, mendosa est. Sed & αὐτοῦ scribendum puto: & in Politiani interpr. eius liberos potius quam suos liberos. b Fort. ἵνα καὶ vel ὅπως καὶ scribendum: aut etiam sine καί. ¶ IN VERS. L. 1 alii, Nigro inuidentem, aduersus eum conspirasse: quoniam indignaretur, quod, quum successor eius in Syriæ imperio fuisset, superior futurus esset, vtpote rex ac dominus. Alii pers. vel, Nigro inuidentem, aduersus eum id molitum esse. 2 curauit vt eius liberi Roma clam subducti, in alterius potestate non essent. ipse autem, simulatque Ro. ing. 3 prius mali aliquid acciperent cæde filiorum, quam ipsi darent, M.

διαβὰς

διαβάς τε ἐπὶ τὴν Βιθυνίαν ὅμορον οὖσαν, ἠπείγετο.

61 b. Ὡς δὲ διέδραμε φήμη τῆς Σεβήρου † νίκης, εὐθὺς ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις στάσις καὶ διάφορος γνώμη ἐνέπεσε ταῖς πόλεσιν, οὐχ οὕτω τῇ πρὸς τοὺς πολεμοῦντας βασιλέας ἀπεχθείᾳ τινὶ ἢ εὐνοίᾳ, ὡς ζήλῳ καὶ ἔριδι τῇ πρὸς ἀλλήλας, φθόνῳ τε καὶ [a] καθαιρέσει τῶν ὁμοφύλων. Ἀρχαῖον τοῦτο πάθος Ἑλλήνων, οἳ πρὸς ἀλλήλους στασιάζοντες ἀεὶ, καὶ τοὺς ὑπερέχειν δοκοῦντας καθαιρεῖν θέλοντες, ἐτρύχωσαν τὴν Ἑλλάδα. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκείνων, γηράσαντα, καὶ παρ' ἀλλήλοις συντριβέντα, Μακεδόσιν εὐάλωτα καὶ Ῥωμαίοις δοῦλα γεγένηται. τὸ δὲ πάθος τοῦτο τοῦ ζήλου καὶ φθόνου, μετῆλθεν εἰς τὰς καθ' ἡμᾶς ἀκμαζούσας πόλεις. ¶ Κατὰ μὲν οὖν τὴν Βιθυνίαν, εὐθὺς μετὰ τὰ ἐν Κυζίκῳ, Νικομηδεῖς μὲν Σεβήρῳ προσέθεντο, καὶ πρέσβεις ἔπεμπον, τήν τε στρατιὰν ὑποδεξόμενοι, καὶ πάντα παρέξειν ὑπισχνούμενοι. Νικαεῖς δὲ, τῷ πρὸς Νικομηδέας μίσει, τἀναντία ἐφρόνουν, καὶ τὸν στρατὸν τοῦ Νίγρου ὑπεδέχοντο, εἴ τε τινὲς ἐκ τῶν φυγόντων κατέφυγον πρὸς αὐτοὺς, καὶ τοὺς πεμφθέντας ὑπὸ τοῦ Νίγρου φρουρεῖν Βιθυνίαν. Ἑκατέρωθεν οὖν ἐκ τῶν πόλεων, ὡς ἀπὸ στρατοπέδων, ὁρμώμενοι, συνέβαλον ἀλλήλοις· καὶ μάχης καρτερᾶς γενομένης, πολὺ περιεγένοντο οἱ τοῦ Σεβήρου. φυγόντες δὲ οἱ τοῦ Νίγρου κἀκεῖθεν, ὅσοι περιελείφθησαν, ἐπὶ τὰ στενὰ τοῦ Ταύρου ἠπείγοντο· ἀποκλείσαντές τε τὸ ἔρυμα, ἐφύλαττον. ὁ δὲ Νίγρος, φρουρὰν καταλιπὼν τοῦ ἐρύματος, ὡς ᾤετο, αὐτάρκη, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἠπείγετο, στρατὸν [b] ἀθροίζων καὶ χρήματα. Ὁ δὲ τοῦ Σεβήρου στρατὸς περαιωθεὶς διά τε Βιθυνίας καὶ Γαλατίας, ἐμβαλὼν εἰς Καππαδοκίαν, προσκαθεζόμενος, τὸ ἔρυμα ἐπολιόρκει, πράγματά τε εἶχεν οὐ μικρὰ, δυσβάτου διὰ στενότητα καὶ τραχύτητα οὔσης τῆς ὁδοῦ, βαλλόντων τε αὐτοὺς ἄνωθεν λίθοις, καὶ γενναίως ἀπομαχομένων τῶν ἐφεστώτων ταῖς ἐπάλξεσι τοῦ τείχους. ῥᾳδίως δὲ ὀλίγοι πολλοὺς

62 ἐκώλυον. † τῆς γὰρ ὁδοῦ στενῆς οὔσης, τὸ μὲν ἕτερον μέρος ὕψιστον ὄρος σκέπει· ἐπὶ θάτερα δὲ, κρημνὸς

in Bithyniam finitimam regionem contendebat. Sed vt Seuerum vicisse fama † diuulgauit, [1] repens confe- 61
stim in eis locis seditio discordiaque vrbes inuasit: non tam quidem ipsorum Imperatorum odio aliquo aut studio, quam æmulatione quadam & contentione, inuidiaque inter eiusdem gentis homines funestissima. Antiquum id vitium Græcorum; qui dum seditiones agitant, atque eminentissimum quemque tollere e medio conantur, totam iam consumpsere Græciam. [2] Ceterum illi quidem inueterati iam attritique inter se, captiui prius Macedonum, dein mancipia quoque Romanorum facti sunt. Ea vero labes æmulationis atque inuidiæ florentibus etiamnum ætatis nostræ ciuitatibus incubuit. ¶ Igitur in Bithynia, statim post res ad Cyzicum gestas, Nicomedenses ad Seuerum defecerunt, missis legationibus quæ se exercitum accepturos, omniaque [b] tradituros pollicerentur: Nicęenses contra illorum instigati odio, Nigri partibus studebant, eiusque suscipiebant milites, siue qui se ex fuga receperant, siue qui ad tuendam Bithyniam mitterentur. Quocirca ex vtrisque vrbibus, quasi e castris, egressi milites [iterum] concurrerunt: magnoque commisso prœlio, longe superior Seuerus fuit. Inde etiam fuga facta, Nigri milites qui prœlio superfuerunt, ad Tauri montis angustias euaserant, clausasq; munitiones tuebantur. At Niger, relicto ibi quantum satis fore præsidii putabat, profectus Antiochiam est, vt exercitus pecuniamque contraheret. Interea Seueri exercitus Bithyniam Galatiamq; egressus, quum se mox in Cappadociam quoq; incitasset, oppugnare munitionẽ incepit. Ibi multis est laborib. cõflictatus: [3] quippe arcta asperaq; via, lapidesq; superne iacientibus ac fortissime dimicantibus qui summis institerãt mœnib[v], eoq; facile paucis arcẽtib. plurimos. † Etenim 62
angustissima vtiq; via est; [4] cuius pars altera mõte altissimo defenditur, altera per immane

a For. καὶ καθαιρέσει. ¶ IN VERS. L. 1 statim in omnibus illis nationibus seditio disc. vrbibus incidit: non tã quod reges illos qui bellum gerebant, odio vel amore prosequerentur, quam ipsorum inter se æmul. & cont. De sequent. vide annot. Ceterum hic βασιλέας verti reges, non imperatores, ad vitandam ambiguitatem. 2 Verum res eorum quodam velut lento debilitatæ, & mutuis cladibus attritæ, Macedonibus faciles capi, Romanis autem seruæ factæ fuerunt. 3 quippe via ob angustiam asperitatemque difficilis erat transitu, lapidesque desuper iaculabantur & fortissime depugnabant ii qui murorum propugnaculis insistebant, M. 4 cuius partem alteram mons altiss. protegit: altera autem in parte immane præceps aquis quæ e montibus conducunt, transitum præbet: quem & ipsum Niger penitus obstr.

præceps defluente montibus aqua redundat: tum valida munitione Niger obstruxerat; vt scilicet vndique hostis aditu prohiberetur. [1]Dum hæc in Cappadocia geruntur, interim seditiones inter se quoque agitabant pari æmulatione odioque, Laodicea quidem in Syria, Antiochenorum odio: Tyros autem in Phœnicia, Berytiis infensa. quæ, nuntiata Nigri fuga, sublatis illius honoribus, Seuero prospere acclamarũt. At Niger, audita re, quum quidem Antiochiæ ageret, iure scilicet (homo alioqui benigni mansuetique ingenii) defectione illorum contumeliaque *tunc* irritatus, immittit vtrisque vrbibus Mauros iaculatores quoscumq; secum habuerat, simul partem sagittariorum; iussos occidere obuium quemque, diripere vrbes ipsas atque incendere. [1] Sedenim Mauri (vt est genus hominum suapte natura cędis auidissimum, nihilque non facile audens, ac desperatis simile, contemptu videlicet mortis ac periculorum) Laodicenis de improuiso oppressis, populum ipsum omni genere crudelitatis, vrbemq; vastarunt. Inde Tyrum pergentes, direptis omnium bonis, ac patrata ingenti cæde, totam incenderunt. ¶ Quæ dum in Syria gerebantur, contrahente copias Nigro, interea Seueriani milites munitionẽ Tauri montis oppugnabant, tristes vtique ac citra spem victoriæ: quippe valida inexpugnabilisque per se, monte quoque ipso præcipitioque defendebatur. [2] Igitur iam defatigatis *Seueri militibus, in* alta aduersariorum securitate, ecce tibi, noctu maximi repente ruere imbres, oppleri omnia niuibus: vt sunt difficiles in Cappadocia hiemes, maximeque ad Taurum montem. Quocirca subitus impetu magno erumpit tor-
63 rens, cursuq; † *soluto* impedito (quod munitio exitum prohibebat) maior iam violentiorque factus, quando artem superante natura, tantum impetum sustinere munitio non poterat, laxatis *aquis* paulatim coagmentis, ac fundamentis loco emotis; *quippe quæ festinanter ac minime accurate exstructa essent:*

βαθὺς τοῖς ἐκ τῶν ὀρῶν συῤῥέουσιν ὕδασι πόῤῥω γῆς· ὅπερ καὶ αὐτὸ πάμπαν παρεπέφρακτο ὑπὸ τοῦ Νίγρου, τοῦ πανταχόθεν κωλύεσθαι ἕνεκα τὴν δίοδον τοῦ στρατοῦ. Κατὰ μὲν δὴ Καππαδοκίαν ταῦτα ἐπράττετο. ἐστασίαζον δὲ πρὸς ἀλλήλους τῷ αὐτῷ ζήλῳ καὶ μίσει, Λαοδίκεια μὲν κατὰ Συρίαν, Ἀντιοχέων μίσει· κατὰ δὲ Φοινίκην, Τύριοι, Βηρυτίων ἔχθει. μαθόντες τε τὸν Νίγρον πεφευγότα, τὰς μὲν τιμὰς ἐκείνου καθελεῖν ἐπετόλμησαν, τὸν δὲ Σεβῆρον εὐφήμησαν. ὡς δὲ γενόμενος ἐν Ἀντιοχείᾳ ταῦτα ὁ Νίγρος ἐπύθετο, ἄλλως μὲν τὸ ἦθος πρότερον χρηστὸς ὤν, ἀγανακτήσας δὲ τότε εἰκότως ἐπὶ τῇ ἀποστάσει αὐτῶν καὶ ὕβρει, ἐπιπέμπει ταῖς πόλεσιν ἀμφοτέραις Μαυρουσίους τε ἀκοντιστὰς οὓς [a] εἶχε, καὶ μέρος τοξοτῶν· φονεύειν τε τὸν ἐντυγχάνοντα κελεύσας, καὶ διαρπάζειν τὰ ἐν ταῖς πόλεσιν, αὐτάς τε ἐμπρῆσαι. οἱ δὲ Μαυρούσιοι, ὄντες φονικώτατοι, καὶ διὰ τὸ θανάτου καὶ κινδύνων ῥᾳδίως καταφρονεῖν, πάντα τολμῶντες, μετ' ἀπογνώσεως ἐπιπεσόντες τοῖς Λαοδικεῦσιν οὐ προσδοκῶσι, παντὶ τρόπῳ τόν τε δῆμον καὶ τὴν πόλιν ἐλυμήναντο· ἐκεῖθέν τε σπεύσαντες ἐπὶ τὴν Τύρον, πᾶσάν τε ἐνέπρησαν, καὶ πολλὴν ἁρπαγὴν καὶ φόνον εἰργάσαντο.

¶ Τούτων κατὰ Συρίαν [b] γινομένων, καὶ στρατοῦ ὑπὸ Νίγρου ἀθροιζομένου, ὁ τοῦ Σεβήρου στρατὸς προσκαθεζόμενος, τὸ ἔρυμα ἐπολιόρκει. ἦσαν δ' οἱ στρατιῶται ἐν πολλῇ ἀθυμίᾳ καὶ ἀπογνώσει, ὀχυροῦ τε ὄντος καὶ δυσμάχου, καὶ πεφραγμένου ὄρει τε καὶ κρημνῷ. ἤδη δὲ τῶν μὲν τοῦ Σεβήρου, ἀπειρηκότων, τῶν δ' ἐναντίων ἀμέριμνον ἔχειν τὴν φρουρὰν οἰομένων, νύκτωρ αἰφνιδίως ὄμβρων μεγίστων καταῤῥαγέντων, χιόνος τε πολλῆς, (δυσχείμερος γὰρ πᾶσα ἡ Καππαδοκία, ἐξαιρέτως δὲ ὁ Ταῦρος) μέγας καὶ σφοδρὸς χείμαῤῥους καταῤῥαγεὶς, ἐμποδισθέντος αὐτῷ τοῦ † συνήθους δρόμου, καὶ τοῦ ἐρύματος ἐπισχόντος τὸ ῥεῖθρον, πολὺς καὶ βίαιος γινόμενος, 63 τῆς τε φύσεως νικώσης τὴν τέχνην, μὴ δυναμένου τοῦ τείχους ἀντέχειν τῷ ῥεύματι, διέστησε τῷ ὕδατι κατ' ὀλίγον αὐτοῦ τὰς ἁρμογὰς, ὑποχωρησάντων τῶν θεμελίων τῷ ῥεύματι, ἅτε διὰ σπουδῆς καὶ οὐ μετ' ἐπιμελείας κατασκευασθέντων, [c] πᾶν ὤφθη· τὸ δ'

a Pol. videtur legisse ἦγε: quum εἶχε sit habebat. b Scribo γινομένων. c Hæc duo verba, πᾶν ὤφθη, non agnoscit Polit. suntque loco aliorum posita, aut certe quædam ante ipsa desunt. ¶ IN VERS. L. 1 Sedenim M. (qui valde sunt sanguinarii, &, quod mortem periculaque facile contemnant, omnia cum desperatione audent) Laodic. 2 Igitur iam defat. Seuerianis, hostibus autem omnem de custodia sollicitudinem abuciendam existimantibus, noctu max.

τόπον ὁ χειμάρρους ἀνοίξας, ὁδὸν ἐποίησεν. ὅπερ ἰδόντες οἱ ἐπὶ τοῦ ἐρύματος φύλακες, φοβηθέντες μὴ κυκλωθεῖεν, ἐκπεσόντων αὖθις τῶν πολεμίων μετὰ τὴν τοῦ χειμάρρου ἀπόρροιαν, μηκέτι ὄντος τοῦ κωλύοντος· καταλιπόντες τὴν φρουρὰν, φεύγουσιν. ὁ δὲ τοῦ Σεβήρου στρατὸς, ἡσθεὶς τῷ γενομένῳ, τάς τε ψυχὰς ἐπιρρωσθεὶς, ὡς προνοίᾳ θείᾳ ὁδηγούμενος, συνεὶς δὲ ἀποδεδρακότας τοὺς φύλακας, ἀμαχεί τε καὶ ἀκωλύτως διέβαινε τὸν Ταῦρον, ἐπὶ Κιλικίαν ἠπείγετο. Ὁ δὲ Νίγρος, μαθὼν τὰ συμβάντα, πολλὴν στρατιὰν ἀθροίσας, πλὴν ἄπειρον μάχης καὶ πόνων, μετὰ σπουδῆς τὴν πορείαν ἐποιεῖτο. πολὺ γάρ τι πλῆθος, καὶ σχεδὸν πᾶσα ἡ νεολαία τῶν Ἀντιοχέων, εἰς στρατείαν, καὶ τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ κίνδυνον, ἐπιδεδώκει αὑτήν. ὃ μὲν οὖν πρόθυμον τοῦ στρατοῦ ὑπῆρχεν αὐτῷ· τοῦ δὲ ἐμπείρου καὶ γενναίου πολὺ τῶν Ἰλλυριῶν ἀπελείποντο. συνέρχεται δὴ ἑκατέρωθεν ὁ στρατὸς εἰς τὸ κατὰ τὸν Ἰσσικὸν καλούμενον κόλπον πεδίον, πλατύτατόν τε καὶ ἐπιμηκέστατον· ᾧ περίκειται μὲν λόφος εἰς θεάτρου σχῆμα, αἰγιαλὸς δὲ [a] ἐπὶ θαλάσσης μέγιστος ἐκτείνεται· ὥσπερ τῆς φύσεως ἐργασαμένης στάδιον μάχης. ἐκεῖ φασὶ καὶ Δαρεῖον Ἀλεξάνδρῳ τὴν ὑστάτην καὶ μεγίστην μάχην συμβαλόντα, ἡττηθῆναί τε καὶ ἁλῶναι ὑπὸ τῶν ἀρκτῴων ἀνδρῶν, καὶ τότε τοὺς ἀνατολικοὺς νενικηκότων. μένει δὲ ἔτι νῦν τρόπαιον καὶ δεῖγμα τῆς νίκης ἐκείνης, πόλις ἐπὶ τοῦ λόφου, Ἀλεξάνδρεια καλουμένη· ἄγαλμά τε χαλκοῦν, οὗ τὴν προσηγορίαν ὁ τόπος φέρει. Συνέβη δὲ καὶ τῶν στρατοπέδων τοῦ Σε-
64 βήρου τε καὶ Νίγρου μὴ τὴν σύνοδον † μόνον κατ' ἐκεῖνο γενέσθαι τὸ χωρίον, ἀλλὰ καὶ τὴν τύχην ὁμοίαν τῆς τύχης. ἀντεστρατοπεδευσάμενοι γὰρ ἑκατέρωθεν περὶ ἑσπέραν, πάσης τῆς νυκτὸς ἐν φροντίσιν ἑκάτεροι καὶ δέει διαγρηγορήσαντες, ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπ' ἀλλήλους ἠπείγοντο, παρορμώντων ἑκατέρωθεν τῶν στρατηγῶν. προθυμίᾳ δὴ πάσῃ ἐνέπιπτον, ὡς ὑπὲρ λοιπῆς καὶ τελευταίας ἐκείνης μάχης, κἀκεῖ τῆς [b] τύχης διακρινούσης τὸν βασιλέα. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν διαγωνισαμένων, πολλοῦ τε ἐργασθέντος φόνου, ὡς καὶ τὰ ῥεῖθρα τῶν διὰ τοῦ πεδίου ποταμῶν

iter sibi torrens patefecit. Quo animaduerso, qui in præsidio erant, metu ne ab hoste circumuenirētur, nullo mox futuro propugnaculo simul vnda resedisset, prodita custodia cunƈti fuga dilabuntur. Igitur læti Seueriani, confirmatique animos, velut diis ipsis immortalibus manu ducentibus, cognito custodes aufugisse, facile, scilicet nullis prohibētibus, Taurum supergressi, in Ciliciam mox impetum fecerunt. His nuntiatis, Niger, quum quidem ingentem exercitum, sed pugnæ laborumq; inscium, collegisset, magnis itineribus accelerabat, [1] quamplurimis eum mortalibus, omniq; ferme Antiochenorum iuuentute, sequentibus ducem; multa scilicet animorum alacritate, ceterum virtute ac peritia belli nulla ex parte cum Illyrico milite conferendis. Ita concurrerunt ad Issicū, quem appellant, sinum, longe lateque spatiosissima in planitie; quæ perpetuis subieƈta collibus in theatri speciem, litus habet a mari longissime excurrens: quasi quoddam belli stadium fabricata natura. Quin eodem quoque loco Darium ab Alexandro ferunt maximo extremoque illo prœlio profligatum [2] captumq; septemtrionalibus etiam tum viris orientis nationes superantibus. Manet adhuc tropæum, & tantæ viƈtoriæ testimonium vrbs in colle, Alexandria: simul æneum ipsius simulacrum, vnde loco impositum nomen. Euenit autem vt Seueri ac Nigri exercituum non congressus † modo in eum lo- 64
cum, sed fortuna etiam fortunæ similis fuerit. Vtrimque enim sub vesperam parati ad pugnam constiterant; curis dein pauoribusque totam noƈtem extraxerant insomnem: statimq; cum solis ortu ducibus vtrimq; adhortantibus, incredibili alacritate vtrimque se incitarunt, tamquam de omni spe reliqua nouissimo illo congressu dimicaturi, [3] disceptante illic super Romano Imperatore fortuna. Sed vbi diu pugnatum acerrime, tātaq; edita vtrimq. strages vt flumina per eam planitiem

a *Scribo* ἀπὸ θαλ. b *Malim fortunam dici* διακρινοῦσαν βασιλέα. (*nam male Polit.* διακρινούσης *pro præsenti accepisse admonui*) quæ discretura sit regem. *id est, discrimine habito regem constitutura, discernendo verò & legitimum ab emtitio & distinguendo. Non male etiam redderetur fortasse.* Diiudicatione sua regem ostensura. *Fateor tamen improprie de fortuna videri posse dictum* διακρίνειν, *quum sit* ἀνεξέλεγκτος, *eiusque sit* ἀνεξάρτως *&* ἀπροσδοκήτως *omnia facere.* ¶ IN VERS. L. 1 Magna enim multitudo ac tota propemodum iuuentus Antiochena, ad militandum ac pro eo periclitandum se dediderat. Alacrem igitur exercitum habebat, sed qui peritia & animi robore longe Illyrico inferior esset. Concurrit igitur vtrimque exercitus ad Iss. 2 captumque a septemtr. viris, etiam tum or. nat. sup. 3 disceptatura. *est enim Gr. verbum fut. temp. hoc in loco. potestque & aliter reddi. Vide annot.*

decurrentia, maiore aliquãto vi sanguinis quam aquarũ in mare se voluerent: fusi tandem profligatique orientales, imminentibus a tergo Illyricianis, partim in mare saucii protrudebantur, partim in colles summos fugitantes, a persequentibus obtruncabantur: cumque iis vna vulgus ingens hominum, qui ex vrbibus vicinis agrisque confluxerant, superne quasique ex tuto loco prœlium spectaturi. At Niger, valido euectus equo, paucis comitantibus, Antiochiam peruenit.[1] vbi fugiente passim multitudine, magnoq; vbique fletu clamoribusq; natos fratresque lugentium, deploratis & ipse rebus suis, fugam capit: occultantique dein se in suburbano quodam, & ab equitibus reperto *ac comprehenso*, caput amputatum. Hunc habuit exitum vitæ Niger, dato cunctationis tarditatisque supplicio: homo alioqui (vt perhibent) publice priuatimque minime improbus. Sed occiso Nigro, Seuerus omnes [statim] illius amicos supplicio affecit, siue qui sponte, siue qui necessitate coacti, rebus illius studuissent: militibus tantum qui effugerant ac trans fluuiũ Tigrim metu Seueri ad barbaros abierant, impunitate proposita receptis. Quippe
65 magna vis hominũ † in ea loca concesserat. quo *potissimum* effectum est vt validiores deinceps barbari aduersus Romanos conferenda manu euaserint. *nam* gnari antea pugnare tantum arcu ex equis, neque armatura muniti, neque hasta gladio ve satis audaces, leui pendulaque veste, plurimumq; inter fugiendum auersi, sagittas intendebant:[2] postea vero quam Romani aliquot milites, fabrique nonnulli in eas regiones confugerunt, ibi ætatem acturi; non solum armis vti, sed ea quoque fabricari barbari didicerunt. ¶ Rebus autem orientis ex sententia gestis, atque vt res poscere videbatur, ordinatis, cupido iam Seuerum habebat regem quoque Atrenorum bello tentandi, ac *Parthorum regionẽ occupandi.[3] quos vtrosq; in societatem

ῥεόντων, αἵματος πλέον ἢ ὕδατος κατάγειν εἰς θάλασσαν, ἐκ τῆς ἀνατολικῆς γῆς. ἐκβιασάμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἰλλυρικοί, τοὺς μὲν εἰς τὴν παρακειμένην θάλασσαν τιτρώσκοντες ἐξωθοῦσι· τοὺς δὲ φεύγοντας ἐπὶ τοὺς λόφους διώκοντες, αὐτούς τε φονεύουσι, καὶ πολύ τι πλῆθος ἄλλων ἀνθρώπων, ὅπερ ἔκ τε τῶν παρακειμένων πόλεων καὶ ἀγρῶν ἠθροίστο, ὡς ἀπ' ἀσφαλοῦς τοῦ τόπου τὰ *γινόμενα θεάσοιντο. ὁ δὲ Νίγρος, ἵππῳ γενναίῳ ἐποχούμενος, φεύγει μετ' ὀλίγων, εἴς τε τὴν Ἀντιόχειαν ἀφικνεῖται. καταλαβὼν δὲ φεύγοντα τὸν λοιπὸν δῆμον, (εἴ τις καταλέλειπτο) οἰμωγήν τε καὶ πένθος ἐν τῇ πόλει, παῖδάς τε καὶ ἀδελφοὺς θρηνούντων, γενόμενος ἐν ἀπογνώσει, καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς Ἀντιοχείας ἀποδιδράσκει· καὶ ἔν τινι προαστείῳ κρυπτόμενος, εὑρεθείς τε ὑπὸ τῶν διωκόντων ἱππέων καὶ συλληφθείς, τὴν κεφαλὴν ἀπετμήθη. Τέλει μὲν δὴ τούτῳ ὁ Νίγρος ἐχρήσατο, μελλήσεως καὶ βραδυτῆτος δοὺς δίκας· τὰ ἄλλα (ὥς φασι) γενόμενος μὴ φαῦλος ἄνθρωπος, μήτε ἄρχων, μήτε ἰδιώτης. Ὁ δὲ Σεβῆρος, καθελὼν τὸν Νίγρον, τοὺς μὲν φίλους αὐτοῦ, καὶ εἴ τινες οὐ μόνον ἐκ προαιρέσεως, ἀλλὰ δι' ἀνάγκης προσέθεντο αὐτῷ, πάντας ἀφειδῶς ἐκόλασε· τοὺς δὲ στρατιώτας ὅσοι διαδεδράκεσαν, πυνθανόμενος περαιουμένους τὸν Τίγριδα ποταμόν, διά τε τὸ ἐκ Σεβήρου δέος ἀπιόντας πρὸς τοὺς βαρβάρους, πάντας *ἤγαγε, δοὺς ἀμνηστίαν. πολὺ γὰρ πλῆθος αὐτῶν ἀνεχώρησεν † εἰς τὴν ἀλλοδαπήν. ὅπερ καὶ μά- 65
λιστα αἴτιον ἐγένετο μαχιμώτερα ὕστερον γενέσθαι πρὸς τὴν συστάδην μάχην Ῥωμαίων τὰ τῶν *ὑπ' ἐκεῖνα βαρβάρων. πρότερον μὲν γὰρ τοξεύειν μόνον ἵπποις ἐποχούμενοι ᾔδεσαν, μήτε πανοπλίᾳ φράσσοντες αὐτούς, μήτε τῇ διὰ δοράτων καὶ ξιφῶν θαρροῦντες μάχῃ, κούφαις δὲ καὶ παρῃωρημέναις [μόναις] ἐσθῆσι κοσμούμενοι. τὰ πλεῖστα γοῦν φεύγοντες, εἰς τοὐπίσω τε τοξεύοντες, ἐμάχοντο· τῶν δὲ φυγάδων στρατιωτῶν πολλῶν τε ἐν αὐτοῖς τεχνιτῶν παρ' αὐτοῖς γενομένων, καὶ τὸν ἐκεῖ βίον ἑλομένων, οὐ μόνον χρῆσθαι ἀλλὰ καὶ ἐργάζεσθαι ὅπλα ἐδιδάχθησαν.

¶ Διοικήσας δὲ ὁ Σεβῆρος τὰ ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς ὡς ᾤετο ἄριστα καὶ ἑαυτῷ λυσιτελέστατα, ἠθέλησεν εὐθέως ὁρμῆσαι ἐπὶ τὸν Ἀτρηνῶν βασιλέα, εἴς τε τὴν Παρθυαίων γῆν διαβῆναι. *ἐπεκάλει γὰρ ἀμφοτέροις

a *De emendatione huius loci consule meas annot. huic libro subiunctas.* ¶IN VERS. L. 1 vbi quum fugientem reliquum populum (siquis modo relictus erat) inuenisset, plenamque eiulationibus & lamentationibus ciuitatem, natos & fratres lugentium. 2 postea vero quam ii qui fugerant milites, multique ex iis opifices, ad illos se contulerunt, atque ibi viuere in animum induxerunt, non solum arm. 3 quorum vtrique in crimen vertebat amicitiam Nigri, M.

φιλίᾳ Νί-

φιλίᾳ Νίγρου. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς ὕστερον ἀνέθετο. πρῶτον δὲ πᾶσαν τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων εἰς ἑαυτὸν καὶ τοὺς παῖδας μεταγαγεῖν καὶ βεβαιῶσαι ἠθέλησε. καθῃρημένου γὰρ τοῦ Νίγρου, ὀχληρὸς καὶ περιττὸς αὐτῷ ὁ Ἀλβῖνος ἐνομίζετο. ἔτι τε καὶ ἤκουεν αὐτὸν βασιλικώτερον ἐντρυφῶντα τῷ τοῦ Καίσαρος ὀνόματι· πολλούς τε μάλιστα τοὺς ἐξέχοντας τῆς συγκλήτου βουλῆς, ἰδίᾳ καὶ κρύβδην ἐπιστέλλοντας αὐτῷ, εἴς τε τὴν Ῥώμην ἐλθεῖν πείθοντας, ἀπόντος καὶ ἀσχολουμένου τοῦ Σεβήρου. ᾑροῦντο γὰρ οἱ εὐπατρίδαι ἐκεῖνον μᾶλλον ἄρχοντα, ἅτε ἐκ προγόνων εὖ γεγονότα, καὶ χρηστὸν τὸ ἦθος εἶναι λεγόμενον. Ἅπερ πυνθανόμενος ὁ Σεβῆρος, φανερὰν μὲν εὐθὺς πρὸς αὐτὸν ἔχθραν ἄρασθαι, καὶ πόλεμον ἐγεῖραι πρὸς ἄνδρα μηδεμίαν εὔλογον παρεσχημένον αἰτίαν, παρῃτήσατο· ἔδοξε δὲ αὐτῷ ἀποπεῖραν ποιήσασθαι, εἰ δύναιτο ἀποσκευάσασθαι λαθὼν καὶ ἐξαπατήσας αὐτόν. μεταπεμψάμενος οὖν τοὺς πιστοτάτους τῶν εἰωθότων τὰ βασιλικὰ γράμματα διακομίζειν, δίδωσιν
66 αὐτοῖς ἐντολὰς [a] ἀπορρήτων, εἰ γένοιντο † παρ' αὐτῷ, τὰ μὲν γράμματα δημοσίᾳ ἀποδοῦναι, ἀξιῶσαι δ' αὐτὸν ἰδιαίτερον ἀποστάντα, ἐπακοῦσαι ἀπορρήτων ἐντολῶν· πεισθέντι δὲ, δορυφόρων ἐρήμῳ ἐπιπεσεῖν αἰφνιδίως καὶ φονεῦσαι. ἔδωκε δὲ αὐτοῖς καὶ δηλητήρια φάρμακα, [b] ὅπως τινὰς πεῖσαι δυνηθεῖεν ἢ τῶν ὀψοποιῶν, ἢ τῶν πρὸς ταῖς κύλιξι, λαθεῖν καὶ ἐπιδοῦναι αὐτῷ· ὑποπτευόντων τῶν περὶ αὐτὸν φίλων, καὶ συμβουλευόντων αὐτῷ φυλάττεσθαι ἄνδρα ἀπατεῶνα σοφόν τε πρὸς ἐπιβουλήν. διαβεβλήκεσαν γὰρ αὐτοῦ τὸ ἦθος αἱ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τοῦ Νίγρου πράξεις. πείσας γὰρ αὐτοὺς διὰ τῶν παίδων, ὡς προείρηται, προδοῦναι τὰ τοῦ Νίγρου πράγματα, μετὰ τὸ ἀποχρήσασθαι αὐτῶν τῇ ὑπηρεσίᾳ, καὶ κατορθῶσαι πάντα ἃ ἐβούλετο, ἀνεῖλεν αὐτούς τε καὶ παῖδας. τὸ οὖν ὕπουλον αὐτοῦ ἦθος μάλιστα ἐκ τῶν ἔργων ἐδηλοῦτο. ταύτῃ ὁ Ἀλβῖνος καὶ φρουρᾷ μείζονι ἔφραττεν ἑαυτόν. οὔτε γάρ τις αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ Σεβήρου ἀφικνουμένων ἀδεῶς προσῄει, εἰ μὴ πρότερον ἀποθέμενος ὅπερ περιέκειτο ξίφος

Niger asciuerat. [1] Quibus tandem rebus in aliud tempus reiectis, cogitare instirit quo pacto sibi *vniuersum* Romanum imperium liberisq; suis bona fide adiudicaret. Nã sublato Nigro, reliquus erat Albinus; quem sibi parum ex sententia parumque vsui fore arbitrabatur: vulgato rumore, iam nimis illum impotenter nimisq; moleste nomen Cæsaris vsurpare: præterea multos esse e primorib. senatus qui ad eum clam darent litteras, hortantes ad reditum, absente adhuc occupatoque Seuero. Quippe nobilitas [omnis] Albinũ malebat Imperatorem, ortũ illustri genere ac bonæ indolis [iuuenem.] Quibus rebus cognitis Seuerus, minime vtiq; apertis inimicitiis ac manifesto bello agendũ putans, nulla exsistente causa quæ saltem specie honesta videri posset, [2] decreuit eum dolo insidiisq; tentare. Quare tabellarios aliquot ex iis qui litteras imperatorias perferunt, fidissimos sibi homines, cum litteris mandatisq; ad eũ mittit: prœmonitos vti redditis † publice epistolis, quædam habere se dicerent quæ apud il- 66
lũ remotis arbitris loquerẽtur. quare vt primum seorsum a custodib. nacti eum forent, facto impetu obtruncarent. Quin venena quoq; *ipsis* dedit, quibus eum, si possent, per aliquem ab epulis aut a cyatho aggrederentur. [3] Erat autem illius amicis suspecta Seueri fides. itaq; cauendũ identidem admonebant hominẽ perfidiosum, plenũ fraudis & insidiarũ. Nam vulgo etiã parum cõstanti fide habebatur, impulsis (vt dictũ est) per ipsorum filios Nigri ducibus ad res illius prodendas: dein postquam eorum opera abusus est, suaque omnia ex sententia cõposuerat, ipsis liberisq; enecatis. Igitur infidum subdolumq; ingenium res ipsæ declarabant; obque id maiore se custodia Albinus circũmunierat. Neque enim temere quisquã a Seuero missus ad illũ introducebatur, nisi prius deposito militari

a Scribo δὲ ἀπορρήτων. b Scribo εἴπως τ. ¶ IN VERS. L. 1 Verum hæc in aliud temp. reiecit: ac prius vniuersum R. imperium in se suosque liberos trãsferre, & firmum ac stabile sibi reddere, in animo habuit. Nam subl. N. molestus & superuacaneus ei Albinus existimabatur. Quinetiam audiebat illum nimis regio fastu titulum Cæs. vsurpare. 2 decreuit experiri an eum occulta quapiam arte deceptum e medio tollere posset. Quare accersitis eorum qui lit. imp. perferunt fidissimis, secreto illis imperauit vt, quum apud eum essent, litteras quidem publice redderent, sed rogarent vt secedens arcana quædam mandata audiret: vbi autem ei hoc facere persuasissent, suis satellitibus incomitatum statim opprimerent atque interficerent. 3 Erat enim amicis eius suspectus: qui consilium dabant vt sibi caueret ab homine qui impostor esset, & ad struendas insidias sollers. Eius enim mores male audiebant ob ea quæ aduersus Nigri duces admiserat. Quum enim per ipsorum filios ab illis impetrasset vt res Nigri proderent, quum eorum opera abusus esset, suaque ex s. composuisset, ipsos liberosque occidit.

gladio, sinuque excusso. Postquam igitur a Seuero tabellarii ad eum peruenerunt, redditisq; publice litteris, habere se dixerunt quædā secretius renuntianda, indulgens suspicionibus Albinus, cōprehendi ilico iubet. dein seorsum explorata re, insidiisq; ordine intellectis, vbi noxios supplicio affecit, iā ipse se vt aduersus manifestissimum hostem comparabat. Quibus cognitis, Seuerus, homo [1] iracundo ingenio, non iam celandas sibi inimicitias putauit; sed omni conuocato exercitu, huiuscemodi habuit orationem; Neq; leuitatis me quisquam ob anteacta insimulet, neque infidum aut ingratum putet aduersus eum quem pro amico habuerim. Omnia nos quidē præstitimus, etiam in partem principatus, & quidem stabilissimi, recepto: quod ne [2] geminis quidē fratribus facile quisquam indulserit. quod enim vos mihi vni detulistis, id ego cū illo cōmunicaui.
67 Tantis autem † beneficiis nostris pessimam videlicet gratiam retulit Albinus; [3] cōtempta virtute nostra, suæque immemor fidei, ardensque inexhausta cupiditate id vniuersum periculose præripiēdi cuius particeps esse citra bellum ac dimicationem vllam potuisset. Neque deos reueretur, per quos toties iuratus; neque vestris parcit laboribus, quos tanta cum gloria virtuteque pro nobis pertulistis. quippe successuum vestrorum nec ipse fructu carebat: immo autem, si fidem seruasset, [4] maior illi portio contigisset. Vt autem, si ipse auctor malorum sis, iniustus videare: ita, si non vlciscare acceptas iniurias, ignauus. Nam quum bellum aduersus Nigrum gessimus, non ita sane speciosas inimicitiarum causas habebamus, *vt necessarias.* non enim quasi raptorem occupati a nobis principatus oderamus; [5] sed positum eum in medio, atque adhuc in disceptatione versantem, pari vterque ambitu ad se trahebat. Verum Albinus, despecto fœdere ac iureiurando, quum sit nostro munere adeptus quæ tantum legitimis liberis tribuuntur, hostis esse mauult nobis quam familiaris. Vt igitur pridem beneficio affectum, honore

στρατιωτικόν, [a] ἐρευνηθῆναι μή τι φέροιεν ὑπὸ κόλπον. Ὡς δὴ οὖν ἀφίκοντο οἱ τοῦ Σεβήρου ἀγγελιαφόροι, τά τε γράμματα δημοσίᾳ ἀποδόντες, ἠξίουν αὐτὸν ἀποστάντα ἐπακοῦσαί τινων ἀπορρήτων· ὑποπτεύσας ὁ Ἀλβῖνος, συλληφθῆναι κελεύει αὐτούς· ἰδίᾳ τε βασανίσας, πάντα μανθάνει τὴν ἐπιβουλήν· καὶ τοὺς μὲν κολάζει, αὐτὸς δὲ ἤδη ὡς πρὸς ὁμολογούμενον ἐχθρὸν παρεσκευάζετο. Γνοὺς δὲ ταῦτα ὁ Σεβῆρος, καὶ πάντα μὲν ἐνθύμως πράττων, ὀργῆς δὲ ἥττων ὢν φύσει, οὐκέτι τὴν ἔχθραν ἔκρυπτεν· ἀλλὰ συγκαλέσας πᾶν τὸ στρατιωτικόν, ἔλεξε πρὸς αὐτοὺς τοιάδε· Μήτε κουφότητα τις ἡμετέραν [b] οἱ ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἡμῖν ἐγκαλείτω, μήτ' ἄπιστον καὶ ἀγνώμονα πρὸς τὸν νομισθέντα φίλον ἡγείσθω. τὰ μὲν γὰρ παρ' ἡμῶν πάντα ὑπῆρξεν αὐτῷ, βεβαίας βασιλείας κοινωνία, πράγματος οὗ μόλις τις καὶ ἀδελφοῖς γνησίοις μεταδίδωσιν. ὃ δὲ ἐμοὶ μόνῳ ὑμεῖς ἐγχειρίσατε, τοῦτ' ἐγὼ πρὸς ἐκεῖνον ἐνειμάμην. μεγάλων τέ μοι κατατεθεισῶν † εἰς αὐτὸν εὐεργεσιῶν, ἀγαρίστους τὰς ἀμοιβὰς Ἀλβῖνος ἀποδίδωσιν. 67 [c] ὅπλα καὶ στρατὸν ἐφ' ἡμᾶς συσκευάζεται, καταφρονήσας μὲν τῆς [d] ὑμετέρας ἀνδρείας, ἀμελήσας δὲ τῆς πρός με πίστεως· ἀπλήστῳ τε ἐπιθυμίᾳ βουλόμενος λαβεῖν μετὰ κινδύνων οὗ τὸ μέρος εἶχεν ἄνευ πολέμου καὶ μάχης· οὔτε θεοὺς αἰδεσθείς, οὓς πολλάκις ὤμοσεν, οὔτε τῶν ὑμετέρων καμάτων φεισάμενος, οὓς μετὰ τοσαύτης δόξης τε καὶ ἀρετῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἐκάμετε. ἐν γὰρ οἷς κατωρθώσατε, κἀκεῖνος τὸ μέρος ἐκαρποῦτο. ἔσχε δ' ἄν τι καὶ μεῖζον, εἰ καὶ τὸ πιστὸν ἐτήρει, τῆς ἀμφοτέροις ἡμῖν παρ' ὑμῶν μεμερισμένης τιμῆς. ὥσπερ δὲ ἄδικον τὸ ἄρχειν ἔργων πονηρῶν, οὕτως ἄνανδρον τὸ μὴ ἀμύνεσθαι πρὸς ἀδικούμενον. καὶ Νίγρῳ μὲν πολεμοῦντες, οὐχ οὕτως εὐλόγους εἴχομεν αἰτίας ἔχθρας, ὡς ἀναγκαίας. οὐ γὰρ παρ' ἡμῖν προϋπάρχουσαν ἀρχὴν ὑφαρπάζων μεμίσητο, ἐν μέσῳ δὲ ἐρριμμένην καὶ ἀμφήριστον οὖσαν, ἑκάτερος ἡμῶν ἐξ ἰσοτίμου φιλοτιμίας εἰς αὑτὸν ἀνθεῖλκεν. [e] Ἀλβῖνος δή, σπονδῶν καὶ ὅρκων καταφρονήσας, καὶ τούτου παρ' ἐμοῦ τυχὼν οὗ μόνοις τις υἱοῖς γνησίοις μεταδίδωσιν, ἐχθρὸς μὲν ἀντὶ φίλου, πολέμιος δὲ ἀντὶ οἰκείου γενέσθαι προῄρηται. ὥσπερ δὲ αὐτὸν εὐεργετοῦντες πρότερον ὑμεῖς καὶ

a For. ἐρευνηθείη, aut ἐρευνηθεῖεν τι. b Suspecta est hoc loco vox οἱ. c For. ὅπλα γὰρ κ. στρ. d Polit. ὑμετέρας· sed aptius ὑμετέρας. e Scribe Ἀλβῖνος δὲ, σπονδ. ¶ IN VERS. L. 1 prompto & iracundo ing. M. 2 germanis. M. alii genuinis. 3 arma & copias comparat aduersum nos, contempta fortitudine vestra, & spreta quam mihi debebat fide: 4 maius aliquid ei contigisset illo qui vtrique nostrum diuisus a vobis erat honore. Vt autem iniustum est, auctorem iniuriarum esse, ita est ignaui, acceptas non vlcisci. Ac dum quidem aduersus N. bellum gereremus, n. 5 sed iacentem eum in med.

δόξῃ ἐ-

δόξῃ ἐτιμήσαμεν καὶ ἐκοσμήσαμεν, οὕτω καὶ νῦν αὐτοῦ τὸ ἄπιστον καὶ ἄνανδρον τοῖς ὅπλοις ἐλέγξωμεν. οὐδὲ γὰρ ὑπομενεῖ ὁ ἐκείνου στρατὸς, ὀλίγος ὢν καὶ νησιώτης, τὴν ὑμετέραν δύναμιν. οἱ γὰρ μόνοι καὶ καθ' αὑτοὺς, προθυμίᾳ καὶ ἀνδρείᾳ τοσαύταις μάχαις ἐνικήσατε, καὶ πᾶσαν ἀνατολὴν ὑπετάξατε, πῶς οὐχὶ νῦν, [καὶ] προσελθούσης ὑμῖν τοσαύτης συμμάχου δυνάμεως, σχεδόν τε παντὸς τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἐνταῦθα ὄντος, ῥᾷστα κρατήσετε ὀλίγων τε ὄντων καὶ μηδὲ ὑπὸ γενναίῳ καὶ νήφοντι ἀνδρὶ στρατηγουμένων; τίς γὰρ αὐτοῦ τὸ ἁβροδίαιτον οὐκ οἶδεν, ὡς χοιροῖς αὐτοῦ μᾶλλον ἁρμόζει
68 τὸν βίον ἢ φάλαγξιν; † ἴωμεν οὖν, τῇ συνήθει χρώμενοι προθυμίᾳ τε καὶ ἀνδρείᾳ, γενναίως ἐπ' αὐτόν· θεούς τε ἔχοντες βοηθοὺς, εἰς οὓς ἐπιορκήσας ἠσέβησε· τρόπαιά τε ἃ πολλάκις ἠγείραμεν, ὧν ἐκεῖνος κατεφρόνησε. Τοιαῦτά τινα εἰπόντος τοῦ Σεβήρου, ὁ στρατὸς ἅπας τὸν μὲν Ἀλβῖνον πολέμιον ἀνηγόρευσεν· εὐφημήσαντες δὲ τὸν Σεβῆρον, πᾶσάν τε προθυμίαν διὰ τῆς βοῆς ὑποσχόμενοι, ἔτι καὶ μᾶλλον παρώρμησαν αὐτὸν, ἀγαθάς τε ὑπέφηναν τὰς ἐλπίδας. ὁ δὲ, ἐπιδοὺς αὐτοῖς μεγαλοφρόνως δωρεὰς, τῆς ἐπὶ τὸν Ἀλβῖνον ὁδοῦ εἴχετο. ἔπεμψε δὲ καὶ τοὺς τὸ Βυζάντιον πολιορκήσοντας· ἔμενε γὰρ ἔτι κεκλεισμένον, τῶν στρατηγῶν τοῦ Νίγρου ἐκεῖσε καταφυγόντων. ὅπερ ἑάλω ὕστερον λιμῷ· πᾶσά τε ἡ πόλις κατεσκάφη· καὶ θεάτρων τε καὶ λουτρῶν, παντός τε κόσμου καὶ τιμῆς ἀφαιρεθὲν τὸ Βυζάντιον, κώμη δουλεύειν Περινθίοις δῶρον ἐδόθη, ὥσπερ καὶ Ἀντιόχεια Λαοδικεῦσιν. ἔπεμψε δὲ καὶ χρήματα πλεῖστα εἰς ἀνοικισμὸν τῶν πόλεων ἃς ἐλυμήνατο ὁ Νίγρου στρατός. αὐτὸς δὲ τῆς ὁδοῦ εἴχετο, μηδεμίαν ἀνοχὴν ἀναπαύλης διδοὺς μήτε ἑορταῖς μήτε καμάτοις, κρύους καὶ θάλπους ὁμοίως καταφρονῶν. πολλάκις γοῦν διὰ τῶν δυσχειμέρων καὶ ὑψηλοτάτων ὀρῶν τὴν ὁδοιπορείαν ποιούμενος, ὑπὸ νιφετοῖς καὶ χιόσιν ἀκαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ ὡδοιπόρει, προθυμίας καὶ ἀνδρείας τὸ ἐνδόσιμον τοῖς στρατιώταις ἔργῳ διδούς· ὡς μὴ μόνον αὐτοὺς φόβῳ καὶ νόμῳ ἀντέχειν πρὸς τοὺς καμάτους, ἀλλὰ μιμήσει καὶ ζήλῳ τοῦ βασιλέως. ἔπεμψε δὲ καὶ στρατὸν [a] δυνάμεως, τὸ

gloriaque cohonestauimus: ita nunc perfidum ipsum atque imbellem ipsius animum coarguamus armis. Neque enim sustinere ille exercitus poterit exiguus atque insularis vires[1] nostras. Nam quum vos propemodum soli alacritate quadam & virtute vestrâ tâ multis prœliis perviceritis, totumque vobis orientem subegeritis, quis dubitet quin nunc quoque, [2] tantarum accessione virium, (quippe hic totus pene Romanus exercitus) facile profligaturi paucos sitis, ne sub viro quidem sobrio, nedum sub forti duce, militantes? Quis enim luxuriam illius ignorat, vitamque hominis subulcorum potius gregibus quã militum legionibus congruentem?
† Proinde eamus audacter in illum 68
qua solemus alacritate animi atque virtute; diis freti auctoribus, ab eodem impie peieratis; simul memores excitatorum sæpe a nobis tropæorum, quæ scilicet ab ipso despecta sunt. Hæc loquuto Seuero, confestim exercitus vniuersus Albinum hostem declarat: exceptoque faustis acclamationibus ipso, nihil non alacritatis & studii clamoribus ostendentes, magis magisque hominem spe addita succenderunt. Qui amplissimo donatiuo milites prosequutus, statim vniuersos contra Albinum educit: missis item pariter qui Byzantium expugnarent, clausam adhuc, receptis Nigri ducibus. quæ deinde vrbs fame capta, totaque plane diruta, simul theatro thermisq;, omnique cultu atque honore detracto, & in vici formam redacta, Perinthiisque *in seruitutem* adiudicata est, quẽadmodum Antiochia quoque Laodicenis. Tum pecuniæ magnam vim curauit ad reficiendas instaurandasque vrbes quas Nigriani milites deuastauerant. Ipse iter faciebat sine intermissione, neque festos dies neque labores vllos magnopere curãs, algoris atque æstus iuxta patiens.[3] sæpe etiam per altissimos montes hieme sæua, niuibus cælo ingruentibus, ibat aperto capite; vt milites ad alacritatem patientiamq; laborum re ipsa cohortaretur. Quocirca non metu quodam ac lege, sed æmulatione magis atq; exemplo principis, ad perferenda omnia incitabantur. Misit etiam qui

a *For. μετὰ μεγάλης δυνάμεως, aut aliquid tale scripsit. Legimus certe & supra, δυνάμει στρατοῦ.* ¶IN VERS. L. 1 vestras, M. 2 quum tantæ copiæ auxiliares accesserint; 3 sæpe etiam per montes magnis rigoribus infestos atque altissimos iter faciens, sub grandine & niuibus aperto capite incedebat, alacritatis & strenuitatis occasionem militibus reipsa præbens; ita vt non solum metu & lege, sed etiam æmul. atque ex. pr. ad resistendum laboribus incitarentur.

angustias occuparent Alpium, atque aditus Italiæ obsiderent. Enimuero postquam nuntiatum Albino est nihil cunctari Seuerum, [1] sed adesse iam, supinus hactenus ac delicias agitans, magno tum metu perculsus, [2] statim e Britannia transmittens, in aduerso Galliæ litore castra collocauit: litterisque ad vicinarum gentium

69 præsides missis, pecunias † commeatumque exercitibus iuuandis corrogabat. [3] Qui igitur dicto audiẽtes fuerunt, pessime illud in se cõsuluerunt, nullo non supplicio dein post bellum affecti: qui vero imperium detrectauerunt, quum quidem felicius quam prudentius id egissent, euasere incolumes; euẽtu ac fortuna rerum vtraque consilia discernentibus. Sed vbi iam in Galliam Seueri copiæ peruenerunt, leues quædam primo pugnæ quasique velitares fuerunt: donec postremo apud [4] Lugdunũ, magnam vrbem atq; opulentã, prœlium in manibus fuit. Nam quum se mœnibus tenuisset Albinus, exercitus emisit in pugnam. Vt vero ad manus ventũ, diu quidẽ vtrimq; decertatum est æquis viribus, sic vt ambigua victoriæ fortuna penderet. neq; enim Britanni vel animi magnitudine, vel auiditate cędis, Illyricis concesserint. Ita conflictu primo valentissimorum exercituum neutrã in partem acies inclinabat. Atque, vt nonnulli prodiderunt eius ætatis auctores, qui non ad gratiam sed ad fidem loquuntur, longe potior fuit Albini acies, qua in parte Seuerus curabat: sic vt fugerit quoque, & ab equo deciderit, abiectoque paludamento delituerit. Sed insequentibus iam vitulantibusque Britannis, ceu plane victoribus, apparuisse extemplo Lætum Seueri ducem, cum *eo cui præerat* recenti adhuc exercitu, *& qui extra pugnam fuerat.* [5] quippe male audiit; quasi euentum pugnæ exspectauerit, cũctatus de industria retento milite, vt sibimet imperium vindicaret: siquidem non prius in pugnã protulit pedem, quã vbi Seuerus cecidisse nuntiatus. Quam suspicionem etiam deinde euentus approbauit. quippe rebus omnibus

τὰ στενὰ τῶν Ἄλπεων καταληψόμενοι, καὶ φρουρήσοντα τῆς Ἰταλίας τὰς εἰσβολάς. Ὡς δὲ ἀπηγγέλη τῷ Ἀλβίνῳ μὴ μέλλων ὁ Σεβῆρος, ἀλλ' ἤδη παρεσόμενος, ὑπτιάζοντι καὶ τρυφῶντι[a] μεγάλην ταραχὴν ἐνέβαλε. περαιωθεὶς δὲ ἀπὸ τῆς Βρεττανίας ἐς τὴν ἀντικειμένην Γαλλίαν, ἐστρατοπέδευσεν. ἔπεμψέ τε εἰς πάντα τὰ γειτνιῶντα ἔθνη· τοῖς τε ἡγουμένοις ἐπέστελλε, † χρήματά τε 69 πέμπειν καὶ τροφὰς τῷ στρατῷ. καὶ οἱ μὲν, πεισθέντες, ἔπεμψαν ὀλεθρίως· (ὕστερον γὰρ ἐκολάσθησαν) ὅσοι δὲ οὐκ ἐπείσθησαν, εὐτυχῶς μᾶλλον γνόντες ἢ εὐβούλως, ἐσώθησαν. ἡ γὰρ ἀπόβασις καὶ ἡ τύχη τοῦ πολέμου, τὰς ἑκατέρων γνώμας ἔκρινεν. Ἀφικομένης δὲ τῆς τοῦ Σεβήρου δυνάμεως εἰς τὴν Γαλλίαν, γεγόνασι μὲν τινὲς ἀκροβολισμοὶ καθ' ἕτερα χωρία· ἡ δὲ τελευταία, περὶ Λουγδοῦνον, μεγάλην πόλιν καὶ εὐδαίμονα· ἐν ᾗ κατακλείσας ἑαυτὸν ὁ Ἀλβῖνος ἔμενε, τὸν δὲ στρατὸν εἰς τὴν μάχην ἐξέπεμψε. γενομένης δὲ συμβολῆς καρτερᾶς, ἐπὶ πλεῖστον μὲν ἰσόρροπος ἔμενεν ἑκατέροις τῆς νίκης ἡ τύχη. καὶ γὰρ οἱ Βρεττανοὶ ἀνδρείᾳ τε καὶ θυμῷ φονικῷ οὐδὲν τῶν Ἰλλυριῶν ἀπολείπονται. γενναίων οὖν στρατῶν μαχομένων, οὐ θατέρων ῥᾳδία ἦν ἡ τροπή· ὡς δὲ τινὲς τῶν τότε ἱστόρησαν, οὐ πρὸς χάριν ἀλλὰ πρὸς ἀλήθειαν λέγοντες, πολύ τι ὑπερέσχεν ἡ φάλαγξ τοῦ Ἀλβίνου στρατοῦ καθ' ὃ μέρος ἐτετάχει Σεβῆρος, καὶ ὁ σὺν αὐτῷ στρατός· ὡς φυγεῖν τε αὐτὸν καὶ τοῦ ἵππου ἐκπεσεῖν· ἀπορρίψαντα δὲ τὴν χλαμύδα τὴν βασιλικὴν, λαθεῖν. ἤδη δὲ διωκόντων καὶ παιανιζόντων τῶν Βρεττανῶν, ὡς δὴ νενικηκότων, ἐπιφανῆναι Λαῖτον, στρατηγὸν ὄντα Σεβήρου, σὺν ᾧ στρατῷ οὗ ἦρχεν, ἀκμῆτί τε ὄντι καὶ ἔξω μάχης γεγονότι. διαβάλλουσι δὲ αὐτὸν, ὡς καραδοκήσαντα τὴν ἀπόβασιν τῆς μάχης, καὶ ἑκόντα βραδύναντα· τὸν δὲ ὑφ' ἑαυτῷ στρατὸν ἀκμῆτα τηρήσαντα, τὴν ἀρχὴν ἑαυτῷ μνώμενον, τότε ἐπιφανῆναι ὅτε ἔμαθε τὸν Σεβῆρον πεπτωκότα. πιστοῦται δὲ τὴν διαβολὴν ταύτην ἡ ἀπόβασις. ὕστερον γὰρ ὁ Σεβῆρος, μετὰ τὸ πάντα

a *Paulo post dicit παρὰ στρατιὰν, item δυνάμει οὐ συγκεκροτημένην.* ¶ IN VERS. L. 1 sed iamiam adfuturum. 2 a Britannia transmittens in oppositam ei Galliam, castra collocauit, M. 3 Et nonnulli quidem, ab eo persuasi, miserunt, in suam sane perniciem: (postea enim in supplicio affecti fuerunt) qui vero adduci non potuerunt vt id facerent, inito felici potius quam prudenti consilio, incol. euaserunt. euentus enim & fortuna belli de vtrorumque consilio iudiciũ tulit. 4 [*fortasse* Londinum: *vt ex sequentibus patebit. Gryph. ed.*] 5 Eum autem accusant quasi euẽtum pugnæ exspectauerit, imminens occasioni, & de industria cunctatus sit: ac, quum exercitum cui præerat recentem seruasset, quod sibi imperium destinaret, tum demum fuisse conspectum quum Seuerum cecidisse intellexit. Fidem vero huius accusationis facit euentus *id est, fidem huius rei de qua fuit accusatus.*

κατορθῶσαι,

κατορθῶσαι, καὶ εἴη ἐν ἀμείνονι βίῳ, τοὺς μὲν ἄλλους πάντας αὐτοῦ στρατηγοὺς μεγάλως ἠμείψατο· τὸν δὲ Λαῖτον μόνον, [a] ὡς εἰκός, μνησικακήσας, διεχρήσατο. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο· τότε
70 δ' οὖν, ὡς προείρηται, † τοῦ Λαίτου ἐπιφανέντος σὺν νεαρῷ τῷ στρατῷ, οἱ μὲν τοῦ Σεβήρου ἐπερρώσθησαν· τὸν δὲ Σεβῆρον τοῦ ἵππου ἐπεβίβασαν, καὶ τὴν χλαμύδα περιέθεσαν. οἱ δὲ τοῦ Ἀλβίνου, οἰόμενοι ἤδη νενικηκέναι, καὶ ἀτακτότεροι εὑρεθέντες, αἰφνιδίως αὐτοῖς ἐπιπεσούσης γενναίας καὶ οὐ προηγωνισμένης δυνάμεως, ἐπ' ὀλίγον ἀντισχόντες, εἶξαν· τροπῆς τε καρτερᾶς γενομένης, ἐδίωξαν αὐτοὺς φονεύοντες οἱ Σεβήρου, μέχρις οὗ ἐς τὴν πόλιν εἰσέβαλον. τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν ἑκατέρωθεν ἀνῃρημένων ἢ ἁλόντων, ὡς ἕκαστος ἐβουλήθη τῶν τότε συγγραψάντων, ἱστόρησαν. [b] Οἵ τε τοῦ Σεβήρου, τήν τε πόλιν Λουγδούνων διαρπάσαντες καὶ ἐμπρήσαντες, τόν τε Ἀλβῖνον συλλαβόντες, καὶ τῆς κεφαλῆς ἀφελόντες, κομίσαντες αὐτὴν τῷ Σεβήρῳ, διττὰ καὶ μέγιστα ἤγειραν τρόπαια, τὸ μὲν ἐν ἀνατολῇ, τὸ δὲ ὑπὸ ἄρκτῳ· ὡς μηδὲν ταῖς Σεβήρου μάχαις ἢ νίκαις παραβάλλεσθαι, μήτε πλήθει δυνάμεως, μήτε ἐθνῶν κινήσεσιν, ἀριθμῷ τε παρατάξεων, ὁδοιπορίας τε μήκει καὶ τάχει. μεγάλαι μὲν γὰρ αἱ Καίσαρος πρὸς Πομπήιον ἑκατέρωθεν στρατοπέδων Ῥωμαϊκῶν μάχαι, καὶ [c] αὐτοῦ Σεβαστοῦ πρὸς Ἀντώνιον ἢ τοὺς Πομπηίου παῖδας, εἴτε τι πρότερον Σύλλᾳ ἢ Μαρίῳ ἐν ἐμφυλίοις καὶ Ῥωμαϊκοῖς μάχαις ἢ ἄλλοις πέπρακται· * ἕνα δὲ ἄνδρα τρεῖς καθελόντα βασιλέας ἤδη κρατοῦντας, καὶ τοῦ μὲν ἐν Ῥώμῃ στρατοῦ σοφίᾳ περιελθεῖν, καὶ τὸν ὄντα ἐν τῇ βασιλείῳ αὐλῇ καθῃρηκέναι· τὸν δέ, τῆς ἐν τῇ ἀνατολῇ κρατοῦντα πάλαι, καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων βασιλέα κληθέντα· τὸν δέ, ἐν Καίσαρος τιμῇ καὶ ἐξουσίᾳ γενόμενον, χειρωσάμενον ἀνδρείᾳ, οὐκ ἔστιν ἄλλον ῥᾳδίως εἰπεῖν. Τέλει μὲν δὴ τοιούτῳ ὁ Ἀλβῖνος ἐχρήσατο, πρὸς ὀλίγον ἀπολαύσας ὀλεθρίου τιμῆς. Ὁ δὲ Σεβῆρος, θυμῷ καὶ ὀργῇ εὐθέως πρὸς τοὺς ἐν Ῥώμῃ φίλους αὐτοῦ ἐχρῆτο· καὶ πέμψας τὴν κεφαλὴν τοῦ
71 Ἀλβίνου, δημοσίᾳ ἀνασταυρωθῆναι † κελεύει· γράμμασί τε τῷ δήμῳ τὴν νίκην ἑαυτοῦ δηλώσας, ἐπὶ τέλει καὶ τοῦτο προσέθηκε, πεπομφέναι τὴν κεφαλὴν

ex sententia mox compositis, atq; in maxima securitate agitans Seuerus, quum quidē ceteros belli duces magnis affecisset præmiis, Lętum ipsum tamen ([1] vt par fuit) memor proditionis, morte mulctauit. Sed ista quidem post fuere: tunc autē † conspe- 70
cto (vt diximus) Læto, *cum recenti adhuc exercitu*, spes addita Seuerianis est; ac sublatus in equum Seuerus, & paludamēto purpureo circumdatus. At Albiniani, iam se victores rati, cōfusis ordinibus, incitante se in eos de improuiso valida recentiq; hostium manu, quum paulum primo restitissent, terga demum verterunt. Fusos igitur fugatosque eos persequuti Seueriani, magna edita strage, ad vrbē ipsam peruenerunt. Occisorū vtrimque aut captiuorum numerus, varie, prout visum eius ætatis scriptoribus, proditur. Direpta mox incensaq; [2] Lugdunum, & Albino caput abscissum perlatumq; ad Seuerum est. Ita duo maxima excitata tropæa, ad orientem ac septemtriones: sic vt nihil sit quod cum Seueri * cōtentionibus aut victoriis conferas, siue copiarum multitudinem, siue nationū motus, siue numerum pugnarum, siue itinerum lōgitudinem celeritatemq; consideres. Nam Cæsaris quidem res aduersus Pompeium, Romano vtrimq; milite, magnæ profecto fuerūt; item Augusti aduersus Antoniū aut Pompeii liberos; & quæ antea a Sylla Marioq; ciuilib. externisq; prœliis gesta sunt: sed qui vnus vir tres Imperatores rerum iam potitos sustulerit, qui vrbanos exercitus, Romam ipsam ac Palatium obtinētes, astu [3] circumuenerit; quique vnum e principibus in ipsa palatina aula curauerit occidendum, alterumque iterum in oriente rursus gubernacula rerum tenētem, appellatumque a Romanis Imperatorem, tertium porro Cæsaris honore atq; auctoritate præditum, in potestatem redegerit, haud facile alter inuenietur. Hunc finem vitæ habuit Albinus; breui sane lætatus funesto honore. Ceterum Seuerus omnem statim iram atq; atrocitatem animi suam, in illius necessarios Romæ effudit. ac pri-
mo quidem præmisso in vrbem capite Albini abscisso, iussoq; † publice patibulo præfigi, in 71
ima epistola, qua de sua victoria populum edocebat, hoc quoque adscripsit; ideo se caput

---

1 a *Hæc verba,* ὡς εἰκός, *cum* μνησικακήσας *Herod. iunxisse puto: & intellexisse,* vt verisimile est, *non*, vt par fuit, *sicut vertit Polit.* b *Scribo* οἱ δὲ. c *Scribo* αὐτοῦ. ¶ IN VERS. L. 1 *Vide annot. quæ est e regione.* 2 [Londinum *pro* Lugdunum *scriptum in edit. Gryph.*] 3 superauerit, M.

illud publice in patibulo spectādum misisse, vti exemplum caperent quid item ipsis patiendum foret. Rebus igitur Britanniæ ordinatis, quum totius insulæ administrationē bifariam dispertisset; itemq; omni Gallia (quēadmodū quidē *sibi* videbatur) composita ex sententia; supplicioque de Albini amicis sumpto, siue quos ei sua quemq; voluntas, siue necessitas adiunxerat; *bonisq́ ipsorum publicatis*; cōtinuo Romam proficiscitur, exercitum secum omnem adducens, quo terribilior videretur. Confectoq; magna velocitate itinere, quemadmodum consueuerat, infestus adhuc superstitib. Albini amicis, Romam intrat, occurrente laureato populo, ac magno honore faustisq; acclamationibus excipiente, senatuque vniuerso consalutante: tametsi plerosq; metus consternauerat, quod sibi haudquaquam parsurū rebantur, immitem suapte natura & sanguinariū, neq; sane magna causa indigentē ad inferēdas iniurias,[1] ceterū tunc probabiles odii rationes habiturū. Postea vero quā in templū Iouis ingressus est, omniaque sacrificia de more peregit, reuersus in palatiū, magnoq; congiario populum Romanum, victoriæ nomine, prosequutus, ac nummos militib. largitus est; simul alia permulta indulsit, quæ numquā antea acceperāt. Nam & frumenti summā primus adauxit; & aureis anulis vti, & domi habere mulierem permisit: quæ omnia procul a militari disciplina, succinctos eos paratosq; ad bellū minime præstitura videbantur. Primusq; ipse duritiam atq; asperitatem victus, tolerantiamq; laborum, disciplinamque omnem ac ducum reuerentiā subuertit, inhiare pecuniis &[2] mūditias colere militibus insuefactis.

72 † His ergo optime pro suo iudicio cōstitutis, curiam deinde ingressus, sedensque imperatoria sella, accusare infit truculenta oratione Albini amicos, prolatis etiā quorūdam arcanis epistolis, quas apud illū sepositas deprehendisset; quibusdā autem exprobrans q. eū splendidioribus muneribus affecissent; aliis, quod[3] amici orientalibus; aliis, quod Albino fuerunt notiores.

αὐτῆς, δημοσίᾳ προθεῖναι ἀνασταυρωθεῖσαν κελεύσας, ἵνα αὐτοῖς οἷον περ ἐνεδείκνυεν αὐτοῦ τὸν θυμόν, ἴδῃ[a] καὶ τὴν πρὸς ἐκείνους ὀργήν. Διοικήσας δὲ τὰ κατὰ τὴν Βρεττανίαν, καὶ διελὼν εἰς δύο ἡγεμονίας τὴν τοῦ ἔθνους ἐξουσίαν, τά τε κατὰ τὴν Γαλλίαν ὡς ᾤετο ἄριστα διαθείς, πάντας τε τοὺς Ἀλβίνου φίλους, εἴτε ἑκουσίως εἴτε ὑπὸ ἀνάγκης αὐτῷ γνωρισθέντας, φονεύσας, τάς τε οὐσίας αὐτῶν δημεύσας, εἰς τὴν Ῥώμην ἠπείγετο, ἄγων ἅπαντα τὸν στρατὸν σὺν αὐτῷ, ὡς φανεῖν φοβερώτερος. ἀνύσας δὴ πολλῷ τὴν ὁδοιπορίαν τάχει, ὥσπερ ἦν ἔθος αὐτῷ, χαλεπαίνων πρὸς ἔτι περιόντας τοὺς ἐκείνου φίλους, εἰς τὴν Ῥώμην εἰσήλασεν. ὁ δὲ δῆμος αὐτὸν δαφνηφορῶν μετὰ πάσης τιμῆς καὶ εὐφημίας ὑπεδέξατο· ἥ τε σύγκλητος προσηγόρευεν, οἱ πλεῖστοι ἐν μεγίστῳ δέει καθεστῶτες· λογιζόμενοι ὅτι αὐτῶν οὐ φείσεται, φύσει μὲν ὢν ἐχθρὸς χαλεπώτατος, καὶ μικρᾶς προφάσεως δεόμενος εἰς τὸ ἀδικῆσαι, τότε δὲ δοκῶν καὶ εὐλόγους ἔχειν αἰτίας. Ὁ δ' οὖν Σεβῆρος, εἰς τὸ τοῦ Διὸς τέμενος ἀνελθών, καὶ τὰς λοιπὰς τελέσας ἱερουργίας, ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τῷ δήμῳ προὔθηκεν ἐπὶ ταῖς νίκαις μεγίστας νομάς. τοῖς τε στρατιώταις ἐπέδωκε χρήματα πλεῖστα· ἄλλα τε πολλὰ συνεχώρησεν ἃ μὴ πρότερον εἶχον. καὶ γὰρ τὸ σιτηρέσιον αὐτοῖς πρῶτος ηὔξησε, καὶ δακτυλίοις χρυσοῖς χρήσασθαι ἐπέτρεψε, γυναιξί τε συνοικεῖν· ἅπερ ἅπαντα σωφροσύνης στρατιωτικῆς, καὶ τοῦ πρὸς τὸν πόλεμον εὐσταλοῦς τε καὶ ἑτοίμου ἀλλότρια ἐνομίζετο. καὶ πρῶτός[b] τε ἐκεῖνος τὸ πάνυ αὐτῶν ἐρρωμένον, καὶ τὸ σκληρὸν τῆς διαίτης, τό τε εὐπειθὲς πρὸς τοὺς πόνους, καὶ εὔτακτον μετ' αἰδοῦς πρὸς *ἄρχοντας, ἐπανέτρεψε· χρημάτων τε ἐπιθυμεῖν διδάξας, καὶ μεταγαγὼν εἰς τὸ ἁβροδίαιτον. † Διοικήσας δὲ ταῦτα ὡς ᾤετο ἄριστα, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ σύγκλητον βουλήν, ἀνελθών τε εἰς τὸν βασίλειον θρόνον, πικρῶς κατηγόρησε τῶν Ἀλβίνου φίλων· οἷς μὲν ἐπιστολὰς προσκομίζων ἀπορρήτους, ἃς ἐν τοῖς ἐκείνου ἀποθέτοις εὗρε γράμμασιν· οἷς δὲ δῶρα ὀνειδίζων, πεμφθέντα ἐκείνῳ πολυτελέστερα· ἄλλοις δὲ ἄλλας ἐπιφέρων αἰτίας, τοῖς μὲν ἐξ ἀνατολῆς ἀνθρώποις,[c] φιλίαν, τοῖς δ' ἐπὶ θάτερα, γνῶσιν Ἀλβίνου· 72

a Malim αὐτῆς. Et paullo ante vera fortasse lectio est κατ' αὐτοῦ: hoc sensu: vt quantam aduersus illum iram ostendebat, tantam & aduersus seipsum esse sciret. b Hic quoque particulam τε muta in γε. c Cum hoc accusatiuo [illegible] genitiuum Νίγρου. vt dicat eum obiecisse orientalibus amicitiam Nigri, iis qui in altera orbis parte essent, notitiam Albini. Per meā coniecturā faciant cum alii loci tum verba in pagina sequenti, [illegible] τὴν Βρεττανίαν τοῦ Ἀλβίνου [illegible] Νίγρου φιλίαν, [illegible] τὴν [illegible]. Quod si etiam non dicamus illum genitiuum desiderari, ferre nequeat Politiani interpretatio. ¶ IN VERS. L. 1 & qui tunc probabiles habere rationes videretur, M. 2 delicias, M. 3 Longe aliam huius loci interpretationem vide in annot. e regione.

* πάντας

πάντας τοὺς ἐξέχοντας τότε τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ τοὺς κατὰ ἔθνη πλούτῳ τε ἢ γένει διαφέροντας, ἀφειδῶς ἀνῄρει· ὡς μὲν προσεποιεῖτο, χαλεπαίνων πρὸς ἐχθρούς, τὸ δ' ἀληθές, ὑπερβαλλούσης ἐν αὐτῷ φιλοχρηματίας. οὐδεὶς γοῦν βασιλέων οὕτω χρημάτων ἡττήθη. ὡς γὰρ καρτερίᾳ ψυχῆς καὶ ἀνεξικακίᾳ πόνων, διοικήσει τε στρατιωτικῶν πραγμάτων, οὐδενὸς τῶν ἐπαινουμένων ἀπελείπετο· οὕτως ἐν αὐτῷ ἐπλήθυνε τὸ φιλοχρήματον ἐξ ἀδικίας φόνων, ἐκ τῆς τυχούσης αἰτίας. φόβῳ γοῦν ἦρξε μᾶλλον τῶν ἀρχομένων ἢ εὐνοίᾳ. τὸν μέντοι δῆμον ἐπειρᾶτο ποιεῖν κεχαρισμένα. καὶ γὰρ θέας πολυτελεῖς καὶ παντοδαπὰς συνεχῶς ἐπετέλει· καὶ θηρίων ἑκατοντάδας ἔσφαξε πολλάκις, τῶν ἀπὸ πάσης γῆς, ἡμετέρας τε καὶ βαρβάρου· νομάς τε μεγαλοφρόνως ἐπεδίδου. ἐπετέλεσε δὲ καὶ ἐπινίκιον ἀγῶνα, τοὺς πανταχόθεν μούσης τε ὑποκριτὰς καὶ ἀνδρείας μαθητὰς μεταπεμψάμενος. εἴδομεν δὲ ἐπ' αὐτοῦ καὶ θέας τινῶν παντοδαπῶν θεαμάτων ἐν πᾶσι θεάτροις ὁμοῦ, ἱερουργίας τε καὶ παννυχίδας ἐπιτελεσθείσας εἰς μυστηρίων ζῆλον. αἰωνίους δὲ αὐτὰς ἐκάλουν οἱ τότε, ἀκούοντες τριῶν γενεῶν διαδραμουσῶν ἐπιτελεῖσθαι. κήρυκες γοῦν κατά τε τὴν Ῥώμην καὶ τὴν Ἰταλίαν διεφοίτων, καλοῦντες ἥκειν καὶ θεάσασθαι πάντας ἃ μήτε εἶδον, μήτε ὄψονται. οὕτως ὁ μεταξὺ χρόνος τῆς παρελθούσης ἑορτῆς καὶ τῆς μελλούσης ἐδηλοῦτο, πᾶσαν ἡλικίαν ἀνθρώπων ὑπερβαίνων.

73 † ¶ Διατρίψας δὲ ἱκανοὺς χρόνους ἐν τῇ Ῥώμῃ, τούς τε υἱεῖς αὐτοῦ κοινωνοὺς τῆς βασιλείας καὶ Αὐτοκράτορας ἀποδείξας, βουλόμενος δόξαι ἄρασθαι νίκης μὴ μόνον ἐμφυλίου τε καὶ κατὰ Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων, (ἐφ' ᾗ καὶ θριαμβεῦσαι ᾐδέσθη) ἀλλὰ καὶ κατὰ βαρβάρων ἐγεῖραι τρόπαια, πρόφασιν ποιούμενος τὴν [a] Βαρσωνίου τοῦ Ἀτρηνῶν βασιλέως πρὸς Νίγρον φιλίαν, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν ἀνατολήν. [b] παρὼν δὲ, καὶ τὴν Ἀρμενίαν καταδραμεῖν ἠθέλησε. φθάσας δὲ ὁ τῶν Ἀρμενίων βασιλεύς, χρήματά τε αὐτῷ καὶ δῶρα, ὁμήρους τε ἱκετηρίους ἔπεμψε, σπονδὰς καὶ εὔνοιαν ὑπισχνούμενος.

Eoque pacto eximium quemq; e senatu, tum vt quisq; in prouinciis genere aut opibus excelleret, [1] omnes sine discrimine supplicio afficiebat: vlciscens, vt quidem præ se ferebat, inimicos; sed reuera subigente auaritia, qua supra omnes Imperatores laborauit. Nam vt animi patientia atque in laboribus perseuerantia, simul rei militaris gloria, nemini etiam laudatissimo concesserit; ita quæstui supra quã dici posset addictus, iniustis cędibus atq; adeo cuicuimodi ex causa pecuniã colligebat; imperiũ metu magis quam beneuolentia retinens. Quamquam popularis esse inprimis volebat, edendis omnifariam magnificentissimis spectaculis; cẽtenis etiam sæpenumero occisis beluis; quas omnibus regionibus nostris barbarisque conquirebat. Sed & congiaria dedit vberrima, & [2] certamẽ proposuit, vndiq; accitis ludionibus atq; athletis. Vidimus item sub illo quosdam omnis generis ludos, cunctis editos theatris, simulq; supplicationes & peruigilia ad formam Cereris initiorum, (SECVLARES hi tunc appellabãtur) [3] celebratos (vt aiunt) decurso trium spatio ætatum. Siquidem vrbe tota atq; Italia præcones itabant conuocatum omnes ad ludos, quos nec vidissent hacten⁹, nec visuri postmodo forent: ita scilicet interuallum præteritæ futuræq; celebritatis supra omnem esse hominum ętatem significantes. † [4] Igitur aliquamdiu Romæ moratus, participato filiis imperio, quum se ciuili tantũ victoria contraq; Romanos exercitus habita, clarum hactenus intelligeret, ex qua etiam triumphum recusauerat; decreuit item barbarorum inclarescere tropæis. Quocirca prætextu vindicandi Barsemii, Atrenorum regis, qui Nigri partes fouerat, exercitum in orientem eduxit. Iamque in Armeniam facturus impetum, præuentus a rege Armeniorum est, mittente obsides vltro & munera, ac suppliciter petente vt sibi cũ illo inire amicitiã fœdusq; ferire liceret. 73

a Βαρσημίου antea habuimus: quam script. Pal. retinet. b Scrib. ἀνατολήν, id est, quum ei facultas esset. verum si post ἀνατολήν non interpungas, sed hæc sequentibus iungas, videri poterit aliquod infinitiuum cum ἠθέλησε deesse. ¶ IN VARS. L. 1 interficiebat, nulli omnino parcens: vt quidem simulabat, quod succenseret inimicis: sed re vera, quod immodica ei auaritia inesset. Nullus quidem certe ex Imperatoribus adeo impotente: pecunias amauit. Nam vt an. pat. atque constante laborum tolerantia, rerumque bellicarum administratione, nullo eorum qui laudem consequuti sunt, erat inferior: ita exsuperabat in eo auaritia, cædes [ob eam] iniuste & qualiber de causa perpetrante: id est, leuissimis etiam de causis. At Pal. hæc verba, ἐκ τῆς τυχούσης αἰτίας, cum iis ἀδικίας φόνων non iunxit. 2 ludos ob victoriam, M. 3 Hic accus. ad præced. ludos refertur, non habita ratione eorum quæ sunt interiecta. 4 Quum autem longo tempore Romæ esset moratus ac filios imperii participes & Cæsares declarasset, & gloria quam ex ciuili victoria & aduersus Ro. exercitus reportauerat, minime cõtentus, (de qua triumphare eũ eum pudebat) aduersus barbaros quoque tropæa excitare vellet: prætexens Barsemii Atrenorum regis amicitiã erga Nigrum, exerc. in or. eduxit.

Quare Seuerus, procedentib. ex sententia rebus in Armenia, perrexit ad Atrenos. Sed & rex Osroenorū Augarus ad eundem transfugit; traditisque obsidio liberis, fidē suam auctorauit, sagittariorumq; vim magnam misit auxilio. Ceterum Seuerus regionem [1] Interamnanam agrumque Adiabenorum transgressus, etiam in Arabiam felicē excucurrit: illic enim herbæ proueniunt odoratæ, quæ nos aromata suffimentaq; habemus. Ibi expugnatis vicis vrbibusq; permultis, omnemq; agrum depopulatus, in Atrenorum regionē mox ingressus, Atras circumsedit; vrbem scilicet altissimo impositam monti, ac maximis validissimisq; obseptā mœnibus, florentemq; ingenti sagittariorū copia. Igitur hanc vrbem Seuerianus exercitus, quanta maxima vi poterat, oppugnabat: machinæq; omnifariam mœnibus admouebantur, nullo oppugnationis genere prætermisso. Cōtra autem Atreni audacter vrbem defensare; [2] sagittasq; ac lapides superne iacientes, pessime accipere Seuerianos; etiamq; vasa fictilia volucribus quibusdam venenatisq; bestiolis oppleta, deuoluere: quæ quum aut oculis inuolitarēt, aut in apertas corporis partes sensim obreperent, gra-
74 uiter † singulos cōsauciabant. Incideratq; in morbos Romanus miles; æstum illū cæli nimio sole preferuidi, parū ferēns: sic vt lōge plures ob hos casus, quam hostili manu interierint. Proin defatigatis iā & cōtusis omnibus, procedente secus obsidione, ac plus iacturæ quam lucri Romano faciente, [3] decreuit exercitum Seuerus, priusquam vniuersus periret, deportare ex eis locis: tristem videlicet infecto negotio. quippe assuetus vincere prœliis omnibus, victum se tunc putabat, quia non vicerat. Sed cum prospera fors & fautrix statim consolatur. neque enim plane rebus infectis rediit, sed maiore quam sperauerat successu. Nam impositus nauibus permultis exercitus vniuersus, nequaquam scilicet, quo intenderat,

Ὁ δὲ Σεβῆρος, τῶν ἐν Ἀρμενίᾳ προχωρούντων κατὰ γνώμην, ἐπὶ τὴν Ἀτρηνῶν ἠπείγετο. προσέφυγε δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Ὀσροηνῶν βασιλεὺς Αὔγαρος· τούς τε παῖδας ὁμηρεύειν εἰς ἀσφάλειαν πίστεως ἐξέδωκε, τοξότας τε πλείστους συμμάχους ἤγαγεν. Ὁ δὲ Σεβῆρος, διαβὰς τήν τε τῶν ποταμῶν μέσην γῆν τε καὶ Ἀδιαβηνῶν χώραν, ἐπέδραμε καὶ τὴν εὐδαίμονα Ἀραβίαν· φέρει γὰρ πόας εὐώδεις, αἷς ἀρώμασι καὶ θυμιάμασι χρώμεθα. πολλὰς δὲ κώμας καὶ πόλεις πορθήσας, τήν τε χώραν λεηλατήσας, ἐλθὼν εἰς τὴν Ἀτρηνῶν χώραν, προσκαθεζόμενος, τὰ Ἄτρας ἐπολιόρκει. ἡ δὲ πόλις ἐπ' ἄκρας ὑψηλοτάτης ὄρους, τείχει μεγίστῳ καὶ γενναίῳ περιβεβλημένη, πλήθει ἀνδρῶν τε τοξοτῶν ἀκμάζουσα. ὁ δὲ τοῦ Σεβήρου στρατὸς προσκαθεζόμενος, ἐπολιόρκει, πάντη σθένει πειρώμενος τὴν πόλιν ἐξελεῖν· μηχαναί τε παντοδαπαὶ προσήγοντο τῷ τείχει, καὶ οὐδὲν παρελείπετο εἶδος πολιορκίας. οἱ δὲ Ἀτρηνοί, γενναίως ἀπεμάχοντο τόξοις τε καὶ λίθοις ἄνωθεν βάλλοντες, οὐ μικρῶς ἐλύπουν τὸν τοῦ Σεβήρου στρατόν. σκεύη τε κεράμου πεποιημένα πληροῦντες πτηνῶν, μικρῶν μὲν, ἰοβόλων δὲ θηρίων, ἐπέβαλλον αὐτοῖς. τὰ δὲ, ἐμπίπτοντα ταῖς ὄψεσι, καὶ εἴ τί που παραγεγύμνωτο τοῦ σώματος, λανθάνοντα, καὶ παρεισιόντα, † τι- 74
τρώσκοντά τε αὐτούς, ἐλυμαίνετο. καὶ μὴ φέροντες δὲ τὸ πνιγῶδες τοῦ ἀέρος, ἀλλὰ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ ἡλίου πῦρ, νόσοις περιπίπτοντες, διεφθείροντο· ὡς πλεῖστον μέρος τοῦ στρατοῦ διὰ τοιαύτας αἰτίας μᾶλλον ἀπόλλυσθαι ἢ πρὸς τῶν πολεμίων. ἀπαγορεύοντός τε τοῦ στρατοῦ πρὸς τὰ εἰρημένα, τῆς τε πολιορκίας μὴ προχωρούσης, ἀλλὰ μᾶλλον βλαπτομένων τῶν Ῥωμαίων ἢ κατορθούντων, τὸν στρατὸν ὁ Σεβῆρος, ὡς μὴ διαφθαρείη πᾶς, ἄπρακτον ἐπανήγαγε, δυσφοροῦντα ἐπὶ τῷ μὴ ὡς ἐβούλετο τὰ τῆς πολιορκίας αὐτῷ προκεχωρηκέναι. νικᾶν γὰρ πάντοτε ἐν ταῖς μάχαις εἰθισμένος, τὸ μὴ περιγενέσθαι, ἧτταν ἡγεῖτο. πλὴν παρεμυθήσατο αὐτὸν ἡ συναιρομένη τότε τοῖς ἐκείνου πράγμασι τύχη. οὐ γὰρ παντάπασιν ἄπρακτος ἐπανῆλθεν, ἀλλὰ μείζονα κατορθώσας ὧν ἤλπισε. καταπλέων γὰρ ὁ στρατὸς ναυσὶ πολλαῖς, οὐκ εἰς ἃς ἐβούλετο

¶ IN VERS. L. 1 [q.c. Interamnem.] 2 sagittisque ac lapidibus superne petentes, non parum negotii Seueriano exercitui facessebant. Quinetiam vasa fict. volucribus, paruis quidem illis sed venenatis, bestiolis implentes, in eos proiiciebant. 3 Seuerus exercitum, ne vniuersus interiret, re infecta reduxit: ægre ferentem sane quod obsidio eis ex animi sententia non successisset. Semper enim in prœliis vincere assuetus, quod superior non euasisset, id pro clade habebat. Et tamen solatiū attulit fortuna, quæ tunc illius rebus auxiliabatur. neque enim plane nulla re effecta rediit, sed maiora iis quæ sperauerat, exsequutus. Quum enim exercitus nauibus multis deueheretur, non ad Romanas, vt volebat, ripas, sed ad Parthicas, longissime vndarum impetu abductus, appulit: quæ haud multorum dierum itinere aberant a Ctesiphontis aditu. *id est, aditu ad Ctesiphontem; aut, via qua fert Ctesiphontem.*

Ῥωμαίων

Ῥωμαίων ὄχθαις κατηνέχθη· ἐπὶ πλεῖστον δὲ αὐτὸν ἐξαγαγόντος τοῦ ῥεύματος, προσώκειλε ταῖς Παρθυαίων ὄχθαις, αἳ μὴ πολλῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπεῖχον τῆς εἰς Κτησιφῶντα ἀφόδου· ἔνθα ἦν τὰ βασίλεια τοῦ Παρθυαίου, καὶ αὐτὸς διέτριβεν εἰρήνην ἄγων, μηδέν τι προσήκειν νομίζων ἑαυτῷ τὰς πρὸς τοὺς Ἀτρηνοὺς Σεβήρου μάχας. ἡσύχαζεν οὖν, μηδέν τι δεινὸν προσδεχόμενος. ὁ δὲ τοῦ Σεβήρου στρατὸς, ἄκων προσαχθεὶς ὑπὸ τοῦ ῥεύματος ταῖς ἐπέκεινα ὄχθαις, ἀπόβασίν τε ποιησάμενος, τὴν γῆν ἐλεηλάτει, θρέμματά τε τὰ ἐμπίπτοντα ἀπελαύνων, ἵν᾽ ἔχῃ τροφὰς, καὶ κώμας ἐμπιπρὰς τὰς ἐμπιπτούσας. κατ᾽ ὀλίγον τε προϊὼν, ἐπέστη Κτησιφῶντι, ἔνθ᾽ ἦν ὁ μέγας βασιλεὺς Ἀρτάβανος. προσπεσόντες δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἀπαρασκευάστοις τοῖς βαρβάροις, πάντα τε τὸν ἐμπίπτοντα ἐφόνευον, καὶ διήρπαζον τὰ ἐν τῇ πόλει, πάντας τε παῖδας καὶ γυναῖκας αἰχμαλώτους ἔλαβον. φυγόντος δὲ τοῦ βασιλέως σὺν ὀλίγοις ἱππεῦσι, τούς τε θησαυροὺς τῶν χρημάτων αὐτοῦ αἱροῦσι, καὶ πάντα τὸν κόσμον καὶ κειμήλια ἁρπάσαντες, ἐπανίασιν. οὕτω μὲν δὴ Σεβῆρος τύχῃ μᾶλλον ἢ
75 † γνώμῃ, τῇ κατὰ Παρθυαίων νίκῃ κεκόσμητο. τούτων δὲ αὐτῷ δεξιῶς καὶ ὑπὲρ πᾶσαν εὐχὴν προχωρησάντων, ἐπέστελλε τῇ τε συγκλήτῳ καὶ τῷ δήμῳ [a] τάς τε πράξεις μεγαληγορῶν, τὰς μάχας τε καὶ τὰς νίκας δημοσίαις ἀνέθηκε γραφαῖς. ἡ δὲ σύγκλητος πάσας τε τιμὰς ἐψηφίσατο αὐτῷ, καὶ προσηγορίας ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν κεχειρωμένων.

¶ Κατορθώσας δὲ τὰ κατὰ τὴν ἀνατολὴν ὁ Σεβῆρος, εἰς τὴν Ῥώμην ἠπείγετο· ἄγων καὶ τοὺς παῖδας εἰς ἡλικίαν ἐφήβων ἤδη τελοῦντας. ἀνύσας δὲ τὴν ὁδοιπορίαν, τά τε ἐν τοῖς ἔθνεσι διοικήσας, ὡς ἑκάστῳ ἀπῄτει τὸ χρειῶδες, τά τε ἐν Μυσοῖς καὶ Παίοσι στρατόπεδα ἐπελθὼν, νικηφόρος ὑπὸ τοῦ Ῥωμαίων δήμου, μετὰ μεγάλης εὐφημίας τε καὶ θρησκείας ὑπεδέχθη· θυσίας τε καὶ ἑορτὰς, θέας τε καὶ πανηγύρεις τῷ δήμῳ παρέσχε. νομάς τε μεγαλόφρονας ἐπιδοὺς, καὶ θέας τελέσας ἐπινικίους, ἐτῶν οὐκ ὀλίγων ἐν τῇ Ῥώμῃ διέτριψε, δικάζων τε συνεχῶς καὶ τὰ πολιτικὰ διοικῶν, τούς τε υἱεῖς παιδεύων καὶ σωφρονίζων. οἱ δὲ, ἤδη μειράκια ὄντες, [a] ὑπὸ τῆς ἐν Ῥώμῃ τρυφῆς καὶ διαίτης, τῆς τε περὶ τὰ θεάματα ὑπερβαλλούσης σπουδῆς, ἡνιοχείας τε καὶ ὀρχήσεως,

Romanæ appulsus ripæ: sed vndarū impetu Parthorum ad agrum prouectus, haud procul Ctesiphonte: qua in vrbe sedes regis est. Is tunc pacem agitans, ac nihil ad se pertinere Seueri pugnas autumans quas gereret cum Atrenis, otiosus videlicet, nihil exspectabat mali. Ceterum Seueri exercitus, quum ad eas ripas vi fluminis inuectus, moxque in terram esset expositus, omnē ilico depopulari agrum cœpit; abactisq;, vt in quæque inciderāt, pecoribus, ad vescendum, vicisque aliquot incensis, paulatim vsque ad Ctesiphontem perrexerunt: qua in ciuitate magnus rex Artabanus cōmorabatur. Igitur imparatos nacti barbaros, cæsis primo quicumque [a] restitissent, direptaque mox vrbe, pueris fœminisque in captiuitatem abductis, tantum ipso rege cum paucis equitibus elapso, thesauris illius ornatuque omni & supellectile potiti, victores regrediuntur. Ita Seuerus, fortuna magis quam cōsilio, Parthicam † victoriam adeptus 75 est. Igitur prospere succedentibus rebus, *ac melius quam optare fuisset ausus*, litteras ad senatum populumq; Rom. de se magnificas dedit; ac depictas in tabulis pugnas, victoriasque suas *publice* exposuit; nihil non honorum decernente senatu, & super his cognomina imponente deuictarū gentium. Ipse interea rebus ad orientem sic gestis Romam reuertebatur, filios iam puberes secum adducens. Confectoque itinere, ac prouinciis, vt cuique vsus foret, ordinatis, Mysorumq; & Pannoniorum recognitis exercitibus, vrbem dein triumphans inuectus est, multis acclamationibus omnique cerimonia populo excipiente. Cui quidem ipse festos dies sacrificiaque & spectacula ac celebritates indulsit; magnoque dato congiario, & ludos pro victoria celebrauit. Romæ deinde haud paucos moratus annos, ius dicebat frequenter, ciuilibus negotiis & liberis erudiendis *atque* [a] *ad modestiam componendis*, intentus. At illi iam tum adolescentes, deliciis victuque vrbano, nimioque spectaculorum aurigationisque & saltationis studio,

a Scr. ταῖς γραφ. ¶IN VERS. L. 1 occurrissent, M. a *Sic ipsemet Polit. alibi interpretatur Græcam vocem, quam hic prætermisit.*

bonam indolem corruperant. Interq; se fratres dissidebant, puerili primum certamine, edendis coturnicum pugnis, gallinaceorumq; conflictibus, & puerorum colluctationibus, exorta discordia. Nam seu quid in scena audirent, siue item spectarent, [1] semper vtiq; diuersis accedebant, nusquam eisdem studente vtroq; sed quod alteri carū foret, id alteri statim odiosum: committentibus etiam vtrimque ipsos adulatoribus atque ministris, nihilq; nō ad gratiam suggerentibus, vt ad se quisq; pro virili diuersos retraherent. His cognitis Seuerus reducere in gratiam, atq; emēdare conabatur. [2] Tum Bassiano, qui tunc honores imperatorios adeptus,

76 †Seuerus Antoninus, accepto Marci cognomine, vocábatur, ac maior natu erat, vxorem dedit, (*quū per matrimonium reddere eum moderatum vellet*) filiam Plautiani, præfecti cohortibus vrbanis. Hic (vt perhibent) Plautianus ab initio ętatis tenui fortuna fuit, seditionisque & aliorum criminum reus, ac mulctatus exsilio: sed erat Seueri municeps, Afer natione, atque (vt quidam putant) etiam consanguinitate propinquus: vt vero alii affirmant, flore magis ætatis per stuprum conciliatus. Hunc autem Seuerus ex parua humiliq; fortuna ad opes maximas prouexerat: ac damnatorum bonis adiudicatis, longe supra ceteros collocupletauerat, tantumnō imperio quoque participato. Quis ille opibus licentiaq; abutens, nihil crudelitatis aut violentiæ, vt quidq; ageret, omittebat, cunctis etiā atrocior omnium ætatū principibus. Ergo huius filiam Seuerus vxorē filio suo tradidit, *& illam familiam* [*sua*] *coadunauit*. Enimuero Antoninus ipse, parū lætus eo matrimonio, ac necessitate magis quam volūtate [3] impulsus, puellam ipsam pariter & puellæ parentem pessime oderat; sic vt ne torum quidem laremque cum ea commu nem pateretur: adeoq; auersabatur, vt minaretur quotidie occisurum ipsam patremq;, simulatq; imperium solus obtinuisset. Quod quum illa identidē ad patrem

τὰ ἤθη διεφθείρετο. πρός τε ἀλλήλους ἐστασίαζον οἱ ἀδελφοί, τὰ πρῶτα μὲν ἀπὸ παιδαριώδους φιλονεικίας, διὰ ὀρτύγων μάχας καὶ ἀλεκτρυόνων συμβολὰς, πάλας τε παίδων, ἀλλήλοις ἐρίζοντες. ἤτι περὶ τὰ θεάματα αὐτοῖς ἢ τὰ ἀκροάματα σπουδὴ, φιλονείκως ἑκάστοτε ἐμερίζετο. καὶ οὐδενὶ ἀμφότεροι ὁμοίως ἤρεσκοντο, ἀλλὰ πᾶν τὸ τῷ ἑτέρῳ φίλον, τῷ ἄλλῳ ἐχθρὸν ἦν. συνέκρουον δὲ αὐτοὺς ἑκατέρωθεν οἵ τε κόλακες καὶ οἱ θεράποντες, πρὸς τὸ ἡδὺ τῆς ἡλικίας κολακεύοντες, καὶ διαβάλλοντες. Ὁ δὲ Σεβῆρος, ταῦτα πυνθανόμενος, συνάγειν τε καὶ σωφρονίζειν πάντα ἐπειρᾶτο. Τὸν δὲ πρεσβύτερον, ᾧ γνήσιον μὲν ἦν ὄνομα Βασσιανὸς, πρὶν εἰς τὸν βασίλειον οἶκον † παρελθεῖν, ὅτε δὴ τὴν τῆς ἀρχῆς τιμὴν εὐτύχησε [a] Σεβῆρος, Ἀντωνῖνον ὠνόμασε, Μάρκου θελήσας αὐτὸν προσηγορίαν φέρειν. ἠγάγετο δὲ αὐτῷ γυναῖκα, [b] γάμῳ σωφρονίσαι θέλων. ἦν δὲ ἐκείνη θυγάτηρ τοῦ ἐπάρχοντος τῶν στρατοπέδων· Πλαυτιανὸς δὲ ἦν ὄνομα αὐτῷ. τοῦτον τὰ μὲν πρῶτα τῆς ἡλικίας, εὐτελῆ τινὲς [c] αὐτὸν καὶ πεφυγαδευμένον ἔλεγον, ἁλόντα ἐπὶ στάσεσι καὶ πολλοῖς ἁμαρτήμασιν· ὄντα δὲ πολίτην αὐτοῦ, (Λίβυς γὰρ κἀκεῖνος ἦν) ὡς μὲν τινὲς ἔλεγον, πρὸς [d] γένος αὐτῷ ὑπάρχοντα· ὡς δὲ ἕτεροι διέβαλλον, ἀκμάζουσῃ τῇ ἡλικίᾳ γενόμενον παιδικά. πλὴν ἀλλ' ὁ Σεβῆρος ἐκ μικρᾶς καὶ εὐτελοῦς τύχης εἰς μεγάλην προήγαγεν ἐξουσίαν, πλούτῳ τε ὑπερβάλλοντι ἐκόσμησε, τὰς τῶν ἀναιρουμένων χαριζόμενος τὰς οὐσίας· οὐδὲν ἕτερον ἀλλ' ἢ μερισάμενος πρὸς αὐτὸν τὴν ἀρχήν· ἣ τῷ ἐκείνος ἀποχρώμενος, οὔτε ὠμότητος οὔτε βίας ἐν πᾶσιν οἷς ἔπραττεν ἀπείχετο, φοβερώτερος τῶν πώποτε ἀρχόντων γενόμενος. τούτου τὴν θυγατέρα ὁ Σεβῆρος ζεύξας τῷ υἱῷ, τὸν οἶκον ἥνωσεν. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, οὐ πάνυ τι ἡδόμενος τῷ γάμῳ, ἀνάγκῃ δὲ μᾶλλον ἢ προαιρέσει συνεζευγμένος, ἀπεχθῶς πάνυ πρὸς τὴν κόρην διέκειτο, καὶ πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς· ὡς μήτε εὐνῆς μήτε ἑστίας κοινωνεῖν, μυσάττεσθαί τε τὴν κόρην· [d] ἀλλ' ἦν τε ἑκάστοτε ἀπειλεῖν καὶ αὐτὴν καὶ τὸν πατέρα, ἐπειδὰν τῆς ἀρχῆς ἐγκρατὴς γένηται μόνος. ταῦτα δὴ ἡ κόρη ἑκάστοτε ἀπήγγελλε 76

a Pol. legit Σεβῆρον Ἀντωνῖνον ὠν. minus rectè. b *Interpretationem istius clausulæ, licet non parum sit momenti, omiserat Politianus. Sed potes σωφρονίσαι hic aliter etiam interpretari; nimirum*, ad modestiam componere: *aut*, ad bonam frugem adducere. c *Hoc pronomen expungendum censeo, vt supervacaneum. Sed & ἀντὶ τελῆ τινὰ malim.* d *Persuasum habeo, non ἀλλ' ἦν sed ἀμφλὴν* Herod. *scripsisse.* ¶ IN VERS. L. 1 subinde erga id diuerse animati erant, contendendi studio: nullaque re ambo itidem delectabantur, sed quod alt. 2 Tum maiorem natu, cui verum nomen erat Bassianus, priusquam in imperatoriam domum (*seu* familiam) venisset, Antoninum ipse nominauit, imperii honorem prospera sorte adeptus; Marci cognomen eum ferre volens. 3 puellæ iunctus, ei eiusque parenti valde infensus erat.

τῷ πα-

τῷ πατρὶ· καὶ τοῦ γάμου τὸ μῖσος διηγουμένη, παρώξυνεν αὐτόν. ὁ δὲ Πλαυτιανός, ὁρῶν τὸν μὲν Σεβῆρον πρεσβύτην τε ἤδη, καὶ συνεχῶς ὑπὸ νόσου ἐνοχλούμενον, τὸν δὲ Ἀντωνῖνον, ἐμβριθῆ καὶ θρασὺν νεανίαν, δεδιώς τε αὐτοῦ τὰς ἀπειλάς, δρᾶσαί τι μᾶλλον φθάσας, ἢ παθεῖν ἀναμείνας, ἠθέλησεν. ἔτι τε αὐτὸν καὶ πολλὰ ἦν τὰ πρὸς βασιλείας ἐπιθυμίαν ἀναπείθοντα· πλούτου τε περιβολή, ἣ μὴ πρότερον τινὶ ἰδιωτεύοντι ἐγένετο, στρατιωτῶν τε
77 θεραπεῖαι, τιμαί τε αἱ παρὰ τῶν ἀρχομένων· † σχῆμά τε ὁ περιῆν. ἠμφίεστο γὰρ τήν τε πλατύσημον ἐσθῆτα, ἔν τε τοῖς δευτέροις ὑπατεύσασιν ἐτέτακτο. παρῄωρητό τε αὐτῷ ξίφος, καὶ παντὸς ἀξιώματος σχῆμα ἔφερε μόνος. προσιὼν δέ, φοβερὸς ἦν· ὡς μήτε τινὰ προσιέναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπαντωμένους ἀναστρέφειν. οἵ τε προϊόντες αὐτοῦ, ἐκήρυττον μηδένα παρεστάναι, μηδ' εἰς αὐτὸν βλέπειν, ἀλλ' ἀποστρέφεσθαι καὶ κάτω βλέπειν. οἷς περ καὶ ὁ Σεβῆρος ἀγγελλομένοις οὐ πάνυ τι ἤρεσκετο, ἀλλ' *ἀπεχθὴς ἤδη καὶ βαρὺς κἀκείνῳ ἐγένετο· ὡς καὶ περιελεῖν τινὰ αὐτοῦ τῆς ἐξουσίας τὸν Σεβῆρον, καὶ πεῖσαι [a]κωλύειν τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἀλαζονείας. Ἃ δὴ μὴ φέρων ὁ Πλαυτιανός, ἐτόλμησεν ἐπιβουλεῦσαι τῇ ἀρχῇ καὶ μηχανᾶται τοιάδε· Σατορνῖνος ἦν εἷς τῶν ὑπ' αὐτῷ χιλιαρχούντων ἐπιεικῶς ὑπερβαλλόντως τὸν Πλαυτιανὸν ἐθεράπευε· καὶ πάντων μὲν τοῦτο ποιούντων, ἐκεῖνος δὲ πλείονι θρησκείᾳ ᾠκειοῦτο αὐτόν. τοῦτον πιστότατον ἡγούμενος, καὶ ἀπορρήτους μόνον οἷόν τε φυλάξαι καὶ πληρῶσαι ἐντολάς, περὶ δείλην μεταπεμψάμενος, πάντων ἀνακεχωρηκότων, Νῦν σοὶ καιρός, ἔφη, τέλος γενναῖον ἐπιθεῖναι εὐνοίᾳ τε καὶ ὑπηρεσίᾳ ἣν πρός με ἐπιδείξω· ἐμοί τε, ἀμείψασθαί σε κατ' ἀξίαν, καὶ τὴν προσήκουσαν χάριν ἀποδοῦναι. πρόκειται δέ σοι αἵρεσις, ἢ τοῦτ' εἶναι ὅπερ ἐμὲ νῦν ὁρᾷς ὄντα, καὶ τήνδε τὴν ἐξουσίαν παραλαβεῖν, διαδεξάμενόν με· ἢ τεθνάναι αὐτίκα, ἀπειθείας ὑπόσχοντα τιμωρίας. μὴ δέ σε τοῦ ἔργου

referret, simulq; quantopere foret inuisa patefecisset, magnopere hominem irritauit. Igitur Plautianus, senem iam Seuerum ipsum cernens, ac morbo sæpe laborantē; contra vero Antoninum ferocem inprimis audacemq; iuuenē, pauidus ob illius minas, [1] decreuit facinus inuadere aliquod priusquam ipse opprimeretur. Suberant præterea multa quæ hominem ad imperii cupiditatē inflāmarent: opes quātas nemo antea priuatus possederat: militū præterea obedientia, & apud oēs Romanæ dicionis homines maximi honores. † ad- 77
hæc habitus quo in publicū prodibat. siquidem latū clauum perpetuo habebat, atq; in secūdis consularib. numerabatur. Ensem præterea [2] *suspensum* gestabat, [3] ceteraq; omnia supremæ dignitatis insignia: adeo, quacūque incederet, trux atq; horribilis, vt non modo nō adiretur a quoquā, sed etiā, qui fortuito occurrebant, ab eo auerterēt oculos. Quin anteambulones aliquot, quacumque iter faceret, denuntiabant nequis in proximo cōsistere, neve illum contueri auderet, sed auerterent vniuersi oculos, terrāque despectarent. [4] Quæ quum cognouisset Seuerus, ne ipse quidē prorsus æqui boni facere, sed molestius iam grauiusque ferre: sic vt nonnihil etiam de illius auctoritate detraheret, ac persuadere homini conaretur, aliquid iam e tanta illa insolentia imminueret. Quorum impatiens Plautianus, non dubitauit imperium ipsum appetere insidiis. quocirca talia quędam machinatur. [5] Saturninus erat quidam tribunus, qui Plautianum inprimis obseruabat: & quum facerent idem omnes, vnus tamen ille maiore quadam venerationis specie, magis magisq; homini obrepserat. Hunc sibi igitur fidissimum fore putans, ac solum denique commissa tacite habiturum, & imperata facturū, vocari ad se sub vesperam iubet: remotisq; arbitris, [6] Nunc illud, inquit, est *tempus*, quū summam imponere manum debeas amori obseruantiæque tuæ, cuius mihi hactenus dedisti specimen; quumque ego remunerare te pro meritis, ac debitam referre gratiam possim. Datur optio tibi, velisne ille ipse euadere quem me nunc esse cernis, atque huic tantæ potentiæ succedere; an perire statim, dato contumacis animi supplicio. Neque tu vel magni-

a *Suspicor* κολούειν *ab Herod. scriptum fuisse.* ¶IN VERS. L. 1 decreuit, præueniendo, aliquid patrare potius, quam cunctando, aliquid pati. 2 *pag. 54.* τὰ ξιφίδια, ἃ παρῃώρητο, *ipse Polit. vertit.* Gladiolos, quos suspensos habebant. 3 omnisq; dignitatis habitum gestabat solus, M. 4 Quæ quum Seuero nunciarentur, ne ipse quidem probabat: sed odiosus iam & grauis illi quoque esse cœpit Plautianus; adeo vt non n. 5 Saturninus erat vnus eorum quos sub se tribunos habebat: at hic Plautianū summa obseruantia colebat. 6 Nunc tibi occasio est, inquit, strenuum finem tuæ in me beneuolentiæ obsequioque imponendi: cuius m. *Perinde est autem acsi diceret* κολοφῶνα ἐπιθεῖναι: *nec satis proprie id vocat* τέλος, *id est finem. Vide* *amnot.*

tudinem rei pertimueris, vel nomina Imperatorum expaueris. intrare tibi in cubiculum, vbi somnum capiunt, soli nempe licet, redeunte vice nocturnæ custodiæ: clam, nullo-
78 que prohibente, facile quod † volueris transiges. Nihil est autem quod hic meum iam exspectes imperium. Abi modo in aulam principum; quasi aliqua a me [1] mandata habeas arcana & grauia: atque, vt virum fortem decet, senem [vnâ] ac puerum, intra suum vtrumque cubiculum, obtrunca. Nam quum in partem veneris periculi, etiam, re confecta, in partem maximi honoris succedes.

[2] Hæc dicta vt animum tribuni perterruerunt, ita minime consilium excusserunt: sed, vt homo neutiquam mente captus, (erat enim genere Syrus: ac sunt ferme ad orientem mortales acerrimis ingeniis) cognito furore ac vecordia *eius qui id imperabat*, quantumque ei liceret minime ignarus, haudquaquam ausus detrectare, ne scilicet continuo daret pœnas; quum se optata ac lubentia simularet audire, prius adorato illo, tamquam Imperatore, iam libellum petebat demandatæ sibi cædis. Quippe mos tyrannis, quum aliquem indemnatum occidi iubent, per litteras potissimum iniungere, [3] ne dein cædis imperatæ nullum relinquatur argumentum. Hic Plautianus, cæcutiens nimia cupiditate, dat libellum tribuno: atque ad cędem mittens, admonet diligenter vt interfecto vtroque principe, priusquam diuulgetur facinus, se iubeat acciri: quo ante in palatio conspiciatur, quam occupatum imperium quisquam audiat.
Sub hac pactione tribunus digreditur, ac de more totam libere domum principis peruadit: cognitoque quam difficile factu foret, duos ab vno homine principes, & quidem diuersis habitantes cubiculis, obtruncari, adit ad Seuerum, & cum ianitoribus agit vt se ad principem intromittant: afferre se quæ ad illius salutem pertineant. Illi hæc Seuero renuntiant; qui tribunum continuo iubet acciri. Ingressus,

τὸ μέγεθος ἐκπληττέτω, μηδὲ τὸ τῶν βασιλέων ὄνομα ταραττέτω. εἰσιέναι τε γὰρ μέχρι τοῦ δωματίου ἔνθα ἀναπαύονται, δύνασαι μόνος, ἅτε τὴν νυκτερινὴν φρουρὰν ἐκ περιόδου ἐγκεχειρισμένος. ὅ τι δ' ἂν μέλλοις πράττειν, λανθάνων, † ἀ- 78
κωλύτως ἐς τέλος [a] ἕξεις· ἐπεὶ μήτ' ἐμὲ ἔτι τοιαῦτα κελεῦσαι προσδόκα, μήτε σὲ ὑπακοῦσαι. ἄπιθι δὴ εἰς τὴν βασίλειον αὐλήν· καὶ ὡς τινας ἀγγελίας ἐπειγούσας καὶ ἀπορρήτους παρ' ἐμοῦ φέρων, ἐπελθὼν αὐτοῖς ἀπόκτεινον. ἀνὴρ δὲ γενναῖος γενοῦ, ῥᾳδίως κατεργασάμενος πρεσβύτην τε καὶ παιδάριον. μεταλαχὼν γὰρ τὸ μέρος τῶν κινδύνων, μεθέξεις καὶ τῶν μεγίστων τῆς κατορθώσεως τιμῶν.
Ταῦτα ἀκούσας ὁ χιλίαρχος, ἐξεπλάγη μὲν τὴν ψυχήν, οὐκ ἐταράχθη δὲ τὴν γνώμην· ἀλλ', ἅτε ἀνὴρ οὐκ ἔξω φρενῶν καθεστώς, (καὶ γὰρ ἦν τὸ γένος Σύρος· δριμύτεροι δὲ, ὡς πρὸς τὰς ἐννοίας, οἱ ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν ἄνθρωποι) τὸν θυμὸν ὁρῶν ἐνθουσιῶντα τοῦ κελεύοντος, καὶ τὴν ἐξουσίαν εἰδώς, οὐκ ἀντεῖπεν, ὡς μὴ παραυτὰ κολασθείη· προσποιησάμενος δὲ εὐκταῖα καὶ ἀσπαστὰ ἀκούειν, προσκυνήσας τε ὡς ἤδη βασιλέα, γραμματεῖον ᾔτησε τοῦ φόνου φέρειν τὰς ἐντολάς. (ἔθος γὰρ τοῦτο τυραννικόν, εἴ τινα ἐκπέμποιεν ἐπὶ φόνον ἄκριτον, ἐντέλλεσθαι τοῦτο διὰ γραμμάτων· ἵνα μὴ, γενόμενον, ᾖ ἀκατασήμαντον) ὁ δὲ Πλαυτιανός, τυφλώττων τῇ ἐπιθυμίᾳ, δίδωσιν αὐτῷ τὸ γραμματεῖον, καὶ ἐκπέμπει ἐπὶ τὸν φόνον, ἐντειλάμενος, ἐπὴν ἀμφοτέρους διαχειρίσηται, πρὶν διαβόητον γενέσθαι τὸ πραχθέν, πέμψαι τοὺς καλέσοντας αὐτόν· ἵνα ὀφθῇ πρότερον ἐν τοῖς βασιλείοις ἢ ἀκουσθῇ τὴν βασιλείαν παραλαβών. Ἐπὶ ταύταις δὴ ταῖς συνθήκαις ἀπελθὼν ὁ χιλίαρχος, εἰσῆλθε μὲν διὰ πάσης τῆς βασιλικῆς οἰκίας κατὰ τὸ ἔθος, ἀκωλύτως. εἰδὼς δὲ ἀδύνατον ὂν δύο διαχειρίσασθαι βασιλέας, καὶ ταῦτα ἐν διαφόροις οἴκοις διατρίβοντας, ἐπιστὰς τῷ δωματίῳ τοῦ Σεβήρου, καλέσας τοὺς τοῦ βασιλικοῦ θαλάμου φύλακας, ἠξίωσεν εἰσαχθῆναι εἰς αὐτόν, ὡς δὴ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτοῦ τινα ἀγγέλλων. οἱ δὲ, δηλώσαντες τῷ Σεβήρῳ, καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ, τὸν χιλίαρχον εἰσήγαγον. ὁ δὲ, εἰσελθών,

a Scribo ἄξεις. ¶In vers. L. 1 mandata hab. quæ celeritatem poscant, & secreta manere debeant. 2 Hæc dicta animum quidem eius attonitum reddiderunt: sed mentem minime perturbarunt: (*vel consternarunt*) verum, vt homo sui compos, (erat enim genere Syrus. sunt autem qui degunt sub oriente mortales, ad res mente agitandas acriores) 3 ne, si cædes perpetretur, minime sit obsignata. *i. ne nulla littera obsignata eam imperatam fuisse testentur. Fit autẽ χειρογράφου mentio etiam paulo post, vtpote ab ipso Saturnino prolati.*

Ἥκω σοὶ

79 † Ἥκω σοι, ἔφη, ὦ δέσποτα, ὡς μὲν ὁ πέμψας οἴεται, φονεὺς καὶ δήμιος· ὡς δὲ αὐτὸς εὔχομαί τε καὶ βούλομαι, σωτήρ τε καὶ εὐεργέτης. Πλαυτιανὸς γάρ, ἐπιβουλεύων τῇ ἀρχῇ, ἐνετείλατό μοι φόνον σοῦ τε καὶ τοῦ παιδός· καὶ τοῦτο οὐ λόγοις μόνον, ἀλλὰ καὶ γράμμασι· καὶ μαρτυρεῖ τὸ γραμματεῖον. ἐγὼ δὲ ὑπεσχόμην μέν, ὅπως μή, ἐμοῦ τὸ ἔργον παραιτησαμένου, ἄλλῳ ἐγχειρισθῇ· σοὶ δὲ ταῦτα δηλώσων ἥκω, ὡς ἂν μὴ λάθοι τὰ τολμώμενα. Τοιαῦτά τινα λέγοντος αὐτοῦ καὶ δακρύοντος, οὐκ εὐθέως ὁ Σεβῆρος ἐπίστευσεν· ἀλλ', ἅτε πολὺ ἔχων ἐν τοῖς στέρνοις τοῦ Πλαυτιανοῦ φίλτρον, συσκευήν τινα καὶ σκηνὴν τὸ πρᾶγμα ὑπώπτευεν· ἡγεῖτό τε τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἔχθει τῷ Πλαυτιανοῦ, καὶ μίσει τῆς ἐκείνου θυγατρός, εὑρηκέναι τινὰ τέχνην κατ' αὐτοῦ, καὶ διαβολὴν θανατηφόρον. μεταπεμψάμενος δὲ τὸν υἱόν, ᾐτιᾶτο ὡς τοιαῦτα κατασκευάζοντα κατ' ἀνδρὸς εὔνου καὶ οἰκείου. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, τὰ μὲν πρῶτα ἀπώμνυτο, μηδὲ εἰδέναι φάσκων τὰ λεγόμενα. ἐγκειμένου δὲ τοῦ χιλιάρχου, καὶ τὸ γραμματεῖον δεικνύντος, παρεθάρσυνέ τε αὐτόν, καὶ προὔτρεπεν εἰς τοὺς ἐλέγχους ὁ Ἀντωνῖνος. Ὁ δὲ χιλίαρχος, ὁρῶν ἐς ὅσον ἥκει κινδύνου, δεδιώς τε τὴν πρὸς τὸν Πλαυτιανὸν τοῦ Σεβήρου εὔνοιαν, ἐπιστάμενος ὡς εἰ λάθοι ἡ ἐπιβουλή, καὶ μὴ ἐλεγχθείη, ὄλεθρος αὐτῷ οὐχ ὁ τυχὼν ἐπήρτηται, Καὶ τίνα, ἔφη, ὦ [a] δέσποτα, ἔλεγχον μείζονα βούλεσθε, ἢ ποίαν ἀπόδειξιν φανερωτέραν; ἐπιτρέψατε γὰρ δή μοι (ἔφη) προελθόντι τῶν βασιλείων, διά τινος τῶν ἐμοὶ πιστῶν δηλῶσαι, ὅτι δὴ τὸ ἔργον κατείργασται. ὁ δὲ ἀφίξεται πιστεύσας, καὶ οἰόμενος ἔρημα τὰ βασίλεια καταλήψεσθαι. ὅταν δὲ ἀφίκηται), ὑμέτερον ἤδη ἔργον εὑρεῖν τὴν ἀλήθειαν. ἡσυχίαν δὲ εἶναι πολλὴν ἀνὰ τὰ βασίλεια κελεύσατε· ὅπως τὸ πραττόμενον μὴ προ-
80 γνωσθὲν ἀνατραπῇ. † Ταῦτα εἰπών, ἐντέλλεται τινὶ τῶν πιστοτάτων ἑαυτοῦ, ἀγγεῖλαι Πλαυτιανῷ ἥκειν τὴν ταχίστην. κεῖσθαι γὰρ ἀμφοτέρους τοὺς βασιλέας, καὶ δεῖν αὐτὸν ἔνδον εἶναι, πρὶν ἔκπυστα τῷ δήμῳ γενέσθαι· ὡς ἂν, τῆς ἀκροπόλεως κατειλημμένης, καὶ τῆς βασιλείας ἱδρυμένης, ἑκόντες τε καὶ ἄκοντες πάντες ὑπακούοιεν οὐκ ἐσομένῳ

† Venio, inquit, tibi o domine, vt sane putat is a quo sum missus, ad cædem tui carnificinamq; : vt egomet opto ac volo, beneficii auctor tibi & salutis. Plautianus, imperium captans insidiis, cædem mihi tuã filiiq; tui mãdauit: neq; verbis modo, sed & litteris: testimonio est hic libellus. Equidem ego recepi facturũ quæ imperaret; ne alter scilicet, me detrectante, negotiũ susciperet: verũ ad indicandam rem tibi sum præsto, [1] ne ignarũ illius opprimat audacia. Dicẽti hæc tribuno, atq; [vbertim] lacrymanti, nõ cõtinuo tamen fidem Seuerus habebat. quippe adhuc in pectore multum ex Plautiani amatorio insederat: quin esse id totũ negotium cõpositum ac fabulosum suspectabat; ratus filium suum, Plautiano infestum, natamq; eius perosum, cõmentum esse technã huiuscemodi ac mortiferam calumniam. Quare accitũ ad se, grauiter increpare instituit, quod in hominem amicum [2] atq; domesticum talia machinaretur. Antoninus autem, primò quidẽ [3] deierabat, ignarũ se totius negotii: dein instanti tribuno, & libellũ ostendenti, animum audaciamq; addebat ad crimen coarguendum. Sed ille, cognito quam magnũ in discrimen venerat; tũ præterea haud ignarus quã acceptus Seuero Plautianus foret, neq; non etiã intelligens, si latuissent insidię, parumq; indiciũ probaretur, exquisitissimũ sibi impẽdere suppliciũ; Et quodnam, inquit, ô domini, argumẽtum amplius, quodve apertius quæritis indicium? Sinite egrediar regia, perq; aliquem fidum mihi hominem significẽ Plautiano, facta esse iam quæ imperauerat. Aderit ille statim re credita; [4] vacuam scilicet regiam occupaturus. Ibi vestri muneris fuerit, rem totam deprehendere. Iubete modo in ædib. quietem agitari, ne præcognita res omnẽ consiliũ subuertat. † Hęc loquutus, 80
fidissimum sibi hominem deligit, qui Plautianũ suis hortetur verbis, acceleret atque adsit quamprimum, dum vterq; princeps iacet. oportere, antequam res populo innotescat, intus esse eum: vt scilicet occupata arce constabilitoque imperio, velint nolint vniuersi, [5] non scilicet principatum

a *In superiorib. edit. est ἐπίτρεψε: quod vel in hoc ἐπιτρέψατε (assentiente vet. cod.) vel in ἐπίτρεψον mutandum fuit.* ¶ IN VERS. L. 1 ne lateat quod moliri audet facinus. 2 atque affinitate iunctum, tal. 3 abiurabat *id*; se ne illa quidem quæ dicerentur, cognita habere dicens: dein inst. 4 vacuam se regiam occupaturum existimans. quum auté venerit, vestræ iam partes erunt, veritatem comperire. Sed magnum in regia silentium esse iubete; ne, quod facimus, si præcognitum fuerit, euertatur. *id est, ne techna qua vtimur ad illum deprehendendum atque conuincendum, si præcognita fuerit, irrita reddatur.* 5 ei qui Imperator non sit futurus, sed iam sit.

adeunti, sed iam plane principi obediant. His creditis Plautianus (erat autem iam diei vesper) magnam in spem sublatus,[1] loricam induitur sub vestem, tuendi corporis gratia: simul conscenso vehiculo properat in regiam, paucis modo qui aderant deducentibus, ratisque eum magnis de rebus ab Imperatorib. acciri. Vt autem in aulam nullo prohibente ingressus est, ignaris quæ agitarentur custodibus, occurrẽs tribunus, composito dolo salutat Imperatorem: dein manu *de more* prehensum deducit intra cubiculum, vbi proiecta esse Imperatorum cadauera mentiebatur. Iamq; aliquot e corporis sui custodibus Seuerus comparauerat, qui statim ingresso manus iniicerẽt. [2] At Plautianus, quum longe alias animo spes agitaret, vt ingressus cubiculum est, cernens vtrumque illic stantem principem, comprehensumque se teneri sentiens: re tanta perterritus, rogare, supplicare, *purgare*; falsa illa omnia, commẽtum id in se, fabulamque excogitatam. Igitur exprobrante hinc Seuero beneficia & honores, illinc Plautiano fidei beneuolentiæq; suæ veteris testimonia repetẽte, paulatim labascere Seuerus, atq; adduci Plautiani verbis; donec pars loricæ per scissum vestimenti apparuit. Qua Antoninus animaduersa, audax iuuenis & iracundus, ac iam antea homini infestus; Atqui, inquit, ad hęc certe duo quid respondeas exspecto.
81 [3] Venisti ad Imperatores sub † vesperam minime accitus? dein quid sibi (rogo) hęc lorica vult? quis ad cœnam comissationemve armatus accedit? Simul hæc dicens, iubet tribunũ, ceterosq; qui aderant, ilico eum strictis gladiis obtruncare, vt hostem manifestarium. Nihil illi cunctati, iussa faciunt iuuenis Imperatoris; occiduntque hominẽ, & cadauer in viam *publicam* proiiciunt, [4] ad vulgi ludibriũ. Hunc finem habuit parem vitę Plautianus, inexhaustæ homo cupiditatis.[5] Ceterum Seuerus, duobus *posthac* præfectis militaribus constitutis,

βασιλεῖ, ἀλλ' ἤδη ὄντι. Τούτοις πιστεύσας ὁ Πλαυτιανὸς ἤδη περὶ δείλην ἑσπέραν, ἀρθεὶς ταῖς ἐλπίσι, θώρακα μὲν ἀμφιέννυται, τῆς τοῦ σώματος ἀσφαλείας χάριν· κρύψας δὲ αὐτὸν τῇ λοιπῇ ἐσθῆτι, ἐπιβὰς ὀχήματος, αἰφνιδίως εἰς τὰ βασίλεια ἠπείγετο, ὀλίγων αὐτὸν παραπεμπόντων· οἳ παρῆσαν, οἰόμενοι κεκλῆσθαι ὑπὸ τῶν βασιλέων διά τινα ἐπείξαντα. ὡς δὲ ἐπέστη τῇ βασιλείῳ αὐλῇ, ἀκωλύτως τε εἰσῆλθεν, ἀγνοούντων τὰ πραττόμενα τῶν φυλάκων· ὑπαντώμενος δὲ ὁ χιλίαρχος, ἐνεδρεύων τε προσεῖπεν αὐτοκράτορα· καὶ δῆθεν ᵃσυνήθως λαβόμενος τῆς χειρὸς, εἰς τὸ δωμάτιον εἰσήγαγεν ἔνθα ἔφασκεν ἐρρίφθαι τὰ τῶν βασιλέων σώματα. ἤδη δὲ παρεσκευάκει ὁ Σεβῆρος νεανίας τῶν περὶ αὐτὸν σωματοφυλάκων, οἳ συλλήψονται αὐτὸν εἰσελθόντα. ὁ δὲ Πλαυτιανὸς, ἐφ' ἑτέραις ἐσελθὼν ἐλπίσιν, ὁρᾷ τοὺς βασιλέας ἀμφοτέρους ἐφεστῶτας· συλληφθείς τε κατείχετο· ἐκπλαγείς τε τῷ πράγματι, ἐδεῖτο καὶ ἐλιπάρει. ἀπελογεῖτό τε, πάντα φάσκων ψευδῆ εἶναι, καὶ σκευὴν κατ' αὐτοῦ καὶ δρᾶμα ἐσκευάσθαι. πολλὰ δὲ τοῦ μὲν Σεβήρου ὀνειδίζοντος εὐεργεσίας τε καὶ τιμὰς, τοῦ δὲ πίστεώς τε καὶ εὐνοίας τῆς ἄνωθεν ὑπομιμνήσκοντος, ἠρέμα πως ὁ Σεβῆρος *ἠπείγετο πειθοῖ τῶν ὑπὸ τοῦ Πλαυτιανοῦ λεγομένων· ἔστε δὴ ὑπεφαίνετο τοῦ θώρακος μέρος, καταρραγείσης τῆς ἐπ' αὐτῷ ἐσθῆτος. ὅπερ ἰδὼν ὁ Ἀντωνῖνος, νέος θρασὺς θυμοειδής τε, καὶ φύσει μισῶν τὸν ἄνθρωπον, Ἀλλὰ πρὸς δύο, ἔφη, ταῦτα τί ἂν ἀποκρίναιο; « ἥκεις πρὸς βασιλέας † ἑσπέρας, μὴ κελευσθείς; « 81 ὁ δὲ θώραξ σοὶ τί βούλεται; τίς γὰρ εἰς ἑστίασιν ἢ κῶ- « μον ὡπλισμένος ἔρχεται; « Καὶ ταῦτα εἰπὼν, κελεύει τῷ χιλιάρχῳ τοῖς τε παροῦσι, σπασαμένοις τὰ ξίφη, φονεῦσαι τὸν ἄνδρα, ὡς ὁμολογουμένως πολέμιον. οἱ δὲ, μὴ μελλήσαντες, κελεύσαντι τῷ νέῳ βασιλεῖ πείθονται· ἀναιροῦσί τε αὐτὸν, καὶ τὸ σῶμα ῥίπτουσιν εἰς τὴν λεωφόρον, ὡς ἂν πᾶσι φανερὸν γένοιτο, καὶ ὑπὸ *μισούντων ὑβρισθείη. Τούτῳ μὲν δὴ τῷ τέλει Πλαυτιανὸς ἐχρήσατο, ἀπλήστῳ τε ζήσας πάντων ἐπιθυμίᾳ, καὶ χρησάμενος ἐν τῷ τέλει *ἀπλήστῳ ὑπηρεσίᾳ. Ὁ δὲ Σεβῆρος, τοῦ μὲν λοιποῦ ὑπάρχοντας δύο τῶν στρατοπέδων κατέστησεν· αὐτὸς

a *Legitur etiam* [illegible]. ¶ IN VERS. L. 1 loricam induit, quæ corporis tutamen esset: & quum eam ceteris vestimentis texisset, conscenso vehic. repente in reg. prop. paucis eum ded. qui aderant, cumque de rebus quæ celeritatem postulassent, acciri existimabant. *vel, de rebus quæ nullam passæ moram essent. Sic supra dixit* [illegible]. 2 At Plaut. sub alia spe ingressus, cernit vtr. 3 Venisne ad Imperatores sub vesp. quum minime accersiueris? *q. d. audesne vesp. ire ad Imp.* 4 ad vulgi conspectum, & inimicorum ludibrium, M. 5 *Politianus omittit interpretationem horum verborum, καὶ χρησάμενος ἐν τῷ τέλει ἀπλήστῳ ὑπηρεσίᾳ, nisi quod in his duobus vocabulis,* parem vitæ, *ad illa respexit. Quamuis autem aliquis ex iis eius sensum queat retinendo ἀπλήστῳ, tamen vide annon & ἀπίστῳ habere locum possit.*

δὲ τὰ

δὲ τὰ πλεῖστα τοῦ βίου διέτριβεν ἐν τοῖς βασιλικοῖς προαστείοις, καὶ τοῖς παραλίοις τῆς Καμπανίας χωρίοις, δικάζων τε καὶ τὰ πολιτικὰ διοικῶν. ἀπάγειν γὰρ ἤθελε τοὺς παῖδας τῆς ἐν Ῥώμῃ διαίτης χρηστῆς ἀπολαύειν ἐπιθυμῶν· αὐτοὺς ἑώρα περὶ τὰ θεάματα ἐσπουδακότας ἀπρεπέστερον ἢ βασιλεῦσιν ἥρμοζεν. ἥ τε περὶ ἐκεῖνα σπουδὴ καὶ φιλονεικία, διάφορον ἔχουσα καὶ ἀντίπαλον ἀεὶ τὴν γνώμην, τῶν ἀδελφῶν ἐτάραττε τὰς ψυχάς, ἐναύσματά τε ἔριδος καὶ ἔχθρας παρεῖχε. μάλιστα δὲ ὁ Ἀντωνῖνος ἀφόρητος ἦν, ἀποσκευασάμενος τὸν Πλαυτιανόν. ᾐδεῖτο δὲ καὶ ἐφοβεῖτο τὸν πατέρα πρᾶξαί τι ἀνήκεστον· τῇ τε θυγατρὶ μὲν ἐκείνου, γυναικὶ δὲ αὐτοῦ, παντὶ τρόπῳ θάνατον ἐμηχανᾶτο. ὁ δὲ Σεβῆρος αὐτήν τε ἐκείνην καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ εἰς Σικελίαν ἐξέπεμψεν, αὐτάρκη δοὺς περιουσίαν εἰς τὸν βίον δαψιλῶς· μιμησάμενος τὸν Σεβαστόν. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τοῖς Ἀντωνίου παισί, πολεμίου γενομένου, οὕτως ἐχρήσατο. αὐτὸς δὲ ἐπειρᾶτο συνάγειν ἀεὶ τοὺς παῖδας εἰς φιλίαν, καὶ [a] προτρέπειν εἰς ὁμόνοιαν καὶ συμφωνίαν, μύθων τε ἀρχαίων καὶ δραμάτων ὑπεμίμνησκεν ἀεί, βασιλέων ἀδελφῶν συμφορὰς ἐκ στάσεως διηγούμενος· θησαυρούς τε καὶ [b] νεὼς, πάντα ἐδείκνυε χρημάτων πλήρη· πλοῦτόν τε καὶ δύναμιν † [c] οὐκ ἔσεσθαι ἔξωθεν ἐπιβουλεύουσαν, τοσαύτης μὲν οὔσης οἴκοι περιουσίας, ὡς ἀφειδῶς καὶ δαψιλῶς τοῖς στρατιώταις χορηγεῖν, τῆς τε ἐν Ῥώμῃ δυνάμεως αὐτῆς τετραπλασιασθείσης, καὶ στρατοπέδου τοσούτου πρὸ τῆς πόλεως ἱδρυθέντος, ὡς μηδεμίαν [d] εἶναι δύναμιν ἔξωθεν ἐχέγγυον μηδὲ ἀντίπαλον, πλήθει στρατοῦ, μήτε μεγέθει σωμάτων, μήτε χρημάτων περιουσίᾳ. πλὴν οὐδὲν ὄφελος τούτων πάντων ἔλεγε, στασιαζόντων πρὸς ἀλλήλους, τοῦ τε πολέμου ἔνδον ὄντος. Ὁ μὲν δὴ τοιαῦτά τινα λέγων ἑκάστοτε, ποτὲ μὲν λιπαρῶν, ποτὲ δὲ ἐπιπλήττων, σωφρονίζειν αὐτοὺς ἅμα καὶ συνάγειν ἐπειρᾶτο. οἱ δὲ οὔτι γε ἐπείθοντο, ἀφηνίαζον δὲ καὶ ἐπεδίδοσαν εἰς τὸ χεῖρον. ἅτε δὴ νεανίας σφριγῶντες, καὶ ὑπὸ βασιλικῆς ἐξουσίας

82

plurimum in suburbanis, aut circum maritimas Campaniæ oras agitabat, ius dicẽs, & ciuilib. negotiis intẽtus: cupiensq; in primis vti Romæ sui liberi bonis morib. instituerẽtur. Nam ludis eos spectaculisq; vehementius studere animaduerterat, quã principibus conueniebat: quo fieret vti studio certamineq; semper in diuersum tendẽte, etiã animi iuuenũ distraherentur, quibusdã quasi admotis contentionum atq; inimicitiarũ facibus. Maxime tamẽ Antoninus, intolerandus, sublato iam e medio Plautiano, [1] terribilisq; & formidolosus erat omnibus: tũ illius natæ, coniugi scilicet suæ, quib. maxime artibus aut machinis poterat, exitiũ intendebat. At Seuerus ipsam [2] pariter cũ filiolo quem pepererat, relegauit in Siciliã, datis opibus quantæ ad victũ atq; vsum abunde sufficerent: imitatus in hoc Augustũ, qui filios Antonii, [*] posteaquã hostis iudicatus est, eodẽ modo tractauerit. [3] Ipse ad pacẽ concordiamq; reuocare liberos, & reconciliare vtrumq; alteri conabatur: admonens identidem veterũ fabularum, in quibus pleræq; regũ calamitates fraternis ortæ seditionibus memorantur. [4] Huc addebat, thesauros templaque pecuniis plena esse; diuitias foris ex vectigalibus † accedere: posse in tãta opulentia militem largitione teneri: auctas in quadruplũ copias vrbanas. tantum sedere exercitũ ante vrbem, vt nulla externa vis, seu multitudinẽ ipsam militũ, seu corporum magnitudinem, seu pecuniæ abundantiam spectes, par inueniri tantis opib. possit. sed ea in nihilũ recasura, ipsis inter se discordantibus atq; intestinum agitantibus bellum. Hæc ille quotidie edisserens, precesque castigationibus admiscens, reprimere illorũ spiritus, ac reducere germanos in gratiam studebat. Ceterum omnia frustra erant. quippe frenos ore depulerant, proni semper in peius. Atque illos, adolescentes adhuc, in ipso ætatis feruore atq; in summa licentia, 82

a Scribe προτρέπειν. b Malim νεὼς πάντας & πλήρεις. c Polit. vertit tamquam legens, πλ. τε καὶ δύναμιν περιεῖναι ἔξωθεν, & tamquam verbum ἐπιβουλεύουσαν non agnoscens. Ego hoc aut similia scripsisse Herod. puto; πλοῦτόν τε καὶ δύναμιν οὐδεμίαν ἔλασσον ἐσεσθαι ἔξωθεν ἐπιβ. vel λέγων. Posset fortassis & ita scribi; πλ. τε καὶ δυν. οὐκ ἔσεσθαι τοῖς ἔξωθεν ἐπιβουλ. d Legitur etiam μηδέν.

¶ IN VERS. L. 1 (sed reuerentia & metus patris obstabat quominus grauissimum quodpiam malum patraret) atque illius natæ, con. quæ velut per parenthesin dicuntur, & procul ab iis absunt quæ Polit. affert. 2 pariter cum fratre releg. si quidem ἀδελφὸν legamus. 3 Ipse liberos semper ad amicitiam adducere conabatur: adhortansque ad concordiam & consensum, fabulas antiquas & tragœdias in memoriam illis reuocabat; semper regum fratrum calamitates ex dissidiis ortas commemorans. In interpretatione autem vocis δραμάτων, speciem pro genere posui: quod sicut μῦθοι, ita etiam δράματα, Latinis sint fabulæ: diuersa tamen significatione. 4 Huc addebat, thes. templaque omnia pecuniis esse plena: ac nullas opes, nullam potentiam ad externas insidias idoneam fore: quum tanta domi esset opulentia vt militibus affatim largiri liceret: & quum ex quæ Romæ erant copiæ, in quadruplum auctæ forent: quinetiam tantus ante vrbem exercitus collocatus esset, vt nulla externa potentia par ei esse atque obsistere valeret; siue ipsa militum multitudine, siue corp. magnitudine, siue etiam pec. abundantia.

voluptatum omnium irritamētis incitatos, etiam adulatorum ministeria diuersos trahebant: scilicet qui non modo illorum obsequerētur cupidinibus atq; flagitiis, sed noua semper aliqua excogitarent, vnde alteri gratum fieret, alter offenderetur. Quorum etiam nonnullos Seuerus ipse, in huiuscemodi ministeriis deprehensos, supplicio affecit. ¶ Hanc liberorum suorum vitam & indecora in spectaculis studia ferens grauiter senex Imperator, litteras a Britanniæ præfecto accepit, quæ docebāt, barbaros illic seditiones agitare, regionemq; omnem incursionibus ac depopulationib. vastare: quare maiore manu ad resistendū, vel etiam principis ipsius præsentia, opus esse. Lætus ea Seuerus accepit: quippe homo suapte natura gloriæ appetentior, post victorias ad orientē septemtrionemque, & cognomina vtrimq; parta, etiam cōtra Britannos tropæa excitare aliqua cupiebat: adhęc filios quoque abducere ex vrbe; [1] vt procul a munditiis vrbanis, in castris militari vitæ ac sobriæ iuuenes insuescerēt. Ita expeditionem in Britanniam edicit, se-
83 nex † iam, & morbo articulari laborans: tāta autem animi virtute, quanta nemo [vmquam] vel iuuenum. Igitur iter ingressus, lectica plurimum vehebatur, nulloq; cessabat loco.
Quare confecto itinere *vna cum filiis*, speque omni ac sermone celerius enauigato Oceano, [2] Britanniam ingressus est: collectisque militibus ac maximis conflatis viribus, bellum comparabat. Ceterum Britanni, repentino principis aduentu perculsi, auditoq; tantas contra se comparari copias, legatos ad eum de pace, ac seipsos expurgatum *de iis quæ antea deliquerant*, miserunt. At Seuerus, moras de industria nectens, ne vacuo sibi Romam redeundum foret, cupidus victoriæ cognominisque Britannici, legatos quidem re infecta domum dimittit; ipse quæ bello vsui forent, magna sollertia comparabat. Sed inprimis tamen curæ habuit pontibus occupare paludes; vt stare in tuto milites *facileque per eas discurrere* possent, atque in solido prœliari. siquidem

εἰς πάσας ἡδονῶν ὀρέξεις ἀπλήστως ὁρμωμένους, ἕκαστοι τῶν κολακευόντων ἀνθεῖλκον πρὸς αὐτούς· οὐ μόνον ὑπηρετούμενοι ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτῶν καὶ ταῖς περὶ τὰ αἴσχιστα σπουδαῖς, ἀλλὰ καὶ ἀεί τι καινὸν ἐξευρίσκοντες, δι' οὗ εὐφρανοῦσι μὲν ὃν ἐκολάκευον, λυπήσουσι δὲ τὸν ἀδελφόν. ἤδη γοῦν τινας καὶ λαβὼν ἐπὶ τοιαύταις ὑπηρεσίαις ὁ Σεβῆρος, ἐκόλασεν. ¶ Ἀχαλλοντι δ' αὐτῷ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ βίῳ τῶν παίδων, καὶ τῇ περὶ τὰ θεάματα ἀπρεπεῖ σπουδῇ, ἐπιστέλλει ὁ τῆς Βρεττανίας ἡγούμενος, στασιάζειν τοὺς ἐκεῖ βαρβάρους φάσκων, καὶ κατατρέχοντας τὴν χώραν, λείας τε ἀπάγειν, καὶ πορθεῖν τὰ πλεῖστα. δεῖσθαι τοίνυν χειρὸς πλείονος πρὸς βοήθειαν τοῦ τόπου, ἢ βασιλικῆς ἐπιδημίας. ὁ δὲ Σεβῆρος, ἀσμένως ταῦτα ἀκούσας, φύσει μὲν καὶ φιλόδοξος ἄλλως ὑπάρχων, καὶ μετὰ τὰς ὑπὸ ἀνατολαῖς καὶ ἄρκτῳ νίκας καὶ προσηγορίας, βουλόμενος καὶ κατὰ Βρεττανῶν ἐγεῖραι τρόπαια· ἔτι δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς ἀπαγαγεῖν τῆς Ῥώμης θέλων, ὡς ἂν νεάζοιεν ἐν στρατιωτικῷ βίῳ καὶ σώφρονι, ἀπαχθέντες τῆς ἐν Ῥώμῃ τρυφῆς καὶ διαίτης· ἐπαγγέλλει τὴν εἰς τὴν Βρεττανίαν ἔξοδον, πρεσβύτης † τε ἤδη ὢν, καὶ ὑπὸ τῆς ἀρθρίτιδος νό- 83
σου κάμνων· ἀλλὰ τὰ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἔρρωτο ὑπὲρ πάντα νεανίαν. τὰ πλεῖστα γοῦν καὶ φοράδην φερόμενος, τῆς ὁδοιπορίας εἴχετο, οὐδὲ πώποτε ἐπὶ πολὺ μένων ἀνεπαύετο. Ἀνύσας δὲ τὴν ὁδὸν ἅμα τοῖς παισὶ, * παντὸς λόγου καὶ ἐλπίδος θᾶττον τὸν Ὠκεανὸν διαπλεύσας, Βρεττανοῖς ἐπέστη· τούς τε πανταχόθεν στρατιώτας ἀθροίσας, καὶ δύναμιν πολλὴν ἀγείρας, τὰ πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκευάζετο. οἱ δὲ Βρεττανοί, τῇ τοῦ βασιλέως ἐκπλαγέντες αἰφνιδίῳ ἐπιδημίᾳ, δύναμίν τε ἀκούσαντες παμπλείστην ἐπ' αὐτοὺς ἀθροισθεῖσαν, πρεσβείας ἔπεμπον, περί τε εἰρήνης διελέγοντο, ἀπολογεῖσθαί τε ἐβούλοντο πρὸς τὰ προημαρτημένα. ὁ δὲ Σεβῆρος, διατρίβων τε χρόνου ζητῶν, ὡς ἂν μὴ πάλιν εἰς τὴν Ῥώμην ἐπείγοιτο, ἔτι δὲ καὶ βουλόμενος προσκτήσασθαι τὴν κατὰ Βρεττανῶν νίκην τε καὶ προσηγορίαν, τοὺς μὲν πρέσβεις αὐτῶν ἀπράκτους ἔπεμψεν, εὐτρέπιζε δὲ τὰ πρὸς τὴν μάχην. μάλιστα δὲ γεφύραις διαλαμβάνειν ἐπειρᾶτο τὰ ἑλώδη χωρία, ὡς ἂν ἐπ' ἀσφαλοῦς βαίνοντες οἱ στρατιῶται, ῥᾳδίως τε αὐτὰ διατρέχοιεν, καὶ ἐπ' ὀχυροῦ βήματος ἑδραίως ἑστῶτες μάχοιντο. τὰ γὰρ πλεῖστα τῆς

¶ In vers. L. 1 vt in militari & temperanti vita, abducti a Romanis delicijs, iuuentutem traducerent. 2 Britannis superuenit, M.

Βρεττανῶν χώρας, ἐπικλυζόμενα ταῖς τοῦ Ὠκεανοῦ συνεχέσιν ἀμπώτεσιν, ἑλώδη γίνεται· οἷς ἔθος τοῖς μὲν βαρβάροις ἐννήχεσθαί τε καὶ διαθεῖν βρεχομένοις μέχρις * ἰξύων. γυμνοὶ γὰρ ὄντες τὰ πλεῖστα τοῦ σώματος, τῆς ἰλύος καταφρονοῦσι. ἐσθῆτα γὰρ οὐκ ἴσασι χρῆσιν, ἀλλὰ τὰς μὲν λαγόνας καὶ τοὺς τραχήλους κοσμοῦσι σιδήρῳ, καλλώπισμα τοῦτο καὶ πλούτου σύμβολον νομίζοντες, ὥσπερ τὸν χρυσὸν οἱ λοιποὶ βάρβαροι· τὰ δὲ σώματα στίζονται γραφαῖς * ποικίλων ζῴων παντοδαπῶν εἰκόσιν. ὅθεν οὐδὲ ἀμφιέννυνται, ἵνα μὴ σκέπωσι τοῦ σώματος τὰς γραφάς. εἰσὶ δὲ μαχιμώτατοί τε καὶ φονικώτατοι, ἀσπίδα
84 μόνην στενὴν προβεβλημένοι, † καὶ δόρυ· ξίφος δὲ παρηρτημένοι γυμνοῦ σώματος. θώρακος δὲ ἢ κράνους οὐκ ἴσασι χρῆσιν, ἐμπόδιον νομίζοντες πρὸς τὴν διόδον τῶν ἑλῶν· ἐξ ὧν τῆς ἀναθυμιάσεως καὶ παχύτητος, ὁ κατ' ἐκείνην τὴν χώραν ἀὴρ ζοφώδης ἀεὶ φαίνεται. Πρὸς δὴ ταῦτα ἐξήρτυεν ὁ Σεβῆρος ὅσα συνοίσειν ἔμελλε τῷ Ῥωμαίων στρατῷ, λυπήσειν δὲ καὶ ἐμποδίσειν τὴν τῶν βαρβάρων ὁρμήν. Ὡς δὲ αὐτάρκως ὤφθη αὐτῷ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκευάσθαι, τὸν μὲν νεώτερον τῶν υἱῶν, τὸν Γέταν καλούμενον, καταλιπὼν ἐν τῷ ὑπὸ Ῥωμαίους ἔθνει δικάσοντά τε καὶ τὰ λοιπὰ διοικήσοντα πολιτικὰ τῆς ἀρχῆς, (δοὺς αὐτῷ συνέδρους τῶν φίλων τοὺς πρεσβυτέρους) τὸν δὲ Ἀντωνῖνον παραλαβὼν, ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ἠπείγετο. Ὑπερβάντος δὲ τοῦ στρατοῦ τὰ προβεβλημένα ῥεύματά τε καὶ χώματα τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, συμβολαὶ καὶ ἀκροβολισμοὶ πολλάκις ἐγίνοντο, τροπαί τε τῶν βαρβάρων. ἀλλὰ τοῖς μὲν ῥᾳδία ἦν ἡ φυγὴ, καὶ διελάνθανον ἔν τε δρυμοῖς καὶ ἕλεσι, καὶ τῇ τῶν χωρίων γνώσει. ἅπερ πάντα Ῥωμαίοις ὄντα ἐναντία, πλείονα παρεῖχε τοῦ πολέμου τὴν διατριβήν. ¶ Τὸν δὲ Σεβῆρον, γηραιὸν ὄντα ἤδη, νόσος ἐπιμηκεστέρα καταλαμβάνει. ὅθεν αὐτὸς μὲν ἠναγκάζετο μένειν οἴκοι, τὸν δὲ Ἀντωνῖνον ἐπειρᾶτο ἐκπέμπειν διοικήσοντα τὰ στρατιωτικά. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, τῶν μὲν πρὸς τοὺς βαρβάρους μετρίως ἐφρόντιζεν, ἐπειρᾶτο δὲ οἰκειοῦσθαι τὰ στρατεύματα, καὶ πάντας ἀνέπειθεν * εἰς αὐτὸν βλέπειν μόνον.

Britanniæ pleraq; loca frequentibus Oceani alluuionibus paludescũt. Per eas igitur paludes barbari ipsi natant, excursantq;, ad ilia vsq; demersi; ac, pleraq; corporis nudi, cœnum contemnunt. Neq; enim vestis vsum cognorunt; sed ventrẽ atq; ceruicẽ ferro incingunt: ornamentum id esse, ac diuitiarum argumentum existimantes, perinde vt aurum ceteri barbari. Quin ipsa notant corpora pictura varia, & omnifariam formis animaliũ: quocirca ne induuntur quidem; videlicet picturam corporis ne adoperiant. Sunt autẽ bellicosissima gens, atque auidissima cædis: tantum scuto angusto lanceaq; † contenti, præ- 84
terea gladio nudis corporibus dependente: loricæ ac galeæ penitus ignorant vsum; impedimentum id esse transgrediendis paludibus arbitrãtes; quarum vaporibus æstuq; cælum ibi semper caliginosum. [1] Ad hæc Seuerus nihil non cõparabat, quod viui Romano militi, quod detrimẽto barbaris impedimentoque foret. Vbi vero satis ex sentẽtia prompta sibi esse ac parata omnia intellexit, iuniorẽ filium, Getam nomine, in parte insulæ Romanis subiecta reliquit; vt iuri dicundo rebusque ciuilibus administrandis præesset: eiq; consiliarios ex amicis natu grandiorib. reliquit, Antonino secũ aduersus barbaros educto. Trãsgresso igitur Romano exercitu amnes aggeresq; eos qui obiecti barbaris, Romanorũ fines disterminãt, pugnæ quędã tumultuarię fiebãt & excursiones, victore vbiq; Romano. Ceterũ facilis erat ex fuga receptus barbaris, quippe inter siluas ac paludes & loca ipsis notissima delitescentibus. quæ omnia Romanis aduersa, morã bello addebant. ¶ Interea Seuerũ iam confectũ senio, longior inuasit morbus, sic vt ipse domi residere atq; Antoninum mittere in bellum ad Imperatoris obeunda munia cogeretur. Ceterũ [2] Antoninus, haud magnopere de barbaris sollicitus, exercitum sibi adiungere & confirmare vniuersos tendebat, vti se vnum intuerentur;

a In huius loci interpretatione Horatium imitatus sum, qui loquendi genere quod huic respondet, usus est, rem eandem significare volens: simulque alio quo idem declaratur: epist. 1. lib. 1. De te pendentis, te respicientis amici. ¶ In vers. l. 1 Aduersus hæc, M. 2 Anton. de iis quæ aduersus barbaros gerenda erant, non valde laborabat: sed exercituum beneuolentiam sibi adiungere conabatur, & omnes ad respiciendum se vnum sollicitabat; totam imperii dignitatẽ quouis modo ambiens, & fratrem criminationibus in inuidiam adducens. Atque adeo ipse pater, diu ægrotans & ad mortem cunctans, (*vel, mori cunctans, vel, ad mortem lento gradu incedens*) grauis ei atque molestus videbatur. quare medicis ac ministris persuadere conabatur vt aliquod maleficium circa senis tractationem admitterent: vt citius eo liberaretur. Verumtamen Seuerus vix tandem vita defunctus est, mœrore magna ex parte consumptus: omnibus qui vnquam fuerunt Imperatoribus, rerum bellicarum gloria superatis.

soli sibi imperium vindicans, ac [1]germano [identidem] obtrectans. Quin lõgior quoq; patris valetudo, ac mortis mora diuturnior, anxiũ videlicet adolescentem habebant: sic vt medicis ministrisque [subinde] conaretur persuadere, senem vt e medio quamprimum quoquo modo tolleret: donec tandem Seuerus, mœrore magis
85 quam morbo consumptus, † vitaq; defunctus est; clarissimus omniũ Imperatorum bellicis operibus. Neq; enim aut ciuiles quisquã aduersus inimicos, aut externas aduersus barbaros totidem alius victorias reportauit. Annisq; duodeuiginti gesto imperio decessit, successoribus liberis *iuuenibus*; tãta pecuniæ relicta *illis* copia, quantam antea nemo: tum ampliore exercitu quã cui obsistere vlla vis posset. ¶ Igitur Antoninus, mortuo Seuero, summam potestatem nactus, confestim vniuersos ab ipso (qđ aiunt) lare interficere cœpit. Nam & medicos supplicio affecit, quod sibi parum obtemperauerãt, iubenti *maleficium aliquod admittere, &* senis maturare necem: nutriciosq; suos iuxta & fratris, [2]quod de reconciliandis egissent: ne vno quidem reliquo suæ crudelitati facto, ex eo ordine hominum qui in honore aliquo fuerant, quiq; ipsius parẽtem obseruauerant. Duces porro exercitus magnis muneribus ac promissis adhortabatur, persuaderent militibus vti se vnum Imperatorẽ declararent: nullasq; nõ machinas aduersus germanũ intendebat. Neq; id tamen persuadere militibus potuit. quippe memores, vtrumque a Seuero iam inde a pueritia pari honore cultuque educatum, etiam ipsi parem vtriq; obedientiam beneuolentiamq; exhibebant. Igitur Antoninus, cognito parũ sibi rem [3]aduersus exercitum procedere, icto cum barbaris fœdere, [4]dataque pace & obsidibus acceptis, decedens illinc, ad matrem iam germanumque festinat. Congressos reducere in gratiam mater conata; adnitentibus honestissimis quibusq; Seueri amicis & consiliariis. Igitur Antoninus, quum nemo scilicet nõ eius libidini refragaretur, vi potius quam voluntate, [5]ad cõcordiæ amorisq; simulationẽ adducitur. Ita ambo pari honore imperiũ gerentes,

ἐμνᾶτό τε παντὶ τρόπῳ τὴν μοναρχίαν, διαβάλλων τὸν ἀδελφόν. ὁ δὲ πατήρ, ἐπὶ πολὺ νοσῶν, καὶ πρὸς τὸν θάνατον βραδύνων, ἐπαχθὴς αὐτῷ καὶ ὀχληρὸς ἐφαίνετο. ἀνέπειθέ τε ἰατροὺς καὶ ὑπηρέτας κακουργῆσαί τι περὶ τὴν θεραπείαν τοῦ γέροντος, ὡς ἂν θᾶττον αὐτοῦ ἀπαλλαγείη. πλὴν ἀλλὰ μόλις ποτὲ Σεβῆρος λύπῃ τὸ πλέον διαφθαρείς, ἀνεπαύσατο τοῦ † βίου, ἐνδοξότατα βιώσας, ὅσον πρὸς 85
τὰ πολεμικά, τῶν πώποτε βασιλέων. οὔτε γὰρ ἐμφύλια κατ' ἐχθρῶν, οὔτε ξένα κατὰ βαρβάρων, τοσαῦτά τις πρὸ αὐτοῦ ἤγειρε τρόπαια. βασιλεύσας δὲ ὀκτωκαίδεκα ἔτεσιν, ἐπὶ παισὶ νεανίαις διαδόχοις ἀνεπαύσατο· χρήματά τε αὐτοῖς καταλιπὼν ὅσα μηδεὶς πώποτε, καὶ δύναμιν στρατιωτῶν ἀνανταγώνιστον. ¶ Ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, τοῦ πατρὸς ἀποθανόντος, λαβόμενος ἐξουσίας, εὐθὺς ἀφ' ἑστίας πάντας φονεύειν ἤρξατο· τούς τε ἰατροὺς ἀνελὼν οἳ μὴ ὑπήκουσαν αὐτῷ κελεύσαντι κακουργῆσαι καὶ τὸν θάνατον ἐπισπεῦσαι τοῦ γέροντος, τούς τε τροφεῖς αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ, ἐπεὶ προσέκειντο λιπαροῦντες αὐτὸν ὑπὲρ ὁμονοίας. οὐδένα δὲ εἴασε περιλειφθῆναι τῶν ἐν τιμῇ γενομένων ἢ θεραπείᾳ τοῦ γέροντος. ἰδίᾳ τε δωρεαῖς καὶ μεγάλαις ὑποσχέσεσι τοὺς τῶν στρατοπέδων ἡγουμένους ἐθεράπευεν, ὅπως ἀναπείσωσι τὸν στρατὸν ἀποδεῖξαι μόνον αὐτὸν κρατοῦντα· καὶ πᾶσαν μηχανὴν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἐζήτει. οὐ μὴν ἔπειθε τὸ στρατιωτικόν· μεμνημένοι δὲ τοῦ Σεβήρου, καὶ ὅτι ἀμφοτέρους ἴσους ἐκ παίδων ἐθρέψαντο, ἴσην αὐτοῖς ὑπηρεσίαν καὶ εὔνοιαν παρείχοντο.
Ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, ἐπεὶ μὴ προσεχώρει αὐτῷ τὰ τῶν στρατοπέδων, σπεισάμενος πρὸς τοὺς βαρβάρους, δούς τε εἰρήνην, τά τε πιστὰ λαβών, ἐξῄει τε τῆς βαρβάρου, πρός τε τὸν ἀδελφὸν ἤδη καὶ τὴν μητέρα ἠπείγετο. ὡς δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ ἐγένοντο, συνάγειν αὐτοὺς ἡ μήτηρ ἐπειρᾶτο, καὶ οἱ ἐν ἀξιώσει ὄντες καὶ σύνεδροι πατρῷοι φίλοι. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, πάντων αὐτῷ πρὸς ἃ ἐβούλετο ἐναντιουμένων, ἀνάγκῃ μᾶλλον ἢ γνώμῃ, ἐς ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν ἐπίπλαστον μᾶλλον ἢ ἀληθῆ, προήγετο. οὕτω δὴ τὰ τῆς βασιλείας ἀμφότεροι διῳκοῦντες ἐν ὁμοτίμῳ ἀρχῇ

¶ IN VERS. L. 1 germano: *quia scilicet Bassianus Marcia natus erat, Geta verò Iulia*; M. 2 quoniam eum instãter obtestabantur vt ad cõcordiam veniret. Atque adeo nullum superesse siuit eorum qui in hon. al. fuerant, aut senem ipsum obseruarant. *Politianum non* quique *sed* quive *scripsisse puto*. 3 Hic aduersus exercitum *pro* erga exercitum *est accipiendum*. 4 Dataque pace & fide accepta: vel, & acceptis fidei pignoribus. 5 ad concordiam & amicitiam, simulatã potius quam veram, adducitur.

ἀπῆραν

ἀπῆραν τῆς Βρεττανίας ἀπήλλαξαν· εἰς τε τὴν Ῥώμην ἠπείγοντο, κομίζοντες τὰ τοῦ πατρὸς λείψανα. τὸ γὰρ
86 σωμάτιον πυρὶ παραδόντες, τήν τε † κόνιν σὺν ἀρώμασιν εἰς κάλπην ἀλαβάστρου ἐμβαλόντες, ἀπεκόμιζον εἰς τὴν Ῥώμην, εἰς τὰ βασίλεια ἀποθησόμενοι ἱερὰ μνήματα. αὐτοὶ δὲ τὸν στρατὸν ἀναλαβόντες, νικηφόροι δὴ κατὰ Βρεττανῶν, εἰς τὴν ἀντικειμένην Γαλλίαν, διαβάντες τὸν Ὠκεανὸν, ἀφίκοντο. Ὅπως μὲν δὴ Σεβῆρος τὸν βίον μετήλλαξε, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν διεδέξαντο, ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ δεδήλωται.

soluerunt ex Britannia: Romamque cum patris reliquiis contendebant. Nam corpusculo ignibus tradito, cinerem ipsum † cum odoribus in va- 86
sculum alabastri cōiectum, Romam referebant: vt videlicet in sacris principum monumentis componeretur. Ipsi exercitum deportantes, victoresque iam Britanniæ *scilicet*, in aduersam Galliam emenso Oceano peruenerunt. Quo igitur pacto & diem suum obierit Seuerus, & liberi eius imperium susceperint, in hoc volumine demonstratum est.

ἩΡΩΔΙΑΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ [ΙΣΤΟΡΙΩΝ] βιβλίον τέταρτον.

ΤΑ μὲν δὴ πραχθέντα Σεβήρῳ, βασιλεύσαντι ὀκτωκαίδεκα ἔτεσιν, ἐν τῷ πρὸ τούτου βιβλίῳ δεδήλωται. οἱ δὲ υἱεῖς αὐτοῦ, ἤδη νεανίαι, ἅμα τῇ μητρὶ εἰς τὴν Ῥώμην ἠπείγοντο, ἤδη μὲν κατὰ τὴν ὁδὸν στασιάζοντες πρὸς ἀλλήλους. οὔτε γὰρ καταγωγαῖς ταῖς αὐταῖς ἐχρῶντο, οὔτε συνεσιτοῦντο ἀλλήλοις· πολὺ δὲ τὸ ὕποπτον ἐν ἅπασιν ἐδέσμασί τε καὶ πόμασι, μή τις αὐτῶν προλαβὼν καὶ λαθὼν, ἢ τινὰς ἀναπείσας τῶν ὑπηρετῶν, δηλητηρίῳ χρήσηται φαρμάκῳ. ταύτῃ γοῦν καὶ τὴν ὁδοιπορείαν ἐπὶ μᾶλλον ἤπειγον, ἀδεέστερον ἑκάτερος βιώσεσθαι προσδοκῶν εἰ ἐν τῇ Ῥώμῃ γένοιντο, καὶ τὰ βασίλεια διελόμενοι, ἐν πλατείᾳ καὶ πολλῇ οἰκήσει καὶ πάσης πόλεως μείζονι, καθ' ἑαυτὸν ἑκάτερος διάγοι ὡς βούλοιτο. Ὡς δὲ ἀφίκοντο εἰς τὴν Ῥώμην, ὅ τε δῆμος αὐτοὺς δαφνηφορῶν ὑπεδέξατο, ἥ τε σύγκλητος προσηγόρευσεν. ἡγοῦντο δὲ αὐτοὶ μὲν, τὴν βασίλειον φέροντες πορφύραν· εἵποντο δὲ ὄπισθεν αὐτοῖς οἱ τὴν ὕπατον ἀρχὴν τότε διέποντες, κάλπην φέροντες ἔνθα ἦν τὰ Σεβήρου λείψανα. οἵ τε[a] προσαγορεύοντες τοὺς νέους αὐτοκράτορας, παριόντες
87 † καὶ τὴν κάλπην προσεκύνουν. ἐκείνην μὲν οὖν παραπέμψαντες, καὶ προπομπεύσαντες αὐτῆς, ἀπέθεντο ἐν τῷ νεῷ ἔνθα Μάρκου τε καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων ἱερὰ μνήματα δείκνυνται. ἐπιτελέσαντες δὲ τὰς νενομισμένας ἱερουργίας ἐπὶ ταῖς βασιλικαῖς εἰσόδοις, ἀνῆλθον εἰς τὰ βασίλεια·

HERODIANI HISTORIÆ DE IMPERIO POST MARcum, *Liber quartus.*

RES gestas Seueri principis per annos duodeuiginti, superiore libro sumus persequuti. Porro autem ipsius liberi, adolescentes iam, vna cū matre Romam festinabant, seditiones etiam tum in itinere agitantes. quippe diuersoriis mensaq; numquam eisdem vtebantur: multumque suspicionis in cibo omni potuque, ne alteruter ante capto tempore, ipse clam aut per ministeria veneno rem gereret. Ob eamque causam etiam iter properantius faciebant: tutius rati victuros vbi iam in vrbem peruenissent, diuisaque inter se regia,[1] amplis ac spatiosis ædibus, maioribus etiam reliqua vrbe, pro suo vterque arbitrio separatim agitarent. Postquam vero in vrbem peruentum, populus eos vniuersus laureatus excepit, & senatus cōsalutauit. Præibant igitur principes ipsi cum purpura imperatoria: post sequebantur consules, vrnam cum Seueri reliquiis gestantes. Qui autem nouos Imperatores † cōsalu- 87
tauerant, progressi deinde, vrnam quoque ipsam [supplices] adorabant. Ita comitati magna pompa, composuerunt[2] ipsum in templo, vbi Marci ac superiorum principum sacra visuntur monimenta. Re igitur diuina[3] ceremoniisque de more concelebratis, vterq; in regiam discedunt:

a Polit. ita vertit quasi scriptum esset ἀντὶ ... quam script. probo. ¶ IN VERS. L. 1 in habitatione ampla & speciosa, omnique vrbe maiori, Gr. 2 Politianum scripsisse puto ipsam; videlicet vrnam. 3 cerim. concelebratis quæ in Imperatorum ingressibus sunt receptæ, in regiam ascenderunt.

partiti inter ſe domū, ianuiſq; ſecretiorib. obſtructis, publicis tantū atq; atrienſibus promiſcue vtētes. [1] Quin & cuſtodes corporis ſeparatim ſibi delegerunt: vix vnquā cōgredientes, niſi pauxillum dumtaxat, vt in publico a multitudine ipſa cōſpicerentur. Sed in primis tamen iuſta parēti perſoluerunt. Mos eſt enim Romanis, conſecrare Imperatores, qui ſuperſtitibus filiis vel ſucceſſoribus moriuntur: quique eo ſunt honore affecti, relati dicuntur inter diuos. Eſt autē tota vrbe quaſi luctus quidam, feſtæ celebritati promiſcuus: quippe functum vita corpus, ritu hominum ſumptuoſo funere ſepeliunt. Sed ceream imaginem, defuncto quamſimillimam, fingunt; eamque in regiæ veſtibulo proponunt, ſupra eburneum lectum maximum atque ſublimem, veſtibus inſtratum aureis. Et quidem imago illa ad ægroti ſpeciem pallida recumbit. Circa lectum vero vtrimq; magnam partem diei ſedent; a læuā quidem, ſenatus omnis, veſtibus atris amicti: a dextera vero, matronę, quas virorū aut parentum dignitas honeſtat. harumq; nulla vel aurum geſtās vel ornata monilibus conſpicitur; ſed veſtibus albis exilib. indutæ mœrentium ſpeciem præbent. [2] Hæc ita per ſeptem dies cōtinuos faciunt; medicis ad lectū quotidie accedētibus, inſpectumque velut ęgrum, deterius ſe habere, ſubinde pronuntiantibus.

88 ‡ Dein vbi iam viſus obiiſſe diem, lectum humeris attollūt [3] equeſtris ſenatoriique ordinis nobiliſſimi ac lectiſſimi iuuenes; perq; viam ſacram in Vetus forum deferunt, vbi magiſtratus Romani deponere imperium conſueuerant. Vtrimque autem gradus quidam ſunt ad ſcalarū ſimilitudinem exſtructi; in quibus, altera ex parte, puerorum chorus eſt e nobiliſſimis atque patriciis; altera, fœminarum illuſtrium, hymnos in defunctum pæanaſq; canentium, verendo ac lamētabili carmine emodulatos. Quibus peractis, [4] tollunt iterum lectum, atq; extra vrbem perferunt in

διελόμενοι δ' αὐτὰ, [a] ἑκάτεροι ᾤκει· διαφράττοντές τε πάσας εἰσόδους, εἴ τινες ἦσαν λανθάνουσαι, μόναις δὲ ταῖς δημοσίαις καὶ αὐλείοις [a] ἀνέδην χρώμενοι· φρουράς τε ἐπιστήσαντες ἰδίᾳ ἑκάτεροι, οὐδὲ συνιόντες, εἰ μὴ πρὸς ὀλίγον ὅσον δημοσίᾳ εἴ ποτε ὀφθῆναι. ἐπετέλεσαν δὲ πρὸ ἁπάντων τὴν εἰς τὸν πατέρα τιμήν. Ἔθος γάρ ἐστι Ῥωμαίοις, ἐκθειάζειν βασιλέων τοὺς [b] ἐπὶ διαδόχοις παισὶ τελευτήσαντας· τήν τε τοιαύτην τελετὴν, ἀποθέωσιν καλοῦσι. μεμιγμένον δέ τι πένθος ἑορτῇ καὶ θρησκείᾳ κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν δείκνυται. τὸ μὲν γὰρ σῶμα τοῦ τελευτήσαντος, πολυτελεῖ κηδείᾳ καταθάπτουσιν, ἀνθρώπων νόμῳ· κηροῦ δὲ πλασάμενοι εἰκόνα πάντα ὁμοίαν τῷ τετελευτηκότι, ἐπὶ μεγίστης ἐλεφαντίνης κλίνης εἰς ὕψος ἀρθείσης προτιθέασιν ἐν τῇ τῶν βασιλείων εἰσόδῳ, χρυσοϋφεῖς στρωμνὰς ὑποστρωννύντες. ἡ δὲ εἰκὼν ἐκείνη ἐν σχήματι νοσοῦντος παράκειται ὠχριῶσα. τῆς δὲ κλίνης ἑκατέρωθεν καθέζονται ἐπὶ πλεῖστον τῆς ἡμέρας, ἐν μὲν τῷ λαιῷ μέρει, πᾶσα ἡ σύγκλητος μελαίναις ἐφεστρίσι χρώμενοι· ἐν δὲ τῷ δεξιῷ, γυναῖκες πᾶσαι ὅσαις ἀνδρῶν ἢ πατέρων ἀξίωμα, τιμῆς ἐνδόξου μεταδίδωσιν. οὔτε δὲ χρυσοφοροῦσα τις αὐτῶν ὁρᾶται, οὔτε περιδεραίοις κοσμουμένη· ἀλλὰ λιτὰς ἐσθῆτας λευκὰς ἀμφιεννύμεναι, σχῆμα παρέχουσι λυπουμένων. ἑπτὰ μὲν οὖν ἡμερῶν ταῦτα εἰρημένα ἐπιτελεῖται· ἰατροί τε εἰσιόντες ἑκάστοτε, προσίασι τῇ κλίνῃ, καὶ δῆθεν ἐπισκεψάμενοι τὸν νοσοῦντα, χαλεπώτερον ἔχειν ἀπαγγέλλουσιν ἑκάστοτε.

† Ἐπειδὰν δὲ δόξῃ τετελευτηκέναι, τὴν μὲν κλίνην ἀράμενοι τοῦ τε ἱππικοῦ τάγματος οἱ εὐγενέστατοι, καὶ τῆς συγκλήτου ἐπίλεκτοι νεανίαι, κομίζουσι διὰ τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ, εἴς τε τὴν ἀρχαίαν ἀγορὰν προτιθέασιν, ἔνθα οἱ Ῥωμαίων ἄρχοντες ἀπόμνυνται. ἑκατέρωθεν δὲ βάθρα τινὰ σύγκειται, ἐν κλίμακος σχήματι· καὶ ἐπὶ μὲν θατέρου μέρους, τῶν εὐγενεστάτων καὶ εὐπατριδῶν χορὸς ἕστηκε παίδων· ἐν δὲ τῷ ἀντικειμένῳ, γυναικῶν τῶν ἐν ἀξιώσει εἶναι δοκουσῶν. ᾄδουσι δὲ ἑκάτεροι ὕμνους τε καὶ παιᾶνας εἰς τὸν τετελευτηκότα, σεμνῷ μέλει καὶ θρηνώδει ἐρρυθμισμένους. Μετὰ δὲ τοῦτο [c] βαστάσαντες τὴν κλίνην, φέρουσιν ἔξω τῆς πόλεως εἰς 88

a *in praeced. aliorum edit. male* ἀνάδην. b *Polit. legit, aut saltem vertit quasi legerit* ἐπὶ παισὶν ἢ διαδόχοις κτλ. c *Polit. particulam* πάλιν *participio* βαστάσαντες *addit.* ¶ IN VERS. L. 1 quin & cuſtodes ſeparatim vterque ſibi appoſuit, M. 2 Intra ſpatium autem ſeptem dierum fiunt quæ dixi. Sed & medici ſubinde ingredientes ad lectum accedunt: & poſtquam inſpexerunt ſcilicet ægrotum, deterius ſe habere identidem renuntiant. *Nam particula* δῆθεν *ironiam hic declarat, vt* Scilicet *apud Latinos. Talis eſt particula* δὴ *viſa in principio pag. præcedentis: idcirco & ibi ſum interpretatus* Scilicet. 3 & qui ex equeſtri ordine ſunt nobiliſſ. & ex ſenatorio lect. iuuenes. *iungit autem Polit.* νεανίας *cum* εὐγενεστάτοις *quoque.* 4 *Intellige, attollunt ſeu extollunt in humeros: vel, Attollunt humeris, vt paulo ante loquutus eſt, ex Virgilio.*

τὸ κα-

τὸ καλούμενον Ἄρεως πεδίον. ἔνθα κατεσκεύασται ἐν τῷ πλατυτάτῳ τοῦ πεδίου τόπῳ τετράγωνόν τι καὶ ἰσόπλευρον, ἄλλης μὲν ὕλης οὐδεμιᾶς μετέχον ἢ ἐκ μόνης τε συμπήξεως ξύλων μεγίστων, εἰς σχῆμα οἰκήματος· πᾶν δὲ ἐκεῖνο, ἔνδοθεν μὲν φρυγάνων πεπλήρωται, ἔξωθεν δὲ χρυσοϋφέσι στρωμναῖς, ἐλεφαντίνοις τε ἀγάλμασι, γραφαῖς τε ποικίλαις κεκόσμηται.[a] ὑπ' ἐκείνῳ δὲ ἕτερον, σχήματι μὲν καὶ κόσμῳ παραπλήσιον μικρότερον ἐπίκειται, πυλίδας ἔχον καὶ θύρας ἀνεῳγυίας. τρίτον τε καὶ τέταρτον ἀεὶ τοῦ ὑποκειμένου μεῖον, ἐς τελευταῖον βραχύτατον περαιοῦται. ἀπεικάσαι τις ἂν τὸ σχῆμα τοῦ κατασκευάσματος φρυκτωρίοις, ἃ τοῖς λιμέσιν ἐπικείμενα, νύκτωρ διὰ τοῦ πυρὸς ἐς ἀσφαλεῖς καταγωγὰς τὰς ναῦς χειραγωγεῖ· φάρους δὲ αὐτὰ οἱ πολλοὶ καλοῦσιν. Ἐς δὴ τὸ οἴκημα τὸ δεύτερον ἀνακομίσαντες τὴν κλίνην, τιθέασιν ἀρώματά τε καὶ θυμιάματα πάντα ὅσα γῆ φέρει· εἴ τινες καρποὶ ἢ πόαι χυμοί τε συμβαλλόμενοι πρὸς εὐωδίαν, ἀνακομίζονται, καὶ σωρηδὸν χέονται. οὔτε γὰρ ἔθνος, οὔτε πόλις τις, οὔτε τῶν ἐν ἀξιώσει ἢ τιμῇ ἐστίν, ὃς μὴ δῶρα ταῦτα ὕστατα πέμπει φιλοτίμως ἐς τιμὴν τοῦ βασιλέως. ἐπὰν δὲ μέγιστον χῶμα
89 ἀρθῇ τῶν ἀρωμάτων, πᾶς † τε ὁ τόπος πληρωθῇ, ἱππασία περὶ τὸ κατασκεύασμα ἐκεῖνο γίνεται. πᾶν τε τὸ ἱππικὸν τάγμα περιθεῖ κύκλῳ μετά τινος εὐταξίας καὶ ἀνακυκλώσεως, πυρριχίῳ δρόμῳ καὶ ῥυθμῷ. ἅρματά τε περιέρχεται ὁμοίᾳ εὐταξίᾳ, φέροντα τοὺς ἐφεστῶτας, ἠμφιεσμένους μὲν τὰς περιπορφύρους ἐσθῆτας, πρόσωπα δὲ περικειμένους, εἰκόνας ἔχοντα ὅσοι Ῥωμαίων ἐνδόξως ἐστρατήγησαν ἢ ἐβασίλευσαν. Τούτων δὲ συντελεσθέντων, λαβὼν λαμπάδα ὁ τὴν βασιλείαν διαδεξάμενος, προσφέρει τῷ οἰκήματι· οἵ τε λοιποὶ πανταχόθεν πῦρ περιτιθέασι. πάντα δὲ ῥᾷστα ἀνάπτεται εὐμαρῶς ὑπὸ τοῦ πυρός, φρυγάνων τε πλήθους καὶ θυμιαμάτων[b] ἐπιτεθέντος. ἐκ δὲ τοῦ τελευταίου καὶ βραχυτάτου κατασκευάσματος, ὥσπερ ἀπό τινος ἐπάλξεως, ἀετὸς ἀφίεται, σὺν τῷ πυρὶ ἀνελευσόμενος εἰς τὸν αἰθέρα· ὃς φέρειν ἀπὸ γῆς ἐς οὐρανὸν τὴν τοῦ βασιλέως ψυχὴν πιστεύεται ὑπὸ Ῥωμαίων· καὶ ἐξ ἐκείνου μετὰ τῶν λοιπῶν θεῶν θρησκεύεται. ¶ Ταύτην δὲ τὴν τιμὴν

Martium campum: vbi, qua latissime campus patet, suggestus quidã specie quadrangula, laterib. æquis assurgit, nulla præterquã lignorum ingẽtium materia cõpactus in* tabernaculi formam. Id quidem interius totũ est aridis fomitib. oppletũ, extra autẽ intextis auro stragulis atq; eboreis signis variisq; picturis exornatũ. [1] Infra vero alterũ, minusculum quidẽ, positũ est, sed forma & ornatu persimile, portis ianuisq; patentibus. Tertiumq; itẽ & quartũ semper [2] superiore contractius: ac deinceps alia: donec ad extremũ, quod est omniũ breuissimũ, perueniatur. Possis eius ędificii formã comparare turribus his quæ portib. imminentes, noctu igne prælato, naues in tutas stationes dirigunt: pharos vulgo appellant. Igitur lecto in secundũ tabernaculũ sublato, aromata & suffimenta omnis generis, fructus herbasq;, succosque omnes odoratos cõquirunt, atq; aceruatim effundunt. quippe neq; gens est neq; ciuitas, neque q honore vllo aut dignitate præcellat, quin certatim pro se quisq; suprema illa munera principis honori deferant. Vbi vero ingens aromatũ aceruus aggestus est, † ac locus omnis 89 expletus, tũ circa ædificiũ illud adequitant, vniuersis equestris ordinis certa quadã lege ac recursu, motuq; pyrrichio numeroq;, in orbẽ decurrẽtibus. Currus itẽ *decenti similiter ordine* circumagũtur, insessi purpuratis rectoribus, qui personas ferãt *qua habent imagines* [3] ducũ omniũ Romanorum principumq; illustriũ. Quę vbi celebrata sunt, facẽ capit imperii successor, eamq; tabernaculo admouet. Tũ ceteri oẽs vndiq; ignẽ subiiciunt: cunctaq; illico, fomitib. illis aridis odoramẽtisq; referta, igni valido corripiũtur. Mox ab extremo minimoq; tabernaculo, tamq̃ e fastigio quodã, simul cum subiecto igni *ascensura in ætherem* aquila dimittitur: quæ in cælum creditur ipsam Principis animã deferre. ac iam ex illo vna cũ ceteris numinib. Imperator colitur. ¶ [4] Ita

a *Scribendum suspicor* ὑπ' ἐκεῖνο: *cuius emendationis rationem reddam in Annot. Sed & partic.* δὲ *puto deesse post* μικρότερον, *quæ respondeat præcedenti* μὲν. b *Scribendum puto* ἐπιτεθέντων. *Si scriberetur* ἐπιτεθέντος, *tunc &* πλήθους *scribere oporteret, & parenthesi illa includere,* πάντα δὲ ῥᾷστα ἀνάπτεται εὐμαρῶς ὑπὸ τοῦ πυρός. *quæ tamen respiciunt ad id quod sequitur, q.d.* ῥᾷστα ἀνάπτεται, ἅτε δὴ φρ. πλήθους καὶ θυμ. ἐπιτεθέντος. ¶ IN VERS. L. 1 Non infra, *sed* supra, *legendo* ὑπ' ἐκεῖνο. *& paulo post* inferiore, *non* superiore. 2 inferiore, M. 3 Romanorum omnium qui gloriose exercitibus præfuerunt, aut regnarunt. *vel*, exercitus duxerunt. *Quoniam autem in priori parte mentio fit ducum exercitus, ideo in posteriori vox* Imperatores *posita non fuit, ad vitandam ambiguitatem.* 4 Quum hunc cõsecrationis honorem filii parenti præstitissent, ad regiam sunt reuersi. Ab illo autem tempore seditiones inter illos, odia & insidiæ erant: omnibus modis conante vtroque fratrem e medio tollere, atque ad se solum imperium traducere.

consecrato parente, reuersi domum iuuenes, discordias quotidie & simultates exercere, insidiari inter se, moliri, parare omnibus modis, atque ea modó vterque in animo habere quibus alter dolo caperetur: postremo quacumq; via grassari ad singulare imperium, ac nihil inuicem prętermittere dum consortem potestatis expungerent. Sed & mentes animique omnium vrbanorum, quicumq; honore aliquo aut dignitate præstarent, diuersi trahebantur, vtroq; seorsum litteras cláculum missitante, magnisq; pollicitationibus sibi homines adiungente. Maior tandem pars ad Getam spectabat, [1] quod opinionem nonnullā ostenderet probitatis, moderatumque se & lenem in congressibus præstaret. Studia porro tractabat honestissima: quippe & disciplinarū laude celebres circa se frequentes habebat, & in palæstra ac reliquis ingenuis exercitationib. versabatur. Placidus præterea in omnes atq; hu-
90 manus, fama † & gloria quadam optima plurimos ad amicitiam beneuolentiamque alliciebat. Contra vero Antoninus cuncta asperius ferociusque gerebat: atque ab iis rebus [2] quas supra diximus alienus, militaris vitæ ac bellicæ videri amator affectabat. Nihilq; non iracunde faciens, minitando quam suadendo, [3] metu quā beneuolentia, sibi amicitias quęrebat. Sed quum diu frustra mater discordantes inter se germanos *in omnibus suis factis, & quidem leuissimis etiam in rebus*, redigere in gratiam studeret, visum aliquando ambobus est imperiū inter se diuidere, ne Romæ agitantes, alter alterius essent insidiis opportuni. Quare cōuocatis paternis amicis, corā ipsa matre [4] de imperio diuidendo disceptabant; sic vt Europa omnis Antonino, tellus autem aduersa, quæ omnis Asia nuncupatur, Getæ adiudicaretur. ita enim *etiam* diuina quadā prouidentia vtramq; continentem Propontidos incursu disterminari. Placebat autē vt Antoninus castra ad Byzantium haberet, Geta vero in Chalcedone Bithyniæ vrbe: [5] quæ scilicet opposita inter se, vtriusque imperium tuerentur, atque a transmittendo prohiberent. Tum

ἐκθλάσαντες οἱ παῖδες ἐς τὸν πατέρα, ἐπανῆλθον εἰς τὰ βασίλεια. ἐξ ἐκείνου δὲ ἐστασίαζον πρὸς ἀλλήλους, ἐμίσουν τε καὶ ἐπεβούλευον· πάντα τε ἔπραττεν ἑκάτερος, σπεύδων τὸν ἀδελφὸν ἀποσκευάσασθαι, εἰς αὐτόν τε μόνον περιαγαγεῖν τὴν ἀρχήν. ἐμερίζοντο δὲ καὶ πάντων αἱ γνῶμαι ὅσοι ἐν ἀξιώσει ἢ τιμῇ τινι ἦσαν κατὰ τὴν πόλιν. ἰδίᾳ γὰρ αὐτῶν ἑκάτερος ἐπιστέλλων τε λανθάνων, καὶ ᾠκειοῦτο, μεγάλαις ὑποσχέσεσι πρὸς αὐτὸν ἀνθέλκων. καὶ τό γε πλεῖον μέρος εἰς τὸν Γέταν ἔβλεπε. φαντασίαν γάρ τινα ἐπιεικείας ἐπεδείκνυτο, μέτριόν τε καὶ πρᾶον ἑαυτὸν τοῖς προσιοῦσι παρεῖχεν. ἐπιτηδεύμασί τε σπουδαιοτέροις ἐχρῆτο, περιεχόμενός τε τοὺς ἐπὶ παιδείᾳ ἐπαινουμένους, ἐσπουδακώς τε περὶ παλαίστρας καὶ γυμνάσια ἐλευθέρια. χρηστός τε ὢν καὶ φιλάνθρωπος τοῖς συνοῦσι, φήμῃ
τε καὶ δόξῃ ἀρίστῃ πλείους εἰς εὔνοιαν καὶ φιλίαν πρου- 90
καλεῖτο. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, ἐμβριθῶς τὰ πάντα καὶ θυμοειδῶς ἔπραττε. πολὺ δὲ ἀπάγων ἑαυτὸν τῶν προειρημένων, στρατιωτικοῦ τε καὶ πολεμικοῦ βίου ἐραστὴς εἶναι προσεποιεῖτο· ὀργῇ τε πάντα πράττων, καὶ ἀπειλῶν μᾶλλον ἢ πείθων, φόβῳ καὶ οὐκ εὐνοίᾳ φίλους ἐκτᾶτο. Ὡς στασιάζοντας δὲ τοὺς ἀδελφοὺς ἐν ἅπασιν οἷς ἔπραττον, μέχρι τῶν εὐτελεστάτων ἔργων, ἡ μήτηρ συνάγειν ἐπειρᾶτο. καὶ ποτὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, ἵνα δὴ μὴ μένοντες ἐν τῇ Ῥώμῃ ἀλλήλοις ἐπιβουλεύοιεν, νείμασθαι τὴν ἀρχήν. συναγαγόντες δὴ τοὺς πατρῴους φίλους, τῆς τε μητρὸς παρούσης, ἠξίουν διαιρεθῆναι τὴν βασιλείαν, καὶ τὰ μὲν ὑπὲρ Εὐρώπην πάντα ἔχειν τὸν Ἀντωνῖνον, τὴν δὲ ἀντικειμένην ἤπειρον, Ἀσίαν τε καλουμένην, πᾶσαν Γέτᾳ παραδοθῆναι. οὕτω γὰρ ἔλεγον καὶ θείᾳ τινὶ προνοίᾳ τὰς ἠπείρους διῃρῆσθαι τῷ Προποντίδος ῥεύματι. ἤρεσκε δὲ τὸν μὲν Ἀντωνῖνον ἐπὶ τῷ Βυζαντίῳ ἱδρῦσαι στρατόπεδον, τὸν δὲ Γέταν ἐν Χαλκηδόνι τῆς Βιθυνίας· ὡς ἀντικείμενα ἀλλήλοις τὰ στρατόπεδα, φρουρεῖν τε τὴν ἑκατέρου ἀρχήν, καὶ κωλύειν τὰς διαβάσεις. ἐδόκει τε

¶ IN VERS. L. 1 quod speciem quandam probitatis præ se ferret, ac moderatum se lenemque ad se accedentibus præstaret. Quinetiam ad res honestiores animum appellebat; quum & doctrinæ laude celebres admitteret, & palæstræ ac ceteris exercitationibus ingenuis (*id est, homine ingenuo dignis*) operam daret. Placidus præterea & humanus erga eos cum quibus consuetudinem habebat, fama & optima de se opinione plures (quam frater) ad beneuolentiam amicitiamque alliciebat. *Potes autem,* ἐπιτηδεύμασι σπουδαιοτέροις ἐχρῆτο, *vertere etiam. Ad res magis serias animū appellebat. vel, ad res maioris momenti.* 2 *Aut simpliciter,* quas diximus: *aut,* quas modo diximus. *Intelligit enim de iis quarum mentio proxime præcedit.* 3 *For. scripsit Polit.* & metu potius quam ben. *vel absque partic.* &. *Fortasse etiam relinquere voluit subaudiendam vocem* potius. [*quemadmodum etiam apud Ammianum Marcellinum particula* magis *sæpe subaudienda relinquitur. vt* μᾶλλον *apud Græcos. Infra quoque, 115. 152. & 170. hunc Græcismum iterum imitatus est Politianus.*] 4 imperium esse diuidendum censebant: sic vt Antoninus ea quidem omnia quæ Europæ subiacent, haberet; aduersa autem cōtinens, quæ Asia nominatur, tota Getæ traderetur. ita en. 5 *Polit. puto scripsisse* quo, *id est,* vt.

τῆς συγκλή-

τῆς συγκλήτου βουλῆς τοὺς μὲν Εὐρωπαίους πάντας ἀπομεῖναι· τοὺς δ' ἐκεῖθεν, ἀπελθεῖν σὺν τῷ Γέτᾳ. τῇ τε βασιλείᾳ τῇ αὐτοῦ αὐτάρκη ἔσεσθαι ὑποδοχὴν ὁ Γέτας ἔλεγεν ἢ τὴν Ἀντιόχειαν, ἢ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, οὐ πολύ τι τῆς Ῥώμης, ὡς ᾤετο, μεγέθει a ἀπολειπούσας· τῶν δ' ὑπὸ μεσημβρίᾳ ἐθνῶν Μαυρουσίους μὲν καὶ Νομάδας, Λιβύης τε τὰ παρακείμενα, Ἀντωνίνῳ παραδοθῆναι· τὰ δ' ἐπέκεινα μέχρις ἀνατολῆς, προσήκειν τῷ Γέτᾳ. Ταῦτα δὴ αὐτῶν διατυπούντων, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες σκυθρωποῖς προσώποις ἐς γῆν ἔνευον· ἡ δὲ Ἰουλία, Γῆν μὲν, ἔφη, καὶ θάλασσαν, ὦ τέκνα, εὑρίσκετε ὅπως νείμησθε· καὶ τὰς ἠπείρους, ὥς φατε, ὁ πόντιος ῥεῖθρος διαιρεῖ· τὴν δὲ μητέρα πῶς ἂν διέλοισθε; καὶ πῶς ἡ ἀθλία ἐγὼ εἰς ἑκάτερον
91 † ὑμῶν νεμηθείην ἢ τμηθείην; πρῶτον δὴ ἐμὲ φονεύσατε, καὶ διελόντες, ἑκάτερος παρ' ἑαυτῷ τὸ μέρος θαπτέτω. οὕτω γὰρ ἂν μετὰ γῆς καὶ θαλάττης εἰς ὑμᾶς μερισθείην. Ταῦτα δὲ λέγουσα μετὰ δακρύων καὶ οἰμωγῆς, ἀμφοτέροις τε τὰς χεῖρας περιβάλλουσα, καὶ ὑπὸ τὰς ἀγκάλας ἄγουσα, συνάγειν ἐπειρᾶτο. πάντας δ' οἴκτου καταλαβόντος, διελύθη τὸ συνέδριον, ἥ τε σκέψις ἀπεδοκιμάσθη· ἑκάτερός τε εἰς τὰ ἑαυτοῦ βασίλεια ἀνεχώρησε. Τὸ δὲ μῖσος καὶ ἡ στάσις ηὔξετο. εἴτε γὰρ ἡγεμόνας ἢ ἄρχοντας ἔδει ποιεῖν, ἑκάτερος τὸν ἑαυτοῦ φίλον προαγαγεῖν ἤθελεν· εἴτε δικάζοιεν, τὰ ἐναντία ἐφέροντο, ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν δικαζομένων ἔσθ' ὅτε. πλέον γὰρ ἦν παρ' αὐτοῖς τοῦ δικαίου τὸ φιλόνεικον. ἔν τε θεάμασι περὶ τὰ ἐναντία ἐσπούδαζον. πάντα τε εἴδη ἐπιβουλῆς ἐξῄρτυον· οἰνοχόους τε καὶ ὀψοποιοὺς ἀνέπειθον ἐμβαλεῖν δηλητήρια φάρμακα. οὐ ῥᾳδίως δ' αὐτῶν ὁποτέρῳ προεχώρει, ἐπεὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ φρουρᾶς διητῶντο. τέλος δὲ, μὴ φέρων ὁ Ἀντωνῖνος, ἀλλ' ὑπὸ τῆς περὶ τὴν μοναρχίαν ἐπιθυμίας ἐλαυνόμενος, διέγνω δρᾶσαί τι ἢ παθεῖν γενναῖον, διὰ ξίφους χωρήσας καὶ φόνου. μὴ προχωρούσης γὰρ τῆς λανθανούσης ἐπιβουλῆς, ἀναγκαίαν ἡγήσατο τὴν κινδυνώδη τε καὶ

vt e senatorio ordine quotcumque ex Europa forent, in vrbe ipsa remanerent, reliqui Getam sequerentur. [1] Sedes imperii sui Geta destinabat Antiochiam vel Alexandriam, vrbes magnitudine haud longe (*vt quidem existimabat*) infra Romam. Tum ex gentibus ad meridiem habẽtibus, Mauros Numidasque, *& eam Libyæ partem quæ adiacet*, Antonino concedens, [2] reliquos ad orientem vsque Geta sibi adsciscebat. Hæc dum illi agitarent, reliquis omnibus mœsto vultu terram intuentibus, ita Iulia [mater] loquuta est: Terram quidem & mare, ô filii, iam inuenistis quo pacto diuidatis: & continentem vtramque, vt dicitis, Pontici discriminant fluctus: matrem vero quonam modo diuidetis? quonam modo infelix ego distribuar inter vtrũque † vestrum, aut dissecabor? Me 91
primum igitur occidite; dimidiamque vterque apud se partem sepeliat; vt ego quoq; inter vos cum mari terraque ipsa diuidar. Hæc loquuta multis cum lacrymis eiulatuque, manus ambobus iniiciens, complexa vtrumque, reconciliare inter se conabatur. Quare coorta miseratione, cũcti discessere, improbato consilio: ipsique in ædes suas reuersi. Sed gliscebat in dies odium atque discordiæ. Nam siue duces ac magistratus aliqui eligerentur, vterque [3] amico suo potissimum suffragabatur: siue ius dicerent, [semper] [4] diuersa sentiebant, magno *interdum* illorum periculo cuia res agebatur. pluris enim studium suum quam ius aut æquum faciebant; etiam in ludis ipsis diuersarum semper factionum. Nihil præterea insidiarum omittebant, coquos identidem & pincernas conati ad veneficia impellere. [5] quæ vbi tardius procedebant; quod scilicet vterque magna diligentia curaque cibum capesserent: postremo impatiens Antoninus, atque imperii totius cupidine instigatus, deliberat magnum aliquid vel facere vel pati: ferrumq; & cædem molitur. [6] Et quando secus processerant latentes insidiæ, necessarium putabat, periculo omni ac

a *Quidam vet.* ἀπολείπουσαν. ¶ IN VERS. L. 1 Atque ad sui imperii sedem sufficere posse dicebat Geta vel Antioch. 2 quæ autem vlteriora essent, ad orientem vsque, pertinere ad Getam volens. Hæc dum illi informarent rel. *id est, hæc, velut quoddam suæ diuisionis specimen, proponerent.* 3 amicum suum promouere volebat. 4 contraria sentiebant; in illorum interdum perniciem quorum causa agebatur. Pluris enim suum contendendi studium q. 5 Neutri autem facile res procedebat. 6 Quum enim latentes insidiæ non procederent, necessarias existimauit eas quæ cum periculo & desperatione essent coniunctæ: huius quidem ob amorem, illius autem ob insidias. *Sed hæc postrema a Polit. sunt prætermissa: ac certe Græca quæ iis respondent verba, sunt suspecta. Ceterum loco illorum*, Quare irrupto fr. cubic. *&c. Græca verba sonant*. Geta igitur letaliter vulneratus, sanguine ad matris pectus effuso, vitam cum morte commutauit. Antoninus autem, quum cædem perpetrasset, e cubiculo se proripit, ac per tot. reg.

spe posthabita, quouis modo inceptum patrare. Quare irrupto fratris cubiculo, nihil eum tale exspectantē supra matris pectus multo vndantem sanguine sæuus obtruncat.

Quo facto, exsilit statim, ac per totam regiam currens clamitat, magnum se periculum effugisse, vixque euasisse incolumem. Simul imperat militib. regiæ custodibus, raperent illico se, atque in castra deducerent, vbi tutius asseruetur: periturum dictitans si diutius in ædibus moram trahat. Illi, pro veris ea dicta accipientes, simul ignari quæ intus gesta, currentē eum currentes & ipsi comitantur. Fit ingens populi tumultus, raptim agente

92 † se sub vesperam principe mediam per vrbem. Vt autem castra attigit, ædiculamque eam intra quam signa ac simulacra exercitus adorantur, procidens humi, gratias agebat, votis quasi pro salute susceptis. Ea re militibus nuntiata, partim iam lauantibus, partim requiescentibus, statim illuc omnes exterriti feruntur. Ille, progressus in medium, non quidem continuo rem ipsam, prout erat gesta, fatebatur: sed effugisse periculum clamitabat, insidiasq; inimici hominis atque hostis: (nam ita fratrem appellabat) vixq; tandem post longum certamē aduersarios superatos: quippe vtrisque periclitantibus, se postremo vnicum Imperatorē fortunæ relictum dono. Talia quædam obliquans atque inuoluens, intelligi quæ fecisset quam audiri malebat. Tum pro salute imperioq; suo singulis militibus Atticarum drachmarum duo milia supra quingentas pollicetur; prætereaque annonæ, supra quā sueti accipere, dimidium. Iubet itē iam tum ex templis thesaurisque sibi ipsos pecuniam sumere: largiter effusis vno die quæcumque per duodeuiginti annos Seuerus collegerat atque recondiderat ex alienis calamitatibus. At milites, tanta pecuniæ magnitudine illecti, totoq; iam negotio intellecto, vulgata *etiam* passim cæde per eos qui ædibus effugerant; vnum illum declarant Imperatorem, Geta hoste appellato. Igitur ea nocte moratus in templo *castrorum* Antoninus, ac fretus largitionibus quibus sibi milites adiunxerat,

ἀπεγνωσμένην, * τὴν μὲν διὰ σπουδήν, τὴν δὲ δι' ἐπιβουλήν. Γέτας μὲν δὴ τρωθεὶς καιρίως, περιχέας τὸ αἷμα τοῖς τῆς μητρὸς στήθεσι, μετήλλαξε τὸν βίον.

Ὁ δ' Ἀντωνῖνος, κατεργασθέντος αὐτῷ τοῦ φόνου, προπηδᾷ τοῦ δωματίου θέων. φερόμενός τε δι' ὅλων τῶν βασιλείων, ἐβόα, μέγαν κίνδυνον ἐκπεφευγέναι, μόλις τε σωθῆναι. τούς τε στρατιώτας, οἳ φρουροῦσι τὰ βασίλεια, κελεύει αὐτὸν ἁρπάσαντας ἀπάγειν εἰς τὸ στρατόπεδον, ὡς ἂν σωθῇ ἐκεῖ φυλαχθείς. μείνας γὰρ ἐπὶ τῆς βασιλείου αὐλῆς, ἔλεγεν ἀπολεῖσθαι. πιστεύσαντές τε ἐκεῖνοι, τό τε πεπραγμένον ἔνδον οὐκ εἰδότες, θέοντι αὐτῷ καὶ φερομένῳ συνεξέδραμον πάντες. ταραχή τε κατεῖχε τὸν δῆμον, ὁρῶντα περὶ δείλην διὰ † μέσης φερόμενον τῆς 92

πόλεως δρόμῳ τὸν βασιλέα. Ὡς δὲ εἰσέπεσεν εἰς τὸ στρατόπεδον, ἔς τε τὸν νεὼν ἔνθα τὰ σημεῖα καὶ τὰ ἀγάλματα τοῦ στρατοπέδου προσκυνεῖται, ῥίψας ἑαυτὸν εἰς γῆν, ὡμολόγει τε χαριστήρια, ἔθυέ τε σωτήρια. ὡς δὲ διηγγέλη τοῦτο τοῖς στρατιώταις, ὧν οἱ μὲν ἤδη περὶ λουτρὰ εἶχον, οἱ δὲ ἀνεπαύοντο, πάντες ἐκπλαγέντες συνέθεον. ὁ δὲ προελθὼν, τὸ μὲν πραχθὲν ἀληθῶς οὐχ ὡμολόγησεν, ἐβόα δὲ πεφευγέναι κίνδυνον, καὶ ἐπιβουλὴν πολεμίου καὶ ἐχθροῦ· (τὸν ἀδελφὸν λέγων) μόλις τε καὶ μετὰ πολλῆς μάχης τῶν ἐχθρῶν κεκρατηκέναι· κινδυνευσάντων δὲ ἀμφοτέρων, καὶ ἕνα ἑαυτὸν βασιλέα τετηρῆσθαι ὑπὸ τῆς τύχης. Τοιαῦτα δή τινα πλαγίως ἐμφαίνων, νοεῖσθαι μᾶλλον ἐβούλετο τὰ πραχθέντα ἢ ἀκούεσθαι. ὑπισχνεῖται δὲ αὐτοῖς ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας καὶ μοναρχίας, ἑκάστῳ μὲν στρατιώτῃ δισχιλίας καὶ πεντακοσίας δραχμὰς Ἀττικάς· προστίθησι δὲ τῷ σιτηρεσίῳ ἄλλο τοῦ τελουμένου ἥμισυ. κελεύει τε ἀπελθόντας αὐτοὺς ἤδη, ὑποδέχεσθαι ἔκ τε τῶν ναῶν καὶ τῶν θησαυρῶν τὰ χρήματα· [a] μιᾶς τε ἡμέρας ἀφειδῶς ἐκχέας πάντα ὅσα ἔτεσιν ὀκτωκαίδεκα ὁ Σεβῆρος ἤθροισέ τε καὶ κατέκλεισεν ἐξ ἀλλοτρίων συμφορῶν. Οἱ δὲ στρατιῶται, [b] τοσούτων χρημάτων πλῆθος ἀκούσαντες, καὶ συνέντες τὸ πεπραγμένον, ἤδη τε καὶ τοῦ φόνου διαβοήτου γενομένου ὑπὸ τῶν ἔνδοθεν φευγόντων, μόνον τε αὐτοκράτορα ἀναγορεύουσιν αὐτὸν, καὶ τὸν Γέταν καλοῦσι πολέμιον. Ἐπιμείνας δὲ ὁ Ἀντωνῖνος τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἐν τῷ νεῷ τοῦ στρατοπέδου, θαρρήσας [c] τε καὶ ταῖς ἐπιδόσεσιν οἰκειωσάμενος τοὺς στρατιώτας,

a Scribo μιᾷ γε ἡμ. b Malim τοσοῦτον. c For. ὡς καὶ ταῖς &c. vel, ὡς δὲ ἐ τ. αυτ, ὥσπερ καὶ τ. id est, Fiducia sumpta, quod largitionibus milites sibi adiunxisset.

ἐς τὴν σύγκλητον κατῆλθε μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ, ὡπλισμένου μᾶλλον ἢ ἔθος ἐστὶ βασιλέα προπέμπεσθαι. εἰσελθὼν δὲ καὶ θύσας, τοῦ τε βασιλείου ἐπιβὰς θρόνου, ἔλεξε τοιάδε·

93 † Οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὅτι πᾶς οἰκείου φόνος, εὐθέως ἀκουσθεὶς, μεμίσηται· τό τε ὄνομα ταῖς ἀκοαῖς, ἅμα τῷ προσπεσεῖν, εὐθὺς φέρει χαλεπὴν διαβολήν. τοῖς μὲν γὰρ δυστυχήσασιν ἔλεος, τοῖς δὲ κρατήσασι φθόνος παρακολουθεῖ. καὶ τὸ μὲν ἡττηθὲν, τοῖς τοιούτοις ἀδικεῖσθαι· τὸ δὲ νικῆσαν, ἀδικεῖν δοκεῖ. πλὴν εἴ τις ὀρθῇ κρίσει, καὶ μὴ διαθέσει τῇ πρὸς τὸν πεσόντα, τὸ πεπραγμένον λογίζοιτο, τήν τε αἰτίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐξετάζοι, εὕροι ἂν ὁμοῦ καὶ εὔλογον καὶ ἀναγκαῖον, τὸν μέλλοντα πείσεσθαι δεινὸν, ἀμύνασθαι μᾶλλον ἢ ὑπομεῖναι. τῇ μὲν γὰρ συμφορᾷ τοῦ πεσόντος, καὶ ἀνανδρίας ψόγος παρακολουθεῖ· ὁ δὲ κρατήσας, ἅμα τῷ σεσῶσθαι, καὶ δόξαν ἀνδρείας ἀπηνέγκατο. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ὅσα διὰ δηλητηρίων φαρμάκων καὶ διὰ πάσης ἐνέδρας ἐπεβούλευσέ μοι, ἔνεστιν ὑμῖν καὶ διὰ βασάνων χωρήσασι μαθεῖν. καὶ γὰρ διὰ τοῦτο τοὺς ἐκείνου ἐν τοῖς ὑπηρέταις ἐκέλευσα παρεῖναι, ὅπως εὕρητε τὴν ἀλήθειαν. εἰσὶ δὲ τινὲς αὐτῶν καὶ ἤδη ἐξετασθέντες· καὶ τῆς ἐξετάσεως ἐπακοῦσαι δύνασθε. τὸ δὴ οὖν τελευταῖον ἐπῆλθέ μοι παρὰ τῇ μητρὶ ὄντι, ξιφήρεις ἔχων τινὰς ἐς τοῦτο παρεσκευασμένους. ὅπερ ἐγὼ προμηθείᾳ πολλῇ καὶ ἀγχινοίᾳ συνεὶς, ἠμυνάμην ὡς πολέμιον· ἐπεὶ μήτε γνώμην ἔτι μήτε ὁρμὴν ἔφερεν ἀδελφοῦ. ἀμύνεσθαί τε [a] αὖθις ἐπιβουλεύοντας, οὐ μόνον δίκαιον, ἀλλὰ καὶ σύνηθες. αὐτὸς γοῦν ὁ τῆσδε τῆς πόλεως κτίστης Ῥωμύλος οὐκ ἤνεγκεν, ἀδελφὸν ὑβρίσαντα μόνον εἰς τὰ ἐκείνου ἔργα. σιγῶ [b] Γερμανικὸν τὸν Νέρωνος, καὶ Τίτον τὸν Δομετιανοῦ· Μάρκος αὐτὸς, φιλοσοφίαν καὶ ἐπιείκειαν προσποιούμενος, Λουκίου τὴν ὕβριν οὐκ ἤνεγκεν ὄντος γαμβροῦ, ἀλλ' ἐξ ἐπιβουλῆς αὐτὸν ἀπεσείσατο. ἐγὼ δὲ, δηλητηρίων παρεσκευασμένων, ξίφους ἐπῃωρημένου, τὸν ἐχθρὸν ἠμυνάμην. τοῦτο γὰρ αὐτῷ τοὔνομα ἐδίδου τὰ ἔργα. ὑμᾶς δὲ χρὴ πρῶτον μὲν θεοῖς εἰδέναι χάριν, ὅτι κἂν τὸν † ἕτερον ὑμῖν τῶν βασιλέων ἔσωσαν· παύσασθαι δὲ ἤδη τὰς ψυχὰς καὶ τὰς γνώμας

94

contendit postridie in senatum, toto stipãte exercitu, sed armis instructiore quam [1] cõsueuit principem deducere. Ingressus deinde, vbi rem diuinam fecit, conscendit sellam imperatoriam; atq; ad hunc modum verba facit:

93 † Non me quidem fugit, [2] omnem domesticorum cędem, statim atq; auribus inciderit, odiosam videri; nomenq; ipsum, vt primum audiatur, afferre grauem calumniã. [3] quippę infelices misericordia; potẽtes, inuidia sequitur: ac victus accepisse, victor attulisse iniuriam videtur. Ceterum siquis vero magis iudicio quam studio erga defunctum aliquo rem ipsam expẽdat, causamq; eius & consiliũ exquirat, facile scilicet inueniet [4] rectum esse & necessariũ, vindicare magis quam accipere iniuriã. quippe ad occisi calamitatem etiam infamia timiditatis accedit: victor, præterquã quod incolumis est, etiam gloriã retulit fortitudinis. Ac cetera quidem, quæ sæpe in me, cum veneficiis, tum omni genere insidiarum intendit, facile vobis est exquirere tormentis. quippe idcirco adesse [omnes] illius ministros imperaui, vt verum deprehendatis. Sunt autem nonnulli quoq; ex his iam torti; quorũ exaudire confessionem possitis. Postremo autem, quum ego apud matrem forem, venit ille in me, quosdam secum adducens gladiis accinctos: sed ego *magna prouidentia & sollertia* re præcognita, vltus *tamquam* hostẽ sum. Neq; enim iam aut fratris mentem gerebat; aut fraterna moliebatur. Vlcisci autem illum qui prior insidietur, vt iustũ est; ita vsu quoq; iam receptum. Quippe ne ipse quidem vrbis huius conditor Romulus germanũ pertulit, suis tantum operibus illudẽtem. Taceo Germanicum, Neronis; ac Titum, Domitiani, fratres: Marcus ipse, philosophiæ [5] simulator ac mãsuetudinis, Lucii, generi sui, contumeliam non pertulit; *sed per insidias illum e medio sustulit*. Ego vero, venenis cõparatis in me, gladioq; impendente, vltus hostem: quippe hoc illi sua opera nomen imponebant. Vos autem diis gratias agite, quod alterum *saltem* † vobis principem seruauerint: neque mentes vestras in diuersa 94

a *Scribo* αὖ τοὺς ¶IN VERS. L. 1 *malim* consueuisset, *aut* consueuerat. 2 omnem propinqui cædem: *vel* consanguinei. 3 Eos enim quibus res infeliciter cesserint, (*vel, qui aduersa vsi fortuna fuerint*) misericordia; eos autem qui superiores euaserint, inuidia sequitur. 4 rationi consentaneum esse & necessarium, propulsare potius quam acc. 5 *vide supra* 456, 7.

partiti, sed vnum tantum spectantes Imperatorem, vitam securi traducite. Imperium autē Iupiter, sicut ipse inter deos solus possidet, ita etiam vni tantum mortalium adiudicat. Hęc loquutus magna voce, irarumq; plenus, ac truculento vultu illius amicos intuens, trementibus pallentibusque plerisq;, in regiam reuertitur. Continuo igitur cœpti occidi domestici omnes fratris atq; amici, quiq; in ædibus habitabant quas ille incoluerat, ministriq; item vniuersi: sic vt ne ętati quidem infantium parceretur. Porro ipsa cadauera [1] plaustris omnibus per contumeliam imposita, atq; extra vrbē exportata, aceruatim aut temere iniecta rogis cōburebantur. nec quisquam superfuit ex iis qui leuem modo cum Geta notitiam habuisset. Athletæ etiam, & aurigæ, atq; omn fariam histriones, & quidquid deniq; vel oculis illius vel auribus [2] iucundū fuerat, passim occidebantur. Pręterea senatorii ordinis quicumq; aut nobilitate aut opibus excellerent, minima quaq; de causa vel plane nulla quantumlibet leui delatione, [3] pro illius amicis interimebātur. Quin & Commodi sororem iam anum, atq; ab omnibus Imperatoribus, vt Marci filiā oportuit, [magno] in honore habitā, morte affecit; causatus q. Getæ necē apud ipsius matrē defleuisset. Et coniugem quondam suam, Plautiani filiam, quæ fuerat in Siciliam relegata; ac [4] consobrinum Seuero cognominem; filiumq; Pertinacis, & Lucillæ *item* Cōmodi sororis *filium*; postremo quidquid ex cognatione imperatoria, aut in senatu ex patricia nobilitate superebat, plane quasi ab stirpe abscidit. Ducesq; prouinciarū vniuersos ac pcuratores, veluti Getæ amicos, neci dedidit. totæq; noctes cædendis plu-
95 rifariā mortalibus † impendebantur. Sed & Vestales virgines viuas obruit [5] terræ; quasi temerata virginitate. Denique, id quod numq̄ alias factitatum, quum circenses spectante eo,

διῃρημένους εἰς ἕνα δὲ βλέποντας, ἀμερίμνως βιοῦν. βασιλείαν δὲ ὁ Ζεὺς, ὥσπερ αὐτὸς ἔχει μόνος θεῶν, οὕτω καὶ ἑνὶ ἀνθρώπων δίδωσι. [a] Ταῦτα εἰπὼν μεγάλῃ βοῇ, θυμοῦ πεπληρωμένος, βλέμματι δριμεῖ ἀφορῶν εἰς τοὺς ἐκείνου φίλους, τρέμοντάς τε καὶ ὠχριῶντας τοὺς πλείστους καταλιπὼν, εἰς τὰ βασίλεια ἀνέδραμεν. εὐθὺς δὲ πάντες ἐφονεύοντο οἱ ἐκείνου οἰκεῖοί τε καὶ φίλοι, καὶ οἱ ὄντες ἐν τοῖς βασιλείοις ἔνθα ἐκεῖνος ᾤκει· ὑπηρέται τε πάντες ἀνῃροῦντο· οὐδέ τις ἦν φειδὼ ἡλικίας, οὔτε μέχρι νηπίων. τὰ δὲ πτώματα φερόμενα [b] μεθ' ὕβρεως, πάσαις ἁμάξαις ἐπιτεθέντα, ἔξω τῆς πόλεως κομισθέντα, σωρηδὸν κατεπίμπρατο, ἢ ὅπως δὴ ἐρρίπτετο. οὐδεὶς δὲ περιελείπετο τῶν καὶ μετρίως ἐκείνῳ γνωσθέντων. ἀθληταὶ δὲ καὶ ἡνίοχοι, ὑποκριταί τε πάσης μούσης καὶ ὀρχήσεως, πᾶν τε ὅπερ ἐκεῖνος δι' ἡδονῆς εἶχε θέαμα ἢ ἄκουσμα, διεφθείρετο. τῆς τε συγκλήτου βουλῆς ὅσοι γένει ἢ πλούτῳ ὑπερεῖχον, ἐπὶ βραχυτάταις ἢ οὐδ' ὑφεστώσαις αἰτίαις, ἐκ τῆς τυχούσης διαβολῆς, ὡς ἐκείνου φίλοι, ἀνῃροῦντο. τήν τε Κομμόδου ἀδελφὴν, πρεσβῦτιν ἤδη, καὶ παρὰ πάντων βασιλέων ὡς Μάρκου θυγατέρα τετιμημένην, ἀπέκτεινεν· αἰτίαν ἐπαγαγὼν ὡς δακρυσάσῃ μετὰ τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἐπὶ τῷ παιδὸς φόνῳ. τήν τε γυναῖκα γενομένην ἑαυτοῦ, Πλαυτιανοῦ θυγατέρα, οὖσαν δὲ ἐν Σικελίᾳ, τόν τε ἀνεψιὸν αὐτοῦ Σεβήρῳ τε ὁμώνυμον, καὶ τὸν Περτίνακος υἱὸν, τῆς τε Κομμόδου ἀδελφῆς Λουκίλλης υἱὸν, καὶ εἴ τι γένος ἦν βασιλικὸν, ἢ ἐν συγκλήτῳ ἐξ εὐπατριδῶν καταβαῖνον, πᾶν ἐξέκοψεν. εἴς τε τὰ ἔθνη πέμπων, ἡγεμόνας τε καὶ ἐπιτρόπους, ὡς ἐκείνου φίλους, πάντας διεχειρίσατο. πᾶσα δὲ νὺξ ἔφερε φόνους παντοδαπῶν † ἀνθρώπων. 95 τάς τε τῆς Ἑστίας ἱερείας ζώσας κατώρυττεν, ὡς μὴ φυλαττούσας τὴν παρθενίαν. τὸ δὲ τελευταῖον καὶ μὴ ποτὲ γενόμενον ἔργον, ἱπποδρομίαν μὲν ἐθεᾶτο, ἀπέσκωψε δέ τι τὸ πλῆθος εἰς τὸν ἡνίοχον περὶ ὃν ἐκεῖνος ἐσπουδάκει. ὁ δὲ, οἰηθεὶς αὐτὸς ὑβρίσθαι, κελεύει τῷ πλήθει προσπεσεῖν τὸ στράτευμα, ἀπάγειν τε καὶ φονεύειν τοὺς κακῶς τὸν ἡνίοχον εἰπόντας: οἱ δὲ στρατιῶται, τοῦ βιάζεσθαί τε καὶ ἁρπάζειν

populus Romanus in aurigam, cui studebat, nescio quid cauillatus esset: ratus sibi cōtumeliam illatam, repente omnem exercitum facere impetum iussit in populum, ac raptare & occidere [6] quicumq; in aurigam dixissent. At milites, accepta semel violandi rapiendique

a Legitur etiam ὑπηρέται. b verum lect. puto, μεθ' ὕβρεως πάσης. Sed & φερόμενα suspicione apud me non caret. ¶ IN VERS. L.
1 plaustris per omnis generis contumelias imposita. aceruatim comburebantur aut quocumque modo proiiciebantur, M.
2 iucund. f. profligabatur. 3 Intellige, tamquam illius amici. 4 patruelem suum. M. 5 sic & in alus edit. non terra.
6 quicumque aurigæ conuitiati essent. At milites, acc. semel vim inferendi rapiendique potestate, non iam discrimen adhibentes inquirebant quinam fuissent proteruius loquuti. (fieri enim non poterat vt inuenirentur, in tanta populi multitudine, nemine confitente) sed minime parcentes, obuium quemque abductum interficiebant; aut, quæcumque habebat eripientes, tamquam redemptionis pretium, vix tandem parcebant.

λαβόντες ἐξουσίαν, οὐκέτι διεκρίνοντο τίνες ἦσαν οἱ προπετέστερον φθεγξάμενοι (καὶ γὰρ ἦν εὑρεῖν ἀδύνατον, ἐν δήμῳ τοσούτῳ, μηδενὸς ὁμολογοῦντος) ᵃἀφειδῶς τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀπάγοντες ἀνῄρουν, ἢ ἀφαιρούμενοι ἅπερ εἶχον, ὥσπερ λύτρα, μόλις ἐφείδοντο. Τοιαῦτα δὴ πράττων, ὑπό τε τῆς τῶν ἔργων *συνειδήσεως ἐλαυνόμενος, καὶ πρὸς τὴν ἐν τῇ πόλει διατριβὴν ἀπεχθῶς ἔχων, ἀποδημῆσαι τῆς Ῥώμης ἠθέλησεν, ὡς δὴ διοικήσων τὰ ἐν τοῖς στρατοπέδοις, καὶ τὰ ἔθνη ἐποψόμενος. ἀπάρας δὲ τῆς Ἰταλίας, ἐπί τε ταῖς ὄχθαις τοῦ Ἴστρου γενόμενος, διῴκει δὴ τὰ ἀρκτῷα τῆς ἀρχῆς μέρη, γυμνάσια τοῦ σώματος ποιούμενος ἡνιοχείας, καὶ θηρίων παντοδαπῶν συστάδην ἀναιρέσεις· δικάζων μὲν σπανίως, πλὴν νοῆσαι δὲ κρινόμενον εὐθὺς ἱκανός, *εὐθίκτως τε πρὸς τὰ λεχθέντα ἀποκρίνασθαι. ᾠκειώσατο δὲ καὶ πάντας τοὺς ἐπέκεινα Γερμανούς, ἔς τε φιλίαν ὑπηγάγετο, ὡς καὶ συμμάχους παρ' αὐτῶν λαβεῖν, καὶ τοῦ σώματος ἑαυτοῦ φρουροὺς ποιήσασθαι, γενναίους τε καὶ ὡραίους ᵇἐπιλεξάμενος. πολλάκις δὲ καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀποθέμενος χλαμύδα, ἠμφιέννυτο τὰ Γερμανῶν περιβλήματα· ἔν τε χλαμύσιν αἷς εἰώθασιν, ἀργύρῳ πεποικιλμέναις, ἑωρᾶτο. κόμας τε τῇ κεφαλῇ ἐπετίθετο ξανθάς, καὶ εἰς κουρὰν τῶν Γερμανῶν ἠσκημένας. τούτοις δὴ χαίροντες οἱ βάρβαροι, ὑπερηγάπων αὐτόν. ἔχαιρον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ Ῥωμαίων στρατιῶται, μάλιστα μὲν διὰ τὰς τῶν χρημάτων ἐπιδόσεις,
96 αἷς ἀφειδῶς προσεφέρετο αὐτοῖς· † ὅτι τε πάνθ' ὡς στρατιώτης ἔπραττεν, εἴτε ὄρυγμά τι ὀρύττειν ἔδει, σκάπτων πρῶτος, εἴτε ῥεῖθρον γεφυρῶσαι, ἢ βάθος χῶσαι· πᾶν θ' ὅ χειρῶν ἢ καμάτου σώματος ἔργον, πρῶτος εἰργάζετο. τράπεζαί τε εὐτελῆ παρετίθετο, ἔσθ' ὅπη καὶ ξυλίνοις ἔς ποτὸν καὶ ἐδέσματα χρώμενος σκεύεσιν. ἄρτον τε προσεφέρετο αὐτοσχέδιον. ᶜσῖτον γὰρ ἀλήσας τῇ ἑαυτοῦ χειρί, ὅ ἤρκει μόνῳ, μάζαν τε ποιήσας, καὶ ἐπ' ἀνθράκων ὀπτήσας, ἐσιτεῖτο. καὶ πάντων μὲν τῶν πολυτελῶν ἀπείχετο· ὅσα δὲ εὐτελέστατα, καὶ τοῖς πενεστάτοις τῶν στρατιωτῶν εὐπορῆ, τούτοις ἐχρῆτο. συστρατιώτης τε ὑπ' αὐτῶν μᾶλλον ἢ βασιλεὺς καλούμενος, χαίρειν προσεποιεῖτο. τὰ πλεῖστά τε αὐτοῖς συνώδευε πεζεύων, σπανίως ᵈἅρματος ἢ ἵππου ἐπιβαίνων· τά τε ὅπλα βαστάζων ἑαυτῷ. ἔστι δ' ὅτε καὶ τὰ τῶν στρατοπέδων σύμβολα, ἐπιμήκη ὄντα καὶ χρυσοῖς ἀναθήμασι πολλοῖς

potestate, quum discerni a reliquis nequirent qui fuerant protervius loquuti, (nullo scilicet in tanta multitudine verũ fatente) passim, vt in quemque inciderant, aut occidebant, aut omnibus ereptis, quasi salute redempta, viuos ægre dimittebant. His actis, stimulãte malorum facinorum conscientia, vitãq; perosus vrbanam, statuit Roma secedere, vt & milites ordinaret, & prouincias inuiseret. Igitur Italia decedẽs, ad ripas Danubii peruenit, ac partes imperii Romani septemtrioni subiectas *ordinauit*. Ibi aut corpus exercebat aurigando, cædendisque comminus omne genus beluis: aut ius dicebat; rarius id tamẽ; statimque *ac prompte* sententiam ferens ac respondens, pauculis dumtaxat auditis. Ceterum Germanos [1] illic sibi omnes adiũxit atq; in amicitiam conciliauit; sic vt ex his socios bellorum, & custodes corporis, validissimum quemq; & pulcherrimum, sibi adsciuerit. Sæpe etiam Romano cultu deposito, vestem Germanicam induebat, atq; in eorum sagulis argento variegatis conspiciebatur: etiam flauam capiti cæsariẽ imponens, ad modum Germanicæ tõsuræ. Quibus læti barbari, mirifice eum diligere: gaudere etiam Romanus miles, quem scilicet ille amplissimis largitionibus prosequebatur. † Ipse *itiq.* nullũ non 96
militiæ munus prompte obire: & siue quid fodiendum foret, primus fodere; siue pons flumini imponẽdus, aut exstruendus agger, siue quod opus manuum faciendum, aut labor subeundus, primus omnia occupare: tenuiq; mensa, ac ligneolis poculis vasisq; esculentorum contentus esse: panemq; etiam temere factũ comesse: quippe tritico quantum satis vni foret, sua manu molito, massaq; inde facta atq; in carbonibus decocta, vesci solitus. omnia deniq; elegantiora aspernari, & vilissimis quibusq;, ac vel pauperrimo gregarioq; militi facillimis vti. [2] Tum commilitonem quam principẽ vocari se malle: ac plerumq; iter facere, perinde atq; ipsi, pedibus ambulans; raroq; vehiculũ conscendere aut equum: sibi ipse portare arma: nonnumq̃ etiam signa militaria longissima, & *multis* aureis ornamẽtis

a Scribo αὐτὸν ἀφειδῶς. b scribo ἐπιλεξάμενος. c for. σῖτον. d quidam lib. ὀχήματος. ¶ IN VERS. L. 1 Polit. fere vbiq; inde- [illegible] ita vertit: sed perperam. Vide annot. 2 Tum gratius esse sibi commil. ab illis, quam principem vocari, simulabat.

prægrauia, ac ne robustissimis quidẽ militibus facilia, ipse humeris subire. Ob hæc igitur aliaque huiuscemodi, vt hominem militarem diligere eum suus exercitus, & vt virum fortem admirari. quippe instar miraculi videbatur, tãtulæ hominem staturæ [1] tantis esse laboribus parem. Sed vbi milites apud Danubium ordinauit, atq; in Thraciam Macedonibus conterminam discessit, cõtinuo Alexander alter euasit. Nam & memoriam regis eius omnibus modis renouauit, statuis imaginibusq; nulla non vrbe poni iussis: Romamq; ipsam Capitoliumque, & templa vniuersa, refersit Alexandri simulacris. [2] Vidimus item imagines nõnullas ridicule depictas, quæ vno corpore duas facies præferrent, Alexandri atque Antonini. Ipse prodibat Macedonico habitu, causiã *supra caput* gestãs, & crepidas *indutus*: ac lectissimam iuuenum manum in exercitu, phalangem Macedonicam
97 appellabat, iussis † ducibus nomina sibi ducum Alexandri imponere. Præterea iuuenes Sparta accitos, Laconicam & Pitanatem centuriam vocabat. His igitur actis, atq; vrbibus, prout quamque potuerat, ordinatis, Pergamum adit, Asiæ ciuitatẽ, vt Æsculapii curationibus vteretur. Quo postquam peruenit, somniis quamdiu voluit captatis, Ilium mox petit: & cunctis vrbis reliquiis collustratis, ad Achillis tumulum processit. Eoq; coronis floribusque magnifice exornato, rursus imitari Achillem cœpit. [3] Sed eo Patroclum desiderante aliquem, libertorum omnium carissimus Festus, a memoria, dũ ad Ilium moratur, vita defunctus est; vt ne[…]o (vt quidam aiebant) exstinctus, quo scilicet Patrocli more sepeliretur; vt alii affirmãt, morbo interceptus. Huius igitur cadauer efferri iussit, compluribusq; lignis rogum strui. Dein imposito in medium, mactatisque omne genus animalibus, subiecit ignem: phialamque manu tenens, vinumque libans, ventos precabatur. Quumque esset raro capillo, & crinem quæreret vt imponeret ignibus, deridiculo erat omnibus: [4] ceterum quos habuit capillos, tamen totõdit.

κεκοσμημένα, μόλις ὑπὸ τῶν γενναιοτάτων στρατιωτῶν φερόμενα, ἐπιθεὶς τοῖς ὤμοις ἔφερεν αὐτός. διὰ δὴ ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, ὡς στρατιωτικὸς, ὑπ' αὐτῶν ἐφιλεῖτο, καὶ ὡς γενναῖος ἐθαυμάζετο. καὶ γὰρ ἦν θαύματος ἄξιον, ἐν μικρῷ πάνυ τῷ μεγέθους σώματι, γενναίων πόνων ἄσκησις τοσαύτη. Ἐπεὶ δὲ τὰ περὶ τὸν Ἴστρον στρατόπεδα διῴκησε, κατῆλθέ τε εἰς Θρᾴκην, Μακεδόσι γειτνιῶσαν, εὐθὺς Ἀλέξανδρος ἦν. καὶ τήν τε μνήμην αὐτοῦ παντοίως ἀνενεώσατο, εἰκόνας τε καὶ ἀνδριάντας ἐν πάσαις πόλεσιν ἀναστῆναι ἐκέλευσε· τήν τε Ῥώμην ἐπλήρωσεν ἀνδριάντων καὶ εἰκόνων, ἐν τῷ Καπετωλίῳ καὶ ἐν ἄλλοις ἱεροῖς, τῆς πρὸς Ἀλέξανδρον συναφείας. εἴδομεν ὅπου δὲ καὶ χλεύης εἰδομένην ἀξίας εἰκόνας ἐν γραφαῖς, ἑνὸς σώματος, ὑπὸ περιφερείᾳ κεφαλῆς μιᾶς, ὄψεις ἡμιτόμους δύο, Ἀλεξάνδρου τε καὶ Ἀντωνίνου. προῄει δὲ αὐτὸς ἐν Μακεδονικῷ σχήματι, καυσίαν τε ἐπὶ τὴν κεφαλὴν φέρων, καὶ κρηπῖδας ὑποδούμενος. ἐπιλεξάμενός τε νεανίας καὶ στρατεύσας, Μακεδονικὴν ἐκάλει φάλαγγα, † τούς τε ἡγουμένους αὐτῆς φέρειν τὰ τῶν ἐκείνου στρατηγῶν ὀνόματα. ἀπό τε Σπάρτης μεταπεμψάμενος νεανίας, Λακωνικὸν 97
καὶ Πιτανάτην ἐκάλει λόχον. Ταῦτα δὲ ποιήσας, τά τε ἐν ταῖς πόλεσι διοικήσας ὡς ἐνεδέχετο, ἠπείχθη εἰς Πέργαμον τῆς Ἀσίας, χρήσασθαι βουλόμενος θεραπείαις τοῦ Ἀσκληπιοῦ. ἀφικόμενος δὴ ἐκεῖ, καὶ ἐς ὅσον ἤθελε τῶν ὀνειράτων ἐμφορηθεὶς, ἧκεν εἰς Ἴλιον. ἐπελθὼν δὲ πάντα τὰ τῆς πόλεως λείψανα, ἧκεν ἐπὶ τὸν Ἀχιλλέως τάφον· στεφάνοις τε κοσμήσας καὶ ἄνθεσι πολυτελῶς, πάλιν Ἀχιλλέα ἐμιμεῖτο. ζητῶν τε καὶ Πάτροκλόν τινα, ἐποίησέ τι τοιοῦτον. ἦν αὐτῷ τις τῶν ἀπελευθέρων φίλτατος, Φῆστος μὲν ὄνομα, τῆς δὲ βασιλείου μνήμης προεστώς. οὗτος, ὄντος αὐτοῦ ἐν Ἰλίῳ, ἐτελεύτησεν, ὡς μὲν τινὲς ἔλεγον, φαρμάκῳ ἀναιρεθεὶς, ἵν' ὡς Πάτροκλος ταφῇ· ὡς δὲ ἕτεροι ἔφασκον, νόσῳ διαφθαρείς. τοῦτον κομισθῆναι κελεύει τὸν νέκυν, ξύλων τε πολλῶν ἀθροισθῆναι πυράν· ἐπιθείς τε αὐτὸν ἐν μέσῳ, καὶ παντοδαπὰ ζῷα κατασφάξας, ὑφῆψέ τε, καὶ φιάλην λαβὼν, σπένδων τε τοῖς ἀνέμοις, εὔχετο. πάνυ τε ὢν ψιλόκρονος, πλόκαμον ἐπιθεῖναι τῷ πυρὶ ζητῶν, ἐγελᾶτο· πλὴν ὧν εἶχε τριχῶν ἀπεκείρατο.

[2] Malim ζητῶν ἀλλὰ Π. ¶ IN VERS. L. 1 ita se generosis laboribus exer etc. 2 Quędam hic omisit Pol. 1. de quibus legemus ad annot. 3 Sed Patroclum desiderans aliquem, quidpiam huiusmodi fecit. Lib. sic vi, pi. ed.] 4 ex iis tamen quos habebat capillis aliquos totondit.

Ἐπῄνει δὲ καὶ στρατηγῶν μάλιστα Σύλλαν τε τὸν Ῥωμαῖον, καὶ Ἀννίβαν τὸν Λίβυν· ἀνδριάντας τε αὐτῶν καὶ εἰκόνας ἀνέστησεν. ¶ Ἀπάρας δὲ τοῦ Ἰλίου, διά τε τῆς Ἀσίας καὶ Βιθυνίας, τῶν τε λοιπῶν ἐθνῶν, κἀκεῖσε διοικήσας τὰ πρακτέα, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀφίκετο. ἐκεῖ τε ὑποδεχθεὶς πολυτελῶς, καὶ διατρίψας χρόνον τινὸς, ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐστέλλετο· πρόφασιν μὲν ποιούμενος, ποθεῖν τὴν ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ κληθεῖσαν πόλιν, καὶ τῷ θεῷ χρήσασθαι ὃν ἐκεῖνοι σέβουσιν ἐξαιρέτως. δύο γὰρ ταῦτα ὑπερβαλλόντως προσεποιεῖτο, τήν τε τοῦ θεοῦ θρησκείαν, καὶ τὴν τοῦ ἥρωος μνήμην. ἑκατόμβας τε οὖν κελεύει παρασκευασθῆναι, ἐναγισμούς τε παντοδαπούς. ὡς δὲ διηγγέλη τῷ

98 † τῶν Ἀλεξανδρέων πλήθει, φύσει μὲν ὄντι τὰς γνώμας κουφοτάτῳ, καὶ ἐπὶ τοῖς βραχυτάτοις ῥᾷστα κινουμένῳ, τότε δὴ [a] ἐξεπλήττοντο, τὴν τοῦ βασιλέως σπουδήν τε καὶ εὔνοιαν πυνθανόμενοι. ὑποδοχὴ δὲ παρεσκευάζετο οἵαν μηδενὶ πώποτε βασιλεῖ γενέσθαι φασί. πάσης τε γὰρ μούσης ὄργανα πανταχοῦ διακείμενα ποικίλον ἦχον εἰργάζετο· ἀρωμάτων τε παντοδαπῶν καὶ θυμιαμάτων ἀτμίδες εὐωδίας παρεῖχον τὰς εἰσόδους· δαδουχίαις τε καὶ ἀνθέων βολαῖς ἐτίμων τὸν βασιλέα. ὡς δὲ εἰσήλασεν εἰς τὴν πόλιν σὺν παντὶ τῷ στρατῷ, πρῶτον εἰς τὸν νεὼν ἀνελθὼν, πολλὰς ἑκατόμβας κατέθυσε, λιβανωτῷ τε τοὺς βωμοὺς ἐσώρευσεν. ἐκεῖθεν δὴ ἐλθὼν εἰς τὸ Ἀλεξάνδρου μνῆμα, τήν τε χλαμύδα ἣν ἔφερεν ἁλουργῆ, δακτυλίους τε οὓς εἶχε λίθων τιμίων, ζωστῆράς τε, καὶ εἴ τι πολυτελὲς ἔφερε, περιελὼν ἑαυτοῦ, ἐπέθηκε τῇ ἐκείνου σορῷ. Ἃ δὴ ὁρῶν ὁ δῆμος, ὑπερέχαιρε, παννυχίζων τε καὶ ἑορτάζων, οὐκ εἰδὼς τὴν τοῦ βασιλέως λανθάνουσαν γνώμην. ταῦτα γὰρ πάντα ἐκεῖνος ὑπεκρίνατο, βουλόμενος τὸ πλῆθος αὐτῶν διαφθεῖραι. ἡ δὴ αἰτία τοῦ λανθάνοντος μίσους, τοιάδε τις ἦν.[b] ἀπηγγέλλετο αὐτῷ διατρίβοντι ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἔτι, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ περιόντος, καὶ μετὰ τὸν ἐκείνου φόνον, ὅτι ἄρα εἶεν πολλὰ εἰς αὐτὸν ἀποσκώψαντες. πεφύκασι δέ πως εἶναι φιλοσκώμμονες, καὶ λέγειν εὐστόχως ὑπογραφὰς ἢ παιδιὰς ἀπορρίπτοντες εἰς τοὺς ὑπερέχοντας πολλὰ, χαρίεντα μὲν αὐτοῖς δοκοῦντα, λυπηρὰ δὲ τοῖς σκωφθεῖσι. τῶν γὰρ τοιούτων κνίζει μάλιστα ὅσα ἐλέγχει τῶν ἁμαρτημάτων

Laudabat autem ex omnibus ducib. præcipue Syllam Romanũ, & Afrum Hannibalem: quibus etiã statuas atq; imagines excitauit. ¶ Decedens autem Ilio, Asiaq; omni, & Bithynia, gentibusq; reliquis pertransitis, atque vbiq; rebus compositis, deuenit Antiochiam: ibiq; exceptus honorificẽtissime, atq; aliquamdiu moratus, Alexandriã contendit: prætexens huic itineri desideriũ visendæ vrbis ab Alexandro constructę, simul consulẽdi patrii illorum numinis, quod egregie incolæ venerantur. Ac simulans hæc duo in primis, religionẽ dei & herois memoriã, iubet hecatombas cõparari, ac parẽtationes omne genus. Quod †vt primu est Alexãdrinæ multitudini 98
nunciatũ, leuissimæ suapte natura & omnibus momentis expositæ, studiũ beneuolentiamq; principis omnes, quasi animorũ impotes, [1] accipiebant. [2] Igitur ad excipiendũ illum se comparabãt, quanto numq̃ antea honore *vllum Imperatorem excipere* cõsueuerãt: quippe omnifariã musica instrumenta disposita vbiq; varium edebãt sonitum: præterea aromatũ ac suffimentorum vapor omne genus aditus cunctos optimis replebat odoribus: [3] tædis præterea & florũ sparsionibus *Imperatorem* honorabant. Sed vbi in vrbẽ iam peruenit, primo quidẽ templum ingressus est, multisq; victimis immolatis, ac thure cumulatis altaribus, ad Alexãdri monimentũ se contulit: paludamẽtumq; purpureum, & claris speciosisq; gẽmis annulos conspicuos, balteumq;, & siqua alia gestabat elegãtiora, dempta sibi, tum illius imposuit tumulo. Hæc cernentes Alexandrini, læti supra modũ, noctib. totis ac dieb. festũ celebrabãt; ignari quid intra vlceratũ pectus Imperator occuleret. Hæc enim omnia per simulationẽ faciebat, vt vniuersam illorũ multitudinem cõtrucidaret. Latentis odii causa talis erat. Nũtiatum ei fuerat Romę agẽti, viuo adhuc [4] patre, atq; itẽ post exstincto, multa in ipsum dicere Alexãdrinos. Sunt enim homines suapte natura dicaces, atq; ad describendũ illudendumq; maxime facti; iactãtes in optimũ quemq; & potentissimum dicteria quædam, vt quidem ipsi putãt, festiua; vt autem videtur iis in quos dicũtur, longe grauissima. quippe huiuscemodi iocorum vel maxime illa permouẽt quibus delicti veritas

a *Huic loco videri possit subesse mendum: quum tamen credibilius sit, hoc ἀνακόλουθον ab ipso Herodiano profectum esse.* b *scribo* ἀκηδ-γνώμ. ¶ IN VERS. L. 1 & quæ rebus minimis mouetur. 2 Tantus igitur ad excipiendum illum fiebat apparatus, qualem nulli vnquam regi factum fuisse aiunt. 3 tædarum præterea gestationibus & fl. spars. Imperatorem honorabant: *vel*, quinetiam tædas præferentes, ac flores spargentes, Imp. 4 fratre, *M. vt in Gr. est.*

arguitur. [1] Quare quum multa in eum dixissēt, ne dissimulata quidem fraterna cæde, matremq; etiam [2] Iocastam vulgo appellarent, irriderētq; ipsum, quod tantulæ homo staturæ,
99 Alexandrū atq; † Achillem, maximos ac fortissimos heroas, æmularetur: dū ludere se putāt, eo impulerunt Antoninum, hominem suapte natura iracundum atq; *valde* sanguinarium, vt perniciem illis insidiasq; moliretur. Igitur celebritate ac festo iam *vna cū illis* peracto, quum videret maximam hominum multitudinē ex vicinis regionibus cōfluxisse in vrbem, monuit edicto vt in planitiem quandam iuuentus vniuersa conueniret: velle affirmans, sicuti Macedonicam Spartanamq; habebat, ita etiam in Alexādri honorem, ipsius herois cognomento phalangem constituere. [3] Iubet igitur consistere iuuenes vniuersos, relicto interuallo, vt singulorum ætatem staturamque, & corporis habitudinem militiæ idoneam consideraret. [4] His creditis iuuenes *omnes*, ac verisimili spe ducti, ob insignē honorem paulo ante exhibitum principi, conueniunt frequentes vna cum parentibus atq; germanis, lætis gratulantibusq; *eorum spei.* At vero Antoninus singulos inter se distantes circūiens contrectansque, & aliud in alio laudans, præteribat; donec illos, neque id animaduertentes neque exspectantes, vniuersus circumueniret exercitus. Vt vero cōiecturam fecit iam esse omnes militum suorum armis inclusos, quasiq; retibus implicitos, ipse *quū omnes circumiuisset,* [statim] [5] cum suo præsidio excessit, ac signum militibus dedit: qui statim facto vndiq; impetu, deprehēsam in medio inermem iuuentutem, [6] ceterosque qui aderant, magna cæde contrucidant. Atq; e militibus alii cædem tantum faciebāt; [7] alii foueis ingentibus cadauera obruebant, aggestaque desuper humo immanem tumulum excitarunt. Multi etiam in eas foueas semiuiui pertrahebantur, multi adhuc integri detrudebantur. Sed & milites nonnulli simul perierunt.

τὴν ἀλήθειαν. Πολλὰ τοίνυν αὐτὸν ἐκείνων σκωψάντων [a] ἔς τε τὴν τοῦ ἀδελφοῦ ἀναίρεσιν, καὶ τὴν πρεσβύτιν Ἰοκάστην καλούντων, ἐκεῖνον δὲ χλευαζόντων, ὅτι δὴ μικρὸς ὤν, Ἀλέξανδρον καὶ † Ἀχιλλέα, γενναιο- 99
τάτους καὶ μεγίστους ἥρωας, ἐμιμεῖτο· τοιαῦτά τινα παίζειν αὐτῶν δοκούντων, ὀλέθρια καὶ ἐπίβουλα κατ' αὐτῶν σκέψασθαι τὸν Ἀντωνῖνον ἠνάγκασαν, φύσει ὄντα ὀργίλον καὶ φονικώτατον. συμπανηγυρίσας τοίνυν αὐτοῖς, καὶ συνεορτάσας, ὡς εἶδε πᾶσαν τὴν πόλιν πλήθους μεγίστου πεπληρωμένην τῶν ἀπὸ πάσης τῆς περὶ αὐτὴν χώρας ἐκεῖ συνελθόντων, διὰ προγράμματος πᾶσαν τὴν νεολαίαν εἴς τι πεδίον κελεύει συνελθεῖν, φήσας, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρου τιμὴν φάλαγγα βούλεσθαι συστήσασθαι, ὥσπερ Μακεδονικὴν καὶ Σπαρτιᾶτιν, οὕτω καὶ τοῦ ἥρωος ἐπωνύμους. κελεύει δὴ στιχηδὸν τοὺς νεανίας πάντας διαστῆναι, ὡς ἂν ἐπελθών, ἑκάστου ἴδοι πῶς τε ἡλικίας ἔχοι καὶ μεγέθους σώματος, καὶ δεξίας εἰς στρατείαν ἐπιτηδείους. τούτοις αὐτοῦ τῇ ὑποσχέσει πιστεύσαντες οἱ νεανίαι πάντες, ἐοικότα τε ἐλπίσαντες διὰ τὴν προϋπάρξασαν παρ' αὐτοῦ ἐς τὴν πόλιν τιμήν, συνῆλθον ἅμα γονεῦσί τε καὶ ἀδελφοῖς, συνηδομένοις αὐτῶν τῇ ἐλπίδι. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, διεστῶτας αὐτοὺς ἐπιών, ἑκάστου ἐφαπτόμενος, καὶ ἄλλο ἄλλου λέγων ἐγκώμιον, παρῄει· ἔστ' ἂν αὐτοὺς οὔτε τι ὁρῶντας, οὔτε προσδοκῶντας, τὸ στρατιωτικὸν πᾶν ἐκυκλώσατο. ὡς δὲ ἐπεικάσατο ἤδη αὐτοὺς εἶναι ἔνδον τῶν ὅπλων περιειλημμένους, καὶ ὥσπερ ἐν δικτύοις σεσαγηνευμένους, ἐπελθὼν πάντας, αὐτὸς μὲν ὑπεξέρχεται μεθ' ἧς εἶχε φρουρᾶς περὶ ἑαυτόν· ὑφ' ἑνὶ δὲ σημείῳ προσπεσόντες πανταχόθεν οἱ στρατιῶται, τὴν ἐν μέσῳ πᾶσαν νεολαίαν, καὶ εἴ τινες ἄλλως παρῆσαν, παντὶ τρόπῳ φόνων ἀναιροῦσιν, ὡπλισμένοι τε ἀόπλους καὶ πανταχόθεν περιειληφότες. τῶν δὲ στρατιωτῶν οἱ μὲν ἐφόνευον ἔξωθεν, οἱ δὲ ὀρύγματα μέγιστα ἕλκοντές τε τοὺς ἐμπίπτοντας ἐνέβαλλον, πληροῦντες σωμάτων· καὶ τὴν γῆν ἐπιχέοντες, μέγιστον ἤγειρον ταχέως πολυάνδριον. πολλοί τε καὶ ἡμιθνῆτες εἱλκύσθησαν, ἔτι τε ἄτρωτοι συνεχώσθησαν. ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν στρατιωτῶν οὐκ ὀλίγοι προσαπώλλυντο.

a *Fortasse scripsit Herod.* ἔς τε ἄλλα καὶ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ ἀναίρεσιν. ¶ IN VERS. L. 1 Quare quum multa in eum dicteria iecissent, & quidem super fratris etiam cæde, m. 2 *quod scilicet vt Iocasta Oedipo filio, ita Iulia Antonino privigno nupta esset,* M. 3 Iubet igitur per certos ordines disponi iuuenes, relictis interuallis. 4 Quum his eius promissis hi iuuenes vniuersi adhibuissent, & spem de re verisimili concepissent. *In iis autem quæ proxime sequuntur, dicit Pol.* honorem exhibitum principi, *quum tamen dicendum sit,* exhibitū vrbi. *Alioqui non* τὴν πόλιν, *sed* τὸν βασιλέα *scribendum esset, &* αὐτοῦ *in* αὐτῷ *mutandum. Adde quod spem concipere illos ob honorem sibi ab illo exhibitum potius quam ob eum quem illi exhibuissent, rationi consentaneum erat.* [*in Memm. quoq; cod. corr. Iam erat,* honorem paulo ante ciuitati habitum a principe] 5 cum suo præsidio se subducit. 6 & si qui alia de causa aderant, omni cædis genere contrucidant. *Potest vero* ἄλλως *& aliter exponi.* 7 alii foueas ingentes fodiebant; & attrahentes quicumque in eorum manus incidebant, in eas conuiciebant.

ὅσοι γὰρ

100 ὅσοι γὰρ ἔτι † ἐμπνέοντες καὶ δυνάμεως μετρίως ἔχοντες συνωθοῦντο, περιπλεκόμενοι συγκαθεῖλκον αὐτούς. τοσοῦτος δὲ ἐγένετο φόνος ὡς ῥεῖθρα αἵματος διὰ τοῦ πεδίου, τάς τε ἐκβολὰς τοῦ Νείλου μεγίστας οὔσας, τόν τε περὶ τὴν πόλιν αἰγιαλὸν πάντα φοινιχθῆναι. τοιαῦτα δὴ ἐργασάμενος τὴν πόλιν, ἀπάρας εἰς Ἀντιόχειαν ἀφίκετο. ¶ Ἐπιθυμήσας δὲ μετ' οὐ πολὺ Παρθικὸς κληθῆναι, καὶ Ῥωμαίοις ἐπιστεῖλαι ὡς χειρωσάμενος τοὺς κατὰ τὴν ἀνατολὴν βαρβάρους, καίτοιγε οὔσης εἰρήνης βαθείας, μηχανᾶται τοιόνδε τι. ἐπιστέλλει τῷ βασιλεῖ Παρθυαίων, (Ἀρτάβανος δὲ ἦν ὄνομα αὐτῷ) πέμπει τε πρεσβείαν, καὶ δῶρα πάσης ὕλης τε πολυτελοῦς, καὶ τέχνης ποικίλης. τὰ δὲ γράμματα ἔλεγεν ὅτι δὴ βούλεται ἀγαγέσθαι αὐτοῦ τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον. ἁρμόζειν δὲ αὐτῷ, βασιλεῖ τε καὶ βασιλέως υἱῷ, μὴ ἰδιώτου τινὸς καὶ εὐτελοῦς γαμβρὸν γενέσθαι, ἀγαγέσθαι δὲ βασιλίδα τε καὶ βασιλέως μεγάλου θυγατέρα. δύο δὴ ταύτας ἀρχὰς εἶναι μεγίστας, τήν τε Ῥωμαίων καὶ τὴν Παρθυαίων· ἃς συναχθείσας κατ' ἐπιγαμίαν, μηκέτι ποταμῷ διωρισμένας, μίαν ποιήσειν ἀρχὴν ἀνανταγώνιστον. τὰ γὰρ λοιπὰ βάρβαρα ἔθνη, ὅσα νῦν ὑπὸ ταῖς τούτων βασιλείαις, εὐάλωτα ἔσεσθαι αὐτοῖς, κατὰ τὰ ἔθνη καὶ κατὰ τὰ συστήματα ἀρχόμενα. εἶναι δὲ Ῥωμαίοις μὲν πεζὸν στρατὸν καὶ τὴν διὰ δοράτων σταδίαν μάχην ἀνανταγώνιστον, Παρθυαίοις δὲ ἵππον τε πολλὴν, καὶ τὴν διὰ τόξων εὔστοχον ἐμπειρίαν. ταῦτα δὴ συνελθόντα, πάντων τε εἰς πόλεμον κατορθοῦται συμπνεόντων, ῥᾳδίως αὐτοὺς ὑφ' ἑνὶ διαδήματι βασιλεύσειν πάσης οἰκουμένης. τά τε παρ' ἐκείνοις φυόμενα ἀρώματα, ἢ θαυμαζόμενα ὑφάσματα, ἢ τὰ παρὰ Ῥωμαίοις μεταλλευόμενα, ἢ διὰ τέχνην ἐπαινούμενα, μηκέτι μόλις καὶ σπανίζοντα λανθάνοντά τε δι' ἐμπόρων κομισθήσεσθαι· μιᾶς
101 δὲ γῆς οὔσης καὶ μιᾶς † ἐξουσίας, κοινὴν καὶ ἀκώλυτον ἀμφοτέροις τὴν ἀπόλαυσιν ἔσεσθαι.

Τοιούτοις αὐτοῦ γράμμασιν ἐντυχὼν ὁ Παρθυαῖος, τὰ μὲν πρῶτα ἀντέλεγε, φάσκων οὐχ ἁρμόζειν Ῥωμαίῳ γάμον βάρβαρον. τίνα γὰρ ἔσεσθαι συμφωνίαν ἐν αὐτοῖς, μήτε τῆς ἀλλήλων

nam qui † reliquias adhuc aliquas spiritus retinebant, neq; penitus defecti erant viribus, impliciti prouentibus se militibus, eos quoq; secũ trahebant in foueam. Tanta est autem facta cædes, vt riuis cruoris per planitiem decurrentibus, cum fauces ipsæ Nili ingentes, tum litus omne circa vrbem purpurasceret. *Quum autem talia aduersus illam vrbem perpetrasset, inde mouit, atq; Antiochiam venit.* ¶ [1]Sed *nõ longo post tempore* affectãs Parthici cognomen, famamq; deuictæ ad orientem barbariæ, quãquam in altissima pace, tale quiddam machinatur: Dat litteras ad regem Parthorũ Artabanum; simulq; legatos [2]cum munerib. mittit *omnis* materiæ & artis conspicuæ. In eis litteris fuerat scriptũ, velle se regis filiã ducere in matrimonium. principem se esse, & principe natum: quare haud decorum, priuati cuiusq̃ & tenuis fieri generum; sed reginam ducere potius filiamq; magni regis. Duo maxima imperia esse, Romanũ & Parthicum: quibus affinitate illa in vnum coeuntibus, ac nullo iã discriminante fluuio, vnam tantum potentiam factum iri, nullis expugnabilem viribus. Nam reliquas barbaras nationes, quæ nunc amborum imperiis subiectæ sunt, facile iugum toleraturas,[3] si proprios gens quæque & conuentus, sit habitura rectores. Esse Romanis pedestrem exercitum, qui hastis & stataria pugna ceteros antecellat: Parthis vero equitatũ plurimum, peritissimosque sagittarios. His igitur concurrentibus, & quæ vsui ad bellũ sunt in vnum conspirantibus, facile ipsos sub vno diademate totius orbis terrarum imperium retenturos. Preterea odoramẽta quæ apud illos proueniant, telasq; laudatissimas; cõtraq; apud Romanos metalla ipsa, & quæcumq; arte aliqua cõspicua visuntur, non iam vix raroq; & clanculum per mercatores importatum iri; [4]sed in vna dumtaxat † terra vnoque impe- 101
rio; communemque fore vtrisque vsum rerum omnium, minimeq; impeditum. His *eius* litteris Parthus acceptis, primo quidem abnuere: negare, Romano conuenire barbarum matrimonium. quam enim fore concordiam, neque voce satis

a *scribo* ἢ τὰ πρεσ. ¶IN VERS. L. 1 Sed non longo post tempore, quum Parthicus vocari cuperet, & Romanis ita scribere vt qui barbaros orientales subiugasset. *Nisi forte dictum sit* ὡς χειρωσάμενος *pro* ὡς χειρωσόμενος*: hoc sensu*, & Roman. scribere, se barb. qui in oriente essent subiugasse. 2 cum mun. mittit omnis materiæ pretiosæ, & artis variæ. *id est, cum muneribus rerum quæ ex pretiosa materia essent, & quarum esset varium artificium: aut etiam, solers artif.* 3 *Maluissem ita*: quum futurũ sit vt proprios vnaquæque gens & vnusquisque conuentus habeat rectores. 4 sed quum vna futura sit terra vnumque imperium, communem fore vts.

congruētibus, & victu habituq; inter se distantibus? esse Romæ patricios permultos, quorum sibi ille optare liberos in matrimonium possit: sicuti itidem apud se Arsacidas. Neque vllam sane exstare causam cur alterutrum genus adulteretur. Hæc igitur a principio rescribens, conditionem aspernabatur. Sed instanti Antonino, donisq; & iureiurando fidem studii sui & caritatis vxoriæ facienti, credidit barbarus: ac pollicitus daturum filiam, generum iam ipsum appellitabat. Cuius rei vulgata mox fama, barbari scilicet omnes ad Romanum suscipiēdum principem se comparabant; spe quadam sempiternæ pacis exsultantes. Ceterum Antoninus, prohibente nullo, fluuios transgressus, ac iam Parthicam regionem quasi propriam peragrās, sacrificantibus passim vniuersis, supraq; coronata altaria odores *omnifarios* incendentibus, lætum se honore illo barbarorum magnopere simulabat.

Postea vero quam magno itinere facto, ad ipsam Artabani regiam appinquabat,[1] occurrit ei rex in quadam ante vrbem planitie, nouum nuptum generumq; suum excepturus. [2] Sed barbarorum magna multitudo, floribus indigenis coronati, atque induti vestes auro diuersisq; coloribus varias, festum agitabant, ad tibiarum fistularumque & tympanorum sonitus saltantes numerose. quippe huiuscemodi tripudiis supra modum delectantur, [præsertim] quum se temero largius inuitarunt. Sed vbi omnis multitudo confluxit, ac relictis equis,
102 pharetrisq; & arcubus depositis, †inter libamina & calices agitabant, collectiq; in vnum barbarorum quamplurimi, temere inordinatiq; constiterant, nihil suspectātes mali, sed pro se quisque studentes videre nouum nuptum: tum signo dato Antoninus militibus imperat, impetum cædemque in barbaros faciant. Illi, re subita perterriti, cædentibus sauciantibusq; Romanis terga obuertunt. Ipse Artabanus a suis stipatoribus raptus, atque equo impositus, vix ægreq; cum paucis fugiens elabitur. Reliqua vero multitudo barbarorum passim cædebatur. quippe neque equos habebant, quibus maxime vtuntur: (descenderant enim ex iis, pastumque dimiserant) neque ipsi euadere fuga

φωνῆς συνιέσιν, ἔν τε διαίτῃ καὶ σκευῇ διαφέρουσιν ἀλλήλων; εἶναι δὲ παρὰ Ῥωμαίοις εὐπατρίδας πολλούς, ὧν τινος ἐπιλέξασθαι δύναιτ' ἂν θυγατέρα· παρά τε αὐτοῖς Ἀρσακίδας· καὶ μὴ δεῖν μηδέτερον γένος νοθεύεσθαι. Τὰ μὲν οὖν πρῶτα, τοιαῦτα ἐπιστέλλων παρῃτεῖτο. ἐγκειμένου δὲ τοῦ Ἀντωνίνου,ᵃ δώροις δὲ πολλοῖς καὶ ὅρκοις τὴν περὶ τὸν γάμον σπουδήν τε καὶ εὔνοιαν πιστουμένου, πείθεται ὁ βάρβαρος· καὶ δώσειν τε ὑπέσχετο, καλεῖ τε γαμβρὸν ἐσόμενον. διαδραμούσης δὲ τῆς φήμης, οἱ μὲν βάρβαροι εὐτρέπιζον πάντα εἰς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως, ἔχαιρόν τε εἰρήνης αἰωνίου ἐλπίδι. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, διαβὰς τοὺς ποταμοὺς ἀκωλύτως, εἰσελάσας εἰς τὴν Παρθυαίων γῆν, ὡς ἰδίαν ἤδη, πανταχοῦ θυσιῶν αὐτῷ προσαγομένων, βωμῶν τε ἐστεμμένων, ἀρωμάτων καὶ θυμιαμάτων παντοίων προσφερομένων, χαίρειν τοῖς γινομένοις ὑπὸ τῶν βαρβάρων προσεποιεῖτο.

Ὡς δὲ προχωρήσας, τό τε πλεῖστον τῆς ὁδοιπορείας ἀνύσας, ἤδη τοῖς βασιλείοις τοῦ Ἀρταβάνου ἐπλησίαζεν, οὐκ ἀναμείνας ὁ Ἀρτάβανος, ὑπήντα αὐτῷ ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, δεξιούμενος νυμφίον μὲν τῆς θυγατρὸς, γαμβρὸν δὲ αὐτοῦ. πᾶν δὲ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων, ἄνθεσι τοῖς ἐπιχωρίοις κατεστεμμένον,ᵇ ἐσθῆτι χρυσῷ καὶ βαφαῖς διαφόροις πεποικιλμένον, ἑώρταζε. πρός τε αὐλοὺς καὶ σύριγγας, τυμπάνων τε ἤχους, ἐσκίρτων εὐρύθμως. χαίρουσι γὰρ τοιαύτῃ τινὰ ὀρχήσει κινούμενοι, ἐπὴν οἴνου πλείονος ἐμφορηθῶσιν. Ὡς δὲ πᾶν συνῆλθε τὸ πλῆθος, τῶν τε ἵππων ἀποβᾶσαι φαρέτρας τε καὶ τόξα ἀποθέμενοι, περὶ σπονδὰς † καὶ κύλικας εἶχον. 102
πλεῖστον δὲ πλῆθος τῶν βαρβάρων ἠθροίσθη, καὶ ὡς ἔτυχεν ἀτάκτως εἱστήκεσαν, οὐδὲν μὲν ἄτοπον προσδοκῶντες, σπεύδων δὲ ἕκαστος ἰδεῖν τὸν νυμφίον. τότε ὑφ' ἑνὶ σημείῳ κελεύει ὁ Ἀντωνῖνος τῷ ἰδίῳ στρατῷ ἐπιδραμεῖν, καὶ φονεύειν τοὺς βαρβάρους. ἐκπλαγέντες δὲ τῷ πράγματι, παιόμενοί τε καὶ τιτρωσκόμενοι, ἐτράποντο. αὐτός τε Ἀρτάβανος, ἁρπαγεὶς ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν δορυφόρων, ἵππῳ τε ἐπιτεθεὶς, ἀπέδρα μόλις μετ' ὀλίγων. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἐκόπτετο τῶν βαρβάρων, οὔτε τοὺς ἵππους ἐχόντων, οἷς χρῶνται μάλιστα (ἀποβεβηκότες γὰρ εἱστήκεσαν, ἀφέντες ἐκείνους νέμεσθαι) οὔτε δρόμῳ χρήσασθαι

a Malim δώροις τε πολλ. b forte ἐσθῆτι ... πεποικιλμένον. ¶IN VERS. L. 1 minime exspectauit Artabanus *donec ad se accederet*; sed occurrit ei in quad. 2 Tota autem barb. mult.

δυναμένων

δυναμένων πρὸς φυγὴν, ἐμποδιζούσης αὐτοὺς τῆς περὶ τοῖς ποσὶ χαύνου ἐσθῆτος. φαρέτρας δὲ καὶ τόξα οὐκ εἶχον· τί γὰρ ἔχρηζον αὐτῶν πρὸς γάμους; πολὺν δὲ ἐργασάμενος ὁ Ἀντωνῖνος φόνον τῶν βαρβάρων, λείαν τε καὶ αἰχμαλώτους παμπληθεῖς συλλαβὼν, ἀπῄει, μηδενὸς αὐτῷ ἀνθεστῶτος· κώμας τε καὶ πόλεις ἐμπιπρᾶν δοὺς ἐξουσίαν τοῖς στρατιώταις, ἁρπάζειν τε ἕκαστον ὃ δύναται, καὶ ὃ βούλεται αὐτὸς κτήσασθαι. τοιούτῳ μὲν δὴ πάθει ἐχρήσαντο οἱ βάρβαροι οὐ προσδοκηθέντι. Ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, ἐπὶ πολὺ τῆς Παρθυαίων γῆς ἐλάσας, ἤδη καὶ τῶν στρατιωτῶν κεκμηκότων ἐν αὐτῷ τῷ ἁρπάζειν καὶ φονεύειν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν. ἐκεῖ δὲ γενόμενος, ἐπιστέλλει τῇ τε συγκλήτῳ καὶ τῷ Ῥωμαίων δήμῳ, πᾶσαν ἀνατολὴν κεχειρῶσθαι, καὶ τῆς ἐπέκεινα βασιλείας πάντας αὐτῷ παρακεχωρηκέναι. ἡ δὲ σύγκλητος, οὐκ ἀγνοοῦντες μὲν τὰ πεπραγμένα, (λαθεῖν γὰρ ἔργα βασιλέως ἀδύνατον) πλὴν δέει καὶ κολακείᾳ, ψηφίζονται αὐτῷ πάσας τιμὰς ἐπινικίους. διέτριβε δὲ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ὁ Ἀντωνῖνος, ἡνιοχείαις σχολάζων, καὶ θηρία παντοδαπὰ
103 ἀναιρῶν. ¶ Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐπάρχοντες τοῦ † στρατοπέδου δύο· ὁ μὲν, πρεσβύτης πάνυ, τὰ μὲν ἄλλα [a] ἰδιώτης καὶ πολιτικῶν πραγμάτων ἀπείρως ἔχων, στρατιωτικὸς δὲ [b] γεγενῆσθαι δοκῶν· * Αὐδέντος ὄνομα αὐτῷ· ὁ δὲ ἕτερος, Μακρῖνος μὲν ἐκαλεῖτο, τῶν δὲ ἐν ἀγορᾷ οὐκ ἀπείρως εἶχε, καὶ μάλιστα νόμων ἐπιστήμης. εἰς τοῦτον οὖν, ὡς μηδὲ στρατιωτικὸν, μηδὲ γενναῖον, δημοσίᾳ πολλάκις ἀπέσκωπτε καὶ μέχρις αἰσχρᾶς βλασφημίας. ἐπεὶ γὰρ ἤκουεν αὐτὸν καὶ διαίτῃ ἐλευθερίῳ χρώμενον, καὶ τὰ φαῦλα καὶ ἀπερριμμένα τῶν ἐδεσμάτων καὶ ποτῶν μυσαττόμενον, (οἷς ὡς στρατιωτικὸς δὴ ὁ Ἀντωνῖνος ἔχαιρε) χλαμύδιον, [c] ἤ τινα ἄλλην ἐσθῆτα ἀμφιεσάμενον ἀστειοτέραν, εἰς ἀνανδρίαν καὶ θηλείας νόσον διέβαλλεν, ἀεί τε ἀποκτείνειν ἠπείλει. ἅπερ οὐ φέρων ὁ Μακρῖνος, πάνυ ἤσχαλλε. Συνέβη δέ τι καὶ τοιοῦτον· (ἔδει γὰρ ἄρα τέλος λαβεῖν τὸν Ἀντωνίνου βίον) περιεργότερος γὰρ ὢν, οὐ μόνον τὰ ἀνθρώπων πάντα εἰδέναι ἤθελεν, ἀλλὰ

poterant, impediente cursum fluxa veste, ad pedes vsque deducta. Porro pharetras & arcus omnino non attulerât: nam quid illis opus ad nuptias? Ita ingenti cæde barbarorum facta, Antoninus, prædaque & hominibus magna copia captis, discedit, resistente nullo, vicisque & vrbibus incensis, data potestate militib. rapiendi quod quisque posset aut vellet. Hanc igitur calamitatem haud opinato barbari acceperunt. Antoninus autem, regionem Parthicam penitus ingressus, defessis iam rapiendo cædendoque militibus, reuertitur in Mesopotamiam. Indeque senatui populoque Romano per litteras significat, subactum a se orientem, cunctosq; [1] illius regni mortales in suam dicionẽ concessisse. At senatus, quamquã totius negotii gnarus, ([2] quippe principum res latere nullo pacto possunt) metu tamen atque assentatione cunctos illi honores victoriæ decernunt. Substitit autem post id Antoninus in Mesopotamia: studio aurigandi ac beluarũ venationibus intentus. ¶ Erãt *porro* præfecti † exercituum duo, * Audentius & Macrinus. [3] quorum alter, *valde* senex iam, rerumque ciuilium plane rudis, haud tamen imperitus rei militaris habebatur: alter, & in foro versatus, & legum consultissimus. In hunc igitur, vt parum militarem minimeq; fortem virum, publice nonnumquam princeps cauillabatur; ne conuitiis quidem *turpibus* abstinens. Nam audito, illum & victum vsurpare liberaliorem, & aspernari vilissima abiectissimaq; [4] cibaria, (quib. Antoninus militariter delectabatur) [5] chlamydemque & vestem ceteram ad vrbanum modum gestare: quasi degenerem ipsum, morboq; muliebri laborantem, calumniabatur; minitans etiam occisurum. Quorum impatiens Macrinus, vehementer exacerbatus est. Accidit autem res huiuscemodi. (quippe habitura finem aliquando erat Antonini vita) nam quum suapte natura curiosior esset, non hominum modo res cognoscere studebat; sed 103

a *Verti*, in ceteris rebus idiota, *quod etiam Cicero idiotam hac signif. dicat.* b *dicit* γεγενῆσθαι, *non* εἶναι, *quod iam valde prouecta ætate esset. A Politiano tamen hoc præteritũ tempus non exprimitur, sicut nec vis vocis* στρατιωτικὸς *sed eum sequendo, in iis quæ proxime sequuntur, verti etiam posset*, vir militaris. c *ita vertit Polit. quasi scriptum esset* ἢ τὴν ἄλλην ἐσθῆτα. ¶IN VERS. L. 1 *Polit. suo more vocem* ἰχλαδρα *male interpretatur.* {*significat autem* vlterioris regni, *id est vltra Euphratem & Tigridem siti*} 2 quippe latere quæ fiunt ab Imperatore, nullo p. possunt. 3 quorum alter, valde iam prouectæ ætatis, in ceteris quidem rebus idiota rerumque ciuilium imperitus erat, sed arte militari valuisse existimabatur: cui nomen Audentius: alter, qui Macrinus vocabatur, cum aliarum forensium rerum, tum vero legum peritus erat. 4 esculentorum & poculentorum genera, (quibus, vt militaris scilicet, delectabatur Antoninus) *Gr.* 5 ac paruam chlamydem, aut alium quempiam amictum qui magis ad vrbanum morem accederet.

deorum dæmonumque etiam rimari
arcana: metuque semper insidiarum,
nullis non oraculis incubabat, accitis
vndique magis, astrologis, aruspici-
bus: ac nullo plane præterito qui hu-
iuscemodi fallacias profiteretur. Sed
eos quoque suspectans, vt parum ve-
ra loquentes omniaque ad assenta-
tionem vaticinantes; scribit ad Ma-
ternianum quendam, cui rerum sua-
rum omnium curam in vrbe credi-
derat, & quem sibi ex amicis omni-
bus fidissimum putabat, consciumq;
omnium secretorum *solum* habuerat:
magos vndique optimos conquirat,
atque euocatis manibus, de fine ipsius
vitæ consulat, & an quisquam impe-
rio insidietur. [1] At Maternianus,
nauata principi opera; siue id re vera
manes significauerant, siue alioqui
Macrinum perosus; rescribit Antoni-
no, Macrinum esse qui insidietur im-
104 perio, † eumque e medio tollendum.
Has igitur litteras, vt mos est, cum re-
liquis obsignatas, dat ignaris quid fer-
rent tabellariis. Illi, consueta vsi itine-
ris celeritate, ad Antoninum perue-
niunt, quo ille potissimum tempore
ad aurigãdum se parabat, ac iam cur-
rum conscendebat. Ita ei reddunt in-
tegrum epistolarum fasciculum: in
quibus erant etiam [2] litteræ quæ ad
Macrinum pertinebant. At vero An-
toninus, studio iam omni atq; animo
ad aurigandum intẽtus, imperat Ma-
crino vt ipse litteras seorsum inspiciat,
[3] ac, si quid maioris momenti sit, re-
nũtiet: sin minus, ipse de more, suum
(hoc est præfecti) officium exsequa-
tur. quippe talia identidem iniunge-
re consueuerat. Ipse, *quum hæc man-
dasset*, deinde ad suum studium per-
rexit. Macrinus, seorsum epistolis o-
mnibus solutis, etiam in eam incidit
quæ ipsi perniciem afferebat. Cogni-
to igitur quantum periculi impende-
ret, ac gnarus Antonini iracũdiæ tru-
culentiæq;, præsertim tam specioso
prætextu, subtrahit epistolam illã: ce-
terarũ vero, vt solebat, argumẽta prin
cipi renuntiat. Sed metuens ne iterũ
super eiuscemodi reb. Maternianus
rescriberet, malens facere ipse aliquid

καὶ τὰ θεῖά τε καὶ δαιμόνια πολυπραγμονεῖν. ἀεί τε πάντας [a] ὑπώπτευεν, ὡς ἐπιβουλεύοντας· χρηστηρίων τε πάντων [b] ἀνεφορεῖτο, τούς τε πανταχόθεν μάγους καὶ ἀστρονόμους τε καὶ θύτας μετεπέμπετο· καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἐλάνθανε τῶν τὴν γοητείαν ταύτην ὑπισχνουμένων. ὑποπτεύων δὲ αὐτοὺς ὡς οὐ τἀληθῆ αὐτῷ ἀλλὰ πρὸς κολακείαν θεσπίζοντας, ἐπιστέλλει Ματερνιανῷ τινὶ, τότε πάσας τὰς αὐτοῦ ἐν Ῥώμῃ πράξεις ἐγκεχειρισμένῳ, πιστοτάτῳ εἶναι δοκοῦντι φίλων, καὶ μόνῳ κοινωνῷ τῶν ἀπορρήτων· κελεύει δὲ αὐτῷ, μάγων τοὺς ἀρίστους ζητήσαντι, νεκυίᾳ τε χρησάμενον, μαθεῖν περὶ τοῦ τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ, καὶ μή τις ἄρα ἐπιβουλεύοι τῇ ἀρχῇ.

Ὁ δὲ Ματερνιανὸς, χρησάμενος ἀδεῶς τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως κελευσθεῖσιν, εἴτε ὄντως αὐτῷ δαιμόνων ταῦτα θεσπισάντων, εἴτε ἄλλως συσκευαζόμενος τὸν Μακρῖνον, ἐπιστέλλει τῷ Ἀντωνίνῳ, ἐπιβουλεύειν τῇ ἀρχῇ τὸν Μακρῖνον, καὶ δεῖν † αὐτὸν 104
ἀποσκευάσασθαι. Ταῦτα τὰ γράμματα ἀποσημηνάμενος μετὰ καὶ ἑτέρων ἐπιστολῶν κατὰ τὸ ἔθος, δίδωσι τοῖς διακομίζουσιν, οὐκ εἰδόσιν ἃ φέρουσι. τῷ δὲ συνήθει τάχει τῆς ὁδοιπορίας ἐκεῖνοι χρησάμενοι, ἐφίστανται τῷ Ἀντωνίνῳ· ἤδη τε σκευὴν ἡνιόχου ἀνειληφότι, καὶ τοῦ ἅρματος ἐπιβαίνοντι, προσκομίζουσι πάντα τὸν σύνδεσμον τῶν ἐπιστολῶν· ἐν αἷς ἦν καὶ [c] τὰ τοῦ Μακρίνου γράμματα. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, τὴν ὁρμὴν ἤδη καὶ τὴν γνώμην περὶ τὴν ἱπποδρομίαν ἔχων, κελεύει τῷ Μακρίνῳ, ἀποστάντι καὶ ἰδιάσαντι ἐντυχεῖν τοῖς γράμμασι· καὶ εἴ τι ἐπεῖγον εἴη, δηλῶσαι αὐτῷ· εἰ δὲ μὴ, τὰ ἐξ ἔθους αὐτὸν διοικῆσαι ὡς ἔπαρχον. πολλάκις δὲ τοῦτο κελεύειν ἦν συνήθης αὐτῷ. καὶ ὁ μὲν ταῦτα προστάξας, εἴχετο τοῦ προκειμένου· ὁ δὲ Μακρῖνος, καθ' αὑτὸν γενόμενος, τάς τε ἄλλας ἐπιλύεται ἐπιστολάς· περιτυχὼν δὲ καὶ τῇ καθ' αὑτοῦ θανατηφόρῳ, ὁρᾷ προὖπτον κίνδυνον ἐπικείμενον. εἰδὼς δὲ τὸν Ἀντωνίνου τὸν θυμὸν καὶ τὸ φονικὸν ἐπὶ τοιοῖσδε γράμμασι, καὶ προφάσει αὐτῷ εὐλόγου ὑπαρξούσης, τὴν μὲν ἐπιστολὴν ὑφαιρεῖται, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἀπαγγέλλει, ὡς [d] εἶεν συνήθεις. Φοβηθεὶς δὲ μὴ καὶ δεύτερον ταῦτα ὁ Ματερνιανὸς ἐπιστείλῃ, δρᾶσαί τι μᾶλλον ἠθέλησεν, ἢ,

ἀναμεί-

a Scribendum videtur ὑπώπτευεν. vt perinde sit acsi dixisset, [illegible]. Alioqui credi posse scripsisse, [illegible] χρησας. &c. b Sic autem vtitur verbo ἀναφορεῖσθαι vt supra 97. quum dicit, τῶν ἱερείων ἀνεφέρετο. c Scribo [illegible] τὰ τοῦ Μακρ. sicut paulo post, τῇ καθ' αὑτοῦ θανατηφόρῳ· sub. ἐπιστολῇ. d scribendum puto εἶεν συνήθεις, aut ἦν συνήθης. ¶ IN VERS. L. 1 At Matern. audacter Imperatoris iussa exsequutus. vel, quum se audacter gessisset in exsequendis Imper. mandatis. 2 litteræ aduersus Macrinum scriptæ. 3 ac, si quid sit quod celeritatem poscat, renunciet: sin minus, ea quæ consueuit, administret, vtpote præfectus.

ἀναμείνας, παθεῖν. τολμᾷ δὴ *τοιοῦτο. ἦν τις ἑκατοντάρχης (Μαρτιάλιος δὲ ὄνομα αὐτῷ) τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Ἀντωνίνου, ἀεὶ παρεπόμενος αὐτῷ. τούτου τὸν ἀδελφὸν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀνῃρήκει, διαβληθέντα μὲν, οὐκ ἐλεγχθέντα δέ· αὐτῷ τε τῷ Μαρτιαλίῳ ἐνύβριζεν, ἄνανδρον αὐτὸν καὶ ἀγεννῆ καλῶν, καὶ Μακρίνου φίλον. τοῦτον ἐπιστάμενος ὁ Μακρῖνος ἀλγοῦντά τε σφοδρῶς ἐπὶ τῇ τοῦ ἀδελφοῦ ἀναιρέσει, μὴ φέροντά τε τὰς εἰς αὐτὸν ὕβρεις, μεταπέμπεται. ἐθάρρει δὲ αὐτῷ, θεραπεύοντί τε αὐτὸν ἄνωθεν, καὶ πολλὰ ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντι. πείθει τε, καιρὸν ἐπιτήδειον παραφυλάξαντα, ἐπιβουλεῦσαι τῷ Ἀντωνίνῳ. ὁ δὲ, ταῖς τε
105 ὑποσχέσεσι † τοῦ Μακρίνου ἀναπεισθεὶς, μισῶν τε ἄλλως, καὶ τιμωρῆσαι θέλων τῷ ἀδελφῷ, πάντα ποιήσειν ἀσμένως ὑπισχνεῖται, καιρὸν ἐπιτήδειον εὑρών. συνέβη δὲ μετ' οὐ πολὺ τῆς σκέψεως ταύτης, θελῆσαι τὸν Ἀντωνῖνον, διατρίβοντα ἐν Κάρραις τῆς Μεσοποταμίας, προελθεῖν τῆς [a] βασιλείας, ἀπελθεῖν τε εἰς τὸν νεὼν τῆς Σελήνης, ἣν μάλιστα οἱ ἐπιχώριοι σέβουσιν. ἀφέστηκε δὲ τῆς πόλεως ὁ νεὼς πολὺ, ὡς [b] ὁδοιπορίας χρῄζειν. σὺν ἱππεῦσιν οὖν ὀλίγοις (ἵνα δὴ μὴ πάντα τὸν στρατὸν σκύλῃ) τὴν ὁδοιπορίαν ἐποιεῖτο, ὡς δὴ θύσας τῇ θεῷ ἐπανέλθοι. κατὰ δὲ τὴν μέσην ὁδὸν ἐπειχθεὶς ὑπὸ τῆς γαστρὸς, ἀποστῆναί τε πάντας κελεύσας, ἀνεχώρει σὺν ἑνὶ ὑπηρέτῃ, ἀποσκευασόμενος τὰ ἐνοχλοῦντα. πάντες τοίνυν ἀπεστράφησαν, καὶ ὡς πορρωτάτω ἀπῄεσαν, τιμὴν καὶ αἰδῶ τῷ γινομένῳ νέμοντες. ὁ δὲ Μαρτιάλιος, τοὺς καιροὺς πάντας παραφυλάττων, ἰδών τε αὐτὸν μεμονωμένον· ὡς δὴ κληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ νεύματι, [c] ὁρᾶν τι ἢ ἀκουσόμενος προστρέχει· ἐπιστάς τε αὐτῷ τὰς ἐσθῆτας τῶν μηρῶν καθέλκοντι ἀπεστραμμένῳ, παίει ξιφιδίῳ, ὃ μετὰ χεῖρας ἔφερε λανθάνων. καιρίου δὲ τῆς πληγῆς ἐπὶ τῆς κατακλεῖδος γενομένης, ἀπροσδοκήτως καὶ ἀφυλάκτως ὁ Ἀντωνῖνος ἀνῃρέθη. πεσόντος δὲ αὐτοῦ, [d] πηδήσας ἵππῳ ἔφυγεν ὁ Μαρτιάλιος· Γερμανοὶ δὲ ἱππεῖς, οἷς ὁ Ἀντωνῖνος ἔχαιρε, φρουροῖς τε τοῦ σώματος ἐχρῆτο, οὐ τοσοῦτον ἀφεστῶτες ἐς ὅσον οἱ λοιποὶ, πρῶτοί τε

quam exspectādo pati, tale quiddam comminiscitur. Erat Martialis quidam, [1] centurio, vnus e custodib. corporis Antonini, semper illum assectari solitus: cuius fratrem paucis ante diebus princeps delatum tantum, sed minime redargutū, occiderat: ipsumque Martialem per contumeliam timidum ac degenerem & Macrini amicū appellauerat. Hunc, vehementer dolentem fratris nece, propriisq; incitatum cōtumeliis, gnarus omniū Macrinus, ad se vocat, studiosum iāpridem sui, ac multis obstrictum beneficiis: cui persuadet vt captato quāprimum tempore, Antoninum obtruncet. Ille, cum † promissis adductus, 105 tum proprio odio ac vindictæ fraternæ studio incitatus, libenter omnia se facturum pollicetur, quum primum occasio euenisset. [2] Euenit autem haud multo post. quippe agens Carrhis (quæ est Mesopotamiæ vrbs) Antoninus, deæ Lunæ inuisit templum: quod in ea regione, distans aliquantum ab vrbe, præcipuo honore ab incolis colitur. Eo secum paucos equitum eduxit, relicto exercitu cetero; vt sacrificio facto in vrbem reuerteretur. Medio autem itinere, *ventre vrgente*, vno tantum famulo comitatus, ac reliquis absistere iussis, recessit ad requisita naturæ. Quare auersis omnibus, & quam longissime recedentibus, honoris ac reuerentiæ causa, Martialis, qui omnes temporum captabat articulos, vt eum solum esse animaduertit, ceu nutu principis ad videndum aliquid aut audiēdum vocatus, accurrit illico: auersumque & subligacula sibi deducentem pugione traiicit, quem celatum manu attulerat: [3] & quum in ipsam iuncturam ferrum incidisset, letali scilicet vulnere de improuiso Antoninus minime defensus occubuit. Quo facto, Martialis statim equum inscendit, ac fuga euadere conatur: ceterum Germani equites, (quibus & delectabatur Antoninus, & custodib. corporis vtebatur) propiores ceteris, primiq;

a *Suspecta est vox ista, quum domus regia (quæ regia potius sine adiectione dicitur) non* βασιλεία, *sed* τὰ βασίλεια *aut certe* τὸ βασίλειον *dicatur.* b *cum hoc genitiuo* ὁδοιπορίας *deesse quodpiam adiectiuum videtur.* c *suspicor scriptum fuisse,* ὡς αὖ τι ἀκουσόμενος. *At Polit. vertit quasi scriptum esset,* ὡς ὀψόμενος τι ἢ ἀκούσων. [*Posset etiam legere,* δρᾶσόν τι] d *aut* ἀναπηδήσας ἵππῳ, *aut* ἐπιπηδήσας ἵππῳ, *Herodianum scripsisse puto. Alioqui dicitur etiam* ἀναπηδᾶν ἐφ' ἵππον, *cum ab aliis, tum a Xenophonte.* ¶IN VERS. L. 1 custodum corporis Antonini centurio: *sen.* centurio ex prætorianorum numero. S. 2 Euenit autem haud m. post initum hoc consilium, vt Antoninus, qui Carris (quæ est Mes. vrbs) agebat, e regia prodire, & ad Lunæ templum, quam maxime venerantur indigenæ, proficisci vellet. Procul autem ab vrbe illud distabat, ita vt aliquid itineris conficiendum esset. Cum paucis igitur equitibus (ne totum exercitum vexaret) iter faciebat, vt peracto sacr. in vrb. reuerteretur. 3 Quum autem letale vulnus, vtpote in iunctura acceptum, fuisset, de improuiso & remotis custodibus interfectus est Antoninus.

facinus conspicati, Martialem consequuti, missilibus confodiunt.

Quod vbi exercitus reliquus cognouit, omnes subito concurrerunt: primusq; Macrinus supra cadauer conqueri ac delamentari per simulationem cœpit. Grauis ea res & molesta militibus *quoq;* incidit, cōmilitonem cōuictoremq; aliquem amisisse, non principem, existimantibus. Neq; de Macrino quidpiam illis adhuc suboluerat, putantibus Martialem pro-
106 prias inimicitias † persequutum. Ita in sua quisq; tabernacula discessere. At Macrinus, tradito igni corpusculo, reliquias intra vrnā coniectas matri ad sepulturam remisit. ea tunc Antiochiæ morabatur: moxq; ob *similes* liberorū calamitates, incertū sponte an imperio alicuius, *abstinentia* mortem sibi consciuit. Hunc finem habuerunt Antoninus & Iulia mater, quum quidem ad eum quē diximus modum vixissent, ac sexennium tantum ille sine parente germanoq; suo imperauisset. ¶ Exstincto Antonino, incerti ignariq; quid agerent milites, biduo sine Imperatore fuerunt, quærentes inter se quem potissimum Principem deligerent. siquidem aduentare magnis copiis Artabanus nūtiabatur, pœnas exacturus, ¹ & cæsis inter pacem ac libationes missurus inferias. Igitur principem deligunt, primo quidem * Audentium, militarem scilicet virum, præfectumq; non improbum: (sed ille, senectutem excusans, abnuit imperium) dein vero Macrinum, suadentibus potissimum tribunis, quos etiam conscios insidiarum Antonini, ac Macrino participes consilii fuisse, post illius mortē suspicio exstitit; quemadmodū in sequentibus dicemus. ² Suscepit autē Macrinus imperium, non tam *beneuolentia & fide* militum fretus, quā necessitate impulsus, vsuq; præsenti. His actis, iam scilicet Artabanus multis copiis ac viribus aderat, equitatum ingentem, & sagittariorum multitudinem adducens, prӕterea cataphractos camelis insidentes, qui prælongis contis prœliarentur. Quo cognito, Macrinus, conuocato exercitu, ita loquutus perhibetur: Dolere vos omnes principis huiuscemodi, vel (vt verius loquar) commilitonis interitu, minime mirandum: sed calamitates casusquĕ humanos modice ferre, id vero est

ἰδόντες τὸ γενόμενον, διώξαντες τὸν Μαρτιάλιον, κατηκόντισαν. Ὡς δὲ καὶ ὁ λοιπὸς στρατὸς εἶδε τὸ πραχθέν, πάντες συνέδραμον· καὶ πρῶτος ὁ Μακρῖνος, ἐπιστὰς τῷ πτώματι, ὀλοφύρεσθαί τε καὶ θρηνεῖν προσεποιεῖτο. ὅ τε στρατὸς πᾶς χαλεπῶς καὶ δυσφόρως ἤνεγκε τὸ πραχθέν· συστρατιώτην γὰρ καὶ κοινωνὸν τοῦ βίου, ἀλλ' οὐκ ἄρχοντα ᾤοντο ἀποβεβληκέναι· καὶ οὐδεμίαν πω ἐπιβουλὴν ὑπώπτευον ἐκ τοῦ Μακρίνου, ᾤοντο δὲ τὸν Μαρτιάλιον οἰκείαν ἔχθραν † ἀμύνασθαι. καὶ οἱ μὲν, ἕκαστος 106
εἰς τὰς σκηνὰς * ἐπανῄει. ὁ δὲ Μακρῖνος, πυρὶ παραδοὺς τὸ σωμάτιον, τήν τε κόνιν κάλπῃ τινὶ ἐμβαλών, ἔπεμψε τῇ μητρὶ αὐτοῦ καταθάψαι, ἐν Ἀντιοχείᾳ διατελούσῃ. ἐκείνη δὲ ἐπὶ ταῖς τῶν παίδων ὁμοίαις συμφοραῖς, εἴτε ἑκοῦσα, εἴτε κελευσθεῖσα, ἀπεκαρτέρησε. Τοιούτῳ μὲν δὴ τέλει ἐχρήσατο ὁ Ἀντωνῖνος, καὶ ἡ μήτηρ Ἰουλία, βιώσαντες ὡς προείρηται. πᾶς δὲ ὁ χρόνος ἐν ᾧ μόνος ἐβασίλευσεν αὐτὸς τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ, ἐν ἓξ ἔτεσι συνετελέσθη. ¶ Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀντωνίνου, ἐν ἀφασίᾳ τε ἦν ὁ στρατὸς καὶ ἀπορίᾳ τοῦ πρακτέου· ἔμειναί τε ἡμέρας δύο ἀβασίλευτοι, ἐζήτουν τε ὃν ἐπιλέξονται ἄρχοντα. καὶ γὰρ ἠγγέλλετο μετὰ πολλοῦ πλήθους καὶ δυνάμεως ἐπιὼν Ἀρτάβανος, δίκας ἀπαιτήσων, τιμωρήσων τε τοῖς ἐν σπονδαῖς καὶ εἰρήνῃ ᾑρημένοις. αἱροῦνται δὴ βασιλέα, πρῶτον μὲν, * Αὔδεντον, ὡς στρατιωτικόν τε καὶ ἔπαρχον οὐ φαῦλον γενόμενον (ὁ δὲ, γῆρας προϊσχόμενος, παρῃτήσατο) μετ' ἐκεῖνον δὲ, τὸν Μακρῖνον, πειθόντων αὐτοὺς * χιλιάρχων, οἳ καὶ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ Ἀντωνίνου συνωμόται καὶ κοινωνοὶ * τοῦ Μακρίνου γεγενῆσθαι ὑπωπτεύθησαν μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτήν, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς ἐροῦμεν. Παρέλαβε δὲ τὴν βασιλείαν Μακρῖνος, οὐχ οὕτως εὐνοίᾳ καὶ πίστει τῶν στρατιωτῶν, ὡς ἀνάγκῃ, καὶ χρείᾳ τοῦ παρόντος καιροῦ. Τούτων δὲ πραττομένων, ἐφίσταται ὁ Ἀρτάβανος μετὰ μεγίστου πλήθους καὶ δυνάμεως, ἵππον τε πολλὴν ἄγων καὶ τοξοτῶν μέγα τι πλῆθος, καταφράκτους τε ἀπὸ καμήλων ἄνωθεν μακροῖς * δόρασιν. ὡς δὲ ἀπηγγέλη προσιών, συγκαλέσας τοὺς στρατιώτας ὁ Μακρῖνος, ἔλεξε τοιάδε·

Ἀλγεῖν μὲν ὑμᾶς πάντας ἐπὶ τοιούτου βασιλέως, ἢ (ἵνα τἀληθῆ λέγοιμι) * στρατιώτου ἀποβολῇ, θαυμαστὸν οὐδέν. φέρειν δὲ τὰς συμφοράς, καὶ τὰ προσπίπτοντα μετρίως ὑπομένειν, ἀνθρώπων ἔργον

¶ IN VERS. L. 1 cæsorumque inter pacem ac libationes vlturus iniurias. S. 2 Deuenit autem imperiū ad Macrinum, non tam quod eum milites beneuolentia prosequerentur, eique fiderent, quam necessitate, & quod eo tempore id expediret: vel, quod ex vsu præsenti rerum statui illud esset. *Intellige autem illud, videlicet eum eligere Imperatorem.*

σωφρονού-

107 » σωφρονούντων. ἡ μὲν γὰρ ἐκείνου † μνήμη ἔν τε τοῖς [a] ἡμετέροις στέρνοις ἐγκείσεται, τοῖς τε εἰς ὕστερον παραδοθήσεται, καὶ δόξαν ἀΐδιον φέρουσα, μεγάλων τε καὶ γενναίων ἔργων ὧν ἔδρασε, φίλτρων τε καὶ εὐνοίας, καμάτων τε κοινωνίας τῆς πρὸς ὑμᾶς. νῦν δὴ καιρὸς, τιμήσαντας ὡς χρὴ τὴν μνήμην τοῦ τετελευτηκότος, ἀφοσιωσαμένους τε τὰ πρὸς ἐκεῖνον, ἔχεσθαι τῶν ἐπειγόντων. ὁρᾶτε τὸν βάρβαρον ἐφεστῶτα σὺν παντὶ τῷ τῆς ἀνατολῆς πλήθει, καὶ δοκοῦντα πρόφασιν εὔλογον ἔχειν ἔχθρας. ἡμεῖς γὰρ αὐτὸν προὐκαλεσάμεθα παρασπονδήσαντες, καὶ ἐν εἰρήνῃ βαθείᾳ πόλεμον ἠγείραμεν. ἤρτηται δὲ νῦν πᾶσα ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ τῆς ὑμετέρας ἀνδρείας τε καὶ πίστεως. οὐ γὰρ περὶ ὅρων γῆς οὐδὲ ῥείθρων ποταμῶν ἡ φιλονεικία, περὶ τοῦ παντὸς δὲ, πρὸς μέγαν βασιλέα, ὑπὲρ παίδων καὶ συγγενῶν, οὓς ἐκεῖνος ἀδίκως καὶ παρὰ τοὺς ὅρκους οἴεται ἀνῃρῆσθαι. τά τε οὖν ὅπλα λαμβάνωμεν, καὶ τῇ συνήθει Ῥωμαίοις εὐκοσμίᾳ ταττώμεθα. ἐν γὰρ ταῖς παρατάξεσι, τὸ μὲν τῶν βαρβάρων ἄτακτον πλῆθος καὶ προχείρως ὠθισμένον, αὐτὸ ἑαυτῷ ἴσως γένοιτ' ἂν ἐναντίον· τὸ δ' ὑμέτερον, εὔτακτόν τε ὂν καὶ συγκεκροτημένον, μετά τε ἐμπειρίας μαχόμενον, ὑμῖν τε ἔσται σωτήριον, κἀκείνοις ὀλέθριον. μετ' ἀγαθῆς οὖν τῆς ἐλπίδος ἀγωνίζεσθε, ὡς Ῥωμαίοις πρέπει καὶ συνήθες. οὕτω γὰρ τούς τε βαρβάρους ἀπώσεσθε ὑμεῖς, καὶ δόξης κλέος ἀράμενοι μέγα, Ῥωμαίοις τε καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις δείξετε, τήν τε πρότερον νίκην πιστώσεσθε, ὡς μὴ δόλῳ καὶ ἀπάτῃ παρασπονδήσαντες ἠδικήσατε, ἀλλὰ δι' ὅπλων νικήσαντες ἐκρατήσατε. Τοιαῦτά τινα εἰπόντος αὐτοῦ, οἱ στρατιῶται τὴν ἀνάγκην τοῦ πράγματος ὁρῶντες, παρετάττοντο, καὶ τοῖς ὅπλοις ἦσαν. ἅμα δὲ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐφάνη Ἀρτάβανος σὺν μεγίστῳ πλήθει στρατοῦ. ἀσπασάμενοι δὲ τὸν ἥλιον, ὡς ἔθος αὐτοῖς, οἱ βάρβαροι, μεγίστῃ τε κλαγγῇ
108 βοήσαντες, ἐπέδραμον τοῖς † Ῥωμαίοις τοξεύοντές τε καὶ καθιππεύοντες. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, εὐτάκτως τε καὶ ἀσφαλῶς συστήσαντες τὰς φάλαγγας, ἑκατέρωθέν τε τοὺς ἱππεῖς καὶ τοὺς Μαυρουσίους παρατάξαντες, τά τε κενὰ πληρώσαντες τῶν κούφως καὶ εὐσταλῶς ἐκτρέχειν δυναμένων, δεξάμενοι τοὺς βαρβάρους, ἐμάχοντο. καὶ οἱ μὲν βάρβαροι, τῷ πλήθει τ

prudẽtium. Ceterum illius memoria
† vestris æternũ præcordiis insidebit, 107
atq; ad posteritatẽ propagabitur, rerũ fortiter ac magnifice gestarũ, præterea amoris beneuolentiæq; & cõmunicatorum vobiscũ laborum laudem secũ deferens sempiternam. Nũc autem postulat tẽpus, honore habito illius memoriæ, iustisq; omnib. persolutis, occurrere imminenti periculo. Videtis barbarũ instantem, cũ totius orientis multitudine; ac iustas (vt videtur) belli causas præferẽtem. siquidẽ nos illũ priores lacessiuimus, violato fœdere: atq; in altissima pace bellum excitauimus. Nũc omne Romanum imperiũ in virtutem vestram recumbit & fidẽ. Neq; enim de finibus imperii, aut de fluminibus dimicatio nobis aduersus magnum regẽ, sed de omnibus fortunis est: quum scilicet liberos *atque* consanguineos suos vltũ veniat; quos iniuste a nobis cõtraque fœdera occisos arbitratur. Igitur arma capiamus, atq; (vt mos Romano est) ordines in prœlio seruemus. quippe in acie barbarorũ incomposita multitudo ac tumultuaria, ipsa se fortasse impediet: vester autem ordo atq; cõsensus, pugnandiq; peritia, sicuti vobis salutem, ita hostibus perniciem attulerit. Quapropter sic velim bene sperantes dimicetis, vt Romanos decet, vtq; hactenus cõsuestis. Ita enim & barbaros ipsos fuderitis, & gloriam insignem adepti, fidẽ Romanis ceterisq; omnib. feceritis, non dolo aut fraude vlla, sed virtute & armis superiorem victoriã a vobis esse partam. Quæ postquam loquutus est, cognita necessitate, milites in ordines se recepere, atq; in armis agitabãt. Sole autem oriente, cõspiciunt Artabanũ maximas secũ copias adducentem. Vt autẽ solem barbari de more [2] propitiarunt, cõfestim edito ingenti clamore cõcurrunt † in Romanos: 108
iisque adequitantes, sagittas ingerũt. At Romani, *decenti ordine & magna cum cautione* acie instructa, [3] Maurorumque equitatu per latera disposito, ac receptis per interualla expeditis militibus, quibus facilis esset excursio, fortiter resistentes, impetum barbarorum sustinebant: qui scilicet & sagittarum

a *Pol. legit* ὑμετέροις: *sed nostram lect. retinere malim.* ¶ IN VERS. L. 1 vt quo deberis honore memoriam illius prosequuti, & vestro in iustis illi persoluendis functi officio, quæ instant agatis. *Locum autem hic prima etiam pers. habere potest*; vt quo debemus honore mem. ill. prosequuti, & nostro in i. illi p. f. o. quæ instat agamus. 2 consalutarũt, *seu* adorarunt. S. 3 atque equitibus & Mauris vtrumque dispositis. *Polit. autem ita vertit quasi legerit, aut legendum coniecerit,* τοὺς ἱππέας τοὺς Μαυρουσίους: *vel,* τοὺς Μαυρουσίους ἱππεῖς.

multitudine, & prælongis contis, quibus cataphracti ex equis aut camelis depugnabant, pessime Romanos accipiebant. Contra Romani, quoties pedem conferebant, facile scilicet aduersarios superabant: postea vero quã ab equitatu & camelorum multitudine premebantur, fuga simulata tribulos aliaq; machinamenta ferrea acuminata proiiciebant: quæ sub arenis latentia, neq; cuiquam cõspecta, perniciem equitibus & camelorum insessorib. afferebant. quippe illis calcatis, equi, potissimum vero cameli (quoniã huic generi mollissimæ sunt vngulæ) succiduæ claudicabant, excussis tergo insessoribus. Ceterũ barbari illi, quamdiu equis aut camelis inuehuntur, acerrime scilicet confligunt: vbi autẽ vel descendêre iã vel excidere, faciles sunt captu, [1] neque prœliũ in manibus gerere audent; &, [2] si fugiendus aut insequendus sit hostis, crura scilicet fluxa veste præpediuntur. Vno igitur alteroq; die a mane ad vesperã pugnatum: nox prœliũ diremit; reuersiq; sunt in castra vtrique, quasi victores. Tertia die in *eandem* planitiẽ pugnaturi cõuenere. Tentante aũt barbaro (vtpote qui numero præstabat) circumuenire Romanum, quasiq; indagine cõcludere: contra nõ iam profundiorem, sed in frontem productã constituebãt Romani aciẽ, ac se circumueniri prohibebant. Tanta autem virorũ iumentorumq; multitudo cecidit, vt omnis
109 cõpleretur campus, † maximiq; cadauerũ acerui in altum attollerentur, præsertim vero camelorum, quæ aliæ super alias procubuerunt. [3] Ergo nec liber pugnantib. cursus erat, nec inter se cernendi copia, velut ingenti quodã ac vix peruio aggere cadauerũ in mediũ exstructo: quo scilicet prohibẽte transitũ ad reliquos, singuli se in sua castra receperũt. At Macrinus, cognito, nõ alia de causa tã acriter ac pertinaciter pugnare Artabanum, nisi quia se pugnare cõtra Antoninum arbitrabatur: (solent enim barbari paulo negotio quasi fatiscere, velutique oneri cedere, si modo primis congressibus parum ex sententia res gesserint: tunc autem perstabant, prœlium integraturi

τόξων, τοῖς τε ἐπιμήκεσι δόρασι τῶν καταφράκτων, ἀπό τε ἵππων καὶ καμήλων τιτρώσκοντες αὐτούς, μεγάλως ἄνωθεν ἔβλαπτον. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, τῶν μὲν συσταδὸν μαχομένων, ῥᾳδίως ἐκράτουν· ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς ἥ τε ἵππος πολλὴ οὖσα καὶ τὸ τῶν καμήλων πλῆθος ἐλυμαίνετο, προσποιούμενοι ἀναχωρεῖν, τριβόλους τε καὶ πολλὰ ἄλλα τεχνάσματα σιδήρου ὀξυτάτων ἐξοχὰς προκείμενα ἔρριπτον· τὰ δὲ λανθάνοντα δὲ ἐν ταῖς ψάμμοις, καὶ οὐ καθορώμενα ὑπὸ τῶν ἱππέων ἢ τῶν καμηλιτῶν, ὀλέθρια ἦν αὐτοῖς. πατοῦντες γὰρ οἱ ἵπποι, αἵ τε κάμηλοι μάλιστα, ἔχουσαι ἁπαλὰ τὰ πέλματα, ὤκλαζον καὶ ἐχώλευον, τούς τε ἐπιβάτας οὓς ἔφερον ἀπεσείοντο. οἱ δὲ ἐκεῖνα βάρβαροι, ἐς ὅσον μὲν ἐποχοῦνται ἵπποις ἢ καμήλοις, γενναίως μάχονται· ἢν δὲ ἀποβῶσιν αὐτῶν, ἢ κατενεχθῶσι, ῥᾷστα ἁλίσκονται, μὴ φέροντες τὴν ἐκ συστάσεως μάχην· πρός τε τὸ φυγεῖν, ἢ διῶξαι, (εἰ δέοι) ὑπὸ τῆς περὶ τοῖς σκέλεσιν ἐσθῆτος χαύνως παρηωρημένης ἐμποδίζονται. πρώτης μὲν οὖν καὶ δευτέρας πάσης ἡμέρας ἐξ ἑωθινοῦ εἰς ἑσπέραν ἐμαχέσαντο· καὶ νὺξ ἐπελθοῦσα διέλυσε τὰς μάχας· ἑκάτεροί τε ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἑαυτῶν στρατόπεδα, νικᾶν ἀξιοῦντες. Τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ συνῆλθον εἰς τὸ αὐτὸ πεδίον* μαχόμενοι. ἐπειρῶντο δὲ οἱ μὲν βάρβαροι, πολύ τι τῷ πλήθει τούτων ὑπερέχοντες, κυκλώσασθαι τοὺς Ῥωμαίους καὶ σαγηνεῦσαι· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, οὐκέτι τὰς φάλαγγας ἐς βάθος συνιστάντες, εἰς μῆκος δὲ ἐκτείνοντες, ἀεὶ τὸ κυκλοῦσθαι ἐνεπόδιζον. πλῆθος δὲ τοσοῦτον ἀνδρῶν τε καὶ κτηνῶν ἐφονεύθη, ὡς πᾶν πληρωθῆναι τὸ πεδίον, † μεγίστους τε σωρεὺς πτωμάτων εἰς ὕψος
109 ἀρθῆναι, καὶ μάλιστα τῶν καμήλων[b] ἐπ' ἀλλήλων πιπτουσῶν. πρός τε οὖν τὸ διατρέχειν ἐνεποδίζοντο οἱ μαχόμενοι· οὐκέτι* δὲ οὐδὲ καθεώρων ἀλλήλους, μεγάλου ὄντος τοῦ χώματος ἐν μέσῳ καὶ δυσβάτου ὑπὸ τῶν σωμάτων σεσωρευμένων· ὑφ' οὗ κωλυόμενοι τοῖς ἄλλοις ἐπιέναι, ἕκαστοι ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἑαυτῶν στρατόπεδα. Ὁ δὲ Μακρῖνος, συνεὶς ὅτι οὐκ ἄλλως Ἀρτάβανος ἐνθύμως τε μάχεται καὶ προσμένει, ἀλλ' ἢ οἰόμενος Ἀντωνίνῳ μάχεσθαι, εἰωθότων ἀεὶ τῶν βαρβάρων ῥᾷστα ἀποκάμνειν ἐθελοκακεῖν τε, εἰ μή τι ἐν ταῖς πρώταις ὁρμαῖς κατορθώσωσι· τότε δὲ προσμενόντων, ὡς ἂν τὴν μάχην ἀνανεώσαιντο,

a Scribe μαχούμενοι. b Aut ἐπαλλήλων, aut ἐπ' ἀλλήλας scribendum puto. Si ἐπαλλήλων scribas, intelliges crebros lapsus fuisse, seu casus, aliis post alias sine intermissione cadentibus. ¶ IN VERS. L. 1 quippe qui neque prœl. 2 Aut labentes equo describes vulnera Parthi: Horat. M. 3 Hoc ergo iis qui pugnabant obstabat quominus discursare possent. Sed nec alii alios cernebant, quum ingens in medio esset agger, & præ cadauerum multitudine vix peruius: quo scilicet proh.

μετὰ τὴν

μετὰ τὴν τῶν νεκρῶν ἀναίρεσίν τε καὶ κατάφλεξιν, οὐκ οἰόμενον τεθνηκέναι τὸν τῆς ἔχθρας αἴτιον, πέμπει πρεσβείαν, ἐπιστέλλει τε τῷ Παρθυαίῳ, λέγων, τὸν μὲν περὶ τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς ὅρκους ἀδικήσαντα βασιλέα τεθνηκέναι, δίκας τε ἀξίας ὧν ἔδρασε δεδωκέναι· Ῥωμαίους δὲ, ὧν ἐστιν ἡ ἀρχὴ, ἑαυτῷ [a] τε τὰ τῆς βασιλείας ἐγκεχειρικέναι· μήτε δὲ ἀρέσκεσθαι τοῖς πραχθεῖσιν, αἰχμαλώτους τε τοὺς περιόντας ἀποδοῦναι, χρήματά τε ὅσα ἡρπάγη, ἀποτίσαι· φίλῳ τε ἀντὶ ἐχθροῦ χρῆσθαι, καὶ τὴν εἰρήνην ὅρκοις καὶ σπονδαῖς [b] βεβαιῶσαι. Ὁ δὲ Ἀρτάβανος, ταῦτά τε ἀναγνοὺς, καὶ διδαχθεὶς ὑπὸ τῶν πρέσβεων περὶ τῆς Ἀντωνίνου ἀναιρέσεως, αὐτάρκη τιμωρίαν τὸν παρασπονδήσαντα δεδωκέναι νομίζων, [c] τουτέστι θανάτου τοῦ αὐτῷ τετυχημένου, ἀγαπῶν τε τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὰ χρήματα ἀναιμωτὶ ἀπολαβεῖν, σπεισάμενος εἰρήνην πρὸς τὸν Μακρῖνον, εἰς τὰ ἑαυτοῦ ἐπανέρχεται. ὁ δὲ, [d] τόν τε στρατὸν ἀπαλλάξας τῆς ἐν Μεσοποταμίᾳ διατριβῆς, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἠπείγετο.

quumprimũ cadauera *sustulissent atque* concremassent; ignari periisse qui has inimicitias concitauerat) mittit Parthis legatos, cum litteris, quæ declararent occidisse Imperatorem, ac debitum suppliciũ luisse qui fœdera & iusiurandum temerauerat: sibi esse a Romanis, quorum ipsum tandem imperium sit, summam rerum traditam. Non placere vero *sibi* quæ acta forent: itaque captiuos quicumque superessent, raptaq; omnia redditurum: cupere se illum ex inimico amicum facere, pacemque iureiurando ac libaminibus sancire. Quibus lectis Artabanus, edoctusque a legatis de Antonini cæde: satis dedisse supplicii violatorem fœderis arbitratus *morte tam acerba*, contentusq; reddi sibi citra vllum cruorem captiuos prædamque omnem, fœdus cum Macrino ferit, atque in proprias sedes reuertitur. Sed & Romanus Imperator, deducto ex Mesopotamia exercitu, Antiochiã profectus est.

110 † ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ [ΙΣΤΟΡΙΩΝ] βιβλίον πέμπτον.

ΟΠΩΣ μὲν δὴ ὁ Ἀντωνῖνος ἦρξέ τε καὶ ἐτελεύτησε, δεδήλωται ἐν τῷ πρὸ τούτου συγγράμματι, ἥ τε περὶ τούτου ἐπιβουλὴ καὶ διαδοχή. γενόμενος δὲ ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ ὁ Μακρῖνος, ἐπιστέλλει τῷ τε δήμῳ Ῥωμαίων καὶ τῇ συγκλήτῳ, λέγων τοιάδε· Ἐν εἰδόσι μὲν ὑμῖν τοῦ τε βίου μου τὴν ἐξ ἀρχῆς προαίρεσιν, τοῦ τε τρόπου τὸ πρὸς χρηστότητα ἐπιρρεπὲς, καὶ τὸ πρᾷον τῆς διοικηθείσης πρότερον πράξεως, οὐ πολύ τι ἐξουσίας καὶ δυνάμεως βασιλικῆς ἀποδεούσης, (ὅπου γε καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐπάρχοις τῶν στρατοπέδων πεπίστευται) περιττὸν νομίζω μακρηγορεῖν. ἴστε γάρ με καὶ οἷς ἐκεῖνος ἔπραττεν οὐκ ἀρεσκόμενον, καὶ προκινδυνεύσαντα ὑμῶν, ἐν οἷς πολλάκις ταῖς λυχούσαις διαβολαῖς πιστεύων, ἀφειδῶς ὑμῖν προσεφέρετο. κἀμὲ μὲν κακῶς ἠγόρευε,

HERODIANI HISTORIÆ 110
DE IMPERIO POST MARCUM, *Liber quintus.*

DE Antonini imperio, cædeq;, insidiis, ac successione item, superiore libro diximus. Ceterum Macrinus, vbi Antiochiam peruenit, litteras senatui populoq; Romano misit in hãc sententiam; Quum satis ipsi cognitũ habeatis quodnã fuerit meum iã inde a principio totius vitæ institutũ, quamque ad benignitatẽ propensi mores, [1] quæ mansuetudo in ea potestate explicata, quæ nõ multũ abest a principatu, (siquidẽ ipse quoq; Imperator fidei se præfecti cohortis credit) superuacuũ esse arbitror multis verbis apud vos vti. Nostis enim & ipsi, parum me lætũ fuisse iis rebus quę ab illo gerebãtur, ac sæpe vestri causa periclitatum, dũ ille nulli non calumnię fidem habens, velut effrenus contra vos irrueret. Itaq; identidem mihi obtrectare solitus,

---

a *Partic. τε expungenda, aut in γε est mutanda.* [*retineri potest, si particulam δὲ in seq. membro post μήτε cum vtraque Bas. editione omittamus.*] b *Deesse videtur βούλεται, quod iungatur cum hoc infin. & praecedentibus.* c *Verba hæc, τουτέστι θανάτου τοῦ αὐτῷ τετυχημένου, valde mihi suspecta sunt.* [*& pro τετυχημένου aptius fortasse legerimus ἐπηρτημένου.*] d *Scribo τόν γε.* ¶ IN VERS. L. 1 quaque sim antea vsus clementia in ea administratione quæ non longe ab imperatoria potestate & potentia abest, (quum ipse quoque Imperator fidei eorum qui exercituum sunt præfecti, sit cõmissus) superuacaneum arbitror multis verbis exponere. Nostis enim, me non solum haud æquo animo facta eius tulisse, sed etiam v. c. periclitatum esse, dũ ille nulli nõ cal.

etiam públice modestiam in me atq; humanitatem *erga mihi subiectos* vituperabat, segnem & fluxis morib. vocitans. Quippe homo assentationibus gaudẽs, quicumq; ipsum ad crudelitatem exacuebant, rabiemq; insitam quasi signo dato prouocabant, & calumniis irã excitabant, eos sibi deniq; beneuolos fidosque inprimis amicos arbitrabatur. Mihi autem iam inde a principio nihil lenitate antiquꝰ modestiaq; fuit. Igitur Parthicũ bellum, longe maximũ, & in quo omne Romanum imperiũ fluctuauerit, ita cõfecimus, vt nec in acie fortiter dimicando hostibus cesserimus, & regem maximas secũ trahentem copias, icto fœdere ex inimico *non facile expugnabili* amicum reddiderimus. Porro me
111 principe, liberi incruentiq; † oẽs agitabunt, magisq; [1] optimatiũ conspiratio hæc erit quam principatus. Neq; tamen est quod quisquam indignum imperio censeat, aut fortunæ crimen putet esse, [2] quod ex equestri ordine ad imperium peruenerim. Nam quo (obsecro) nobilitas ipsa, nisi morũ benignitas adsit & humanitas? Siquidẽ fortunæ munera, [3] etiam parum dignos exornant; animi virtus, propriã cuique gloriam conciliat: & claritas quidem generis diuitiæque, atque id genus reliqua, [4] etsi beatorum propria putantur, minime in ipsis, vt pote ab aliis tradita, laudantur: lenitas autem ac benignitas, etsi ipsæ quoq; admirationi sunt, attamen habenti quoque laudem accumulant. Quid enim vobis profuit Commodi nobilitas, aut Antonini paterna successio? Scilicet eiusmodi homines, quasi ipsis debitam hereditatem adepti, veluti proprio patrimonio per cõtumeliam abutuntur: qui autẽ a vobis imperium acceperunt, velut in perpetuũ obstricti, etiã referre gratiam pro meritis enituntur. Ad hæc, [5] patricia principũ nobilitas [sæpenumero] in superbiam vertit, despectis omnibus, velut *multo* inferioribus: at qui modestiæ experimento ad imperium adsciscuntur, quasi partum labore tuẽtur [semper,] ucrenturq; & colunt quos cõsueuerant.

καὶ δημοσίᾳ πολλάκις τὸ μέτριόν μου καὶ πρὸς τοὺς ἀρχομένους φιλάνθρωπον διαβάλλων, καὶ διασκώπτων εἰς ῥαθυμίαν καὶ τρόπων χαυνότητα· κολακείαις δὲ χαίρων, καὶ τοὺς εἰς ὠμότητα παροξύνοντας, τήν τε θυμοῦ τὸ ἐνδόσιμον αὐτῷ διδόντας, τήν τε ὀργὴν διαβολαῖς ἐγείροντας, εὔνους καὶ πιστοὺς ἐδοκίμαζε φίλους. ἐμοὶ δὲ ἐξ ἀρχῆς τὸ πρᾶον καὶ μέτριον προσφιλές. τὸν γοῦν πρὸς Παρθυαίους πόλεμον, μέγιστόν τε ὄντα καὶ ἐφ' ᾧ πᾶσα Ῥωμαίων ἐσάλευεν ἀρχή, κατελύσαμεν, καὶ ἐν οἷς ἀνδρείως παραταξάμενοι, οὐδέν τι ἠτλήμεθα· καὶ ἐν οἷς σπείσαντες μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐλθόντα μέγαν βασιλέα, πιστὸν φίλον ἀντ' ἐχθροῦ δυσμάχου ἐποιησάμεθα. ἐμοῦ δὲ κρατοῦντος, ἐν ἀδείᾳ τε καὶ † ἀναιμωτὶ 111
πάντες βιώσονται· ἀριστοκρατία τε μᾶλλον ἢ βασιλεία νομισθήσεται. μηδέ τις ἀπαξιούτω, ἢ τύχης πλάσμα νομιζέτω, ὅτι δὴ ὄντα με ἐκ τῆς ἱππάδος τάξεως, ἐπὶ τοῦτο ἤγαγε. τί γὰρ ὄφελος εὐγενείας, εἰ μὴ χρηστὸς καὶ φιλάνθρωπος συνοικεῖ τρόπος; τὰ ¶ μὲν γὰρ τῆς τύχης δῶρα, καὶ ἀναξίοις περιπίπτει· ἡ δὲ τῆς ψυχῆς ἀρετή, ἰδίαν ἑκάστῳ δόξαν περιτίθησιν. εὐγένεια δὲ, καὶ πλοῦτος, καὶ τὰ τοιαῦτα, μακαρίζεται μὲν, οὐκ ἐπαινεῖται δὲ, ὡς παρ' ἄλλου δοθέντα· ἐπιείκεια δὲ καὶ χρηστότης, ἅμα τῷ θαυμάζεσθαι, καὶ [a] τὴν ἐπαίνων τὴν ἀναφορὰν εἰς αὐτὸν ἵνα ἔχει τὸν κατορθοῦντα. τί γοῦν ὑμᾶς ὤνησεν ἡ Κομμόδου εὐγένεια, ἢ Ἀντωνίνου ἡ πατρῴα διαδοχή; οἱ μὲν γὰρ, ὥσπερ ὀφείλημα κληρονομίας εἰληφότες, ἀποχρῶνταί τε καὶ ἐνυβρίζουσιν, ὡς ἄνωθεν ἰδίῳ κτήματι· οἱ δὲ παρ' ὑμῶν λαβόντες, χάριτός τε ἀΐδιοι εἰσὶ χρεῶσται, καὶ πειρῶνται ἀμείψασθαι τοὺς εὐεργεσίαις προειληφότας. καὶ τῶν μὲν εὐπατριδῶν βασιλέων ἡ εὐγένεια εἰς ὑπεροψίαν ἐκπίπτει, καταφρονήσει τῶν ὑπηκόων, ὡς πολὺ ἐλαττόνων· οἱ δὲ ἐκ [b] μετρίων πράξεων εἰς τοῦτο ἐλθόντες, περιέπουσιν αὐτὸ ὡς καμάτῳ κτηθέν· αἰδῶ τε καὶ τιμὴν ἀπονέμουσιν ἣν εἰώθεσαν τοῖς ποτὲ κρείττοσιν.

a Ad laudem vniuscuiusque referuntur. *vel*, Laus earum refertur ad vnumquemque &c. *id est, pertinere censetur ad vn. Ad verbum, laudum relationem habent ad vn.* b *Polit. hæc male interpr. non animaduertens* πράξεων *eum habere usum quem paulo ante habuit* πράξεως, *& paulo post habebit* πράξει. *Intellige autem*, ex mediocribus administrationibus, (*vt verti, ad verbum*) *quarum mediocris esset potentia.* ¶ IN VERS. L. 1 optimatium gubernatio quam imperatoria dominatio existimabitur. 2 quod me, quum equestris essem ordinis, ad hoc imperium adduxerit. 3 etiam indignis contingunt, an. 4 existimantur quidem homines beatos efficere sed minime laudantur, vtpote quæ ab alio data fuerint: len. au. ac ben. simul admirationi sunt, & ad vniuscuiusque laudem qui se recte gerit, referuntur. *Intellige autem, Qui se recte in imperio gerit. Potest etiam reddi, Qui recte imperium administrat. aut, Per quem recte se habent res imperii.* 5 Patriciorum Imperatorum nobilitas in superbiam exit, contemnendo sibi subiectos tamquam multo inferiores: at vero qui ex mediocribus administrationibus ad imperium euecti sunt, et tuendo curam impendunt, vtpote quod labore sit partum: honoremque deferunt quem consueuerant iis qui aliquando potentiores erant. Ego quidem certe, hoc, tamquam scopum, mihi proposui, nihil sine auct.

ἐμοὶ

» ἐμοὶ δὲ σκοπὸς μηδέν τι πράττειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας γνώμης· κοινωνούς τε καὶ συμβούλους ἔχειν τῆς τῶν πραγμάτων διοικήσεως. ὑμεῖς δὲ ἐν ἀδείᾳ καὶ ἐλευθερίᾳ βιώσεσθε, ὧν ἀφῃρέθητε μὲν ὑπὸ τῶν εὐπατριδῶν βασιλέων, ἀποδοῦναι δὲ ὑμῖν ἐπειράθησαν, πρότερον μὲν Μάρκος, ὕστερον δὲ Περτίναξ, ἐξ ἰδιωτικῶν σπαργάνων ἐπὶ τοῦτο ἐλθόντες. γένους γὰρ ἔνδοξον ἀρχὴν αὐτὸν παρασχεῖν καὶ τοῖς ὑστέροις γένει, ἄμεινον ἢ κλέος προγονικὸν παραλαμβάνοντα, τρόπου φαυλότητι καταισχῦναι.

Ἀναγνωσθείσης δὲ τῆς τοιαύτης ἐπιστολῆς, εὐφημεῖ τε αὐτὸν ἡ σύγκλητος, καὶ τὰς σεβασμίους τι-
112 μὰς πάσας † ψηφίζεται. οὐχ οὕτω δὲ εὔφραινε πάντας ἡ Μακρίνου διαδοχὴ, ὡς ὑπερήδοντό τε καὶ πανδημεὶ ἑώρταζον ἐπὶ τῇ Ἀντωνίνου ἀπαλλαγῇ. ἕκαστός τε ᾤετο, μάλιστα τῶν ἐν ἀξιώσει τινὶ ἢ πράξει καθεστώτων, ξίφος ἀποσείσασθαι τοῖς αὐχέσιν ἐπαιωρούμενον. συκοφάνται τε, ἢ δοῦλοι ὅσοι δεσπότας * κατήγγελον, ἀνεσκολοπίσθησαν. [a] πᾶσά τε ἡ τε Ῥωμαίων πόλις, καὶ σχεδὸν ἡ ὑπὸ Ῥωμαίοις οἰκουμένη, καθαρθεῖσα πονηρῶν ἀνθρώπων, τῶν μὲν, κολασθέντων, τῶν δὲ, ἐξωσθέντων· εἰ δέ τινες καὶ ἔλαθον, δι' εὐλάβειαν [b] ἡσυχαζόντων· ἐν ἀδείᾳ πολλῇ καὶ εἰκόνι ἐλευθερίας ἐβίωσαν ἐκείνου τοῦ ἔτους, οὗ μόνου ὁ Μακρῖνος ἐβασίλευσε. τοσοῦτον δὲ ἥμαρτεν, ὅσον μὴ διέλυσεν εὐθέως τὰ στρατόπεδα, καὶ ἑκάστους εἰς τὰ ἑαυτῶν ἀπέπεμψεν, αὐτός τε εἰς τὴν Ῥώμην ποθοῦσαν ἠπείχθη, τοῦ δήμου ἑκάστοτε καλοῦντος μεγάλαις βοαῖς· ἐν δὲ τῇ Ἀντιοχείᾳ διέτριβε, γένειόν τε ἀσκῶν, βαδίζων τε πλέον τοῦ δέοντος ἠρεμαίως· βραδύτατά τε καὶ μόλις τοῖς προσιοῦσιν ἀποκρινόμενος, ὡς μηδὲ ἀκούεσθαι πολλάκις, διὰ τὸ καθειμένον τῆς φωνῆς. ἐζήλου δὲ ταῦτα ὡς δὴ Μάρκου ἐπιτηδεύματα, τὸν δὲ λοιπὸν βίον οὐκ ἐμιμήσατο. ἐπεδίδου δὲ ἑκάστοτε εἰς τὸ ἁβροδίαιτον, ὀρχηστῶν τε θέαις καὶ [c] πάσης μούσης κινήσεώς τε εὐρύθμου ὑποκριταῖς σχολάζων· τῆς τε τῶν πραγμάτων διοικήσεως ἀμελῶς ἔχων. περονῇ τε πόρπαις καὶ ζωστῆρι χρυσῷ πολλῷ καὶ λίθοις τιμίοις πεποικιλμένοις κεκοσμημένος, τῆς τοιαύτης πολυτελείας παρὰ

Mihi sane decretum est, nihil sine auctoritate vestra gerere, ac vos participes consiliariosq; habere Reip. gerendæ. Viuetisque pro arbitrio vestro in libertate illa quam vobis antehac a patriciis Imperatoribus ereptam Marcus dein Pertinaxque restituere conati sunt, [1] ambo ad imperium priuatis cunabulis innutriti. Quippe generis initia clara posteris relinquere ipsum præstat, quam accepta a maioribus, fœdis moribus contaminare. Hac lecta epistola, conclamatum a senatu vniuerso, nullique non honores augustorum † Macrino de- 112
creti. [2] Neq; vero tantopere lætus senatus Macrini successione fuit, quam vulgo vniuersi gratulabantur exstinctum Antoninum. Nam vt quisq; auctoritate aliqua aut dignitate præcellebat, ita maxime imminentem suis ceruicib. depulisse gladium arbitrabatur. Delatores autẽ, & serui omnes quicumque dominos detulerant, patibulo suffixi: totaque vrbs, atq; adeo Romanum imperium, sceleratis hominibus perpurgatũ, partim supplicio affectis, partim [3] exilio mulctatis. Quod si qui tamen latuerunt, [4] metu quiescentium, [etiam ipsi] libertatis quandam imaginem præferebãt, anno dumtaxat vno quo Macrinus imperium obtinuit. [5] Quippe hoc tantum peccauit, quod nõ exercitum illico dimisit, atq; vnoquoq; domum reuerti iusso, ipse Romam sui cupidam statim nõ petiit, vocante populo quotidie se, ac Macrinũ vociferante: sed Antiochiæ morabatur, barbam nutriens, & [6] incedens quam solebat lentius; tardissimeque ac vix adeuntibus se respondens, adeoque interdũ submissa voce vt ne exaudiri quidem posset. Hæc enim demũ sibi de Marci moribus imitanda proposuerat, quum ad illius reliquam vitã nullo pacto aspiraret. Quippe deliciosius in dies agitans, histrionibusq; & saltatoribus intentus, & gubernandi negligens, incedebat cum fibulis ac balteo auratis gẽmatisq;. Qui luxus mi-

---

a *Scribo* πᾶσά τε ἡ Ῥωμ. b *Male hæc interp. Polit. non enim intell. Herod. eos qui laterent* δι' εὐλάβειαν *τοὺς ἡσυχάζοντας, sed eos ipsos fuisse qui* ἡσύχαζον δι' εὐλάβειαν*: neque de illis dicit ea quæ sequuntur: verum significare hoc vult; quum illi qui latebant, præ metu quiescerent, interea populum Ro. in magna securitate & quadam libertatis imagine vixisse. Aptius autem dictum fuisset* καὶ τῶν δι' εὐλάβειαν ἡσυχαζόντων. c *Ita dicit* πάσης μούσης κινήσεώς τε εὐρύθμου ὑποκριταῖς, *vt supra pag.* 94, ὑποκριταὶ πάσης μούσης καὶ ὀρχησταί. ¶ IN VERS. L. 1 qui ex priuatis incunabulis ad imperium peruenerunt. 2 Neque vero tantopere gaudebant omnes M. successione, quantopere exsultabant festamque lætitiam vniuersi agitabant quod Antonino liberati essent. 3 *Vox Gr. sonat,* extrusis. 4 *Vide annotata e regione.* [*Memm. c.* quiescentib. in magna securitate libertatis quandam imaginem præbent.] 5 Sed hoc tantum pecc. 6 incedens magis lento quam decebat gradu.

nime Romano gratus *erat* exercitui; certe quē barbaris putant fœminisq; congruentiorē quā principi. [1] Talia igitur intuentes, magnopere improbare oēs, vitamq; plane hominis aspernari, molliorē quam vt militari viro cōueniret: simul cōparare inuicem Antonini vitæ exemplū, sollertis inprimis ac plane militaris viri, & Macrini luxuriē. Præterea grauiter indignari, quod ipsi adhuc in tabernacu-
113 lis agerēt, † ꝓcul a patria, ac nōnumquam rerū quoq; necessariarū indigerent; neq; domū dimitterentur, etiam pace facta: quū scilicet ille contra mollissime ac deliciosissime vitā coleret. Igitur, excussis velut habenis, quotidie in hominē cauillabantur, ac leuissimā quamq; [2] occidēdi eius occasionē aucupabātur. ¶ Sed ita scilicet fato datū fuerat, vt vno dumtaxat anno princeps Macrinus in deliciis absumpto, simul cū vita imperiū amitteret, exiguā tenuemq; fortuna occasionē militibus ostentante ad ea quæ cōcupierant patrāda. Mæsa erat quædā nomine, Phœnissa mulier, ab Emesa vrbe Phœniciæ; cui soror Iulia fuerat, Seueri coniunx, ac [3] mater Antonini. [4] Ea, viuēte sorore, multos annos in aula imperatoria vixerat, Seuero & Antonino principib⁹. Hāc igitur Mæsam, post sororis obitū atq; Antonini cædē, iusserat Macrinus in patriā cum omnibus bonis reuerti, *& domi suæ reliquū vitæ traducere*. Abundabat autem grandi pecunia; vtpote longissimo tēpore inter principalem potentiā enutrita. Reuersa igitur an⁹, domi agitabat. Erāt vero ei filiæ duæ; quarū natu maior, [5] Soæmis; minor, Māmæa vocabatur. Illi, filius Bassianus; huic, Alexian⁹: amboq; sub matribus auiaq; educabantur. Et Bassianus quidem annos natus erat circiter quatuordecim, Alexianus autē decimum iam annum attigerat. Sacerdotes ambo Solis; quē maxime indigenæ colunt, Phœnicū lingua [6] Helæagabalum vocitantes: templumq; illi maximum constructum habēt, auro

τοῖς Ῥωμαίων στρατιώταις οὐκ ἐπαινουμένης, βαρβάρου δὲ μᾶλλον καὶ θηλυπρεποῦς εἶναι δοκούσης. Ἅπερ ὁρῶντες οἱ στρατιῶται, οὐ πάνυ τι ἀπεδέχοντο, ἀπηρέσκοντό τε αὐτοῦ τῷ βίῳ, ὡς ἀνειμένῳ μᾶλλον ἢ κατ' ἄνδρα στρατιωτικόν. παραβάλλοντες δὲ τὴν μνήμην τῇ Ἀντωνίνου διαίτῃ, [a] ἐπιστραφείσῃ τε καὶ στρατιωτικῇ γενομένῃ, κατεγίνωσκον τῆς Μακρίνου πολυτελείας. ἔτι τε ἠγανάκτουν, αὐτοὶ μὲν ὑπὸ σκηναῖς καὶ ἐν ἀλλοδαπῇ † διαιτώμενοι, ἔσθ' ὅτε καὶ σπανίζοντες τῶν ἐπιτηδείων, εἴς τε τὰ ἑαυτῶν οὐκ ἐπανιόντες, εἰρήνης εἶναι δοκούσης· ὁρῶντες δὲ τὸν Μακρῖνον [b] χλιδῇ καὶ τρυφῇ διαιτώμενον, ἀφηνιάζοντες ἤδη πρὸς ἀλλήλους, αὐτοῦ κακῶς ἠγόρευον· προφάσεώς τε ὀλίγης λαβέσθαι ηὔχοντο εἰς τὸ ἀποσκευάσασθαι τὸ λυποῦν. ¶ Ἐχρῆν δὲ ἄρα Μακρῖνον, ἐνιαυτοῦ μόνου τῇ βασιλείᾳ ἐντρυφήσαντα, ἅμα τῷ βίῳ καὶ τὴν ἀρχὴν καταλῦσαι, μικρὰν καὶ εὐτελῆ πρόφασιν τοῖς στρατιώταις εἰς ἃ ἐβούλοντο τῆς τύχης παρεχούσης. Μαισὰ ἦν τις ὄνομα, τὸ γένος Φοίνισσα, ἀπὸ Ἐμέσου καλουμένης οὕτω πόλεως ἐν Φοινίκῃ. ἀδελφὴ δὲ ἐγεγόνει Ἰουλίας μὲν τῆς Σεβήρου γυναικός, Ἀντωνίνου δὲ μητρός. παρὰ πάντα οὖν τὸν τῆς ἀδελφῆς βίον, ἐν τῇ βασιλείῳ διετετρίφει αὐλῇ, χρόνου πολυετοῦς, παρ' ὃν Σεβῆρός τε καὶ Ἀντωνῖνος ἐβασίλευσαν. τὴν δὴ Μαισὰν ταύτην ὁ Μακρῖνος, μετὰ τὴν τῆς ἀδελφῆς τελευτήν, Ἀντωνίνου δὲ ἀναίρεσιν, προσέταξεν εἰς τὴν πατρίδα ἐπανελθοῦσαν, ἐν τοῖς οἰκείοις καταβιῶναι, πάντα ἔχουσαν τὰ ἑαυτῆς. πλείστων δὲ ἦν χρημάτων ἀνάπλεως, ἅτε μακρῷ χρόνῳ βασιλικῇ ἐξουσίᾳ ἐντεθραμμένη. ἐπανελθοῦσα δὲ ἡ πρεσβῦτις, διέτριβεν ἐν τοῖς ἑαυτῆς. ἦσαν δὲ αὐτῇ θυγατέρες δύο· Σοαιμὶς μὲν ἡ πρεσβυτέρα ἐκαλεῖτο, ἡ δὲ ἑτέρα, Μαμαία. παῖδες δὲ ἦσαν, τῇ μὲν πρεσβυτέρᾳ, Βασσιανὸς ὄνομα· τῇ δὲ νεωτέρᾳ, Ἀλεξιανός. ὑπὸ δὲ ταῖς μητράσι καὶ τῇ μάμμῃ ἀνετρέφοντο· ὁ μὲν Βασσιανός, περὶ ἔτη γεγονὼς τεσσαρεσκαίδεκα· ὁ δὲ Ἀλεξιανός, δεκάτου ἔτους ἐπιβεβηκώς. ἱερῶντο δὲ αὐτοὶ θεῷ Ἡλίῳ. τοῦτον γὰρ οἱ ἐπιχώριοι σέβουσι, τῇ Φοινίκων φωνῇ Ἐλαιαγάβαλον καλοῦντες. νεὼς δὲ αὐτῷ μέγιστος κατεσκεύαστο αὐτοῦ, χρυσῷ 113

a *Pro* ἐπιστραφείσῃ *dubium esse non potest quin* ἐπεστραμμένῃ *scribendum sit, si hic datiui locum habeant, ac non mutandi sint in genitiuos, hoc modo;* παραβάλλοντες δὲ τὴν μνήμην τῆς Ἀντωνίνου διαίτης, ἐπεστραμμένης τε καὶ στρατιωτικῆς γενομένης. b *Scriptum fuisse puto,* ἐν χλιδῇ καὶ τρυφῇ διαιτώμενον: *aut certe* χλιδῇ καὶ τρυφῇ συζῶντα, *seu* ἐντρυφῶντα. *Vt tamen prima lect. magis acquiesco.* ¶ IN VERS. L. 1 Talia ig. videntes milites, non valde probabant: & vita etiam eius offendebantur, vt molliore quam quæ milit. 2 *Mollius sonant Græca.* summouēdi eius quod tædium afferebat: vel amoliendi. 3 *pro* nouerca. M. 4 Ea toto vitæ sororis tempore, multos videlicet annos, in aula imp. 5 *In plerisque Latinis edit. scriptum* Soæmis, *& hic & in seq.* 6 *Quædam huius interpretationis editiones habent* Heliogabalum: *qua magis etiam frequens apud alios est scriptura* [Heagabalus, *siue* Elegabalus, *vere Phœnissa dictio, non* Heliogabalus, *qua Græci & Latini plerique vtuntur corrupte. Antiqua numismata* Alegabalum *præferunt. Memm.*]

πολλῷ

πολλῷ καὶ ἀργυρείῳ κεκοσμημένος, λίθων τε πολυτελείᾳ. θρησκεύεται δὲ οὐ μόνον πρὸς τῶν ἐπιχωρίων, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ γειτνιῶντες σατράπαι
114 τε καὶ βασιλεῖς βάρβαροι φιλοτίμως † πέμπουσι τῷ θεῷ ἑκάστου ἔτους πολυτελῆ ἀναθήματα. ἄγαλμα μὲν οὖν, ὥσπερ παρ' Ἕλλησιν ἢ Ῥωμαίοις, οὐδὲν ἕστηκε χειροποίητον, θεοῦ φέρον εἰκόνα· λίθος δέ τις ἐστὶ μέγιστος, κάτωθεν περιφερὴς, λήγων εἰς ὀξύτητα. κωνοειδὲς αὐτῷ σχῆμα, μέλαινά τε ἡ χροιά. διοπετῆ τε αὐτὸν εἶναι σεμνολογοῦσιν, ἐξοχάς τε τινὰς βραχείας καὶ τύπους δεικνύουσιν· εἰκόνα τε Ἡλίου ἀνέργαστον εἶναι θέλουσιν, οὕτω βλέποντες. τούτῳ δὴ τῷ θεῷ ὁ Βασσιανὸς ἱερώμενος, (ἅτε γὰρ πρεσβυτέρῳ ἐκείνῳ ἐνεχείριστο ἡ θρησκεία) προῄει τε σχήματι βαρβάρῳ, χιτῶνας χρυσοϋφεῖς καὶ ἁλουργεῖς χειριδωτοὺς καὶ ποδήρεις ἀνεζωσμένος, τά τε σκέλη σκέπων πάντα ἀπ' ὀνύχων ἐς μηρούς, ἐσθῆσιν ὁμοίως χρυσῷ καὶ πορφύρᾳ πεποικιλμέναις· τήν τε κεφαλὴν ἐκόσμει στέφανος λίθων πολυτελῶν χροιᾷ διηνθισμένος. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν ἀκμαῖος, καὶ τὴν ὄψιν τῶν κατ' αὐτὸν ὡραιότατος μειρακίων πάντων. εἰς τὸ αὐτὸ δὴ συνιόντων, κάλλους σώματος, ἡλικίας ἀκμῆς, ἁβροῦ σχήματος, ἀπείκασεν ἄν τις τὸ μειράκιον Διονύσου καλαῖς εἰκόσιν. Ἱερουργοῦντα δὴ τοῦτον, περί τε τοῖς βωμοῖς χορεύοντα νόμῳ βαρβάρων, ὑπό τε αὐλοῖς καὶ σύριγξι παντοδαπῶν τε ὀργάνων ἤχῳ, περιεργότερον ἐπέβλεπον οἵ τε ἄλλοι ἄνθρωποι, καὶ μάλιστα οἱ στρατιῶται, εἰδότες γένους ὄντα βασιλικοῦ, καὶ τῆς ὥρας αὐτοῦ πάντων τὰς ὄψεις εἰς ἑαυτὴν ἐπιστρεφούσης. ἐγστρατίαζε δὲ τῇ πόλει ἐκείνῃ τότε μέγιστον στρατόπεδον, ὃ τῆς Φοινίκης προήσπιζεν· ὕστερον δὲ μετανέστη, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς ἐροῦμεν. φοιτῶντες οὖν οἱ στρατιῶται ἑκάστοτε εἰς τὴν πόλιν, εἴς τε τὸν νεὼν ἰόντες, θρησκείας δὴ χάριν, τὸ μειράκιον ἡδέως ἔβλεπον. ἦσαν δὲ τινὲς ἐξ αὐτῶν καὶ πρόσφυγες, οἰκεῖοί τε τῆς Μαίσης· πρὸς οὓς ἐκείνη θαυμάζοντας τὸν παῖδα, (εἴτε πλασαμένη, εἴτε καὶ ἀληθεύουσα) ἔλεγεν ὅτι ἄρα Ἀντωνίνου υἱός ἐστι τῇ φύσει· τῇ δὲ ὑπολήψει,
115 † ἄλλου δοκοίη. ἐπιφοιτῆσαι γὰρ αὐτὸν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, νέαις τε οὔσαις καὶ ὡραίαις, καθ' ὃν καιρὸν ἐν τοῖς βασιλείοις σὺν τῇ ἀδελφῇ διέτριβεν. ὅπερ ἐκεῖνοι ἀκούσαντες, τοῖς συστρατιώταις

argentoque plurimo, ac lapidum eleganti magnificentia exornatū. Neque solum indigenæ deum illum venerantur; sed vicini quoq; satrapę regesque barbari,† certatim quotannis 114
splendida offerunt munera. Simulacrum vero nullū Græco aut Romano more manu factum ad eius dei similitudinem: sed lapis est maximus, ab imo rotundus, & sensim fastigiatus, propemodum ad coni figurā. Niger lapidi color; quem etiam iactant cælitus decidisse. Eminent in lapide quædam, formæq; nonnullæ visuntur: ac Solis imaginē illam esse affirmant, minime humano artificio fabrefactam: [1] *ita intuentes*. Huic igitur deo sacer erat Bassianus: (quippe natu maior, & ipse potissimū sacerdotio fungebatur) incedens barbarico cultu, tunicas indutus *purpureas* intextas auro, ac manuleatas, & ad pedes vsq; demissas; cruraq; tota conuelans ab vnguibus ad femora, vestib. similiter auro purpuraq; variis: capite coronā gestans pretiosorum lapidum coloribus florentem. Præterea integer æui, cunctorumq; eius ætatis adolescentium formosissimus. Quare congruentibus in vnum forma corporis atque ætatis flore, simul habitu illo mollissimo, [facile] eū Dionysi pulcherrimis imaginibus [2] assimilabant.

Hunc igitur sacra celebrantem, chorumq; circa altaria barbarum in morem ad tibias fistulasque & omnifariam organa instaurantem, curiosius inspectabant cum alii mortales, tum inprimis Romani milites; vel quod genere imperatorio editū sciebāt, vel quod formæ virib. omniū in se oculos conuertebat. quippe tum vicinus vrbi illi exercitus erat, tuēdæ Phœniciæ præpositus; deductus inde mox, vt in sequētibus exponemus. Quum itaq; milites quotidie *in vrbem & ad* templum religionis nomine itarent, libenter scilicet adolescentem intuebantur. Erant autem ex iis nonnulli [Roma] profugi, Mæsæ familiares: quibus illa, formam pueri admirantibus, (incertum, mentita an verū professa) filiū vtriq; esse ait Antonini, quāuis alterius putaretur.† quippe cū suis natabus, adolescētulis adhuc & formosis, tē *illum* ha- 115
buisse, quo tempore ipsa in palatio simul cū sorore agitabat. Ea res audita ab illis, ac sensim

¶ IN VERS. L. 1 *Omittit Polit. verba hæc*, οὕτω βλέποντες, *id est* ita intuentes: *vel*, ita cernentes. *q.d. ut a suis ipsorum oculis persuadentes.* [*Vtitur autem Herodianus eo loquendi genere etiam paulo post*, 116.] 2 aliquis assimilasset.

communicata reliquis commilitonibus, per vniuersum deniq; exercitũ vulgata est. Porro etiam aceruos habere nummorũ Mæsa dicebatur, facileq; omnes militibus elargitura, si modo imperium suæ soboli restitueretur. Pollicentibus autẽ se eam cum suis, si noctu clanculũ in castra venisset, patentibus portis excepturos, [1] atque Antonini filiũ Imperatorem declaraturos; [2] nihil scilicet recusauit anus, decreta periculũ quoduis adire quam vitã colere priuatam atq; abiectam. Quapropter noctu clanculum vrbe egressa cum liberis nepotibusq; suis, deducente ipsos profugorũ militũ agmine, facile in castra admittitur: ibiq; puerũ confestim milites vniuersi Antoninũ appellatũ, atq; indutum purpura, custodiebant. Tum cõmeatu omni, simul cũ suis natis & coniugibus, ceterisq; adeo rebus importatis quas in vicis agrisq; propinquis habebant, *clausis portis* ita se intus comparabant vt etiam, si opus foret, [castrorum] obsidionẽ exciperent.

¶ Quæ vbi nuntiata Macrino sunt, Antiochiæ moranti, [3] dedito per *ceteros* exercitus rumore, repertũ Antonini filium, pecunias militibus elargiri Iuliæ sororem: quum omnia quæcumque dicerentur, aut esse vllo modo poterant, pro veris acciperentur, [4] pendebant animis omnes: atq; eos ad res nouas moliẽdas, cum proprium Macrini odium, tũ Antonini memoriæ quædam quasi cõmiseratio subigebat: sed inprimis pecuniarum spes: vt multi iã ex iis ad nouum Antoninum transfugerent. At Macrinus rem totã, quasi puerilem,

116 contemnens, consuetamque † obtinens animi alacritatem, domi ipse sedens, [5] vnum e suis ducibus mittit, traditis copiis, quantæ ad rebelles *facillime* expugnandos viderentur suffecturæ. Vt autem eo peruenit Iulianus (id enim nomen præfecto fuit) ac iam mœnibus succedebat, statim inclusi milites puerũ exercitui infesto de turribus pinnisq; ostentare: vociferari, Antonini filium: sacculos quoq; nummorũ plenos, *magnam* escã scilicet proditionis,

κατ' ὀλίγον ἀπαγγέλλοντες, διαβοῶντες ἐποίησαν τὴν φήμην, ὡς εἰς πᾶν χωρῆσαι τὸ στρατιωτικόν. τῇ δὲ Μαισῇ ἐλέγετο σωροὺς εἶναι χρημάτων· ἐκείνην δὲ ἑτοίμως [a] πάντα προέσθαι τοῖς στρατιώταις, εἰ τὴν βασιλείαν τῷ γένει ἀνασώσαιτο. ὡς δὲ συνέθεντο, νύκτωρ, εἰ κατέλθοιεν, λαθόντες ἀνοίξειν τὰς πύλας, καὶ δέξεσθαι πᾶν τὸ γένος ἔνδον, βασιλέα τε καὶ υἱὸν ἀποδείξειν Ἀντωνίνου· ἐπέδωκεν ἑαυτὴν ἡ πρεσβῦτις, ἑλομένη πάντα κίνδυνον ἀναρρίψαι μᾶλλον ἢ ἰδιωτεύειν καὶ δοκεῖν ἀπερρίφθαι. νύκτωρ τε λάθρα τῆς πόλεως ὑπεξῆλθε σὺν ταῖς θυγατράσι καὶ τοῖς ἐγγόνοις. καταγαγόντων τε αὐτοὺς τῶν προσπεφευγότων στρατιωτῶν, γενόμενοι πρὸς τῷ τείχει τοῦ στρατοπέδου, ῥᾷστα ὑπεδέχθησαν. εὐθέως τε τὸν παῖδα πᾶν τὸ στρατόπεδον Ἀντωνῖνον προσηγόρευσε, [b] τήν τε πορφύραν χλαμύδι περιβαλόντες, εἶχον ἔνδον. πάντα δὲ τὰ ἐπιτήδεια καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, ὅσα τε εἶχον ἐν κώμαις ἢ ἀγροῖς τοῖς πλησίον, εἰσκομίσαντες, τάς τε πύλας ἀποκλείσαντες, παρεσκευάζοντο ἑαυτοὺς ὡς, εἰ δέοι, ὑπομενοῦντες πολιορκίαν. ¶ Ὡς δὲ ταῦτα ἀπηγγέλη τῷ Μακρίνῳ ἐν Ἀντιοχείᾳ διατρίβοντι, ἥ τε φήμη διέδραμεν ἀνὰ τὰ λοιπὰ στρατόπεδα ὅτι τε Ἀντωνίνου υἱὸς εὑρέθη, καὶ ὅτι ἡ Ἰουλίας ἀδελφὴ χρήματα δίδωσι, [c] πάντα τὰ λεγόμενα καὶ ἐνδεχόμενα καὶ ἀληθῆ πιστεύσαντες εἶναι, τὰς ψυχὰς ἐξεπλήττοντο. ἐνῆγε δὲ αὐτοὺς καὶ ἀνέπειθεν εἰς πραγμάτων καινοτομίαν τό τε Μακρίνου μῖσος, καὶ τὸ Ἀντωνίνου τῆς μνήμης πάθος· καὶ πρό γε ἁπάντων, ἡ τῶν χρημάτων ἐλπίς· ὡς πολλοὺς καὶ αὐτομολοῦντας φοιτᾶν πρὸς τὸν νέον Ἀντωνῖνον. Ὁ δὲ Μακρῖνος, καταφρονῶν τοῦ πράγματος ὡς παιδαριώδους, χρώμενός τε τῇ συνήθει † προθυμίᾳ, αὐτὸς μὲν οἴκοι μένει, 116
πέμπει δὲ ἕνα τῶν ἀρχόντων τοῦ στρατοπέδου, δύναμιν δοὺς ὅσην ᾤετο ῥᾷστα ἐκπορθήσειν τοὺς ἀφεστῶτας. ὡς δὲ ἦλθεν Ἰουλιανὸς (τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ ἐπάρχῳ) καὶ προσέβαλε τοῖς τείχεσιν, ἔνδοθεν οἱ στρατιῶται ἀνελθόντες ἐπί τε τοὺς πύργους καὶ τὰς ἐπάλξεις, τόν τε παῖδα τοῖς ἔξωθεν πολιορκοῦσι στρατοῖς ἐδείκνυσαν, Ἀντωνίνου υἱὸν εὐφημοῦντες· βαλάντιά τε [d] χρημάτων (μέγα δέλεαρ προδοσίας)

a Aut πάντα [illegible], aut πάντα [illegible], Herodianum scripsisse puto. b Scribo τῇ τε πορφυρᾷ χλαμύδι περιβαλόντες: [vel, τὴν τε πορφυρᾶν χλαμύδα αὐτῷ.] c Ita vertit Polit. quasi scriptum esset, πάντα τὰ λεγόμενα ἢ ἐνδεχόμενα, ἀληθῆ πισ. Nostra lectio sonabit, quæcumque dicerentur, non tantum pro iis quæ esse possent, sed pro iis quæ vere essent, habita fuisse. d Credibile est Herodianum scripsisse, χρημάτων πλήρη, vel potius μεστά. Facile enim hæc vox μεστὰ a simili voce μέγα, proxime sequente, absorberi potuit. [Politiani versio μεστὰ tantum agnoscit, non μέγα.] ¶ IN VERS. L. 1 puerumque Imperatorem & Antonini filium declaraturos, M. 2 sese potestati illorum permisit. Breuius, & ad verbum, Seipsam illis tradidit. Alioqui &c. Se totam illis tradidit, potius interpr. ex Cic. 3 residens dicito. 4 obstupefacti erant omnes: vel, attoniti erant. 5 vnum e ducibus exercitus mittit. [vel, vnum e præf. præt.]

αὐτοῖς

αὐτοῖς ἐδείκνυσαν. οἱ δὲ, πιστεύσαντες Ἀντωνίνου τε εἶναι τέκνον, καὶ ὁμοιότατόν γε, (βλέπειν γὰρ οὕτως ἤθελον) τοῦ μὲν Ἰουλιανοῦ τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνουσι, καὶ πέμπουσι τῷ Μακρίνῳ· αὐτοὶ δὲ πάντες, ἀνοιχθεισῶν αὐτοῖς τῶν πυλῶν, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐδέχθησαν. οὕτως ἡ δύναμις αὐξηθεῖσα, οὐ μόνον ἱκανὴ πρὸς τὸ ἀπομάχεσθαι πολιορκίᾳ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ συστάδην καὶ ἐξ ἀντιστάσεως ἀγωνίζεσθαι ἀξιόχρεως. ἔτι τε καὶ τῶν αὐτομόλων τὸ πλῆθος ἑκάστοτε, εἰ καὶ κατ' ὀλίγους προσιὸν, τὴν δύναμιν ηὔξησεν. Ὁ δὲ Μακρῖνος, ὡς ταῦτα ἐπυνθάνετο, ἀθροίσας πάντα ὃν εἶχε στρατὸν, [a] ἐπῄει ὡς δὴ πολιορκήσων τοὺς ἐκείνῳ προσκεχωρηκότας. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος, οὐκ ἀναμενόντων τῶν σὺν αὐτῷ στρατιωτῶν πολιορκηθῆναι, θαρρησάντων δὲ μετὰ πάσης προθυμίας ἐξελθεῖν τε, καὶ ὑπαντώμενοι τῷ Μακρίνῳ ἐκ παρατάξεως ἀγωνίζεσθαι, ἐξάγει τὴν αὐτοῦ δύναμιν. [b] συμμίξαντα δὲ ἀλλήλοις τὰ στρατόπεδα Φοινίκης τε καὶ Συρίας ἐν μεθορίοις, οἱ μὲν ὑπὲρ τοῦ Ἀντωνίνου, προθύμως ἠγωνίζοντο, δεδιότες, εἰ ἡττηθεῖεν, τὴν ἐφ' οἷς ἔδρασαν τιμωρίαν ἀναδέξασθαι· οἱ δὲ σὺν τῷ Μακρίνῳ, ῥαθυμότερον προσεφέροντο τῷ ἔργῳ, ἀποδιδράσκοντες καὶ μετιόντες πρὸς τὸν Ἀντωνῖνον. Ἅπερ ὁρῶν ὁ Μακρῖνος, φοβηθείς τε μὴ παντάπασι γυμνωθεὶς τῆς δυνάμεως, αἰχμάλωτός τε ληφθεὶς, αἴσχιστως ὑβρισθείη, ἔτι τῆς μάχης συνεστώσης, ἑσπέρας ἤδη προσιούσης, ἀπορρίψας τὸ χλαμύδιον, καὶ εἴ τι σχῆμα βασιλικὸν περιέκειτο, λαθὼν, ἀποδιδράσκει σὺν ὀλίγοις ἑκατον-
117 τάρχαις, οὓς πιστοτάτους † ᾤετο· τὸ γένειον ἀποκειράμενος, ὡς μὴ γνωρίζοιτο· ἐσθῆτά τε ὁδοιπορικὴν λαβὼν, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀεὶ σκέπων, νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ὡδοιπόρει, φθάνων τὴν φήμην τῆς ἑαυτοῦ τύχης· τῶν τε ἑκατοντάρχων μεγάλῃ σπουδῇ τὰ ὀχήματα ἐπειγόντων, ὡς δὴ ὑπὸ Μακρίνου ἔτι βασιλεύοντος ἐπί τινα σπουδαῖα πεμφθέντων. Ὁ μὲν οὖν ἔφυγεν, ὡς εἴρηται· ὁ δὲ στρατὸς ἑκατέρωθεν ἐμάχετο· ὑπὲρ τοῦ Μακρίνου, οἱ σωματοφύλακες καὶ δορυφόροι, (οὓς δὴ πραιτωριανοὺς καλοῦσιν) οἳ γενναίως ἀνθεστήκεσαν παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατῷ, ἅτε ὄντες μέγιστοί τε καὶ ἐπίλεκτοι· τὸ δὲ ἐπίλοιπον πᾶν πλῆθος, ὑπὲρ τοῦ Ἀντωνίνου ἠγωνίζοντο. ὡς δὲ ἐπὶ πολὺ τὸν Μακρῖνον οὐκ ἔβλεπον οἱ ὑπὲρ αὐτοῦ μαχόμενοι,

attollere. At illi, credito Antonini esse filium, & (quoniã sic videre volebant) facie quoq; & lineamentis quãsimillimum existimantes, caput amputant Iuliano, mittuntq; ad Macrinum. Ipsi, reseratis portis, vniuersi in castra accipiuntur. Ita scilicet adauctæ copiæ, non modo ad excipiendã obsidionem, sed ad conferendã quoque manum dimicandumq; instructa acie, satis futuræ: [1] transfugarum etiam magna vi paulatim quotidie se aggregãte. Quibus auditis Macrinus cum omni exercitu ad castra illa oppugnanda contendit. Antoninus autẽ, militibus oppugnationem haud exspectantibus, [2] sed cõgredi audentibus, *& obuiam Macrino ad dimicandũ instructa acie, prodire*, copias omnes educit. Concurrerunt autem inter se exercitus vterq; in Phœniciæ Syriæque finibus; acrius dimicante Antonini milite, conscientia, metuq; pœnæ, si victus foret: contra autem Macrini exercitu languidius remissiusq; prœlium capessente, multisque subinde ad Antoninũ transfugientibus. Quo animaduerso, Macrinus, metu ne plane omnib. exutus copiis, captiuus ageretur, nihil non passurus contumeliæ, stãte adhuc acie *vespera iam adueniente* chlamydem sibi ceterumque imperatoriũ detrahit ornatum: paucisque e fidissimis [3] commilito-
num † comitatus, *clam* fugã occupat: 117
detonsaque barba, ne agnosceretur, *sumpto etiam* itinerario vestimẽto, capiteque semper conuelato, noctem diemque accelerabat; famam quoque suæ fortunæ præueniens. quippe ingenti studio [4] commilitones vehicula vrgebant, quasi, Macrino adhuc rerum potiente, magnis de reb. mitterentur. Ille igitur fuga euaserat, quemadmodũ diximus. Interea *vero* milites vtrimque pugnabant: atque a Macrino quidem, corporis custodes ac stipatores (quos Prætorianos vocant) fortiter stantes, reliquum omnem exercitũ soli sustinebãt; videlicet proceri homines atque ex omni numero delecti: cetera omnis multitudo ꝑ Antonino prœliabatur. Sed vbi diu neque Macrinum iam ipsum

---

a *Malem* ἀυτῷ. b *Mendum huic loco nullum subest: sed* συμμίξαντα τὰ στρατόπεδα *dicitur pro* συμμιξάντων τῶν στρατοπέδων. ¶ IN VERS. L. 1 Quinetiam transfugarum numerus subinde, licet paulatim, accedens, copias augebat. Quibus aud. Macr. omni quem habebat exercitu collecto, proficiscebatur, tamquam oppugnaturus (*vel, obsessurus*) eos qui ad illum defecerant. 2 sed egredi cũ omni alacritate audentibus, & obuiam Macr. 3 *Gr. vox sonat* centurionũ. 4 *Gr. vox sonat* centuriones.

neque imperii signa conspiciebāt qui pro illo certamen subierant, ignari vbinā foret, iacêret *inter mortuorum multitudinem*, an aufugisset, haud satis constitutum habêtes quod sibi capiendum consiliū foret, neq; periclitari diutius pro eo decreuerant qui iā nusquā compareret, & se permittere hostiū potestati, quasi deditítios captiuosque, verebantur. Vt autem [1] a captiuis audiuit Antoninus aufugisse e prœlio Macrinū, mittit statim nuntios qui doceant frustra illos pro homine pauidissimo ac fugitiuo decertare: veniamq; & obliuionem omniū iureiurando pollicetur, stipatoresq; iam tum sibi illos adsciscit. Igitur oēs re credita cesserūt. At vero Antoninus mittit ilico qui Macrinum cōsequantur, quū iam plurimū viæ precepisset. Inuētus autem est in Chalcedone Bithyniæ vrbe, grauissime ægrotans, ac perpetuo itinere attritus; latitans in suburbano quodā; vbi illi caput *ab iis qui eum persequebantur* abscissum. Dicebatur aūt Romam properare, fretus popularibus studiis: sed transgredientē in Europam, angusto Propontidos freto, iamq; Byzantio appropinquantē, vēto aduerso vsum perhibēt; [quasi] flatu ipso ad suppli-
118 cium retrudente. † [2] Tantum igitur abfuit Macrin⁹ quominus persequutores effugerit; finē vitæ sortitus fœdissimum; qui Romā reuerti post voluerit, quod statim a principio facere oportuerat. Offendit aūt cōsilio pariter atq; fortuna. Ita scilicet occisus est Macrinus, cū filio [3] Diadumeno, quem iam Cęsarem fecerat. ¶ Postea vero quam exercitus vniuersus Antoninum, *ad quem transierat*, Imperatorem consalutauit, atque ille summam rerum suscepit, rebus iam in Oriente, vt quæque maxime vrgebant, ordinatis, ab auia scilicet atque amicis *qui cum eo versabantur*, (nā ipse, adolescens admodum ac rerum *litterarumq;* erat imperitus) haud diu moratus, [4] profectionem edicit: festinante inprimis Mæsa ad Romanam aulam, cui tam diu insueuisset.

οὐδὲ τὰ τῆς βασιλείας σύμβολα, διηπόρουν [a] δὲ ποῦ ποτε ἄρα εἴη, πότερον ἐν τῷ πλήθει τῶν κειμένων, ἢ ἀποδρὰς ᾤχετο, ἠγνόουν τε πῶς χρήσονται τῷ πράγματι. οὔτε γὰρ μάχεσθαι ἤθελον ὑπὲρ οὐ μὴ παρόντος, [b] παραδοῦναι δὲ αὐτοὺς ἐκδότους καὶ ὥσπερ αἰχμαλώτους ᾐδοῦντο. Ὡς δὲ παρὰ τῶν αὐτομόλων ἐπύθετο Ἀντωνῖνος τὴν τοῦ Μακρίνου φυγήν, πέμψας κήρυκας, διδάσκει αὐτοὺς ὅτι μάτην ὑπὲρ ἀνάνδρου καὶ φυγάδος μάχονται· ἄδειάν τε καὶ ἀμνηστίαν ἐνόρκως ὑπισχνεῖται, καλεῖ τε καὶ αὐτοὺς δορυφορήσοντας. οἱ μὲν οὖν, πεισθέντες, προσεχώρησαν· ὁ δὲ Ἀντωνῖνος πέμπει τοὺς διώξοντας τὸν Μακρῖνον πολὺ προκεχωρηκότα. ἐν Χαλκηδόνι δ' οὖν τῆς Βιθυνίας καταλήφθη, νοσῶν χαλεπώτατα, ὑπό τε τῆς συνεχοῦς ὁδοιπορίας συντετριμμένος. ἔνθα αὐτὸν εὑρόντες ἔν τινι κρυπτόμενον προαστείῳ οἱ διώκοντες, τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμον. ἐλέγετο δὲ σπεύδειν εἰς τὴν Ῥώμην, θαρρῶν τῇ τοῦ δήμου περὶ αὐτὸν σπουδῇ. περαιούμενον δ' αὐτὸν εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τοῦ στενοῦ τῆς Προποντίδος πορθμοῦ, ἤδη τε τῷ Βυζαντίῳ προσπελάζοντα, φασὶν ἀντιπνοίᾳ χρήσασθαι, ἐπαναγαγόντος αὐτὸν τοῦ πνεύματος εἰς τὴν τιμωρίαν.

† Παρὰ τοσοῦτον μὲν δὴ Μακρῖνος οὐκ ἐξέφυγε 118
τοὺς [c] διώξοντας· τέλει τε ἐχρήσατο αἰσχρῷ, ὕστερον θελήσας εἰς τὴν Ῥώμην ἀφικέσθαι, δέον ἐν ἀρχῇ τοῦτο ποιῆσαι· ὁμοῦ δὲ ἔπταισε καὶ γνώμῃ καὶ τύχῃ. Τέλει μὲν δὴ τοιούτῳ ὁ Μακρῖνος ἐχρήσατο, συναναιρεθέντος αὐτῷ καὶ τοῦ παιδός, * ὃν ἦν ποιήσας Καίσαρα, Διαδουμενιανὸν καλούμενον. ¶ Ἐπεὶ δὲ ὅ τε στρατὸς πᾶς μεταχθεὶς πρὸς τὸν Ἀντωνῖνον, προσεῖπε βασιλέα, τά τε τῆς ἀρχῆς [d] ὑπεδέξατο, διοικηθέντων αὐτῷ κατὰ τὴν ἀνατολὴν τῶν ἐπειγόντων ὑπό τε τῆς μάμμης καὶ τῶν συνόντων φίλων, (αὐτὸς γὰρ ἦν νέος τε τὴν ἡλικίαν, πραγμάτων τε καὶ παιδείας ἄπειρος) οὐ πολλοὺς χρόνους διατρίψας, * εἶχε περὶ ἔξοδον, σπευδούσης μάλιστα τῆς Μαίσης εἰς τὰ συνήθη ἑαυτῇ βασίλεια Ῥώμης. Ὡς δὲ τῇ τε συγκλήτῳ καὶ τῷ Ῥωμαίων δήμῳ τὰ πραχθέντα ἐδηλώθη, δυσφόρως μὲν πάντες ἤκουσαν, ὑπήκουον δὲ ἀνάγκῃ, τοῦ στρατοῦ ταῦτα ᾑρημένου. κατεγίνωσκόν τε τοῦ Μακρίνου ῥᾳθυμίαν τε καὶ τρόπων χαυνότητα· αἴτιόν τε οὐκ ἄλλον ἀλλ' ἢ αὐτὸν ἑαυτῷ γεγενῆσθαι

Sed vt senatui populoque Romano res innotuit, omnes eum nuntium grauiter accepere: sed parendum necessitati fuit, electo a militibus principe. Ceterum incusantes Macrini negligēs ingenium fluxosq; mores, neminem vtique alium, sed ipsum sibi fuisse mali causam

a Mact, vt & alibi, partic. δὲ in δή. b Scribo παραδοῦναί τε αὑτούς. c Scribo διώξαντας: [vel διώκοντας.] d For. ante ὑπεδέξατο deest ἐκεῖνος. ¶ IN VERS. L. 1 a transfugis, M. 2 Hoc tantulum igitur abfuit Macr. quin se persequentes euaderet. 3 Diadumeniano, Gr. 4 ad profectionem se comparabat.

ἔλεγον. Ὁ δ᾽ Ἀντωνῖνος, ἀπάρας τῆς Συρίας, ἐλθών τε εἰς τὴν Νικομήδειαν, ἐχείμαζε, τῆς ὥρας τοῦ ἔτους οὕτως ἀπαιτούσης. εὐθέως τε ἐξεβακχεύετο, τήν τε ἱερωσύνην τοῦ ἐπιχωρίου θεοῦ, ᾗ ἐνέθραπτο, περιεργότερον ἐξωρχεῖτο, σχήμασί τε ἐσθῆτος πολυτελεστάτης χρώμενος, διά τε πορφύρας χρυσοῦ ὑφάσμασι, περιδεραίοις τε καὶ ψελλίοις κοσμούμενος· εἰς εἶδος δὲ τιάρας [a] στεφάνην ἐπικείμενος χρυσοῦ καὶ λίθοις ποικίλοις τιμίοις. ἦν τε αὐτῷ τὸ σχῆμα μεταξὺ Φοινίσσης ἱερᾶς στολῆς καὶ χλιδῆς Μηδικῆς. [b] Ῥωμαϊκῆς δὲ ἢ Ἑλληνικῆς πᾶσαν ἐσθῆτα ἐμυσάττετο, ἐρίου φάσκων εἰργάσθαι, πράγματος εὐτελοῦς. τοῖς δὲ [c] Σύρων ὑφάσμασι μόνοις ἠρέσκετο. προῄει τε ὑπὸ αὐλοῖς καὶ τυμπάνοις, τῷ θεῷ δῆθεν ὀργιάζων. Ἡ δὲ Μαισά, ταῦτα ὁρῶσα,

119 † πάνυ ἤσχαλλε· πείθειν τε λιπαροῦσα ἐπειρᾶτο μεταμφιέσασθαι τὴν Ῥωμαίων στολήν, μέλλοντά τε εἰς τὴν πόλιν ἀφίξεσθαι, καὶ εἰς τὴν σύγκλητον εἰσελεύσεσθαι· μὴ ἀλλοδαπὸν ἢ παντάπασι βάρβαρον τὸ σχῆμα ὀφθὲν, εὐθὺς λυπήσῃ τοὺς ἰδόντας, ἀήθεις τε ὄντας, καὶ οἰομένους τὰ τοιαῦτα καλλωπίσματα οὐκ ἀνδράσιν ἀλλὰ θηλείαις πρέπειν. Ὁ δ᾽, καταφρονήσας τῶν ὑπὸ τῆς πρεσβύτιδος λεχθέντων, μηδ᾽ ἄλλῳ τινὶ πεισθείς, (οὐδὲ γὰρ προσίετο εἰ μὴ τοὺς ὁμοιοτρόπους τε καὶ κόλακας αὐτοῦ τῶν ἁμαρτημάτων) βουλόμενος ἐν ἔθει γενέσθαι τῆς τοῦ σχήματος ὄψεως τήν τε σύγκλητον καὶ τὸν δῆμον Ῥωμαίων, ἀπόντος τε αὐτοῦ πεῖραν δοθῆναι πῶς φέρουσι τὴν ὄψιν τοῦ σχήματος, εἰκόνα μεγίστην γράψας παντὸς ἑαυτοῦ, οἷος [d] προσιών τε καὶ ἱερουργῶν ἐφαίνετο, παραστήσας τε ἐν τῇ γραφῇ τὸν τύπον τοῦ ἐπιχωρίου θεοῦ, ᾧ δὴ [e] καλλιεργῶν ἐγέγραπτο· πέμψας τε εἰς τὴν Ῥώμην, ἐκέλευσεν ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τῆς συγκλήτου τόπῳ ὑψηλοτάτῳ τε τὴν εἰκόνα ἀνατεθῆναι ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ ἀγάλματος τῆς Νίκης· ὡς συνιόντες εἰς τὸ βουλευτήριον, λιβανωτόν τε θυμιῶσιν ἕκαστος, καὶ οἴνου σπένδωσι. προσέταξέ τε πάντας τοὺς Ῥωμαίων ἄρχοντας, καὶ εἴ τινες δημοσίας θυσίας ἐπιτελοῦσι, πρὸ τῶν ἄλλων θεῶν οὓς δὴ καλοῦσιν [f] ἱερουργοῦντας,

dictitabant. At vero Antoninus e Syria profectus, Nicomediæ hiemauit, ita postulante anni tẽpore. Statim igitur debacchari supra modũ cœpit, cultumq; patrii numinis, cui dicatus fuerat, celebrare superuacuis saltationibus; vestitũ vsurpãs luxuriosum, purpura intextum atq; auro; monilibusq; & armillis redimitus: coronas etiã sustinens ad tiaræ modum auro lapillisq; pretiosis insignitas. Forma habitus inter Phœnissam stolam *sacram*, ac *mollem* Medorũ amictum. [1] nã Romanã vestem, aut Græcanicã, plane aspernabatur, e lana (vt ipse aiebat) hoc est e re vilissima, confectã. Neq; nisi sericas telas dignabatur; ꝓcedens identidẽ ad tibias & tympana; velut orgia numinis concelebraret. Hæc cernens Mæsa, ac † ferẽs iniquo animo, supplex illi persuadere cõnabatur vt Romanũ assumeret cultum, *eo quo vtebatur relicto*: ne vrbẽ mox curiamq; ingrediẽs, peregrino illo barbaricoq; habitu [2] spectantium oculos perstringeret, insolentes eiuscemodi munditiarũ, ac reputãtes mulierculis quã viris congruentiores. [3] Sed ille verbis aniculæ cõtemptis, nec cuiquã præterea credẽdum putans, (quippe neminẽ circa se, nisi morib. consimilẽ suisq; obsecundantem vitiis, habebat) quũ retinendũ sibi quemcumq; illũ cultũ animo obstinasset, decreuit absens periculum facere, quonam animo senatus populusque Romanus laturi forent. Quare imaginem propriam maximis liniamentis, qua ipse obire sacerdotis munia videbatur, simulque figuram numinis cuius sacerdotium gerebat, depictam in tabula præmisit Romã, iussis qui eã ferrent, in media curia loco edito supra Victoriæ caput collocare; vt, quũ senat' haberetur, thura vnusquisq; adoleret merumq; libaret. Edixit itẽ vt oẽs Romani magistrat', quiq; publice sacra facerẽt, ante alios deos quorũ meminisse inter sacrificandũ solẽt,

a Suspicor Herod. scripsisse, στεφάνην ἐπικείμενος χρυσῶ ἐκ λίθοις ποικίλην τιμίοις: aut certe, καὶ λίθοις ποικίλοις τιμίοις. [στεφάνην legit etiam Bud. in Comment.] b Scribendũ puto, Ῥωμαϊκὴν δὲ ἢ Ἑλληνικὴν πᾶσαν ἐσθ. Alioqui suspicandum esset deesse aliquem genitiuum nominis substantiui ante πᾶσαν. c [Σηρῶν legit Politianus.] d Mallem προϊών: quo vtitur cum alibi, tum paulo post, προϊὼν ἔνθεν. Occurrit autem error idem & alibi. e Scribo καλλιερῶν. f Polit. legit ἱερουργοῦντες: rectius. ¶ IN VERS. L. 1 Neque alia quam Syrorum texta illi placebant: atque ad tibiarum sonum & tympanorum in publicum prodibat, orgia numinis celebrans scilicet. Vtor autem voce scilicet non παρέλκοντος, (vt Polit. sæpe) sed ad exprimendam Græcam δῆθεν, quæ ironice hoc dici ostendit. 2 spect. oculos statim offenderet. 3 At is, quum ea quæ anus dixerat, esset aspernatus, neque alii cuiquam autem præbuisset, (neque enim admittebat nisi moribus iisdem præditos, & qui ipsius vitiis assentarentur) volens populum Rom. spectaculo cultus illius assuescere, ac se absente periculum fieri quonam animo illud ferrent, picta sui totius imagine maxima, qualis conspiciebatur & quum in publicum prodibat & quum sacerdotio fungebatur, ac repræsentata etiam figura dei cui sacerdotis munus in illa tabula obibat: Romam misit, iussitque vt in media cur. loco altissimo, supra caput statuæ Victoriæ collocaretur.

nouum illum deũ Helæagabalum nuncuparent. Quapropter vt in vrbem peruenit, nihil ſcilicet nouũ Romani viderũt, inſueti iã picturæ. Diuiſo igitur cõgiario in populum, (vt mos eſt imperiũ ſuſcipientibus) ſpectacula omnifariã edebat magnificentiſſima: templumq; item maximũ pulcherrimumq; deo erexit, plurimaſq; circa templũ conſtituit aras: ad quas quotidie mane taurorũ hecatombas & ouium magnã multitudinem [1] immolabat. Coaceruatiſq; ſupra aras omne genus odoribus, etiam veterrimi cuiuſq; optimiq; vini plurimas ampho-
120 ras *ante aras* profundebat, † ſic vt riui paſſim vini ſanguiniſque promiſcue defluerẽt. Choroſq; circum aras agitabat, nullis non organis conſonantibus, vnaq; mulierib. Phœniſſis curſitantibus in orbem, cymbalaque inter manus habentib. aut tympana: omni circumſtante ſenatu atq; equeſtri ordine, ad theatri formã. Exta porro victimarũ atq; aromata intra lances aureas, capitib. impoſita geſtabant non quidẽ famuli aliqui aut humiles perſonæ, ſed præfecti exercitibus, & quicumq; maximas dignitates obtinebant: induti tunicas talares ac manuleatas, *Phœnicum more*: vnamq; in medio purpurã ferentes; ſed & [2] linteis calciamentis vtebãtur, quemadmodum vates in eis regionib. conſueuerunt. Porro ingentẽ ſe honorẽ tribuere putabat quibus eiuſcemodi ſacrificia participaret. Sed quamuis inſtaurare choros & ſacra facere perpetuo videretur, plurimos tamen ex illuſtribus viris atq; opulẽtis interfecit: delatos ſibi quod parũ læti illiuſmodi vita, etiam in ipſum quandoq; cauillarentur. Duxit præterea vxorem, illuſtriſſimam fœminam Romanam: quam etiã Auguſtã appellauit: cumque ea tamen paulo poſt diuortiũ fecit, ademptiſq; honoribus priuatam colere vitam iuſſit. [3] Poſt illam vero, captum ſe amore ſimulãs, (vt aliquid virile ſaltẽ facere videretur) Veſtalem ſacerdotem, quã *ſacræ* leges caſtam eſſe & virginem *manere* perpetuo volunt, abreptã e templo pro vxore habuit: ita mœſtum tanto flagitio ac piaculo ſenatum per epiſtolã cõſolatus,

ὀνομάζειν τὸν νέον θεὸν Ἐλαιαγάβαλον. ὡς δὲ εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο ἐν τῷ προειρημένῳ σχήματι, οὐδὲν παράδοξον εἶδον οἱ Ῥωμαῖοι, τῇ γραφῇ ἐνεθισμένοι. δοὺς δὲ τὰς συνήθεις τῷ δήμῳ νομὰς ἐπὶ τῇ τῆς βασιλείας διαδοχῇ, φιλοτίμους τε καὶ πολυτελεῖς ἐπιτελέσας [a] παντοδαπὰς θέας, νεών τε μέγιστον καὶ κάλλιστον κατασκευάσας τῷ θεῷ, βωμούς τε πλείστους περὶ τὸν νεὼν ἱδρύσας, ἑκάστοτε προϊὼν ἕωθεν, ἑκατόμβας τε ταύρων, καὶ προβάτων πολὺ πλῆθος κατέσφαττε· τοῖς τε βωμοῖς ἐπετίθει, παντοδαποῖς ἀρώμασι σωρεύων· οἴνου τε τοῦ παλαιοτάτου καὶ καλλίστου πολλοὺς ἀμφορέας τῶν † βωμῶν * προχέων, ὡς 120
ῥεῖθρα φέρεσθαι οἴνου τε καὶ αἵματος μεμιγμένου, περί τε τοὺς βωμοὺς ἐχόρευεν, ὑπὸ παντοδαποῖς ἤχοις ὀργάνων· γύναιά τε ἐπιχώρια ἐχόρευε σὺν αὐτῷ, περιθέοντα τοῖς βωμοῖς, κύμβαλα ἢ τύμπανα μετὰ χεῖρας φέροντα. περιειστήκει δὲ πᾶσα ἡ σύγκλητος καὶ τὸ ἱππικὸν τάγμα, ἐν θεάτρου σχήματι. τὰ δὲ σπλάγχνα τῶν ἱερουργηθέντων, τά τε ἀρώματα, ἐν χρυσοῖς σκεύεσιν ὑπὲρ κεφαλῆς οὐκ οἰκέται δή τινες ἢ εὐτελεῖς ἄνθρωποι ἔφερον, ἀλλ' οἵ τε ἔπαρχοι τῶν στρατοπέδων, καὶ οἱ ἐν ταῖς μεγίσταις πράξεσιν· ἀνεζωσμένοι, [b] οἱ μὲν χιτῶνας ποδήρεις καὶ χειριδωτούς, νόμῳ Φοινίκων, ἐν μέσῳ φέροντες μίαν πορφύραν· ὑποδήμασί τε λίνου πεποιημένοις ἐχρῶντο, ὥσπερ οἱ κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία προφητεύοντες. ἐδόκει δὲ τιμὴν μεγίστην νέμειν οἷς ἐκοινώνει τῆς ἱερουργίας. Πλήν, καίτοι χορεύειν ἀεὶ καὶ ἱερουργεῖν δοκῶν, πλείστους ἀπέκτεινε τῶν ἐνδόξων τε καὶ πλουσίων, διαβληθέντας αὐτῷ ὡς ἀπαρεσκομένους, καὶ σκώπτοντας αὐτοῦ τὸν βίον. Ἠγάγετο δὲ γυναῖκα, τὴν εὐγενεστάτην Ῥωμαίων· ἣν Σεβαστὴν ἀναγορεύσας, μετ' ὀλίγον χρόνον ἀπεπέμψατο, ἰδιωτεύειν κελεύσας, καὶ τῆς τιμῆς παρελόμενος· μετ' ἐκείνην δὲ προσποιησάμενος ἐρᾶν (ἵνα δὴ καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν πράττειν δοκοίη) παρθένου [c] τῆς Ῥωμαίων Ἑστίας ἱερωμένης, ἁγνεύειν τε πρὸς τῶν ἱερῶν νόμων κελευομένης, καὶ μέχρι τέλους τοῦ βίου παρθενεύεσθαι, ἀποσπάσας αὐτὴν τῆς Ἑστίας καὶ τοῦ ἱεροῦ παρθενῶνος, γυναῖκα ἔθετο· ἐπιστείλας τῇ συγκλήτῳ, καὶ παραμυθησάμενος ἀσέβημά τε καὶ ἁμάρτημα τηλικοῦτον,

a Scribo, καὶ παντοδαπὰς. b Hæ duæ voculæ, οἱ μὲν, non habent ſibi reſpondentes οἱ δὲ: neque agnoſcuntur a Polit. c Scribo τῆς Ῥωμαίων Ἑστίας. ¶ IN VERS. L. 1 immolabat, atque aris imponebat, aromatis omne genus cumulãs: quinetiam veteris. 2 q. lineis. 3 Poſt illam vero quum ſimulaſſet amore ſe teneri (vt ea etiam quæ ſunt virorum facere videretur) virginis quæ Romanæ Veſtæ in ſacerdotale munus addicta erat, & quam ſacræ leges caſtitatem colere, atque ad finem vſque vitæ manere virginem iubent: abreptam e Veſtæ templo & ſacro virginum domicilio, in vxorem accepit: ſcripſitque ad ſenatum, vt tantum flagitium piaculumque excuſatione molliret, id ſibi accidiſſe quod aliis hominibus ſolet. illius enim puellæ amore captum ſe fuiſſe. etc.

φήσας αὐτὸς ἀνθρώπινόν τι πεπονθέναι πάθος· ἔρωτι γὰρ τῆς κόρης ἑαλωκέναι. ἁρμόζοντά τε καὶ σεβάσμιον εἶναι γάμον ἱερέως τε καὶ ἱερείας. πλὴν καὶ ταύτην [οὖν] μετ' οὐ πολὺ ἀπεπέμψατο· τρίτην δὲ πάλιν ἠγάγετο, ἀναφέρουσαν τὸ γένος εἰς Κόμμοδον.

121 Ἔπαιζε δὲ γάμοις οὐ μόνον † ἀνθρωπείοις, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ ᾧ ἱεράτευε, γυναῖκα ἐζήτει· καὶ τῆς τε Παλλάδος τὸ ἄγαλμα, ὃ κρυπτὸν καὶ ἀόρατον σέβουσι Ῥωμαῖοι, εἰς τὸν ἑαυτοῦ θάλαμον μετήγαγε· καὶ μὴ κινηθὲν ἐξ οὗπερ ἦλθεν ἀπὸ Ἰλίου (εἰ μὴ ὅτε πυρὶ κατεφλέχθη ὁ νεὼς) ἐκίνησεν οὗτος, καὶ πρὸς γάμον δὴ εἰς τὴν βασίλειον αὐλὴν τῷ θεῷ ἀνήγαγε. φήσας δὲ ἀπαρέσκεσθαι αὐτῷ, ὡς [a] πάντα ἐν ὅπλοις καὶ πολεμικῇ θεῷ, τῆς Οὐρανίας τὸ ἄγαλμα μετεπέμψατο· σεβόντων αὐτὸ ὑπερφυῶς Καρχηδονίων τε καὶ τῶν κατὰ τὴν Λιβύην ἀνθρώπων. φασὶ δὲ αὐτὸ Διδὼ τὴν Φοίνισσαν ἱδρύσασθαι, ὅτε δὴ τὴν ἀρχαίαν Καρχηδόνα πόλιν ἔκτισε, βύρσαν [b] κατατεμοῦσαν. Λίβυες μὲν οὖν αὐτὴν Οὐρανίαν καλοῦσι· Φοίνικες δὲ Ἀστροάρχην ὀνομάζουσι, σελήνην εἶναι θέλοντες. ἁρμόζειν τοίνυν λέγων ὁ Ἀντωνῖνος γάμον ἡλίου καὶ σελήνης, τό τε ἄγαλμα μετεπέμψατο, καὶ πάντα τὸν ἐκεῖθεν χρυσόν· χρήματά τε πάμπλειστα τὴν θεὸν εἰς προῖκα δὴ ἐπιδοῦναι ἐκέλευσε. κομισθέν τε τὸ ἄγαλμα συνῴκισε δὴ τῷ θεῷ, κελεύσας πάντας τοὺς κατὰ Ῥώμην καὶ Ἰταλίαν ἀνθρώπους ἑορτάζειν, παντοδαπαῖς τε εὐφροσύναις καὶ εὐωχίαις χρῆσθαι δημοσίᾳ τε καὶ ἰδίᾳ, ὡς δὴ γαμούντων θεῶν. κατεσκεύασε δὲ καὶ ἐν τῷ προαστείῳ νεὼν μέγιστόν τε καὶ πολυτελέστατον, εἰς ὃν ἑκάστου ἔτους κατῆγε τὸν θεὸν, ἀκμάζοντος θέρους. πανηγύρεις τε παντοδαπὰς συνεκρότει· ἱπποδρόμους τε κατασκευάσας καὶ θέατρα, διά τε ἡνιοχείας καὶ παντοίων θεαμάτων καὶ ἀκουσμάτων πλείστων εὐωχούμενον τὸν δῆμον καὶ παννυχίζοντα εὐφραίνειν ᾤετο. τόν τε θεὸν αὐτὸν ἐπιστήσας ἅρματι χρυσῷ τε καὶ λίθοις τιμιωτάτοις [c] πεποικιλμένον, κατῆγεν ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ προάστειον. τὸ δὲ ἅρμα ἦγεν ἑξάπωλον, ἵππων λευκῶν μεγίστων τε καὶ ἀσπίλων, χρυσῷ πολλῷ καὶ φαλάροις ποικίλοις κεκοσμημένων· τάς τε ἡνίας κατεῖχεν. οὐδέπω δὲ τοῦ ἅρματος ἄνθρωπος ἐπέβαινεν, αὐτῷ δὲ περιεῖχον,
122 ὡς ἡνιοχοῦντι δὴ, τῷ θεῷ. ὁ δὲ Ἀντωνῖνος ἔθει † πρὸ τοῦ ἅρματος, ἀναποδίζων εἰς τοὐπίσω, εἴς τε τὸν θεὸν

humanum esse id peccatum; captum se illius *puellæ* amore: ceterũ sacerdoti cõgruere sacerdotis nuptias; ob idq; etiam augustiores futuras. Sed eam quoq; paulo post dimisit: tertia vxore ducta: quæ referre suũ genus ad Cõmodum dicebatur. Neq; vero humana tantum † matrimonia ludebat, 121
sed etiam deo suo quærebat vxorem. Itaq; Palladis simulacrum, quod occultum Romani neminiq; vidẽdum colunt, in cubiculum suum trãstulit: immotumq; ad eam diẽ, ex quo Ilio auectum fuerat, (prӕterquam quum templum conflagrauit) ipse emouit sedibus: eamq; deam, sui dei coniugem, in aulam imperatoriã adduxit. Dein cordi esse negans deo belligerã vxorem atque armatam, simulacrum Vraniæ iussit afferri: qđ scilicet Carthaginiensibus omniq; Africæ *incredibilem in modum* venerabile, positum fuisse a Phœnissa Didone creditur, quo tempore antiquã Carthaginem dissecto corio ædificauit. Hanc Afri Vraniam vocant, Phœnices Astroarchen, Lunam esse affirmantes. Congruere igitur aiebat Antoninus matrimonium Solis & Lunæ. Itaq; & simulacrum afferri iussit, & auri quidquid in templo erat: pecuniamque [1] *quamplurimam* deo suo dotis nomine dari præcepit. Quod vbi allatum est, ac prope Helæagabalum cõstitutum, iussit vrbe tota Italiaq; festos dies celebresque & lætitiæ plenos, publice priuatimque, quasi diis nubentibus, agitari. Fecit & in suburbano templũ maximum ac magnificẽtissimum, in quod, anno vertente, deum suũ adulta iam æstate deducebat: ludisq; curulibus & scenicis, epulisq; & peruigiliis populũ a se oblectari arbitrabatur. Ipsum porro dei simulacrũ impositũ vehiculo, [2] quod esset auro pretiosisq; lapidibus exornatũ, deducebat ex vrbe in suburbanum: trahentibus equis seiugibus, emaculato cãdore ac magnitudine præcellentibus, auroq; multo & phalerarũ varietate conspiciendis: *ac tenebat habenas*. neq; [enim] quisquam mortaliũ eum [3] inscẽderat currũ; sed circumstabãt omnes, quasi aurigãtem, deum. Antoninus autem † retrorsus currens, ac simulacrum i- 122

a *Non immerito suspecta hic fuerint cum alia, tum vox* πάντα: *ac for.* πάντη *aut* πανοπλίᾳ *ἐν* ὅπλοις *legendum.* b *potest quispiam scribendum* κατατεμοῦσαν: *sed & altera lectio potest defendi.* c *Polit. legit,* πεποικιλμένῳ, *iungens cum* ἅρματι. [*vt infra* 125]

¶In vers. L. 1 grandem, M. 2 auroque ac lapidibus pretiosissimis variegatum, Gr. 3 inscendebat, M.

ipsum aspectās, currum antecedebat, frenos manibus retinens: totumque iter ita retrorsūm currens, ac deum semper *aduersus* aspectans, confecit. Ac, ne caderet laberetur ve, ignarus quo tenderet, auro sam substrauerant harenam *plurimam*: militesq; eum vtrimq; retentabant, quo tutius retrocederet: discurrente etiam cum facibus vtrimq; populo, & coronas floresq; iaciente. tum deorum omnium simulacra, & quicquid conspicuum in templis, principatusq; insignia & pretiosissima supellex, equites item & exercitus vniuersus, pompam illiusmodi comitabantur. Vbi autē deduxerat atq; in templo cōstituerat, sacris iam celebritatibusque *quas diximus* peractis, maximas altissimasq; turres ad ipsum exstructas conscendebat: inde scilicet in plebem missilia sparsurus; aurea videlicet argenteaq; pocula, vestesque & lintea omne genus: bestias præterea cicures *& non cicures* omnes; exceptis subus; quibus ipse (vt mos est Phœnicib.) abstinebat. Multi igitur inter rapiēdum periere, partim inuicem proculcati, partim militum contis transfixi: sic vt [1] ea celebritas calamitatem quāplurimis attulerit. Ipse identidem aurigans aut saltans conspiciebatur. quippe ne latere quidem sua patiebatur flagitia: procedēs etiam in publicum pictis oculis, genisq; purpurissatis; faciemque suapte natura formosam indecoris colorib. inficiens. ¶ Quod animaduertens Mæsa, ac suspectans militum *ob talem Imperatoris vitam* indignationē; metuensque ne, si illi quid accidisset, ipsa rursus in priuatā vitā relaberetur: persuadet leui alioqui stolidoq; adolescenti, vt sibi consobrinum suū, nepotemq; ipsius, ex altera filiarum Mammæa prognatū, adoptaret, *& Cæsarem declararet*: ita ad gratiam loquuta: Oportere iā ipsum, sacerdotio religio-
123 niq; numinis † vacantem bacchari, ac deūm celebrare orgia: sufficiendum autem alterū, qui res curaret humanas, quiq; illi principatum vacuū ab omni molestia curaq; præstaret. Neque tamen peregrinum aliquem aut alienum hominem requirendū, sed consobrino potissimum id honoris tribuendum. [2] Is erat Alexianus; qui tū nuncupabatur Alexander, auito

ἀποβλέπων, καὶ τοὺς χαλινοὺς ἀντέχων τῶν ἵππων· πᾶσάν τε τὴν ὁδὸν ἤνυε τρέχων ἔμπαλιν ἑαυτοῦ, ἀφορῶν τε εἰς τὸ πρόσθεν τοῦ θεοῦ. πρὸς δὲ τὸ μὴ πταίσαι αὐτὸν ἢ διολισθαίνειν, οὐχ ὁρῶντα ὅπου βαίνει, γῆ τε ἡ χρυσίζουσα παμπλείστη ὑπέστρωτο, οἵ τε παρασπίζοντες, ἑκατέρωθεν ἀντεῖχον, τῆς ἀσφαλείας τοῦ τοιούτου δρόμου προνοούμενοι. ὁ δὲ δῆμος ἑκατέρωθεν παρέθει, μετὰ [a] παντοδαποῖς δᾳδουχίαις, στεφάνους καὶ ἄνθη ἐπιρριπτοῦντες. ἀγάλματά τε πάντων θεῶν, καὶ εἴ τι πολυτελὲς ἀνάθημα [b] τίμιον, ὅσα τε τῆς βασιλείας σύμβολα ἢ πολυτελῆ κειμήλια. οἵ τε ἱππεῖς καὶ στρατὸς πᾶς προεπόμπευον τοῦ θεοῦ. μετὰ δὲ τὸ καταγαγεῖν αὐτὸν, καὶ ἱδρύσασθαι ἐν τῷ ναῷ, τάς τε προειρημένας θυσίας καὶ πανηγύρεις ἐπετέλει· πύργους τε μεγίστους καὶ ὑψηλοτάτους κατασκευάσας, ἀνιών τε ἐπ' αὐτοὺς, ἐρρίπτει τοῖς ὄχλοις (ἁρπάζειν πᾶσιν ἐπιτρέπων) ἐκπώματά τε χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἐσθῆτάς τε καὶ ὀθόνας παντοδαπάς· ζῷά τε πάντα, ὅσα ἥμερα, ὅσα ἀτίθασα, πλὴν χοίρων· τούτων γὰρ ἀπείχετο, Φοινίκων νόμῳ. ἐν δὴ ταῖς ἁρπαγαῖς πολλοὶ διεφθείροντο, ὑπό τε ἀλλήλων πατούμενοι, καὶ τοῖς δόρασι τῶν [c] στρατιωτῶν περιπίπτοντες· ὡς τὴν ἐκείνου ἑορτὴν πολλοῖς φέρειν συμφοράν. αὐτὸς δὲ ἐβλέπετο πολλάκις ἡνιοχῶν, ἢ ὀρχούμενος· οὐδὲ γὰρ λανθάνειν ἤθελεν ἁμαρτάνων. προῄει τε ὑπογραφόμενος τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τὰς παρειὰς ἐρυθραίνων, φύσει τε πρόσωπον ὡραῖον ὑβρίζων βαφαῖς ἀσχήμοσιν. ¶ Ὁρῶσα δὲ ταῦτα ἡ Μαισὰ, ὑποπτεύουσά τε τοὺς στρατιώτας ἀπαρέσκεσθαι τῷ τοιούτῳ τοῦ βασιλέως βίῳ, καὶ δεδοικυῖα μὴ τι ἐκείνου παθόντος, πάλιν ἰδιωτεύῃ, πείθει αὐτὸν (κοῦφον ἄλλως καὶ ἄφρονα νεανίαν) θέσθαι υἱὸν, καὶ Καίσαρα δὲ ἀποδεῖξαι, τὸν ἑαυτοῦ μὲν ἀνεψιὸν, ἐκείνης δὲ ἔγγονον, ἐκ τῆς ἑτέρας θυγατρὸς Μαμαίας· εἰποῦσα αὐτῷ κεχαρισμένα, ὡς ἄρα χρὴ ἐκεῖνον μὲν τῇ ἱερωσύνῃ καὶ θρησκείᾳ † σχολάζειν τοῦ θεοῦ, βακχείαις καὶ ὀργίοις τοῖς 123
τε θείοις ἔργοις ἀνακείμενον· εἶναι δὲ ἕτερον τὸν τὰ ἀνθρώπεια διοικοῦντα, ἐκείνῳ δὲ παρέξοντα τῆς βασιλείας τὸ ἀνενόχλητόν τε καὶ ἀμέριμνον· μὴ δεῖν τοίνυν ξένον ζητεῖν μηδὲ ἀλλότριον, ἀλλὰ τῷ ἀνεψιῷ ταῦτα ἐγχειρίσαι. μετονομάζεται δὴ ὁ Ἀλεξιανὸς, καὶ Ἀλέξανδρος καλεῖται, παραχθέντος

αὐτῷ

a For. παντοδαπῆς, ut sequatur παντοδαπάς. b deesse videtur copula ἢ ante τίμιον. c substitue vocalem ι pro δὲ ¶ IN VERS. L. 1 illius festum. M. 2 Alexiano igitur nomen mutatur, atque Alexander vocatur aui nomine in illius Macedonis nomen traducto: quippe qui & celeberrimus esset, & in magno honore habitus ab eo fuisset qui [illegible] eorum patri [illegible] tur. Nam Antonini Seueri filii adulterium vtraque Mæsæ filia, nec nō ipsa mes anus, iactabat, vt milites pueros amore prosequerentur, quum illius esse filios putarent.

αὐτῷ τοῦ *πάππου ὀνόματος εἰς τὸ τοῦ Μακεδόνος, ὡς πάνυ τε ἐνδόξου καὶ τιμηθέντος ὑπὸ τοῦ δοκοῦντος πατρὸς ἀμφοτέρων εἶναι. [a] τὴν Ἀντωνίνου τοῦ Σεβήρου παιδὸς μοιχείαν ἀμφότεραι αἱ Μαίσης θυγατέρες, αὐτή τε ἡ πρεσβῦτις ἐσεμνύνετο, πρὸς τὸ τοὺς στρατιώτας στέργειν τοὺς παῖδας, υἱοὺς ἐκείνου δοκοῦντας εἶναι. [b] Ἀποδείκνυται δὲ Καῖσαρ ὁ Ἀλέξανδρος, ὕπατός τε σὺν τῷ Ἀντωνίνῳ. κατελθών τε εἰς τὴν σύγκλητον, ταῦτα ἐκύρωσε, γελοιότατα ψηφισαμένων πάντων ἃ ἐκελεύοντο· πατέρα μὲν ἐκεῖνον δοκεῖν, ἔτη γεγονότα περί που ἑκκαίδεκα· τὸν Ἀλέξανδρον δὲ, υἱόν, τοῦ δωδεκάτου ἐπιβαίνοντα. ὡς δὲ Καῖσαρ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεδείχθη, ὁ Ἀντωνῖνος ἐβούλετο αὐτὸν τὰ ἑαυτοῦ παιδεύειν ἐπιτηδεύματα, ὀρχεῖσθαί τε καὶ χορεύειν, τῆς τε ἱερωσύνης κοινωνεῖν καὶ σχήμασι καὶ ἔργοις ὁμοίοις. ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ἡ Μαμαία ἀπῆγε μὲν τῶν αἰσχρῶν καὶ ἀπρεπῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἔργων, διδασκάλους τε πάσης παιδείας λάθρα μετεπέμπετο· τοῖς τε σώφροσιν αὐτὸν ἤσκει μαθήμασι, παλαίστραις τε καὶ τοῖς ἀνδρῶν γυμνασίοις εἴθιζε, παιδείαν τε τὴν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ἐπαίδευεν. ἐφ' οἷς Ἀντωνῖνος πάνυ ἤσχαλλε, καὶ μετεγίνωσκε θέμενος αὐτὸν υἱὸν καὶ κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς. τούς τε οὖν διδασκάλους αὐτοῦ πάντας ἀπεσόβει τῆς βασιλείου αὐλῆς, τινάς τε αὐτῶν τοὺς ἐνδοξοτάτους, οὓς μὲν ἀπέκτεινεν, οὓς δὲ ἐφυγάδευσεν· αἰτίας γελοιοτάτας ἐπιφέρων, ὡς διαφθείροιεν αὐτῷ τὸν
124 δοκοῦντα υἱόν, οὐκ ἐπιτρέποντες χορεύειν † ἢ βακχεύεσθαι, σωφρονίζοντες δέ, καὶ τὰ ἀνδρῶν διδάσκοντες. ἐς τοσοῦτον δὲ ἐξώκειλε παρανοίας, ὡς [c] πάντας τὰ ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ τῶν δημοσίων θεάτρων μεταγαγεῖν ἐπὶ τὰς μεγίστας τῶν βασιλικῶν πράξεων· καὶ τοῖς μὲν στρατοπέδοις ἔπαρχον ἐπιστῆσαι ὀρχηστήν τινα γεγονότα, καὶ δημοσίᾳ ἐν τῷ Ῥωμαίων θεάτρῳ ὀρχησάμενον ὅτε ἦν νέος. πάλιν δὲ ἕτερον ὁμοίως [d] τῆς σκηνῆς βαστάσας, παιδείας τῶν νέων καὶ εὐκοσμίας, τῆς τε ἐπιστάσεως τῆς εἰς τὴν σύγκλητον βουλὴν ἢ τὸ ἱππικὸν τάγμα καταλεγομένων προέστησεν. ἡνιόχοις τε καὶ κωμῳδοῖς καὶ μίμων ὑποκριταῖς, τὰς μεγίστας τῶν βασιλείων

suo nomine in Macedonis regis nomen commutato. Nam cum regem, fama per se celebrem, etiam magnopere coluerat Antonin[us] Seueri filius: quem fuisse amborum parentem persuadere anus conabatur, iactato filiarum incesto: quo illi magis magisq; a militibus, *filios illius esse existimātibus*, diligerentur. Quare Cæsar declaratus Alexander, consulq; factus cum Antonino est. *descendensq; in senatum hæc rata fecit;* [1] senatu scilicet perridiculum decernente quod ille voluerat: hoc est, videri ipsum patrem, qui natus annos foret circiter quatuordecim; Alexandrum vero, filium, qui tum duodecimum attigisset. Postea igitur quam Alexander Cæsar est appellatus, volebat eum statim Antoninus suis illis institutis imbuere, vt scilicet choros agitans saltansque, & sacerdotii particeps, vestitu eodem atq; [2] artibus vteretur: quem tamen mater Māmæa ab omni illa fœditate vindicabat, summissis clam doctoribus omnium disciplinarum; modestiamque edocens, ac palestra virilibusque gymnasiis insuefaciens; Græcisque eum pariter & Latinis litteris instituens. Quibus rebus magnopere Antoninus indignabatur, iamq; adoptionis imperiique participati pœnitebat. Quapropter omnes illius [3] doctores aula exegit, quosdamque illustriores partim morte, partim exsilio affecit; ridiculas allegās causas, quod filium ipsius corrumperent, [4] neque agitare eum choros atque ebacchari
† sinerent, sed ad modestiam componerent, & virilia officia edocerent. 124
Eoque vecordiæ prouectus est, vt omnes scenicos artifices ac theatricos ad maximas imperii dignitates promoueret. Quippe exercitib. saltatorē quendam præfecit, qui olim iuuenis publice in theatro operas dederat. Alium itē e scena, [5] iuuentuti al ū senatui, alium etiā equestri ordini præposuit. Aurigis item & comœdis, mimorumq; histrionibus, maxima imperii

a *Scripsisse puto Herod.* τὴν γὰρ Ἀντ. *vel* καὶ γὰρ τὴν Ἀντ. b *Scribo.* Ἀποδείκνυται δὲ Κ. *quam lect. & Pol. agnoscere videtur.* c *Scribendum puto.* πάντας ἀπὸ τῆς σκ. [*attamen & apud Suid. in Alexandri Romani vita legitur* πάντα: *ut significet*, quidquid in scena & in publicis theatris erat histrionum] d *Vor.* ἀπὸ τῆς σκηνῆς βαστάσας. *quamuis ne hoc quidem* βαστάσας *omni apud me suspicione careat. Sed & in sequentibus quædam mihi fuêre suspecta.* [Vide Ælium Lamprid. 199,25: 200,45: 201,4] ¶ IN VERS. L. 1 quum omnes perridicule decreuissent quæ iubebantur: illum quidem haberi patrem, qui nat. an. foret circiter sexdecim: Alex., XI. II *autem pro* XVI *in Polit. interpretatione posita esse, notauit etiam Ioann. Hartung. Decuria 1 cap. 7*] 2 a fœdis illis & quæ Imperatores dedecebant actionibus auocabat atque omnium discipl. doctores clam accersebat. *At Polit. non vertit* clam accersitis doctoribus, *sed* summissis. *quod vocab. in* summissis *deprauatum fuit in præcedent. edit.* 3 *doctores istos fuisse Christianos putant nonnulli*, M. 4 eum neque agitare choros neque ebacchari permittendo, sed ad mod. componendo, & v. off. edocendo. 5 institutioni ac modestiæ iuuentutis, M.

munia demandabat: seruisque suis, aut libertis, vt quisque turpitudine reliquos anteibat, *procurationes tradebat prouinciarum. ¶ Ita rebus omnibus, quæ [1] grauia olim honestaque censebantur, per omnem contumeliam ac temulentiam debacchantibus, cum ceteri omnes, tum inprimis Romani milites indignabantur, [2] contemnebantq; eum, vtpote vultum componentem elegãtius quam fœminam probam deceret; insuper aureis monilibus mollissimoque vestitu haudquaquam viriliter ornatum; saltantemque in conspectu omnium. Quare propensiores animos in Alexandrum habebant, spemque meliorem in puero modeste & continenter educato: seruabantque eum diligenter omnes ab insidiis Antonini. Mater autem Mammæa neq; poculentum aliquid neque esculentum gustare puerum sinebat quod ab illo mitteretur. Cocis autem & pincernis vtebatur puer [3] non quidem imperatoriis aut communibus, sed quos mater tantum delegerat, ac spectatæ fidei futuros arbitrabatur. Dabat item furtim pecunias mater, quas ille inter milites clanculum diuideret; vt eorum beneuolentiam etiam pecuniæ pignore (hanc enim illi potissimum spectant) haberet auctoratam.

125 † Quæ intelligens Antoninus, nihil non insidiarum Alexandro matriq; intendebat. Quas tamen omnes arcebat prohibebatque communis auia Mæsa, mulier alioqui acerrima, multosque annos in aula cum sorore sua Iulia Seueri cõiuge commorata. Nihil itaque eam latebat quod Antoninus moliretur, homo suapte natura futilis, & qui omnia quæ placerent, propalam loqueretur atque ageret. Postea vero quã insidiæ parum procedebant, detrahere puero Cæsaris honorem decreuit. [4] Itaque neq; salutari, neque iam foras procedere patiebatur. Milites autem [magnopere] illum requirebant, indignantes si quidem imperium quoq; *illi* adimeretur. Sed Antoninus famã vulgauit,

[a] πίστεων ἐνεχείρισε. τοῖς δὲ δούλοις αὐτοῦ ἢ ἀπελευθέροις, ὡς ἔτυχεν ἑκάστοις, ἐπ' αἰσχρῷ τινὶ εὐδοκιμήσασι, τὰς ὑπατικὰς τῶν ἐθνῶν ἐξουσίας ἐνεχείρισε. ¶ Πάντων δὲ οὕτω τῶν πάλαι δοκούντων σεμνῶν εἰς ὕβριν καὶ παροινίαν ἐκβεβακχευμένων, οἵ τε ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι, καὶ μάλιστα οἱ στρατιῶται, ἤχθοντο καὶ ἐδυσφόρουν· ἐμυσάττοντο δὲ αὐτόν, ὁρῶντες τὸ μὲν πρόσωπον καλλωπιζόμενον περιεργότερον ἢ κατὰ γυναῖκα σώφρονα, περιδεραίοις δὲ χρυσίνοις ἐσθῆσί τε ἁπαλαῖς ἀνάνδρως κοσμούμενον, ὀρχούμενόν τε οὕτως ὡς ὑπὸ πάντων ὁρᾶσθαι. ἐπιρρεπεστέρας οὖν τὰς γνώμας πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον εἶχον, καὶ ἐλπίδας κρείττους ἐν παιδὶ κοσμίως καὶ σωφρόνως ἀνατρεφομένῳ. ἐφρούρουν τε αὐτὸν [a] παντοίως, ὁρῶντες ἐπιβουλευόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου. ἥ τε μήτηρ Μαμαία οὔτε ποτὸν οὔτε ἐδώδιμόν τι εἴα τὸν παῖδα προσφέρεσθαι τῶν ὑπ' ἐκείνου πεμπομένων. ὀψοποιοῖς τε καὶ οἰνοχόοις ὁ παῖς ἐχρῆτο, οὐ τοῖς βασιλικοῖς καὶ ἐν κοινῇ ὑπηρεσίᾳ τυγχάνουσιν, ἀλλὰ τοῖς ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐπιλεχθεῖσι, πιστοτάτοις τε εἶναι δοκοῦσιν. ἐδίδου δὲ καὶ χρήματα λανθάνουσα διανέμεσθαι τοῖς στρατιώταις κρύβδην, ὅπως αὐτῶν τὴν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον εὔνοιαν καὶ διὰ χρημάτων (εἰς ἃ μάλιστα ἀποβλέπουσιν) οἰκειώσηται. † Ταῦτα δὴ ὁ Ἀν- 125
τωνῖνος πυνθανόμενος, παντὶ τρόπῳ ἐπεβούλευε τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ· ἀλλὰ τὰς ἐπιβουλὰς πάσας ἀπεῖργέ τε καὶ ἐκώλυεν ἡ κοινὴ μάμμη ἀμφοτέρων Μαισά, γυνὴ καὶ ἄλλως ἐντρεχής, καὶ τῇ βασιλείῳ αὐλῇ πολλῶν ἐτῶν ἐνδιαιτηθεῖσα, ἅτε τῆς Σεβήρου γυναικὸς Ἰουλίας ἀδελφὴ γενομένη, καὶ [b] τὰ πάντα σὺν αὐτῇ ἐν τοῖς βασιλείοις διατρίψασα. οὐδὲν οὖν [illegible] αὐτὴν ἐλάνθανε τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου βουλευομένων, φύσει τε χαύνου τὸν τρόπον ὄντος, καὶ ἀφειδῶς πάντα καὶ φανερῶς ἃ ἐβούλετο λέγοντος καὶ πράττοντος. ὡς δὲ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς αὐτῷ οὐ προεχώρει, περιελῦσαι τῆς τοῦ Καίσαρος τιμῆς ἠθέλησε τὸν παῖδα· καὶ οὔτε ἐν ταῖς [c] προσαγορεύσεσιν, οὔτε ἐν ταῖς προόδοις Ἀλέξανδρος ἐτιμᾶτο. οἱ δὲ στρατιῶται ἐπεζήτουν τε αὐτόν, καὶ ἠγανάκτουν ὅτι δὴ τῆς ἀρχῆς παραλυθείη. διεσκέδασε δὲ ὁ Ἀντωνῖνος καὶ φήμην,

a *Malim* παντοίως *cum sequentibus iungere.* Eiusque (*inquit*) custodiam agebant, quum illi omne insidiarum genus ab Antonino strui viderent. b *For.* τὸν πάντα χρόνον σὺν αὐτῇ c *Aut expungendum* οἶμαι, *aut mutandum censeo in* ᾗ ὁ. ¶ IN VERS. L. 1 *Ita legitur in omnibus interpretationis editionibus. Vide annot.* 2 *Vox Gr. multo plus sonat quam* contemnebant; *videlicet* abominabantur. 3 non quidem imp. & quorum commune ministerium esset, sed iis [tantum] quos mater delig. 4 iamque nullo honore afficiebatur Alexander, neque in salutationibus, nec quũ in publicum prodiret. At milites ill. req. indig. quod imperio priuaretur. Quinetiam famã vulg. Anton. quasi mox esset moriturus Alex. vt scil.

ὡς τοῦ

ὡς τοῦ Ἀλεξάνδρου τεθνήξεσθαι μέλλοντος. ἐποιεῖτό τε ἀπόπειραν ὅπως οἴσουσιν οἱ στρατιῶται τὸ θρυλλούμενον. οἱ δ', ἐπεὶ μήτε τὸν παῖδα ἔβλεπον, ὑπό τε τῆς φήμης τὰς ψυχὰς ἐρρώσθησαν, ἀγανακτήσαντες, οὔτε τὴν συνήθη φρουρὰν ἔπεμψαν τῷ Ἀντωνίνῳ, κατακλείσαντές τε αὐτοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ, τὸν Ἀλέξανδρον ἐν * ἱερῷ ἠξίουν ἰδεῖν. ὁ δ' Ἀντωνῖνος, ἐν δέει πολλῷ γενόμενος, παραλαβὼν τὸν Ἀλέξανδρον, [a] συγκαθεσθεὶς αὐτῷ ἐν τῷ βασιλικῷ φορείῳ, ὅπερ διὰ χρυσοῦ πολλοῦ καὶ λίθων τιμίων πεποίκιλτο, κατῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον σὺν τῷ Ἀλεξάνδρῳ. ὡς δ' ἀνοίξαντες τὰς πύλας, ἐδέξαντο αὐτούς, ἔς τε τὸν νεὼν τοῦ στρατοπέδου ἤγαγον, τὸν μὲν Ἀλέξανδρον ὑπερφυῶς ἠσπάζοντό τε καὶ εὐφήμουν, τῷ δ' Ἀντωνίνῳ ἀμελέστερον προσεφέροντο. ἐφ' οἷς ἐκεῖνος ἀγανακτῶν, καὶ διανυκτερεύσας ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ στρατοπέδου, πάνυ ἤγαλλε, καὶ τοῖς στρατιώταις ὠργίζετο· ἐκέλευέ τε τοὺς [b] περισήμους, καὶ ὑπερφυῶς τὸν Ἀλέξανδρον εὐφημήσαντας, τοὺς δ' αἰτίους δῆθεν στάσεως καὶ θορύβου, συλλαμβάνεσθαι πρὸς τιμωρίαν.

126 † Οἱ δ' στρατιῶται, ἐπὶ τούτῳ ἀγανακτήσαντες, ἄλλως μὲν μισοῦντες τὸν Ἀντωνῖνον, καὶ ἀποσκευάσασθαι θέλοντες ἀσχημονοῦντα βασιλέα, τότε δ' καὶ τοῖς * λαμβανομένοις ἐπαμύνειν δεῖν ἡγούμενοι, καιρὸν εὔκαιρον καὶ πρόφασιν δικαίαν νομίζοντες, τὸν μὲν Ἀντωνῖνον, αὐτόν τε καὶ τὴν μητέρα Σοαιμίδα, (παρῆν γὰρ, ὡς σεβαστή τε καὶ μήτηρ) ἀναιροῦσι, τούς τε περὶ αὐτὸν πάντας, ὅσοι ἔνδον * κατελήφθησαν, ὑπηρέταις τε καὶ συνεργοὶ ἐδόκουν εἶναι τῶν ἁμαρτημάτων. τὰ δ' σώματα τοῦ τε Ἀντωνίνου καὶ τῆς Σοαιμίδος, παρέδοσαν σύρειν τε καὶ ἐνυβρίζειν τοῖς βουλομένοις. ἅπερ ἐπὶ πολὺ διὰ πάσης τῆς πόλεως συρέντα τε καὶ λωβηθέντα, εἰς τοὺς ὀχετοὺς ἀπερρίφθη τοὺς εἰς τὸν Θύβριν ποταμὸν ῥέοντας. Ἀντωνῖνος μὲν οὖν, εἰς * ἕκτον ἔτος ἐλάσας τῆς βασιλείας, καὶ χρησάμενος τῷ προειρημένῳ βίῳ, οὕτως ἅμα τῇ μητρὶ κατέστρεψεν. * οἵ τε στρατιῶται, αὐτοκράτορα τὸν Ἀλέξανδρον ἀναγορεύσαντες, εἰς τὰ βασίλεια ἀνήγαγον, κομιδῇ νέον, καὶ πάνυ ὑπὸ τῇ μητρὶ καὶ τῇ μάμμῃ παιδαγωγούμενον.

quasi iam obiisset Alexander: vt scilicet periclitaretur quonam id animo laturi milites forent. At illi, nusquam comparente puero, praeterea animis rumore illo exulceratis, indignabūdi neque solitam custodiam miserunt Antonino, & inclusi castris videre Alexandrum velle in ipso templo dictitabāt. Eo metu *vehementer* ictus Antoninus, Alexandro secum in vehiculo imperatorio considente, quod erat auro multo gemmisque exornatum, contendit in castra. Ceterū portis reseratis accepere vtrumque milites, atque in templum castrorum deduxerunt, salutantes supra modum, & laetis clamoribus prosequentes Alexandrum, [1] spreto propemodū Antonino. Quae ille aegre ferens, quum in templo castrorum pernoctasset, iratus militibus, notatis qui Alexādro acclamauerant, quasi seditionis & tumultus auctoribus, arripi omnes ad supplicium imperauit.

† Quod illi aegre ferentes, atq; [2] Antoninum iam antea quoque perosi, quum tollere e medio principem foedissimum optarent, suisque commilitonibus ferre suppetias: rati hoc esse tempus *& iustā occasionem* ipsum statim Antoninum matremque Soaemidem, (quae forte illic aderat, *vtpote & augusta & mater*) interfecerunt: cumque eis seruos ministrosque omnes scelerum, quicūq; tum in ea [castra] conuenerant. Ceterum Antonini & Soaemidis cadauera trahenda per contumeliam plebi tradiderunt: quae diu per totam vrbem raptata ac dilaniata, postremo in cloacas abiecta sunt, vt inde scilicet in Tiberim deferrentur. Sic Antoninus [3] sexennium imperio occupato, vitaque vt diximus acta, simul cum matre occisus est. Milites autem Alexandrum, Imperatorem consalutatū, in aulam palatinam deduxerunt, adolescentulum admodum, atq; adhuc *matris & auiae, tamquam paedagogorum,* praeceptis obtemperantem. 126

a Malim καὶ συγκαθεσθεὶς: *quamuis interdum duo participia absq; huius particulae vinculo ponantur.* b *for.* περισήμους *vel* ἐπισήμους. ... *[Possis etiam legere* ... *autem, vt alibi saepe, ironiam indicare existimo.*

¶ IN VERS. L. 1 erga Antoninum autem negligentius se gerentes. 2 Anton. aliis iam de causis perosi, quum e medio tollere Imperatorem turpiter se gerentem vellent, cum vero suppetias etiam ferendas iis qui comprehēdebantur existimarent, & valde opportunum tempus iustamque occasionem habere sibi viderentur: & ipsum Antoninum & matrem Soaemidem (aderat enim, vtpote & augusta & mater) interficiunt. 3 *alii partim biennium, partim triennium, quidam etiā quadriennium Heliogabalo tribuunt imperii; M.*

HERODIANI HISTORIÆ DE IMPERIO POST MARcum, Liber sextus.

QVEM igitur habuerit finem vitæ [1] maior Antoninus, in superiorib. demōstratum est: Alexander autem post illū, nomen insigniaque gerebat imperii: ceterum negotiorum administratio ac principatus gubernacula, mulieribus incumbebant, omnia transferre ad modestiam grauitatemque conantibus. Quippe iam primum sedecim ordinis senatorii viros, ætatis grauitate vitæque sanctimonia præcellen-
127 tes, † assessores principis & cōsiliarios delegerunt: nihilq; aut dicebatur aut agebatur, [2] nisi illorum accedēte suffragio. Grata igitur populo, militibusque ac senatui præterea, forma principatus erat, ex cōtumeliosissima tyrannide [3] ad optimatium gubernationem redacta. Igitur primo deorum simulacra, quæ ille propriis sedibus extulerat, suis quæque templis, delubris fanisque restituerunt. dein quos ille temere aut vitiorum nomine *quibus nobilitati fuerant*, ad honores dignitatesque extulerat, submotos inde, ad pristinam vitam omnes artificiumq; redegerunt. Res autem cunctas atque administrationes, ciuiles quidem & forenses, insignibus doctrina viris, legumq; peritissimis; militares autē claris bellica virtute hominibus commendabant. Quumque diu ad hunc modum regeretur imperium, Mæsa, iam extremæ senectutis, diem suum obiit, honores adepta imperatorios, atque (vt mos Romanis est) inter [4] diuas relata. At Mammæa, cernens iam solam se filio reliquam, præesse ad eundem modum moderarique studebat. Quumque adolescentem summam habere iam cerneret auctoritatem, metu ne viuida ætas in summa potestate licentiaque rerum, in cognata aliqua impingeret vitia, vndique aulam seruabat: neque adiri a quoquam adolescētem patiebatur, cuius vita moresq; improbarētur: ne scilicet bona indoles corrūperetur, [5] prouocantibus appetitū eius iam vigentē assentat[illegible]

ἩΡΩΔΙΑΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ [ΙΣΤΟΡΙΩΝ] βιβλίον ἕκτον.

ΓΟΙΩι μὲν δὴ τέλει ὁ δηλωθεὶς Ἀντωνῖνος ἐχρήσατο, ἐν τοῖς προειρημένοις δεδήλωται. παραλαβόντος δὲ τοῦ τὴν ἀρχὴν Ἀλεξάνδρου, τὸ σχῆμα καὶ τὸ ὄνομα τῆς βασιλείας ἐκείνῳ περιέκειτο· ἡ μέντοι διοίκησις τῶν πραγμάτων καὶ ἡ τῆς ἀρχῆς οἰκονομία, ὑπὸ τῶν γυναικῶν διῳκεῖτο· ἐπί τε τὸ σωφρονέστερον καὶ σεμνότερον πάντα μετάγειν ἐπειρῶντο. καὶ πρῶτον μὲν τῆς συγκλήτου βουλῆς τοὺς δοκοῦντας καὶ ἡλικίᾳ σεμνοτάτους † καὶ βίῳ σωφρονεστάτους, ἑκκαίδεκα ἐπελέ- 127
ξαντο, συνέδρους εἶναι καὶ συμβούλους τοῦ βασιλέως. οὐδέ τι ἐλέγετο ἢ ἐπράττετο, εἰ μὴ κἀκεῖνοι αὐτὸ ἐπικρίναντες, σύμψηφοι [a] ἐγένοντο. ἤρεσκέ τε τῷ δήμῳ καὶ τοῖς στρατοπέδοις, ἀλλὰ καὶ τῇ συγκλήτῳ βουλῇ, τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας, ἐκ τυραννίδος ἐφυβρίστου εἰς ἀριστοκρατίας τύπον μετενεχθείσης. πρῶτον μὲν οὖν τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν, ἅπερ ἔτυχεν ἐκεῖνος κινήσας καὶ μεταγαγών, ἔπεμψαν εἰς τοὺς ἀρχαίους καὶ ἰδίους ναούς τε καὶ σηκούς. τοὺς δὲ ὑπ' ἐκείνου ἀλόγως ἢ ἐφ' οἷς εὐδοκιμήκεσαν ἁμαρτήμασιν, εἰς τιμὰς καὶ ἐξουσίας προαχθέντας, τῶν δοθέντων ἀφείλοντο, ἑκάστους κελεύσαντες εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν ἐπανιέναι τῆς ἀξίας αἵρεσιν. τάς τε πράξεις ἁπάσας καὶ τὰς διοικήσεις, τὰς μὲν πολιτικὰς καὶ ἀγοραίους, ἐνεχείρισαν τοῖς ἐπὶ λόγοις εὐδοκιμωτάτοις καὶ νόμων ἐμπείροις· τὰς δὲ στρατιωτικάς, τοῖς ἐξετασθεῖσί τε καὶ εὐδοκιμήσασιν ἐν εὐτάκτοις τε καὶ πολεμικαῖς πράξεσιν. Ἐπὶ πολὺ δὴ οὕτω τῆς ἀρχῆς διοικουμένης, ἡ μὲν Μαισὰ, πρεσβῦτις ἤδη οὖσα, ἀνεπαύσατο τοῦ βίου· ἔτυχέ τε βασιλικῶν τιμῶν, καί, ὡς νομίζουσι Ῥωμαῖοι, ἐξεθειάσθη.

Ἡ δὲ Μαμαία, μόνη τῷ παιδὶ καταλειφθεῖσα, ὁμοίως αὐτοῦ ἄρχειν τε καὶ κρατεῖν ἐπειρᾶτο. ἤδη τε ὁρῶσα ἐν ἀρχῇ τὸν νεανίαν γενόμενον, καὶ δεδοικυῖα μὴ ἄρα ἡλικίᾳ ἀκμάζουσα, ὑπηρετούσης ἀδείας τε καὶ ἐξουσίας, εἴς τι τῶν [b] συγγενικῶν ἁμαρτημάτων ἐξοκείλῃ, πανταχόθεν ἐφρούρει τὴν [c] αὐλήν· οὐδένα εἴα προσιέναι τῷ μειρακίῳ τῶν ἐπὶ φαύλῳ βίῳ διαβεβλημένων, μή πως τὸ ἦθος διαφθαρείη, προκαλεσαμένων αὐτοῦ τῶν κολάκων τὰς ὀρέξεις ἀκμαζούσας εἰς

a [illegible] b scribe συ[γγενικῶν]. c [ἀρχὴν] Suidas [illegible] ¶IN VERS. L. 1 Grauemoratus Antoninus. 2 nisi id illi approbatum suo suffragio cōfirmarent. 3 ad formam gubernationis optimatum redacta. 4 diuos. M. 5 vbi semel assentatores appetitus eius iam vigentes ad turpes cupiditates prouocassent, vel allexissent. aut: si semel ass.

ἀπρεπεῖς ἐπιθυμίας. δικάζειν τε οὖν αὐτὸν ἔπειθε συνεχέστατα καὶ ἐπὶ πλεῖστον τῆς ἡμέρας· ὡς ἂν ἀσχολούμενος περὶ τὰ κρείττονα καὶ τῇ βασιλείᾳ ἀναγκαῖα, μὴ ἔχοι καιρὸν εἰς τὸ ἐπιτηδεύειν τι τῶν ἁμαρτημάτων. ὑπῆρχε δέ τι καὶ φυσικὸν ἦθος
128 πρᾷον καὶ ἥμερον τῷ Ἀλεξάνδρῳ, † εἴς τε τὸ φιλάνθρωπον πάνυ ἐπιρρεπές· ὡς ἐδήλωσε καὶ τῆς ἡλικίας προχωρούσης. εἰς τεσσαρεσκαιδέκατον γοῦν ἐλάσας τῆς βασιλείας ἔτος, ἀναιμωτὶ ἦρξεν· οὐδὲ εἷς τις εἰπεῖν ἔχοι ὑπ' ἐκείνου φονευθέντα. καίτοι τινῶν μεγίσταις αἰτίαις ὑποπεσόντων, ὅμως ἐφείσατο ὡς μὴ φονεῦσαι· οὐ ῥᾳδίως τοῦτο ἄλλου βασιλέως τῶν καθ' ἡμᾶς ποιήσαντος ἢ διαφυλάξαντος, μετὰ τὴν Μάρκου ἀρχήν. ὑπ' Ἀλεξάνδρου δὲ οὐκ ἄν τις εἰπεῖν ἔχοι ἢ μνημονεῦσαι, ἐν ἔτεσι τοσούτοις ἀκρίτως φονευθέντα. ᾐτιᾶτο δὲ καὶ τὴν μητέρα, καὶ πάνυ ἤσχαλλεν, ὁρῶν αὐτὴν φιλοχρήματον οὖσαν, καὶ περὶ τοῦτο ὑπερφυῶς ἐσπουδακυῖαν. προσποιουμένη γὰρ ἀθροίζειν αὐτὰ ἵνα ἔχοι τοῖς στρατιώταις ἀφθόνως καὶ ῥᾳδίως ὁ Ἀλέξανδρος χαρίζεσθαι, ἰδίᾳ ἐθησαύριζε· καὶ διέβαλλεν ἔσθ' ὅπῃ τοῦτο τὴν ἀρχήν, αὐτοῦ ἄκοντός τε καὶ ἀσχάλλοντος, οὐσίας τινῶν καὶ κληρονομίας ἐξ ἐπηρείας ὑφαρπασάσης ἐκείνης. Ἠγάγετο δὲ αὐτῷ καὶ γυναῖκα τῶν εὐπατριδῶν· ἣν συνοικοῦσαν καὶ ἀγαπωμένην, μετὰ ταῦτα τῶν βασιλείων ἐδίωξεν· ἐνυβρίζουσά τε καὶ βασίλισσαν εἶναι θέλουσα μόνη, φθονοῦσά τε τῆς προσηγορίας ἐκείνῃ, εἰς τοσοῦτον προεχώρησεν ὕβρεως, ὡς τὸν πατέρα τῆς κόρης, καίτοι ὑπ' Ἀλεξάνδρου γαμβροῦ ὄντος πάνυ τιμώμενον, μὴ φέροντα τὴν Μαμαίαν ἐνυβρίζουσαν αὐτῷ τε καὶ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ, φυγεῖν εἰς τὸ στρατόπεδον τῷ μὲν Ἀλεξάνδρῳ χάριν εἰδότα ἐφ' οἷς ἐτιμᾶτο, τὴν δὲ Μαμαίαν αἰτιώμενον ἐφ' οἷς ὑβρίζετο. ἐκείνη δὲ ἀγανακτήσασα, αὐτόν τε ἀναιρεθῆναι ἐκέλευσε, καὶ τὴν κόρην ἐκβληθεῖσαν τῶν βασιλείων, εἰς Λιβύην ἐφυγάδευσε. Ταῦτα δὲ ἐπεπράττετο ἄκοντός τε καὶ ἀναγκαζομένου τοῦ Ἀλεξάνδρου. ἦρχε γὰρ
129 αὐτοῦ καὶ ὑπερβαλλόντως ἡ μήτηρ, καὶ † πᾶν τὸ κελευόμενον ἐκεῖνος ἐποίει. τοῦτο δὲ ἄν τις μόνον

extremas libidines. [1] Persuaserat autem vt actibus incubaret meliore diei parte, idque faceret quam sæpissime: nequod spatium superesset vacandi malis artibus, occupato rebus potioribus, ac necessariis imperanti. Ceterum suapte natura suberat Alexandro mite mansuetumque ingenium, † propensumque ad humanitatem; 128
quod ipsum ætas etiam consequens declarauit. Quippe annis quatuordecim [2] anæmaton (hoc est citra sanguinem) gessit imperiū, ne vno quidem occiso. Licet enim permulti maximis criminibus impegerint; tamen ab illorum cæde semper abstinuit: quod vtiq; nō facilè [3] a quoquam omnium Imperatorum, quiqui Marco successerint, factum obseruatumque inuenies. Neminem quisquam illo *per tot annos* imperāte cōmemorare potest, cui mors indemnato sit illata. Matrē vero etiam incusabat, eique grauiter succensebat, quod esse pecuniæ auidior, & opum cumulādarum studiosior videbatur. Etenim quum simularet ideo se thesauros cōgerere Mammæa, vt suppeditare Alexandro posset quod is facile abundanterq; suis largiretur militibus, proprios domi thesauros exstruebat. Quæ res imperatori notam infamiæ attulit, quod illo scilicet inuito atque indignabundo etiam, mulier auida, per fraudem bona quorumdam atq; hereditates suppilabat. Dedit item filio in matrimonium puellam patricii generis: quam, etiam marito caram gratamq; inprimis, eadem paulo post aula per omnem contumeliā exegit. Et, quum ipsa tantum vocari Augusta vellet, eamque appellationem puellæ inuideret, eo contumeliarum prouecta est vt puellæ pater, quamuis magnæ apud Alexandrum generum auctoritatis, impatiēs Māmeæ iniuriarum, quas ipsi natæque inferebat, confugerit in castra: gratiam se habere Alexandro dictitans habiti sibi honoris: ceterum Mammæam accusans, nihil non contumeliæ inferentem. Quare indignata mulier, eum quidem interfici iussit; puellam vero ædibus imperatoriis exactam, in Africam relegauit. Hæc autem omnia fiebant inuito coactoq; Alexandro. quippe illi mater supra modum imperitabat, ac † dicto audientē semper habebat: vt hoc tantum 129

¶In vers. L. 1 Persuadebat igitur vt frequentissime ius diceret: idque maiore diei parte: quo circa meliora & imperio necessaria occupatus, commodum tempus ad vacandum alicui flagitio non haberet. Atque inerant certe Alexandro a natura mites mansuetique atque ad humanitatem propensi mores: vt etiam procedente ætate declarauit. [2] *ἀναίμακτον legitur etiam apud Lampridium 22 o,10. sed cum in Græco sit ἀναιμωτί, Memmius putat hic quoq; legi posse ἀναίμακτον.* [3] ab alio quopiam eorum qui nostra ætate Imperatores fuerunt, factum obseruatumve est post Marci imperium, S.]

reprehendi in Alexādro possit, quod mansuetudine nimia, & reuerentia maiore quam oportuit, etiam contra animi sui sententiam matri obsequeretur. ¶Igitur quum ad hunc modum [1]tredecim annos, quod quidem ad se attineret, sine querela cuiusquā imperium gubernasset, ecce tibi *quartodecimo anno* haud opinato [2] litteræ e Syria Mesopotamiaq; redditæ a ducibus; in quibus scriptum esset, [3]Artaxerxem Persarum regem, Parthis iam deuictis atque Artabano, [4] qui Rex magnus primus appellatus est, duplicíq; diademate vtebatur, non solum orientis regno, sed vita quoq; expulso, subigere vicinos barbaros, ac sibi vectigales facere: neq; iam intra fluuium Tigrim tenere se; sed superatis ripis ac Romani finibus imperii, excurrere per Mesopotamiam, Syriaq; minitari; omnēq; Europę oppositam continentē, quæ mari Ægæo fretoq; Propontidos terminatur, atque Asiæ nomē habet, [5]seu veterem Persarum possessionē, sibi vindicare: quod iam inde a Cyro, qui primus imperium a Medis in Persas trāstulit, ad Darium vsque extremum Persarum regem, (cui regnum Alexander *Macedo* abstulerit) cuncta olim Ionia Cariaq; tenus, a Persarum satrapis gubernarentur. Quare sui muneris esse curare nunc vt vetus atque integrum imperium Persis restitueretur. Quibus intellectis Alexander motus, atque haud mediocriter re subita inopinataq; perturbatus, (quippe in altissima pace educatus a puero, atque vrbanis deliciis innutritus) conuocato [6]prius amicorū consilio, decreuit legatos cū litteris mittere, qui spem barbari conatusque inhiberent. Igitur litteræ in
130 hanc sentētiam compositæ: † Oportere illum, suis finibus contentum, nihil rerum nouarum moliri; neq; sublatum vana spe, ingens excitare bellū: Debere vnumquēq; suis fortunis acquiescere: Non perinde sibi pugnam processurā aduersus Romanos, vt aduersus vicinos & [7] eiusdem corporis barbaros. [8]Admonebat præterea victoriarum quas contra eos Augustus

ἔχειν ἐγκαλέσαι αὐτῷ, ὅτι δὴ ὑπὸ τῆς ἄγαν πρᾳότητος καὶ αἰδοῦς πλείονος ἢ ἐχρῆν, τῇ μητρὶ ἐν οἷς ἀπηρέσκετο, ὅμως ἐπείθετο. ¶Ἐτῶν μὲν οὖν τρισκαίδεκα οὕτως, ὅσον ἐπ' αὐτῷ, τὴν βασιλείαν ἀμέμπτως διῴκησε. τῷ δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει αἰφνιδίως ἐκομίσθη γράμματα τῶν κατὰ Συρίαν τε καὶ Μεσοποταμίαν ἡγεμόνων, δηλοῦντα ὅτι Ἀρταξέρξης ὁ Περσῶν βασιλεὺς, μετὰ δὲ Παρθυαίους καθελὼν, καὶ τῆς κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἀρχῆς παραλύσας, Ἀρτάβανόν τε τὸν πρότερον καλούμενον τὸν μέγαν βασιλέα, καὶ διττοῖς διαδήμασι χρώμενον, ἀποκτεῖναι πάντα τε τὰ πρόσοικα βάρβαρα χειρώσασθαι, καὶ εἰς φόρου συντέλειαν ὑπάγεσθαι· οὐχ ἡσυχάζει, οὐδ' ἐντὸς Τίγριδος ποταμοῦ μένει, ἀλλὰ τὰς ὄχθας ὑπερβαίνων καὶ τοὺς τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ὅρους, Μεσοποταμίαν τε κατατρέχει, καὶ Σύροις ἀπειλεῖ· πᾶσάν τε τὴν ἀντικειμένην ἤπειρον Εὐρώπῃ καὶ διαιρουμένην Αἰγαίῳ τε καὶ τῷ πορθμῷ τῆς Προποντίδος, Ἀσίαν τε πᾶσαν καλουμένην, προγονικὸν κτῆμα ἡγούμενος, τῇ Περσῶν ἀρχῇ ἀνακτήσασθαι βούλεται· φάσκων ἀπὸ Κύρου τοῦ πρώτου τὴν ἀρχὴν ἐκ Μήδων εἰς Πέρσας μεταστήσαντος, μέχρι Δαρείου τοῦ τελευταίου Περσῶν βασιλέως, (οὗ τὴν ἀρχὴν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν καθεῖλε) πάντα μέχρις Ἰωνίας καὶ Καρίας ὑπὸ σατράπαις Περσικοῖς διῳκῆσθαι. προσήκειν οὖν αὐτῷ Πέρσαις ἀνανεώσασθαι πᾶσαν ὁλόκληρον ἣν πρότερον εἶχον ἀρχήν. Τοιαῦτα τοίνυν δηλωσάντων καὶ ἐπιστειλάντων τῶν ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς ἡγεμόνων, πρὸς τὴν αἰφνίδιον καὶ παρ' ἐλπίδα κομισθεῖσαν ἀγγελίαν οὐ μετρίως ὁ Ἀλέξανδρος ἐταράχθη, καὶ μάλιστα εἰρήνῃ ἐκ παίδων ἐντραφεὶς, καὶ τῇ κατὰ τὴν πόλιν ἀεὶ σχολάσας τρυφῇ. τὰ μὲν οὖν πρῶτα ἔδοξεν αὐτῷ, κοινωσαμένῳ τοῖς φίλοις, πρεσβείαν πέμψαι, καὶ διὰ γραμμάτων κωλῦσαι τὴν ὁρμὴν καὶ ἐλπίδα τοῦ βαρβάρου. ἔλεγε δὲ τὰ γράμματα, † δεῖν μένειν τε αὐτὸν ἐν τοῖς τῶν 130
ἰδίων ὅροις, καὶ μὴ καινοτομεῖν, μηδὲ ματαίαις ἐλπίσιν αἰωρούμενον, μέγαν ἐγείρειν πόλεμον· ἀγαπητῶς δὲ ἔχειν ἕκαστον τὰ αὑτοῦ. μηδὲ γὰρ ὁμοίαν ἔσεσθαι μάχην αὐτῷ πρὸς Ῥωμαίους, οἵαν πρὸς τοὺς γειτνιῶντας καὶ ὁμοφύλους βαρβάρους. ὑπεμίμνησκε δὲ τὰ γράμματα τῶν τε τοῦ Σεβαστοῦ

a *Scribo* ὑπηρέσκετο. ¶IN VERS. L. 1 tred. annos ita, sine querela cuiusquam, (quod quidem ad se att.) imp. gubernasset. *vel*, ita inculpate. 2 litteræ ducum Syriæ & Mesopotamiæ: *vel*, præfectorum Syr. 3 [Artaxatem *habet Gr. ploed. &c in texto & in annot. marg. Eodemq; modo etiam infra* 135] 4 qui prius Rex magnus vocabatur, dupl. 5 maiorum suorum possessionem existimare, ideoque imperio Persico velle recuperare. 6 primū. *refertur enim ad profectionem quæ post consecuta est*, M. 7 *vix Gr. sonat*, eiusdem nationis, *seu* gentis. *Possis etiam interpretari*, aduersus barbaros qui idem hominum genus essent. 8 Admonebant præterea litteræ vict.

καὶ τοῦ

καὶ τοῦ Τραϊανοῦ, Λουκίου τε καὶ Σεβήρου κατ' αὐτῶν τροπαίων. Τοιαῦτα μὲν δή τινα ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιστείλας, ᾤετο πείσειν ἢ φοβήσειν εἰς τὸ ἡσυχάζειν τὸν βάρβαρον. Ὁ δ', οὐδέν τι φροντίζων τῶν ἐπεσταλμένων, ὅπλοις ἀλλ' οὐ λόγοις οἰόμενος δεῖν τὰ πράγματα διοικεῖσθαι, ἐνέκειτο, ἄγων καὶ φέρων τὰ Ῥωμαίων ἅπαντα, κατατρέχων τε καὶ καθιππεύων Μεσοποταμίαν, λείας τε ἀπήλαυνε, καὶ τὰ ἐπικείμενα στρατόπεδα ταῖς ὄχθαις τῶν ποταμῶν, φρουροῦντά τε τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, ἐπολιόρκει. φύσει δ' ὢν ἀλαζών, καὶ ταῖς παρ' ἐλπίδας εὐπραγίαις ἐπαιρόμενος, πάντα ῥᾳδίως *χειρώσασθαι προσεδόκα. Ἦν δὲ αὐτὸν τὰ ἀναπείθοντα οὐ μικρὰ εἰς ἐπιθυμίαν ἀρχῆς μείζονος. πρῶτος γὰρ ἐτόλμησε τῇ Παρθυαίων ἀρχῇ ἐπιθέσθαι, Πέρσαις τε τὴν βασιλείαν ἀνανεώσασθαι. μετὰ γὰρ Δαρεῖον τὸν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος τῆς ἀρχῆς παραλυθέντα, παμπλείστοις ἐν ἔτεσι Μακεδόνες μὲν καὶ οἱ Ἀλεξάνδρου διάδοχοι, τὰ ὑπὸ τὰς ἀνατολὰς ἔθνη [καὶ] κατ' Ἀσίαν ἅπασαν [a] νειμάμενοι, κατὰ χώρας ἐβασίλευσαν. ἐκείνων δὲ πρὸς ἀλλήλους διαφερομένων, πολέμοις τε συνεχέσι τῆς Μακεδόνων δυνάμεως ἐξασθενούσης· πρῶτος Ἀρσάκης λέγεται, τὸ γένος Παρθυαῖος, ἀναπεῖσαι τοὺς ἐπέκεινα βαρβάρους ἀποστῆναι Μακεδόνων. περιθέμενός τε τὸ διάδημα, ἑκόντων Παρθυαίων καὶ τῶν προσχώρων βαρβάρων, αὐτός τε ἐβασίλευσε, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνου τοῦ γένους ἐπὶ πλεῖστον παρέμεινεν ἡ ἀρχή· μέχρις Ἀρταβάνου τοῦ καθ' ἡμᾶς γενομένου, ὃν Ἀρταξέρξης ἀποκτείνας, Πέρσαις τὴν ἀρχὴν ἀνεκτήσατο· τά τε
131 γειτνιῶντα † ἔθνη βάρβαρα χειρωσάμενος, ῥᾳδίως ἤδη καὶ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ ἐπεβούλευσεν. Ὡς δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐδηλώθη διατρίβοντι ἐν τῇ Ῥώμῃ τὰ κατὰ τὰς ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ βαρβάρου τολμώμενα, οὐκ ἀνασχετὰ ἡγούμενος, καλούντων δὲ αὐτὸν καὶ τῶν ἐκεῖσε ἡγεμόνων, ἀσχάλλων μὲν, καὶ παρὰ γνώμην, ὅμως δ' ἦγε περὶ ἔξοδον. ἔκ τε οὖν αὐτῆς Ἰταλίας καὶ τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις πάντων ἐθνῶν λογάδες ἐς τὴν στρατιὰν ἠθροίζοντο, ὅσοι σώματος εὐεξίᾳ καὶ ἡλικίας ἀκμῇ, εἰς μάχην ἐπιτήδειοι ἐνομίζοντο. κίνησίς τε μεγίστη πᾶσι τῆς ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐγένετο δυνάμεως, ἰσορρόπου ἀθροιζομένης πρὸς τὸ ἀγγελλόμενον τῶν ἐπιτρεχόντων βαρβάρων πλῆθος.

ac Traianus,[1] Luciusq; item & Seuerus adepti fuissent. Huiuscemodi litteris [2] Alexander persuasurū se barbaro, metu scilicet perterrito, pacem quietemq; arbitrabatur. Quibus ille contemptis, remq; armis potius q̃ verbis gerendam ratus, tum vero [3] ferocissim[e] ingruere, decursaq; ac perequitata Mesopotamia omni, prędas agere, atq; oppugnare Romanorum castra imposita fluminū ripis, quę scilicet imperii limites tuerētur. Quūq; esset natura gloriosus, ac sublimes animos gereret, successu rerum inopinato subacturum se omnia videlicet existimabat. Neq; enim parua erāt quæ illius animum ad maius concupiscendum regnum inflammabant. Primus namque ipse Parthis bellum inferre ausus, Persarum recepit imperium. Siquidē post Darium illum cui regnum Macedo Alexander abstulerat,[4] permultis sane annis Macedones ipsi, quiq; Alexandro successerunt, diuisas inter se Orientis Asiæq; totius regiones gubernarunt. Sed ortis inter ipsos discordiis, ac frequentibus bellis attrito Macedonum robore, primus Arsaces Parthus persuasisse earum regionū barbaris memoratur vt a Macedonib. deficerent: impositoq; sibi diademate, Parthorum barbarorumq; vicinorum cōsensu, & ipse regnum tenuit,[5] & posteris reliquit, ad Artabanum vsque regem, *qui nostra ætate fuit*. quo interfecto Artaxerxes, regnoq; Persis restituto, vicinaque † barbaria per vim subacta, facile iam Romanam quoq; potentiam lacessebat. Quæ vbi Alexandro Romæ agenti nuntiata sunt, minime iam ferendam putans insolentiā barbari, vocantibus illuc se ducibus, ægre scilicet tandem contraque animi sui sentētiam ad expeditionem se cōparat. Igitur in Italia prouinciisq; reliquis, delectus habebantur cunctorum qui vel habitudine corporis, vel ætatis vigore, idonei fore ad pugnam viderentur. Motusque ingens omnibus Romani imperii regionibus extitit delectibus habendis, qui tantæ barbarorū multitudini, *quanta incursiones facere nuntiabatur*, pares forent. 151

a *Participium* νειμάμενοι *cum* κατὰ χώρας *iungi puto.* ¶ IN VERS. L. 1 *Lucius Verus Marci gener, M.* 2 Alex. se barbarum exoraturum aut metum iniecturum putabat, qui illi quiescendi caussa foret. At ille, nihil curans quæ scripta essent, remque armis non verbis gerendam ratus, eo maiore studio ad bellum incumbebat, populans vastansque omnia quæ Romanorum erāt. 3 *Malim* ferocius: *sicut & scripsisse Politianum puto.* 4 *amplius quingentis, M.* 5 & ab illo oriundis longa annorum serie permansit.

At vero Alexander, vrbanis omnibus militibus conuocatis in *solitum* campum, conscensoq; tribunali, in hanc sententiam verba fecit: ¹ Cuperem, commilitones, eiuscemodi habere orationē apud vos, quę & dicenti mihi (vt consueuerat) ornamentum, & vobis audientibus lætitiam conciliaret. Nam quum multos annos pacem agitauerimus, siquid noui nunc audieritis, fortasse, quasi præter spem acciderit, expauescetis. Decet autem viros fortes atque moderatos, optima quidem optare, sed ferre quæcumq; incidant. Vt enim quæ cum voluptate agimus, dulcia: ita quæ cum virtute, gloriosa sunt. Atque vt is qui prior lacessit, ipse sibi iniurius videtur: ita qui propulsat iniuriam, confidentior ex conscientia fit, atq; ex iustitia spem bonā mutuatur. Artaxerxes, vir Persa, posteaq̄ Artabanum dominum suū interfecit, atque ad Persas imperium transtulit, etiam nostra arma lacessere, despecta maiestate Romana, & iā incursare ac vastare nostras prouincias aggreditur. Huic ego per litteras a principio studui persuadere vt in-
132 explebilem illam vecordiam † omitteret, neve aliena concupisceret. At ille, barbara insolentia prouectus, neque se continere suis sedibus iā vult, & nos ad pugnam prouocat. Ne cunctemur igitur, neve prœlium detrectemus: sed, quicumque seniores hic adestis, ² admonete quamprimum illum tropæorum, quę plurima aduersus barbaros, Seuero atq; Antonino parente meo ducibus, excitastis: quibus autem ætas integra est, laudē hāc inprimis ac gloriam concupiscite: vt intelligant omnes, scire vos nō solum pacem mansuete ac reuerēter colere, verumetiam, quum res postulat, fortissime prœliari. Quippe barbari, vt cedentibus detrectantibusq; acriter instant, ita repugnantib. minime resistūt. Neq; enim illis collata acies spem victorię pollicetur; sed excursibus fugaq; vtentes, lucrari se demum putāt quæ scilicet rapuerunt. at nos, quum omnia cōposita ordinataq; habeamus, tum illos vincere ac profligare semper didicimus. Talia quædam

Ὁ δ' Ἀλέξανδρος, ἀθροίσας τοὺς ἐν Ῥώμῃ στρατιώτας, συνήθως τε πάντας κελεύσας ἐς τὸ συνῆθες πεδίον, ἐπὶ βήματος ἀνελθὼν, ἔλεξε τοιάδε· Ἐβουλόμην μὲν, ὦ ἄνδρες συστρατιῶται, τοὺς συνήθεις πρὸς ὑμᾶς ποιεῖσθαι λόγους, δι' ὧν αὐτός τε ἐκοσμούμην δημηγορῶν, ὑμᾶς τε ἀκούοντας εὔφραινον. εἰρήνης γὰρ πολυετοῦς ἀπολαύσαντες, εἴ τι καινὸν νῦν ἀκούοιτε, ἴσως ἂν ὡς παρ' ἐλπίδα λεχθέντι ἐκπλαγείητε. χρὴ δ' ἄνδρας γενναίους τε καὶ σώφρονας, εὔχεσθαι μὲν ὑπάρχειν τὰ βέλτιστα, φέρειν δὲ τὰ προσπίπτοντα. τῶν μὲν γὰρ δι' ἡδονῆς πραττομένων ἡ ἀπόλαυσις γλυκεῖα· τῶν δ' ἐξ ἀνάγκης κατορθουμένων, ἔνδοξος ἡ ἀνδρεία. καὶ τὸ μὲν ἄρχειν ἀδίκων ἔργων, οὐκ εὐγνώμονα ἔχει τὴν πρόκλησιν· τὸ δὲ τοὺς ὀχλοῦντας ἀποσείεσθαι, ἔκ τε τῆς ἀγαθῆς συνειδήσεως ἔχει τὸ θαρραλέον, καὶ ἐκ τοῦ μὴ ἀδικεῖν, ἀλλ' ἀμύνασθαι, ὑπάρχει τὸ εὔελπι. Ἀρταξέρξης, ἀνὴρ Πέρσης, τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην Ἀρτάβανον ἀποκτείνας, τήν τε ἀρχὴν εἰς Πέρσας μεταστήσας, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑμετέρων ὅπλων καταθαρρήσας, καὶ τῆς Ῥωμαίων δόξης καταφρονήσας, πειρᾶται κατατρέχειν καὶ λυμαίνεσθαι τὰ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς κτήματα. οὗτοι ἐπειράθην, τὸ μὲν πρῶτον γράμμασι καὶ πειθοῖ, παῦσαι τῆς ἀπλήστου μανίας καὶ τῆς † ἀλλοτρίων ἐπιθυμίας. ὁ δ', ᵃ βαρβάρων 132 φερόμενος ἀλαζονείᾳ, οὔτε μένειν οἴκοι βούλεται, προκαλεῖταί τε ἡμᾶς εἰς μάχην. μὴ δὴ μέλλωμεν, μηδὲ ὀκνῶμεν· ἀλλ' οἱ μὲν πρεσβύτεροι ὑμῶν, ὑπομνήσατε ἑαυτοὺς τροπαίων ἃ μετὰ Σεβήρου καὶ Ἀντωνίνου τοῦ ἐμοῦ πατρὸς ἠγείρατε πολλάκις κατὰ βαρβάρων· οἱ δ' ἐν ἀκμῇ ὄντες, δόξης καὶ κλέους ἐπιθυμήσατε, δείξαντες ὅτι ἄρα καὶ εἰρήνην ἄγειν πράως καὶ μετ' αἰδοῦς ἐπίστασθε, καὶ τὰ πολεμικὰ, τῆς χρείας ἀπαιτούσης, γενναίως κατορθοῦτε. τὸ δὲ βάρβαρον, πρὸς μὲν τὰ ὑπείκοντα καὶ ὀκνοῦντα θαρσύνεται, τῷ δ' ἀντιπίπτοντι οὐκέθ' ὁμοίως ἀντέχει· ἐπεὶ μὴ ἐκ συστάσεως αὐτοῖς ἡ μάχη κατὰ τῶν ἀντιπάλων ὑπισχνεῖται τὸ εὔελπι, ἀλλ' ἐξ ἐπιδρομῆς ἢ φυγῆς κερδαίνειν νομίζουσιν ὅσα ἂν ἁρπάσωσι δι' ἁρπαγῆς. ἡμῖν δὲ καὶ τὸ εὔτακτον ἅμα τῷ κοσμίῳ ὑπάρχει, καὶ νικᾶν αὐτοὺς ἀεὶ δεδιδάγμεθα. Τοιαῦτά τινα

a *Malim θαρσεῖν. Alioqui videtur dicturus fuisse potius, τῇ τῶν βαρβάρων φυγῇ.* ¶IN VERS. L. 1 Vellem, commil. verba facere apud vos qualia consueueram: quæ & mihi concionanti ornamento, & vobis audientibus oblectamento erant. Nam quum nobis multos per annos pace frui contigerit, siquid noui nunc audiatis, fortassis ad id, vtpote præter exspectationem dictum, consternabimini. Verum par est viros for. atque mod. optare quidem vt sibi eueniant optima, sed ferre quæcumque accidant. Illis enim quæ cum voluptate fiunt, frui iucundum est: eorum autem quæ suscipere coacti ad prosperum perducimus exitum gloriosa est fortitudo. Et eius quidem a quo proficiscitur iniuria, rationi cōsentanea & æqua non est prouocatio: at quum eos qui nobis graues sunt repellimus, cum ex bona conscientia confidentiam accipimus, tum vero ex eo quod non inferimus sed propulsamus iniuriam, spem bonam concipimus. 2 in memoriam vobis reuocate tropæa quæ sæpe aduersus barb.

εἰπόντα

εἰπόντα τὸν Ἀλέξανδρον πᾶς ὁ στρατὸς αἰσίως ἐπευφήμησε, προθυμίας τε πάσας ἐς τὸ πολεμεῖν ὑπισχνεῖτο. ὁ δὲ, ἐπιδοὺς αὖθις χρήματα μεγαλοφρόνως, διασκευάζεσθαι τὰ πρὸς τὴν ἔξοδον ἐκέλευσε. κατελθών τε εἰς τὴν σύγκλητον βουλὴν, καὶ τοῖς προειρημένοις ὅμοια διαλεχθεὶς, ἐπήγγελλε τὴν ἔξοδον. καταλαβούσης δὲ τῆς ὡρισμένης ἡμέρας, θύσας τὰς ἐπὶ ταῖς ἐξόδοις νενομισμένας ἱερουργίας, προπεμφθείς τε ὑπὸ τῆς συγκλήτου καὶ παντὸς τοῦ δήμου, τῆς Ῥώμης ἀπῆρεν, ἐπιστρεφόμενος ἀεὶ πρὸς τὴν πόλιν, καὶ δακρύων. ἀλλ' οὐδὲ τῶν δημοτῶν ἦν τις ὃς ἀδακρυτὶ παρέπεμπεν αὐτόν. πόθον γὰρ ἑαυτοῦ τοῖς πλήθεσιν ἐμπεποιήκει, ἀνατραφείς τε [a] ὑπ' αὐτοῖς καὶ μετρίως ἄρξας τοσούτων ἐτῶν. μετὰ πολλῆς δὲ σπουδῆς ποιησάμενος τὴν πορείαν, τά τε Ἰλλυρικὰ ἔθνη καὶ στρατόπεδα ἐπελθὼν, πλείστην τε δύναμιν κἀκεῖθεν ἀθροίσας, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀφίκετο. ἐκεῖ δὲ γενόμενος, τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξήρτυε, γυμνάζων τε τοὺς
133 στρατιώτας καὶ τὰ πολεμικὰ ἀσκῶν. † Ἔδοξε δὲ αὐτῷ πρεσβείαν πάλιν πέμψαι πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ περὶ εἰρήνης καὶ φιλίας διαλέγεσθαι. ἤλπιζε γὰρ αὐτὸν πείσειν ἢ φοβήσειν, αὐτὸς παρών. ὁ δὲ βάρβαρος, τοὺς μὲν πρέσβεις τῶν Ῥωμαίων ἀπέπεμψεν ἀπράκτους, αὐτὸς δὲ ἐπιλεξάμενος τετρακοσίους Περσῶν τοὺς μεγίστους, ἐσθῆσί τε πολυτελέσι καὶ χρυσῷ κεκοσμημένους, ἵππων τε καὶ τόξων παρασκευῇ· πρέσβεις ἔπεμψε δὴ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, καταπλήξειν οἰηθεὶς τοὺς Ῥωμαίους τῇ τε ὄψει καὶ τῷ σχήματι τῶν Περσῶν. ἔλεγε δὴ ἡ πρεσβεία ὅτι δὴ κελεύει μέγας βασιλεὺς Ἀρταξέρξης ἀφίστασθαι Ῥωμαίους τε καὶ τὸν ἄρχοντα αὐτῶν, Συρίας τε ἁπάσης, Ἀσίας τε τῆς Εὐρώπῃ ἀντικειμένης· ἐᾶσαι δὲ ἄρχειν Πέρσας μέχρις Ἰωνίας τε καὶ Καρίας, καὶ ὅσα Αἰγαίῳ καὶ Πόντῳ ἔθνη διαιρεῖται. εἶναι γὰρ αὐτὰ Περσῶν προγονικὰ κτήματα. Τοιαῦτά τινα τῶν τετρακοσίων πρέσβεων ἀπαγγειλάντων, κελεύει ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς τετρακοσίους συλληφθῆναι· καὶ περιελόμενος πάσης τῆς περικειμένης σκευῆς, εἰς Φρυγίαν ἐξέπεμψε, δοὺς κώμας τε οἰκεῖν, καὶ χώρας γεωργεῖν· τοσαύτην αὐτοῖς ἐπιθεὶς τιμωρίαν, ὡς οἴκαδε μὴ ἐπανελθεῖν. ἀποκτεῖναι γὰρ ἀνόσιον καὶ οὐ πάνυ ἀνδρεῖον ἡγήσατο, μήτε

loquutum Alexandrum alacri vociferatione milites exceperunt, ac se promptissimos ad bellandum ostenderunt. Ille, diuiso largiter stipendio, iubet ad iter accingi: mox ad eandem ferme sententiam loquutus in senatu, diem discessui præstituit. Quæ vbi aduenit, [1] sacris *discessus causa* de more peractis, deducente senatu populoque vniuerso, Roma proficiscitur, *urbem* identidem respectans, ac lacrymans. Sed neque popularium quisquam fuit, [2] qui siccis oculis aspexerit abeuntem. quippe omnem multitudinem sui cupidam habebat, educatus [3] ab ipsis, imperioque tam multos annos modestissime administrato. Ceterum festinato itinere, quum Illyricas etiam gentes exercitusque lustrasset, magnis inde quoque viribus collectis, Antiochiam contendit. In ea ciuitate, quæ belli vsus postularet, diligenter comparabat: exercendis etiam militibus ac ceteris bellicis muneribus pertractandis intentus.
†Visum igitur illi est legationem iterum mittere ad Persarum regem, quæ 135
de pace amicitiaque cum illo ageret. Nam quum ipse iam afforet, minime desperabat aut persuasurum quæ vellet, aut certe perterrefacturum. Enimuero barbarus Romanos oratores re infecta domum remisit: ipse quadringentos e suis *delectos* proceritate insignes, vestituque eleganti & auro exornatos, equis atque arcubus conspicuos, legatos ad Alexandrum mittit: perterritum iri Romanos putans aspectu illo cultuque Persarum. Legationis eius hæc erat sententia: Iubere magnum regem Artaxerxem, Romanos eorumque principem Syria omni, Asiaque quæcumque ex aduerso Europæ sita est, decedere: sinere Persas Ionia Cariaque tenus dominari, omnibusque iis regionibus quas mare Ægæum Pontusque disterminat: [4] *esse enim illa Persarum possessiones a maioribus acceptas.* Hæc afferentes legatos [5] quadringentos comprehendi Alexander iubet: omnique adempto cultu in Phrygiam relegat, vicis agrisque concessis quos colerent: contentus hoc supplicio interdicti in patriam reditus. quippe occidere, nefarium facinus, minimeque virile arbitrabatur, neque

a *Malim* ὑπ' αὐτῶν, *aut* ἐν αὐτοῖς. ¶ IN VERS. L. 1 sacris, quæ discedentibus consueta sunt, peractis. 2 qui sine lacrymis illum deduxerit. 3 sub ipsis, Gr. 4 eas enim auitas esse Persarum possessiones, M. [5 *vulg. libri habent* quadraginta, *sed* quadringentos *agnoscit etiam Zonaras, vt leam. Hartungus adnotauit Decuria 3 cap. 2*]

in acie captos, & sui regis mãdata exsequutos. His ad hũc modum peractis, comparante iam se vt fluuios transgrederetur Alexandro, ac Romanorum exercitum in barbarorum agros deduceret; defecerunt ab illo milites nõnulli, ex Ægypto acciti. neque non in Syria quoq; res nouas contra imperium moliti alii: sed vniuersi tamen oppressi statim, supplicioq; affecti sunt. Quosdam etiam exercitus in regiones alias transtulit Alexãder, vt inde barbarorum incursiones facilius arcerentur. Quibus ordinatis rebus, magnoq; iam coacto exercitu,

134 † quumprimum se haud imparem fore aduersariorũ copiis credidit, de amicorum sentẽtia milites trifariam distribuit: sic vt vnam partẽ iuberet, spectantem ad septemtriones, facere iter per Armeniam, (quæ regio amica Romanis videbatur) atq; illinc Medorum fines incursare: alteram item [1]ad septemtrionem, per barbarorum agros contendere, vbi cõfluentes Tigris & Euphrates, densissimis paludibus excipi, atq; ob id eorum *dumtaxat fluuiorum* latere egressus dicũtur: tertiam porro *valentissimamq;* exercitus partem ipse adducturum se aduersus barbaros medio iam itinere pollicebatur. Ita enim putabat, diuersis itineribus imparatos eos, ac sic necopinantes oppressurum; Persarumq; copias, semper ingruentibus Romanis occursantes, distractũ iri, atq; imbecilliores futuras, minusque ordinate prœliũ suscepturas. (Neq; enim mercenario milite vtuntur barbari, quẽadmodũ Romani cõsueuerunt: neq; statiuis castris exercitus habent, qui bellorum artibus exerceantur: sed omnis multitudo virorum, [2] nonnumquam autem mulierum quoq;, regis congregatur imperio; quæ mox bello peracto, suas protinus in sedes dimittitur: ea demum præmia belli referens quæ cuiq; ex rapina superfuerint. Arcubus autem & equis non in prœlio tantum more Romanorum vtuntur, sed a pueritia vsque enutriuntur vna, venatu inuigilantes, pharetratiq; semper, ac numquã ex equis desilientes, siue bellum gerant, siue feras conficiant.) [3] Sed hoc Alexandri consilium, etsi

μαχομένους, καὶ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ τοῦ ἑαυτῶν δεσπότου ἀγγείλαντας. Τούτων δὴ οὕτω πεπραγμένων, [a] παρασκευαζομένου τε τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ διαβαίνειν τοὺς ποταμούς, εἴς τε τὴν βάρβαρον γῆν τὸν στρατὸν διαγαγεῖν, ἐγένοντο τινὲς καὶ ἀποστάσεις στρατιωτῶν [b] ἀπό τε Αἰγύπτου ἐληλυθότων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν κατὰ Συρίαν κινηθέντων τινὰ ἐπιχειρησάντων περὶ τὴν βασιλείαν· οἳ ταχέως φωραθέντες, ἐκολάσθησαν. ἀλλὰ καὶ τινὰ τῶν στρατοπέδων μετέστησεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς ἕτερα χωρία, ἐπιτηδειότερα δοκοῦντα εἶναι πρὸς τὸ κωλύειν τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομάς. Τούτων δὴ αὐτῷ διοικηθέντων, τῆς τε στρατιᾶς παμπληθοῦς συνειλεγμένης,

† ὅτε δὴ ἀντίπαλα καὶ ἰσόρροπα ᾠήθη εἶναι τὰ ἑαυτοῦ στρατεύματα τοῖς πλήθεσι τῶν βαρβάρων, σκεψάμενος σὺν τοῖς φίλοις, εἰς μὲν δὲ τρεῖς μοίρας καὶ τὴν μὲν μίαν ἐκέλευσε, πρὸς τὰ ἀρκτῷα μέρη ἀφορῶσαν, δι' Ἀρμενίας ἐπελθοῦσαν, φιλίου Ῥωμαίοις δοκούσης, κατατρέχειν τὴν Μήδων χώραν· τὴν δ' ἑτέραν ἔπεμψε πρὸς τὰ ἀρκτῷα μέρη τῆς βαρβάρου γῆς βλέπουσαν, ἔνθα συρρέοντας τὸν Τίγριν καὶ τὸν Εὐφράτην ἕλη πυκνότατα ὑποδέχεσθαι λέγουσι, καὶ λανθάνειν τὰ ῥεῖθρα ἐκείνων μόνων διὰ τοῦτο τὰς ἐκβολάς. τὴν δὲ τρίτην μοῖραν καὶ δυνατωτάτην τοῦ στρατοῦ αὐτὸς ἔχων, ὑπέσχετο ἐπάξειν τοῖς βαρβάροις κατὰ μέσην τὴν πορείαν. οὕτω γὰρ ᾤετο διαφόροις ἐφόδοις ἀφυλάκτως τε καὶ ἀπροσδοκήτως αὐτοῖς ἐπελεύσεσθαι· καὶ τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν ἀεὶ πρὸς τοὺς ἐπιόντας διαιρούμενον ἀσθενέστερόν τε ἔσεσθαι, καὶ ἀτακτότερον μάχεσθαι. (οὐ γὰρ δὴ μισθοφόροις χρῶνται στρατιώταις οἱ βάρβαροι, ὥσπερ Ῥωμαῖοι, οὐδὲ στρατόπεδα ἔχουσι συνεστῶτα καὶ μένοντα, πολέμου τέχναις ἐγγεγυμνασμένα· ἀλλὰ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν ἀνδρῶν, ἐσθ' ὅπη καὶ τῶν γυναικῶν, ἐπὰν κελεύσῃ βασιλεύς, ἀθροίζεται· διαλυθέντος δὲ τοῦ πολέμου, ἕκαστος εἰς τὰ ἑαυτοῦ ἐπανέρχεται, τοσοῦτον ἀποκερδήσας [d] ὅσα ἂν ἐξ ἁρπαγῆς αὐτῷ περιγένηται). τόξοις τε καὶ ἵπποις οὐκ εἰς τὸ πολεμεῖν μόνον χρῶνται, ὥσπερ Ῥωμαῖοι, ἀλλ' ἐκ παίδων σὺν αὐτοῖς ἀνατρέφονται, καὶ θηρῶντες διαιτῶνται, οὔτε τὰς φαρέτρας ποτὲ ἀποτιθέμενοι, οὔτε τῶν ἵππων ἀποβαίνοντες, ἀεὶ δὲ αὐτοῖς χρώμενοι ἢ κατὰ πολεμίων ἢ κατὰ θηρίων) Ἀλέξανδρος μὲν οὖν, ὡς

a *Pro eo quod magis vsitate dictum fuisset,* παρασκευαζομένου τε τοῦ Ἀλεξάνδρου διαβαίνειν τε τοὺς ποταμούς, καὶ εἰς τὴν βαρβ. *Suspicarer aliquid desiderari aliquid ante* τὸ διαβαίνειν. b *for.* ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου. *Alioqui particula* τε *reddenda videri posset altera partic.* καὶ, *cum alio genitiuo.* c *scribo* [...] *vel* [...] d *præcedens* τοσοῦτον *videtur hic postulare* ὅσον. ¶IN VERS. L. 1 ad septemtrionales barbarici soli partes spectantem, Gr. 2 nonnunquam, *seu* alicubi, M. 3 Optimum igitur Alexander consilium inierat, vt quidem putabat: sed eius deliberationem fortuna intercepit.

ᾤετο,

ᾤετο, ἄριστα βεβουλεῦσθαι· ἔσφηλε δὲ αὐτοῦ τὴν γνώμην ἡ τύχη. ὁ μὲν γὰρ πεμφθεὶς δι' Ἀρμενίας στρατιωτικόν, μόλις καὶ χαλεπῶς ὑπερβαλὼν τὰ τῆς χώρας ὄρη τραχύτατά τε ὄντα καὶ κρημνωδέστατα, (πλὴν ἔτι θέρους ὄντος ἀνεκτὴν εἶχε τὴν πορείαν) ἐμβαλὼν εἰς τὴν Μήδων χώραν, ἐπόρθει τε αὐτήν, καὶ πολλὰς ἐνέπρησε
135 κώμας, λείαν τε ἀπήγαγεν. ὁ δὲ Πέρσης † μαθών, ἐπήμυνε κατὰ δύναμιν. ἀπείργειν δὲ τοὺς Ῥωμαίους οὐ πάνυ τι ἐδύνατο. τραχεῖα γὰρ οὖσα ἡ χώρα, τοῖς μὲν πεζοῖς καὶ τὴν βάσιν εὐπαγῆ καὶ τὴν πορείαν εὐμαρῆ παρεῖχεν. ἡ δὲ ἵππος τῶν βαρβάρων, ὑπὸ τῆς τῶν ὀρῶν τραχύτητος, ὁμοῦ καὶ πρὸς δρόμον ἐπείχετο, καὶ καθιππεύειν ἢ ἐπιέναι ἐκωλύετο. Ἧκον δέ τινες ἀγγέλλοντες τῷ Πέρσῃ, ὡς ἄρα φαίνοιτο Ῥωμαίων στρατὸς ἕτερος, ἐν τοῖς ἑῴοις μέρεσι Παρθυαίων, τά τε πεδία κατατρέχουσι. διόπερ φοβηθεὶς [a] ἐκεῖνα, μὴ τὰ ἐν Πάρθοις ῥᾳδίως λυμηνάμενοι, εἰς Πέρσας ἐμβάλωσι, καταλιπὼν τινὰ δύναμιν ὅσην αὐτάρκη ᾤετο ῥύεσθαι Μηδίαν, αὐτὸς σὺν παντὶ τῷ στρατῷ εἰς τὰ ἑῷα μέρη ἠπείγετο. ἡ δὲ τῶν Ῥωμαίων στρατιὰ τὴν πορείαν ἀμελέστερον ἐποιεῖτο, μήτε τινὸς φαινομένου μήτε ἀνθεστῶτος· ἤλπιζέ τε τὸν Ἀλέξανδρον σὺν τῇ τρίτῃ μοίρᾳ, γενναιοτάτῃ οὔσῃ καὶ μεγίστῃ, εἰς μέσους ἐμβεβληκέναι τοὺς βαρβάρους· [b] κἀκείνους, ἀνθελκομένους ἀεὶ πρὸς τὸ ἐνοχλοῦν, σχολαιτέραν αὐτοῖς καὶ ἀδεεστέραν παρέξειν τὴν ἔφοδον. προείρητο γὰρ πᾶσι τοῖς στρατοῖς ὑπερτρέχειν, καὶ τόπος ὥριστο εἰς ὃν [c] καὶ ὅπου συνελθεῖν ἔδει, πάντα τὰ ἐμπίπτοντα [d] καὶ ἐν μέσῳ χειρουμένους. Ἔσφηλε δὲ αὐτοὺς ὁ Ἀλέξανδρος, μήτε εἰσαγαγὼν τὸν στρατόν, μήτε εἰσελθών, ἢ διὰ δέος, ἵνα μὴ δὴ αὐτὸς κινδυνεύοι ψυχῇ καὶ σώματι ὑπὲρ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς· ἢ τῆς μητρὸς ἐπισχούσης γυναικείᾳ δειλίᾳ καὶ ὑπερβαλλούσῃ φιλοτεκνίᾳ. ἤμβλυνε γὰρ αὐτοῦ τὰς πρὸς ἀνδρείαν ὁρμάς, πείθουσα δεῖν ἄλλους ὑπὲρ αὐτοῦ κινδυνεύειν, ἀλλὰ μὴ αὐτὸν παρατάττεσθαι. ὅπερ τὸν εἰσελθόντα Ῥωμαίων στρατὸν ἀπώλεσεν. ὁ γὰρ Πέρσης, σὺν πάσῃ τῇ δυνάμει ἐπελθών, οὐ προσδοκῶντος τοῦ στρατοῦ, ἐκπεριελθών, καὶ ὥσπερ σαγηνεύσας, πανταχόθεν τε τοξεύων, διέφθειρε τὴν δύναμιν τῶν Ῥωμαίων, ὀλίγων τε πρὸς

longe optimum prima specie videbatur, statim tamen fortuna destituit. Siquidem exercitus contēdere per Armeniam iussus, vix ægreq; superatis eius regionis asperrimis præruptissimisq; montibus, (quamq̃ æstas tolerabilius iter faciebat) impetu in Mediam facto, vicos concremauit, prædamq; abegit. At rex Persarum, † in- 135
tellecta re, confestim quam maximis potuit copiis auxilio adfuit. Ceterum arcere illinc Romanos minime poterat. quippe aspera regio, peditib. quidem stabilem gressum facilemq; trāsitum præbebat: at barbarorum equitatus, montium asperitate, & cursum difficiliorem, & iter habebat impeditius. Nūtiatum dein *Persarum* regi est, [1] exercitum alterū Romanorum, Parthorum in agros, qua ad oriētem spectāt, impetum fecisse. Quare metuens ne Parthis facile superatis, mox in Persiam grassarētur, relictis copiis quantæ ad tuendam Mediā satis fore videbātur, ipse cum toto exercitu ad orientis partes accelerabat. Ceterum exercitus Romanus, comparente ac repugnante nullo, negligentius iter faciebat; ratus Alexandrum cum tertia parte copiarum, quæ maximæ validissimæq; forent, in medios incurrisse barbaros. Itaq; [2] restitātibus illis, atq; ob id exercitum retentantibus, minime sibi properandum putabant, vt qui se tutos crederent; præstituto antea loco, in quem pariter vniuersi [3] cum præda abacta, captiuisq; omnibus, conuenirent. Sed eos Alexander fefellit. neq; enim aut ipse venit, aut exercitum adduxit: incertū metune proprio, ne ipse, imperium tuendo, vita periclitaretur; an quia mater retinuerit, muliebri pauore & caritate filii nimia. Siquidem omnes illius generosos spiritus retundebat; [4] suadens alios potius periculis exponeret, quam ipse in acie consisteret. Quæ res exercitum Romanum fines barbarorum ingressum, plane [5] prodidit. Etenim Persarum rex, omnibus copiis occurrens imparatis, minimeq; exspectantibus, quasiq; intra retia [6] vndiq; concludens. *& sagittis petens*, omnem Romanorum exercitum profligauit. Quippe pauci

a *Scribo ἐκεῖνο.* b *Sequutus est quidem eandem lect. Pol. sed hæc disiungens a verbo præcedente ἤλπιζε.* c *Hæ duæ voculæ καὶ ὅπου, supervacaneæ esse videntur.* d *Post partic. καὶ deesse puto τοὺς αἰχμαλώτους, vel τὰ αἰχμάλωτα: & interpungendum post ἔδει: vt totus ita locus legatur: καὶ τόπος ὥριστο, εἰς ὃν συνελθεῖν ἔδει, πάντα τὰ ἐμπίπτοντα καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐν μέσῳ χειρουμένους. [Potest tamen & vulg. lectio retineri, subaudito per repetitionem articulo τὰ, hoc sensu:* omnibus quæ occurrebant & in medio sita erant, subactis] ¶IN VERS. L. 1 alium Rom. exercitum in parte orientali Parthiæ conspici, & in planitiem incursionem facere. 2 illis infesto exercitui semper obnitentibus. M. [*Stephanus hic ad Annotationes suas remittit lectorem*] 3 captis omnibus obuiis atque in medio positis conuenirent, M. 4 persuadens oportere alios pro ipso periclitari, non autem ipsum in aciem prodire. 5 *Polit. puto scripsisse* perdidit. *quod verbum & loco aptum est, & Græcæ voci plane respondet.* 6 vsquequaque circumdans. M.

plurimis resistere haud poterāt, sem-
136 perque nudas corporis partes † armis aduersus impetum sagittarum protegebant; satis præclare agi secum existimantes, si nulla edita pugna integri recessissent. Sed quum aliquamdiu consertum clipeis sese quasi muro circumsepsissent, atque omnes vndique, velut vrbs aliqua, oppugnarentur consauciarenturq;, tandem, vbi diu fortiter restiterant, occidione occiderunt. Ingens hæc calamitas, & qualis nulla facile memoratur, [1] Romanis incidit, amisso ingenti exercitu, vel fide vel robore cuilibet antiquorum exercituũ conferendo: Persam vero *fastu &* maiorum spe impleuit tantarum successus rerum. Quæ vbi nuntiata Alexandro sunt, grauissime tunc ægrotanti, siue ex mœrore animi, siue insolentia cæli, cum ipse tulit molestissime, tum exercitus omnis grauiter Imperatori succensebat. Quippe ipsius mendacio, [2] minime signis seruatis, proditos ab eo suos milites dictitabāt. Ceterum Alexander, morbi cælique illius æstuosi impatiens, laborante pariter omni exercitu, maximeque Illyricianis, qui humido hibernoque cælo insueti, largiusque cibum *more suo* capientes, letaliter ægrotabant: redire Antiochiam constituit, [3] accitis etiam eo militibus; qui montium tamen atq; hiemis asperitate [4] attriti, paucissimis tantum reliquis, perierant. Copias autem quas secum Alexander habebat, Antiochiam reduxit, multis inde quoque amissis. Quare magnum exercitui mœrorem, magnum Alexandro dedecus ea res attulit: quum scilicet omnibus locis fortuna illius consilium fefellerit. Siquidem plurimi e triplici illo exercitu (ita namq; [5] distribuebat) desiderati sunt, diuersis calamitatibus, morbo, ferro, frigore. Vt vero Antiochiã peruenit Alexander, facile & ipse cõualuit, spiritu illo
137 cæli, & † aquarũ abundãtia post æstuosos Mesopotamiæ calores refectus, & milites vniuersos recreauit; cõsolatus etiã mœstitiam illorũ pecuniis elargiendis. id. n. solũ valere ad [6] cõciliãdos

πολλοῖς αὐτίστασθαι μὴ δυνάμενοι, καὶ ἀεὶ τὰ γυ-
136 μνὰ ἑαυτῶν, εἰς ἃ ἐτοξεύοντο, † φραττόντων τοῖς ὅπλοις. ῥύεσθαι γὰρ αὐτοῖς τὰ σώματα, οὐ μάχεσθαι, ἀγαπητὸν ἦν. ἔστε δὴ πάντες ἐς ἓν αὐτὸ συναλισθέντες, καὶ τῇ τῶν ἀσπίδων προβολῇ ὥσπερ τειχίσαντες, ἀπεμάχοντο ἐν σχήματι πολιορκίας, βαλλόμενοι πανταχόθεν καὶ τιτρωσκόμενοι· [a] ἀντισχόντες εἰς ὅσον ἐνεδέχετο ἀνδρείως, τὸ τελευταῖον πάντες διεφθάρησαν. μεγίστη τε αὕτη συμφορά, καὶ οὐ ῥᾳδίως μνημονευθεῖσα Ῥωμαίοις ἐπέσχε, δυνάμεως μεγίστης διαφθαρείσης, γνώμῃ καὶ ῥώμῃ μηδεμιᾶς τῶν ἀρχαίων ἀποδεούσης· τόν τε Πέρσην εἰς ἐλπίδα μειζόνων πραγμάτων ἐτύφωσε τηλικούτων ἔργων εὐπραγία. Ὡς δὲ ταῦτα τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐδηλώθη, χαλεπῶς νοσοῦντι, εἴτε διὰ δυσθυμίαν, εἴτε διὰ τὴν τοῦ ἀέρος ἀήθειαν, αὐτός τε διαφόρως ἤνεγκε, καὶ ὁ λοιπὸς στρατὸς ἠγανάκτησε πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ ἐχαλέπαινεν, ὅτι δὴ ψευσαμένου αὐτοῦ, καὶ μὴ τηρήσαντος τὰ [b] συνθήματα, προδοθείη ὁ εἰσελθὼν στρατός. πλὴν ὁ Ἀλέξανδρος, μήτε τὴν νόσον φέρων καὶ τὸ πνιγῶδες τοῦ ἀέρος, τοῦ τε στρατοῦ παντὸς νοσοῦντος, καὶ μάλιστα τῶν Ἰλλυρικῶν στρατιωτῶν, (οἳ ὑγρῷ καὶ χειμερίῳ ἀέρι ἐνεθισμένοι, τροφάς τε πλείονας συνήθως εἰσφερόμενοι, χαλεπῶς νοσοῦντες, διεφθείροντο) ἐπανελθεῖν τε εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐβουλεύσατο, καὶ πέμψας, τὸν ἐν Μηδίᾳ στρατὸν ἐπανελθεῖν ἐκέλευσεν. ἐκεῖνος [*] μὲν ὁ στρατὸς ἐπανιών, πλεῖστος ἐν τοῖς ὄρεσι διεφθάρη· καὶ ἠκρωτηριάσθησαν οὐκ ὀλίγοι ἐν δυσχειμέρῳ χώρᾳ, ὡς ὀλίγους πάνυ ἐκ πολλῶν ἐπανελθεῖν. τὸ δὲ σὺν αὐτῷ πλῆθος ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐπανήγαγε, πολλῶν καὶ ἐξ ἐκείνης τῆς μοίρας ἀπολωλότων· [*] ὡς μεγίστην ἐνεγκεῖν δυσθυμίαν τῷ στρατῷ, καὶ Ἀλεξάνδρῳ ἀδοξίαν, σφαλέντι καὶ γνώμῃ καὶ τύχῃ, καὶ τῶν τεσσάρων μοιρῶν τοῦ στρατοῦ [b] ὧν ἔνειμε, τὸ πλεῖστον ἀποβαλόντι διαφόροις συμφοραῖς, νόσῳ, πολέμῳ, κρύει. Γενόμενος δὲ ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ ὁ Ἀλέξανδρος, αὐτός τε ῥᾳδίως ἐπερρώσθη τῷ εὐψυχεῖ
137 καὶ εὐύδρῳ τῆς † πόλεως, μετὰ τὸν ἐν Μεσοποταμίᾳ σχεδὸν αὐχμόν, τούς τε στρατιώτας ἀνεκτᾶτο· καὶ ἐφ' οἷς ἐλελύπητο, παραμυθεῖτο μεγαλοδωρεᾷ χρημάτων. τοῦτο γὰρ μόνον εἰς εὔνοιαν ἀνάκτησιν

a Συνθήματα vocare videtur ea de quibus inter eos conuenerat, principio pag. 34. [vt signif. pactis conuentisque minime seruatis] b Polit. ita vertit quasi legerit ἐν οἷς μέν. dicuntur autem hæc veluti per parenthesin. alii quidem hunc locum taliter et qualis infra 151, ἐκείνης τῆς μοίρας ἐκ τριῶν ἐπανήγαγεν ¶IN VERS. L. 1 Romanorum fortunas retroegit Budæus. 2 Vide ann. 1. et regione. 3 reuocato etiam e Media exercitu, M. 4 Longe alia est vis verbi Græca in parte [illegible] significatur: ad eum intelligendum siue stadia partes extremas corporis præ frigore amisisse. [Ita enim fere Græca sonant: Ille igitur exercitus reuertens, maxima ex parte in montibus interiit: nec pauci extremis corporis partibus frigore mutilati sunt vt in regione hiemata difficili: ita vt e multis perpauci sint reuersi] 5 Aptius, distribuerat, vt etiam Polit. scripsisse puta. 6 reconciliandos, M.

στρατιωτῶν

στρατιωτῶν ἐνόμιζε θαρρήσειν. δύναμίν τε ἤθροιζε καὶ παρεσκεύαζεν, ὡς δὴ πάλιν ἐπάξων Πέρσαις, εἰ ἐνοχλοῖεν καὶ μὴ ἡσυχάζοιεν. Ἀπηγγέλλετο δὴ καὶ ὁ Πέρσης λύσας τὴν δύναμιν, καὶ ἑκάστους εἰς τὰ ἑαυτῶν ἀποπέμψας. εἰ γὰρ καὶ ἐκ τοῦ κρείττονος ὑπέρτεροι ἔδοξαν γεγονέναι οἱ βάρβαροι, πλὴν ὅμως ἐτετρύχωντο ταῖς τε κατὰ Μηδίαν πολλάκις γενομέναις συμβολαῖς, τῇ τε ἐν Παρθίᾳ μάχῃ, πολλῶν μὲν πεσόντων, παμπλείστων δὲ τετρωμένων. οὐ γὰρ ἀνάνδρως οἱ Ῥωμαῖοι ἡττήθησαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς πολεμίους ἔσθ' ὅπῃ κακώσαντες· περὶ τοῦτο δὲ ἀπολόμενοι, παρ' ὅσον πλήθει ἐλάττους εὑρέθησαν. ὡς σχεδὸν ἰσαρίθμου γενομένου τοῦ ἑκατέρωθεν πεσόντος στρατοῦ, τὸ περιλειφθὲν τῶν βαρβάρων, πλήθει ἀλλ' οὐ δυνάμει δοκεῖ νενικηκέναι. δεῖγμα δὲ τοῦτο οὐ μικρὸν τῆς βαρβάρων κακώσεως· ἐτῶν γοῦν τριῶν ἢ τεττάρων ἡσύχασαν, οὐδ' ἐν ὅπλοις ἐγένοντο. ἅπερ μανθάνων ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ [a] οὗτος ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ διέτριβεν. εὐθυμότερος δὲ καὶ ἀδεέστερος γενόμενος, ἀνειμένης αὐτῷ τῆς περὶ τὰ πολεμικὰ φροντίδος, ταῖς τῆς πόλεως ἐσχόλαζε τρυφαῖς. ¶ Οἰομένου δὲ αὐτοῦ τὰ ἐν Πέρσαις [b] ἐν εἰρήνῃ μὲν συγκείμενα ἡσυχάζειν, ἔχειν δὲ ἀνακωχὴν καὶ μέλλησιν τοῖς βαρβάροις πρὸς τὸ πάλιν ἐπάγειν τὸν στρατόν· ὃς ἅπαξ διαλυθεὶς, οὐ ῥᾳδίως ἠθροίζετο, ἅτε μὴ συντεταγμένος, μηδὲ συνεστώς, ἀλλ' ὄχλος μᾶλλον ἢ στρατὸς ὑπάρχων· καὶ τῶν ἐπισιτισμῶν αὐτοῖς τοσούτων ὄντων, ὅσον ἂν ἕκαστος ἀφικνούμενος πρὸς τὸ ἑαυτοῦ χρείας ἐπενέγκηται· καὶ δυσαποσπάστως τε καὶ δυσόκνως καταλιπόντων τέκνα καὶ γυναῖκας καὶ τὴν οἰκείαν χώραν· αἰφνιδίως ἄγγελοί τε καὶ γράμματα ἐτάραξε τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ εἰς
138 μείζονα φροντίδα ἐνέβαλεν, ἐπιστειλάντων † αὐτῷ τῶν ἐμπεπιστευμένων τὴν Ἰλλυρίδος ἡγεμονίαν, ὅτι ἄρα Γερμανοὶ Ῥῆνον καὶ Ἴστρον διαβαίνοντες, τὴν Ῥωμαίων πορθοῦσιν ἀρχήν, καὶ τά τε ἐπὶ ταῖς ὄχθαις στρατόπεδα ἐπικείμενα, πόλεις τε καὶ κώμας πολλῇ δυνάμει κατατρέχουσιν· εἴη τε οὐκ ἐν ὀλίγῳ κινδύνῳ τὰ Ἰλλυρικὰ ἔθνη, ὁμοροῦντα καὶ γειτνιῶντα Ἰταλίᾳ. δεῖσθαι τοίνυν τῆς αὐτοῦ παρουσίας, καὶ τοῦ στρατοῦ παντὸς ὃς ἦν σὺν αὐτῷ. Δηλωθέντα δὴ ταῦτα τόν τε Ἀλέξανδρον

militum animos arbitrabatur. Copias autem instaurabat, comparabatq; de integro: quasi iterum in Persas exercitum deducturus, si molesti esse pergerent, neque ab iniuria desisterent. Sed & rex Persarum dimisisse milites suam quemque domum nūtiabatur. nam, quamuis bello superiores fuisse barbari viderētur, tamen prœliis crebris in Media Parthiaque gestis, pars ceciderant, alii attriti & saucii superfuerant. [1] Neque enim segniter Romani deuicti, sed ipsi quoque interdum exitiosi hostibus: nullaque adeo re magis perierunt quam quoniam pauciores deprehensi. Nam quum fere par vtrimque numerus cecidisset, reliquiæ illæ barbarorum nō quidem viribus fuisse superiores, sed numero, videbantur. [2] Cuius rei argumentum est, quod triennio mox aut quadriennio barbari nequaquam arma resumpserunt. Quibus intellectis Alexander Antiochiæ commorabatur; hilariorque iam & liberior, laxatis bellorum curis, vrbis eius deliciis indulgebat. ¶ [3] Enimuero putante illo tum quieturos Persas, aut sane multum spatii moræque intercessurum priusquam exercitum de integro cogerent, haud facile, quum semel dissipatus est, in vnum coeuntem: (vtpote incertum atque inordinatum, vulgusque potius quam exercitum, tantumq; commeatuum habentem quantum sibi vnusquisq; ad præsentem vsum domo attulisset; præterea ægre filios vxoresque & sedes proprias relinquentem) statim nuntii litteræq; ab Illyricis procuratoribus adfuerunt, qui eum vehementer perturbarēt, curamq; animo † maiorem 138
iniicerent. quippe significabāt, Germanos Rhenum Danubiumq; trāsgressos, Romanos in fines hostiliter intrasse: oppugnareq; iam exercitus ripis insidentes, perque vrbes & vicos magnis copiis excurrere. Quapropter haud leuiter Illyricas nationes, conterminas vicinasque Italiæ, periclitari. Opus esse igitur ipsius præsentia, totoque quantum secum exercitum haberet. Hæc & formi-

---

a *Videtur mutandum* οὗτος *in* οὕτως [*vel* αὐτός] b *Herod. scripsisse arbitror,* ἐν εἰρήνῃ μὴ οὐ κείμενα ἡσυχάζειν. ¶In vers. L.

1 Non enim nullo fortitudinis specimine edito perierunt Romani: sed ipsi vicissim hostibus alicubi magnam cladem intulerunt. Neque aliud in causa fuit cur perirent, quam quod multitudine impares fuerunt deprehensi. 2 magnum autem cladis barbarorum est arg. quod trienio post aut q. 3 En. put. illo Persas ita se habere, vt quidem non tamquam in pace quiescerent, sed illis barbaris, induciis saltem & aliqua cunctatione opus esse, antequam rursus exercitū immitterent, haud fac. *Sequor autem in hac interpretatione meam emendationem, quam e regione annotaui.*

dinem Alexandro, & Illyricis militibus mœstitiam attulerũt. quippe duplici se calamitate vsos intelligebant: quod & ipsi male accepti in acie aduersus Persas fuerãt, & suos domi cęsos a Germanis audiebant. Quare indignabantur atq; Alexãdro succensebant, tamquam res in oriente prius vel metu vel negligentia prodidisset, nunc autem rebus ad septemtrionem vocantibus, metu cũctaretur. Erãt autem Alexãder iam atq; amici illius etiam de ipsa Italia solliciti. neq; enim par periculum a Persis atq; a Germanis impendebat. Nam qui sub orientem habitant, magno terrarũ marisq; interuallo discreti, Italiæ vix nomen audiunt: at Illyricæ gentes, angustæ videlicet, neq; multũ agri Romanis subiecti possidentes, solæ discrimen faciunt inter Italiam atq; Germaniã. Edicit itaq; profectionẽ ingratis atq; ęgre ferens; sed vrgente tamen necessitate. Relictis autem copiis quantas fore satis tuendis Romanis ripis arbitrabatur, castrisq; & castellis diligentius communitis, ac præsidio firmatis, ipse aduersus Germanos cum reliqua omni multitudine approperabat. Confectoq; celeriter itinere, cõstitit ad Rheni ripas, atque ibi res ad bellum *Germanicum* necessarias comparabat. Pontemq; primo iunctis inter se nauigiis fecit in Rheno flumi-
139 ne, vt per eum exercitus † transgrederetur. quippe hi maximi fluminum sub septemtrione feruntur, Rhenus ac Danubius: quorum alter Germanos, alter Pannonios præterfluit. atq; æstate quidem nauigabiles, altissimo latissimoq; alueo; per hiemem dein concreti gelu, camporum in morem perequitantur. Est autem adeo eius aluei solida glacies, vt non equorum vngulis tantum pedibusque virorum subsistat, sed qui hausturi inde sunt, non tam vrnas aut vasa alia secum afferant quam secures ac dolabras, vt cæsam inde aquam sine vase vllo, veluti lapidem, asportent. Hæc igitur illorum amnium natura est. Alexander autem Mauros complures, ac vim ingentem sagittariorum, quos secum ex Oriente adduxerat, partim ex agro Osrhoenorum, partim e Parthia trãsfugas, pecuniave illectos,

ἐτάραξε, καὶ τοὺς ἐκ τοῦ Ἰλλυρικοῦ στρατιώτας ἐλύπησε, διπλῇ δοκοῦντας κεχρῆσθαι συμφορᾷ, ἔκ τε ὧν πεπόνθασι Πέρσαις μαχόμενοι, ἔκ τε ὧν ἐπυνθάνοντο τοὺς οἰκείους ἕκαστοι ὑπὸ Γερμανῶν ἀπολωλότας. ἠγανάκτουν οὖν, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον εἶχον ἐν αἰτίᾳ, ὡς τὰ ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς δι᾽ ἀμέλειαν ἢ δειλίαν προδεδωκότα, πρός τε τὰ ἀρκτῷα μέλλοντα καὶ ὀκνοῦντα. Ἦν δὲ καὶ αὐτῷ δέος τῷ Ἀλεξάνδρῳ, τοῖς τε σὺν αὐτῷ οὖσι φίλοις, ἤδη καὶ περὶ αὐτῆς Ἰταλίας. οὐ γὰρ ὅμοιον ἡγοῦντο τὸν ἐκ Περσῶν κίνδυνον εἶναι ἐκ Γερμανῶν. οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς κατοικοῦντες, μακρᾷ γῇ καὶ θαλάττῃ πολλῇ διῃρημένοι, τὴν Ἰταλῶν χώραν μόλις ἀκούουσι· τὰ Ἰλλυρικὰ δὲ ἔθνη, στενὰ ὄντα καὶ οὐ πολλὴν ἔχοντα τὴν ὑπὸ Ῥωμαίοις γῆν, παρὰ τοσοῦτον ὁμόρους καὶ γείτονας ποιεῖ Γερμανοὺς Ἰταλιώταις. Ἐπαγγέλλει δὴ ἄκων μὲν καὶ ἀσχάλλων τὴν ἔξοδον, πλὴν τῆς ἀνάγκης αὐτὸν καλούσης. καταλιπών τε δύναμιν ὅσην αὐτάρκη ᾤετο ῥύεσθαι τὰς Ῥωμαίων ὄχθας, τά τε στρατόπεδα καὶ τὰ φρούρια ἐπιμελέστερον τειχίσας, καὶ πληρώσας ἕκαστα τοῦ ἀρκοῦντος στρατοῦ, αὐτὸς εἰς Γερμανοὺς ἠπείγετο ἅμα τῷ λοιπῷ πλήθει. ἀνύσας δὲ τὴν ὁδὸν μετὰ πολλῆς σπουδῆς, ἐπέστη ταῖς τοῦ Ῥήνου ὄχθαις, καὶ τὰ πρὸς τὸν Γερμανικὸν πόλεμον παρεσκευάζετο. τόν τε ποταμὸν ναυσὶ διαλαμβάνων, ὡς πρὸς ἀλλήλας συνδεθεισῶν, γεφυρωθέντα, ῥᾳδίαν τὴν διάβασιν τοῖς στρατιώταις † παρέξειν ᾤετο. μέγιστοι γὰρ 139
δὴ οὗτοι ποταμῶν ὑπ᾽ ἄρκτῳ ῥέουσι, Ῥῆνός τε καὶ Ἴστρος· ὁ μὲν Γερμανούς, ὁ δὲ Παίονας παραμείβων. οἳ θέρους μὲν ναυσίποροι ἔχουσι τὸ ῥεῖθρον, διὰ βάθος τε καὶ πλάτος· τοῦ δὲ χειμῶνος, παγέντες ὑπὸ τοῦ κρύους, ἐν πεδίου σχήματι καθιππεύονται. ἀντιτυπὲς δ᾽ οὕτω καὶ στερρὸν γίνεται τὸ ποτὲ ῥεῖθρον, ὡς μὴ μόνον ἵππων ὁπλαῖς καὶ ποσὶν ἀνθρώπων ἀντέχειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀρύσασθαι θέλοντας, μὴ κάλπεις ἐπ᾽ αὐτῷ μηδὲ κοῖλα σκεύη φέρειν, πελέκεις δὲ καὶ δικέλλας ἵν᾽ ἐκκόψαντες, γυμνόν τε σκευῶν ἀράμενοι τὸ ὕδωρ, φέρωσιν ὥσπερ λίθον. φύσις μὲν δὴ τῶν ποταμῶν αὕτη.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, Μαυρουσίους τε πλείστους καὶ τοξοτῶν ἀριθμὸν πολὺν ἐπαγόμενος ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς, ἔκ τε τῆς Ὀσροηνῶν χώρας, καὶ εἴ τινες Παρθυαίων αὐτόμολοι, ἢ χρήμασιν ἀναπεισθέντες, ἠκολουθήκεσαν αὐτῷ βοηθήσοντες,

a Malim, διπλῇ δοκοῦντας, omissis ἄν. [sunt qui superioribus manentibus, in seq. mutato casu legant ὧν ἐπυνθάνοντο] † IN VERS. L 1 Alexandrum inculabant, M. 2 quodque dudum flumen fuerat, adeo rigidum solidumque fiet. Gr.

ἐξήρτυε δὴ Γερμανοῖς ἀντιτάξων. μάλιστα γὰρ ὁ τοιοῦτος στρατὸς ὀχληρὸς ἐκείνοις γίγνεται. τῶν τε Μαυρουσίων πόρρωθεν ἀκοντιζόντων, καὶ τὰς ἐπιδρομὰς τάς τε ἀναχωρήσεις κούφως ποιουμένων, τῶν τε τοξοτῶν ἐς γυμνὰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ σώματα ἐπιμήκη ῥᾷστα καὶ πόρρωθεν [a] κατὰ σκοποῦ τοξευόντων· ἐπιθέοντές τε πρὸς τὴν συσταδὸν μάχην [b] ἀντίτυποι καὶ ἰσόρροποι πολλάκις Ῥωμαίοις ἐγίνοντο. Ἀλέξανδρος μὲν ἐν τούτοις ἦν· πλὴν ἔδοξεν αὐτῷ πρεσβείαν πέμψαι πρὸς αὐτοὺς, καὶ περὶ εἰρήνης διαλέγεσθαι. πάντα τε ὑπισχνεῖτο παρέξειν ὅσων δέονται, καὶ χρημάτων ἀφθόνως [c] ἔχειν. τούτῳ γὰρ μάλιστα Γερμανοὶ πείθονται, φιλάργυροί τε ὄντες, καὶ τὴν εἰρήνην ἀεὶ πρὸς Ῥωμαίους χρυσίου καπηλεύοντες. ὅθεν ὁ Ἀλέξανδρος ἐπειρᾶτο ὠνήσασθαι μᾶλλον τὰς πρὸς αὐτοὺς σπονδὰς, ἢ διὰ πολέμου κινδυνεύειν. οἱ μέντοι στρατιῶται
140 χαλεπῶς ἔφερον, διατριβῆς τε ματαίας † ἐγγινομένης, καὶ μηδέν τι γενναῖον ἢ πρόθυμον εἰς τὸ πολεμεῖν παρέχοντος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀλλ' ἡνιοχείαις καὶ τρυφαῖς προσέχοντος, δέον ἐπεξελθεῖν καὶ τιμωρήσασθαι Γερμανοὺς ἐπὶ τοῖς προτετολμημένοις. ¶ Ἦν δέ τις ἐν τῷ στρατῷ, Μαξιμῖνος ὄνομα, τὸ μὲν γένος τῶν ἐνδοτάτων Θρᾳκῶν καὶ μιξοβαρβάρων, ἀπό τινος κώμης, ὡς ἐλέγετο· πρότερον μὲν ἐν παισὶ ποιμαίνων· ἐν ἀκμῇ δὲ τῆς ἡλικίας γενόμενος, διὰ μέγεθος καὶ ἰσχὺν σώματος, εἰς τοὺς ἱππεύοντας στρατιώτας καταταγείς· εἶτα κατ' ὀλίγον αὐτὸν χειραγωγούσης τῆς τύχης, ἐλθὼν διὰ πάσης τάξεως στρατιωτικῆς· ὡς στρατοπέδων τε ἐπιμέλειαν τῶν ἐθνῶν τε ἀρχὰς πιστευθῆναι. τὸν δὴ Μαξιμῖνον τοῦτον, διὰ τὴν προειρημένην στρατιωτικὴν ἐμπειρίαν, ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέστησε πάσῃ τῇ τοῦ στρατοῦ νεολαίᾳ, ὡς ἀσκοίη τε αὐτοὺς τὰ στρατιωτικὰ, καὶ ἐς τὸ πολεμεῖν ἐπιτηδείους παρασκευάζοι. ὁ δὲ, μετὰ πάσης ἐπιμελείας ποιούμενος τὰ ἐγκεχειρισμένα, εὔνοιαν πολλὴν παρὰ τῶν στρατιωτῶν ἐκτήσατο, οὐ μόνον διδάσκων αὐτοὺς τὰ ποιητέα, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις πάντων προηγούμενος· ὡς μὴ μαθητὰς εἶναι μόνον, ἀλλὰ ζηλωτὰς καὶ μιμητὰς τῆς ἐκείνου ἀνδρείας. ἔτι τε καὶ δώρεσιν αὐτοὺς καὶ παντοδαπαῖς τιμαῖς ᾠκειώσατο. ὅθεν οἱ νεανίαι (ἐν οἷς ἦν

aduersus Germanos instruebat. quippe huiuscemodi milites maxime Germanos infestant: quum & Mauri longius iacula intorqueant, sintq; faciles ad incursus recursusq;, vtpote leues atque expediti; & sagittarii nuda Germanorum capita, prægrandiaque illa corpora facile eminus, veluti signum aliquod contingant. Nonnumquam vero etiã collata acie res gerebatur; ex qua [Germani] persæpe haud impares Romanis abibant. Quum in his Alexãder versaretur, decreuit tamen oratores ad illos de pace mittere, qui pollicerentur omnia illis principem Romanum, quorũ foret opus, præbiturum, pecuniasque daturum magna copia. Sũt enim Germani pecuniæ inprimis auidi, numquamque non auro pacem Romanis cauponãtur. Quare Alexander pacem fœderaque potius ab illis emercari, quam bello periclitari tendebat. Ceterum miles Romanus iniquo animo ferebat, frustra se tẽpus † terere, nulla occasione fortiter quidquam animoseque gerendi, intento aurigationibus (vt aiebant) ac deliciis Alexandro: quum cõtra oporteret vindicare potius Germanos, pœnasque ab iis exigere audaciæ. 140

¶ Erat autem in exercitu *quidam, nomine* Maximinus, e quodam Thraciç, & quidem intimç, vico, *(vt ferebatur)* semibarbarus homo, & q. a pueritia opilio fuisset: dein vigente ætate, ob corporis proceritatem viresq; ingentes, equo stipendia fecerat: postremoque, *paulatim* fortuna quasi manuducente ac prçuia, quũ per omnes militiç gradus ascendisset, etiam ad exercituum prouinciarumque præposituras euaserat. Hunc igitur Maximinum, ob eam quam supra diximus rei militaris peritiam, tyronibus vniuersis Alexander præfecerat, quos ad militiæ munera exerceret, atq; ad bellandum idoneos redderet. Qui quum in eo negotio nihil sibi ad omnem diligentiam reliqui faceret, maximã scilicet a cuncto exercitu gratiam inibat, non solum quç gerenda forent assidue edocens, sed ipse etiam primus obiens quæ vsus posceret: vt non discipulos tantum, sed æmulos etiam atque imitatores haberet suæ virtutis: quos etiam muneribus omnique genere honorum sibi adiungebat. Quapropter adolescentes, quorum

a *Deesse puto partic.* ὡς *ante* κατὰ σκοποῦ. b *scribo* ἐν ᾗ αὐτῶν. [*Potest etiam vulg. lectio retineri, si post* αὐτῶν *comma distinguas. nec inconcinna erit structura, si post* ἐπιθέοντες *inseras* οἶδ' ὅτι. *sed tunc de Mauris hæc & sagittariis cetera intelligenda erunt, (vt in, ta 146) non de Germanis, vt accipit Politianus*] c *aptius esset* ἕξειν. *Polit. ita vertit quasi legerit* ἕξειν. *Eundem autem sensum altera lectio efficiet.*

¶ IN VERS. L. 1 Max. qui quod ad genus attinet, ex intimis Thracibus & semibarbaris erat, ex quodam vico, vt ferebatur: ac prius quidem in pueritia pastor fuerat:

bona pars ex Pannonia erat, læti virtute Maximini, vulgo obtrectabant Alexandro, quod sub matris auctoritate adhuc esset, [1] nihilque non ex arbitrio consilioque illius administraret, bellumque segniter & timide gereret: [2] ferẽtes identidem sermonibus inter se, quantum detrimenti cunctatione illius in Oriente accepissent, nihilque adhuc fortiter ac viriliter gestum aduersus Germanos. Quare & suapte natura proni ad res nouandas, & tam longum principatum grauati,
141 † minus iã lucrosum, omni [3] ambitione pridem consumpta: tum sperantes alterum mox principem, adepto præter exspectationem imperio, plus aliquantum vtilitatis honorumq; ipsis ac studii delaturum: decreuere Alexandrum obtruncare, ac Maximinum vocare Augustum; cõmilitonem videlicet & contubernalem, prætereaque rei militaris peritia maxime præsenti bello idoneum.

Quum igitur frequentes in campum conuenissent *armati*, [4] venienti de more ad exercendos tyrones Maximino (dubium, ignaro, an re prius cõposita) purpuram circumdant, Imperatoremq; salutant. Ille, primo reniti, & abiicere purpuram: vt autem nudos intentari gladios a militibus vidit, occisuros nisi cederet minitantibus, futurũ quam præsens periculum præoptans, honorem scilicet recepit, fortunamq; illam, sæpe (vt aiebat) oraculis ac somniis præmõstratam: testatus milites prius, inuitum [5] retractantemq; se cogi, sed illorum tamen obsequi voluntati. Quamobrem quæ ipsis placuerint, re sanciant, sublatisque armis, etiam præuento rumore, Alexandrum iam rei totius ignarum opprimant: [6] vt milites illius ac stipatores re subita perterriti, aut sponte cum reliquis consentiant, aut certe, dum imparati sunt nihilque eiusmodi exspectant, etiam ingratis subigantur. Postea vero quam beneuolentiam omnium atque alacritatem prouocauit, duplicata scilicet annona, ingentiq; promisso donatiuo, pœnisq; omnibus ignominiisq; remissis, con-

τὸ πολὺ πλῆθος Παιόνων μάλιστα) τῇ μὲν ἀνδρείᾳ τοῦ Μαξιμίνου ἔχαιρον· τὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἐπέσκωπτον, ὡς ὑπὸ τῆς μητρὸς ἀρχόμενον, καὶ διοικουμένων τῶν πραγμάτων ὑπ' ἐξουσίας τε καὶ γνώμης γυναικὸς, ῥαθύμως τε καὶ ἀνάνδρως τοῖς πολεμικοῖς προσφερομένου ἐκείνου. ὑπεμίμνησκον δὲ ἀλλήλους τῶν τε ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς διὰ μέλλησιν αὐτοῦ πταισμάτων, καὶ ὅτι μηδὲν ἀνδρεῖον μηδὲ νεανικὸν παρέχοιτο, εἰς Γερμανοὺς ἐλθών. Ὄντες οὖν καὶ ἄλλως πρὸς τὸ καινοτομεῖν ἐπιτήδειοι, καὶ τὸ μὲν
παρὸν τῆς ἀρχῆς βαρὺ διὰ μῆκος ἐξουσίας † ἡ- 141
γούμενοι, ἀκερδές τε ἤδη, πάσης προαναλωμένης φιλοτιμίας· τὸ δὲ μέλλον καὶ προσιὸν, ἔς τε τὸ κερδαλέον αὖθις εὔελπι, καὶ τῷ κτωμένῳ παρὰ προσδοκίαν, τίμιόν τε καὶ περισπούδαστον· ἐβουλεύσαντο ἀποσκευάσασθαι μὲν τὸν Ἀλέξανδρον, ἀναγορεῦσαι δὲ αὐτοκράτορα καὶ σεβαστὸν τὸν Μαξιμῖνον, συστρατιώτην τε [a] αὐτῶν ὄντα καὶ σύσκηνον, ἔς τε τὸν παρόντα πόλεμον δι' ἐμπειρίαν καὶ ἀνδρείαν ἐπιτήδειον δοκοῦντα. Ἀθροισθέντες οὖν εἰς τὸ πεδίον ὡπλισμένοι, ὡς δὴ ἐπὶ τὰ συνήθη γυμνάσια προελθόντα, καὶ ἐπιστάντα αὐτοῖς τὸν Μαξιμῖνον, ([b] εἴτε καὶ νοοῦντα τὸ πραττόμενον, εἴτε καὶ λάθρα τοῦτο προκατασκευάσαντα) πορφύραν ἐπιβαλόντες βασιλικὴν, αὐτοκράτορα ἀναγορεύουσιν. ὁ δὲ, τὰ μὲν πρῶτα παρῃτεῖτο, καὶ τὴν πορφύραν ἀπερρίπτει· ὡς δὲ ἐνέκειντο ξιφήρεις, ἀποκτείνειν ἀπειλοῦντες, τοῦ παρόντος κινδύνου [c] τὸ μέλλον προαιρούμενος, ἀνεδέξατο τὴν τιμὴν, πολλάκις αὐτῷ πρότερον, ὡς ἔλεγε, χρησμῶν καὶ ὀνειράτων τὴν τοσαύτην τύχην προειρηκότων· εἰπὼν πρὸς τοὺς στρατιώτας, ὅτι ἄκων μὲν καὶ μὴ βουλόμενος ἀναδέχεται, πειθόμενος τῇ ἐκείνων βουλήσει· παραγγέλλει δὲ αὐτοῖς ἔργῳ βεβαιῶσαι τὰ δόξαντα, ἁρπαμένους τε τὰ ὅπλα, σπουδὴν ἐπιστῆναι τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἀγνοοῦντι, τὴν φήμην φθάσαντας· ἵν' ἐκπλήξαντες τοὺς συνόντας ἐκείνῳ στρατιώτας καὶ φρουροὺς τοῦ σώματος, ἢ πείσαιεν ὁμογνωμονῆσαι, ἢ ῥᾷστα βιάσαιντο ἀπαρασκεύους τῷ μηδὲν προσδοκᾶν. ὡς δὴ αὐτοὺς εἰς εὔνοιαν καὶ προθυμίαν πλείονα προεκαλέσατο, τά τε σιτηρέσια ἐπεδιπλασίασε, νομάς τε καὶ δόσεις μεγίστας ὑπέσχετο, τιμωρίας τε καὶ κηλῖδας πάσας αὐτοῖς ἀνῆκεν· ἐπί τε τὴν πο-

a Malim αὐτοῖς. b *non dubito quin vera lectio sit, εἴτε ἀγνοοῦντα τι πραττ. quam sequitur & Politiani interpretatio.* c Scribo τὸ μέλλον προαιρούμενος. ¶ IN VERS. L. 1 resque omnes ex arbitrio consilioque mulieris administrarentur. 2 atq; alii aliis in memoriam reuocabant, quantum detr. 3 ambitiosa liberalitate, M. 4 veniẽti ad consueta exercitia Maximino. *Sed Polit. quænam illa fuerint exponit, ex iis quæ Herodianus paulo ante narrauit.* 5 q.e. retrect. 6 vt terrore militibus eius ac stipatoribus iniecto, eos ad assensum adducant, aut facillime ad hoc adigant, vtpote imparatos, quod nihil eiusmodi exspectent. Postea vero q.

ρείαν

ῥείας ἐξήγαγον. οὐ πολὺ δὲ ἀφεστήκει τὸ χωρίον ἔνθα ἐσκήνου ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Ὡς δὲ ἀπηγγέλη τὰ περὶ τοῦ Μαξιμίνου, ὁ Ἀλέξανδρος ἐν μεγίστῃ ταραχῇ γενόμενος, καὶ τῷ παραδόξῳ τῆς
142 † ἀγγελίας ἐκπλαγεὶς, προπηδήσας τῆς βασιλείου σκηνῆς ὥσπερ ἐνθουσιῶν, δακρυρροῶν καὶ τρέμων, τοῦ τε Μαξιμίνου ὡς ἀπίστου καὶ ἀχαρίστου κατηγόρει, πάσας τὰς εἰς ἐκεῖνον εὐεργεσίας κατατεθείσας πρὸς αὐτοὺς διηγούμενος· τούς τε νεανίας στρατιώτας ᾐτιᾶτο, ὡς προπετῶς καὶ ἐπιόρκως ταῦτα τετολμηκότας· δώσειν τε πάντα ὑπισχνεῖτο ὧν δέοιντο, καὶ ἐπανορθώσεσθαι εἴ τι μέμφοιντο. Οἱ δὲ σὺν αὐτῷ στρατιῶται, ἐκείνης τῆς ἡμέρας εὐφημήσαντες αὐτὸν παρέπεμψαν, ὑποσχόμενοι πάντῃ σθένει[a] παρασπίζειν αὐτόν. τῆς νυκτὸς δὲ διαδραμούσης, κατὰ τὸ περίορθρον ἀγγελλόντων τινῶν ὅτι δὴ Μαξιμῖνος προσέρχεται, κόνις τε πόρρωθεν ἐγειρομένη φαίνεται, βοῆς τε ἦχος πλήθους ἐξακούεται, πάλιν προελθὼν ἐς τὸ πεδίον ὁ Ἀλέξανδρος, συγκαλέσας τε τοὺς στρατιώτας, ἐδεῖτο προμαχεῖν, καὶ σώζειν ὃν ἀνεθρέψαντο, καὶ ὑφ' ὧν βασιλεύοντι τεσσαρεσκαίδεκα ἔτεσιν, ἀμέμπτως βεβιώκεσαν· πάντας τε εἰς οἶκτον καὶ ἔλεον προκαλούμενος, ἐκέλευεν ὁπλίζεσθαι, καὶ ἐξελθόντας ἀντιτάττεσθαι. Οἱ δὲ στρατιῶται, τὰ μὲν πρῶτα ὑπισχνοῦντο· κατ' ὀλίγους δὲ ἀνεχώρουν, οὐδὲ ὅπλα λαβεῖν ἤθελον. οἱ δέ τινες, τὸν ἔπαρχόν τε τοῦ στρατοῦ καὶ τοὺς οἰκείους Ἀλεξάνδρου ᾔτουν πρὸς ἀναίρεσιν, πρόφασιν ποιούμενοι, αἰτίους τῆς ἀποστάσεως γεγενῆσθαι. οἱ δὲ, τὴν μητέρα ἐμέμφοντο ὡς φιλάργυρον, καὶ τὰ χρήματα ἀποκλείουσαν, διά τε μικρολογίαν καὶ τὸ πρὸς τὰς ἐπιδόσεις ὀκνηρὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου μεμισημένου. καὶ μέχρι μέν τινος τοιαῦτα διαφόρως βοῶντες προσέμενον· ὡς δὲ τοῦ Μαξιμίνου ὁ στρατὸς ἤδη τε ἐν ὄψεσιν ἦν, παρεκάλεσέ τε στρατιώτας καταλιπεῖν μὲν γύναιον μικρολόγον, καὶ μειράκιον μικρὸν μητρὶ δουλεῦον, προσιέναι δὲ ἀνδρὶ γενναίῳ καὶ σώφρονι, συστρατιώτῃ τε ἐν ὅπλοις ἀεὶ καὶ πολεμικοῖς ἔργοις διητημένῳ· πεισθέντες οἱ στρατιῶται, τὸν μὲν Ἀλέξανδρον καταλείπουσιν, αὐτοὶ δὲ προσίασι τῷ Μαξιμίνῳ· αὐτοκράτωρ τε ὑπὸ πάντων
143 ἐκεῖνος ἀναγορεύεται. ὁ δὲ † Ἀλέξανδρος, τρέμων καὶ λιποψυχῶν, μόλις εἰς τὴν σκηνὴν ἐπανέρχεται· τῇ τε μητρὶ περιπλακεὶς, καὶ, ὥς φασιν,

festim ad Alexandri tabernaculum; quod haud procul abesset, vniuersos educit. His ille nuntiatis, vehemēter rei nouitate perturbatus † atq; ex- 142
territus, prosilit e tabernaculo, vesano similis; lacrymansque & tremens; nūc Maximinum perfidū ingratumq; vocare, enumeratis quæcumq; in illū beneficia cōtulisset; [1]nūc tyrones accusare, qui neglecto sacramēto, adeo proteruiter id facinus auderent: postremo autem polliceri, daturum se quæ vellent,[2] emendaturumq; siqua desiderarent. Sed milites qui eum tuebātur, faustis [3]inpræsens acclamationibus prosequuti, defensuros eum cunctis viribus affirmabāt. Nocte autem exacta, quū iam lucesceret, nuntiātibus quibusdā adesse Maximinū, puluerem q; haud procul excitatum videri, ac voces magnæ multitudinis exaudiri: rursus in planitiem egressus Alexander, cōuocare milites, rogare vt se defenderent, tuerenturq; eum quem ipsi educauissent, quoq; iā quatuordecim annos imperante, sine vlla querela vixissent: commotisq; miseratione omnibus, arma capere ac resistere hostibus imperabat. At milites, etsi omnia[4] principi pollicebantur, paulatim tamen alii [5]alio dilabebantur. Quidam etiam præfectū prętorii atq; Alexādri familiares ad supplicium deposcebant; ortā ab illis defectionem causantes. alii matrē ipsius accusabāt, auaram fœminam, & quæ pecuniis congerendis, ob sordes nimias parcimoniamq; erga milites, inuisum cunctis Alexandrum reddiderit. Igitur aliquamdiu hæc inter se diuersi dictitantes, stabant adhuc tamē: vt vero exercitus Maximini in conspectum venit, atq; hortari commilitones cœpit vt mulierem sordidam, & pusillum adolescētem, etiamnum sub matris seruitio, statim desererent, seque viro forti proboque aggregarent, commilitoni ipsorum, atque in armis semper bellicisque muneribus versato: confestim vniuersi ab Alexandro desciuerunt, atq; vnanimiter Imperatorem Maximinum consalutauerunt. At † Alexander tremēs atq; 143
exanimatus, *vix* in tabernaculū reuertitur; matriq; implicitus, & (vt aiunt)

a *Malim* προασπίζειν. ¶IN VERS. L. 1 nunc iuuenes commilitones accusare. *Sic fortaßis Alexander eos solitus erat appellare.* 2 emend. si qua essent de quibus quererentur. 3 illo die. M. 4 principió, M. 5 q. e. aliá.

conquerens atque incusans quod ob illam talia pateretur, exspectabat interfectorem. Maximinus autē, postq̃ eum exercitus vniuersus Augustum appellauit, tribuno & centurionibus aliquot negotium dat, Alexādri, matrisque vna, & quicumque vim contra facerent, occidendorum. Qui, facto impetu in tabernaculum, statim ipsum cum matre amicisq; & honoratissimo quoque, obtruncant, exceptis qui [1] paulo ante fuga sibi ac latebris consuluissent: quos tamen vniuersos haud multo post comprehensos Maximinus ipse morte affecit. Hunc finem habuit vitæ Alexander, vna cum matre, quũ annos quatuordecim sine vlla subiectorum querela, atque adeo sine sanguine, imperasset. Siquidem a cædibus & crudelitate abhorrens, neminem nisi iudicio damnatum perire patiebatur; [2] ad humanitatem videlicet ac beneuolentiam propensus. Quapropter, nisi filiũ mater auara ac sordida infamasset, nihil plane desiderari in illius gubernatione imperii potuisset.

HERODIANI HISTORIÆ DE IMPERIO POST MARcum, *Liber septimus.*

QVALEM se gesserit Alexander quatuordecim annorũ imperio, *& quem vitæ finem habuerit*, superiore volumine exposuimus. Interea Maximinus rerũ potitus, mutata vehemēter rerum conditione, aspere ferociterque adepta potestate vtebatur; sic vt ex molli mansuetoque imperio, ad tyrannidis crudelitatem vertere omnia conten-
144 deret. Nam quum se † inuisum hominibus cognosceret, quod primus ex infimo loco ad eam fortunam peruenisset: præterea morib. perinde vt genere barbarus, patrioq; instituto cædis auidissimus, ad id potissimũ dabat operam vt imperiũ sibi sæuitia constabiliret: scilicet metuens ne senatui reliquisq; omnibus Romanæ dicionis hominibus contemptibilior fieret, dũ non tam in eo præsens fortuna quam natalium obscuritas spectatur. Quippe iam id tritum vulgatumq; apud omnes, opilionē fuisse in Thraciæ mōtibus: dein corporis vastitate ac ro-

ἀποδυρόμενός τε καὶ αἰτιώμενος ὅτι δι' ἐκείνην ταῦτα πάσχοι, ἀνέμενε τὸν φονεύσοντα. ὁ δὲ Μαξιμῖνος, ὑπὸ πάντος τοῦ στρατοῦ σεβαστὸς προσαγορευθείς, πέμπει χιλίαρχον, ἑκατοντάρχας τέ τινας, τοὺς φονεύσοντας τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὴν μητέρα, καὶ εἴ τινες [a] ἀντίσαντο τῶν σὺν αὐτῷ. οἱ δέ, ἀφικόμενοι καὶ ἐπιπηδήσαντες τῇ σκηνῇ, αὐτόν τε ἀναιροῦσι καὶ τὴν μητέρα, καὶ εἴ τινες ἐδόκουν ἐκείνῳ φίλοι καὶ τίμιοι, πλὴν τῶν † πρὸς ὀλίγον φυγεῖν ἢ λαθεῖν δυνηθέντων, οὓς πάντας μετ' οὐ πολὺ ὁ Μαξιμῖνος συλλαβὼν ἀπέκτεινε. Τέλος μὲν δὴ τοιοῦτον κατέλαβε τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὴν μητέρα, βασιλεύσαντα ἔτεσι τεσσαρεσκαίδεκα, ὅσον πρὸς τοὺς ἀρχομένους, ἀμέμπτως καὶ ἀναιμωτί. φόνων τε γὰρ καὶ ὠμότητος, ἀκρίτων τε ἔργων ἀλλότριος ἐγένετο, εἴς τε τὸ φιλάνθρωπον καὶ εὐεργετικώτερον ἐπιρρεπής. πάνυ γοῦν ἂν ἡ Ἀλεξάνδρου βασιλεία εὐδοκίμησεν εἰς τὸ ὁλόκληρον, εἰ μὴ διεβέβλητο αὐτῷ τὰ τῆς μητρὸς εἰς φιλαργυρίαν τε καὶ μικρολογίαν.

ἩΡΩΔΙΑΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ [ΙΣΤΟριῶν] βιβλίον ἕβδομον.

ΤΙΝΙ μὲν βίῳ Ἀλέξανδρος ἐχρήσατο, τέλει τε ὁποίῳ, βασιλεύσας ἐτῶν τεσσαρεσκαίδεκα, ἐν τοῖς προειρημένοις ἐδηλώσαμεν. ὁ δὲ Μαξιμῖνος, παραλαβὼν τὴν ἀρχήν, πολλὴν τὴν μεταβολὴν ἐποιήσατο, τραχύτατα καὶ μετὰ πολλοῦ φόβου τῇ ἐξουσίᾳ χρώμενος. ἔκ τε πρᾳείας καὶ πάνυ ἡμέρου βασιλείας, εἰς τυραννίδος ὠμότητα μετάγειν πάντα ἐπειρᾶτο· † δυσμένειαν ἑαυτῷ συνειδώς, ὅτι τε πρῶ- 144
τος ἐξ εὐτελείας τῆς ἐσχάτης εἰς τοσαύτην τύχην ἤλασε· φύσει δὲ ἦν τὸ ἦθος, ὥσπερ καὶ τὸ γένος, βάρβαρος· τό τε φονικὸν πάτριον ἔχων καὶ ἐπιχώριον, πρόνοιαν ἐποιεῖτο δι' ὠμότητος τὴν ἀρχὴν βεβαιῶσαι· δεδιὼς [b] μήτε τῇ συγκλήτῳ καὶ τοῖς ὑπηκόοις εὐκαταφρόνητος γένηται, οὐκ εἰς τὴν παροῦσαν αὐτοῦ τύχην ἀφορῶσιν, ἀλλ' εἰς τὰ τῆς γενέσεως εὐτελῆ σπάργανα. τεθρύλλητο γὰρ παρὰ πᾶσι καὶ διεβέβλητο, ὅτι δὴ ποιμαίνων ἐν τοῖς Θρᾳκίοις ὄρεσιν, ἐπιδούς τε αὐτὸν διὰ μέγεθος καὶ ἰσχὺν

a Scribo ἀνθίσταντο. b for. μὴ π τῇ συγκλ. aut. μὴ τῇ τε συγκλήτῳ καὶ τοῖς ὑπ. ¶IN VERS. L. 1 paulisper, M. 2 ad hum. ac beneficentiam propensus. Omni igitur ex parte laudatum fuisset Alexandri imperium, nisi ob matris auaritiam & sordes male audisset.

σώματος εἰς εὐτελῆ καὶ ἐπιχώριον στρατείαν, ὑπὸ τῆς τύχης ἐπὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν κεχειραγώγητο. εὐθέως οὖν τούς τε φίλους πάντας οἳ συνῆσαν τῷ Ἀλεξάνδρῳ, συνέδροι τε ὑπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἐπιλεχθέντες, ἀπεσκευάσατο· καὶ οὓς μὲν εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέπεμψε, τινὰς δὲ ἐπὶ προφάσει διοικήσεως ἀπεσκευάσατο· μόνος εἶναι βουλόμενος ἐν τῷ στρατῷ, καὶ μηδένα αὐτῷ παρεῖναι ἐκ συνειδήσεως εὐγενοῦς κρείττονα· ἀλλ' ἵν', ὥσπερ ἐξ ἀκροπόλεως, μηδενὸς αὐτῷ παρόντος ὃν αἰδεῖσθαι ἀνάγκην ἔχοι, τοῖς τυραννίδος ἔργοις σχολάζοι. τήν τε θεραπείαν πᾶσαν ἣ συνεγεγόνει τῷ Ἀλεξάνδρῳ τοσούτων ἐτῶν, τῆς βασιλείου αὐλῆς ἀπέπεμψε· τοὺς δὲ πλείστους αὐτῶν καὶ ἀπέκτεινεν, ἐπιβουλὰς ὑποπτεύων. ᾔδει γὰρ ἀλγοῦντας ἐπὶ τῇ ἐκείνου ἀναιρέσει. Ἔτι δὲ καὶ μᾶλλον αὐτὸν εἰς ὠμότητα καὶ τὴν πρὸς ἅπαντας ὀργὴν προὐκαλέσατο συνωμοσία τις διαβληθεῖσα κατ' αὐτοῦ συγκροτουμένη, πολλῶν τε ἑκατοντάρχων συμπνεόντων, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἁπάντων. Μάγνος τις ὄνομα, ἦν τῶν εὐπατριδῶν τε καὶ ὑπατευκότων· οὗτος διεβλήθη συνάγειν κατ' αὐτοῦ χεῖρα, καὶ στρατιώτας τινὰς πείθειν εἰς αὐτὸν τὴν ἀρχὴν μετάγειν. ἡ δὲ συσκευή, τοιαύτη τις ἐλέγετο ἔσεσθαι. γεφυρώσας τὸν ποταμὸν ὁ Μαξιμῖνος, ἔμελλεν ἐπὶ Γερμανοὺς διαβήσεσθαι·
145 ἅμα γὰρ τῷ τὴν ἀρχὴν παραλαβεῖν, † εὐθέως πολεμικῶν ἔργων ἤρξατο· καὶ διὰ σώματος μέγεθος, καὶ ἰσχὺν στρατιωτικὴν, καὶ ἐμπειρίαν πολεμικήν, δοκῶν ἐπιλελέχθαι, ἔργοις τὴν δόξαν καὶ τὴν τῶν στρατιωτῶν ὑπόληψιν ἐπιστοῦτο. τήν τε Ἀλεξάνδρου μέλλησιν, καὶ τὴν πρὸς τὰ πολεμικὰ ἔργα δειλίαν, ἐλέγχειν ἐπειρᾶτο εἰκότως καταγνωσμένην. ἀσκῶν τε οὖν καὶ γυμνάζων τοὺς στρατιώτας οὐ διέλειπεν, αὐτός τε ἐν ὅπλοις ὤν, καὶ τὸν στρατὸν αἰεὶ παρορμῶν. τότε δὴ οὖν τὴν γέφυραν ζεύξας, ἔμελλεν ἐπὶ Γερμανοὺς διαβήσεσθαι. ὁ δὲ Μάγνος ἐλέγετο [a] στρατιωτῶν οὐκ ὀλίγους, ἀλλὰ τοὺς ἐξοχωτάτους, καὶ μάλιστα τοὺς τὴν φρουρὰν τῆς γεφύρας καὶ τὴν ἐπιμέλειαν [b] πεποιημένους, ἀναπεῖσαι, μετὰ τὸ διαβῆναι τὸν Μαξιμῖνον, λύσαντας τὴν γέφυραν, προδοῦναι τοῖς βαρβάροις, οὐχ ὑπαρχούσης αὐτῷ ἐπανόδου. πλάτει γὰρ καὶ βάθει μέγιστος ὁ ποταμὸς ῥέων, ἄβατος αὐτῷ ἐγίνετο, οὔτε νεῶν οὐσῶν ἐν ταῖς πολεμίαις ὄχθαις,

bore inter eius regionis tenuissimos milites adscitum, quasique manuductum a fortuna ad Romanum imperiũ. Quare omnes confestim amicos consiliariosq; Alexandri a senatu lectos,[1] sustulit e medio, partimq; Romam dimisit, partim, administrationem rerum causatus, officio priuauit. Id eo cõsilio fecit, vt solus esset in exercitu, neminemq; prope se haberet ex conscientia nobilitatis potiorem: sed velut ex arce quadã,[2] citra vllius reuerentiam, tyrannidis operibus vacare posset. Omniaq; Alexandri ministeria, quibus ille per tot annos vsus fuerat, ex aula eiecit: plurimis etiam interfectis, quod insidias videlicet suspectaret; quando omnes illius interitu mœstos esse intelligebat.

Ceterum magis magisq; crudelitatẽ irritauit coniurationis cuiusdam in se delatio, conspiratis in vnum centurionibus permultis, omnique senatu Romano. Magnus erat quidã nomine, vir patricius & consularis; qui delatus Imperatori est quasi manũ contra ipsum compararet, ac militib. persuaderet vt [3] ad se imperium trãsferrent. Consilium aũt huiuscemodi fuisse putatur. Pontem cõstruxerat Maximinus supra flumen, qua aduersus Germanos transiret. vt enim primum summam rerum suscepit, statim bellica † facinora affectauit. Siquidem, 145
tanquam ob immanẽ corporis staturam & militare robur ac peritiã pugnandi, adscitus ad imperium, re ipsa famam confirmare atq; opinionem militũ tendebat: vt metum illum atq; cũctationẽ Alexãdri in prœliis capessendis iure improbatã fuisse coargueret. Quare nihil sibi ad exercẽdos milites reliqui faciebat, & cũ ipse in armis assiduus erat, tũ exercitum vehementer adhortabatur. Sed tum constructo (vt diximus) ponte, transire in Germaniam statuerat. Ceterum Magnus haud sane paucis militibus, sed qui virtute ceteros anteirent, atq; iis potissimum quib. custodia pontis curaque fuerat demandata, persuasisse dicebatur vt simul ac Maximinus in alterã ripam peruasisset, ponte [4] abscisso redituque intercluso, barbaris eum proderent. Siquidem tanta erat amnis illius profunditas ac latitudo, vt irremeabilis fore videretur; nullis prẹsertim nauigiis in aduersa ripa,

---

a For. στρατιωτῶν μὴ ὀλίγους. b Substituo particip. πεπιστευμένους, siue ἐμπεπιστευμένους, in huius locum [vt infra 140] ¶ IN VERS. L. 1 Hic ἀπεσκευάσατο non videtur esse sustulit e medio: nec ea quae sequuntur hanc interpretatione videntur admittere. [commodius fortasse summouit, amolitus est] 2 quum nullus adesset cui reuerentiam tribuere necesse haberet, tyrann. 3 ad ipsum imp. tr. nam illud de militibus potius intelligeretur. 4 soluto, M.

& ponte soluto. [1] Talia scilicet sermonibus ferebantur: incertum vere, an cõposita *per Maximinum* fraude. neq; enim facilis sententia, parũ explorata re, citraq; iudicium aut defensionem vllam, correptis interfectisq; omnib. quoscumq; suspicio attigerat. Sed & militum Osrhoenorum defectio nonnulla oborta est. Nam quum magnopere indoluissent Alexãdri nece, ac forte fortuna in *consularem* quendã ex illius amicis, cui nomen Quartino fuit, paulo ante e castris a Maximino dimissum, incidissent, correptũ atq; retractantem, neque tale quidpiam cogitãtem, ducem sibi delegerunt: purpuraq; eum prælatoq; igni (funestis scilicet honoribus) cõdecoratum, nihilq; minus optãtem, ad imperium protulerunt. Qui tamẽ haud diu post, in tabernaculo dormiens, a contubernali quodam suo, & (vt credebatur) amico, per insidias occiditur. Macedoni nomen fuit: qui & antea Osrhoenis præfuerat, † & nũc primus eisdem auctor fuerat deficiendi a Maximino. quumq; nulla subesset odii aut inimicitiarum causa; tamen eum occidit, quẽ ipsemet corripuerat, atq; ad suscipiendum imperium perpulerat. Sed enim magnopere tũc gratum se Maximino factur ũ putans, abscissum Quartino caput, dono obtulit. Verum Maximinus, quamuis eo facinore lætus, gaudensq; præreptum sibi hostem, *vt putabat*; tamen illum, haud modica sperantẽ, putantemq; sibi insignem gratiam relatum iri, extremo supplicio affecit, ceu defectionis auctorem, interfectoremq; eius cui facin⁹ inuito persuaserat, atq; infidũ homini quẽ antea pro amicissimo habuisset. Huiusmodi igitur causæ magis magisq; animũ exasperabant Maximini, atq; ad sæuitiã exacuebant, etiã antea sua spõte crudelissimum. Ceterum aspectu quoq; erat horrẽdus, vasto atq; immani corpore: vt nemo illi, vel exercitatissimorum Græcorũ, vel pugnacissimorum barbarorũ, conferri posset. His ita dispositis rebus, collecto exercitu omni, ac ponte intrepide pertransito, bellũ Germanis intulit. Sequuti illũ magna vis mortaliũ, ac pene omnes barbarorũ copiæ: adhęc [2] Mauri iaculatores sagittariiq; q̃plurimi: præterea Osrhoeni & Armenii: quorũ hi, Romanis subiecti;

τῆς γεφύρας λυθείσης. ἡ μὲν τῆς διαβολῆς φήμη, τοιαύτη ἐγένετο, εἴτε ἀληθὴς ὑπάρξασα, εἴτε ὑπὸ τοῦ Μαξιμίνου συσκευασθεῖσα. ἀκριβὲς δὲ εἰπεῖν οὐ ῥᾴδιον, ἐπειδὴ ἔμεινεν ἀνεξέλεγκτος. μήτε γὰρ [a] κρίσεώς τινι μεταδούς, μήτε ἀπολογίας, πάντας οὓς ὑπώπτευεν, αἰφνιδίως συναρπασθέντας, ἀφειδῶς ἐφόνευσεν. Ἐγένετο δέ τις καὶ Ὀσροηνῶν τοξοτῶν ἀπόστασις· οἳ πάνυ ἀχθόμενοι ἐπὶ τῇ Ἀλεξάνδρου τελευτῇ, περιτυχόντες τῶν ἀπὸ ὑπατείας καὶ φίλων Ἀλεξάνδρου τινί, (Κυαρτῖνος δὲ ἦν * ὄνομα· ὃν Μαξιμῖνος ἐκπέμψας ἦν τοῦ στρατοῦ) ἁρπάσαντες, ἄκοντα καὶ οὐδὲν προειδότα, στρατηγὸν ἑαυτῶν κατέστησαν· πορφύρᾳ τε καὶ πυρὶ [b] πομπεύοντα, ὀλεθρίοις τιμαῖς, ἐκόσμησαν· ἐπί τε τὴν ἀρχὴν ἦγον, οὔτι βουλόμενον. ἐκεῖνος μὲν οὖν ἐν τῇ σκηνῇ καθεύδων, ἐπιβουλευθεὶς νύκτωρ, αἰφνιδίως ἀνῃρέθη ὑπὸ τοῦ συνόντος αὐτῷ καὶ δοκοῦντος φίλου, τῶν τε Ὀσροηνῶν πρότερον ἡγουμένου (Μακεδὼν ἦν ὄνομα αὐτῷ) καίτοι τῆς ἁρπαγῆς καὶ τῆς ἀποστάσεως ἀρχηγοῦ καὶ † ὁμογνώμονος τοῖς Ὀσροηνοῖς γενομένου· ὅς, οὐδεμίαν αἰτίαν ἔχθρας οὔτε μίσους ἔχων, ἀπέκτεινεν αὐτὸς ὃν ἥρπασέ τε καὶ ἀνέπεισεν· οἰόμενός τε μεγάλα [c] χαριεῖσθαι τῷ Μαξιμίνῳ, τὴν κεφαλὴν ἀποτεμὼν, ἐκόμισεν. ὁ δὲ, ἥσθη μὲν ἐπὶ τῷ ἔργῳ· στερηθεὶς δὲ πολεμίου, ὡς ᾤετο, ἐκεῖνον μὲν, καίτοι μεγάλα ἐλπίζοντα, καὶ δοκοῦντα ἀμοιβῆς ἐξαιρέτου τεύξεσθαι, ἀπέκτεινεν, ὡς καὶ τῆς ἀποστάσεως γενόμενον ἀρχηγόν, καὶ ἀποκτείναντα ὃν αὐτὸς ἄκοντα ἀνέπεισεν, ἄπιστόν τε γενόμενον περὶ τὸν φίλον. Τοιαῦται μὲν δή τινες αἰτίαι ἔτι μᾶλλον εἰς τραχύτητα καὶ ὠμότητα ἠκόνησαν τὴν τοῦ Μαξιμίνου ψυχήν, καὶ πρότερον οὕτω πεφυκυῖαν. ἦν δὲ καὶ τὴν ὄψιν φοβερώτατος, καὶ μέγιστος τὸ σῶμα· ὡς μὴ ῥᾳδίως αὐτῷ τινὰ μήτε Ἑλλήνων τῶν σωμασκούντων, μήτε βαρβάρων τῶν μαχιμωτάτων ἐξισοῦσθαι. Διοικήσας δὲ τὰ προειρημένα, πάντα τε τὸν στρατὸν ἀναλαβών, καὶ διαβὰς ἀφόβως τὴν γέφυραν, εἴχετο τῆς πρὸς τοὺς Γερμανοὺς μάχης. μέγα δέ τι πλῆθος καὶ σχεδὸν ἅπασαν τὴν [d] Ῥωμαίων δύναμιν σὺν ἑαυτῷ εἰσῆγε, Μαυρουσίων τε ἀκοντιστῶν ἀριθμὸν πάμπλειστον καὶ τοξοτῶν, Ὀσροηνῶν τε καὶ Ἀρμενίων (ὧν ἦσαν οἱ μὲν, ὑπήκοοι,

146

a Scripsisse Herodianum credo κρίσεως, itidemq; ἀπολογίας. b Scribo πομπεύοντα: vt cum supra aliquoties, tum infra 153. c malim χαριεῖσθαι. d Polit. non Ῥωμαίων, sed βαρβάρων legit. ¶ IN VERS. L. 1 Accusationis fama talis fuit, seu vera, seu a Maximino conficta. Non facile est autem aliquid certi dicere: quoniam de illa inquisitio non fuit habita. nullo enim in iudicium vocato, nulliq; dato sui defendendi spatio, quoscumque suspectos habebat repẽte correptos, immisericorditer interfecit. 2 Maurusiorum iaculatorum & sagittariorum numerus maximus; Osrhoenorumque & Armeniorum, &c.

οἱ δὲ,

οἱ δὲ, φίλοι καὶ σύμμαχοι) καὶ εἴ τινες Παρθυαίων, ἢ χρήμασι πεισθέντες καὶ αὐτομολήσαντες, ἢ ληφθέντες αἰχμάλωτοι, Ῥωμαίοις ἐδούλευον. τὰ δὲ πλήθη ταῦτα τοῦ στρατοῦ καὶ πρότερον ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἠθροίσθη, [a]ηὐξήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Μαξιμίνου, καὶ εἰς πολεμικὴν ἄσκησιν συγκεκρότητο. μάλιστα δὲ οἱ ἀκοντισταὶ καὶ οἱ τοξόται πρὸς τὰς Γερμανῶν μάχας ἐπιτήδειοι δοκοῦσιν, ἐπιτρέχοντές τε αὐτοῖς κούφως ἀπροσδοκῶσι, καὶ ἀναχωροῦντες ῥᾳδίως. Γενόμενος δὲ ἐν τῇ πολεμίᾳ Μαξιμῖνος, πολλὴν μὲν γῆν ἐπῆλθεν, οὐδενὸς αὐτῷ

147 ἀνθεστῶτος, ἀλλὰ τῶν βαρβάρων † ἀνακεχωρηκότων. ἐδῄου τε οὖν πᾶσαν τὴν χώραν, μάλιστα τῶν ληΐων ἀκμαζόντων· τάς τε κώμας ἐμπιπρὰς, διαρπάζειν ἐδίδου τῷ στρατῷ. εὐμαρέστατα γὰρ τὸ πῦρ ἐπινέμεται τάς τε πόλεις αὐτῶν, ἃς ἔχουσι, καὶ τὰς οἰκήσεις ἁπάσας. λίθων μὲν γὰρ παρ' αὐτοῖς ἢ πλίνθων ὀπτῶν σπάνις· ὕλαι δὲ εὔδενδροι· ὅθεν ξύλων οὔσης ἐκλενείας, συμπηγνύντες αὐτὰ καὶ ἁρμόζοντες, σκηνοποιοῦνται).

Ὁ δὲ Μαξιμῖνος, ἐπὶ πολὺ μὲν προεχώρησε, πράττων τε τὰ προειρημένα καὶ λείας ἀπελαύνων, διδούς τε τὰς ἀγέλας τῷ στρατῷ αἷς περιετύγχανον. οἱ δὲ Γερμανοὶ, ἀπὸ μὲν τῶν πεδίων, καὶ εἴ τινες ἦσαν χῶραι ἄδενδροι, ἀνακεχωρήκεσαν· ἐν δὲ ταῖς ὕλαις ἐκρύπτοντο· περί τε τὰ ἕλη διέτριβον, ὡς ἐκεῖ τὰς μάχας καὶ τὰς ἐφόδους ποιοῖντο, τῆς συνεχείας τῶν φυτῶν ἀπασχολούσης εἰς ἑαυτὴν τὰ βέλη καὶ τὰ ἀκόντια τῶν πολεμίων· τῶν τε ἀγχιβαθῶν τῶν ἑλῶν, Ῥωμαίοις μὲν δι' ἄγνοιαν τῶν τόπων ἐπισφαλῶς ἐσομένων, ἑαυτοῖς δὲ, δι' ἐμπειρίαν τῆς χώρας, [b]εἰδόσιν ἄβατα καὶ ἀντίτυπα τῶν τόπων, ἐς γόνυ τε βρεχομένοις διατρέχειν ῥᾳδίως. εἰσὶ δὲ καὶ πρὸς τὸ νήχεσθαι γεγυμνασμένοι, ἅτε μόνοις λουτροῖς τοῖς ποταμοῖς χρώμενοι. περὶ ἐκεῖνα οὖν μάλιστα τὰ χωρία αἱ συμβολαὶ ἐγίνοντο. ἔνθα καὶ γενναιότατα αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῆς μάχης ἦρξεν. ἐπὶ γὰρ τινὶ ἕλει μεγίστῳ, τῶν μὲν Γερμανῶν ἐς αὐτὸ ἀναχωρούντων εἰς φυγὴν, εἰς δίωξιν δὲ Ῥωμαίων ἐπεισελθεῖν ὀκνούντων, πρῶτος ὁ Μαξιμῖνος ἅμα τῷ ἵππῳ ἐμβαλὼν εἰς τὸ ἕλος, καίτοι ὑπὲρ γαστέρα τοῦ ἵππου βρεχομένου, τοὺς ἀνθεστῶτας ἐφόνευσε βαρβάρους· ὡς τὸν λοιπὸν στρατὸν, αἰδεσθέντα προδοῦναι μαχόμενον ὑπὲρ αὐτῶν βασιλέα,

illi, in amicitiam fuerãt societatemq; adsciti. tum siqui ex Parthis aut [1]pecunia cõducti, aut transfugę, aut item capti bello, Romanis seruiebant. Hęc autem multitudo coacta ab Alexandro prius, aucta dein atq; *in rebus bellicis* exercita a Maximino fuerat. Ceterum iaculatores sagittariiq; gerendo aduersus Germanos bello magnopere idonei videntur. siquidem expediti hostem opprimunt incautũ, facileque rursus in tutũ se recipiunt. At vero Maximinus hostilem ingressus agrum, diu nemine qui resisteret inuento, (quippe omnes abscesserant barbari) †regionem illorum depopulabatur, maturis iã segetibus; vicosq; omnes incendendos diripiendosque militibus tradebat. [2]Sunt autem vrbes ædificiaq; illa maxime incendiis obnoxia. Rara *enim* apud Germanos structura e lapide ac lateribus coctilibus: densisque potius siluis; quorum confixis coagmentatisq; lignis, quædam quasi tabernacula ædificant. 147

Igitur Maximinus in eam regionem *longe lateque* grassatus, populatis segetibus, omnique pecore captiuo militibus permisso, nullos adhuc hostes inuenerat. Siquidem campestres regiones, locaque ab arboribus pura deseruerant, atque intra siluas & paludes delituerant, vt inde prœliarentur atq; eruptionem in hostem facerent. Etenim densitas illa arborum, sagittis iaculisq; hostium allatura impedimentũ; & paludum altitudo, periculosa Romanis locorum ignaris, ipsis autem facilis expeditaq; fore videbatur, non ignatis quæ vsquã pervia, quę inuia, & genuum tenus quotidie per illas discursantibus. [4]Sũt autem Germani peritissimi natandi; vt qui tantũmodo in fluminibus lauentur. In huiuscemodi igitur locis pugna inita: vbi ętiã Imperator ipse Romanus fortissime prœlium inchoauit. Nam quum ad ingentem quandam vastamq; paludem vẽtum esset, intra quã Germani fuga se receperant, verentib. Romanis eodẽ hostes insequi, primus Maximinus equo paludẽ ingressus, quũ quidẽ ẽt supra aluũ equus voragine hauriretur, magna tñ vi repugnãtes barbaros cõtrucidauit. Quare exercitus reliqu⁹ pudore instinctus. ne ꝓdere pugnantẽ ꝓ se Imperatorẽ videretur,

a Scribe ἠύξητο. b Scribe, εἰδόσι τὰ ἄβατα καὶ ἀντίτυπα τῶν τόπων id est, *Qua in parte loca illa velut contumacia transire volentibus essent: siue transitum contumaciter denegarent. Sic enim hic* ἀντίτυπα *exponi posse existimo. At Polit. ita vertit quasi aliam lectionem sequutus sit.* ¶IN VERS. L. 1 pecuniis inducti & transf. M. 2 Facillime autem ignis eorum vrbes atque domicilia depascitur. Lapidum enim apud illos aut laterum coctilium est penuria: sed densas habent siluas: ideoque lignis quum abundent, ea componentes & compingentes, sibi tabernacula ædificant. 3 *Vide quæ superiore annotaui.* 4 Sunt autem & natandi peritissimi Germani. M.

ausus & ipse est paludē ingredi. multiq; vtrimq; ceciderunt: ita tamen vt nullus pene barbarorum fuerit reliquus, dimicante insigniter Romano principe. Quare & stagnum cadaue-

148 ribus oppletū, & palus sanguine † cōfusa, [1] pedestris prœlii naualē faciem pręferebat. Hanc igitur pugnam, suaque ipsius fortia facinora, non solum per litteras senatui populoq; Romano significauit, sed etiam depictam maximis imaginibus ante curiam publicauit: vt non tam audire quæ gesta forent, quam etiam subiicere oculis Romani possent. Eam tabulam deinde vna cum reliquis illius honoribus senatus sustulit. Fuere itē alia prœlia; quibus omnibus ipse manu pugnā capessens, ac fortissime dimicans, exsplēdescebat. Multisq; captiuis atq; ingenti abacta pręda, instante hieme, in Pannoniam reuersus est: intraque vrbem Sirmium (quę maxima omniū eius regionis habetur) in hibernis agens, ad vernam sese expeditionem comparabat: identidem minitans, (id quod etiā præstiturus videbatur) excisurum subacturumque Oceano tenus omnes Germaniæ barbaras nationes. Talis vtique fuit in bellicis negotiis: maximam rebus gestis claritudinem adepturus; [2] nisi grauior multo suis ac truculētior quam ipsis fuisset hostibus. Quo enim barbaros interemptos, si lōge plures in ipsa vrbe Roma subiectisq; nationibus cædes edebantur? Quid prædam aut captiuos abactos proderat, si suis fortunis Romanæ dicionis mortales quotidie dispoliabantur? Quippe omnis nō modo libertas, sed instigatio quoque delatoribus permissa; vt circumuenire quos vellēt, renouareq; etiam (si ita vsus posceret) vsq; a progenitoribus ignota atque indeprehensa ad eam diem crimina liceret. Neque sane delicti alicuius quispiam arcessebatur, quin idem continuo reus perageretur, ac censu fortunisq; omnibus expelleretur. Itaq; quotidie cerneres, qui pridie opulentissimi fuissent, eos nunc emendicare stipem. Tanta videlicet tyrannidis auaritia incesserat, assiduas erga militem largitiones obtēdentis. Erant præterea illius aures omnibus calumniis patulę: sic vt nullius vel ætatis vel dignitatis

149 rationem haberet. Igitur complures † exercitibus aut prouinciis præpositos, consulares

τολμῆσαί τε καὶ τοῖς ἕλεσιν ἐπεισελθεῖν· πολὺ δέ τι πλῆθος ἑκατέρωθεν πεσεῖν, καὶ Ῥωμαίων μὲν, τῶν δὲ βαρβάρων σχεδὸν τὴν τότε παροῦσαν δύναμιν, ἀριστεύοντος αὐτοῦ· ὡς τό τε ἕλος σωμάτων πληρωθῆναι, τήν τε λίμνην αἵματι κερασθεῖσαν, πεζομαχοῦντι † στρατῷ ναυμαχίας ὄψιν παρέχειν. 148

Ταύτην τὴν μάχην, καὶ τὴν ἀριστείαν αὐτοῦ, οὐ μόνον διὰ γραμμάτων τῇ τε συγκλήτῳ καὶ τῷ δήμῳ ἐδήλωσεν, ἀλλὰ καὶ [a] γραφῆναι κελεύσας, μεγίσταις εἰκόσιν ἀνέθηκε πρὸ τοῦ βουλευτηρίου· ἵνα μὴ μόνον ἀκούειν τὰ γινόμενα, ἀλλὰ καὶ βλέπειν ἔχωσι Ῥωμαῖοι. τὴν δὴ εἰκόνα ὕστερον καθεῖλεν ἡ σύγκλητος μετὰ τῶν λοιπῶν αὐτοῦ τιμῶν. Γεγόνασι δὲ καὶ ἕτεραι συμβολαί· ἐν αἷς ὡς αὐτουργός τε καὶ αὐτόχειρ τῆς μάχης, ἀριστεύων τε πανταχοῦ ἐπῃνεῖτο.

Πολλοὺς δὲ χειρωσάμενος αὐτῶν αἰχμαλώτους, καὶ λείαν ἀπελάσας, χειμῶνος ἤδη καταλαμβάνοντος, ἐπανῆλθεν εἰς Παίονας. ἔν τε Σιρμίῳ διατρίβων, τῇ μεγίστῃ ἐκεῖ πόλει δοκούσῃ, τὰ πρὸς τὴν εἴσοδον εἰς τὸ ἔαρ παρεσκευάζετο. ἠπείλει γὰρ (καὶ ποιήσειν ἔμελλεν) ἐκκόψειν τε καὶ ὑποτάξειν τὰ μέχρι Ὠκεανοῦ Γερμανῶν ἔθνη βάρβαρα. Τὰ μὲν δὴ πολεμικὰ τοιοῦτος ἦν· καὶ εἰς δόξαν ἤρθη ἂν ἡ πρᾶξις αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς ὑπηκόοις βαρύτερος ἐγεγόνει καὶ φοβερώτερος. τί γὰρ ἦν ὄφελος βαρβάρων ἀναιρουμένων, πλειόνων [b] γινομένων φόνων ἐν αὐτῇ τε τῇ Ῥώμῃ καὶ τοῖς ὑπηκόοις ἔθνεσιν; ἢ λείας αἰχμαλώτους ἀπάγειν τῶν ἐχθρῶν, γυμνοῦντα καὶ τὰς οὐσίας ἀφαιρούμενον τῶν οἰκείων; ἄδεια τε γὰρ πᾶσα, μᾶλλον δὲ καὶ προτροπή, ἐδέδοτο συκοφάνταις, ἐς τὸ ἐπηρεάζειν καὶ κινεῖν πράγματα προγονικά, εἰ τύχοι, καὶ ἄγνωστα καὶ ἀνεξέλεγκτα. μόνον τέ τις κληθεὶς εἰς δικαστήριον ὑπὸ συκοφάντου, εὐθέως ἡττημένος ἀπῄει, καὶ τῶν ὑπαρχόντων πάντων στερηθείς. ἑκάστης γοῦν ἡμέρας ἦν ἰδεῖν τοὺς ἐχθὲς πλουσιωτάτους, τῆς ἐπιούσης μεταιτοῦντας. τοσαύτη τις ἦν τῆς τυραννίδος ἡ φιλοχρηματία, ἐπὶ προφάσει τῆς περὶ τοὺς στρατιώτας χρημάτων συνεχοῦς χορηγίας. ἦν δὲ καὶ τοῖς ὠσὶ κοῦφος ἐς διαβολάς, ἡλικίας τε καὶ ἀξιώματος ἀφειδῶς ἔχων. πλείστους γοῦν τῶν ἔθνη καὶ † στρατόπεδα πεπιστευμένων, μετὰ ὑπατείας τιμήν, 149

a Scribo γραφῆναι κελεύσας ἐν μεγίσταις εἰκόσιν, ἀνέθηκε. &c. b Scribo γινομένων. ¶ IN VERS. L. 1 1. pedestri exercitus prœlio speciem pugnæ naualis præferebat. 2 nisi domesticis & subditis omnibus grauior terribiliorque fuisset. Quid enim proderat barbaros interimi, si longe pl.

ἢ δόξαν

ἢ δόξαις ἐπὶ τροπαίοις περιειλημμένων, ἐκ μικρᾶς καὶ εὐτελοῦς διαβολῆς ἀναρπάστους ἐποίει. καὶ [a] ἐκέλευσέ τε ἄνευ ὑπηρεσίας μόνοις ὀχήμασιν ἐπιτεθέντας, ἄγεσθαι νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ὁδεύοντας, ἐξ ἀνατολῶν, ἢ δύσεως, εἰ τύχοι, ἀπό τε μεσημβρίας, εἰς Παίονας, ἔνθα διέτριβε. σκύλας δὲ καὶ ὑβρίσας, φυγαῖς ἢ θανάτοις ἐζημίου. Ἐς ὅσον μὲν οὖν [b] τοὺς καθ' ἕνα ταῦτα ἐπεράττετο, καὶ μέχρις οἰκείων ἔμενεν ἡ συμφορά, οὐ πάνυ τι τοῖς δήμοις τῶν πόλεων ἢ τοῖς ἔθνεσι διέφερε· (τὰ γὰρ τῶν εὐδαιμονεῖν δοκούντων ἢ πλουσίων πταίσματα, πρὸς τῶν ὄχλων οὐ μόνον ἀμελεῖται, ἀλλὰ τινὰς τῶν κακοήθων καὶ φαύλων ἔσθ' ὅτε καὶ εὐφραίνει, φθόνῳ τῶν κρειττόνων καὶ εὐτυχούντων) ἐπεὶ δὲ ὁ Μαξιμῖνος τοὺς πλείστους τῶν ἐνδόξων οἴκων ἐς πενίαν περιστήσας, [c] ἃ δὴ μικρὰ καὶ ὀλίγα, οὐδ' αὐτάρκη τῇ αὐτοῦ βουλήσει ᾤετο, μετῆλθεν ἐπὶ τὰ δημόσια, καὶ εἴ τινα ἦν χρήματα πολιτικὰ εἰς εὐθηνίας ἢ νομὰς τῶν πολιτῶν ἀθροιζόμενα, εἴτε θεάτροις ἢ πανηγύρεσιν ἀνακείμενα, εἰς ἑαυτὸν μετῆγε· ναῶν τε ἀναθήματα, θεῶν τε ἀγάλματα, καὶ ἡρώων τιμάς, καὶ εἴ τις ἦν κόσμος δημοσίων ἔργων, ἢ καλλωπίσματος πόλεως, ἢ ὕλης νόμισμα ποιῆσαι δυναμένης, πάντα ἐχωνεύετο· ὅπερ καὶ μάλιστα τοὺς δήμους ἐλύπησε· πένθος τε δημόσιον ἐνεποίει δίχα μάχης, καὶ ἄνευ ὅπλων, [d] ὄψις πολιορκίας· ὡς τινὰς τοῦ δήμου καὶ χεῖρας [e] ἀνατεῖναι, καὶ τοὺς νεὼς φρουρεῖν, ἑτοίμους τε ἔχειν, πρότερον ἀναιρεθέντας πρὸ τῶν βωμῶν πεσεῖν, ἢ σκῦλα τῶν πατρίδων ἰδεῖν. ἐντεῦθεν δὴ καὶ μάλιστα κατά τε πόλεις καὶ κατὰ ἔθνη διῴδαινον τῶν ὄχλων αἱ ψυχαί. ἀπηρέσκοντό τε καὶ οἱ στρατιῶται τοῖς πραττομένοις, ὀνειδιζόντων αὐτοῖς ἐπιφθόνως συγγενῶν τε καὶ οἰκείων, ὡς δὴ δι' αὐτοὺς ταῦτα πράττοντος τοῦ Μαξιμίνου.

150 † ¶ Αἰτίαι μὲν δὴ τοιαῦται, οὔτι γε ἄλογοι, εἰς μῖσος καὶ ἀπόστασιν τοὺς ὄχλους παρώξυνον· καὶ πάντες μὲν εὔχοντο, καὶ θεοὺς τοὺς ἀδικουμένους ἐπεκάλουν, ἄρξασθαι δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα· ἔστε συμπληρουμένης

triumphalesque viros, leuissima tenuissimaque calumnia attactos, corripi de improuiso iubebat; ac sine vllis ministeriis solos vehiculis impositos, die noctuq; iter facere ab oriente aut occidente, (si ita cecidisset) itemq; a meridie, in Pannoniam vsque, in qua tūcipse morabatur. Dein [1] spoliatos omnique ignominia affectos, exsilio vel morte puniebat. [2] Quamdiu igitur vnus aut alter talia patiebantur, neque ea calamitas extra ipsorum familiam egrediebatur, non sane magnopere populorū gentiumque interesse videbatur: (siquidem beatorum diuitumque res aduersæ, non solum a plebe negliguntur; sed eis nōnulli etiam prauo malignoque ingenio, ob inuidiam scilicet potentiorum atq; felicium, delectantur) postquam autem Maximinus plurimas illustrium virorum familias ad egestatem redegit, leuiora iam illa ac minora ducens quam vt ipsius cupiditati satisfacerent, animum ad publicas opes transtulit. Igitur quæcumque pecuniæ ciuiles, aut ad publicam annonam repositæ, aut in plebem diuidendæ supererāt, tum quæ theatris ac celebritatibus seruiebant, vniuersas sibi adiudicauit. Adhæc templorum [omnium] donaria, statuæque deorum, heroumque honores, tum quidquid publici operis aut ciuilis ornamēti, aut materiæ deniq; fuit nummis idoneæ conficiundis, omnia pariter ignibus conflabantur. Quæ res inprimis animos multitudinis exulcerauit, quasique luctum publicum effecit; quū citra pugnam atque arma quasi oppugnationi esse vrbs obnoxia videretur: sic vt quidam e populo contra resistere, templaque ausi tueri, etiam cadere ante aras deorum immortalium, quam spectare patriæ spolia, præoptauerint. Hinc itaque potissimum per vrbes atque nationes popularium animi intumuerunt: ac nec milites quoq; satis æquo animo ferebant, exprobrantib. inuidiose cōsanguineis atq; domesticis, &[3] ipsorū culpa talia patrare Maximinū dictitātibus. † ¶ Huiuscemodi igitur caussæ, 150 minime profecto leues, ad odiū ac defectionē populos proritabant. Ceterū votis tātum modo agebant, læsa implorātes numina; nullo scilicet audēte profiteri se vindicē: donec exacto

a *Scribo* καὶ ἐκέλευσέ γε, ἄνευ ὑπηρ. *vel* γε ἐκέλευσε, ἄνευ ὑπηρ. b *Præpositionem* ἐς *ante* τοὺς *desiderari puto.* [*aut Atticum loquendi genus est, ut apud Plat.* πολλοὶ κατὰ ὁρῶν τοὺς ἄλλους.] c *Nisi pro* ἃ δὲ *scribas* ταῦτα δή, *pendebit oratio: ac redditio ad illa verba,* ἐπεὶ δὲ &c. *incipiet demū ab istis verbis,* ἐντεῦθεν δὴ καὶ μάλιστα &c. *Sed & quædā sunt circa finem quæ orationis cursum interrumpunt: ideoque lectionem illam substituendam puto.* d *Scribendum puto* ὄψιν, *vel* ὄψις ἦν. e *Muto in* ἀνατεῖναι: *ut* χεῖρας ἀνατεῖναι *dictum sit pro eo quod dici solet* χεῖρας ἀνταίρειν, *seu* ἀνταίρειν: *si illi aoristo præsentis significatio non detur.* ¶ IN VERS. L. 1 vexatos, M. 2 Quamdiu igitur in nonnullos priuatim hæc admittebantur, & intra eorum familiam calamitas hæc consistebat, populi ciuitatum & nationes non valde sua interesse putabant. 3 propter ipsos talia patr. Max. *nimirum propter insatiabilem pecuniarum cupiditatem, qua tenebantur. Nam p. præc. dixit Maximinum suæ rapacitati assiduas erga militem largitiones obtendisse.*

imperii triennio, exigua leuique occasione [1](vt sunt lubricæ tyrannorum res) primo arma sumpserunt rebellaruntque Afri: tali causa. [2] Procurator erat quidam Carthagini, cui nihil ad extremam vel asperitatem vel sæuitiam deerat. Is damnandis iudicio hominibus, exigendisque pecuniis, fauorem principis aucupabatur. siquidem Maximinus, quos sibi factos cognoscebat, eos potissimũ deligere consueuerat. Quicumque igitur fisci rem curabant, si modo viri probi forent, (quod perraro eueniebat) aut procuratione exciderant, aut præsenti periculo conterriti, gnariq; illius auaritiæ, quamuis inuiti, ceteros imitabãtur. Quapropter Africæ procurator, cum pleraque alia violenter factitabat, tum ab adolescẽtibus quibusdam nobilibus atque opulentis damnatione circumuẽtis, statim exigere pecunias intenderat, patrimonioque illos & auitis bonis exuere. Quibus rebus exacerbati adolescentes, pecuniam quidẽ se daturos pollicentur, petito trium dierum spatio: [3] conspirantesque interim in vnum, quicumque graue aliquid vel passi fuerant, vel passuros metuebant, iubent nocte ex agris iuuentutem cum fustibus ac securibus adesse. Illi, dominorum imperia exsequentes, venere ante lucem vniuersi in vrbem, celantes sub vestibus arma quæ cuique tumultuaria se obtulerãt. Magna vero vis mortaliũ confluxere: siquidem fœcundissima hominũ Africa, plurimos tunc etiã agrorum cultores habebat. Vt aũt dies iam illuxit, iubẽt adolescentes pone sequi seruorũ suorum gregẽ, tamquã si e reliqua essent populi multitudine: neq; tamẽ arma
151 proferre prius, aut vim † facere, quã vbi aliquos aut e militib. aut e populo viderint irruere cõtra se, atq; ire vltũ facin[9] quod gesturi mox essent. Ipsi, reconditis intra sinũ pugionibus, adeunt procuratorem, tamquam cũ eo de persoluendis pecuniis acturi: continuoq; nihil tale suspicantẽ neci dedunt. Ibi, exsertantib. gladios illius militibus, atq; ire vltum volẽtibus, repente agrestes cum

αὐτῷ τελεσθείσης βασιλείας, ἐκ μικρᾶς καὶ εὐτελοῦς προφάσεως (οἷα τυραννίδος σφάλματα) πρῶτοι ὅπλα ἐκίνησαν, ἔς τε ἀπόστασιν εὐσταθῶς ὥρμησαν Λίβυες, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. ἐπετρόπευέ τις τῆς Καρχηδονίας χώρας τραχύτατα, καὶ μετὰ πάσης ὠμότητος, καταδίκας τε ἐποιεῖτο, καὶ χρημάτων εἰσπράξεις, βουλόμενος εὐδοκιμεῖν παρὰ τῷ Μαξιμίνῳ. ἐκεῖνός τε γὰρ, οὓς ᾔδει ἁρμόζοντας τῇ ἑαυτοῦ γνώμῃ, ἐπελέγετο· οἵ τε προεστῶτες τοῦ ταμείου τότε, εἰ καὶ σπανίως χρηστοὶ [a] ἐμπεπτώκεσαν, τόν τε κίνδυνον προὔπτον ἔχοντες, καὶ τὴν ἐκείνου φιλοχρηματίαν εἰδότες, ἄκοντες ὅμως τοὺς λοιποὺς ἐμιμοῦντο. ὁ τοίνυν κατὰ τὴν Λιβύην ἐπίτροπος, τοῖς τε ἄλλοις βιαίως προσεφέρετο, καὶ νεανίσκους τινὰς τῶν παρ᾽ ἐκείνοις εὖ γεγονότων καὶ πλουσίων, καταδίκαις περιβαλὼν, εἰσπράττειν τὰ χρήματα εὐθέως ἐπειρᾶτο, πατρῴων τε καὶ προγονικῶν οὐσιῶν αὐτοὺς ἀφαιρεῖσθαι. ἐφ᾽ οἷς ἀγανακτήσαντες οἱ νεανίσκοι, τὰ μὲν χρήματα αὐτῷ ἀποδώσειν ὑπέσχοντο, τριῶν ἡμερῶν αἰτήσαντες ἄνεσιν· συνωμοσίαν δὲ ποιησάμενοι, πάντας τε οὓς ᾔδεσαν ἢ πεπονθότας τι δεινὸν, ἢ παθεῖν δεδοικότας, ἀναπείσαντες, κελεύουσι νύκτωρ κατελθεῖν τοὺς ἐκ τῶν ἀγρῶν νεανίσκους, ξύλα τε καὶ πελέκεις ἐπιφέρεσθαι. οἱ δὲ, πεισθέντες κελεύουσι τοῖς δεσπόταις, πρὸ τῆς ἕω συνῆλθον εἰς τὴν πόλιν, κρύπτοντες ὑπὸ ταῖς ἐσθῆσιν ἃ ἔφερον αὐτοσχέδια πολέμου ὅπλα. μέγα δέ τι πλῆθος ἠθροίσθη· φύσει γὰρ πολυάνθρωπος οὖσα ἡ Λιβύη, πολλοὺς εἶχε τοὺς τὴν γῆν γεωργοῦντας. ἅμα δὲ τῷ διαδραμεῖν τὸ [b] περιόρθριον, προσελθόντες οἱ νεανίσκοι, τὸ μὲν πλῆθος τῶν οἰκετῶν κελεύουσιν αὐτοῖς ἕπεσθαι, ὡς ὄντας μέρος τοῦ λοιποῦ ὄχλου· προστάξαντες τότε ἀποκαλύπτειν ἃ ἔφερον ὅπλα, καὶ γενναίως † ἀν- 151
θεστάναι, εἴτινες ἢ στρατιωτῶν ἢ δημοτῶν αὐτοῖς ἐπίοιεν ἔκδικοι τοῦ γινομένου ἔργου. αὐτοὶ δὲ, λαβόντες ἐγχειρίδια ὑποκόλπια, προσίασι τῷ ἐπιτρόπῳ, ὡς δὴ περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν χρημάτων διαλεξόμενοι. προσπεσόντες τε αἰφνιδίως, οὐ προσδοκῶντα παίσαντες φονεύουσι. τῶν δὲ περὶ αὐτὸν στρατιωτῶν γυμνωσάντων τὰ ξίφη, τόν τε φόνον ἐπεξελθεῖν θελόντων, οἱ ἐκ τῶν ἀγρῶν κατεληλυθότες, προβεβλημένοι

a Pol. ἐμπεπτώκεισαν legit, totique huic loco alium sensum quam verba ista ferant, tribuit. b Alibi τὸ περιόρθριον dicit. ¶ IN VERS. L. 1 quales sunt tyrannidis lapsus: primi arma s. constanterque rebell. 2 Administrabat quidam Carthaginensem regionem acerbissime, & cum omni sæuitia damnabat iudicio, atque pecunias exigebat: quod bene audire apud Max. vellet. Siquidem Max. quos animo suo conuenientes norat, eos deligebat: & qui ærario tunc præerant, etiamsi viri probi essent, (quod raro contingebat) tamen & ipsi, periculum ante oculos habentes, & illius auaritiam scientes, ceteros, licet inuiti, imitabantur. Ille quidem certe procurator Africæ cum in alios violentia vtebatur, tum vero ab adolesc. 3 sed quũ, facta coniuratione, omnes quos nouerãt aliquid graue passos esse, vel metuere ne paterentur, in suã sententiã pertraxissent, iubent n.

τά τε ξύ-

τά τε ξύλα καὶ τοὺς πελέκεις, ὑπερμαχόμενοι τῶν δεσποτῶν, τοὺς ἀνθεστῶτας ῥᾳδίως ἐτρέψαντο.

¶ Οὕτω δὴ προχωρήσαντος τοῦ ἔργου, οἱ νεανίσκοι ἅπαξ ἐν ἀπογνώσει γενόμενοι, μόνην ᾔδεσαν ἑαυτοῖς ἀσφάλειαν ὑπάρχουσαν, εἰ τὰ τολμηθέντα αὐτοῖς αὐξήσαιεν ἔργοις μείζοσι, καὶ κοινωνὸν τοῦ κινδύνου τὸν ἡγούμενον τοῦ ἔθνους παραλάβοιεν, πᾶν τε τὸ ἔθνος ἀναπείσαιεν εἰς ἀπόστασιν· ὅπερ ᾔδεσαν πάλαι μὲν εὔχεσθαι, μίσει Μαξιμίνου, φόβῳ δὲ κωλύεσθαι. σὺν παντὶ τοίνυν τῷ πλήθει, ἤδη μεσαζούσης ἡμέρας, ἐπίασιν ἐπὶ τὴν τοῦ ἀνθυπατεύοντος οἰκίαν. Γορδιανὸς μὲν ἦν ὄνομα, κλήρῳ μὲν τὴν ἀνθυπατείαν λαχών, πρεσβύτης δὲ, εἰς ἔτος ἤδη που ὀγδοηκοστὸν ἐληλακώς· πολλῶν δὲ πρότερον ἄρξας ἐθνῶν, ἔν τε πράξεσι μεγίσταις ἐξετασθείς. ὅθεν αὐτόν τε ἡδέως ὑποδέξασθαι τὴν ἀρχὴν ᾤοντο, ὥσπερ κορυφαῖον τέλος τῶν προηγουμένων πράξεων· τήν τε σύγκλητον καὶ τὸν Ῥωμαίων δῆμον ἀσμένως δέξασθαι ἄνδρα εὖ γεγονότα, καὶ ἐκ πολλῶν ἡγεμονιῶν, ὥσπερ κατ' ἀκολουθίαν, ἐπὶ τοῦτο ἐλθόντα. συνέβαινε δὲ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἧς ταῦτα ἐπράττετο, οἴκοι τὸν Γορδιανὸν διατρίβειν ἡσυχάζοντα, δεδωκότα τοῖς καμάτοις ἀνάπαυλαν, ἀργίαν τε ταῖς πράξεσιν. οἱ δὲ νεανίσκοι, ξιφήρεις, σὺν παντὶ τῷ πλήθει βιασάμενοι τοὺς τῆς [a] αὐλείας ἐφεστῶτας, εἰσπηδήσαντες, καταλαμβάνουσιν αὐτὸν ἐπί τινος σκίμποδος ἀναπαυόμενον· περιστάντες δὲ,
152 χλαμύδι πορφυρᾷ περιβάλλουσι, † σεβασμίαις τε τιμαῖς προσαγορεύουσιν. ὁ δὲ, τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐκπλαγείς, ἐνέδραν καὶ συσκευὴν ἐξ ἐπιβουλῆς καθ' ἑαυτοῦ νομίζων, ῥίψας ἀπὸ τοῦ σκίμποδος εἰς γῆν ἑαυτὸν, ἐδεῖτο φείσασθαι γέροντος μηδὲν αὐτοὺς ἀδικήσαντος, σώζειν δὲ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὔνοιαν τῷ βασιλεύοντι. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν, ξιφήρεις ἐνέκειντο, ἐκεῖνος δὲ ὑπὸ δέους καὶ ἀγνοίας οὐκ ᾔδει τὸ πεπραγμένον, οὐδὲ τὸ τῆς παρούσης τύχης αἴτιον· εἷς τῶν νεανίσκων, ὃς ἦν αὐτῶν γένει καὶ δυνάμει λόγων προύχων, τοὺς λοιποὺς κατασιγάσας, ἡσυχάζειν τε προστάξας, ἔχων πρόκωπον τὴν δεξιὰν, ἔλεξε πρὸς αὐτὸν τοιάδε· Δύο κινδύνων „προκειμένων, τοῦ μὲν, παρόντος, τοῦ δὲ, μέλλοντος· καὶ „τοῦ μὲν, ἤδη προδήλου, τοῦ δὲ, ἐν ἀμφιβόλῳ τύχῃ,

fustibus ac securibus occurrunt, fortiterq; pro dominis pugnantes, facile omnes in fugam verterunt. ¶ Ad hunc modum negotio succedẽte, iuuenes, desperatis semel rebus, vnã sibi reliquã salutem fore arbitrati, si patratum nuper facinus maiore aliquo facinore cumularent, statuunt in cõmunionem periculi rectorẽ prouinciæ assumere, [1] ac populos ad defectionem sollicitare. quod optari iam pridẽ ab vniuersis cognouerant, Maximini odio; sed metu prohiberi. Igitur cũ omni multitudine [2] nocte intempesta domũ proconsulis petunt. Is Gordianus fuit, [3] proconsulatũ sortitus eum quũ annum ageret circiter octogesimum: multarumq; ante prouinciarum fuerat rector, atq; in maximis spectat[9] negotiis. Quocirca facile susceptũ iri ab illo imperiũ existimabant, [4] quasi fastigiũ aliquod superiorum dignitatum: senatuiq; & populo Romano gratũ futurum principem, qui præterquã quod erat [5] illustri ortus genere, etiam per honores plurimos, quasi per gradus quosdam, ad imperii culmen ascẽdisset. Euenit autem vt quo die hæc agebantur, domi Gordianus resideret, dilatis laboribus, omniq; actu rerum suspenso. Igitur adolescentes, cum gladiis, magna stipante multitudine, proturbatis ianitoribus, impetum in ædes faciũt, eumq; supra grabbatum requiescentem offendunt: circumfusiq;, senem purpura induũt, † atq; augustalib. honoribus consalutant. 152 Ille, re subita exterritus, insidiasq; & dolum in se compositũ ratus, deiicit se humi ex grabbato, obsecrans parcerent seni, a quo nihil iniuriarum accepissent, fidemque principi & beneuolẽtiam seruarent. Instantibus autem illis, ac nudos manu gladios tenentibus, quum partim metu, partim ignoratione, haudquaquam sciret Gordianus quid sibi ea res vellet, quæque subitæ fortunæ causa foret; vnus e numero adolescẽtium, qui & nobilitate & facũdia ceteros anteiret, reliquis tacere & paulisper quiescere iussis, dextra capulũ tenens, in hanc sententiã verba fecit; E duobus periculis, quorũ alterum præsens manifestumq;; alterum, futurum forsitan, dubiiq; euentus,

[a] *Crediderim, αὐλείας, vel potius αὐλείους, esse scribendum: cum eoque subaudiendam θύρας.* ¶IN VERS. L. 1 totamque gentem, M. 2 quum iam meridies esset, irrumpunt in domum proconsulis. 3 sorte quidem proconsulatum nactus, sed senex ac ferme ad octogesimum ætatis annum prouectus, Gr. 4 finem rebus a se gestis imponente, qui velut culmen earum esset: senatumque & pop. Rom. lubenter recepturum esse virum, qui non solum clarus esset natalibus, sed etiã a multis præfecturis, quasi continuata serie, ad hanc dignitatem peruenisset. 5 *originem suam paternam ad Gracchos, maternam ad Traianum Imp. referebat;* M.

eligendum tibi hodie alterutrũ est: vt aut nos teq; vna serues, & spem meliorẽ, qua omnes freti sumus, amplectaris; aut iamiam nostris manib. intereas. Quod si [1] potiora malueris, multa ad spẽ bonã [2] viatica sunt. quippe inuisum omnibus Maximinũ, pestemq; illam crudelissimæ tyrannidis tolles, vitamq; antehac præclare tibi actam, illustri gloria cumulabis: maximosq; a senatu populoq; Rom. honores ac sempiternã laudẽ nancisceris. Sin vero abnueris, ac nobiscum cõspirare pernegaueris, iamiã te hic obtruncabimus, atq; ipsi quoq; (si oportuerit) occiso tibi immoriemur. [3] Maius namque facinus ausi sumus quã vt salui esse citra desperationem possimus. Iacet enim tyrãnidis minister, luitq; pœnas crudelitatis, nostris [nũc nuper] manib. interẽptus. Quapropter si consenseris nobiscum, atq; in partem periculorũ accesseris, cum ipse honorem imperii consequeris, tũ quod nos facinus perpetrauimus, [4] laude quã supplicio dignum reputabitur. Dum hæc loquitur adolescens, impatiens moræ cetera multitudo, quũ quidem eodẽ iã ciuitas vniuersa, re vulgata, cõcurrisset, †Gor-
153 dianum vnanimes augustum appellant. Ille, quamuis recusaret ac senectutem obtenderet, tamen suapte natura gloriæ auidior, haud ægre tandem honorem suscepit: malens futurum dein quam præsens iam periculũ subire. simul ætate iam exacta minime recusandũ putabat, quin (si ita res posceret) etiam imperatoriis honoribus immoreretur. Igitur statim tumultuari omnis Africa: sublatisq; Maximini honoribus, ciuitates plerẹque imagines Gordiani ac statuas ponere. Sed eum quoq; a se cognominarunt Africanum. nam qui ad meridiem Libyes habitant, Afri Romana voce nuncupãtur. At Gordianus, aliquot dies Thystri commoratus, qua in vrbe hæc acta fuerant, nomen Imperatoris iam cultumque gerens, [5] Carthaginem proficiscitur: vt in ciuitate maxima, *vt ipse norat*, celeberrimaq;, omnia quasi Romæ agitarentur. Siquidem vrbs illa, vel opibus, vel populi frequentia, vel magnitudine tantum Romæ concedens, cum Alexandri vrbe Ægyptiaca de secunda palma cõtendit. Sequebatur autẽ ipsum [6] principalis

[a] ἑλέσθαι σε δεῖ σήμερον σώζεσθαι μεθ' ἡμῶν, καὶ πιστεῦσαι σεαυτὸν ἐλπίδι κρείττονι, ᾗ πάντες πεπιστεύκαμεν· ἢ τεθνάναι ἤδη πρὸς ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν τὰ παρόντα ἕλοιο, πολλὰ τὰ ἐφόδια εἰς ἀγαθὰς ἐλπίδας· τό τε Μαξιμίνου τὸ ἐν πᾶσι μῖσος, [c] πάθος τε τυραννίδος ὠμῆς ἀπαλλάξεις, καὶ ἐν τῇ προεληλυθυίαις πράξεσιν εὐδοκιμήσεις· ἔν τε συγκλήτῳ καὶ τῷ Ῥωμαίων δήμῳ γνῶσις οὐκ ἄσημος καὶ [b] τιμῆς ἔνδοξος ἀεί. ἀντειπόντι δέ σοι καὶ μὴ συμπνεύσαντι ἡμῖν, τήμερον τέλος ἐπικείσεται. ἀπολούμεθα δὲ καὶ αὐτοί, εἰ δέοι, προαπολέσαντες. ἔργον γὰρ ἡμῖν τετόλμηται μείζονος ἀπογνώσεως δεόμενον. κεῖται γὰρ ὁ τῆς τυραννίδος ὑπηρέτης, καὶ δίκας ὠμότητος παρέσχε, φονευθεὶς ὑφ' ἡμῶν. ἐφ' οἷς ἢν μὲν ἡμῖν συνάρῃ, καὶ κοινωνὸς τῶν κινδύνων γένῃ, αὐτός τε τῆς ἐν βασιλείᾳ τιμῆς ἀπολαύσεις, τό τε ἡμῖν πεπραγμένον ἔργον ἐπαινεθήσεται, καὶ οὐ κολασθήσεται. Τοιαῦτά τινα λέγοντος τοῦ νεανίσκου, οὐκ ἀναμένον τὸ λοιπὸν πλῆθος, συνδραμόντων ἤδη καὶ πάντων τῶν κατὰ τὴν πόλιν, ἐπεὶ διεφοίτησεν ἡ φήμη, † σε- 153
βαστὸν Γορδιανὸν ἀναγορεύει. παραιτούμενος δέ, καὶ γῆρας προϊσχόμενος ἐκεῖνος, ὅμως δὲ φιλόδοξος ὤν, οὐδ' ἀηδῶς ὑπέστη, ἑλόμενος μᾶλλον τὸν μέλλοντα κίνδυνον ἢ τὸν παρόντα, ἔν τε γήρᾳ ἐσχάτῳ οὐ πάνυ τι δεινὸν νομίζων εἰ δέοι ἐν βασιλικαῖς τιμαῖς καὶ τελευτῆσαι. πᾶν δὴ τὸ Λιβύων ἔθνος εὐθέως ἐξεδονεῖτο· καὶ τὰς μὲν τοῦ Μαξιμίνου τιμὰς καθῄρουν, εἰκόσι δὲ καὶ ἀνδριᾶσι Γορδιανοῦ τὰς πόλεις ἐκόσμουν· τῷ τε κυρίῳ αὐτοῦ ὀνόματι προσθέντες, Ἀφρικανὸν ἐκάλεσαν ἀφ' ἑαυτῶν. οὕτω γὰρ Λίβυες οἱ ὑπὸ μεσημβρίαν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καλοῦνται. Ὁ δὲ Γορδιανός, ἐνδιατρίψας τῇ Θύσδρῳ, ἔνθα ταῦτα ἐπράχθη, ἡμερῶν τινῶν, ἤδη φέρων βασιλέως ὄνομα καὶ σχῆμα, ἀπάρας τε τῆς Θύσδρου, εἰς τὴν Καρχηδόνα ἠπείγετο, ἣν ᾔδει μεγίστην τε οὖσαν καὶ πολυάνθρωπον, ἵν' ὥσπερ ἐν Ῥώμῃ πάντα πράττῃ. ἡ γὰρ πόλις ἐκείνη, καὶ δυνάμει χρημάτων, καὶ πλήθει τῶν κατοικούντων, καὶ μεγέθει, μόνης Ῥώμης ἀπολείπεται), φιλονεικοῦσα πρὸς τὴν ἐν Αἰγύπτῳ Ἀλεξάνδρου πόλιν περὶ δευτερείων. εἵπετο δὲ αὐτῷ πᾶσα ἡ βασιλικὴ

a *Deesse puto τὸ ἕτερον ante σώζεσθαι: & ita scribendum esse hunc locum. ἑλέσθαι σε δεῖ σήμερον τὸ ἕτερον· σώζεσθαι &c. Scribi etiam posset ἢ σώζεσθαι.* b *Scribo τιμῆς καὶ.* c *Muto in αἰτιατικὴν has in sequentibus datiuum huic dat verbo: sicut & alii dare solent.* ¶ IN VERB. L. 1 præsentia. M. 2 *Mallem* adminicula: *vel* adiumenta. *Ad verbum tamen sonat Gr. vox* viatica. 3 Ausi enim rem sumus quæ maiori desperatione indiget. 4 *Ellipsis particulæ* magis, *supra quoque his a Polit. vsurpata, 90, & 1.* 5 Carthag. proficiscitur, quam esse maximam & populosam norat: vt omnia tamquam Romæ ageret. 6 Imperatoria pompa.

πομπὴ

πομπῇ τῶν μὲν στρατιωτῶν, οἵτινες ἦσαν ἐκεῖ, καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐπιμηκεστέρων νεανίσκων, ἐν σχήματι τῶν κατὰ Ῥώμην προϊόντων δορυφόρων, αἵ τε ῥάβδοι ἐδαφνηφόρουν· ὅπερ ἐστὶ σύμβολον εἰς τὸ διαγινώσκεσθαι τὰς βασιλικὰς ἀπὸ τῶν ἰδιωτικῶν· τὸ δὲ πῦρ προεπόμπευεν· ὡς ὄψει καὶ τύχην ἔχειν πρὸς ὀλίγον, ὥσπερ ἐν εἰκόνι, τῆς Ῥώμης τὴν Καρχηδονίων πόλιν. ὅ τε Γορδιανὸς γράμματά τε πάμπλειστα ἐξέπεμπε πρὸς ἑκάστους τῶν κατὰ τὴν Ῥώμην προὔχειν δοκούντων· τοῖς τε τῆς συγκλήτου δοκιμωτάτοις ἐπέστελλεν, ὧν ἦσαν αὐτῷ πλεῖστοι φίλοι τε καὶ συγγε-
221 νεῖς. ἐποίησε δὲ καὶ δημόσια γράμματα πρός τε τὸν Ῥωμαίων δῆμον καὶ τὴν σύγκλητον, δι᾽ ὧν τήν τε Λιβύων ἐδήλου εἰς ἑαυτὸν σύμπνοιαν, τῆς τε Μαξιμίνου ὠμότητος κατηγόρει, σφοδρότατα εἰδὼς
154 † μισουμένην· αὐτός τε πᾶσαν πρᾳότητα ὑπισχνεῖτο, συκοφάντας τε πάντας φυγαδεύων, καὶ παλινδικίαν διδοὺς τοῖς ἀδίκως καταχριθεῖσι, τούς τε φυγάδας εἰς τὰς πατρίδας ἐπανάγων· [a] τοὺς δὲ στρατιώτας ὑπέσχετο ἐπιδώσειν χρημάτων ὅσον οὐδεὶς πρότερον, ὅ τε δήμῳ νομὰς ἐπήγγελλε. προενοήσατο δὲ πρὸ πάντων ἀναιρεθῆναι τὸν κατὰ τὴν Ῥώμην τῶν στρατοπέδων προεστῶτα· Βιταλιανὸς δ᾽ ἦν ὄνομα αὐτῷ. τοῦτον ᾔδει τραχύτατα καὶ ὠμότατα προεστῶτα, φίλτατόν τε ὄντα καὶ καθωσιωμένον τῷ Μαξιμίνῳ. ὑποτοπήσας οὖν μὴ τοῖς ἐγχειρουμένοις ἀνταίως ἀντιστῇ, καὶ τῷ ἐκείνου φόβῳ μηδεὶς αὐτῷ συναίρηται, πέμπει τὸν ταμίαν τοῦ ἔθνους, νεανίσκον φύσει εὔτολμον, καὶ τὸ σῶμα οὐκ ἀγεννῆ, καὶ τὴν ἡλικίαν ἀκμάζοντα, πρόθυμόν τε ἐς τὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ κίνδυνον· παραδοὺς αὐτῷ ἑκατοντάρχας καὶ στρατιώτας τινάς, οἷς ἔδωκε κατεσφραγισμένα γράμματα ἐν πτυκτοῖς πίναξι, δι᾽ ὧν τὰ ἀπόρρητα καὶ [b] κρυπτὰ ἀγγέλματα τοῖς βασιλεῦσιν ἐπιστέλλεται. κελεύει δ᾽ αὐτοῖς, πρὸ τῆς ἕω εἰς τὴν Ῥώμην κατελθοῦσι, ἐπιστῆναι ἔτι δικάζοντι καὶ ἀνακεχωρηκότι τῷ Βιταλιανῷ ἐν τῷ τοῦ δικαστηρίου οἰκίσκῳ, ἔνθα μόνος τὰ ἀπόρρητα καὶ κρυπτὰ δοκοῦντα ὑπὲρ σωτηρίας τοῦ βασιλέως ἠρεύνα τε καὶ ἐξήταζε· δηλῶσαί τε ὅτι φέρουσι γράμματα παρὰ Μαξιμίνου ἀπόρρητα· ἐπὶ τοῦτό

pompa omnis, milesque quicumque aderant, iuuenesque vrbani procera statura, ad eorum similitudinem qui Romæ [1] Imperatorem comitantur: virgæ item laureatæ; quo insigni principes a priuatis dignoscuntur. Præterea ignis de more præferebatur: vt speciem fortunamque, exiguum sane ad tempus, Romanæ ciuitatis Carthago repræsentaret. Ceterum Gordianus litteras cōplures [2] ad primum quemque Romam missitabat, atque ad proceres senatus; quorum erant ei permulti amici ac necessarii. Scripsit item publice ad S. P. Q. R. significans Afrorū erga se consensum, simulque accusans Maximini crudelitatem: quam esse omnibus † ma- 154
gnopere inuisam sentiebat. Ipse omnem præ se mansuetudinem ferebat. nam & delatores omnes exsilio affecit, & iis qui parum iusto iudicio damnati fuerant, iterum defendendi sui potestatem indulsit. quin exsules quoque in patriam restituebat: ac militibus plura se quam quisquā antea, largiturum, populoque ingens daturum congiarium pollicebatur. Idem præfectum quoque prætorii Vitalianum, ferum crudelemque hominem, carissimum deuotissimumque Maximino, in ipsa vrbe curauit interimēdum. Siquidem suspectans ne ille suis inceptis [3] fortiter resistendo, ceteros quoque metu perterritos a se auerteret, mittit prouinciæ quæstorem, adolescētem audacissimum, corpore validum atque ætate florentem, promptumque ad omne periculum pro se suscipiendum, traditis centurionibus ac militibus nonnullis, [4] cui etiam litteras dedit obsignatas duplicibus tabellis: per quas arcana occultaque negotia [5] significare Imperatores consueuerunt. Iubet itaque illos intrare vrbem ante lucem: ac, [6] dum adhuc in actibus occupatus esset Vitalianus, accedere ad eum intra cellulam, vbi res secretas atque arcanas ad salutem principis pertinentes scrutari atque inquirere consueuerat: [7] habere se ad eum litteras arcanas a Maximino dicen-

a Scribo τοῖς δὲ στρατιώταις. b Interpretationi Polit. repugnare videtur quod paulo post dicitur γράμματα παρὰ Μαξιμίνου, nō ἀπὸ Μαξιμίνου. ¶ IN VERS. L. 1 Imperatorē antegrediuntur. 2 ad vnūquemq. illorū qui primarios honores Romæ obtinere existimabantur: quinetiā ad eos qui præcipuæ in senatu erāt auctoritatis. *vel*, quinetiā ad eos senatores quorū præ ceteris spectata virtus erat. 3 fortiter resisteret atque illius metu nullus ipsi auxiliaretur, mittit pr. 4 quibus, Gr. 5 significari Imperatoribus cons. *Polit. autem τοῖς βασιλεῦσι pro ὑπὲρ τῶν βασιλέων accepit. Vide annot.* 6 dum adhuc ius diceret, *vel* redderet. 7 scilicet se litteras arcanas Maximino, & ad hoc a quopiam esse missos de reb. ad incolumitatem Imperatoris pertinentibus. simulare etiam se velle cum illo rem arbitris colloqui, & quæ sibi mandata essent exponere. *At Polit. dicit* mandata principis: *quum hic genitiuus inter Herodiani verba in nostro exempl. non exstet. Conuenit autem cum eo quod non παρὰ Μαξιμίνου, sed ἀπὸ Μαξιμίνου legit, aut saltem perinde locum illum interpretatur ac si ita legeret.*

tes; ac velle etiam remotis arbitris, de rebus ad securitatẽ Imperatoris spectantibus cum illo colloqui, ac mandata principis exponere, *simulantes.* dein signis agnoscendis occupatum, *dum se aliquid dicturos simularent*, pugionib. quos in sinu occultos haberent, de improuiso cõfoderent. Quæ scilicet omnia ex sententia successerunt. Etenim ante lucem, quo tẽpore prodire illi mos fuerat, inueniunt hominem pene solum, paucis tantũ circumstantibus. quippe alii nondum venerant; alii, salutato, abierãt priusquam dilucesceret. 155 † Igitur vacante illo, ac paucis dumtaxat ante celinlã inuentis, vbi quæ supra diximus nuntiauerunt, facile scilicet intromissi sunt: porrectisque epistolis, contemplantem eum signa diligentius, prolatis pugionib. confodiunt; nudosq; eos manibus præ se tenentes prosiliunt, omnibus loco cedẽtibus. Nam id Maximini factum imperio putabant: quando idem sæpenumero etiam in eos facere cõsueuerat qui antea ipsi carissimi videbãtur. Dein vadentes media Sacra via, proponũt epistolã Gordiani ad populũ; litterasq; itẽ ab illo consulib. ipsis ceterisq; reddunt, vulgata etiam fama interfecti Maximini. Quod vbi auditum est, statim vniuersus populus discurrere vndique, furenti similis. Nam etsi vbique vulgus semper ad res nouas leuissimum; tamen Romana plebs inprimis; quæ ex magna variaq; etiam peregrinorum multitudine constat, longe ceteris mobilior est. Igitur statuæ atque imagines Maximini, ceterique honores, statim conuulsi; clausumque antea formidine [a] odium, licentia iam & potestate adepta, nullo prohibente effundebãt. Quare senatus quoq; frequens, etsi de Maximino certi nihil habebat, ex pręsenti fortuna rem coniectans, abolitis illius honoribus, Gordianum filiumque ipsius augustos declarauerunt: statimque delatores atque accusatores vniuersi aut effugerunt, aut ab iis quos offenderant, occidebantur. Procuratores autem, & qui ius in illius crudelitatis ministerium dicebant, tracti a plebe sunt, abiectique in cloacas. Multi item insontes occisi. nam & creditorem suum quisq; , & aduersarium in forensibus

τι ποθέν που πεμφθῆναι ὑπὲρ ἀσφαλείας τοῦ βασιλέως. προσποιήσασθαι δὲ βούλεσθαι καὶ διαλεχθῆναι αὐτῷ ἰδιαίτερον, ἀπαγγεῖλαί τε τὰ ἐντεταλμένα· ἀσχολουμένῳ δ' ἐκείνῳ περὶ τὴν τῶν σφραγίδων ἐπίγνωσιν, προσποιουμένους ὡς δὴ ἐρωτῶντάς τι, οἷς εἶχον ὑποκολπιδίοις ξίφεσι φονεῦσαι. ἅπερ πάντα προυχώρησεν ὡς ἐκέλευσεν. ἔτι γὰρ νυκτὸς οὔσης, ὥσπερ ἐκεῖνος εἰώθει πρὸ ἡμέρας προϊέναι, ὑπαντήσαντες αὐτῷ ἰδιάζοντι, μηδὲ πολλοῦ πλήθους παρόντος. οἱ μὲν γὰρ, οὐδέπω προσεληλύθεσαν· οἱ δὲ, προσαγορεύσαντες, πρὸ ἡμέρας ἀνακεχωρήκεσαν. 155 † ἡσυχίας οὖν οὔσης, ὀλίγων τε περὶ τὸν οἰκίσκον ὄντων, εἰπόντες αὐτοὶ τὰ προειρημένα, ῥᾳδίως εἰσεδέχθησαν. ἐπιδόντες δὲ τὰ γράμματα, ἐκείνου ταῖς σφραγῖσι τὰς ὄψεις ἐπιβάλλοντος, προσβαλόντες τὰ ξιφίδια καὶ παίσαντες, φονεύουσιν· ἔχοντές τε αὐτὰ προέχοντα, προπηδῶσιν. οἱ δὲ παρόντες, ἐκπλαγέντες, ἀνεχώρησαν, οἰόμενοι Μαξιμίνου τὴν κέλευσιν εἶναι. καὶ γὰρ ἐποίει τοῦτο πολλάκις καὶ περὶ τοὺς δοκοῦντας εἶναι φιλτάτους. καταβάντες δὲ διὰ μέσης τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ, προτιθέασι τὰ πρὸς τὸν δῆμον τοῦ Γορδιανοῦ γράμματα, τοῖς τε ὑπάτοις καὶ τοῖς λοιποῖς τὰ ἐπεσταλμένα διδόασι· διαφημίζουσί τε ὑπ' αὐτῶν φήμην ὡς ἄρα καὶ Μαξιμῖνος εἴη ἀνῃρημένος. Ὡς δὲ διεφοίτησε ταῦτα, εὐθέως πᾶς ὁ δῆμος, ὥσπερ ἐνθουσιῶν διέθει πανταχοῦ. καὶ πάντες μὲν γὰρ ὄχλοι, κοῦφοι πρὸς τὰ καινοτομούμενα· ὁ δὲ Ῥωμαίων δῆμος, ἐν πλήθει μεγίστῳ καὶ ποικίλῳ, συγκλύδων τε ἀνθρώπων, πολὺ καὶ ῥᾷστον ἔχει τὸ τῆς γνώμης εὐκίνητον. ἀνδριάντες οὖν καὶ εἰκόνες, τιμαί τε πᾶσαι τοῦ Μαξιμίνου, κατεσπῶντο· καὶ τὸ κρυπτὸν πρότερον διὰ φόβον μῖσος, ἀδεὲς καὶ αὐτεξούσιον γενόμενον, ἀκωλύτως ἐξεχεῖτο. ἥ τε σύγκλητος συνελθοῦσα, πρὶν τὸ ἀκριβὲς εἰδέναι περὶ τοῦ Μαξιμίνου, ἐκ τῆς παρούσης τύχης τὰ μέλλοντα πιστώσαντες, τὸν Γορδιανὸν ἅμα τῷ υἱῷ σεβαστοὺς ἀναγορεύουσι· τὰς δὲ τοῦ Μαξιμίνου τιμὰς ἀνατρέπουσι. συκοφάνται τε οὖν, καὶ οἱ γενόμενοί τινων κατήγοροι, ἢ ἔφυγον, ἢ ὑπὸ τῶν ἀδικηθέντων ἀνῃροῦντο. ἐπίτροποί τε καὶ δικασταί, οἱ τῆς ἐκείνου ὠμότητος ὑπηρέται, συρέντες ὑπὸ τοῦ ὄχλου εἰς τοὺς ὀχετοὺς ἐρριπτοῦντο. φόνος τε οὐκ ὀλίγος ἐγένετο καὶ μηδὲν ἀδικησάντων ἀνθρώπων. δανειστὰς γὰρ ἑαυτῶν, ἢ καὶ ἀντιδίκους ἐν πράγμασιν

a Scribe bulirorum. ¶ In vers. L. 1 [magna & facili est animi mobilitate. Gr. Politianus ita vertit quasi scriptum esset πολὺ ῥᾷον.] a odium, securum iam & liberum redditum, nullo prohibente effundebatur. Quinetiam sen.

ἀγοραίοις,

ἀγροίκοις, καὶ εἴ τις πρός τινα ἐκ βραχείας αἰτίας εἶχε μῖσος, ἐπεμβαίνοντες[a] ταῖς οἰκήσεσιν ἀπροσδοκήτως,[b] ἐπηρεάζοντες, ὡς συκοφάντας ἐσύλησάν
156 τε καὶ ἐφόνευσαν.[b] ἐν προσχήματι ἐλευθερίας † ἀδείας τε εἰρηνικῆς, ἔργα πολέμου ἐμφυλίου ἐγίνετο· ὡς καὶ τὸν τῆς πόλεως ἐπαρχοῦντα μετὰ πράξεις πολλὰς ὑπατικάς, (Σαβῖνος δὲ ἦν ὄνομα αὐτῷ) βουλόμενον κωλῦσαι τὰ γινόμενα, ξύλῳ παταχθέντα κατὰ τοῦ κρανίου, τελευτῆσαι. Καὶ ὁ μὲν δῆμος ἐν τούτοις ἦν· ἡ δὲ σύγκλητος, ἅπαξ εἰσφθάντος κινδύνου, φόβῳ τοῦ Μαξιμίνου πάντα ἔπραττεν εἰς τὸ ἀποστῆσαι αὐτοῦ τὰ ἔθνη. πρέσβεις τε πανταχοῦ πρὸς πάντας ἡγουμένους ἐξεπέμφθησαν, ἐπιλεχθέντων ἀνδρῶν ἔκ τε τῆς συγκλήτου αὐτῆς καὶ τοῦ ἱππικοῦ τάγματος οὐκ ἀδοκίμων· γράμματά τε πρὸς πάντας, τὴν Ῥωμαίων καὶ τῆς συγκλήτου γνώμην δηλοῦντα, προτρέποντά τε τοὺς ἡγουμένους συναίρεσθαι τῇ κοινῇ πατρίδι καὶ συνεδρίῳ[c] βουλεύσει· τὰ δὲ ἔθνη πείθεσθαι Ῥωμαίοις, ὧν δημόσιον ἄνωθεν τὸ κράτος ἐστίν, αὐτοῖς τε φίλα καὶ ὑπήκοα ἐκ προγόνων. Οἱ πλεῖστοι μὲν οὖν προσεδέξαντο τὴν πρεσβείαν, καὶ τὰ ἔθνη ἀποστήσαντες ῥᾳδίως μίσει τῆς Μαξιμίνου τυραννίδος, τούς τε ἐκεῖσε[d] προεστῶτας, εἰ τὰ Μαξιμίνου φρονοῖεν, ἀποκτείναντες, προσέθεντο Ῥωμαίοις. ὀλίγοι δὲ τινὲς ἢ διεχρήσαντο τοὺς ἐλθόντας πρέσβεις, ἢ μετὰ φρουρᾶς πρὸς ἐκεῖνον παρέπεμψαν· οὓς συλλαμβάνων, ὠμῶς ἐκόλαζε. τὰ μὲν κατὰ τὴν Ῥωμαίων πόλιν τε καὶ γνώμην, τοιαῦτα ἦν.

¶ Ὡς δὲ ἀπηγγέλη τῷ Μαξιμίνῳ τὰ πεπραγμένα, σκυθρωπός τε ἦν καὶ ἐν μεγάλαις φροντίσι· προσεποιεῖτο[e] τε αὐτῶν καταφρονεῖν. τὴν μὲν οὖν πρώτην καὶ δευτέραν ἡμέραν ἔνδον ἔμεινεν ἡσυχάζων, καὶ τοῖς φίλοις περὶ τῶν πρακτέων κοινούμενος. τὸ δὲ στρατόπεδον πᾶν τὸ σὺν αὐτῷ, οἵ τε ἐπιχώριοι πάντες ἄνθρωποι, ἐγνώκεισαν μὲν τὰ ἀγγελθέντα, καὶ διεσείοντο πᾶσιν αἱ ψυχαί, τηλικούτων ἔργων ἀτόλμῳ καινοτομίᾳ· οὐ δέ τις πρός τινα ἔ-
157 λεγέ τι, οὔτ᾽ εἰδέναι τι προσεποιεῖτο. τοσοῦτος † γὰρ ἦν ὁ Μαξιμίνου φόβος, ὡς μηδὲν αὐτὸν λανθάνειν,

causis, & vt quemque aliquis leuissima de causa oderat,[1] impetu in domum facto, bonisq; direptis trucidabant. Ita sub specie libertatis † pacisq; 158
praetextu, ciuilis belli facinora edebantur. Quin praefectum quoq; vrbi Sabinum,[2] *qui antea pleraq; munia consularia obierat*, prohibere talia conantem, fuste capiti illiso mactauerunt. haec igitur populus agitabat. Enimuero senatus, quando iam semel periculũ subierat, metu Maximini nihil sibi ad sollicitandas ad defectionem prouincias reliqui faciebat. Quocirca legationes vndiq; ad rectores prouinciarum mittebãtur, electis e senatorio equestrique ordine clarissimis hominibus, cũ litteris, quibus senatus populiq; Romani mẽs exponebatur: qui procuratores ipsos hortarentur[3] vti cõmunem patriam capesserent, curiamq; Romanam tuerentur, persuaderentque nationibus vt in fide populi Romani perseuerarent, cuius proprium antiquitus imperium foret, veterrimumque cum illis amicitiae ius a maiorib. institutum. Quocirca plerique legatis benigne exceptis, populos ad defectionem perpulerunt. quod scilicet pronum fuit. adeo incredibili apud omnes odio Maximinus laborabat. Igitur omnibus quicumque apud ipsos magistratum gerẽtes cum Maximino sentiebant, repente ad vnum occisis, ipsi vniuersi ad Romanos defecerunt. Pauci tamen inuenti qui legatos ad se missos interficerẽt, aut ad ipsum mitterent, adhibitis custodibus. qui deinde omnes exquisitissimis a Maximino suppliciis affecti sunt.[4] Haec mens Romanae ciuitatis, hic animus fuit.

¶ Quę postquam Maximino nuntiata sunt, quamquam tristis ac sollicitus, tamen illa se contemnere simulabat. ac primo quidem alteroque die domi quietus, ad amicos de eo negotio retulit. Ceterum exercitus omnis, cunctique[5] eius regionis mortales, etsi rem omnem intellexerant, intuerantq; animis, audacia rerum tantarum ac nouitate: tamen pro se quisq; tacebant, ac se ignorare omnia simulabant. quippe tãtus erat † Maximini metus, vt nihil illũ plane lateret, 157

a *Deesse puto* καὶ *ante participium* ἐπεμ. b *Hic quoque desiderari puto* τε *ante* ἐν πρ. *vel* ἔπειτα: *aut certe* δὲ *post* ἐν προσχήματι. c *Mutanda fortassis haec vox in* βουλῇ. d *Suspectum esse queat hoc* προέστῶτας, *sine adiectione.* [*nisi eo nomine accipias* τοὺς τὰ ἐκεῖ πράττοντας: *vt* πρᾶξις *saepe pro administratione ab hoc auctore ponitur.*] e *Muto in* ἀγγέλλων. *sed &* *deesse suspicor* ἐφαίνετο *vel* αὐτὰ *ἔφασκεν ante* ἐδόκει τε πρ. [*si dividi* οὐ δὲ *legamus, nulla opus erit additione.*] ¶ IN VERS. L. 1 consciosis de improuiso domibus, variis modis tamquam sycophantas infestabant, & bonis spoliatos trucidabant. vel, variis iniuriis affectos, bonisq; spoliatos, tamquam sycophantae essent, truc. 2 post multas functiones consulares. Gr. 3 vt communi patriae & curiae opitularentur: atque vt nationes parerent Romanis, ad quos publice imperium pertineret iam antiquitus, & quibus amicae ac subiectae essent iam a maioribus. 4 Hic Romanae vrbis status, haec mens erat. 5 vlterioris reg. M...

omniumq; non solum verba, sed nutus quoq; speciemque oris ¹ obseruaret. Tertio vero die conuocatis in campum ante vrbem militibus suis, Maximinus tribunal inscendit, atque ex libello orationem ab amicis compositam, in hanc sententiam recitauit: Scio me vobis incredibilia nouaq; dicturum; sed (vt ego existimo) non tam admiratione quã risu digna. Arma nobis vestræq; virtuti nõ Germani inferunt, sæpe deuicti; non Sarmatæ, qui de pace nobis quotidie supplicant: Persæ item, qui olim Mesopotamiam peruagabantur, nunc suas intra sedes quiescere boni cõsulunt: cum gloria in armis vestra, tum rerum a me gestarum periculo edocti: quæ iam tum illis innotuerunt quum tuenti ripas exercitui præfuimus. Verum (² ne quid magis ridiculum dixerim) Carthaginienses insaniunt, atque sene infelicissimo & extremo iã ætatis delirante, dubium ³ suaso an coacto, quasi aliqua in pompa ludunt principatum. Quo enim freti exercitu; quum apud eos proconsulis ministerio lictores satisfaciant? Quibus porro vsuri armis, vbi præter ⁴ lanceas exiguas ad feras excipiendas, nihil sit telorum; proque bellicis exercitationibus chori tantum, dictaque procacia, & numeri quidã vsurpentur? Neq; vero vos perterrefecerint quæ facta in vrbe nuntiantur. nempe Vitalianus per dolũ fraudemq; occisus est. Quam autem leue instabileque sit Romani populi ingenium, quam prompta clamorum tenus audacia, notissimum scilicet vobis est. Si duos modo tresve armatos cõspexerint, trudentes alter alterũ, & proculcantes, ac suum quisq; periculum fugitantes, publicum neglectui habent. Quod siquis vobis etiã quæ acta
158 in senatu sunt, renuntiauit, † non est profecto quod miremini nostram illis continentiã duriorem videri, ⁵ atque ob id morum congruentiam vitamque illius luxuriosam nobis anteferri: ⁶ quippe apud illos fortissima quæque ac grauissima pro asperrimis; dissoluta atque ebacchantia, pro

παραφυλάττεσθαι δὲ πάντων οὐ μόνον τὰ διὰ φωνῆς καὶ γλώττης προφερόμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ δι' ὄψεως ἰδιώματα. ὁ μέντοι Μαξιμῖνος συγκαλέσας πάντα τὸν στρατὸν εἰς τὸ πρὸ τῆς πόλεως πεδίον, * προελθών τε τῆς τρίτης ἡμέρας, ἀνῆλθέ τε ἐπὶ τὸ βῆμα, ἐπιφερόμενος τὸ βιβλίον ὅπερ αὐτῷ ἦσαν συντάξαντες τινὲς τῶν φίλων, ἐξ ἀναγνώσεως ἔλεξε τοιάδε· Ἄπιστα μὲν οἶδα καὶ παράδοξα λέξων πρὸς ὑμᾶς· ὡς δὲ ἐγὼ οἴομαι οὐ θαύματος, ἀλλὰ χλεύης καὶ γέλωτος ἄξια. ὅπλα ἐφ' ἡμᾶς καὶ τὴν ὑμετέραν ἀνδρείαν οὐ Γερμανοὶ αἴρονται, οὓς πολλάκις ἐνικήσαμεν· οὐ Σαυρομάται, οἱ περὶ εἰρήνης ἑκάστοτε ἱκετεύοντες. Πέρσαι τε, οἱ πάλαι Μεσοποταμίαν κατατρέχοντες, νῦν ἡσυχάζουσιν, ἀγαπητῶς ἔχοντες τὰ ἑαυτῶν, δόξης τε τῆς ὑμετέρας ἐν τοῖς ὅπλοις, ἀρετῆς τε πεῖρα τῶν ἐμῶν πράξεων, ἃς ἔγνωσαν ὅτε τῶν ἐπὶ ταῖς ὄχθαις στρατοπέδων ἡγούμην, ἀνεχούσης ᵃ αὐτῆς. ἀλλὰ γὰρ (μή τι ἄρα καὶ καταγέλαστον εἴπω) Καρχηδόνιοι μεμήνασι, καὶ πρεσβύτην ἄθλιον, ἐν ἐσχάτῳ γήρᾳ παραφρονοῦντα, πείσαντες ἢ βιασάμενοι, ὥσπερ ἐν πομπαῖς παίζουσι βασιλείαν. τίνι θαρροῦντες στρατῷ, ᵇ καὶ παρ' οἷς εἰς τὴν τῶν ἡγουμένων ὑπηρεσίαν ἀρκοῦσι ῥαβδοῦχοι; ποῖα φέροντες ὅπλα, παρ' οἷς οὐδὲν πλέον δοράτων οἷς πρὸς θηρία μονομαχοῦσι; τὰ πολεμικὰ αὐτοῖς γυμνάσια, χοροὶ καὶ σκώμματα καὶ ῥυθμοί. μηδὲ τινὰ ὑμῶν ἐκπληττέτω τὰ κατὰ Ῥώμην, ᶜ ἀπαγγελθέντα. Βιταλιανὸς μὲν ἀνῃρέθη, δόλῳ καὶ ἀπάτῃ ληφθείς. τοῦ δὲ Ῥωμαίων δήμου τὸ κοῦφον καὶ εὐμετάβολον οὐκ ἀγνοεῖτε, καὶ μέχρι βοῆς θρασύ· ᵈ εἰ δύο ἢ τρεῖς ὁπλίτας ἴδοιεν μόνον, ὑπ' ἀλλήλων ὠθούμενοί τε καὶ πατούμενοι, φεύγων ἕκαστος τὸν ἴδιον κίνδυνον, τοῦ κοινοῦ ἀμελῶς ἔχει. εἰ δὲ καὶ τὰ τῆς συγκλήτου τις ὑμῖν διήγγειλε, † μὴ θαυμάζετε εἰ τὸ μὲν ἡμέτερον σῶφρον, τραχὺ αὐτοῖς δοκεῖ· ᵉ τὸ δ' ὁμότροπον, ἐν ἀσελγεστάτῳ βίῳ ἐκείνου προτιμᾶται· καὶ τὰ μὲν ἀνδρεῖα καὶ σεμνὰ τῶν ἔργων, φοβερὰ προσαγορεύουσι· τὰ δὲ ἀνειμένα καὶ ἐκβεβακχευμένα, ὡς 158

a Rectius αὐτοὺς q.c. Illud autem ἀνεχούσης (si mendosum non est) ad δόξης referetur. b Malim [illegible] (aut [illegible] in seq. periodum transferenda.] c Interpunge post τὰ κατὰ Ῥώμην, quum hæc non iungantur cum ἀπαγγελθέντα, sed subaudiatur [illegible] vel [illegible], aut tale quid participium. d Annon potius, εἰ δὲ δύο? e Arbitror scriptum fuisse, τὸ δ' ἐκείνου [illegible], & verba proxime sequentia, ἐν ἀσελγεστάτῳ βίῳ, cum his cohærere. id est, similes illius in vita luxuriosa mores: vel, simile illius luxuriose viuendi institutum. Intellige autem, suo simile. ¶ In vers. L. 1 obseruarentur, ab aliis videlicet, qui ad illum deferebant. At Polit. ita vertit quasi scriptum esset non παραφυλάττεσθαι, sed παραφυλάττειν. Quin etiam ex vno, τὰ δι' ὄψεως ἰδιώματα, id est oculorum nutus, duo in sua interpretatione facit. 2 annon ridiculum dictu? M. 3 Aptum esset persuaso. [q.e habent, suasu an coactu.] 4 lanc. exiguas quibus aduersum feras singulari pugnant certamine. 5 similes autem illius in vita luxuriosa mores nobis antef. vel, similes illius luxuriose viuentis mores. 6 Quippe facta fortia & digna quæ quis reuerentia prosequatur, formidabilia vocant: at dissoluta atque ebacch. tamquam mitia, voluptati habent. Quocirca nostrum imperium, quod est sollers & moderate se gerit, auersantur: Gordiani autem nomine delectantur; cuius vita quam male audiat, non ignoratis.

ἡμέρα

ἥμερα, δι' ἡδονῆς ἔχουσι. διόπερ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀρχήν, οὖσαν ἐπιστρεφῆ καὶ κόσμιον, ἀλλοτρίως διακεῖνται· ἥδονται δὲ τῷ Γορδιανοῦ ὀνόματι, οὗ τὸν διαβεβλημένον βίον οὐκ ἀγνοεῖτε. πρὸς τούτους καὶ τοιούτους ἡμῖν ὁ πόλεμος, εἴ τις οὕτως αὐτὸν καλεῖν βούλοιτο. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι, ὡς οἱ πλεῖστοι, καὶ σχεδὸν πάντες, εἰ μόνον Ἰταλίας ἐπιβαίημεν, * ἱκετηρίας θαλλοὺς καὶ τέκνα * προτείνοντας, ὑποστρώσειν αὐτοὺς τοῖς ἡμετέροις ποσίν· οἱ δὲ λοιποί, διὰ δειλίαν καὶ φαυλότητα φεύξονται· ὡς ὑπάρξαι ἐμοί τε καὶ ὑμῖν τὰ ἐκείνων πάντα δοῦναι, ὑμῖν τε ἀδεῶς λαβοῦσι καρποῦσθαι. Τοιαῦτά τινα εἰπών, βλάσφημά τε πολλὰ εἰς τὴν Ῥώμην καὶ τὴν σύγκλητον, δι' ὧν παρεφέρετο, ἀπορρίψας, τῇ τε διὰ χειρὸς ἀπειλαῖς καὶ ῥαχέσι προσώπου νεύμασιν, ὡς πρὸς παρόντας ὀργισθείς, ἐπαγγέλλει τὴν ἐπ' Ἰταλίαν ἔξοδον. διανείμας τε αὖθις παμπλεῖστα χρήματα, μιᾶς ἡμέρας διαλιπών, τῆς ὁδοῦ εἴχετο, πολύ τι πλῆθος ἐπαγόμενος στρατοῦ, τήν τε ὑπὸ Ῥωμαίοις δύναμιν. εἵπετο δὲ αὐτῷ καὶ Γερμανῶν οὐκ εὐκαταφρόνητος ἀριθμός, οὓς τοῖς ὅπλοις κεχείρωτο, ἢ πείσας ἐς φιλίαν καὶ συμμαχίαν ἐπῆκτο· μηχαναί τε καὶ πολεμικὰ ὄργανα, καὶ ὅσα πρὸς τοὺς βαρβάρους ἂν ἐπεφέρετο. αὐτὸς μὲν σχολαιτέραν τὴν ὁδοιπορίαν ἐποιεῖτο, διὰ τὴν τῶν ὀχημάτων καὶ ἐπιτηδείων πανταχόθεν συγκομιδήν. αἰφνιδίου γὰρ γενομένης τῆς ἐπ' Ἰταλίαν ὁδοῦ, οὐκ ἐκ προνοίας, ὥσπερ εἰώθει, ἀλλ' ἐξ αὐτοσχεδίου καὶ ἐπειγούσης ὑπηρεσίας, τὰ χρειώδη τῷ στρατῷ ἠθροίζετο. ἔδοξεν οὖν αὐτῷ προπέμψαι τὰς τῶν
159 Παιόνων φάλαγγας. † ἐκείνοις γὰρ μάλιστα ἐπίστευεν· οἵπερ αὐτὸν καὶ πρῶτοι ἀνεῖπον βασιλέα, ἐθελονταί τε ὑπὲρ αὐτοῦ κινδυνεύειν ὑπισχνοῦντο. ἐκέλευσεν οὖν αὐτοὺς φθάσαι τὴν λοιπὴν δύναμιν, καὶ τὰ ἐν Ἰταλίᾳ χωρία προκαταλαβεῖν. Καὶ οἱ μὲν περὶ Μαξιμῖνον ὡδοιπόρουν· ἐν δὲ τῇ Καρχηδόνι, οὐχ ὡς ἤλπιζον, τὰ πράγματα προὐχώρει. Καπελλιανὸς γὰρ ἦν τις ὄνομα, τῶν ἀπὸ συγκλήτου· ἡγεῖτο δὲ Μαυρουσίων τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις, Νομάδων δὲ καλουμένων. τὸ δὲ ἔθνος στρατοπέδοις πέφρακτο, διὰ τὸ περικείμενον πλῆθος Μαυρουσίων τῶν βαρβάρων, ὡς ἂν ἐπέχοι αὐτῶν τὰς ἐξ ἐπιδρομῆς ἁρπαγάς. εἶχεν οὖν ὑφ' ἑαυτῷ δύναμιν οὐκ εὐκαταφρόνητον στρατιωτικήν. πρὸς δὴ τὸν Καπελλιανὸν τοῦτον

mitibus voluptuariisque habentur. Quocirca nostrum quidem imperium, quoniam industrium atq; moderatum, reformidant: Gordiani delectantur nomine, cuius infamia vitæ non vos præterit. Igitur aduersus hos atq; huiuscemodi homines bellũ vobis est, milites: si tamen id bellum appellandum. Nam, vt mihi quidem atque adeo ceteris omnibus videtur, non prius Italiam attigerimus, quam illorum maxima pars ramos supplices liberosque suos præferentes, nostris se pedibus aduoluent, aut formidine degeneri fugam facient: vt mihi liberum sit bona illorum vobis contribuere, quibus in perpetuum perfruamini. Hæc quum dixisset, ac multa in ciuitatem senatumq; vniuersum interpellatim ꝓbra iecisset, manuumq; gestibus minabundus, trucique vultu nutuq; oris quasi præsentibus irascens, profectionẽ in Italiã edicit. Diuisoq; inter milites ingenti stipendio, vno tãtum die interiecto, facere iter incepit, magnũ secum exercitum atq; vniuersas adducens Romanas copias. Sequebatur eundẽ etiam Germanorum haudquaquã negligendus numerus; quos vel armis subegerat, vel in amicitiam societatemq; adsciuerat. præterea machinæ & bellica instrumenta, quęq; alia aduersus barbaros cõparauerat. Ceterũ tardius iter faciebat, ob vehicula resque alias vsui necessarias, quæ vndique importabantur. Nã quum repentinũ id illi iter obuenisset, non cuiusquã prouidentia (vt consueuerat) sed tumultuario ac festinato ministerio, quæ erant militib. necessaria, colligebãtur. Igitur pręmittere Pannonioꝝ ũ
† cohortes decreuit; quib. fretus maxime erat, quæq; primæ Imperatorẽ consalutauerant, atq; vltro etiam pro illius salute omne periculum deposcebant. Iis igitur imperauit vt ceteras copias præcederent, ac regiones occuparẽt Italiæ. Dum in itinere Maximinus est, res interea Carthagini præter spẽ magnopere successerũt. Erat. n. Capellianus quidã, senatorii ordinis vir, procurator Mauritaniæ Romanis subiectæ, quæ ab ipsis Numidia appellatur. Ea gẽs munita exercitibus fuerat, a quibus barbarorũ *circummincinorum* incursus ac populationes cohercerentur: quare haud contemnendam militũ manum circa se habebat. Cum hoc igitur Capelliano 159

a *Muto ἂν in ἰών. Pro μὲν vero post αὐτοῖς, Politianus legit μέρος.*

veteres Gordiano simultates ex foreńsi quadam disceptatione intercesserant: quocirca nomẽ adeptus Imperatoris, successorẽ illi misit, atq; abscedere prouincia imperauit. Ille, ea re indignatus, ac principi suo [1] deuotus, a quo magistratum quoque eum accepisset, omni coacto exercitu, quũ quidem fidem tueri ac iusiurandum persuasisset, Carthaginem contendit, maximas valentissimasque copias secum adducẽs, virosq; cum ætate florentes, tum omni armorum genere instructos, peritosq; rei militaris, atq; ex cõsuetudine prœliorum aduersus barbaros, magnopere ad pugnãdum paratos. Vt vero nuntiatũ Gordiano est aduentare ad vrbem Capellianũ, & ipse affectus est extrema formidine, & perterriti Carthaginienses vniuersi; qui scilicet in turba potius quã in exercitus aliquo ordine collocata victoriæ spe, cũcti pariter vrbe effunduntur obuiam Capelliano. Ceterum senex Gordianus, (vt quidã perhibent) simulatq; ille Carthaginẽ attigit, desperatis rebus, qđ Maximino vires ingentes, nullas in Africa copias esse videbat, *quæ illis pares, ad pugnam*
160 *emitti possent*; laqueo se suspẽdit. † Sed occultata illius nece, [2] filium sibi ducem multitudo elegit. Ita ventum ad manus est. Erãt autem numero quidem plures Carthaginienses; sed inordinati, ac rerum bellicarum imperiti; quippe in altissima pace educati, festisque & deliciis emolliti, nudique armis omniq; bellico instrumẽto. Nam domo quisque pugionem, aut securem, aut venabulũ, aut item præustas sudes, [3] vt quisque poterat acuminatas, ad tuendum corpus extulerant. Contra Numidæ, iaculatores optimi, atque equitandi peritissimi; sic vt equos etiam infrenos virga tantum currentes moderentur. Quocirca facile Carthaginiensium plebs in fugam versa. siquidem haud ferentes illorum impetum, omnes abiectis armis confertim effugerunt; trudentesque inter se & proculcantes, multo sane plures ipsi inuicem affligebãtur quam cædebantur ab hostibus. Hic & Gordiani filius cecidit, & quicumq; eum sequuti: sic vt præ multitudine interfectorum, neq; [4] discerni ad sepulturam funera potuerint, neq; [5] adolescentis Gordiani cadauer

καὶ ὁ Γορδιανὸς ἀπεχθῶς προσενήνεκτο αὐτῷ πρόσθεν, ἔκ τινος ἀγοραίου διαφορᾶς. τότε τοίνυν ἐν τῷ τῆς βασιλείας γενόμενος ὀνόματι, διάδοχόν τε αὐτῷ ἔπεμψε, καὶ τοῦ ἔθνους ἐξελθεῖν ἐκέλευσεν. ὁ δὲ, πρός τε ταῦτα ἀγανακτήσας, τῷ τε Μαξιμίνῳ[a] καθοσιούμενος, ὑφ' οὗ καὶ τὴν ἡγεμονίαν πεπίστευτο, πάντα τὸν στρατὸν ἀθροίσας, ἀναπείσας τε Μαξιμίνῳ τηρεῖν τὴν πίστιν καὶ τὸν ὅρκον, κατῆλθεν ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα, δύναμιν ἄγων μεγίστην τε καὶ γενναίων ἀνδρῶν ἡλικίαις ἀκμαζόντων, καὶ παντοδαπῇ ὅπλων παρασκευῇ ἐξηρτυμένην, ἐμπειρίᾳ τε πολεμικῇ καὶ τῇ πρὸς τοὺς βαρβάρους μάχης συνηθείᾳ ἑτοίμην πρὸς μάχας. ὡς δὲ ἀπηγγέλη τῷ Γορδιανῷ ὁ στρατὸς προσιὼν τῇ πόλει, αὐτός τε ἐν ἐσχάτῳ δέει ἦν, οἵ τε Καρχηδόνιοι ταραχθέντες, οἰόμενοι ἐν πλήθει ὄχλου, οὐκ ἐν εὐταξίᾳ στρατοῦ, τὰς ἐλπίδας τῆς νίκης εἶναι, πανδημεὶ πάντες ἐξίασιν, ὡς δὴ τῷ Καπελλιανῷ ἀντιταξόμενοι. Γορδιανὸς μὲν οὖν ὁ πρεσβύτης, (ὥς τινές φασιν) ἅμα τῷ τὸν Καπελλιανὸν τῆς Καρχηδόνος ἐπιβῆναι, ἐν ἀπογνώσει γενόμενος, ἐννοῶν τὴν δύναμιν Μαξιμίνου, οὐδὲν δὲ ὁρῶν ἐν Λιβύῃ ἀξιόμαχον[b] ἰσόρροπον, ἀνήρτησεν ἑαυτὸν βρόχῳ. † κρυπτομένης δὲ αὐτοῦ τῆς 160
τελευτῆς, τὸν υἱὸν αὐτοῦ στρατηγήσοντα δὴ τῷ πλήθει εἵλοντο. γενομένης δὲ συμβολῆς, οἱ μὲν Καρχηδόνιοι, ὄχλῳ πλείους ἦσαν, ἄτακτοι δὲ καὶ πολεμικῶν ἔργων ἀπαίδευτοι, ἅτε ἐν εἰρήνῃ βαθείᾳ τεθραμμένοι, ἑορταῖς τε καὶ τρυφαῖς σχολάζοντες ἀεί· γυμνοί τε ὅπλων καὶ ὀργάνων πολεμικῶν. ἕκαστος δὲ ἐπεφέρετο οἴκοθεν ἢ ξιφίδιον ἢ πέλεκυν, δοράτιά τε ἐκ κυνηγεσίων. * βαρέας τε τὰς ἐμπεσούσας περιτεμόντες, καὶ ξύλα * καταπρίσαντες εἰς τὰ παρατυχόντα σχήματα, ὡς ἕκαστος ἐδύνατο, πρόβλημα τοῦ σώματος ἐποιεῖτο. οἱ δὲ Νομάδες, ἀκοντισταί τε εὔστοχοι καὶ ἱππεῖς ἄριστοι, ὡς καὶ χαλινῶν ἄνευ, ῥάβδῳ μόνῃ τὸν δρόμον τῶν ἵππων κυβερνᾶν. ῥᾷστα οὖν ἐτρέψαντο τῶν Καρχηδονίων τὸ πλῆθος. οἱ γὰρ οὐχ ὑπομείναντες αὐτῶν τὴν ἐμβολήν, πάντα ῥίψαντες ἔφυγον· ὠθούμενοι δὲ ὑπ' ἀλλήλων καὶ πατούμενοι, πλείους ὑπὸ τοῦ οἰκείου πλήθους ἐφθάρησαν ἢ πρὸς τῶν πολεμίων. ἔνθα καὶ ὁ τοῦ Γορδιανοῦ υἱὸς ἀπώλετο, οἵ τε περὶ αὐτὸν πάντες· ὡς, διὰ πλῆθος πτωμάτων, μήτε νεκρῶν ἀναίρεσιν πρὸς ταφὴν γενέσθαι δυνηθῆναι, μήτε τοῦ νέου Γορδιανοῦ σῶμα

a Scribo καθωσιωμένῳ. b Puto deesse partic. ἢ, quæ hæc duo adiectiua iungat. ¶ IN VERS. L. 1 intelligit ut dicatur ciuem patrono suo deuotus. Legit autem καθωσιωμένος. de qua lectione alius etiam locus dubitare non sinit, qui . . . pag. 54. 2 filium eius ducem multitudini elegerunt. 3 in quam quisque subito poterat formam aptatas. 4 colligi, M. 5 iunioris Gord. Gr.

εὑρεθῆναι.

διαφθεῖραι. οἱ μὲν γὰρ φεύγοντες, ὅσοι τε ἦσαν εἰσρυέντες εἰς τὴν Καρχηδόνα, ὅσοι τε λαθεῖν ἠδυνήθησαν, σκεδασθέντες εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν, οὖσαν μεγίστην τε καὶ πολλήν, ὀλίγοι ἐκ πολλῶν ἐσώθησαν· τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, περὶ ταῖς πύλαις στενοχωρούμενον, παρελθεῖν σπουδάζοντος ἑκάστου, βαλλόμενόν τε ὑπὸ τῶν ἀκοντιστῶν καὶ τιτρωσκόμενον ὑπὸ τῶν ὁπλιτῶν, διεφθείρετο. πολλὴ δὲ οἰμωγὴ κατὰ τὴν πόλιν γυναικῶν τε καὶ παιδίων, ὧν ἐν ὄψει οἱ φίλτατοι [a] ἀπώλοντο. Ἕτεροι δέ φασιν, ὡς δὴ ταῦτα οἴκοι μεμενηκότι διὰ γῆρας τῷ πρεσβύτῃ Γορδιανῷ ἀπηγγέλη, ὅ τε Καπελλιανὸς εἰσελαύνων εἰς τὴν Καρχηδόνα ἐδηλώθη· ἐν ἀπογνώσει δὲ πάντων γενόμενος, εἰσελθὼν μόνος εἰς τὸν οἰκίσκον, ὡς δὴ καθευδήσων, ἐξαρτήσας ἧς ἐπεφέρετο ζώνης τὸν τράχηλον ἐν βρόχῳ, τοῦ βίου ἀνεπαύσατο. Τοιού-

161 τῳ μὲν δὴ τέλει † ὁ Γορδιανὸς ἐχρήσατο, βιώσας τὰ πρῶτα εὐδαιμόνως, ἐν εἰκόνι τε βασιλείας τελευτήσας. Ὁ δὲ Καπελλιανός, εἰς Καρχηδόνα εἰσελθών, πάντας τε τοὺς προὔχοντας ἀπέκτεινεν, εἴτινες καὶ ἐσώθησαν ἐκ τῆς μάχης· ἐφείδετό τε οὔτε ἱερῶν συλήσεως, οὔτε χρημάτων ἰδιωτικῶν καὶ δημοσίων ἁρπαγῆς. ἐπιών τε τὰς λοιπὰς πόλεις, ὅσαι τὰς Μαξιμίνου τιμὰς καθῃρήκεσαν, τοὺς μὲν ἐξέχοντας ἐφόνευε, τοὺς δὲ δημότας ἐφυγάδευεν· ἀγρούς τε καὶ κώμας ἐμπιπράναι λεηλατεῖν τε τοῖς στρατιώταις ἐπέτρεπε, προσποιούμενος μὲν τιμωρίαν εἰσπράττειν ἐφ' οἷς εἰς Μαξιμῖνον ἡμαρτήκεσαν, λανθανόντως δὲ εὐνοίας ἑαυτῷ παρὰ τῶν στρατιωτῶν μνώμενος, ἵν' εἴ τι πταίσειεν τὰ Μαξιμίνου πράγματα, αὐτὸς ἔχων δύναμιν εὐνοοῦσαν, τῆς ἀρχῆς ἀντιποιήσαιτο. τὰ μὲν δὴ κατὰ τὴν Λιβύην, ἐν τούτοις ἦν. Ὡς δὲ εἰς τὴν Ῥώμην ἐδηλώθη ἡ τοῦ πρεσβύτου τελευτή, ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ἀφασίᾳ ὅ τε δῆμος ἦν ἥ τε σύγκλητος, μάλιστα Γορδιανοῦ τετελευτηκότος, εἰς ὃν ἠλπίκεσαν· ᾔδεσαν γὰρ αὐτὸν οὔτε φεισόμενον τινός. [b] ὡς γὰρ καὶ φύσει ἀλλοτρίως καὶ ἀπεχθῶς πρὸς αὐτοὺς διέκειτό τε, καὶ ἐπ' εὐλόγοις αἰτίαις, ὡς ὁμολογουμένοις ἐχθροῖς, εἰκότως ὠργίζετο. ἔδοξεν οὖν συνελθεῖν, καὶ περὶ τῶν πρακτέων σκέψασθαι· ἅπαξ τε ἀναρρίψαντας κίνδυνον,

inueniretur. [1] Etenim ex tanta copia fugientiũ pauci dumtaxat vrbem ingressi, coniectiq; in latebras, euaserant: ceteri ad portas conferti, ac pro se quisq; intrare primi vrbẽ festinabundi, ab iaculatoribus Numidis, ceterisq; armatis militibus, contrucidabantur: maximo fœminarum puerorumq; eiulatu, quorũ ante oculos carissima pignora occidebãtur. [2] Sunt qui perhibeant, vt primum Gordiano, qui propter seniũ domi se continuerat, [3] nuntiatũ sit Capellianũ iam in vrbẽ peruenisse, deplorata salute, intra cubiculũ se *solum*, quasi dormiturum, recepisse, colloq; zonæ inserto, qua præcinctus fuerat, sibi mortẽ consciuisse. Hæc finis † Gordiani 161
fuit, felicis anteacta vita, atq; in quadam principatus imagine exstincti. Sed enim Capellianus, Carthaginem ingressus, præcipuum quemq; ex iis qui e pugna superauerant, neci dedidit: ac neque a templis despoliandis, neq; a publicis priuatisq; pecuniis diripiendis abstinuit. aditisque vrbibus reliquis, quæcumq; honores Maximini sustulissent, in his præstantissimũ quemq; morte, [4] ceteros supplicio afficiebat: agros autem vicosque concremandos *ac diripiendos* militibus tradebat; [5] prætextu quidem vlciscendi Maximinum; ceterum clanculum militũ sibi animos concilians, vt, sicubi res a Maximino titubassent, ipse ad occupãdum principatum beneuolis militibus vteretur. Ita se videlicet res in Africa habebãt. Postea vero quã Romæ audita senis Gordiani mors est, ingẽs perturbatio [6] senatum populumq; Romanũ, ingensque terror inuasit: exstincto in quem vnum spes omnes suas collocauerãt. Neq; enim illos præteribat, nemini iam parsurum Maximinum, cũ sponte alienum ab ipsis atque hostili animo, tum iustis etiã causis & [7] professo quasi odio succensentem. Itaque frequentes in vnum conuenere, ac de toto negotio deliberantes, quando semel in periculum venerant,

---

a *Scribo* ἀπώλλυντο. b *Suspicor scriptum fuisse*. ἄλλως γὰρ ἐφ. αὐτ. καὶ ἀ.πρ.αὐ. διέκειτο, καὶ τότε ἐπ' εὐλ. ¶IN VERS. L. 1 Ex fugientibus enim qui clam in Carthaginem se immiserant & latere potuerant, per totam vrbem, quæ maxima & populosa erat, dispersi, pauci e multis euaserunt. at cetera multitudo, quum ad portas coarctaretur, vnoquoque intrare conante, a iacul. 2 Alii vero perhibent, vt primum Gord. *Opponit enim hæc iis quæ paulo ante de morte Gordiani, ex aliorum quorundam relatu, narrauit; eum videlicet laqueo vitam finiisse simulat que Capellianus Carthaginem attigisset.* 3 hæc nuntiata sunt, & Capellianum citato cursu vrbem petere, M. 4 ceteros in exsilium mittebat. *quod quum sonet vox Græca, suspicari quis possit, scriptum a Polit. fuisse*, exsilii supplicio afficiebat. 5 prætextu quidem exigendi pœnas de iis quæ in Maximinum deliquerant. *Aut certe dicendum fuisset*; vlciscendi iniuriam Maximino factam, *potius quam* vlciscendi Maximinum; *ad vitandam ambiguitatem.* 6 pop. ac potissimum senatum, ing. 7 tamquam hostes se professis, M.

bellum cōparare decreuerūt, [1] [duobus] electis Imperatorib. qui Remp. pari potestate administrarent, ne rursus principatus auctoritas in tyrannidem proueheretur. Cōuenerunt igitur non quidem in curiam, quo antea consueuerant, sed in templum Capitolini Iouis: quod in arce summa præcipuæ venerationis Romani habent. Ibi clausis foribus soli, quasi teste & consessore atq; adeo rerum omnium inspectore deo, selectis qui ætate ac dignitate ceteros anteirent, de quibus suffragia ferrentur, duo ex omni
162 numero, Maximus † atq; [2] Balbinus, plurimis suffragantibus Imperatores creati. Horum Maximus cum sæpe exercitibus præfuerat, tum præfectura vrbis egregie gesta, maximam ingenii prouidentiæque, præterea vitæ cōtinentis opinionē vulgo de se præbuerat: Balbinus autem, patricii generis homo, consulatu iterum gesto, multisq; prouinciis sine vlla querela administratis, morum [3] simplicior habebatur. Ita creati Principes Augustique appellati, ac senatusconsulto omnibus imperatoriis honorib. affecti sunt. Dum hæc aguntur in Capitolio, interea pop. Rom. (incertū, subiicientibus Gordiani amicis ac necessariis, an tantū rumorib. exciti) facto ad portas cōcursu, [4] viam qua itur in Capitolium, totā conferta multitudine occupauerant: lapidesq; & fustes ingerentes, rebus in Capitolio actis aduersabantur; ac Maximum inprimis recusabant; [5] seueriorem scilicet quam vt eum [leuis] multitudo facile pateretur. *magna enim industria vigilantiaque vsus fuerat aduersus improbitatem ac leuitatem quorumdam e plebe.* Quapropter *metuentes* eo maximè offendebantur, clamantes identidem ac minitantes vtrumque se [confestim] occisuros. Nam ipsi ex Gordiani genere principem sibi deposcebant; vt in familia nomineque eo [6] nomen imperatorium remaneret. Balbinus autem ac Maximus, equestris ordinis

πόλεμον ἄραι, πρεσβυτέρους ἑαυτῶν χειροτονηθῆναι βασιλέας· οὐκ ἤθελησαν μιᾶς εἶναι τὴν ἀρχὴν, ὡς μὴ πάλιν [b] ἰσχὺς ἐξουσίας, εἰς τυραννίδα πάλιν ἐξοκείλῃ. συνῆλθον δὲ οὐκ εἰς τὸ σύνηθες συνέδριον, ἀλλ' εἰς τὸν τοῦ Διὸς νεὼν Καπιτωλίου, ὃν σέβουσι Ῥωμαῖοι ἐν ἀκροπόλει. συγκλείσαντες οὖν αὑτοὺς ἐν τῷ σηκῷ μόνους, ὥσπερ ὑπὸ μάρτυρι τῷ Διῒ καὶ συνέδρῳ, ἐπισκόπῳ τε τῶν πραττομένων, ἐπιλεξάμενοι τῶν ἐν ἡλικίᾳ καὶ ἀξιώματι προὐχόντων οὓς ἐδοκίμαζον, κατὰ τὴν ψηφοφορίαν, ἐχόντων καὶ ἄλλων ψήφους, [c] διαχειροτονοῦσι τε καὶ τῆς πλείστου τῆς γνώμης, Μάξιμόν τε † καὶ Βαλβῖνον 162
αἱρήσοντες, αὐτοκράτορας ἐποίησαν. τούτων δὲ ὁ μὲν Μάξιμος, ἔν τε πολλαῖς στρατοπέδων ἀρχαῖς γενόμενος, τῆς τε Ῥωμαίων πόλεως ἔπαρχος καταστὰς, [d] ἀνεπιστρόφως τε ἄρξας, καὶ ἐν ὑπολήψει παρὰ τοῖς ὄχλοις φρενῶν τε καὶ ἀγχινοίας καὶ βίου σώφρονος. ὁ δὲ Βαλβῖνος, γενόμενος μὲν εὐπατρίδης, εἰς δευτέραν δὲ ὑπατείαν ἐληλακὼς, ἐθνῶν τε ἡγησάμενος ἀμέμπτως· τὸ δὲ ἦθος ἁπλούστερος. τῆς οὖν χειροτονίας ἐκείνης αἱρέσεως, σεβαστοί τε ἀνηγορεύθησαν, καὶ πάσαις τῶν βασιλικαῖς τιμαῖς ἡ σύγκλητος διὰ δόγματος αὐτοὺς ἐκόσμησεν. Ὁ δὲ δῆμος, τούτων ἐν τῷ Καπιτωλίῳ πραττομένων, εἴτε ὑποβαλλόντων τινῶν Γορδιανοῦ φίλων καὶ οἰκείων, εἴτε γνόντες ὑπὸ φήμης, παρεστήκει τὰς πύλας, φράξαντες πᾶσαν τὴν εἰς τὸ Καπιτώλιον ἄνοδον τῷ πλήθει τοῦ ὄχλου· λίθους τε καὶ ξύλα ἐπεφέροντο, ἀντιπραττόντες τοῖς ὑπὸ τῆς συγκλήτου ἐψηφισμένοις· καὶ μάλιστα τὸν Μάξιμον παραιτούμενοι, [e] στερρότερον τῆς πόλεως, πολύ τε τὸ ἐπιστρεφὲς ἔχει πρὸς τοὺς φαύλους καὶ κούφους τοῦ ὄχλου. ὅθεν δεδιότες, ἀπηρέσκοντο αὐτῷ, ἐβόων τε καὶ ἠπείλουν ἀποκτενεῖν αὐτούς. ἠξίουν γὰρ τοῦ Γορδιανοῦ γένους βασιλέα αἱρεθῆναι, τό τε τῆς αὐτοκρατορικῆς ἀρχῆς ὄνομα ἐκείνῳ τῷ οἴκῳ καὶ ὀνόματι μεῖναι. ὁ δὲ Βαλβῖνος καὶ Μάξιμος, ἐκ τοῦ ἱππικοῦ τάγματος

a *Deesse puto* δύο *vocem ante particip.* χειροτ. b *Muto in* ἴσων ἐξουσία, *& cum his iungo* εἰς τυραννίδα. *Alioqui cum illis verbis* ἴσων ἐξουσίαι, *desiderari aliquid dicendum esset.* [*Si* ἐξοκεῖλαι *legamus infinitiuo verbi modo, retineri possunt accusatiui casus nomina.*] c *Tolerabilem fortasse lectionem hanc aliquis putaret*, διαχειροτονοῦσι *δὲ* ἐκ τοῦ πλείστου τῆς γνώμης, *subaudiendo* τὴν ψῆφον: *sed mihi genitiuus* τῆς γνώμης, *ita legendo, non satis placeret: quamuis dixerit in hoc ipso libro,* καὶ μὴ κατὰ τὴν Ῥωμαίων πόλιν τε ἐκ γνώμης τιμωμένων. d *Libenter substituerim* ἀνεπιστρόφως. [*aut* ἀνεπιστρόφως *erit* absque respectu, neglectis odiis vel obtrectationibus improborum: *quod paulo post dicit* στερρῶς, rigide.] e *For.* ὡς στερρότερον τῆς πόλεως ἄρξη, πολύ τε τὸ ἐπιστρεφές. *Aliqui possint hæc coharere, & ita scribendo,* ὡς στερρότερον τῆς πόλεως ὄντα. πολὺ γὰρ τὸ ἐπιστρ. ¶ IN VERS. L. 1 ac sibi [duos] Imperatores præficere: quos imperium inter se partiri voluerunt; ne rursum illa potentia ad tyrannidem deueniens, rursum offenderet, *vel,* impingeret. *Intellige autem eo sensu quo dicitur nauis offendere, vel impingere; quum alioqui & nauem impingere dicatur aliquis, & quidem vsitatius.* [*vel;* ne, *si vni permitteretur imperium,* potestas reflexo gradu in tyrannidem iterum impingeret. *quod in consulibus quoque spectatum fuisse, refert Eutropii metaphrastes* 65.48.] 2 Albinus *non* Balbinus, *habent aliæ huius interpretationis editiones, hoc in loco: alibi autem, modo hoc, modo illud.* [*In Gr. quoque Fastis* Albinus *nominatur, p.* 40: *sed a Fastis Latinis appellatur* Balbinus, *itidemque a Latinis Cæsareæ historiæ scriptoribus, & Gr. Eutropii metaphraste,* 120.1.] 3 [*aut Græcismum hic vsurpauit Politianus, aut* simpliciorum *scripsit.*] 4 cliuum quo, M. 5 qui seuerius se gesserat in præfectura vrbis contra improbam & leuem multitudinem, M. *vel,* qui rigidiorem se in præfectura vrbis præbuerat, acriusque animaduerterat in improbos ac leues vulgaris turbæ homines, S. 6 nomen imperatoriæ dignitatis remaneret.

τοὺς

ᵃτοὺς νεανίας, πάλαι στρατιώτας τε οἳ ἐν Ῥώμῃ διέτριβον, παραστήσαντες αὐτοῖς ξιφηφόρους, προελθεῖν *τε τοῦ Καπιτωλίου ἐβιάζοντο, ὑπὸ δὲ πλήθους ξύλων καὶ λίθων ἐκωλύθησαν· ἔστε δὴ ὑποβάλλοντός τινος, ᵇαὐτοὶ τὸν δῆμον ἐσοφίσαντο. ἦν τι παιδίον νήπιον, τῆς Γορδιανοῦ θυγατρὸς τέκνον, τῷ πάππῳ ὁμώνυμον. πέμψαντες τοίνυν τῶν σὺν αὐτοῖς τινάς, κελεύουσι τὸ παιδίον κομισθῆναι. οἱ δέ, εὑρόντες αὐτὸ ἀθύρον οἴκοι, ἀράμενοι ἐπὶ τῶν ὤμων διὰ μέσου τοῦ πλή-
163 θους, † δεικνύντες τοῖς ὄχλοις, Γορδιανοῦ τε ἔκγονον λέγοντες, καὶ τῇ αὐτοῦ προσηγορίᾳ ἀποκαλοῦντες, ἀνάγουσιν εἰς τὸ Καπιτώλιον εὐφημούμενον ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ φυλλοβολούμενον. τῆς τε συγκλήτου καίσαρα αὐτὸν ἀποδειξάσης, ἐπειδὴ διὰ τὴν ἡλικίαν οὐχ οἷός τε ἦν προΐστασθαι τῶν πραγμάτων, τῆς τε ὀργῆς ὁ δῆμος ἐπαύσατο, ἠνέσχοντό τε προελθεῖν εἰς τὴν βασίλειον αὐλήν. ¶ Συνέβη δὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πταῖσμα ὀλέθριον τῇ Ῥωμαίων πόλει, ἀρχὴν καὶ πρόφασιν λαβὸν ἐξ εὐτόλμου θράσους δύο ἀνδρῶν τῶν ἀπὸ συγκλήτου. συνεληλύθεσαν γὰρ εἰς τὸ βουλευτήριον πάντες, σκεψόμενοι περὶ τῶν καθεστώτων. μαθόντες δὴ οἱ στρατιῶται, οὓς ἐν τῷ στρατοπέδῳ Μαξιμῖνος ᶜκαταλελοίπει· ἤδη γὰρ πρὸς *ἄφιξιν τῆς στρατείας ὄντες, καὶ δι' ἡλικίαν οἴκοι μεμενηκότες· ἦλθον μέχρι τῆς εἰσόδου τῆς συγκλήτου, βουλόμενοι τὰ πραττόμενα μαθεῖν· ὅπλων μὲν γυμνοί, ἐν λιταῖς δὲ ἐσθῆσι καὶ ἐφεστρίσιν. ἑστήκεσαν δὲ μετὰ τοῦ λοιποῦ δήμου· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πρὸ τῶν θυρῶν ἔμενον· δύο δὲ ἢ τρεῖς, περιεργότερον ἐπακοῦσαι τῶν *βουλευομένων θελήσαντες, εἰς τὸ συνέδριον εἰσῆλθον, ὡς τὸν ἱδρυμένον βωμὸν τῆς Νίκης ὑπερβῆναι τούτους. τῆς δὲ συγκλήτου ἀνήρ, ᵈὑπὸ ὑπατείας μὲν νεωστί, Γαλλικανὸς ὄνομα, Καρχηδόνιος δὲ τὸ γένος, καὶ ἕτερος *στρατηγικὸς τὸ ἀξίωμα, Μαικήνας καλούμενος, οὐδέν τι προσδοκῶντας τοὺς στρατιώτας, ἔχοντας δὲ τὰς χεῖρας ὑποκαθειμένας ταῖς ἐφεστρίσι, παίουσι πληγαῖς κατακαρδίαις, ξίφεσιν οἷς ἐπεφέροντο ὑποκολπίοις. πάντες γάρ, διὰ τὴν οὖσαν στάσιν τε καὶ ταραχήν, οἱ μὲν φανερῶς, οἱ δὲ καὶ κρύβδην ἐξιφηφόρουν, ἀμυντήρια δῆθεν φέροντες ἑαυτῶν, διὰ τοὺς αἰφνιδίως ἐπιβουλεύοντας ἐχθρούς. τότε δὴ οἱ στρατιῶται

iuuentute, atq; vrbanis militibus, cum gladiis, vndique stipati, egredi Capitolio conabantur: sed lapidibus ac fustibus coherciti: donec, ¹ subiiciente nescio quo; ad hunc modum populo imposuerũt: Erat puer quidam, infans adhuc, ex Gordiani filia natus, nomen aui referens. Húc igitur, submissis quibusdam, afferri ad se iusserunt: qui, quum domi eum ludibundum offendissent, impositum in humeros per mediam ferebant multitudinem, plebi ostentantes, ac † nepo- 163
tulum Gordiani dictitantes, ² vocantesq; eum nominatim: quoad in Capitolium pertulerũt, populo subinde acclamante & conspergente puerum frondibus. Quum itaq; senatus caesarem illum declarasset, quando adhuc per ętatem remp. gerere non poterat, & irae multitudinis resederant, passi videlicet sunt in aulam palatinam senes Imperatores commigrare. ¶ Sed incidit per eos dies ciuitati Romae funesta calamitas, orta de nimia duorum senatorũ audacia. ³ Nam quum senatus haberetur de publicis negotiis, duo ex militibus Maximini, quos in castris reliquerat, emeritę iam aetatis, ad fores curiae accesserunt, exploratum quae gererentur: inermes videlicet, tantumque subarmalibus & sagis induti. Constiterant autem pariter cum reliqua multitudine: sed ceteris ante fores praestolantibus, duo tresve ad ⁴ summum curiosiores audiendi, curiam ingressi, sic vt vltra aram quoque Victoriae penetrarent. hic senator quidam, deposito nuper consulatu, Gallicanus nomine, ac genere Carthaginiensis; alterque item praetorius, Maecenas, nihil tale exspectantes milites, manusque adhuc sub sagulis habentes, repente adactis in corda pugionibus, *quos in sinu conditos secum attulerant*, interficiunt. etenim omnis senatus, ob recentem seditionem tumultumque superiorem, alii propalam, pars clãculum gladios gerebãt, quibus suam quisq; salutem ab inimicorum insidiis tuerẽtur. Ita caesi

a *For.* τοὺς νεανίας πάντας, στρατ. b *For.* ὑπὸ τοῦ δ. c *Post* καταλελοίπει, *suspensa manet oratio: quam tamen ita suspensam reliquisse Herodianum vix crediderim: quaecumque existimanda sit esse vera lectio. Quod autem in interpretatione legimus*, duo ex militibus Maximini, *id magis arbitror esse Politiani, ex consequentibus sumentis, quam Herodiani; qui de duobus non loquitur, nisi prius de pluribus loquutus.* [*Si parenthetice accipiatur sequentia usque ad* ἦλθον, *&* γὰρ *pro* quippe: *nulla erit suspensio. pro* ἄφιξιν *vero rectius legemus* ἄφεσιν. *nam* ἄφιξις *inusitatum non est*] d *rectius* ἀπὸ *P. ed.* ¶ IN VERS. L. 1 admonente: *vel.* consilium dante. 2 eumque illius nomine appellantes. [3 Nam cum omnes in curiam conuenissent, vt de rerum statu dispicerent, ea re comperta milites, quos in castris Maximinus reliquerat, (quippe propemodum emeritos, ac per aetatem domi remanere permissos) accesserunt vsq. ad aditum curiae, vt intelligerent quid ageretur: armis tamen nudi, simpliceque tantummodo vestem ac lacernas induti. S. 4 ps. summam.]

milites, quod se de improuiso defendere haud quiuerāt, prostrati ante altaria iacebant. Quo viso, ceteri confestim expauefacti cōmilitonum interitu, simulq; populi concursum formidantes, q́ erant inermes, fugam arripuere. Ceterum Gallicanus, raptim
164 se curia † in mediam multitudinem proripiens, gladiumq; & manum stillantem sanguine ostentans, ad persequēdos occidendosq; senatus populiq; Romani hostes, amicos sociosq; Maximini, vulg° adhortabatur. Quibus rebus inducta plebs, Gallicanum faustis excipit acclamationibus milites que lapidibus incessit, quatenus licuit persequuta. Ceterum quū se illi in castra recepissent, paucis tantummodo vulneratis, clausis portis, armisque arreptis, castrorū mœnia defensabant. Verum Gallicanus, quādo semel tantum facinus ausus fuerat, bellum protinus ciuile atq; omnib. perniciosum suscitauit. quippe iussis effringi publicis armamētariis, in quib. pompæ magis instrumenta q̄ belli asseruabantur, vnde sibi quisq; munimētum corporis accō nodaret, apertisq; item gladiatorū ludis, atq; vnoquoq; propriis armis ornato: præterea cunctis, quæcūq; intra domos aut officinas essent, hastis, gladiis, ac securibus direptis,[2] quum quidquid occurrerat, furor in arma conuerteret, statim omnes conferti conglobatiq; ad castra contenderunt;[3] ac, velut vrbem aliquam expugnaturi, murum ipsum portasq; circumsederunt. Ceterum milites, vtpote pugnandi peritissimi, pinnis sese murorū clypeisq; protegentes, sagittarum iactu crebro ac prelongis contis multitudinem repellebant. Postremo, quum iam defatigato populo sauciisq; magna ex parte gladiatoribus, atq; in vesperam vergente die, regredi in vrbem decreuissent: cōspicati milites securitatem abeuntium, (quippe minime ausuros putabāt Romani adeo paucos aduersus tantam multitudinem castris eruptionē facere) confestim vniuersi sese portis patentib. in vulgus illud hominum concitauere. Ibi gladiatores ad vnū cęsi, magnaq; pars populi collisa.
165 Quo facto, quū haud procul castris † recessissent, rursum sese intra munimenta receperūt.

πληγῶντες, καὶ πως ἀπροσδοκήτως προσβαλεῖν [a] οὐ δυνηθέντες, πρὸ τοῦ βωμοῦ ἔκειντο. οἱ δὲ λοιποὶ στρατιῶται, τοῦτο θεασάμενοι, ἐκπλαγέντες τὰ πάθη τῶν συστρατιωτῶν, φοβηθέντες τοῦ δήμου τὸ πλῆθος, αὐτοί τε ὅπλων ὄντες, ἔφυγον. ὁ δὲ Γαλλικανὸς, ἐκδραμὼν τῆς συγκλήτου † εἰς τὸν δῆμον 164 μέσον, δεικνύς τε τὸ ξίφος καὶ τὴν χεῖρα ἡμαγμένην, διεκελεύετο διώκειν καὶ φονεύειν τοὺς ἐχθροὺς μὲν συγκλήτου καὶ Ῥωμαίων, φίλους δὲ καὶ συμμάχους Μαξιμίνου. ὁ δὲ δῆμος, ῥᾷστα πεισθεὶς, τὸν μὲν Γαλλικανὸν εὐφήμει, τοὺς δὲ στρατιώτας ὡς δυνατὸν ἦν διώκοντες, ἔβαλλον λίθοις. οἱ δὲ, φθάσαντες, ὀλίγων τινῶν καὶ τρωθέντων, εἰς τὸ στρατόπεδον καταφυγόντες, καὶ τὰς πύλας ὡς ἐδύναντο κλείσαντες, ὅπλα δὲ ἀναλαβόντες, ἐφρούρουν τὸ τεῖχος τοῦ στρατοπέδου. ὁ δὲ Γαλλικανὸς, ἅπαξ τολμήσας ἔργον τηλικοῦτον, ἐμφύλιον πόλεμον καὶ ὄλεθρον μέγαν ἤγειρε τῇ πόλει. τάς τε γὰρ δημοσίας ἀποθήκας τῶν ὅπλων, εἴ τινες ἦσαν πρὸς πομπὴν μᾶλλον ἢ μάχην ἐπιτήδειοι, ἀναρρῆξαι τοὺς ὄχλους ἔπεισε, τό τε σῶμα [b] ἕκαστος φράττεσθαι ὡς οἷός τε ἦν· [c] τά τε τῶν μονομάχων καταγώγια ἀνοίξας, ἐξήγαγε τοῖς οἰκείοις ὅπλοις ἕκαστον ἐξηρτυμένον. ὅσα τε ἦν οἰκίαις ἢ ἐργαστηρίοις δόρατα ἢ ξίφη, πελέκεις τε, πάντα διηρπάζετο. ὅ τε δῆμος ἐνθουσιῶν, πᾶν τὸ ἐμπῖπτον ὕλης ἀξιομάχου ἐργαλεῖον, ὅπλον ἐποιεῖτο. ἀθροισθέντες οὖν ἐπῆλθον τῷ στρατοπέδῳ, καὶ, ὡς πολιορκήσοντες αὐτὸ δῆθεν, προσέβαλλόν τε ταῖς πύλαις καὶ τοῖς τείχεσιν. οἱ δὲ στρατιῶται, μετὰ πολλῆς ἐμπειρίας [d] ὡπλισμένοι τε τὰς ἐπάλξεις καὶ τὰς ἀσπίδας, τόξοις τε αὐτοὺς βάλλοντες, καὶ δόρασι μακροῖς ἀπείργοντες, τοῦ τείχους ἀπεδίωκον. ὡς δὲ καμὼν ὁ δῆμος, οἵ τε μονομάχοι τιτρωσκόμενοι, ἤδη καὶ ἑσπέρας προσιούσης, ἀπελθεῖν ἠθέλησαν, θεασάμενοι αὐτοὺς οἱ στρατιῶται [e] ἐπεστραμμένους καὶ τὰ νῶτα δεδωκότας, ἀπιόντας τε ἀμελέστερον, οἰομένους μὴ τολμήσειν ἐπεξελθεῖν ὀλίγους πλήθει τοσούτῳ, ἀνοίξαντες αἰφνιδίως τὰς πύλας, ἐπιδραμόντες τῷ δήμῳ. καὶ τούς τε μονομάχους ἀπέκτειναν, τοῦ τε δήμου μέγα τι πλῆθος ἀπώλετο ὠθούμενον. οἱ δὲ, τοσοῦτον διώξαντες ὅσον μὴ πολύ τι τοῦ στρατοπέδου ἀποσπάσαι, πάλιν † ἐπανῆλθον, ἐντός τε τοῦ τείχους ἔμενον. 165

a Scribendum puto εἴδον. b Scrib. ἕκαστον. c Malim ἦν ἐν οἰκίαις: aut οἷόν τε ἦν. d facile crediderim Herodianum scripsisse, ὡπλισμένοι τε καὶ ἔχοντες τὰς ἐπάλξεις καὶ τὰς ἀσπ. aut ὡπλισμένοι τε καὶ φραξάμενοι τὰς ἐπ. aut certe aliquid huiusmodi. e rectius ἀπεστραμμένους H.P. editio. † In vet. L. i. atam. M. 2 quum quodcumq. occurreret instrumentum ex idonea ad pugnam materia, furor in ar. At Pol. omittit hæc, ὕλης ἀξιομάχου ἐργαλεῖον. 3 ac velut ipsa expugnaturi, aut obsessuri.

Εἰδότω

Ἐντεῦθεν μείζων ἡ ὀργὴ τοῦ τε δήμου καὶ τῆς συγκλήτου ἐγένετο. στρατηγοί τε οὖν κατελέγοντο, ἔκ τε πάσης Ἰταλίας λογάδες· ἥ τε νεολαία πᾶσα ἠθροίζετο, ὅπλοις τε αὐτοσχεδίοις καὶ τοῖς παρατυχοῦσιν ὡπλίζετο.[a] τούτων δὴ τὸ μὲν πλεῖστον μέρος ὁ Μάξιμος σὺν αὐτῷ ἀπήγαγεν, ὡς δὴ Μαξιμίνῳ πολεμήσων· οἱ δὲ λοιποὶ, ἔμειναν, ὡς τὴν πόλιν φρουρήσοιέν τε, καὶ παρασπίζοιεν αὐτῆς. Ἑκάστοτε οὖν τῷ τείχει τοῦ στρατοπέδου ἐγίνοντο προσβολαί. ἐπέραττον δὲ οὐδὲν, προμαχομένων ἄνωθεν τῶν στρατιωτῶν· οἱ δὲ, βαλλόμενοι καὶ τιτρωσκόμενοι, κακῶς ἀπηλλάγησαν. ὁ δὲ Βαλβῖνος, οἴκοι μένων, διάταγμά τι προθεὶς, ἱκέτευε τὸν δῆμον εἰς διαλλαγὰς χωρῆσαι· τοῖς τε στρατιώταις ὑπισχνεῖτο ἀμνηστίαν, ἄδειάν τε πάντων ἐδίδου ἁμαρτημάτων. ἀλλ' οὐδετέρους ἔπειθε· τὸ δὲ δεινὸν ἑκάστοτε ηὔξετο, τοῦ μὲν τοσούτου δήμου ἀπαξιοῦντος ὑπ' ὀλίγων καταφρονηθῆναι, τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀγανακτούντων ὅτι δὴ ταῦτα ὑπὸ Ῥωμαίων, ὡς ὑπὸ βαρβάρων, πάσχοιεν. τὸ δὴ τελευταῖον, ἐπεὶ τειχομαχοῦντες οὐδὲν ἐπέραττον, ἔδοξε τοῖς στρατηγοῖς ἐκκόψαι πάντας τοὺς εἰσρέοντας εἰς τὸ στρατόπεδον ὀχετοὺς ὕδατος, σπάνει τε ποτοῦ καὶ ἐνδείᾳ ῥείθρων αὐτοὺς[b] παραστήσαντες. προσπεσόντες οὖν, πᾶν τὸ ὕδωρ τοῦ στρατοπέδου εἰς ἕτερα ῥεῖθρα μετωχέτευον, ἐκκόπτοντες καὶ εἰσφράττοντες τὰς εἰς τὸ στρατόπεδον εἰσόδους αὐτοῦ. οἱ δὲ στρατιῶται, ὁρῶντες τὸν κίνδυνον, ἐν ἀπογνώσει δὲ γενόμενοι, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, ἐπεξῆλθον. μάχης τε καρτερᾶς γενομένης καὶ φυγῆς τῶν δημοτῶν, ἐπὶ πολὺ τῆς πόλεως διώκοντες οἱ στρατιῶται προὔβησαν. ἐπεὶ δὲ οἱ ὄχλοι, ταῖς συσταδὸν μάχαις ἡττώμενοι, ἀναπηδῶντες εἰς τὰ δώματα, τῷ τε κεράμῳ βάλλοντες αὐτοὺς καὶ λίθων βολαῖς, τῶν τε ἄλλων ὀστράκων, ἐλυμαίνοντο, ἐπαναβῆναι μὲν αὐτοῖς, δι' ἄγνοιαν τῶν οἰκήσεων, οὐκ ἐτόλμησαν οἱ στρατιῶται· κεκλεισμένων δὲ τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν ἐργαστηρίων, ταῖς θύ-
166 ραις, καὶ εἴ τινες ἦσαν ξύλων ἐξοχαὶ, † (πολλαὶ δὲ αὗται κατὰ τὴν πόλιν) πῦρ προσετίθεσαν. ῥᾷστα δὲ, διὰ πυκνότητα τῶν συνοικιῶν, ξυλείας τε πλῆθος ἐπάλληλον, μέγιστον μέρος τῆς πόλεως τὸ πῦρ ἐνεμήθη, ὡς πολλοὺς μὲν ἐκ πλουσίων ποιῆσαι πένητας, ἀποβαλόντας θαυμαστὰ καὶ ἀμφιλαφῆ κτήματα, ἔν τε προσόδοις πλουσίαις, καὶ ἐν ποικίλῃ

Hinc igitur maior senatui populoque Romano indignatio oborta. [1] quare duces ex Italia omni probatissimum quemque delegerunt; iuuentutemque omnem, collectam in vnum, subitariis armis ac tumultuariis adornarũt. Horum potissimam partem secum Maximus eduxit, vt aduersus Maximinum prœliaretur: reliqui, ad vrbis custodiam tutelamque relicti. Interea quotidie ad muros castrorum dimicabatur; sed profectu nullo; defensantibus superne militibus, ictamque & sauciam multitudinem fœde repellentibus. At Balbinus, [2] domi se continens, populo per edictum supplicabat vt in gratiam cum militibus rediret: quibus etiam omnium quæ patrauerant, obliuionem atque impunitatem pollicebatur. Sed neutris id persuasum; gliscente in dies malo, ac populo indignante quod tãta multitudo tam paucis contemptui foret: contra, militibus ægerrime ferẽtibus, [3] ea se a Romanis passos quæ vix vmquam a barbaris exspectassent. Postremo, quando oppugnatio parum procedebat, visum ducibus, interuertere omnes riuos qui in castra peruenirent, vt milites aquarum penuria sitique conficerent. Igitur *ocius* abscindendo obstruendoque, cunctos e castris aquarum riuos auertebant. Sedenim intellecto periculo milites, ac rebus desperatis, erumpunt vniuersi patentibus portis; [4] congressique, multitudinem fugientem in vrbem usque persequuntur. Sed vbi iam statario illo certamine plebs inferior, intra domos se receperat, ac tegularum lapidumque & testarum iactibus desuper vrgere cœperat milites, haud ausi illi ignota ædificia subire, clausis etiam domibus & tabernis, ignem ianuis ac ligneis ædificiorum proiectu-
ris, † (quales in vrbe sunt plurimæ) illico admouerunt. Quo factum est vt 166
partim crebritate [5] insularum, partim lignea materia, [6] bona pars vrbis conflagrauerit: multique ex opulentis pauperes facti, maximis atque egregiis amissis possessionibus, vel prouẽtu vberrimis, vel splendore ipso &

a *For.* καὶ τούτων δὴ τὸ μ. b *Scriptum puto fuisse,* παραστήσασθαι. *Alioqui vtens participio, videtur dicturus fuisse,* ὡς σπάνει τε ποτοῦ καὶ ἐνδείᾳ ῥείθρων αὐτοὺς παραστησόμενοι, *siue* παραστήσοντες.

¶ IN VERS. L. 1 Et duces igitur & milites lectissimi quique, per totam Italiam conscribebantur: iuuentusque omnis colligebatur, & tumultuariis ac subitariis armis instruebatur, S.
2 domi remanens (*quia scilicet Maximus ex vrbe cum copiis aduersus Maximinum profectus erat*) M. 3 ea se a Romanis, non secus atque a barbaris, pati. 4 Quumque acriter pugnatum esset, plebem in fugam versam persequentes milites, longe intra vrbem sunt progressi. 5 domorum coniunctarum: *quæ differunt ab insulis vrbanis*; M. 6 maxima pars, M.

varietate pretiosis. Neque vero pauci exstincti mortales, quod ianuis igne occupatis, proripere se domo copia non fuerat. Bonaque diuitum direpta penitus; immiscente se militibus studio rapiendi facinorosissimo quoque, & tenui plebecula. [1] Sed adeo peruagatum longe lateque incendium est, vt plus multo consumpserit quam quantum spatii maxima quæque vrbs ædificiis occupet.

Dum hæc Romæ geruntur, interea Maximinus confecto itinere Italiam attigerat; ac, sacrificato ad aras quæ in finibus ipsis erectæ sunt, pergit iter facere: iussis arma tenere atq; instructa acie progredi militibus. Sed quum & Africæ defectionem, & Romæ bellum ciuile, prætereaque res a Maximino gestas, iterque eius hactenus conscripserimus; reliqua deinceps explicabuntur.

πολυτελείᾳ τίμια. πλῆθός τε ἀνθρώπων συγκατεφλέχθη, φυγεῖν μὴ δυνηθέντων, διὰ τὸ τὰς ἐξόδους ὑπὸ τοῦ πυρὸς προκατειλῆφθαι. οὐσίαι τε ὅλαι πλουσίων ἀνδρῶν διηρπάγησαν, ἐγκαταμιξάντων ἑαυτοὺς τοῖς στρατιώταις πρὸς τὸ ἁρπάζειν κακούργων καὶ εὐτελῶν δημοτῶν. τοσοῦτον δὲ μέρος τῆς πόλεως τὸ πῦρ ἐλυμήνατο, ὡς μηδεμίαν τῶν μεγίστων πόλεων ὁλόκληρον δύνασθαι τῷ μέρει ἐξισωθῆναι. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ῥώμην τοιαῦτα ἦν. ὁ δὲ Μαξιμῖνος, ἀνύσας τὴν ὁδοιπορίαν, ἐπέστη τοῖς τῆς Ἰταλίας ὅροις· θύσας τε ἐπὶ τῶν μεθορίων βωμῶν, τῆς ἐπ' Ἰταλίαν εἰσβολῆς εἴχετο· ἐκέλευσέ τε πάντα τὸν στρατὸν ἐν ὅπλοις εἶναι, καὶ μετ' εὐταξίας προεχώρει. Τὴν μὲν οὖν Λιβύης ἀπόστασιν, καὶ τὸν κατὰ τὴν Ῥώμην ἐμφύλιον πόλεμον, τά τε Μαξιμίνῳ πραχθέντα, καὶ τὴν εἰς Ἰταλίαν ἄφιξιν αὐτοῦ, ἐδηλώσαμεν· τὰ δὲ ἑπόμενα, ἐν τοῖς ἑξῆς λεχθήσεται.

HERODIANI HISTORIÆ DE IMPERIO POST MARCUM, *Liber octauus.*

QVæ post interitũ Gordiani gesserit Maximinus, [2] iterq; eius in Italiam, prætereaq; Africæ defectionem, & in vrbe ipsa populi ac militum seditiones, superiore volumine recẽsuimus. Enimuero Maximinus, posteaquam ad Italiæ fines peruenit, † præmissis exploratoribus qui specularentur an vllæ in Alpium cõuallibus & dẽsissimis siluis insidiæ delitescerent, ipse, in planum deductis militibus, iubet armatorum acies quadrato agmine incedere, [3] *in longum porrectas potius quam confertas:* [4] vt ab iis quamplurimum campi occuparetur: cunctisque in medium coactis [a] impedimentis, *iumentisq; & vehiculis*, ipse cum suis stipatorib. veluti subsidio sequebatur: alis vtrimque discurrentibus cataphractorum equitum, Maurisque iaculatoribus, sagittariisque ex Oriente: & equitatu Germanorum; quos auxiliares adsciuerat, quosque etiam præcipue opponere hostibus consueuerat; vt primos videlicet impetus exciperent, feroces audacesque 167

ΗΡΩΔΙΑΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ [ΙΣΤΟΡΙΩΝ] βιβλίον ὄγδοον.

ΤΑ μὲν δὴ Μαξιμίνῳ πραχθέντα μετὰ τὴν Γορδιανοῦ τελευτὴν, ἥ τε εἰς Ἰταλίαν ἄφιξις αὐτοῦ, Λιβύης τε ἀπόστασις, καὶ ἡ ἐν Ῥώμῃ τῶν στρατιωτῶν πρὸς τὸν δῆμον διαφορὰ, ἐν τοῖς πρὸ τούτων λέλεκται. ὁ δὲ Μαξιμῖνος, ἐπιστὰς τοῖς ὅροις, † προὔπεμψε σκοποὺς τοὺς ἐρευνήσοντας μή τινες ἐνέδραι ἐν κοιλάσιν ὀρῶν, ἢ λόχμαις, ὕλαις τε, κρύφιοι εἶεν. αὐτός τε καταγαγὼν εἰς τὸ πεδίον τὸν στρατὸν, τὰς μὲν τῶν ὁπλιτῶν φάλαγγας ἐς τετράγωνα ἔταξε σχήματα, ἐπιμήκεις μᾶλλον ἢ βαθείας, ὡς ἂν πλεῖστον τοῦ πεδίου διαλάβοιεν. τὰ δὲ [a] σκευοφόρα πάντα κτήνη τε καὶ ὀχήματα, ἐν μέσῳ τάξας, αὐτὸς ἅμα τοῖς δορυφόροις ὀπισθοφυλακῶν εἵπετο. ἑκατέρωθεν δὲ παρέθεον αἵ τε τῶν καταφράκτων ἱππέων ἶλαι, καὶ Μαυρούσιοι ἀκοντισταὶ, τοξόται τε οἱ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς. καὶ Γερμανῶν ἱππέων μέγα τι πλῆθος ἐπήγετο συμμάχους. ἐκείνους γὰρ μάλιστα προὔβαλλετο, ἵν' ἐκδέχωνται τῶν πολεμίων τὰς πρώτας ἐμβολὰς, θυμοειδεῖς ὄντες καὶ εὔτολμοι 167

a Si σκευοφόρα adiectiue accipias, de iumentis ac vehiculis intelligendum erit ad impedimenta portanda aptis. ¶IN VERS. L.
1 Tantam porro vrbis partem ignis depopulatus est, vt ne maximarum quidem vrbium vlla, integra sua magnitudine illi parti exæquari posset. Gr. 2 eiusque in Italiam aduentum, & Libyæ defectionem, necnon eam quæ Romæ fuit militibus aduersus populum discordiam, supra commemorauimus. 3 longitudinis numero maiore quam altitudinis, M. 4 Hæc verba, vt ab iis quampl. campi occuparetur, *ratio redditur non cur quadrato agmine suas acies, seu phalanges, (retinendo Herodiani vocem) vellet incedere, sed cur in longum porrectas, potius quam confertas, seu profundas, vt proprie sonat vox Græca.* 5 vide annot. e regione.

ἐν ἀρχῇ-

ἐν ἀρχομένῃ μάχῃ· εἰ δ' ἄρα καὶ κινδυνεύειν δέοι, εὐκαταφρόνητοι, ὡς βάρβαροι. Ὡς δὲ τὸ πεδίον διῆλθεν ὁ στρατὸς μετ' εὐκοσμίας τε καὶ εὐταξίας, ἐπέστησαν πρώτῃ Ἰταλίας πόλει, ἣν καλοῦσιν Ἠμᾶν οἱ ἐπιχώριοι· πρόκειται δὲ αὕτη ἐπ' ἀκροτάτῳ πεδίῳ, ἱδρυμένη πρὸ τῆς ὑπωρείας τῶν Ἄλπεων. ἔνθα ὑπαντώμενοι τῷ Μαξιμίνῳ οἱ προφύλακες καὶ σκοποὶ τοῦ στρατοῦ, ἤγγελλον κενὴν ἀνθρώπων εἶναι τὴν πόλιν, πανδημεὶ τε πεφευγέναι, ἐμπρήσαντας τὰς θύρας ἱερῶν τε καὶ οἰκιῶν· πάντα τε ὅσα ἦν ἐν τῇ πόλει ἢ τοῖς ἀγροῖς, ἃ μὲν ἐκφορήσαντας, ἃ δὲ καταπρήσαντας· καὶ μήτε ὑποζυγίοις, μήτε ἀνθρώποις καταλελεῖφθαι τροφάς. ὁ δὲ Μαξιμῖνος, ἥσθη μὲν ἐπὶ τῇ τῶν Ἰταλιωτῶν εὐθὺς φυγῇ· ἐλπίζων πάντας τοὺς δήμους τοῦτο ποιήσειν, οὐχ ὑπομένοντας τὴν ἔφοδον αὐτοῦ· ὁ δὲ στρατὸς ἤχθετο, εὐθὺς ἐν ἀρχῇ λιμοῦ πειρώμενος. Διανυκτερεύσαντες οὖν, οἱ μὲν, ἐν τῇ πόλει ἐν ἀθύροις καὶ κοιναῖς πάντων οἰκίαις, οἱ δὲ, ἐν τῷ πεδίῳ, ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τὰς Ἄλπεις
168 ἠπείγοντο· ἅπερ ὄρη ὑπερμήκη, ὥσπερ τεῖχος † Ἰταλίας, ἡ φύσις ἤγειρεν· ὑπερνεφῆ μὲν τὸ ὕψος, ἐπιμηκέστατα δὲ, ὡς πᾶσαν Ἰταλίαν διειληφότα καθήκειν, ἐν μὲν τοῖς δεξιοῖς Ἰταλίας μέρεσιν, εἰς τὸ Τυρρηναῖον πέλαγος· ἐν δὲ τοῖς λαιοῖς, εἰς τὸν Ἰόνιον κόλπον. σκέπεται δὲ ὕλαις δασείαις καὶ πυκναῖς. τάς δὲ διεξόδους ἐστένωται, ἢ διὰ [a] κρημνοὺς εἰς βάθος μέγιστον [a] ἀπερρωγότας, ἢ διὰ πετρῶν τραχύτητα. στενωποὶ γάρ εἰσι χειροποίητοι, μετὰ πολλοῦ καμάτου τοῖς πάλαι Ἰταλιώταις εἰργασμένοι. μετὰ δέους οὖν πολλοῦ διῄει ὁ στρατὸς, ἐλπίζοντες τάς τε ἄκρας κατειλῆφθαι, πεφράχθαι τε τὰς διεξόδους ἐς κώλυμα τῆς αὐτῶν διαβάσεως. ἤλπιζον δὲ καὶ ἐδεδοίκεσαν εἰκότα, τῶν χωρίων τεκμαιρόμενοι τὴν φύσιν. Ὡς δὲ διέβησαν ἀκωλύτως, μηδενὸς ἐμποδὼν γενομένου, καταβαίνοντες εἰς τὸ στρατόπεδον, ἤδη ἀνεθάρρησάν τε καὶ ἐπαιάνισαν· ῥᾷστά τε αὐτῷ πάντα προχωρήσειν ὁ Μαξιμῖνος ἤλπισεν, Ἰταλῶν μηδὲ ταῖς δυσχωρίαις τεθαρρηκότων, ἔνθα ἢ κρύπτειν ἑαυτοὺς καὶ σώζειν ἠδύναντο, ἢ δι' ἐνέδρας ἐπιβουλεῦσαι, μάχεσθαί τε ἄνωθεν, ἐξ ὑπερκειμένων χωρίων. γενομένων δ' αὐτῶν

initio pugnæ viri; simul vt, si in discrimen veniretur, vilis potissimum barbaria illa periclitaretur. Sed vbi totam planitiem seruatis *rite* ordinibus transmiserunt, ad Italiæ vrbem peruentum est, quæ [1] Ema a cultorib. vocatur. Ea sita est in extrema planitie ad Alpium radices. Vbi speculatores atq; exploratores exercitus *occurrentes*, narrant Maximino, vacuam relictam vrbem: aufugisse omnes incolas; templorum etiam ac domorum ianuis incendio consumptis, atque omnibus quæ vel in vrbe vel in agris fuerãt, exportatis aut igni corruptis: nihil aut iumentis aut hominibus alimẽtorum relictum. Quæ res grata inprimis Maximino fuit; quod item ceteros quoq; populos [2] suo quemque metu facturos arbitrabatur: contra, milites indigne tulerunt, quod ab initio statim fame laborarent. Quumq; noctẽ exegissent, partim intra patentes communesque omnibus domos, partim in planitie ipsa, statim sole oriente ad Alpes accesserunt. [3] Hi sunt longissimi *ac procerissimi* quidã montes, vice murorum † Italię circumdati, atque adeo in altum editi, vt etiam 168
superare nubes videãtur; itaq; in longum porrecti vt vniuersam Italiam comprehendant, [3] læua ad Tyrrhenũ pelagus, dextra ad Ionium vsq; pertingentes: densis vbique nemoribus insessi, atq; angustissimis callibus & rupium prærupta altitudine, scopulorumque asperitate vix peruii; nonnullis tamẽ quasi semitis magno veterum Italorum labore manufactis. Quapropter ingens transiturum illac exercitum formido tenebat, sperantem summa iuga teneri iam ab hoste, nullosque non obstructos exitus ad se prohibendos. Neque is metus de nihilo erat, locorum naturam contemplantibus. Postea vero quam sine vllo impedimento superatis Alpibus in castra descenderant, læti scilicet omnes instauratis animis vitulabantur: nihilque non sibi ex sententia cessurum Maximinus arbitrabatur, ne locorum quidem [4] difficultati fidentibus Italis; intra quas latitare ipsi & saluti suæ consulere, prætereaque insidiari hostibus, [5] ac locis superne imminentibus pugnam capessere potuissent. Sed vbi plani-

a *Veram lect. puto* κρημνούς. ¶IN VERS. L. 1 *In vet. Prob. editione* Emona: [*vt etiam apud Ptolemæum; apud Iulium Capitolinum* Hemona, *apud Plinium* Æmona] 2 *aptius esset* sui: *atq; ita fortasse scripsit Polit.* 3 *diverso situ a Græco hoc dixit. Gr. enim sonant*; a dextro Italiæ latere, ad Tyrrhenum pelagus: a læuo ad Ionium sinum pertingentes, M. 4 *Ex eo quod sequitur*, intra quas, *in omnibus editionibus, coniicio Polit. scripsisse* difficultatibus: *scripturã aliqui* intra quos. 5 *puto scriptum fuisse*, ac e locis sup.

tiem attigerunt, nuntiant exploratores maximam Italiæ vrbē Aquileiam portas occlusisse: Pānoniorum acies quæ præiuerant, acriter murū oppugnasse: ceterū tentata re sæpe, omnes in cassum conatus euasisse. Itaq; iam defatigatos recedere: lapidibus scilicet & hastis magnaque sagittarum vi desuper ingruētibus. At Maximinus, iratus Pannoniis, quasi parum impigre prœliatis, ipse cū exercitu reliquo accelerabat: sperans nullo negotio se illius vrbis potiturum. Sed Aquileia [1] prius quoq; (vt erat ingens vrbis eius magnitudo) populo abūdabat: & velut Italiæ quoddā emporium [2] ad mare sita, quasique terminus Illyriæ, copiam rerum e continenti per terram
169 fluuiosque conuectam † nauigantib. *mercatorib.* suggerebat: & ab ipso mari res ad vsum eorum qui continentem colunt necessarias; videlicet superioribus terris propter hiemis asperitatem minus feracibus: maxime tamē vinum, cuius in ipsa regione maximus prouentus est, vicinis gētibus, ne vitem quidem habentibus, affatim suppeditabat. Ex quo factū vti super ciuium ingentem numerum, etiā magna vis hospitum ac mercatorū eam vrbem frequentaret. Enimuero tunc etiam aucta multitudo, confluētibus illuc ex agris quicumque oppidulis vicisque circa relictis, [3] fidebant vrbis magnitudini, ac vetustis mœnibus; dirutis quidem antea magna ex parte: (quippe in tanta Romanorum potentia, neque murorum neq; armorū Italiæ ciuitates indigebant, pacem altissimam agitantes, atque in participatum reip. adscitæ) sed tunc, vrgente videlicet necessitate, renouatis instauratisque mœnibus *ac ruinis*, præterea turribus ac propugnaculis excitatis, totaq; vrbe ad eum modum cōmunita, clausisq; portis, noctem diemq; vniuersi pro muro stātes hostem fortissime propulsabant. Duces erant summa potestate duo consulares viri lecti a senatu, Crispinus ac Menephilus. Hi maxima diligentia procurauerant vti necessaria quæq; in vrbem

ἐν τῷ πεδίῳ, οἱ σκοποὶ ἀπήγγελλον, πόλιν Ἰταλίας τὴν μεγίστην, Ἀκυληΐαν δὲ καλουμένην, κεκλεῖσθαι· τάς τε προπεμφθείσας φάλαγγας τῶν Παιόνων, προθύμως μὲν τειχομαχῆσαι, πολλάκις δὲ προσβαλούσας, ἀνύειν οὐδὲν· ἀπαγορεύειν δὲ καὶ ἀναχωρεῖν, βαλλομένους λίθοις τε καὶ δόρασι, τόξων τε πλήθει. Ὁ δὲ Μαξιμῖνος, ἀγανακτήσας πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Παιόνων, ὡς ἀμελέστερον μαχομένους, αὐτὸς σὺν τῷ στρατῷ ἠπείγετο, ἐλπίζων ῥᾷστα αἱρήσειν τὴν πόλιν. ἡ δὲ Ἀκυληΐα, [a] καὶ πρότερον μὲν (ἅτε μεγίστη πόλις) ἰδίου δήμου πολυάνθρωπος ἦν, καὶ ὥσπερ τι ἐμπόριον Ἰταλίας ἐπὶ θαλάττῃ προκειμένη, καὶ πρὸ τῶν Ἰλλυρικῶν ἐθνῶν πάντων ἱδρυμένη· τά τε ἀπὸ τῆς ἠπείρου διὰ γῆς ἢ ποταμῶν κατακομιζόμενα παρεῖχεν ἐμπορεύεσθαι τοῖς † πλέουσι· τά τε ἀπὸ θαλάττης τοῖς ἠ- 169
πειρώταις ἀναγκαῖα, ὧν ἡ παρ' ἐκείνοις χώρα διὰ [b] χειμῶνος οὐκ ἦν εὔφορος, ἀνέπεμπεν εἰς τὴν ἄνω γῆν. πρὸς οἶνόν τε μάλιστα πολύγονον χώραν γεωργοῦντες, ἀφθονίαν ποτοῦ παρεῖχον τοῖς ἄμπελον μὴ γεωργοῦσιν. ἔνθεν πολύ τι πλῆθος ἐπεδήμει οὐ πολιτῶν μόνον, ἀλλὰ ξένων τε καὶ ἐμπόρων. [c] τότε δὴ μᾶλλον ἐπολυπλασιάσθη τὸ πλῆθος, τῶν ὄχλων πάντων ἐξ ἀγρῶν ἐκεῖσε συρρεόντων, πολίχνας τε καὶ κώμας τὰς περικειμένας καταλιπόντων, πιστευσάντων δὲ αὐτοῖς τῷ τε μεγέθει τῆς πόλεως, καὶ τῷ προβεβλημένῳ τείχει, ὃ παλαιότατον, ἐκ τοῦ πλείστου μέρους πρότερον μὲν κατερήριπτο· (ἅτε μετὰ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν μηκέτι τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πόλεων ἢ τειχῶν ἢ ὅπλων δεηθεισῶν, μεταλαβουσῶν δὲ ἀντὶ πολέμων εἰρήνην βαθεῖαν, καὶ τῆς παρὰ Ῥωμαίοις πολιτείας κοινωνίαν) πλὴν τότε ἡ χρεία ἤπειξε τὸ τεῖχος ἀνανεώσασθαι, τά τ' ἐρείπια ἀνοικοδομῆσαι, πύργους τε καὶ ἐπάλξεις ἐγεῖραι. τάχιστα οὖν φράξαντες τῷ τείχει τὴν πόλιν, τάς τε πύλας κλείσαντες, πανδημεὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἱδρυμένοι, τοῖς προσιοῦσιν ἀπεμάχοντο. ἐστρατήγουν δὲ αὐτῶν καὶ πάντα εἶχον διὰ φροντίδος ἄνδρες δύο, ἀπὸ ὑπατείας μὲν, ἐπιλεχθέντες δὲ ὑπὸ τῆς συγκλήτου· ὧν ὁ μὲν, Κρισπῖνος, ὁ δὲ Μηνόφιλος ἐκαλεῖτο. καὶ μετὰ πολλῆς προνοίας τά τε ἐπιτήδεια πάμπληθα

a Redditionem ad hæc, habes aliquanto post, in istis verbis, τότε δὴ μᾶλλον ἐπολυπλασιάσθη τὸ πλῆθος. b Deest (opinor) accus. χειμῶνα τὸν σφοδρότατον, aut σφοδρότητα. c aptius scriberetur τότε δέ, quum sit redditio ad illa, καὶ πρότερον μὲν, &c. Vide annot. proxime præcedentem.

¶ IN VERS. L. 1 abundabat quidem populo etiam prius. Habes autem apodosin ad ista verba, in illis, Enimuero tunc etiam aucta multitudo. Sed Polit. omittit etiam hæc verba, ἰδίου δήμου, quæ Herod. cum πολυάνθρωπος iungit. quasi dicas, Erat quidem antea suo ipsius populo populosa. id est, Eam quidem & antea populosam proprius populus reddebat. 2 ad mare porrecta, & ante omnes Illyricas gentes sita. 3 sese credebant vrbis magnitudini, & mœnibus quorum obiectu defendebatur: quæ præ summa vetustate prius quidem maxima ex parte collapsa erant. Quæ autem sequuntur, includo parenthesi, ad illa vsque verba, sed tunc, vrgente videl. necess. &c. vbi est redditio ad particulam μὲν: quæ est illic, πρότερον μὲν κατερήριπτο.

εἰσεκομί-

εἰσεκομίσαντο, ὡς ἐκτεῖναι τῶν ἐπιτηδείων, εἰ καὶ ἐπιμηκεστέρα γένοιτο πολιορκία. ἦν δὲ καὶ ὕδατος ἀφθονία φρεατιαίου. πολλὰ γὰρ τὰ ὀρύγματα ἐν τῇ πόλει. ποταμός τε *παραρρεῖ τὸ τεῖχος, ὁμοῦ παρέχων τε προβολὴν τάφρου καὶ χορηγίαν ὕδατος. Τὰ μὲν οὖν ἐν τῇ πόλει οὕτω παρεσκεύαστο. τῷ δὲ Μαξιμίνῳ, ἐπεὶ ἀπηγγέλη φρουρουμένη καὶ κεκλεισμένη γενναίως ἡ πόλις, ἔδοξε πέμψαι ἐν σχήματι πρεσβείας τοὺς κάτωθεν διαλεξομένους, εἰ ἄρα πείσαιεν αὐτοὺς ἀνοῖξαι τὰς πύλας.

170 ἦν δὲ ἐν τῷ στρατῷ χιλίαρχος, † ᾧ πατρὶς μὲν ἡ Ἀκυληΐα ἦν, τέκνα τε καὶ γυνή, οἰκεῖοί τε πάντες ἔνδον [a] ἀπεκέκλειντο. τοῦτον οὖν ἔπεμψε σὺν ἑτέροις ἑκατοντάρχαις, ἐλπίσας ῥᾷστα πείσειν ὡς πολίτην. ἀφικόμενοι δὲ οἱ πρέσβεις, ἔλεγον ὅτι ἄρα κελεύει Μαξιμῖνος ὁ κοινὸς βασιλεὺς ὅπλα μὲν αὐτοὺς καταθέσθαι ἐν εἰρήνῃ, φίλον δὲ ἀντὶ πολεμίου δέχεσθαι· σπονδαῖς δὲ μᾶλλον καὶ θυσίαις σχολάζειν ἢ φόνοις· μηδὲ περιορᾶν πατρίδα μέλλουσαν ἄρδην καὶ ἐκ θεμελίων ἀπόλλυσθαι, ἐνὸν αὐτοῖς τε σώζεσθαι καὶ τὴν πατρίδα σώζειν, διδόντος αὐτοῖς χρηστοῦ βασιλέως ἀμνηστίαν, συγγνώμην τε τῶν ἁμαρτηθέντων. οὐ γὰρ αὐτοὺς αἰτίους γεγενῆσθαι, ἀλλ' ἄλλους. Οἱ μὲν οὖν πρέσβεις, τοιαῦτά τινα, κάτω παρεστῶτες, ἐβόων, ὡς ἐξάκουστα εἴη. [a] ὁ δὲ πλεῖστος δῆμος, τῷ τείχει καὶ τοῖς πύργοις ἐφεστώς, πλὴν τῶν τὰ λοιπὰ μέρη φρουρούντων, ἐπήκουεν ἡσυχάζων τῶν λεγομένων. Ὁ δὲ Κρισπῖνος, φοβηθεὶς μή πως, ἅτε ὄχλος, ταῖς ὑποσχέσεσιν ἀναπεισθεὶς, εἰρήνην τε ἀντὶ πολέμου ἑλόμενος, ἀνοίξῃ τὰς πύλας, περιθέων τὸ τεῖχος, ἐδεῖτο καὶ ἐλιπάρει μένειν τε θαρραλέως καὶ ἀντέχειν γενναίως, μηδὲ προδιδόναι τὴν πρὸς τὴν σύγκλητον καὶ Ῥωμαίων δῆμον πίστιν· σωτῆρας δὲ καὶ προμάχους Ἰταλίας πάσης ἀναγραφῆναι· μὴ πιστεύειν δὲ ὑποσχέσεσι τυράννου ἐπιόρκου τε καὶ ἀπατεῶνος, μηδὲ χρηστοῖς λόγοις δελεασθέντας ὀλέθρῳ προύπτῳ παραδοθῆναι, ἐνὸν πιστεῦσαι πολέμου ἀμφιβόλῳ τύχῃ, (πολλάκις γὰρ καὶ ὀλίγοι πλειόνων περιεγένοντο, καὶ δοκοῦντες ἀσθενέστεροι, καθεῖλον τοὺς ἐν ὑπολήψει ἀνδρείας μείζονος) μηδὲ ἐκπλήττεσθαι τῷ πλήθει τοῦ στρατοῦ. οἱ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἄλλου μαχόμενοι, καὶ τῆς *παρ' ἑτέρων ἐσομένης εὐδαιμονίας, εἴπερ γένοιτο,

importarētur; sic vt diuturnior quoq; sustineri oppugnatio potuerit. Erat item in vrbe magna aquarum abundantia, partim ex puteis sane frequētibus, partim e fluuio muros præterfluente, ac pariter fossæ obiectus & aquarum præbente copiam. His ita intra vrbem comparatis, vt primum defendi muros diligenter clausasq; portas Maximinus audiuit, decreuit mittere legatorū specie, qui illos alloquerentur, ac (si possent) reserari sibi portas persuaderēt. Habebat autem in exercitu tribunū quēdam † Aquileiæ ciuem; cuius nati atq; vxor, præterea familia omnis, in vrbe erant cōclusi. 170 Quare eum centurionesq; nonnullos quasi oratores mittit; sperans facile illius auctoritatem municipes sequuturos. Qui vbi muro appropinquarunt, in hanc sentētiam verba faciunt; Iubere communem Imperatorem, pacē depositis armis colere, seq; amicum pro hoste accipere, sacrisq; faciundis vacare [1] quā cædibus: [2] miserari patriam, paulo post, si obstinati perstiterint, *ab ipsis vsque fundamentis* ruituram: licere ipsis (*si velint*) vna opera sibi quemq; & saluti patriæ consulere. quippe obliuionem veniamque omnium quæ fecerint, optimum Principem polliceri; quando nihil ipsorum, sed omnia forent aliena culpa contracta. Talia quædam sub muro legati magna voce pronuntiabant, sic vt facile exaudiri, [3] si non plane ab omnibus, certe ab ea multitudine possent quæcumq; supra muros turresq; constiterat. Etenim taciti omnes legatorum dictis aures dediderant. Quare metuens Crispinus ne pollicitationibus illis (quæ vulgi inconstantia est) ad mutandū pace bellum, reserandasq; hosti portas, impellerentur, discursans ipse per muros rogare obtestariq; singulos, vti audacter manerent, fortiterq; resisterent: neque fidem proderent senatui debitam P. Q. R. neve titulum seruatæ ac propugnatæ Italiæ totius aspernarentur: neu promissis crederent periuri fraudulentique tyranni: neve item benigna oratione inescati, ruerent in manifestā perniciem: sed confiderent belli fortunæ, ita plerumque dubiæ atque ancipiti vt magnus interim numerus a paucissimis, & qui potentiores creduntur, ab iis qui imbecilliores habeantur, victi superatique sint. Neve vtique expauescerent exercitus illius magnitudinem. nam qui pro altero dimicant, quum suæ victoriæ felicitatem (*si quidem contingat*) ad alios videant migraturam,

a *Quæ sequuntur, iungit cum his Polit. non aliter in suo exempl. legens, fortasse, sed aliter legere sibi hic, sicut & alibi, permittens.*

¶IN VERS. L. 1 *Relinquit Polit. subaudiendam vocem* potius *ante particulam* quam: *sicut & alibi.* [*de qua ellipsi supra dictum p.* 90] 2 neque negligere patr. M. 3 *Hunc sensum non videntur Herodiani verba admittere. Vide annot.*

minus profecto acriter decertāt: quippe † qui intelligant se quidem in periculi participatum admitti, ceterum [1] extremos victoriæ fructus ad alium peruenturos. Qui autē pro patria pugnāt, præterquam quod spe meliore esse debent, (neq; enim aliena occupare, sed tueri sua contendunt) etiam animo sunt maiore; vt quos non alienum imperium, sed sua quemq; necessitas adigat: [2] quoniam scilicet victoriæ fructus ipsis potissimum debeantur. Talia quædam nunc singulis, nunc vniuersis ingerēs Crispinus, homo suapte natura venerabilis, ac Romana facundia pollens, præterea gratus omnibus miti modestoq; imperio, persuasit multitudini vt in officio fideq; permanerent: iussitq; legatos rebus infectis ad Maximinum reuerti. Dicebatur autem Crispinus ad bellum sic audacter sustinendum, etiam *multorum in vrbe* * aruspicum responso, qui læta exta nuntiarent, animatus. etenim magnopere fidem huiuscemodi signis habere Itali consueuerunt. Ceterum nonnulla quoq; oracula ferebātur patrii cuiusdam numinis, victoriam promittētia. Belem vocant indigenæ, magnaq; eum religione colūt, Apollinem interpretantes: cuius etiam speciem pro vrbe ipsa pugnantem, quidam e militibus Maximini visam sibi *sæpe* in cęlo affirmabant. [3] Quod vtrum sic esse nonnulli putauerint, an id commētum placuerit, ad leuādam infamiam tanti exercitus, qui bello impar foret aduersus minorem multo numerū oppidanorum; vt scilicet victi potius a diis quā ab hominibus viderentur, haud sane satis exploratum habeo: ceterum nouitas euentus cuncta credibiliora facit. Postea vero quam infecto negotio legati reuerterunt, ira & furore instinctus Maximinus, magis magisque accelerabat. Vt autē ad fluuium peruenit, qui ad lapidem [4] duodecimum procul est ab vrbe, inuenit ipsum maxima aluei profunditate ac latitudine defluentem. Etenim anni tempore solutæ vicinorum † montium niues, quas longa hiems durauerat, maximum torrentem effecerant; sic vt nullo pacto transire exercitus posset. Nam pontem, quod opus magnum atq; pulcherrimum veteres Imperatores lapide quadrato construxerant, [5] pilis veluti quibusdam paruis sensim crescentibus, ruperant ac resoluerant

μετειάζουσιν ἐν τῷ προθύμῳ τῆς μάχης, † εἰδότες 171 ὡς τῶν μὲν κινδύνων αὐτοὶ μεθέξουσι, τὰ δὲ μέγιστα καὶ κορυφαῖα τῆς νίκης ἄλλος καρπώσεται· τοῖς δὲ ὑπὲρ τῆς πατρίδος μαχομένοις, καὶ παρὰ τῶν θεῶν ἐλπίδες κρείττους, ἐπεὶ οὐ τὰ ἄλλων λαβεῖν, ἀλλὰ τὰ αὐτῶν σώζειν εὔχονται· τό τε ἐς τὰς μάχας πρόθυμον, οὐκ ἐξ ἄλλου κελεύσεως, ἀλλὰ ἐξ οἰκείας ἀνάγκης ἔχουσιν, ἐπεὶ καὶ τῆς νίκης πᾶς ὁ καρπὸς αὐτοῖς περιγίνεται. Τοιαῦτά τινα λέγων ὁ Κρισπῖνος, καὶ πρὸς ἑκάστους καὶ κοινῇ, φύσει μὲν καὶ ἄλλως αἰδέσιμος ὤν, ἔν τε τῇ Ῥωμαίων φωνῇ * εὐπρεπὴς ἐν λόγοις, ἐπιεικῶς τε αὐτῶν προεστώς, ἔπεισε μένειν ἐν τοῖς προκειμένοις, τούς τε πρέσβεις ἀπράκτους ἀπιέναι ἐκέλευσεν. ἐλέγετο δὲ τῇ ἐνστάσει τοῦ πολέμου ἐμμεμενηκέναι, πολλῶν ἔνδον ὄντων περὶ θυτικήν τε καὶ ἡπατοσκοπίαν ἐμπείρων, τά τε ἱερὰ αἴσια ἀπαγγελλόντων. μάλιστα γὰρ τῇ σκέψει ταύτῃ πιστεύουσιν Ἰταλιῶται. καὶ χρησμοὶ δέ τινες ἐδίδοντο, ὡς δὴ τοῦ ἐπιχωρίου θεοῦ νίκην ὑπισχνουμένου. * Βέλιν δὲ καλοῦσι τοῦτον, σέβουσί τε ὑπερφυῶς, Ἀπόλλωνα εἶναι ἐθέλοντες. οὗ καὶ τὴν εἰκόνα ἔλεγον τινὲς τῶν Μαξιμίνου στρατιωτῶν, φανῆναι πολλάκις ἐν ἀέρι ὑπὲρ τῆς πόλεως μαχόμενον. ὅπερ εἴτε ἀληθῶς ἐφαντάσθη τισίν, ἢ καὶ [a] βουλομένοις μὴ ἀσχημονεῖν τοσοῦτον στρατὸν πρὸς ὄχλον δημοτῶν πολὺ ἐλάττονα μὴ ἀντισχόντα, δοκεῖν δὲ ὑπὸ θεῶν ἀλλὰ μὴ ὑπὸ ἀνθρώπων νενικῆσθαι, εἰπεῖν οὐκ ἔχω· τὸ δὲ παράδοξον τῆς ἀποβάσεως ποιεῖ πάντα πιστεῦσαι. Πλὴν τῶν πρέσβεων ἀπράκτων πρὸς Μαξιμῖνον ἐπανελθόντων, ὀργῇ καὶ θυμῷ χρώμενος πλείονι, μᾶλλον ἠπείγετο. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο πρός τινι ποταμῷ μεγίστῳ, ἀπέχοντι τῆς πόλεως σημεῖα ἑκκαίδεκα, ὃ ῥέοντα εὗρε διά τε μεγίστου βάθους καὶ πλάτους φερόμενον. τῶν γὰρ ὑπερκειμένων ὀρῶν τὰς διὰ † ὅλου τοῦ 172 χειμῶνος παγείσας χιόνας λύουσα ἡ τοῦ ἔτους ὥρα, παμμεγέθη τὸν χειμάρρουν εἰργάζετο. ἄπορος οὖν ἦν ἡ διάβασις τῷ στρατῷ. τὴν γὰρ γέφυραν, ἔργον μέγα καὶ κάλλιστον, ὑπὸ τῶν πάλαι βασιλέων γεγενημένον, ἐκ τετραπέδων λίθων, πυλῶσι κατ' ὀλίγον αὐξανομέναις ὑπειλημμένον, διῃρήκεσαν καὶ καθῃρήκεσαν

a *Verbum* ἐφαντάσθη *si repetatur cum* βουλομένοις. (*vt certe repetere cogimur*) *non admittit quam illi dedi interpretationem, veram tamen. Dico igitur non aliter intelligendum mihi videri hunc locum, quam si dixisset.* ἃ καὶ ἐβουλήθησαν μὴ ἀσχημονεῖν. *Nisi eo quis coniungat, vt dicat eum qui aliquid videre cupit, id videre facile sibi videri.* ¶IN VERS. L. 1 maximos & potissimos vict. fr. 2 quoniam omnes victoriæ fructus ad ipsos sunt peruenturi. 3 Quod vtrum vere sibi visi sint videte. *Quam tamen interpretationem non itidem admittit verbum* ἐφαντάσθη, *si repetatur cum iis quæ sequuntur. Vide annot.* 4 decimum sextum, *sequendo quidem nostra exempl. Gr.* 5 portulisque paullatim crescentibus ab inferiori parte interceptum, Gr.

οἱ Ἀκυλή-

οἱ Ἀκυλήσιοι. οὔτε οὖν γεφύρας οὔσης, οὔτε νεῶν, ὁ στρατὸς ἐν ἀφασίᾳ καθειστήκει. Γερμανοὶ δέ τινες, οὐκ εἰδότες τῶν Ἰταλιωτῶν ποταμῶν τὰ σφοδρὰ καὶ καταρρηγνύμενα ῥεύματα, οἰόμενοι δὲ σχολαίτερα ἐπιτρέχεσθαι τοῖς πεδίοις, ὥσπερ παρ' αὐτοῖς, (διὸ καὶ πήγνυται ῥᾳδίως, μὴ σφοδρῶς κινουμένου τοῦ ῥεύματος) ἐπεισπηδήσαντες ἅμα τοῖς ἵπποις διανήχεσθαι εἰθισμένοις, παρενεχθέντες ἀπώλοντο. δύο μὲν οὖν ἢ τριῶν ἡμερῶν σκηνοποιησάμενος ὁ Μαξιμῖνος, τάφρου τῷ στρατῷ περιβληθείσης, μή τινες ἐπέλθοιεν, ἔμενεν ἐπὶ τῆς καθ' αὐτὸν ὄχθης σκεπτόμενος ὅπως τὸν ποταμὸν γεφυρώσῃ. ἐπεὶ δὲ ξύλων ἦν ἀπορία καὶ νεῶν, αἷς ἔδει ζευχθείσας γεφυρῶσαι τὸ ῥεῖθρον, [a] ἐπέβαλον τινὲς τῶν τεχνιτῶν, πολλὰ εἶναι κενὰ οἰνοφόρα σκεύη περιφερῆ ξύλου ἐν τοῖς ἐρήμοις ἀγροῖς· οἷς ἐχρῶντο μὲν πρότερον οἱ κατοικοῦντες εἰς ὑπηρεσίαν ἑαυτῶν, καὶ [b] παραπέμπειν τὸν οἶνον ἀσφαλῶς τοῖς δεομένοις. ἅπερ ὄντα κοῖλα δίκην νεῶν, ἀλλήλοις συνδεθέντα, ἐπινήξεσθαι μὲν ἔμελλεν ὥσπερ σκάφη, μὴ παρενεχθήσεσθαι δὲ, διά τε τῶν δεσμῶν τοῦ ἐπαλλήλου, φρυγάνων τε ἄνωθεν ἐπιβληθέντων, χοῦ τε τῆς γῆς [c] μετρίως ἐς αὐτὰ σωρευθέντος χειρὶ πολλῇ καὶ σπουδῇ. Ἐφεστῶτος οὖν αὐτοῦ διαβὰς ὁ στρατὸς, ἐπὶ τὴν πόλιν ἐχώρει. [d] τὰ μὲν οἰκοδομήματα τῶν προαστείων ἔρημα εὕρισκον, ἀμπέλους μέντοι καὶ δένδρα πάντα ἐξέκοπτον· ἃ δὲ ἐνεπίμπρασαν, καὶ τὴν πρότερον τοῖς χωρίοις ὑπάρχουσαν ὥραν κατῄσχυνον. δένδρων γὰρ στοίχοις ἴσοις ἀμπέλων

173 τε [e] πρὸς ἀλλήλας δεθεισῶν † πανταχόθεν ἠρτημένων ἐν ἑορτῆς σχήματι, [f] στεφάνων ἄν τις τὴν χώραν κεκοσμῆσθαι ἐτεκμήρατο. ἅπερ πάντα ῥιζόθεν ἐκκόψας ὁ στρατὸς, ἐπὶ τὰ τείχη ἠπείγετο. κεκμηκότι δὲ αὐτῷ προσβαλεῖν εὐθέως οὐκ ἔδοξε· μείναντες δὲ ἔξω τοξεύματος, καὶ διαιρεθέντες κατὰ λόχους καὶ φάλαγγας, περὶ πᾶν τὸ τεῖχος, ὡς ἑκάστοις κατὰ μέρος προστέτακτο, μιᾶς ἡμέρας ἀναπαυσάμενοι, τοῦ λοιποῦ εἴχοντο τῆς πολιορκίας. μηχανάς τε οὖν παντοίας προσέφερον, καὶ τειχομαχοῦντες παντὶ σθένει, οὐδὲν παρέλειπον εἶδος πολιορκίας. πολλῶν δὲ καὶ σχεδὸν ἑκάστης ἡμέρας γινομένων προσβολῶν, καὶ παντὸς τοῦ στρατοῦ ὥσπερ σαγηνεύσαντος τὴν πόλιν, μετὰ πολλῆς βίας καὶ προθύμου

Aquileienses. Ita quum neq; ponte, neq; nauigiis (quippe nulla suppeditabant) transire exercitus posset, substitit incertus consilii. Sed enim Germani aliquot, ignari quam rapido abruptoq; impetu Italiæ flumina deferantur; ratiq; sensim influere campos, quemadmodum apud ipsos consueuerunt; (vnde etiam, quia minimum se concitant, perfacile congelascunt) ausi seq; & equos natandi peritos alueo credere, vi fluminis ablati perierunt. Igitur quum biduū aut triduum in tentoriis fuisset Maximinus, ducta circum exercitum fossa, ne qui de improuiso in castra ruerēt, stabat in sua ripa deliberabundus quonam tādem pacto fluuium ponte iungeret. Sed *in* magna lignorum ac nauigiorum penuria, quibus inter se iunctis pontem fabricaretur, nuntiarūt quidam e fabris, esse permultas in agris illis desertis inanes [1] cupas, forma rotundas quibus videlicet incolæ quondam ad vinum importandum vtebantur. ea quum essent ad nauiū similitudinem cōcaua, deuincta mox inter sese, scapharū more [2] innatatura videbantur. Etenim ire pessum, vinculis inter se constricta, [3] ac viminibus desuper iniectis & puluere multo, *compluri. operam nauantibus*, saburrata, non poterant. Quod vbi factum est, *quū ille praeesset*, facile milites in vlteriorem ripam trāsgressi, [4] suburbanis ædificiis, quæ deserta inuenerunt, igne correptis, vites arboresq; exciderūt: omnēque eius regionis ornatum fœdauerūt. Siquidem arborum comparibus ordinibus, ac † vitibus inter se iunctis 173 & in sublime euectis, ad festę celebritatis speciē, quasi coronis quibusdam redimita omnis regio videbatur. quibus radicitus excisis, exercit⁹ ad ipsos vrbis muros contendebat. Sed omnibus defatigatis, non fuit Imperatoris consiliū vrbē ipsam statim inuadere: sed extra teli iactū constituto milite, diuisoq; in cēturias & cuneos, ac partibus muri totius vnicuiq; attributis, vno tātum die ad requiescendū indulto, statim deinde oppugnare vrbem aggreditur. Igitur machinamentis omnifariā admotis, quuū genus oppugnationis nullū prætermitteretur, plurima scilicet ac propemodū quotidiana certamina edebantur. Etenim circūdatis velut indagine quadam muris, magnaq; vi atq; alacritate

a Scribo ὑπέβαλον: id est, admonuerunt. b Puto deesse εἰς τὸ, vel πρὸς τὸ, ante παραπέμπειν. c Polit. ita vertit ac si legeris ὡς μετρίως. d For. καὶ τὰ μὲν οἰκοδ. e Scribo πρὸς ἀλλήλας δεθεισῶν ἠρτημένων, pro ἠρτημένων. [itidem & M.] f Scribo στεφάνοις.

IN VERS. L. 1 vasa vinaria, e materia rotunda; quibus videlicet incolæ ad vsus suos ante, & ad vinum tuto transmittendum iis qui peterent, vtebantur, Gr. 2 innatatura erant. 3 cremiisq; desuper iniectis, & humo pro rei modo superaggesta, magna manu magnaque festinatione saburrata, non poterant. Illo igitur præsente atque instante transgressus exercitus, vrbemque versus tendens, suburb. Gr. 4 quæ in suburbiis erant ædificia, deserta inuenerunt: ac vites quidem omnesque arbores exciderunt, nonnulla etiam cremauerunt; ac totam quæ locis illis suberat pulchritudinem fœdauerunt.

pugnam capessente milite, resistebãt audacter Aquileienses: clausisq; templis & domibus, vniuersi cum liberis & coniugibus vrbem desuper e turribus ac propugnaculis defensabant. neque erat vlla tam inutilis ætas, quæ pugnare pro patria recusaret. Ceterũ suburbana omnia, & quidquid extra vrbem ædificiorum fuerat, demolitus Maximinus, lignis materiaque omni ad machinas abutebatur, quibus muri saltem aliquam partem demoliretur: qua immissus exercitus diriperet vrbem ac dirueret, totamque eam vastam mox desertamq; relinqueret. Neq; enim decorum sibi aut honorificum fore iter Romam arbitrabatur, nisi vrbem deleuisset, quæ prima in Italia obstitisset. Quocirca multa pollicentes atque ostentantes, ipse cum filio, quem cæsarem fecerat, obequitabant militibus, eosq; ad pugnandum acriter adhortabantur. Enimuero Aquileienses saxa desuper iaciebant, sulphurque bitumine ac pice mixtum, [1] doliis, quorum manubria longiora, immittebant: atque vt primum exercitus muris successerat,
174 † ignibus iniectis dispergebant vnanimiter imbrium ritu. Quamobrem pix illa cum ceteris quæ supra diximus, nudas corporis partes subiens, [2] vndique diffundebatur: sic vt miles loricas armaque cetera, ferro excandescente, coriisque ac lignis ardentibus, contrahentibusque se, raptim abiiceret. Itaque cernere erat milites arma sibi ipsos detrahentes: quæ spoliorum speciem, abiecta humi, commento magis artis quam vi pugnantium, præferebant. Ex quo factum est vt plerisque militibus aut oculi exstinguerentur, aut summæ oris partes, manusque item, & siqua præterea nuda in corpore patebant, ignibus labefactarentur. Sed & machinis quæ muro admouebantur, desuper tædas iniiciebant pice ac resina oblitas, quarum extremitas mucronem velut sagittæ, haberet: quę quum accensæ deferebantur, infixæ inhærentesq; machinis, facile scilicet illas concremabant. Sed primis sane diebus par vtrimq; librata fuit pugnę fortuna: dein

μάχης τε χειρομαχοῦντες ἀντεῖχον οἱ Ἀκυλήσιοι· νεὼς μὲν καὶ οἰκίας ἀποκλείσαντες, πανδημεὶ δὲ ἅμα παισὶ καὶ γυναιξὶν ἄνωθεν [a] ἐπάλξεών τε καὶ πύργων ἀπομαχόμενοι· οὐδέ τις ἦν οὕτως ἄχρηστος ἡλικία, ὡς μὴ μετέχειν τῆς ὑπὲρ τῆς πατρίδος μάχης. τὰ μὲν γὰρ προάστεια, καὶ εἴ τι τῶν πυλῶν ἔξωθεν ἦν, ὑπὸ τοῦ Μαξιμίνου στρατοῦ κατέστραπτο, τῇ τε ξυλείᾳ τῶν οἰκοδομημάτων εἰς τὰς μηχανὰς κατεκέχρηντο. ἐβιάζοντο δὲ τοῦ τείχους καθελεῖν μέρος τι, ἵν' ἐπεισελθὼν ὁ στρατὸς πάντα τε διαρπάσῃ, καὶ κατασκάψας τὴν πόλιν, μηλόβοτον καὶ ἔρημον τὴν χώραν καταλείπῃ. οὐδὲ γὰρ ἄλλως αὐτῷ τὴν ἐπὶ Ῥώμην ὁδὸν εὐπρεπῆ καὶ ἔνδοξον ἔσεσθαι, μὴ τῆς πρώτης ἐν Ἰταλίᾳ πόλεως ἀντιστάσης, καθαιρεθείσης. ὑποσχέσεσί τε οὖν δωρεῶν καὶ δεήσεσιν αὐτός τε καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὃν πεποιήκει καίσαρα, περιθέοντες ἵπποις ἐποχούμενοι, τὸν στρατὸν ἀνέπειθον λιπαροῦντες, εἰς προθυμίαν τε ἐγείροντες. Οἱ δὲ Ἀκυλήσιοι, λίθοις τε ἔβαλλον ἄνωθεν, καὶ κεράσαντες θείῳ τε καὶ ἀσφάλτῳ [b] πίτταν, ἐλόντες, κοίλοις σκεύεσιν ἐμβαλόντες λαβὰς ἐπιμήκεις ἔχουσι, καὶ πυρώσαντες, ἅμα τῷ προσπελάζειν τοῖς τείχεσι τὸν στρατὸν, κατεσκεδάννυσαν, † καταχέοντες ὄμβρου δίκην ὁμοθυμαδόν. φερομένη δὲ ἡ πίσσα σὺν οἷς προείρηται, δυομένη τε διὰ τῶν γεγυμνωμένων μερῶν τοῦ σώματος, εἰς πᾶν ἐχεῖτο, ὥστε τοὺς θώρακας αὐτοὺς πεπυρωμένους ἀπορρίπτειν, καὶ τὰ λοιπὰ ὅπλα, ὧν ὁ σίδηρος ἐθερμαίνετο· τά τε ἐκ βυρσῶν τε καὶ ξύλων ἐφλέγετο καὶ συνείλκετο. ἦν γοῦν ἰδεῖν * γεγυμνωμένους τοὺς στρατιώτας αὐτοὺς * ἐφ' ἑαυτῶν, καὶ σκύλων ὄψιν ὅπλα παρέχειν ἐρριμμένα, σοφίᾳ τέχνης, ἀλλ' οὐκ ἀνδρείᾳ μάχης περιῃρημένα. ἔκ τε τοῦ τοιούτου, πάμπλειστον πλῆθος τοῦ στρατοῦ, τάς τε ὄψεις [c] ἐπηροῦτο καὶ τὸ πρόσωπον, ἠκρωτηριάζετο τὰς χεῖρας, καὶ εἴ τι γυμνὸν ἦν τοῦ σώματος. ἀλλὰ μὴν καὶ ταῖς μηχαναῖς προσαγομέναις δᾷδας ἐπέβαλλον, ὁμοίως πίσσῃ καὶ ῥητίνῃ δεδευμένας, ἐπί τε τῷ ἄκρῳ βελῶν ἀκίδας ἐχούσας· αἳ ἀναφθεῖσαι φερόμεναι, ἐμπαγεῖσαι ταῖς μηχαναῖς καὶ προσεμφυεῖσαι, ῥᾳδίως αὐτὰς κατέφλεγον. 174

Τὰς μὲν οὖν πρώτας ἡμέρας ἀντίπαλός πως καὶ ἰσόρροπος ἔμενεν ἡ τύχη τῆς μάχης· χρόνου δὲ

a Scribo ἄνωθεν ἐπάλξεών τε. b Polit. πίτταν recte cum datiuis θείῳ & ἀσφάλτῳ iungit: sed idem nec ἐλόντες nec aliud vocabulum eius loco agnoscit. c Scribendum videtur ἐπηροῦτο, vt ἠκρωτηριάζετο: vel ἠκρωτηριάζοντο, vt conuenire possit cum ἐπηροῦντο. Vt porro τὰς χεῖρας cum verbo ἠκρωτηριάζετο recte coniungunt editiones pleræq; nominatim Basileensis: ita in eadem post id ipsum verbum desideratur copulatiua τε. vt legendum videatur, τάς τε ὄψεις ἐπηροῦτο καὶ τὸ πρόσωπον, ἠκρωτηριάζετό τε τὰς χεῖρας. ¶ IN VERS. L. 1 vasis concauis oblongas ansas habentibus, Gr.. 2 Puto Polit. scripsisse, vndiquaque diff.

ἐγγινομένου,

ἐγγινομένου, ὅ τε στρατὸς τοῦ Μαξιμίνου ὀκνηρὸς ἐγίνετο, καὶ πλείων τῆς ἐλπίδος, ἀθύμως διέκειτο. οὓς γὰρ ἠλπίκεσαν μηδεμίαν ὑπομενεῖν προσβολὴν, τούτους εὕρισκον οὐκ ἀντέχοντας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνθεστῶτας. οἱ δὲ Ἀκυλήσιοι, ἐπερρώννυντό τε καὶ προθυμίας πάσης ἐνεπίμπλαντο τῇ τε συνεχείᾳ τῆς μάχης, ἐμπειρίαν καὶ θάρσος ὁμοῦ προσλαμβάνοντες, κατεφρόνουν τῶν στρατιωτῶν· ὡς καὶ ἀποσκώπτειν ἐς αὐτοὺς, ἐνυβρίζειν τε τῷ Μαξιμίνῳ περιιόντι, εἴς τε αὐτὸν καὶ τὸν παῖδα ἀπορρίπτειν δυσφήμους καὶ αἰσχρὰς βλασφημίας. ἐφ' αἷς ἐκεῖνος κινούμενος, ὀργῆς μᾶλλον ἐνεπίμπλατο.[a] χρῆσθαι δὲ κατὰ τῶν πολεμίων οὐ δυνάμενος, ἐκόλαζε τοὺς πλείστους τῶν ἡγουμένων τῶν ἰδίων στρατιωτῶν, ὡς ἀνάνδρως καὶ ῥαθύμως προσφερο-
175 μένους τῇ τειχομαχίᾳ. ὅθεν αὐτῷ περιεγένετο † παρὰ μὲν τῶν οἰκείων, μῖσός τε καὶ ὀργή· παρὰ δὲ τῶν ἀντιπάλων, πλείων ἡ καταφρόνησις. συνέβαινε δὲ τοῖς Ἀκυλησίοις πάντα ὑπάρχειν ἔκπλεα, καὶ ἐπιτηδείων ἀφθονίαν ἐκ πολλῆς παρασκευῆς, εἰς τὴν πόλιν πάντων σεσωρευμένων ὅσα ἦν ἀνθρώποις καὶ κτήνεσιν εἰς τροφὰς καὶ ποτὰ ἐπιτήδεια· ὁ δὲ στρατὸς, πάντων ἐν ἐνδείᾳ, τῶν τε καρποφόρων δένδρων ἐκκεκομμένων, τῆς τε γῆς ὑπ' αὐτοῦ δεδῃωμένης. μένοντες δὲ ὑπὸ σκηναῖς αὐτοσχεδίοις, οἱ δὲ πλεῖστοι ὑπὸ γυμνῷ τῷ ἀέρι, ὄμβρων τε καὶ ἡλίου ἠνείχοντο, λιμῷ τε διεφθείροντο, μηδὲ ἐπεισάκτου τροφῆς αὐτοῖς τε καὶ ὑποζυγίοις εἰσκομιζομένης. πανταχόθεν γὰρ τὰς τῆς Ἰταλίας ὁδοὺς παραφράξαντες ἦσαν οἱ Ῥωμαῖοι, τειχῶν τε ἐγέρσεσι καὶ πυλίδων ἀσκήσεσιν. ἄνδρας τε ὑπατευκότας ἐξέπεμψεν ἡ σύγκλητος σὺν ἐπιλέκτοις καὶ λογάσιν ἀπ' Ἰταλίας πάσης ἀνδράσιν, ἵν' αἰγιαλοί τε πάντες καὶ λιμένες φρουρῶνται, καὶ μηδενὶ ἔκπλους συγχωρῆται· ὡς ἄπυστα καὶ ἄγνωστα εἴη Μαξιμίνῳ τὰ ἐν Ῥώμῃ πραττόμενα. αἵ τε λεωφόροι ὁδοὶ καὶ ἀτραποὶ πᾶσαι ἐφυλάττοντο, ὡς μηδένα διαβαίνειν. συνέβαινε δὲ, τὸν στρατὸν δοκοῦντα πολιορκεῖν, αὐτὸν πολιορκεῖσθαι· ἐπεὶ μήτε τὴν Ἀκυληΐαν ἑλεῖν ἐδύνατο, μήτε ἀποστὰς ἐκεῖθεν, ἐπὶ τὴν Ῥώμην χωρῆσαι, διά τε νεῶν καὶ ὀχημάτων ἀπορίαν. ἅπαντα γὰρ προκατείληπτο

mora iniecta,[1] minus minusque iam alacer Maximini erat exercitus; sed quia spe falsus, tristiorq; in dies. Nam quos ne vnũ diem sperauerant suum laturos impetum, eos non modo non cedentes, sed resistentes etiam audacissime animaduertebant. Contra, Aquileienses magis magisq; in dies virium atq; animorum implebantur: & assiduitate pugnandi peritiam pariter audaciamq; consequuti, sic despiciebant milites, vt etiam iocarẽtur in eos & cauillarentur, nihilque non contumeliæ obeũti muros Maximino exprobrarent, tum in ipsum iuxta filiumque [a] nulla non iacerent probra. Quibus irritatus ac furẽs, quum effundere in hostes iram non liceret, plurimos e suis ducibus, quasi parum strenue atque acriter vrbem oppugnarent, extremo supplicio affecit. [3]Quo factum vt infestiorem † sibi atque iratiorem militem redderet, & contemptibilior fieret aduersariis. 175 Euenit præterea vt Aquileienses commeatu rebusque ceteris abundarent: quoniam magna diligentia, quęcumque ad homines aut [4] equos sustentandos desiderantur, in vrbem fuerant comportata: contra, exercitus omnium rerum egenus, excisis feracibus arboribus, agroque omni peruastato, partim sub tumultuariis tentoriis agitabant, partim sub aperto cælo tolerabant solem atque imbres, *ac fame conficiebantur.* siquidem nihil alimenti vel ipsis vel iumentis importabatur, obsessis omnibus Italiæ itineribus Romanorum diligentia, murisque & [5] portis excitatis. Etenim viros consulares cum lectissimis ac spectatissimis hominibus ex Italia tota miserat senatus, qui litora portusque tutarentur, neque cuiquam potestatem facerent enauigandi: sic vt inaudita incognitaque forent Maximino quæcũq; Romæ agitabantur. [6] Quin viæ quoque omnes & calles, ne quis transiret, diligentissime seruabantur. Ita eueniebat vt exercitus qui vrbem obsidebat, ipse inuicem obsideretur. Nam neq; Aquileiam capere, neq; Romã proficisci poterat, nauigiorum ac vehiculorum penuria: quæ omnia prius occupata

a *For.* χρῆσθαι δὲ αὐτῇ κατὰ τῶν π. *nisi potius datiuũ hunc subaudiendũ reliquisse existimandus est.* ¶ IN VERS. L. 1 *Ferdita scripsit Polit.* minus minusq; iam alacer Max. erat exercitus: quia spe falsus: sed tristior in dies: *aut certe,* sed, quia spe falsus, tristior in dies. 2 dira & fœda. M. 3 Ex quo factum est vt ille suos magis iratos & infensos haberet, hostibus autem maiori contemptui esset. Contingebat autem Aquileiensibus, satis superque rebus omnibus instructos esse, & commeatu abundare. *Od.* Is Aquileiensium erat status: *vel,* Res Aquileiensium in hoc erant statu. *Non autem narrat Herod. tem quæ tum euenerit.* 4 *Latius patet vox Græca* κτήνη. [*paulo post* ὑποζύγια *pro eodem,* i. iumenta, *seu* iugmenta 5 portulis, *seu* paruis portis, *Grad est,* fenestris muralibus. 6 Quin & omnes viæ publicæ, Gr.]

& conclusa fuerant. Rumores quoq; suspicionibus in maius augebantur, esse vniuersum in armis Romanum populum, consensisse Italiam, gẽtesq; omnes Illyricas barbarasq; quascũq; aut oriens aut meridies videt, ad exercitum contrahendum, coniuratas in Maximini odium. Quare desperãtes milites, omnium rerum penuria laborabant, vixq; aquæ satis habebãt: quam etiam pollutam sanguine & cędibus de flumine hauriebãt. Nam & Aquileienses cadauera suorum, quæ humari non poterant, in flumen prę-
176 cipitabant: & qui ferro † morboq; in exercitu perierant, itidem alueo demergebãtur: inter quos etiam qui inopia ciborum confecti, vix adhuc spiritum retentabant. ¶ Quum igitur ad hunc modum mœstus atq; [1] inops exercitus esset, repente, dum sub tentorio quiescit Maximinus vacuo die a pugna, quum plerique aut in tabernacula, aut in suas quisque stationes concessissent, visum est militibus iis quorum ad vrbem Romã sub monte Albano castra erant, atq; in his liberi eorum cõiugesq; relictæ, neci dedere Maximinum: vt aliquando a diuturna & inexplicabili obsidione requiescerent, neque Italiæ bellum inferrẽt in tyranni gratiam, damnati omnibus & inuisi. Quocirca occupata audacia, sub medium ferme diem ad illius tentorium contenderunt, conspirantibus vna corporis custodibus. Ibiq;, postquam de signis militaribus illius imagines detraxerunt, prodeuntem mox tentorio cum filio, vt ad eos loqueretur, *hoc illi non concesso*, [continuo] obtruncant, vnaque [2] præfectum prætorio, & quoscumque carissimos ille habuerat. Proiectaque ad ludibrium cadauera, canibus dein volucribusque lanianda reliquerũt, missis tantum Romam Imperatorum capitibus. ¶ Hunc habuit finem Maximinus cum filio: ita male gesti imperii dedere ambo supplicium.
Ceterum exercitus hærebat, nece audita principum. Neque enim perinde omnibus grata; præsertimq; Pannoniis Thracibusque barbaris; qui scilicet imperium *illi* tradiderant. Sed quando infectum fieri iam nequibat, ferebant, quamquam inuiti: & se gaudere cum ceteris simulabant. Quare depositis armis,

καὶ συνεκέκλειστο. φῆμαι δὲ μείζους ἐξ ὑποψίας ἀληθείας ἐδίδοντο, ὅτι πᾶς ὁ δῆμος ὁ Ῥωμαίων ἐν ὅπλοις εἴη, Ἰταλία τε πᾶσα συμπεπνεύκοι, πάντα τε ἔθνη Ἰλλυρικὰ καὶ βάρβαρα, τά τε ὑπ' ἀνατολαῖς καὶ μεσημβρίαις, στρατὸν ἀγείρει· μιᾷ τε γνώμῃ καὶ ψυχῇ ὁμοίως Μαξιμῖνος μεμίσηται. ὅθεν ἐναπεγνώκεισαν καὶ πάντων ἐνδεεῖς οἱ στρατιῶται, σχεδὸν καὶ ὕδατος αὐτοῦ. ὃ γὰρ ἦν μόνον ἐκ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ ποτόν, αἵματι καὶ φόνοις μεμιασμένον ἐπίνετο. εἴτε γὰρ Ἀκυλήσιοι, τοὺς ἐν τῇ πόλει τελευτῶντας οὐκ ἔχοντες ὅπως θάψωσιν, ἐς τὸν ποταμὸν ἀπερρίπτουν· εἴτε ἐν τῷ † στρατῷ φονευόμενοι ἢ 176
διαφθειρόμενοι νόσῳ, ἐδίδοντο τῷ ῥεύματι, οὐκ ἐχόντων αὐτῶν τὰ πρὸς ταφὰς ἐπιτήδεια.

¶ Πανταπάσης οὖν ἀπορίας καὶ δυσθυμίας τὸν στρατὸν κατεχούσης, αἰφνιδίως ἀναπαυομένου τοῦ Μαξιμίνου ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐν μέσῳ τοῦ πολέμου οὔσης, τῶν τε πλείστων ἐς τὰς σκηνὰς καὶ τὰ εἰσκεκλεισμένα τῆς φρουρᾶς χωρία ἀνακεχωρηκότων, ἔδοξε τοῖς στρατιώταις οἳ περὶ τὴν Ῥωμαίων πόλιν στρατόπεδον εἶχον ὑπὸ τὸ καλούμενον ὄρος Ἀλβανόν, ἔνθα παῖδας καὶ γυναῖκας καταλελοίπεσαν, φονεῦσαι τὸν Μαξιμῖνον, ὡς παύσαιντο μὲν χρονίου καὶ ἀπεράντου πολιορκίας, μηκέτι δὲ πορθοῖεν Ἰταλίαν ὑπὲρ τυράννου κατεγνωσμένου καὶ μεμισημένου. τολμήσαντες οὖν ἐπίασι τῇ σκηνῇ αὐτοῦ περὶ μέσην ἡμέραν. συναραμένων δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν φρουρούντων δορυφόρων, τάς τε εἰκόνας ἐκ τῶν σημείων κατασπῶσι, καὶ αὐτὸν σὺν τῷ παιδί, προελθόντα τῆς σκηνῆς, ὡς δὴ ἄρα διαλέξαιτο αὐτοῖς, οὐκ ἀνασχόμενοι, ἀναιροῦσι. φονεύουσι δὲ καὶ τὸν ἔπαρχον τοῦ στρατοῦ, πάντας τε τοὺς ἐκείνῳ θυμήρεις φίλους· ῥίψαντές τε τὰ σώματα τοῖς βουλομένοις ἐνυβρίζειν καὶ πατεῖν, εἴασαν κυσί τε καὶ ὄρνισι βοράν. τοῦ δὲ Μαξιμίνου καὶ τοῦ παιδὸς τὰς κεφαλὰς εἰς τὴν Ῥώμην ἔπεμψαν. Τοιούτῳ μὲν δὴ τέλει Μαξιμῖνος καὶ ὁ παῖς αὐτοῦ ἐχρήσαντο, δίκας πονηρᾶς ἀρχῆς ὑποσχόντες. Ὁ δὲ στρατὸς πᾶς, ὡς ἐπύθετο τὰ γινόμενα, ἔν τε ἀφασίᾳ ἦσαν, καὶ οὐ πάνυ τι τῷ πραχθέντι πάντες ἠρέσκοντο· καὶ μάλιστά γε οἱ Παίονες, καὶ ὅσοι βάρβαροι Θρᾷκες, οἱ καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ ἐγκεχειρίκεσαν. πλὴν, τοῦ ἔργου ἅπαξ γεγονότος, ἄκοντες μὲν, ἔφερον δέ· ἀνάγκη τε ἦν συνήδεσθαι τοῖς πραχθεῖσιν ὑποκρινομένοις. καταθέμενοι τε τὰ ὅπλα,

¶ IN VERS. L. 1 Non (habito quia Polit. aliquem genitiuum huic nomini inops adiecerit. Apte quidem certe scriberetur inops consilii. 2 Amolimini, Max. ex Iulio Capitolino 2,32,37.

ἐν εἰρήνῃ

ἐν εἰρηνικῷ σχήματι προσιόντες τοῖς τείχεσι τοῖς Ἀκυλησίων, ἀγγέλλοντες τὸν φόνον τοῦ Μαξιμίνου. τὰς δὲ πύλας ἀνοίγνυσθαι ἠξίουν, δέχεσθαί τε φίλους τοὺς
177 χθὲς ἐχθρούς. οἱ δὲ τῶν † Ἀκυλησίων στρατηγοί, τὰς μὲν πύλας ἀνοῖξαι οὐκ ἐπέτρεψαν· προθέντες δὲ τὰς εἰκόνας Μαξίμου καὶ Βαλβίνου, Γορδιανοῦ τε καίσαρος, στεφάνοις καὶ δάφναις κεκοσμημένας, αὐτοί τε εὐφήμουν, καὶ τοὺς στρατιώτας ἠξίουν γνωρίσαι καὶ αἰδεσθῆναι, εὐφημῆσαί τε τοὺς ὑπὸ Ῥωμαίων συγκλήτου ἀναδειχθέντας αὐτοκράτορας. Γορδιανοὺς δὲ ἐκείνους εἰς οὐρανὸν καὶ [a] θεὸν ἀνακεχωρηκέναι. προὔθεσάν τε ὑπὲρ τῶν τειχῶν ἀγοράν, [b] ὤνιον παρέχοντες πάντων τῶν ἐπιτηδείων, τροφῶν τε παντοδαπῶν καὶ ποτῶν, ἀφθονίαν· ἐσθῆτός τε καὶ ὑποδημάτων, καὶ ὅσα ἐδύνατο παρέχειν εἰς χρῆσιν ἀνθρώποις πόλις εὐδαιμονοῦσα καὶ ἀκμάζουσα. ὅθεν καὶ μᾶλλον ἐξεπλάγη ὁ στρατός, συνεὶς ὅτι τοῖς μὲν πάντα αὐτάρκη ἦν, εἰ καὶ ἐπὶ πλεῖον πολιορκοῖντο, αὐτοὶ δὲ ἐν ἐνδείᾳ πάντων τῶν ἐπιτηδείων θᾶττον [c] διεφθάρησαν, ἢ εἷλον πάντα ἔχουσαν πόλιν. Ὁ δὲ στρατὸς ἔμενε παρὰ τοῖς τείχεσιν, ἔχων τὰ χρειώδη, ἅπερ ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐλάμβανον, ὅσα ἕκαστος ἐβούλετο. διελέγοντό τε ἀλλήλοις· καὶ ἦν εἰρήνης μὲν καὶ φιλίας διάθεσις, σχῆμα δὲ ἔτι πολιορκίας, τῶν τειχῶν κεκλεισμένων καὶ τοῦ στρατοῦ περὶ αὐτὰ διατριβόντων. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀκυληίαν ἐν τούτοις ἦν. οἱ δ' ἱππεῖς οἱ τὴν Μαξιμίνου κεφαλὴν κομίζοντες ἀπὸ τῆς Ἀκυληίας, [d] ὁδοιπορήσαντες μετὰ πάσης ἐπείξεως· οἷς ἐπιφοιτῶσιν αὐτοῖς τὰς λοιπὰς πόλεις, πύλαι ἀνοίγνυντο, καὶ δαφνηφοροῦντες αὐτοὺς οἱ δῆμοι ὑπεδέχοντο. ὡς δὲ διέπλευσαν τάς τε λίμνας καὶ τενάγη μεταξὺ Ἀλτίνου καὶ Ῥαβέννης, περιέτυχον Μαξίμῳ αὐτοκράτορι, διατρίβοντι ἐν Ῥαβέννῃ ἔνθα τούς τε ἀπὸ Ῥώμης ἐπιλέκτους καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς Ἰταλίας λογάδας ἤθροιζεν. ἀφῖκτο δὲ αὐτῷ καὶ Γερμανῶν οὐκ ὀλίγη συμμαχία, πεμφθεῖσα ὑπ' αὐτῶν κατ' εὔνοιαν ἣν εἶχον πρὸς αὐτὸν ἄνωθεν, ἐξ ὅτου ἦν αὐτῶν ἐπιμελῶς ἄρξας. παρασκευάζοντι οὖν αὐτῷ τὴν δύναμιν ὡς πολεμήσοντι τῷ Μαξιμίνου στρατῷ, προσίασιν οἱ ἱππεῖς, τὴν κεφαλὴν τήν τε Μαξιμίνου καὶ τοῦ παι-
178 δὸς φέροντες, νίκην τε καὶ εὐπραγίαν † ἀγγέλλοντες, ὅτι τε ἄρα ὁ στρατὸς τὰ Ῥωμαίων φρονεῖ, καὶ

pacatorum habitu, ad Aquileiæ muros accesserunt: nuntiataque cæde Maximini, petebant vti sibi portæ aperirentur, amicis iam, qui pridie hostes fuissent. Enimuero Aquileiensiũ †duces, haud passi, pponunt Maximi 177
& Balbini ac Gordiani cæsaris imagines, coronis & lauro redimitas. Quibus ipsi acclamãtes, etiam hortabantur exercitum vt agnoscerent, salutarentque, & lætis exciperent vocibus, quos senatus populusque Romanus Imperatores elegisset. nam Gordianos illos superiores *in cælum migrasse, & cum diis agere æuum.* [1] Sed & forum rerum venalium supra muros exposuerunt, magna ciborum vinique copia, prætereaque vestium & calceorum, rerumque adeo omnium quas præbere hominibus posset ciuitas beata & florẽs. Igitur magis magisque ea res exercitum obstupefecit, cogitantem fuisse illis abunde omnia, etiam ad longiorem obsidionem suffectura: contraque se magna egestate omnium, prius aliquanto *fuisse* perituros quam vrbe omnibus circumfluente copiis potirentur.
Ita manente sub muris exercitu, & quæ cuique vsui forent, inde sumentibus, colloquentibusque inter se, pacis erat amicitiæq; velut habitus, manẽte adhuc obsidionis specie, quum scilicet clausa mœnia Romanus circumsideret exercitus. Dum hæc ad Aquileiam geruntur, interea equites qui Maximini caput Romam ferebant, magno studio accelerantes, patentibus vbique portis ac laureata popularium freq̃uẽtia excepti, stagnis paludibusque inter Altinum ac Rauennam enauigatis, Maximum in vrbe Rauenna inuenerũt, delectos ex vrbe & Italia contrahentem milites, ac Germanorum auxiliares; qui beneuolentiæ nomine, publice a popularibus missi fuerant, quibus olim Maximus cum imperio diligentissime præfuerat. Ergo paranti copias aduersus Maximinum, repente occurrunt equites, capita ferentes principum, victoriamque nuntiantes, & rerum prosperos † successus, [2] cõsen- 178
sumq; exercitus & populi ad eosdem

a For. θεούς. b Pol. ὤνιον nomini ἀγορὰν iungit: quum tamen tendat ad ἀφθονίαν. c For. διεφθάρησαν ἄν. d Scribo αὐτοκράτορος: deinde, καὶ ἐπιφοιτῶσιν αὐτοῖς. alioqui, retinendo οἷς, expungendum fuerit αὐτοῖς. ¶ IN VERS. L. 1 Sed & mercatum supra muros proposuerunt rerum omnium ad vitam necessariarum; venalem esculentorum & potulentorum omnis generis, abundantiam præbentes, vestium quoque & calceorum. 2 atque exercitum partes Romanorum amplecti, & colere Imperatores a senatu electos.

colendos principes quos senatus elegisset. His igitur pręter spem nuntiatis, statim ad aras sacrificatum discurritur, victoriã canentibus vniuersis, quã citra pulueris iactum sibi pepererant. Enimuero Maximus peracto sacrificio Romã dimittit equites, vt rem gestã populo narrent, & capita illa perferant. Qui postquã peruenere in vrbem,[1] atq; infixa contis hostilia capita omnib. cõspicienda prætulerũt, nemo vtiq; verbis vllis cõsequi posset festũ lætitiamq; eius diei. Nulla quippe fuit ætas quę nõ ad aras & tẽpla festinarit, nemo qui domi se continuerit: sed ibant ceu lymphati, gratantes inuicem; atq; in circũ, veluti futura cõcione, frequẽtes concurrebant. Ipseq; Balbinus hecatombas immolabat; nulliq; non magistratus, nulli nõ e senatorio ordine lætabundi supra quã dici posset agitabãt: quasi securim ceruicibus imminentẽ excussissent. Igitur nuntii legatiq; per omnes prouincias laureati dimittebãtur. Dumq; ad hũc modum tanta Romanũ pop. lætitia tenebat, interea Maximus Rauenna profectus, Aquileiam peruenit, trãsmissis paludibus in quas fluuius[2] Eridanus ac vicina exundant stagna, sic vt per ora septẽ in mare præcipitentur. itaq; indigenę patria lingua paludẽ illam Septẽ maria appellãt. Statim igitur Aquileienses Maximũ reseratis portis excepere: nullæq; non Italiæ ciuitates legatos mittebant, principes viros, candidatos ac laureatos, & deorum patriorum simulacra aureasq; coronas, siquæ in donariis fuerãt, cõportantes; qui fausta omnia Maximo acclamarent, & frondibus eũ conspergerent. Quin exercitus etiam qui Aquileiam circumsederat, pacato habitu prodibat laureatus; non tam vero concor-
179 diq; affectu vniuersorũ, † q̃. ficta beneuolentia, & honore tẽporario, ad præsentẽ fortunã principis accõmodato: plerisque tamen indignantibus ac dolentibus clanculum, quem ipsi elegerãt,[3] cecidisse, rerũ potiri quem senatus creauerat. Enimuero Maximus, vno alteroque die sacrificiis absumpto, tertio

σέβειν αὐτοκράτορας οὓς ἡ σύγκλητος ἐποίησε. Τούτων δὲ παρ' ἐλπίδα ἀγγελθέντων, θυσίαι τε βωμοῖς εὐθὺς προσήγοντο, καὶ νίκην ἐπαιάνιζον πάντες ἣν ἀκονιτὶ ἐνίκησαν. ὁ δὲ Μάξιμος, καλλιερήσας, ἐκπέμπει τοὺς ἱππεῖς εἰς τὴν Ῥώμην, ἀγγελοῦντάς τε τὰ πραχθέντα τῷ δήμῳ, καὶ τὴν κεφαλὴν κομίσοντας. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εἰσέπεσόν τε εἰς τὴν πόλιν, δεικνύντες τὴν κεφαλὴν τοῦ πολεμίου ἀνεσκολοπισμένην, ὡς πᾶσι περίοπτος εἴη, οὐδ' εἰπεῖν ἐστι λόγῳ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὴν ἑορτήν. οὔτε γὰρ ἡλικία τις ἦν ἣ μὴ πρὸς τοὺς βωμούς τε καὶ τὰ ἱερὰ ἠπείγετο· οὔτε τις ἔμενεν οἴκοι, ἀλλ' ὥσπερ ἐνθουσιῶντες ἐφέροντο, συνηδόμενοί τε ἀλλήλοις, καὶ ἐς τὸν ἱππόδρομον συνθέοντες ὥσπερ ἐκκλησιάζοντες [a] χωρίῳ. ὁ δὲ Βαλβῖνος, καὶ αὐτὸς ἑκατόμβας ἔθυε· ἀρχαί τε πᾶσαι καὶ σύγκλητος, ἕκαστός τε, ὥσπερ ἀποσεισάμενος πέλεκυν τοῖς αὐχέσιν ἐπικείμενον, ὑπερευφραίνετο. ἔς τε τὰ ἔθνη ἄγγελοι καὶ κήρυκες δαφνηφόροι διεπέμποντο. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ῥώμην, ἑορτῆς εἶχεν οὕτως. ὁ δὲ Μάξιμος, ἀπὸ τῆς Ῥαβέννης ἄρας, ἐπέστη Ἀκυληίᾳ, διαβὰς τὰ τενάγη [b] ἅ τε ὑπὸ Ἠριδανοῦ ποταμοῦ πληρούμενα καὶ τῶν περικειμένων ἑλῶν, ἑπτὰ στόμασιν ἐς θάλατταν ἐκχεῖται· ἔνθεν καὶ [c] τῇ φωνῇ καλοῦσιν οἱ ἐπιχώριοι Ἑπτὰ πελάγη τὴν λίμνην ἐκείνην. εὐθὺς οὖν οἱ Ἀκυλήσιοι τὰς πύλας ἀνοίξαντες ὑπεδέχοντο, αἵ τε ἀπὸ Ἰταλίας πόλεις πρεσβείας ἔπεμπον ἀπὸ τῶν προὐχόντων παρ' αὐτοῖς ἀνδρῶν· οἳ λευχειμονοῦντες καὶ δαφνηφόροι, θεῶν πατρίων ἕκαστοι προσεκόμιζον ἀγάλματα, καὶ εἴ τινες ἦσαν στέφανοι χρυσοῖ ἐξ ἀναθημάτων· εὐφήμουν τε καὶ ἐφυλλοβόλουν τὸν Μάξιμον. ὁ δὲ [d] στρατὸς, τὴν Ἀκυληίαν πολιορκήσας, προσῄει καὶ αὐτὸς ἐν εἰρηνικῷ σχήματι δαφνηφόρος, οὐκ ἐξ ἀληθοῦς μὲν διαθέσεως πᾶς, προσποιήτῳ † δὲ εὐνοίᾳ καὶ τιμῇ, διὰ τὴν παροῦσαν ἐξ ἀ- 179
νάγκης τῆς βασιλείας τύχην. οἱ πλεῖστοι γὰρ αὐτῶν ἠγανάκτουν καὶ λανθανόντως ἤλγουν, τὸν μὲν ὑπ' αὐτῶν ἐπιλεχθέντα βασιλέα, καθῃρημένον, κρατοῦντας δὲ τοὺς ὑπὸ συγκλήτου ᾑρημένους. ὁ δὲ Μάξιμος, ἐν τῇ Ἀκυληίᾳ γενόμενος, προτέρας μὲν καὶ δευτέρας [ἡμέρας] ἱερουργίαις ἐσχόλαζε, τῇ δὲ τρίτῃ

a *Ante χωρίῳ aliqua desunt: ac fortasse Herod. scripsit, ἐν ἱππικῷ τῷ χωρίῳ. Sed & ἐκκλησιάζοντες aptius fore videtur.* b *Scribo* ἅ τε ὑπό τε Ηρ. c *Scribendum puto,* τῇ ἰδιωτῶν φωνῇ: *aut* τῇ πατρίῳ φ. *aut certe* τῇ ἰδίᾳ φ. d *Post* στρατὸς *deesse puto artic.* ὁ. ¶ IN VERS. L. 1 atque infixum conto caput hostis, omnibus conspiciendum præbuerunt. *Est autem* τοῦ πολεμίου, *q. d. illius sui hostis. At fit mentio vnius tantum capitis, patris videlicet: quod in filium eius non perinde atque in eum conceptum esset odium. Sic paulo ante, vbi vertit Polit.* capita illa perferant. *Herodianus dicit* caput illud. 2 *fortasse mendum hic in Græco est, Eridanusque pro Timauo positum. M. in vetere Politiani libro.* 3 sublatum esse, ac rerum potiri quos Senatus cr. M.

τὴν ἡμε-

τῶν ἡμερῶν συγκαλέσας ἐς τὸ πεδίον πάντα τὸν στρατὸν, βήματός τε αὐτῷ κατασκευασθέντος, ἔλεξε τοιάδε· Ὅσον μὲν ὑμᾶς ὤνησε μεταγνόντας τε καὶ τὰ Ῥωμαίων φρονήσαντας, πείρᾳ μεμαθήκατε, ἀντὶ πολέμου μὲν εἰρήνην ἔχοντες πρὸς θεοὺς, οὓς ὀμωμόκατε, καὶ νῦν φυλάσσοντες τὸν στρατιωτικὸν ὅρκον, ὅς ἐστι τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς σεμνὸν μυστήριον. χρὴ δὲ ὑμᾶς καὶ τοῦ λοιποῦ διὰ παντὸς τούτων ἀπολαύειν, τὰ πιστὰ τηροῦντας Ῥωμαίοις τε καὶ συγκλήτῳ καὶ αὐτοκράτορσιν ἡμῖν· οὓς ἐξ εὐγενείας καὶ πολλῶν πράξεων, καὶ μακρᾶς διαδοχῆς, ὥσπερ κατ᾽ ἀκολουθίαν ἐπὶ τοῦτο ἀναβάντας, κρίναντες ὁ δῆμος καὶ ἡ σύγκλητος ἐπελέξατο. οὐ γὰρ ἑνὸς ἀνδρὸς ἴδιον κτῆμα ἡ ἀρχὴ, ἀλλὰ κοινὸν τοῦ Ῥωμαίων δήμου ἄνωθεν, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει ἡ τῆς βασιλείας ἵδρυται τύχη. ἡμεῖς δὲ διοικεῖν καὶ διέπειν τὰ τῆς ἀρχῆς σὺν ὑμῖν ἐγκεχειρίσμεθα. ταῦτα δὲ μετ᾽ εὐταξίας τε καὶ κόσμου τοῦ πρέποντος, αἰδοῦς τε καὶ τιμῆς πρὸς τοὺς ἄρχοντας, ὑμῖν μὲν εὐδαίμονα καὶ πάντων ἀνενδεῆ παρέξει βίον, τοῖς δ᾽ ἄλλοις πᾶσιν ἀνθρώποις, κατά τε ἔθνη καὶ κατὰ πόλεις εἰρήνην καὶ πρὸς τοὺς ἡγουμένους πειθώ. βιώσεσθέ τε[a] καὶ κατὰ γνώμην ἐν τοῖς οἰκείοις, οὐκ ἐν ἀλλοδαπῇ κακοπαθοῦντες. ὑπὲρ δὲ τοῦ καὶ τὰ βάρβαρα ἡσυχάζειν ἔθνη, διὰ φροντίδος ἡμεῖς ἕξομεν. δύο μὲν γὰρ ὄντων βασιλέων, εὐμαρέστερον καὶ τὰ ἐν τῇ Ῥώμῃ διοικήσεται, καὶ εἴ τι ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπείγοι, πρὸς τὴν χρείαν ἀεὶ[b] τοῦ πρὸς τὰ καλοῦντα ῥᾳδίως παρόντος.

180 † μηδέ τις ὑμῶν οἰέσθω τῶν πεπραγμένων εἶναι τινὰ μνήμην, εἴτε ὑφ᾽ ἡμῶν, (ἐκελεύεσθε γὰρ) εἴτε ὑπὸ Ῥωμαίων, ἢ τῶν ἄλλων ἐθνῶν,[c] οἳ ἀδικούμενοι ἀπέστησαν. ἀλλὰ γὰρ ἔστω πάντων ἀμνηστία, καὶ σπονδαὶ φιλίας βεβαίου, εὐνοίας τε καὶ εὐκοσμίας πίστις αἰώνιος. Τοιαῦτά τινα εἰπὼν ὁ Μάξιμος, νομάς τε χρημάτων μεγαλοφρόνως αὐτοῖς ἐπαγγείλας, ὀλίγων ἡμερῶν ἐνδιατρίψας ἐν τῇ Ἀκυληΐᾳ, τὴν ἐς Ῥώμην ἐπάνοδον συγκροτεῖ. καὶ ὁ μὲν

dein exercitum omnem in planitiem conuocauit, atque ex tribunali ad hunc modum verba fecit: Quam fuerit ex vsu vobis pœnitentia, & reconciliata cum Romanis gratia, re ipsa 'didicistis; pacem videlicet pro bello agitantes; [1] seruato etiam militari iureiurando; quod est vnum Romani principatus mysterium sanctissimum. Quare debetis etiam deinceps huiuscemodi commodis frui, fidem populo seruātes senatuiq; Rom. & nobis Imperatoribus; quos a nobilitate & rebus gestis, longaque serie generis, quasi per gradus quosdam prouectos, pari iudicio S. P. Q. R. elegerunt. Neque enim vnius tantum hominis peculiaris possessio principatus est, sed communis antiquitus totius Romani pop. Siquidem in illa vrbe sita est Imperii fortuna; nobis autem dispensatio tantum atque administratio principatus vna vobiscum demandata est. [2] Qui si ordinem, quem decet, ac modestiam retinebitis, si debitum principibus honorem ac reuerentiam exhibebitis, cum ipsi beatam vitam bonisque omnibus affluētem adipiscemini, tum nationes ac ciuitates vniuersę pacem colentes in officio permanebunt. Viuetis autem cuncti ex animi vestri sententia, domi suæ quisque; neque in externis regionibus cōflictabimini. Vt autem barbarę *etiam* gentes pacem quietemq; tueantur,[3] nobiscum erit hic labor. [4] Nam quum duo sint Imperatores, facilius vrbanæ res administrabuntur, atque externæ, *sicubi necessitas vrgeat*; præsto scilicet futuro *facile* alterutro, quocumque vsus vocauerit. † Neque vero suspicemini rerum superiorum memoriam vllam superfore, aut in nobis, (quippe nihil non iussi fecistis) aut in Rom. pop. nationibusve aliis quæcumque ob acceptas iniurias desciuerunt. Sit omnium obliuio; sit fœdus constantis amicitiæ, fideique beneuolētiæ ac moderationis sempiterna. Hæc loquutus Maximus, ac pecunias magna copia pollicitus, paucos Aquileiæ commoratus dies, Romam reuerti constituit. Igitur 180

---

a *Ante* καὶ κατὰ γνώμην *deesse puto aliquod aduerbium, aut certe particip. quod opponatur illi* κακοπαθοῦντες. b *legendum videtur,* τοῦ ἑτέρου τε. c *Vel* ἐν οἷς, *vel* ὅσοι, *ante* οἱ *deesse videri posset. Sed & οἱ legitur: in qua lect. non ad vocem praecedentem, sed ad eos quos in se complectitur, respici dicendum esse.* ¶ IN VERS. L. 1 *Polit. omisit interpretationem horum verborum,* πρὸς θεοὺς οὓς ὀμωμόκατε, *cum quibus si nihil desideratur, dicit eos pacem habere erga deos, seu cum diis, quos iurauerunt. Sed non immerito quis suspicetur aliquot verba deesse: atq; adeo ita scriptum fuisse,* εἰρήνην ἔχοντες καὶ πρὸς αὐτοὺς καὶ πρὸς θεοὺς οὓς ὀμωμόκατε. 2 Qui si moderate & honeste vos geretis, & reuerentia atque honore principes prosequemini, illa beatam & omnibus necessariis rebus instructam vitam vobis præbebunt, ceteris autem omnibus hominibus per singulas nationes & ciuitates pacis atque animi ad obsequendū principibus prompti causa erunt. Viuetis autem &c. *Illa vero quæ beatam vitam eis præbitura, & ceteris pacem allatura dicit, intellige (ex proxime praecedentibus) res imperii ab ipsis Imperatoribus vna cum militibus administratas.* 3 *forsan Pol. scripsit*, nobis curæ erit hic labor. S. 4 Nam quum duo sint Imperatores, & quæ Romæ agenda erunt, facilius administrabuntur, & si quid etiam in extera regione festinationem necessario poscat, vtpote alterutro ad ea quæ vocabunt, præsto facile futuro.

dimisso exercitu reliquo in prouincias castraq; propria, Romam reuertitur ipse, cum stipatoribus iis quibus Imperatorum custodia incumbebat, [1] quiq; delecti a Balbino fuerant; neque nō auxiliaribus Germanis, quorum potissimum fidei confidebat; vtpote quibus olim, nondū adepto imperio, cum potestate præfuerat, *moderate se gerens*. Ingredienti vrbem etiam Balbinus occurrit, Gordianum cæsarem secum adducens: senatus autem populusque vniuersus, lætis acclamationibus veluti triumphātes exceperunt. Post id autem, quum publice priuatimque magna modestia & grauitate imperiū gubernaretur, omnesque omnia bona dicerent, lætareturque populus & gloriaretur patriciis imperioque dignis principibus, [2] militum tamen vlcerosi animi populares illas acclamationes haud æquis auribus accipiebant, ipsamque illam nobilitatem grauabantur: indigne ferentes datos sibi a senatu principes. Angebant præterea eos Germani, quos in vrbe secū Maximus retinuerat. Nam futuros vindices sperabant, siquid ipsi maius ausi forent: etiamque insidias suspectabant, ne forte ab illis per fraudem exarmarentur, *illiq; vt præsentes, facile in ipsorum locum substituerentur*: memores Seueri principis, qui etiā Pertinacis interfectores exauctorauerat. Quum itaque ludi Capitolini celebrarētur, deditis festo ac spectaculis omnium mētibus, re-
181 pente dissimulatum † diu sensum milites indicarunt. Namq; ira instincti, ac vesa 10 quodam motu vnanimiter ad regiam cōcurrentes, [3] senes principes ad necem deposcebant. Forte accidit vt ne ipsi quidem inter se satis congruerent: sed (vt est regnandi inexhausta auiditas, atq; incommunicabilis natura potestatis) [4] vterque ad se summam imperii trahebat. Etenim Balbino claritudo natalium, atque iterum gestus cōsulatus; Maximo autem, præfectura vrbis, & quod rerum peritus habebatur, animos faciebant: vtrumq; tamen patricia nobilitas, & quantum

ἀπέπεμψεν ἔς τε τὰ ἔθνη καὶ τὰ οἰκεῖα στρατόπεδα· αὐτὸς δὲ ἐπανῆλθεν ἐς τὴν Ῥώμην, σύν τε τοῖς δορυφόροις, οἳ τὴν βασίλειον φρουροῦσιν ἀρχήν, σύν τε τοῖς ὑπὸ Βαλβίνῳ στρατευομένοις. ἐπανῆλθον δὲ καὶ οἱ ἀπὸ Γερμανίας ἐληλυθότες σύμμαχοι. ἐθάρρει γὰρ αὐτῶν τῇ εὐνοίᾳ, ἅτε καὶ τοῦ ἔθνους ἐπιεικῶς πρότερον ἄρξας ὅτε ἰδιώτευεν. εἰσιόντι δὲ αὐτῷ ἐς τὴν Ῥώμην ὅ τε Βαλβῖνος ὑπηντίαζεν, ἐπαγόμενος Γορδιανὸν καίσαρα· ἥ τε σύγκλητος καὶ ὁ δῆμος εὐφημοῦντες, ὥσπερ θριαμβεύοντας ὑπεδέχοντο. Ἦρχον δὲ τοῦ λοιποῦ τῆς πόλεως μετὰ πάσης εὐταξίας καὶ εὐκοσμίας, ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ πανταχοῦ εὐφημούμενοι. ἔχαιρέ τε ὁ δῆμος αὐτοῖς, σεμνυνόμενος εὐπατρίδαις καὶ ἀξίοις τῆς βασιλείας αὐτοκράτορσιν. οἱ μέντοι στρατιῶται διῴδαινον τὰς ψυχάς, καὶ οὔτε ταῖς εὐφημίαις τοῦ δήμου ἠρέσκοντο, ἐβαρύνοντό τε αὐτῶν αὐτὴν τὴν εὐγένειαν, καὶ ἠγανάκτουν ὅτι ἄρα ἔχοιεν ἐκ συγκλήτου βασιλέας. ἐλύπουν δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ Γερμανοὶ παρόντες τῷ Μαξίμῳ, ἔν τε τῇ Ῥώμῃ διατρίβοντες. ἀντιπάλους γὰρ ἐξήλπιζον εἴ τι τολμῷεν, καὶ ἐφεδρεύειν [a] αὐτοῖς ὑπώπτευον, εἴ τινι δόλῳ ἀποζωσθεῖεν [a] ἐκεῖνο, καὶ ἅτε παρόντες ῥᾳδίως ὑποκαταστάσαιεν. τό τε Σεβήρου ὑπόδειγμα, ὃς τοὺς Περτίνακα ἀποκτείναντας ἀπέζωσεν, εἰσῄει αὐτούς. ἐπιτελουμένου δὲ ἀγῶνος τοῦ τῶν Καπετωλίων, πάντων τε περὶ τὴν πανήγυριν καὶ τὰς θέας ἀσχολουμένων, αἰφνιδίως ἣν εἶχον γνώμην λανθάνουσαν † ἐξέφηναν· καὶ τοῦ θυμοῦ μὴ κρατήσαντες, ὁρμῇ δὲ ἀλόγῳ χρησάμενοι, ἀνῆλθον ὁμοθυμαδὸν εἰς τὰ βασίλεια, τοῖς τε πρεσβύταις βασιλεῦσιν ἐπεξῆλθον. συνέβαινε δὲ κἀκείνους μὴ πάνυ τι ἀλλήλοις ὁμονοεῖν, ἀλλ', οἷα περ μοναρχίας ἐπιθυμία, καὶ τὸ ἀκοινώνητον ἐν ταῖς ἐξουσίαις, ἕκαστος πρὸς αὑτὸν τὴν δύναμιν ἀνθεῖλκεν· ὁ μὲν Βαλβῖνος, κατ' εὐγένειαν καὶ διπλῆν προάγουσαν ὑπατείαν πρωτεύειν ἀξιῶν· ὁ δὲ Μάξιμος, διά τε τὸ [b] ἔπαρχον τῆς πόλεως γεγονέναι, καὶ ἔχειν ὑπόληψιν ἐμπειρίας πραγμάτων· ἑκατέρωθέν τε εὐγενεῖς εὐπατρίδας, καὶ ἠξίους 182

a Pol. legit ὑπ' ἐκείνων. [*Fortasse verior hæc totius loci lectio: ἐφεδρεύειν αὐτοὺς ὑπώπτευον, εἴ τινι δόλῳ ἀποζωσθεῖεν. καὶ ἐκείνους, ἅτε παρόντας, ῥᾳδίως ὑποκαταστήσειν. vel, καὶ ἐκείνους, ἅτε παρόντας, ῥᾳδίως ὑποκαταστήσεσθαι. Henrici Petri editio expresse habet ἐκεῖνοι.*] b Scribo ὕπαρχον. ¶IN VERS. L. 1 cum iis item qui sub Balbino militabant. Quinetiam reuerti sunt auxiliares qui e Germania venerant. eorum enim beneuolentiæ fidebat. vtpote in quorum gentis præfectura, ante adeptum imperium, moderationem omnem adhibuerat. 2 milites tamen animis æstuabant, & cum illis pop. acclamationibus offendebantur, tum vero ipsorum Imperatorum illam ipsam nobilitatem grauabantur. 3 senibus Imperatoribus irruptione facta superueniunt. 4 imperium certatim ad se trahebant: quum Balb. quidem, propter nobilitatem & duos consulatus a se gestos, primas partes tenere æquū cēseret, at Maximus, quod præfectus vrbis fuisset, & rerū peritus haberetur. Vtrumq; tamē patri-

πλῆθος

πλῆθος αὔταρκες εἰς ἐπιθυμίαν μοναρχίας ἐπῆρεν. ὅπερ αὐτοῖς καὶ μάλιστα γέγονεν ἀπωλείας αἴτιον. ὡς γὰρ ἐπύθετο ὁ Μάξιμος ἀφικνεῖσθαι ἐπ' ὀλέθρῳ [a] αὐτῶν τοὺς πραιτωριανοὺς καλουμένους, ἐβούλετο μεταπέμψασθαι τοὺς Γερμανοὺς συμμάχους, ὄντας ἐν Ῥώμῃ, αὐτάρκεις ἐσομένους ἀντιστῆναι τοῖς ἐπιβουλεύουσιν. ὁ δὲ Βαλβῖνος, οἰόμενος δόλον τινὰ εἶναι κατ' αὐτοῦ καὶ σόφισμα, (ᾔδει γὰρ τοὺς Γερμανοὺς τῷ Μαξίμῳ εὐνοοῦντας) ἐκώλυε, φάσκων οὐκ ἐς κώλυμα οὐδ' ἐς ἀντίστασιν αὐτοὺς τῆς τῶν πραιτωριανῶν ἀφίξεσθαι, ἀλλ' ἐς τὸ περιποιῆσαι τῷ Μαξίμῳ τὴν μοναρχίαν. ἐν ᾧ δὲ περὶ τούτων διαφέρονται, εἰσδραμόντες οἱ στρατιῶται ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες, ἐκστάντων αὐτοῖς τῶν περὶ τὰς αὐλείας εἰσόδους φυλαττόντων, ἁρπάζουσι τοὺς πρεσβύτας. περιρρήξαντες δὲ ἃς εἶχον περὶ τοῖς σώμασιν ἐσθῆτας λιτάς, ἅτ' οἴκοι διατρίβοντες, γυμνοὺς τῆς βασιλείου αὐλῆς ἐξέλκουσι μετὰ πάσης αἰσχύνης καὶ ὕβρεως, παίοντές τε καὶ ἀποσκώπτοντες τοὺς ἀπὸ συγκλήτου βασιλέας· γενείων τε καὶ ὀφρύων σπαραγμοῖς, καὶ πάσαις ταῖς τοῦ σώματος λώβαις ἐμπαροινοῦντες, διὰ μέσης τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀπῆγον· οὐ θελήσαντες οὐδ' ἐν τοῖς βασιλείοις ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ ζῶσιν ἐνυβρίσαι, ἵν' ἐπιπλέον ὧν πάσχουσιν αἴσθοιντο. ἐπεὶ δὲ ταῦτα πυθόμενοι
182 οἱ Γερμανοί, λαβόντες ὅπλα, ἠπείγοντο † ὡς ἀμυνοῦντες αὐτοῖς, μαθόντες οἱ πραιτωριανοὶ ἀφικνουμένους, φονεύουσιν ἤδη πᾶν τὸ σῶμα λελωβημένους τοὺς βασιλέας. καὶ καταλιπόντες τὰ σώματα ἐρριμμένα ἐπὶ τῆς λεωφόρου, ἀράμενοι δὲ τὸν Γορδιανὸν καίσαρα ὄντα, αὐτοκράτορά τε ἀναγορεύσαντες, ἐπεὶ πρὸς τὸ παρὸν ἄλλον οὐχ εὗρον· βοῶντές τε πρὸς δῆμον ὅτι ἄρα εἶεν ἀπεκτονότες οὓς ὁ δῆμος οὐκ ἐβούλετο ἐν ἀρχῇ ἄρξαι, Γορδιανόν τε ἐπελέξαντο, [b] ἐκείνου τε ἀπόγονον, καὶ ὃν αὐτοὶ Ῥωμαῖοι ἐξεβιάσαντο· ἔχοντες αὐτόν, ἀπελθόντες ἐς τὸ στρατόπεδον, συγκλείσαντες τὰς πύλας, ἡσύχαζον. οἱ δὲ Γερμανοί, μαθόντες ἀνῃρημένους τε καὶ ἐρριμμένους ὧν χάριν

satis esset, illustre genus, ad summum imperium stimulabant. Quæ res inprimis ambos perdidit. nam audito Maximus venisse ad se occidendum milites qui Prætoriani appellantur, arcessere statim Germanos auxiliares statuerat; qui scilicet in vrbe ipsa erant, ac posse resistere Prætorianis videbantur: at Balbinus, dolum contra se compositamque aliquam suspectans fraudem, quod studere Maximo Germanos cognouerat, prohibuit acciri illos: negans ad prohibendos repellendosque Prætorianos conuocari; sed id agi vt summa rerum solus Maximus potiatur. Ac dum inter se ad hunc modum disceptant, ecce tibi vnanimiter milites, impetu in aulam facto, [1] turbatis ianuarum custodibus, senem corripiunt vtrumque; laceratisque vestibus quas gerebant, vilioribus sane, vtpote domi se continentium, nudos ipsos ex aula abstrahunt; ac per omnem ignominiam contumeliamque cædentes [2] irridentesque senatorios Imperatores, barbamque & supercilia vellentes, neque vlli parcentes corporis totius ludibrio, per mediam vrbem ad castra deducebant; ne occidere quidem illos in regia decreti, [3] sed lento mortis genere prius excarnificare, quo dolorem diutius perpeterentur. Sed vbi Germanos re deinde cognita, raptis armis, in auxilium † concurrere nun- 182
tiatum Prætorianis est, statim illos [4] nullo non ludibrio prius affectos contrucidant. Relictisque in ipsa via cadaueribus, tollentes in altum manibus Gordianum cæsarem, quando aliud nihil *in præsens* occurrit, Imperatorem consalutabant: identidem ad populum vociferantes, iacere ipsorum manu quos populus ab initio recusauerat: electumque Gordianum Gordiani nepotem, quem ipse Rom. pop. ad imperium compulisset. Hunc igitur secum deducentes, coiere in castra; clausisque portis, quieti agitabant. At Germani, vbi occisos proiectosque audierunt quorum causa

a Pol. legit αὐτῷ. b For. ἐκείνου γε ἀπόγονον ὃν καὶ αὐτοὶ Ῥωμ. & ἐξεβιάσαντο, vel, ἐξεβίασε δὲ αὐτόν. ¶ IN VERS. L. 1 quum illis de via cessissent (*i. transitum dedissent*) atriensium ianuarum custodes. 2 per irrisionē (*aut* per scomma, *retinendo vocem Gr.*) vocitantes Senatorios imperatores. 3 sed viuos cruciatibus afficere. 4 nulla non parte corporis iam fœdata, cōtrucidant. Relictisque in publica via cadaueribus, quum Gordianum, qui cæsar erat, in altum sustulissent, atque Imperatorem declarassent, (quoniam aliū in præsens non inuenerant) vociferantes populo, se interemisse illos quos populus initio imperium obtinere noluisset, Gordianum autem elegisse, nepotem illius Gordiani quem ipsimet Ro. suscipere imperium coegerint: habentes illum, castra petierunt: clausisque portis quieti manserunt.

properauerant, quum nollēt irritum bellum pro viris vita defunctis suscipere, in sua diuersoria reuertuntur. Hunc finem vitæ habuerunt, indignum videlicet ac nefarium, [1] sancti & venerabiles senes, claritudine generis atq; egregiis meritis ad imperii fastigium prouecti. Ceterū Gordianus, quum annorum esset ferme tredecim, [2] princeps [ab vniuersis] declaratus, Romanū suscepit imperiū.

ἠπείγοντο, οὐχ ἑλόμενοι πόλεμον μάταιον ὑπὲρ ἀνδρῶν τεθνηκότων, ἐπανῆλθον εἰς τὸ ἑαυτῶν καταγώγιον. Τέλει μὲν δὴ τοιούτῳ ἐχρήσαντο, ἀναξίῳ τε ἅμα καὶ ἀνοσίῳ, σεμνοὶ καὶ λόγου ἄξιοι πρεσβῦται, εὐγενεῖς τε καὶ κατ' ἀξίαν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐληλυθότες. ὁ δὲ Γορδιανὸς, περὶ ἔτη που γεγονὼς τρισκαίδεκα, αὐτοκράτωρ τε ἀνεδείχθη, καὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀνεδέξατο.

¶ IN VERS. L. 1 venerabiles senes & commemoratione digni: *vel,* & digni quorum memoria celebretur. 2 Imperator. *Sed nolui hac voce uti, quod & vocem* Imperium *vsurpare statim post cogerētur.*

ZOSIMI

ZOSIMI COMITIS ET EXADVOCATO FISCI

Historiarum libri VI.

Quos a C. Cæsare Octauiano exorsus auctor, ad vrbem a Gothis Alaricho duce captam, perpetua serie contexuit:

Joan. Leunclauius ab interitu sua vindicatos opera, Græce Latineque nunc primum interpretatione recensita publici iuris fecit:

Græcum exemplar Leunclauianum Frid. Sylburgius ad codicem bibliothecæ Palatinorum principum diligenter contulit.

Illuſtri Zerotinio Baroni
Karolo, Ioan. familiæ princ. F.
Nameſti, Roſſitzæ, Brandiſii,
Lumnitzæque Domino,
tam e nobili variorum itinerum,
quam litteratæ ſapientiæ
ſtudio polyhiſtori;
Vitalem vitalis Zoſimi
Comitis hiſtoriam ſuam,
a blattarum orco reuocatam,
Vitalibus reſtitutam auris,
terſiore donatam pallio,
prætextata denique toga
Quiritium amictam;
Ioannes Leunclauius,
obſeruantiæ monumentum ſuæ,
cum voto viuacis æui
D. D.

IO. LEVN-

IO. LEVNCLAVII
APOLOGIA PRO ZOSIMO,
ADVERSVS EVAGRII, NICEPHORI CALLISTIDIS, ET ALIORVM
acerbas criminationes.

SI esset aut in eos stringendus orationis mucro, quibuscum nulla religionis societate iungimur; aut non illius suscipiẽda defensio, quem ob professionem paganæ superstitionis, a multis iam sæculis explosæ damnatæque, si quid habiturus erat in caussa sua gratiæ, prima statim fronte nostros apud homines amittere necesse est: fretus equidem quum apertis veritatis ipsius argumentis, tum eorum quæ ab aduersariis obiiciuntur, infirmis sane rationibus, minime vererer, ne non facile caussam hanc apud æquos iudices obtinerem. Nunc quum & iis respondendum sit, qui defendendi cultus Christiani, & tuendorum principum prætextu, patronorum veræ pietatis insigniũ, vti quidem prædicantur, mendacii calumniæque disertissimum, & in primis vtilem historiæ scriptorem accusant; & agẽda Zosimi caussa, qui, quod veritatem doctrinæ cælestis cognitam non habuerit, esse testis idoneus & verax de gestis in republica rebus potuisse negatur: difficilem sane defensionis huius rationem mihi futuram prospicio. Sic enim comparati sunt hominum animi, libenter vt iis fidem habeamus, quos quum aliis in rebus, tum maxime in doctrina religionis, opinionũ similitudo & consensus, artiore nobis vinculo iungit; diuersa sequentium auctoritate depressa, licet ab iis non omnino abhorrentia quædam a veritate proferantur. Sed quando quum omnis virtutis in genere, tum veritatis ea vis est, vt illam viri boni etiam in hoste cognitam probent; futurum non nulla in spe sumus, vt auditis, quæ pro Zosimo paucis dicenda suscepimus, libenter homines nõ nimium pertinaces fateantur; posse veritatem rerum gestarum ab iis quoque bona fide litterarum monumentis prodi, qui ceteroquin a nobis in sententia de religione dissideant. ¶ Accusatur Zosimus atroci cum verborum contumelia, quibus exsecrabilem vocant, diris deuouendum, impurissimum, canem denique; primo, quod nefariæ, quod abominandæ paganorum religionis sectatorem se profiteatur. Ego vero in hoc libertatem hominis ingenuam probo, iudicium desidero; qui, quum excellentis vir esset ingenii, more mundanorum (vt sacræ litteræ loquuntur) sapientum in magna diuinæ veritatis luce cæcutiret. Sed quum nihil istud impediat, quo minus de iis, quæ in administratione reipublicæ vel recte, vel sequius gererentur, prudenter ac vere statueret: ad alia progrediamur, in quibus accusationis totius præcipua vis consistit. ¶ Aiunt eum, propter auspicium nouæ religionis, iniquiorem Cõstantino fuisse. Demus hoc etiam esse; quando fieri nequit, vt animus noster ei bene velit, qui persuasionem de cultu diuino nostram, quam veritati consentaneam, sæculorumque prope innumerabilium auctoritate & consensu nixam putamus, eripere nobis inuitis conetur. Sed quid inde colligitur? ergo Zosimus hoc impulsus odio, per calumniam tradidit, impurissimum & intolerabile tributi genus, quod *chrysargyrum* vocant, *aurargenteum* Latine dixeris, (in libris quidem de iure ciuili, *aurum lustrale* nuncupatur, quia singulis quibusque lustris penderetur) primum e principibus Constantinum imperasse: profectumque consimili ab origine, quod inuolasse Constantinum in aliorum bona scripsit. Graue crimen audio. coërcenda istæc Zosimi maledicentia, si falso constet illa de Constantino memoriæ prodita. Sed tantum abest, vt non eorum, quæ diceret, certos ac fide dignos auctores habuisse Zosimum credam; vt etiam si desint aliorum testimonia, tamen ab hac culpa Constantinum liberari non posse, graui constet argumento. Quippe tributum illud aut ante se

Constantinus a priscis institutum principibus, quos deliria paganorum sequutos scimus, reperit: aut princeps ipse durissimum subditis onus imposuit. Si Constantinum auctorem adgnoscemus, vti Zosimus ex illorum temporum scriptoribus existimandū ostendit; quid habes caussæ, cur illum accuses? innocens est; rem gestam sicut ab aliis acceperat, qua debuit fide, reddidit; historici boni functus officio. Potius increpandi aduersarii, qui longius, quam par esset, prouecti studio celebrandi Cōstantini, dum immodicas ei laudes tribuunt; obliti muneris sui, panegyricas declamationes verius, quam historias scripsere. Sed esto sane, confinxerit hoc crimen Zosimus in eum, quem primū inter Augustos religionis Christianæ sacris imbutum, tamquam auiti patritique cultus desertorem, grauare inuentione tributi perquam insolentis, & omnibus exosi, voluerit. Itaque relinquitur, Constantinum a decessoribus, quod tamen adfirmare nostri reprehensores diserte non audent, acceptum morem turpissimum retinuisse. Nihilo minus in culpa præclarus Imperator hærebit, qui exactionem foedam, introductam a paganis, posteaquam ipse maiorem cognitionis diuinæ lucem hausisset, non aboleuerit. Nihil enim discriminis inter auctorem prauæ consuetudinis, & eum qui, quum possit, iniqua maiorum instituta non abrogat, esse video. At illi lustralis auri collationem sub Christianis superiorum temporum principibus insigni cum exactionis sæuitia regnasse, non negant; primumque fatentur Anastasium, longissimo post Constantinum interuallo, chrysargyri tabulis ad se cōsilio quodam astuto de prouinciis omnibus accuratè coactis, & concrematis, immortali beneficio subditorum animos obligasse. Desinant ergo de iniuria Constantino facta queri, quum iniustæ pensitationis auctorem non fuisse, testimoniis exceptione maioribus necdum euicerint; & si maxime principem ab eo mali caussam remoueant, tamen quin pari se scelere, propter adprobationem receptæ turpitudinis obstrinxerit, infitiari non possint. At enim audiamus quæso, quam firmis nixi rationibus, haudquaquam a Constantino proficisci potuisse tributi tam illiberalis exactionem, constanter adfirment. Fatetur, aiunt, ipse Zosimus, incredibili sumtu Byzantium a Constantino, non parum prolato priscæ vrbis pomœrio, conditum; augusto palatio, quod Romano non cederet, aliisque magnificentissimis ædificiis ornatum; annonam ciuilem, Romanæ ad vrbis æmulationem, plebi Constantinopolitanæ concessam; ab eodem senatoribus, qui Roma Byzantium postulatu ipsius commigrare nō recusassent, sumtuosas domos exstructas, & ingentē auri vim donatam. Non potuit ergo talis principis animum exigendi sordidi tributi cogitatio subire; nec sibimet ipse Zosimus aduersari, quasi a prioribus diuersa prodendo, debuit. Hæ rationes illorum sunt. quas a nobis esse, quis quæso non perspicit? Prodigum fuisse Constantinum Zosimus ait, postquā summo imperio solus potitus esset; idque compluribus argumentis ostendit: quod vectigalia reipublicę largitionibus immensis exhauserit, in vitam voluptariam maximos sumtus erogauerit, pecuniam publicam in plurimas inutiles structuras impenderit, profusionem denique, munificentiam duxerit. Hæc si vera esse, fides ipsa rerum gestarum probat; nemini qui sapiat, mirum videri potest, rationes exigendæ vicissim pecuniæ nouas, &, quum moderatæ iustæque non sufficerent, acerbas eum excogitasse; qui prodigere magnas opes ex animi libidine solitus, facultatem profusæ largitionis sibi deesse nollet. Nam nulli cupidius alienis inhiant, quam qui sua sine iudicio, per summam licentiam luxumque dissipant. Eodem spectat, quod in milites liberalē fuisse Constantinum prædicant, idque Zosimum ipsum fateri cōmemorant. Nam quod esset imperiū hac via mercatus, eadē ad retinendam quoq; rerum summam vtendum videbat. absque quo fuisset, cur exercitus huic legitimam Constantii subolem, quam ex Theodora coniuge reliquit, non prætulissent? Ferre principes parcos & frugi militaris luxuria nequit; immodice fisci bonis, ad explendam ipsorum libidinem, abutentes colit. Id vero sine certa subditorum pernicie confieri non potest, a quibus nullo nō genere crudelitatis exigitur, quod ad retinendos in officio semel corrupti militis animos, insano largitatis studio profunditur. Hinc illæ sordidarum exactionum inuentiones, mera dissolutæ prodigitatis remedia: quas quidem acerbitates intolerabilium collationum, siue Cōstantini, siue Theodosii maioris, siue Valētiniani primi mandatu imperatarū, recensere; non est, vt isti maligne interpretantur, aduersus pios & religiosos principes impudenter latrare, sed veritatem factorum ostendere, de quibus exempla capiamus ipsi, quæ nobis ex vsu sint. Nā si recte rem æstimemus, nihil hoc esse dicemus aliud, quam monere præsentes sequuturosque principes, ne Christianam ipsi religionem profitentes, eam sibi licentiā in bona subditorum permissam putent; quam Iulianus, aliiq; pagani non vsurparunt; a quibus abstinentiæ, benignitatis, & moderatæ gubernationis laude nostros superari, sane turpissimū fuerit. ¶ At eumdē Constantinū, inquiunt, alibi Zosimus ob res

quasdam

quasdam fortiter & egregie gestas laudauit. itaque cauere debuit ne, quem antea prædicando extulerat, eumdem vicissim reprehendendo deprimeret. Quasi vero aut laudari Constantinus, Theodosius, Christiani principes alii nequeant, nisi probatis eorum factis omnibus; aut non hoc ipso meliorem se vobis virum, historiæ quidem certe scribendæ magis, extra omnem controuersiam, idoneum declararit Zosimus: qui, quum notanda quædam Constantini delicta non leuia putaret, minime committere voluit vt, quæ ab eodem præclare gesta fuissent, silentio prætèrita supprimerentur. Non hoc vti faceret, impetrare a Zosimo infesti Christianis animi potuit indignatio; quam nimium quantum, indignum quidem in modum, si Christianæ professionis grauitatẽ spectare volumus, in vobis regnare video. Nam qui se Christianos perhiberi voluere principes, licet pleriq; foedis essent inquinati sceleribus, tantum non deos facitis, & laudibus in caelum tollitis: quum alios a luce religionis nostræ destitutos, ceteroqui magnis virtutibus præditos, etiam debita meritis eorum laude fraudare non vereamini. Non iam dicam de condicione fragilitatis humanæ, quę non patitur, vt vni perpetuam recte factorum gloriam tribuamus. ideoq; verum esse Theognideum illud, sapientes intelligunt: *Vir bonus interdum malus est, alias bonus idem.* Magnus sane re fuit, ac nomine, Constantinus. quis negat? primus Augustorum leges aduersus nostros atroces, & edicta crudelissima sustulit; verum dei cultum amplexus est; tyrannidem quum in rempublicã, tum ecclesiã, multis annis exercitã feliciter oppressit; intestina deniq; nostrorum dissidia coacto sanctissimorũ virorum cõcilio sopiuit. hæc immortalia sunt eximii principis merita; quæ omnes boni non solum adgnoscunt, sed etiam admirantur, atq; prædicant. At eorum, qui res Constantiniano sæculo gestas commendare litterarum monumentis volunt, illa ratio est; non tantum vt ista, sane laudabilia, recenseant; verumetiam, si quid actum est, quod minus probari possit, nequaquam dissimulent. id lex historiæ necessario requirit, & habet vsum in vita mortaliũ non exiguũ: vtvt aliquid de illius, ad quẽ pertinet, gloria decedere videatur. Quod si a Zosimo plena cũ orationis libertate factũ fuit, non magis idcirco reprehendi meretur, atq; alii nonnulli, qui religionem non, vt ille, paganam; sed nostram sequentes, grauiter pungere Constantinum non dubitarunt; quum alias ob caussas, quas cum Zosimo communes habent, tum quod Imperator veri numinis cultum præseferens, legem promulgarit, insertã Iustinianeo códici, qua ob vsum magicarum artium eos accusari vetat, qui de nefariis illis ritibus ac disciplinis opem pro corporibus humanis, aut rerum vitæ necessariarum conseruatione, quærunt: hoc est, qui fonte bonorum Deo deserto, quæ ab illo se habituros subsidia desperant, a malis geniis exspectant: quasi aut diuinis in litteris hoc expresse prohibitum non sit, aut impiæ rei, planeq; damnabilis vsus aliquis esse licitus possit. Iidem non abs re Constantinum, ob consiliorum & voluntatis in senecta mutationem, vituperant; qui Constantiæ sororis impulsu Arium, auctorem sectæ post homines natos impurissimæ, reuocarit ab exsilio; præclareque de religiosæ pietatis doctrina tam suo sæculo, quam omnem ad posteritatem meritum Athanasium, Treuirorum ad vrbem deportari iusserit. Ea crimina quisnam istis a Zosimo indicatis esse grauiora non videt? hæc enim ad Dei gloriam, quietem ecclesiæ, salutem animorum spectabant: quum Zosimus in iis potissimum de Constantino queratur, quæ ad reipublicæ detrimentum pertinebant. ¶ Iam quod indignũ facinus admisisse Zosimum clamitant Euagrius atq; Nicephorus, qui Crispum Cæsarem, egregia virtute iuuenẽ, & Faustam Augustam, a Constantino necatos scripserit; a calumnia profectum, vera crimina dissimulante; an a singulari dicam impudẽtia, negante factum, quod indubitata veritas historiæ, summo consensu scriptorum, ita prorsus gestum fuisse confirmat? At non meminit, aiunt, eorum paricidiorum Eusebius ille Pamphilides, Constantini æqualis, & eidem iam mortuo superstes. Quid si testem hunc ego non admisero? nam male genus hoc historicorum, antistites inquam, & monachi, solent audire; quod liberales in se principes & laudent prolixius, & studiosius a facinorum non modo culpa, sed etiam suspicione liberent; aliis, ceteroqui non contemnendis, quo iure, qua iniuria, vel neglectis, vel etiam notatis. At ista sane contra scriptorem insignem exceptione non vtamur. Demus id Eusebium vel nõ voluisse, vel non debuisse scribere; quod ita rationes & ipsius, & temporũ sese darent. Aut enim viuo Constantino scripsit historiã, aut eo iam rebus humanis exemto. Viuum offendere, relato in historiam hoc immani facinore, non nisi cum præsenti vitæ discrimine potuit: idem si eo fecisset exstincto, ne a Constantio, qui patri & fratribus superstes fuit, grauiora quoque perpeteretur, cautio erat. Nã cui quæso pepercisset, cognato qui sanguini nõ pepercit? Itane dicemus istæc paricidia falso conficta, quia patris, & patre mortuo, filii longe crudelioris metu, nullus tum ea litteris prodere fuit ausus? At Crispum laudat Eusebius, inquiunt.

quo fit, vt nullo modo simile veri videatur, a patre fuisse necatum. Quasi vero furore concitus patris animus ex suspicione de nefaria filii cum nouerca consuetudine, tantum in ipso calore iracundiæ imperare sibi potuerit, ne respectu præclaræ illius indolis iuuenem occideret: aut non iniuriam spectatæ illius virtuti factam ipsemet postea testatus sit, quum interfecti talis filii dolore ac desiderio Faustam coniugem, cuius illum caussa suspectum habuerat, in balineo viuam exstinxit. Eusebius ergo, si saluus esse volebat, aliter sibi consulere melius haud poterat; quam si totam necati Crispi mentionem de historia sua prorsus excluderet. Nam de duobus vt alterum faceret, necessarium erat: vel vti nocētem Crispum, vel innocentem periisse fateretur. Nocētem facere noluit, quod omnibus aliter videretur: innocentem iugulatum dicere non potuit, ne patrem accusaret. Atque hinc reuera colligitur, alienum a culpa criminis huius fuisse Crispum; quod ei testimonium innocētiæ quum alii tribuunt, tum ipse Zosimus, ab auia Helena grauissime deploratum scribens. Maluit igitur Eusebius suas quasdam ob caussas in medio relinquere, quod Zosimus ab iis temporibus remotior, ob ipsam factorum memoriam, præterire silentio nequaquam debuit. Ac mihi quidem mirari subit, quid bonis hisce viris in mentem venerit, vt tam absurda reprehendendi Zosimi studio dixisse non contenti, ne quidem in Constantio crudelitatem vllam adgnoscant; quia Vetranioni, perduellionis reo, pepercerit. Quasi vero ex hoc vnico facto solidam lenitatis & clementiæ laudem reperire potuerit, quod seni, propediem in fata concessuro, sanguine casso, non virtute victo, sed fraude circumuento, pauxilli temporis vsuram permiserit: qui alias immaniter, vel in sanguine coniunctissimos quosque, sæuiit. Eumdem Constantium Nazianzenus quoque, vir alioqui grauissimus, odio Iuliani laudat: quum hic multis magnis virtutibus non par Constantio, sed superior exstiterit; cui si maxime probro des sequutam ad pagana deliria defectionem, tamen cur illum alterum defensorem furoris Ariani præferas, caussam equidem idoneam nullam video. sed de hoc paullo post dicendi se locus aptior offeret. ¶ Ad aliam calumniam diluendam me paro, qua Zosimum partim mendacii, partim grauis illatæ Constantino contumeliæ reum peragere conantur. Narrat ille, Constantinum violatæ sacramentorum religionis, & paricidiorum, reliquorumque scelerum conscientia vexatum, quum paganis in sacris expiationem delictorum solidam nullam inueniret: Ægyptii cuiusdam impulsu, ad religionis Christianæ doctrinam accessisse, vt ex ea veram animi consolationem, quam propter admissa facinora dolentibus, & ad reconciliatorem generis humani cum Deo, Dei filium, certa fiducia confugientibus offert, hauriret. Hoc illi, qui Constantinum ab istis paricidiis contra fidem historiæ liberant, propterea verum non esse putant; quia lustrationem a delictis, quæ per baptismum fiat, omnino serius adeptus sit. in quo Theodoriti, scriptoris fide digni testimonio conantur vti; qui Constantinum Nicomediæ sub ipsum vitæ finem baptissatū tradit. Nihil hoc narrationis Zosimææ veritati derogat. Nā religioni Christianæ addictus esse potuit, etiamsi necdum baptismi particeps factus fuisset. Atq; hic mos id temporis nimiopere compluribus arridebat, qui, licet essent professione Christiani, tamen baptismum ad vltimos vitæ propemodum annos differebant: credo, quod plerique peruulgatā istis temporibus opinionem sectarentur, a qua ne nunc quidem aliquos abhorrere videmus, nimirum a percepto baptismo vitam a nobis immunem ab omni lapsu requiri, nec vllam delinquentibus expiationem aliam deinceps reliquam esse. Quamquam de Constantino Theodoritus idem peculiariter memoriæ prodidit, ob eam potissimum caussam prius baptissari noluisse, quod exemplo Christi seruatoris, in Iordane diuino lauacro mergi semper optasset. Non igitur impedit baptismi dilatio, quo minus veritate consolationum doctrinæ Christianæ multo ante cognita, lustratum se grauissimis a scelerib. suis certo statueret: nec ista tam sollicita solidæ perpetuæq; animi tranquillitatis indagatio reprehensionē in Constantino meretur vllam: immo potius totus hic Zosimi locus ad Constantini, religionisq; nostræ laudem pertinet. Quis enim in illo vituperandum censeat, quod admissorum antea scelerum paenitentia ductus, in gratiam cum deo redire cupiuerit; & illā grauibus immersam vitiis vitam pristinam cum meliore noua commutare? quis omnibus, quæ vmquam post homines natos exstitere, religionibus anteferendam Christianam neget; si cum cælesti numine, quod sceleribus nostris offendi, vel inuitis nobis, animi nostri cōscientia dictat, in gratiā nos reponit, certamq; nobis quietē largitur, in qua vera totius est vitæ, quam adeo sollicite, sed frustra prisci quæsiuere philosophi, sita beatitas? Ex his ergo quilibet intelligit, quam leuibus & iniquis nixi rationibus Euagrius atq; Nicephorus, exagitare pro sua libidine voluerint, quæ de Cōstantino prudenter & recte Zosimus, virtutes cum vitiis, præclare facta cum vituperabilib. coniungens, in quibus ipse quodammodo Cōstantinus ab indo-

ab indole moribusque suis degenerasset, in historia sua perscripserat. Meminisse nimirum debemus, sapientissime dictum ab Herodoto, neminem esse mortalium, nec vmquam futurum, cui nō ab ipso sint ortus initio mista cū bonis mala; maximis autem, maxima. Quod si de religione nostra parum perite paganus homo iudicat, eam caussam tanti non æstimemus, vt Zosimum propterea vel durius tractandum, vel etiam de manibus studiosorum historiæ putemus excutiendū. ¶ Atq; huius sane generis est, quod non vere Zosimū scripsisse dicunt, ex quo Christianorum noua cum paganorum vetere commutata religio fuerit, vexatum a barbaris imperium Romanum, magnaq; sui parte deminutū, vix tenues pristinæ maiestatis reliquias, velut ingentis ædificii parietinas quasdam, sartas tectas tueri. Quod vt refellant, multas imperio prouincias, ex quo seruator ille noster natus fuerit, religionemq; nostram constituerit, adiectas ordine longo commemorāt: magnam Macedoniæ partem, Albanos, Iberos, Colchos, Arabes, Gallos, Germanos, Britannos. Istæc vero cauillatio est, non iusta responsio. Non enim de ortu, quasiq; primis nostræ religionis incunabulis Zosimus loquitur; sed illa notat tempora, quibus ea late iam vires adquisiuerat, & diuino lucis suæ prolato iubare, profanæ caliginis nebulas ita discusserat, vt a veritate prostrata iaceret paganorum superstitio, nec iam vel principes, vel subditi sacra cærimoniasve maiorum vllo in pretio haberent. Quod si etiam penitius intuebimur, quæ de prouinciis illis in dicionem potestatemq; populi Romani redactis dicuntur: maior heic inscitia se prodat accusatorum, an impudentia, sane mirabimur. Nā verissime respondebit Zosimus, Lucullis, Pompeiis, Iuliis, Vibiis, Drusis, Traianis, ceteris, suæ religionis ducibus, expugnationes illarū gētium nationumq; deberi: contraq; culpam earumdem perditarum in nostros cōferet: quod nos sane vix aliqua cum veri similitudinis specie poterimus infitiari. Quapropter alias obiectionis Zosimææ refutationes quærendas censeo, verioresq; caussarū explicationes instituendas: ob quas tristes illę regnorū ruinæ, cōfusiones, excidia deniq;, fatalibus quibusdam temporū momentis accidant. Quippe nequaq̄ talium malorū origo restitutæ diuini cultus puritati debet accepta referri, sicut ab imperitis, & errores a maiorib. haustos obstinata contumaciæ cęcitate tuentibus, quū antea sæpe factū ex monumentis historiarū cognoscimus; tum in ista luce temporū nostrorū cottidie fieri videmus. ¶ Vt aūt ad Zosimomastigas nostros redeamus, dū probare nituntur, feliciorem sub Christianis principibus fuisse rempublicam, quā sub paganis: infaustum expeditionis Iuliani contra Persas euentū historiæ nostræ auctori obiiciunt. De quo principe quoniam & varia sunt iudicia diuersorū, & in primis theologorum veterum iniquiora: prius, quam pro Zosimo respondeatur, qui vir fuerit Iulianus, religionis interim quæstione quasi sequestrata, videamus. Erant in Iuliano multa maximarū non adumbrata, sed expressa signa virtutū; quas si error in veri numinis cultu nō obscurasset, admirabilem profecto boni principis effigiē in eo, quamuis admodum iuuene, spectare licuisset. Magno præditus erat, & capaci disciplinarum omnium ingenio; quod ab ætate prima studiis optimarum artiū non, procerum more, mediocriter fuit excultum; sed eam perfectionē in quouis genere doctrinæ liberalis adtigit, vt omnium confessione magistros ipsos, viros præstantissimos, excelleret. Atq; hanc eruditionis laudem ei non falso tribui, quæ hodieq; reliqua sunt, elegantissima principis monumenta testantur. Iuris quoque Romani cognitionem in eo nō vulgarem fuisse, declarant ea rescripta, quæ in libris de iure ciuili leguntur. Iam quod maiores illas virtutes adtinet, singularē eius in re militari prudentiam & fortitudinem bellicosissimæ Germanorum nationes tantis cum cladibus, & stragē suorum, expertæ fuerunt: vt internicionem Germani nominis veritæ, pacem a iuuene supplices peterent, cuius leges & ante Iulianum, & post eum maximis Imperatoribus datas ab ipsis constat. Atque hęc bella dum gereret, incredibile dictu est, quæ ipsius esset in victu potuque frugalitas & temperantia: quam somni parcus, laboris patiens, omnibus voluptatum illecebris spretis, philosophicam inter lituos, & armorum perpetuos strepitus, vitam ageret. Modestiæ documentum, ab omni ambitione non parum alienæ, magnum edidit; quum Constantius Augustus Helenam ei sororem matrimonio iungeret, ac dignitate Cæsaris nihil tale exspectantem ornaret. Quippe quum Imperatoris iussu chlamys ei purpurea iniiceretur, quanti vestem illam purpuream faceret, indicare volens, Homericum versum pronuntiauit: *Purpurei vis leti, & inexorabile fatum Occupat.* Lenitatem in condonandis hominum delictis quum alias sæpe declarauit insignem, tum eo potissimum tempore, quo populi Antiocheni dicteriis petitus, multo, quam par esset a subditis tolerare principem, mordacioribus; sat habuit intempestiuos eorum sales oratione facetissima, summo cum Antiocheni populi pudore, ac voluptate legentium, vlcisci. Castitatis vero laudem, quę rara semper habita fuit virtus in magnis principibus, tanto studio semel partam in omni vita

tuebatur, non solum vt Helena viua nullis se libidinibus illicitis pollueret, verumetiam illa rebus humanis exemta, nullius legitimas amplius in ipso ætatis flore nuptias expeteret, & a furtiuis amoribus totus abhorreret. Nec ipso facto cõtentus ostendere, quanti virtutẽ hanc faceret: etiam Bacchylidæ veteris poetæ versus in ore semper habebat, quorum huiusmodi fuisse sententiã accepimus: *Vt quum de statua facies formosa reuulsa est, non decus in reliquo corpore truncus habet: Sic reliqui mores spreti sine honore iacebunt, ni sint ornati laude pudicitiæ.* Tot tantisq; corporis & animi dotibus illustrẽ Iulianum, in quo diuinum ingenii lumen ex dictis, doctrina de librorum monumentis, cognitio iuris ex rescriptis, rei militaris vsus ex factis, modestia placidissimis ex moribus, ex cõtinentia perpetua castitas enituit; quis obsecro vel infestissimus hostis non ingenue lubenterq; prædicet? Nibilo minus inuenti sunt tam alieni ab omni sensu humanitatis homines, vt eos solo discessionis a religione Christianorũ prætextu, de veris eius laudibus impudenter detrahere, parumq; felicem, immo perniciosum reipublicæ principem dicere non sit veritum. Quoniam, inquiunt, parum prosperis in Persico bello successibus vsus est, & in hostico cæsus, ingẽs reipublicæ detrimentum adtulit. Immo duas ille fatales ac formidolosas imperio Romano nationes, Germanicam atq; Persicam, ad eas redegit angustias; vt illa, grauissimis fracta prœliis, & cupide pacem peteret, & concessam, metu felicissimi iuuenis, alias quietis & otii semper impatiẽs, eo superstite sancte coleret: hæc, perpetuo victoriarum cursu territa, non iam amplius castra castris opponere, nec æquo Marte congredi, suorumve direptiones, expugnationes, incendia, clades extremas ausa prohibere, parũ ab interitu res suas abesse vel inuita fateretur. Quidquid deniq; vel terroris illatum, vel acceptũ damni, Iouiano successori debetur, nostræ religionis homini: qui perpetua cum Romani nominis ignominia, prope supplex hosti iam victo factus est, & quos vltro pacem poscentes finium suorum parte multatos oportuit, cessione compluriũ prouinciarum placauit. Quænam igitur ista, malum, libido est, incessendi alios ob ea delicta, quæ nostris accepta ferenda sunt? Atq; hoc loco videamus, quã graui argumento censores isti demonstrent, quãto nostri principes paganis & sanctiores & augustiores fuerint, ipsaq; sub eorũ imperio resp. beatior exstiterit. Interfecti sunt, inquiunt, pagani principes, & seditionibus vexati; quum nostros nec a domesticis, nec extraneis hostib. cæsos cõstet. Ergo nostra, quam illorũ, feliciora putãda tempora. Non longe abeundũ arbitror, vt istis ostendatur, quam vel obliuiosi sint, vel alios calumniandi studio cæci. Quinã obsecro domestici credendi sunt propiore nos coniunctionis quasi gradu tangere? non secundum parentes, proximi nobis sunt fratres? non illos ordine fratres patrueles & cõsobrini sequuntur? Videamus ergo, quid ipsis Cõstantini liberis factum sit, qui omnes religionem Christianam profitebantur. Horum qui natu minimus erat Constans, fratrem primogenitum Constantinum fraude circumuentum, nihil tale exspectantem, per summum scelus submissis percussoribus interfecit. Constantem paricidii scelere pollutum Magnentius perduellis necauit. Tertius e fratribus Constantius, solus superstes, rabiose propemodum cognato sanguini tantisper est insidiatus; donec e medio sublatis vniuersis Constantii maioris posteris, familiam ipse suam exstingueret. Quæ possint esse tristiores paricidiorum tragœdiæ, quam istæ sunt? At hæc bonis istis historicis in mentem non veniebant, quæ tunc sane multorum a nobis alienorum animos haud leuiter pungebant, & a nostri cultus adprobatione, ob fœdam eiusmodi quasi lanienæ speciem, auertebant. ¶ Iam quæ de improbis Valentis Augusti moribus a Zosimo dicũtur, haud moleste fert Euagrius; quod Arianorum ille defensor esset. Ab hoc plerique veteres, quos inter & Paulus Varnefridus est, quem Diaconum vulgo vocamus, & Iornandes noster, latam legem (vt ipsi quidem volunt) impiã queruntur; qua cauit, ne sub religionis scilicet specie numerus captãtium solitudines nimium excresceret, vt rebus gerendis, & propugnandæ reip. idonei, de latebris illis extraherentur & vel armatæ militiæ, pro cuiusque scilicet genio & indole, vel ciuilis obire munia cogerentur. Hac ego de caussa Valentem immerito reprehensum arbitror. Nec desunt, qui ea lege putent in vsum reuocata, redactisq; militares ad annonas amplissimis facultatibus, quas ignauæ pecudes absumunt; & agmina cogi maxima posse contra barbaros, & in armis perpetuo, sine reipublicæ sumtu, ali; cuius ipse quasi sanguis & succus, vana maiorum superstitione, ventribus illis cesserit. Atque hæc fere sunt, quæ tanto cum nisu contra Zosimum nostrum Euagrius atque Nicephorus crepuerunt; quorum nos in excusandis nostris rationes ineptas atque futiles, in accusandis aliis vanitatem, negandis veris impudentiam, falsis adstruendis imperitiã, satis aperte, credo, reteximus. ¶ Restat Photii, patriarchæ Byzantini iudicium, quo Zosimum tradit instar canis pios allatrasse. Sed nos iam ante latratum illum minime fuisse noxium, nec morsum, velut rabiosi, pestilentem ostendimus. quod vti paucis in conspectu quasi positum adpareat, ex tota Zosimi perspicimus historia,

reprehendi

reprehendi ab eo Constantinum propter exactionum acerbitatem, paricidia, luxum, profusionem; quæ in eo vitia professio Christianæ religionis parum exstinxerit. Eius filiis mutuas inter se cædes, & cognati sanguinis effusiones obiicit. Iouiani quæ fuerit ignauia, quam parum fortis in retinendis reipublicæ prouinciis animus, ostendit. Valentiniani plus æquo suspicacem naturam, ideoq; sæuam in eos quibus diffideret, cum graui vexatione subditorum, quos onera tributorũ immensa exhauriebant, cõiunctam notat. In Gratiano nimium barbarorum amorem, suorum cõtemtum, & ipsi principi necis fuisse caussam, & in republ. mutationem adtulisse monstrat. Theodosio mutatos, auctos, venditos magistratus, immodicumque voluptariæ vitæ studium vitio dat: licet his exceptis, eumdem ingenue laudet. Eius filios, Arcadium, non nisi pecus Arcadicum, quod ab eunuchis & mulierculis, summo cum detrimento reipublicæ, bonorumque luctu, regeretur; Honorium, ignauia fratri parem fuisse, declarat. Hi sunt illi, puto, pii principes, contra quos latrasse Zosimum Photius, ob eorum indicata vitia, queritur: quum, si quid in iisdem prædicatione dignum reperiret, minime dissimularet. Adde religiosos antistites, Ioannem cognomento Chrysostomũ; quem imperitæ plebis animos arte singulari demulcere solitum dicit: Innocentium papam Romanum, quem impiis ritibus, pro salute vrbis adhibendis, non aduersatum ait: quasi vulgatum illud cogitantem, *Flectere si nequeo superos, Acheronta mouebo:* monachos denique, quos a matrimoniis legitimis abstinere commemorat, & in vrbibus atque vicis populosa collegia complere hominibus innuptis, nec ad bellum, nec alium reipublicæ necessarium vsum idoneis: nisi quod via quadam progressi ab eo tempore, in hunc vsq; diem, magnam terræ partem ad se transtulerint; & sub prætextu, quasi cum pauperibus omnia communicent, omnes propemodum ad inopiam redegerint. En graues indignique latratus, quos Photius notare voluit. In ceteris, quæ a Zosimo contra religionem Christianam dicuntur, mirum quemdam quasi recursum circulumque temporum, ac rerum humanarum, videre licet. Gratianum pœna fatali periisse refert, quod pontificis maximi vestem more maiorum accipere, Christianum se professus, & a cultu deastrorum alienum, recusasset: quæ vestis eo ritu paganis Imperatoribus tunc offerebatur, quo sequentibus sæculis receptum fuit, vt principes Christiani *stolas*, quas *diaconatus* adpellant, induerent. Narrat senatum contra Theodosium, pro defensione auitæ patriæque religionis, antiquitatem paganorum rituum, ab ipsa origine vrbis, & vltimis repetitam sęculis, allegasse: quibus obseruatis, ad mille ducentos annos incolume populi Romani fuerit imperium: expertem rationis fidem, tam priscis augustisque cerimoniis, minime præferendã censuisse. Tradit, Theodosium ritum legemque sacrorum, quæ perpetua ex instituto maiorum esse debebãt, aboleuisse: sumtus sacrificiorum de publico fieri, prohibuisse: militares ex iis annonas erogari, pro tutela imperii, mandasse. Queritur hunc & simulacra de medio sustulisse, nec multo post, aureas argenteasque statuas conflatas; nummos ex ornamentis eorumdem maximi pretii redactos, barbarisque datos, Alarichi placandi caussa; matrem deum Rheam mundo suo, nefario Serenæ, quę nata fratre Theodosii maioris erat, sacrilegio spoliatam: ab eius denique marito Stelichone laminas aureas magni ponderis, quibus obductæ Capitolini templi fores erant, dereptas. Quis consimilia sęculo nostro geri non videt? non eiusdem propegeneris querelas audit? Ex quibus sane perspicimus, hostem illum generis humani, dum quibus omnino viribus potest, verum in terris Dei cultum impedire conatur, semper sui se similem gerere. Tantum vero abesse crediderim, vt viri prudentes propterea lectionem Zosimæam repudiandam existiment; vt eam potius, ob huiusmodi narrationum varia quasi condimenta, iucundiorem fore confidam. Hæc habui, quæ pro Zosimo nostro contra diras illas quorumdam insectationes in medium adferrem; haud difficulter, vt spero, recte iudicantium adprobationem inuentura. Possem vero, si luberet, vel si opus esse ducerem, verissimas hoc loco Zosimææ commentationis laudes explicare. Sed quando vendibili, quod aiunt, vino suspensa non opus est hedera; mittamus ista sane, nec diutius ab elegantissimorum librorum lectione iam cupidos cognoscendi nostri scriptoris animos inhibeamus. Hoc quidem futurum prope certo mihi policeri videor, vt solis ecclesiasticarum rerum narrationibus exceptis, cetera Zosimum quibusuis nostrorum historiis, Eusebianis, Socraticis, Sozomenicis, Theodoriteis eruditi lectores non inuite præferant: aut si hos, quasi maiorum gentium scriptores ecclesiasticos, animi quadam religione præpediti, pagano postponere non audebunt; quin extra controuersiam in suo genere parem his facturi sint, ceterosque nostros siue Zonaras, siue Cedrinos, ne quidem in comparationem cum hoc admissuri, nullus equidem dubitabo.

DE ZOSIMO, EX PHOTII PATRIARCHÆ BIBLIOTHECA.

RELIGIONEM *Zosimus paganam sequitur, & in pluribus aduersus pios multoties latrat. Breuis est, dictione perspicuus atque purus, nec suauitatis expers. Incipit historiam prope dixerim ab Augusto, & principes omnes ad Diocletianum vsq; percurrit, nudam quasi designationem atq; successionem eorum commemorans. Latius autem a Diocletiano, de potitis imperio, libris quinq; tractat. Nam primus Imperatores ab Augusto ad Diocletianum vsq; recenset. Libro autē sexto finem imponit, in iis desinēti temporibus, quibus Alarichus Romā iterum obsidens, ciuibus ad inopiā redactis obsidionem soluit, eisq; dixit Imperatorem Attalum, quē deinde rursus abdicauit imperio, quod regnum sibi traditum aduersus Honorium Augustum parum recte administrare videretur. Sarus autē, simultates aduersus Alarichum exercens, cum trecentis, quibus praerat, Honorianis partibus adiunctus, & belli societatem policitus, Alarichi rebus impedimentum obiecit. Ac sexti quidem historiæ libri finis hic est. Dixerit autem aliquis, hunc non scripsisse historiam, sed Eunapianam descripsisse, partim breuitate dumtaxat ab altera differentem, partim quod Zosimus non, vt ille, Stelichonem conuiciis proscindat. Cetera propemodum idem est in historia, præsertim in principum piorum criminationibus. Arbitror autem duas hunc quoque, sicut & illum, editiones instituisse. Verum editionem huius priorem ego non vidi. Coniicere tamen ex editionis, quam nos legimus, perspicuitate licet; etiam alteram hunc, sicut & Eunapium, publicasse. Magis hic planus est, & breuior, vt diximus, Eunapio; figurisq; non nisi raro vtitur.*

ZOSIMI COMITIS, ET EXADVOCATO FISCI, HISTO-*riarum Liber primus:*

Io. Leunclauio interprete.

POLYBIVS ille Megalopolitanus, res sui tēporis indicatione dignas memoriæ pditurus, recte se facturum existimauit; si per ipsas res gestas ostenderet, Romanos post vrbem conditā, sexcentis annis, bella cum finitimis gerēdo, magnum imperium sibi nō parasse. verum vbi parte quadam Italiæ potiti, eadē post Hannibalis in illam transitum, & cladem Cannensem excidissent, iamq; mœnibus ipsis hostes imminentes conspicerent: tantam ad fortunę magnitudinem euecti sunt, vix vt totis quinquaginta & tribus annis, non Italiam modo, sed vniuersam quoque Africam adquisiuerint, & Hispanos in dicionem acceperint. Quumque maius aliquid adfectarent, sinum Ionium traiecerunt, Græcos superarunt, imperio Macedonas abdicarūt, regem deniq; tunc illis imperantem, viuum in potestatem redactum, Romam abduxerūt. Quarum sane rerū

ΖΩΣΙΜΟΥ ΚΟΜΗΤΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΙΣΚΟΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΙΣΤΟ-ριῶν ὁ πρῶτος.

ΠΟΛΥΒΙΩι τῷ Μεγαλοπολίτῃ, μνήμῃ παραδοῦναι τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀξιόλογα τῶν ἔργων προελομένῳ, καλῶς ἔχειν ἔφαινε δι' αὐτῶν ἐπιδεῖξαι τῶν πράξεων, ὅπως οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ τὸν τῆς πόλεως οἰκισμὸν ἑξακοσίοις ἔτεσι τοῖς περιοίκοις προσπολεμήσαντες, μεγάλην ἀρχὴν οὐκ ἐκτήσαντο· μέρος δέ τι τῆς Ἰταλίας ὑφ' ἑαυτοὺς ποιησάμενοι, καὶ τούτου μετὰ τὴν Ἀννίβα διάβασιν, καὶ τὴν ἐν Κάνναις ἧτταν, ἐκπεπτωκότες, αὐτοῖς δὲ τοῖς τείχεσι τοὺς πολεμίους ὁρῶντες ἐπικειμένους, εἰς τοσοῦτον μέγεθος ἤρθησαν τύχης, ὥστε οὐδὲ ὅλοις τρισὶ καὶ πεντήκοντα ἔτεσι μὴ μόνον Ἰταλίαν, ἀλλὰ καὶ Λιβύην κατακτήσασθαι πᾶσαν, ἤδη δὲ καὶ τοὺς Ἴβηρας ὑφ' ἑαυτοὺς καταστῆσαι. ἐπεὶ δὲ τοῦ πλείονος ἐφιέμενοι, τὸν Ἰόνιον ἐπεραιώθησαν κόλπον, Ἑλλήνων τε ἐκράτησαν, καὶ Μακεδόνας παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς· αὐτόν τε ὃς τηνικαῦτα τούτων ἐβασίλευε, ζωγρίᾳ ἑλόντες εἰς τὴν Ῥώμην ἀνήγαγον. ἀλλὰ τούτων μὲν οὐκ ἄν τις ἀνθρωπίνην ἰσχὺν αἰτιάσαιτο· μοιρῶν δὲ ἀνάγκην, ἢ ἀστρῴων

caussam nemo ad vires humanas retulerit, sed potius ad necessitatē fatalem, vel sidereorum

κινήσεων

κινήσεων ἀποκαταστάσεις, ἢ θεοῦ βούλησιν τοῖς ἐφ' ἡμῖν μετὰ τὸ δίκαιον ἀκόλουθον οὖσαν. Ταῦτα γὰρ εἱρμόν τινα αἰτίων τοῖς ἐσομένοις εἰς τὸ τοιῶσδε δοκεῖν ἐκβαίνειν ἐπιτιθέντα, δόξαν τοῖς ὀρθῶς τὰ πράγματα κρίνουσιν ἐμποιεῖ, τοῦ θείαν τινὰ πρόνοιαν τὴν τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιτετράφθαι διοίκησιν· ὥστε εὐφορίας μὲν συνιούσης ψυχῶν εὐθηνεῖν, ἀφορίας δὲ ἐπιπολαζούσης, ἐς τὸ νῦν ὁρώμενον σχῆμα κατενεχθῆναι. Χρὴ δὲ ἐπὶ τῶν πραγμάτων ὃ λέγω διασαφῆσαι.

Μετὰ τὴν ἐν Τροίᾳ στρατείαν ἄχρι τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης ἐλλόγιμον οὐδὲν οἱ Ἕλληνες φαίνονται πεπραχότες, οὔτε πρὸς ἑαυτούς, οὔτε πρὸς ἑτέρους. Δαρείου δὲ αὖθις διὰ τῶν ὑπάρχων πολλαῖς μυριάσιν ἐπιστρατεύσαντος, Ἀθηναίων ὀκτακισχίλιοι θείᾳ τινὶ ῥοπῇ γενόμενοι κάτοχοι, τοῖς παρατυχοῦσιν ἐξοπλισάμενοι, καὶ ὑπαντήσαντες δρόμῳ, τοσοῦτον ἐκράτησαν, ὥστε ἐννέα μὲν ἀνελεῖν μυριάδας, τοὺς δὲ λειπομένους ἀποδιῶξαι τῆς χώρας. αὕτη πεποίηκεν ἡ μάχη περιφανέστερα τῶν Ἑλλήνων τὰ πράγματα. Ξέρξου δὲ μετὰ τὴν Δαρείου τελευτὴν πολλῷ μείζονι παρασκευασαμένου δυνάμει, καὶ πᾶσαν τοῖς Ἕλλησι τὴν Ἀσίαν ἐπαγαγόντος, πληρώσαντός τε τὴν μὲν θάλατταν νεῶν, πεζῶν δὲ τὴν γῆν, ἐπεὶ διαβαίνειν ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἐπὶ τὴν Εὐρώπην ἐχρῆν, ὡς οὐκ ἀρκούντων αὐτῷ τῶν στοιχείων εἰς ὑποδοχὴν τοῦ στρατεύματος, εἰ μὴ καὶ τὰς ἀλλήλων ὑφαρπάσαιεν χρείας, ἐζεύγνυτο μὲν ὁ Ἑλλήσποντος, πάροδον διδοὺς τοῖς πεζῇ διαβαίνουσιν, ὠρύττετο δὲ ὁ Ἄθως, ἅμα τῇ θαλάττῃ καὶ τὰς ναῦς εἰσδεχόμενος. ἐκπεπληγμένη δὲ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀκοὴν ἡ Ἑλλάς, ἐκ τῶν ὄντων ὅμως παρεσκευάζετο. ναυμαχίας τε ἐν Ἀρτεμισίῳ, καὶ πάλιν ἐν Σαλαμῖνι γενομένης, τοσούτῳ λαμπροτέρᾳ τῆς προτέρας ἐχρήσατο νίκῃ, ὥστε Ξέρξην μὲν ἀγαπητῶς περισωθέντα φυγεῖν, τὸ πλέον τῆς δυνάμεως ἀποβαλόντα, τοὺς δὲ περιλειφθέντας ἐν Πλαταιαῖς ἄρδην ἀπολομένους μεγάλην τοῖς Ἕλλησι δόξαν καταλιπεῖν, δι' ἧς καὶ τοὺς τὴν Ἀσίαν οἰκοῦντας Ἕλληνας ἠλευθέρωσαν, καὶ σχεδὸν πασῶν τῶν νήσων ἐκράτησαν. Εἰ μὲν οὖν ἐφ' ἑαυτῶν διετέλεσαν ὄντες, καὶ τοῖς παροῦσιν ἀρκούμενοι, καὶ μὴ διέστησαν Ἀθηναῖοί τε καὶ Λακεδαιμόνιοι, περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας ἀλλήλοις φιλονεικοῦντες, οὐκ ἄν ἕτεροί ποτε τῆς Ἑλλάδος ἐγένοντο κύριοι. τοῦ δὲ

motuum reuolutiones, vel ipsius Dei voluntatem, adprobantem ea, quæ viribus nostris respondentia, secundum ius & ęquum, suscipiuntur. Hęc enim, quum seriem quamdam futuris imponant, efficientem vt ita succedere videantur; opinionem recte res existimantib. indunt, diuina quadam prouidētia rerum humanarum administrationem sic perscriptā esse, vt concurrēte fertili quadam animorum veluti segete, vigeāt; eorumdem inualescente sterilitate, ad illā faciem prolapsæ sint, quæ modo cōspicitur. Erit autem id, quod dico, rebus ipsis declarandum. Post expeditionem Troianam, ad pugnam vsque Marathoniam, nihil prædicatione dignum Græci gessisse vel aduersus seipsos, vel alium quemquam videntur. At quum Darius eos, opera præfectorū, infinitis cum copiis inuasisset; octo Atheniensium milia, qui diuino quodam impetu animati, & armis cuiq; obuiis erant instructi, cursu hosti obuiam ierunt; tantaque victoria potiti sunt, vt nonaginta milibus interfectis, regione sua reliquos expellerēt. Hæc pugna Gręcorum res illustriores reddidit. Quum vero post Darii mortem Xerxes, multo maioribus copiis instructus, vniuersam in Græcos duxisset Asiam, & nauibus mare, terram peditibus complesset; quādoquidem ex Asia transeundum erat in Europā, quasi si non ipsa sufficerent ad excipiendum exercitum elementa, nisi suos inuicem vsus sibi præriperent: Hellespontus iungebatur, vt per eum pedites iter facerent; & Athos perfodiebatur, vt cum mari naues exciperet. Interim territa vel ipsa rei fama Græcia, tamen quantum poterat, semet armabat. Quumque prœlio nauali ad Artemisium, & iterum ad Salaminem pugnatum esset; tanto splēdidiore potita est victoria, quā prior illa fuerat; vt conseruatione salutis suæ contētus Xerxes aufugeret, maxima parte copiarum amissa; reliqui funditus ad Platæas deleti, magnam Græcis gloriam relinquerent; qua & incolentibus Asiam Græcis libertatem restituerunt, & insulis propemodum vniuersis potiti sunt. Enimuero si perpetuo coniuncti mansissent, ac præsente fortuna contenti; nec Athenienses ac Lacedæmonii discessionem a se inuicem fecissent, contendentes inter se, vtri Græcorum duces esse deberent: numquam aliorum in potestatem venisset Græcia. Sed quum bellum

Peloponesiacum copias Græcorum deminuisset, ipsasque ciuitates ad penuriam rei pecuniariæ redegisset: apertæ sunt fores Philippo regnum, quod nulli vicinorũ par viribus, per successionẽ adeptus erat, artibus quibusdam, & astutis consiliis amplificādi. Nam pecuniis suas & sociorum, quotquot se cum eo coniungebant, copias demulcens, eoque modo magnus ex paruo factus: cum Atheniensibus ad Chæroneam manus conseruit. Post hanc victoriam, quum in omnes se mansuetum mitemque præbuisset, iam regnum Persicum adgredi cogitabat: & idoneis ad eam rem coactis copiis, in ipso adparatu vitam reliquit. Alexander, accepto regno, statimque rebus Græcorum constitutis, tertio postq̃ imperare cepisset anno, sat magno cum exercitu in Asiam expeditionem suscepit. Quumq; obiectos sibi satrapas nullo negotio vicisset, in ipsummet Dariũ progressus est, qui cum exercitu innumerabili ad Issum sita loca ceperat. Ibi conserta cum Persis manu, & excitato fidem omnem superante tropæo, Dariũ terga dare coegit: ipse versus Phœnicen, Syriamque Palæstinam itinere directo contendit. Ad Tyrũ quidem, Gazamque gesta, licet ex iis cognoscere, quæ rerum ab Alexandro gestarum scriptores memorię prodiderunt. Ipse vero, quum deflexisset in Ægyptum, Ammoniq; supplicasset, & ad condendam Alexandriam necessaria recte ordinasset: reuersus est, vt reliquias belli Persici conficeret. Quumque reperisset omnes suis addictos partibus, ad Mesopotamiam transiit: & intellecto, Darium multo maiori exercitu instructum esse; cum iis, quas tum secum habebat, copiis profectus, initoque ad Arbelam aduersus eum prœlio, vsque adeo superior exstitit; vt omnes propemodum ad internecionem deleuerit, ac Dario fuga cum paucis elapso, Persarum imperiũ destruxerit. Inde vbi Dariũ necasset Besus, & Alexander, post res apud Indos gestas, Babylonem reuersus, vitam cum morte cõmutasset: tũ vero in satrapias diuiso Macedonũ imperio, continuisq; bellis intestinis deminuto, fortuna ROMANIS Europæ reliquias subdidit. qui quidem in Asiam transgressi, aduersus Ponti reges, & Antiochũ, & Ægypti tamdẽ principes bella gesstas,

Πελοποννησιακοῦ πολέμου τὰς δυνάμεις τοῖς Ἕλλησιν ἐλαττώσαντος, περιστήσαντός τε εἰς χρημάτων ἀπορίαν τὰς πόλεις, γέγονε χώρα Φιλίππῳ τὴν βασιλείαν, ἣν διεδέξατο, πρὸς οὐδένα τῶν πλησιοχώρων ἀξιόμαχον οὖσαν, τέχναις τισὶ καὶ περινοίαις αὐξῆσαι. χρήμασι γὰρ τὰς οὔσας αὐτῷ δυνάμεις καὶ τῶν συμμάχων ὅσοι προσεγίνοντο θεραπεύων, οὕτω τε μέγας ἐκ μικροῦ γεγονὼς, τὸν ἐν Χαιρωνείᾳ πρὸς Ἀθηναίους διηγωνίσατο πόλεμον. πᾶσι δὲ μετὰ τὴν νίκην χρηστῶς καὶ ἠπίως προσενεχθεὶς, ἤδη καὶ τῇ Περσῶν ἐπιθέσθαι βασιλείᾳ διενοεῖτο· δύναμίν τε ἀξιόχρεων πρὸς τοῦτο συναγαγὼν, ἐν παρασκευαῖς τὸν βίον ἀπέλιπεν. Ἀλέξανδρος δὲ, παραλαβὼν τὴν βασιλείαν, καὶ παραχρῆμα τὰ κατὰ τοὺς Ἕλληνας διαθεὶς, τρίτῳ τῆς βασιλείας ἔτει μετὰ δυνάμεως ἀρκούσης ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ἐστέλλετο. ῥᾳδίως δὲ τοὺς ἀντιστάντας αὐτῷ σατράπας νενικηκὼς, ἐπ' αὐτὸν προῄει Δαρεῖον, ἀναριθμήτῳ στρατῷ τοὺς ἐν Ἰσσῷ τόπους κατειληφότα. συμπεσὼν δὲ τοῖς Πέρσαις εἰς χεῖρας, καὶ τὸ πάσης ἐπέκεινα πίστεως τρόπαιον στήσας, Δαρεῖον μὲν ἔτρεψεν εἰς φυγὴν, αὐτὸς δὲ εἴχετο τῆς ἐπὶ Φοινίκην καὶ Συρίαν τὴν Παλαιστίνην ὁδοῦ. Τὰ μὲν οὖν ἐν Τύρῳ καὶ Γάζῃ πραχθέντα μαθεῖν ἔνεστιν ἐξ ὧν οἱ τὰ περὶ Ἀλεξάνδρου γράψαντες ἱστορήκασιν. αὐτὸς δὲ παρελθὼν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, τῷ τε Ἄμμωνι προσευξάμενος, καὶ τὰ περὶ τὸν Ἀλεξανδρείας οἰκισμὸν εὖ μάλα διοικησάμενος, ἐπανῄει τὰ λειπόμενα τοῦ πρὸς Πέρσας πολέμου πληρώσων. πάντας δὲ φιλίους εὑρὼν, ἐπὶ τὴν μέσην διέβη τῶν ποταμῶν· καὶ πυθόμενος Δαρεῖον μείζονι πολλῷ στρατῷ παρεσκευάσθαι, μετὰ τῆς οὔσης αὐτῷ δυνάμεως ὡς εἶχεν ὁρμήσας, καὶ τὴν μάχην εἰς Ἄρβηλαν πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος, τοσοῦτον ἐκράτησεν, ὥστε πάντας μὲν σχεδὸν ἀνελεῖν, Δαρείου δὲ σὺν ὀλίγοις φυγόντος, τὴν ἀρχὴν καταλῦσαι Περσῶν. Ἐπεὶ δὲ Δαρεῖον μὲν Βῆσσος ἀνεῖλεν, Ἀλέξανδρος δὲ μετὰ τὰς ἐν Ἰνδοῖς πράξεις ἐπανελθὼν εἰς Βαβυλῶνα τοῦ βίου μετέστη, τότε δὴ τῆς Μακεδόνων ἀρχῆς εἰς σατραπείας διαιρεθείσης, οὕτω τε τοῖς πρὸς ἀλλήλους συνεχέσι πολέμοις ἐλαττωθείσης· ἡ τύχη Ῥωμαίοις τὰ λειπόμενα τῆς Εὐρώπης πεποίηκεν ὑποχείρια· καὶ διαβάντες εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῷ Πόντῳ βασιλέας καὶ πρὸς Ἀντίοχον πολεμήσαντες, ὕστερον δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ δυνά-

στας, ἕως μὲν οὖν τὰ τῆς ἀριστοκρατίας ἐφυλάττετο, προσετίθεσαν ἔτους ἑκάστου τῇ ἀρχῇ διετέλουν, τῶν ὑπάτων ὑπερβαλέσθαι τὰς ἀρετὰς ἀλλήλοις φιλονεικούντων· τῶν δὲ ἐμφυλίων πολέμων Σύλλα τε καὶ Μαρίου, καὶ μετὰ ταῦτα Ἰουλίου Καίσαρος καὶ Πομπηΐου Μάγνου διαφθειράντων αὐτοῖς τὸ πολίτευμα, τῆς ἀριστοκρατίας ἀφέμενοι, μόναρχον Ὀκταβιανὸν εἵλοντο, καὶ τῇ τούτου γνώμῃ τὴν πᾶσαν διοίκησιν ἐπιτρέψαντες, ἔλαθον ἑαυτοὺς κύβον ἀναρρίψαντες ἐπὶ τῶν πάντων ἀνθρώπων ἐλπίσι, καὶ ἑνὸς ἀνδρὸς ὁρμῇ τε καὶ ἐξουσίᾳ τοσαύτης ἀρχῆς καταπιστεύσαντες κίνδυνον. εἴτε γὰρ ὀρθῶς καὶ δικαίως ἕλοιτο μεταχειρίσασθαι τὴν ἀρχήν, οὐκ ἂν ἀρκέσοι πᾶσι κατὰ τὸ δέον προσενεγκεῖν, τοῖς πορρωτάτω που διακειμένοις ἐπικουρῆσαι μὴ δυνάμενος ἐξ ἑτοίμου· ἀλλ' οὔτε ἄρχοντας τοσούτους εὑρεῖν, οἳ σφῆλαι τὴν ἐπ' αὐτοῖς οὐκ αἰδεσθήσονται ψῆφον, οὔτε ἄλλως ἠθῶν τοσούτων ἁρμόσαι διαφοραῖς· εἴτε διαφθείρων τῆς βασιλείας τοὺς ὅρους, εἰς τυραννίδα ἐξενεχθείη, συνταράττων μὲν τὰς ἀρχάς, περιορῶν δὲ τὰ πλημμελήματα, χρημάτων δὲ τὸ δίκαιον ἀλλαττόμενος, οἰκέτας δὲ τοὺς ἀρχομένους ἡγούμενος· (ὁποῖοι τῶν αὐτοκρατόρων οἱ πλείους, μᾶλλον δὲ πάντες σχεδόν, πλὴν ὀλίγων, γεγόνασι) τότε δὴ πᾶσα ἀνάγκη κοινὸν εἶναι δυστύχημα τὴν τοῦ κρατοῦντος ἄλογον ἐξουσίαν. οἵ τε γὰρ κόλακες, παρὰ τούτου δωρεῶν καὶ τιμῶν ἀξιούμενοι, τῶν μεγίστων ἀρχῶν ἐπιβαίνουσιν· οἵ τε ἐπιεικεῖς καὶ ἀπράγμονες, μὴ τὸν αὐτὸν ἐκείνοις αἱρούμενοι βίον, εἰκότως σχετλιάζουσιν, οὐ τῶν αὐτῶν ἀπολαύοντες. ὥστε ἐκ τούτου τὰς μὲν πόλεις στάσεων πληροῦσθαι καὶ ταραχῶν, τὰ δὲ πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ κέρδεσιν ἥττοσιν ἄρχουσιν ἐκδιδόμενα, καὶ τὸν ἐν εἰρήνῃ βίον λυπηρὸν καὶ ὀδυνηρὸν τοῖς χαριεστέροις ποιεῖν, καὶ τῶν στρατιωτῶν τὴν ἐν τοῖς πολέμοις προθυμίαν ἐκλύειν. Καὶ ὅτι ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, αὐτὴ σαφῶς ἔδειξε τῶν ἐκβεβηκότων ἡ πεῖρα, καὶ τὰ εὐθὺς συμπεσόντα κατὰ τὴν Ὀκταβιανοῦ βασιλείαν. ἥ τε γὰρ παντόμιμος ὄρχησις ἐν ἐκείνοις εἰσήχθη τοῖς χρόνοις, οὔπω πρότερον οὖσα, Πυλάδου καὶ Βαθύλλου πρῶτον αὐτὴν μετελθόντων, καὶ προσέτι γε ἕτερα, πολλῶν αἴτια γεγονότα μέχρι τοῦδε κακῶν. Ὀκταβιανοῦ δὲ ὅμως δόξαντος μετρίως μεταχειρίζεσθαι τὴν ἀρχήν, ἐξ οὗ μάλιστα ταῖς Ἀθηνοδώρου τοῦ Στωϊκοῦ συμβουλαῖς ἐπείσθη, Τιβέριος, ὁ παρὰ

ferunt: & quam quidem diu consiliis optimatũ gerebatur respublica, semper imperio singulis annis aliquid adiiciebant, consulibus virtutum certamine mutuo superare se contendentibus. At vbi bella ciuilia Sullæ ac Marii, posteaque Iulii Cæsaris & Pompeii Magni, rempublicam eis labefactassent: optimatum imperio relicto, dictatorem OCTAVIANVM deligebant; & administratione tota ipsius arbitrio permissa, non animaduertebant, aleæ iactui se spes vniuersorum hominum commisisse; vniusque viri libidini ac potestati periculum tanti credidisse imperii. Nam siue recte ac iuste magistratum gerere mallet, non suffecturus erat ad succurrendum omnibus opportune, longissimo forte spatio remotis, quibus opem expedite ferre non posset: nec ad inueniẽdum tot magistratus, quos iudicio de se facto non respondere puderet; nec alioquin ad congruendum tot morum diuersitatibus: siue fines regni violãs, ad tyrannidem deflexisset, officia magistratuum cõturbans, delicta negligens, pecunia venale ius habens, subditos seruorum loco ducens: (quales ex Imperatoribus complures, vel plerique potius omnes, paucis exceptis, fuere) necessario consequuturũ erat, vt bruta potestas eius, qui rerum potiretur, calamitas publica foret. Nam adsentatores a tali muneribus & honoribus adfecti, maximos magistratus inuadunt: & modesti atq; placidi, qui vitam istorum vitæ consimilem non amant, haud abs re moleste ferunt, iisdem se non frui. Quo fit, vt seditionibus ac turbis ciuitates cõpleantur, & ciuilia militariaque mun era magistratibus lucri auidis concessa, quum togatam vitam hominib. paullo elegantioribus insuauem acerbãq; reddant, tum militum in bellis alacritatem frangant. Quæ quidem sic esse comparata, tum ipsamet euentorum experientia perspicue docuit; tum ea, quæ statim sub ipsius Octauiani acciderunt imperio. Nam & pantomimorum histrionumve saltatio, prius incognita, temporibus iis in vsu esse cepit, Pylade ac Bathyllo primis eius auctoribus: & præterea quædam exstiterunt alia, quæ multis huc vsque malis caussam præbuerunt. Vt tamen Octauianus imperium moderate gerere visus fuit, ex quo præsertim Athenodori Stoici consiliis paruit: ita TIBERIVS, qui ab

Octauianus Augustus.

Tiberius.

eo traditum imperiũ accepit, quum extremam ad crudelitatem deflexisset, ac subditis visus esset intolerabilis; eiectus, & in insula quadam abditus, viuendi finem fecit. *C.Caligula.* CAIVS autem CALIGVLA, cunctis hunc flagitiis superans, interfectus est; Chærea tali ausu rempublicam a tyrannide acerba vindicante. *Claudius.* CLAVDIVS eunuchis libertis sua permittens, quũ fœde vita decessisset: *Nero.* NERO cum aliis, eum sequutis, ad rerum illud fastigium peruenit: de quibus equidem nihil omnino duxi cõmemorandum, ne qua memoria dissolutorũ & monstrosorum facinorum, ab eis perpetratorũ exstet. *Vespasianus. & Titus.* VESPASIANVS & TITVS, eius filius, quum imperium mediocriter administrassent; DOMITIANVS crudelitate, luxuria, & auaritia cunctis superior, rep. per totos quindecim annos vastata, peremtus a Stephano liberto, pœnas improbitatis luere visus fuit. Ab hoc tempore viri boni principatum adepti, *Aliquot Imperatores boni.* NERVA, TRAIANVS, & post eum HADRIANVS, & ANTONINVS PIVS, & par illud fratrum, VERVS atque LVCIVS; multa vitiata correxerunt; neque tantum ea, quæ superioris memoriæ principes amiserant, recuperarunt; sed etiam non possessa prius quædã adiecerunt. *Commodus.* COMMODO autem, Marci filio, regnum consequuto, nec tyrannidi tantum, sed & prodigiosis flagitiis dedito, posteaque a Marcia concubina necato, quę virilem animum sumserat; successor in imperio *Pertinax.* PERTINAX datus est. At quum prætoriani milites huius in exercitatione disciplinaque militari rigorem non ferrent, hominemque præter officium occidissent: parum abfuit a rerum cõturbatione Roma, dum prætorii custodiæ destinati milites vnius rerum domini constituendi potestatem ad se raperent, idq; iudicium Senatui per vim extorquerẽt. Quumque ceu venale proscriptum esset imperium, *Didius Iulianus.* DIDIVS IVLIANVS, vxoris instinctu elatus, ex stoliditate potius, quam sapiente consilio, porrecta pecunia regnum mercatur; eiusmodi spectaculum cunctis exhibens, quale numquam prius conspexerant. Nam intra prætorium deducebatur, nec Senatu præeunte, nec alio legitimo satellitio; sed iis dumtaxat militibus, qui eum hoc in honore constituerant, per vim palatium illi,

τούτου διαδεξάμενος τὴν ἀρχήν, εἰς ἔσχατον ὠμότητος ἐκτραπείς, ἀφόρητός τε δόξας εἶναι τοῖς ὑπηκόοις, ἀπεδιώκετο, καὶ ἔν τινι νήσῳ κρυπτόμενος ἐτελεύτησε. Γάιος δὲ Καλλιγούλας, πᾶσι τοῖς ἀτοπήμασι τοῦτον ὑπερβαλλόμενος, ἀνῃρέθη, Χαιρέου διὰ τοῦ τοιούτου τολμήματος ἐλευθερώσαντος πικρᾶς τὸ πολίτευμα τῆς τυραννίδος. Κλαυδίου δὲ τὰ καθ' ἑαυτὸν εὐνούχοις ἀπελευθέροις ἐκδόντος, καὶ μετ' αἰσχύνης ἀπαλλαγέντος, Νέρων τε καὶ οἱ μετ' αὐτόν, εἰς μοναρχίαν παρήεσαν. περὶ ὧν ἔκρινα μηδὲν παντάπασι διελθεῖν, ὡς ἂν μηδὲ ἐπ' ἐκμελέσι καὶ ἀλλοκότοις πράξεσιν αὐτῶν καταλείποιτο μνήμη. Οὐεσπασιανοῦ δὲ καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Τίτου τῇ ἀρχῇ μετριώτερον χρησαμένων, Δομετιανὸς ὠμότητι καὶ ἀσελγείᾳ καὶ πλεονεξίᾳ πάντας ὑπεράρας, καὶ πεντεκαίδεκα τοὺς πάντας ἐνιαυτοὺς τὸ πολίτευμα λυμηνάμενος, ἀναιρεθεὶς ὑπὸ Στεφάνου τῶν ἀπελευθέρων ἑνός, ἔδοξε δίκας τῆς πονηρίας ἐκτίνειν. Ἐντεῦθεν οὖν ἄνδρες ἀγαθοὶ τὴν ἡγεμονίαν παραλαβόντες, Νερούας τε καὶ Τραιανός, καὶ μετὰ τοῦτον Ἀδριανός, ὅ τε εὐσεβὴς Ἀντωνῖνος, καὶ ἡ τῶν ἀδελφῶν συνωρὶς Βῆρος καὶ Λούκιος, πολλὰ τῶν λελωβημένων ἠξίωσαν διορθώσεως· καὶ οὐ μόνον ἅπερ εἶχον ἀπολωλεκότες οἱ πρὸ αὐτῶν ἀνεκτήσαντο, ἀλλὰ καί τινα τῶν οὐκ ὄντων προσεθέσαν. Κομμόδου δὲ τοῦ Μάρκου παιδὸς τὴν βασιλείαν παραλαβόντος, καὶ οὐ τυραννίδι μόνον, ἀλλὰ καὶ πράξεσιν αὐτὸν ἀλλοκότοις ἐκδόντος, εἶτα ὑπὸ Μαρκίας τῆς παλλακῆς, φρόνημα ἀνδρεῖον ἀνελομένης, ἀναιρεθέντος· Περτίναξ ἄρχειν ᾑρέθη. τῶν δὲ περὶ τὴν αὐλὴν στρατιωτῶν οὐκ ἀνεχόντων αὐτοῦ τὴν περὶ τὴν στρατιωτικὴν ἄσκησίν τε καὶ ἐπιστήμην ἀκρίβειαν, ἀλλὰ παρὰ τὸ καθῆκον αὐτὸν ἀνελόντων, μικροῦ μὲν ἡ Ῥώμη συνεταράχθη, τοῦ περὶ τὴν φυλακὴν τῶν βασιλείων τεταγμένου στρατιωτικοῦ τὴν τοῦ καταστῆσαι μόναρχον ὑφαρπάσαντος ἐξουσίαν, παρελομένου τε βίᾳ τὴν γερουσίαν ταύτης τῆς κρίσεως. ὠνίου δὲ τῆς ἀρχῆς προτεθείσης, Δίδιος Ἰουλιανὸς ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἐπαρθείς, ἀνοίᾳ μᾶλλον ἢ γνώμῃ φρενήρει χρήματα προτείνας, ὠνεῖται τὴν βασιλείαν, θέαμα δοὺς ἰδεῖν ἅπασιν, οἷον οὔπω πρότερον ἐθεάσαντο. εἰσήγετο γὰρ εἰς τὰ βασίλεια μήτε γερουσίας ἡγουμένης, μήτε ἄλλης ἐννόμου δορυφορίας, μόνων δὲ τῶν καταστησάντων αὐτὸν εἰς τοῦτο στρατιωτῶν σὺν βίᾳ παραδόντων αὐτῷ τὰ βασίλεια

καὶ τὴν

καὶ τὴν ἐν τούτοις πᾶσαν ἀποσκευήν. ἀλλ' οὗτος μὲν ἅμα τε ἀνερρήθη, καὶ παρ' αὐτῶν διεφθάρη τῶν εἰς τοῦτο παραγαγόντων αὐτόν, τῶν ἐν τοῖς ὀνείροις φαντασιῶν οὐδὲν ἀλλοιότερον διαγεγονώς. Τῆς δὲ γερουσίας εἰς ὅ,τι διασκέψασθαι τίνι δέοι παραδοῦναι τὴν ἀρχὴν *ἀναλαβομένης, Σεβῆρος ἀνεδείκνυτο βασιλεύς. παρελθόντων δὲ εἰς τὴν αὐτὴν ἀρχὴν Ἀλβίνου καὶ Νίγρου, πόλεμοι συνέστησαν αὖθις οὐκ ὀλίγοι πρὸς ἀλλήλους ἐμφύλιοι· καὶ πόλεις διέστησαν, αἱ μὲν τῷδε, αἱ δὲ τῷδε προστιθέμεναι. ταραχῆς δὲ οὐκ ὀλίγης κατὰ τὴν ἑῴαν καὶ τὴν Αἴγυπτον κινηθείσης, Βυζαντίων τε, ὡς τὰ Νίγρου φρονούντων καὶ ὑποδεξαμένων αὐτόν, εἰς ἔσχατον ἐλθόντων κινδύνου· κρατεῖ μὲν ἡ Σεβήρου μερίς, ἀναιρεθέντος Νίγρου· καὶ μετὰ τοῦτον Ἀλβίνου μετὰ τῆς ἀρχῆς καὶ τὸν βίον ἀπολιπόντος, εἰς μόνον Σεβῆρον τὰ τῆς ἡγεμονίας περιίσταται. τρέπεται τοίνυν ἐπὶ τὴν τῶν ἀμελῶς πεπραγμένων διόρθωσιν, καὶ πρό γε ἁπάντων τοῖς στρατιώταις τοῖς ἀνελοῦσι Περτίνακα, καὶ ἰουλιανῷ παραδοῦσι τὴν βασιλείαν, πικρῶς ἐπεξῆλθεν. ἔπειτα διαθεὶς ἐπιμελῶς τὰ στρατόπεδα, Πέρσαις μὲν ἐπελθών, ἐφόδῳ μιᾷ Κτησιφῶντα εἷλε καὶ Βαβυλῶνα. διαδραμὼν δὲ τοὺς Σκηνίτας Ἄραβας, καὶ πᾶσαν Ἀραβίαν καταστρεψάμενος, ἄλλα τε πολλὰ γενναίως οἰκονομήσας, ἐγένετο μὲν ἐπὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας ἀπαραίτητος, τῶν ἐπὶ τοῖς ἀτόποις εὐθυνομένων, δημοσίας ποιῶν τὰς οὐσίας·

Πολλὰς δὲ τῶν πόλεων οἰκοδομήμασι πολυτελέσι κοσμήσας, ἀνέδειξεν Ἀντωνῖνον τὸν παῖδα τὸν ἑαυτοῦ βασιλέα. καὶ ἐπεὶ τελευτᾶν ἔμελλε, διαδόχους τῆς ἀρχῆς αὐτόν τε καὶ Γέταν τὸν ἕτερον υἱὸν καταστήσας, ἐπίτροπον αὐτοῖς Παπινιανὸν καταλέλοιπεν, ἄνδρα δικαιότατον καὶ ἐπὶ νόμων γνώσει τε καὶ *εἰσηγήσει πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν Ῥωμαίους νομοθέτας ὑπερβαλόμενον. τοῦτον, ὕπαρχον ὄντα τῆς αὐλῆς, δι' ὑποψίας εἶχεν ὁ Ἀντωνῖνος, δι' οὐδὲν ἕτερον ἢ ὅτι δυσμενῶς ἔχοντα πρὸς τὸν ἀδελφὸν Γέταν αἰσθανόμενος, ἐπιβουλεῦσαι, καθ' ὅσον οἷός τε ἦν, διεκώλυε. τοῦτο τοίνυν ἐκ μέσου βουλόμενος ποιῆσαι τὸ κώλυμα, τῷ μὲν Παπινιανῷ τὴν διὰ τῶν στρατιωτῶν ἐπιβουλεύει σφαγήν· εὐρυχωρίαν δὲ ἔχων, ἀναιρεῖ τὸν ἀδελφόν, οὐδὲ τῆς μητρὸς αὐτὸν προσδραμόντα ῥύσασθαι δυνηθείσης. Ἐπεὶ δὲ καὶ Ἀντωνῖνος ἔδωκε τῆς ἀδελφοκτονίας μετ' οὐ πολὺ δίκην, καὶ αὐτοῦ

cum omni eius penu, tradẽtibus. Sed hic pariter & adpellatus, & ab iisdem sublatus e medio, qui huc eum produxerant; non absimilis somniorum visis exstitit. Quum vero Senatus ad deliberationem, cui tradendum esset imperium, rursus adhiberetur, SEVERVS Imperator designat[9] fuit. *Seuerus.* At quũ præter hunc idem imperium ALBINVS atque NIGER inuasissent, orta sunt inter eos bella ciuilia non exigua; dissidẽtibus a se inuicem ciuitatibus, quarum illæ ad huius, ad illius aliæ partes transibant. Quumque non exiguus tumultus per orientem & Ægyptum concitatus esset, ac Byzantii, qui a Nigro stabant, cumque susceperant, extremum periculum adiissent, interfecto Nigro, victrix Seueri pars exstitit; & post eum Albino quoque tam imperio, quam vita functo, principatus ad solum Seuerũ peruenit. Quapropter ad eorum, quæ ignauiter acta fuerant, correctionem se conuertit; & ante omnia de militibus, qui Pertinacem necauerant, & Iuliano tradiderant imperium, acerba supplicia sumsit. Deinde re mil tari nauiter cõstituta, Persas adgressus, vno impetu Ctesiphontem Babylonemque cepit, Arabes Scenitas percurrit, Arabiam vniuersam excidio dedit, aliaque complura fortiter gessit. Et erat erga delinquẽtes inexorabilis; eorumq; bona, qui flagitiorum rei peragebantur, publicabat. Quũque multas vrbes sumtuosis admodũ ædificiis ornasset, & ANTONINVM filium designasset Imperatorem; moriturus & ipsi, & alteri filio GETÆ, imperii heredibus institutis, tutorem Papinianum reliquit, virum iustissimum, & qui tam cognitione, quam expositione legum omnes ante pariter, & post se Romanos iurisconsultos superauit. *Antoninus Seueri f. cum fratre Geta.* Hunc præfecti prætorio munere fungentem, suspectum Antoninus habebat, alia nulla de caussa, quam quod Papinianus animaduertẽs, cum infesto erga Getam fratrem animo esse, quo illi minus insidiaretur, pro viribus impediret. Hoc igitur impedimentũ e medio remouere volens, Papiniano per milites necem struit: spatiumq; latũ nactus, fratrem interficit; quũ ne quidem mater adcurrentem ad se potuisset eripere.

Postquam & Antoninus fratricidii pœnas, interiecto non magno tempore dedit, ne co-

gnito quidem vnquam ipsius percussore: *Macrinus.* MACRINVM præfectum prætorii milites, qui ad vrbem erant, Imperatorem dicunt; qui per orientem, adolescentulum quemdam Emisenũ: veluti qui genere matri Antonini coniunctus esset. Vtroque exercitu adpellationem suam tuente, ciuile discidium exstitit: Emiseni quidem *Antoninus Emisenus.* ANTONINI copiis Romam eum deducentibus, Macrini vero militibus extra Italiam profectis. Vbi manus ad Antiochiam Syriæ conseruissent exercitus, vict⁹ omnino Macrinus, castris fuga desertis, ad interiectum Byzantio & Chalcedoni fretum capitur, & vulneribus confectus exspirat. Quum Antoninus victoria potitus, de iis qui Macrini partes sequuti fuerant, velut hostibus, pœnas sumsisset: & vitam cæteroqui turpem ac probrosam, magis & circulatoribus deditus, egisset: non tulere Romani effrenem hominis luxum atque libidinem: eoque interemto, & cadauere in frusta discerpto, *Alexander Seuerus.* ALEXANDRVM Imperatorem designarũt, itidem ex familia Seueri prognatum. Hic quum & iuuenis adhuc esset, & egregia indole præditus; fecit, vt omnes de imperio spes bonas conciperent, præfectis prætorii constitutis Flauiano & Chresto; viris nec rei militaris imperitis, & ad res togatas præclare dyponẽdas idoneis. Verum vbi Mamæa, mater Imperatoris, Vlpianum eis arbitrum, quasique consortem officii, præfecisset; quod & iurisconsultus esset præstantissimus, & recte res disponere præsentes, ac futura perspicere sollerter posset: offensi milites, mortem homini clãdestinam moliuntur. Id quũ animaduertisset Mamæa, statimq; detectis insidiis, horum consiliorum auctores e medio sustulisset: Vlpiano soli præfectorum prætorii munus cõmittitur. Sed quod exercitibus in suspicionem venisset, (de caussis, quas equidem accurate dicere non habeo; quando de ipsius instituto diuersa litteris prodita sunt) seditione mota trucidatur, quum ne ipse quidem Imperator opem ei ferre potuisset. Secundum hæc paullatim milites a pristina in Alexandrum beneuolentia recedentes, ad obeunda ipsius imperia segnes se præbere: veritique, ne quid ob ignauiam eis accideret mali, ad seditiones tendere: sequutoque concursu, quemdam Antoninum ad imperium producere. Sed quum is recusata imperii mole, fuga

τοῦ παίσαντος τούτου ἀγνοηθέντος,* τὰ μὲν ἐν Ῥώμῃ στρατόπεδα Μακρῖνον ὕπαρχον ὄντα τῆς αὐλῆς, ἀναδεικνύουσι βασιλέα· τὰ δὲ κατὰ τὴν ἕω, Ἐμεσηνόν τι μειράκιον, ὡς γένει τῇ Ἀντωνίνου μητρὶ συναπτόμενον. ἑκάστου δὲ στρατεύματος τῆς οἰκείας ἀναρρήσεως ἀντεχομένου, στάσις ἐμφύλιος ἦν, τῶν μὲν περὶ τὸν Ἐμεσηνὸν Ἀντωνῖνον, ἀγόντων αὐτὸν ἐπὶ τὴν Ῥώμην, τῶν δὲ Μακρίνου στρατιωτῶν ἐξορμησάντων ἀπὸ τῆς Ἰταλίας. συμπεσόντων δὲ ἀλλήλοις τῶν στρατοπέδων ἐν τῇ κατὰ Συρίαν Ἀντιοχείᾳ, τῷ παντὶ Μακρῖνος ἐλαττωθεὶς, καὶ φυγῇ τὸ στρατόπεδον καταλιπὼν, εἰς τὸν μεταξὺ πορθμὸν Βυζαντίου καὶ Χαλκηδόνος ἁλίσκεται, καὶ τὸ σῶμα ξαινόμενος τελευτᾷ. Τοῦ δὲ Ἀντωνίνου κρατήσαντος, καὶ τοῖς τὰ Μακρίνου φρονήσασιν, ὡς δυσμενέσιν, ἐπεξελθόντος, τά τε ἄλλα αἰσχρῶς καὶ ἐπονειδίστως βεβιωκότος, μάγοις τε καὶ ἀγύρταις ἐσχολακότος· οὐκ ἐνεγκόντες οἱ Ῥωμαῖοι τὴν τῆς ἀσελγείας ὑπερβολὴν, κατασφάξαντες καὶ τὸ σῶμα διασπάσαντες, Ἀλέξανδρον ἀνέδειξαν βασιλέα, καὶ αὐτὸν ἐκ τῆς Σεβήρου γενεᾶς καταγόμενον. Οὗτος, νέος ὢν ἔτι, καὶ φύσεως εὖ ἔχων, ἀγαθὰς ἅπασιν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ δέδωκεν ἔχειν ἐλπίδας· ἐπιστήσας ὑπάρχους τῇ αὐλῇ Φλαβιανὸν καὶ Χρηστὸν, ἄνδρας τῶν τε πολεμικῶν οὐκ ἀπείρους, καὶ τὰ ἐν εἰρήνῃ διαθεῖναι καλῶς ἱκανούς. Μαμαίας δὲ τῆς τοῦ βασιλέως μητρὸς ἐπιστησάσης αὐτοῖς Οὐλπιανὸν ἐπιγνώμονα, καὶ ὥσπερ κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς, ἐπεὶ καὶ νομοθέτης ἦν ἄριστος, καὶ τὸ παρὸν εὖ διαθεῖναι, καὶ τὸ μέλλον εὐστόχως συνιδεῖν δυνατός· ἐπὶ τούτῳ δυσχεράναντες, ἀναίρεσιν αὐτῷ μηχανῶνται λαθραίαν οἱ στρατιῶται. αἰσθομένης δὲ τούτου Μαμαίας, καὶ ἅμα τῷ φθάσαι τὴν ἐπίθεσιν, τοὺς ταῦτα βουλεύσαντας ἀνελούσης, κύριος τῆς τῶν ὑπάρχων ἀρχῆς Οὐλπιανὸς καθίσταται μόνος. ἐν ὑποψίᾳ δὲ τοῖς στρατοπέδοις γενόμενος, (τὰς δὲ αἰτίας ἀκριβῶς οὐκ ἔχω διεξελθεῖν· διάφορα γὰρ ἱστορήκασι περὶ τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως) ἀναιρεῖται, στάσεως κινηθείσης, οὐδὲ τοῦ βασιλέως ἀρκέσαντος αὐτῷ πρὸς βοήθειαν. Ἐντεῦθεν οἱ στρατιῶται κατὰ βραχὺ τῆς πρὸς Ἀλέξανδρον εὐνοίας ἀποσαλεύοντες, ἀπρόθυμοι περὶ τὰς τούτου προστάξεις ἐφαίνοντο. καὶ δέει τοῦ μὴ παθεῖν τι διὰ τὴν ῥαθυμίαν, εἰς στάσεις ἐχώρουν. συστραφέντες τε παρήγαγον Ἀντωνῖνον εἰς βασιλείαν. ἐπεὶ δὲ τὸν ὄγκον οὐκ ἐνεγκὼν τῆς ἀρχῆς, φυγῇ

κατέσπευ

κατέστησεν ἑαυτὸν ἀφανῆ, καὶ Οὐράνιός δέ τις ἐκ δουλείου γένους ἀναῤῥηθεὶς, παραχρῆμα μετὰ τῆς ἁλουργίδος Ἀλεξάνδρῳ προσήχθη, ὁ μὲν κατὰ τοῦ βασιλέως ηὐξάνετο μῖσος· ὁ δὲ ἐπὶ τοῖς πανταχόθεν περιεστῶσιν ἀπορούμενος, τῷ τε σώματι καὶ τοῖς κατὰ φύσιν λογισμοῖς ἀλλοιότερος ἦν, ὥστε καὶ φιλαργυρίας αὐτῷ νόσον ἐνσκῆψαι, καὶ χρημάτων ἐσπουδάσθαι συλλογῇ, ταῦτά τε παρὰ τῇ μητρὶ θησαυρίζειν. Ἐχόντων δὲ αὐτῷ τῶν πραγμάτων οὐχ ὑγιῶς, τὰ περὶ Παιονίαν καὶ Μυσίαν στρατεύματα, καὶ πρότερον ἀλλοτρίως πρὸς αὐτὸν διακείμενα, τότε δὴ μᾶλλον πρὸς ἀπόστασιν ἐξερέθιστο. ὁρμήσαντα δὲ εἰς νεωτερισμὸν, ἄγει Μαξιμῖνον εἰς βασιλείαν, τότε τῆς Παιονικῆς ἴλης ἐξηγούμενον. καὶ Μαξιμῖνος μὲν τὰς περὶ αὐτὸν δυνάμεις ἀγείρας, ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐξώρμησεν, ἀπαρασκεύῳ τῷ βασιλεῖ ῥᾷον οἰόμενος ἐπιθήσεσθαι. Ἀλέξανδρος δὲ, ἐν τοῖς περὶ τὸν Ῥῆνον ἔθνεσι διατρίβων, κἀκεῖσε τὰ νεωτερισθέντα μαθὼν, τῆς ἐπὶ τὴν Ῥώμην εἴχετο πορείας. ἐπαγγελλόμενος δὲ τοῖς στρατιώταις καὶ αὐτῷ Μαξιμίνῳ συγγνώμην, εἰ τοῖς ἐγχειρηθεῖσιν ἐνδοῖεν, ὡς οὐχ οἷός τε γέγονε τούτους ἀναπείθεσθαι, πάσαις ἀπογνοὺς ταῖς ἐλπίσιν, ἑαυτὸν ἐπιδέδωκε τρόπον τινὰ τῇ σφαγῇ. Μαμαία δὲ, προελθοῦσα μετὰ τῶν ὑπάρχων ἐκ τῆς αὐλῆς, ὡς δὴ τὴν ταραχὴν καταπαύσουσα, αὐτή τε κατασφάττεται, καὶ οἱ ὕπαρχοι σὺν αὐτῇ. τῆς δὲ βασιλείας ἤδη βεβαίως παρὰ Μαξιμίνου κατεχομένης, ἐν μεταμελείᾳ πάντες ἦσαν, ὡς τυραννίδα πικρὰν μετρίας ἀλλαξάμενοι βασιλείας. γένους γὰρ ὢν ἀφανοῦς, ἅμα τῷ παραλαβεῖν τὴν ἀρχὴν, ὅσα φύσει προσῆν αὐτῷ πλεονεκτήματα, τῇ τῆς ἐξουσίας ἐξηφάνιζε παῤῥησίᾳ· καὶ πᾶσιν ἀφόρητος ἦν, οὐχ ὑβρίζων εἰς τοὺς ἐν τέλει μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ πάσης ὠμότητος τοῖς πράγμασι προσιὼν, μόνους δὲ θεραπεύων τοὺς συκοφάντας, ὅσοι μάλιστα τοὺς ἀπράγμονας κατεμήνυον, ὡς ὀφείλοντάς τι τοῖς βασιλικοῖς ταμιείοις. ἤδη δὲ καὶ εἰς φόνους ἀκρίτους ἐχώρει χρημάτων ἐπιθυμίᾳ, καὶ ὅσα τῶν πόλεων ἦν, οἰκεῖα ἐποίει, μετὰ τοῦ καὶ τοὺς οἰκήτορας τῶν οὐσιῶν ἀφαιρεῖσθαι. Βαρυνομένων δὲ τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐθνῶν ἐπὶ τῇ λίαν ὠμότητι, καὶ συνταραττομένων ἐπὶ ταῖς προφανέσι πλεονεξίαις, οἱ τὴν Λιβύην οἰκοῦντες, Γορδιανὸν καὶ τὸν ὁμώνυμον τούτῳ παῖδα, βασι-

se hominum ex oculis subduxisset: & *Vranius* quidam ex seruili genere designatus, confestim vna cum purpura deductus ad Alexãdrum fuisset: conceptum quidem aduersus Imperatorem crescebat odium: ipse vero quid in circumstantibus vndique periculis faceret hæsitans, & corpore mutatus erat, & inditis a natura dotibus animi: adeo quidem, vt eum auaritiæ morbus inuaderet, totusq; colligendis pecuniis incumbẽs, apud matrem eas reconderet. Hoc modo male adfectis rebus, qui erant in Pannonia Mysiaque exercitus, alienis ab ipso iampridem animis, tũc magis ad defectionem iritabantur: ideoque ad studium rerum nouarum conuersi, MAXIMINVM ad imperium efferunt, id temporis alæ Pannonicæ ducẽ. *Maximinus.* Maximinus, omnibus copiis præsentibus coactis, in Italiam profectus est; arbitratus, se facilius Imperatorẽ adhuc imparatum adgressurum. Alexander autẽ apud sitas ad Rhenum gentes commorabatur: ibiq; rerum nouatarum accepto nuntio, Romam continuis itineribus contendebat: Quumque tam militibus, quam ipsi Maximino veniam policeretur, si a ceptis desisterent: posteaquam dicto parentes efficere non poterat, spes omnes missas faciẽs, seipsum quodam modo cædi obtulit. Mamæa vero, cũ præfectis egressa prætorio, quasi tumultum sedatura: cum præfectis & ipsa necatur. Maximino iam stabilitum detinente imperium, neminem nõ pænitebat, quod acerbam tyrannidem moderato cum imperio commutassent. Nã obscuro natus genere Maximinus, quum primum accepisset imperium, quibus a natura præditus esset eximiis dotibus, ipsa potestatis licentia prodidit: adeoque cunctis erat intolerabilis, non tantum iniuriis adficiens in dignitate cõstitutos, verumetiam cum omni crudelitate negotia tractans, solosque calumniatores colẽs, qui præsertim cupidos quietis homines deferebant, velut imperatorii fisci debitores. Auaritia denique motus, ad cædes inaudita causa progrediebatur: & quæ municipiorũ erant, sibi vindicabat; facultates præterea suas municipibus ipsis eripiens.

Quare quum subiectæ Romanis gentes crudelitatem nimiam grauiter molesteq; ferrẽt, & ob manifestas rapacitates tumultuarentur: Afri GORDIANO, eique cognomine filio, de- *Gordiani pater & filius.*

signatis Imperatoribus, quum alios Romam legatos misere, tum Valerianum, virum cõsularem; qui deinceps imperio potitus est. Senatus eo, quod actum fuerat, cupide probato; ad deiiciendum imperio tyrãnum se comparat, milites ad rebellionem concitañs, & in memoriam populo reuocans iniurias priuatim singulis, & publice illatas omnibus. Quum vniuersis hæc probarentur, e senatu XX viros deligũt, artis imperatoriæ peritos: Ex his summa cum potestate constitutis duobus, BALBINO atq; MAXIMO, præceptisque Romam ducentibus itineribus; parati ad resistendum erant. Maximino autem, post adlatos harum rerum nuntios, Romam mouente cum Maurusiis & Celticis ordinibus; Aquileiæ prçsidiarii, propter occlusas ei portas, obsidione cincti fuerunt: ipse vero, suarum partium hominibus vix tandem boni publici caussam amplexis, & eorum voluntati adsensis, qui Maximinum imperio deiicere cupiebant, ad extremum periculum redactus, filiũ militibus supplicem obtulit, veluti propter ætatem suffecturum ad eos ab ira ad commiserationem reuocandos. At quum illi maiore iracundia feruidi, iuuenem miserabiliter interfecissent, & ipsum quoq; confestim trucidassent: accedens quidam, caput a corpore recisum Romam tulit, idque signum victoriæ manifestum exhibuit. Quapropter omni metu liberati, aduentum Imperatorum ex Africa præstolabantur. Sed iisdem vi tempestatis inter nauigãdum exstinctis, GORDIANO alterius filio Senatus summam rerum tradidit: a quo tempore populus Romanus de superiori mæsticia remisit, Imperatore per scenicos gymnicosque ludos ab ea ciues auocante. Cunctis autem velut ex profundo sopore iam recreatis, aduersus Imperatorẽ clandestinæ quædam insidię parantur; Maximi & Balbini opera quibusdam in eum militibus cõcitatis: quibus insidiis detectis, tam ipsi sceleris auctores, quam alii participes nõ pauci cæduntur. Non multo post & Karthaginiẽses a beneuolentia principis alienati, *Sabianum ad imperium efferunt. Sed quũ Gordianus copias Africanas exciuisset, animis eũ eo reconciliatis, adfectatorem tyrannidis dedunt; & impetrata delictorum venia,

Balbinus & Maximus.

Gordianus iunior.

†Sabinianũ vetus alii.

λέας ἀναδείξαντες, ἔστελλον ἐν Ῥώμῃ πρέσβεις, ἄλλους τε καὶ Βαλεριανὸν, ὃς τοῦ ὑπατικοῦ τάγματος ὢν, ἐβασίλευσεν ὕστερον. ἡ δὲ σύγκλητος, τὸ πραχθὲν ἀσμενίσασα, *παρεσκευάσατο πρὸς τὴν τοῦ τυράννου καθαίρεσιν, τούς τε στρατιώτας εἰς ἐπανάστασιν ἐρεθίζουσα, καὶ τὸν δῆμον ἀναμιμνήσκουσα τῶν εἰς ἕκαστον ἰδίᾳ καὶ κοινῇ πάντων ἀδικημάτων. ἐπεὶ δὲ πᾶσι ταῦτα ἐδόκει, προχειρίζονται τῆς βουλῆς ἄνδρας εἴκοσι, στρατηγίας ἐμπείρους, ἐκ τούτων αὐτοκράτορας ἑλόμενοι δύο, Βαλβῖνον καὶ Μάξιμον· καὶ προκαταλαβόντες τὰς ἐπὶ τὴν Ῥώμην φερούσας ὁδοὺς, ἕτοιμοι πρὸς τὴν ἐπανάστασιν ἦσαν. Τοῦ δὲ Μαξιμίνου, τούτων ἀπαγγελθέντων, ἐπὶ τὴν Ῥώμην ὁρμήσαντος ἅμα τοῖς Μαυρουσίοις καὶ Κελτικοῖς τέλεσιν, οἱ μὲν τὴν Ἀκυληΐαν τεταγμένοι φυλάττειν, ἀποκλείσαντες αὐτῷ τὰς πύλας, ἐς πολιορκίαν καθίσταντο. τῶν δὲ *συναιρομένων αὐτῷ, μόλις τὸ κοινῇ λυσιτελοῦν ἑλομένων, συμφρονησάντων τε τοῖς καθελεῖν τὸν Μαξιμῖνον ἐσπουδακόσιν, εἰς ἔσχατον ἐληλακὼς κινδύνου, προσάγει τὸν παῖδα τοῖς στρατιώταις ἱκέτην, ὡς ἀρκέσοντα διὰ τὴν ἡλικίαν εἰς οἶκτον ἐκ τῆς ὀργῆς αὐτοὺς μεταστῆσαι. τῶν δὲ θυμῷ μείζονι τόν τε νέον οἰκτρῶς ἀνελόντων, καὶ αὐτὸν παραχρῆμα κατασφαξάντων, ἐπελθών τις, καὶ τὴν κεφαλὴν χωρίσας τοῦ σώματος, ἐπὶ τὴν Ῥώμην *ἀπήγαγε, σημεῖον ἐμφανὲς τοῦτο τῆς νίκης ποιούμενος. ταύτῃ τοίνυν ἀπαλλαγέντες τοῦ δέους, τὴν ἐκ Λιβύης τῶν βασιλέων ἀνέμενον ἄφιξιν. Τῶν δὲ βίᾳ χειμῶνος ἐν τῷ πλεῖν ἀπολομένων, Γορδιανῷ, θατέρου τούτων ὄντι παιδὶ, τὴν τῶν ὅλων ἡγεμονίαν ἡ γερουσία παρέδωκεν. ἀφ᾽ οὗ τῆς προλαβούσης κατηφείας ὁ Ῥωμαίων ἀνίετο δῆμος, τοῦ βασιλέως σκηνικοῖς τε καὶ γυμνικοῖς ἀγῶσι τοὺς πολίτας *ἀπαγαγόντος. Πάντων δὲ ὥσπερ ἐκ κάρου βαθέος ἀνασφηλάντων, ἐπιβουλὴ κατὰ τοῦ βασιλέως λαθραία συνίσταται, Μαξίμου καὶ Βαλβίνου στρατιώτας αὐτῷ τινὰς ἐπαναστησάντων. ἧς φωραθείσης, αὐτοί τε οἱ τῆς σκευωρίας ἄρξαντες ἀναιροῦνται, καὶ τῶν κοινωνησάντων αὐτοῖς οἱ πολλοί. Μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ καὶ Καρχηδόνιοι, τῆς τοῦ βασιλέως εὐνοίας ἀλλοτριωθέντες, *Σαβιανὸν εἰς βασιλείαν προάγουσι. Γορδιανοῦ δὲ κινήσαντος τὰς ἐν Λιβύῃ δυνάμεις, ἐπανελθόντες πρὸς αὐτὸν τῇ γνώμῃ, τὸν μὲν ἐπιθέμενον τῇ τυραννίδι παραδιδόασι, συγγνώμης δὲ τυχόντες,

τὴν προ-

τῶν περιεχόντων αὐτοὺς κινδύνων ἠλευθερώθησαν. Ἐν τούτῳ δὴ πρὸς γάμον ἄγεται Γορδιανὸς Τιμησικλέους θυγατέρα, τῶν ἐπὶ παιδείᾳ διαβοήτων ἀνδρός. ὃν ὕπαρχον τῆς αὐλῆς ἀναδείξας, ἔδοξε τὸ διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας τῇ κηδεμονίᾳ τῶν πραγμάτων ἐλλεῖπον ἀναπληροῦν. Ἤδη δὲ τῆς βασιλείας οὔσης ἐν ὀχυρῷ, Πέρσαι τοῖς κατὰ τὴν ἑῴαν ἔθνεσιν ἐπιέναι προσεδοκῶντο, τὴν ἀρχὴν Σαπώρου παραλαβόντος μετὰ Ἀρταξέρξην, τὴν ἀπὸ Παρθυαίων αὖθις εἰς Πέρσας τὴν ἀρχὴν μεταστήσαντα. μετὰ γὰρ [τὸν] Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου, καὶ τοὺς διαδεξαμένους τὴν Μακεδόνων ἀρχήν, Ἀντιόχου τῶν ἄνω σατραπειῶν ἄρχοντος, Ἀρσάκης ὁ Παρθυαῖος διὰ τὴν εἰς τὸν ἀδελφὸν Τηριδάτην ὕβριν ἀγανακτήσας, πόλεμον πρὸς τὸν Ἀντιόχου σατράπην ἀράμενος, αἰτίαν δέδωκε Παρθυαίοις ἐκβαλοῦσι Μακεδόνας, εἰς ἑαυτοὺς τὴν ἀρχὴν περιστῆσαι. τότε τοίνυν ἐπὶ Πέρσας ὁ βασιλεὺς ᾔει παρασκευῇ τῇ πάσῃ. τοῦ δὲ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ δόξαντος ἐν τῇ πρώτῃ μάχῃ κεκρατηκέναι, Τιμησικλῆς ὁ τῆς αὐλῆς ὕπαρχος τελευτήσας, ἠλάττωσε πολὺ τῷ βασιλεῖ τὴν ἐπὶ τῇ ἀσφαλείᾳ τῆς ἡγεμονίας πεποίθησιν. Φιλίππου γὰρ ὑπάρχου προχειρισθέντος, κατὰ βραχὺ τὰ τῆς εἰς τὸν βασιλέα τῶν στρατιωτῶν εὐνοίας ὑπερρύη. ὁρμώμενος γὰρ ἐξ Ἀραβίας ἔθνους χειρίστου, καὶ οὐδὲ ἐκ τοῦ βελτίονος εἰς τύχης ἐπίδοσιν προελθών, ἅμα τῷ παραλαβεῖν τὴν ἀρχήν, εἰς ἐπιθυμίαν βασιλείας ἐξήφθη, καὶ τῶν στρατιωτῶν τοὺς εἰς τὸ νεωτερίζειν ἐπιρρεπεῖς οἰκειούμενος, ἐπεὶ τὴν τῶν στρατιωτικῶν σιτήσεων συγκομιδὴν δαψιλῆ οὖσαν εἶδεν, ἔτι τοῦ βασιλέως περὶ Κάρρας καὶ Νίσιβιν σὺν τῷ στρατῷ διατρίβοντος, αὐτὸς ἐνδοτέρω τὰς ναῦς, αἳ τὴν στρατιωτικὴν τροφὴν εἶχον, εἰσιέναι διέταττεν, ὡς ἂν ἡ στρατιὰ λιμῷ πιεζομένη καὶ ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων, ἀνασταίη πρὸς στάσιν. Ἔκβασις δὲ εἰς ἔργον αὐτῷ τῆς σκέψεως. οἱ στρατιῶται, πρόφασιν τὴν τῶν ἀναγκαίων ἔνδειαν ποιησάμενοι, σὺν οὐδενὶ κόσμῳ τὸν Γορδιανὸν περιστάντες, ὡς αἴτιον τῆς τοῦ στρατοπέδου φθορᾶς ἀναιροῦσι, Φιλίππῳ τὴν ἁλουργίδα κατὰ τὸ συγκείμενον περιθέντες. ὁ δὲ πρὸς μὲν Σαπώρην ἔθετο φιλίαν ἐνώμοτον· λύσας δὲ τὸν πόλεμον, ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐξώρμα, τοὺς μὲν στρατιώτας ἁδραῖς διαδόσεσι θεραπεύων, εἰς δὲ τὴν Ῥώμην ἐκπέμπων τούς, ὅτι νόσῳ τετελεύτηκε Γορδιανός, ἀγγελοῦντας. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο, τοὺς ἐν τέλει τῆς βουλῆς λόγοις ἐπιεικέσιν ὑπαγαγόμενος,

periculis imminentibus erepti sunt. Dum hæc geruntur, Gordianus vxorem ducit † Timesiclis filiam, nobilis ex doctrina viri. quem vbi præfectum prætorii creasset, visus est id, quod curationi rerũ propter ætatem ipsius sane teneram deesset, supplere. Iam confirmato imperio, Persæ adgressuri nationes orientales exspectabantur; quod regnum eorum Sapores accepisset post Artaxerxem, qui Parthis illud ereptum rursus ad Persas transtulerat. Nam post Alexandrum, Philippi filium, & huius in imperio Macedonũ successores, Antiocho superioribus illis satrapiis imperante, Arsaces Parthus, propter illatã fratri Teridati cõtumeliam, bello aduersus Antiochi satrapam suscepto, Parthis auctor fuit, vt eiectis Macedonibus, regnũ sibi vindicarent. Imperator igitur, vniuerso cum adparatu, contra Persas mouet. Quumque Romanus exercit⁹ primo proelio superior exstitisse visus esset, Timesicles præfectus prætorio vita functus, non parum Imperatoris de securitate regni fiduciã imminuit. Nam Philippo in eius locum suffecto, paullatim beneuolentia militum erga imperatorem exstincta est. Ortus enim Philippus ex Arabia, gente nequissima, nec meliori ratione fortunam ad ampliorem progressus, vt primum hunc magistratum accepit, ad imperii se conuertit adfectationem: conciliansque sibi milites ad res nouas propensos, quod militares annonas abunde conuehi cerneret, Imperatore propter Carras & Nisibin adhuc cum exercitu hærente; naues, quæ cõmeatum militarem continebant, ad interiora penetrare iussit: vt fame pressus & inopia rerum necessariarum exercitus, ad seditionem se commoueret. Euentus cõsilio respondit. Milites, arrepta de penuria commeatus occasione, Gordianum, nulla decori ratione habita circumuentum, veluti cuius culpa periret exercitus, interficiunt; & PHILIPPVM ex composito purpura vestiunt. Is, sacramentis interuenientibus amicitia cum Sapore constituta, belloque sopito, Romam proficiscitur; militum animos amplis largitionibus demulcens, Romamque nuntios mittens, qui Gordianum morbo exstinctum dicerent. Vbi Romam venisset, ordinis senatorii viris oratione benigna sibi conciliatis,

† Misitheũ alii vocant, corrupte.

Philippus, XXIX

magistratus amplissimos hominibus sibi cōiunctissimis tradendos statuit. Itaq; Priscum fratrē Syriacis exercitibus præfecit, Seueriano genero Mysiæ Macedoniæque copiis creditis. Hoc modo stabili se potiturū imperio arbitratus, ipse contra *Carpos* expeditionem suscepit, qui iam Istro vicina loca populabantur. Proelio conserto, quum impressionem barbari non sustinerent; fuga quoddā ad castellum facta, obsidebantur. Vbi suos hinc inde dispersos rursus colligi cernerēt, receptis animis egressi, Romanum in exercitū irruebant. Sed quod impetum Maurorum ferre non possent, mentionem pangendi foederis iniecerunt: quibuscum Philippus eo non difficulter inito, discessit. Quū autem rerum perturbationes eodem tempore plures incidissent, orientales quidem partes tum exactionibus tributorum grauatæ, tum quod Priscus iis nationibus cum imperio præesse iussus, intolerabilis omnib. esset; ideoq; nouas ad res conuersæ, † *Tapianum* ad summā rerū prouexerunt; itidemq; Mysorū & Pānoniorum legiones *Marinum*. Ob has res conturbato Philippo, Senatumq; rogante, vel opem ad rerū præsentem statum sibi ferrent; vel, si suum eis displiceret imperium, hoc se abdicarent: nemine prorsus quidquam respondente, Decius familia dignitateq; præstans, & omni preterea virtutum genere ornatus, frustra dixit ob hæc eum trepidare. Quippe leui momēto futurum, vt per se ipsa hæc euanescerent; quod nulla possent ex parte stabilitatem aliquam habere. His Decii coniecturis, quas ex ipso rerum vsu sumserat, licet euentus reapse respondisset, Tapiano Marinoque non magno labore deturbatis: nihilo tamē minus in metu Philippus versabatur, qui odiū militum erga tribunos & duces in iis locis perspectū haberet. Itaq; Decium obsecrabat, vt earum legionum, quæ essent in Mysia Pannoniaque, imperium susciperet. Illo recusante, quod istuc neque sibi, neque Philippo expedire duceret; Thessalica, quam vocant, persuasione Philippus vsus, quæ esset cū coactione coniuncta, hominem ablegat in Pannoniā, castigaturū ibi Marini factionis complices. At illorum locorum milites, quū Decium viderent ad eos multandos venire, qui deliquerant: cōsultius sibi fore

† Papianū: al. Iotapianum.

ᾠήθη δεῖν τὰς μεγίστας τῶν ἀρχῶν τοῖς οἰκειότατα πρὸς αὐτὸν ἔχουσι παραδοῦναι. καὶ Πρῖσκον μὲν, ἀδελφὸν ὄντα, τῶν κατὰ Συρίαν προεστήσατο στρατοπέδων, Σεβηριανῷ δὲ τῷ κηδεστῇ τὰς ἐν Μυσίᾳ καὶ Μακεδονίᾳ δυνάμεις ἐπίστευσε. Τούτῳ δὲ βεβαίως ἕξειν τὴν ἀρχὴν οἰηθεὶς, αὐτὸς ἐπὶ Κάρπους ἐστράτευεν, ἤδη τὰ περὶ τὸν Ἴστρον λῃσαμένους. μάχης δὲ γενομένης, οὐκ ἐνεγκόντες οἱ βάρβαροι τὴν προσβολὴν, εἴς τι φρούριον συμφυγόντες, ἐν πολιορκίᾳ καθίσταντο. θεασάμενοι δὲ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἄλλους ἄλλῃ διασπαρέντας, αὖθις συνειλεγμένους, ἅμα τε ἀνεθάῤῥησαν, καὶ ὑπεξελθόντες, τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατοπέδῳ συνέπιπτον. οὐχ ὑποστάντες δὲ τὴν τῶν Μαυρουσίων ὁρμὴν, λόγους περὶ σπονδῶν ἐποιήσαντο· οἷς ὁ Φίλιππος ῥᾷον *θέλων ἀνεχώρει. Πολλῶν δὲ κατὰ τοῦτον ἐμπεσουσῶν ταραχῶν τοῖς πράγμασι, τὰ μὲν κατὰ τὴν ἑῴαν* τῇ τῶν φόρων εἰσπράξει, καὶ τῷ Πρῖσκον, ἄρχειν τῶν ἐκεῖσε καθεσταμένον ἐθνῶν, ἀφόρητον ἅπασιν εἶναι, βαρυνόμενα, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὸ νεωτερίζειν τραπέντα, *τὸν Παπιανὸν παρήγαγον εἰς τὴν τῶν ὅλων ἀρχήν· τὰ δὲ Μυσῶν *πράγματα καὶ Παιόνων, Μαρῖνον. Συνταραχθέντος δὲ ἐπὶ τούτοις Φιλίππου, καὶ δεομένου τῆς γερουσίας ἢ συλλαβέσθαι οἱ πρὸς τὰ καθεστῶτα, ἢ γοῦν, εἰ τῇ αὐτοῦ δυσαρεστοῖεν ἀρχῇ, ταύτης ἀφεῖναι· μηδενὸς δὲ τοπαράπαν *ἀποκρινομένου, Δέκιος καὶ γένει προέχων καὶ ἀξιώματι, προσέτι δὲ καὶ πάσαις διαπρέπων ταῖς ἀρεταῖς, μάτην ἔλεγεν αὐτὸν ἐπὶ τούτοις ἀγωνιᾶν· ῥᾷον γὰρ ἐν ἑαυτοῖς ταῦτα διαφθαρήσεσθαι, τὸ βέβαιον ἔχειν οὐδαμόθεν δυνάμενα. ἐκβάντων δὲ εἰς ἔργον ὧν ὁ Δέκιος ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων ἐτεκμήρατο πείρας, *τοῦ Παπιανοῦ τε καὶ Μαρίνου σὺν οὐ πολλῷ πόνῳ καθαιρεθέντων, οὐδὲν ἧττον ἐν φόβοις ὁ Φίλιππος ἦν, τὸ τῶν στρατιωτῶν μῖσος περὶ τοὺς ἐκεῖσε ταξιάρχους καὶ ἡγεμόνας εἰδώς. παρεκάλει τοίνυν τὸν Δέκιον τῶν ἐν Μυσίᾳ καὶ Παιονίᾳ ταγμάτων ἀναδέξασθαι τὴν ἀρχήν. τοῦ δὲ διὰ τὸ καὶ ἑαυτῷ καὶ Φιλίππῳ ταῦτα ἀξύμφορα ἡγεῖσθαι παραιτουμένου, τῇ Θετταλικῇ λεγομένῃ πειθανάγκῃ χρησάμενος, ἐκπέμπει κατὰ τὴν Παιονίαν αὐτὸν, σωφρονιοῦντα τοὺς ἐκεῖσε τὰ Μαρίνου φρονήσαντας. οἱ δὲ ταύτῃ στρατιῶται, τὸν Δέκιον ὁρῶντες τοῖς ἡμαρτηκόσιν ἐπεξιόντα, κάλλιον εἶναι σφίσιν

ἡγήσαντο,

ἡγήσαντο, καὶ τὸν παρὰ πόδας ἀποσείσασθαι κίνδυνον, καὶ ἅμα προστήσασθαι μόναρχον, ὃς καὶ τῶν κοινῶν ἂν ἐπιμεληθείη κρεῖττον, καὶ οὐ σὺν πόνῳ περιέσεσθαι Φιλίππου πολιτικῇ τε ἀρετῇ καὶ πολεμικῇ πείρᾳ προήκων. Περιθέντες οὖν αὐτῷ τὴν ἁλουργίδα, καὶ ἐφ' ἑαυτῷ λοιπὸν ὀρρωδοῦντα, πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων καὶ ἄκοντα συνωθοῦσι κηδεμονίαν. Φίλιππος τοίνυν, τῆς [τοῦ] Δεκίου προσαγγελθείσης ἀναρρήσεως αὐτῷ, τὰ στρατόπεδα συναγαγὼν, ἤλαυνεν ὡς ἐπιθησόμενος. οἱ δὲ σὺν τῷ Δεκίῳ, καίπερ πολλῷ πλείους εἶναι τοὺς ἐναντίους εἰδότες, ὅμως ἐθάρρουν, τῇ [τοῦ] Δεκίου πεποιθότες ἐπιστήμῃ καὶ περὶ πάντα προνοίᾳ. συμπεσόντων δὲ τῶν στρατοπέδων ἀλλήλοις, καὶ τοῦ μὲν τῷ πλήθει, τοῦ δὲ τῇ στρατηγίᾳ πλεονεκτοῦντος, ἔπεσον μὲν ἐκ τῆς Φιλίππου μερίδος πολλοί· καὶ αὐτὸς δὲ σὺν αὐτοῖς ἀναιρεῖται, καὶ τοῦ παιδὸς, ὃν ἔτυχε τῇ τοῦ καίσαρος ἀξίᾳ τιμήσας, ἀποσφαγέντος. οὕτω μὲν οὖν Δέκιος τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς ἐγένετο κύριος. Τῶν δὲ πραγμάτων διὰ τὴν Φιλίππου περὶ πάντα ἐκμέλειαν ταραχῆς πληρωθέντων, Σκύθαι τὸν Τάναϊν διαβάντες, ἐλῄζοντο τὰ περὶ τὴν Θρᾴκην χωρία. οἷς ἐπεξελθὼν Δέκιος, καὶ ἐν πάσαις κρατήσας ταῖς μάχαις, παρελόμενος δὲ καὶ τῆς λείας, ἣν ἔτυχον εἰληφότες, ἀποκλείειν αὐτοῖς ἐπειρᾶτο τὴν οἴκαδε ἀναχώρησιν, διαφθεῖραι πανωλεθρίᾳ διανοούμενος, ὡς ἂν μὴ καὶ αὖθις ἑαυτοὺς συναγαγόντες ἐπέλθοιεν. Γάλλον δὲ ἐπιστήσας τῇ τοῦ Τανάιδος ὄχθῃ, μετὰ δυνάμεως ἀρκούσης, αὐτὸς τοῖς λειπομένοις ἐπῄει. χωρούντων δὲ τῶν πραγμάτων αὐτῷ κατὰ νοῦν, εἰς τὸ νεωτερίζειν ὁ Γάλλος τραπεὶς, ἐπικηρυκεύεται πρὸς τοὺς βαρβάρους, κοινωνῆσαι τῆς ἐπιβουλῆς τῆς κατὰ Δεκίου παρακαλῶν. ἀσμενέστατα δὲ τὸ προσταχθὲν δεξαμένων, ὁ Γάλλος μὲν τῆς ἐπὶ τοῦ Τανάιδος ὄχθη φυλακῆς εἴχετο, οἱ δὲ βάρβαροι διελόντες αὑτοὺς τριχῇ, διέταξαν ἔν τινι τόπῳ τὴν προτέραν μοῖραν, οὗ προβέβλητο τέλμα. τοῦ Δεκίου δὲ τοὺς πολλοὺς αὐτῶν διαφθείραντος, τὸ δεύτερον ἐπεγένετο τάγμα. τραπέντος δὲ καὶ τούτου, ἐκ τοῦ τρίτου τάγματος ὀλίγοι πλησίον τοῦ τέλματος ἐπεφάνησαν. τοῦ δὲ Γάλλου διὰ τοῦ τέλματος ἐπ' αὐτοὺς ὁρμῆσαι τῷ Δεκίῳ σημήναντος, ἀγνοίᾳ τῶν τόπων ἀπερισκέπτως ἐπελθὼν, ἐμπαγείς τε ἅμα τῇ σὺν αὐτῷ δυνάμει τῷ πηλῷ, καὶ πανταχόθεν

putabant, si & periculum, quod ante pedes esset, amolirentur; & eadem opera principem summæ reipublicæ præficerent, qui eam melius gereret, & absque labore superior futurus esset; vt qui ciuili virtute pariter, & vsu militari Philippum anteiret. Igitur amictum purpura DECIVM, & sibi iam metuentem, ad procurationem rerum vel inuitum compellunt. Philippus, accepto de adpellatione Decii nuntio, coactis exercitibus, velut hostem adgressurus, in eum mouit. Qui vero stabant a Decio milites, licet ab aduersariis numero se vinci nossent; tamē Decii tam peritia, quā in omnibus rebus prouidentia freti, fidentibus animis erant. Vbi concurrissent exercitus, altero nomine multitudinis, altero ducis superiore: cōplures a Philippi partibus ceciderūt; inter quos & ipse cum filio, quē Cæsaris dignitate cohonestauerat, cæsus fuit. Hoc modo Decius summo potitus est imperio. Quia vero plenæ perturbationis res erant, ob inertem Philippi secordiam in omnibus: Scythę Tanaim transgressi, vicina Thraciæ loca prædis agendis infestabant: quos adgressus Decius, & omnibus proeliis superior, præda quoque recepta, qua potiti fuerant, quo minus domum reuerterētur, iter eis occludere conabatur, & vniuersos ad internecionem delere cogitabat, ne denuo coactis copiis irruerent. Quumque Gallum ad Tanaidis ripam, satis magnis cum copiis, collocasset; ipse cum reliquis ad hostem propius accedebat. Rebus ex animi sententia succedentibus, Gallus ad moliēdum res nouas cōuersus, ablegatis ad barbaros suis, vt in societatem insidiarum aduersus Decium venirēt, hortabatur. Illis cupidissime, quod imperatum erat, accipiētibus; Gallus quidem custodiendæ ripæ Tanaidis intentus erat; barbari vero, trifariam diuisi, quodam in loco primā aciem instructam collocabāt, quem locum palus quædam a frōte muniebat. Vbi multos ex eis Decius interemisset, legio secunda superuenit: qua ipsa quoque in fugam acta, pauci quidam ex acie tertia propter paludem conspecti sunt. Ibi quum Gallus Decio significasset, vt eos per ipsam paludem inuaderet: imprudenter, ob locorum ignorationem, progressus; & cum copiis, quas secum ducebat, in luto defixus; & a barbaris

vndiq; telis petitus, cum iis quos propter se habebat, nemine prorsus euadendi facultatem nancto, periit. Ac Decius quidem optime administrato regno, huiusmodi vitæ finem habuit. GALLVS vero, quum ad imperium peruenisset, ac VOLVSIANVM filium Augustum adpellasset, tantumque non clamaret, Decium cum exercitu suis insidiis perditum; prosperæ barbarorum res incrementum ceperunt. Non enim cum præda tantum Gallus eis, vt suos intra fines redirent, permisit: verumetiam quotannis certam pecuniæ summam dare promisit, & ex captiuis nobilissimum quemque per vim abduci passus est; quorum plerique capta Thraciæ Philippopoli, hostium in potestatem venerant. His rebus in hunc modum gestis, Romam Gallus venit, magnos ob cõstitutam cum barbaris pacem spiritus gerens. Ac initio quidem, imperii Deciani memoriam cum honore ac beneuolentia vsurpabat, & alterum ex filiis eius superstitem adoptabat: sed progressu temporis veritus, ne qui rerum nouarum studiis adsueti, regiarum in Decio virtutum memoriam aliquando suis cum animis repetentes, eius filio summam rerum traderent; mortem homini per insidias parat, nec adoptionis vlla, nec honesti ratione habita. Quum autem neglig ẽter imperium Gallus administraret, primum quidem *Scythæ* nationibus sibi finitimis turbas dabant: deinde paullatim progressi, ad ipsum vsque mare sita rapinis exhauriebant: adeo quidem, vt nulla Romanæ dicionis gens ab eis non vastata manserit: sed omnia prope dixerim opida destituta mœnibus, & iisdem munitorum magna pars, capta fuerint. Nec minus bello, quod vndique scaturiendo velut emerserat, lues etiam pestilens in opidis atque vicis subsequuta, quidquid erat humani generis reliquum, absumsit: ac numquam sane superioribus ea sæculis tantam hominum stragem ediderat. Hoc rerum statu, quum Imperatores rempublicam tueri non possent, & omnia extra Romam posita negligerent: rursus *Gotthi*, & *Borani*, & *Vrugundi*, & *Carpi*, ciuitates in Europa diripiebant; quidquid eis superabat, sibi auferẽtes.

ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀκοντιζόμενος, μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διεφθάρη, διαφυγεῖν οὐδενὸς δυνηθέντος. Δεκίῳ μὲν οὖν ἄριστα βεβασιλευκότι τέλος τοιόνδε συνέβη. Παρελθόντος δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Γάλλου, καὶ συναναδείξαντος ἑαυτῷ τὸν παῖδα *Βολουσιανὸν βασιλέα, μόνον τε οὐχὶ βοῶντος ὡς ἐξ ἐπιβουλῆς αὐτοῦ Δέκιος μετὰ τοῦ στρατεύματος διεφθάρη, τὰ τῆς εὐημερίας τῶν βαρβάρων αὔξησιν ἐλάμβανεν. οὐ γὰρ μόνον ἐπανελθεῖν αὐτοῖς ἐς τὰ οἰκεῖα ξυνεχώρει μετὰ τῆς λείας ὁ Γάλλος, ἀλλὰ καὶ χρημάτων τι μέτρον ἔτους ἑκάστου χορηγεῖν ὑπέσχετο, καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις, οἳ μάλιστα τῶν εὐπατριδῶν ἦσαν, ἐνεδίδου κατ' ἐξουσίαν ἀπάγειν· ὧν οἱ πλείους ἐκ τῆς ἐν Θρᾴκῃ Φιλιππουπόλεως ἁλούσης ἔτυχον εἰλημμένοι. Ταῦτα οὖν οὕτως ὁ Γάλλος διῳκηκὼς, εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο, μέγα φρονῶν ἐπὶ τεθείσῃ πρὸς τοὺς βαρβάρους εἰρήνῃ· καὶ τὴν μὲν ἀρχὴν εὐφήμως τῆς Δεκίου βασιλείας ἐμέμνητο, καὶ τὸν ἕνα περιόντα τῶν αὐτοῦ παίδων ἐποιεῖτο· χρόνου δὲ προϊόντος, εἰς δέος καταστὰς μήποτέ τινες τῶν εἰς τὰ πράγματα νεωτερίζειν εἰωθότων, εἰς μνήμην τῶν Δεκίου βασιλικῶν ἀρετῶν ἀναφέροντες, τῷ τούτου παιδὶ τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν παραδοῖεν, ἐπιβουλεύει θάνατον αὐτῷ, οὔτε τῆς ποιήσεως, οὔτε τοῦ καλῶς ἔχοντος λόγον τινὰ ποιησάμενος. Ἐκμελῶς δὲ τοῦ Γάλλου τὴν ἀρχὴν μεταχειριζομένου, Σκύθαι πρῶτοι μὲν τὰ πλησιόχωρα σφίσι συνετάραττον ἔθνη· προϊόντες δὲ ὁδῷ, καὶ τὰ μέχρι θαλάττης αὐτῆς ἐλῄζοντο· ὥστε μηδὲ ἓν ἔθνος Ῥωμαίοις ὑπήκοον ἀπόρθητον ὑπὸ τούτων καταλειφθῆναι, πᾶσαν δὲ ὡς εἰπεῖν ἀτείχιστον πόλιν, καὶ τῶν ὠχυρωμένων τείχεσι τὰς πλείους ἁλῶναι. οὐχ ἧττον δὲ τοῦ πολλαχόθεν ἐπιβρύσαντος πολέμου καὶ ὁ λοιμὸς πόλεσί τε καὶ κώμαις ἐπιγενόμενος, εἴ τι λελειμμένον ἦν ἀνθρώπειον γένος, διέφθειρεν, οὔπω πρότερον ἐν τοῖς φθάσασι χρόνοις τοσαύτην ἀνθρώπων ἀπώλειαν ἐργασάμενος. Ἐν τούτοις δὲ τῶν πραγμάτων ὄντων, καὶ τῶν κρατούντων οὐδαμῶς οἵων τε ὄντων ἀμύνειν τῷ πολιτεύματι, πάντα δὲ τὰ τῆς Ῥώμης ἔξω περιορώντων, αὖθις Γότθοι καὶ Βορανοὶ καὶ Οὐρουγοῦνδοι καὶ Κάρποι τὰς κατὰ τὴν Εὐρώπην ἐληΐζοντο πόλεις, εἴ τι περιλελειμμένον ἦν, οἰκειούμενοι.

Πέρσαι

Πέρσαι δὲ τὴν Ἀσίαν ἐπῄεσαν, τήν τε μέσην καταστρεφόμενοι τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ Συρίαν προϊόντες, ἄχρι καὶ Ἀντιοχείας αὐτῆς· ἕως εἷλον καὶ ταύτην, τῆς ἑῴας πάσης μητρόπολιν οὖσαν· καὶ τοὺς μὲν κατασφάξαντες τῶν οἰκητόρων, τοὺς δὲ αἰχμαλώτους ἀπαγαγόντες, ἅμα λείας ἀναριθμήτῳ πλήθει οἴκαδε ἀπῄεσαν, πᾶν ὁποῖον ἴδιον ἢ δημόσιον τῆς πόλεως οἰκοδόμημα διαφθείραντες, οὐδενὸς παντάπασιν ἀντιστάντος. Πέρσαις μὲν οὖν *ἐξεγένετο ῥᾳδίως τὴν Ἀσίαν κατακτήσασθαι πᾶσαν, εἰ μὴ τῇ τῶν λαφύρων ὑπερβολῇ περιχαρεῖς γεγονότες, ἀσμένως ταῦτα περισῶσαι καὶ ἀπαγαγεῖν οἴκοι διενοήθησαν. Τῶν δὲ Σκυθῶν ὅσοι ἦν τῆς Εὐρώπης ἐν ἀδείᾳ πολλῇ νεμομένων, ἤδη δὲ καὶ διαβαινόντων εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ τὰ μέχρι Καππαδοκίας καὶ Πεσσινοῦντος καὶ Ἐφέσου λῃσαμένων, Αἰμιλιανὸς Παιονικῶν ἡγούμενος τάξεων, ἀτόλμους ὄντας τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν στρατιώτας ἀντιστῆναι τῇ τῶν βαρβάρων εὐημερίᾳ, παραθαρσύνας ὡς οἷός τε ἦν, καὶ τοῦ [τῶν] Ῥωμαίων ἀξιώματος ἀναμνήσας, ἐπιτίθεται τοῖς εὑρεθεῖσιν ἐκεῖσε βαρβάροις ἀπροσδοκήτως· καὶ τοὺς πολλοὺς ἀνελών, ἤδη δὲ καὶ ἐπὶ τὴν ἐκείνων γῆν τοὺς στρατιώτας διαβιβάσας, καὶ παραδόξως πᾶν τὸ προσπεσὸν διαφθείρας, παρὰ πᾶσάν τε ἐλπίδα τοὺς Ῥωμαίοις ὑπηκόους τῆς ἐκείνων μανίας ἐλευθερώσας, αἱρεῖται παρὰ τῶν τῇδε στρατιωτῶν αὐτοκράτωρ. συναγαγὼν δὲ τὰς αὐτόθι δυνάμεις, ἐκ τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων νίκης ἐρρωμενεστέρας γεγενημένας, ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἤλαυνεν, ἀπαρασκεύῳ τῷ Γάλλῳ βουλόμενος εἰς μάχην ἐλθεῖν. ὁ δὲ, τῶν κατὰ τὴν ἑῴαν πεπραγμένων *ἀνήκοος ὤν, αὐτὸς μὲν τοῖς παρατυχοῦσι παρεσκευάζετο· Βαλεριανὸν δὲ ἔστελλε τὰ ἐν Κελτοῖς καὶ Γερμανοῖς τάγματα οἴσοντα. μετὰ πολλοῦ δὲ τάχους Αἰμιλιανοῦ τῇ Ἰταλίᾳ προσαγαγόντος, ἐπειδὴ πλησίον ἀλλήλων γέγονε τὰ στρατεύματα, πολλῷ τὸν Γάλλον ἐλαττούμενον ταῖς δυνάμεσιν ὁρῶντες οἱ σὺν αὐτῷ, καὶ ἅμα πρὸς τὸ ἐκμελὲς καὶ ἀνειμένον τοῦ ἀνδρὸς ἀποβλέποντες, ἀναιροῦσιν αὐτὸν μετὰ τοῦ παιδός· καὶ προσχωρήσαντες Αἰμιλιανῷ, κρατύνειν ἔδοξαν αὐτῷ τὴν ἀρχήν. Βαλεριανοῦ δὲ μετὰ τῶν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις δυνάμεων ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐλαύνοντος, καὶ σὺν πολλῷ πλήθει τὸν Αἰμιλιανὸν καταπολεμῆσαι προθυμουμένου,

Persæ vero in Asiam pedem intulerũt, tum Mesopotamiã excidio dantes, tum in Syriam progredientes, ad ipsam vsque Antiochiam: donec & illam cepere totius oriẽtis metropolim, & incolis eius partim cæsis, partim in seruitutem abductis, infinita cum prædæ copia domum discesserunt; omnibus tam priuatis, quã publicis ciuitatis ædificiis, nullo penitus resistente, dirutis. Ac Persis quidem in procliui fuisset tota potiri Asia, si non ob immẽsam vim spoliorum lætabundi, libenter ea seruare, domumque deportare maluissent. *Scythæ* vero, quum quidquid occuparant in Europa, securi plane possiderent, & iam in Asiam quoque transgressi essent, omniaque ad Cappadociam, & Pesinuntem, & Ephesum vsque diripuissent: AIMILIANVS, legionum Pannoniæ dux, militibus suis, qui parum animi ad resistendum prosperæ barbarorum fortunæ habebãt, quanto poterat opere confirmatis, & dignitate populi Romani eis in memoriam reuocata: præter exspectationem barbaros, in iis locis repertos, adgressus est. Quumq; magnam eorum partem occidisset, milites in barbaricum transduxisset; quidquid habuisset obuium, necopinanter exitio dedisset; præter omnẽ deniq; spem, imperio Romano subiectos ipsorum furore liberasset: a militibus illis Imperator eligitur. Itaq; coactis eorum locorum copiis, quæ iam ex parta cõtra barbaros victoria confirmatiores animis erant factæ; Italiã versus mouit, cum imparato Gallo manũ conserturus. qui per orientẽ gesta quum inaudisset, iis ipse copiis, quas habebat ad manũ, semet armabat; & Valerianum, Celticas atque Germanicas legiones adlaturũ, ablegabat. Quũ magna celeritate suos Aimilianus in Italiam adduxisset, propeque se constitissent exercitus: qui cũ Gallo milites erant, amplitudine copiarũ hunc longe inferiorem esse videntes, & simul ad hominis ignauiam negligentiamque respicientes, eum cum filio necant: quorum quidem in partes Aimiliani transitione, stabilitum illius imperium videbatur. Sed Valeriano cũ transalpinis viribus in Italiã pergente, magnaq; cũ hominum multitudine alacriter Aimilianum debellare cogitante;

quod hunc sui potius militari, quam imperatorio more res adgredi cernerent, veluti non idoneum regno, de medio tollunt. VALERIANVS, de communi omnium sentẽtia summum imperium adeptus, magno studio rebus recte constituendis incumbebat. *Scythis* autem suis ex sedibus egressis, & præter hos *Marcomannis* quoque per irruptiones finitima Romano imperio loca deprædantibus, ad extremum redacta periculũ Thessalonica fuit: cuius obsidione vix magno labore soluta, fortiter hosti resistentibus iis, qui in vrbe erant; vniuersa turbis Græcia torquebatur. Athenienses, reficiendo muro studebant; cui ab eo tempore, quo dirutus a Sulla fuerat, nulla erat adhibita cura: Peloponesii, muro Isthmum obstruebãt. Publicæ vero ab omni Græcia, tutandæ caussa regionis, excubiæ habebãtur. Valerianus, animaduerso periculo, quod imperio Romano cunctis ex partibus immineret, GALLIENVM filium imperii consortem deligit: & quod vndique publicæ res infestarentur, ipse versus orientem mouet, vt *Persis* resisteret; Europæos exercitus filio tradit, cohortatus eum, cum iis vt copiis semet irruentibus vndique barbaris opponeret. Gallienus, videns *Germanicas gentes* ceteris infestiores esse, quæ adcolas Rheni Celticas nationes acrius vexarent, hanc partem sibi propugnandam ab hostibus sumit; aliis, qui per Italiam, Illyricum, Græciamque prædis agendis intenti essent, duces cum eorum locorũ exercitibus, bellum facere iussit. Ac ipse quidẽ Rheni transiectus custodiens, quantum præstare poterat, interdum transitu hostes arcet, interdum transeuntibus suos instructos obiicit. Sed quod ingenti cum multitudine, perexiguas ipse copias habens, bellum gereret, in angustum iam coactæ res ipsius erant; quum inito foedere cum quodam de gentis Germanicæ principibus, ex aliqua parte periculum minuisse visus fuit. Nam ceteros ille barbaros arcebat, quo minus continenter Rhenum transirent, & irruentibus obstabat. Ac Rheni quidem adcolarum hæc erat condicio. *Borani* vero, & *Gotthi*, & *Carpi*, & *Vrugundi*, (nationum hæc nomina, propter Istrum sedes habentium) nullam nec Italiæ, nec Illyrici par-

θεωροῦντες οἱ σὺν αὐτῷ στρατιωτικῶς μᾶλλον αὐτὸν ἢ ἀρχικῶς προσιόντα τοῖς πράγμασιν, ὡς πρὸς βασιλείαν ἀνάρμοστον ἀναιροῦσι. Παρελθὼν δὲ Βαλεριανὸς κοινῇ γνώμῃ πρὸς τὴν τῶν ὅλων ἀρχήν, σπουδὴν ἐποιεῖτο τὰ πράγματα εὖ διαθεῖναι. Σκυθῶν δὲ ἐξ ἠθῶν ἀναστάντων, καὶ Μαρκομαννῶν πρὸς τούτοις ἐξ ἐφόδου τὰ πρόσοικα τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ χωρία λεηλατούντων, εἰς ἔσχατον μὲν ἡ Θεσσαλονίκη περιέστη κινδύνου· μόλις δὲ καὶ σὺν πόνῳ πολλῷ τῆς πολιορκίας λυθείσης, τῶν ἔνδον καρτερῶς ἀντισχόντων, ταραχαῖς ἡ Ἑλλὰς ἐξητάζετο πᾶσα. καὶ Ἀθηναῖοι μὲν τοῦ τείχους ἐπεμελοῦντο, μηδεμιᾶς, ἐξότε Σύλλας τοῦτο διέφθειρεν, ἀξιωθέντος φροντίδος· Πελοποννήσιοι δὲ τὸν Ἰσθμὸν διετείχιζον. κοινὴ δὲ παρὰ πάσης φυλακὴ τῆς Ἑλλάδος ἐπ' ἀσφαλείᾳ τῆς χώρας ἐγίνετο. Συνιδὼν δὲ ὁ Βαλεριανὸς τὸν πανταχόθεν ἐπικείμενον τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ κίνδυνον, αἱρεῖται Γαλιηνὸν τὸν παῖδα τῆς ἀρχῆς κοινωνόν. ἐνοχλουμένων δὲ τῶν πραγμάτων ἁπανταχόθεν, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τὴν ἑῴαν ἤλαυνε, Πέρσαις ἀντιστησόμενος· τῷ δὲ παιδὶ τὰ ἐν τῇ Εὐρώπῃ στρατόπεδα παρεδίδου, τοῖς πανταχόθεν ἐπιοῦσι βαρβάροις μετὰ τῶν ἐκεῖσε δυνάμεων ἀντιστῆναι παρεγγυήσας. ὁρῶν δὲ ὁ Γαλιηνὸς τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὄντα τὰ Γερμανικὰ χαλεπώτερα, σφοδρότερόν τε τοῖς περὶ τὸν Ῥῆνον οἰκοῦσι Κελτικοῖς ἔθνεσιν ἐνοχλοῦντα, τοῖς μὲν τῇδε πολεμίοις αὐτὸς ἀντετάττετο· τοῖς δὲ τὰ περὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὰ ἐν Ἰλλυριοῖς καὶ τὴν Ἑλλάδα προθυμουμένοις λῄσασθαι, τοὺς στρατηγοὺς ἅμα τοῖς ἐκεῖσε στρατεύμασιν ἔταξε διαπολεμεῖν. αὐτὸς μὲν οὖν τὰς τοῦ Ῥήνου διαβάσεις φυλάττων, ὡς οἷόν τε ἦν, πῇ μὲν ἐκώλυε περαιοῦσθαι, πῇ δὲ καὶ διαβαίνουσιν ἀντετάττετο. πλήθει δὲ παμπόλλῳ μετὰ δυνάμεως ἐλάττονος πολεμῶν, ἐν ἀπόροις τε ὤν, ἔδοξεν ἐν μέρει τοῦ κινδύνου ἐλαττοῦν, σπονδὰς πρός τινα τῶν ἡγουμένων ἔθνους Γερμανικοῦ πεποιῆσθαι. τούς τε γὰρ ἄλλους βαρβάρους ἐκώλυεν οὗτος συνεχεῖς διὰ τοῦ Ῥήνου ποιεῖσθαι τὰς διαβάσεις, καὶ τοῖς ἐπιοῦσιν ἀνθίστατο. καὶ τὰ μὲν παροικοῦντα τὸν Ῥῆνον ἐν τούτοις ἦν. Βορανοὶ δὲ καὶ Γότθοι καὶ Κάρποι, καὶ Οὐρούγουνδοι, (γένη δὲ ταῦτα περὶ τὸν Ἴστρον οἰκοῦντα) μέρος οὐδὲν τῆς Ἰταλίας ἢ τῆς Ἰλλυρίδος κα-

ταλιπόντες ἀδήωτον διετέλουν, οὐδενὸς ἀνθισταμένου πάντα ἐπινεμόμενοι. Βορανοὶ δὲ καὶ τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν διαβάσεως ἐπειρῶντο· καὶ ῥᾷόν γε κατεπράξαντο ταύτην διὰ τῶν οἰκούντων τὸν Βόσπορον, δέει μᾶλλον ἢ γνώμῃ πλοῖά τε δεδωκότων, καὶ ἡγησαμένων τῆς διαβάσεως. ἕως μὲν γὰρ βασιλεῖς αὐτοῖς ἦσαν, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεχόμενοι τὴν ἀρχήν, διά τε τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλίαν, καὶ τὸ τῆς ἐμπορείας εὐσύμβολον, καὶ τὰ παρὰ τῶν βασιλέων αὐτοῖς ἔτους ἑκάστου πεμπόμενα δῶρα, διετέλουν εἴργοντες ἐπὶ τὴν Ἀσίαν διαβαίνειν βουλομένους τοὺς Σκύθας· ἐπεὶ δὲ τοῦ βασιλικοῦ γένους διαφθαρέντος ἀνάξιοί τινες καὶ ἀπερριμμένοι τῆς ἡγεμονίας κατέστησαν κύριοι, δεδιότες ἐφ' ἑαυτοῖς, τὴν διὰ τοῦ Βοσπόρου τοῖς Σκύθαις ἐπὶ τὴν Ἀσίαν δεδώκασι πάροδον, πλοίοις αὐτοὺς οἰκείοις διαβιβάσαντες, ἃ πάλιν ἀναλαβόντες, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. Τῶν δὲ Σκυθῶν τὰ ἐν ποσὶ πάντα λῃζομένων, οἱ μὲν τὴν παραλίαν οἰκοῦντες τοῦ Πόντου, πρὸς τὰ μεσόγεια καὶ ὀχυρώτατα ἀνεχώρουν· οἱ δὲ βάρβαροι τῇ Πιτυοῦντι πρώτῃ προσέβαλλον, τείχει τε μεγίστῳ περιβεβλημένῃ, καὶ λιμένα εὐορμότατον ἐχούσῃ. Σουκεσσιανοῦ δὲ τοῦ ἐκεῖσε στρατιωτῶν ἡγεμόνος καθεσταμένου, μετὰ τῆς οὔσης αὐτόθι δυνάμεως ἀντιστάντος, καὶ τοὺς βαρβάρους ἀποδιώξαντος, δεδιότες οἱ Σκύθαι μή ποτε *καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις φρουρίοις πυθόμενοι, καὶ συστάντες τοῖς ἐν τῇ Πιτυοῦντι στρατιώταις, πάντῃ αὐτοὺς ἀπολέσωσιν, ὅσων δεδύνηντο πλοίων ἐπιλαβόμενοι, σὺν κινδύνῳ μεγίστῳ τὰ οἰκεῖα κατέλαβον, ἐν τῷ κατὰ Πιτυοῦντα πολέμῳ πολλοὺς τῶν σφετέρων ἀποβαλόντες. Οἱ μὲν οὖν τὸν Εὔξεινον πόντον οἰκοῦντες, τῇ Σουκεσσιανοῦ στρατηγίᾳ περισωθέντες, ὡς διεξήλθομεν, οὐδέποτε τοὺς Σκύθας ἤλπιζον αὖθις περαιωθήσεσθαι, τὸν εἰρημένον μοι τρόπον ἀποκρουσθέντας. Οὐαλεριανοῦ δὲ Σουκεσσιανὸν μεταπεμψαμένου, καὶ ὕπαρχον τῆς αὐλῆς ἀναδείξαντος, καὶ σὺν αὐτῷ τὰ περὶ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ τὸν ταύτης οἰκισμὸν οἰκονομοῦντος, αὖθις οἱ Σκύθαι πλοῖα παρὰ τῶν Βοσπορανῶν λαβόντες ἐπεραιώθησαν. κατασχόντες δὲ τὰ πλοῖα, καὶ οὐχ ὥσπερ πρότερον τοῖς Βοσπορανοῖς ἐνδόντες μετὰ τούτων ἐπανελθεῖν οἴκαδε, πλησίον τοῦ Φάσιδος ὡρμήθησαν, ἔνθα καὶ τὸ τῆς Φασιανῆς Ἀρτέμιδος ἱδρῦσθαι

tem a cõtinuis vastationibus immunem relinquebant, omnia, nemine resistente, diripientes. Et quidem *Borani* in Asiam quoque transiicere conabantur: idque per incolas Bospori sane quam facile obtinuerunt; qui metu potius, quam animi voluntate adducti, naues eis dederunt, & in transiiciendo duces fuerunt. Quam enim diu reges illi habebant, filiis in regnum paternũ succedentibus; partim propter amicitiam cum populo Romano, & commerciorum opportunitatem, partim propter ea munera, quæ ab Imperatoribus quotannis eis mittebãtur; Scythas in Asiã transiicere volentes arcere nõ desinebant. Verum postea, quam exstincto genere regio, quidam viles & abiecti principatum obtinuissent; sibimet ipsi metuentes, Scythis adeundæ per Bosporum Asiæ facultatem concesserunt, & suis eos nauibus transuexere; quibus deinde receptis, domum remearunt. Ceterum *Scythis* obuia quæque deprædantibus, qui maritima Ponti loca incolebant, ad mediterranea maximeque munita migrabant. Barbari vero Pityuntem primum adorti sunt, muro maximo circumdatam, & portum commodissimum habentem. Sed quum dux militum eius loci Successianus, cum iis copiis, quæ istic aderant, semet obiecisset, & reiectos inde barbaros abegisset: veriti Scythæ, ne huius rei fama per cetera quoque castella didita, eorum præsidiarii militibus Pityunteis adgregati, funditus ipsos delerent: quantam maximam poterant, nauigiorum nancti copiam, summo cum periculo domum reuerterunt, in hoc ad Pityuntem bello compluribus suorum amissis. Enimuero qui ad Pontum Euxinum habitabãt, Successiani ductu seruati, quemadmodum exposuimus, numquam fore sperabãt, vt rursum Scythæ transiicerent, qui iam indicato modo repulsi fuissent. Sed vbi Valerianus accessitum ad se Successianum præfectum prætorii dixisset, & cum eo res Antiochenæ ciuitatis, & instaurationẽ eius ordinaret: denuo *Scythæ*, sumtis a Bosporanis naui(bus), trãsmiserunt. Retentis autem nauigiis, nec (vt factitatum prius erat) concessa potestate Bosporanis, vt cum eis in patriam reuerterentur: propter Phasidem profecti sunt, vbi fanũ Dianæ Phasianæ, cum

Æetæ regia, collocatũ perhibẽt. Hoc fanum occupare conati, sed frustra, Pityuntem recta contendunt. Castello perfacile capto, suoque præsidio denudato, pergũt vlterius. Quumque magna copia nauigiorum abundarent, &, captiuis remigandi peritis ad nauigationem vsi, tempestatem commodam toto propemodum æstiuo tempore habuissent: Trapezuntem petierunt, vrbem amplam & populosam, quæque præter consuetos milites, aliorum infinitum prope numerum receperat. Obsidione cepta, ne per somnium quidem vrbe se potituros sperabant; quod esset ea duobus muris circumdata. Sed quum ignauia temulentiaque occupatos animaduerterent milites ne murũ quidem amplius conscendere, nec vllo tempore luxum & cõpotationes suas intermittere: arboribus, quas dudum ad hoc præparauerant, admotis muro, qua perueniri ad eum poterat; & noctu per has, aliis alios exiguo numero subsequentibus, adscendentes; vrbem capiunt, ob repentinam & improuisam hostis irruptionẽ metu perculsis præsidiariis, & per alias portas ex vrbe fuga dilapsis; ceteris ab hostibus interemptis. Vrbe hoc modo capta, ineffabilem barbari opum captiuorumq; copiam adepti sunt. Nam forte finitimi propemodum omnes in eam, veluti locum munitum, confluxerant. Templis & ædificiis dirutis, aliisque rebus, ad elegantiam magnitudinemve comparatis, & excursionibus tota regione vexata; compluribus cum nauigiis domũ discessere. Quum horum finitimi Scythæ adlatas ab eis opes conspexissent, & simile facinus audendi cupiditas eos incessisset: nauigia quidem ab eis parabantur, victibus ad eorum structuram mancipiorum opera, quæ secum habebãt, vel ceteroquin ipsis inopiæ caussa semet adiungẽtium; sed ea ratione, qua Borani fuissent vsi, minime nauigationem instituendam esse, tam longam, tam difficilem, perque vastata iam ante loca, decreuerunt: sed hiemis exspectato tempore, Ponto Euxino ad sinistram relicto, pedestribus copiis per ipsa litora, prout fieri poterat, cursim comitantibus; Istrum, Tomos, Anchialum, ad dextram

λέγουσαν ἱερὸν, καὶ τὰ τοῦ Αἰήτου βασίλεια. πειραθέντες δὲ τὸ ἱερὸν ἑλεῖν, καὶ οὐ δυνηθέντες, εὐθὺ [ἐπὶ] Πιτυοῦντος ἐχώρουν. Ἑλόντες δὲ ῥᾷστα τὸ φρούριον, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ φυλακῆς ἐρημώσαντες, ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσω. πλοίων δὲ πολλῶν εὐπορήσαντες, καὶ τῶν αἰχμαλώτων τοῖς ἐρέττειν ἐπισταμένοις εἰς ναυτιλίαν χρησάμενοι, γαλήνης παρὰ πάντα σχεδὸν τὸν τοῦ θέρους καιρὸν γενομένης, τῇ Τραπεζοῦντι προσέπλευσαν, πόλει μεγάλῃ καὶ πολυανθρώπῳ, καὶ πρὸς τοῖς ἐθάσι στρατιώταις μυρίων ἑτέρων δύναμιν προσλαβούσῃ. καταστάντες δὲ εἰς πολιορκίαν, κρατήσειν μὲν ἤλπιζον οὐδὲ ὄναρ τῆς πόλεως δύο τείχεσι περιειλημμένης· αἰσθανόμενοι δὲ τοὺς στρατιώτας ῥαθυμίᾳ καὶ μέθῃ κατειλημμένους, καὶ οὔτε εἰς τὸ τεῖχος λοιπὸν ἀνιόντας, οὐδένα δὲ καιρὸν τὴν τρυφὴν καὶ τὰ συμπόσια παριέντας, δένδρα πάλαι πρὸς τοῦτο εὐτρεπισθέντα προσθέντες τῷ τείχει καθ' ὃ [μὲν] βάσιμον ἦν, κατ' ὀλίγους τε διὰ τούτων νυκτὸς οὔσης ἀνάγοντες, αἱροῦσι τὴν πόλιν, τῶν μὲν στρατιωτῶν τῷ αἰφνιδίῳ καὶ ἀπροσδοκήτῳ τῆς ἐφόδου καταπλαγέντων, καὶ τοῦ ἄστεος ὑποδραμόντων δι' ἑτέρας πύλης, τῶν δὲ ἄλλων παρὰ τῶν πολεμίων ἀναιρεθέντων. τῆς δὲ πόλεως τοῦτον τὸν τρόπον ἁλούσης, γεγόνασι πλήθους ἀφάτου χρημάτων καὶ αἰχμαλώτων οἱ βάρβαροι κύριοι. πάντας γὰρ σχεδὸν τοὺς πέριξ οἰκοῦντας συνέβη κατ' αὐτὴν ὡς εἰς ὀχυρὸν χωρίον συναλισθῆναι. διαφθείραντες δὲ τά τε ἱερὰ καὶ τὰ οἰκοδομήματα, καὶ πᾶν ὅ τι πρὸς κάλλος ἢ μέγεθος ἤσκητο, καὶ προσέτι τὴν ἄλλην χώραν καταδραμόντες, ἅμα πλήθει παμπόλλων νεῶν ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

Τῶν δὲ ὁμορούντων Σκυθῶν θεασαμένων τὸν πλοῦτον ὃν ἐπηγάγοντο, καὶ εἰς ἐπιθυμίαν ἐλθόντων τοῦ δρᾶσαι [τὰ] παραπλήσια, πλοῖα μὲν κατεσκευάζετο, τῶν συνόντων αὐτοῖς αἰχμαλώτων, ἢ ἄλλως κατ' ἀπορίαν ἐπιμιγνυμένων, ὑπουργησάντων εἰς τὴν τούτων δημιουργίαν. τὸν αὐτὸν δὲ τοῖς Βορανοῖς τρόπον ποιήσασθαι τὸν ἔκπλουν οὐκ ἔγνωσαν, ὡς μακρὸν ὄντα καὶ δύσκολον, καὶ διὰ τόπων ἤδη πεπορθημένων· ἀναμείναντες δὲ τὸν χειμῶνα, τὸν Εὔξεινον πόντον ἐν ἀριστερᾷ καταλιπόντες, τῆς πεζῆς δυνάμεως αὐτοῖς διὰ τῶν ἠιόνων κατὰ τὸ παρεῖκον συμπαραθεούσης, Ἴστρον καὶ Τομέα καὶ Αγχίαλον κατὰ τὸ δεξιὸν παραμεί-

παραμείψαντες μέρος, ἐπὶ τὴν Φιλεατίναν ἐνέβησαν λίμνην, ἣ κατὰ δυτικὰς τροπὰς Βυζαντίου πρὸς τῷ Πόντῳ διάκειται. γνόντες δὲ τοὺς ταύτης ἁλιέας ἐν τοῖς ἕλεσι τοῖς ἐπικειμένοις τῇ λίμνῃ μετὰ τῶν ὄντων αὐτοῖς πλοίων ἀποκρυβέντας, ὁμολογίᾳ παραστησάμενοι καὶ τὴν πεζὴν δύναμιν ἐμβιβάσαντες, ἐπὶ τὴν διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ μεταξὺ Βυζαντίου καὶ Χαλκηδόνος ἐχώρουν διάβασιν. οὔσης δὲ φυλακῆς ἔν τε αὐτῇ Χαλκηδόνι καὶ μέχρι τοῦ ἱεροῦ τοῦ πρὸς τῷ στόματι τοῦ Πόντου, πολλῷ τοὺς ἐπιόντας ὑπεραιρούσης, οἱ μὲν τῶν στρατιωτῶν ἀνεχώρησαν, ὑπαντῆσαι δῆθεν τῷ πεμφθέντι παρὰ βασιλέως ἡγεμόνι βουλόμενοι· οἱ δὲ, εἰς τοσοῦτον κατέστησαν δέος, ὥστε ἅμα τῇ ἀκοῇ προτροπάδην φυγεῖν. οὗ δὴ γενομένου, ἅμα τε ἐπεραιώθησαν οἱ βάρβαροι, καὶ Χαλκηδόνα μηδενὸς ἀντιστάντος ἑλόντες, χρημάτων καὶ ὅπλων καὶ ἄλλης ὅτι πλείστης ἀποσκευῆς γεγόνασιν ἐγκρατεῖς. Ἐπὶ δὲ τὴν Νικομήδειαν ἐχώρουν, μεγίστην οὖσαν καὶ εὐδαίμονα, διά τε πλοῦτον καὶ τὴν εἰς ἅπαντα εὐπορίαν, ὀνομαστοτάτην. ἐπεὶ δὲ τῆς φήμης προκαταλαβούσης ἔφθασαν οἱ ταύτης οἰκήτορες ἀποδρᾶναι μετὰ τῶν χρημάτων, ὅσαπερ οἷοί τε γεγόνασιν ἐπικομισάμενοι, τῶν μὲν εὑρεθέντων οἱ βάρβαροι τὸ πλῆθος ἐθαύμασαν, διὰ δὲ τιμῆς πάσης καὶ θεραπείας Χρυσόγονον ἦγον, τὸν ἐπὶ τὴν Νικομήδειαν αὐτοὺς ἐλθεῖν ἐκ πολλοῦ παρορμήσαντα. Ἐπιδραμόντες * δὲ Νικαίᾳ καὶ Κίῳ καὶ Ἀπαμείᾳ καὶ Προύσῃ, τὰ παραπλήσιά τε κἀν ταύταις πεποιηκότες, ἐπὶ τὴν Κύζικον ὥρμησαν. τοῦ Ῥυνδάκου δὲ ποταμοῦ πολλοῦ ῥεύσαντος ἐκ τῶν γινομένων ὄμβρων, περαιωθῆναι τοῦτον ἀδυνατήσαντες, ἀνεχώρησαν ὀπίσω· καὶ τὴν μὲν Νικομήδειαν ἐνέπρησαν, καὶ τὴν Νίκαιαν· ἁμάξαις δὲ καὶ πλοίοις ἐμβαλόντες τὰ λάφυρα, περὶ τῆς οἴκαδε ἐπανόδου διενοοῦντο, τοῦτο τῆς δευτέρας ἐφόδου ποιησάμενοι τέλος. Οὐαλεριανὸς δὲ, πυθόμενος τὰ κατὰ τὴν Βιθυνίαν, στρατηγῶν μὲν οὐδενὶ τὴν κατὰ τῶν βαρβάρων ἄμυναν ὑπὸ ἀπιστίας ἐθάρρει καταπιστεῦσαι· Φήλικα δὲ φυλάξοντα τὸ Βυζάντιον στείλας, αὐτὸς ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας ἄχρι Καππαδοκίας ἐχώρει, καὶ τῇ παρόδῳ μόνον ἐπιτρίψας τὰς πόλεις, ὑπέστρεψεν εἰς τοὐπίσω. λοιμοῦ δὲ τοῖς στρατοπέδοις ἐμπεσόντος, καὶ τὴν πλείω μοῖραν αὐτῶν διαφθείραντος, Σαπώρης ἐπιὼν

prætergressi, ad Phileatinam venere paludem, quę versus occidentem solstitialem Byzātii, Ponto adiacet. Cognito autem, eius lacus piscatores in adiacentibus lacui paludibus cum iis, quas haberent, nauibus abditos delitescere: interposita cautione persecerunt, vt sese sisterent: quumq; naues eorum copiis pedestribus suis onerassent, transire per id fretum nitebantur, quod Byzantio Chalcedonique interiacet. Erat non in ipsa modo Chalcedone præsidium, verumetiam ad fanum vsq; dispositū, quod est ad ostium Ponti; longeque barbaros illud aduentantes viribus superabat. Sed milites ipsi partim discessere, quasi qui occurrere duci ab Imperatore misso vellent; partim tanta trepidatione correpti fuerunt, vt ad primam rei famam citato cursu diffugerent. Quo facto, simul & transiere barbari, & Chalcedone nullo resistente capta, opibus & armis, alioque rerum adparatu copiosissimo potiti sunt. Hinc Nicomediam contenderunt, vrbem maximam & fortunatam, opibusque ac rerum omnium copia celeberrimam. Sed licet præcepta fama ciues iam ante diffugissent cum opibus suis, quas auferre secum poterant; nihilo minus barbari repertorum ab se copiam mirati, omni honore atque obseruantia Chrysogonum prosequebātur, qui iamdudum eis auctor fuerat, vt Nicomediā proficiscerentur. Quumque Nicæam, & Cium, & Apameam, & Prusam iisdem incursionibus vexassent, & in illis paria designassent; Cyzicum petiere. Verum quod Rhyndacus fluuius, ex imbribus auctus, ingentem aquarum vim volueret, transiectione frustra tentata, retro cesserunt: ac Nicomediam quidem, & Nicæam, iniectis ignibus, succenderunt: spoliis vero in plaustra nauesque coniectis, domum cogitabant, hoc impressioni secundæ fine imposito. Valerianus, intellectis iis quæ in Bithynia gererentur, ex diffidentia nemini ducum credere defensionem illius contra barbaros audebat: ac Felice misso, qui Byzantium tueretur, ipse ab Antiochia ad Cappadociam vsque progrediebatur, & transitu dumtaxat adtritis opidis, pedē referebat. Quumque pestis inuasisset exercitus, eorumque maiorem partem absumsisset: *Sapores* orientem

adgressus, exitio dabat omnia. Valerianus autem, qui propter molliciem, vitamque remissiorem, de subleuandis ad extremum prolapsis rebus desperasset, quum data pecunia bello finem imponere vellet: missos hoc nomine legatos Sapores ab se, rebus infectis, dimisit; & vt Imperator ipse de iis, quæ sibi duceret necessaria, secum in colloquium veniret, postulabat. Ille, nulla prudentia postulatis adsensus, & inconsulto cum paucis ad Saporem profectus, quasi de ineunda pace cum eo colloquuturus; ab hostibus subito comprehenditur, & ad mancipii fortunam redactus, in eadem cōdicione apud Persas viuendi finem fecit; maximo dedecore nomini Romano apud posteros relicto. Quum hic rerum per oriētem status esset, omnia velut destituta principe, confusa pariter, & indefensa iacebant. Et *Scythæ* coniunctis animis ex qualibet gente natione que sua in vnum congressi, parte quadam copiarum suarum Illyricum agebāt, ferebant; & ciuitates eiusdē vastabant; cum alia vero parte Italiam ingressi, ad ipsam vsq; Romam perrexerunt. At Gallieno transalpinis in locis hærente, Germanicisque bellis intento; Senatus, vrbem Romam in summum discrimen adductam videns, & milites, quotquot erant ad vrbem, instruxit; & arma valentioribus e plebe dedit, & hoc modo maiorem barbarico coëgit exercitum: quem hostes veriti, Romam illi quidem reliquere; sed vniuersam prope dixerim peruagando adflixerunt Italiam. Itidē quum per Illyricum res, ob Scytharum irruptionem, in extremo versarentur; & totum Romanis subiectum sic quassaretur imperium, vt ab interitu prope iam abesset: tanta pestis in ciuitatibus exorta, quanta numquam prius vllo tempore exstiterat, calamitates a barbaris illatas leuiores reddidit: lue vero correptis hoc adtulit commodi, beatos vti se ducerent, & captas vrbes, ad solitudinem plane redactas.

His rebus omnibus conturbatus Gallienus, Romam reuersus est: vt illato ab Scythis Italiæ bello remedium adferret. Quo tempore insurgentibus in eum † *Cecrope* Mauro, & *Aureolo*, & *Antonino*, & aliis pluribus; ce-

† al. Cere

τὴν ἑῴαν, ἅπαντα κατέστρεφε. Οὐαλεριανοῦ δὲ διά τι μαλακίαν καὶ βίου χαυνότητα βοηθῆσαι μὲν εἰς ἔσχατον ἐλθοῦσι τοῖς πράγμασιν ἀπογνόντος, χρημάτων δὲ δόσει καταλῦσαι τὸν πόλεμον βουλομένου· τοὺς μὲν ἐπὶ τούτῳ σταλέντας πρέσβεις ἀπράκτους ὁ Σαπώρης ἀπέπεμψεν, αὐτὸν δὲ ᾔτει τὸν βασιλέα περὶ τῶν ἀναγκαίων αὐτῷ νομιζομένων εἰς λόγους ἐλθεῖν. ὁ δὲ, σὺν οὐδεμιᾷ φρονήσει κατανεύσας τοῖς αἰτουμένοις, ἀπερισκέπτως μετ' ὀλίγων ὁρμήσας ἐπὶ Σαπώρην, ὡς δὴ περὶ σπονδῶν αὐτῷ διαλεξόμενος, ἄφνω συλλαμβάνεται παρὰ τῶν πολεμίων· καὶ ἐν αἰχμαλώτου τάξει καταστὰς, παρὰ Πέρσαις τὸν βίον ἀπέλιπε, μεγίστην αἰσχύνην ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα τῷ Ῥωμαίων ὀνόματι καταλελοιπώς.

Οὕτω δὲ τῶν ἀμφὶ τὴν ἑῴαν ἐν τούτοις, πάντα μὲν ἦν ἄναρχά τε καὶ ἀβοήθητα. Σκύθαι δὲ, ὁμογνωμονήσαντες, καὶ ἐκ παντὸς ἔθνους τε καὶ γένους εἰς ἓν συνελθόντες, τὴν τε Ἰλλυρίδα μοίρᾳ τινὶ σφῶν ἐλῄζοντο, καὶ τὰς ἐν ταύτῃ πόλεις ἐπόρθουν· μοίρᾳ δὲ ἤδη τὴν Ἰταλίαν καταλαβόντες, καὶ ἄχρι τῆς Ῥώμης ἐπῄεσαν.

Γαλιηνοῦ δὲ τοῖς ἐπέκεινα τῶν Ἄλπεων τόποις ἐγκαρτεροῦντος, καὶ Γερμανικοῖς ἀσχολουμένου πολέμοις, ἡ γερουσία τὴν Ῥώμην εἰς ἔσχατον ἐληλακυῖαν ὁρῶσα κακοῦ, τοὺς κατὰ ταύτην στρατιώτας ὁπλίσασα, δοῦσα δὲ ὅπλα καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου τοῖς ἐρρωμενεστέροις, στράτευμα πλήθει τοὺς βαρβάρους ὑπεραῖρον συνήγαγεν. ὅπερ ὀρρωδήσαντες οἱ πολέμιοι, τὴν μὲν Ῥώμην ἀπέλιπον, τὴν δὲ Ἰταλίαν πᾶσαν, ὡς εἰπεῖν, ἐπελθόντες ἐκάκωσαν. Εἰς ἔσχατον δὲ καὶ τῶν ἐν Ἰλλυριοῖς πραγμάτων ἐκ τῆς τῶν Σκυθῶν ἐφόδου διακειμένων, καὶ πάσης τῆς ὑπὸ Ῥωμαίους ἀρχῆς ἐς τὸ μηκέτι λοιπὸν εἶναι σαλευομένης, λοιμὸς ἐπιβρίσας ταῖς πόλεσιν, οἷος οὔπω πρότερον ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ συνέβη, τὰς μὲν ἀπὸ τῶν βαρβάρων συμφορὰς μετριωτέρας ἀπέφηνε, τοὺς δὲ τῇ νόσῳ κατειλημμένους εὐδαιμονίζειν ἑαυτοὺς ἐδίδου, καὶ τὰς ἑαλωκυίας ἤδη πόλεις, ἀνδρῶν παντάπασι γενομένας ἐρήμους. Ἐπὶ πᾶσι τούτοις ὁ Γαλλιηνὸς συνταραχθεὶς, εἰς τὴν Ῥώμην ἐπανῄει, τὸν ὑπὸ Σκυθῶν ἐπαχθέντα τῇ Ἰταλίᾳ πόλεμον διαθήσων. ἐν τούτῳ δὲ ἐπαναστάντων αὐτῷ Κέκροπός τε τοῦ Μαυρουσίου καὶ Αὐρεόλου, καὶ Ἀντωνίνου, καὶ ἑτέρων πλειόνων, οἱ μὲν

δῆλοι γε-

ἄλλοι σχεδὸν ἅπαντες ὑπὸ τῆς δίκης, Αὐρίολος δὲ ἀλλοτρίως πρὸς τὸν βασιλέα διετέλεσεν ἔχων. Ἐπεὶ δὲ καὶ Ποσοῦμος, ἀρχὴν ἐν Κελτοῖς στρατιωτῶν ἐμπεπιστευμένος, ἐς τὸ νεωτερίσαι προήχθη, τοὺς συναποστάντας αὐτῷ στρατιώτας ἀναλαβὼν, ἐπὶ τὴν Ἀγριππῖναν ἤλαυνε, πόλιν ἐπικειμένην τῷ Ῥήνῳ μεγίστην. κἀνταῦθα Σαλωνῖνον τὸν Γαλιήνου παῖδα ἐπολιόρκει· καὶ εἰ μὴ παραδοθείη, τῆς πολιορκίας οὐκ ἔφασκεν ἀποστήσεσθαι. τῶν δὲ στρατιωτῶν, ἀνάγκῃ τῆς πολιορκίας, αὐτόν τε καὶ τὸν παραλαβόντα τὴν τούτου φυλακὴν ἐκ τοῦ πατρὸς Σιλβανὸν παραδόντων, ἀμφοτέρους ὁ Ποσοῦμος ἀνελὼν, αὐτὸς τὴν ἐν Κελτοῖς ἐπικράτειαν εἶχε. Τῶν δὲ Σκυθῶν τὴν Ἑλλάδα κάκιστα διαθέντων, καὶ τὰς Ἀθήνας αὐτὰς ἐκπολιορκησάντων, Γαλιῆνος μὲν ἐπὶ τὸν πρὸς τούτους ᾔει μάχην, ἤδη τὴν Θρᾴκην καταλαβόντας· τοῖς δὲ περὶ τὴν ἑῴαν πράγμασιν, οὖσιν ἐν ἀπογνώσει, βοηθεῖν Ὀδαίναθον ἔταξεν, ἄνδρα Παλμυρηνὸν, καὶ ἐκ προγόνων τῆς παρὰ τῶν βασιλέων ἀξιωθέντα τιμῆς. ὁ δὲ, τοῖς αὐτόθι λελειμμένοις στρατοπέδοις δύναμιν ἀναμίξας ὅτι πλείστην οἰκείαν, ἐπεξῄει τῷ Σαπώρῃ κατὰ τὸ καρτερὸν, καὶ τάς τε πόλεις ἀνεκτᾶτο ἤδη παρὰ Περσῶν ἐχομένας, καὶ Νίσιβιν εἰλημμένην μὲν ὑπὸ Σαπώρου, τὰ Περσῶν δὲ φρονοῦσαν, ἑλὼν ἐξ ἐφόδου, κατέσκαψεν. ἐπελθὼν δὲ μέχρι Κτησιφῶντος αὐτῆς οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ δεύτερον, Πέρσας μὲν τοῖς οἰκείοις ἐναπέκλεισεν, ἀγαπῶντας εἰ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ ἑαυτοὺς περισώσαιεν, αὐτὸς δὲ τὰ περὶ τὴν ἤδη πεπορθημένην χώραν, ὡς οἷός τε ἦν, διετίθει. Ἐπεὶ δὲ διατρίβων κατὰ τὴν Ἔμισαν, καί τινα γενέθλιον ἄγων ἑορτὴν, ἐξ ἐπιβουλῆς ἀνῃρέθη, τὴν ἐκεῖσε πραγμάτων ἀντιλαμβάνεται Ζηνοβία, συνοικοῦσα μὲν Ὀδαινάθῳ, φρονήματι δὲ ἀνδρείῳ χρωμένη, καὶ διὰ τῶν ἐκείνῳ συνόντων τὴν ἴσην εἰσφέρουσα τοῖς πράγμασιν ἐπιμέλειαν. Οὔσης δὴ τοιαύτης τῆς ἀμφὶ τὴν ἀνατολὴν καταστάσεως, ἀγγέλλεται Γαλιηνῷ τῷ πρὸς Σκύθας ἐγκαρτεροῦντι πολέμῳ, τὸν τῆς ἵππου πάσης ἡγούμενον Αὐρηλιανὸν, ἐν Μεδιολάνῳ τῇ πόλει τὴν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν πάροδον Ποσούμου τεταγμένον παραφυλάττειν, εἰς τὸ νεωτερίζειν τετράφθαι, καὶ μνᾶσθαι τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν ἑαυτῷ. συνταραχθεὶς δὲ πρὸς τοῦτο, παραχρῆμα τῆς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ὁδοιπορίας εἴχετο,

teri propemodum omnes poenas dederunt, solus Aureolus infesto ergà Imperatorem animo esse perrexit. Secundum hæc *Postumus* quoque, cui magisterium militū apud Celtas commissum fuerat, animum ad res nouas adiecit; sumtisque secum militibus, qui cum ipso defecerāt, Agrippinam contendit, vrbem maximā, ad Rhenum sitam; vbi Saloninum Gallieni filium obsedit; minatus obsidionē se minime soluturum, nisi deditus ille sibi fuisset. Militibus obsidionis necessitate compulsis, vt & ipsum, & ipsius custodiæ præfectū a patre Siluanum traderent; vtroque Postumus interfecto, rerū apud Celtas potitus est. Quum autem *Scythæ* Græciam grauissimis damnis adfecissent, ipsis etiam Athenis expugnatis: Gallienus manum cum eis, ad Thraciam vsque iam progressis, consertarus accessit: desperatisq; rebus orientis opem ferre iussit *Odanathum*, municipem Palmyrenum, & inde vsque a maioribus suis eum honorem consecutum, qui conce li ab Imperatoribus solet. Is, vbi reliquis illic exercitibus copias suas, quā poterat maximas, admiscuisset; strenue Saporem adortus est, & quum alias vrbes imperio Persarum adsuetas, tum Nisibim ab Sapore captam, Persarumque rebus addictam, impetu in eam facto recepit & euertit. Quumque non semel, sed iterum Ctesiphontē vsque processisset, *Persas* intra munitiones suas compulsos occlusit; contentos, si liberum, & vxorum, & suam salutem tueri possent: ipse res vastatæ iam regionis, pro viribus, ex vsu suo constituit. Posteaquam hic Emisæ tum degens, & natalíciam quamdam celebritatem peragens, ex insidiis interemtus est: rerum istic in se curam *Zenobia* suscepit, Odanathi quidem illa coiux, sed animo virili prædita; quæ opera familiarium mariti parem diligentiam rebus gerendis adhibebat. Quum hic status orientis esset, Gallieno bellum Scythicū nauiter vrgenti nuntius adfertur, *Aureolum* ducem omnium copiarum equestriu n, qui ad vrbem Mediolanum Postumi transitum in Italiam obseruare iussus fuerat, res nouas moliri, & imperii summam sibi policeri. Ad eius rei famam conturbatus, statim ad iter Italicum semet accingit:

tradito praeturae imperio, belli Scythici conficiendi caussa, *Marciano*; viro bellicis reb. exercitatissimo. quo bellum hoc feliciter administrante, Gallienus iter Italicum persequēs, in huiusmodi insidias incidit. *Heraclianus*, praefectus praetorio, socium consilii Claudium nanctus, qui secundum Imperatorē administrationi rerum praeesse videbatur, necem Gallieno molitur. Quumque reperisset hominem ad perpetranda eiusmodi expeditissimum, qui alae Dalmatarū praefectus erat, rem ei perficiendam committit. Adstans ille cenāti Gallieno, quum exploratorem quemdā nuntiasse dixisset, Aureolum cum copiis suis accedere; hominem verbis huiusmodi terruit. Quapropter arma poscens, & in equum insiliēs, signum militibus dabat, vt se cum armis sequerentur; ac ne corporis quidem stipatoribus exspectatis, abequitabat. Itaque praefectus alae, nudum conspicatus, interficit. Quum milites ducū iussu tranquilli essent, CLAVDIVS imperium consequitur, quod antea quoque communi calculo datum ei fuerat. Aureolus, qui satis longo tempore se fuerat tutatus, quo minus in Gallieni potestatem veniret, statim de pace legatos ad Claudiū ablegat. Quumque se dedidisset, a militibus, qui propter Imperatorem erant, interficitur; quod conceptam in illum, ex caussa defectionis, iram necdum deposuissent. Hoc tempore, quotquot erant *Scythae* superstites, animis propter expeditiones hactenus susceptas elati, adiunctis sibi *Herulis*, *Peucis*, & *Gotthis*, collectiq; propter Tyram fluuium, in Pontum semet exonerantem; sex milibus nauium constructis, & trecentis ac viginti milibus hominum in eas impositis, nauigatione per Pontum instituta; Tomis, muniro moenibus opido tentato, reiecti sunt. Progressi vero, & Marcianopolim delati, quae Mysiae ciuitas est, ac ne illa quidem potiti; nauigabant vlterius, quum quidē in puppi ventum haberent. Vbi Propontidis angustias adtigissent, qđ ea multitudo nauium celeritatem fluxus ferre non posset, naues inter se collidebantur, & nullo ferebantur ordine lembi, quum gubernatores ipsi clauos e manibus dimisissent; adeo quidem, vt partim demergerentur, partim cū hominibus ipsis, partim vacuae litoribus adpellerent, magna tum hominum, tum nauigiorum multitudine pereunte.

τὴν στρατηγίαν τοῦ πρὸς Σκύθας πολέμου Μαρκιανῷ παραδούς, ἀνδρὶ τὰ πολέμια σφόδρα ἐξησκημένῳ. τούτου δὲ τὸν πόλεμον εὖ διαθέντος, Γαλιηνὸς ἐχόμενος τῆς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ὁδοῦ, εἰς τοιάνδε ἐπιβουλὴν ἐμπίπτει. Ἡρακλιανός, ὁ τῆς αὐλῆς ὕπαρχος, κοινωνὸν τῆς σκέψεως λαβὼν Κλαύδιον, ὃς μετὰ βασιλέα τῶν ὅλων ἐπιτετράφθαι ἐδόκει, θάνατον ἐπιβουλεύει Γαλιηνῷ. ἄνδρα δὲ εὑρὼν εἰς τὰ τοιαῦτα προχειρότατον, ὅστις τῶν Δαλματῶν ἦρχεν ἴλης, ἐγχειρίζει τούτῳ τὴν πρᾶξιν. ὁ δέ, ἐπιστὰς τῷ Γαλιηνῷ δειπνοποιουμένῳ, καὶ φήσας ἀγγεῖλαί τινα τῶν κατασκόπων, ὡς Αὐρίολος ἅμα τῇ σὺν αὐτῷ δυνάμει προσάγει, τοῖς τοιούτοις ἐξέπληξε λόγοις. ὅπλα τε οὖν ᾔτει, καὶ ἅμα θορὼν ἐς τὸν ἵππον, σύνθημα τοῖς στρατιώταις ἐδίδου μετὰ τῶν ὅπλων ἀκολουθεῖν· καὶ οὐδὲ τοὺς δορυφοροῦντας ἐκδεξάμενος ἤλαυνε. γυμνὸν οὖν ὁ ἰλάρχης θεασάμενος, ἀποσφάττει. Τῶν δὲ στρατιωτῶν κελεύσει τῶν ἡγουμένων ἡσυχασάντων, Κλαύδιος τὴν τῶν ὅλων ἡγεμονίαν παραλαμβάνει, καὶ πρότερον τῆς κοινῆς ψήφου ταύτην δούσης αὐτῷ. Αὐρίολος, ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἔξω τῆς Γαλιηνοῦ καταστήσας ἑαυτὸν ἐξουσίας, ἐπεκηρυκεύετό τε παραχρῆμα πρὸς Κλαύδιον, καὶ παραδοὺς ἑαυτόν, ὑπὸ τῶν περὶ τὸν βασιλέα στρατιωτῶν ἀναιρεῖται, τῇ διὰ τὴν ἀπόστασιν ἐχομένων ὀργῇ. Κατὰ τοῦτον δὴ τὸν χρόνον Σκυθῶν οἱ περιλειφθέντες, ἐκ τῶν προλαβουσῶν ἐπαρθέντες ἐφόδων, Ἐρούλους καὶ Πεύκας καὶ Γότθους παραλαβόντες, καὶ περὶ τὸν Τύραν ποταμὸν ἀθροισθέντες, ὃς εἰς τὸν Πόντον εἰσβάλλει, ναυπηγησάμενοι πλοῖα ἑξακισχίλια, καὶ τούτοις ἐμβιβάσαντες δύο καὶ τριάκοντα μυριάδας, ἄραντες διὰ τοῦ Πόντου, *Τόμεις τετειχισμένῃ πόλει προσβαλόντες ἀπεκρούσθησαν. προελθόντες δέ, καὶ ἐπὶ Μαρκιανοῦ πόλιν, ἣ Μυσίας ἐστίν, ἀναβάντες, καὶ ταύτης διαμαρτόντες, ἔπλεον ἐπὶ τὸ πρόσω, κατὰ πρύμναν τὸν ἄνεμον ἔχοντες. ἐπεὶ δὲ τὰ στενὰ τῆς Προποντίδος κατέλαβον, τότε δὴ τῶν νεῶν τὸ πλῆθος, ἐνεγκεῖν τὴν τοῦ ῥοῦ ταχυτῆτα μὴ δυναμένων, ἀλλήλοις τὰ πλοῖα προσήρασσε, καὶ ἐφέρετο τὰ σκάφη σὺν οὐδενὶ κόσμῳ, τῶν κυβερνητῶν μεθέντων τοὺς οἴακας· ὥστε τὰς μὲν καταδῦναι, τὰς δὲ αὐτάνδρους, τινὰς δὲ καὶ ἀνδρῶν ἐρήμους ὀκεῖλαι, πλῆθος πολὺ καὶ ἀνθρώπων καὶ πλοίων ἀπολομένων.

Διά τοι

Διά τοι τοῦτο μὲν τῆς Προποντίδος ὑπανεχώρουν οἱ βάρβαροι, τὴν δὲ ἐπὶ Κύζικον ἔπλεον. ἄπρακτοι δὲ διεκπεσόντες, καὶ παραπλεύσαντες τὸν Ἑλλήσποντον, ἄχρι τε τοῦ Ἄθω παρενεχθέντες, κἀκεῖσε τῶν πλοίων ἐπιμέλειαν ποιησάμενοι, Κασάνδρειαν καὶ Θεσσαλονίκην ἐπολιόρκουν. μηχανὰς δὲ τοῖς τείχεσι προσαγαγόντες, καὶ παρὰ βραχὺ τοῦ ταύτας ἑλεῖν ἐλθόντες, *ἐπειδὴ τὸν βασιλέα προσιέναι ἐπύθοντο, εἰς τὴν μεσόγειαν ἀναβάντες, τὰ περὶ Δόβηρον καὶ Πελαγονίαν ἐληΐζοντο πάντα χωρία. ἐς ἃ δὴ τρισχιλίους ἀποβαλόντες, εἰς τὴν τῶν Δαλματῶν ἵππον ἐμπεπτωκότες, τοῖς λειπομένοις πρὸς τὴν ὁμοῦ ἅμα τῷ βασιλεῖ διηγωνίζοντο δύναμιν. μάχης δὲ γενομένης, ἐξ ἑκατέρου τε μέρους *πεσόντων, ἐτρέποντο μὲν οἱ Ῥωμαῖοι, διὰ δὲ ἀβάτων [αὖθις] ὁδῶν ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσόντες, πέντε τῶν βαρβάρων μυριάδας διέφθειραν. μοῖρα δὲ τῶν Σκυθῶν Θετταλίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα περιπλεύσασα, τοὺς ταύτῃ τόπους ἐληΐζετο, πόλεσι μὲν ἐπιέναι μὴ δυναμένη, ὡς φθῆναι ταύτας τειχῶν τε καὶ τῆς ἄλλης ἀσφαλείας φροντίδα ποιήσασθαι· τοὺς δὲ ἐν τοῖς ἀγροῖς εὑρισκομένους ἀπάγουσα. Τῶν Σκυθῶν τοίνυν, ὡς διεξῆλθον, ἐσκεδασμένων, καὶ τὸ πολὺ μέρος ἀποβαλόντων, μειζόνων ἐφιεμένη ἡ Ζηνοβία πραγμάτων, Ζάβδαν ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον ἐκπέμπει, Τιμαγένους ἀνδρὸς Αἰγυπτίου τὴν ἀρχὴν τῆς Αἰγύπτου Παλμυρηνοῖς κατασπραττομένου. συναχθέντος δὲ τοῦ στρατεύματος ἐκ Παλμυρηνῶν καὶ Σύρων καὶ βαρβάρων ἐς ἑπτὰ μυριάδας, καὶ Αἰγυπτίων τε πέντε μυριάσιν ἀντιπαραταξαμένων, μάχης καρτερᾶς γενομένης, περιῆσαν οἱ Παλμυρηνοὶ παρὰ πολὺ τοῦ πολέμου, καὶ φρουρὰν ἐγκαταστήσαντες πεντακισχιλίων ἀνδρῶν, ἀνεχώρησαν. Πρόβος δέ, καθάραι τὴν καταποντιστῶν τὴν θάλατταν ἐκ βασιλέως ταχθείς, ἐπειδὴ τὴν Αἴγυπτον ἔγνω παρὰ Παλμυρηνῶν ἐχομένην, ἅμα τῇ σὺν αὐτῷ δυνάμει καὶ Αἰγυπτίων, ὅσοι μὴ τὰ Παλμυρηνῶν φρονοῦντες ἔτυχον, ἐπιθέμενος, τὴν μὲν φρουρὰν ἐξέβαλεν. αὖθις δὲ Παλμυρηνῶν ἐπιστρατευσάντων, συναγαγόντος δὲ καὶ Πρόβου στρατόπεδον Αἰγυπτίων τε καὶ Λιβύων, ὑπέρτεροι μὲν ἦσαν Αἰγύπτιοι, καὶ τῶν ὁρίων τῆς Αἰγύπτου Παλμυρηνοὺς ἤλαυνον· Πρόβου δὲ τὸ πρὸς τῇ Βαβυλῶνι καταλαβόντος ὄρος, καὶ ταύτῃ τὴν ἐπὶ Συρίαν τῶν πολεμίων πάροδον ἀποκλείοντος, Τιμαγένης, ἅτε *δὴ ἴδρις τῶν τόπων, ἅμα δισχιλίοις Παλμυρηνῶν τὴν ἄκραν τοῦ ὄρους κατα-

Propter hanc caussam a Propontidis angustiis barbari recedebant, Cyzicũ versus nauigando. Quumq; rebus infectis illinc dilapsi fuissent, Hellespõtum nauigiis præteriissent, & ad mõtem Atho delati, naues ibi suas refecissent: Casandriã & Thessalonicam obsidebant; machinisq; mœnibus admotis, parum aberat quin eas caperent. Sed quod Imperatorem aduentare cum copiis inaudierant, petitis superioribus locis mediterraneis, omnem propter Doberum & Pelagoniam agrum prædis agendis infestabant. quo in agro tribus hominũ milibus amissis, quum in equitatũ Dalmatarum incidissent: cũ reliquis aduersus Imperatoris copias dimicarũt. Occepto prœlio, quum ab vtraque parte multi cecidissent, Romani quidẽ in fugam se cõiiciebãt: sed per itinera nullis hominũ trita vestigiis eosdẽ ex improuiso adorti, quinquaginta milia barbarorũ ceciderunt. Quædã Scytharũ pars, Thessaliã Græciãq; circumuecta, passim ea loca populabatur; quæ quum adgredi opida propterea nõ posset, quod ea muris, alioque necessario præsidio, se iam antea diligenter communiuissent: homines in agris repertos abducebat. Itaq; dum Scythæ dispersi vagarentur in hũc quem diximus modum, magno suorum amisso numero: maiora quædam adpetens *Zenobia*, Zabdam in Ægyptũ mittit; quod Ægyptius quidam Timagenes, Palmyrenis Ægypti dominatũ tradere conaretur. Coacto de Palmyrenis, & Syris, & barbaris exercitu, ad septuaginta vsque milia: prodierunt in aciem aduersus hos, Ægyptiorum ad quinquaginta milia: quos inter vtrimque acri commisso prœlio, Palmyreni longe hoc bello superiores exstiterũt, & imposito quinque milium præsidio, pedem retulerũt. †Probus, cui datum erat ab Imperatore negotiũ maris a piratis repurgandi, posteaquam teneri a Palmyrenis Ægyptum cognouisset: cũ copiis suis, & Ægyptiorum, quotquot alieni a Palmyrenorum partibus erant, hostes adgressus, præsidium eiecit. Sed quum Palmyreni denuo cum exercitu venissent, itidemque Probus Ægyptias Africanasq; copias coegisset: victoria quidem Ægyptii potiebantur, & Ægypti finibus Palmyrenos exigebant; verum, quod Probus montem Babyloni vicinum occupasset, & hostes ibidem a transitu in Syriam excluderet; Timagenes, velut eorũ locorum peritus, cũ duobus Palmyrenorũ milibus eius montis occupato

†Pollio Probatum vocat.

vertice, nihil tale cogitãtes Ægyptios adortus cecidit; quos inter & Probus interceptus, ipse sibi manus adtulit. Ægypto Palmyrenorũ in potestatem redacta, quotquot ex pugna Claudii & *Scytharum*, ad Naisum pugnata, superstites erãt barbari, curribus se munientes, in Macedoniam contendebant. Sed quod ob inopiam commeatus fame premerentur, tam ipsi, quam eorum iumenta peribãt. Progredientibus autem eis Romanorum equestres occurrere copiæ; cæsisq; pluribus, reliquos ad Hæmũ se conuertere coegerunt. Ibi Romanis ab exercitibus circumdati, non paucos ex suis amiserunt. Posteaquam vero dissidentibus inter se peditibus & equitibus, visum Imperatori fuit, vt pedites aduersus barbaros dimicarent: acri exorto prœlio, terga Romani dabant. quorũ iam non paucis interemptis, equitatus aduentu factũ est, vt modicũ ex admisso delicto detrimentum sentiretur. Scythis longius digressis, & Romanis eos persequẽtibus; qui Cretam & Rhodum circumuecti nauib⁊ erant barbari, nulla re memorabili gesta, recesserunt. Quumq; pestilens lues cũctos inuasisset, partim in Thracia, partim Macedonia perierunt. Quotquot autem incolumes euasere, vel legionibus Romanis adscripti sunt, vel terram colendam nancti, totos agriculturæ se dediderunt. Sed quod in Romanos quoq; pestis sæuire cepisset, quum alii cõplures in exercitu mortui sunt; tum etiã Claudius viuendi finem fecit, vir omni genere virtutum ornatus, & qui magnum sui desiderium subditorum animis inditum reliquit. QVINTILLVS inde, Claudii frater, dictus est Imperator; qui vbi perpaucos menses vixisset, & nihil memoria dignum gessisset: AVRELIANVS ad regium solium euehitur, quum quidẽ (veluti scriptores historiarum aliqui tradunt) Quintillo necessarii sui fuissent auctores, simul atq; cognitum esset, Aureliano delatum imperium, vt mortem sibi conscisceret, ac multo se potiori sponte sua de imperio cederet. quod & fecisse perhibetur, a medico quodam vena secta, cõtinuatoq; fluxu sanguinis, donec exaruisset. Aurelianus autem, confirmato imperio, quũ Roma mouisset; Aquileiam contendit: & inde Pannonicas ad nationes accessit, quas a Scythis inuadi cognouerat. Quumq; misisset ad eos exploratores, qui nuntiarent, vt annonas, & iumenta, & quidquid aliud hostibus vsui futurum esset, in opida cõueherent:

χῶν, ἀδοκήτοις ἐπιστὰς τοῖς Αἰγυπτίοις, διέφθειρεν. ἐν οἷς καὶ ὁ Πρόβος ἁλούς, ἑαυτὸν ἀπέσφαξε. Τῆς Αἰγύπτου τοίνυν ὑπὸ Παλμυρηνοῖς γενομένης, οἱ ἐκ τῆς ἐν Ναϊσσῷ Κλαυδίου καὶ Σκυθῶν μάχης περιλειφθέντες, προβαλλόμενοι τὰς ἁμάξας, ὡς ἐπὶ Μακεδονίαν ἐχώρουν· ἀπορίᾳ δὲ τῶν ἐπιτηδείων λιμῷ πιεζόμενοι, διεφθείροντο αὐτοί τε καὶ ὑποζύγια. προσάγουσι δὲ αὐτοῖς ἡ Ῥωμαίων ἵππος ὑπαντιάσασα, πολλούς τε ἀνελοῦσα, τοὺς λοιποὺς ἐπὶ τὸν Αἷμον ἀπέστρεψε. κυκλωθέντες δὲ τοῖς Ῥωμαίων στρατοπέδοις, οὐκ ὀλίγους ἀπέβαλον. ἐπεὶ δὲ διαστάντων πρὸς ἑαυτοὺς πεζῶν τε καὶ ἱππέων, ἔδοξε βασιλεῖ τοὺς πεζοὺς τοῖς βαρβάροις διαμαχέσασθαι, καρτερᾶς γενομένης μάχης, ἐτρέποντο Ῥωμαῖοι· καὶ ἀναιρεθέντων οὐκ ὀλίγων, ἡ ἵππος ἐπιφανεῖσα μετρίαν αὐτοῖς τὴν τοῦ πταίσματος πεποίηκεν αἴσθησιν. Πόρσω δὲ τῶν Σκυθῶν ἐλασάντων, καὶ Ῥωμαίων αὐτοῖς ἐπακολουθούντων, οἱ Κρήτην καὶ Ῥόδον περιπλεύσαντες βάρβαροι, πράξαντες οὐδὲν ἀφηγήσεως ἄξιον, ἀνεχώρησαν. λοιμοῦ δὲ καταλαβόντος ἅπαντας αὐτούς, οἱ μὲν κατὰ Θρᾴκην, οἱ δὲ κατὰ Μακεδονίαν ἐφθάρησαν. ὅσοι δὲ διεσώθησαν, ἢ τάγμασι Ῥωμαίων συνηριθμήθησαν, ἢ γῆν λαβόντες εἰς γεωργίαν, ταύτῃ προσεκαρτέρησαν. Ἁψαμένου δὲ τοῦ λοιμοῦ καὶ Ῥωμαίων, ἀπέθανον μὲν πολλοὶ τοῦ στρατεύματος, τελευτᾷ δὲ καὶ Κλαύδιος, ἐν πάσαις διαπρέψας ταῖς ἀρεταῖς, καὶ πολὺν ἑαυτοῦ πόθον τοῖς ὑπηκόοις ἐναποθέμενος. Κυντίλλου δέ, ὃς ἀδελφὸς ἦν Κλαυδίου, βασιλέως ἀναρρηθέντος, ὀλίγους τε βιώσαντος μῆνας, καὶ μνήμης οὐδὲν ἄξιον πεπραχότος, Αὐρηλιανὸς εἰς τὸν βασίλειον ἀναβιβάζεται θρόνον· Κυντίλλου, κατά τινας τῶν λογοποιῶν, ὑπὸ τῶν ἐπιτηδείων συμβουλευθέντος, ἅμα τῷ γνῶναι τὴν βασιλείαν Αὐρηλιανῷ παραδεδομένην, ἑαυτὸν ὑπεξαγαγεῖν, καὶ ἑκόντα τῆς ἀρχῆς ἀποστῆναι τῷ πολλῷ κρείττονι. ὃ δὴ καὶ πεποιηκέναι λέγεται, τῶν ἰατρῶν τινὸς φλέβα τεμόντος αὐτῷ, καὶ ἐνδόντος ῥεῦσαι τὸ αἷμα, μέχρις αὖος ἐγένετο. Αὐρηλιανὸς δέ, κρατυνάμενος τὴν ἀρχήν, καὶ ἐκ τῆς Ῥώμης ἐλάσας, ἐπὶ τὴν Ἀκυληίαν ἐχώρει. κἀκεῖθεν ἤλαυνεν ἐπὶ τὰ Παιόνων ἔθνη, τούτοις τοὺς Σκύθας μαθὼν ἐπιθέσθαι. πέμψας δὲ σκοποὺς ἀπαγγέλλοντας εἰσαγαγεῖν εἰς τὰς πόλεις σιτία καὶ ζῶα, καὶ πᾶν ὅ τι οὖν τοὺς ἐναντίους ἔμελλεν ὠφελήσειν,

ταύτῃ τὸν ἐπικείμενον αὐτοῖς λιμὸν αὔξειν διενοεῖτο. περαιωθέντων δὲ τῶν βαρβάρων, καὶ μάχης ἐν τῇ Παιωνίᾳ γενομένης ἰσοπαλοῦς, νὺξ ἐπιγενομένη τὴν νίκην ἀμφήριστον ἀμφοτέροις πεποίηκεν. ἐν δὲ τῇ νυκτὶ τὸν ποταμὸν οἱ βάρβαροι διαβάντες, ἅμα ἡμέρᾳ περὶ σπονδῶν ἐπεκηρυκεύοντο. Πυθόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ὡς Ἀλαμανοὶ καὶ τὰ πρόσοικα τούτοις ἔθνη γνώμην ποιοῦνται τὴν Ἰταλίαν ἐπιδραμεῖν, ἐπὶ τῇ Ῥώμῃ καὶ τοῖς περὶ ταύτην τόποις εἰκότως πλέον πεφροντικώς, ἱκανὴν τῇ Παιωνίᾳ καταλιπὼν ἐπικουρίαν, ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἐτράπη. καὶ καταστὰς ἐς μάχην ἐν ταῖς περὶ τὸν Ἴστρον ἐσχατιαῖς, πολλὰς τῶν βαρβάρων ἀπώλεσε μυριάδας.

Ἐν τούτῳ δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν Ῥώμην ἐταράχθη, τινῶν ἀπὸ τῆς γερουσίας, ὡς ἐπιβουλῇ κατὰ τοῦ βασιλέως κοινωνησάντων, εἰς εὐθύνας ἠγμένων, καὶ θανάτῳ ζημιωθέντων. ἐτειχίσθη δὲ τότε ἡ Ῥώμη, πρότερον ἀτείχιστος οὖσα· καὶ λαβὸν τὴν ἀρχὴν ἐξ Αὐρηλιανοῦ, συνεπληρώθη βασιλεύοντος Πρόβου τὸ τεῖχος. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον εἰς ἔννοιαν ἦλθε νεωτερισμοῦ Ἐπιτίμιός τε καὶ Οὐρβανὸς καὶ Δομετιανός· καὶ παραχρῆμα τιμωρείας ὑπέσχον * ἁλόντες.

Διῳκημένων δὲ ὧδε τῶν περὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ Παιωνίαν, ὁ βασιλεὺς στρατείαν ἐπὶ Παλμυρηνοὺς ἄγειν διενοεῖτο, κρατοῦντας ἤδη τῶν τε Αἰγυπτιακῶν ἐθνῶν καὶ τῆς ἑῴας ἁπάσης, καὶ μέχρις Ἀγκύρας τῆς Γαλατίας· ἐθελήσαντας δὲ καὶ Βιθυνίας μέχρι Χαλκηδόνος ἀντιλαβέσθαι, εἰ μὴ βεβασιλευκέναι γνόντες Αὐρηλιανὸν, τὴν Παλμυρηνῶν ἀπεσείσαντο προστασίαν. ἐλάσαντος τοίνυν ἅμα στρατῷ τοῦ βασιλέως, Ἄγκυρά τε προσετίθετο τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ, καὶ Τύανα μετὰ ταύτην, καὶ ἑξῆς ἅπασαι μέχρις Ἀντιοχείας. ἐν ᾗ Ζηνοβίαν εὑρὼν ἅμα στρατῷ πολλῷ παρεσκευασμένην, εἰκότως ἐς μάχην ἀπήντα καὶ αὐτὸς εὐτρεπής. ὁρῶν δὲ τοὺς Παλμυρηνῶν ἱππέας ὁπλίσει βαρείᾳ καὶ ἀσφαλεῖ τεθαρρηκότας, καὶ ἅμα πείρᾳ τῇ περὶ τὴν ἱππασίαν πολὺ τῶν σφετέρων προέχοντας, τοὺς μὲν πεζοὺς πέραν που τοῦ Ὀρόντου ποταμοῦ διεχώρισε, σύνθημα δὲ τοῖς Ῥωμαίων ἱππεῦσι δέδωκε, μὴ ἐκ τοῦ εὐθέος ἀκμῶσι τῇ Παλμυρηνῶν ἵππῳ συνάψαι, δεξαμένους δὲ τὴν αὐτῶν ἔφοδον, ἐς φυγὴν δοκεῖν τρέπεσθαι· καὶ τοῦτο ποιεῖν ἄχρις ἂν ἴδωσιν αὐτούς τε καὶ τοὺς ἵππους ὑπὸ τοῦ καύματος ἅμα καὶ τῆς τῶν ὅπλων βαρύτητος πρὸς τὴν δίωξιν ἀπειπόντας. οὗ δὴ γενομένου, καὶ

hac ratione famem, quæ hostes vrgebat, augere cogitabat. Posteaquam barbari flumen transiecissent, & in Pānonia prœlio ancipiti dimicatum esset: nox interueniens, victoriam vtrisque dubiam reddidit. Eadem nocte barbari transmisso flumine, simul ac illuxisset, de pace legatis missis agebant. Imperator intellecto, *Alamanos* cum finitimis sibi nationibus, Italiam incursionibus vexare decreuisse: non abs re de Roma, vicinisque vrbi locis magis sollicit⁹, satis magno Pannoniæ relicto præsidio, versus Italiam perrexit; & in extremis ad Istrū partibus conserto prœlio, multa barbarorum milia deleuit. Interim & Romæ quædam gesta sunt, vbi de senatu nonnulli, velut insidiarum Imperatori structarum participes, accusati fuerunt, & morte multati. Tunc & mœnibus cincta fuit Roma, quibus antea carebat: & ceptus ab Aureliano murus, Probo imperante perfectus fuit. Eodem tempore venerunt in suspicionem rerum nouarum *Epitimius*, & *Vrbanus*, & *Domitianus*: statimq; deprehensi, pœnas dederunt. Rebus per Italiam & Pannoniam in hunc modum gestis & ordinatis, expeditionem contra *Palmyrenos* Imperator suscipere cogitabat; qui iam in potestate sua nationes Ægyptias, & vniuersum orientē, vsq; ad Ancyram Galatiæ tenebant; ipsamq; porro Bithyniam, Chalcedonem vsque, sibi vindicare voluerant: nisi gentes illæ, fama traditi Aureliano imperii ad se perlata, Palmyrenorum patrocinium reiecissent. Itaque cum exercitu progresso Imperatore, Ancyra Romanorum in dicionem venit, & Tyana post eā, & vrbes deinceps omnes Antiochiam vsque; in qua vrbe reperta *Zenobia*, magnis instructa copiis; & ipse paratus ad pugnam, ceu par erat, occurrit. Videns autem Palmyrenos equites armatura graui, eademq; tuta fretos, equitandi quoq; peritia longe suos excellere: pedites trās Orontem fluuium alicubi separatim constituit, & Romanis equitibus ex composito præcepit, ne recta cum recenti & viribus integro Palmyrenorum equitatu manum consererent, sed exspectata illius impressione, fugam se capessere simularent; idque tantisper facerent, donec & ipsos, & equos, ob æstum pariter, & grauitatem armorum, a persequendo desistere cernerent. Hoc quum factum esset, ac

Imperatoris equites id obseruassent, quod imperatum fuerat: vbi primum fatigatos hostes, & hactenus incumbentes, lassis equis immobiles cōspexerūt; equis a cursu reuocatis, eos adorti sunt, & sponte sua delabentes ex equis obtriuerunt. Itaque promiscua cædes erat, quū alii gladiis, alii partim a suis, partim hostiū equis interimerētur. Antiochiā vero ingressis, quotquot euadere fuga potuerant; metuēs Zenobiæ dux Zabdas, ne forte Antiocheni ciues aduersi prœlii fama percepta, suos inuaderent: repertum hominem semicanum, qui vultum speciemq; Imperatoris quodam modo referre videretur, & tali amictum habitu, quali prœliātem Aurelianum vsum fuisse vero esset simile, per vrbē mediam ducit, quasi qui viuum Imperatorem cepisset. Atque hoc commento deceptis Antiochenis, & ipse noctu cum exercitu reliquo ex vrbe clam egressus est, & Zenobia secum educta, Emisam discessit. Imperator autem, qui habebat in animo, quum primum illuxisset, receptis ad se pedestribus copiis, vtrimque fusos & fugatos hostes adgredi; cognita Zenobiæ fuga, ingressus est Antiochiam, ciuibus eum perlubenter excipientibus. Quumque comperisset, vrbem complures deseruisse metu, ne quid eis accideret mali, quod Zenobiæ partibus adhæsissent: edictis ad quæuis loca missis, profugos reuocabat; potius ad coactionē & necessitatem, quam volūtatem & arbitrium animi, relatis iis quę accidissent. Ea vero edicta conspicati exsules, cōcursu ad vrbem facto, comiter ab Imperatore tractati sunt: qui constitutis vrbanis rebus, Emisam copias duxit. Quumque partem quamdā Palmyrenorum collem occupasse deprehēdisset, imminentem suburbio Daphnes, vbi se propter idoneum altioris loci situm impedituros hostium transitum putabant: milites hortatus est, vt consertis clypeis, & densa phalange locum in arduū adscendentes, tela lapidesque, si qui forte coniicerentur, ipsa densitate phalangis repellerent. quos quidem ad id, quod imperauerat, alacres habuit. Vbi, ceu iussi fuerant, adcliuem locum subiissent, iamq; rebus omnibus ad pugnam facti pares aduersariis essent: mox in fugā eos egerunt: & alii quidem per præcipitia lapsi discerpebantur, alii cædebātur

τῶν βασιλέως ἱππέων τὸ παράγγελμα φυλαξάντων, ἐπειδὴ τοὺς ἐναντίους ἐθεάσαντο παρειμένους ἤδη, καὶ τοῖς ἵπποις *κεκμηκόσιν ἀκινήτους τοὺς ἐπικειμένους, ἀναλαβόντες τοὺς ἵππους ἐπῄεσαν, καὶ αὐτομάτους τῶν ἵππων ἐκπίπτοντας συνεπάτουν. φόνος δὲ ἦν συμμιγής, τῶν μὲν ξίφεσι, τῶν δὲ ὑπὸ τῶν ἵππων οἰκείων τε καὶ πολεμίων ἀναιρουμένων.

Εἰσελθόντων δὲ τῶν ὅσοι διαφυγεῖν οἷοί τε γεγόνασιν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, Ζάβδας ὁ Ζηνοβίας στρατηγὸς, ὀρρωδῶν μήποτε μαθόντες οἱ τῆς Ἀντιοχείας οἰκήτορες τὸ περὶ τὴν μάχην πταῖσμα, σφίσιν ἐπιθοῖντο, ἄνδρα *μεσαιπόλιον, ἐμφερῆ ἔχειν τινὰ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἰδέαν δοκοῦντά πως ἔχειν, εὑρὼν, καὶ σχῆμα περιθεὶς οἷον εἰκὸς ἦν Αὐρηλιανὸν ἔχειν μαχόμενον, διὰ μέσης ἄγει τῆς πόλεως, ὡς δὴ τὸν βασιλέα ζωγρείᾳ ἑλών. καὶ τούτῳ τῷ σοφίσματι τοὺς Ἀντιοχεῖς ἀπατήσας, αὐτός τε ὑπεξέδυ τῆς πόλεως, οὔσης τῆς νυκτὸς, ἅμα τῷ λελειμμένῳ στρατεύματι, καὶ τὴν Ζηνοβίαν ἑαυτῷ συνεξαγαγὼν, ἐπὶ τὴν Ἔμισαν ἀνεχώρησεν. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἔχων ἐν νῷ γενομένης ἡμέρας ἀναλαβεῖν τὴν πεζὴν δύναμιν, καὶ ἑκατέρωθεν ἐπιθέσθαι τετραμμένοις ἤδη τοῖς πολεμίοις, ἐπειδὴ τὴν Ζηνοβίας ἔγνω φυγὴν, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν εἰσῄει, δεξαμένων αὐτὸν ἀσμένως τῶν πολιτῶν. εὑρὼν δὲ τοὺς πολλοὺς τὴν πόλιν ἀπολιπόντας δέει τοῦ μὴ κακοῦ τινος, ὡς τὰ Ζηνοβίας φρονήσαντας, πειραθῆναι, προγράμματα πανταχοῦ πέμψας, τοὺς πεφευγότας ἐκάλει, τῷ ἀκουσίῳ καὶ ἀναγκαστῷ πλέον ἢ προαιρέσει τὰ συμβάντα ἀνατιθείς. Συνδραμόντων δὲ ἅμα τῷ θεάσασθαι τὰ προγράμματα τῶν πεφευγότων, καὶ τῆς τοῦ βασιλέως μεταχόντων φιλοφροσύνης, διαθεὶς τὰ περὶ τὴν πόλιν, ἐπὶ τὴν Ἔμισαν ἤλαυνε. μοῖραν δέ τινα Παλμυρηνῶν λόφον καταλαβοῦσαν εὑρὼν ὑπερκείμενον Δάφνης τοῦ προαστείου, τῷ ὑπερδεξίῳ τοῦ τόπου τὴν τῶν ἐναντίων πάροδον εἴργειν οἰομένην, τοῖς στρατιώταις ἐνεκελεύσατο, συνασπισαμένοις, καὶ πυκνῇ τῇ φάλαγγι τὴν πρὸς τὸ ὄρθιον ἀνάβασιν ποιουμένοις, τά τε βέλη καὶ τοὺς ὁλοιτρόχους, εἰ καὶ τούτοις τυχὸν ἐπαφεῖεν, τῇ πυκνότητι τῆς φάλαγγος ἀποσείσασθαι. καὶ πρὸς τὸ παράγγελμα εἶχε προθύμους. ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ προσταχθὲν, τὴν πρὸς τὸ ἄναντες ἄνοδον ἐποιήσαντο, καταστάντες τοῖς ἐναντίοις ἰσοπαλεῖς, ἔτρεψαν εὐθὺς εἰς φυγήν. καὶ οἱ μὲν, κατὰ τῶν κρημνῶν φερόμενοι διερρήγνυντο, τοὺς δὲ οἱ διώκοντες

ἀπέσφα-

ἀπέσφατον, ἤτοι τι, καὶ οἱ μετασχόντες τῆς ἐπὶ τῶν λόφων ἀνόδου. μετὰ δὲ τὴν νίκην ἐπ' ἀδείας τὴν διάβασιν ποιουμένοις . . χαίροντας ᾔεσαν, κατὰ ταῦτα τῆς ὁδοιπορίας τοῦ βασιλέως χρωμένου. δέχεται μὲν οὖν αὐτὸν Ἀπάμεια καὶ Λάρισα καὶ Ἀρέθουσα. τὸ δὲ τῶν Παλμυρηνῶν στρατόπεδον ἰδὼν ἐν τῷ πρὸ τῆς Ἐμίσης πεδίῳ συνειλεγμένον εἰς πλῆθος ἑπτὰ μυριάδων, ἔκ τε αὐτῶν Παλμυρηνῶν καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι τῆς στρατείας αὐτοῖς εἵλοντο μεταλαβεῖν, ἀντεστρατοπεδεύετο τῇ τε Δαλματῶν ἵππῳ καὶ Μυσοῖς καὶ Παίοσι καὶ ἔτι γε Νωρικοῖς καὶ Ῥαιτοῖς, ἅπερ ἐστὶ Κελτικὰ τάγματα. ἦσαν δὲ πρὸς τούτοις οἱ τοῦ βασιλικοῦ τέλους, ἐκ πάντων ἀριστίνδην συνειλεγμένοι, καὶ πάντων διαπρεπέστατοι. συνετέτακτο δὲ καὶ ἡ Μαυρουσία ἵππος αὐτοῖς, καὶ ἀπὸ τῆς Ἀσίας αἵ τε ἀπὸ Τυανῶν δυνάμεις, καὶ ἐκ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν, καὶ Συρίας, καὶ Φοινίκης, καὶ Παλαιστίνης, τέλη τινὰ τῶν ἀνδρειοτάτων. οἱ δὲ ἀπὸ Παλαιστίνης πρὸς τῇ ἄλλῃ ὁπλίσει κορύνας καὶ ῥόπαλα ἐπεφέροντο. συμπεσόντων δὲ τῶν στρατοπέδων ἀλλήλοις, ἔδοξεν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἵππος κατά τι μέρος ἐκκλίνειν, ὡς ἂν μὴ πλήθει τῶν Παλμυρηνῶν ἱππέων πλεονεκτούντων καὶ περιϊππαζομένων πως, τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον ἐμπεσὸν ἐς κύκλωσιν λάθῃ. τῶν τοίνυν Παλμυρηνῶν ἱππέων τοὺς ἐκκλίναντας διωκόντων, καὶ ταύτῃ τὴν τάξιν τὴν οἰκείαν παρεξελθόντων, εἰς τοὐναντίον ἀπέβη τοῖς Ῥωμαίων ἱππεῦσι τὸ βούλευμα. ἐδιώκοντο γὰρ τῷ ὄντι, πολὺ τῶν πολεμίων ἐλαττωθέντες. ὡς δὲ καὶ ἔπιπτον πλεῖστοι, τότε δὴ τῶν πεζῶν τὸ πᾶν ἔργον γενέσθαι συνέβη. τὴν γὰρ τάξιν τοῖς Παλμυρηνοῖς διερρηγμένην ἰδόντες, ἐκ τοῦ τοὺς ἱππέας τῇ διώξει σχολάσαι, συστραφέντες ἀτάκτοις αὐτοῖς καὶ ἐσκεδασμένοις ἐπέθεντο. καὶ φόνος ἦν ἐπὶ τούτῳ πολύς, τῶν μὲν τοῖς συνήθεσιν ἐπιόντων ὅπλοις, τῶν δὲ ἀπὸ Παλαιστίνης τὰς κορύνας καὶ τὰ ῥόπαλα τοῖς σιδήρῳ καὶ χαλκῷ τεθωρακισμένοις ἐπιφερόντων. ὅπερ μάλιστα τῆς νίκης ἐν μέρει γέγονεν αἴτιον, τῷ ξένῳ τῆς τῶν ῥοπάλων ἐπιφορᾶς τῶν πολεμίων καταπλαγέντων. φευγόντων δὲ ἤδη τῶν Παλμυρηνῶν προτροπάδην, καὶ ἐν τῷ φεύγειν ἑαυτούς τε συμπατούντων καὶ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρουμένων, τὸ πεδίον ἐπληροῦτο νεκρῶν ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων, ὅσοι διαδρᾶναι δεδύνηνται, τὴν πόλιν καταλαβόντων. Ἀθυμίας δὲ πολλῆς εἰκότως ἐπὶ τῇ ἥττῃ Ζηνοβίας ἐχούσης, βουλῇ προσέκειτο

ab insequentibus, tam his, quam reliquis, quotquot itidem in collem istũ euaserunt. Post partam victoriam secure transeuntes, gaudebant; Imperatore hac iter suũ opportune tenẽte: quem Apamea, & Larissa, & Arethusa excipiebant. Vbi Palmyrenorũ exercitum ante Emisam in campo collectum vidisset, cuius esset numerus hominum ad septuaginta milia, ex ipsis Palmyrenis, & aliis, quotquot hac in expeditione cum eis se coniunxerant: castra & ipse metabatur aduersus hostes, cum equitatu Dalmatico, & Mysis, & Pãnoniis, & preterea Noricis atq; Rhætis, quæ legiones Celticæ sunt. Præter hos erant & prætoriæ cohortis omniũ selectissimi ex fama virtutis, omniumq; splendidissimi viri. Cum his & Maurorum in acie dispositus erat equitatus, & ex Asia copiæ Tyanenses, & Mesopotamiæ, & Syriæ, & Phœnices, & Palæstinæ, fortissimi dubio procul ordines. Et qui venerant e Palæstina, preter arma cetera, clauas atq; fustes secum adferebant. Exercitibus inter se congressis, visus est equitatus Romanus quadam ex parte deflectere; ne, multitudine Palmyrenis equitib. nostros superantibus, ac velut obequitãtibus, imprudens ab eis Romanus exercitus vndique cingeretur. Palmyrenis igitur equitibus hos persequentibus, qui pedem retro tulerant, & in hũc modum ordines suos deserẽtibus: contrariam in partem Romanis equitibus id cõsilium, quod ceperant, cessit. Hostes enim, quibus longe numero inferiores erant, eos reapse persequebantur: quumq; plurimi etiam caderent, tandem accidit, vt peditum virtute res tota conficeretur. Etenim quum illi Palmyrenorum aciem ruptam solutamq; cõspexissent ex eo, quod equites illorum in persequendo essent occupati: conuersis ordinibus, confusos ac dispersos adorti sunt. Secundũ hęc ingẽs hominum cædes subsequi, Palmyrenis hostes cõsuetis armis petentibus; Palęstinis vero, clauarum & fustium ictus iis inferẽtibus, qui ferreis & æreis loricis se muniuerãt: id quod ex aliqua parte non exiguam victoriæ caussam præbuit, hostibus ad insolitos clauarum ictus adtonitis. Quum autem Palmyreni iam citato cursu fugerent, ac inter fugiendum seipsos obtererent, & ab hostibus interficerentur: tum vero campus omnis hominum equorumque cadaueribus compleri, & alii, quotquot effugere poterant, in vrbem sese recipere. Zenobia non abs re, quod victa fuisset, ingenti mærore adfecta, quid agendum esset,

sedulo deliberabat. De communi deniq; sententia visum est omnibus, spē quidem rerũ Emisenatum abiiciendã esse propterea, quod ipsi Emiseni alienis in eam animis, Romanorum partes sequerentur: occupãdam vero Palmyram, & illius ciuitatis munitioni salute securitateque sua credita, de summa rerum in otio maiore dispiciendum. Dictũm, factũ: concurrebant omnes in id, quod decretum fuerat. Aurelianus autem, fuga Zenobiæ cognita, Emisam ingressus est, ciuibus eum magno studio excipiẽtibus. Repertis opibus, quas Zenobia secũ auferre nequiuerat; statim cum exercitu Palmyram cõtendit. Quum eo venisset, & opidi mœnia castris vndiq; cinxisset: obsidionẽ instituit, vicinis gentibus exercitui commeatum suppeditãtibus. Interim Palmyreni principẽ d cæteris insectabãtur; quasi fieri nõ posset, vt opidũ caperetur. Quũq; verba fœda quidam in ipsum quoq; iactaret Imperatorem, adstans Imperatori quidã natione Persa; Si iubes, inquit, hominem maledicum iã mortuum cõspicies. Quum annuisset Imperator Persa quibusdam ante se cõstitutis, per quos ipse tegeretur; arcũ tendit, & aptatum ei telum emittit; qđ in hominem defixũ extra muri pinnam prospectantem, & istas adhuc contumelias effutiẽtem, ab ipsis eum mœnibus deiecit, & tam exercitui q̃ Imperatori mortuum spectãdum exhibuit. Quum obsessi resisterent, & qui hostes ob inopiam cõmeatus obsidionem soluturos sperauerant, iam eos proposito suo constãter inhærentes conspicerent, ipsiq; alimentorum penuria premerentur: ad Euphratem profugiendum statuunt, atque istic a Persis inueniẽdum auxilium, nouaq; Romanis facessenda negotia. His captis cõsiliis, Zenobiam camelo feminæ impositam (sunt autem illæ velocissimæ, & ipsos equos celeritate superant) ex vrbe subducunt. Aurelianus, Zenobiæ fugam permoleste ferens, quum nihil de industria, qua præditus in rebus agendis erat a natura, remitteret: extemplo persequuturos eam mittit equites. Hi quũ iam Euphratem transiecturam adsequuti fuissent, e naui abreptam, ad Aurelianum ducũt. Is autem, licet inopinato spectaculo lætus admodũ, tamẽ, quod ambitioso a natura homini ad animũ accidisset, futurum, vt ob victam feminam non magnã apud posteros gloriam inueniret; quãdam animi molestiã sentiebat.

περὶ τοῦ πρακτέου· καὶ κοινῇ γνώμῃ πᾶσιν ἐδόκει, τοῖς μὲν περὶ τὴν Ἔμισαν πράγμασιν ἀπογνῶναι, διὰ τὸ καὶ τοὺς Ἐμισηνοὺς ἀλλοτρίως πρὸς αὐτὴν ἔχοντας, τὰ Ῥωμαίων αἱρεῖσθαι· Πάλμυραν δὲ καταλαβεῖν, καὶ τῷ τῆς πόλεως ὀχυρῷ τὴν ἀσφάλειαν ἐπιτρέψαντας, σχολαίτερον σκοπῆσαι τὰ κατὰ σφᾶς. οὐδὲν ἦν ἔργου καὶ λόγου τὸ μέσον, ἀλλὰ συνέθεον ἐφ' ὅπερ ἐδόκει. Πυθόμενος δὲ τὴν Ζηνοβίας φυγὴν ὁ Αὐρηλιανός, εἰς μὲν τὴν Ἔμισαν εἰσῄει, προθύμως αὐτὸν τῶν πολιτῶν δεχομένων· εὑρὼν δὲ πλοῦτον ὃν οὐχ οἷά τε ἐγεγόνει Ζηνοβία μετακομίσαι, παραχρῆμα σὺν τῷ στρατῷ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπὶ Πάλμυραν εἴχετο. καὶ ἐπιστὰς τῇ πόλει, κύκλῳ περιλαβὼν τὸ τεῖχος ἐπολιόρκει, τῆς τροφῆς ἐκ τῶν πλησιαζόντων ἐθνῶν τῷ στρατοπέδῳ χορηγουμένης. τῶν δὲ Παλμυρηνῶν ἐπιτωθαζόντων, ὡς ἀδυνάτου τῆς ἁλώσεως οὔσης, ἤδη δὲ τινὸς καὶ εἰς αὐτὸν τὸν βασιλέα λόγους αἰσχροὺς ἀφιέντος, παρεστώς τις τῷ βασιλεῖ Πέρσης ἀνήρ, Εἰ κελεύεις, ἔφη, τὸν ὑβριστὴν τοῦτον ὄψει νεκρόν. ἐγκελευσαμένου δὲ τοῦ βασιλέως, προστησάμενος ἑαυτοῦ τινας ὁ Πέρσης τοὺς ἀποκρύπτοντας, ἐντείνας τὸ τόξον, καὶ βέλος ἁρμόσας, ἀφίησιν· ὃ δὴ προκεκυφότι τῆς ἐπάλξεως τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἔτι τὰς ὕβρεις ἐπαφιέντι προσπαγέν, κατάγει τε τοῦ τείχους αὐτόν, καὶ νεκρὸν τῷ στρατοπέδῳ καὶ τῷ βασιλεῖ δείκνυσιν. Ἐπεὶ δὲ ἀντείχοντο πολιορκούμενοι, σπάνει τῶν ἐπιτηδείων ἀπαγορεύσειν τοὺς πολεμίους ἐλπίσαντες, [καὶ] ἐγκαρτεροῦντας θεώμενοι, καὶ αὐτοὶ τροφῆς ἐνδείᾳ πιεζόμενοι, γνώμην ποιοῦνται ἐπὶ τὸν Εὐφράτην δραμεῖν, κἀκεῖσε παρὰ Περσῶν βοήθειαν εὑρέσθαι, πράγματά τε Ῥωμαίοις νεώτερα μηχανήσασθαι. ταῦτα βουλευσάμενοι, καὶ καμήλῳ τὴν Ζηνοβίαν ἀναβιβάσαντες, (αἳ δὴ καμήλων εἰσὶ τάχισται, καὶ ἵππους ὑπεραίρουσαι τάχει) τῆς πόλεως ὑπεξάγουσιν. Αὐρηλιανὸς δέ, ἀχθόμενος ἐπὶ τῇ τῆς Ζηνοβίας φυγῇ, τῷ κατὰ φύσιν οὐκ ἐνδοὺς δραστηρίῳ, πέμπει παραχρῆμα τοὺς διώξοντας ταύτην ἱππέας. οἱ δέ, καταλαβόντες ἤδη τὸν Εὐφράτην αὐτὴν μέλλουσαν περαιοῦσθαι, καταγαγόντες τε ἐκ τοῦ πλοίου, πρὸς τὸν Αὐρηλιανὸν ἄγουσιν. ὁ δέ, τῷ μὲν ἀπροσδοκήτῳ τῆς θέας περιχαρὴς ἐγεγόνει· φιλότιμος δὲ ὢν φύσει, λαβὼν κατὰ νοῦν ὡς γυναικὸς κρατήσας οὐκ ἔσται τοῖς ἐσομένοις ἐπίδοξος, ἐδυσχέραινε.

Τῶν

Τῶν δὲ ἐναποκεκλεισμένων τῇ πόλει Παλμυρηνῶν αἱ γνῶμαι, τῶν μὲν, προκινδυνεύειν τῆς πόλεως ἐθελόντων, καὶ διαπολεμεῖν παντὶ σθένει Ῥωμαίοις· τῶν δὲ, ἱκετηρίας ἀπὸ τοῦ τείχους προτεινομένων, αἰτούντων τε συγγνώμην ἐπὶ τοῖς προλαβοῦσι· δεξαμένου δὲ τοῦ βασιλέως τὴν ἱκετείαν, καὶ θαρρεῖν παρακελευσαμένου, πρὸ τῆς πόλεως ἐξεχέοντο, δῶρα καὶ ἱερεῖα προσάγοντες. Αὐρηλιανὸς δὲ τὰ μὲν ἱερεῖα τιμήσας, τὰ δὲ δῶρα δεξάμενος, ἀθῴους ἠφίει. Τῆς δὲ πόλεως γενόμενος κύριος, καὶ τοῦ κατὰ ταύτην πλούτου καὶ τῆς ἄλλης ἀποσκευῆς καὶ ἀναθημάτων κρατήσας, ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἔμισαν, εἰς κρίσιν ἤγαγε Ζηνοβίαν τε καὶ τοὺς ταύτῃ συναραμένους. ἐπεὶ δὲ αἰτίας ἔλεγεν, ἑαυτὴν ἐξαιροῦσα, πολλούς τε ἄλλους ἦγεν εἰς μέσον, ὡς παραγαγόντας οἷα γυναῖκα· ἐν οἷς καὶ Λογγῖνος ἦν, οὗ συγγράμματα ἔστι μέγα τοῖς παιδείας μεταποιουμένοις ὄφελος φέροντα. ᾧπερ ἐφ᾽ οἷς κατηγορεῖτο ἐλεγχομένῳ, παραχρῆμα ὁ βασιλεὺς θανάτου ζημίαν ἐπέθηκεν· ἣν οὕτω γενναίως ἤνεγκεν ὁ Λογγῖνος, ὥστε καὶ τοὺς σχετλιάζοντας ἐπὶ τῷ πάθει παραμυθεῖσθαι· καὶ ἄλλων δὲ, Ζηνοβίας κατειπούσης, κολάσεσιν ὑπαχθέντων. Ἄξιον τὰ συνενεχθέντα πρὸ τῆς Παλμυρηνῶν καθαιρέσεως ἀφηγήσασθαι, εἰ καὶ τὴν ἱστορίαν ἐν ἐπιδρομῇ φαίνομαι ποιούμενος, διὰ τὴν εἰρημένην ἐν προοιμίῳ μοι πρόθεσιν. Πολυβίου γὰρ ὅπως ἐκτήσαντο Ῥωμαῖοι τὴν ἀρχὴν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ διεξελθόντος, ὅπως ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν αὐτὴν διέφθειραν, ἔρχομαι λέξων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἐπειδὰν ἐν ἐκείνῳ γένωμαι τῆς ἱστορίας τῷ μέρει· Παλμυρηνοῖς δὲ μέρους οὐκ ὀλίγου τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας ἤδη κεκρατηκόσιν, ὡς διεξῆλθον, ἐκ τοῦ θείου πολλὰ προεσημάνθη, τὴν συμβᾶσαν αὐτοῖς δηλοῦντα καθαίρεσιν. τίνα δὲ ταῦτα, ἐρῶ. ἐν Σελευκείᾳ τῇ κατὰ Κιλικίαν Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἵδρυτο, καλουμένου Σαρπηδονίου, καὶ ἐν τούτῳ χρηστήριον. τὰ μὲν οὖν περὶ τοῦ θεοῦ τούτου λεγόμενα, καὶ ὡς ἅπασι τοῖς ὑπὸ λύμης ἀκρίδων ἐνοχλουμένοις Σελευκιάδας παρεδίδου (ὄρνεα δὲ ταῦτα ἐνδιαιτώμενα τοῖς περὶ τὸ ἱερὸν τόποις) συνεξέπεμπε τοῖς αἰτοῦσιν. αἱ δὲ ταῖς ἀκρίσι συμπεριιπτάμεναι, καὶ τοῖς στόμασι ταύτας δεχόμεναι, παραχρῆμα πλῆθός τε ἄπειρον ἐν ἀκαριαίῳ διέφθειρον,

Palmyrenorum vero, qui opido inclusi obsidebantur, partim hi erant animi, vt opidum periculo suo propugnare vellēt, omnibusq; viribus bellū Romanū sustinere: partim de muro preces porrigebant supplices, & præteritorum veniam poscebant. Quum Imperator hāc supplicationem accepisset, eosq; bono animo esse iussisset: extra opidum effusi, dona cum hostiis adducebant. Aurelianus, honore hostiis habito, donisq; susceptis, illæsos dimisit. Ciuitate suam in potestatem redacta, quum opibus eius & reliquo rerum adparatu, donariisq; potitus esset: Emisam rediit, & Zenobiā cum suis complicibus, pro tribunali stitit. Illa, causas exponens, & culpa semet eximēs, multos alios in medium protulit, qui eam veluti feminam seduxissent: quorū in numero & Longinus erat; cuius exstant scripta, magnam adferentia doctrinæ studiosis vtilitatem. Huic conuicto de iis, quorum nomine accusabatur, statim pœnam mortis Imperator statuit: quam adeo fortiter Longinus pertulit, vt illos etiam, qui hanc calamitatem eius indigno ferebant animo, cōsolaretur. Itidem alii, quos Zenobia detulerat, suppliciis adficiebantur. Fuerit autem pretium operæ, quę ante Palmyrenorum euersionem accidere, narrari: licet hanc historiā velut in transcursu texere videar, propter institutū operis nostri, quod in prooemio declarauimus. *Zosimi historiæ scopus.* Quū enim Polybius exposuerit, quo pacto imperiū perexiguo tempore Romani adquisiuerint: ego, quo pacto temporis non magno spatio suis sceleribus idē euerterint, indicaturus sum. Sed hęc, vbi ad eam historiæ partē accessero. Palmyrenis ergo potitis imperii Romani non exigua parte, sicuti recensuimus, multa diuinitus denuntiata sunt, quæ postea sequutam euersionem eis portendebant. Et quænam illa fuerint, dicam. Seleuciæ, quod est opidum Ciliciæ, templum Apollinis, quem Sarpedonium vocant, & in templo erat oraculum. De hoc quidem deo quæ perhibentur, & quod omnibus a locustarum lue vexatis Seleuciadas dare solitus fuerit, (eæ sunt aues, quæ in locis propter fanum hoc sitis degunt) & cum petentibus eas dimittere; quæ circum locustas vna volitantes, & rostris eas capientes, infinitam earum multitudinem statim momento quasi temporis absumebant,

Dicuntur hæc a Zosimo, qui paganus erat.

& homines ab illarum damno liberabant: hęc igitur eius temporis mortalium felicitati relinquo, quum genus hoc hominū ætatis nostræ diuinum illud beneficium repudiauerit. Ceterum Palmyrenis oraculum consulentibus, an oriētis imperium obtenturi essent; in hæc verba deus ille respondit: *Fallaces hac æde mea discedite, diuûm A quibus inclyta progenies offenditur vsque.* Consulentibus etiā nonnullis de Aureliani aduersus Palmyrenos expeditione, deus idem oraculum hoc edidit: *Falco præit sacro gemitu compluribus vnus, Quæ ingulas orem haud cessant horrere, columbis.* Præterea quid aliud tale Palmyrenis accidit. Aphaca locus est medio inter Heliopolim & Biblum itinere, vbi fanum est Veneris Aphacitidis. Propter fanū istud lacus quidam est, piscinę manu factæ similis. Iuxta fanum & vicina loca, ignis instar lampadis aut globi conspicitur, quoties statis temporibus ibi conuentus habentur; qui quidem ignis ad nostram ætatem vsq; cōspectus fuit. Ad lacū dona, quotquot ibi conueniebant, in honorem deæ ferebant, ex auro & argento facta, itemq; telas lineas, & byssinas, alteriusq; materiæ pretiosioris. Ac si quidē illa viderentur accepta, non aliter ac ponderosa, telæ quoq; summergebantur: sin essent inaccepta & reiicula, tum ipsas telas aquæ videre erat innatātes: tum etiam quidquid ex auro & argēto, & aliis factū erat materiis; quarum est ea natura, vt supra aquam se non adtollant, sed demergantur. Palmyreni ergo, quū tempore celebritatis, anno ante suum interitum proximo, cum aliis huc conuenissent; & in honorē deæ dona partim aurea, partim argentea, partim textilia coniecissent in lacum, eaq; omnia demergerentur in profundum: anno proximo, celebritatis eiusdem tempore, conspecta fuerunt omnia in superficie fluitātia: qua quidem re dea, quæ futura essent, significauit. Ac numinis quidem Romanis propitii beneuolentia, quādiu sacrorum ritus seruabatur, huiusmodi fuit. Verum postea, quam ad ea tempora peruenero, quibus temporibus Romanum imperium paullatim barbariam quamdam induit, ad exiguum quid redactum, quod ipsum quoq; corruptū est; etiam caussas infelicitatis eius exponam, & oracula pro viribus adiiciā, quib. oraculis ea, quæ contigere, fuerunt indicata. Nunc vero tēpus fuerit, vt eo reuertar, vnde digressus sum: ne historiæ seriē imperfectā relinquere videar. Igi-

καὶ τῆς ἐκ τούτων βλάβης τοὺς ἀνθρώπους ἀπήλλαττον. ταῦτα μὲν τῇ τηνικαῦτα τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίᾳ παρίημι, τοῦ καθ' ἡμᾶς γένους ἀποσεισαμένου τὴν θείαν εὐεργεσίαν. τοῖς δὲ Παλμυρηνοῖς χρωμένοις εἰ καθέξουσι τὴν τῆς ἑῴας ἡγεμονίαν, ἔχρησεν ὁ θεὸς οὕτως·

Ἔξιτ' ἐμῶν μεγάρων ἀπατήμονες οὔλιοι ἄνδρες,
Φύτλης ἀθανάτων ἐρικυδέος ἀλγυντῆρες.

πυνθανομένοις δέ τισι περὶ τῆς Αὐρηλιανοῦ κατὰ Παλμυρηνῶν στρατείας, ὁ θεὸς ἀνεῖλε·

Κίρκος τρήρωσιν ἱερὸν γόον ἠγηλάζων
Οἶος πολλῇσιν, ταὶ δὲ φρίσσουσι φονῆα.

καὶ ἕτερον δὲ Παλμυρηνοῖς συνηνέχθη τοιοῦτον. Ἄφακα χωρίον ἐστὶ μέσον Ἡλιουπόλεώς τε καὶ Βίβλου, καθ' ὃ ναὸς Ἀφροδίτης Ἀφακίτιδος ἵδρυται. τούτου πλησίον λίμνη τις ἐστὶν ἐοικυῖα χειροποιήτῳ δεξαμενῇ. κατὰ μὲν οὖν τὸ ἱερὸν καὶ τοὺς πλησιάζοντας τόπους πῦρ ἐπὶ τοῦ ἀέρος λαμπάδος ἢ σφαίρας φαίνεται δίκην, συνόδων ἐν τῷ τόπῳ χρόνοις τακτοῖς γινομένων· ὅπερ καὶ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς ἐφαίνετο χρόνων. ἐν δὲ τῇ λίμνῃ εἰς τιμὴν τῆς θεοῦ δῶρα προσέφερον οἱ συνιόντες ἔκ τε χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πεποιημένα, καὶ ὑφάσματα μέντοι λίνου τε καὶ βύσσου, καὶ ἄλλης ὕλης τιμιωτέρας. καὶ εἰ μὲν δεκτὰ ἐφάνη, παραπλησίως τοῖς βαρέσι καὶ τὰ ὑφάσματα κατεδύετο· εἰ δὲ ἄδεκτα καὶ ἀπόβλητα, αὐτά τε ἦν ἰδεῖν ἐπιπλέοντα τῷ ὕδατι τὰ ὑφάσματα, καὶ εἴπερ ἦν ἐν χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ ἄλλαις ὕλαις, αἷς φύσις οὐκ αἰωρεῖσθαι ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ καταδύεσθαι. τῶν Παλμυρηνῶν τοίνυν ἐν τῷ πρὸ τῆς καθαιρέσεως ἔτει συνελθόντων ἐν τῷ τῆς ἑορτῆς καιρῷ, καὶ εἰς τιμὴν τῆς θεοῦ δῶρα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ ὑφασμάτων κατὰ τῆς λίμνης ἀφέντων, πάντων τε τοῦ βάθους καταδυόντων, κατὰ τὸ ἐχόμενον ἔτος ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἑορτῆς ὤφθησαν αἰωρούμενα πάντα, τῆς θεοῦ διὰ τούτου τὰ ἐσόμενα δηλωσάσης. Ἡ μὲν οὖν εἰς Ῥωμαίους εὐμένεια τοῦ θείου, τῆς ἱερᾶς ἁγιστείας φυλαττομένης, τοιαύτη. ἐπειδὰν δὲ εἰς ἐκείνους ἀφίκωμαι τοὺς χρόνους, ἐν οἷς ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ κατὰ βραχὺ βαρβαρωθεῖσα, εἰς ὀλίγον τι, καὶ αὐτὸ διαφθαρέν, περιέστη· τηνικαῦτα καὶ τὰς αἰτίας παραστήσω τοῦ δυστυχήματος, καὶ τοὺς χρησμοὺς ὡς ἂν οἷός τε ὦ παραθήσομαι, τοὺς τὰ συνενεχθέντα μηνύσαντας. ἐπανελθεῖν δὲ τέως καιρὸς ὅθεν ἐξέβην, ἵνα μὴ τὴν τάξιν τῆς ἱστορίας ἀτελῆ δόξω καταλιμπάνειν. Αὐρηλια-

νοῦ τοίνυν

νοῦ δὲ τὴν ἐπὶ τὴν Εὐρώπην ἐλαύνοντος, καὶ συνεπάγοντος οἱ Ζηνοβίαν τε καὶ τὸν παῖδα τὸν ταύτης, καὶ πάντας ὅσοι τῆς ἐπαναστάσεως αὐτοῖς ἐκοινώνησαν, αὐτὴν μὲν Ζηνοβίαν φασὶν ἢ νόσῳ ληφθεῖσαν, ἢ τροφῆς* μεταλαβεῖν οὐκ ἀνασχομένην, ἀποθανεῖν· τοὺς δὲ ἄλλους, πλὴν τοῦ Ζηνοβίας παιδὸς, ἐν μέσῳ τοῦ μεταξὺ Χαλκηδόνος καὶ Βυζαντίου πορθμοῦ καταποντωθῆναι. Ἐχομένου δὲ Αὐρηλιανοῦ τῆς ἐπὶ τὴν Εὐρώπην ὁδοῦ, κατέλαβεν ἀγγελία τοιαύτη, ὡς τῶν ἐν Παλμύρᾳ καταλειφθέντων τινὲς Ἄψαιον παραλαβόντες, ὃς καὶ τῶν προλαβόντων αὐτοῖς γέγονεν αἴτιος, ἀποπειρῶνται Μαρκελλίνου τοῦ καθεσταμένου τῆς μέσης τῶν ποταμῶν παρὰ βασιλέως ὑπάρχου, καὶ τὴν τῆς ἑῴας ἐγκεχειρισμένου διοίκησιν, εἴ πως ἀνέχοιτο σχῆμα βασίλειον ἑαυτῷ περιθεῖναι. τοῦ δὲ εἰς τὸ διασκέψασθαι τὸ πρακτέον ἀναβαλλομένου, τὰ παραπλήσια καὶ αὖθις καὶ πολλάκις ἠνώχλουν. ὁ δὲ, ἀποκρίσεσι χρώμενος ἀμφιβόλοις, αὐτὸς μὲν Αὐρηλιανῷ τὸ σκεφθὲν κατεμήνυσε· Παλμυρηνοὶ δὲ Ἀντιόχῳ περιθέντες ἁλουργὲς ἱμάτιον, κατὰ τὴν Παλμύραν εἶχον. Αὐρηλιανὸς δὲ ταῦτα ἀκηκοὼς, αὐτόθεν ὡς εἶχεν ἐπὶ τὴν ἑῴαν ἐστέλλετο. καταλαβὼν δὲ τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ἵππων ἁμίλλης ἐπιτελουμένης τῷ δήμῳ φανεὶς, καὶ τῷ ἀδοκήτῳ πάντας ἐκπλήξας, ἐπὶ τὴν Παλμύραν ἤλαυνεν. ἀμαχητὶ δὲ τὴν πόλιν ἑλὼν, καὶ κατασκάψας, οὐδὲ τιμωρίας Ἀντίοχον ἄξιον διὰ τὴν εὐτέλειαν εἶναι νομίσας, ἀφίησι. σὺν τάχει δὲ καὶ Ἀλεξανδρέας στασιάσαντας καὶ πρὸς ἀπόστασιν ἰδόντας παραστησάμενος, θρίαμβον εἰς τὴν Ῥώμην εἰσαγαγὼν, μεγίστης ἀποδοχῆς ἐκ τοῦ δήμου καὶ τῆς γερουσίας ἐτύγχανεν. ἐν τούτῳ καὶ τὸ τοῦ Ἡλίου δειμάμενος ἱερὸν μεγαλοπρεπῶς, τοῖς ἀπὸ Παλμύρας ἐκόσμησεν ἀναθήμασιν, Ἡλίου τε καὶ Βήλου καθιδρύσας ἀγάλματα. Τούτων οὕτω διῳκημένων, Τέτρικόν καὶ ἄλλους ἐπαναστάντας οὐ σὺν πόνῳ καθελὼν, κατὰ τὴν ἀξίαν μετῆλθεν. ἤδη δὲ καὶ ἀργύριον νέον δημοσίᾳ διέδωκε, τὸ κίβδηλον ἀποδόσθαι τοὺς ἀπὸ τοῦ δήμου παρασκευάσας, τούτῳ τε τὰ συμβόλαια συγχύσεως ἀπαλλάξας. ἐπὶ τούτοις καὶ ἄρτων δωρεᾷ τὸν Ῥωμαίων ἐτίμησε δῆμον. διαθέμενος δὲ ἅπαντα, τῆς Ῥώμης ἐξώρμησε. Διατρίβοντι δὲ αὐτῷ κατὰ τὴν Πέρινθον, ἣ νῦν Ἡράκλεια μετωνόμασται, συνίσταταί τις ἐπιβουλὴ τοιάδε. ἦν τις ἐν τοῖς βασιλείοις Ἔρως ὄνομα, τῶν ἔξωθεν

tur Aureliano versus Europam mouente, Zenobiamq; cum filio, & ceteris omnibus, qui rebellionis participes fuerant, secum ducente: Zenobiam quidem ipsam aiunt, vel morbo correptam, vel a cibis abstinentem, decessisse; reliquos autē, excepto Zenobiæ filio, in medio interiecti Chalcedoni Byzantioq; freti submersos. Eidem Aureliano iter in Europam suum persequēti, nuntius adlatus est huiusmodi; quosdam relictos apud *Palmyram*, nanctos Apsæum, qui & præteritorū auctor eis exstiterat, tentare Marcellinum, Mesopotamiæ ab Imperatore præfectum, cui & orientis administratio tradita fuerat, vt imperatoria veste se circumdari pateretur. Illo deliberandi caussa, quid esset agendum, rem protrahente: consimili modo rursus, ac sæpius quidem, ei molesti erant. Verum ipse, responsis ambiguis vtens, quid illi facere deliberassēt, Aureliano significabat. Palmyreni autem, quū *Antiocho* vestem purpuream iniecissent, ad Palmyram se continebant. His auditis, mox Aurelianus, vt erat instructus, orientem versus proficiscitur. Vbi Antiochiam venisset, ac populo peragendis ludis equestribus intento semet exhibuisset: omnibus ob inopinatum eius aduentum perterritis, Palmyram copias duxit. Quumq; sine prœlio cepisset opidum, & euertisset; Antiochum, propter condicionis humilitatem, ne supplicio quidem dignū arbitratus, dimisit. Alexandrinis etiam, qui seditiones excitauerant, & ad defectionē spectauerant, celeriter in ordinem redactis; cum triumpho Romā ingressus, maximo populi Senatusq; studio exceptus fuit. Tunc & templum Solis magnifice constructum donariis, quę Palmyra secum aduexerat, ornauit: collocatis in eodem Solis & Beli simulacris. His rebus gestis, *Tetricū*, & alios perduelles, nullo labore victos, pro dignitate puniuit. Itidem nouam monetam publice distribuit, quum plebem, quidquid haberet adulterinæ monetæ, tradere iussisset; commerciis hoc modo ab omni confusione vindicatis. Pręter hęc & panū honorario munere populum Romanum donauit; omnibusq; rebus constitutis, Roma digressus est. Quum apud Perinthum hæreret, quæ mutato nomine iam Heraclea dicitur; huiusmodi aduersus eum structæ sunt insidiæ. Erat quidam in aula, cui nomen Eros, ab Im-

peratore ad efferenda foras responsa sua destinatus. Huic delicti cuiusdam caussa minatus Imperator, metum iniecit; quo perculsus, ne forte minas hasce res ipsa comitaretur, cum satellitibus quibusdam, quos cognouerat audacissimos, rem cõmunicat; monstratisque litteris, quas ad formam litterarũ Imperatoris effinxerat; (quippe iam dudum ad hanc imitationem se studiose condocefecerat) mortem imminere sibi suspicantibus (id enim de litteris colligi certis argumentis poterat) persuadet vt Imperatori cædem intentarent. Itaque quum egredientem obseruassent ex vrbe, sine satis magna custodia corporis; in eũ irruunt, & omnes strictis gladiis hominem interficiunt. Sepultus est ibidem ab exercitu magnifice, rerum gestarum, periculorumq; caussa, quæ pro republica susceperat. TACITO autem Romanum imperium consequuto, *Scythæ* transiecta palude Maeotide, per Pontum ad Ciliciam vsque sita incursionibus vexarunt: quos adgressus Tacitus, partim ipse debellatos ad internecionem deleuit, partim Floriano designato prætorii præfecto debellandos tradidit, & in Europam contendit: vbi lapsus in insidias, ex huiusmodi caussa necatur. Maximinum, propinquum suũ, Syriæ cum potestate præfecerat. Is erga principes in republica viros aspertime se gerens, inuidiam pariter & metum in eis excitauit: quę quum odium peperissent, in insidias, quod reliquũ erat, desiit: quarum in societatem admissis illis, qui Aurelianum necauerãt; Maximinum adgressi trucidant; & persequuti mouentem castra Tacitum, interficiunt. Hinc ad tumultum ciuilem res redierunt, aliis in oriente, PROBVM Imperatorem deligẽtibus; aliis Romæ constitutis, FLORIANVM. Ac Probus quidem obtinebat Syriã, & Phoenicen, & Palæstinam, & Ægyptum vniuersam: sitas vero a Cilicia regiones ad Italiam vsque, Florianus. Eidem & transalpinæ nationes parebant, Galli & Hispani, cum insula Britannica: prætereaque omnis Africa, cum Mauritanis gẽtibus. Ambobus ad bellum instructis, Tarsum Florianus veniens, ibidẽ castra locãda statuit, victoria cõtra Scythas in Bosporo semiperfecta relicta: quo factum, vt iam circumsessis libere ad sua redeundi copiam concesserit. Probo autem bellum terente, veluti qui

Tacitus XXXVI.

φερομένων ἀποκρίσεων μηνυτὴς τεταγμένος. τούτῳ πταίσματός τινος ἕνεκεν ὁ βασιλεὺς ἀπειλήσας, ἐς φόβον κατέστησε. καὶ δεδιὼς μὴ ταῖς ἀπειλαῖς ἔργον ἐπιτεθείη, τῶν δορυφόρων τισὶν, οὓς μάλιστα τολμηροτάτους ᾔδει, κοινολογεῖται· καὶ γράμματα δείξας ἅπερ ἦν εἰς τύπον τῶν βασιλέως γραμμάτων αὐτὸς μιμησάμενος, (ἐκ πολλοῦ γάρ οἱ τὰ τῆς μιμήσεως *ἐκμεμελέτητο) πείθει θάνατον ὑφορωμένους, (τοῦτο γὰρ ἦν ἐκ τῶν γραμμάτων τεκμήρασθαι) πρὸς τὴν κατὰ τοῦ βασιλέως ὁρμῆσαι σφαγήν. ἐπιτηρήσαντες οὖν αὐτὸν ἐξιόντα τῆς πόλεως δίχα τῆς ἀρκούσης φυλακῆς, ἐπελαύνουσι· καὶ πάντες ἐπαγαγόντες τὰ ξίφη, διώλεσαν. αὐτὸς μὲν οὖν ἐτάφη μεγαλοπρεπῶς αὐτόθι παρὰ τοῦ στρατοπέδου, τῶν ἔργων ἕνεκα καὶ τῶν κινδύνων, οὓς ὑπὲρ τῶν κοινῶν *ἀπεδείξατο πραγμάτων. Τακίτου δὲ τῆς Ῥώμης ἀναδεξαμένου βασιλείαν, καὶ τὴν ἀρχὴν ἔχοντος, Σκύθαι διὰ τῆς Μαιώτιδος λίμνης περαιωθέντες, διὰ τοῦ Πόντου τὰ μέχρι Κιλικίας ἐπέδραμον. οἷς ἐπεξελθὼν Τάκιτος, τοὺς μὲν αὐτὸς καταπολεμήσας ἐξέβαλε, τοὺς δὲ Φλωριανῷ προβεβλημένῳ τῆς αὐλῆς ὑπάρχῳ παραδοὺς, ἐπὶ τὴν Εὐρώπην ἐξώρμησεν. ἔνθα δὴ καὶ εἰς ἐπιβουλὴν ἐμπεσὼν, ἐξ αἰτίας ἀναιρεῖται τοιᾶσδε. Μαξιμίνῳ γένει προσήκοντι, τῆς Συρίας ἀρχὴν παραδέδωκεν. οὗτος τοῖς ἐν τέλει τραχύτατα προσφερόμενος, εἰς φθόνον ἅμα καὶ φόβον κατέστησε. τεκόντων δὲ τούτων μῖσος, τὸ λειπόμενον εἰς ἐπιβουλὴν ἐτελεύτησεν. ἧς κοινωνοὺς ποιησάμενοι τοὺς Αὐρηλιανὸν ἀνελόντας, αὐτῷ μὲν ἐπιθέμενοι Μαξιμίνῳ, κατέσφαξαν· διώξαντες δὲ ἀναζευγνύντα Τάκιτον, ἀναιροῦσιν. Ἐντεῦθεν εἰς ἐμφύλιον κατέστη τὰ πράγματα ταραχήν· τῶν μὲν κατὰ τὴν ἑῴαν, βασιλέα Πρόβον ἑλομένων· τῶν δὲ κατὰ τὴν Ῥώμην, Φλωριανόν. καὶ Πρόβος μὲν εἶχε Συρίαν καὶ Φοινίκην καὶ Παλαιστίνην καὶ τὴν Αἴγυπτον ἅπασαν· τὰ δὲ ἀπὸ Κιλικίας μέχρις Ἰταλίας, Φλωριανός· ὑπήκουον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἔθνη, Γαλάται καὶ Ἴβηρες, ἅμα τῇ Βρεττανικῇ νήσῳ· καὶ προσέτι γε ἅπασα Λιβύη, καὶ τὰ Μαυρούσια φῦλα. Παρεσκευασμένων δὲ εἰς πόλεμον ἀμφοτέρων, εἰς τὴν Ταρσὸν ὁ Φλωριανὸς ἀφικόμενος, *αὐτῇ στρατοπεδεύειν ἔγνωκε, τὴν κατὰ τῶν ἐν τῷ Βοσπόρῳ Σκυθῶν νίκην ἡμιτελῆ καταλελοιπώς· ταύτῃ τε καὶ τοῖς ἐγκεκλεισμένοις *ἐνδοὺς τὰ οἰκεῖα καταλαβεῖν. τρίβοντος δὲ Πρόβου τὸν πόλεμον, οἷα καὶ ἐξ

ἐλάττονος

ἔλαττον πολλῷ δυνάμεως αὐτὸν ἀναδεξαμένου, κατὰ τὴν Ταρσὸν ἐν τῷ θέρει γινομένου καύματος, ἀηθήσαντες οἱ Φλωριανῷ συντεταγμένοι, διὰ τὸ ἐκ τῆς Εὐρώπης τὸ πλέον τοῦ στρατεύματος εἶναι, νόσῳ δεινῇ περιπίπτουσιν. ὅπερ μαθὼν ὁ Πρόβος, εἰς καιρὸν ἐπιθέσθαι διέγνω. τῶν δὲ Φλωριανοῦ στρατιωτῶν καὶ παρὰ δύναμιν ἐπεξελθόντων, ἐγίνοντο μὲν ἀκροβολισμοὶ περὶ τῆς πόλεως· ἔργου δὲ οὐδενὸς ἀφηγήσεως ἀξίου πραχθέντος, ἀλλ' ἀποστάντων ἀλλήλων τῶν στρατοπέδων, ἐλθόντες μετὰ ταῦτα τινὲς τῶν ἅμα Πρόβῳ στρατευομένων, παραλύουσι Φλωριανὸν τῆς ἀρχῆς. οὗ γενομένου χρόνον μὲν ἐφυλάχθη τινά· τῶν δὲ περὶ αὐτὸν οὐ κατὰ τὴν Πρόβου προαίρεσιν τοῦτο γεγενῆσθαι λεγόντων, ἀναλαβὼν τὴν ἁλουργίδα Φλωριανὸς αὖθις ὑπέχετο· μέχρις ἐπανελθόντες οἱ τὰ Πρόβῳ τὴν ἀλήθειαν περὶ τούτου δοκοῦντα μηνύοντες, ἀναιρεθῆναι παρὰ τῶν οἰκείων Φλωριανὸν πεποιήκασι. Περιστάσης δὲ τῆς βασιλείας εἰς Πρόβον, ἐλαύνων ἐπὶ τὰ πρόσω, προοίμιον ἐποιήσατο τῶν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ πράξεων ἔργον ἐπαινετόν. παρὰ γὰρ τῶν ἀνελόντων Αὐρηλιανὸν καὶ ἐπιθεμένων Ταχίτῳ, δίκην ἔγνω λαβεῖν· ἀλλὰ προφανῶς μὲν οὐ πράττει τὸ βουληθὲν, δέει τοῦ μὴ [τινὰ] ταραχὴν ἐκ τούτου συμβῆναι· λόχον δὲ στήσας ἀνδρῶν, οἷς τοῦτο τεθαρρηκὼς ἔτυχεν, ἐφ' ἑστίασιν τοὺς φονέας ἐκάλει. τῶν δὲ συνελθόντων, ἐλπίδι τοῦ βασιλικῇ κοινωνῆσαι τραπέζῃ, πρός τι τῶν ὑπερῴων ἀναχωρήσας ὁ Πρόβος, ἐξ οὗ τὸ γινόμενον ἄποπτον ἦν, σύνθημα τοῖς ἐπιτεταγμένοις τὸ δρᾶμα ἐδίδου. τῶν δὲ τοῖς συνεληλυθόσιν ἀφράκτοις οὖσιν ἐπιθεμένων, ἅπαντας πλὴν ἑνὸς κατέσφαξαν. ὃν μετ' οὐ πολὺ συλλαβὼν, ὡς αἴτιον σφίσι κινδύνου γεγονότα, παραδίδωσι ζῶντα τῷ πυρί. Ταῦτα διαπραξαμένῳ τῷ Πρόβῳ Σατουρνῖνος γένος Μαυρούσιος, ἐπιτήδειος ὢν ἐς τὰ μάλιστα τῷ βασιλεῖ, διὰ τοῦτό τε καὶ τὴν Συρίας ἀρχὴν ἐπιτετραμμένος, τῆς βασιλέως ἀποστὰς πίστεως, εἰς ἐπαναστάσεως ἔννοιαν ἦλθεν. ὅπερ ἀκούσαντι τῷ Πρόβῳ, καὶ διανοουμένῳ τὸ ἐγχείρημα μετελθεῖν, ἔφθησαν οἱ κατὰ τὴν ἑῴαν στρατιῶται συγκαταοβέσαντες τῇ τυραννίδι τὸν ἄνθρωπον. Ἔπαυσε καὶ ἄλλην ἐπανάστασιν ἐν τῇ Βρεττανίᾳ μελετηθεῖσαν, διὰ Βικτωρίνου Μαυρουσίου τὸ γένος. ᾧπερ πεισθεὶς, ἔτυχε τὸν ἐπαναστάντα τῆς Βρεττανίας ἄρχοντα προστησάμενος. καλέσας γὰρ τὸν Βικτωρῖνον πρὸς ἑαυτὸν, καὶ ἐπὶ τῇ συμβουλῇ

longe minoribus illud viribus susceperat; quũ in æstate ad Tarsum æstus exsisteret, qui erant a partibus Floriani milites, caloris insueti, quod maior esset illius exercitus pars ex Europa, grauem in morbum incidebant. Quo cognito, in tempore Probus tentandum hostẽ statuit. Floriani vero militibus etiam vltra vires egressis, velitationes quidem ante vrbem fiebãt: sed quod nihil dignum commemoratione gestum fuisset, diremtis a se inuicem exercitibus, accessere deinceps quidam, qui Probo militabant, & imperium Floriano abrogarunt. Quo facto, ad tẽpus aliquod custoditus fuit. Sed quum sui dicerent, non hoc de Probi factum sententia, purpurã Florianus iterum sumsit: donec reuersi, qui significarent, quid reapse Probus de ipso statueret, a suis Florianum interfici curarunt. Probus imperio potitus, dũ mouet vlterius, exordium actionum pro republica suarũ dedit, facinus sane laudabile. Nã de iis qui Aurelianũ occiderant, & Tacito manus intulerãt, supplicium sumere decreuit. Non tamen id palam molitur, quod deliberauerat; metuẽs, ne quid ea res turbę daret: sed quodam alicubi cuneo militum cõstituto, quorum fidei rem commiserat, ad epulum cædis auctores inuitat. Posteaquam hac illi spe conuenissent, vt mensæ Imperatoris adhiberentur: in pergulã quãdam secessit Probus, de qua conspici res peragenda posset; ac signum facinori perpetrando destinatis dedit. Hi vero inermes eos adorti, qui conuenerant; omnes, excepto dumtaxat vno, iugularunt: quem nõ multo post comprehẽsum, veluti qui periculum eis creasset, viuum igni tradidit. His a Probo peractis, *Saturninus* natione Maurus, Imperatori maxime familiaris, & cui propter hãc ipsam caussam administratio Syriæ credita fuerat, ab Imperatoris fide discessit, & de rebellione cogitare cepit. Quod vbi Prob⁹ audisset, de conatu castigando cogitantem oriẽtales anteuertere milites, rebellione cũ ipso Saturnino exstincta. Sopiuit & aliam seditionem, in Britannia cõcitatam, per *Victorinum*, natione Maurum; cuius suasu perduellem istum Britanniæ præsidem fecerat. Nam quum ad se Victorinum arcessiuisset, eumq; de consilio dato

reprehendisset; delictum illud correcturum ablegat. Victorinus in Britanniam statim profectus, sollerti commento perduellem interficit. His ita gestis, vt diximus, etiam victoriis Probus aduersus barbaros potit' est, duobus bellis confectis; quorum alteri ipsemet interfuit, alteri ducē prę fecit. Et quoniam ciuitatibus Germanicis, quæ a vicinis Rheno barbaris infestabantur, necessario subueniendum erat: Rhenum versus ipsemet cum copijs mouit. Occepto bello, quum fames in omnibus ijs locis ingruisset: immensus imber delapsus, vna cum guttis frumentum quoque detulit; adeo quidem, vt eius acerui quibusdam in locis, per se structi, exstiterint. Omnibus ad rem nouam & incredibilē obstupefactis, initio quidem adtingere frumentum, eoq; famis vti remedio non audebant: sed quum necessitas omni sit metu valētior, panibus inde coctis vescentes, simul & famem pepulerunt; & Imperatoris fortuna, nullo prope negotio, superiores eo bello discesserunt. Alia quoq; bella leui labore cōfecit. Acres etiam pugnas commisit, primum cōtra Logiones, nationem Germanicam: quos quum vicisset, ac ducem eorum Semnonem, cum filio, viuum in potestatem redegisset; supplices factos in fidem recepit: & captiuis, omniq; prędā recuperata, quam habebant; certa quædam stipulatos dimisit, ipso quoque, cum filio, Semnone reddito. Alterum contra Francos proelium pugnauit: quibus opera ducum strenue victis, ipse cum Burgundorum Vandilorumq; copiis dimicauit. Quumq; militum numero suum deminui videret exercitum, partem quamdam ab hostibus auellere cogitabat, & cum ea proelio decernere. qua in re cōsilio Imperatoris fortuna non defuit. Quippe quod exercitus ambo fluminis vtramq; ripam occupassent, barbaros in aduersa ripa castra metatos ad pugnā Romani prouocabāt. Hac illi re quasi per iracundiam perciti, quotquot sane poterant, transiiciebant; signisq; collatis barbari partim cædebātur, partim viui Romanorum in potestatem veniebant. Reliqui, quum pacem ea lege petiissent, vt prædam cum captiuis, quos habebant, redderent: impetrato, quod postulauerant, non omnia restituerunt. Quamobrem indignatus Imperator, discedentes adortus, merito supplicio multauit; ipsis trucidatis, & †Igillo duce capto. Quotquot autem viuos in pote-

†al. Ingillo

μεμψάμενος, τὸ πλημμέλημα ἐπανορθώσοντα πέμπει. ὁ δὲ, ἐπὶ τὴν Βρεττανίαν εὐθὺς ἐξορμήσας, περινοίᾳ οὐκ ἀφανεῖ τὸν τύραννον ἀναιρεῖ. Ταῦτα δὲ διαθεὶς τὸν εἰρημένον μοι τρόπον, καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων ἀνεδήσατο νίκας, δύο πολέμοις ἀγωνισάμενος· καὶ τῷ μὲν αὐτὸς παραγεγονὼς, τῷ δὲ ἑτέρῳ στρατηγὸν παραστησάμενος. ἐπεὶ δὲ ταῖς ἐν Γερμανίᾳ πόλεσιν ἐνοχλουμέναις ἐκ τῶν περὶ τὸν Ῥῆνον βαρβάρων ἠναγκάζετο βοηθεῖν, αὐτὸς μὲν ὡς ἐπὶ τὸν Ῥῆνον ἤλαυνεν· ἐνισταμένου δὲ τοῦ πολέμου, καὶ λιμοῦ πᾶσι τοῖς αὐτόθι τόποις ἐνσκήψαντος, ἄπλετος ὄμβρος καταρραγεὶς συγκατήγαγε ταῖς ψακάσι καὶ σῖτον· ὥστε καὶ σωρεὺς αὐτομάτως ἐν τόποις τισὶ συντεθῆναι. πάντων δὲ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ καταπλαγέντων, τὸ μὲν πρῶτον ἅψασθαι, καὶ τούτῳ θεραπεῦσαι τὸν λιμὸν οὐκ ἐθάρρουν· ἐπεὶ δὲ παντὸς δέους ἡ ἀνάγκη καρτερωτέρα, πέψαντες ἄρτους καὶ μεταλαβόντες, ἅμα καὶ τὸν λιμὸν ἀπεσείσαντο, καὶ τοῦ πολέμου ῥᾷστα τῇ τοῦ βασιλέως περιγεγόνασι τύχῃ. Κατώρθωσε δὲ καὶ ἄλλους πολέμους οὐ σὺν πόνῳ πολλῷ. μάχας δὲ καρτερὰς ἠγωνίσατο, πρότερον μὲν πρὸς Λογίωνας, ἔθνος Γερμανικόν· οὓς καταγωνισάμενος, καὶ Σέμνωνα ζωγρήσας ἅμα τῷ παιδὶ τὸν τούτων ἡγούμενον, ἱκέτας ἐδέξατο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὴν λείαν πᾶσαν, ἣν εἶχον, ἀναλαβὼν, ἐπὶ ῥηταῖς ὁμολογίαις ἠφίει, καὶ αὐτὸν Σέμνωνα μετὰ τοῦ παιδὸς ἀπέδωκε. Καὶ δευτέρα γέγονεν αὐτῷ μάχη πρὸς Φράγγους· οὓς διὰ τῶν στρατηγῶν κατὰ κράτος νενικηκὼς, αὐτὸς Βουργούνδοις καὶ Βανδίλοις ἐμάχετο. πλήθει δὲ τὴν οἰκείαν δύναμιν ἐλαττουμένην ὁρῶν, μερίδα τινὰ παρασπάσασθαι τῶν πολεμίων διενοεῖτο, καὶ ταύτῃ διαμάχεσθαι. καί πως συνέδραμε τῇ γνώμῃ τοῦ βασιλέως ἡ τύχη. τῶν γὰρ στρατοπέδων ὄντων παρ' ἑκάτερα ποταμοῦ, εἰς μάχην τοὺς πέραν βαρβάρους οἱ Ῥωμαῖοι προεκαλοῦντο. οἱ δὲ, ἐπὶ τούτῳ παροξυνθέντες, ὅσοι περ οἷοί τε ἦσαν, ἐπεραιοῦντο. καὶ συμπεσόντων σφίσι τῶν στρατοπέδων, οἱ μὲν ἀπεσφάττοντο τῶν βαρβάρων, οἱ δὲ καὶ ζῶντες ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους γεγόνασι. τῶν δὲ λειπομένων σπονδὰς αἰτησάντων, ἐφ' ᾧτε καὶ τὴν λείαν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς ἔτυχον ἔχοντες, ἀποδοῦναι, τυχόντες τῆς αἰτήσεως, οὐ πάντα ἀπέδοσαν. πρὸς ὃ βασιλεὺς ἀγανακτήσας, ἀναχωροῦσιν αὐτοῖς ἐπιθέμενος, ἀξίαν ἐπέθηκε δίκην, αὐτούς τε ἀποσφάξας, καὶ τὸν ἡγούμενον Ἴγιλλον ζωγρείᾳ ἑλών. ὅσους δὲ ζῶντας οἷός τε

γέγονεν

ζωγρήσας ἔλαβε, εἰς Βρεττανίαν παρέπεμψεν· οἳ τὴν νῆσον οἰκήσαντες, ἐπαναστάντος μετὰ ταῦτά τινος, γεγόνασι βασιλεῖ χρήσιμοι. Τούτων οὕτω περὶ τὸν Ῥῆνον αὐτῷ διαπολεμηθέντων, ἄξιον μηδὲ τὰ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον Ἰσαύροις πεπραγμένα παραδραμεῖν. Λύδιος, ὁ γένος Ἴσαυρος, ἐντεθραμμένος τῇ συνήθει λῃστείᾳ, στῖφος ὅμοιον ἑαυτῷ περιποιησάμενος, τὴν Παμφυλίαν ἅπασαν καὶ Λυκίαν ἐπῄει. συνελθόντων δὲ στρατιωτῶν ἐπὶ τῇ τῶν λῃστῶν καταλήψει, πρὸς Ῥωμαϊκὸν στρατόπεδον οὐχ οἷός τε ὢν ἀντιτάττεσθαι, Κρῆμναν καταλαμβάνει, πόλιν οὖσαν Λυκίας, ἐν ἀποκρήμνῳ τε κειμένην, καὶ κατὰ μέρος χαράδραις βαθυτάταις ὠχυρωμένην· ἐν ταύτῃ πολλοὺς ὡς ἐν ἀσφαλεῖ καὶ τειχήρει καταφυγόντας εὑρών. ἐπεὶ δὲ τοὺς Ῥωμαίους εἶδεν ἐγκειμένους τῇ πολιορκίᾳ, καὶ τὴν ἐν ταύτῃ τριβὴν γενναίως ὑφισταμένους, τὰ οἰκοδομήματα καθελών, ἀρόσιμον ἐποίησε τὴν γῆν σπείρων τε σῖτον, παρεσκεύαζε τοῖς ἐν τῇ πόλει δαπάνην. Ὁρῶν δὲ τὸ πλῆθος πολλῆς δεόμενον χορηγίας, τὴν ἄχρηστον ἡλικίαν, ἄρρενά τε καὶ θήλεα, ἠφίει, τῆς πόλεως ἐκβαλών· ἐπεὶ δὲ οἱ πολέμιοι τὸ Λυδίου βούλευμα προειδόμενοι, τοὺς ἐκβληθέντας αὖθις ἐπὶ τὴν πόλιν ἰέναι συνήλαυνον, ἐμβαλὼν εἰς τὰς περὶ τὴν πόλιν χαράδρας, διέφθειρεν. ὄρυγμα δέ τι, χρῆμα θαυμάσιον, ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὰ ἐκτὸς διορύξας, καὶ μέχρι τῶν ἐπέκεινα τοῦ πολεμίου στρατοπέδου τόπων ἐκτείνας, ἐξέπεμπε διὰ τούτου τινὰς ἐκ τῆς πόλεως ἐφ' ἁρπαγῇ θρεμμάτων καὶ ἄλλης τροφῆς· ἐκ τούτου τε χορηγία ἐν μέρει τοῖς πολιορκουμένοις εὐπόρει· μέχρις οἱ πολέμιοι τοῦτο, γυναικὸς αὐτοῖς μηνυσάσης, ἐξεῦρον. ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἀπεῖπεν ὁ Λύδιος, ἀλλ' οἴνου μὲν κατὰ βραχὺ τοὺς αὐτῷ συνόντας ἀπέστησε, καὶ σῖτον ἐμέτρει τοῦ συνήθους ἐλάττονα. τῶν δὲ σιτίων καὶ οὕτως ἐκλειπόντων, εἰς ἀνάγκην κατέστη τοῦ πάντας ἀπολέσαι τοὺς ἐν τῇ πόλει, πλὴν ἀνδρῶν αὐτῷ τε ἐπιτηδείων, καὶ πρὸς φυλακὴν ἀρκεῖν δοκούντων. κατέσχε δὲ καὶ [τὰς] γυναῖκας, ἃς ἐπὶ τῇ τῆς φύσεως ἀναγκαίᾳ χρείᾳ κοινὰς εἶναι πεποίηκε πᾶσιν. Ἐπεὶ δὲ πρὸς πάντα κίνδυνον ἐγνώκει διαπαλαῖσαι, συμβαίνει τι μετὰ πάντα ταῦτα τοιοῦτον. συνῆν τις αὐτῷ μηχανάς τε κατασκευάζειν εἰδώς, καὶ ἐκ μηχανῶν εὐστόχως ἀφιέναι βέλη δυνάμενος· ὥστε ὁσάκις ἐνεκελεύσατο ὁ Λύδιος αὐτῷ κατά τινος τῶν πολεμίων ἀφιέναι βέ-

statem redigere potuerat, in Britanniam misit: qui sedes ea in insula nancti, quum deinde seditionē aliquis molitus esset, vtiles Imperatori fuerunt. His ita propter Rhenum ab eo debellatis, operæ pretium fuerit, ne illa quidem silentio præteriri, quæ id temporis *Isauri* patrarūt. *Lydius* quidam, natione Isaurus, consueto latrocinio innutritus, agmine sibi simili comparato, totam Pamphyliam atq; Lyciam inuadebat. Quum autem milites, ad capiēdos latrones, coiuissent: Lydius, qui exercitui Romano se non posset opponere, Cremnam occupauit, oppidum Lyciæ, situm in loco prærupto, & ex parte vallib. profundissimis munitum: cōpluribus in ea repertis, qui huc velut ad tutum, murisq; clausum opidum, confugerant. Posteaquam vero Romanos intentos obsidioni, moram eius fortiter ferre conspexit: ædificiis dirutis, solum arabile reddidit: & frumentum serens, iis, qui erāt in opido, victum parabat. Sed quod eam multitudinē suppeditatione copiosa videret egere, quidquid erat ætatis inutilis, tam mares, quam feminas, eiectos opido dimisit. Quum hostes preuiso Lydii consilio, rursus eiectos in opidum ire cogerent: in ambientes opidum valles præcipitatos perdidit. Meatu autem operis admirandi ab opido versus exteriora ducto, & perfodiendo vltra hostium castra porrecto; per eum ex opido quosdam emittebat, qui pecora, ceteraq; alimenta raperent. Atque hinc commeatus obsessis ex parte satis copiosus suppetebat; donec id hostes mulieris indicio deprehēderunt. Verum ne sic quidem animum despōdit Lydius; sed vinū paullatim suis ademit, & frumenti eis solito minus admetiebatur. At hoc etiam modo deficientibus alimētis, ad eam necessitatem redactus est, vt omnes, quotquot erant in opido, perderet; exceptis idoneis sibi viris, & qui ad opidi præsidium sufficere viderentur. Retinuit & mulieres nonnullas: quas ad vsum naturæ necessarium communes omnibus esse iussit. Quumque luctari constanter aduersus periculum quoduis constituisset, post istæc omnia tale quiddam accidit. Erat cum eo quidam, qui & machinas conficere nouerat, & machinis emittere tela singulari cum dexteritate poterat: adeo quidem, vt quoties Lydius aduersus aliquē ex hostibus telum emittere

iuberet, a scopo non aberraret. Huic ergo quum imperasset, vt quemdam ex aduersariis vulneraret, isque telo emisso, vel casu aberrasset fortuito, vel data opera: veste nudatum flagris misere cecidit, mortẽ prӕterea comminatus. Ille, tum propter verbera succensens, tum minis territus; oblata vsus occasione, semet ex opido subducit. Quum quosdam in milites e castris incidisset, & quidquid egisset, ac perpessus esset, iis exposuisset: quamdam in muro fenestram ostendit, per quam Lydius, quidquid in castris gereretur, speculari consueuerat. Per eam more suo prospectantem, telo se petiturum pollicetur. Ob hanc caussam, quum dux eius expeditionis hominem ad se recepisset; constituta machina, nonnullisq; collocatis ante se, per quos occultaretur, ne ab hostibus conspici posset; Lydium per foramen illud prospectantem intuitus, emisso telo, vulnere letali percutit. Ille, quum etiam post acceptum vulnus in quosdam ex suis crudeliter desӕuiisset, ac iureiurando superstites obstrinxisset, obsidioni nullo modo cessuros; vix tandem exspirauit. Qui erant in opido, non ferentes amplius obsidionem, exercitui se dediderunt. Atque hunc finem latronum illud agmen habuit. Quum autem & *Ptolemais*, in Thebaide sita, defecisset ab Imperatore, bellumque perexiguum ad tempus duraturum suscepisset: tam ipsam, quam socios beli *Blemmyas* Probus opera ducum suorum ad deditionem compulit. *Basternas*, gentem Scythicam, quӕ illi se subiecit, admittẽs in Thracia, concessis agris collocauit. Hi deinceps secundum leges & instituta Romanorum perpetuo vixerunt.

Itidem quum *Franci* ad Imperatorem accessissent, & ab eo sedes obtinuissent: pars eorum quӕdam defectionem molita, magnamq; nauium copiam nancta, totam Grӕciam conturbauit. In Siciliam quoque delata, & vrbẽ Syracusanam adorta, magnam in ea cӕdem edidit. Tamdem quum & in Africam adpulisset, ac reiecta fuisset, adductis Karthagine copiis: nihilo minus domum redire, nullum passa detrimentum, potuit. Hoc quoq; Probo imperãte contigit. *Gladiatores* numero ad octoginta, conspiratione facta, custodibusq; suis interemtis, in vrbem progressi, quidquid offerretur, diripiebant: quum multi, ceu fieri solet, eis se permiscuissent. Verum & illos Im-

λος, μὴ διαμαρτεῖν τοῦ σκοποῦ. τούτῳ τοίνυν ἐπιτάξας βαλεῖν τινὰ τῶν ἐναντίων, ἐπειδὴ διήμαρτε βέλος ἐκπέμψας ἢ ἐκ τύχης ἢ ἐκ προνοίας, γυμνώσας τῆς ἐσθῆτος ἐσχάτως ἐμαστίγωσε, προσαπειλήσας καὶ θάνατον. ὁ δὲ, καὶ ἐπὶ ταῖς βασάνοις ἀγανακτῶν, καὶ ἐπὶ ταῖς ἀπειλαῖς δεδιὼς, καιροῦ δοθέντος ὑπεξάγει τῆς πόλεως ἑαυτόν. ἐντυχὼν δὲ τοῖς ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, καὶ ὅσα πέπραχέ τε καὶ ἔπαθε πρὸς τούτοις ἐκφήνας, ἐπεδείξεν οὖσαν ἐν τῷ τείχει θυρίδα, δι' ἧς εἰώθει Λύδιος κατασκοπεῖν τὰ ἐν τῷ στρατοπέδῳ γινόμενα· ταύτης τε προκύπτοντα κατὰ τὸ σύνηθες ὑπισχνεῖτο τοξεύσειν. ἀποδεξαμένου δὲ αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ τοῦ τῆς στρατείας ἡγουμένου, στήσας μηχανὴν, προστησάμενός τε τοὺς αὐτὸν ἀποκρύπτοντας, ὡς ἂν μὴ παρὰ τῶν ἐναντίων ὁρῷτο, προκύπτοντα τῆς ὀπῆς τὸν Λύδιον θεασάμενος, καὶ τὸ βέλος ἀφιεὶς, πλήττει καιρίαν. ὁ δὲ, πράξας καὶ μετὰ τὴν πληγὴν εἴς τινας τῶν συνόντων αὐτῷ τὰ αἴσχιστα, καὶ τοὺς λελειμμένους ὅρκοις ἐπαγαγὼν περὶ τοῦ μὴ ἐνδοῦναι τῇ πολιορκίᾳ καθάπαξ, μόλις ἐξέλιπεν. οἱ δὲ κατὰ τὴν πόλιν, οὐκ ἐνεγκόντες ἔτι τὴν πολιορκίαν, ἐξέδοσαν ἑαυτοὺς τῷ στρατοπέδῳ. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸ λῃστικὸν τέλος ἐδέξατο. Τῆς δὲ κατὰ Θηβαΐδα Πτολεμαΐδος ἀποστάσης βασιλέως, πόλεμον δὲ προσκαταθεῖσα ἐπὶ χρόνον βραχὺν ἀραμένης, αὐτήν τε καὶ τοὺς συμμαχήσαντας αὐτῇ Βλέμμυας παρεστήσατο Πρόβος διὰ τῶν τότε στρατηγούντων. Βαστέρνας δὲ, Σκυθικὸν ἔθνος, ὑποπεσόντας αὐτῷ προσιέμενος, κατῴκισε Θρακίοις χωρίοις· καὶ διετέλεσαν τοῖς Ῥωμαίων βιοτεύοντες νόμοις. Καὶ Φράγκων τῷ βασιλεῖ προσελθόντων, καὶ τυχόντων οἰκήσεως, μοῖρά τις ἀποστᾶσα, πλοίων εὐπορήσασα, τὴν Ἑλλάδα συνετάραξεν ἅπασαν· καὶ Σικελίᾳ προσσχοῦσα καὶ τῇ Συρακοσίων προσμίξασα, πολὺν κατὰ ταύτην εἰργάσατο φόνον. ἤδη δὲ καὶ Λιβύῃ προσορμισθεῖσα, καὶ ἀποκρουσθεῖσα, δυνάμεως ἐκ Καρχηδόνος ἐπενεχθείσης, οἵα τε γέγονεν ἀπαθὴς ἐπανελθεῖν οἴκαδε. Πρόβου δὲ βασιλεύοντος καὶ τόδε συνέβη. τῶν μονομάχων ἐς ὀγδοήκοντα συστάντες, διαχειρισάμενοι τοὺς φυλάττοντας, εἰς τὰ τῆς πόλεως ἐξελάσαντες, τὰ ἐν ποσὶν ἐλῄζοντο, πολλῶν (οἷα συμβαίνειν φιλεῖ) συναναμιχθέντων αὐτοῖς. ἀλλὰ καὶ τούτους βασι-

λέω

πολλάς, δύναμιν ἐκπέμψας, ἐξέτεμε. Ταῦτα διαπραξαμένῳ τῷ Πρόβῳ, καλῶς τε καὶ δικαίως οἰκονομήσαντι τὴν ἀρχήν, ...

Ἰστέον ὡς ἐνταῦθα λείπει τὸ τέλος τοῦ α' λόγου καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ β'.

ΖΩΣΙΜΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ἐκ τοῦ τὸν μακρότατον ἀνθρώπου βίον τὸ μέσον διάστημα περιλαμβάνειν ταύτης τῆς ἑορτῆς. *σέκουλα γὰρ τὸν αἰῶνα Ῥωμαῖοι καλοῦσι. συντελεῖ δὲ πρὸς λοιμῶν καὶ φθορῶν καὶ νόσων *ἀκέσεις. ἔσχε δὲ τὴν ἀρχὴν ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. Οὐάλεσος Οὐαλέσιος, ἀφ' οὗ τὸ *Οὐαλεριανῶν κατάγεται γένος, ἦν ἐν τῷ Σαβίνων ἔθνει περιφανής. τούτῳ πρὸ τῆς οἰκίας ἄλσος ἦν ἐκ δένδρων μεγίστων. τούτων πεσόντος κεραυνοῦ καταφλεχθέντων, ἠπόρει πρὸς τὸ *ἐκ τοῦ κεραυνοῦ καταφλεχθέντων σημαινόμενον. νόσου δὲ τοῖς αὐτοῦ παισὶν ἐνσκηψάσης ὑπὲρ τὴν τῶν ἰατρῶν τέχνην, διὰ τῶν μάντεων ᾔει. τῶν δὲ διὰ τοῦ τρόπου τῆς τοῦ πυρὸς πλώσεως ὅτι θεῶν ἐστι μῆνις τεκμηραμένων, εἰκότως δι' ἐκθυσιῶν ὁ Οὐαλέσιος τὸ θεῖον ἐξιλεοῦτο διὰ τῶν μάντεων. ὤν τε μετὰ τῆς γυναικὸς ἐν φόβῳ, καὶ τὸν τῶν παίδων θάνατον ἐλπίζων ὅσον οὐδέπω συμβήσεσθαι, προσπεσὼν τῇ Ἑστίᾳ, δύο τελείας ἀντὶ τῶν παίδων αὐτῇ δώσειν ὑπισχνεῖτο ψυχάς, ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς τῶν παίδων μητρός. ἀποβλέπων δὲ εἰς τὸ κεραυνόβλητον ἄλσος, ἀκοῦσαι φωνῆς ἔδοξεν, ἀπάγειν εἰς Τάραντα ἐγκελευομένης τὰ τέκνα, κἀκεῖσε θερμήναντα τοῦ Τιβέρεως ὕδωρ ἐπὶ τῆς Ἅιδου καὶ Περσεφόνης ἐσχάρας, τοῖς παισὶ δοῦναι πιεῖν. ταῦτα ἀκούσας, τότε δὴ πλέον τὴν τῶν παίδων σωτηρίαν ἀπήλπισε. Τάραντά τε γὰρ πόρρω που τῆς Ἰταλίας εἶναι, καὶ οὐκ ἂν ἐν ταύτῃ τὸ Τιβέρεως ὕδωρ φανήσεσθαι. διδόναι δὲ αὐτῷ πονηρὰν ἐλπίδα καὶ τὸ θερμῆναι τὸ ὕδωρ ἐπὶ βωμοῦ χθονίων δαιμόνων ἀκοῦσαι. ἐπὶ τούτοις ἀπορησάντων καὶ τῶν τερατοσκόπων, αὖθις πυθόμενος, ἔγνω δεῖν τῷ θεῷ πείθεσθαι· καὶ ἐμβαλὼν πλοίῳ ποταμίῳ τὰ τέκνα, κατῆγε τὸ πῦρ. *ἐκθανόντων δὲ αὐτῶν ὑπὸ καύματι,

perator, missis copiis, excidit. His rebus a Probo gestis, qui & præclare ac iuste administrauit imperium, . .

Sciendum, heic primi libri finem desiderari, & secundi principium.

ZOSIMI HISTORIARVM LIBER SECVNDVS.

ex eo, quod hominis vita longissima medium celebritatis huius interuallum complectitur. Nam sæculū Romani vocant, quod αἰῶνα Græci dicūt; hoc est, ætatem. Conducit autem ad pestes, & lues, & morbos curandos. Originem ex caussa quadā huiusmodi habuit. Valesus Valesius, a quo Valerianorū familia deducitur, vir erat apud Sabinos illustris. Is ante domum suam lucū habebat, ex arboribus maxime proceris: quibus fulmine tactis, & exustis, quidnam arbores hæ vi fulminis absumtæ portenderent, ambigebat. Quum autē ipsius liberi morbo correpti essent, medicorū artem superante, haruspices adibat: qui quū ex ignis delapsi modo coniecissent, deûm hanc iram esse: non abs re cæsis hostiis numen Valesius, haruspicū opera, placabat. Et quoniam cum vxore in metu versabatur, & liberûm mortem magis, quam antehac vmquam alias, exspectabat: ad Vestam prolapsus, duas se adultas ei, puerorū loco, policebatur oblaturum animas; suā videlicet, ac matris eorum. Quūque respiceret ad lucum fulmine tactum, audire visus est vocem, quæ iuberet, vt Tarentum pueros deportaret; atque ibi calfactam aquam Tiberinam in Ditis patris & Proserpinæ foco, pueris bibēdam daret. His auditis, magis etiam de salute liberûm desperabat. Tarentum namque, remoto Italiæ loco situm esse, nec ibi Tiberinam aquam se reperturum. Præterea spem nō bonam & illud sibi præbere, quod aquā in ara deûm inferorum calfaciēdam audiuisset. Et quum ob hæc incerti etiam haruspices essent, iisdem rursus auditis, Deo parendum statuit. Itaque coniectis in fluuiale †nauigium liberis, ignem secundo flumine detulit. Ipsis autem se sub æstu exporrigētibus,

De ludis sæcularibus. Confer Valerii Maximi caput 4. lib. 2.

† lintrem dixit Valerius Max.

ad eam ripæ partẽ adnauigabat, qua parte motus fluminis tranquillior videretur. Quũq; pastoriciam quãdam in casam cũ pueris diuertisset, Tarenti capiendum esse hospitium, audiuit. Hæc enim loci eius erat adpellatio, Tarento propter Iapygium promontorium sito, cognominis. Quapropter ob euentum felicem numine Valesius adorato, gubernatori mandat, vt nauim ad terrã adpellat: & egressus, rem pastoribus exposuit. Quũq; haustam e Tiberi aquam in quodam foco, ab se id loci facto, calfecisset: eam pueris bibendam dedit. Qua illi pota, quiete sopiti, consanuerunt. Quumq; vidissent in somniis, Diti patri & Proserpinæ nigras immolandas esse hostias, continuumq; trinoctium carminibus & tripudiis exigẽdum: patri somniũ hoc indicauerunt, quasi vir magnus, & diuinam formam præferens, hæc in campo Martio fieri iussisset: in quo locus etiam vacuus est, ad equorum exercitium. Quum autem Valesius aram ibi construere vellet, eaque de caussa locum lapicidæ foderẽt: reperta est ara iam facta, in qua erãt hæ litteræ: DITIS PATRIS AC PROSERPINÆ. Itaq; tum clarius, quid agendum esset, edoctus; ad eam aram nigras hostias obtulit, & nocturnos ibidem ludos fecit. Hæc autem ara, & immolationis ritus, tali quadam ex caussa principium habuit. Bellum inter Romanos & Albanos erat: & quũ vtrimq; iam in armis essent, quidam prodigiosa facie conspectus est, amictus pelle nigra, & clamans; Ditem patrem atq; Proserpinã eis imperasse, rem sacrã sub terra prius sibi facerent, quam ventum ad manus esset. atque his dictis, euanuit. Romani, spectro territi, & aram sub terra struxerunt, & facta re sacra, rursus aram humo, ad XX pedum altitudinẽ egesta, obruerunt: vt præter Romanos, aliis omnibus de ea nihil constaret. Hac reperta Valesius, & sacro, nocturnisq; ludis peractis: adpellatus est *Manius Valerius Tarentinus*. Nã Deos inferos Romani *Manes* dicunt; & sanum esse, *Valere*: *Tarentini* deniq; nomẽ ei datum, ob rem sacram ad Tarentum factam. Sequentibus inde temporibus, pestilẽtia in vrbe orta, primo post exactos reges anno, P. Valeri⁹ Poplicola, cæso apud hanc aram Diti patri & Proserpinę boue nigro, nigraq; bucula, peste liberauit vrbem,

τούτῳ προσέπλει τῷ ὄχθης τῷ μέρει, καθ' ὃ τὸ τοῦ ποταμοῦ ῥεῦμα ἠρεμαῖον ἐδόκει. καλύβῃ δὲ ποιμένος ἐναυλισθεὶς ἅμα τοῖς παισὶν, ἤκουε κατάγεσθαι δεῖν ἐν τῷ Τάραντι. ταύτην γὰρ εἶχεν ὁ τόπος προσηγορίαν, τῷ κατὰ τὴν ἄκραν Ἰαπυγίαν ὁμώνυμος ὢν Τάραντι. προσκυνήσας οὖν ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ τὸ θεῖον ὁ Οὐαλέσιος, ἐπὶ τὴν χέρσον ὀκεῖλαι τῷ κυβερνήτῃ προσέταττε· καὶ ἀποβὰς, τοῖς ποιμέσιν ἐξεῖπεν. ἀρυσάμενος δὲ ἐκ τοῦ Θύμβριδος ὕδωρ, καὶ τοῦτο θερμήνας ἐπὶ πυρὸς κατὰ τὸν τόπον ὑπ' αὐτοῦ πεποιημένης ἐσχάρας, ἔδωκε πιεῖν τοῖς παισίν. οἱ δὲ, ἅμα τῷ πιεῖν ὕπνου προσγενομένου, κατέστησαν ὑγιεῖς. ὄναρ δὲ θεασάμενοι, προσαγαγεῖν ἱερεῖα μέλανα Περσεφόνῃ καὶ Ἅιδῃ, καὶ τρεῖς ἐπαλλήλους ἄγειν παννυχίδας ᾠδῶν καὶ χορῶν, ἀφηγήσαντο πρὸς τὸν πατέρα τὸ ὄναρ, ὡς ἀνδρὸς μεγάλου καὶ θεοπρεποῦς ταῦτα ποιεῖν ἐπισκήψαντος ἐπὶ τοῦ Ἀρείου πεδίου, καθ' ὃ καὶ ἀνεῖται τόπος εἰς γυμνάσιον ἵππων· βουλομένου δὲ τοῦ Οὐαλεσίου βωμὸν αὐτόθι καθιδρῦσαι, καὶ τῶν λιθοξόων ὀρυττόντων ἐπὶ τούτῳ τὸν τόπον, βωμὸς εὑρέθη πεποιημένος, ἐν ᾧ γράμματα ἦν, ΑΔΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΣΕΦΟΝΗΣ. τότε τοίνυν σαφέστερον διδαχθεὶς τὸ πρακτέον, τούτῳ τῷ βωμῷ τὰ μέλανα προσῆγεν ἱερεῖα, καὶ τὰς παννυχίδας ἐν αὐτῷ διετέλει ποιῶν. Οὗτος δὲ ὁ βωμὸς καὶ ἡ τῆς ἱερουργίας κατάστασις, ἀρχὴν ἔλαβεν ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. Ῥωμαίοις καὶ Ἀλβανοῖς πόλεμος ἦν. ὄντων δὲ ἀμφοτέρων ἐν ὅπλοις, ἐπεφάνη τις τερατώδης τὴν ὄψιν, ἠμφιεσμένος δέρματι μέλανι, καὶ βοῶν, ὡς Ἅιδης καὶ Περσεφόνη, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, θυσίαν ὑπὸ γῆν αὐτοῖς ποιῆσαι προσέταξαν. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀφανὴς γέγονε. τότε τοίνυν οἱ Ῥωμαῖοι ταραχθέντες ἐπὶ τῷ φάσματι, καὶ τὸν βωμὸν ὑπὸ γῆς ἱδρύσαντες, καὶ τὴν θυσίαν πεποιηκότες, χώματι βάθους εἴκοσι ποδῶν κατεκάλυψαν τὸν βωμὸν, ὡς ἂν πλὴν Ῥωμαίων ἅπασι τοῖς ἄλλοις ἄδηλον εἴη. τοῦτον ὁ Οὐαλέσιος εὑρὼν, καὶ τὴν θυσίαν καὶ τὰς παννυχίδας ἐπιτελέσας, ἐκλήθη Μάνιος Οὐαλέριος Ταραντῖνος. τούς τε γὰρ χθονίους θεοὺς, Μάνης καλοῦσι Ῥωμαῖοι, καὶ τὸ ὑγιαίνειν, βαλῆρε· Ταραντῖνος δὲ, ἀπὸ τῆς ἐν τῷ Τάραντι θυσίας. χρόνοις δὲ ὕστερον λοιμοῦ συμβάντος τῇ πόλει, τῷ πρώτῳ μετὰ τοὺς βασιλέας ἔτει, Πόπλιος Βαλέριος Ποπλικόλας ἐν τούτῳ τῷ βωμῷ θύσας Ἅιδῃ καὶ Περσεφόνῃ μέλανα βοῦν καὶ δάμαλιν μέλαιναν, ἠλευθέρωσε τῆς νόσου τὴν πόλιν,

ἐπιγράψας

ἐπιγράψας τῷ βωμῷ ταῦτα· ΠΟΠΛΙΟΣ ΒΑΛΕΡΙΟΣ ΠΟΠΛΙΚΟΛΑΣ ΤΟ ΠΥΡ ΑΡΕΙΟΥ ΠΕΔΙΟΥ ΑΔΗι ΚΑΙ ΠΕΡΣΕΦΟΝΗι ΚΑΘΙΕΡΩΣΑ, ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑΣ ΗΓΑΓΟΝ ΑΔΗι ΚΑΙ ΠΕΡΣΕΦΟΝΗι ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ. Μετὰ δὲ ταῦτα νόσων καὶ πολέμων ἐνσκηψάντων, ἔτει μετὰ τὸν τῆς πόλεως οἰκισμὸν ἐπὶ τριακοσίοις πεντηκοστῷ καὶ δευτέρῳ, λύσιν εὑρεῖν ἡ γερουσία τῶν κακῶν ἐκ τῶν Σιβύλλης βουλομένη χρησμῶν, τοῖς εἰς τοῦτο τεταγμένοις ἀνδράσι *τοὺς χρησμοὺς ἀνερευνῆσαι παρεκελεύσατο. τῶν δὲ λοιπὸν παύσεσθαι τὸ κακὸν, εἰ θύσαιεν Ἄδῃ καὶ Περσεφόνῃ, προαγορευσάντων, ἀναζητήσαντες τὸν τόπον, Ἄδῃ καὶ Περσεφόνῃ κατὰ τὸ προσταχθὲν καθήγιζον, Μάρκου Ποπλίου τὸ τέταρτον ὑπατεύοντος· καὶ τῆς ἱερουργίας συντελεσθείσης τῶν ἐπικειμένων ἀπαλλαγέντες, τὸν βωμὸν αὖθις ἐκάλυψαν, ἐν ἐσχάτῳ που κείμενον τοῦ Ἀρείου πεδίου.

Ταύτης ἐπὶ χρόνον τῆς θυσίας ἀμεληθείσης, αὖθις τινῶν συμπεσόντων ἀποθυμίων, ἀνενεώσατο τὴν ἑορτὴν Ὀκταβιανὸς ὁ Σεβαστὸς; περιηχθείσης μὲν ὑπάτων ὄντων Λουκίου Κενσωρίνου καὶ Μάρκου Μαλλίου Πουνλίου, τότε δὲ Λουκίου Κενσωρίνου καὶ Γαΐου Σαβίνου, τὸν θεσμὸν Ἀτηίου Καπίτωνος ἐξηγησαμένου, τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἔδει τὴν θυσίαν γενέσθαι καὶ τὴν θεωρίαν ἀχθῆναι, τῶν πεντεκαίδεκα ἀνδρῶν, οἳ τὰ Σιβύλλης θέσφατα φυλάττειν ἐτάχθησαν, ἀνερευνησάντων. μετὰ δὲ τὸν Σεβαστὸν Κλαύδιος ἤγαγε τὴν ἑορτὴν, οὐ φυλάξας τὸν τῶν ὡρισμένων ἐτῶν ἀριθμόν. μεθ' ὃν Δομετιανὸς, τὸν Κλαύδιον παραπεμψάμενος, καὶ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν, ἀφ' οὗ τὴν ἑορτὴν ὁ Σεβαστὸς ἐπετέλεσεν, ἀριθμήσας, ἔδοξε τὸν ἐξ ἀρχῆς παραδοθέντα φυλάττειν θεσμόν. ἐπὶ τούτοις ὁ Σευῆρος τῶν δέκα καὶ ἑκατὸν ἐνστάντων ἐτῶν, ἅμα τοῖς παισὶν Ἀντωνίνῳ καὶ Γέτᾳ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν κατεστήσατο, Χίλωνος καὶ Λίβωνος ὄντων ὑπάτων. Τοιοῦτος δέ τις ὁ τρόπος ἀναγέγραπται τῆς ἑορτῆς. περιιόντες οἱ κήρυκες, εἰς τὴν ἑορτὴν συνιέναι πάντας ἐκέλευον ἐπὶ θέαν, ἣν οὔτε πρότερον εἶδον, οὔτε μετὰ ταῦτα θεάσονται. κατὰ δὲ τὴν ὥραν τοῦ θέρους, πρὸ ἡμερῶν ὀλίγων τῆς τὴν θεωρίαν ἀχθῆναι, ἐν τῷ Καπιτωλίῳ καὶ ἐν τῷ νεῷ τῷ κατὰ τὸ Παλάτιον, οἱ δεκαπέντε ἄνδρες ἐπὶ βήματος καθήμενοι, τῷ δήμῳ διανέμουσι τὰ καθάρσια. ταῦτα δέ ἐστι δᾷδες καὶ θεῖον καὶ ἄσφαλτον. δοῦλοι δὲ τούτων οὐ μετέχουσιν, ἀλλὰ ἐλεύθεροι μόνοι. συνελθόντος δὲ τοῦ δήμου παντὸς, ἔν τε τοῖς ῥηθεῖσι τόποις καὶ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀρτέμιδος, ὃ ἐν τῷ Αὐεντίνῳ λόφῳ καθίδρυται, σῖτον καὶ κριθὴν ἕκαστος φέρει, καὶ

inscriptis aræ verbis hisce: P. VALERIUS POPLICOLA IGNEM CAMPI MARTII DITI PATRI ET PROSERPINÆ DEDICAVI; LUDOSQUE DITI PATRI ET PROSERPINÆ PRO LIBERTATE POP. ROM. FECI. Secundum hæc morbis & bellis exortis, anno ab vrbe condita supra trecentesimū, quinquagesimo secundo, Senatus, iis se malis liberare de Sibyllinis oraculis volens; eos, ad quos hæc cura pertinebat, oracula scrutari iussit. Illis mali finem fore nuntiantibus, si Diti patri & Proserpinæ rē sacram fecissent: perquisito loco, Diti patri & Proserpinæ, ceu iussi fuerāt, M. †Poplio quartū cos. vota nuncuparunt: & peracto sacro, malis vrgentibus liberati, rursus aram terra obruerunt, in extremo campo Martio alicubi sitam. Eodem sacrificio ad tempus neglecto, quū rursus aduersi quidam casus accidissent; Octauianus Augustꝰ ludos instaurauit; factos illos quidem ante, L. Censorino, & M. Manlio Puelio coss. tunc autem L. Censorino, & C. Sabino; quū Ateius Capito leges ludorū exposuisset; ac tempus, quo rem sacrā fieri, atq; edi spectacula oporteret, xvuiri, ad quos oraculorum Sibyllinorū custodia pertinebat, inuestigassent. Post Augustū, Claudius ludos celebrauit, numero prestitutorum annorū neglecto. Post eū Domitianus, Claudio valere iusso, numeratoque ambitu annorum, ex quo ludos Augustus fecisset; traditam ab initio legem seruare visus est. Secundum hos Seuerus, quùm anni cx iam adpetiissent; cū filiis, Antonino & Geta, ludos eosdē ordinauit, Chilone Liboneq; coss. Modus ludorum huiusmodi relatus est in litteras. Circumeuntes præcones, vniuersos ludorum caussa conuenire iubebant ad spectaculum, quod neque vidissent antea, neque visuri posthac essent. Ipso autem messis tempore, perpaucis diebus ante, quam ludi peragerentur; in Capitolio temploq; Palatino xvuiri sedentes in suggestu, lustralia populo distribuebāt. Ea sunt faces, & sulpur, & bitumen. Nec participes horum serui sunt, sed liberi dumtaxat homines. Posteaquam populus vniuersus & in locis iis quæ diximus, & in templo Dianæ, quod est in Auentino colle, conuenit; triticum, & hordeum, &

† Potito

& fabas quisque secum fert, ac Parcis nocturnos ludos caste pudiceq; faciunt. Vbi ludorum tempus adpetiit, quos tribus diebus, totidemq; noctibus in campo Martio faciunt; hostiæ propter ripam Tiberis ad Tarentum diis consecrãtur. His autem diis rem sacram faciunt; videlicet Ioui, Iunoni, Apollini, Latonæ, Dianæ: tum præter hos, Parcis, & Lucinis, & Cereri, & Diti patri, & Proserpinæ. Prima nocte spectaculorum, ad horam secundam, tribus aris in ripa fluminis constructis, Imperator cum xvuiris tres agnos cædit; & aris sanguine respersis solidas victimas adolet. Scena vero sine theatro constructa, lumina cũ rogis accenduntur, & hymnus recẽs factus canitur; adeoq; spectacula consentanea rebus diuinis eduntur. Et hæc qui peragunt, pro mercede primitias fructuum, tritici, hordei, fabarum, accipiunt. Nam illæ, ceu dictum est, ab vniuerso populo distribuũtur. Postridie conscenso Capitolio, & cõsuetis ibidẽ immolatis hostiis, ad constructum inde theatrum progressi, Apollini & Dianæ ludos faciunt. Insequẽti die matronæ nobiles ad horam ab oraculo constitutã in Capitolium conuenientes, Deo supplicant, & hymnis eum, ceu fas est, celebrant. Die tertio, in Apollinis æde Palatina, ter nouem illustres pueri, cum totidem virginibus, omnes † vtrimq; florentes, hoc est, qui ambos parẽtes adhuc superstites habent, hymnos & pæanes Græca Romanaq; lingua canunt, quibus subiectæ Romanis vrbes seruantur. Itidem alia secundum traditum a numine ritum fiebant. quę sane quamdiu peracta fuerũt, nullum respublica Romana detrimẽtum cepit. Vt autem & reapse vera istæc esse credamus, ipsum Sibyllæ oraculum adponam; quod ante nos etiam ab aliis est relatum:

† Patrimos & Matrimos Cicero, cum aliis, vocat.

Ast vbi mortalis longissima venerit ætas
Vitæ, centenis denis redeuntibus annis;
Sis Romane memor, nec te vlla obliuia fallãt:
Sis memor, vt facias Diis immortalibus illo
Rem sacram in campo, quem Thybridis adluit vnda;
Nox breuior tenebris terras vbi texerit atris,
Solque suum iubar abdiderit. tum victima Parcis
Caprarum atq; ouiũ pariter cadat Oceaninis.
Postea cærulea placantor & Ilithyiæ,
Lucina, quibus hæc sacris decet. inde feraci

κύαμον· καὶ ταῖς Μοίραις ἄγουσι παννυχίδας μετὰ σεμνότητος ἐν νυξίν. ἐνστάντος δὲ τοῦ χρόνου τῆς ἑορτῆς, ἣν ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐν τῷ τοῦ Ἄρεως ἐπιτελοῦσι πεδίῳ, καὶ ταῖς ἴσαις νυξί, καθιεροῦτο τὰ τελούμενα παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Θύμβειδος ἐν τῷ Τάραντι. θύουσι δὲ θεοῖς, Διὶ καὶ Ἥρᾳ καὶ Ἀπόλλωνι καὶ Λητοῖ καὶ Ἀρτέμιδι· καὶ προσέτι γε Μοίραις καὶ Εἰλειθυίαις καὶ Δήμητρι καὶ Ἅιδῃ καὶ Περσεφόνῃ. τῇ δὲ πρώτῃ τῶν θεωριῶν νυκτὶ δευτέρας ὥρας ὁ αὐτοκράτωρ ἐπὶ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ τριῶν παρασκευασθέντων βωμῶν τρεῖς ἄρνας θύει, μετὰ τῶν δεκαπέντε ἀνδρῶν· καὶ τοὺς βωμοὺς καθαιμάξας, ὁλοκαυτοῖ τὰ θύματα. κατασκευασθείσης δὲ σκηνῆς δίχα θεάτρου, φῶτα ἀνάπτεται καὶ πυρά, καὶ ὕμνος ᾄδεται νεωστὶ πεποιημένος, θεωρίαι τε ἱεροπρεπεῖς ἄγονται. κομίζονται δὲ οἱ ταῦτα ποιοῦντες μισθὸν τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν σίτου καὶ κριθῆς καὶ κυάμων. αὗται γάρ, ὡς εἴρηταί μοι, καὶ τῷ δήμῳ παντὶ διανέμονται). τῇ δὲ μετὰ ταύτην ἡμέρᾳ εἰς τὸ Καπετώλιον ἀναβάντες, κἀνταῦθα τὰς νενομισμένας θυσίας προσαγαγόντες, ἐνθένδε ἐπὶ τὸ κατεσκευασμένον θέατρον ἐλθόντες, τὰς θεωρίας ἐπιτελοῦσιν Ἀπόλλωνι καὶ Ἀρτέμιδι. τῇ δὲ μετὰ ταύτην ἡμέρᾳ γυναῖκες ἐπίσημοι, κατὰ τὴν ὥραν ἣν ὁ χρησμὸς ὑπηγόρευσεν, εἰς τὸ Καπετώλιον συναχθεῖσαι, λιτανεύουσι τὸν θεόν, καὶ ὑμνοῦσιν ὡς θέμις. ἡμέρᾳ δὲ τρίτῃ ἐν τῷ κατὰ τὸ Παλάτιον Ἀπόλλωνος ἱερῷ, τρὶς ἐννέα παῖδες ἐπιφανεῖς μετὰ παρθένων τοσούτων, οἱ πάντες ἀμφιθαλεῖς, ὅπερ ἐστίν, ἀμφοτέρους τοὺς γονεῖς ἔχοντες περιόντας, ὕμνους ᾄδουσι τῇ τε Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων φωνῇ, καὶ παιᾶνας, δι' ὧν αἱ ὑπὸ Ῥωμαίοις σώζονται πόλεις. ἄλλα τε κατὰ τὸν ὑφηγημένον παρὰ τοῦ θείου τρόπον ἐπράττετο· ὧν ἐπιτελουμένων διέμενεν ἡ ἀρχὴ Ῥωμαίων ἀλώβητος. ὡς ἂν δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἀληθῆ ταῦτα εἶναι πιστεύσωμεν, αὐτὸν παραθήσομαι τῆς Σιβύλλης χρησμόν, ἤδη πρὸ ἡμῶν παρ' ἑτέρων ἀνενηνεγμένον·

Ἀλλ' ὁπόταν μήκιστος ἵκῃ χρόνος ἀνθρώποισι
Ζωῆς, εἰς ἐτέων ἑκατὸν δέκα κύκλον ὁδεύων,
Μεμνῆσθαι Ῥωμαῖε, καὶ οὐ μάλα λῆσαι *ἑαυτοὺς,
Μεμνῆσθαι τάδε πάντα· θεοῖσι μὲν ἀθανάτοισι
Ῥέζειν ἐν πεδίῳ παρὰ Θύμβειδος ἄπλετον ὕδωρ,
*Ῥοπῇ στενότατον νὺξ ἡνίκα γαῖαν ἐπέλθῃ,
Ἠελίου κρύψαντος ἑὸν φάος. ἔνθα σὲ ῥέζειν
Ἱερὰ παντογόνοις Μοίραις ἄρνας τε καὶ αἶγας.
Κυανέας ἐπὶ ταῖσδ' Εἰλειθυίας ἀρέσασθαι
Παιδοτόκους θυέεσσιν, ὅπῃ θέμις. αὖθι δὲ Γαίῃ

Πληθομένῃ

Πληθομένῃ χοῖρός τε καὶ ὗς ἱερεῖτο μέλαινα.
Πάλλευκοι ταῦροι δὲ Διὸς παρὰ βωμὸν ἀγέσθων
Ἤματι, μὴ δ' ἐπὶ νυκτί. θεοῖσι γὰρ οὐρανίοισιν
Ἡμέριος πέλεται θυέων τρόπος. ὡς δὲ καὶ αὔτως
Ἱρεύειν δαμάλης τε. βοὸς δέμας ἀγλαὸν Ἥρης
Δεξάσθω νηὸς παρὰ σοῦ. καὶ Φοῖβος Ἀπόλλων,
Ὅστε καὶ Ἠέλιος κικλήσκεται, ἶσα δεδέχθω
Θύματα Λητοΐδης. ἀειδόμενοί τε Λατῖνοι
Παιᾶνας, κούροις κούραισί τε νηὸν ἔχοιεν
Ἀθανάτων· χωρὶς δὲ κόραι χορὸν αὐταὶ ἔχοιεν,
Καὶ χωρὶς παίδων ἄρσην στάχυς· ἀλλὰ γονήων
Πάντων ζωόντων, οἷς ἀμφιθαλὴς ἔτι φύτλη.
Αἱ δὲ γάμου ζεύγλαις δεδμημέναι, ἤματι κείνῳ
Γνὺξ Ἥρης παρὰ βωμὸν ἀοίδιμον ἑδριόωσαι,
Δαίμονα λισσέσθωσαν, ἅπασι δὲ θελήματα δοῦναι
Ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξὶ, μάλιστα δὲ θηλυτέρῃσι.
Πάντες δ' ἐξ οἴκοιο φερέσθων ὅσσα κομίζειν
Ἐστὶ θέμις θνητοῖσιν, ἀπαρχομένοις βιότοιο,
Δαίμοσι μειλιχίοισιν ἱλάσματα, καὶ μακάρεσσιν
Οὐρανίδαις. τάδε πάντα τεθησαυρισμένα κείσθω,
Ὄφρα τε θηλυτέρῃσι καὶ ἀνδράσιν ἑδριόωσιν
Ἔνθεν πορσύνῃς μεμνημένος. ἤμασι δ' ἔστω
Νυξί τ' ἐπασσυτέρῃσι θεοσέπτους κατὰ θώκους
Παμπληθὴς ἄγυρις. σπουδὴ δὲ γέλωτι μεμίχθω.
Ταῦτά τοι ἐν φρεσὶν ᾖσιν ἀεὶ μεμνημένος εἶναι·
Καί σοι πᾶσα χθὼν Ἰταλὴ, καὶ πᾶσα Λατίνη,
Αἰὲν ὑπὸ σκήπτροισιν ὑπαυχένιον ζυγὸν ἕξει.

Εἰ τοίνυν, ὡς τὸ θεοπρόπιον φησὶ καὶ τὸ ἀληθὲς ἔχει, τούτων ἁπάντων κατὰ θεσμὸν ἐπιτελουμένων, ἐφυλάττετο μὲν ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ, καὶ διετέλεσαν τὴν καθ' ἡμᾶς πᾶσαν ὡς εἰπεῖν οἰκουμένην ὑφ' ἑαυτοῖς ἔχοντες· ἀμεληθείσης δὲ τῆς ἑορτῆς, ἀποθεμένου Διοκλητιανοῦ τὴν βασιλείαν, ὑπερρύη κατὰ βραχὺ, καὶ ἔλαθε κατὰ τὸ πλέον βαρβαρωθεῖσα, ὡς αὐτὰ ἡμῖν τὰ πράγματα ἔδειξε. Βούλομαι δὲ καὶ ἐκ τῶν χρόνων ἀληθῆ δεῖξαι τὸν λόγον. ἀπὸ γὰρ τῆς Χίλωνος καὶ Λίβωνος ὑπατείας, καθ' ἣν Σεβῆρος τὴν τῶν Σεκουλαρείων ἤγαγεν ἑορτὴν, ἄχρις ὅτε Διοκλητιανὸς ἐννάκις, ὀκτάκις δὲ Μαξιμιανὸς, γεγόνασιν ὕπατοι, διέδραμεν εἷς ἐνιαυτὸς πρὸς τοῖς ἑκατόν. καὶ τότε Διοκλητιανὸς ἰδιώτης ἐκ βασιλέως ἐγένετο· καὶ Μαξιμιανὸς ταὐτὸ τοῦτο πεποίηκε. τρὶς δὲ ἤδη γεγονότων ὑπάτων Κωνσταντίνου καὶ Λικιννίου, τῶν δέκα καὶ ἑκατὸν ἐνιαυτῶν ὁ χρόνος συνεπληροῦτο· καθ' ὃν ἔδει τὴν ἑορτὴν κατὰ τὸ νενομισμένον ἀχθῆναι. τούτου δὲ μὴ φυλαχθέντος, ἔδει εἰς τὴν νῦν συνέχουσαν ἡμᾶς ἐλθεῖν τὰ πράγματα δυσκληρείαν.

Telluri porcus mactator cum sue nigra.
Inde boues niuei Iouis adducuntor ad aram;
Idq; die, haud noctu. nam dijs caelestibus vna
Sacra diurna placent. Similes his sunto iuuenca:
Iunonis nitidam capiant altaria vaccam.
Hinc & sacra feret parta abs te Phoebus Apollo,
Latona genitus, quem Solem nomine dicunt.
Paeanasque canent sublata voce Latini
Aedibus in sacris pueri, innuptaeque puellae:
Sic tamen, ex alia vt consistant parte puellae,
Ex alia pueri dicant sua carmina; quorum
Saluus vterq; parens fruitur vitalibus auris.
At quae nuptarum fuerint numeroque locoque,
Adsideant flexis genibus Iunonis ad aram,
Diuam exorantes, cunctorum vt vota secundet;
Vota quidem & marium, magis at muliebria vota.
Quilibet eque domo secum ferat omnia, quae fas
Mortales superis, ceu primitias epularum,
Mitibus & diuis, diuis offerre beatis
Caelitibus. Sint haec omnes cumulata per aras,
Ex his suppeditet vt femellis maribusque,
Qui sacris aderunt. etenim noctesque diesque
Vis hominum praesens ad puluinaria diuum
Ingens si numero, ludicra & seria tractans.
Haec adeo tibi sint memori bene condita mente.
Itala sic tellus omnis, tellusque Latina
Aeternum tua sceptra colet, tua iussa capesset.

Quum igitur recte, sicut oraculum tradit, & ipsa res exigit, haec omnia suo modo ac ritu peragerentur: saluum erat Romanorum imperium, & vniuersum (prope dixerim) orbem nostrum perpetuo sibi subiectum habebant. Iisdem vero ludis neglectis, quũ imperio se DIOCLETIANVS abdicasset: paullatim quasi deliquit, taciteque redactum est ad barbariam maiori ex parte; sicuti res ipsae testantur. Libet autem eius, quod dico, veritatem de temporibus ipsis probare. Nam a consulatu Chilonis & Libonis, quo Seuerus ludos saeculares exhibuit, vsque ad Diocletiani nonum, Maximiani octauum consulatum, centum & vnus annus elapsi fuerunt. ac tum quidem priuatus ex Imperatore Diocletianus factus est; cuius exemplum Maximianus est sequutus. Verum Constantino & Licinnio tertiũ COSS. centum & decem annorũ tempus integrum aderat, quo iam ludos consueto more celebratos oportuit. Eo vero non obseruato, ad infelicitatem illam res prolabi necesse fuit, quae hoc tempore nos vrget.

Ac Diocletianus quidē annis tribus postea mortuus est. Qui vero iam facti erant Imperatores, CONSTANTIVS & MAXIMIANVS GALLERIVS; Cæsares adpellauere, *Seuerum* & *Maximinum*, qui nati erant ex sorore Gallerii: & Italiam Seuero, Maximino prouincias ad solem orientem sitas adtribuerūt. Quum autem in bono res essent statu, & vbiq; locorum barbari perlubenter, ob res superiorum temporum feliciter in eos gestas, quiescerent: CONSTANTINVS, natus ex consuetudine mulieris, quæ materfamilias non esset, nec in manum Imperatori Constantio legitime cōuenisset, iam dudum cum animo suo de imperio cogitans, & cupiditate maiori accensus, ex quo Seuerus & Maximinus dignitatem Cæsareā consequuti fuerant; ea loca relinquenda statuit, quibus in locis agebat, & ad Cōstantium patrem proficiscendum, qui apud nationes transalpinas erat, & in Britannia plerumq; viuebat. Veritus autem, ne forte fugiens adprehenderetur, quod compluribus iam notissimus esset amor imperii, quo flagrabat; equos stabularios, quos alebat respublica, quū primum aliquod stabulum adtigisset, mutilans & inutiles relinquēs, quotquot vlterius stabāt, iis vtebatur. Quod quum de loco in locum pergens faceret, exclusit ab vlteriori progressione persequentes; & ipse propius ad eos populos accessit, apud quos degebāt pater. Quumque contingeret, vt Constantius Imperator eodem tempore de vita decederet; neminem prætoriani milites ex legitimis ipsius liberis idoneum regno iudicarunt, sed Constantinum ad hoc aptum videntes, simulque spe magnificarum largitionū erecti, Cæsaris ei dignitatem tribuerunt. cuius imagine Romæ, pro more, exhibita: MAXENTIVS, Maximiani Herculii filius, non tolerandū ratus, Constantino quidem ex animi sentētia conatum suum succedere, qui muliere nō matrona genitus esset; se vero talis Imperatoris filium, neglectū iacere, paternum imperium obtinentibus aliis: adiunctis sibi administris instituti Marcelliano & Marcello tribunis militū, & Luciano, suillæ carnis præbitore, quam fiscus populo Romano largiebatur: & aulicis præterea militibus, quos prætorianos vocant; in regium ab his solium collocatus est: magnis se vicissim muneribus adfecturum policitus eos, a quibus hoc consequutus esset.

Διοκλητιανὸς μὲν τελευτᾷ τρισὶν ἐνιαυτοῖς ὕστερον· ἤδη δὲ καταστάντες αὐτοκράτορες Κωνστάντιος καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος, ἀνέδειξαν καίσαρας Σεβῆρον καὶ Μαξιμῖνον, ἀδελφῆς ὄντα παῖδα τοῦ Γαλλερίου· Σεβήρῳ μὲν τὴν Ἰταλίαν, Μαξιμίνῳ δὲ τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον παραδόντες. τῶν δὲ πραγμάτων εὖ διακειμένων, καὶ τῶν πανταχοῦ βαρβάρων ἐκ τῶν προλαβόντων κατορθωμάτων ἀσμένως ἡσυχαζόντων, Κωνσταντῖνος, ἐξ ὁμιλίας γυναικὸς οὐ σεμνῆς οὐδὲ κατὰ νόμον συνελθούσης Κωνσταντίῳ τῷ βασιλεῖ γεγεννημένος, ἤδη μὲν ἔχων ἔννοιαν ἐν ἑαυτῷ βασιλείας, εἰς μείζονα δὲ καταστὰς ἐπιθυμίαν ἀφ' οὗ Σεβῆρος καὶ Μαξιμῖνος τῆς τοῦ καίσαρος τιμῆς ἔτυχον, ἔγνω τοὺς τόπους λιπεῖν ἐν οἷς ἔτυχε διατρίβων, ἐξορμῆσαι δὲ πρὸς τὸν πατέρα Κωνστάντιον, ἐν τοῖς ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἔθνεσιν ὄντα, καὶ τῇ Βρεττανίᾳ συνεχέστερον ἐνδημοῦντα. δεδιὼς δὲ μή ποτε φεύγων καταληφθείη, (περιφανὴς γὰρ ἦν ἤδη πολλοῖς ὁ κατέχων αὐτὸν ἔρως τῆς βασιλείας) τοὺς ἐν τοῖς σταθμοῖς ἵππους, οὓς τὸ δημόσιον ἔτρεφεν, ἅμα τῷ φθάσαι τὸν σταθμόν, κολούων καὶ ἀχρείους ἐῶν, τοῖς ἑξῆς ἑστῶσιν ἐχρῆτο· καὶ ἑξῆς τοῦτο ποιῶν, τοῖς μὲν διώκουσιν ἀπέκλειε τὴν ἐπὶ τὸ πρόσω πορείαν, αὐτὸς δὲ προσήγγιζε τοῖς ἔθνεσιν ἐν οἷς ἦν ὁ πατήρ.

Συμβὰν δὲ τὸν αὐτοκράτορα Κωνστάντιον ἐν αὐτῷ τελευτῆσαι τῷ χρόνῳ, τῶν * μενόντων αὐτῷ γνησίων παίδων οὐδένα πρὸς βασιλείαν ἔκριναν ἀξιόχρεων· ὁρῶντες δὲ Κωνσταντῖνον εὖ ἔχοντα οἱ περὶ τὴν αὐλὴν στρατιῶται, καὶ ἅμα δωρεῶν μεγαλοπρεπῶν ἐπαρθέντες ἐλπίσι, τὴν τοῦ καίσαρος ἀξίαν αὐτῷ περιέθεσαν. ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ δειχθείσης κατὰ τὸ συνηθές, οὐκ ἀνεκτὸν εἶναι νομίσας Μαξέντιος, ὁ Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἑρκουλίου παῖς, εἰ Κωνσταντίνῳ μὲν ἐκβαίη τὸ σπουδασθέν, ἐξ ἀσέμνου μητρὸς γεγονότι, βασιλέως δὲ τοιούτου παῖς αὐτὸς γεγονώς, * οἴκοι κείμενος μείνοι, τὴν πατρῴαν ἀρχὴν ἑτέρων ἐχόντων· προσλαβὼν ὑπηρέτας τῆς ἐγχειρήσεως Μαρκελλιανὸν καὶ Μάρκελλον ταξιάρχους, καὶ Λουκιανόν, (ὃς τοῦ χοιρείου κρέως ἦν χορηγός, ὃ τὸ δημόσιον ἐπεδίδου τῷ Ῥωμαίων δήμῳ) καὶ προσέτι γε τοὺς περὶ τὴν αὐλὴν στρατιώτας, οὓς Πραιτωριανοὺς καλοῦσιν· εἰς τὸν βασίλειον θρόνον παρὰ τούτων ἀνεβιβάσθη, μεγάλαις ἀμείβεσθαι δωρεαῖς τοὺς τοῦτο δόντας αὐτῷ κατεπαγγελλόμενος.

ὥρμησαν

ὥρμησαν δὲ ἐπὶ τὴν πρᾶξιν Ἀβελλίου πρότερον ἀναιρεθέντος, ἐπειδὴ τὸν τῆς πόλεως ὑπάρχου τόπον ἐπέχων, ἔδοξε τοῖς ἐγχειρουμένοις ἐναντιοῦσθαι. Ταῦτα μαθὼν Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος, ἐκπέμπει τὸν καίσαρα Σεβῆρον πολεμήσοντα Μαξεντίῳ. *ἐξορμήσαντα δὲ αὐτὸν τοῦ Μεδιολάνου, καὶ διὰ τῶν Μαυρουσίων ἐλθόντα ταγμάτων, χρήμασι τὸ πολὺ μέρος τῶν σὺν αὐτῷ στρατιωτῶν διαφθείρας Μαξέντιος, ἤδη δὲ καὶ τὸν τῆς αὐλῆς ὕπαρχον προσποιησάμενος Ἀνυλλῖνον, ἐκράτησε ῥᾷστα. Σεβήρου συμφυγόντος εἰς τὴν Ῥάβενναν, πόλιν *ὀχυρὰν τε καὶ πολυάνθρωπον, καὶ τροφῶν ἔχουσαν πλῆθος αὐτῷ τε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ στρατιώταις ἀρκοῦν. Ταῦτα γνοὺς Μαξιμιανὸς ὁ Ἑρκούλιος, καὶ ὑπὲρ τοῦ παιδὸς εἰκότως ἀγωνιῶν Μαξεντίου, τῆς Λουκανίας, ἐν ᾗ τότε ἦν, ἐξορμήσας, ἐπὶ τὴν Ῥάβενναν ἧκε. συνιδὼν δὲ ὡς οὐκ ἂν ἄκων ταύτης ἐκβληθείη Σεβῆρος, ἀσφαλοῦς τε οὔσης καὶ τροφὰς ἐχούσης ἀρκούσας, ὅρκοις ἀπατήσας, ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐλθεῖν ἔπεισε. ἰόντα δὲ τοίνυν αὐτὸν, καὶ εἴς τι χωρίον ἐλθόντα, ᾧ Τρία καπηλεῖα προσηγορία, λόχος ἐγκαταστὰς αὐτόθι παρὰ *Μαξεντίου, συλλαβὼν καὶ βρόχῳ τὸν τράχηλον ἀρτήσας, ἀνεῖλεν. οὐκ ἐνεγκὼν δὲ μετρίως τὰ ἐπὶ τῷ καίσαρι Σεβήρῳ γενόμενα Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος, ἐκ τῆς ἑῴας ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἔγνω παραγενέσθαι, δίκην τε Μαξεντίῳ τῶν ἡμαρτημένων πρέπουσαν ἐπιθεῖναι. γενόμενος δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν, καὶ τοὺς στρατιώτας οὐ πιστῶς περὶ αὐτὸν ἔχειν αἰσθόμενος, ἐπὶ τὴν ἑῴαν ἀνέζευξε, μάχης οὐδεμιᾶς γενομένης. Ἐν τούτῳ καὶ Μαξιμιανὸς ὁ Ἑρκούλιος, δυσανασχετῶν ἐπὶ ταῖς κατεχούσαις τὴν πολιτείαν ταραχαῖς, πρὸς Διοκλητιανὸν ἀφικνεῖται, τηνικαῦτα ἐν Καρνούτῳ πόλει Κελτικῇ διατρίβοντα, καὶ πείθειν ἐπιχειρεῖ τὴν βασιλείαν ἀναλαβεῖν, καὶ μὴ περιιδεῖν τὴν τοσούτῳ χρόνῳ καὶ πόνοις αὐτῶν περισωθεῖσαν, ἐκδοθεῖσαν τῇ παραφρονούσῃ νεότητι καὶ παρανοίᾳ τῶν εἰσφρησάντων ἑαυτοὺς τῇ βασιλείᾳ, σαλευομένην. Διοκλητιανοῦ δὲ μὴ *πειθομένου τοῖς αἰτουμένοις, ἀλλὰ τὴν ἡσυχίαν ἔμπροσθεν ποιησαμένου τοῦ πράγματα ἔχειν, (ἴσως γὰρ καὶ προῄδει τὴν καθεξῆς τὰ πράγματα σύγχυσιν, οἷα καὶ τῇ περὶ τὸ θεῖον ἀεὶ προσκείμενος ἀγχιστείᾳ) διαμαρτὼν τῆς πείρας ὁ Ἑρκούλιος, καὶ μέχρι Ῥαβέννης ἐλθὼν, αὖθις ἐπὶ τὰς Ἄλπεις ἤλαυνεν, ἐντευξόμενος ἐκεῖσε διατρίβοντι Κωνσταντίνῳ. φύσει δὲ ὢν φιλοπράγμων καὶ ἄπιστος, δώσειν ὑποσχόμενος τὴν θυγα-

Facinus quidē ipsum auspicati sunt, Abellio prius interfecto, quod is præfecti vrbis locum obtinens, horū molitionibus aduersari visus esset. His cognitis, *Seuerum* Cæsarem Maximianus Gallerius ablegat, bellum Maxentio facturum. Eū Mediolano profectum, & cum Maurorum ordinibus accedētem, Maxentius, militum animis maiori ex parte pecunia corruptis, atq; etiam præfecto prætorii Anullino sibi conciliato, nullo negotio vicit. Seuerus fuga Rauēnam se contulit, vrbem munitam & populosam, quæq; copiam alimentorum tantam haberet, quantā tum ipsi, tum militibus eius sufficeret. Hęc quum *Maximianus Herculius* intellexisset, ac de filio Maxentio non abs re sollicitus esset; Lucania relicta, in qua id temporis degebat, Rauennam contendit. Quumq; vidisset, Seuerum hac inuitum eiici non posse, quod munita esset, & annonis idoneis abundaret: sacramentis circumuento, Romam vt veniret, persuasit. Quo quidem pergens, vbi quemdam ad locum venisset, quem Tres tabernas vocant, ab insidiis, quas eo loco † Maxentius collocauerat, adprehēsus necatur, inserta laqueo ceruice. Quūm autem Maximianus Gallerius haud æquo tulisset animo, quæ in Seuerum Cæsarem designata fuerāt: ab oriente Romam eūdum statuit, & admissorum nomine meritas Maxentio pœnas irrogandas. Vt in Italiam adpulerat, parum fidos erga se militum animos sentiēs, ad oriētem, nullo commisso prœlio, rediit. Interim Maximianus etiam Herculius eas turbas, quæ rempublicam vexarent, indigne ferēs; ad Diocletianum, id temporis † Carnuti (oppidum hoc Celticum est) degentem, venit; eique persuadere nititur, vt imperium resumeret, nec id pateretur tam diuturno tempore, tantisq; laboribus ipsorum conseruatum, insanienti iuuentæ, ac illorum dementiæ, a quibus occupatum esset, expositum quassari. Verum Diocletiano postulatis eius non adsentiente, sed negotiorum occupationi quietem anteferente: (nam fortassis etiam rerum perturbationem sequuturam prospiciebat, vt erat vir religionis obseruātissimus) Herculius eo conatu frustratus, & Rauennā vsq; progressus, rursum versus Alpes contendit, vt cōmorantē ibi Constantinū cōueniret. Quūq; natura inquietus & infidus esset, promissa illi Fau-

† *al.* Maximianus

Sigonius Carnunti *scripsit, & in* Pannonia *collocat.*

sta filia, eoque promisso impleto; fallere conabatur hominem, & persuadere, discedētem ex Italia Gallerium Maximianum persequeretur, & insidias Maxētio strueret. Ad hæc quum illum obsequentem nanctus esset, a Constantino discedēs, imperium recuperare nitebatur: quod speraret, se Constantinum generum, & filiũ Maxentium, in mutua concitaturũ odia. Dum hæc ille molitur, Maximianus Gallerius ex societate superiorũ temporum familiarē sibi LICINNIVM, Imperatorem creat; quod huius opera bello Maxentium persequi cogitaret. Posteaquã Gallerius hæc agitans consilia, ex incurabili vulnere vitam cum morte commutasset; imperium Licinnius quoq; sibi vindicabat. Eidem recuperãdo, ceu diximus, intentus Maximianus Herculius, vt milites a beneuolētia & studiis erga Maxentium alienaret, operam dabat. At quũ is largitionibus, & miseris supplicationibus, suas in partes eos pertraxisset: etiam Constantino struere nitebatur insidias eorum opera militum, quos ille penes se habebat. Verum quod Fausta conatum illius anteuertisset, ac rem totam Cõstantino indicasset: in desperationem rerum omnium adductus Herculius, apud † Tarsum morbo exstinguitur. Maxentius, insidiis hisce liberatus, seq; iam constabilitum habere putans imperium; in Africam & Karthaginem mittebat, qui eius imaginem circumferrent. Quod quum fieri prohibuissent eorum locorũ milites, ob suam erga Gallerium Maximianum beneuolentiam, eiusque memoriam; cognito, Maxētium eius aduersationis causa suscepturum expeditionem, Alexandriam discessere. Quumq; satis magnas in copias incidissent, quibus obsistere non poterant; nauigiis Karthaginem reuersi sunt. Quamobrem commotus Maxentius, in Africã nauigare cõstituit, & auctores horũ facinorum punire. Sed quũ haruspices rē sacrã fecissent, nec perlitatum dicerēt: nauigare veritus, partim quod exta se nõ offerrēt bona, partim quod metueret ne Alexãder aduersaretur, qui pfecti prætorii Africæ munere fungebatur; adeoq; transiectionis in Africã ex Italia viam sibi muniens, omni suspicione liberã: ad Alexandrum se conuertit, & ab eo filiũ sibi obsidē dari petit. Habebat enim filium Alexander ætatis adultæ, facie quã honesta.

† Sigonius ex aliis tradit, Massiliæ strãgulatum, iussu Cõstantini

τέρα Φαύσταν αὐτῷ, καὶ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῷ πληρώσας, παράγειν ἐπεχείρει καὶ πείθειν, ὡς ἂν διώκοι μὲν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀναχωροῦντα Γαλλέριον Μαξιμιανόν, ἐπιβουλεύοι δὲ Μαξεντίῳ. ὡς ἔχων δὲ πρὸς ταῦτα πειθήνιον, ἀνεχώρει μὲν τοῦ Κωνσταντίνου, τὴν δὲ βασιλείαν ἀναλαβεῖν αὖθις ἐσπούδαζεν, ἐλπίδι τοῦ [καὶ] Κωνσταντῖνον τὸν κηδεστὴν καὶ τὸν υἱὸν Μαξέντιον κακῶς διαθήσειν. Ἀλλὰ τούτων ὄντων ἐν ἐγχειρήσεσιν ἔτι, Μαξιμιανὸς ὁ Γαλλέριος ἐκ παρελθούσης *ἑταιρείας ἐπιτήδειον ὄντα αὐτῷ Λικίννιον, βασιλέα καθίστησιν, ἐπιστρατεῦσαι τούτῳ Μαξεντίῳ διανοούμενος. ἐπεὶ δὲ ταῦτα βουλευομένῳ τραῦμα δυσίατον ἐνσκῆψαν αὐτῷ, τοῦ βίου μετέστησεν, εἴχετο μὲν καὶ Λικίννιος τῆς βασιλείας· Ἑρκούλιος δὲ Μαξιμιανὸς ἀναλαβεῖν, ὡς εἴρηταί μοι, τὴν βασιλείαν ἐπιχειρήσας, ἀλλοτριῶσαι μὲν τῆς πρὸς Μαξέντιον εὐνοίας τοὺς στρατιώτας ἐσπούδασε· τοῖς δὲ δωρεαῖς καὶ ἐλεειναῖς ἱκεσίαις αὐτοὺς ἐπισπασαμένου, καὶ τῆς κατὰ Κωνσταντίνου διὰ τῶν σὺν αὐτῷ στρατιωτῶν ἐπιβουλῆς ἐπειρᾶτο. προκαταλαβούσης δὲ Φαύστης τὸ ἐγχειρούμενον, καὶ τῷ Κωνσταντίνῳ τοῦτο μηνυσάσης, ἀπορούμενος ἐπὶ τῷ πάντων ἐκπεσεῖν ὁ Ἑρκούλιος, νόσῳ κατὰ τὴν Ταρσὸν ἐτελεύτησε. Ταύτην δὲ διαφυγὼν ὁ Μαξέντιος τὴν ἐπιβουλήν, ἔχειν τε ἤδη βεβαίως οἰόμενος τὴν ἀρχήν, ἐν Λιβύῃ καὶ Καρχηδόνι τοὺς τὴν εἰκόνα τὴν αὐτοῦ περιοίσοντας ἔπεμπεν. ὅπερ γενέσθαι κωλύσαντες οἱ αὐτόθι στρατιῶται, τῇ περὶ Γαλλέριον Μαξιμιανὸν εὐνοίᾳ καὶ μνήμῃ, ἐπεὶ Μαξέντιον ἐπιστρατεύσειν αὐτοῖς ἔγνωσαν ταύτης ἕνεκα τῆς ἀντιστάσεως, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀνεχώρησαν· ἱκαναῖς δὲ δυνάμεσι περιπεσόντες, αἷς ἀντισχεῖν οὐχ οἷοί τε ἦσαν, ἐπὶ τὴν Καρχηδόνα πάλιν ἀπέπλευσαν. ἐφ' οἷς κινηθεὶς ὁ Μαξέντιος, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν Λιβύην ἐκπλεῦσαι, καὶ τῶν ταῦτα τολμησάντων ἁμαρτήματα μετελθεῖν. τῶν δὲ μάντεων ἐκθυσαμένων, αἴσιά τε οὐκ εἶναι τὰ ἱερὰ λεγόντων, ὀκνήσας τὸν ἔκπλουν διά τε τὸ μὴ καλὰ φανῆναι τὰ ἱερά, καὶ διὰ τὸ δεδιέναι μήποτε Ἀλέξανδρος ἀντισταίη, τόπον ἐπέχειν τοῦ ὑπάρχου τῆς αὐλῆς ἐν Λιβύῃ καθεσταμένος, καταπραττόμενος *ἑαυτῷ τὴν αὐτῶν ὑπονοίας ἀπηλλαγμένην τὴν ἐπὶ Λιβύην ἐκ τῆς Ἰταλίας διάβασιν, ἐκπέμπει πρὸς Ἀλέξανδρον, ὅμηρον αἰτῶν αὐτῷ τὸν ἐκείνου παῖδα δοθῆναι. ἦν γὰρ παῖς τῷ Ἀλεξάνδρῳ τήν τε ἡλικίαν ἀκμάζων, καὶ τὴν ὄψιν ὡραῖος. ὁ δέ,

ὁ δὲ, ὑποπτεύσας ὡς οὐχ ὁμηρείας ἕνεκεν αἰτοίη τὸν παῖδα δοθῆναι Μαξέντιος, ἀλλ' ἐπὶ πράξεσιν ἀπίστοις, ἀπωθεῖται τὴν ἐπὶ τούτῳ πρεσβείαν. ἐπεὶ δὲ καὶ τοὺς δόλῳ διαχρησομένους αὐτὸν ὁ Μαξέντιος ἐξαπέστειλε, καὶ προδοσίᾳ τὸ σκευωρηθὲν ἐφωράθη· τότε δὴ καιρὸν εὑρόντες οἱ στρατιῶται πρὸς ἀπόστασιν ἐπιτήδειον, τὴν ἁλουργίδα περιέθεσαν Ἀλεξάνδρῳ, Φρυγί τε ὄντι τὸ γένος, καὶ δειλῷ καὶ ἀτόλμῳ, καὶ πρὸς πάντα πόνον ὀκνοῦντι, καὶ προσέτι γεγηρακότι.

Κατὰ δὲ τὴν Ῥώμην ἐκπεσόντος πυρὸς, εἴτε ἐξ ἀέρος, εἴτε ἐκ γῆς, (τοῦτο γὰρ ἄδηλον) ὁ τῆς Τύχης ἐφλέχθη ναός. πάντων δὲ σβέσαι τὴν πυρὰν συνδραμόντων, βλάσφημα ῥήματα κατὰ τοῦ θείου τῶν στρατιωτῶν τις ἀφεὶς, καὶ τοῦ πλήθους διὰ τὴν πρὸς τὸ θεῖον εὐσέβειαν ἐπελθόντος ἀναιρεθεὶς, ἐκίνησε τοὺς στρατιώτας εἰς στάσιν· καὶ μικροῦ δεῖν εἰς τὴν κατὰ τῆς πόλεως ἀπώλειαν ἦλθον, εἰ μὴ ταχέως τὴν τούτων ὁ Μαξέντιος μανίαν ἐπράϋνεν. Ἐντεῦθεν προφάσεις ἀναζητεῖ τοῦ πρὸς Κωνσταντῖνον πολέμου· καὶ προσποιησάμενος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πατρὸς ὀδυνᾶσθαι, Κωνσταντίνου δεδωκότος αἰτίαν αὐτῷ τῆς τελευτῆς, ἐπὶ Ῥαιτίαν ὁδὸν ἐλαύνειν διενοεῖτο, ὡς τοῦ ἔθνους τούτου καὶ Γαλλίᾳ καὶ τοῖς Ἰλλυριῶν κλίμασι πλησιάζοντος. ὠνειροπόλει γὰρ, καὶ Δαλματίας καὶ Ἰλλυριῶν περιέσεσθαι διὰ τῶν ἐκεῖσε στρατιωτικῶν ἡγεμόνων, καὶ τῶν Λικιννίου δυνάμεων. Ταῦτα κατὰ νοῦν ἔχων Μαξέντιος, ᾠήθη δεῖν τὰ ἐν Λιβύῃ πρότερον διαθεῖναι· καὶ συναγαγὼν δυνάμεις ἀνδρῶν, ἡγεμόνα τε ταύταις ἐπιστήσας Ῥούφιον Βουλουσιανὸν τὸν τῆς αὐλῆς ὕπαρχον, εἰς τὴν Λιβύην διαβιβάζει, συνεκπέμψας αὐτῷ Ζήναν, ἄνδρα καὶ ἐπὶ πολεμικῇ πείρᾳ καὶ πρᾳότητι διαβόητον. τῇ δὲ πρώτῃ προσβολῇ τῶν Ἀλεξάνδρου στρατιωτῶν ἐκκλινάντων ἐπὶ στρατιωτικὸν τάγμα, συνέφυγε καὶ Ἀλέξανδρος· οὗτινος ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γενομένου, καὶ αὐτὸς συλληφθεὶς ἀπεπνίγη. Τούτου δὲ τοῦ πολέμου δεξαμένου τὸ τέλος, εὐρυχωρία τοῖς συκοφάνταις ἐδόθη πάντας, ὡς εἰπεῖν, ὅσοι κατὰ τὴν Λιβύην ἦσαν γένους ἢ περιουσίας εὖ ἔχοντες, ὡς τὰ Ἀλεξάνδρου φρονήσαντας, ἐνδεικνύναι· καὶ φειδὼ παντάπασιν ἦν οὐδεμία, τῶν μὲν ἀναιρουμένων, τῶν δὲ τὰς οὐσίας, ἃς ἔτυχον ἔχοντες, ἀπολλυόντων. εἰσήγετο δὲ θρίαμβος εἰς τὴν Ῥώμην ἐκ τῶν ἐν Καρχηδόνι κακῶν.

Μαξέντιος μὲν οὖν ταῦτα διαπραξάμενος, καὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν τε καὶ τὴν Ῥώμην αὐτὴν μετὰ πάσης

Sed is, ſuſpicatus, nõ ea cauſſa filium ſuum a Maxentio peti, vt obſes eſſet, verum vt perfide ſecũ ageretur: miſſam hoc nomine legationẽ repudiat. Quum autem Maxẽtius & alios miſiſſet, qui eum dolo de medio tollerent, idq; facinus proditione cognitũ eſſet: occaſionem nancti milites ad rebellionem idoneam, *Alexãdro* purpuram tradunt; qui & natione Phryx eſſet, & timidus, & parum audax, & ad omnem laborem ſuſcipiendũ tardus, & præter hæc ætate prouectus.

Romæ tunc orto igne, incertũ ex aere, an a terra, templum Fortunæ conflagrauit. Quumq; reſtinguendi incendii cauſſa concurriſſent omnes, contumelioſis quibuſdã in ipſum numẽ a milite quodam prolatis verbis, eoque propterea interemto a plebe, quæ religionis cauſſa hominem puniuit: ſeditio militaris eſt concitata, qua milites, parũ abfuit, quin ad vrbis †internecionem progrederentur, niſi Maxentius eorum furorem propere mitigaſſet. Secundũ hæc Maxentius occaſiones gerendi aduerſus Conſtantinum belli quærebat: ſeque dolere propter obitum patris ſimulans, cui mortis cauſſam Conſtantinus præbuiſſet; via, qua itur ad Rhætos, proficiſci cogitabat; velut hac natione tam Galliæ, quam Illyricanis regionibus proxima. Somniabat enim & Dalmatia, & Illyriis ſe potiturum, opera ducum militarium in iis locis, & Licinnii copiarum. Hęc quum haberet in animo Maxentius, res Africanas prius conſtituendas duxit. Itaque coactis hominum copiis, eisque dato duce †Rufio Voluſiano, prætorii pręfecto, in Africam illas tranſmittit; ablegato cũ hoc & Zena, viro tam bellicarum rerum experientia, quam manſuetudine celeberrimo. Quum primo congreſſu milites Alexandri quemdam ad globum militum deflexiſſent, fugæ ſocium ſe pręebat Alexander: quo globo ab hoſtibus ſuperato, etiam ipſe comprehenſus & ſuffocatus eſt. Bello in hunc modum finito, latus calumniatoribus apertus eſt campus, omnes, prope dixerim, quotquot in Africa vel genere, vel opibus præſtabant, velut Alexãdri partium ſectatores, deferendi: nec vllis omnino parcebatur, dum alii necarẽtur, alii facultates ſuas amitterent. Quin & Romæ triumphatum eſt, ob perpetrata Karthagine mala. Et Maxentii quidem rerum, his ita geſtis, & omnibus per Italiam, ac in ipſa vrbe, per ſummam

† *inflammationem intelligere videtur.*

† *al.* Fuſio Vuluſiano

crudelitatem libidinemq; habitis, hic status erat. Constantinus autẽ, qui hominem & antea suspectum haberet, tunc magis ad gerendum aduersus eum bellum se comparat. Ideoq; collectis copiis ex redactis in potestatem barbaris, & Germanis, & aliis Celticis nationibus, itemq; de Britãnia coactis militibus, qui omnes erãt ad nonaginta milia peditum, & octo milia equitum: ex Alpibus in Italiam mouet; ac opida quidem, per inducias se dedentia, nullo damno mulcat; ad arma vero tendentia, in dicionem redigit. Cum Maxentio, longe maioribus copiis semet instruẽte, Romanorum & Italorum octoginta milia se ad belli societatẽ coniunxerant, itẽq; Thusci, quotquot vniuersam oram maritimam incolebant. Præbebant & Karthaginienses exercitum quadraginta miliũ; & præter hos Siculi: adeo quidem, vt totus exercitus centum & septuaginta peditum, & decem atque octo milibus equitum constaret.

Tantis quum ambo copiis instructi essent, Maxentius pontem supra Tiberim amnem struit, non connexum prorsus a ripa, quæ vrbem spectat, ad alteram vsque ripam; sed duas in partes ita diuisum, vt in medio flumine ea, quæ partem vtramque pontis explebant, inter se quodam modo concurrerent fibulis ferreis; quæ reuellebãtur, quoties pontem quis iunctum nollet. Simul imperat fabris, quũ primum viderent exercitum Constantini iuncturæ pontis insistere, fibulas reuellerent, ac pontem soluerent: vt quotquot huic insisterẽt, in fluuium delaberentur. Ac Maxentius quidem hæc struere. Constantinus autem, cum exercitu Romam vsq; progressus, ante vrbẽ castra metatur in campo, qui & late patet, & equitationi est opportunus. Maxẽtius inclusus, diis hostias immolat, & extispices de belli euentu consulit, ipsis quoq; Sibyllinis oraculis peruestigatis. Quumque reperisset oraculum, quo significaretur, in fatis esse, vt qui ad detrimẽtum populi Romani spectãtia designaret, miserabili morte periret: de semetipso id oraculum accipiebat, quasi qui Romam adortos, eamque capere cogitantes, propulsaret. Euentus autem comprobauit id quod verũ erat. Nã quum Maxentius ex vrbe copias produxisset, iamq; pontem, quem ipse iunxerat, transiisset:

ὠμότητός τε καὶ ἀσελγείας προεξενεχθείς, ἐν τούτοις πως ἦν. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, καὶ πρότερον ὑπόπτως πρὸς αὐτὸν ἔχων, τότε μᾶλλον εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ παρεσκευάζετο μάχην· καὶ συναγαγὼν δυνάμεις ἔκ τε ὧν ἔτυχεν ἔχων δορικτήτων βαρβάρων, καὶ Γερμανῶν καὶ τῶν ἄλλων Κελτικῶν ἐθνῶν, καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς Βρεττανίας συνειλεγμένους, εἰς ἐννέα που μυριάδας πεζῶν ἅπαντας, καὶ ὀκτακισχιλίους ἱππέας, ἤλαυνεν ἐκ τῶν Ἄλπεων ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν, τὰς μὲν προσαγούσας ἑαυτὰς ἐκεχειρίᾳ πόλεις, ἀβλαβεῖς ἀφιείς, τὰς δὲ ἐς ὅπλα ἰούσας καταστρεφόμενος. παρασκευαζομένου δὲ μείζονι δυνάμει καὶ Μαξεντίου, Ῥωμαίων μὲν καὶ Ἰταλῶν εἰς ὀκτὼ μυριάδας αὐτῷ συνεμάχουν, καὶ Τυρρηνῶν ὅσοι τὴν παραλίαν ἅπασαν ᾤκουν· παρεῖχον δὲ καὶ Καρχηδόνιοι στράτευμα μυριάδων τεσσάρων, καὶ Σικελιῶται πρὸς τούτοις. ὥστε εἶναι τὸ στράτευμα πεζῶν ἑπτακαίδεκα μυριάδων, ἱππέων δὲ μυρίων πρὸς τοῖς ὀκτακισχιλίοις.

Τοσαύτης παρασκευασαμένων ἀμφοτέρων στρατιᾶς, Μαξέντιος γέφυραν ἐπὶ τοῦ Θύβριδος ἐπήγνυτο, μὴ συνάψας πᾶσαν ἀπὸ τῆς ὄχθης τῆς πρὸς τῇ πόλει μέχρι τῆς ἄλλης, ἀλλ' εἰς δύο διελόμενος μέρη, ὥστε ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τοῦ ποταμοῦ τὰ πληροῦντα μέρος τῆς γεφύρας ἑκάτερον συνάπτεσθαι πως ἀλλήλοις περόναις σιδηραῖς, ἀνασπωμέναις ἡνίκα ἄν τις μὴ βουληθείη ζευγνῦσαι τὴν γέφυραν. ἐπέταξε δὲ τοῖς μηχανοποιοῖς, ἐπειδὰν ἴδωσι τὸν Κωνσταντίνου στρατὸν τῇ ζεύξει τῆς γεφύρας ἐφεστῶτα, ἀνασπάσαι τὰς περόνας καὶ διαλῦσαι τὴν γέφυραν, ὥστε εἰς τὸν ποταμὸν τοὺς ἐπὶ ταύτῃ ἑστῶτας πεσεῖν. καὶ Μαξέντιος μὲν ταῦτα ἐμηχανᾶτο. Κωνσταντῖνος δέ, μέχρι τῆς Ῥώμης ἅμα τῷ στρατῷ προελθών, ἐν τῷ πεδίῳ τῷ πρὸ τῆς πόλεως ἐστρατοπεδεύετο, ἀναπεπταμένῳ τε ὄντι καὶ ἐς ἱππασίαν ἐπιτηδείῳ. Μαξέντιος δέ, ἐναποκλείσας ἑαυτόν, τοῖς θεοῖς ἱερεῖα προσῆγε, καὶ τῶν ἱεροσκόπων περὶ τῆς τοῦ πολέμου τύχης ἀνεπυνθάνετο, καὶ τὰ Σιβύλλης διηρευνᾶτο. καί τι θέσφατον εὑρὼν σημαῖνον ὡς ἀνάγκη τὸν ἐπὶ βλάβῃ πράττοντα Ῥωμαίων, οἰκτρῷ θανάτῳ περιπεσεῖν· πρὸς ἑαυτὸν τὸ λοιπὸν ἐλάμβανεν, ὡς δὴ τοὺς ἐπελθόντας τῇ Ῥώμῃ καὶ ταύτην διαγινομένους ἑλεῖν, ἀμυνόμενος. ἐξέβη δὲ ὅπερ ἦν ἀληθές. ἐξαγαγόντος γὰρ Μαξεντίου πρὸ τῆς Ῥώμης τὸ στράτευμα, καὶ τὴν γέφυραν, ἣν αὐτὸς ἔζευξε, διαβαίνοντος,

γλαῦκες

γλαῦκες ἄπειρον πλῆθος καταπτᾶσαι τὸ τεῖχος ἐπλήρωσαν. ὅπερ θεασάμενος ὁ Κωνσταντῖνος, ἐγκελεύεται τάττεσθαι τοῖς οἰκείοις. στάντων δὲ κατὰ κέρας τῶν στρατοπέδων ἀντίων ἀλλήλοις, ἐπαφῆκε τὴν ἵππον ὁ Κωνσταντῖνος. ἡ δὲ ἐπελάσασα, τῶν ἐναντίων ἱππέων ἐκράτει. ἀρθέντος δὲ καὶ τοῖς πεζοῖς τοῦ σημείου, καὶ οὗτοι σὺν κόσμῳ τοῖς πολεμίοις ἐπῄεσαν. γενομένης δὲ μάχης καρτερᾶς, αὐτοὶ μὲν Ῥωμαῖοι καὶ οἱ ἐκ τῆς Ἰταλίας σύμμαχοι, πρὸς τὸ κινδυνεύειν ἀπώκνουν, ἀπαλλαγὴν εὑρεῖν πικρᾶς εὐχόμενοι τυραννίδος. τῶν δὲ ἄλλων στρατιωτῶν ἄφατόν τι ἔπιπτε πλῆθος, ὑπό τε τῶν ἱππέων συμπατούμενον, καὶ ἀναιρούμενον ὑπὸ τῶν πεζῶν. μέχρι μὲν οὖν ἡ ἵππος ἀντεῖχεν, ἐδόκει πως ἐλπὶς ὑπεῖναι τῷ Μαξεντίῳ· τῶν δὲ ἱππέων ἐνδόντων, ἅμα τοῖς λειπομένοις εἰς φυγὴν τραπείς, ἵετο διὰ τῆς τοῦ ποταμοῦ γεφύρας ἐπὶ τὴν πόλιν. οὐκ ἀνασχόντων δὲ τῶν ξύλων τὸ βάρος, ἀλλὰ ῥαγέντων, ἐφέρετο μετὰ τοῦ πλήθους ἄλλων καὶ αὐτὸς Μαξέντιος κατὰ τοῦ ποταμοῦ. Ἀγγελθείσης δὲ τοῖς ἐν τῇ πόλει τῆς νίκης, χαίρειν μὲν οὐδεὶς ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐθάρρει, διὰ τὸ τὴν ἀγγελίαν οἴεσθαι τινὰς εἶναι ψευδῆ· τῆς δὲ Μαξεντίου κεφαλῆς ἐπὶ δόρατος ἀνενεχθείσης, ἀποθέμενοι τὸν φόβον, εἰς ἡδονὴν τὴν *ῥαθυμίαν μετῆγον. ἐπὶ τούτοις οὕτως ἐκβᾶσιν, ὁ Κωνσταντῖνος ὀλίγοις μὲν τισὶ τῶν ἐπιτηδειοτάτων Μαξεντίῳ δίκην ἐπέθηκε· τοὺς δὲ πραιτωριανοὺς στρατιώτας ἐκτείνας, καὶ τὰ φρούρια τὰ τούτοις ἔχοντα καθελών, διαθέμενός τε τὰ κατὰ τὴν Ῥώμην, ἐπὶ Κελτοὺς καὶ Γαλάτας ἐξώρμησε. Μεταπεμψάμενος δὲ Λικίνιον ἐν τῷ Μεδιολάνῳ, κατεγγυᾷ τὴν ἀδελφὴν τούτῳ Κωνσταντίαν ἣν καὶ πρότερον αὐτῷ δώσειν ὑπέσχετο, τῆς πρὸς Μαξέντιον δυσμενείας κοινωνὸν ἔχειν βουλόμενος. τούτου πραχθέντος, Κωνσταντῖνος μὲν ἐπὶ Κελτοὺς ἀνεχώρει· Λικινίῳ δὲ καὶ *Μαξιμιανῷ πολέμου ἐμφυλίου ὑπεκκαυθέντων, καὶ μάχης ἐν Ἰλλυριοῖς καρτερᾶς γενομένης, ἔδοξε μὲν τὴν ἀρχὴν ὁ Λικίννιος ἐλαττοῦσθαι· παραχρῆμα δὲ ἀναμαχεσάμενος, εἰς φυγὴν τρέπει τὸν Μαξιμιανόν· ὃς διὰ τῆς ἑῴας ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον ἀπιών, ἐλπίδι τοῦ συναγαγεῖν εἰς τὸν πόλεμον δυνάμεις ἀρκούσας, ἐν Ταρσῷ τελευτᾷ. Οὕτω τῆς βασιλείας εἰς Κωνσταντῖνον καὶ Λικίννιον περιστάσης, ὀλιγίστου χρόνου διαδραμόντος, εἰς δια-

infinita quædam multitudo noctuarum deuolans, muros cõplebat. Quo conspecto, suis Constantinus, vt aciem struerent, imperat. Quum exercitus vtrimque cornibus aduersis starent, equitatum Constantinus immisit. Is equitatum hostilem adortus, fudit. Peditibus quoq; signo sublato, rite compositeque in hostem illi tendebant. Acri commisso proelio, Romani quidem ipsi, & Itali socii, segniores ad obeunda pericula se præbebant, quod acerba tyrannide se liberari optarent: reliquorum vero militum innumerabilis quædam multitudo cecidit, tum ab equitibus obtrita, tum a peditibus interemta. Enimuero quamdiu resistebat equitatus, aliqua Maxentio spes esse reliqua videbatur. Sed equitibus iam succumbentibus, fuga cum reliquis arrepta, per pontem fluminis ad vrbem contendebat. Tignis autem minime sustinentibus eam vim oneris, adeoq; ruptis; cum cetera multitudine Maxentius etiam fluminis impetu abripiebatur. Victoriæ fama ad eos perlata qui erant in vrbe, nemo propter illa, quæ gesta fuerant, læticiã quamdam præ se ferre audebat: quod falsum esse nuntium plerique arbitrarentur. Verum vbi Maxentii caput, summa hasta præfixum, in vrbem relatum esset: metu deposito, vecordiam cum voluptate commutabant. Hoc euentu rerum, Constantinus de paucis quibusdam Maxentio familiarissimis poenas exegit; prætorianis militibus e medio sublatis, & castellis dirutis, in quibus degere consueuerant. Quumque res vrbanas constituisset, ad Celtas & Gallos profectus est. Licinnio Mediolanum arcessito, sororem Constantiam in matrimonium tradidit; quam & antea se daturum ei promiserat, quum eum sibi socium contra Maxentiũ hostem adiungere vellet. Eo peracto, Constantinus ad Celtas reuertitur. Ceterum bellis ciuilibus inter Licinnium & † Maximianum accensis, acriq; facto proelio in Illyriis; ab initio quidẽ superari visus est Licinnius: sed cõfestim redintegrata pugna, Maximianum in fugã vertit: qui per orientem in Ægyptum discedẽs, spe cogendarũ copiarũ, quantæ gerendo bello sufficerent, Tarsi diem vitæ supremũ obiit. Hoc modo ad Constantinum & Licinniũ deuoluto imperio, quum perexiguũ temporis effluxisset: exorta

† al. Maximinũ: recte.

sunt inter eos discidia; non quod Licinnius caussam præbuisset, sed quod more suo Constantinus pacta conuenta parum integra fide seruasse visus esset; ac nationes quasdam, ad imperium Licinnii pertinentes, auertere voluisset. Itaque prorumpentibus in apertum inimicitiis, ambo copias suas ad dimicandum cogebãt. Licinnius ad † Cibalim colligebat suos. Id opidum est Pannoniæ, in colle situm; ad quod opidum via sursum ducit arta, cuius latitudo quinque stadiorum est. Eiusdem maiori parti profunda palus imminet. Reliquum mons est; quo in monte collis est ille situs, in quo esse opidũ ipsum diximus. Hinc aperta planicies excipit; ingẽs ea quidem, & prospectu infinita: qua in planicie castra Licinnius habebat, phalangem suam sub colle porrigens in longitudinem, ne parum firma cornua viderẽtur. Cõstantinus ad montem suos instruxerat, & equitatum in fronte constituerat. Hoc enim ei magis expedire visum fuit; ne hostes irruẽtes in pedestres copias, eas ipsas segnius ad manum venientes impedirent, quo minus ob difficultatem progrederentur. Id quum factum esset, celeriter impetu primo superior, sublatis signis in aduersos statim irruit: estq; commissum proeliũ quouis alio, paene dixerim, acrius. Nam emissis vtrimque telis, longo tempore cuspidibus & hastis inter eos dimicatum est. Quumque proelium a prima luce ceptum, ad vesperum vsque durasset: cornu dextrum, cui Constantinus præerat, vicit. Itaque coniectis in fugam aduersis, Licinnii legiones, quod & ipsum Licinnium viderent in equum insilientem, & ad fugam paratum, non amplius eo loco manere, nec cenare sunt ausæ: sed relictis pecoribus, & iumentis, & omni adparatu reliquo, tantumq; ciborum secum auferentes, quantũ ad famem ea nocte pellendam satis esset, omni adhibita festinatione cũ Licinnio Sirmium perueniunt. Pannoniæ ciuitas est Sirmium; quam ab vtraq; parte flumen adluit, in Istrũ semet exonerans. Hoc opidum cursu prætergressus, ac ponte fluminis soluto, pergebat vlterius; quod in Thracia militem colligere cogitaret. Constãtinus, occupata Cibali, & Sirmio, & aliis omnibus, quæ fugiens a tergo Licinnius relinquebat; quinq;

† Cibalas dixit Sigon.

φορὰν ἦλθον ἀλλήλοις· Λικιννίου μὲν οὐ δεδωκότος αἰτίαν, Κωνσταντίνου δὲ, κατὰ τὸ σύνηθες αὐτῷ, περὶ τὰ συγκείμενα φανέντος ἀπίστου, καὶ τῶν ἐθνῶν τινὰ τῶν τῇ βασιλείᾳ Λικιννίου λαχόντων, παρασπᾶσθαι βουληθέντος. τῆς τοίνυν ἔχθρας αὐτοῖς ἐμφανοῦς γενομένης, ἀμφότεροι τὰς περὶ σφᾶς δυνάμεις συναγαγόντες, εἰς μάχην συνῄεσαν. ἀλλὰ Λικίννιος μὲν εἰς Κίβαλιν συνήθροιζε τὸν στρατόν. πόλις δὲ αὕτη Παιωνίας ἐστὶν, ἐπὶ λόφου κειμένη· στενὴ δὲ ὁδὸς ἡ ἐπὶ τὴν πόλιν ἀνάγει, σταδίων πέντε τὸ εὖρος ἔχουσα. ἧς τὸ πολὺ μέρος ἐπέχει λίμνη βαθεῖα· τὸ δὲ λειπόμενον, ὄρος ἐστὶν, ἐν ᾧ καὶ ὁ λόφος, ἐφ' οὗπερ ἡ πόλις. ἐντεῦθεν πεδίον ἀναπεπταμένον ἐκδέχεται, πολύ τι καὶ εἰς ἄποψιν ἄπειρον. ἐν τούτῳ Λικίννιος ἐστρατοπεδεύετο, τὴν φάλαγγα τὴν οἰκείαν εἰς μῆκος ἐκτείνων ὑπὸ τὸν λόφον, ὡς ἂν μὴ ἀσθενῆ δόξαιεν εἶναι τὰ κέρατα. τοῦ δὲ Κωνσταντίνου πρὸς τῷ ὄρει τὸν στρατὸν τάξαντος, ἡγεῖτο μὲν ἡ ἵππος· (τοῦτο γὰρ ἔδοξεν εἶναι λυσιτελέστερον) ἵνα μὴ τοῖς πεζοῖς οἱ πολέμιοι σχολαίτερον ἐμβαλοῦσιν ἐμπίπτοντες, ἔτι τὸ πρόσω διὰ τὴν δυσχέρειαν προϊέναι κωλύσειεν. οὗ δὴ γενομένου, κρατήσας ἐν τάχει τῆς ἐμβολῆς, τῶν σημείων ἀρθέντων, αὐτίκα τοῖς ἐναντίοις ἐπῄει. καὶ γέγονε μάχη πασῶν, ὡς εἰπεῖν, δεινῆς καρτερωτέρα. τῶν γὰρ βελῶν ἐκτοξευθέντων ἑκατέρῳ στρατεύματι, ταῖς αἰχμαῖς καὶ τοῖς δόρασιν ἐπὶ χρόνον συχνὸν συνεπλάκησαν. τῆς δὲ μάχης ἀρξαμένης μὲν ἐξ ἠοῦς, ἑσπέρας δὲ ἄχρι παραταθείσης, ἐνίκα τὸ δεξιὸν κέρας, οὗ Κωνσταντῖνος ἡγεῖτο. τραπέντων δὲ τῶν ἐναντίων εἰς φυγὴν, ἐπειδὴ καὶ Λικίννιον εἶδον ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναπηδῶντα καὶ πρὸς δρασμὸν ἕτοιμον αἱ σὺν αὐτῷ φάλαγγες, οὐκέτι κατὰ χώραν ἠνείχοντο μένειν, οὔτε δείπνου μεταλαβεῖν· ἀπολιπόντες δὲ θρέμματα καὶ ὑποζύγια καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ἀποσκευὴν, σιτία δὲ τοσαῦτα φέροντες ὅσα τρέφειν ἦν κατ' ἐκείνην οὐκ εἴα τὴν νύκτα, σπουδῇ πάσῃ καταλαμβάνουσιν ἅμα Λικιννίῳ τὸ Σίρμιον. πόλις δὲ Παιωνίας τὸ Σίρμιον· ὃ περιρρέει ποταμὸς ἐπὶ θάτερα, εἰς τὸν Ἴστρον ἐμβάλλων. παραδραμὼν δὲ καὶ ταύτην, καὶ λύσας τὴν [τούτου] τοῦ ποταμοῦ γέφυραν, ἐπὶ τὰ πρόσω προῄει, δύναμιν ἐκ τῶν κατὰ Θρᾴκην χωρίων ἀγεῖραι διανοούμενος. Καταλαβὼν δὲ Κωνσταντῖνος τὴν Κίβαλιν καὶ τὸ Σίρμιον, καὶ πάντα ὅσα φεύγων ὁ Λικίννιος ὀπίσω καταλέλοιπε, πέμπει

πε.ια-

πεντακισχιλίους ὁπλίτας ἐπὶ τὴν αὐτοῦ δίωξιν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, ἀγνοοῦντες τῆς ὁδοῦ δι' ἧς ἔφθασε Λικίννιος ὄντες, φθάσαι τοῦτον οὐκ ἠδυνήθησαν. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, ζεύξας τὴν τοῦ Σάου γέφυραν, ἣν ὁ Λικίννιος ἔτυχε διαλύσας, ἅμα τῷ στρατῷ Λικιννίου κατόπιν ἐχώρει. διαβὰς δὲ ἐπὶ τὴν Θρᾴκην ἀφικνεῖται πρὸς τὸ πεδίον, ἐν ᾧ Λικίννιον στρατοπεδευόμενον εὗρε. ἐν δὲ τῇ νυκτὶ καθ' ἣν ἐπέστη, τάξας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, ἐπέταττε τοῖς στρατιώταις ἅμα ἠοῖ πρὸς μάχην παρασκευάζεσθαι. γενομένης δὲ ἡμέρας, θεασάμενος ὁ Λικίννιος τὸν Κωνσταντῖνον σὺν τῷ στρατεύματι, καὶ αὐτὸς ἀντεπάττετο, κοινωνὸν ἔχων τοῦ πολέμου Οὐάλεντα καίσαρα, παρ' αὐτοῦ μετὰ τὴν ἀπὸ Κιβάλεως φυγὴν καταστάντα. συμπεσόντων δὲ τῶν στρατοπέδων ἀλλήλοις, τὰ μὲν πρῶτα διαστάντες, τόξοις ἐχρῶντο· τῶν δὲ βελῶν *δεδαπανηθέντων, δόρασι καὶ ἐγχειριδίοις ἐνέπιπτον. ἔτι δὲ τῶν στρατοπέδων καρτερῶς ἐγκειμένων, οἱ παρὰ Κωνσταντίνου διῶξαι Λικίννιον προσταχθέντες, ἐφίστανται τοῖς στρατεύμασι μαχομένοις ἔκ τινος ἀπόπτου χωρίου. κάμψαντες δὲ διά τινος λόφου, δυνάμενοι ἐξ ὑπερδεξίου τόπου τοῖς οἰκείοις συμμίξαι, καὶ τοὺς ἐναντίους ἐς κύκλωσιν καταστῆσαι. φυλαξαμένων δὲ τῶν σὺν Λικιννίῳ, καὶ γενναίως πρὸς ἅπαντας ἀγωνισαμένων, πολλῶν δὲ καὶ ἀναριθμήτων ἐξ *ἑκατέρου πεσόντων, τῆς τε μάχης ἰσοπαλοῦς γενομένης, ἐκ συνθήματος ἀλλήλων ἐχωρίσθη τὰ στρατεύματα. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ γενομένης ἀνακωχῆς, ἀμφοτέροις ἔδοξε κοινωνίαν ἔχειν καὶ ὁμαιχμίαν· ἐφ' ᾧ τὸν μὲν Κωνσταντῖνον ἄρχειν Ἰλλυριῶν καὶ τῶν ἐπέκεινα πάντων ἐθνῶν· Λικίννιον δὲ Θρᾴκην ἔχειν, καὶ τὴν ἑῴαν, καὶ τὰ ταύτης ἐπέκεινα· Οὐάλεντα δὲ, τὸν ὑπὸ Λικιννίου καίσαρα καθεσταμένον, ἀναιρεθῆναι, τῶν συμβεβηκότων κακῶν αἴτιον *οἶμαι λεγόμενον. οὗ δὴ γενομένου, καὶ δοθέντων ὅρκων, ἦ μὴν βέβαια ταῦτα παρ' ἑκατέρου φυλάττεσθαι, πρὸς πίστιν βεβαιοτέραν τοῦ ταῖς συνθήκαις ἐμμεῖναι, Κωνσταντῖνος μὲν καθίστησι καίσαρα Κρίσπον, ἐκ παλλακῆς αὐτῷ γεγονότα, Μινερβίνης ὄνομα, ἤδη νεανίαν ὄντα, καὶ Κωνστάντιον, οὐ πρὸ πολλῶν ἡμερῶν ἐν Ἀρελάτῳ τῇ πόλει τεχθέντα. ἀναδείκνυται δὲ σὺν αὐτοῖς καῖσαρ καὶ ὁ Λικιννίου παῖς Λικιννιανὸς, εἰς εἰκοστὸν προελθὼν *μῆνας τῆς ἡλικίας. τὸ μὲν οὖν τέλος ἐγένετο τοῦ δευτέρου πο-

legionariorum milia eius persequendi caussa mittit. Sed illi viæ, qua Licinnius fugerat, ignari; cōsequi eum minime potuerunt. Cōstantinus autem Saui ponte iuncto, quem Licinnius resciderat, cum exercitu Licinnii vestigiis inhæret. Quumq; transiisset in Thraciam, peruenit ad eam planiciē, in qua planicie Licinnium castra metatum reperit. Eadem nocte, qua venerat, instructa suorum acie, militibus imperat, prima luce parati ad pugnam essent. Vbi dies illuxisset, Licinnius conspecto cum exercitu Constantino, aciem ex aduerso & ipse suam instruit: quum belli socium *Valentem* haberet, Cæsarem ab se dictum, ex quo fuga Cibalim reliquerat. Exercitus inter se congressi, ac primum ex interuallo seiuncti, sagittis vtuntur. Telis exhaustis; cum hastis & pugionibus irruunt. Dum acriter pugnam exercitus vrgent; ii quos Constantinus Licinnium persequi iusserat, de conspicuo quodam loco pugnantibus exercitibus superueniunt; & flexo per collem quemdam itinere, cum suis ex accliui & eminentiore loco iungendas vires statuunt, & hostes ab omni parte cingēdos. Ab eo quum sibi cauissent Licinnii milites, & fortiter aduersus omnes dimicassent; iamque pluribus, & innumerabilibus quidem vtrimq; cæsis, pari Marte pugnatum esset: signo dato, a se inuicem diremti fuerunt exercitus. Postridie pactis indutiis, visum est inter ambos esse debere societatem, & fœdus mutuum; ita quidem, vt Constantinus imperaret Illyriis, & nationibus ceteris, quotquot vlterius essent porrectæ: Licinnius Thraciam, & orientem, & vlteriores prouincias haberet: Valēs adpellatus a Licinnio Cæsar, quod perhiberetur auctor eorum esse malorum, quæ acciderant, e medio tolleretur. Quo facto, & sacramentis vltro citroque præstitis, sancte condiciones has vtrimq; seruandas; vt artiori se fide ad standum pactis conuentis adstringerent, Constantinus *Crispum*, natum e concubina, cui Mineruinæ nomen, qui iam adoleuerat; & *Constantium*, in Arelatensi opido ante non multos dies in lucem editum, Cæsares dixit: & cum iis *Licinnianus* quoque, Licinnii filius, qui iam ætatis mensem vigesimum ingressus erat, Cæsar designatus fuit. atque hunc finem bellum se-

cundum habuit. Quum autē Constantinus inaudisset, ad Mæotidem paludem habitantes Sarmatas, Istro nauigiis transiecto, dicionem suam agere, ferre; copias in eos duxit. Itidem barbari cum Rausimodo rege obuiam ei profecti, primum quoddam opidum tentabant, satis magno præsidio munitum; cuius ea pars muri, quæ a terra surgebat in altum, erat opere lapideo facta; pars superior, ligneo. Quamobrem arbitrati Sarmatæ, facillime se potituros opido, si, quidquid esset in muro ligneum, exussissent: ignem admouebāt, & consistentes in muro telis petebant. Sed quum murorum propugnatores telis ac lapidibus ex loco sublimiore deiectis, barbaros interficerent, iamque Constantinus aduenisset: a tergo barbaros adortus, multos occidit, plures viuos cepit; reliquis fuga sibi consulentibus. Rausimodus maiori parte copiarum amissa, naues ingressus, Istrum transiecit; quum haberet in animo, dicionem Romanam iterum agere, ferre. Quod vbi Constantinus comperisset, & ipse transiecto Istro subsequitur; ac fuga quemdam ad collem siluis densum delatos adoritur, & multos interficit; quorum in numero Rausimodus erat; multisq; viuis captis, residuam multitudinem, quæ manus porrigebat, in fidem recepit; eoque pacto, magna cum multitudine captiuorum, ad prætorium reuersus est. His in vrbes distributis, Thessalonicam accessit: & portu confecto, qui antehac ibi nullus erat; rursus ad gerendum bellum contra Licinnium se parabat. Naues enim, quæ singulæ triginta remis agerentur, ducentæ instruebantur; & onerariæ plures quam bis mille; peditum quoque centum & viginti, naualium & equestrium copiarum ad decem miliā cogebantur. Licinnius, audito Constantini adparatu, dimissis ad nationes hinc inde nuntiis, idoneas bello naues, & equitum peditumq; copias instrui iubet. Sine mora missæ sunt ab Ægyptiis octoginta triremes; a Phoenicibus totidem, ab Ionibus & Doriensibus Asiaticis sexaginta: Cyprii triginta, Cares viginti, Bithyni triginta, Africani quinquaginta suppeditabāt. Peditum habebat ad centum & quinquaginta prope milia, equitū quindecim milia, quos Phrygia Cappadociaq;

λέμου. Κωνσταντῖνος δὲ, πυθόμενος Σαυρομάτας τῇ Μαιώτιδι προσοικοῦντας λίμνῃ, ναυσὶ διαβαίνοντας τὸν Ἴστρον, τὴν ὑπ᾽ αὐτῷ λῄζεσθαι χώραν, ἦγεν ἐπ᾽ αὐτοὺς τὰ στρατόπεδα. συναντησάντων δὲ καὶ τῶν βαρβάρων αὐτῷ μετὰ Ραυσιμόδου τοῦ σφῶν βασιλεύοντος, τὴν ἀρχὴν οἱ Σαυρομάται προσέβαλον πόλει φρουρὰν ἀρκοῦσαν ἐχούσῃ· ἧς τὸ μὲν ἀπὸ γῆς ἀναβαῖνον εἰς ὕψος τοῦ τείχους, ἐκ λίθων ᾠκοδόμητο· τὸ δὲ ἀνώτερον, ξύλινον ἦν. οἰηθέντες τοίνυν οἱ Σαυρομάται ῥᾷστα τὴν πόλιν αἱρήσειν, εἰ τοῦ τείχους ὅσον ξύλινον ἦν καταφλέξαιεν, πῦρ τε προσῆγον, καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους ἐτόξευον. ἐπεὶ δὲ οἱ ἐφεστῶτες τοῖς τείχεσι, βέλεσί τε καὶ λίθοις τοὺς βαρβάρους ἐξ ὑπερδεξίου βάλλοντες ἔκτεινον, ἀπαντήσας Κωνσταντῖνος, καὶ κατ᾽ ἄνω τούτοις τοῖς βαρβάροις ἐπιπεσὼν, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ πλείους ἐζώγρησεν, ὥστε τοὺς λειπομένους φυγεῖν. Ραυσίμοδος δὲ τὸ πολὺ μέρος ἀποβαλὼν τῆς δυνάμεως, ἐς τὰς ναῦς ἐμβὰς, ἐπεραιοῦτο τὸν Ἴστρον, διανοούμενος καὶ αὖθις τὴν Ρωμαίων λῄζεσθαι χώραν. ὅπερ ἀκούσας ὁ Κωνσταντῖνος ἐπηκολούθει, τὸν Ἴστρον καὶ αὐτὸς διαβάς· καὶ συμφυγοῦσι πρός τινα λόφον ὕλας ἔχοντα πυκνὰς, ἐπιτίθεται· καὶ πολλοὺς μὲν ἀνεῖλεν, ἐν οἷς καὶ Ραυσίμοδον αὐτόν· πολλοὺς δὲ ζωγρείᾳ ἑλὼν, τὸ περιλειφθὲν πλῆθος χεῖρας ἀνατείναν ἐδέξατο, καὶ μετὰ πλήθους αἰχμαλώτων ἐπανῄει πρὸς τὰ βασίλεια. Διανείμας δὲ τούτους ταῖς πόλεσιν, ἐπὶ τὴν Θεσσαλονίκην ἐχώρει, καὶ τὸν ἐν ταύτῃ λιμένα πρότερον οὐκ ὄντα κατασκευάσας, ἐπὶ τὸν πρὸς Λικίννιον αὖθις παρεσκευάζετο πόλεμον· καὶ τριακόντοροι μὲν εἰς διακοσίας κατεσκευάσθησαν, νᾶυς δὲ φορτίδες συνήχθησαν πλέον ἢ δισχίλιοι· πεζὸς δὲ στρατὸς εἰς δώδεκα μυριάδας· ἡ ναῦς καὶ ἵππος, μύρια. Λικίννιος δὲ, Κωνσταντῖνον ἀκούσας ἐν παρασκευαῖς εἶναι, διέπεμπεν ἀγγέλους κατὰ τὰ ἔθνη, πλοῖα [πολεμικὰ] καὶ δυνάμεις πεζάς τε καὶ ἱππικὰς εὐτρεπεῖς ποιῆσαι κελεύων. καὶ συνὼ πόλυτι τάχει τριήρεις ἐξέπεμπον, οἱ Αἰγύπτιοι μὲν ὀγδοήκοντα, Φοίνικες δὲ τὰς ἴσας, Ἴωνες δὲ καὶ Δωριεῖς οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἑξήκοντα, Κύπριοι δὲ τριάκοντα, καὶ Κᾶρες εἴκοσι, Βιθυνοὶ δὲ τριάκοντα, καὶ πεντήκοντα Λίβυες. ὁ δὲ πεζὸς στρατὸς ἦν πέντε καὶ δέκα που μυριάδων, ἱππεῖς δὲ πεντακισχίλιοί τε καὶ μύριοι. τούτους [τε] Φρυγία καὶ Καππαδοκία [illegible] παρεῖχον.

παρεῖχεν. ὡρμίσθησαν δὲ αἱ νῆες, ἐν τῷ Πειραιεῖ μὲν, αἱ Κωνσταντίνου· κατὰ δὲ τὸν Ἑλλήσποντον, ἃς Λικίννιος εἶχεν. οὕτω τῶν ναυτικῶν τε καὶ πεζῶν ἑκατέρῳ ταχθέντων, ὁ μὲν Λικίννιος ἐν Ἀδριανουπόλει τῆς Θρᾴκης τὸ στρατόπεδον εἶχε· Κωνσταντῖνος δὲ ἐκ τοῦ Πειραιῶς τὰς ναῦς μετεπέμπετο, κατὰ τὸ πλέον ἐκ τῆς Ἑλλάδος οὔσας. ἐκ δὲ τῆς Θεσσαλονίκης ἅμα τῷ πεζῷ προελθὼν* κατὰ τὴν ἠϊόνα τοῦ Ἕβρου ποταμοῦ, τῆς Ἀδριανουπόλεως ἐν ἀριστερᾷ ἰόντος, ἐστρατοπέδευεν. ἐκτάξαντος δὲ τοῦ Λικιννίου τὴν δύναμιν ἀπὸ τοῦ ὑπερκειμένου τῆς πόλεως ὄρους ἄχρι σταδίων διακοσίων καθ᾽ ὃ *τῶνος ἕτερος ποταμὸς τῷ Ἕβρῳ συμβάλλει, συχνὰς μὲν ἡμέρας ἀλλήλοις ἀντεκαθέζετο τὰ στρατόπεδα· κατανοήσας δὲ ὁ Κωνσταντῖνος ὅπῃ μάλιστα στενότερός ἐστιν ὁ ποταμὸς ἑαυτοῦ, τοιόνδε τι μηχανᾶται. ξύλα κατάγειν ἐκ τοῦ ὄρους ἐπέταττε τῷ στρατοπέδῳ, καὶ σχοίνους πλέκειν, ὡς δὴ μέλλων ζευγνύναι [γεφύρᾳ] τὸν ποταμὸν, κἀν ταύτῃ διαβιβάζειν τὸ στράτευμα. τούτῳ δὲ βουκολήσας τοὺς ἐναντίους, ἀνελθὼν ἐπί τινα λόφον ὕλας συνεχεῖς ἔχοντα, καλύπτειν τοὺς ἐντὸς ὄντας αὐτῶν δυναμένας, ἐγκατέστησεν αὐτόθι πεζοὺς μὲν τοξότας πεντακισχιλίους, ἱππέας δὲ ὀγδοήκοντα. δυώδεκα δὲ παραλαβὼν ἱππέας, ἅμα τούτοις διὰ τοῦ στενοῦ, καθ᾽ ὃ μάλιστα διαβατὸς ὁ ποταμὸς ἦν, [ἅμα τοῖς ἱππεῦσιν] ὑπερβὰς τὸν Ἕβρον ἀδοκήτως ἐμπίπτει τοῖς πολεμίοις· ὥστε πεσεῖν μέν τινας, πολλοὺς δὲ φυγεῖν προτροπάδην, τοὺς δὲ ἄλλους πρὸς τὸ αἰφνίδιον καταπεπληγμένους ἑστάναι κεχηνότας ἐπὶ τῷ τῆς διαβάσεως ἀδοκήτῳ. ἐπ᾽ ἀδείας δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἱππέων περαιωθέντων, καὶ ἑξῆς παντὸς τοῦ στρατεύματος, πολὺς μὲν ἐγίνετο φόνος. ἔπεσον γὰρ μυριάδες που τρεῖς καὶ τετρακισχίλιοι. τοῦ ἡλίου δὲ πρὸς δύσιν ὄντος, ὁ μὲν Κωνσταντῖνος ὡς ἐλάμβανε τὰ στρατόπεδα· Λικίννιος δὲ, ὅσους οἷός τε γέγονε, τῶν οἰκείων ἀναλαβὼν, ἤλαυνε διὰ τῆς Θρᾴκης, ὡς ἂν τὸ ναυτικὸν καταλάβοι. Ἡμέρας δὲ γενομένης, πάντες ὅσοι τοῦ Λικιννίου στρατεύματος κατὰ τὸ ὄρος ἢ εἰς φάραγγας ἔτυχον πεφευγότες, ἐξέδοσαν ἑαυτοὺς Κωνσταντίνῳ, μετὰ τῶν ἀπολειφθέντων τῆς Λικιννίου φυγῆς. Λικιννίου δὲ φυγόντος εἰς τὸ Βυζάντιον, ὁ Κωνσταντῖνος κατόπιν ἐχώρει, καὶ τὸ Βυζάντιον ἐπολιόρκει. τοῦ δὲ ναυτικοῦ, καθάπερ εἴρηταί μοι, τοῦ μὲν Πειραιῶς ἐκπλεύσαντος, εἰς δὲ Μακεδονίαν ὁρμιζομένου, μεταπέμπεται τοὺς ναυάρχους ὁ Κωνσταντῖνος, ἐν τῷ στόματι

præbebat. Et Constantini quidẽ classis erat in Piræo, Licinnii naues ad Hellespontum. In hunc modũ constitutis ab vtroq; nauticarum ac terrestrium copiarum rebus, Hadrianopoli in Thracia castra Licinnius habebat: & Constantinus e Piræo suas naues, e Græcia maiorem partem collectas, arcessebat. Simul terrestri cũ exercitu Thessalonica progressus, propter ripam fluminis Hebri, qui ad lęuam Hadrianopolim adluit, castra faciebat. Quum Licinnius suos instruxisset a monte, qui opido imminet, ad ducenta vsque stadia, vbi † Tonus fluuius Hebro coniungitur: compluribus diebus, aduersis vtrimque castris, exercitus substiterunt. Sed Constantinus animaduerso, qua parte flumẽ esset artissimum; tale quiddam machinatur. Tigna de monte comportare iubet exercitum, funesque nectere; quasi ponte flumen iuncturus esset, ac copias suas istic transportaturus. Qua quidem re deceptis opinionibus hostiũ, & colle quodam conscenso, qui siluas habebat densas, & abditis per eas tegendis idoneas; peditum ibi sagittariorum quinque milia, cum equitibus octoginta, collocat. Deinde sumtis secum duodecim equitibus, per fluminis angustias, qua transiici facillime poterat, Hebro superato; improuisus in hostes irruit. Tum vero quidam cædi, quidam profuse terga dare; alii casu inopinato territi, ore diducto consistere, propter hostis inexspectatam hanc transiectionẽ. Quum interim & equites ceteri, toto cum exercitu, securi ad alteram ripam euasissent, ingens hominum cædes accidit. Nam ad triginta & quatuor hominum milia ceciderunt. Sub occasum solis castra Constantinus cepit. Licinnius autem suis, quotquot sane poterat, recollectis; per Thraciã properabat, vt ad classem perueniret. Quum illuxisset, omnes Licinniani milites, qui arrepta fuga vel in montẽ forte, vel in conualles se contulerant, Constantino se dediderunt, vna cum iis quos Licinnius fugiens a tergo reliquerat. Eo Byzantium fuga delato, Constantinus hominem a tergo persequens, Byzantium obsedit. Iam Constantini classis, vt diximus, e Piræo soluerat, & in Macedonia stationem habebat. Itaque nauarchos arcessit, nauibus ad

† *Fortasse* Tænarus *scribendum. Hodiernum tamen* Tunsa. *per est simile huic* Tonus.

ostium Hellesponti adesse iussis. Vbi classis præsto iam esset, velut imperatum fuerat; Constantini duces octoginta dumtaxat expeditissimis nauibus, quę triginta singulæ remis impellerētur, dimicandū censuerunt: quod is locus, ꝑpter angustias, magno nauium numero non esset opportunus. † Abantus aūt, Licinnianæ classis imperator, ducentis nauibus inuehebatur, & hostilium nauium paucitatem vehementer cōtemnebat; quas ab omni parte se nullo negotio putaret inclusurum. Sublatis vtrimque signis, & proretis in aduersos tendētibus; Cōstantini nauarchi sic suas agebant naues, vt hostē composite adorirentur. Abantus autē, nullo ordine in aduersos impetum faciens, naues suas, ob multitudinem in artum coactas, inter se collidebat, quodamque modo demergendas, & varie perdendas hosti præbebat. Denique multis nautis & militibus in mare pręcipitatis, nox superueniens nauale prœlium diremit: & alteri quidem ad Elæuntem Thraciæ adpulerunt, alteri portum Aiacis ingressi sunt. Postridie eius diei, quū vehementes aquilonis flatus essent; Abantus egressus Aiacis e portu, naualem ad pugnā se parabat. Sed quod eæ triginta remorū naues, quæ ad ostium Hellesponti substiterant, iam mandato ducum Elæuntem se cōtulissent: Abantus nauium multitudine territus, de inuadēdis hostibus animi dubius hærebat. Circa meridiem flatus aquilonalis remittebat, & exortus auster vehemens, Licinnii classem ad litus Asiaticum repertam, partim in ipsum litus eiecit, partim saxis impegit, partim cum vectoribus demersit: ita quidem, vt hominum quinq; milia, naues cum hominibus centum & triginta perirēt; quibus e Thracia partem exercitus in Asiā Licinnius propterea transmiserat, quod illis cum eo intra vrbem obsessis, Byzantium præ multitudine nimis artū fuisset. Quum autem in Asiam nauibus quatuor Abantus aufugisset, & nauale prœlium hoc modo pugnatum esset, iamq; naues ad Hellespōtum adpulissent, quæ onera varia, maximamque commeatus copiam Cōstantini ducibus adtulerant: vniuersa illi cū classe soluunt, vt se cum iis, qui Byzantium obsidebant, coniungerent, & vrbem mari quoque cingerent. Licinnii pedites, quum ne cōspectum quidem copiarum illarum nauticarum sustinuissent;

† Abas Sigonio.

τοῦ Ἑλλησπόντου τὰς ναῦς παραγενέσθαι κελεύσασι· ἀφικομένου δὲ τοῦ στόλου κατὰ τὸ προσταχθέν, οἱ μὲν Κωνσταντίνου στρατηγοὶ μόναις ὀγδοήκοντα πεντηκοντόροις τῶν ἄριστα πλευσουσῶν ἔγνωσαν ναυμαχεῖν, οἷα τοῦ τόπου διὰ τὴν στενότητα πλήθει νεῶν οὐκ ὄντος ἐπιτηδείου· Ἄβαντος δὲ ὁ Λικινίου ναύαρχος, διακοσίαις ἐπέπλει ναυσί, σφόδρα καταφρονῶν τῆς τῶν ἀντιπάλων νεῶν ὀλιγότητος, καὶ ἐν μέσῳ ταύτας λήψεσθαι ῥᾳδίως οἰόμενος. ἀρθέντων δὲ τῶν σημείων ἑκατέρωθεν, καὶ τῶν πρωρέων ἐπελθόντων ἀλλήλοις, οἱ μὲν Κωνσταντίνου ναύαρχοι σὺν κόσμῳ τοῖς ἐναντίοις ἐπιόντες ἔπλεον· ὁ Ἀβάντου δὲ σὺν οὐδεμιᾷ τάξει τὸν κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπίπλουν ποιούμενος, προσήρασσε μὲν τὰς ναῦς ἀλλήλαις, τῷ πλήθει στενοχωρουμένας, καὶ παρεδίδου τρόπον τινὰ τοῖς ἐναντίοις ἐς καταδύσιν τε καὶ παντοίαν φθοράν· πολλῶν δὲ αὐτῶν καὶ στρατιωτῶν εἰς θάλασσαν ἐκπεσόντων, νὺξ ἐπιγενομένη τὴν ναυμαχίαν διέλυσε· καὶ οἱ μὲν εἰς Ἐλαιοῦντα τῆς Θρᾴκης ὡρμίσθησαν, οἱ δὲ εἰς τὸν Αἰάντιον εἰσέπλευσαν λιμένα. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τοῦ βορέου πολλοῦ πνεύσαντος, προελθὼν Ἄβαντος τοῦ Αἰαντίου λιμένος, ἐς ναυμαχίαν παρεσκευάζετο. τῶν δὲ μεινάντων ἐν τῷ στόματι τοῦ Ἑλλησπόντου πεντηκοντόρων, ἐκ προστάγματος τῶν στρατηγῶν ἀφικομένων εἰς Ἐλαιοῦντα, καταπλαγεὶς ἐπὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν Ἄβαντος, ἐνεδοίαζεν ἐπιπλεῦσαι τοῖς ἐναντίοις. περὶ δὲ μέσην ἡμέραν ὑπέρρει μὲν τὸ βόρειον πνεῦμα, νότος δὲ πνεύσας πολύς, καὶ τὸν Λικινίου στόλον πρὸς τῇ τῆς Ἀσίας εὑρὼν ἠϊόνι, τὰς μὲν ὀκέλλειν ἐποίει, τὰς δὲ πέτραις προσήρασσε, τὰς δὲ αὐτάνδρους κατέδυεν· ὥστε ἄνδρας μὲν πεντακισχιλίους, ναῦς δὲ αὐτάνδρους διαφθαρῆναι τριάκοντα καὶ ἑκατόν, δι' ὧν ἔτυχεν ὁ Λικίνιος τοῦ στρατοῦ μέρος ἐκ τῆς Θρᾴκης εἰς τὴν Ἀσίαν ἐκπέμψας, οἷα στενοχωρουμένων τῷ πλήθει τῶν μετὰ Λικινίου πολιορκουμένων ἐν τῷ Βυζαντίῳ. φυγόντος δὲ Ἀβάντου μετὰ τεσσάρων νεῶν εἰς τὴν Ἀσίαν, τὰ μὲν τῆς ναυμαχίας τοῦτον διεπολεμήθη τὸν τρόπον· πλοίων δὲ παντοῖα κομιζόντων φορτία εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφικομένων, καὶ πλείστην ἐπιτηδείων εὐπορίαν τοῖς Κωνσταντίνου στρατηγοῖς ἐμποιησάντων, ἀνήγοντο μὲν οὗτοι μετὰ τοῦ στόλου παντός, ὡς τοῖς τὸ Βυζάντιον πολιορκοῦσι συμμίξοντες, κυκλωσόμενοι δὲ καὶ διὰ θαλάσσης τὴν πόλιν· οἱ δὲ Λικινίου πεζοί, μηδὲ τὴν θέαν τῆς ναυτικῆς δυνάμεως ὑποστάντες,

ἐπιλα-

ἐπιλαβόμενοι νεῶν, εἰς τὸν Ἐλαιοῦντα ἀπέπλεον. Ἐγκείμενος δὲ τῇ πολιορκίᾳ Κωνσταντῖνος, καὶ χῶμα ἰσοϋψὲς τῷ τείχει κατασκευάσας, πύργους τε στήσας ἐπὶ τοῦ χώματος ξυλίνους, ὑψηλοτέρους τοῦ τείχους, δι᾽ ὧν τοὺς τὸ τεῖχος φυλάττοντας κατετόξευον, ὡς ἂν ἐπ᾽ ἀδείας κριοὺς καὶ ἄλλας μηχανὰς τῷ τείχει προσαγάγοι, διενοεῖτο τὴν πόλιν ἑλεῖν. τούτοις ὁ Λικίννιος ἀπορούμενος, ἔγνω, καταλιπὼν τὸ Βυζάντιον, καὶ ἐν τούτῳ τὸ τῆς στρατιᾶς ἀσθενέστερον ἐάσας, μετὰ τῶν ἐπιτηδείων οἳ καὶ δείγματα εὐνοίας εἰς αὐτὸν ἀποδεξαμένων, εἰς Χαλκηδόνα τῆς Βιθυνίας δραμεῖν. πεπίστευκε γὰρ ὡς δυνήσεται, στρατιὰν ἐκ τῆς Ἀσίας συναγαγὼν, αὖθις ἀναμαχέσασθαι. διαπλεύσας τοίνυν εἰς τὴν Χαλκηδόνα, καὶ κοινωνὸν ἑλόμενος τοῦ κινδύνου Μαρτινιανὸν, ἡγεμόνα τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τάξεων ὄντα, (μάγιστρον * τῶν ὀφφικίων καλοῦσι Ῥωμαῖοι) καίσαρα καθίστησι, καὶ μετὰ στρατιᾶς εἰς Λάμψακον ἐκπέμπει, κωλύσοντα τὴν ἀπὸ τῆς Θρᾴκης ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον [τῶν ἐναντίων] διάβασιν· αὐτὸς δὲ εἰς τοὺς λόφους καὶ τὰς περὶ τὴν Χαλκηδόνα φάραγγας τὴν οἰκείαν ἔταττε δύναμιν. Τούτου δὲ ὄντος ἐν τούτοις, ὁ Κωνσταντῖνος ἔχων πλῆθος νεῶν καὶ φορτίδων καὶ πολεμιστηρίων, διὰ τούτων τε βουλόμενος τῆς ἀντιπέρας ἠϊόνος κρατῆσαι, δεδιὼς τὸ κατὰ Βιθυνίαν ἠϊόνος, ναυσὶ μάλιστα φορτίσι δυσπρόσοδον, κέλητας καὶ ἀκάτια ταχύτατα κατασκευάσας, ἐπὶ τὸ λεγόμενον ἱερὸν ἄκρον, πρὸς τῷ στόματι τοῦ Πόντου κείμενον, ἀναπλεῖ, σταδίοις διακοσίοις Χαλκηδόνος διεστηκός· κἀνταῦθα τὴν στρατιὰν ἀποβιβάσας, ἐπί τινας λόφους ἀνῄει, καὶ ἐξ αὐτῶν παρετάττετο. Λικίννιος δὲ, τὴν Βιθυνίαν ἐχομένην ὑπὸ τῶν ἐναντίων ὁρῶν, ἐν πᾶσί τε κινδύνοις ἐξεταζόμενος, Μαρτινιανὸν μὲν ἐκ τῆς Λαμψάκου μετακαλεῖται· τοὺς δὲ στρατιώτας παραθαρσύνας, καὶ αὐτὸς ἡγήσεσθαι σφίσι καθυπισχόμενος, συνέταττε τὸ στρατόπεδον ὡς ἐς μάχην· καὶ τῆς πόλεως προελθὼν, ἀπήντα * παρεσκευασμένοις ἤδη τοῖς ἐναντίοις. μάχης δὲ καρτερᾶς ἐν τοῖς μεταξὺ Χαλκηδόνος καὶ τοῦ ἱεροῦ τόποις γινομένης, παρὰ πολὺ τὸ Κωνσταντίνου μέρος ἐκράτει, σὺν πολλῷ τε τόνῳ τοῖς πολεμίοις ἐπιπεσὸν, τοσοῦτον εἰργάσατο φόνον, ὥστε ἀπὸ τριῶν καὶ δέκα μυριάδων τρεῖς μόλις διαφυγεῖν. Βυζάντιοι μὲν οὖν, ἅμα τῷ ταῦτα γενέσθαι, τὰς πύλας ἀναπετάσαντες ἐδέχοντο Κωνσταντῖνον. ἐποίουν δὲ ταὐτὸ καὶ Χαλκηδόνιοι. Λικίννιος δὲ μετὰ τὴν ἧτταν ἐς Νικομήδειαν ἐχώρει σὺν

nauigia nancti, Elæuntem discesserunt. Cõstantinus obsidionem vrgens, quum aggerem paris cum muro altitudinis excitasset, & turres ligneas ipso muro sublimiores in aggere constituisset, de quibus muri defensores telis petebãtur, vt arietes, aliæque machinæ, muro citra periculum admouerentur; vrbem capere cogitabat. His Licinnius ad inopiam consilii redactus, statuit deserto Byzantio, & ibidem exercitus infirmiori parte relicta, cum maxime sibi necessariis, qui & beneuolentiã ei suam probauerant, Chalcedonem Bithyniæ quamprimum se recipere. Nam fieri posse crediderat, vt ex Asia collecto exercitu, dimicaret denuo. Quamobrẽ nauigio Chalcedonem delatus, adiunctum sibi socium periculi *Martinianum*, qui ordinum palatinorũ dux erat, (Romani *Magistrum officiorum* vocant) Cæsarem creat, & cum exercitu Lampsacum mittit, impediturum, quo minus hostes e Thracia transirent ad Hellespontum: ipse copias suas in collibus & faucibus ad Chalcedonem, collocat. His rebus intento Licinnio, Constantinus, qui & onerariarum, & bellicarũ nauium ingentem numerum haberet, & per has aduerso litore potiri vellet, veritus inaccessas onerariis præsertim nauibus Bithynici litoris oras: celoces, & cymbas quam citissime struit, & iis ad Promontorium sacrũ, quod dicitur, ad ostium Ponti situm, quodque Chalcedone ducentis stadiis abest, nauigat: & expositis ibi copiis, quosdam in colles adscendit, ac in iis aciei struendæ locũ capit. Licinnius, quamquam ab hoste Bithyniã teneri cerneret, tamen, vt vir omnibus periculis exercitus, Lampsaco Martinianũ arcessit; & milites exhortatus, quibus se praiturum diceret, ordines ad pugnam instruit; opidoque egressus, hostibus iã paratis occurrit. Acri pugna in locis Chalcedoni & fano interiectis inita, longe Constantini pars superior erat; quæ hostes ingẽti cum impetu adorta, tãtam cædẽ edidit, vt de centum & triginta milium numero, vix triginta milia euaderent.

Quũ primũ hæc euenissent, Byzantii Constantinũ, portis apertis, accipiũt; idem & Chalcedoniis factitantibus. Licinnius victus Nicomediam, cum

equitibus reliquis, & paucis peditum milibus, contendit. In hoc tempore Persa quidam, cui nomen Hormisdes, regio sanguine procreatus, ad Imperatorem Constantinum ex huiusmodi caussa transfugit. Quum pater eius, qui rex Persarum erat, diē suum natalē more Persico celebraret; Hormisdes regiam ingressus est, magna secum adlata ferinę copia. Quum inuitati ad conuiuium nullo eum honore dignati essent, nec, vti decuerat, adsurrexissent: indignatus, eis se Marsyæ mortem illaturum minatus est. Eam orationem complures, vt peregrinam, non intelligebant. sed Persa quidam, qui vixisset in Phrygia, & narrationē de Marsya audiuisset, minarum Hormisdæ sententiam adsidentib. exponebat. Illi, memoria minarum suis animis inscripta, quū primum patrem Hormisdæ mori contigit; earum recordati, fratrem ipsius natu minorē regno pręficiunt; quantumuis lex maiori natu inter regios liberos rerum summā tribueret: Hormisdam vero, compedibus vinctum, in sito quodam ante vrbem colle custodiunt. Posteaquam aliquid temporis intercessisset, vxor eius hoc modo molitur vt euaderet. Magno pisce capto, limam ventri eius indit; eoq; rursum consuto, piscem eunucho fidelissimo tradit: cum mandato, vt Hormisdæ diceret, hoc pisce nemine præsente vesceretur; & ad opē eo, quod in illius vētre reperiret, vteretur. Hoc captato consilio, camelos ablegat, vino cibisque copiosis oneratos; & mariti custodibus epulum præbet. Interea dum epulo custodes intenti sunt, Hormisdas pisce discerpto, limam inuenit: qua quum pedibus iniectas cōpedes dissecuisset, & eunuchi amictū induisset; per medios custodes, iam temulentos, egressus est; sumtoque secum vno ex eunuchis, ad regem Armeniorum, amicum & hospitem suum, peruenit: cuius opera tutus & incolumis, ad Constantinum se contulit; qui cum omni eū honore, tum respectu dignatus est. Sed hæc quidem vt accidere, narrata sunto.

Quum autem Constantinus etiam Nicomedię Licinnium obsideret, rebus ille desperatis, quod sciret, nullas sibi restare iustas & satis amplas ad dimicandum copias; egressus vrbe, supplex Constanti-

τοῖς περιλειφθεῖσιν ἱππεῦσι, καὶ πεζῶν χιλιάσιν ὀλίγαις. Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πρὸς βασιλέα Κωνσταντῖνον ηὐτομόλησε Πέρσης ἀνήρ, Ὁρμίσδης ὄνομα, τοῦ βασιλείου γένους, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Περσῶν βασιλεύοντος, καὶ τὴν γενέθλιον ἐπιτελοῦντος κατὰ τὸν Περσῶν νόμον ἡμέραν, Ὁρμίσδης εἰσῄει θήραν πολλὴν εἰσαγαγὼν εἰς τὰ βασίλεια. τῶν δὲ παρακληθέντων εἰς τὴν εὐωχίαν οὐ τιμησάντων αὐτὸν, οὐδὲ κατὰ τὸ καθῆκον ἐπαναστάντων, ἀγανακτήσας, ἠπείλησε τὸν Μαρσύου μόρον αὐτοῖς ἐπιθήσειν. οἱ μὲν οὖν πλείους ἠγνόησαν τὸν λόγον, οἷα δὴ οὐκ ἐπιχώριον ὄντα. Πέρσης δέ τις, ἐπιδημήσας τῇ Φρυγίᾳ, καὶ τὸ κατὰ τὸν Μαρσύαν ἀκηκοὼς διήγημα, τῆς ἀπειλῆς Ὁρμίσδου τὴν ἔννοιαν τοῖς παρακαθημένοις ἐξέφηνεν. οἱ δὲ, κατέχοντες ἐν μνήμῃ τὴν ἀπειλὴν, ἐπειδὴ τὸν πατέρα τοῦ Ὁρμίσδου τελευτῆσαι συνέβη, μεμνημένοι τῶν ἀπειληθέντων, τὸν μὲν ἀδελφὸν τὸν αὐτοῦ νεώτερον ὄντα βασιλέα χειροτονοῦσι, καὶ ταῦτα, τοῦ νόμου τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν βασιλέως παίδων διδόντος τὴν τῶν ὅλων ἡγεμονίαν. Ὁρμίσδην δὲ πέδας ἐπιθέντες, ἐφύλαττον ἔν τινι λόφῳ πρὸ τοῦ ἄστεος ὄντι. χρόνου δὲ τινὸς διαδραμόντος, ἡ τούτου γυνὴ τοιόνδε τινὰ τρόπον αὐτῷ μηχανᾶται φυγήν. ἰχθὺν ἀγρεύσασα μέγαν, ῥίναν σιδηρᾶν ἐντίθησι τῇ τούτου νηδύι, καὶ ἀναρράψασα δίδωσιν εὐνούχῳ τῶν πιστοτάτων, εἰπεῖν αὐτὸν Ὁρμίσδῃ κελεύσασα, παρόντος οὐδενὸς φαγεῖν τὸν ἰχθὺν, καὶ τῷ κατὰ τὴν τούτου νηδὺν εὑρισκομένῳ χρήσασθαι πρὸς βοήθειαν. τοῦτο βουλευσαμένη, καμήλους ἐκπέμπει πλήρεις οἴνου καὶ ἀφθόνου τροφῆς, εὐωχεῖσθαι διδοῦσα τοῖς τὸν ἄνδρα φυλάττουσιν. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν φύλακες τῇ εὐωχίᾳ προσεῖχον, Ὁρμίσδης τὸν ἰχθὺν διελὼν, εὗρε τὴν ῥίναν. τὰς δ' ἐπικειμένας τοῖς ποσὶ πέδας διατεμὼν, ἀναλαβών τε τὴν τοῦ εὐνούχου στολὴν, διὰ μέσων τῶν φυλάκων ἤδη μεθυόντων ἐξῄει. καὶ τῶν εὐνούχων ἕνα παραλαβὼν, ἀφικνεῖται πρὸς Ἀρμενίων βασιλέα, φίλον ὄντα καὶ ξένον αὐτοῦ· καὶ διὰ τούτου μετ' ἀσφαλείας διασωθεὶς, τῷ Κωνσταντίνῳ προσέδραμε, καὶ πάσης ἠξιώθη τιμῆς τε καὶ θεραπείας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπως ἔσχεν ἀφηγησάμην. Κωνσταντίνου δὲ τὸν Λικίννιον ἐν τῇ Νικομηδείᾳ πολιορκοῦντος, ἀπογνοὺς τὰς ἐλπίδας, ἐπιστάμενός τε ὡς οὐδεμία δύναμίς ἐστιν αὐτῷ πρὸς μάχην ἀρκοῦσα, τῆς πόλεως προελθὼν, ἱκέτης τῷ Κωνσταντί-

νῳ καθίσα-

νῳ καθίσαντι, καὶ τὴν ἁλουργίδα προσαγαγὼν, βασιλέα τε καὶ δεσπότην ἐβόα, συγγνώμην ἐπὶ τοῖς προλαβοῦσιν αἰτῶν. ἐθάῤῥει γὰρ ὡς βιώσεται, τῆς αὐτοῦ γαμετῆς ὅρκους ἐπὶ τούτῳ παρὰ Κωνσταντίνου λαβούσης. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, Μαρτινιανὸν μὲν παραδίδωσι τοῖς δορυφόροις ἐπὶ θανάτῳ, Λικίνιον δὲ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἐκπέμψας, ὡς βιωσόμενον αὐτόθι σὺν ἀσφαλείᾳ, μετ᾽ οὐ πολὺ τοὺς ὅρκους πατήσας, (ἦν γὰρ τοῦτο αὐτῷ συνήθες) ἀγχόνῃ τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀφαιρεῖται. Περιστάσης δὲ τῆς πάσης εἰς μόνον Κωνσταντῖνον ἀρχῆς, οὐκέτι λοιπὸν τὴν κατὰ φύσιν ἐνοῦσαν αὐτῷ κακοήθειαν ἔκρυπτεν, ἀλλ᾽ ἐνεδίδου τῷ κατ᾽ ἐξουσίαν ἅπαντα πράττειν. ἐχρῆτο δὲ ἔτι καὶ τοῖς πατρίοις ἱεροῖς, οὐ τιμῆς ἕνεκα μᾶλλον ἢ χρείας. ᾗ καὶ μάντεσιν ἐπείθετο πεπειραμένοις, ὡς ἀληθῆ προειποῦσιν ἐπὶ πᾶσι τοῖς κατωρθωμένοις αὐτῷ. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο, μεστὸς πάσης ἀλαζονείας, ἀφ᾽ ἑστίας ᾠήθη δεῖν ἄρξασθαι τῆς ἀσεβείας. Κρίσπον γὰρ παῖδα, τῆς τοῦ καίσαρος (ὡς εἴρηταί μοι πρότερον) ἀξιωθέντα τιμῆς, εἰς ὑποψίαν ἐλθόντα τοῦ Φαύστῃ τῇ μητρυιᾷ συνεῖναι, τοῦ τῆς φύσεως θεσμοῦ μηδένα λόγον ποιησάμενος, ἀνεῖλε. τῆς δὲ Κωνσταντίνου μητρὸς Ἑλένης ἐπὶ τῷ τηλικούτῳ πάθει δυσχεραινούσης, καὶ ἀσχέτως τὴν ἀναίρεσιν τοῦ νέου φερούσης, παραμυθούμενος ὥσπερ αὐτὴν ὁ Κωνσταντῖνος, κακῷ τὸ κακὸν ἰάσατο μείζονι. βαλανεῖον γὰρ ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐκπυρωθῆναι κελεύσας, καὶ τούτῳ τὴν Φαῦσταν ἐναποθέμενος, ἐξήγαγε νεκρὰν γενομένην. ταῦτα συνεπιστάμενος ἑαυτῷ, καὶ προσέτι γε ὅρκων καταφρονήσεις, προσῄει τοῖς ἱερεῦσι καθάρσια τῶν ἡμαρτημένων αἰτῶν. εἰπόντων δὲ ὡς οὐ παραδέδοται καθαρμοῦ τρόπος δυσσεβήματα τηλικαῦτα καθῆραι δυνάμενος, Αἰγύπτιός τις ἐξ Ἰβηρίας εἰς τὴν Ῥώμην ἐλθὼν, καὶ ταῖς εἰς τὰ βασίλεια γυναιξὶ συνήθης γενόμενος, ἐντυχὼν τῷ Κωνσταντίνῳ, πάσης ἁμαρτάδος ἀναιρετικὴν εἶναι τὴν τῶν Χριστιανῶν διεβεβαιώσατο δόξαν· καὶ τοῦτο ἔχειν ἐπάγγελμα, τὸ τοὺς ἀσεβεῖς μεταλαμβάνοντας αὐτῆς, πάσης ἁμαρτίας ἔξω παραχρῆμα καθίστασθαι. δεξαμένου δὲ ῥᾷστα τοῦ Κωνσταντίνου τὸν λόγον, καὶ ἀφέντος μὲν τὰ πάτρια, μεταλαβόντος δὲ ὧν ὁ Αἰγύπτιος αὐτῷ μετεδίδου, τῆς ἀσεβείας τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο, τὴν μαντικὴν ἔχειν ἐν ὑποψίᾳ. πολλῶν γὰρ αὐτῷ διὰ ταύτης προῤῥηθέντων

no factus est: & adlata purpura, Imperatorem ac Dominum clamabat; veniamque præteritorum poscebat. Nam vitã sibi certo policebatur, cujus nomine iusiurandum vxori eius a Constantino præstitum fuerat. Martinianum Constantinus satellitibus suis occidendum tradidit; Licinnio Thessalonicam ablegato, velut istic secure victuro. neque multo post ei, violata iurisiurandi religione, (quod quidem Constantino non insolens erat) laqueo vitam ademit. Posteaquam vniuersum imperium ad vnius Cõstantini potestatem rediisset, non iam amplius insitã a natura malitiam tegebat: sed indulgens animi libidini, omnia pro imperio agebat. Et patritis adhuc sacris vtebatur, non tam honoris religionisve caussa, quã necessitatis. quo fiebat, vt & hariolis, si qui essent experiẽtes, fidem haberet; veluti qui vera ei de rebus omnibus, feliciter gestis, prædixissent. At vbi Romam venit, omnis adrogãtiæ plenus, ab ipso lare sibi sumendum impietatis exordium putauit. Nam Crispum filium, Cæsaris (vt ante dictum est) ornatum titulo, quod in suspicionem venisset, quasi cum Fausta nouerca consuesceret; nulla ratione iuris naturalis habita, sustulit. Quumq; Cõstantini mater Helena tantam calamitatem ægro ferret animo, & intolerabilem ex cęde iuuenis dolorem perciperet: quasi consolans eã Constantinus, malum malo maiori sanauit. Nam quum balineum accẽdi supra modũ iussisset, eique Faustam inclusisset; mortuam inde extraxit. Horum ipse sibi conscius, & præterea cõtemtæ sacramentorum religionis: ad flamines accedens, admissorũ lustrationes poscebat. Illis respondentibus, non esse traditũ lustrationis modum, qui tam fœda eluere piacula posset: Ægyptius quidam, ex Hispania Romam delatus, palatinisq; mulierculis familiaris factus, & ad Cõstantini colloquium admissus; sentẽtiam doctrinæ Christianorum habere vim abolendi quodcumq; peccatũ confirmauit, & id ipsum adeo policeri; nimirũ acceptantes eam homines impios, mox omni delicto liberari. Eam orationem quum non grauate Constantinus accepisset, ac patrita missa faceret, perceptis iis quæ hic Ægyptius offerebat; principiũ impietatis hoc dedit, vt diuinationem suspectam haberet. Nam quod ei multæ res prosperæ

per hanc prædictæ fuissent, quib. quidem reipsa respondit euentus: verebatur, ne itidem aliis aduersus ipsum hanc cōsulentibus, id quod futurum esset, prædiceretur. Atque hoc consilio impulsus, ad huiusmodi abolenda se conuertit. Quum autem dies quidam more patrio festus adpetiisset, quo die in Capitolium exercitui adscendendum erat: eum adscensum verbis contumeliosis impudenter insectans, & a ritu sacrorum recedens, Senatus atque populi odium incurrit. Quumque profectas ab omnibus, ꝓpe dixerim, exsecrationes haud ferret; vrbem quamdam Romæ parem quærebat, in qua palatiū ipse sibi conderet. Itaque quum venisset inter Troadem & priscum illud Ilium, inuento loco ad vrbem condendā idoneo, fundamenta iecit; & muri partē aliquam in altum egit: quam adhuc videre est, si qui versus Hellespōtum nauigent. Sed quod eum huius operis instituti pænituisset, eo relicto, vt erat imperfectum, BYZANTIVM concessit: cuius vrbis situm admiratus, eam quammaxime statuit amplificandam, & efficiendam idoneam, vt principis in ea domicilium esset. Nam vrbs in colle sita est, eius isthmi partem complexa, quem isthmum id quod Ceras siue Cornu vocant, & Propontis, efficiunt. Et olim quidem eo loco portā habebat, quo loco porticus illæ desinunt, quas Seuerus Imperator exstruxit; quum suas aduersus Byzātios iras deposuisset, qui hostem ipsius Nigrum in vrbem admiserāt. Murus vero per collem demissus ab occidentali parte, vsq; ad Veneris ædē, & ipsum mare pertinebat, quod est e regione Chrysopolis. Eodem modo & ab aquilonali colle deorsum ductus erat vsque ad portum, † quod Nauale dicunt, & vlterius vsque ad mare, quod directo situm est ad id ostium, per quod in Pōtum Euxinum aduerso fluxu nauigatur. Et artum quidem hoc spatium, ad Pontum vsq;, trecentis plus minus stadiis in longitudinē patet. Hæc prisca ciuitatis amplitudo erat. Constātinus autē eo loco, quo loco quondā porta

† Νεώριον, vbi porta Νεωρίου, nūc Hebraea.

δυστυχημάτων ἐκβάντων εἰς ἔργον, ἐδεδίει μήποτε καὶ ἄλλοις κατ' αὐτοῦ τι πυνθανομένοις τὸ ἐσόμενον προρρηθείη· καὶ ἐκ ταύτης τῆς προαιρέσεως πρὸς τὸ ταῦτα καταλύειν ἐτράπη. τῆς δὲ πατρίου καταλαβούσης ἑορτῆς, καθ' ἣν ἀνάγκη τὸ στρατόπεδον ἦν ἰέναι εἰς τὸ Καπετώλιον, ἄνοδον ὀνειδίζων ἀναιδῶς, καὶ τῆς ἱερᾶς ἁγιστείας καταπατήσας, εἰς μῖσος τὴν γερουσίαν καὶ τὸν δῆμον ἀνέστησεν. Οὐκ ἐνεγκὼν δὲ τὰς παρὰ πάντων ὡς εἰπεῖν βλασφημίας, πόλιν ἀντίρροπον τῆς Ῥώμης ἐζήτει, καθ' ἣν αὐτὸν ἔδει βασίλεια καταστήσασθαι. γενόμενος δὲ μεταξὺ Τρωάδος καὶ τῆς ἀρχαίας Ἰλίου, καὶ τόπον εὑρὼν ἐς πόλεως κατασκευὴν ἐπιτήδειον, θεμελίους τε ἐπήξατο, καὶ τείχους τι μέρος εἰς ὕψος ἀνέστησεν· ὅπερ ἄχρι [νῦν] ὁρᾶν ἔνεστι τοῖς ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον πλέουσιν. ἐλθὼν δὲ εἰς μεταμέλειαν, καὶ ἀτελὲς τὸ ἔργον καταλιπών, ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ᾔει. θαυμάσας δὲ τὴν τῆς πόλεως θέσιν, ἔκρινε ταύτην ὅτι μάλιστα αὐξῆσαι, καὶ ἐς βασιλέως οἴκησιν ἁρμοδίαν καταστῆσαι. κεῖται μὲν γὰρ ἡ πόλις ἐπὶ λόφου, μέρος ἐπέχουσα τοῦ ἰσθμοῦ, τοῦ διὰ τοῦ καλουμένου Κέρατος καὶ τῆς Προποντίδος ἀποτελουμένου. καὶ τὸ μὲν παλαιὸν εἶχε τὴν πύλην ἐν τῇ συμπληρώσει τῶν στοῶν ἃς Σεβῆρος ὁ βασιλεὺς ᾠκοδομήσατο, παυσάμενος τῆς κατὰ Βυζαντίων ὀργῆς, ὅτι Νίγρον ὑπεδέξαντο πολέμιον ὄντα· τὸ δὲ τεῖχος διὰ τοῦ λόφου καθιέμενον ἦν ἀπὸ τοῦ δυτικοῦ μέρους ἄχρι τοῦ τῆς Ἀφροδίτης ναοῦ, καὶ θαλάσσης τῆς ἀντικρὺ Χρυσοπόλεως. ἀπὸ δὲ τοῦ βορείου λόφου κατὰ τὸν ἴσον τρόπον κατιὸν ἄχρι τοῦ λιμένος, ὃ καλοῦσι νεώριον, καὶ ἐπέκεινα μέχρι θαλάσσης, ἣ κατ' εὐθὺ κεῖται τοῦ στόματος δι' οὗ πρὸς τὸν Εὔξεινον ἀνάγονται Πόντον. μῆκος δὲ ἔχει τὸ στενὸν τοῦτο μέχρι τοῦ Πόντου σταδίων περί που τριακοσίων. τὸ μὲν οὖν ἀρχαῖον τῆς πόλεως μέγεθος τοῦτο ἦν. Ἀγορὰν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, καθ' ὃν ἡ πύλη τὸ ἀρχαῖον ἦν, οἰκοδομήσας κυκλοτερῆ, καὶ στοαῖς *διστεγέσι ταύτην περιλαβών, ἁψῖδας δύο μαρμάρου Προικοννησίου μεγίστας ἀλλήλων ἀντίας ἀπετύπωσε, δι' ὧν ἔνεστιν εἰσιέναι εἰς τὰς Σεβήρου στοάς, καὶ τῆς πάλαι πόλεως ἐξιέναι. πολλῷ δὲ μείζονα τὴν πόλιν ἀποφῆναι βουλόμενος, τοῦ πάλαι τείχους ἐπέκεινα σταδίοις πεντεκαίδεκα τείχει περιέβαλε τὴν πόλιν, ἀπολαμβάνοντι πάντα τὸν ἰσθμὸν ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν.

erat, exstructo foro rotūdo, quod porticib. distegis inclusit; fornices duos e marmore Proconesio maximos fecit, oppositos sibi: ꝑ quos ire licet in Seueri porticus, & vrbe prisca egredi. Quumque vrbem longe maiorem efficere vellet, eā vltra veterem murum decē & quinque stadiis muro nouo circumdedit, qui totum isthmum a mari ad mare complecteretur.

ὥστε

τούτῳ τῷ τρόπῳ πολλῷ μείζονα τῆς προτέρας ἀποτελέσας, καὶ βασίλεια κατεσκεύασεν οὐ πολλῷ τῆς Ῥώμης ἐλάττονα· καὶ τὸν ἱππόδρομον εἰς ἅπαν ἐξήσκησε κάλλος, τὸ τῶν Διοσκούρων ἱερὸν μέρος αὐτοῦ ποιησάμενος, ὧν καὶ τὰ δείκηλα μέχρι νῦν ἔστιν ἐπὶ τῶν τοῦ ἱπποδρόμου στοῶν ἑστῶτα ἰδεῖν. ἔστησε δὲ κατά τι τοῦ ἱπποδρόμου μέρος καὶ τὸν τρίποδα τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος, ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἄγαλμα. οὔσης δὲ ἐν τῷ Βυζαντίῳ μεγίστης ἀγορᾶς τετραστόου, κατὰ τὰς τῆς μιᾶς στοᾶς ἄκρας, εἰς ἣν ἀνάγουσιν οὐκ ὀλίγοι βαθμοί, ναοὺς ᾠκοδομήσατο δύο, ἐγκαθιδρύσας ἀγάλματα θατέρῳ μὲν μητρὸς θεῶν Ῥέας, ὅπερ ἔτυχον οἱ σὺν Ἰάσονι πλεύσαντες ἱδρυσάμενοι κατὰ τὸ Δίνδυμον ὄρος, τὸ Κυζίκου τῆς πόλεως ὑπερκείμενον. φασὶ δὲ ὡς καὶ τοῦτο διὰ τὴν περὶ τὸ θεῖον ἐλωβήσατο ῥᾳθυμίαν, τούς τε περὶ ἑκάτερα λέοντας περιελών, καὶ τὸ σχῆμα τῶν χειρῶν ἐναλλάξας. κατέχειν γὰρ πάλαι δοκοῦσα τοὺς λέοντας, νῦν εἰς εὐχομένης μεταβέβληται σχῆμα, τὴν πόλιν ἐφορῶσα καὶ περιέπουσα. ἐν δὲ θατέρῳ Ῥώμης ἱδρύσατο τύχην. κατασκευάσας δὲ οἰκίας τισὶ τῶν ἐκ τῆς γερουσίας ἀκολουθήσασιν αὐτῷ, διετέλεσε πόλεμον οὐδένα κατορθώσας. Ἐπελθόντων δὲ * Θαϊφάλων, Σκυθικοῦ γένους, ἱππεῦσι πεντακοσίοις, οὐ μόνον οὐκ ἀντετάξατο τούτοις, ἀλλὰ [καὶ] τὸ πολὺ τῆς δυνάμεως ἀποβαλών, καὶ τὰ μέχρι τοῦ χάρακος αὐτοὺς ληιζομένους ἰδών, ἀγαπητῶς ἀποδρὰς διεσώθη.

Μείνας δὲ ἀπόλεμος, καὶ τρυφῇ τὸν βίον ἐκδούς, διένειμε τῷ Βυζαντίων δήμῳ σίτησιν δημοσίαν, ἣν ἄχρι τοῦδε διέμεινεν ἔχων. εἰς οἰκοδομίας δὲ πλείστας ἀνωφελεῖς τὰ δημόσια χρήματα δαπανῶν, τινὰ κατεσκεύασεν ἃ μικρὸν ὕστερον διελύετο, βέβαια διὰ τὴν ἔπειξιν οὐ γενόμενα. συνετάραξε δὲ [καὶ] τὰς πάλαι καθεσταμένας ἀρχάς. δύο γὰρ τῆς αὐλῆς ὄντων ὑπάρχων, καὶ τὴν ἀρχὴν κοινῇ μεταχειριζομένων, οὐ μόνον τὰ περὶ τὴν αὐλὴν τάγματα τῇ τούτων ᾠκονομεῖτο φροντίδι καὶ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ γὰρ καὶ τὰ ἐπιτετραμμένα τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν, καὶ τὰ ταῖς ἐσχατιαῖς ἐγκαθήμενα πάσαις. ἡ γὰρ τῶν ὑπάρχων ἀρχή, δευτέρα μετὰ τὰ σκῆπτρα νομιζομένη, καὶ τὰς σιτήσεις ἐποιεῖτο τὰς ἐπιδόσεις, καὶ τὰ περὶ τὴν στρατιωτικὴν ἐπιστήμην ἁμαρτανόμενα

Hoc modo quum vrbē priore multo ampliorem reddidisset; regiā quoque condidit, Romana nō multo minorem. Itidem Hippodromum ad omnem elegantiam perpoliuit: cuius partem fecit Castoris & Pollucis ædem; quorum simulacra nunc etiam in porticibus Hippodromi stantia videre licet. Statuit & quadam in Hippodromi parte Apollinis Delphici tripodem, ipsius Apollinis simulacrum in se continentem. Quumque Byzantii forum maximum esset, quatuor porticibus inclusum: ad extremitates vnius ex hisce porticibus, ad quam gradus non pauci sursum ducunt, ædes duas exstruxit, collocato in harū altera matris Deum Rheæ simulacro; quod in monte Dindymo, qui opido Cyzico imminet, olim illi constituerant, quos Iason nauigationis socios habuit. Et aiūt eum hoc quadā ex vecordia, nihili facientē res diuinas, mutilasse; leonibus vtrimque sublatis, & manuum figura mutata. Nam quum olim tenere leones videretur, nunc speciem precantis exhibet, vrbem inspectans & obseruans. In altera Fortunæ Romanæ simulacrum posuit. Præterea quibusdam Roma sequutis eum senatoribus ædes exstruxit. Nec iam bellum vllū amplius gerebat. adeo quidem, vt Thaifalis, natione Scythica, cum equitibus quingentis irruentibus, non modo nullas copias aduersus eos in aciem eduxerit; sed etiam parte maiori exercitus amissa, quum hostes ad ipsum vallum vsque omnia diripere conspexisset, arrepta cupide fuga, sibi consuluerit. A bellorum curis vacuus, voluptariæque vitæ deditus, plebi Byzātinæ publicam †annonam distribuit, quam & hactenus illa semper habuit. Quumque pecuniam publicam in plurimas inutiles structuras impenderet, quædam ædificauit non multo post diruta, quod ob festinationem durabilia non essent. Conturbauit & magistratuum officia, iam olim instituta. Nam quum duo essent *præfecti prætorii*, qui hoc officium communiter gerebant, non palatini tantum ordines eorum cura potestateque gubernabantur: sed etiam ii quibus vrbis erat commissa custodia, & quotquot in omnibus limitibus erant collocati. Hic enim præfectorum prætorii magistratus, qui post Imperatorem secundus existimabatur, & annonas erogabat, & contra militarem disciplinam admissa

† *huius annonæ in Iustinianeo codice fit mentio.*

conuenientibus poenis corrigebat. Constantinus autem recte constituta loco mouens, vnum hûc magistratum in quatuor imperia discerpsit. Nam † vni præfecto prætorii totam Ægyptum, cum Libyæ Pentapoli, & orientem ad Mesopotamiam vsque, & præterea Cilices, Cappadoces, Armenios, oramque maritimam totam a Pamphylia Trapezuntem vsque, & vsque ad castella propter Phasidem sita, tradidit: eidem & Thracia commissa, & Mysia, † Asemi, ac Rhodopes, ac † Toperi opidi finibus circumscripta. præterea Cyprum adiecit, & Cycladas insulas; Lemno, & Imbro, & Samothracia exceptis. † Alteri Macedones adtribuit, & Thessalos, & Cretenses, & Græciam, & circumiacentes insulas, & Epirum vtramque; & preter has Illyrios, & Dacas, & Triballos, & Pannonios ad Valeriam vsque; & Mysiam preterea superiorem. † Tertio, totam Italiam, & Siciliam, & circumiacentes insulas, itemque Sardiniam, & Corsicam, & Africam a Syrtibus Cyrenen vsque: † quarto trãsalpinos Celtas & Hispanos, cum insula Britannica cõmisit. Hac ratione diuiso præfectorum magistratu, studiose conatus est aliis quoque modis eorum potestatem imminuere. Nam quum præessent vbique locorum militibus non modo centuriones & tribuni, verumetiam duces, (sic enim adpellabantur) qui quolibet in loco prætorum vicem obtinebant: *magistris militum* institutis, altero equitum, peditum altero, & in hos translata potestate militum ordinandorum, & coërcendi delinquentes, hac etiam in parte præfectorum auctoritati detraxit. Id vero tam paci, quam bello, detrimentum rebus adtulisse; me protinus indicante parebit. Quippe, dum præfecti prætoriis vbique terrarum tributa per adparitores suos exigerẽt, & militarem ex iis sumtum facerent; iidemq; milites dicto audientes haberent, in sustinendis ob delicta poenis, prout ipsis ea coërcenda videretur: non abs re milites cum animis suis cogitantes, eum, qui annonam & stipendium præberet, delinquentes etiam punire; nihil agere præter officium audebant, partim annonarum ademtionem, partim præsentem coërcitionem veriti. Nunc quum alius sit qui stipendiũ exhibet;

† P.P. orient.
† Trellium, Hæmi
† Doberi
† P.P. Illyrici
† P.P. Italiæ.
† P.P. Transalpinorũ; vt lib. 5 adpellatur.

ταῖς καθηκούσαις ἐπανορθοῦν κολάσεσι. Κωνσταντῖνος δὲ, τὰ καλῶς καθεστῶτα κινῶν, μίαν οὖσαν ἐς τέσσαρας διεῖλεν ἀρχάς. ὑπάρχῳ γὰρ ἑνὶ τὴν Αἴγυπτον ἅπασαν πρὸς τῇ Πενταπόλει Λιβύης, καὶ τὴν ἑῴαν ἄχρι Μεσοποταμίας, καὶ προσέτι γε Κίλικας, καὶ Καππαδόκας, καὶ Ἀρμενίους, καὶ τὴν παράλιον ἅπασαν, ἀπὸ Παμφυλίας ἄχρι Τραπεζοῦντος, καὶ τῶν παρὰ τὸν Φᾶσιν φρουρίων, παρέδωκε· τῷ αὐτῷ καὶ Θρᾴκην ἐπιτρέψας, Μυσίαν τε μέχρις * Ἀσήμου καὶ Ῥοδόπης [καὶ] μέχρι * Δοβήρου πόλεως ὁριζομένην· καὶ Κύπρον μέντοι, καὶ τὰς Κυκλάδας νήσους, δίχα Λήμνου καὶ Ἴμβρου καὶ Σαμοθρᾴκης. ἑτέρῳ δὲ Μακεδόνας, καὶ Θετταλοὺς, καὶ Κρῆτας, καὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν νήσους, καὶ ἀμφοτέρας Ἠπείρους, καὶ πρὸς ταύταις Ἰλλυριοὺς, καὶ Δάκας, καὶ Τριβαλλοὺς, καὶ τοὺς ἄχρι τῆς Βαλερίας Παίονας, καὶ ἐπὶ τούτοις τὴν ἄνω Μυσίαν. τῷ δὲ τρίτῳ τὴν Ἰταλίαν ἅπασαν, καὶ Σικελίαν, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν νήσους, καὶ ἔτι γε Σαρδόνα, καὶ Κύρνον, καὶ τὴν ἀπὸ Σύρτεων Κυρήνης ἄχρι Λιβύην. τῷ δὲ τετάρτῳ τοὺς ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις Κελτούς τε καὶ Ἴβηρας πρὸς τῇ Βρεττανικῇ νήσῳ. ταύτην διελόμενος τὴν τῶν ὑπάρχων ἀρχὴν, καὶ ἄλλοις τρόποις ἐλαττῶσαι ταύτην ἐσπούδασεν. ἐφεστώτων γὰρ τοῖς ἁπανταχοῦ στρατιώταις οὐ μόνον ἑκατοντάρχων καὶ χιλιάρχων, ἀλλὰ καὶ τῶν λεγομένων δουκῶν, οἳ στρατηγῶν ἐν ἑκάστῳ τόπῳ τάξιν ἐπεῖχον· στρατηλάτας καταστήσας, τὸν μὲν, τῆς ἵππου, τὸν δὲ, τῶν πεζῶν, εἰς τούτους τε τὴν ἐξουσίαν τοῦ τάττειν στρατιώτας καὶ τιμωρεῖσθαι τοὺς ἁμαρτάνοντας μεταθεὶς, παρείλετο καὶ ταύτης τοὺς ὑπάρχους τῆς αὐθεντίας.

Ὅτι δὲ τοῦτο καὶ τοῖς * εἰρήνῃ καὶ τοῖς κατὰ πόλεμον ἐλυμήνατο πράγμασιν, αὐτίκα ἐρῶ. τῶν ὑπάρχων τοὺς ἁπανταχοῦ φόρους διὰ τῶν ὑπηρετουμένων αὐτοῖς εἰσπραττόντων, καὶ τὴν στρατιωτικὴν ἐκ τούτων ποιουμένων δαπάνην, ἐχόντων δὲ τοὺς στρατιώτας ὑποχειρίους εἰς τὸ δίκας ὑπέχειν κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασιν· εἰκότως οἱ στρατιῶται κατὰ νοῦν ἔχοντες ὡς ὁ χορηγῶν τὴν σίτησιν αὐτοῖς καὶ πταίουσιν ἐπεξέρχεται, πράττειν τι παρὰ τὸ καθῆκον οὐκ ἐθάρρουν, δέει καὶ τῆς τῶν σιτήσεων ἀφαιρέσεως, καὶ τῆς παραπόδας κολάσεως· νῦν δὲ ἑτέρου μὲν ὄντος τοῦ τὰς τροφὰς ἐπιδιδόντος, ἑτέρου

ἑτέροις [δὲ] τοῦ τῆς ἐπιστήμης κυρίου, κατ' ἐξουσίαν ἅπαντα πράττουσι· πρὸς τῷ καὶ τὸ πλέον τῶν σιτήσεων μέρος εἰς κέρδος τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν ὑπηρετουμένων τούτῳ χωρεῖν. Ἔπραξε δέ τι Κωνσταντῖνος καὶ ἕτερον, ὃ τοῖς βαρβάροις ἀκώλυτον ἐποίησε τὴν ἐπὶ τὴν Ῥωμαίοις ὑποκειμένην χώραν διάβασιν. τῆς γὰρ Ῥωμαίων ἐπικρατείας ἁπανταχοῦ τῶν ἐσχατιῶν τῇ Διοκλητιανοῦ προνοίᾳ, κατὰ τὸν εἰρημένον ἤδη μοι τρόπον, πόλεσι καὶ φρουρίοις καὶ πύργοις διειλημμένης, καὶ παντὸς τοῦ στρατιωτικοῦ κατὰ ταῦτα τὴν οἴκησιν ἔχοντος, ἄπορος τοῖς βαρβάροις ἦν ἡ διάβασις, πανταχοῦ δυνάμεως ἀπαντώσης τοὺς ἐπιόντας ἀπώσασθαι. καὶ ταύτην δὴ τὴν ἀσφάλειαν διαφθείρων ὁ Κωνσταντῖνος, τῶν στρατιωτῶν τὸ πολὺ μέρος τῶν ἐσχατιῶν ἀποστήσας, ταῖς οὐ δεομέναις βοηθείας πόλεσιν ἐγκατέστησε, καὶ τοὺς ἐνοχλουμένους ὑπὸ βαρβάρων ἐγύμνωσε βοηθείας, καὶ ταῖς εὐθηνουμέναις τῶν πόλεων τὴν ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν ἐπέθηκε λύμην, δι' ἣν ἤδη πλεῖσται γεγόνασιν ἔρημοι· καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐκδόντας ἑαυτοὺς θεάτροις καὶ τρυφαῖς, ἐμαλάκισε. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, τῆς ἄχρι τοῦδε τῶν πραγμάτων ἀπωλείας αὐτὸς τὴν ἀρχὴν καὶ τὰ σπέρματα δέδωκε. Καίσαρα δὲ καταστήσας ἤδη τὸν ἑαυτοῦ παῖδα Κωνσταντῖνον, ἀποδείξας δὲ σὺν αὐτῷ καὶ Κωνστάντιον καὶ Κώνσταντα, παῖδας ὄντας αὐτοῦ, ηὔξησε τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰς μέγεθος πόλεως σφόδρα μεγίστης· ὥστε καὶ τῶν μετ' αὐτὸν αὐτοκρατόρων τοὺς πολλοὺς τὴν οἴκησιν ἑλομένους ἐν αὐτῇ, πλῆθος ὑπὲρ τὴν χρείαν συναγαγεῖν τῶν ἁπανταχοῦ γῆς, ἢ στρατείας ἢ ἐμπορείας ἕνεκεν, ἢ ἄλλων ἐπιτηδευμάτων, εἰς ταύτην ἀγειρομένων. διὸ καὶ τείχεσιν ἑτέροις, πολλῷ μείζοσιν ὧν ὁ Κωνσταντῖνος ἐποίησεν, αὐτὴν περιέβαλον· καὶ τὰς οἰκήσεις οὕτως εἶναι συνεχώρησαν συνεχεῖς, ὥστε καὶ οἰκουροῦντας καὶ ἐν ταῖς ἀγοραῖς ὄντας στενοχωρεῖσθαι τοὺς ταύτης οἰκήτορας, καὶ μετὰ κινδύνου βαδίζειν διὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ ζώων πολυπληθίαν. ἐπεγαιώθη δὲ καὶ τῆς περὶ αὐτὴν θαλάσσης οὐκ ὀλίγον, πάλων κύκλῳ παγέντων, καὶ οἰκοδομημάτων αὐτοῖς ἐπιτεθέντων, ἃ καὶ καθ' ἑαυτὰ πόλιν ἀρκεῖ μεγάλην πληρῶσαι. Καί μοι πολλάκις ἐπῆλθε θαυμάσαι, πῶς εἰς τοσοῦτο τῆς Βυζαντίων πόλεως ηὐξημένης, ὡς μηδεμίαν ἄλλην ἐς εὐδαιμονίαν [ἢ] μέγεθος αὐτῇ παραβάλλεσθαι, πρόρρησις ἐκ θεῶν οὐδεμία περὶ τῆς εἰς ἀμείνονα τύχην αὐτῆς ἐπιδόσεως

alius, cuius arbitrio militum coërcitio est commissa: omnia pro imperio agunt: ne dicam, maiorē annonæ partem ducis, & adparitorū ipsius lucro cedere. Fecit & aliud quiddā Constantinus, quod in dicionem populi Romani liberum barbaris aditū præbuit. Nam quum imperiū Romanum extremis in limitibus vbique Diocletiani prouidentia, quemadmodum a nobis supra dictū est, opidis, & castellis atq; burgis inclusum esset, omnesque copiæ militares in iis domicilium haberent: fieri non poterat, vt barbari transirent, vbiq; copiis hostium repellendorum caussa occurrentibus. Hanc præsidiorum munitionē Constantinus abolens, maiorem militum partem, de limitibus submotam, in opidis nullius opis egentibus, collocauit; a barbaris vexatos presidio nudauit, tranquillas & quietas vrbes militum peste grauauit, qua iam complures ad solitudinem redactæ sunt; milites ipsos, theatris & voluptatib. addictos, emolliuit; deniq;, simpliciter vt dicam, rerū hactenus pereuntium internecioni principiū & semina prębuit. Iam Constantinum filiū Cæsarem adpellauerat; & vna cum ipso, tam Constantio, quam Constante filiis, eodem titulo cohonestatis; Constantinopolim ad amplitudinē vrbis longe maximæ tam feliciter auxit, vt plerią; post eū principes, ibidem constituto domicilio, maiorē, quam vsus poscat, hominum multitudinem eo pellexerint; qui vndiq; terrarū istuc vel militiæ, vel mercaturæ, vel aliorum negotiorum caussa confluunt. Quapropter & muris longe capacioribus, quam essent ii quos Constantinus struxit, eam circumdederunt; & ędificia tā esse contigua permiserunt, vt habitatores eius, siue domi se cōtineant, siue in cōpitis sint, artētur; nec sine periculo, propter ingentem hominum iumentorumq; copiam, incedant. Nec pars exigua vicini maris ad terræ formam redacta est, vndiq; defixis palis, & ædificiis in eos impositis; quæ seorsum ad complendam vrbem amplam sufficerent. Ac mihi quidē sæpe mirari subiit, qui fieret vt, quū vrbs Byzantina tantopere excreuerit, vt alia nulla cū hac, siue felicitatem, siue magnitudinē spectes, comparari possit; nullū vaticinium maioribus nostris de ipsius incremēto, meliorē ad fortunam

euectæ, datum fuerit. in qua cogitatione dum iampridem versor, multis historiarum monumentis, & oraculorum collectionibus euolutis, & exacto nōnullo tempore in hac de istis dubitatione: vix tandem in oraculum quoddam incidi, quod Erythrææ Sibyllæ, vel Epiroticæ Phaellonis esse perhiberetur. Nam & istæc adflata numine, fertur edidisse quædam oracula; quibus fretus Nicomedes, Prusiæ filius, qui ea suis ex commodis interpretaretur, hortatu Attali bellum patri Prusiæ fecit. Est autem oraculum huiusmodi:

Oraculū hoc de Byzantio, Turcorū vim per lupos notare videtur.

Rex Thracum, capies vrbē: in balātibus agnis
Vncunguē pariter, magnū, horribilemq; leonē
Augebis: patria quondam cimelia terra
Qui rapiet: citraq; laborem agro potieris.
Sed non aio diu te sceptris perfruiturum,
(Quippe canes vrgēt vtrimq;) sed bis spoliādū.
Sopitumq; lupū vncunguem † dirumq; ciebis.
Namq; vel inuiti ceruicem sub iuga mittet.
Bithynasq; lupi regiones tunc habitabunt,
Consilio Iouis: & mox regia sceptra tenebunt:
Magna qui veteris habitāt Byzantis in vrbe.
Felix Hellesponte, & moenia condita diuis.
Imperio superum —
Quā lupus ille grauis tamē inuitus trepidabit.
Norūt me, nostris habitāt qui sedibus. haud iā
Amplius ipsa animum celabo parentis, aperte
Mortali generi diuina oracula pandens. (tus:
Thressa malū tellus ingens parit, & prope par-
Vsu nempe malam subolem pariter feret illi.
Ad latera adiuncta ponto telluris & hulcus
Præumidū crescet, cito ruptum sanguine manans.

† al. timidumque

Hoc oraculū omnia, prope dixerim, reuera designat, obscurisque vocibus indicat euentura Bithynis mala, propter graue tributorum onus, quæ sequutis temporibus eis imposita fuerunt: & quod imperium cito venturum esset ad eos, *magna qui veteris habitant Byzantis in vrbe.* Quod autem sæculis non paucis interiectis ea, quæ prædicta fuerant, euenerint: non eo quis torqueat, ac si de re quadam alia vaticinium hoc loquatur. Nā omne tempus Deo breue est, qui semper & exsistit, & erit. Atq; hæc tum de verbis oraculi, tum de rerum ipsarum euentis ratiocinando collegi. Quod si cui videtur esse alia verborū oraculi sentētia, per me sane sic illud accipiat, licet. Ceterum Constantinus his ita perfectis, exhaurire nō desinebat vectigalia largitionibus; quæ non vbi par erat, sed in homines indignos, ac inutiles, fiebant. Et collatoribus quidem tributorū grauis erat, illos autem

τοῖς περὶ ἡμῶν ἀνθρώποις ἐδόθη· καὶ ταύτην ἐκ πολλοῦ τὴν ἔννοιαν ἔχων, πολλάς τε βίβλους ἱστορικὰς καὶ χρησμῶν συναγωγὰς ἀνελίξας, χρόνον τε ἐν τῷ περὶ τούτων ἀπορεῖν δαπανήσας, ἐνέτυχον μόλις χρησμῷ τινὶ, Σιβύλλης εἶναι λεγομένῳ τῆς Ἐρυθραίας, ἢ Φαελλοῦς τῆς Ἠπειρώτιδος. καὶ αὕτη γὰρ γενομένη κάτοχος, ἐκδεδωκέναι χρησμοὺς λέγεται· *ᾧ πεποιθότα Νικομήδην τὸν Προυσίου, καὶ πρὸς τὸ δοκοῦν λυσιτελεῖν ἑρμηνεύοντα, πόλεμον ἄρασθαι πρὸς τὸν πατέρα Προυσίαν, Ἀττάλῳ πειθόμενον. ἔχει δὲ τὸ λόγιον οὕτως·

Ὦ βασιλεῦ Θρηκῶν, λείψεις πόλιν ἐν προβάτοισιν
Αὐξήσεις δὲ λέοντα μέγαν, γαμψώνυχα, δεινόν·
Ὅς ποτε κινήσει πατρίας κειμήλια χώρας·
Γαῖαν δ᾽ *αἱρήσει μόχθων ἄτερ. οὐ δέ σε φημὶ
Σκηπτούχοις τιμαῖσιν ἀγάλλεσθαι μετὰ δηρόν,
Ἐκ δὲ θρόνων πεσέειν· οἱ κύνες ἀμφὶς ἔχουσι.
Κινήσεις δ᾽ εὕδοντα λύκον, γαμψώνυχα, *δεινόν.
Οὐδ᾽ ἐθέλοντι γὰρ εἴσω ὑπὸ ζυγὸν αὐχένα θήσει.
Δὴ τότε Βιθυνῶν γαῖαν λύκοι οἰκήσουσι,
Ζηνὸς ἐπιφροσύναισι. ταχὺ δ᾽ ἐπιβήσεται ἀρχὴ
Ἀνδράσιν οἳ Βύζαντος ἕδος κάτα ναιετάουσι. (δρῶν.
Τρισμάκαρ Ἑλλήσποντε, θεόκτιτα τείχεά τ᾽ ἀν-
— θείαισιν ἐφετμαῖς
Ἦν λύκος αἰνόλυκος πτήξει κρατερῆς ὑπ᾽ ἀνάγκης.
Οἵ με γὰρ εἴσασίν τε ἐμὸν ναίοντες ἔδεθλον.
Οὐκέτι σιγήσω πατρὸς νόον, ἀλλ᾽ ἀναδείξω
Ἀθανάτων λογίων θνητοῖς εὔσημον ἀοιδήν.
Θρῆσσα κύει μέγα πῆμα, τόκος δέ οἱ οὐκέτι πηλοῦ.
Πεῖρα παῖδα κακὸν . . . καὶ τῆδε φέροντα·
Τρηχὺ παρ᾽ ἠπείρου πλευραῖς *ἐπαΐσσεται ἕλκος,
Καὶ μέγα οἰδήσει, ταχὺ δὲ ῥαγὲν αἱμορρήσει.

τοῦτο δὲ λόγιον πάντα μὲν ὡς εἰπεῖν ὑπεμφαῖνον ὄντως καὶ αἰνίγμασι λέγει, τά τε ἐσόμενα Βιθυνοῖς κακὰ διὰ τὴν τῶν ἐπενεχθέντων αὖθις ἐς τὰ μετὰ ταῦτα φόρων βαρύτητα· καὶ ὡς ἡ ἀρχὴ ταχέως ἐπιβήσεται Ἀνδράσιν οἳ Βύζαντος ἕδος κάτα ναιετάουσι. τὸ δὲ μετὰ χρόνους οὐκ ὀλίγους τὰ προρρηθέντα ἐκβῆναι, μὴ λαμβανέτω τις εἰς τὸ περὶ ἑτέρου τινὸς λέγειν τὴν πρόρρησιν. πᾶς γὰρ χρόνος τῷ θείῳ βραχὺς, ἀεί τε ὄντι καὶ ἐσομένῳ. Ταῦτα δὴ οὖν ἔκ τε τῶν τοῦ χρησμοῦ ῥημάτων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκβάντων ἐτεκμηράμην. εἰ δέ τῳ τὸ χρησθὲν ἑτέρως ἔχειν δοκεῖ, ταύτῃ νοείτω. Κωνσταντῖνος δὲ ταῦτα διαπραξάμενος, διετέλεσε δωρεαῖς οὐκ ἐν δέοντι γινομέναις, ἀλλὰ εἰς ἀναξίους καὶ ἀνωφελεῖς ἀνθρώπους τοὺς φόρους ἐκδαπανῶν· καὶ τοῖς μὲν εἰσφέρουσι γινόμενος φορτικὸς, τοὺς δὲ

μηδὲν

μηδὲν ὠφελεῖν δυναμένους πλουτίζων. τὴν γὰρ ἀσωτίαν ἡγεῖτο φιλοτιμίαν. οὗτος καὶ τὴν εἰσφορὰν ἐπήγαγε χρυσίου τε καὶ ἀργυρίου πᾶσι τοῖς ἁπανταχοῦ γῆς μετιοῦσι τὰς ἐμπορείας, καὶ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσι παντοπωλίαν προτιθεῖσι, μέχρι καὶ τῶν εὐτελεστάτων, οὐδὲ τὰς δυστυχεῖς ἑταίρας ἔξω ταύτης ἐάσας τῆς εἰσφορᾶς. ὥστε ἦν ἰδεῖν, μέλλοντος τοῦ τετραετοῦς ἐνίστασθαι χρόνου, καθ' ὃν ἔδει τοῦτο τὸ τέλος εἰσφέρεσθαι, θρήνους ἀνὰ πᾶσαν πόλιν καὶ ὀδυρμούς· ἐνστάντος δὲ, μάστιγας καὶ βασάνους ἐπιφερομένας τοῖς σώμασι τῶν διὰ πενίας ἐσχάτης ζημίαν ὑπενεγκεῖν μὴ δυναμένων. ἤδη δὲ καὶ μητέρες ἀπεδίδοντο τοὺς παῖδας, καὶ πατέρες ἐπὶ πορνεῖον θυγατέρας ἐστήσαντο, ἐκ τῆς τούτων ἐργασίας ἀργύριον τοῖς τοῦ χρυσαργύρου πράκτορσιν εἰσενεγκεῖν ἐπειγόμενοι. βουλόμενος δὲ καὶ τοῖς ἐν λαμπρᾷ τύχῃ προσοῦσαί τι λυπηρὸν, ἕκαστον εἰς τὴν τοῦ πραίτωρος ἀξίαν ἐκάλει, καὶ τῷ προκαλύμματι τῆς τιμῆς ἀργυρίου σταθμὸν ἀπῄτει πολύν· ἦν οὖν ἰδεῖν, τῶν εἰς τοῦτο τεταγμένων ἐπιδημούντων ταῖς πόλεσι, φυγὴν ἁπάντων καὶ ἀποδημίαν ἀλλόφυλον, δεδιότων μὴ σὺν ἀπωλείᾳ τῆς οὐσίας, ταύτης τύχοιεν τῆς ἀξίας. ἀπεγράψατο δὲ τὰς τῶν λαμπροτάτων οὐσίας, τέλος ἐπιθεὶς, ᾧτινι φόλλιν αὐτὸς ἐπέθηκεν ὄνομα· καὶ ταῖς τοιαύταις εἰσφοραῖς τὰς πόλεις ἐξεδαπάνησεν. ἐπιμενούσης γὰρ καὶ μετὰ Κωνσταντῖνον τῆς ἀπαιτήσεως ἐπὶ χρόνον συχνὸν, ἐξαντλουμένου κατὰ βραχὺ τοῦ πλούτου τῶν πόλεων, ἔρημοι τῶν οἰκούντων αἱ πλεῖσται γεγόνασι. Τούτοις ἅπασι τοῖς τρόποις ὁ Κωνσταντῖνος τὰ πολιτεύματα λυμηνάμενος, ἐτελεύτησε νόσῳ. Διαδεξάμενοι δὲ τὴν βασιλείαν τῶν αὐτοῦ παίδων, ὄντων τριῶν, (ἐτέχθησαν δὲ οὗτοι οὐκ ἀπὸ Φαύστης τῆς τοῦ Ἑρκουλίου Μαξιμιανοῦ θυγατρὸς, ἀλλ' ἐξ ἄλλης, ἣν μοιχείας ἐπαγαγὼν μέμψιν, ἀπέκτεινεν) εἴχοντο τῶν πραγμάτων, τῇ τῆς νεότητος ἐνδιδόντες ῥοπῇ μᾶλλον, ἢ τῷ τῶν κοινῶν ὠφελίμῳ. πρῶτον γὰρ ἐνείμαντο τὰ ἔθνη· καὶ Κωνσταντῖνος μὲν ὁ πρεσβύτερος ἅμα τῷ νεωτάτῳ Κώνσταντι, τὰ ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἅπαντα, καὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ Ἰλλυρίδα πρὸς τούτοις ἔλαχεν ἔχειν· ἔτι δὲ τὰ περὶ τὸν Εὔξεινον Πόντον, καὶ τὴν ὑπὸ Καρχηδόνα Λιβύην. Κωνσταντίῳ δὲ τὰ περὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ τὴν ἑῴαν, καὶ Αἴγυπτον, ἐπετέτραπτο. συνῆρχον δὲ αὐτοῖς τρόπον τινὰ, Δαλμάτιος, καῖσαρ ὑπὸ

cumulabat opibus, qui nulli esse vsui poterãt. Nam profusionem pro munificentia ducebat. Idem & auri argentiq; collationem imposuit omnibus vbique terrarum negotiationes exercentibus, & dardanariis opidorum, ad vilissimos vsque; ne miseris quidem meretriculis hac collatione liberatis. Itaque videre erat, quoties quartus quisq; annus adpeteret, quo tributum illud pendendum erat, meras per vniuersam vrbem lacrumas & ploratus: vbi vero iam aduenisset, nõ nisi flagra tormentaq; corporibus eorum adhibita, qui propter paupertatem extremã sustinere iacturam hãc non possent. Quin & liberos ipsæ matres distrahebant, & patres filias prostituebant; ex harum quæstu † *chrysargyri* (quasi dicas aurargentei tributi) exactoribus pecuniam offerre coacti. Quumq; splẽdidioris etiam fortunę hominibus excogitare quiddam vellet, quod eis dolorem adferret: quemlibet horum ad praturæ dignitatem vocabat, & honoris prætextu magnum pecuniæ pondus exigebat. Iccirco quoties ad vrbes venissent, q̃ huius rei mandatum habebant; videre erat fugam omnium, & profectionem ad extraneos; metuentium, ne cum facultãtum detrimento dignitatem hanc apiscerentur. Habebat autem descripta virorũ clarissimorum patrimonia, quibus & tributum imposuit, quod ipse *Follem* nuncupauit. Et huiusmodi sane collationibus vrbes exhausit. Nam quum etiam lõngo tempore post Constantinum duraret earũ exactio, paullatim exhaustis opidorum diuitiis, ab habitatoribus complura deserta fuerunt. His omnibus modis quum rempublicam detrimento graui Cõstantinus adfecisset, morbo exstinctus est. Eius filii, successionem in imperio nancti, qui erant omnino tres, nõ ex Fausta Maximiani Herculii filia nati, sed ex alia, quã insimulatã adulterii morte adfecerat; sic rebus intẽti erant, vt libidinis iuuenilis potiorem, quam cõmodi publici rationem haberent. Nam primũ inter se nationes partiebantur. Et CONSTANTINVS quidẽ, natu maximus, cũ minimo natu CONSTANTE, omnia trans Alpes sita, & Italiã, & Illyricũ sortitus est: prætereа Ponto Euxino finitima, & Africæ quidquid ad Karthaginẽ pertinet. CONSTANTIO datũ est, quidquid esset in Asia, & oriẽte, & Ægypto. Erant & imperii quodã modo participes, *Dalmatius*, a Constantino

† De chrysargyro, siue auro lustrali, mentio etiam in tit. C. de aur. lustr. coll.

Cæſar dictus; & *Conſtantius*, Cōſtantini frater, & *Anaballianus*; qui purpurea & †aureis ornata limbis veſte vtebantur: dignitatem *nobiliſſimatus*, vt vocant, ab ipſo Conſtantino, propter adgnationis reuerentiam, conſequuti. Tributo in hunc modū ſuo cuique imperio, Conſtantius, quaſi qui data opera in hoc incumberet, ne impietate a patre ſuperaretur; exorſus ab ipſo lare, cognati ſanguinis effuſione virilem omnibus animum probare voluit. Ac primum quidē Conſtātium patruum a militibus interfici curat. Deinde Dalmatio Cęſari ſimiles inſidias ſtruit; Optato quoq; cum hoc interfici iuſſo, qui *patricii* dignitatem adeptus a Conſtantino fuerat. Eum honoris titulū primus Conſtantinus excogitauerat, lataque lege ſanxerat, vt qui hunc cōſequuti fuiſſent, ſupra ipſos præfectos prætoriorū ſeſſitarent. Tunc & Ablauius præfectus prætorii necatus eſt, ipſa Vindicta merita hominē poena multāte; quod per inſidias Sopatro philoſopho mortem machinatus fuiſſet, dū ei †Conſtantini familiaritatem inuideret. Ac veluti cōtra cognationem vniuerſam graſſatus, etiā his Anaballianum adiecit; quū milites ſubornaſſet, vt clamarent; alterius neminis imperiū ſe ferre poſſe, quam Conſtantini filiorum. Et hæc quidē Cōſtantii fuere facinora. Ceterū controuerſia mota inter Conſtantinū & Conſtantem, de pertinente ad Karthaginē Africa, deque Italia: Conſtans incautū fratrem opprimere volēs, inimicitias toto triennio diſſimulat. exſpectatoq; tempore, quo prouinciā ſibi fidam & beneuolam ingreſſus erat; ablegat milites, ſpecie quidē tenus opem Cōſtantio laturos in gerendo bello Perſico: ſed reapſe Conſtantinū, nihil tale ſcientē, oppreſſuros. Hi perficientes ea, quæ imperata fuerant; Cōſtantinum occidunt. Hoc modo quum fratrē Conſtās e medio ſuſtuliſſet, in ſubditos cū omni crudelitate graſſabatur, & omnē intolerabilem tyrannidē excedebat. Emtis enim barbaris, quibus eſſet vultus elegans, & aliis itidē, quos obſidum loco ſecū haberet, quiduis aduerſus ſubditos agēdi facultate cōceſſa, veluti qui oculis ad impudicitiam ei gratificarentur: omnes imperio ſuo ſubiectas nationes in extrema mala præcipitabat. Quæ quū aulici moleſte ferrent, & ipſum venationis voluptatibus deditum viderent;

† vel, inaurata veſte

† al. Conſtantis.

Κωνσαντίνε καίσαρ καταςαθείς· ἔτι δὲ [καὶ] Κωνςάντιος ἀδελφὸς ὢν αὐτοῦ, καὶ Αναβαλλιανὸς, ἐσθῆτι χρώμενοι κοκκοβαφεῖ καὶ περιχρύσῳ, τῆς τοῦ λεγομένου νωβελισσίμου παρ᾽ αὐτοῦ Κωνσαντίνε τυχόντες ἀξίας, αἰδοῖ τῆς συγγενείας. Ἀλλὰ τῆς ἀρχῆς οὕτως ἑκάςῳ νεμηθείσης, Κωνςάντιος ὥσπερ ἐξεπίτηδες μὴ κατόπιν γενέσθαι τῆς τοῦ πατρὸς ἀσεβείας ἐσπουδακὼς, ἀφ᾽ ἑςίας ἀρξάμενος, αἷμα συγγενὲς . . ἀνδρείας τόπου δεῖγμα παρασχεῖν ἅπασιν ἠβουλήθη. καὶ πρῶτον μὲν Κωνσαντίῳ πατρὸς ἀδελφῷ διὰ τῶν ςρατιωτῶν κατασκευάζεται θάνατον. ἔπειτα καὶ Δαλματίῳ τῷ καίσαρι ῥάπτει τὴν ὁμοίαν ἐπιβουλὴν, συναναιρεθῆναι τούτῳ καὶ Ὀπτάτον παρασκευάσας, ὃς παρὰ Κωνσαντίνε τῆς ἀξίας τετυχήκει τοῦ πατρικίου, πρώτου ταύτην ἐπινοήσαντος τὴν τιμὴν, καὶ προκαθῆσθαι τοὺς ταύτης ἠξιωμένους τῶν τῆς αὐλῆς ὑπάρχων νομοθετήσαντος. ἀνῃρέθη δὲ τότε Ἀβλάβιος ὁ τῆς αὐλῆς ὕπαρχος, τῆς δίκης ἀξίαν αὐτῷ ποινὴν ἐπιθείσης, ἀνθ᾽ ὧν ἐπεβούλευσε θάνατον Σωπάτρῳ τῷ φιλοσόφῳ, φθόνῳ τῆς *Κωνσαντίνε πρὸς αὐτὸν οἰκειότητος. ὥσπερ δὲ κατὰ πάσης χωρῶν τῆς συγγενείας, καὶ Ἀναβαλλιανὸν τούτοις ἐπέθηκεν· ὑποθέμενος ἐκβοᾶν τοῖς ςρατιώταις, ὡς οὐκ ἂν ἄρχοντος ἑτέρου, πλὴν τῶν Κωνσαντίνε παίδων, ἀνάσχοιντο. ταῦτα μὲν οὕτω Κωνσαντίῳ διεπονήθη. Κωνσαντίνῳ δὲ καὶ Κώνςαντι περὶ τῆς ὑπὸ Καρχηδόνα Λιβύης καὶ Ἰταλίας γενομένης ἀμφισβητήσεως, ἀφυλάκτῳ βουλόμενος ὁ Κώνςας ἐπιθέσθαι τἀδελφῷ, ἐπὶ μὲν τριετῆ χρόνον τὴν ἔχθραν ἔμεινεν ἐπικρύπτων· καραδοκήσας δὲ χώρας ἐπιβαίνοντα πρὸς αὐτὸν φιλίως ἐχούσης, ἔςελλε ςρατιώτας, ὡς μὲν φαινομένῳ, Κωνσαντίῳ συμμαχήσοντας εἰς τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον· ἐπιθησομένους δὲ Κωνσαντίνῳ, μὴ προειδομένῳ τι τούτων· οἳ τὰ ἐπιτάγματα πληρώσαντες, ἀναιροῦσι τὸν Κωνσαντῖνον. Τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ τὸν ἀδελφὸν ὁ Κώνςας ἐκποδὼν ποιησάμενος, διὰ πάσης ὠμότητος ἐχώρει κατὰ τῶν ὑπηκόων, πᾶσαν ἀφόρητον ὑπερβαλλόμενος τυραννίδα. βαρβάρους γὰρ εὐπροσώπους ὠνούμενος, καὶ ἔχων ἐν ὁμήρων τάξει παρ᾽ ἑαυτῷ, πάντα τε παρασχεῖν ἐφιεὶς κατὰ τῶν ὑπηκόων αὐτοῖς, οἷα τῷ ὁρᾶν ἐπιδιδοῦσιν αὐτῷ πρὸς διαφθορὰν, εἰς ἔσχατον ἤγαγε πάντα τὰ ὑπ᾽ αὐτὸν ἔθνη κακοῦ. πρὸς ἃ δυσχεραίνοντες οἱ περὶ τὴν αὐλὴν, ἐπειδὴ ταῖς περὶ θήραν τέρψεσιν αὐτὸν ἐγκείμενον εἶδον,

ἡγεμόσι πρὸς τοῦτο χρησάμενοι Μαρκελλίνῳ τῷ τοῦ ταμιείου προεστηκότι, καὶ Μαγνεντίῳ τῷ τὴν ἀρχὴν ἐπιτετραμμένῳ τῶν Ἰοβιανῶν καὶ Ἑρκουλιανῶν, (τάγματα δὲ ταῦτα ἐπώνυμα) τρόπῳ τοιῷδε τὴν ἐπιβουλὴν τὴν κατ' αὐτοῦ σκευωροῦσι. γενέθλιον *ἄξειν ἡμέραν οἰκείου παιδὸς ὁ Μαρκελλῖνος εἰπών, ἐκάλει πρὸς ἑστίασιν ἄλλους τε πολλοὺς τῶν ἐξεχόντων τοῦ στρατοπέδου, καὶ Μαγνέντιον σὺν αὐτοῖς· τοῦ δὲ συμποσίου μέχρι μέσων ἐκταθέντος νυκτῶν, ὁ Μαγνέντιος διά τι δῆθεν τῶν ἀναγκαίων *διαναστὰς ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ πρὸς βραχὺ τῶν δαιτυμόνων ἑαυτὸν ἀποστήσας, ἐφαίνετο τοῖς συμπόταις ὥσπερ ἐν σκηνῇ τὴν βασιλικὴν ἠμφιεσμένος στολήν. τῶν δὲ περὶ τὸ δεῖπνον ἀνειπόντων αὐτὸν βασιλέα, πάντες ὁμοίως ὅσοι τὴν πόλιν Αὐγουστόδουνον ᾤκουν, (ἐν αὐτῇ γὰρ ταῦτα ἐπράχθη) τῆς αὐτῆς ἐγίνοντο γνώμης. ἐπεὶ δὲ ἡ φήμη καὶ περαιτέρω διέβαινεν, ὁ ἐκ τῶν ἀγρῶν ὄχλος ἔξω συνέρρει τῆς πόλεως. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἐκ τῶν ἐν Ἰλλυριοῖς ἱππέων εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν ἐν Κελτοῖς ταγμάτων ἀποσταλέντες, *ἐνεμίγησαν τοῖς ἐπὶ ταύτῃ τῇ πράξει συνειλεγμένοις. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὁμίλου στρατιωτικοῦ παντὸς οἱ προεστῶτες εἰς ἓν συνελθόντες, ἐπεὶ τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς συνωμοσίας ἐκβοήσαντας εἶδον, οὐκ εἰδότες σχεδὸν τὸ πραττόμενον, ἐπεβόων ἅπαντες, σεβαστὸν ἀνακαλοῦντες Μαγνέντιον. Τούτων ὁ Κώνστας αἰσθόμενος, ἀποδρᾶναι πρός τινα πολίχνην ὡρμήθη τοῦ Πυρηναίου πλησίον ᾠκισμένην· (Ἑλένη δὲ τοὔνομα τῷ πολιχνίῳ) καταληφθεὶς δὲ ὑπὸ Γαΐσωνος, εἰς τοῦτο μετά τινων ἐπιλέκτων σταλέντος, ἀνῃρέθη, πάσης αὐτὸν βοηθείας ἀπολιπούσης. Μαγνεντίου τοίνυν τὴν ἀρχὴν ἔχοντος, καὶ τῶν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἐθνῶν καὶ τῆς Ἰταλίας αὐτῆς κυριεύοντος, τῆς στρατηγίας τῶν ἐν Παιονίαις στρατοπέδων *Βετρανίων ἔχειν ταχθείς, ὅτι Μαγνέντιος εἰς βασιλείαν ἤχθη πυθόμενος, εἰς τὴν αὐτὴν ἦλθεν ἐπιθυμίαν· καὶ ψήφῳ τῶν αὐτόθι ταγμάτων βασιλεὺς ἀνεδείχθη, καὶ ἐν τῇ Μούρσῃ Παιονίας οὔσῃ πόλει διέτριβε. Τούτων οὕτως ἐχόντων, Πέρσαι μὲν τὰς τῆς ἑῴας ἐλῄζοντο πόλεις, καὶ μάλιστα τὰς μέσης τῶν ποταμῶν. Κωνστάντιος δέ, καὶ ταῦτα τῷ πρὸς αὐτοὺς ἐλαττούμενος πολέμῳ, τοῖς κατὰ Μαγνέντιον ὅμως ἐπεξελθεῖν ἐγνώκει καὶ Βετρανίωνα. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λογιζομένου, καὶ ἐν παρασκευαῖς ὄντος, Μαγνεντίου διατρίβοντος ἐν Κελτοῖς· Νεπωτιανός, ἐξ ἀδελφῆς *Κωνσταντίου τεχθείς, Εὐτροπίας ὄνομα,

ducibus vsi, Marcellino fisci præfecto, & Magnentio, cui creditum erat in Iouianos & Herculianos imperiũ, (legionum ea nomina sunt) hoc quodã modo insidias ei moliuntur. Marcellinus, qui natalem filii sui se celebraturum diceret, ad epulum quũ alios multos in castris dignitate præstãtes, tum Magnentium inuitat. Ea comesatione mediam ad noctem producta, Magnentius quasi rei necessariæ caussa de mensa surgens, quũ perexiguum ad tempus a conuiuis secessisset: eis se rursus amictum stola regia, velut in scena, spectandum exhibuit. Ibi quum eum conuiuæ regem adpellassent, similiter omnes incolæ vrbis Augustoduni, qua hæc in vrbe gesta sunt, in eamdem sententiam veniunt. Et quoniam rei fama tendebat vlterius, extra vrbem rustica quoque plebs confluebat. Per idem tempus quidam Illyricanorum equitum in supplemẽtum Celticorum ordinum missi, cum iis se coniunxerunt, qui huius rei caussa cõuenerant. Ad summam, in vnum congressi, quicumque cũ imperio militibus præerant, quod coniurationis principes iam proclamasse viderent; ignari prope quid ageretur, exclamabãt omnes, & MAGNENTIVM Augustum adpellabant. Hæc Constans animaduertens, quoddam ad opidum, propter Pyrenæum sitũ, cui nomen esset Helena, profugere conatus est. Verum a Gaisone, qui eo nomine cum selectis quibusdam missus fuerat, adprehensus; & omni destitutus ope, necatus est. Magnentio imperium adepto, ac iam in potestate transalpinas nationes & ipsam Italiam habente: *Vetranio*, dux exercituum in Pannoniis, audito, Magnentium ad imperium euectum esse, incensus eadem libidine, suarum legionum suffragio dictus est Imperator; & ad Mursam, quod est opidum Pannoniæ, substitit. Hoc rerum statu, *Persæ* vrbes orientis, & Mesopotamiæ præsertim, infestis excursionibus vexabãt. Constantius autem, licet hoc bello Persis inferior esset, tamen Magnentium & Vetranionem persequi statuit.

Dum hæc secũ cogitat, & in adparatu totus est, apud Celtas adhuc hærẽte Magnẽtio: *Nepotianus*, sorore † Cõstantii genitus, cui nomen Eutropia,

† *al.* Constantini

† gladiatores intelligit.

collecta multitudine non † sanorum hominum, sed latrociniis & luxu perditæ vitæ deditorum, Romam accessit, & imperatorio se habitu spectandum exhibuit. Sed quum in eum Anicius, quem Magnētius præfectum prætorii constituerat, quosdam e plebe armasset, & eduxisset vrbe, cū Nepotiano dimicaturus; acre proelium commissum fuit. Romanis autem, vt imperitis, & ordinē nullum seruantibus, non magno labore in fugam actis; præfectus prętorii fugientes conspicatus, & vrbis periculum veritus, portas occlusit. Itaque Nepotiani milites hos omnes, vt qui nullā euadendi viam inuenire potuissent, trucidarunt. Sed Nepotianum Magnentius, non multis post diebus exercitu misso, duce Marcellino, cui commissum erat in palatinos ordines imperium, (Romani *magistrum officiorum* vocāt) interfecit. Constantius autē, ex oriente profectus, ad bellū contra Magnentium gerendum, arte quadam Vetranionem prius amicitia sibi deuinciendū arbitratus est; ne cū duobus ei, sed vno perduelle dimicādum esset. Itidem Magnentius omnem operam & studium adhibebat, vt amicitiam Vetranionis impetraret, & eo socio susceptum aduersus Constantium bellum conficeret. Itaq; quum vterq; legatos ad Vetranionem, hoc nomine, misisset; ille Cōnstantio, quā Magnentio, maluit adsentiri. Vbi rebus infectis Magnentii legati discessissent, Constantius petebat, vt in vnum copiæ cogerentur, & publicum de gerendo contra Magnentium bello consilium haberetur. Vetranione Cōstantii verbis decepto, quoddam in tribunal, hac ipsa de causa paratū, adscenderunt. Constantius, priorem dicendi locum, ob generis dignitatem, nanctus; nulla nō orationis parte militibus liberalitatem paternam ad animum reuocare, cum iis sacramētis, quibus sancte promisissent, omni se beneuolentia filios ipsius complexuros. simul petere, ne committerent, vt impune Magnentius euaderet, qui Constantini filium occidisset, quocum multa bella cōfecissent, & a quo muneribus adfecti maximis essent. Hæc vbi milites audiuissent, opimis iam ante donis occupati, adulterinos imperatores expurgandos esse clamarunt. Simul exutū purpura Vetranionē de tribunali detrahūt, vt priuatus viueret. Constantius autē, nihil passus in illum designari grauius, in Bithynia vitam

συναγαγὼν πλῆθος οὐ καθεστώτων ἀνθρώπων, ἀλλὰ λῃστείᾳ καὶ ἐκδεδιῃτημένῳ βίῳ τὰ καθ' ἑαυτοὺς παραδόντων, ἐπέστη τῇ Ῥώμῃ, βασιλικὸν σχῆμα δεικνύς. Ἀνικήτου δὲ τοῦ παρὰ [τοῦ] Μαγνεντίου καταστάντος ὑπάρχου τῆς αὐλῆς, τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου τινὰς ἐξοπλίσαντος, καὶ τῆς πόλεως ἐξαγαγόντος, ὡς δὴ Νεπωτιανῷ πολεμήσοντας, μάχη μὲν ἐγίνετο καρτερά· τῶν δὲ Ῥωμαίων, οἷα δὴ ἀπείρων καὶ ἀσυντάκτων, οὐ σὺν πολλῷ πόνῳ τραπέντων, φεύγοντας αὐτοὺς ὁ τῆς αὐλῆς ὕπαρχος θεασάμενος, καὶ ἐπὶ τῇ πόλει δεδιώς, τὰς πύλας ἀπέκλεισεν. οὓς οὐ δυνηθέντας διαφυγεῖν, ἐπιδιώξαντες οἱ Νεπωτιανοῦ στρατιῶται, πάντας ἀπώλεσαν. ἀλλὰ Νεπωτιανὸν μὲν, οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον ἐκπέμψας Μαγνέντιος δύναμιν, ἡγουμένου Μαρκελλίνου οὗ τὴν ἀρχὴν ἐπιτετραμμένου τῶν περὶ τὴν αὐλὴν τάξεων, (ὃν μάγιστρον ὀφφικίων καλοῦσιν) ἀνεῖλε. Κωνστάντιος δὲ, ἐκ τῆς ἑῴας ἐπὶ τὸν κατὰ Μαγνεντίου πόλεμον ἐξορμήσας, ᾠήθη δεῖν πρότερον τέχνῃ τινὶ φίλιον ἑαυτῷ Βετρανίωνα καταστῆσαι, διὰ τὸ μὴ πρὸς δύο λοιπὸν [πόλεμον,] ἀλλὰ πρὸς ἕνα τύραννον ἔχειν. ἐγίνετο δὲ καὶ Μαγνεντίῳ σπουδὴ τὴν φιλίαν ἐπισπάσασθαι Βετρανίωνος, καὶ σὺν αὐτῷ τὸν πρὸς Κωνστάντιον διαγωνίσασθαι πόλεμον. ἑκατέρου τοίνυν κήρυκας περὶ τούτου πρὸς Βετρανίωνα στείλαντος, εἵλετο Κωνσταντίῳ θέσθαι μᾶλλον ἢ Μαγνεντίῳ. τῶν οὖν Μαγνεντίου πρέσβεων ἀναχωρησάντων ἀπράκτων, συνελθεῖν ἐς ταὐτὸ τὰ στρατόπεδα Κωνστάντιος παρεκάλει, καὶ σκέμμα κοινὸν περὶ τοῦ πρὸς Μαγνέντιον προστιθῆναι πολέμου. παραχθέντος δὲ Βετρανίωνος τοῖς Κωνσταντίου λόγοις, ἐπὶ βήματος τινὸς ἐπὶ τούτῳ κατασκευασθέντος ἀνέβησαν. Κωνστάντιος τοίνυν λαχὼν πρῶτος εἰπεῖν, διὰ γένους ἀξίωσιν, πανταχοῦ τῶν λόγων τὰς τοῦ πατρὸς ἀνεμίμνησκε τοὺς στρατιώτας φιλοτιμίας, καὶ τῶν ὅρκων οὓς ὀμωμόκασιν, ἦ μὴν εὐνοίας τοῖς τούτου φυλάξειν παισίν· ἠξίου τε μήτε περιιδεῖν ἀθῷον ἀναχωροῦντα Μαγνέντιον, Κωνσταντίνου παιδὸς ὄντα φονέα, μεθ' οὗ πολλοὺς πολέμους διεπονήσαντο, καὶ μεγίσταις ἐτιμήθησαν δωρεαῖς. τούτων ἀκηκοότες οἱ στρατιῶται, προκατειλημμένοι τε δώροις ἀδροῖς, τὰ κίβδηλα τῆς βασιλείας ἐξεβόησαν ἐκκαθαίρεσθαι· καὶ ἅμα Βετρανίωνα τῆς ἐσθῆτος ἐκδύσαντες, κατήγαγον ἐκ τοῦ βήματος ἰδιώτην. Κωνστάντιος δὲ, οὐδὲν ἄχαρι παθεῖν αὐτὸν συγχωρήσας, ἐδίδου βίον αὐτῷ

διατεί-

διατρέφεσθαι κατὰ τὴν Βιθυνίαν ἀρκοῦντα. καὶ βιοὺς ἐν ταύτῃ χρόνον, οὐκ ἔχων ἔτι πράγματα, τετελεύτηκε. Τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ τῆς κατὰ Βετρανίωνος ἀπάτης εἰς ἔργον ἐκβάσης, ἐπὶ Μαγνέντιον ἐλαύνων Κωνστάντιος, Γάλλον, ὄντα τοῦ θείου παῖδα, Ἰουλιανοῦ δὲ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος ἀδελφὸν ὁμοπάτριον, καίσαρα καθίστησι, καὶ * Κωνσταντίαν αὐτῷ κατεγγυήσας τὴν ἀδελφήν· εἴτε τοῖς Περσῶν πολέμοις ἀντιστησόμενον, εἴτε (ὅπερ ἦν ἀληθὲς) πρόφασιν τῆς αὐτοῦ βουλόμενος εὑρεῖν ἀναιρέσεως. μόνοι γὰρ ἐτύγχανον αὐτός τε καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐκ τοῦ Κωνσταντίου γένους περιλειφθέντες, τῶν ἄλλων πρὸς αὐτοῦ πάντων ἀνῃρημένων, ὡς διεξήλθομεν ἤδη. τούτῳ μὲν οὖν τὸ τοῦ καίσαρος ἐπιτίθησι σχῆμα· Λουκιλλιανῷ δὲ τὸν πρὸς Πέρσας ἐπιτρέψας πόλεμον, αὐτὸς ἐπὶ Μαγνέντιον ἐχώρει, καὶ τὰ Βετρανίωνος στρατόπεδα τοῖς οὖσιν αὐτῷ συμπαραλαβών. καὶ Μαγνέντιος δὲ, μείζοσι παρασκευαῖς ἐγνωκὼς ἀπαντῆσαι, Δεκέντιον γένει συναπτόμενον, ἐπὶ φυλακῇ τῶν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἐθνῶν, ἀναδείκνυσι καίσαρα. Τῶν δὲ στρατοπέδων ἐν Παιονίαις συνδραμόντων, καὶ περὶ Μοῦρσαν πόλιν ἀλλήλων ἐγγὺς γινομένων, ἐν τοῖς περὶ τὰ Ἄδρανα τέμπεσι καθίσας ὁ Μαγνέντιος λόχον, ἐπιπέμπει [τινὰ] τοῖς Κωνσταντίου στρατηγοῖς ἄγγελον, τὴν πορείαν ἀναβαλλόμενον, ὅπως ἂν εἰς Σισκίαν οἱ ἐναντίοι καταλάβωσιν. ἐν ταύτῃ γὰρ αὐτὸν, ὡς ἀναπεπταμένα πεδία ἐχούσῃ, μάχην συνάψειν. Ταῦτα Κωνστάντιος ἀκούσας, καὶ περιχαρὴς τῇ ἀγγελίᾳ γινόμενος, εἰ μέλλοι τῇ ἵππῳ πλεονεκτῶν [ἐν] ἱππασίμοις πολεμήσειν χωρίοις, ἐξανέστησεν ὡς ἐπὶ Σισκίαν τὸν στρατόν. περιιοῦσι δὲ αὐτοῖς ἀνόπλοις καὶ ἀσυντάκτοις, (οὐδὲ γὰρ ἤλπιζόν τι τῶν ἐσομένων) ἐπιπεσόντες οἱ κατὰ ἐνέδραν τοῖς τέμπεσι καθίσαντες λόχοι, καὶ λίθοις ἅπαντας ὡς εἰπεῖν καταχώσαντες, τῆς περαιτέρω διαβάσεως ἀπεκώλυσαν. Πολλῶν δὲ πεσόντων, Μαγνέντιος μὲν, ἐπὶ τοσούτῳ πλεονεκτήματι μεγαλαυχούμενος, ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, οὐκ ἠνείχετο τῆς ἐπὶ πλέον τοῦ πολέμου τριβῆς· ἀλλὰ ἐπὶ Παιονίαν ἐχώρει, καὶ παραγινόμενος ἐν τοῖς περὶ τὸ * ποτὲ Κίου πεδίοις, ἅτινα μέσα τέμνων Δράος ὁ ποταμὸς Νωρικοὺς καὶ Παίονας παραμείψας, ἐπὶ τὸν Ἴστρον ἐκδίδωσιν· ἐπὶ Παίονας ἤλαυνε, Σιρμίου πλησίον συνάψαι τὴν μάχην διανοούμενος. Φασὶ δὲ ὡς τῆς μητρὸς αὐτῷ ταύτην ἀπαγορευούσης τὴν ὁδὸν, καὶ κωλυούσης ἐπὶ Ἰλλυριοὺς

exigenti sumtum pro victu necessarium adsignauit. Vbi quũ ad tempus aliquod superstes fuisset, negotiis & curis solutus, reb. humanis excessit. Hoc modo quum dolus aduersus Vetranionẽ reipsa successisset, Constantius in Magnentium copias ducens, *Gallum* patrui filium, germanum eius Iuliani fratrem, qui secundũ hæc imperauit, Cæsarem adpellat; eidem sorore † Constantia desponsa; siue vt Persis resisteret, siue, quod verũ erat, vt occasionem eius interficiendi reperiret. Nam solus hic cum fratre de Constantii genere superabat, aliis omnibus iam ab eo necatis, vti cõmemorauimus. Hoc igitur cultu Cæsaris ornato, & Lucilliano cõmisso bello Persico; contra Magnentium ipse pergebat, Vetranionis ad suas adiunctis copiis. Magnentius quoque, maiori adparatu occurrẽdum ratus, *Decentium* propinquum suum, vt præsidio transalpinis nationibus esset, Cæsarem declarat. Posteaquam exercitus in Pannoniis conuenissent, & iuxta Mursam opidum ad se inuicem propius accessissent: Magnentius ad eas fauces, quæ Adranis adiacẽt, collocatis insidiis, ad Constantii duces nuntium mittit, qui eius itineri moram iniiceret, vt hostes Sisciam venire possent: quo loco Magnentium proelii copiam facturum aiebat, vt qui patentes campos haberet. His auditis Constantius, eoque nuntio non mediocriter lætatus, quod idoneis equitatui locis ipse dimicaturus esset, qui copiis equestribus hostem superaret: castra Sisciam versus mouit. In eius milites, qui & inermes, & nullis seruatis ordinibus incederent, nec id vererentur quod futurum erat, quum irruissent ex cohortes, quæ insidiarum caussa fauces insederant: omnes prope lapidibus obrutos, vlterius transire prohibuerunt. Compluribus cæsis, Magnentius ob rem tam bene gestam magnopere se iactitans, sumtis secum copiis, bellum diutius extrahi nõ patitur; sed in Pannoniam contendit. quumque peruenisset ad sitos ante Potecium campos, quos medios Draus amnis intersecans, Noricos & Pannonios prọterlapsus, in Istrum semet exonerat: in Pannonios militem ducit, quod prope Sirmiũm manum cum hoste conserere cogitaret. Aiunt autem, Magnentium matri, quæ illi hoc itinere interdiceret, & a transitu ad Illyrios

† al. Constantina

arceret, non paruiſſe; quamquam de multis ſuperiorũm temporum prædictionibus, eam veram vatem eſſe, perſuaſum haberet. Interea deliberante Magnentio, Sauum ne fluuium ponte facto trãſiiceret, an iunctis nauigiis, ita militem tranſportaret: Philippum Conſtantius ablegat, vnum ex iis qui maximis in dignitatibus erant conſtituti, & prudentia præſtantem; ſpecie quidem tenus de foedere ac pace colloquuturum; reapſe vero Magnentii copias curioſius exploraturum, & quodnam ipſius de ſumma belli cõſilium eſſet, quibuſve cogitaret itineribus vti, perueſtigaturũm. Quum prope Philippus a caſtris abeſſet, Marcellinũ obuium habuit, hominem maximæ poteſtatis apud Magnentium; & cũ hoc ad Magnentium acceſſit. Is conuocatis ad concionem militibus, Philippum cauſſam edicere iubet, quam ob cauſſam aduenisſet. Tum ille ad exercitũ quidem dicere, non ipſos decere, Romanis ſubiectos, aduerſus Romanos arma gerere: præſertim imperante Cõſtantini filio, quo cum multa de barbaris tropæa ſtatuiſſent: ad Magnentium vero, par eſſe, Conſtantini memoriam coleret, & eorum beneficiorum, quibus & ipſum, & parentes ipſius, adfeciſſet. nam ab eo in fidem & clientelam receptum eſſe, maximoſque cõſequutum honores. Quibus expoſitis, poſtulabat; vt Italia Magnentius cederet, ac tranſalpinas nationes retineret, eiſque cum imperio præeſſet vniuerſis. Hæc a Philippo dicta, prope totum conturbauerunt exercitum. Quapropter in metũ coniectus Magnentius, multoque labore permotis militibus, vt ſe conantem aliquid proloqui tolerarent: ſe quoque pacem amplecti dixit; ſimulque cõcionem dimitti iuſſit interea, dum ipſe conſiderato, quid agendum eſſet, ſententiam hac de re ſuam poſtridie indicaſſet. Concione dimiſſa, Marcellinus Philippum excipit, vti quo cum ius hoſpitii conſtituturus eſſet. Magnentius autem ſecum ipſe diſputabat, an Philippus infecta re dimittendus eſſet; an iure legatorum violato, retinendus. Interim cohortium præfectos, & decuriones, & quotquot militũ ordinibus cum imperio præerant, viſum eſt adhibere cenæ, ac inter cenandum ſententiam animi declarare. Quod quum feciſſet, ac poſtridie milites iterum conuocaſſet; quæcumque

διαβαίνειν, ἠπείθησε· καὶ ταῦτα, μάντιν ἀληθῆ ταύτην εἶναι πολλαῖς προλαβούσαις προρρήσεσι πεπεισμένος. ἀλλὰ Μαγνεντίου διαπορουμένου πότερον γεφύρῃ περαιωθῆναι τὸν Σάον ποταμὸν, ἢ ζεῦξαι πλοῖα, καὶ ταύτῃ διαβιβάσαι τὸ στράτευμα· Κωνστάντιος ἐκπέμπει Φίλιππον, τὸν ἐν μεγίστοις ἀξιώμασιν ἄνδρα, καὶ φρονήσει προέχοντα, τῷ μὲν προφανεῖ, περὶ σπονδῶν καὶ εἰρήνης διαλεξόμενον· τοῖς δὲ ἀληθέσι, τὴν Μαγνεντίου πολυπραγμονήσοντα δύναμιν, καὶ ἣν ἔχει περὶ τὸν πόλεμον ἔννοιαν, καὶ ποίαις ὁδοῖς χρῆσθαι διανοεῖται. ὁ δὲ, ἐπεὶ πλησίον ἦν, συνήντησε Μαρκελλίνῳ, μεγίστην παρὰ Μαγνεντίῳ δύναμιν ἔχοντι· καὶ σὺν αὐτῷ πρὸς Μαγνέντιον ἤει. συναγαγὼν δὲ οὗτος εἰς ἐκκλησίαν τὸ στράτευμα, λέγειν ἐκέλευε Φιλίππῳ τὴν αἰτίαν δι' ἣν παραγέγονεν. ὁ δὲ, πρὸς μὲν τὸ στρατόπεδον ἔλεγεν, ὡς οὐ προσήκει Ῥωμαίοις ὄντας ὑπηκόους, κατὰ Ῥωμαίων πόλεμον αἴρεσθαι, καὶ μάλιστα Κωνσταντίνου παιδὸς βασιλεύοντος, μεθ' οὗ πολλὰ κατὰ βαρβάρων ἔστησαν τρόπαια· πρὸς δὲ Μαγνέντιον, ὡς δέοι μνήμην ἔχειν αὐτὸν τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ τῶν περὶ αὐτόν τε καὶ τοὺς αὐτοῦ γονέας εὐεργεσιῶν· δεδέχθαι γὰρ ὑπ' ἐκείνου, καὶ μεγίστων ἠξιῶσθαι τιμῶν. καὶ ταῦτα διεξελθὼν, παραχωρῆσαι μὲν ᾔτει Μαγνέντιον Ἰταλίας, ἔχειν δὲ τὰ ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἔθνη, καὶ τούτων ἄρχειν ἁπάντων. Ταῦτα ῥηθέντα παρὰ Φιλίππου, μικροῦ δεῖν ἅπαν τὸ στράτευμα συνετάραξεν. ἐφ' οἷς ὀρρωδήσας ὁ Μαγνέντιος, καὶ σὺν πολλῷ πόνῳ καταστήσας τοὺς στρατιώτας εἰς τὸ λέγειν τι βουλόμενον αὐτὸν ὑπομεῖναι· τὴν μὲν εἰρήνην ἀσμενίζειν καὶ αὐτὸς ἔλεγε· λύειν δὲ τέως τὴν ἐκκλησίαν ἐκέλευεν, ἄχρις ὅτε τὸ πρακτέον σκοπήσας, ἣν ἔχει περὶ τούτου γνώμην τῇ ὑστεραίᾳ μηνύσειεν. Ἐπὶ τούτῳ τῆς συνόδου λυθείσης, Μαρκελλῖνος μὲν ἐδέχετο Φίλιππον, ὡς ἐπιξενωθησόμενον αὐτῷ· Μαγνέντιος δὲ καθ' ἑαυτὸν ἔστρεφε γνώμην, πότερον χρὴ Φίλιππον ἄπρακτον ἀποπέμπειν, ἢ κατέχειν παρ' ἑαυτῷ, τὸν ἐπὶ τοῖς πρέσβεσι παραβαίνοντι θεσμόν. τέως δὲ τοὺς λοχαγοὺς, καὶ δεκαδάρχας, καὶ ὅσοι ταῖς τάξεσι τῶν στρατιωτῶν ἐφεστᾶσιν, ἐδόκει δειπνίζειν αὐτῷ, καὶ παρὰ τὸ δεῖπνον ἣν εἶχε γνώμην ἐκφῆναι. πράξας δὲ τοῦτο, γενομένης ἡμέρας αὖθις τὸ στράτευμα συναγείρας, ὅσα

Κώνστας

Κώνστας εἰς αὐτοὺς ἐπαρῴνησε, διεξῄει· καὶ ὅπως οὐκ ἐνεγκόντες τὸ μέγεθος ὧν εἰς τὸ πολίτευμα παρῳνόμενα, πάντες ἐπὶ τὸ κοινῇ λυσιτελοῦν ὥρμησαν· ἐλευθερώσαντες δὲ πονηροῦ θηρίου τὰς πόλεις, αὐτῷ τὴν βασιλείαν ἐπέθηκαν ἄκοντι.

Ταῦτα λέγοντος, ἐξανέστησαν ἅπαντες εἰς τὸ πολεμεῖν· καὶ παραχρῆμα τὰς ὁπλίσεις ἀναλαβόντες, ὥρμησαν ἐπὶ τὸ περαιωθῆναι τὸν Σάον. ἀπαγγειλάντων δὲ τῶν κατασκόπων τὴν ἔφοδον, οἱ Σισκίαν τὴν πόλιν φυλάττοντες ἐπικειμένην τῇ ὄχθῃ τοῦ Σάου, τοὺς μὲν κατηκόντιζον, ἐπιβῆναι τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ βουλομένους· τοῖς δὲ ἀνθίσταντο, τὴν γέφυραν διαβαίνειν ἐπιχειροῦσιν· ὡς πολλοὺς μὲν κατασφαγῆναι, πλείους δὲ ὑπὸ ἑαυτῶν ὠθουμένους καὶ τῶν ἐναντίων, εἰς τὸν ποταμὸν ἐμπεσεῖν. Φόνου δὲ γινομένου πολλοῦ, καὶ τῶν μὲν ἐν τῷ φεύγειν τὰς τοῦ ποταμοῦ γεφύρας ἀποπιπτόντων, τῶν δὲ σὺν τόνῳ πολλῷ διωκόντων, εἰς ἔσχατον ἐλθὼν ὁ Μαγνέντιος κακοῦ, τοιάδε μηχανησάμενος, τὸν ἐνεστῶτα διαδρᾶναι κίνδυνον οἷός τε γέγονε. πήξας ἐν τῇ γῇ τὸ δόρυ, καὶ τῇ δεξιᾷ νεύσας τοῖς ἐναντίοις, ὡς δή τι βουλόμενος εἰπεῖν εἰρηναῖον, ἐπειδὴ τὴν ἀκοὴν εἶδεν ὑπέχοντας, οὐ δίχα τῆς τοῦ βασιλέως κελεύσεως ἔφη τὸν Σάον ἐθελῆσαι περαιωθῆναι. Φιλίππου δὲ εἰπόντος, χρῆναι τὴν Ἰταλίαν αὐτὸν καὶ Νωρικοὺς ἀπολιπόντα, τὴν Ἰλλυρίδα καταλαβεῖν, καὶ ἐν ταύτῃ τοὺς περὶ [τῶν] σπονδῶν ποιήσασθαι λόγους· τούτων ἀκηκοὼς τῶν λόγων Κωνστάντιος, ἀπέστησε μὲν τῆς διώξεως τοὺς οἰκείους, ἐνεδίδου δὲ Μαγνεντίῳ τὴν ἑαυτοῦ στρατιὰν εἰς τὰ μεταξὺ Νωρικοῦ καὶ Παιονίας καὶ Μυσίας καὶ Δακίας πεδία μεταστῆσαι, τῶν μὲν δυσχωριῶν ἀπαλλαγῆναι βουλόμενος, ὡς δὲ τῇ ἵππῳ πλεονεκτῶν, ἐν ἱππασίμοις αὐτὸν καταπολεμῆσαι χωρίοις. ἐκβάσης δὲ τῆς σκέψεως εἰς ἔργον αὐτῷ, τόπον ἐπιτήδειον εἰς τὸ πληρῶσαι τὸ σπουδαζόμενον ἐνόμισεν εἶναι τὴν Κίβαλιν, ἐν ᾗ καὶ Κωνσταντῖνος μάχην Λικινίῳ συνάψας, ἐνίκησε κατὰ κράτος. θέσιν γὰρ ἐχούσης τῆς πόλεως οἵαν ἀφηγούμενος τὰ τότε πραχθέντα διεξῆλθον, μέρος μὲν τοῦ στρατεύματος εἶχεν ἐν ταύτῃ· χάρακα δὲ μεταξὺ τοῦ λόφου τοῦ τὴν πόλιν ἔχοντος, καὶ τοῦ μέχρι τοῦ Σάου ποταμοῦ πεδίου κατασκευάσας, πᾶν μὲν ὅσον οὐ διέζωσε τῷ ποταμῷ, τάφρῳ βαθείᾳ καὶ χάρακι πυκνῷ περιέβαλεν· ὅσον δὲ ὁ ποταμὸς παρεῖχε, ναυσὶ συμπλα-

Constans in eos per temulentiam admisisset, commemorabat; simul adiiciens, milites ipsos, non ferentes magnitudinem facinorum, quibus ille rempublicam per scelus & iniuriam vexasset, omnes ad id progressos fuisse, quod expediret publice. Ciuitatibus autem dira bellua liberatis, inuito sibi ab eis oblatum imperium.

Hæc dum proferret, omnes ad bellum persequendum consurgere: statimq; captis armis ad transiciendum Sauum progredi. Quorum aduētum quum speculatores nūciassent, quotquot erant in opidi Sisciæ præsidio, quod in ripa Saui situm est, alios in ripam fluminis adscendere volentes telis cōfigebant; aliis pontem transire conantibus, resistebant; ita quidem vt multi trucidarentur, plures partim ab se ipsis, partim ab hostibus impulsi, in fluuium præcipitarentur. Ingenti cæde facta, quum inter fugiendum illi de fluminis ponte caderent, hi magno cum impetu persequerentur: Magnentius in summum discrimen adductus, huiusmodi machinatione præsens euitare periculum potuit. Hasta in terrā defixa, quum nutu dextræ significasset hostibus, se de pace quid agere velle: vbi aures sibi præberi vidit, non Imperatoris iniussu Sauum se transiicere voluisse, inquit. Quumq; Philippus subiecisset, Italia Noricisq; relictis, Illyricum peteret, atq; ibi de fœdere ageret: Constantius, his auditis, suos a persequendo reuocat, & Magnentio facultatem concedit, vt exercitum suum ad campos inter Noricum, Pannoniam, Mysiam, Daciamque sitos traduceret; quod impeditis istis locis liberari cuperet, & cum hoste in agris equitatui opportunis confligere equestribus ipse copiis superior. Id cōsiliū quum ei successisset, locum peridoneum ad efficiendum id, quod tanto cupiebat opere, arbitratus est esse Cibalim; vbi Constantinus quoq; Licinnium summis conserto viribus prœlio superauerat. Nam quum is sit eius opidi situs, quem id temporis gesta commemorans exposui, partem exercitus habebat in opido; valloque inter collem, qui opidum continet, & planiciem ad Sauum vsq; fluuium pertinentem, excitato: quidquid flumine cinctum non esset, profunda fossa, densoque vallo communiuit: quidquid autem flumine clauderetur, id ponte facto ex nauigiis inter

se connexis, strauit; ita vt pontem pro arbitrio solueret, & eumdē nullo rursus negotio iungeret. Heic & tabernacula militum vulgo fixit, & regium loco maxime medio tentorium construxit; adeoque vt hæc castra opidis eximia magnitudine atque elegantia ornatis, nulla sui parte cederent, effecit. Quum autem suis epulum daret Imperator, & ordinum duces, atque cohortium, cenæ adhiberentur: soli Latinus & Thalassus, qui principem locum apud Imperatorē obtinebant, conuiuio non intererant, de Philippo solliciti, quem Magnentius legationis missum nomine, secum habebat.

Dum illi de hoc consultant, venit Titianus, e patrum Romæ conscriptorum numero, superbas a Magnentio voces perferens: ac multis contumeliosis in Constantinum & filios eius congestis, & vrbium interitu ad horum in gubernatione secordiam relato; Constantiū imperio cedere Magnentio iussit, & æqui bonique facere, si vel de vitæ securitate ei cauisset. At ille, precatus Deum atque Vindictam, interemti Cōstantis vltores esse; iis se sociis bellum gesturum ait. Atq; ita Titiano potestas ad Magnentium redeundi facta fuit; licet Philippus apud illum detentus hæreret.

Magnentius, eductis cōpiis, Sisciam primo captā impetu deleuit. Quumque loca propter Sauum omnia inuasisset, maximamque prædam egisset; Sirmium duxit, eo quoque citra pugnam potiturum semet existimans. Sed hoc conatu frustratus, (quippe tam ab incolarū multitudine repulsus fuit, quam a militibus, quibus datum fuerat vrbis tuendæ negotium) Mursam vniuersis cum copiis cōtendit. Quum autem ii, qui erant in vrbe, portas occlusissent, & in ꝓpugnacula successissent: Magnentius, quo pacto rē adgrederetur, animi dubius hærebat; qui neq; machinas vllas haberet, nec alia ratione murum subire posset. Telis enim, saxisque petebatur ab iis, qui de pinnis pughabāt. Itidem fama obsidionis ad Cōstantium perlata, vniuersis ille cum copiis, opem vrbi periclitanti laturus, accessit; quū & Cibalim, & vniuersam regionem, per quā Drauus amnis labitur, a tergo reliquisset. Interim Magnentius, suis Mursæ propius admotis, ignem portis intulit; vt ferro consumto, quod ligna tegeret, exercitui

κείσαις ἀλλήλαις ἐγεφύρωσε· διαλύων τὴν γέφυραν, ὁπότε δοκοίη, καὶ πάλιν ῥᾷστα συνάπτων. ἐν τούτῳ σκηνὰς τῷ πλήθει πηξάμενος, καὶ βασιλικὴν ἐν τῷ μεσαιτάτῳ κατασκευάσας σκηνὴν, τὴν εἰς μέγεθος καὶ κάλλος ἐξησκημένων πόλεων κατ' οὐδὲν διαλλάττουσαν* ἀπέδειξε. τῶν δὲ ταξιάρχων καὶ λοχαγῶν βασιλέως δημοποιοῦντος εὐωχουμένων, μόνοι Λατῖνος καὶ Θαλάσσιος, τὰ πρῶτα παρὰ βασιλεῖ φέροντες, τῆς θοίνης οὐ μετεῖχον, Φιλίππου πεφροντικότες, ὃν ἐπὶ πρεσβείᾳ πρὸς αὐτὸν σταλέντα Μαγνέντιος εἶχεν. Ἀλλὰ τοῦτο βουλευομένων αὐτῶν, ἧκε Τιτιανὸς, εἷς τῆς ἀπὸ τῆς ἐν Ῥώμῃ συγκλήτου βουλῆς, λόγους ἀπὸ Μαγνεντίου φέρων ὑπερηφάνους· ὃς κατὰ Κωνσταντίνου καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ γεγονότων ἄτοπα πολλὰ συμφορήσας, καὶ τὴν τῶν πόλεων ἀπώλειαν τῇ περὶ τὴν ἀρχὴν ἀμαθεῖ ἐκμελείᾳ, τῆς ἀρχῆς ἐκέλευεν ἐκστῆναι Μαγνεντίῳ Κωνστάντιον, εἰ ζῆν αὐτῷ μετ' ἀσφαλείας συγχωρήσοιεν ἀγαπῶντα. τοῦ δὲ θεόν τε καὶ δίκην αἰτήσαντος ἀμύνεσθαι τιμωροὺς τοῦ Κώνσταντος φόνου, σὺν αὐτοῖς τε πολεμήσειν εἰπόντος, Τιτιανὸς μὲν πρὸς Μαγνέντιον ἐπανιέναι συνεχωρεῖτο, καὶ ταῦτα Φιλίππου παρ' ἐκείνῳ μεμενηκότος. Μαγνέντιος δὲ, προαγαγὼν τὸν στρατὸν, Σισκίαν ἑλὼν ἐξ ἐφόδου κατέσκαψεν. ἐπελθὼν δὲ πάντα τὰ περὶ τὸν Σάον χωρία, καὶ λείαν πλείστην ἀπαγαγὼν, ἐπὶ τὸ Σίρμιον ἤλαυνεν, ἀμαχητὶ καὶ ταύτην αἱρήσειν οἰόμενος. διαμαρτὼν δὲ τῆς ἐγχειρήσεως, (ἀπεκρούσθη γὰρ ὑπό τε τοῦ πλήθους τῶν οἰκητόρων, καὶ τῶν ἐπιτεταγμένων τὴν πόλιν φυλάττειν στρατιωτῶν) ἐπὶ τὴν Μούρσαν ἐχώρει ἅμα τῇ δυνάμει πάσῃ. τῶν δὲ κατὰ τὴν πόλιν ἀποκλεισάντων αὐτῷ τὰς πύλας, καὶ εἰς τὰς ἐπάλξεις ἀναβάντων, ἠπόρει περὶ ὅ τι πράξειεν ὁ Μαγνέντιος, οὔτε μηχανὰς ἔχων, οὔτε ἄλλως πλησιάσαι τῷ τείχει δυνάμενος· κατηκοντίζετο γὰρ βέλεσί τε καὶ λίθοις ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων μαχομένων. ἐπεὶ δὲ καὶ Κωνσταντίῳ τὰ περὶ τῆς πολιορκίας ἠγγέλθη, μετὰ πάσης ἐξαναστὰς τῆς δυνάμεως παρεγένετο, βοηθήσων τῇ πόλει κινδυνευούσῃ, παραμείψας Κίβαλιν, καὶ τὴν ἅπασαν ὅσην ὁ Δράος παραρρεῖ ποταμός.

Μούρσῃ δὲ πλησιάσας ὁ Μαγνέντιος, πῦρ προσῆγε ταῖς πύλαις, ὡς ἂν τοῦ καλύπτοντος τὰ ξύλα σιδήρου δαπανηθέντος, εἴξαντα τῷ πυρὶ, τὴν εἰς πόλιν

εἴσοδον

εἴσοδον ἀναπετάσαιεν τῷ στρατῷ. τοῦτο μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἔργον οὐκ ἤχθη, τῶν ἐπὶ τοῦ τείχους ὕδασι πολλοῖς καταςβεννύντων τὸ πῦρ. τὸν δὲ Κωνστάντιον προσαγαγόντα τῇ Μύρσῃ πυθόμενος, ἕτερόν τι μηχανᾶται· τοιόνδε στάδιον ἦν τι πρὸ τῆς πόλεως, τῶν ἀφορισθέντων ἄνωθεν τῇ τῶν ὁπλομάχων ἁμίλλῃ, πανταχόθεν ὕλαις ἀμφηρεφές. τούτῳ Κελτῶν φάλαγγας τέσσαρας ἐναπέκρυψεν, ἐγκελευσάμενος, ἐπειδὰν ἐφισταμένου Κωνσταντίου μέλλοι [τοῖς] πρὸ τῆς πόλεως συνάπτεσθαι μάχη, τοῖς ἐναντίοις ἐπελθεῖν ἀδοκήτοις, ὥστε αὐτοὺς ἐν μέσῳ ληφθέντας, πανωλεθρίᾳ διαφθαρῆναι. τούτου δὲ τοῖς ἐφεστῶσι τῷ τείχει γνωσθέντος, εὐθὺς ὁ Κωνστάντιος Σκολιδόαν καὶ Μανάδον τοὺς ταξιάρχους ἐξέπεμπεν. οἱ δέ, τοὺς ὑπ' αὐτοῖς τεταγμένους ὁπλίτας τε καὶ τοξότας ἀριστίνδην ἑλόμενοι, τὰς θύρας τοῦ σταδίου πάσας ἀπέκλεισαν. ἀπολαβόντες δὲ τοὺς ὑπερκειμένους τούτου βαθμούς, πανταχόθεν τε τοὺς ἐν τῷ σταδίῳ κυκλώσαντες, κατετόξευσαν. ἐπεὶ δέ τινες αὐτῶν ἐπιθέντες τὰ σάκη ταῖς κεφαλαῖς, ἐπεχείρησαν τοῦ σταδίου διαρρῆξαι τὰς θύρας, ὁμοῦ συμπεσόντες, καὶ τούτους βέλεσί τε βάλλοντες, καὶ *θείνοντες ξίφεσι διέμειναν, ἄχρις ὅτε διέφθειραν ἅπαντας. Τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς Μαγνεντίου διαπεσούσης ἐπιβουλῆς, καὶ τῆς ἐνέδρας εἰς τοὐναντίον αὐτῷ περιστάσης, εἰς ταὐτὸν ἀμφότερα ἀγόμενα τὰ στρατεύματα, συνέπεσεν ἀλλήλοις ἐν τῷ πρὸ τῆς Μύρσης πεδίῳ. μάχης τε γενομένης οἵα σχεδὸν οὔπω πρότερον ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ φαίνεται γεγονυῖα, πίπτουσι μὲν ἐξ ἑκατέρου πλεῖστοι. Κωνστάντιος δέ, θεασάμενος ὡς ἐμφυλίου τῆς μάχης οὔσης, οὐδὲ τὰ τῆς νίκης ἐκβήσεται κατὰ νοῦν αὐτῷ, τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων τοσοῦτον ἐλαττουμένων καὶ τοῖς πανταχόθεν ἐπικειμένοις βαρβάροις μετὰ τοσαύτην φθορὰν ἀντέχειν οὐ δυναμένων· εἰς ἔννοιαν ἦλθε τοῦ σπονδαῖς τισι καὶ συμβάσει καταλῦσαι τὸν πόλεμον. ταῦτα δὲ αὐτοῦ, τῶν στρατοπέδων ἔτι συμπεπλεγμένων ἀλλήλοις, λογιζομένου, πρὸς μείζονα λύσσαν ἐπαρθέντες οἱ Μαγνεντίῳ συναγωνιζόμενοι, οὐδὲ νυκτὸς μαχομένοις αὐτοῖς ἐπελθούσης ἐπαύσαντο· ἐπέμειναν τε αὐτοί γε οἱ στρατηγοὶ στρατιωτῶν ἔργα πληροῦντες, καὶ τοῖς καθ' ἕκαστον στρατιώταις ἐπικεῖσθαι τοῖς ἐναντίοις ἐγκελευόμενοι. καὶ τῶν Κωνσταντίου δὲ στρατηγῶν εἰς ἀνάμνησιν τῆς

aditum in vrbem, igni patefactum, aperiret. Verum hoc ei non successit, quum ii qui consistebant in moenibus, ignem magna vi aquæ restinguerent. At vbi Constantium propius a Mursa iam abesse comperisset, aliud quiddã huiusmodi molitur. Erat ante vrbem † stadium quoddam, adtributum superiore memoria eorũ certamini, qui se armati exercerent; ab omni parte siluis opacũ. In eo quum quatuor Celtarum cohortes abdidisset, iussit, vt postea quam adductis a Constantio copiis, ante opidũ pugna consereretur; hostes inopinatos adorirentur: ita vt intercepti, ad internecionem vsque delerentur. Ea re ab iis cognita, qui stabant in opidi muris: statim Constantius Scolidoam & Manadum tribunos ablegauit. Hi selectissimis quibusque tam grauis armaturæ militibus, quam sagittariis, ex toto militum numero, qui sub illorum erat imperio, secum sumtis, omnes stadii portas obsederũt. Quumque stadii gradus superiores occupassent, & vndique milites, qui erant in stadio, cinxissent; sagittis eos conficiebant. Illorum vero nonnullis, sublatis in capita scutis, stadii portas perfringere conatis; impetu pariter in eos facto, tela coniicere, gladiisque ferire non desinebant, donec vniuersos interemissent. Hoc modo quum irrita cecidisset Magnentii fraus, & insidiæ diuersum ab opinione ipsius euentum habuissent; congressi exercitus, in planicie, quæ ante Mursam est, manus conseruere. Quumque prœlium eiusmodi committeretur, quale nullum fere prius hoc bello pugnatum fuisse videtur; vtrimque plurimi ceciderunt. Constantius autem, conspicatus se, quod ciuile bellum hoc esset, ex animi voto ne victoria quidem potiturum, tantopere deminutis Romanis exercitibus, qui post talem ac tantam stragem, vrgentibus vndique barbaris non amplius resistere possent: cogitare de bello certis fœderibus & conuentionibus sopiẽdo cepit. Quæ dum ille suo cum animo volueret; exercitibus necdum a se inuicem diremtis: maiorem ad furorem elati Magnentianarum partiũ milites, ne quidẽ vbi nox pugnantes oppressisset, finẽ dimicandi faciebant; sed ipsi etiã duces in obeundis militum muneribus, & singulorum animis excitandis perseuerabant, vt hostibus incumberẽt. Itidem Cõstantii duces virtutem

[† circũ redidit Sigon.]

pristinam, Romanumque decus ad animũ sibi reuocabant. Alta iam nox erat, & nihilo se minus inuicem feriebant hastis, gladiis, armis ceteris, quæ semet offerrent, & ad manum essent. Nec iam vel ipsæ tenebræ, vel aliud quid earum rerum, quæ res laxamentum quasi quoddã belli efficere consueuerunt, inhibere poterat exercitus, quo minus in se mutuis desæuirent cædibus, & in maxima felicitatis parte ponerẽt, si omnes funditus vna perirent. Ipsi duces maximis hac pugna tam fortitudinis, quã virtutis facinoribus editis, quum alii cecidere; tum Arcadius, tribunus Abulcorum; & Menelaus, cui datum erat in equites ex Armenia sagittarios imperiũ. Fuerit autem pretium operæ, quæ de Menelao perhibẽtur, silentio minime præteriri. Memoriæ proditum est, hunc arcui tria simul aptantẽ eodem tempore tela, & vna dumtaxat vtentem eiaculatione, non in vnum ea corpus, sed tria defixisse: quo sagittandi modo quum vteretur, nec hostium exiguum numerũ telis eius confectum, & eosdem propemodum ab vno in fugam actos aiunt. Sed tamen & ipse cecidit, a Romulo, totius exercitus Magnentiani duce, interemtus; & cecidit etiam cum eo Romulus, quũ telo prius a Menelao petitus, ne plaga quidem accepta pugnare desiisset; donec interfecisset eum, qui telum in se contorserat.

Itaque quum Constantius hoc proelio superior euasisset, iamq; Magnentiani exercitus aperte terga darent: ingens strages & hominum, & equorum, & reliquorum iumentorum est edita. Magnentius, omni spe destitutus, veritusque, ne a reliquiis suorum Constantio dederetur: iis Pannoniæ locis relictis, in Italiam excurrere statuit; aliisque collectis inde copiis, aleam pugnę denuo tentare. Sed quod Romanos a Constantio stare cognouisset, vel odio sui, vel quod intellectum esset de proelii euentu; Alpes transscendendas decreuit, deque nationibus istic degentibus aliquid interim præsidii sibi cõparandum. Verum, quod inaudisset, Constantium maximis munerib. etiã vicinos Rheno barbaros, infestos ei reddidisse: tũ ad Gallicas nationes, opera quorumdam Constantio fauorem conciliantium ducum, præclusum esse aditum; quũ nec per occidẽtales Hispanos ad Mauros transiicere posset, q; istis etiã in locis cõfœderati Romanis populi beneuolẽtiam

ἀνδρείας καὶ τῆς Ῥωμαίων δόξης ἐπιμνησθέντων, νυκτός τε βαθείας οὔσης, ἔπαιον ἀλλήλους δόρασί τε καὶ ξίφεσι, καὶ παντὶ τῷ προστυχόντι καὶ εἰς χεῖρας ἰόντι· καὶ οὔτε τὸ σκότος, οὔτε ἕτερόν τι τῶν εἰωθότων ἀνακωχὴν πολέμου ποιεῖν, ἔπαυσε τὰ στρατόπεδα τοῦ φονᾶν κατ' ἀλλήλων, ἀλλ' ἐν εὐτυχήματι μεγίστῳ ποιεῖσθαι τὸ σὺν ἀλλήλοις ἅπαντας ὀρθίους ἀποθανεῖν. τῶν δὲ στρατηγῶν ἀνδρείας καὶ ἀρετῆς ἔργα κατὰ τὴν μάχην ἐπιδειξαμένων μέγιστα, πίπτουσιν ἄλλοι τε, καὶ Ἀρκάδιος ὁ τοῦ τάγματος τῶν Ἀβουλκῶν ἡγούμενος, καὶ Μενέλαος ὁ τῶν ἐξ Ἀρμενίας ἱπποτοξοτῶν ἀρχὴν πεπιστευμένος. Ἄξιον δὲ τὰ περὶ Μενελάου λεγόμενα μὴ παραδραμεῖν σιωπῇ. τοῦτον φασὶ τρία κατὰ ταὐτὸν ἐναρμόζοντα τῷ τόξῳ βέλη, καὶ χρώμενον ἀφέσει μιᾷ, μὴ καθ' ἑνὸς σώματος, ἀλλὰ τριῶν ἐμπηγνύναι τὰ βέλη. τούτῳ δὲ τῷ τρόπῳ τῆς τοξείας χρησάμενον, πλῆθος μὲν οὐκ ὀλίγον κατατοξεῦσαι τῶν πολεμίων, αἴτιόν τε ὡς εἰπεῖν γενέσθαι τῆς τῶν ἐναντίων φυγῆς. ἀλλ' ἔπεσε μὲν καὶ οὗτος, τοῦ πάσης ἐξηγουμένου τῆς Μαγνεντίου στρατιᾶς αὐτὸν ἀνελόντος. ἔπεσε δὲ ἅμα τούτῳ καὶ Ῥωμύλος, βέλει μὲν πρότερον παρὰ Μενελάου πεμφθέντι βληθείς, οὐδὲ μετὰ τὴν πληγὴν δὲ τοῦ πολεμεῖν ἀποστάς, ἕως ὅτε καὶ αὐτὸν τὸν βαλόντα ἀνεῖλεν. Ὑπερτέρου τοίνυν κατὰ τὴν μάχην τοῦ Κωνσταντίου γενομένου, καὶ τῶν Μαγνεντίου στρατευμάτων λαμπρῶς ἤδη φευγόντων, φόνος μὲν παμπληθὴς ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων καὶ τῶν ἄλλων ὑποζυγίων ἐγένετο· πάσαις δὲ ταῖς ἐλπίσιν ἀπογνοὺς ὁ Μαγνέντιος, δεδιὼς μήποτε παρὰ τῶν ἔτι λελειμμένων ἐκδοθείη τῷ Κωνσταντίῳ, διενοεῖτο, τοὺς περὶ Παιονίαν τόπους καταλιπὼν, ἐκδραμεῖν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν, κἀκεῖθεν συναγαγὼν δύναμιν ἑτέραν, ἀναμαχέσασθαι. ἐπεὶ δὲ τοὺς κατὰ τὴν Ῥώμην ἔγνω τὰ Κωνσταντίου φρονοῦντας, ἢ τῷ μίσει τῷ πρὸς αὐτὸν, ἢ [illegible] τὰ κατὰ τὴν μάχην γεγενημένα μαθεῖν· τὰς Ἄλπεις ὑπεραναβῆναι διέγνω, καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖσε βιοτευόντων ἐθνῶν ἀσφάλειάν τινα αὑτῷ προξενῆσαι. πυθόμενος δὲ ὡς καὶ τοὺς περὶ τὸν Ῥῆνον βαρβάρους χρημάτων πλήθει δεσμεύσας αὐτῷ πεποίηκεν ὁ Κωνστάντιος, καὶ τὰ τῶν Γαλατῶν ἔθνη διά τινων εὔνοιαν εἰσφερόντων αὐτῷ στρατηγῶν, ἄβατα πεποίηκεν αὐτῷ, μήτε δὲ διὰ τῶν ἑσπερίων Ἰβήρων εἰς Μαυρουσίους οἷός τε γενόμενος διαβῆναι, τῷ καὶ τοὺς ταύτῃ Ῥωμαίων συμμάχους εἰς εὔνοιαν

τοῦ Κων-

τὸν Κωνστάντιον ἐπιστρατεύσασθαι· πανταχόθεν ἀπορούμενος, θάνατον ἐθελούσιον σωτηρίας αἰσχρᾶς ἔμπροσθεν ἐποιήσατο· μᾶλλον δὲ οἰκείαις χερσὶν, ἢ ταῖς τῶν πολεμίων εἵλετο τὸν βίον ἀπολιπεῖν. Μαγνέντιος μὲν οὖν τοῦτον ἀνῃρέθη τὸν τρόπον, ἔτη βασιλεύσας τρία, καὶ μῆνας ἔπι πρὸς τούτοις ἕξ· γένος μὲν ἕλκων ἀπὸ βαρβάρων, μετοικήσας δὲ εἰς Λετοὺς ἔθνος Γαλατικὸν, παιδείας τε τῆς Λατίνων μεταλαχών· ἐν μὲν τοῖς πλεονεκτήμασι τῆς τύχης θρασὺς, δειλὸς δὲ ἐν ταῖς περιστάσεσι· τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ φύσει κακοήθειαν κρύψαι δεινὸς, καὶ τοῖς ἀγνοοῦσι τὸν αὐτοῦ τρόπον εὐήθης εἶναι καὶ χρηστὸς νομιζόμενος. Ταῦτα μὲν οὖν περὶ Μαγνεντίου προήχθην εἰπεῖν, ἐπειδή ποιν ἔδοξεν ἀγαθῶν αἴτιος γεγενῆσθαι κατὰ τὸν καιρὸν τῆς αὐτοῦ βασιλείας τοῖς πράγμασιν· ὥστε γνωσθῆναι περὶ αὐτοῦ τἀληθῆ, καὶ ὡς οὐδὲν ἐξ ἀγαθῆς αὐτῷ πεποίηται προαιρέσεως. Δεκέντιος δὲ, παρὰ Μαγνεντίου μεταπεμφθεὶς εἰς βοήθειαν, καὶ τῆς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ὁδοιπορίας ἐχόμενος, ἅμα τῷ πυθέσθαι τὰ τούτῳ συμβάντα, στρατιωτικοῖς τάγμασι καὶ ἴλαις περιπεσὼν, οὐδεμίαν τε ὁρῶν σωτηρίας ἐλπίδα, βρόχῳ περιστρέψας τὸν τράχηλον, ἀπηλλάγη. Ἐπὶ τούτοις τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς εἰς μόνον Κωνστάντιον περιστάσης, ἀλαζονεία μὲν αὐτῷ προσεγίνετο, τὴν τύχην ἐνεγκεῖν μετρίως οὐ δυνηθέντι. προσεπετίθετο δὲ καὶ τὰ περὶ τοὺς τοιούτους εἰωθότα συνίστασθαι τῶν συκοφαντῶν ἐργαστήρια, τοῖς δοκοῦσιν εὖ ἔχειν τύχης ἐπιβουλεύοντα. τῷ γὰρ καταβαλεῖν ἐκείνους τῆς εὐπραγίας, αὐτοὶ τὰς τούτων ἀξίας ἕξειν ἐλπίζοντες, [εἰκότως] εἰς τὰς κατ᾽ αὐτῶν ἐτρέποντο διαβολάς. οὗτοι κοινωνοὺς τῆς κακοηθείας εὐνούχους τῶν περὶ τὴν αὐλὴν τινὰς ποιησάμενοι, περιστάντες, πείθουσι τὸν Κωνστάντιον, ὡς Γάλλος, ὢν ἀνεψιὸς αὐτοῦ, τῆς τοῦ Καίσαρος ἠξιωμένος τιμῆς, οὐκ ἀρκούμενος ταύτῃ, πράττεται τὴν βασιλείαν ἑαυτῷ περιθεῖναι. καὶ ὅτι τοῦτο ἀληθὲς εὖ πείσαντες, εἰς τὴν κατὰ τοῦ Γάλλου σφαγὴν ἐπαίρουσι τὸν Κωνστάντιον. ἦσαν δὲ οἱ ταύτην πλέξαντες τὴν ἐπιβουλὴν Δυνάμιος καὶ Πικέντιος, εὐτελεῖς ἄνδρες, καὶ διὰ τῶν τοιούτων κακῶν ἐπὶ μεῖζον ἐλθεῖν τύχης σπουδάζοντες. ἐκοινώνει δὲ αὐτοῖς τῆς πράξεως καὶ Λαμπάδιος, ὁ τῆς αὐλῆς ὕπαρχος, ἀνὴρ δύνασθαι παρὰ τῷ βασιλεῖ πάντων ἀεὶ πλέον ἐπιθυμῶν. τοῦ τοίνυν Κωνσταντίου ταῖς τοιαύταις θεμένου διαβολαῖς, μετάπεμπτος μὲν ὁ Γάλλος ἐγίνετο, οὐ κατ᾽ αὐτοῦ σπουδαζόμενον

Constantii captassent: inops ab omni parte consilii, mortem voluntariam turpi saluti prætulit; manibusq; suis, quam hostium, vitã eripi sibi maluit. Ac Magnentius quidem hoc modo periit, quum tribus annis, & sex præterea mẽsibus imperasset. Originem generis a barbaris trahebat; quumq; commigrasset ad Letos, quæ Gallica natio est, litteras Latinas didicerat. Audax fortuna prospera, timidus aduersa. Occultãdę natura insitę malitię mirus artifex: qui mores & ingenium ipsius perspectũ non habentibus, simplex & bonus esse putaretur. Hæc de Magnẽtio propterea libuit adiicere, quod aliquibus visus fuerit imperii sui tempore reipublicæ bono fuisse: vt vera de eo cognoscantur, qui nihil instituto bono gessit. Decentius aũt, quum ad opem ferendam arcessitus esset a Magnentio, iamque in Italiam contendens intellexisset ea quæ Magnentio acciderant: in ordines quosdam, turmasq; militũ lapsus, vbi nullam salutis spem videret, obtorta laqueo ceruice, rebus humanis excessit. Secũdum hæc, quum vniuersa rerum summa soli Constantio cessisset, adrogantior esse cepit; quod eam fortunæ prosperitatẽ moderate ferre non posset. Sumebant etiã incrementum officinæ calumniarum, quæ circũ eiusmodi homines existere consueuerunt; & iis potissimum insidiantur, quorum fortunæ bene constitutę videntur. Quippe dũ illos felicitate sua deturbãdo, dignitates eorum se consequuturos sperabant: non abs re ad calumnias aduersus eos struendas se conuertebant. Atq; hi, quibusdam sibi sociis improbitatis adiunctis, qui erant eunuchi aulici; Constãtium adgressi, Gallum patruelẽ ipsius, dignitate Cæsaris ornatum, hac non contentum, de occupando imperio cogitare persuadent. Et eius quidem rei fide Constantio facta, tamquam verę, ad struẽdam Gallo necem illum impellunt. Qui has texuerant insidias, Dynamius & Picentius, homines erant condicionis humilis, & qui per huiusmodi scelera fortunam ad ampliorem peruenire nitebantur. Particeps aũt facinoris & Lampadius erat, præfectus prætorii; qui vir apud Imperatorem plus aliis omnibus auctoritatis & potentiæ semper habere cupiebat. Itaq; Constantio talibus calumniis aures præbente, Gallus arcessitur; ignarus eorum quæ in ipsum

euderentur. Eum aduenientẽ Constantius honore Cæsaris primũ exuit: deinde priuatam ad fortunam redactum carnificibus necãdum tradidit: non illo primo cõtra cognatum sanguinem admisso piaculo, sed pluribus aliis adiecto.

ἀγνοῶν· ἀφικόμενον δὲ αὐτὸν ὁ Κωνστάντιος πρῶτον μὲν τῆς τοῦ καίσαρος ἐκδύει τιμῆς· ἐπεὶ δὲ πεποίηκεν ἰδιώτην, τοῖς δημίοις ἐκδίδωσιν εἰς σφαγήν· οὐ τοῦτο πρῶτον κατὰ συγγενείας αἵματος [τὸ μύσος] ἐξαμαρτών, ἀλλ' ἑτέροις πλείοσι τοῦτο προσθείς.

ZOSIMI HISTORIARVM LIBER TERTIVS.

His in Gallum Cæsarem perpetratis, e Pannonia Constantius in Italiam transiit. Quum autem videret, omnes Romanis vbique subditas prouincias barbaricis incursionib. interceptas; *Francos*, & *Alamanos*, & *Saxones* iam quadraginta sitas ad Rhenum vrbes cepisse, prorsus easdem deuastasse, ciues & incolas infinitæ multitudinis, cum innumerabili spoliorum copia secum abduxisse; *Quados* cum Sarmatis magna licentia & securitate per Pannoniam, perque Mysiam superiorem grassari; *Persas* orienti molestos esse nõ desinere, licet antea quieuissent, veriti, ne Gallus Cæsar eos adoriretur: his igitur omnibus ad animum reuocatis, & quid faceret, ambigens: solum quidem se minime sufficere posse putabat, vt adflictis adeo rebus & laborantibus opem ferret: imperii vero consortem deligere non audebat, quum ob imperandi libidinem nimiam, tum quod omnes suspectos haberet, ac neminem prorsus sibi fidum fore duceret. Has ob res admodum erat inops consilii. Quũq; in maximo Romanum imperiũ periculo positum esset, Eusebia Constantii coniux, quæ summa pręstabat eruditione doctrinæ, supraque muliebrem sexum prudens erat, consilium ei suggerit: hortata, transalpinis vt populis *Iulianum* Cæsarem præficeret, germanum Galli fratrem, & eius Constantii nepotẽ ẽ filio, qui a Diocletiano Cæsar fuerat adpellatus. Et quoniam norat Eusebia, Constãtium Imperatorem cognatos omnes habere suspectos: maritum hoc quodam modo circumuenit. Iuuenis est, inquit, & simplicis ingenii, studiisque doctrinæ per omnem vitam vacauit; &, rerum omnium plane rudis ac imperitus, quouis alio nobis aptior erit. Nam sine

ΖΩΣΙΜΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

ΤΑΥΤΑ ἐπὶ Γάλλῳ τῷ καίσαρι πεπραχὼς ὁ Κωνστάντιος, αὐτὸς μὲν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐκ Παιονίας διέβη· θεώμενος δὲ τὰ πανταχοῦ Ῥωμαίοις ὑπήκοα βαρβαρικαῖς ἐφόδοις ἀπειλημμένα, καὶ Φράγκους μὲν καὶ Ἀλαμανοὺς καὶ Σάξονας, ἤδη τεσσαράκοντα πόλεις ἐπικειμένας τῷ Ῥήνῳ κατειληφότας, καὶ αὐτὰς μὲν ἀναστάτους πεποιηκότας, τοὺς δὲ τούτων οἰκήτορας, ἄπειρον ὄντας πλῆθος, ληισαμένους μετὰ πλούτου λαφύρων ἀναριθμήτου· Κουάδους δὲ καὶ Σαυρομάτας ἐπὶ πολλῆς ἀδείας Παιονίαν κατατρέχοντας, καὶ τὴν ἀνωτέρω Μυσίαν· Πέρσας δὲ τοῦ τὴν ἑῴαν παρενοχλεῖν οὐκ ἀφισταμένους, εἰ καὶ πρότερον *ἡσυχάζειν δέει τοῦ μὴ τὸν καίσαρα Γάλλον αὖθις ἐπελθεῖν· ταῦτα τοίνυν λαβὼν κατὰ νοῦν, καὶ ἀπορῶν ὅ τι πράξειε, μόνος μὲν ἀρκέσειν οὐκ ᾤετο δυνήσεσθαι πεποιηκόσιν οὕτω τοῖς πράγμασι βοηθήσειν· ἑλέσθαι δὲ κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς, οὐκ ἐθάρρει, διά τε φιλαρχίας ὑπερβολήν, καὶ τὸ πάντας ἔχειν ἐν ὑποψίᾳ, τοῦ μηδένα παντάπασιν εὐνοήσειν αὐτῷ· καὶ πολλὴ μὲν αὐτὸν ἐπὶ τούτοις εἶχεν ἀμηχανία· τῆς δὲ Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς ἐν μεγίστῳ κινδύνῳ κειμένης, Εὐσεβία ἡ Κωνσταντίου γαμετή, παιδείας τε εἰς ἄκρον ἥκουσα, καὶ φρονήσει τὴν γυναικείαν ὑπεραίρουσα φύσιν, εἰσηγεῖται γνώμην αὐτῷ, καταστῆσαι καίσαρα τοῖς ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἔθνεσιν Ἰουλιανὸν παραινέσασα, Γάλλου μὲν ἀδελφὸν ὁμοπάτριον ὄντα, παῖδα δὲ Κωνσταντίου παιδός, ὃς παρὰ Διοκλητιανοῦ καῖσαρ ἔτυχε γεγονώς. ἐπεὶ δὲ ᾔδει τὸν βασιλέα Κωνστάντιον ἡ Εὐσεβία πρὸς πᾶν ὕποπτον τὸ συγγενὲς διακείμενον, οὕτω τοιῷδε τὸν ἄνδρα παρήγαγε· νέος ἐστί, φησί, καὶ τὸ ἦθος ἁπλοῦς, καὶ λόγων ἀσκήσει τὸν ἅπαντα βίον ἐσχολακώς, καὶ πραγμάτων παντάπασιν ἄπειρος· ἀμείνων τε ἔσται πάντως ἑτέρου περὶ ἡμᾶς. ἢ γὰρ

τύχῃ

τύχῃ δεξιᾷ περὶ τὰ πράγματα χρώμενος, ἐπιγράψεται τῷ βασιλέα ποιήσει τὰ δεξιῶς ἐκβάντα, ἢ κατά τι πταίσας, τεθνήξεται· καὶ οὐδένα ἕξει τοῦ λοιποῦ Κωνστάντιος ὡς ἐκ γένους βασιλικοῦ πρὸς τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν κληθησόμενον. Τούτων τῶν λόγων ἀνασχόμενος ὁ Κωνστάντιος, ἐκ τῶν Ἀθηνῶν Ἰουλιανὸν μεταπέμπεται, τοῖς αὐτόθι φιλοσοφοῦσι συνόντα, καὶ ἐν παντὶ παιδεύσεως εἴδει, τοὺς ἑαυτοῦ καθηγεμόνας ὑπερβαλλόμενον. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐκ τῆς Ἑλλάδος μετάπεμπτος ἦλθεν, ἀναδείκνυσι μὲν αὐτὸν καίσαρα· κατεγγυᾷ δὲ τὴν ἀδελφὴν Ἑλένην αὐτῷ· καὶ τοῖς ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἔθνεσιν ἐκπέμπει. ἄπιστος δὲ ὢν φύσει, καὶ ὡς εὔνους αὐτῷ καὶ πιστὸς ἔσται μήπω τεθαῤῥηκώς, συνεκπέμπει Μάρκελλον αὐτῷ καὶ Σαλούστιον, αὐτοῖς, καὶ οὐ τῷ καίσαρι, τὴν αὐτόθι καταπιστεύσας διοίκησιν. Ταύτῃ τὰ κατὰ Ἰουλιανὸν διαθεὶς ὁ Κωνστάντιος, αὐτὸς μὲν ἐπὶ Παιονίαν καὶ Μυσίαν ἐχώρει· καὶ ταῦτα τὰ περὶ Κουάδους καὶ Σαυρομάτας οἰκονομήσας, ἐπὶ τῆς ἑώας ἐτρέπετο, τῶν Περσικῶν ἐφόδων εἰς μάχην αὐτὸν ἑλκουσῶν. Ἰουλιανοῦ δὲ τὰς Ἄλπεις ὑπερβάντος, τοῖς τεταγμένοις Γαλατικοῖς ἔθνεσιν ἐπιστάντος, καὶ τῶν βαρβάρων οὐδὲν ἧττον μετὰ πάσης ἀδείας ἐπεξιόντων· τοῖς αὐτοῖς λόγοις ἡ Εὐσεβία χρησαμένη, πείθει Κωνστάντιον ἐπιτρέψαι τὴν διοίκησιν αὐτῷ τῶν ἐκεῖσε πραγμάτων. Τὰ μὲν οὖν ἐντεῦθεν ἄχρι παντὸς τοῦ βίου Ἰουλιανῷ πραχθέντα, συγγραφεῦσι καὶ ποιηταῖς ἐν πολυστίχοις γέγραπται βίβλοις· εἰ καὶ μηδεὶς τῶν συγγεγραφότων τῆς ἀξίας τῶν ἔργων ἐφίκετο. πάρεστι δὲ τῷ βουλομένῳ συλλαβεῖν ἅπαντα, τοῖς λόγοις ἐντυγχάνοντι τοῖς αὐτοῦ, καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς· ἀφ᾽ ὧν ἔνεστι μάλιστα τὰ κατὰ πᾶσαν αὐτῷ πεπραγμένα τὴν οἰκουμένην περιλαβεῖν. ἐπεὶ δὲ προσήκει τὴν τάξιν ἡμᾶς μὴ διασπᾶσαι τῆς ἱστορίας, εἰρήσεται καὶ ἡμῖν συντόμως ἕκαστα κατὰ τοὺς οἰκείους καιρούς, καὶ μάλιστα ὅσα τοῖς ἄλλοις παραλελεῖφθαι δοκεῖ. Κωνστάντιος τοίνυν ἐπιτρέψας ἅπαντα τῷ καίσαρι πράττειν ὅσα συνοίσειν ἐδόκει τοῖς ὑπ᾽ αὐτὸν ἔθνεσιν, ἐπὶ τὴν ἑώαν ἐχώρει, τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον διαθήσων. Ἰουλιανὸς δὲ, τὰ μὲν ἐν Κελτοῖς στρατιωτικὰ διεφθαρμένα κατὰ τὸ πλέον εὑρών, τοὺς δὲ βαρβάρους ἀκώλυτον ἔχοντας τὴν τοῦ Ῥήνου διάβασιν, καὶ μέχρι σχεδὸν τῶν πρὸς θαλάττῃ πόλεων διήκοντας,

fortuna prospera, rebus gerendis, vtetur; faciet, vt Imperatori felices illi successus adscribantur: siue qua parte impegerit, morietur; nec vllum postea Constantius habebit, qui velut ex imperatoria familia natus, ad summam rerum administrationem vocabitur. Has voces quum admisisset Constãtius, Iulianum Athenis arcessit, cum philosophantibus ibi familiariter viuentem, & in omni genere doctrinæ magistros suos excellentem. Posteaquam in Italiam arcessitus aduenisset, Cæsarem Constantius declarat, & Helenam ei sororem in matrimonium tradit, & ad nationes transalpinas eum dimittit. Atque vt natura infidus erat, qui nullo modo sibi persuadere posset, Iulianum sibi fidelem ac beneuolum fore, cum eo Marcellum & Sallustium ablegat; illis ipsis, non Cæsari, tota istic administratione credita. Rebus ad Iulianum spectantibus in hunc modum dispositis, ipse Constantius in Pannoniam Mysiamque proficiscitur; & ibidem sedatis *Quadorum Sarmatarumque* motibus, versus orientem pergit, irruptionibus *Persicis* eum ad bellum pertrahentibus. Iulianus autem, quum superatis Alpibus, ad Gallicas nationes, adtributas sibi, peruenisset; ac nihilo barbari minus, omni cum licentia, grassarentur: Eusebia, rationibus iisdem vsa, Constantio persuadet, vt rerum in iis locis administrationem ei committeret. Enimuero quæ ab eo tempore per omnem deinceps vitam Iulianus gessit, ab historiarum auctoribus, & a poetis, prolixis descripta libris leguntur: tametsi nullus eorum, qui hæc memoriæ prodiderunt, ipsorum facinorum dignitatem adtigerit. Poterit etiam, qui volet, omnia comprehendere pellegendis ipsiusmet orationibus & epistolis; de quibus inprimis ab eo per vniuersum orbem terrarum gesta colligere licet. Sed quando par est, vt ordinem historiæ non interrumpamus: a nobis quoq; singula, ratione quadam compẽdiaria, suis temporibus exponẽtur; ea præsertim, quæ ab aliis omissa videntur. Quũ ergo Constantius omnia Cæsari permisisset agere, quæcumq; subiectis ei nationibus ex vsu futura putaret: in orientem contendit, bellum contra Persas gesturus. Iulianus autem, quum totã apud Celtas rem militarẽ maiori ex parte labefactatam & perditam reperisset, & barbaros liberum, arcente nemine, Rheni transmissum habentes, ac propemodum ad vrbes vsque mari proximas grassantes;

reliquiarum exercitus vires inspiciebat; &, animaduerso, eorum quidem locorum homines etiam ad barbarici nominis famam formidine percelli; sibi vero datos a Constantio milites, qui numero trecenti & sexaginta dumtaxat erant, nihil aliud scire, quemadmodum ipse alicubi dicit, quam vt votis rem gererent: quotquot sane poterat, ordinibus adscripsit, ac multos etiam volones inauctorauit. Armorum quoq; cura suscepta, vetera, quadam in vrbe condita, reperit; eaque conuenienti studio refecta, militantibus distribuit. Quum autem nuntiassent exploratores, propter vrbem Argentoratum, quæ ad Rheni ripam sita est, infinitam barbarorum multitudinem trásiecisse: simul atque rem cognouisset, cum copiis opere tumultuario collectis, progressus est; & conserta cum hoste pugna, tropæum longe amplissimum statuit, sexaginta milibus hominum in ipso prœlio deletis, & aliis totidem in Rhenum præcipitatis, atque in flumine exstinctis. Ideoque si quis istam victoriam, cum Alexandri aduersus Darium pugna conferre velit; hanc illa non inferiorem fuisse reperiet. Et quidem aliquid, post victoriam factum a Cæsare, silentio præteriri non conuenit. Habebat alam Cæsar sexcentorum equitum, plurimum bellicis rebus exercitatorum. Quod horũ tam robore, quam experientia niteretur; non exigua spei pars in eis posita periclitabatur. Quum autem ventum ad manus esset, omnes alacritatem suam pro viribus declarantes, in aduersos hostes ruebant: quibus quum Romanus exercitus longe superior euasisset, hi dumtaxat in fugam acti, tam fœde deserebant ordines, vt, quum eos ipse Cæsar cum paucis adequitans, & reuocaret, & vt in societatem victoriæ venirent, hortaretur; tamen ne sic quidem prœlii participes esse vellent. Itaque non immerito Cæsar indignatus, quod, quantum in ipsis fuisset, ciues suos barbaris prodidissent: legibus ille quidem constitutam pœnam eis non irrogauit, sed amictos veste muliebri, per castra duxit, in aliam prouinciam distrahendos; ratus militibus, qui viri essent, huiusmodi pœnam & supplicium morte grauius futurum. quod quidem & ipsi, & militibus commode cessit. Nam secundo contra Germanos bello,

τὴν τοῦ περιλελειμμένου στρατιωτικοῦ δύναμιν ἀνεσκόπει. συνιδὼν δὲ ὡς οἱ μὲν κατὰ τὴν χώραν, καὶ πρὸς τὴν ἀκοὴν τοῦ τῶν βαρβάρων ὀνόματος πτώσσουσιν· οἱ δὲ παρὰ Κωνσταντίου δοθέντες αὐτῷ, τριακόσιοι καὶ ἑξήκοντα τὸν ἀριθμὸν ὄντες, μόνον εὔχεσθαι (καθάπερ αὐτός που φησὶν) ᾔδεσαν, ὅσους μὲν οἷός τε γέγονε τοῖς τάγμασιν ἐγκατέλεξε, πολλοὺς δὲ καὶ ἐθελοντὰς ἐδέξατο. ποιησάμενος δὲ καὶ ὅπλων φροντίδα, παλαιὰ μὲν κατά τινα πόλιν εὑρὼν ἀποκείμενα, τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας ἀξιώσας, τοῖς στρατευομένοις διένειμεν· ἀγγειλάντων δὲ τῶν κατασκόπων ὡς περὶ πόλιν Ἀργεντόρατον, τὴν πρὸς τῇ τοῦ Ῥήνου κειμένην ὄχθῃ, πλῆθος ἄπειρον ἐπεραιώθη βαρβάρων, ἅμα τῷ γνῶναι, μετὰ τοῦ παρασκευασθέντος αὐτῷ στρατοπέδου προῄει. συμμίξας δὲ τοῖς πολεμίοις, πάσης ὑπερβολῆς ἐπέκεινα τὸ τρόπαιον ἔστησεν, ἓξ μὲν ἐν αὐτῇ τῇ μάχῃ μυριάδων ἀπολομένων, ἑτέρων δὲ τοσούτων ἀλλομένων κατὰ τοῦ Ῥήνου, καὶ διαφθαρέντων ἐν τῷ ῥεύματι. ὥστε εἴ τις ἐθέλοι τῇ πρὸς Δαρεῖον Ἀλεξάνδρου μάχῃ ταύτην παραβαλεῖν τὴν νίκην, οὐκ ἂν εὕροι ταύτην ἐκείνης ἐλάττονα. πραχθὲν δέ τι μετὰ τὴν νίκην τῷ καίσαρι, σιωπῇ παραδραμεῖν οὐ προσήκει. ἦν ἑξακοσίων ἱππέων ἴλη τῷ καίσαρι, σφόδρα τὰ πολέμια γεγυμνασμένων. τούτων τῇ ῥώμῃ καὶ τῇ πείρᾳ θαρρῶν, μέρος οὐ μικρὸν τῆς ἐλπίδος ἐν αὐτοῖς ἐσάλευεν. ἐπεὶ δὲ ἡ μάχη συνέστη, πάντες μὲν τὴν κατὰ δύναμιν ἐπιδεικνύμενοι προθυμίαν, τοῖς πολεμίοις ἐνέκειντο. ὑπερτέρου δὲ πολλῷ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ γενομένου στρατεύματος, οὗτοι μόνοι πρὸς φυγὴν τραπέντες, τὰς τάξεις ἀπέλιπον· ὥστε καὶ αὐτὸν τὸν καίσαρα σὺν ὀλίγοις ἐπελάσαντα, καλεῖν τε αὐτούς, καὶ κοινωνεῖν τῆς νίκης παρακελεύεσθαι· τοὺς δὲ μηδὲ οὕτω μεταλαβεῖν ἐθελῆσαι τῆς μάχης. εἰκότως τοίνυν ὁ καῖσαρ ἀχθόμενος ἐφ' οἷς [τε,] τό γε ἧκον εἰς αὐτούς, ἐκδεδώκασι τοῖς βαρβάροις τοὺς ὁμοφύλους, τὴν μὲν ἀπὸ τῶν νόμων ὡρισμένην τιμωρίαν αὐτοῖς οὐκ ἐπέθηκεν· ἀμφιέσας δὲ ἐσθῆτι γυναικείᾳ, διὰ τοῦ στρατοπέδου παρήγαγεν ἐπ' ἐξαγωγῇ· στρατιώταις ἀνδράσι χαλεπωτέραν θανάτου τὴν τοιαύτην τιμωρίαν καὶ ποινὴν ἡγησάμενος. καὶ ἀπέβη τοῦτο εἰς δέον αὐτῷ τε κἀκείνοις. ἐν γὰρ τῷ δευτέρῳ πρὸς Γερμανοὺς πολέμῳ,

τὴν

τὴν ἐπιτεθεῖσαν αὐτοῖς αἰσχύνην ἔχοντες κατὰ νοῦν, μόνοι σχεδὸν παρὰ πάντας τοὺς ἄλλους ἠρίστευσαν. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα διεπονήθη τῷ Καίσαρι, μετὰ πολλὴν στρατιωτῶν συναγείρας πληθὺν, ἐπὶ τὸν κατὰ τοῦ Γερμανικοῦ παντὸς παρεσκευάζετο πόλεμον. ἀντιπαραταξαμένων δὲ τῶν βαρβάρων πλήθει παμπόλλῳ, τὴν τούτων ἔφοδον οὐκ ἀναμείνας ὁ Καῖσαρ, αὐτὸς ἐπεραιοῦτο τὸν Ῥῆνον· ἄμεινον κρίνας, οὐκ ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν βαρβάρων γῇ πολεμητέα εἶναι· τούτῳ τὸ μὴ τὰς πόλεις βαρύνεσθαι καὶ αὖθις τῇ τῶν βαρβάρων ἐπιστασίᾳ. γενομένης δὲ μάχης ἰσχυροτάτης, καὶ πλήθους ἀπείρου βαρβάρων ἐν ταύτῃ πεσόντος, ἄχρι τῶν Ἑρκυνίων δρυμῶν τοὺς φεύγοντας ὁ Καῖσαρ ἐπιδιώξας, πολύν τε ἐργασάμενος φόνον, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ τῶν βαρβάρων ἡγουμένου Βαδομάριον ζωγρίαν ἑλὼν, ἀπήγαγε τὸν στρατὸν ἐν τῇ οἰκείᾳ, παιωνίζοντα ἐπὶ τῇ νίκῃ, ὑμνοῦντά τε τὰ τοῦ Καίσαρος στρατηγήματα. τὸν μὲν δὴ Βαδομάριον Ἰουλιανὸς ἐξέπεμπε Κωνσταντίῳ, τῇ τούτου τύχῃ τὴν νίκην ἀνατιθείς. οἱ δὲ βάρβαροι, πρὸς ἔσχατον ἐληλακότες κινδύνου, καὶ περὶ παίδων ἤδη καὶ γυναικῶν δεδιότες, μήποτε καὶ μέχρι τῶν τόπων ἐκείνων ἐν οἷς ἦσαν, ἐπεξελθὼν ὁ Καῖσαρ, ἄπαν αὐτῶν τὸ γένος ἄρδην ἀναλώσεται, στέλλουσι πρέσβεις περὶ φιλίας διαλεξομένους, καὶ περὶ τοῦ Ῥωμαίοις μηδεπώποτε πολεμήσειν. ὁ δὲ Καῖσαρ, οὐκ ἄλλως ἔφη περὶ φιλίας αὐτοῖς ἐς λόγους ἰέναι, πρὶν τοὺς αἰχμαλώτους ἅπαντας, ὅσους ἐκ τῶν ἁλουσῶν πόλεων ἔτυχον ἐν τοῖς πρὸ τούτου χρόνοις ἀπαγαγόντες, ἀπολάβοι. τῶν δὲ καὶ τοῦτο ποιεῖν ὁμολογησάντων, καὶ πάντας ὅσοι περίεισιν ἔτι διδόναι, πραγματευόμενος ὁ Καῖσαρ τὸ μηδένα τῶν αἰχμαλώτων μείναντα παρὰ τοῖς βαρβάροις λαθεῖν, τοιόνδε τι μηχανᾶται. τοὺς ἀφ' ἑκάστης πόλεώς τε καὶ κώμης διαφυγόντας μεταπεμψάμενος, ἀπῄτει λέγειν ὀνομαστὶ τίνας ἀπὸ τῆς ἑκάστου πόλεως ἢ κώμης, ἀπήγαγον αἰχμαλώτους οἱ βάρβαροι. ἑκάστου δὲ τοὺς κατὰ συγγένειαν ἢ γειτνίασιν ἢ φιλίαν, ἢ ἄλλην τινὰ συντυχίαν, ἐγνωσμένους ἐξονομάσαντος, ἐκέλευε τοῖς βασιλικοῖς ὑπογραφεῦσιν ἅπαντας ἀπογράφεσθαι. τούτου δὲ γενομένου, καὶ τῶν πρέσβεων ἀγνοούντων τὸ βούλευμα, διαβὰς τὸν Ῥῆνον, ἐπέτρεπε τοῖς πρέσβεσι μετὰ τῶν αἰχμαλώτων ἐπανελθεῖν. τῶν δὲ μετ' οὐ πολὺ τὸ προσταχθὲν πληρωσάντων,

suis in animis eius ignominiæ, qua fuissent adfecti, memoria retinentes, soli propemodum præ ceteros omnes, rem præclarissime fortissimeq; gesserunt. Hoc defunctus labore Cæsar, per otiū collectis militū copiis, ad inferendum vniuersę Germanorum nationi bellū se parabat. cui quū numerosas opponerēt acies barbari, Cęsar, eorū impressione nō exspectata, Rhenum ipse transmisit: præstare ratus, vt non Romano, sed barbarico bellū in solo gereretur: quo ipso fieret, vt etiā rursus vrbes aduētu barbarorū non grauarentur. Acerrimo prœlio cōmisso, quū barbarorum innumerabilis in eo multitudo cecidisset: Cæsar fugientes ad saltus Hercynios vsq; persequut⁹, ingenti hostium edita cæde, filioque ducis barbarorum Vadomario capto, ouantem ob has victorias exercitum, & imperatoria Cæsaris facinora celebrantem, ad sua reduxit. Ac Vadomarium quidem Iulianus Constantio misit, eius fortunæ victoriam acceptam ferens. Barbari vero, extremum in discrimen adducti, iamque de liberis & vxoribus suis solliciti, ne forte Cæsar ad illa loca progressus, quibus in locis ipsi degebant, totam gentem funditus exterminaret: legatos de pace colloquuturos, qua constituta, nullum aduersus Romanos vmquam bellum gesturi essent, mittunt. Cæsar haud aliter se cum eis de pace dixit acturum, quam si captiuos omnes, quotquot ex occupatis opidis superioribus annis abduxerant, recuperasset. Illis hoc quoque se facturos policitis, & omnes reddituros, qui adhuc superstites essent: Cæsar, vt efficeret, ne quisquam captiuorum, se ignorante, apud barbaros maneret, huiusmodi quiddam molitur. Arcessitis ad se omnibus, qui singulis ex opidis atque vicis fuga euaserant, ab eis exigebat, vt nominatim dicerent, quosnam ex vrbibus & vicis vniuscuiusque ipsorum barbari captiuos abduxissent. Quum quisque vel ex coniunctione sanguinis, vel ex vicinia, vel amicitia, vel alio quodam casu sibi cognitos nominatim edixisset: iussit, vt omnes a notariis imperatoriis describerentur: quo facto, legatis hoc consiliū ignorātibus, Rhenum ipse transmisit, & cum captiuis vt reuerterentur, imperauit. Illi quum nō multo post, quod imperatum fuerat, cōplessent

omnesque se captiuos habere, dixissent: sublimi quodam in solio consedit Cæsar; & constitutis post id tribunal notariis, a barbaris, vti conuenerat, adesse captiuos iussit. Illis singillatim ingrediuntibus, & nomina sua significantibus; notarii, qui propter Cæsarem stabãt, ex libellis suis eorum nomina quærebant; & collatis inter se tum iis quos antea consignauerant, tum Cæsari repræsentatis; ac deprehẽso, longe plures esse, qui suis a municipibus & vicanis nominatim indicati fuerant: accedentes a tergo, de hoc ipso Cæsarem certiorem reddebant. Cæsare vero barbarorum legatis bellum comminato, qui captiuos omnes non reddidissent; eorumque nomina, qui quolibet ex opido vicoq; deessent, suggerentibus notariis, proloquuto: rati barbari, diuino quodam nutu vel abditissima, & ignota quæque, Cæsari significari; omnes, quoscumque viuos reperissent, tradituros se policiti, patrium eo nomine iusiurandum præstiterunt. Quod vbi factum fuisset, tantaque captiuorum multitudo reddita, quantam erat verisimile de quadraginta per vim captis vrbibus fuisse coactã: Cæsar, quid ageret, ambigebat; qui & opida funditus deleta cerneret, & relictã non exiguo tempore terrã prorsus incultam, & restitutos a barbaris egentes annonæ non exiguæ; quæ vicinis ab vrbibus suppeditari propterea non poterat, quod & ipsæ barbarorum grassationis expertes non fuissent, & annonæ satis magnam copiam non haberent. Itaque quum ignoraret, quo pacto præsenti rerum statui consuleret: huiusmodi quiddã machinatur. Ad extremos Germaniç limites, vbi Gallicæ cuiusdã nationis sedes sunt, Rhenus in Atlanticum mare semet exonerat. Ab eo litore nongentis insula Britannica stadiis distat. Itaque collectis lignis ex iis siluis, quç siluæ flumini adiacent, octingentas naues lembis maiores struxit. His in Britanniã missis, frumentum adferri curat, eiusque fluuialibus nauigiis aduerso Rheno subuehendi rationem inuenit. Quo sæpius iterato, quod nauigatio breuis esset, abunde præbuit iis, quos opidis suis restituerat, vnde partim victitarent, partim sementem facerent, partim ad messem vsque commeatum haberent. Atq; has res gessit, quum prope necdum vigesimum & quintum ætatis annum adtigisset.

φησάντων τε πάντας ἔχειν τοὺς αἰχμαλώτους, ἐπὶ βήματος ὑψηλοῦ καθίσας ὁ Καῖσαρ, στήσας τε τοῦ βήματος ὄπισθεν τοὺς ὑπογραφέας, παρὰ μὲν τῶν βαρβάρων τὸ συγκείμενον παραγενέσθαι τοὺς αἰχμαλώτους ἐκέλευσε, τῶν δὲ καθ' ἕνα παριόντων, καὶ τὰς ἑαυτῶν λεγόντων προσηγορίας, οἱ τῷ Καίσαρι παρεστῶτες ὑπογραφεῖς, ἐκ τῶν ὄντων παρ' αὐτοῖς γραμματείων ἀνεζήτουν τὰ τούτων ὀνόματα· καὶ παραβαλόντες οὕς τε πρότερον ἀπεσημειώσαντο, καὶ τοὺς φανέντας τῷ Καίσαρι· καὶ πολλῷ πλείους τοὺς παρὰ τῶν οἰκείων πολιτῶν καὶ κωμητῶν ὀνομασθέντας εὑρόντες, ὄπισθεν παρεστῶτες, ἐμήνυον τοῦτο τῷ Καίσαρι. τοῦ δὲ τοῖς τῶν βαρβάρων πρέσβεσιν ἀπειλήσαντος πόλεμον, ὡς οὐ πάντας ἀποδοῦσι τοὺς αἰχμαλώτους· εἶτα καὶ λείποντας ἐξ ἑκάστης πόλεώς τε καὶ κώμης ὑποβαλλόντων τῶν ὑπογραφέων ἐξονομάσαντος· οἰηθέντες οἱ βάρβαροι θείᾳ τινὶ ῥοπῇ καὶ τὰ σφόδρα κεκρυμμένα καὶ ἄδηλα δηλοῦσθαι τῷ Καίσαρι, πάντας ὅσους ἂν εὕρωσι ζῶντας, παραδώσειν ὁμολογήσαντες, τοὺς πατρίους ὅρκους ἐπὶ τούτῳ δεδώκασιν. Οὗ δὴ γινομένου, καὶ πλήθους αἰχμαλώτων ἀποδοθέντος ὅσον εἰκὸς ἦν ἐκ τεσσαράκοντα πόλεων κατὰ κράτος ἁλουσῶν συλλέγεσθαι, ἠπόρει περὶ τοῦ πρακτέον ὁ Καῖσαρ, τὰς πόλεις ἄρδην ἀπολλυμένας ὁρῶν, τὴν δὲ γῆν χρόνον οὐκ ὀλίγον μείνασαν ἀγεώργητον, τροφῆς τε οὐκ ὀλίγης δεομένους, τοὺς ἐκ τῶν βαρβάρων ἀποδοθέντας, ἥτις οὐδὲ ἀπὸ τῶν πλησίον πόλεων εὔπορος ἦν, διὰ τὸ μηδὲ ταύτας ἀπειράτους γινομένας τῆς τῶν βαρβάρων ἐφόδου, τροφῆς ἀρκούσης οὐκ εὐπορεῖν. οὐκ ἔχων δὲ ὅ τι χρήσεται τοῖς παροῦσι, τοιόνδε τι μηχανᾶται. τοῦ Ῥήνου πρὸς ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς Γερμανίας, (ὅπερ ἐστὶν ἔθνος Γαλατικὸν) εἰς τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος ἐκδιδόντος, οὗ τῆς ἠιόνος ἡ Βρετανικὴ νῆσος ἐνακοσίοις σταδίοις διέστηκεν, ἐκ τῶν περὶ τὸν ποταμὸν ὑλῶν ξύλα συναγαγών, ὀκτακόσια κατεσκεύασε πλοῖα, μείζονα λέμβων. ταῦτά τε εἰς τὴν Βρετανίαν ἐκπέμψας, κομίζεσθαι σῖτον ἐποίει· καὶ τοῦτον τοῖς ποταμίοις πλοίοις ἀνάγεσθαι διὰ τοῦ Ῥήνου παρασκευάζων, τοῦτό τε ποιῶν συνεχέστερον, διὰ τὸ βραχὺν εἶναι τὸν πλοῦν, ἤρκεσε τοῖς ἀποδοθεῖσι ταῖς οἰκείαις πόλεσιν, εἰς τὸ καὶ τροφῇ χρήσασθαι, καὶ σπεῖραι τὴν γῆν, καὶ ἄχρις ἀμητοῦ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν. Ταῦτα δὲ ἔπραξεν οὔπω σχεδὸν εἰς πέμπτον καὶ εἰκοστὸν τῆς ἡλικίας ἐνιαυτὸν προελθών.

Ἐχόντων

Ἐχόντων δὲ τῶν στρατιωτῶν πρὸς αὐτὸν εὐμενῶς διά τε τὴν τοῦ βίου λιτότητα, καὶ τὸ περὶ τοὺς πολέμους ἀνδρεῖον, καὶ περὶ χρηματισμοὺς ἐγκρατές, καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, ἐν αἷς πάντας ὡς εἰπεῖν τοὺς καθ' αὐτὸν ἀνθρώπους ὑπερεβάλλετο· φθόνῳ βληθεὶς ὁ Κωνστάντιος ἐπὶ τοῖς Ἰουλιανοῦ κατορθώμασιν, οἰηθεὶς δὲ τὴν Σαλουστίου, τῶν δεδομένων αὐτῷ συμβούλων ἑνὸς, ἀγχίνοιαν αἰτίαν αὐτῷ τῆς τοσαύτης εἶναι περὶ τὰ πολέμια καὶ τὴν ἄλλην διοίκησιν δόξης, μεταπέμπεται τοῦτον, ὡς ἤδη τοῖς κατὰ τὴν ἑῴαν αὐτὸν ἐπιστήσων. ἑτοίμως δὲ τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦτον ἀφέντος, (ἐγνώκει γὰρ ἐν ἅπασι Κωνσταντίῳ πειθήνιος εἶναι) τὰ μὲν ἐπιτεταγμένα πάντα τῷ καίσαρι καθ' ἑκάστην (ὡς εἰπεῖν) ἐλάμβανεν οὐκ ὀλίγην ἐπίδοσιν, τῶν στρατιωτῶν αὐξανομένων πλήθει καὶ πολεμικαῖς ἐμπειρίαις, τῶν πόλεων ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀπολαύσει τῶν ἀπὸ ταύτης οὐσῶν ἀγαθῶν. Πάντων δὲ (ὡς εἰπεῖν) τῶν αὐτόθι βαρβάρων ἀπογνόντων ἐλπίδι πάσῃ, καὶ ὅσοι οὐδέπω τοὺς ἔτι περιλελειμμένους ἀπολεῖσθαι παμπωλεθρίᾳ προσεδόκησαν αὐτῶν, Σάξονες, οἱ πάντων δὴ καρτερώτατοι τῶν ἐκεῖσε νεμομένων βαρβάρων, θυμῷ καὶ ῥώμῃ καὶ καρτερίᾳ τῇ περὶ τὰς μάχας, εἶναι νομίζοντες, Κουάδους, μοῖραν σφῶν ὄντας, εἰς τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων κατεχομένην ἐκπέμπουσι γῆν. οἱ δὲ, ὑπὸ Φράγκων ὁμόρων αὐτοῖς ὄντων κωλυόμενοι διαβῆναι, δέει τοῦ μὴ τῷ καίσαρι δοῦναι δικαίαν αἰτίαν τῆς κατ' αὐτῶν αὖθις ἐφόδου, πλοῖα ναυπηγησάμενοι, καὶ διὰ τοῦ Ῥήνου τὴν ὑπὸ Φράγκων ἐχομένην παραβαλλόμενοι γῆν, ἐπὶ τὴν ὑπήκοον Ῥωμαίοις *ὡρμήθησαν· καὶ τῇ Βαταβίᾳ προσσχόντες, ἣν δίχα σχιζόμενος ὁ Ῥῆνος νῆσον ποιεῖ, πάσης ποταμίας μείζονα νήσου, τὸ Σαλίων ἔθνος, Φράγκων ἀπόμοιραν, ἐκ τῆς οἰκείας χώρας ὑπὸ Σαξόνων εἰς ταύτην τὴν νῆσον ἀπελαθέντας, ἐξέβαλλον. αὕτη δὲ ἡ νῆσος, οὖσα πρότερον πᾶσα Ῥωμαίων, τότε ὑπὸ Σαλίων κατείχετο. τοῦτο μαθὼν ὁ καῖσαρ, *ἀντεπῄει μὲν τοῖς Κουάδοις· παρεγγυᾷ δὲ τῷ στρατῷ, τούτοις μὲν κατὰ τὸ *καρτερὸν διαμάχεσθαι, Σαλίων δὲ μηδένα κτείνειν, ἢ κωλύειν ἐπὶ τὰ Ῥωμαίων ὅρια διαβαίνειν, οἷα μὴ ὡς πολεμίους ἐφισταμένους τῇ χώρᾳ, ἀνάγκῃ δὲ τῇ παρὰ Κουάδων ἐλαυνομένους. Ταύτης αἰσθόμενοι τῆς καίσαρος φιλανθρωπίας οἱ Σάλιοι, οἱ μὲν ἀπὸ

Quumque milites animis in eum beneuolis essent, propter frugalitatem in victu, & virilem in bellis animum, & captandis lucris continentiam, & propter virtutes deniq; ceteras, quibus omnes, prope dixerim, sui sæculi homines superabat: inuidia Constantius, ob res præclare gestas a Iuliano, tactus; ratusque, sagacitatem Sallustii, qui vnus ex adtributis ei consiliariis erat, tantam illi bellicis in rebus, & administratione reliqua, gloriam conciliare; hunc ipsum arcessit, velut orientalibus præficiendum. Dimisit hominem non inuite Iulianus, quod omnibus in rebus obsequi Constantio decreuisset: nihiloque minus omnia Cæsari commissa cottidie, prope dixerim, non exiguum quoddam incrementum sumebant, dum numero milites, & vsu rerum bellicarum augescerent; opidaque pace pariter, ac bonis e pace prouenientibus, fruerentur. Omnes iam propemodum in iis locis barbari spem omnem abiecerant, tantumque non ad internecionem perituras existimabant suorum reliquias; quum *Saxones*, omnium eas regiones incolentium barbarorum, & animis, & corporum viribus, & laborum in prœliis tolerantia, fortissimi habiti; *Quados*, nationis suæ partem, in solum ab Romanis occupatum emittũt. At finitimis *Francis* eos transitu prohibentibus, qui metuerent, ne iustam Cæsari caussam præberent, se rursus inuadendi: nauibus constructis, Rheno prætervecti parentem Francorum imperio regionem, in Romani iuris solum contenderunt: & adpulsis ad Batauiã nauibus, quam diuisus Rhenus insulam efficit, quavis insula fluminea maiorem, *Saliorum* nationem, Francorum a parte profectam, & vi Saxonum in hanc insulam suis e sedibus reiectam, expulerunt. Hæc insula prius Romanis in vniuersum parẽs, a Saliis hoc tempore possidebatur. Cæsar, ea re cognita, Quados ille quidem vicissim adgrediebatur: sed iusso prius exercitu cum Quadis acriter dimicare, Saliorum neminẽ occidere, nec prohibere, quo minus in Romanorum fines illi transirent; quod non vt hostes Romanam regionem peterent, sed per vim & coactionem a Quadis pellerentur. Hac animaduersa Cæsaris humanitate Salii, partim ex

insula cum rege suo Romanum in solum transiiciebant, partim ad limites inita fuga se conferebant: omnes Cæsari supplices facti, sponte sua se, cum rebus suis, eius fidei permittebãt. Cæsar, non iam ad bellum gerendum promtos & audentes amplius barbaros videns, sed clamdestinis incursionibus & latrociniis intentos, haud leuibus inde malis ac detrimẽtis regionẽ adficere: quid ageret dubius, hanc artem barbarorum prudenti strategemate vicissim vltus est. Erat quidã, vasto supra ceteros omnes corpore: cui corporis magnitudini virilis animus respondebat. Huic natione barbaro, ceterisq; cum barbaris latrociniis adsueto, visum est, relictis sedibus patriis, ad subiectos Romanis Celtas migrare. Quũq; Treuiris ad aliquod tempus hæreret, quæ vrbs transalpinarum gentium maxima est: ac transrhenanos barbaros videret vrbes in aduersa Rheni ripa sitas incursionib. vexare, omniumque fortunas nullo prohibente rapere; quod sane tũ temporis accidit, quum necdum Iulianus Cæsaris potestatẽ nanctus esset: de tuendis quidem opidis cogitabat; sed, quod eiusmodi quid ipse moliri non auderet, cui nulla lex, vt id faceret, permisisset; initio solus in densissimas siluas abditus, barbarorum impressiones opperiebatur; eosq; noctu adgressus, vbi temulentia & somno iam consopiti iacebant, capita quotquot poterat, barbaris abscindebat; & in vrbem adlata, ciuibus ostendebat. Id institutum continuans, metum & cunctationem barbaris non exiguam iniiciebat: ignorantibus quidem illis id, quod fieret; sed ipsum tamen detrimentum ex eo deprehendentibus, quod in singulos prope dies eorum copiæ deminuerentur. Quum autem & alii latrones cum eo se coniunxissent, & singillatim collecti, quãdam ad multitudinem excreuissent: tum vero Charietto (nam hoc nomen erat ei, qui primus insidias hasce contra barbaros excogitauerat) adito Cæsare, rem ei, non multis antea cognitam, aperit. Cæsar, cui facile non esset, cum exercitu nocturnas & clamdestinas barbarorũ incursiones coercere; (nã exiguo numero, multisq; locis dispersi, latrocinabantur: & vbi dies illuxisset, neminem omnino videre erat, quod in saltus agris vicinos semet abderent, ex iis victitãtes quæ hoc latrocinio adquirerent) quum ad animum reuocasset, quã difficulter hostes domiturus esset;

τῆς νήσου μετὰ τοῦ σφῶν βασιλέως εἰς τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους ἐπεραιοῦντο γῆν· οἱ δὲ συμφυγόντες εἰς τὰ ὄρη κατήεσαν, ἱκέται τοῦ καίσαρος ἅπαντες καθιστάμενοι, καὶ ἐθελοντὶ τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐκδιδόντες. ὁ δέ, πρὸς μὲν πόλεμον οὐδένα θαρροῦντας ἔτι τοὺς βαρβάρους ὁρῶν, ἐφόδοις δὲ λαθραίαις καὶ λῃστείαις προσέχοντας, οὐ μικρὰ τὰ οὐδὲ τὰ τυχόντα ἐκ τούτου τὴν χώραν ἐργαζομένους κακά· καὶ ἀπορῶν ὅ τι πράξειεν, ἔμφρονι στρατηγήματι ταύτην μετῆλθε τῶν βαρβάρων τὴν τέχνην. ἀνήρ τις ἦν, μέγεθος σώματος ὑπὲρ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἔχων, καὶ τὴν ἀνδρείαν ἀνάλογον τῷ σώματι. τούτῳ βαρβάρῳ τὸ γένος ὄντι, καὶ λῃστεύειν σὺν αὐτοῖς εἰωθότι, παρέστη τὰ οἰκεῖα ἤθη καταλιπόντι, πρὸς τοὺς ὑπὸ Ῥωμαίους Κελτοὺς μεταστῆναι. διατρίβων οὖν ἀπὸ χρόνου τινὸς ἐν Τριβέροις, (ἔστι δὲ αὕτη πόλις μεγίστη τῶν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἐθνῶν) ἐπεὶ τοὺς ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον βαρβάρους ἑώρα τὰς τῇδε κατατρέχοντας πόλεις, καὶ τὰ πάντων ἀκωλύτως λῃζομένους, ὅτε τὴν τοῦ καίσαρος οὔπω Ἰουλιανὸς εἶχεν ἀρχήν, ἀμύνειν μὲν διενοεῖτο ταῖς πόλεσιν· οὐκ ἔχων δὲ παρρησίαν, οἷα νόμου μηδενὸς αὐτῷ τοῦτο ποιεῖν ἐπιτρέψαντος, τὴν μὲν ἀρχὴν μόνος εἰς τὰ δασύτατα κρυπτόμενος τῶν ὑλῶν, ἐκαραδόκει τὰς τῶν βαρβάρων ἐφόδους· καὶ νυκτὸς ἐπιὼν ἤδη παρειμένοις μέθῃ καὶ ὕπνῳ, κεφαλὰς ὅσων οἷός τε ἦν βαρβάρων ἀπέτεμνε, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει φέρων, ἐδείκνυ. συνεχῶς δὲ τοῦτο ποιῶν, ὄκνον οὐκ ὀλίγον ἐποίησε τοῖς βαρβάροις, ἀγνοοῦσι μὲν τὸ γινόμενον, τῷ δὲ καθ' ἑκάστην (ὡς εἰπεῖν) ἐλαττοῦσθαι, τοῦ κακοῦ συναισθανομένοις. ἐπεὶ δὲ καὶ ἄλλοι συνεμίγησαν τούτῳ λῃσταί, καὶ καθ' ἕνα συνιόντες, πλῆθος γεγόνασι, τότε δὴ τῷ καίσαρι προσελθὼν ὁ Χαριέττων, (τοῦτο γὰρ ὄνομα τῷ ταύτην εὑρόντι πρώτῳ κατὰ τῶν βαρβάρων ἐπιβουλὴν) ἀναφαίνει τὸ πρότερον οὔπω πολλοῖς ἐγνωσμένον. ὁ δὲ καῖσαρ, ἐπεὶ μὴ ῥᾴδιον ἦν αὐτῷ διὰ τοῦ στρατοπέδου ταῖς ἐν νυκτὶ τῶν βαρβάρων λαθραίαις ἐφόδοις ἐπεξιέναι, (κατ' ὀλίγους γάρ, καὶ ἐν πολλοῖς ἑαυτοὺς διασπείραντες, ἐλῄστευον· ἡμέρας δὲ γενομένης, οὐδένα θεάσασθαι παντάπασιν ἦν· ἐν γὰρ τοῖς περὶ τοὺς ἀγροὺς δρυμοῖς ἀπεκρύπτοντο, σιτούμενοι τὰ ἐκ τῆς λῃστείας αὐτοῖς προσγινόμενα) τὸ δυσχείρωτον τῶν πολεμίων λαβὼν κατὰ νοῦν, εἰς

ἀνάγκην

εἰς ἀνάγκην κατέστη τὸ μὴ στρατοπέδῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ λῃστικῷ συστήματι τοὺς λῃστὰς μετελθεῖν. ἀποδεξάμενος οὖν τὸν Χαριέττωνα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, συνάψας τε αὐτοῖς τῶν Σαλίων πολλούς, νυκτὸς μὲν αὐτοὺς λῃστεύουσι τοῖς Κουάδοις, οἷα μεμελετηκόσι λῃστείαις, ἔπεμπεν· ἡμέρας δ᾽ ὅσης, ἐν τοῖς ὑπαίθροις ἔταττε τὰ στρατόπεδα, καὶ πάντας, ὅσοι τὸ λῃστικὸν οἷοί τε ἐγίνοντο διαφυγεῖν, ἔκτεινε. τοῦτό τε ποιῶν διετέλεσεν, ἕως ὅτε καταστάντες εἰς ἐσχάτην στενοχωρίαν οἱ Κουάδοι, καὶ ἐκ πολλῶν ὀλίγοι γενόμενοι, προσεχώρησαν, ἅμα τῷ σφῶν ἡγουμένῳ, τῷ Καίσαρι, πλῆθός τε αἰχμαλώτων ἤδη συλλαβόντι κατὰ τὰς προτέρας ἐφόδους, καὶ τὸν τοῦ βασιλέως παῖδα, παρὰ Χαριέττωνος εἰλημμένον. ἐπεὶ δὲ ἱκετηρίας αὐτοὺς ἐλεεινῶς προσφερομένους, ὁμήρους ἀπῄτει τῶν ἐπισήμων τινάς, καὶ τούτοις ἅμα τὸν τοῦ βασιλέως υἱόν, εἰς θρῆνον οἰκτρότατον καταστὰς ὁ τῶν βαρβάρων ἡγούμενος, ὤμνυε δακρύων, ὡς ἀπόλοιτο μετὰ τῶν ἄλλων αὐτῷ καὶ ὁ υἱός. τότε τοίνυν ἐλεήσας ὁ Καῖσαρ δάκρυα πατρός, τόν τε παῖδα αὐτῷ δείκνυσιν ἐν εὐπαθείᾳ τρεφόμενον· καὶ φήσας ἔχειν ἐν ὁμήρου τάξει, καὶ σὺν αὐτῷ τῶν εὖ γεγονότων ἄλλους ὁμήρους λαβών, ἐφιλοτιμήσατο τὴν εἰρήνην, ἐφ᾽ ᾧ μηδέποτε κατὰ Ῥωμαίων χεῖρας ἆραι. Ταῦτα οὕτω διαθεὶς ὁ Καῖσαρ, Σαλίους τε καὶ Κουάδων μοίρας, καὶ τῶν ἐν τῇ Βαταυίᾳ νήσῳ τινάς, τάγμασιν ἐγκατέλεξεν, ἃ καὶ νῦν ἐφ᾽ ἡμῶν ἔτι δοκεῖ περισώζεσθαι. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, Κωνστάντιος ὁ βασιλεὺς ἦν κατὰ τὴν ἑῴαν τὰ Περσῶν ἔχων ἐν φροντίδι μόνα, καὶ τοῖς ἐκεῖσε πολέμοις ἐγκαρτερῶν. τά τε γὰρ ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἔθνη καλῶς εἶχεν αὐτῷ, τῇ τοῦ Καίσαρος κυβερνώμενα προνοίᾳ, καὶ Ἰταλία πᾶσα καὶ Ἰλλυριοὶ κίνδυνον εἶχον οὐδένα, τῶν ὑπὲρ τὸν Ἴστρον βαρβάρων, δέει τοῦ μὴ διὰ Γαλατίας τὸν Καίσαρα διαβάντα τὸν Ἴστρον, αὐτοῖς ἐπελθεῖν, σωφρονούντων. Κωνσταντίου τοίνυν ἐν τούτοις ὄντος, οἱ Πέρσαι, Σαπώρην ἔχοντες βασιλέα, τὰ περὶ τὴν μέσην ἐληΐζοντο τῶν ποταμῶν, καὶ τὰ περὶ τὴν Νίσιβιν ἅπαντα καταστρεψάμενοι, καὶ αὐτὴν ἤδη πάσῃ δυνάμει τὴν πόλιν ἐπολιόρκουν. τοῦ δὲ στρατηγοῦ Λουκιλλιανοῦ πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀρκέσαντος, καὶ νῦν μὲν τοῖς ἀπὸ τῆς τύχης ὀρθῶς χρησαμένου, νῦν δὲ καὶ στρατηγήμασιν, ἡ μὲν πόλις τὰ περιστάντα διέφυγεν, εἰς ἔσχατον ἐλθοῦσα κινδύνου. τὸ δὲ ὅπως, περιττὸν ἡγησάμην

ad eã redactus est necessitatem, vt nõ exercitu tantum, sed etiam latronum globo quodam latrones persequendos statueret. Quamobrem Charïettone cum suis recepto, & iisdem e Saliorum numero compluribus adiunctis: hos noctu, velut exercitos latrociniis, in latrocinantes Quados emittebat: interdiu dispositas sub dio militum stationes habebat, & omnes, qui latronum manus euadere potuerant, trucidabat. Id facere nõ desinebat, donec Quadi maximas ad angustias redacti, deque multis pauci facti, cum duce suo Cęsari se dederent: qui & magnam superioribus impressionibus captiuorum multitudinem adeptus fuerat, & inter alios, ipsum quoque regis filium, a Charïettone captum, habebat. Quum miserabilem in modum supplices factos, obsides dare iuberet, homines quosdam nobiles, & in his ipsum regis filium: dux barbarorum, lamentatione maxime miserabili sublata, cum lacrumis deierabat inter alios, & filium sibi periisse. Quamobrem paternas miseratus lacrumas Cæsar, filium ei commonstrat, qui delicate alebatur: simulque professus, eum se obsidis habere loco, deq; numero nobilium aliis quoque præter hunc obsidibus acceptis, pacẽ ipsis ea largitus est lege, ne contra Romanos vmquam arma caperent. His rebus ita constitutis, & Salios Cæsar, & Quadorum partem, & quosdam incolentes insulam †Batauniam, legionibus adscripsit: quorum ordines nostro quoq; tempore superstites esse videntur. Per eadem tempora Constantius Imperator in oriente de solis rebus Persicis sollicitus, eorum locorum bellis intentus erat. Nam & bene trãsalpinarum constitutæ res erant gentium, quæ prouidentia Cæsaris administrarentur; & Italia tota, cũ Illyriis, extra omne posita erat periculum, propterea quod trans Istrum habitantes barbari præ metu, ne per Galliam profectus Cæsar, Istrum transiiceret, & ipsos adoriretur; intra modestiæ fines se cõtinebant. Quum igitur in his occupatus esset Constantius, *Persæ*, qui Saporem habebant regẽ, Mesopotamiã infestis grassationibus vexabant. & vastatis omnibus ad Nisibim sitis, vrbem ipsam totis viribus obsidebant. Sed quũ dux Lucillianus obsidioni sustinẽdæ idoneus, partim oblatis forte fortuna occasionib⁹, partim strategematis recte fuisset vsus: vrbs imminẽtibus malis est erepta, licet extremum in discrimen adducta fuisset. Id aũt quo modo factũ sit, a me cõmemorari, superuacaneum

† Bataviam

duxi: quum ipse Cæsar omnia, tum temporis gesta, peculiari scripto quodam exposuerit. Ea vero si quis in manus sumserit, huius viri summam in dicendo vim perspiciet. Ceterum vbi iam in tranquillo res orientis positæ viderentur, & præclara facta Cęsaris omnib. essent in ore: graui quadam inuidia correptus est Constantius. Ideoq; propter rerum omnium prosperos apud Celtas & Hispanos successus, quosdā animi morsus sentiens, occasiones captabat: quibus occasionib. paullatim, & animaduertēte nemine, Cæsaris vires imminuere posset, & hoc modo dignitatem ei suā adimere. Quapropter ad eum mittit, & ad se legiones duas Celticorū militum ablegari mandat; quasi eorum auxiliis ipse indigeret. Huic mādato quū statim Iulianus satisfecisset, partim quod institutum ipsius ignoraret, partim ne quam occasionem ei succensendi præberet: nihilo minus omnem curam ac diligentiam rebus Celticis adhibebat, in dies augescentibus militum copiis, & habitantibus ad extremos limites barbaris perterrefactis, deq; bello inferendo ne per somnium quidem cogitātibus. Constantius autem & alios militum ordines a Cæsare sibi mitti postulabat: & impetrato, quod petierat, non multo post alias quatuor alas ad se trāsmitti iubebat. Statim militib. significat Cęsar, ad profectionem se compararent. Hærente vero Iuliano Parisii, quod opidulum est Germaniæ, quū milites ad iter instructi, propter eius loci prętorium multam in noctem cenarent, nihil de iis consiliis omnino cogitantes, quæ aduersus Cæsarem inirētur: tribuni quidam, qui reapse verum comperissent id, quod iam olim in eū cuderetur, libellos quosdā ab incertis ꝓfectos auctoribus, inter milites clāculum hinc inde reiiciunt; iisq; futurum significant, vt Cæsar, qui strategematis suis efficeret, vt propemodū omnes ipsi tropæa de barbaris statuerēt, & qui nihil a priuato milite, quoties dimicādum esset, differret, extremum in periculum cōiiciatur, Imperatore paullatim copias eius suffurante: nisi omnes, concursu facto, militum profectionem impedirent. Hos ita sparsos libellos vbi militum plerique legissent, & de re tota, quæ tractaretur, ad multitudinem retulissent; vniuersos ad iram concitarūt. Quūq; non sine magno tumultu de loco surrexissent, ipsosq; calices manib. adhuc tenerēt,

διεξελθεῖν, αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος ἐν ἰδίᾳ συγγραφῇ πάντα ἀφηγησαμένου τὰ τότε πραχθέντα· ἅπερ ἔστιν εἰς χεῖρας λαβόντα, τὴν ἐν λόγοις ἄκραν τοῦ ἀνδρὸς συνιδεῖν ἀρετήν. Δοκούντων δὲ εἶναι τῶν κατὰ τὴν ἑῴαν ἐν ἡσυχίᾳ, καὶ τῶν τοῦ Καίσαρος κατορθωμάτων [ἐν] τοῖς ἁπάντων στόμασιν ὄντων, δεινῶς ὁ Κωνστάντιος συνεστάλη τῷ φθόνῳ. τῇ δὲ τῶν ἐν Κελτοῖς τε καὶ Ἴβηρσι πραγμάτων εὐημερίᾳ δακνόμενος, ἐμηχανᾶτο προφάσεις, δι' ὧν ἂν δυνηθείη κατὰ βραχὺ καὶ ἀνεπαισθήτως τὰς τοῦ Καίσαρος ἐλαττῶσαι δυνάμεις, οὕτω τε τῆς ἀξίας αὐτὸν παραλῦσαι. πέμπει τοίνυν ὡς αὐτὸν, τάγματα δύο τῶν ἐν Κελτοῖς στρατιωτῶν ἐκπεμφθῆναι κελεύων, ὡς δὴ τῆς ἀπὸ τούτων δεόμενος βοηθείας. Ἰουλιανοῦ δὲ, ἀγνοίᾳ τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως, καὶ ἅμα διὰ τὸ μὴ πρόφασιν ὀργῆς αὐτῷ δοῦναι, τὸ ἐπίταγμα παραχρῆμα πληρώσαντος, τὰ μὲν ἐν Κελτοῖς ἠξιοῦτο πάσης ἐπιμελείας, τοῦ στρατιωτικοῦ κατὰ τὸ συνεχὲς αὐξουμένου, καὶ τῶν περιοικούντων ταῖς ἐσχατιαῖς βαρβάρων καταπεπληχότων, καὶ πόλεμον μηδὲ ὄναρ ἐνθυμουμένων. Κωνστάντιος δὲ καὶ ἕτερα τάγματα στρατιωτικὰ πεμφθῆναί οἱ παρὰ τοῦ Καίσαρος ᾔτει. καὶ τυχὼν τῆς αἰτήσεως, ἄλλας μετ' οὐ πολὺ τέσσαρας ἴλας ὡς αὐτὸν ἐκέλευεν ἐκπεμφθῆναι. καὶ παραχρῆμα παρασκευάζεσθαι πρὸς ἐκδημίαν ὁ Καῖσαρ τοῖς στρατιώταις ἐσήμαινεν. Ἰουλιανοῦ δὲ ἐν τῷ Παρισίῳ (Γερμανίας δὲ αὕτη πολίχνη) διατρίβοντος, ὡς δὴ πρὸς ἐκδημίαν εὐτρεπεῖς ὄντες οἱ στρατιῶται, νυκτὸς ἄχρι βαθείας ἐδείπνουν περὶ τὰ αὐτόθι βασίλεια, τῶν βουλευομένων κατὰ τοῦ Καίσαρος οὐδὲν ἐνλογιζόμενοι. τῶν δὲ ταξιαρχῶν τινὲς, τὸ πάλαι κατ' αὐτοῦ μηχανώμενον, ἐπὶ τῶν πραγμάτων εὑρόντες ἀληθές· καὶ ἀνώνυμα γραμμάτια τῶν στρατιωτῶν ἐν μέσῳ κατὰ τὸ λεληθὸς διαρρίψαντες, ἐδήλουν διὰ τούτων ὡς ὁ Καῖσαρ, ὁ δοὺς ἅπασιν (ὡς εἰπεῖν) τὸ κατὰ βαρβάρων τρόπαια στῆσαι διὰ τῶν οἰκείων στρατηγημάτων, καὶ μηδέν τι τῶν καθ' ἕκαστον ἐν τῷ μάχεσθαι διαλλάττων, εἰς ἔσχατον ἥξει κινδύνου, κατὰ βραχὺ τοῦ βασιλέως τὴν αὐτοῦ δύναμιν ὑποκλέπτοντος, εἰ μὴ συνδραμόντες ἅπαντες ὁμοῦ τὴν τῶν στρατιωτῶν κωλύσαιεν ἐκδημίαν. Ταῦτα τὰ γραμμάτια διεσπαρμένα τινὲς τῶν στρατιωτῶν ἀναγνόντες, καὶ εἰς τὸ πλῆθος τὸ μελετώμενον ἐνεγκόντες, ἐξηρέθισαν ἅπαντας εἰς ὀργήν. καὶ ἀναστάντες ἐκ τοῦ τόπου σὺν θορύβῳ πολλῷ, τῶν κυλίκων ἐν ταῖς χερσὶν ἔτι κειμένων,

ὥρμησαν

ὁρμῇ ἐπὶ τὰ βασίλεια· διαρρήξαντές τε τὰς θύρας σὺν οὐδενὶ κόσμῳ, ἐξάγουσι δημοσίᾳ τὸν καίσαρα· καὶ ἐπί τινος ἀσπίδος μετέωρον ἄραντες, ἀνεῖπόν τε σεβαστὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἐπέθεσαν σὺν βίᾳ τὸ διάδημα τῇ κεφαλῇ. Ὁ δὲ, δυσανασχετῶν μὲν ἐπὶ τῷ γεγονότι, τὸ δὲ ἀνακαλέσασθαι τὸ πραχθὲν οὐδεμίαν οἰηθεὶς ἔχειν ἀσφάλειαν, Κωνσταντίου μήτε ὅρκοις ἐμμένοντος μήτε συνθήκαις, ἢ ἄλλην τινὰ τῶν ἐν ἀνθρώποις πίστιν φυλάττοντος, ὅμως ἐπειρᾶτο τῆς αὐτοῦ γνώμης· καὶ πρέσβεις ἐκπέμψας, παρὰ τὴν αὐτοῦ προαίρεσίν τε καὶ γνώμην ἔφη προβῆναι τὰ τῆς ἀναρρήσεως. οἷς εἰ παρέχοι γνώμην, ἕτοιμος ἔφασκεν εἶναι τὴν τοῦ καίσαρος ἔχειν ἀξίαν, ἀποθέμενος τὸ διάδημα. Κωνστάντιος δὲ εἰς τοσοῦτον ὀργῆς τε καὶ ἀλαζονείας ἐξήχθη, ὥστε πρὸς τοὺς πρέσβεις εἰπεῖν, ὡς προσήκει Ἰουλιανὸν τοῦ ζῆν ἀντεχόμενον, ἀποθέσθαι πρὸς τῇ βασιλείᾳ καὶ τὸ τοῦ καίσαρος σχῆμα· καταστάντα δὲ ἰδιώτην, ἑαυτὸν τῇ προαιρέσει τοῦ βασιλέως ἐκδοῦναι. μηδὲν γὰρ πείσεσθαί τι δεινὸν, μηδὲ ἄξιον ὧν ἐτόλμησε. Ταῦτα ἀκηκοὼς Ἰουλιανὸς παρὰ τῶν πρέσβεων, εἰς τὸ ἐμφανὲς ἔδειξεν ἣν εἶχε περὶ τὸ θεῖον προαίρεσιν, ἄντικρυς εἰς ἐπήκοον πάντων εἰπὼν, ὡς τοῖς θεοῖς ἄμεινον, ἢ τοῖς Κωνσταντίου λόγοις ἑαυτόν τε καὶ τὸν ἑαυτοῦ βίον ἐκδοῦναι. Ἐντεῦθεν ἅπασι φανερὰ γέγονεν ἡ πρὸς Ἰουλιανὸν Κωνσταντίου δυσμένεια. καὶ Κωνστάντιος μὲν πρὸς ἐμφύλιον παρεσκευάζετο πόλεμον· Ἰουλιανῷ δὲ, δυσχεραίνειν ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, ἐπῄει, ὡς, εἰ μέλλοι τῷ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ δεδωκότι τοῦ καίσαρος, πολεμεῖν, ἀχαρίστου παρὰ τοῖς πολλοῖς ἀποίσεται δόξαν. Ὄντι δὲ περὶ ταῦτα, καὶ πᾶσαν γνώμην ἀνακυκλοῦντι, σφόδρα τε ὀκνηρῶς ἔχοντι πρὸς ἐμφύλιον πόλεμον, ἔδειξε δι' ἐνυπνίου τὸ θεῖον αὐτῷ τὸ ἐσόμενον. ἐν Βιέννῃ γὰρ διατρίβοντι κατ' ὄναρ ὁ ἥλιος ἐδόκει δεικνύναι τοὺς ἀστέρας αὐτῷ, λέγειν τε ταῦτα τὰ ἔπη

Ζεὺς ὅταν εἰς πλατὺ τέρμα πέλῃ κλυτοῦ ὑδροχόοιο,
Παρθενικῆς δὲ Κρόνος μοίρῃ βαίνῃ ἐπὶ πέντε
Εἰκοστῇ, βασιλεὺς Κωνστάντιος Ἀσίδος αἴης,
Τέρμα φίλου βιότου στυγερὸν καὶ ἐπώδυνον ἕξει.

Τούτῳ τῷ ἐνυπνίῳ θαρρήσας, εἴχετο μὲν, κατὰ τὸ σύνηθες αὐτῷ, τῆς τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐπιμελείας. ἐπεὶ δὲ ἦν ἔτι χειμὼν, τὰ μὲν ὅσα περὶ τοὺς βαρβάρους, τῆς δεούσης ἠξίου προνοίας· ὥστε, εἰ δεήσει καὶ τῶν ἄλλων αὐτὸν ἀντιλαβέσθαι πραγμάτων, ἐν ἀσφαλείᾳ πάσῃ τὰ ἐν Κελτοῖς πράγματα μένειν. παρεσκευάζετο δὲ Κωνσταντίου κατὰ τὴν ἑῴαν ὄντος,

ad prætorium contenderunt: perruptisque nullo ordine foribus, Cæsarem in publicum deducunt; & sublimem in scutum quoddam elatum, Imperatorem augustum adpellant, & vi diadema capiti eius imponunt. Cæsar, ægre quidem, quod accidisset, ferens; reuocari tamen, quod actũ fuerat, tuto non posse ratus; quando Constantius nec sacramentis vllis, nec pactis conuentis staret, aut vllam aliam fidei religionem, inter homines sacram, seruaret; nihilominus animum eius tentandum putabat. Ideoque missis legatis, præter voluntatem, & sententiam animi sui, se declaratum Imperatorem aiebat. Ac, si quidem ita Constantio videretur, paratum se dicebat esse, vt diademate posito, Cæsaris dignitatem retineret. Sed Constantius tantam ad iracundiam & adrogantiam prouectus est, vt legatis diceret: par esse, Iulianum, si vitam sibi caram duceret, vna cum imperio, Cæsaris etiam habitum ponere; priuatæque vitę restitutum, Imperatoris se volũtati permittere. Nec enim vel graue quidquam perpessurum, vel iis dignum, quę tentare fuisset ausus. Quum hæc Iulianus ex legatis audisset, palam animi sui de numine sententiam ostendit; aperte proloquutus, audientibus vniuersis: potius se diis, quam Constantii verbis, seque vitamque suam permissurum. Hinc iam omnibus infestus Cõstãtii erga Iulianum animus paruit. Et Constantius quidem ad ciuile bellum se comparabat. Iuliani vero mentẽ, propter ea quæ acciderant, hoc potissimum cruciabat; quod bellum cum eo gesturus, qui Cæsaris ei potestatem tribuerat, apud multos opinionem hominis ingrati de se concitaturus esset. Dum hæc secũ expẽdit, & animum hinc inde torquet, ac vehementer in suscipiendo ciuili bello cunctatur: numen ei per somnium, quid futurum esset, ostẽdit. Nam dum Viennæ commoratur, sol in somniis sidera monstrare visus est, & hosce versus pronuntiare:

Parte Iouem feret extrema profusor vi vndæ,
Parsq. a Saturno fuerit vigesima quinta
Virginis vt iam tacta; Asiæ Constantius omnis
Vitam morte graui mox finiet Induperator.

Hoc somnio fretus, publica, pro more suo, negotia diligẽter procurat. Et quoniã adhuc hiems erat, reb. ad barbaros pertinẽtibus ita prospicit, vti par erat: adeo quidẽ, vt si res ei suscipiẽdę essent aliæ, prorsus in tuto Celticæ manerent. Simul, hęrente per orientẽ adhuc Cõstantio,

conatum vt eius anteuerteret, sese parabat. Adulta iam æstate, compositis barbarorum trãs Rhenum rebus, quũ partim eos bello coegisset modeste se gerere; partim experientia præteritorum persuasisset, vt pacẽ, quam bellum, amplecti mallent: velut ad profectionem longinquam, omnem exercitum instruit. Quumque ciuiles & militares duces opidis atq; limitibus præfecisset, versus Alpes cum copiis pergit. Ad Rhætos vbi venisset, vnde fluuius Ister ortus, Noricos, & vniuersam Pannoniam permeat, itidẽq; Dacas, & Thraciæ Mysos, & Scythas, atq; ita semet in pontum Euxinum exonerat: constructis nauigiis fluuialibus, ipse cum tribus milibus Istro secundo deuectus, viginti milia Sirmiũ itinere terrestri petere iussit. Et quia remigium continuum, cum secundo fluminis impetu, coniungebatur; iis etiam ventis adiuuantibus, quos Etesias, velut anniuersarios, vocant: vndecimo die Sirmium adpulit. Quũq; nuntiatum fuisset, Imperatorem adesse: propemodũ omnes arbitrabantur esse Cõstantium, qui venisset. Sed vbi Iulianum excepissent, præ admiratione cuncti stupebãt: & instar portenti habebant id, quod euenisset. Nõ multo post, quum & exercitus ille, qui ex Celtis subsequebatur, præsto esset: ad Senatum populi Romani, & Italicos exercitus, litteras dedit; quib. in litteris perscriptum erat, præsidiis munitas vrbes tenerent, quando iam ipse nanctus esset imperium. Et quia Taurus ac Florentius, eius anni consules, qui a Constantio stabant, simul atque cognouissent, Iulianum Alpes transgressum, in Pannoniam peruenisse, fuga semet ex vrbe subduxerãt: Consules fugitiuos, in perscribendis publicis instrumentis, eos adpellari iussit. Omnes autem vrbes, quas cursim iam transierat, blande demulcebat; vniuersis spem de se bonam præbens. Scripsit & Atheniẽsibus, & Lacedæmoniis, & Corinthiis: itineris sui caussas ostendens. Sirmii quum esset, ex omni prope Græcia legati ad eum missi aderant; quibus vbi respõdisset, quæ par erat; eaq; fuisset largitus, quę iusta viderentur: cum Celticis, & aliis præterea copiis, quas de præsidiariis cohortibus Sirmii, Pannoniorum, Mysorumque collegit, vlterius castra mouit. Vbi Naisum adtigisset, ibidem cum haruspicibus, quid agendum esset, dispiciebat. Significantibus extis, vt istic aliquamdiu subsisteret, parebat: obseruãs simul indicatum somnio tempus. quod vbi cum

τὴν αὐτοῦ προκαταλαβεῖν ἐπιχείρησιν. ἀκμάζοντος δὲ ἤδη τοῦ θέρους, διαθεὶς τὰ περὶ τοὺς ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον βαρβάρους, καὶ τοὺς μὲν πολέμῳ σωφρονεῖν ἀναγκάσας, τοὺς δὲ τῇ πείρᾳ τῶν προλαβόντων, εἰρήνην ἀγαπᾶν μᾶλλον ἢ πόλεμον πείσας, ὡς ἐς μακρὰν ἀποδημίαν διέταττε τὸ στρατόπεδον. καταστήσας δὲ ταῖς πόλεσι καὶ ταῖς ἐσχατιαῖς πολιτικούς τε καὶ στρατιωτικοὺς ἡγεμόνας, ἅμα τῇ δυνάμει ᾔει εἰς τὰς Ἄλπεις. ἐλθὼν δὲ εἰς Ῥαιτούς, (ὅθεν ὁ Ἴστρος ἀρχόμενος, Νωρικούς τε καὶ Παιονίαν πᾶσαν παραμείβει), καὶ προσέτι γε Δάκας, καὶ τοὺς ἐν Θρᾴκῃ Μυσοὺς καὶ Σκύθας, οὕτω τε εἰς τὸν Εὔξεινον ἐξίησι πόντον) πλοῖα ποτάμια κατασκευάσας, αὐτὸς μὲν ἅμα τρισχιλίοις, εἰς τὸ πρόσω διὰ τοῦ Ἴστρου παρῄει· δισμυρίοις δὲ πεζῇ τὸ Σίρμιον καταλαμβάνειν διέταττεν. ἐπεὶ δὲ ἦν συνεχὴς εἰρεσία μετὰ τῆς τοῦ ῥοῦ φορᾶς, καὶ τῶν ἐτησίων ἀνέμων αὐτῷ συντελεσάντων, ἑνδεκάτῃ μὲν ἡμέρᾳ περὶ τὸ Σίρμιον ἦλθε. φοιτησάσης δὲ ἀγγελίας ὡς ὁ βασιλεὺς παραγένοιτο, πάντες μὲν (ὡς εἰπεῖν) Κωνστάντιον ἡγοῦντο εἶναι τὸν ἐπιστάντα. δεξάμενοι δὲ Ἰουλιανὸν, ἐν ἐκπλήξει πάντες ἦσαν, φάσματι τὸ συμβὰν ἀπεικάζοντες. φθασάσης δὲ μετ᾽ οὐ πολὺ καὶ τῆς ἀπὸ Κελτῶν αὐτῷ παρακολουθούσης δυνάμεως, τῇ Ῥωμαίων γερουσίᾳ καὶ ταῖς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ δυνάμεσιν ἔγραφεν, ἔχειν ἐν ἀσφαλεῖ τὰς πόλεις, ὡς αὐτοῦ βασιλεύοντος. ἐπεὶ δὲ Ταῦρος καὶ Φλωρέντιος, οἱ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν ἐνιαυτὸν ὕπατοι, τῆς Κωνσταντίου μερίδος ὄντες, ἅμα τῷ μαθεῖν ὅτι Ἰουλιανὸς ὑπερβὰς τὰς Ἄλπεις, εἰς Παιονίαν ἀφίκετο, φυγῇ τῆς Ῥωμαίων ἀπέλιπον· φυγάδας μὲν αὐτοὺς ὑπάτους ἐν τοῖς συμβολαίοις ἐκέλευε γράφεσθαι. πάσας δὲ τὰς πόλεις ἃς ἔτυχεν ἤδη διαδραμὼν, ἐφιλοφρονεῖτο, χρηστὰς ἐναποτιθέμενος πᾶσιν ἐλπίδας. ἔγραφε δὲ καὶ Ἀθηναίοις, καὶ Λακεδαιμονίοις, καὶ Κορινθίοις, τὰς αἰτίας τῆς σφετέρας ἐμφαίνων ἀφίξεως. ὄντι δὲ αὐτῷ κατὰ τὸ Σίρμιον, ἐξ ἁπάσης (ὡς εἰπεῖν) τῆς Ἑλλάδος ἐστέλλοντο πρέσβεις. οἷς ἀποκρινόμενος τὰ προσήκοντα, καὶ ὅσα ἦν δίκαια φιλοτιμησάμενος, συνὼν τῷ τε ἀπὸ Κελτῶν στρατοπέδῳ καὶ ἑτέροις ἐκ τοῦ αὐτοῦ τοῦ Σιρμίου καὶ τῶν Παίοσι καὶ Μυσοῖς ἐνιδρυμένων ταγμάτων συναγαγὼν, ἐπὶ τὰ πρόσω παρῄει. καταλαβὼν δὲ τὴν Ναίσον, αὐτόθι μετὰ τῶν μάντεων τὸ πρακτέον ἐσκόπει. ὡς δὲ μένειν αὐτῷ τέως κατὰ χώραν ἐδήλου τὰ ἱερὰ, τοῦτο [δὲ] ἐποίει, παρατηρῶν ἅμα καὶ τὸν τῷ ἐνυπνίῳ δηλούμενον χρόνον. ὡς δὲ καὶ τὰ

τῶν ἀστρῶν

τῶν ἀστρῴων σὺν τῇ τέχνῃ ἐδόκει κινήσεων, ὄντι κατὰ τὴν * Ναϊσσὸν, ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως αὐτῷ πλῆθος ἱππέων ἀπήγγελλεν, ὡς Κωνστάντιος μὲν ἐτελεύτησε, καλοίη δὲ Ἰουλιανὸν ἐπὶ τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν τὰ στρατόπεδα. Δεξάμενος δὲ τὸ παρὰ τοῦ θείου δεδωρημένον, εἴχετο τῆς ἐπὶ τὰ πρόσω πορείας. ἐπεὶ δὲ εἰς τὸ Βυζάντιον παρεγένετο, πάντες μὲν αὐτὸν σὺν εὐφημίαις ἐδέχοντο, πολίτην καὶ τρόφιμον * ἑαυτῶν ὀνομάζοντες, (οἷα δὴ ἐν ταύτῃ τεχθέντα τε καὶ τραφέντα τῇ πόλει) καὶ τὰ ἄλλα θεραπεύοντες ὡς μεγίστων τοῖς ἀνθρώποις αἴτιον ἐσόμενον ἀγαθῶν. Ἐν ταύτῃ τῆς πόλεως ἅμα καὶ τῶν στρατοπέδων ἐπιμελούμενος, ἔδωκε μὲν τῇ πόλει γερουσίαν ἔχειν ὥσπερ ἐν τῇ [πόλει] Ῥώμῃ. λιμένα δὲ μέγιστον αὐτῇ δειμάμενος, τῶν ἀπὸ τοῦ νότου * κινδυνευόντων ἀλεξητήριον πλοίων, καὶ στοὰν σιγματοειδῆ μᾶλλον ἢ εὐθεῖαν, ἐπὶ τὸν λιμένα κατάγουσαν· ἔτι δὲ βιβλιοθήκην ἐν τῇ βασιλέως οἰκοδομήσας στοᾷ, καὶ ταύτῃ βίβλους ὅσας εἶχεν ἐναποθέμενος, ἐπὶ τὸν κατὰ Περσῶν παρεσκευάζετο πόλεμον. δέκα δὲ διατρίψας ἐν τῷ Βυζαντίῳ μῆνας, καταστήσας στρατηγοὺς Ὁρμίσδην καὶ Βίκτορα, καὶ τοὺς ταξιάρχους αὐτοῖς καὶ τὰ στρατόπεδα παραδοὺς, ἐπὶ τὴν Ἀντιόχειαν ἤλαυνε. Μεθ' ὅσης μὲν οὖν ἡσυχίας καὶ εὐλαβείας τὴν ὁδὸν ἅπασαν οἱ στρατιῶται διήνυσαν, λέγειν οὐκ ἀναγκαῖον. οὐδὲ γὰρ ἦν εἰκὸς ἀπηχές τι πρᾶξαι τούτους, ὑπὸ Ἰουλιανῷ βασιλεῖ ταττομένους. ἐπιδημήσαντα δὲ αὐτὸν τῇ Ἀντιοχείᾳ, δέχεται φιλοφρόνως ὁ δῆμος· φιλοθεάμων δὲ ὢν φύσει, καὶ τρυφῇ μᾶλλον ἢ πράξεσι σπουδαίαις ἐκδεδομένος, εἰκότως τὴν περὶ τὰ πάντα τοῦ βασιλέως ἐδυσχέραινε φρόνησιν καὶ σωφροσύνην, εἰργομένου τε θεάτρων ἑαυτὸν, σπανίως τε καὶ οὐδὲ διὰ πάσης θεωρουμένου τῆς ἡμέρας. ἀφέντες τοίνυν φωνὰς ἀλλοκότους, ἐλύπησαν· ὁ δὲ ἠμύνατο, τιμωρίαν μὲν οὐδεμίαν ἔργῳ αὐτοῖς ἐπιθεὶς, * λόγον δὲ ἀστειότατον εἰς αὐτούς τε καὶ τὴν πόλιν συνθείς· ὃς τοσαύτην ἐν ἑαυτῷ μετ' εἰρωνείας ἔχει πικρίαν, ὥστε πανταχοῦ γῆς ἤρκεσε τὰ Ἀντιοχέων ὀνείδη διενεγκεῖν. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ὑπὲρ ὧν ἔπταισαν μεταμεμέληκεν· ὁ δὲ βασιλεὺς, βοηθήσας τὰ εἰκότα τῇ πόλει, καὶ πλῆθος πολὺ παραδοὺς βουλευτῶν, ἐκ πατέρων εἰς τοῦτο καταγομένων καὶ ἐπὶ ὅσοις ἔτυχον τεκοῦσαι

siderum motibus concurrere videretur, adhuc apud Naisum hærenti multitudo quædam equitum, Constantinopoli veniēs, nuntiabat; Constantium esse mortuum, & ipsos exercitus IVLIANVM ad summam rerum deposcere. Quapropter accepto, quod a numine donatum esset: inceptum iter prosequitur. Vbi Byzantium accessisset, vniuersi faustis acclamationibus cum excipiebāt, ciuem & alumnum adpellantes, velut ea in vrbe natum & educatum; & omni præterea cultu prosequētes, quasi futurum mortalibus maximorum bonorum auctorem. Heic dum & vrbi, & exercitui reficiendo daret operam: potestatem vrbi fecit habendi Senatus, vt in vrbe Roma. Simul portum ei maximum struxit, qui naues ab austro periclitantes ab iniuriis defenderet, vna cum porticu, quæ sigma litteram potius, quam rectam formam refert, & ad portum deducit. Itidem constructa in regia porticu bibliotheca, & libris, quotquot habebat, in ea collocatis; ad gerendum bellū Persicum se parabat. Vbi decem menses Byzantii commoratus, Hormisdam Victoremque duces declarasset, eisque tribunos & exercitus tradidisset: Antiochiam profectus est. Quanta quidem cum tranquillitate, ac religione, totum hoc iter confecerint milites, non est necesse dicere. Nec enim cōsentaneum erat, eos insolentius ac præter rationem decori quidquā admittere, qui sub Imperatore Iuliano militabant. Antiochiam ingressum blande populus excepit. sed quod is natura spectandorum ludorum cupidus esset, magisque voluptatibus, quam seriis negotiis deditus: non abs re prudentiam & modestiam Imperatoris in rebus omnibus ægre ferebat, qui & de theatris se subduceret, & raro ludos, nec toto die spectaret. Quapropter portentosis quibusdam vocibus emissis, eum pungebant. Imperator semet vlcisci; non facto poena eis vlla irrogata; sed oratione quadam vrbanissima tam in ipsos, quam vrbem composita: quæ tantam in se, cum irrisione, continet acerbitatem; vt vbique terrarum didendis Antiochenorum probris suffecerit. Sed hos quidem delictorum suorum paenituit. Imperator autem, vrbe subleuata, vbi quidem hoc posceret æquitas, eique magno decurionum concesso numero, qui paterna successione munus hoc consequerentur; admissis & illis, quotquot decurionum

filiæ progenuissent; quod sane perpaucis municipiis datum scimus: aliis denique multis præclare iusteque constitutis, ad bellum Persicum se met accingebat. Hieme iam exacta, collecto exercitu, eoque decenti ordine præmisso, egressus est Antiochiam, quum ne perlitare quidē potuisset. † Id autem quo pacto acciderit, quamuis cognitum habeam, silentio præterire malo. Quū die quinto peruenisset Hierapolim, vbi cunctas naues, tam militares, quam onerarias, conuenire iusserat Samosatis, & aliis ex locis, quæ in Euphrate fluuio nauigatione vtuntur: præfectum eis Hierium quemdam, cohortium militarium ducem, præmisit; ipse tres dumtaxat Hierapoli dies commoratus, Batnas versus, opidulum quoddam Osdroënæ, progressus est. vbi populus Edesenorum vniuersus ei factus obuiam, & coronam offerebat, & faustis acclamationibus in vrbem suam inuitabat. Imperator, accepto dono, ciuitatem ingressus, & decretis ei, quæ par erat; Carras perrexit. Hinc iā duobus propositis itineribus, quorum alterum per flumen Tigrim, & vrbem Nisibim, Adiabenicas ad satrapias ducit; alterū per Euphratem, † & Circesium; (castelli hoc nomen est, quod † Aboras fluuius, & Euphrates ipse circumfluit, Assyriorum finibus cōtiguum) & Imperatore deliberante, quonam horum itinerum ad transiectionem vtendum esset: Persarum irruptio nuntiata fuit, qui per loca dicionis Romanæ grassari perhiberentur. Ea res fecit, vt perturbatio quædam in castris exoriretur. Sed Imperatore cognito, latrones hos potius esse, qui raptis reb. obuiis, abscessissent: satis magnum præsidiū sitis ad Tigrim flumē agris relinquendum statuit, ne copiis vniuersis secum per alterum illud iter, Persicum territorium ingressis, clamculū Persæ Nisibim, & omnia Nisibi vicina loca, præsidiis & ope destituta, diuexarent. Itaque placuit, vt decem & octo milia grauis armaturæ militū ibi relinqueret, quorū duces Sebastianus & Procopius essent: ipse cum vniuersis copiis iter per Euphratem faceret, exercitu duas in partes diuiso; vt ab omni parte cōspectis hostibus resisti posset, nec in quæuis obuia per summam illi licentiā excursitarent. His apud Carras cōstitutis,

† Caussam ecclesiastici scriptores exponunt, vt Socrates lib. 3 cap. 18.

† al. Cercusium

† al. Asbonas

βουλευτῶν θυγατέρες (ὅπερ ὀλίγαις δεδομένον ἔγνωμεν πόλεσιν) ἄλλα τε πολλὰ καλῶς καὶ δικαίως οἰκονομήσας, ἐπὶ τὸν κατὰ Περσῶν παρεσκευάζετο πόλεμον. Λήγοντος δὲ ἤδη τοῦ χειμῶνος, τὴν στρατιὰν συναγαγὼν, καὶ κατὰ τάξιν ἐν κόσμῳ προπέμψας, ἐξώρμησε τῆς Ἀντιοχείας, οὐδὲ τῶν ἱερείων αἰσίων αὐτῷ γενομένων. ὅ δὲ ὅπως, εἰδὼς ὑπερβήσομαι. πέμπτῃ δὲ τὴν Ἱεράπολιν ἡμέρᾳ καταλαβὼν, ἔνθα ἔδει τὰ πλοῖα πάντα συνδραμεῖν στρατιωτικά τε καὶ φορτηγὰ, ἔκ τε Σαμοσάτων καὶ ἐξ ἄλλων τῶν τὸν Εὐφράτην καταπλεόντων τόπων· τούτοις ἐπιστήσας Ἱέριον, τῶν ἡγουμένων τινὰ στρατιωτικῶν ταγμάτων, προέπεμπεν. αὐτὸς δὲ τρεῖς ἐπιμείνας τῇ Ἱεραπόλει μόνας ἡμέρας, ἐπὶ Βάτνας, τῆς Ὀσδροηνῆς πολίχνιόν τι, προῄει. οὗ δὴ ὑπαντήσαντες Ἐδεσηνοὶ πανδημεὶ, στέφανόν τε προσέφερον, καὶ μετ᾽ εὐφημίας εἰς τὴν σφῶν πόλιν ἐκάλουν. ὁ δὲ, ἀποδεξάμενος, καὶ ἐπιστὰς τῇ πόλει, καὶ ὅσα ἔδει χρηματίσας, ἐπὶ Κάρρας ἐβάδιζε. δυοῖν τοίνυν ἐντεῦθεν ὁδοῖν προκειμέναιν, τῆς μὲν, διὰ τοῦ ποταμοῦ Τίγρητος καὶ πόλεως Νισίβιος ταῖς Ἀδιαβηνῆς σατραπείαις ἐκβαλλούσης· τῆς δὲ, διὰ τοῦ Εὐφράτου, καὶ τοῦ Κιρκησίου (φρούριον δὲ τοῦτο κυκλούμενον ὑπό τε [τοῦ] Ἀβώρα ποταμοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ Εὐφράτου, τοῖς δὲ Ἀσσυρίων ὁρίοις συναπτόμενον) σκεπτομένου τε τοῦ βασιλέως, ποτέρᾳ τούτων χρήσασθαι δέοι πρὸς τὴν διάβασιν, ἔφοδος ἀπηγγέλθη Περσῶν, ὡς καταδραμόντων τόποις Ῥωμαίοις ὑποχειρίους· καὶ συνταραχθῆναι μὲν ἐκ τούτου τῷ στρατοπέδῳ συνέβη· μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς, λῃστὰς εἶναι μᾶλλον, οἳ διαρπάσαντες τὰ ἐν ποσὶν, ἀνεχώρησαν, ἔγνω φυλακὴν ἀρκοῦσαν τοῖς ἐπὶ τὸν Τίγρητα χωρίοις καταλιπεῖν· ὡς μὴ, τῆς δυνάμεως ἁπάσης σὺν αὐτῷ διὰ τῆς ἑτέρας ὁδοῦ τῇ Περσῶν ἐπιούσης ἐπικρατείᾳ, λαθόντες οἱ Πέρσαι, Νίσιβιν καὶ τὰ ταύτῃ προσκείμενα πάντα κακώσαιεν, εὑρόντες ἔρημα βοηθείας. ἔδοξεν οὖν ὀκτακισχιλίους καὶ μυρίους ὁπλίτας αὐτόθι καταλειφθῆναι, στρατηγεῖν δὲ τούτων Σεβαστιανὸν καὶ Προκόπιον· αὐτὸν δὲ ἅμα τῇ πάσῃ δυνάμει διὰ τοῦ Εὐφράτου χωρῆσαι, διχῇ διελόντα τὴν σὺν αὐτῷ στρατιάν· ὥστε πανταχόθεν, εἴ τινες τῶν πολεμίων ὀφθεῖεν, εἶναι αὐτοὺς τούτοις ἀνθισταμένους, καὶ μὴ ἐπ᾽ ἀδείας τὰ προσπεσόντα καταδραμεῖν. Ταῦτα ἐν Κάρραις διαθεὶς, (ἡ δὲ πό-

(ἡ δὲ πόλις διείργει Ῥωμαίους καὶ Ἀσσυρίους) ἠβουλήθη τὸ στρατόπεδον ἐξ ἀπόπτου τινὸς θεωρῆσαι χωρίου, ἀγασθῆναι δὲ τὰ πεζικὰ τάγματα, καὶ τὰς τῶν ἱππέων ἴλας· ἦσαν δὲ ἅπαντες, ἄνδρες πεντακισχίλιοι καὶ ἑξακισμύριοι. ἐξορμήσας δὲ ἐκ Καρρῶν, καὶ τὰ ἐν μέσῳ διαδραμὼν φρούρια μέχρι Καλλινίκου, κἀκεῖθεν ἐλθὼν ἐπὶ τὸ Κιρκήσιον, περὶ οὗ προτέρω εἴρηται· διαβὰς τὸν Ἀσβώραν ποταμὸν, ἔπλει διὰ τοῦ Εὐφράτου, νεὼς ἐπιβάς. ἠκολούθουν δὲ καὶ οἱ στρατιῶται, τὰς σιτήσεις δὴ κεκομισμένοι. καὶ ἀνέβαινον εἰς τὰ πλοῖα, ὅσοις ἐπιτέτακτο τοῦτο. ἤδη γὰρ ὁ στόλος ἀπαντήσας ἐτετυχήκει, φέρων ἀριθμὸν πλοίων, ἐκ μὲν ξύλων πεποιημένων ἑξακοσίων, ἀπὸ δερμάτων δὲ, πεντακοσίων. ἦσαν δὲ πρὸς τούτοις καὶ στρατιωτικαὶ νῆες πεντήκοντα· καὶ ἕτερα πλάτη συνηκολούθουν· δι' ὧν, εἴ που δέοι, ἔδει γίνεσθαι ζεύγματα, πεζῇ διδόντα τῷ στρατοπέδῳ τοὺς ποταμοὺς διαβαίνειν. ἠκολούθει δὲ καὶ ἄλλα πάμπολλα πλοῖα· τὰ μὲν, τροφὰς φέροντα τῷ στρατῷ· τὰ δὲ, ξύλα πρὸς μηχανὰς ἐπιτήδεια· τὰ δὲ, καὶ τὰ ἤδη κατεσκευασμένα πολιορκητικὰ μηχανήματα. κατέστησαν δὲ ναύαρχοι, Λουκιανὸς, καὶ Κωνστάντιος. οὔσης δὲ τοιαύτης τοῦ στρατοῦ τάξεως, ἀπό τινος βήματος ὁ βασιλεὺς πᾶσιν ὁμοῦ τὰ καθήκοντα προσφωνήσας, ἀργυρῶν τε νομισμάτων τριάκοντα καὶ ἑκατὸν τῶν στρατιωτῶν ἑκάστῳ δοὺς τιμὰς, τὴν ἐπὶ Πέρσας εἰσβολὴν ἐποιήσατο· τοῦ μὲν πεζοῦ, Βίκτορα στρατηγὸν καταστησάμενος· Ὁρμίσδην δὲ, τῆς ἵππου, καὶ Ἀρινθαῖον σὺν τούτῳ. περὶ δὲ Ὁρμίσδου καὶ προτέρω εἴρηται, ὅτι Πέρσης τε ἦν, καὶ βασιλέως υἱός· ὑπὸ δὲ ἀδελφοῦ ἀδικηθεὶς, καὶ φυγὼν, πρὸς Κωνστάντιον τε ἦλθε τὸν βασιλέα· καὶ εὐνοίας δοκίμια παρασχόμενος, τιμῶν καὶ ἀρχῶν ἠξιώθη μεγίστων. Εἰσβαλόντι τοίνυν εἰς τὰ Περσῶν ὅρια τῷ βασιλεῖ, τὸ μὲν εὐώνυμον εἶχεν ἡ ἵππος, συμπαραθέουσα τῇ ἠιόνι τοῦ ποταμοῦ· τῶν δὲ πεζῶν μοῖρα τῷ δεξιῷ ἠκολούθει· τὸ δὲ λοιπὸν ἡ στρατιὰ, σταδίοις διεστῶσα ἑβδομήκοντα. τοῦτο δὲ τὸ μέσον εἶχε τά τε νωτοφόρα ζῶα, τὰ βαρέα τῶν ὅπλων καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν φέροντα, καὶ ὅσον ἦν ὑπηρετικὸν· ὡς ἂν ἐπ' ἀσφαλοῦς εἶεν καὶ οὗτοι, τοῦ στρατοῦ πανταχόθεν αὐτοὺς περιέχοντος. οὕτω διαθεὶς

quod opidum Romanos & Assyrios disterminat, exercitum de sublimiore quodã loco spectare voluit, & tam legiones pedestres, quam alas equitum admirari. Erat autem numerus omnium, sexaginta quinque hominum milia. Carris profectus, castellis interiectis ad Callinicum vsq; cursim transitis, ac delatus inde Circesium, de quo supra dictum est, † Asbora flumine transiecto, per Euphratem naui conscensa vehebatur. Sequebantur & milites, qui annonas secum portauerant; in naues conscendentibus iis, quibus hoc iniunctum erat. Iam enim classis ad Imperatorem venerat: in qua classe numerus erat nauium sexcentarum, quæ de lignis erant factæ; de corio, quingentarum. Præter has aderant & quinquaginta naues militares, aliaque nauigia comitabantur: quibus, si vsus ita posceret, iungendi pontes essent, per quos exercitus pedes trãsiret flumina. Sequebantur & alia complura nauigia; quæ partim annonam exercitui vehebãt, partim ligna fabricandis machinis idonea, partim iam fabricata tormenta obsidionalia. Nauarchi facti sunt Lucianus & Constantius. Talis quum esset exercitus ordo, de tribunali quodam Imperator ad vniuersos ea, quæ ex officio requirerentur, proloquutus, & militibus congiario centũ & triginta nummorum argenteorum viritim dato: contra Persas mouere cepit, Victore pedestribus copiis duce dato, equestribus Hormisda; cui Arinthæũ adiunxit. De Hormisda prius etiam diximus, fuisse natione Persam, & filium regis; qui a fratre adfectus iniuriis aufugerit, & ad Constantinum Imperatorem peruenerit; editisque fidei ac beneuolentiæ documentis, honores & magistratus amplissimos promeruerit. Quum ergo Persarum in fines irruisset Imperator, læuum quidẽ cornu tenebat equitatus, qui propter ripã fluminis progrediebatur; pars autem peditatus, ad dextrum latus comitabatur; reliquũ agmine continebatur maximo, quod septuaginta stadiis aberat. Hoc interiectũ spatium cõplectebatur partim iumenta sarcinas gestantia, quæ grauiora scilicet arma, cũ adparatu reliquo, ferebant; partim quidquid calonũ erat; vt & illi tuto essent loco, vndiq; ab exercitu conclusi. Sic vlterius

† Aborâ.

progrediendum ratus, mille quingentos præmittendos statuit, Lucilliano duce; qui explorarent, an hostile quoddam agmen vel palam, vel per insidias irrueret. Sexaginta progressus stadiis, quemdam ad locum venit, cui Zautha nomen. inde Dura; cuius, vt vrbis quondam, vestigia quædam restabant, sed id temporis desertæ: vbi sepulcrũ Imperatoris Gordiani ostẽdebatur. Ibidem milites ingentem ceruorum multitudinẽ conspicati, telis conficiebant, & ad satietatem carnibus eorum vescebantur. Inde stationibus quatuor emensis, quemdam ad vicum peruenit, Phathusas dictum. Erat autem ex aduerso insula in flumine, quæ castellũ habebat, a plurimis inhabitatum. Huc misso Lucilliano, cũ exploratoribus mille, quibus præerat, castellum obsidione cingebat. Et quam quidem diu nox erat, obsessores a nemine deprehendebantur. Vbi vero dies illuxisset, a quodam incola castelli, qui aquationis caussa prodierat, cõspecti; magnopere perturbarunt eos, qui erant in castello. Quum autem in murum conscendissent omnes, Imperator in insulam cum tormentis & ceteris copiis transportatus, castello clausis futurum denuntiabat; vt, si seipsos cum castello dedidissent, manifesto & certo interitu liberarentur. Quo quidem ab eis facto, viros cum liberis & vxoribus, in dicionem Romanam, cum præsidio militari misit: ducem vero ipsorum Pusæum, tribunatus officio donatum, deinceps inter familiares, fidelem expertus, habuit. Secundum hæc confecto quodam itinere, peruentum est ad aliam fluminis insulam, qua in insula munitissimũ castellum erat: quod Imperator adortus, quum ab omni parte reperisset inexpugnabile, deditionem vt facerẽt, postulabat; neue periculũ expugnationis exspectarent. Illis id se facturos policitis, quod & alios facere vidissent; ad vlteriora perrexit, itidemque castella quædam alia post se reliquit, similibus promissis adquiescẽs. Nam circa minuta nequaquam terendum tempus existimabat, sed ipsum belli caput petendũ. Stationibus nonnullis emensis, Dacira venit, opidum nauigantibus Euphratem ad dextram situm: quod vbi desertum ab incolis reperissent milites, tum vim frumenti magnam in eo repositam diripiebant, tum rerum aliarum copiam non exiguam; & relictis ibi mulieribus trucidatis,

τὴν ἐπὶ τὸ πρόσω πορείαν, χιλίους ἔγνω καὶ πεντακοσίους προπέμψαι, κατασκεψομένους εἴ τι πολέμιον ἢ προφανῶς, ἢ διὰ ἐνέδρας * ἐπίῃ, Λουκιλλιανὸν αὐτοῖς ἐπιστήσας. ἑξήκοντα δὲ προελθὼν σταδίους, εἴς τι χωρίον * Ζαυθὰ προσαγορευόμενον, ἦλθε. καὶ ἐντεῦθεν εἰς Δοῦρα, ἴχνος μὲν, ὡς ἄρα ποτὲ πόλις ἦν, φέρουσαν, τότε δὲ ἔρημον· οὗ Γορδιανοῦ τοῦ βασιλέως ἐδείκνυτο τάφος. ἔνθα καὶ πλῆθος ἐλάφων φανὲν, οἱ στρατιῶται κατατοξεύσαντες, ἄλις ἐχρήσαντο τῇ ἐκ τούτων τροφῇ. σταθμοὺς δὲ ἐντεῦθεν διελθὼν τέσσαρας, εἴς τι χωρίον ἀφίκετο· Φαθούσας ὄνομα τούτῳ. ἦν δὲ ἀντικρὺ ἐν τῷ ποταμῷ νῆσος, ἔχουσα φρούριον ὑπὸ πλείστων οἰκούμενον. τούτῳ Λουκιλλιανὸν ἐπιπέμψας ἅμα τοῖς ὑπ' αὐτῷ κατασκόποις χιλίοις, ἐπολιόρκει τὸ φρούριον. καὶ ἕως μὲν ἦν νὺξ, ἐλάνθανον οἱ πολιορκοῦντες· ἡμέρας δὲ γενομένης, ὑπὸ τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ τινὸς ὑδρείας ἕνεκα προελθόντος, ὀφθέντες, εἰς θόρυβον τοὺς ἔνδον κατέστησαν. πάντων τε εἰς τὸ τεῖχος ἀναβάντων, ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν νῆσον μηχαναῖς ἅμα καὶ ἑτέραις δυνάμεσι περαιωθεὶς, * παρεγγύησε τοῖς ἔνδον, ἑαυτούς τε καὶ τὸ φρούριον * παραδοῦσι, προδήλου ἐκφυγεῖν ὀλέθρου. ἐπεὶ δὲ τοῦτο πεποιήκασιν, ἄνδρας μὲν σὺν παισὶ καὶ γυναιξὶν εἰς τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων ἐχομένην γῆν, ἅμα φυλακῇ στρατιωτῶν παρέπεμψε· Πουσαίῳ δὲ τῷ τούτων ἡγουμένῳ, δοὺς ταξιάρχου φροντίδα, τὸ λοιπὸν ἐν τοῖς ἐπιτηδείοις εἶχε, πιστοῦ πειραθείς. Ἐντεῦθεν ὁδόν τινα διαμείψας, ἐνέτυχεν ἑτέρᾳ τοῦ ποταμοῦ νήσῳ· καθ' ἣν φρούριον ὀχυρώτατον ἦν. ᾧ προσβαλὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἄληπτον πανταχόθεν εὑρὼν, * ἐκδοῦναι σφᾶς αὐτοὺς ἀπῄτει, καὶ μὴ ἀναμεῖναι τὸν ἐκ τῆς ἁλώσεως κίνδυνον. τῶν δὲ, τοῦτο ποιήσειν ὅταν αὐτὸν καὶ τοὺς ἄλλους δρῶντας θεάσαιντο, ὑποσχομένων, ἐπὶ τὰ πρόσω διῄει. καὶ ἕτερα δὲ φρούρια καταλέλοιπε, ταῖς ὁμοίαις πεισθεὶς ὑποσχέσεσιν. ᾤετο γὰρ μὴ περὶ μικρὰ διατρίβειν τὸν χρόνον, ἀλλ' εἰς τὸ κεφάλαιον ἑαυτὸν ἐμβαλεῖν τοῦ πολέμου. Σταθμοὺς δέ τινας διαμείψας, εἰς Δάκιρα παρεγένετο, πόλιν ἐν δεξιᾷ πλέοντι τὸν Εὐφράτην κειμένην. ἥν τινα τῶν οἰκούντων ἔρημον εὑρόντες οἱ στρατιῶται, σῖτόν τε πολὺν ἐναποκείμενον ἥρπαζον, καὶ ἄλλων πλῆθος οὐ μέτριον· γυναῖκάς τε τὰς ἐγκαταλειφθείσας ἀποσφάξαντες,

οὕτω κα-

οὕτω κατέσκαψαν, ὥστε οἴεσθαι τοὺς ὁρῶντας, μηδὲ γεγονέναι πόλιν αὐτόθι. ἐπὶ δὲ τῆς ἀντιπέρας ἠιόνος, δι' ἧς ὁ στρατὸς ἐποιεῖτο τὴν πορείαν, πηγή τις ἦν ἄσφαλτον ἀνιεῖσα. μεθ' ἣν εἰς Σίθα, εἶτα εἰς Μηγίαν ἀφικόμενος, μετ' ἐκείνην εἰς Ζαραγαρδίαν πόλιν ἦλθεν· ἐν ᾗ βῆμα ἦν ὑψηλόν, ἐκ λίθου πεποιημένον· ὃ Τραϊανοῦ καλεῖν εἰώθασιν οἱ ἐγχώριοι. ταύτην ῥᾷστα τὴν πόλιν οἱ στρατιῶται διαρπάσαντες καὶ ἐμπρήσαντες, αὐτήν τε τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὑστεραίαν ἡσυχίαν ἦγον. θαυμάσας δὲ ὁ βασιλεύς, ὅτι τοσαύτην τοῦ στρατοῦ διαδραμόντος ὁδόν, οὐδεὶς ἐκ Περσῶν οὔτε λόχος ἐξ ἐνέδρας, οὔτε ἐκ τοῦ προφανοῦς ἀπήντησέ τι πολέμιον, Ὁρμίσδην εἰς κατασκοπὴν ἐκπέμπει μετὰ δυνάμεως, οἷα τὰ Περσῶν διὰ πάσης ἀκριβείας εἰδότα. ὃς μικροῦ πρὸς ἔσχατον ἐληλύθει μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ κίνδυνον, εἰ μὴ τύχη τις αὐτοὺς ἐκ παραδόξου διέσωσεν. ὁ γὰρ Συρηνάς (ἀρχῆς δὲ τοῦτο παρὰ Πέρσαις ὄνομα) λόχον ἔν τινι τόπῳ καθίσας, Ὁρμίσδην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας ἐκαραδόκει, παριοῦσιν ἐθέλων ἐπελθεῖν, οὐδὲν τοιοῦτον προσδεχομένοις· καὶ δὴ τὰ τῆς ἐλπίδος αὐτοῖς εἰς ἔργον ἐξέβαινεν, εἰ μὴ διῶρυξ ἐν μέσῳ ἐκ τοῦ Εὐφράτου πέρα τοῦ συνήθους ῥυεῖσα, τοὺς περὶ τὸν Ὁρμίσδην ἐκώλυσε τὴν διάβασιν. καὶ διὰ τοῦτο ἀναβληθείσης τῆς παρόδου, τῇ ὑστεραίᾳ φανέντι τῷ Συρηνᾷ, καὶ τοῖς κοινωνήσασιν αὐτῷ τῆς ἐνέδρας, συστραφέντες, ἐπέθεντο· καὶ τοὺς μὲν ἀνελόντες, τοὺς δὲ τρέψαντες εἰς φυγήν, τῇ λοιπῇ στρατιᾷ συνέμιξαν. προελθόντες δὲ εἰς τὸ πρόσω, εἴς τινα τοῦ Εὐφράτου διώρυχα δίηλθον, ἐκτεινομένην μὲν εἰς μῆκος ἄχρι τῆς Ἀσσυρίων, συμπαρατεινομένην δὲ πάσῃ τῇ μέχρι τοῦ Τίγρητος χώρᾳ. ἐνταῦθα πηλῷ κολλώδει καὶ τέλμασιν ἐμπεσόντες οἱ στρατιῶται, καὶ τοὺς ἵππους μάλιστα τῇ δυσχωρίᾳ θεώμενοι δυσχεραίνοντας, καὶ οὐδὲ σὺν τοῖς ὅπλοις οἷοί τε ὄντες διανήξασθαι τὴν διώρυχα, τοῦ τε βάθους οὐκ ἐνδιδόντος, καὶ τοῦ πηλοῦ διὰ τὸ δύσεργον ὑποβαίνειν μὴ συγχωροῦντος, ἐν ἐσχάτῃ τοῦ πρακτέου κατέστησαν ἀπορίᾳ. καθίστη δὲ αὐτοῖς τὸν κίνδυνον μείζονα, τὸ τοὺς πολεμίους ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ὄχθης ὁρᾶσθαι βέλεσί τε καὶ λίθων ἐκ σφενδονῶν ἀφέσει, τὴν διάβασιν εἴργοντας. οὐδενὸς δὲ λύσιν εὑρεῖν δυναμένου τῶν περιεστώτων κινδύνων, ἀγχινοίᾳ τῇ περὶ πάντα καὶ

vsque adeo diruebant vrbem, vt locum intuentes existimarent, nullum istic opidum vmquam exstitisse. In aduersa ripa, qua iter faciebat exercitus, fons quidam erat, bitumine scatens. Hinc Sitha perueniens, inde Megiam, post ad opidum Zaragardiā accessit: in quo sublime tribunal erat, ex lapide factum, quod incolæ Traiani vocare cōsueuerunt. Eo milites opido nullo negotio direpto & exusto, diem illum cum postero corporum refectioni dederunt. Imperator autem, miratus quod, quum tantum itineris iam cōfecisset exercitus, nullus adhuc nec ex insidiis, nec aperte globus hostilis occurrisset: Hormisdam cum copiis speculatū emittit, veluti rerum Persicarum accuratissime gnarum. Is parum abfuit, quin extremum cū iis, quos secum habebat, periculū adiret; ni casus quidam eos inopinato seruasset. Nam Surenas, (magistratus hoc apud Persas nomen est) insidiis quodam loco positis, Hormisdam cū militibus suis operiebatur; & prætereuntes, ac nihil eiusmodi exspectantes adgredi cogitabat. Et quidem res eis ex voto cessisset, nisi quidam interiectus vtrisq; alueus ex Euphrate, præter morem excreuisset, & impedimento militibus Hormisdæ fuisset, quo minus transiicerent. Propterea trāsmissu dilato, postridie conspectum Surenam, & eos, quos ille participes insidiarum habebat, conuersis agminibus adorti sunt: eisque partim interfectis, partim terga dare coactis, cum exercitu reliquo se coniunxerunt. Progressi vlterius, ad quemdam ex Euphrate deriuatum alueum peruenerunt, qui pertinet in lōgitudinem ad Assyriam vsque, simulque se per totam ad Tigridem vsq; regionem extendit. Heic milites in lutum quoddam tenax, & palustria loca delati, præsertimque videntes hac difficultate potissimum equos adfligi, seque cum armis alueum transnare nullo modo posse, quod id fieri altitudo aquæ non permitteret; & per lutum, propter eius vliginem, transitus non pateret: ad extremam quamdam inopiam consilii redacti sunt. Et periculū ea quoque re maius erat, quod hostes in aduersa ripa conspicari liceret, telis & eiaculatione saxorum e fundis, transiectionem impedituros. Quum nemo reperire modum posset, quo modo de periculis obiectis euaderent: Imperator, qui tum sagacitate rebus in omnibus, tum

experiētia rei militaris præstaret, statuit mille quingentis illis, qui sub Lucilliano militabant, & explorabāt itinera, significādum esse; hostes a tergo adorirentur, & eorum impetum in se conuerterent; vt hoc modo exercitus alueum transmittere, nemine prohibente, posset. Itaque Victorem ducem satis magnis cum copiis ad hoc ablegat. Is obseruata nocte, ne conspiceretur a Persis ipsius ab exercitu discessio, tantumque spatii progressus, quantum ad id satis esset, vt hostes ne quidem interdiu, quid ageretur, animaduerterēt: alueo transiecto, Lucilliani militem quærebat. Itinere aliquāto longius facto, quum hostem omnino neminem deprehēderet; clamoribus & tubarum sonis populares suos vocabat, & ad se vti propius accederēt, significabat. quos ex animi sententia sibi datos obuiam nanctus, quum quid accidisset, coniecturis Lucillianus fuisset adsequutus; iunctis cum Victore copiis, hostes a tergo præter opinionem adoritur. Illi vero, qui & alias obruerentur imparati, vel contrucidabantur; vel quacumque liceret, aufugiebant. Imperator, cui feliciter hoc strategema cesserat, alueum nemine prohibente trāsmittebat: & equitatu nauigiis obuiis, peditatu nauibus aliis, quas multis in partibus aluei reperit, transportato; nihil amplius hostile veritus, ad vrbem accessit, cui Bersabora nomen erat: eiusque tum magnitudinem, tum situs opportunitatē, ac munitionem, inspexit. Nam duplici muro in orbem claudebatur, & arx medio erat in opido, muro & ipsa munita, segmēto circuli quodā modo simili; ad quam via quædā ab interiore ciuitatis muro ducebat, cuius haud facilis erat adscensus. Ad occidētalem opidi partem, ac meridiē versus, tortuosus & obliquus exitus erat. Pars septemtriones spectans, munita erat ab eis lato quodā alueo fluminis, eo deducto: per quē & aquam ad vsum incolarum deriuabant. Orientē versus, alta fossa, & aggere lignis validis cancellato, cingebatur. Propter fossam turres magnæ stabant, ad mediū vsq; a terra, de coctilibus laterculis, bitumine conglutinatis; supra medium, de similibus laterculis & gypso fabricatæ. Hanc vrbem quum expugnare decreuisset Imperator, milites ad capessendum opus

ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ προέχων ὁ βασιλεύς, ἔγνω τοῖς ἀπολειφθεῖσιν ἐπὶ κατασκοπὴν χιλίοις καὶ πεντακοσίοις ἀνδράσιν ὑπὸ Λυκιλλιανῷ τεταγμένοις, σημῆναι κατὰ νώτου χωρῆσαι τῶν πολεμίων, ἐπισπάσασθαί τε τὴν τούτων ὁρμήν, τούτῳ τε τῷ τρόπῳ δοῦναι σφίσιν ἀκώλυτον τὸν τῆς διώρυχος ἔκπλουν. ἐκπέμπει τε πρὸς τοῦτο Βίκτωρα [τὸν] στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως ἀρκούσης. ὁ δέ, νύκτα ἐπιτηρήσας, ὡς ἂν μὴ ὀφθείη παρὰ τῶν Περσῶν ἀποχωρῶν τοῦ στρατεύματος, καὶ οὕτω δὲ προελθὼν ὁδὸν τοσαύτην ὅσον τὸ γιγνόμενον, οὐδὲ ἡμέρας οὔσης, ὁρᾶν ἐδίδου τοῖς ἐναντίοις· περαιωθεὶς τὴν διώρυχα, τοὺς ὑπὸ Λουκιλλιανῷ τεταγμένους ἐζήτει. προελθὼν δὲ περαιτέρω, πολεμίου παντάπασιν οὐδενὸς αἰσθόμενος, ἐκβοήσεσί τε ἀνεκάλει τοὺς ὁμοφύλους, καὶ σαλπίγγων ἤχοις, πλησιάσαι σφίσιν ἐσήμαινεν. ἀπαντησάντων δὲ κατὰ νοῦν αὐτῷ, καὶ τῶν ἀπὸ τῆς τύχης συμβάντων ὁ Λυκιλλιανὸς τεκμηράμενος, τῇ μετὰ Βίκτωρος οὔσῃ δυνάμει συμμίξας, ἐπιπίπτει κατὰ νώτου τοῖς πολεμίοις ἀπροσδοκήτως. οἱ δέ, ἀπαράσκευοι πρὸς τοῦτο ληφθέντες, ἐκτείνοντό τε καὶ ἔφευγον ὅπῃ παρήκοι· καὶ ὁ βασιλεύς, ἐκβάντος αὐτῷ εἰς ἔργον τοῦ στρατηγήματος, ἐπεραιοῦτο τὴν διώρυχα, κωλύοντος οὐδενός. καὶ τὴν μὲν ἵππον, τοῖς παρατυχοῦσι πλοίοις, τὸ δὲ πεζὸν, ναυσίν, ἃς ἐν πολλοῖς μέρεσι τῆς διώρυχος εὗρε, διαβιβάσας, εἴχετο τῆς ἐπὶ τὸ πρόσω πορείας, πολέμιον τέως οὐδὲν ὑφορώμενος. ἐλθὼν δὲ εἰς πόλιν, ᾗ Βηρσαβῶρα ἦν ὄνομα, τὸ μέγεθος ἐσκόπει τῆς πόλεως καὶ τὸ τῆς θέσεως ὀχυρόν. δύο μὲν γὰρ κυκλοτερέσι περιείληπτο τείχεσιν. ἀκρόπολις δὲ ἦν ἐν μέσῳ, τεῖχος ἔχουσα καὶ αὐτή, τμήματι κύκλου τρόπον τινὰ ἐμφερές. πρὸς ἣν ὁδός τις ἦν ἀπὸ τοῦ ἐνδοτέρου τῆς πόλεως τείχους, οὐδὲ αὐτὴ ῥᾳδίαν ἔχουσα τὴν ἀνάβασιν. καὶ τὰ μὲν πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως καὶ μεσημβρίαν, περιφερής τις καὶ σκολιὰ διέξοδος εἶχε· τοῦ δὲ πρὸς ἄρκτον μέρους, *παρασπασάμενοι τοῦ ποταμοῦ, διώρυχα πλατεῖαν προὐβάλοντο, δι' ἧς καὶ ὕδωρ εἰς χρῆσιν τῶν ἐνοικούντων ὠχέτευον. τὰ δὲ πρὸς ἕω, τάφρῳ βαθείᾳ καὶ χάρακι διὰ σταυρωμάτων ἐκ ξύλων ὀχυρῶν ἐναπείληπτο. πύργοι δὲ εἱστήκεσαν παρὰ τὴν τάφρον μεγάλοι, τὰ μὲν ἀπὸ γῆς μέχρι μέσου, δι' ὀπτῆς πλίνθου δεδεμένης ἀσφάλτῳ· τὰ δὲ μετὰ τὸ μέσον, πλίνθῳ τε ὁμοίᾳ καὶ γύψῳ δεδομημένα. ταύτην πολιορκίᾳ τὴν πόλιν ὁ βασιλεὺς ἑλεῖν ἐγνωκώς, εἰς τὸ ἔργον παρεκάλει

τοὺς στρα-

τοὺς στρατιώτας. τοῦ δὲ τὸ κέλευσμα σὺν πάσῃ προθυμίᾳ πληρούντων ὡρμηκότων, οἱ τὴν πόλιν οἰκοῦντες, εἰς φιλίαν ἠξίουν ἐλθεῖν τῷ βασιλεῖ, νῦν μὲν Ὁρμίσδην αὐτοῖς πεμφθῆναι διαλεχθησόμενον περὶ σπονδῶν ἐξαιτοῦντες, νῦν δὲ ὕβρεσιν αὐτὸν περιβάλλοντες, ὡς αὐτόμολον καὶ φυγάδα καὶ τῆς πατρίδος προδότην. ἐφ᾽ οἷς εἰς ὀργὴν εἰκότως ὁ βασιλεὺς ἀναστάς, ἔργου πάντας ἔχεσθαι καὶ ἐγκεῖσθαι τῇ πολιορκίᾳ προθύμως ἐκέλευε. τῶν δὲ ἐφ᾽ ᾧ τεταγμένος ἕκαστος ἦν, ὁρμησάντων, οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ὄντας οὐκ ἀξιόχρεως ἑαυτοὺς εἰς φυλακὴν τῶν τῆς πόλεως τειχῶν θεασάμενοι, συνέφυγον ἅπαντες ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν. ὅπερ ἰδὼν ὁ βασιλεύς, ἐπαφῆκε τῇ πόλει τῶν οἰκούντων ἐρημωθείσῃ τὴν δύναμιν. ἡ δέ, τὰ τείχη καθελοῦσα, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσασα, μηχανάς τε ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς πόλεως ἵστη, καὶ ἀπὸ τούτων τοὺς ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως ἔβαλλε, βελῶν καὶ λίθων ἀφέσει. ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπὸ τῆς * πόλεως λίθοις τε καὶ βέλεσι συνεχέσιν ἠμύνοντο τοὺς πολιορκοῦντας, ἐγίνετό τε πολὺς ἑκατέρωθεν φόνος· τότε * δὴ ὁ βασιλεύς, εἴτε ἐξ οἰκείας ἐννοίας τῇ τῶν τόπων ἁρμοσάμενος θέσει, εἴτε καὶ τοῦτο ἐκ πολυμαθείας λαβών, μηχάνημά τι κατεσκεύασε τοιόνδε. ξύλα μέγιστα πρὸς ἄλληλα συνδήσας σιδήρῳ, καὶ πύργου σχῆμα τετραγώνου διὰ τούτων ἀπεργασάμενος, ἀντιστήσας τε τῷ τῆς ἀκροπόλεως τείχει, τῇ τε κατὰ βραχὺ τοῦ ὕψους προσθήκῃ τῷ μήκει τῶν τειχῶν ἴσον ἀποτελέσας, εἰς τοῦτον ἀνεβίβασε τοξότας τε, καὶ τοὺς ἀπὸ μηχανῶν ἀφιέντας λίθους καὶ βέλη. τότε τοίνυν ἔκ τε τῶν πολιορκούντων οἱ Πέρσαι καὶ ἐκ τῶν ἐφεστηκότων τῇ μηχανῇ πανταχόθεν καταβαλλόμενοι, μέχρι μὲν τινὸς ἀντεῖχον· τελευτῶντες δέ, ὁμολογίᾳ τὴν ἀκρόπολιν ὑπέσχοντο παραδώσειν, εἰ μέτριόν τι παρὰ τοῦ βασιλέως αὐτοῖς ὑπαρχθείη. καὶ συνεδόκει, τῶν ἔνδον Περσῶν ἕκαστον διὰ μέσου τοῦ στρατεύματος ἀσφαλῶς διαβῆναι, ῥητὸν ἀργύριον καὶ ἱμάτιον ἔχοντα, παραδοθῆναι δὲ τῷ βασιλεῖ τὴν ἀκρόπολιν. οὗ δὴ γεγονότος, ἄνδρες ἀφείθησαν πεντακισχίλιοι περί που τὸν ἀριθμόν, δίχα τῶν πλοίοις * μακροῖς διὰ τῆς διώρυχος οἵων τε γενομένων διαφυγεῖν. συνεξῆλθε δὲ τῷ πλήθει καὶ Μομόσειρος, τούτων ἡγούμενος. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον καὶ τῆς ἀκροπόλεως αἱρεθείσης, ἔρευναν οἱ στρατιῶται τῶν ἐναποκειμένων ποιούμενοι, σῖτόν τε ἄπλετον εὗρον, καὶ ὅπλα παντοῖα καὶ μηχανήματα, καὶ

exhortabatur. Illis cum omni alacritate progressis, vt imperata facerent; vrbis incolæ petebant, vt ab Imperatore in fidem reciperentur; modo mitti ad se postulantes Hormisdam, de condicionibus pacis colloquuturum; modo probris & contumeliis eundem incessentes, vt transfugam, & exsulem, & proditorem patriæ. Quibus rebus Imperator non immerito concitatus ad iram, vniuersos operi intentos esse, atque oppugnationem alacriter vrgere iussit. Illis, vti iussus ac dispositus quisque fuerat, cũ impetu progressis; defensores vrbis, nequaquam se pares tuẽdis moenibus esse conspicati, ad arcem vniuersi se recipiebant. Quo conspecto, milites Imperator in vrbem, habitatoribus vacuam, immisit: qui muris deiectis, & incensis ædificiis, machinas in opidi parietinis constituere; telorumq; ac lapidum iactu eos petere, qui in arcem commigrauerãt. Sed quod propugnatores arcis, lapidibus continuis, ac telis, oppugnãtes repellerent, & ingens vtrimque clades acciperetur: Imperator, siue quadã ingenii sollertia, locorum situs habita ratione, siue magna rerum edoctus experientia; tormẽtum quoddam tale construxit. Tignis maximis inter se ferro colligatis, & per illa quadratæ turris effecta forma, eaque mœnibus arcis opposita, & paullatim sublimitate crescente tantam ad altitudinem excitata, murorum vt altitudinem æquaret: in eam turrim sagittarios imposuit, cum iis, qui de machinis saxa telaque coniicerent. Itaq; Persæ, qui tunc & ab oppugnantibus, & a stantibus in machina vndiq; deturbarentur, aliquamdiu quidẽ illi resistebant; sed ad extremũ deditionis lege se tradituros arcẽ spondebant, si condiciones Imperator moderatas obtulisset. Cõuentum vtrimq;, vt, quotquot intus erant Persæ, singuli per mediũ exercitum Romanũ tuto transirẽt, certa pecunia & veste accepta, & Imperatori arcem traderent. Quo facto, virorũ ad quinq; milia dimissi sunt, exceptis illis, qui † longis nauigiis per alueum e flumine deriuatũ euadere potuerãt. Inter ceteros, & dux eorum Momosirus exibat. Arce in hũc modum capta, milites ea perquirentes, quæ essent in arce condita; infinitã frumenti copiã, & omnis generis arma, & machinas, &

† paruis scilicet, ex Marcellino, μικροῖς pro μακροῖς legenda.

immensam vim supellectilis, adparatusq; reliqui, repererunt. Maior frumenti pars, ad exercitus alimenta, nauibus imposita fuit: partem & ipsi milites, præter annonam publicã, quam habebant, inter se diuidebant. Arma, quæ Romanis ad bellum idonea viderentur, exercitui distributa sunt: apta vero Persico tantum vsui, nõ Romanis militibus, partim igni tradita, partim ab amne rapi demergiue permissa. Hinc non exigua maiestati Romani nominis accessit gloria, qđ ampla ciuitas, & secundum Ctesiphontem, omnium in Assyria maxima, tamque munita, solo biduo per vim capta fuisset. Quas ob res Imperator exercitum blande demulcens, & oratione conuenienti laudabat, & singulis cẽtenos nummos argenteos donabat. Et hæc quidẽ ita gesta sunt. Surenas autem, non exiguis cum copiis ex opido quodam, in Assyria sito, Romani exercitus exploratores, qui ceteros antecedebant, imprudentes adgressus; vnum de tribunis tribus, cum nõnullis sub eo militibus, interemit; & ceteris in fugam actis, vexillo militari potitus est, draconis imaginem referente; qualia in bellis Romani gestare cõsueuerunt. Eam rem vbi cognouisset Imperator, non moderato tulit animo; sed ira concitus, in Surenæ milites, vti forte instructus erat, irruptione facta; terga dare coëgit eos, qui elabi fuga poterant: & signo recepto, quod hostes abstulerant, mox ad vrbem accessit, in qua Surenas collocatis insidiis exploratores adortus fuerat. Eam vi cepit, & incendit. Duci vero exploratorum, propterea quod hosti vexillum reliquisset, salute magnanimitati Romanæ anteposita; cingulum ademit, & deinceps vna cum iis, quos fugæ socios habuerat, pro infami duxit. Vlterius autem progressus, quum per amnem iter faceret, ad castellũ quoddam venit, cui vicinum erat opidum. eius nomen erat Fissenia. Secundum murum illius erat acta fossa, quam sane altissimã Persæ repleuerãt aqua, parte non exigua proximi fluminis in eam deriuata. Flumen ipsum, † *Regis amnis* adpellabatur. Hoc opido prætérito, a quo nihil esset hostile metuẽdum: iter fecere per locũ facticia palude stagnantem. Nã & alueo, & ipso

† Marcellino, diuersa lingua, Narmalaches: a Nar. & Melech.

ἐπίπλων πλῆθος οὐ μέτριον, καὶ τῆς ἄλλης ἀποσκευῆς. τοῦ μὲν οὖν σίτου τὸ πλέον, ἐναπετέθη τοῖς πλοίοις εἰς διατροφὴν τοῦ στρατοῦ· μέρος δὲ τούτου καὶ αὐτοὶ πρὸς ἑαυτοὺς διενείμαντο, καὶ δίχα τῆς δημοσίας σιτήσεως ἧς εἶχον. τῶν δὲ ὅπλων ὅσα μὲν ἐπιτήδεια Ῥωμαίοις ἐδόκει πρὸς πόλεμον εἶναι, ταῦτα τῷ στρατοπέδῳ διεδόθη· τὰ δὲ Περσικῇ μόνον ἁρμόδια χρήσει, αὐτοῖς δὲ οὐκέτι, τὰ μὲν πυρὶ παρεδόθησαν, τὰ δὲ τῷ ποταμῷ φέρεσθαι καὶ καταδύεσθαι συνεχώρησαν. Ἐντεῦθεν οὐχ ἡ τυχοῦσα τῷ Ῥωμαίων ἀξιώματι προσετίθετο δόξα, πόλεως μεγάλης καὶ τῶν ἐν Ἀσσυρίᾳ μετὰ Κτησιφῶντα μεγίστης, οὕτω τε ὠχυρωμένης, ἐν δύο μόναις ἡμέραις κατὰ κράτος ἁλούσης. ἐφ᾽ οἷς ὁ βασιλεὺς φιλοφρονούμενος τὸ στράτευμα, λόγοις τε καθήκουσιν ἐτίμα, καὶ ἕκαστον ἀργυρέοις ἑκατὸν νομίσμασιν ἐδωρεῖτο. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὧδε ἐπεπράχθη· ὁ Σουρήνας δὲ μετὰ δυνάμεως οὐκ ὀλίγης ἔκ τινος τῶν ἐν Ἀσσυρίᾳ πόλεων τοῖς προηγουμένοις τῶν Ῥωμαίων στρατοπέδου κατασκοπῆς ἕνεκεν ἐπελθὼν, οὐ προειδομένοις τὸ ἐσόμενον, ἕνα [μὲν] τῶν ἡγουμένων, τριῶν ὄντων, ἀνεῖλεν ἅμα τισὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτῷ τεταγμένων. τρέψας δὲ τοὺς ἄλλους, ἐγκρατὴς ἐγένετο στρατιωτικοῦ σημείου, δράκοντος ἐκτύπωμα φέροντος· οἷα φέρειν εἰώθασιν ἐν ταῖς μάχαις Ῥωμαῖοι. τοῦτο μαθὼν, οὐκ ἤνεγκε μετρίως ὁ βασιλεύς· ἀλλὰ μετὰ θυμοῦ τοῖς ἀμφὶ τὸν Σουρήναν ὡς εἶχεν ἐπιπεσὼν, τούτων μὲν εἰς φυγὴν ἔτρεψεν ὅσοι διαφυγεῖν ἠδυνήθησαν· τὸ δὲ σημεῖον ἀναλαβὼν, τὸ παρὰ τῶν πολεμίων ἀφαιρεθὲν, ἐπῆλθε παραχρῆμα τῇ πόλει, καθ᾽ ἣν ὁ Σουρήνας ἀποκρύπτων τὸν λόχον τοῖς κατασκόποις ἐπῆλθεν· εἷλέ τε κατὰ κράτος, καὶ ἐπυρπόλησε· τὸν δὲ τῶν κατασκόπων ἡγεμόνα, διότι τοῖς πολεμίοις τὸ σημεῖον ἀπέλιπε, τῆς σωτηρίας τῆς Ῥωμαϊκῆς μεγαλοφροσύνης ἔμπροσθεν ποιησάμενος, παρέλυσέ τε τῆς ζώνης, καὶ ἐν ἀτιμίᾳ τὸ λοιπὸν εἶχεν ἅμα τοῖς κοινωνήσασιν αὐτῷ τῆς φυγῆς. Προελθὼν δὲ ἐπέκεινα, διά τε τοῦ ποταμοῦ τὴν πορείαν ποιούμενος, ἦλθεν εἴς τι χωρίον, ᾧ πόλις ἐπλησίαζε Φισσηνία προσαγορευομένη. ταύτης τῷ τείχει συμπαρέθει τάφρος· ἣν βαθυτάτην οὖσαν, ἐπλήρωσαν ὕδατος οἱ Πέρσαι, μέρος εἰς ταύτην οὐκ ὀλίγον τοῦ πλησιάζοντος μεταχετεύσαντες ποταμοῦ. Βασιλέως ποταμὸς, ἦν ὄνομα τούτῳ. ταύτην διαδραμόντες τὴν πόλιν, (οὐδὲν γὰρ ἦν ἐκ ταύτης εὐλαβεῖσθαι πολέμιον) ὁδὸν διῄεσαν τέλματι χειροποιήτῳ διάβροχον. οἱ γὰρ Πέρσαι, τήν τε διώρυχα

διώρυχα τῇ χώρᾳ καὶ τὸν ποταμὸν αὐτὸν ἐπαφέντες, ἀδύνατον, κατά γε τὴν αὐτῶν οἴησιν, πεποιήκασι τῷ στρατῷ τὴν διάβασιν. ἀλλ' ὅμως τοῦ βασιλέως προθέοντος, καὶ ὁ στρατὸς ἠκολούθει, βρέχων ἄχρι γονάτων τοὺς πόδας. αἰσχύνην γὰρ ἡγοῦντο μὴ ποιεῖν ἅπερ ἑώρων ποιοῦντα τὸν βασιλέα. ἡλίου δὲ ἤδη *δύντος, ὁ μὲν στρατὸς, ἐπὶ τῶν τόπων ηὐλίζετο τούτων· βασιλεὺς δὲ, στρατιώτας ἑαυτῷ καὶ τεχνίτας ἀκολουθεῖν ἐπιτάξας, δένδρα ἐκτέμνων καὶ ξύλα, διώρυχάς τε ἐζεύγνυε, τοῖς τέλμασί τε γῆν ἐπετίθει, καὶ τὰ βαθέα τῶν ὁδῶν ἀνεπλήρου, καὶ ταῖς στενοχωρίαις εὖρος ἐνεποίει τὸ μέτριον ἔχον· ἐπανελθών τε, διῆγε τὴν στρατιὰν μετὰ ῥᾳστώνης, ἕως εἰς Βίθραν* ἐληλύθει πόλιν, ἐν ᾗ βασίλεια ἦν, καὶ οἰκήματα βασιλεῖ τε ὁμοῦ πρὸς ὑποδοχὴν ἀρκοῦντα, καὶ στρατοπέδῳ. Προελθὼν δὲ ἐντεῦθεν, καὶ τῶν αὐτῶν ἐχόμενος πόνων, ἡγεῖτο τοῦ πλήθους, καὶ τὴν ὁδὸν *εὐφορωτέραν ἐποίει· καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ διώδευσεν ἅπαντας, ἕως ἦλθεν εἰς τόπον, ἔχοντα μὲν οἴκησιν οὐδεμίαν, ἄλσος δὲ ἐκ φοινίκων πεποιημένον, ἐν ᾧ καὶ ἄμπελοι συμπεφύκεσαν, ἄχρι τῆς τῶν φοινίκων κόμης τοῖς κλήμασιν ἀνατρέχουσαι, παρέχουσαί τε ὁρᾶν τὸν ἐκ τῶν φοινίκων καρπὸν, ἀναμεμιγμένον τοῖς βότρυσιν. ἐν τούτῳ τὴν ἐπελθοῦσαν νύκτα διαγαγὼν, ἐπὶ τὰ πρόσω τῇ ὑστεραίᾳ προῄει. ἐλθὼν δὲ πλησίον φρουρίου τινὸς, πληγὴν καιρίαν δέξασθαι ἐμέλλησε· τῶν γὰρ ἀπὸ τοῦ φρουρίου τις Πέρσης ἐπελθὼν, τῇ τοῦ βασιλέως κεφαλῇ τὸ ξίφος ἐπήλασεν.* ὁ δὲ, προϊδόμενος, ἐπέθηκε τὴν ἀσπίδα τῇ κεφαλῇ, καὶ ταύτῃ τὴν πληγὴν ἀπεσείσατο. ἐκεῖνον μὲν οὖν οἱ στρατιῶται συμπεσόντες, κατέσφαξαν, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πάντας, εἰ μήπω γέ τινες διαδύντες, συνέφυγον εἰς τὸ φρούριον. δυσανασχετῶν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ τολμήματι, τὸ φρούριον ἀνεσκόπει, καὶ ὅπου ἁλώσιμον εἴη, περιιὼν ἐθεώρει. περὶ τοῦτο δὲ ἔχοντος αὐτοῦ, τοῖς ἐν τῷ ἄλσει τῶν φοινίκων ἐπιμείνασι στρατιώταις ὁ Σουρήνας ἀπροόπτως ἐπιφανεὶς, τῶν τε ὑποζυγίων καὶ τῆς ἀποσκευῆς κρατήσειν ἤλπισε, καὶ ἅμα τὸν βασιλέα, τοῦτο μαθόντα, πάντως ἀποστήσειν τῆς τοῦ φρουρίου πολιορκίας. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἐν νῷ ταῦτα βαλόμενος, ἀμφοτέρων διήμαρτεν. ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐν πολλῷ τὴν τοῦ φρουρίου καθαίρεσιν ἐποιεῖτο. πόλις τε γὰρ ἐπλησίαζεν αὐτῷ, Βησουχὶς ὄνομα, πολυάνθρωπος, καὶ ἄλλα

flumine Persæ regioni immisso, perfecisse se putabant, vt exercitus nullo modo posset transiicere. Sed cursim antegresso Imperatore, subsequebatur exercitus, pedibus vsque ad genua madefactis. Nam pudore præpediebantur, quo minus id facerent, quod Imperatorem facere videbant. Vbi iam sol occidisset, exercitus in locis iis commorabatur; & Imperator militibus ac fabris se subsequi iussis, cæsis arboribus & tignis, alueos pontibus consternebat, palustribus locis terram iniiciebat, vias profundas explebat, angusta denique loca mediocriter aperiebat. Deinde reuersus exercitum facile transduxit; donec ad opidum Bithram peruenisset, quo in opido regia, cum iis ædificiis erat, quę tam Imperatori, quam militibus excipiendis sufficerent. Inde progressus, & iisdem laboribus intentus, exercitum antecedebat, & viam magis tolerabilem reddebat. Atq; hoc modo transuexit omnes, donec ad locum venit, quo in loco nullum erat ædificium, sed lucus palmis consitus: in quo & vites erant enatæ, quæ palmitibus suis sursum ad ipsas vsq; palmarum comas excurrebant, & palmulas vuis permistas conspiciendas exhibebant. In hoc luco noctem insequutam quum exegisset, postridie eius diei perrexit vlterius. Quumque propius ad castellum quoddam accessisset, letale vulnus accepturus erat. Nam Persa quidam ex eo castello eruptione facta, iam in caput Imperatoris gladium adigebat; quũ ille præuiso ictu, capiti scutũ imponeret, eoque vim ictus repelleret. Et hunc quidem circumfusi milites cum suis omnibus interfecerunt; nisi qui forte fuga per hostes elapsi, ad castellum se contulissent. Indignatus autem propter audax hoc facinus Imperator, castellum inspectabat; &, si qua parte capi posset, circumambulans cõsiderabat. Dum huic intentus est rei, Surenas eos milites, qui palmarũ in luco manserant, adortus ex improuiso; iumentis & sarcinis se potiturum sperabat, & Imperatorem eadem opera, posteaquam de hoc accepisset, omnino ab oppugnatione castelli reuocaturum. Sed hæc animo secũ voluens, vtroq; frustratus est. Imperator autem magnum in expugnatione castelli momentum ponebat. Nam ei proximũ erat opidum, cui nomen Besuchis, sane quã populosum, cum aliis

castellis plurimis; quorum incolæ, relictis castellis suis, veluti non satis ad tuendam salutem idoneis, in illud ipsum concurrerant, quod ab Imperatore obsidebatur: exceptis iis, qui Ctesiphontem euaserant, vel, qua lucus esset densissimus, semet abdiderant. His de caussis Imperator obsidionem strenue vrgebat. At vero qui de reliquo exercitu dimissi fuerant, vt explorarent omnia, suisq; succurrerent, si qua se vis hostilis offerret: non modo adortos se propulsarũt, sed interfectis aliis, alios effuse terga dare coactos insequuti, ab omni metu securam Imperatori obsidionẽ reddebant. Et quoniam nonnulli fuga sibi consulentes, in subiectis luco paludibus hærebant; ne illos quidem, si deprehendissent, illæsos dimittebãt itinerũ exploratores: sed partim interficiebant, partim captiuos abducebant. Obsessi vero, telorũ omnis generis iactu vim hostilẽ propulsabant. Quumque saxa deficerent, ignitas bitumine glebas eiaculabantur Earum iactus facile cõtingebant eos, qui petebãtur; quod de sublimiore loco, & in multitudinem fierent. Sed nec Romani milites, quamuis adiumẽto loci superioris vincerẽtur, vllum fortitudinis & scientiæ bellicæ genus intermittebãt. Magnos enim lapides & tela coniiciebant in hostes; quæ non arcubus tantum, verum & machinis emittebantur. Eæ non ita constitutæ fuerant, vt vnum modo corpus; sed duo, tria, plura deniq; ferirent. Quia vero castellũ in colle situm erat, duobus muris, & decẽ ac sex magnis turribus munitum, altaque cinctum fossa, quæ parte quadam castelli præsidiariis aquã ad potum idoneam immittebat: egesta terra fossam Imperator cõplanare milites iussit, aliumque prçterea tantam in altitudinẽ excitari aggerem, vt turrem æquaret. Itidem parte quadam alia terram sub moenibus fodere decreuit, versus medium murũ interiorẽ; quod per hosce cuniculos hostẽ adgredi cogitaret. Hostibus autẽ milites aggerem excitãtes cõtinuo iactu telorũ impedientibus, aperti quidem conflictus ineundi curam Imperator in se recepit, variis aduersus cõiecta siue tela, siue ignes, defensionũ rationibus vtens; Neuitæ vero, ac † Dagalaipho cuniculos, & excitationes aggerũ cõmisit: Victori traditis grauis armaturæ militibus, & equitibus, ad ipsam vsq; Ctesiphõtem

† al. Gadalaipho

φρούρια πλεῖστα· ὧν συνέβαινε τοὺς οἰκήτορας ἀπολιπόντας τὰ σφέτερα, ὡς οὐκ ἀρκοῦντα πρὸς σωτηρίαν, εἰς τὸ παρὰ τοῦ βασιλέως πολιορκούμενον συνδραμεῖν, πλὴν τῶν εἰς Κτησιφῶντα διεκφυγόντων, ἢ κατὰ τὸ δασύτατον τοῦ ἄλσους ἀποκρυβέντων. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς, ἐνέστατο τῇ πολιορκίᾳ κατὰ τὸ καρτερόν. οἱ δὲ ἀπολυθέντες ἐκ τῆς στρατιᾶς εἰς τὸ κατασκοπεῖν καὶ βοηθεῖν, εἴπου τι φανείη πολέμιον, οὐκ ἀπεκρούσαντο μόνον τοὺς ἐπελθόντας αὐτοῖς, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀνελόντες, τοὺς δὲ προτροπάδην διώξαντες, ἐν ἀσφαλεῖ [τῷ βασιλεῖ] τὰ τῆς πολιορκίας ἐποίησαν. ἐπεὶ δὲ τῶν φευγόντων τινὲς καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ τὸ ἄλσος ἕλεσιν ἦσαν, οὐδὲ τούτους οἱ ἐπὶ κατασκοπῇ καταληφθέντας ἀφῆκαν ἀθώους, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἔκτειναν, τοὺς δὲ αἰχμαλώτους ἀπήγαγον. οἱ δὲ ἐν τῷ φρουρίῳ πολιορκούμενοι, βελῶν παντοίων ἀφέσει τοὺς ἐναντίους ἠμύναντο· λίθων δὲ οὐκ ὄντων αὐτοῖς ἔνδον, ἀσφάλτῳ βώλους πεπυρωμένους ἠκόντιζον. ἐτύγχανον δὲ τῶν πεμπομένων αἱ βολαὶ ῥᾳδίως, οἷα καὶ ὑπερδεξίου καὶ κατὰ πλήθους πεμπόμεναι· ἀλλ' οὐδὲ οἱ τῶν Ῥωμαίων στρατιῶται, καὶ ταῦτα ταῖς ἐξ ὕψους βοηθείαις ἐλαττούμενοι, παρῆκαν εἶδος ἀνδρείας καὶ πολεμικῆς ἐπιστήμης. λίθοις γὰρ χειροπληθέσιν ἔβαλλον, βέλεσί τε, οὐκ ἐκ τόξων μόνον ἀφιεμένοις, ἀλλὰ καὶ ἐκ μηχανημάτων· ἃ τῷ οὐκ ἐφ' ἑνὸς μόνου ἵστατο τὰ πηγνύμενα σώματος, ἀλλὰ καὶ δύο καὶ τρία καὶ πλείω διῄει. τοῦ δὲ φρουρίου κειμένου μὲν ἐπὶ λόφου, τείχεσι δὲ δύο καὶ πύργοις ἑκκαίδεκα μεγάλοις ὠχυρωμένου, περιέξ τε τάφρῳ περιειλημμένου βαθείᾳ, κατά τι μέρος ὕδωρ εἰσφερούσῃ τοῖς ἐν τῷ φρουρίῳ πρὸς πότον ἐπιτήδειον, χῶμα ἐπιχέειν ὁ βασιλεὺς τῇ τάφρῳ τοὺς στρατιώτας ἐκέλευσεν, ἕτερόν τε ἐπὶ τούτῳ πρὸς ὕψος ἀνιστάμενοι, ἐξισωθῆναι τῷ πύργῳ· κατὰ δὲ μέρος ἕτερον τὴν ὑπὸ τὰ τείχη γῆν ὀρύττειν ἐγνώκει, κατὰ τὸ μέσον τοῦ ἐνδοτέρου τείχους, διὰ τοῦ ὀρύγματος ἐπιθήσεσθαι τοῖς πολεμίοις πραγματευόμενος. τῶν δὲ πολεμίων τοὺς ἐγείροντας τὸ χῶμα βολαῖς συνεχέσιν εἰργόντων, τὴν μὲν ἐν τῷ προφανεῖ μάχην, ὁ βασιλεὺς ἀνεδέξατο, πολυειδέσιν ἀμυντηρίοις, κατὰ τῶν βαλλομένων, εἴτε βελῶν, εἴτε πυρσῶν, χρώμενος· Νευίτᾳ δὲ καὶ * Γαδαλαΐφῳ, τά τε χώματα καὶ τὰς τῶν χωμάτων ἐγέρσεις ἐπέτρεψεν. Βίκτωρι δὲ παραδοὺς ὁπλίτας τε καὶ ἱππέας, τὰ μέχρι Κτησιφῶντος αὐτῷ

διερευνᾶσθαι

διερευνᾶσθαι προσέταξεν· ὥστ᾽, εἴπου τι φανείη πολέμιον, ἀφελκύσαι τὸν βασιλέα τῆς πολιορκίας πειρώμενον, τοῦτον διὰ τῶν ὑπ᾽ αὐτῷ τεταγμένων κωλυθῆναι τὴν ἐπιχείρησιν· ἅμα δὲ τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ Κτησιφῶντα, σταδίων οὖσαν ἐνενήκοντα, γεφύρων τε κατασκευαῖς καὶ ζευγμάτων, αὐτῷ καὶ τῷ στρατῷ ῥᾷον καταστῆσαι. ταύτην διελὼν τοῖς ἡγεμόσι τὴν ἐπιμέλειαν, αὐτὸς μὲν διὰ τῶν σὺν αὐτῷ κριῶν μιᾷ πύλῃ προσαγαγὼν, οὐ κατέσεισε μόνον αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ ἔλυσε· τοὺς δὲ ἐπὶ τῶν ὀρυγμάτων τεταγμένους, ἐκμελῶς ἰδὼν τῷ ἔργῳ χρωμένους, ἐκείνους μὲν ἀπέστησε, ταύτην αὐτοῖς ὑπὲρ τῆς ἐκμελείας τὴν ἀτιμίαν ἐπαγαγὼν, ἑτέρους δὲ ἀντικατέστησεν. αὐτὸς δὲ κριὸν ἕτερον ἄλλῃ προσέφερε πύλῃ. καὶ ταύτης δὲ τὴν προσβολὴν οὐκ ἀνεχούσης, ἧκεν ἀγγέλων τις, ὡς οἱ ταχθέντες τὰ ἀπὸ τῆς τάφρου μέχρι τῆς πόλεως αὐτῆς διορύττειν, ἤδη πρὸς τέλος ἀφίκοντο τοῦ ἔργου, καὶ πρὸς τὸ ἀναδῦναι γεγόνασιν εὐπρεπεῖς. ἦσαν δὲ οὗτοι, τρεῖς λόχοι, ματτιάριοι, καὶ λακκινάριοι, καὶ βίκτωρες. ὁ βασιλεὺς δὲ, ταύτην μὲν τέως ἐπέσχεν αὐτῶν τὴν ὁρμήν· πύλῃ δὲ ἑτέρᾳ θᾶττον ἐκέλευσεν εὐτρεπίζεσθαι μηχανήν· καὶ τὴν στρατιὰν αὐτῇ πᾶσαν ἐφίστη, πείθων τοὺς πολεμίους, ὡς τῇ ὑστεραίᾳ ταύτην προσαγαγὼν, ἐγκρατὴς τοῦ φρουρίου γενήσεται. ἐποίει δὲ τοῦτο, πᾶσαν ἔννοιαν τοῖς Πέρσαις τῆς διὰ τοῦ ὀρύγματος ἀναιρῶν πολιορκίας. τῶν ἀπὸ τοῦ φρουρίου τοίνυν ἁπάντων εἰς τὸ τὴν μηχανὴν ἀποκρούσασθαι συστραφέντων, διορύξαντες τὸν ὑπόνομον οἱ ταύτῃ ταχθέντες, εἶτα τὴν ἐπικειμένην ἄχρι τῆς ἐπιφανείας γῆν διατρήσαντες, ἐφάνησαν οἰκίας ἐν μέσῳ, καθ᾽ ἣν ἔτυχέ τις ἀλετρὶς γυνὴ, νυκτὸς οὔσης ἔτι βαθείας, σῖτον ἄλευρα εἶναι ἐργαζομένη. ταύτην μὲν οὖν ὁ πρῶτος ἀναδὺς, ἐκβοᾶν μέλλουσαν, παίσας ἀνεῖλεν. ἦν δὲ Σουπεράντιος, ἐν τῷ λόχῳ τῶν βικτώρων οὐκ ἄσημος. ἐπὶ τούτῳ δὲ Μάγνος, καὶ τρίτος ὁ Ἰοβιανὸς, τοῦ τάγματος τῶν ὑπογραφέων προτεταγμένος. ἔπειτα δὲ πλείους. εὐρυνομένου δὲ κατὰ βραχὺ τοῦ στομίου, πάντες ἦσαν ἐν μέσῳ. τότε δὴ λοιπὸν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐλάσαντες, ἐπέστησαν παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα τοῖς Πέρσαις, ᾄσματα λέγουσι ἐπιχώρια, τὴν μὲν τοῦ σφῶν βασιλέως ἀνδρίαν ὑμνοῦντα, διαβάλλοντα δὲ τὴν τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως ἀνέφικτον ἐπιχείρησιν. ῥᾷον γὰρ ἔφασκον αὐτὸν τὴν τοῦ Διὸς αἱρήσειν αὐλὴν, ἢ τὸ φρούριον.

explorare loca præcepit; vt si quod agmen hostile cōspiceretur, quod Imperatorem ab oppugnatione retrahere cogitaret, eius ille conatum opera subiectorum sibi militum reprimeret; simulque viam, quæ Ctesiphontem ducit, & stadiorum est nonaginta, pontibus structis tam sibi, quam exercitui faciliorem redderet. His inter duces distributis operis, ipse suis arietibus portæ cuidam admotis, non eam modo succussit; verumetiā dissoluit. Quumque segniter intentos operi videret, quibus commissa cura fuerat agendi cuniculos: eos inde remouit, illa ipsa notatos ignominia propter oscitantiam; & eorum in locum alios substituit. Alterum inde arietem alteri portæ admouit; quæ ipsa quoque quum non ferret impetum, venit quidā, qui nuntiaret eos, quibus iniunctū fuisset vt a fossa cuniculos in ipsum vsque opidum agerent, iam ad operis sui finem peruenisse; ac paratos ad prorumpendum de cuniculis esse. Tres hæ cohortes erant, Mattiarii, Laccinarii, & Victores. Imperator, eorum inhibito nonnihil impetu, alii portæ celeriter admoueri machinam iussit, ac ibidem copias vniuersas constituit; vt hosti persuaderet, postridie se hac adhibita machina, opido potiturum. Id autem propterea faciebat, vt Persis omnem cogitationem institutę per cuniculos expugnationis eximeret. Quapropter opidanis omnibus in hoc cōuersis, vt machinam illam eliderent; peractis iam cuniculis ii, quibus illorū fossiones mandatæ fuerant, quum imminentem sibi terram ad superficiē vsq; perforassent, mediā quadam in domo prodierunt; in qua molendinaria mulier erat, quæ alta nocte farinam e frumento cōficiebat. Eam exclamaturam, qui primus prodiit, interfecit. Is erat Superantius, de Victorum numero, nō obscurus miles; quē sequutus est Magnus; post quem tertius emersit Iouianus, ordinis notariorū tribunus; deinde plures. Exitu paullatim dilatato, medio in opido cuncti erant. Tum vero progressi ad murum, præter omnem spem irruebāt in Persas; qui cantilenas more patrio factas pronuntiabant, regis sui virtutē celebrantes, & Imperatoris Romani conatum irritum reprehendētes. Nam facilius aiebant eū Iouis aula potiturum, quam opido.

Hos adorti, partim obuios cædebant, & de muro deturbantes neci dabant; partim persequentes, variis modis interficiebant: nec a feminis, nec pueris abstinentes; nisi si quos retinere captiuos eis visum fuisset. Anabdates vero, præsidiariorum magister, dum castellum percursitaret, captus; vna cum satellitibus, qui erant octoginta numero, manibus ligatis ad Imperatorem deductus est. Hac via capto per vim opido, & omnibus in eo cuiuslibet ætatis interemtis, perpaucis omnino præter opinionem elapsis; ad diripiendas opes in eo repositas miles progrediebatur. Quum quilibet abstulisset, quidquid obuiũ nanctus fuerat: murus ad solum vsque, plurimis admotis machinis, prostratus est; & ædificia flammis militumque manibus diruta, redactaque ad eam speciem, numquam vt exstitisse viderentur. Hinc vlterius progressus, opida quædam alia parum celebria transibat, & quoddam ad septum perueniebat, quod *Regis venationem* vocabant. Erat autem murus quidam, intra se complexus ingens spatium, variis arboribus consitum. In eo clausæ omnis generis feræ, satis alimentorum habebant, quæ quidem huc eis aduehebantur; & regi venandi facultatem, quoties vellet, præbebant. Id conspicatus Iulianus, multis locis murum perfringi iussit. quo facto, feræ fugientes a militibus telis configebantur. Non procul alicubi ab eo loco regiã vidit, more Romano magnifice structam; quam vbi cognouisset a Romanis ædificatam, reliquit; nec tribunis, vt aliquid in ea corrumperent, permisit: eius famæ verecundia motus, quod ędificii auctores Romani perhiberentur. Hinc vbi castella quædam præteriisset exercitus, ad opidum † Armeniæ venit, Sabatha dictum; quod triginta stadiis ab ea distat, quæ prius quidem Zochasa, nunc vero Seleucia nuncupatur. Imperatore in vicino loco cum maiori exercitus parte commorato, exploratores antegressi vi opidum capiunt. Postridie quũ muros eius circumiret Imperator, corpora suffixa patibulis ante portas cõspexit. Ea narrabant indigenæ, cuiusdã esse necessariorum, qui fuisset accusatus, quasi quoddam opidum dicionis Persicæ prodidisset, quod

† vel Mediæ

ἐπιπεσόντες δέ, τοὺς ἐν χερσὶν ἔπαιόν τε καὶ ἐκ τοῦ τείχους ὠθοῦντες, διέφθειρον· τοὺς δὲ καὶ διώκοντες, παντοδαποῖς θανάτου τρόποις ἀνῄρουν, οὔτε γυναικῶν οὔτε παίδων ἀπεχόμενοι, πλὴν εἰ μή που γέ τινας αἰχμαλώτους αὐτοῖς ἔδοξεν ἔχειν. Ἀναβδάτης δὲ ὁ * ἀρχιφύλαρχος, ἐν τῷ διαδραμεῖν τὸ φρούριον ἁλούς, ἅμα τοῖς ἀμφ' αὐτόν, ὀγδοήκοντα τὸν ἀριθμὸν οὖσι, τῷ βασιλεῖ προσήχθη δεδεμένος τὰς χεῖρας. κατὰ ταῦτα τοῦ φρουρίου κατὰ κράτος ἁλόντος, ἡβηδὸν δὲ πάντων ὅσοι κατὰ τοῦτο ἦσαν ἀναιρεθέντων, ἐκ παραδόξου δὲ ὀλίγων διασωθέντων, ἐφ' ἁρπαγὴν ὁ στρατὸς τῶν ἀποκειμένων κτημάτων ἐχώρει. κομισαμένου δὲ ἑκάστου τὸ προσπεσόν, τό τε τεῖχος ἄχρις ἐδάφους, προσενεχθεισῶν αὐτῷ πλείστων μηχανῶν, κατηνέχθη, καὶ τὰ οἰκήματα πυρί τε καὶ ταῖς τῶν στρατιωτῶν χερσὶ κατελύθησαν, οὕτω τε εἰς τὸ μὴ γεγενῆσθαί ποτε δοκεῖν περιέστη. Τῆς δὲ ἐπὶ τὸ πρόσω πορείας ἐχόμενος, διῄει μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀνομαστὰ φρούρια· παραγίνεται δὲ καὶ εἰς περίβολον, ὃν Βασιλέως θήραν ἐκάλουν. ἦν δέ τι τειχίον, χωρίον ἀπειληφὸς ἔνδον πολύ, δένδρεσι πεφυτευμένον παντοδαποῖς. ἐν τούτῳ θηρίων παντοίων ἐναποκεκλεισμένα γένη, τροφῆς τε οὐκ ἠπορεῖτο, διὰ τὸ καὶ ταύτην ἐπεισάγεσθαι· καὶ παρεῖχεν τῷ βασιλεῖ τὰς θήρας, ἡνίκα ἂν βουληθείη, ῥᾳστώνην. τοῦτο Ἰουλιανὸς θεασάμενος, διαρρήγνυσθαι κατὰ πολλὰ μέρη τὸ τεῖχος ἐπέταττεν. οὗ δὴ γινομένου, φεύγοντα παρὰ τῶν στρατιωτῶν τὰ θηρία κατετοξεύετο. ἐνταῦθά που πλησίον γενόμενος, βασίλεια εἶδεν εἰς τὸν Ῥωμαϊκὸν μεγαλοπρεπῶς ἐξησκημένα τύπον· καὶ μαθὼν ταῦτα ὑπὸ Ῥωμαίων * ᾠκοδομῆσθαι, κατέλιπεν, οὐ συγχωρήσας τοῖς ταξιάρχοις λωβήσασθαί τι τῶν ἐν αὐτοῖς, αἰδοῖ τοῦ Ῥωμαίους λέγεσθαι τοὺς ταῦτα δημιουργήσαντας. Ἐντεῦθεν ἡ στρατιά, φρούριά τινα παραδραμοῦσα, εἰς πόλιν ἀφίκετο * Μείνας Σαβαθὰ καλουμένην. διέστηκε δὲ αὕτη σταδίοις τριάκοντα τῆς πρότερον μὲν Ζωχάσης, νῦν δὲ Σελευκείας ὀνομαζομένης. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς πλησίον που μετὰ τῆς πολλῆς στρατιᾶς ηὐλίσθη. προηγούμενοι δὲ οἱ κατάσκοποι, τὴν πόλιν κατὰ κράτος αἱροῦσι. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τὰ τείχη ταύτης ὁ βασιλεὺς περινοστῶν, ἑώρα σώματα προσηρτημένα σταυροῖς, ἔμπροσθεν τῶν πυλῶν. ταῦτα δὲ ἔφασκον οἱ ἐπιχώριοι συγγενῶν εἶναι διαβληθέντος τινὸς ὡς προδότου πόλεως γεγονότος, ἣν ἔτυχεν ὁ

βασιλεὺς

βασιλεὺς Κάρος, Περσῶν ὄντων, ἑλών. ἐνταῦθα Ἀναβδάτης ὁ φρούραρχος, εἰς κρίσιν ἤγετο· παράγων μὲν ἐπὶ πολὺ τὸν Ῥωμαίων στρατόν, ὡς δὴ συντελέσων αὐτῷ πρὸς τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον· τότε δὲ ἐξενεχθείς, ὡς ἐλοιδορεῖτο παρὰ πλείστοις Ὁρμίσδην προδότην ἀποκαλῶν, καὶ τὸν κατὰ Περσῶν αἴτιον ἐκστρατείας· καὶ ἐπὶ τούτοις ἁλούς, ἀνῃρέθη.

Προϊόντος δὲ περαιτέρω τοῦ στρατοῦ, τὰ ἕλη διερευνώμενος Ἀρινθαῖος, πολλούς τε ἐν τούτοις εὑρών, αἰχμαλώτους ἀπήγαγεν. ἐνταῦθα πρῶτον οἱ Πέρσαι συστραφέντες, ἐπῆλθον τοῖς τοῦ στρατοῦ προτρέχουσι κατασκόποις. ὀξέως δὲ τραπέντες, εἰς τὴν πλησίον ἀγαπητῶς συνέφυγον πόλιν. κατὰ δὲ τὴν ἀντιπέρας ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, τοῖς ἐπιτεταγμένοις τὴν τῶν ὑποζυγίων φυλακὴν οἰκέταις, καὶ ὅσοι μετὰ τούτων ἦσαν, ἐπελθόντες οἱ Πέρσαι, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ζῶντας ἀπήγαγον. ὅπερ πρῶτον ἐλάττωμα Ῥωμαίοις συμβάν, ἀθυμίαν ἐνεποίησε τῷ στρατεύματι. Ἐντεῦθεν ὁρμήσαντες, ἦλθον εἴς τινα διώρυχα μεγίστην, ἣν ἔλεγον οἱ τῇδε, παρὰ Τραϊανοῦ διορυχθῆναι, Πέρσαις ἐπιστρατεύσαντος· εἰς ἣν ἐμβαλὼν ὁ Ναρμαλάχης ποταμός, εἰς τὸν Τίγρην ἐκδίδωσι. Ταύτην ὁ βασιλεὺς καθῆραί τε ἅμα καὶ ἐρευνᾶν διενοήθη, πόρον τε τοῖς πλοίοις ἐπὶ τὸν Τίγρητα παρασκευάζων, καί, εἴ που παρείκοι, γεφύρας τῇ τοῦ πολλοῦ στρατοῦ διαβάσει. τούτων δὲ ταύτῃ πραττομένων, ἐπὶ τῆς ἄντικρυ ὄχθης πλῆθος Περσῶν συνδραμὸν ἱππέων τε καὶ πεζῶν, εἴ τις ἐπιχειρηθείη διάβασις, ἐπειρᾶτο κωλύειν. Ταύτην ὁ βασιλεὺς τὴν παρασκευὴν τῶν πολεμίων βλέπων, ἐπὶ τὸ διαπλεῖν ἐπ' αὐτοὺς ἠρεθίζετο, καὶ σὺν ὀργῇ τοῖς στρατηγοῖς ἐνεκελεύετο τῶν πλοίων ἐπιβαίνειν. ἐπεὶ δὲ τὴν ἀντιπέρας ὄχθην θεωροῦντες ὑψηλοτέραν, καὶ ἅμα θριγγόν τινα συμπαρατεινόμενον, εἰς ἔρυμα μὲν παραδείσου βασιλικοῦ τὴν ἀρχὴν ᾠκοδομημένον, τότε δὲ τείχους πληροῦντα χρείαν, δεδιέναι τὰς ἐξ ὕψους τῶν βελῶν τε καὶ πυρσῶν βολὰς ἔλεγον· ἐγκειμένου [δὲ] τοῦ βασιλέως, δύο νῆες ὁπλιτῶν πλήρεις ἐπεραιώθησαν· ἃς εὐθὺς οἱ Πέρσαι, πυρφόρων βελῶν πλῆθος ἀφέντες, κατέφλεξαν. ἐκδειματωθέντος δὲ πλέον τοῦ στρατοῦ, τὴν συμβᾶσαν ὁ βασιλεὺς καταστρατηγήσας διαμαρτίαν, Περιγεγόνασιν, ἔφη, τῆς διαβάσεως, καὶ κύριοι τῆς

Imperator Carus occupauerat.*Heic Anabdates præsidii magister in iudicium productus est; qui exercitum Romanum diu deceperat, velut ei profuturus in gerendo contra Persas bello: & delatus id temporis, quod in Hormisdā maledicus esset, in præsentia plurimorum proditorem eum vocans, & susceptæ contra Persas expeditionis auctorem; eoque nomine conuictus, capitis supplicium pertulit. Vlterius profecto exercitu, paludes Arinthæus perscrutans, multos in eis repertos captiuos abduxit. Heic primum Persæ conglobati, exploratores exercitum antecedentes adorti sunt. sed confestim in fugam acti, cupide vicinam ad vrbem conuolabant. Ex aduersa vero ripa fluminis Persę calones adgressi, qui iumentis præsidio relicti fuerant, itidemque ceteros, quicumque cum his erant; partim occiderunt, partim viuos abduxerunt. Hoc detrimentum, quod primum Romanis accidit, consternatione quadam militū animos percussit. Inde motis castris, maximum quemdā ad alueum fluminis ventum est, quem eius loci homines a Traiano, bellum Persis faciente, ductū esse commemorabāt; & in quem † Narmalaches fluuius deriuat, in Tigrim semet exonerat. Hunc & repurgare pariter Imperator, & explorare constituit; vt aditum nauigiis ad Tigrim patefaceret, ac, sicubi liceret, ad trāsuehendam maiorē exercitus partem, pontes faceret. Hæc dum istic fierēt, in aduersa ripa magnus Persarum numerus, tam equitum, quam peditum, cōcursu facto, si quis transmissus tentaretur, prohibere nitebatur. Hoc hostium institutum vidēs Imperator, ad transiiciēdum in eos iritabatur. Ideoq; cū iracundia duces hortabatur, vt naues ingrederētur. Sed quum illi ripam aduersam cernentes altiorē, ac præterea sepem quamdā ad eam porrectā, ab initio muniendi paradisi regii caussa structam, tunc vsum muri præbentem, metuere se telorum & ignium de sublimi iactus dicerent: vrgente Imperatore, nauigia duo, legionariis referta, trāsiecere; quæ Persæ statim, ignitorum telorum magna vi coniecta, succenderunt. Quum maiori trepidatione percussus esset exercitus, Imperator vafro commento corrigens admissum erratum: Successit, inquit, eis transiectio, ripaque

† hunc supra Regis amnem interpretatum est.

potiti sunt. hoc enim ignis ille de nauigiis accensus indicat; quem milites ego transmittentes excitare iusseram, veluti bene gestæ rei signum. Tunc igitur omnes ita, vt instructi erant, naues ingressi transmiserunt: & qua vado per aquam iri poterat, in eam insilientes, cōminus proelio cum Persis inito, non in ripam solum euaserunt; verumetiam recuperatis duabus illis iā semiustis nauibus, quæ prius transmiserant, reliquos adhuc in eis legionarios saluos eripuerunt. Secundū hæc congressis exercitibus, a media nocte proelium ad meridiem vsque perdurauit. Tamdem Persæ cedentes, totis viribus fugam arripiebant, facto eius ab ipsis ducibus initio. Hi duces erant Pigraxes, genere dignitateque secundum regem cunctos antecellēs, & Anareus, & ipse Surenas. Fugientes insequuti Romani, & cum eis Gotthi, multos deleuerunt, & auri argentique magna potiti sunt copia, variisque tam virorum, quam equorum ornamentis, & argēteis lectis atque mensis, quascumq; relictas a ducibus, in fossato repererunt. Ceciderunt in pugna, Persarum duo milia, quingenti; Romanorum non plures quam septuaginta quinque. Ouationem exercitus, ob partam victoriam, visus est quodā modo dux Victor, catapulta læsus, imminuere. | Postridie Imperator exercitu trans Tigrim flumen magna cū securitate vecto, tertio post pugnā die cum vniuerso satellitio suo & ipse trāsiiciebat. Quumq; peruenisset ad castellum quoddam, (Abuzatha Persæ vocant) dies in eo quinq; commoratus est. Dispiciēs autem de faciundo vlterius itinere, rectius se facturum arbitratus est, si propter ripam fluminis exercitū non amplius duceret, sed ad mediterranea pergeret; quod nulla iā caussa superesset, quæ vsum nauigiorū posceret. Hæc quum ei ad animū accidissent, exercitui consiliū exponit, naues exuri iubens; quæ quidē omnes, demtis decē & octo Romanis, Persicis quatuor, igni absumtæ fuerunt. Nā curribus hæ vectæ comitabantur exercitū, emergētibus (ceu par erat) vsibus subseruituræ. Iam paullo supra flumen iter reliquū conficiundū erat. Vbi locum, qui Noorda dicitur, adtigissent; ibidem diuertebant. Cōplures heic Persæ capti ac trucidati. Progressi ad Durum amnem,

ὄχθης γεγόνασι. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ πῦρ τὸ ἀπὸ τῶν πλοίων ἐξαφθέν· ὅπερ αὐτὸς ἐπέσκηψα τοῖς ἐπὶ τῶν νεῶν στρατιώταις, σύμβολον τῆς νίκης ποιήσασθαι. τότε τοίνυν ἅπαντες, ὡς εἶχον, εἰς τὰ πλοῖα ἐμβάντες, ἐπεραιώθησαν· καὶ ὅπῃ βάσιμον ἦν τὸ ὕδωρ ἐπιπηδήσαντες, εἰς τὸν ἐκ χειρὸς ἀγῶνα καταστάντες τοῖς Πέρσαις, οὐ μόνον ἐκράτησαν τῆς ὄχθης, ἀλλὰ καὶ τὰ πρότερον στρατιωτικὰ δύο πλοῖα καταλαβόντες ἡμίφλεκτα, τοὺς περιλελειμμένους ἔτι τῶν ἐν αὐτοῖς ὁπλιτῶν περιέσωσαν. ἐπιπεσόντων δὲ λοιπὸν τῶν στρατοπέδων ἀλλήλοις, ἐκ μέσης νυκτὸς διέμεινε μέχρι μέσης ἡμέρας ἡ μάχη. τέλος, ἐνδόντες ἔφυγον προτροπάδην οἱ Πέρσαι, τῆς φυγῆς ἡγησαμένων τῶν στρατηγῶν. ἦσαν δὲ οὗτοι Πιγράξης τε, γένει καὶ ἀξιώσει προέχων ἁπάντων μετὰ τὸν σφῶν βασιλέα, καὶ Ἀναρέος, καὶ ὁ Σουρήνας αὐτός. φεύγουσι δὲ ἐπεκδραμόντες Ῥωμαῖοί τε, καὶ σὺν τούτοις οἱ Γότθοι, πολλοὺς μὲν ἀπώλεσαν, χρυσοῦ δὲ πολλοῦ καὶ ἀργύρου γεγόνασιν ἐγκρατεῖς, ἔτι δὲ κόσμου παντοίου τοῖς τε ἀνδράσι καὶ ἵπποις περικειμένου, καὶ κλινῶν ἀργυρῶν καὶ τραπεζῶν, ὅσαις ἐνέτυχον ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἐν τῷ χάρακι καταλελειμμέναις. ἔπεσαν δὲ καὶ ἐν τῇ μάχῃ, Περσῶν μὲν, πεντακόσιοι καὶ δισχίλιοι, Ῥωμαίων δὲ οὐ πλείους πέντε καὶ ἑβδομήκοντα. τὸν δὲ ἐπὶ τῇ νίκῃ τοῦ στρατοπέδου παιᾶνα, Βίκτωρ ὁ στρατηγὸς ἔδοξέ πως ἐλαττοῦν, καταπέλτῃ βληθείς. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, τὸν Τίγρητα ποταμὸν ὁ βασιλεὺς τὸ στράτευμα ἐπὶ πολλῆς ἀδείας διαβιβάσας, τρίτῃ μετὰ τὴν μάχην ἡμέρᾳ καὶ αὐτὸς μετὰ πάσης τῆς ἀμφ' αὐτὸν δορυφορίας ἐπεραιοῦτο. καὶ πρός τι χωρίον ἐλθὼν, (Ἀβουζαθὰ τοῦτο Πέρσαι καλοῦσιν) ἡμέρας ἐν τούτῳ διέμεινε πέντε. διασκοπῶν δὲ περὶ τῆς ἐπέκεινα πορείας, ἄμεινον ἔχειν ᾠήθη, μηκέτι συμπαραπέμπειν τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ τὸν στρατὸν, ἀνιέναι δὲ ἐπὶ τὴν μεσόγαιαν, ὡς οὐδενὸς ὑπολειπομένου, πλοίων εἰς χρείαν αὐτοῖς καθεστῶτος. ταῦτα δὴ λαβὼν κατὰ νοῦν, εἰσηγεῖται βουλὴν τῷ στρατῷ, τὰ πλοῖα ἐμπρῆσαι κελεύων· καὶ πάντα, πλὴν ὀκτωκαίδεκα Ῥωμαϊκῶν, Περσικῶν δὲ τεσσάρων, ἐδαπανήθη πυρί. ταῦτα γὰρ ἁμάξαις φερόμενα, ἠκολούθει, ταῖς ἀνακυπτούσαις, ὡς εἰκὸς, ὑπηρετησόμενα χρείαις. ὀλίγον δὲ ἀνωτέρω τοῦ ποταμοῦ, τὸ λειπόμενον ἔδει ποιήσασθαι τῆς ὁδοῦ. Νοορδὰ δὲ τῷ τόπῳ προσελθόντες, αὐτοῦ που κατέλυον· ἔνθα πολλοὶ πανταχόθεν ἡλίσκοντο Πέρσαι, καὶ κατεσφάττοντο. Ἐλθόντες δὲ εἰς τὸν Δοῦρον ποταμὸν,

διέβησαν τοῦτον, γέφυραν ζεύξαντες. ἐπεὶ δὲ τοὺς Πέρσας ἐθεάσαντο, τὸν μὲν ἐν τῇ γῇ πάντα χιλὸν καταχαύσαντας, ὡς ἂν τὰ ὑποζύγια τῶν Ρωμαίων τροφῆς ἀπορίᾳ πιέζοιτο· συστάντας δὲ αὖθις κατὰ πολλοὺς λόχους, ἐκδέχεσθαι τοὺς Ρωμαίους, ὡς δὴ μὴ σφόδρα πολλοὺς διαγινωσκομένους· τότε δὴ συνειλεγμένους εἰς ταυτὸν θεασάμενοι, πρὸς τὴν ὄχθην ἐχώρησαν τοῦ ποταμοῦ. τῶν δὲ ἡγουμένων τοῦ στρατοῦ κατασκόπων εἰς χεῖρας ἐλθόντων μοίρᾳ τινὶ Περσικῇ, Μακαμαῖος τις γυμνὸς ὑπὸ προθυμίας ἐπιπεσὼν, τέσσαρας ἀναιρεῖ· συστραφέντων δὲ ἅμα πολλῶν ἐπ' αὐτὸν, κατασφάττεται. Μαῦρος δὲ, ἀδελφὸς ὢν αὐτοῦ, τὸ σῶμα ἰδὼν ἐν μέσοις κείμενον Πέρσαις, ἁρπάζει αὐτὸ, καὶ τὸν πρῶτον παίσαντα κτείνει· καὶ οὐκ ἀπεῖπε βαλλόμενος, ἄχρις ὅτε τὸν ἀδελφὸν ἔμπνουν ἔτι τῷ στρατῷ παρέδωκεν. Ἐλθόντες δὲ εἰς πόλιν Βαρόφθας, τὸν χιλὸν εὗρον ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταπρησθέντα. μοίρας δέ τινος Περσῶν ἅμα Σαρακηνοῖς ἐπιφανείσης, καὶ οὐδὲ ἄχρι θέας τὸν Ρωμαϊκὸν στρατὸν ὑποστάσης, ἀλλ' αὐτόθεν ἀφανοῦς γινομένης, κατ' ὀλίγους εἰς ταυτὸ συνιόντες οἱ Πέρσαι, συνειλεγμένοι τε εἰς πλῆθος, ἤδη παρεῖχον ὑπόνοιαν ὡς ἐπελευσόμενοι τοῖς ὑποζυγίοις. τότε δὴ πρῶτος ἐνδὺς τὸν θώρακα ὁ βασιλεὺς, πάντως μὲν αὐτὸς προέδραμε τοῦ στρατεύματος· οἱ Πέρσαι δὲ οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ' εἰς τοὺς αὐτοῖς ἐγνωσμένους ἀποδρᾶναι διέγνωσαν τόπους. Προϊὼν δὲ, εἰς κώμην ἐλήλυθε Σύμβραν, ἥτις ἐν μέσῳ δυοῖν κεῖται πόλεων, αἷς ὀνόματα Νίσβαρα καὶ Νισχανάβη. διαιρεῖ δὲ ταύτας ὁ Τίγρις· καὶ γέφυρα ἦν, ἣ τὰς ἐπιμιξίας τοῖς ἀμφοτέρων οἰκήτορσιν ἐδίδου, ῥᾳδίας καὶ συνεχεῖς· ἣν οἱ Πέρσαι κατέφλεξαν, ὡς ἂν μὴ διὰ ταύτης οἱ Ρωμαῖοι κατ' ἐξουσίαν ἑκατέροις παρενοχλοῖεν. ἔνθα που λόχοι Περσῶν ἀναφανέντες, ὑπὸ τῶν προηγουμένων κατασκόπων ἐτράπησαν· καὶ ἅμα τροφὴν ἄφθονον ὁ στρατὸς εὑρὼν ἐν ταύτῃ τῇ κώμῃ, καὶ ὅσα πρὸς τὴν χρείαν ἤρκει λαβὼν, τὸ περιττὸν, ὅσον ἦν, ἅπαν διέφθειρεν. Ἐπεὶ δὲ μεταξὺ Δανάβης πόλεως καὶ Σύγκης ἐγένοντο, τοῖς φύλαξι τῆς οὐραγίας τοῦ στρατοπέδου συμπεσόντες οἱ Πέρσαι, πολλοὺς ἀπέκτειναν· πλείους δὲ ἀποβαλόντες, ἐτράπησαν, καὶ ἄλλως ἐλαττωθέντες. ἀνῃρέθη γὰρ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ σατράπης τις τῶν ἐπιφανῶν, ὄνομα Δάκης, ὃς ἔτυχε πρότερον ἐπὶ πρεσβείαν πρὸς τὸν

ponte iuncto transierunt. Conspicati Persas omne soli pabulum cremasse; vt iumenta Romanorum pastus inopia premerent; eosdemque coactos in plures turmas, Romanos opperiri, quos non admodum multos arbitrarentur: vbi iam collectos in vnum conspexissent, ad ripam fluminis tendebant. Heic quum exploratores, qui exercitum præcedebant, cum Persarum cuneo quodam manus cōsererent; Macamæus quidam, præ animi alacritate, inermis in hostes irruens, quatuor ex eis interficit. Verum pluribus simul in eum conuersis, mactatur. Eius frater Maurus, conspectum medios inter Persas fraternum corpus arripit, & eum, qui primus ictum intulerat, occidit; neque telis petitus animum despondit, donec fratrem adhuc spirantem exercitui reddidisset. Quum ventum ad oppidum Barophthas esset, pabulum a barbaris exustum repererunt. Posteaquam cuneus quidam Persarum cum Saracenis conspectus fuisset, ac ne facie quidem tenus exercitum Romanum sustinuisset, sed ex oculis se continuo subduceret: coëuntes alii post alios exiguo numero Persæ, globo suorum collecto, Romanis eam de se præbebant opinionem, quasi iumenta essent adgressuri. Tum vero primus loricā induens Imperator, vniuersum cursim anteibat exercitū: nec sustinuerunt impetum Persæ, sed in loca sibi nota diffugiendum censuerunt. Itaque progressus Imperator, ad vicum Symbram venit, qui duobus opidis interiacet, quorum nomina sunt Nisbara & Nischanabe. Hæc opida Tigris diuidit, & pons erat, qui amborum incolis expedita frequentiaque commercia suppeditabat. Eum Persæ cremarunt, ne Romani per illum, vtrosque pro libitu vexarent. Heic conspectæ Persarum cohortes, ab exploratoribus pabulatum egressis in fugam actæ sunt; & exercitus de inuenta in hoc vico annona vbere, quum ea sumsisset, ad vsum quæ sufficerent; quidquid erat reliquum, corrupit. Inde quum inter opidum Danaben & Syncam essent, Persæ cum agminis extremi præsidiariis congressi, multos interfecerunt: sed amissis pluribus, terga dederunt, quum ceteroquin etiam inferiores discederent. Nam hoc proelio nobilis quidam satrapa trucidatus est, nomine Daces, legatus ad

Imperatorem Constantiũ quondam missus, qui cum eo de pace, componendoque bello, colloqueretur. Vbi Romanos ad opidum Acceram propius accedere, conspexissent hostes; fructus, qui erant in agris, exurebant: in quos incursione facta, ignem Romani restinguebant, ac fructus reliquos vsui suo reseruabant. Vlterius autem progressi, ad vicum Maronsa peruenerũt; vbi turmæ Persarum, extremi agminis præsidio relictos adortæ, manum conseruerunt, & quum alios milites, tum † Brettanionem turmæ ducem, viriliter dimicantem interfecerunt. Captæ sunt & naues, quæ longe a tergo exercitus in hostem inciderant. Hinc vicos quosdã cursim prætergressi, Tummaram venerunt; vbi concrematarum nauium cunctos pænituit. Quippe iumenta vehendo commeatui nõ sufficiebant, tanti iam itineris ærumnis in hostili solo cõfecta: & Persæ, quoscumque poterant, fructus colligentes; coitũ intra munitissima loca conclusorum vsu Romanos prohibebãt. Hoc tamẽ rerum statu Persicis legionibus conspectis, initaq; pugna, longe Romani superiores euadebãt, multis Persis interfectis. Postridie eius diei, quo tempore forũ frequentissimum erat, conglobati Persæ nec opinantes eos, qui agmen extremum Romanorum cogebant, adorti sunt. Illi, quamuis nondum adhuc ordines instruxissent, & impressione subita perturbati essent; tamen vicissim in hostem pergebant alacriter, principe more suo circumeunte, ac legiones ad virtutem excitante. Quum ad manus vndique ventum esset, & Imperator partim turmarum duces ac tribunos obiret, partim promiscue conferta in turba militum versaretur: in ipso ardore proelii gladio feritur, scutoque impositus ad tentorium deportatur; vbi vita mediam ad noctem vsque producta, mortuus est: Persarum imperio propemodũ ab eo iam ad extremum exitium redacto. Interea vero, dũ principis obitus ignoraretur, vsque adeo exercitus Romanus superior hostibus exstitit, vt quinquaginta maximæ potestatis satrapæ, cum infinita multitudine, caderent. At vbi mors Imperatoris innotuit, iamque milites reuersi essent ad tentorium, in quo cadauer iacebat; pugnabant adhuc quidem nonnulli Romani, atque hostem superabant:

† Vetranionem

βασιλέα Κωνστάντιον ἀπεσταλμένος, εἰρήνης πέρι καὶ καταλύσεως τοῦ πολέμου διαλεξόμενος. ἰδόντες δὲ αὖθις οἱ πολέμιοι πλησιάζοντας Ἀκκήτῃ πόλει, τοὺς ἐν τῇ γῇ καρποὺς ἐπυρπόλουν. οἷς ἐπιδραμόντες οἱ Ῥωμαῖοι, τὸ πῦρ κατέσβεσαν, καὶ τῶν καρπῶν τοῖς λειπομένοις ἐχρήσαντο. Περαιτέρω δὲ προελθόντες, εἰς Μαρωνσὰ παρεγένοντο κώμην. ᾗ τοῖς τὴν οὐραγίαν τοῦ στρατοῦ φυλάττουσιν ἐπιθέμενοι Περσῶν λόχοι, συνέπεσον, καὶ ἀπώλεσαν ὀλίγους τε στρατιώτας, καὶ * Βρεττανίωνα τὸν ἡγεμονίαν ἔχοντα τοῦ λόχου, ἀνδρείως ἀγωνισάμενον. καὶ πλοῖα δὲ ἥλω, κατόπιν πολὺ τοῦ στρατοπέδου τοῖς πολεμίοις περιπεσόντα. Παραδραμόντες δὲ κώμας τινὰς, εἰς Τούμμαραν ἦλθον. ἔνθα μεταμέλεια πάντας εἰσῆλθε τῆς τῶν πλοίων ἐμπρήσεως. τά τε γὰρ ὑποζύγια πρὸς τὴν τῶν ἐπιτηδείων κομιδὴν οὐκ ἐπήρκει, τοσαύτην ὁδὸν καὶ ταῦτα διὰ πολεμίας ταλαιπωρούμενα. καὶ οἱ Πέρσαι τὰ γεννήματα συλλέγοντες, ὅσα οἷοί τε ἦσαν, καὶ τοῖς ὀχυρωτάτοις ἐναποκλείσαντες τόποις, τῆς ἀπὸ τούτων χρείας τὸ Ῥωμαϊκὸν ἀφῃροῦντο στρατόπεδον. ἐν τούτοις δὲ ὅμως οὖσιν αὖθις, ἐπεφάνη Περσικὰ τάγματα· καὶ μάχης γενομένης, ἐκράτουν τῷ πλείονι Ῥωμαῖοι, πολλοὺς ἅμα τῶν Περσῶν ἀνελόντες. Τῇ δὲ μετὰ ταῦτα ἡμέρᾳ, περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν οἱ Πέρσαι συνταχθέντες εἰς πλῆθος, τοῖς οὐραγοῖς τοῦ Ῥωμαίων στρατεύματος ἀδοκήτοις ἐπέπεσον. οἱ δὲ, ἀσύντακτοι τέως ὄντες, καὶ τῷ αἰφνιδίῳ τῆς ἐφόδου συνταραχθέντες, ὅμως ἀντεπιέναι προεθυμοῦντο, τοῦ βασιλέως, ᾗπερ εἰώθει, περιιόντος, καὶ εἰς θάρσος τὰς τάξεις * ἐγείροντος. ἐπεὶ δὲ εἰς χεῖρας ἅπαντες ἦλθον ἀλλήλοις, ἐπιὼν τοὺς ταξιάρχους καὶ λοχαγοὺς, ἀναμεμιγμένος δὲ τοῖς πλήθει, πλήττεται ξίφει παρ' αὐτὴν τῆς μάχης τὴν ἀκμήν· καὶ ἐπιτεθεὶς ἀσπίδι, φοράδην ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἄγεται· μέχρι τε νυκτὸς μέσης ἀρκέσας, ἀπέθανεν, οὐ πόρρω τῆς Περσῶν ἡγεμονίας ἀπωλείας καταστήσας ἐσχάτης. Ἔτι δὲ τῆς τελευτῆς τοῦ βασιλέως οὔσης ἀδήλου, τῶν Ῥωμαίων ὁ στρατὸς ἐπὶ τοσοῦτον ἐκράτησεν, ὥστε πεντήκοντα μὲν τῶν ἐν μεγίστῃ δυνάμει σατράπας πεσεῖν, καὶ ἐπὶ τούτοις ἄπειρον πλῆθος. ἐπεὶ δὲ ἡ τοῦ βασιλέως καταφανὴς ἐγένετο τελευτὴ, καὶ ἀνέστρεψαν ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἔνθα νεκρὸς ἔκειτο, ἔτι μὲν ἔνιοι Ῥωμαίων ἐμάχοντο, καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτουν·

λόχοι

λόχοι δέ τινες ἀπὸ φρουρίου Περσικοῦ, τοῖς ὑπὸ Ὁρμίσδην τεταγμένοις ἐπιθέμενοι, καθίσταντο εἰς χεῖρας. μάχης δὲ καρτερᾶς γενομένης, ἔπεσεν * Ἀντώνιος, ὁ τῶν περὶ τὴν αὐλὴν ἡγούμενος τάξεων, ὃν καλοῦσι Ῥωμαῖοι μάγιστρον· καὶ Σαλούστιος, ὁ τῆς αὐλῆς ὕπαρχος, ἐκπεσὼν τοῦ ἵππου, μικροῦ κατεσφάγη, τῶν πολεμίων ἐπικειμένων, εἰ μὴ τῶν ὑπηρετῶν τις ἀποβὰς τοῦ ἵππου, δέδωκεν αὐτῷ ῥᾳστώνην φυγῆς· συναποκλινάντων αὐτῷ καὶ τῶν ἀμφὶ τὸν βασιλέα δύο ταγμάτων, οὓς σχολαρίους προσαγορεύουσιν. ἐκ δὲ τῶν εἰς φυγὴν τετραμμένων, ἄνδρες ἑξήκοντα μόνοι, σφῶν καὶ τοῦ Ῥωμαίων ἀξιώματος μεμνημένοι, παραβαλλόμενοί τε ἄχρι θανάτου, τοῦ φρουρίου γεγόνασιν ἐγκρατεῖς, ἀφ᾽ οὗ τοῖς Ῥωμαίοις ἐπεξελθόντες οἱ Πέρσαι πλεονεκτεῖν ἔδοξαν· καὶ τρεῖς ἑξῆς ἡμέρας τῶν πολεμίων ἐφεδρευόντων, οὐκ ὀλίγου μέρους τοῖς πολιορκοῦσιν ἐπιθεμένου, περιεσώθησαν. Τότε τοίνυν τῶν ἐν τέλει πάντων ἅμα τῷ στρατοπέδῳ συνειλεγμένων, βουλὴ προυτίθετο, τίνι δέοι παραδοθῆναι τὴν τῶν ὅλων ἡγεμονίαν, ὡς οὐχ οἷόν τε ὄντος δίχα τοῦ πάντων ἡγησομένου τοὺς ἐπικειμένους ἐν μέσῃ τῇ πολεμίᾳ κινδύνους διαφυγεῖν· καὶ ψήφῳ κοινῇ βασιλεὺς Ἰοβιανὸς ἀναδείκνυται, Βαρρωνιανοῦ, τοῦ τῶν δομεστίκων ἡγουμένου τάγματος, παῖς.

Τὰ μὲν οὖν ἄχρι τῆς Ἰουλιανοῦ τελευτῆς, τόνδε πέπρακται τὸν τρόπον. Ἰοβιανὸς δὲ, τὴν ἁλουργίδα ἐνδὺς, καὶ τὸ διάδημα περιθέμενος, εἴχετο τῆς ἐπὶ τάδε πορείας. ἐπεὶ δὲ εἰς Σοῦμα τὸ φρούριον ἦλθεν, ἐπιπεσοῦσα ἡ Περσῶν ἵππος τοῖς ἀμφ᾽ αὐτὸν, ἐλέφαντάς τε οὐκ ὀλίγους ἐπαγαγοῦσα, τοὺς κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας ἐκάκου. ἐτετάχατο δὲ ἐν τούτῳ Ἰοβιανοὶ καὶ Ἑρκουλιανοί· ταγμάτων δὲ ταῦτα ὀνόματα, παρὰ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ κατεστάντα, φερόντων τὰς τούτων ἐπωνυμίας. ὁ μὲν γὰρ, Διὸς, ὁ δὲ, Ἡρακλέους ἐπώνυμον εἶχε. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὑπὸ τῆς τῶν ἐλεφάντων ἀλκῆς ἐβιάζοντο, καὶ πολλοὶ φεύγοντες ἔπεσον· ἐπελαυνόντων δὲ αὖθις τῶν Περσῶν πρὸς τῇ ἵππῳ καὶ τοὺς ἐλέφαντας, ἦλθον εἴς τι χωρίον ἄναντες, ἐν ᾧ τοὺς τῶν Ῥωμαίων σκευοφόρους ἔτυχεν εἶναι. τούτων δὲ συνεπιλαβόντων αὐτοῖς τοῦ κινδύνου, καὶ ἐξ ὑπερδεξίου τοὺς Πέρσας ἀκοντιζόντων, ἐτρώθησαν τινὲς τῶν ἐλεφάντων, καὶ, ἧπερ ἦν ἔθος αὐτοῖς, ἔφυγον ὀδυνώμενοι μετὰ βρυχηθμοῦ, καὶ τὴν ἵππον ἅπασαν συνετάραξαν· ὥστε

sed cohortes quædam e castello Persico, parētes Hormisdæ imperio milites adortæ, manum cum eis conserebant. Acri occepto proelio, † Antonius cecidit, ordinum palatinorum dux; quem Romani magistrum officiorum vocant. Et Sallustius, præfectus prætorii, quum ex equo decidisset, imminentibus hostibus, fere fuisset trucidatus: nisi quidam ex adparitoribus equo descendens, fugæ capessendæ facultatē ei præbuisset: recedentibus vna cum ipso & iis ordinibus duobus, qui stipare Imperatorem cōsueuerunt, ac Scutarii dicuntur. Ceterū ex his qui terga dederant, sexaginta dumtaxat milites tum sua, tum Romani nominis dignitate ad animum reuocata, & ad mortem vsq; discrimini semet obiicientes, eo castello potiti sunt; de quo Romanos adorti Persæ, superiores exstitisse visi fuerant. Quumq; continuo deinceps triduo circumsiderētur ab hostibus, non exigua parte copiarum obsessores adgressa, salui euaserunt. Tum vero cunctis optimatibus, vna cum exercitu, collectis; consultatum est, cuinam rerum summa committenda esset: quod fieri nullo modo posset, vt ex imminentibus medio in hostico periculis, principe destituti euaderēt. Ideoq; suffragio communi IOVIANVS Imperator designatur, Varroniani domesticorum tribuni filius. Et quæ quidem ad obitum vsq; Iuliani acciderunt, in hunc gesta fuere modū. Iouianus induta purpura, sumtoq; diademate, contentis itineribus domum pergebat. Ad Suma castellū vbi venisset, equitatus Persicus in Romanos irruptione facta, nec paucis adductis elephantis, dextrū cornu infestabat, in quo Iouiani & Herculiani constituti erant. Eæ sunt a Diocletiano & Maximiano profectæ legionum adpellationes, habentiū cognomina principū illorum; quorū alter Iouis, alter Herculis cognomentum vsurpauit. Ac initio quidē vim roboris elephantorum non sustinebant, & multi fugientes cadebāt. Verum vbi pariter & equitatum, & elephantos Persæ in nostros cōcitabant; ventum est ad accliuem quemdam locum, in quo Romanorum forte calones erant. His in periculi societatem venientibus, telaque in Persas de sublimi iacientibus, elephanti quidam vulnerati sunt; qui more suo fugam dolore perciti cum barritu capessebant, & equitatum omnem cōturbabant: ita quidem, vt tam in

† al. Anatolius

hac fuga elephanti a militibus interficerẽtur; quam in ipso proelio complures ex hostibus caderent. Perierunt & Romani legionũ tribuni tres, dum fortiter dimicarent; Iulianus, Maximianus, & Macrobius. Quumque humi iacentes perquirerent, & inter eos Anatolii cadauer reperissent; id ea sepultura cohonestarunt, quam temporis ratio cõcedebat, hostibus vndique vrgentibus. Dies progressi quatuor, & ab hostibus vndique vexati; persequentibus, si Romanos proficisci viderent; fugientibus, quoties iidem ipsos inuaderent: vbi latius spatium nancti fuissent, Tigrim transmittere decreuerunt. Itaque colligatis vtribus, quum ex iis iuga quasi quædam confecissent; his ipsis inuecti transiecerũt. Posteaquam aduersa ripa milites potiti fuissent, etiam duces cum reliquis secure transmiserunt. Verum vbi ne sic quidem abscederent Persæ, sed magna cum multitudine hominum ab omni parte, qua eundum erat, imminerẽt: nullo non in periculo Romani versabantur, qui & a malis circumstantibus, & præterea commeatus inopia premerentur. Licet igitur hæc esset exercitus cõdicio, nihilo tamẽ minus Persæ de pace tractabant: Surena, & aliis apud eos potestate præditis, ad Romanos ablegatis. Hanc pacis mẽtionem quum Iouianus admitteret, ac Sallustium præfectum prætorii cum Arinthæo misisset: institutis inter hos de pace colloquiis mutuis, annorum quidem triginta factæ sunt indutiæ; sed vtrimque consensum, vt Romani † Babdicenorum gẽtem Persis cederent, itemq; Carduenorum, & † Rhemenorum, & Zalenorum; ac præter hæc omnia, quæ in his essent castella, numero quindecim, vna cum incolis, & prædiis, & iumentis, & omni adparatu: Nisibim vero sine incolis traderent. Hos enim placuit, quocumque Romanis visum esset, cõmigrare. Præterea Persæ magnã Armeniæ partem adimebant, perpusillũ quiddam in ea Romanis possidendum relinquentes. His cõdicionibus initum foedus, & instrumentis vtrimq; consignatum, facultatem Romanis domum redeundi præbuit: ita quidẽ, vt Persarũ finibus nullũ ab illis detrimentum inferretur, nec vicissim Persicæ Romanis insidię tenderẽtur. Posteaquã ad hãc historiæ partẽ perueni, ad superiora mihi tẽpora recurrere

† Rabdicenorum
† Rhesenorum

τῇ φυγῇ καὶ ἐλέφαντας ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν κατασφαγῆναι, καὶ πολλ[...] ἐν αὐτῇ τῇ μάχῃ πεσεῖν. ἀπέθανον δὲ καὶ Ῥωμαίων τρεῖς λοχαγοὶ, γενναίως ἀγωνισάμενοι, Ἰουλιανὸς, καὶ Μαξιμιανὸς, καὶ Μακρόβιος. διερευνώμενοι δὲ τοὺς κειμένους, καὶ ἐν τούτοις εὑρόντες τὸ Ἀνατολίου σῶμα, ταφῆς ἠξίωσαν ἧς ὁ καιρὸς ἐδίδου, πολεμίων πανταχόθεν ἐπικειμένων. Ἡμέρας δὲ τέσσαρας προελθόντες, καὶ πανταχόθεν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐνοχλούμενοι, διωκόντων μὲν, ἐπὰν ὁδεύοντας ἴδοιεν, φευγόντων δὲ ὁπότε αὐτοῖς ἀντεπίοιεν Ῥωμαῖοι· γενομένης τινὸς εὐρυχωρίας αὐτοῖς, τὸν Τίγριν περαιωθῆναι διέγνωσαν. ἀσκοὺς τοίνυν ἀλλήλοις συνδήσαντες, καὶ ζεύγματα τρόπον τινὰ διὰ τούτων κατασκευάσαντες, ἐποχούμενοί τε τούτοις, διέβησαν. ὡς δὲ τῆς ἀντιπέρας ἐκράτησαν ὄχθης, τότε δὴ καὶ οἱ στρατηγοὶ σὺν τοῖς λειπομένοις ἐπ' ἀδείας ἐπεραιώθησαν. οὐδὲ οὕτω δὲ τῶν Περσῶν ἀποστάντων, ἀλλὰ σὺν πολλῷ πλήθει κατὰ πᾶν τῆς ὁδοῦ μέρος ἐπικειμένων, ἐν πᾶσιν ἦσαν οἱ Ῥωμαῖοι κινδύνοις, ὑπό τε τῶν περιεστώτων κακῶν, καὶ προσέτι ἐνδείᾳ τροφῆς πιεζόμενοι. καίπερ οὖν ἐν τούτοις ὄντι τῷ στρατοπέδῳ, περὶ φιλίας ὅμως ἐποιοῦντο λόγους οἱ Πέρσαι, Σουρήναν τε καὶ ἄλλους τῶν ἐν δυνάμει παρ' αὐτοῖς ὄντων, ἐκπέμψαντες. Ἰοβιανοῦ δὲ τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης προσδεξαμένου λόγους, στείλαντός τε Σαλούστιον τὸν τῆς αὐλῆς ὕπαρχον, καὶ Ἀρινθαῖον σὺν τούτῳ, λόγων περὶ τούτου γενομένων αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους, ἐγίνοντο μὲν τριακοντούτεις σπονδαί· συνεδόκει δὲ, Ῥωμαίους τό τε Βαβδικηνῶν ἔθνος ἐκστῆναι τοῖς Πέρσαις, ἔτι δὲ Καρδουηνῶν καὶ Ῥημηνῶν, καὶ Ζαληνῶν τε πρὸς τούτοις, καὶ ἐπὶ πᾶσι περὶ αὐτὰ φρουρίων, ὄντων τὸν ἀριθμὸν πεντεκαίδεκα, μετὰ τῶν οἰκητόρων, καὶ κτημάτων, καὶ ζώων, καὶ πάσης ἀποσκευῆς· Νίσιβιν δὲ παραδοῦναι δίχα τῶν ἐνοικούντων· ἐδόκει γὰρ τούτοις, ἔνθα ἂν δόξειε Ῥωμαίοις, μετοικισθῆναι. προσαφείλοντο δὲ καὶ Ἀρμενίας τὸ πολὺ μέρος οἱ Πέρσαι, βραχύ τι τ[...]ς Ῥωμαίοις ἔχειν ἐνδόντες. ἐπὶ τούτοις αἱ σπονδ[...]ῆναι, καὶ γραμματίοις ἑκατέρωθεν ἐπισφραγισθεῖσαι, δεδώκασι Ῥωμαίοις εὐρυχωρίαν τῆς οἴκαδε ἐπανόδου, κατὰ μηδὲν τὰ Περσῶν διαφθείρουσιν ὅρια, μήτε αὐτοῖς ὑπὸ Περσικῆς ἐπιβουλευομένοις ἐνέδρας. Εἰς τοῦτο τῆς ἱστορίας ἀφιγμένῳ τὸ μέρος, ἐπὶ τοὺς ἀνωτάτω μοι χρόνους ἐπῆλθεν ἀνα-

δραμεῖν,

ἀναδραμεῖν, καὶ ζητῆσαι εἴποτε Ῥωμαῖοι τῶν αὐτοῖς τι κτηθέντων, ἑτέροις ὑπέστησαν παραδοῦναι, ἢ ὅλως ἕτερον τι ἔχειν τῶν ὑπὸ τὴν ἐπικράτειαν αὐτῶν ἅπαξ γενομένων ἠνέσχοντο. Λευκίου γὰρ Λευκόλλου Τιγράνην καθελόντος καὶ Μιθριδάτην, προσποιήσαντός τε πρώτου τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ τὰ μέχρις Ἀρμενίας τῆς ἐνδοτάτω, καὶ Νίσιβιν ἐπὶ τούτοις, καὶ τὰ πρόσοικα φρούρια ταύτῃ, Πομπήιος Μάγνος τοῖς τούτου κατορθώμασι τέλος ἐπιθείς, διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ γινομένης εἰρήνης τὴν τούτων Ῥωμαίοις ἐβεβαίωσε κτῆσιν. ἐπεὶ δὲ Περσῶν αὖθις κινηθέντων, ἐχειροτόνησεν ἡ γερουσία Κράσσον αὐτοκράτορα [καὶ] στρατηγόν, ὁ δέ, εἰς χεῖρας ἐλθών, αἰσχρὰν ἄχρι τοῦδε Ῥωμαίοις κατέλιπε δόξαν, ἁλούς τε ἐν τῇ μάχῃ, καὶ παρὰ Πέρσαις ἀποθανών· τότε παραλαβὼν τὴν στρατηγίαν Ἀντώνιος, καὶ τῷ Κλεοπάτρας ἐχόμενος ἔρωτι, τοῖς περὶ τὸν πόλεμον ἐκμελῶς καὶ ὀλιγώρως προσέσχε· καὶ ἀπήλλαξε μὲν κἀκεῖνος ἀνάξια πεπραχὼς τοῦ Ῥωμαίων ὀνόματος· Ῥωμαῖοι δέ, οὐδὲ τούτων αὐτοῖς τῶν ἐλαττωμάτων συμβάντων, ἐκπεπτώκασι τούτων τῶν τόπων τινός. μεταστάντος δὲ αὖθις εἰς μοναρχίαν τοῦ πολιτεύματος, καὶ τοῦ Σεβαστοῦ στήσαντος ὅρια τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ, Τίγρητά τε καὶ Εὐφράτην, οὐδὲ οὕτω τῆς χώρας ταύτης ἀπέστησαν. χρόνοις δὲ πολλοῖς ὕστερον Γορδιανοῦ τοῦ βασιλέως Πέρσαις ἐπιστρατεύσαντος, καὶ ἐν μέσῃ τῇ πολεμίᾳ πεσόντος, οὐδὲ μετὰ ταύτην τὴν νίκην οἱ Πέρσαι παρεσπάσαντό τι τῶν ἤδη Ῥωμαίοις ὑπηκόων γεγενημένων, καὶ ταῦτα Φιλίππου διαδεξαμένου τὴν ἀρχήν, καὶ εἰρήνην αἰσχίστην πρὸς Πέρσας θεμένου. μετ' οὐ πολὺ δὲ τῇ ἑῴᾳ τοῦ Περσικοῦ πυρὸς ἐπιβρύσαντος, ἁλούσης δὲ κατὰ κράτος τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας, καὶ μέχρι τῶν Κιλικίων πυλῶν τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος διαβάντος, Οὐαλεριανὸς αὖθις ἐπιστρατεύσας ὁ βασιλεύς, καὶ ὑπὸ τὰς Περσῶν γενόμενος χεῖρας, οὐδὲ οὕτω Πέρσαις ἄδειαν δέδωκεν ὑφ' ἑαυτοῖς τὰ χωρία ταῦτα ποιήσασθαι. μόνη δὲ ἡ Ἰουλιανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος τελευτή, πρὸς τὴν τούτων ἀπώλειαν ἤρκεσεν, ὥστε ἄχρι τοῦδε μηδὲν δυνηθῆναι τούτων τοὺς Ῥωμαίων βασιλέας ἀναλαβεῖν, ἀλλὰ καὶ προσαπολέσαι κατὰ βραχὺ τὰ πλείονα τῶν ἐθνῶν, τὰ μὲν αὐτόνομα γενόμενα, τὰ δὲ βαρβάροις ἐκδεδομένα, τὰ δέ, εἰς ἐρημίαν πολλὴν περιστάντα. Ταῦτα μὲν οὖν, τῶν

subit, & indagare, num ab se parta Romani vnquam aliis vt traderent, imperare sibi potuerint; aut vt haberent alii quidquam eorum, quæ semel in ipsorum dicionem venissent, passi fuerint. Nam quum L. Lucullus regno Tigranem Mithridatemq; deiecisset, ac primus imperio Romano sitas ad intimam vsque Armeniam regiones, ipsamque pręterea Nisibim adquisiuisset, vna cũ finitimis eidem castellis: Pompeius Magnus, rebus ab hoc præclare gestis finem imponens, per cõstitutam ab se pacem Romanis horum possessionem stabiliuit. Postea vero quam Persis rursum cõmotis, prætorem summa cum potestate Crassum Senatus creasset, atque is cum hoste congressus, fœdam in hunc vsque diem Romanis infamiam reliquisset, in ipso proelio captus, & apud Persas exstinctus: copiarum dux factus Antonius, & amore Cleopatræ captus, negligenter rebus ad bellum administrandum pertinentibus, & segniter intentus erat: ita quidem, vt & ille discesserit, admissis quibusdam indignis Romano nomine. Nec tamen Romani, licet eis hi casus aduersi accidissent, vllam ex hisce prouinciis amiserunt. Re vero publica ipsorum in vnius dominatum commutata, quum Augustus limites imperio Romano statuisset, Tigrim & Euphratem; ne sic quidẽ hac regione cesserunt. Longo secundum hæc interiecto tempore, quum Gordianus Imperator bello Persas adortus esset, ac medio in hostico cecidisset: ne post hanc quidem victoriam Persæ quidquam eorum, quæ Romanæ dicioni subiecta fuissent, auulserunt; idque Philippo successionem imperii consequuto, qui turpissimam cum Persis pacem fecit. Non multo post, quum ignis Persicus orientem inuadendo permeasset, ac magna illa capta per vim fuisset Antiochia, copiæque Persicæ Cilicum ad portas vsque penetrassent: Valerianus Imperator in eos expeditione suscepta, Persarum in potestatem redactus, ne sic quidem concessit Persis, vt istæc loca sui iuris efficerẽt. Sola mors Imperatoris Iuliani ad horũ amissionem suffecit; adeo quidem, vt huc vsque nihil horum Imperatores Romani recuperare potuerint, sed paullatim etiam plures gentes amiserint: quarum aliæ semet in libertatem vindicarunt, aliæ barbaris se dediderunt, aliæ magnam ad solitudinem redactæ sunt. Et hæc quidem

a nobis in historiæ progressu de rebus ipsis ostendentur. Pace cum Persis eo, quo diximus, modo cõstituta; Iouianus Imperator secure cum exercitu reuertens, ac in aspera & inaquosa loca multa delatus, cõpluribus in hostilis soli transitu militibus amissis, vnum ex tribunis Mauricium Nisibi cõmeatum exercitui adportare iussit, & cum eo quam lõgissime posset, militibus obuiam venire. Misit & alios in Italiam, qui Iuliani obitũ, & designationẽ ipsius nuntiarent. Vbi vix magno labore atq; ærumna propius Nisibim accessisset, opidũ quidem hosti deditũ, ingredi recusabat; sed in quadam ante portam area sub dio diuertens, postridie coronas & supplicationes recipiebat: opidanis omnibus obsecrantibus, ne se desereret, neue barbaros mores experiri cogeret eos, qui tot iam sæculis Romanis legibus innutriti fuissent. Fœdum & ceteroquin esse, Constantium tribus susceptis bellis Persicis, in omnibus superatum, Nisibi tamen præsidio fuisse; atque illam obsessam, & extremum in discrimen adductam, omni studio incolumem seruasse: ipsum, nulla tali necessitate vrgente, ciuitatem hosti dedere, ac cum diem Romanis conspiciendum præbere, quem necdum antehac viderint; qui, tantum vt opidum, tantaque regio, tradatur hostibus, permittere cogantur. Quum hæc audiens Imperator, pacta conuenta prætexeret; Sabinus, ordinis decurionum princeps, ad ea, quæ a populo supplicandi caussa prolata fuerant; Nec opus esse sibi sumtu ad bellum Persicũ, adiecit; nec auxiliis externis: sed ipsosmet posse corporibus suis, & impensis, inferendum sibi bellum propulsare. quo in bello si victoria potiti fuissent, rursus se Romanorum subditos futuros, eodemque modo facturos imperata, quo prius. Illo subiiciente, pacta conuenta violari non posse: multoties opidani supplices orabant, ne Romanum imperium hoc propugnaculo spoliaretur. Verum vbi nihil proficerent amplius, Imperatore cum iracundia quadã abscedente, ac Persis secundum pacis leges, & ipsas gentes, & castella, & vrbẽ occupare volẽtibus: nonnullæ quidẽ gentes & castellorũ incolæ, nisi clã aufugere potuissent, potestatem faciebant

συγγραφῆς προϊούσης, ἐπὶ τῶν πραγμάτων διαχθήσεται. τῆς δὲ πρὸς Πέρσας γενομένης εἰρήνης, ὃν διεξήλθομεν τρόπον, Ἰοβιανὸς ὁ βασιλεὺς μετ' ἀδείας ἐπανιὼν ἅμα τῷ στρατοπέδῳ, καὶ πολλαῖς περιπεσὼν* δυσχωρίαις καὶ τόποις ἀνύδροις, πολλούς τε τῆς στρατιᾶς ἀποβαλὼν ἐν τῇ διὰ τῆς πολεμίας παρόδῳ, Μαυρίκιον μὲν, τῶν λοχαγῶν ἕνα, τροφὴν ἐκ Νισίβιος ἀγαγεῖν ἐκέλευε τῷ στρατοπέδῳ, ἀπαντῆσαι δὲ μετ' ταύτης, ὡς ἂν οἷός τε ᾖ, πορρωτάτω. κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, ἄλλους ἐξέπεμπε, τὴν Ἰουλιανοῦ τελευτὴν, καὶ τὴν ἀνάρρησιν τὴν οἰκείαν ἀπαγγελοῦντας. μόλις δὲ σὺν πολλῇ κακοπαθείᾳ τῇ Νισίβει πλησιάσας, εἰσιέναι μὲν οὐκ ἤθελε τῇ πόλει, τοῖς πολεμίοις ἐκδεδομένῃ· καταλύσας δὲ ἔν τινι πρὸ τῆς πύλης ὑπαίθρῳ, τῇ ὑστεραίᾳ στεφάνους ἅμα καὶ ἱκεσίας ἐδέχετο, πάντων ὅσοι κατὰ τὴν πόλιν ἦσαν, ἐκλιπαρούντων μὴ προέσθαι σφᾶς, μηδὲ εἰς πεῖραν καταστῆσαι βαρβάρων ἠθῶν,* τοσαύτη ἐτῶν ἑκατοντάσι, τοῖς Ῥωμαίων νόμοις ἐντεθραμμένους. αἰσχρὸν δὲ καὶ ἄλλως εἶναι, Κωνστάντιον μὲν, τρεῖς Περσικοὺς πολέμους ἀναδεξάμενον, καὶ ἐν πᾶσιν ἐλαττωθέντα, Νισίβιος ἀντιλαβέσθαι, καὶ πολιορκουμένην αὐτὴν, καὶ εἰς ἔσχατον ἐλθοῦσαν κινδύνου, διὰ πάσης περισῶσαι σπουδῆς· αὐτὸν δὲ, μηδεμιᾶς τοιαύτης ἐπικειμένης ἀνάγκης, τοῖς πολεμίοις τὴν πόλιν ἐκδοῦναι, καὶ δεῖξαι Ῥωμαίοις ἡμέραν, ἣν οὔπω τεθέανται, περιιδεῖν ἀναγκαζομένοις πόλιν τοσαύτην καὶ χώραν πολεμίοις ἐκδιδομένην. ἐπεὶ δὲ τούτων ὁ βασιλεὺς ἀκούων, τὰ συντεθειμένα προεΐσχετο, Σαβῖνος τοῦ βουλευτικοῦ προεστὼς καταλόγου, προσετίθει τοῖς παρὰ τοῦ πλήθους εἰς ἱκεσίαν προσενεχθεῖσιν, ὡς οὔτε δαπάνης εἰς τὴν πρὸς Πέρσας δεήσοιται μάχην, οὔτε ἐπικουρίας ἐπεισάκτου· δυνήσονται δὲ αὐτοὶ σώμασιν οἰκείοις καὶ δαπανήμασι, τὸν ἐπαχθησόμενον αὐτοῖς ἀποκρούσασθαι πόλεμον· κρατήσαντές τε, ἔσονται πάλιν ὑπήκοοι Ῥωμαίοις, τὰ προσταττόμενα πληροῦντες ὃν τρόπον καὶ πρότερον. τοῦ δὲ εἰπόντος, οὐδὲν οἷόν τε τῶν συντεθειμένων παραβαθῆναι, πολλάκις οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐδεήθησαν ἱκετεύοντες μὴ στερηθῆναι τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν τοῦ προτειχίσματος. ἐπεὶ δὲ ἤνυον πλέον οὐδὲν, ἀναχωρήσαντος σὺν ὀργῇ τοῦ βασιλέως, καὶ Περσῶν παραλαβεῖν κατὰ τὰς σπονδὰς ἐθελόντων τά τε ἔθνη, καὶ τὰ φρούρια, καὶ τὴν πόλιν, οἱ μὲν τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν φρουρίων οἰκήτορες, εἰ μὴ λάθρα φυγεῖν ἠδυνήθησαν, ἐνεδίδοσαν τοῖς Πέρ-

τοῖς Πέρσαις, παρῆλθεν εἰς αὐτὴν ὅ τι βούλοιντο· Νισιβινοὶ δὲ, ἀνακωχῆς εἰς τὸ μεταστῆναι τυχόντες, οἱ μὲν πολλοὶ, καὶ σχεδὸν ἅπαντες, εἰς τὴν Ἄμιδαν ἀπανέστησαν· ὀλίγοι δὲ ἑτέρας κατῴκησαν πόλεις· πάντα δὲ ἦν οἰμωγῆς καὶ θρήνων μεστὰ, πόλεως ἑκάστης ἐκκεῖσθαι ταῖς Περσῶν ἐφόδοις, Νισίβιος ἐκδοθείσης αὐτοῖς, οἰομένων. Καρρηνοῖς δὲ τοσοῦτον ἐνέπεσε πένθος τῆς Ἰουλιανοῦ τελευτῆς μηνυθείσης, ὥστε τὸν ἀπαγγείλαντα καταλεῦσαι, σωρόν τε λίθων μέγιστον ἐπ' αὐτῷ ἀνεγεῖραι. τοσαύτην ἴσχυσεν ἀνδρὸς ἑνὸς τελευτὴ τοῖς κοινοῖς πράγμασιν ἐμποιῆσαι μεταβολήν. Ἰοβιανοῦ δὲ σπουδῇ τὰς πόλεις διαδραμόντος, οἷα δὴ πένθει καὶ συννοίᾳ τῶν πόλεων ἐχομένων, καὶ ἱλαρὸν οὐδὲν ἢ χάριεν ἐνδείξασθαι (καθάπερ ἦν ἔθος τοῖς αὐτόθι δήμοις) ὑφισταμένων, παρεγένοντο μὲν τῶν στρατιωτῶν ὅσοι τὴν δορυφορίαν εἶχον εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἅμα τῷ βασιλεῖ· εἵπετο δὲ καὶ ὁ στρατὸς ἅπας τῷ Ἰουλιανοῦ σώματι. καὶ τοῦτο μὲν εἰς Κιλικίαν ἀπενεχθὲν, ἔν τινι Ταρσοῦ προαστείῳ βασιλικῇ ταφῇ παρεδίδοτο, καὶ ἐπίγραμμα προσεγράφετο τῷ τάφῳ τοιόνδε·

" Ἰουλιανὸς μετὰ Τίγριν
" ἀγάρροον ἐνθάδε κεῖται, Ἀμφότερον βασιλεύς
" τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής.

Ἐχόμενος δὲ τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς Ἰοβιανὸς, ἄλλα τε διετίθει, καὶ τοῖς ἐν Παιονίᾳ στρατοπέδοις Λουκιλλιανὸν, ὄντα κηδεστὴν αὐτῷ, καὶ Προκόπιον, καὶ Οὐαλεντινιανὸν, ὃς μετὰ ταῦτα γέγονε βασιλεὺς, ἐξαπέστελλε, τήν τε Ἰουλιανοῦ τελευτὴν ἀπαγγελοῦντας, καὶ ὅτι περ εἴη μετ' αὐτὸν αὐτοκράτωρ προβεβλημένος. ἀλλ' οἱ ἐν τῷ Σιρμίῳ Βάταβοι, πρὸς φυλακὴν ἀπολελειμμένοι τῆς πόλεως, ἅμα τῇ ἀκοῇ, τὸν μὲν Λουκιλλιανὸν, ὡς τηλικούτων κακῶν ἄγγελον, διεχρήσαντο, ἐν οὐδενὶ τὸ πρὸς τὸν βασιλέα θέμενοι κῆδος· Προκόπιον δὲ, τῆς πρὸς Ἰουλιανὸν συγγενείας αἰδοῖ, διαφῆκαν ἀθῷον· Οὐαλεντινιανὸς δὲ διαδρὰς, τὸν ἐξ ἐκείνων διέφυγε θάνατον. Ἐξορμήσαντι δὲ τῆς Ἀντιοχείας Ἰοβιανῷ, καὶ ἐχομένῳ τῆς ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ὁδοῦ, νόσος αἰφνιδίως ἐνσκήψασα, τῆς Βιθυνίας ἐν Δαδαστάνοις, ἐπήγαγε τοῦ βίου τὸ τέλος αὐτῷ, μῆνας μὲν ὀκτὼ βασιλεύσαντι, διαθεῖναι δέ τι τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐς δέον οὐ δυνηθέντι. Βουλῆς δὲ περὶ τοῦ τίνα δέοι προστῆναι τοῦ πολιτεύματος, προτεθείσης, πολλοὶ μὲν καὶ περὶ πολλῶν ἐγίνοντο λόγοι τῷ στρατοπέδῳ,

Persis secum, quidquid vellēt, agendi: Nisibini autem, indutiis ad migrandum impetratis, maiori ex parte, ac propemodum omnes, Amidam discessere; pauci ad inhabitandum alia se contulerunt opida. Cuncta vero lamentis & vlulatibus erant plena; quod ciuitas quælibet, Nisibi tradita, Persarum se grassationib. expositam putaret. Carreni vero tantum percepere dolorem, morte Iuliani nunciata; vt eum, qui nuntium hunc adtulerat, lapidibus obruerent, ingentemque lapidum aceruum super eum excitarent. Tantam vnius viri mors publicis in rebus efficere mutationem potuit. Ceterum Iouiano celeriter opida percurrente, quod ea luctus atque mæror occupassent, nec læti iucundive quidquā exhibere, pro istorum more populorum, possent: quotquot erant satellitio Imperatoris deputati milites, Antiochiam cum Imperatore profecti sunt, vniuerso exercitu Iuliani cadauer comitante: quod in Ciliciam deportatum, quodam in suburbio Tarsi regiæ sepulturæ mandatum fuit, ad tumulum huiusmodi epigrammate adscripto: *Tigride Iulianus iacet heic post fata relicto, Rex pariter bonus, & bellator acerrimus idem.* Iouianus, summo intentus imperio, quum alia disponebat, tum ad exercitus in Pannonia Lucillianū socerum suum, & Procopium, & Valentinianum, qui secundum hæc factus est Imperator, ablegauit; vt & Iuliani mortem eis nuntiarent, & se, post illum, principem lectum exponerent. Sed apud Sirmium Batavi, qui ad opidi præsidium relicti fuerant, quum primū hæc audiuissent: Lucillianum, veluti tantorum malorum nuntium, interfecerunt, adfinitatis imperatoriç nulla ratione habita: Procopium, cognationis cum Iuliano reuerentia tacti, dimiserunt illæsum. Valentinianus autem fuga elapsus, morti ab eis imminenti semet eripuit. Quum autem Iouianus Antiochia discessisset, Constantinopolim pergens; subitus eū morbus in Dadastanis Bithyniæ corripiēs, vitæ finem adtulit: quū octo menses imperasset, nec publicis in rebus quidquam ex vsu cōstituere potuisset. Consultatione proposita, quisnam reipublicæ præficiēdus esset: varii quidem, & de variis sermones tam ab exercitu,

quam a ducibus habebantur: sed omnium suffragia in vnū Sallustium, præfectum prætorii, concurrebant. Illo senectutem prætendente, ac propterea rebus laborantibus se suffecturum negante; filium summæ rerum præfici postulabant. At quum iuuenem esse, nec alioquin ad tanti imperii molem satis idoneum diceret: in hoc quidem tēpore, quo minus præstantissimum sui sæculi virum eligerent, aberrarunt. Hinc in VALENTINIANVM collata suffragia; qui Cibali oriundus erat, (id opidum est Pannoniæ) vir bellis haud paucis exercitus, at eruditionis omnis expers. Nihilo minus absentem arcessebant; nec multi dies abiere, dum respublica principe carebat. Quum autem ad exercitū Nicææ, quæ vrbs est Bithyniæ, venisset; inito ibidem imperio, ceptum iter prosequebatur.

καὶ τοῖς τὰς ἡγεμονίας ἔχουσι· πάντων δὲ ἡ ψῆφος εἰς ἕνα συνῄει Σαλούστιον τὸν τῆς αὐλῆς ὕπαρχον. τοῦ δὲ τὸ γῆρας προϊσχομένου, καὶ διὰ τοῦτο φήσαντος οὐχ οἷός τε ἔσεσθαι πεπονηκόσιν ἀρκέσειν τοῖς πράγμασι, τὸν παῖδα γοῦν ἠξίουν εἰς τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν ἐλθεῖν. τοῦ δὲ καὶ νέον εἶναι, καὶ οὐδὲ ἄλλως ἐπιτήδειον πρὸς τοσαύτης ἀρχῆς ὄγκον εἰπόντος, τοῦ τῶν πάντων ἀμείνονος τῆς καθ' ἑαυτὸν ἀνδρὸς αἱρέσεως τότε διήμαρτον· ἤνεγκαν δὲ τὴν ψῆφον ἐπὶ Βαλεντινιανόν, ὃς ἐκ μὲν Κιβάλεως ὥρμητο, (πόλις δὲ αὕτη Παιονική) πολέμων δὲ μετασχὼν οὐκ ὀλίγων, παιδεύσεως οὐδεμιᾶς μετεσχήκει· μετεπέμποντο δὲ αὐτὸν ὅμως, οὐ παρόντα. καὶ ἡμερῶν οὐ πολλῶν ἐτρίβετο χρόνος, ἐν ἀναρχίᾳ τοῦ πολιτεύματος ὄντος. ἐπεὶ δὲ κατέλαβε τὸ στρατόπεδον ἐν Νικαίᾳ πόλει τῆς Βιθυνίας, ἐκεῖσε παραλαβὼν τὴν βασιλείαν, εἴχετο τῆς ἐπὶ τὸ πρόσω πορείας.

ZOSIMI HISTORIARVM LIBER QVARTVS.

QVÆ igitur gesta fuerunt ad obitum vsq; Iouiani, post quem Valētinianus lectus fuit, vti rebus Romanis præesset; libro superiore complexi sumus. Quum autem morbus in itinere Valētinianum inuasisset, atque hominem ad iram natura procliuem, maiorē ad crudelitatem, & extremam insaniam impulisset; suspicionem falsam cōcipiebat, quasi ex veneficio quodam, Iuliani amicorum fraude parato, ægrotaret. Et accusationes aduersus quosdā illustres instituebantur; quas sagacitate prudentiaque sua præfectus prętorii discutiebat. Eo munere Sallustius adhuc fungebatur. Quum morbus remisisset, Nicæa relicta, Constantinopolim accessit. Exercitu, ceterisq; necessariis hortantibus, imperii consortem sibi deligeret, vt, si quis casus accideret, non deesset, qui rebus opem ferret; nec eadem perpeterentur, quæ morte Iuliani perpessi fuissent: huic admonitioni obtemperat; animoque secum hinc inde versato, de cunctis, quos mente conceperat, VALENTEM fratrem deligit; ratus hunc omnium sibi fidissimum fore. Illum igitur imperii consortem adpellat. Dum autem vterque Constantinopoli degeret, qui Iuliani familiaribus insidiabantur, non

ΖΩΣΙΜΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΤΑ μὲν οὖν ἄχρι τῆς [περὶ] Ἰοβιανοῦ τελευτῆς, μεθ' ὃν Βαλεντινιανὸς ᾑρέθη τῶν Ῥωμαϊκῶν προεστάναι πραγμάτων, ἐν τῇ πρὸ ταύτης ἀνείληπται βίβλῳ. νόσου δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐνσκηψάσης αὐτῷ, καὶ τὸ φύσει πρὸς ὀργὴν τοῦ ἀνδρὸς ἕτοιμον, εἰς ὠμότητα μείζονα, καὶ παραφορὰν ἄκραν ἀναστησάσης, ὑποψία μὲν αὐτὸν εἰσῄει ψευδής, ὡς ἔκ τινος γοητείας ὑπὸ τῶν Ἰουλιανοῦ φίλων αὐτῷ σκευωρηθείσης νοσοίη· κατηγορίαι δὲ κατά τινων ἦσαν ἐπιφανῶν, ἃς ἀγχινοίᾳ τε καὶ φρονήσει διέλυεν ὁ τῆς αὐλῆς ὕπαρχος· ἦν δὲ ἔτι Σαλούστιος. Ἐνδούσης δὲ αὐτῷ τῆς νόσου, τῆς Νικαίας ἀπαναστάς, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν παρεγένετο· τοῦ δὲ στρατοπέδου, καὶ τῶν ἄλλως πρὸς αὐτὸν ἐπιτηδείως ἐχόντων, ἑλέσθαι κοινωνὸν τῆς βασιλείας παρακαλούντων, ὅπως, εἴ τις τοῖς πράγμασι συμβαίη περίστασις, ἔχοιεν τὸν ἀντιληψόμενον, καὶ μὴ ταὐτὰ πάθοιεν οἷς ἐπὶ τῆς Ἰουλιανοῦ πεπόνθασι τελευτῆς· πείθεται τῇ παραινέσει· καὶ στρέψας ἐν αὑτῷ γνώμην, ἐκ πάντων ὧν ἔλαβε κατὰ νοῦν, Βάλεντα τὸν ἀδελφὸν αἱρεῖται, πιστότατον αὐτῷ πάντων ἡγησάμενος ἔσεσθαι. τοῦτον γοῦν ἀναδείκνυσι κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς. Ἀμφοτέρων δὲ κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν ὄντων, οἱ τοῖς Ἰουλιανοῦ γνωρίμοις ἐπιβουλεύοντες, οὐ

διέλεγον πρός τε τὴν* βασιλείων καταστρέφοντες λόγους, ὡς ἐπιβουλεύοιεν οὗτοι τοῖς βασιλεῦσι, καὶ τὸ ἄλογον πλῆθος εἰς τοιαύτας ἐρεθίζοντες ἐκβοήσεις. οἱ δὲ βασιλεῖς, καὶ ἄλλως πρὸς τοὺς Ἰουλιανοῦ γνωρίμους ἀπεχθῶς ἔχοντες, τότε δὴ μᾶλλον εἰς τὸ κατ' αὐτῶν ἐξανίσταντο μῖσος· καὶ κρίσεις ἐπενόουν, λόγον οὐδαμόθεν ἐχούσας. ἐμνησικάκει δὲ Οὐαλεντινιανὸς Μαξίμῳ κατεξαίρετον τῷ φιλοσόφῳ, διαβολήν τινα κατὰ νοῦν ἔχων, ἣν ἔτυχεν ἐπὶ τῶν Ἰουλιανοῦ χρόνων κατ' αὐτοῦ ποιησάμενος, ὡς διὰ τὴν τῶν Χριστιανῶν θρησκείαν περὶ τοὺς θείους θεσμοὺς ἀσεβήσαντος. ἀλλὰ τούτων ἀφείλκυσεν αὐτοὺς τέως ἡ περὶ τὰ πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ κηδεμονία τε καὶ φροντίς. ἐτράπησαν τοίνυν ἐπὶ τὸ διανεῖμαι τὰ ἔθνη τοῖς ἄρχουσι, καὶ τίνας δέοι τῆς βασιλικῆς αὐλῆς ἐπιτραπῆναι τὴν φυλακήν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες, ὅσοι παρὰ Ἰουλιανοῦ διοικήσεις ἐθνῶν ἢ ἄλλας ἀρχὰς ἔτυχον ἐπιτετραμμένοι, παρελύοντο τούτων· ἐν οἷς καὶ Σαλούστιος ὁ τῆς αὐλῆς ὕπαρχος ἦν· μόνου δὲ Ἀρινθέου καὶ Βίκτορος, αἷς εἶχον πρότερον* στρατιωτικαῖς ἀρχαῖς ἐπιμεινάντων ἡγεμονίαις, παρῄεσαν ἐπὶ τὰς ἀρχάς, ὡς ἔτυχον, οἱ τούτων ἐπιθυμοῦντες τυχεῖν· ἑνὸς τούτου δόξαντος γίνεσθαι κατὰ λόγον. εἰ γάρ τις αὐτῶν ἐπὶ δικαίαις μέμψεσιν ἥλω, δίκην ὑπεῖχε, συγγνώμης οὐδεμιᾶς ἀξιούμενος. Τούτων αὐτοῖς οὕτω διακειμένων, ἔδοξε τῷ Οὐαλεντινιανῷ, διελομένῳ πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὴν ἀρχήν, ἐπιτρέψαι μὲν αὐτῷ τὴν ἑῴαν, ἄχρις Αἰγύπτου καὶ Βιθυνίας καὶ Θρᾴκης· λαβόντα δὲ τὰς ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις αὐτόν, εἰς τὴν Ἰταλίαν διαβῆναι, καὶ τὰς ἐν ταύτῃ πόλεις ἔχειν ὑφ' ἑαυτῷ, μετὰ τῶν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἐθνῶν, Ἰβηρίας τε, καὶ τῆς Βρεττανικῆς νήσου, καὶ Λιβύης ἁπάσης. Τῆς τοίνυν ἀρχῆς οὕτω διαιρεθείσης, ὁ Οὐαλεντινιανὸς ἐμβριθέστερον τῇ ἀρχῇ προσῆλθεν, ἄρχοντάς τε ἐν κόσμῳ προσῆγεν, καὶ περὶ τὰς εἰσπράξεις τῶν εἰσφορῶν, καὶ τὰς ἐκ τούτων χορηγουμένας στρατιωτικὰς σιτήσεις, *ἀκριβέστατος ἦν. ἐπεὶ δὲ καὶ νόμων εἰσφορὰς ἐγνώκει ποιήσασθαι, ἀφ' ἑστίας ὥσπερ ἀρξάμενος, τὰς νυκτερινὰς ἐκώλυε θυσίας ἐπιτελεῖσθαι, τοῖς μυσαρῶς μὲν οὖν πραττομένοις ἐμποδὼν διὰ τοῦ τοιοῦδε νόμου γενέσθαι βουλόμενος. ἐπεὶ δὲ Πραιτεξτᾶτος, ὁ τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀνθύπατον ἔχων ἀρχήν, ἀνὴρ ἐν πάσαις διαπρέπων ταῖς ἀρεταῖς, τοῦτον ἔφη τὸν νόμον ἀβίωτον τοῖς Ἕλλησι καταστήσειν τὸν βίον,

intermittebant tum coram Imperatoribus sermones serere, quasi principibus illi struerẽt insidias; tum brutam plebẽ concitare, vt eiusmodi voces iactaret. Imperatores autem, qui ceteroqui Iuliani familiaribus infesti essent, tunc etiam magis ad illos odio persequendos insurgunt, ac lites excogitant, nulla ratione subnixas. Et grauissime Valentinianus Maximo philosopho succensebat, criminationis cuiusdam memor, qua Iuliani temporibus Valentinianum detulerat; quasi propter religionem Christianam ille sacros in ritus impie deliquisset. Sed ab his eos id temporis ciuilium militariumque rerum cura reuocabat. Quapropter ad distribuendos præsidibus populos se conuertebant, & quibus aulæ imperatoriæ custodia committenda esset. Itaque ceteri omnes, quibuscumque a Iuliano gentium administrationes, aliive magistratus crediti fuerant, abdicabantur; quorũ in numero præfectus etiam prætorii Sallustius erat: solo autem Arintheo & Victore, quæ prius habebant ceu duces imperia militaria, retinentibus: ad magistratus reliquos fortuito perueniebant, qui eos adfectabant: quum quidem vnũ hoc ex rationis præscripto fieri videretur: Nam si quis eorũ iustis querelis conuictus fuisset, nullam impetrans veniam, poenas luebat. His ita constitutis, visum est Valentiniano, diuiso cum fratre imperio, curæ quidem illius orientem ad Ægyptum vsq;, Bithyniamq; ac Thraciam, permittere: se vero, sortitũ Illyricas vrbes, in Italiã transire, atque vrbes in ea sitas, vna cũ transalpinis nationibus, & Hispania, & insula Britannia, totaque Africa, iuri suo reseruare. Diuiso in hũc modum imperio, Valentinianus occepta seuerius gubernatione, magistratus recte atq; ordine constituebat; & in exactionibus tributorum, ac militaribus annonis, quæ inde suppeditabantur, rigidissimus erat. Et quia legum quoq; promulgationes instituere decreuerat, exorsus ab ipso lare, quod aiunt, nocturna sacra fieri prohibuit: qua lege coërcere volebat ea, quę scelerate designarentur. Sed quũ Prætextatus, qui proconsule Græciam administrabat, vir omni virtute præstans, hanc legem diceret vitam iniucundam & acerbam victu Græcis pariturum,

si futurum esset, vt mysteria sanctissima, quæ genus humanum continerent, prohiberentur: peragi ea rite, vi legis suæ cessante, permisit; ita tamē, vt omnia secundum patritas consuetudines, quales ab initio fuissent, perficerentur. Transrhenani vero barbari, qui quam diu Iulianus superstes erat, nomen Romanum metuebant, & sat habebant, si nemo quid eis in solo suo quiescentibus exhiberet molestiæ; morte Iuliani nuntiata, suis continuo sedibus egressi, ad gerendum contra Romanos bellum sese parabant. Quo Valentinianus animaduerso, copias & pedestres, & equestres, & armaturæ leuis, vti par erat, disponebat; sitaque ad Rhenum opida necessario præsidio muniebat. Atque hæc Valentinianus, rei bellicæ non omnino rudis, in hunc modū ordinabat. Valentem vero multæ perturbationes vndique circumstabant, qui desidem prius egisset vitam, & subito consequutus imperium fuisset, nec rerum molem sustineret. Nam & *Persæ*, quod potior ipsorum esset cōdicio per indutias sub Iouiano factas, animis elati; summaque cum licentia, Nisibi suam in potestatem redacta, grassantes; orientis opida conturbando, Imperatorem ad se trahebant: & quum is egressus Constantinopoli fuisset, auctore *Procopio* suscitata rebellio contigit. Huic enim Iulianus, vt sanguine sibi iuncto, parte copiarū credita, mandarat, vt cum Sebastiano per Adiabenen itinere facto, sibi per aliam viam in hostē eunti occurreret: concesso eidem, vt amictum Imperatorium haberet, ob caussam ceteris omnibus ignotam. Postea vero quam Deus alio rerum fortunam trāstulerat, ac post obitum Iuliani Iouianus imperatorium illud solium conscenderat: confestim aduolauit Procopius, ac datam sibi vestem imperatoriam Iouiano tradidit, & quamobrem hanc accepisset, fassus est: enixe rogans Imperatorem, vt militari se sacramento liberaret, & agriculturæ ac rei familiaris studio incumbentem, in otio viuere permitteret. Quo impetrato, Cæsareā, quæ Cappadociæ vrbs est, vna cum † vxoribus & liberis est profectus: quod istic habitare decreuisset, vbi & prædia magni pretii possidebat. Heic eo commorante, Valentinianus & Valens Imperatores lecti, prius etiam suspectum habentes, confestim mittunt, qui hominem comprehenderent. Ille se his

† malle post. vxore

εἰ μέλλοιεν κωλύεσθαι τὰ συνέχοντα τὸ ἀνθρώπειον γένος ἁγιώτατα μυστήρια κατὰ θεσμὸν ἐκτελεῖσθαι, ἐπέτρεψεν, ἀργοῦντος τοῦ νόμου· πράττεσθαι δὲ πάντα κατὰ τὰ ἐξ ἀρχῆς πάτρια. Τῶν δὲ ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον βαρβάρων, ἕως μὲν Ἰουλιανὸς περιῆν, τὸ Ῥωμαίων ὄνομα δεδιότων, ἀγαπώντων τε εἰ μηδεὶς αὐτοῖς κατὰ χώρας μένουσιν ἐνοχλοίη, τῆς τούτου τελευτῆς ἀπαγγελθείσης, ἀπανιστάμενοι αὐτίκα τῶν οἰκείων ἠθῶν, καὶ πρὸς τὸν κατὰ Ῥωμαίων παρεσκευάζοντο πόλεμον. οὗπερ αἰσθόμενος Οὐαλεντινιανὸς, διέταττεν, ὡς προσῆκον ἦν, τὰ στρατόπεδα, πεζά τε, καὶ ἱππικά, καὶ ψιλά· καὶ τῶν ἐπικειμένων τῷ Ῥήνῳ πόλεων ἐποιεῖτο τὴν δέουσαν φυλακήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, οὐκ ἔξω πάντη ὢν πολεμικῆς πείρας, Οὐαλεντινιανὸς διετύπου. Οὐάλεντα δὲ πολλαὶ πανταχόθεν περιίσταντο ταραχαί, πρότερον μὲν ἀπράγμονα τρίψαντα βίον, ἄφνω δὲ βασιλείαν παραλαβόντα, καὶ τὸν τῶν πραγμάτων ὄγκον οὐ φέροντα. οἵ τε γὰρ Πέρσαι, τῇ διὰ τὰς ἐπὶ Ἰοβιανοῦ σπονδὰς ἐπαρθέντες πλεονεξίᾳ, καὶ [τὰς] ἐφόδους ἐπ' ἀδείας ποιούμενοι, Νισίβιος ὑπ' αὐτοῖς γενομένης, εἷλκον πρὸς ἑαυτοὺς τὸν βασιλέα, τὰς τῆς ἑῴας συνταράττοντες πόλεις. καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξορμήσαντος, συμβέβηκεν ἡ κατὰ Προκόπιον ἐπανάστασις. τούτῳ γὰρ Ἰουλιανὸς, ὡς γένους συναπτομένῳ, μέρος τι τῆς δυνάμεως ἐμπιστεύσας, ἐκέλευσεν ἅμα Σεβαστιανῷ διὰ τῆς Ἀδιαβηνῆς χωροῦντι, ἀπαντῆσαι οἱ δι' ἑτέρας ὁδοῦ κατὰ τῶν πολεμίων ἰόντι, δοὺς αὐτῷ καὶ βασιλικὴν στολὴν ἔχειν, δι' αἰτίαν πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἠγνοημένην. ἐπεὶ δὲ ὁ δαίμων εἰς ἕτερόν τι τὴν τῶν πραγμάτων ἤγαγε τύχην, καὶ μετὰ τὴν Ἰουλιανοῦ τελευτὴν Ἰοβιανὸς εἰς τὸν βασίλειον ἀναβέβηκε θρόνον, δραμὼν εὐθὺς ὁ Προκόπιος, τὴν δεδομένην αὐτῷ βασιλικὴν ἐσθῆτα, Ἰοβιανῷ παρέδωκεν· ὑπὸ τίνος τε εἴη λαβὼν, ὡμολόγει, καὶ ἐξελιπάρει τὸν βασιλέα, τῆς τε στρατείας αὐτὸν ἀνεῖναι, καὶ ἐν ἡσυχίᾳ συγχωρῆσαι βιῶναι, γεωργίᾳ καὶ ἐπιμελείᾳ τῶν οἰκείων ἐγκαρτεροῦντα. καὶ τούτου τυχὼν, ἐπὶ τὴν Καισάρειαν, ἣ Καππαδοκίας ἐστὶν, ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐχώρει, ταύτην οἰκεῖν ἐγνωκὼς, οἷα ἐν αὐτῇ τὰ τίμια κτήματα ἔχων. διατρίβοντος δὲ αὐτοῦ κατ' αὐτὴν, αἱρεθέντες αὐτοκράτορες Οὐαλεντινιανὸς καὶ Οὐάλης, ἐπεὶ καὶ πρότερον ὑπόπτως πρὸς αὐτὸν εἶχον, ἔστελλον παραχρῆμα τοὺς συλληψομένους· ὁ δὲ παρεδίδου

τούτοις

dedere, potestatemque facere perducendi, quo vellēt: saltem petere, prius vt cum vxore colloqui, liberosq; suos videre sibi permitterent. Quo concesso, epulum eis parat: & obrutos vino conspicatus, cum omnibus suis ad Pontum Euxinum cursu contendit. Inde, nauim ingressus, ad Taurianam Cherronesum pergit: vbi commoratus ad aliquod tempus, & animaduerso, nullam in incolis esse fidem: veritus ne aliquando aduentantibus iis, qui se istic perquirerent, dederetur: onerariam, prӕternauigantem vidēs, eique se cum suis committens, Constantinopolim noctu peruenit. Quūque diuertisset ad quemdam, ex consuetudine pristina sibi familiarem, & statum vrbis post Imperatoris profectionem considerasset: regnum adfectare cogitat; hoc eius inuasionis initio facto. Erat eunuchus quidam, cui nomen Eugenius, ex aula imperatoria non ita pridem eiectus, qui parum bene adfectus erga principes esset. Hoc sibi familiariter conciliato Procopius, quem & magnas opes possidere compererat; quinam esset, & quamobrem aduenisset, quove pacto res adgredi oporteret, indicat. Illo policito, se venturum in societatem omnium, quӕ tentarentur; atque etiam pecunias, vbi vsus posceret, suppeditaturum: ab hoc exorsi sunt principio, vt constitutum in vrbe prӕsidium, quod duobus militum numeris constabat, pecunia corrumperent. Prӕter hos seruis armatis, nec magno labore non exigua multitudine coacta, pluribus ad huiusmodi spōte sua semet offerentibus: intempesta nocte copiis in vrbem immissis, vniuersos perturbarunt: quod quisque suis ex ӕdibus egressi, Procopium, veluti regem scenicum, subito factum conspicerent. Quum vrbs tota maximo in tumultu versaretur, nec apud se quisquam illorum esset, qui poterant intelligere quid opus esset facto, propter conatus huiusce casum inexspectatum: complures adhuc latere se Procopius existimans, imperium sibi se constabiliturum, modo res eatenus occulta foret, existimabat. Quumq; †Cӕsarium, quem Imperatores prӕfectum vrbis constituerant; itemq; Nebridium, quem post Sallustium prӕfectum prӕtorii fecerant, adprehendisset: hos, quӕcumque sibi viderentur, ad subditos scribere coegit. Et seorsum custodiebat singulos, a communicandis consiliis eos excludens. His ita deliberatis, ad prӕtorium splendide processit: adscensoque

† *in Gregorii Nazianzeni fratrem fuisse videtur.*

τούτοις ἑαυτόν, καὶ ἄγειν ἐπέτρεπεν ὅποι βούλοιντο, πρότερον τῇ γυναικὶ διαλεχθῆναι καὶ τὰ τέκνα θεάσασθαι συγχωρούμενον. ἐπεὶ δὲ ἐνδεδώκασιν, ἑστίασιν αὐτοῖς παρεσκεύαζε· καὶ οἰνωθέντας ἰδών, ἅμα τοῖς οἰκείοις ἅπασιν ἐπὶ τὸν Εὔξεινον ἔδραμε πόντον· ἐκεῖθεν τε νεὼς ἐπιβάς, ἐπὶ τὴν Ταυριανὴν διῆλθε Χερρόνησον. χρόνον δέ τινα διατρίψας αὐτόθι, καὶ τοὺς οἰκήτορας θεασάμενος οὐδεμίαν ἐν αὐτοῖς ἔχοντας πίστιν, δεδιὼς μή ποτε τοῖς ἐπιζητήσασιν ἀφικνουμένοις αὐτὸν παραδοθείη, παραπλέουσαν ἰδὼν ὁλκάδα, καὶ ταύτῃ παραδοὺς ἑαυτὸν καὶ τοὺς οἰκείους, τὴν Κωνσταντινούπολιν καταλαμβάνει, νυκτὸς ἔτι οὔσης. καταλύσας δὲ πρός τινα τῶν ἐκ προλαβούσης συνηθείας ὄντων αὐτῷ γνωρίμων, καὶ κατασκεψάμενός τε ὅπως ἔχει τὰ τῆς πόλεως μετὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἀποδημίαν, ἐπιθέσθαι τυραννίδι διενοεῖτο, ταύτην ἀρχὴν ποιησάμενος τῆς ἐπιθέσεως. ἦν τις εὐνοῦχος, Εὐγένιος ὄνομα, τῆς βασιλικῆς ἄρτι ἐκβεβλημένος αὐλῆς, ὑγιῶς δὲ πρὸς τοὺς κρατοῦντας οὐκ ἔχων. τοῦτον οἰκειωσάμενος ὁ Προκόπιος, ἐπειδὴ καὶ κύριον εὗρεν ὄντα πλούτου παμπόλλου, φράζει τέως τίς εἴη, καὶ κατὰ τίνα ἥκοι χρείαν, καὶ ὅπως δέοι τοῖς πράγμασιν ἐπιθέσθαι. τοῦ δὲ κοινωνεῖν ἅπασι τοῖς ἐγχειρουμένοις ὁμολογήσαντος, καὶ ἔνθα δὴ αὖ δέησε χρήματα χορηγεῖν, προοίμιον ἐποιήσαντο τῆς πράξεως, τὸ διαφθεῖραι χρήμασι τὴν ἐν τῇ πόλει καθισταμένην φρουράν, ἣν τάγματα στρατιωτῶν δύο ἐπλήρουν. δούλους δὲ πρὸς τούτοις ὁπλίσαντες, καὶ σὺν οὐ πολλῷ πόνῳ πλῆθος οὐκ ὀλίγον συναγαγόντες, οἷα πολλῶν ἐν τούτοις ἑαυτοὺς ἑκόντας ἐπιδιδόντων, νυκτὸς ἀωρὶ τὸ πλῆθος ἐπαφέντες τῇ πόλει, συνετάραξαν ἅπαντας· καὶ οἴκοθεν ἕκαστοι προϊόντες, ἐθεῶντο Προκόπιον ὥσπερ ἀπὸ σκηνῆς βασιλέα χειροτονηθέντα. θορύβου δὲ μεγίστου τὴν πόλιν ἅπασαν ἔχοντος, οὐδενός τε ὄντος ἐν ἑαυτῷ τῶν φρονεῖν τὰ δέοντα δυναμένων, διὰ τὸ τῆς ἐγχειρήσεως ἀπροσδόκητον, ἔτι τοὺς πολλοὺς ὁ Προκόπιος λανθάνειν ἐδόκει, βεβαιώσειν ἑαυτῷ τὸ κράτος, εἰ λάθοι τέως, οἰόμενος. καὶ συλλαβὼν Καισάριον, ὃν ἔτυχον οἱ βασιλεῖς πόλεως ὕπαρχον καταστήσαντες· ἔτι δὲ καὶ Νεβρίδιον, ᾧ τῆς αὐλῆς μετὰ Σαλούστιον παρέδωκαν τὴν ἀρχήν, γράφειν τὰ αὐτῷ δοκοῦντα τοῖς ὑπηκόοις ἠνάγκαζεν. ἐφύλαττε δὲ ἰδίᾳ ἕκαστον, τὸ μὴ κοινωνῆσαι σκέμματος αὐτοῖς ἀποκλείων. τούτων δὲ αὐτῷ βεβουλευμένων, εἰς τὰ βασίλεια προῄει λαμπρῶς. ἀνελθὼν δὲ

tribunali, quod ante prætorium est, quum spebus omnes, largisque promissis implesset: prætorium ingressus est, cetera procuraturus. Et quoniam recẽs Imperatores inter se partiti fuerant exercitus, ad milites, qui nullo adhuc ordine, iussu Imperatorum, hinc inde vagabãtur, mittendos quosdam censuit Procopius; qui, quoscumque possent, ad se traducerent. Quod sane perfacile conficiebat, pecuniis in eos, eorumque duces distributis. Adeoque copiæ non contemnendæ ad eum confluebant: ac palam ad inuadendum hostem se parabat. Itaque Marcellum cum exercitu in Bithyniam ablegat, ad comprehẽdendũ Serenianum, & imperatorios equites, quos ille secum habebat, sperans eos se deleturũ. At quum illi fuga Cyzicum se recepissent, opidum illud Marcellus, nauali prœlio, copiisque terrestribus superior, occupauit: Serenianum fuga elapsum, & in Lydiam digressum, adprehendit, & occidit. Hoc elatus successu victoriaque Procopius, paullatim & copias sibi adiungebat, & iam opinione multorum, bello cum principibus gerendo par erat. Nam & Romanæ legiones, & copiæ barbarorum ad eum confluebant. Præterea cognationis cum Imperatore Iuliano splendor, homines in partes ipsius trahebat, & quod omnibus in bellis, quæ ille gesserat, expeditionum socius fuisset. Quin & illustres quosdam viros ad Scytharum transistrianorum principem ablegabat, qui decem ei milia robustorum militum in belli societatem misit. Itidem ad eum & aliæ nationes barbaræ se conferebant, vt expeditionis participes essent. Quum autem ei, non cum ambobus Imperatoribus simul esse dimicandum, ad animum accidisset: præstare iudicabat, vt id temporis dumtaxat aduersus proximum pugnaret; ac deinde, quid porro agendum esset, dispiceret. Ac Procopius quidem hæc agebat.

Valens autem Imperator, accepto rebellionis huius ad Phrygiæ Galatiam nuntio, territus ad eius famam, totus perturbationis plenus erat. Sed quum eum † Arbitio bono esse animo iussisset, ad bellum instruebat eas copias, quæ ad manum erant: simulque mittebat ad fratrem, qui nuntiarent, quantas res Procopius molitus fuisset. Valentinianus ei, qui ad defensionem & custodiam imperii, sibi traditi, satis idoneus non fuisset, minime ferendum auxilium censebat:

† al. Arbetio

εἰς τὸ πρὸ τῆς αὐλῆς βῆμα, καὶ πληρώσας ἐλπίδων καὶ ἁδρῶν ὑποσχέσεων ἅπαντας, εἰσῄει, τῶν λοιπῶν ἐπιμελησόμενος. τῶν βασιλέων τοίνυν διὰ τὰ στρατόπεδα διελομένων, ᾠήθη δεῖν ὁ Προκόπιος ἐπὶ τοῖς στρατιώταις οὖσιν ἀτάκτοις, κατὰ κέλευσίν τινα τῶν βασιλέων, τόπους ἐκ τόπων ἀμείβουσιν, ἐπιπέμψαι τινὰς, οἳ δυνήσονται πάντας, οὓς ἂν οἷοί τε ὦσιν, ὡς αὐτὸν μεταστῆσαι. καὶ τοῦτο ῥᾳδίως ἤνυετο, χρημάτων αὐτοῖς τε καὶ τοῖς τούτων ἡγουμένοις διαδοθέντων· συνῆξέ τε πλῆθος οὐκ εὐκαταφρόνητον αὐτῷ, καὶ πρὸς ἐπίθεσιν ἀνέδην παρεσκευάζετο. πέμπει μὲν οὖν εἰς τὴν Βιθυνίαν μετὰ δυνάμεως Μάρκελλον, ἐπὶ συλλήψει Σερηνιανοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ βασιλικῶν ἱππέων, ἐκ καραδοκίας τοῦ διαφθεῖραι. συμφυγόντων δὲ αὐτῶν εἰς τὴν Κύζικον, τὴν μὲν πόλιν εἷλε Μάρκελλος, ναυμαχίᾳ καὶ πεζῇ δυνάμει κρατήσας· Σερηνιανὸν δὲ, διαφυγόντα, καὶ εἰς τὴν Λυδίαν ἀναχωρήσαντα, συλλαβὼν, διεχρήσατο. τούτῳ τῷ προτερήματι Προκόπιος ἐπαρθεὶς, δυνάμεις τε κατὰ βραχὺ περιεποιεῖτο· καὶ ἦν ἤδη, κατὰ τὴν τῶν πολλῶν δόξαν, ἀξιόμαχος τοῖς βασιλεῦσι. Ῥωμαίων τε γὰρ τάγματα καὶ βαρβάρων αὐτῷ πλῆθος προσετίθετο. πρὸς τοῦτο δὲ αὐτοὺς ἐπεσπᾶτο, τῆς Ἰουλιανοῦ τοῦ βασιλέως συγγενείας τὸ κλέος, καὶ τὸ συνεστρατεῦσθαι καθ' ἅπαντας τοὺς διαπονηθέντας ἐκείνῳ πολέμους. ἤδη δὲ τῶν ἐπιφανῶν τινὰς ἔστελλε πρὸς τὸν ἔχοντα τὴν ὑπὲρ τὸν Ἴστρον Σκυθῶν ἐπικράτειαν. ὁ δὲ, μυρίους ἀκμάζοντας ἔπεμπε συμμάχους αὐτῷ. καὶ ἄλλα δὲ βάρβαρα ἔθνη συνῆξε, μεθέξοντα τῆς ἐγχειρήσεως. λαβὼν δὲ εἰς ἔννοιαν, ὡς οὐ πρὸς ἄμφω δὴ τοὺς βασιλέας ἀγωνιστέον, ἄμεινον ἔκρινεν εἶναι τῷ πλησιάζοντι διαμάχεσθαι τέως, εἶτα σκέψασθαι τὸ πρακτέον.

Ἀλλὰ Προκόπιος μὲν ἐν τούτοις ἦν· ὁ δὲ βασιλεὺς Οὐάλης, τὴν ἐπανάστασιν ἐν τῇ κατὰ Φρυγίαν Γαλατίᾳ πυθόμενος, κατεπλάγη μὲν ἅμα τῇ ἀκοῇ, καὶ ἐπίμπλατο ταραχῆς. Ἀρβιτίωνος δὲ θαρρεῖν κελεύσαντος, ἔταττε μὲν ὡς εἰς πόλεμον τὰς οὔσας δυνάμεις. ἔστελλε δὲ πρὸς τὸν ἀδελφὸν τοὺς ἀπαγγελοῦντας ὅσοις ὁ Προκόπιος ἐνεχείρησεν. ἀλλὰ Οὐαλεντινιανὸς μὲν ἀπέγνω μὴ βοηθεῖν ἀνδρὶ, πρὸς φυλακὴν οὐκ ἀρκέσαντι τῆς αὐτῷ παραδεδομένης ἀρχῆς.

ὁ δὲ Οὐάλης, εἰς μάχην παρεσκευάζετο, τὴν στρατηγίαν Ἀρβιτίωνος, εἰς τὸν κατὰ Προκοπίου προχειρισάμενος πόλεμον. μελλόντων δὲ ὅσον οὐδέπω τῶν στρατοπέδων εἰς χεῖρας ἰέναι, κατεστρατήγει τὴν τούτου προπέτειαν Ἀρβιτίων, ὑπαγόμενος ὅτι πλείστους τῶν συστρατευομένων, καὶ παρὰ τούτων ὅσα Προκόπιος ἐβούλετο προμανθάνων. ἐπεὶ δὲ ἤλαυνον ἐπ' ἀλλήλους ὅ τε βασιλεὺς καὶ Προκόπιος, συναντῶσί πως σφίσιν εἰς Θυάτειρα τὰ στρατεύματα· μικροῦ δὲ ἐδέησεν ἡ Προκοπίου μερίς, ὑπερτέρα γενομένη, τὴν τῶν πραγμάτων εἰς αὐτὸν μεταθεῖναι ῥοπήν, τοῦ Ὁρμίσδου, τοῦ Πέρσου παιδός, (ὁμώνυμος δὲ ἦν τῷ πατρὶ) δόξαντος ἐν τῇ μάχῃ πλεονεκτεῖν. ἀλλὰ Γομάριος, τῶν Προκοπίου στρατηγῶν ἅτερος, κοινωνῶν τῆς πράξεως ἅπασιν οἱ Προκοπίῳ συστρατευόμενοι, τὰ βασιλέως ἐφρόνουν, ἐν αὐτῇ τῇ μάχῃ τὴν Αὐγούστου προσηγορίαν ἀναβοήσας, ἅπαντας τοὺς σὺν αὐτῷ τὴν αὐτὴν ἀφιέναι φωνὴν ἔκ τινος ἐποίει συνθήματος. οὗ δὴ γενομένου, μετεχώρουν ἅπαντες οἱ Προκοπίου στρατιῶται πρὸς Οὐάλεντα. Ὁ δέ, μετὰ τὴν νίκην ταῖς Σάρδεσιν ἐπιδημήσας, κἀκεῖθεν ἐπὶ Φρυγίας ἐλάσας, εὑρὼν δὲ τὸν Προκόπιον ἐν Νακωλείᾳ τῇ πόλει· κἀνταῦθα πάλιν Ἄπλωνος τοῦ Προκοπίου στρατηγοῦ τὸ πρᾶγμα πρὸς τὸ τῷ βασιλεῖ λυσιτελοῦν διαθέντος, ἐνίκα κατὰ κράτος ὁ Οὐάλης· ὥστε καὶ αὐτὸν χειρώσασθαι τὸν τυραννήσαντα, οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον καὶ Μάρκελλον συλλαβεῖν. τούτους μὲν οὖν διεχειρίσατο· εὑρὼν δὲ βασιλικήν τινα παρὰ Μαρκέλλῳ στολὴν ὑπὸ Προκοπίου δεδομένην αὐτῷ, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα κινηθείς, ἐπεξῄει πικρῶς ἅπασι, διερευνώμενος οὐ τοὺς συμπράξαντας τῇ τυραννίδι μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῆς βουλῆς κοινωνήσαντας, ἢ ὅλως ἀκούσαντάς τι, καὶ μὴ παραχρῆμα τὸ μελετώμενον ἀπαγγείλαντας. πολὺς δὲ ἦν κατὰ πάντων οὐδεμιᾶς κρίσεως δικαίας χωρῶν· καὶ παρανάλωμα τῆς τοῦ βασιλέως ὀργῆς, οἵ τε τοῦ νεωτερισμοῦ μετασχόντες, καὶ οἱ κατὰ μηδὲν αἴτιοι, διὰ συγγένειαν ἢ φιλίαν, ἐγίνοντο. Τῶν δὲ κατὰ τὴν Οὐάλεντι νενεμημένην ἐπικράτειαν ὄντων ἐν τούτοις, ὁ βασιλεὺς Οὐαλεντινιανός, ἐν τοῖς ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἔθνεσι διατρίβων, μεγίστων καὶ ἀπροσδοκήτων ἐπειρᾶτο κινδύνων. τὸ γὰρ Γερμανικὸν ἅπαν, ὧν ἐπεπόνθει κατὰ τοὺς χρόνους ἐν οἷς Ἰουλιανὸς

Valens ad pugnam se comparabat, quum gerendo contra Procopium bello ducem Arbitionem cum imperio præfecisset. Vbi iam modo non manus conserturi essent exercitus, imperatoria quadam sollertia temeritatem Procopii circũueniebat Arbitio; quamplurimos ex iis, qui ei militabant, ad se pelliciẽs, & ex his Procopii consilia pręcognoscens. Quum vero copias Imperator, atque Procopius, contra se inuicem ducerent; accidit, vt ad Thyatira sibi occurrerent exercitus: & paullũ abfuit, quin Procopii pars victoria potita, rerum summam in ipsum trãsferret: quum Hormisdas, Persę illius filius, patri cognominis, eo prœlio visus fuisset hostibus exsistere superior. Sed Gomarius, alter ducum Procopii, particeps facinoris eorum omnium, qui Procopio militantes, rebus Imperatoris studebant; in ipso prœlio, clara voce pronuntiato Augusti nomine, fecit vt omnes sui milites eamdem vocem, tessera quadam data, emitterent. Quod vbi accidisset, omnes Procopii milites ad Valentem transibant. Is post victoriã Sardes ingressus, & illinc profectus in Phrygiam, reperto in opido Nacolia Procopio, quum rursus ibi Procopii dux Haplo, rem ita composuisset, vt Imperatori expediebat: vi summa Valens victoria potitus est, ita quidem, vt perduellem ipsum in potestatem suam redigeret; nec multo post Marcellum quoque comprehẽderet: quos ambos interfecit. Quũ autem amictum quemdam imperatorium apud Marcellum inuenisset, quẽ Procopius ei dederat: maximopere propterea commotus, in omnes acerbe grassabatur, nõ eos modo perquirens, qui facto perduellionem adiuuerant, verumetiã qui consilii participes fuerant, vel omnino inaudierant aliquid; nec quod institueretur, continuo detulerãt. Nec vllo prorsus adhibito iusto iudicio, grauiter in vniuersos desęuiebat adeo quidem, vt ab Imperatoris ira tam rerũ nouarum participes, quam omnis expertes culpæ, propter cognationem, vel amicitiam, absumerẽtur. Quum rerum in adtributo Valẽti imperio status hic esset, Imperator Valentinianus apud gentes transalpinas degẽs, maxima pariter, & inopinata pericula experiebatur. Quippe tota *Germanorũ* natio, reuocatis ad animos iis, quę perpessa tẽporibus illis fuisset, quibus Iulianus

Cæsaris auctoritatem habuerat: simul atq; de morte ipsius accepissent, excusso metu, qui animis eorum infixus erat, & innata genti audacia resumta, pariter vniuersi subiecta Romano imperio loca inuadebāt. Quibus Imperatore obuiam profecto, prœlium acre ceptum est; quo barbari Romanum exercitum vincebant, & citato cursu persequebātur. Valentinianus minime fuga periculū declinare statuit; sed hoc casu æquo animo tolerato, detrimenti accepti auctores perquirit, a quibus scilicet initium fugæ factum fuerat. Quæstione peraccurate instituta, quum legionem Batauorum ream peregisset: iussit, vt vniuersus exercitus sumtis armis conueniret, velut audituris militibus ea verba, quæ publice cunctis essent vsui futura. Secundum hæc verbis vsus est, quæ auctoribus fugæ pudorem infamiamque per omnem vitam irrogarent: iussitque Batauos, armis exutos, pretium offerētibus, veluti mancipia fugitiua, publice abducēdos alio, distrahi. Tum vero proni ad terram prolapsi omnes, vt exercitum penitus eiusmodi dedecore liberaret, obsecrabant: simulq; futurum policebantur, vt viros se præstarent, nomine Romano dignos. Quod quū ille deinceps ipsa re declarari iussisset, vbi de terra surrexissent, ac semet ex vsu armassent: pugnam redintegrabant: & extra vallum progressi, tam eo se bello strenue gesserunt, vt de barbarorū infinita multitudine, pauci domū incolumes redierint. Ac bellum quidem aduersus totam nationem Germanicam, huiusmodi tunc exitum habuit. Imperator autem Valens, multis post obitum Procopii capite plexis, & plurium bonis in fiscum illatis, in expeditione *Persica* præpediebatur; parte quadam transistrianorū *Scytharum* fines Romanos turbante. Aduersus quos satis amplis emissis copiis, quo minus vlterius progrederentur, inhibuit; & arma tradere coactos, in opida sua, propter Istrū sita, distribuit; cum mandato, vt in custodia vinculorum experte adseruarentur. Erant autem hi, quos Procopio Scytharum princeps ad belli societatem miserat. Quum igitur ille dimitti hos ab Imperatore peteret, quos rogatum se per legatos ab eo, qui tum rerum potiebatur, misisse dicebat: nulla in re Valens Imperator ei morem gerebat. Nam nec ad

τὴν τοῦ καίσαρος εἶχεν ἀρχήν, μεμνημένοι, ἅμα τῷ γνῶναι τὴν αὐτοῦ τελευτήν, τὸ ταῖς αὐτῶν ψυχαῖς ἐμπεπηγὸς δέος ἀποσεισάμενοι, καὶ τὸ φύσει προσπεφυκὸς αὖθις θάρσος ἀναλαβόντες, ὁμόσε πάντες τοῖς ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν *ἐπῄεσαν χωρίοις. ὑπαντήσαντος δὲ αὐτοῖς τοῦ βασιλέως, μάχη συνίστατο καρτερά, καὶ ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τὸ Ῥωμαίων προτροπάδην διώξαντες στράτευμα. Οὐαλεντινιανὸς δὲ οὐ φυγῇ διέγνω τὸν κίνδυνον ἀποκλῖναι· ἀλλ' ἐνεγκὼν τὴν τύχην, *διερευνᾶτο τοὺς τῶν ἐλαττωμάτων αἰτίους, οἵτινες ἦσαν οἱ τῆς φυγῆς ἄρξαντες. ἀναζητήσας δὲ σὺν ἀκριβείᾳ, καὶ τὸ τάγμα τῶν Βατάων αἰτιασάμενος, ἐκέλευσε τὸ στρατόπεδον ἅπαν, ἀναλαβὸν τὴν πανοπλίαν, συνελθεῖν, ὡς ἀκουσόμενον λόγων ὄφελος ἅπασι φερόντων κοινόν. τότε δὴ λόγοις ἐχρήσατο τοῖς τῆς φυγῆς ἄρξασιν αἰσχύνην εἰς ἅπαντα τὸν βίον ἐπάγουσι· καὶ τοὺς Βατάους προσέταττεν, ἀποθεμένους τὰ ὅπλα, τοῖς τίμημα προσφέρουσιν, οἷα δραπέτας οἰκέτας ἐπ' ἐξαγωγῇ δημοσίᾳ πωλεῖσθαι. τότε τοίνυν ἅπαντες ἐπὶ γῆν ἀνατετραμμένοι πρηνεῖς, ἐλιπάρουν πάσης ἐλευθερῶσαι τὸ στρατόπεδον ταύτης αἰσχύνης, ἄνδρες ὑπισχνούμενοι φανήσεσθαι τοῦ *Ῥωμαϊκοῦ ὀνόματος ἄξιοι. τοῦ δὲ ἐνθένδε ἤδη τοῦτο ἔργῳ δειχθῆναι κελεύσαντος, τῆς γῆς ἀναστήσαντες ἑαυτούς, ὁπλισάμενοί τε ὃν ἔδει τρόπον, ἀνεμαχέσαντο· καὶ τοῦ χάρακος προελθόντες, τοσαύτην περὶ τὸν πόλεμον ἐπεδείξαντο προθυμίαν, ὥστε ἐξ ἀπείρου πλήθους, ὀλίγους εἰς τὰ οἰκεῖα τῶν βαρβάρων διασωθῆναι. Ἡ μὲν οὖν πρὸς τὸ Γερμανικὸν ἅπαν μάχη, ταύτης ἔτυχε τότε τῆς τελευτῆς. Οὐάλης δὲ ὁ βασιλεύς, πολλοὺς μετὰ τὴν Προκοπίου τελευτὴν ἀνελών, πλειόνων δὲ τὰς οὐσίας εἰς τὸ δημόσιον ἐνεγκών, ἀνεκόπτετο τῆς ἐπὶ Πέρσας ἐλάσεως, μοίρας τῶν ὑπὲρ τὸν Ἴστρον Σκυθῶν τὰ Ῥωμαίων ὅρια ταραττούσης. ἐφ' οὓς δύναμιν ἀρκοῦσαν ἐκπέμψας, τῆς ἐπὶ τὸ πρόσω πορείας εἶρξε· καὶ τὰ ὅπλα παραδοῦναι συναναγκάσας, διένειμε ταῖς παρὰ τὸν Ἴστρον αὐτοῦ πόλεσιν, ἐν ἀδέσμῳ φρουρεῖσθαι παρακελευσάμενος φυλακῇ. οὗτοι δὲ ἦσαν οὓς ὁ τῶν Σκυθῶν ἡγούμενος ἔτυχε Προκοπίῳ συμμάχους ἐκπέμψας. ἐπεὶ οὖν τούτους ἀφεθῆναι παρὰ τοῦ βασιλέως ἀπῄτει, κατὰ πρεσβείαν τοῦ τότε κρατοῦντος αὐτοὺς φήσας ἐκπεπομφέναι, πρὸς οὐδὲν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς Οὐάλης ὑπήκουε. μήτε γὰρ πρὸς αὐτὸν

αὐτὸν τούτοις ἐστάλθαι ἔλεγε· μήτε φιλίους ὄντας, ἀλλὰ πολεμίους, ἁλῶναι. αὕτη τὸν Σκυθικὸν πόλεμον ἀνερρίπισεν ἡ αἰτία. διανοουμένους δὲ αὐτοὺς ἐπιέναι τοῖς Ῥωμαίων ὁρίοις αἰσθόμενος ὁ βασιλεύς, καὶ πρὸς αὐτὸ ἤδη συνειλεγμένους ἅπαντας σὺν ὀξύτητι πάσῃ· τὸ μὲν στρατόπεδον τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἴστρου συμπαρατείνας, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῆς Μαρκιανουπόλεως (ἡ μεγίστη τῶν ἐν Θρᾴκῃ πόλεών ἐστι) διατρίβων, τῆς τε τῶν στρατιωτῶν ἐν ὅπλοις ἀσκήσεως ἐπιμέλειαν ἐποιεῖτο, καὶ μάλιστα τοῦ μηδεμίαν αὐτοῖς ἐπιλεῖψαι τροφήν. ὕπαρχον μὲν οὖν τῆς αὐλῆς Αὐξόνιον ἀπεδείκνυ, Σαλούστιον ταύτης διὰ τὸ γῆρας ἀφείς, ἤδη δεύτερον ταύτην μεταχειρισάμενον τὴν ἀρχήν. Αὐξόνιος δέ, καίπερ ἐνεστῶτος οὕτω μεγάλου πολέμου, περί τε τὴν τῶν εἰσφορῶν εἴσπραξιν δίκαιος ἦν, οὐδένα βαρύνεσθαι παρὰ τὸ καθῆκον καὶ ὀφειλόμενον ἀνεχόμενος· καὶ ὁλκάδων πλήθει τὴν στρατιωτικὴν σίτησιν διὰ τοῦ Εὐξείνου πόντου ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Ἴστρου παραδιδούς, κἀντεῦθεν διὰ τῶν ποταμίων πλοίων ταῖς ἐπικειμέναις τῷ ποταμῷ πόλεσιν ἐναποτιθέμενος· ὥστε ἐξ ἑτοίμου ἀρύεσθαι τῷ στρατοπέδῳ τὴν χορηγίαν. Τούτων δὲ οὕτω χειμῶνος ὄντος ἔτι διῳκημένων, ἔαρος ἀρχομένου τῆς Μαρκιανουπόλεως ὁ βασιλεὺς ἀναστάς, ἅμα τοῖς εἰς τὸν Ἴστρον φυλάττουσι στρατιώταις περαιωθεὶς ἐν τῇ πολεμίᾳ, τοῖς βαρβάροις ἐπῄει. τῶν δὲ στῆναι πρὸς μάχην σταδίαν οὐ θαρρησάντων, ἐγκεκρυμμένων δὲ τοῖς ἕλεσι, καὶ ἐκ τούτων λαθραίας ποιουμένων ἐπιδρομάς, τοῖς μὲν στρατιώταις κατὰ χώραν ἐπέταττε μένειν· ὅσον δὲ ἦν οἰκετικὸν συναγαγών, καὶ ὅσον μέντοι τὴν τῆς ἀποσκευῆς ἐπετέτραπτο φυλακήν, ῥητόν τι χρυσίον ὑπισχνεῖτο δώσεσθαι, τῷ βαρβάρου φέροντι κεφαλήν. εὐθὺς οὖν ἅπαντες ἐπαρθέντες τῇ τοῦ κέρδους ἐλπίδι, ταῖς ὕλαις καὶ τοῖς ἕλεσιν εἰσδυόμενοι, τούς τε προσπίπτοντας ἀναιροῦντες, ἐπιδεικνῦντές τε τῶν κατασφαττομένων τὰς κεφαλάς, τὸ ταχθὲν ἐκομίζοντο. πολλοῦ δὲ πλήθους τοῦτον τὸν τρόπον ἀπολλυμένου, περὶ σπονδῶν οἱ λελειμμένοι τοῦ βασιλέως ἐδέοντο. τοῦ δὲ οὐκ ἀποσεισαμένου τὴν αἴτησιν, ἐγίνοντο σπονδαί, μὴ καταισχύνουσαι τὴν Ῥωμαίων ἀξίωσιν. ἐδόκει γὰρ Ῥωμαίους μὲν ἔχειν μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ὅσα πρότερον εἶχον· βαρβάροις τε ἀπείρηται μὴ περαιοῦσθαι, μηδὲ ὅλως ποτὲ τοῖς Ῥωμαίων ἐπιβαίνειν ὁρίοις. Ταύτην ποιησάμενος τὴν εἰρήνην,

se missos illos aiebat, nec vt amicos, sed hostes, captos. Hęc caussa bellum Scythicum suscitauit. Quum autem sensisset Imperator, hostē de finibus Romanis inuadendis cogitare, atque hanc ob caussam vniuersos iam magna celeritate collectos: exercitum propter Istri ripam porrigens, & ipse Marcianopoli degens, quæ vrbium Thraciæ maxima est, tum vt in armis exercerentur milites, studiose curabat; tum vel maxime, ne vlla eis annona deesset. Præfectum quidē prætorii declarabat Auxonium, Sallustio propter senectutem hoc munere liberato, qui iam secūdo magistratum hunc gesserat. Auxonius vero, licet adeo magnum bellum immineret; tamen & in exigendis tributis iustus erat; neminem vltra, quam par esset, ac debiti posceret ratio, grauari permittens: & onerariarum magna copia militarem annonam per pontum Euxinum ad Istri curans ostia, fluuialibus inde nauigiis vectam in opida, propter amnem sita, recondebat; ita quidem, vt esset, vnde suppeditari ea militibus expedite posset. His in hunc modum adhuc durante hieme procuratis, inito vere Marcianopoli soluens Imperator, vna cum presidiariis ad Istrum militibus in hosticum transuectus, barbaros adoritur. Illis vero pugna stataria congredi non ausis, sed intra paludes abditis, & ex iis clandestinos incursus moliētibus: milites suo loco manere iussit, & omni calonum turba collecta, cum iis quibus erat impedimentorum commissa custodia, certam auri summam ei se daturum policetur, qui barbari caput adtulisset. Mox igitur omnes erecti spe lucri, siluas atque paludes ingressi, obuios quosque perimunt; & interfectorum capita monstrantes, pecuniam cōstitutam auferunt. Hoc modo quum ingēs multitudo periisset, reliqui pacem ab Imperatore petebant supplices. Id postulatum ille quum non reiecisset, pax facta fuit, quæ nullum maiestati Romanæ dedecus adtulit. Nam vtrimque placuit, vt omnino Romani secure possiderēt ea, quæcumq; prius erant in eorū potestate: barbarisq; fuit interdictū, ne trāsiicerēt, neue, prsus vmq̄ Romanos intra fines irruerēt. Hac pace facta,

Constantinopolim proficiscitur. Et quia præfectus prætorii diem suum in terris supremum clauserat, Modesto magistratum hunc tradit: atque his in hunc modum administratis, ad bellum contra *Persas* gerendum properat. In eius adparatu dum occupatur, Valentinianus Imperator, rebus Germanicis recte constitutis, in futurum quoque tempus securitati Celticarum nationum prospicere se debere arbitratus est. Quapropter maxima iuuenum multitudine tum de barbaris Rheni adcolis, tum de subiectarum imperio Romano gentium agricolis collecta, numerisque militaribus adscripta: sic eos bellicis in rebus exercuit, vt horum militum exercitationis & experientiæ metu, totos nouem annos nemo trāsrhenanorum subiecta Romanis opida vexarit. In hoc tempore †*Valentinianus* quidam, delictorum quorumdam nomine relegatus in insulam Britanniam, tyrannide adfectata, vitam cum eadem amisit. Imperator autem Valentinianus, morbo correptus est; quo vita propemodum excessit. Eo quum liberatus esset, congressi proceres aulici, successorem vt designaret imperii, cohortabantur; ne, si quid humanitus ipsi accidisset, detrimentum respublica caperet. Hac oratione permotus Imperator, GRATIANVM filium, Imperatorem, principatusque consortem dixit; iuuenem adhuc, nec plenos pubertatis annos ingressum.

†al. Valentinus

Dum hic rerum ad occidentem status esset, Valens Imperator contra *Persas* in orientem, quo tendebat initio, se parat: ac lente progressus, opidis legatos ad se mittentibus, vbi posceret vsus, opitulatur; aliaque multa rite administrat, æqua petentibus facile postulata concedens. Antiochiam quū peruenisset, omnino caute res bellicas administrat. Et hieme quidem in Antiochena regia commoratus, Hierapolim verno tempore proficiscitur: atq; inde contra Persas ducens exercitus, instante rursus hieme reuertitur Antiochiā. Ac bellum quidem Persicum in hunc modum extrahebatur. Quum autem Antiochiæ degeret Imperator, ex huiusmodi caussa rerum inusitatarum materies cepit. Erat *Theodorus* quidam, inter notarios Imperatoris adscriptus. Hunc nobili quidem genere prognatum, & educatum bene, sed iuuenem adhuc, qui

εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀφικνεῖται. τελευτήσαντος δὲ τοῦ τῆς αὐλῆς ὑπάρχου, Μοδέστῳ ταύτην παραδίδωσι τὴν ἀρχήν. καὶ ταῦτα οὕτω διοικησάμενος, ἐπὶ τὸν κατὰ Περσῶν ἠπείγετο πόλεμον.

Ὄντος δὲ ἐν παρασκευαῖς αὐτοῦ, Οὐαλεντινιανὸς ὁ βασιλεὺς τὰ περὶ τοὺς Γερμανοὺς εὖ διαθέμενος, ᾤετο δεῖν καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας τῶν Κελτικῶν ἐθνῶν ποιήσασθαι πρόνοιαν. νεολαίαν οὖν ὅτι πλείστην ἀθροίσας, ἔκ τε τῶν προσοικούντων τῷ Ῥήνῳ βαρβάρων, καὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖς ὑπὸ Ῥωμαίοις ἔθνεσι γεωργῶν, τοῖς στρατιωτικοῖς ἐγκαταλέξας τάγμασιν, οὕτως αὐτοὺς ἐξήσκησε τὰ πολέμια, ὥστε φόβῳ τῆς περὶ τὰ τοιαῦτα τῶν στρατιωτῶν μελέτης καὶ πείρας, ἐννέα τοὺς πάντας ἐνιαυτοὺς μηδένα τῶν ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον, ταῖς ὑπὸ Ῥωμαίων πόλεσιν ἐνοχλῆσαι. Κατὰ τόνδε τὸν χρόνον Οὐαλεντινιανός, διά τινα πλημμελήματα τὴν Βρεττανικὴν νῆσον οἰκεῖν κελευσθείς, ἐπιθέμενος τυραννίδι, συναπέθετο ταύτῃ τὸν βίον. Βαλεντινιανῷ δὲ τῷ βασιλεῖ νόσος ἐνέσκηψεν, ἥτις αὐτὸν παρὰ βραχὺ τοῦ βίου μετέστησεν. ἐπεὶ δὲ ταύτην διέφυγε, συνελθόντες οἱ περὶ τὰ βασίλεια, λόγον αὐτὸν ποιήσασθαι παρεκάλουν τοῦ διαδεξομένου τὴν βασιλείαν, ὡς ἂν μή τινος αὐτῷ συμβαίνοντος, σφαλείη τὰ τῆς πολιτείας. πεισθεὶς δὲ τούτοις ὁ βασιλεὺς τοῖς λόγοις, ἀναδεῖ τὸν παῖδα Γρατιανὸν βασιλέα καὶ κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς, ὄντα νέον ἔτι, καὶ οὔπω πρὸς ἥβην ἐλθόντα τελείαν. Τῶν δὲ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐν τούτοις ὄντων, Οὐάλης ὁ βασιλεύς, ἐφ' ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ὥρμητο, κατὰ Περσῶν ἐπὶ τὴν ἑῴαν ἐστέλλετο. προϊὼν δὲ σχολαίως, ἐβοήθει τὰ δέοντα πρεσβευομέναις ταῖς πόλεσι· καὶ ἄλλα πολλὰ κατὰ τὸ πρέπον ᾠκονόμει, τοῖς δίκαια αἰτοῦσι ῥᾳδίως φιλοτιμούμενος τὰ αἰτήματα. παρελθὼν δὲ εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, μετὰ πάσης ἀσφαλείας τὰ τοῦ πολέμου διῴκει, τὸν μὲν χειμῶνα διατρίβων ἐν τοῖς αὐτόθι βασιλείοις, ἦρος δὲ ἐπὶ τὴν Ἱερὰν πόλιν ἀπιών, κἀκεῖθεν τὰ στρατόπεδα τοῖς Πέρσαις ἐπάγων, καὶ αὖθις ἐνισταμένου τοῦ χειμῶνος ἐπανιὼν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Ἡ μὲν οὖν πρὸς Πέρσας οὕτως ἐτείνετο μάχη. τοῦ δὲ βασιλέως κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν ὄντος, παραδόξων ἐξανίστατο πραγμάτων ὑπόθεσις, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. ἦν τις Θεόδωρος τοῖς βασιλικοῖς ὑπογραφεῦσιν ἐναριθμούμενος· τοῦτον εὖ μὲν γεγονότα τε καὶ τραφέντα, νέον δὲ ἔτι, καὶ

τῷ τῆς

τοῦ τῆς ἡλικίας θερμοῦ ῥᾳδίως κολάκων θωπείαις ἐπὶ τὰ χείρονα σαλευομένου, προστάντες τοιοῦτοί τινες, ἀναπείθουσιν ὡς περιττοί τινες εἰσὶν ἐν παιδείᾳ, καὶ τεκμήρασθαι τὸ μέλλον ἔκ τινος κατορθωθείσης αὐτοῖς μαντείας ἀξιοῖ. πυνθανόμενοι δὲ τίς μετὰ Οὐάλεντα βασιλεύσειεν, ἔστησαν τρίποδα, τὸ μέλλον αὐτοῖς διά τινος σημαίνοντα τελετῆς· φανῆναι δὲ ἐν τῷ τρίποδι γεγραμμένα, θῆτα, καὶ ε, καὶ ο, καὶ ἐπὶ τούτοις, τὸ δέλτα. ταῦτα δὲ, μονονουχὶ φωνὴν ἀφιέντα, δηλοῦν ὡς Θεόδωρος τὴν βασιλείαν μετὰ Οὐάλεντα διαδέξεται. τούτοις ἐπαρθεὶς τοῖς ὕθλοις, ὑπό τε τῆς ἄγαν ἐπιθυμίας ἀγύρταις συνεχῶς καὶ γόησιν ἐντυγχάνων, καὶ περὶ τοῦ πρακτέου κοινούμενος, βασιλεῖ καταφωρος γίνεται. καὶ αὐτὸς μὲν ἀξίαν ἐδίδου τῆς ἐγχειρήσεως δίκην· συνέβαινε δὲ ἐπὶ τούτῳ καὶ ἕτερον. Φορτουνατιανὸς, τῇ τῶν βασιλικῶν ἐφεστὼς ταμιείων φροντίδι, τῶν ὑφ' ἑαυτὸν στρατευομένων τινὰ, γοητείας γραφὴν φεύγοντα κρίνων, ὑπέβαλεν αἰκισμοῖς. τοῦ δὲ τῇ τῶν βασάνων ἀνάγκῃ καὶ ἄλλους ἐξονομάσαντος, ὡς συνεπισταμένους αὐτῷ, τὰ μὲν τῆς ἐξετάσεως, εἰς Μόδεστον, ὃς τῆς αὐλῆς ὕπαρχος ἦν, μετεφέρετο, οἷα προσώπων ἀχθέντων εἰς μέσον, τῇ ἀρχῇ τοῦ δικάσαντος πρότερον οὐχ ὑποκειμένων· ἡ δὲ κρίσις διὰ πάντων ἐχώρει. πρὸς δὲ ὀργὴν ἄμετρον ὁ βασιλεὺς ἀναστὰς, ὑπόπτως εἶχε πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐπὶ φιλοσοφίᾳ διαβοήτους, ἢ ἄλλως λόγοις ἐντεθραμμένους· καὶ προσέτι τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τιμωμένων τινάς. καὶ οὗτοι γὰρ, ὡς ἐπιβουλεύοντες τῷ βασιλεῖ, προσηγγέλλοντο· καὶ δὴ ἐπέμποντο πανταχόθεν οἰμωγαὶ, καὶ ἁπάντων κοινὸς ὀδυρμός. ἦν γὰρ πλήρη τὰ μὲν δεσμωτήρια τῶν μάτην οἰκούντων αὐτά· διὰ δὲ τῶν ὁδῶν ἐφέρετο πλήθη πλείονα τῶν ἐν ταῖς πόλεσι καταλελειμμένων. αἱ δὲ ταῖς φυλακαῖς τῶν μάτην ἀγομένων ἐπιτεταγμέναι φυλαὶ, πρὸς ἀσφάλειαν τῶν φυλαττομένων οὐκ ἀρκεῖν ὡμολόγουν, δεδιέναι τε μήπου τε, πολλῷ πλείους ὄντες, ἐκβιάσωνται φυγεῖν ἑαυτοῖς. καὶ οἱ μὲν συκοφάνται, δίχα παντὸς ἀνεχώρουν κινδύνου, κατηγορεῖν ἀναγκαζόμενοι μόνον· οἱ δὲ κρινόμενοι, νῦν μὲν ἐτιμωροῦντο θανάτου, δίχα νομίμων ἐλέγχων· οἱ δὲ, τὰς οὐσίας ἀπώλλυον, παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τὴν ἄλλην συγγένειαν ἐσχάτῃ τύχῃ καταλιπόντες. ἦν γὰρ τὸ σπουδαζόμενον, ἐκ πολυτρόπων ἀσεβημάτων συλλογὴν τῷ δημοσίῳ πολλῶν γενέσθαι χρημάτων. πρῶτος μὲν οὖν

ex ætatis feruore, non difficulter adsentatorum adulationibus ad peiora impelleretur, adorti eius generis homines, excellere se litteris, & ex diuinatione quadam, ab se præclare percepta, futura coniiciendi se peritos esse persuadent. Inquirentes autem, quis post Valentem imperaturus esset, tripodē statuisse; qui ritu quodam arcano significaret eis, quod futurum esset. In hoc tripode scriptas literas Θ, & Ε, & Ο, & præter his Δ apparuisse: quæ quidem modo non vocem exprimentes indicent, Theodorum in imperio Valenti successurum. His ille nugis elatus, dum præ cupiditate nimia circulatores & maleficos frequenter adit, & cum eis, quod agendum erat, communicat; Imperatori proditur, & dignas conatu pœnas luit. Secundum hoc & aliud accidit. Fortunatianus imperatorio fisco prefectus, quemdam ex militantibus sub se veneficii reum, de caussa cognoscens, verberibus subiicit. Quum ille tormentis coactus & alios nominatim indicasset, tamquam sibi conscios: caussę quidem cognitio ad Modestum, præfectum prætorii, trāsfertur; quod in medium personæ productæ fuissent, quæ illius imperio, qui prius ius dixerat, non suberant: iudicium vero in vniuersos exercetur; & princeps ad iram immodicam concitatus, omnes philosophiæ nomine celebres, vel alias exultos litteris, & preterea quosdam honoratos in aula, suspectos habet. Nam & illi, velut insidiatores, principi deferebantur. Vndique ploratus & lamentatio communis omnibus emittitur. Erāt enim pleni carceres illorū, qui præter meritum in eis degebant: & per itinera maiores hominum copiæ vagabantur, quam in opidis essent relictæ. Cohortes autem, quibus erat eorū mandata custodia, quotquot in carceres absque caussa ducebantur, non se sufficere fatebantur adseruandis iis, qui custodiebantur: seq; vereri dicebant, ne longe numero plures, vi sibi viam ad fugam aperirent. Et calumniatores quidem absq; omni periculo discedebant, accusare dumtaxat coacti: rei vero, partim morte mulctabātur, absq; legitimis probationibus: partim facultates amittebant, liberis & coniugibus, ceterisq; cognatis, extremæ fortunæ relictis. Hoc enim agebatur, vt per nefarias rationes multiplices magnā fiscus pecuniç copiam colligeret. Primus ex

nobilibus philosophis interfectus est Maximus; & post illum oriundus e Phrygia Hilarius, qui ambiguũ quoddam oraculũ clarius fuisset interpretatus. Secundum hunc Simonides, & Patricius Lydus, & Andronicus e Caria: qui omnes ad summum doctrinę fastigium peruenerant, & potius inuidia, quam iusto calculo damnati fuerũt. Adeo vero plena confusionis erant omnia, vt libere delatores cum multitudine quorumuis semet offerentium domos ingrederẽtur, & obuios raperent, atq; illis traderent, qui etiam inaudita caussa quoslibet necare iussi fuerant. Et horum flagitiorum quidam quasi colophon erat Festus: quem ad omne crudelitatis genus promtum, miserat Imperator, vt Asiã proconsule administraret; ne quis eruditione doctrinæ præditus superaret, sed initum consilium reipsa succederet. Nam quum omnes indagasset Festus, quos quidẽ reperisset, nulla cognitione adhibita interficiebat; reliquos exsilio semetipsos multare cogebat. Et calamitas quidem ea, quę culpa Theodori ciuitatibus accidit, hunc habuit finem. Valentinianus vero, qui visus fuisset bellum aduersus Germanos mediocriter administrasse; grauissimus subditis erat, tributorum exactiones acrius vrgens, eaq; vltra consuetum morem extorquẽs. Prætexebat autem militaris annonæ magnitudinem, quæ ipsum pecuniam fisco seruatam coegisset expendere. Quapropter odio cunctorũ in se concitato, acerbior etiam, quam prius, erat: ac neque magistratus examinare volebat, an a captandis lucris abstinerent; & gloriam ex inculpata vita nanctis inuidebat. Denique simpliciter vt rem aperiam, diuersus erat ab iis moribus, quos initio regni præ se tulerat. Eam ob caussam & *Afri*, nõ ferẽtes auariciam Romani, qui apud Mauros magistri militum officio fungebatur, amictum purpura *Firmum*, Imperatorẽ crearũt. cuius rei nuntius adlatus, haud abs re Valentinianum perturbauit. Ideoq; confestim numeros quosdam militũ, relicta Pannonię Mysięq; superioris custodia, in Africã nauigare iussit. Quo facto, *Sarmatæ* & *Quadi*, iam pridem illi, cui credita erat horum locorum custodia, (& erat is † Celestius) infensi; post militum profectionem in Africam, Pannonios & Mysos inuadunt.

† alii Marcellinum vocant

τῶν ἐπὶ φιλοσοφίᾳ γνωρίμων* ᾕρητο Μάξιμος· καὶ μετὰ τοῦτον ὁ ἐκ Φρυγίας Ἱλάριος, ὡς δὴ χρησμόν τινα λοξὸν, εἰς τὸ σαφέστερον ἑρμηνεύσας· καὶ Σιμωνίδης ἐπὶ τούτῳ, καὶ Πατρίκιος ὁ Λυδὸς, καὶ ὁ ἐκ Καρίας Ἀνδρόνικος. ἦσαν δὲ οὗτοι πάντες, εἰς ἄκρον παιδείας ἐληλυθότες, καὶ φθόνῳ μᾶλλον ἢ ψήφῳ δικαίᾳ κατακριθέντες. οὕτω δὲ ὁμοῦ πάντα συνετετάρακτο, ὥστε καὶ τῶν προστυχόντων τὰς οἰκίας ἐπεισιέναι μετὰ πλήθους ἀνέδην τοὺς συκοφάντας, καὶ τοὺς ἀπαντῶντας ἁρπάζειν, ἐκδιδόναι δὲ τοῖς φονεύειν ἅπαντας καὶ δίχα κρίσεως τεταγμένοις. τῶν δὲ ἀτοπημάτων ἦν κολοφὼν Φῆστος· ὃν εἰς *πᾶσαν εἰδὼς ὠμότητα πρόχειρον ὄντα, τῆς Ἀσίας ἀνθύπατον ὁ βασιλεὺς ἔστειλεν, ὡς ἂν μηδεὶς τῶν περὶ λόγους ἐσπουδακότων ἀπολειφθείη. καὶ εἰς ἔργον ᾔει τὸ βούλευμα. πάντας γὰρ ὁ Φῆστος ἀναζητήσας, οὓς μὲν εὗρεν, ἀκρίτως ἀπέκτεινε· τοὺς δὲ λοιποὺς, ὑπερόριον ἑαυτοῖς φυγὴν ἠνάγκασεν ἐπιθεῖναι. Καὶ ἡ μὲν ἐκ τῆς κατὰ Θεόδωρον αἰτίας συμβᾶσα ταῖς πόλεσι συμφορὰ, ταύτην ἔσχε τὴν τελευτήν. Οὐαλεντινιανὸς δὲ, δόξας πως τὸν πρὸς τοὺς Γερμανοὺς πόλεμον διαθεῖναι μετρίως, βαρύτατος ἦν, ταῖς ἀπαιτήσεσι τῶν εἰσφορῶν σφοδρότερον ἐπικείμενος, καὶ ὑπὲρ τὸ συνήθες ταύτας εἰσπράττων. ἐποιεῖτο δὲ τούτου πρόφασιν τῆς στρατιωτικῆς δαπάνης τὸ πλῆθος· ὅπερ ἠνάγκασεν αὐτὸν ἐκδαπανῆσαι τὰ τῷ δημοσίῳ φυλαττόμενα χρήματα. εἰς μῖσος τοίνυν ἅπαντας ἐπὶ τούτῳ κινήσας, ἔτι μεῖζον ἢ πρότερον ἐπικραίνετο· καὶ οὔτε τοὺς ἄρχοντας ἤθελεν ἐξετάζειν, εἰ κέρδους ἀπέχονται· τοῖς τε ἐκ τοῦ ζῆν ἀμέμπτως ἔχουσι δόξαν, ἐφθόνει· καὶ (ἁπλῶς εἰπεῖν) ἕτερός τις ἦν παρὰ τὸν ἐξ ἀρχῆς ἐπιτηδευθέντα τρόπον αὐτῷ τῆς βασιλείας. Διὰ ταῦτα καὶ Λίβυες, οὐκ ἐνεγκόντες τὴν Ῥωμανοῦ πλεονεξίαν, τοῦ τὴν στρατιωτικὴν ἔχοντος ἐν Μαυρουσίοις ἀρχὴν, Φίρμῳ τὴν ἁλουργίδα δόντες, ἀνέδειξαν βασιλέα. ὅπερ ἀπαγγελθὲν, εἰκότως Βαλεντινιανὸν συνετάραξε. καὶ παραχρῆμα τάγματά τινα στρατιωτικὰ τὴν ἐν Παιονίᾳ καὶ Μυσίᾳ τῇ ἄνω καταλιπόντα φυλακὴν, ἐπὶ Λιβύην ἐκπλεῦσαι προσέταξε. τούτου δὴ γινομένου, Σαυρομάται καὶ Κούαδοι, καὶ πρότερον ὄντες ἔχθιστοι τῷ τὴν ἐν τούτοις ἐπιτετραμμένῳ τοῖς τόποις φυλακὴν, (ἦν δὲ Κελέστιος) μετὰ τὴν τῶν στρατιωτῶν εἰς Λιβύην ἀποδημίαν, ἐπέθεντο Παίοσί τε καὶ Μυσοῖς.

τοῦ δ,

ἐπεὶ γὰρ Κελέστιος τὸν τούτων ἄρχοντα πίστεσιν ἐνόρκοις παραγαγόντος, ἀνελόντος τε δόλῳ τῆς τραπέζης ἔτι *προκειμένης, εἰκότως οἱ βάρβαροι τῆς ἐφόδου ταύτην ἔχοντες πρόφασιν, τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον ἐλῄζοντο, πᾶν, εἴ τι τῶν πόλεων ἦν ἐκτὸς, διαρπάζοντες. ἀλλὰ Παίονες μὲν εἰς ἁρπαγὴν τοῖς βαρβάροις προέκειντο, τῶν στρατιωτῶν ἐκμελῶς πρὸς τὸ φυλάττειν τὰς πόλεις ἐχόντων, καὶ τοῖς ἐνδοτέρω τοῦ ποταμοῦ *τόποις οὐχ ἧττον ἢ οἱ βάρβαροι παρενοχλούντων. Μυσία δὲ οὐδενὸς ἐπειράθη κακοῦ, Θεοδοσίου, τοῦ τὴν στρατιωτικὴν ἀρχὴν ἔχοντος, ἀνδρείως *στάντος, καὶ τοὺς ἐπιόντας ἀποδιώξαντος. ὅθεν ἐκ ταύτης τῆς νίκης δόξαν κτησάμενος, ἔτυχε μετὰ ταῦτα τῆς βασιλείας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἐν τοῖς οἰκείοις ἀφηγηθήσεται χρόνοις. Οὐαλεντινιανὸς δὲ, τὴν ἀκοὴν τῶν ἀπαγγελθέντων οὐκ ἐνεγκὼν, ἐκ Κελτῶν ὁρμήσας, ἐπὶ τὴν Ἰλλυρίδα διέβαινε, βουλευόμενος περὶ τοῦ πρὸς Κουάδους καὶ Σαυρομάτας πολέμου. Μερωβαύδην δὲ, στρατιωτικῶν ἔργων ἐμπειρίαν ἔχειν παρὰ τοὺς ἄλλους δοκοῦντα, παντὸς τοῦ στρατοπέδου προΐστησι. τοῦ δὲ χειμῶνος παρὰ τὸ εἰωθὸς ἐκταθέντος, ἔστελλον πρὸς αὐτὸν οἱ Κούαδοι πρεσβείας λόγους, ὑπὲρ τὸ μέτριον φέροντας. ἐφ' οἷς Οὐαλεντινιανὸς ἀγανακτήσας, καὶ ὑπὸ τῆς ἄγαν ὀργῆς, παραφορᾶς οὐ πόρρω γενόμενος, αἵματος κάτωθεν ἀναχθέντος ἐπὶ τὸ στόμα, συγκλείοντός τε τὰς τῆς φωνῆς ἀρτηρίας, ἐξέλιπεν, ἐν μὲν Ἰλλυριοῖς ἐννέα μῆνας, ἐλλειπουσῶν ὀλίγων ἡμερῶν, διατρίψας, εἰς δωδέκατον δὲ ἐνιαυτὸν τῆς βασιλείας προελθών. Τούτου τελευτήσαντος, ἐμπεσὼν τῷ Σιρμίῳ σκηπτὸς, τὰ βασίλεια κατέφλεξε καὶ τὴν ἀγοράν· ἔδοξέ τε τοῖς τὰ τοιαῦτα κρίνειν δεινοῖς, οὐκ αἴσιον τοῖς κοινοῖς πράγμασιν εἶναι τὸ *τέρας. καὶ σεισμοὶ δὲ ἔν τισι συνηνέχθησαν τόποις. ἐσείσθη δὲ καὶ Κρήτη σφοδρότερον, καὶ ἡ Πελοπόννησος μετὰ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος· ὥστε καὶ τὰς πολλὰς διαρρυῆναι τῶν πόλεων, πλὴν τῆς Ἀθηναίων πόλεως, καὶ τῆς Ἀττικῆς. ταύτην δὲ καὶ περισωθῆναι φασὶν ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. Νεστόριος, ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἱεροφαντεῖν τεταγμένος, ὄναρ ἐθεάσατο παρακελευόμενον χρῆναι τὸν Ἀχιλλέα τὸν ἥρωα δημοσίαις τιμᾶσθαι τιμαῖς· ἔσεσθαι γὰρ τοῦτο τῇ πόλει σωτήριον. ἐπεὶ δὲ ἐκοινώσατο τοῖς ἐν τέλει τὴν ὄψιν,

Nam quod ipsorum principem Celestius interposita fide, sacramento confirmata, circumuenerat; eumque fraude necauerat, necdum remota mensa: non abs re barbari, hanc expeditionis nancti occasionẽ, in vicinos Istro grassabantur; quidquid esset extra opida, diripientes. Itaque Pannonii barbarorum prædis erant expositi, dum milites segniter opida defenderent, & cis amnem posita loca non minus, quam barbari, vexarent. Mysia vero propterea nihil mali perpessa fuit, quod magister militum Theodosius viriliter obstitisset, & inuadentes fuga sibi consulere coegisset. Vnde factum, vt ex hac victoria gloriam consequutus, ad imperium deinceps peruenerit. Sed hæc suis temporibus & locis exponentur. Valentinianus autem, quæ nuntiata fuissent, audire non sustinens, e Celtis profectus, in Illyricum transiit: de bello *Quadis* & *Sarmatis* inferendo, deliberãs. Merobaudem, qui peritiam rei militaris habere supra ceteros videretur, toti exercitui præficit. Hieme præter morem durante longius, Quadi per legatos ei verba quædam modum excedentia denuntiant: ob quæ indignatus Valentinianus, præque nimia iracundia propemodum redactus ad insaniam, sanguine in os delapso, qui vocis arterias obstruebat, exstinctus est: quum in Illyrico mentes nouem, paucis diebus demtis, commoratus fuisset; & imperii duodecimum annũ adtigisset. Eo defuncto, fulmen e cælo Sirmii delapsum, regiam cum foro concremauit: visumque fuit iis, quorum acria de rebus huiusmodi iudicia sunt, parum prosperum publicis rebus hoc portentum esse. Terræmotus quoque nonnullis in locis acciderunt, Creta vehementius succussa, cum Peloponeso, reliquaque Græcia: ita vt opida complura collaberentur, exceptis Athenis, & Attica regione: quam ex huiusmodi caussa conseruatam perhibent. Nestorius, id temporis sacrorum antistes constitutus, somnium vidit, quod publicis honoribus Achillem heroa iuberet adfici. hoc enim vrbi salutare futurum. Quum autem visum hoc cum magistratibus communicasset,

atque illi, rati eum delirare, qui iam senex decrepitus esset, nihili, quod dictum fuerat, fecissent: ipse secum ratiocinatus, quid agendum esset, diuinisque cogitationibus edoctus; imaginem herois, exigua in domo fabricatam, sub Mineruæ simulacro, quod in virgineo conclaui collocatum est, posuit. Quoties autem perageret consueta huic deæ sacra, pariter & illa, quæ sciret heroi debita, rite faciebat. Atque hoc modo quum ipsa re somnii consilio satisfactum esset, terræmotu passim grassato, solos Athenienses saluos euadere contigit, hisce beneficiis herois tota pariter Attica fruente. Hoc autem verum esse, licet ex iis cognoscere, quæ Syrianus philosophus, hymnum in hunc heroa scribens, cõmemorauit. Et hæc quidem, a propositis rebus haud aliena, libuit adiicere. Ceterum exstincto Valentiniano, quum legionum tribuni, Merobaudes & Equitius, Valentem & Gratianum viderent in locis procul remotis degere; quod alter adhuc esset in oriente, alter apud occidentales Gallos a patre relictus fuisset; veriti, ne quando vsuueniret, vt transistriani barbari rebus principe destitutis irruerent: arcessitum minorem Valẽtiniani filium, natum ei de coniuge, quæ Magnentii prius vxor fuerat, nec procul inde cum matre degentem, in regiam purpura vestitum producunt, quum vix quintum ætatis annum ageret. Diuidentibus imperium inter se GRATIANO & VALENTINIANO minore, prout iis videbatur, qui apud eos res moderabantur: (nam principes ipsi propter ætatem sui iuris non erant) Gratiano quidem Celticæ nationes, & Hispania tota, cum insula Britannia, adtribuebantur: Valentinianum vero placuit Italiam, & Illyrios, & totam Africam possidere. Ceterum Valentem Imperatorem plures e pluribus locis irruentes bellorum fluctus circumstabant. Primum *Isauri*, (quos alii *Pisidas*, alii *Solymos*, alii *Cilices montanos* vocant: nos quidem accuratius de his aliquid indicabimus, vbi ad eum locum peruenerimus, de iis vt dicendum sit) opida Lyciæ Pamphyliæque vastabãt: quum mœnibus potiri non possent, sed omnia sub dio sita diriperent. Imperatore vero, qui adhuc hærebat Antiochiæ, satis magnas, vt ipse putabat, in eos mittente copias: Isauri, cum vniuersa præda, in montes

οἱ δέ, ληρεῖν αὐτόν, οἷα δὴ ὑπέργηρων ὄντα, νομίσαντες, ἐν οὐδενὶ τὸ ῥηθὲν ἐποιήσαντο, αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν λογισάμενος τὸ πρακτέον, καὶ ταῖς θεοφιλέσιν ἐννοίαις παιδαγωγούμενος, εἰκόνα τοῦ ἥρωος ἐν οἰκίσκῳ μικρῷ δημιουργήσας, ὑπέθηκε τῷ ἐν παρθενῶνι καθιδρυμένῳ τῆς Ἀθηνᾶς ἀγάλματι. τελῶν δὲ τῇ θεῷ τὰ συνήθη, κατὰ ταὐτὸν καὶ τῷ ἥρωι τὰ ἐγνωσμένα οἱ κατὰ θεσμὸν ἔπραττε. τούτῳ τε τῷ τρόπῳ τῆς τοῦ ἐνυπνίου συμβουλῆς ἔργῳ πληρωθείσης, ἐπιβρίσαντος τοῦ σεισμοῦ, μόνοις Ἀθηναίοις περισωθῆναι συνέβη, μετασχούσης τῆς τοῦ ἥρωος εὐεργεσίας καὶ πάσης τῆς Ἀττικῆς. ὅτι δὲ τοῦτο ἀληθές ἐστι, μαθεῖν ἔξεστι δι' ὧν ὁ φιλόσοφος Συριανὸς διεξῆλθεν, ὕμνον εἰς τοῦτον τὸν ἥρωα γράφων. Ἀλλὰ ταῦτα, οὐκ ἀνάρμοστα τοῖς προκειμένοις ὄντα, παρέθηκα. Οὐαλεντινιανοῦ δὲ τελευτήσαντος, ὁρῶντες οἱ ταξίαρχοι Μεροβαύδης καὶ Ἐκίτιος, Οὐάλεντα καὶ Γρατιανὸν πόρρω που διατρίβοντας, (ὁ μὲν γάρ, ἔτι κατὰ τὴν ἑῴαν ἦν· ὁ δέ, ἐν τοῖς ἑσπερίοις Γαλάταις παρὰ τοῦ πατρὸς ἀπολελειμμένος) ὑφορώμενοι μή ποτε συμβῇ τοὺς ὑπὲρ τὸν Ἴστρον βαρβάρους ἀνάρχοις ἐπιπεσεῖν τοῖς πράγμασι, παῖδα Οὐαλεντινιανοῦ νέον, ἐκ γαμετῆς αὐτῷ τεχθέντα τῆς πρότερον Μαγνεντίῳ συνοικησάσης, οὐ πόρρω που μετὰ τῆς μητρὸς ὄντα μεταπεμψάμενοι, παράγουσι μετὰ τῆς ἁλουργίδος εἰς τὰ βασίλεια, πέμπτον ἄγοντα μόλις ἐνιαυτόν. διελομένων δὲ πρὸς ἑαυτοὺς Γρατιανοῦ καὶ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ νέου τὴν βασιλείαν, ὡς ἐδόκει τοῖς περὶ αὐτοὺς τὰ πράγματα κρίνουσιν, (αὐτοὶ γὰρ οἱ βασιλεῖς οὐκ ἦσαν κύριοι διὰ τὴν ἡλικίαν) Γρατιανῷ μὲν τὰ Κελτικὰ φῦλα καὶ Ἰβηρία πᾶσα καὶ ἡ Βρεττανικὴ νῆσος ἀπεκληροῦτο· Οὐαλεντινιανὸν δὲ ἐδόκει τὴν Ἰταλίαν τε καὶ Ἰλλυριοὺς καὶ τὴν ὅλην ἔχειν Λιβύην. Οὐάλεντα δὲ τὸν βασιλέα, πολλαὶ πολλαχόθεν περιειστήκεσαν πολέμων ἐπιφοραί. καὶ πρῶτον μὲν Ἴσαυροι (καλοῦσι δὲ αὐτούς, οἱ μὲν Πισίδας, οἱ δὲ Σολύμους, ἄλλοι δὲ Κίλικας ὀρείους· τὸ δὲ ἀκριβέστερον, ἡνίκα εἰς τοὺς περὶ αὐτῶν ἀφικώμεθα λόγους, δηλώσομεν) τὰς ἐν Λυκίᾳ καὶ Παμφυλίᾳ πόλεις ἐπόρθουν, τειχῶν μὲν κρατεῖν οὐ δυνάμενοι, τὰ δὲ ἐν τοῖς ὑπαίθροις ἅπαντα διαρπάζοντες. ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς ἔτι κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν διατρίβων, ἔστελλεν ἐπ' αὐτοὺς ἀρκοῦσαν (ὡς ᾤετο) δύναμιν, οἱ μὲν Ἴσαυροι μετὰ τῆς λείας ἁπάσης εἰς τὰ τραχύτατα συνέ-

φεύγει

φεύγειν τὴν ὁρμὴν, οὔτε διῶξαι τῶν στρατιωτῶν δι' ἐκμέλειαν δυναμένων, οὔτε ἄλλως τὰ συμβαίνοντα ταῖς πόλεσι δυστυχήματα θεραπεῦσαι. Τούτων δὲ ὄντων ἐν τούτοις, φῦλόν τι βάρβαρον τοῖς ὑπὲρ τὸν Ἴστρον Σκυθικοῖς ἔθνεσιν ἐπανέστη, πρότερον μὲν οὐκ ἐγνωσμένον, τότε δὲ ἐξαίφνης ἀναφανέν· Οὔννους δὲ τούτους ἐκάλουν· εἴτε βασιλείους αὐτοὺς ὀνομάζειν προσήκει Σκύθας, εἴτε οὓς Ἡρόδοτός φησι παροικεῖν τὸν Ἴστρον, σιμοὺς ἀσθενέας ἀνθρώπους· εἴτε ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην διέβησαν. καὶ τοῦτο γὰρ εὗρον ἱστορημένον, ὡς ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Ταναΐδος καταφερομένης ἰλύος, ὁ Κιμμέριος ἀπογαιωθεὶς Βόσπορος, ἐνέδωκεν αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπὶ τὴν Εὐρώπην πεζῇ διαβῆναι. παρελθόντες δὲ ὅμως, τοῖς ἵπποις καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶ, καὶ οἷς ἐπεφέροντο, τοῖς ὑπὲρ τὸν Ἴστρον κατῳκημένοις ἐπέπεσαν Σκύθαις, μάχην μὲν σταδίαν οὔτε δυνάμενοι συνάπτειν, οὔτε εἰδότες ἐπαγαγεῖν· (πῶς γάρ; οἱ μήτε εἰς γῆν πῆξαι τοὺς πόδας οἷοί τε ὄντες ἑδραίως, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἵππων καὶ διαιτώμενοι καὶ καθεύδοντες) περιελάσεσι δὲ καὶ ἐκδρομαῖς καὶ εὐκαίροις ἀναχωρήσεσιν, ἐκ τῶν ἵππων κατατοξεύοντες, ἄπειρον τῶν Σκυθῶν εἰργάσαντο φόνον. τοῦτο συνεχῶς ποιοῦντες, εἰς τοῦτο τὸ Σκυθικὸν περιέστησαν τύχης, ὥστε τοὺς περιλελειμμένους, ὧν εἶχον ἐκστάντας οἰκήσεων, ἐκδοῦναι μὲν τοῖς Οὔννοις ταύτας οἰκεῖν· αὐτοὺς δὲ φεύγοντας, ἐπὶ τὴν ἀντιπέρας ὄχθην διαβῆναι τοῦ Ἴστρου, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείναντας, ἱκετεύειν δεχθῆναι παρὰ βασιλέως, ὑπισχνεῖσθαί τε πληρώσειν ἔργον αὐτῷ συμμάχων πιστῶν καὶ βεβαίων. τῶν δὲ τὰς ἐπὶ τοῦ Ἴστρου πόλεις φρουρεῖν τεταγμένων, εἰς τὴν τοῦ βασιλέως γνώμην ἀναβαλλομένων τὰ περὶ τούτου, δέχεσθαι τούτους Οὐάλης ἐπέτρεπε, πρότερον ἀποθεμένους τὰ ὅπλα. τῶν δὲ ταξιαρχῶν, καὶ ὅσοι στρατιωτῶν ἡγεμονίας εἶχον, διαβαινόντων μὲν, ἐφ' ᾧτε ὅπλων δίχα τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τὰ Ῥωμαίων ὅρια παραπέμψαι, μηδενὸς δ' ἑτέρου ἐπιμελουμένων ἢ γυναικῶν εὐπροσώπων ἐπιλογῆς, καὶ παίδων ὡραίων εἰς αἰσχρότητα θήρας, ἢ οἰκετῶν ἢ γεωργῶν κτήσεως· (οἷς τισι μόνοις προσέχοντες, τῶν ἄλλων ὅσα πρὸς κοινὸν ὄφελος ἔφερεν, ὑπερεώρων)

asperrimos confugiebant; militibus, ob segnitiem, nec persequi eos valentibus, nec alia ratione casibus opidorum aduersis mederi. Dum hæc ab illis ita gererentur, natio quædam barbara transistrianas gentes *Scythicas* est adorta; prius illa quidem incognita, sed quæ subito tum temporis emersit. Eos adpellabant *Hunnos*, siue adeo *regii Scythæ* nuncupandi sunt, siue quos ait Herodotus Istri adcolas esse, homines simos & imbelles; siue denique in Europam ex Asia transiecere. Nam & hoc memoriæ proditum in historiis reperi, e limo, quem Tanais deuehit, Cimmerium Bosporum, ad terræ formam redactum, facultatem eis præbuisse, terrestri ex Asia in Europam itinere transeundi. Vtut sese res habeat, profecti cum equis, & vxoribus, & liberis, & iis rebus quas secum vehebant, habitantes super Istrum Scythas inuaserunt. Ac stataria quidem pugna prorsus neque poterant, neque norant hostem adgredi: (quo enim id pacto? qui ne quidem in terram firmiter pedes defigere poterant, sed in equis & hærebant interdiu, & somnum capiebant) sed partim circumequitando, partim excurrendo, partim opportune retrocedendo, & ex equis iaculando, immensam Scytharum cædem edebant. Quod quum frequenter facerent, nationem Scythicam ad eam fortunam redegerunt; vt superstites domiciliis suis relictis, Hunnis ea traderent incolenda; ipsi fugam capessentes, in aduersam Istri ripam transiicerent, erectisque manibus, supplices ab Imperatore se recipi peterent; simulque policerentur, officio se fidorum & constantium sociorum functuros. Eam rem quum præsidiis opidorum ad Istrum præfecti eo vsque differrent, dum de voluntate principis cognitum fuisset: Valens vti reciperentur, armis prius depositis, permisit. Itaque tribuni legionum, militumque duces, transiiciebant illi quidem, vt absque armis barbaros in fines Romanos deducerent: verum nihil agebant aliud, quam quod elegantis formæ mulieres deligerent, & pueros formosos ad vsum obscenum venarentur, aut calones agricolasve compararent: quibus solis intenti, cetera publicam ad vtilitatem spectātia negligebant.

Vnde fiebat, vt complures clam cum armis transuectos ignoraretur: qui simul atque solum Romanum ingressi fuissent, neque precum illarum supplicum, neque sacramentorum recordabantur: sed vniuersam Thraciam, cum Pannonia, & pertinentibus ad Macedoniam & Thessaliam vsq; regionibus, compleuere barbari, quęuis oblata sibi diripientes. Quum autem rebus eorum locorũ maximum immineret periculum, principem adeuntes, quid accidisset, nuntiant. Ille, negotiis Persicis, quemadmodum sane poterat, cõpositis; Antiochia cursim iter emensus, Constantinopolim abit: atque inde pergit in Thraciam, bellum aduersus Scythas illos transfugas gesturus. Egressus autem exercitus, & ipse princeps, huiusmodi portentum cõspexere. Corpus quoddam hominis in via iacens visum fuit, cetera quidẽ prorsus immobile, verberibusque cæso a capite ad pedes vsque consimile: verum oculos tantum apertos habẽs, qui propius accedentes intuerentur. Quum autem interrogantibus, quis esset, & vnde, tum a quo istæc perpessus fuisset, nihil omnino respõderet; pdigiosum quiddam rati, etiam prætereunti principi commonstrant. Quum is de rebus iisdem interrogasset, nihilo minus mutus erat: nec existimatus viuere, quod vniuersum corpus expers esset motus: nec integre mortuus, quando incolumes oculi esse viderentur. Tamdem subito portentum hoc euanuit. Itaq; quum ii, qui circumstabãt, quid agendum esset, ambigerent: homines in exponendis talibus ingeniosi, statum reipublicæ futurum portendi dicebant; quodque duratura rerum esset cæsarum & flagris confectarum facies, animam exhalantibus similis, donec magistratuum & administrantium improbitate † prorsus interiisset. Atque hoc nobis singula perlustrantibus vere prædictum adparebit.

† al. subito

Valens autẽ Imperator, qui iam Scythas vniuersam Thraciam agere, ferre cerneret; statuit eos, quos ex oriente secum adduxerat, ex equis pugnandi peritissimos, in equitatum Scythicum prius immittere. Quapropter accepta illi a principe tessera, exiguo numero alii post alios extra Constantinopolis portas egrediebantur; & remotos a suis Scythas contis transfigentes, multorum capita cottidie adferebant. Et quoniam equorum celeritas, ictusq;

ὥστε ἀμελείᾳ μετὰ τῶν ὅπλων ἔλαθον οἱ πλείους περαιωθέντες· καὶ ἅμα τῆς ὑπὸ Ῥωμαίοις γῆς ἐπιβάντες, οὔτε ἱκεσιῶν, οὔτε ὅρκων ἐμνήσθησαν· ἀλλ' ἡ Θρᾴκη τε ἅπασα, καὶ ἡ Παιονία, καὶ τὰ μέχρι Μακεδονίας καὶ Θετταλίας, ἐπλήρωτο βαρβάρων, τὰ προσπεσόντα ληϊζομένων. κινδύνου δὲ τοῖς ταύτῃ πράγμασιν ἐπικειμένου μεγίστου, δραμόντες ἐπὶ βασιλέα, τὸ συμβὰν ἀπαγγέλλουσιν. ὁ δὲ, τὰ πρὸς Πέρσας ὡς ἐνῆν διαθέμενος, ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας διαδραμὼν, ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἧκε· κἀντεῦθεν ἐπὶ Θρᾴκης ἐχώρει, τὸν πρὸς τοὺς αὐτομόλους Σκύθας ἀγωνισόμενος πόλεμον. ἐξιόντι δὲ τῷ στρατοπέδῳ, καὶ αὐτῷ δὲ τῷ βασιλεῖ, τέρας ὤφθη τοιόνδε. ἀνθρώπου τι σκῆνος ἐφαίνετο κατὰ τὴν ὁδὸν κείμενον, τὸ μὲν ἄλλο ἅπαν ἀκίνητον, καὶ ἀπὸ κεφαλῆς μεμαστιγωμένῳ ἄχρι ποδῶν ἐοικὸς, μόνους δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνεῳγμένους ἔχον, ἐμβλέποντας τοῖς πλησιάζουσιν. ἐπεὶ δὲ τοῖς ἐρωτῶσι τίς τε εἴη, καὶ πόθεν, ἢ παρά τινος ταῦτα πάθοι, παντάπασιν οὐδὲν ἀπεκρίνατο, τερατῶδες εἶναι νομίσαντες, ἐπέδειξαν καὶ τῷ βασιλεῖ *παρόντι. τοῦ δὲ τὰς αὐτὰς πεύσεις προσαγαγόντος, οὐδὲν ἧττον ἄφωνος ἦν· οὔτε ζῆν νομισθεὶς, διὰ τὸ πᾶν τὸ σῶμα ἀκίνητον εἶναι· οὔτε τεθνάναι τελέως, ἐπεὶ τὸ ἐρρῶσθαι τὸ βλέμμα ἐδόκει. καὶ γίγνεται ἀφανὲς ἄφνω τὸ τέρας. τῶν δὲ παρεστώτων περὶ τὸ πρακτέον ἀπορουμένων, συνέβαλλον οἱ τὰ τοιαῦτα ἐξηγεῖσθαι δεινοὶ, τὴν ἐσομένην προμηνύειν τῆς πολιτείας κατάστασιν, ὅτι τε πληττόμενα καὶ μαστιγούμενα διατελέσει τὰ πράγματα, ψυχορραγοῦσιν ἐοικότα, μέχρις ἂν τῇ τῶν ἀρχόντων καὶ ἐπιτροπευόντων κακίᾳ *τελέως φθαρείη. τοῦτο μὲν οὖν, ἐπιόντων ἡμῶν τὰ καθέκαστα, σὺν ἀληθείᾳ φανήσεται προαγορευθέν. ὁ δὲ βασιλεὺς Οὐάλης, ληϊζομένους ἤδη τὴν Θρᾴκην πᾶσαν τοὺς Σκύθας θεώμενος, ἔγνω τοὺς ἐκ τῆς ἑῴας σὺν αὐτῷ παραγενομένους, καὶ μάχεσθαι μεθ' ἵππων ἐμπειροτάτους, τῇ τῶν Σκυθῶν ἵππῳ πρότερον ἐπιπέμψαι. λαβόντες οὖν παρὰ τοῦ βασιλέως τὸ σύνθημα, κατ' ὀλίγους τῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πυλῶν *ἐξῄεσαν, καὶ τοὺς ἐκλείποντας Σκυθῶν τοῖς κοντοῖς περονῶντες, πολλῶν ἡμέρας ἑκάστης ἔφερον κεφαλάς. ἐπεὶ δὲ ἡ τῶν ἵππων ταχυτὴς, καὶ ἡ τῶν

κοντῶν ἐπιφορᾷ, δυσμάχους εἶναι τοῖς Σκύθαις ἔδοξε, καταστρατηγῆσαι τὸ Σαρρακηνικὸν διενοήθη φῦλον. ἐνέδρας τινὰς κοίλοις ἐναποκρύψαντες τόποις, τρεῖς ἐνὶ Σκύθας ἐπιέναι συνέθεντο Σαρρακηνῷ· καὶ ταύτης διημάρτανον τῆς πείρας, τῶν Σαρρακηνῶν, διὰ τὸ τῶν σφετέρων ἵππων ταχὺ καὶ εὐάγωγον, κατ' ἐξουσίαν ἀποφευγόντων, ἡνίκα ἂν πλῆθος ἐπιὸν ἴδοιεν· ἐπελαυνόντων δὲ σχολαίοις, καὶ τοῖς κοντοῖς ἀναιρούντων, τοσοῦτος ἐγένετο Σκυθῶν φόνος, ὥστε ἀπαγορεύσαντας αὖθις ἐθελῆσαι περαιωθῆναι τὸν Ἴστρον, καὶ σφᾶς ἐκδοῦναι τοῖς Οὔννοις μᾶλλον, ἢ ὑπὸ Σαρρακηνῶν πανωλεθρίᾳ διαφθαρῆναι. καταλιπόντων δὲ αὐτῶν τοὺς περὶ Κωνσταντίνου τὴν πόλιν τόπους, καὶ πορρωτέρω προελθόντων, γέγονεν εὐρυχωρία τῷ βασιλεῖ παραγαγεῖν εἰς τὸ πρόσω τὸ στράτευμα. σκοπουμένου δὲ αὐτοῦ τίνι δέοι τρόπῳ διαθεῖναι τὸν πόλεμον, πλήθους ἐπικειμένου τοσούτου βαρβάρων, καὶ ἅμα τῇ τῶν ἀρχόντων βαρυνομένου κακίᾳ, καὶ παραλῦσαι μὲν αὖθις διὰ τὸν περιέχοντα τὰ πράγματα σάλον ὀκνοῦντος, ἀποροῦντος δὲ τίσι τὰς ἡγεμονίας παραδοῦναι προσήκει, μηδενὸς ἀξιόχρεω φαινομένου, καταλιπὼν Σεβαστιανὸς τὴν ἑσπέραν, οἷα τῶν αὐτόθι βασιλέων, διὰ νεότητα φρονεῖν ταῦτα πρὸς ἑαυτοὺς οὐκ ἀνεχομένων, ἀλλὰ ἐκδόντων ἑαυτοὺς εὐνούχων ἐπὶ τῷ κοιτῶνι τεταγμένων διαβολαῖς, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν παρεγένετο. τοῦτο μαθὼν Οὐάλης, καὶ τὰς ἐν πολέμοις καὶ τῇ πάσῃ πολιτείᾳ τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὰς ἐπιστάμενος, αἱρεῖται στρατηγὸν αὐτόν, καὶ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ παντὸς πιστεύει πολέμου. ὁ δὲ, πρὸς τὸ ἐκδεδιῃτημένον καὶ παντάπασιν ἐκμελὲς τῶν ταξιαρχῶν καὶ στρατιωτῶν ἀφορῶν, καὶ ὡς εἰς φυγὴν μόνον εἰσὶ γεγυμνασμένοι, καὶ γυναικώδεις καὶ ἀθλίας εὐχάς, δισχιλίους ᾔτησεν, οὓς ἂν ἕλοιτο, δοθῆναι στρατιώτας αὐτῷ. πλήθους γὰρ ἡγεῖσθαι χαύνως ἠγμένων ἀνθρώπων, μὴ ῥᾴδιον εἶναι· παιδαγωγῆσαι δὲ ὀλίγους, καὶ εἰς τὸ ἀρρενωπὸν ἐκ τοῦ θήλεος ἀναγαγεῖν, οὐ σφόδρα δύσκολον εἶναι· καὶ ἄλλως δὲ λυσιτελὲς μᾶλλον, ἐν ὀλίγοις, ἢ παντὶ κινδυνεύειν τῷ πλήθει. πείθει ταῦτα λέγων τὸν βασιλέα· καὶ λαβὼν αἵρεσιν, οὐκ ἐκ τῶν ἐντεθραμμένων δειλίᾳ καὶ πρὸς τὸ φεύγειν γεγυμνασμένων, οὓς ᾔτησεν, εἵλετο, νεωστὶ δέ τινας ἐναριθμηθέντας τῷ

contorum, Scythis perquam difficulter posse superari videbantur; astu nationem Sarracenicam circumuenire statuerunt. Itaque depressis in locis abditis insidiis, tres Scythas vnum Sarracenum adoriri placuit: qui sane dolus eis non successit, Sarracenis, ob equorum suorum velocitatem & agilitatem, pro lubitu aufugientibus, quoties multitudinem aliquam aduentare cernerent. Iidem si tardiores adactis equis inuaderent, eosq; contis interimerent: tanta Scytharum cędes edebatur, vt Istrum, re desperata, transmittere mallent; & Hunnis se potius dedere, quam a Sarracenis ad internicionem deleri. Quumque vicina Constantinopoli loca deseruissent, & vlterius essent progressi: spatium Imperatori datum est, copias suas longius promouendi. Considerante autem ipso, quo pacto bellum hoc gerendum esset, tanta multitudine barbarorum imminente: quum pariter & improbitas magistratuum ei molestiam exhiberet, quibus imperium abrogare verebatur, propter eã tempestatem, qua tum res agitabantur; & quinam præficiendi muneribus essent, quibus parẽ & idoneum videre erat neminem, ambigeret: Sebastianus, occidente relicto, quod istic qui erant Imperatores, ob imbecillitatem ætatis hæc intelligere per se non possent, sed eunuchorum cubiculis præfectorum calumniis totos se traderent, Constantinopolim venit. Ea re cognita, Valens, qui huius viri tam in bellis, quam administranda vniuersa republica virtutes norat, Sebastianum prætorẽ copiarum deligit, eiusque fidei totius belli gerendi munus committit. Is ad mollitiem, summamq; secordiam tribunorum atque militum respiciens, & quod ad fugam, & muliebria miseraquę vota dumtaxat exercitati essent: duo milia militum, quos ipse deligeret, sibi dari petiit. Existimabat enim, non esse facile, multitudini hominum præesse, qui dissolute gubernati fuissent: at instituere paucos, & a moribus effeminatis ad viriles traducere, non admodum esse difficile. Magis & alioquin expedire, si fiat in paucis potius, quam in vniuersa multitudine periculum. Hæc dicens, Imperatori persuadet; electionemque nanctus, non eos sibi sumit, qui essent innutriti formidini, & ad capessendam fugam exercitati: sed quosdam recens adscriptos exer-

citui, corporisque dotibus egregiis a natura præditos; & qui præterea coniectandi perito viderentur, ad quodcumque facinus incitarentur, idonei futuri. Confestim igitur cuiusque naturam explorat, & exercitatione frequenti, quod deerat, supplet: dicto audientes collaudans, ac muneribus adficiens; in alios inobœdientes ita se gerens, vt acerbus & inexorabilis esse videretur. Hoc modo suis ad omnem disciplinam bellicam exercitis, in oppida mœnibus cincta se recipit; eius inprimis ratione habita, vt in tuto esset exercitus. Simul continuis insidiis barbaros pabulatum egressos adoritur; ac modo copia spoliorum onustos inueniens, præda suam in potestatem redacta trucidat; modo temulentos, quosdam & lauantes in flumine, iugulat. Quum magnā barbarorum partem huiusmodi strategematis deleuisset, ac reliqui metu ducis a pabulando se continerent: maxima quæ iam aduersus eum inuidia nata est. Ea vero peperit odium; vnde criminationes erga principem oriebantur; ab iis profectæ, quibus erant abrogata imperia, quiq; spadones aulicos ad hoc incitabant. Quum hoc modo Imperator ad absurdam suspicionem improbe fuisset impulsus, Sebastianus ei significat, vt suo loco maneret, nec vlterius progrederetur. Non enim in procliui esse, tanta cum multitudine aperto Marte cõgredi: sed per circuitus, & clandestinis adgressionibus tantisper extrahendum esse tempus, donec inopia commeatus desperatis rebus, vel se dederent, vel ex dicione populi Romani abirent, atque Hunnis se potius permitterent, quam miserrimis cladibus, quæ famem comitari soleant. Verum hæc illo monente, qui contrariarum partium erant, Imperatorem hortantur, ad bellum potius vniuerso cum exercitu egrederetur: quasi, barbaris iam maiori ex parte deletis, sine labore princeps ad victoriam accessurus esset. Quum autem sententia deterior vicisset, fortuna res in peius agente, copias vniuersas Imperator ad pugnam nullo producit ordine: quibus vbi barbari absque tergiuersatione occurrissent, ac prœlio longe superiores essent; propemodum vniuersos ad internecionem deleuerunt. Imperatore vero fuga cum paucis in vicum quemdam elapso,

στρατοπέδου, καὶ σώματος ἀναφέροντας εὐφυΐᾳ, καὶ προσέτι γε τῷ φύσει τεκμαίρεσθαι δυναμένῳ φαινομένους, εἰς ὅπερ ᾐρέθησαν, ἱκανούς. αὐτόθεν οὖν ἑκάστου τῆς φύσεως ἐπειρᾶτο, καὶ τῇ συνεχεῖ γυμνασίᾳ τὸ ἐνδέον ἐπλήρου· πειθομένους μὲν ἐπαινῶν καὶ δωρεαῖς ἀμειβόμενος, ἀπειθοῦσι δὲ σφοδρὸς καὶ ἀπαραίτητος εἶναι δοκῶν. οὕτω δὲ τοὺς σὺν αὐτῷ πρὸς πᾶσαν πολεμικὴν ἐπιστήμην ἀσκήσας, τὰς μὲν τειχήρεις κατελάμβανε πόλεις, τῆς ἀσφαλείας ὅτι μάλιστα τοῦ στρατοπέδου ποιούμενος λόγον· ἐνέδραις δὲ συνεχέσι τοῖς προνομεύουσι τῶν βαρβάρων ἐπῄει· καὶ νῦν μὲν τῷ πλήθει τῶν λαφύρων εὑρίσκων βαρυνομένους, ἀνῄρει, τῆς λείας γινόμενος κύριος· νῦν δὲ μεθύοντας, ἄλλους δὲ τῷ ποταμῷ λουομένους, ἀπέσφαζεν. Ὡς δὲ τὸ πολὺ τῶν βαρβάρων τοῖς τοιούτοις στρατηγήμασιν ἐδεδαπάνητο μέρος, καὶ τὸ λειπόμενον, δέει τοῦ στρατηγοῦ, τοῦ προνομεύειν ἀπείχετο, φθόνος ἐξανίσταται κατ' αὐτοῦ μέγιστος. ἐκ τούτου δὲ ἔτικτε μῖσος. ἐντεῦθεν τε διαβολαὶ πρὸς τὸν βασιλέα, τῶν τῆς ἀρχῆς ἐκπεπτωκότων, τοὺς κατὰ τὴν αὐλὴν εὐνούχους παρορμώντων εἰς τοῦτο. οὕτω δὴ τοῦ βασιλέως εἰς ἄλογον ὑποψίαν ὑπαχθέντος, Σεβαστιανὸς μὲν ἐδήλου κατὰ χώραν μένειν τῷ βασιλεῖ, καὶ μὴ περαιτέρω προβαίνειν· οὐδὲ γὰρ εἶναι ῥᾴδιον, πλήθει τοσούτῳ πόλεμον ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐπάγειν, ἀλλ' ἐκ περιδρομῆς καὶ λαθραίαις ἐπιθέσεσι τρίβειν τὸν χρόνον, ἕως αὐτοὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀπειπόντες, ἢ παραδοῖεν αὑτούς, ἢ τῆς ὑπὸ Ῥωμαίους χώρας ἀναχωρήσαιεν, τοῖς Οὔννοις ἐκδιδόντες τὸ καθ' ἑαυτοὺς μᾶλλον, ἢ τοῖς ἐκ τοῦ λιμοῦ συμβαίνειν εἰωθόσιν οἰκτροτάτοις ὀλέθροις. ἀλλ' ἐκείνου ταῦτα παραινοῦντος, οἱ τἀναντία σπουδάζοντες, ἐξιέναι μᾶλλον τὸν βασιλέα πανστρατιᾷ παρεκάλουν ἐπὶ τὸν πόλεμον, ὡς ἤδη τῶν βαρβάρων ὡς ἐπίπαν ἀπολωλότων, καὶ ἀκονιτὶ τοῦ βασιλέως τῇ νίκῃ παρεσομένου. κρατησάσης δὲ τῆς χείρονος γνώμης, ἐπεὶ πρὸς τὸ χεῖρον ἦγεν ἡ τύχη τὰ πράγματα, τὸν στρατὸν ἅπαντα σὺν οὐδενὶ κόσμῳ πρὸς τὴν μάχην ἐξῆγεν ὁ βασιλεύς. οἷς ἀπαντήσαντες ἀπροφασίστως οἱ βάρβαροι, καὶ παραπολὺ τῇ μάχῃ κρατήσαντες, μικροῦ μὲν ἅπαντας πανωλεθρίᾳ διέφθειραν· σὺν ὀλίγοις δὲ πεφευγότος εἴς τινα κώμην τοῦ βασιλέως,

οὐκ οὔσαι τῇ χώρῃ, περιθέντες ὕλην πανταχόθεν τῇ κώμῃ, καὶ πῦρ ἐνέντες, τοὺς ἐν αὐτῇ συμφυγόντας μετὰ τῶν ἐνοικούντων ἐνέπρησαν· ὡς μηδὲ τῷ τοῦ βασιλέως σώματι δυνηθῆναί τινα παντάπασιν ἐπιστῆναι. Τῶν δὲ πραγμάτων ἐπὶ λεπτοτάτης ἑστώτων ἐλπίδος, Βίκτωρ, ὁ τοῦ Ῥωμαίων ἡγούμενος ἱππικοῦ, τὸν κίνδυνον ἅμα τισὶν ἱππεῦσι διαφυγών, ἐπὶ Μακεδονίας τε καὶ Θετταλίας ἐλάσας, κἀκεῖθεν ἐπὶ Μυσοὺς καὶ Παίονας ἀναδραμών, αὐτόθι διατρίβοντι τῷ Γρατιανῷ τὸ συμβὰν ἀπαγγέλλει, καὶ τὴν τοῦ στρατοπέδου καὶ τοῦ βασιλέως ἀπώλειαν. ὁ δὲ, οὐ σφόδρα μὲν λυπηρῶς τὴν τοῦ θείου τελευτὴν ἤνεγκεν· (ἦν γάρ τις ὑποψία πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς) ὁρῶν δὲ αὐτὸν οὐκ ἀρκοῦντα πρὸς τὴν διοίκησιν, Θρᾴκης μὲν ὑπὸ τῶν ἐφεστώτων ταύτῃ βαρβάρων κατεχομένης, καὶ τῶν περὶ Μυσίαν καὶ Παιονίαν τόπων ὑπὸ τῶν ταύτῃ βαρβάρων ἐνοχλουμένων, τῶν δὲ περὶ τὸν Ῥῆνον ἐθνῶν ἀκωλύτως ταῖς πόλεσιν ἐπιόντων, αἱρεῖται τῆς βασιλείας κοινωνὸν Θεοδόσιον, ἐκ μὲν τῆς ἐν Ἰβηρίᾳ *Καλλεγίας, πόλεως [δὲ] Καύκας ὁρμώμενον, ὄντα δὲ οὐκ ἀπόλεμον, οὐδὲ ἀρχῆς στρατιωτικῆς ἄπειρον. ἐπιστήσας δὲ τοῖς κατὰ Θρᾴκην αὐτὸν καὶ τὴν ἕω πράγμασιν, αὐτὸς ἐπὶ Γαλάτας τοὺς ἑσπερίους ἐχώρει, τὰ αὐτόθι διαθήσων, εἰ οἷόστε γένοιτο. Θεοδοσίου δὲ τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν Θεσσαλονίκην διατρίβοντος, πολλοὶ πανταχόθεν κατὰ κοινὰς καὶ ἰδίας συρρέοντες χρείας, τῶν προσηκόντων τυγχάνοντες ἀπηλλάττοντο. πλήθους δὲ πολλοῦ τῶν ὑπὲρ τὸν Ἴστρον Σκυθῶν, Γότθων λέγω καὶ Ταϊφάλων, καὶ ὅσα τούτοις ἦν ὁμοδίαιτα πρότερον ἔθνη, περαιωθέντων, καὶ ταῖς ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν οὔσαις πόλεσιν ἐνοχλεῖν ἀναγκαζομένων, διὰ τὸ πλῆθος Οὔννων τὰ παρ' αὐτῶν οἰκούμενα καταλαβεῖν, ὁ μὲν βασιλεὺς Θεοδόσιος ἐς πόλεμον πανστρατιᾷ παρεσκευάζετο. πάσης δὲ τῆς Θρᾴκης ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἐθνῶν ἤδη κατειλημμένης, καὶ τῶν ἐπὶ τῇ φυλακῇ τῶν πόλεων καὶ τῶν αὐτόθι φρουρίων, οὐδὲ ἐπὶ βραχὺ θαρρούντων ἔξω τῶν τειχῶν προελθεῖν, μήτιγε καὶ ἐν τοῖς ὑπαίθροις εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, Μοδάρης, ὢν μὲν ἐκ τοῦ βασιλείου τῶν Σκυθῶν γένους, οὐ πρὸ πολλοῦ δὲ πρὸς Ῥωμαίους αὐτομολήσας, καὶ δι' ἣν ἐπεδείξατο πίστιν, στρατιωτικῆς προβεβλημένος ἀρχῆς, ἐπί τινος ἀναβιβάσας λόφου τοὺς στρατιώτας, ὁμαλοῦ μὲν καὶ γεώδους, ἐκτεινομένου δὲ εἰς μῆκος,

nullis cinctum mœnibus; ab omni parte vico materie circumdato, igneque immisso, quotquot eó confugerant, vna cum incolis, concremarũt: ita vt ne quidem ad corpus Imperatoris omnino quisquã peruenire posset. Rebus ad spem minutissimam redactis, dux equitatus Romani Victor, e periculo cum nonnullis equitibus elapsus, quum in Macedoniam Thessaliamque contendisset, atq; inde ad Mysos & Pannonios excurrisset: Gratiano in iis locis commoranti rem, vti accidisset, nuntiat; itemque tam exercitus, quam Imperatoris interitum. Ille non admodum mæsto patrui cædem animo tulit, quod inter eos suspicio quædam intercederet. Sed quia videbat, se rebus administrandis non sufficere, Thracia quidem a barbaris, qui eam inuaserant, occupata; Mysiæ vero Pannoniæque locis, ab hærentibus ibidem barbaris, vexatis; Rhenanis denique nationibus vrbes, citra cuiusquam impedimentum, infestantibus: imperii consortem THEODOSIVM deligit, oriundum ex opido Hispanicæ Callęciæ Cauca, hominem bellicosum, & imperii militaris haud ignarum. Hoc Thraciæ rebus & orienti præfecto, ipse ad occidentales Gallos tendit: vt eorum locorum res, si posset, componeret. Dum Imperator hic Theodosius Thessalonicæ commoratur, multi propter publicas & priuatas necessitates illuc vndique confluentes, impetratis ab eo, quæ par erat, discedebant. Quum autem ingentes copię transistrianorum *Scytharum*, *Gotthorum* inquã, & *Taifalorum*, & aliarum gentium, quæ prius inter hos viuere solebant, flumẽ transiecissent; & opidis Romanæ dicionis propterea graues esse cogerẽtur, quod Hunnorum multitudo terras ab ipsis habitatas occupasset: Theodosius Imperator ad bellum gerendum vniuersis se cum copiis parabat. Tota vero ab iis nationibus, quas diximus, occupata Thracia; & opidorum in illis locis castellorumq; præsidiariis ne paullum quidem extra munitiones progredi audentibus, nedum vt apertis in locis manus consererent: Modares, regio natus apud Scythas genere, qui non multo ante transfugerat ad Romanos, & propter fidelem Romanis nauatam operã, magisterium militum fuerat adeptus, quũ milites in collem quemdam duxisset, planũ quidem illum, & aruo similem, sed qui porrigeretur in longum,

& amplissimos campos sibi subiectos haberet: ibidem, barbaris id ab eo factum ignorantibus, hærebat. Quum autem per exploratores intellexisset, vniuersos in campis colli subiectis hostes, abusos annona, quam in agris & vicis non munitis repererant, vino iacere obrutos: tacite militibus imperat, vt gladios dumtaxat & scuta ferentes, armis maioribus grauioribusve posthabitis, consuetisque scutorum condensationibus omissis, barbaros iam luxu solutos inuaderent. Quod vbi factũ esset, perexiguo diei tempore barbaros adorti milites, vniuersos interfecerunt: quum quosdam nihil sentientes, quosdam inter sentiendum vulnerassent, & aliis alios mortis generibus interemissent. Quũ nulli iã viri superessent, mortuos spoliant; & mulieres ac pueros adgressi, quatuor plaustrorum milia capiunt, cum tot mancipiis, quot erat consentaneum tot vehi curribus: præter eos, qui pedites plaustra comitabantur, ac per vices (vt fieri consueuit) in plaustris quiescendo se recreabant. Ita quum iis quæ fors fortuna obtulerat, vsus esset exercitus: res Thraciæ, in extremo periculo exitii constitutæ, tum quidem in tranquillo erant, barbaris in ea præter omnem spem deletis. Orientis autem res, ex huiusmodi caussa, parũ aberat, quin prorsus interirent. Hunnis eo modo, quo diximus, trãsistrianas gentes adgressis, quum impressiones illorum Scythæ sustinere non possent; Valentem, id temporis rerum potientem obsecrarunt, vt se per Thraciam reciperet, sociorum & subditorum facturos officium, & obsecuturos in rebus omnibus, quas princeps imperasset. His verbis persuasus Valens, suscipit ille quidem eos: sed ratus, ipsorum se fidei nomine cautionem habiturum idoneam, si liberos eorum, necdum puberes, in alia regione curaret educari: magnam puerulorum multitudinem in orientem mittit, eorumque præficit educationi & custodiæ Iulium, quod eius viri sagacitatem & industriam vtriq; suffecturam officio putaret. Iulius eos in opida distribuit, ne barbara iuuẽtus, tanto collecta numero, amplũ haberet moliẽdi res nouas spatiũ, & a suis remota cõspiraret.

καὶ πεδία μέγιστα ὑποκείμενα ἔχοντος, ἔλαθε μὲν τοὺς βαρβάρους τοῦτο πεποιηκώς· ἐπεὶ δὲ διὰ τῶν κατασκόπων ἔγνω πάντας ἐν τοῖς ὑποκειμένοις τῷ λόφῳ πεδίοις τοὺς πολεμίους, ἀποχρησαμένους τῇ κατὰ τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰς ἀτειχίστους κώμας εὑρεθείσῃ τροφῇ, κεῖσθαι μεθύοντας, ἡσυχῇ παραγγέλλει τοὺς στρατιώτας ξίφη μόνα καὶ ἀσπίδας ἐπικομιζομένους, μείζονος δὲ ἢ βαρυτέρας ὑπεριδόντας ὁπλίσεως, καὶ τοὺς συνασπισμοὺς τοὺς συνήθεις ἐάσαντας, ἐπελθεῖν τοῖς βαρβάροις ἤδη τῇ τρυφῇ παρειμένοις. οὗπερ γεγενημένου, βραχύ τι τῆς ἡμέρας ἐπιθέμενοι τοῖς βαρβάροις οἱ στρατιῶται, πάντας κατέσφαξαν, τοὺς μὲν οὐδὲ αἰσθανομένους, τοὺς δὲ ἅμα τῇ αἰσθήσει ζωθέντας, καὶ ἄλλους ἄλλοις θανάτου τρόποις ἀναιρεθέντας. ἐπεὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν οὐδὲν ὑπελείφθη, τοὺς μὲν πεσόντας ἐσκύλευον· ἐπὶ δὲ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας ὁρμήσαντες, ἁμάξας μὲν εἷλον τετρακισχιλίους, αἰχμαλώτους δὲ ὅσους ἦν εἰκὸς ἐπὶ τοσούτων ἁμαξῶν φέρεσθαι, δίχα τῶν βάδην ταύταις ἀκολουθούντων, καὶ ἐξ ἀμοιβῆς (οἷα φιλεῖ γίνεσθαι) τὰς ἀναπαύσεις ἐπ' αὐτῶν ποιουμένων. Οὕτω τοῖς ἀπὸ τῆς τύχης παρελθοῦσι τοῦ στρατοῦ χρησαμένου, τὰ μὲν τῆς Θρᾴκης, εἰς ἔσχατον ἀπωλείας ἐλθεῖν κινδυνεύσαντα, τέως ἦν ἐν ἡσυχίᾳ, παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα τῶν ἐν ταύτῃ βαρβάρων ἀπολομένων. τὰ δὲ κατὰ τὴν ἑῴαν, οὐ πόρρω γέγονε παντελοῦς ἀπωλείας, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. τῶν Οὔννων, ὃν τρόπον διεξήλθον, τοῖς ὑπὲρ τὸν Ἴστρον κατῳκημένοις ἔθνεσιν ἐπελθόντων, οὐκ ἐνεγκόντες οἱ Σκύθαι τὰς τούτων ἐφόδους, Οὐάλεντος τηνικαῦτα βασιλεύοντος ἐδεήθησαν, κατὰ τὴν Θρᾴκην δέξασθαι αὐτοὺς, συμμάχων τε καὶ ὑπηκόων πληρώσοντας χρείαν, ὑπηρετησομένους δὲ πᾶσιν οἷς ἂν ὁ βασιλεὺς ἐπιτάξειε. τούτοις ὑπαχθεὶς τοῖς λόγοις ὁ Οὐάλης, δέχεται μὲν αὐτούς· οἰηθεὶς δὲ τῆς αὐτῶν πίστεως ἐχέγγυον ἀσφάλειαν ἔχειν, εἰ τοὺς αὐτῶν παῖδας, εἰς ἥβην οὔπω παρελθόντας, ἐν ἑτέρᾳ που διαιτᾶσθαι παρασκευάσειε χώρᾳ, πλῆθός πολύ τι παιδαρίων εἰς τὴν ἑῴαν ἐκπέμψας, Ἰούλιον ἐπέστησε τῇ τούτων ἀνατροφῇ τε καὶ φυλακῇ, τὴν ἀγχίνοιαν τοῦ ἀνδρὸς πρὸς ἑκάτερον ἀρκεῖν ἡγησάμενος. ὁ δὲ, ταῖς πόλεσιν αὐτοὺς ἐγκατένειμεν, ὥστε μὴ βάρβαρον νεολαίαν, εἰς πλῆθος συνειλεγμένων τοσοῦτον, εὐρυχωρίας ἔχειν τοῦ νεωτερίζειν τι, καὶ ἔξω τῶν οἰκείων συμφρονῆσαι.

τούτοις

τούτοις ἐνδιαιτωμένοις ταῖς πόλεσι, καὶ ἤδη ταῖς ἡλικίαις ἀκμάζουσι, τὰ κατὰ τὴν Θρᾴκην συμβάντα τοῖς αὐτῶν ὁμοφύλοις, ἠγγέλθη. δυσχεράναντες δὲ πρὸς τὴν ἀκοήν, ἀλλήλοις τε ὡμίλουν ὅσοι κατὰ τὴν αὐτὴν πόλιν ἔτυχον ὄντες, καὶ τοῖς ἑτέρας πόλεις οἰκοῦσι, λαθραίως ἐδήλουν, τῇ κατὰ τῶν πόλεων ἐπιθέσει τιμωρῆσαι τοῖς σφῶν πατράσι καὶ ὁμοφύλοις διανοούμενοι. ταύτης αἰσθόμενος ὁ Ἰούλιος τῆς τῶν βαρβάρων ὁρμῆς, καὶ ἀπορῶν μὲν ὅ τι πράξειε, δεδιὼς δὲ τὴν τῶν βαρβάρων ἐφ' ὅπερ ἂν ὁρμήσωσι, πρόχειρον ἐπιχείρησιν, τῷ μὲν βασιλεῖ Θεοδοσίῳ δῆλον καταστῆσαι τὸ μελετώμενον οὐκ ἔγνω, καὶ ἐν τοῖς περὶ Μακεδονίαν ἐνδιατρίβοντι τόποις, καὶ προσέτι γε ὡς μὴ παρ' αὐτοῦ, παρὰ Οὐάλεντος δὲ ταύτην ἐπιτραπεὶς τὴν φροντίδα, καὶ οὔπω σχεδὸν τῷ τότε βασιλεύοντι γνωριζόμενος· τῇ δὲ κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν γερουσίᾳ γράψας ἐν παραβύστῳ, καὶ παρὰ ταύτης ἐπιτραπείς, ὅ τι ἂν λυσιτελεῖν ἡγήσαιτο, πρᾶξαι, τοιῷδέ τινι τρόπῳ τὸν ἐπηρτημένον ταῖς πόλεσιν ἀποσείεται κίνδυνον. καλέσας ὡς ἑαυτὸν ἅπαντας, ὅσοι ταγμάτων ἔτυχον στρατιωτικῶν προεστῶτες, καὶ ὅρκους καταλαβών, ἣν εἶχε γνώμην αὐτοῖς ἐκοινώσατο. οἱ δέ, ἅπερ ἔδει πράττειν ἀκηκοότες, λόγους ἐνέσπειραν τοῖς ἐν ἑκάστῃ πόλει βαρβάροις, ὡς ὁ βασιλεὺς ἁδραῖς σφόδρα δωρεαῖς αὐτοὺς ἀμείψασθαι βούλοιτο, καὶ διαδοῦναι πᾶσιν οὐ χρήματα μόνον, ἀλλὰ καὶ γῆν, ὡς ἂν εἰς τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ Ῥωμαίων εὔνοιαν ἐπιδιδοῖεν. ἐπὶ τούτοις τε ἐκέλευον εἰς τὰς μητροπόλεις ἀγείρεσθαι, ῥητῆς αὐτοῖς εἰς τοῦτο δοθείσης ἡμέρας. ταύταις ἐπαρθέντες οἱ βάρβαροι ταῖς ἐλπίσιν, ἐχάλασαν μέν τι τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς κατὰ τῶν πόλεων ἀπωλείας· ἀναμείναντες δὲ τὴν κυρίαν, οὗπερ ἦν τεταγμένον ἑκάστοις ἰέναι, συνέρρεον. εἰδότες δὲ καὶ οἱ στρατιῶται τὸ σύνθημα, καταλαβόντες τὰ ταῖς ἀγοραῖς ἐπικείμενα τέγη, τοὺς βαρβάρους εἰσιόντας λίθοις καὶ βέλεσι κατηκόντισαν, ἕως ἅπαντας πανωλεθρίᾳ διαφθείραντες, τὰς ἐν τῇ ἑῴᾳ πόλεις τῶν ἐπικειμένων ἠλευθέρωσαν φόβων. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν ἑῴαν καὶ Θρᾴκην συμπεσόντα ἐλαττώματα, τῇ τῶν στρατηγῶν ἀγχινοίᾳ ταύτην ἔσχε τὴν τελευτήν. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος, ἐνδιαιτώμενος ἔτι τῇ Θεσσαλονίκῃ, τοῖς μὲν ἐντυγχάνουσιν ἐδόκει πως εὐπρόσιτος εἶναι·

His intra ciuitates degentibus, & ętatis iam maturitatem adsequutis, eæ res nuntiabantur; quæ res in Thracia popularibus suis accidissent. Qua fama permoleste cognita, quotquot in eodem erant opido, inter se congrediuntur; & alias vrbes inhabitantibus clamculum significant, cogitare se, Romanas vrbes adoriendo, parentes ac populares suos vlcisci. Iulius, hoc instituto barbarorum animaduerso, inops consilii, quid potissimum ageret, simulq; barbarorum conatus expeditos veritus, quocumque se conuertissent; Theodosio quidem Imperatori, quid ageretur, minime statuit aperiendum; partim quod is in Macedoniæ locis hæreret, partim quod a Valente fuisset hæc ei commissa procuratio, nō a Theodosio, tunc rerum domino, cui prope necdum innotuerat: scriptis autem secreto ad senatum Constantinopolitanum litteris, & ab eo accepta potestate agendi, quidquid expediturum reipublicæ putaret, tali quodam modo periculum vrbibus imminens auertit. Arcessitis ad se omnibus ordinum militarium præfectis, & sacramentis exactis; consilium, quod instituisset, cum eis communicat. Illi, perceptis iis quæ essent peragenda; rumores inter cuiuslibet vrbis barbaros didunt, Imperatorem largis admodum muneribus eos adficere velle; nec pecuniam dumtaxat, verumetiam agros distributurum in omnes; vt eos ad suam, & populi Romani, amicitiam pelliceret. Ideoq; iubebant, vt certo ad hoc eis die statuto, intra metropoles conuenirent. Per has elati spes barbari, nonnihil de iracundia, deq; struendo vrbibus exitio, remittunt: & exspectato die præstituto, quó singuli venire iussi fuerant, confluūt. Quum autem milites quoque datam sibi tesseram non ignorarent, occupatis tectis, quæ versus forum quodlibet spectabant, ingressos barbaros lapidibus & telis tantisper petunt; donec vniuersis ad internecionem deletis, vrbes orientales imminenti formidine liberassent. Et damna quidem, quæ per orientem & Thraciam acciderant, exitum huiusmodi, sagacitate ducum, habuerūt. Imperator autem Theodosius, adhuc Thessalonicæ degens, adeuntibus ille quidem facilis accessu videbatur:

ſed a voluptate negligentiaque exorſus imperium, officia præpoſitorum reipublicæ magiſtratuum conturbauit; & rerum militarium duces numero plures, quam antea fuiſſent, inſtituit. Quippe quum vnus eſſet *equitum magiſter*, & vnus itidem *peditum præfectus*: pluribus, quam quinque, magiſtratus hoſce diſtribuit; & hoc ipſo fiſcum pluribus annonis grauauit. Non enim amplius duobus tantummodo ducibus, ſed quinque, vel pluribus etiam, quæcumque duûm illorum quilibet ante habuiſſet, præbebantur. Simul tot magiſtratuum auariciæ milites expoſuit. Nam quilibet eorum non partem, ſed ſolidum, ac ſi duo tantum eſſent, cauponariam quamdam ex militaribus annonis factitando, colligere lucrum volebat. Nec his contentus, etiam *præfectos alarum, turmarum*que *duces*, & *tribunos* tantopere adauxit; vti duplo plures, quam prius eſſent, poſt ſe reliquerit; & milites interim nihil eorum, quæ ipſis ex fiſco præbebantur, acciperēt. Sed huc quidem Imperatoris negligentia, & enormi auaricia, res rediit. Tanti vero ſumtus in menſam Imperatoris erogandi primus auctor exſtitit, vt propter ciborū multitudinem, & in his adparandis lauticiem, populoſæ coquorum, & pocillatorum, & aliorum cohortes inſtituerētur; quas ſi quis enumerare voluerit, prolixæ ſcriptionis indigebit. Nam de multitudine inſeruientium principi ſpadonum, quodque complures horum, præſertim qui ceteris forma præſtabant, præſides in medium producerēt eos quos ipſi vellent; quodq; totum imperium ſua in poteſtate haberent, & quocumq; lubitum eſſet, animum principis flecterent: de his inquam, quid opus eſt orationem inſtituere prolixiorem? quando rerum interitus, exinde ſequuti, cauſſæ nobis indicandę veniunt. Quum enim temere, atque etiam in indignos fiſci bona profunderet, ideoq; non abs re pluribus pecuniis egeret: prouinciarum præfecturas quibuſuis accedentibus venales exponebat, nulla prorſus exiſtimationis, aut honeſtæ vitæ ratione habita: ſed eum iudicans idoneum, qui auri vel argenti maiorem ſummam adferret. Adeoque videre erat argentarios, & nummularios, & alios, profeſſiones in foro fœdiſſimas obeuntes, magiſtratuum inſignia ferre, maioremq; pecuniæ vim habentibus prouincias tradere. Quum talis in republica

τρυφῇ δὲ καὶ ἐκμελείᾳ τῆς βασιλείας προοίμια ποιησάμενος, τὰς μὲν προεστώσας ἀρχὰς συνετάραξε, τοὺς δὲ τῶν στρατιωτικῶν ἡγουμένους, πλείονας ἢ πρότερον ἐργασάμενος. ἑνὸς γὰρ ὄντος ὑπάρχου, καὶ ἐπὶ τῶν πεζῶν ἑνὸς τεταγμένου, πλείοσιν ἢ πέντε ταύτας διένειμε τὰς ἀρχάς· τούτῳ τε καὶ τὸ δημόσιον σιτήσεσιν ἐβάρυνε πλείοσιν. οὐκ ἔτι γὰρ δύο στρατηγοῖς μόνοις, ἀλλὰ πέντε καὶ πλείοσιν, ὅσοις ἕκαστος τῶν δύο πρότερον εἶχεν, ἐχορηγεῖτο· καὶ τοὺς στρατιώτας τοσούτων ἀρχόντων ἐξέδωκε πλεονεξίᾳ. τούτων γὰρ ἕκαστος οὐκ αὐτὸ μέρος, ἀλλὰ ὁλόκληρον, ὡς ἂν εἰ δύο μόνων ὄντων, ἐκ τῆς περὶ τὰ στρατιωτικὰ σιτηρέσια καπηλείας, ἀθροίζειν ἐβούλετο κέρδος. καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἰλάρχας καὶ λοχαγοὺς καὶ ταξιάρχους, εἰς πλῆθος ἤγαγε τοσοῦτον· ὥστε διπλασίους ἢ πρότερον εἶχε λελεῖφθαι, τοὺς δὲ στρατιώτας, τῶν ἐκ τοῦ δημοσίου δεδομένων αὐτοῖς, ἔχειν οὐδέν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰς τοῦτο κατέστησεν ἡ τοῦ βασιλέως ἐκμέλεια, καὶ ἡ ἄλογος τῶν χρημάτων ἐπιθυμία. τοσαύτην δὲ ἐπεισήγαγε τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ δαπάνην, ὥστε διὰ πλῆθος τῶν ἐδεσμάτων καὶ τῆς περὶ ταῦτα πολυτελείας, τάγματα πολυάνθρωπα καταστῆναι μαγείρων τε καὶ οἰνοχόων, καὶ τῶν ἄλλων· οὓς εἴ τις ἐξαριθμήσασθαι βουληθείη, συγγραφῆς αὐτῷ πολυστίχου δεήσει. περὶ γὰρ τοῦ πλήθους τῶν περὶ τὴν βασιλικὴν θεραπείαν εὐνούχων, καὶ ὡς οἱ πλεῖστοι τούτων, ὅσοι μάλιστα τῶν ἄλλων ὥρᾳ διέφερον, ἄρχοντας τέως [οὓς] ἐβούλοντο παρῆγον εἰς μέσον, καὶ τῆς βασιλείας ἁπάσης τὴν ἐπικράτειαν εἶχον, τὴν τοῦ βασιλεύοντος, εἰς ὅπερ ἐβούλοντο, μεταφέροντες γνώμην, τί δεῖ λέγοντα μηκύνειν ἐπὶ πλέον τὸν λόγον; δέον τὰ τῆς ἐξ ἐκείνου τῶν πραγμάτων ἀπωλείας αἴτια διελθεῖν. ἐπειδὴ γὰρ ὡς ἔτυχε, καὶ περὶ τοὺς ἀναξίους, τὰ δημόσια δαπανῶν, πλειόνων εἰκότως ἐδεῖτο χρημάτων, καὶ τὰς τῶν ἐπαρχιῶν ἡγεμονίας ὠνίους προὐτίθει τοῖς προσιοῦσι, δόξῃ μὲν ἢ βίῳ σπουδαίῳ παντάπασιν οὐ προσέχων, ἐπιτήδειον δὲ κρίνων, τὸν ἀργύριον ἢ χρυσίον προσάγοντα πλεῖον· καὶ ἦν ἰδεῖν ἀργυραμοιβούς, καὶ ὀβολοστάτας, καὶ ἄλλους ἐπ' ἀγορᾶς τὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων αἴσχιστα μετιόντας, ἐπιφερομένους τὰ τῶν ἀρχῶν σύμβολα, καὶ τοῖς πλείονα ἔχουσι χρήματα τὰς ἐπαρχίας παραδιδόντας. Οὔσης οὖν ἤδη τοιαύτης τῆς ἀμφὶ τὴν πολιτείαν

ἐπὶ δ'

ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκδιαγαγῆς, τὸ μὲν στρατιωτικὸν ἐν ὀλίγῳ μεμείωτο χρόνῳ, καὶ εἰς τὸ μηδὲν περιΐστατο· τὰς δὲ πόλεις ἀπολελοίπει τὰ χρήματα, τὰ μὲν ὑπὸ τῶν ἐπιτεθέντων *φόρων, ὑπερβαινόντων τὸ μέτρον, τὰ δὲ εἰς τὴν τῶν ἀρχόντων ἐκκενοῦτο πλεονεξίαν. τοὺς γὰρ μὴ θεραπεύοντας τὴν αὐτῶν ἀπληστίαν, τοῖς ἐκ συκοφαντίας πράγμασι περιέβαλλον, μονονουχὶ βοῶντες ὡς, ὅσα ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς δεδώκασιν, ἀνάγκη πᾶσα συναγαγεῖν. ἐκ τούτου τοιγαροῦν οἱ τὰς πόλεις οἰκοῦντες, πενίᾳ τε καὶ ἀρχόντων κακίᾳ τρυχόμενοι, δυστυχῆ καὶ οἴκτιστον ἔτριβον βίον, ἱκετεύοντες τὸν θεὸν καὶ δεόμενοι τῶν τοσούτων αὐτοῖς ἀπαλλαγὴν εὑρέσθαι συμφορῶν. ἔτι γὰρ ἦν αὐτοῖς ἄδεια τοῦ φοιτᾶν εἰς τὰ ἱερὰ, καὶ τὰ θεῖα κατὰ τοὺς πατρίους θεσμοὺς ἐκμειλίττεσθαι.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος, παρὰ πολὺ ἐλαττωθὲν τὸ στρατιωτικὸν θεασάμενος, ἐφῆκε τῶν ὑπὲρ τὸν Ἴστρον βαρβάρων τοῖς βουλομένοις, ὡς αὐτὸν ἰέναι, τοὺς αὐτομόλους ἐντάττειν τοῖς στρατιωτικοῖς τάγμασιν ὑπισχνούμενος. οἱ δὲ, τὸ σύνθημα τοῦτο δεξάμενοι, ᾔεσάν τε ὡς αὐτὸν, καὶ ἀνεμίγνυντο τοῖς στρατιώταις, γνώμην ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντες, εἰ πλείους γένοιντο, ῥᾷον ἐπιθέσθαι τοῖς πράγμασι, καὶ κρατῆσαι ἁπάντων. ἰδὼν δὲ τὸ πλῆθος τῶν αὐτομόλων ὁ βασιλεὺς, ἤδη τὸ τῶν αὐτόθι στρατιωτῶν ὑπεραῖρον, ἐν νῷ τε βαλλόμενος ὡς καθέξει τις αὐτοὺς, ἕτερόν τι παρὰ τὰ συντεθειμένα φρονήσαντας, ἄμεινον ᾠήθη, μέρος τι τούτων τοῖς στρατευομένοις κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἀναμίξαι, μέρος δὲ τῶν τὰ ἐκεῖσε τάγματα πληρούντων, ὡς ἑαυτὸν ἀγαγεῖν. οὗ δὴ γινομένου, καὶ τῶν μὲν ἐπ' ἐκεῖνα, τῶν δὲ ἐπὶ τάδε, κατὰ τὸ βασιλέως σύνθημα περιιόντων, οἱ μὲν Αἰγύπτιοι τὴν πάροδον ἥσυχῇ ποιούμενοι διὰ τῶν πόλεων, τὰ ἐν χρείᾳ, τιμῆς δικαίας ὠνοῦντο· οἱ βάρβαροι δὲ, σὺν οὐδενὶ κόσμῳ τῇ παρόδῳ χρώμενοι, τὰ ἐπ' ἀγορᾶς ὡς ἐβούλοντο διετίθεσαν. ἐπεὶ δὲ συνέδραμον εἰς τὴν *Φιλαδέλφειαν, ἣ μία τῆς Λυδίας ἐστὶν, οἱ μὲν Αἰγύπτιοι, πολλῷ τῶν βαρβάρων ὄντες ἐλάττους, εἴχοντο τῆς στρατηγικῆς εὐταξίας· οἱ δὲ βάρβαροι, πλήθει τούτους ὑπεραίροντες, ἔχειν τι πλέον ἠξίουν. καὶ ἐπειδὴ τῶν ἐπ' ἀγορᾶς τις, ὧν ἀπέδοτο δοθῆναι τιμὴν ᾔτησεν, ὁ δὲ βάρβαρος τὸ ξίφος ἐπήγαγεν, εἶτα ἀναβοήσαντος, ἐπλήττετο καὶ ἄλλος, βοηθῆσαι βουλόμενος,

iam cepisset, vergens in deterius, mutatio; militares quidem copiæ perexiguum intra tempus deminuebantur, & in nihilum adeo redigebantur: vrbes vero pecunia destituebat, quæ partim per imposita tributa, modum excedentia, partim per auariciã magistratuum exhauriebatur. Hi enim eos, qui animos ipsorum inexplebiles sibi non conciliabant omni cultu, calumniis opprimebant; tantum non clamantes, omnia sibi, quæ pro magistratu numerassent, necessario colligenda esse. Hinc igitur opidorum incolæ, qui tam paupertate, quã magistratuum improbitate adfligerentur, infelicem maximeque miserabilem vitam agebant; Deumque suppliciter orabant, vt talibus tantisque calamitatibus liberarentur. Etenim adhuc facultatem habebant adeundi fana, patriisque ritibus numina placandi. Quum autem Theodosius Imperator admodum deminutos exercitus animaduertisset, transistrianis barbaris ad se veniendi, quicumque vellent, potestatem fecit; policitus, se transfugas militum numeris adscripturum. Eam illi pactionem accipiẽtes, adito Theodosio, inter milites referebantur: quum quidem opinarentur, si numerus ipsorum excresceret, facile se rempublicam adgressuros, & omnia suam in potestatẽ redacturos. Conspicatus vero multitudinem transfugarũ Imperator, quæ iam suorum militum numerum excederet; simulque reuocans ad animum, quo pacto quis eos cohibitur* esset, si præter pacta conuenta moliti quid fuissent: præstare ratus est, vt partem horum aliquam in Ægypto militãtibus admisceret; ac vicissim partem plenis Ægypti legionibus detractam, ad se traduceret. Quod quum factum esset, his quidem illuc, istis autem huc iter faciuntibus, vti princeps imperauerat: Ægyptii sane per opida sine tumultu transeuntes, iusto res necessarias pretio sibi comparabant: barbari autem, nullum habentes in transitu sui modum, cum iis quæ venibant in foro, pro animi libidine agebãt. Posteaquam vtrique Philadelphiæ conuenissent, quod opidum est Lydiæ; longe numero barbaris inferiores Ægyptii, præscriptum sibi a ducibus ordinem obseruabant: barbari vero, qui hos multitudine superarent, amplius aliquid sibi iuris vsurpabant. Quumque forte quidam ex iis, qui erant in foro, venditarum ab se rerum pretium posceret, barbarus autem gladio feriret; atque hinc illo exclamante, vulneraretur & alter, priori laturus opem:

miserti eius. quod accideret, Ægyptii; modeste barbaros hortabantur, ab iniquis huiusmodi facinoribus abstinerent. Non enim hoc decere viros, qui secundum leges Romanas viuere decreuissent. Tum illi gladios suos aduersus hos stringere; donec & Ægyptii laxato iracundiæ freno, cum eis congrederentur; & plures, quam ducentos, interimerent; aliis cæsis, aliis in cloacas fugere, ac vitam in eis relinquere coactis. Quum hæc Ægyptii Philadelphiæ patrassent in barbaros, & modestiores vt essent, non defuturis scilicet qui eis resisterent, persuasissent: ipsi quidem vlterius iter suum prosequebantur; barbari vero versus Ægyptum, quo ire iussi fuerant, progrediebantur. Et habebant hi ducem Hormisdam, natione Persam, Hormisdę illius filium, qui cum Iuliano Imperatore bello contra Persas interfuit. Aduentantibus in Macedoniam Ægyptiis, & iam legionibus eorum locorum adscriptis: nullus erat in castris ordo, nullum Romani vel barbari discrimen: sed inter se cuncti promiscue versabantur, quum ne descriptionis quidem eorum, qui militum in numeros referebantur, vlla ratio haberetur. Quinetiam licitum transfugis erat, vt adscripti iam legionibus, in patriam reuerterentur, aliosque suo loco mitterent; atque vbi videretur ipsis, iterum sub Romanis militarent. Eiusmodi confusionem quum in ordinibus militaribus regnare viderent barbari, quibus omnia transfugæ renuntiabant, accedente mutuæ consuetudinis licentia: idoneum se tempus ad inuadendum res tam negligenter administratas, nanctos existimabant. Ideoque flumine nullo labore transmisso, ad Macedoniam vsque progressi, (nullus enim prohibebat, ac transfugæ præsertim liberum eis concedebant, quocumque pergere vellent, transitum) vbi principem quoque cum copiis vniuersis occurrere sibi sentiebant: nocte iam profunda, magnum ignem accensum conspicati; coniecturamque facientes, ignem illum, qui luceret, propter Imperatorem & imperatorios esse stipatores; cognito denique de transfugis, ad eos accedentibus, ita se rem habere: cursu principis ad tentoriũ, ignem quasi ducẽ viæ sequuti, contenderunt. Simul autẽ & transfugis

ἐλεήσαντες οἱ Αἰγύπτιοι τὸ γινόμενον, ἐπιεικῶς τοῖς βαρβάροις ἀπέχεσθαι παρῄνουν τῶν τοιούτων ἀτοπημάτων· μὴ γὰρ εἶναι τοῦτο ἔργον ἀνθρώπων, κατὰ Ῥωμαίων νόμους ζῆν ἑλομένων. οἱ δὲ, κατ' ἐκείνων ἐχρῶντο τοῖς ξίφεσιν, ἕως ἐνδόντες οἱ Αἰγύπτιοι τῷ θυμῷ, συνέπεσόν τε αὐτοῖς, καὶ πλείους ἢ διακοσίους ἀνεῖλον, τοὺς μὲν πλήξαντες, τοὺς δὲ εἰς τοὺς ὑπονόμους φυγεῖν ἀναγκάσαντες, κἀκεῖσε τὸν βίον ἀπολιπεῖν. ἐν μὲν οὖν τῇ Φιλαδελφείᾳ ταῦτα πράξαντες ἐπὶ τοῖς βαρβάροις Αἰγύπτιοι, καὶ πείσαντες σωφρονεῖν, ὡς τῶν ἀντιστησομένων αὐτοῖς οὐκ ἐπιλειψόντων, αὐτοὶ μὲν εἴχοντο τῆς ἐπὶ τὸ πρόσω πορείας· οἱ δὲ βάρβαροι, ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, οὗ τεταγμένον ἦν αὐτοῖς, προῄεσαν. ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Ὁρμίσδης ὁ Πέρσης. ἦν δὲ Ὁρμίσδου παῖς, τοῦ κοινωνήσαντος εἰς τὸν κατὰ Περσῶν πόλεμον Ἰουλιανῷ τῷ αὐτοκράτορι. τῶν δὲ Αἰγυπτίων εἰς Μακεδονίαν ἀφιγμένων, καὶ τοῖς αὐτόθι τάγμασι *συναφθέντων, τάξις μὲν ἦν τοῖς στρατεύμασιν οὐδεμία, οὐδὲ Ῥωμαίου διάκρισις ἢ βαρβάρου, πάντες δὲ ἀναμὶξ ἀνεστρέφοντο, μηδὲ ἀπογραφῆς ἔτι τῶν ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς ἀριθμοῖς ἀναφερομένων φυλαττομένης. ἐφεῖτο δὲ τοῖς αὐτομόλοις, ἤδη τοῖς τάγμασιν ἐγγραφεῖσιν, εἰς τὴν οἰκείαν ἐπανιέναι, καὶ ἑτέρους ἐκπέμπειν ἀνθ' ἑαυτῶν· καὶ ὁπηνίκα ἂν αὐτοῖς δοκοίη, πάλιν ὑπὸ Ῥωμαίοις στρατεύεσθαι. Τοιαύτην ὁρῶντες οἱ βάρβαροι κρατοῦσαν ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς τάγμασι ταραχὴν, (οἵ τε γὰρ αὐτόμολοι πάντα ἐσήμαινον αὐτοῖς, καὶ ἡ τῆς ἐπιμιξίας εὐρυχωρία) καιρὸν ἔχειν ᾠήθησαν ἐπιθέσθαι τοῖς πράγμασιν ἐν ἀμελείᾳ τοσαύτῃ κειμένοις. καὶ σὺν οὐδενὶ πόνῳ τὸν ποταμὸν διαβάντες, καὶ μέχρι Μακεδονίας ἐλθόντες, (ἐκώλυε γὰρ οὐδὲ εἷς, ἐνδιδόντων αὐτοῖς μάλιστα τῶν αὐτομόλων ἀκώλυτον ἐφ' ἅπερ ἐβούλοντο τὴν διάβασιν) ἐπειδὴ καὶ τὸν βασιλέα μετὰ παντὸς αὐτοῖς ἀπαντήσαντα τοῦ στρατεύματος ᾔσθοντο, νυκτὸς οὔσης ἤδη βαθείας πῦρ ἀνακαιόμενον πολὺ θεασάμενοι, τεκμηράμενοί τε ὡς περὶ τὸν βασιλέα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν εἴη τὸ φαινόμενον πῦρ, ἅμα δὲ καὶ παρὰ τῶν προσιόντων αὐτοῖς αὐτομόλων οὕτως ἔχειν τοῦτο μαθόντες, δρόμον ἀφῆκαν ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως σκηνὴν, ὑπὸ τοῦ πυρὸς ὁδηγούμενοι. συναραμένων δὲ καὶ τῶν αὐτο-

μόλων αὖθις, μόνοι Ῥωμαῖοι, καὶ τῶν αὐτομόλων ὅσοι παρῆσαν, ἀντέστησαν. ὀλίγοι δὲ πρὸς πολλῷ πλέονας οὐκ ἀρκέσαντες, ἔδωκαν μὲν τῷ βασιλεῖ φυγῆς εὐρυχωρίαν, αὐτοὶ δὲ ἅπαντες ἔπεσον, ἀνδρείως μαχόμενοι, καὶ τῶν βαρβάρων πλῆθος ἄπειρον ἀνελόντες. εἰ μὲν οὖν ἐπεξῆλθον οἱ βάρβαροι τῷ προτερήματι, καὶ τοὺς ἅμα τῷ βασιλεῖ φεύγοντας ἐδίωξαν, πάντως αὐτοβοεὶ πάντων ἂν ἐκράτησαν. ἐπεὶ δὲ ἀρκεσθέντες τῇ νίκῃ, Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας ἐγένοντο κύριοι, φυλάττοντος οὐδενός, αὐτοὶ μὲν ἀφῆκαν τὰς πόλεις, ἄχαρι πράξαντες εἰς αὐτὰς οὐδὲ ἕν, ἐλπίδι τοῦ φόρον τινὰ ἐξ αὐτῶν κομίσασθαι. Μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ὡς ἐπὶ τούτοις τὴν ἀναχώρησιν ποιησάμενοι, τὰ οἰκεῖα κατέλαβον, φυλακαῖς μὲν τὰ φρούρια καὶ τὰς τειχήρεις ἠσφαλίζετο πόλεις· αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἤλαυνε, γράμματα πρὸς Γρατιανὸν στείλας τὸν βασιλέα· δι' ὧν τὰ συμβεβηκότα ἐδήλου, καὶ ὡς δέοι τοῖς πράγμασιν εἰς ἔσχατον ἥκουσι κακοῦ, μετὰ πάσης ἀμύνειν ταχύτητος· καὶ τοὺς γραμματηφόρους ἐπὶ τούτοις ἐξέπεμπεν. αὐτὸς δέ, ὡς οὐδενὸς λυπηροῦ ταῖς ἐν Μακεδονίᾳ πόλεσι καὶ Θεσσαλίᾳ συμβεβηκότος, ἐφίστη τοὺς τῶν δημοσίων πράκτορας φόρων, εἰσπράξοντας τὸ τελούμενον εἰς πᾶσαν ἀκρίβειαν. καὶ ἦν ἰδεῖν, ὅ,τι διὰ τὴν τῶν βαρβάρων φιλανθρωπίαν περιλελειμμένον ἦν, ἐκφορούμενον. οὐ γὰρ χρήματα μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναικεῖος κόσμος, καὶ ἐσθὴς πᾶσα, μέχρι καὶ αὐτῆς (ὡς εἰπεῖν) τῆς τὴν αἰδῶ σκεπούσης, ὑπὲρ τῶν τεταγμένων ἐδίδοτο φόρων. καὶ ἦν πᾶσα πόλις, καὶ πᾶς ἀγρός, οἰμωγῆς καὶ θρήνων ἀνάμεστος, τοὺς βαρβάρους ἁπάντων ἀνακαλούντων, καὶ τὴν ἐξ ἐκείνων ἐπικαλουμένων βοήθειαν. Καὶ τὰ μὲν Θετταλῶν καὶ Μακεδόνων, ἐν τούτοις ἦν· ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος, λαμπρῶς, καὶ ὥσπερ ἐπὶ νίκῃ σεμνῇ θρίαμβον ἐκτελῶν, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰσῄει, τῶν μὲν κοινῶν ἀτυχημάτων οὐδένα ποιούμενος λόγον, συνεκτείνων δὲ τῷ τῆς πόλεως μεγέθει τὴν τῆς τρυφῆς ἀμετρίαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Γρατιανός, οὐ μετρίως ἐπὶ τοῖς ἀγγελθεῖσι συνταραχθείς, στρατιὰν ἀρκοῦσαν ἐξέπεμψε, Βαύδωνι τῷ στρατηγῷ ταύτην παραδούς, ᾧ καὶ Ἀρβογάστην συνέπεμψεν· ἄμφω δὲ ἤστην Φράγγοι τὸ γένος,

ad eorum se partes adiungentibus, soli Romani cum iis transfugis, qui adhuc eis aderant, resistebāt. Quumque pauci contra multo plures non sufficerent, Imperatori quidem aufugiendi satis amplum concessere spatium: ipsi vero, fortiter dimicantes, infinita barbarorum multitudine trucidata, ceciderunt vniuersi. Enimuero si vsi victoria barbari, & aufugientes cum Imperatore mox fuissent insecuti: primo statim clamore cunctos omnino in potestatem redegissent. Sed quoniam victoria contenti, Macedoniæ Thessaliæque, nemine præsidiis has defendente, domini facti fuerant: liberas reliquere ciuitates; nec in eas, spe tributum aliquod ab eis accipiendi, durius quidquam statuerunt. Imperator autem, quum intellexisset, has ob caussas eos discessione facta patriam repetiisse; præsidiis castella cum opidis, quotquot mœnibus erant cincta, munit; ipse Constantinopolim abit, missis ad Gratianum Imperatorē litteris, quibus significabat ea quæ accidissent; quodque rebus ad extremum discrimen adductis quam celerrime succurrendum esset. Quum hoc nomine tabellarios ablegasset, ipse, quasi nihil triste Macedonicis ac Thessalicis opidis accidisset, publicorum tributorum exactores instituit, qui omnino rigide pensiones tributarias exigerent. Eratq; videre totum hoc, quod humanitate barbarorum relictum fuerat, in censum erogari. Non enim pecunia dumtaxat, verum & mundus muliebris, & omnis vestitus, vsq; ad illam (prope dixerim) vestem, qua pudenda teguntur, indictorum nomine tributorum conferebatur: & omne opidum, omnis villa ploratu ac lamentis erat plena, barbaros inclamātibus vniuersis, & eorum opem poscentibus. Atq; hoc in statu Thessalorum Macedonumque res erant. Imperator autem Theodosius, splendide, quasique triumphum ob gloriosam victoriam peragēs, Constantinopolim ingreditur; nullam publicorum casuum rationem habens, & cum vrbis magnitudine, deliciarum ac voluptatis immodicum vsum porrigens. At Imperator Gratianus, harum rerum nuntio nō parum perturbatus, satis magnas copias ablegat, Baudoni duci traditas: cū quo & Arbogastem misit. Erant autem ambo natione Franci,

amiciſſimis in Romanos animis, ab auaricia doniſque captandis prorſus immunes, in bellicis rebus prudentia pariter ac robore præſtantes. Poſtquam hi cum exercitu in Macedoniam Theſſaliamque perueniſſent, qui res iſtic agebant ferebant *Scythæ*, mox ab exordio cognita horum audacia & inſtituto; locis iis relictis, in Thraciam recurrunt, prius ab eis vaſtatam; & quid agerent ambigentes, ad dolum malum priori ſimilem ſe conuertunt, & iiſdem artibus Imperatorem Theodoſium circumuenire conantur. Condicionis enim viliſſimæ transfugas ad eum mittunt, qui & beneuolentiam, & ſocietatem, & facturos ſe quidquid imperaſſet, policerentur. Quum hæc dicentibus fidem adhibens, eos ſuſciperet; iamq; ne priori quidem experimento conſequutus fuiſſet, vt, quod eſſet ex re, cerneret: ſequuti ſunt hos & alii: quos omnes ille recipiebat. Iamque res adeo rurſus in poteſtate transfugarum, propter ſtoliditatem principis, erant. Eam ſtoliditatem in ipſo deliciarum & voluptatis vſus alebat. Nã omnia, quæcumque corrumpendis moribus & vitæ plurimum valent, hoc imperante principe tantum incrementi ceperunt, vt propemodũ omnes, qui ſtudia principis æmulabantur, in his beatitatem humanam conſtituerẽt. Erãt enim mimi ridiculorum, &, qui male pereant, ſaltatores: & quidquid ad obſcœnitatem, & flagitioſam hanc diſſolutamq; muſicam pertinet, tam ſub ipſo, quam deinceps, exercitum fuit: ac tantam ad corruptelam præcipitauit ideo respublica, quod eſſent, qui horum dementiam æmularentur. Præterea deum quoque ſacraria per omnes vrbes, & agros, oppugnabantur: adeoque periculum cunctis imminebat, qui deos eſſe putabant, vel in cælum omnino ſuſpiciebant, & quæ in eo conſpiciuntur, adorabant. Dum hęc Theodoſius ageret, Gratianus Imperator ad legiones Illyrici ducem mittit Vitalianum, hominem, qui rebus fatiſcentibus nequaquam ſufficere poſſet. Hoc ducis munus adminiſtrante, duo *Germanicarum* trans Rhenum nationum agmina, quorum alterum ducem Fritigernum habebat, alterum ſub Allotho & Safrace militabat, dum Celticas gentes premunt; Gratianum Imperatorem eo compulerunt, vt ipſis, modo regiones Celticas reliquiſſent, Iſtro transiecto Pannoniæ Myſiæque ſuperioris

εὖνοι τε σφόδρα Ῥωμαίοις, καὶ χρημάτων ὡς μάλιστα ἀδωρότατοι, καὶ περὶ τὰ πολέμια φρονήσει καὶ ἀλκῇ διαφέροντες. τούτων ἅμα τῇ στρατιᾷ τοῖς κατὰ Μακεδονίαν καὶ Θετταλίαν ἐπιστάντων χωρίοις, οἱ τὰ τῇδε νεμόμενοι Σκύθαι, ἐκ προοιμίου τοῦ φρονήματος τῶν ἀνδρῶν καὶ τῆς προαιρέσεως συναισθόμενοι, παραχρῆμα τῶν τόπων ἐκστάντες, ἐπὶ τὴν Θρᾴκην ἐπαλινδρόμουν, πεπορθημένην ὑπ᾽ αὐτῶν πρότερον· καὶ ὅ τι πράξαιεν ἀποροῦντες, ἐπὶ τὴν ὁμοίαν τῇ προτέρᾳ ἐφέροντο πεῖραν, καὶ τοῖς αὐτοῖς παράγειν τὸν βασιλέα Θεοδόσιον ἐπεχείρουν. αὐτομόλους γὰρ ἔπεμπον ὡς αὐτὸν ἐλαχίστους, εὔνοιαν καὶ συμμαχίαν καὶ πᾶν τὸ προσταττόμενον ὑπισχνουμένους. καὶ ἐπὶ ταῦτα λέγουσι πιστεύσας ἐδέχετο, καὶ οὐδὲ ἡ προτέρα πεῖρα δέδωκεν αὐτῷ τὸ λυσιτελοῦν ἰδεῖν, ἐπηκολούθησαν καὶ ἐπὶ τούτοις ἕτεροι, καὶ πάντας προσίετο· καὶ πάλιν ἐπὶ τοῖς αὐτομόλοις τὰ πράγματα ἦν, διὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἠλιθιότητα. ταύτην δὲ ἔτρεφεν ἡ τῆς τρυφῆς ἄσκησις ἐν αὐτῷ. πάντα γὰρ ὅσα πρὸς ἠθῶν ἀρκεῖ καὶ βίου διαφθοράν, ἐπὶ τῆς τούτου βασιλείας τοσαύτην ἐπίδοσιν ἔσχεν, ὥστε πάντας σχεδόν, ὅσοι τὰ τοῦ βασιλέως *ἐζήτουν ἐπιτηδεύματα, τὴν ἀνθρωπίνην εὐδαιμονίαν ἐν τούτοις ὁρίζεσθαι. μῖμοί τε γὰρ γελοίων, καὶ οἱ κακῶς ἀπολούμενοι ὀρχησταί, καὶ πᾶν ὅ τι πρὸς αἰσχρότητα, καὶ τὴν ἄτοπον ταύτην καὶ ἐκμελῆ συντελεῖ μουσικήν, ἠσκήθη τε ἐπὶ τούτου *καὶ μετὰ ταῦτα, [διὰ τὸ] τὴν ἐκείνων ἄνοιαν ζηλώσαντας εἶναι, εἰς τοσαύτην κατενεχθέντος διαφθορὰν τοῦ πολιτεύματος. ἔτι τε καὶ τὰ τῶν θεῶν *εἴδη κατὰ πᾶσαν ἐπολιόρκει πόλιν καὶ χώραν· κίνδυνός τε πᾶσιν ἐπέκειτο τοῖς νομίζουσιν εἶναι θεούς, ἢ ὅλως εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβλέπουσι, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ φαινόμενα προσκυνοῦσι. Θεοδοσίου τοίνυν ὄντος ἐν τούτοις, Γρατιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐκπέμπει τοῖς κατὰ τὸ Ἰλλυριῶν κλίμα στρατιωτικοῖς τάγμασι στρατηγὸν Βιταλιανόν, ἄνδρα πεπονηκόσι τοῖς πράγμασι κατ᾽ οὐδὲν ἀρκέσαι δυνάμενον. τούτου δὲ ἡγουμένου, δύο μοῖραι τῶν ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον Γερμανικῶν ἐθνῶν, ἡ μὲν ἡγεμόνι Φριτιγέρνῳ χρωμένη, ἡ δὲ ὑπὸ Ἄλλοθον καὶ Σάφρακα τεταγμένη, τοῖς Κελτικοῖς ἔθνεσιν ἐπικείμεναι, κατέστησαν εἰς ἀνάγκην τὸν βασιλέα Γρατιανόν, ἐνδοῦναι σφίσιν, ἀπολιπούσαις τὰ ἐν Κελτοῖς, διὰ τοῦ Ἴστρου Παιονίαν καὶ τὴν ἄνω Μυσίαν

καταλαβεῖν.

καταλαβεῖν. ἦν γὰρ αὐτοῖς λόγος τε καὶ σπουδὴ πως, ἀπαλλαγῆναι τῆς συνεχοῦς τούτων ἐφόδου. Διαπλεύσαντες οὖν ἐπὶ τούτοις τὸν Ἴστρον, διανοούμενοί τε διὰ Παιονίας ἐπὶ τὴν Ἤπειρον διαβῆναι, περαιωθῆναι δὲ τὸν Ἀχελῷον, καὶ ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσιν ἐπιθέσθαι, τροφὰς ποιεῖσθαι ᾠήθησαν πρότερον, Ἀθανάριχόν τε, παντὸς τοῦ βασιλείου τῶν Σκυθῶν ἄρχοντα γένους, ἐκποδὼν ποιήσασθαι, πρὸς τὸ μηδένα κατὰ νώτου τὸν κωλύσοντα τὴν αὐτῶν ἐπιχείρησιν ἔχειν. ἐπιθέμενοι τοίνυν αὐτῷ, σὺν οὐδενὶ πόνῳ τῶν τόπων, ἐν οἷς ἦν, ἀπανέστησαν. ὁ δὲ, ὡς Θεοδόσιον ἔδραμεν ἀρτίως ἀπαλλαγέντα νόσου, τὸν βίον αὐτῷ καταστησάσης εἰς ἀμφίβολον. ὁ δὲ, φιλοφρόνως μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ βαρβάρων ἐδέξατο, πόρρω που τῆς Κωνσταντινουπόλεως προελθών· καὶ παραχρῆμα τελευτήσαντα, ταφῇ βασιλικῇ περιέστειλε. τοσαύτη δὲ ἦν ἡ περὶ τὴν ταφὴν πολυτέλεια, ὥστε τοὺς βαρβάρους ἅπαντας, καταπλαγέντας τῇ ταύτης ὑπερβολῇ, τοὺς μὲν Σκύθας ἐπανελθεῖν οἴκαδε, καὶ μηκέτι Ῥωμαίοις παρενοχλεῖν, τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ βασιλέως θαυμάσαντας· ὅσοι δὲ ἅμα τῷ τελευτήσαντι παρεγένοντο, τῇ τῆς ὄχθης φυλακῇ προσεγκαρτερήσαντας, ἐπὶ πολὺ κωλῦσαι τὰς κατὰ Ῥωμαίων ἐφόδους. Ἐν ταὐτῷ δὲ καὶ ἄλλα προεγένετο τῷ Θεοδοσίῳ τύχης πλεονεκτήματα. Σκύρους γὰρ καὶ Καρποδάκας Οὔννοις ἀναμεμιγμένους ἠμύνατο· καὶ ἐλαττωθέντας τῇ μάχῃ, περαιωθῆναι τὸν Ἴστρον, καὶ τὰ οἰκεῖα καταλαβεῖν, συνηνάγκασεν. Ἐκ τούτου τοιγαροῦν ἀναθαρρῆσαι τοὺς στρατιώτας συνέβη, καὶ ἔδοξέ πως βραχὺ γοῦν ἐκ τῶν προλαβόντων δυστυχημάτων . . . . ἀνενεγκεῖν, ἀνεῖναί τε καὶ γεωργοῖς τὴν ἐκ τῆς γῆς ἐπιμέλειαν, καὶ ὑποζυγίοις καὶ θρέμμασι νομὴν ἄφοβον. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς Θεοδόσιος, οὕτω πως ἔδοξεν ἰᾶσθαι τὰ ἐλαττώματα· Προμωτὸς δὲ, ὁ στρατηγὸς τῶν κατὰ Θρᾴκην πεζῶν, Οἰδοθέῳ, δύναμιν συναγαγόντι πλείστην, οὐ μόνον ἐκ τῶν Ἴστρῳ προσοίκων ἐθνῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν πορρωτάτω που καὶ ἀγνώστων, καὶ ἐπελθόντι στρατιᾷ καὶ περαιουμένῳ τὸν ποταμόν, ἀπαντήσας πεζῇ τε καὶ ποταμίαις ναυσί, τοσοῦτον εἰργάσατο φόνον, ὥστε καὶ τὸν ποταμὸν πλησθῆναι νεκρῶν, καὶ τοὺς ἐν γῇ πεσόντας μὴ ῥᾳδίως ἀριθμηθῆναι. Τῶν δὲ κατὰ Θρᾴκην

adeundæ potestatem faceret. Hoc enim studiose agebat, vt horum irruptione continua liberaretur. Quum igitur ob hæc illi nauigatione per Istrum instituta, transire per Pannoniam in Epirum, & Acheloo transmisso, Græcas adgredi ciuitates cogitarent: prius commeatus sibi copiam parandam, & Athanarichum, totius regii Scytharum generis principem, longe remouendum arbitrabantur: ne quem haberent a tergo, qui conatum ipsorum impediret. Hunc igitur adorti, nullo labore locis iis, in quibus erat, expulerunt. At is celeriter ad Theodosium se contulit, non ita pridem morbo liberatum, qui spem de vita dubiam fecerat. Theodosius hominem cum barbaris comitibus amanter excipit, spatium nō exiguum extra Constantinopolim obuiam ei progressus. Quumq; non multo post exstinctus fuisset, regia sepultura mortuum terræ mandauit. Et tantam sane magnificētiam adhibuit, vt tam superbo funere barbaris omnibus obstupefactis, Scythæ domum redirēt, nec Romanos amplius infestarent, bonitatem principis admirati: quotquot autem cum rege vita defuncto venerant, custodiendæ ripæ fluminis intenti, diu, quo minus incursionibus Romani vexarentur, impedirent. Eodem tempore Theodosio quidam alii quoque prosperi casus accidere. Nam *Scyros* & *Carpodacas*, permistos *Hunnis*, propulsauit: & prœlio superatos Istrum transiicere, suasque sedes repetere compulit. Hinc igitur animosi rursus esse milites, paullumque videri de rebus aduersis superiorum temporum recipere . . . . & agricolis exercendarum operarum suarum, iumentis ac pecoribus liberi pastus copia redire. Ac Theodosius quidem Imperator in hunc modum acceptis detrimentis mederi visus est. Promotus autem, dux copiarum in Thracia pedestrium, † Oedotheo, qui maximum exercitum, non de Istri dumtaxat adcolis, verumetiam de remotissimis & ignotis gentibus collegerat, iamq; cū militibus suis aderat, & amnē trāsmittebat, cum terrestribus copiis & nauigiis fluuialibus occurrens, tantam cædem edidit, vt & ipsum flumen plenum cadaueribus esset, & in terra cæsi non facile numerari possent. Dū hoc essent in statu res Thraciæ,

† *Claudianus Odetheam vocat.*

non mediocres, nec digestu faciles Gratianū casus circumstabant. Nam iis obtemperans, qui principum mores in aulis corrumpere solent, *Alanos* quosdam transfugas susceptos, & militum numeris adscriptos, munerib. largis cohonestabat, tantiq; faciebat, vt eis maximi res momenti crederet, nulla ratione suorum militum habita. Pariebat hoc Imperatori apud milites odium: quod paullatim succensum & auctum, ad rerum nouarum libidinem perpulit quum alios milites, tum vel maxime Britannicis in insulis constitutos; vt qui magis contumaciæ & iracundiæ, quam ceteri omnes, indulgerent. Incitabat etiā magis eos Maximus, Hispanus natione; qui Theodosii principis in Britannia cōmilito fuerat. Is permoleste ferens, Theodosium quidem habitum fuisse dignum imperio, se vero nullum ad honorificum magistratum peruenisse; magis etiam milites ad Imperatoris odium irritabat. Illi facile ad seditionem impulsi, *Maximum* Imperatorem adpellant; ac tradita illi cum diademate purpura, confestimque transmisso nauibus oceano, ad ostia Rheni adpulerunt. Exercitibus autē, qui erant in Germania, ceterisq; secundū hanc regionibus, summa cum beneuolentia designationem hāc adprobantibus; obiiciebat ei se Gratianus, prœlio congressurus; quod non exigua pars exercitus adhuc ab ipso staret. Vbi copiæ propius ad se inuicē accessissent, ad quinque dies inter se velitationibus vtebantur. Cōspicatus autē Gratianus, primo Mauros equites vniuersos discessionem fecisse, ac Maximum Augustum conclamasse; deinde ceteros etiā paullatim ad Maximi partes transire: desperatis rebus, sumtisq; secum trecentis equitibus, pleno cursu cum eis versus Alpes aufugit. Eas quum nullo munitas præsidio reperisset, versus Rhætias, & Noricum, & Pannonias, & Mysiam superiorem tendit. Hac illius fuga nō neglecta Maximus, magistrū equitum Andragathium, oriundū a ponto Euxino, qui esse pamico in ipsum animo videretur, cū equis laborum tolerantissimis ad eū persequendum mittit. Is impetu cōtinuo Gratianū persequēs, quū Sigiduni pontē transiturū adsequutus esset, occidit; atq; hoc modo stabilius imperium Maximo reddidit. Fuerit autem pretiū operæ, quiddam memoriæ proditū non omitti;

ἐν τούτοις ὄντων, οὐ μέτριαί τινες, οὐδὲ οἷαι διαφέρειν εὐκόλως, τὸν Γρατιανὸν περιέστησαν τύχαι. τοῖς γὰρ περὶ τὴν αὐλὴν τὰ τῶν αὐτοκρατόρων ἤθη διαφθείρειν εἰωθόσι πειθόμενος, Ἀλανούς τινας αὐτομόλους δεξάμενος καὶ στρατιαῖς ἐγκαταλέξας, δωρεαῖς τε ἁδραῖς ἐτίμα, καὶ θαρρεῖν ἠξίου τὰ πάντων ἀναγκαιότατα, στρατιωτῶν λόγον [οὐδένα] ποιούμενος. τοῦτο τοῖς στρατιώταις κατὰ τοῦ βασιλέως ἔτεκε μῖσος· ὅπερ ὑποτυφόμενον κατὰ βραχὺ καὶ αὐξανόμενον, εἰς νεωτέρων πραγμάτων ἐκίνησε τοὺς στρατιώτας ἐπιθυμίαν, τούς τε ἄλλους, καὶ κατ' ἐξαίρετον τοὺς ταῖς Βρεττανικαῖς νήσοις ἐνιδρυμένους, οἷα τῶν ἄλλων ἁπάντων πλέον αὐθαδείᾳ καὶ θυμῷ νικωμένους. ἐκίνει δὲ πρὸς τοῦτο πλέον αὐτοὺς Μάξιμος, Ἴβηρ τὸ γένος, Θεοδοσίῳ τῷ βασιλεῖ κατὰ τὴν Βρεττανίαν συστρατευσάμενος. οὗτος, δυσανασχετῶν ὅτι Θεοδόσιος ἠξίωτο βασιλείας, αὐτὸς δὲ οὐδὲ εἰς ἀρχὴν ἔντιμον ἔτυχε προελθών, ἀνήγειρε πλέον εἰς τὸ κατὰ τοῦ βασιλέως ἔχθος τοὺς στρατιώτας. οἱ δέ, ῥᾳδίως ἐξαναστάντες, ἀνεῖπον βασιλέα τὸν Μάξιμον· καὶ περιθέντες τὴν ἁλουργίδα καὶ τὸ διάδημα, παραχρῆμα τὸν Ὠκεανὸν ναυσὶ διαβάντες, ταῖς τοῦ Ῥήνου προσωρμίσθησαν ἐκβολαῖς. τῶν δὲ ἐν Γερμανίᾳ καὶ τοῖς μετὰ ταύτην . . . στρατοπέδων ἀσμενέστατα τῇ ἀναρρήσει θεμένων, ἀντικαθίστατο Γρατιανὸς εἰς μάχην αὐτῷ, μέρος οὐ μικρὸν ἔτι τοῦ στρατοπέδου συναγωνιζόμενον ἔχων. ὡς δὲ συνῆλθον αἱ δυνάμεις ἀλλήλαις, ἀκροβολισμοὶ μὲν ἐπὶ πέντε μόνας ἡμέρας ἐγίνοντο· θεασάμενος δὲ ὁ Γρατιανός, πρότερον μὲν τὴν Μαυρισίαν ἅπασαν ἵππον ἀποχωρήσασαν, καὶ Μάξιμον ἀναβοήσαντας Αὔγουστον, εἶτα καὶ τοὺς ἄλλους κατὰ βραχὺ τῇ μερίδι Μαξίμου θεμένους, ἀπογνοὺς ταῖς ἐλπίσι, τριακοσίους ἱππέας ἀναλαβών, σὺν αὐτοῖς ἔφυγε προτροπάδην ἐπὶ τὰς Ἄλπεις. εὑρὼν δὲ ταύτας ἀφυλάκτους, ἐπὶ Ῥαιτίας ἐχώρει καὶ Νώρικον, Παιονίας τε καὶ τὴν ἄνω Μυσίαν. οὐκ ἀμελήσας δὲ τῆς αὐτοῦ φυγῆς Μάξιμος, τὸν ἵππαρχον Ἀνδραγάθιον, ὁρμώμενον μὲν ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου πόντου, δοκοῦντα δὲ δύνουν εἶναι, μετὰ καρτερωτάτων ἵππων ἐκπέμπει διώξοντα. ὁ δέ, συντόνῳ ὁρμῇ διώκων, καταλαβών τε διαβαίνειν ἐθέλοντα τὴν ἐν τῇ Σιγιδουνῷ γέφυραν, κατασφάζει· οὕτω τε βεβαιοτέραν Μαξίμῳ τὴν βασιλείαν πεποίηκεν. Ἄξιον δέ, τῶν ἱστορουμένων τι μὴ παραλιπεῖν,

τῆς παρούσης ἀφηγήσεως οὐκ ἀλλότριον. ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ῥώμην ἱερατικοῖς τέλεσιν, ἔφερον οἱ ποντίφικες τὰ πρῶτα. τούτους γεφυραίους ἄν τις καλέσειεν, εἰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν ἡ προσηγορία μεθερμηνευθείη. ταύτης δὲ ἔτυχον τῆς ἐπικλήσεως, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. τῶν ἀνθρώπων οὐδέπω τῆς διὰ τῶν ἀγαλμάτων ἐπισταμένων τιμήν, ἐν Θεσσαλίᾳ πρῶτον ἐδημιουργήθη θεῶν εἴκηλα. ἱερῶν δὲ οὐκ ὄντων, (ἄγνωστος γὰρ ἦν καὶ τούτων ἡ χρεία) τὰ τῶν θεῶν ἐκτυπώματα τῇ κατὰ τὸν Πηνειὸν γεφύρᾳ καθίδρυσαν, τοὺς ἱερᾶσθαι τοῖς θεοῖς λαχόντας, ἐκ τῆς πρώτης καθιδρύσεως Γεφυραίους ἐξονομάσαντες. τοῦτο παραλαβόντες ἀφ' Ἑλλήνων Ῥωμαῖοι, τοὺς πρώτην τὴν παρ' αὐτοῖς ἱερατικὴν ἔχοντας τάξιν, ποντίφικας προσηγόρευσαν. οἷς συναριθμεῖσθαι τοὺς βασιλέας, διὰ τὸ τῆς ἀξίας ὑπερέχον, ἐνομοθέτησαν. καὶ ἔτυχε τούτου Νουμᾶς Πομπίλιος πρῶτος, καὶ πάντες ἑξῆς, οἱ τε λεγόμενοι Ῥῆγες, καὶ μετ' ἐκείνους Ὀκταβιανός τε αὐτός, καὶ οἱ μετ' ἐκεῖνον τὴν Ῥωμαίων διαδεξάμενοι μοναρχίαν. ἅμα γὰρ τῷ παραλαβεῖν ἕκαστον τὴν τῶν ὅλων ἀρχήν, ἡ ἱερατικὴ στολὴ παρὰ τῶν ποντιφίκων αὐτῷ προσεφέρετο, καὶ παραχρῆμα Ποντίφιξ μάξιμος ἀνεγράφετο, ὅπερ ἐστὶν, ἀρχιερεὺς μέγιστος. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες αὐτοκράτορες, ἀσμενέστατα φαίνονται δεξάμενοι τὴν τιμήν, καὶ τῇ ἐπιγραφῇ χρησάμενοι ταύτῃ· ἐπεὶ εἰς Κωνσταντῖνον ἦλθεν ἡ βασιλεία, καὶ ταῦτα τῆς ὀρθῆς ὁδοῦ τῆς περὶ τὰ θεῖα τραπείς, καὶ τὴν Χριστιανῶν ἑλόμενος πίστιν· καὶ μετ' ἐκεῖνον ἑξῆς οἱ ἄλλοι, καὶ Οὐαλεντινιανός τε καὶ Οὐάλης. τῶν οὖν ποντιφίκων, κατὰ τὸ σύνηθες, προσαγαγόντων Γρατιανῷ τὴν στολήν, ἀπεσείσατο τὴν αἴτησιν, ἀθέμιτον εἶναι Χριστιανῷ τὸ σχῆμα νομίσας. τοῖς τε ἱερεῦσι τῆς στολῆς ἀναδοθείσης, φασὶ τὸν πρῶτον ἐν αὐτοῖς τεταγμένον εἰπεῖν, Εἰ μὴ βούλεται Ποντίφιξ ὁ βασιλεὺς ὀνομάζεσθαι, τάχιστα γενήσεται Ποντίφιξ μάξιμος. Ἡ μὲν οὖν Γρατιανοῦ βασιλεία, τοιαύτην ἔσχε τὴν τελευτήν. Μάξιμος δὲ, τὴν βασιλείαν ἔχειν ἐν ἐχυρῷ πιστευσάμενος, ἔστελλε πρὸς Θεοδόσιον βασιλέα πρεσβείαν, οὐ συγγνώμην αἰτοῦσαν ἐφ' οἷς εἰς Γρατιανὸν ἐπεπράχει, ἀλλά τι καὶ βαρύτερον ἐν ἑαυτῇ φέρουσαν. ἦν δὲ ὁ πρὸς τοῦτο σταλείς, ὁ τῆς βασιλικῆς φυλακῆς ἐπιτεταγμένος κοιτῶνος, οὐκ εὐνοῦχός τις ὤν, (οὐδὲ γὰρ εὐνούχους ὁ Μάξιμος ἐπιστῆσαι

quod a narratione præsenti nõ sit alienum. In collegiis sacerdotum Romæ Pontifices primas tenebant; quos, si vox istæc Græcam in linguam transferatur, *Gephyraeos* a pontibus dicere liceat. Hanc autem adpellationẽ huiusmodi quadã ex caussa nancti sunt. Quum necdum homines cultũ, qui per imagines exhibetur, intelligerent: prima in Thessalia deum simulacra facta sunt. Quumq; ne sacraria quidem adhuc essent, (nam & illorũ incognitus erat vsus) effigies diuinas in Penei fluminis ponte statuebant; indito illis vocabulo, qui deũ præfecti sacris essent, vt a prima simulacrorum collocatione Gephyręi, quasi si põtanos dicas, nuncuparẽtur. Hoc a Græcis accepto, Romani eos, qui sacerdotum in collegiis apud ipsos locũ principem obtinerẽt, Pontifices adpellarunt: simulq; sanxerunt, vt eorum in numero reges etiam, propter dignitatis excellentiam, censerentur. Primus quidem Numa Pompilius hunc honorem adeptus est; omnesq; deinceps, qui reges adpellati sunt; ac post illos Octauianus ipse, quiq; post eum Romano in imperio successerunt. Simul enim atque summum imperium quisq; consequebatur, amictus ei sacerdotalis offerebatur a pontificibus; & continuo Põtificis Maximi titulus ei tribuebatur. Ac ceteri quidẽ principes vniuersi, lubentissimis animis hunc honorem accepisse, & hoc vsi titulo videntur; adeoq; Constantinus etiam, potitus imperio; licet is a recta sacris in rebus via deflexerit, & fidem Christianorum amplexus sit: itemq; post illum reliqui ordine sequuti, & Valentinianus, & Valẽs. Quum ergo Pontifices, ex more, talem Gratiano amictum adtulissent, auersatus est id, quod petebãt; ratus, nõ esse fas illiusmodi habitu Christianũ vti. Quumq; stola flaminibus reddita fuisset, aiunt eum, qui dignitate princeps inter eos erat, dixisse: Si princeps non vult adpellari Pontifex, admodũ breui Pontifex maximus fiet. Igitur Gratiani principatus exitũ huiusmodi habuit. Maximus autẽ, qui possidere se iam tuto crederet imperium, legatos ad Theodosium Imperatorẽ misit, non qui veniam admissorũ aduersus Gratianũ peterent; sed præterea graue quiddã secum perferrent. Et erat is, qui missus hoc nomine fuit, augustaliũ cubiculorum præpositus, nõ spado quispiã, (nec enim Maximus ferre

poterat, vt prætorii custodiæ (spadones præficerentur) sed vir ætate grauis, ex illorum numero, qui a prima ætate cum eo versati fuerãt. Postulabat autẽ legatus hic a Theodosio foedus, & concordiã, & aduersus quemuis Romanorũ hostem belli societatem: vel, si postulatis nõ fuisset adsensus, inimicitias & bellũ denuntiabat. Heic vero admittere Theodosius, vt Maximus Imperator esset; simulque dignum ducere, qui secũ statuarum & imperatorii nominis esset particeps: verum clã in eum bellum moliri, & omni adsentationis ac obseruantiæ genere hominem circumuenire: adeo quidẽ, vt etiam daret in mandatis Cynegio, præfecto prætorii, quum eum ablegaret in Ægyptum, & omnibus numinum religione per ipsum interdici, ac fana claudi præcepisset; vt imaginẽ Maximi conspiciendam Alexandrinis exhiberet, publiceq; poneret, & consortem hunc imperii factum esse, habita ad populum oratione, declararet. Qua quidem in re Cynegius, quod imperatum fuerat, præstitit; aditusq; templorum per orientẽ, & vniuersam Ægyptum, & ipsam Alexandriam, occlusit, sacrificiaq; ab omni æuo vsitata, cum omni patrito cultu prohibuit. Quæ autẽ ab eo tempore huc vsq; Romano imperio acciderint, ipsarum rerum cõmemoratio particulatim instituta monstrabit.

Sub eadem hæc tempora natio quædam Scythica trans Istrum prodiit, omnibus istic incolis ignota: quos eorum locorum barbari †*Prothingos* adpellabant. Hi, quũ multitudine abundarent, & armis necessariis instructi essent, prętereaq; robore corporis excellerent: nullo negotio peragratis interiectorum barbarorum terris, ad ipsam vsq; ripam Istri peruenerunt, & fluminis transmittendi copiã sibi cõcedi postularunt. Promotus autẽ, militum in iis locis magister, exercitibus ad ripam fluminis, quã fieri poterat, lõgissime porrectis; a transitu barbaros arcebat. Et hæc agẽs, aliam quoq; viam huiusmodi reperit. Conuocatis nonnullis, qui linguam eorum callebant, & quibus maxime decreuisset in talibus fidere; hos ipsos dimittit, vt de proditione barbaris hisce mentionẽ iniicerent. Ingẽs hi præmiũ petunt a barbaris, si tradi sibi ducẽ Romanum, cũ exercitu, vellent. Quum barbari dicerẽt, eius præmii magnitudinem suas superare facultates: vicissim qui missi a duce fuerant, quo verbis suis fidem facerẽt,

† lege Gruthingos. Sigonio Gruтungi.

τῇ τῆς αὐλῆς ἠνέχετο φυλακῇ) πρεσβύτης δὲ τῶν ἐκ νεότητος αὐτῷ προσεδρευσάντων. ᾔτει δὲ τὸν Θεοδόσιον ἡ πρεσβεία, σπονδὰς καὶ ὁμόνοιαν καὶ ὁμαιχμίαν κατὰ παντὸς πολεμίου Ῥωμαίοις· ἢ ἀπειθοῦντι, δυσμένειαν καὶ μάχην προσήγγελε. Θεοδόσιος δὲ ὁ βασιλεὺς, ἐδέχετό τε βασιλέα Μάξιμον εἶναι, καὶ εἰκόνων αὐτῷ κοινωνεῖν, καὶ βασιλέως προσηγορίας ἠξίου, λάθρα μὲν τὸν κατ' αὐτοῦ πραγματευόμενος πόλεμον, παντὶ δὲ θωπείας εἴδει καὶ θεραπείας αὐτὸν καταστρατηγῶν· ὥστε καὶ Κυνηγίῳ, τῷ τῆς αὐλῆς ὑπάρχῳ, πεμπομένῳ κατὰ τὴν Αἴγυπτον, προστεταγμένῳ τε πᾶσι τὴν εἰς τὰ θεῖα θρησκείαν ἀπαγορεῦσαι, καὶ κλεῖθρα τοῖς τεμένεσιν ἐπιθεῖναι, τὴν Μαξίμου εἰκόνα δεῖξαι τοῖς Ἀλεξανδρεῦσιν ἐπέταξεν, ἀναθεῖναί τε δημοσίᾳ ταύτην, καὶ ὅτι συμβασιλεύσειν ἔλαχεν αὐτῷ, *προσφωνῆσαι τῷ δήμῳ. Κυνήγιος μὲν οὖν καὶ ἐν τούτῳ τὸ προσταχθὲν ἐπλήρου· καὶ τῶν κατὰ τὴν ἑῴαν καὶ τὴν Αἴγυπτον ἁπάντων ἱερῶν, καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἀπέκλεισε τὰς εἰσόδους· θυσίας τε εἶρξε τὰς ἐξ αἰῶνος νενομισμένας, καὶ πᾶσαν πάτριον ἁγιστείαν. Τὰ μὲν οὖν ἐξ ἐκείνου μέχρι τοῦδε τῇ Ῥωμαίων ἐπικρατείᾳ συμβάντα, δείξει τῶν πραγμάτων ἡ κατὰ μέρος ἀφήγησις. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, ἔθνος τι Σκυθικὸν ὑπὲρ τὸν Ἴστρον ἐφάνη, πᾶσιν ἄγνωστον τοῖς ἐκεῖσε νομάσιν. ἐκάλουν δὲ Προθίγγους αὐτοὺς οἱ ταύτῃ βάρβαροι. πλῆθος τοίνυν ὄντες, καὶ ὡπλισμένοι κατὰ τὸ δέον, καὶ προσέτι γε ῥώμῃ διαφέροντες, ῥᾷστα διαδραμόντες τοὺς ἐν μέσῳ βαρβάρους, παρ' αὐτὴν ἐληλύθασι τοῦ Ἴστρου τὴν ὄχθην, καὶ τὴν διάβασιν αὐτοῖς ἠτοῦν ἐπιτραπῆναι τοῦ ποταμοῦ. Πρόμωτος δὲ, τὴν τῶν ἐκεῖσε στρατοπέδων ἐπιτετραμμένος ἀρχὴν, συμπαρατείνας ἐπὶ μήκιστον τῇ ἠϊόνι τοῦ ποταμοῦ τὰ στρατόπεδα, τὴν πάροδον τοῖς βαρβάροις ἀπέκλειε. ταῦτα δὲ πράττων, καὶ ἐφ' ἑτέραν ὁδὸν ἦλθε τοιάνδε. συγκαλέσας τῶν αἰσθανομένων τῆς ἐκείνων διαλέκτου τινὰς, οἷς μάλιστα ἐγνώκει τὰ τοιαῦτα θαρρεῖν, ἐπὶ προδοσίᾳ *καθεῖναι λόγους τοῖς βαρβάροις τούτοις, ἀφίησιν. οἱ δὲ, ὑπὲρ τοῦ ἐκδοῦναι τὸν Ῥωμαίων στρατηγὸν μετὰ τοῦ στρατεύματος, ἁδρὸν ἀπῄτουν μισθόν. τῶν δὲ βαρβάρων πρὸς τὸ τοῦ μισθοῦ πλῆθος ἀρκεῖν οὐ φησάντων, πίστιν τοῖς οἰκείοις λόγοις ἐμποιοῦντες οἱ ἐσταλμένοι παρὰ τοῦ στρατηγοῦ, τοῖς

ἐξ ἀρ-

τῆς ἀρχῆς προσταθεῖσιν ἐπέμπον, σμικρῦναι κατά τι τὸ κέρδος οὐκ ἀνεχόμενοι. συνδραμόντων δὲ εἴς τι ποσὸν ἀμφοτέρων, ἐγίνοντο μὲν ἐν παραβύστῳ περὶ προδοσίας συνθῆκαι· καὶ συνεδόκει μέρος μέν τι τοῦ μισθοῦ παραχρῆμα κομίσασθαι τοὺς προδότας, τὸ δὲ λειπόμενον τῷ καιρῷ φυλάξαι τῆς νίκης. ἐπεὶ δὲ καὶ ὅπως ἀρθῆναι τὰ σημεῖα ἔδει, καὶ τὸν καιρὸν ἔταξαν, καθ' ὃν ἐχρῆν τὰ τῆς προδοσίας εἰς ἔργον ἐλθεῖν, ἀπαγγέλλουσι τῷ στρατηγῷ τὸ συγκείμενον, καὶ ὡς νυκτὸς ἐπιγινομένης οἱ βάρβαροι μέλλοιεν ἔργου τε ἅπτεσθαι, καὶ τὴν διάβασιν κατὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ποιεῖσθαι στρατοπέδου. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι, τὸ τῆς δυνάμεως ἀκμαιότατον πλήθει μονοξύλων ἐμβιβάσαντες, ἔταξαν πρῶτον διαβῆναι, καὶ τοῖς στρατιώταις ἔτι καθεύδουσιν ἐπελθεῖν· εἶτα ἐπὶ τούτοις, τοὺς ἐν ἰσχύι μέσην ἔχοντας τάξιν, ὡς ἂν τοῖς πρώτοις ἤδη τῆς ἐπιθέσεως ἀρξαμένοις συνεπιλάβοιντο· καὶ οὕτως ἑξῆς, τὴν ἄχρηστον ἅπασαν ἡλικίαν, ἐπὶ κατωρθωμένοις ἤδη πράγμασιν ὡραΐζεσθαι μέλλουσαν. ὁ δὲ στρατηγὸς Πρόμωτος, ἐκ τῶν ἐπὶ προδοσίᾳ σταλέντων ἅπαντα ταῦτα προδιδαχθείς, πρὸς τὰ τοῖς βαρβάροις σκεφθέντα παρεσκευάζετο, τὰς ναῦς ἀντιπρώρους στήσας ἀλλήλαις· καὶ τὸ μὲν βάθος πλοίοις τρισὶ πληρώσας, φροντίσας δὲ μήκους ὅτι μάλιστα πλείονος, ἐπὶ σταδίους εἴκοσι τοῦ ποταμοῦ τὴν ἠϊόνα κατέλαβε, τοῖς ἐναντίοις ἐπὶ τοῦτο τὴν διάβασιν ἀποκλείων, τοῖς δὲ λοιποῖς ἀπαντῶν, μονοξύλοις ἤδη διαβαίνειν ἐπιχειροῦσι, καὶ οἷς ἐνετύγχανε, καταδύων. ἀσελήνου δὲ τῆς νυκτὸς οὔσης, ἀγνοοῦντες οἱ βάρβαροι τὴν τῶν Ῥωμαίων παρασκευήν, ἔργου τε ἥπτοντο, καὶ σιγῇ καὶ ἡσυχίᾳ πολλῇ τοῖς μονοξύλοις ἐνέβαινον, ἀγνοεῖν πάντη τὰ βεβουλευμένα τοὺς Ῥωμαίους ἡγούμενοι. τῶν δὲ σημείων ἀρθέντων, οἱ τὴν προδοσίαν μηχανησάμενοι, τῷ στρατηγῷ προμηνύσαντες ἕκαστα, καὶ ἁρμοσάμενοι τῇ τῶν πολεμίων παρασκευῇ, ταῖς τε ναυσὶ μεγάλαις οὔσαις καὶ εἰρεσίᾳ καρτερωτάτῃ χρωμέναις ἐπέπλεον, καὶ τὰ προστυγχάνοντα πάντα κατέδυον, οὐδενὸς τῶν ἀποπηδώντων, διὰ τὸ τῆς πανοπλίας βάρος, οἵου τε γενομένου σωθῆναι. τὰ δὲ τοὺς ταῖς ναυσὶ περιπλέοντας διαφυγόντα μονόξυλα, καὶ τοῖς εἰς μῆκος * συγμένοις πλοίοις περιπεσόντα, παντὶ τῷ προστυχόντι βαλλόμενα, σὺν αὐτοῖς ἀπώλετο τοῖς ἀνδράσιν, οὐδενὸς ὑπερβῆναι τὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν πλοίων

iis insistebāt, quæ ab initio proposuissent, nec sibi de lucro quidquam decidi permittebant. Posteaquā vtrimque de certa quadam summa conuenisset, clam de proditione paciscuntur; & vtrisque visum est, debere partem aliquam præmii statim proditores accipere, reliquo ad victoriç tempus reseruato. Vbi iam constitutum fuisset, quo pacto signa danda, & quo esset exsequenda tempore proditio: duci rem, vti composita fuisset, nuntiant; & quod, vbi nox aduenisset, facinus barbari adgressuri essent, & aduersus exercitum Romanum transiecturi. Partem igitur exercitus sui robustissimam, lintribus impositā plurimis, primo loco trāsiicere barbari iusserunt, & milites adhuc dormientes adoriri; deinde alios, qui ratione roboris medium velut ordinem obtinebant, vt primis adgressionem exorsis opem ferrent; atque ita tamdem reliquam omnem ætatem inutilem, quæ se rebus iam præclare confectis, esset ostentatura. De quibus omnibus iam ante dux copiarum Promotus ab iis, qui nomine proditionis ablegati fuerant, edoctus: ad occurrendum consiliis barbarorum se parat, nauibus ita constitutis, vt obuersas inuicem sibi proras haberent. Latitudinē aciei naualis efficit eam, quæ nauigiis tribus constaret: longitudinis autem maioris inprimis habita ratione, ad viginti vsque stadia ripam fluminis occupat: qua quidem re aduersos a transiectu excludebat; & reliquis occurrens, qui lintribus transmittere conarentur, in quoscumque delatus esset, eos submergebat. Quumq; nox esset illunis, ignorantes adparatum Romanorum barbari, facinus ipsum exordiebātur; magno cum silētio lintres ingressi, ratiq; Romanos consilia sua prorsus latere. Signis autem datis, quū proditionis auctores de singulis ducē præmonuissent, ac propius ad hostilē adparatum accessissent: nauibus magnis, & remigio validissimo vtentibus inuehebantur, obuiaq; cuncta submergebant; quū nemo desilientium, propter armorū pondus, euadere posset. Lintres autem illi, quicumq; vitauerāt Romanos nauibus circumuectos, quū in porrectas in longitudinē naues incidissent; quibusuis offerentibus sese telis petiti, cum ipsis viris interibant: adeo quidē, vt nauium Romanarū septū illud nemo

transire potuerit. Ingenti edita cæde, qualis antea neccdũ vllo nauali proelio patrata fuit; cadaueribus amnis compleri, & armis, quorum quidem esset ea natura, vt aquæ innatarent. Quod si qui natando transiicere potuissent, in eos qui ad ripam fluminis aderant, delati peribant. Hoc modo quum flos ipse barbarici exercitus omnino exstinctus fuisset; ad prædam milites se conuertebant, pueros & mulierculas abducentes, & adparatu barbarorum potiti. Tunc etiam dux copiarum Promotus arcessitum Imperatorem Theodosium, qui nõ procul aberat, rei fortiter gestæ testem fecit. Ille, multitudinem captiuorum, & spoliorum molem conspicatus; captiuos vinculis liberatos dimisit, & muneribus demulsit; hac eos humanitate pelliciens, vt ad se spõte transirent; quod etiam ceteroqui eorum opera futura ipsi esset vtilis ad bellum contra Maximum gerẽdum. Ac Promotus quidẽ mansit in officio, Thraciæ custodiendæ præfectus; & ad bellum, quod diximus, secreto paratus. Fuerit autem operæ pretium & aliud quiddam simile, quod eodem tempore accidit, narrari. Est opidum in ea Scythia, quę Thracia cõtinetur, quod Tomos vocãt. Huius opidi militibus præsidiariis cũ potestate præerat Gerontius, vir robore corporis excellẽs, & ad vsum belli quemuis idoneus. Erant autem extra opidũ barbari quidam, a principe delectu præstantissimorum habito collocati; qui & corporum dotibus egregiis natura præditi erant, & virilibus animis ceteros superabant. Hi supra milites reliquos & annonis, & aliis muneribus ab Imperatore donati, non honores illos sibi habitos beneuolentia compensare cogitabant; sed despectu præsidis, & militum Romanorũ contemtu. Hac eorum voluntate cognita Gerontius, & quod in opidũ aliquid molituri essent, statumque rerum conturbaturi: consilium suum cum prudentissimis quibusque militibus, petulantiam & iniurias barbarorum punire volens, communicat. Quum autem eos ob metum cunctabundos cerneret, qui vel ipsum barbarorum incessum timerent; sumtis armis, & admodum paucis satellitibus, aduersus vniuersam barbarorum multitudinem semet obiecturus instruit, apertisque portis prodit; militibus vel adhuc dormientibus, & metu ceu compede quadam vinctis; vel in muros adcurrentibus, & quæ

διὰ φράγμα διωσθέντος. φόνου δὲ πολλοῦ γενομένου, καὶ οἷος οὔπω πρότερον ἐν ναυμαχίᾳ συνέβη, σωμάτων μὲν ὁ ποταμὸς ἐπληροῦτο καὶ ὅπλων, ὅσα φύσιν εἶχεν ὑπὲρ τοῦ ὕδατος αἰωρεῖσθαι· εἰ δέ που τινὲς οἷοί τε γεγόνασι διαβῆναι νηχόμενοι, τοῖς περὶ τὴν ἠιόνα τοῦ ποταμοῦ παροῦσιν ἐμπεσόντες, ἀπώλλυντο. τοῦ δὲ ἀκμάζοντος παντὸς ἐν τοῖς βαρβάροις διαφθαρέντος, ἐπὶ τὴν λείαν ἐχώρουν οἱ στρατιῶται, παιδάρια μὲν ἀπάγοντες καὶ γύναια, καὶ τῆς ἀποσκευῆς γενόμενοι κύριοι. τότε δὴ καὶ ὁ στρατηγὸς Προμωτος, οὐ πόρρω που τὸν βασιλέα Θεοδόσιον ὄντα μετακαλέσας, ἐποιεῖτο μάρτυρα τοῦ κατορθώματος. ὁ δὲ, τῶν αἰχμαλώτων τὸ πλῆθος καὶ τὸν ὄχλον τῶν λαφύρων τεθεαμένος, ἀνῆκέ τε τοὺς αἰχμαλώτους ἀδέτους, καὶ δωρεαῖς ἐφιλοφρονεῖτο· διὰ τῆς τοιαύτης φιλανθρωπίας εἰς τὸ αὐτομολῆσαι προτρέπων, καὶ ἄλλως εἰς τὸν κατὰ Μαξίμου συνοίσοντας οἱ πόλεμον. Ὁ μὲν οὖν Προμωτος, ἐπέμενε τῇ τῆς Θρᾴκης ἐφεστὼς φυλακῇ, καὶ πρὸς τὸν εἰρημένον πόλεμον ἐν παραβύστῳ γινόμενος εὐτρεπής· ἕτερον δέ τι παραπλήσιον ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ συμβὰν, ἄξιον ἀφηγήσασθαι. πόλις ἐστὶν ἐν τῇ κατὰ Θρᾴκην Σκυθίᾳ, Τομεὺς ὀνομαζομένη. τῶν ἐνιδρυμένων ταύτῃ στρατιωτῶν, ἡγεῖτο Γερόντιος, ἀνὴρ καὶ ῥώμῃ σώματος καὶ πρὸς πᾶσαν πολεμικὴν χρείαν ἀρκῶν. ἦσαν δὲ πρὸ ταύτης τῆς πόλεως ὑπὸ βασιλέως ἀριστίνδην ἐνστάντες βάρβαροι, τῇ τε τῶν σωμάτων ἀναδέχοντες εὐφυΐᾳ, καὶ ἀνδρείᾳ πολλῇ τῶν ἄλλων διαφέροντες. οὗτοι καὶ σιτήσεων ὑπὲρ τοὺς στρατιώτας, καὶ ἄλλων παρὰ βασιλέως ἠξιωμένοι δωρεῶν, οὐκ εὐνοίᾳ ταῖς εἰς αὐτοὺς ἀμείβεσθαι διενοοῦντο τιμαῖς, ἀλλὰ τῇ εἰς τὸν ἄρχοντα ὑπεροψίᾳ, καὶ τῇ περὶ τοὺς στρατιώτας καταφρονήσει: ταύτης αὐτῶν αἰσθανόμενος τῆς προαιρέσεως ὁ Γερόντιος, καὶ ὡς ἐγχειρῆσαι διανοοῦνται τῇ πόλει, καὶ συνταράξαι τὰ καθεστῶτα, κοινοῦται τῶν στρατιωτῶν τοῖς φρονήσει μάλιστα διαφέρουσιν, ἐπεξελθεῖν τῇ τῶν βαρβάρων ἀσελγείᾳ καὶ ὕβρει βουλόμενος. ὡς δὲ διὰ δειλίαν ἑώρα ὀκνοῦντας, καὶ αὐτὸ τὸ κίνημα τῶν βαρβάρων δεδιότας, ἀναλαβὼν τὰ ὅπλα, καὶ τῶν ὑπασπιστῶν σφόδρα εὐαριθμήτους, παντὶ τῷ τῶν βαρβάρων ἀντετάττετο πλήθει· καὶ τὰς πύλας ἀναπετάσας, ἀπήντα, τῶν στρατιωτῶν ἢ καθευδόντων ἔτι καὶ τῷ ὄκνῳ πεπεδημένων, ἢ πρὸς τὸ τεῖχος ἀναδραμόντων, καὶ τὰ

γινόμενα

γινόμενα θεωμένων. τοῖς δὲ βαρβάροις ἐπῄει γελᾶν τὴν τοῦ Γεροντίου παραφροσύνην· καὶ θανατᾶν οἰόμενοι τὸν ἄνθρωπον, ἔπεμπον αὐτῷ τοὺς ἐν ἑαυτοῖς ῥώμῃ διαφέροντας. ὁ δὲ, τῷ πρώτῳ ἐπελθόντι συμπλακεὶς, καὶ τὴν ἀσπίδα συντόμως χλείσας, ἐμάχετο καρτερῶς, ἄχρις ὅτε τῶν ὑπασπιστῶν τις, ἰδὼν συμπεπλεγμένους αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἀπέκοψε τῷ ξίφει τοῦ βαρβάρου τὸν ὦμον, καὶ τοῦ ἵππου κατήγαγε. καταπλαγέντων δὲ τῶν βαρβάρων τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἀνδρεῖον τε ἅμα καὶ θαρραλέον, ἅμα τε ὁ Γερόντιος ἄλλοις τῶν πολεμίων ἐπῄει· καὶ θεωροῦντες οἱ ἐκ τοῦ τείχους τὰ πραττόμενα παρὰ τοῦ σφῶν στρατηγοῦντος, ἀνεμνήσθησαν τοῦ Ῥωμαίων ὀνόματος· καὶ ἐπεξελθόντες, ἤδη καταπεπληγμένους τοὺς ἐκπεσόντας κατέσφαξαν· τοὺς δὲ *ἀποδράντας ἐδέχετο παρὰ Χριστιανῶν τιμώμενον οἰκοδόμημα, νομιζόμενον ἄσυλον. Ὁ μὲν οὖν Γερόντιος, τῶν ἐπηρτημένων τὴν Σκυθίαν ἐλευθερώσας κινδύνων, καὶ τῶν ἐπιθεμένων αὐτῇ βαρβάρων, ἀνδρίας ὑπερβολῇ καὶ μεγαλοψυχίᾳ κρατήσας, τὰς παρὰ τοῦ βασιλεύοντος ἀμοιβὰς προσεδέχετο. Θεοδόσιος δὲ ὁ βασιλεὺς, οὐ μετρίως ἀγανακτήσας, ὅτι βάρβαροι, τοσαύτης ἠξιωμένοι παρ' αὐτοῦ τιμῆς, ἀνῃρέθησαν, εἰ καὶ τοῖς πράγμασιν ἔτυχον λυμηνάμενοι, συναρπάζει τε τὸν Γερόντιον παραχρῆμα, καὶ λόγους τῆς ὑπὲρ Ῥωμαίων ἀριστείας ἀπαιτεῖ. τοῦ δὲ καὶ τὴν κατὰ Ῥωμαίων αὐτῶν ἐπανάστασιν ἀπελέγχοντος, διεξιόντος τε τὰς ἁρπαγὰς καὶ τὴν τῶν οἰκητόρων ἀπώλειαν, τούτων μὲν οὐδενὶ προσεῖχεν ὁ βασιλεὺς, ἐνίστατο δὲ τῷ μὴ διὰ τὸ κοινῇ λυσιτελὲς, ἀλλ' ἐπιθυμίᾳ τῶν παρὰ βασιλέως αὐτοῖς δεδωρημένων, ὡς ἂν μὴ ἐλεγχθείη, ταῦτα κερδάνας, ἐκποδὼν αὐτοὺς ἐθελῆσαι ποιῆσαι. τοῦ δὲ καὶ ταῦτα τῷ δημοσίῳ λέγοντος πεπομφέναι μετὰ τὴν ἐκείνων ἀναίρεσιν, (ἦν δὲ περιαυχένια χρυσᾶ παρὰ βασιλέως αὐτοῖς δεδομένα πρὸς κόσμον) μόλις ἣν εἶχε διανείμας τοῖς εὐνούχοις οὐσίαν, οἷός τε γέγονε τῶν περιεστώτων ἐξαιρεθῆναι κινδύνων, ἄξια τῆς εἰς Ῥωμαίους εὐνοίας ἐκτίσας τὰ *ἐπίχειρα. Τῶν δὲ ὑπὸ τὴν Θεοδοσίου βασιλείαν οὕτω διεφθαρμένων, καὶ σπουδαίου μὲν οὐδενὸς εἰς ἀρετὴν φέροντος ἐπαινουμένου, παντὸς δὲ τρυφῆς καὶ ἀκολασίας εἴδους κατὰ πῆχυν (τὸ λεγόμενον) ἐφ' ἑκάστης ἐπιδιδόντος, οἱ τὴν ἐν Συρίᾳ μεγάλην Ἀντιόχειαν οἰκοῦντες, οὐ φέροντες τὴν ἐπὶ

gererentur, spectantibus. Barbaris autem ridere Gerontii dementiam subiit: & quod hominem cupidum mortis existimarent, quosdã robore præstãtes aduersus eum mittunt. Gerontius cum eo congressus, qui primus irruerat, quum manu parmam agiliter prehendisset, fortiter dimicat: donec quidam ex satellitibus, conspicatus eos lucta mutua implicatos, humerum barbari gladio abscidisset, & hominem equo deturbasset. Obstupefactis autem barbaris ob viri fortitudinem & audaciam, simul Gerontius alios ex hostibus adoritur; & qui erant in muris, conspicientes ea, quæ ab ipsorum duce gererentur, Romani nominis ad animos reuocata memoria, barbaros adgrediuntur, & erumpentium terrore perculsos, occidunt. Qui aufugerant, in ædificium se recipiebant, quod a Christianis habetur in honore, proque asylo ducitur. Ac Gerontius quidem ab imminentibus periculis liberata Scythia, & barbaris hanc adgressis eximia fortitudine ac magnanimitate victis; ab Imperatore præmia quædam exspectabat. Theodosius autem, non mediocriter iratus ob interemtos barbaros, quos ipse tanto dignatus esset honore, quãtumuis exitio reipublicæ fuissent; confestim Gerontium corripit, & ab eo rationẽ rei pro Romanis strenue gestæ poscit. Illo rebellionis eos aduersus Romanos arguente, simulq; rapinas, & incolarum exitium cõmemorante: horum nullo moueri princeps, sed in eo persistere, Gerontium nõ vtilitatis publicæ caussa; sed ob libidinẽ adipiscẽdi barbaris ab Imperatore donata, ne lucris istis potitus conuinci posset, illos e medio tollere voluisse. Gerontio respondẽte, se ista quoq; post ipsorũ cædem fisco misisse; (erant autẽ aurei torques, ad ornatum eis a principe donati) vix facultatibus, quas habebat, in eunuchos distributis, eripere se periculis imminẽtibus potuit; dignis scilicet fide in rẽpublicã Romanã sua præmiis persolutis. Quũ essent imperio Theodosiano res in hunc modũ perditæ, ac nihil egregiũ, quod ad virtutem tenderet, laudaretur; sed omne deliciarũ & luxuriæ genus vlnatim, ceu prouerbio dici solet, cottidie sumeret incrementum: magnæ illius *Antiochiæ* Syriacæ ciues, nõ ferentes

publicorum cumulationes tributorum, quæ singulos in dies ab exactoribus excogitabātur, seditionem mouerunt; & tam ipsius principis, quam Augustæ statuis foede deiectis, voces iactarunt, non illas quidem iis indignas quæ gerebantur; sed cum dicacitate tamen, & ipsis familiari vrbanitate coniunctas. Quumque princeps ob ea cōmotus, quæ ab ipsis designata fuerant, merito supplicio se delictum hoc puniturum minaretur: metu iræ principis visum est ordini decurionū legatos mittere, qui a plebe commissa purgarent. Itaque Libanium professorem, cuius famam libri ab eo relicti prædicant; & Hilarium, splendore familiæ, atque omni eruditionis genere præstantem, deligunt. Ac professor ille quidem oratione coram Imperatore ac senatu de seditione pronuntiata, tantum efficere potuit; vt a concepta aduersus Antiochenos ira principem reuocaret: obiterq; factum est, vt ei princeps alteram quoque de reconciliatione oratione iniungeret, inimicitiis aduersus vrbem prorsus depositis. Hilarius autem, eximiæ virtutis causa laudatus, ab Imperatore toti Palæstinæ cū imperio præfectus fuit. Quum res orientis, & Thraciæ, & Illyrici, hoc essent in statu; Maximus, qui non ex dignitate res sibi succedere putabat, si solis imperaret iis nationibus, quæ Gratiano prius paruerant: de Valentiniano regno deiiciendo cogitabat; toto quidem illo, si posset: sin ea spe frustraretur, de parte illius aliqua saltim adquirenda, quantam sane occupare posset. Hac opinione victus, ad transeundas Alpes, & adeundam Italiam se parat. Quum autem videret, per viam angustam, & asperrimos inuiosq; montes, iter necessario faciundum esse; quos deinde lacus & paludes excipiunt, per quas dumtaxat viatoribus otiose tardeque transeuntibus, nō tantis copiis, exitus patet: quid agendum esset, ad consilium melius differebat. Quum autem Valentinianus legatos Aquileia mitteret, deque pace firmiore sibi caueri peteret; postulatis adsentitur Maximus; eā rem se quoque lubentissime accipere simulans. Itaque Domninum Valentinianus hanc ob caussam ablegat, natione Syrum, & notæ melioris familiarem. Quippe maxima secundum ipsum potestate præditus, fide pariter & vsu rerū præstare ceteris videbatur; & quidquid alioqui princeps alio nemine cōscio

τοῖς δημοσίοις φόροις ὁσημέραι παρὰ τῶν πρακτόρων ἐπινοουμένων προσθήκην, εἰς στάσιν ἀνέστησαν, καὶ τοὺς ἀνδριάντας αὐτοῦ τε τοῦ βασιλέως καὶ τῆς τούτῳ συνοικούσης, αἰσχρῶς καθελόντες, φωνὰς ἀφῆκαν, τῶν μὲν πεπραγμένων οὐκ ἀναξίας, οὐκ ἔξω μέντοι σκωμμυλίας, καὶ τῆς συνήθους αὐτοῖς ἀστειότητος. ἐπεὶ δὲ τοῖς παρ' αὐτῶν γεγενημένοις ὁ βασιλεὺς κινηθεὶς, ἠπείλει τῷ πλημμελήματι δίκην ἀξίαν ἐπιθεῖναι, δέει τῆς βασιλέως ὀργῆς, ἔδοξε τῇ βουλῇ πρέσβεις ἐκπέμπειν, ὑπὲρ ὧν ὁ δῆμος ἔπραξεν ἀπολογησομένους. αἱροῦνται τοίνυν Λιβάνιόν τε τὸν σοφιστὴν, οὗ τὸ κλέος ἐκ τῶν καταλελειμμένων ὑπ' αὐτοῦ κηρύττεται λόγων· καὶ Ἰλάρειον, γένους τε λαμπρότητι καὶ πάσῃ παιδείας εἴδει προήκοντα. καὶ ὁ μὲν σοφιστὴς τὸν περὶ τῆς στάσεως αὐτῷ τε βασιλεῖ καὶ τῇ γερουσίᾳ λόγον εἰπὼν, ἴσχυσε τὸν βασιλέα μεταστῆσαι τῆς κατ' Ἀντιοχέων ὀργῆς· ὥστε ἀμέλει τούτῳ καὶ τὸν περὶ τῶν διαλλαγῶν ἐπιθεῖναι, τελέως τοῦ βασιλέως τὸ πρὸς τὴν πόλιν ἔχθος ἀποθεμένου· Ἰλάρειος δὲ, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀρετῆς, ἐπαίνων ἀξιωθεὶς, ἀρχὴν παρὰ βασιλέως ἐπέτρεπτο Παλαιστίνης ἁπάσης. Τῶν δὲ κατὰ τὴν ἑῴαν, καὶ Θρᾴκην, καὶ Ἰλλυριῶν, ὄντων ἐν τούτοις, Μάξιμος, οὐ κατὰ τὴν ἀξίαν οἰόμενος αὐτῷ τὰ πράγματα φέρεσθαι, μόνων ἄρχοντι τῶν ὑπὸ Γρατιανῷ πρότερον τεταγμένων ἐθνῶν, διενοεῖτο παραλῦσαι τὸν νέον Βαλεντινιανὸν τῆς βασιλείας, εἰ μὲν δύναιτο, πάσης· εἰ δὲ τούτου διαμάρτοι, μέρος γοῦν αὐτῆς, ὅσον ἂν οἷός τε γένοιτο, οἰκειώσασθαι. καὶ ταύτῃ κεκρατημένος τῇ γνώμῃ, διαβῆναι τὰς Ἄλπεις, καὶ ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν χωρῆσαι παρεσκευάζετο. θεωρῶν δὲ ὡς διὰ στενῆς ὁδοῦ καὶ τραχυτάτων καὶ ἀβάτων ὀρῶν, ἀνάγκη ποιήσασθαι τὴν ὁδοιπορίαν, διαδέχεται δὲ ταῦτα τέλματα καὶ ἕλη, ὁδοιπόροις σχολαίτερον διιοῦσιν, οὐχ ὅτι στρατιᾷ τοσαύτῃ, διέξοδον ἐνδιδόντα, τὸ πρακτέον εἰς ἀμείνονα βουλὴν ἀνετίθετο. τοῦ [δὲ] Βαλεντινιανοῦ πρεσβείαις ἐκ τῆς Ἀκυληίας χρωμένου, καὶ περὶ βεβαιοτέρας εἰρήνης ἀσφάλειαν αὐτῷ δοθῆναι παρακαλοῦντος, ἐπένευε ταῖς αἰτήσεσι Μάξιμος, *δέξασθαι τοῦτο καὶ αὐτὸς ὅτι μάλιστα *ποιούμενος. πέμπει τοίνυν Δομνῖνον ἐπὶ τούτῳ Βαλεντινιανὸς, Σύρον μὲν ὄντα τὸ γένος, ἐκ δὲ τοῦ βελτίονος αὐτῷ γνώριμον ὄντα. ὑπερδυναστεύων γὰρ αὐτῷ, πίστει καὶ πραγμάτων ἐμπειρίᾳ προέχειν τῶν ἄλλων ἐδόκει· καὶ ἄλλως ὅσα ὁ βασιλεὺς οὐδενὸς εἰδότος ἄλλου

πράττειν

περὶ πάντων ἐβούλετο, τούτῳ κατεξαίρετον ἐγνώκει θαρρεῖν. ἐλθὼν οὖν ὡς τὸν Μάξιμον ὁ Δομνῖνος, καὶ ὅσα τῆς πρεσβείας ἦν ἀπαγγείλας, ἠξιοῦτο θεραπείας καὶ φιλοφροσύνης παντοίας. τιμῆς τε γὰρ αὐτὸν ὁ Μάξιμος ὑπερβαλλούσης ἠξίου, καὶ ὄγκου δωρεῶν ἐπλήρου τοσοῦτον, ὥστε Δομνῖνον μηδένα τοιοῦτον ἔσεσθαι τῷ βασιλεῖ Οὐαλεντινιανῷ φίλον ὑπονοῆσαι. τοσοῦτον δὲ ἴσχυεν ὁ Μάξιμος τὸν Δομνῖνον παραγαγεῖν, ὥστε καὶ μέρος ἧς εἶχε στρατιᾶς συμπαραπέμψαι, συνοῖσον εἰς ἐπικουρίαν τῷ βασιλεῖ κατὰ τῶν ἐπικειμένων τοῖς ὑπ' αὐτὸν Παίοσι βαρβάρων. ἐπὶ τούτοις ἀναχωρήσαντος τοῦ Δομνίνου, καὶ ὡραϊζομένου τῷ πλήθει καὶ μεγέθει τῶν δωρεῶν καὶ τῇ τῶν δεδομένων αὐτῷ συμμάχων δορυφορίᾳ, τὴν ἀπὸ τῶν Ἄλπεων φέρουσαν ἐπὶ τὴν ἰδίαν ὁδὸν, ἔλαθε τῷ Μαξίμῳ ῥᾳδίαν καταστήσας. ὅπερ ὁ Μάξιμος προσδεξάμενος, καὶ ἐπὶ τούτῳ πάντα κατασκευάσας, ἐπηκολούθησε πανστρατιᾷ, μεθ' ἡσυχίας προπέμψας κατὰ τὴν ὁδὸν φύλακας· οἳ πᾶσαν ἐποιοῦντο φροντίδα τοῦ μηδένα παραδραμόντα τὴν ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν Μαξίμου διάβασιν τοῖς ἀμφὶ Δομνῖνον ἀγγεῖλαι. καὶ ἦν ἡ τοιαύτη φυλακὴ λίαν εὔκολος. οὐδὲ γὰρ ἦν οἷόν τε λαθεῖν τοὺς διὰ τοῦ στενωτάτου τῶν Ἄλπεων ἰόντας. ὅτε τοίνυν ἔγνω τοὺς ἀμφὶ τὸν Δομνῖνον τὰ στενωπὰ τῶν Ἄλπεων καὶ τὰ τῶν ὀρῶν ἄβατα διεληλυθότας, ἤδη δὲ καὶ τὰ μετὰ τὰς Ἄλπεις, ὅσα ἦν ἑλώδη καὶ δυσχέρειαν ἐμποιοῦντα στρατοπέδῳ, πολέμιον στῖφος ἐναντιωσόμενον ἐν δυσχωρίαις οὐχ εὑρήσειν ἐλπίζων τι, τότε δὴ σὺν παντὶ τάχει τὴν Ἰταλίαν, οὐδενὸς ἐμποδὼν ὄντος, καταλαβὼν, τῇ Ἀκυληΐᾳ προσάγει. Οὐαλεντινιανοῦ δὲ τοῦ αἰφνιδίῳ καὶ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα καταστάντος, δέος εἰσῄει τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, μὴ καὶ ζωγρείαν ἑλὼν ὁ Μάξιμος διαχειρήσηται. τότε δὴ νεὼς ἐπιβὰς, ἐπὶ τὴν Θεσσαλονίκην ἀπῆρε. συναπέπλει δὲ αὐτῷ καὶ ἡ μήτηρ Ἰουστῖνα, Μαγνεντίῳ μὲν (ὡς εἴρηταί μοι πρότερον) συνοικήσασα, μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου καθαίρεσιν, Οὐαλεντινιανῷ τῷ βασιλεῖ διὰ κάλλους ὑπερβολὴν συναφθεῖσα, καὶ τὴν θυγατέρα Γάλλαν ἐπαγομένη. διαπλεύσαντες δὲ τὰ τοσαῦτα πελάγη, καὶ τῇ Θεσσαλονίκῃ προσορμισθέντες, πρεσβείᾳ πρὸς Θεοδόσιον ἐχρῶντο τὸν βασιλέα, νῦν γοῦν αὐτὸν τῇ κατὰ παντὸς τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ γένους ἀσελγείᾳ τιμωρῆσαι παρακαλοῦντες. ὁ δὲ, καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀκοὴν ἐκπλαγεὶς, λήθην

facere volebat, huic inprimis credendum statuerat. Itaque quum venisset ad Maximũ Domninus, capitibus legationis omnib. expositis, omni cum obseruantia comitateq; exceptus est. Nam & dignabatur eum honore Maximus eximio, & tanta munerũ mole satiabat, vt Imperatorem Valentinianum nullum huic parem habiturum amicum Domninus existimaret. Ac poterat vsque adeo Domninum decipere Maximus, vt etiam partem exercitus sui cum eo mitteret, quæ Imperatori cõtra barbaros, subiectis ipsi Pannoniis imminentes, esset auxilio. Posteaquã hæc cõsequutus Domninus abiisset, ac sibi placeret ob copiã magnitudinemq; munerum, quæ acceperat, & cõcessorum sibi sociorum satellitium: viam ab Alpibus domum ducentẽ imprudens Maximo faciliorem reddidit. Quod Maximus futurũ prospiciens, eaq; de causa cunctis adparatis rebus; vniuersis cũ copiis subsequutus est, tacite præmissis in itinere custodibus, qui omnẽ curam adhibebãt, ne cursu quis prætergressus, Maximi transitũ in Italiam Domnini comitibus nũtiaret. Ac huiusmodi sane custodia per erat facilis. Nec enim latere poterãt, qui parte Alpiũ artissima proficiscebãtur. Quũ igitur intelligeret, Domninũ cũ suis Alpes, qua sunt angustissimæ, inuiosq; mõtes penetrasse, cum iis præterea locis, quæ trans Alpes erãt palustria, militumq; copiis difficultatẽ obiiciebãt; nec hostile se vllũ agmẽ aduersum, impeditis in locis, inuenturũ speraret: omni cũ celeritate Italiã, nemine præpediẽte, ingressus, Aquileiã copias ducit. Valentiniano tã repentino casu extra spẽ omnem cõstituto, formidare ceperunt ipsius familiares, ne Maximus eũ viuũ in potestatẽ redactũ occideret. Quapropter nauẽ ingressus, Thessalonicã abiit, socia nauigationis Iustina matre; quæ Magnentiũ prius maritũ habuerat, vt ante diximus; & illo sublato, propter eximiã formæ venustatem, Valentiniano principi iuncta matrimonio fuerat. Hæc Gallã quoq; filiam secũ adducebat. Quum tot emensi maria, Thessalonicam adpulissent; legatione ad Imperatorẽ Theodosium missa, rogant; vt saltim nunc insolentiam, aduersus omnẽ Valentiniani familiã exercitam, vindicaret. Theodosius, ad ipsam rei famam obstupefactus, luxus

illius nimii nonnihil obliuiscitur, & paullum de insano voluptatū studio remittit. Habito deinde consilio visum, vt ipse cum nonnullis e senatu Thessalonicam se conferret. Hoc vbi factum fuit, de integro consultatur, quid agendum esset: communique decreto placuit, vt a Maximo patrata facinora punirentur. Non enim illi homini vitam amplius cōcedendam, qui & Gratianum occidisset, eiusque regnum vsurpasset; & hunc successum adeptus, via quasi quadam progressus fuisset, ac fratrem illius relicto sibi principatu exuisset. Offensus his Theodosius, ob insitā a natura molliciem, & hactenus actæ vitæ secordiam, ad bellum hoc segniorem se præbet; adferens in medium ea mala, quæ de bellis ciuilibus proueniūt; simulque ostendens, necessario rempublicam in his vtrimque letales plagas accipere. Quapropter aiebat, prius legatos esse mittēdos. ac si quidem Valētiniano Maximus imperium restituere mallet, & quietem amplecti; secundum formā pristinā in omnes imperium diuidendum esse. sin ab auaritia vinci se pateretur, citra tergiuersationem vllam bello persequendum. Aduersus hæc nemo quidem e senatu proferre quidquam audebat, quod aliquo modo reipublicæ cōducibilia viderentur: Iustina vero, nec rerum vsu destituta, nec inops cōsilii ad inueniendum id quod expediret, quum Theodosii pronum ad amores animum nosset: Gallam, filiam suam, eximia forma præstantem, coram eo statuit; & genua principis amplexa, suppliciter obsecrat; ne Gratiani, qui largitus ei fuisset imperium, cædem inultam relinqueret; neue se neglectos iacere sineret, omni spe destitutos. Quæ proferens, puellam illacrumantem, & fortunā suam deplorantem, ei commonstrat. His Theodosius auditis, simulque puellæ pulchritudinis intuitu captus, etiam vultu acceptum ex puellæ forma vulnus satis ille quidem prodebat; sed differebat tamen id, quod esset agendum; significans eis, vti spes bonas animis conciperent. Quum autem puellæ desiderio magis indies vreretur, conuenta Iustina, filiam eius in matrimonium sibi dari petit. Nam Placilla, quæ cum eo prius fuerat nupta, diē suum obierat. Ea vero se nō aliter ait hanc ei daturam, nisi bello contra Maximum suscepto, Gratiani cædem vltus esset, & Valentiniano patritum imperium restituisset. His ille condicionibus & impetrat nuptias, &

μέν τινα τῆς ἄγαν ἐπαύετο τρυφῆς, καὶ τῇ περὶ τὰς ἡδονὰς ἐνεδίδου μανίᾳ. βουλῆς δὲ προτεθείσης, ἔδοξε τὴν Θεσσαλονίκην αὐτὸν ἅμα τισὶ τῶν ἀπὸ τῆς γερουσίας καταλαβεῖν. οὗ δὴ γενομένου, τελεία περὶ τοῦ πρακτέου προετίθετο γνώμη, καὶ κοινῷ δόγματι συνεδόκει τοῖς Μαξίμῳ πεπλημμελημένοις ἐπεξελθεῖν. μὴ γὰρ εἶναι βιωτὸν ἀνθρώπῳ, Γρατιανὸν μὲν ἀνελόντι, καὶ τὴν βασιλείαν οἰκειωσαμένῳ τὴν τούτου· καὶ ἐπειδὴ τοῦτο προεχώρησεν, ὁδῷ προϊόντι, καὶ τῆς λελειμμένης ἀρχῆς τὸν ἀδελφὸν ἐκείνου παρελομένῳ. τούτοις δυσαρεστήσας ὁ Θεοδόσιος, διά τε τὴν ἔμφυτον μαλακίαν, καὶ τὴν τῆς προλαβούσης διαίτης ἐκμέλειαν, ὀκνεῖ πρὸς τὸν πόλεμον, τὰ ἐκ τῶν ἐμφυλίων κακὰ φέρων εἰς μέσον, καὶ ὡς ἀνάγκη πᾶσα τὰ κοινὰ πλήττεσθαι καιρίαις πληγαῖς ἀμφοτέρωθεν. ὅθεν ἔφασκε δεῖν πρότερον διακηρυκεύεσθαι· καὶ εἰ μὲν ἕλοιτο Βαλεντινιανῷ Μάξιμος ἀποδοῦναι τὴν βασιλείαν, καὶ ἄγειν τὴν ἡσυχίαν, κατὰ τὸ πρότερον σχῆμα τὴν ἀρχὴν εἰς ἅπαντας διῃρῆσθαι· πλεονεξίᾳ δὲ κρατούμενον αὐτὸν, καταπολεμῆσαι ἀπροφασίστως. τούτοις ἀντιφθέγγεσθαι μὲν οὐδεὶς τῶν ἀπὸ τῆς γερουσίας ἐθάρρει, δοκοῦσί πως κοινῇ τῇ πολιτείᾳ λυσιτελεῖν. Ἰουστίνα δὲ, οὔτε πραγμάτων ἄπειρος οὖσα, οὔτε πρὸς τὴν τοῦ συμφέροντος εὕρεσιν ἄπορος, ἐπισταμένη τὸ Θεοδοσίου περὶ τὰς ἐρωτικὰς ἐπιθυμίας ἐπιρρεπὲς, ἐφίστησι τὴν θυγατέρα Γάλλαν, ἐξαισίῳ διαπρέπουσαν κάλλει· καὶ τῶν γονάτων ἐπιλαβομένη τοῦ βασιλέως, ἱκέτευε, μήτε τὸν Γρατιανοῦ τοῦ δεδωκότος οἱ τὴν βασιλείαν θάνατον περιιδεῖν ἀτιμώρητον, μήτε σφᾶς εἰκῇ κειμένους ἐᾶσαι, πάσης ἐκπεπτωκότας ἐλπίδος. καὶ ταῦτα λέγουσα, τὴν κόρην ὀδυρομένην ἐδείκνυ, καὶ τὴν ἑαυτῆς ἀποκλαίουσαν τύχην. τούτων ἀκούσας ὁ Θεοδόσιος, καὶ ἅμα τῇ θέᾳ τοῦ τῆς κόρης κάλλους ἁλοὺς, παρέφαινε μὲν καὶ τῷ βλέμματι τὴν ἐπὶ τῷ κάλλει τῆς κόρης πληγὴν, ἀνεβάλλετο δὲ τὸ πρακτέον, χρηστὰς ἔχειν αὐτοὺς ὑποφαίνων ἐλπίδας. ὡς δὲ πλέον ἐπεσμύχετο τῇ τῆς κόρης ἐπιθυμίᾳ, τὴν Ἰουστίναν μετῄει θῶν, ᾔτει τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον, οἷα Πλακίλλης τῆς πρότερον αὐτῷ γημαμένης, ἀπαλλαγείσης. οὐκ ἄλλως δὲ ἔφασκε δώσειν, εἰ μὴ τὸν κατὰ Μαξίμου *ἀράμενος, τῇ τε Γρατιανοῦ τιμωρήσειεν ἀναιρέσει, καὶ Βαλεντινιανῷ πάλιν ἀποδοίη τὴν τοῦ πατρὸς βασιλείαν. ἐπὶ τούτοις ἔτυχέ τε τοῦ γάμου, καὶ

ταῖς τοῦ πολέμου παρασκευαῖς ὅλον ἑαυτὸν ἐνεδίδου· καὶ συνελαυνόμενος ὑπὸ τῆς γυναικὸς, τό τε στρατιωτικὸν ἐφιλοφρονεῖτο σιτήσεων ἐπιδόσει, καὶ τὴν ἄλλην ἐκμέλειαν ὑπὸ τῆς χρείας ἀναγκαζόμενος ἐπηνώρθου, διαθεῖναί τε καὶ μετὰ τὴν ἀποδημίαν τὴν αὐτοῦ, δεησόμενα προνοίας, ἔγνωκε. διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ Κυνήγιος ὁ τῆς αὐλῆς ὕπαρχος, ἐπανιὼν ἐξ Αἰγύπτου, κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἔτυχε τεθνεὼς, ὅντινα δέοι προστήσασθαι τῆς αὐλῆς ὕπαρχον, ἀνεζήτει· καὶ πολλοὺς πολλάκις ἀνασκοπήσας, εὗρε δὲ τελευταῖον ἄνδρα πρὸς τοῦτο ἁρμόδιον. μετακαλέσας τοίνυν ἐκ τῆς Ἀκυληΐας Τατιανὸν, ἤδη μὲν ἄλλας ἐπὶ Οὐάλεντος ἐγκεχειρισμένον ἀρχὰς, ἄνδρα δὲ ἐν πᾶσι σπουδαῖον, ἀναδείκνυσι τῆς αὐλῆς ὕπαρχον ἐν τῇ πατρίδι· καὶ τὰ τῆς ἀρχῆς σύμβολα πέμψας αὐτῷ, τὸν παῖδα τὸν αὐτοῦ Πρόκλον, τῆς πόλεως ὕπαρχον καθέστησεν. ἀλλ' ἐν τούτῳ μὲν εὖ διεσκέψατο, τὰς μεγίστας ἀρχὰς ἀνδράσι πιστοῖς ἐκδεδωκὼς, οἳ καὶ παρὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἀποδημίαν, τὰ τῶν ὑπηκόων ἄριστα δυνήσονται διαθεῖναι· τοῖς δὲ στρατιώταις, ἱππεῦσι μὲν, Προμώτον· πεζοῖς δὲ, Τιμάσιον ἐπέστησεν. Ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν ἔξοδον οὐδὲν ἐλλείπειν ἐδόκει, λόγος ἐνέπεσε ταῖς βασιλέως ἀκοαῖς, ὡς οἱ τοῖς Ῥωμαϊκοῖς τέλεσιν ἀναμεμιγμένοι βάρβαροι, δωρεῶν ὑποσχέσει μεγάλων, παρὰ Μαξίμου περὶ προδοσίας ἐδέξαντο λόγους· αἰσθόμενοι δὲ ὡς περίπυστον γέγονε, περὶ τὰ τέλματα καὶ τὰς ἐν Μακεδονίᾳ λίμνας συνέφυγον, τοῖς αὐτόθι δάσεσιν ἑαυτοὺς ἀποκρύπτοντες· ἐν οἷς διωκόμενοι καὶ διὰ πάσης ἀναζητούμενοι μηχανῆς, κατὰ τὸ πολὺ διεφθάρησαν μέρος. ὥστε τὸν βασιλέα τούτου τοῦ δέους ἀπαλλαγέντα, σπουδῇ πάσῃ καὶ πανστρατιᾷ κατὰ Μαξίμου χωρῆσαι. Ἰουστῖναν μὲν οὖν ἅμα τῷ παιδὶ καὶ τῇ θυγατρὶ ναυσὶν ἐμβαλὼν, καὶ τοῖς ἀσφαλῶς παραπέμψουσι παραδοὺς, εἰς τὴν Ῥώμην ἐξέπεμπεν· ἐπεπίστευκει γὰρ ὡς ἀσμενέστατα Ῥωμαῖοι δέξονται τούτους, ἀλλοτριούμενοι Μαξίμου τῆς γνώμης. αὐτὸς δὲ ἅμα τῷ στρατῷ διὰ Παιονίας τῆς ἄνω καὶ τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν, ἐπὶ τὴν Ἀκυληΐαν αὐτὴν ἐλάσαι διενοεῖτο, καὶ ἐπελθεῖν ἀπαρασκεύῳ τῷ πολεμίῳ. Ταύτῃ τῇ πορείᾳ χρωμένου Θεοδοσίου, πυθόμενος Μάξιμος ὡς ἡ Οὐαλεντινιανοῦ μήτηρ ἅμα τοῖς παισὶ διαβαίνειν μέλλοι τὸν Ἰόνιον κόλπον, ταχυναυτοῦντα πλοῖα συναγαγὼν, καὶ Ἀνδραγαθίῳ παραδοὺς, ἐπὶ τὴν τούτων ἔστελλε

adparãdo bello totus incumbit. Quin & impulsus a muliere, militum animos auctis annonarum stipendiis demulcet, & reliquam segniciem sic vsu exigente corrigit; vt etiam ea sibi disponenda statueret, quæ post abitum ipsius, aliquam flagitatura prouidentiam essent. Ob eam caussam, mortuo in itinere Cynegio præfecto prætorii, quum ex Ægypto reuerteretur; quemnam præfectum prætorii constitueret, dispiciebat. Quumque multos multoties considerasset, tamdem virum ad hoc idoneum reperit. Arcessitum igitur Aquileia Tatianum, qui & alios sub Valente magistratus gesserat, & erat in omnibus virtute singulari præditus, prætorii præfectum in patria declarat; & missis ad eum magistratus insignibus, filio ipsius Proculo præturam vrbanã tradit. Enimuero præclare se heic gessit, amplissimis magistratibus eiusmodi viris commissis, qui etiam post abitum principis optime res subditorum administrare possent. Militum vero copiis, equestribus Promotum, pedestribus Timasiũ præficit. Quum autem nihil ad profectionẽ amplius deesse videretur, ad aures Imperatoris rumor est adlatus; permistos Romanis legionibus barbaros, magnis muneribus promissis, a Maximo de proditione sollicitatos. Animaduertentes autem illi, eius rei famam iam emanasse; versus paludes & lacus in Macedonia confugiunt, & in eorum locorum saltibus semet occultant: in quibus quum eos alii persequerẽtur, & quauis arte perquirerent, maiori ex parte perierunt: adeo quidem, vt Imperator hoc metu liberatus, omni studio, & omnibus cum copiis contra Maximũ pergeret. Iustinam quidem, cum filio & filia nauibus impositam, & tuto deducturis traditam, Romam ablegat: persuasus, Romanos lubentissimis animis hos excepturos, quorum a Maximo voluntates essent alienæ. Ipse cum exercitu per superiorem Pannoniam, & Apenninos montes, Aquileiam contendere, & imparatum hostem adgredi cogitabat. Dũ hoc Theodosius iter tenet, audiens Maximus, Valentiniani matrem cũ liberis sinum Ioniũ transiecturam: collectis velocibus & expeditis nauigiis, ac iisdem Andragathio traditis, hominem ad illos velut indagine capiẽdos

dimittit. Is in omnem partem nauigiis circumuectus, propositum tenere non potuit; quod illi iam ante fretum Ionium transmisissent. Inde satis magnis coactis copiis, omnia passim in iis locis circũnauigabat, quod Theodosium exercitu nauali bellum facturum existimaret. At Theodosius, his rebus intento Andragathio, per Pannoniam, portasque montium Apenninorum progressus, necopinantes & incautos Maximianos adoritur. Quumque pars quædam exercitus impetu celerrimo ad Aquileiæ muros accessisset, aditumque vi sibi per portas aperuisset: (quippe non poterant eis custodes, perquam pauci numero, resistere) Maximus imperatorio solio deturbatur, quum pecuniam in milites suos partiri cepisset. Habitu imperatorio exutus, ad Theodosiũ deducitur. Is paucis, quæcumque contra rempublicam deliquisset, velut exprobrationis loco recensitis; hominem carnifici tradit, meritam poenam luiturum. Hunc Maximus vitæ pariter ac tyrãnidis exitum habuit; qui astu superato Valentiniano, citra laborem omni se potiturum imperio Romano somniauerat.

Quia vero Theodosius Imperator audierat, Maximum transeuntem Alpes, filium *Victorem*, dignitate Cæsaris ornatum, apud transalpinas gentes reliquisse; confestim Arbogastem magistrum militum mittit: qui & imperio deiecit adolescentulum, & interfecit. His Andragathio nuntiatis, qui nauibus fretum Ionium scrutabatur; quod infinita se perpessurum mala sciret, non exspectato hostium aduentu, ipse sibi supplicium intulit, præcipitato in mare corpore; cui se credere, quam inimicissimis, mallet. Theodosius autem vniuersum imperium Valẽtiniano tradidit, quantum quidẽ ipsius olim pater habuerat. quod sane visum est ex officio erga bene meritos fieri. Ex iis vero, qui Maximo militauerant, quidquid selectum erat, inter suos retulit; ac Valentiniano permisit, vt res Italicas, Celticas, & alias imperii sui, disponeret: cui quidem & mater aderat; quæ, quidquid ob ætatis imbecillitatem, filii prudentiæ deesset, quantum a muliere præstari poterat, supplebat.

θήραν. ὁ δέ, περιπλεύσας ἀπανταχοῦ, καὶ τῆς πείρας διαμαρτών, (ἔφθησαν γὰρ ἐκεῖνοι τὸν Ἰόνιον περαιωθῆναι πορθμὸν) δύναμιν ἀρκοῦσαν συναγαγών, πάντα περιέπλει τὰ ἐκεῖσε, ναυτικῇ δυνάμει Θεοδόσιον οἰόμενος ἐπιθήσεσθαι. Ὄντος δὲ ἐν τούτοις Ἀνδραγαθίου, διελθὼν Παιονίαν καὶ τὰς ἐν τοῖς Ἀπεννίνοις ὄρεσι πύλας ὁ Θεοδόσιος, ἀπροσδοκήτοις ἅμα καὶ ἀφυλάκτοις τοῖς ἀμφὶ τὸν Μάξιμον ἐπιτίθεται. μέρους δὲ τινὸς τοῦ στρατοπέδου σὺν ὀξυτάτῃ ῥύμῃ τοῖς τῆς Ἀκυληΐας τείχεσι προσπεσόντος καὶ βιασαμένου τὴν διὰ τῶν πυλῶν εἴσοδον, (ἀντιστῆναι γὰρ αὐτοῖς οὐχ οἷοί τε γεγόνασιν οἱ φυλάττοντες, ὄντες ὀλίγοι) Μάξιμος μὲν ἐκ τοῦ βασιλείου κατήγετο θρόνου, χρήματα διανέμειν τοῖς ὑπ' αὐτὸν στρατιώταις ἀρξάμενος· γυμνωθεὶς δὲ τοῦ βασιλικοῦ σχήματος, Θεοδοσίῳ προσήγετο. ὁ δέ, βραχέα τῶν κατὰ τῆς πολιτείας αὐτῷ πεπλημμελημένων ἐν ὀνείδους μέρει διεξελθών, τῷ δημίῳ παρέδωκε, τὴν ὀφειλομένην ἐκτίσοντα δίκην. Μαξίμῳ μὲν οὖν τοῦτο τοῦ βίου καὶ τῆς τυραννίδος ἐγένετο τέλος, ἅμα τῷ κατὰ Οὐαλεντινιανοῦ προτερήματι, πᾶσαν ἕξειν ἀκονιτὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ὀνειροπολήσαντι. Θεοδόσιος δὲ ὁ βασιλεύς, ἀκηκοὼς ὅτι διαβαίνων τὰς Ἄλπεις ὁ Μάξιμος, Βίκτωρα τὸν υἱὸν ἀπέλιπεν αὐτόθι τῇ τοῦ καίσαρος ἀξίᾳ τετιμημένον, Ἀρβογάστην ἔστειλε παραχρῆμα τὸν στρατηγόν· ὃς παρέλυσέ τε τῆς ἀρχῆς καὶ ἀπέκτεινε τὸ μειράκιον. Τούτων ἀπαγγελθέντων Ἀνδραγαθίῳ τὰ περὶ τὸν Ἰόνιον διερευνωμένῳ πορθμόν, ὅτι μυρίοις περιπεσεῖται κακοῖς ἐπιστάμενος, οὐκ ἀναμείνας τοὺς ἐπιθησομένους, αὐτὸς ἑαυτῷ τὴν τιμωρίαν ἐπέθηκεν, καθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν τὸ σῶμα, καὶ ταύτῃ μᾶλλον ἐκδοῦναι τὰ καθ' ἑαυτόν, ἢ τοῖς ἐχθίστοις ἑλόμενος. Τὴν μὲν οὖν βασιλείαν πᾶσαν Οὐαλεντινιανῷ παρέδωκεν, ὅσην ἐτύγχανεν ἔχων ὁ τούτου πατήρ· καὶ τοῦτο περὶ τοὺς εὐεργέτας καθῆκον ἔδοξεν εἶναι. τῶν δὲ ὑπὸ Μαξίμῳ στρατευσαμένων, ὅσον ἦν ἐπίλεκτον, μετὰ τῶν οἰκείων ἀναλαβών, ἀφῆκε μὲν ἐκεῖνον, τὰ περὶ τὴν Ἰταλίαν, καὶ Κελτούς, καὶ ὅσα τῆς ἐπικρατείας ἦν τῆς αὐτοῦ, διαθήσοντα. συνῆν δὲ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῷ, τὸ ἐλλεῖπον ἐν φρονήσει διὰ τὸ νέον τῆς ἡλικίας, καθ' ὅσον γυναικὶ δυνατὸν ἦν, ἐκπληροῦσα.

Αὐτὸς δὲ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἐπανελθών, οὐ τὴν τυχοῦσαν εὗρεν ἐν τοῖς Μακεδόνων πράγμασι ταραχήν. ὅσοι γὰρ

Ipse Thessalonicam reuersus, non leuem in rebus Macedonum perturbationem reperit.

ὅσοι γὰρ τῶν βαρβάρων ἐν τοῖς ἕλεσι καὶ ταῖς περὶ τὰς λίμνας ὕλαις ἑαυτοὺς ἀποκρύψαντες, ἐκ τῆς προτέρας τῶν Ῥωμαίων ἐφόδου διεσώθησαν, τὴν περὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ἀσχολίας Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως λαβόμενοι, τὰ Μακεδόνων καὶ Θετταλῶν ἐληΐζοντο, μηδενὸς αὐτοῖς ἐναντιωθέντος. ἐπεὶ δὲ τὰ τῆς νίκης αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπάνοδον τοῦ βασιλέως ἠγγέλθη, τοῖς ἕλεσιν αὖθις ἑαυτοὺς ἐναπέκρυψαν· αὐτόθεν τε λαθραίως ἐπιδημισάμενοι, τὰ ἐν ποσί τε ἄγοντες καὶ φέροντες ἡμέρας ἐπιφαινομένης, ἐπὶ τοὺς συνήθεις τόπους ἐχώρουν. ὥστε παρεῖναι τῷ βασιλεῖ λογίζεσθαι, φάσματα μᾶλλον ἢ ἀνθρώπους εἶναι τοὺς ἐπιόντας. ἀπορῶν τοίνυν, ἐκοινώσατο μὲν οὐδενὶ τὸ πρακτέον· ἀναλαβὼν δὲ ἄχρι πέντε ἱππέων τὸν ἀριθμόν, καὶ ἑκάστῳ τρεῖς ἵππους ἢ τέσσαρας ἕλκειν ἀπὸ ῥυτῆρος εἰπών, ὥστε ἐπειδὰν ὁ τὸν ἱππέα φέρων ἵππος ἀπείποι τῷ πόνῳ, μεταβαίνειν ἐπὶ τὸν ἕτερον, τούτῳ τε τῷ τρόπῳ πρὸς πάντα ἀρκέσαι τοὺς ἵππους κακοπάθειαν ἧς κατὰ νοῦν ἔλαβεν ἐγχειρήσεως. οὐδενὶ τῶν θεωμένων ὅτι βασιλεὺς εἴη διδοὺς ὑποπτεύειν, περιενόστει τοὺς ἀγρούς· καὶ εἴπου τροφῆς ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ δεηθείη, παρὰ τῶν ἀγροίκων αἰτῶν, ἐνέτυχε καταλύματι βραχεῖ παρὰ γραῒ οἰκουμένῳ, καὶ στέγης αὐτῷ μεταδοθῆναι καὶ ποτοῦ παρεκάλει. τῆς δὲ γραὸς φιλοφρόνως αὐτὸν ὑποδεξαμένης, οἴνου τε καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἔτυχεν ἔχουσα μεταδούσης, ἐπεὶ νὺξ ἐγένετο, αὐτόθι καθεύδειν ἐδεῖτο. τῆς δὲ πρεσβύτιδος καὶ πρὸς τοῦτο ἐνδούσης, κείμενος ὁ βασιλεὺς ἔν τινι μέρει τῆς καταλύσεως, ἄνθρωπον ἐθεάσατο, φθεγγόμενον μὲν οὐδὲ ἕν, ἐοικότα δὲ λανθάνειν ἐθέλοντι. καὶ τοῦτο θαυμάσας, ὡς αὐτὸν ἐκάλει τὴν γραῦν, καὶ ἐπυνθάνετο τίς εἴη, καὶ πόθεν. τῆς δὲ ἀγνοεῖν εἰπούσης, καὶ κατὰ ποίαν ἀφίκετο χρείαν· τοῦτο δὲ εἰδέναι φασκούσης, ὅτι γε ἀφ᾽ οὗ Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς ἐπιδημιέναι μετὰ τῆς στρατιᾶς ἠγγέλθη, καταλύσας παρ᾽ αὐτῇ, καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς τροφῆς τιμὴν ἑκάστης ἡμέρας ἀποδιδοὺς, τὴν ἡμέραν ἅπασαν τῆς οἰκίας ἐξιών, ὅποι βούλεται περινοστῶν, νυκτὸς ἐπαγομένης ἐπιδημιῶν, ὥσπερ ἐκ κόπου, τροφῆς τε μεταλαμβάνει, καὶ κεῖται κατὰ τὸ νῦν ὁρώμενον σχῆμα· ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀκούσας, τεκμηράμενός τε ὡς οὐ προσήκει τοὺς τῆς πρεσβύτιδος λόγους ἀνεξετάστους καταλιπεῖν, συναρπάσας τὸν ἄνθρωπον, ὅστις εἴη λέγειν ἀπῄτει. τοῦ δὲ οὐδὲν

Quotquot enim barbari, intra palu-
des & vicinas ſtagnis ſiluas abditi, de
priore Romanorum impreſſione ſal-
ui euaſerant; occupationem Theo-
doſii principis in bello ciuili, occaſio-
nis nancti loco, in Macedonũ Theſ-
ſalorumque fortunas, nemine reſi-
ſtente, graſſabãtur. Poſtea vero, quã
fama victoriæ, redituſque principis,
ad eos perlata fuiſſet: rurſus in palu-
des ſemet abdebant; & hinc clancu-
lum egreſſi, quum primum dies illu-
xiſſet, obuia quæuis agebant, ferebãt;
atque ita deinde ad loca conſueta ſe
recipiebant. adeo quidem, vt de ce-
tero principis animum ſubiret cogi-
tatio, ſpectra potius, quam homi-
nes, hos inuaſores eſſe. Quapropter
anceps animi, cum nemine re com-
municata, quam moliebatur; equi-
tibus numero quinque ſecum ſum-
tis, eorum quemque tres aut quatuor
equos loro ducere iuſſit; vt vbi ſeſſo-
rem geſtans equus defatigatus eſſet,
in alium ſe reciperet; eoque modo
quemuis ad laborem perferendum
in eo conatu, quem animo concepiſ-
ſet, equi ſufficerent. Nemini vero ſe
adſpicieti quidquam ſuſpicionis præ-
bens, quaſi eſſet Imperator, agros cir-
cumibat: & ſicubi cibo cum ſuis in-
digeret, a ruſticis eum petebat. Tam-
dem perexiguum ad diuerſorium ve-
nit, in quo degebat anus quædam; a
qua tecto recipi, potumque ſibi præ-
beri, poſtulat. Quum anus eum co-
miter ſuſcepiſſet, vinumque cum a-
liis, quę forte tum habebat, impertiiſ-
ſet: quandoquidem nox adpetebat,
ibidem vt dormiret, orat. Hoc etiam
ab anu impetrato, princeps in parte
diuerſorii quadam cubans, hominem
conſpicit, qui nihil omnino loqueba-
tur, & latitare volenti ſimilis erat.
Quod admiratus, anum ad ſe vocat,
& ille quis eſſet, aut vnde, quærit.
Ea reſpondere, ſe tum hoc, tum cu-
ius rei cauſſa veniſſet, ignorare: verũ
hoc ſe ſcire fateri, ex quo tempore
Theodoſium Imperatorem cum ex-
ercitu reuerſum eſſe, nuntiatũ fuerit;
hunc hominem apud ſe diuertere, ac
ſingulos in dies perſoluto victus pre-
tio, diem totum domo egreſſum, &
quocumq; lubitum ſit, circumeuntẽ;
aduentante nocte reuerti velut a labore, cibumque ſumere, atque illum in modum cuba-
re, veluti iam conſpiceretur. His auditis Imperator, qui hæc anus indicia minime relin-
quenda coniiceret inexplorata; correptum hominem dicere iubet, quiſnam eſſet. Illo nihil

omnino proloqui auso, quæstiones flagris admotis instituebatur. Quum ne huic quidem adhibitæ vi cederet; equitibus imperat, gladiis corpus eius pungerent: adiecto, se Theodosium Imperatorem esse. Tum ille, barbarorum in paludibus abditorum exploratorem se dicere, quibus renuntiaret, vbinam locorum esset; & quæ regiones, quive homines essent inuadendi. Confestim huic abscissum caput; & profectus ad exercitum princeps, qui non longe ab eo loco in castris erat, milites eo deducit, vbi degere barbaros cognouerat; cumque suis in illos irruens, omnes cuiusuis ætatis interficit, ac partim in paludibus abditos extrahit, partim in ipsis aquis iugulat: ita quidem, vt ingens barbarorum cædes ederetur. Dux vero Timasius, Imperatoris fortitudinē admiratus, vt militibus adhuc ieiunis, qui non amplius sufficere laboribus illis per paludes exanclandis possent, sumendi cibi spatium concederetur, rogat. Quum Imperator adnuisset, signo tuba receptui dato, milites ab opere, barbarorumque persequutione desistunt. Secessum ad epulas; quibus satiati, iamque a vino & labore victi, altum plane dormiunt. quo barbari superstites animaduerso, arma capiunt, & occupatos a somno temulentiaque adorti milites, hastis, & gladiis, & instrumento quouis ad cędem idoneo confodiunt: interfectusque cum copiis vniuersis fuisset & ipse princeps, si non ex iis quidam, qui necdum pransi fuerant, ad Imperatoris tentorium adcurrissent, & quod acciderat, nuntiassent. Quamobrem turbatus Imperator, & ii quos secum habebat; fuga periculum imminens euitare statuūt. Promotus autem, fugientibus obuiam factus (arcessitus enim a principe fuerat) ab Imperatore petit, vt sibi suorumque saluti consuleret: quippe barbaros sibi curæ futuros; qui merito contumaciam ipsorū supplicio castigaturus esset. Simul hæc dicēs, barbaros inuadit. Quumq; reperisset in militē adhuc dormientē irruētes, adortus est eos impetu velocissimo, & tot interemit; vt vel nemo, vel admodum pauci, qui se rursus in paludes receperunt, incolumes euaserint. Quæ igitur Imperatori Theodosio contigere, post interemtum Maximum

ἀναγκαζομένου πάντα πᾶσιν ἀποκρίνασθαι, βασάνους διὰ μαστίγων ἐπήγαγε. τοῦ δὲ μηδὲ τῇ διὰ τούτων εἴξαντος ἀνάγκῃ, ξίφεσιν ἀμύττειν αὐτοῦ τὸ σῶμα τοῖς ἱππεῦσιν ἐνεκελεύετο, προσθεὶς ὅτι αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος εἴη. καὶ [ὃς,] τῶν ἐν τοῖς ἕλεσι κρυπτομένων βαρβάρων εἶναι κατάσκοπος ἔλεγε, ἀπαγγέλλειν τε αὐτοῖς ὅποι εἴη, καὶ ποίοις ἐπιέναι τόποις ἢ ἀνδράσι προσήκει. τούτου μὲν οὖν παραχρῆμα ἀπέτεμε τὴν κεφαλήν· ἐλάσας δὲ πρὸς τὸ στρατόπεδον, οὐ πόρρωθεν αὐλιζόμενον, ἄγει τε αὐτοὺς ἔνθα ἔγνω τοὺς βαρβάρους ἐνδιαιτᾶσθαι· σὺν αὐτοῖς τε ἐπιπεσὼν, ἡβηδὸν πάντας διέφθειρε, τοὺς μὲν τοῖς ἕλεσι κρυπτομένους ἐξάγων, τοὺς δὲ καὶ ἐν τοῖς ὕδασιν ἀποσφάττων· ὥστε φόνον τῶν βαρβάρων γενέσθαι πολύν. ὁ δὲ στρατηγὸς Τιμάσιος, τοῦ βασιλέως ἀγασθεὶς τὴν ἀνδρείαν, ἀσίτοις οὖσι τοῖς στρατιώταις, καὶ οὐκέτι πρὸς τοὺς ἐν τοῖς τέλμασι πόνους ἀρκεῖν δυναμένοις, τροφῆς ἠξίου συγχωρηθῆναι μεταλαβεῖν· τοῦ δὲ ἐνδόντος, ἡ μὲν σάλπιγξ ἤχουσα τὸ ἀνακλητικὸν, ἀφίστη τοὺς στρατιώτας τοῦ ἔργου, καὶ τῆς κατὰ τῶν βαρβάρων ἐπιφορᾶς. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπὶ τὴν εὐωχίαν, καὶ ταύτης ἐμφορηθέντες, οἴνῳ τε καὶ πότῳ συνειλημμένοι, βαθύτατον ἐκάθευδον ὕπνον. ὅπερ αἰσθόμενοι τῶν βαρβάρων οἱ περιλελειμμένοι, ὅπλα τε ἀνέλαβον, καὶ προσπεσόντες ὕπνῳ καὶ μέθῃ τοῖς στρατιώταις κεκρατημένοις, κατέκτεινον δόρασί τε καὶ ξίφεσι καὶ παντὶ τῷ πρὸς φόνον ἀρκοῦντι. συνῃρήκει δ' ἂν ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτὸς, εἰ μή τινες τῶν οὔπω δείπνου μεταλαβόντων ἔδραμον ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως σκηνὴν, τὸ συμβὰν ἐξαγγέλλοντες. ἐφ' οἷς αὐτός τε καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ταραχθέντες, φυγῇ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον ἔγνωσαν ἀποδρᾶναι· φθάνουσι δὲ αὐτοῖς ὑπαντήσας Προμωτος, (ἔτυχε γὰρ ὑπὸ τοῦ βασιλέως μεταπεμπτὸς γεγονὼς) τὸν μὲν βασιλέα περισώζειν αὐτόν τε καὶ τοὺς αὐτῷ συνόντας ἠξίου· τῶν γὰρ βαρβάρων αὐτῷ μελήσειν, ἀξίαν τῆς αὐτῶν ἀπονοίας ἐπιθήσοντι δίκην. καὶ ἅμα ταῦτα λέγων, ἐπῄει· καὶ εὑρὼν ἔτι τοῖς καθεύδουσιν ἐγκειμένους, ἐπῆλθε μετὰ πάσης ὀξύτητος· καὶ τοσούτους ἀνεῖλεν, ὥστε ἢ οὐδένα ἢ σφόδρα ὀλίγους εἰς τὰ ἕλη συμφυγόντας περισωθῆναι. Τὰ μὲν οὖν συνενεχθέντα τῷ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ, μετὰ τὴν Μαξίμου καθαίρεσιν ἐπανιόντι,

ἐπιδημιόντι, τοιάδε πως ἦν. εἰς δὲ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπανελθών, ἐπὶ μὲν τῷ κατὰ Μαξίμου τροπαίῳ μέγα ἐφρόνει· τοῖς δὲ ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς τέλμασι βαρβάρων, εἰς αὐτόν τε καὶ τὸ στρατόπεδον ἅπαν γεγονόσι συνεσταλμένος, πολέμοις μὲν ἀπειπεῖν ἔγνωκε καὶ μάχαις· ἐπιτρέψας δὲ τὰ περὶ ταῦτα Προμώτῳ, αὐτὸς τῆς προτέρας ἀνεμιμνήσκετο διαίτης, πολυτελῆ δεῖπνα δειπνῶν, καὶ πολυπραγμονῶν ἐν ταῖς ἡδοναῖς, καὶ [τοῖς] θεάτροις καὶ ἱπποδρομίαις ἐναβρυνόμενος. ὥστε ἐπέστη μοι θαυμάζειν τούτου τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ βίου ῥοπήν. φύσει γὰρ ὢν ἐκμελής, ῥαθυμίᾳ τε πάσῃ, καὶ οἷς προεῖπον, ἐκκείμενος, λυπηροῦ μὲν αὐτὸν οὐδενὸς ἢ δέος ἐπάγγελος, ἐνοχλοῦντος, ἐνεδίδου τῇ φύσει· καθιστάμενος δὲ εἰς ἀνάγκην, σαλεύειν κατά τι τὰ καθεστῶτα προσδοκωμένην, ἀπετίθετο μὲν τὴν ῥαθυμίαν, καὶ τῇ τρυφῇ χαίρειν εἰπών, εἰς τὸ ἀνδρωδέστερον καὶ ἐπίπονον καὶ ταλαιπαθὲς ἀνεχώρει. τοιοῦτος δὲ ἐξ αὐτῆς ἀποδεδειγμένος τῆς πείρας, ἐπειδὴ πάσης ἦν ἀπηλλαγμένος φροντίδος, ταῖς αὐτοῦ φύσει προσούσαις ἐκμελείαις ἐδούλευε. Τῶν δὲ τὰς ἀρχὰς ἐπιτετραμμένων, ἐν τιμῇ κατ' ἐξαίρετον ἤγετο Ῥουφῖνος, Κελτὸς τὸ γένος, μάγιστρος τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τάξεων καταστάς. τούτῳ γὰρ πάντα ὁ βασιλεὺς κατεθάρρει, τῶν ἄλλων ὀλιγωρῶν. ὅπερ ἔκνιζε Τιμάσιον καὶ Πρόμωτον, μετὰ τοσούτους ὑπὲρ τῆς πολιτείας κινδύνους ἐν δευτέρᾳ τάξει κειμένους. ἐφ' οἷς ὁ Ῥουφῖνος ὡραϊζόμενος, καὶ ἀναβεβηκὼς τῷ φρονήματι, σκέμματος κοινοῦ προκειμένου, θρασύτερόν τι ῥῆμα εἰς τὸν Πρόμωτον ἀπέρριψεν. ὁ δέ, οὐκ ἐνεγκών, ἐπήγαγε τῷ προσώπῳ τὴν χεῖρα, καὶ ἔπληξεν. ὁ δέ, εἰσελθὼν καὶ τῷ βασιλεῖ τὸ πρόσωπον δείξας, τοσοῦτον ἐξανέστησεν εἰς ὀργήν, ὥστε εἰπεῖν, εἰ μὴ τὸν κατὰ Ῥουφίνου φθόνον ἀπόθοιντο, ταχέως αὐτὸν ὄψονται βασιλεύοντα. ταῦτα ὁ Ῥουφῖνος ἀκηκοώς, ἐπειδὴ καὶ ἄλλως ἦν ἅπασιν ἐχθρὸς διὰ φιλοπρωτείας ὑπερβολήν, ἀναπείθει τὸν βασιλέα κελεῦσαι τῶν βασιλείων ἔξω που διατρίβειν Προμώτῳ, καὶ τῇ περὶ τὰ πολέμια μελέτῃ τοὺς στρατιώτας ἀσκεῖν. καὶ ἐπειδὴ τοῦτο κατέπραξε, καθίζει λόχον αὐτῷ βαρβάρων, ποιουμένῳ τὴν ἐπὶ Θρᾴκην ὁδοιπορίαν· οἱ δέ, τὸ σύνθημα δεξάμενοι, μηδὲν προειδομένῳ τοιοῦτον ἐπιθέμενοι, κατασφάζουσιν ἄνδρα πλούτου μὲν κρείττονα γεγονότα, χρησάμενον δὲ τῇ πολιτείᾳ

redeunti: talia fere fuerunt. Reuersus autem Constãtinopolim, ob partam quidem aduersus Maximum victoriam magnos gerebat spiritus; ob ea vero, quæ barbari latitantes in paludibus, in ipsum, & in omnem exercitum patrauerant, mæstior factus, bellis ac pugnis valedicere decreuit. Quumque Promoto curam horum commisisset, ipse priorem viuẽdi rationem ad animum reuocans, cenas magnificas cenabat, & in exquirẽdis voluptatibus curiosus erat, & theatris atque circensibus semet oblectabat. Adeoq; mihi principis huius vitam, in partem vtramque procliuem, mirari subit. Nam quum natura segnis esset, omnique secordiæ, & indicatis antea vitiis deditus: si nihil ei triste, nihil formidabile, molestiam exhiberet, naturæ frena laxabat: sin vrgeret aliqua necessitas, quæ statũ rerum quassatura timeretur; ignauiam deponebat, & deliciis valere iussis, ad virilem animum, ac laborum molestiarumque tolerantiam redibat. Quum ipso rerum vsu docente talis esset, omni sollicitudine liberatus, inditis a natura ignaui genii vitiis seruiebat. Ex iis autem quibus erant commissi magistratus, honoratissimo apud eũ loco *Rufinus* habebatur, natione Celta, palatinorum ordinum magister. Huic enim princeps omnia credere, nec reliquos magni æstimare: quod animos Timasii & Promoti nonnihil pungebat, qui post tot exhausta pro republica discrimina, posteriore loco censerentur. Rufinus autem, hoc nomine sibi placens, & elatus animo, quoddam in cõsilio publico verbum paullo ferocius in Promotum iactat. Id ille non ferens, ori manum impegit, eumq; percussit. Rufinus, ad principem ingressus, ostensa facie, tantam eum ad iram impulit; vt diceret, ni conceptam aduersus Rufinum inuidiam deponerent, breui principem visuros. His Rufinus auditis, qui ceteroquin etiam infestus aliis esset, ob nimium primatus & ambitionis studium; persuadet Imperatori, Promotum extra aulam alicubi commorari iuberet, & ad rei bellicæ studium milites exercere. Quod quũ obtinuisset, barbaros in insidiis collocat, dũ Promotus in Thraciam proficiscitur. Illi, accepto mandato, nihil tale prospicientẽ adgressi trucidant; virũ, qui & opes contemserat, & erga rempublicã,

ipsosq; principes sincere se gesserat: Merita vero præmia consilii voluntatisque suæ tulit, qui tam secorditer & impie publicas res administrantibus operam suã locasset. Huius facinoris fama vbique didita, quum esset in ore omnibus, & modestissimus quisq; tanta scelera periniquo ferret animo: Rufinus, quasi qui facinus honestum patrasset, consul designatur. Hinc Tatiano, eiusq; filio Proculo, (qui Rufinum alia nulla de caussa offenderãt, quam quod præfecturas gerentes, ille prætorianam, hic vrbanã, eas incorruptissimi a muneribus, & quam maxime fieri posset, ex officii ratione administrauerant) negotia nulla iusta de caussa facessuntur. Atque vt perfici possent, quæ in eos agitabantur consilia, prius magistratu Tatianus abdicatur, & in ius ducitur, Rufino præfecto aulæ designato. Ac in speciem quidem cõstituti sunt & alii, qui cum Rufino in societatẽ huius iudicii venirent: sed auctoritatem sententiæ ferendæ solus ille habebat. Quia vero Proculus, animaduersis insidiis, fuga sibi consuluerat, & suspectam Rufinus habebat industriam viri, metuebatq;, ne quid noui molitus, arte quadam res suas conturbaret: Tatianum patrem fraude, præstitisq; iuramentis circumuentum, ipso etiam Imperatore persuaso, vt tam patri quam filio spes maximas faceret; eoque modo de vera suspicione traductum ad vana somnia, tamdem impellit, vt filiũ per litteras reuocaret. Itaque Proculum, simul atq; comparuisset, correptum carcer excipit; & Tatiano patriam incolere iusso, frequenter ad cognoscendã Proculi caussam coitur. Tamdem iudices, vt inter ipsos & Rufinũ conuenerat, Proculum morte multandũ Sycas, quod †suburbii nomen est, abduci iubẽt. Id princeps animaduertens, misit qui gladium scilicet a ceruicibus eius reuocaret. At is, Rufini mandato parens, tardius abiit, &, vbi iam caput abscissum fuerat, aduenit. Dum hæc agerentur, Valentinianus Imperator e viuis excessisse nuntiatur: hoc quodã modo interfectus. *Arbogastes*, oriũdus e gente Francorũ, quem secundũ a Baudone duce locũ Gratian⁹ Imperator obtinere iusserat, illo rebus humanis exẽto, fretus industria sua, citra principis auctoritatẽ magisterium militũ in se transtulerat. Visus autem

†hodie Peram & Galatam vocãt

καὶ τοῖς βασιλεῦσιν εἰλικρινῶς, ἄξια δὲ τῆς προαιρέσεως ἐπίχειρα κομισάμενοι, ὅτι τοῖς οὕτως ἐκμελῶς καὶ ἀσεβῶς τὰ κοινὰ πράγματα διατιθεῖσιν ὑπηρετήσαντο. Ταύτης διαβοήτου τῆς πράξεως ἐν ἅπασι γενομένης, καὶ ἐν τοῖς ἁπάντων στόμασιν οὔσης, παντός τε σωφρονοῦντος ἐπὶ τοῖς τοσούτοις ἀτοπήμασι σχετλιάζοντος, αὐτὸς μὲν Ῥουφῖνος, ὥσπερ τι σεμνὸν ἐργασάμενος, ὕπατος ἀνεδείκνυτο· Τατιανῷ δὲ, καὶ τῷ τούτου παιδὶ Πρόκλῳ, Ῥουφίνῳ προσκεκρουκόσι δι᾽ οὐδὲν ἕτερον, ἢ ὅτι τὰς ὑπάρχους ἔχοντες ἐξουσίας, ὁ μὲν τῆς αὐλῆς, ὁ δὲ τῆς πόλεως, ἀδωροδόκητα καὶ ὡς ἔνι μάλιστα δεόντως αὐτὰς διετίθεσαν, ἐπήγετο πράγματα λόγον οὐκ ἔχοντα. καὶ ἵνα εἰς ἔργον ἀχθείη τὰ κατ᾽ αὐτῶν βουλευόμενα, πρότερον ἀπετίθετο Τατιανὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἤγετο εἰς κρίσιν, ὑπάρχου τῆς αὐλῆς ἀποδεδειγμένου Ῥουφίνου· καὶ τῷ μὲν φαινομένῳ, κοινωνεῖν ἐτάχθησαν ἕτεροι Ῥουφίνῳ τῆς κρίσεως, ἐκεῖνος δὲ μόνος εἶχε τῆς ψήφου τὸ κῦρος. ἐπεὶ δὲ Πρόκλος, αἰσθόμενος τῆς ἐπιβουλῆς, . . . ὑφορώμενος ὁ Ῥουφῖνος τὸ δραστήριον τοῦ ἀνδρὸς, καὶ δεδιὼς μὴ νεώτερόν τι φρονήσας συνταράξῃ τινὶ τὰ κατ᾽ αὐτὸν μηχανῇ, μετελθὼν ἀπάτῃ τὸν πατέρα καὶ ὅρκοις, καὶ τὸν βασιλέα πείσας ὑποφῆναι καὶ αὐτῷ καὶ τῷ παιδὶ μεγίστας ἐλπίδας, τούτῳ τε τῷ τρόπῳ μεταγαγὼν ἐκ τῆς ἀληθοῦς ὑπονοίας εἰς ματαίους ὀνείρους, ἀναπείθει Τατιανὸν γράμμασι τὸν παῖδα μετακαλέσασθαι. Πρόκλον μὲν οὖν, ἅμα τῷ φανῆναι συναρπασθέντα, τὸ δεσμωτήριον δέχεται· Τατιανοῦ δὲ τῇ τῆς πατρίδος οἰκήσει παραδοθέντος, ἀκροάσεις συνεχεῖς ἐπὶ τῇ τοῦ Πρόκλου συνῄεσαν κρίσει. καὶ τελευτῶντες οἱ δικασταὶ κατὰ τὸ Ῥουφίνῳ συγκείμενον, ἀπάγεσθαι τοῦτον ἐν Συκαῖς τῷ προαστείῳ τὴν ἐπὶ θανάτῳ προσέταττον. οὗπερ αἰσθόμενος ὁ βασιλεὺς, ἔστελλε μὲν δῆθεν τὸν ἀνακαλεσόμενον ἐκ τοῦ τραχήλου τὸ ξίφος. ὁ δὲ, συνθήματι Ῥουφίνου πειθόμενος, σχολαίτερον ἀπιὼν, ἔφθασεν ἤδη πεσοῦσαν τὴν κεφαλήν. Ἐν δὲ τῷ ταῦτα πράττεσθαι, Οὐαλεντινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἀγγέλλεται τελευτήσας. ὁ δὲ τῆς τελευτῆς τρόπος ἐγένετο τοιόσδε. Ἀρβογάστης, ἐκ τοῦ Φράγκων ὁρμώμενος ἔθνους, Βαύδωνι δὲ ὑποστρατηγεῖν ὑπὸ Γρατιανοῦ βασιλεύοντος τεταγμένος, ἐκείνου τελευτήσαντος, τῇ δραστηρίᾳ τεθαρρηκὼς, τὴν στρατιωτικὴν ἀρχὴν εἰς ἑαυτὸν περιέστησε, βασιλέως οὐ δεδωκότος, καὶ τἄλλα δὲ τοῖς

δὲ τοῖς ὑποτεταγμένοις στρατιώταις ὀφθεὶς, διά τε ἀνδρείαν καὶ πολεμικὴν ἐπιστήμην, καὶ χρημάτων ὑπεροψίαν, ἐπὶ μέγα προῆλθε δυνάμεως· καὶ τοσοῦτος ἦν, ὥστε καὶ πρὸς τὸν βασιλέα παρρησιάζεσθαι, καὶ ὅσα μὴ καλῶς αὐτῷ μηδὲ προσηκόντως ἔχειν ἐδόκει, κωλύειν. πρὸς ταῦτα δυσανασχετῶν ὁ Οὐαλεντινιανὸς, ἀντέτεινε μὲν πολλάκις, ἤνυε δὲ οὐδέν· ὠχύρωτο γὰρ ὁ Ἀρβογάστης τῇ τῶν στρατιωτῶν ἁπάντων εὐνοίᾳ. ὑποτετάχθαι δὲ τούτῳ περαιτέρω μὴ φέρων, ἐπεὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ βασιλείου θρόνου τὸν Ἀρβογάστην ἐθεάσατο προσιόντα, δριμύτερον ὑποβλέπων, δέδωκεν αὐτῷ γράμματα τῆς ἀρχῆς παραλύοντα. ὁ δὲ, ἀναγνοὺς, Οὔτε δέδωκάς μοι, φησὶ, τὴν ἀρχήν· οὔτε ἀφελέσθαι δυνήσῃ. καὶ ταῦτα εἰπὼν, διαρρήξας τε τὸ γραμμάτιον, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἀφεὶς, ἀπιὼν ᾤχετο. τότε δὴ λοιπὸν οὐκ ἐν ἀπορρήτῳ τὰ τῆς ὑποψίας ἐστρέφετο· φανερὰ δὲ [παρὰ] πᾶσι τὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς ἐγίνετο δυσμενείας. καὶ ὁ μὲν Οὐαλεντινιανὸς συνεχέσι πρὸς τὸν βασιλέα Θεοδόσιον γράμμασιν ἐχρῆτο, τὴν κατὰ τῆς βασιλείας ἀλαζονείαν τἀνδρὸς ἐξαγγέλλων· καὶ βοηθεῖν παρεκάλει, δραμεῖσθαι πρὸς αὐτὸν, εἰ μὴ τάχιστα τοῦτο ποιήσειεν, ἐπομνύμενος. Ἀρβογάστῃ δὲ τὸ πρακτέον ἀνασκοποῦντι, γνώμη τις ἐπῆλθε τοιαύτη. ἦν τις ἐν τοῖς βασιλείοις ἀναστρεφόμενος, Εὐγένιος ὄνομα, παιδείᾳ προήκων ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ ῥητορικὸν ἐπιμελεῖσθαι βίον, καὶ προεστάναι διδασκαλείου. πρὸς τοῦτον ὁ Ῥιχομέρης, οἷα σφόδρα χαρίεντα καὶ ἀστεῖον, ἔχων οἰκείως, Ἀρβογάστῃ συνίστησιν, ἔχειν ἐν τοῖς συνήθεσι καὶ φίλοις αἰτήσας, ὡς οὐκ ἐσόμενον ἄχρηστον, εἴποτε πρᾶγμα φιλίας ἀληθοῦς δεόμενον ἀνακύψειε. Ῥιχομέρους τοιγαροῦν ὡς τὸν βασιλέα Θεοδόσιον ἐκδημήσαντος, ἡ συνεχὴς συνουσία φίλον Ἀρβογάστῃ τὸν Εὐγένιον ἐς τὰ μάλιστα πεποίηκε· καὶ οὐδὲν ἦν ὃ μὴ ἐθάρρει τῶν σπουδαίων αὐτῷ. τότε δὴ τὸν Εὐγένιον τοῦτον λαβὼν κατὰ νοῦν, καὶ ὅτι διά τε παιδείας ὑπερβολὴν καὶ τὴν ἄλλην τοῦ βίου σεμνότητα, πρὸς ἀγαθὴν βασιλείαν ἁρμοδιώτατος ἔσται, κοινοῦται μὲν αὐτῷ τὰ βεβουλευμένα· δυσαρεστοῦντα δὲ τοῖς λεγομένοις ἰδὼν, ἐπέμενε θεραπεύων, καὶ μὴ ἀποσείσασθαι τὰ δωρούμενα παρὰ τῆς τύχης αἰτῶν. ἐπεὶ δὲ ἔπεισεν, ἄμεινον ἔχειν ᾠήθη, Οὐαλεντινιανὸν ἐκποδὼν πρότερον καταστῆσαι, καὶ οὕτως Εὐγενίῳ παραδοῦναι τὴν μοναρχίαν.

subditis sibi militib⁹ idoneus, ob fortitudinem, reiq; bellicæ scientiam, & pecuniæ cõtemtum; magnam ad potentiam peruenit. Adeoq; tantus erat, vt etiam aduersus principem liberior esset, & quæcumq; non recte, nec vti par erat, fieri putabat, prohiberet. Ea Valentinianus permoleste ferẽs, opponit se quidem illi sæpius; sed nihil proficit. Nam Arbogastes omniũ militũ beneuolentia munitus erat. Tamdem Valentinianus, haud ferens amplius, vt huic subiectus esset; quũ augusto in solio sedens, accedentem videret Arbogastem: toruis oculis hominem adspiciens, libellum porrigit, quo ei magistratum abrogabat. Hoc ille perlecto; Nec potestatẽ mihi dedisti, ait, nec eripere poteris. Quibus prolatis, discerptoq; libello, & in terrã abiecto, discedit. Ex eo tempore non clamculum suspiciones alebãtur; sed omnibus eorum inimicitiæ patebãt. Ac Valentinianus quidem, crebris ad Imperatorem Theodosium litteris vtebatur, quibus eum de huius viri aduersus maiestatẽ principis adrogãtia certiorem reddebat: simulq; petebat, vt opem sibi ferret; iureiurando adfirmans, se ad ipsum aduolaturum, ni quamprimum hoc fecisset. Arbogasti vero, consideranti quid agendũ esset; huiusmodi quoddam consilium ad animum accidit. Versabatur in aula quidam, cui nomen *Eugenius*, tanta eruditione doctrinæ præstans; vt & oratoriam profiteretur, & scholam aperiret. Hunc Richomeris, vt hominẽ perelegantem & vrbanum, familiariter complectens, Arbogasti cõmendat; & ab eo petit, vt inter familiares & amicos illum habeat: quippe nõ futurum inutilem, si quando negotium aliquod emergat, quod officium verę amicitiæ poscat. Igitur vbi Richomeris ad Imperatorem Theodosiũ profectus fuisset, adsidua cõsuetudo amicissimum Arbogasti Eugenium reddidit: adeoq; nihil erat rei seriæ, quod illi nõ crederet. In hoc vero tempore, quum ei ad animũ hic Eugenius accidisset, qui propter eximiam doctrinam, & vitæ grauitatem, ad bonum imperiũ futurus esset aptissimus; cum eo, quæ secum ipse deliberasset, communicat. Sed quum illum offendi per ea, quæ proponerẽtur, videret; hominem demulcere pergit, & hortari, ne reiiceret ea, quæ a fortuna offerrentur. Vbi persuasisset, præstare ratus est, vt prius e medio Valentinianum tolleret, atque ita rerum summam Eugenio traderet.

Quapropter Imperatorem, qui apud opidum Galliæ Viennam commorabatur, & propter muros eius ludicra cum quibusdam militibus exercebat, nihil tale cogitantem adortus, letaliter vulnerat & interficit. Quũ omnes taciti facinus admissum ferrẽt, ob viri dignitatem, & fortitudinem bellicã; ac præterea, quod hominem magna beneuolentia milites prosequerẽtur, qui pecuniam contemneret: Eugenium Imperatorem declarat, omnibus de hoc viro, propter eius insignes dotes, spes bonas concipere iussis. His omnibus Theodosio principi eodem tempore nunciatis, coniux eius Galla, fratrem deplorans, vniuersam turbauit aulã. Simul & ipse princeps magno mærore curaque conficiebatur, qui consortem imperii florentem ætate, vinculoq; iunctum adfinitatis, amisisset; & in homines ab se alienos, & ceteroquin inuictos, quum ob mistam audaciæ fortitudinem Arbogastis, tum insignes Eugenii cũ doctrina cõiunctas virtutes, incidisset. Quamuis igitur hæc diceret, & cum animo sæpius versaret; aleam tamen de summa rerũ simul iacere decreuit; omnis generis adparatus ad bellũ gerendum instituens. Et turmas quidẽ equestres Richomeri cõmittere cogitabat, pluribus iam bellis eius viri fortitudinem expertus; itidemq; ceteris legionibus alios duces præficere. Quum autem Richomeris huius ipsius consultationis tempore morbo exstinctus esset, non abs re semet ad alios duces deligendos conuertit. Dum ergo de hoc sententia principis intra cogitationes ipsius adhuc hæreret, adesse missam ab Eugenio legationẽ nuntiatur; quæ de Theodosio principe quæreret, vtrũ adsentiri vellet, vt Eugenius imperio frueretur; an declarationẽ eius, vt irritam, reiiceret. Ea legatione Rufinus Atheniensis fungebatur; qui nec litteras Arbogastis secum adtulit, nec vllam aliam mentionem illius fecit. Quum princeps in deliberando, legatisque dando conuenienti responso, cũctaretur: accidit, vt etiã aliud quiddam huiusmodi fieret. Vbi primum Theodosius imperium fuerat consequutus, barbaros quosdam ad amicitiam bellorumque societatem admiserat, spe pariter & muneribus delenitos. Itidem & cuiusque nationis duces omni studio prosequebatur, & mensæ adhibebat.

τῷ βασιλεῖ τοίνυν ἐν Βιέννῃ Κελτικῇ πόλει τὰς διατριβὰς ποιουμένῳ, καὶ περὶ τὸ ταύτης τεῖχος ἅμα τισὶ τῶν στρατιωτῶν παιδιαῖς ἐνασχολουμένῳ, καὶ μηδὲν τοιοῦτον ἔχοντι κατὰ νοῦν, ἐμπεσὼν, παίει καιρίαν, καὶ διαφθείρει. πάντων δὲ σιωπῇ τὸ τολμηθὲν ἐνεγκόντων, διά τε τοῦ ἀνδρὸς τὸ ἀξίωμα, καὶ τὴν ἐν πολέμοις ἀνδρείαν, καὶ προσέτι γε ὅτι πολλὴν αὐτῷ διὰ τὸ χρημάτων ὑπερορᾶν οἱ στρατιῶται συνεισέφερον εὔνοιαν, ἀναδείκνυσιν Εὐγένιον βασιλέα, πᾶσιν ἐπ' αὐτῷ χρηστὰς ἔχειν δεδωκὼς ἐλπίδας, διὰ τὰ τῷ ἀνδρὶ προσόντα πλεονεκτήματα.

Τούτων τῷ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ συναγγελθέντων, συνετάραξεν ἡ τούτου γαμετὴ Γάλλα τὰ βασίλεια, τὸν ἀδελφὸν ὀλοφυρομένη. πολλῇ δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς λύπῃ τε ἅμα καὶ φροντίδι κατείχετο, κοινωνοῦ μὲν τῆς ἀρχῆς ἐκπεσὼν, καὶ νέου καὶ ἀγχιστείᾳ συνημμένου· περιπεσὼν δὲ ἀνδράσιν ἀλλοτρίως τε πρὸς αὐτὸν ἔχουσι, καὶ ἄλλως οὖσιν ἀμάχοις, διά τε τὴν Ἀρβογάστου θρασύτητι μεμιγμένην ἀνδρείαν, καὶ τὰς Εὐγενίῳ πρεπούσας μετὰ παιδεύσεως ἀρετάς. καίπερ οὖν ταῦτα λέγων τε καὶ ἀνακινῶν τῷ λογισμῷ πολλάκις, ἀναρρῖψαι τὸν ὑπὲρ πάντων ὁμοῦ τῶν πραγμάτων κύβον ἐγνώκει, παντοίαις παρασκευαῖς εἰς τὸν πόλεμον χρώμενος. καὶ τὰ μὲν ἱππικὰ τάγματα Ῥιχομήρει καταπιστεῦσαι διενοεῖτο, τῆς ἀνδραγαθίας τἀνδρὸς ἐκ πολλῶν ἤδη πολέμων πεπειραμένος, ἑτέρους δὲ τοῖς ἄλλοις τέλεσιν ἐπιστῆσαι τοὺς ἡγουμένους. Ῥιχομήρους δὲ κατὰ καιρὸν τῆς περὶ ταῦτα βουλῆς νόσῳ τελευτήσαντος, εἰκότως ἐφ' ἑτέρας ἡγεμόνων αἱρέσεις ἐτράπετο. γνώμης οὖν ἔτι περὶ τούτου ταῖς τοῦ βασιλέως ἐννοίαις ὑποκειμένης, ἀπηγγέλλετο πρεσβεία παρὰ Εὐγενίου, πυνθανομένη τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου, πότερον τίθεται τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, ἢ ἀποτίθεται τὴν ἀνάρρησιν. ὁ δὲ τῇ πρεσβείᾳ διακονούμενος, ἦν Ῥουφῖνος Ἀθηναῖος, Ἀρβογάστου μήτε γράμματα κομίσας, μήτε ἄλλην αὐτοῦ τινὰ ποιησάμενος μνήμην. τοῦ δὲ βασιλέως εἰς τὸ διασκέψασθαι καὶ προσηκόντως ἀποκρίνασθαι τοῖς πρέσβεσιν ἀναβαλλομένου, καὶ ἕτερόν τι τοιόνδε συνέπεσε πραχθῆναι. ἅμα τῷ παραλαβεῖν τὴν βασιλείαν, Θεοδόσιος βαρβάρους τινὰς εἰς φιλίαν καὶ ὁμαιχμίαν ἐδέξατο, καὶ ἐλπίσιν αὐτοὺς καὶ δωρεαῖς ἄλλαις τιμήσας. εἶχε δὲ καὶ ἐν θεραπείᾳ πάσῃ [καὶ] τοὺς ἑκάστης φυλῆς ἡγουμένους, καὶ τραπέζης ἠξίου κοινῆς.

οὗτοι

οὗτοι διέστησαν τὴν γνώμην, εἰς δύο αὖθις κινηθείσης. οἱ μὲν γὰρ ἔφασκον ἄμεινον εἶναι καταφρονῆσαι τῶν ὅρκων, οὓς ἔτυχον δεδωκότες, ὅτε Ῥωμαίοις ἑαυτοὺς ἐνεδίδοσαν· οἱ δὲ, τοὐναντίον, κατὰ μηδένα τρόπον ἐναντιωθῆναι τοῖς συγκειμένοις. ἦν δὲ ὁ μὲν πατῆσαι τὴν πίστιν ἐθέλων, καὶ πρὸς τοῦτο τοὺς ὁμοφύλους παρακαλῶν, Πρίουλφος· Φράουιστος δὲ, ὁ τοῖς ὀμωμοσμένοις ἐμμεῖναι φιλονεικῶν. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν ταύτην ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἔριν, ἐλάνθανον· ἐπεὶ δὲ τραπέζης ἠξιωμένοι βασιλικῆς, ἐκτεινομένου τοῦ πότου, παρεξάπτησαν εἰς ὀργὴν ἐξενεχθέντες, [καὶ] ἣν εἶχον ἐξέφηναν γνώμην· ὁ μὲν βασιλεὺς, τὴν ἑκάστου προαιρέσεως αἰσθόμενος, διέλυσε τὴν ἑστίασιν· ἀναχωρήσαντες δὲ τῶν βασιλείων, εἰς τοσοῦτον ἐξέστησαν, ἕως οὐκ ἐνεγκὼν ὁ Φράουιστος εἵλκυσε τὸ ξίφος, καὶ τὸν Πρίουλφον παίσας ἀνεῖλεν. ὡς δὲ ἐπελθεῖν οἱ τούτου στρατιῶται τῷ Φραουίστῳ διενοήθησαν, ἐν μέσῳ στάντες οἱ βασιλικοὶ δορυφόροι, περαιτέρω προελθεῖν τὴν στάσιν ἐκώλυσαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς ἀκηκοὼς, ἤνεγκέ τε μετρίως, καὶ ἐν αὐτοῖς δαπανᾶσθαι διαμαχομένους συνεχώρησε. τοὺς δὲ πρέσβεις δώροις τε καὶ λόγοις ἐπαγαγὼν, ὃ μέτριον ἐν ἑαυτοῖς ἔχειν δοκοῦσιν, ἔπεμπεν ἐπ' οἴκου. καὶ μετὰ τὴν ἐκείνων ἀποδημίαν, τῶν τοῦ πολέμου παρασκευῶν εἴχετο. κεφάλαιον δὲ τῆς παρασκευῆς, ὥσπερ οὖν ἐστιν, οἰόμενος εἶναι τὴν τῶν στρατηγῶν αἵρεσιν, τῶν μὲν Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων ἔταξεν ἡγεῖσθαι Τιμάσιον, καὶ ἐπὶ τούτῳ Στελίχωνα (συνῴκει δὲ οὗτος Σερήνῃ, Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως ἀδελφοῦ θυγατρί) τοὺς δὲ συμμαχοῦντας αὐτῷ βαρβάρους, ὑπὸ Γαΐνῃ ἔταξε καὶ Σαούλ. ἐκοινώνει δὲ τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς καὶ Βακούριος, ἕλκων μὲν ἐξ Ἀρμενίας τὸ γένος, ἔξω δὲ πάσης κακοηθείας ἀνήρ, μετὰ τοῦ καὶ τὰ πολεμικὰ πεπαιδεῦσθαι. Ἡ μὲν οὖν ἀρχαιρεσία, τοῦτον αὐτῷ διετέθη τὸν τρόπον· ἤδη δὲ αὐτῷ πρὸς τὴν ἔξοδον ἐπειγομένῳ, συμβέβηκε Γάλλαν τὴν γαμετὴν ἐν ταῖς ὠδῖσιν αὐταῖς τελευτῆσαι, σὺν τῷ βρέφει καὶ τὸν βίον ἀποθεμένην. Ταύτην μὲν οὖν κατὰ τὸν Ὁμηρικὸν νόμον ὁ βασιλεὺς ἐπ' ἦμαρ δακρύσας, ἀπεχώρει σὺν τῷ στρατῷ, τὰ κατὰ τὸν πόλεμον διαθήσων, ἀπολιπὼν Ἀρκάδιον τὸν υἱὸν, ἤδη πρὸ τούτου βασιλέα καθιστάμενον. ἐπεὶ δὲ νέος ἦν ἔτι, τὸ λεῖπον εἰς φρόνησιν αὐτῷ διὰ τὴν νεότητα θεραπεύων, ἀπέλιπεν αὐτόθι Ῥουφῖνον, ἅμα τε τῆς αὐλῆς ὕπαρχον ὄντα, καὶ ἐς πᾶν ὁπουοῦν ἕτερον τῆς ἑαυτοῦ κινεῖν ὄντα γνώ-

Hos inter exorta contentione, ad animorum discidia ventum est. Nam alii præstare dicebant, vt sacramēta floccifacerent, quæ id temporis, quo Romanorum se potestati permisissent, præstiterant. E diuerso alii, nullo modo quidquam aduersus pacta conuenta faciundum, aiebant. Et qui datam fidem pedibus proculcari volebat, ac suæ nationis homines hortabatur, vt id facerent, Priulfus erat: Fraūītius vero, qui iuramentis præstitis insistendum cōtendebat. Diu quidem certe non cōstabat, has inter eos rixas esse. Quum autem aliquando mensæ principis adhibiti, compotatione producta longius, ad iras abrepti mutuas prorupissent, animiq; sui quisque sententiam aperuisset: Imperator, voluntate cuiusque cognita, finem epulo imposuit. Illi vero, quum e prætorio discessissent, animis tantopere moti sunt; vt tamdem hæc non ferēs Fraustius, educto gladio Priulfum cæsum interficeret. Quū autem milites illius adgredi Fraustium cogitarent, stantes in medio satellites principis, tumultum hunc progredi longius haud permiserunt. Hæc tamen Imperator audita modice tulit, & inimicitiarum auctores mutuis se vulneribus conficere passus est.

Legatos autem, muneribus deceptos & verbis, quæ moderationis & humanitatis plena viderentur, domum remisit; post eorum abitum adparatui rerum bellicarum intentus. Eius autem caput esse ratus, vt est, delectum prætorum; Romanis quidem exercitibus ducem Timasium, & secundum hunc, Stelichonem præfecit. & erat hic Serenæ, principis Theodosii fratris filiæ, maritus. Fœderatos autem barbaros, Gaini & Saulo parere iussit. Horum potestatis particeps erat & Bacurius, oriūdus ex Armenia, vir omnis expers improbitatis, & rebus præterea bellicis exercitus. Hoc modo delectis ab eo ducibus, quum iam ad profectionem properaret: cōiugē ipsius Gallam parturiētem mori contigit, infantis onere cum vita deposito. Huic Homerico more diurnis Imperator persolutis lacrumis, cū exercitu, bellū gesturus, discedit; Arcadio filio relicto, qui iam ante fuerat Imperator declaratus. Et quoniā adhuc iuuenis erat, remedio quasi quodā id supplens, quod per ætatem ad prudētiam ei deerat; Rufinum ibidem relinquit, qui simul & aulæ præfectus esset, & ex animi sui arbitratu in quasuis res alias do-

minatum haberet; adeoque ageret omnia, quæcumq; principi potestas eminentiæ tribuit. His constitutis, & Honorio minore filio secum abducto, sitas in medio nationes omnes cursim transiit; & Alpium aditu præter omnem spem potitus, ad hostes accessit, inopinato aduentu Eugenio territo. Ceterum præstare ratus, vt legiones barbaras in aduersos immitteret, iisq; primum periclitaretur: Gainem, cū nationibus sibi subditis, hostem adgredi iussit, sequentibus hunc aliis etjam ducibus, quicumq; barbaricis ordinibus, equitibus inquam, & sagittariis equestribus, & peditatui præerant. Aduersus hos quum suos quoq; produxisset Eugenius, omnibusq; copiis cōgressi iam essent exercitus: ipso prœlii tempore talis defectus solis accidit, vt maiore temporis spatio nox esse potius, quam dies, existimaretur. Quumq; nocturnā quodam modo pugnā exercitus pugnarent, tanta strages hominū edita fuit; vt eo die maior pars fœderatorū Theodosi principis interficeretur, vna cū Bacurio duce, qui ante suos fortissime se periculis obiecit; ceteri, præter opinionem, fugae iam residuis euaderent. Igitur vbi noctis interuentu se recollegissent exercitus, elatus ob victoriam Eugenius, dona distribuebat in eos, qui supra ceteros strenue se gesserant, & cenandi potestatem faciebat; quasi nullū amplius post tantam cladem acceptam, prœlium futurum esset. His autem ad epulas cōuersis, Theodosius Imperator aurorā adpetentem conspicatus, vniuersis cum copiis in hostes adhuc humi iacentes irruit; & nihil eorum, quę perpeterētur, sentientes occidit. Quumque progressus esset ad Eugenii tentorium, quotquot propter hunc aderant, adortus, complures interemit: nonnullis, quos ipse terror excitauerat, dum fugam molirentur, captis: inter quos & Eugenius erat. Huic arrepto caput abscissum, hasta longissima præfixum, totis castris circumlatum fuit: vt iis ostēderetur, qui adhuc a partibus illius stabāt, par esse, quando Romani haberi vellent, vt animis ad Imperatorem suum, præsertim tyranno iam de medio sublato, redirent. Quapropter omnes fere post victoriā superstites, ad Imperatorē cursu delati, Augustū inclamant, & admissorū veniam poscunt: quibus eorum precibus Imperator haud grauatim adnuit. Arbogastes aūt, qui Theodosii humanitatem

μης, περιέποντά τε ὅσα βασιλεῖ δίδωσιν ἡ τῆς ὑπεροχῆς ἐξουσία. ταῦτα τε διαθεὶς, καὶ τὸν νεώτερον τῶν παίδων Ὀνώριον ἅμα ἑαυτῷ συναπαγαγὼν, τὰ ἐν μέσῳ πάντα διέδραμεν ἔθνη· καὶ τῆς διὰ τῶν Ἄλπεων παρόδου κρατήσας παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα, τοῖς πολεμίοις ἐπέστη. καὶ τὸν μὲν Εὐγένιον τῷ παραλόγῳ κατέπληξεν· οἰηθεὶς δὲ ἄμεινον εἶναι τὰ βαρβαρικὰ τάγματα τοῖς ἐναντίοις *καθεῖναι, καὶ τούτοις προτέροις διακινδυνεῦσαι, Γαΐνην ἔταξε σὺν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἔθνεσιν ἐπελθεῖν, ἑπομένων αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, ὅσοι τῶν βαρβαρικῶν ἔλαχον ἐξηγεῖσθαι ταγμάτων, ἱππέων τε ὁμοῦ καὶ ἱπποτοξοτῶν, καὶ πεζῶν. ἀντεπεξελθόντος δὲ Εὐγενίου, καὶ παντὶ τῷ στρατεύματι συμπεσόντων ἀλλήλοις τῶν στρατοπέδων, ἡλίου μὲν ἔκλειψιν ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ τῆς μάχης συνέβη γενέσθαι τοιαύτην, ὥστε νύκτα εἶναι μᾶλλον ἐπὶ πλεῖστα νομίζεσθαι χρόνον· νυκτομαχοῦντα δὲ τρόπον τινὰ τὰ στρατεύματα, τοσοῦτον ἐργάσασθαι φόνον, ὥστε κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τὸ μὲν πολὺ μέρος τῶν Θεοδοσίῳ τῷ βασιλεῖ συμμαχούντων ἀποθανεῖν, καὶ τὸν στρατηγὸν Βακούριον, ἀνδρειότατα τῶν σφετέρων προκινδυνεύσαντα· τοὺς δὲ ἄλλους παραλόγως ἅμα τοῖς περιλειφθεῖσι διαφυγεῖν. ἐπεὶ οὖν νυκτὸς γενομένης ἐφ' ἑαυτῶν ἐγένετο τὰ στρατόπεδα, ὁ μὲν Εὐγένιος, ἐπαρθεὶς τῷ προτερήματι, δῶρα τε διένειμε τοῖς ἠριστευκόσι, καὶ ἐνεδίδου δειπνεῖν· ὡς δὴ μηδενὸς ἔτι μετὰ τοσοῦτον ἐλάττωμα πολέμου γενησομένου. τῶν δὲ ἐπὶ τὸ ἑστιᾶσθαι τραπέντων, ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος, ὄρθρον ἤδη μέλλοντα θεασάμενος, ἐπέπεσε σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι κειμένοις ἔτι τοῖς πολεμίοις, καὶ οὐδενὸς ὧν ἔπασχον αἰσθανομένους ἀπέσφαττε. προελθὼν δὲ καὶ μέχρι τῆς Εὐγενίου σκηνῆς, καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐπιθέμενος, ἀνεῖλε τοὺς πλείονας. ἔνιοι δὲ τῇ καταπλήξει διεγερθέντες, καὶ ὁρμήσαντες εἰς φυγὴν, ἡλώκεσαν· ἐν οἷς καὶ αὐτὸς Εὐγένιος ἦν. ὃν συναρπάσαντες, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀφελόμενοι, κοντῷ τε διαπείραντες μακροτάτῳ, παντὶ περιέφερον τὸ στρατόπεδον, δεικνύντες τοῖς ἔτι *κἀκείνου φρονοῦσιν, ὡς προσήκει, Ῥωμαίους ὄντας, ὡς τὸν βασιλέα τῆς γνώμης ἐπιμεληθῆναι, ἐκποδὼν μάλιστα τοῦ τυράννου γεγενημένου. πάντες μὲν οὖν (ὡς εἰπεῖν) οἱ μετὰ τὴν νίκην ὑπολειφθέντες, ἐπὶ τὸν βασιλέα δραμόντες, τοῦτόν τε Αὔγουστον ἀνεβόησαν, καὶ ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις ἠξίουν ἔχειν συγγνώμην· καὶ ὁ βασιλεὺς ῥᾷον ἐπείθετο. Ἀρβογάστης δὲ, τυχεῖν ὑπὸ Θεοδοσίου φιλανθρωπίας οὐκ

ἀξιώσας

ἀξιώσας, ἐπὶ τὰ τραχύτατα συνέφυγε τῶν ὀρῶν. αἰσθόμενος δὲ ὡς πάντα περινοστοῦσι τόπον οἱ τοῦτον ἐπιζητοῦντες, ἑαυτὸν ὑπέθηκε τῷ ξίφει, τὸν ἑκούσιον θάνατον τῆς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν συλλήψεως προτιμήσας.

Τῶν δὲ πραγμάτων ὧδε τῷ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ προχωρησάντων, ἐπιδημήσας τῇ Ῥώμῃ, τὸν υἱὸν Ὁνώριον ἀναδείκνυσι βασιλέα, Στελίχωνα στρατηγόν τε ἀποφήνας ἅμα τῶν αὐτόθι ταγμάτων, καὶ ἐπίτροπον καταλιπὼν τῷ παιδί. συγκαλέσας δὲ τὴν γερουσίαν, τοῖς ἄνωθεν παραδεδομένοις ἐμμένουσαν πατρίοις, καὶ οὐχ ἑλομένην ἔτι συνενεχθῆναι τοῖς περὶ τὴν τῶν θεῶν ἀποκλίνασι καταφρόνησιν, λόγους *προσῆγε, παρακαλῶν ἀφιέναι μὲν ἣν πρότερον μετῄεσαν (ὡς αὐτὸς ἔλεγε) πλάνην, ἑλέσθαι δὲ τὴν τῶν Χριστιανῶν πίστιν, ἧς ἐπαγγελία, παντὸς ἁμαρτήματος καὶ πάσης ἀσεβείας ἀπαλλαγή. μηδενὸς δὲ τῇ παρακλήσει πεισθέντος, μηδὲ ἑλομένου τῶν ἀφ' οὗπερ ἡ πόλις ᾠκίσθη παραδεδομένων αὐτοῖς πατρίων ἀναχωρῆσαι, καὶ προτιμῆσαι τούτων ἄλογον συγκατάθεσιν, (ἐκεῖνα μὲν γὰρ φυλάξαντας, ἤδη διακοσίοις καὶ χιλίοις σχεδὸν ἔτεσιν ἀπόρθητον τὴν πόλιν οἰκεῖν· ἕτερα δὲ ἀντὶ τούτων ἀλλαξαμένους, τὸ ἐκβησόμενον ἀγνοεῖν) τότε δὴ ὁ Θεοδόσιος βαρύνεσθαι τὸ δημόσιον ἔλεγε τῇ περὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὰς θυσίας δαπάνῃ, βούλεσθαί τε ταῦτα περιελεῖν, οὔτε τὸ πραττόμενον ἐπαινοῦντα, καὶ ἄλλως τῆς στρατιωτικῆς χρείας πλειόνων δεομένης χρημάτων. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς γερουσίας μὴ κατὰ θεσμὸν εἰπόντων πράττεσθαι τὰ τελούμενα, μὴ δημοσίου τοῦ δαπανήματος ὄντος, διὰ τοῦτό τε τοῦ θυηπολικοῦ θεσμοῦ λήξαντος, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα τῆς πατρίου παραδόσεως ἦν, ἐν ἀμελείᾳ κειμένων, ἡ Ῥωμαίων ἐπικράτεια κατὰ μέρος ἐλαττωθεῖσα, βαρβάρων οἰκητήριον γέγονεν, ἢ καὶ τέλεον ἐκπεσοῦσα τῶν οἰκητόρων, εἰς τοῦτο κατέστη σχήματος, ὥστε μηδὲ τοὺς τόπους ἐν οἷς γεγόνασιν αἱ πόλεις, ἐπιγινώσκειν.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοῦτο τύχης κατενεχθέντα, δείξει σαφῶς ἡ κατὰ μέρος τῶν πραγμάτων ἀφήγησις· ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος, τὰ κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἔθνη, καὶ Ἴβηρας καὶ Κελτούς, καὶ προσέτι γε Λιβύην ἅπασαν, Ὁνωρίῳ τῷ παιδὶ παραδούς, αὐτὸς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπανιών, ἐτελεύτησε νόσῳ· καὶ τὸ τούτου σῶμα ταριχευθέν, τοῖς ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει βασιλικοῖς τάφοις ἐναπετέθη.

experiri non cuperet, in mõtes asperrimos confugit: & animaduertens, omnia loca perlustrari ab iis qui cum quærerẽt; ipse sibi manus intulit; præstare ratus, vt voluntariam mortem potius oppeteret, quum vt ab hostibus caperetur. Quum hoc modo res Theodosio principi successissent, Romam ingressus, HONORIVM filium Imperatorẽ declarat, Stelichone legionum in iis locis duce creato, & eodem filio suo tutore relicto. Ceterum aduocato Senatu, qui patritis auitisq; ritibus inhærebat, nec adhuc permoueri poterat, vt iis adsentiretur qui ad contemtum deorum deflexerant; orationem habuit, qua eos hortabatur, vt missum facerent errorem, (sic enim adpellabat) quem hactenus sequuti fuissent; & Christianorum fidem amplecterentur; quæ liberationem ab omni delicto & impietate policeatur. Sed quum huic exhortationi nemo pareret, nec a patritis ritibus, quos inde vsque ab origine vrbis accepissent, discedere vellent, & his expertem rationis adsensum præferre: (quum dicerent, illis obseruatis, se iam mille ducẽtis propemodum annis vrbem inuictam incoluisse; cum quibus si commutarent alia, quid euenturum esset, ignorarent) tum vero Theodosius, fiscum sumtu grauari, qui in sacra & hostias fieret; seque ista velle abolere dixit: qui neq; probaret id quod ageretur; & alioqui sciret, penuriam militarem maiores pecunias poscere. Quũ senatus respondisset, non rite fieri sacrificia, nisi de publico fierent impensæ; nihiloque minus ob hæc sacrorum lex abolita cessarit, aliaq; neglecta iaceant, quæcumque a maioribus tradita fuerunt: deminutum particulatim Romanum imperium, barbarorum domicilium factum est; aut potius incolis prorsus amissis, ad eam redactũ est formam, vt ne loca quidem, in quibus vrbes sitæ fuerunt, adgnoscantur. Sed hæc ad istam cõdicionem deuenisse, particulatim instituta rerũ narratio clare monstrabit. Ceterum Theodosius Imperator, Italiæ populis, & Hispanis, & Celtis, & vniuersa præter hæc Africa, Honorio filio suo traditis: dum Constantinopolim reuertitur, morbo vitam finiit; eiusque corpus pollinctum, sepulcris imperatoriis, quæ Constantinopoli sunt, illatum fuit.

ZOSIMI HISTORIARVM LIBER QVINTVS.

POSTEAQVAM summum imperium ad ARCADIVM & HONORIVM peruenisset, nomine quidem tenus id obtinere videbātur; sed reapse totius principatus potestas per oriētem penes *Rufinum*, per occidentem in arbitrio *Stelichonis* erat. Itidē lites omnes apud eos magna licentia determinabantur; & victor abibat, qui pecunia sententiam redimebat, vel alioqui iudicis beneuolentiam necessitudine quadam ad se trahebat. Prædia vero, quorum domini omnium ore tamq̃ beati prædicabantur, ad hos ipsos perueniebant: aliis quidē, muneribus eos demulcentibus, eaque via calumnias euitantibus: aliis vero sponte res suas dimittentibus, vt magistratū aliquem consequerentur, vel aliam quamdam vrbium perniciem sibi compararent. Quumq; per vrbes omne genus improbitatis increuisset, quidquid vbiq; diuitiarū erat, in Rufini Stelichonisq; domum cōfluebat; & omnib. in locis paupertas eorū domos exhauriebat, qui locupletes olim fuerant. Neque principes sentiebant quidquā eorum quæ gerebantur: sed quęcumq; Rufinus imperasset, aut Stelicho, pro lege non scripta ducebant. Et quoniā immensas opes illi congesserant, iā Rufinus de imperio quoq; sibi parando somniabat, quum de tradenda in matrimonium principi filia nubili cogitaret, atq; hanc adeundi principatus occasionem haberet. Adeoq; de hoc per quosdam inseruiētes principi secreto mentionem iniicit; quum ipse quidem existimaret, nemini omnino quidquam de hoc consilio constare; fama vero passim id, quod moliebatur, ad ipsam plebem vsq; diuulgaret. Nam ex ipso tumore superbiæ, & crescēte in dies adrogātia, quid haberet in animo, coniiciebāt omnes; & odiū commune aduersus eum augescebat. Ipse vero, quasi si delicta modica maioribus de industria facinorib. occultare vellet, aliud quiddā huiusmodi ausus est. Florentius, qui apud transalpinas gentes præfectus prætorii fuerat id temporis, quo magnus ille Iulianus dignitatē Cæsaris obtinebat, filium habuit Lucianū. Hic Rufino patrono vtebatur, & prędiis suis maximi pretii iā ei cesserat. Quo nomine se iuueni Rufinus obligatū, numq̃ non profitebatur; & laudes eius apud Imperatorem Arcadium cōmemorabat. Is vero comitem orientis fecit: cuius magistratus

ΖΩΣΙΜΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΟ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΤΗΣ δὲ τῶν ὅλων ἀρχῆς εἰς Ἀρκάδιον καὶ Ὁνώριον περιστάσης, ἄχρι μὲν ὀνόματος ἐδόκουν ἔχειν τὸ κράτος· ἡ δὲ πᾶσα τῆς ἀρχῆς δύναμις ἦν, κατὰ μὲν τὴν ἑῴαν, παρὰ Ῥουφίνῳ, κατὰ δὲ τὴν ἑσπέραν, ἐν τῇ Στελίχωνος γνώμῃ· δίκαι τὲ πᾶσαι παρ' αὐτοῖς κατ' ἐξουσίαν ἐκρίνοντο, καὶ ἀπῄει κεκρατηκὼς ὁ χρημάτων τὴν ψῆφον ὠνούμενος, ἢ ἄλλως οἰκειότητι τὴν τοῦ δικάζοντος ἐπισπώμενος εὔνοιαν. κτήματα δὲ, ὅσα τοὺς κυρίους ἐν τοῖς ἁπάντων ἐποίει στόμασιν εὐδαίμονας ὀνομάζεσθαι, μετῄει πρὸς τούτους, τῶν μὲν, δωρεαῖς θεραπευόντων, καὶ τούτῳ τὸ συκοφαντεῖσθαι διαφευγόντων, ἑτέρων δὲ τὰ οἰκεῖα προϊεμένων ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν ἀρχῆς, ἢ ἄλλον τινὰ πρίασθαι τῶν πόλεων ὄλεθρον. παντὸς δὲ εἴδους πονηρείας ταῖς πόλεσιν ἐπιπολάζοντος, ὁ μὲν ἁπανταχόθεν πλοῦτος εἰς τὴν Ῥουφίνου καὶ Στελίχωνος οἰκίαν εἰσέρρει, καὶ ἡ πενία κατὰ πάντα τόπον ἐπενέμετο τὰς τῶν πάλαι πλουτούντων οἰκίας· ᾐσθάνοντο δὲ τῶν γινομένων οἱ βασιλεῖς οὐδενὸς, ἀλλὰ ἄγραφον [ᾤοντο] νόμον, ὅσα Ῥουφῖνος ἐπέταττε καὶ Στελίχων. ἐπεὶ δὲ *ἄπληστος ἦν αὖθις πλοῦτος συνειλεγμένος, ἤδη καὶ τὴν βασιλείαν ἑαυτῷ μνᾶσθαι Ῥουφῖνος ὠνειροπόλει, διανοούμενος, ἣν εἶχε θυγατέρα γάμου ὡραίαν, καὶ ἐγγυῆσαι τῷ βασιλεῖ· ὅπερ εἰσδύσεως πρόφασιν εἶχε. καὶ δὴ καθίησι περὶ τούτου λόγους ἐν παραβύστῳ διά τινων ἐπὶ τῇ βασιλικῇ θεραπείᾳ τεταγμένων, αὐτὸς μὲν οἰόμενος μηδένα παντάπασι τὴν σκέψιν εἰδέναι, τῆς δὲ φήμης ἄχρι [τοῦ δήμου] τὸ μελετώμενον ἐνεγκούσης. ἐκ γὰρ τοῦ τῆς ὑπεροψίας ὄγκου, καὶ τῆς ὁσημέραι προστιθεμένης ἀλαζονίας, τῆς *τούτου ἐννοίας ἅπαντες ἐτεκμαίροντο, καὶ τὸ κατ' αὐτοῦ κοινὸν ηὐξάνετο μῖσος. ὁ δὲ, ὥσπερ τὰ μετριώτερα πλημμελήματα μείζοσιν ἀτοπήμασιν ἐξεπίτηδες ἀποκρύψαι βουλόμενος, ἕτερον ἐτόλμησε τοιόνδε. Φλωρεντίῳ, τῆς αὐλῆς ἐν τοῖς ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἔθνεσιν ὑπάρχῳ γενομένῳ κατὰ τοὺς χρόνους ἐν οἷς Ἰουλιανὸς ὁ μέγας τὴν τοῦ καίσαρος εἶχε τιμὴν, Λουκιανὸς ἦν υἱός. οὗτος ἐχρῆτο προστάτῃ Ῥουφίνῳ, τὰ τιμιώτατα τῶν ὄντων αὐτῷ κτημάτων εἰς ἐκεῖνον μετενεγκών· ἐφ' οἷς ὁμολογῶν χάριτας ὁ Ῥουφῖνος τῷ νεανίσκῳ διετέλεσεν, ἐπαίνους αὐτοῦ παρὰ τῷ βασιλεῖ *Ἀρκαδίῳ διεξιών. ὁ δὲ, κόμητα τῆς *ἑῴας πεποίηκεν. αὕτη δὲ ἡ

ἀρχὴ

ἀρχὴ βούλεται τὸν προβεβλημένον αὐτῆς, ἐφεστάναι πᾶσι τοῖς τὰς [τὴν] ἑώας ἐπαρχίας ἰθύνουσι, καὶ ἐπὶ τοῖς οὐ κατὰ τὸ δέον πραττομένοις εὐθύνειν. ὁ Λουκιανὸς τοίνυν, πᾶσαν [ἀρχικὴν] ἀρετὴν εἰς τοὺς ἀρχομένους ἐπιδεικνύμενος, ἐπὶ δικαιοσύνῃ, καὶ σωφροσύνῃ, καὶ πᾶσι τοῖς ἄρχοντα κοσμεῖν δυναμένοις, διαβόητος ἦν, οὔτε προσώπων διαφορὰν, οὔτε ἕτερόν τι κατὰ νοῦν ἔχων, πλὴν ὧν ὁ νόμος ὑπηγόρευε. ὥστε ἀμέλει καὶ τὸν τοῦ βασιλέως θεῖον Εὐχέριον, αἰτοῦντά τι παρὰ τὸ προσῆκον, ἀποστήσας, εἰς τοῦτον ἐκίνησεν, ὥστε πρὸς τὸν βασιλέα διαβάλλειν. ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς αἴτιον εἶπεν εἶναι Ῥουφῖνον, ἀνδρὶ τοιούτῳ τοσαύτην ἀρχὴν δεδωκότα, λαβὼν πρόφασιν ὁ Ῥουφῖνος, καὶ ἐφ' οἷς ἐμέμψατο ὁ βασιλεὺς δῆθεν ἀγανακτῶν, οὐδενὶ τὴν γνώμην ἣν εἶχεν ἐκφήνας, ἅμα σφόδρα ὀλίγοις ἐπὶ τὴν Ἀντιόχειαν ἵεται· νυκτὸς δὲ βαθείας ἐπιδημήσας τῇ πόλει, τὸν Λουκιανὸν συναρπάσας, εἰς εὐθύνας ἦγε, κατηγοροῦντος παντάπασιν οὐδενός. σφαίραις δὲ μολιβδίναις αὐτὸν κατὰ τοῦ τένοντος ἐκέλευε παίεσθαι· καὶ διαλιπόντα παραχρῆμα φέρεσθαι φορείῳ κεκαλυμμένον ἐποίει, διδοὺς ἅπασιν ὑπόνοιαν, ὡς οὐ τεθνηκὼς εἴη, τεύξεται δὲ πάντως φιλανθρωπίας. καὶ ἡ μὲν πόλις ἐπὶ τῷ παραλόγῳ τοῦ δράματος ἐδυσχέραινεν· ὁ δὲ, πραΰνων τὸν δῆμον, βασιλικὴν ᾠκοδόμει στοὰν, ἧς οὐδὲν ἡ πόλις ἔχει διαπρεπέστερον οἰκοδόμημα. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπανελθὼν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὰ περὶ τῆς τοῦ βασιλέως κηδείας ἐπραγματεύετο, σπεύδων ὅσον οὔπω τὴν θυγατέρα τούτῳ συνάψαι. Τύχης δέ τινος ἕτερόν τι παρὰ τὸ προσδοκώμενον ἐκείνῳ πρυτανευούσης, διήμαρτε τῆς ἐλπίδος ὁ Ῥουφῖνος, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. ἤστην δύο παῖδε Προμώτῳ, Θεοδοσίου περιόντος ἔτι, τοῖς αὐτοῦ παισὶ συναναστρεφόμενοι· τούτων δὲ ἅτερος εἶχε παρ' ἑαυτῷ παρθένον, κάλλει λάμπουσαν ἐξαισίῳ. ταύτην Εὐτρόπιος, εἷς τῶν περὶ τὴν βασιλικὴν θεραπείαν εὐνούχων, ἀγαγέσθαι παρῄνει τῷ βασιλεῖ, τὰ περὶ τοῦ κάλλους διεξιών. ἐπεὶ δὲ τοὺς λόγους ἡδέως ἑώρα δεχόμενον, ἔδειξε τῆς κόρης εἰκόνα· ταύτῃ τε πρὸς μείζονα τὸν Ἀρκάδιον ἐγείρας ἐπιθυμίαν, ἔπεισε τὸν ταύτης γάμον ἑλέσθαι, Ῥουφίνου μηδὲν ἐπισταμένου τῶν πραττομένων, οἰομένου δὲ ὅσον οὔπω τὴν αὐτοῦ θυγατέρα τῷ βασιλεῖ συνοικήσειν, κοινωνήσειν τε αὐτῷ μετ' οὐ πολὺ τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς. ὡς δὲ τὴν ἐπὶ τῷ γάμῳ πρᾶξιν ἑώρα κατωρθωμένην ὁ εὐνοῦχος αὐτῷ, χορεύειν τῷ δήμῳ καὶ στεφανηφορεῖν,

ea potestas est, vt, qui eũ gerit, omnibus prouincias orientis administrantibus præsit, & quæcumq; non aguntur, vti par erat, corrigat. Itaq; Lucianus omnem erga subditos dignam præside virtutem declarans, ob iusticiam, temperantiam, ceterasq; dotes omnes, quę magistratum ornare possunt, sane quam celebris erat: nec vel personarũ discrimen, vel aliud quidquam in animo eius hærebat, extra ea quæ lex dictaret: ita quidem, vt aliquãdo Imperatoris etiam patruum Eucherium, petentem aliquid pręter rationem decori, re nõ impetrata reiectum, tantopere commouerit, vt is hominem apud Imperatorem calumnia grauaret. Quumq; princeps in Rufinum culpam conferret, qui tali viro tantam potestatem dedisset; Rufinus, arrepta occasione, quasiq; principis reprehensionem moleste ferẽs, nemini consilio suo patefacto, cum paucis admodum Antiochiam proficiscitur: & intempesta nocte ciuitatẽ ingressus, comprehẽsum Lucianum, nemine prorsus accusante, caussam dicere cogit. Plumbeis autem pilis in ceruicem ei verbera dari iubet. quũque defecisset, mox opertum lectica vehi curat; omnibus eam præbens opinionem, quasi vita necdum amissa, quamdam omnino humanitatem experturus esset. Et vrbe quidem ipsa facinus insolens ęgerrime ferẽte, Rufinus plebem demulcẽs, regiam porticum exstruxit, qua nullũ habet vrbs ædificiũ splendidius. His peractis, Constantinopolim reuersus, impetrandæ adfinitatis imperatorię negotium adgreditur; magisq;, quam vmquam alias, principi filiã in matrimonium collocare studet. Sed quũ casus quidam aliud ei quidpiam præter exspectationẽ procuraret, ex huiusmodi caussa spe Rufinus excidit. Erant duo Promoti filii; qui adhuc superstite Theodosio, cum liberis eius educabantur. Horum alter apud se virginem habebat, eximia pulchritudine spectabilem. Hãc Eutropius, vnus ex inseruientibus Imperatori eunuchis, vt vxorẽ princeps duceret, venustate puellæ prædicata, cohortatur. Quũq; videret principem, quæ diceret, nõ illubenter admittere: monstrata puellæ imagine, perq; hãc Arcadio maius ad desideriũ incitato; huius vti nuptias amplecteretur, persuasit: Rufino eorũ ignaro, quę tractarentur, & existimante, tantum non propediem filiam suam principi nupturã, seq; non multo post, illius in summo imperio cõsortem futurum. Eunuchus autẽ, conspicatus, iam confectum ab se nuptiarum negotium: tripudiare populum, & sertis vti,

velut in nuptiis principis fieri cōsueſſet, iubet. Quumq; veſtem, quæ principem deceret, & mundum e regia ſumſiſſet, eaq; geſtanda miniſtris Imperatoris dediſſet: populo præeunte, per vrbem mediam incedit. Ratis autem omnibus, hęc Rufini filiæ datum iri, & illos comitantibus, qui ea ferebant; vbi progrediendo propius ad Promoti domum acceſſiſſent, cū donis hanc ſponſaliciis intrant; eisq; puellæ virgini traditis, quæ apud filium Promoti educabatur, quænam principis futura coniux eſſet, oſtenderūt. Hoc modo Rufinus ſpe ſua deiectus, qui aliam cum principe nuptam cerneret; quod reliquum erat, diſpiciebat, qua via Eutropium quoq; de medio tolleret. Et Arcadiani quidem imperii res in hoc ſtatu erāt. Stelicho vero, qui regni occidētalis curam gerebat, Honorio principi filiam, quam ſuſceperat ex Serena, matrimonio copulat. Et iſtæc Serena filia erat Honorii, qui Theodoſii, principum parentis, frater fuit. Cōmunita vero per Imperatoris adfinitatē potentia, ceteroquin etiam propemodū vniuerſas Romanorum copias ſibi ſubiectas habebat. Nam quum poſt deiectum imperio Eugenium, Theodoſius in Italia rebus humanis exceſſiſſet: Stelicho, qui dux totius exercitus erat, robuſtiſſimos & bellicoſiſſimos quoſq; milites ſibi retinuerat; viribus exhauſtos, & reiiculos, in orientem ablegās. His ita conſtitutis, quum Rufino ſuccenſeret, qui poteſtatem ſuæ parē per orientem habere vellet: ad Arcadium proficiſci cogitabat; cupiens & illius res pro lubitu ſuo diſponere. Quippe dicebat, ab Theodoſio morituro ſibi datum in mādatis, vt omni cura principem vtrumque complecteretur.

Hęc Rufinus animaduertens, quauis arte moliebatur, vt profectionē Stelichonis in oriētem auerteret; nihiloq; minus Arcadii copias militares diſſiparet, ac debiliores redderet. Quæ omnia ſollerter agere inſtituens, homines nequiores ad iſta perficienda reperit, quam cuperet: quorum vſus opera, magnorum imperio Romano malorum auctor exſtitit. Et quonā id pacto, dicā. Muſonius, homo Gręcus, qui ſummū doctrinæ faſtigium adtigit, tres habuit filios; Muſonium, Antiochū, & Axiochum. Muſonius & Axiochus, eruditione pariter, & integritate, virtutes paternas ſuperare cōtendebant: Antiochus, omnibus diuerſis ſtudiis oblectabatur, & inſtrumentū improbitatis erat. Hūc Rufinus, idoneū inſtituto ſuo repertum,

ὡς ἐπὶ βασιλικοῖς ἐκέλευε γάμοις. ἐσθῆτα δὲ βασιλεῖ πρέπουσαν καὶ κόσμον ἐκ τῶν βασιλείων λαβών, ταύτην τε φέρειν δοὺς βασιλικοῖς ὑπηρέταις, ἦγε διὰ μέσης τῆς πόλεως, ἡγουμένου τοῦ δήμου. πάντων δὲ τῇ Ῥουφίνου ταῦτα δώσειν τῇ θυγατρὶ . . καὶ συμπαρατρεχόντων τοῖς φέρουσιν, ἐπειδὴ προϊόντες ἐγένοντο τῆς Προμώτου πλησίον οἰκίας, εἰσῄεσάν τε μετὰ τῶν ἕδνων, καὶ ἀποδόντες τῇ παρὰ τῷ Προμώτου παιδὶ τρεφομένῃ παρθένῳ, τὴν τῷ βασιλεῖ συνοικεῖν μέλλουσαν ἔδειξαν. οὕτως ὁ Ῥουφῖνος τῆς ἐλπίδος ἀποκρουσθείς, ἐπειδὴ ἑτέραν συνοικοῦσαν εἶδεν ἑώρα, τὸ λειπόμενον ἐσκόπει, πῶς ἂν καὶ τὸν Εὐτρόπιον ἐκποδὼν ποιήσειε. Καὶ τὰ μὲν ὑπὸ τὴν Ἀρκαδίου βασιλείαν, ἐν τούτοις ἦν. Στελίχων δέ, τὴν κατὰ τὴν ἑσπέραν βασιλείας ἐπιτροπεύων, ἐκδίδωσι πρὸς γάμον Ὁνωρίῳ τῷ βασιλεῖ τὴν ἀπὸ Σερήνας οὖσαν αὐτῷ θυγατέρα. Σερήνα δὲ ἦν παῖς Ὁνωρίου, ὃς Θεοδοσίῳ τῷ τῶν βασιλευόντων πατρὶ γέγονεν ἀδελφός. ὀχυρώσας δὲ τῇ πρὸς τὸν βασιλέα κηδείᾳ τὴν δύναμιν, καὶ ἄλλως ἅπαν σχεδὸν τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον ὑπήκοον εἶχε. τελευτήσαντος γὰρ μετὰ τὴν Εὐγενίου καθαίρεσιν ἐν Ἰταλίᾳ Θεοδοσίου, στρατηγὸς ὢν τοῦ παντὸς στρατεύματος ὁ Στελίχων, εἴ τι δυνατὸν αὐτοῦ καὶ πολεμικώτατον ἦν, τοῦτο κατεῖχε· τὸ δὲ ἀπεσκληκὸς καὶ ἀπόβλητον, χωρεῖν ἐπὶ τὴν ἑῴαν ἠφίει. καὶ ταῦτα διαθείς, ἔχων τε πρὸς Ῥουφῖνον εἰκότως, οἷα δύναμιν αὐτῷ ἀντίρροπον κατὰ τὴν ἑῴαν ἔχειν βουλόμενον, ὡς Ἀρκάδιον ἰέναι διενοεῖτο, διαθεῖναι κατ᾽ ἐξουσίαν καὶ τὰ κατ᾽ ἐκεῖνον ἐθέλων. ἔλεγε γάρ, ἐπιτετράφθαι παρὰ Θεοδοσίου τελευτᾶν μέλλοντος, τὰ κατ᾽ ἄμφω τοὺς βασιλέας ἔχειν ἐν πάσῃ φροντίδι. τούτων ὁ Ῥουφῖνος αἰσθόμενος, ἐκ πάσης ἐβουλεύετο μηχανῆς ἐκποδὼν γενέσθαι τὴν τοῦ Στελίχωνος ἐπὶ τὴν ἑῴαν ὁρμήν, καταλῦσαι δὲ οὐδὲν ἧττον, καὶ ἀσθενεστέραν τὴν οὖσαν Ἀρκαδίῳ στρατιωτικὴν δύναμιν καταστῆσαι. ταῦτα δὴ πάντα πραγματευόμενος, ἄνδρας εὗρε πρὸς ταῦτα πονηροτέρους ἢ ὥσπερ ἐβούλετο. οἷς χρησάμενος, μεγάλων ἦρξε τῇ Ῥωμαίων ἐπικρατείᾳ κακῶν. τὸ δὲ ὅπως, ἐρῶ. Μουσώνιος, Ἕλλην ἀνήρ, καὶ παιδείας ἥκων εἰς ἄκρον, τριῶν ἐγένετο παίδων πατήρ· οἷς ὀνόματα ἦν, Μουσώνιος, καὶ Ἀντίοχος, καὶ Ἀξίοχος. ἀλλὰ Μουσώνιος μὲν καὶ Ἀξίοχος, παιδείᾳ καὶ καλοκἀγαθίᾳ τὰς τοῦ πατρὸς ἐπεθύμουν παραδραμεῖν ἀρετάς· Ἀντίοχος δέ, πᾶσιν ἐνεβριμοῦτο τοῖς ἐναντίοις, αὐτὸς πονηρίας ὄργανον ὤν. τοῦτον ἁρμόδιον οἷς ἐβούλετο Ῥουφῖνος εὑρών,

αἰθύπατον

ἀνθύπατον καθίστησι τῆς Ἑλλάδος, ἕτοιμον ἐθέλων τοῖς ἐπιοῦσι βαρβάροις ποιῆσαι τὴν αὐτῆς ἀπώλειαν· [καὶ] Γεροντίῳ τὴν ἐν Θερμοπύλαις παραδοὺς φυλακὴν, ὑπηρετησομένῳ ταῖς αὐτοῦ κατὰ τῆς πολιτείας ἐννοίαις. Ταῦτα Ῥουφῖνος πονηρευσάμενος, ἐπεὶ στασιάζοντα καὶ ἀλλοτριωσάμενον τῶν νόμων ἑαυτὸν ἐθεώρησεν Ἀλάριχον (ἠγανάκτει γὰρ, ὅτι μὴ στρατιωτικῶν ἡγεῖτο δυνάμεων, ἀλλὰ μόνους εἶχε τοὺς βαρβάρους, οὓς Θεοδόσιος ἔτυχεν αὐτῷ παραδοὺς, ὅτε σὺν αὐτῷ τὴν Εὐγενίου τυραννίδα καθεῖλε) τότε τοίνυν ἐσήμαινε δι' ἀπορρήτων αὐτῷ, προσωτέρω τοὺς σὺν αὐτῷ βαρβάρους, ἢ ἄλλως σύγκλυδας ὄντας ἐξαγαγεῖν, ὡς ἑτοίμων ἁπάντων εἰς ἅλωσιν ἐσομένων. ἐπὶ τούτοις Ἀλάριχος τῆς Θρᾴκης ἀπανίστατο τόπων, καὶ ἐπὶ Μακεδονίαν προῄει καὶ Θετταλίαν, πάντα καταστρεφόμενος τὰ ἐν μέσῳ. γενόμενος δὲ Θερμοπυλῶν πλησίον, ἔπεμπε λάθρα πρὸς Ἀντίοχον τὸν ἀνθύπατον, καὶ Γερόντιον τὸν ἐφεστηκότα τῇ Θερμοπυλῶν φυλακῇ, τὴν ἔφοδον ἀγγέλλοντας. καὶ ὁ μὲν ἀπεχώρει μετὰ τῶν φυλάκων, ἐνδιδοὺς ἐλευθέραν καὶ ἀκώλυτον τὴν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πάροδον τοῖς βαρβάροις. οἱ δὲ, ἐπὶ λείαν ἕτοιμον τῶν ἀγρῶν καὶ πανώλεθρον τῶν πόλεων ἀπώλειαν ἐχώρουν, τοὺς μὲν ἄνδρας ἡβηδὸν ἀποσφάττοντες, παιδάρια δὲ καὶ γυναῖκας ἀγεληδὸν ἅμα τῷ πλούτῳ παντὶ ληϊζόμενοι. καὶ ἡ μὲν Βοιωτία πᾶσα, καὶ ὅσα μετὰ τὴν ἀπὸ Θερμοπυλῶν εἴσοδον Ἑλληνικὰ ἔθνη διῆλθον οἱ βάρβαροι, ἔκειντο, τὴν ἐξ ἐκείνου μέχρι τοῦ νῦν καταστροφὴν διδόντα τοῖς θεωμένοις ὁρᾶν, μόνων Θηβαίων διὰ τὸ τῆς πόλεως ὀχυρὸν περισωθέντων, καὶ ὅτι συνιδεῖν τὰς Ἀθήνας ἑλεῖν Ἀλάριχος, οὐκ ἐπέμεινε τῇ τούτων πολιορκίᾳ. Θηβαίων τοίνυν διὰ τοῦτο ἐκπεφευγότων, ἐπὶ τὰς Ἀθήνας ἐχώρει, ῥᾷστα τὴν πόλιν οἰόμενος ἑλεῖν, διὰ τὸ μέγεθος τὴν ἔνδον φυλάξαι οὐ δυναμένην, καὶ προσέτι τοῦ Πειραιῶς ἐχομένους, ὅσον οὐδέπω τῶν ἐπιτηδείων μετ' οὐ πολὺ πολιορκουμένους ἐνδώσειν. ἀλλ' ὁ μὲν Ἀλάριχος ἐν τούταις ἦν τῶν ἐλπίδων· ἔμελλε δὲ ἡ τῆς πόλεως ἀρχαιότης καὶ ἐν οὕτω δυσσεβέσι καιροῖς, θείαν τινὰ πρόνοιαν ὑπὲρ ἑαυτῆς ἐπισπάσασθαι, καὶ μένειν ἀπόρθητος. ἄξιον δὲ μηδὲ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἡ πόλις περιεσώθη, θεοπρεπῆ τινὰ οὖσαν, καὶ εἰς εὐσέβειαν τοὺς ἀκούοντας ἐπικαλουμένην, σιωπῇ διελθεῖν. ἐπιὼν Ἀλάριχος πανστρατιᾷ τῇ πόλει, τὸ μὲν τεῖχος ἑώρα περινοστοῦσαν τὴν πρόμαχον Ἀθηνᾶν, ὡς ἔστιν αὐτὴν ὁρᾶν ἐν τοῖς ἀγάλμασιν,

pro cõsule rebus Græciæ præficit, dũ facilẽ irruẽtibus barbaris Græciæ vastationẽ efficere nititur: simulq; Gerontio præsidiũ ad Thermopylas tradit, qui & ipse consiliis eius aduersus rempublicam subseruiturus esset. His a Rufino per summam nequitiam designatis, posteaquam seditiosum esse, legibusq; semet eximere vidit *Alarichum*; (qui permoleste ferret, militum se copiis haud præfici, sed eos dumtaxat habere barbaros, quos ei tradiderat Theodosius, quo tempore cum illo tyrannidem Eugenianam euerterat) secreto ei significat, vt quos secum haberet barbaros, aliosve collecticios diuersarum gentium milites, vlterius duceret, omnibus absque labore potiturus. His fretus Alarichus, e Thracia discedit, & in Macedoniam Thessaliamq; progreditur, interiectis omnib. excidio datis. Propius autem ad Thermopylas delatus, clam ad proconsulem Antiochũ mittit, & ad Gerontium, Thermopylarũ custodiæ præfectum, qui suum eis aduentum nuntiarent. Gerontius cum præsidiariis abscedit, transitumq; liberum, omni absque impedimento, barbaris in Græciã relinquit. Illi vero ad agros nullo negotio diripiendos, & delẽdas penitus vrbes progrediuntur. Quidquid virilis sexus esset, ætatisque puberis, interimunt; pueros & mulierculas gregatim, vna cum opibus vniuersis, ceu partam prædã abigũt. Ac Bœotia quidem vniuersa, ceterique Græcorum populi, quoscũq; post suũ de Thermopylis ingressum transiere barbari, prostrati iacebant: ac vastitatem ab illo tempore suam nunc quoq; spectantium oculis exhibent; solis Thebanis, partim ob vrbis munitionẽ, conseruatis; partim, quod Alarichus Athenas capere properãs, earũ obsidioni non inhæsisset. Quum igitur ob hanc caussam Thebani discrimen euasissent, Athenas contẽdit; facillime se vrbem occupaturum ratus, quod propter amplitudinem interiorem custodiri non posset; quodque præterea contiguũ Piræeum haberet, non multo post inopia cõmeatus obsessos deditionem facturos putabat. Et Alarichus quidem has spes fouebat. Verum vrbis antiquitas etiam in tam impiis malis diuinam quamdam prouidentiam euocatura pro se, ac mansura vastationis expers erat. Operæ vero pretium fuerit, ne caussam quidem, ob quam vrbs seruata fuit, sane diuinam, & excitantem auditores ad pietatem, silentio præteriri. Quum ad vrbem Alarichus vniuersis cum copiis accederet, murum quidem circumlustrantem vidit propugnatricẽ Mineruam ea specie, qua inter simulacra conspicitur

armatam ſcilicet, quaſiq; iam adeuntes inuaſurã; ante moenia vero ſtantem Achillem heroa, talem omnino, qualem Troianis Homerus exhibuit, quum ira ſtimulante, Patrocli necem vlturus in eos pugnaret. Hoc ſpectrũ non ferẽs Alarichus, omni aduerſus vrbem conatu intermiſſo, pacem per præcones ciuibus offert. quorum illi quum orationem probaſſent, ſacramentis vltro citroque præſtitis, cum paucis Athenas Alarichus ingreſſus eſt. Exceptus omni genere comitatis, poſteaquam & lauiſſet, & cum ſelectiſſimis in vrbe viris fuiſſet epulatus, & præterea muneribus cultus; vrbe pariter, & Attica tota, ſine vllo maleficio ceſſit. Ac ciuitas quidem Athenienſis tum eo terræmotu, qui Valente principe cõtigit, & vniuerſam ſuccuſſit Græciam, ſola manſit incolumis, quẽadmodum præcedente libro diximus: tum hoc tempore in extremum adducta diſcrimen, euaſit. Alarichus vero, quum Atticam totam, nulla fœdatã vaſtitate, metu ſpectrorum, quæ adparuerant, reliquiſſet, in Megaridem tranſit: & opido primo impetu capto, verſus Peloponeſum properat, inuẽto nemine, qui reſiſteret. Quumq; Gerontius Iſthmi tranſeundi copiam ei feciſſet, omnes ab eo deinceps vrbes capi citra laborem & pugnam poterant; quod nullis eſſent munitæ mœnibus, velut Iſthmi præſidio ſecuræ. Confeſtim ergo prima Corinthus, cũ finitimis opidis, vi capitur; & ſecundum hanc Argos, vna cum iis locis, quæ inter hanc & Lacedæmonem interiacent. Ipſa quoq; in ſocietatẽ captæ Græciæ Sparta venit, nec armis amplius, nec idoneis ad pugnam viris munita, propter Romanorum auariciã; ſed iis expoſita magiſtratibus, qui & proditores eſſent, & illorum libidini, qui rerum potirẽtur, percupide in omnibus, ad perniciem publicam ſpectantibus, inſeruirent.

Nuntiata Rufino Græciæ calamitate, cupiditas imperii, qua flagrabat, incrementum ſumere. Nam cõturbata republica, nihil impedimento ſibi futurum in eiuſmodi conatu exiſtimabat. At Stelicho, militibus in naues impoſitis, ad opem aduerſis Achaiæ rebus ferendam proficiſcitur. Quumq; in Peloponeſum adpuliſſet, barbaros in Pholoen fugere coegit: & facillime commeatus eos inopia deleuiſſet, niſi deliciis, & mimis ridiculorum, & parũ verecundis mulierculis ſe dediſſet: ac militibus, quæcũq; barbari reliquerant,

ὡπλισμένην, καὶ οἵαν τοῖς ἐπιοῦσιν ἐνίστασθαι μέλλουσαν· τοῖς δὲ τείχεσι περιεστῶτα τὸν Ἀχιλλέα τὸν ἥρω τοιοῦτον, οἷον αὐτὸν τοῖς Τρωσὶν ἔδειξεν Ὅμηρος, ὅτε κατ' ὀργὴν τῷ θανάτῳ τοῦ Πατρόκλου τιμωρῶν ἐπολέμει. ταύτην ὁ Ἀλάριχος τὴν ὄψιν οὐκ ἐνεγκών, πάσης μὲν ἀπέστη κατὰ τῆς πόλεως ἐγχειρήσεως, ἐπεκηρυκεύετο δέ, καὶ προσδεξαμένων τοὺς λόγους, ὅρκους τε λαβόντων καὶ δόντων, εἰσῄει σὺν ὀλίγοις Ἀλάριχος εἰς τὰς Ἀθήνας. τυχὼν δὲ φιλοφροσύνης ἁπάσης, λουσάμενός τε, καὶ κοινωνήσας ἑστιάσεως τοῖς ἐν τῇ πόλει λογάσι, καὶ προσέτι γε δῶρα λαβών, ἀπεχώρει, τήν τε πόλιν ἀβλαβῆ καὶ τὴν Ἀττικὴν πᾶσαν καταλιπών. καὶ ἡ μὲν Ἀθηναίων πόλις ἐν τῷ κατὰ τὴν Οὐάλεντος βασιλείαν γενομένῳ σεισμῷ, πᾶσαν κατασείσαντος τὴν Ἑλλάδα, μόνη περιεσώθη, κατὰ τὸν εἰρημένον μοι τρόπον ἐν τῷ προλαβόντι βιβλίῳ· καὶ νῦν εἰς ἔσχατον ἐλθοῦσα κινδύνου, διέφυγεν. Ἀλάριχος δὲ, τὴν Ἀττικὴν πᾶσαν ἀπόρθητον ἀπολιπών, δέει τῶν φανέντων φασμάτων, ἐπὶ τὴν Μεγαρίδα παρῄει· καὶ ταύτην ἑλὼν ἐξ ἐπιδρομῆς, τῆς ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλάσεως εἴχετο, μηδεμιᾶς πειρώμενος ἀντιστάσεως. ἐνδόντος δὲ αὐτῷ Γεροντίου τὸν Ἰσθμὸν διαβῆναι, πάντα λοιπὸν ἦν αὐτῷ δίχα πόνου καὶ μάχης ἁλώσιμα τῶν πόλεων, διὰ τὴν ἀσφάλειαν ἣν ὁ Ἰσθμὸς παρεῖχεν αὐταῖς, ἀτειχίστων οὐσῶν. εὐθέως οὖν ἡ Κόρινθος πρώτη κατὰ κράτος ἡλίσκετο, καὶ τὰ προσοικοῦντα ταύτῃ πολίχνια· καὶ ἐπὶ ταύτῃ τὸ Ἄργος, καὶ ὅσα ἦν αὐτοῦ τε καὶ Λακεδαίμονος ἐν μέσῳ χωρία. καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Σπάρτη συναπήγετο τῇ κοινῇ τῆς Ἑλλάδος ἁλώσει, μήτε ὅπλοις ἔτι, μήτε ἀνδράσι μαχίμοις τετειχισμένη, διὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων πλεονεξίαν, ἀλλ' ἄρχουσιν ἐκδεδομένη προδόταις, καὶ τῇ τῶν κρατούντων ἡδονῇ προθύμως ὑπηρετουμένοις εἰς ἅπαντα τὰ πρὸς κοινὸν ὄλεθρον φέροντα. Ῥουφῖνος μὲν οὖν, ἀγγελθέντος αὐτῷ τοῦ περὶ τὴν Ἑλλάδα πάθους, ἐπίδοσιν ἐλάμβανεν ἧς εἶχε περὶ τὴν βασιλείαν ἐπιθυμίας. συνταραττομένου γὰρ τοῦ πολιτεύματος, οὐδὲν ἐμποδὼν ᾤετο αὐτῷ φανήσεσθαι πρὸς τὴν τοιαύτην ἐπιχείρησιν. Στελίχων δὲ, ναυσὶ στρατιώτας ἐμβιβάσας, τοῖς κατὰ τὴν Ἀχαΐαν δυστυχήμασιν ὥρμητο βοηθεῖν· καὶ τῇ Πελοποννήσῳ προσσχών, εἰς Φολόην συμφυγεῖν τοὺς βαρβάρους ἠνάγκασε· καὶ ῥᾷστα διέφθειρεν ἂν αὐτούς, ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων, εἰ μὴ τρυφῇ καὶ μίμοις γελοίων, ἥκιστά τε αἰσχυνομέναις γυναιξὶν ἐκδοὺς ἑαυτόν, ἀφῆκε τοὺς στρατιώτας ὅσα καταλελοίπασιν

οἱ βάρβαροι

οἱ βάρβαροι ἁρπάζειν, τοῦ τε δοῦναι τοῖς πολεμίοις εὐρυχωρίαν, ἀναχωρῆσαι τῆς Πελοποννήσου, μετὰ πάσης τῆς λείας εἰς τὴν Ἤπειρον διαβῆναι, καὶ τὰς ἐν ταύτῃ λῄσασθαι πόλεις. ὅπερ αὖθις ὁ Στελίχων πεποιηκότας ἰδών, ἄπρακτος ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἀπέπλευσε, μείζονα καὶ χαλεπώτερα τοῖς Ἕλλησι κακά, δι' ὧν ἐπήγετο στρατιωτῶν, ἐπιθείς. Ἐπεὶ δὲ παρεγένετο, παραχρῆμα θάνατον ἔγνω Ῥουφίνῳ κατασκευάσαι, τρόπῳ τοιῷδε. πρὸς τὸν βασιλέα ποιεῖται λόγους Ὁνώριον, ὡς προσήκει τέλη τινὰ στρατιωτικὰ στεῖλαι πρὸς Ἀρκάδιον τὸν ἀδελφόν, ἐπαμυνοῦντα τοῖς ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῇ τούτου κεκακωμένοις ἔθνεσι. καὶ ὅπερ ἐγνώκει πράττειν ἐπιτραπείς, ἔταττε τοὺς ἐπὶ τοῦτο σταλησομένους· Γαΐνην δὲ αὐτοῖς ἐπιστήσας ἡγεμόνα, ὅσα ἐπὶ Ῥουφίνου διενοεῖτο, ἐξέφηνε. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἤδη πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὄντων, φθάσας ὁ Γαΐνης, ἀπήγγελλεν Ἀρκαδίῳ τῷ βασιλεῖ τὴν αὐτῶν παρουσίαν, καὶ ὡς παραγένοιντο τοῖς πράγμασι πεπονηκόσιν ἐφιέμενοι βοηθεῖν. τοῦ δὲ βασιλέως ἡσθέντος ἐπὶ τῇ τούτων ἀφίξει, ὑπαντῆσαι τοῖς στρατιώταις εἰσιέναι μέλλουσι παρεκάλεσε τὸν βασιλέα Γαΐνης. ταύτης γὰρ τῆς τιμῆς ἠξιῶσθαι τοὺς στρατιώτας, ἔλεγε σύνηθες εἶναι. πεισθέντος δὲ τοῦ βασιλέως καὶ πρὸ τῆς πόλεως ὑπαντήσαντος, ἐπειδὴ προσκυνήσαντες, τῆς προσηκούσης ἠξιώθησαν παρὰ τοῦ βασιλέως φιλοφροσύνης, δόντος Γαΐνου τὸ σύνθημα, πάντες ὁμοῦ τὸν Ῥουφῖνον ἀπολαβόντες ἐν μέσῳ, τοῖς ξίφεσι παίουσι· καὶ ὁ μέν, ἀφῄρητο τῆς δεξιᾶς· ὁ δέ, τὴν ἑτέραν ἔκοπτεν· ὁ δέ, τὴν κεφαλὴν τοῦ τραχήλου χωρίσας, ἀπῄει, παιᾶνας ᾄδων ἐπινικίους. ἐς τοσοῦτον δὲ ἐπετώθαζον, ὥστε τὴν χεῖρα πανταχῆ τῆς πόλεως περιάγειν, αἰτεῖν τε ἀργύριον δοῦναι τῷ ἀπλήστῳ τοὺς προστυγχάνοντας. Ῥουφῖνος μὲν οὖν, ἰδίᾳ τε πολλοῖς κακῶν ἀφορήτων γενόμενος αἴτιος, καὶ τῇ πολιτείᾳ λυμηνάμενος ἁπάσῃ, δίκην ἐξέτισε τῶν πεπονηρευμένων ἀξίαν. Εὐτρόπιος δέ, πρὸς πάντα Στελίχωνι συνεργήσας τὰ κατὰ τούτου βεβουλευμένα, τῶν ἐν τῇ αὐλῇ πραττομένων κύριος ἦν· καὶ τὴν μὲν Ῥουφίνου περιουσίαν κατὰ τὸ πλέον ἐσφετερίζετο, καὶ ἑτέροις ἐνδιδοὺς ἐκ ταύτης οἰκειοῦσθαι τὰ ὁπωσοῦν ἄξια τῆς αὐτοῦ κλήσεως νομιζόμενα. τῆς δὲ Ῥουφίνου γαμετῆς σὺν τῇ θυγατρὶ τῇ τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίᾳ προσδραμούσης, δέει τοῦ μὴ συναπολέσθαι τῷ ἀνδρί, πίστιν

diripiendi potestatem fecisset, hostibusque spatium concedendi, vt e Peloponeso cum omni præda regressi, in Epirum transirent, & in vrbes eius grassarentur. Quod eos fecisse conspicatus Stelicho, rebus infectis in Italiam nauigat: quũ maiora grauioraque Græcis intulisset mala per eos milites, quos secum adduxerat. In Italiam quũ adpulisset, cõfestim Rufino necem struere, modo quodam tali, decreuit. Ad Honorium principem refert, quasdam militum cohortes ad Arcadium fratrem mittendas esse, quę adflictas misere sub eius imperio nationes tuerentur. Quumque iussus esset id exsequi, quod decreuisset; milites ad hãc rem perficiendam mittendos ordinat. quibus vbi Gainẽ ducem præfecisset, quæ suæ de Rufino cogitationes essent, exponit. Vbi prope iam a Constantinopoli milites aberant, antegressus Gaines, Arcadio principi militum aduentum nuntiat: eos adesse studio rebus laborantibus succurrendi, commemorans. Imperatore propter eorum aduentum lætitia perfuso, Gaines hortatur, vt ingressuris vrbem militibus ipse princeps obuiam prodiret. Aiebat enim, ex more militibus honorem hũc haberi. Quum obsequutus Imperator, ante vrbem eis occurrisset; ac milites eum venerati, vicissim a principe perbenigne fuissent excepti: data ab Gaine tessera, simul vniuersi Rufinum in medio interceptum gladiis feriunt: & hic quidem adimebat ei dextram, ille manum alteram præcidebat; alius capite discedebat a ceruice reuulso, consuetas victoriis ouationes accinens. Vsque adeo vero ludibriis interemtum adficiebãt, vt & manum eius vbique per vrbem circumgestarent, & ab occurrentibus peterent, insatiabili stipem darent. Ac Rufinus quidem, qui cõpluribus intolerabilium malorum auctor priuatim exstiterat, & vniuersæ reipublicæ detrimentum adtulerat, dignas admissis facinoribus diris poenas luit. Eutropius autẽ, opera Stelichoni nauata in omnibus, quæ contra Rufinum ille machinatus fuerat; iam iis quæ agerentur in aula, plena cum potestate præerat. Ac Rufini quidem facultates sibi maiori ex parte vindicat, quum aliis quoque concessisset, vt ex iis ea sibi sumerent, quæ possideri ab eis posse quoquo modo viderentur. Vxori vero filiæq; Rufini, ad ecclesiam Christianorum metu confugientibus, ne cum illo perirent; Eutropius

fide data permisit, vt Hierosolymorum ad vrbem nauigarent, quæ olim Iudæorum domicilium fuit, sed ab imperio Cōstantini a Christianis ornari ædificiis cepit. Heic illæ reliquū vitæ tempus exegerunt. Ceterum Eutropius omnes, qui essent alicuius auctoritatis, submouere volens; ne quis alius, præter ipsum, potestate Imperatori proximus esset: etiam Timasio, qui a Valentis vsque temporibus dignitatem magistri militum habuerat, & pluribus interfuerat bellis, nulla iusta de caussa insidias struit. Erat autem huiusmodi calumnia. Bargus, oriundus Laodicea, quod opidum est Syriæ, lucanicarum in foro institor, in flagitiis quibusdam deprehensus, Laodicea Sardes profugerat: vbi quū talem se gereret, qualis erat, malitia nobilitabatur. Hunc Timasius, qui Sardes venerat, quum facetum videret, ac mirum artificem quibusuis hominibus, in quos incideret, adsentando facile sibi conciliandis; in familiaritatem admittit, & confestim cohorti militum præficit. Nec illo contentus, etiam Constantinopolim secum abducit. Hoc factum non probantibus iis qui erant in magistratu, quod Bargo iam ante propter admissa quædam improba facinora fuisset interdictum, ne Constantinopoli degeret: Eutropius, homine reperto, quo ad struendā Timasio calumniam vteretur, velut instrumento idoneo; summittit hunc accusatorem Timasio, libellos falsos proferentem, qui adfectati crimē imperii Timasio impingerent. Imperator, iudicis officio fungens, præsidebat; Eutropius adstans, qui cubiculis augustalibus in vniuersum præpositus esset, ferendæ sententiæ penes se potestatem habebat. Quum moleste ferrent omnes, institorem farciminum tot muneribus atq; dignitatib. illustri viro crimē intentare; princeps relicto iudicio, id ipsum Saturnino & Procopio committit. Horum alter, prouectioris ætatis erat, magnisque perfunctus honoribus; non tamen adulationis expers, sed qui cōsuesset in iudiciis, eorū qui secundū principem summā potentiā obtinebant, studiis & animis obsequi. Procopius autem, Valentis Imperatoris socer fuerat, homo ferox & intractabilis, qui veritatem in nonnullis profiteri libere videretur: adeo quidē, vt hoc tempore sententiæ ferendæ contra Timasium adhibitus, obiiceret Saturnino, non debuisse Bargum accusatorem dari

δοὺς ὁ Εὐτρόπιος, ἐφῆκεν αὐταῖς εἰς τὴν κατὰ Ἱεροσόλυμα πόλιν ἐκπλεῦσαι, πάλαι μὲν οἰκητήριον Ἰουδαίων οὖσαν, ἀπὸ δὲ τῆς Κωνσταντίνου βασιλείας, ὑπὸ Χριστιανῶν τιμωμένην οἰκοδομήμασιν.

Ἐκεῖναι μὲν οὖν αὐτόθι τὸν λειπόμενον τοῦ βίου διέτριψαν χρόνον· Εὐτρόπιος δὲ πάντας, ὧν εἴ τις λόγος, ἐκποδὼν καταστῆσαι βουλόμενος, ὡς ἂν μηδεὶς ἕτερος πλὴν αὐτοῦ, βασιλεῖ παραδυναστεύῃ, καὶ ἐπὶ Τιμάσιον στρατιωτικῶν ἡγησάμενον ταγμάτων ἀπὸ τῶν Οὐάλεντος, καὶ πολλῶν μεταδόντι πολέμων, ἐπιβουλὴν ἵστησιν, οὐδεμιᾶς αἰτίας ὑπούσης. ἦν δὲ ἡ συκοφαντία τοιάδε. Βάργος, ἐκ τῆς ἐν Συρίᾳ Λαοδικείας ὁρμώμενος, ἀλλᾶντας ὠνίους ἐπ' ἀγορᾶς περιθεὶς, ἐπί τισιν ἁλοὺς ἀτοπήμασιν, ἀπὸ τῆς Λαοδικείας εἰς τὰς Σάρδεις ἦλθε φυγάς. εἶτα κἀκεῖσε φανεὶς οἷος ἦν, ἐπὶ πονηρίᾳ διεβεβόητο. τοῦτον ὁ Τιμάσιος, ταῖς Σάρδεσιν ἐπιδημήσας, στωμύλον ἰδὼν, δεινόν τε κολακείᾳ ῥᾳδίως ὑπαγαγέσθαι τοὺς περιτυγχάνοντας, ᾠκειώσατό τε, καὶ παραχρῆμα στρατιωτικοῦ τέλους ἔταξεν ἄρχειν· καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἑαυτῷ συναπήγαγεν. οὐκ ἐπαινούντων δὲ τῶν ἐν τέλει τὸ γενόμενον, (ἔτυχε γὰρ πρότερον ὁ Βάργος διά τινα πονηρεύματα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει διατριβῆς ἀποκεκλεισμένος) ὄργανον ἐπιτήδειον Εὐτρόπιος εἰς τὴν κατὰ Τιμασίου συκοφαντίαν τὸν ἄνδρα τοῦτον εὑρὼν, ἵστησι κατήγορον αὐτοῦ, γραμμάτια δεικνύντα ψευδῆ, βασιλείας ἐπιθυμίαν ἐπιφέροντα Τιμασίῳ. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς προὐκάθητο δικαστής· Εὐτρόπιος δὲ παρεστὼς, ἐπεὶ καὶ τὴν ἡγεμονίαν πάντων τῶν βασιλικῶν εἶχε κοιτώνων, τῆς πάσης ψήφου κύριος ἦν. πάντων δὲ δυσχεραινόντων, ἐφ' οἷς ἀλλαντοπώλης ἄνθρωπος τὸν ἐν ἀρχαῖς καὶ ἀξίαις διαπρέψαντα τοσαύταις, ἵσταται κρίνων, ἀναχωρεῖ μὲν τῆς κρίσεως ὁ βασιλεὺς, ἐπέτρεπε δὲ ταύτην Σατουρνίνῳ καὶ Προκοπίῳ. τούτοιν δὲ ὁ μὲν [εἰς,] εἰς βαθὺ γῆρας ἦν προελθὼν, καὶ μεγάλαις τετιμημένος ἀξίαις, οὐκ ἔξω δὲ κολακείας, ἀλλ' εἰωθὼς ἐν ταῖς κρίσεσι ταῖς τῶν βασιλεῖ παραδυναστευόντων θεραπεύειν ὁρμάς τε καὶ γνώμας· ὁ δὲ Προκόπιος, τοῦ μὲν βασιλέως ἐγεγόνει Οὐάλεντος κηδεστής, σκαιὸς δέ τις ὢν καὶ δυσάγωγος, ἔν τισιν ἐδόκει τἀληθῆ μετὰ παρρησίας ἐκφαίνειν. ὥστε ἀμέλει καὶ τότε συνενεχθεὶς εἰς τὴν κατὰ Τιμασίου ψῆφον, τῷ Σατουρνίνῳ τοῦτο προσέθηκεν, ὡς οὐκ ἔδει Τιμασίου Βάργον εἶναι

κατήγορον,

κατηγορεῖν, οὐδὲ τὸν τοσαύταις ἀρχαῖς διαπρέψαντα καὶ ἀξίαις, εὐτελοῦς ἀνθρώπου καὶ ἀνασεσυρμένου συκοφαντίαις ἁλῶναι, καὶ (ὅπερ ἦν ἀτοπώτατον) εὐεργέτην ὑπὸ τοῦ παθόντος εὖ, περιάγματα πάσχειν. ἤνυσε δὲ οὐδὲν ταύτῃ χρησάμενος τῇ παρρησίᾳ Προκόπιος· ἀλλ' ἡ μὲν Σατυρνίνου ψῆφος ἐκράτει, σφόδρα ἐπαινεθεῖσα· Τιμάσιος δὲ, τὴν Ὀάσεως οἴκησιν παραδοθεὶς, ἀπηλαύνετο, φυλακῆς αὐτὸν δημοσίας παραπεμπούσης. τόπος δὲ ἦν οὗτος λυπρότατος, καὶ οὐδενὶ τῶν αὐτῷ παραδιδομένων ἀναχωρεῖν ἐνδιδούς. ἥ τε γὰρ ἐν μέσῳ γῆ, ψαμμώδης οὖσα, καὶ πάντα πᾶσιν ἔρημος, καὶ ἀοίκητος, ἀφαιρεῖται τῆς γνώσεως τοὺς ἐπὶ τὴν Ὄασιν ἀπιόντας, τῶν ἀνέμων τοῖς ἴχνεσι τὴν ψάμμον ἐπιφερόντων, καὶ τῷ μήτε φυτὸν μήτε οἴκησιν εἶναι, γνώρισμα εἰς εἰκασίαν τι καταλιπεῖν τοῖς ὁδοιποροῦσι δυνάμενα. φήμη δὲ ὅμως εἰς ἅπαντας ἦλθε, παρὰ Συαγρίου τοῦ παιδὸς ἡρπάσθαι Τιμάσιον λέγουσα, διαφυγόντος τοὺς ἐσταλμένους εἰς ἀναζήτησιν αὐτοῦ, καὶ διά τινων ἁρπάσαντος τὸν πατέρα λῃστῶν. ἀλλ' εἴτε ἀληθῆ ταῦτα ἦν, εἴτε Εὐτροπίῳ χαριζόμενοι ταῦτα ἐν τῷ πλήθει διέσπειραν, οὐκ ἔγνω τις τὸ σαφές, πλὴν ὅτιπερ οὔτε Τιμάσιος οὔτε Συάγριος ἐξ ἐκείνου πεφήνασιν. ὁ δὲ Βάργος, [ὡς] ἔξω πάσης ὑποψίας καταστήσας Εὐτρόπιον, οὐκέτι τὴν Τιμασίου δυσμένειαν ὑφορώμενον, ἠξιοῦτο στρατιωτικοῦ τέλους ἀρχῆς, χρήματα φέρειν αὐτῷ κομψὰ δυναμένης, καὶ ἀνεχώρει μειζόνων ἐλπίσι δωρεῶν βουκολούμενος. ἠγνόει γὰρ ὡς Εὐτρόπιος, τοιοῦτον αὐτὸν φανέντα περὶ Τιμάσιον τὸν εὐεργέτην, καὶ περὶ αὐτὸν ὅμοιον φανήσεσθαι προσεδόκησεν. ἐκδημήσαντος γοῦν τῆς ἀρχῆς ἕνεκα Βάργου, τὴν τούτῳ συνοικοῦσαν γυναῖκα, διά τινας αἰτίας ἀπεχθῶς πρὸς αὐτὸν ἔχουσαν, πείθουσι γραμματεῖα προσδοῦναι τῷ βασιλεῖ, κατηγορίας φέροντα πλείστας, εἰς τὰ μέγιστά τε τῶν ἐγκλημάτων τὸν Βάργον ἀγούσας. ἅπερ ἀκηκοὼς Εὐτρόπιος, εὐθὺς ἦγεν εἰς κρίσιν τὸν ἄνθρωπον· καὶ ἁλόντα παρεδίδου τιμωρίᾳ πρεπούσῃ. μεθ' ἣν ἅπαντες θαυμάζοντες ἅμα καὶ ἀνυμνοῦντες τὸν τῆς Ἀδραστείας ὀφθαλμὸν διετέλεσαν, ὃν οὐχ οἷόν τε τινὰ τῶν ἠσεβηκότων κατά τι λαθεῖν. Μεθύων δὲ ἤδη τῷ πλούτῳ, καὶ ὑπὲρ τὰ νέφη τῇ φαντασίᾳ φέρεσθαι δοκῶν ὁ Εὐτρόπιος, ἐν ἅπασι σχεδὸν τοῖς ἔθνεσιν εἶχε τοὺς τὰ πραττόμενα πολυπραγμονοῦντας, καὶ ὅπως ἕκαστος ἔχοι τύχης· καὶ οὐδὲν ἦν

Timasio, nec virū tot gestis magistratibus dignitatibusq; clarum, vilis homuncionis & prorsus impuri calumniis opprimi, &(quod esset absurdissimum) bene merito fieri negotium ab eo qui beneficiis adfectus esset. Nō tamen hac vsus libertate Procopius quidquam profecit; sed admodum laudata Saturnini sententia vicit. Timasius autem, ad inhabitandam Oasim damnatus, expellitur; huc eum deducēte satellitio publico. Is erat locus insigniter sterilis; e quo nemo posset euadere, qui eo deportaretur. Nā quod aliunde huc euntibus interiectum solum occurrit, arenosum, vastum prorsus, & inhabitatum, noticiam pergentibus in Oasim omnem adimit: tum quod venti vestigiis arenam ingerant, tum etiam quod nec arbor vlla, nec domicilium sit, quę indicium aliquod iter faciētibus ad cōiecturam relinquere possint. Fama tamen ad omnes emanauit, a Syagrio filio Timasium ereptum fuisse; qui ad inquirendum se missos euasisset, operaque prædonum quorumdam patrem rapuisset. Sed siue adeo vera istæc erant, siue per quosdam Eutropio gratificātes in vulgus spargebantur; nemo quidem certe rem accurate cognoscere potuit, extraquā quod neque Timasius, neque Syagrius, ex eo tempore conspecti fuerūt. Bargus vero, qui omnis periculi metu liberasset Eutropium, non iam inimicitias Timasii suspectas amplius habentem, militum cohortis præfectura donatur, ex qua lucrum habere commodum posset; maiorumq; munerum spe deceptus abiit. Ignorabat enim, Eutropium sibi de eo, qui talem erga bene meritum Timasium se gessisset, non nisi consimilem animum erga se quoque policitum. Quum igitur muneris sui caussa Bargus domo profectus esset, iunctam ei matrimonio mulierem, quæ esset infesto propter caussas quasdam in illum animo, libellos quosdam offerre principi persuadēt; quibus accusationes plurimæ continerentur, & criminū grauissimorū Bargus insimularetur. His auditis, hominē Eutropius cōfestim in ius duci iubet, & cōuictum merito supplicio punit: quo facto, nō cessabant omnes oculū Adrastiæ tū admirari, tum celebrare; quē fieri nequeat, vt quisquā nefaria patrantiū vllo modo fallat. Eutropius autē iam opibus ebrius, supraque nubes imaginatione sua se ferri existimans; apud omnes prope nationes habebat, qui curiose scrutarentur, quidquid ageretur, & quæ esset cuiusque fortuna. nec omnino

quidquam erat, quod ei pecuniæ lucrum non ferret. Igitur cum aduersus Abundantium quoq; inuidia pariter & auaricia concitat. Erat autem Abundātius oriūdus e Scythia, Thraciæ parte; qui inde vsque a Gratiani tēporibus militauerat, ac sub Theodosio maximos honores adeptus, etiam prætor atque consul designatus fuerat. Posteaquam hunc quoq; voluit Eutropius facultates & dignitatem omnem amittere, saltim id scripto mandat Imperator; & mox aula pellitur Abundantius, oppidum Phoeniciæ Sidonem habitare iussus; vbi reliquū vitæ tempus trāsegit. Quum ergo iam neminem Constantinopoli prorsus haberet Eutropius, qui eum vel obtueri auderet: solum Stelichonem, arbitratu suo res occidentis tractantem, animo versans; quo minus ille Cōstantinopolim accederet, aditū ei præcludere cogitat. Quare principi persuadet, vt conuocato Senatu, Stelichonem hostem imperii, decreto publico, declaret. Quo facto, mox sibi Gildonē, totius ad Karthaginem pertinentis Africæ ducem, adiungit, & eius opera prouinciā Honorii principis imperio subtractam, Arcadianæ dicioni adiicit. Eam rem permoleste ferenti, nec mediocriter animi dubio Stelichoni, quidam fortuitus se casus obtulit. Quippe quū Gildo fratrem, quem habebat nomine † Masceldelum, furore quodam barbarico adpeteret insidiis; ad eam hunc necessitatem redegit, vt in Italiam ad Stelichonem nauigaret, quæque perpessus a fratre fuisset, eidem exponeret. Is amplis illi copiis traditis, suppeditatoque nauium idoneo numero; bellum aduersus Gildonem gesturum, ablegat. Posteaquam ad eum locum peruenisset, vbi commorari fratrem inaudiuerat, atque in illum imparatū cum exercitu irruisset: acri proelio commisso, vsq; adeo victor exstitit, vt Gildo sibi mortem, laqueo fracta gula, consciseret. Hoc enim perpeti maluit, quam in hostium potestatem venire. Gildonis vero frater, Africa Honorii regno restituta, victor in Italiam reuersus est. cui Stelicho licet ob rem bene gestam inuideret, tamen bonas spes faciens, colere se hominem simulat. Quum autem aliquando quoddam ad suburbanum prodiret, & in pontem fluminis peruenisset, atque illum cum aliis Masceldelus quoq; comitaretur: satellites, ab eo dato sibi signo satisfacientes, hominem in flumen detrudunt.

† alii Mazescelem vocant.

καθάπαξ ὃ μὴ χρημάτων αὐτῷ κέρδος ἐπῆγεν. ἀλλὰ τοίνυν αὐτὸν καὶ κατὰ Ἀβουνδαντίου φθόνος τε ὁμοῦ καὶ πλεονεξία. ἦν δὲ Ἀβουνδάντιος ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Θρᾴκῃ Σκυθίας, ἐκ δὲ τῶν Γρατιανοῦ στρατευσάμενος χρόνων, καὶ ἐπὶ Θεοδοσίου τιμῶν μεγίστων ἐπιβάς, ἤδη δὲ καὶ στρατηγὸς καὶ ὕπατος ἀποδεδειγμένος. * ἐπεὶ δὲ καὶ τοῦτον Εὐτρόπιος ἠβουλήθη τῆς οὐσίας τε ὁμοῦ καὶ πάσης τιμῆς ἐκπεσεῖν, ἔγραφε μὲν ταῦτα ὁ βασιλεύς, ἀπηλαύνετο δὲ Ἀβουνδάντιος τῶν βασιλείων, οἴκησιν τὴν ἐν Φοινίκῃ Σιδῶνα λαχών, καὶ ἐν ταύτῃ τὸν λοιπὸν χρόνον βεβιωκώς. Εὐτρόπιος τοίνυν, ἐν μὲν τῇ Κωνσταντινουπόλει παντάπασιν ἔχων οὐδένα τὸν ἀντιβλέπειν τολμῶντα. μόνον δὲ Στελίχωνα τὸν κατὰ τὴν ἑσπέραν κυριεύοντα πραγμάτων, κατὰ νοῦ ἔχων, ἀνελεῖν αὐτῷ διενοεῖτο τὴν ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ἄφιξιν. ἀναπείθει δὴ τὸν βασιλέα, τέως συναγαγόντα τὴν γερουσίαν, κοινῷ δόγματι, τῆς βασιλείας πολέμιον αὐτὸν προσειπεῖν. οὗ δὴ γενομένου, * Γίλδωνα παραχρῆμα πάσης ἔχοντα τῆς ὑπὸ Καρχηδόνα Λιβύης τὴν ἡγεμονίαν οἰκειωσάμενος, ἀφίστησι διὰ τούτου τὴν χώραν τῆς Ὀνωρίου βασιλείας, καὶ τῇ Ἀρκαδίου προστίθησιν. ἐπὶ τούτῳ δυσχεραίνοντι καὶ λίαν ἀπορουμένῳ Στελίχωνι, συνέβη δὲ ἀπὸ τῆς τύχης αὐτόματον. ἀδελφὸν γὰρ ἔχων ὁ Γίλδων, ᾧ Μασκέλδηλος ἦν ὄνομα, καὶ τούτῳ διὰ βαρβαρικὴν μανίαν ἐπιβουλεύσας, ἠνάγκασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν ὡς Στελίχωνα πλεῦσαι, καὶ ὅσα παρὰ τἀδελφοῦ πέπονθεν ἐξειπεῖν. ὁ δέ, δυνάμεις ἁδρὰς αὐτῷ παραδούς, καὶ πλοῖα χορηγήσας ἀρκοῦντα, πολεμήσοντα τῷ Γίλδωνι παραπέμπει. ὁ δέ, ἀναστὰς ἔνθα διατρίβοντα τὸν ἀδελφὸν ἠκηκόει, καὶ ἀπαρασκεύῳ μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐπιπεσών, μάχης καρτερᾶς γενομένης, τοσοῦτον ἐκράτησεν, ὥστε Γίλδωνα τὸν βίον ἀπολιπεῖν ἀπαγξάμενον. τοῦτο γὰρ εἵλετο μᾶλλον, ἢ ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γενέσθαι. Καὶ ὁ μὲν Γίλδωνος ἀδελφός, ἀποδοὺς τῇ Ὀνωρίου βασιλείᾳ Λιβύην, εἰς Ἰταλίαν ἐπανῄει νενικηκώς. Στελίχων δέ, νεμεσήσας ἐπὶ τῷ κατορθώματι, θεραπεύειν ὅμως προσεποιεῖτο, χρηστὰς ὑποφαίνων ἐλπίδας. ἐπεὶ δὲ προϊὼν ἐπί τι προάστειον, ἐπὶ ποταμοῦ γεφύρας ἐγένετο, μετὰ δὲ τῶν ἄλλων εἵπετο καὶ ὁ Μασκέλδηλος αὐτῷ, σύνθημα πρὸς τοῦτο δεδομένον αὐτοῖς οἱ δορυφόροι πληροῦντες, ὠθοῦσι κατὰ τοῦ ποταμοῦ.

καὶ ὁ μὲν

καὶ ὁ μὲν Στελίχων ἐγέλα, ὁ δὲ ῥεῦμα συναρπάζον, ἀπέπνιγε τὸν ἄνθρωπον. Εἰντεῦθεν ἡ μὲν Εὐτροπίου δὲ καὶ ἔχθρα καὶ Στελίχωνος ἀνεκαλύπτετο, καὶ ἐν τοῖς ἁπάντων στόμασιν ἦν. ἀλλοτρίως δὲ πρὸς ἑαυτοὺς ἔχοντες, ἐπὶ πάσης ἀδείας τοῖς τῶν ἀρχομένων κακοῖς ἐνετρύφων· ὁ μὲν, ἤδη τὴν θυγατέρα Μαρίαν Ὁνωρίῳ τῷ βασιλεῖ γαμετὴν δεδωκώς· ὁ δὲ, κυριεύων Ἀρκαδίου καθάπερ βοσκήματος. εἴτε γὰρ κτῆμα περίβλεπτον ἦν τινὶ τῶν ὑπηκόων, εἰς θατέρου τούτων μετεπίπτετο δεσποτείαν· καὶ χρυσὸς δὲ καὶ ἄργυρος ἅπας, ἐκ τῶν πρότερον ἐχόντων, εἰς αὐτοὺς ἔρρει. πολὺς γὰρ ἦν ὁ τῶν ἁπανταχοῦ συκοφαντούντων ἑσμός· οἷς ἐπετέτακτο τοιαῦτα καταμηνύειν. Τῆς δὲ βασιλείας ἑκατέρωθεν οὔσης ἐν τούτοις, ἅπαντες μὲν οἱ τῆς γερουσίας πληρωμάτων, ἐπὶ τῇ τῶν πραγμάτων ἐδυσχέραινον κακοτυχίᾳ· οὐχ ἥκιστα δὲ Γαΐνης, οὔτε τῆς πρεσβυτέρῳ πρεπούσης στρατηγῷ τιμῆς ἀξιούμενος, οὔτε δωρεαῖς ἀπληστίαν ἐμπλῆσαι βαρβαρικὴν δυνάμενος. ἀπέκναιε δὲ πλέον αὐτὸν, εἰς τὴν Εὐτροπίου οἰκίαν χρήματα πάντα εἰσρέοντα. ἐπὶ τούτοις ἀχθόμενος, κοινωνὸν ποιεῖται Τριβίγιλδον τῆς σκέψεως. ἦν δὲ οὗτος ἀνὴρ φιλοκίνδυνος, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀπόνοιαν ἑτοιμότατος. ἦρχε δὲ, οὐ Ῥωμαϊκῶν ἰλῶν, ἀλλὰ βαρβάρων, ἐνιδρυμένων τῇ Φρυγίᾳ, παρὰ βασιλέως τὴν τούτων λαβὼν ἐπιμέλειαν. οὗτος, ἐπὶ τὴν Φρυγίαν ἐθέλειν ἐκδημῆσαι προσποιούμενος, ὅπως ἂν ἐπισκέψαιτο τοὺς ὑπ' αὐτῷ τεταγμένους βαρβάρους, ἐπὶ τούτῳ τε τῆς Κωνσταντίνου πόλεως ἐξορμήσας, ἐχώρει. παραλαβὼν δὲ τοὺς βαρβάρους, ὧν τὴν ἡγεμονίαν εἶχεν, ἅπαντα ἐπῄει τὰ ἐν μέσῳ, φόνου μὲν ἀνδρῶν, ἢ γυναικῶν, ἢ παιδίων, οὐκ ἀπεχόμενος, τὰ δὲ ἐν ποσὶ ληϊζόμενος· ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τοσοῦτο πλῆθος συνήγαγεν οἰκετῶν καὶ ἄλλως ἀπερριμμένων ἀνθρώπων, ὥστε εἰς ἔσχατον κίνδυνον τὴν Ἀσίαν ἅπασαν ἀπαγαγεῖν. ἥ τε γὰρ Λυδία πάσης ἐνεπέπληστο ταραχῆς, πάντων (ὡς εἰπεῖν) ἐπὶ τὰ θαλάττια φυγόντων, καὶ ἅμα τοῖς σφετέροις ἅπασιν ἐπὶ τὰς νήσους ἢ ἄλλοθί ποι διαπλεόντων· καὶ ἡ πάραλος δὲ Ἀσία τὸν κίνδυνον ὅσον οὐδέπω θεωρῆσαι ἐπιστησόμενον αὐτῇ προσεδόκα. ἀλλ' ἐπειδὴ ταῦτα τῷ βασιλεύοντι συνηγγέλθη, λόγον μὲν οὐδένα τῆς κοινῆς ἐποιεῖτο συμφορᾶς, (οὐδὲ γὰρ οἷός τε ἦν συνιδεῖν τὸ πρακτέον, ἐσχάτως ἀνόητος ὤν) Εὐτροπίῳ δὲ τὴν πᾶσαν ἔδωκε τῆς βασιλείας οἰκονομίαν. ὁ δὲ, Γαΐνην αἱρεῖται καὶ

Ibi Stelicho ridere; Mascceldelus, fluminis abreptus impetu, suffocari. Hinc iã inimicitiæ Stelichonis & Eutropii in apertum erumpere, & in ore omnibus esse. Atque his odiis animorum mutuis insistentes, omni cum licentia subditorum malis insultant: quum iam Stelicho Mariam filiã Honorio principi dedisset vxorẽ, & Eutropius in Arcadium, veluti pecudem quamdam, imperiũ exerceret. Nam siue prædium aliquod insigne subditorum quispiam haberet, ad horum alterius dominiũ transibat: siue quid auri & argenti esset, id omne pristinis a possessoribus ad ipsos confluebat. Quippe magnum erat agmen hominum vbique calumnias struentium, quibus horum deferendorum cura cõmissa fuerat. Quum esset vtrimque hic imperii status, omnes ordinis senatorii proceres afflictã miseramque rerum condicionem indigne ferebant: præsertim *Gaines*, qui nec cõuenientẽ duci prouectioris ætatis honorem consequeretur; nec muneribus, ob insatiabilem animi barbari libidinem, expleri posset; quem denique magis etiam vreret, quod omnes in Eutropii domum pecuniæ deriuarentur. Has ob caussas indignatus, socium sibi consilii *Tribigildum* adiungit. Is periculis obeundis præsenti vir erat animo, & quoduis ad facinus audendũ promtissimus. Nec alis equestribus Romanis, sed barbaris, in Phrygia collocatis, præerat; quarũ erat illi a principe data cura. Hic in Phrygiã proficisci se velle simulat, vt militantes sub se barbaros inspiceret; eoque nomine Constantinopoli digressus abit. Quumq; barbaros secum sumsisset, quorũ dux erat, quidquid esset in itinere medio situm, inuadit: nec virorum, aut mulierũ, aut puerorum cædibus abstinens, & obuia quæq; diripiẽs, perexiguo tempore tantã coẽgit multitudinem calonũ, aliarumq; vilium personarum; vt Asiam totam in extremum discrimen adduceret. Nã & plena tumultus Lydia penitus erat, omnibus (prope dixerim) ad loca maritima confugientibus, & cum suis vniuersis ad insulas, alioue nauigantibus: & Asia, mari finitima, periculum iam imminens, quantum alias vmquam, se conspecturam verebatur. Hæc vbi nuntiata principi fuissent, nullam ille publicæ calamitatis rationem habere, (nec enim perspicere poterat, quid agendum esset, extreme stolidus homo) sed Eutropio totam administrationem imperii tradere. Is & Gainem, &

Leonem duces deligit; hunc ablegaturus in Asiam, vt obtinentes eã barbaros, vel alioqui promiscue collectitios, adoriretur: Gainem per Thraciam & Hellesponti dimissurus angustias, hostibus ibidẽ occursurum, si & istæc loca vexari ab eis conspexisset. Ac Leo sane, qui rebus Asiaticis opem ferre iussus fuit, nulla prorsus imperatoria virtute præditus erat, nec alia dote quapiam, quæ ad hanc fortunam eum prouehere mereretur; vno excepto, quod Eutropio familiaris esset. Gaines, in Thraciam mittebatur, quo minus per Hellespontum Tribigildi milites transiicerent, prohibiturus; ac nauali quoque prœlio cum eis congressurus, si quidem vsus ita posceret. In hunc modum ordinati duces, eo copias abducunt, quo sortitus quisque fuerat. Gaines, iis ad animum reuocatis, de quibus inter ipsum & Tribigildum conuenerat; quodque iam tempus adpetiisset, quo ceptum exsequi conatũ deberet: Tribigildo, suas vt copias ad Hellespontum duceret, imperat. Enimuero si, quæ cõtra rempublicam mente conceperat, occultasset; ac pacate cum barbaris suis, Constantinopoli fuisset egressus: omnino successurum erat ei quod ceperat consilium, Asiaque tota fuisset occupata: nec quo minus ea perdita, simul & oriens periret, quidq̃ erat omnino quod prohiberet. Sed quando adhuc vrbes illas imperio Romano fortuna saluas esse volebat, a natura barbaris insito calore furoreque Gaines abreptus, Constantinopoli discedit, vniuersa propemodum belli potestate accepta. Quumque vix Heracleam peruenisset, Tribigildo quid agendum esset, significat. Ille vero minime versus Hellespõtum progredi statuit; veritus ne in constitutas istic copias incideret: sed vastata penitus Phrygia, Pisidas adortus est; nec vllum expertus impedimentum, cuncta populatus abiit. Quæ res quum nunciarentur, nullam Gaines illorum qui bello premebantur, rationem habere; memor eorum, de quibus ipsi cum Tribigildo conuenisset. Interim Leo, sitis ad Hellespontum locis immoratur, qui nec prœlio congredi cum Tribigildo auderet; simulque vereri se diceret, ne forte Tribigildus per aliam viam parte quadam copiarum emissa, ex improuiso agros ad Hellespontum depopularetur. Quapropter accidit

Λέοντα στρατηγεῖ· τὸν μὲν, εἰς τὴν Ἀσίαν ἐκπέμψων, ἐπελευσόμενον τοῖς κατέχουσι ταύτην βαρβάροις, ἢ ἄλλως μιγάσιν ἀνθρώποις· Γαΐναν δὲ, διὰ τῆς Θρᾴκης καὶ τῶν τοῦ Ἑλλησπόντου στενῶν, ἀπαντήσοντα τοῖς πολεμίοις, εἰ καὶ τοῖς τόποις ἐκείνοις ἐνοχλοῦντας θεάσαιτο. Λέων μὲν οὖν, ὁ τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν συμβεβηκόσι βοηθῆσαι ταχθεὶς, ἀρετῆς μὲν οὐδὲ ἡστινοσοῦν μετειλήφει στρατηγικῆς, οὐδὲ ἄλλου τινὸς ἀξίου πρὸς τοῦτο τύχης αὐτὸν ἀγαγεῖν, πλὴν ὅτι πρὸς Εὐτρόπιον εἶχεν οἰκείως. Γαΐνης δὲ, τὴν ἐπὶ Θρᾴκην ἐστέλλετο, κωλύσων τὴν δι' Ἑλλησπόντου τῶν ἅμα Τριβιγίλδῳ διάβασιν, ναυμαχήσων τε αὖθις, εἰ καὶ τόπου φύσις χρεία. Ταύτῃ διαταχθέντες οἱ στρατηγοὶ, τὰς δυνάμεις ἀπῆγον, οὗπερ ἕκαστος ἔλαχε. Γαΐνης δὲ, ἃ συνέκειτο πρὸς Τριβίγιλδον αὐτῷ, λαβὼν κατὰ νοῦν, καὶ ὡς ἐνέστηκεν ὁ καιρὸς, ἀντιλαβέσθαι κελεύων τῆς ἐγχειρήσεως, ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἄγειν Τριβιγίλδῳ τὴν στρατιὰν ἐκέλευεν. εἰ μὲν οὖν ἅπερ ἐφρόνει κατὰ τῆς πολιτείας ἐταμιεύσατο, καὶ ἡσυχῇ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ βαρβάρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔτυχεν ἐξορμήσας, πάντως ἂν ἐξέβαινεν αὐτῷ τὸ βεβουλευμένον εἰς τέλος, καὶ ἥ τε Ἀσία πᾶσα κατείληπτο, καὶ συναπολέσθαι ταύτῃ τὴν ἑῴαν οὐδὲν ἦν τὸ κωλῦον. ἀλλ' ἐπειδὴ τῇ Ῥωμαίων ἐπικρατείᾳ φυλάττεσθαι τὰς πόλεις ἐβούλετο τέως ἡ τύχη, Γαΐνης μὲν τῷ προσόντι φύσει θερμῷ καὶ μανιώδει τοῖς βαρβάροις ἐξενεχθεὶς, ἀπεχώρει τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅλην (ὡς εἰπεῖν) τὴν ἐξουσίαν τοῦ πολέμου παραλαβών. οὔπω δὲ σχεδὸν εἰς τὴν Ἡράκλειαν ἀφιγμένος, τῷ Τριβιγίλδῳ τὸ πρακτέον ἐσήμαινεν. ὁ δὲ, ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον οὐκ ἔγνω χωρεῖν, δεδιὼς τοῦ μὴ περιπεσεῖν ταῖς αὐτόθι καθεσταμέναις δυνάμεσι· πᾶσαν δὲ καταστρεψάμενος τὴν Φρυγίαν, προσέβαλλε καὶ Πισίδαις· καὶ κωλύματος οὐδενὸς πειραθεὶς, ἀπῄει πάντα πορθῶν. Τούτων δὲ ἀπαγγελλομένων, ὁ μὲν Γαΐνης, οὐδένα τῶν πολεμουμένων ἐποιεῖτο λόγον, οἷα δὴ κατὰ νοῦν ἔχων, ὅσα πρὸς αὐτὸν Τριβιγίλδῳ συνέκειτο. Λέων δὲ, τοῖς περὶ τὸν Ἑλλήσποντον διέτριβε τόποις, οὔτε συμπεσεῖν ἐς μάχην Τριβιγίλδῳ θαρρῶν, καὶ ἅμα δεδιέναι φάσκων, μήποτε δι' ἑτέρας ὁδοῦ μέρος τι τῆς στρατιᾶς ἐκπέμψας Τριβίγιλδος, τὰ περὶ τὸν Ἑλλήσποντον λάθῃ χωρία καταστρεψάμενος. συνέβαινε τοίνυν,

οὕτως

ὄντος οὐδενὸς ἐμποδὼν τῷ Τριβιγίλδῳ, πᾶσαν μὲν κατὰ κράτος ἁλίσκεσθαι πόλιν, ἀναιρεῖσθαί τε πάντας τοὺς οἰκήτορας ἅμα τοῖς στρατιώταις, βαρβάρους δὲ συμμάχους Ῥωμαίοις εἶναι οὐδένα. τοῖς γὰρ ὁμοφύλοις ἐν ταῖς συμβολαῖς ἀναμιγνύμενοι, κατὰ τῶν Ῥωμαίοις ὑπηκόων ἐχώρουν. Ὁ δὲ Γαΐνης, ἐπὶ ταῖς Ῥωμαίων ἄχθεσθαι δοκῶν συμφοραῖς, θαυμάζειν *προσεποιεῖτο τὰ Τριβιγίλδου στρατηγήματα, καὶ ἀνανταγώνιστον ἔλεγεν εἶναι φρονήσει, καὶ ἀγχινοίᾳ μᾶλλον ἢ δυνάμει πλεονεκτοῦντα. περαιωθεὶς δὲ εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐπεξῄει μὲν οὐδενί, περιεώρα δὲ τὴν τῶν πόλεων καὶ τῆς χώρας ἀπώλειαν, ἐπακολουθῶν μόνον καὶ τὰ γινόμενα τρόπον τινὰ θεωρῶν, ἐκαραδόκει τὴν ἐπὶ τὴν ἕω τοῦ Τριβιγίλδου διάβασιν, ἐκπέμπων μὲν αὐτῷ λάθρα δυνάμεις, συνεπιλαμβανομένας οἷς ἐπεχείρει, μήπω δὲ τὴν ἑαυτοῦ περὶ τὰ πράγματα γνώμην ἐπιδείξας. εἰ μὲν οὖν ἐπελθὼν [ἐπὶ] τὴν Φρυγίαν ὁ Τριβίγιλδος, μὴ τὴν ἐπὶ Πισιδίαν, ἀλλ' εὐθὺς ἐπὶ Λυδίαν ἐχώρησεν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσε, ταύτης ἀκονιτὶ κατὰ κράτος αἱρεθείσης, συναπολέσθαι καὶ τὴν Ἰωνίαν αὐτῇ· κἀκεῖθεν αὐτὸν ἐπὶ τὰς νήσους σκάφεσι διαβαίνοντα, καὶ ναυτικὸν ὅσον ἐβούλετο ποιησάμενον, ἅπασάν τε τὴν ἑῴαν διαδραμεῖν, καὶ μέχρις Αἰγύπτου πάντα λῄσασθαι, μηδεμιᾶς ἀξιομάχου δυνάμεως οὔσης. ἐπεὶ δὲ ταῦτα μὲν οὐκ ἔλαβε κατὰ νοῦν, ἔγνω δὲ τῇ Παμφυλίᾳ Πισίδαις ὁμορούσῃ τὰς δυνάμεις ἐπαγαγεῖν, ὁδοῖς μὲν ἐτύγχανε δυσεμβάτοις, καὶ ἱππασίᾳ παντάπασιν ἀπροσίτοις. στρατοπέδου δὲ οὐδενὸς ἐναντιουμένου, Οὐαλεντῖνός τις τὴν Σέλγην οἰκῶν, (πολίχνη δὲ αὕτη Παμφυλίας ἐστίν, ἐπὶ λόφου κειμένη) παιδείας μετρίως ἡμμένος, καὶ πείρας οὐκ ἔξω τυγχάνων πολεμικῆς, συναγαγὼν οἰκετῶν πλῆθος καὶ γεωργῶν, τοὺς πρὸς τοὺς γειτνιῶντας λῃστὰς συνεχέσι μάχαις γεγυμνασμένους, εἰς τοὺς ὑπερκειμένους τῶν παρόδων ἔστησε λόφους, ὡς ἂν θεωροῦντες ἅπαντας τοὺς διὰ τῆς ὁδοῦ πορευομένους, αὐτοὶ μὴ φαίνοιντο, κἂν εἰ ἡμέρας οὔσης οἱ ἐναντίοι διαβαίνοιεν. τοῦ δὲ Τριβιγίλδου διὰ τῆς ὁμαλωτέρας ὁδοῦ, μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ βαρβάρων, ἐπὶ τὰ κάτω μέρη τῆς Παμφυλίας ἐλάσαντος, ἐλθόντος τε ἔτι νυκτὸς οὔσης εἰς τοὺς ὑποκειμένους τῇ Σέλγῃ τόπους, ἐβάλλοντο σφενδόναις οἱ βάρβαροι συνεχέσι, ἀφιεμένων πέτρων χειροπληθῶν, καὶ ἔτι μειζόνων· ἦν γὰρ ἐξ ὑπερδεξίων ῥᾳδία

vt nulla re Tribigildum impediente, quæuis opida per vim caperentur: omnes illorum incolæ, cum ipsis militibus, interficerentur; nemo denique barbarus a Romanorum partibus staret. Nam ad suæ nationis homines in ipsis semet adgregãdo conflictibus, aduersus Romanorum subditos pedem inferebant. Gaines autem, qui Romanorum calamitates indigno videretur animo ferre, mirari se Tribigildi strategemata simulat; quem prudentia diceret insuperabilem, & sagacitate potius, quam viribus hostem vincere. Quum transiecisset in Asiam; neminem adgreditur; sed vrbium & agrorum excidio neglecto, tantumq; subsequens hostem, & quodam modo spectator eorum quæ gererentur; Tribigildi progressum in orientem exspectat, clam copias ad eum mittens, auxilio futuras ad ea quæ moliretur; necdum sua de rebus institutis patefacta sententia. Quod si Tribigildus Phrygiam ingressus, non Pisidiam versus, sed in Lydiam protinus contendisset: nihil fuisset impedimento; quo minus ea nullo labore per vim capta, simul & Ionia periisset: vnde nauigiis transuectus in insulas, comparata classe, quantam quidem vellet, vniuersum percurrisset orientem, & nullis idoneis copiis resistentibus, ad Ægyptum vsque cuncta diripuisset. At enim quod hæc ad animum ei non accidissent, copiasque ducere statuisset in Pamphyliam, finitimam Pisidis: in itinera multum impedita, & equitatui prorsus inaccessa, incidit. Quum nullus eis obsisteret exercitus, Valentinus quidam, Selgæ municeps, quod Pamphyliæ opidulum est, in colle situm; homo mediocriter eruditus, & rei bellicæ non omnino rudis, mancipiorum & agricolarum multitudine collecta, quotquot erant exerciti pugnis aduersus vicinos prædones cõtinuis, in colles constituit, iis imminentes locis, per quæ transeundum erat: vt adspicientes vniuersos iter istac facientes, ipsi prorsus a nemine conspicerentur, licet hostes interdiu transirent. Posteaquã Tribigildus itinere magis plano ad inferiora Pamphyliæ loca cum barbaris suis adequitasset, ac noctu ad subiecta Selgæ loca peruenisset: continuis barbari fundarum ictibus petebantur, excussis eius magnitudinis lapidibus, qui manus implerent, atque etiam maioribus. Quippe de locis superioribus etiam

lapidum paullo maiorum iactus facilis erat. Quum autem nullũ esset effugium, (nã ex altera viæ parte stagnum profundum & paludes erant; ex altera quidam artus adscensus, qui transitum vix duobus viris præbebat. Et adscensum hũc, qui erat orbicularis, ob similitudinem animalis, incolæ cochleam vocant. Hunc vero locũ Florentius quidam cũ præsidio tenebat, quum tot militiæ socios secum haberet, quot quidẽ ad impediendos eos, qui transire conarentur, sufficerent) intercepti locis hisce barbari, & copia magnitudineq; saxorum obruti, maiori ex parte peribant. Nam quod in angustum cogerentur, decidentes in eos lapides aberrare nõ poterãt, quin aliquos occiderent. Itaq; consilii vehementer inopes, in stagnũ se cõplures vna cum equis demiserũt; dumq; mortẽ vitant, quæ a saxis immineret, in paludibus extincti sunt. Tribigildus autem, cum trecentis conscensa cochlea, maximaq; pecunia corrupto Florentio, cum militibus pręsidiariis, transitũ redimit: eoq; modo quum euasisset, reliquos omnes funditus deleri passus est. Ratus hac ratione Tribigildus eo se liberatum periculo, quod Valentinus ipsi creauerat; in alia prioribus nõ minora pręceps actus est. Nam vniuersi propemodum opidorũ incolæ, correptis armis obuiis, eum cũ trecentis illis fugæ sociis, intra Melanẽ & Eurymedontẽ amnes concluserunt: quorũ alter supra Sidã labitur, alter Aspendũ interfluit. In artum coactus, & quid ageret, nesciẽs; suos ad Gainem mittit. Is permoleste quidem ferens ea, quæ accidissent; quod tamen necdum animi sui de rebellione sententiã aperiret, Leonem, secundũ ab se ducem mittit, qui Pamphyliis opem ferret, & cum Valentino Tribigildi copias adoriretur, nec amnes ab eis transiri permitteret. Leo quamuis natura vecors, & omni luxuriæ deditus; tamen quod imperatum erat, facit. Gaines autem veritus, ne forte dum Tribigildus ab omni parte oppugnatur, qui pares aduersariis copias non haberet, ad internecionem deleretur: barbarorũ, quos secum habebat, cohortes alias super alias in castra Romana mittit, vt ea paullatim absumerentur, & commodum Tribigildus fugiendi spatium consequeretur. Itaque barbari, quos Leoni Gaines

καὶ ἡ τῶν ἀδροτέρων ἄφεσις λίθων, ἀποφυγῆς δὲ οὐκ οὔσης, (ἦν γὰρ κατὰ μὲν θάτερον τῆς ὁδοῦ μέρος, λίμνη βαθεῖα καὶ τέλματα· κατὰ δὲ θάτερον, ἄνοδος στενὴ, δυοῖν μόλις ἀνδράσι πάροδον ἐνδιδοῦσα· κυκλοτερῆ δὲ τὴν ἄνοδον οὖσαν, οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι κοχλίαν, τῇ θέσει τοῦ ζώου παρεμφερῶς. τοῦτον ἐφύλαττε τὸν τόπον Φλωρέντιός τις, συμμάχους ἔχων εἰς τὸ κωλῦσαι τοὺς πειρωμένους διαβαίνειν ἀρκοῦντας) ἐν τούτοις ἀπειλημμένοι τοῖς τόποις οἱ βάρβαροι, καὶ τῷ πλήθει καὶ μεγέθει τῶν λίθων βαλλόμενοι, κατὰ τὸ πολὺ διεφθείροντο μέρος. καταστενοχωρουμένων γὰρ αὐτῶν, οἱ λίθοι πίπτοντες, οὐ διημάρτανον φόνου. πολλῆς τοίνυν ἐχούσης αὐτοὺς ἀπορίας, οἱ μὲν πλείους, εἰς τὴν λίμνην ἑαυτοὺς μετὰ τῶν ἵππων ἀφῆκαν, καὶ τὸν ἀπὸ τῶν πετρῶν φεύγοντες θάνατον, ἐν τοῖς τέλμασι διεφθάρησαν· Τριβίγιλδος δὲ, ἅμα τριακοσίοις ἀναβὰς ἐπὶ τὸν κοχλίαν, καὶ χρήμασιν ὅτι πλείστοις τὸν Φλωρέντιον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ φύλακας ὑπαχθῶν, ὠνεῖται τὴν πάροδον· καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ διαφυγὼν, τοὺς λοιποὺς ἅπαντας περιεῖδεν ἄρδην ἀπολουμένους. τοῦτον δὴ τὸν τρόπον οἰηθεὶς ὁ Τριβίγιλδος τὸν ἐπαχθέντα παρὰ Οὐαλεντίνου κίνδυνον αὐτῷ διαπεφευγέναι, τῷ προτέρῳ οὐκ ἐλάττοσι καθίστατο κινδύνοις περιπετής. ἅπαντες γὰρ (ὡς εἰπεῖν) οἱ τῶν πόλεων οἰκήτορες, τοῖς παρατυχοῦσιν ἐξοπλισάμενοι, συνέκλεισαν αὐτὸν ἅμα τοῖς συμφυγοῦσι τριακοσίοις, ἐν μέσῳ τοῦ Μέλανος ποταμοῦ καὶ τοῦ Εὐρυμέδοντος· ὧν ὁ μὲν, ἐπέκεινα διαβαίνει τῆς Σίδης· ὁ δὲ, διαρρεῖ τὴν Ἄσπενδον. στενοχωρούμενος δὲ, καὶ ἀπορῶν ὅ τι πράξειε, πρὸς τὸν Γαΐνην διεπρεσβεύετο. ὁ δὲ, δυσχεραίνων ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν, οὔπω δὲ τὴν εἶχε περὶ τὴν ἐπανάστασιν γνώμην ἐμφαίνων, Λέοντα τὸν ὑποστράτηγον ὄντα, βοηθήσοντα τοῖς κατὰ Παμφυλίαν ἐξέπεμπεν, ἐπιθησόμενον τοῖς ἀμφὶ Τριβίγιλδον ἅμα Οὐαλεντίνῳ, καὶ οὐ συγχωρήσοντα τοὺς ποταμοὺς διαβῆναι. ὁ δὲ, ἄνανδρος ὢν φύσει καὶ τρυφῇ πάσῃ τὸν βίον ἐκδεδωκὼς, ὅμως ἐποίει τὸ κελευόμενον. ὁ δὲ Γαΐνης, δεδιὼς μήποτε πανταχόθεν ὁ Τριβίγιλδος πολιορκούμενος, οὐκ ἔχων ἀξιόμαχον δύναμιν, ἄρδην ἀπόλοιτο, τῶν συνόντων αὐτῷ βαρβάρων λόχους ἄλλους ἐπ᾽ ἄλλοις ἔπεμπε τοῖς Ῥωμαϊκοῖς στρατοπέδοις, ὅπως αὐτά τε κατὰ βραχὺ διαφθείροιτο, καὶ Τριβιγίλδῳ φυγῆς εὐρυχωρία δοθείη. συνέπιπτον τοίνυν οἱ παρὰ Γαΐνου δεδομένοι

δεδομένοι Λέοντι πρὸς βοήθειαν βάρβαροι, Ῥωμαίων [καὶ] πάντῃ· καὶ τὴν μὲν χώραν ἐληΐζοντο, τοὺς δὲ στρατιώτας ἀνῄρουν· καὶ οὐκ ἀνῆκαν ἀπανταχῇ ἐπιόντες, ἕως ὅτε τὴν ὑπὸ Λέοντι σὺν αὐτῷ τῷ στρατηγῷ κατεδαπάνησαν δύναμιν, καὶ πᾶσαν (ὡς εἰπεῖν) τὴν χώραν ἔρημον πεποιήκασιν· ὥστε καὶ τὸ τῷ Γαΐνῃ σπουδαζόμενον εἰς ἔργον ἐκβῆναι. διαφυγὼν γὰρ ἐκ τῆς Παμφυλίας ὁ Τριβίγιλδος, χαλεπωτέρας τῶν προτέρων ταῖς ἐν Φρυγίᾳ πόλεσιν ἐπέθηκε συμφοράς. ὁ δὲ Γαΐνης, ἐξαίρων εἰς ὕψος τὰ τούτου τοῦ βαρβάρου κατορθώματα, τοσοῦτον ἐνέθηκεν αὐτοῦ φόβον τῇ γερουσίᾳ καὶ τοῖς περὶ τὴν αὐλὴν ἅπασιν, ὥστε ἠπείλει καὶ τοῖς καθ' Ἑλλήσποντον αὐτὸν ἐπελεύσεσθαι τόποις, καὶ ὅσον οὐδέπω πάντα ἄνω καὶ κάτω ποιήσειν, εἰ μὴ τὰ σπουδαζόμενα τῷ πολεμίῳ τῆς παρὰ τοῦ βασιλέως ἀξιωθείη προνοίας. ταῦτα δὲ ὁ Γαΐνης ἐμηχανᾶτο, λανθάνειν τε αὐτὸν ἐθέλων ὅπως ἐφρόνει, καὶ διὰ τῶν εἰς Τριβίγιλδον ἀναφερομένων τοῖς αὐτοῦ κατὰ νοῦν οὖσιν ἔργον ἐπιθεῖναι βουλόμενος. ἀπέκναιε γὰρ αὐτὸν οὐδὲ παρορᾶσθαι τοσοῦτον, ὅσον Εὐτρόπιος εἰς ἀκρότατον ἥκων ἤδη δυνάμεως, ὥστε καὶ εἰς ὑπάτους ἀναρρηθῆναι, καὶ τῷ χρόνῳ φέρεσθαι τὴν τούτου προσηγορίαν, καὶ τιμηθῆναι τῇ τῶν πατρικίων ἀξίᾳ. ταῦτα μάλιστα τὸν Γαΐνην ἐκίνησεν εἰς τὴν τῶν κοινῶν ἐπανάστασιν. παρασκευαζόμενος δὲ τῇ γνώμῃ πρὸς τοῦτο, πρότερον Εὐτροπίῳ θάνατον ἔγνω βουλεῦσαι· καὶ κατὰ τὴν Φρυγίαν ἔτι διατρίβων, ἐκπέμπει πρὸς βασιλέα, λέγων ὡς ἀπείρηκε τῇ περὶ τὰ πολέμια Τριβιγίλδου δεινότητι, καὶ ἄλλως οὐχ οἷόν τε φέρειν τὴν τούτου μανίαν, οὐδὲ τὴν Ἀσίαν τῶν ἐπικειμένων αὐτῇ κινδύνων ἐλευθερωθῆναι, πλὴν εἰ μὴ ταῖς αἰτήσεσιν αὐτοῦ βασιλεὺς ἐνδοῦναι πεισθείη. τὰ δὲ τῶν αἰτήσεων εἶναι, τὸν τῶν πάντων κακῶν αἰτιώτατον Εὐτρόπιον ἐκδοθῆναί οἱ πρὸς τὸ πρᾶξαι εἰς αὐτὸν ὅ τι βούλοιτο. ταῦτα ὁ βασιλεὺς Ἀρκάδιος ἀκηκοώς, ἅμα τε εἰσκαλεῖ τὸν Εὐτρόπιον, καὶ τῆς ἀξίας παραλύσας ἀφῆκεν· ὁ δὲ δρομαῖος ἐπὶ τὴν τῶν Χριστιανῶν ἐχώρησεν ἐκκλησίαν, ἔχουσαν ἐξ ἐκείνου τὸ ἄσυλον. ἐπεὶ δὲ πολὺς ἦν ὁ Γαΐνης, οὐκ ἄλλως ἀνήσειν λέγων τὸν Τριβίγιλδον, εἰ μὴ Εὐτρόπιος ἐκποδὼν γένοιτο, καὶ παρὰ τὸν ἐπὶ τῷ ἀσύλῳ τῶν ἐκκλησιῶν τεθέντα νόμον, ἐξαρπάσαντες αὐτόν, εἰς τὴν Κύπρον ἐκπέμπουσιν, ὑπὸ φυλακὴν ἀκριβῆ καταστήσαντες. ἐπικειμένου δὲ Γαΐνου,

in auxilium miserat, in quosuis Romanos irruunt, regionem depopulātur, milites interficiunt; nec omnia desinunt inuadere, donec exercitum Leonis cū ipso duce prorsus absumsissent, totamque propemodum regionem vastam & desertam reddidissent. quo factum vt, quod studiose Gaines expetebat, reapse cōtingeret. Quippe quum e Pamphylia Tribigildus euasisset, grauiores, quam antea, calamitates Phrygiæ ciuitatibus intulit. Gaines autem mirifice principi facinora Tribigildi extollere, tantumq; metum illius Senatui pariter & aulicis vniuersis inijcere; vt etiam venturum ad Hellespontū diceret, tantumque non sursum deorsum acturum omnia, ni princeps hostis postulata respicere dignatus esset. Hæc autem arte Gaines agebat, qui principem ignorare vellet animi sui sententiam; & per ea, quæ in Tribigildum conferrētur, animi sui cogitata perficere cuperet. Non enim tantopere cōtemtus vrebat hominem, quātum Eutropius ad summum iam potentiæ fastigium elatus: adeo quidem, vt etiam inter consules designaretur, & consulatus adpellationē diutius retineret, & patriciorum deniq; dignitatem adeptus esset. Hæc maxime Gainem ad inuadendam rempublicam permouerūt. quam ad rem quum animo iam paratus esset, prius Eutropio mortē moliri statuit. Itaq; quum adhuc in Phrygia degeret, mittit ad Imperatorem, qui diceret; se iam propter insignem Tribigildi bellicis in rebus sollertiam animum despōdisse, nec ceteroqui furorē huius sustineri posse, vel Asiam ab vrgētibus eā periculis liberari; nisi postulatis eius adsentiri princeps animum induxisset. Postulata vero hæc erant: Vt malorum omnium maximus auctor Eutropius sibi dederetur, in quem ipse statueret, quidquid vellet. His auditis Arcadius, & arcessit Eutropium, & abrogata dignitate dimittit. Eutropius se cursu Christianorum ad ecclesiam confert, quæ ab illo ius asyli habebat. Quia vero Gaines instabat, Tribigildum aliter de suo quidquam remissurum impetu negans, nisi de medio tolleretur Eutropius: etiam contra legem, qua ius asyli sancitum est ecclesiis, hominem inde abreptum in Cyprum relegant, accuratæ custodiæ traditū. Vrgente vero Gaine,

& ad cædem eius Arcadiū impellente: tamdē illi, qui res Imperatoris administrabant, iusiurandum Eutropio præstitum, quum extraheretur ex ecclesia, per cauillationē eludentes, cū e Cypro reuocāt: quasiq; iurassent, non se morte multaturos ipsum, dum Cōstantinopoli esset, Chalcedonē missum interficiunt. Et Eutropio quidem in vtramque partem insolito fortuna modo quodā est vsa. Nam & tantum ad culmen eum euexit, quātum nullus eunuchorum vmquam adtigit: & neci dedit, propter odium, quo se illum persequi hostes reipublicæ dicerent. Ceterum Gaines, quem iam manifesto constaret vniuersis ad res nouas tendere, tamen id clam adhuc esse putabat. quumq; sua in potestate Tribigildi animū haberet, quod potentia pariter & auctoritate præstaret: personam eius gerēs, pacē cum principe facit; ac præstitis vltro citroq; sacramentis, per Phrygiam Lydiamq; reuertitur. Eum Tribigildus a tergo sequitur, milites suos per Lydiam superiorem ita ducēs, vt Sardes ne quidem intueretur, quæ Lydię metropolis est. Posteaquam ad vrbem Thyatira se cōiunxissent, Tribigildum pænitebat, Sardes ab se non fuisse datas excidio, qui vrbem, ab omni destitutam auxilio, perfacile capere potuisset. Itaque cum Gaine reuerti statuit, & vrbem vi expugnare. Hoc decretū reapse fuerant exsequuturi, nisi delapsa ingens pluuia terram inundasset, fluminaque tantopere auxisset, vt transiri non possent. quo factum, vt hic ipsorum interrumperetur impetus. Diuiso hinc itinere copias ducitant; Gaines in Bithyniam; alter, versus Hellespontum: rebus omnibus, quæ semet offerrēt, barbarorum comitantium direptioni concessis. Posteaquā ille Chalcedonem peruenerat, hic Lampsaco finitima tenebat; extremo in periculo tū Constantinopolis, tum ipsum Romanum imperium versabatur. Gaines postulare, vt se princeps ipse conueniret. nec enim se cum alio quoquam, præter ipsum, colloquuturū. Quum princeps in hoc quoq; fuisset adsensus, coitum est in quodā ante Chalcedonem loco, vbi Euphemiæ religiosæ martyris ædes exstructa stabat: quæ propter cultum Christo præstitū honore adficitur. Placuit, Gainem & Tribigildum ex Asia in Europam transuehi, eisque ad mortem viros in republica

καὶ πρὸς τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ τὸν Ἀρκάδιον συνελαύνοντος, σοφιζόμενοι τὸν ὅρκον οἱ τὰ περὶ βασιλέα διατιθέντες, ὃν ἔτυχεν Εὐτρόπιος εἰληφὼς, ἡνίκα τῆς ἐκκλησίας ἐξείλκετο, μετάπεμπτον μὲν ἐκ τῆς Κύπρου ποιοῦνται· ὥσπερ δὲ ὀμωμοκότες, ὄντι κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν αὐτῷ θάνατον μὴ ἐπάγειν, εἰς Χαλκηδόνα πέμψαντες, ἀποσφάττουσιν. Εὐτροπίῳ μὲν οὖν ἡ τύχη κατ' ἀμφότερα παραλόγως ἐχρήσατο, πρὸς ὕψος ἄρασα τοσοῦτον, ὅσον οὐδὲ εἷς πώποτε τῶν εὐνούχων ἀνεβιβάσθη, θάνατόν τε ἐπαγαγοῦσα διὰ τὸ μῖσος, ὃ πρὸς αὐτὸν οἱ τῇ πολιτείᾳ πολεμοῦντες ἔλεγον ἔχειν.

Ὁ δὲ Γαΐνης, ἤδη πᾶσιν ὢν περίδηλος ὡς εἰς νεωτερισμὸν φέρηται, λανθάνειν ὅμως ἐνόμιζε. καὶ Τριβιγίλδου γνώμης κύριος ὤν, οἷα καὶ δυνάμει προέχων καὶ ἀξιώσει, τὸ τούτου πρόσωπον ὑποδυόμενος, σπονδὰς πρὸς τὸν βασιλέα ποιεῖται· καὶ ὅρκους ὑποσχὼν καὶ λαβὼν, διὰ Φρυγίας ἀνέστρεψε καὶ Λυδίας. ἐφείπετο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ Τριβίγιλδος, διὰ τῆς ἄνω Λυδίας ἄγων τοὺς ὑπ' αὐτὸν τεταγμένους, ὥστε μηδὲ θεάσασθαι τὰς Σάρδεις, ἣ τῆς Λυδίας ἐστὶ μητρόπολις. ἐπεὶ δὲ εἰς Θυάτειρα συνέμιξαν ἀλλήλοις, μετέμελε τῷ Τριβιγίλδῳ τὰς Σάρδεις ἀπορθήτους ἀφέντι· ῥᾴδιον ὂν τὴν πόλιν ἑλεῖν, πάσης ἔρημον οὖσαν ἐπικουρίας. ἀναστρέφειν οὖν ἔγνω σὺν τῷ Γαΐνῃ, καὶ τὴν πόλιν κατὰ κράτος ἑλεῖν· κἂν εἰς ἔργον αὖθις ἡ γνώμη προῆλθεν, εἰ μὴ γενόμενος ὄμβρος ἐξαίσιος, καὶ τήν τε γῆν ἐπικλύσας, καὶ τοὺς ποταμοὺς καταστήσας ἀπόρους, ταύτην αὐτῷ ἐνέκοψε τὴν ὁρμήν. διελόμενοι δὲ τὴν ὁδὸν, ἦγον τὰς δυνάμεις· ὁ μὲν Γαΐνης, ἐπὶ τὴν Βιθυνίαν, ἅτερος δὲ, ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, τὰ ἐν ποσὶ πάντα τοῖς ἑπομένοις σφίσι βαρβάροις ἐκδόντες εἰς ἁρπαγήν. ὡς δὲ ὁ μὲν τὴν Χαλκηδόνα κατέλαβεν, ὁ δὲ τὰ περὶ τὴν Λάμψακον εἶχε, τὴν μὲν Κωνσταντινούπολιν, καὶ αὐτὴν τὴν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν, ἔσχατος περιίστατο κίνδυνος. ὁ δὲ Γαΐνης, αὐτὸν ᾔτει τὸν βασιλέα πρὸς ἑαυτὸν ἥκειν· οὐ γὰρ ἂν ἑτέρῳ παρὰ τοῦτον τινὶ διαλέξασθαι. καὶ πρὸς τοῦτο δὴ τοῦ βασιλέως ἐνδόντος, ἐγένετο μὲν ἡ σύνοδος ἔν τινι πρὸ τῆς Χαλκηδόνος τόπῳ, καθ' ὃν ὁσίας Εὐφημίας μαρτύριον ᾠκοδόμητο, τιμῆς διὰ τὴν περὶ τὸν Χριστὸν θρησκείαν ἀξιωθείσης. ἐδόκει τε τὸν Γαΐνην καὶ Τριβίγιλδον ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἐπὶ τὴν Εὐρώπην περαιωθῆναι, κομιζομένους ἐκδότους ἐπὶ θανάτῳ τοὺς ἐξέχοντας τοῦ

πολιτεύ-

πολιτευομένους ἄνδρας. οὗτοι δὲ ἦσαν Αὐρηλιανός, ὁ τὴν ὕπατον ἔχων ἐν ἐκείνῳ τῷ ἔτει τιμήν· καὶ Σατουρνῖνος, ἐναριθμηθεὶς ἤδη τοῖς ὑπάτοις· καὶ Ἰωάννης ἐπὶ τούτοις, τὰ ἀπόρρητα πάντα παρὰ τοῦ βασιλέως τεθαρρημένος· ὃν ἔλεγον οἱ πολλοὶ καὶ τοῦ Ἀρκαδίου παιδὸς εἶναι πατέρα. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς καὶ ταύτην αὐτοῦ τὴν τυραννικὴν αἴτησιν ἀπεπλήρου. Γαΐνης δέ, τοὺς ἄνδρας παραλαβών, καὶ τὸ ξίφος αὐτοῖς ἄχρι ψαῦσαι μόνον τοῦ σώματος ἐπιθείς, ἠρκέσθη τούτους ζημιωθῆναι φυγῇ. περαιωθεὶς δὲ ἐπὶ τὴν Θρᾴκην, ἀκολουθῆσαί οἱ Τριβιγίλδῳ κελεύσας, ἀπέλιπε τὴν Ἀσίαν, ἀναπνεύσασάν πως, καὶ τῶν περιστάντων ἀπαλλαγεῖσαν κινδύνων. ἐν δὲ τῇ Κωνσταντινουπόλει διατρίβων, τοὺς μὲν ὑπ' αὐτῷ τεταγμένους στρατιώτας, ἄλλους ἀλλαχῇ διέσπειρεν, ὥστε καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τῇ αὐλῇ δορυφόρων γυμνῶσαι τὴν πόλιν· τοῖς δὲ βαρβάροις ἐδίδου λάθρα συνθήματα, παρεγγυῶν, ἐπειδὰν ἴδοιεν ἐξελθόντα τῆς πόλεως, ἐπιθέσθαι αὐτῇ παραχρῆμα, τῆς ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν οὔσῃ βοηθείας ἐρήμῳ, καὶ τὴν πᾶσαν ἐπικράτειαν αὐτῷ παραδοῦναι. Ταῦτα τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκήψας πρᾶξαι βαρβάροις, ἐξῄει τῆς πόλεως, μαλακῶς ἔχειν εἰπὼν αὐτῷ τὸ σῶμα τοῖς ἐν τῷ πολέμῳ πόνοις, δεῖσθαί τε ῥᾳστώνης, ἧς οὐκ ἂν τύχῃ, μὴ παραδοὺς ἑαυτὸν φροντίδας οὐκ ἐχούσῃ διαβιοτῇ. καταλιπὼν οὖν ἐν τῇ πόλει βαρβάρους, πολλῷ τῷ μέτρῳ τὸν ἀριθμὸν ὑπεραίροντας τῶν ἐπὶ φυλακῇ τῆς αὐλῆς τεταγμένων, εἴς τι προάστειον ἀνεχώρει, τεσσαράκοντα σταδίοις τῆς πόλεως διεστώς, αὐτόθεν προσδεχόμενος ἐπιθήσεσθαι, τῶν ἐν ταύτῃ βαρβάρων κατὰ τὰ συγκείμενα πρότερον ἐπιτιθεμένων. ἀλλ' ἐν ταύταις μὲν ὁ Γαΐνης ταῖς ἐλπίσι· καὶ εἰ μὴ θερμότητι φερόμενος βαρβαρικῇ, τὸν ἁρμόδιον καιρὸν προκατείληφεν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσεν ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενέσθαι τὴν πόλιν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀναμείνας τὸ σύνθημα, τῷ τείχει προσήγαγε, καταπλαγέντες οἱ φύλακες, ἀνεβόησαν. θορύβου δὲ πᾶσιν ἐγγινομένου, θρῆνος ἐξηχεῖτο γυναικῶν· οἰμωγὴ δὲ ἦν παμμιγής, ὡς ἤδη τῆς πόλεως ἐχομένης· ἕως συνδραμόντες ἅπαντες, κατὰ τῶν ἐν τῇ πόλει βαρβάρων συνέστησαν· τούτους τε ἀνελόντες ξίφεσί τε καὶ λίθοις, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς χεῖρας ἐλθοῦσιν, ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνέδραμον. ἅμα δὲ τοῖς φύλαξι τοὺς ἀμφὶ τὸν Γαΐνην ἀκοντίζοντες, πάντῃ τῷ προσπίπτοντι τῆς ἐπὶ τὴν πόλιν ὁρμῆς ἀνεχαίτισαν.

eminentiſſimos dedi. Hi erant, Aurelianus, qui eius anni cõſulatum gerebat; & Saturninus cõſularis, & præter hos Ioannes, cui princeps omnia ſua arcana crediderat, & quem plerique perhibebant eius filii, quem Arcadius habebat, patrẽ eſſe. Huic quoque poſtulato princeps, licet tyrannico, ſatisfacit. quumq; viros illos Gaines accepiſſet, eisque gladium admouiſſet; eatenus tamen, vt cutem tantummodo ſtringeret: ſatis habuit, eos exſilio dumtaxat poenas luere. Quũ trãſiecisſet in Thraciam, iuſſo ſe ſubſequi Tribigildo; Aſiam reliquit, reſpirantem aliquo modo, periculisq; circumſtantibus liberatam. Conſtantinopoli degens, conſtitutos ſuis ſub ſignis milites, alios alio diſperſit: adeo quidem, vt ipſis etiam prætorianis ſatellitibus vrbem nudaret. Barbaros vero clam datis ſignis hortatur, vt vbi milites egreſſos vrbe conſpexiſſent; confeſtim eam, militum ope deſtitutam, inuaderent; & poteſtatem vniuerſam ſibi traderent. Hæc mandata de iis, quæ fieri vellet, quum barbaris ſuis dediſſet, ex vrbe proficiſcitur; quod ex belli laboribus ægrum ſibi corpus eſſe diceret, ac requietis indigere: qua frui non poſſet, ni ſe vitæ curis ſolutæ tradidiſſet. Quapropter relictis in vrbe barbaris, qui militum prætorianorum numerum longe ſuperabant; quoddam in ſuburbanum ſecedit, quadraginta ſtadiis ab vrbe remotum: vnde vrbis inuadendæ occaſionem exſpectat, vbi primum hærentes in ea barbari, ceu conuenerat, impetum in illam feciſſent. In hac ſpe Gaines erat: ac, niſi barbarico feruore impulſus, idoneum tempus anticipaſſet, nihil fuiſſet impedimento, quo minus vrbem barbari ſuam in poteſtatem redegiſſent. Iam vero, quum nõ exſpectato ſigno, ſuos ad murum adduxiſſet; territi cuſtodes, exclamãt. quumque tumultus in omnibus exſtitiſſet, mulierum ploratus audiri, cum eiulatu promiſcuo, velut vrbe iam capta; donec concurſu facto, cuncti ſe contra barbaros, qui erant in vrbe, coniunxiſſent. Poſteaquam hos gladiis, lapidibus, & quibuſuis in manus oblatis armis interfeciſſent; in muros curſu redeunt, & vna cum præſidiariis tela in militem Gainis emittentes, re quauis obuia, quo minus in vrbem irrumperent, auertunt.

In hunc modum vrbe periculo liberata, intercepti ab vrbanis barbari, numero plures quam septem milia, Christianorum ecclesiā, palatio proximam, occuparunt; asylum hoc saluti suæ tuendæ quærentes. Eos Imperator hoc ipso in loco iubet interfici; quem eis ad euitādam facinorum admissorum iustissimam poenam nō satis idoneum esse vellet. Hæc præcipiente principe, nemo tamen eis inferre manum audebat, & ex asylis ipsos extrahere; quod vererentur, ne barbari defensionem pararent. Quapropter visum est demoliri tectum, quod mensæ sacrarii (sic enim vocāt) impositum est: vt, quibus hoc datum esset negotii, ligna in eos accēsa deiicerent, idque continuo factitantes, ad internecionem omnes exurerent. Hoc vbi factum fuisset, barbari quidem interemti sunt; sed visum est iis, qui valde christianissabant, magnum in vrbe media piaculū esse commissum. Gaines, quum ausu lōge grauissimo excidisset, aperte iam bellum aduersus rempublicam concitat. Et Thraciæ quidem agros adortus, muris opida munita, magistratuum & incolarū præsidio teneri videbat. Nam ex superiorum temporum incursionibus ad bella condocefacti, totis viribus ad prœliandum erumpebant. Itaq; Gaines, qui nihil præter gramen extra muros relictum cerneret, quod omnes adhibita cura varios fructus, & iumenta, & omnis generis penum coëgissent: Thracia relicta, in Chersonesum contendere statuit, & per Hellesponti angustias in Asiā recurrere. Dum hoc ille molitur, communi suffragio princeps atque senatus bello contra Gainē gerendo † Fraiutum ducem deligunt; natione quidem illum barbarum, sed cetera Græcum, non indole dumtaxat & moribus, verumetiam instituto animi, & numinū cultu. Huic ergo multis iam præturis illustri, quique totum orientem, inde a Cilicia vsque ad Phoenicen ac Palæstinam, a latronū lue repurgauerat, exercitus tradunt. quibus acceptis, Gaini se Fraiutus opponit, barbarorum trāsiectionem in Asiam per Hellespontum impediens. Interea vero, dum Gaines ad prœlium se parat; Fraiutus ferre non potuit, vt otiosi milites essent; sed cōtinuis eos exercitiis instruxit.

† alii Frauitetam vocant.

Ἀλλὰ τῆς πόλεως τῷ τρόπῳ τοιῷδε τὸν κίνδυνον διαφυγούσης, οἱ βάρβαροι * τῶν ἔνδον ἀπειλημμένοι, * πλείω ἢ ἑπτακισχίλιοι, τὴν τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίαν, ἣ πλησίον ἐστὶ τῶν βασιλείων, κατέλαβον, * ταύτης τὸ ἄσυλον αὐτοῖς ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ περιποιοῦντες. οὓς ὁ βασιλεὺς καὶ ταύτῃ διαφθείρεσθαι παρεκελεύετο, μηδὲ ἀρκέσαι τὸν τόπον αὐτοῖς εἰς ἀποφυγὴν τῆς κατὰ τὴν ἀξίαν ὧν ἐτόλμησαν δίκης. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ταῦτα ἐκέλευεν· ἐθάρρει δὲ οὐδεὶς χεῖρας ἐπαγαγεῖν, καὶ τῶν ἀσύλων αὐτοὺς ἐξελκύσαι, δέει τοῦ τινὸς ἀντιστάσεως ὑπ' αὐτῶν πειραθῆναι. ἐδόκει τοίνυν, τὴν ὑπερκειμένην τῆς τραπέζης τοῦ λεγομένου θυσιαστηρίου στέγην γυμνωθεῖσαν, ἐνδοῦναι τοῖς εἰς τοῦτο τεταγμένοις, καὶ ξύλα πεπυρωμένα κατὰ τούτων ἀφιέναι, καὶ τοῦτο συνεχέστερον ποιοῦσιν, ἀθρόως ἅπαντας καταφλέξαι. καὶ τούτου γενομένου, τοὺς μὲν βαρβάρους ἀπώλλυεν· ἔδοξε δὲ παρὰ τοῖς σφόδρα χριστιανίζουσι, μέγα μύσος ἐν μέσῃ τετολμῆσθαι τῇ πόλει. Γαΐνης μὲν οὖν, τῆς οὕτω μεγίστης ἐγχειρήσεως ἀποσφαλείς, ἤδη προφανῶς τὸν κατὰ τῆς πολιτείας ἀνερρίπιζε πόλεμον· ἐπιὼν δὲ τοῖς ἐν Θρᾴκῃ χωρίοις, τὰς μὲν πόλεις ἑώρα καὶ τείχεσι πεφραγμένας, καὶ τὴν παρὰ τῶν ἀρχόντων καὶ οἰκητόρων ἐχούσας φυλακήν· ἤδη γὰρ ἐκ τῶν προλαβουσῶν ἐφόδων, οὐκ ἀμελέτητοι πολέμου γεγονότες, παντὶ σθένει πρὸς τὸ πολεμεῖν ὥρμηντο. καὶ Γαΐνης, οὐδὲν ἕτερον ἔξω τειχῶν ὑπολελειμμένον θεώμενος, πλὴν πόαν, (ἐμέλησε γὰρ ἅπασι συγκομίσαι καρπούς τε παντοίους, καὶ ζῷα, καὶ παντοίαν ἀποσκευὴν) ἔγνω τὴν Θρᾴκην ἀπολιπών, δραμεῖν ἐπὶ τὴν Χερρόνησον, καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν παλινδρομῆσαι διὰ τῶν τοῦ Ἑλλησπόντου στενῶν. ὄντος δὲ ἐν τούτοις αὐτοῦ, κοινῇ ψήφῳ βασιλεύς τε καὶ ἡ γερουσία στρατηγὸν ἐπὶ τῷ κατὰ Γαΐνην αἱροῦνται πολέμῳ Φραΐουτον, ἄνδρα βάρβαρον μὲν τὸ γένος, Ἕλληνα δὲ ἄλλως οὐ τρόπῳ μόνον, ἀλλὰ [καὶ τῇ προαιρέσει] καὶ τῇ περὶ τὰ θεῖα θρησκείᾳ. τούτῳ τοίνυν, ἤδη πολλαῖς διαπρέψαντι στρατηγίαις, καὶ τὴν ἑῴαν ἅπασαν, ἀπὸ Κιλικίας ἄχρι Φοινίκης καὶ Παλαιστίνης, τῆς ἀπὸ τῶν λῃστῶν λύμης ἐλευθερώσαντι, παραδεδώκασι τὰς δυνάμεις. ὁ δέ, ταύτας παραλαβών, ἀντικαθίστατο τῷ Γαΐνῃ, τὴν διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου κωλύων τῶν βαρβάρων ἐπὶ τὴν Ἀσίαν διάβασιν. παρασκευαζομένου δὲ Γαΐνου πρὸς μάχην, ἀργούντων οὐκ ἠνείχετο τῶν στρατιωτῶν ὁ Φραΐουτος, ἀλλὰ μελέταις συνεχέσιν ἐξήσκει,

καὶ ἐπὶ τοσοῦτον τοῖς γυμνασίοις ἐπέρρωσεν, ὥστε ἀντὶ τῆς περὶ τούτου ῥᾳστώνης τε καὶ ἐκμελείας, ἐφ' οἷς ὁ Γαΐνης μέλλειν ἐδόκει πρὸς τὸν πόλεμον, δυσχεραίνειν. Φραΐτος μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τό τε στρατόπεδον τὸ οἰκεῖον ἐπισκοπῶν, καὶ τὰς τῶν ἐναντίων ἀποθεωρῶν ἐγχειρήσεις· ἐπεμελεῖτο δὲ καὶ τοῦ ναυτικοῦ. πλοῖα γὰρ ἦν αὐτῷ πρὸς ναυμαχίαν ἀρκοῦντα· Λίβερνα ταῦτα καλούμενα, ἀπό τινος πόλεως ἐν Ἰταλίᾳ κειμένης ὀνομασθέντα, καθ' ἣν ἐξ ἀρχῆς τούτων τῶν πλοίων τὸ εἶδος ἐναυπηγήθη. δοκοῦσι δέ πως τὰ πλοῖα ταῦτα ταχυναυτεῖσθαι πεντηκοντόρων οὐχ ἧττον, κατὰ πολὺ τῶν τριηρικῶν ἐλαττούμενα, πλείοσιν ἔτεσι τῆς τούτων ἐκλιπούσης δημιουργίας· εἰ καὶ Πολύβιος ὁ συγγραφεὺς ἐκτίθεσθαί πως ἔδοξε τῶν ἑξηρικῶν πλοίων τὰ μέτρα, οἷς φαίνονται πολλάκις [κεχρῆσθαι] Ῥωμαῖοι καὶ Καρχηδόνιοι πολεμήσαντες πρὸς ἀλλήλους. ὁ δὲ Γαΐνης, βιασάμενος τὴν διὰ τοῦ Μακροῦ τείχους ἐπὶ τὴν Χερρόνησον εἴσοδον, ἐξέτασσε τοὺς βαρβάρους παρὰ πᾶσαν τὴν Θρᾳκίαν ὀφρύν, τὴν ἀντιπαρατείνουσαν τοῖς ἀπὸ τοῦ Παρίου μέχρι Λαμψάκου καὶ Ἀβύδου, καὶ τῶν ποιούντων τὴν στενὴν θάλασσαν τόπων. Ὁ μὲν οὖν Ῥωμαίων στρατηγὸς, ταῖς ναυσὶ περιέπλει τὰ κατὰ τὴν Ἀσίαν χωρία, νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν τὰ ἐγχειρήματα τῶν βαρβάρων ἀποσκοπῶν. ὁ δὲ Γαΐνης, ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων ἐπὶ τῇ τριβῇ δυσανασχετῶν, ἐκ τῆς κατὰ Χερρόνησον ὕλης ξύλα τεμὼν, καὶ ταῦτα συγκολλήσας ἀλλήλοις πρὸς πᾶσαν ἀκρίβειαν, ἐπιτήδειά τε πρὸς ὑποδοχὴν ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων ἀποτελέσας, ἐνεβίβασε τούτοις μετὰ τῶν ἵππων τοὺς ἄνδρας, καὶ ἀφῆκε φέρεσθαι κατὰ ῥοῦν· οὔτε γὰρ κώπαις ἰθύνεσθαι οἷά τε ἦν, οὔτε ἄλλως κυβερνητῶν ἀνέχεσθαι τέχνης, οὐδεμιᾷ τέχνῃ, βαρβαρικῇ δὲ ἐπινοίᾳ σχεδιασθέντα. μείνας δὲ αὐτὸς ἐπὶ τῆς χέρσου, κοινωνήσειν ὅσον οὐδέπω τῆς νίκης ἤλπιζεν, ὡς οὐδαμοῦ τῶν Ῥωμαίων αὖθις ἀξιομάχων φανησομένων. τοῦτο οὐκ ἔλαθε τὴν τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων ἀγχίνοιαν· ἀλλὰ τὸ ἐγχειρούμενον τεκμηράμενος, βραχὺ τῆς γῆς ποιεῖ προαχθῆναι τὰς ναῦς. ὡς δὲ εἶδε τὰς τῶν βαρβάρων σχεδίας πρὸς [τὸ] τῷ ῥεύματι δοκοῦν φερομένας, αὐτὸς πρότερος ἐπεφέρετο τῇ κατὰ πρώτην τάξιν ἀπαντησάσῃ ξύλῳ. πλοῖον δὲ χαλκέμβολον

Adeo denique iam milites exercitationibus cōfirmauerat, vt ignauia desidiaque superiorum temporum deposita, permoleste ferrent, Gainem bello gerendo cunctari. His rebus in Asia Fraiutus intentus erat, quum interdiu noctuque tum sua perlustraret castra, tum speculando conatus hostiles exploraret. Classem quoque non negligebat. Quippe nauium habebat eum numerum, qui cōmittendo nauali proelio sufficeret. Eas Liburnas vocant, ab opido quodam in Italia sito sic nominatas; quo in opido naues ad eam formā initio fabricatæ fuerunt. Videntur autem hæ naues non minus esse veloces, quam illæ sint, quæ quinquaginta remis aguntur, sed multum a triremibus superari; ac longo iam tempore confici desierunt. quamquam scriptor historiæ Polybius hexericarum quoq; nauium rationes exposuit; quibus sæpe Romani & Karthaginiēses, quum inter se bella gererēt, vsi fuisse videntur. Ceterum Gaines, vi per Longum murum in Cherronesum patefacto aditu, barbaros propter vniuersum Thraciæ litus illud eminentius cōstituit, quod ex aduerso semet extendit & obiicit incipientibus a Pario locis, ad Lampsacum, & Abydum, & ad illa vsque loca, quæ mare istuc angustum efficiunt. Dux militū Romanorum, nauibus hæc Asiatica loca circumuectus, interdiu noctuq; barbarorum conatus speculatur. Gaines autem, propter inopiam commeatus, moram longiorem moleste ferens, tignis e silua in Cherroneso cæsis, & inter se peraccurate cōpactis, ac redditis ad homines & equos vehendos idoneis; milites vna cum equis imposuit, & fluxu secundo ferri permisit. Nam neq; remis dirigi poterant, nec alio quo modo gubernatorum artem admittebāt; quod arte nulla, sed barbarica tantum sollertia, opere tumultuario facta fuissent. Interim Gaines in litore subsistens, omnino se nūc victoria potiturū sperabat; quasi nullo modo pares suis hoc proelio Romani se præstituri essent. Hoc sagax ille dux Romanorum nō ignorabat; sed coniectura de conatu ipsius facta, iubet, vt naues a terra paullum proueherentur. Quum autem barbarorum rates agi videret, quo fluxus eas impelleret; ipse primus occurrentem in prima serie ratem inuadit. quumque nauim aheneo rostro munitam ha-

beret, rebus omnibus superior irruit; simulq; ratem aduersam propellens, & telis emissis vectores petens, vna cum ipsis eam viris demergit. Intuiti vero ducem ceterarum nauium vectores, & factum eius imitati, telis aduersos confecere; quum, si qui de ratibus excidissent, a mari abriperētur, ac nemo propemodum mortem effugere posset. Gaines, hoc tam graui adflictus detrimento, totque militiæ sociis amissis, ad inopiam consilii redactus; motis e Cherroneso nonnihil castris, ad sitam extra Cherronesum Thraciam procurrit. Fraiutus in hoc tempore fugientem Gainem minime persequendum statuit; sed illo ipso in loco suas ad se copias recipit: ea victoria contentus, quam fortuna dedisset. Quum nemo non Fraiutum accusaret, quod fugientem Gainem noluisset persequi, sed tam ipsi Gaini, quam barbaris fuga cum eo dilapsis, velut ex eadem natione secum ortis, pepercisset: rei nullius eiusmodi sibi conscius, ad principem reuertitur; magnos animos ob partā victoriam gerens, eamque libere diis illis acceptam referens, quos coleret. Nec enim pudebat eum, ipso quoque principe audiēte fateri, se ritu patrio deos venerari & colere; minimeque suo posse animo imperare, vt hac in parte vulgi opinionem sectaretur. Imperator exceptum Fraiutum, consulē designat. Gaines vero, magna copiarum amissa parte, ceu dictum est, cum reliquis ad Istrum cursu properat: & quia vastatam superioribus irruptionibus Thraciam reperisset, quidquid obuium esset, diripit. Veritus autem, ne forte sequutus alius quispiam Romanus exercitus, barbaros suos, qui pauci erant, adoriretur; simulque suspectos, qui eum comitabantur, Romanos habens: illos quidem, consilium eiusmodi non prospiciētes, vniuersos occidit: cū barbaris vero transiecit Istrum, ad sua reuerti, atque ibi deinceps viuere cogitans. Dū hæc Gaines agit, † Vldes Hunnorum eo tempore princeps, nō tutum arbitratus esse, homini barbaro, suas habenti copias permittere, trās Istrum vt domicilium haberet; prætereaq; ratus, Imperatori se Romano rem gratam facturum, si hunc expelleret: ad pugnam cum eo committendam se parat, & coactis copiis, aciem aduersus hostem instruit. Itidem Gaines,

† Huldin adpellatur ab alijs.

ἔχων, ἐκ δεξιῶν ἐπῄει· καὶ ὠθῶν ἅμα, καὶ βελῶν ἀφιεὶς τοὺς ἐμπλέοντας βαλών, αὐτάνδρους κατέδυε. θεασάμενοι δὲ τὸν στρατηγὸν οἱ τῶν ἄλλων νεῶν ἐπιβάται, καὶ μιμησάμενοι, τοὺς μὲν κατεκέντησαν, τῶν δὲ ξύλων ἐκπεσόντων, εἶχεν ἡ θάλασσα, μηδενὸς (ὡς εἰπεῖν) διαφυγεῖν τὸν θάνατον δυνηθέντος. ἐπὶ τούτῳ βαρυνόμενος ὁ Γαΐνης τῷ ἐλαττώματι, καὶ ἀπορῶν ἐπὶ τοσούτων συμμάχων ἀποβολῇ, ὀλίγον ἀναχωρήσας τῶν ἐν Χερρονήσῳ τόπων, ἐπὶ τὴν ἔξω Θρᾴκην ἀπέτρεχε. Φραίουτος δὲ, διώκειν τέως οὐκ ἔγνω φεύγοντα τὸν Γαΐνην, ἀλλὰ κατὰ χώραν τὴν δύναμιν ἀνελάμβανεν, τῷ δεδομένῳ παρὰ τῆς τύχης ἀρκούμενος προτερήματι. πάντων δὲ (ὡς εἰπεῖν) αἰτίας ἐπιφερόντων Φραιούτῳ, ὅτι διῶξαι φεύγοντα Γαΐνην οὐκ ἠθέλησε, φεισαμένῳ δὲ ὡς ὁμοφύλων αὐτοῦ τε Γαΐνου καὶ τῶν ἅμα τούτῳ διαφυγόντων, οὐδὲν τοιοῦτον ἑαυτῷ συνεπιστάμενος, ἐπεδήμει πρὸς τὸν βασιλέα, μέγα φρονῶν ἐπὶ τῇ νίκῃ, καὶ μετὰ παρρησίας τοῖς παρ' αὐτοῦ τιμωμένοις ταύτην ἀνατιθείς. οὐδὲ γὰρ ᾐσχύνετο, καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἀκούοντος, ὁμολογεῖν, ὅτι σέβοιτο καὶ τιμῴη θεοὺς κατὰ τὰ πάτρια, καὶ οὐκ ἀνέξεται κατὰ τοῦτο τοῖς ἀπὸ τοῦ πλήθους ἀκολουθῆσαι. Φραίουτον μὲν οὖν ἀποδεξάμενος ὁ βασιλεὺς, ὕπατον εἶναι κατέστησε. Γαΐνης δὲ, τὸ πολὺ τῆς δυνάμεως μέρος ἀποβαλὼν, ᾗπερ εἴρηται, μετὰ τῶν λειπομένων ἐπὶ τὸν Ἴστρον ἀπέτρεχε. πεπορθημένην δὴ τὴν Θρᾴκην ἐκ τῶν προλαβουσῶν ἐφόδων εὑρὼν, τὰ δὲ ἐν ποσὶ ληιζόμενος. δεδιὼς δὲ μή ποτε στρατόπεδον ἕτερον Ῥωμαϊκὸν ἐπακολουθῆσαν, ἐπίθοιτο τοῖς σὺν αὐτῷ βαρβάροις, οὐ πολλοῖς οὖσιν, οὐκ ἔξω τε ὑποψίας ἔχων τοὺς ἑπομένους αὐτῷ Ῥωμαίους, ἐκείνους μὲν, οὐ προειδομένους τὸ βούλευμα, πάντας ἀπέκτεινεν· ἅμα δὲ τοῖς βαρβάροις, ἐπεραιώθη τὸν Ἴστρον, εἰς τὰ οἰκεῖα ἐπανελθεῖν διανοούμενος, αὐτόθι δὲ τοῦ λοιποῦ βιοτεύειν. Ἀλλ' ὁ μὲν Γαΐνης, ἐν τούτοις ἦν· Οὔλδης δὲ, ὁ τὴν Οὔννων ἔχων κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἡγεμονίαν, οὐκ ἀσφαλὲς ἡγησάμενος εἶναι βαρβάρῳ στρατόπεδον οἰκεῖον ἔχοντι, συγχωρῆσαι πέραν τοῦ Ἴστρου τὴν οἴκησιν ἔχειν, ἅμα δὲ καὶ τῷ Ῥωμαίων οἰόμενος βασιλεῖ χαριεῖσθαι, τοῦτον ἀποδιώκων, εἰς μάχην αὐτῷ καταστῆναι παρεσκευάζετο· καὶ συναγαγὼν τὴν δύναμιν, ἀντιπαρετάττετο. καὶ Γαΐνης δὲ,

οὔτε πρὸς

οὔτε πρὸς Ῥωμαίους ἐπανελθεῖν ἔτι δυνάμενος, οὔτε ἄλλως τὴν ἀπειλουμένην ἔφοδον διαφυγεῖν, ὁπλίσας τοὺς σὺν αὐτῷ, τοῖς Οὔννοις ἀπήντα. συμπλακέντων δὲ τῶν στρατοπέδων οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἀλλήλοις, ἀντέσχε μὲν εἴς τινας μάχας ἡ Γαΐνου μερίς· ἐπεὶ δὲ πολλοί τε ἐξ αὐτῶν ἔπεσον, ἀνῃρέθη καὶ αὐτὸς Γαΐνης, καρτερῶς καὶ γενναίως ἀγωνισάμενος. Τοῦ πολέμου τῇ Γαΐνου τελευτῇ πέρας λαβόντος, Οὔλδης, ὁ τῶν Οὔννων ἡγούμενος, τὴν τούτου κεφαλὴν Ἀρκαδίῳ τῷ βασιλεῖ πέμψας, δωρεῶν ἠξιοῦτο· καὶ ἐπὶ τούτοις σπονδὰς πρὸς Ῥωμαίους ἐτίθετο. Τῶν δὲ πραγμάτων σὺν οὐδενὶ λόγῳ φερομένων, οἷα τοῦ βασιλέως φρονήσεως ἐστερημένου, τὰ ἐν τῇ Θρᾴκῃ συνεταράττετο. φυγάδες γὰρ οἰκέται, καὶ ἄλλως τὰς τάξεις ἀπολιπόντες, Οὔννους ἑαυτοὺς εἰπόντες εἶναι, τὰ ἐν τοῖς ὑπαίθροις διήρπαζον· ἕως ὁ Φραΐουτος ἐπιστρατεύσας, καὶ ὅσοις ἄλλοις ἐνέτυχεν ἀνελών, ἔξω φόβου πεποίηκε τοὺς οἰκήτορας. . . . .

qui nec ad Romanos amplius reuerti, nec alia via, quem minaretur Vldes impetum, effugere poſſet; ſuis armatis, in Hunnos tendit. Quum manus non ſemel, ſed multoties conſeruiſſent exercitus, ſtrenue Gainis miles aliquot prœliis reſtitit: tandem, compluribus cæſis, etiã Gaines ipſe, fortiter & animoſe pugnans, interfectus eſt. Bello Gainis morte finito, Vldes Hunnorum princeps, capite ipſius ad Arcadiũ miſſo, muneribus cultus eſt; & ſecũdum hæc fœdus cum Romanis iniit. Quum autem res temere fluctuarent, Imperatore prudẽtia deſtituto; Thracia rurſum perturbatur. Quippe fugitiua mancipia, cum aliis, qui ordines ſuos deſeruerant, quum ſe Hunnos eſſe perhiberẽt, quidquid in agris erat ſub dio, diripiunt: donec Fraiutus, expeditione ſuſcepta, tum his, tum aliis, quoſcumq; nanctus eſſet, interfectis; eorum locorum colonos extra metum poſuit. . . . .

. . . . . λίαν ἔγνωκε διαβῆναι, δεδιότες μὴ πάλιν κακῶς διατεθεῖεν. τούτῳ περιπεσόντες, ἀποβῆναι τῆς νεὼς ἐν τοῖς περὶ τὴν Ἤπειρον τόποις· καὶ περὶ τῆς σφῶν βουλευόμενοι σωτηρίας, (ἐποίει γὰρ αὐτοῖς ταύτην ἐπισφαλῆ τὸ τοῦ πλημμελήματος ὑπερβάλλον) καιρὸν δεδώκασι τοῖς παρ' αὐτῶν φυλαττομένοις φυγῆς. ἕτεροι δέ φασιν, ὡς χρημάτων αὐτοῖς τὴν ἄφεσιν ἐφιλοτιμήσαντο. οἱ δὲ, ὅπως ποτὲ διέφυγον, ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπανελθόντες παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα, τῷ τε βασιλεῖ καὶ τῇ γερουσίᾳ καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἐφαίνοντο. ἐντεῦθεν ηὐξήθη τῇ συνοικούσῃ τῷ βασιλεῖ τὸ κατὰ Ἰωάννου τοῦ τῶν Χριστιανῶν ἐπισκόπου μῖσος, χαλεπαινούσης πρότερον μὲν αὐτῷ, κωμῳδεῖν εἰωθότι κατὰ τὰς συνόδους αὐτὴν ἐν ταῖς πρὸς τὸ πλῆθος ὁμιλίαις· τότε δὲ, μετὰ τὴν Ἰωάννου καὶ τῶν ἄλλων ἐπάνοδον, εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ δυσμένειαν ἐμφανῶς ἐξανέστη. πράττουσα δὲ πάντα κατ' ἐξουσίαν, ἐκίνει τοὺς πανταχόθεν ἐπισκόπους πρὸς τὴν Ἰωάννου καθαίρεσιν· ὧν ἦν πρῶτος καὶ κορυφαῖος, ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας τῆς ἐν Αἰγύπτῳ Θεόφιλος, ὁ πρῶτος ἀρξάμενος τῆς κατὰ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ἐξ αἰῶνος πατρίων ἐπιβουλῆς.

. . . . . . veriti, ne male tractarentur. Poſteaquam in hoc incidiſſent, in Epiri locis e naui ſunt egreſſi. dumq; de ſalute ſua deliberant, quam nimia delicti magnitudo reddebat dubiam; fugæ ſpatium conceſſerunt iis quos cuſtodiebant. Alii data pecunia dimiſſos fuiſſe narrant. Illi vero, quocumque tamdem modo euaſere, Conſtantinopolim præter omnem ſpẽ reuerſi; principi, ſenatui, reliquis omnibus ſe conſpiciendos exhibuerunt. Hinc auctum fuit odium Auguſtæ contra Ioannem, Chriſtianorum epiſcopũ: quæ prius etiam illi ſuccenſeret, quod eã publicis in cõgreſſibus, quoties ad plebẽ diſſereret, perſtringere conſueſſet. In hoc quidem tempore, poſt Ioãnis aliorumq; reditum, palam infeſto in eũ animo eſſe cepit. Quumq; cuncta ex animi libidine gereret, omnium locorũ epiſcopos ad deiiciendũ loco ſuo Ioannẽ concitat: inter quos primus & ſummus erat, Alexandrinæ vrbis in Ægypto antiſtes Theophilus, qui primus ſacra, patriitoſq; ritus æternos, oppugnare cepit.

Ioannẽ Chryſoſtomum intelligit.

Disceptatione proposita, quum videret Ioannes, haud æquo iudicio caussam suã tractari: Cõstantinopoli spõte sua discessit. Ob eam rem perturbata plebe, (quando vir hic imperitæ plebis animos admirabili quadam arte sibi subiicere poterat) plena tumultus vrbs erat; iamque adeo fuerat intercepta Christianorum ab iis ecclesia, qui Monachi vocantur. Hi legitimis nuptiis abstinent, & tam in vrbibus, quam vicis, populosa collegia complent hominibus non maritatis, nec ad bellum, nec alium reipublicæ necessarium vsum idoneis. nisi quod via quadam progressi, ab eo tempore, in hunc vsque diem, magnam agrorum partem ad se transtulerunt; & sub prætextu, quasi cum pauperibus omnia communicẽt, omnes prope dixerim ad inopiam redegerunt. Hi quum ecclesias occupassent, quo minus plebs ad consuetas preces accederet, prohibent. quod ægre ferentes tam plebeii, quam milites, vt monachorum audacia retunderetur, petũt. Dato eis ad hoc signo, plena cum licẽtia prodeunt, & nullo iudicio cunctos iugulant: donec cadaueribus ecclesiam implessent, & fuga dilapsos persequuti, confixissent omnes, quicumque pullis induti vestibus erant. quos inter, perire plures contigit, qui vel luctus caussa, vel ob alium quemdam casum, in huiusmodi vestitu reperti fuissent. Ceterum Ioannes iam reuersus, eadem tentabat, consimiles in vrbe tumultus excitans. Quum autem calumniatorum natio magis, quam antehac vmquam exercuisset, & eunuchos palatinos perpetuo stiparet; si quis opulentus vita decessisset, eius facultates nuntiabat; quasi nulli liberi vel cognati exstarẽt. Hinc rescripta principis adferebantur, quibus Titii patrimoniũ Sempronio dari iubebatur. simul hereditates illis cedebant, qui oblatis principi precibus eas obtinuerant: adstantibus interim liberis, & parẽtes cum gemitu implorantibus. Ad summã, nihil agebatur, quod opida lamentis nõ impleret, & cuiuis municipi detrimẽtum nefariũ nõ inferret. Nam quũ princeps extreme stolidus esset, cõiux eius supra sexum adrogans, & vndiq; tã eunuchorum, quam familiarium sibi mulierculararum, quæ maxime huic imperabant, insatiabili auaritiæ exposita, vitam omnibus acerbam victu reddebat: adeo quidem, vt modestis hominibus morte nihil esset optabilius. Et quasi si hæc non sufficerent, Cõstantinopoli periculum,

προτεθείσης δὲ κρίσεως, ὁρῶν ὁ Ἰωάννης οὐκ ἐξ ἴσης αὐτῷ τὰ πράγματα προβαίνοντα ψήφου, τὴν Κωνσταντινουπόλεως ἑκὼν ἀνεχώρει. τοῦ δὲ πλήθους ἐπὶ τούτῳ συνταραχθέντος, (καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἄλογον ὄχλον ὑπαγαγέσθαι δεινὸς) θορύβου μὲν ἦν πλήρης ἡ πόλις, ἀπείληπτο δὲ ἡ τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησία ὑπὸ τῶν λεγομένων μοναχῶν. οὗτοι δὲ γάμοις τοῖς κατὰ νόμον ἀπαγορεύουσι, συστήματα δὲ πολυάνθρωπα κατὰ πόλεις καὶ κώμας πληροῦσιν ἀνθρώπων ἀγάμων, [καὶ] οὔτε πρὸς πόλεμον, οὔτε πρὸς ἄλλην τινὰ χρείαν * ἀναγκαίαν τῇ πολιτείᾳ· πλὴν ὅτι προϊόντες ὁδῷ, μέχρι τοῦ νῦν ἐξ ἐκείνου, τὸ πολὺ μέρος τῆς γῆς ᾠκειώσαντο, προφάσει τοῦ μεταδιδόναι πάντων πτωχοῖς, * πάντων (ὡς εἰπεῖν) πτωχοὺς καταστήσαντες. οὗτοι δὴ, τὰς ἐκκλησίας ἀπολαβόντες, ἐκώλυον τὰ πλήθη τῆς συνηθείας εὐχῆς προσιέναι. πρὸς ὃ δυσχεραίνοντες δημοτικοί τε ὁμοῦ καὶ στρατιῶται, τὴν τῶν μοναχῶν ᾔτουν ἀνακόψαι θρασύτητα. δοθέντος δὲ αὐτοῖς ἐπὶ τούτῳ συνθήματος, ἐχώρουν ἀδεῶς, καὶ σὺν οὐδεμιᾷ κρίσει πάντας ἀπέσφαττον, ἕως τὴν μὲν ἐκκλησίαν ἐπλήρωσαν νεκρῶν, τοὺς δὲ ἀποδράντας διώξαντες, κατέκτειναν ἅπαντας, ὅσοι φαιαῖς ἔτυχον ἐσθῆσιν ἠμφιεσμένοι. οἷς συναπολέσθαι συνέβη πολλοὺς, ἢ διὰ πένθος, ἢ διά τινα ἑτέραν περιπέτειαν ἐν ἱματίοις εὑρεθέντας τοιούτοις. Ἰωάννης δὲ, αὖθις ἐπανελθὼν, τῶν αὐτῶν ἐπειρᾶτο, τοὺς ὁμοίους ἀνακινῶν ἐν τῇ πόλει θορύβους. τὸ δὲ τῶν συκοφαντῶν, ὡς οὔπω πρότερον ἐπιπολάζον, καὶ τοὺς περὶ τὴν αὐλὴν εὐνούχους ἀεὶ περιέπον, εἴ που τις τῶν πλουσίων ἀπέθανεν, ὡς οὐκ ὄντων παίδων ἢ συγγενῶν, ἐμήνυον τὰς οὐσίας· καὶ τοῦ βασιλέως ἐφέρετο γράμματα, τῷδε τὴν οὐσίαν τῷδε παραδοθῆναι κελεύοντα· καὶ παρεδίδοντο τοῖς ᾐτηκόσιν οἱ κλῆροι, παίδων ἑστώτων, καὶ τοὺς πατέρας μετ' οἰμωγῆς ἀνακαλουμένων. καὶ ἁπλῶς οὐδὲν ἦν ὃ μὴ θρηνῶν ἐπλήρου τὰς πόλεις, πάντη τῶν οἰκητόρων ἄγον ζημίαν ἐπάγον. τοῦ γὰρ βασιλεύοντος ἐσχάτως ἀνοηταίνοντος, ἡ τούτῳ συνοικοῦσα, πέρα τῆς φύσεως αὐθαδιζομένη, πανταχόθεν τε εὐνούχων ἀπληστίᾳ καὶ τῶν περὶ αὐτὴν γυναικῶν, αἳ μάλιστα ταύτης ἐκράτουν, ἐκδεδομένη, πᾶσιν ἀβίωτον καθίστη τὸν βίον. ὥστε θανάτου τοῖς μέτρια φρονοῦσιν οὐδὲν ἦν αἱρετώτερον. Ὡς οὐκ ἀρκούντων δὲ τούτων, ἐπινεμήθη τῇ Κωνσταντινουπόλει πάσης ὑπερβολῆς ἐπέκεινα

ἐπέκεινα κινδύνου, ἔκ τινος τοιαύτης αἰτίας. Ἰωάννης, ὥσπερ εἴρηταί μοι, μετὰ τὴν φυγὴν ἐπανελθών, καὶ τοῖς συνήθεσιν ἱερεῦσι συμβαλὼν κατὰ τῆς βασιλίδος τὸ πλῆθος, ἐπεὶ καὶ τοῦ θρόνου τῆς ἐπισκοπῆς ἑώρα καὶ τῆς πόλεως ἑαυτὸν ἐξωθούμενον, αὐτὸς μὲν ἀπέλιπε τὴν πόλιν, νεὼς ἐπιβάς· οἱ δὲ τούτου σπουδάζοντες, μηδένα μετὰ τοῦτον ἐπίσκοπον γενέσθαι τῇ πόλει πραγματευόμενοι, πυρὶ τὴν πόλιν ἔγνωσαν ἀπολέσαι. λάθρα τοίνυν φλόγα τῇ ἐκκλησίᾳ νυκτὸς ἐμβαλόντες, καὶ περὶ τὸν ὄρθρον ἔξω καταστήσαντες ἑαυτούς, καὶ τούτῳ λαθόντες οἵτινες ποτὲ εἶεν, ἡμέρας γενομένης ἐσχάτως ἤδη τὴν πόλιν ἅπασιν ἔδειξαν κινδυνεύουσαν. ἥ τε γὰρ ἐκκλησία κατεφλέγετο πᾶσα, συνεδαπανᾶτο δὲ ταύτῃ καὶ τὰ ἐχόμενα τῶν οἰκοδομημάτων, καὶ μάλιστα ὅσοις τὸ πῦρ ἐπῆγεν ἡ τοῦ γενομένου πνεύματος καταιγίς. ἐνέπεσε δὲ τὸ πῦρ καὶ εἰς τὸν εἰωθότα δέχεσθαι τὴν γερουσίαν οἶκον, πρὸ τῶν βασιλείων ὄντα, εἰς πᾶν κάλλος καὶ φιλοτιμίαν ἐξησκημένον. ἀγάλμασι γὰρ κεκαλλώπιστο τεχνιτῶν, τὸ ἀξιοπρεπὲς ἐξ αὐτῆς τῆς θέας παρεχομένοις, καὶ μαρμάρων χροιαῖς, αἳ κατὰ τοὺς νῦν οὐ μεταλλεύονται χρόνους. φασὶ δὲ ὡς καὶ τὰ δείκηλα τὰ ἐν τῷ Ἑλικῶνι τὴν ἀρχὴν καθιδρυθέντα ταῖς Μούσαις, μέρος καὶ αὐτὰ τῆς κατὰ πάντων ἱεροσυλίας ἐν τοῖς Κωνσταντίνου γενόμενα χρόνοις, ἀνατεθέντα τούτῳ τῷ τόπῳ, τῇ διὰ τοῦ πυρὸς τότε ἤδη διαφθορᾷ, σαφέστερόν πως τὴν καθεξῆς ἅπαντας ἀμουσίαν μηνύοντα. Θαύματος δέ τινος τηνικαῦτα γενομένου, ἄξιον οὐ παραδραμεῖν σιωπῇ. τούτου τῆς γερουσίας τὸ τέμενος, οὗπερ ἕνεκα ταῦτα διέξειμι, Διὸς καὶ Ἀθηνᾶς ἀγάλματα πρὸ τῶν θυρῶν εἶχεν, ἐπί τινων βάσεων λιθίνων ἑστῶτα, καθ' ὃ καὶ νῦν ἐστιν αὐτὰ θεάσασθαι σχῆμα. φασὶ δέ, τὸ μὲν τοῦ Διὸς εἶναι τοῦ Δωδωναίου· τὸ δέ, τὸ ἐν τῷ Λίνδῳ πάλαι καθιδρυμένον. τοῦ πυρὸς τοίνυν ἐπινεμηθέντος ἅπαν τὸ τέμενος, ὁ μὲν ἐπικείμενος τῷ τέγει μόλιβδος, ἔρρει τηκόμενος κατὰ τῶν ἀγαλμάτων· ἐφέροντο δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς οἰκοδομίας λίθοι κατὰ τούτων, ἀντέχειν τῇ τοῦ πυρὸς φύσει μὴ δυνηθέντες. εἰς χώματος δὲ σχῆμα τοῦ παντὸς κάλλους μεταβληθέντος, ἡ μὲν κοινὴ δόξα, καὶ ταῦτα ἐτόπαζε κόνιν καὶ αὐτὰ γενέσθαι· καθαιρόμενος δὲ ὁ τόπος, καὶ πρὸς ἀνανέωσιν γινόμενος εὐτρεπής, ἔδειξε τὰ τῶν θεῶν τούτων ἀγάλματα μόνα, κρείττονα τῆς παντελοῦς ἐκείνης γεγονότα φθορᾶς. ὅπερ ἅπασι

quouis grauissimo maius, ex huiusmodi quadam caussa creatũ fuit. Ioannes, vti diximus, post exilium reuersus, & consuetis sacris plebem aduersus Augustam commouẽs, quum & episcopatus solio,& vrbe se videret expelli; naui conscensa, ab vrbe discessit. At quotquot huius studiosi erant,dum hoc agunt,vt post eum nullus in vrbe designaretur episcopus; vrbem igne perdendã statuunt. Clam igitur ecclesiæ flamma per noctẽ iniecta, circaque diluculum extra eam progressi,quum hoc ipso, quinam essent,ignoraretur: orto die,cunctis vrbem, extremo versantem in periculo,spectandam exhibent. Nam & ecclesia tota conflagrabat, & ædificia contigua cum ea simul absumebantur; præsertim quibus oborti venti procella flammam inferebat. Irruit ignis & illam in domum,in qua senatus haberi solebat. Ea domus ante palatium sita erat, ad omnem elegantiã & magnificentiam elaborata. Nam simulacris artificum exornata erat, ipso adspectu maiestatem præferentibus; & coloribus marmorum,quę hisce temporibus non eruuntur. Ac perhibent eas etiam imagines,quæ in Helicone Musis olim collocatæ; Constantini temporibus in res omnes perpetrati sacrilegii vim expertæ cũ ceteris fuerãt,huic loco dedicatas, igni tum periisse,quo casu sane quã perspicue portendebatur a Musis alienatio, quæ omnes esset occupatura. Par est autem, miraculum quoddam, quod id temporis accidit, minime silẽtio præteriri. Templum istud Senatus,cuius hæc caussa commemoro, simulacra Iouis & Mineruæ ante fores habebat, in lapideis quibusdam basibus stantia, qua quidem forma nunc etiam conspiciuntur. Aiunt autem,Iouis alterum Dodonæi simulacrum esse; alterum, quod Lindi quondam consecratum fuerit. Igitur vbi templũ vniuersum ab igne fuisset absumtum, simul & impositum tecto plumbum liquefactum in hæc simulacra destillabat,& in eadem ædificii quoque lapides ferebantur, si qui naturæ ignis resistere non potuissent. Quum autem vniuersa istæc ædificii venustas abiisset in rudera, vulgi quidem opinio erat, hæc etiam simulacra in puluerem esse redacta. Sed repurgato, paratoque ad instaurationem loco; sola deorum istorum simulacra conspecta sunt, quæ vniuersum hunc interitum euasissent. quod quidem effecit,

vt oẽs paullo politiores de vrbe spes animis meliores conciperent; quasi scilicet [illegible] statuerent eam semper sua prouidentia complecti. Sed hæc quidem omnia, prout numini visum fuerit, ita eueniant. Vniuersis autem permoleste casum vrbis ferentibus, nec aliam caussam eius, quam asini (quod dicitur) vmbrã inuenientibus; familiares principis de vastatis ædificiis instaurandis cogitabant. Sed adlatus est palatinis nũtius, magnam *Isaurorum* multitudinem, quæ supra Pamphyliam Ciliciamq; polita, semper in asperrimis & inaccessis Tauri montibus degit, in latronum manipulos diuisam, regionem subiectam inuadere. Ac opida quidem munita, tentare non poterant; vicos autẽ mœnibus destitutos, & obuia quæuis, irruendo vexabant: quos incursus id ipsis faciliores reddebat, quod istæc regio paullo ante fuisset ab hostibus capta, Tribigildo cum barbaris suis rebellionem molito. His nuntiatis, Arbazacius dux mittitur, qui laborãtibus Pamphyliæ rebus succurreret. Is, vbi copias idoneas accepisset, & latrones fuga dilapsos intra mõtes persequutus fuisset; complures eorũ villas cepit, & virorum multitudinem non exiguam interfecit. adeoq; prorsus eos in potestatem facillime redegisset, & incolis opidorum securitatem solidam parasset: nisi deliciis & fœdis voluptatibus deditus, multum de vigore suo remisisset; ac pecuniæ manus porrigens, bono publico diuitias prætulisset. Quapropter ob hãc præuaricationem ad aulam reuocatus, nihil exspectabat aliud, quam vti iudicio sisteretur. Sed parte illorum, quæ ab Isauris acceperat, Augustę oblata; tum examen effugit, tum opes istas in voluptates vrbanas impendit. Enimuero molitiones Isaurorum adhuc intra clandestina se latrocinia continebant, necdũ illis aperte gentes proximas adgressis. Ceterum *Alarichus*, vbi (ceu dictum a nobis est) excessisset e Peloponneso, & reliqua regione, quam Achelous amnis interfluit; in Epiris hærens, quã regionem incolũt Molossi, Thesproti, & alii, quotquot sita vsq; ad Epidamnum & Taulantios inhabitãt loca; rem cum Stelichone compositam exspectabat: quæ huiusmodi erat. Quum Stelicho videret eos qui Arcadianum imperium administrabant, animis erga se infestis esse; adiuncto

τοῖς χαριεστέροις ἀμείνους ἐπὶ τῇ πόλει δέδωκεν ἔχειν ἐλπίδας, ὡς δὴ τῶν θεῶν τούτων ἔχεσθαι τῆς ὑπὲρ αὐτῆς ἀεὶ βουλομένων προνοίας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὅπῃ τῷ θείῳ δοκεῖ, πάντα προΐτω. πάντων δὲ δυσχεραινόντων ἐπὶ τῇ τῆς πόλεως συμφορᾷ, καὶ αἰτίαν οὐκ ἄλλην ἢ τὴν τοῦ ὄνου λεγομένην σκιὰν εὑρισκόντων, * ἐγίνοντο μὲν οἱ περὶ τὸν βασιλέα τῆς τῶν ἐφθαρμένων ἀνανεώσεως· ἠγγέλθη δὲ τοῖς περὶ τὴν αὐλὴν, ὡς τὸ τῶν Ἰσαύρων πλῆθος, ὑπερκείμενον Παμφυλίας καὶ Κιλικίας, ἐν τοῖς ἀβάτοις τοῦ Ταύρου καὶ τραχυτάτοις ὄρεσιν ἀεὶ βιοτεῦον, εἰς τάγματα διανεμηθὲν λῃστικὰ, τὴν ὑποκειμένην ἐπέρχεται χώραν· πόλεσι μὲν τετειχισμέναις προσάγειν οὔπω δυνάμενοι, κώμας δὲ ἀτειχίστους καὶ πάντα τὰ ἐν ποσὶν ἐπέτρεχον. ἐποίει δὲ ῥᾳδίας αὐτοῖς τὰς ἐπιδρομὰς ἡ προλαβοῦσα τῆς χώρας ἐκείνης ἅλωσις, ἣν ἡ Τριβιγίλδου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ βαρβάρων πεποίηκεν ἐπανάστασις. τούτων ἀπαγγελθέντων, Ἀρβαζάκιος ἐκπέμπεται στρατηγὸς, ὡς δὴ τοῖς ἐν Παμφυλίᾳ πράγμασι πονοῦσιν ἐπικουρήσων. δύναμιν δὲ ἀρκοῦσαν λαβὼν, καὶ τοὺς λῃστεύοντας ἐν τοῖς ὄρεσι συμφυγόντας ἐπιδιώξας, κώμας τε αὐτῶν εἷλε πολλὰς, καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγον ἀπέσφαξε πλῆθος· ῥᾷστα τε ἂν τέλεον ἐκράτησεν αὐτῶν, καὶ τελείαν τοῖς οἰκοῦσι τὰς πόλεις ἀσφάλειαν ἐνεποίησεν, εἰ μὴ τρυφῇ καὶ ἀτόποις ἐκκείμενος ἡδοναῖς, ἐχάλασε μὲν πολὺ τῆς σφοδρότητος, χρήμασι δὲ τὰς χεῖρας ὑπέχων, τῆς κοινῆς ὠφελείας τὸ πλουτεῖν ἔμπροσθεν ποιησάμενος. τῆς μὲν οὖν προδοσίας ἕνεκα ταύτης, μετάπεμπτος εἰς τὰ βασίλεια γενόμενος, εἰς κρίσιν προσεδοκᾶτο καθίστασθαι· μέρος δὲ ὧν εἰλήφει παρὰ τῶν Ἰσαύρων, τῇ βασιλίδι προσαγαγὼν, τήν τε κρίσιν διέφυγε, καὶ τὸν πλοῦτον περὶ τὴν ἐνταῦθα τρυφὴν ἐδαπάνα. Τὰ μὲν οὖν Ἰσαύρων ἐν λαθραίαις ἦν ἔτι λῃστείαις, οὔπω πρὸς φανερὰν ἐπανάστασιν κατὰ τῶν πλησιαζόντων ἐθνῶν ἀναστάντα. [Ἀλάριχος δὲ, ἐπεὶ] ἀνεχώρησεν, ἢ προείρηταί μοι, τῆς Πελοποννήσου, καὶ τῆς ἄλλης ὁπόσην ὁ Ἀχελῷος ποταμὸς διαρρεῖ, διατρίβων ἐν τῇ Ἠπείροις, ἣν οἰκοῦσι Μολοττοί τε καὶ Θεσπρωτοὶ, καὶ ὅσοι τὰ μέχρις Ἐπιδάμνου καὶ Ταυλαντίων οἰκοῦσι χωρία, τὸ παρὰ Στελίχωνος * ἀνέμενε σύνθημα, τοιόνδε τι ὄν. τοὺς τὴν Ἀρκαδίου βασιλείαν οἰκονομοῦντας ὁρῶν ὁ Στελίχων ἀλλοτρίως πρὸς αὐτὸν ἔχοντας, διενοεῖτο,

κοινωνῷ χρησάμενος Ἀλλαρίχῳ, τῇ Ὀνωρίου βασιλείᾳ τὰ ἐν Ἰλλυριοῖς ἔθνη πάντα προσθεῖναι. συνθήκας τε περὶ τούτου πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος, εἰς ἔργον ἄξειν ὅσον οὐδέπω τὴν ἐπιχείρησιν προσεδόκα. προσδεχομένου δὲ Ἀλλαρίχου τῷ παραγγέλματι πειθαρχήσειν, Ῥοδογάϊσος, ἐκ τῶν ὑπὲρ τὸν Ἴστρον καὶ τὸν Ῥῆνον Κελτικῶν τε καὶ Γερμανικῶν ἐθνῶν ἐς τεσσαράκοντα συναγαγὼν μυριάδας, εἰς τὴν Ἰταλίαν ὥρμητο διαβῆναι. οὗ προσαγγελθέντος, ἡ μὲν πρώτη πάντας κατέπληξεν ἀκοή· τῶν δὲ πόλεων ταῖς ἐλπίσιν * ἀπεγνωκότων, καὶ αὐτῆς δὲ τῆς Ῥώμης εἰς ἔσχατον κινδύνου συνταραχθείσης, ἀναλαβὼν ὁ Στελίχων ἅπαν τὸ ἐν τῷ Τικήνῳ τῆς * Λιγυστικῆς ἐνιδρυμένον στρατόπεδον, (ἦν δὲ εἰς ἀριθμοὺς συνειλεγμένον τριάκοντα) καὶ ὅσον οἷόστε γέγονε συμμαχικὸν ἐξ Ἀλανῶν καὶ Οὔννων περιποιήσασθαι, τὴν ἔφοδον τῶν πολεμίων οὐκ ἀναμείνας, αὐτὸς ἐπεραιώθη τὸν * Ἴστρον ἅμα παντὶ τῷ στρατεύματι· καὶ τοῖς βαρβάροις ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσὼν, ἅπαν τὸ πολέμιον παντωλεθρίᾳ διέφθειρεν· ὥστε μηδένα σχεδὸν ἐκ τούτων περισωθῆναι, πλὴν ἐλαχίστους, ὅσους αὐτὸς τῇ Ῥωμαίων προσέθηκε συμμαχίᾳ. ἐπὶ ταύτῃ μέγα φρονῶν ὁ Στελίχων εἰκότως τῇ νίκῃ, μετὰ τοῦ στρατοπέδου παρὰ πάντων (ὡς εἰπεῖν) στεφανούμενος, ἐπανῄει, παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα τῶν προσδοκηθέντων κινδύνων τὴν Ἰταλίαν ἐλευθερώσας. ἐν δὲ τῇ Ῥαβέννῃ, (μητρόπολις δὲ Φλαμινίας, πόλις ἀρχαία, Θεσσαλῶν ἀποικία, Ῥήνη κληθεῖσα διὰ τὸ πανταχόθεν ὕδασι περιῤῥεῖσθαι, καὶ οὐχ, ὡς Ὀλυμπιόδωρος ὁ Θηβαῖος φησὶ, διὰ τὸ Ῥῶμον, ὃς ἀδελφὸς γέγονε Ῥωμύλῳ, τῆς πόλεως ταύτης οἰκιστὴν γεγονέναι· * Κουαδράτῳ γὰρ οἱ μεθετέον, ἐν τῇ κατὰ τὸν βασιλέα Μάρκον ἱστορίᾳ τοῦτο περὶ τῆς πόλεως ταύτης διεξελθόντι) ἐν τῇ Ῥαβέννῃ τοίνυν ταύτῃ παρεσκευασμένῳ Στελίχωνι τῶν Ἰλλυριῶν πόλεσι μετὰ στρατευμάτων ἐπιστῆναι, καὶ σὺν Ἀλλαρίχῳ παρασπάσασθαι μὲν αὐτὰς Ἀρκαδίου, περιποιήσασθαι δὲ τῇ Ὀνωρίου βασιλείᾳ, δύο κωλύματα συνέβη * παρεμπεσεῖν· φήμη τε, ὡς Ἀλλάριχος τεθνεὼς εἴη διαδραμοῦσα, καὶ ἐκ τῆς Ῥώμης Ὀνωρίου γράμματα τοῦ βασιλέως ἀποδοθέντα, δι' ὧν ἐδηλοῦτο, ὡς Κωνσταντῖνος ἐ* πιθέμενος εἴη τυραννίδι, καὶ ἐκ τῆς Βρεττανικῆς νήσου περαιωθεὶς, ἐν τοῖς ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἔθνεσι παραγένοιτο, τὰ βασιλέως ἐν ταῖς πόλεσι πράττων.

sibi Alaricho socio, cunctas in Illyriis nationes Honorii regno cogitabat adiicere. Qua de re cum Alaricho pactus, occasionem exspectabat, vti reapse quamprimum hunc conatum exsequeretur. Dum Alarichus in hoc intentus esset, vt imperatis obtemperaret: † *Rodogaisus*, ex transistrianis & transrhenanis Celticis Germanicisque nationibus collectis hominum quadringentis milibus, ad transeundum in Italiam se parat. Qua re nuntiata, cunctos mirifice prima fama percussit. Quumque desperassent vrbes, & ipsa Roma iam in extremo periculo turbata esset; Stelicho, sumtis secum vniuersis copiis, Ticino Liguriæ impositis, (erant autem numeri militum triginta) cum aliis sociorum auxiliis, quæ ab Alanis & Hunnis impetrare potuerat, hostium aduentu non exspectato, cum omni exercitu † Istrum ipse transiecit; & barbaros nec opinantes adgressus, vniuersas hostium copias ad internecionem cecidit. adeo quidem, vt horum prope nullus incolumis euaderet; exceptis paucissimis, quos ipse Romanis auxiliis adscripsit. Ob hanc victoriam Stelicho non abs re magnos animos gerens, cum exercitu ab omnibus propemodum coronatus redibat; quum præter omnem spem formidatis periculis Italiam liberasset. Hinc ad Rauennam, (ea metropolis est Flaminiæ, prisca sane ciuitas, colonia Thessalorum, Rhene dicta, quod eam aquæ ab omni parte circumfluant; non autē propterea, velut Olympiodorus ille Thebanus ait, quod Remus, Romuli frater, huius vrbis conditor fuerit. hoc enim Quadrato relinquere debuerat; qui de hac vrbe in historia Marci principis id commemorauit) ad Rauennam igitur hanc Stelichone iam parato ad Illyricas vrbes cū exercitu adeundas, & Alarichi auxilio ab Arcadio quidē auertendas, Honorii vero regno adiiciendas, impedimēta duo cōtigit interuenire: famā scilicet hinc inde de Alarichi morte sparsam, & litteras Honorii principis, adlatas Roma, quib. in litteris perscriptū erat, Constantinū perduellem iā ex insula Britānia transuectū, ad trāsalpinas gētes accessisse, ac se pro Imperatore in ciuitatib. gerere.

† alii Radagaisum scribunt.

† mallem, Arnum

Verum de Alarichi morte rumor incertus esse visus fuit; donec quidā aduenissent, & ipsam, vt erat, rem nūntiassent. Quæ autē de Constantini designatione perhibebantur, apud omnes fidem inuenere. Quapropter in Illyricana præpeditus expeditione Stelicho, Romam proficiscitur; vti cum aliis de rebus agendis consultaret. Exacto autumno, quum hiems cepisset; Bassus & Philippus consules designati sunt. Imperator autem Honorius, Maria cōiuge iampridem rebus humanis exemta, sororem eius Thermantiam sibi matrimonio iungi petebat. In hoc Stelicho quidē haud adsensurus videbatur; sed vrgebat Serena, quæ hasce nuptias ob huiusmodi caussam conciliari vellet. Quū Honorius matrimoniū cum Maria contraheret, mater eius Serena, quę puellam necdum nubilē ætatem adtigisse cerneret, ac neq; sibi posset imperare, vt nuptiæ differrētur; & immaturam maritali cōsuetudini tradere, nihil esse arbitraretur aliud, quam iniuriam naturæ facere: nancta mulierem, quę rebus huiusmodi remedium adferre sciret, eius opera perficit, vt filia cum principe quidem viueret, ac tori consors eiusdē esset; verū ille nec vellet, nec posset ea, quæ matrimonium requireret, implere. Interim puella virgine mortua, non abs re Serena, quæ subolis imperatoriæ consequendæ percupida esset, ob metum, ne quid sibi de tanta potētia decederet; id operā dabat, vt Honorium alteri filiæ copularet. quo facto, puella nō multo post vitam cum morte commutat; quum idem ei, quod priori, accidisset. Ad Stelichonem vero nuntium quidam pertulit, Alarichum relictis Epiris, & superatis angustiis, quæ a Pannonia transitum ad Venetos impediunt; apud Emonem opidum castra locasse, quod inter Pannoniam supremam & Noricum situm est. Atq; hoc loco par est, minime silentio præteriri, quæ ad opidum hoc pertinēt, & quonam modo condi ab initio ceperit. Aiunt Argonautas, quum eos Æetas persequeretur, ad Istri adpulisse ostia, quibus in Pontum ille semet exonerat; recteq; se facturos existimasse, si aduerso flumine veherentur, ac tantisper in hoc amne remigiis & idonei vēti adiumento nauigarent, donec ad mare propius accessissent. Quū id consiliū fuissent exsequuti, iamque ad locū hunc peruenissent, ipsa structura opidi huius, ad memoriam aduentus in istam

ἀλλ᾽ ὁ μὲν περὶ τῆς Ἀλλαρίχου τελευτῆς λόγος, ἀμφίβολος ἔδοξεν εἶναι, πρίν τινας παραγεγονότας, ὅπερ εἴη, δηλῶσαι. τὰ δὲ περὶ τῆς ἀναρρήσεως Κωνσταντίνου λεγόμενα, παρὰ πᾶσιν εἶχε πίστιν. διὰ ταῦτα τῆς ἐπὶ Ἰλλυριοὺς ὁρμῆς ὁ Στελίχων ἀνακοπεὶς, εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο, κοινολογήσασθαι περὶ τῶν πρακτέων βουλόμενος. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ φθινοπώρου, καὶ τοῦ χειμῶνος ἐπιλαβόντος, ὕπατοι μὲν ἀνεδείχθησαν Βάσσος καὶ Φίλιππος· ὁ δὲ βασιλεὺς Ὁνώριος, ἀπὸ πολλοῦ Μαρίας αὐτῷ τελευτησάσης τῆς γαμετῆς, τὴν ταύτης ἀδελφὴν Ἑρμαντίαν ἤτει οἱ δοθῆναι πρὸς γάμον. ἀλλ᾽ ὁ μὲν Στελίχων, . . . ἐνδοῦσαν πρὸς τοῦτο· Σερήνα δὲ, ἐνέκειτο, περαχθῆναι βουλομένη τὸν γάμον, τοιᾶσδε ἕνεκα αἰτίας. τοῦ γάμου πρὸς τὴν Μαρίαν Ὁνωρίου ἐνισταμένου, γάμων ὥραν οὔπω τὴν κόρην ἄγουσαν ἡ μήτηρ ὁρῶσα, καὶ ὅτι ἀναβαλέσθαι τὸν γάμον ἀνεχομένη, καὶ τὸ παρ᾽ ἡλικίαν εἰς μίξιν ἐκδοῦναι, φύσεως ἀδικίαν, καὶ οὐδὲν ἕτερον εἶναι . . . , γυναικὶ τὰ τοιαῦτα θεραπεύειν ἐπισταμένῃ περιτυχοῦσα, πράττει διὰ ταύτης, τὸ συνεῖναι μὲν τὴν θυγατέρα τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁμόλεκτρον εἶναι· τὸν δὲ, μήτε ἐθέλειν, μήτε δύνασθαι τὰ τοῖς γάμοις προσήκοντα πράττειν. ἐν τούτῳ τῆς κόρης ἀπειράτου γάμων ἀποθανούσης, εἰκότως ἡ Σερήνα βασιλείου γονῆς ἐπιθυμοῦσα, δέει τοῦ μὴ τὴν τοσαύτην αὐτῇ δυναστείαν ἐλαττωθῆναι, τῇ δευτέρᾳ θυγατρὶ συνάψαι τὸν Ὁνώριον ἔσπευδεν. οὗ δὴ γενομένου, τελευτᾷ μὲν ἡ κόρη μετ᾽ οὐ πολὺ, ταὐτὰ τῇ προτέρᾳ παθοῦσα. Στελίχωνι δὲ, ἀγγείλαντός αὐτῷ τινος, ὡς τὰς Ἠπείρους Ἀλάριχος καταλιπὼν, ὑπερβάς τε τὰ διείργοντα στενὰ τὴν ἀπὸ Παιονίας ἐπὶ Οὐενετοὺς διάβασιν, τὰς σκηνὰς εἰς Ἤμωνα πόλιν ἐπήξατο, μεταξὺ Παιονίας τῆς ἀνωτάτω καὶ Νωρικοῦ κειμένην. (ἄξιον δὲ μὴ παραδραμεῖν, ὅσα τῆς πόλεως ἔστι ταύτης, καὶ ὅπως τὴν ἀρχὴν ἔτυχεν οἰκισμοῦ. τοὺς Ἀργοναύτας φασὶν ὑπὸ τοῦ Αἰήτου διωκομένους, τῇ εἰς τὸν Πόντον ἐκβολῇ τοῦ Ἴστρου προσορμισθῆναι, κρῖναί τε καλῶς ἔχειν διὰ τούτου πρὸς ἀντίον τὸν ῥοῦν ἀναχθῆναι, καὶ μέχρι τοσούτου διαπλεῦσαι τὸν ποταμὸν εἰρεσίᾳ, καὶ πνεύματος ἐπιτηδείου φορᾷ, μέχρις ἂν τῇ θαλάσσῃ πλησιαίτεροι γένοιντο. πράξαντες δὲ ὅπερ ἔγνωσαν, ἐπειδὴ κατὰ τοῦτον ἐγένοντο τὸν τόπον, μνήμην καταλιπόντες τῆς σφετέρας ἀφίξεως,

τὸν τῆς

τὸν τῆς πόλεως οἰκισμὸν, μηχαναῖς ἐπιθέντες τὴν Ἀργὼ, καὶ τετρακοσίων σταδίων ὁδὸν ἄχρι θαλάσσης ἑλκύσαντες, οὕτω ταῖς Θετταλῶν ἀκταῖς προσορμισθῆναι, ὡς ὁ ποιητὴς ἱστορεῖ Πίσανδρος, ὁ τῇ τῶν ἡρωικῶν θεογαμιῶν ἐπιγραφῇ πᾶσαν, ὡς εἰπεῖν, ἱστορίαν περιλαβών) ἐκ δὲ τῆς Ἥμωνος προελθὼν, καὶ τὸν Ἄκυλιν περαιωθεὶς ποταμὸν, τῷ Νωρικῷ προσέβαλεν, ἤδη τῶν Ἀπεννίνων ὀρῶν ἔξω γενόμενος. ὁρίζει δὲ ταῦτα τὰς Παιονίας ἐσχατιὰς, στενοτάτην ὁδὸν διδόντα τοῖς ἐπὶ τὸ Νωρικὸν ἔθνος διαβαίνειν ἐθέλουσι, καὶ πρὸς ἣν ὀλίγοι φύλακες ἤρκουν, εἰ καὶ πλῆθος τὴν πάροδον ἐβιάζετο. διαβὰς δὲ ὅμως ὁ Ἀλλάριχος, ἐκ τοῦ Νωρικοῦ πρὸς Στελίχωνα πρεσβείαν ἐκπέμπει, χρήματα αἰτῶν ὑπέρ τε τῆς ἐν ταῖς Ἠπείροις τριβῆς, ἣν ἔλεγεν αὐτῷ, Στελίχωνι πεισθέντι, γενέσθαι, καὶ τῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ τὸ Νωρικὸν εἰσβολῆς. ὁ δὲ Στελίχων, τὴν πρεσβείαν δεξάμενος, καὶ ἐν τῇ Ῥαβέννῃ τοὺς πρέσβεις ἐάσας, εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο, κοινώσασθαι τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ γερουσίᾳ περὶ τοῦ πρακτέου βουλόμενος. συνελθούσης δὲ τῆς γερουσίας εἰς τὰ βασίλεια, καὶ βουλῆς περὶ τοῦ πολεμεῖν ἢ μὴ προτεθείσης, ἡ μὲν τῶν πλειόνων εἰς τὸ πολεμεῖν ἐφέρετο γνώμη. μόνος δὲ Στελίχων σὺν ὀλίγοις, ὅσοι φόβῳ συγκατετίθεντο, τὴν ἐναντίαν ἐχώρουν, εἰρήνην πρὸς Ἀλλάριχον ποιεῖσθαι ψηφιζόμενοι. τῶν δὲ τὸν πόλεμον αἱρουμένων, ἀπαιτούντων Στελίχωνα λέγειν, ἀνθ' ὅτου μὴ πολεμεῖν μᾶλλον, ἀλλὰ εἰρήνην ἄγειν αἱρεῖται, καὶ ταύτην ἐπ' αἰσχύνῃ τοῦ Ῥωμαίων ἀξιώματος ἀνέχεται χρημάτων ὠνήσασθαι· Διὰ γὰρ τὸ τῷ βασιλεῖ συνοῖσον, ἔφη, τοσοῦτον ἐν ταῖς Ἠπείροις διέτριψε χρόνον, ὡς ἂν ἅμα οἱ τῷ τῆς ἕω βασιλεύοντι πολεμήσας, Ἰλλυριοὺς ἐκείνης παρέληται τῆς ἀρχῆς, καὶ τῇ Ὁνωρίου προσθείη. τοῦτο δ' ἂν εἰς ἔργον ἤδη προῆλθεν, εἰ μὴ τοῦ βασιλέως Ὁνωρίου φθάσαντα γράμματα, τὴν ἐπὶ τὴν ἕω ἔλασιν αὐτοῦ διεκώλυσεν· ἣν ἐκδεχόμενον Ἀλλάριχον, αὐτόθι χρόνον δαπανῆσαι πολύν. καὶ ταῦτα λέγων ὁ Στελίχων, ἅμα καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἐδείκνυ, καὶ τὴν Σερήναν αἰτίαν ἔλεγεν εἶναι, τὴν ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων ὁμόνοιαν ἀδιάφθορον φυλάττεσθαι βουλομένην. Πᾶσι τοίνυν δόξαντος δίκαια λέγειν Στελίχωνος, ἔδοξε τῇ γερουσίᾳ χρυσίου τετρακισχιλίας ὑπὲρ τῆς εἰρήνης Ἀλλαρίχῳ δίδοσθαι λίτρας, τῶν πλειόνων οὐ κατὰ προαίρεσιν, ἀλλὰ

regionem sui, relicta, & Argo machinis imposita, perq; stadiorũ quadringentorum spatium vsq; ad mare tracta, Thessalorũ litoribus adpulerunt; sicuti Pisander poeta memoriæ prodidit, qui Heroicarum diuarumq; nuptiarum titulo totã hanc propemodũ historiam complexus est. Emone vero progressus Alarichus, & Aquili flumine transiecto, iam superatis Apenninis montibus, ad Noricum accessit. Hi montes extremos Pãnoniæ limites finiũt, & iis qui ad Noricã gẽtem transire volunt, artissimam viam præbent: cui custodiendæ præsidiarii pauci sufficiunt, etiamsi magna multitudo vi transire conetur. Alarichus tamen his transitis, e Norico legatos ad Stelichonem mittit, pecuniam poscens, tum eius moræ nomine, qua se suasu Stelichonis aiebat in Epiris hæsisse; tum huius in Italiã & Noricum profectionis caussa. Stelicho, hac legatione accepta, relictis Rauẽnæ legatis, Romam abit; cum Imperatore ac Senatu de eo, quod agendum esset, consilia collaturus. Posteaquam Senatus in palatio cõuenisset, proposita consultatione, bellum gerendum esset, necne; complurium quidem eo sententia tendebat, vt bello res decerneretur. Solus Stelicho cum paucis, qui ei metu adducti adsentiebantur, contrariam in sentẽtiam ibant, & faciundæ cum Alaricho pacis auctores erant. Heic quum ii qui paci bellum præferebãt, a Stelichone sibi dici peterent; quamobrem non bellũ potius gerere, quam pacem colere mallet, eamq; cum dedecore Romanæ maiestatis pecunia redimere sustineret: Quoniã, inquit, ob cõmodum principis Alarichus in Epiris tam diu hæsit, vt coniuncta mecũ opera, bello principi oriẽtis illato, Illyrios ab eius auerteret imperio, regnoq; Honorii adiiceret. Et quidem hoc reapse iam successurum fuisse aiebat, si non Honorii principis litteræ prius adlatæ, suam profectionem versus oriẽtem impediuissent: in cuius exspectatione tantum temporis Alarichus istic cõsumserit. Atq; hæc dicẽs Stelicho, simul & epistolã principis ostendit, & culpam in Serenam confert; quæ amborum principũ concordiam sartam tectam seruari voluisset. Quapropter omnibus æqua dicere viso Stelichone, Senatui placuit, Alaricho quatuor librarũ milia pacis nomine solui: quũ plures id senatusconsultũ non spõte, sed

metu Stelichonis, fecissent. Adeoque Lampadius, genere dignitateq; præstans, quum verbū hoc lingua patria protulisset, NON EST ISTA PAX; SED PACTIO SERVITVTIS; dimisso Senatu, ne quid sibi propter hanc libertatem accideret, veritus: ad proximam quamdā Christianorum ecclesiam aufugit. In hunc modum Stelicho confecta cum Alaricho pace, ad profectionem semet accingit; vt, quæ secum decreuisset, exsequeretur. Imperator autem, velle se Roma Rauennam abire dicebat, visendi exercitus, & benigne compellandi caussa: præsertim, posteaquam talis ac tantus hostis in Italiam transiisset. Ea vero, non impulsus a seipso, sed consilio Serenæ obtemperās, aiebat. Hæc.n. ipsum in vrbe tutiori degere volebat, vt, si pace violata, Romā Alarichus inuaderet, non etiam principem in potestatem suam redigeret. Hunc enim studiose cōseruatum cupiebat; velut a cuius salute ipsius etiam incolumitas pēderet. Quum autem hoc Imperatoris iter parum Stelichoni probaretur, multa eius impediendi caussa excogitat. Verum illo non cedente, sed iter vrgente; Sarus, natione barbarus, & Rauennę præfectus agmini barbaro, de sentētia Stelichonis ante vrbē tumultus excitat: non quod reapse de turbandis rebus quidquam haberet in animo, sed vt Imperatori metū incuteret, & eū ab instituto itinere diuerteret. Quum ne sic quidē a sentētia princeps dimoueretur, Iustinianus, aduocatorū ꝓfessione Romæ clarus, & a Stelichone lectus adsessor atq; consiliarius, acri sagacitate ingenii, quid illud Imperatoris iter sibi vellet, adsequutus e certis indiciis videtur; & quod ii milites, qui Ticini erant, alienis a Stelichone animis, vbi princeps eo venisset, hominem in extremū discrimen essent adducturi. Quamobrem hortari non desinit, vt ab hoc instituto principem reuocaret. Sed quum videret hunc iis, quæ diceret Stelicho, non obtemperātem: veritus, ne propter familiaritatem, pessum cum fortuna Stelichonis iret, ab eo discessit. Fuerat iam ante Romam perlatus de morte Imperatoris Arcadii rumor, & post abitum Honorii principis ad

Στελίχωνος φόβῳ, τοῦτο ψηφισαμένων. ὥστε ἀμέλει Λαμπάδιος, γένους καὶ ἀξιώματος εὖ ἔχων, τῇ πατρίῳ φωνῇ τοῦτο ὑποφθεγξάμενος, NON EST ISTA PAX, SED PACTIO SERVITVTIS· ὃ δηλοῖ, δουλείας μᾶλλον, ἤπερ εἰρήνην εἶναι τὸ πραττόμενον· ἅμα τῷ διαλυθῆναι τὸν σύλλογον, δέει τοῦ μὴ παθεῖν τι διὰ τὴν παῤῥησίαν, εἴς τινα πλησιάζουσαν τῶν Χριστιανῶν ἀπέφυγεν ἐκκλησίαν. Ὁ μὲν οὖν Στελίχων, τὴν πρὸς Ἀλλάριχον εἰρήνην τοιῷδε τρόπῳ καταπραξάμενος, ἐπὶ τὴν ἔξοδον ὥρμητο, τοῖς αὐτῷ δόξασιν ἔργον ἐπιθήσων. ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐθέλειν ἔφασκεν ἐκ τῆς Ῥώμης εἰς τὴν Ῥάβενναν παραγενέσθαι, θεάσασθαί τε τὸ στρατόπεδον καὶ φιλοφρονήσασθαι, πολεμίου μάλιστα τοιούτου τῆς Ἰταλίας ἐντὸς διαβάντος. ἔλεγε δὲ ταῦτα, οὐκ οἴκοθεν κινούμενος, ἀλλὰ συμβουλῇ Σερήνας πειθόμενος. ἐβούλετο γὰρ αὐτὸν ἀσφαλεστέραν πόλιν οἰκεῖν, ἵνα, εἰ τὴν εἰρήνην πατήσας Ἀλλάριχος, ἐπέλθῃ τῇ Ῥώμῃ, μὴ κυριεύσῃ καὶ τοῦ βασιλέως. ἦν γὰρ αὐτῇ σπουδὴ, περισώζεσθαι τοῦτον, ὡς καὶ αὐτῆς τὴν ἀσφάλειαν διὰ τῆς ἐκείνου σωτηρίας ἐχούσης. τῆς δὲ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τὴν Ῥάβενναν ὁρμῆς ἀποθυμίου τῷ Στελίχωνι φανείσης, ἐπενοεῖτο πολλὰ ταύτης κωλύματα. τοῦ δὲ βασιλέως οὐκ ἐνδιδόντος, ἀλλ' ἐχομένου τῆς ὁδοιπορίας, Σάρος, βάρβαρος μὲν τὸ γένος, ἐν δὲ τῇ Ῥαβέννῃ στίφους βαρβάρων ἡγούμενος, γνώμῃ Στελίχωνος ἐκίνει πρὸ τῆς πόλεως θορύβους· οὐχ ὡς τῷ ὄντι συνταράξαι τὰ καθεστῶτα βουλόμενος, ἀλλ' ὡς ἂν ἐκφοβήσοι τὸν βασιλέα, καὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπὶ τὴν Ῥάβενναν ἀποστρέψειε. τοῦ δὲ οὐκ ἀποστάντος ἧς εἶχε γνώμης, Ἰουστινιανὸς, ἐν τοῖς τῶν συνηγόρων κατὰ τὴν Ῥώμην ἐπιτηδεύμασι διαπρέψας, αἱρεθεὶς δὲ παρὰ Στελίχωνος πάρεδρός τε ὁμοῦ καὶ σύμβουλος, ὑπὸ τῆς ἄγαν ἀγχινοίας φαίνεται τὰ τῆς βασιλικῆς ὁδοῦ τεκμαιρόμενος, καὶ ὡς ἀλλοτρίως ἔχοντες πρὸς Στελίχωνα οἱ ἐν τῷ Τικηνῷ στρατιῶται, τοῦ βασιλέως ἐπιδημήσαντος, εἰς τὸν ἔσχατον αὐτὸν καταστήσουσι κίνδυνον. διετέλει τε παραινῶν ἐκστῆναι τὸν βασιλέα τῆς τοιαύτης ὁρμῆς. ὁρῶν δὲ ἀπειθοῦντα τοῖς Στελίχωνος λόγοις, ἀπιὼν ᾤχετο, δέει τοῦ μὴ διὰ τὴν οἰκειότητα συγκαθελκυσθῆναι τῇ Στελίχωνος τύχῃ. φήμης δὲ πρότερον εἰς τὴν Ῥώμην ἐλθούσης, ὡς Ἀρκάδιος ὁ βασιλεὺς τελευτήσειε, κυρωθείσης τε μετὰ τὴν Ὁνωρίου τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Ῥά-

τὴν Ῥάβενναν ἄφιξιν, ἐπεὶ Στελίχων μὲν εἰς τὴν Ῥάβενναν ἦν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπέστη Βονωνίᾳ τῇ πόλει, μιᾷ τῆς Αἰμιλίας οὔσῃ, διεστηκυίᾳ δὲ τοῖς καλουμένοις μιλίοις ἑβδομήκοντα τῆς Ῥαβέννης, μετάπεμπτος γὰρ Στελίχων, οἷα στρατιωτῶν κατὰ τὴν ὁδὸν πρὸς ἀλλήλους στασιασάντων, ἐφ᾽ ᾧ σωφρονισμὸν αὐτοῖς ἐπαγαγεῖν. Στελίχωνος συναγαγόντος τοὺς στασιάσαντας, καὶ οὐχ ὅτι σωφρονισθῆναι μόνον αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς κελεύσειεν εἰπόντος, ἀλλ᾽ ὅτι κατὰ δεκάδα τὸν αἰτιώτατον ἕνα θανάτῳ ζημιωθῆναι προστέτακε, τοσοῦτον αὐτοῖς ἐνέθηκε φόβον, ὥστε δάκρυα πάντας ἀφιέντας, εἰς ἔλεον τὸν στρατηγὸν ἐπισπάσασθαι, καὶ ὑποσχέσθαι τὴν τοῦ βασιλέως εὐμένειαν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔσφηλεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς τῆς ὑποσχέσεως, εἰς τὴν περὶ τῶν κοινῶν ἐτράπησαν σκέψιν. ὅ τε γὰρ Στελίχων, εἰς τὴν ἑῴαν ἐβούλετο διαβῆναι, καὶ τὰ κατὰ τὸν Ἀρκαδίου παῖδα Θεοδόσιον διαθεῖναι, νέον ὄντα καὶ κηδεμονίας δεόμενον· ὅ τε βασιλεὺς Ὀνώριος αὐτὸς στέλλεσθαι τὴν ὁδὸν ταύτην διενοεῖτο, καὶ ὅσα πρὸς ἀσφάλειαν τῆς τοῦ νέου βασιλείας, οἰκονομῆσαι. δυσαρεστήσας ἐπὶ τούτῳ Στελίχων, τὸν ὄγκον τῶν περὶ τὴν ὁδὸν ἐσομένων δαπανημάτων ἄγων εἰς μέσον, ἀποτρέπει τὸν βασιλέα ταύτης τῆς ἐγχειρήσεως. ἔλεγε δὲ μηδὲ τὴν ἐπανάστασιν Κωνσταντίνου συγχωρεῖν αὐτῷ τῆς περὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ῥώμην αὐτὴν ἀποστῆναι φροντίδος, ἤδη Κωνσταντίνου τοῦ τυράννου τὴν Γαλατίαν πᾶσαν διαδραμόντος, καὶ ἐν τῇ Ἀρελάτῳ διατρίβοντος. προσεῖναι δὲ τούτοις, καίπερ οὖσιν ἱκανοῖς εἰς τὸ δεῖσθαι τῆς τοῦ βασιλέως παρουσίας τε καὶ προνοίας, καὶ τὴν Ἀλαρίχου μετὰ τοσούτου στρατοπέδου βαρβάρων ἐπιδημίαν, ἀνθρώπου βαρβάρου καὶ ἀπίστου, καὶ ἐπειδὰν εὕροι τὴν Ἰταλίαν βοηθείας ἔρημον, ἐπελευσομένου· γνώμην δὲ ἀρίστην εἶναι, καὶ τῇ πολιτείᾳ λυσιτελοῦσαν, Ἀλάριχον μὲν ἐπιστρατεῦσαι τῷ τυράννῳ, τῶν τε σὺν αὐτῷ βαρβάρων ἄγοντα μέρος, καὶ τέλη Ῥωμαϊκὰ, καὶ ἡγεμόνας, οἳ κοινωνήσουσιν αὐτῷ τοῦ πολέμου· τὴν ἑῴαν δὲ αὐτὸς καταλήψεσθαι, βασιλέως κελεύοντος, καὶ γράμματα περὶ τοῦ πρακτέου διδόντος. Ἀλλ᾽ ὁ βασιλεὺς μὲν, ὀρθῶς ἅπαντα εἰρῆσθαι τῷ Στελίχωνι κρίνας, τά τε γράμματα δοὺς πρὸς τὸν τῆς ἑῴας βασιλέα, καὶ πρὸς Ἀλάριχον, τῆς Βονωνίας ἐξήλαυνε· Στελίχων δὲ,

urbem Rauennam, confirmatus. Inde quũ esset Rauennæ Stelicho, princeps autem venisset Bononiam, quæ vrbs est Æmiliæ, spatio septuaginta miliarium, vt vocant, a Rauenna remota: arcessitus fuit ab eo Stelicho, quod in itinere milites inter se tumultuati fuissent; vt eos castigatos compesceret. Stelicho, conuocatis militibus seditiosis, quum non modo iussisse diceret Imperatorem, vt castigarẽtur; sed etiam præcepisse, vt decumatione facta, nocentissimus quisque morte multaretur; tantam eis trepidationem incussit, vt omnes profusis lacrumis, ducem ad eam misericordiam flecterent, vt principis clementiam eis polliceretur. Quumque princeps, quod ille promiserat, ratum habuisset; ad consultationem de publicis rebus animum adiecerunt. Nam & Stelicho cupiebat in orientem proficisci, resque Theodosii constituere, qui Arcadii filius erat, adhuc adolescens, ac tutelæ indigus: & ipse princeps Honorius idem illud iter suscipere cogitabat, & quę stabiliendo pupilli huius imperio facerent, ordinare. Quod quum Stelichoni displicuisset, in medium producta sumtuum in itinere faciundorum mole, principem ab hoc consilio deterret. Præterea ne quidem ei licere per Constantini rebellionem ait, vt ab Italiæ, atque ipsius Romæ cura lõgius abscederet: quando iam perduellis ille Constantinus vniuersam Galliã percurrisset, & Arelate degeret. Ad ista, quæ tamen ad requirendam præsentiã prouidentiamque principis omnino sufficerent, Alarichi quoque, tantis cum barbarorum copiis, aduentum accedere, barbari sane hominis, & infidi; qui, si reperiat Italiã ope destitutam, prorsus eam inuasurus sit. Id vero cõsilium esse optimum, & inprimis vtile reipublicæ; vt in perduellem Alarichus expeditionem susciperet, abducta secum parte barbarorum, quos haberet, adiunctisque Romanis legionibus, & earum ducibus, quæ in huiusce belli societatem cum eo venirent: orientem ipse Stelicho, iubente principe, deque rebus iis, quæ peragendæ istic essent, litteras dante, adiret. Imperator, qui omnia recte ab Stelichone dicta iudicaret, daris ad orientis Imperatorem, & Alarichum, litteris; Bononia discessit. Interim manet

iſtic Stelicho, nec iter illud orientale ſuſcipiens, nec aliud quidquam eorum, quæ deliberata fuerant, reapſe perficiens. Quin ne militum quidem illorum partem, qui Ticini commorabantur, Rauēnam, aliumue quempiam in locum traducit: ne forte in tranſitu, principis adeundi copiā nancti, eum ad moliendum aliquid aduerſus ipſum Stelichonem impellerent. Ac Stelicho quidē, nullius indigni vel aduerſus Imperatorem, vel milites, conſilii ſibi conſcius, hæc agebat. Olympius vero quidam, oriundus a Ponto Euxino, ſplēdida quadam militia palatina donatus, qui ſub ſpecie pietatis Chriſtianæ magnam intra ſe malitiam tegeret, atque hominem ſe frugi modeſtumque ſimulans, cum principe colloqui frequenter ſoleret; multa, vt cum poeta loquar, animum labefactantia verba contra Stelichonem effutiebat: quod eam nimirum ob cauſſam iter illud in orientem ſibi mandari curaſſet, vt Theodoſio minori morte per inſidias ſtructa, regnum Eucherio, filio ſuo, traderet. Atque hæc, oblato ſibi ſpatio & opportunitate, dum iter facerent, ad principem effundebat. qui quum Ticini iam eſſet, Olympius milites aduerſa valetudine laborātes inuiſens, (nam & hoc ei tectæ illius modeſtiæ caput erat) conſimilia quędam inſpergebat & iis incantamenta. Vbi dies dumtaxat quartus, ex quo Ticinum Imperator ingreſſus fuerat, prę-teriiſſet: arceſſitis ad prætorium militibus, ſe cōſpiciendum princeps exhibet, & ad bellum, aduerſus Cōſtantinum perduellem gerendum, eos incitat. Quū de Stelichone motus nullus exſtitiſſet, militibus innuere palam viſus eſt Olympius, & eos illorū quaſi commonefacere, de quibus ſecreto cum ipſis colloqutus fuiſſet. Tum illi quodam modo ad furorem redacti, Limenium, apud trāſalpinas gentes præfectum prætorii, cū Chariobaude, militū in iiſdem locis magiſtro, iugulant. Nam hi forte tyranni manus effugerant, & Ticinum ad Imperatorem acceſſerāt. Secundum hos iugulantur & Vincentius, & Saluius; alter, equitum magiſter; alter, ſcholæ domeſticorum Comes. Aucta ſeditione, quum princeps ad prætorium ſeceſſiſſet, ac magiſtratus quidā elabi fuga potuiſſent: ſparſi per vrbem vniuerſam milites, magiſtratus, quoſcumque poterant, occidunt:

κατὰ χώραν ἔμενε τέως, οὔτε ἐπὶ τὴν ἑῴαν πορείαν, οὔτε ἕτερόν τι τῶν βεβουλευμένων ἄγων εἰς ἔργον· ἀλλ' οὔτε μέρος τῶν ἐν τῷ Τικηνῷ στρατιωτῶν, εἰς τὴν Ῥάβενναν ἢ ἑτέρωθί που μεταθεὶς, ὡς ἂν μὴ τῷ βασιλεῖ κατὰ πάροδον ἀπαντήσαντες, εἴς τινα κατ' αὐτοῦ τὸν βασιλέα κινῆσαι προάξειν. Ἀλλὰ Στελίχων μὲν, οὐδὲν συνεπιστάμενος ἀπηχὲς ἢ κατὰ τοῦ βασιλέως, ἢ κατὰ τῶν στρατιωτῶν βεβουλευμένον, ἐν τούτοις ἦν. Ὀλύμπιος δέ τις, ὁρμώμενος μὲν ἐκ τοῦ Εὐξείνου πόντου, λαμπρᾶς δὲ στρατείας ἐν τοῖς βασιλείοις ἠξιωμένος, ἐν δὲ τῇ φαινομένῃ τῶν Χριστιανῶν εὐλαβείᾳ πολλὴν ἀποκρύπτων ἐν ἑαυτῷ πονηρίαν, ἐντυγχάνειν εἰωθὼς δι' ἐπιεικείας προσποίησιν τῷ βασιλεῖ, πολλὰ (κατὰ τὸν ποιητὴν) θυμοφθόρα τοῦ Στελίχωνος κατέχεε ῥήματα, καὶ ὡς διὰ τοῦτο τὴν ἐπὶ τὴν ἑῴαν ἀποδημίαν ἐπραγματεύσατο, ὡς ἂν ἐπιβουλεύσας ἀναίρεσιν Θεοδοσίῳ τῷ νέῳ, Εὐχερίῳ τῷ παιδὶ τὴν βασιλείαν παραδοίη. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, εὐρυχωρίας αὐτῷ οὔσης, κατὰ τὴν ὁδὸν κατέχεε τοῦ βασιλέως· ἤδη δὲ αὐτοῦ ὄντος κατὰ τὸ Τίκηνον, τοὺς νοσοῦντας ἐπισκεπτόμενος τῶν στρατιωτῶν Ὀλύμπιος, (ἦν γὰρ αὐτῷ καὶ τοῦτο τῆς ἐπικεκαλυμμένης μετριότητος τὸ κεφάλαιον) τοιαύτας κἀκείνοις ἐνέσπειρεν ἐπῳδάς. τετάρτης δὲ μόνης ἡμέρας, ἐξ οὗπερ ἐπεδήμησεν ὁ βασιλεὺς τῷ Τικηνῷ, διελθούσης, μετακληθέντων εἰς τὰ βασίλεια τῶν στρατιωτῶν, ἐφαίνετό τε αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, καὶ εἰς τὸν κατὰ Κωνσταντίνου τοῦ τυράννου παρεθάρσυνε πόλεμον. περὶ δὲ Στελίχωνος οὐδενὸς κινηθέντος, ἐφαίνετο νεύων τοῖς στρατιώταις Ὀλύμπιος, καὶ ὥσπερ ἀναμιμνήσκων ὧν ἔτυχεν αὐτοῖς ἐν παραβύστῳ διαλεχθείς. οἱ δὲ, ἔξω πού τινα, παράφοροι γεγονότες, Λιμένιόν τε, τὸν ἐν τοῖς ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἔθνεσιν ὄντα τῆς αὐλῆς ὕπαρχον, ἀποσφάττουσι, καὶ ἅμα τούτῳ Χαριοβαύδην τὸν στρατηγὸν τῶν ἐκεῖσε ταγμάτων. ἔτυχον γὰρ διαφυγόντες τὸν τύραννον, καὶ ἀπαντήσαντες κατὰ τὸ Τίκηνον τῷ βασιλεῖ. ἐπισφάττονται δὲ τούτοις, Βικέντιός τε καὶ Σάλβιος· ὁ μὲν, τῶν ἱππέων ἡγούμενος· ὁ δὲ, τῶν δομεστίκων τάγματος προεστώς. ἐπεὶ δὲ τῆς στάσεως αὐξηθείσης, ὅ τε βασιλεὺς ἀνεχώρησεν ἐπὶ τὰ βασίλεια, καὶ τῶν ἀρχόντων ἔνιοι διαφυγεῖν ἠδυνήθησαν, ἐπὶ τὴν πόλιν ἅπασαν οἱ στρατιῶται διασπαρέντες, ὅσους ἐδυνήθησαν τῶν ἀρχόντων ἀνεῖλον,

ἐξελκύσαν-

ἐξελκύσαντες τῶν οἰκοδομημάτων, ἐν οἷς ἔτυχον ἀποδράντες· τά τε τῆς πόλεως διήρπασαν χρήματα. προϊόντος δὲ εἰς ἀνήκεστον τοῦ κακοῦ, χιτώνιον ὁ βασιλεὺς περιβαλλόμενος, χλαμύδος δίχα καὶ διαδήματος, φανείς τε ἐν μέσῃ τῇ πόλει, σὺν πολλῷ πόνῳ μόλις οἷός τε γέγονε τὴν τῶν στρατιωτῶν ἀναστεῖλαι μανίαν. ἀνῃρέθησαν δὲ τῶν ἀρχόντων, ὅσοι μετὰ τὴν φυγὴν ἥλωσαν· ὅ τε τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τάξεων μάγιστρος, Ναιμόριος· καὶ Πατρώνιος ὁ τῶν θησαυρῶν προεστὼς, καὶ ὁ τῶν ἀνηκόντων ἰδίᾳ τῷ βασιλεῖ ταμιείων προβεβλημένος· καὶ ἐπὶ τούτοις Σάλβιος, ὁ τὰ βασιλεῖ δοκοῦντα τεταγμένος ὑπαγορεύειν, ὃν Κοαίστωρα καλεῖν οἱ ἀπὸ Κωνσταντίνου δεδώκασι χρόνοι· τούτῳ γὰρ οὔτε τὸ τῶν ποδῶν ἀντιλαβέσθαι τοῦ βασιλέως, ἤρκεσε πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ θανάτου. τῆς δὲ στάσεως ἄχρι δείλης ὀψίας ἐπιμεινάσης, καὶ τοῦ βασιλέως, μή τι καὶ εἰς αὐτὸν γένοιτο, δείσαντος, καὶ διὰ τοῦτο ὑποχωρήσαντος, εὑρόντες ἐν μέσῳ Λογγινιανὸν, ὃς τῆς κατὰ τὴν Ἰταλίαν αὐλῆς ὕπαρχος ἦν, ἀναιροῦσι καὶ τοῦτον. ἀλλ᾽ οὗτοι μὲν ἀρχῶν προβεβλημένοι, τῆς τῶν στρατιωτῶν ἔργον γεγόνασιν ἀπονοίας· ἀπώλετο δὲ καὶ τῶν παρατυχόντων πλῆθος, ὅσον ἀριθμῷ μὴ ῥᾴδιον εἶναι περιλαβεῖν. Ταῦτα προσαγγελθέντα Στελίχωνι κατὰ Βονωνίαν ὄντι, πόλιν οὖσαν (ὡς εἴρηται) τῆς Αἰμιλίας, οὐ μετρίως αὐτὸν ἐτάραξε. καλέσας τε ἅπαντας, ὅσοι συνῆσαν αὐτῷ βαρβάρων συμμάχων ἡγούμενοι, βουλὴν περὶ τοῦ πρακτέου προὐτίθει· καὶ κοινῇ πᾶσι καλῶς ἔχειν ἐδόκει, τοῦ μὲν βασιλέως ἀναιρεθέντος, (ἔτι γὰρ τοῦτο ἀμφίβολον ἦν) πάντας ὁμοῦ τοὺς συμμαχοῦντας Ῥωμαίοις βαρβάρους, κοινῇ τοῖς στρατιώταις ἐπιπεσεῖν, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας διὰ τούτου καταστῆσαι σωφρονεστέρους· εἰ δὲ ὁ μὲν βασιλεὺς φανείη περισωθεὶς, ἀνῃρημένοι δὲ οἱ τὰς ἀρχὰς ἔχοντες, τηνικαῦτα τοὺς τῆς στάσεως αἰτίους ὑπαχθῆναι τῇ δίκῃ. Τὰ μὲν οὖν Στελίχωνι καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ βαρβάροις βεβουλευμένα, τοιαῦτα ἦν. ἐπεὶ δὲ ἔγνωσαν ἀπηχὲς οὐδὲν εἰς τὴν βασιλείαν γενόμενον, οὐκέτι πρὸς τὸν κατὰ τοῦ στρατοπέδου σωφρονισμὸν ἐδόκει Στελίχωνι χωρεῖν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς Ῥαβέννης ἀναχωρεῖν· τό τε τῶν στρατιωτῶν πλῆθος ἐλάμβανε κατὰ νοῦν, καὶ προσέτι γε τὴν τοῦ βασιλέως περὶ αὐτὸν γνώμην οὐχ ἑώρα βεβαίως ἑστῶσαν. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπαφεῖναι Ῥωμαϊκῷ στρατοπέδῳ βαρβάρους, οὔτε ὅσιον οὔτε ἀσφαλὲς ᾤετο εἶναι. Ἐπὶ τούτοις ἀπορουμένου Στελίχωνος, οἱ σὺν αὐτῷ βάρβαροι τὰ

iis extractos ędibus, in quas confugerant; & vrbanas pariter opes diripiũt. Vbi malum eo iam serperet, vt medicinam ei facere nõ liceret: tuniculam sibi princeps iniiciens, absq; paludamento ac diademate, mediaq; in vrbe cõspectus, vix magno labore militum furorem compescere potuit. Interfecti sunt & illi magistratus, quicumq; post fugam capti fuerunt, Næmorius ordinum palatinorũ magister, & Patronius fisci præfectus, & rerum priuatarũ siue patrimonii principis comes. Secundum hos & Saluius; cuius erat officium dictare quæ principi viderentur: Quæstorem a Constantini temporibus adpellarunt. Hic ne principis quidem ipsius pedes amplexus, impetrare potuit, vt mortem effugeret. Quum ad vesperam vsque seditio durasset, ac verit⁹ Imperator, ne quid etiam in se committeretur, hãc ipsam ob caussam secessisset: Longinianum interim repertum, qui erat præfectus prætorii Italiæ, necant. Atque hi sane magistratuum muneribus fungẽtes, ab insano milite sunt interfecti. Periit & illorum qui obiter interuenerant, tanta multitudo, quantam numero complecti non facile fuerit. Hęc ad Stelichonem perlata, qui Bononiæ tũ erat, (vrbẽ esse diximus Æmiliæ) non mediocriter eum turbarunt. Itaque conuocatis omnibus, quos secum habebat, barbarorum fœderatorũ ducibus, quid agendum esset, deliberandum proponit. Visum omnibus communi sententia, recte se facturos, si principe necato, (nam de hoc adhuc ambigebatur) pariter vniuersi Romanis confœderati barbari, coniunctis viribus in Romanos milites irruerent, & hoc facto ceteros omnes ad modestiam reuocarẽt: sin principem saluum esse constaret, interfectis magistratibus; tũ vero seditionis auctores suppliciis adficiẽdos esse. Huiusmodi quiddam ab Stelichone, ac barbaris, quos penes se habebat, re deliberata, decernitur. Postea vero quam cognouissent, nihil indignum in personam principis admissum: non amplius Stelicho castigandi exercitus caussa procedẽdum, sed Rauennam abeundum statuit. Nam & militum multitudinem ad animũ reuocabat, & præterea principis animum erga se non videbat esse stabilẽ: barbaros deniq; Romanũ in militem immittere, neq; pium, neq; tutũ esse putabat. Dum ob hæc anxius hæsitat Stelicho, quotquot aderant barbari, qui rata esse cuperẽt, quæ

prius ab eis adhibita deliberatione decreta fuerant, abducere quidē illum ab iis conantur, quę deinceps faciunda iudicabat: sed vbi persuadere non poterant, ceteri omnes quibusdam in locis hęrendum statuūt, donec princeps animi sui de Stelichone sententiam magis perspicue declarasset. Sarus autem, qui & robore corporis, & dignitate, ceteris fœderatis præstaret, opera militantium sub imperio suo barbarorum necatis per quietem omnibus Hunnis, qui Stelichonis adsidui satellites erant, omnibusque sequētibus illum poritus impedimentis; ad tentorium eius pergit, in quo tum degens, quod futurum esset, speculabatur. Itaque Stelicho, barbaris etiam dissidentibus inter se, quos secum habebat; Rauennam petens, ciuitates hortatur, in quibus forte barbarorum coniuges & liberi erant, ne quem barbarum ad se venientem intromitterent. Olympius vero, iam principis animo suam in potestatem redacto, litteras ad milites Rauennates imperatorias mittit; quæ Stelichonem adprehēsum in libera custodia detineri iuberēt. Ea re cognita, vicinā quādam Christianorum ecclesiā intempesta nocte ingressus est Stelicho. Quod conspicati barbari, qui cum eo erant, aliique familiares, armati cum seruis suis, quid futurum esset, dispiciunt. Posteaquam illuxisset, ingressi sunt ecclesiā milites, & episcopo præsente, iureiurando Stelichoni confirmarunt, non imperatum esse sibi a principe, vt eum necarēt, sed tantum vt custodirent. Quum vero egressus extra ecclesiā, sub custodia militum esse cepisset, alteræ reddebātur ab eo, qui priores adtulerat, litteræ; quibus in litteris Stelichonis in rēpublicam delictis pœna capitis irrogabatur. Eucherio, Stelichonis filio, fuga, dū hæc fierēt, versus vrbem Romam elapso; ad mortem Stelicho ducitur. Quūq; barbari, quotquot ipsi aderant, & famuli, & alias necessarii, quorum erat multitudo nō modica, neci eum eripere citato impetu statuissent: variis Stelicho minis & terrore proposito, ab hoc eos conatu reuocauit, & quodam modo ceruicē ipsemet gladio præbuit; vir omniū, quotquot id temporis magna cum potestate fuerunt, modestissimus. Licet enim filiæ fratris Theodosii maioris matrimonio iunctus esset, amborūq; Theodosii filiorum regna ei credita fuissent, & annos tres ac viginti militum ducis munus gessisset: numq̄ tamē animaduersum est, cum militibus interueniēte

πρότερον αὖθις ἐσκεμμένα κρατεῖν ἐθέλοντες, ἀφέλκειν μὲν αὐτὸν ὧν μετὰ ταῦτα ἔκρινεν ἐπεχείρουν· ὡς δὲ οὐκ ἔπειθον, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες, ἔν τισι χωρίοις ἔκριναν ἐπιμεῖναι, μέχρις ἂν, ἣν εἶχεν ὁ βασιλεὺς περὶ Στελίχωνος γνώμην, σαφέστερον ἐπιδείξῃ. Σάρος δὲ, καὶ σώματος ῥώμῃ καὶ ἀξιώσει τῶν ἄλλων συμμάχων προέχων, μετὰ τῶν ὑπ᾿ αὐτῷ τεταγμένων βαρβάρων, ἀνελὼν καθεύδοντας ἅπαντας οἳ Στελίχωνι προσεδρεύοντες ἔτυχον Οὖννοι, καὶ τῆς ἑπομένης αὐτῷ πάσης ἀποσκευῆς γενόμενος ἐγκρατὴς, ἐπὶ τὴν τούτου *σκηνὴν ἐχώρει, καθ᾿ ἣν διατρίβων ἀπεσκόπει τὰ συμβησόμενα. Στελίχων μὲν οὖν, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ βαρβάρων διαστάντων, ἐπὶ τὴν Ῥάβενναν ἀπιὼν, παρεγγυᾷ ταῖς πόλεσιν, ἐν αἷς βαρβάρων ἐτύγχανον οὖσαι γυναῖκες καὶ παῖδες, μηδένα δέχεσθαι βαρβάρων αὐταῖς προσιόντα. τῆς δὲ τοῦ βασιλέως γνώμης ἤδη κύριος Ὀλύμπιος γεγονὼς, τοῖς ἐν τῇ Ῥαβέννῃ στρατιώταις ἐστέλλε βασιλικὰ γράμματα, κελεύοντα συλληφθέντα Στελίχωνα τέως, ἐν ἀδέσμῳ παρ᾿ αὐτῶν ἔχεσθαι φυλακῇ. Τοῦτο μαθὼν ὁ Στελίχων, ἐκκλησίαν τινὰ τῶν Χριστιανῶν πλησίον οὖσαν, νυκτὸς οὔσης ἔτι, κατέλαβεν. ὅπερ οἱ συνόντες αὐτῷ βάρβαροι καὶ ἄλλως οἰκεῖοι τεθεαμένοι, μετὰ οἰκετῶν ὡπλισμένοι, τὸ ἐσόμενον ἀπεσκόπουν. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἦν ἤδη, παρελθόντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν οἱ στρατιῶται, καὶ ὅρκοις πιστωσάμενοι τοῦ ἐπισκόπου παρόντος, ὡς οὐκ ἀνελεῖν αὐτὸν, ἀλλὰ φυλάξαι μόνον παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπετάχθησαν, ἐπειδὴ τῆς ἐκκλησίας ὑπεξελθὼν, ὑπὸ τὴν τῶν στρατιωτῶν ἦν φυλακὴν, ἀποδίδοται δεύτερα γράμματα παρὰ τοῦ κεκομικότος *τὰ πρότερα, θανάτου ζημιοῦντα τὰ κατὰ τῆς πολιτείας ἡμαρτημένα Στελίχωνι. Εὐχερίου δὲ τοῦ τούτου παιδὸς ἐν τῷ ταῦτα γενέσθαι πεφευγότος, καὶ εἰς τὴν Ῥώμην διαχωρήσαντος, ἤγετο Στελίχων ἐπὶ τὸν θάνατον. τῶν δὲ περὶ αὐτὸν βαρβάρων, καὶ οἰκετῶν, καὶ ἄλλως οἰκείων, (ἦσαν γὰρ πλῆθος οὐ μέτριον) ἀφελέσθαι τῆς σφαγῆς αὐτὸν ὁρμησάντων, σὺν ἀπειλῇ πάσῃ καὶ φόβῳ ταύτης αὐτοὺς Στελίχων ἀποστήσας τῆς ἐγχειρήσεως, τρόπον τινὰ αὐτὸς τὸν τράχηλον ὑπέσχετο τῷ ξίφει, πάντων (ὡς εἰπεῖν) τῶν ἐν ἐκείνῳ δυναστευσάντων τῷ χρόνῳ, γεγονὼς μετριώτερος. Θεοδοσίου γὰρ τοῦ πρεσβυτέρου συνοικῶν ἀδελφιδῇ, καὶ ἀμφοῖν αὐτοῦ τοῖν παίδοιν τὰς βασιλείας ἐπιτραπεὶς, ἔτη δὲ πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἐνιαυτοὺς ἐστρατηγηκὼς, οὐκ ἐφάνη ποτὲ στρατιώταις ἐπὶ

χρήμασιν

χρήμασιν ἀρχὰς ἐπιστήσας, ἢ στρατιωτικὴν σίτησιν εἰς οἰκεῖον παρελόμενος κέρδος. πατὴρ δὲ παιδὸς ἑνὸς γενόμενος, ἔστησεν αὐτῷ τῆς ἀξίας ἄχρι τῶν λεγομένων νοταρίων τριβούνων, μηδεμίαν αὐτῷ περιποιήσας ἀρχήν. ὡς δὲ μηδὲ τὸν χρόνον ἀγνοῆσαι τοὺς φιλομαθοῦντας τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, Βάσσου μὲν ἦν ὑπατεία καὶ Φιλίππου, καθ' ἣν καὶ Ἀρκάδιος ὁ βασιλεὺς ἐτύγχανε τῆς εἱμαρμένης, τῇ δὲ πρὸ δέκα καλανδῶν Σεπτεμβρίων ἡμέρᾳ. Στελίχωνος τελευτήσαντος, τὰ ἐν τοῖς βασιλείοις ἅπαντα κατὰ τὴν Ὀλυμπίου διετίθετο βούλησιν· καὶ αὐτὸς μὲν τὴν τοῦ μαγίστρου ἀρχὴν παρελάμβανε, τὰς δὲ ἄλλας διένεμεν ὁ βασιλεὺς, οἷς Ὀλύμπιος ἐμαρτύρει. πανταχόθεν δὲ τῶν Στελίχωνος οἰκείων, ἢ ἄλλως τὰ τούτου φρονεῖν δοκούντων διερευνωμένων, εἰς κρίσιν ἤγοντο Δευτέριος ὁ τῆς φυλακῆς τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος προεστὼς, καὶ Πέτρος ὁ τοῦ τάγματος τῶν ὑπογραφέων ἡγούμενος· καὶ δημοσίαν ὑποστάντες ἐξέτασιν, ἠναγκάζοντό τι περὶ Στελίχωνος λέγειν. ὡς δὲ οὔτε καθ' ἑαυτῶν, οὔτε κατ' ἐκείνου διδάσκειν εἶχον οὐδὲν, διαμαρτὼν ὁ Ὀλύμπιος τῆς σπουδῆς, ῥοπάλοις παίεσθαι αὐτοὺς παρεσκεύαζεν ἄχρι θανάτου. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων, ὥς τι συνεπισταμένων Στελίχωνι, πρὸς δίκην ἀχθέντων, εἰπεῖν τε μετὰ βασάνων ἀναγκασθέντων, εἴ τινα τούτου συνίσασι βασιλείας ἐπιθυμίαν, ὡς οὐδεὶς ἔφη τι τοιοῦτον εἰδέναι, τῆς μὲν τοιαύτης ἐγχειρήσεως οἱ ταῦτα πολυπραγμονοῦντες ἀπέστησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ὀνώριος, τὴν μὲν γαμετὴν Θερμαντίαν, παραλυθεῖσαν τοῦ βασιλείου θρόνου, τῇ μητρὶ προσέταττε παραδίδοσθαι, μηδὲν διὰ τοῦτο ὑφορωμένην· τὸν δὲ Στελίχωνος υἱὸν Εὐχέριον, ἀνιχνευθέντα πανταχόθεν, ἀναιρεθῆναι. καὶ τοῦτον ἔν τινι τῶν κατὰ τὴν Ῥώμην ἐκκλησιῶν πεφευγότα εὑρόντες, διὰ τὴν τοῦ τόπου τιμὴν εἴασαν. ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ Ἡλιοκράτης, ἀρχὴν ἐπιτεταγμένος τοῦ ταμιείου, γράμμα βασιλικὸν ἐπικομιζόμενος, ὅπερ ἐβούλετο πάντων ὅσοι κατὰ τοὺς Στελίχωνος χρόνους ἔτυχόν τινος ἀρχῆς, δημοσίας γενέσθαι τὰς οὐσίας, ἔργον ἐπετίθετο τῷ ταμιείῳ χρημάτων. ὥσπερ δὲ τούτων οὐκ ἀρκούντων ἐμπλῆσαι τὸν τότε συνέχοντα δαίμονα τῶν ἀλιτηρίων σφαγαῖς, καὶ ἐν ἐρημίᾳ τοῦ θείου πάντα συνταράττοντα τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ἕτερόν τι προσετέθη τοῖς προλαβοῦσι τοιοῦτον. οἱ ταῖς πόλεσιν ἐνιδρυμένοι στρατιῶται, τῆς Στελίχωνος εἰς αὐτοὺς ἐλθούσης τελευτῆς, ταῖς καθ' ἑκάστην πόλιν οὔσαις γυναιξὶ καὶ παισὶ

pecunia magiſtratus præfeciſſe, vel annonam militarem in lucrum ſuum vertiſſe. Quumque pater filii dumtaxat vnius eſſet, hanc ei dignitatis metam ſtatuit, vt ad officium Tribuni notariorum (quem vocant) prouecto, nullam aliam poteſtatem adquireret. Vt autem homines ſtudioſi tempus etiam mortis ipſius non ignorent, ſciant eā accidiſſe a.d.x. kal. Septembr. Baſſi Philippique conſulatu; quibus conſulibus & Arcadius Imperator fato functus eſt. Stelichone exſtincto, vniuerſæ res palatinæ arbitratu Olympii adminiſtrabātur. Et Olympius quidē ipſe Magiſtri poteſtatem accipiebat: cetera princeps in eos diſtribuebat, quos Olympius teſtimonio ſuo commēdaſſet. Quum autem vndique perquirerentur Stelichonis familiares, vel qui ceteroqui partes eius ſequuti viderentur: in ius tum Deuterius, auguſtalis cubiculi præpoſitus, tum Petrus, ſcholæ notariorum tribunus, ducuntur: & publicæ quæſtioni ſubiecti, de Stelichone quid dicere coguntur. Sed quum nihil haberent, quod vel aduerſus ſe ipſos, vel in illum deponerent: nullo ſtudii ſui fructu potitus Olympius, ad mortem vſque ſuſtibus eos cædi curauit. Aliis quoque compluribus, velut alicuius rei Stelichoni conſciis, in ius ductis, & per adhibitas quæſtiones dicere coactis, an compertum haberent, Stelichonem imperium adfectaſſe: quum nemo quidquam tale ſe ſcire diceret, ab huiuſmodi conatu homines in rebus talibus indagandis curioſi deſtiterunt. Imperator autem Honorius vxorē Thermantiam, auguſtali deiectam ſolio, matri ſuæ reddi iuſſit, nulla tamen iccirco ſuſpicione grauatam; & filium Stelichonis Eucherium, perueſtigatum vndique, iugulari. quem vbi fuga quādam in eccleſiam Romæ delatum reperiſſent, ob loci reuerentiam miſſum fecerunt. In eadem vrbe Roma Heliocrates, fiſco præfectus, litteras principis adferens, quæ litteræ iubebant omnium, quicumq; Stelichonis temporibus aliquem magiſtratum impetraſſent, facultates publicari; congerendis in fiſcum pecuniis occupatus erat. Et, quaſi non ſufficerent hæc ad exſatiandum malum genium, qui tunc & nefariorum catenis conſtringebat, & in ſolitudine numinis conturbabat vniuerſas res humanas: etiam aliud quiddam tale ſuperioribus adiectum fuit. Qui erant in opidis collocati milites, quum de morte Stelichonis ad eos nuntius adlatus fuiſſet; in barbarorum vxores atq; liberos per ſingulas vr-

bes grassantur; eisq;, veluti signo dato, ad internicionē deletis, quascumque facultates habebant, diripiunt. Quod quum inaudissent occisorum propinqui, & ex locis omnibus confluxissent, commoti grauiter ob violatam a Romanis tam impie fidem, Deo teste datam; Alaricho se omnes adiungere statuūt, & belli cum eo societatem aduersus Romā coire. Quo nomine collecta hominum triginta, vel paullo amplius, milia; promte, quocumq; videretur, concurrunt. Alarichus autem, ne per hos quidem incitatus, bellum suscipit; sed pacem adhuc bello præfert, induciarum memor, quæ Stelichone viuo factæ fuerant. Missis autem legatis, interueniente pecunia non magna pacem fieri postulat, & obsides dari, Aetium & Iasonem; illum Iouii, hunc Gaudentii filium. Simul ait, se quoq; nonnullos ex suis nobiles daturum obsides, atq; his condicionibus pacem culturum, & e Norico in Pannoniam copias abducturum. Quibus legibus petente pacē Alaricho, Imperator eius postulata reiicit. Atqui de duobus alterum facere debuit, & recte rebus pręsentibus consulere. Nam vel differendum erat bellum, induciis modica pecunia quadam impetratis: vel, si bellū gerere malebat, omnes cogendæ militum legiones, quæ vsquam essent, & qua transeundum hostibus erat, constituendæ; quo barbarus ab vlteriore progressu excluderetur. Deligendus item dux & imperator belli totius Sarus; qui & per se idoneus erat ad incutiendū hosti terrorem, ob fortitudinem ac bellicæ rei peritiam; & apud se barbarorū multitudinem, satis ad resistendum idoneam, habebat. Enimuero nec pacem amplexus, nec amicitia Sari conciliata, nec Romanis exercitibus collectis, sed in Olympii votis omni spe collocata; tantarū reipublicæ calamitatum auctor exstitit. Nam duces exercitui dedit eos, qui sui contemtum in animis hostium excitare possent: equitatui Turpillione, pedestribus copiis Varane præfecto: itidemq; domesticorum alæ, Vigilantio; quibus erant & reliqua contentanea. Quapropter omnes desperabūdi, iā in oculis Italię exitiū habere sibi videbantur. His in hunc modū ordinatis, Alarichus, adparatu Honorii deriso, Romanā expeditionē occepit. Et quoniā res adeo maximas nō tātum adparatu pari,

βαρβάρων ἐπέθεντο· καὶ ὥσπερ ἐκ συνθήματος πανωλεθρίᾳ διαφθείραντες, ὅσα ἦν αὐτοῖς ἐν οὐσίᾳ, διήρπασαν. ὅπερ ἀκηκοότες οἱ τοῖς ἀνῃρημένοις προσήκοντες, καὶ πανταχόθεν ἐς ταὐτὸ συνελθόντες, σχετλιάσαντες ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ Ῥωμαίων κατὰ τοῦ θεοῦ πίστεως ἀσεβείᾳ, πάντες ἔγνωσαν Ἀλλαρίχῳ προσθέσθαι, καὶ τοῦ κατὰ τῆς Ῥώμης αὐτῷ κοινωνῆσαι πολέμου· καὶ συναχθεῖσαι πρὸς τοῦτο πλείους ὀλίγῳ τριῶν μυριάδες, ἐφ' ὅπερ ἐδόκει συνέθεον. Ἀλλάριχος δὲ, οὐδὲ παρὰ τούτων ἐρεθιζόμενος ἤρατο τὸν πόλεμον, ἀλλὰ ἔτι τὴν εἰρήνην ἔμπροσθεν ἐποιεῖτο, τῶν ἐπὶ Στελίχωνος σπονδῶν μεμνημένος. στείλας δὲ πρέσβεις, ἐπὶ χρήμασιν οὐ πολλοῖς εἰρήνην ᾔτει γενέσθαι, λαβεῖν τε ὁμήρους, Ἀέτιον καὶ Ἰάσονα, τὸν μὲν, Ἰοβίου γενόμενον παῖδα, τὸν δὲ, Γαυδεντίου· δοῦναι δὲ καὶ αὐτὸς τῶν παρ' αὐτῷ τινας εὖ γεγονότων, καὶ ἐπὶ τούτοις ἄγειν τὴν ἡσυχίαν, μεταστῆσαί τε εἰς Παιονίαν ἐκ τοῦ Νωρικοῦ τὸ στράτευμα. ἐπὶ τούτοις Ἀλλαρίχου τὴν εἰρήνην αἰτοῦντος, ὁ βασιλεὺς ἀπεσείετο τὰ αἰτήματα. καίτοι γε δυοῖν ἐχρῆν θάτερον πράξαντα, τὸ παρὸν εὖ διαθεῖναι. ἢ γὰρ ἀναβαλέσθαι τὸν πόλεμον ἔδει, σπονδὰς ποιησάμενον ἐπὶ μετρίοις τισὶ χρήμασιν· ἢ πολεμεῖν αἱρούμενον, πάντα συναγαγεῖν ὅσα στρατιωτῶν τάγματα ἦν, καὶ ταῖς παρόδοις τῶν πολεμίων ἐγκαταστῆσαι, καὶ ἀποκλεῖσαι τὸν βάρβαρον τῆς ἐπὶ τὸ πρόσω πορείας· ἡγεμόνα τε καταστῆσαι, καὶ στρατηγὸν τοῦ πολέμου παντὸς, Σάρον, ὄντα μὲν καθ' ἑαυτὸν ἀξιόλογον καταπλῆξαι τοὺς πολεμίους, διά τε ἀνδρείαν καὶ πολεμικὴν ἐμπειρίαν, ἔχοντα δὲ καὶ βαρβάρων πλῆθος ἀρκοῦν εἰς ἀντίστασιν. ἀλλ' οὔτε τὴν εἰρήνην δεξάμενος, οὔτε τὴν Σάρου φιλίαν ἐπισπασάμενος, οὔτε τὸ Ῥωμαϊκὸν συναγαγὼν στρατόπεδον, τῶν δὲ Ὀλυμπίου τὰς ἐλπίδας ἀναρτήσας εὐχῶν, τοσούτων αἴτιος ἐγένετο τῷ πολιτεύματι συμφορῶν. στρατηγούς τε γὰρ ἐπέστησε τῷ στρατεύματι, καταφρόνησιν ἐμποιῆσαι τοῖς πολεμίοις ἀρκοῦντας· Τουρπιλλίωνα μὲν τοῖς ἱππεῦσιν, Οὐαράνην δὲ τοῖς πεζοῖς ἐπιστήσας, καὶ τῇ τῶν δομεστίκων ἴλῃ Βιγελάντιον, καὶ τὰ λοιπὰ τούτοις ὁμολογοῦντα. ὧν ἕνεκα ταῖς ἐλπίσι πάντες ἀπεγνωκότες, ἐν ὀφθαλμοῖς ἔχειν ἐδόκουν τὴν τῆς Ἰταλίας ἀπώλειαν. ἀλλὰ τούτων οὕτω διῳκημένων, ἐπὶ τὴν κατὰ τῆς Ῥώμης ἔφοδον Ἀλλάριχος ὡρμήθη, γελάσας τὴν Ὁνωρίου παρασκευήν. ἐπεὶ δὲ μεγίστοις οὕτω πράγμασιν οὐκ ἐκ τοῦ ἴσου μόνον,

ἀλλὰ καὶ

ἀλλὰ καὶ ἐκ μείζονος ὑπεροχῆς ἐγχειρῆσαι διενοεῖτο, μεταπέμπεται τὸν τῆς γαμετῆς ἀδελφὸν Ἀτάουλφον ἐκ τῆς ἀνωτάτω Παιονίας, ὡς ἂν αὐτῷ κοινωνήσοι τῆς πράξεως, Οὔννων καὶ Γότθων πλῆθος οὐκ εὐκαταφρόνητον ἔχων. οὐκ ἀναμείνας δὲ τὴν αὐτοῦ παρουσίαν, ἀλλ᾽ εἰς τὸ πρόσω προελθών, Ἀκυληΐαν μὲν παρατρέχει, καὶ τὰς ἐξῆς πόλεις, ἐπέκεινα τοῦ Ἠριδανοῦ ποταμοῦ κειμένας (φημὶ δὲ Κονκορδίαν, καὶ Ἄλτινον, καὶ ἐπὶ ταύτῃ Κρεμῶνα) καὶ περαιωθεὶς τὸν ποταμόν, ὥσπερ ἐν πανηγύρει, πολεμίου μηδενὸς ἀπαντήσαντος, εἴς τι τῆς Βονωνίας ὁρμητήριον ἦλθεν, ὃ καλοῦσιν Οἰκουβαρίαν. ἐντεῦθεν Αἰμιλίαν ἅπασαν παραμείψας, καὶ καταλιπὼν τὴν Ῥάβενναν, εἰς Ἀρίμινον ἀφίκετο, πόλιν τῆς Φλαμινίας μεγάλην. εἶτα καὶ ταύτην παραδραμών, καὶ τὰς ἄλλας ὅσαι τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ἦσαν, εἰς τὸ Πίκηνον παρεγένετο· τοῦτο δὲ ἔθνος ἐστὶν ἐν ἐσχάτῳ που τοῦ Ἰονίου κείμενον κόλπου. ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν Ῥώμην ὁρμήσας, πάντα τὰ ἐν ποσὶν ἐλῄζετο φρούριά τε καὶ πόλεις. ὥστε εἰ μὴ πρὸ τῆς τῶν βαρβάρων εἰς τούτους τοὺς τόπους ἀφίξεως διαδράντες *ἔφθησαν Ἀρσάκιός τε καὶ Τερέντιος οἱ εὐνοῦχοι, καὶ τὸν Στελίχωνος υἱὸν Εὐχέριον εἰς τὴν Ῥώμην εἰσήγαγον, κατὰ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ἀποθανούμενον, καὶ *ἔργον οἷς βασιλεὺς ἐκέλευσεν ἐπετέθη, πάντως ἂν ὁ νέος, εἰς χεῖρας ἐλθὼν Ἀλλαρίχου, περιεσώθη. πληρώσαντες δὲ ἐπὶ τούτων τὸ προσταχθὲν οἱ εὐνοῦχοι, καὶ Θερμαντίαν τὴν Ὁνωρίου γαμετὴν τῇ μητρὶ παραδόντες, οὐ δυνηθέντες ἐπανελθεῖν διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ πρὸς τὸν βασιλέα, νεὼς ἐπιβάντες, ὡς ἐπὶ Κελτοὺς καὶ Γαλάτας* ἀπέπλευσαν, ἧ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπεδήμει. ὄφελος δὲ μέγα τῆς πολιτείας ὁ βασιλεὺς ἡγησάμενος, εἰ τοὺς εὐνούχους ἀποδόντας Θερμαντίαν τῇ μητρί, καὶ ἀνελόντας Εὐχέριον, ὑπὲρ τούτων ἀμείψαιτο τῶν ἀνδραγαθημάτων, Τερέντιον μὲν ἔταξεν ἀφηγεῖσθαι τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος, Ἀρσακίῳ δὲ τὴν μετ᾽ αὐτὸν ἔδωκε τάξιν. ἀνελὼν δὲ Βαθανάριον, τὸν ἐν τῇ μεγάλῃ Λιβύῃ στρατιωτῶν . . . Στελίχωνος ἀδελφῆς ἄνδρα γενόμενον, Ἡρακλειανῷ παρέδωκε τὴν ἀρχήν, αὐτόχειρι Στελίχωνος ὄντι, καὶ ταύτην ἔπαθλον τὴν τιμὴν δεξαμένῳ.

Ἤδη δὲ Ἀλλαρίχου περὶ τὴν Ῥώμην ὄντος, καὶ καταστήσαντος εἰς τὴν πολιορκίαν τοὺς ἔνδον, ἐν ὑποψίᾳ ἔλαβε τὴν Σερῆναν ἡ γερουσία, οἷα τοὺς βαρβάρους κατὰ τῆς πόλεως ἀγαγοῦσαν· καὶ ἐδόκει κοινῇ τῇ γερουσίᾳ πάσῃ, καὶ Πλακιδίᾳ τῇ *ὁμομητρείᾳ

sed etiam maiore cogitabat adgredi: Ataulfum, coniugis suæ fratrem, ex Pannonia superiore arcessit; vt eum rei gerendæ sibi socium adiungeret; qui Hunnorum Gotthorumque copias haud aspernandas haberet. Verum illius aduentu non exspectato, vlterius progressus: Aquileiam, & vrbes ordine trans Eridanum flumen sitas, cursu præterit: Concordiam inquam, & Altinum, & secundum hanc Cremonam. Quumq; flumen transiecisset, velut in festa quadam celebritate, hoste nullo prorsus occurrente: quoddam ad castellum Bononiæ venit, quod Occubariam vocāt. Hinc Æmilia tota peragrata, relictaq; Rauēna; Ariminum accessit, vrbem Flaminiæ magnam. Deinde hac quoq; cursu prætérita cum ceteris, quę sunt eiusdem prouinciæ, in Picenum venit. ea gens in extremo sinu Ionio sita est. Hinc Romam versus promotis castris, obuia castella cuncta cum opidis diripit: adeo quidem, vt nisi ante aduentum in hæc loca barbarorum, Arsacius & Terentius eunuchi, cursu euasissent, & filium Stelichonis Eucherium Romā abduxissent, mandatu principis interficiendum, ibiq; principis imperium reapse fuissent exsequuti: omnino in Alarichi manus peruenisset adulescens, & saluus euasisset. Quum autem & in his eunuchi fecissent quod iussi fuerant; & Thermantiam, Honorii coniugem, matri reddidissent: quod eadem via reuerti ad Imperatorem non possent, naui conscensa, versus Celtas & Gallos profecti sunt, vbi princeps etiam degebat. Magno vero commodo reipublicæ futurum ratus Imperator, si hos eunuchos, qui Thermātiam matri reddiderant, & Eucherium interfecerāt, pro tam fortibus factis remuneraretur: Terentium augustalis cubiculi præpositū fecit, & Arsacio proximum ab eo locū dedit. Itidem occiso Bathanario, militum in magna Libya magistro, quocum nupta Stelichonis soror erat; eam prouinciam Heracliano tradidit, qui manu sua Stelichonem interfecit; eiusque facinoris prēmium, honorē hunc tulit.

Quum iam Alarichus prope Romam esset, & inclusos obsidione cinxisset; Serenam senatus suspectā habere cepit, quasi quę barbaros aduersus vrbē adtraxisset. Cæterumq; pariter & vniuersus senatus, & Placidia, principis

vterina soror, Serenā esse necandam, quæ præsentium malorū auctor exsisteret. Nā & Alarichum ipsum, Serena de medio sublata, discessurum ab vrbe: quod nemo superaturus esset, a quo ille sibi proditum iri vrbem sperare posset. Erat autem hæc quidem suspicio reapse falsa. Nam nihil huiusmodi Serenæ ad animum acciderat. Verum meritas violatarum rerum diuinarum pœnas luebat; velut hoc ipso iam loco narrare lubet. Quo tempore Theodosius maior, oppressa Eugenii tyrannide, Romam venit, & contemtum sacri cultus in animis omniū excitauit, publicum sumtum ad sacrificia se suppeditaturum infitiatus: expellebantur vtriusq; sexus sacerdotes, & fana sacrificiis omnibus destituta iacebant. Tunc igitur his illudens Serena, Matris deum ædem videre voluit. Conspicata vero mundum, collo simulacri Rheæ circumiectum, illo diuino cultu dignum: hunc ipsum simulacro ademtū, collo suo adhibuit. Quumq; vetula quædam, ex virginibus reliqua Vestalibus, hanc impietatem in os ei exprobrasset: tam contumeliis illi grauibus illusit, quam abigi per comites eam pedisequos iussit. Tum ea descendens, quidquid illa dignum impietate foret, vt & ipsi Serenæ, & marito eius, & liberis eueniret, imprecatur. Illa vero, nullius horum ratione habita, quum mundo isto sibi placens, e fano exisset: sæpenumero quiddam ei se tum quiescenti, tum vigilāti offerebat, quod mortem imminentem denūtiaret. Alii quoq; complures similia conspexerunt. Et quidē persecutrix impiorum Vindicta, tantopere suo satisfecit officio; vt etiam eo Serena cognito, quod de se futurū esset, non tamen sibi caueret; sed laqueo ceruices illas præberet elidendas, quibus diuæ mūdum iniecerat. Fertur & Stelicho, propter aliā quamdam, nō absimilem huic impietatem, arcana Vindictæ supplicia non effugisse. Nam & is mandasse perhibetur, vt fores Capitolii Romani, quæ auro magni ponderis erant obductę, laminis istis aureis spoliarētur. Eos autem, qui hoc facere iussi fuissent, in parte quadam forium perscriptum reperisse, MISERO REGI SERVANTVR. Atq; huic scripturæ respondit euentus. Nam misere simul & miserabiliter vitam finiit. Ceterum ne Serenæ quidem interitus Alarichum ab obsidione submouit; sed portas vniuersas vndiq; circumsedit; & occupato Tiberi flumine, subministrationem cōmeatus e portu impediebat.

τοῦ βασιλέως ἀδελφῆς, ταύτην ἀναιρεθῆναι, τῶν περιεστώτων κακῶν οὖσαν αἰτίαν. καὶ Ἀλλάριχον γὰρ αὐτόν, Σερήνας ἐκ ποδῶν γενομένης, ἀναχωρήσειν τῆς πόλεως, οἷα μηδενὸς ὄντος ἔτι τοῦ προδώσειν τὴν πόλιν ἐλπιζομένου. ἦν μὲν οὖν ἡ ὑποψία τῷ ὄντι ψευδής· οὐδὲν γὰρ ἡ Σερῆνα τοιοῦτον ἔλαβε κατὰ νοῦν· δίκην δὲ τῶν εἰς τὰ θεῖα δέδωκε δυσσεβημάτων ἀξίαν, ὡς αὐτίκα μάλα ἔρχομαι λέξων. ὅτε Θεοδόσιος ὁ πρεσβύτης, τὴν Εὐγενίου καθελὼν τυραννίδα, τὴν Ῥώμην κατέλαβε, καὶ τῆς ἱερᾶς ἁγιστείας ἐνεποίησε πᾶσιν ὀλιγωρίαν, τὴν δημοσίαν δαπάνην τοῖς ἱεροῖς χορηγεῖν ἀρνησάμενος, ἀπηλαύνοντο μὲν ἱερεῖς καὶ ἱέρειαι, κατελιμπάνετο δὲ πάσης ἱερουργίας τὰ τεμένη. τότε τοίνυν ἐπεγγελῶσα τούτοις ἡ Σερῆνα, τὸ μητρῷον ἰδεῖν ἐβουλήθη. θεασαμένη δὲ τῷ τῆς Ῥέας ἀγάλματι περικείμενον ἐπὶ τοῦ τραχήλου κόσμον, τῆς θείας ἐκείνης ἄξιον ἁγιστείας, περιελοῦσα τοῦ ἀγάλματος, τῷ ἑαυτῆς ἐπέθηκε τραχήλῳ· καὶ ἐπειδὴ πρεσβῦτις ἐκ τῶν Ἑστιακῶν περιλελειμμένη παρθένων, ὠνείδισεν αὐτῇ κατὰ πρόσωπον τὴν ἀσέβειαν, περιύβρισέ τε καὶ ἀπελαύνεσθαι διὰ τῶν ἑπομένων ἐκέλευσεν. ἡ δὲ κατιοῦσα, πᾶν ὅ τι ταύτης ἄξιον τῆς ἀσεβείας, ἐλθεῖν αὐτῇ Σερήνᾳ, καὶ ἀνδρί, καὶ τέκνοις ἠράσατο. ἐπεὶ δὲ οὐδενὸς τούτων ποιησαμένη λόγον, ἀνεχώρει τοῦ τεμένους, ἐγκαλλωπιζομένη τῷ κόσμῳ, πολλάκις μὲν ἐπεφοίτησεν ὄναρ αὐτῇ καὶ ὕπαρ, τὸν ἐπιόντα θάνατον προμηνύον· ἐθεάσαντο δὲ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τὰ παραπλήσια. καὶ τοσοῦτον ἴσχυσεν ἡ τοὺς ἀσεβεῖς *μετιοῦσα δίκη δρᾶσαι τὸ οἰκεῖον, ὥστε οὐδὲ μαθοῦσα τὸ ἐσόμενον, ἐφυλάξατο· ὑπέσχε δὲ τῇ ἀγχόνῃ τὸν τράχηλον, ᾧ τὸν τῆς θεοῦ κόσμον ἔτυχε περιθεῖσα. λέγεται δὲ καὶ Στελίχωνα, δι' ἑτέραν οὐ πόρρω ταύτης ἀσέβειαν, τῆς δίκης τὰ ἀπόρρητα μὴ διαφυγεῖν. καὶ οὗτος γὰρ, θύρας ἐν τῷ τῆς Ῥώμης Καπιτωλίῳ, χρυσίῳ πολὺν ἕλκοντι σταθμὸν ἠμφιεσμένας, ἀπολεπίσαι προστάξαι· τοὺς δὲ τοῦτο πληρῶσαι ταχθέντας, εὑρεῖν ἔν τινι μέρει τῶν θυρῶν γεγραμμένον, MISERO REGI SERVANTVR· ὅπερ ἐστίν, ἀθλίῳ τυράννῳ φυλάττονται. καὶ εἰς ἔργον ἐξέβη τὸ γεγραμμένον. ἀθλίως γὰρ καὶ ἐλεεινῶς τὸν βίον ἀπέλιπεν. Ἀλλ' οὐδὲ ἡ Σερήνας ἀπώλεια τῆς πολιορκίας ἀπέστησεν Ἀλλάριχον· ἀλλ' αὐτὸς μὲν κύκλῳ περιεῖχε τὰς πύλας ἁπάσας· καταλαβὼν δὲ τὸν Θύμβριν ποταμόν, τὴν διὰ τοῦ λιμένος τῶν ἐπιτηδείων ἐκώλυε χορηγίαν.

ὥσπερ οἱ

ὅπερ οἱ Ῥωμαῖοι θεασάμενοι, διακαρτερεῖν ἔγνωσαν, οἷα (ὡς εἰπεῖν) ἑκάστης ἡμέρας ἐκ τῆς Ῥαβέννης ἐλεύσεσθαι τῇ πόλει προσδοκῶντες ἐπικουρίαν. ὡς δὲ οὐδενὸς ἀφικνουμένου τῆς ἐλπίδος ἀπεσφάλησαν, ἐδόκει τὸ μέτρον ἐλαττωθῆναι τοῦ σίτου, καὶ τὸ ἥμισυ πέττεσθαι μόνον τοῦ πρότερον ἑκάστης ἡμέρας δαπανωμένου· εἶτα, τῆς ἐνδείας ἐπιτεινομένης, τὸ τρίτον. καὶ ἐπεὶ μηδεμία τοῦ κακοῦ θεραπείας ἦν μηχανή, τὰ δὲ τῇ γαστρὶ βοηθοῦντα πάντα ἀπέλιπε, λιμῷ κατὰ τὸ εἰκὸς ἐπήει λοιμός, καὶ πάντα ἦν νεκρῶν σωμάτων μεστά. τῆς δὲ πόλεως ἔξω θάπτεσθαι τῶν σωμάτων οὐ δυναμένων, (πᾶσαν γὰρ ἔξοδον ἐφύλαττον οἱ πολέμιοι) τάφος ἦν ἡ πόλις τῶν τεθνεώτων. ὥστε καὶ ἄλλως εἶναι τὸ χωρίον ἀοίκητον, ἀρκεῖν τε, εἰ καὶ μὴ τροφῆς ἦν ἀπορία, εἰς σωμάτων διαφθορὰν, τὴν ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἀναδιδομένην ὀσμήν. ἐπήρκουν δὲ πολλοῖς εἰς τὸ μεταδιδόναι τῶν ἀναγκαίων, Λαῖτα ἡ Γρατιανοῦ βασιλεύσαντος γαμετὴ, καὶ Πισσαμένη μήτηρ ταύτης. τοῦ γὰρ δημοσίου βασιλικῆς αὐταῖς τραπέζης ἐπιδιδόντος παρασκευὴν, ἀπὸ Θεοδοσίου ταύτην ἐχούσαις τὴν δωρεὰν, οὐκ ὀλίγοι διὰ τὴν τῶν γυναικῶν φιλανθρωπίαν, τὸν λιμὸν ἐκ τῆς αὐτῶν οἰκίας παρεμυθοῦντο. ὡς δὲ εἰς ἔσχατον τοῦ κακοῦ προϊόντος, καὶ εἰς ἀλληλοφαγίαν ἐλθεῖν ἐκινδύνευσαν, τῶν ἄλλων ἁπάντων ὅσα ἐξάγιστα εἶναι τοῖς ἀνθρώποις ἐδόκει πεπειραμένοι, πρεσβείαν ἔγνωσαν στεῖλαι πρὸς τὸν πολέμιον, ἀπαγγελοῦσαν ὅτι καὶ πρὸς εἰρήνην εἰσὶν ἕτοιμοι τὸ μέτριον ἔχουσαν, καὶ πρὸς πόλεμον ἑτοιμότεροι, τοῦ Ῥωμαίων δήμου καὶ ἀναλαβόντος ὅπλα, καὶ τῇ συνεχεῖ περὶ ταῦτα μελέτῃ μηκέτι πρὸς τὸ πολεμεῖν ἀποκνοῦντος. αἱρεθέντος δὲ πρεσβευτοῦ Βασιλείου, τὸ μὲν γένος ἕλκοντος ἐξ Ἰβήρων, ἐπάρχου δὲ ἀξίᾳ τετιμημένου, συνεξῄει τούτῳ καὶ Ἰωάννης, τῶν βασιλικῶν ὑπογραφέων, οὓς τριβούνους καλοῦσιν, ἄρχων γεγενημένος, οἷα γνώριμος Ἀλλαρείχῳ καὶ πρόξενος. οἱ γὰρ ἀπὸ τῆς Ῥώμης, ἠπίστουν εἰ αὐτὸς Ἀλλάριχος ἔτι πάρεστι, καὶ αὐτὸς ὁ τὴν Ῥώμην εἴη πολιορκῶν. ἐκ γὰρ τῆς περιλαβούσης ἐβουκολοῦντο φήμης, ὡς ἕτερος εἴη τις τῶν τὰ Στελίχωνος φρονούντων, αὐτὸν ἐπαγαγὼν τῇ πόλει. οἱ δὲ πρέσβεις, ὡς αὐτὸν ἀφικόμενοι, κατῃδοῦντο μὲν ἐπὶ τῇ χρόνον τοσοῦτον κατασχούσῃ τοὺς Ῥωμαίους ἀγνοίᾳ, τὰ δὲ τῆς γερουσίας ἀπήγγελλον.

Quod conspicati Romani, obdurare statuerunt; veluti qui propemodum in singulos dies Rauenna venturum vrbi subsidium exspectarent. Quum autem nemine succurrente, spes eos destituisset; visum est annonæ mensuram esse deminuēdam, dimidiamque dumtaxat partem eius coquendam, quod antea singulos in dies erogaretur: hinc, augescēte penuria, tertiam. Et quia nullum excogitari poterat mali sanandi remedium, iamque cuncta ventris inediæ succurrentia defecerant; famē, ceu consentaneum erat, pestis excipiebat, & omnia plena cadaueribus erant. Quumq; non possent extra vrbem sepeliri cadauera, ꝙ omnes ex vrbe vias hostes obsiderēt; vrbs ipsa mortuorum sepulcrum erat: adeo quidem, vt esset alioquin etiam in vrbe solitudo; ac, si maxime nulla fuisset alimētorum penuria, vel exhalans e cadaueribus fætor, ad inficienda corrumpendaq; corpora suffecisset. Compluribus autem cibum diu sane suppeditabant Læta, Gratiani quondam principis coniux, eiusque mater Pissamena. Quippe quod ex liberalitate Theodosii fiscus eis adparatum mensæ regiæ præberet, non pauci, quæ harum mulierum erat humanitas, ex earum domo famem solabantur. Quum autem malo ad extremum progresso, periculū esset, ne tamdē eo redigerentur, vt mutuo se vorarēt; tentatis omnibus aliis, quæ hominibus etiam abominabilia videntur esse: legationem mittēdam ad hostem statuunt, quæ denuntiaret, obsessos & ad pacem paratos esse, modo condiciones ea mediocres haberet; & ad prœlium paratiores, postea quam populus Romanus & arma sumsisset in manus, & ex eorum tractatione continua, non amplius pugnare formidaret. Delecto ad hanc legationē Basilio, qui genere Hispanus erat, præsidisq; prouinciæ dignitatem adeptus; comitem ei se Ioannes adiunxit, præpositus aliquando notariis principis, quos tribunos vocant; velut Alaricho notus, & partiū conciliator. Nō enim certo Romanis constabat, an adhuc ipsemet Alarichus adesset, & an ipse Romam obsideret. Quippe nonnihil eos sparsa prius fama solabatur, hunc alium esse, qui Stelichonis partibus faueret, & ipsum ad vrbem adduxisset. Quum ad Alarichum legati venissent, puduit eos ignorantiæ, in qua tam diu populus Romanus hæsisset; pariterque mandata Senatus exponunt.

Quibus Alarichus auditis, ac præsertim quod populus arma tractans, ad pugnã paratus esset: Spissius, inquit, fœnum rariore facilius secatur. Quod verbum proloquutus, ingenti sublato cachinno, legatos irrisit. Quũ autem ad colloquia de pace ventum esset, verbis omnem barbaricam insolentiam superãtibus vtebatur. Aiebat enim, non aliter se finem obsidionis facturum, nisi & aurum omne, quod esset in vrbe, & argentum omne accepisset: preterea, quidquid reperisset in vrbe supellectilis, itemque mancipia barbara. Heic quum dixisset alter legatorum, si quidem hæc abstulisset, quid eis tamdem relinqueret, in vrbe qui essent? Animas, respondit. Hoc legati accepto responso, vt cum obsessis sibi colloqui liceret de eo quod agendum esset, petunt. Impetratis indutiis, quæ hac legatione fuissent vltro citroq; dicta, nuntiant. Tum vero persuasi Romani, Alarichum esse, qui bello vexaret vrbem; ac desperatis omnibus, quæ vires humanas spectarent: ad animos reuocant eam opem, quam in seditionibus olim vrbs fuisset experta; quodque patriis ritibus violatis, hanc amisissent. Dum hęc ipsi secum expendunt, Pompeianus, præfectus vrbis, forte in quosdam incidit, qui Romam e Tuscia venerant, & opidum quoddam aiebant, cui nomen † Neueia, præsentibus se liberasse periculis; perq; nuncupata numini vota, cultũq; patritũ, toni. ruis & fulgetris immanib. elicitis, barbaros imminẽtes abegisse. Cum his colloquutus, quæcumq; de Pontificum libris fieri expediret, fecit. Quia vero ad animum accidebat ei, quæ tunc inualuerat, opinio; quo tutius id perageret, quod in votis habebat, om̃nia cũ vrbis episcopo cõmunicat. Is erat Innocentius. qui quidem opinioni suæ salutem vrbis anteponens, clam permisit eis, vt facerent, quęcumque scirent. Quũ illi non aliter hęc vrbi conductura dicerent, nisi publice cõsueta sacrificia fierent, Senatu in Capitoliũ adscendente, atq; tum ibi, tum quolibet in vrbis foro, rite debita sacra peragente: nemo interesse cærimoniis ritu patrio celebrandis, ausus fuit; sed hominibus illis e Tuscia valere iussis, ad permulcendũ omni studio barbarum se cõuertunt. Itaq; rursus ad eum legatos mittunt,

† Nepeta. Sigonius Narniam dicit.

ὧν Ἀλλάριχος ἀκούσας, καὶ ὅτι μελέτᾳ χειριζόμενος ὁ δῆμος ὅπλα παρεσκευάσθαι πολεμεῖν, Δασύτερος ὢν ὁ χόρτος, ἔφη, τέμνεσθαι ῥᾴων, ἢ ἀραιότερος· καὶ τοῦτο φθεγξάμενος, πλατὺν τῶν πρέσβεων κατέχεε γέλωτα. ἐπειδὴ δὲ εἰς τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ἐληλύθασι λόγους, ἐχρῆτο ῥήμασιν ἐπέκεινα πάσης ἀλαζονείας βαρβαρικῆς. ἔλεγε γὰρ οὐκ ἄλλως ἀποστήσεσθαι τῆς πολιορκίας, εἰ μὴ τὸν χρυσὸν ἅπαντα, ὅσον ἡ πόλις ἔχοι, καὶ τὸν ἄργυρον, λάβοι· καὶ πρὸς τούτοις ὅσα ἐν ἐπίπλοις εὕροι κατὰ τὴν πόλιν· καὶ ἔτι τοὺς βαρβάρους οἰκέτας. εἰπόντος δὲ τῶν πρέσβεων ἑνός, Εἰ ταῦτα λάβοις, τί λοιπὸν ἔτι τοῖς ἐν τῇ πόλει καταλιμπάνεις; Τὰς ψυχάς, ἀπεκρίνατο. ταύτην οἱ πρέσβεις δεξάμενοι τὴν ἀπόφασιν, ᾔτησαν τοῖς ἐν τῇ πόλει κοινώσασθαι τὸ πρακτέον. ἐνδοσίμου δὲ τυχόντες, τοὺς ἐν τῇ πρεσβείᾳ γενομένους ἀπήγγελλον λόγους. τότε δὴ πεισθέντες Ἀλλάριχον εἶναι τὸν πολεμοῦντα, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς ἀνθρωπίνην ἰσχὺν φέρουσιν ἀπογνόντες, ἀνεμιμνήσκοντο τῆς ἐπιφοιτώσης πάλαι τῇ πόλει κατὰ τὰς στάσεις ἐπικουρίας, καὶ ὡς παραβάντες τὰ πάτρια, ταύτης ἔρημοι κατελείφθησαν. Περὶ δὲ ταῦτα οὖσιν αὐτοῖς, Πομπηιανός, ὁ τῆς πόλεως ὕπαρχος, ἐνέτυχέ τισιν, ἐκ Τουσκίας εἰς τὴν Ῥώμην ἀφικομένοις, οἳ πόλιν ἔλεγον τινὰ *Νεβνίαν ὄνομα, τῶν περιστάντων αὐτὴν ἐλευθερῶσαι κινδύνων, καὶ τῇ πρὸς τὸ θεῖον εὐχῇ, καὶ κατὰ τὰ πάτρια θεραπείᾳ, βροντῶν ἐξαισίων καὶ πρηστήρων ἐπιγενομένων, τοὺς ἐπικειμένους βαρβάρους ἀποδιῶξαι. τούτοις διαλεχθεὶς *ἔπεισεν ὅσα ἐκ τῶν ἱερατικῶν ὄφελος. ἐπεὶ δὲ τὴν κρατοῦσαν κατὰ νοῦν ἐλάμβανε δόξαν, ἀσφαλέστερον ἐθέλων πρᾶξαι τὸ σπουδαζόμενον, ἀνατίθεται πάντα τῷ τῆς πόλεως ἐπισκόπῳ. ἦν δὲ Ἰννοκέντιος. ὁ δέ, τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν ἔμπροσθεν τῆς οἰκείας ποιησάμενος δόξης, λάθρα ἐφῆκεν αὐτοῖς ποιεῖν ἅπερ ἴσασιν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἄλλως ἔφασαν τῇ πόλει τὰ γενόμενα συντελέσειν, εἰ μὴ δημοσίᾳ τὰ νομιζόμενα πραχθείη, τῆς γερουσίας εἰς τὸ Καπιτώλιον ἀναβαινούσης, αὐτόθι τε καὶ ἐν ταῖς τῆς πόλεως ἀγοραῖς, ὅσα προσήκει, πραττούσης, οὐκ ἐθάρρησεν οὐδεὶς τῆς κατὰ τὸ πάτριον μετασχεῖν ἁγιστείας, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀπὸ τῆς Τουσκίας παρῆκαν, ἐτράπησαν δὲ εἰς τὸ θεραπεῦσαι τὸν βάρβαρον, καθ' ὅσον ἂν οἷοί τε γένωνται. πέμπουσι τοίνυν καὶ αὖθις τοὺς πρέσβεις καὶ λό-

καὶ λόγων ἑκατέρωθεν πλείστων γεγενημένων, ἔδοξε δοθῆναι παρὰ τῆς πόλεως πεντακισχιλίας μὲν χρυσίου λίτρας, τρισμυρίας τε πρὸς ταύταις ἀργυρίου, σηρικοὺς δὲ τετρακισχιλίους χιτῶνας· ἔτι δὲ κοκκοβαφῆ τρισχίλια δέρματα, καὶ πέπερι σταθμὸν *ἕλκον τρισχιλίων λιτρῶν. οὐκ ὄντων δὲ τῇ πόλει δημοσίων χρημάτων, πᾶσα ἦν ἀνάγκη τοῖς ἀπὸ τῆς γερουσίας, ὅσοι τὰς οὐσίας εἶχον, ἐκ καταγραφῆς ταύτην ὑποστῆναι τὴν εἰσφοράν. ἐπιτραπεὶς δὲ Παλλάδιος τῇ δυνάμει τῆς ἑκάστου περιουσίας τὸ δοθησόμενον συμμετρῆσαι, καὶ ἀδυνατήσας εἰς ὁλόκληρον ἅπαντα συναθροῖσαι, ἢ τῶν κεκτημένων μέρος τι τῶν ὄντων ἀποκρυψάντων, ἢ καὶ ἄλλως πως εἰς πενίαν τῆς πόλεως ἐλθούσης διὰ τὰς ἐπαλλήλους τῶν κρατούντων πλεονεξίας, ἐπὶ τὸν κολοφῶνα τῶν κακῶν ὁ τὰ ἀνθρώπινα λαχὼν ἀλιτήριος δαίμων, τὰ πράγματα πράττοντας ἦγε· τὸ γὰρ ἐλλεῖπον ἀναπληρῶσαι διὰ τοῦ κόσμου τοῦ περικειμένου τοῖς ἀγάλμασιν ἔγνωσαν· ὅπερ οὐδὲν ἕτερον ἦν, ἢ τὰ τελεταῖς ἁγίαις καθιδρυθέντα, καὶ τοῦ καθήκοντος κόσμου τυχόντα, διὰ τὸ φυλάξαι τῇ πόλει τὴν εὐδαιμονίαν ἀίδιον, ἐλαττωθείσης κατά τι τῆς τελετῆς, ἄψυχα εἶναι καὶ ἀνενέργητα. ἐπεὶ δὲ πολλαχόθεν ἔδει τὰ φέροντα πρὸς ἀπώλειαν τῆς πόλεως συνδραμεῖν, οὐκ ἀπεκόσμησαν τὰ ἀγάλματα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐχώνευσάν τινα τῶν ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πεποιημένων. ὧν ἦν καὶ τὸ τῆς ἀνδρείας, ἣν καλοῦσι Ῥωμαῖοι βιρτούτεμ. *οὗπερ διαφθαρέντος, ὅσα τῆς ἀνδρείας ἦν καὶ ἀρετῆς παρὰ Ῥωμαίοις, ἀπέσβη, *τοῦτο τῶν περὶ τὰ θεῖα καὶ τὰς πατρίους ἁγιστείας ἐσχολακότων, ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου προφητευσάντων.

Τὰ μὲν οὖν χρήματα, τοῦτον συνεκομίσθη τὸν τρόπον. ἔδοξε δὲ, πρὸς τὸν βασιλέα πρεσβείαν σταλῆναι, κοινωσομένην αὐτῷ περὶ τῆς ἐσομένης εἰρήνης, καὶ ὡς οὐ τὰ *χρήματα μόνον Ἀλλάριχος, ἀλλὰ καὶ παῖδας τῶν εὖ γεγονότων ὁμήρους ἐθέλοι λαβεῖν, ἐφ' ᾧτε δὴ μὴ μόνον εἰρήνην, ἀλλὰ καὶ ὁμαιχμίαν πρὸς τὸν βασιλέα ποιήσασθαι, χωρῆσαί τε ὁμόσε Ῥωμαίοις κατὰ παντὸς ἐναντία τούτοις φρονεῖν βουλομένου. ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ τὴν εἰρήνην ἐπὶ τούτοις ἔδοξε γενέσθαι, τὰ μὲν χρήματα τοῖς βαρβάροις ἐδόθη· τριῶν δὲ ἀγορὰν ἡμερῶν τοῖς ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀλλάριχος ἀνῆκεν, ἄδειαν ἐξόδου διά τινων πυλῶν αὐτοῖς δεδωκώς, ἐπιτρέψας δὲ καὶ τὸν ἐκ τοῦ λιμένος ἀνάγεσθαι σῖτον.

& vtrimq; plurimis in medium prolatis, placuit ab vrbe solui quinq; milia pondo auri, argenti triginta milia, tunicarũ sericarũ quatuor milia, †vel lerum coccineorum tria milia, piperis tria librarũ milia. Quod aũt nullas vrbs in fisco pecunias haberet, omnino necessitas flagitabat, vt ii senatores, quotquot habebant patrimonia, collationem hãc ex descriptione susciperent. Quumq; Palladio datũ hoc negotii fuisset, vt, quod soluendũm erat, ex singulorum patrimonii facultate metiretur, isq; nequiuisset in solidũ omnia cogere, vel quod ipsi possessores partem aliquã bonorum occultassent, vel quod esset vrbs alioqui, propter Imperatorum continuas & auaras exactiones, ad paupertatem redacta: sceleratus ille genius, qui tũc sortitus res humanas erat, ad ipsum colophona malorum præfectos hisce negotiis impulit. Nam quod deerat, mundo supplere statuunt, quo erant exornata deum simulacra. quod sane nihil aliud erat, quam simulacra sacris ritibus atq; cærimoniis dedicata, mũdoque decenti exornata, propterea quod vrbi felicitatem perpetuã conseruassent; his ipsis cærimoniis nonnihil deminutis, esse inanima prorsus, & inefficacia. Quod denique cuncta, quæ tenderent ad interitũ vrbis, vndique concurrere oporteret, non ornamẽta dumtaxat sua simulacris ademerunt; verumetiam nonnulla, ex auro & argento facta, cõflarunt. quorũ erat in numero fortitudinis quoq; simulacrum, quã Romani Virtutem vocant. quo sane abolito, quidquid fortitudinis atq; virtutis apud Romanos superabat, exstinctũ fuit: id quod ex eo tempore futurum, homines rebus diuinis, & ritibus patriis exerciti, prædixerunt. Collectis igitur in hunc modum pecuniis, visum est ad Imperatorem mittendam esse legationem, quæ cum eo de pace futura cõferret, ac significaret, Alarichum nõ solum pecunias, verumetiã nobilium filios obsides accipere velle: & hoc modo nõ tantum pacẽ, sed & belli societatẽ cum Imperatore initurũ, & cum Romanis in aciem proditurum aduersus quẽuis, qui esse hostili vellet in eos animo. Quũ principi quoq; videretur, pacẽ hisce condicionibus esse cõponendam; pecunia barbaris numerata fuit. Et Alarichus triduo forum permisit vrbanis, exeũdi licentia per quasdã portas eis concessa; quũ etiam e portu subuehendæ annonæ potestatem fecisset.

† de quibus in l.3.C. de vest. holou.

Posteaquam ciues respirassent, omnibusque sibi reliquis venditis, coemissent necessaria, vel ex permutatione rerū aliarū adquisiuissent: Roma barbari discesserunt, & castra quibusdā in locis circa Tusciam metati sunt. Ac mancipia quidem propemodum omnia, quæ Romæ erant, in singulos fere dies ex vrbe aufugiētia, barbaris semet adgregabāt: ita quidem, vt collecta seruorū multitudo ad quadraginta milia excresceret. Dū vero barbari quidam hinc inde vagantur, Romanos ad portum deuectos, & commeatus aliquid subuehentes, adorti sunt. Hoc vbi comperisset Alarichus, veluti non sua voluntate factum, singulari studio vindicatum prohibuit. Mediocre iam laxamentum hoc malorum esse videbatur, quo tempore Honorius Imperator Rauennæ consulatum inibat, octies honorem hunc consequutus; in oriente, Theodosius Augustus, iam tertium consul. Secundum hæc mittit *Constātinus* tyrannus eunuchos ad Honorium, veniam poscēs, quod imperium delatum accepisset. Non enim id se sponte sua rapuisse, sed a militibus adhibita vi fuisse coactum. Hoc postulatum vbi princeps audiuisset, animaduertens haud facile se, quam diu militantes Alaricho barbari longius remoti non essent, de bellis aliis cogitare posse: prætereaq; rationem propinquorum habens, qui a tyranno in vinculis detinebantur: (erant autem ii, Verenianus & Didymius) nō postulato dumtaxat adsensus est, sed & imperatoriā vestem ei misit. Ac propinquorū quidem caussa frustra sollicitus erat, qui ante legationē hanc iugulati fuerant. His actis, eunuchos dimittit. Ceterum pace cum Alaricho nondum confirmata, quod Imperator nec obsides dedisset, nec postulatis omnibus satisfecisset: ab Senatu legati Rauennam mittuntur, Cecilianus, Attalus, & Maximianus; qui deploratis rebus aduersis, quæ vrbi accidissent, & eorum multitudine, qui periissent, tragicum in morem amplificata; nihil his rebus perfecerunt, Olympio cuncta perturbante, atque impediente, quæ recta viderentur. Itaque dimissis ita legatis, vt eas res, quarum caussa venerant, non impetrarent; Theodoro præfectura vrbana deiecto, Ceciliano eam tradidit; & Attalum fisco præesse iussit. Quum autem Olympius nihil aliud agendum sibi proponeret, quam vt eos vndique peruestigaret,

Ἀναπνευσάντων δὲ τῶν πολιτῶν, ἀποδομένων τε ὅσα ἦν αὐτοῖς περιττά, καὶ τὰ ἐνδέοντα πριαμένων, ἢ ἐξ ἀμοιβῆς ἄλλων πραγμάτων ποιησαμένων, ἀνεχώρησαν τῆς Ῥώμης οἱ βάρβαροι, καὶ τὰς σκηνὰς ἔν τισι περὶ τὴν Τυσκίαν ἐπήγνυντο τόποις. καὶ οἱ μὲν οἰκέται σχεδὸν ἅπαντες, οἱ κατὰ τὴν Ῥώμην ἦσαν, ἑκάστης (ὡς εἰπεῖν) ἡμέρας ἀναχωροῦντες τῆς πόλεως, ἀνεμίγνυντο τοῖς βαρβάροις, εἰς τεσσάρων μυριάδων πλῆθος *συνειλεγμένοις. *ἀλώμενοι δέ τινες τῶν βαρβάρων, τοῖς ἐπὶ τὸν λιμένα κατιοῦσι καὶ ἀνακομίζουσί τι τῶν ἐπιτηδείων, ἐπῄεσαν. ὅπερ μαθὼν Ἀλάριχος, ὡς μὴ κατὰ γνώμην αὐτοῦ γινόμενον, ἐκκόπτειν ἐσπούδαζε. Δοκούσης δὲ εἶναι τῶν κακῶν μετρίας ἀνακωχῆς, ἐν μὲν τῇ Ῥαβέννῃ προέρχεται ὁ βασιλεὺς Ὁνώριος ὕπατος, ὀκτάκις ἤδη τῆς τιμῆς ταύτης τυχών, κατὰ δὲ τὴν ἑῴαν Θεοδόσιος τὸ τρίτον, ὁ βασιλεύς. ἐπὶ τούτῳ τε Κωνσταντῖνος ὁ τύραννος, εὐνούχους πρὸς Ὁνώριον ἔστελλε, συγγνώμην αἰτῶν ἕνεκα τοῦ τὴν βασιλείαν ἀναδέξασθαι λαβεῖν. μηδὲ γὰρ ἐκ προαιρέσεως ἑλέσθαι ταύτην, ἀλλὰ ἀνάγκης αὐτῷ παρὰ τῶν στρατιωτῶν ἐπαχθείσης. ταύτης ἀκηκοὼς ὁ βασιλεὺς τῆς αἰτήσεως, θεωρῶν τε ὡς οὐ ῥᾴδιον αὐτῷ, τῶν σὺν Ἀλαρίχῳ βαρβάρων οὐ πόρρω ὄντων, περὶ πολέμων ἑτέρων διανοεῖσθαι· καὶ προσέτι γε λόγον ποιούμενος συγγενῶν οἰκείων παρὰ τοῦ τυράννου κατεχομένων, (οὗτοι δὲ ἦσαν Βερηνιανὸς καὶ Διδύμιος) ἐνδίδωσι τῇ αἰτήσει· ἐκπέμπει δὲ αὐτῷ καὶ βασιλικὴν ἐσθῆτα. τῶν μὲν οὖν συγγενῶν ἕνεκα, ματαίαν εἶχε φροντίδα, πρὸ ταύτης τῆς πρεσβείας ἀποσφαγέντων· τοὺς δὲ εὐνούχους ἐπὶ τούτοις ἀπέπεμπεν. Οὔπω δὲ τῆς πρὸς Ἀλάριχον βεβαιωθείσης εἰρήνης, οἷα τοῦ βασιλέως οὔτε τοὺς ὁμήρους παραδόντος, οὔτε τὰ αἰτούμενα πάντα πληρώσαντος, ἐπέμποντο παρὰ τῆς γερουσίας εἰς τὴν Ῥάβενναν πρέσβεις, Κεκιλιανὸς, καὶ Ἄτταλος, καὶ Μαξιμιανός. οἳ πάντα ἀποδυρόμενοι τὰ συμβάντα τῇ Ῥώμῃ, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων ἐκτραγῳδήσαντες, ἤνυσαν πλέον οὐδὲν, Ὀλυμπίου συνταράσσοντος πάντα, καὶ τοῖς καλῶς ἔχειν δοκοῦσιν ἐμποδὼν γινομένου. ταύτῃ τοι τοὺς πρέσβεις ἐάσας ἀπράκτους ἐφ' οἷς ἐληλύθασι, παραλύσας Θεόδωρον τῆς τῶν ὑπάρχων ἀρχῆς, Κεκιλιανῷ ταύτην παρέδωκεν, Ἄτταλον δὲ προεστάναι τῶν θησαυρῶν ἔταξεν. ἔργον δὲ οὐδὲν ἕτερον ἔχοντος τοῦ Ὀλυμπίου, ἢ τὸ πανταχόθεν

τοὺς Στι-

τοὺς Στελίχωνι συνεπίστασθαί τι λεγομένους ἐγκλήματι, ἤχθησαν εἰς κρίσιν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ συκοφαντίᾳ Μαρκελλιανὸς καὶ Σαλώνιος, ὄντες ἀδελφοί, καὶ ἐν τῷ τάγματι τῶν βασιλικῶν ὑπογραφέων ἀναφερόμενοι. καὶ τούτους γὰρ Ὀλύμπιος τῷ τῆς αὐλῆς παρέδωκεν ὑπάρχῳ· καὶ αἰκισμοῦ παντὸς εἴδει τὸ σῶμα ξανθέντες, τῶν Ὀλυμπίῳ σπουδαζομένων εἶπον οὐδέν. Τῶν δὲ κατὰ τὴν Ῥώμην ἐν οὐδεμιᾷ τύχῃ βελτίονι καθεστώτων, ἔδοξε τῷ βασιλεῖ, πέντε τῶν ἀπὸ Δαλματίας στρατιωτικὰ τάγματα, τῆς οἰκείας μεταστάντα καθέδρας, ἐπὶ φυλακῇ τῆς Ῥώμης ἐλθεῖν. τὰ δὲ τάγματα ταῦτα ἐπλήρουν ἄνδρες ἑξακισχίλιοι, τόλμῃ καὶ ῥώμῃ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος κεφάλαιον ὄντες. ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Οὐάλης, πρὸς πάντα κίνδυνον ἑτοιμότατος. ὃς, οὐκ ἀξιώσας ὁδῶν ἃς οὐκ ἐφύλαττον οἱ πολέμιοι διελθεῖν, καραδοκήσαντος Ἀλαρίχου τὴν πάροδον, ἐπιπεσόντος τε σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι, πάντας ὑπὸ ταῖς τῶν πολεμίων πεποίηκε γενέσθαι χερσί· καὶ μόλις διέφυγον ἄνδρες ἑκατόν, [ἐν] οἷς καὶ ὁ τούτων ἡγούμενος ἦν. ἐπεὶ γὰρ ἅμα Ἀττάλῳ τῷ ὑπὸ τῆς γερουσίας σταλέντι πρὸς τὸν βασιλέα, οἷός τε γέγονεν εἰς τὴν Ῥώμην ἐλθὼν διασωθῆναι. κακῶν δὲ μειζόνων ἀεὶ τοῖς οὖσι προστιθεμένων, ἐπιστὰς Ἄτταλος τῇ Ῥώμῃ, διαλύει τῆς φροντίδος Ἡλιοκράτην, ἣν ὁ βασιλεὺς ἦν αὐτῷ παραδούς, Ὀλυμπίῳ πειθόμενος. ἐτέτακτο γὰρ τὰς οὐσίας τῶν δεδημευμένων διὰ τὴν Στελίχωνος *οἰκειότητα διερευνῆσαι, καὶ ταύτας τῷ δημοσίῳ ποιεῖν. ἀλλ' ἐπεὶ μετρίᾳ φρενὶ, ὃ τοῖς δυστυχοῦσιν ἐνεπεμβαίνειν, ἐν ἀσεβείας ἐτίθετο μέρει, καὶ οὔτε πρὸς ἀκρίβειαν τὰ πράγματα ἀνεζήτει, πολλοῖς δὲ καὶ ἀποκρύπτειν ἃ δύναιντο, λάθρα ἐδήλου, φαῦλός τις εἶναι διὰ τοῦτο δόξας, εἰς τὴν Ῥάβενναν ἤγετο, τῆς περὶ τοὺς ἀτυχήσαντας φιλανθρωπίας ἕνεκα, δίκην ἐκτίσων. καὶ πάντως ἂν ἐπιμήθη θανάτου διὰ τὴν τότε κρατοῦσαν ὠμότητα, εἰ μή τινα τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίαν ἔτυχε τηνικαῦτα καταλαβών. Μαξιμιλλιανὸς δέ, τοῖς πολεμίοις περιπεσὼν, ἀπεδόθη Μαρινιανῷ τῷ πατρί, τρισμυρίων ὑπὲρ αὐτοῦ δοθέντων χρυσῶν. ὡς γὰρ ἀναβαλλομένου τὴν εἰρήνην τοῦ βασιλέως, καὶ μὴ πληρώσαντος τὰ συγκείμενα [τοῖς ἁλισκομένοις τῶν εὖ γεγονότων,] οὐκ ἦν ἔτι τοῖς Ῥωμαίοις ἡ τῆς πόλεως ἔξοδος ἐλευθέρα. ἀλλὰ τῆς μὲν εἰρήνης ἕνεκα καὶ αὖθις ὡς βασιλέα πέμπει πρέσβεις ἡ γερουσία, καὶ τὸν τῆς Ῥώμης ἐπίσκοπον

qui aliquid de Stelichone scire perhiberentur; ob huiusmodi calumniam in ius ducti sunt Marcellianus & Salonius fratres, inter notarios principis militantes: quos Olympius præfecto prætorii tradidit. quumq; nullo non genere verberum cæsa fuissent eorũ corpora, nihil tamen illorum proferebant, quæ Olympius cognoscere gestiret. Rebus vrbanis Romæ nihilo melius, quam antea, constitutis; visum est principi, quinque Dalmaticos militum ordines, de suis excitos sedibus, ad vrbis custodiam arcessere. In his ordinibus erant hominũ sex milia, qui tum audacia, tũ robore corporum, exercitus Romani velut ipse vertex erant. Eorum dux Valens, ad obeundum quoduis periculũ promtissimus, quum indignum arbitraretur, ea per itinera proficisci, quæ ab hoste nõ obsiderentur: Alaricho trãsitum eius exspectante, suisq; cum copiis vniuersis irruente, cunctos hosce milites in hostiũ manus coniecit. Vix centum fuga dilapsi sunt; quorum in numero & ipse dux erat. Nam is cum Attalo, qui ab Senatu missus ad principem fuerat, in vrbem profectus, incolumis euasit. Quum autem præsentibus malis alia maiora semper accederent, Romam ingressus Attalus, Heliocratem ea cura liberat, quæ illi a principe fuerat auctore Olympio cõmissa. Quippe datum illi hoc erat negotii, vt eorum bona, qui propter familiaritatẽ Stelichonis proscripti fuissent, indagaret; eaq; in fiscum redigeret. Quia vero moderati vir ingenii sane quam impium duceret, insultare miseris; ac neq; res strictius inquireret, & multis etiã clamculum significaret, vt, quæcumq; possent, occultarent: visus iccirco nullius esse pretii, Rauẽnam abducitur, ob humanitatem miseris præstitam pœnas luiturus. omninoque morte multatus, ob grassantẽ id temporis immanitatem, fuisset, nisi forte quamdam in ecclesiam Christianorũ se recepisset. Maximillianus autem, quum in hostiũ manus incidisset, Mariniano patri venditus est, triginta milibus aureorum pro eo solutis. Quum enim pacẽ princeps differret, & pactis cõuentis haud satisfaceret: nõ amplius Romanis extra vrbem prodire liberũ erat. Senatus quidem, pacis caussa legatos iterum ad principem mittit, cum quibus & Romanus epi-

ſcopus proficiſcitur. Aderant iiſdem & barbari quidam, ab Alaricho miſſi, vt eos ab hoſtibus, infeſta habẽtibus itinera, tutarentur. Quum ad Imperatorem hi profecti eſſent, arceſſitus ab Alaricho Ataulfus, quemadmodũ ſupra commemoraui, Alpes tranſiit, quæ a Pannonia Venetiam verſus ſeſe porrigunt. quo comperto, quodq; copias non magnas haberet; Imperator ei milites vniuerſos, equites atque pedites, quotquot in vrbibus erant, cum ducibus ſuis occurrere iuſſit. Olympio, qui dux erat palatinorum ordinum, Hunnos ad Rauennam numero trecentos dedit. Hi quum eos qui venerant . . . . quam Piſas adpellant, adorti, conſertisq; manibus CIↃC Gotthos interfecerunt: & XVII dumtaxat amiſſis, Rauennam incolumes peruenere. Quum autẽ eunuchi palatini Olympium apud principem inſimulaſſent, velut auctorem eorum caſuũ, qui reipublicæ aduerſi accidiſſent: tantum effecerunt, vt ei magiſtratus abrogaretur. Ille, veritus ne quid aliud ſibi grauius accideret; fuga ſe in Dalmatiam contulit. Imperator Attalum vrbi præfectum Romam mittit; nimioq; ſollicitus opere, ne quid rerum ad fiſcum pertinẽtium occultaretur, Demetrium ablegat, qui Attali munus obiret, & fiſcalia bona perſcrutaretur. Quumq; multa tum in creandis magiſtratibus, tum aliis rebus innouaſſet; & eiectis iis qui prius cũ poteſtate fuerãt, aliis magiſtratus traderet: Generidum quoq; Dalmaticis militibus vniuerſis præfecit; eũdemq; ceterorũ etiã, quicũq; per Pannoniam ſuperiorem, & Noricos, & Rhætos, & quidquid horum eſt vſq; ad Alpes, in præſidiis erant, ducem conſtituit. Atque hic Generidus, erat ille quidem barbarus, ſed indole ad quoduis genus virtutis præclara præditus, & alieniſſimus ab auaricia. qui quum patriis ritibus adhuc inhæreret, nec a cultu deûm ſe pateretur abduci; lex promulgata fuit, quæ in aula cingulo vetaret eos vti, qui Chriſtiani nõ eſſent. Ea lege lata, Generidus, qui cum poteſtate militibus Romæ tum præerat, cingulo depoſito, domi ſe continuit. Quum autem princeps ab eo peteret, vt, quando magiſtratuum in numero eſſet, ordine locoq; ſuo ad palatium accederet: legem eſſe reſpondit, quæ cingulum habere ſe vetaret, aut inter magiſtratus vlla ratione cenſeri,

τοῖς πρέσβεσι συναπάραντος. ἦσαν δὲ σὺν αὐτοῖς καὶ βαρβάρων τινὲς ὑπ' Ἀλλαρίχου σταλέντες, ὡς ἂν περισώζοιεν αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐνοχλούντων ταῖς ὁδοῖς πολεμίων. Ἀλλὰ τούτων ἐς τὸν βασιλέα κεχωρηκότων, Ἀτάυλφος ἀγόμενος ὑπ' Ἀλλαρίχου μετάπεμπτος, ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρω διεξῆλθον, ἐπεραιώθη τὰς Ἄλπεις, τὰς ἀπὸ Παιονίας ἐπὶ Οὐενετίαν φερούσας. ὅπερ ὁ βασιλεὺς ἀκηκοώς, μὴ πολλήν τε δύναμιν εἶναι αὐτῷ, τοὺς στρατιώτας πάντας, ἱππέας τε καὶ πεζούς, ὅσοι κατὰ τὰς πόλεις ἦσαν, ἀπαντῆσαι τούτῳ διέταξεν, ἅμα τοῖς σφῶν ἡγεμόσιν. Ὀλυμπίῳ δὲ τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τάξεων ἡγουμένῳ, τοὺς ἐν τῇ Ῥαβέννῃ δέδωκεν Οὔννους, τριακοσίους ὄντας τὸν ἀριθμόν. οἵτινες, ἐπεὶ τοὺς ἐληλυθότας . . . Πεῖσας αὐτὴν ὀνομάζουσιν, ἐπιθέμενοι, καὶ συμπεσόντες, ἀναιροῦσι μὲν τῶν Γότθων ἑκατὸν καὶ χιλίους· ἑπτακαίδεκα δὲ μόνοι πεσόντες, εἰς τὴν Ῥάβενναν ἐσώθησαν. Ὀλύμπιον δὲ οἱ περὶ τὴν αὐλὴν εὐνοῦχοι πρὸς τὸν βασιλέα διαβαλόντες, ὡς αἴτιον τῶν οὐ δεξιῶς συμβεβηκότων τῷ πολιτεύματι, παραλυθῆναι τῆς ἀρχῆς πεποιήκασιν. ὁ δέ, μὴ καὶ ἕτερόν τι πάθοι δεδιώς, φυγῇ χρησάμενος, τὴν Δαλματίαν κατελάμβανεν. ὁ δὲ βασιλεύς, ὕπαρχον μὲν τὸν Ἄτταλον εἰς τὴν Ῥώμην ἐκπέμπει· πολλὴν δὲ ποιούμενος λόγον, τοῦ μὴ λαθεῖν τι τῶν εἰς τὸ ταμιεῖον ἐλθόντων, ἐκπέμπει Δημήτριον, ἣν εἶχεν Ἄτταλος φροντίδα πληρώσοντα, καὶ διερευνησόμενον τὰς οὐσίας τοῦ δημοσίου. πολλὰ δὲ περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ ἄλλα καινοτομήσας, καὶ τοὺς μὲν πρότερον καταδυναστεύοντας ἐκβαλών, ἄλλοις δὲ τὰς ἀρχὰς παραδούς, ἔταξε καὶ Γενέριδον τῶν ἐν Δαλματίᾳ πάντων ἡγεῖσθαι, ὄντα στρατηγὸν καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι Παιονίαν τε τὴν ἄνω, καὶ Νωρικούς, καὶ Ῥαιτοὺς ἐφύλαττον, καὶ ὅσα αὐτῶν μέχρι τῶν Ἄλπεων. ἦν δὲ ὁ Γενέριδος, βάρβαρος μὲν τὸ γένος, τὸν δὲ τρόπον εἰς πᾶν ἀρετῆς εἶδος εὖ πεφυκώς, χρημάτων τε ἀδωρότατος. οὗτος, ἔτι τοῖς πατρῴοις ἐμμένων, καὶ τῆς εἰς θεοὺς θρησκείας ἐκστῆναι οὐκ ἀνεχόμενος, ἐπειδὴ νόμος εἰσήχθη τοῖς οὐκ οὖσι Χριστιανοῖς ζώνην ἐν τοῖς βασιλείοις ἔχειν ἀπαγορεύων, τούτου τοῦ νόμου τεθέντος, ἀρχῆς ἐν τῇ Ῥώμῃ στρατιωτικῆς προεστὼς ὁ Γενέριδος, ἔμεινεν ἐπ' οἴκου, τὴν ζώνην ἀποθέμενος. ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεύς, οἷα δὴ τοῖς ἄρχουσι συναριθμούμενον ἀπῄτει παριέναι κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν εἰς τὰ βασίλεια, νόμον ἔφησεν εἶναι κωλύοντα ζώνην αὐτὸν ἔχειν, ἢ ὅλως τοῖς ἄρχουσι καταλέγεσθαι

τοὺς τὴν

τοὺς τὴν τῶν Χριστιανῶν μὴ τιμῶντας θρησκείαν. τοῦ δὲ βασιλέως εἰπόντος, [ὡς] ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις ἅπασι τὸν νόμον κρατεῖν, ἐπ' αὐτοῦ δὲ οὐκέτι, τοσαῦτα τῆς πολιτείας προκινδυνεύσαντος· ταύτης οὐκ* ἀνέξεσθαι τῆς τιμῆς εἶπεν, εἰς ὕβριν πάντων φερούσης τῶν ὅσοι τῆς στρατείας διὰ τὸν νόμον διήμαρτον. καὶ οὐκ ἄλλως ἀντελάβετο τῆς ἀρχῆς, ἕως ὁ βασιλεὺς αἰδοῖ τε ἅμα καὶ χρείᾳ συνωθούμενος, ἔπαυσεν ἐπὶ πᾶσι τὸν νόμον, ἀποδοὺς ἑκάστῳ, τῆς αὐτοῦ ὄντι δόξης, ἄρχειν τε καὶ στρατεύεσθαι. Ἀπὸ ταύτης ὁρμώμενος τῆς μεγαλοφροσύνης Γενέριδος, συνεχέσι τοὺς στρατιώτας ἐπαίδευε γυμνασίαις· ἐπιδιδούς τε τὰς σιτήσεις αὐτοῖς, παραιρεῖσθαι τούτων οὐδενὶ κατὰ τὸ σύνηθες ἐνεδίδου, καὶ αὐτός, ἐξ ὧν αὐτῷ τὸ δημόσιον ἐδίδου, τὰ πρέποντα τοῖς πλέον πονοῦσι φιλοτιμούμενος. καὶ τοιοῦτος φανείς, τοῖς τε πλησιάζουσι βαρβάροις ἐπίφοβος ἦν, καὶ πάσας ἀσφαλεῖς τοῖς ἔθνεσιν, ὅσα φυλάττειν ἔλαχεν, ἐποίει. Κατὰ δὲ τὴν Ῥάβενναν, εἰς στάσιν ἀναστάντες οἱ στρατιῶται, τὸν ταύτης λιμένα καταλαμβάνουσι, σὺν οὐδενὶ κόσμῳ βοῶντες, καὶ τὸν βασιλέα φανῆναι σφίσιν αἰτοῦντες. τοῦ δὲ φόβῳ τῆς στάσεως ἀποκρυβέντος, προελθὼν εἰς μέσον Ἰόβιος, ὁ τῆς αὐλῆς ὕπαρχος, ἅμα καὶ τῇ τοῦ πατρικίου τετιμημένος ἀξίᾳ,* ποιούμενος ἀγνοεῖν τὴν αἰτίαν τῆς στάσεως, (καίτοιγε αὐτὸς ἐλέγετο αἴτιος ταύτης εἶναι), κοινωνὸν ἔχων* Ἐλλέβιχον εἰς τοῦτο, τὸν τῶν ἱππέων ἡγούμενον* δομεστίκων) ἀπῄτει λόγον αὐτοὺς ἀνθ' ὅτου πρὸς τοῦτο ἐξήχθησαν. ὡς δὲ παρὰ τῶν στρατιωτῶν ἤκουεν, ὡς πᾶσα ἀνάγκη Τουρπιλλίωνα καὶ Βιγιλάντιον αὐτοῖς ἐκδοθῆναι τοὺς στρατηγούς, καὶ μετὰ τούτων Τερέντιον τὸν τῶν βασιλικῶν προεστῶτα κοιτώνων, καὶ Ἀρσάκιον τὸν μετὰ τοῦτον τῇ τάξει καλούμενον, δείσαντος δὴ τοῦ βασιλέως τὴν τῶν στρατιωτῶν ἐπανάστασιν, κατὰ μὲν τῶν στρατηγῶν ἀειφυγίας ἐκφέρεται ψῆφος· καὶ ἐμβληθέντες πλοίῳ, παρὰ τῶν ἀπαγόντων ἀναιροῦνται. τοῦτο γὰρ ἦν αὐτοῖς κελεύσας Ἰόβιος. ἐδεδίει γὰρ μή ποτε ἐπανελθόντες, καὶ τὴν κατὰ σφῶν γνόντες ἐπιβουλήν, εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ τὸν βασιλέα προσκαλέσωνται τιμωρίαν. Τερέντιος δὲ εἰς τὴν ἑῴαν ἐκπέμπεται, καὶ Ἀρσάκιος τὴν *Μεδιόλανον οἰκεῖν ἐκληρώσατο. καταστήσας δ' ὁ βασιλεὺς Εὐσέβιον μὲν ἀντὶ Τερεντίου φύλακα τοῦ κοιτῶνος, Οὐάλεντι δὲ τὴν ἀρχὴν ἣν εἶχε Τουρ-

qui religionem Christianam non venerarentur. Heic vbi subiecisset princeps, eam quidem legem, ad alios quod adtineret, ratam esse; sed ipsum illa non teneri, qui tantum pro republica discriminum adiisset: respōdit, se honorem illum non accipere, qui ad omnium tenderet iniuriam, quotquot militia propter hanc legem spoliati fuissent. Nec munus suum obiit, donec Imperator pudore pariter & necessitate compulsus, legem hanc in omnibus irritam esse iussit: concesso cuiuis, vt opinionem suam retinens, & magistratu fungeretur, & militaret. Ab hac exorsus magnanimitate Generidus, continuis laboribus milites exercet; & annonas eis suppeditans, nemini permittit, vt de his aliquid, more consueto, detraheret. Quin & ipse de iis, quæ fiscus ei præstabat, labores ceteris maiores sustinentibus conuenientia præmia largitur. Talem quum se gereret, & formidini barbaris finitimis erat, & nationibus iis præsidio, quas tueri iussus fuerat. Ceterum Rauennæ milites seditionē mota, portum eius occupant; & confuso clamore sublato, vt Imperator ipsos adiret, postulant. At illo metu seditionis occultato, progressus in mediū Iouius, qui & prætorii præfectus erat, & patricii dignitate cohonestatus, ignorare se caussam seditionis simulans, (quamquā huius auctor ipsemet esse perhiberetur, sociū nanctus ad eā Ellebichum, qui Comes equitū Domesticorū erat) caussam a militibus poscit, quamobrē ad hoc facinus prorupissent. quumq; de militibus audiret, omnino sibi Turpillionē & Vigilantiū duces, vna cū Terentio, Augustalium cubiculorum præposito, & proximo secundum hūc Arsacio, dedendos esse: principe militū defectionē verito, duces isti exsilio perpetuo multantur; & in nauim coniecti, ab iis necantur, qui eos auehebant. Hoc enim Iouius eis imperauerat. quippe metuebat, ne forte reuersi, cognitis iis insidiis, quæ aduersus ipsos structæ fuissent; principem ad sumēdum de se supplicium concitarent. Terentius in orientem relegatur, Arsacius Mediolani se cōtinere iubetur. Hinc Imperator in Terentii locum Eusebio cubiculi præposito creato, Turpillionis potestate

Allebicho

Valenti tradita, post Vigilantiū † Allobicho præfectura mandata: quodā modo seditionem militarem sedare visus est. Iouius autem præfectus prætorii, quum omnem apud Imperatorem potentiam in se transtulisset: legatos ad Alarichum mittere decreuit, qui eum hortarentur, vt ad ipsam vsq; Rauennam accederet, quod istic pacem facturi essent. Alaricho principis & Iouii litteris adsenso, & Ariminum profecto, quæ Rauenna triginta miliarib. abest; celeriter eo Iouius quoq; se contulit; &, quod in Epiris Alarichi hospes & amicus factus fuisset, de foedere pangendo tractat. Alarichi hæc postulata erāt: Vt in annos singulos auri certa summa solueretur, & annonæ mensura quædam suppeditaretur: Vt item ipse cum suis omnibus vtramq; Venetiam, & Noricos, & Dalmatiam incoleret. Hæc Iouius Alaricho præsente perscripta mittit ad Imperatorem, datis ad eumdem seorsum quoque litteris; quibus eum cohortabatur, Alarichū vtriusq; militiæ magistrū constitueret; vt hoc modo delenitus, de condicionū asperitate nōnihil remitteret, ac tolerabilibus moderatisq; legibus pacem faceret. Imperator, his acceptis litteris, Iouii temeritatē damnat; & vicissim missis ad eum litteris significat; auri quidem & annonæ modū vt ipse statueret, æquum esse; qui & præfectus esset prætorii, & publicorum tributorum copiam facultatemque perspectam haberet: at dignitatem, aut ducis officium, numquam se vel Alaricho, vel eius gentilibus concessurū. Hanc epistolam quum Iouius accepisset, non seorsum apertam, sed audiente Alaricho legit. Is cetera quidē moderate tulit; verum vbi negatū sibi, gentiq; suæ, militiæ magisteriū vidit; mox ira percitus, Romā contendere barbaros suos iussit, quasi confestim factā sibi totiq; gēti suæ iniuriam vlturus. Iouius autē ob inexspectatas hasce litteras Imperatoris, ad inopiam consilii redactus, Rauennam rediit. Quumq; se omni culpa liberare vellet, Honorium sacramentis obstrinxit, quibus sancte polliceretur, numquam pacem cum Alaricho facturū, sed bellū perpetuo gesturum. Simul & ipse principis tacto capite, iusiurandum præstat; & a ceteris, quotquot erant cum potestate, consimile quiddam exigit.

Πιλλίων παραδοὺς, καὶ μετὰ Βιγιλάντιον Ἀλλόβιχον ὕπαρχον καταστήσας, τὴν μὲν τῶν στρατιωτῶν παῦσαι πως ἔδοξε στάσιν. Ἰόβιος δὲ, ὁ τῆς αὐλῆς ὕπαρχος, πᾶσαν εἰς αὐτὸν τὴν παρὰ βασιλεῖ δύναμιν περιστήσας, ἔγνω πρέσβεις ἐκπέμψαι πρὸς Ἀλλάριχον, ἄχρι τῆς Ῥαβέννης αὐτὸν παραγενέσθαι παρακαλοῦντας, ὡς δὴ τῆς εἰρήνης αὐτόθι γενησομένης. πεισθέντος δὲ τοῖς τοῦ βασιλέως καὶ τοῖς Ἰοβίου γράμμασιν Ἀλλαρίχου, παραγενομένου τε εἰς τὴν Ἀρίμινον, Ῥαβέννης ἀφεστῶσαν μιλίοις τριάκοντα, συνδραμὼν κατὰ ταύτην Ἰόβιος, ἅτε ἐν ταῖς Ἠπείροις πρόξενος καὶ φίλος Ἀλλαρίχῳ γεγενημένος, τοὺς περὶ τῶν συνθηκῶν ἐποιήσατο λόγους. ἀπῄτει δὲ Ἀλλάριχος, χρυσίον μὲν ἔτους ἑκάστου δίδοσθαί τι ῥητὸν, καὶ σίτου τι χορηγεῖσθαι μέτρον· οἰκεῖν δὲ αὐτὸν ἅμα τοῖς σὺν αὐτῷ πᾶσι Βενετίας ἄμφω, καὶ Νωρικοὺς, καὶ Δελματίαν. ταῦτα ἐναντίον Ἀλλαρίχου γράψας Ἰόβιος, ἐκπέμπει τῷ βασιλεῖ, δοὺς καὶ ἰδίᾳ πρὸς αὐτὸν γράμματα, παραινοῦντα καταστῆσαι δυνάμεως ἑκατέρας στρατηγὸν Ἀλλάριχον· ὥστε ταύτης αὐτὸν τυχόντα τῆς θεραπείας, χαλάσαι τι τῆς βαρύτητος τῶν συνθηκῶν, καὶ ἐπὶ φορητοῖς καὶ μετρίοις ποιήσασθαι τὰς σπονδάς. ταύτην δεξάμενος ὁ βασιλεὺς τὴν ἐπιστολὴν, καταγινώσκει μὲν τῆς Ἰοβίου προπετείας, γράμμασι δὲ ἐχρῆτο πρὸς αὐτὸν, δι' ὧν ἐδήλου, χρυσίου μὲν καὶ σίτου μέτρον αὐτὸν ὁρίσαι προσήκειν, οἷα τῆς αὐλῆς ὕπαρχον ὄντα, καὶ τὴν τῶν δημοσίων φόρων ἐπιστάμενον δύναμιν· ἀξίαν δὲ ἢ στρατηγίαν μήποτε Ἀλλαρίχῳ δώσειν, ἢ τισὶ τῶν τῷ γένει προσηκόντων. Ταύτην δεξάμενος ὁ Ἰόβιος τὴν ἐπιστολὴν, οὐ καθ' ἑαυτὸν ἀνελίξας ἀνέγνω ταύτην, ἀλλὰ εἰς ἐπήκοον Ἀλλαρίχου. καὶ τὰ μὲν ἄλλα μετρίως ἤνεγκεν· ὡς δὲ ἀρνηθεῖσαν εἶδεν ἑαυτῷ τε καὶ τῷ γένει τὴν τῆς στρατηγίας ἀρχὴν, ἀναστὰς εἰς ὀργὴν αὐτόθεν, ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἐλαύνειν τοὺς σὺν αὐτῷ βαρβάρους ἐκέλευσεν, ὡς αὐτίκα τὴν εἰς αὐτὸν καὶ τὸ γένος ἅπαν ἀμειψούμενος ὕβριν. Ἰόβιος δὲ, ἀπορηθεὶς ἐπὶ τῷ παραλόγῳ τῶν τοῦ βασιλέως γραμμάτων, εἰς τὴν Ῥάβενναν ἐπανῄει. βουλόμενος δὲ τῆς μέμψεως αὐτὸν ἀπολῦσαι, κατέλαβεν ὅρκοις Ὁνώριον, ἦ μὴν εἰρήνην μήποτ' ἔσεσθαι πρὸς Ἀλλάριχον, ἀλλ' ἄχρι παντὸς πολεμήσειν. ὤμνυ δὲ καὶ αὐτὸς ὅρκον, τῆς βασιλείας ἁψάμενος κεφαλῆς, καὶ τοὺς ἄλλους, οἳ τὰς ἀρχὰς εἶχον, ταὐτὸν ποιῆσαι παρεσκεύαζε.

Τούτων πραχθέντων, ὁ βασιλεὺς, ὡς δὴ πολεμήσων Ἀλαρίχῳ, μυρίους εἰς συμμαχίαν Οὔννους ἐπεκαλεῖτο. ἔσεσθαι δὲ τούτοις ἐπιτήδεια εἶναι παροῦσι βουλόμενος, σῖτον καὶ πρόβατα καὶ βόας τοὺς ἀπὸ τῆς Δαλματίας εἰσφέρειν ἐκέλευεν. ἔπεμπε δὲ τοὺς κατασκοπήσοντας ὅπως τὴν ἐπὶ τὴν Ῥώμην ὁδὸν Ἀλάριχος ποιεῖται· καὶ πανταχόθεν τὰς δυνάμεις συνήθροιζεν. Ἀλάριχος δὲ, εἰς μεταμέλειαν ἐλθὼν ἐπὶ τῇ κατὰ τῆς Ῥώμης ὁρμῇ, τοὺς κατὰ πόλιν ἐπισκόπους ἐξέπεμπε, πρεσβευσομένους ἅμα, καὶ παραινοῦντας τῷ βασιλεῖ, μὴ περιιδεῖν τὴν ἀπὸ πλειόνων ἢ χιλίων ἐνιαυτῶν τοῦ πολλοῦ τῆς γῆς βασιλεύουσαν μέρους, ἐκδιδομένην βαρβάροις εἰς πόρθησιν, μηδὲ οἰκοδομημάτων μεγέθη τηλικαῦτα διαφθειρόμενα πολεμίῳ πυρί· θέσθαι δὲ τὴν εἰρήνην ἐπὶ μετρίαις σφόδρα συνθήκαις. οὔτε γὰρ ἀρχῆς ἀξίας δεῖσθαι τὸν βάρβαρον, οὔτε τὰς πρότερον ἐπαρχίας ἔτι πρὸς οἴκησιν βούλεσθαι λαβεῖν, ἀλλὰ μόνους ἄμφω Νωρικοὺς, ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς που τοῦ Ἴστρου κειμένους, συνεχεῖς τε ὑφισταμένους ἐφόδους, καὶ εὐτελῆ φόρον τῷ δημοσίῳ εἰσφέροντας· καὶ σῖτον ἐπὶ τούτοις ἔτους ἑκάστου τοσοῦτον, ὅσον ἀρκεῖν ὁ βασιλεὺς οἰηθείη. συγχωρεῖν δὲ καὶ τὸ χρυσίον, εἶναί τε φιλίαν καὶ ὁμαιχμίαν αὐτῷ καὶ Ῥωμαίοις, κατὰ παντὸς αἴροντος ὅπλα, καὶ πρὸς πόλεμον κατὰ τῆς βασιλείας ἐγειρομένου. Ταῦτα ἐπιεικῶς καὶ σωφρόνως Ἀλαρίχου προτεινομένου, καὶ πάντων ὁμοῦ τὴν τοῦ ἀνδρὸς μετριότητα θαυμαζόντων, Ἰόβιος καὶ οἱ τῷ βασιλεῖ παραδυναστεύοντες, ἀνέφικτα ἔφασκον τὰ αἰτούμενα εἶναι, πάντων ὅσοι τὰς ἀρχὰς εἶχον, ὀμωμοκότων μὴ ποιεῖσθαι πρὸς Ἀλάριχον εἰρήνην. εἰ μὲν γὰρ πρὸς τὸν θεὸν τετυχήκει δεδομένος ὅρκος, ἦν ἂν ὡς εἰκὸς παριδεῖν, ἐνδιδόντας τῇ τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίᾳ τὴν ἐπὶ τῇ ἀσεβείᾳ συγγνώμην· ἐπεὶ δὲ κατὰ τῆς τοῦ βασιλέως ὀμωμόκασι κεφαλῆς, οὐκ εἶναι θεμιτὸν αὐτοῖς εἰς τὸν τοσοῦτον ὅρκον ἐξαμαρτεῖν. τοσοῦτον ἐφύλαττεν ὁ νοῦς τῶν τότε τὴν πολιτείαν οἰκονομούντων, θεοῦ προνοίας ἐστερημένων.

His actis, Imperator, qui Alaricho bellum facturus esset, decem milia Hunnorum in societatem arcessit: &, quod eis aduentantibus annonas paratas esse vellet, frumētum, & pecora, & boues e Dalmatia adduci iussit. Misit & quosdam exploraturos, quonam modo Romam Alarichus iter suum institueret. Copias quoque suas ex omnibus locis euocat. Alarichus autem, quod eum susceptæ aduersus Romam expeditionis pænituisset; episcopos vrbium ablegat, qui simul & legatione fungerētur, & auctores Honorio essent, ne culpa sua sineret eam vrbem, quæ iam a pluribus, quā mille annis, magnæ parti orbis terrarū imperasset, barbaris vastandam dedi: nec tātas ædificiorum moles hostili flamma deleri: sed potius moderatis admodum condicionibus pacem componeret. Nec enim opus esse sibi dignitate potestatis, nec iam se postulatas prius prouincias, ad constituendas in eis sedes, petere; sed ambos tantum Noricos, ad extremas Istri partes sitos, & qui continuis incursionibus vexentur, tenueque fisco tributum inferant. Præter hæc, annonæ tātum in annos singulos aduceret, quantum ipse princeps satis esse putaret. Quin & ab auri se postulato discedere; ac velle, vt amicitia sit, bellique societas, inter se ac Romanos, aduersus quemuis, qui arma sumeret, & ad gerēdum aduersus rempublicam bellū se commoueret. Quum hæc Alarichus leniter ac modeste proponeret, omnesque simul hominis moderationē admirarentur: Iouius, & alii, penes quos secundum principem potestas omnis erat, hæc postulata concedi propterea posse negabant, quod omnes magistratus iureiurādo se obstrinxissent, cum Alaricho se pacem nullā facturos. Quippe si Deo præstitum fuisset iusiurandum, fortasse negligi posse, permittendo benignitati diuinæ facinoris impii condonationē: sed quando per caput Imperatoris iurassent, non iam eis fas esse, contra tam graue iusiurandum delinquere. Vsque adeo cauta mens illorum erat, qui Dei cura destituti, rempublicam id temporis administrabant.

ZOSIMI HISTORIARVM LIBER SEXTVS.

Alarichvs ergo, quũ tam ęqua postulata proposuisset, indignum in modum ludibrio habitus; vniuersis cum copiis Romam ducit, cõstanter in vrbis obsidione perstiturus. Eo tempore venit ad Honoriũ legatus a *Constantino*, qui apud Celtas tyrannidem inuaserat, Iouius; vir eruditione doctrinę, ceterisq; virtutibus excellens: qui cõstitutam prius pacem, ratam haberi, prętereaq; veniã ob interfectos Imperatoris Honorii propinquos, Didymium & Verenianum, posceret. Sic enim hoc factũ purgabat, vt eos Cõstantini voluntate necatos infitiaretur. Postquã Honorium grauius cõmotum vidit, recte facturũ ait, si curis Italicis occupatus, aliquid cõcederet. Quod si potestas sibi fieret, ad Constantinũ abeundi, & casus Italiæ nuntiandi: non multo post reditur ũ cum omnibus Celticis, & Hispanicis, & Britannicis copiis; ac rebus Italicis & vrbanis opem laturum. His cõdicionibus abeundi copiã nanctus est Iouius. Ceterum Celticas res, necdum, vti par erat, expositas; æquum fuerit inde vsq; a superioribus annis, quo pacto singillatim gestæ fuerint, commemorari. Quo tempore Arcadius adhuc imperabat, Honorio VII, & Theodosio iterum, CONSS. milites Britannici seditione cõcitata, *Marcum* in regio solio collocant; eique, tamquam rerum in iis locis potienti, se subiiciunt. Eo deinde necato, veluti moribus illorum non respondenti; *Gratianum* in medium producunt, & purpura coronaque ornatum, ceu principem solito satellitio comitantur. Verum & huic improbato, post menses quatuor imperium abrogãt, & vitam eripiunt; *Constantino* rerum summa tradita. Is, vbi Iustinianum & Neuigasten Celticis militibus præfecisset, Britannia relicta transmisit: quumq; Bononiam venisset, (ea prima mari adiacet, inferioris Germanię ciuitas) & in ea dies aliquot fuisset cõmoratus, omnesque sibi exercitus ad Alpes vsq;, Galliam & Italiam disterminantes, conciliasset: imperium tuto iam possidere videbatur. Eodem tempore Sarum Stelicho ducem cum exercitu contra Constantinum ablegat. Is, Iustiniano duci cum

ΖΩΣΙΜΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛ. Ϛ.

Ἀλάριχος μὲν, οὖν ἐπὶ τοῖς οὕτω μετρίαις αἰτήσεσι περιυβρισθεὶς, ἐπὶ τὴν Ῥώμην ἤλαυνε πανστρατιᾷ, τῇ κατ' αὐτῆς πολιορκίᾳ προσκαρτερήσων. ἐν τούτῳ δὲ παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ τυραννήσαντος ἐν Κελτοῖς ἀφίκετο πρὸς Ὀνώριον κατὰ πρεσβείαν Ἰόβιος, παιδείᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ διαπρέπων, βεβαιωθῆναι τὴν πρότερον ὁμολογηθεῖσαν εἰρήνην, καὶ ἅμα συγγνώμην ἕνεκα τῆς ἀναιρέσεως Διδυμίου καὶ Βερηνιανοῦ, τῶν συγγενῶν Ὀνωρίου τοῦ βασιλέως, αἰτῶν. ἀπελογεῖτο γὰρ, λέγων, [ὡς] οὐ κατὰ προαίρεσιν ἀνῃρῆσθαι Κωνσταντίνου. συνταραττόμενον δὲ τὸν Ὀνώριον θεασάμενος, εὔλογον ἔφασκεν εἶναι, τὸν περὶ τὴν Ἰταλίαν ἀσχολούμενον φροντίσιν, ἐνδοῦναι. συγχωρούμενος δὲ πρὸς Κωνσταντῖνον ἐκδημῆσαι, καὶ τὰ συνέχοντα τὴν Ἰταλίαν ἀγγεῖλαι, μετ' οὐ πολὺ καὶ αὐτὸν ἥξειν ἅμα πάσῃ τῇ ἐν Κελτοῖς, καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ, καὶ ἐν τῇ Βρετανικῇ νήσῳ στρατιωτικῇ δυνάμει, τῇ κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Ῥώμην βοηθήσοντα περιστάσει. Καὶ ὁ μὲν Ἰόβιος ἐπὶ τούτοις ἀναχωρεῖν ἐπετράπη. τὰ δὲ ἐν Κελτοῖς, οὔπω τῆς προσηκούσης ἀφηγήσεως ἀξιωθέντα, δίκαιον ἄνωθεν, ὡς ἕκαστα ἐπράχθη, διεξελθεῖν. ἔτι βασιλεύοντος Ἀρκαδίου, καὶ ὑπάτων ὄντων Ὀνωρίου τὸ ζ', καὶ Θεοδοσίου τὸ β', οἱ ἐν τῇ Βρετανίᾳ στρατιῶται στασιάσαντες, ἀναβιβάζουσι Μάρκον ἐπὶ τὸν βασίλειον θρόνον, καὶ ὡς κρατοῦντι τῶν αὐτόθι πραγμάτων, ἐπείθοντο. ἀνελόντες δὲ τοῦτον, ὡς οὐχ ὁμολογοῦντα τοῖς αὐτῶν ἤθεσιν, ἄγουσι Γρατιανὸν εἰς μέσον· καὶ ἁλουργίδα καὶ στέφανον ἐπιθέντες, ἐδορυφόρουν ὡς βασιλέα. δυσαρεστήσαντες δὲ καὶ τούτῳ, τέσσαρσιν ὕστερον μησὶ παραλύσαντες ἀναιροῦσι, Κωνσταντίνῳ παραδόντες τὴν βασιλείαν. ὁ δὲ, Ἰουστινιανὸν καὶ Νεβιογάστην ἄρχειν τῶν ἐν Κελτοῖς τάξας στρατιωτῶν, ἐπεραιώθη τὴν Βρετανίαν καταλιπών. ἐλθὼν δὲ εἰς Βονωνίαν, (πρώτη δὲ αὕτη πρὸς τῇ θαλάσσῃ κεῖται, Γερμανίας οὖσα πόλις τῆς κάτω) καὶ ἐν ταύτῃ διατρίψας ἡμέρας τινὰς, πάντα τε οἰκειωσάμενος τὰ στρατιωτικὰ, μέχρι τῶν Ἄλπεων ὅρια τῶν ὁριζουσῶν Γαλατίαν καὶ Ἰταλίαν, ἀσφαλῶς ἔχειν τῆς βασιλείας ἐδόκει. κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους, Σάρον τὸν στρατηγὸν ἐκπέμπει μετὰ στρατεύματος κατὰ Κωνσταντίνου Στελίχων. ὁ δὲ, Ἰουστινιανῷ τῷ στρατηγῷ μετὰ τῆς δυνά-

τῆς δυνάμεως τῆς σὺν αὐτῷ ἀπαντήσας, αὐτόν τε ἀναιρεῖ, καὶ τῶν στρατιωτῶν τὴν πλείονα μοῖραν· καὶ λείας πολλῆς γενόμενος κύριος, ἐπειδὴ Κωνσταντῖνον αὐτὸν ἔγνω πόλιν καταλαβόντα Βαλεντίαν, ἀρκοῦσαν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν, εἰς πολιορκίαν καθέστησε. Νεβιογάστου δὲ τοῦ λειπομένου στρατηγοῦ λόγους τῷ Σάρῳ περὶ φιλίας προσάγοντος, ἐδέξατο μὲν ὡς φίλον τὸν ἄνδρα· δοὺς δὲ καὶ λαβὼν ὅρκους, ἀναιρεῖ παραχρῆμα, μηδένα τῶν ὅρκων ποιησάμενος λόγον. Κωνσταντίνου δὲ στρατηγὸν καταστήσαντος Ἐδόβιγχον, Φράγγον ὄντα τὸ γένος, Γερόντιον *δὲ ἀπὸ τῆς Βρεττανίας ὁρμώμενον, δείσας ὁ Σάρος τὴν τῶν στρατηγῶν τούτων περὶ τὰ πολέμια πεῖραν ὁμοῦ καὶ ἀνδρείαν, ἀνεχώρησε τῆς Βαλεντίας, ἑπτὰ πολιορκήσας ταύτην ἡμέρας. καταδραμόντων δὲ αὐτὸν τῶν Κωνσταντίνου στρατηγῶν μετὰ μεγίστης δυναστείας, σὺν πολλῷ διεσώθη πόνῳ, τὴν λείαν ἅπασαν δωρησάμενος τοῖς περὶ τὰς Ἄλπεις ἀπαντήσασιν αὐτῷ Βακαύδαις, ὅπως εὐρυχωρείας παρ᾽ αὐτῶν τύχῃ τῆς περὶ τὴν Ἰταλίαν παρόδου. Σάρου τοίνυν οὕτως εἰς τὴν Ἰταλίαν διασωθέντος, συναγαγὼν ὁ Κωνσταντῖνος τὴν δύναμιν ἅπασαν, ἔγνω φυλακὰς ἀρκούσας ἐγκαταστῆσαι ταῖς Ἄλπεσιν. ἦσαν δὲ αὗται τρεῖς, αἱ τὰς ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ Κελτῶν, κἀκεῖθεν ἐπέκεινα τὰς ὁδοὺς ἀποκλείουσαι, *Κοττίαι, Ποινῖναι, Μαριτίμαι. ταῦτα δὲ δι᾽ αἰτίας τοιάσδε τῆς εἰρημένης μοι προνοίας ἠξίωσεν. ἐν τοῖς προλαβοῦσι χρόνοις, ἕκτον ἤδη τὴν ὕπατον ἔχοντος ἀρχὴν Ἀρκαδίου καὶ Πρόβου, Βανδίλοι *Συήβοις καὶ Ἀλανοῖς ἑαυτοὺς ἀναμίξαντες, τούτοις ὑπερβαίνοντες τοὺς τόπους, τοῖς ὑπὲρ Ἄλπεις ἔθνεσιν ἐλυμήναντο· καὶ πολὺν ἐργασάμενοι φόνον, ἐπίφοβοι καὶ τοῖς ἐν Βρεττανίαις στρατοπέδοις ἐγένοντο· συνηνάγκασαν δὲ, δέει τοῦ μὴ καὶ σφᾶς προελθεῖν, εἰς τὴν τῶν τυράννων ὁρμῆσαι χειροτονίαν, Μάρκου λέγω καὶ Γρατιανοῦ, καὶ ἐπὶ τούτοις Κωνσταντίνου. πρὸς ὃν μάχης καρτερᾶς γενομένης, ἐνίκων μὲν οἱ Ῥωμαῖοι, τὸ πολὺ τῶν βαρβάρων κατασφάξαντες μέρος. τοῖς δὲ φεύγουσιν οὐκ ἐπεξελθόντες, (ἢ γὰρ ἂν ἅπαντας πανωλεθρίᾳ διέφθειραν) ἐνέδωκαν αὐτοῖς ἀναληψαμένοις τὴν ἧτταν, καὶ βαρβάρων πλῆθος συναγαγοῦσιν, αὖθις ἀξιομάχοις γενέσθαι. διὰ ταῦτα τοίνυν τούτοις τοῖς τόποις φύλακας ἐγκατέστησε Κωνσταντῖνος, ὡς ἂν μὴ τὴν εἰς Γαλατίαν ἀνειμένην ἔχοιεν πάροδον. ἐγκατέστησε δὲ καὶ τῷ Ῥήνῳ πᾶσαν ἀσφάλειαν, ἐκ τῶν Ἰουλιανοῦ βασιλέως

copiis suis obuiam profectus, eũ maiore cum exercitus parte interfecit; & ingenti præda potitus, quod intellexisset Constantinũ se recepisse Valentiam, vrbem ad defensionem eius satis idoneam; hanc ipsam obsidere instituit. Alter copiarum dux Neuigastes, cum Saro de pace colloquẽs, amice quidem ab eo fuit exceptus; sed vltro citroq; præstitis sacramentis, confestim occisus, religione iurisiurandi ab Saro violata. Quum autem Cõstantinus † Edobinchum, natione Francum, & oriundum e Britannia Gerontium, duces his suffecisset: Sarus, horum ducum in re militari experientiam & fortitudinem veritus, a Valentia discessit, quam septem diebus obsederat. Quumque Constantini duces in eum maximis viribus protruissent, multo labore saluus euasit; vniuersa præda Bacaudis, qui ad Alpes illi occurrerant, concessa; vt ab eis adeundæ Italiæ facultatem impetraret. Quum Sarus hoc modo in Italiã peruenisset incolumis, Constantinus vniuersis collectis copiis, Alpes idoneo pręsidio munire decreuit. Eæ tres omnino sunt, quæ in Italiam a Celtis, atque inde vlterius ducentia claudũt itinera; videlicet Cottiæ, Poeninæ, Maritimæ. Hoc vti faceret ea cura, quam diximus; caussa quædam erat huiusmodi. Superioribus annis, Arcadio VI, & Probo CONSS. *Vandili Suevis & Alanis* permisti, superatis hisce locis, nationes transalpinas vastarunt; editaque ingenti cæde, Britanniarum etiam exercitibus formidabiles exstiterunt. quos quidem eo perpulerunt, vt veriti, ne progrederentur vlterius; ad tyrannos eligendos sese conuerterent, Marcum inquam, & Gratianum, & secundũ hos Constantinum. Aduersus quem acri commisso prœlio, victoria quidem Romani potiti sunt, maiore barbarorum parte iugulata; sed, quod fugientes insequuti non essent, (omnes enim ad internecionem vsque cecidissent) facultatem eis concesserunt, vt resarcita clade, quam acceperant, & collecta barbarorum multitudine, rursus hosti pares euaderent. Propter has ergo caussas præsidiarios in hisce locis Constantinus collocauit, ne isti liberum in Galliam aditum haberent. Rhenum quoque præsidio muniuit idoneo; quod a Iuliani principis temporibus

† al. Edobechum

neglectum fuerat. Hoc modo rebus in vniuersa Gallia cōstitutis, *Constantem*, filiorum natu maximum, habitu Cæsaris ornatum, in Hispaniam ablegat. Nam & istic vniuersas in potestatem redigere nationes cupiebat, tum vt imperii limites prolataret, tum etiam vt Honorii propinquorum potentiam in iis locis exscinderet. Metuebat enim, ne quando coactis militum in ea regione copiis, ipsi monte Pyrene superato se adorirentur; & Imperator Honorius, ex Italia missis exercitibus, vndique circumdato sibi tyrannidem abrogaret. Itaque Constans in Hispaniam transiit, quum ducem Terētium, & Apollinatem præfectum prætorii haberet; ac palatinis etiam ordinibus magistratus tam ciuiles quam militares dedisset. Atque his ductoribus copias in eos mouet, qui generis adfinitate Theodosium principem cōtingentes, Hispanas res conturbabant. Illi, primo per Lusitanicos exercitus suscepto aduersus Cōstantem bello, quum ab illo se vinci viderent: cum seruorum & agricolarum multitudine hostem adgressi, parum abfuit quin eum in grauissimum discrimen adducerent. Sed heic quoque spe sua frustrati, a Cōstante cum vxoribus in custodiam dati sunt. qua re fratribus eorum, Theodosio Lagodioque, nuntiata; in Italiam profugit alter, alter in orientem saluus euasit. His rebus Constans in Hispania gestis, ad patrem Constantinum reuersus est; adducto secum Vereniano & Didymio, relictoque istic duce Gerontio; qui cum Gallicis militibus iter illud, quod e Celtis in Hispaniam ducit, custodiret: quamquam exercitus Hispanici hanc custodiā sibi pro more credi, nec regionis tutelam extraneis committi, petiissent. Ceterum Verenianus & Didymius ad Cōstantinum perducti, mox interfecti sunt. Inde rursus in Hispaniam Constans a patre mittitur, ac Iustum ducem secum adducit. quare offensus *Gerontius*, conciliatis sibi eorum locorum militibus, barbaros in regione Celtarum aduersus Constantinum ad defectionē impellit. Quibus quū Constantinus non restitisset, quod maior copiarum ipsius pars esset in Hispania: cuncta pro lubitu inuadentes transrhenani barbari, eo tum incolas

χρόνων ῥαθυμηθεῖσαν. οὕτω τὰ κατὰ τὴν Γαλατίαν πᾶσαν οἰκονομήσας, Κώνσταντι τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν παίδων, ὃ τοῦ Καίσαρος σχῆμα περιθείς, ἐπὶ τὴν Ἰβηρίαν ἐκπέμπει, καὶ τῶν αὐτόθι πάντων ἐθνῶν ἐγκρατὴς γενέσθαι βουλόμενος, ὥστε καὶ τὴν ἀρχὴν αὐξῆσαι, καὶ ἅμα τὴν τῶν Ὁνωρίου συγγενῶν αὐτόθι δυναστείαν ἐκκόψαι. δέος γὰρ αὐτὸν εἰσῄει, μήποτε δύναμιν συναγαγόντες τῶν αὐτόθι στρατιωτῶν, αὐτοὶ μὲν *αὐτῷ διαβαίντες τὴν *Πυρήνην, ἐπέλθοιεν, ἀπὸ δὲ τῆς Ἰταλίας ὁ βασιλεὺς Ὁνώριος ἐπιπέμψας αὐτῷ τὰ στρατόπεδα, τῆς τυραννίδος, κύκλῳ πανταχόθεν περιλαβών, παραλύσειεν. ἐπὶ τούτοις ὁ Κώνστας εἰς τὴν Ἰβηρίαν διέβη, στρατηγὸν μὲν Τερέντιον ἔχων, Ἀπολινάριον δὲ τῆς αὐλῆς ὕπαρχον. τῶν δὲ ἐν τῇ αὐλῇ τάξεων ἄρχοντάς τε πολιτικοὺς ἅμα καὶ στρατιωτικοὺς καταστήσας, ἄγει διὰ τούτων [ἐπ᾽] ἐκείνους· οἱ γένει τῷ βασιλεῖ Θεοδοσίῳ προσήκοντες, τὰ τῆς Ἰβηρίας *συνεταράττοντο πράγματα, πρότερον μὲν πρὸς αὐτὸν Κώνσταντα διὰ τῶν ἐν τῇ Λυσιτανίᾳ στρατοπέδων ἀράμενοι πόλεμον· ἐπεὶ δὲ πλεονεκτεῖσθαι συνῄσθοντο, πλῆθος οἰκετῶν καὶ γεωργῶν ἐπιστρατεύσαντες, καὶ παρὰ βραχὺ καταστήσαντες αὐτὸν εἰς μέγιστον κίνδυνον· ἀλλὰ καὶ ταύτης τῆς ἐλπίδος διαμαρτόντες, Κώνσταντι σὺν ταῖς σφῶν γυναιξὶν ἦσαν ἐν φυλακῇ. ὅπερ ἀκηκοότες οἱ τούτων ἀδελφοί, Θεοδόσιός τε καὶ Λαγώδιος, ὁ μὲν, εἰς τὴν Ἰταλίαν διέφυγεν, ὁ δὲ, εἰς τὴν ἑῴαν διασωθεὶς, ἀνεχώρησε. ταῦτα κατὰ τὴν Ἰβηρίαν ὁ Κώνστας διαπραξάμενος, ἐπανῆλθε πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ Κωνσταντῖνον, ἐπαγόμενος Βερηνιανὸν καὶ Διδύμιον, καταλιπών τε αὐτόθι τὸν στρατηγὸν Γερόντιον, ἅμα τοῖς ἀπὸ Γαλατίας στρατιώταις, φύλακα τῆς ἀπὸ Κελτῶν ἐπὶ τὴν Ἰβηρίαν παρόδου· καίτοιγε τῶν ἐν *Ἰβηρίαις στρατοπέδων, ἐμπιστευθῆναι κατὰ τὸ σύνηθες τὴν φυλακὴν αἰτησάντων, καὶ μὴ ξένοις ἐπιτραπῆναι τὴν τῆς χώρας ἀσφάλειαν. Βερηνιανὸς μὲν οὖν καὶ Διδύμιος, ὡς Κωνσταντῖνον ἀχθέντες, ἀνῃρέθησαν παραχρῆμα· Κώνστας δὲ αὖθις ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὴν Ἰβηρίαν ἐκπέμπεται), Ἰοῦστον ἐπαγόμενος στρατηγόν. ἐφ᾽ ᾧ Γερόντιος ἀχθόμενος, καὶ τοὺς αὐτόθι περιποιησάμενος στρατιώτας, ἐπανίστησι Κωνσταντίνῳ τοὺς ἐν Κελτοῖς βαρβάρους. πρὸς οὓς οὐκ ἀντισχὼν ὁ Κωνσταντῖνος, ἅτε δὴ τοῦ πλείονος τῆς δυνάμεως μέρους ὄντος ἐν Ἰβηρίᾳ, πάντα κατ᾽ ἐξουσίαν ἐπιόντες οἱ ὑπὲρ τὸν Ῥῆνον βάρβαροι, κατέστησαν εἰς ἀνάγκην

τούς τε

τούς τε τὴν Βρεττανικὴν νῆσον οἰκοῦντας, καὶ τῶν ἐν Κελτοῖς ἐθνῶν ἔνια, τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἀποστῆναι, καὶ καθ' * ἑαυτὸν βιοτεύειν, οὐκέτι τοῖς τούτων ὑπακούοντα νόμοις. οἵ τε οὖν ἐκ τῆς Βρεττανίας ὅπλα ἐνδύντες, καὶ σφῶν αὐτῶν προκινδυνεύσαντες, ἠλευθέρωσαν τῶν ἐπικειμένων βαρβάρων τὰς πόλεις· καὶ ὁ Ἀρμόριχος ἅπας, καὶ ἕτεραι Γαλατῶν ἐπαρχίαι, Βρεττανοὺς μιμησάμεναι, κατὰ τὸν ἴσον σφᾶς ἠλευθέρωσαν τρόπον, ἐκβάλλουσαι μὲν τοὺς Ῥωμαίους ἄρχοντας, οἰκεῖον δὲ κατ' ἐξουσίαν πολίτευμα * καθιστᾶσαι. Καὶ ἡ μὲν Βρεττανίας καὶ τῶν ἐν Κελτοῖς ἐθνῶν ἀπόστασις, καθ' ὃν ἐτυράννει χρόνον ὁ Κωνσταντῖνος, ἐγένετο, τῶν βαρβάρων ἐπαναβάντων τῇ ἐκείνου περὶ τὴν ἀρχὴν ἐκμελείᾳ. κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Ἀλάριχος, οὐ τυχὼν ἐφ' οἷς ᾔτει τῆς εἰρήνης, οὐδὲ ὁμήρους λαβών, αὖθις ἐπῄει τῇ Ῥώμῃ, καταχειρώσειν αὐτὴν ἀπειλῶν, εἰ μὴ συμφρονήσαντες αὐτῷ, κατὰ τοῦ βασιλέως Ὁνωρίου χωρήσαιεν. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὴν αἴτησιν ὤκνουν, τὴν μὲν πόλιν ἐπολιόρκει· τὸν δὲ λιμένα καταλαβών, καὶ ἡμέρας τινὰς ἐγκαρτερήσας τῇ τούτου πολιορκίᾳ, τελευτῶν κύριος τούτου καθίστη. πᾶσαν δὲ αὐτόθι τὴν τῆς πόλεως τροφὴν ἀποκειμένην εὑρών· δαπανήσειν αὐτὴν ἠπείλει περὶ τὸ οἰκεῖον στρατόπεδον, εἰ μὴ θᾶττον οἱ Ῥωμαῖοι τὰ προτεινόμενα πράξαιεν. συνελθοῦσα τοίνυν ἡ γερουσία πᾶσα, καὶ περὶ τοῦ πρακτέου βουλευσαμένη, πᾶσιν ἐνέδωκεν οἷς Ἀλάριχος ἐκέλευσεν. οὐδὲ γὰρ ἦν ἀποφυγὴ θανάτου, μηδεμιᾶς τροφῆς διὰ τοῦ λιμένος τῇ πόλει χορηγουμένης. κατὰ ταῦτα δεξάμενοι τὴν Ἀλαρίχου πρεσβείαν, ἐκάλουν αὐτὸν πρὸς τῆς πόλεως· καὶ κατὰ τὸ κελευόμενον, Ἄτταλον, ὄντα ὕπαρχον τῆς πόλεως, εἰς τὸν βασίλειον ἀναβιβάζουσι θρόνον, ἁλουργίδα καὶ στέφανον περιθέντες. ὁ δὲ, παραχρῆμα Λαμπάδιον μὲν τῆς αὐλῆς ἀναδείκνυσιν ὕπαρχον, Μαρκιανὸν δὲ τῆς πόλεως ἔταξεν ἄρχειν· τὰς δὲ τῶν δυνάμεων στρατηγίας αὐτῷ τε Ἀλλαρίχῳ καὶ Οὐάλεντι παραδέδωκεν· (οὗτος δὲ ἦν ὁ πρότερον τῶν κατὰ Δαλματίαν ταγμάτων ἡγούμενος) καὶ τοῖς ἄλλοις ἑξῆς τὰς ἀρχὰς ἐνεχείρισεν. ἀναζεύξας δὲ μετὰ τῆς βασιλικῆς δορυφορίας, ἐχώρει πρὸς τὰ βασίλεια, πολλῶν αὐτῷ γινομένων οὐκ ἐπιτηδείων συμβόλων. τῇ δὲ ἑξῆς παρελθὼν εἰς τὴν γερουσίαν, λόγον ἀλαζονείας γέμοντα διεξῄει, * τήν γε γῆν ἅπασαν Ῥωμαίοις περιποιήσειν

inſulæ Britanniæ, tũ quaſdam Celticas nationes redegerũt, vt ab imperio Romano deficerẽt, & Romanorum legibus nõ amplius obœdientes, arbitratu ſuo viuerẽt. Itaq; Britanni, ſumtis armis, & quouis adito pro ſalute ſua diſcrimine: ciuitates ſuas a barbaris imminentibus liberarunt. Itidẽ totus ille tractus Armorichus, ceteræq; Gallorum prouinciæ, Britãnos imitatæ; conſimili ſe modo liberarunt, eiectis magiſtratibus Romanis, & ſua quadam republica pro arbitrio cõſtituta. Hæc Britanniæ Celticarumq; gẽtium defectio, quo tempore Conſtantinus iſte regnum vſurpabat, accidit: quũ ipſius in imperio ſecordia moti barbari, haſce graſſationes inſtituiſſent. In Italia vero Alarichus, pace condicionibus iis, quas propoſuerat, non impetrata, nec obſidibus acceptis: Romam rurſus inuadit, minatus eam ſe per vim expugnaturum, niſi ciues Romani, coniunctis ſecum animis, aduerſus Honoriũ auguſtum expeditionẽ ſuſcepiſſent. Illis ad hoc poſtulatum cunctantibus, vrbẽ obſidet; & ad portum profectus, aliquot diebus in eius oppugnatione cõſumtis, tamdem eo potitus eſt. Vbi quum omnem vrbis annonam reconditam inueniſſet, eam ſe minatus eſt in exercitum ſuum expenſurum, ni celeriter iis Romani, quæ proponebat, ſatisfeciſſent. Itaque Senatus vniuerſus conuenit, & inſtituta deliberatione, quid potiſſimum agendum eſſet; tamdem omnibus adſenſus eſt, quę Alarichus imperauerat. Nec enim mortis vllum erat effugium, poſteaquam vrbi nulla e portu annona ſuppeditabatur. Secundum hæc exceptis Alarichi legatis, ad vrbem eum arceſſunt; ac veluti iuſſi fuerant, *Attalum* præfectum vrbis, ſublimem in auguſto ſolio, purpura coronaque cinctum, collocant. Is extemplo Lampadium præfectum prætorii declarat, & Marcianum pręfectum vrbis cõſtituit. Militares præfecturas tum ipſi Alaricho, tum Valenti tradit. Et Valens is erat, qui Dalmaticis antea legionibus præfuerat. † Itidem aliis alias ordine poteſtates tribuit. Hinc regio cum ſatellitio pergit ad palatium, quum omina multa parum fauſta ſe offerrent. Poſtridie Senatum ingreſſus, orationem ſingularis adrogantiæ plenam habuit, qua ſe Romanis vniuerſum orbem terrarum

† *Hæc Sigonius inſerit.* Ataulfum vero Comitem Domeſticorum, & Tertullũ in inſequẽtem annum conſulem deſignauit. *Quæ fortaſſe ſunt ex codice bibl. Vaticanæ deſcripta.*

adquisiturum, & his etiam alia maiora, magnifice iactitat: propter quæ numen ei forte succesurum erat, hominemque non multo post euersurum. Romani magna exsultare lætitia, qui & alios magistratus reipublicæ recte gerendæ peritos nancti fuissent: & insignem ex Tertulli consulis honore voluptatem caperent. Solam illorum familiam, qui Anicii dicuntur, quæ publice videbantur vniuersis conducere, mordebant: quod fere inter omnes hi soli magnas opes possidentes, felicitatem publicam permoleste ferrent. Quum autem Alarichus Attalo recte consuleret, vt idoneas copias in Africam & Karthaginem mitteret, earumque opera Heracliano abrogaret imperium; ne per illũ quoque, partes Honorii sectantem, aliquod impedimentum rebus institutis obiiceretur: nihili admonitiones eiusmodi fecit Attalus; adeoque spes eas amplexus, quas vates ei facerent, ac sine certamine se Karthagine totaque potiturum Africa, persuasus; non Drumam mittit, qui cum barbarorum copiis, quas ducebat, facillime potuisset Heraclianum potestate deiicere: sed, Alarichi consilio posthabito, cuidam Constantino in Africanos milites imperium tradit, nec firmas tamen cum eo copias mittit. Interea vero, dum adhuc in dubio res Africanæ essent, expeditionem aduersus Imperatorem, qui Rauennæ se continebat, suscipit. Is, metu perterritus, quum missis legatis, imperii societatem offerret: Iouius, ab Attalo præfectus prætorii constitutus, ne nomen quidem Imperatoris Honorio relicturum ait Attalum, nec integrum corpus; sed in insulam relegaturum, & præterea partem aliquam corporis mutilaturum. Vniuersis hac orationis adrogantia territis, & Honorio principe iam ad capessendam fugã parato, qui eo nomine non exiguam nauium copiam in portum Rauennatem coëgerat: sex militum cohortes adpulere, quæ quidem adhuc superstite Stelichone iam olim exspectabantur: sed tunc primum ex oriente ad belli societatem venerunt. In his erant hominum quatuor milia. Quapropter velut excitatus e graui sopore Honorius, iis mœnium custodiam credit, qui ex oriente venerant: atque interim Rauennæ manendum statuit, donec certiora de rebus

μεγαλαυχούμενος, καὶ ἄλλα τούτων ὑπέρτερα. ἐφ' οἷς ἴσως νεμεσήσειν αὐτῷ τὸ θεῖον ἔμελλε, καὶ μετ' οὐ πολὺ καθαιρήσειν. Οἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ῥώμην ἦσαν ἐν εὐφροσύνῃ πολλῇ, τῶν τε ἄλλων ἀρχόντων οἰκονομῆσαι καλῶς ἐπισταμένων τετυχηκότες, καὶ ἐπὶ τῇ τοῦ Τερτύλλου * ὑπάτου τιμῇ σφόδρα εὐφραινόμενοι. μόνον δὲ τὸν τῶν λεγομένων Ἀνικίων οἶκον ἐλύπει τὰ κοινῇ δοκοῦντα πᾶσι λυσιτελεῖν, ἐπειδὴ μόνοι τὸν πάντων (ὡς εἰπεῖν) ἔχοντες πλοῦτον, ἐπὶ τῶν κοιναῖς ἐδυσχέραινον εὐπραγίαις. Ἀλαρίχου δὲ συμβουλεύσαντος ὀρθῶς Ἀττάλῳ, πέμψαι μετρίαν δύναμιν ἐπὶ Λιβύην καὶ Καρχηδόνα, διὰ ταύτης τε παραλῦσαι τῆς ἀρχῆς Ἡρακλειανόν, ὡς ἂν μὴ καὶ ἐξ αὐτοῦ, τὰ Ὀνωρίου φρονοῦντος, κώλυμά τι τοῖς ἐγχειρουμένοις συμβαίη, ταῖς τοιαύταις παραινέσεσιν Ἄτταλος οὐκ ἐπείθετο· τοῦ δὲ ἐπὶ τοῖς μάντεσιν ἐλπίσιν ἑαυτὸν ἐκδιδοὺς, καὶ ἀμαχητὶ περιποιήσεσθαι Καρχηδόνα καὶ τὰ περὶ Λιβύην ἅπαντα πεπεισμένος, Δρούμαν μὲν οὐκ ἐκπέμπει, μεθ' ἧς εἶχε βαρβάρων δυνάμεως ῥᾷστα δυνησόμενον Ἡρακλειανὸν τῆς ἀρχῆς ἐκβαλεῖν: ἐν δευτέρῳ δὲ τὰς Ἀλαρίχου βουλὰς ποιησάμενος, Κωνσταντίνῳ παραδίδωσι τὴν ἐν τῇ Λιβύῃ στρατιωτῶν τὴν ἡγεμονίαν, οὐδεμίαν αὐτῷ δύναμιν ἀξιόμαχον συνεκπέμψας· ἀλλά, τῶν ἐν τῇ Λιβύῃ ἐν ἀδήλῳ κειμένων, ἐπιστρατεύει τῷ βασιλεῖ, κατὰ τὴν Ῥάβενναν ὄντι. τοῦ δὲ συνταραχθέντος τῷ δέει, καὶ πρέσβεις ἐκπέμψαντος, καὶ κοινωνὸν ἀμφοτέροις γενέσθαι τῆς βασιλείας αἰτοῦντος, Ἰόβιος ὁ τῆς αὐλῆς ὕπαρχος παρὰ Ἀττάλου καθιστάμενος, οὐδὲ ὄνομα καταλείψειν [ἔφη] Ὀνωρίῳ βασιλείας Ἄτταλον, ἀλλ' οὐδὲ ὁλόκληρον ἕξειν τὸ σῶμα· νῆσόν τε αὐτῷ δώσειν * καὶ οἴκησιν, πρὸς τῷ καὶ μέρος αὐτῷ τι τοῦ σώματος καταστήσειν πεπηρωμένον. ἐκπλαγέντων δὲ πάντων ἐπὶ τῇ τῶν λόγων ἀλαζονείᾳ, καὶ τοῦ βασιλέως Ὀνωρίου πρὸς φυγὴν ὄντος ἑτοίμου, καὶ ἐπὶ τούτῳ πλῆθος πλοίων οὐ μέτριον εἰς τὸν τῆς Ῥαβέννης λιμένα συναγαγόντος, ἓξ τάγματα στρατιωτῶν προσωρμίσθησαν, πάλαι μὲν ἔτι περιόντος Στελίχωνος προσδοκώμενα, τότε δὲ πρὸς συμμαχίαν ἐκ τῆς ἑῴας παραγενόμενα, * μυριάδες ἀριθμὸν ὄντα τέσσαρες. ἀνενεγκὼν δὲ ὥσπερ ἐκ κάρου βαθέος Ὀνώριος, τοῖς μὲν ἐκ τῆς ἑῴας ἀφιγμένοις τὴν τῶν τειχῶν ἐπίστευε φυλακήν· ἐγνώκει δὲ τέως ἐπιμεῖναι τῇ Ῥαβέννῃ, μέχρις ἂν ἀκριβέστερον τὰ κατὰ τὴν

Λιβύην

Λιβύην αὐτῷ δηλωθείη· καὶ εἰ μὲν Ἡρακλειανὸς ὑπέρτερος γένοιτο, τῶν αὐτόθι πραγμάτων ὄντων ἐν ἀσφαλεῖ, πάσῃ τῇ στρατιᾷ πολεμεῖν Ἀττάλῳ καὶ Ἀλλαρίχῳ· τῶν δὲ εἰς τὴν Λιβύην παρ' αὐτοῦ πεμφθέντων ἐλαττωθέντων, ταῖς οὔσαις αὐτῷ ναυσὶ πρὸς Θεοδόσιον εἰς τὴν ἑῴαν ἐκπλεῦσαι, καὶ τῆς ἑσπερίων βασιλείας ἐκστῆναι. Καὶ Ὀνώριος μὲν ἐν τούτοις ἦν· Ἰόβιος δὲ, κατὰ πρεσβείαν (ὡς διεξῆλθον ἤδη) πρὸς Ὀνώριον ἐκπεμφθεὶς, εἰς ἔννοιαν ἔρχεται προδοσίας, Ὀνωρίου διά τινων αὐτὸν ὑπελθόντος· καὶ πρὸς μὲν τὴν γερουσίαν, παραιτεῖται πληρῶσαι τὴν πρεσβείαν, ἀφεὶς πρὸς αὐτὴν ἀπρεπῆ τινὰ ῥήματα, καὶ ὡς προσήκει, τῶν ἐν Λιβύῃ σταλέντων διαμαρτόντων, εἰς τὸν κατὰ Ἡρακλειανοῦ πόλεμον βαρβάρους ἐκπέμψαι. σαλεύεσθαι γὰρ αὐτῷ τὴν ἐκεῖθεν ἐλπίδα, Κώνσταντος ἀναιρεθέντος. κινηθέντος δὲ πρὸς ὀργὴν Ἀττάλου, καὶ δι' ἑτέρων τὸ πρακτέον μηνύσαντος, πέμπονται κατὰ τὴν Λιβύην ἕτεροι μετὰ χρημάτων, τοῖς αὐτόθι βοηθήσοντες πράγμασιν. ὅπερ μαθὼν Ἀλλάριχος, καὶ ἀπαρεσθεὶς τοῖς γινομένοις, τοῖς κατὰ τὸν Ἄτταλον ἀπεγνώκει, φρενοβλαβείᾳ καὶ σὺν οὐδενὶ κόσμῳ τοῖς ἀλυσιτελέσι ῥᾳδίως ἐπιχειροῦντα. ταῦτα δὲ λαβὼν κατὰ νοῦν, ἀναχωρεῖν ἔκρινε τῆς Ῥαβέννης, καίτοιγε ἐκστῆναι τῇ ταύτης πολιορκίᾳ διανοούμενος ἄχρις ἁλώσεως. Ἰόβιος γὰρ αὐτῷ τοῦτο παρῄνει· ὃς, ἐπειδὴ τῶν ἐν Λιβύῃ διαμαρτεῖν ἔγνω τὸν ὑπὸ Ἀττάλου σταλέντα, πλέον εἰς τὸ τὰ Ὀνωρίου πράττειν ἐτράπη, κακηγορῶν τε Ἄτταλον Ἀλλαρίχῳ διετέλει, πείθειν σπουδάζων ὡς, ἐπειδὰν κρατήσει τῆς βασιλείας, αὐτῷ πρῶτον ἐπιβουλεύσει, καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ γένος ἀγχιστείαν προσήκουσιν. Ἀλλαρίχου δὲ πίστως ἐμμένειν τοῖς πρὸς Ἄτταλον ὅρκοις ἐθέλοντος, ἀναιρεῖται μὲν Οὐάλης, ὁ τῆς ἵππου στρατηγὸς, εἰς προδοσίας ἐμπεσὼν ὑποψίαν· ἐπῄει δὲ ταῖς Αἰμιλίας πόλεσιν Ἀλλάριχος ἁπάσαις, ὅσαι τὴν Ἀττάλου βασιλείαν ἑτοίμως δέξασθαι παρῃτήσαντο· καὶ τὰς μὲν ἄλλας σὺν οὐδενὶ παρεστήσατο πόνῳ, Βονωνίαν δὲ πολιορκήσας, ἀνασχομένην ἡμέραις πολλαῖς οὐ δυνηθεὶς ἑλεῖν, ἐπὶ Λίγυας ἐχώρει, κἀκείνους Ἄτταλον δέξασθαι βασιλέα συναναγκάζων.

Africanis accepisset. Ac siquidem superior euaderet Heraclianus, rebus istic in tuto consistentibus, vniuerso cum exercitu Attalo & Alaricho bellum inferendum: sin missi ab se in Africam vincerentur, in orientem ad Theodosium cum iis abeundum nauibus, quas haberet; & occidentalium nationum imperio cedendum. Hic rerum Honorii status erat. Iouius autē, qui legatus ad Honorium; velut antea commemorabam, missus fuerat; de proditione, ab Honorio quorumdam opera corruptus, cogitare cepit. Itaque ad Senatum negat, obiturum se amplius legationem; indecora quædam ad eum verba proloquutus; & quod omnino, quandoquidem conatus eorum, qui fuerant in Africam missi, successu caruisset; barbaros ad gerendum aduersus Heraclianum bellum mitti oporteret. Quippe Constantino interfecto, spes ipsorum ab ea parte fluctuare. Quum autem commotus ad iram Attalus, per alios indicasset, quid esset agendum: mittuntur in Africam cum pecuniis alii, vt rebus eorum locorum opem ferrent. Quo Alarichus cognito, grauiter ac moleste rem ferens, de rebus Attali desperare cepit; qui stoliditate quadam animi, nullaque nixus ratione, res inutiles temere moliretur. Itaque postea, quam hæc illi ad animū accidissent, licet antea Rauennæ obsidionem eo vsque vrgere cogitauerat, donec eam cepisset; tamen inde discedendum statuit. Nam hoc vti faceret, Iouius hortabatur; qui, quum intellexisset, missi ab Attalo ducis irritos in Africa conatus fuisse; prorsus ad fauendum Honorii caussæ se cōuertit, & Attalum maledictis apud Alarichū incessere non desiit; totus in hoc incumbens, vt ei persuaderet, Attalum stabilito imperio, primum Alaricho ipsi, & omnibus ei generis propinquitate iunctis, insidias structurum. Dum autem Alarichus adhuc in fide Attalo data perstaret, Valens equitum magister occisus est, proditionis insimulatus: & Alarichus ipse cunctas vrbes Æmiliæ cū copiis adiit, quotquot imperium Attali promte accipere recusassent. Et alias quidem, nullo labore, redegit in dicionem: Bononiam obsessam, & hostem compluribus diebus sustinentem, capere non potuit. Itaque versus Ligures pergit, vt illos etiam Attalum Imperatorem adgnoscere cogeret.

Honorius autem, litteris ad ciuitates Britannicas scriptis, quibus eos hortabatur, vt rebus suis consulerent; itidemq; militibus ex ea pecunia, quam Heraclianus miserat, congiario præmii loco distributo: in omni degebat otio, militumque sibi beneuolentiam ab omni parte conciliabat. Heraclianus vero, quum omnes in Africa portus occupatos multiplici præsidio teneret, neque iam frumentum, vel oleum, vel aliæ res vllæ ad victum necessariæ, in portum Romanum inueherentur: fames in vrbe grauior, quã priꝰ, exstitit; dardanariis ea spe, quidquid habebant, supprimentibus, vt omnium pecunias ad se auerterent, eo potiti pretio, quod ipsimet arbitratu suo statuerent. Adeoque redacta fuit vrbs ad eas angustias, vt ab iis, qui sperarent, hominum quoq; corpora degustatum iri, vox huiusmodi Circensibus ludis emitteretur: PRETIVM PONE CARNI HVMANÆ. Has ob caussas Romam profectus Attalus, Senatum aduocat; & consultatione proposita, vniuersis propemodum ea sententia probata fuit, vt & barbari cũ Romanis militibus in Africam mitterentur, eorumque præfectura Drumæ traderetur; illi nimirum viro, qui documenta iam plurima fidei beneuolentiæque suæ edidisset. Solus Attalus cum paucis, iudicio plurium non adsentiebatur; qui neminẽ barbarorum cũ Romano exercitu mitti vellet. Hinc iam Alarichus ad abrogandum Attalo imperium spectare, quum multo ante Iouius eum continuis criminationibus ad hoc impulisset. Itaque reapse consilium suum exsequens, extra vrbem Ariminum, in qua tunc commorabatur, productum Attalum diademate spoliat, & exuit purpura; atq; his ad Honorium principẽ missis, Attalum in omnium oculis ad priuatam vitæ cõdicionem redegit; apud se tamen cum Ampelio filio retentum, donec pace cũ Honorio constituta, vitæ incolumitatem eis impetrasset. Placidia quoque, soror Imperatoris, cum Alaricho erat; vicẽ illa quidẽ obsidis modo quodã implẽs; ita tamẽ, vt omni honore cultuque regio frueretur. Ac Italicarum sane rerum hæc id temporis erat condicio.

Ὁνωρίου δὲ γράμμασι πρὸς τὰς ἐν Βρεττανίᾳ χρησαμένου πόλεις, φυλάττεσθαι παραγγέλλουσι, δωρεαῖς τε ἀμειψαμένου τοὺς στρατιώτας, ἐκ τῶν παρὰ Ἡρακλειανοῦ πεμφθέντων χρημάτων, ὁ μὲν Ὁνώριος ἦν ἐν ῥᾳστώνῃ πάσῃ, τὴν τῶν ἁπανταχοῦ στρατιωτῶν ἐπισπασάμενος εὔνοιαν. Ἡρακλειανοῦ δὲ * τοὺς ἐν Λιβύῃ πάντας λιμένας φυλακῇ πανδημίᾳ καταλαβόντος, καὶ μήτε σίτου, μήτε ἐλαίου, μήτε ἄλλου τινὸς τῶν ἐπιτηδείων, εἰς τὸν τῆς Ῥώμης κομιζομένου λιμένα, λιμὸς ἐνέσκηψε τῇ πόλει χαλεπώτερος τοῦ προτέρου, τῶν ἐπ᾽ ἀγορᾶς τὰ ὤνια προστεθέντων, ὅσα ἦν αὖθις, ἀποκρυπτόντων, ἐλπίδι τοῦ τὰ πάντων* οἰκειώσασθαι χρήματα, τῆς κατ᾽ ἐξουσίαν ὁριζομένης τιμῆς αὐτοῖς διδομένης. εἰς τοῦτο τε ἦλθεν ἡ πόλις στενοχωρίας, ὥστε ἐλπίσαντας καὶ ἀνθρωπίνων ἅπτεσθαι σωμάτων, τοιαύτην φωνὴν ἐν τῇ ἱπποδρομίᾳ ἀφεῖναι, PRETIVM PONE CARNI HVMANÆ· τοῦτο δέ ἐστιν, ὅρισον τῷ ἀνθρωπείῳ* κρέει τιμήν. Ἐπὶ τούτοις Ἄτταλος καταλαβὼν τὴν Ῥώμην, συνάγει τὴν γερουσίαν καὶ βουλῆς προτεθείσης, ἅπαντες μὲν (ὡς εἰπεῖν) ἐδοκίμαζον, καὶ βαρβάρους χωρῆσαι μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν Λιβύην ἐκπέμψαι, παραδοῦναί τε Δρούμᾳ τὴν τούτων ἡγεμονίαν, ἀνδρὶ πλεῖστα ἤδη πίστεως καὶ εὐνοίας ἐπιδειξαμένῳ δείγματα. μόνος δὲ Ἄτταλος, σὺν ὀλίγοις, τῇ τῶν πολλῶν οὐκ ἐτίθετο γνώμῃ, βαρβάρων οὐδένα τῷ στρατοπέδῳ συνεκπέμψαι βουλόμενος. ἐντεῦθεν Ἀλλάριχος εἰς τὴν Ἀττάλου καθαίρεσιν εἶδεν, Ἰοβίου πρὸ πολλοῦ ταῖς συνεχέσι διαβολαῖς ἑτοιμότερον εἰς τοῦτο κατασκευάσαντος· καὶ τὸ βούλευμα εἰς ἔργον ἄγων, πρὸ τῆς Ἀριμίνου, καθ᾽ ἣν τότε διέτριβεν, ἐξαγαγὼν τὸν Ἄτταλον, περιελὼν τὸ διάδημα, καὶ τὴν ἁλουργίδα ἐκδύσας, ταῦτα μὲν ἔπεμψεν Ὁνωρίῳ τῷ βασιλεῖ· τὸν δὲ Ἄτταλον τῶν πάντων ὄψεσιν ἰδιώτην ἀπέδειξε, κατασχὼν παρ᾽ ἑαυτῷ μετὰ τοῦ παιδὸς Ἀμπελίου, μέχρις ἂν πρὸς Ὁνώριον εἰρήνης γενομένης, ἀσφάλειαν αὐτοῖς τοῦ βίου περιποιήσειεν. ἔμενε δὲ καὶ ἡ τοῦ βασιλέως ἀδελφὴ Πλακιδία παρ᾽ αὐτῷ, ὁμήρου μὲν τρόπον τινὰ τάξιν ἐπέχουσα, πάσης δὲ ἀπολαύουσα τιμῆς καὶ βασιλικῆς θεραπείας. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰταλίαν, ἐν τούτοις ἦν· Κωνσταντῖνος δὲ τῷ παιδὶ* Κώνσταντι τὸ διάδημα περιθεὶς, καὶ ἀντὶ τοῦ Καίσαρος βασιλέα πεποιηκὼς, Ἀπολλινάριον παραλύσας τῆς ἀρχῆς, ἕτερον ἀντ᾽ αὐτοῦ ὕπαρχον

Constantinus autem, quum diademate Constantem filium cinxisset, proque Cæsare dixisset Augustum; Apollinari abrogata potestate, alterum eius loco præfectu prætorii

ἀπέδειξεν.

ἀπέδειξεν. Ἀλλαρίχου δὲ ἐπὶ τὴν Ῥάβενναν ὡρμηκότος, ὡς δὴ βεβαίως αὐτῷ πρὸς Ὀνώριον ἐσομένης εἰρήνης, ἕτερόν τι παρ' ἐλπίδα ἐμπόδιον εὗρεν ἡ τύχη, πρὸς τὰ συμβαινόμενα τοῖς τῆς πολιτείας πράγμασιν, ὁδῷ προϊοῦσα. Σάρου μετὰ βαρβάρων διαριθμήτων ἐν τῷ Πικηνῷ διατρίβοντος, καὶ μήτε Ὀνωρίῳ τῷ βασιλεῖ, μήτε Ἀλλαρίχῳ προστιθεμένου, δυσμενῶς ἔχων πρὸς αὐτὸν Ἀταυλφος, ἔκ τινος προλαβούσης ἀλλοτριότητος, ἐπέρχεται πανστρατιᾷ τοῖς τόποις, ἐν οἷς τὸν Σάρον συνέβαινεν εἶναι. Ταύτης αἰσθόμενος τῆς ἐφόδου, πρὸς μάχην τε ἀρκέσειν οὐκ οἰηθείς, μόνων αὐτῷ τριακοσίων συνόντων ἀνδρῶν, ἔγνω δραμεῖν πρὸς Ὀνώριον, καὶ κοινωνῆσαι τοῦ πρὸς Ἀλλάριχον πολέμου. . . . .

designauit. Interim Alaricho cum copiis Rauēnam profecto, veluti qui firmam certamq; cum Honorio pacem facturus esset; aliud quoddam fortuna reperit impedimentum, ad ea, quæ status publici rebus essent euentura, via quasi quadam progrediens. Quippe dum Sarus, nec Imperatoris Honorii, nec Alarichi se partibus adiungens, cum perexiguis barbarorum copiis in Piceno commoratur: Ataulfus, qui esset infesto in eum animo, propter quasdam obortas ante hoc tempus inimicitias, ad ea loca cum copiis vniuersis accedit, quibus in locis tum forte Sarus erat. Illum aduentantem quum Sarus animaduerteret, nō satis ad committendam pugnam instructum se ratus, qui homines secum trecentos dumtaxat haberet: ad Honorium profugere statuit, & cum eo belli aduersus Alarichum gerendi societatem coire. . . . .

IVLIANI IMPERATORIS CÆSARES:

Carolo Cantoclaro interprete.

QVANDOQVIDEM ludendi facultatem Deus tribuit, (ſunt enim Saturnalia) neq; ego quidquã iocoſum aut facetũ noui: cura & cogitatione dignum videtur, ô amice, de rebus minime ridiculis ſermonẽ inſtituere. AM. Anne aliquis, ô Cęſar, adeo rudi eſt ingenio, & rerum imprudens, vt ſerio & accurate iocari & ludere velit? Ego vero ſemper exiſtimaui, ludum nihil aliud eſſe, quam animi remiſſionem, & curarum ſedationem. IVL. Recte tu quidem iſtud. Sed mea ratio ab hac ratione abhorret. Nec enim vmquam ita natura comparatus fui, vt ad dicteria iacienda, & ad irridẽdum, & ad riſum cõmouendum aptus & idoneus eſſem. Sed quoniã legi Dei parendum eſt, vis vt tibi oblectamẽti loco fabulam recenſeam, nonnihil fortaſſe auditu & cognitione dignũ habituram? AM. Næ tu fidenter dixeris. Etenim fabulas nõ minimi facio; neque prorſus reiiciendas puto, quæ ad rectam viuendi rationem ducunt. Atq; ego hac in re conſentanea nimirum tibi, atq; eadem cũ Platone tuo, vel potius noſtro, ſentio; a quo multa ſeria & grauia fabulis ſunt pertractata. IVL. Vera ſane dicis. Sed quænam tamdem iſthæc erit fabula? an priſcarum aliqua, cuiuſmodi Æſopus factitauit? An vero de Mercurii commento vt verba faciã admones? Hoc enim, vt ab eo accepi, tibi narrabo. quod an verum ſit, an falſa veris immixta contineat, res ipſa ſtatim indicabit. AM. Verum tu ſatis ſuperq; præfationi, quantum fabulam narraturo, immo & orationẽ habituro ſufficiat, operæ impendiſti. age iam ſermonem ipſum, qualis fuerit, expone. IVL. Accipe igitur. ROMVLVS, cũ pro Saturnalibus faceret, oẽs DEOS & CÆSARES ad conuiuium inuitauit. Præparati vero erant ad diſcumbendum thori; Diis quidem, in ſuprema cæli regione; Olympum vocant; ſedes vbi firma deorum creditur. Illuc enim fertur conceſſiſſe poſt Herculem QVIRINVS: ſiquidem ipſum hoc nomine (famæ, quæ de eius diuinitate percrebuit, parentes) appellare fas eſt. Illic igitur præparatum erat *Diis* conuiuium. Sub ipſa vero Lunæ concauitate, in ſuprema aëris parte, *Cæſares* prandio excipere viſum eſt. Eo autem illos & corporũ leuitas, quibus erant amicti, & Lunæ ipſius circumuolutio ſuſtulit.

ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΚΑΙΣΑΡΕΣ.

ΕΠΕΙΔΗ δίδωσιν ὁ θεὸς παίζειν, (ἔστι γὰρ Κρόνια) γελοῖον δὲ οὐδὲν οὐδὲ τερπνὸν οἶδα ἐγώ, τὸ μὴ καταγέλαστα φράσαι, φροντίδος εἶναι ἄξιον ἔοικεν, ὦ φιλότης. Εἶτα τίς οὕτω παχύς ἐστι καὶ ἀρχαῖος, ὦ Καῖσαρ, ὥστε καὶ παίζειν πεφροντισμένα; ἐγὼ δὲ ᾤμην τὴν παιδιὰν, ἄνεσίν τε εἶναι τῆς ψυχῆς, καὶ ἀνάπαυσιν τῶν φροντίδων. Ὀρθῶς γε σὺ τοῦτο ὑπολαμβάνεις. ἀλλ' ἐμοὶ δὲ οὐ ταύτῃ ἔοικεν ἀπαντᾶν τὸ χρῆμα· πέφυκα γὰρ οὐδαμῶς ἐπιτήδειος οὔτε σκώπτειν, οὔτε παρῳδεῖν, οὔτε γελοιάζειν. ἐπεὶ δὲ χρὴ τῷ νόμῳ πείθεσθαι τοῦ θεοῦ, βούλει σοι ἐν παιδιᾶς μέρει μῦθον διεξέλθω, πολλὰ ἴσως ἔχοντα ἀκοῆς ἄξια; Λέγοις ἂν καὶ μάλα ἀσμένως· ἐπεὶ καὶ αὐτὸς οὐκ ἀτιμάζω τοὺς μύθους, οὐδὲ παντάπασιν ἐξελαύνω, τοὺς ὀρθῶς ἔχοντας· ἀκόλουθα σοί γε, καὶ φίλῳ τῷ σῷ, μᾶλλον δὲ τῷ κοινῷ Πλάτωνι διανοούμενος· ἐπεὶ καὶ αὐτῷ πολλὰ ἐν μύθοις ἐσπούδασται. Λέγεις, ναὶ μὰ Δία, ταῦτα ἀληθῆ. Τίς δὲ καὶ ποδαπὸς ὁ μῦθος; οὐ τῶν παλαιῶν τις, ὁποίους Αἴσωπος ἐποίησεν; Ἀλλ' εἴτε πλάσμα λέγεις Ἑρμοῦ· πεπυσμένος γὰρ ἐκεῖθεν σοὶ φράσω· ὃ εἴτε ἀληθὲς οὕτως ἔχει, εἴτε μίξις τίς ἐστιν ἀμφοῖν, ἀληθοῦς καὶ ψεύδους, αὐτὸ ἐπιδείξει τὸ πρᾶγμα. Τουτὶ μὲν οὖν ἤδη μυθικῶς ἅμα καὶ ῥητορικῶς ἐξείργασταί σοι τὸ προοίμιον· ἀλλά μοι τὸν λόγον αὐτὸν, ὁποῖός ποτέ ἐστιν, ἤδη διέξελθε. Μανθάνοις ἄν. Θύων ὁ Ῥωμύλος τὰ Κρόνια, πάντας ἐκάλει τοὺς θεοὺς, καὶ δὴ καὶ αὐτοὺς τοὺς Καίσαρας. κλῖναι δὲ ἐτύγχανον παρεσκευασμέναι, τοῖς μὲν θεοῖς ἄνω, κατ' αὐτὸ, φησὶν, οὐρανοῦ τὸ μετέωρον· Οὔλυμπόνδ', ὅθι φασὶ θεῶν ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί. λέγεται γὰρ μεθ' Ἡρακλέα παρελθεῖν ἐκεῖσε καὶ ὁ Κυρῖνος· ᾧ δὴ χρὴ καλεῖν αὐτὸν ὀνόματι, τῇ θείᾳ πειθομένους φήμῃ. Τοῖς μὲν οὖν θεοῖς ἐκεῖσε παρεσκεύαστο τὸ συμπόσιον· ὑπ' αὐτὴν δὲ τὴν σελήνην, ἐπὶ μετεώρου τοῦ ἀέρος, ἐδέδοκτο τοὺς Καίσαρας δειπνεῖν. ἀνεῖχε δὲ αὐτοὺς, ἥ τε τῶν σωμάτων κουφότης, ἅπερ ἐτύγχανον ἠμφιεσμένοι, καὶ ἡ περιφορὰ τῆς σελήνης.

Κλῖναι

Κλῖναι μὲν οὖν ἔκειντο τέτταρες εὐπρεπεῖς, τοῖς μεγίστοις θεοῖς. ἐβένου μὲν οὖν ἦν ἡ τοῦ Κρόνου στιλβούσης, καὶ πολλὴν ἐν τῷ μέλανι καὶ θείαν αἴγλην κρυπτούσης· ὥστε οὐδεὶς οἷός τε ἦν ἀντιβλέπειν. ἔπασχε δὲ τοῦτο πρὸς τὴν ἔβενον ἐκείνην τὰ ὄμματα, δι' ὑπερβολὴν τῆς λαμπηδόνος, ὅπερ οἶμαι πρὸς [τὸν] ἥλιον, ὅταν αὐτοῦ τῷ δίσκῳ τις *ἀτενέστερον προσβλέπῃ. ἡ δὲ τοῦ Διὸς, ἦν ἀργύρου μὲν στιλπνοτέρα, χρυσίου δὲ λευκοτέρα. τοῦτο, εἴτε ἤλεκτρον χρὴ καλεῖν, εἴτε ἄλλο τι λέγειν, οὐ σφόδρα ἐκ τῶν *μεταβαλλομένων εἶχέ μοι γνώριμος ὁ Ἑρμῆς φράσαι. Χρυσόθρονοι δὲ παρ' ἑκάτερον ἐκαθιζέτην, ἥ τε μήτηρ, καὶ ἡ θυγάτηρ· Ἥρα μὲν, παρὰ τὸν Δία· Ῥέα δὲ, παρὰ τὸν Κρόνον. Τὸ δὲ τῶν θεῶν κάλλος, οὐδὲ ἐκεῖνος ἐπεξῄει τῷ λόγῳ, *μεῖζον εἶναι λέγων αὐτὸ, καὶ τῷ νῷ θεατὸν, ἀκοῇ δὲ καὶ ῥήμασιν οὔτε *προσιέναι ῥᾴδιον, οὔτε παραδεχθῆναι δυνατόν· *οὐδὲ οὕτω τις ἔσται (κἂν ἐπαινῆται) μεγαλόφωνος, ὥστε τὸ μέγεθος ἐκεῖνο φράσαι τοῦ κάλλους, ὁπόσον ἐπιπρέπει *τῇ τῶν θεῶν ὄψει. Παρεσκεύαστο δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἑκάστῳ θρόνος ἢ κλίνη κατὰ πρεσβείαν. ἤριζε δὲ οὐδεὶς, ἀλλ', ὥσπερ Ὅμηρος ὀρθῶς ποιῶν ἔφη, (δοκεῖ μοι παρὰ τῶν Μουσῶν αὐτῶν ἀκηκοὼς) ἔχειν ἕκαστον τῶν θεῶν θρόνον, ἐφ' οὗ πάντως αὐτῷ θέμις καθῆσθαι στερεῶς καὶ ἀμετακινήτως· ἐπεὶ καὶ πρὸς τὴν παρουσίαν τοῦ πατρὸς ἐξανιστάμενοι, ταράττουσιν οὐδαμῶς τὰς καθέδρας, οὐδὲ μεταβαίνουσιν, οὐδὲ ὑφαρπάζουσιν ἀπ' ἀλλήλων· γνωρίζει δὲ ἕκαστος τὸ προσῆκον αὑτῷ. Πάντων οὖν τῶν θεῶν κύκλῳ καθημένων, ὁ Σιληνὸς, ἐρωτικῶς ἔχειν δοκῶν μοι τοῦ Διονύσου καλοῦ καὶ νέου, καὶ τῷ πατρὶ τῷ Διῒ παραπλησίου, πλησίον αὐτοῦ, τροφεὺς τις οἷα καὶ παιδαγωγὸς, καθῆστο, τά τε ἄλλα φιλοπαίγμονα, καὶ φιλογέλωτα, καὶ χαριτοδότην ὄντα τὸν θεὸν εὐφραίνων, καὶ δὴ καὶ τῷ σκώπτειν τὰ πολλὰ, καὶ γελοιάζειν. Ὡς δὲ καὶ τὸ τῶν Καισάρων συνεκροτεῖτο συμπόσιον, εἰσῄει πρῶτος Ἰούλιος Καῖσαρ, ὑπὸ φιλοτιμίας αὐτῷ βουλόμενος ἐρίσαι τῷ Διῒ περὶ τῆς μοναρχίας. εἰς ὃν ὁ Σιληνὸς βλέψας, Ὅρα, εἶπεν, ὦ Ζεῦ, *μή σε ὁ ἀνὴρ οὗτος ὑπὸ φιλαρχίας ἀφελέσθαι καὶ τὴν βασιλείαν *διανοηθείη. ἔστι γὰρ, *ὡς ὁρᾷς,

Itaq; *quatuor lecti strati erãt, vt deos maximos decebat, magnifice exstructi & decori. Et in SATVRNI quidẽ lecto, ex ebeno nitente confecto, diuinus & immensus splendor sub nigredine delitescens, vt nemo contra aspicere posset, elucebat. Itaq; oculis in eo intuendo, eadem, propter magnitudinem fulgoris, eueniebãt, quæ solis orbem intentius contemplantibus accidere solent. IOVIS vero lectus, erat quidem argento lucidior, & auro candidior: id tamen an electrum, an alio quopiam nomine appellari deberet, propter continuam agitationem eorum quæ circũmouebantur, non satis certo & perspicue poterat mihi Mercurius explicare. At in aureo throno assidebant vtrimque mater & filia; IVNO quidem Ioui, RHEA Saturno. *Deorum autem pulchritudinem neque ille oratione persequutus est; maius aliquid esse dicens, quodq; mentis cõtemplatione perlustrandũ esset; & ad cuius cognitionem auditu aut verbis peruenire non sit facile; vt quod oratione comprehẽdi aut declarari minime possit. Nemo, quãtumuis copia aut orationis vbertate præditus, excellentem pulchritudinẽ aspectus deorum pro dignitate eloqui aut effari valeret.

Reliquis quoque *diis* omnibus præparati erant throni, super quibus pro sua quisque antiquitate discumberent. Neq; vero inter eos vllum erat dissidium. Etenim, quẽadmodum recte finxit Homerus, ab ipsis Musis, opinor, edoctus, vnicuiq; deorum proprius, vbi ipsum considere fas est, attributus est locus; quo priuari aut moueri nulla vmquam ratione potest. quamobrem cum veniẽti patri assurgunt, id citra tumultũ & sedium confusionem faciunt; neque quisquam assignatum locum transgreditur, aut alter alterius rapit & occupat. Siquidem quæ sibi conueniunt, eorum nemo non nouit. Sic igitur diis in orbem sedentibus, Silenus, Dionyso iuueni & venusto, Ioui patri proximo, proximus, vt educatorem & institutorem par erat, assedit: cuius consuetudine plurimum delectari, eique admodum cupide & propenso animo adhærere videbatur; quo Deum, alioquin sua sponte lusus iocique studiosum, & gratiæ datorem, salsis & ridiculis dictis sæpius vtendo exhilararet. Instructo vero & indicto *Cæsaribus* conuiuio, primus ingressus est IVLIVS CÆSAR: qui præ gloriæ cupiditate, & excellendi studio, Ioui patri contentionem de regno mouere velle videbatur. In hunc Silenus intuens, Vide, inquit, Iupiter, ne vir hic præ dominandi desiderio, regni tibi eripiendi consilia ineat. Est enim, vt vides, Iulius Cæsar.

magnus & pulcher, mihiq; siqua alia in re, sane capite persimilis. Hęc adhuc ludēte Sileno, neq; dum diis admodum ad ea quę dicebantur animū mentemq; aduertentibus, OCTAVIANVS prodiit in mediuni, modo hos, modo alios (vt chamæleōtibus moris est) colores assumens; nunc pallidus, mox rubeus: deinde niger, nebulis & caligine obductus; postremo tamē ad Venerem Gratiasq; se referebat. Hic & oculorum fulgore proxime ad Solem accedere videri volebat; nec quēquam se ex aduerso intueri sustinebat. Eo cōspecto Silenus exclamauit, Papę, quā varium hoc animal! nempe nobis aliquid mali inferet. Cui Apollo. Desine nugari, inquit. hūc enim ego vbi huic Zenoni tradidero, mox ipsum vobis exhibebo tamq̃ aurū purum & incorruptū. Heus tu, inquit, o Zenon: Alumni mei curā habeto. Ille vero, dicto audiens, deinde paulū admodum præceptorū Octauio obcantans, tamq̃ siquis Zamolxidis incantationes in aurem susurraret, præstitit eum virum probū & frugi. Tertius accessit ad ipsos TIBERIVS, grauis vultu, & truculentus aspectu; nescio quid prudentiæ & militaris virtutis præ se ferēs. Quo ad cathedram conuerso, sese oculis obtulerūt cicatrices a tergo infinitæ, vitiligines, impressæ cutilabes & notæ quædā, plagæ graues, & vibices, ex intēperantia & cruditate, lepræ & impetiginis in modū inustæ. At Silenus, Longe alius mihi nunc, o hospes, quam ante videris. Quæ cum diceret, visus est solito grauior. Itaq; ad eū Dionysus, Quid ita, o patercule, seria loqueris? Perculit me sane senex ille Satyrus, ait: fecitq; vt mihi nec cogitāti exciderint musę Homericæ. Quin tibi aures euellet, inquit Dionysus. Fertur enim & hoc in grāmaticum quendam admisisse. Ille vero (respondit Silenus) in solitudine insulæ plorans (Capreas scilicet innuebat) miserum piscatorem defricando cōficiat licet. Hæc inuicem iocātibus, aduenit fera atq; immanis *bellua*, quā Nemesis, quæ iustitiæ præsidet, vt ab ea deos omnes vultum oculosque auertere vidit, pœnis & diris vltricibus torquendam tradidit. illam vero hæ præcipitem traxerunt in Tartarum. Sic igitur cum prærepta Sileno in Caium aliquid dicendi facultas esset, CLAVDIO introeunte, Silenus principium Comœdiæ Aristophanis, quæ Equites inscribitur, canere incepit, nomine totius populi. Deinde scilicet ipsi Claudio gratificans, conuersus ad Quirinum; Iniurius es, inquit, o Quirine, qui hunc tuum nepotem in hoc conuiuium inducas sine libertis

Octauianus Augustus. *Tiberius.* *C. Caligula.* *Claudius.*

ὅτι μέγας καὶ καλός· ἐμοὶ γοῦν, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, τὴν γοῦν περὶ τὴν κεφαλὴν ἐστὶ προσόμοιος. Παίζοντος ἔτι ταῦτα τοῦ Σειληνοῦ, καὶ τῶν θεῶν οὐ σφόδρα προσεχόντων αὐτῷ, Ὀκταβιανὸς ἐπεισέρχεται, πολλὰ ἀμείβων, ὥσπερ οἱ χαμαιλέοντες, χρώματα· καὶ νῦν μὲν ὠχριῶν, αὖθις δὲ ἐρυθρὸς γιγνόμενος· εἶτα μέλας, καὶ ζοφώδης, καὶ συννεφής· ἀνίετο δὲ αὖθις εἰς Ἀφροδίτην καὶ Χάριτας. ἤθελε δὲ τὰς βολὰς τῶν ὀμμάτων, ὁποῖός ἐστιν ὁ μέγας ἥλιος. οὐδένα γὰρ οἱ τῶν πάντων ἀντιβλέπειν ἠξίου. καὶ ὁ Σειληνός, Βαβαί, ἔφη, τοῦ παντοδαποῦ τούτου θηρίου! τί ποτ' ἄρα δρᾶσαι ἡμᾶς ἐργάσεται; Παῦσαι, εἶπεν, ληρῶν, ὁ Ἀπόλλων. ἐγὼ γὰρ αὐτὸν τουτῳὶ Ζήνωνι παραδοὺς, αὐτίκα ὑμῖν ἀποφανῶ χρυσὸν ἀκήρατον. Ἀλλ' ἴθι, εἶπεν, ὦ Ζήνων, ἐπιμελήθητι τοῦ ἐμοῦ θρέμματος. ὁ δὲ, ὑπακούσας, εἶτα ἐπᾴσας αὐτῷ μικρὰ τῶν δογμάτων, ὥσπερ οἱ τὰς Ζαμόλξιδος ἐπῳδὰς θρυλλοῦντες, ἀπέφηνεν ἄνδρα ἔμφρονα καὶ σώφρονα. Τρίτος ἐπεισέδραμεν αὐτοῖς Τιβέριος, σεμνὸς τὰ πρόσωπα καὶ βλοσυρός, σῶφρόν τε ἅμα καὶ πολεμικὸν βλέπων. ἐπιστραφέντος δὲ πρὸς τὴν καθέδραν, ὤφθησαν ὠτειλαὶ κατὰ τῶν νώτων μυρίαι, καυτῆρές τινες, καὶ ξέσματα, καὶ πληγαὶ χαλεπαὶ, καὶ μώλωπες, ὑπό τε ἀκολασίας καὶ ὠμότητος ψῶραί τινες, καὶ λειχῆνες οἷον ἐγκεκαυμέναι. εἶτα ὁ Σειληνός, Ἄλλος μοι, ξένε, φαίνῃ νέος, ἢ τὸ πρόσθεν, εἰπὼν, ἔδοξεν αὑτοῦ φαίνεσθαι σπουδαιότερος· καὶ ὁ Διόνυσος, Τί δῆτα, εἶπεν, ὦ παππίδιον, σπουδάζεις; καὶ ὅς, Ἐξέπληξέ με ὁ γέρων οὑτοσί, ὁ σάτυρος, ἔφη, καὶ πεποίηκε λαθόμενον ἐμαυτοῦ τὰς Ὁμηρικὰς προσβλέψαι Μούσας. Ἀλλά σε, εἶπεν, ἑλξεῖ τῶν ὤτων. λέγεται γὰρ αὐτὸς καὶ γραμματιστήν τινα οὕτω ἐργάσασθαι. Οἰμωζέτω μὲν οὖν, εἶπεν, ἐν μονήρει νησιδίῳ (τὰς Καπρέας αἰνιττόμενος) τὸν ἄθλιον ἁλιέα ψηχέτω. Ταῦτα ἔτι παιζόντων αὐτῶν, ἐπεισέρχεται θηρίον πονηρόν. εἶτα οἱ θεοὶ πάντες ἀπέστρεψαν τὰ ὄμματα· κᾆτα αὐτὸν μὲν ἡ Δίκη δίδωσι ταῖς Ποιναῖς, αἱ δὲ ἔρριψαν εἰς Τάρταρον. οὐδὲν οὖν ἔσχεν ὁ Σειληνὸς ὑπὲρ αὐτοῦ φράσαι. τοῦ Κλαυδίου δὲ ἐπεισελθόντος, ὁ Σειληνὸς ἄρχεται τοὺς Ἀριστοφάνους Ἱππέας ᾄδειν, ἀντὶ τοῦ δήμου κολακεύων ὁ δὴ τὸν Κλαύδιον. εἶτα πρὸς τὸν Κυρῖνον ἀπιδών, Ἀδικεῖς, εἶπεν, ὦ Κυρῖνε, τὸν ἀπόγονον ἄγων εἰς τὸ συμπόσιον, δίχα τῶν ἀπε-

λευθέρων

ἐλευθέρων Ναρκίσσου καὶ Πάλλαντος. Ἀλλ' ἴθι, εἶπε, πέμψον ἐπ' ἐκείνους, εἰ βούλει δὲ, καὶ τὴν γαμετὴν Μεσσαλῖναν. ἔστι γὰρ ἐκείνων δίχα, τουτὶ τῆς τραγῳδίας τὸ δορυφόρημα, *μικροῦ δέω φάναι, καὶ ἄψυχον. Ἐπεισέρχεται λέγοντι τῷ Σειληνῷ Νέρων μετὰ τῆς κιθάρας καὶ τῆς δάφνης. εἶτα ἀποβλέψας ἐκεῖνος πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, Οὗτος, εἶπεν, ἐπὶ σὲ παρασκευάζεται. καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀπόλλων, Ἀλλ' ἔγωγε αὐτὸν, εἶπεν, *ἀποστεφανώσω ταχέως· ὅτι με μὴ πάντα μιμεῖται, μηδὲ ἐν οἷς με μιμεῖται, γίνεταί μου μιμητὴς δίκαιος. ἀποστεφανούμενον δὲ αὐτὸν ὁ Κωκυτὸς εὐθέως ἥρπασεν.

Ἐπὶ τούτῳ δὲ πολλοὶ καὶ παντοδαποὶ *συνέδραμον, Βίνδικες, Γάλβαι, Ὄθωνες, Βιτέλλιοι· καὶ ὁ Σειληνὸς, Τούτων, εἶπε, τῶν μονάρχων τὸν δῆμον πόθεν ἐξευρήκατε, ὦ θεοί; τυφόμεθα γοῦν ὑπὸ τοῦ καπνοῦ. φείδεται γὰρ οὐδὲ τῶν *ἀναγκαιοτέρων ταυτὶ τὰ θηρία. *καὶ ὁ Ζεὺς, ἀπιδὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὑτοῦ *Σάραπιν, καὶ τὸν *Οὐεσπασιανὸν δείξας, Πέμπε, εἶπε, τὸν *σμικρῖνον τοῦτον ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου ταχέως, ἵνα τὴν φλόγα ταύτην κατασβέσῃ. τῶν παίδων δὲ, τὸν πρεσβύτερον μὲν, παίζειν κέλευε μετὰ *τῆς Ἀφροδίτης τῆς πανδήμου· τὸν νεώτερον δὲ, τῷ Σικελικῷ θηρίῳ παραπλησίως *κλοιῷ δῆσον. Παρῆλθεν ἐπὶ τούτοις γέρων ὀφθῆναι καλὸς, (λάμπει γὰρ ἔστιν ὅτε καὶ ἐν τῷ γήρᾳ τὸ κάλλος) ἐντυχεῖν πρᾳότατος, *χρηματίσαι δικαιότατος. ἠδέσθη *τοῦτον ὁ Σειληνὸς, καὶ ἀπεσιώπησεν. εἶτα ὁ Ἑρμῆς, Ὑπὲρ δὲ τούτου, εἶπεν, οὐδὲν ἡμῖν λέγεις; Ναὶ μὰ Δία, ἔφη· μέμφομαι γὰρ ὑμᾶς τῆς *ἀνισότητος. τῷ γὰρ *φονικῷ θηρίῳ τρεῖς πέντε νείμαντες ἐνιαυτοὺς, ἕνα μόλις ἐδώκατε τούτῳ βασιλεῦσαι. Ἀλλὰ μὴ μέμφου, εἶπεν ὁ Ζεύς. εἰσάξω γὰρ ἐπὶ τούτῳ πολλοὺς καὶ ἀγαθούς. Εὐθέως οὖν ὁ Τραϊανὸς εἰσήρχετο, φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ τρόπαια, τό τε Γετικὸν καὶ Παρθικόν. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Σειληνὸς, ἔφη, λαθεῖν ἐθέλων τε ἅμα καὶ ἀκούεσθαι βουλόμενος, Ὥρα νῦν τῷ δεσπότῃ Διῒ σκοπεῖν, ὅπως ὁ Γανυμήδης αὐτῷ φρουρήσεται. Μετὰ τοῦτον ἐπεισέρχεται, βαθὺ ἀνέχων ὑπήνην ἀνὴρ σοβαρὸς, τά τε ἄλλα καὶ δὴ καὶ μουσικὴν ἐργαζόμενος, εἴς τε τὸν οὐρανὸν ἀφορῶν πολλάκις, καὶ πολυπραγμονῶν τὰ ἀπόρρητα. τοῦτον ἰδὼν ὁ Σειληνὸς ἔφη, Τί δὲ ὑμῖν οὗτος ὁ σοφιστὴς δοκεῖ; *μῶν Ἀντίνοον τῇδε περισκοπεῖ; φρασάτω τις αὐτῷ μὴ παρεῖναι τὸ μειράκιον ἐνθάδε, καὶ παυσάτω τοῦ λήρου καὶ τῆς φλυαρίας αὐτόν.

Narcisso & Pallante. *Immo & vna cũ illis, ait, si tibi videtur, vxorẽ quoq; eius Messalinã accersi iube. Sine illis enim videtur hic, parum abest, quoddam tragicum satellitium mutum & inanimum. Hæc dicẽti Sileno, superuenit NERO, citharam gestans, & lauro redimitus. Ac Silenus in Apollinem detorquens oculos; Hic ad tui imitationem, inquit, se comparat. Cui rex Apollo; Ego quidem huic, inquit, quamprimum coronam eripiã. Nec enim me in omnib. est æmulatus: atq; adeo, in quib. me imitari voluit, valde peruersus mei exstitit imitator. Illum igitur Cocytus adempta corona repente in præceps rapuit. Post hunc multi & vndique simul accurrerunt, *Vindices, Galbæ, Othones, Vitellii.* Quib^9 conspectis, Silenus ait; Vbinam tantã Imperatorum turbã inuenistis, o dii? suffocamur præ fumo. Huiusmodi enim feræ, ne quidem maxime necessariis & coniunctis parcunt & ignoscunt. Deinde Iupiter derepente ad Serapim fratrẽ suum conuersus, VESPASIANVM ostendens, Mitte & hũc parcum & restrictũ virum, quam citissime fieri poterit, ex Ægypto, qui hanc flammã exstinguat. Huius vero *seniorem filium* iube ludere cũ Venere publica: *iuniorem* vero, feræ Siculæ ꝓximum, ferreis vinculis cõstringito. *Ad hos quoq; se contulit *senex*, aspectu pulcher & decorus; (lucet enim aliquãdo & in senectute decor vultus) aditu facilis & perhumanus, & in rerum administratione æquissimus & continẽtissimus. *Hoc delectatus Silenus, conticuit. At illi Mercurius; Nihilne tu habes quod nobis de isto dicas? Sane per Iouẽ, inquit. etenim ego vos inæquabilis varietatis accuso. Priori enim, immani & cædibus dedito tyranno, quindecim annos; huic ne annum quidem integrum imperium tenere indulsistis. Sed ne reprehende, Iupiter inquit. Ego enim post hũc multorum proborum copiã immittã. Illico igitur ingressus est TRAIANVS, humeris gestãs tropæa Getica & Parthica. Hunc Silenus cõspicatus, *quãuis submissa voce loqueretur, intelligi tamen volens, hæc verba protulit; Hoc tempore maxime summa cura & diligentia est adhibenda domino Ioui, quo illi custodiatur Ganymedes. Post hunc progreditur vir prolixa barba venerandus; *reliquis quidẽ disciplinis, sed musicis præcipue excultus & ornatus. Hunc cum sæpius in cælũ oculos attollentem, ac sollicite occulta & non in vulgus enuntianda inquirẽtem conspexisset Silenus, ait; Quid vobis videtur hic sophista? num Antinoum quærit? Illi vero vestrum aliquis renuntiet, non hic esse adolescentem: atque ita hominis nequitiam & lasciuiam comprimat & coerceat.

Nero. Vespasianus. Titus. Domitianus. Nerua. Traianus. Adrianus.

Antoninus Pius. Deinde poſt hos accedentem virum, non quidem rerum venerearum, ſed reip. gubernandæ peritum, cernẽs Silenus, ait, Papæ: vt pauci ſermonis eſt! Hunc ego ſenem reor eſſe aliquẽ ex his qui cuminum ſecant. Poſt hunc vero ingrediẽte duorum fratrũ pari, *M. Antoninus* VERO & LVCIO, Silenus grauiter frontẽ contraxit. Neq; enim illudere, aut dicteriis impetere vllã in partem poterat: præcipue Verum; quãuis ſtudioſe agitaret & inquireret quæ circa filium & vxorem deliquerat: in hanc, quia immoderatius defunctã luxiſſet, alioquin non probam: quod ad illum attinet, quia ruentis imperii nullã rationem habuiſſet; cũ generum reip. ſtudioſum & frugi haberet; quẽ ſummæ rei præponi longe fuiſſet vtilius, quiq; filio eius, melius quam ipſe ſibi, conſuluiſſet. Quæ omnia cũ diligẽter ſcrutaretur & excuteret, tamen vehementer eius virtutis magnitudinem *Commodus.* venerabatur & ſuſpiciebat. Huius *filiũ* ne quidem dignum in quem aliquod facetum dictum coniiceret, ſponte ſilentio præteriit. At ille, cum inter heroas conſiſtere & conuerſari nequiret, in terram decidit. Acceſſit & *Pertinax.* PERTINAX, cædem ſibi illatam in medio cõuiuio deflẽs. Cuius Nemeſis (quæ iuſtitiæ præeſt) miſeratione cõmota, Equidem huius facti auctores, inquit, haudquaquã ex eo magnam ſunt lætitiam percepturi: quamuis tu quoq; Pertinax & in hoc inique egeris, quod conſiliis adhibitus, coniurationis, qua Marci filius occubuit, videaris fuiſſe particeps & conſcius. *Seuerus.* Poſt hunc SEVERVS, in puniẽdo vehemens & acerbus. Ego vero hũc, inquit Silenus, irridere ſuperſedeo. Nec enim paruũ mihi ipſius inexorabilis ſæuitia & immanitas terrorẽ incutit. Eius autem *filios*, cũ ſe patri cõiungere vellent, Minos, ſatis longo ab eis diſſitus interuallo, vetuit. Verum ſimul atq; alterum ab altero liquido dignoſcere potuit, iuniorem quidẽ, *Geta.* mitlum fecit; ſeniorem vero, digna ſuis facinoribus ſupplicia ſubiturum amãdauit. Nec multo poſt *Antoninus Carac.* *Macrinus.* MACRINVS, cautus homicida: deinde adoleſcẽs ab Emeſa ciuitate oriundus, lõge neſcio *Antoninus Heliogab.* quo locorũ a ſacris clauſtris repulſus eſt. Sed ALEXANDER Syrus, qualẽcumq; locũ inter *Alexander.* poſtremos nactus, ſuã calamitatem querebatur & deplorabat. Quẽ Silenus irridẽs; O te hominem amentiſſimũ, & nullius plane conſilii; qui ad tantũ dignitatis faſtigiũ elatus, tuas res ex animi tui ſententia nõ adminiſtraſti; ſed tuas pecunias matri cõmiſiſti: neq; tibi in mentẽ venit, longe ſatius & vtilius eſſe, eas amicis impartiri, quam ſibi recondere. Sed ego, inquit *Gallienus cũ Valeriano patre.* Nemeſis, oẽs eos quicũq; ſceleris in hunc cõmiſſi conſcii & participes fuerũt, ſupplicio afficiendos tradã. Sic itaq; miſſo facto adoleſcẽte, ecce GALLIENVS vna cũ patre acceſſit intro:

Ἐπὶ τούτοις ἀνὴρ εἰσέρχεται σώφρων, οὐ τὰ εἰς Ἀφροδίτην, ἀλλὰ τὰ εἰς τὴν πολιτείαν. ἰδὼν αὐτὸν ὁ Σειληνός, ἔφη, Βαβαὶ τῆς μικρολογίας· εἷς εἶναί μοι δοκεῖ τῶν διαπριόντων τὸ κύμινον ὁ πρεσβύτης οὗτος. Ἐπεισελθούσης δὲ αὐτῷ τῆς τῶν ἀδελφῶν ξυνωρίδος, Βήρου καὶ Λουκίου, δεινῶς ὁ Σειληνὸς συνεστάλη. παίζειν γὰρ οὐκ εἶχεν, οὐδὲ ἐπισκώπτειν, μάλιστα δὲ τὸν Βῆρον· καίτοι καὶ τούτου τὰ περὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν γυναῖκα πολυπραγμονῶν ἁμαρτήματα· τὴν μέν, ὅτι πλέον ἢ προσῆκεν ἐπένθησεν, ἄλλως τε οὐδὲ κοσμίαν οὖσαν· τῷ δέ, ὅτι τὴν ἀρχὴν συναπολλυμένην περιεῖδε, καὶ ταῦτα σπουδαῖον ἔχων κηδεστήν, ὃς τῶν τε κοινῶν ἂν προέστη κρεῖττον, καὶ δὴ καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ βέλτιον ἂν ἐπεμελήθη, ἢ αὐτὸς αὑτοῦ. καίπερ οὖν ταῦτα πολυπραγμονῶν, ᾐδεῖτο τὸ μέγεθος αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς· τόν γε μὴν υἱὸν, οὐδὲ τοῦ σκωφθῆναι νομίσας ἄξιον, ἀφῆκεν. ἔπιπτε γὰρ καὶ αὐτὸς εἰς γῆν, οὐ δυνάμενος ἵστασθαι καὶ συνομαρτεῖν τοῖς ἥρωσιν.

Προσέρχεται Περτίναξ, ἐν τῷ συμποσίῳ τὴν σφαγὴν ὀδυρόμενος. ἡ Δίκη δέ, αὐτὸν κατελεήσασα, Ἀλλ' οὐ χαιρήσουσιν, εἶπεν, οἱ τούτων αἴτιοι· καὶ σὺ δέ, ὦ Περτίναξ, ἠδίκεις κοινωνῶν τῆς ἐπιβουλῆς, ὅσον ἐπὶ τοῖς σκέμμασιν, ἧς ὁ Μάρκου παῖς ἐπεβουλεύθη. Μετὰ τοῦτον ὁ Σεβῆρος, ἀνὴρ πικρίας γέμων, κολαζόμενος. Ὑπὲρ τούτου, εἶπεν ὁ Σειληνός, οὐδὲν λέγω· φοβοῦμαι γὰρ αὐτοῦ τὸ λίαν ἀπηνὲς καὶ ἀπαραίτητον. Ὡς δὲ ἔμελλεν αὐτῷ τὰ παιδάρια συνιέναι, πόρρωθεν αὐτὰ διεκώλυσεν ὁ Μίνως. ἐπιγνοὺς δὲ σαφῶς, τὸν νεώτερον ἀφῆκε, τὸν δὲ πρεσβύτερον, τιμωρίαν ἔπεμψε τίσοντα. Μακρῖνος ἐνταῦθα σοφὸς μιαιφόνος· εἶτα τὸ ἐκ τῆς Ἐμέσης παιδάριον, πόρρω που τῶν ἱερῶν ἀπηλαύνετο περιβόλων. ὁ γε μὴν Σύρος Ἀλέξανδρος ἐν ἐσχάτοις που καθῆστο, τὴν αὑτοῦ συμφορὰν ποτνιώμενος. καὶ ὁ Σειληνός, ἐπισκώπτων αὐτῷ, ἐπεῖπεν, Ὦ μῶρε καὶ μέγα νήπιε· τηλικοῦτος ὤν, οὐκ αὐτὸς ἦρχες τῶν σαυτοῦ, τὰ χρήματα διδοὺς τῇ μητρί· καὶ οὐκ ἐπείσθης, ὅσῳ κρεῖττον ἀναλίσκειν ἦν αὐτὰ τοῖς φίλοις, ἢ θησαυρίζειν. Ἀλλ' ἔγωγε, εἶπεν ἡ Δίκη, πάντας αὐτούς, ὅσοι μεταίτιοι γεγόνασι τούτων, κολασθησομένους παραδώσω· καὶ οὕτως ἀνείθη τὸ μειράκιον. Ἐπὶ τούτῳ παρῆλθεν εἴσω Γαλλιηνὸς μετὰ τοῦ πατρὸς

ὁ μὲν,

ὁ μὲν, τὰ δεσμὰ τῆς αἰχμαλωσίας ἔχων· ὁ δὲ, στολῇ τε καὶ κινήσει χρώμενος μαλακωτέρᾳ, ὥσπερ αἱ γυναῖκες. καὶ ὁ Σειληνὸς πρὸς μὲν ἐκεῖνον, *Τίς ἐστιν ὁ λευκολόφας, Πρόπαρ ὃς ἄγει στρατοῦ; ἔφη· πρὸς δὲ τὸν Γαλλιηνὸν, *Ὃς καὶ χρυσὸν ἔχων πάντη, τρυφᾷ ἠΰτε κούρη. *Τούτω δὲ, ὁ Ζεὺς εἶπε τῆς ἐκεῖσε θοίνης ἐκβῆναι. Τούτοις ἐπεισέρχεται Κλαύδιος. εἰς ὃν ἀπιδόντες οἱ θεοὶ πάντες, ἠγάσθησάν τε αὐτὸν τῆς μεγαλοψυχίας, καὶ ἐπένευσαν αὐτοῦ τῷ γένει τὴν ἀρχὴν δίκαιον εἶναι νομίσαντες, οὕτω φιλοπάτριδος ἀνδρὸς, ἐπὶ πλεῖστον εἶναι τὸ γένος ἐν ἡγεμονίᾳ. Τούτοις ἐπεισέδραμεν Αὐρηλιανὸς, ὥσπερ ἀποδιδράσκων τοὺς εἴργοντας αὐτὸν παρὰ τῷ Μίνωι· πολλαὶ γὰρ αὐτῷ συνίσταντο δίκαι τῶν ἀδίκων φόνων, καὶ ἔφευγε τὰς γραφὰς, κακῶς ἀπολογούμενος. *ἥλιος δὲ, ὁ ἐμὸς δεσπότης, πρός τε τὰ ἄλλα βοηθῶν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ πρὸς τοῦτο αὐτῷ συνήρατο, φράσας ἐν τοῖς θεοῖς, Ἀλλ' ἀπέτισε τὴν δίκην, καὶ ἐλήλυθεν ἡ δοθεῖσα ἐν Δελφοῖς μαντεία, Εἴ κε πάθοι τά κ' ἔρεξε, δίκη τ' ἰθεῖα γένοιτο. Τούτῳ συνέρχεται ὁ Πρόβος, *ἑβδομήκοντα πόλεις ἀναστήσας ἐν οὐδ' ὅλοις ἐνιαυτοῖς ἑπτὰ, καὶ πολλὰ πάνυ σωφρόνως *οἰκονόμησεν, ἄδικα μὲν πεπονθὼς, ὑπὸ τῶν θεῶν ἐτιμᾶτο, τά τε ἄλλα, καὶ τὸ *τοὺς φονέας αὐτοῦ τὴν δίκην ἐκτῖσαι. σκώπτειν δὲ ὅμως αὐτὸν ὁ μὲν Σειληνὸς ἐπεχειρᾶτο, καίτοι πολλῶν αὐτῷ σιωπᾶν παρακελευομένων Ἀλλ' ἐᾶτε, ἔφη, νῦν γοῦν δι' αὐτοῦ τοὺς ἑξῆς φρενωθῆναι. Οὐκ οἶσθα, ὦ Πρόβε, ὅτι τὰ πικρὰ φάρμακα κεραννύντες οἱ ἰατροὶ τῷ μελικράτῳ, προσφέρουσι; σὺ δὲ, αὐστηρὸς ἦσθα λίαν, καὶ τραχὺς ἀεὶ, εἴκων δὲ οὐδαμοῦ· πέπονθας οὖν ἄδικα μὲν, εἰκότα δὲ ὅμως. Οὐ γὰρ ἔστιν οὔτε ἵππων, οὔτε βοῶν ἄρχειν, οὔτε ἡμιόνων, ἥκιστα δὲ ἀνθρώπων, μή τι καὶ τῶν κεχαρισμένων αὐτοῖς συγχωροῦντα· ὥσπερ ἔσθ' ὅτε τοῖς ἀσθενοῦσιν οἱ ἰατροὶ μικρὰ ἐνδιδόασιν, ἵν' ἐν τοῖς μείζοσιν ἔχωσιν αὐτοὺς πειθομένους. Τί τοῦτο, εἶπεν ὁ Διόνυσος, ὦ παππίδιον; φιλόσοφος ἡμῖν ἀναφαίνῃ; Οὐ γὰρ, ὦ παῖ, ἔφη, καὶ σὺ φιλόσοφος ὑπ' ἐμοῦ γέγονας; Οὐκ οἶσθα, ὅτι καὶ ὁ Σωκράτης *ἐοικὼς ἐμοὶ, τὰ πρωτεῖα κατὰ τὴν φιλοσοφίαν ἀπηνέγκατο τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώπων· εἴ τι τῷ Δελφῷ πιστεύεις ὅτι ἐστὶν ἀψευδής; ἔα τοίνυν ἡμᾶς μὴ πάντα γελοῖα λέγειν, ἀλλὰ καὶ *σπουδαῖα.

hic quidē, adhuc vinculis captiuitatis suę oneratus: ille vero, stola & incessu vtēs molliori, mulierum ritu. In priorem Silenus hæc lusit; Quis candidus hic galea est, Qui agit copias prior? In Gallienum vero; Hic aurum gestat tener vndiq; more puellæ. Hos duos aūt Iupiter iussit ab iis quæ isthic celebrabantur epulis egredi. Post hos introducitur CLAVDIVS; in quem *Claudius.* cum omnes dii vultus oculosq; defixissent, in magna admiratione eū propter animi magnitudinem habuerūt: tum etiam annuerunt ipsius posteris rerum potiri: iustū esse existimantes, tam amantis patriæ viri posteritatem quam diutissime principem in rep. locū obtinere. Post hos accurrit AVRELIANVS, tamq̄ festinato cursu se *Aurelianus.* ab eorū conspectu proripiens, qui illi negotiū facessebant apud Minoa. Etenim multis exagitabatur criminationibus, multarum cædiū iniuste perpetratarum nomine; *quibus quasdā improbas defensiones prætexēs, causæ dictionē effugit. Sol vero, dominus meus, & in reliquis opē ferre solitus, non minimo adiumēto ei etiam hac in re fuit; palam inter deos prædicans, ipsum pœnas depēdisse, & oraculum apud Delphos redditum euenisse; *Iudicium, siquis quæ fecit perferat, æquū est.* Conuenit & PROBVS; qui intra se- *Probus.* ptem annos, nondum completos, septuaginta instaurauit vrbes; & multa quoq; domi prudēter instituit. Huic, iniqua passo, magnus a diis in multis rebus habitus est honos, cū ob id maxime, quod eius percussores, tāti sceleris ergo, ipsi pœnas luerunt. Illum tamen Silenus nihilo secius irridere & cauillari conatus est. Et multis illū tacere iubentibus; Sinite, inquit, eos qui sequentur, ex isto prudētiores euadere. An ignorasti, o Probe, medicos melicrato amaris medicamentis infuso, iucundiora propinare? Tu vero, qui nihil vmq̄ cuiquam condonasti, cum in tota tua ratione lōge seuerior & asperior, quam par erat, fueris, iniquam, sed tamen meritam calamitatē pertulisti. Nemo enim aut equis, aut bobus, aut mulis, nedū hominibus recte præfuerit nisi eorum gratiæ & voluntati aliquid dederit: vt fit cū medici ægrotorū cupiditatibus in leuibus rebus indulgent, quo illos sibi in maioribus obsequentes præstent. Quid ita, o patercule, inquit Dionysus, te nobis philosophum derepente exhibuisti? Non & tu, o fili, inquit ille, in philosophicis quoque disciplinis a nobis es institutus & eruditus? An nescis & nobis persimilem fuisse Socratem, qui primas inter suæ ætatis philosophos tenuit? si quidem tu Delphicum oraculum minime mendax esse persuasum habes. Liceat igitur nobis per te, non omnia ridicula dicere, sed etiam seria & grauia [leuibus nonnumq̄ miscere.]

Carus. Adhuc illis inter se differentibus, CARVS vna cum filiis ad conuiuium accedere voluit: sed a Iustitia repulsam tulit. Deinde DIOCLETIANVS secum ducens MAXIMIANOS duos, & auum meum CONSTANTIVM, cum splendido ornatu in mediū progressus est. Hi quidem manibus se inuicem tenebāt, neq; ex æquo gradiebantur: sed Diocletianū chori in modum circumstabant: quos sibi ille, apparitorum vice fungi, & præire volētes prohibebat. Nihil enim sibi præcipuum arrogare studebat. Vt vero pariter cum aliis incedere cœpit, cum se oneris mole premi & vrgeri sentiret, omnia quæcumq; humeris gestabat, inter eos partitus, solutus & expeditus iter faciebat. Horum concordiam dei admirati, longe digniori præ multis aliis loco sedere præceperunt. At *Maximianum* acerbe & intemperanter sese gerentem, Silenus non dignum duxit quem dicteriis incesseret; sed in cœtū & conuiuium Imperatorū non admisit. Non solū enim erat in omnis generis libidines effusus & intemperans, verum etiam rerum nouarū cupidus, & perfidiæ plenus, neque in omnibus tetrachordo cōcors. Quamobrē ipsum Nemesis continuo in fugam coniecit; fugitq; nescio quo locorum. nec enim mihi in mētem venit ea de re Mercurium percontari.

Diocletianus. Maximiani duo. Constantius.

Ab hoc adnatus est huic in omnibus concordi tetrachordo alius grauis, asper, & turbulentus tonus. Hos igitur duos ne quidem cœtus heroum limē attingere numen illud quod iustitiæ præest, permisit. LICINIVM vero, eo vsq; loci progressum, propterea quod multa turpia & nefaria scelera cōmiserat, quam citissime Minos profligāuit. CONSTANTINVS autē accessit intro, & longo temporis spatio sedit. Secundū ipsum & eius filii. Nec enim MAGNENTIO patuit aditus; quia nihil vmquam sani fecerat. Licet enim ab ipso multa egregie gesta videri possint; quia tamen dii perspexerunt hæc non a recto & confirmato animi iudicio pfecta esse, fugientē eum in luctu dimiserunt.

Licinius. Constantinus & filii. Magnentius.

Ἔτι δὲ διαλεγομένων αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους, ὁ [δὲ] Κάρος ἅμα τοῖς παισὶν, *εἰσφρῆναι βουληθεὶς εἰς τὸ συμπόσιον, ἀπελήλατο παρὰ τῆς Δίκης. καὶ ὁ Διοκλητιανὸς, ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ Μαξιμιανώ τε τὼ δύω, καὶ τὸν ἐμὸν πάππον Κωνστάντιον, ἐν κόσμῳ προσῄει. εἴχοντο δὲ ἀλλήλων τὼ χεῖρε, καὶ ἐβάδιζον, οὐκ ἐξ ἴσης, ἀλλ' οἷα χορός τις ἦν περὶ αὐτὸν, τῶν μὲν, ὥσπερ δορυφορούντων, καὶ προθέειν αὐτοῦ βουλομένων, τοῦ δὲ, εἴργοντος. οὐδὲν γὰρ ἠξίου πλεονεκτεῖν. ὡς δὲ συνίει κάμνοντος ἑαυτοῦ, αὐτοῖς διδοὺς ἅπαντα ἃ ἔφερεν ἐπὶ τῶν ὤμων, αὐτὸς εὐαπόλυτος ἐβάδιζεν. ἠγάσθησαν οἱ θεοὶ τῶν ἀνδρῶν τὴν ὁμόνοιαν, καὶ ἐπέτρεψαν αὐτοῖς πρὸ πολλῶν πάνυ καθῆσθαι. δεινῶς δὲ ὄντα τὸν Μαξιμιανὸν ἀκόλαστον, ὁ Σειληνὸς ἐπισκώπτειν μὲν οὐκ ἠξίου, τὸ δὲ τῶν βασιλέων οὐκ εἰσεδέχετο συσσίτιον. οὐ γὰρ μόνον τὰ εἰς Ἀφροδίτην ἦν *παντοίως ἀσελγὴς, ἀλλὰ καὶ φιλοπράγμων, καὶ ἄπιστος, καὶ οὐ τὰ πάντα τῷ τετραχόρδῳ συνῳδόν. ἐξήλασεν οὖν αὐτὸν ἡ Δίκη ταχέως· εἶτα ἀπῆλθεν οὐκ οἶδα ὅπῃ γῆς· ἐπελαθόμην γὰρ αὐτὸ παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ πολυπραγμονῆσαι. Τούτῳ δὴ τῷ παναρμονίῳ τετραχόρδῳ *παραφύεται δεινὸν, καὶ τραχὺ, καὶ ταραχῶδες σύστημα. Τὼ μὲν οὖν δύω οὐδὲ τῶν προθύρων ἅψασθαι τῆς τῶν ἡρώων ἀγορᾶς ἡ Δίκη συνεχώρησεν· Λικίνιον δὲ, μέχρι τῶν προθύρων ἐλθόντα, πολλὰ καὶ ἄτοπα πλημμελοῦντα, ταχέως ὁ Μίνως ἐξήλασεν. ὁ Κωνσταντῖνος δὲ παρῆλθεν εἴσω, καὶ πολὺν ἐκαθέσθη χρόνον· εἶτα μετ' αὐτὸν τὰ παιδία. Μαγνεντίῳ γὰρ οὐκ ἦν εἴσοδος· ὅτι μηδὲν ὑγιὲς ἐπεπράγει· καίτοι πολλὰ ἐδόκει πεπρᾶχθαι τῷ ἀνδρὶ καλά. οἱ θεοὶ δὲ, ὁρῶντες ὅτι μὴ ταῦτα ἐκ καλῆς αὐτῷ πεποίηται διαθέσεως, εἴων αὐτὸν οἰμώζειν ἀποτρέχοντα.

Οὔσης δὲ τοιαύτης τῆς ἀμφὶ τὸ δεῖπνον παρασκευῆς, ἐπόθουν μὲν οὐδὲν οἱ θεοί· πάντα γὰρ ἔχουσιν· αὐτῶν δὲ τῶν ἡρώων ἐδόκει τῷ Ἑρμῇ *διαπειρᾶσθαι, καὶ τῷ Διὶ τοῦτο οὐκ ἀπὸ γνώμης ἦν. ἐδεῖτο δὲ καὶ ὁ Κυρῖνος ἤδη τινὰ μεταγαγεῖν ἐκεῖθεν παρ' ἑαυτόν. Ἡρακλῆς δὲ, Οὐκ ἀνέξομαι, εἶπεν, ὦ Κυρῖνε· διὰ τί γὰρ οὐχὶ καὶ τὸν ἐμὸν Ἀλέξανδρον ἐπὶ τὸ δεῖπνον παρεκάλεσε; σοῦ τοίνυν, εἶπεν, ὦ Ζεῦ, δέομαι, εἴ τινα τούτων ἔγνωκας ἄγειν πρὸς ἡμᾶς, ἥκειν τὸν Ἀλέξανδρον κέλευε. τί γὰρ οὕτω, καὶ τῶν ἀνδρῶν *ἀποπειρασόμενοι, τοῦ βελ-

Huiuscemodi igitur erat cœnæ apparatus. Et deos quidē nihil deficiebat: sunt enim omnia in eorum manu & potestate: Mercurius autem, heroū conuiuium nō omnibus suis numeris absolutum, atq; adeo aliquid ei deesse censebat. Nec ab hoc Iouis sententia abhorrebat. Postulabat vero & Quirinus iamdudum, vt aliquem [alium] ex suis illuc introduceret. Non feram, o Quirine, inquit Hercules. Cur enim non & meum Alexandrū huic conuiuio adhibuisti? Te igitur, o Iupiter, inquit, oro atq; obtestor, si quem horum ad nos constituisti intromittere, *Alexandrum* venire iube. Cū enim palā de viris fortib. periculum facturi simus,

τίνος *ὀνησόμεθα; Δίκαια λέγειν ὁ τῆς Ἀλκμήνης ἔδοξε τῷ Διΐ· καὶ ἐπεισελθόντος αὐτοῦ τοῖς ἥρωσιν οὔτε ὁ Καῖσαρ, οὔτε ἄλλος τις, ἐπανίστατο· καταλαβὼν δὲ σχολάζουσαν καθέδραν, ἣν *ὁ τοῦ Σεβήρου παῖς ἐπεποίητο ἑαυτῷ, (ἐκεῖνος γὰρ ἀπελήλατο διὰ τὴν ἀδελφοκτονίαν) ἐνεκάθισε. καὶ ὁ Σειληνός, ἐπισκώπτων τὸν Κυρῖνον, Ὅρα, εἶπε, μήποτε οὗτοι ἑνὸς ὦσιν οὐκ ἀντάξιοι, τουτουῒ τοῦ Γραικοῦ. Νὴ μὰ Δία, εἶπεν ὁ Κυρῖνος, οἶμαι πολλοὺς εἶναι μὴ χείρονας. οὕτω δὲ αὐτὸν οἱ ἐμοὶ *τεθαυμάκασιν ἔκγονοι, ὥστε μόνον αὐτὸν ἐκ πάντων ὅσοι ξένοι γεγόνασιν ἡγεμόνες, ὀνομάζουσι καὶ νομίζουσι μέγαν· οὐ μὴν ὅτι καὶ τῶν παρ' ἑαυτοῖς γεγονότων οἴονται μείζονα τοῦτον· ἴσως μὲν ὑπὸ φιλαυτίας παθόντες, ἴσως δὲ καὶ οὕτως ἔχοντες· εἰσόμεθα δὲ αὐτίκα μάλα, τῶν ἀνδρῶν ἀποπειρώμενοι. Ταῦτα μάλιστα *λέγων ὁ Κυρῖνος ἠρυθρία, καὶ δῆλος ἦν ἀγωνιῶν ὑπὲρ τῶν ἀπογόνων τῶν ἑαυτοῦ, μήπου τὰ δευτερεῖα λαβόντες *οἴχοιντο. Μετὰ τοῦτο ὁ Ζεὺς ἤρετο τοὺς θεούς, πότερον χρὴ πάντας ἐπὶ τὸν ἀγῶνα καλεῖν, ἢ, καθάπερ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσι γίγνεται, ὁ τὸν τὰς πολλὰς ἀνελόμενον νίκας κρατήσας, ἑνὸς περιγενόμενος, οὐδὲν ἔλαττον δοκεῖ κἀκείνων γεγονέναι κρείσσων, οἳ προσεπάλαισαν μὲν οὐδαμῶς αὐτῷ, τοῦ κρατηθέντος δὲ ἥττους ἐγένοντο. καὶ ἐδόκει πᾶσιν ἡ τοιαύτη σφόδρα ἐμμελῶς ἔχειν ἐξέτασις. Ἐκήρυττεν οὖν ὁ Ἑρμῆς, παρεῖναι Καίσαρα, καὶ τὸν Ὀκταβιανὸν ἐπὶ τούτῳ, Τραϊανὸν δὲ ἐκ τρίτου, ὡς πολεμικωτέρους. Εἶτα γενομένης σιωπῆς, ὁ βασιλεὺς Κρόνος, βλέψας εἰς τὸν Δία, θαυμάζειν ἔφη, πολεμικοὺς μὲν αὐτοκράτορας ὁρῶν ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τουτουῒ καλουμένους, οὐδένα μέντοι φιλόσοφον. Ἐμοὶ δέ, εἶπεν, οὐχ ἧττον εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι φίλοι. καλεῖτε οὖν εἴσω καὶ τὸν Μάρκον. ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ Μάρκος κληθεὶς παρῆλθε, *σεμνὸς ἄγαν ὑπὸ τῶν πόνων, ἔχων πώς τι τὰ ὄμματα καὶ τὸ πρόσωπον ὑπό τι συνεσταλμένον, κάλλος δὲ ἀμήχανον ἐν αὐτῷ τούτῳ δεικνύων, ἐν ᾧ παρεῖχεν ἑαυτὸν ἄκομψον καὶ ἀκαλλώπιστον. ἥ τε γὰρ ὑπήνη βαθεῖα παντάπασιν ἦν αὐτῷ, καὶ τὰ ἱμάτια λιτὰ καὶ σώφρονα· καὶ ὑπὸ τῆς ἐνδείας τῶν τροφῶν, ἦν αὐτοῦ τὸ σῶμα διαυγέστερον καὶ διαφανέστατον, ὥσπερ αὐτὸ (οἶμαι) τὸ καθαρώτατον καὶ εἰλικρινέστατον φῶς. Ἐπεὶ δὲ καὶ οὗτος ἦν εἴσω τῶν ἱερῶν περιβόλων, ὁ Διόνυσος εἶπεν, Ὦ βασιλεῦ Κρόνε, καὶ Ζεῦ πάτερ, ἆρα ἄξιον ἐν θεοῖς ἀτελές εἶναί τι; Οὐ φαμένων,

cut præstantiore caremus? Iusta & rationi consentanea dicere Ioui patri Alcmenæ filius visus est. Et in cœtum heroum ingrediente Alexandro, neque Cæsar ipse, neq; quisquam alius, assurgere dignatus est. At ille, cathedram accipiens quam ipsi vacuam fecerat Seueri filius, (etenim propter fratricidium ab heroum cõsuetudine repulsus fuerat) sedit. Quo facto, in Quirinũ Silenus iocans, Vide, inquit, ne hi omnes cũ hoc vno Græco comparari digni sint. Per Iouem, inquit Quirinus, inter eos opinor esse quãplures ipsi nulla re inferiores. Tanta autem hunc mei posteri sunt admiratione prosecuti, vt solum eũ inter duces exteros & vocẽt & censeant Magnum; nõ quo eum maiorem reliquis apud se natis iudicent; seu quod plus æquo sibi fauent & suis student, seu forte quia ita res habet. Illud vero cuiusmodi sit, postea certo cognoscemus, vbi de viris periculũ fecerimus. Quæ cum dixisset Quirinus, erubuit. Ex quo facile perspectum est, ipsum suorum posterorũ caussa vehemẽter laborare, ne in secundis partibus hærerent. Post hæc Iupiter apud deos proposuit, an oporteret omnes decertare; an vero istud certamen ad gymnicorum morem instituendum foret: in quibus qui illũ vicit qui plures assecutus est palmas, vnius victor, ceteris quoq; præstare censetur, qui ab eo, de quo victoriam retulit, superati sunt; licet cũ ipsis in certamen nõ venerit. Et ea quidẽ iudicii faciẽdi ratio, tamq̃ valde apta & explicata, ab omnibus diis cõmuni voce & sententia est approbata. Edixit igitur Mercurius primũ adesse *Cæsarem*, deinde *Octauianũ*, tertium *Traianũ*, tamq̃ bellicosiores. Hinc facto silẽtio, rex Saturnus, Ioue intuitus, Miror, inquit, bellica laude illustres imperatores ad hoc certamẽ vocatos; philosophũ vero neminem; quãuis hi quoq; non minus mihi cari sint quam reliqui. Vocate igitur intro & *Marcum* Et ille quidẽ accersitus adfuit, grauis & cõstans valde, tũ oculis tum vultu, præ animi cõtentione, aliquantulũ seuero & nõnihil contracto simili; pulchritudinẽ, quam nemo imitatione assequi posset, in eo demonstrans, qđ esset horridus & incomptus. Erat enim barba ꝓlixa, & amictu ex omni parte frugali & modesto. Deniq; propter paucitatem alimẽtorum, corpus illi erat splendidius & nitidius; ipsius lucidissimi (vt arbitror) & purissimi ignis instar. Illo vero intra sacra septa intromisso, Dionysus cœpit dicere, O Saturne rex, & Iupiter pater, vtrum aliquid imperfectum & deprauatum inter deos versari fas est? Quibus nihil respondentibus,

Atqui accersamus etiam huc, inquit, aliquem voluptatis sectatorem. Sed huc, Iupiter ait, quemquam pedem inferre nefas est, qui nostra non reueréatur & probet. Fiat itaque, respondit Dionysus, de eo circa vestibulum iudicium: & si ita videtur, tum demum adhibeamus hominē, non quidem omnino bellicæ virtutis expertem, sed voluptatum fruitione & deliciis emollitum. Venit igitur ad limen vsque *Constantinus*. His ita decretis, (iam enim qua ratione ipsos certamen inire oporteret, sententia dicta fuerat) Mercurius quidem censebat sigillatim vnumquenq; oportere de seipso dicere, deinde deos de singulis suffragia ferre. Hæc Apollini non recte statui videbantur. Etenim veritatem, non persuasionis vim, aut dicendi suauitatem, a diis perpendi & examinari. Sed Iupiter, cum vtrisque gratificari cuperet, simul & eorum consuetudinem in longius tempus producere: Nihil prohibet, inquit, ad aquæ rationem, quam vnicuique ad certum modum mensuramque largimur, ipsos iubere dicere: deinde interrogare, & singulorum sensus intimos explorare. Ad hoc Silenus, facete admodum Neptuno illudens; Sed vide, o Neptune, ne *Traianus* & *Alexander*, nectaris loco aquam omnem exsorbeant, sicq; dicendi facultatem reliquis præripiant. Cui Neptunus; Haud equidem meæ aquæ, sed vestræ potionis auidiores illi viri fuerunt. Tuis igitur te vineis, quam me meis fontibus, timere magis cōuenit. Ac Silenus morsus, cōticuit; seque toto animo deinceps ad certantes conuertit. Tum Mercurius huiusmodi præconio est vsus:

Diuisurus adest egregia
Palmarum præmia nobilium.
Iam tamque moras
Tempus suadet ponere lentas,
Atq; auribus excipere hæc, mea quæ
Præconis vox nuntia profert.
Multorum o seruitute prius
Reges populūm colla prementes,
Infestam quos hostibus hastam
Acuisse iuuat; simul & magnam
Prudenti consilio mentem,
Animumq; controuersum (agite)
Ad hoc vos sistite iudicium:
Inimicos, & multa in amicos
Sine voluptate frui, finem
Rebusq; oculos pascere latis:
Vitæ summa fuit, seu sapere,
Animo magno conferre bona,
Sibi qui constituere laborum.
Tunicis quoque mollibus ornari,
Damnis male seu vexare quibus
Posita est vitæ meta beatæ:
Connubia epulasq; celebrare,

Εἰσαγάγωμεν οὖν τινα καὶ ἀπολαύσεως ἐραστὴν ἐνθαδί. καὶ ὁ Ζεύς, Ἀλλ' οὐ θέμιτον εἴσω φοιτᾶν, εἶπεν, ἀνδρὶ μὴ τὰ ἡμέτερα ζηλοῦντι. Γινέσθω τοίνυν ἐπὶ τῶν προθύρων, εἶπεν ὁ Διόνυσος, αὐτῶν ἡ κρίσις. ἀλλ' εἰ τοῦτο δοκεῖ, καλῶμεν ἄνδρα, οὐκ ἀπόλεμον μέν, ἡδονῇ δὲ καὶ ἀπολαύσει χειροηθέστερον. ἥκετο οὖν ἄχρι τῶν προθύρων ὁ Κωνσταντῖνος. Ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο καὶ τὸ τίνα γὰρ ἔχρην τρόπον αὐτοὺς ἁμιλλᾶσθαι, γνώμη προὐτέθη· καὶ ὁ μὲν Ἑρμῆς ἠξίου λέγειν ἕκαστον ἐν μέρει περὶ τῶν ἑαυτοῦ, τίθεσθαι δὲ τοὺς θεοὺς τὴν ψῆφον. Οὐ μὴν ἐδόκει ταῦτα τῷ Ἀπόλλωνι καλῶς ἔχειν· ἀληθείας γὰρ εἶναι, καὶ οὐ πιθανότητος οὐδὲ αἱμυλίας ἐν θεοῖς ἔλεγχον καὶ ἐξέτασιν. βουλόμενος δὲ ὁ Ζεὺς ἀμφοτέροις χαρίζεσθαι, καὶ ἅμα προσάγειν ἐπὶ πλέον αὐτοῖς τὴν συνουσίαν, Οὐδέν, εἶπε, κωλύει λέγειν τε αὐτοῖς ἐπιτρέψαι, μικρὰ τοῦ ὕδατος ἐπιμετρήσαντας ἡμᾶς, εἶτα ὕστερον ἀνερωτᾶν καὶ ἀποπειρᾶσθαι τῆς ἑκάστου διανοίας. καὶ ὁ Σειληνὸς ἐπισκώπτων, Ἀλλ' ὅρα, ὦ Πόσειδον, μὴ νομίσαντες αὐτὸ νέκταρ εἶναι Τραϊανός τε καὶ Ἀλέξανδρος, ἅπαν ἐκφορήσωσι τὸ ὕδωρ, εἶτα ἀφέλωνται τοὺς ἄλλους. καὶ ὁ Ποσειδῶν, Οὐ τοὐμοῦ ὕδατος, εἶπεν, ἀλλὰ τοῦ ὑμετέρου πόματος, ἐρασταὶ τὼ ἄνδρε ἐγενέσθην. ὑπὲρ τῶν σαυτοῦ τοιγαροῦν ἀμπέλων μᾶλλον, ἢ τῶν ἐμῶν πηγῶν, ἄξιόν ἐστί σοι δεδιέναι. Καὶ ὁ Σειληνὸς δηχθεὶς, ἐσιώπα, καὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις ἐκ τούτου τὸν νοῦν προσεῖχεν. Ἑρμῆς δὲ ἐκήρυττεν·

Ἄρχει μὲν ἀγώνων καλλίστων.
Ἄθλων ταμίας·
Καιρὸς δὲ καλεῖ μηκέτι μέλλειν·
Ἀλλ' ἀκούοντες τὴν ἡμετέραν
Κήρυκα βοὴν, οἱ πρὶν βασιλεῖς,
Ἔθνεα πολλὰ δουλωσάμενοι,
Καὶ πολέμοισιν δάϊον ἔγχος
Θήξαντες ὁμοῦ γνώμης τε μέγαν
Πινυτόφρονα νοῦν, ἴτ', ἐς ἀντίπαλον
Ἴσασθε κρίσιν, οἵ τε φρόνησιν
Τέλος ὀλβίστης θέσθε βιοτῆς,
Οἵ τ' ἀντιβίους κακὰ πόλλ' ἔρξαι,
Χρηστὰ δὲ φίλους, τέρμα βιότου
Νενόμισθ', καὶ οὗ ἥδιστον
Ἀπόλαυσιν ἔχειν, τέρματα μόχθων,
Δαῖτας καὶ γάμους, ὄμμασι τερπνά,
Μαλακάς τε φέρειν ἐσθῆτας, ὁμοῦ

Λιθοκολλή-

Λιθοκολλήτοις περὶ χεῖρας ἄκρας
Ψελίοισι, φαίνη μακαρεσότατον·
Νίκης δὲ τέλος Ζηνὶ μελήσει.

Simul & manibus summis, opere
Vario nitidas gemmas gerere,
Queis visa beatissima res est:
Ioui erit dein victoria curæ.

Τοιαῦτα τοῦ Ἑρμοῦ κηρύττοντος, ἐκληροῦντο. καί πως συνέδραμε τῇ τοῦ Καίσαρος ὁ κλῆρος φιλοπρωτίᾳ. τοῦτο ἐκεῖνον μὲν ἐποίησε γαῦρον καὶ σοβαρώτερον. ἐδέησε δὲ διὰ τοῦτο [τοῦ] μικροῦ καὶ φεύγειν τὴν κρίσιν ὁ Ἀλέξανδρος· ἀλλὰ παραθαρρύνων αὐτὸν ὁ μέγας Ἡρακλῆς ἐπέσχε. δεύτερος δὲ ἐπ' ἐκείνῳ λέγειν ἔλαχεν ὁ Ἀλέξανδρος· ἐπὶ δὲ τῶν ἑξῆς, οἱ κλῆροι τοῖς ἑκάστου χρόνοις συμπαρῆλθον. ἤρξατο οὖν ὁ Καῖσαρ ὧδε· Ἐμοὶ μὲν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, γενέσθαι ἐν τηλικαύτῃ συνέβη πόλει, μετὰ τοσούτους ἄνδρας, ὥστε τὴν μὲν, ὅσων οὐπώποτε ἄλλη πόλις ἐβασίλευσε, βασιλεύειν· ταῖς δὲ ἀγαπητὸν, καὶ τὰ δεύτερα κομίσασθαι. τίς γὰρ πόλις, ἀπὸ τρισχιλίων ἀνδρῶν ἀρξαμένη, ἐν οὐδὲ ὅλοις ἔτεσιν ἑξακοσίοις, ἐπὶ γῆς ἦλθε πέρατα τοῖς ὅπλοις; ποῖα δὲ ἔθνη πολλοὺς τοσούτους ἄνδρας ἀγαθούς τε καὶ πολεμικοὺς παρέσχετο, καὶ νομοθετικούς; θεοὺς καὶ ἐτίμησαν οὕτω τίνες; ἐν τῇ τοσαύτῃ καὶ τηλικαύτῃ πόλει γενόμενος, οὐ τοὺς κατ' ἐμαυτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς πώποτε, παρῆλθον τοῖς ἔργοις. καὶ τῶν μὲν πολιτῶν, εὖ οἶδα ὡς οὐδεὶς ἀντιποιήσεταί μοι τῶν πρεσβείων. εἰ δὲ Ἀλέξανδρος οὑτοσὶ τολμᾷ, τί τῶν ἔργων τῶν ἑαυτοῦ, τοῖς ἐμοῖς ἀξιοῖ παραβάλλειν; ἴσως τὰ Περσικὰ, ὥσπερ οὐχ ἑωρακὼς ἐγηγερμένα μοι τοσαῦτα κατὰ Πομπηίου τρόπαια; καίτοι τίς δεινότερος στρατηγὸς γέγονε, Δαρεῖος ἢ Πομπήιος; ποτέρῳ δὲ ἀνδρειότερον ἠκολούθει στρατόπεδον; τὰ μὲν οὖν μαχιμώτατα τῶν Δαρείῳ πρότερον ὑπακουόντων ἐθνῶν, ἐν τῇ Καρῶν μοίρᾳ Πομπήιος εἶχεν ἑπόμενα· τῶν δὲ ἐκ τῆς Εὐρώπης, οἳ τὴν Ἀσίαν πολλάκις πόλεμον ἐπάγουσαν ἐδέξαντο· καὶ τούτων αὐτῶν τοὺς ἀνδρειοτάτους, Ἰταλοὺς, Ἰλλυριοὺς, Κελτούς. ἀλλ' ἐπεὶ τῶν Κελτικῶν ἐπεμνήσθην, ἆρα τοῖς Γετικοῖς ἔργοις Ἀλεξάνδρου, τὴν τῆς Κελτικῆς ἀντιτάττομεν καθαίρεσιν; οὗτος ἅπαξ ἐπεραιώθη τὸν Ἴστρον, ἐγὼ δὲ δεύτερον τὸν Ῥῆνον. Γερμανικὸν αὖ τοῦτο τὸ ἐμὸν ἔργον· τούτῳ δὲ ἀντέστη μὲν οὐδὲ εἷς, ἐγὼ δὲ πρὸς Ἀριόβιστον ἠγωνισάμην. πρῶτος ἐτόλμησα Ῥωμαίων ἐπιβῆναι

Huiusmodi igitur a Mercurio habito præconio, sortes duxerũt: & sors quidem quodãmodo CÆSARIS in omnibus rebus principem locum obtinendi cupiditati concurrit. Quæ res eum hilariorem multo & alacriorem reddidit. Quamobrem parum abfuit quin iudicium Alexander subterfugeret. sed ipsum magnus Hercules, bono animo esse iubens, continuit. A Cæsare secundum dicendi locum nactus est Alexander. Tum reliquis aliis postquam, vt cuiusque ferebant tempora, sortes obtigerunt, sic Cæsar orsus est: Mihi vero, o Iupiter & dii, in huiusmodi nasci cõtigit ciuitate post tot claros viros, quæ quidem imperium suum eo, quo nulla vmquam alia ciuitas dominata est, protulit; vt reliquæ omnes æqui bonique consulere debeant, si secundas ab hac partes ferant. Quæ enim ciuitas, a tribus hominum milibus initium ducens, sexcentis annis nondum exactis, armis ad extremas vsque terrarum oras peruenit & penetrauit? Quænam gẽs tam sæpe, totque viros probos & illustres belli pacisque artibus prębuit? Et quinam tam pie deos coluerunt? In tanta igitur tamque celebri ciuitate natus, non solum meos æquales, sed etiam eos qui vmquam fuerunt, rerum gestarum gloria superaui. Et meorum quidem ciuium scio neminem, quo minus mihi primæ deferantur partes, intercessurum. Quod si hoc Alexãder audeat, quodnam suorum facinorum cum meis comparari dignum cẽsebit? Persica forte; tamquam non viderit tot a me erecta & excitata de Pompeio tropæa. Nam, cedo, quis acrior, & rei militaris peritior dux exstitit, Darius, an Põpeius? vtrum firmior & robore militum instructior exercitus est secutus? Bellicosiores gentes, quæ vmquam Darii imperio paruerũt, Carum loco Pompeius in exercitu habuit. At vero Europæ, sæpius Asiæ bellum inferenti, vastitatem intulerunt; & maxime earũ fortissimi, Itali, Illyrii, & Celtæ. Sed quando Celtarũ memini, nũ Geticis Alexandri rebus Galliæ expugnationẽ conferemus? Hic semel trãsiuit Istrum: ego iterũ Rhenum. Hoc vero est eximiũ meum Germanicum facinus; quo nemo se mihi antetulerit. Ego cõtra Ariouistũ manus cõserui. Ego Romanorũ primus exterius mare

Iulii Cæsaris oratio.

traiicere sum ausus. Quod meum factum fortasse plurimū in se habet admirationis:(decet enim tātam meam animi magnitudinē & fortitudinem admirari)sed illud multo præclarissimum, me primum omniū e naui desiliisse. Heluetios taceo, & Iberorum gentem. neque dum vllius rei a me in Gallia gestæ mentionem feci; quum tamen illic plus quam trecenta oppida, atque ducentas non minus hominum myriadas subegerim. Quæ cum tot tantaq; sint, tum illud maximum & fortissimū, quod re in eum locum adducta, vt mihi contra ciues meos bello dimicare necesse esset, victoriā ex ipsis Romanis, qui ad hoc vsque tēpus inexpugnabiles & inuicti permanserant, reportaui. Quod si quis multitudine prœliorum nos iudicet, ego ter plus acie conflixi, quam Alexandrum decertasse prædicant, qui eius res magnifice efferunt & extollūt: si multitudine vrbium captarum, non in Asia solum, sed & in Europa quamplurimas vrbes euerti. Hic quidem, Ægyptum spectans pertransiuit: ego, conuiuia celebrans domui. Vultis quoq; vtriusq; clementiam & moderationem post adeptam victoriam sciscitari & expendere? Ego inimicis meis veniam concessi: qui deinde ea in me admiserunt, quæ numini Iustitiæ præsidi curæ fuerunt. Hic, preterq̃ quod in hostes crudelis fuit, ne quidem ab amicis temperauit. Quia vero mecum de primis partibus cōtendere paratus es, neq; mihi statim vna cum aliis cedis; tu quidem me cogis dicere, te perquam acerbū & crudelem in Thebanos exstitisse. Ego vero multa mansuetudine & humanitate complexus sum Heluetios. Illorum quidem tu vrbes incendisti: horū ego a propriis ciuibus euersos & cōbustos penates reparaui & restitui. Ecquid deniq; tanti fuit decem milia Grecorum superasse, & quindecim myriadas hominum inuadentiū pugnando sustinuisse? Multa quidem alia de vtroq; nostrū dicere possem. sed quoniam minime mihi per otiū licuit arti dicēdi incumbere, vos mihi veniā dare par est; simul & quæ dici sunt omissa, æque ac ea quę dicta sunt, pro merito reputātes, priorem mihi honoris gradum tribuere. Hæc cū diceret Cæsar, & adhuc loqui vellet, vix sibi iam tū antea temperans ALEXANDER, sese amplius continere non potuit, sed cum tumultu & vehementi animi commotione, Quousq; tandem, inquit, Iupiter & dii, tacitus feram huius hominis insolentiam & audaciam? Nullum enim modum, vt videtis, adhibet in prædicatione suarum laudum, neq; in vituperatione mei. Ac melius fortasse fuisset ab vtrisq; abstinere:

Alexandri responsio.

τῆς ἐκτὸς θαλάσσης. καὶ τοῦτο μὲν ἴσως τὸ ἔργον θαυμαστόν· καίτοι τὴν τόλμαν καὶ ταύτην, ἄξιον θαυμάσαι· ἀλλὰ τὸ μεῖζόν μοι, τὸ ἀποβῆναι τῆς νεὼς πρῶτον. καὶ τοὺς Ἐλβετίους σιωπῶ, καὶ τὸ τῶν *Ἰβήρων ἔθνος. οὐδὲν ὅλως ἔτι τῶν Γαλατικῶν ἐπεμνήσθην, πλέον ἢ τριακοσίας ὑπαγαγόμενος πόλεις, ἀνδρῶν δὲ οὐκ ἐλάσσους ἢ διακοσίας μυριάδας. ὄντων δὲ τούτων μοι τοιούτων τῶν ἔργων, ἐκεῖνο μεῖζον ἦν καὶ τολμηρότερον· ἐχρῆν γάρ με καὶ πρὸς αὐτοὺς διαγωνίζεσθαι τοὺς πολίτας, καὶ κρατεῖν τῶν ἀμάχων καὶ ἀνικήτων, Ῥωμαίων. εἴτε οὖν πλήθει τις κρίνει παρατάξεων, *τριςτοσαυτάκις παρεταξάμην, ὁσάκις ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου κομπάζουσιν οἱ τὰ περὶ αὐτὸν σεμνοποιοῦντες· εἴτε πλήθει πόλεων αἰχμαλώτων, οὐ τῆς Ἀσίας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς Εὐρώπης τὰ πλεῖστα κατεστρεψάμην. Ἀλέξανδρος, Αἴγυπτον παρῆλθε θεωρῶν· ἐγὼ δὲ, συμπόσια συγκροτῶν, κατεπολέμησα. Τὴν δὲ μετὰ τὸ κρατῆσαι πραότητα βούλεσθε ἐξετάσαι τὴν παρ' ἑκατέρου; ἐγὼ καὶ τοῖς πολεμίοις συνέγνων· ἔπαθον οὖν ὑπ' αὐτῶν ὅσα ἐμέλησε τῇ Δίκῃ· ὁ δὲ, πρὸς τοῖς πολεμίοις, οὐδὲ τῶν φίλων ἀπείχετο. Ὅτι οὖν περὶ τῶν πρωτείων μοι ἀμφισβητεῖν οἷός τε εἶ, καὶ οὐκ αὐτόθεν σὺ παραχωρήσεις μετὰ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ ἀναγκάζεις με λέγειν, ὅπως μὲν ἐχρήσω πικρῶς Θηβαίοις, ἐγὼ δὲ τοῖς Ἐλβετίοις φιλανθρώπως. σὺ μὲν καὶ ἐκείνων κατέκαυσας τὰς πόλεις· ἐγὼ δὲ, τὰς ὑπὸ τῶν οἰκείων πολιτῶν κεκαυμένας πόλεις ἀνέστησα. *καίτοι τί τοσοῦτον ἦν μυρίων Γραικῶν κρατῆσαι, καὶ πεντεκαίδεκα μυριάδας ἐπιφερομένας ὑποστῆναι; Πολλὰ εἰπεῖν ἔχων ἔτι περὶ ἐμαυτοῦ καὶ τοῦδε, τῷ μὴ σχολὴν ἄγειν, ἥκιστα τὸ λέγειν *ἐξεμελέτησα. διόπερ χρὴ συγγνώμην ὑμᾶς ἔχειν, ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων, καὶ περὶ τῶν μὴ ῥηθέντων, τὴν ἴσην καὶ δικαίαν ἐξέτασιν ποιουμένους, ἀποδιδόναι μοι τὸ πρωτεῖον. Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Καίσαρος, καὶ λέγειν ἔτι βουλομένου, μόγις καὶ πρότερον ὁ Ἀλέξανδρος καρτερῶν, οὐκ ἔτι κατεῖχεν, ἀλλὰ μετά τινος ταραχῆς καὶ ἀγωνίας, Ἐγὼ δὲ, εἶπεν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ, μέχρι τίνος ἀνέξομαι σιωπῇ τῆς θρασύτητος τῆς τούτου; πέρας γὰρ οὐδέν ἐστιν, ὡς ὁρᾶτε, οὔτε τῶν εἰς αὐτὸν ἐπαίνων, οὔτε τῶν εἰς ἐμὲ βλασφημιῶν. ἐχρῆν δὲ ἴσως, μάλιστα μὲν ἀμφοῖν φείδεσθαι·

(καὶ γὰρ

(καὶ γὰρ εἴπῃ πως ἀμφότερα δοκεῖ παραπλησίως ἐπαχθῆ, πλέον δὲ ὅμως τὰ μετὰ ταῦτα συρῆναι, ἀλλ᾽ ὅμως δὲ καὶ μιμητὴν αὐτῶν γενόμενον) ὁ δὲ, εἰς τοῦτο ἦλθεν ἀναισχυντίας, ὥστε τολμῆσαι τὰ ἀρχέτυπα κωμῳδεῖν τῶν ἑαυτοῦ ἔργων. ἐχρῆν δὲ, ὦ Καῖσαρ, ὑπομνησθῆναί σε τῶν δακρύων ἐκείνων, ἃ *τότε ἀφῆκας, *ἀκροώμενος τῶν ὑπομνημάτων ὅσα πεποίηται περὶ τῶν ἐμῶν πράξεων. ἀλλ᾽ ὁ Πομπήιος ἐπῆρέ σε *μετὰ τοῦτο, κολακευθεὶς μὲν παρὰ τῶν πολιτῶν τῶν ἑαυτοῦ, γενόμενος δὲ οὐδεὶς οὐδαμοῦ. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ Λιβύης θριαμβεῦσαι, οὐ μέγα ἔργον, *ὀνομαστότατον ἐποίησεν ἡ τῶν τότε ὑπάτων μαλακία. τὸν δουλικὸν δὲ ἐκεῖνον πόλεμον, οὐδὲ πρὸς ἄνδρας γενόμενον, ἀλλὰ πρὸς τοὺς χείρους τῶν οἰκετῶν, ἄλλοι μὲν κατειργάσαντο, *Κράσσος καὶ Λούκιος, τοὔνομα δὲ καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ἔσχε Πομπήιος. Ἀρμενίαν δὲ, καὶ τὰ πρόσοικα ταύτης, κατεπολέμησε Λούκολλος· ἐθριάμβευσε δὲ ἀπὸ τούτων Πομπήιος. εἶτα ἐκολάκευσαν αὐτὸν οἱ πολῖται, καὶ μέγαν ὠνόμασαν, ὄντα τίνος τῶν πρὸ ἑαυτοῦ *μείονα; τί γὰρ τοσοῦτον ἐκείνῳ ἐπράχθη, ἡλίκον Μαρίῳ, ἢ Σκιπίωσι τοῖς δύο, *ἢ τῷ παρὰ τὸν Κυρῖνον τουτονὶ Φουρίῳ; ὃς μικροῦ συμπεσοῦσαν τὴν τούτου πόλιν ἀνέστησεν. οὗτοι γὰρ οὐκ ἀλλοτρίοις ἔργοις, ὥσπερ ἐν πολιτικαῖς οἰκοδομίαις καὶ δαπανήμασιν, ὑπ᾽ ἄλλων καταβληθείσαις καὶ ἐπιτελεσθείσαις, ἕτερος ἄρχων *ἐπεγράφη, μικρὰ κονιάσας τὸν τοῖχον· οὕτω τῶν ἀλλοτρίαις ἐπεγράφησαν πράξεσιν· ἀρχιτέκτονες δὲ αὐτοὶ καὶ δημιουργοὶ γενόμενοι, τῶν καλλίστων ἠξιώθησαν ὀνομάτων. οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν, εἰ κεκράτηκας Πομπηίου, δακτύλῳ κνώμενον, καὶ τὰ ἄλλα ἀλώπεκος μᾶλλον ἢ *λέοντος. ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸν ἡ τύχη προὔδωκεν, ἣ τὸν ἔμπροσθεν αὐτῷ χρόνον παρειστήκει, ταχέως ἐκράτησας μόνου. καὶ ὅτι δεινότητι μὲν οὐδεμιᾷ κρείττων ἐγένου, φανερόν. *καὶ γὰρ, ἐν ἐνδείᾳ *γεγονὼς τῶν ἐπιτηδείων (ἔστι δὲ οὐ μικρὸν, ὡς οἶσθα, τοῦτο ἁμάρτημα στρατηγοῦ) καὶ μάχῃ συμβαλὼν, *ἡττήθης. εἰ δὲ Πομπήιος, ὑπ᾽ ἀφροσύνης τε καὶ ἀνοίας, ἢ τοῦ μὴ δύνασθαι τῶν πολιτῶν ἄρχειν, οὐδὲ ἡνίκα ἔδει *τείνειν τὸν πόλεμον, ὑπερετίθετο τὴν μάχην, οὔτε νικῶν ἐπεξῄει, ὑπὸ τοῖς οἰκείοις ἁμαρτήμασι, καὶ οὐχ ὑπὸ τοῖς σοῖς ἐσφάλη στρατηγήμασι. Πέρσαι δὲ, καλῶς καὶ φρονίμως πανταχοῦ παρεσκευασμένοι, πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀλκὴν *ἐνέδοσαν. ἐπεὶ δὲ οὐ τοῦ πράττειν ἁπλῶς,

(etenim vtrumq; quodãmodo æque graue videtur: sed illud multo grauius & intolerabilius, quod rerū a me gestarum gloriam imminuere conatus est; quas tamen sibi imitãdas proposuit) verum eo ille deuenit impudentiæ, vt suarum rerum exemplar ludibrio habere & insectari nō dubitarit. Oportuerat autē, Cæsar, te lacrymarum illarum recordari, quas fudisti, cum audires monumenta in rerum a me gestarum memoriā excitata. Sed eo te, credo, Pompeius extulit; cui plurimum ciues sui sunt assentati; qui tamen in omni ratione vir nihili fuit. *Quod enim triūphum egerit de Libya, non admodū egregium facinus, clarissimum eum fecit cōsulum, qui tunc erāt, desidia & væcordia. At seruile illud bellum, non cōtra viros gestum, sed contra mācipia deterrima, Crassus & Lucius cōfecerunt: gloriā vero & titulum confecti belli Pompeius reportauit. Armeniamq; & proximas regiones deuicit Lucullus: Pōpeius de iis triumphauit. Deinde ipsi adulati ciues eius, Magnū cognominauerunt; quolibet eorum qui ante eum fuerunt longe inferiorem. Quid enim comparandum fecit reb. Marii, aut duorum Scipionū, aut Furii, qui proxime ad hūc Romulum *accedit: quippe cuius ciuitatē, pene funditus euersam & dirutam, extulit & erexit? Non enim, *sicut in ædificationibus, quæ publicis impensis fiunt, accidit: quibus aliorum opera & sumptu ad exitum perductis, opus alterius, qui ei præest, nomine inscribitur, licet in eius confectione minimū laboris impenderit: ita isti aliena egregia facta sibi adscripserunt: sed cum illi ipsi architecti & publici operarii exstitissēt, pulcherrima merito sunt consecuti nomina. Nihil igitur mirum si Pompeium superasti, digito scalpētem caput, & propius vulpis mores referentem, quam leonis. Nam postq̄ illum fortuna prodidit, quæ prius illi fauerat; quamprimum & facillime eū fortunæ ope & præsidio destitutū vicisti. Te vero nulla tua præcipua virtute aut fortitudine victoria potitum, manifestum est. Cum enim rerū necessariarum inopia premereris, (in quo est, vt scis, non leue ducis peccatum) pugnam conserens victus es. Quod si Pompeius dementia sua, aut imprudentia, seu quod suos sibi dicto audientes præstare non potuit, siue quando oportebat prœlium inire, distulit, siue vincere non perstitit: sua quidem ille culpa, non tua prudenti belli administratione & imperatoriis consiliis concidit. Persæ vero, ab omni re parati & prudenter instructi, sub potestatem nostram venerunt. Quoniam vero non solum res gerere,

sed etiam in rebus agẽdis virum probum & regem, æqui iustique rationem ducere oportet; ego Græcorum nomine pœnas a Persis repetii; & omnia bella ciuilia e Gręcia profligaui. Neque vero Græciam vmquam damno afficere in animo habui; sed eos qui me vlterius progredi, & pœnas a Persis reposcere prohibebant, fregi & comminui. Tu vero Germanos & Gallos bello domuisti; inde aduersus patriam te accingens: quo quid detestabilius & magis impium est? Quando vero, tamquam per risum, in mẽtionem decem milium Græcorum incurrens meministi; vos inde originem ducere, & quamplurimas Italiæ regiones Græcos habitasse, quamuis sciens, non moror. Horum vero paruam gentem, Ætolos dico, qui vestrã Italiam contingunt, magni duxistis amicos habere, & socios adiungere: *postquam vero vobis in bello strenuam nauauerunt operam, quibus tamdẽ de caussis imperio vestro parere non sine magno vestro malo & periculo coegistis? Quod si Græcia iam tum, vt vere dixerit aliquis, ad senectutem vergente, nõ vniuersæ, sed eius paruæ, & ne stantibus quidem Græcorum opibus quænam esset cognitæ, nationi, parum abest quin visi sitis vix sufficere: quales fuissetis, si cũ Græcis concordibus, & florentibus eorum rebus, vos dimicare oportuisset? cum prætereaetiam, Pyrrho in Italiam traiiciente, quãto terrore perculsi fueritis, recordari potestis. Quoniam vero Persas superasse tam parui facis, & hoc tantum opus verbis extenuas; parua admodum ad Tigrim fluuium in Parthorum dicione posita prouincia, trecentis iam amplius dimicantes annis, quæso, cur ad hoc vsque tempus potiti non estis? Vis tibi dicam? Persarum tela vobis obstiterunt. Dicat tibi Antonius, qui tyrocinium militiæ sub te fecit, quantum Persæ viribus polleant. Ego vero Indos, vna cum illis, nõ totis decem annis dicioni meæ subieci. Deinde mecum contẽdere audes, qui ab ineunte ætate ducis munere fungens, tot tantaq; gessi, vt eorũ memoria, quãuis non satis ea pro merito scriptores ornent & laudibus efferant, mihi superstes permaneat, instar rerum ab Hercule rege meo gestarum; quem colui & imitatus sum. Postremo, Achilli, generis mei auctori, nulla in re cedo: & Herculis, quem ego semper sum vehementer admiratus, quoad hominem Dei licet, vestigia proxime subsequor. Hęc igitur habui, o dii, quæ pro mei aduersus hunc defensione dicerem: quamuis cõsultius fecissem, si eum contemptum & despectum dimisissem. Quod si aliquid acerbi a nobis perpetratũ est,

ἀλλὰ καὶ τοῦ τὰ δίκαια πράττειν, ἄνδρα ἄριστον, καὶ βασιλέα προσήκει μεταποιεῖσθαι· ἐγὼ μὲν, ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τοὺς Πέρσας ἀπῄτησα δίκην, καὶ τοὺς Ἑλληνικοὺς πολέμους ἐπελυσάμην· οὐχὶ τὴν Ἑλλάδα λυπεῖν βουλόμενος, ἀλλὰ τοὺς κωλύοντάς με διαβαίνειν, καὶ δίκας ἀπαιτεῖν τοὺς Πέρσας, ἐπικόπτων. σὺ δὲ, τοὺς Γερμανοὺς καὶ Γαλάτας καταπολεμήσας, ἐπὶ τὴν πατρίδα τὴν σαυτοῦ παρεσκευαζόμενος. οὗ τί γένοιτ' ἂν χεῖρον ἢ μιαρώτερον; ἐπεὶ δὲ, ὥσπερ διασύρων, τῶν μυρίων ἐμνημόνευσας Γραικῶν· ὅτι μὲν καὶ ὑμεῖς ἐντεῦθεν γεγόνατε, καὶ τὰ πλεῖστα τῆς Ἰταλίας ᾤκησαν οἱ Γραικοὶ, καίπερ εἰδὼς, ὅμως οὐ παραδέχομαι. τούτων δὲ αὐτῶν ὀλίγον ἔθνος, Αἰτωλοὺς λέγω, τοὺς παροικοῦντας ὑμῖν, οὓς φίλους ἔχειν καὶ συμμάχους ἐποιήσασθε περὶ πολλοῦ, *πολεμηθέντας δὲ ὑμῖν ὕστερον δι' ἃς δή ποτε αἰτίας, οὐκ ἀκινδύνως ὑπακούειν ὑμῖν ἠναγκάσατε; εἰ δὲ πρὸς τὸ γῆρας, ὡς ἂν εἴποι τις, τῆς Ἑλλάδος, καὶ οὐδὲ πάσης, ἀλλ' ἔθνους μικροῦ, *ἡνίκα ἤκμαζε τὸ Ἑλληνικὸν, οὐδ' ὅτι ἐστὶν γινωσκομένου, μικροῦ δέω φάναι, μόλις ἠρκέσατε, τίνες ἂν ἐγένεσθε, εἰ πρὸς ἀκμάζοντας καὶ ὁμονοοῦντας τοὺς Ἕλληνας, πολεμεῖν ὑμᾶς ἐδέησεν; ἐπεὶ καὶ Πύρρου διαβάντος ἐφ' ὑμᾶς, ἴστε ὅπως ἐπτήξατε. εἰ δὲ τὸ Περσῶν κρατῆσαι μικρὸν νομίζεις, καὶ τὸ τηλικοῦτον ἔργον διασύρεις, ὀλίγης πάνυ τῆς ὑπὲρ Τίγρητα ποταμὸν, ὑπὸ Παρθυαίων βασιλευομένης χώρας, ἔτη πλέον ἢ τριακόσια πολεμοῦντες, λέγε μοι διὰ τὴν αἰτίαν οὐ κατεκρατήσατε; βούλει σοι φράσω; τὰ Περσῶν ὑμᾶς εἶρξε βέλη. φρασάτω δέ σοι περὶ αὐτῶν Ἀντώνιος, ὁ παιδοτριβηθεὶς ἐπὶ στρατηγίᾳ *παρὰ σοῦ. ἐγὼ δὲ, οὐδὲ ἐν ὅλοις ἐνιαυτοῖς δέκα *πρὸς τούτοις καὶ Ἰνδῶν γέγονα κύριος. εἶτά μοι τολμᾷς ἀμφισβητεῖν, ὃς ἐκ παιδαρίου στρατηγῶν ἔργα ἔπραξα τηλικαῦτα, ὥστε τὴν μνήμην, καίπερ οὐκ ἀξίως ὑπὸ τῶν συγγραφέων *ὑμνηθέντων, συμπαραμένειν τῷ βίῳ, καθάπερ τὴν τοῦ Καλλινίκου τοῦ μοῦ βασιλέως· οὗ θεράπων ἐγὼ καὶ ζηλωτὴς ἐγενόμην· Ἀχιλλεῖ δὲ μὲν ἁμιλλώμενος τῷ προγόνῳ, Ἡρακλέα δὲ θαυμάζων, καὶ ἑπόμενος, ἅτε δὴ κατ' ἴχνος θεοῦ ἄνθρωπος. Ὅσα μὲν οὖν ἐχρῆν, ὦ θεοὶ, πρὸς τοῦτον ἀπολογήσασθαι, καίτοι κρεῖττον ἦν ὑπεριδεῖν αὐτοῦ, εἴρηται. εἰ δέ τι πικρὸν ὑφ' ἡμῶν ἐπράχθη,

οὔ τι

οὔ τι πάντα πᾶσιν εἰς ἀναιτίους ἀνθρώπους, ἀλλ' ἢ πολλάκις καὶ ἐπὶ πολλοῖς προσκρούσαντας, ἢ τῷ καιρῷ μὴ καλῶς μηδὲ πρεπόντως χρησαμένους. ἠκολούθησε γοῦν, ἐπὶ μὲν τοῖς διὰ τὸν καιρὸν ἐξαμαρτηθεῖσιν, ἡ μεταμέλεια, σώφρων πάνυ, καὶ τῶν ἐξημαρτηκότων σώτειρα δαίμων· τοὺς δὲ ὥσπερ φιλοτιμουμένους ἐπὶ τῷ πολλάκις ἀπεχθάνεσθαι καὶ προσκρούειν, οὐθὲν ᾤμην ἄδικον ποιεῖν κολάζων. Ἐπεὶ δὲ εἴρητο καὶ τούτῳ στρατιωτικώτερος ὁ λόγος, ἐπὶ τὸν Ὀκταβιανὸν τὴν ὑδρίαν ἔφερε τοῦ Ποσειδῶνος θεράπων, ἐπιμετρῶν αὐτῷ τοῦ ὕδατος ἔλασσον, διὰ τὸν καιρόν, ἄλλως τε καὶ μνησικακῶν αὐτῷ τῆς εἰς τὸν θεὸν ὑπερηφανίας. καὶ ὅς, ἐπεὶ συνῆκεν ὑπὸ ἀγχινοίας, ἀφεὶς τὸ λέγειν τι περὶ τῶν ἀλλοτρίων· Ἐγώ, εἶπεν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, τὸ διασύρειν μὲν τὰ τῶν ἄλλων ἔργα καὶ μικρὰ ποιεῖν, ἀφέξομαι· περὶ δὲ τῶν ἐμαυτοῦ, τὸν πάντα ποιήσομαι λόγον. Νέος προέστην τῆς ἐμαυτοῦ πόλεως, ὥσπερ ὁ γενναῖος οὑτοσὶ Ἀλέξανδρος. κατώρθωσα δὲ Γερμανικοὺς πολέμους, ὥσπερ ὁ ἐμὸς πατὴρ οὑτοσὶ Καῖσαρ. συμπλακεὶς δὲ τοῖς ἐμφυλίοις ἀγῶσιν, Αἴγυπτον μὲν περὶ τὸ *Ἄκτιον κατεναυμάχησα· Βροῦτον δὲ καὶ Κάσσιον, περὶ τοὺς Φιλίππους κατεπολέμησα· καὶ τὸν Πομπηΐου παῖδα Σέξτον, πάρεργον ἐθέμην τῆς ἐμαυτοῦ στρατηγίας. οὕτω δὲ παρέσχον ἐμαυτὸν τῇ φιλοσοφίᾳ χειροήθη, ὥστε καὶ τὴν Ἀθηνοδώρου παρρησίας ἠνεσχόμην, οὐκ ἀγανακτῶν, ἀλλ' εὐφραινόμενος ἐπ' αὐτῇ, καὶ τὸν ἄνδρα καθάπερ παιδαγωγόν, ἢ πατέρα μᾶλλον, αἰδούμενος. Ἄρειον δὲ καὶ φίλον καὶ συμβιωτὴν ἐπιγράφομαι. καὶ ὅλως οὐδέν ἐστιν ὑφ' ἡμῶν εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἁμαρτηθέν. ὑπὸ δὲ τῶν ἐμφυλίων στάσεων τὴν Ῥώμην ὁρῶν εἰς ἔσχατον ἐλαύνουσαν πολλάκις κίνδυνον, οὕτω διεθέμην τὰ περὶ αὐτήν, ὥστε εἶναι δι' ἡμᾶς, ὦ θεοί, τὸ λοιπὸν ἀδαμαντίνην. οὐ γὰρ ταῖς ἀμέτροις ἐπιθυμίαις εἴκων, ἐπικτᾶσθαι πάντως αὐτῇ διενοήθην· ὅρια δὲ διττά, ὥσπερ ὑπὸ τῆς φύσεως ἀποδεδειγμένα, Ἴστρον καὶ Εὐφράτην ποταμοὺς ἐθέμην. εἶτα ὑποτάξας τὸ Σκυθῶν καὶ Θρᾳκῶν ἔθνος, ἐπιμετρούντων ὑμῶν τῆς βασιλείας μοι τὸν χρόνον, οὐ πόλεμον ἄλλον ἐξ ἄλλου περισκοπῶν, ἀλλὰ εἰς νομοθεσίαν, καὶ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου συμφορῶν ἐπανόρθωσιν, τὴν σχολὴν διεθέμην· οὐδενὸς νομίζων τῶν πρὸ ἐμαυτοῦ χεῖρον βεβουλεῦσθαι, μᾶλλον δέ,

id non cõtra omnino culpæ expertes, sed partim contra eos qui sæpius & in multis [me] offenderant, partim qui tempore non apte & cõuenienter vsi fuerant. In hos igitur commissa, qui nõ habita temporis ratione deliquerant, secuta est pœnitentia, prudens valde, & eorum qui errauerunt & lapsi sunt, seruatrix dea: *alios autẽ, tamquam æmulos, postquam sæpius inimico animo egerant & me appetierant, cũ vlciscebar, nihil me iniquum facere existimabam. Hac oratione plane militari habita, ad OCTAVIANVM Neptuni minister clepsydram detulit: eiq; quam minimum potuit aquæ distribuit; oblata occasione, alioquin ad memoriam reuocans eius in deum superbiam. Quæ cũ ille pro animi sollertia & sagacitate animaduerteret, de aliis verba facere prætermittens; Ego quidem, Iupiter, inquit, & dii, de aliorum rebus gestis detrahere, aut ea dicendo verbis extenuare abstinebo; & in rerum a me gestarum commemoratione tota mea versabitur oratio. Adolescẽs, ciuitati meę præfui; sicut hic generosus Alexãder. Bella vero Germanica & Gallica, ad Cæsaris huiusce, patris mei, exemplũ, feliciter confeci. Implicatus autẽ bellis ciuilibus, Ægyptum apud Actium pugna nauali superaui: Brutũ & Cassium prœlio apud Philippos deuici: atque huiusce meæ expeditionis Sextum Pompeii filium accessionem quandam operis mihi cõstitui. Ita vero me philosophiæ obsequẽtem præbui, vt Athenodori loquendi libertatem, tantum abest vt grauiter molesteque tulerim, vt ex ea modestior euaserim; & hominem haud secus quã pædagogum, immo quam patrem, sum reueritus. Quin Arrium in amicorum & familiarium meorum numerum ascribo. Et in summa, nihil a me in philosophiam est peccatũ. Bellis vero ciuilibus sæpenumero in extremum discrimen adductam rem Romanam sic composui firmauiq;, vt in posterum, o dii, nostra opera adamantina fuerit. Nec enim, immoderatis cupiditatibus morẽ gerens, omnia vndiq; parare & dominio eius adiungere suscepi; sed duos imperio nostro limites, tamquã a natura fixos & datos, Istrum & Euphratem, statui. Deinde repressis & domitis Thracum & Scytharum gentibus, vobis mihi largiẽtibus imperii tempus satis diuturnum, non bellum aliud ex alio sum commentatus; sed in Iuris descriptione, & eorum quæ bellis ciuilibus deprauata erãt, correctione, otium traduxi. Qua in re ita me gessi, vt non deterius me publicæ vtilitati consuluisse existimem, quam quisquam alius eorum qui ante me fuerunt: immo melius,

Octauiani Augusti oratio.

si verũ audacter dicere oportet, quam omnes qui vnquam huiusmodi imperia gesserunt & gubernarunt. Alii enim in exercituum administrationibus obierunt, &, cum liceret in posterum a militia quietem agere, bella tamen ex bellis, non secus quam litigiosi homines lites meditantur & excogitant, sibi præpararunt. Alii vero, *ad bellum incitati, se totos ad voluptatem & vitæ luxum cõtulerunt, turpesque illecebras & mollitiem non solum gloria, quæ ex bello quæritur, sed etiam propria salute, potiorẽ duxerunt. Quæ cum ego animo perlustro & considero, nõ infimo me loco dignum reputo. Quidquid tamen, o dii, vobis æquum visum fuerit, illud me amplecti par est. Post hunc, data est TRAIANO dicendi potestas. *Hic, quamuis dicendo valeret, (solebat enim propter ignauiam, in mandatis dare Suræ, vt quam plurima suo nomine oratione ornaret) tamen resonans potius quam loquens, diis sua de Parthis & Getis parta tropæa demonstrabat. Tum etiam senectutem suam incusabat; tamquam se bellum Parthicum ad extremum vsque exsequi non cõcessisset. Cui Silenus; Stulte, tu quidem viginti annis imperio præfuisti; & hic Alexander solũ duodecim. Cur igitur, omittens tuã ignauiã increpare, in temporis angustias culpam reiicis? Quo scõmate ira accensus, (nec enim omnino dicendi facultate carebat; sed propter vinolentiam sæpenumero hebetior erat) Ego sane, o Iupiter, inquit, & dii, quasi torpentem remp. & dissipatam, tum domestica tyrãnide, qua multo tempore oppressa fuerat, tum Getarum contumelia, suscipiẽs, solus Istri accolas aggredi sum ausus. Et Getarum quidem gentem penitus euerti & deleui. Sunt autem illi omnium, qui vsquam sunt, bellicosissimi; cum quod corporis robore plurimum valent, tum etiã maxime propter eam quam eorũ animis defixit opinionẽ, qui apud ipsos colitur, Zamolxis. Etenim cum plane confirmatum habeant, se non omnino interire, sed alio ad habitandũ traduci; multo sunt paratiores ad subeũda pericula; quippe qui migrationem præstolentur & exspectent. Et hoc quidem tãtum opus annis fere quinq; confeci. Me vero omniũ ante me Imperatorũ mansuetissimum & lenissimũ populis mihi parentibus visum fuisse, manifestũ est: neq; huiusce laudis mihi Cæsar hic, qui in eo genere reliquis omnibus excellit, nec quisq̃ alius, controuersiam mouerit. Parthos autem, priusquam ab his iniuria affectus essem, armis violandos nõ existimaui: vt vero iniuriã intulerunt, nõ me ætas ingrauescens, etiã tum legib. mihi militiæ vacationẽ concedentibus, ab iis inuadendis reuocauit.

Traiani oratio.

εἰ χρὴ θαρρήσαντα φάναι, κρείττων τῶν πώποτε τηλικαύτης ἡγεμονίας ἐπιτροπευσάντων. οἱ μὲν γὰρ, ταῖς στρατηγίαις ἐναπέθανον, ἐξὸν λοιπὸν καὶ μὴ στρατεύεσθαι, πολέμους ἐκ πολέμων ἑαυτοῖς, ὥσπερ οἱ φιλοπράγμονες δίκας μελετῶσι, κατασκευάζοντες. οἱ δὲ, καὶ *πολεμούμενοι, τῇ τρυφῇ προσεῖχον, οὐ μόνον τῆς μετὰ ταῦτα εὐκλείας, τὴν αἰσχρὰν τρυφὴν προτιμῶντες, ἀλλὰ καὶ τῆς σωτηρίας αὐτῆς. Ἐγὼ μὲν οὖν ταῦτα διανοούμενος, οὐκ ἀξιῶ τοῦ χείρονος ἐμαυτὸν μερίδος. ὅ τι δ' ἂν ὑμῖν, ὦ θεοὶ, φαίνηται, τοῦτο εἰκός ἐστιν ἐμὲ δήπουθεν στέργειν. Δίδοται τοίνυν μετὰ τοῦτο τῷ Τραιανῷ τοῦ λέγειν ἐξουσία. ὁ δὲ, καίπερ *δυνάμενος λέγειν, ὑπὸ ῥαθυμίας (ἐπιτρέπειν γὰρ εἰώθει τὰ πολλὰ τῷ *Σούρᾳ γράφειν ὑπὲρ αὐτοῦ) φθεγγόμενος μᾶλλον ἢ λέγων, ἐπεδείκνυεν αὐτοῖς τό τε Γετικὸν καὶ τὸ Παρθικὸν τρόπαιον. ᾐτιᾶτο δὲ τὸ γῆρας, ὡς οὐκ ἐπιτρέψαν αὐτῷ τοῖς Παρθικοῖς πράγμασιν ἐπεξελθεῖν. καὶ ὁ Σειληνὸς, Ἀλλ' ὦ μάταιε, ἔφη, εἴκοσι βεβασίλευκας ἔτη· Ἀλέξανδρος δὲ οὑτοσὶ, δώδεκα. τί οὖν ἀφεὶς αἰτιᾶσαι τῆς σαυτοῦ τρυφῆς, τὴν τοῦ χρόνου μέμφῃ στενότητα; παροξυνθεὶς οὖν ὑπὸ τοῦ σκώμματος, (οὐδὲ γὰρ ἦν ἔξω τοῦ δύνασθαι ῥητορεύειν, ὑπὸ δὲ τῆς φιλοποσίας, ἀμβλύτερος ἑαυτοῦ πολλάκις ἦν) Ἐγὼ δὲ, εἶπεν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ, τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν ναρκῶσαν ὥσπερ, καὶ διαλελυμένην, ὑπό τε τῆς οἴκοι πολὺν χρόνον ἐπικρατησάσης τυραννίδος, καὶ τῆς τῶν Γετῶν ὕβρεως, μόνος ὑπὲρ τὸν Ἴστρον ἐτόλμησα *προσβαλεῖν ἔθνη· καὶ τὸ Γετῶν ἔθνος ἐξεῖλον, οἳ τῶν πώποτε μαχιμώτατοι γεγόνασιν, οὐχ ὑπὸ ἀνδρείας μόνον τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ *ὧν ἔπεισεν αὐτοὺς ὁ τιμώμενος παρ' αὐτοῖς *Ζάμολξις. οὐ γὰρ ἀποθνήσκειν, ἀλλὰ μετοικίζεσθαι νομίζοντες, ἑτοιμοτέρους αὐτοὺς ποιοῦσιν, *οἳ τὰς ἀποδημίας *ἀπομένουσιν. ἐπράχθη δέ μοι τὸ ἔργον τοῦτο, ἐν ἐνιαυτοῖς ἴσως που πέντε. πάντων δὲ ὅτι τῶν πρὸ ἐμοῦ γεγονότων αὐτοκρατόρων ὤφθην τοῖς ὑπηκόοις πρᾳότατος, καὶ οὔτε Καῖσαρ οὑτοσὶ *περὶ τούτων, ἀμφισβητήσειεν ἄν μοι, οὔτε ἄλλος οὐδὲ εἷς, εὔδηλόν ἐστί που. πρὸς Παρθυαίους δὲ, πρὶν μὲν ἀδικεῖσθαι παρ' αὐτῶν, οὐκ ᾤμην δεῖν χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις· ἀδικοῦσι δὲ ἐπεξῆλθον, οὐδὲν ὑπὸ τῆς ἡλικίας κωλυθεὶς· καίτοι διδόντων μοι τῶν νόμων τὸ μὴ στρατεύεσθαι.

Τούτων

Τούτων δὴ τοιούτων ὄντων, ἆρ' οὐχὶ τιμᾶσθαι καὶ πρὸ τῶν ἄλλων εἰμὶ δίκαιος, πρᾷος μὲν πρὸς τοὺς ὑπηκόους, φοβερὸς δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους διαφερόντως γενόμενος, αἰδεσθεὶς δὲ καὶ τὴν ὑμετέραν ἔκγονον φιλοσοφίαν; Τοιαῦτα ὁ Τραϊανὸς εἰπὼν, ἐδόκει τῇ πραότητι πάντων κρατεῖν· καὶ δῆλοί πως ἦσαν οἱ θεοὶ μάλιστα ἡσθέντες ἐπὶ τούτῳ. Τοῦ Μάρκου δὲ ἀρχομένου λέγειν, ὁ Σειληνὸς ἠρέμα πρὸς τὸν Διόνυσον, Ἀκούσωμεν, ἔφη, τοῦ στωϊκοῦ τουτουί, τί ποτε ἄρα τῶν παραδόξων ἐκείνων ἐρεῖ καὶ τερασίων δογμάτων. ὁ δὲ, ἀποβλέψας πρὸς τὸν Δία καὶ τοὺς θεοὺς, Ἀλλ' ἔμοιγε, εἶπεν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ, λόγων οὐδὲν δεῖ καὶ ἀγῶνος. εἰ μὲν γὰρ ἠγνοεῖτε τὰ ἐμὰ, προσῆκεν ἂν ἐμὲ διδάσκειν ὑμᾶς. ἐπεὶ δὲ ἴστε, καὶ λέληθεν ὑμᾶς τῶν ἁπάντων οὐδὲν, αὐτοί μοι τιμᾶτε τῆς ἀξίας. Ἔδοξε δὴ οὖν ὁ Μάρκος, τά τε ἄλλα θαυμάσιός τις εἶναι, καὶ σοφὸς διαφερόντως, ἅτε (οἶμαι) διαγινώσκων, Λέγειν θ' ὅπου χρὴ, καὶ σιγᾶν ὅπη καλόν. Τῷ Κωνσταντίῳ μετὰ τοῦτον λέγειν ἐπέτρεπον. ὁ δὲ, πρότερον μὲν ἐθάρρει τὴν ἀγωνίαν· ὡς δὲ ἀποβλέπων εἰς τὰ τῶν ἄλλων ἔργα, μικρὰ παντάπασιν εἶδε τὰ ἑαυτοῦ. δύο γὰρ τυράννους (εἴγε χρὴ τἀληθῆ φάναι) καθῃρήκει· τὸν μὲν, ἀπόλεμόν τε καὶ μαλακόν· τὸν δὲ, ἄθλιόν τε καὶ διὰ τὸ γῆρας ἀμφοτέρω δὲ, θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις ἔχθιστον. τά γε μὴν εἰς τοὺς βαρβάρους ἦν αὐτῷ γελοῖα· φόρους γὰρ ὥσπερ ἐτετελέκει, καὶ πρὸς τὴν τρυφὴν ἀφεώρα. πόρρω δὲ εἱστήκει τῶν θεῶν, περὶ τὰ αὐτὰ πρόθυρα τῆς σελήνης. ἐρωτικῶς τε οὖν εἶχεν αὐτῆς· καὶ ὅλως πρὸς ἐκείνην βλέπων, οὐδὲν ἔμελεν αὐτῷ περὶ τῆς νίκης. ἐπεὶ δὲ ἐχρῆν καὶ αὐτὸν εἰπεῖν τι, Ταύτῃ τούτων κρείττων, ἔφη, εἰμί· τοῦ Μακεδόνος μὲν, ὅτι πρὸς Ῥωμαίους καὶ τὰ Γερμανικὰ καὶ Σκυθικὰ γένη, καὶ οὐχὶ πρὸς τοὺς Ἀσιανοὺς βαρβάρους ἠγωνισάμην· Καίσαρος δὲ καὶ Ὀκταβιανοῦ, τῷ μὴ, καθάπερ οὗτοι, πρὸς καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς πολίτας στασιάσαι, τοῖς μιαρωτάτοις δὲ καὶ πονηροτάτοις τυράννων ἐπεξελθεῖν· Τραϊανοῦ δὲ, τοῖς μὲν κατὰ τῶν τυράννων ἀνδραγαθήμασιν εἰκότως ἂν προτιμηθείην· τῷ δὲ ἣν οὗτος προσεκτήσατο χώραν ἀναλαβεῖν, ἴσος οὐκ ἂν ἀπεικότως νομιζοίμην· εἰ μὴ καὶ μεῖζόν ἐστι τὸ ἀνακτήσασθαι τοῦ κτήσασθαι. Μάρκος δὲ οὗτος, σιωπῶν ὑπὲρ αὐτοῦ, πᾶσιν ἡμῖν τῶν πρωτείων ἐξίσταται.

Quæ cũ ita sint, numquid ante alios honore affici dignus sum; qui subiectis mansuetus, & hostibus formidolosus præ ceteris exstiti; & philosophiam, vestram progeniem, colui & obseruaui? Hæc vbi Traianus dixit, reliquos omnes clementia superare existimatus est: qua re præcipue dii delectari videbãtur. MARCO vero *Marci oratio.* incipiẽte dicere, Silenus submissa voce ad Dionysum; Audiamus, inquit, hunc Stoicum: quid tandem ex illis paradoxis & mirabilibus opinionib. proferet? At ille, in Iouem deosq; intuitus: Nihil mihi, o Iupiter & dii, opus est sermone aut contentione. Etenim si mea facta ignoraretis, ea me vos docere decorũ esset: sed quoniã vobis nota sunt, neq; quidq̃ omnium vos latet, ipsi mihi honorem tribuite quem mereor. Tum Marcus visus est cetera plane admirandus vir, sed præcipue prudentia excellere; tamq̃, credo, qui probe nosset, vbi tacere vel loqui deceret. Post hunc, CONSTANTINVM, vt diceret, admonue- *Constantini oratio.* runt. Atq; ille, primum quidem fidẽti animo in certamen prodibat: verumtamẽ in aliorũ opera intuenti, sua sibi parua prorsus, & nulli⁹ pretii visa sunt. Duos enim tyrannos (si verum dicere oportet) de medio sustulerat; vnum quidem, imbellem & ignauum; alterum, prꝫterquam quod afflicta fortuna, etiã senectute cõfectum; vtrumq; vero diis hominibusq; maxime inuisum. Prꝫterea eius in barbaros gesta, erant ipsi parum decora, & ridicula. Tributa enim quodammodo pependerat: & delicias vitæq; luxum spectarat. Itaq; longo a diis dissitus interuallo, hærebat in limine Lunæ; cuius amore tenebatur, totusq; in eam intuens, de victoria nihil laborabat. Vbi vero ipsum dicere oportuit: His ego rebus, inquit, sum istis lõge superior: Macedone, quod aduersus Romanos, Germanicasq; & Scythicas gentes, non cum Asianis barbaris, bello conflixi: Cæsare & Octauiano, quod mihi res non fuit, sicut illis, contra probos & virtute præstantes viros, sed in crudelissimos ac sceleratissimos tyrannos impetum feci. Et Traiano quidem, rebus a me in debellandis tyrannis fortiter & prospere gestis, merito præponi debeo: in quo vero eam quam acquisierat regionem recuperaui, haud abs re par iudicarer: nisi quoque, perdita recipere, quam parare, excellentius est. Marcus vero, de se ipso tacens, nobis omnibus primum honoris gradum cedit.

Sed nũquid nobis Adonidis hortos, inquit Silenus, tamquam egregia facinora, o Constantine, iactas & profers? Quinam sunt, quæso, (inquit) isti quos vocas Adonidis hortos? In quibus (ait ille) mulieres Veneris viro, fictilibus iniecta terra olerum feraci, serunt ea quidem quę, vbi breui temporis spatio effloruerunt, statim viriditatem amittunt. Hæc audiens Constantinus, erubuit: quippe qui hæc aduersus sua facta, tamquam huiusmodi essent, dici satis intelligeret. Facto demum silẽtio, illi quidem exspectare visi sunt, cui dii suo suffragio primas partes adiudicarent. Hi vero, censebant virorum cõsilia & animorum motus in apertũ proferri oportere: neque ex eorum rebus gestis de his iudicium faciẽdum; quarum fortuna maximam partem sibi vindicabat; quæ quidem aderat, illos omnes clamore insectans & explodens, præterquam Octauianum; quem solum beneuolo in ipsam animo esse dicebat. Itaq; diis visum est de hac re Mercurium admonere: eiq; datum negotium, vt ALEXANDRVM primũ sciscitaretur, quid existimaret pulcherrimum, & quo præcipue spectans, eas res quas gesserat, gessisset: tantosq; labores suscepisset, quantos susceperat. Ille vero respondit, Vt omnia vincerem. Deinde Mercurius; Té ne vero putas hoc assecutum? Maxime; inquit Alexander. Hic vero Silenus cũ mordaci irrisione, Immo vero, sæpius, inquit, nostræ filiæ te potentiores exstiterunt: vineas obscure significans; simul & Alexandrum, tamquam ebrietati deditum, & vini amatorem, carpens. Cui Alexander, quippe qui prę ceptis Peripateticorum abũdaret, inanimata non vincere, respondit. nullum enim nobis certamen cum illis esse, sed cum hominũ aut brutorum genere. Huic Silenus, vehemẽter admirantiũ more, valde simulãter, Oh, oh, o dialecticorum effugia! Te vero, inter inanimata, an animata, & vita fruẽtia, repones? Et ille, tamq̃ indignatus: Bene ominare, inquit. Etenim,

Alexandri examen.

καὶ ὁ Σειληνός, Ἀλλ᾽ ἢ τοὺς Ἀδώνιδος κήπους, ὡς ἔργα ἡμῖν, ὦ Κωνσταντῖνε, ἑαυτοῦ προσφέρεις; Τί δέ, εἶπεν, εἰσὶν οὓς λέγεις* Ἀδώνιδος κήπους; Αἱ γυναῖκες, ἔφη, τῷ τῆς Ἀφροδίτης ἀνδρὶ φυτεύουσιν, ὀστρακίοις ἐπαμησάμεναι γῆν λαχανιάν· χλωρήσαντα δὲ ταῦτα πρὸς ὀλίγον, αὐτίκα ἀπομαραίνεται. καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ἠρυθρίασεν· ἄντικρυς ἐπιγνοὺς τοιοῦτον τὸ ἑαυτοῦ ἔργον. Ἡσυχίας δὲ γενομένης, οἱ μὲν ἐῴκεσαν περιμένειν ὅτῳ θήσονται τὴν ὑπὲρ τῶν πρωτείων οἱ θεοὶ ψῆφον· οἱ δέ, ᾤοντο δεῖν τὰς προαιρέσεις εἰς τοὐμφανὲς τῶν ἀνδρῶν προάγειν, καὶ οὐκ ἐκ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς· ὧν ἡ τύχη μετεποιεῖτο τὸ πλεῖστον· καὶ πάντων αὐτῶν* καταβοῶσα παρειστήκει, πλὴν Ὀκταβιανοῦ μόνου. τοῦτον δὲ εὐγνώμονα πρὸς αὐτὴν εἶναι *ἔλεγεν. *ἔδοξεν οὖν τοῖς θεοῖς ἐπιτρέψαι καὶ τοῦτο τῷ Ἑρμῇ· καὶ ἔδοσαν αὐτῷ πρῶτον Ἀλεξάνδρου πυθέσθαι τί νομίζει κάλλιστον, καὶ πρὸς τί βλέπων ἐργάσαιτο καὶ πάθοι πάντα ὅσα ἐδεδράκει τε καὶ ἐπεπόνθει. ὁ δέ, ἔφη, Τὸ πάντα νικᾶν. Εἶτα, εἶπεν ὁ Ἑρμῆς, οἴει σοι τοῦτο πεποιῆσθαι; Καὶ μάλα, ἔφη ὁ Ἀλέξανδρος. ὁ δὲ Σειληνός, τωθαστικῶς μάλα γελάσας, Ἀλλὰ ἐκράτουν γέ σου πολλάκις αἱ ἡμέτεραι θυγατέρες· αἰνιττόμενος τὰς ἀμπέλους· τὸν Ἀλέξανδρον οἷα δή τινα μέθυσον καὶ φίλοινον σκώπτων. καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ἅτε δὴ γέμων περιπατητικῶν παρακρουσμάτων, οὐ τὰ ἄψυχα ἔφη *νικᾶν· (οὐδὲ γὰρ ἀγὼν ἡμῖν πρὸς ταῦτα) ἀλλὰ πᾶν μὲν ἀνθρώπων, πᾶν δὲ θηρίων γένος. καὶ ὁ Σειληνός, ὥσπερ οἱ θαυμάζοντες, εἰρωνικῶς μάλα, Ἰού, ἰού, ἔφη, *τῶν διαλεκτικῶν κιγκλίδων! αὐτὸς δὲ ἡμῖν ἐν ποτέρῳ σαυτὸν θήσεις γένει, τῶν ἀψύχων, ἢ τῶν ἐμψύχων τε καὶ ζώντων; καὶ ὅς, ὥσπερ ἀγανακτήσας, Εὐφήμει, ἔφη. ὑπὸ γὰρ μεγαλοψυχίας, ὅτι δὴ καὶ θεὸς γενοίμην, μᾶλλον δὲ εἴην, ἐπεπείσμην. Αὐτὸς οὖν, εἶπεν, ἡττήθης σεαυτοῦ πολλάκις, ὀργῆς, ἢ λύπης, ἢ τινος τοιούτου, τὸν νοῦν καὶ τὰς φρένας ἥττω καὶ χείρω ποιήσας. Ἀλλ᾽ αὑτὸν ἑαυτοῦ, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος, κρατεῖν καὶ ἡττᾶσθαι, ὁμωνύμως· ἐμοὶ δὲ ἦν ὑπὲρ τῶν πρὸς ἄλλους ὁ λόγος. Βαβαὶ τῆς διαλεκτικῆς, εἶπεν, ὅπως ἡμῶν τὰ σοφίσματα διελέγχεις! ἀλλ᾽ ἡνίκα, εἶπεν, ἐν Ἰνδοῖς *ἐτρώθης, καὶ ὁ Πευκέστης ἔκειτο περὶ σέ,

propter animi magnitudinem, me deũ fore, immo esse, persuasum habui. Tu vtiq; (inquit) a te ipso sæpenumero victus es; cum ira, aut ægritudine, aut alia huiusmodi perturbatione, mentem animumque tuum infirmiorem aut imbecilliorem præstitisti. Sed aliquem (inquit Alexander) seipsum vincere, aut a seipso vinci, ęquiuoce de vno eodemq; dicitur. Mihi vero de victoria quæ aduersus alios obtinetur, sermo est. Papę! (inquit Silenus) vt nostras argutias & cauillationes refellis: Sed apud Indos vulneratus, cum te Peucestes circumstabat,

σὺ δὲ

σὺ δὲ ἐξήχθης ψυχορραγῶν τῆς πόλεως, ἆρα ἥττων ἦσθα τοῦ τρώσαντος, ἢ καὶ ἐκεῖνον ἐνίκησας; Οὐκ ἐκεῖνον, ἔφη, μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἐξεπόρθησα τὴν πόλιν. Οὐ σύ γε, εἶπεν, ὦ μακάριε. σὺ μὲν γὰρ ἔκεισο, κατὰ τὸν Ὁμηρικὸν Ἕκτορα, ὀλιγοδρανέων καὶ ψυχορραγῶν· οἱ δὲ, ἠγωνίζοντο καὶ ἐνίκων. Ἡγουμένων ἡμῶν, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος. καὶ ὁ Σειληνὸς, Πῶς σοί γε ἐφέπεσθαι, μικροῦ νεκρῷ; εἶτα ᾖδε τὰ ἐξ Εὐριπίδου, Οἴμοι καθ' Ἑλλάδα ὡς κακῶς νομίζεται, Ὅταν τρόπαιον πολεμίων στήσῃ στρατός. Καὶ ὁ Διόνυσος, Παῦσαι, εἶπεν, ὦ παππίδιον, τοιαῦτα λέγων· μή σε οὗτος, ὁποῖα τὸν Κλῖτον ἔδρασεν, ἐργάσηται). καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ἐρυθριάσας τε ἅμα, καὶ ὥσπερ συγχυθεὶς ὑπὸ τῶν δακρύων τὰ ὄμματα, ἐσιώπα. καὶ οὗτος μὲν ὧδε ἔληξεν ὁ λόγος. Ὁ δὲ Ἑρμῆς ἤρετο πάλιν τὸν Καίσαρα· Σοὶ δὲ, εἶπεν, ὦ Καῖσαρ, τίς ἐγένετο σκοπὸς τοῦ βίου; Τὸ πρωτεύειν, ἔφη, τοῖς ἐμαυτοῦ, καὶ μηδενὸς εἶναι μήτε νομίζεσθαι δεύτερον. Τοῦτο, εἶπεν ὁ Ἑρμῆς, ἀσαφές ἐστι, πότερον κατὰ σοφίαν, ἢ τὴν ἐν τοῖς λόγοις δεινότητα, ἢ πολεμικὴν ἐμπειρίαν, ἢ πολιτικὴν δύναμιν. Ἦν μὲν, ἔφη ὁ Καῖσαρ, ἡδύ μοι, τῶν πάντων ἐν πᾶσιν εἶναι πρώτῳ· τούτου δὲ οὐ δυνάμενος ἐπιτυχεῖν, τὸ δύνασθαι μέγιστον παρὰ τοῖς ἐμαυτοῦ πολίταις ἐζήλωσα. Σὺ δὲ, εἶπεν, ἠδυνήθης τὸ μέγα πρὸς αὐτοὺς, ὁ Σειληνός; καὶ ὃς, Πάνυ γε, ἔφη· κύριος γοῦν αὐτῶν ἐγενόμην. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν, εἶπεν, ἐδυνάσθης· ἀγαπηθῆναι δὲ ὑπ' αὐτῶν, οὐχ οἷός τε ἐγένου, καὶ ταῦτα πολλὴν ὑποκρινάμενος, ὥσπερ ἐν δράματι καὶ σκηνῇ, φιλανθρωπίαν, αἰσχρῶς δὲ αὐτοὺς πάντας κολακεύων. Εἶτα οὐκ ἀγαπηθῆναι δοκῶ, εἶπεν, ὑπὸ τοῦ δήμου, τοῦ διώξαντος Βροῦτον καὶ Κάσσιον; Οὐκ ἐπειδή σε ἀπέκτειναν, ἔφη (διὰ τοῦτο γὰρ αὐτοὺς ὁ δῆμος ἐψηφίσατο εἶναι ὑπάτους) ἀλλὰ διὰ τὸ ἀργύριον· ἐπειδὴ τῶν διαθηκῶν ἀκροασάμενοι, μισθὸν ἑώρων τῆς ἀγανακτήσεως αὐτοῖς οὐ τὸν τυχόντα προσγεγραμμένον. Λήξαντος δὲ καὶ τούτου τοῦ λόγου, τὸν Ὀκταβιανὸν αὖθις ὁ Ἑρμῆς ἐκίνει· Σὺ δὲ, εἶπεν, οὐκ ἐρεῖς ἡμῖν τί κάλλιστον ἐνόμιζες εἶναι; καὶ ὃς, Βασιλεῦσαι, εἶπε, καλῶς. Τί δὲ ἐστι τὸ καλῶς, ὦ Σεβαστὲ, φράσον· ἐπεὶ τοῦτό γε

tuq; animam agens, vrbe eductus es, vtrum (inquam) inferior eo qui tibi vulnus intulit, exstitisti; an cum etiam vicisti? Non solum ipsum (respondit Alexander) sed & ipsam ciuitatē quoque dirui. Minime vero tu, beate: (inquit Silenus) quippe iacebas, quemadmodum Hector ille Homericus, sensim deficiens & animam agens: alii vero pugnabant & vincebant. Nempe nobis ducibus hoc fiebat; inquit Alexander. Qui fieri poterat, (inquit Silenus) vt te sequerentur, cum parū abesset quin mortuus esses? Deinde ex Euripide hæc cecinit: *Male quam positum est in more apud Græcos, Cum exercitus tropæa de hostibus ponit.* Ad hæc Dionysus; Desine, inquit, o patercule ista loqui: ne te eodem iste, quo Clitum, malo afficiat. Itaque Alexander erubescens, simul & quodāmodo oculis lacrymis suffusis, obmutuit. atq; is huic sermoni finis est impositus. At Mercurius CÆSAREM deinde interrogauit: Tibi vero quisnā fuit vitę propositus scopus? Et ille, Primas inter mei temporis homines ferre; neq; cuiquam esse aut censeri secundum. Hoc est paulo obscurius; inquit Mercurius. Vtrum enim prudētia, an dicendi facultate, an reipubl. gubernandæ peritia, an virtute militari præstare voluisti? Cui Cæsar: Ego vero, omnes in omni re excellere, iucundum ducebam. cuius rei cū compos esse nō possem, quod proximum erat, apud meos ciues plurimum posse, contēdi. Plurimumne igitur apud eos valuisti? quæsiuit Silenus. Maxime: (respondit Cæsar) quippe qui eis dominatus sim. Illud quidem assecutus es: (inquit Silenus) sed vt ab eis ex animo diligereris, obtinere non potuisti; licet ad multam humanitatem, vt in fabula & in scena, omnibus turpiter adulans, te effinxeris & simulaueris. Annon igitur (inquit) a populo dilectus videor; qui Brutum & Cassium sit persecutus? Haud equidem propterea quod te occiderant: (inquit Silenus) ob id enim populus eos suis suffragiis creauit consules: sed nummorum gratia, simul atque tuum testamentum audierunt, & adscriptam non vulgarem mercedem singulis quibusque, qui eos odio haberent, perspexerunt. Postquam & his sermo quoque finitus est, OCTAVIANVM deinceps Mercurius interpellabat: Et tu nobis non dices quid pulcherrimum esse duxeris? Et ille; Pulchre imperium administrare. Quid vero sit illud Pulchre, explicato, o Auguste: (inquit Silenus) quandoquidem & idem

Iulii Cæsaris examen.

Octauiani Augusti examen.

profiteri pessimis quibusq; licet. Etenim se quoque pulchre regnare existimabat Dionysius; & illo sceleratior Agathocles. Sed scitis, (ait ille) o dii, quemadmodũ nepotem meum a me dimittẽs, precibus a vobis contenderim, vt illi tribueretis fortitudinem Cæsaris, grauitatem Pompeii, & meam fortunam. Multa quidem (inquit Silenus) deorum reuera salutarium simulacra affabre facta congessit iste pupparum effictor. Cur hoc nomen ridiculum (Octauianus ait) mihi imposuisti? Cui ille: Numquid, o Auguste, quemadmodum illi Nymphas, tu quoque nobis deos effinxisti: quorum vnum & primum hunc Cæsarem? Tum Octauianus, tamquam pudore suffusus, conticuit. Et Mercurius ad TRAIANVM conuersus: Tu vero fare, quid animo tuo reputans, ea gesseris quæ gessisti? Eadem (inquit ille) quæ hic Alexander, sed moderatius, concupiui. Quare igitur (inquit Silenus) ignobilissimis perturbationibus succubuisti? Ille enim, ab ira; tu, a turpi & fœdissima voluptate victus es. Abi in malam rem: (inquit Dionysus) tu enim dum eos dicteriis lacessis, perficis vt nihil quidquam de suis rebus disserere possint. Sed iam tu ab istis irridendis abstineto, & aduerte qua ratione MARCVM culpabis & reprehendes. Videtur enim mihi quodammodo esse vir (secundum Simonidem) quadratus & sine vituperio compositus. Et Mercurius, in Marcum intuitus: Tibi, inquit, o venerande, quis pulcherrimus vitæ finis esse visus est? Cui ille, grauiter admodum & moderate; Deos, inquit, imitari. Visa est statim hæc responsio non modo non ignobilis, sed etiam omnia complectens. Neque vero Mercurius quidquam amplius inquirere volebat; quod facile in animum induceret suum, omnia Marcum consentanea responsurum. Idem quoque reliquis diis videbatur. Solus Silenus; Per Dionysum, inquit, ab hoc sophista non temperabo. *Quid enim olim comedisti & bibisti, non quemadmodum nos ambrosiam & nectar, tu quoque panem & vinum? Sed non, (inquit ille) quo deos imitari me putarem, idcirco cibum & pocula attigi. Corpus quidem meum nutriui: falso fortasse: sed tamen persuasus, vestra quoque corpora alimento ab exhalationibus expresso indigere. Non tamen hac in re vos imitandos, sed mente animoque existimaui. Hic parum subsistens Silenus, tamquam a perito pugile ictus; Hoc fortasse, inquit, a te dictum est non omnino absurde: sed hoc mihi dicito, inquit; Quid tan-

Traiani examen.

Marci Antonini examen.

ἔστι καὶ τοῖς πονηροτάτοις λέγειν. ᾤετο γοῦν καὶ ὁ Διονύσιος καλῶς βασιλεύειν, καὶ ὁ τούτου μιαρώτερος Ἀγαθοκλῆς. Ἀλλ᾽ ἴστε (εἶπεν) ὦ θεοί, ὡς *παραπέμπων τὸν θυγατριδοῦν, ηὐξάμην ὑμῖν, τόλμαν μὲν αὐτῷ δοῦναι τὴν Καίσαρος, δεινότητα δὲ τὴν Πομπηΐου, τύχην δὲ τὴν ἐμήν. Πολλὰ (εἶπεν ὁ Σειληνὸς) καὶ θεῶν *ὄντως σωτήρων ἔργα *δέοντα συνεφόρησεν οὗτος ὁ *κοροπλάστης. Εἶτα (ἔφη) διὰ τί τοῦτο τὸ ὄνομά μοι γελοῖον οὕτως ἔθου; Ἢ γὰρ οὐκ ἔπλαττες ἡμῖν, (εἶπεν) ὥσπερ ἐκεῖνοι τὰς νύμφας, ὦ Σεβαστέ, θεούς; ὧν ἕνα καὶ πρῶτον τουτονὶ Καίσαρα. Καὶ ὁ μὲν Ὀκταβιανός, ὥσπερ δυσωπούμενος, ἐσιώπησεν. ὁ δὲ Ἑρμῆς, πρὸς τὸν Τραϊανὸν βλέψας, Σὺ δέ, εἶπε, τί διανοούμενος ἔπραττες ὅσαπερ ἔπραξας; Τῶν αὐτῶν Ἀλεξάνδρῳ σωφρονέστερον (εἶπεν) ὠρέχθην. καὶ ὁ Σειληνός, *Ἡττήθης οὖν, εἶπε, *σὺ τῶν ἀγεννεστέρων. ὁ μὲν γάρ, θυμοῦ τὸ πλεῖστον ἥττων ἦν· σὺ δέ, αἰσχρᾶς ἡδονῆς καὶ ἐπονειδίστου. Βάλλ᾽ εἰς μακαρίαν εἶπεν ὁ Διόνυσος· ἐπισκώπτεις σὺ πάντας αὐτούς, καὶ ποιεῖς οὐδὲν ὑπὲρ ἑαυτῶν λέγειν. ἀλλ᾽ ἀπ᾽ ἐκείνων ἔχει σοι κατὰ χώραν τὰ σκώμματα· πρόσεχε δὲ νῦν ὅπως ἀντιλήψῃ τοῦ Μάρκου. δοκεῖ γάρ εἶναί μοι πως ἀνὴρ (κατὰ τὸν Σιμωνίδην) τετράγωνος ἄνευ ψόγου τετυγμένος. Καὶ ὁ Ἑρμῆς βλέψας πρὸς τὸν Μάρκον, Σοὶ δέ, εἶπεν, ὦ *σοβαρέ, τί κάλλιστον ἐδόκει τοῦ βίου τέλος εἶναι; καὶ ὅς, ἠρέμα καὶ σωφρόνως, τὸ μιμεῖσθαι, ἔφη, τοὺς θεούς. ἔδοξε μὲν οὖν εὐθέως ἡ ἀπόκρισις οὐκ ἀγεννής, ἀλλὰ καὶ τοῦ παντὸς ἀξία. ἀλλὰ καὶ ὁ Ἑρμῆς οὐκ ἐβούλετο πολυπραγμονεῖν, πεπεισμένος ὅτι πάντα ὁ Μάρκος ἀκολούθως ἐρεῖ. τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις θεοῖς ἐδόκει ταύτῃ· μόνος δὲ ὁ Σειληνός, Ἀλλ᾽ οὐ, μὰ τὸν Διόνυσον, ἀνέξομαι τούτου τοῦ σοφιστοῦ. τί δήποτε γὰρ ἤσθιες, εἶπε, καὶ ἔπινες, οὐχ ὥσπερ ἡμεῖς ἀμβροσίας τε καὶ νέκταρος, ἄρτου δὲ καὶ οἴνου; Ἀλλ᾽ ἔγωγε (εἶπεν) οὐχ ᾗπερ ᾤμην τοὺς θεοὺς μιμεῖσθαι, ταύτῃ προσεφερόμην σιτία καὶ ποτά· τὸ σῶμα δὲ ἔτρεφον· ἴσως μὲν ψευδῶς, πειθόμενος δὲ ὅτι καὶ τὰ ὑμέτερα σώματα δεῖται τῆς ἐκ τῶν *ἀναθυμιάσεων τροφῆς· πλὴν οὐ κατὰ ταῦτά γε ὑμᾶς εἶναι μιμητέους, ἀλλὰ κατὰ τὴν διάνοιαν, *ὑπέλαβον. ὀλίγον ὁ Σειληνός, ὥσπερ ὑπὸ πύκτου δεξιοῦ πληγείς, Εἴρηται μέν σοι τοῦτο, εἶπε, τυχὸν οὐκ ἀτόπως· ἐμοὶ δέ, ἔφη, τοῦτο φρά-

σον, τί

οὖν, Τί ποτε ἐνόμιζες εἶναι τὴν τῶν θεῶν μίμησιν; καὶ ὅς, Δεῖσθαι μὲν ἐλαχίστων, εὖ ποιεῖν δὲ, ὡς ὅτι μάλιστα, πλείστους. Σὺ μὲν οὖν (εἶπεν) οὐδενὸς ἐδέου; καὶ ὁ Μάρκος, Ἐγὼ μὲν οὐδενὸς, ἴσως δὲ τὸ σωμάτιόν μου μικρῶν. δόξαντος οὖν καὶ τοῦτο ὀρθῶς εἰρηκέναι τοῦ Μάρκου, τὸ τέλος ἀπορούμενος ὁ Σειληνὸς, ἐπιφύεται τοῖς περὶ τὸν παῖδα καὶ τὴν γαμετὴν αὐτῷ δοκοῦσιν οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ κατὰ λόγον πεποιῆσθαι· τὴν μὲν, ὅτι ταῖς ἡρωΐναις ἐνέγραψεν· τῷ δὲ, ὅτι τὴν ἡγεμονίαν ἐπέτρεψεν. Ἐμιμησάμην (εἶπε) καὶ κατὰ τοῦτο τοὺς θεούς· Ὁμήρῳ μὲν γὰρ ἐπειθόμην, λέγοντι περὶ τῆς γαμετῆς, ὅτι ἄρα, ὅστις ἀγαθὸς καὶ ἐχέφρων, τὴν αὐτοῦ φιλέει καὶ κήδεται· περὶ δὲ τοῦ παιδὸς, αὐτοῦ τοῦ Διὸς ἀπόφασιν ἔχων. αἰτιώμενος γὰρ τὸν Ἄρεα, Πάλαι ἂν, εἶπεν, ἐβεβλήμην σε τῷ κεραυνῷ, εἰ μὴ, διὰ τὸ παῖδά σε εἶναι, ἠγάπων. ἄλλως τε οὐδὲ ᾤμην ἐγὼ τὸν παῖδα πονηρὸν οὕτως ἔσεσθαι. εἰ δὲ ἡ νεότης, ἐφ' ἑκάτερα μεγάλας ποιουμένη ῥοπὰς, ἐπὶ τὸ χεῖρον ἠνέχθη, οὐχὶ πονηρῷ τὴν ἡγεμονίαν ἐπέτρεψα, συνηνέχθη δὲ, τὸν λαβόντα, πονηρὸν γενέσθαι. τὰ οὖν περὶ τὴν γυναῖκα, πεποίηταί μοι κατὰ ζῆλον Ἀχιλλέως τοῦ θείου· καὶ τὰ περὶ τὸν παῖδα, κατὰ μίμησιν τοῦ μεγίστου Διός· ἄλλως τε καὶ οὐδὲν καινοτομήσαντι. παισί τε γὰρ νόμιμον ἐπιτρέπειν τὰς διαδοχάς· καὶ τοῦτο ἅπαντες εὔχονται· τὴν δὲ γαμετὴν, οὐκ ἐγὼ πρῶτος, ἀλλὰ μετὰ πολλοὺς ἄλλους, ἐτίμησα. ἴσως δὲ, τὸ μὲν ἄρξασθαι τῶν τοιούτων, ἐστὶν οὐκ εὔλογον· τὸ δὲ ἐπὶ πολλῶν γινομένων, τοὺς οἰκειοτάτους ἀποστερεῖν, ἐγγὺς ἀδικίας. Ἀλλ' ἔλαθον ἐμαυτὸν ἐγὼ μακρότερα ἀπολογούμενος πρὸς εἰδότας ὑμᾶς, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί· διόπερ μοι τῆς προπετείας ταυτησὶ συγγνώμονες γένεσθε.

Παυσαμένου δὲ καὶ τοῦδε τοῦ λόγου, τὸν Κωνσταντῖνον ὁ Ἑρμῆς ἤρετο, Σὺ δὲ τί καλὸν ἐνόμισας; Πολλὰ (εἶπε) κτησάμενον, πολλὰ χαρίσασθαι, ταῖς τε ἐπιθυμίαις ταῖς ἑαυτοῦ, καὶ ταῖς τῶν φίλων ὑπουργοῦντα. ἀνακαγχάσας οὖν μέγα ὁ Σειληνὸς, Ἀλλ' ἢ τραπεζίτης θέλων εἶναι, ἐλελήθεις σαυτὸν ὀψοποιοῦ καὶ κομμωτρίας βίον ἔχων. ᾐνίττετο δὲ αὐτὰ, πάλαι μὲν, ἥ τε κόμη καὶ τὸ εἶδος· ἀτὰρ νῦν καὶ ἡ γνώμη σου κατηγορεῖ. Τοῦτον μὲν οὖν ὁ Σειληνὸς πικρότερόν πως καθήψατο. σιωπῆς δὲ γενομένης, ἔφερον οἱ θεοὶ λάθρα τὰς ψήφους.

dem, existimasti esse deorum imitationem? At ille; quam paucissimis indigere, & quamplurimis benefacere. Tu vero (inquit Silenus) nullane re indiguisti? Ego quidem (inquit Marcus) nulla: hoc vero meum corpus fortasse quam paucissimis. Quæ cum Marcus quoque prudenter dixisse videretur, tandē animi dubius Silenus, accusat & vrget ea, quæ sibi videbantur a Marco, quantum ad vxorem & filium, non recte, neque ex ratione gesta: hanc, quod heroinis adscripsit: huic vero, quod imperium commisit. Et hac quoque in re (inquit) deos sum imitatus. Etenim Homero de vxore dicenti obtemperaui: vnumquemque bonum & prudentem virum suam vxorem diligere, & magnifacere. De filio quoque, Iouis sententiam habeo, qui Martem obiurgans; Pridem, inquit, te fulmine præcipitem dedissem; nisi, quia meus es filius, te amarem. Neq; ego alioquin vnquam filium meum tam improbum futurum suspicatus sum. Quod si adolescentia, magnis in vtramque partem inclinationibus agitari solita, ad deteriora flexit, nōdum sane corrupto & deprauato imperium demādaui. contigit autem ipsum, post acceptum imperium, peruersum fieri. Quęcumq; igitur vxori pręstiti, ea ex Achillis diuini sententia & approbatione; & quæ filio, maximi Iouis imitatione feci: quamuis alioquin nihil quidquā noui moris hac in re introduxi. In more enim positum est, ad filios omnia sua per successionem deferre; & hoc omnes in votis habent. Neque vero ego primus vxorem meam, sed post multos alios honore affeci. Fortasse hoc primum instituisse facere, est a ratione alienum: verum his quæ a multis fieri solent, coniunctissimos priuare, proxime ad iniquitatem accessisset. Sed, nescio quomodo mei oblitus, lōgiore apud vos, qui ea omnia nostis, defensione vtor, o Iupiter & dii. Quapropter vos huiusce temeritatis veniam indulgete.

Vbi finem hic loquendi fecit, CONSTANTINVM Mercurius interrogauit; Tu vero quid pulchrum statuisti? Postquam multa paraueris, (inquit) multa, & suis & amicorum cupiditatibus inseruientem, largiri. In risum effusissime solutus Silenus; Tu qui iam nummularius esse vis, ait, num tibi venit in mentem te conuiuiorum instructoris, & exornandæ comæ artificis vitam egisse? Atque hæc omnia olim quidem tua coma & vultus satis indicabant: nunc quoque ea quam protulisti sententia, arguit. Hoc igitur dicto Silenus hunc acerbius quodammodo pupugit. Facto vero silentio, dii clanculum suffragia inibant: *Constantini examen.* *Fabulæ catastrophe.*

& multa quidem Marcus tulit; Iupiter vero, secreto cum patre deliberatione habita, Mercurio edicere imperauit. Itaque ille ad hunc modum edixit: VIRI, qui ad hoc certamen venistis: leges & iudicia apud nos sunt huiusmodi, vt, qui vicerit, lætetur, neque eo nomine victo insultet, aut exprobrando molestus sit. Abite igitur (inquit) diis ducibus quocumque libuerit: & dehinc hic victuri, vnusquisque vestrum sibi præsidem & ducem adoptet. Post hoc præconium Alexander properauit ad Herculem; Octauianus ad Apollinem; Marcus vero ambobus Saturno & Ioui tenaciter adhærebat. At multum errantem & huc & illuc cursitantem Iulium Cæsarem, Mars magnus, misericordia motus, & Venus, ad se vocarunt. Traianus autem, ad Alexandrum accurrit; tamquam eodem loco quo ille sessurus. Sed Constantinus, cum inter deos vitæ suæ exemplar & archetypũ non reperiret, proximam sibi deliciarum deam cernẽs, ad eam se contulit. Quæ ipsum molliter suscipiens, & vlnis fouens, muliebribus vestibus multa varietate nitentibus adornatum & comptum, ad Asotiam deduxit. * Cui ille valde libenter adhæsit, secum vna quoque filios a cœtu deorum abducẽs. Dii vero impietatis vindices ipsum, vt & eius filios, cruciabant; sanguinis cognatorum fusi pœnas exigentes; donec Iupiter, in Claudii & Constantii gratiam, a malis respirare concessit. Tibi autem (Mercurius ad me sermonem dirigens, inquit) dedi vt Solem patrem cognosceres. Tu vero eius præceptis obtemperato; illum tibi tutum portum & perfugium, dum in viuis agis, comparans: & quando oportebit hinc excedere, cum bona spe tibi deum propitium ducẽ constitue.

εἶτα ἐγένοντο πολλαὶ τῷ Μάρκῳ. κοινολογησάμενος δὲ ὁ Ζεὺς ἰδίᾳ πρὸς τὸν πατέρα, προσέταξε κηρύξαι τῷ Ἑρμῇ. ὁ δὲ ἐκήρυττεν· Ἄνδρες οἱ παρελθόντες ἐπὶ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα· νόμοι παρ᾽ ἡμῖν εἰσὶ, καὶ κρίσεις τοιαῦται γίνονται, ὥστε καὶ τὸν νικῶντα χαίρειν, καὶ τὸν ἡττώμενον μὴ μέμφεσθαι. Πορεύεσθε οὖν (εἶπεν) ἢ φίλον ἑκάστῳ, ὑπὸ θεοῖς ἡγεμόσι καὶ βιωσόμενοι τὸ ἐντεῦθεν· ἑλέσθω δὲ ἕκαστος ἑαυτῷ τὸν προστάτην τε καὶ ἡγεμόνα. Μετὰ δὲ κήρυγμα τοῦτο, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος, ἔθει πρὸς τὸν Ἡρακλέα· Ὀκταβιανὸς δὲ, πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα· ἀμφοῖν δὲ ἀπρὶξ εἴχετο, τοῦ Διὸς καὶ Κρόνου, Μάρκος. πλανώμενον δὲ πολλὰ καὶ περιτρέχοντα τὸν Καίσαρα, κατελεήσας ὁ μέγας Ἄρης, ἥ τε Ἀφροδίτη, παρ᾽ ἑαυτοῖς ἐκαλεσάτην. Τραϊανὸς δὲ, παρὰ τὸν Ἀλέξανδρον ἔθει, ὡς ἐκείνῳ συγκαθεδούμενος. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, οὐχ εὑρίσκων ἐν θεοῖς τοῦ βίου τὸ ἀρχέτυπον, ἐγγύθεν τὴν Τρυφὴν κατιδὼν, ἔδραμε πρὸς αὐτήν. ἡ δὲ, ὑπολαβοῦσα μαλακῶς, καὶ περιβαλοῦσα τοῖς πήχεσι, πέπλοις τε αὐτὸν ποικίλοις ἀσκήσασα καὶ καλλωπίσασα, πρὸς τὴν Ἀσωτίαν ἀπήγαγεν· * ἵνα καὶ τὸν υἱὸν εὑρὼν ἀναστρεφόμενον, καὶ * προσαγορεύοντα πᾶσιν, ὅστις φθορεὺς, ὅστις μιαιφόνος, ὅστις ἐναγὴς καὶ βδελυρὸς, ἴτω θαῤῥῶν. ἀποφανῶ γὰρ αὐτὸν, τουτῳὶ τῷ ὕδατι λούσας, αὐτίκα καθαρόν· κἂν πάλιν ἔνοχος τοῖς αὐτοῖς γένηται, δώσω, τὸ στῆθος πλήξαντι, καὶ τὴν κεφαλὴν πατάξαντι, καθαρῷ γενέσθαι. ὁ δὲ, σφόδρα ἄσμενος ἐνέτυχεν αὐτῇ, συνεξαγαγὼν τῆς τῶν θεῶν ἀγορᾶς τοὺς παῖδας. ἐπέτριβον δ᾽ αὐτὸν, κἀκείνους οὐχ ἧττον, τῆς ἀθεότητος οἱ παλαμναῖοι δαίμονες, αἱμάτων συγγενῶν τιννύμενοι δίκας· ἕως ὁ Ζεὺς, διὰ τὸν Κλαύδιον καὶ Κωνστάντιον, ἔδωκεν ἀναπνεῦσαι.

Σοὶ δὲ (πρὸς ἐμὲ λέγων ὁ Ἑρμῆς) δέδωκα τὸν πατέρα Μίθραν ἐπιγνῶναι· σὺ δὲ αὐτοῦ τῶν ἐντολῶν ἔχου· πεῖσμα καὶ ὅρμον ἀσφαλῆ, ζῶντί τε σεαυτῷ παρασκευάζων· καὶ ἡνίκα ἂν ἐνθένδε ἀπιέναι δέῃ, μετὰ τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος, ἡγεμόνα θεὸν εὐμενῆ καθιστὰς σεαυτῷ.

ΕΚ ΤΩΝ

ΕΚ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΟΔΩΡΟΥ, ΕΚΛΟΓΑΙ ΦΩΤΙΟΥ.

ΟΛΥΜΠΙΟΔΩΡΟΥ ἱστορικοὶ λόγοι κβ΄. ἄρχεται ἀπὸ τῆς Ὁνωρίου τοῦ βασιλέως Ῥώμης, τῆς ὑπατείας τὸ ζ΄, καὶ Θεοδοσίου τὸ β΄. κατέρχεται δὲ μέχρις ὅτου Βαλεντινιανὸς ὁ Πλακιδίας καὶ Κωνσταντίου παῖς, εἰς τὴν βασιλείαν τῆς Ῥώμης ἀνερρήθη ἀρχήν. Οὗτος ὁ συγγραφεὺς, Θηβαῖος μέν ἐστιν, ἐκ τῶν πρὸς Αἴγυπτον Θηβῶν τὸ γένος ἔχων· ποιητὴς, ὡς αὐτός φησι, τὸ ἐπιτήδευμα· Ἕλλην τὴν θρησκείαν. καὶ πρὸς Θεοδόσιον τὸν βασιλέα, ὃς ἀνεψιὸς ἐχρημάτιζεν Ὁνωρίου καὶ Πλακιδίας, Ἀρκαδίου δὲ παῖς, πρὸς τοῦτον τὴν ἱστορίαν ἀναφωνεῖ.

Ὅτι Ἀλάριχος, ἔτι ζῶντος Στελίχωνος, μ΄ κεντηνάρια μισθὸν ἔλαβε τῆς ἐκστρατείας.

Ὅτι τὸ Βουκελλάριος ὄνομα, ἐν ταῖς ἡμέραις Ὁνωρίου ἐφέρετο κατὰ στρατιωτῶν οὐ μόνον Ῥωμαίων, ἀλλὰ καὶ Γότθων τινῶν. Ὡς δὴ αὔτως καὶ τὸ Φοιδεράτων κατὰ διαφόρου καὶ συμμιγοῦς ἐφέρετο πλήθους.

Ὅτι τῶν μετὰ Ῥοδογαΐσου Γότθων οἱ κεφαλιῶται, Ὀπτιμάτοι ἐκαλοῦντο, εἰς δώδεκα συντείνοντες χιλιάδας. οὓς καταπολεμήσας Στελίχων, Ῥοδογάϊσον προσεταιρίσατο.

Ὅτι τὸν ξηρὸν ἄρτον, Βουκελλάτον ὁ συγγραφεὺς καλεῖσθαι φησὶ, καὶ χλευάζει τὴν τῶν στρατιωτῶν ἐπωνυμίαν, ὡς ἐκ τούτου Βουκελλαρίων ἐπικληθέντων. †Οὗτος, δύο παῖδας ἔσχε, Κώνσταντα καὶ Ἰουλιανόν. ὧν τὸν μὲν Κώνσταντα, Καίσαρα χειροτονεῖ· εἶτα ὕστερον κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ τὸν Ἰουλιανὸν, Νωβελίσσιμον.

Ὅτι Ἰοβῖνος ἐν *Μουνδιακῷ τῆς ἑτέρας Γερμανίας, κατὰ σπουδὴν Γωὰρ τοῦ Ἀλανοῦ, καὶ Γυντιαρίου, ὃς φύλαρχος ἐχρημάτιζε τῶν Βουργουντιόνων, τύραννος ἀνηγορεύθη. πρὸς ὃν παραγενέσθαι Ἄτταλος Ἀδάουλφον παραινεῖ. καὶ παραγίνεται ἅμα τῷ πλήθει. καὶ Ἰοβῖνος ἀνιᾶται ἐπὶ τῇ Ἀδαούλφου παρουσίᾳ, καὶ μέμφεται δι' αἰνιγμάτων τῷ παραινέσαντι Ἀττάλῳ τὴν ἄφιξιν.

Ὅτι *δυσηγνατος Κωνστάντιος γεγονὼς ὕπατος κατὰ τὴν Ῥάβενναν προέρχεται. μεθ' *ὧν κατὰ Κωνσταντινούπολιν ὑπάτευε Κώνστας. πάλαι γὰρ ἦν ὁ τούτου δεσπότης μοίρας Γοτθικῆς ῥὴξ ὑπὸ Ἀδαούλφου ἀνῃρημένος.

EX OLYMPIODORO EXCERPTA PER PHOTIVM.

OLYMPIODORI historiarum libri sunt XXII. Incipit autẽ ab Honorii Imperatoris Romani consulatu VII, & Theodosii II: historiãq; deducit ad id vsque tempus, quo Valentinianus Placidiæ & Constantii filius, Romanus Imperator declaratus est. Est autem scriptor iste Thebanus, ex Ægyptiacis Thebis ortum ducens: studiorum genere, poeta, vt ipse ait: religione, paganus. Historiam vero suam nũcupauit Theodosio Imperatori; qui Honorii & Placidiæ e fratre nepos fuit, Arcadii Imperatoris filius.

Alaricus, viuente adhuc Stelichone, expeditionis mercedem accepit centenarios XL.

Bucellarii vocabulũ Honorii temporibus tribuebatur militibus, non Romanis solum, verum etiam Gotthis quibusdam. Eodem modo & *Fœderatorum* nomẽ tribuebatur multitudini e diuersis conflatæ.

Gotthorum qui cum Radagaiso erant, proceres, *Optimates* vocabantur, ad duodecim circiter milia. quibus debellatis, Stelicho Radagaisum sibi adsociauit.

Panem siccum auctor *Bucellatum* vocari tradit; illuditque militum cognomini, vt qui ex eo *Bucellarii* sint appellati. †Hic duos habuit filios, Constantem & Iulianum: e quibus Constantem creauit Cæsarem: post modo iisdem diebus Iulianum quoque creauit Nobilissimum.

Iouinus apud Mogontiacum alterius Germaniæ, studio Goaris Alani, & Guntiarii, qui Burguntionum erat phylarchus, creatus est tyrãnus. Quo cognito, Atalus Adaulfo suadet vt illi se adiungat: isque cum copiis ad eum se cõfert. At Iouinus, Adaulfi aduentu offensus, obscure ac velut per ænigmata incusat Attalum, qui ei venire suaserit.

†Designatus Constantius creatus consul ad Rauennã init. cui cõsulatus collega Cõstantinopoli fuit Constãs. dudum enim huius herus Gotthicæ partis rex ab Adaulfo erat interẽptus.

Athenas quoq; se appulisse tradit: suoq; studio & cura etiam ad sophisticam sedem euectum esse Leontium, licet is nondum vellet. Sed & de pallio sophistico tradit, nemini, præsertim autem peregrino, Athenis id gestare licuisse; nisi sophistarũ suffragio eius gestatio illi cõcessa, dignitasque ista sophisticarum legum ritibus esset cõfirmata. Ritus autem qui peragebantur, erant isti. Primum ad publicum balneum deducebantur qui nouitii aduenissent, seu parui, seu grandiores: & inter hos etiam ii qui per ætatẽ ad pallium sumendum apti erant: quos in medium protrudebant scholastici a quibus deducebantur. deinde aliis præcurrentibus atq; prohibentibus; aliis trudentibus & retinentibus; omnibus autem qui prohibebant, vociferantibus *Sta Sta; non lauat*: nihilominus tamen in certamine ii videbantur obtinere, qui in honorẽ scholastici quem deducebant, obsistentes retrudebant. Tandẽ post longam contentionem ob sparsa vltro citroq; probra & contumelias, is qui deducitur, in calidam cellam inducitur, ibiq; abluitur. Deinde, postquam se induit, pallii dignitatem accipit: atque exinde cum pallio e balneo, celebri & honorifica stipatus pompa, digreditur, decretis luculẽtis sumptibus in scholarum antistites, qui dicuntur Acromitæ.

De Oasi auctor multa narrat incredibilia: de eius temperie, & quod sacro morbo non modo nulli ibi laborant, sed etiam si qui aliunde aduenіant, eo liberantur, ob benignam aeris temperiem: ac de copiosa ibidem arena: deq; puteis qui ibi fodiuntur; quod fossione ad ducẽtos ac trecentos, nonnumquam vero etiã ad quingentos cubitos facta, scaturiginis riuos per orificium effundũt: vnde per vices ii qui communi labore opus fecerunt, hauriunt, & arua sua rigant agricolæ: & quod arbores perpetuo ibi poma ferunt; & frumentum ibi omni frumento est præstantius, niueq; candidius: quodq; interdum bis quotannis hordeum ibi seritur, milium autẽ perpetuo ter. Rigant autem rusculа sua, æstate quidem, tertio quoq; die; hieme, autem sexta: vnde etiam terræ fertilitas conciliatur. quodq; numquam ibi cælum nubes contrahit. Adhæc preter horologia quę ibi fiunt, memorat insulam olim fuisse, post, in continentem esse versam; eandemq;

Λέγει δὲ καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας καταίρειν, καὶ τῇ αὐτοῦ σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ καὶ εἰς τὸν σοφιστικὸν θρόνον ἀναχθῆναι Λεόντιον οὔπω ἐθέλοντα. Λέγει δὲ καὶ περὶ τοῦ τρίβωνος, ὡς οὐκ ἐξῆν κατὰ τὰς Ἀθήνας περιβάλλεσθαι αὐτόν τινα, καὶ μάλιστα ξένον, ᾧ μὴ ἡ τῶν σοφιστῶν γνώμη ἐπέτρεπε, καὶ αἱ κατὰ τοὺς σοφιστικοὺς νόμους τελεταὶ ἐβεβαίουν τὸ ἀξίωμα. ἦν δὲ τὰ τελούμενα τοιαῦτα. πρῶτον μὲν κατήγοντο ἐπὶ τὸ δημόσιον βαλανεῖον ὅσοι νήλυδες, οἵ τε μικροὶ, οἵ τε μεγάλοι· ἐξ ὧν καὶ οἱ πρὸς τὸν τρίβωνα ἐπιτήδειοι ἡλικίᾳ ἤδη καιροῦ γεγονότες· οὓς εἰς μέσον ἔβαλλον οἱ κατάγοντες σχολαστικοί. εἶτα τῶν μὲν, ἔμπροσθεν τρεχόντων καὶ κωλυόντων· τῶν δὲ, ὠθούντων καὶ ἐπεχόντων· πάντων δὲ τῶν κωλυόντων ταῦτα βοώντων, Στὰ στά· οὐ λούει· κατακρατεῖν δῆθεν τοῦ ἀγῶνος ἐδόκουν οἱ ἀντωθοῦντες εἰς τιμὴν τοῦ καταγομένου σχολαστικοῦ· ὅστις μετὰ πολλὴν ὥραν, στάσεως πολλῆς ἐπὶ τοῖς προαχθεῖσιν *ἀθύμοις ῥήμασι προγινομένης, εἰσάγεται εἰς τὸν θερμὸν οἶκον, καὶ ἀπολούεται. εἶτα ἐνδυσάμενος, ἐδέχετο τὴν τοῦ τρίβωνος ἀξίαν· καὶ αὐτόθεν μετὰ τοῦ τρίβωνος ἐκ τοῦ βαλανείου, ἐντίμῳ καὶ περιδόξῳ δορυφορούμενος πομπῇ, ἀπῄει, δαπάνας ἐπιγνοὺς φανερὰς εἰς τοὺς τῶν διατριβῶν προστάτας, τοὺς λεγομένους Ἀκρωμίτας.

Ὅτι περὶ τῆς Ὀάσεως ὁ συγγραφεὺς πολλὰ παραδοξολογεῖ, περί τε τῆς εὐκρασίας αὐτῆς, καὶ ὅτι οἱ τὴν ἱερὰν νόσον ἔχοντες, οὐ μόνον ἐκεῖσε οὐ γίνονται, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχόθεν παραγινόμενοι, ἀπαλλάττονται τοῦ νοσήματος, διὰ τὴν τοῦ ἀέρος εὐκρασίαν· καὶ περὶ τῆς ψάμμου τῆς πολλῆς ἐκείνης, καὶ τῶν ὀρυσσομένων φρεάτων, ὡς εἰς διακοσίους καὶ τριακοσίους, ἔσθ᾽ ὅτε δὲ καὶ εἰς πεντακοσίους πήχεις ὀρυσσόμενα, ἀναβλύζουσι τὸ ῥεῖθρον, αὐτοῦ τοῦ στομίου προχεόμενον· ἐξ οὗ κατὰ διαδοχὴν ἀρυόμενοι ὅσοις κοινὸν γέγονε τὸ ἔργον, καὶ τὰς οἰκείας ἀρούρας ποτίζουσιν οἱ γεωργοί. καὶ ὅτι αἱ ὀπῶραι ἀεὶ τοῖς δένδρεσι φέρονται. καὶ ὅτι ὁ σῖτος κρείττων παντὸς σίτου, καὶ χιόνος λευκότερος. καὶ ὅτι ἔσθ᾽ ὅτε δὶς τοῦ ἔτους σπείρεται ἡ κριθὴ, τρὶς δὲ ἀεὶ ἡ κέγχρος. ἀρδεύουσι δὲ τὰ γήδια αὐτῶν, ἐν θέρει μὲν, διὰ τρίτης ἡμέρας· ἐν χειμῶνι δὲ, διὰ ἕκτης· ἐξ οὗ καὶ ἡ εὐφορία γίνεται. καὶ ὅτι οὐδέποτε συννεφία γίνεται. καὶ περὶ τῶν ποιουμένων αὐτοῦ ὡρολογίων. Λέγει δὲ ὅτι νῆσος τὸ παλαιὸν ἦν, καὶ ἀπεχερσώθη· καὶ ὅτι ταύτην καλεῖ

Ἡρόδοτος

Ἡρόδοτος Μακάρων νῆσον· Ἡρόδωρος δέ, ὁ τὴν Ὀρφέως καὶ Μουσαίου συγγράψας ἱστορίαν, Φαιακίδα ταύτην καλεῖ. Τεκμηριοῖ δὲ νῆσον αὐτὴν γεγονέναι, ἔκ τε τοῦ ὄστρακα θαλάσσια καὶ ὄστρεα ἐπὶ τοῦ ὄρους *πεπλασμένα εὑρίσκεσθαι, τοῦ ἐπὶ τὴν Ὄασιν ἀπὸ τῆς Θηβαΐδος φέροντος. δεύτερον, ὅτι ψάμμαθος πολλὴ *ἐπέχεται ἀεί, καὶ τὰς τρεῖς ἀναπληροῖ Ὀάσεις. τρεῖς γάρ φησιν Ὀάσεις καὶ αὐτὸς εἶναι· δύο μεγάλας· τὴν μέν, ἐξωτέραν· τὴν δέ, ἐσωτέραν, κατ' ἀντικρὺ κειμένας ἀλλήλαις, συντείνοντος εἰς ἑκατὸν σημεῖα τοῦ μεταξὺ διαστήματος. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη τρίτη μικρά, πολλῷ διαστήματι τῶν δύο κεχωρισμένη. Λέγει δὲ εἰς πίστιν τοῦ νῆσον γενέσθαι, ὅτι καὶ ὑπὸ ὀρνέων ὁρᾶσθαι συμβαίνει πολλάκις ἰχθῦς φερομένους, καὶ ἰχθύων ἄλλοτε λείψανα· ὡς ἐντεῦθεν εἰκάζεσθαι μὴ πολὺ πόρρω εἶναι τὴν θάλασσαν. Φασὶ δὲ καὶ Ὅμηρον ἐκ τῆς πρὸς ταύτῃ Θηβαΐδος ἕλκειν τὸ γένος· *μέχρι πόλεως τῆς λεγομένης Πρῖμα· ἥτις τὸ παλαιὸν πρώτη πόλις τῆς Θηβαΐδος ἀπὸ τοῦ βαρβαρικοῦ διετύγχανε· διὸ παρὰ τῶν Ῥωμαίων Ῥωμαΐᾳ φωνῇ Πρῖμα (ἤτοι Πρώτη) ὠνομάσθη, καὶ νῦν οὕτω καλεῖται, καίτοι ἐκ πολλοῦ οἰκειωθεῖσα τοῖς βαρβάροις μεθ' ἑτέρων τεσσάρων πόλεων, Φοινικῶνος, Χίριδος, Θάπιδος, Ταλμίδος . . . τοῖς Αἰγυπτίων βασιλεῦσιν ἡ σμάραγδος ἐπλεόναζε.

Ὅτι ἕκαστος τῶν μεγάλων οἴκων τῆς Ῥώμης, ὥς φησιν, ἅπαντα εἶχεν ἐν ἑαυτῷ. ἦσαν δὲ καὶ λουτρὰ δημόσια παμμεγέθη. αἱ δὲ Ἀντωνινιαναὶ οὕτω καλούμεναι, εἰς χρείαν τῶν λουομένων καθέδρας εἶχε *παρακειμένας χιλίας ἑξακοσίας, ἐκ μαρμάρου κατεσκευασμένας ξεστοῦ· αἱ δὲ Διοκλητιαναί, ἐγγὺς διπλασίους. Τό τε τεῖχος Ῥώμης μετρηθὲν παρὰ Ἄμμωνος τοῦ γεωμέτρου, καθ' ὃν καιρὸν Γότθοι τὴν προτέραν κατ' αὐτῆς καταδρομὴν ἐποιήσαντο, εἴκοσι καὶ ἑνὸς μιλίου διάστημα ἔχον ἀπεδείχθη.

Ὅτι Μάξιμος, εἷς τῶν εὐπόρων, εἰς τὴν τοῦ υἱοῦ πραιτούραν τεσσαράκοντα κατεβάλετο κεντηνάρια. ἑπτὰ δὲ ἡμέραις οἱ πραίτωρες τὰς πανηγύρεις ἐτέλουν.

ab Herodoto vocati *Beatorũ inſulam*: ab Herodoro autem, eo qui Orphei ac Muſæi conſcripſit hiſtoriam, nominari *Phæacidem*. Inſulam autem fuiſſe, ex eo coniecturas ducit, quod teſtæ marinæ & oſtrea confracta in monte inueniãtur eo qui ex Thebaide in Oaſim defert. deinde, quod perpetuo copioſa ibi arena ſcatet, tresq; Oaſes replet. nam & ipſe tres Oaſes eſſe tradit: duas magnas; alteram, exterius, alteram interius; e regione ſibi inuicem oppoſitas, ſpatio intermedio ad centeſimum vſq; lapidem producto. Eſt vero & tertia, parua; longo interſtitio ab alteris duabus ſeparata. Inſuper hoc etiam argumento inſulam fuiſſe tradit, quod ſæpenumero accidit vt piſces ab auibus eo delati viſantur, & alias arroſorum piſcium reliquiæ. vt inde cõiectare liceat non admodum longe abeſſe mare. Aiũt autem & Homerum ex cõtigua huic Thebaide genus ducere . . . vſq; ad vrbem quæ dicitur *Prima*: quę antiquitus a barbaricis temporibus primaria Thebaidis vrbs fuit: eamq; ob cauſſam a Romanis Latino vocabulo *Prima* eſt nominata, atq; etiam nũc ita vocitatur) quamuis longo iam tempore barbari eam ſibi vindicauerint cum aliis quatuor opidis, Phœnicone, Chiride, Thapide, Talmide . . . . Ægyptiorum regibus ſmaragdi fuit copia.

E magnis Romanę vrbis domibus vnaquæque (vt refert) omnia intra ſe habuit. Sed & lauacra publica ingenti prorſus fuere magnitudine. e quibus quæ Antoninianæ nominantur thermæ, ad cõmodiorem lauantium vſum, mille ſexcenta iuxta ſe habuerunt ſedilia, e marmore polito fabricata: Diocletianæ autem, propemodum duplo plura. Romanæ vrbis mœnia, ex Amonis geometræ dimenſione, quo tempore Gotthi priore illam incurſione infeſtarũt, viginti & vnius miliaris ſpatium [in circuitu] habere comperta ſunt.

Maximus, vnus ex opulentis, in filii præturam quadraginta impendit centenarios. ſeptem autem diebus ſolennes ludos celebrabant prætores.

E SVIDA EXCERPTÆ CÆSARVM VITÆ.

C. IVLIVS CÆSAR, I.

CAIVS IVLIVS CÆSAR, monarcha primus, scripsit Metaphrasin Phænomenωn Arati, & Artẽ grammaticam, Latine; & de vita sua.

OCTAVIANVS AVGVSTVS, II.

AVGVSTVS CÆSAR, nepos Iulii ex sorore: a quo & mẽsis Augustus nomen habet. Dicuntur autem *Augusta*, pretiosa, magna, insignia. Nã sub eo IESVS CHRISTVS, Deus & seruator noster, carnẽ assumpsit e sancta Deipara, & semperuirgine Maria. ¶ Augustus Cęsar Octauianus, qui & *Sebastós* cognominatus est: de vita sua & rebus gestis libros scripsit XIII: & Aiacem atq; Achillẽ, tragœdias. Huic cũ visum esset numerare omnes Romani imperii incolas, vt sciret quanta esset multitudo: reperit myriades CCCCX, mille & XVII viros. ¶ Augustus Cæsar, re diuina facta, percontabatur Pythiam, quis post se regnaturus esset? Cui illa respondit; *Puer Hebræus iubet me, diis beatis imperans, Hãc ædem relinquere, & in orcum redire. Tu nunc abito tacitus ab aris nostris.* Augustus aũt ab oraculo reuersus, in Capitolio aram erexit, Romanisq; litteris inscripsit; HÆC ARA EST PRIMOGENITI DEI. ¶ *Augustale* appellatum est, q Idibus Octobris prouinciarũ præsides, & ministri Augustales, in Augustali [largiebantur] saltabãt; velut in Foro rerum venalium, in honorem Tiberii. Eum locum sic appellabant ab Augusto. Collocauit & magnus Cõstantinus in aprico Daphnes, statuam suę matris: vnde locũ *Augustale* appellauit. ¶ Augusto Cæsare mortuo, Tiberius & Drusus in funere præcesserunt, defunctũ prorsus nõ attingentes: (id enim nefas erat principibus) testamentum vero eius, virgines Vestales asseruabant. ¶ *Ἀπογραφή, descriptio*] Cæsar Augustus, monarcha, viros XX probatissimæ vitæ delectos, in omnes prouincias misit: per quos & homines & opes descripsit; edixitq; vt iustam inde partem in ærarium inferrẽt. Hæc descriptio prima facta est: cum ii qui eum antecesserunt, quid non possessoribus eriperent? vt locupletibus publico essent crimini diuitiæ.

ΓΑΙΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, α΄.

ΓΑΙΟΣ Ἰούλιος Καῖσαρ, ὁ πρῶτος μοναρχήσας. οὗτος ἔγραψε μετάφρασιν τῶν Ἀράτου φαινομένων, καὶ τέχνην γραμματικὴν, ῥωμαϊκῶς· καὶ περὶ τοῦ ἰδίου βίου.

ΟΚΤΑΒΙΑΝΟΣ Ο ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, β΄.

Αὔγουστος ὁ Καῖσαρ, ἀνεψιὸς Ἰουλίου Καίσαρος· ἀφ' οὗ καὶ ὁ μὴν Αὔγουστος ἐπικέκληται. Αὔγουστα δὲ λέγονται, τὰ τίμια καὶ μεγάλα, καὶ ἐπίσημα. ἐπ' αὐτοῦ γὰρ ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ θεὸς καὶ σωτὴρ ἡμῶν, τὴν σάρκα ἀνείληφεν ἐκ τῆς ἁγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. ¶ Αὔγουστος Καῖσαρ Ὀκταβιανὸς, ὁ καὶ Σεβαστὸς ἐπικληθεὶς, περὶ τοῦ ἰδίου βίου καὶ τῶν πράξεων, βιβλία ιγ΄· καὶ τραγῳδίας Αἴαντός τε καὶ Ἀχιλλέως. ¶ Ὅτι Αὔγουστος Καῖσαρ, δόξαν αὐτῷ, πάντας τοὺς οἰκήτορας Ῥωμαίων κατὰ πρόσωπον ἀριθμῆσαι, βουλόμενος γνῶναι πόσον ἐστὶ πλῆθος· καὶ εὑρίσκονται οἱ τῶν Ῥωμαίων οἰκοῦντες υι΄ μυριάδες, καὶ χίλιοι ιζ΄ ἄνδρες. ¶ Ὅτι Αὔγουστος Καῖσαρ θυσιάσας, ἤρετο τὴν Πυθίαν, τίς μετ' αὐτὸν βασιλεύσει. καὶ εἶπε, Παῖς Ἑβραῖος κέλεταί με, θεοῖς μακάρεσσιν ἀνάσσων, Τόνδε δόμον προλιπεῖν, καὶ ἀΐδην αὖθις ἱκέσθαι. Λοιπὸν ἄπιθι σιγῶν ἐκ βωμῶν ἡμετερείων. καὶ ἐξελθὼν ἐκ τοῦ μαντείου ὁ Αὔγουστος, ἔστησεν ἐν τῷ Καπιτωλίῳ βωμὸν, ἐν ᾧ ἐπέγραψε Ῥωμαϊκοῖς γράμμασιν, ὁ βωμὸς οὗτός ἐστι τοῦ πρωτογόνου θεοῦ. ¶ Ὅτι Αὐγουστεῖον ἐκλήθη, διότι τῇ ιε΄ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς, οἱ ῥεγεωνάρχαι καὶ σεβαστοφόροι ἐχόρευον ἐν τῷ Αὐγουστείῳ, οἷα ἐν τῷ ὀψοπωλίῳ εἰς τιμὴν Τιβερίου. τὸν δὲ τοιοῦτον τόπον οὕτως ἐκάλεσαν, ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου. ἔστησε δὲ καὶ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος εἰς τὸ ἀσκεπὲς τῆς Δάφνης στήλην τῆς ἑαυτοῦ μητρός· ἐξ ἧς ὠνόμασε τὸν τόπον Αὐγουστεῖον. ¶ Καὶ ὅτι Αὐγούστου Καίσαρος ἀποθανόντος, Τιβέριος καὶ Δροῦσος προηγοῦντο τοῦ πένθους, τοῦ νεκροῦ παντελῶς μὴ ἁπτόμενοι. οὐ γὰρ ἐξῆν τοῖς μοναρχοῦσι. τὰς δὲ διαθήκας αἱ Ἑστιάδες εἶχον, αἷς διέθετο. ¶ Ἀπογραφὴ, ἡ ἀπαρίθμησις] ὁ δὲ Καῖσαρ Αὔγουστος, ὁ μοναρχήσας, εἴκοσιν ἄνδρας, τοὺς ἀρίστους τὸν βίον καὶ τὸν τρόπον, ἐπιλεξάμενος, ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν τῶν ὑπηκόων ἐξέπεμψε. δι' ὧν ἀπογραφὰς ἐποιήσατο τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν οὐσιῶν, αὐτάρκη τινὰ προστάξας τῷ δημοσίῳ μοῖραν ἐκ τούτων εἰσφέρεσθαι. αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο, τῶν πρὸ αὐτοῦ τοὺς κεκτημένους τί μὴ ἀφαιρουμένων; ὡς εἶναι τοῖς εὐπόροις δημόσιον ἔγκλημα τὸν πλοῦτον.

TIBE-

ΤΙΒΕΡΙΟΣ, γ'.

Τιβέριος, Ὀκταβίου υἱὸς, βασιλεὺς Ῥωμαίων, ἐμπλήκτως καὶ ἀνοήτως τὴν ἀρχὴν διῳκήσατο, φοβερᾷ μὲν ὠμότητι, μυσαρᾷ δὲ καὶ ἀθέσμῳ πλεονεξίᾳ, αἰσχρᾷ τε ἡδυπαθείᾳ χρησάμενος. *στρατείας μὲν γὰρ ἁπάσας, αὐτὸς ἠρνήσατο· διὰ δὲ τῶν ὑποστρατήγων γλίσχρως καὶ ῥαθύμως τοῖς ἐναντίοις προσεπολέμησε. κακοήθης δὲ ὢν, ἔστιν οὓς τῶν συμμάχων βασιλεῖς, τῶν οἰκείων ἀρχῶν, ἀπάτῃ μετελθὼν, ἀφείλετο. ὧν Ἀρχέλαος ἦν ὁ Καππαδόκων βασιλεύς· ὃν ἠπίοις καὶ θεραπευτικοῖς καλέσας ὡς ἑαυτὸν λόγοις, οὐκέτι πρὸς τὴν οἰκείαν ἀπονοστῆσαι συνεχώρησεν, ἀλλ' ἐπαρχίαν τὴν Καππαδοκίαν ἀπέφηνε· καὶ τὴν μεγίστην τῶν τῇδε πόλεων, Μάζακα ἔμπροσθεν ὑπὸ τῶν ἐποίκων ὀνομαζομένην, ἀφ' ἑαυτοῦ φέρειν τὴν προσηγορίαν ἐπέταξεν· ἥπερ δὴ καθ' ἡμᾶς Καισαρείας ἐστὶν ἐπώνυμος. ἐς γῆρας δὲ ὅμως μακρὸν προελθὼν, θνήσκει. ¶ Τιβέριος, βασιλεὺς Ῥωμαίων. οὗτος ἰδιαιτάτῃ φύσει ἐκέχρητο. οὔτε ὧν ἐπεθύμει, προσεποιεῖτό τι· καὶ ὧν ἔλεγεν οὐδὲν ποιεῖν ἐβούλετο· ἀλλ' ἐναντιωτάτους τῇ προαιρέσει τοὺς λογισμοὺς ποιούμενος, πᾶν ὃ ἐπόθει, ἠρνεῖτο· καὶ πᾶν ὃ ἐμίσει, τούτῳ προσετίθετο. Τοὺς περισσὰ *ἐπαίροντας ἐκόλαζε· λέγων, Κείρεσθαί μου τὰ πρόβατα, ἀλλ' οὐ ξυρεῖσθαι βούλομαι. Οὕτω δὲ ἦν ἴσος, ὥστε ὀρχηστήν τινα ποτὲ ἐλευθερωθῆναι *βουληθέντα, μὴ πρότερον συνεπαινέσαι, πρὶν τὸν δεσπότην αὐτοῦ πεισθῆναι, καὶ τὴν τιμὴν λαβεῖν. Τοῖς γὰρ ἑταίροις ἐν ἰδιωτείᾳ ἦν, καὶ συνηγωνίζετο, φρουρὰν μὴ ἐπαγόμενος, καὶ παρήγγελλε σηρικῇ ἐσθῆτι μὴ χρῆσθαί τινα. Αἰφνιδίως δὲ εἰς τὴν χείρονα γνώμην μετετέθη· ὥστε παραφρονεῖν νομισθῆναι. τοῦτο δὲ τὸ ἀρχαῖον ἐφθέγξατο· Ἐμοῦ θανόντος, γαῖα μιχθήτω πυρί· καὶ τὸν Πρίαμον ἐμακάριζεν, ὅτι μετὰ τῆς πατρίδος καὶ τῆς βασιλείας ἀπώλετο.

TIBERIVS, III.

TIBERIVS, Octauii filius, Romanorum Imperator, temere & amenter imperium, crudelitate formidabili, auaritia detestanda & nefaria, turpique luxu, administrauit. Expeditiones enim omnes recusauit; per secundarum partium duces oscitanter aque sordide hostibus aduersatus. Cũ autem malitiosus homo esset, nõnullos socios reges, fraude circumuẽtos, regnis suis exuit: quorum de numero fuit *Archelaus*, Cappadocum rex; quem blandis & benignis ad se verbis vocatum, domum redire non passus est; sed in prouinciam redegit Cappadociam, & maximam eius loci vrbium, quæ prius ab incolis Mazaca dicebatur, a sese cognominari iussit; vt quæ nostra ætate Cæsarea dicatur. Prouecta tamen ætate mortuus est. ¶Tiberius, Romanorum Imperator, peculiari natura fuit præditus. Neque enim eorum quæ appetebat, quidquam præ se ferebat: & eorũ quæ dicebat, nihil facere volebat: sed, cum verba voluntati suæ contraria faceret, quidquid appetebat, recusabat; & quidquid oderat, amplectebatur. Magistratus, acerbius tributa exigentes, puniebat; dicẽs, *Oues meas tonderi volo, non deglubi.* Adeo fuit æquus, vt saltatorẽ, *qui libertate sese donari petebat, voti compotem non fecerit, priusquam dominus eius, pretio accepto, cõsensisset. Cum sodalibus priuati more viuebat, cum eisque ludebat, non adducto præsidio. Vetuit etiam, ne quis serica veste vteretur. Sed subito in peius ita mutatus est, vt mẽtis errore affici putaretur. Illud etiam vetus dictum vsurpauit; *Me mortuo conflagret terra incendio*; & Priamum beatum prædicabat, quod cum patria & regno periisset.

ΓΑΙΟΣ ΚΑΛΛΙΓΟΛΑΣ, δ'.

Καλλιγόλας] οὕτως ἐκαλεῖτο Γάιος ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων, ἐπειδὴ ἐκ μικρᾶς ἡλικίας τὰ πολλὰ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐτρέφετο, καὶ τοῖς στρατιωτικοῖς ἐχρῆτο ὑποδήμασιν. ἐκ τῶν καλλίγων οὖν, Καλλιγόλαν αὐτὸν ὠνόμαζον. ἢ Καλλιγόλας ὁ Γάιος, διὰ τὸ ἐν στρατοπέδῳ γεννηθῆναι· ὥς φησιν Αἰλιανὸς ἐν τῷ περὶ θείων ἐναργειῶν. ¶ Γάιος Καῖσαρ, ὃς ἐπεκλήθη Καλλιγόλας, ῥήτο-

CAIVS CÆS. CALIGVLA, IIII.

CALIGVLA] Sic vocabatur Caius Romanorum Imperator; quoniã a tenera ætate, maxima ex parte in castris educatus, militari vtebatur subligamine. a caligis ergo Caligulã eum nominarunt. Aut Caligula dictus est Caius, propterea quod in castris fuit natus: vt tradit Ælianus in libro De diuinis manifestationib. ¶ Caius Cæsar, cognomento *Caligula*, di-

cendi artem Latine scripsit. ¶ Caius, Romanorum Imperator, principio res imperii magnifice administrabat, & omnes subiectos populos, vt decet. Sed post biennium, naturæ humanæ oblitus, * patris imitatione se deum fecit: suamque statuam in omnes vrbes misit, in templis collocandam; itemque in Hierosolymitanum templum: edictoque sanxit, vt * *Iuuenis Caii templum* diceretur. Seruorum quoque dominatum instituit, lege lata, vt iis accusare dominos liceret, si quod eorum peccatum vidissent. Vnde ingens calamitas orbem terrarum omnem oppressit; cum serui maximis pœnis dominos subiicerent. Quilibet enim cruciatus ab hero suo illatos, vlcisci voluit. Quin etiam nefario furore correptus, vestes muliebres induebat, & comam plicis quibusdam ornando, & fœminas imitando, & omnia flagitia perpetrando, festa quædam excogitabat, & initia peregrina peragebat. Ac aliquando filia sua in gremio simulacri collocata, *Hanc tu*, inquit, *genuisti, & pater eius legitimus es.* Vsque adeo porro impurus & nefarius exstitit, tantamque scelerum seriem connexuit, vt Tiberii delicta operuerit. Nam quę * Augustus longo tempore acquisierat, hic vno effudit die. Atque omnium maximus adulter, vxores desponsas & nuptas capiebat. * Nutricem suam, has intemperias castigantem, ad voluntariam necem compulit. Sororum consuetudine vsus est, & incesto coitu: ex earum vna prolem suscepit: eique, vt semideæ, templa exstrui & immolari iussit. Tali Imperatori Romani traditi sunt: vt Tiberii facinora, quamuis atrocissima visa, Caius tantum superarit, quantum Tiberius Augusti. Hic post Tiberium regnauit, cognomento Caligula.

ἐκείνην τέχνην Ῥωμαϊκῶς. ¶ Γάϊος, Ῥωμαίων βασιλεὺς, ὃ μὲν πρῶτον μεγαλοφρόνως διέπε τῆς βασιλείας τὰ πράγματα, καὶ πᾶσι τοῖς ὑπηκόοις καθηκόντως ἐχρῆτο. μετὰ δὲ δύο χρόνους, ἐκστὰς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, κατὰ μίμησιν * τοῦ πατρὸς ἑαυτὸν ἀπεθέωσε· καὶ ἀνδριάντα ἑαυτοῦ κατὰ πόλιν ἐν τοῖς ναοῖς ἀπέστελλε καθιδρύσασθαι· καὶ εἰς τὸν τῶν Ἱεροσολύμων ναὸν θεσπίσας, νέου Γαΐου ἱερὸν προσέταξεν ὀνομάζεσθαι, καὶ δουλοκρατίαν νομοθετήσας, ἐπέτρεψε κατηγορεῖν τῶν δεσποτῶν εἴ τι ἂν αὖθις εἰδεῖεν πλημμέλημα. κἀντεῦθεν δεινὴ συμφορὰ κατειλήφει τὴν οἰκουμένην πᾶσαν, τῶν οἰκετῶν μεγάλαις τιμωρίαις ὑποβαλλόντων τοὺς δεσπότας. ἕκαστος γὰρ ἀμύνεσθαι ἐβούλετο τὸν ἴδιον δεσπότην, ὑπὲρ ὧν παρ᾽ αὐτοῦ βασάνων προσέπασχεν. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ εἰς μανίαν τραπεὶς ἄθεσμον, στολὰς γυναικείας ἠμφιέννυτο· καὶ τὴν κόμην πλοκάμοις καὶ πλοκῇ τινι περιστέλλων καὶ γυναικιζόμενος, καὶ πᾶσαν αἰσχρουργίαν διαπραττόμενος, τελετὰς ἐπενόει, καὶ ξένα μυστήρια ἐπετέλει. καὶ δὴ λαβών ποτε τὴν ἰδίαν θυγατέρα, καὶ εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ἀγάλματος θέμενος αὐτὴν, ἔφη, Σὺ ταύτην γεγέννηκας, καὶ πατὴρ αὐτῆς ἔννομος ὑπάρχεις. οὕτω μιαρώτατός τε καὶ ἀνοσιώτατος ἐγένετο· καὶ τοσοῦτον ὁρμαθὸν κακῶν συνειληφὼς, ἐπεκάλυψε τὰ τοῦ Τιβερίου μισονεκτήματα. ὅσα γὰρ * τῷ Αὐγούστῳ ἐν πολλῷ χρόνῳ περιεποιήθη, οὗτος ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἀπεκτήσατο. μοιχικώτατός τε ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ γυναῖκας ἡρμοσμένας καὶ γεγαμημένας ἐλάμβανε. τήν τε ἑαυτοῦ * τιθηνὴν, ἐπιτιμήσασαν αὐτῷ ἀσελγείας, ἐς ἀνάγκην ἑκουσίου θανάτου κατέστησεν. ἐχρῆτο δὲ καὶ ταῖς ἀδελφαῖς, καὶ τῆς παρανόμου ἐκοινώνει μίξεως· ὡς καὶ πατὴρ ἀνοσίας καταστῆναι γονῆς, ἐκ μιᾶς τῶν ἀδελφῶν ἀποτεχθείσης· ναούς τε καὶ θυσίας ὡς ἡμιθέῳ γίνεσθαι παρεσκεύαζε. τοιούτῳ αὐτοκράτορι οἱ Ῥωμαῖοι παρεδόθησαν. ὥστε τὰ τοῦ Τιβερίου ἔργα, καίτοι χαλεπώτατα δόξαντα γεγονέναι, τοσοῦτον [ὑπερ] τὰ Γαΐου, ὅσον τὰ τοῦ Αὐγούστου παρ᾽ ἐκεῖνα, παρῴχηκεν. οὗτος μετὰ Τιβέριον ἐβασίλευσε, Καλιγόλας ὀνομαζόμενος.

Claudius, V.

Claudius, ex homine priuato Imperator, ingenio non malo fuit: sed & in disciplinis ita exercitato, vt quædam conscripserit: corpore vero morbido, & capite & manibus tremulis. Eaque de causa voce etiam hæ-

ΚΛΑΥΔΙΟΣ, ε.

Κλαύδιος, ἐξ ἰδιώτου αὐτοκράτωρ, ἐγένετο τὴν μὲν ψυχὴν οὐ φαῦλος, ἀλλὰ καὶ ἐν παιδείᾳ ἤσκητο, ὥστε καὶ συγγράψαι τινα· τὸ δὲ σῶμα νοσώδης, ὥστε καὶ τῇ κεφαλῇ καὶ ταῖς χερσὶ τρέμειν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τῷ φωνήματι ἐσφάλλετο· καὶ

το· καὶ οὐ πάντα ὅσα εἰς τὸ συνέδριον εἰσέφερεν, αὐτὸς ἀνεγίνωσκεν, ἀλλὰ τῷ ταμίᾳ, ὥς γε πλήθει, ἀναλέγεσθαι ἐδίδου· ὅσα δὴ αὐτὸς ἀνεγίνωσκε, καθήμενος ὡς τὸ πολὺ ἐπελέγετο. καὶ μήν τοι καὶ δίφρῳ καταστέγῳ πρῶτος Ῥωμαίων ἐχρήσατο. οὐ μήν τοι καὶ διὰ ταῦτα οὕτως, ὅσον ὑπό τε τῶν ἐξελευθέρων καὶ ὑπὸ τῶν γυναικῶν αἷς συνῆν, ἐκακύνετο. περιφανέστατα γὰρ ἐγυναικοκρατήθη, ἅτε ἐκ παίδων ἐν* ἀσφαλείᾳ καὶ ἐν φόβῳ τραφείς. καὶ διὰ τοῦτο ἐπιπλέον τῆς ἀληθείας εὐήθειαν προσεποιεῖτο· ὅπερ που καὶ αὐτὸς ὡμολόγησε. καὶ πολὺν μὲν χρόνον τῇ τιτθῇ καὶ τῇ μητρὶ συνδιαιτηθείς, καὶ συνουσίαις γυναικῶν πλέον συνηθιζόμενος, οὐδὲν ἐλευθεροπρεπὲς ἐκέκτητο. ἐπετίθεντο δὲ αὐτῷ ἔν τε τοῖς συμποσίοις, καὶ ἐν ταῖς συμμίξεσι. πάνυ γὰρ ἀπλήστως ἐν ἀμφοτέροις διέκειτο· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ εὐάλωτος. πρὸς δὲ, καὶ δειλίαν εἶχεν· *ἐφ' οἷς πολλάκις ἐκπληττόμενος, οὐδὲν τῶν προσηκόντων ἐξελογίζετο. ἐκεῖνόν τε γὰρ ἐκφοβοῦντες ἐξεκαρποῦντο, καὶ τοῖς ἄλλοις δέος ἐνέβαλλον. ἐπεὶ οὖν, τοιοῦτος ὤν, οὐκ ὀλίγα τῶν δεόντων ἔπραττεν, ὁσάκις ἔξω τῶν εἰρημένων παθῶν ἐγίνετο.

¶ Κλαύδιος, ὁ βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων, νόμον προὔθηκε, μὴ δύνασθαι βουλευτὴν ὑπὲρ ἑπτὰ σημεῖα τῆς πόλεως ὁδεύειν, χωρὶς τῆς τοῦ βασιλέως κελεύσεως. ἐπεὶ δὲ καί τινες τοὺς δούλους ἀρρωστοῦντας οὐδεμιᾶς ἠξίουν θεραπείας, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκιῶν ἐδίωκον, ἐνομοθέτησε, πάντας τοὺς ἐκ τοῦ τοιούτου περιγενομένους, ἐλευθέρους εἶναι. ἀπηγόρευσε δὲ καὶ τὸ καθήμενον τινὰ ἐπὶ ἅρματος, διὰ τῆς πόλεως ἐλαύνειν. ἐπὶ αὐτοῦ στασιασάντων τῶν Ἰουδαίων κατὰ Χριστιανῶν, ἄρχοντα ἐπέστησεν αὐτοῖς Κλαύδιον Φήλικα, κελεύσας αὐτῷ τιμωρεῖσθαι τούτους. τῶν δὲ, εἰς τὰ ἱερὰ ἀθροιζομένων, φωνὴ ἠχούσθη ἐκ τῶν ἀδύτων, λέγουσα, Μεθιστάμεθα τῶν ἐντεῦθεν. καὶ τοῦτο γέγονε τρίτον ἐξ οὗ πανωλεθρίᾳ διεφθάρησαν.

sitabat: neque omnia quæ in senatum afferret, ipse recitabat, sed quæstori dabat, vt is publice pronũtiaret. Quæ autem ipse legebat, sedens fere recẽsebat. Primus etiam Romanorum sella tecta vsus est. Neque tamen tam propter vitia corporis, quam propter libertorum & mulierum consuetudinem, * male habebat. Apertissime enim a mulieribus regebatur; vt a puero *seuere & in timore educatus. Propterea que maiorem vera simplicitatem præ se ferebat: id quod & ipse fatebatur. Quia enim longo tempore cum * nutrice & matre vixerat, in cœtu mulierum versatus, nihil ingenuum & liberale habebat. Insidiabantur autem ei tum in cõuiuiis, tum in venereis congressibus. Vtriusque enim rei erat insatiabilis: eoque tempore facile poterat expugnari. Adhæc, etiam formidolosus erat: ac metu attonitus, nullam officii rationem habebat. nam & illum perterrefaciendo, & aliis metum incutiẽdo, quæstum faciebant. Quamuis autem talis esset, non pauca tamen recte fecit, cum his affectibus liber erat.

male audiebat.

¶ Claudius, Romanorum Imperator, legem tulit, ne senatori vltra septimum ab vrbe lapidem iniussu Imperatoris abesse liceret. Et, cum quidam seruos ægrotantes prorsus negligerent, atque ædibus expellerent etiam, quicumque ex iis incolumes euasissent, eos liberos esse iussit. Vetuit etiam, ne quis in curru sedens, per vrbem inueheretur. Cum sub eo Iudæi seditionem contra Christianos mouissent, Claudium Felicem eis præfecit, eosque punire iussit. Qui cum in templo conuenissent, vox ex ádytis audita est, dicens, MIGREMVS HINC. idque factum est *tertium ex quo internecione deleti sunt.

* triennio antequam

ΝΕΡΩΝ, ϛ'.

Νέρων, ἔτι νέος ὤν, ἐσχόλαζε φιλοσόφοις, καὶ τὰ περὶ Χριστοῦ κατεμάνθανεν. ἔτι γὰρ ἐνόμιζεν αὐτὸν τοῖς ἀνθρώποις συναναστρέφεσθαι· καὶ μαθὼν ὅτι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐσταυρώθη, ἠγανάκτησε· καὶ προσέταξεν ἐλθεῖν τοὺς ἱερεῖς Ἄνναν καὶ Καϊάφαν, καὶ αὐτὸν Πιλάτον τὸν ἄρχοντα τό-

NERO, VI.

NERO, cum adhuc iuuenis esset, philosophis operã dabat, & de Christo quædam discebat. adhuc enim eum inter homines habitare putabat. sed cum a Iudæis crucifixum esse intellexisset, indigne tulit; mandauitque vt venirent sacerdotes Annas & Caiphas, & ipse Pilatus, qui tunc præ-

sectus erat, ferro vincti. & cum in Senatu consedisset, quæ de illo acta essent audiebat. Annas igitur & Caiaphas, dicebant, se legibus [obtemperantes] illum tradidisse, nec læsæ maiestatis esse reos: prætorem enim, potestate præditum, quæ voluisset, egisse. Nero igitur indignatus, Pilatum in carcerem coniecit: Annam vero & Caiaphã dimisit. Tum Simon quoque magus florebat. & cum Petrus & Simon, præsente Nerone, inter se disputarent; eductus est e carcere Pilatus. Hi tres cum adstarent, Nero Simonẽ interrogat, *Num tu es Christus?* Ille vero se esse ait. Deinde & Petrũ, num ipse esset Christus? Ille negat. *Me enim*, inquit, *astante in cælum sublatus est*. Tum Pilatum rogat, vter horum esset is qui Christus diceretur? is vero, *Neuter*, inquit. *nam Petrus quidem, discipulus eius fuit; &, apud me pro discipulo eius delatus, cum eum nescire se diceret quis homo esset, dimissus; Simon vero iste, nequaquam mihi notus est; neque vllam habet cum illo similitudinem. Nam hic quidem & Ægyptius est, & corpulentus, & densis capillis, & niger, omninoque ab illius forma alienus.* Iratus igitur Imperator, Simoni quidem, quod mentitus esset, seque Christum esse dixisset: Petro autem, qui negasset magistrum: eos e concilio eiecit. Pilato vero caput amputauit: qui tantum hominem iniussu Imperatoris interficere non dubitasset. ¶ Nero Imperator Romanorum, principatu confirmato, ad impias actiones deuiauit; & rebus ab Imperio alienis operam dedit; cithara ludens, tragœdias recitans, & saltans in theatris: atque *pietatis etiam odium adiunxit; primus scilicet diuini sermonis persecutor. Posthæc sustulit & matrẽ & semetipsum. ¶ Alexãder Ægeus, philosophus Peripateticus; præceptor fuit Neronis Cæsaris, vna cũ Chæremone philosopho. Hic Neronem vocabat lutum sanguine maceratum. Malorum discipulorum, vt opinor, peiores fuerunt magistri. Virtus enim doceri, & vitium excoli potest.

τε γενόμενον, σιδήρῳ δεσμίους· καὶ καθίσας ἐπὶ τῆς συγκλήτου, τὰ περὶ αὐτοῦ πεπραγμένα καὶ ἐμάνθανεν. οἱ οὖν περὶ τὸν Ἄνναν καὶ Καϊάφαν, ἔλεγον ὅτι Ἡμεῖς τοῖς νόμοις αὐτὸν παραδεδώκαμεν, καὶ εἰς καθοσίωσιν οὐχ ἡμάρτομεν. ὁ γὰρ ἄρχων, ἐξουσίαν ἔχων, ὅσα ἠβουλήθη ἔπραξεν. ἀγανακτήσας οὖν ὁ Νέρων, Πιλάτον ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἐνέβαλε· τοὺς δὲ περὶ τὸν Ἄνναν καὶ Καϊάφαν, ἀπέλυσεν.

Ἤκμαζε δὲ τότε καὶ Σίμων ὁ μάγος. καὶ διαλεγομένων Πέτρου καὶ Σίμωνος *παρουσίᾳ Νέρωνος, ἤχθη Πιλάτος ἀπὸ τοῦ δεσμωτηρίου· καὶ παρισταμένων τῶν τριῶν τῷ Νέρωνι, ἐρωτᾷ τὸν Σίμωνα, Σὺ εἶ ὁ Χριστός; ὁ δὲ, λέγει Ναί. εἶτα ἐρωτᾷ τὸν Πέτρον, Σὺ εἶ ὁ Χριστός; λέγει Οὔ· ἐμοῦ γὰρ παρισταμένου, εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνελήφθη. ἠρώτησε δὲ τὸν Πιλάτον ποῖός ἐστιν ἐκ τούτων ὁ λεγόμενος Χριστός· καὶ εἶπεν, Οὐδὲ εἷς. ὁ μὲν γὰρ Πέτρος, μαθητὴς αὐτοῦ γέγονεν· καὶ εἰσηνέχθη παρ' ἐμοὶ ὡς μαθητὴς αὐτοῦ, καὶ ἠρνήσατο αὐτὸν, λέγων Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον· καὶ ἀπέλυσα αὐτόν. οὗτος δὲ ὁ Σίμων, οὐδαμῶς ἐγνωσταί μοι· οὐδεμίαν δὲ ἔχει ὁμοιότητα πρὸς ἐκεῖνον. ἔστι γὰρ οὗτος καὶ Αἰγύπτιος, καὶ ἐμπληθὴς, καὶ κατάχεμος, καὶ μέλας, παντελῶς τῆς ἐκείνου μορφῆς ἀλλότριος. ἀγανακτήσας οὖν ὁ βασιλεὺς, κατὰ μὲν τοῦ Σίμωνος, ὡς ψευσαμένου καὶ εἰπόντος ἑαυτὸν Χριστόν· κατὰ δὲ τοῦ Πέτρου, ὡς ἀρνησαμένου τὸν διδάσκαλον, ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ συνεδρίου· τοῦ δὲ Πιλάτου τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμεν, ὡς τηλικοῦτον ἄνθρωπον ἀνελεῖν τολμήσαντος, δίχα βασιλικῆς προστάξεως. ¶ Νέρων, βασιλεὺς Ῥωμαίων. οὗτος, κρατυνομένης αὐτῷ τῆς βασιλείας, ἐς δυσσεβεῖς πράξεις ἐξώκειλε· καὶ ἀλλότρια τῆς βασιλείας ἐπετήδευσε πράγματα, κιθαρίζων καὶ τραγῳδῶν καὶ ὀρχούμενος ἐπὶ τῶν θεάτρων· καὶ πρὸς πάσαις αὐτοῦ ταῖς ἀθεμιτουργίαις, καὶ τὸ τῆς θεομαχίας *μῖσος προσέθηκε, διώκτης πρῶτος γενόμενος τοῦ θείου λόγου. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνεῖλε καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἑαυτόν. ¶ Ἀλέξανδρος Αἰγαῖος, φιλόσοφος περιπατητικός· διδάσκαλος Νέρωνος τοῦ βασιλέως, ἅμα Χαιρήμονι τῷ φιλοσόφῳ. οὗτος ἐκάλει τὸν Νέρωνα πηλὸν αἵματι πεφυρμένον. Κακῶν μαθητῶν, ὡς οἶμαι, κακίονες οἱ διδάσκαλοι. διδακτὴ γὰρ ἀρετὴ, καὶ κακία ἀσκητή.

OTHO, VIII.

OTHO, post Galbam imperauit; homo generis ignobilis & obscuri, & superiori tempore minime illu-

ΟΘΩΝ, η'.

Ὄθων, ὁ μετὰ Γάλβαν βασιλεύσας, γένους ἀσήμου καὶ ἀφανοῦς ὤν, καὶ τὸν ἔμπροσθεν βίον ἐξίτηλός τις, καὶ

τις, καὶ παρὰ Νέρωνι κατὰ τὸ τῆς ἐκδιαιτήσεως ὁμοιότροπον, οἰκειότατος. ἔν γε μὴν τῇ βασιλείᾳ, τὸν συνήθη τοῦ βίου μετελθεῖν τρόπον οὐχ ἱκανὸς γέγονε, πολέμων αὐτῷ χαλεπῶν εὐθὺς ἐκραγέντων.

stri, Neroni ob similē vitæ morumque intemperātiam familiarissimus. Verum in imperio consueta vti vitæ ratione non potuit, cum difficilia in eum bella statim erupissent.

ΒΙΤΕΛΛΙΟΣ, θ'.

Βιτέλλιος, βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὁ * Γάλβαν διαδεξάμενος, πᾶν αἶσχος ἀναδεδεγμένος, ἔν τε τοῖς ἄλλοις τοῖς κατὰ τὸν βίον, καὶ οὐχ ἥκιστα περὶ * κατὰ γαστρὸς ἀκρατῶς τε καὶ ἀκορέστως ἔχειν. πολλάκις γὰρ οὐ μόνον τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ τῆς νυκτὸς σῖτον ἥπτετο, καὶ παρὰ τὰς τῶν δείπνων παρασκευὰς τὸ πολὺ τῶν δημοσίων ἀπεδύετο. δέκα γοῦν δὴ μυριάδας ἀργυρίου ἐπὶ δισχιλίαις καὶ πεντακοσίαις, ἐς τὰ δεῖπνα δεδαπανηκέναι ἱστόρηται, συνεχῶς μὲν καὶ ἀπλήστως ἐμφορούμενος, συνεχῶς δὲ ἅπαντα ἀπερευγόμενός τε καὶ ἐξεμῶν. ᾧ δὴ καὶ μόνῳ διεγίνετο· ἐπεὶ οἵ γε σύσσιτοι αὐτοῦ καὶ πάνυ κακῶς εἶχον. * Βέβιος γοῦν Κρίσπος, διὰ νόσον χρόνου τινὸς ἀπολειφθεὶς τοῦ συμποσίου, μάλα στωμύλως ἔφη, Εἰ μὴ ἐνενοσήκειν, ἀπωλόμην ἄν. * ἐς τόδε γοῦν, καὶ τὸ παρὰ τῷ ἀδελφῷ δεῖπνον τοῦ Βιτελλίου, ἐπίσημον γεγονὸς, διαμνημονεύεται· καθ᾽ ὅ φασι, δίχα τῆς λοιπῆς πολυτελείας, δισχιλίους μὲν ἰχθῦς, ἑπτακισχιλίους δὲ ὄρνις ἐπὶ τὴν θοίνην παρεισενεχθῆναι. Ἐπῄνει δὲ καὶ τὰ Νέρωνος * καὶ τὸν νεκρὸν τοῦ Νέρωνος, ἐς κοῖλόν τινα καὶ ἀφανῆ τάφον κατακείμενον, ἀπεσέμνυνε. Πρὸς δὲ τῶν στρατιωτῶν Οὐεσπασιανοῦ, μεταποιουμένου τῆς βασιλείας ἤδη, κατακτείνεται.

VITELLIVS, IX.

VITELLIVS, Romanorum Imperator, successit * Galbæ, omnibus probris refertus, inexplebili præsertim gulæ incontinentia, & ventris ingluuie. Sæpe enim, nō interdiu modo, sed & noctu, cibum capiebat: & in apparandis cœnis magna pars vectigalium consumebatur. Ferunt enim centena bina sestertia & semis, in [singulas] cœnas insumpsisse: cum quidem & * continenter atque insatiabiliter impleretur, & continenter eructaret atque reuomeret omnia. qua vna re crapulā ferre potuit. Nam eius quidem conuictores, pessime habebant. Bebius certe Crispus, cum per aliquot dies ob morbum conuiuio abfuisset, argute dixit, se, nisi ægrotasset, periturum fuisse. Insigne etiam Vitellii apud fratrem conuiuium celebratur, in quod præter ceteras impensas, duo milia piscium, & auium septem milia fuerint illata. Laudabat acta Neronis, & cadauer eius, in obscuro quodam specu situm, exornabat. Interfectus est a Vespasiani militibus, imperium sibi iam vindicantis.

ΒΕΣΠΑΣΙΑΝΟΣ, ι'.

Βεσπασιανὸς, βασιλεὺς Ῥωμαίων. οὗτος μὲν ἤπιος καὶ προσηνής· ὡς μηδὲ τὰς εἰς αὐτόν τε καὶ τὴν βασιλείαν γινομένας ἁμαρτίας πέρα τιμωρεῖσθαι φυγῆς. Τάς τε γὰρ ἀπεχθείας καὶ τὰ προσκρούματα, τῆς διανοίας ταχέως ἀπεσείετο· καὶ σκώμματα ῥητόρων, ὑφ᾽ ὧν ἠφιέτο, καὶ δήμων ἐς αὐτὸν ἀπορριπτούμενα, κούφως τε καὶ γαληνῶς ἔφερεν. ἔς τε τὰς ἐντεύξεις κοινὸς καὶ δημοτικὸς ὤν, ἀπεσκήνου μὲν ἐς τὰ πολλὰ τῶν βασιλείων. Οὗτος τοῖς ἀρίστοις τῶν πώποτε βασιλέων παραβάλλεσθαι ἄξιος ἦν· ὅς γε καὶ τὸν ἰδιώτην αὐτοῦ βίον, ἐπίδοξον πολλοῖς τε καὶ μεγάλοις ἀπετέλεσε κατορθώμασι. Κλαυδίῳ γὰρ τῷ βασιλεῖ στρατηγῶν ἐπὶ Γερμανοὺς καὶ

VESPASIANVS, X.

VESPASIANVS, Imperator Romanorum, adeo mitis & clemēs fuit, vt nec delicta aduersus se & Imperii maiestatem commissa, vltra exsilium mulctaret. Nam inimicitias & offensas, statim animo eiiciebat; & dicteria rhetorum ac populorum, quibus incessebatur, leuiter & modice ferebar. Accessu facilis & comis; sæpe extra palatium diuersabatur: dignus qui vel cum optimis Imperatoribus com paretur, vt qui & priuatam suam vitam multis ac magnis rebus feliciter gestis illustrārit; (nam Claudii Cæsaris dux contra Germanos & Britan-

nos, tricies fortiter cum hostibus conflixit) & principatum adeptus, moderate ac sobrie imperium administrauit. Visus ille quidem fuit auarior; sed non ita tamen, vt sua cuiquam eriperet: & opes non ad luxum, sed ad publicam vtilitatem contulit. Ante hunc sane haud vllum inuenias Imperatorem vel largiorem, vel in distribuendis muneribus æqui & boni obseruantiorem.

Titvs Vespasianvs, xi.

Titvs, Romanorum Imperator, filius Vespasiani, vir omni virtutis genere ornatus: vt vulgo *Orbis amor* & *deliciæ generis humani* diceretur. Nam eloquentissimus, rei militaris peritissimus, & modestissimus fuit. Vernacula Latinorum lingua ad communem rerum administrationem vtebatur: poëmata vero & tragœdias Græca voce cōficiebat. Cum Hierosolyma cæpisset, Syria vniuersa & Ægyptus & omnes Palæstinæ finitimæ gentes, virum coronabant, victorem appellantes. At ille coronas repudiabat; non sese dicens illa fecisse; sed Deo, iram suam declaranti, manus suas commodasse. Adeo moderatus, & modestia plenus fuit. Tito hoc Hierosolyma obsidēte, Romanus quidam, eques probatissimus, cum Iudæos per prærupta loca ruere cerneret, adolescentem quendam fugientem, robusto corpore, & armatum, rapit, calce arreptum, equo currente inclinatus, & Iudæum equo insidentem persequens. Qui cum tantum dexteræ firmitatis & reliqui corporis ostendisset, & equestris artis virtutem, tamquam pretiosum aliquod munus, ad Cæsarem pertulit captiuum. Titus vero, supra modum miratus robur eius, & vires inuictas, eum remuneratus, captiuum interfecit. ¶ Titus, Romanorum dux. Huic omnia ex sententia successerunt, fortuna etiam suffragata: sed pleraque omnia suapte prouidentia tractauit. Valde enim sollers, si quisquam alius, fuit. Adeo enim sollerter & prudenter non solum communia negotia, sed priuatos etiam congressus regebat, vt nihil addi posset, quamuis in ipso ætatis flore. plures enim triginta annis non habebat,

Βρετανοὺς, λ΄ μάχας καρτερὰς πρὸς τοὺς πολεμίους ἀντιπαρεστήσατο. εἰς δὲ τὴν ἡγεμονίαν παρελθὼν, μετρίως τε καὶ σωφρόνως τὴν ἀρχὴν διῴκησε· ἐπιθυμητικῶς μὲν δοκῶν ἔχειν χρημάτων, οὐ μὴν ὥστε παρὰ δίκην ἀφαιρεῖσθαί τινα τῶν οἰκείων· καὶ τὸν πλοῦτον οὐκ ἐς τὰς ἡδονὰς, ἀλλ' ἐς τὰς δημοσίας χρείας ἐποιεῖτο. οὔκουν δ' εὕροι τις ἂν ἕτερον πρὸ τοῦδε βασιλέα οὔτε δαψιλέστερον, οὔτε πρὸς τὸ ἴσον τε καὶ δίκαιον ἐξητασμένον τὴν πρὸς τὰς δωρεὰς ἐλευθεριότητα.

ΤΙΤΟΣ ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΟΣ, ια΄.

Τῖτος, βασιλεὺς Ῥωμαίων, υἱὸς Οὐεσπασιανοῦ, ἀνὴρ πᾶσαν ἀρετὴν συνειληφὼς γένος· ὡς πρὸς ἁπάντων Ἔρως τε καὶ τρυφὴ τοῦ θνητοῦ προσαγορευθῆναι γένους. εὐγλωττότατός τε γὰρ, πολεμικώτατος, καὶ μετριώτατος ἦν. καὶ τῇ μὲν Λατίνων ἐπιχωρίῳ γλώττῃ, πρὸς τὰς τῶν κοινῶν ἐχρῆτο διοικήσεις· ποιήματα δὲ καὶ τραγῳδίας Ἑλλάδι φωνῇ διεποιεῖτο. ἐπεὶ δὲ ᾕρηκε τὰ Ἱεροσόλυμα ὁ Τῖτος, Συρία τε πᾶσα καὶ Αἴγυπτος, καὶ ὅσα τῇ Παλαιστίνῃ πρόσοικα γένη, ἐστεφάνουν τὸν ἄνδρα, νικητὴν ἀνακαλοῦντες. ὁ δὲ, διωθεῖτο τοὺς στεφάνους· οὐκ αὐτὸς λέγων εἰργάσθαι ταῦτα, θεῷ δὲ, φήναντι ὀργὴν, ἐπιδεδωκέναι τὰς ἑαυτοῦ χεῖρας. οὕτως ἦν μέτριος καὶ σωφροσύνης μεστός. Ἐπὶ δὲ Τίτου τούτου, τὴν Ἱερουσαλὴμ πολιορκοῦντος, Ῥωμαῖός τις, τῶν ἱππέων δοκιμώτατος, τοὺς Ἰουδαίους ὠθουμένους κατὰ τῆς φάραγγος θεασάμενος ἐκ πλαγίου παρελαύνων τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ νεανίαν φεύγοντα, στιβαρὸν κατὰ τὸ σῶμα καὶ ὡπλισμένον, ἐκ τοῦ σφυροῦ ἐπιδραξάμενος, ἑαυτὸν κλίνας τοῦ ἵππου φέροντος, καὶ τὸν Ἰουδαῖον ἔφιππον καταδιώκοντος· καὶ τοσοῦτον τῆς δεξιᾶς τόνον καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος ἐπιδειξάμενος, καὶ τῆς ἱππικῆς τέχνης ἀρετὴν, ὥσπερ τι κειμήλιον ἧκε τῷ Καίσαρι κομίζων τὸν αἰχμάλωτον. ὁ δὲ Τῖτος, ὑπερθαυμάσας τῆς ἰσχύος τοῦτον καὶ δυνάμεως τὸ ἀήττητον, δώροις αὐτὸν ἀμείψας, τὸν ληφθέντα ἀπέκτεινε. ¶ Τῖτος, στρατηγὸς Ῥωμαίων. τούτῳ δὲ ἐγεγόνει πάντα κατὰ νοῦν, καὶ ταὐτομάτου συνεργήσαντος· τὸ δὲ πολὺ, διὰ τῆς αὐτοῦ προνοίας ἁπάντων κεχειρισμένων. πάνυ γὰρ ἀγχίνους, εἰ καί τις ἕτερος, ὢν ἐτύγχανεν. οὕτως γὰρ εὐστόχως ἐχείριζε καὶ νουνεχῶς, οὐ μόνον τὰς κοινὰς ἐπιβολὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς κατ' ἰδίαν ἐντεύξεις, ὥστε ὑπερβολὴν μὴ καταλιπεῖν· καί τοι γε νέος ἦν κομιδῆ. πλείω γὰρ τριάκοντα ἐτῶν οὐκ εἶχε· καὶ πρό-

καὶ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα διέβη μετὰ στρατοπέδων.

ΔΟΜΕΤΙΑΝΟΣ, ιβ'.

Δομετιανός, βασιλεὺς Ῥωμαίων, ἀδελφὸς Τίτου νεώτερος· Νέρωνι καὶ Καλιγόλᾳ καὶ Τιβερίῳ, τοῖς αἴσχιστα καὶ φαυλότατα προεστᾶσι τῆς ἡγεμονίας, ἤπερ τῷ πατρὶ καὶ τἀδελφῷ προσεοικὼς τὸν τρόπον. μετρίοις γὰρ δὴ τοῖς τῆς ἀρχῆς προοιμίοις χρησάμενος, εὐθὺς εἰς πλείονά τε καὶ ἄτοπα γνώμης ἐκπίπτει μφορεκλήματα· πλεονεξίαις τε νοσῶν ἀμέτροις, καὶ ἀσελγείαις· θυμοῦ τε ἀκρατὴς ὤν, καὶ ἀπαραίτητος ἐν ταῖς κολάσεσι· φιλαπεχθήμων τε καὶ φιλάργυρος, εἰ καί τις ἕτερος. ταχέως γοῦν πρὸς ἁπάντων μῖσος ἐφειλκύσατο· ὥστε τό τε τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ πατρὸς ἀποσβέσαι κλέος. σφαγαῖς τε γὰρ τῶν ἐπισήμων τῆς βουλῆς, ἑκάστης ἡμέρας ἐμίαινε τὴν πόλιν. ταῖς τε ἴσας τοῖς κρείττοσι μεταδιώκων τιμάς, οὐχ ὑπέμεινεν ἑτέρων αὐτοῦ γενέσθαι κατὰ τὸ Καπιτώλιον ἀνδριάντων στάσιν * ἐκ χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου πεποιημένων. ἀπείχετο δὲ οὐδὲ τοῦ τῶν συγγενῶν φόνου· ἀλλ' ἐπὶ πάντας τοὺς ἀφ' αἵματος, τὴν ἀνοσίαν ἤγαγε δεξιάν· οὔτε θεοὺς ὁμογνίους, οὔτε δίκην αἰδούμενος, ἀλλ' ὁμοῦ τά τε θεῖα περιφρονῶν καὶ τὰ ἀνθρώπινα. ¶ Δομετιανός, βασιλεὺς Ῥωμαίων, ἀδελφὸς Τίτου. ■ διάδοχος γενόμενος, οὐ τὴν πατρικὴν καὶ ἀδελφικὴν ἐζήλωσεν ἀρίστην πολιτείαν, ἀλλὰ τὴν Τιβερίου καὶ Νέρωνος ἀνοσιουργίαν ἐκ διαμέτρου. καὶ δὴ πᾶν εἶδος κακίας ἐπελθών, μιαιφονίας τε καὶ γυναικομανίας ἅμα καὶ ἀνδρομανίας ἀνάπλεως γενόμενος, ἑαυτὸν ὁ ἄθεος τελευταῖον ἀπεθέωσε. κἀντεῦθεν οὖν ἔχθιστον ἅπασι καὶ ἀπόβλητον διὰ τὸ φονικόν τε καὶ θηριῶδες τῆς μιαρᾶς γνώμης ἑαυτὸν ὁ τάλας ἀποφήνας, εἰκότως μάλα τὰ ἐπίχειρα τῆς οἰκείας δυσμενείας κομισάμενος, αἰσχίστῳ μόρῳ τὸν μιαρὸν καὶ βέβηλον καταστρέφει βίον. Οὗτος, σὺν τῷ βασκάνῳ δαίμονι νεμεσήσας τῷ ἀδελφῷ, τοῦτον ἀναιρεῖ φαρμάκῳ, ἔρωτι τῆς ἀρχῆς. καὶ πονηρῶς τὰ πράγματα Ῥωμαίων διαθείς, οὐδὲν ὠμότητος οὐδὲ πλεονεξίας, οὐδὲ φονικῆς ἐνεργείας, ἢ ἑτέρου τινὸς παραλέλοιπεν εἶδος ἢ σπούδασμα, μετὰ καὶ τὸ ἀκρατὴς εἶναι καὶ ἀσέλγεστος τὰ περὶ τὸ σῶμα. Οὗτος καὶ Νέρβαν μετέστησεν, ὡς ἐπιβουλεύοντα τῇ βασιλείᾳ· καὶ Ἀπολλώνιον τὸν Τυανέα, ὡς φίλον Νέρβα, συλλαβών, ἀπέκειρε, καὶ δέσμιον εἰς δικαστήριον ἤγαγεν. καὶ ἐπεὶ ὁ

& † primum in Græciam cum legionibus transiit.

DOMITIANVS, XII.

DOMITIANVS, Romanorum Imperator, Titi frater natu minor; Neroni, Caligulę, & Tiberio, qui pessime atque turpissime imperium administrarunt, quam patri aut fratri similior. Nam cum principio non pessime principatu fungeretur, statim in magnam vecordiam incidit; & auaritia & libidine infamis; supra modum iracundus, & in suppliciis irrogandis inexorabilis; * præter ceteros odiosus & auarus. Quamprimũ certe quidem in omnium odium incurrit tantum, vt & patris & fratris gloriam exstingueret. Nam & cædibus insignium senatorum quotidie vrbem inquinabat; & diuinos affectans honores, non ferebat vt cuiusquam in Capitolio statuæ aureæ & argenteæ, præter suas, collocarentur. Ac ne suorum quidem cædibus abstinuit; sed omnibus consanguineis nefariam iniecit manum; neque deos gentilitios neque vindictam veritus, sed diuina pariter & humana contemnens. ¶ Domitianus, Romanorum Imperator, Titi frater. cui cum successisset, nõ paternam nec fraternam reip. administrationem, licet optimã, æmulatus est; sed Tiberii Neronisque scelera nefaria velut ex diametro imitatus est. Itaque omne improbitatis genus consectatus, cum se homicidiis, muliebrisq; pariter & virilis sexus insanis amoribus vsque ad satietatẽ contaminasset, ad extremum se impius ille Deum fecit. vnde, cum se ob scelesti animi cruenta & belluina consilia, omnibus inuisum atque exsecrabilem miser reddidisset, consentanea malignitatis suæ præmia cõsecutus, turpissimo fato scelestã profanamq; vitam claudit. Hic, imperii cupiditate inflammatus, maligni dæmonis instinctu inuidẽs fratri, veneno eum tollit. Maleque remp. tractans, nullũ crudelitatis, auaritiæ, sanguinolentiæ, aliusve sceleris genus exercere omisit; sed præterea incontinentia quoq; ac libidine corpus polluit. Neruam quoq;, vt imperio insidiantem, pepulit: & Apolloniũ Tyaneum, vt Neruæ amicũ, comprehensum totondit, & vinctum in iudiciũ adduxit. cum vero

philosophus illi non cederet, sed eius acta ridere pergeret, verecundia motus, eum dimisit. qui quidem celebrem illum versum dixisse fertur; Οὐ μήν με κτενέεις, ἐπεὶ οὔ τοι μόρσιμός εἰμι· *Me non occides: nec enim hoc tibi fata dederunt*: atque euestigio euanuisse. Hic & philosophos & mathematicos Roma exegit. Sub hoc & Ioannes euangelista in Patmon relegatur; & Dauidici generis homines tolli iubentur: multique sub eo Christiani, martyres facti sunt. Verum Nerua theologum Ioannem relegatione liberat. * Hic, cum ob crudelitatem & immanitatem in maximo esset odio, conspiratione suorum interficitur; cum Stephanus, libertus eius, meridianti & exsilienti ictum non letalem intulisset.

φιλόσοφος οὐκ ἐνεδίδου ἐπεγγελῶν τοῖς γινομένοις παρ' αὐτοῦ, αἰσχυνθεὶς ἀφῆκεν αὐτόν. τότε φασὶ καὶ τὸ πολυθρύλλητον ἔπος εἰπεῖν τὸν Ἀπολλώνιον· Οὐ μήν με κτενέεις, ἐπεὶ οὔ τοι μόρσιμός εἰμι· καὶ ἄφαντον γενέσθαι παραχρῆμα. Οὗτος καὶ τοὺς φιλοσόφους καὶ μαθηματικοὺς ἐφυγάδευσεν ἀπὸ Ῥώμης. Ἐπὶ τούτου καὶ Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς, εἰς Πάτμον ἐξορίζεται. καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ γένους Δαβὶδ, ἀναιρεῖσθαι προσέταξε· καὶ Χριστιανοὶ πολλοὶ ἐπ' αὐτοῦ μαρτυροῦσι. Νέρβας δὲ ἀπολύει τῆς ἐξορίας τὸν θεολόγον Ἰωάννην. Οὗτος, διὰ τὸ φονικὸν καὶ τὸ θηριῶδες ἔχθιστος ὤν, πρὸς τῶν οἰκείων, συστάντων ἐπ' αὐτῷ, κατακτείνεται. καὶ παρασκευασαμένους εἰσπέμψαι σὺν ξιφιδίῳ Στέφανον τὸν ἀπελεύθερον· καὶ τοῦτον προσπεσόντα Δομετιανῷ καθεύδοντι τὸ μεσημβρινὸν, πατάξαι μὲν, οὐ μὴν καιρίαν, ἀναπηδήσαντος ἐκείνου.

NERVA, XIII.

NERVA, Imperator Romanorum, euangelistam Ioannem ab relegatione Patmica reuocatum, Ephesum reduxit. quo tempore etiam Manichæorum dogma prodiit, ipso Manente aperte præeunte.

ΝΕΡΒΑΣ, ιγ'

Νέρβας, βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων. οὗτος καὶ τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην ἀπὸ τῆς ἐξορίας Πάτμου ἀνακαλέσας, ἤγαγεν ἐν Ἐφέσῳ. καθ' ὃν καιρὸν καὶ τὸ τῶν Μανιχαίων ἀνεφάνη δόγμα, αὐτοῦ Μάνεντος φανερῶς ἐξηγουμένου.

TRAIANVS, XIIII.

TRAIANVS, Romanorum Imperator; adeo bonus, & osor improbitatis, & iustus, vt aliquãdo strictum ensem coram magnatibus suis, præfecto prætorii tradiderit, his verbis: *Cape hunc ensem: &, si bonus fuero, pro me: sin malus, contra me eo vtitor.* Hic Christianis aliquid induciarum concessit. nam qui illis temporibus a Romanis magistratus redimebant, ad demerendos Imperatores variis Christianos suppliciis afficiebãt: adeo vt Tiberianus, qui primæ Palæstinorum genti præerat, ad eum retulerit, se non parem esse Christianis occidendis, qui vltro supplicia appeterent. Vnde * Traianus omnibus præfectis suis mandauit, ne suppliciis eos afficerent. ¶ *Λαμπάδια, fasciæ, ligamina*] Traianus Imperator in bello saucios curabat: & cum vincula vulnerum deessent, ne suæ quidem vesti pepercit, sed eam * in fascias dissecuit totam. ¶ *Καθῄρει, detrahebat, conuellebat*] Traianus nec inuidebat cuiquã, neq; cuiquam magistratũ adimebat;

ΤΡΑΪΑΝΟΣ, ιδ'.

Τραϊανὸς, βασιλεὺς Ῥωμαίων. ὃς ἀγαθὸς καὶ μισοπόνηρος καὶ δίκαιος τοσοῦτον ὑπῆρχεν, ὥστε ποτὲ γυμνώσας ῥομφαίαν ἐνώπιον τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ, ἐπίδωκε τῷ ὑπάρχῳ, λέγων, Δέξαι τὸ ξίφος τοῦτο, καὶ εἰ μὲν καλὸς ὑπάρχω, ὑπὲρ ἐμοῦ· εἰ δὲ μὴ, κατ' ἐμοῦ χρῆσαι. Οὗτος τοῖς Χριστιανοῖς ἀνακωχήν τινα τῆς τιμωρίας παρέσχεν. οἱ γὰρ κατὰ καιρὸν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὰς ἀρχὰς ὠνούμενοι, πρὸς θεραπείαν τῶν τότε βασιλέων, διαφόροις ἐπῆγον τοῖς Χριστιανοῖς κολάσεις. ὅθεν καὶ Τιβεριανὸς, ἡγεμονεύων τοῦ πρώτου Παλαιστινῶν ἔθνους, ἀνήγαγεν αὐτῷ, λέγων ὡς οὐκ ἐπαρκεῖ λοιπὸν τοὺς Χριστιανοὺς φονεύειν, ἐκείνων αὐτομάτως ἐπεισαγόντων ἑαυτοὺς τῇ κολάσει. ἐνδοθεὶς ὁ Τραϊανὸς, πᾶσιν ἅμα τοῖς ὑπ' αὐτοῦ, ἀπηγόρευσε τοῦ τιμωρεῖσθαι τούτους. ¶ Λαμπάδια, τὰ ἔμμοτα ἤγουν ἐπίδεσμα] Τραϊανὸς ὁ βασιλεὺς, τοὺς ἐν πολέμῳ τιτρωσκομένους ἐθεράπευεν. ἐπιλειπόντων δὲ σφᾶς τῶν ἐπιδέσμων, οὐδὲ τῆς ἑαυτοῦ ἐσθῆτος ἐφείσατο, ἀλλ' εἰς τὰ λαμπάδια αὐτὴν κατέτεμε πᾶσαν. ¶ Καθῄρει, τοῦ ἀξιώματος κατέσπα] ὁ δὲ Τραϊανὸς οὔτε ἐφθόνει, οὔτε καθῄρει τινὰ, ἀλλὰ

ἀλλὰ πάνυ πάντας τοὺς ἀγαθοὺς ἐτίμα. διὰ τοῦτο οὔτε ἐφοβεῖτό τινα, οὔτε ἐμίσει.

sed prorsus omnes bonos honorabat: eoque nec timebat quemquam, neque oderat.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ, ιε'.

Ἀδριανὸς, βασιλεὺς Ῥωμαίων. υἱὸς δὲ ἦν τοῦ μὲν βουλευτοῦ πατρὸς, ἐστρατηγηκότος, Ἄφρου. οὕτω γὰρ ὠνομάζετο. φύσει δὲ φιλόλογος ἦν ἐν ἑκατέρᾳ τῇ γλώσσῃ· καί τινα πεζὰ καὶ ἐν ἔπεσι ποιήματα παντοδαπὰ κατέλιπε. φιλοτιμίᾳ τε γὰρ ἀπλήστως ἐχρῆτο, καὶ κατὰ τοῦτο καὶ τἄλλα πάντα καὶ τὰ βραχύτατα ἐπετήδευε. καὶ γὰρ ἔπλασσε καὶ ἔγραφε, καὶ οὐδὲν * ὁπισοῦν καὶ εἰρηνικὸν καὶ πολεμικὸν, καὶ βασιλικὸν καὶ ἰδιωτικὸν εἰδέναι ἔλεγε. καὶ τοῦτο μὲν, οὐδέν που τοὺς ἀνθρώπους ἔβλαπτεν. ὁ γὰρ δὴ φθόνος αὐτοῦ δεινότατος ἐς πάντας τοὺς τινὶ * προέχοντας· ὧν πολλοὺς μὲν καθεῖλε, συχνοὺς δὲ ἀπώλεσε. βουλόμενος γὰρ πάντων ἐν πᾶσι περιεῖναι, ἐμίσει τοὺς ἔν τινι ὑπεραίροντας. κἀκ τούτου καὶ τὸν Γαλάτην Φαβωρῖνον, τόν τε Διονύσιον τὸν Μιλήσιον τοὺς σοφιστὰς, καταλύειν ἐπεχείρει, τοῖς τε ἄλλοις, καὶ μάλιστα τῷ τοὺς ἀνταγωνιστὰς σφῶν ἐξαίρειν, τοὺς μὲν, μηδενὸς, τοὺς δὲ, βραχυτάτου τινὸς ἀξίους ὄντας. Οὗτος ἐν ἐπιστολῇ ἔγραψε, τά τε ἄλλα μεγαλοφρονησάμενος, καὶ ἀπομόσας, μήτε τι τῶν δημοσίων συμφερόντων * ποιήσειν, μήτε βουλευτήν τινα ἀποσφάξειν· καὶ ἐξώλειαν ἑαυτῷ, ἂν καὶ ὁτιοῦν αὐτῶν ἐκβῇ, προσεπαρασάμενος. ἀλλ' ὅμως διεβλήθη εἰς πολλά. Οὗτος ἦν ἡδὺς μὲν ἐντυχεῖν, καὶ ἐπῆν τις αὐτῷ χάρις, τῇ τε Λατίνων καὶ Ἑλλήνων γλώττῃ ἄριστα * χρώμενος· οὐ μὴν ἐπὶ πρᾳότητι τοσοῦτον ἄγαν ἐθαυμάζετο· περί τε τὴν τῶν δημοσίων χρημάτων ἐσπουδακὼς ἄθροισιν. Οὗτος φύσει τοιοῦτος ἦν, ὥστε μὴ μόνον τοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς τετελευτηκόσι φθονεῖν. τὸν γοῦν Ὅμηρον καταλύων, Ἀντίμαχον ἀντ' αὐτοῦ εἰσῆγεν, οὗ μηδὲ τὸ ὄνομα πολλοὶ πρότερον ἠπίσταντο. ἠτιῶντο μὲν δὴ ταῦτά τε αὐτοῦ, καὶ τὸ πάνυ ἀκριβὲς, τό τε περίεργον καὶ πολυπράγμον. ἐθεράπευε δὲ αὐτὰ καὶ ἀνελάμβανε, τῇ τε ἄλλῃ ἐπιμελείᾳ, καὶ προνοίᾳ, καὶ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ δεξιότητι· καὶ τῷ μήτε τινὰ πόλεμον ταράξαι, καὶ τοὺς ὄντας παῦσαι· μήτε τινὰ χρήματα ἀδίκως ἀφελέσθαι, καὶ πολλοῖς

ADRIANVS, XV.

ADRIANVS, Romanorum Imperator; filius fuit viri senatorii & pretorii, nomine Afri. Natura fuit doctrinæ & vtriusque linguæ amans: ac scripta quædam soluta oratione, & * poëmata omni genere carminum reliquit. Nam supra modum æstuabat ambitione: qua fiebat, vt omnia etiam minutissima susciperet tractanda. Nam & pingebat, & fingebat: neq; quidquam erat vel paci vel bello aptum, vel regium vel priuatum, quod non scire se profiteretur. Et hoc quidem nihil incommodabat hominibus; sed acerrima inuidia, qua persequebatur omnes qui aliqua re excellebant, impulsus, multos artifices depressit, multos occidit. Nam cum ipse vellet omnes in omnibus superare, viros præstantes oderat. Eo factum est vt & * Galatam Fauorinum, & Milesium Dionysium rhetores deprimere studeret, cũ aliis rebus, tum vero aduersariis eorum, hominibus partim nullius, partim minimi pretii, extollendis. Hic, quamquam in epistola quadam, præter alia magnifica verba, illud etiam iureiurando confirmat, Se neque publicam vtilitatem vsquam † neglecturum, neque vllum senatorem occisurum; sibique, si quidquam secus egisset, exitium imprecatur; tamẽ multa ei crimini data sunt. Fuit sane in cõgressibus suauis, & singulari quadam gratia præditus; & Græce Latineque disertissimus: sed tamen clementiæ non magnam laudem est adeptus: & coaceruandæ publicæ pecuniæ fuit studiosus. Eo fuit ingenio, vt non viuentibus dumtaxat, sed mortuis etiam inuideret. Homeri quidem certe gloriam extenuare, & Antimachum illius loco celebrare instituit: cuius etiam nomen prius multi ignorabant. Hæc igitur in eo reprehendebantur, & nimia sollicitudo, & superuacanea curiositas. Sed hæc vitia corrigebat & pensabat cum cetera diligentia, tum prudentia, magnificentia, dexteritate. Nam neque bellum vllum concitauit, & exorta repressit; nec per iniuriam cuiquam opes eripuit: quin multis

tum rebuspublicis, tum priuatis hominibus multa est largitus. Superstitiosissimus fuit in vaticinationibus, ceterisque speciosis nugis obseruandis. In deliciis habuit Antinoum quendam; cuius nomine populosam vrbem cōdidit. ac tandem stellā quandam & ipse videre se dicebat, quæ Antinoi esset; & familiares suos ita fabulantes libenter audiebat, quod ex Antinoi anima vtique illa stella facta esset, ac tum primum conspecta.* & quendam Soranum Batauum celebrauit. Is, cum in Pannoniis Danubium armatus tranasset, barbaris admirationi fuit. ¶ Βδέλυγμα ἐρημώσεως, *abominationem desolationis; Adriani Imperatoris statuam*] Adrianus enim vrbem Hierosolymam funditus euertit. Nam post expugnationem Vespasiani & Titi, Iudæi conspiratione inita, Rempublicam suam recuperare conati, mota seditione, ad summam vastitatem sunt redacti. Imperator autem vrbis reliquias de suo nomine Æliam appellauit. ¶ † Adrianus vero, multis rebus restitutis, Lazis seu Colchis regem præfecit: sed malo consilio Persis orantibus Mesopotamiam a Traiano partam concedit; Romanique imperii terminum Euphratem constituit.

πολλὰ καὶ δήμοις καὶ ἰδιώταις χαρίσασθαι. ἦν δὲ περιεργότατος· καὶ μαντείαις καὶ μαγγανείαις παντοδαπαῖς ἐχρῆτο. παιδικά τε αὐτῷ ἐγεγόνει Ἀντινόος τις. ἔκτισε δὲ πόλιν καὶ συνῴκισεν, ἀπ' αὐτοῦ τε ὠνόμασε. *καί τινα ὁρῶντα Ἀντίνοον λέγει. Οὗτος ἐς Παννονίας ἀφίκετο, καὶ τὸν Ἴστρον μετὰ τῶν ὅπλων διενήξατο· καὶ τοῦτο οἱ παρόντες βάρβαροι ἐξεπλάγησαν. ¶ Βδέλυγμα ἐρημώσεως, τὸν Ἀδριανοῦ τοῦ βασιλέως ἀνδριάντα] ὁ γὰρ Ἀδριανὸς, καθεῖλε τὴν πόλιν παρ' ὅλην. μετὰ γὰρ τὴν Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου γενομένην ἐρήμωσιν, ἐπὶ Ἀδριανοῦ συστάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐσπούδαζον ἐπὶ τὴν προτέραν ἐπανελθεῖν πολιτείαν. στασιάσαντες οὖν, εἰς παντελῆ ἐρήμωσιν ἑαυτοὺς κατέστησαν. καὶ τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα ἐπέθηκε τοῖς λειψάνοις τῆς πόλεως, Αἰλίαν αὐτὴν προσαγορεύσας. Αἴλιος γὰρ Ἀδριανὸς ἐκαλεῖτο. ¶ † Ἀδριανὸς δὲ πολλὰ ἀνορθώσας, καὶ Λαζοῖς ἤτοι Κόλχοις βασιλέα ἐπέστησεν. οὐκ εὐβούλως δὲ τῆς Μεσοποταμίας παραχωρεῖ Πέρσαις δεηθεῖσιν αὐτοῦ, κτηθείσης ὑπὸ Τραϊανοῦ· καὶ τὸν Εὐφράτην ὅρον ποιεῖται τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς.

ANTONINVS PIVS, XVI.

ANTONINVS Imperator, optimus fuit, & Numæ, imperii administratione maxime comparandus: sicut Traianus Romulo visus fuit similis. nam & priuatam vitam Antoninus optime & honestissime exegit, & in imperio melior etiam & modestior esse visus est. nemini asper aut molestus, sed aduersus omnes bonus & lenis. In bellis gloriam æquitatis potius quam emolumenti spectabat; prouincialium salutem amplificationi præferens imperii: summum iustitiæ studium habebat: reipublicæ negotiis bonos viros præficiebat; administrationem eorum honoribus apud sese remunerans; improbos vero, sine vlla asperitate a republica remouebat. Itaq; non suis tantum, sed & peregrinis admirationi fuit: vt quidā finitimorū barbarorum, armis positis, cōtrouersias suas Imperatori disceptandas permitterent.

ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ Ὁ ΕΥΣΕΒΗΣ, ιϛʹ.

Ὅτι Ἀντωνῖνος ὁ βασιλεὺς, ἄριστος ἦν, καὶ μάλιστα Νουμᾷ, κατὰ τὸ τῆς ἡγεμονίας ὁμοιότροπον, ἄξιος παραβάλλεσθαι, καθάπερ δὴ Ῥωμύλῳ Τραϊανὸς ὤφθη παραπλήσιος. τόν τε γὰρ ἰδιώτην ὁ Ἀντωνῖνος ἄριστα καὶ εὐσχημόνως διετέλεσε βίον· καὶ κατὰ τὴν ἡγεμονίαν ἀμείνων ἔδοξεν εἶναι καὶ σωφρονέστερος. οὐδενὶ τραχὺς, οὐδὲ φορτικὸς· ἀλλὰ πρὸς ἅπαντας χρηστός τε καὶ ἤπιος ἦν. ἐν γε μὴν τοῖς πολεμικοῖς ἀπὸ τοῦ δικαίου μᾶλλον, ἢ τοῦ κερδαλέου δόξαν θηρώμενος, φυλάττειν σώους, εἴπερ εἰς μέγεθος ἐκφέρειν τοὺς τῆς ἀρχῆς ἐγίνωσκεν ἄνδρας· ὡς ἔνι μάλιστα πλείστην τοῦ δικαίου ποιούμενος ἐπιμέλειαν· ταῖς τῶν δημοσίων ἐφιστὰς διοικήσεσι, τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τὴν ἡγεμονίαν, ταῖς παρ' αὐτῷ τιμαῖς ἀμειβόμενος· τοὺς γε μὴν φαύλους δίχα τινὸς τραχύτητος τῶν κοινῶν ἀπελαύνων πραγμάτων. οὔκουν ὑπὸ τῶν οἰκείων μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ πρὸς τῶν ἀλλοφύλων ἐθαυμάζετο· ὡς τῶν προσοίκων τινὰς βαρβάρων, τὰ ὅπλα καταθεμένους, ἐπιτρέποντας τῷ βασιλεῖ τὰς δίκας, διαλύεσθαι τῇ ἐκείνου ψήφοις.

αὐτὸς

αὐτὸς δέ, παρὰ τὸν ἰδιώτην βίον πολύ τι πλῆθος χρημάτων κεκτημένος, ἐπεὶ παρῆλθεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν, τὴν μὲν ἑαυτοῦ περιουσίαν εἴς τε τὰς τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν φίλων ἀπανάλωσε δωρεάς, τῶν δὲ δημοσίων θησαυρῶν πλῆθος παντοδαπῶν ἀπέλιπε χρημάτων. τήν τε τοῦ Εὐσεβοῦς ἐπίκλησιν, ἐκ τοῦ ἤθους πρῶτος ἀπηνέγκατο. ¶ Μάρκος, βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὁ Εὐσεβὴς ἐπικληθείς. οὗτος εἶχε μὲν καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἁπάσας· καὶ ἄριστα δὲ ἁπάντων τῶν ἐν κράτει γενομένων τινί, ἦρξε· πλὴν καθόσον οὐ πολλὰ τῷ σώματι ἀνδρίζεσθαι ἐδύνατο· καὶ τοῦτο ἐξ ἀσθενεστάτου καρτερικώτατον ἀπέδειξε. πλεῖστον δὲ ἐν εὐεργεσίᾳ διῆγεν· ὅθεν που καὶ νεὼν αὐτῆς ἱδρύσατο, ὀνόματι τινὶ ἰδιωτάτῳ καὶ μή ποτε ἀκουσθέντι προσκαλέσας αὐτήν. αὐτὸς μὲν γὰρ πάντων τῶν ἁμαρτημάτων ἀπείχετο, καὶ οὔτε ἑκὼν οὔτε ἄκων ἐπλημμέλει. τὰ δὲ δὴ τῶν ἀλλοτρίων ἁμαρτήματα, καὶ μάλιστα τῆς γυναικός, ἔφερε· καὶ οὔτε ἐπολυπραγμόνει, οὔτε ἐκόλαζεν. ἀλλ' εἰ μέν τις χρηστόν τι ἔπραττεν, ἐπῄνει, καὶ ἐχρῆτο ἐς ἐκεῖνο αὐτῷ· τῶν δὲ ἑτέρων, οὐ προσεποιεῖτο· λέγων ὅτι ποιῆσαι μέν τινι ἀνθρώπους ὁποίους βούλεται ἔχειν, ἀδύνατόν ἐστι· τοῖς δὲ δὴ οὖσι, προσήκει, ἐς ὅ τι ἄν τις αὐτῶν τῷ κοινῷ χρήσιμος ᾖ, χρῆσθαι. ἔτη γὰρ πεντήκοντα καὶ μῆνας δέκα, ἡμέρας τε κ΄ ζήσας· καὶ ιθ΄ ἔτη, ἡμέρας ια΄ αὐταρχήσας, ὅμοιος διὰ πάντων ἐγένετο, καὶ ἐν οὐδενὶ ἠλλοιώθη. ἀγαθὸς δὲ ὤν, καὶ οὐδὲν προσποίητον εἶχε. πάμπολλα γὰρ καὶ ὑπὸ παιδείας ὠφελήθη, ἐν ῥητορικῆς λόγοις καὶ φιλοσοφίας ἀσκηθείς. ἀφ' οὗ δὴ παμπληθεῖς φιλοσοφεῖν ἐπλάττοντο, ἵνα ὑπ' αὐτοῦ πλουτίζωνται. πλεῖστον δὲ ὅμως ὑπὸ τῆς φύσεως ἐξηρτήθη. λέγει καὶ ἄλλους ἐπαίνους μυρίους εἰς αὐτὸν ὁ Δίων.

Cum autem in vita priuata pecuniam ingentem habuisset, suscepto principatu, suas opes omnes in militum & amicorũ munera insumpsit: in ærario autem publico copias omnis generis pecuniæ reliquit: & *Pii* cognomentum ex moribus primus est consecutus. ¶ Marcus, Romanorum Imperator, cognomento *Pius*, cum aliis omnibus virtutibus præditus fuit, tum potestate omnium optime vsus est: eo excepto, quod corpore parum robusto fuit: quod ipsum tamen ex infirmissimo tolerantissimum reddidit. Beneficentiæ studiosissimus fuit, eique fanum condidit, nomine conuenientissimo, & inaudito prius, indito. Nam ipse quidem peccata omnia cauebat; qui neque volens, neque imprudens delinqueret. Alienorum vero peccata, vxoris suæ in primis, ferebat; neque curiose inquirendo, neque puniendo: sed si quis boni quidpiam agebat, laudabat, & ad id illo vtebatur; ceteros negligebat. Dicebat enim: *Effici homines tales quales habere velis, nullo modo posse: iis vero qui sint, ad Reipublicæ vtilitatem esse vtendum.* Vixit annos L, menses X, dies XX: annos XIX, dies XI potitus est imperio: semper sui similis in omnibus, nec in vlla re mutatus. Bonus fuit, nec quidquam habuit simulatum. Ab eruditione quoque multum habuit adiumenti; & in eloquentia, & in philosophia exercitatus. vnde factum vt plurimi se philosophari fingerent, quo ab eo ditarentur. plurimum tamen ab ipsa natura est euectus. Infinitas etiã alias laudes in eum confert Dion.

ΜΑΡΚΟΣ ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ Ὁ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ, ιζ.

Μάρκος, ὁ καὶ Ἀντωνῖνος, βασιλεὺς Ῥωμαίων· ὁ ἐπαινετὸς κατὰ πάντα φιλόσοφος· ἀκροατὴς μὲν καὶ ἄλλων γενόμενος, ὕστερον δὲ διήκουσε καὶ Σέξτου ἐκ Βοιωτίας φιλοσόφου, ἐπ' αὐτῆς Ῥώμης, θαμίζων αὐτῷ καὶ φοιτῶν ἐπὶ θύραις. πρὸς ὃν καὶ Λύκιός τις, γνώριμος ῥήτωρ Ἡρώδου τοῦ Ἀθηναίου ῥήτορος, ἤρετο προσιόντα, ποῖ βαδίζει, καὶ ἐφ' ὅ τι· καὶ ὁ Μάρκος, Καλόν, ἔφη, καὶ γηράσκοντι τὸ μανθάνειν. εἶμι δὴ πρὸς Σέξτον τὸν φιλόσοφον, μαθησόμενος ἃ οὔπω οἶδα. καὶ ὁ Λύκιος, ἐξάρας τὴν χεῖρα ἐς τὸν

M. ANTONINVS PHILOSOPHVS, XVII.

Marcus, qui & Antoninus, laudatus ille per omnia Philosophus, cũ alios audiuit, tũ Romæ Sexti Bœotii philosophi fores ipse frequentauit. Cum autẽ eum Lycius quidam, orator, Herodis Atheniensis rhetoris discipulus, prodeuntẽ rogaret, quo iret, quaq; de causa: Marcus, *Etiam seni,* inquit, *discere honestum est. Eo igitur ad Sextum philosophum, cogniturus quæ nõdum scio.* Ibi Lycius, manu ad cælum

sublata, O sol, inquit: *Romanorum Imperator, ingrauescente ætate libellum tractans, magistrum adit: meus autem rex Alexander, annos XXXII natus obiit.* Hic scripsit de vita sua libros XII.

¶ Marcus, Romanorum Imperator, is fuit quem facilius tacitus admireris, quam laudes; cũ nulla oratio viri huius æquare virtutes possit. Nam cũ a prima ætate cõstantem & quietam vitam sibi delegisset, semper eodem vultu conspectus fuit, nec lætitia, neq; metu mutato. Philosophos Stoicos probauit, nõ vitæ modo instituto, sed & studio disciplinarum. Sic ille quidem adolescens etiamnum, resplenduit, vt Hadrianus sæpe de imperii hereditate in illũ conferenda cogitaret. Sed quia Pium iam ante legibus adoptarat, ei quidẽ successionem cõseruauit: hunc autẽ affinitate Pio coniungere voluit; vt successione generis, principatu potiretur. Vitã priuatã sic egit, vt se nihil efferret supra ceteros; nõ mutatus adoptione: & imperium summa cũ potestate adeptus, ad nullam vnquã insolentiam deflexit: sed fuit ingenuus, & largus in dandis beneficiis; & bonus atq; moderatus in regendis populis. ¶ Ἐφιέναι] Histrione tragœdiæ prouocante, quod a Polemone initio fabulę scena exactus esset, rogauit Antoninus Imperator, quo tẽpore id accidisset. respondente illo, *Sub meridiem*: perfacete Imperator, *At me*, inquit, *media nocte domo eiecit; nec tamẽ prouocaui.* Sit hæc significatio Imperatoris mansueti, & magnanimi. ¶ Iulianus cognomento Theurgus, Iuliani Chaldæi filius, sub M. Antonino Imp. floruit. scripsit versibus oracula Theurgica, initiatoria, & alia huius disciplinæ arcana. Hunc tradunt quidam, Romanis aliquando siti laborantibus, effecisse vt subito cogerentur nubes caliginosæ, & imbrem ingentẽ effunderent, cum tonitribus & fulguribus crebris: idq; sapientia quadam effecisse Iulianum. Alii Arnuphim Ægyptium hoc miraculum edidisse tradunt.

L. VERVS.

Βῆρος] Verus, Imperator Romanorum, minime industrius, sed ebrietatis morbo dissolutus fere: vnde incõsulta semper temeritate vtebatur.

οὐρανόν, Ὦ ἥλιε, ἔφη ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς, γηράσκων ἤδη, δέλτου ἐφαψάμενος, ἐς διδασκάλου φοιτᾷ. ὁ δὲ ἐμὸς βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, δύο καὶ λ΄ ἐτῶν ἀπέθανεν. Οὗτος ἔγραψε τοῦ ἰδίου βίου διαγωγὴν ἐν βιβλίοις ιβ΄. ¶ *Μάρκος, βασιλεὺς Ῥωμαίων ὃν ἐκπλήττεσθαι σιωπῇ μᾶλλον, ἢ ἐπαινεῖν ῥᾷδιον, οὐδενὸς λόγου τῇ τοῦ ἀνδρὸς ἀρεταῖς ἐξισουμένου. ἐκ πρώτης γὰρ ἤδη τῆς ἡλικίας, εὐσταθῆ τε καὶ ἡσύχιον βίον προστησάμενος, οὔτε κατὰ δέος, οὔτε καθ᾽ ἡδονὴν τραπεὶς τὸ πρόσωπον ὤφθη πώποτε. *ἐπαινῶν δὲ τῶν φιλοσόφων τοὺς ἀπὸ τῆς στοᾶς· καὶ ἦν ἄρα ἐκείνων μιμητὴς, οὐ μόνον κατὰ τὰ τῶν διαιτημάτων ἐπιτηδεύσειν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ τῶν μαθημάτων σύλληψιν. οὕτω γοῦν ἐκ νέας κομιδῆ τῆς ἡλικίας διέλαμπεν, ὡς πολλάκις τὸν Ἀδριανὸν ἐπὶ τοῦτον ἐθελῆσαι τὸ τῆς βασιλείας ἀγαγεῖν κλῆρον· ἐπεὶ δὲ ἔφθασε τὸν Εὐσεβῆ πρότερον κατὰ νόμον ποιησάμενος, ἐκείνῳ μὲν τὴν αὐτοῦ διαδοχὴν ἐφύλαξε· τοῦτον δὲ συνοικεῖν ἔγνω διὰ τῆς ἐπιγαμίας τῷ Εὐσεβεῖ, ὡς ἂν κατὰ τὴν τοῦ γένους διαδοχὴν, εἰς τὴν ἡγεμονίαν παρέλθοι. τόν τε γοῦν ἰδιώτην βίον ἐν ἰσηγορίᾳ τοῖς πολλοῖς Ῥωμαίοις ἐβίω, οὐδὲν τῇ εἰσποιήσει τοῦ γένους ἀλλοιωθείς. καὶ ἐπεὶ παρῆλθεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν, κατὰ μοναρχίαν ἐξηγούμενος, καὶ τὴν ἄκραν δυναστείαν καρπούμενος, πρὸς οὐδεμίαν ἀλαζονείαν ὑπήχθη πώποτε· ἀλλ᾽ ἦν ἐλευθέριος καὶ δαψιλὴς ἐν τοῖς εὐεργετήμασιν· ἀγαθὸς δὲ καὶ μέτριος ἐν ταῖς τῶν ἐθνῶν διοικήσεσι. ¶ Ἐφιέναι] ὑποκριτοῦ τραγῳδίας ἐφιέναι φήσαντος· ἐξελαθῆναι γὰρ παρὰ Πολέμωνος κατ᾽ ἀρχὰς τοῦ δράματος· ὁ δὲ Ἀντωνῖνος ἤρετο ἡνίκα εἴη ὅτε τῆς σκηνῆς ἠλάθη. τοῦ δὲ εἰπόντος ὡς μεσημβρία τυγχάνοι οὖσα, μάλα ἀστείως ὁ αὐτοκράτωρ, Ἐμὲ δὲ, εἶπεν, ἀμφὶ μέσας νύκτας ἐξήλασε τῆς οἰκίας, καὶ οὐκ ἐφῆκα. ἐχέτω ταῦτα δήλωσιν βασιλέως πρᾴου καὶ ἀνδρὸς ὑπερφρόνος.

¶ Ἰουλιανὸς ὁ κληθεὶς θεουργὸς, Ἰουλιανοῦ τοῦ Χαλδαίου υἱὸς, γεγονὼς ἐπὶ Μάρκου Ἀντωνίνου τοῦ βασιλέως· ἔγραψε θεουργικὰ τελεστικὰ λόγια δι᾽ ἐπῶν, καὶ ἄλλα ὅσα τῆς τοιαύτης ἐπιστήμης κρύφια τυγχάνουσι. τοῦτον φασί τινες δίψῃ ποτὲ καμνόντων τῶν Ῥωμαίων, ἐξαίφνης ποιῆσαι νέφη τε ἀθροισθῆναι ζοφώδη, καὶ ὄμβρον ἀθρόως λάβρον, ἅμα βρονταῖς τε καὶ σέλασιν ἐπαλλήλοις· καὶ τοῦτο σοφίᾳ τινὶ ἐργάσασθαι τὸν Ἰουλιανόν. οἱ δὲ φασὶν Ἄρνουφιν τὸν Αἰγύπτιον φιλόσοφον τοῦτο πεποιηκέναι τὸ θαυμάσιον.

ΛΟΥΚΙΟΣ ΒΗΡΟΣ.

Βῆρος, στρατηγὸς Ῥωμαίων. οὗτος οὐκ ἦν κατεσπουδασμένος, ἀλλὰ μέθης νόσῳ ἀνειμένος ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον· καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ θράσει ἀπερισκέπτῳ ἐσαεὶ εἴχετο.

ΚΟΜΟ-

ΚΟΜΟΔΟΣ, ιη΄.

Κόμοδος, βασιλεὺς Ῥωμαίων. ὃς ὑπό τινος τύχης ἐλαυνόμενος, ἐς τοσοῦτον μανίας καὶ παροινίας προὐχώρησεν, ὡς τὴν ἰδίαν προσηγορείαν παραιτήσασθαι, Ἡρακλέα δὲ καὶ Διὸς υἱὸν ὀνομάζεσθαι. τούς τε μῆνας ἀφ' ἑαυτοῦ φέρειν τὰς προσηγορείας προσέταξεν, οὕτως· Ἀμαζόνιος, Κόμοδος, Αὔγουστος, Ἡράκλειος, Ῥωμαῖος, Ὑπεραίρων, Ἀνίκητος, Εὐσεβὴς, Εὐτυχὴς, Λούκιος, Αἴλιος, Αὐρήλιος. ἀποδυσάμενός τε τὸ Ῥωμαίων σχῆμα, λεοντῆν ὑπεστρώννυτο, καὶ ῥόπαλον ἐπεφέρετο. οὕτω τε θηρίοις καὶ ἀνθρώποις δημοσίᾳ ἐμονομάχει, εὐστόχως κατὰ τὸ ἀληθὲς ἀκοντίζων, καὶ παρὰ πάντων θαυμαζόμενος. ἐπειδὴ δὲ εἰς πολλὴν μιαιφονίαν ἐξάπτη, πάντας ἀφειδῶς τοὺς ἀθλίους καὶ λελωβημένους ἄνδρας ἐς τὸ θέατρον συναγαγὼν, δρακοντώδη τέ τινα περιθεὶς ἐκ γονάτων φάσματα, ὡς γίγαντας τῷ ῥοπάλῳ κατειργάσατο. καθεύδων δὲ ἐν τοῖς μονομαχείοις, ἐκεῖθεν ἐς τὰς πανηγύρεις πρὸς τῆς συγκλήτου βουλῆς ὑπαντώμενος, ἐκ πάντων μὲν κακῶς διεβάλλετο. ὥστε καὶ τὴν Μαρκίαν, ἣν εἶχε παλλακῶν τιμιωτάτην, καταγνῶναι αὐτοῦ, καὶ ἀπαγορεῦσαι τὰ πραττόμενα. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι ἱκέτευον αὐτὸν, μηδὲν ἀνάξιον τῆς βασιλείας ποιεῖν.

COMMODVS, XVIII.

COMMODVS, Imperator Romanorum, nescio quibus actus intemperiis ita insaniit, & debacchatus est, vt suũ nomen repudiaret, & *Herculem* se ac *Iouis filium* dici; & *menses suis appellari nominibus vellet; hoc modo: *Amazonius, Commodus, Augustus, Herculeus, Romanus, Exsuperantius, Inuictus, Pius, Felix, Lucius, AElius, Aurelius*: abiectoque Romanorum habitu, leonina pelle se inuolueret, & clauam gestaret: itaque & cum bestiis & cum hominibus duello publice congrederetur; reuera ita sagaciter iaculans, vt omnibus admirationi esset. Cum autem ad nefandas cædes animum appulisset, omnes sine clementia miseros & mutilatos viros, in theatrum coactos, serpentinis quibusdam †spectris ad genua alligatis, tamquam gigantes, claua confecit. Cum vero in gladiatorum tabernis pernoctasset, atque inde ad spectacula procederet, obuiam eunte senatu, ab omnibus male audiebat; adeo vt Marcia etiã, quam inter concubinas maximi faciebat, eum reprehenderet, & ab illis factis dehortaretur. Multi alii quoq; supplices rogabant, ne quid imperio admitteret indignum.

† laruis aut textis

ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ, κ΄.

Ἰουλιανὸς, ὁ ὕπατος, ὠνησάμενος τὴν βασιλείαν, ἐπεὶ παρῆλθεν εἰς τὴν ἀρχὴν, εὐθέως τρυφαῖς καὶ κραιπάλαις ἐσχόλαζε· τῇ μὲν τῶν δημοσίων ἐπιμελείᾳ ῥαθύμως προσφερόμενος, ἐς δὲ τὸ ἀβροδίαιτον ἐπιδιδοὺς ἑαυτόν· εὑρίσκετο δὲ καὶ τοὺς στρατιώτας ψευσάμενος. οὔτε γὰρ οἴκοθεν ἦν αὐτῷ τοσαῦτα χρήματα, καὶ οἱ δημόσιοι θησαυροὶ ἐκεκένωντο ὑπὸ Κομμόδου. ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας οἵ τε στρατιῶται ἠγανάκτουν, καὶ ὁ δῆμος ἐν τῷ θεάτρῳ ἐν καταφρονήσει αὐτὸν ἐποίουν.

IVLIANVS, XX.

IVLIANVS Consul, empto imperio, statim suscepto principatu, luxui & crapulę vacabat: Reipublicę vero curationẽ segniter attingebat, voluptatibus deditus. Constabat & milites ab eo esse deceptos. neque enim de suo tantum nummorum habebat; & publici thesauri a Commodo erant exhausti. Qua de causa milites indignabantur, & populus in theatro eum contemnebat.

ΣΕΒΗΡΟΣ, κα΄.

Σεβῆρος] Ὅτι Σεβῆρος, ὁ τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς, ἔπεμψε τοὺς πολιορκήσοντας τὸ Βυζάντιον. ἦσαν γὰρ ἐπι ἐκεῖ οἱ στρατηγοὶ τοῦ Νίγρου καταφυγόντες· ὅπερ ἑάλω ὕστερον λιμῷ· πᾶσά τε ἡ πόλις κατεσκάφη· καὶ θεάτρων τε καὶ λουτρῶν, παντός τε κόσμου καὶ τιμῆς ἀφαιρεθὲν τὸ Βυζάντιον, κώμη δουλεύειν Περινθίοις δωρεὰν ἐδόθη, ὥσπερ καὶ Ἀντιόχεια Λαοδικεῦσιν. Ὅτι ἀπείρητο τοῖς στρατιώταις γυναιξὶ μίγνυσθαι· Σεβῆρος δὲ τοῦτο ἐπέτρεψε· καὶ χρυσοῖς

SEVERVS, XXI.

SEVERVS, Romanorũ Imperator, legiones misit quæ Byzantium obsiderent: eo enim Nigri duces confugerant. Capta vrbs est fame, & tota euersa: & theatris ac balneis omnique ornatu & honore priuata, in pagum redacta, qui seruiret, Perinthiis dono data; sicut & Antiochia Laodicensibus. Cum interdictum militibus esset, ne rẽ haberent cum mulieribus: Seuerus hoc concessit; eosque aureis

anulis donauit. Cum Seuerum Byzantini cū oleaginis ramis faustis acclamationibus exciperent, salutemque peterent, seque excusarent, cædibus quidem abstinuit, sed denuo Perinthiis eos subiecit; & porticus eis theatri & cynegiorum (id est venationum) præbuit, & Circum equestrem condidit, tabulatis & repagulis ornatū, emptis ædibus & hortis quorundam pupillorum fratrum: resectisque arboribus quæ circo imminebant, ea figura quæ nunc cernitur, exornauit, adiunctis etiā balneis cum æde † in æde Iouis quæ *Zeuxippus* dicebatur. Renouauit & Strategium. Atque hæc omnia Seuerus auspicatus est; filius eius Antoninus perfecit. Seuerus, Alexandriā ingressus, inscriptionem reperit in * prima; DOMINI NIGRI EST VRBS. Quod cum ægre tulisset, *obuiam illi processit Alexandrinus populus, vociferans; *Nouimus dixisse nos*, DOMINI NIGRI ESSE VRBEM. *Tu enim es Nigri Dominus.* Expedita igitur defensione probata, illis ignouit. ¶ Seuerus, Imp. Rom. † sophista Romanus, in Arabiam e Syria & in Palæstinam venit; & in Ægyptum superiorem nauigio per Nilum ascendit; eamque totam, paucis exceptis, perlustrauit: (nā Æthiopiæ confinia propter pestilentiam ingredi non potuit) omniaq; etiam occultissima indagauit. Is enim erat, qui neque diuinarum neq; humanarum rerum quidquam inperuestigatum relinqueret: eoque libros arcanos omnes, quos quidem reperire potuit, ex omnibus adytis sustulit, & Alexandri monimēto inclusit; quo nec corpus eius quisquam cerneret amplius, neq; libris inscripta legeret. Hic natione Afer erat; in rebus gerēdis strenuus simul & iracundus; & duræ atq; asperæ vitæ adsuetus, facillime labores tolerabat; & statim quid facto esset opus perspiciebat; & quod decreuisset, sine mora exsequebatur. Palatium ingressus, Albini amicos apud senatum accusauit: eorumq; litteras, quibus conuincerentur, protulit; & aliis alia crimina obiiciēdo, omnes senatus principes & singularū prouinciarū nobilissimos ac ditissimos quosque interfecit. Auri etiam auidissimus fuit; vt fortitudinē vinceret auaricia.

δακτυλίοις αὐτοὺς ἐφιλοτιμήσατο. Ὅτι Σεβῆρος ἧκεν εἰς τὸ Βυζάντιον. ὡς δὲ εἶδε τοὺς πολίτας μετὰ ἐλαιοκλάδων εὐφημοῦντας, καὶ δεομένους σωτηρίας, καὶ ἀπολογίας προσφέροντας, ἐφείσατο μὲν τοῦ φονεύειν, Περινθίοις δὲ αὐτοὺς ὑπέταξε· καὶ παρέσχεν αὐτοῖς θεάτρου καὶ κυνηγίων στοάς, καὶ ἱπποδρόμιον ᾠκοδόμησεν, ἰκρίοις καὶ ἐμβόλοις διακοσμήσας· ἀγοράσας οἰκήματα καὶ κήπους ἀπό τινων ἀδελφῶν ὀρφανῶν, καὶ τὰ παρακείμενα τῷ ἱπποδρομίῳ διακόψας δένδρα, εἰς ὃ νῦν ὁρώμενον διεκόσμησε σχῆμα, συζεύξας αὐτῷ καὶ λουτρὸν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διός, ὅπερ ἐκαλεῖτο Ζεύξιππον. ἀνενέωσε δὲ καὶ τὸ καλούμενον Στρατήγιον. ἀλλὰ τούτων μὲν ἁπάντων Σεβῆρος προκατήρξατο· ὁ δὲ τούτου υἱὸς Ἀντωνῖνος, ἐτελεσιούργησεν. Ὅτι Σεβῆρος, ἐλθὼν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, εὗρεν ἐπιγραφὴν ἐν τῇ πρώτῃ, Τοῦ κυρίου Νίγρου ἡ πόλις. καὶ ἀγανακτοῦντος αὐτοῦ πρὸς τοῦτο, ὑπήντησεν ὁ τῶν Ἀλεξανδρέων δῆμος κράζων, Οἴδαμεν, εἰρήκαμεν τοῦ κυρίου Νίγρου ἡ πόλις· σὺ γὰρ εἶ ὁ κύριος τοῦ Νίγρου. καὶ δεξάμενος τὸ ἕτοιμον τῆς ἀπολογίας, συνεχώρησεν αὐτοῖς. ¶ Σεβῆρος, *σοφιστὴς Ῥωμαῖος. ἐπῆλθε εἰς Ἀραβίαν ἐκ τῆς Συρίας, καὶ εἰς τὴν Παλαιστίνην ἦλθε· καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον τὴν ἄνω διὰ τοῦ Νείλου ἀνέπλευσε, καὶ εἶδε πᾶσαν αὐτὴν πλὴν βραχέων (οὐ γὰρ ἠδυνήθη πρὸς τὰ τῆς Αἰθιοπίας μεθόρια διὰ λοιμώδη νόσον ἐσβαλεῖν) καὶ ἐπολυπραγμόνησε πάντα, καὶ τὰ πάνυ κεκρυμμένα. ἦν γὰρ οἷος μηδὲν μήτ' ἀνθρώπινον μήτε θεῖον ἀδιερεύνητον ἐᾶσαι. κἀκ τούτου τά τε βιβλία πάντα τὰ ἀπόρρητόν τι ἔχοντα, ὅσα γε καὶ εὑρεῖν ἠδυνήθη, ἐκ πάντων τῶν ἀδύτων ἀνεῖλε, καὶ τῷ τοῦ Ἀλεξάνδρου μνημείῳ συνέκλεισεν, ἵνα μηδεὶς ἔτι μήτε τὸ τούτου σῶμα ἴδῃ, μήτε τὰ ἐν ἐκείνοις γεγραμμένα ἀναλέξηται. Οὗτος τὸ γένος ἦν Λίβυς, ἐς πραγμάτων διοίκησιν γενναῖος ἅμα καὶ θυμοειδής· σκληρῷ τε καὶ τραχεῖ βίῳ ἐνεθισμένος, πόνους τε ἀνέχων ῥᾷστα· νοῆσαί τε ταχύς, καὶ τὸ νοηθὲν ἀποτελέσαι ὀξύς. Οὗτος, μετὰ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὰ βασίλεια, τῶν Ἀλβίνου φίλων ἐπὶ τῆς συγκλήτου κατηγόρει, γράμματά τε αὐτῶν καὶ ἐλέγχους *προσέφερεν· ἄλλας τε ἄλλοις ἐπιφέρων αἰτίας, πάντας τοὺς ἐξέχοντας τότε τῆς συγκλήτου, καὶ *τοὺς κατὰ ἔθνη πλούτῳ τε καὶ γένει ὑπερέχοντας διέφθειρε. πάνυ δὲ αὐτὸς* καὶ τὸ φιλόχρυσον· ὡς ὑπερβάλλειν τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἀνδρείας.

ΑΝΤΩ-

ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ Ο ΣΕΥΗΡΟΥ, κβʹ.

Ἀντωνῖνος, βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὁ Σεβήρου· παρὰ τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ ταῖς μιαιφονίαις χαίρων. καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ βιάζεσθαι καὶ ἁρπάζειν λαβόντες ἐξουσίαν, οὐκέτι κατ' οὐδὲν διεκρίνοντο. τοιαῦτα δὲ πράττων, ὑπό τε * τῶν ἔργων ἐλαυνόμενος, καὶ πρὸς τὴν ἐν τῇ πόλει διατριβὴν ἀπεχθῶς ἔχων, ἀπεδήμει τῆς Ῥώμης, ὡς δὴ καὶ τὰ στρατόπεδα διοικήσων, καὶ τὰ ἔθνη ἐποψόμενος. ἐπεὶ δὲ τὸν Ἴστρον κατέλαβε, καὶ τοὺς ἐκεῖσε Γερμανοὺς ἐφιλοποιήσατο, ὡς καὶ συμμάχους παρ' αὐτῶν λαβεῖν καὶ τοῦ σώματος φρουρούς, καὶ τῇ φορεσίᾳ αὐτῶν χρῆσθαι. οὕτω τε καὶ ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἠγαπᾶτο, κοινὸς ὢν πρὸς ἅπαντας, ὡς συστρατιώτης μᾶλλον ἢ βασιλεὺς παρ' αὐτῶν λεγόμενος. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐς τὴν Μακεδονίαν ἀφίκετο, Ἀλέξανδρον ἑαυτὸν ὠνόμασεν. ἐκεῖθέν τε εἰς Πέργαμον παραγέγονε· καὶ ἐπὶ τὸν Ἀχιλλέως τάφον· καὶ στεφάνοις κοσμήσας καὶ ἄνθεσι, τὸν Ἀχιλλέα ἐμιμεῖτο. καὶ διὰ τῆς Ἀσίας καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, εἰς Ἀντιόχειαν ἀφίκετο. καὶ διατρίψας χρόνον τινά, ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐστέλλετο, πρόφασιν ποιούμενος τὴν Ἀλεξάνδρου πόλιν ποθεῖν. ὡς δὲ ἐσήλασεν ἐν αὐτῇ σὺν παντὶ τῷ στρατῷ, ὑπεδέχθη παρὰ τῶν Ἀλεξανδρέων ὡς οὔπω τις βασιλέων πρότερον. καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ Ἀλεξάνδρου μνῆμα, τήν τε χλαμύδα ἣν ἐφόρει, καὶ τὸν δακτύλιον καὶ τὴν ζώνην, καὶ εἴ τι πολυτελές, περιελόμενος, ἐπέθηκε τῇ ἐκείνου σορῷ. ὁ δὲ δῆμος ἔχαιρεν, οὐκ εἰδὼς τὴν τούτου λανθάνουσαν γνώμην. ἔγνω γὰρ ὅτι πολλὰ ἐς αὐτόν τε καὶ τὴν μητέρα ἀπέσκωψαν. διὰ δὲ προγράμματος τὴν νεολαίαν εἴς τι πεδίον κελεύει συνελθεῖν, φήσας εἰς τὴν Ἀλεξάνδρου τιμὴν φάλαγγας * συστήσασθαι. οἱ δέ, συνῆλθον ἀγαθαῖς ἐλπίσι. στιχηδὸν δὲ ἑστῶτας ἰδών, αὐτὸς μὲν ἐξῆλθεν· ἐπαφῆκε δὲ τοὺς στρατιώτας· καὶ πάντας συνέκοψαν. τοσοῦτος δὲ ἐγένετο φόνος, ὥστε τὸν Νεῖλον ἅπαντα φοινιχθῆναι. ¶ Ὅτι Σεβῆρος καὶ πάνυ πᾶσι τοῖς εἰς ἀρετὴν τείνουσι, καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ [τὴν] ψυχήν, ἤσκησε τὸν Ἀντωνῖνον· ὥστε καὶ αὐτοκράτορα ἤδη ὄντα, καὶ διδασκάλοις συνεῖναι, καὶ τὸ πολὺ τῆς ἡμέρας φιλοσοφεῖν. ἐξηραλοιφεῖ τε, καὶ ἵππευε καὶ ἐς ν' καὶ ψ' σταδίους· καὶ προσέτι καὶ νήχεσθαι καὶ ἐν κλύδωνι ἤσκητο. ὁ δέ, ἐκ μὲν τούτων, εἶπον τινὰ ἐρρώσθη· τῆς δὲ δὴ παιδεύσεως, ὡς οὐδὲ τὸ ὄνομα

ANTONINVS SEVERI F. XXII.

ANTONINVS, Romanorum Imperator, Seueri filius; præter cætera mala, cædibus etiam gaudens. Itaq; milites, vim faciendi & rapiendi potestate data, * nulla iam re a latronibus differebant. Talia cum ageret, & * facinoribus suis agitatus, & moram in vrbe perosus, Roma discessit, vt & legiones curaturus, & prouincias inspecturus. Ad Istrum cum peruenisset, Germanos accolas sibi conciliauit, vt & auxilia ab eis acciperet, & satellites; eorumque habitu vteretur. Sic & barbaris & militibus erat carus; comis erga omnes: qui Commilito potius ab eis quam Imperator diceretur. In Macedonia se Alexandrum vocauit. Pergamum vbi peruenit, & ad Achillis tumulum, eo floribus & coronis ornato, Achillem imitabatur. Perq; Asiam & alios populos Antiochiam profectus, & aliquamdiu ibi moratus, Alexandriam perrexit; vrbis Alexandri desiderium causatus. Quam cum omni exercitu ingressus, sic est ab Alexandrinis susceptus, vt nemo vmquam Imperator. Ad Alexandri monumētum cum venisset, chlamydem quam gestabat, & anulum, & cingulum, & si quid aliud pretiosum habebat, loculo illius imposuit. Populus itaque, animi illius ignarus, gaudebat. Cum enim eos in se & matrem multa dicteria iecisse cognouisset, publico edicto pubē omnē in planicie quadā cōuenire iussit, se in Alexandri honorē phalanges instituturū professus. Quæ cum, bona spe plena, præsto esset, ordine astantes contemplatus, ipse quidem abiit; sed immissis militibus omnes trucidauit: tanta cæde edita, vt Nilus vniuersus rubesceret. ¶ Traditur Seuerus omnib. rebus, ad animi corporisq; virtutem pertinentibus, Antoninum studiose excoluisse: vt iam Imperator quoque, & magistris vteretur, & magnam diei partem philosopharetur. Vtebatur & siccis vnctionibus, & ad DCCL stadia equitando conficiebat. Ad hæc natando etiam, in fluctu quoque & tempestate, exercebatur. At ille his rebus aliquo modo robur quidem corporis auxit; * disciplinæ autem adeo est oblitus, quasi ne nomen

quidem illius vnquã audiuisset. Neque tamen indisertus fuit aut imprudens: sed & multa acutissime perspexit, & expeditissime est elocutus. Nã & licentia potestatis elatus, & temeritate quidquid in buccam incidisset, incõsiderate eloquendi, & impudentia quiduis proferendi, sæpe scopum attingebat.

αὐτῆς πώποτε ἀκηκοώς, ἐπελάθετο. οὐ μήν τοι καὶ κακορρήμων ἢ κακογνώμων ἦν· ἀλλὰ καὶ συνεῖδε [τὰ] πολλὰ ὀξύτατα, καὶ ἔφραζεν ἑτοιμότατα. τῇ τε γὰρ ἐξουσίᾳ καὶ τῇ προπετείᾳ τὸ πάνθ᾽ ὁμοίως τὰ * προϊστάμενά οἱ ἀπερισκέπτως ἐκλαλεῖν, καὶ τῷ μηδὲν αὐτῶν ἐκφαίνειν αἰσχύνεσθαι, ἐπιτυχίᾳ τινὶ πολλάκις περιέπιπτεν.

Macrinvs, xxiii.

Παραναλωμα] Macrinus Imperator, cum se luxuriosæ & delicatæ vitæ dedidisset, * obiter cædes etiã miscebat hominum insontium.

ΜΑΚΡΙΝΟΣ, κγ´.

Παραναλωμα] * ὁ Μακρῖνος, ὁ βασιλεὺς, τρυφῇ καὶ ἐκδεδιῃτημένῳ βίῳ τὰ καθ᾽ ἑαυτὸν παραδοὺς, παραναλωμα τῆς τρυφῆς ἐποιεῖτο φόνους τῶν οὐδὲν ἠδικηκότων ἀνθρώπων· τουτέστι, προσόψημα.

Alexander, M. F. xxv.

Alexander Mamææ F. vna cum illa imperauit, & eius arbitratu administrauit omnia: quæ vndique imperium custodiebat, eique persuadebat vt * longissimo tempore ius diceret; quo illa occupatione distractus, tempus non haberet ad peccandum. Fuit natura mitis & mansuetus, & ad humanitatem propensissimus. Itaque cum imperium ad annos quatuordecim tenuisset, sine cædibus regnauit; quamuis aliqui in summa crimina incidissent: adeo vt post Marci obitum, Alexandri imperium sit admirationi. Querebatur de matre, & molestissime ferebat eius auariciam, quod ea malis artibus fiscum augeret: a qua coactus, multa faciebat. * Nam mater summũ in eum exercebat imperium; quæ cum a turpibus rebus & Imperatori indecoris arcebat, & omnium disciplinarũ magistros clam accersebat; cum ille palæstris & gymnasiis magnopere delectaretur, & magistros repelleret: eo denique impulsus, vt omnes scenicos, & in publicis theatris celebres, ad summos magistratus eueheret. qua de causa ciuibus inuisus fuit.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ὁ ΜΑΜ. κε´.

Ἀλέξανδρος ὁ Μαμαίας, σὺν τῇ μητρὶ ἄρξας, ὑπ᾽ ἐκείνῃ πάντα διῴκει· ἥτις πανταχόθεν ἐφρούρει τὴν ἀρχήν. δικάζειν τε οὖν αὐτὸν ἔπειθεν ἐπὶ πλεῖστον ὡς ἂν ἐν τούτοις ἀσχολούμενος, μὴ ἔχῃ καιρὸν ἐς τὸ ἐπιτηδεύειν τι τῶν ἁμαρτημάτων. ὑπῆρχε δὲ αὐτῷ καὶ φυσικὸν ἦθος πρᾶον καὶ ἥμερον, ἔς τε τὸ φιλάνθρωπον πάνυ ἐπιρρεπές. ἐς τεσσαρεσκαιδέκατον οὖν ἔτος ἄρξας τῆς βασιλείας, ἀναιμωτὶ ἦρξε, καί τοι τινῶν μεγίσταις αἰτίαις ὑποπεσόντων· ὡς μετὰ τὴν Μάρκου τελευτὴν, τὴν βασιλείαν θαυμάζειν Ἀλεξάνδρου. ᾐτιᾶτο δὲ καὶ τὴν μητέρα, καὶ πάνυ ἤσχαλλεν, ὁρῶν αὐτὴν φιλοχρήματον οὖσαν, καὶ πολλὰ ἐξ ἐπηρειῶν θησαυρίζουσαν. πολλὰ δὲ ὑπ᾽ αὐτῆς ἠναγκάζετο πράττειν. ἦρχε γὰρ αὐτοῦ ὑπερβαλλόντως ἡ μήτηρ· ἥτις ἀπῆγε τῶν αἰσχρῶν καὶ ἀπρεπῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἔργων, διδασκάλους τε πάσης παιδείας λάθρα μετεπέμπετο. ὁ δὲ, παλαίστραις τε καὶ γυμνασίοις πάνυ ἔχαιρε, καὶ τοὺς διδασκάλους ἀπεσόβει. ἐς τοσοῦτον δὲ ἐξώκειλεν, ὡς δὴ πάντας τοὺς ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ τῶν δημοσίων θεάτρων μεταγαγεῖν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς τὰς μεγίστας. διὰ τοῦτο ἐμυσάττοντο αὐτόν.

Maximinvs, xxvi.

Maximinvs, Romanorum Imperator, suscepto principatu magnã mutationẽ instituit, potestate asperrime & magno cum terrore vtendo, & a clemẽti regno ad tyrannicã crudelitatẽ omnia reuocando. Erat enim ingenio, vt & genere, barbarus, & cædis auiditate gentilicia præditus. Statim igitur & amicos omnes, qui familiares Alexandro,

ΜΑΞΙΜΙΝΟΣ, κϛ´.

Μαξιμῖνος, βασιλεὺς Ῥωμαίων. οὗτος παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, πολλὴν τὴν μεταβολὴν ἐποιήσατο, τραχύτατα καὶ μετὰ πολλοῦ φόβου τῇ ἐξουσίᾳ χρώμενος· ἔκ τε ἡμέρου βασιλείας, εἰς τυραννίδος ὠμότητα, μεταγαγεῖν πάντας ἐπειρᾶτο. φύσει δὲ ἦν τὸ ἦθος, ὥσπερ καὶ τὸ γένος, βάρβαρος, καὶ τὸ φονικὸν πάτριον ἔχων. εὐθέως οὖν τούς τε φίλους πάντας οἳ συνῆσαν τῷ Ἀλεξάνδρῳ,

συνέδροι

συνέδροί τε ὑπὸ τῆς συγκλήτου συνεπικληθέντες, ἀπεσκευάσατο· * βουλόμενος εἶναι ἐν τῷ στρατῷ, καὶ μηδένα αὐτῷ παρεῖναι ἐκ συνειδήσεως εὐγενοῦς· πλείστους δὲ αὐτῶν καὶ ἀπέκτεινεν, ἐπιβουλὰς ὑποπτεύων. * Βασιλεύων δὲ τῆς ἑῴας, πολλὰ μιαρὰ καὶ ἄτοπα καθ' ὑπερβολὴν ἐπεδείξατο, καὶ πρὸς τούτοις διωγμὸν ἀπηνῆ καὶ ἀπάνθρωπον κατὰ πᾶσαν τὴν ἀνατολὴν εἰς τοὺς Χριστιανούς· καθ' ὃν πλεῖστοι τῶν εὐδοκίμων ἐμαρτύρησαν. ἄξια δὲ τῆς δυσσεβείας αὐτοῦ τὰ προοίμια, * μελλούσης αὐτὸν διαδέχεσθαι κολάσεως εἰκότως πέπονθε. νόσῳ γὰρ δεινοτάτῃ περιπεσόντος, ἀλγηδόνες ἰσχυραὶ τὴν πᾶσαν σάρκα αὐτοῦ διελυμαίνοντο· καὶ τὰ μὲν ἔγκατα διεφθείρετο ὑπὸ τῆς ἐνδομυχούσης σφοδροτάτης πυρώσεως· ἡ δὲ σὰρξ πᾶσα, κηροῦ δίκην ἐξετήκετο. λαβροτέρως δὲ φλογιζομένῳ, καὶ αὐτὰ συνεφρύγησαν τὰ ὀστᾶ. ὥστε ἐξαφανισθῆναι καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς. ἐλεεινῶς δὲ κατασηπόμενος, τοσαύτην δυσωδίαν ἐξέπεμπεν, ὡς οὐδὲν τῶν ἐν τάφοις διαλυθέντων διαφέρειν. ὁ δὲ, βραχὺ ἐμπνέων, καὶ στενάξας, ἀπέθανε.

& a patribus conscriptis assessores appellati fuerant, remouit: nolens eos esse in exercitu, neq; secū esse, quemq̃ † cōscientia nobili. Plurimos etiā eorū interfecit, insidias veritus. * Dū autem in Oriente versaretur, multa scelesta & supra modum nefaria facinora edidit, persecutione crudeli & inhumana contra Christianos per omnes prouincias excitata; in qua plurimi celebres viri martyrium obierunt. Sed digna impietate sua præmia imminentis supplicii merito pertulit. Nam cum in morbum atrocissimum incidisset, vehementes dolores omnem carnem eius vexabant: & intestina eius ex acerrima inflammatione interna corrumpebantur, & caro tota ceræ instar liquescebat: eoq; incendio aucto, ipsa etiam ossa tosta sunt; vt & humanæ formæ character deleretur. Miserabiliter itaque putrescens, tantopere olebat, vt a cadaueribus in sepulcris corruptis nihil differret; exiguoque spiritu præditus, cum gemitu obiret.

† nobili ortū genere

ΔΕΚΙΟΣ, λ'.

Δέκιος, Ῥωμαίων βασιλεὺς, Φιλίππου διάδοχος· ὃς βασιλικῷ θεσπίσματι τοὺς τὰ Χριστιανῶν δοξάζοντας ἐθανάτου, καὶ τοὺς θεοὺς προσκυνεῖν ἠνάγκαζε.

DECIVS, XXX.

DECIVS, Romanorum Imperator, Philippi successor; edicto Christiani nominis homines capitis condemnabat & deos adorare cogebat.

ΑΥΡΗΛΙΑΝΟΣ, λε'.

Αὐρηλιανὸς, βασιλεὺς Ῥωμαίων, τὰ πολέμια δεινῶς ἠσκημένος· ἀκάθεκτος δὲ περὶ τὴν γνώμην, καὶ πολὺ πρὸς ὠμότητα ῥέπων, τῶν τε κατὰ πόλιν ἐπισήμων θανάτῳ πολλοὺς ἐζημίωσεν, ὑπὸ Ζηνοβίας ἐλεγχθέντας· χαλεπός τις καὶ φονικὸς ὑπάρχων, καὶ μᾶλλον ἀναγκαῖος στρατηγὸς, ἤπερ αἱρετὸς βασιλεύς· ἐν παντὶ δὲ καιρῷ δυσχερὴς καὶ ἀπρόσιτος· ὡς μηδὲ τῶν οἰκείων αἵματος διαμεῖναι καθαρός. τὴν γὰρ τοῦ παιδὸς γαμετὴν καὶ ἀνέγκλητον διεχρήσατο. τοῦ δὲ τῶν στρατιωτῶν τάγματος, καὶ τῶν ἐξιτήλων καὶ διαλελυμένων ἠθῶν ὡς ἐπίπαν γενναῖος ἦν ἐπανορθωτής. ¶ Μονιτάριοι, οἱ περὶ τὸ νόμισμα τεχνῖται. οἱ ἐπὶ Αὐρηλιανοῦ διέφθειραν τὸ νόμισμα· καὶ τὸν ἴδιον ἄρχοντα *Φιλικήσιμον ἀνελόντες, ἐμφύλιον ἐγείρουσι πόλεμον. οὓς μόλις Αὐρηλιανὸς χειρωσάμενος, ὑποβαλλούσῃ κολάσεων ὠμότητι κατειργάσατο.

AVRELIANVS, XXXV.

AVRELIANVS Imperator, in re militari exercitatissimus, animo infreni, & ad crudelitatem prono: multos illustres ciues, a Zenobia conuictos, occidit: homo sæuus, & sanguinarius: & dux magis necessarius, quā optabilis Imperator; omni tempore difficilis & inaccessus; vt nec domestico sanguini pepercerit. nam filii vxorem indicta causa occidit. Militarium autem ordinum & euanidæ ac dissolutæ disciplinæ strenuus instaurator fuit. ¶ Monetarii sub Aureliano adulterarunt monetam: suoq; præfecto Felicissimo interfecto, intestinum bellum concitarunt. quos Aurelianus vix subactos, exquisita suppliciorum atrocitate confecit.

CARINVS, XXXIX.

CARINVS, Cari Imperatoris filius, potestatem adeptus suo arbitratu agendi quiduis, eam acerbissima tyrãnide commutauit, nomenq; suum factis lõge superauit. Nam pueris nobilibus factæ contumeliæ, ob assuetudinem, contumeliæ non habebantur, cum ea delicta familiaria & quotidiana essent. Crimina etiã cõmmiscebatur, & ius dicebat iis qui læsi essent; neque litigatorum vllus incolumis euadebat. Nam cũ cædes multæ atque ineffabiles perpetrarentur, quidam e beatis obiter consumebantur, sicut in communibus epulis gallinæ, in Carini delicias. Meminisse autem se dicebat, quosdam eorum qui mactabantur, non laudasse formam suam; alios, se adolescentem, cum orationem haberet, non ita esse admiratos, vt voluisset. Peribant etiã nonnulli, quod coram ipso risissent: omnia denique eius facta grauiora erant ostentus, in mediis populis rabie quadam grassantis. Ac quod publice prodesset, nihil prorsus egit Carinus: sed deliciis & peruersæ vitæ rationi deditus, cum luxu cædes innocẽtium hominum, a quibus vtcumq; offensus videretur, coniungebat. Proinde omnes acerbam illam tyrannidem, cum adolescentia permistam, cum omnia absurde & absque ratione agerentur, †grauiter & iniquis animis patiebantur.

ΚΑΡΙΝΟΣ, λθ'.

Καρῖνος, Κάρου τοῦ βασιλέως υἱὸς, γενόμενος ἐν ἐξουσίᾳ βουλήσεως κύριος, ἀνέδραμε τηλικοῦτον κακὸν ἐς τυραννίδα. οὕτω καὶ τοὔνομα τοῖς ἔργοις μακρῷ παρῆλθε. παίδων μὲν γὰρ* οἱ γεγονότων ὕβρεις, διὰ τὸ συνήθες, οὐδὲ ὕβρεις ἐνομίζοντο, ἀλλ' ἦν ἐγκύκλιον αὐτῷ καὶ πρόχειρον τοιαῦτα ἁμαρτάνειν. ὁ δὲ ἐγκλήματά τε ἀνέπλαττε, καὶ ἐδίκαζε τοῖς ἀδικουμένοις, καὶ τῶν δικαζομένων οὐδεὶς ἐσώζετο. ὅπου γε, πολλῆς οὔσης καὶ ἀδιηγήτου τῆς φθορᾶς, παρενανηλίσκοντο τινὲς τῶν εὐδαιμόνων, ὥσπερ ἐν κοινοῖς δείπνοις ἀλεκτορίδες, ἐς τὴν Καρίνου τρυφήν. μεμνῆσθαι δέ τῶν κατασφαττομένων ἔφασκε· τῶν μὲν, ὅτι οὐκ ἐπῄνεσαν αὐτοῦ τὸ κάλλος· τῶν δὲ, ὅτι λέγοντα, ὅτε ἦν μειράκιον, οὐκ ἐθαύμασαν ὡς ἐβούλετο. ἀπώλλυντο δέ τινες καὶ γελάσαντες ἐναντίον αὐτοῦ ποτε* καὶ πάντα ἦν αὐτοῦ βαρύτερα διασημείας· καὶ ἐλύττα ἐν μέσοις τοῖς ὑπηκόοις. Οὗτος ὁ Καρῖνος βασιλεύσας, πρᾶγμα μὲν ἐς κοινὸν ὄφελος φέρον οὐδὲν εἰργάσατο.* τρυφῇ δὲ καὶ ἐκδεδιῃτημένῳ βίῳ τὰ καθ' ἑαυτὸν παραδοὺς, παρανάλωμα τῆς τρυφῆς ἐποιεῖτο φόνους οὐδὲν ἠδικηκότων ἀνθρώπων, κατά τι προσκεκρουκέναι νομισθέντων αὐτῷ. βαρυνομένων* δὲ πάντων ἐπὶ τῇ πικρᾷ τυραννίδι συναναμιχθείσῃ νεότητι, καὶ πάντα ἐκμελῶς καὶ δίχα λογισμοῦ πράττοντος.

DIOCLETIANVS, XL.

DIOCLETIANVS, & Maximianus huius gener, Imperatores Romanorum. Sub his atrocissima commota est contra Christianos persecutio. Iusserunt enim in singulis prouinciis & vrbibus, Christi ecclesias euerti, & diuinas earum scripturas comburi: & quicumque Christiani inuenirentur, eos cogi vt dæmonibus immolarent. Sed victi multitudine eorum qui occidebãtur, decretum promulgarunt, vt iisdem dextri oculi eruerẽtur; cum ob doloris acerbitatem, tum propter ignominiam conspicuam, & Romanæ ciuitatis alienationem. Quos diuina vltio insecuta, merito excidit. nam alter quidem, a Senatu iugulatus est; alter, se suspendit. Hic Diocletianus, homo væcors, & Christi osor, ira & furore percitus, contra eos qui in Ægypto res nouas moliti erãt, nõ moderate neq; humaniter potestate vsus est:

ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΣ, μ'.

Διοκλητιανὸς, καὶ Μαξιμιανὸς, βασιλεῖς Ῥωμαίων. ἐπὶ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ, διωγμὸς κατὰ Χριστιανῶν ἐκινήθη φρικωδέστατος. προσέταξε γὰρ κατὰ χώραν καὶ πόλιν τὰς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καταστρέφεσθαι, καὶ τὰς θείας αὐτῶν γραφὰς κατακαίεσθαι· τοὺς δὲ Χριστιανοὺς εὑρισκομένους, ἀναγκάζεσθαι θύειν τοῖς δαίμοσιν. ἡττηθέντες δὲ τῷ πλήθει τῶν ἀναιρουμένων Χριστιανῶν, ἐξέθεντο δόγμα ὥστε τοὺς εὑρισκομένους Χριστιανοὺς ἐξορύττεσθαι τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν οὐ μόνον διὰ τὸ ὀδυνηρὸν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ἄτιμόν τε καὶ πρόδηλον, καὶ τὸ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας ἀλλότριον. οὓς ἡ θεία δίκη ἐνδίκως μετελθοῦσα, δικαίως ἐξέκοψε· καὶ ὁ μὲν, ἐσφάγη ὑπὸ τῆς συγκλήτου· ὁ δὲ, ἀπήγξατο. Οὗτος ὁ ἄνους καὶ μισόχριστος, μήνιμι καὶ ὀργῇ τῶν περὶ τὴν ἀρχὴν νεωτερισάντων περὶ τὴν Αἴγυπτον, οὐ μετρίως οὐδὲ ἡμέρως τῷ κράτει ἀπεχρήσατο·

ἀλλὰ

ἀλλὰ προγραφαῖς τε καὶ φόνοις τῶν ἐπισήμων μιαιφονῶν ἐπῆλθε τὴν Αἴγυπτον. ὅτε δὴ καὶ τὰ περὶ χυμείας ἀργύρου καὶ χρυσοῦ τοῖς παλαιοῖς αὐτῶν γεγραμμένα βιβλία διερευνησάμενος, ἔκαυσε, πρὸς τὸ μηκέτι πλοῦτον Αἰγυπτίοις ἐκ τῆς τοιαύτης περιγίνεσθαι τέχνης, μηδὲ, χρημάτων αὐτοὺς θαρροῦντας περιουσίᾳ, τοῦ λοιποῦ Ῥωμαίοις ἀνταίρειν. Ἦν δὲ οὗτος ποικίλος τις καὶ πανοῦργος· τῷ δὲ λίαν συνετῷ καὶ ὀξεῖ τῆς γνώμης, ἐπεκάλυπτε πολλάκις τὰ τῆς οἰκείας φύσεως ἐλαττώματα, πᾶσαν σκληρὰν πρᾶξιν ἑτέροις ἀνατιθείς. ἐπιμελὴς δὲ ὅμως καὶ ταχὺς ἐν τῇ τῶν πρακτέων ἐπιβολαῖς. καὶ πολλὰ τῆς τῆς βασιλικῆς θεραπείας, ἐπὶ δὲ αὐθαδέστερον, παρὰ τὰ καθεστηκότα Ῥωμαίοις πάτρια, μετεσκεύασεν. Ὅτι Διοκλητιανὸς καὶ Μαξιμιανὸς, τῆς βασιλείας ἀφέντες, τὸν ἰδιώτην μετῆλθον. καὶ ὁ μὲν, ἐς Σάλωνας πόλιν Ἰλλυρικὴν· ὁ δὲ, ἐς τοὺς Λευκανοὺς, ἀφίκετο· καὶ ὁ μὲν Μαξιμιανὸς, πόθῳ τῆς ἀρχῆς ἐς μεταμέλειαν ἦλθε· Διοκλητιανὸς δὲ, ἐν ἡσυχίᾳ κατεγήρα, ἐν ἔτεσι τρισὶν ὑπερβολῇ ἀρετῆς ἐνδιεξάγων, τῆς δὲ Ἑλληνικῆς θρησκείας οὐδ᾽ ὅλως ἀποστάς. ¶ Ἑρκούλιος δὲ καὶ δίχα παντὸς προκαλύμματος, ἄγριός τε ἦν καὶ τυραννικός· ὅ τε τῆς οἰκείας γνώμης τραχὺ, τῷ κατὰ τὸ πληκτικὸν τοῦ προσώπου παρεδήλου. τῇ γοῦν ἑαυτοῦ φύσει παντάπασιν ἐνδιδοὺς, καὶ τῷ Διοκλητιανῷ πρὸς ἅπαν ἄτοπόν τε καὶ σκληρὸν βούλευμα ἑκούσιος ὑπουργὸς καθίστατο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ὁ Μ. μγ΄.

Κωνσταντῖνος ὁ μέγας. ἐστὶ δὲ ἀφανῶν τίκτεται τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίῳ· γνωρισθεὶς δὲ κατά τινας γνωρίμους τρόπους ἐκ πατρί· ὃς κατά τινα τύχην ἔγνω τοὺς τόπους καταλιπεῖν ἐν οἷς διέτριβεν, ἐξορμῆσαι δὲ πρὸς τὸν πατέρα Κωνστάντιον, ἐν τοῖς ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ἔθνεσιν ὄντα, καὶ Βρεττανίᾳ συνεχέστερον ἐνδημοῦντα. θεασάμενος δὲ αὐτὸν ὁ πατὴρ, χειροτονεῖ βασιλέα, τοὺς ἐκ τῆς Θεοδώρας υἱοὺς καταλιπὼν, ἰδὼν αὐτὸν εὖ ἔχοντα σώματος. Δύο δὲ καὶ ἑξήκοντα καὶ τριακοσίων ἀπὸ τῆς Αὐγούστου Καίσαρος μοναρχίας, διεληλυθότων ἐνιαυτῶν, Κωνσταντῖνος τὴν νέαν Ῥώμην ἀνίστησι. ¶ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, βασιλεύς. περὶ οὗ γράφει Εὐνάπιος φλυαφοῦς καὶ παρῆκα αἰδοῖ αὐτοῦ τοῦ ἀνδρός. ¶ ΜΑΞΕΝΤΙΟΣ, βασιλεὺς Ῥωμαίων. ὃς κακῶς τοὺς Ῥωμαίους ἐπέτριβε, τυραννικῷ μᾶλλον ἢ βασιλικῷ τρόπῳ χρώμενος κατ᾽ αὐτῶν, μοιχεύων ἀναίδην τὰς τῶν ἐλευθέρων γυναῖκας, καὶ πολλοὺς ἀναιρῶν, καὶ ποιῶν τούτοις ἀκόλουθα. τοῦτο γνοὺς ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ῥύσασθαι τοὺς Ῥωμαίους τῆς ὑπ᾽ αὐτῷ βασιλείας ἐσπούδαζεν. εὐθύς τε φροντίδα ἐποιεῖτο, τίνα τρόπον καθέλοι αὐτόν.

ſed proſcriptionibus & cædibus illuſtrium virorum polluendo prouinciã peruaſit. Eodemq; tempore veterum ſcripta de fuſione argenti atque auri, conquiſita combuſſit; ne ex illa arte ditati Ægyptii, & pecuniæ freti copiis, in poſterũ rebellarent. Ingenio fuit vario & callido; ſed ſingulari prudentia & acumine. vitia naturæ ſæpe celauit, res omnes aſperiores in alios conferendo: diligens tamen, & in rebus gerendis ſtrenuus: & multa imperatorii cultus contra morem maiorum inſolentius mutauit. Diocletianus & Maximianus, abdicato imperio, ad vitam priuatam redierunt: ac ille quidem Salonas vrbem Illyricam ſe contulit; alter in Lucanos abiit. Ac Maximianum quidem relicti principatus pœnituit: Diocletianus autem, tranquille conſenuit; ac triennium ſumma cum virtute exegit; ethnica religione tamen mordicus retenta. ¶ Herculius, etiam ſine vllo prætextu ſæuus erat & tyrannicus; animiq; ſui aſperitatẽ toruitate vultus præ ſe ferebat. Itaq; prorſus ingenium ſecutus ſuum, Diocletiani etiam ad omnia cõſilia inhumana & aſpera vltro ſe miniſtrum præbuit.

CONSTANTINVS M. XLIII.

CONSTANTINVS Magnus, Imperatori Conſtantio obſcure natus, & e ſignis quibuſdã a patre agnitus: decreuit, relictis iis locis in quibus verſabatur, ad patrem Conſtantiũ proficiſci, apud Transalpinas gentes & in Britãnia plerumq; verſantem. Quem pater cum robuſto eſſe corpore videret, præteritis Theodoræ filiis, Imperatorem deſignat. Nouam Romam Conſtantinus annis CCCLXII ab Auguſti Cæſaris monarchia cõdidit. ¶ De hoc nugas ſcribit Eunapius: quas ob reuerentiam viri prætereo. ¶ MAXENTIVS, Imperator Romanorum; male Romanos attriuit, tyrãnico more potius quam imperatorio. Nã & palã ſtuprabat ingenuas matronas: & multos interficiebat, & his conſentanea cetera faciebat. Quo Magnus Cõſtantin⁹ cognito, liberare illos dominatu eius ſtudebat: ſtatimq; quo pacto illum euerteret, cogitabat.

Ei cogitationi intẽtus, sub meridiem vidit † columnam ignis, forma crucis scribentem, IN HOC VINCE: factusq; est Christianus. Licinius vero, collega eius, frigidas Græcorum fouẽs opiniones, Christianos oderat: metu tamen Cõstantini persecutionem apertam instituere reformidabat; sed clam per insidias multos occidebat. Tandem etiã aperte grassatur, atq; certo loco existit persecutio: quæ res Constantinum non latebat. Edicto enim vetuerat Licinius, ne inter sese conuenirent episcopi; ne res Christianorũ incrementi causam haberent. Dirupta itaque ficta amicitia, odioq; erumpente, tãdem a Constantino interfectus est Licinius.

stylum

¶ Constantinopolis, tanto est aliis omnibus vrbibus maior, quãto Romã esse minor videtur: a qua secundam numerari, longe mihi quidem certe videtur esse melius, quam ceterarum omnium primam existimari. Anni CCCLX a Cæsaris Augusti monarchia exierant, veteris Romę rebus ad finem tendentibus, cum Cõstantinus Constantii F. sceptris potitus, nouam Romam condit. A noua autẽ Roma condita, vsq; ad imperium Basilii & Cõstantini Porphyrogenitorum, anni sunt CCCVIII. ¶ Crispus autem, nomen filii Cõstantini Magni: quem indicta causa occidit, iam Cæsaris dignitate præditum; ob suspicionẽ consuetudinis cum Fausta nouerca; legis naturalis nulla habita ratione, quẽ tantum casum matrem Helenam ægre ferentem, vt consolaretur scilicet Constantinus, malũ malo maiore est medicatus. Balneo enim supra modũ calefacto, Faustam in eo collocatam, eduxit mortuã. Quærendum autem, num post baptismum hoc fecerit?

Constantius, Constans, & Constantinus, filii magni Constantini.

IVLIANVS APOST. XLVIII.

IVLIANVS Parabata & Apostata. (*id est, Perduellis, siue Transgressor & Desertor*) Romanorũ Imperator, Cõstantini magni Imperatoris nepos ex fratre Dalmata, & matre Galla. Scripsit de Cæsaribus seu Imperatoribus Romanorũ, ab Augusto exorsus: aliũ librũ De tribus figuris: & q̃ Saturnalia vocãtur: Misopogonẽ, (*id est Osorẽ barbæ*) seu Antiochicũ: Vnde mala sint secundũ indoctos:

ἐν τοιαύτῃ οὖν φροντίδι ὤν, περὶ μεσημβρινὰς ἡλίου ὥρας, εἶδεν ἐν τῷ οὐρανῷ στῦλον πυρὸς σταυροειδῶς γράφοντα, ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ· καὶ γέγονε Χριστιανός. Λικίνιος δὲ, ὁ συμβασιλεύων αὐτῷ, τὰς Ἑλλήνων ψυχρὰς δόξας, ἐμίσει Χριστιανούς· καὶ διωγμὸν μὲν προφανῆ, φόβῳ Κωνσταντίνου κινεῖν ὑπεστέλλετο· λεληθότως δὲ πολλοὺς ἐσκευωρεῖτο· προϊὼν δὲ, καὶ φανερῶς ἐπεχείρει· καὶ γίνεται διωγμὸς τοπικός. τὸν δὲ Κωνσταντῖνον οὐκ ἐλάνθανε. νόμῳ γὰρ ὁ Λικίνιος τοὺς ἐπισκόπους ἐκέλευε μὴ φοιτᾶν παρ' ἀλλήλους· ὡς ἂν μὴ ἔχῃ πρόφασιν αὔξεσθαι τὰ Χριστιανῶν. διαρραγείσης δὲ τῆς πλαστῆς φιλίας, εἰς ἀπέχθειαν ἦλθον· καὶ τέλος ἀναιρεῖται ὑπὸ Κωνσταντίνου ὁ Λικίνιος. ¶ Κωνσταντινούπολις] αὕτη τοσοῦτον τῶν ἄλλων ἐστὶν ἁπασῶν μείζων, ὅσον τῆς Ῥώμης ἐλαττοῦσθαι δοκεῖ· ἧς τὸ δευτέραν τετάχθαι, μακρῷ καὶ βέλτιον ἔμοιγε φαίνεται, ἢ τῶν ἄλλων ἁπασῶν πρώτην νομίζεσθαι. τξ' χρόνοι ἀπὸ τῆς Αὐγούστου Καίσαρος μοναρχίας διεληλύθεισαν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ· καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῆς εἰς τέλος ἀφικνουμένων, Κωνσταντῖνος, ὁ Κωνσταντίου παῖς, τῶν σκήπτρων ἐπιλαβόμενος, τὴν Ῥώμην τὴν νέαν ἀνίστησιν. ἀπὸ δὲ τῆς κτίσεως τῆς νέας Ῥώμης, μέχρι τῶν κατεχόντων τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας Ῥωμαίων Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου τῶν πορφυρογεννήτων, *ἔτη. ¶ Κρίσπος δὲ, ὄνομα τοῦ υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου· ὃν κατακτείνει ἄκριτον, ἤδη τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξιωθέντα τιμῆς, εἰς ὑποψίαν ἐλθόντα τῇ Φαύστῃ τῇ μητρυιᾷ συνεῖναι· οὐ τῆς φύσεως θεσμοῦ μηδένα λόγον ποιησάμενος. τῆς δὲ Κωνσταντίνου μητρὸς Ἑλένης ἐπὶ τῷ τηλικούτῳ πάθει δυσχεραινούσης, παραμυθούμενος αὐτὴν ὥσπερ ὁ Κωνσταντῖνος, κακῷ τὸ κακὸν ἰάσατο μείζονι. βαλανεῖον γὰρ ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐκπυρώσας, τούτῳ τὴν Φαῦσταν ἐναποθέμενος, ἐξήγαγε νεκράν. ζητητέον δὲ, εἰ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι τοῦτο ἐποίησε.

Κωνστάντιος καὶ Κώνστας καὶ Κωνσταντῖνος, υἱοὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ Ὁ ΑΠ. μή.

Ἰουλιανὸς, ὁ Παραβάτης καὶ Ἀποστάτης, Ῥωμαίων βασιλεύς· Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου βασιλέως ἀνεψιὸς, ἀπὸ Δαλμάτου ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ μητρὸς Γάλλας τοὔνομα. ἔγραψε τοὺς καλουμένους Καίσαρας· περιέχει δὲ τοὺς ἀπὸ Αὐγούστου Ῥωμαίων βασιλεῖς· ἑτέραν βίβλον Περὶ τῶν τριῶν σχημάτων, καὶ τὰ καλούμενα Κρόνια· καὶ τὸν Μισοπώγωνα ἢ Ἀντιοχικόν· Περὶ τοῦ πόθεν τὰ κακὰ κατὰ τοὺς ἀπαιδεύτους·

Πρὸς

Πρὸς τὸν Κύνα Ἡράκλειτον, πῶς κυνιστέον· ἐπιστολὰς παντοδαπάς, καὶ ἄλλα. περὶ τοῦ Ἐμπεδοτίμου λέγει ὁ Παραβάτης οὕτως ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις Κρονίοις· Ἡμεῖς δὲ Ἐμπεδοτίμῳ καὶ Πυθαγόρᾳ πιστεύοντες, οἷς τε ἐκεῖθεν λαβὼν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἔφη· καὶ μικρῷ πρότερον· καὶ ὁ κλεινὸς ἡμῖν ἔδοξε καὶ ἱεροφάντης Ἰάμβλιχος. Ἐπὶ τοῦ Ἰουλιανοῦ πολλαὶ δίκαι ἐχώρουν, χύδην ἐμφορουμένων τῶν ἀνθρώπων τῆς δικαιοσύνης τοῦ κρίνοντος· ἀναβολαί τε οὐκ ἦσαν ἐπ᾽ αὐταῖς, ὅσαι νόμιμον ἐκ τῶν συνήθων γραμμάτων τὸ ἄδικον ἴσχουσιν, εἰς βοήθειαν τῶν ἀδικούντων καὶ προειληφότων· ἀλλ᾽ ἢ παραχρῆμα ἔδει τὸ ἴσον ἐλέγχεσθαι κατὰ φύσιν· ἢ τὸ μέλλον καὶ διωθούμενον εἰς τὸν χρόνον, ὕποπτον ἦν. Βαρὺς μὲν οὖν καὶ λυπηρὸς ἐτύγχανε· καὶ ἐπὶ τοῖσδε καὶ τὸ τῶν πονηρῶν ἔθνος καὶ ἀδικούντων διηγείρετο. οὐ γὰρ ἀδικεῖν ἐξῆν οὐδὲ λανθάνειν ἀδικοῦσι. βαρύτερον δὲ αὐτὸν ἀπεδείκνυε τοῖς μοχθηροῖς, καὶ τὸ εὐπρόσοδον. οἷα γὰρ παριόντος μὲν πολλάκις διὰ τὰς ἱερομηνίας καὶ θυσίας, ἡμέρου δὲ φύσει πρὸς πᾶσαν ἔντευξιν τυγχάνοντος, ἀκώλυτον τοὺς δεομένους λόγου τυχεῖν. ὁ μὲν οὖν ἐλάχιστον τὸ ἀπὸ τῶν πονηρῶν ταύτης βλασφημίας τε καὶ ὀργῆς ᾐσθάνετο καὶ ἐφρόντιζε. Περὶ τῆς τελευτῆς Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου τοῦ ἀθέου, χρησμὸς ἦν τοιοῦτος· Ἀλλ᾽ ὁπόταν σκήπτροισι τεοῖς Περσήϊον αἷμα Ἄχρι Σελευκείης κλονέων ξιφέεσσι δαμάσσῃς· Δὴ τότε σε πρὸς Ὄλυμπον ἄγει πυριλαμπὲς ὄχημα, Ἀμφὶ θυελλείῃσι κυκώμενον ἐν στροφάλιγξι· Ῥίψαντα βροτέων ἐθέων πολύτλητον ἀνίην. Ἥξεις δ᾽ αἰθερίου φάεος πατρώϊον αὐλήν· Ἔνθεν ἀποπλαγχθεὶς μεροπήϊον ἐς δέμας ἦλθες. Ἔστι δὲ καὶ ὁ χρησμὸς ὁ δοθεὶς αὐτῷ ὅτε περὶ Κτησιφῶντα διῆγε· Γηγενέων ποτὲ φῦλον ἐνήρατο μητίετα Ζεύς, Ἔχθιστοι μακάρεσσιν Ὀλύμπια δώματ᾽ ἔχουσι. Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἰουλιανὸς θεοειδής, Μαρνάμενος Περσῶν πόλιας καὶ τείχεα μακρὰ Ἀγχεμάχων διέπερσε πυρὶ κρατερῷ τε σιδήρῳ· Νωλεμέως δ᾽ ἐδάμασσε πόληάς τε καὶ ἔθνεα πολλά. Ἀλλὰ καὶ ἑσπερίων ἀνδρῶν, Ἀλαμανικὸν οὖδας Ὑσμίναις πυκιναῖσιν ἑλὼν, ἀλάπαξεν ἀρούρας. ¶ Λιβάνιος] ὁ δὲ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης, καίπερ τοσούτοις ἐμβεβηκώς, τῆς τε περὶ λόγους ἥπτετο φιλοτιμίας, καὶ τὸν τῆς Ἀντιοχείας σοφιστήν, ᾧ Λιβάνιος ὄνομα, διαφερόντως ἐθαύμασεν· τὰ μὲν, ἴσως ἐπαινῶν· τὰ δὲ, ὅπως λυποίη τὸν μέγαν σοφιστὴν Προαιρέσιον, προτιμῶν ἕτερον.

Ad Canem (seu Cynicum) Heraclitum, quo pacto secta Cynica tractanda sit: Epistolas omnis generis. & alia. De Empedotimo in Saturnalibus sic scribit Parabata: Nos Empedotimo & Pythagoræ, & iis quæ inde accepta Pōticus Heraclides tradidit: † & paulo ante; Inclytus nobis visus est & hierophantes Iamblichus. Ad Iulianum multæ causæ deferebantur; cū homines affatim fruerentur æquitate iudicis. Neq; enim dilationes erant earum; quæ lege sancitam e receptis scriptis haberent iniquitatem, & hominibus iniustis alienaque detinentibus auxiliarentur: sed aut statim æquitas naturę consentanea demonstranda erat; aut mora & procrastinatio suspecta habebatur. Grauis igitur & molestus erat: atque ob hæc etiam improborum & iniustorum natio excitabatur. Neque enim iniuste agere, neque celare iniurias licebat. Ac faciles ad eum aditus, infestiorē etiam eum reddebant improbis. Nam quia sæpe in publicum, propter sacra & victimas prodibat, naturaque mitis erat in omni congressu, nemini colloquiū negabatur. Ac ille quidem maledicta & iras improborum dissimulabat, minimeque curabat. De obitu Iuliani Parabatæ & impii, oraculum huiusmodi exstabat: *Sed quando sceptris tuis Persicum sanguinem, vsque ad Seleuciam agitans gladiis domueris; Tum sane te ad Olympum ducet igni fulgens currus, Cum procellis permistū in vertiginibus, Abiecta mortalium † morum ærumnosa molestia. Venies autem in ætherii luminis paternam aulam: Vnde cum aberrasses, humanum in corpus venisti.* Exstat & oraculum ei datum, cum iuxta Ctesiphontem versaretur: *Terrigenarum quondā genus deleuit cōsilio pollens Iupiter, Inimicissimum beatis Olympias ædes tenentibus. Romanorum Imperator Iulianus deo similis, Pugnans Persarum vrbes & mœnia longa, Comminus pugnantium, denastauit igni, validoq; ferro: Assidueque domuit & vrbes & gentes multas. Quin & occidentalium virorum, Alamanico solo prœliis crebris capto, vastauit arua.* ¶ *Libanius*] Iulianus autem Parabates, quamuis tāta mole negotiorū suscepta, tamē dicendi gloriam expetebat: & Antiochenū sophistam, cui Libanio nomen erat, supra modū admirabatur; partim quidem forsan, quod eum probaret; partim etiam, vt magnum sophistā Proęresium dolore afficeret, alterū illi præferēdo.

† membrorum

Acacius quidem certe, homo dicendi peritus, & Phryx Tuscianus, semper illum propter hæc accusabant, eiusque iudicia reprehendebant.

¶ Ἑταῖροι] Plato & ceteri philosophi germanos eruditionis amatores, *sodales* vocabant: quos & Iulianus imitabatur, in congressibus eruditorum omnes sodales appellans; non elatus imperio.

Ἀκάκιος γοῦν τις αὐτῷ τῶν περὶ τὴν ῥητορικὴν δεινῶν, καὶ ὁ ἐκ Φρυγίας Τουσκιανὸς, ἀεὶ πρὸς ταῦτα ἐπεκάλουν, καὶ διεμέμφοντο τὰς κρίσεις. ¶ Ἑταῖρε] ὁ Πλάτων καὶ οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι, τοὺς γνησίους ἐραστὰς τῶν λόγων, ἑταίρους ἐκάλουν. οὓς ἐμιμεῖτο Ἰουλιανὸς, ἑταίρους πάντας καλῶν ἐν ταῖς συνουσίαις, οὐκ ἀπαυθαδιζόμενος τῇ βασιλείᾳ.

IOVIANVS, XLIX.

IOVIANVS, Imperator Romanorum orthodoxus; magna cura & sollicitudine complexus est ecclesias, & exsulantes episcopos reuocauit: & ad S. Athanasium misit, vt sinceræ fidei certitudinem scripto sibi declararet: isque illi misit epistolā rectis sententiis refertam. Imperauit post Iulianum: qui cum optionem dedisset militibus, vt aut sacrificarent, aut exauctorarentur: hic zonam deponere maluit. Nisibin profectus, vrbem populosam; ac duos menses ibi cōmoratus, quidquid pecuniæ habuit, consumpsit; incolas nullo benigno sermone aut beneficio prosecutus; homo nō suapte virtute, sed propter paternam gloriam ad tantum fastigium euectus. Fuit etenim non quidē prorsus infirmo corpore, nec bellicarū rerum rudis; sed rudis & expers doctrinæ, etiam quod habebat ingenii, per ignauiam obscurabat ac delebat. Hic post Iulianum, vt dictum est, imperio Romanorum potitus, omnibus rebus despectis, dignitate, quam consecutus erat, frui studebat: atq; e Perside fugiens, in fines Romanorū, ad ostentandam fortunam suam, properabat: ac Nisibim, vrbem Romanę olim dicionis, Persis dedit. Deridebatur igitur cantilenis, & versib. alio detortis, & famosis libellis, ob Nisibidis proditionem. Idem Iouianus, ab vxore sua incitatus, ædem elegantissimam, ab Adriano Imperatore ad cōsecrationē Traiani patris conditam, & a Iuliano bibliothecā designatam † eunucho cuidam Theophilo, cum omnibus libris cremauit, ipsis cōcubinis cum risu pyram incendentibus. Antiocheni autem, Imperatori irati, famosos libellos partim humi abiiciebāt, vt quiuis tolleret, ac legeret, partim parietibus affigebant. Erāt autem huiusmodi: *Venisti e bello: vtinam ibi perisses.* &, *Dyspari, forma præstātissime;* & reliqua. &,

ΙΟΒΙΑΝΟΣ, μθ΄.

Ἰοβιανὸς, βασιλεὺς Ῥωμαίων ὀρθόδοξος. ὃς ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα πολλὴν ἐποιεῖτο τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τοὺς ἐν ἐξορίαις ἐπισκόπους πάντας ἀνεκαλέσατο· τῷ τε ἁγίῳ Ἀθανασίῳ ἀπέστειλε τῆς ἀμωμήτου πίστεως ἐγγράφως αὐτῷ σημᾶναι τὴν ἀκρίβειαν· ὁ δὲ, ἀπέστειλεν ἐπιστολὴν πλήρη ὀρθοδοξίας. Οὗτος μετὰ Ἰουλιανὸν ἦρξεν· ὃς, ἡνίκα Ἰουλιανὸς αἵρεσιν τοῖς στρατευομένοις ἐτίθει, θύειν ἢ ἀποστρατεύεσθαι, μᾶλλον τὴν ζώνην ἀποθέσθαι ἐβούλετο. ἐλθὼν δὲ ἐς Νίσιβιν πόλιν πολυάνθρωπον, δύο μῆνας ἐνδιατρίψας αὐτῇ, ὅσα περιεῖχε χρήματα κατανάλωσε, τοῖς ἐνοικοῦσι μηδενὸς μεταδοὺς ἢ λόγου φιλανθρώπου, ἢ πράξεως ἀγαθῆς· ἄνθρωπος οὐ δι᾽ ἀρετὴν οἰκείαν, ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ πατρὸς δόξαν, ἐς τοσοῦτον ἀρχῆς προελθών. ἦν μὲν γὰρ οὐδὲ παντάπασιν ἀσθενὴς τὸ σῶμα, οὔτε πολεμικοῖς ἔργοις ἀγύμναστος. ἀμελέτητος δὲ ὢν καὶ ἄγευστος παιδεύσεως, καὶ ἣν εἶχε φύσιν, διὰ ῥαθυμίαν ἠμαύρου καὶ ἠφάνιζεν. Οὗτος, μετὰ Ἰουλιανὸν, ὡς εἴρηται, τῆς Ῥωμαίων βασιλείας ἐγκρατὴς γενόμενος, πάντων καταφρονήσας, ἐσπούδαζε τοῦ συμβάντος αὐτῷ ἀξιώματος ἀπολαῦσαι· καὶ φεύγων ἐκ Περσίδος, ἔσπευδε γενέσθαι τῶν Ῥωμαίων *ἐθῶν ἐντὸς, εἰς ἐπίδειξιν τῆς τύχης· καὶ τὴν Νίσιβιν πόλιν τοῖς Πέρσαις, πάλαι Ῥωμαίοις οὖσαν κατήκοον, ἐκδίδωσιν. ἀπέσκωπτον οὖν αὐτὸν ᾠδαῖς καὶ παρῳδίαις, καὶ τοῖς καλουμένοις φαμώσοις, διὰ τὴν τῆς Νισίβιδος προδοσίαν. Ὁ δὲ Ἰοβιανὸς, ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ κινηθεὶς, τὸν ὑπὸ Ἀδριανοῦ τοῦ βασιλέως κτισθέντα ναὸν χαριέστατον, ἐς ἀποθέωσιν τοῦ πατρὸς Τραϊανοῦ, παρὰ δὲ τοῦ Ἰουλιανοῦ κατασταθέντα βιβλιοθήκην εὐνούχῳ τινὶ Θεοφίλῳ, κατέφλεξε σὺν πᾶσιν οἷς εἶχε βιβλίοις, αὐτῶν τῶν παλλακίδων ὑφαπτουσῶν μετὰ γέλωτος τὴν πυράν. οἱ δὲ Ἀντιοχεῖς, ἠγανάκτησαν κατὰ τοῦ βασιλέως· καὶ τὰ μὲν ἀπέρριπτον τῶν βιβλίων ἐς τὸ ἔδαφος, ὥστε ἀναιρεῖσθαι τὸν βουλόμενον καὶ ἀναγινώσκειν· τὰ δὲ, τοῖς τοίχοις προσεκόλλιζον. ἦν δὲ τοιαῦτα· Ἤλυθες ἐκ πολέμου· ὡς ὤφελες αὐτόθ᾽ ὀλέσθαι. καὶ, Δύσπαρι εἶδος ἄριστε, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ,

Εἰ μὴ

» Εἰ μὴ ἐγώ σε λαβών, ἀπὸ μὲν φίλα εἵματα δύσω
» Χλαῖνάν τ' ἠδὲ χιτῶνα, τά τ' αἰδῶ ἀμφικαλύπτει·
» Αὐτὸν δὲ κλαίοντα θοὰς ἐπὶ Πέρσας ἀφήσω. γραῦς δέ τις, μέγαν καὶ καλὸν αὐτὸν θεασαμένη, μαθοῦσά τε ἀνόητον εἶναι, ἐφθέγξατο, Ὅσον μῆκος καὶ βάθος ἡ μωρεία! καὶ ἄλλος δέ τις ἰδιώτης, ἀποτολμήσας μεγάλῃ τῇ φωνῇ βοῆσαι ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, γέλωτα παρέσχε πᾶσιν, εἰπὼν κενὰ καὶ ψυχρὰ τῇ ἡλικίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἐταράχθη ἂν ἄτοπα, εἰ μὴ Σαλούστιός τις ἔπαυσε τὴν στάσιν. Ὁ δὲ Ἰοβιανός, χειμῶνος ὄντος, ὁδοιπορῶν ἐπὶ Κιλικίαν καὶ Γαλατίαν· καὶ ἐν Δαδαστάνοις ἀπέθανε, μύκητα πεφαρμαγμένον φαγών. κατὰ δὲ τὴν ἡγεμονίαν χρηστὸς καὶ ἐλευθέριος ἔδοξεν εἶναι. Ἐπὶ Ἰοβιανοῦ ἦν Ἀκάκιος ἐπίσκοπος Καισαρείας Παλαιστίνης· ὃς λίβελλον ἔγραψε περὶ ὀρθοδόξου πίστεως, ἀποδεχόμενος τὴν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον.

ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΟΣ, ν.

Οὐαλεντινιανός, Ῥωμαίων βασιλεὺς Χριστιανός, καὶ τὰ τοῦ ὁμοουσίου φρονῶν, οὐδὲν τοὺς ἐναντίους ἠδίκει. ἐγένετο δὲ καὶ πρὸς τὸ νομοθετεῖν ἑτοιμότατος, φροντίζων καὶ τῆς τῶν θησαυρῶν δικαίας ὑποδοχῆς· πρὸς δὲ τῇ τῶν ἀρχόντων αἱρέσει ἀκριβής, καὶ τιμωρὸς τῶν ἀπειθούντων ἀπαραίτητος· ἐπὶ δὲ τοῖς πολέμοις ἄριστος. Ὁ δὲ ΟΥΑΛΗΣ τῆς Ἀρείου δόξης μεταποιούμενος, πολλοὺς ἐξορίαις ὑπέβαλε· καθ' ὃν χρόνον τῆς ἐν Ῥώμῃ ἐκκλησίας Λιβέριος προειστήκει, τῆς δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἀθανάσιος, καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Εὐδόξιος τῆς Ἀρείου θρησκείας διδάσκαλος.

¶ Σαλούστιος, ἔπαρχος πραιτωρίων· ὃς προεβάλετο βασιλέα Οὐαλεντινιανόν. ὁ δέ, βασιλεύσας, διεδέξατο αὐτήν· καὶ ἔθηκε προθέματα, ἵνα εἴ τις τι ἠδίκηται παρ' αὐτοῦ, προσέλθῃ τῷ βασιλεῖ. οὐδεὶς δὲ προσῆλθεν. ἦν γὰρ ἁγνότατος ὁ Σαλούστιος. Οὗτος δὲ ὁ Οὐαλεντινιανός, τὸν πραιπόσιτον Ῥοδανόν, ἀδικήσαντα Βερενίκην τινὰ χήραν· ἧς προσελθούσης τῷ βασιλεῖ, ἔδωκε δικαστὴν Σαλούστιον. ὁ δέ, κατεδίκασε τὸν πραιπόσιτον. καὶ τούτου καταφρονήσαντος, τὸν πραιπόσιτον ἐν τῷ ἱππικῷ πυρὶ παραδίδωσι· καὶ τὴν κτῆσιν πᾶσαν τοῦ ἀρχιευνούχου τῇ χήρᾳ δίδωσι· καὶ φοβηθέντες, πάσης ἀδικίας ἀπέσχοντο. ¶ Λείας, βοσκήματα, πραίδας ἀπὸ πολεμίων] Σκυθῶν ἐπιδραμόντων τὴν Ῥωμαίων χώραν, καὶ πολλὴν λείαν περισυράντων, ὁ βασιλεὺς Οὐαλεντινιανὸς ὀργισθείς, καὶ βοήσας μειζόνως, ἐρράγη τὰ τῆς φωνῆς αἴτια, καὶ ἐτελεύτησε.

Nisi ego te captum, & caris vestibus exutum, Læna & tunica, quaq; pudenda obtegunt, Ipsum plorantem ilico in Persas remisero. Anus autem quædam, pulchritudinem & magnitudinem eius conspicata, cum amentem esse didicisset; *Quanta, inquit, est longitudo & profunditas, tanta est stultitia.* Et alius quidam homo priuatus, magna voce in circo equestri clamare ausus, risum præbuit omnibus, cũ inania quædam & frigida de statura illius dixisset. Ac grauius aliquid commissum esset; ni Salustius quidam seditionem compescuisset. Iouianus vero, hieme Ciliciam & Galatiã petens, Dadastanis obiit, fungo venenato deuorato. In principatu autem humanum & liberalẽ se præbuit. Sub Iouiano fuit Acacius Cæsareæ Palæstinæ episcopus: qui libellum de Orthodoxa fide scripsit, synodũ Nicaenam comprobans.

VALENTINIANVS,

VALENTINIANVS, Romanorum Imperator Christianus; cũ eiusdem cum Patre naturę Christum esse sentiret, nulla in re aduersarios lædebat. Fuit & ad leges ferẽdas promptissimus; in id quoque intentus, vt thesauri iuste acciperentur: (*id est, ne per iniuriam fiscus augeretur, aut per iniuriã exhauriretur*) in deligendis magistratibus accuratus, & inexorabilis cõtumacium vltor: in bellis fortissimus. VALENS autem, Arii opinioni addictus, multos in exsilium misit: quo tẽpore Romanæ ecclesiæ Liberius pręfuit, Alexandrinæ vero Athanasius, & Constãtinopolitanæ Eudoxius, Arianæ sectæ magister. ¶ Salustius, præfectus prætorio, Valentinianũ suo suffragio designauit Imperatorẽ. Qui cũ imperiũ suscepisset, edicta proposuit, vt si quis a se affectus esset iniuria, Imperatorẽ adiret. Verũ nemo questus est. fuit enim integerrimus Salustius. Hic Valentinianus, præpositum Rhodanum, qui Berenicen viduã iniuriis affecerat; mulieri de illo conquestæ iudicem dedit Salustiũ: a quo condemnatus præpositus, cum iudicium illius nihili faceret, ab Imperatore in Hippico crematus est, omnibus archieunuchi bonis viduæ assignatis. Quo exẽplo territi mortales, omni iniuria abstinuerũt. ¶ *Λείας, pecora, prædas*] Cum Scythæ incursionem in fines Romanorum fecissent, magnamq; prædam abegissent, Imperator Valentinianus iratus, & vehementius vociferatus, vocis instrumentis ruptis, obiit.

VALENS, LI.

VALENS, Imperator Romanorũ, peruersis imbutus opinionibus, hæreticorum defensor, via patrum suorum est ingressus. Nam & episcopos relegabat, & presbyteros, & diaconos, & monachos; Tatiano tum Alexandriæ præsidente. Multos Christianos excruciauit, & quosdam icremauit. Verũ hæc omnia fecit post mortem Athanasii. Homines igitur orthodoxi in vrbe Cõstãtinopolitana, spe concepta clementiæ Valentis, legatos ad eum Nicomediæ degentem miserunt, sacri ordinis viros LXXX: quorum duces erant Theodorus, & Curbagus, & Menedemus: quos vniuersos vna cum naui succendi iussit. omnes itaq; cum naui conflagrarunt: quæ quidem vsque ad Dacibiza durauit, ibiq; dissoluta est. Huius exsecrandi Valentis tempore, Lucius, episcopus quidam sectæ Arianæ, statim instar lupi in Ecclesiã impetum fecit: & Petrus Romam aufugit. Lucius autem ita grassatus est, vt nec in gentiliũ persecutionibus simile quidquam sit factum. Nam tria milia hominum emisit, qui e medio tollerent & perderent viros pios in deserto. ¶Valens, Romanorum Imperator, Arianæ opinioni addictus, multos in exsilium misit: quo tempore Romanę ecclesiæ Liberius præsidebat, Alexãdrinæ Athanasius, Constantinopolitanæ Eudoxius, Arianæ religionis doctor.

ΟΥΑΛΗΣ, να΄.

Οὐάλης, βασιλεὺς Ῥωμαίων. ὃς, κακοδοξῶν, καὶ συγκροτῶν τοὺς αἱρετικοὺς, εἰς τὴν ὁδὸν τῶν ἰδίων πατέρων ἐπορεύετο. καὶ γὰρ ἐπισκόπους εἰς ἐξορίαν ἔπεμπε, καὶ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ μοναχοὺς, Τατιανοῦ τότε ἄρχοντος Ἀλεξανδρείας· καὶ πολλοὺς τῶν Χριστιανῶν ἐβασάνισε, καί τινας πυρὶ παρέδωκε. ταῦτα δὲ πάντα μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ Ἀθανασίου. οἱ οὖν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὀρθόδοξοι, ἐλεηθήσεσθαι νομίζοντες ὑπὸ Οὐάλεντος, πρεσβείαν ἔπεμψαν πρὸς αὐτὸν ἐν Νικομηδείᾳ τυγχάνοντα, πέμψαντες ἱερατικοὺς ἄνδρας ὀγδοήκοντα· ὧν ἡγοῦντο Θεόδωρος, καὶ Κύρβαγος, καὶ Μενέδημος. οὓς ἅπαντας σὺν τῷ πλοίῳ ὑφαφθῆναι προσέταξε· καὶ πάντες σὺν τῇ νηὶ κατεφλέχθησαν, μέχρι Δακιβίζων τοῦ πλοίου διαρκέσαντος, κἀκεῖσε διαλυθέντος. Ἐπὶ τοῦ βδελυροῦ Οὐάλεντος, Λούκιός τις ἐπίσκοπος τῆς τῶν Ἀρειανῶν αἱρέσεως, παραχρῆμα ὡς λύκος τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπεπήδησεν· ὁ δὲ Πέτρος, εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέφυγεν. ὁ δὲ Λούκιος, τοσαῦτα ἐνεδείξατο, οἷα οὐδὲ ἐν τοῖς διωγμοῖς τῶν Ἑλλήνων ἐγένετο. τρεῖς γὰρ χιλιάδας ἀπέστειλεν, ἀναιροῦντας καὶ πορθοῦντας κατὰ τὴν ἔρημον τοὺς θεοσεβεῖς ἄνδρας. ¶Οὐάλης, Ῥωμαίων βασιλεὺς, τῆς Ἀρείου δόξης μεταποιούμενος, πολλοὺς ἐξορίαις ὑπέβαλε· καθ' ὃν χρόνον τῆς ἐν Ῥώμῃ ἐκκλησίας Λιβέριος προειστήκει, τῆς δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἀθανάσιος, καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Εὐδόξιος, τῆς Ἀρείου θρησκείας διδάσκαλος.

GRATIANVS, LII.

GRATIANVS, audita Valẽtis patrui morte, statim ad Oriẽtalem Romam (*i. Constantinopolim*) aduolauit: damnataq; eius aduersus Christianos sæuitia, missos ab illo in exsilium celeriter reuocauit, restitutis bonis, & damnis compensatis. Legeque concessit omnibus, vt secure & absq; cõtentione in suis ecclesiis conuenirẽt, solique templis arcerentur Eunomiani, Photiniani, Manichæi. ¶In Peripato (*seu Porticu ambulatoria*) Gratiani, Valentiniani, Theodosii statuę equis insidentes, super columnis positæ, & Firmiliani gibbi, risus mouendi gratia. ¶Obiit Basilius sub Gratiano Romanorum Imperatore.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ, νβ΄.

Γρατιανός. οὗτος, ὡς ἐπύθετο τὴν τοῦ Οὐάλεντος τοῦ θείου τελευτὴν, αὐτίκα πρὸς τὴν ἑῴαν Ῥώμην διέβη· καὶ καταγνοὺς τῆς τοῦ θείου Οὐάλεντος τῆς περὶ τοὺς Χριστιανοὺς ὠμότητος, τοὺς μὲν ὑπ' ἐκείνου ἐξορισθέντας διὰ ταχέων ἀνεκαλεῖτο, οὐσίας τε αὖθις ἀποδιδοὺς, καὶ θεραπεύων τὰς βλάβας· πᾶσι δὲ νόμον παρέσχεν ἀδεῶς καὶ ἀδηρίτως ἐν ταῖς ἰδίαις ἐκκλησίαις συνάγεσθαι, μόνους δὲ τῶν ἐκκλησιῶν εἴργεσθαι Εὐνομιανοὺς, Φωτεινιανοὺς, Μανιχαίους. ¶Ὅτι ἐν τῷ περιπάτῳ ἔφιπποι στῆλαι ἵσταντο Γρατιανοῦ, Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ Θεοδοσίου, καὶ κυρτοῦ Φιρμιλιανοῦ, πρὸς γέλωτα. ¶Τελευτᾷ δὲ Βασίλειος Γρατιανοῦ τὰ Ῥωμαίων σκῆπτρα διέποντος.

VALENTINIANVS IVN. LIII.

VALENTINIANVS, Imperator Romanorũ, per matrem Iustinam a recta fide auersus

ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΟΣ Ο ΝΕΟΣ, νγ΄.

Οὐαλεντινιανὸς, βασιλεὺς Ῥωμαίων. οὗτος διὰ τῆς μητρὸς Ἰουστίνης, παρετράπη τῆς ὀρθῆς πίστεως,

καὶ ἐξε-

καὶ ἐξεβλήθη τῆς βασιλείας. καὶ ἐλθὼν πρὸς Θεοδόσιον, ἐπαιδεύθη τὴν ὀρθὴν πίστιν. ἔλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Θεοδόσιος, τὴν βασιλικὴν παράταξιν ἑστάναι, οὐ δι' ὅπλων, ἀλλ' ἐξ ἀγαθῶν προφάσεων. καὶ, οἶδα, φησιν, Οὐαλεντινιανέ, παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων, ἡσυχάζοντος τοῦ στρατοπέδου, τὴν νίκην κατορθωθεῖσαν, καὶ τοὺς πολεμίους ὑποταγέντας, ὑποτελεῖς γεγενῆσθαι τοῦ προλαβόντος κινδύνου. οὕτω καὶ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἀνορθωθεὶς, Λικίνιον τὸν τύραννον * ἐν ναυαγίῳ διέφθειρεν· οὕτω καὶ Οὐαλεντινιανὸς ὁ σὸς πατὴρ, εὐτυχέστερον τὴν βασιλείαν καὶ ἀβλαβῆ παρὰ τῶν πολεμίων ἰθύνων * ἐτέλεσε, τοῦ Θεοῦ ἐκδικοῦντος αὐτὸν καὶ μάχας ἀναριθμήτους καὶ νίκας ἀπίστους ἐδέξατο, πολλοὺς βαρβάρους διαφόρους ἀνελών. Οὐάλης δὲ ὁ θεῖος ὁ σὸς, τὸν Θεὸν διασπαράττων, ἐμίανε τὴν ἐκκλησίαν ὁ βέβηλος, διὰ τῆς σφαγῆς τῶν ἁγίων, καὶ ἐξορίας τῶν ἱερέων. ὃς τῇ τοῦ Θεοῦ βουλήσει, ὑπὸ τῶν Γότθων πολιορκηθεὶς, ἐκαύθη. ὀρθῶς τὸν Χριστὸν σέβεται ὁ οὐκ ἀδίκως σε ἐκβαλών. ἡ σὴ ἀπιστία, Μαξίμῳ εὐχέρειαν συνήνεγκεν. εἰ τὸν Χριστὸν οὐ βλέπομεν, τίνα παρακαλέσομεν μαχόμενοι; Ταῦτα καὶ πλείω τούτων νουθετήσας Θεοδόσιος Οὐαλεντινιανὸν, εἰς τὴν ὀρθὴν πίστιν μετήγαγεν. ¶ Ὁνωρία, ἀδελφὴ Βαλεντινιανοῦ. ἥτις καὶ αὐτὴ τῶν βασιλικῶν εἴχετο σκήπτρων· Εὐγενίῳ δέ τινι, τὴν ἐπιμέλειαν τῶν αὐτῆς ἐγχειρι[illegible], ἥλω ἐς λάθριον ἐρχομένη λέχος· καὶ ἐπὶ τῷ ἁμαρτήματι ἀνῃρέθη μὲν ἐκεῖνος· ἡ δὲ, τῶν βασιλείων ἐξηλάθη.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ, νδ΄.

Θεοδόσιος, βασιλεὺς Ῥωμαίων, μετὰ τὴν * Μαξιμίνου τοῦ τυράννου ἀναίρεσιν καὶ τὴν ἧτταν καὶ τὴν σφαγὴν τὴν ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἕλεσι κρυπτομένων Σκυθῶν, καὶ σφαγὴν Ῥωμαίων, ἐς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐλθὼν, πολέμοις μὲν ἀπειπεῖν ἔγνωκε καὶ μάχαις, ἐπιτρέψας τὰ περὶ τούτων Προμώτῳ· αὐτὸς δὲ τῆς προτέρας ἀνεμιμνήσκετο διαίτης, πολυτελῆ δεῖπνα δειπνῶν, καὶ πολυπραγμονῶν, ταῖς ἡδοναῖς καὶ τοῖς θεάτροις καὶ ἱπποδρομίαις ἐναβρυνόμενος. θαυμάζω δὲ τούτου τὴν ἐφ' ἑκάτερον τοῦ βίου ῥοπήν. φύσει γὰρ ὢν ἐκμελὴς, ῥαθυμίᾳ τε πάσῃ ἐκκείμενος, λυπηροῦ μὲν αὐτὸν οὐδενὸς ἢ δέους ἐπάγοντος ἢ ἐνοχλοῦντος, ἐνεδίδου τῇ φύσει· καθιστάμενος δὲ ἐς ἀνάγκην * δουλείαν κατά τινα καθεστῶτα προσδοκωμένην, ἀπετίθετο μὲν τὴν ῥαθυμίαν, καὶ τῇ τρυφῇ χαίρειν εἰπὼν, ἐς τὸ ἀνδρωδέστερον καὶ ἐπὶ πόνον καὶ ταλαιπαθὲς ἀνεχώρει· τοιοῦτος ἐξ αὐτῆς ἀποδεδειγμένος τῆς πείρας, ἐπειδὰν πάσης ἦν ἀπηλλαγμένος φροντίδος, τῇ αὐτῷ φύσει προσούσαις ἐκμελείαις ἐδούλευε. τῶν δὲ τὰς ἀρχὰς μετιόντων, κατ' ἐξαίρετον ἐν τιμῇ ἦγεν

est, & imperio eiectus. Cum autē venisset ad Theodosiū, in recta fide est institutus. Dicebat enim ei Theodosius: *Imperatoriam aciem stare nō armis, sed iustis causis.* &, *Noui*, inquit, *Valentiniane, religiosissimos Imperatores, quiescente exercitu, victoriam obtinuisse: & hostes subactos, tributarios esse factos† periculo antegresso. Sic & Cōstantinus Magnus, erectus, Licinium tyrannum † naufragio trucidauit. Sic etiam Valentinianus pater tuus, felicius imperium, & ab hostibus illæsum gubernauit; Deo eum defendēte, innumerabilibus prœliis victor, multis & diuersis barbaris sublatis. Valens vero patruus tuus, Deum diuellens, inquinauit Ecclesiam, homo profanus, cæde sanctorum, & sacerdotum relegatione: diuinaq; prouidentia a Gotthis oppugnatus, conflagrauit. Recte Christum colit is qui non immerito te eiecit: incredulitas tua, Maximo facultatem dedit. Si Christum nō videmus, quem inuocabimus pugnaturi?* Hæc, & plura etiam his, admonitus a Theodosio Valētinianus, ad fidem rectā adductus est. ¶ Honoria, soror Valentiniani; quæ & ipsa imperium tenuit. Sed cū deprehensum esset, eā clanculum vti consuetudine Eugenii cuiusdam, procuratoris sui, ob id delictum ille quidem interfectus, ipsa vero * regia expulsa est.

THEODOSIVS, LIIII.

THEODOSIVS, Romanorū Imperator, post * Maximini tyranni cædem, & cladem ab Scythis in paludibus latentibus acceptam, cædemque Romanorū, decreuerat bellis & pugnis valere iussis, & Promoto mādatis, veteris vitæ rationis meminisse, sumptuosis cœnis curiose instruēdis, & theatris & equorū decursionibus sese oblectando. Equidem miror vitæ eius in vtramq; partem inclinationem. Nam cum natura segnis & admodum socors esset, nulla molestia aut formidine interpellāte, genio indulgebat. Necessitate vero vrgente, * & metu seruitutis impēdente; eiecta socordia, & deliciis valere iussis, fortem & laborum tolerantem se præbebat: talis ipsa experientia declaratus, cum primum omni sollicitudine liberatus esset, naturæ suæ inertiæ seruiebat. Ex iis qui magistratus gerebāt,

Rufinum eximie honorabat, natione Gallum, magistrum ordinũ senatus. Idem, cum filium Honorium Romanorum Imperatorẽ designasset, coëgit senatũ, patria instituta seruantem, nec imitari volentem eos qui ad deorum contemptum declinassent: verbaq; fecit de veteri errore relinquendo, & Christianismo amplectẽdo: cuius promissio esset, ab omni peccato, omni impietate liberatio. Ei adhortationi cum nemo paruisset; nec quisquam a patriis institutis iá inde ab vrbe cõdita traditis, recedere vellet, iisq; Christianos ritus anteferre; quod, dũ illa tenuissent, annos prope MCC vrbem incolumem tenerent; sed quid sibi euenturum esset, illis permutatis, ignorarent: tum ille, sumptibus sacrificiorum & victimarum onerari ærarium, seque illa sublaturum esse dicebat: quod neque rem ipsam probaret, & alioqui etiam res militaris sumptus maiores postularet. Cum vero senatus negasset rẹcte ista legitimeq; fieri; &, vt sumptus publici deessent, non propterea ritus sacrorum prætermittendos esse: Romanorum imperium ex parte est imminutum.

THEODOSIVS IVNIOR, LIX.

THEODOSIVS minor, Romanorum Imperator, suscepto a patre principatu, homo imbellis & timidus, pace pecunia, non armis parta, Rempublicam Romanã grauiter afflixit. Nam cum ab eunuchis esset educatus, omnibus eorum imperatis parebat: adeo vt legiones etiam ope illorum indigerent, multaque & in ciuilibus & in militaribus institutis nouarentur; magistratibus non in viros qui eos gerere possent, collatis, sed in eos qui auro eunuchorum auaritiam explerent. Et cum Sebastiani satellites piraticis nauibus Hellespontum & Propontidem infestarent, eo rem eunuchi deduxerunt, Theodosium ludicris quibusdam, tamquam pueros, detinendo, vt nihil gereret memorabile. Nam cum ad annos L peruenisset, ipse quidem sordidis artibus & venatui vacabat: eunuchi vero & Chrysaphius summa rerum potiebãtur: quam illo mortuo Pulcheria soror ad se transtulit. ¶ In Milio super columna stetit Theodosii ænea status

Ῥουφῖνος, Κελτὸς τὸ γένος, μάγιστρος τῶν ἐν τῇ *βουλῇ τάξεων καταστάς. Ὁ αὐτὸς, μετὰ τὸ ἀναγορεῦσαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ὁνώριον ἐν τῇ Ῥωμαίων βασιλείᾳ, συνεκάλεσε τὴν γερουσίαν τοῖς πατρίοις ἐμμένουσαν ἔθεσι, καὶ οὐχ ἑλομένην *ἐνεχθῆναι τοῖς περὶ τὴν τῶν θεῶν ἀποκλίνασι καταφρόνησιν· λόγους τε προσῆγε, παρακαλῶν ἀφιέναι μὲν ἣν πρότερον εἵλοντο πλάνην, ἑλέσθαι δὲ τὴν τῶν Χριστιανῶν πίστιν· ἧς ἐπαγγελία, πάντων ἁμαρτήματος καὶ πάσης ἀσεβείας ἀπαλλαγή. μηδενὸς δὲ τῇ παρακλήσει πεισθέντος, μηδὲ ἑλομένου τῶν ἀφ' οὗπερ ἡ πόλις ᾠκίσθη παραδεδομένων αὐτοῖς πατρίων ἀναχωρῆσαι, καὶ προτιμῆσαι τούτων τὰ Χριστιανῶν· ἐκεῖνα μὲν φυλάξαντας, σʹ καὶ χιλίοις σχεδὸν ἔτεσιν ἀπόρθητον τὴν πόλιν οἰκεῖν· ἕτερα δὲ ἀντὶ τούτων ἀλλαξαμένους, τὸ ἐκβησόμενον ἀγνοεῖν. ὁ δὲ, βαρύνεσθαι ἔλεγε τὸ δημόσιον τῇ περὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὰς θυσίας δαπάνῃ· βούλεσθαί τε ταῦτα περιελεῖν, οὔτε τὸ πραττόμενον ἐπαινοῦντα, καὶ ἄλλως τῆς στρατιωτικῆς χρείας πλειόνων δεομένης χρημάτων. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς γερουσίας μὴ κατὰ θεσμὸν εἰπόντων πράττεσθαι τὰ τελούμενα, μήτε δημοσίου δαπανήματος ὄντος· διὰ τοῦτο οὖν τοῦ θυηπολικοῦ θεσμοῦ λήξαντος, ἡ Ῥωμαίων ἐπικράτεια κατὰ μέρος ἠλαττώθη.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Ὁ ΝΕΟΣ, νθʹ.

Θεοδόσιος, βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὁ μικρός. οὗτος διαδεξάμενος παρὰ τοῦ πατρὸς τὴν ἀρχὴν, ἀπόλεμος ὢν, καὶ δειλίᾳ συζῶν, καὶ τὴν εἰρήνην χρήμασιν, οὐχ ὅπλοις κτησάμενος, πολλὰ παρεξένησε κακὰ τῇ Ῥωμαίων πολιτείᾳ. ὑπὸ γὰρ τοῖς εὐνούχοις τραφεὶς, πρὸς πᾶν σφίσιν ἐπίταγμα εὐπειθὴς ἦν· ὥστε καὶ τοὺς λογάδας τῆς ἐκείνων δεῖσθαι ἐπικουρείας, καὶ πολλὰ νεοχμοῦσθαι ἐν τοῖς πολιτικοῖς καὶ στρατιωτικοῖς πράγμασι, μὴ παριόντων εἰς τὰς ἀρχὰς ἀνδρῶν τῶν διέπειν ταύτας δυναμένων, ἀλλὰ τῶν χορηγούντων χρυσίον διὰ τὴν τῶν εὐνούχων πλεονεξίαν. καὶ τῶν Σεβαστιανοῦ δορυφόρων πειρατικὸν συστάντων, τόν τε Ἑλλήσποντον καὶ τὴν Προποντίδα διετάραξαν. ἐς τοῦτο τὰ πράγματα ἀτοπίας οἱ εὐνοῦχοι *παρεσκεύασαν, ἀποβουκολοῦντες τὸν Θεοδόσιον, ὥσπερ τοὺς παῖδας ἀθύρμασιν, οὐδὲν, ὅ τι καὶ ἄξιον μνήμης, διαπράξασθαι παρεσκεύασαν. ἀλλ' εἰς νʹ ἐτῶν ἡλικίαν ἐληλυθὼς, διετέλεσε βαναύσους τε τινὰς μετιὼν τέχνας, καὶ θήρᾳ προσκαρτερῶν· ὥστε τοὺς εὐνούχους καὶ τὸν Χρυσάφιον ἔχειν τὸ τῆς βασιλείας κράτος. ὅνπερ ἡ Πουλχερία μετῆλθε, τοῦ ἀδελφοῦ τελευτήσαντος.
¶ Ὅτι ἐν τῷ μιλίῳ Θεοδοσίου ἵσταται στήλη ἐφ' ἵππου χαλκῆ.

χαλκῆν ἀνεγείρας, πολλὰ σιτηρέσια τῇ πόλει ἐχαρίσατο. ζητητέον δὲ ὁποίου Θεοδοσίου. ¶ Θεοδόσιος ὁ μικρὸς, καταλύσας Ἀντίοχον τὸν πραιπόσιτον, ἐν τοῖς πρεσβυτέροις κατέταξεν. ὁ αὐτὸς Κῦρον, τὸν τούτου διαδεξάμενον τὴν δυναστείαν, καὶ τὰς δύο μεγίστας τῶν ἐπάρχων ἀρχὰς κατὰ τὸν αὐτὸν διαγνόντα χρόνον. ὃς τὴν τοσαύτην εὐπραγίαν θαυμάσας, ἀπεφθέγξατο τόδε, Οὐκ ἀρέσκει μοι τύχη πολλὰ γελῶσα. καθαιρεῖται γοῦν καὶ αὐτὸς ὡς Ἕλλην καὶ βασιλείας ἐλπίζων· καὶ τῆς οὐσίας αὐτοῦ δημευθείσης, γέγονεν ἐπίσκοπος ἐν Κολυαείῳ τῆς Φρυγίας. μετὰ δὲ τοῦτον, ἐδυνάστευσε μόνος Χρυσάφιος, ὁ ἐπίκλην Ζύμμας. ¶ Ἰωάννης, ὁ τυραννήσας εἰς Ῥώμην ἐπὶ Θεοδοσίου, πρᾶος ἦν καὶ ξυνέσεως εὖ ἥκων, καὶ ἀρετῆς ἀντιποιεῖσθαι ἐξεπιστάμενος. ὃς τὴν τυραννίδα μετρίως ἐξηγήσατο, οὐδὲ τοῖς διαβάλλουσι τὴν ἀκοὴν ὑπέσχεν, οὐδὲ φόνον ἄδικον εἰργάσατο, ἑκών γε εἶναι· οὐδὲ χρημάτων ἀφαιρέσει ἐπέθετο.

equestris: quam cum posuisset, multa congiaria largitus est ciuitati. Sed quærẽdum cuius illa Theodosii fuerit. ¶ Theodosius minor Antiochũ præpositum loco motum, in presbyteros retulit. Idem & successorem eius Cyrum, eodẽ tempore duas maximas *prouincias administrantem, in ordinem coëgit: cum quidem is tantos successus admiratus, effatus esset; *Non placere sibi fortunam ita arridentem.* Itaque bonis publicatis, vt gentilis & imperio inhiãs, ademptis magistratibus, factus est episcopus Cotyaii Phrygiæ. Post hunc autem solus dominatus est Chrysaphius, cognomento Zummas. ¶ Ioãnes, Romæ princeps sub Theodosio: clemẽs fuit, & prudens, & virtutis studiosus; moderate principatu functus; neque delatoribus aures præbuit: nec, volens certe quidem, vllam cędem iniustam fecit; neque bona cuiquam eripuit.

ΜΑΡΚΙΑΝΟΣ, ξβʹ.

Συμεῶνος τοῦ θαυμαστοῦ τὸν βίον καὶ τὸ ἄτυφον, ἐγνωκότες οἱ ἐν Αἰγύπτῳ μοναχοὶ, πάλιν αὐτῷ ἐκοινώνησαν. ὁ δὲ Μαρκιανὸς ὁ βασιλεὺς, ἐν σχήματι ἰδιώτου πρὸς αὐτὸν ἀφανῶς παρεγίνετο.

MARCIANVS, LXII.

SYMEONIS illius admirandi vita fastusq; experte animo cognito, monachi Ægyptii rursus cõmunionem eum eo coluerunt: Marcianus vero Imperator sæpe hominis priuati habitu clam eum adiit.

ΛΕΩΝ, ξγʹ

Λέων, βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὁ Μακέλλης. ὃς ἔδοξε τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων ἁπάντων εὐτυχέστατος εἶναι· καὶ φοβερὸς ἅπασι τοῖς τε ὑπ᾽ ἐκείνου τῆς βασιλείας τελοῦσι, καὶ τῶν βαρβάρων αὐτῶν ὅσοις εἰς φήμην ἀφίκετο. καὶ ταύτην μὲν τοῖς πολλοῖς καταλέλοιπε τὴν δόξαν. ἐγὼ δέ, φησὶ Μάλχος, εὐτυχίαν οὐκ οἶμαι, εἴ τις τῶν ἀρχομένων τὰ ὄντα διασυλῶν, καὶ μισθούμενος ἀεὶ συκοφάντας εἰς τοῦτο, καὶ κατηγορῶν αὐτὸς ὅτε μὴ ἄλλον εὑρίσκοι, καὶ τὸν χρυσὸν ἐξ ἁπάσης τῆς γῆς συλλεξάμενος, ἑαυτῷ μόνῳ κατάθοιτο· ἐρήμους μὲν τὰς πόλεις ἧς πρόσθεν εἶχον εὐπορίας ποιήσας, ὡς μηκέτι τοὺς φόρους, οὓς ἐτέλουν, δύνασθαι μετ᾽ εὐχερείας ἀπενεγκεῖν. καὶ ἁπλῶς πάσης κακίας ἀπισχυρίζετο ὁ Μάλχος γενέσθαι αὐτὸν καταγώγιον. ὅς γε καὶ Ὑπερέχιον τὸν γραμματικὸν ἐφυγάδευσε. καί ποτε τῷ Εὐλογίῳ τῷ φιλοσόφῳ σιτηρέσιον εἰπὼν δοθῆναι, τινὸς τῶν εὐνούχων λέγοντος, ὅτι ταῦτα εἰς στρατιώτας προσήκει δαπανᾶσθαι, εἶπεν, Εἴθε γένοιτο ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ χρόνου, ὥστε τὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς διδασκάλους παρέχεσθαι.

LEO, LXIII.

LEO Macelles, Imperator Romanorum, habitus est superiorum Imperatorum omnium felicissimus, & formidabilis omnibus, tum sibi subiectis populis, tum barbaris, ad quos eius fama peruenit. Et hanc quidem vulgo de se opinionem reliquit. Ego vero (inquit Malchus) felicitatem nõ existimo, si quis populi sui facultates diripit, & eam ad rem semper sycophantas subornat: & ipse eos accusat, si alium non inuenerit: & aurum ex vniuerso terrarum orbe coactum, sibi soli recondit: & vrbes opibus spoliatas eo redigit, vt constituta tributa haud facile possint pendere. Deniq; omnis improbitatis diuersoriũ Malchus eũ fuisse affirmabat: qui & Hyperechium grammaticũ in exsilium egerit. Cum aliquãdo Eulogio philosopho stipẽdium dari iussisset, quodã ex eunuchis dicẽte, pecuniã illã militibus esse impendendã, dixit; *Vtinam mea ætate fiat vt stipẽdia militũ in philosophos conferantur.*

Temporibus eius fuit Acacius patriarcha. Nam cū is ὀρφανοτρόφος (id est pupillorū educator) fuisset, & res eorum probe administrasset, omnibus acceptus fuit: & familiaritate cum Leone Imperatore contracta, supra modum illi placuit: adeo vt is de rebus tū publicis, tum priuatis, cum primum cōsuleret: & quando senatum conuocabat, etiā hunc accerseret, & totius deliberationis initium ab eo caperet. Hic Acacius, animaduersa Leonis Macellæ in eos a quibus offensus esset, crudelitate, eiusq; ingenio exquisite deprehenso, quod id a solis laudantib. capi posset: operā dabat vt omnia eius & dicta & facta miraretur. Itaq; facile eum dicto audientem habuit, atq; eius iracundiā facile repressit; & multis, quibus Princeps offensus erat, saluti fuit; & perpetuo exsilio damnatos in patriam reuocauit. Hic post obitū Gennadii patriarchæ Constantinopolitani, studio Zenonis sacerdos designatus est, vt aptus gubernationi.

ZENO, LXVII.

ZENON Imperator, audita clade suorum, in castellū, quod populares Constantinopolim vocabant, in tumulo situm, confugit. Quo cognito, suis cum gemitu, *Homo igitur*, inquit, *Dei ludibrium est; cum & me sic ludificari visum sit numini. Vates enim constāter affirmarūt, oportere me Iulio mense Constantinopoli esse: ac ego me in vrbe fore putaui: nunc, & destitutus ab omnibus, & exsul, in hunc tumulum veni; inuenta miser appellatione consimili.*

¶ Zeno, Romanorū Imperator, non eadem fuit crudelitate qua Leo; neq; ita inexorabili iracundia: & multis in rebus animo fuit splendoris & gloriæ cupido: multaq;, quo admirationi esset, per ostentationem potius quā vere & ex animo faciebat. Sed nec rerū gerēdarum peritus erat; nec ea scientia præditus, qua regna tuto gubernantur. Lucri autem atq; emolumēti non ita furenter appetens vt Leo; nec crimina in * possessores cōminiscens; nec tamē prorsus alienus ab auaritia. Ac bonam gubernationem Romani sensissent, nisi Sebastianus, tum in aula potentissimus, illū quouis suo arbitratu impulisset, velut in foro cauponans omnia, nec sine pretio quidquā in regia sinens confici. Nā & magistratus vēdebat oēs,

Ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ Ἀκάκιος ἐγένετο πατριάρχης. ὀρφανοτρόφος γὰρ γεγονώς, καὶ καλῶς τὰ τῶν ὀρφανῶν διοικῶν, πᾶσιν ἐφαίνετο καθ᾽ ἡδονήν. καὶ δὴ καὶ τῷ βασιλεῖ Λέοντι συνήθης γεγονώς, ὑπερφυῶς ἤρεσκε· καὶ τούτῳ προσφόρῳ ἀεὶ πάντα ἀνεκοινοῦτο τά τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια. καὶ ὅτε τὴν βουλὴν ἤθροιζε, συνεκάλει καὶ τοῦτον, καὶ τῆς σκέψεως ἀρχὴν ἐξ αὐτοῦ πάσης ἐτίθετο. ὃς Ἀκάκιος, τὴν τοῦ Λέοντος τοῦ Μακέλλη ὠμότητα συνιδὼν πρὸς τοὺς τι λυπήσαντας, καὶ τὸ ἦθος ἀκριβῶς τὸ ἐκείνου φωράσας, ὅτι τοῖς ἐπαινοῦσι μόνον ὑπάρχει ἁλωτόν, ἐπετήδευε πάντα τὰ ἐκείνου θαυμάζειν. τοιγαροῦν πειθήνιον αὐτὸν εἶχεν ἑτοίμως· τόν τε θυμὸν αὐτοῦ ῥᾳδίως κατέστελλε· καὶ πολλοῖς προσκεκρουκόσι τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύετο· καὶ τοὺς ἐξορίαν ἀΐδιον ἔχοντας, ἀνεκαλεῖτο πρὸς τὴν πατρίδα. οὗτος μετὰ θάνατον Γενναδίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, σπουδῇ Ζήνωνος ἱερᾶσθαι προεβλήθη.

ΖΗΝΩΝ, ξζ'.

Ζήνων, ὁ βασιλεύς, πυθόμενος τὴν οἰκείων τὴν ἧτταν, ἐς φρούριον καταφεύγει ἐπὶ λόφου κείμενον, ὃ Κωνσταντινούπολιν οἱ πρόσχωροι ἐκάλουν. ὅπερ γνοὺς, τοῖς συνοῦσι, στενάξας, Θεοῦ παίγνιον ἄρα, εἶπεν, ὁ ἄνθρωπος· εἴγε καὶ ἐμὲ οὕτω παίζειν φιλεῖ τὸ δαιμόνιον. ἐμοὶ γὰρ δὴ οἱ μάντεις τὸν Ἰούλιον μῆνα ἐξ ἀνάγκης ἐν Κωνσταντινουπόλει διατεινόμενοι προὔλεγον· κἀγὼ μὲν ἐνόμιζον ἐς Κωνσταντινούπολιν ἀναβήσεσθαι· νῦν δὲ πάντων ἔρημος καὶ φυγάς, εἰς λόφον ἦλθον εὑρηκὼς ὁ δείλαιος προσηγορίαν ὁμώνυμον.

¶ Ζήνων, βασιλεὺς Ῥωμαίων, τὴν μὲν ὠμότητα ᾗ ἐκέχρητο Λέων, ἐν τῇ φύσει οὐκ εἶχεν· οὐδὲ τὸ θυμούμενον, ἀπαραίτητον αὐτῷ καθειστήκει ἐσάπαξ, οἷον τοῦ Λέοντος διέμενε· καὶ τήν γε προαίρεσιν ἐν πολλοῖς εἶχε φιλότιμον· καὶ ἃ ἔπραττε, δόξης ἕνεκεν καὶ τοῦ θαυμάζεσθαι ἔπραττεν· ἐπιδεικτικῶς μᾶλλον, ἢ ἀληθῶς. οὐ μὴν οὔτε ἔμπειρος τῶν πραγμάτων ἦν, οὔτε εἶχεν ἐπιστήμην δι᾽ ἧς ἔστιν ἀσφαλῶς τὰς βασιλείας ἰθύνεσθαι. πρὸς δὲ κέρδος καὶ λῆμμα οὐχ οὕτω μὲν ἐμμανῶς ὡς ὁ Λέων διέκειτο· οὐδὲ ἔπλαττε μὴ ὄντα τοῖς κεκτημένοις ἐγκλήματα. οὐ μὴν οὐδὲ παντελῶς κρείττων ὑπῆρχε τοῦ πράγματος. καὶ χρηστῆς ἂν βασιλείας ἔτυχον Ῥωμαῖοι, εἰ μὴ Σεβαστιανός, ὁ τότε παραδυναστεύων, ἦγεν αὐτὸν ἐς ὅ τι ἐβούλετο, καπηλεύων ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἅπαντα, καὶ μηδὲν ἄπρατον ἐῶν ἐν τῇ βασιλέως αὐλῇ διαπράττεσθαι· ἀλλὰ τὰς μὲν ἀρχὰς ἀπεδίδοτο πάσας,

ἰδίᾳ μὲν

ἰδίᾳ μὲν ἑαυτῷ, ἰδίᾳ δὲ λαμβάνων τῷ βασιλεῖ τὰ τιμήματα. καὶ εἰ προσῆλθεν ἕτερος βραχύ τι προστιθεὶς, ἐκεῖνος ἦν αἱρετώτερος. τῶν δὲ ἐν τοῖς ἀρχείοις γινομένων ἁπάντων, οὐδὲν ἦν ὃ μὴ λαβὼν ἀπεπίπρασκεν. εἰ δέ τινα ἀρχὴν τῶν ἀεὶ αὐτῷ ὄντων ἐχαρίσατο Ζήνων, ὥσπερ πολιτοκάπηλος αὐτὸς, ταύτην ὀλίγου παρ' ἐκείνων λαμβάνων, ἄλλοις παρεῖχε τοῦ πλείονος, Ζήνωνι τὰ κλέμματα παρέχων. ¶ Ζήνων, βασιλεὺς Ῥωμαίων. ὃς, Ζήνωνα τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν διάδοχον καταλιμπάνειν θέλων κομιδῆ νέον, προῆγέ τε δι' ἀξιῶν, καὶ σωμασκεῖσθαι ἐκέλευεν εἰς ἐπίδοσιν τῆς ἡλικίας. οἱ δὲ βασιλικοὶ, ἐν ἐξουσίᾳ γινόμενοι τοῦ ἀδεῶς τὰ δημόσια καταναλίσκειν, συβαριτικῶς τὸν νέον κραιπαλᾶν ἐνήργουν· καὶ μαστροπεύοντες αὐτῷ τοὺς συνήθεις, πρὸς τοὺς τῶν ἀρρένων ἔρωτας λυσσᾶν ἐπαίδευον ἐκτόπως. διαίτης οὖν ἐν ἡδοναῖς καὶ τύφῳ τεθειμένης, τῶν καλῶν ἐκτὸς γινόμενος, καὶ τὴν ὑποτυφομένην ἀλαζονείαν ἐπὶ τῇ βασιλικῇ καραδοκίᾳ διὰ τοῦ προσώπου ὑπεμφαίνων, ἀκροβατεῖν τι ἤρξατο, καὶ μετέωρον τὸν αὐχένα αἴρειν, καὶ συλλήβδην φάναι, προσέχειν πᾶσιν ὡς οἰκέταις ἀνθρώποις. ἀλλ' ὁ πάντων ἔφορος, τὴν φυσικὴν καὶ διδακτὴν κακότητα αὐτοῦ τεθεαμένος, διαρρεύσαντα τὴν γαστρὶ, καὶ ἀναισθήτως ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐς τὴν εὐνὴν ἀποπατοῦντα, πρόωρον τῶν ἀνθρωπείων ἐδικαίωσεν ἐκβῆναι. ¶ Ὅτι Ἀρκαδίας τῆς δευτέρας γυναικὸς Ζήνωνος, στήλη ἐστὶν ἐν Ἀρκαδιαναῖς, ἐν τοῖς πλησίον μέρεσι τῶν Βάθρων τῶν λεγομένων τόπων, ἐν τῷ τοῦ ἀρχιστρατήγου· ἔνθα Ζήνων ἔκρινε τοὺς μετὰ Βασιλίσκον· καὶ σέκρητον τὸν τόπον ἐποίησεν· τῆς δὲ ἑτέρας αὐτοῦ γυναικὸς πρώτης Ἀριάδνης, καὶ αὐτοῦ Ζήνωνος, ἐν τῇ βασιλικῇ πύλῃ.

ΒΑΣΙΛΙΣΚΟΣ, ξη'.

Βασιλίσκος, Βηρίνης ἀδελφὸς τῆς βασιλίδος· ἐπὶ Λέοντος τοῦ βασιλέως ἀντὶ Ῥουστικίου στρατοπεδάρχου ᾑρέθη· εὐεπίτευκτος μὲν ὢν ἐν μάχαις, βραδύνους δὲ, καὶ φενακίζουσι ῥᾳδίως ὑπαγόμενος. ¶ Βασιλίσκος, ὁ Ῥωμαίων τῶν ἑῴων βασιλεὺς, τῶν ἐκκλησιῶν τοὺς ἐπισκόπους εἰσέπραττε χρήματα· καὶ Ἀκάκιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον μικροῦ δεῖν ἀπώσατο, εἰ μὴ τῷ πλήθει τῶν λεγομένων μοναχῶν ἀπεκρούσθη. πολὺς τε ἦν εἰς ἐπιθυμίαν χρημάτων, ὡς μηδὲ αὐτῶν τῶν εὐτελῶν

pretio tum sibi reseruato, tum Imperatori cōmunicato. Quod si quis accessisset, qui paulum quiddam adiiceret, is præferebatur. In toto denique palatio nihil erat rerū omnium, quod venale non esset. Quod si Zeno magistratum aliquem suis familiaribus contulisset, ipse, mancipis instar, cum ab illis redemptum, pluris vendebat aliis, Zenoni furta præbēs. ¶ Zeno, Romanorum Imperator, filium suum admodum adolescētem, imperii successorem relinquere cupiens, * & dignitatibus ornabat, & corpus exercere iubebat, ad staturæ incrementum. At imperatorii proceres, potestatem nacti fisci affatim exhauriendi, curabant vt adolescēs Sybaritico luxu corrumperetur, & lenocinio suo ad insanos eum amores æqualium incitabant. Itaque vitæ ratione ad voluptatem & superbiam comparata, ab omni honestate remotus, & iam tum arrogantiam, ob exspectationem imperii, e vultu elucentem, præ se ferens; sublimis incedere, & erigere ceruices cœpit; ac (paucis vt dicam) erga omnes non alium se præbere, quam aduersus seruos. Verum inspector omnium rerum, & natiua & edocta eius improbitate perspęcta, ita illum mulctauit, vt alui profluuio multos dies sine sensu lectum inquinans, immatura ætate rebus humanis eximeretur. ¶ Arcadiæ, posteriori Zenonis vxori, columna posita in Arcadianis, non procul eo loco qui Bathra (id est Gradus) nominatur, in Archistrategi prætorio; vbi Zeno iudicabat post Basiliscum: locumque istum vertit in Secretum. Prioris vxoris eius, Ariadnes, & Zenonis ipsius, [columna stat] in Porta regia.

BASILISCVS, LXVIII.

BASILISCVS, Verinæ Imperatricis frater, sub Leone Imperatore, Rusticio duci exercitus successit. In pugnis quidem fortunatus, sed tardiusculus, & impostoribus opportunus. ¶ Basiliscus, Romanorum orientalium Imperator, pecuniam exegit ab Ecclesiarum episcopis: & Acacium Constantinopolis episcopum propemodum pepulisset, nisi a multitudine eorum qui monachi dicuntur, repulsus fuisset: homo insigni auaricia, vt ne cerdonibus quidem

& contemptis artificibus parceret, omniaq; plena essent lacrymarum inter illas exactiones. ¶ Armatus] Cum Basiliscus Imperator Armato, vt cognato, liberũ aditum ad Zenonidem Imperatricem permitteret; ac diutius consuetudo duraret; amboque forma insigni essent, deperire inter se cœperunt, hinc oculos in se inuicem coniiciebant, & vultus subinde conuertebant, & arridebant inter sese. Hinc dolor ex amore ortus, vultu tegebatur. Cum vero animos suos Danieli eunucho & Mariæ obstetrici aperuissent, vix iis medicati sunt coitus medicina Itaque Zenonis Basilisco blandiri, vt amator principem in vrbe locum teneret. Cum autem Theodoricus videret Armatum ab omnibus coli, seque vinci a iuuene qui capillos tãtum & alias corporis exercitationes curaret, indignabatur. At Armatus cum auri affluentia, tum bonorum magnitudine inflatus, neminẽ sibi fortitudine præstare putabat: ac tantum in eo væcordia valebat, vt vt Achillis habitu equo conscenso, in Hippodromo se iactaret. Quo magis autem ea gloriolæ insania teneretur, acclamationib. infimæ plebeculæ fiebat, quæ Pyrrhum illum appellaret. quod si eo faciebat quod rubicunda esset facie, recte dicebat: sin ad laudẽ fortitudinis, deliniebat vt adolescentem. neque enim heroes petebat, vt Pyrrhus; sed mulieres deperibat, vt Paris.

καὶ βασάνοις μειζόνων ἐπιστήμας, ἀπέχεσθαι· καὶ ἦν ἅπαντα μεστὰ δακρύων, τῇ τῶν τοιούτων εἰσφορῶν πράξει. ¶ Ἀρμάτος] ὅτι Βασιλίσκος ὁ βασιλεὺς, ἐπείπερ ὡς συγγενεῖ τῷ Ἀρμάτῳ, ἀδεῶς ἐπέτρεπεν ἐντυγχάνειν Ζηνωνίδι τῇ βασιλίδι, γενομένης σφίσι τῆς ὁμιλίας, καὶ τοῦ κάλλους αὐτῶν οὐκ εὐπαρόδου ὄντος, ἄμφω ἀλλήλων ἐκτόπως ἤρων. ῥίψεις οὖν ὀμμάτων ἐπ' ἀλλήλοις ἐγίνοντο, καὶ παρεκτροπαὶ συνεχεῖς προσώπων, καὶ μειδιαμάτων μεταδόσεις· πόνος τε μετὰ ταῦτα ἔρωτος ὑπ' ὄψιν στεγόμενος. ἐπεὶ δὲ κοινωσάμενοι τὸ πάθος Δανιὴλ εὐνούχῳ, καὶ Μαρίᾳ μαίᾳ, ἰάσαντο τοῦτο μόλις τῇ τῆς μίξεως ἰατρείᾳ, Ζηνωνὶς Βασιλίσκον διὰ θωπείας ἦγε, τοῦ τὸν ἐραστὴν ἔχειν ἐν τῇ πόλει τὰ πρωτεῖα. ὁρῶν δὲ Θεοδώριχος τιμώμενον ἐκ πάντων Ἀρμάτον, ἤσχαλλεν, ὡς παραδοκιμευόμενος ἐκ νέου, τριχῶν μόνον καὶ τῆς ἄλλης φροντίζοντος σωμασκίας. Ὁ δὲ Ἀρμάτος, ἔκ τε φορᾶς χρημάτων καὶ τιμῆς ἀπλέτου τυφωθεὶς, οὐδένα αὐτοῦ ᾤετο διοίσειν ἐπ' ἀνδρείᾳ. καὶ τοσοῦτον αὐτοῦ ἤδη ἡ ἄνη ἐπεκράτει, ὡς σκευὴν ἀναλαμβάνειν Ἀχιλλέως, οὕτω τε περιβαίνειν εἰς ἵππον κατὰ τὸν ἱππόδρομον θρυάττεσθαί τε οἴκου. ἐξῆρε δὲ τοῦτον πλείω πρὸς τοιαύτην δόξαν μαίνεσθαι, τὸ ὑπὸ δήμου σύρφακος ἐν εὐφημίαις ἀνακαλεῖσθαι Πύρρον. ὃς, εἰ μὲν οὕτως ἐβόα διὰ τὸ ἐρυθρὸν προσώπου εἶναι, ἔλεγεν εἰκότα· εἰ δὲ ὡς πρὸς ἔπαινον ἀνδρείας, ἐκολάκευεν ὡς νέον. οὐ γὰρ ἥρωας ἐθήγεν ὡς Πύρρος, ἀλλὰ γυναιμανὴς ἦν ὡς Πάρις.

ANASTASIVS, LXX.

ANASTASIVS Romanorũ Imperator, mutatus in deterius, vniuersum Imperium Aristocratiam effecit, magistratibus omnibus vendendis, & *delinquentibus ignoscẽdo; inexplebili pecuniæ auiditate incensus. Vnde factum vt prouinciæ militaribus catalogis exhaustis, prouinciales rebus insuetis & peregrinis percellerentur. Neque enim armis infestos barbaros propulsabat, sed pecunia subinde pacẽ redimebat. Ad hæc, in bona defunctorũ inquirebat, & cõmunem omnib. paupertatem donabat. Quorũ enim ipse rẽ familiarem auferebat, iis paulo post, pietatis nomine distribuebat: & quarum vrbiũ incolas nudabat, earũ ædificia renouabat;

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, ό.

Ἀναστάσιος, Ῥωμαίων βασιλεύς. οὗτος ἐπὶ τὸ χεῖρον τραπεὶς, πᾶσαν ὁμοῦ τὴν βασιλείαν εἰς ἀριστοκρατίαν μετέστησε, τὰς μὲν ἀρχὰς ἁπάσας ἀπεμπολῶν, καὶ τοῖς ἀδικοῦσι συγχωρῶν· καὶ πρός γε χρημάτων ἀκόρεστον ἐπιθυμίαν τραπεὶς, ὡς κενὰς ἐντεῦθεν γενέσθαι καταλόγων τὰς ἐπαρχίας, καὶ πρὸς τὸ ἀήθες καὶ ξένον καταπεπλῆχθαι τοὺς ἄνδρας. οὐδὲ γὰρ ὅπλοις τοὺς ἐπιόντας βαρβάρους ἠμύνετο, ἀλλὰ χρήμασι τὴν εἰρήνην ὠνούμενος διετέλει. πρὸς δέ γε τούτοις καὶ τὰς τῶν τελευτώντων οὐσίας ἐπολυπραγμόνει, κοινὴν ἅπασι δωρούμενος τὴν πενίαν. ὧν γὰρ αὐτὸς ἐλάμβανε τὰς οὐσίας, τούτοις μετ' ὀλίγον διεδίδου, τῷ τῆς εὐσεβείας τρόπῳ· καὶ ὧν ἐγύμνου πόλεων τοὺς ἐνοικοῦντας, τὰς οἰκοδομὰς ἀνενέου·

ὡς καὶ

ὡς καὶ τὴν ἐνεδεικνυμένην ἐπιμελῶς κοσμῆσαι, καὶ τρισὶ περιβαλεῖν στεφάνοις. Ἐπὶ δὲ τούτου δειναὶ ταῖς κατὰ Λιβύην πόλεσιν ἐπέσκηψαν θλίψεις, ὑπὸ τῶν καλουμένων Λαζικῶν. ἐδέδοντο γὰρ θυγατριδῷ Μαρίνῳ εἰς ἡγεμονίαν, ἀνδρὶ νέῳ καὶ πολὺ τὸ κοῦφον κεκτημένῳ· καὶ μετ' ἐκεῖνον αὖθις Βασιανῷ τῷ παιδί. ὁ δὲ, οἷς ἔπραξε, παντοίως τὰς τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἄρξαντος ὑπερβαλλόμενος ἀσελγείας, ἔδωκε Λίβυσιν αἱρεῖσθαι τὰ πρότερα· καὶ ταῦτα, τοῖς μὲν πενίας, τοῖς δὲ, θανάτου μνήμην καταλείψαντα. οὕτως, εἰ δέοι εἰπεῖν, οἵ γε ἀφ' αἵματος τὴν Μαρίνου παρευτυχήσαντες εὔνοιαν, τοῖς Λιβύων διαφερόντως καὶ Αἰγυπτίων ἐνεφορήθησαν κτήμασιν. ¶ Ὅτι ἐπὶ Ἀναστασίου τοῦ βασιλέως ἦν ὁ ἅγιος Θεοδόσιος, ὁ κοινοβιάρχης. αἱρετικὸς δὲ ἦν οὗτος ὁ Ἀναστάσιος. Ὅτι Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς ἔκτισε τὸ μακρὸν τεῖχος, πρὸ μιλίων τῆς πόλεως ξ'· διατείνας ἐκ τῆς κατὰ ἄρκτον θαλάσσης ἐς μεσημβρίαν μῆκος μιλίων ν'· εὖρος δὲ, ποδῶν εἴκοσι. καὶ τῷ Ἰουλιανοῦ λιμένι προβόλους τίθησιν. ὁ αὐτὸς κτίζει καὶ τὸν μέγαν τρίκλινον, τὸν ἐν Βλαχέρναις· ὃς Ἀναστασιακὸς μέχρι τῆς δεῦρο λέγεται· καὶ τὴν κιστέρναν τὴν Μωκισίαν. ¶ Φατρία, σύνταγμα] Ἀναστάσιος, σιλεντιάριος, ὁ μετέπειτα βασιλεύσας· ἐπὶ Εὐφημίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καθέδραν κατασκευάσας, μετά τινων ἐφατρίαζεν. ὁ δὲ Εὐφήμιος μετὰ ἀπειλῆς λέγει αὐτῷ, ἢ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ θαμίζοντα, τὰ ταύτης φρονεῖν, ἢ μηδόλως ἐπιβαίνειν πρὸς τὸ διαστρέφειν τοὺς ἀπειροτέρους. εἰ δὲ παρὰ ταῦτα πράξειας, ἐκτεμὼν σου τὴν κόμην, τοῖς δήμοις σε θριαμβεύσω. ἐκ τότε δὲ ἡσυχίαν ἦγεν. ἀντείχετο γὰρ τῆς Εὐτυχοῦς δόξης.

¶ ΘΕΥΔΕΡΙΧΟΣ ῥὴξ, Γότθων καὶ Ἰταλιωτῶν τῶν κατηκόων αὐτοῦ προὔστη· περιβαλλόμενος ὅσα τῷ φύσει βασιλεῖ ἥρμοσται. δικαιοσύνης τε γὰρ ὑπερφυῶς ἐπεμελήσατο, καὶ τοὺς νόμους ἐν τῷ βεβαίῳ διεσώσατο· ἔκ τε βαρβάρων τῶν περιοικούντων τὴν χώραν ἀσφαλῶς διεφύλαξε. ξυνέσεώς τε γὰρ καὶ ἀνδρείας εἰς ἄκρον ἐληλύθει ὡς μάλιστα· καὶ ἀδίκημα σχεδόν τι οὐδὲν οὔτε αὐτὸς εἰς τοὺς ἀρχομένους εἰργάζετο, οὔτε τῷ ἄλλῳ τὰ τοιαῦτα ἐγκεχειρηκότι ἐπέτρεπε. καὶ ἦν λόγῳ μὲν τύραννος, ἔργῳ δὲ βασιλεὺς ἀληθὴς, τῶν ἐν ταύτῃ τῇ τιμῇ ἐξ ἀρχῆς ηὐδοκιμηκότων οὐδενὸς ἧσσων. ἔρως τε αὐτοῦ ἔν τε Γότθοις καὶ Ἰταλιώταις πολὺς ἤκμασεν.

vt & patriam studiose exornaret, tribusque coronis circumdaret. Sub hoc Libycæ vrbes grauiter sunt afflictæ, ab iis qui Lazici dicebantur. Præfecerat enim his nepotem ex filia Marinum, hominem adolescentem, leuissimoque præditum ingenio: rursus post illum Basianum † filium. Is vero suis factis, quouis modo superioris prætoris intemperiis superatis, effecit vt priorem statum desiderarent; quãuis & neces & ademptas sibi opes recordarentur. Ita si dicere liceat, Marini cognati, eius freti beneuolentia, supra modum Afrorum & Ægyptiorum opibus sunt distenti.

¶ Sub Anastasio Imperatore fuit S. Theodosius cœnobiarcha. Hæreticus autem fuit hic Anastasius. Anastasius Imperator Longum murum struxit, LX miliaribus ante vrbem: a Septemtrionali mari versus meridiem miliaribus L extentum, latitudine pedum XX. ' Propugnacula etiam Iuliani portui opposuit. Idem & Magnum tricliniũ in Blachernis exstruxit; quod & hodie Anastasiacum dicitur: & cisternam Mocisiam.

¶ *Φατρία, collegium, conuentus*] Anastasius, Silentiarius; post factus Imperator; sub Euphemio patriarcha Constantinopolitano, suggesto facto, cœtus cum quibusdam agitabat. Euphemius vero, minitabundus illi edicit; *vt aut, si frequentet ecclesiam, cum ea cõsentiat; aut prorsus ab ea abstineat, ne imperitiores peruertat. Sin secus*, inquit, *feceris, resecto capillo tuo, te in triumpho circumducam apud populos.* Ex eo tempore quieuit. Sequebatur enim Eutychis opinionem.

¶ THEVDERICHVS rex Gotthorũ & Italorum qui ipsi parebãt, ita præfuit, vt ea quæ regi ad Imperium nato cõueniunt, omnia complecteretur. nam & iustitiæ studiũ insigne habuit, & leges inuiolatas conseruauit; tum a finitimis barbaris prouinciam tutam præstitit: vir summa & prudentia & fortitudine præditus. Nec vlla fere iniuria vel ipse populum affecit, vel a præfectis affici passus est: verbo quidem Tyrannus, re vero verus Rex; nullo eorum qui huius honoris laudibus ab initio floruerunt, inferior. Itaque & Gotthis & Italis carissimus fuit.

IVSTINIANVS, LXXIII.

IVSTINIANVS, condita sancta Sophia, repurgauit aulam, & marmoribus exornauit; cũ prius Augustale esset: & statuam suam equestrem in columna posuit; quæ læua globũ tenet, cruce in eo defixa: quæ significaret, eum ob fidem in crucẽ, terræ dominum factum. Globus enim is, terra est, ob rotundam eius figuram: Fides autem est crux, ob incarnatũ Deum illi affixum. Dextram porrigit versus Orientem,* seditionem Persarum significans; & extensione ac repulsione manus clamitans, ne Romanas prouincias ingrediantur: STATE; NE PROGREDIMINI: NEQVE ENIM ID VOBIS EXPEDIET. ¶ Iustinianus Imperator Romanorũ, rectissime de religione sentiens, rudis fuit omnium litterarum, &, quod dicitur, analphabetus. Hic condidit aureum tricliniũ in palatio, & S. Pauli orphanotropheum; *aucta de se opinione Iustini Imperatoris, a quo grauitatis & exquisitæ diligentiæ laus ipsi tributa fuerat. ¶ Tribonianus, Macedoniani F.* a dicegoris hyparchis, gentilis fuit & impius; omnibus modis a Christiana religione alienus; adulator & impostor: qui persuadere conabatur Iustiniano, eũ non moriturum, sed cum carne in cælum assumptum iri. Fuit autem quæstor Iustiniani. Hic & ingenii facultate vtebatur, & ad summam peruenerat eruditionem; nemine suæ ætatis inferior: pecuniæ ad miraculum auidus, ius pretio vendere solitus: & legum dies alios plerumque tollebat, alios scribebat, pro cuiusque necessitate accepto pretio. Eo in honore cum annos multos vixisset, morbo decessit; nihil iniucundi a quoquam perpessus. Nam & facundus erat, ac cetera suauis; & auaritiæ morbum amplitudine doctrinæ sollertissime occultabat.

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ, ογ'.

Ἰουστινιανός. οὗτος, κτίσας τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἐκάθηρε τὴν αὐλὴν, καὶ ἐμαρμάρωσεν αὐτὴν, ὃ πρὶν ἦν τὸ Αὐγουστεῖον. καὶ ἔστησε τὴν ἑαυτοῦ εἰκόνα ἐπὶ κίονος ἐφ' ἵππου· καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ φέρει σφαῖραν, ἐμπεπηγότος τοῦ σταυροῦ ἐν αὐτῇ (ὑποσημαίνοντος ὡς διὰ τὴν εἰς τὸν σταυρὸν πίστεως, τῆς γῆς ἐγκρατὴς γέγονε. σφαῖρα μὲν γὰρ, ἡ γῆ, διὰ τὸ σφαιροειδὲς τοῦ αὐτῆς σχήματος· πίστις δὲ ὁ σταυρὸς, διὰ τὸν ἐν αὐτῷ σαρκὶ προσηλωθέντα θεόν) τὴν δὲ δεξιὰν χεῖρα ἀνατεταμένην ἔχων κατὰ ἀνατολάς· στάσιν τῶν Περσῶν σημαίνων, καὶ μὴ μεταβαίνειν ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς γῆς, διὰ τῆς ἀνατάσεως καὶ ἀπώσεως τῶν χειρῶν, βοῶν, Στῆτε, καὶ μὴ προέσω χωρεῖτε· οὐ γὰρ συνοίσει ὑμῖν. ¶ Ἰουστινιανὸς, ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὀρθοδοξότατος. ἦν δὲ ἀμαθὴς γραμμάτων ἁπάντων, καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἀναλφάβητος. Οὗτος κτίζει καὶ τὸν ἐν τῷ παλατίῳ χρυσοῦν τρίκλινον, καὶ τὸν ἅγιον Παῦλον τὸ ὀρφανοτροφεῖον. καὶ αὔξει τὴν περὶ τοῦ βασιλέως Ἰουστίνου κρατήσασαν δόξαν, ὡς ἔστι μάλα ἐμβριθής τε καὶ κατηκριβωμένος. ¶ Τριβωνιανὸς Μακεδονιανοῦ, ἀπὸ δικηγόρων τῶν ὑπάρχων. οὗτος ὁ Τριβωνιανὸς, Ἕλλην ὑπῆρχε καὶ ἄθεος, ἀλλότριος κατὰ πάντα τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως· κόλαξ δὲ καὶ ἀπατεὼν, καὶ πείθων Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα, ὡς ὅτι οὐκ ἀποθανεῖται, ἀλλ' εἰς τοὺς οὐρανοὺς μετὰ σαρκὸς ἀναληφθήσεται. ἦν δὲ κοιαίστωρ Ἰουστινιανοῦ. οὗτος, φύσεως μὲν δυνάμει ἐχρῆτο, καὶ παιδείας εἰς ἄκρον τε ἀφίκετο τῶν κατ' αὐτὸν οὐδενὸς ἧσσον· ἐς δὲ φιλοχρηματίαν, δαιμονίως ἐσπουδακώς· οἷός τε ἦν κέρδους ἀεὶ τὸ δίκαιον ἀποδίδοσθαι· τῶν τε νόμων ἡμέρας οἱ ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἑκάστης τοὺς μὲν ἀνῄρει, τοὺς δὲ ἔγραφεν, ἀπεμπολῶν τοῖς δεομένοις κατὰ τὴν χρείαν ἑκατέρου. ἔτη δὲ πολλὰ ἐπιβιοὺς τῇ τιμῇ, ἐτελεύτησε νόσῳ, οὐδὲν ἄχαρι πρὸς οὐδενὸς παθών. ἦν γὰρ αἱμύλος τε, καὶ τἄλλα ἡδὺς, καὶ τῆς φιλοχρηματίας τὸ νόσημα ἐπισκιάσαι ἱκανώτατος τῇ τῆς παιδείας περιουσίᾳ.

TIBERIVS, LXXV.

TIBERIVS, Rom. Imperator Cõstantinopolitanus; quẽ Iustinus commẽdat, vt virũ clementẽ simul & humanũ; hominẽ alienũ ab auaritia, qui felicitatẽ in eo vno reponat, vt & floreat populus, & omnib. rebus abũdet:

ΤΙΒΕΡΙΟΣ, οε'.

Τιβέριος, ἐν Κωνσταντινουπόλει βασιλεὺς Ῥωμαίων· ὃν συνίστησιν Ἰουστῖνος, ἄνδρα πρᾷον ὁμοῦ καὶ φιλάνθρωπον, κρείττονα λημμάτων, χρημάτων ἀφρόντιδα· τουτὶ μόνον εὐδαιμονίαν ἡγούμενον, τὸ τεθηλέναι τε καὶ εἰς μέγα πλούτου ἀκμάσαι τὸ ὑπήκοον τὴν κοι-

τὴν κοινὴν τῶν ἀνθρώπων μακαριότητα, πάγκαλον καὶ ἀσύλητον θησαυρὸν λογιζόμενος. ὃς τὸν ὄγκον τῆς τυραννίδος μισήσας, καὶ πρὸς τὸ φιλόστοργον τῶν ὁμοφύλων ἀναδραμὼν, εἵλετο βασιλεύειν αὐτοῦ τῶν ὑπηκόων, ἢ τοὺς ἰθυνομένους τυραννικώτερον ἀνδραποδίζεσθαι· πατὴρ ἐθέλων, ἢ δεσπότης ὑπὸ τῶν ὑπηκόων ἀναγορεύεσθαι. † Ἄριστος ὑπάρχων ἐν νεότητι· καὶ πρὸς γῆρας ἐλθὼν, ἀφνίδιον εἰς τὴν χείρονα μετεβλήθη γνώμην· ὥστε καὶ παραφρονεῖν αὐτὸν νομισθῆναι, καὶ πρὸς δαίμονος ἐλαύνεσθαι, καὶ πρὸς πᾶσαν δυσσουργίαν τε, καὶ μανίαν, καὶ οἰστρηλασίαν, οὐ μόνον ἐν τοῖς κατὰ φύσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς παρὰ φύσιν, καὶ ἐν πάσῃ ἀδικίᾳ καὶ τυραννίδι. οὕτω δὲ μεταπεσὼν εἰς κακίαν, καταστρέφει τὸν βίον.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ, ος'.

Μαυρίκιος, ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων. λέγεται περὶ Μαυρικίου, φιλοτίμως ἔχειν περὶ τὴν τῶν λόγων μεγαλοπρέπειαν, τιμᾶν τε λίαν καὶ λαμπρῶς τοὺς ἐπιβεβληκότας περὶ τὰ κάλλιστα τῶν μαθημάτων. ἀναφέρεται δὲ καὶ τὴν τρίτην μοῖραν τῶν φόρων συγχωρῆσαι τοῖς ὑπηκόοις τὸν Μαυρίκιον. οὗτος δὲ προχειρίζεται στρατηγὸς τῆς ἑῴας ὑπὸ Τιβερίου καίσαρος. ὃς Μαυρίκιος, ἐν πολέμοις μὲν καὶ ἀγῶσιν οὐκ ἐντεθραμμένος, ἔμφρων δὲ ἄλλως καὶ ἐμβριθὴς, καὶ κατηκριβωμένος, ξυγκεράσας τε ἐν αὑτῷ ἄμφω τὰ ἐναντίως ἔχοντα ἀλλήλοις, ὄγκον φρονήματος καὶ * πρᾳότητος πάσης ὑπεροψίας τε καὶ ὀφρύος ἐλευθέραν. τοιοῦτον δή τινα τὸν Μαυρίκιον ὄντα, ἡ τῶν πραγμάτων ἡγεμονία παραλαβοῦσα, ἐνέδειξέ πως εὐκλεέστερον τῇ πείρᾳ. ¶ Φιλιππικὸς, στρατηγὸς τῶν ἑῴων στρατιωτῶν. οὗτος εἶχεν Ἡράκλειον τὸν Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως πατέρα, ὑποστράτηγον. δυστυχήσαντος δὲ ἐν πολέμῳ τοῦ Φιλιππικοῦ καὶ ἀπομάχου γενομένου, ὁ Ἡράκλειος ἐγχειρίζεται τὸ ὁπλιτικόν. ἦν δὲ ὁ Φιλιππικὸς, γαμβρὸς Μαυρικίου ἐπὶ θυγατρί.

ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ, οη'.

Ἡράκλειος, βασιλεὺς Ῥωμαίων. οὗτος ὑπὸ Ἀθανασίου πατριάρχου Ἰακωβιτῶν, καὶ Σεργίου τοῦ Σύρου Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν μονοθελητῶν ἐξεκυλίσθη. Ἡρακλείῳ τῷ βασιλεῖ, ὄντι ἐν Περσίδι, ἐτελεύτησαν δύο υἱοὶ, καὶ β' θυγατέρες. αὐτὸς δὲ, λαβὼν τὰ ζωοποιὰ ξύλα ἐσφραγισμένα, καθάπερ ἐλήφθη προδιαμείναντα, εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα

communẽ hominum felicitatẽ præclarum & inuiolatum thesaurũ æstimans: quiq; tyrannicam insolentiam perosus, & humanitatem amplexus, regi a suis, quam illos a se crudelius tractari; paterque maluerit a suis dici quam dominus. † Cum optimus esset in adolescentia, ingrauescente ætate subito in deterius mutatus est; vt & dementia & dæmonio agitari putaretur; & ad omnem impietatem, insaniam ac furorem, non solum in iis quæ secundum naturam sunt, sed etiam in iis quæ repugnant naturæ, rueret, & omni iniustitia & tyrãnide grassaretur. Ita deprauatus, vitam cũ morte commutat.

MAVRICIVS, LXXVI.

MAVRICIVS, Romanorũ Imperator, dicitur eloquẽtiam maximi fecisse, & in optimis quibusq; disciplinis versatos maximis honoribus affecisse. Fertur & trientem vectigalium remisisse subditis. Designatus a Tiberio Cæsare dux Orientis; quamuis in bellis & prœliis non versatus; vir tamen cordatus fuit, & grauis, & accuratus; ac duas res inter se contrarias coniunxit; summam & magnitudinem animi, & clementiam, ab omni despicientia & supercilio alienã. Hoc ingenio præditus Mauricius, principatu suscepto, magis etiam gloriam suam illustrauit. ¶ Philippicus, dux Orientalium militum, habuit Heraclium, Imperatoris Heraclii patrem, ducem partium secundarum. Cum autem male bellum gereret Philippicus, & ad pugnam inutilis esset; Heraclio eius sunt commissæ copiæ. Erat autẽ Philippicus Mauricii gener, filia eius in matrimonium accepta.

HERACLIVS, LXXVIII.

HERACLIVS, Romanorũ Imperator, ab Athanasio Iacobitarũ patriarcha, & Sergio Syro Cõstantinopolitano, in sectam Monotheletarum est deuolutus. Heraclio Imperatori, in Perside agẽti, filii duo & filiæ duæ obierũt. Ipse vero, acceptis viuificis lignis obsignatis, quẽadmodũ accepta fuerãt, atq; permãserãt, Hierosolyma

profectus, Modesto pontifici & eius clero monstrauit. Hi & sigillum incolume atque intactum agnouerunt, & clauem ab eo sumpserunt. Imperator igitur ea Byzantiũ misit; quæ Sergius in Blachernis reposuit. Nec multo post Heraclius Byzantiũ e Perside iter habens, multis cũ laudibus susceptus, in vrbem duxit quatuor elephantes; quos in equestribus certaminibus in triumpho duxit, omni genere magnificentiæ vsus. Et quia de opibus magnæ Ecclesiæ pecuniam sumpserat, constituit vt e fisco, & ipsi ecclesiæ & clero annua pecunia penderetur. Filium suum Constantinum consulem fecit: & Heraclium Martinæ F. Cæsarem designauit. Cuius morte audita, in palatiis Erianis versabatur. † Ac præfectus conductis & cõiunctis nauigiis in freto quod Angustum dicitur, transiit iuxta litora sinus Phidaliæ; & per pontem Barybyssi fluminis in vrbẽ introiit. Decessit ex aqua intercute. Sub hoc Imperatore Heraclio, ducenta milia virorũ bello Isaurico perierunt. Hic cum Sergio patriarchæ maximã pecuniam, & aurum & argentũ & gemmas pretiosas mitteret, illa omnia submersa sunt.

IVSTINIANVS RHINOTM.

IVSTINIANVS Rhinotmetus (id est præciso naso) Romanorum Imperator, Constantini F. præter mala cætera, Reipubl. muneribus præficiebat viros inhumanos & crudelissimos: quorũ erat Stephanus eunuchus Persa, imperatoriæ pecuniæ quæstor, (qui, cum obuios quosq; multum vexaret, audacia sua etiam aduersus Imperatoris ipsius matrem vsus, flagellis eam in curru, vt litteratores pueros, cecîdit) ac Theodotus quidam, qui in claustro fuerat, in Thraciæ partibus angustiarum, publicorum vectigalium quæstor; quem vulgus Logothetam generalẽ fecit. Is insigni crudelitate pecuniam exigebat, funibus sublimes suspendendo, & palearum fumo illustrissimos quosq; necando. Leontiũ ducẽ Orientis, & Patricium Isaurũ, trienniũ in custodia tenuit Iustinianus: post Græciæ ducẽ designauit. quẽ Paulus, monasterii Callistrati

ἀφίκετο, καὶ Μοδέστῳ τῷ ἀρχιερεῖ καὶ τῷ αὐτοῦ κλήρῳ ταῦτα ὑπέδειξεν. οἱ δὲ, τήν τε σφραγῖδα σώαν ἐπεγίνωσκον καὶ ἀνέπαφον, τήν τε κλεῖδα τὴν παρ᾽ αὐτῷ ἦγαγον, καὶ προσεκύνησαν καὶ ὕψωσαν· καὶ ἐς τὸ Βυζάντιον ἐξέπεμψεν ὁ βασιλεύς. ἃ δὴ Σέργιος ἀρχιερεὺς εἰς Βλαχέρνα ὑπεδέξατο. καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ Ἡράκλειος εἰς Βυζάντιον ἐχώρει, δεχθεὶς μετὰ πολλῆς εὐφημίας. Ὁ αὐτὸς Ἡράκλειος ἐκ Περσῶν εἰς τὸ Βυζάντιον δ᾽ ἤγαγεν ἐλέφαντας· οὓς δὴ καὶ εἰς τοὺς ἱππικοὺς ἀγῶνας ἐθριάμβευσεν ἐπὶ τῇ τῆς πόλεως τέρψει, πάσαις δωρεαῖς φιλοτιμησάμενος. ἐπεὶ δὲ ἦν ἑλὼν ἐκ τῆς οὐσίας τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἐκ τοῦ βασιλέως ταμιείου αὐτῇ τε καὶ τῷ κατ᾽ αὐτὴν κλήρῳ ἐτήσια χρήματα ἔταξε παρέχεσθαι. καὶ Κωνσταντῖνον υἱὸν αὐτοῦ παρασκευάζει ὑπατεῦσαι· Ἡράκλειόν τε τὸν ἀπὸ Μαρτίνης, καίσαρα προχειρίζεται. πυθόμενος δὲ ἀποθανεῖν, ἐν τοῖς εἰς τὰ Ἤρια παλατίοις διέτριβε. καὶ συναγαγὼν ὁ ὕπαρχος, καὶ συζεύξας πλοῖα εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ καλουμένου στενοῦ, διέβη κατὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ καλουμένου κόλπου Φειδαλίας· καὶ διὰ τῆς γεφύρας τοῦ καλουμένου Βαρυβύσσου ποταμοῦ, εἰς τὴν πόλιν εἰσῆλθεν. ὕδρῳ δὲ τὸν βίον κατέστρεψεν. Ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου σ᾽ χιλιάδες ἀνδρῶν διεφθάρησαν ἐν τῷ πρὸς Ἰσαύρους πολέμῳ. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἡράκλειος χρήματα πλεῖστα καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ λίθους πολυτελεῖς πέμπει· ἅπερ βρύχια γέγονεν, ἐπὶ Σεργίου πατριάρχου.

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ, Ὁ ΡΙΝΟΤΜ.

Ἰουστινιανὸς ὁ Ῥινότμητος, βασιλεὺς Ῥωμαίων, υἱὸς Κωνσταντίνου. ὃς πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς, καὶ ἐς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς καθίστη ἄνδρας ἀπηνεῖς καὶ ὠμοτάτους· ὧν ἦν Στέφανος ὁ εὐνοῦχος Πέρσης, ταμίας τῶν βασιλικῶν χρημάτων· καὶ πολλὰ τοὺς ὑπὸ χεῖρα αἰκιζόμενος, ἄχρι καὶ εἰς τὴν μητέρα Ἰουστινιανοῦ τὴν τόλμαν ἐξώκειλε, μάστιγας αὐτῇ ἐν ὀχήματι, ὡς οἱ γραμματισταὶ τοῖς παισὶν, ἐπιθέμενος. καὶ Θεόδοτόν τινα, ἔγκλειστον γεγονότα, κατὰ τὰ Θρακῷα μέρη τοῦ στενοῦ, τῶν δημοσίων λογιστὴν ὃν τὸ δημῶδες λογοθέτην γενικὸν ἐποίησεν. ὃς ὑπερβολῇ ὠμότητος, τὰ χρήματα ἔπραττε· μετεώροις σχοινίοις ἀνάπτων καὶ περικαπνίζων ἀχύροις τοὺς περιφανεστάτους ἀπέκτεινε. καὶ Λεόντιον στρατηγὸν τῶν ἀνατολικῶν [καὶ Πατρίκιον Ἴσαυρον,] τρισὶν ἔτεσιν ὑποφρούριον ἐποίησεν Ἰουστινιανὸς, ὕστερον δὲ στρατηγὸν Ἑλλάδος ἀπέδειξεν· ὃν Παῦλος, τῆς Καλλιστράτου μονῆς

μονῆς μοναχὸς ἀστρονόμος, καὶ Γρηγόριος Καππαδόκης, ἡγούμενος τῆς τοῦ Φλώρου μονῆς, προεμαντεύσαντο εἰς ἐκεῖ κατὰ τὴν γένεσιν τῆς ἀρχῆς· καὶ εἰς ἐκεῖ κατὰ τῆς τῆς βασιλείας ἐγένετο. ¶ Θεόδοτος. Οὗτος ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ὕπαρχος ἦν τῶν στρατευμάτων. ὃν παραλύσας τῆς ἀρχῆς, Πέτρον ἐπέστησε Βαρσυάμην καλούμενον· ὃς πάλαι μὲν ἐπὶ τῆς τοῦ χαλκοῦ τραπέζης καθήμενος, κέρδη αἰσχρότατα ἐκ ταύτης διεπορίζετο τῆς ἐργασίας, τὴν περὶ τοὺς ὀβολοὺς κλοπὴν ἀεὶ μάλα τεχνάζων καὶ τοὺς αὐτῷ ξυμβαλόντας ἀεὶ τῶν δακτύλων τάχει ἐκκρούων, δεξιός γε ὢν κλέψαι, μετὰ τῆς αὐτῷ περιπεπλωκότων ἀναίδειαν ἁλοὺς δὲ ὀμόσαι, καὶ τῶν χειρῶν τὸ ἁμάρτημα τῷ τῆς γλώττης περικαλύψαι θράσει, ἐν δὲ τοῖς τῶν ὑπάρχων στρατηγοῖς καταλεχθεὶς, ἐς τοσοῦτον ἀτοπίας ἐλήλακεν, ὥστε τῷ βασιλεῖ ἀρέσκειν ἐς τὰ μάλιστα, καὶ ἐκ τῶν ἀδίκων αὐτῷ βουλευμάτων ῥᾷστα ὑπουργεῖν τὰ ἀμήχανα. τούς τε στρατευομένους ἀποστερῶν τὰς συντάξεις ἁπάσας, καὶ ὠνίους τὰς ἀρχὰς ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον προθήσας. ¶ Ἀέναον, τὸ ἄπαυστον, ἀεὶ ῥέον] ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς, ὥσπερ ποταμὸς ἀέναος, ἐς ἡμέραν ἑκάστην ἐδῄου τε καὶ ἐληΐζετο τοὺς ὑπηκόους.

ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΣ Ὁ ΒΑΡΔ.

Φιλιππικὸς, ὁ καὶ Βαρδάνης, Ἰουστινιανὸν βασιλέα ἀνελὼν, ἀσέμνως καὶ ῥαθύμως τὰ βασίλεια διέπων ἐφαίνετο. τούς τε ἐν τῇ οἰκουμενικῇ συνόδῳ πατέρας, ἀναθέματι καθυπέβαλε, τὰ παρ' αὐτῶν ἐνθέως δογματισθέντα, δύο τοῦ σωτῆρος θελήματα καὶ ἐνεργείας, μὴ ἀποδεχόμενος· συλλήπτορας εὑρηκὼς, Ἰωάννην τὸν τηνικαῦτα τῆς πόλεως ἀρχιερέα, καὶ Γερμανὸν τὸν Κυζίκου μητροπολίτην, καὶ ἑτέρους ἱερεῖς καὶ συγκλητικοὺς πλείστους.

ΑΡΤΕΜΙΟΣ.

Ἀρτέμιος, ὁ καὶ Ἀναστάσιος, βασιλεὺς Ῥωμαίων αἰσθόμενος στόλον Σαρακηνῶν ἔρχεσθαι κατὰ τῆς πόλεως, Ἰωάννην ἐφίστησιν ἡγεμόνα τοῦ πολέμου, διάκονον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ λογιστὴν τῶν φόρων, ὃν γενικὸν καλοῦσιν. ὃς πρὸς τῇ Ῥόδῳ γενόμενος, καταστασιασθεὶς ὑπὸ τοῦ πλήθους, ἀναιρεῖται.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ὁ ΚΟΠΡ.

monachus, astronomus; & Gregorius Cappadox, monasterii Flori ductor, imperio potiturum prædixerũt: itáque factum est. ¶ Theodotus sub Iustiniano legionum fuit præfectus. Quo abdicato, Imperator ei magistratui præfecit Petrum Barsyamen cognomento: qui cum olim ad mensam æris sederet, sordidissimas ex eo quæstu corrasit opes; obolorum fur sollers, & contrahentes cum ipso celeritate digitorum decipiens: & deprehẽsus, peierare paratus, manuum peccatum linguæ tegens cõfidentia. Inter præfectorum vero duces ascitus, eo insolentiæ venit, vt Imperatori maxime placeret, & rerum iniustarum consilia inexplicabilia facillime explicaret, tum milites omnibus stipendiis fraudando, tum magistratus magis etiã quam olim venditando. ¶ *Ἀέναον, perenne, perpetuo fluens*] Iustinianus vero, vt fluuius perennis, in dies singulos populabatur ac deprædabatur subditos.

PHILIPPICVS BARDANES.

PHILIPPICVS, qui & Bardanes, Iustiniano Imperatore interfecto, visus est inhoneste & supine imperium administrare. Et patres in œcumenico concilio anathemate notauit, diuinitus ab illis decretas duas in Seruatore voluntates & actiones, non probans: cum adiutores haberet Ioannem tum pontificẽ vrbis, & Germanum Cyzici metropolitanũ, & alios sacerdotes ac senatores plurimos.

ARTEMIVS.

ARTEMIVS, qui & Anastasius, Romanorum Imperator; cum Sarracenorũ classem vrbem petere sensisset, Ioannẽ bello præficit, magnæ Ecclesiæ diaconum, ratiocinatorem tributorum, quem generalem dicunt. Is cum Rhodum appulisset, orta seditione, a populo interficitur.

CONSTANTINVS COPR.

CONSTANTINVS, Imp. Romanorũ, Leonis iconomachi Isauri fili⁹. E leone autem nata est versuta pardalis; de serpẽtino semine, aspis atrox, &

Κωνσταντῖνος, βασιλεὺς Ῥωμαίων, υἱὸς Λέοντος τοῦ εἰκονομάχου τοῦ Ἰσαύρου. ἐκ λέοντος δὲ ἀνεφύη ποικιλόστροφος πάρδαλις· ἐκ σπέρματος ὄφεως, ἀσπὶς δεινὴ, καὶ

serpens volaticus: e Dane, Antichristus. Hic patris imperii & impietatis successor, & libidinibus, & dæmonum inuocationibus, & aliis improbis studiis deditus atque vacans, eximium instrumentũ & supra modum opportunum patris sui & præceptoris exstitit diaboli: eo vecordiæ & vesaniæ redactus, vt lege sanciret, ne quisquam prorsus seruorum Domini sanctus diceretur: sed & vt eorum reliquiæ conspuerentur, nec eorum intercessio peteretur: nihil enim eos posse. Deinde adiecit homo profanus; *Ne Mariæ quidem intercessionem quisquam petat: neq; enim iuuare quemquam potest. Neque etiam hæc Deipara nominetur.* In manus itaque sumpto sacculo auri pleno, & omnibus monstrato, rogauit, quanti esset? Qui cum dixissent, Magni: rursus effuso auro quæsiuit, quanti esset sacculus? cum respondissent, nullius esse pretii: *Sic*, inquit, *Maria etiam.* (neque enim Deiparam miser illam vocari voluit) *Dum enim Christum in se haberet, honorata fuit: postquam autem eum peperit, nihil ab aliis differt mulieribus.* O audacem blasphemiam Saracenicæ religionis, & Iudaicæ sententiæ! Venerem enim colebat, & humanas hostias immolabat vltra vrbem: vbi S. Mauræ æde destructa, & in carnificinam mutata, Mauram locum illum dixit; in quo sacra illa peragebat, & pueros mactabat. Testimonio est Flauii puer; quem occulte ab eo immolatum Deus patefecit.

ὄφις πετόμενος· ἐκ Δὰν, ἀντίχριστος. οὗτος τὴν πατρῴαν βασιλείαν καὶ ἀσέβειαν διαδεξάμενος, καὶ ἀσελγείαις καὶ δαιμόνων ἐπικλήσεσι, καὶ ἄλλοις πονηροῖς ἐπιτηδεύμασι χαίρων καὶ σχολάζων, ἐξαίρετον ὄργανον καὶ λίαν ἐπιτήδειον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ διδασκάλου γέγονε διαβόλου. καὶ γὰρ εἰς τοσαύτην ἀπόνοιαν καὶ παραπληξίαν ἐξώκειλεν, ὡς καὶ θεσμὸν ἐπὶ λαοῦ καθολικὸν ἐκθεῖναι, μὴ λέγεσθαί τινα τῶν θεραπόντων Κυρίου τοπαράπαν ἅγιον, ἀλλὰ καὶ τὰ λείψανα τούτων εὑρισκόμενα διαπτύεσθαι, καὶ μηδὲ πρεσβείαν αὐτῶν ἐξαιτεῖν· οὐδὲν γὰρ ἰσχύουσιν. εἶτα προσθεὶς, ὁ παμβέβηλος λέγει, Μηδὲ τῆς Μαρίας ἐπικαλείσθω τις πρεσβείαν· οὐ γὰρ δύναται βοηθεῖν τινί· μηδὲ αὖ πάλιν αὐτὴ θεοτόκος ὀνομαζέσθω. καὶ δὴ λαβὼν ἐν χερὶ βαλάντιον πλῆρες χρυσίου, καὶ ὑποδείξας αὐτὸ πᾶσιν, ἤρετο τίνος ἄξιόν ἐστι. τῶν δὲ πολλοῦ εἰπόντων, κενώσας τὸ χρυσίον, πάλιν ἤρετο τίνος ἐστὶν ἄξιον, καὶ λέγουσιν οὐδενός. οὕτως (ἔφη) καὶ ἡ Μαρία· (οὐδὲ γὰρ θεοτόκον ὀνομάζεσθαι ὁ ἄθλιος ἠξίου) ἕως μὲν γὰρ εἶχε τὸν Χριστὸν ἐν ἑαυτῇ, τετιμημένη ὑπῆρχεν· ἀφ' οὗ δὲ τοῦτον ἀπέτεκεν, οὐδὲν τῶν λοιπῶν γυναικῶν διενήνοχε. φεῦ τῆς τολμηρᾶς βλασφημίας τοῦ σαρακηνοπίστου καὶ ἰουδαιόφρονος. τὴν γὰρ Ἀφροδίτην ἐτίμα, καὶ ἀνθρωποθυσίας ἀνέφερε πέραν τῆς πόλεως, ἔνθα ὁ τῆς ἁγίας Μαύρας ναός· ὅνπερ ἐδαφίσας καὶ φονευτήριον ποιήσας, Μαύραν ὠνόμασε τὸν τόπον· ἐν ᾧ καὶ νύκτωρ ἐπετέλει θυσίας, καὶ παῖδας κατέσφαττε. καὶ μάρτυρες τὸ πρὸς θυσίαν σφαγιασθὲν τοῦ Φλαμίου παιδάριον. ὅπερ ἐν παραβύστῳ θύσαντος αὐτοῦ, τοῦτο ὁ θεὸς ἐποίησεν ἔκδηλον.

MICHAEL.

MICHAEL, Imperator Romanorum, post Leonem Armenium, nonnihil remissa superioris temporis vexatione, tantisper dum ii qui in carcere, ærumnis, exsilio erant, libertatem & relaxationem somniarent: clam sui antecessoris, infamis & impii, Deo inuisam sententiam fouebat: eodemque reti atrocis sectæ, veluti piscis irretitus, putidis & impiis dogmatibus per summam vecordiam & amẽtiam est immortuus. Supra modum enim & profanus & illiteratus fuit; cum inscitiam paternæ vecordiæ & insolentiæ, iusti patrimonii loco, hereditario iure accepisset.

ΜΙΧΑΗΛ.

Μιχαὴλ, βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὁ μετὰ τὸν Ἀρμένιον Λέοντα βασιλεύσας. ὃς μικρόν τι τῆς προκατασχούσης κακίας ὑπενδοὺς, ὅσον τοὺς ἐν εἱρκταῖς καὶ πόνοις καὶ ἐξορίαις, ἐλευθερίας τε καὶ ἄνεσιν φαντάζεσθαι ὀνειρώδη, τὸ τοῦ προηγησαμένου δυσωνύμου καὶ δυσσεβοῦς ὑπέθαλπε θεοστυγὲς φρόνημα· καὶ ὁμοίως τῷ αὐτοῦ ἀμφιβλήστρῳ περισπαρεὶς τῆς δεινῆς αἱρέσεως ἰχθύος δίκην, τοῖς τῶν δογμάτων σαθροῖς καὶ ἀσεβέσιν ἐναπέθανεν, ἐξ ἀκροτάτης ἀβελτηρίας τε καὶ ἀλογίας. ἀμύητος γὰρ σφόδρα καὶ ἀπαίδευτος ἐτύγχανεν. ἀμαθίαν δὲ ἐκ πατρῴας ἀλογίας καὶ ἀπειροκαλίας, ὥσπερ ἰθαγενῆ οὐσίαν, ἐκληρώσατο.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ.

Θεόφιλος, βασιλεὺς Ῥωμαίων, υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ Ἀμοραίου, πατὴρ Μιχαήλ· ὃς ἐς τοσαύτην ἀφιλοθεΐαν καὶ ἀπόνοιαν ἐξώκειλεν, καὶ τὴν τοῦ Κοπρωνύμου χαλεπὴν καὶ μυσαρωτάτην αἵρεσιν διαδεξάμενος καὶ ἀνακαινίσας, ὡς ἐν μηδενὶ ἥττων ὀφθῆναι τῆς ἐκείνου δυσσεβείας καὶ παροινίας, τυραννίδος τε καὶ ἐμβροντησίας, ὁ πεφενακισμένος καὶ ματαιόφρων. ἐπεὶ οὖν τῇ αὐτῇ συσχεθεὶς τῶν ἀσεβῶν ἐκείνων καὶ παλαμναίων ἀπάτῃ, καὶ παραπληξίᾳ τῶν ἐκ Μανιχαϊκῆς μανίας καὶ Ἀρειανῆς λύσσης ὁρμωμένων πάλαι, διωγμὸν καὶ αὐτὸς κατὰ τῆς ἐκκλησίας ὡσαύτως ἐπιμελείνετο, συμμύστην καὶ σύμμαχον καὶ συνίστορα τῆς αἱρέσεως ἔχων ὁ δεύτερος Νεκτεναβῶν, τὸν πατριάρχην Ἰωάννην, μᾶλλον δὲ μαντιάρχην ἢ δαιμονιάρχην, τὸν νέον ὄντως Ἀπολλώνιον, ἢ Βαλαὰμ, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἀναφανέντα λεκανομάντιν, καὶ πάσης θεοστυγοῦς πράξεως καὶ τελετείας δεινὸν ὑποφήτην. ὑφ' οὗ καὶ τὰ γράμματα παιδευθεὶς ὁ δυσέλπιστος καὶ δείλαιος, ὑπηρέτης δόκιμος ἐχθίστων πραγμάτων, καὶ τοῦ διαβόλου ἐπιτήδειον ὄργανον γέγονεν. οὓς δὴ ἐνδίκως ὁ θεῖος λόγος ἐπαράσατο, σχετλιαστικῶς φάσκων, οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο, καὶ τὰ ἑξῆς.

THEOPHILVS, MICH. F.

THEOPHILVS, Imperator Romanorum, Michaëlis Amortæi filius, Michaëlis pater; in id Dei odium & amētiam incidit, vt odiosam Copronymi & detestandam sectam susceperit & renouarit; nec vlla re inferiorem se impietate illius & væcordia & tyrānide & furore præbuerit; homo væcors & delirus. Ea igitur impiorū illorum & sicariorum fraude ac stupore implicatus, qui a Manichæa insania & Ariana rabie propagati sunt, persecutionem & ipse eodem modo contra Ecclesiam instituit, alter Nectenabo; collega & adiutore & conscio patriarcha Ioanne, vel potius mantiarcha aut dæmoniarcha; nouo omnino Apollonio, aut Balaamo nostris temporibus exorto, lecanomante, & omnis inuisæ Deo actionis, præstigiarum omnium acri ministro. A quo litteras etiam edoctus homo infelix atque instabilis, probatus odiosissimarum rerū minister, & idoneum diaboli instrumentum extitit: quos iure diuinus sermo exsecratur, cum querimonia, dicēs: *Væ ipsis; quia viam Caini sunt ingressi, & errore mercedis Balaami sunt effusi: & aduersatione Cora perierunt*, & cetera.

EX ANTIQVITATIBVS CONSTANTINOPOLITANIS; *Palatinæ bibliothecæ libro.*

Ab anno ṽ CCCCL, *hoc est* XXVI *Hyrcani, Caius Iulius imperauit annos* IIII, 5450

Augustus imp. annos LVI, *5506. Hoc etiam* † *mense Dominus noster* IESVS CHRISTVS *secundũ carnem nascitur Bethleemi in Iudæa, ex semper virgine Maria: patiturq; passionẽ voluntariã* XVIII *Tiberii anno. nã* XV *anno eiusdem Tiberii, baptiZatus est.*

Tiberius imperauit ann. XXII, 5528

Caius alter, imp. ann. IIII, 5532

Claudius imp. ann. XIIII, 5546

Nero filius eius, imp. ann. XIIII, 5560

Vespasianus imp. ann. X, 5570

Titus imperauit ann. III, 5573

Sub hoc Imp. Hierosolyma deuenerunt ad extremam desolationem.

Domitianus imperauit ann. XV, 5588

Nerua imperauit ann. vnum, 5589

Traianus imp. ann. XIX, 5608

Adrianus imperauit ann. XXI, 5629

T. Antoninus imp. ann. XXIII, 5652

M. Antoninus imp. ann. XIX, 5671

Commodus imp. ann. XIII, 5684

Heluius Pertinax imp. mens. VI, 5684

Seuerus imperauit ann. XVIII, 5702

Antoninus Seueri filius, imperauit annos VII 5709

† *Auitus imperauit ann.* II, 5711

Macrinus imp. ann. II, 5713

*Alexander * Magnus imperauit annos* XIII, 5726

Maximinus imperauit ann. III, 5729

Gordianus imp. ann. VI, 5735

Philippus imp. annos VII, 5742

Decius imperauit ann. vnum, 5743

Gallus & Volusianus imperarunt annos II, 5745

ΕΚ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Ἀπὸ ἔτους ,ευν, τουτέστι τῷ κϛʹ τοῦ Ὑρκανοῦ: Γάϊος Ἰούλιος ἐβασίλευσεν ἔτη δʹ, ,ευνʹ

Αὔγουστος ἐβασίλευσεν ἔτη νϛʹ, ,εφϛʹ. τούτῳ δὲ † μηνὶ ἐπιγεννᾶται ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ σάρκα ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐκ τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ πάσχει δὲ ἑκούσιον πάθος ἐν τῷ ιηʹ ἔτει Τιβερίου. τῷ γὰρ ιεʹ ἔτει τοῦ αὐτοῦ Τιβερίου ἐβαπτίσθη.

Τιβέριος ἐβασίλευσεν ἔτη κβʹ, ,εφκη

Γάϊος ἄλλος. ἐβασιλ. ἔτη δʹ, ,εφλβ

Κλαύδιος ἐβασίλ. ἔτη ιδʹ, ,εφμϛ

Νέρων ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν ἔτη ιδʹ, ,εφξ

Οὐεσπασιανὸς ἐβασίλ. ἔτη ιʹ, ,εφο

Τίτος ἐβασίλευσεν ἔτη γʹ, ,εφογ

Ἐπὶ τούτου τὰ Ἱεροσόλυμα εἰς ἐσχάτην ἐρήμωσιν ἦλθεν.

Δομετιανὸς ἐβασίλ. ἔτη ιεʹ, ,εφπη

Νερούας ἐβασίλ. ἔτος ἕν, ,εφπθ

Τραϊανὸς ἐβασίλ. ἔτη ιθʹ, ,εχη

Ἀδριανὸς ἐβασίλ. ἔτη καʹ, ,εχκθ

Τίτος Ἀντωνῖνος ἐβασ. ἔτη κγʹ, ,εχνβ

Μάρκος Ἀντωνῖνος ἐβασ. ἔτη ιθʹ, ,εχοα

Κόμμοδος ἐβασίλ. ἔτη ιγʹ, ,εχπδ

Ἐλούιος Περτίναξ ἐβασ. μῆνας ϛʹ, ,εχπδ

Σευῆρος ἐβασίλ. ἔτη ιηʹ, ,εψβ

Ἀντωνῖνος, ὁ υἱὸς Σευήρου, ἐβασίλευσεν ἔτη ζ, ,εψθ

• Ἄβιτος ἐβασίλ. ἔτη β, ,εψια

Μακρῖνος ἐβασίλ. ἔτη βʹ, ,εψιγ

Ἀλέξανδρος * ὁ μέγας, ἐβασίλευσεν ἔτη ιγʹ, ,εψκϛ

* Μαξιμιανὸς ἐβασ. ἔτη γʹ, ,εψκθ

* Γορδιανὸς ἐβασίλευσεν ἔτη ϛʹ, ,εψλε

Φίλιππος ἐβασίλευσεν ἔτη ζʹ, ,εψμβ

Δέκιος ἐβασίλευσεν ἔτος αʹ, ,εψμγ

Γάλλος καὶ Βολουσιανὸς ἐβασίλευσαν ἔτη βʹ, ,εψμε

Οὐαλερια-

Οὐαλεριανὸς καὶ Γαλιηνὸς ἐβασίλευσαν ἔτη ιέ,	,εψξ	*Valerianus & Gallienus imperarunt annos* XV,	*5760*
Κλαύδιος ἐβασίλευσεν ἔτος ά,	,εψξα	*Claudius imperauit ann. vnum,*	*5761*
Αὐρηλιανὸς ἐβασίλ. ἔτη ς',	,εψξζ	*Aurelianus imp. ann.* VI,	*5767*
Τάκιτος καὶ Φλωριανὸς ἐβασίλευσαν ἔτη γ',	,εψο	*Tacitus & Florianus imperauerunt annos* III,	*5770*
Πρόβος ἐβασίλ. ἔτη ς',	,εψος	*Probus imperauit annos* VI,	*5776*
Κάρος, Καρῖνος, καὶ Νουμεριανὸς, ἐβασίλευσαν ἔτη β',	,εψοη	*Carus, Carinus, & Numerianus, imperarunt annos* II,	*5778*
Διοκλητιανὸς ἐβασίλ. ἔτη κ,	,εψϟη	*Diocletianus imp. annos* XX,	*5798*
Σεβῆρος ἐβασίλ. ἔτος ά,	,εψϟθ	*Seuerus imp. annum* I,	*5799*
Κώνστας ὁ Χλωρὸς, ἐβ. ἔτη δ',	,εωγ	*Constans Chlorus imp. ann.* IIII,	*5803*

Βασιλεῖς Χριστιανῶν. — Imperatores Christiani.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς τοῦ Χλωροῦ, ὁ μέγας, ἐβασίλευσεν ἔτη λγ',	,εωμα	*Constantinus Chlori filius, cognomento Magnus, imp. ann.* XXXIII,	*5841*
Κωνστάντιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν ἔτη κδ',	,εωξε	*Constantius, filius eius, imperauit annos* XXIIII,	*5865*
Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης, ἐβασίλευσεν ἔτη β',	,εωξζ	*Iulianus apostata, imperauit annos* II,	*5867*
Ἰοβιανὸς ἐβασίλ. ἔτος ά,	,εωξη	*Iouianus imp. ann.* I,	*5868*
Οὐαλεντινιανὸς ἐβασ. ἔτη ιβ',	,εωπ	*Valentinianus imp. ann.* XII,	*5880*
Οὐάλης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν ἔτη γ',	,εωπγ	*Valens, frater eius, imperauit annos* III,	*5883*
Θεοδόσιος ὁ μέγας, ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ',	,εϡ	*Theodosius magnus imp. annos* XVII,	*5900*
Ἀρκάδιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν ἔτη ιγ',	,εϡιγ	*Arcadius, filius eius, imperauit annos* XIII,	*5913*
Θεοδόσιος ὁ μικρὸς, ἐβασίλευσεν ἔτη μβ',	,εϡνγ	*Theodosius minor imperauit ann.* XLII,	*5953*
Μαρκιανὸς ἐβασίλ. ἔτη ς ὑ',	,εϡξα	*Marcianus imp. ann.* VI, *S.*	*5961*
Λέων ὁ μέγας, ἐβασ. ἔτη ιζ',	,εϡοη	*Leo magnus, imp. ann.* XVII,	*5978*
Λέων ὁ μικρὸς, ἐβασίλ. ἔτος ά,	,εϡοθ	*Leo minor, imp. ann.* I,	*5979*
Ζήνων ἐβασίλευσεν ἔτη ς ὑ',	,εϡϟς	*Zeno imp. annos* VI, *S.*	*5996*
Ἀναστάσιος ἐβασίλ. ἔτη κζ',	,ςκγ	*Anastasius imp. ann.* XXVII,	*6023*
Ἰουστῖνος ὁ γέρων, ἐβασ. ἔτη θ ὑ',	,ςλβ	*Iustinus senior, imp. ann.* IX, *S.*	*6032*
Ἰουστῖνος ὁ νέος, ἐβασ. ἔτη ιγ'	,ςπδ	*Iustinus iunior, imp. ann.* XIII,	*6084*
Τιβέριος ἐβασίλ. ἔτη δ',	,ςπη	*Tiberius imp. ann.* IIII,	*6088*
Μαυρίκιος ἐβασίλ. ἔτη κ',	,ςρη	*Mauricius imp. ann.* XX,	*6108*
Φωκᾶς ὁ τύραννος, ἐβασίλ. ἔτη η',	,ςρις	*Phocas tyrannus, imp. ann.* VIII,	*6116*
Ἡράκλειος ἐβασίλευσεν ἔτη λ',	,ςρμς	*Heraclius imp. ann.* XXX,	*6146*
Κωνσταντῖνος ἐβασίλ. ἔτος ά,	,ςρμζ	*Constantinus imp. ann.* I,	*6147*
Κωνσταντῖνος ἐβασίλ. ἔτη κζ',	,ςροδ	*Constantinus imp. ann.* XXVII,	*6174*
Κωνσταντῖνος ὁ πατὴρ Ἰουστινιανοῦ, ἐβασίλευσεν ἔτη ιζ',	,ςρϟγ	*Constantinus, Iustiniani pater, imperauit annos* XVII,	*6193*
Ἰουστινιανὸς τὸ πρῶτον ἐβασίλ. ἔτη ί,	,ςσγ	*Iustinianus imp. primum annos* X,	*6203*

Leo imperauit annos III, *6206*
Tiberius Hapsimarus, imperauit annos VII, *6213*
Iustinianus, & Tiberius eiusdem filius, iterum imperauit ann. VI, *6219*
Philippicus Bardanes, imper. ann. XII, *menses* VIII, *6221*
Anastasius Artemius, imperauit annos II, *6223*
Theodorus Atramytenus imperauit annum I, *S. 6224*
Leo Isaurus imp. ann. XXIIII, *6248*
Constantinus, filius eius, imp. annos VII, *6304*
Irene, mater eius, sola imperauit annos V, *6309*
Nicephorus ex legotheta, imper. annos VIII, *menses* IX, *6318*
Stauracius, filius eius, imperauit menses III.
Michael Rangabe, imperauit annum I, *menses* IX, *6320*
Leo Armenius, imperauit annos VII, *menses* V, *6327*
Michael Balbus, imperauit ann. VIII, *menses* IX, *6336*
Theophilus, filius eius, imperauit annos XII, *menses* III, *6348*
Theodora, cum Michaele filio, imperauit annos XIIII, *6362*
Michael, filius eius, solus imperauit annos XII, *6374*
Basilius Macedo imperauit annos XIX, *6393*
Leo, filius eius, imperauit annos XXV, *menses* VIII, *6419*
Alexander, frater eius, imperauit menses XIII, *6420*
Constantinus, Leonis filius, cũ matre imperauit annos VII, *6427. Idem cũ Romano socero suo imperauit annos* XXVI, *6453. Rursus idem solus imp. annos* XV: *in vniuersum annos* XLVIII, *6468*
Romanus, filius eius, imp. ann. III, *6471*
Nicephorus Phocas, imp. ann. VI, *S. 6478*
Ioannes Tzimisches, imp. ann. VI, *S. 6484*

Λέων ἐβασίλ. ἔτη γ', ͵ϛσϛ
Τιβέριος Ἀψίμαρος, ἐβασίλευσεν ἔτη ζ', ͵ϛσιγ
Ἰουστινιανὸς, καὶ Τιβέριος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, πάλιν ἐβασίλ. ἔτη ϛ', ͵ϛσιθ
Φιλιππικὸς ὁ Βαρδάνης, ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ', μῆνας η', ͵ϛσκα
Ἀναστάσιος ὁ Ἀρτέμιος, ἐβασίλευσεν ἔτη β', ͵ϛσκγ
Θεόδωρος ὁ Ἀτραμυτηνὸς, ἐβασίλ. ἔτος α ύ, ͵ϛσκδ
Λέων ὁ Ἴσαυρος, ἐβασίλ. ἔτη κδ', ͵ϛσμη
Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν ἔτη ζ', ͵ϛτδ
Εἰρήνη μόνη, ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν ἔτη ε', ͵ϛτθ
Νικηφόρος ὁ ἀπὸ λογοθέτου, ἐβασίλευσεν ἔτη η', μῆνας θ', ͵ϛτιη
Σταυράκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐβασίλευσε μῆνας γ'.
Μιχαὴλ ὁ Ῥαγγαβὲ, ἐβασίλευσεν ἔτος α', μῆνας θ', ͵ϛτκ
Λέων ὁ Ἀρμένιος, ἐβασίλευσεν ἔτη ζ', μῆνας ε', ͵ϛτκζ
Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς, ἐβασίλευσεν ἔτη η', μῆνας θ', ͵ϛτλϛ
Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ', μῆνας γ', ͵ϛτμη
Θεοδώρα, σὺν υἱῷ Μιχαὴλ, ἐβασίλευσεν ἔτη ιδ', ͵ϛτξβ
Μιχαὴλ μόνος, ὁ υἱὸς αὐτῆς, ἐβασίλευσεν ἔτη ιβ', ͵ϛτοδ
Βασίλειος ὁ Μακεδὼν, ἐβασίλευσεν ἔτη ιθ', ͵ϛτϙγ
Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν ἔτη κε', μῆνας η', ͵ϛυιθ
Ἀλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐβασίλευσε μῆνας ιγ', ͵ϛυκ
Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Λέοντος, σὺν τῇ μητρὶ ἐβασίλευσεν ἔτη ζ', ͵ϛυκζ. Ὁ αὐτὸς σὺν τῷ πενθερῷ Ῥωμανῷ ἐβασίλευσεν ἔτη κϛ', ͵ϛυνγ. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς μόνος ἐβασίλευσεν ἔτη ιε'. τὰ πάντα μη', ͵ϛυξη
Ῥωμανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐβασίλ. ἔτη γ', ͵ϛυοα
Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς, ἐβασ. ἔτη ϛ ύ, ͵ϛυοη
Ἰωάννης ὁ Τζιμισκῆς ἐβασ. ἔτη ϛ ύ, ͵ϛυπδ

Βασίλειος

Βασίλειος καὶ Κωνσταντῖνος, ἐβασίλευσαν ἔτη νγ´, ,ϛφλζ

Ρωμανὸς ὁ Ἀργυρόπουλος, ἐβασίλευσεν ἔτη ε´, μῆνας ε´, ,ϛφμβ

Μιχαὴλ ὁ Παφλαγὼν, ἐβασ. ἔτη ζ´, ,ϛφμθ

Μιχαὴλ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, ἐβασίλευσε μῆνας δ´.

Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος, ἐβασίλευσεν ἔτη ιγ ὑ´, ,ϛφξγ

Θεοδώρα ἡ Παφλαγόνα, ἐβασίλευσεν ἔτος α ὑ´, ,ϛφξδ

Μιχαὴλ ὁ ἀπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ, ἐβασίλευσεν ἔτος α´, ,ϛφξε

Ισαάκιος ὁ Κομνηνὸς, ἐβασίλευσεν ἔτη β´, μῆνας β´, ,ϛφξζ

Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας, ἐβασίλευσεν ἔτη ζ´, μῆνας ζ´, ,ϛφοδ

Εὐδοκία ἡ τούτου γυνὴ, ἐβασίλ. μῆνας ζ´.

Ρωμανὸς ὁ Διογένης, ἐβασ. ἔτη γ ὑ´, ,ϛφοζ

Μιχαὴλ ὁ υἱὸς τοῦ Δούκα, ἐβασίλευσεν ἔτη ϛ ὑ´, ,ϛφπγ

Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης ἐβασίλ. ἔτη γ´, ,ϛφπϛ

Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς, ἐβασίλευσεν ἔτη λζ´, μῆνας δ´, ,ϛχκγ

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ πορφυρογέννητος, ἐβασίλευσεν ἔτη κδ´, μῆνας η´, ,ϛχμζ

Μανουὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ πορφυρογέννητος, ἐβασίλευσεν ἔτη λη´, ,ϛχπε

Ἀλέξιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ πορφυρογέννητος, ἐβασίλευσε μῆνας ϛ´.

Ἀνδρόνικος ὁ Κομνηνὸς, ὁ ἀνελὼν Ἀλέξιον τὸν πορφυρογέννητον, ἐβασίλευσεν ἔτη β ὑ´.

Ισαάκιος ὁ Ἄγγελος, ἐβασίλευσεν ἔτη η ὑ´.

Ἀλέξιος Κομνηνὸς, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ ἐκτυφλώσας καὶ ἐξώσας τῆς βασιλείας τὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν Ισαάκιον, ἐβασίλ. ἔτη θ ὑ´.

Ἀλέξιος ὁ υἱὸς Ισαακίου, ἐβασίλευσε μῆνας θ´, ἡμέρας ι.

Ἀλέξιος ὁ Μούρτζουφλος, ὁ ἀνελὼν τὸν υἱὸν Ισαακίου τὸν Ἀλέξιον, ἐβασ. μῆνας β´, ἡμέρας ι´ οὗ καὶ βασιλεύοντος παρεδόθη ἡ πόλις τοῖς Λατίνοις, ἐν ἔτει ,ϛψιβ´, κατὰ τὴν ιβ´ τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς, ἡμέρα δευτέρα τῶν βαΐων.

Θεόδωρος ὁ Λάσκαρις, ἐβασίλ. ἔτη ιθ´.

Ιωάννης ὁ Δούκας, ἐβασίλευσεν ἔτη λγ´.

Basilius & Cōstantinus, imperarunt annos LIII, 6537

Romanus Argyropylus, imperauit annos V, *menses* V, 6542

Michael Paphlago imp. ann. VII, 6549

Michael, eius ex fratre nepos, imp. menses IIII.

Constantinus Monomachus, imperauit annos XIII, *S.* 6563

Theodora Paphlagona, imperauit annum I, *S.* 6564

Michael ex militari, imperauit annum I, 6565

Isaacius Comnenus, imperauit annos II, *menses* II, 6567

Constantinus Duca, imperauit ann. VII, *menses* VII, 6574

Eudocia, vxor eius, imp. menses VII.

Roman⁹ Diogenes, imp. ann. III, *S.* 6577

Michael, Ducæ filius, imperauit annos VI, *S.* 6583

Nicephorus Botaneates, imperauit annos III, 6586

Alexius Comnenus, imp. ann. XXXVII, *menses* IIII, 6623

Constantinus, filius eius, cogn. Porphyrogennetos, imp. ann. XXIIII, *menses* VIII, 6647

Manuel, filius eius, cogn. Porphyrogennetos, imp. ann. XXXVIII, 6685

Alexius, filius eius, cogn. Porphyrogennetos, imperauit menses VI.

Andronicus Comnenus, qui Alexiū Porphyrogennetū interemit, imp. ann. II, *S.*

Isacius Angelus, imp. annos VIII, *S.*

Alexius Comnenus, frater eius, qui fratrem Isacium & oculis & imperio priuauit, imperauit annos IX, *S.*

Alexius, Isacii filius, imperauit menses IX, *dies* X.

Alexius Murtzuphlus, qui Alexium Isacii filium interemit, imp. menses II, *dies* X. *sub cuius imperio vrbs Latinis est tradita, anno 6712, Aprilis mensis die* XII, *postridie palmarum.*

Theodorus Lascaris, imp. annos XIX.

Ioannes Duca, imp. annos XXXIII.

Theodorus, filius eius, imperauit annos III, *menses* X.

Ioannes, filius eius, imper. menses IIII, *dies* XV.

Michael Comnenus, cogn. Palæologus, imperauit annos XXIII, *menses* XI, *dies* XI. *Idem Constantinopolim ex Latinis recepit, anno 6769, Iulii mensis die* XXV, *postridie sanctæ Annæ. Idem e vita excessit Decembris die* XI, *Indictione* XI, *anno 6791.*

Θεόδωρος ὁ ὑιὸς αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν ἔτη γʹ, μῆνας ιʹ.

Ιωάννης ὁ ὑιὸς αὐτοῦ, ἐβασίλευσε μῆνας δʹ, ἡμέρας ιεʹ.

Μιχαὴλ Κομνηνὸς, ὁ παλαιολόγος, ἐβασίλευσεν ἔτη κγʹ, μῆνας ιαʹ, ἡμέρας ιαʹ. ὁ αὐτὸς παρέλαβε τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐκ τῶν Λατίνων τῷ ,ςψξθʹ ἔτει, κατὰ τὴν κεʹ τοῦ Ιουλίου μηνὸς, τῆς ἁγίας Ἄννης ἡμέρα δευτέρα. Ὁ αὐτὸς ἀπεβίω κατὰ τὴν ιαʹ τοῦ δεκεμβρίου μηνὸς, τῆς ιαʹ ἰνδικτιῶνος, τῷ ,ςψϟαʹ ἔτει.

E LIB. QVI TEMPOR. computatio inscribitur.

ΕΚ ΤΙΝΟΣ ΧΡΟΝΩΝ ὉΜΑΔΟΣ.

C. Iulius Romæ imper. ann.	4	5458	Γάϊος Ιούλιος Ρωμαίων	δ	,ευνη
Cæsar Augustus	57	5515	Καῖσαρ Αὔγουστος	νζ	,εφιε
Tiberius	22	5537	Τιβέριος	κβ	,εφλζ
Caius Caligula	4	5541	Γάϊος	δ	,εφμα
Claudius	14	5555	Κλαύδιος	ιδ	,εφνε
Nero	14	5569	Νέρων	ιδ	,εφξθ
Vespasianus	10	5579	Οὐεσπεσιανός	ι	,εφοθ
Titus	3	5582	Τίτος	γ	,εφπβ
Domitianus	15	5597	Δομετιανός	ιε	,εφϟζ
Nerua	1	5598	Νερούας	α	,εφϟη
Traianus	18	5616	Τραϊανός	ιη	,εχις
Adrianus	21	5637	Αδριανός	κα	,εχλζ
Ælius Antoninus Pius	20	5657	Αἴλιος Αντωνῖνος	κ	,εχνζ
Marcus Antoninus	16	5673	Μάρκος Αντωνῖνος	ις	,εχογ
Commodus	12	5685	Κόμοδος	ιβ	,εχπε
Seuerus	18	5703	Σευῆρος	ιη	,εψγ
Antoninus Caracallus	7	5710	Αντωνῖνος Καράκαλλος	ζ	,εψι
Antoninus ali⁹, Heliogabalus	4	5714	Αντωνῖνος ἄλλος	δ	,εψιδ
Alexander Mamææ	14	5727	Αλέξανδρος ὁ Μαμαίας	ιδ	,εψκζ
Maximinus	3	5730	Μαξιμῖνος	γ	,εψλ
Gordianus	6	5736	Γορδιανός	ς	,εψλς
Philippus	6	5742	Φίλιππος	ς	,εψμβ
Decius	1	5743	Δέκιος	α	,εψμγ
Gallus & Volusianus	2	5745	Γάλλος καὶ Βουλουσιανός	β	,εψμε
Valerianus & Gallienus	15	5760	Οὐαλλεριανὸς καὶ Γαλῖνος	ιε	,εψξ
Claudius	1	5761	Κλαύδιος	α	,εψξα

Αὐρηλια-

Αὐρηλλιανός	ϛ	,εφξζ	*Aurelianus*	6	5767
Πρόβος	ζ	,εφοδ	*Probus*	7	5774
Κάρος καὶ Καρῖνος	β	,εφοϛ	*Carus & Carinus*	2	5776
Διοκλητιανός	κ	,εψϞϛ	*Diocletianus*	20	5796
Κωνσταντῖνος	λβ	,εωκη	*Constantinus*	32	5828
Κωνστάντιος	κδ	,εωνβ	*Constantius*	24	5852
Ἰουλιανός	γ	,εωνε	*Iulianus*	3	5855
Ἰοβιανός	α	,εωνϛ	*Iouianus*	1	5856
Οὐαλεντινιανός	ι	,εωξϛ	*Valentinianus*	10	5866
Οὐάλης	δ	,εωο	*Valens*	4	5870
Θεοδόσιος	ιϛ	,εωπϛ	*Theodosius*	16	5886
Ἀρκάδιος	ιδ	,εϡ	*Arcadius*	14	5900
Θεοδόσιος ὁ νέος	μβ	,εϡμβ	*Theodosius iunior*	42	5942
Μαρκιανός	ϛ	,εϡμη	*Marcianus*	6	5948
Λέων	ιη	,εϡξϛ	*Leo*	18	5966
Ζήνων	ιζ	,εϡπγ	*Zeno*	17	5983
Ἀναστάσιος	κζ	,ϛι	*Anastasius*	27	6010
Ἰουστῖνος	θ	,ϛιθ	*Iustinus*	9	6019
Ἰουστινιανός	λη	,ϛνζ	*Iustinianus*	38	6057
Ἰουστῖνος νέος	ιγ	,ϛο	*Iustinus iunior*	13	6070
Τιβέριος	δ	,ϛοδ	*Tiberius*	4	6074
Μαυρίκιος	κ	,ϛϞδ	*Maurictus*	20	6094
Φωκᾶς	η	,ϛρβ	*Phocas*	8	6102
Ἡράκλειος	λα	,ϛρλγ	*Heraclius*	31	6133
Κωνσταντῖνος	α	,ϛρλδ	*Constantinus*	1	6134
Κωνσταντῖνος	κζ	,ϛρξα	*Constantinus*	27	6161
Κωνσταντῖνος	ιζ	,ϛροη	*Constantinus*	17	6178
Ἰουστινιανός	ι	,ϛρπη	*Iustinianus*	10	6188
Λέων	γ	,ϛρϞα	*Leo*	3	6191
Τιβέριος ὁ καὶ Ἀψίμαρος	ζ	,ϛρϞη	*Tiberiꝰ, qui & Apsimarus*	7	6198
Ἰουστινιανὸς πάλιν	ϛ	,ϛσδ	*Iustinianus rursum*	6	6204
Φιλιππικὸς ὁ καὶ Βαρδάνης	β	,ϛσϛ	*Philippicus, qui & Bardanes*	2	6206
Ἀρτέμιος ὁ καὶ Ἀναστάσιος	γ	,ϛσθ	*Artemius, qui & Anastasius*	3	6209
Θεοδόσιος ὁ Ἀδραμυττηνός	α	,ϛσι	*Theodosius Adramytenus*	1	6210
Λέων ὁ καὶ Κόνων	κε	,ϛσλε	*Leo, qui & Cono*	25	6235
Ἀρταύασδος	γ	,ϛσλη	*Artauasdus*	3	6238
Κωνσταντῖνος υἱὸς Λέοντος	λα	,ϛσξθ	*Constantinus Leonis filius*	31	6269
Λέων υἱὸς Κωνσταντίνου	ε	,ϛσοδ	*Leo Constantini filius*	5	6274
Κωνσταντῖνος υἱὸς Λέοντος σὺν τῇ μητρὶ Εἰρήνῃ	ι, μ. β.	,ϛσπδ	*Constantinus Leonis filius cum Irene matre sua*	10, m. 2.	6284
Κωνσταντῖνος μόνος	ϛ, μ. θ.	,ϛσϞ	*Constantinus solus*	6, m. 9.	6290
Εἰρήνη ἡ μήτηρ αὐτοῦ πάλιν	β, μ. ϛ.	,ϛσϞβ. μ. ϛ	*Irene mater eius iterum*	2, m. 6.	6292, m. 6
Νικηφόρος	η, μ. θ.	,ϛτα. μ. γ	*Nicephorus*	8, m. 9.	6301, m. 3
Σταυράκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ	β	,ϛτγ	*Stauracius filius eius*	2	6303
Μιχαὴλ καὶ Θεοφύλακτος	β	,ϛτε	*Michael & Theophyla-*	2	6305
Λέων ὁ Ἀρμένιος	ζ	,ϛτιβ	*Leo Armenius (ctus*	7	6312

Michael	*9*	*6321*	Μιχαὴλ	θ	,ϛτκα
Theophilus filius eius	*12*	*6333*	Θεόφιλος ὁ ὑὸς αὐτοῦ	ιβ	,ϛτλγ
Michael filius eius cum Theodora matre	*14*		Μιχαὴλ ὁ ὑὸς αὐτοῦ σὺν τῇ μητρὶ Θεοδώρᾳ	ιδ	
Michael solus	*11*		Μιχαὴλ μόνος	ια	
Michael & Basilius	*1*		Μιχαὴλ καὶ Βασίλειος	α	
Basilius Thrax	*19*		Βασίλειος ὁ Θρᾷξ	ιθ	
Leo & Alexander filii eius	*26*		Λέων καὶ Ἀλέξανδρος ὑοὶ αὐτοῦ	κϛ	
Alexander & Constantinus	*1*		Ἀλέξανδρος καὶ Κωνσταντῖνος	α	
Constantinus solus	*7*		Κωνσταντῖνος μόνος	ζ	
Constantinus & Romanus socer eius	. .	. .	Κωνσταντῖνος καὶ Ρωμανὸς ὁ πενθερὸς αὐτοῦ	. .	. .

IN

IN ROMANAE HISTORIAE GRÆCOLATINVM SYNTAGMA NOTATIONES FRID. SYLBVRGII.

IN FASTOS.

DIVERSITATEM quæ inter Græcos & Latinos Fastos est, singulatim exponere, vt prolixum, ita & tædiosum foret. Itaq; generale tantum discrimen paucis exponam. Id primum est in quantitate; deinde in qualitate.

Quantitatis ratione primum additi sunt nonnusquā consules quos Latini Fasti non agnoscunt: deinde contra omissi sunt vel consules, vel alii magistratus qui pro consulibus ordinariis rempublicam interdum administrarunt. *Additionis* primum genus est quo inseruntur qui plane a Latinis absunt: vt pag. 30, v. 21, Τιβέριος Καῖσαρ τὸ β', καὶ Σκηπίων, absunt a Latinis Fastis: & eorum loco ponuntur qui sexto ab illis anno in Græcis præcedunt, Τιβέριος Καῖσαρ & Καπίτων. Sic pag. 16, v. 24 & 25: & p. 28, v. 31, 36, 37, 38. Ex quibus nonnulli suffecti fortassis fuerunt, nō ordinarii. Alterum additionis genus est, quo vnus consulatus in duos dirimitur. vt pag. 26, v. 14 & 15, Κλαύδιος cū Πύλχρῳ idem est, & Βιπίας (seu Βατίας) idem cum Σερβιλίῳ. Sic pag. 30, v. 23 & 40. *Omissionis* exemplum est in ipso statim principio; vbi quarti & quinti anni consules sunt prætermissi. Itidemq; pag. 30, v. 30, inclusi Σιλανὸς & Βάλβος, a m. s. exemplari absunt. Rursum ab initio nec Decemuiri, nec Tribuni militares, nec Tribuni plebis, nec Dictatores, qui pro consulibus nonnumquam reip. præfuerunt, a Græcis fastis sunt expositi; vt ex vacantibus aliquot paginarum interuallis est perspicuū. Consules enim tantum recēset iste chronographus, vt etiam Cassiodorus in suo Chronico. Est & alterum omissionis genus, quo duo consulatus in vnū confunduntur: vt pag. 12, v. extremo, in annum vrbis 393 conferuntur Libo & Lænas; cum, secundum Latinos Fastos, eo anno consul fuerit Libo cum Ambusto, & Lænas sequenti anno cum Manlio Imperioso. Sed est & tertium *defectus* genus, non auctori, sed tempori & posteritati adscribendū: quippe quorum iniuria complurium annorum consules plane sunt oblitterati: vt pag. 32, v. 14, interierunt consulatus XX: pag. 50, v. 27, interciderunt consulatus V: & pag. 56, v. 3, consulatus X.

Qualitatis prima species ponatur *Transpositio.* Ea etsi rarior est, tamen vix vlla occurrit pagina, in qua non aliquod eius inueniatur exemplum. Ac primum multiplex facta est transpositio; complurium videlicet consulum confusio: vt pag. 12, in olympiade ρι' & sequentibus. Deinde per longiora interualla facta est traiectio: vt pag. 30, Τιβέριος Καῖσαρ & Καπίτων referuntur in annum vrbis 758, cum secundum Capitolinos fastos cōsulatum gesserint anno 764. Sed longe crebrior est altera qualitatis species, *Mutatio*; eaque & ipsa multiplex ac varia.

Mutatio enim primum est in ipsis nominibus: eaque duplex, directa, & obliqua. Directam voco, cum nomina gentilitia vel cognomina, inter se directe cōmutata sunt: obliquam, cum nomina pro cognominibus, aut vicissim cognomina pro nominibus sunt posita; eaque vel sono affinia, vel longius discrepantia. *Nomina* longius discrepantia inter se commutata; vt Μάγιε pro Μηλιωίε. Sono affinia, vt Κορνήλιος, Καρβίλιος, Σερβίλιος. Sic Μάλλιος, Μάνλιος, Μαρίλιος. quamquā Græci inter Μάλλιον & Μάνλιον non solent aliquid facere discriminis. *Cognomina* lōgius discrepantia inter se cōmutata: vt Βρύτου pro Δρύσου, Γεγάνου pro Κόσσου, Φλάκκου pro Παῦλου. Sono affinia, vt Σκαπίωνος pro Κηπίωνος. Sic Βαρῶνος, Βαρου, Βήρυ: Πείσων, Κείσωνυ: Πελσωνιανῦ, Κελσῖνε: itemque Αλβίνε, Αρβίνε, Βάλβινε, Κάλβινε, Σαβίνε, crebro inter se permutata reperiuntur. vt & Τύλλε ac Τρβούλλε pro Ιύλλ sæpe posita. *Nomina pro cognominibus*: vt passim Ρυπλίε & Απωνίε pro Ρυφίλλ & Αιλίω. Sic Βολασου & Βαρῆε pro Βολίσου (seu Βολέσου) & Βαρῦ: Φυλβίου pro Φύλβε: Φλαβίε pro Φλάβου. Et contra, *Cognomina pro nominibus*: vt Ποστυμιανῦ pro Ποστουμίε, Κωπίλλε pro Κωπλίε. Itemq; Φλαμινίνε interdum pro Φλαμινίου: & cōtra Φλαμινίε pro Φλαμινίνε. Vbi hoc quoque obseruatione dignum est, *posteriorum temporum vocabula sæpenumero pro prisci temporis vocabulis esse supposita*; quod scilicet recentiora, notiora; vetusta, minus essent cognita: vt Ρουφινίε pro Ρυπλίε seu Ρουτίλλ: Μαχρῖνε pro Μαλλεῖνε: Μαμερτῖνε pro Μαμερκίνε. sic Τρβούλλ pro Ιύλλ, & similia. Quin & *Prænomen pro cognomine* positum in tertio consulatu; Πουπλίε scilicet pro Πουβλίλλ: qui idem olympiade ϟζ superiore commutationis genere appellatur Πουβλίλιος, gentilitio nomine perperam pro cognomine substituto.

Mutationis altera species, est litteræ syllabæve vnius aut pluriū a genuino scriptionis genere deflexio. Hæc quoque vel additione fit; vt Καπύλλου pro Καπύλε: vel detractione, vt Βαρῶνος pro Βάρρωνος: Βατίνε pro Βατινίε, Vatinio: Αβεντινεῖε pro Αβεντινησίε, Auentinense. Et in qualitatis metaplasmo, vel trāspositione, vt Τυδιτάνου pro Τυδιτανῦ: vel permutatione, vt Ἄλε pro Αάλε, Ahala. In permutationis genere sæpenumero pro η in exemplari erat ι: vt Ὑίρυ, Ρηγίλλ, Μυρίνε, pro Ὑήρυ, Ρηγύλλ, Μουρήνα. Item ε pro ι: vt Δεμαῖε, Κορνεφικίε. Sæpius ε pro αι: vt Κειλίε, Λελίε, Λεβίνε, Λενάτου, Σκεβόλε, & eius generis alia, quæ Latini scribunt per *ae* diphthongum. Ac rursum Κελιμοντανῦ pro Cælimontano seu Cœlimontano. In quorum plerisq;, vt vitiosa pronuntiatio scripturæ errorē præbuit; ita in quibusdam ad Græcam etymologiā aliquomodo allusum est: vt in Αγχιτέλας & Ὑψαντιανός. in illo enim ad verbum ἀγχίρφι, in hoc vero ad nomen Ὑψαντίσιος allusum videtur: sicut etiam in Κόμοδος pro Κόμμοδος. Nonnumquam multiplicatus est metaplasmus; vt in Ιψίε pro Ὑψαίε. Sæpe longius a vera scriptura discessum: vt Καμβίε pro Καρίνε: Θαυγάνου pro Καυδίνου: Οὐκρῶν pro Βρουνίε seu Ερυκίε. In Μάγου autem pro

Hasta, pene omnia Latinæ appellationis oblitterata sunt vestigia. Mutationis seu Variationis ea quoque notanda species, qua pro v consonante, modo ȣ, modo β in Gr. scribitur: vt Βύλσωνος, Σιβύρου, Καλβίνου: & Ȣήρου, Ȣάλεντος, Ȣιτιλίου. Sic pag. 30, Νέρβα: at 32 & 34 Νȣα.

Mutationis tertia species est in flexione seu declinatione: vt cū pro perittosyllaba flexione Latina, vsurpata est Græce flexio isosyllaba: vt Βετήρου, Vetere. Itemq; Ρήγου, Σακερδώτου, Rege, Sacerdote: & sæpissime Λαινάτου, Ασπρηνάτου, Φιδηνάτου, Lænate, Asprenate, Fidenate. ac rursum Μαλουγινησίου, Σεκουλαρίου, Κερεαλίου, Maluginense, Seculare, Cereale. quin & Πορφυρίου pro Πορφυρίωνος, Porphyrione. In quibusdam vtraque flexio vsurpata est: vt pag. 36, & Πραίσεντος & Πραισέντου. itemque 24, 17, Κάρβου: at 26, 7, rectius Κάρβωνος. Sic nomina isosyllaba in ας, alia communi, alia Dorico more flexa sunt: vt pag. 26, Κίννα, Μουρήνα, Μεσσάλα, Δολαβέλλα: & tamen ibidem Σύλλου, Κόττου. Sic pag. 30, Γάλβα καὶ Σύλλου, mixte: & paulo ante pure, Αγρίππα καὶ Γάλβα. itemque pag. 22, Γάλβα & Κόττα: & paulo ante Ταλίνου. Immo bis ibidem Νασικᾶ, & semel Νασίκου.

Vltima variatio, accentus est. cum enim passim vltima circumflexa legantur Κελεμεντιανοῦ, Βιβουλανοῦ, Σιλανοῦ, Σερρανοῦ, & eiusdem generis alia: tamen Αντεστίνου & alia quædam scripta in exemplari barytonωs: sicut etiam apud Pæanium 64, 47, Ρωμαίων Sίᾳ. Eodem modo passim scriptum Παπιριανοῦ: at 38, 31, Ματίρνου: accentu scilicet ad Latinam rationem conformato. Sic etiam in exemplari alicubi erat Γαλβά, Νερβά: & passim Πουβλικολά, Μεσσαλά, Αβιολά: (perperam acuto pro circumflexo posito) & tamen Αχεινόλα, vt Δολαβέλλα, Μουρήνα, Κίννα. Ac quamquā talia frequentius penultima acuta scribuntur, tamen Doricum accentum prorsus in eorum quibusdam reiicere nolim, modo circumflexe scribatur Μεσσαλᾶ, Αβιολᾶ, vt pag. 22 & Νασίκου & Νασικᾶ scribi, paulo ante dixi. Quod in genere hic de illis monere volui; vt quibus Dorica ratio magis placebit, eam pro arbitratu sequi liceat. Nam pleraque omnia, etiam corrupta, bona fide exprimenda censui, apposita mendosæ suspectæve scripturæ nota: vt sagacibus ingeniis esset acuminis exercendi materia. tamen 36, 20, continere me non potui quin pro Ιεβιρίου contra exemplaris fidem Ιβηρίου reponerem: quippe quod illis temporibus nōdum adeo barbara inoleuissent nomina.

In Latina etiam expositione plerumque deprauata Græcæ scripturæ vestigia expressi; apposita & ibi corruptæ suspectæve lectionis nota. In nonnullis tamen veriorem quandoque scripturam sum secutus, nota Græcis quidem adiecta, in Latinis autem omissa: vt 4, 15, † Ρηγιλλιανοῦ, *Regillano*: 10, 12, Βάρωνος, *Varrone*: 16, 12, † Αβεντινείου, *Auentinense*: & mox v. 44, † Κλεψίνου, *Clepsina*.

Hæc habui quæ in genere monerem. Quæ si quis ad specialia & singularia reuocare volet, per singulas paginas facili negotio examen persequi poterit: præsertim cum Latini fasti, velut exactior norma, e regione sint oppositi, & versus plerumque versibus respondeant. Quamquam etiam in Indicem particularia quædam, licet pauca, sunt relata.

De INDICTIONIBVS hoc addendum videtur, Chronicon nostrum m. s. duo illarum facere initia. primum, a C. Iulii Cæsaris anno primo, Olympiadis 183 anno secundo, Lepido & Planco coss. Ibi enim primum hic titulus est; Αρχὴ Ινδικτιόνων: deinde subiungitur latior explicatio; his verbis; Απὸ α' ἔτους Γαΐου Ιουλίου Καίσαρος, & τῶν προγεγραμμένων ὑπάτων, Λεπίδου & Πλάγκου, ἤγουν ιβ' καὶ αὐτῆς τοῦ Αρτεμισίου μηνός, Αντιοχεῖς τοὺς ἑαυτῶν χρόνους ἀριθμοῦσι· καὶ αἱ ἰνδικτίονες δὲ χρηματίζειν ἤρξαντο, ἀπὸ πρώτης & αὐτῆς τοῦ Γορπιαίου μηνός. id est, *A primo anno Caii Iulii Cæsaris, & præmissis consulibus, Lepido & Planco, seu a XII Artemisii mensis, Antiochenses sua tempora numerant: sed & Indictiones nominari cœperunt a primo die mensis Gorpiæi.* Αρτεμίσιος autem mensis in eiusdem chronici margine Maius appellatur; & Γορπιαῖος, September; sicut etiam apud Suidam; qui Macedonicas esse appellationes illas tradit. Exinde continuata Indictionum serie vsque ad Olympiadis 273 annum primum, post mentionem de morte Galerii Maximiani, subiicitur titulus hic; Ινδικτιόνων Κωνσταντινιανῶν ἐντεῦθεν ἀρχή, *Indictionū Constantinianarum exinde initium.* vt duo Indictionum genera facere Chronographus iste videatur, Iulianas scilicet & Constantinianas.

Ad CONSVLATVVM numerum pertinet adnotatio quæ in eodem Chronico ad penultimum Phocæ Aug. consulatum adscripta est; (60, 24) ὕπατοι δὲ ἀπὸ Φηλικιανοῦ καὶ Τατιανοῦ εἰσιν σοβ', ἕως τοῦ πάσχα τῆς ιβ' ἡλιακῆς ἰνδικτιόνος, τῆς νῦν ἐνισταμένης, (*Consules vero a Feliciano & Tatiano sunt 272, vsque ad pascha duodecimæ Indictionis solaris, quæ nunc est.* Fuerunt autem Felicianus & Tatianus cōsules anno vltimo Constantini Magni, 46, 32.

IN EVTROPIVM.

In Eutropii editione superiore, duas potissimum editiones secuti sumus. Earum recentior, est Eliæ Vineti; vetustior, Antonii Schonhouii; vtraque ad manu scriptorum librorum fidem examinata. Schonhouius enim, se Gandensem codicem secutum ait; Vinetus autem, Burdegalensem. In hoc ergo tomo Græcolatino quia idem auctor cum Græco metaphraste repetendus erat, id annitendum putaui, vt ipse quoque veterem librum m. s. alicunde impetrarem. Et cum e Francisco Modio, antiquorum librorum diligenti scrutatore cognouissem, optimæ notæ exemplar in Fuldensi bibliotheca superesse, tandem eo per assiduas amicorum intercessiones sum potitus. Eum igitur nactus librum, cum superiori editione nostra contuli; ac plerisque in locis meliorem, in nonnullis tamen etiam deteriorem comperi. Vt vero & lectorib. de vtriusq; exemplaris discrepantia constaret, quæ in textu ipso exprimere commode haud poteram, ea hic in Notationum libello, breuiter exponam, Latinum pariter & Græcum cuiusque paginæ textum percurrendo.

Quod igitur attinet ad Breuiarii vocabulum, id Vinetum quoq; in suo exemplari inuenisse, testatur eius præfatio. In Fuldensi autem libro id semel masculino fine vsurpatum est, initio libri I, hoc titulo; INCIPIT BREVIARIVS EVTROPI: LIB. I. In sequentib. autem, neutro genere: vt; BREVIARIVM AB VRBE CONDITA LIB. PRIMVS EXPLICIT. INCIPIT SECVNDVS. itidemque in fine libri III. & rursum in fine

fine lib. 7; EVTROPI BREVIARIVM AB VRBE CONDITA LIB. VII EXPLICIT. INCIPIT VIII. itidemque in fine libri IX. In ceteris, libri dumtaxat nomen vsurpatum est: vt in fine secundi; EVTROPI LIBER SECVNDVS EXPLICIT. INCIPIT TERTIVS. itidemque in fine quarti, quinti, sexti, octaui, decimi. Nostra vero inscriptio, partim e veteribus illis, partim ex ipso auctoris textu concinnata est. Verbum quento, in titulum GOTHICO, abest a Fuld. cod. V. 10, pro *vis* in F. est *bis*: & seq v. *vita* pro plurali *vitis*.

Ad historiæ textum ipsum vt veniam, notationes quædam generaliores, in Indicem referentur; vt non vni tantum, sed pluribus locis, atque adeo etiam pluribus auctoribus inseruire possint: quæ vero commodum ibi locum non habent, hic peculiariter pertexentur: ac vulgatorum quidem exemplarium lectio litera. v exprimetur; Fuldensis autem codicis scriptura, litera F. Vt ergo paucis notationis seriem persequar, V. 8, inclusa, *Rea Silvia*, e Fuld. libro addita, agnoscit etiam Græcus metaphrastes. Sed *Rheam* nonnulli cum adspiratione malunt, more Græco. V. 7, inclusum *anno*, additum e F.

Ad Græca vero vt transcendam, Παιανίας, ὄνομα κύριον, memoratur etiam a Suida. Sed μεταφράσαι τὴς ἐπιτομῆς Εὐτροπίου, τῇ Ῥωμαϊκῇ ἐπιτμηθείσης Λιβίου τῶν Ῥωμαίων, ab eodem Suida conscripsisse traditur Καπίτων Λύκιος: quem præter Isauricorum libros octo, etiam περὶ Λυκίας καὶ Παμφυλίας scripsisse, idem Suidas auctor est. Stephanus Byzantius Eutropium quidem & ipse citat, cum scribit, ἔστι δὲ καὶ Ἀρμενίας Καρχηδών, ὡς Εὐτρόπιος φησι. sed interpretis nomen apud eum non inueni. Rursum Suidas in Tiberio, in Vespasiano, in Adriano; præterea in Antonino Pio, Antonino philosopho, Aureliano, Diocletiano, Maximiano, Constantino item, & aliis nonnullis, Græcum Eutropii metaphrastem secutus est: vt e collatione liquido perspicitur. Sed nomen auctoris & ipse reticet. vt incertum sit e Capitone, an alio paraphraste, hæc desumpserit. Ab hac tamen versione, illa quam Suidas est secutus, discrepat: vt luculenter cognosces, si Suidæ collectanea, ordine infra digesta, cum hac metaphrasi conferre libeat. Sigonius PÆANIVM vocat, vt Libanium, Apollonium, Macedonium, Gorgonium. Quoniam porro Suidas scribit, Eutropium Liuii confecisse epitomen, haud abs re suspicetur aliquis eum memoria lapsum esse, ac Florum pro Eutropio ponere debuisse. nam *Lucii Annei Flori Epitoma de Tito Liuio*, exstat etiamnum in vetustis bibliothecis: eidemque tribuuntur etiam *Periochæ omnium librorum Liuii, a lib. I vsque ad* CXLII. ita enim vterque libellus in vet. membranis inscribitur. Eutropius autem non Liuii solum fecit Epitomen, sed Romanæ historiæ Epitomen vsque ad sua tempora deduxit; CCCXL ann. vltra Liuianam historiam. Liuius enim vsque ad Tiberium Augusti priuignum, Eutropius autem vsque ad Valentinianum & Valentem Aug. historiæ seriem pertexuit. V. 14, pro πιμμάσιοι, vetus liber aliam quoque scripturam habet, πιμμίσι: recté. V. 16, cum dicit πρὸ ἕνδεκα τῶν Μαΐων καλανδῶν, a Latino textu discedit. sed XI *kal. Maias* agnoscit cum Eutropio etiam Cicero, Solinus, Censorinus, Sextus Pompeius: & inter Græcos Plutarchus ac Theophilus Antiochenus: teste Panuinio. vt scribere interpres debuerit, τῇ πρὸ ἕνδεκα καλανδῶν Μαΐων: sicut apud Plutarchum est in Romulo. V. 17, in exemplaris margine adscripta erat adnotatio hæc; ἀπὸ Τρωϊκοῦ πολέμου ἔτη ἐγγὺς υ μέχρι συνοικισμοῦ Ῥώμης: hoc est, *a Troiano bello vsque ad vrbem conditam anni propemodum* CCCC.

P. 64, v. 1, inclusum *tunc*, abest a F. Sic *consecratus* v. 9. V. 13, *rex creatus est*] F. *recreatus est*: minus recte. V. 18, *computatione*] F. *supputatione*. V. 21, inclusa *&*, addita e F. V. 26, F. *triginta & duo annos regnasset*. V. 29, inclusum *Marcius*, abest a F. c. minus recte. In Græco textu, v. 46, possis etiam legere καὶ τῇ πόλει, *& in vrbe*, vt infra 205, 10.

P. 65, v. 1, *adiunxit*] F. *iunxit*. V. 11, *censium*] F. *census*, plur. num. V. 14, *capitum* LXXXIIII *milia*] F. *capita* LXXXIII: id est, *capita octogintatria milia*: quod loquendi genus apud ceteros quoque Cæsareæ historiæ scriptores obseruaui, nominatim apud Trebellium Pollionē & Flauium Vopiscum. & rursum infra 68, 13: [illegible], 36: 78, 45. Ac ne insolens plane tibi videatur hæc structuræ forma, exemplum eius exstat etiam in Græca Dionis Epitome infra, 357, 30: nec non in Græca metaphrasi huius libri, 78, 45. V. 17, inclusum *Superbi*, additum e F. c. itidemque *Roma* v. 26: at *sua*, v. 18, ab eodem abest. V. 33, vulg. lib. *Brutus, parens, & ipse Tarquinius*: quasi tres hic significentur, Brutus, pater Lucretiæ Lucretius, & Tarquinius Collatinus. sed veram scripturam esse Fuldensis libri, *Brutus, parens & ipse Tarquinii*, declarat etiam Græca metaphrasis, Βροῦτος, γένει προσήκων τῷ Ταρκυνίῳ, *Brutus, genere attingens Tarquinium*. *Parens*que & *Parentela*, pro Propinquus & Propinquitas, leguntur etiam apud ceteros Cæsareæ historiæ scriptores Latinos. Brutum autem Tarquinio consanguinitate iunctum fuisse, docet etiam Dionys. Halicarn. 264, 4. V. 38, *quattuor & viginti* agnoscit cum F. c. Græcus quoque metaphrastes. vulgati libri habent *vigintiquinque*; vt Dionysius Halicarn. & alii. In Græco autem textu, v. 5, mutilus est locus; librario per voces similiter finitas in errorem impulso. legendum videtur, τὸ βίῳ τὴν πατρῴαν ἐδέξατο παρ᾽ Ἀγκου μὲν, παρ᾽ οὗ τὴν βασιλείαν αὐτὸς διεδέξατο. qua phrasi paulo post auctor vtitur v. 16 & 18: & rursum infra 95, 41. V. 23, *Pometiam* & *Suessam* diuersas vrbes facit etiam Messalla Coruinus 378, 26. sed perperam. Vnum enim idemq; oppidum fuisse testantur Dionysius, Liuius, Plinius, Florus, alii: & hoc ipso in loco etiam Fuldensis codex. Hæc autem Suessa, Volscorum vrbs, *Suessa Pometia* dicta fuit, quod in Pometinis campis sita esset: ad differentiam *Suessæ Auruncæ*, quam (teste Liuio, lib. 8) Aurunci, oppido suo deserto, profugi cum liberis & coniugibus, communierunt, & a se denominarunt. Quas etsi loco easdem, temporibus tantum diuersas quidam existimant, Sigonius tamen & loco & tempore diremptas fuisse monuit, lib. 1 De antiquo iure Italiæ, cap. 3, 5, 10: & rursum lib. 2, cap. 5. Apud Ptolemæum quoque inter mediterranea Campaniæ oppida legitur Σύεσσα: quæ vero apud eundem in maritima Campaniæ ora dicitur Σύεσσα, aliis est *Sinuessa*; vt tradit Ortelius. Verior ergo lectio esset; Γαβίους, καὶ Σύεσσαν τὴν Πωμεντίαν; seu, Γαβίους, καὶ Σύεσσαν τὴν Πωμεντίνων πόλιν, vt Dionysius Hal. nominat. V. 25, fortasse cum præpositione legendum, ᾠκοδόμησεν ἐν τῷ καλ. Καπιτωλίῳ.

V.27, inclusa, τὴν ἀρχὴν, librarius omiserat. tu si τὴν βασιλείαν malis, per me licet. Sed & ante hæc ipsa desiderari videtur ἀφελόντες, ἀπέχοντες, aut simile quodpiam participium, cum præcedente substantiuo πολιχνίῳ iungendum. quamquam eadem ellipsis etiam paulo post, 66, 41, iterum vsurpata est. V.41, margini exemplaris hæc adscripta est adnotatio; ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης, ἕως τέλους τοῦ ἑβδόμου τῶν βασιλέων, καὶ ἀρχῆς τῶν ὑπάτων, ἔτη σμγ΄: id est, *ab vrbe condita, vsque ad finem septimi regis, & initium consulum, anni* 243. V.44, pro ὅτε τὸ, fortasse scribendum αὐτῆς: vel etiam ὅτι. V.48, cum ἵνα subaudiendum συμβαίη, ἐνδέχοιτο, vel simile quodpiam verbum finitum.

P.66, v.1, *annum vnum haberent*. sed *annuum* cum Fuld. cod. agnoscit etiam Gr. interpr. V.27, inclusa *in*, addita e F. Sic *ei* v.37. V.40, *consenuit* pro vulg. *persenuit* repositum e F.c. In Græco textu, v.10, Latina verba, *accepto*, & *migrauit*, minus recte intellexit metaphrastes. Eutropii mens hæc est; τὴν οὐσίαν λαβὼν ἅπασαν, ἀπῴκησεν ἐκ τῆς πόλεως: sicut etiam apud Dionysium Hal. 286, 31, Sp. Lucretius eidem Collatino suadet, πάντα τὰ ἑαυτοῦ λαβόντα, ἑτέρωσέ ποι τὴν οἴκησιν μεταθέσθαι: & pag. seq. Dionysius ipse refert, Collatinum, dono acceptis ex ærario talentis viginti, migrasse Lauinium. Quapropter etiam v.30, pro ἀπωσθέντες rectius idem metaphrastes dixisset ἀποικήσαντες. V.17, omissum Tarquinii iunioris prænomen, Ἄρρης, seu Ἄρρος: vtroque enim modo apud Dionys. legitur. V.22, in exemplaris margine addita est hæc adnotatio; οὗτός ἐστιν ὁ Ποπλικόλας ὃν Πλούταρχος Σόλωνι παράλληλον τίθησι, *Hic est Poplicola quem Plutarchus in Parallelis cum Solone componit.* V.41, adiectio illa metaphrastæ, καταπλαγεὶς τὸν Μούκιον, cum iis quæ sequuntur, a ceteris historicis non Tarquinio, sed Porsennæ tribuitur. quapropter hic vitiosa esse videtur transpositio; incertum interpretis an librarii culpa. Historiæ conuenientior est hæc lectio; ὡς εἶδεν αὐτῷ τὰ περὶ τῆς βασιλείας οὐ χωροῦντα κατὰ νοῦν, (ἤδη γὰρ καὶ Πορσήνας σπονδὰς ἐπεποίητο πρὸς Ῥωμαίους, καταπλαγεὶς τὸν Μούκιον ἐπιδόντα τῇ φλογὶ τὴν δεξιὰν, εἰκόνα τι γενόμενον ἀνδρείας τε καὶ καρτερίας τῆς Ῥωμαίων) ἐν Τουσκούλῳ, πολίχνῃ τῆς Ῥώμης οὐ πόῤῥω, μεταστὰς σὺν τῇ γαμετῇ καὶ τοῖς φιλτάτοις, τεσσαρεσκαίδεκα διετία. ἐνιαυτοὺς, ἐκεῖ τι κατεγήρασεν. Refert autē hoc Mucii facinus etiā Liuius & Florus. Tarquinium vero non Tusculi, sed Cumis consenuisse, scribit Dionysius 358, 12. V.46, legendum videtur cum præpositione, μετὰ τὴν νίκην ἐθριάμβευσαν. sed tamē infra quoque (85, 32) sine præpositione repetitur hoc ipsum loquendi genus.

P.67, v.2, inclusum *factus*, abest a F. V.25, *sequentis anno*] F. *sequente anno*. V.36, inclusum *suam*, non agnoscit F.c. Gr.t.v.11, mutilatum esse locum, ostendit antecedēs disiunctiuā ἤ. Dionysius 336.17, duplicem & ipse Dictatoris etymologiam affert: alteram, passiuam, διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ ὑπάτου γινομένην τὴν ἀνάῤῥησιν, propterea quod a consule dicebatur: (cuius etymi Varro quoque meminit, lib. 4. De lingua Lat.) alteram, actiuam, διὰ τὴν ἐξουσίαν τοῦ κελεύειν καὶ διατάττειν ὅ τι ἂν δοκῇ: sicut scilicet *Edicta* quoque Latine appellātur τὰ ἐπιτάγματα καὶ αἱ διαγραφαὶ τῶν δικαίων τε καὶ ἀδίκων. V.17, vel αὐτὴ scribendum videtur, vel αὕτη ἡ ἀρχή: vt infra 71, 26. V.26, exemplaris margini hæc adscripta est adnotatio; ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἕως τῶν δημάρχων κατασταθέντων, ἔτη σξ΄ ἐγγύς: id est, *Ab vrbe condita vsque ad constitutos Tribunos plebis, anni circiter* 260. V.29, post τῶν ὑπάτων deest αἱρουμένων, vel simile quodpiā participium. V.40, exemplaris margini hæc adscripta erat adnotatio; οἱ δήμαρχοι, τῷ β΄ ἔτει τῆς ἑαυτῶν ἐξουσίας ἐπαρθέντες κατὰ τῶν ὑπάτων, ἐξόριστον τῆς Ῥώμης ἐποίησαν Γάϊον Μάρκιον· ὃν Πλούταρχος παράλληλον τίθησιν Ἀλκιβιάδῃ τῷ Ἀθηναίῳ: id est, *Tribuni plebis, secundo potestatis suæ anno aduersus consules elati, Roma in exsilium exterminarunt Gaium Marcium: quem Plutarchus in Parallelis componit cum Alcibiade Atheniense.* Vbi etiam nota Marcium prænomine Gaium dici, cum in vtroque textu, Latino & Græco, appelletur Quintus. V.45, a mente auctoris, atque adeo etiam ceterorum historicorum, discessit metaphrastes; nec constare historia potest, nisi pro ἐὰν legatur ἔμεινε. propior Latini textus hæc est versio; καὶ πολιορκήσας τὴν πατρίδα μᾶλλον, ἤδη νίκην ἐπαγγελλόμενος, πρέσβεις ἀπωσάμενος, εἰ μὴ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Οὐετουρία, καὶ ἡ γαμετὴ Οὐολουμνία, πρὸς αὐτὸν ἐκ τῆς πόλεως ἦλθον.

P.68, v.1, in vtriusque consulis prænomine variat F.c. in quo scriptum est; *Gaio Fauio, & Lucio Virginio conss.* Vbi vt *Fauius* per *u* scriptum, ita mox *Fauia familia*. V.13, F. *ciuium capita centum milia, trecenti, decemnouem*. de quo loquendi genere supra quoque dictum ad 65, 14. V.40, v.l. *Marco Æmilio*. ego *Mamercum* cum F.c. cum Græca metaphrasi & Fastis Capitolinis malui. Gr. metaphras. v.22, mutilatus & corruptus est locus. lectio requiritur talis quæpiam; τὸν ἱδρῶτα τὸν ἀπὸ τῆς γεωργίας ἀπομορξάμενος, (seu ἀπομαξάμενος) τό τε σχῆμα μεταβαλὼν, ῥαβδίαν ἐνέδυ. τάξας στρατηγίδα τὴν αὐτοῖς ἐπιμάζειν. V.26, exemplaris margini adnotatio adscripta hæc; ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἕως τῆς τῶν δέκα ἀρχῆς ὑπατικῶν ἀνδρῶν, ἔτη τα΄: ὀλυμπιὰς πδ΄. id est; *Ab vrbe condita vsque ad imperium decemuirum consularium, anni* CCCI, *olympias* LXXXIIII.

P.69, v.1, F. *Post viginti annos*. V.36, F. *cœpit Roma crescere*: & v.39, *atque omnibus deletis earundem exercitibus occupauit*. V.44, pro *& ciuitates* F.c. habet *octo ciuitates*: Gr. metaphrasis ἑπτὰ πόλεις. Gr.t.v.3, exemplaris margini adscripta hæc adnotatio; οὗτός ἐστιν ὁ Κάμιλλος, ὃν παράλληλον τίθησι Πλούταρχος Θεμιστοκλεῖ τῷ Ἀθηναίῳ: id est, *Hic est Camillus quem Plutarchus in Parallelis componit cum Themistocle Atheniense.* V.30, titulus ille, Βιβλίον Β΄, a me additus est: itidem etiam in sequentibus. librorum enim nulla erat in Græco exemplari distinctio. Sequenti v. margini exēplaris adnotatiuncula hæc adscripta erat; ἔτος τξε΄, ὀλυμπιὰς ρ΄: *anno* 365, *olympias* 100. V.39, fortasse scripsit metaphrastes, αὐτήν τε εἷλε τὴν Βολσκῶν πόλιν, καὶ ἑτέραν Ἐβίκων. sed Αἰκῶν vel Αἰκικλῶν pro Ἐβίκων legemus rectius; cum Eutropius dicat *Æquorum vrbem*. Dionysius Αἰκανοὺς appellat.

P.70, v.5, F. *præsumpserunt*: & mox, *triennium perseuerauerunt*: & v.12, *adlatus est*: & mox, *qui ad Italiam venerant*. V.16, *congressus*] F. *progressus*. V.24, *ductis*] F. *ducta*: simplici structuræ forma. V.31, inclusum *Camillo*, abest a F. V.38, *ita vt--dederit*] F. *ita--dedit*. Gr.t.v.3, post ἐπὶ πολὺ desideratur verbum διεξῆλθε, διέμεινε, vel simile aliud, cum gen. cas. articulo τῶν. In sequentibus aliquantum ab auctore discessit metaphrastes. Quot vero annis tribuni militares consulari potestate fuerint, quot item tribuni plebis, e Fastis perspicitur luculentius; præsertim vero e Græcis; in quibus illi extraordinarii magistratus sunt omissi. V.32, corruptus est lo-

est locus: ac talis quæpiam requiritur lectio; ἐξ αὐτῶν τῶν πολιτῶν συνελέγη τὸ στράτευμα. δέκα δὲ ἐξ αὐτῶν πενταξέες ἐγένοντο. & cum in Latino textu tyronum fiat mentio, post στράτευμα addendum fortasse νεολέκτων στρατιωτῶν, aut νεοστρατεύτων στρατιωτῶν. (sic enim tirones vocant Glossæ vet.) vel, retento adiectiuo πολιτῶν, addendum ei substantiuum νέων.

P.71, v.11, inclusa, e F.c. addita, agnoscit etiam Gr. metaphrasis. V.28, inclusa, vt ab aliis quibusdam exemplaribus absunt, ita etiam a Gr. metaphrasi: at non a F.c. Gr.t.v.1, inclusa præpos. ἀπὸ, addita ex Suida. V.4, pro corrupto πλῆθη, legendum videtur πλῆθει, vel ἐκλήθη. V.20, pro λοιπῶν, aptius scribemus λοιπὸν, vt cũ alibi passim, tum 69,16. V.47, maior erit structuræ conuenientia, si pro τοῖς ἐπωνύμοις legamus τὸ ἐπώνυμον, *cognomen*. In sequenti commate exemplar habet αὐτοῖ, errore ambiguo. tu si nostrum αὐτοῖ nolis, reponere poteris αὐτῷ.

P.72, v.4, inclusum *datus*, abest a F.c. V.6, *eorum*] F.*ipsorum*. Seq.v. *Manius Curius*] F. *Marcus Curius*: itidemque Gr.metaphr. & hic, & infra 74,10: nisi quod hoc posteriore in loco habet Μάρκος. Sed Manium verum esse Curii prænomen, tradunt Sigonius & Panuinius. V.9, *annos nouem & XL*] F. *annos quadraginta nouem*. V.19, inclusa *in*, abest a F.c. V.26, F. *quæ cum Romanis agerentur*. Gr.t.v.29, pro τὴν βασιλείαν legendum esse τὴν Ἰταλίαν, Latinus textus arguit. V.32, aptius fortassis ὅτι οὕτως: & seq.v. ὡς Πύρρῳ κατὰ σχολήν.

P.73, v.6, inclusum *redimendis*, abest a F.c. Sic etiam *vt*, v.11. V.28, vulg.l. *illic fore omnes, q.* Sed rectius F. *illic fere omnes esse q.* V.35, F. *Pyrrus tamen fugatus*. Gr.t.v.16, conuenientius αὐτῷ προσθεῖν, *se adiungeret*: vel, αὐτῷ προσέλθοι, *ipsi se adiungeret, ad eum se conferret*. Sic v.19, pro τούτῳ non minus apte legeris τούτου, gen. casu.

P.74, v.1, inclusum *se*, additum e F. Contra inclusum prænomen *Manius*, v.8, ab eodem F. abest. V.16, F. *Gaio Fanio Licinio, Gaio Claudio Canino coss.* Vbi vt vitiata sunt cognomina, ita etiam in Gr. exemplari perperam scriptum erat Λικίνιος & Καμινίας, pro Λίκινος & Κανίνας: nec multo rectius in Fastis Gr. p.16, v.1. Seq. v. annus vrbis integris verbis in F. est expressus; *quadringentesimo sexagensimo primo*. V.22, F. *Quinto gulinio*. V.30, inclusum *iterum*, abest a F. Seq.v. annus vrbis in F. integris verbis est expressus; *quadringentensimo septuagensimo septimo*. Sic v.36, *ciuium capita ducenta nonaginta duo milia, trecenta triginta quattuor*. Gr.t.v.22, Pyrrhum tegula in caput iniecta, occisum esse in Argiuæ vrbis oppugnatione tradit in eius vita Plutarchus. Hic autem exemplaris margini hæc adscripta erat adnotatio; ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἕως τελευτῆς Πύρρου τοῦ Ἠπειρωτῶν βασιλέως, ἔτη υξα΄: id est, *ab vrbe condita vsque ad mortem Pyrrhi Epirotarum regis, anni* 461. V.33, aptius παρὰ Ῥωμαίων, *a Romanis*. V.43, exemplaris margini hæc adnotata erat census summa; ἀνδρῶν μυριάδες ἐγγὺς λ΄ τότε ἦσαν ἐν Ῥώμῃ: *hominum circiter* 30 *myriades* (id est trecenta milia) *tunc erant in vrbe Roma*. V.46, rectius ἐν τῇ Σικελίᾳ.

P.75, v.7, *paratum est*] F. *gestum est*, in textu: in marg. *paratum est*. V.16, *XXXI naues*] F. *triginta & vnam nauem*. V.20, inclusum *etiam*, additum e F. V.23, *vicit*] F. *vastauit*. V.32, inclusum, *oppidis*, abest a F.c. V.37, vulg.l. *cum VIII elephantis*. sed Fuld. scripturam, *decem & octo*, agnoscit etiam Gr. metaphr. Gr.t.v.11, margini exemplaris adscripta hæc adnotatio; ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἕως τοῦ πρώτως θαλάσσης ἐπιβῆναι Ῥωμαίοις & ναυμαχῆσαι Καρχηδονίοις, ἔτη υο΄ ἐγγιστα. id est, *ab vrbe condita vsq. ad id tempus quo Romani primùm ingressi mare, naualí prælio cum Carthaginensibus confixerunt, anni proxime* 470. V.27, τι vel tollenda videtur, vel in τὸν mutanda.

P.76, v.6, inclusum *omni*, abest a F. V.7, *remanserunt*] F. *refugerunt*. Ibidem mox v.l. *quindecim milia cum Imp. Reg. capta*. sed quingentos tantum hic cum F. agnoscit Gr.metaphr. V.36, *cum CXXX elephantis*] *cum triginta elefantis*, F. sed vulg. scripturam probat etiam Gr.metaphr. Seq. v. XX *milia* probat idem metaphrastes: F.c. habet *ducenta milia*. V.31, CXXX *elephantorum*] F. *triginta elefantorum*; omisso centenario: Gr.m. indefinite, *elephantorum magnitudo & multitudo*.

P.77, v.9 & 11, inclusa, absunt a F. Itidemque v.27. At quæ v.36 sunt inclusa, ex eodem F. sunt addita. Gr.t.v.39, cum præpos. legendum videtur, τῇ κατὰ τὴν Ἄφρων μάχῃ?

P.78, v.5, CXXV *demersa*] F. *quinque & viginti demersa*, omisso numero centenario: quem tamen & Gr.m. agnoscit. Ibidem mox idem F. *triginta duo milia hominũ capta*, XII *milia occisa*. Sed ibi quoque vulg. scripturam probat Gr.m. V.28, *per XXIII annos*] F. *triginta & tres*: Gr.m. *viginti & tres*. Gr.t.v.45, accus. σίτου ea structuræ forma excusari potest, quæ supra adnotata est ad 65,14: præsertim cum itidem apud Trebelliũ Pollionem in vita Claudii legamus, *annuos frumenti modios tria milia, laridi libras duo milia, vini veteris sextarios tria milia quingentos*. alioqui vsitatior loquendi forma est σίτου μυριάδας κ΄.

P.79, v.1, *tum bella reparare tentabant*] F. *tamen bellum rep. temptabant*. V.29, inclusa præpos. *a*, addita ex F. V.20, *per consulem*] F. *per consules*, plur.num. V.30, inclusum *suo*, abest a F. Gr.t.v.21, margini exemplaris adscripta hæc adnotatiuncula; ὅτι τὰ ὄρη τῶν Ἄλπεων διορίζουσιν Ἰταλίαν ἐκ Γαλατῶν: *Alpium montes, Italiam a Gallis distermiuant*. V.29, cum præpositione legendum videtur μετὰ τὴν νίκην, vel διὰ τὴν νίκην: quod alibi ἐπὶ τῇ νίκῃ. V.34, de Cn. Cornelio Scipione, margini exemplaris hęc adscripta erat adnotatio; οὗτος, πατὴρ ἦν τοῦ τὴν Ἀφρικὴν δουλώσαντος ὕστερον Σκιπίωνος, *hic pater fuit Scipionis eius qui post subegit Africam*.

P.80, v.1, F. *centum quinquaginta milium. Huic R.* Græca metaphrasis tantum CXL *milia* agnoscit. V.2, *per legatos*] F. *per legatum*. V.5, *bello abstineret*] F. *bellum abstineret*. V.6, inclusa *sed*, abest a F. V.7, *reddita*] F. *data sunt*. V.15, *adhuc ea parte inuias*] F. *tum ea p. inu.* V.16, XX *milia*] F. XI *milia*: Gr.m. tantum *decem milia*. V.25, *conflixit*] F. *confligit*. V.33, *ab impetu*] F. *ab ambitu*. Mox, *quingentesimo & quadragesimo*] F. *quingentesimo & quinquagensimo*. sed *quadragesimum* agnoscit etiam Gr.m. Gr.t.v.17, post ταῖς καλουμέναις Ἄλπεις desiderari videtur epitheton Ποινάς: de quibus vise Ammianum Marcell. 328,10. V.36, de Fabio hæc margini exemplaris adscripta erat adnotatio; οὗτος ὁ Φάβιος ἐστὶν ὃν παραβάλλων ὑφηγεῖ Πλούταρχος Περικλεῖ τῷ Ἀθηναίῳ: *hic est Fabius quem Plutarchus in Parallelis componit cum Pericle Atheniense*.

P.81, v.1, post *altero consule*, in F. additum scholion hoc, *id est Æmilio Paulo*. V.8, *aut occisi*] F.

& occisi. V. 31, *xx elephanti*] F. *xxx elefanti*. Gr. t. v. 10, αὐτοῖς excusari per syllepsin potest. alioqui congruentius est αὐτῷ. Seq. v. ὃ aduerbialiter accipiendum pro *vbi, quo in casu*. V. 46, ante ὑποχείριοι deest συμμάχους, seu συμμαχικήν, aut tale quidpiam; vt e Lat. textu clarum est. Seq. v. αὐτοῖς pro singulari αὐτῷ positum videtur ad vitandam ambiguitatem.

P. 82, v. 26, *a fratre Asdrubale*] F. *a fratre Hasdrubalis*: rectius, *a fratre eius Hasdrubale*; vt v. 8. V. 32, *nobilissima vrbe*] F. *nobilissima vrbs*: hyperbolicé. ablatiuum casum agnoscit hic etiam Gr. m. V. 35, *rege Asiæ*] F. *rege Isauriæ*. sed *Asiæ* probat etiam Gr. m. & ipse F. c. infra 88, 26: 90, 28. V. 41, inclusa præpos. *cum* abest a F. c. In Gr. t. v. 35, de Marcello in exemplaris margine adscripta hæc adnotatio; τοῦτον τὸν Μάρκελλον παραβάλλει Πλούταρχος Πελοπίδᾳ τῷ Θηβαίῳ: *hunc Marcellum Plutarchus in Parallelis componit cum Pelopida Thebano.*

P. 83, v. 17, *omnes fere Hispani*] F. *omnes Hispaniæ*. V. 24, *hominum*, add. e F. V. 38, *reddiderunt*] F. *dediderunt*. In Gr. t. v. 5, de Scipione altero, adscripta est exemplaris margini adnotatio hæc; οὗτος ὁ Σκιπίων υἱὸς τοῦ προειρημένου Σκιπίωνος, ὁ τὸν Ἀννίβαν τέλεον ἐκπολεμήσας: *hic Scipio est filius supradicti Scipionis, idemque Annibalem plane profligauit.* V. 54, ante τὴν Ἰταλίαν desideratur, μεταστάς, vel simile quodpiam participium: vt patet ex 81, 19.

P. 84, v. 23, F. *cum quattuor & quingentis milibus; vndecim milibus occisis*: corrupte. vulgatam lectionem confirmat etiam Gr. m. V. 32, inclusa, absunt a F. c. & Gr. m. V. 35, vulg. *xlv dies bis inducta data sunt*: ad quam scripturam accedit aliquomodo Gr. m. Sed F. lectio *diebus*, pro *dies bis*, est aliquanto concinnior. In Gr. t. v. 21, fortasse legendum, θείᾳ γὰρ ἐπιπνοίᾳ χρῆσθαι ἐπιστεύετο. τοσαῦτα κατώρθου: *diuino enim afflatu vti credebatur: tot & tanta gerebat felicissime.* V. 39, exemplaris margini adscriptum scholion hoc; ὅτι ιζ´ ἔτη Ἀννίβας ἐδῄου τὴν Ἰταλίαν: *septemdecim annos Italiã populatus Annibal.*

P. 85, v. 8, F. *additis quingentis milib. argenti ponderibus, centum milia librarum*. sed *addita* legendũ esse, structuræ lex ostendit. V. 26, *octingenta*] F. *octoginta*. & mox, *cetera supellectilis copiosa*. V. 36, F. c. sic distinguit; *Transacto Punico bello, secutum est Macedonicum. Contra Filippum regem quingentesimo quinquagesimo & primo a.* Et mox, *aduersum Filippum rem prospere gessit.* V. 47, vulg. *defenderent*. sed plusquamperf. *defenderant* cum F. c. agnoscit etiam Gr. m. Inclusa *vt*, ibidem, abest a F. In Gr. t. v. 24, conuenientius fortasse singulare ἦρξατο, *cœpit*, seu *cœptum est*. V. 40, exemplaris margini adscriptum scholion hoc; ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἕως τοῦ Μακεδονικοῦ πολέμου, ἔτη φν´: *ab vrbe condita vsq; ad bellum Macedonicum, anni 550.* V. 47, inclusa *& bis*, addita sunt e præced. pag. v. 47.

P. 86, v. 4, inclusa, *obsidem daret*, absunt a F. Sic v. 25, inclusa *&*, abest ab eodem F. Græcus metaphrastes legit, *circa Magnesiam ad Sipylum, Asiæ ciuitatem.* V. 31, vulg. IIII *milia equitum*. sed *tria* cum F. c. agnoscit etiam Gr. m. Seq. v. inclusa, *Antiochus*, & pr. *que*, absunt a F. In Gr. m. v. 4, legendum videtur τὴν ὑπὸ Ἀντίοχον. V. 8, legi potest ὅτι ἑκόντες, vel ὅτι ἑκόντες: vel plenius etiam, ὁμολογήσας τι λαβεῖν. V. 18, cum ὁ Μακεδόνων, subaudiendum βασιλεύς vel legendum ὁ Μακεδὼν Φίλιππος.

P. 87, v. 19, & 24, inclusa, *regem* & *rex*, absunt a F. c. V. 26, vulg. *P. Licinius consul, est a rege gr. pr. victus*. sed F. lectionem probat etiam Gr. m. V. 36, F. breuius, *fraterque simul in pot. R. ven.* V. 43, *fugit integer*] F. *inter fugit*: corrupte (vt videtur) pro, *integer fugit*. In Gr. m. v. 12, maior erit structuræ conuenientia si legamus, Πτολεμαίῳ τῷ Αἰγύπτου, καὶ Μασσανάσσῃ τῷ Νομάδων, i. βασιλεῖ; vel, Πτολεμαίου τοῦ Αἰγύπτου καὶ Μασσανάσσου τοῦ Νομάδων, vt paulo post dicit τῷ Ἰουγούρθᾳ Γέντιος. V. 31, in exemplari duplex erat scriptura, αὐτῇ, & αὐτήν. sed conuenientius tamẽ αὐτὸν vel αὐτοῖς: & fut. temp. παραχωρήσοντας: id est, eos qui ad deditionem ipsos compulsuri essent, si sponte se nollent dedere. V. 39, in exemplari erat accus. casu ἡμέρας. sed vel ἡμέραις legendum esse, vel ἡμερῶν, syntaxeos regula ostendit. Sequenti versu etsi Latino more non est expressa notatio temporis, vere tamen & recte expressus est eius sensus.

P. 88, v. 4, vulg. *hæ leges datæ sunt*. V. 6, inclusa, *vt appareret*, absunt a F. V. 8, vulg. *conuentu infinitorum populorum*. sed *finitimorum* cum F. agnoscit etiam Gr. m. V. 13, inclusa *in*, addita e F. V. 15, *rebellarant*] F. *rebellabant*. V. 23, inclusum prænomen *Caius*, abest a F. Sic *dona* v. 29. V. 38, F. *anno quinquagensimo primo*; integris scilicet verbis expresso numero. V. 39, inclusa vox *bellum*, abest a F. V. 49, F. *multa consulibus prospere gesta sunt*: more Græco. In Gr. m. v. 11, rectius, καὶ νικῶν τοὺς ἐχθρούς, καὶ ἀεὶ στεφανούμενος. V. 17, πεντηκοντήρους (seu, vt in Latino textu est, ἑξακοντήρους) descriptio non videtur satis accurata. cum enim Plinius lib. 32, vbi de echeneide agit, significet quinqueremem seu πεντήρη, a quadringentis remigibus actã fuisse, ducenis scilicet ex vtroque latere: & Plutarchus atque Athenæus, Philopatoris τεσσαρακοντήρη actam fuisse a quattuor milibus remigum: consequens erit, πεντηκοντήρη vix habuisse infra mille remiges: ideoque fortasse dicendum fuisse, ὡς πεντακοσίους ἐρέτας ἐξ ἑκατέρου τοῦ τοίχου. Aut, si ἑπτήρης (i. septiremis) habuit tantum quadragintanouem remiges, vt pictura eius innuit apud Bayfium, pag. 37: πεντηκοντήρης minimum habuit remiges nonagintaocto, quadragintanouẽ scilicet ex vtroq; latere.

P. 89, v. 5, inclusa, absunt a F. c. sed agnoscit ea tamen Græcus metaphrastes. V. 7, F. *anno vita nonagensimo septimo*; numero integris verbis expresso; sequente tamen per notas abbreuiato. V. 12, & 16, inclusa, *de* & *post*, absunt a F. Sic *ex militibus* v. 26. V. 35, F. *Andriscus, idem qui & Pseudophilippus*; omisso verbo *dicitur*. V. 40, *septemdecim*] F. XVI: id est sexdecim: quem numerum agnoscit etiam Gr. m. V. 42, inclusa, de androgyno, nec F. agnoscit, nec Gr. m. Gr. t. v. 3, de Masinissa exemplaris margini adnotatum est scholion hoc; Μασσανάσσης ὁ τῶν Νομάδων ἡγεμών, ἐτῶν ϙζ´: *Masanassa, Numidarum dux, annorum 97.* vbi etiam nota, Μασσανάσσην & Νομάδας dici, qui ab interprete Latino more nominantur Μασινίσσας & Νουμίδας. V. 17, exemplaris margini adscripta est hæc adnotatio; ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἕως τελείας καταστροφῆς τῆς Καρχηδόνος, ἔτη ψε´: *ab vrbe condita vsque ad extremam Carthaginis euersionem, anni 705.* V. 19, rectius κατὰ δύναμιν τὰς χεῖρας: quia in L. t. est *interim*. Sic v. 24, verius ἐπελθών, vt paulo ante ἐπ' αὐτοὺς χωρήσας. V. 41, αὐτοὺς vel ἐμφατικῶς accipiendum videtur, vel αὐτοὶ legendum. Præterea hoc ipsum membrum præcedenti videtur esse præponendum; hoc ordine; οἰκείαν δὲ συλλέξας στρατιάν, ὥστε αὐτοὺς τοὺς ἐν ἄστει ὁπλίσαι ὁλοκλήρως πάντας πρὸς τὰς μάχας, ἐπεχείρει πολεμεῖν, *collecto e firmissimis exercitu, adeo vt etiam ipsi armati (vt ætate*

ceteram videlicet turbam) *ad sedecim milia efficerent, bellare aggressus est.*

P. 90, v. 13, inclusum, *ignobilem*, abest a F. Sic *bello*, v. 25: *etiam*, v. 32: & *Romanos iniuit*, v. 42. Gr. t. v. 1, congruentius ἦρξατο πολέμου, vel ἤρξατο πολεμεῖν: & v. 5, ὡς ἐν τῷ λαβεῖν, *vt animo præsumeret*, *vt animum induceret*. In sequentibus, v. 7, primum Σκηπίων perperam positus pro Καιπίων seu Καιπίων: vt etiam pag. præced. v. 47. deinde, responsum Viriathi percussoribus datum, non a Cæpione, sed a senatu, ad quem illi fortasse ob grandiora postulata remissi fuerunt, datum videtur. quod etsi non diserte affirmat Eutropius, oblique tamen innuit. Appianus certe disertis verbis prodit, Cæpionem legatos Viriathi, ad pacem petendã missos, pecunia corrupisse, promissisque ingentibus oneratos ad Viriathum occidendum impulisse. Et liber De viris illustribus, *Cæpio*, inquit, *cum vincere eum aliter non posset, duos satellites pecunia corrupit: qui Viriathum humi depositum peremerũt. Quæ victoria, quia empta erat, a senatu non probata.* Nec multo aliter Liuii epitoma, & Valerius Maximus: vt ex iis Sigonius prolixe refert 196, 38.

P. 91, v. 7, inclusa *enim*, abest a F. V. 15, F. numero integris verbis expresso habet, *anno sexcentesimo vicesimo septimo.* alter autem eius anni consul, a Sigonio & Panuinio nominatur *Caius Sextius Caluinus.* V. 25, F. c. *sescentesimo & tertio anno ab vrbe condita*; Gr. m. *sexcentesimo & tricesimo*: numero vtrobique mutilato. Fasti Capitolini annum eum faciunt sexcentesimum tricesimũ quintum. V. 34, posterius periodi membrum, *alterum ex Thracia*, abest a F. c. sed agnoscit illud etiam Gr. m. Gr. t. v. 14, cum copula legendum videtur ἐθριάμβευσε. V. 30, pro πάλιν in exemplari erat πάλαι: nihil ad rem. V. 39, metaphrastes Latina Eutropii verba *ex Gallia*, cum præcedentibus coniunxit: quasi auctor significare voluerit Cimbros esse populum Galliæ: cum verius sit quod alii tradunt, Cimbros primum e Germaniæ transrhenanæ plagis maritimis in Galliam excurrisse, post e Gallia in Italiam progressos esse. atque adeo Eutropius ipse, pag. seq. v. 31, Cimbros & Teutonas Germanorum gentes facit. Tutius ergo Eutropii locum sic vertisset; ὅτι Κίμβρους ἐκ τῆς Γαλλίας (siue Γαλατίας) ἐφόδου κατὰ τῆς Ἰταλίας ποιήσασθαι. Paulo post etiam in belli Iugurthini causa, pater cum filiis est confusus, & quædam insuper omissa: sed librarii potius, vt videtur, quam metaphrastæ culpa. lectio igitur eius loci sic fortassis interpolanda est: αἰτίαν ἔχων τὸν Ἀδαρβάλου καὶ Ἱεμψάλου φόνον· οἱ παῖδες ἦσαν τοῦ βασιλεύσαντος Νουμιδῶν Μικίψου, ἀδελφοὶ δὲ Ἰουγούρθου, τῆς τε βασιλείας συμμέτοχοι, φίλοι δὲ καὶ σύμμαχοι Ῥωμαίων γεγονότες.

P. 92, v. 7, inclusa, addita sunt e F. c. sed cum *cepit* proxime antecedat, fortasse legendum, *multas ciuitates ipsius in deditionem accepit*: vt supra 90, 25. Id sane arguit Gr. m. τῶν τε πόλεων αὐτοῦ προσεχώρησαν αἱ πλείους, *& ciuitates ad eum accesserunt pleraque omnes.* V. 35, inclusum *atrus*, abest a F. c. V. 36, vulg. *Punicis bellis*. Gr. metaphrastes hæc omisit. Ibidem mox vulg. *venirent*. ego *redirent* cum F. malui; quia Galli aliquoties in Italiam redierunt; & similis præpositionis repetitio supra quoque fuit 83, 28.

P. 93, v. 4, inclusa, *contra eos*; & mox v. 5, *eo*, absunt a F. c. Idem paulo post habet, L *milia capta.* sed L X agnoscit cum vulg. ed. etiam Gr. m. ἓξ μυριάδες. V. 14, inclusum *anno*, abest a F. Sic *facta* & *nec*, v. 27, & 29. Vicissim inclusa *sed*, v. 34, ex eodem F. addita. Mox idem F. *sescentesimo secundo*: Gr. m. *sexcentesimo septuagesimo secundo*: ille, omisso sexagenario; hic, decade ad eum addita. Sigonius e fastis Capitolinis annum eum facit 665. Gr. t. v. 17, post Πικέντες omissum hoc commation Μάρσοι τε, vt partim e Latino textu, partim ex sequenti narratione perspicitur. Immo sociale hoc bellum a Marsis *Marsicum* est appellatum. V. 20, pro ὑπό τε, procul dubio legendum, ποιήσασθαι. V. 31, malim, πλεονεκτοῦντές τε σπουδαῖς ἀεὶ καὶ συμπλεκόμενοι καὶ νικῶν. V. 33, exemplaris margini adiectum hoc scholion; ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἕως τῆς πρώτης ὑπατείας Σύλλου, ἔτη χξβ΄. τοῦτον δὲ τὸν Σύλλαν ὁ Πλούταρχος παρέβαλεν ἐν τοῖς τοῦ Λυσάνδρου: *Ab vrbe condita vsque ad primum Syllæ consulatum, anni 662. Hunc vero Syllam Plutarchus in Parallelis componit cum Lysandro.* V. 47, καταληφθέντος absolute accipiendum est: vt seq. p. v. 45, κατορθωσάντος. vel in præced. membro legendum ὑπὸ Μιθριδάτου.

P. 94, v. 3, *dimicauit*, abest a F. c. & contra ex eodem seq. v. additum *armatus*. V. 19, inclusa *ad*, abest a F. c. V. 31, CXX] F. *centum & viginti*: integris verbis expresso numero. V. 29, *ipsamque vrbem cepit*] F. *ipsasque Athenas cepit.* V. 35, *contra quem*] F. *contraque.* Et mox, *quindecim milia*, pro *viginti milia*: sicut etiam Gr. m. V. 40, F. *iussit cum Sylla de pace agi.* Gr. t. v. 45, κατορθωσάντος absolute potest accipi. verius tamen fortasse accus. casu legerimus κατορθωσάντα: vt librarii incuria pro τα per α caudatum, perperam scriptum sit τος. cuius generis commutationes, in m. s. libris valde sunt frequentes.

P. 95, v. 17, inclusa *&*, abest a F. c. Mox pro VII *milia*, idem F. c. habet *sex milia*: vt etiam Gr. m. Sequentia in eodem codice sic leguntur; *sex cepit, centum XXIIII suos ammisit.* V. 24, inclusa, *& Marius*, absunt a F. Sic *tamen*, *eius*, v. 26 & 28. V. 33, LXXX] F. LXX; vt etiam Gr. m. ἑβδομήκοντα. V. 39, inclusum *atque*, additum e F. c. Contra, inclusum *traditis*, v. 41, ab eodem F. abest, itemque a Gr. m. V. 42, inclusam præpos. *a*, agnoscit quidem F. sed Gr. m. sine præpositione legit *secundus Sylla.* Gr. t. v. 11, pro οἰκίαν & καταλύσεις, in exemplari erat οἰκίαν καταλύσεως: nihil ad rem. V. 20, ab auctore discessit metaphrastes. non enim Eutropius dicit Scipionem sese cum exercitu tradidisse; vt metaphrastes vertit; sed, τὸν Σκηπίωνα μετῆλθε, ἐς τὸ συμπλακῆναι, καὶ τὸ αὐτοῦ στράτευμα ἀναιμωτὶ ἔκδοτον παρέλαβε.

P. 96, v. 8, vulg. *tractata sunt.* sed *tracta* cum F. c. agnoscit etiam Gr. m. V. 12, CCC] F. *ducentos*, itemque Gr. m. V. 28, inclusum *Metellus*, abest a F. V. 32, *a suis*] F. *per suos.* V. 33, *datus est*] F. *datur.* V. 35, F. *populo Romano*; datiuo casu. Gr. m. v. 2, cum κατορθωκότος subaudiendum ἦν. Ibidem rectius κατὰ Μιθριδάτου, gen. casu, vt cum alibi passim, tum 90, 35. V. 5, in exemplari erat τὸν Ἄφρον: duplici errore. legendum enim κατὰ τὸν Ἄφρων: vel prolixius, τὸν ἀπ' Ἄφρων ἐθριάμβευσε θρίαμβον: vel alio quopiam modo consimili. Sic v. 8, pro τῆς Ῥώμης datiuo casu legendum τῇ Ῥώμῃ, vel potius τοῖς Ῥωμαίοις. V. 12, rectius τῶν αἰδιλίων, *adilium*: & seq. v. τελέσαντος, vt cum alibi, tum 868, 22.

P. 97, v. 1, *in deditionem redegit*] F. *ad dicionem r.* V. 6, inclusa, *pro consule*, absunt a F. sed agnoscit ea Gr. m. V. 16, F. *sescentesimo septuagesimo se-*

mo; numero plenis verbis expresso. V.26, *Cyzico capto*] F. *Cyzico capta*. V.35, inclusa, *hominum ex parte*, absunt a F.c. Sic &, v.40. V.41, *ducibus*] F. *duce*, singulari fine. In Gr. m. v.11, & sequentibus, primum temporis notatio aliter expressa est: τῷ ... pro, ... Deinde, in triumphorum expositione, facta est & contractio & mutatio. Latina enim verba talem quampiam requirunt metaphrasin; ... Verius ergo dixisset, ... nam de vrbano triumpho, id est ob res vrbanas acto, nulla in Latino textu est mentio: nec ob ciuiles victorias vsurpati fuerunt triumphi, illis præsertim temporibus. Illyricus autem triumphus, referendus erit ad Cosconium: licet nec de eo quidquam memoret Eutropius.

P.98, v.3, *imponitur*] F. *impositus*. V.16, *quo ingentes*] F. *coniungentes*: perperam. V.22, inclusum, *Armenia*, abest a F. Sic mox v.24, *Mesopotamiam occupauerat*. V.27, F. *Tigrane certam ciuitatem Arzanena nobilissimam regni Armeniaci cœpit*. Et mox, *cum* VII *milibus quingentis clibanariis*. V.31, *octodecim*] F. X & VIII. V.35, *quos in Ponto Lucullus reliquerat*] F. *quoque in Ponto Lucullus ceperat*: corrupte. V.36, *regiones victas*] F. *legiones victas*: perperam. V.49, inclusa *ad*, abest a F.c. In Gr. t. v.9, de Lucio Lucullo hæc exemplaris margini adscripta est notatio; ... *hunc Lucullum Plutarchus in Parallelis componit cum Cimone Atheniense*. In sequ. male nobis periit metaphraseωs huius pars necessaria.

P.99, v.18, inclusa &, abest a F.c. Sic *ei*, v.24. V.27, F. *quadraginta milia eius occidit, & viginti tantum de exercitu suo perdidit*: lōgiore structuræ forma. V.30, inclusa &, addita e F. Contra inclusum *ei*, v.39, ab eodem F. abest. V.43, F. *in manibus suis conlocauit*. Sed Latinius *eius*. Gr. t. v.13, participium ὤν, perperam e præcedentis participii fine repetitum videtur: ideoque remouendum. Seq. v. rectius fortassis ... V.34, integrior lectio est; ... quo loquendi genere infra vtitur metaphrastes, 111, 32: 119, 7. V.38, congruentius ...: vt respondeat regenti substantiuo .... Verum hic quoque metaphrastes ab Eutropio discessit: cuius verba talem quampiam metaphrasin requirunt; ... V.43, cōiunctio ἡ, cum redditionem nullam habeat, vel tollenda videtur, vel in ἵνα mutanda.

P.100, v.13, inclusum *eo*, abest a F.c. V.24, F. *anno vrbis cōdita sexcentesimo nonagesimonono*. quē numerum etsi Græca quoque metaphrasis agnoscit, tamen proxime sequens numerus requirit vel cum vulg. editionibus LXXXIX; vel cum Capitolinis fastis, XC. Capitolinum certe numerū probat metaphrasis v.47. V.26, *sed ingens pr.*] F. *& ingens*: Gr. m. nulla ibi coniunctione vtitur. V.30, inclusa *in*, abest a F. V.31, F. *nonagesimo anno vrbis condita*. Variationis autem illius, *Anno ab vrbe cōdita*, & *Anno vrbis condita*, alia etiam exempla notata in Indice. V.36, vulg. *filius Mithridatis*. sed plurale *filii*, agnoscit cum F. etiam Gr. m. V.38, inclusum *pondus*, abest a F. Quæ lectio si vera est, Græcismo excusanda erit. Gr. t. v.7. pro ... antecedens substantiuum ... requirit genitiuum .... V.47, exemplaris margini adscriptum scholion hoc; ... *ab vrbe condita vsque ad primum consulatum Iulii Cæsaris, anni* 692. Is porro consulatus si tribus annis superiore fuit posterior, vt Gr. m. tradit, sequitur *nonum* e superiore tollendum esse.

P.101, v.11, *tricies centena milia*] F. *tricies sexcenta milia*: perperam. V.36, inclusa *in*, addita e F.c. Seq. v. vulg. *Romani nominis fortuna*: Gr. m. *Romana resp. forma*. ego F. sum secutus. V.40, F. *atque ita vt sine dubietate aliqua ei deferretur*. Gr. t. v.4, post ... deest tale quidpiam, ... *ex S.C. immissum est*. V.22, vt Græcus numerus Latino respondeat, legendum erit ... vel, ... in Latino enim t. est DCXCVII.

P.102, v.3, *transitus*] F. *transit*. V.5, inclusum, *senatus*, abest a F. V.18, vulg. *equitum in sinistro cornu* VII *milia; in dextro*, D. mihi F. lectio visa est verior: præsertim cum eam probet etiam Gr. m. V.21, *populorum victores*] F. *bellorum victores*: Gr. m. vtrumq; expressit. V.37, inclusum *etiam*, additum e F. Gr. t. v.20, metaphrastes breuitati studuit, dum non cuiusque cornus equites separatim, sed vniuersos simul expressit. talem enim metaphrasin Latinus textus requirit; ... qui in vniuersum faciunt ᴍ c. Sic v.47 post ... deest adiectiuum ..., ...

P.103, v.10, pro *dictatori* F.c. habet *& dictatori* perperam. simplicior & euidentior verborū structura esset hæc; *et dictatori magister equitum ante annum fuerat*. V.15, & 17, inclusa *magni*, *contra hos*, absunt a F. Sic *prælium*, v.26. V.44, vulg. *consul est factus*. ego F. sum secutus. De Bruti autem genere Eutropium a Dionysio dissentire, alibi quoque a me adnotatum est. Gr. t. v.22, commation istud, ..., non agnoscunt Latina exēplaria. V.28, inclusum ..., a librariis omissum, ego e Latino textu inserui. V.35, nota ... cū diuersis casibus in vno eodemq; membro. V.40, post ... desideratur participiū ... vel aliud eiusmodi. V.47. pro ... requiritur potius præteriti temporis participium, ... vel ....

P.104, v.2, inclusum *quadam*, abest a F. Contra inclusum *Augusto*, v.23, ex eodem F. additum est. V.25, *Cæsaris magister eq. fuerat*] F. *Cæsaris*. gen. casu. Datiuum probat idem loq. genus pag. præced. v.10. V.32, F. *vicensimo anno*; numero plenis verbis expresso. Mox idem F. *senatum proscribsit, cum Antonio ac Lepido remp. armis tenere cœpit*. V.39, perfectum præteritum, *occupauerunt*, agnoscit etiam F. V.48, *gesserat*] F. *gesserunt*. Gr. t. v.8, exemplaris margini adscriptum scholion hoc; ... *ab vrbe condita, vsque ad cædem Iulii Cæsaris, anni* 709. V.11, cum ..., subaudiendus genitiuus .... V.20, post participium ὢν desideratur relatiuus articulus ὁ: vel illud ipsum huius loco substitutum est. V.22, adiectiuum ... interpres de suo addidit. V.31, in exemplari erat ... sed vel ... legendum, vel .... V.39, conuenientius futurum, ...

P.105, v.3, *intra Italiam*] F. *in Italia*. V.12, F. *aduer-*

adversus Sextum Pompeium est: postremo conuenit. Sed vulgata lectio, *pax postremo conuenit*, exstat etiam infra 126, 15. V.24, *Asiam & Orientem*] F. *Orientē & Assiam.* V.29. *ipse pro victoria cessit*] F. *ipsis pro vict. cess.* V.35, *ex qua*] F. *ex quo*, f. loco. V.39, F. *prapositaque et Gneus Corn. Gall.* V.44, inclusa *post*, abest a F. V.49, F. *quinquaginta & sex*; numero integris verbis expresso. Gr.t. v.8, exemplar hæc cum superiorib. absq; vllo interuallo coniungit. Deesse tamen aliquot versus, arguit & Latinus textus, & transitio ista μετὰ τοῦτο. V.23, post ἐμφυλίας μάχας deesse ἀπεπαύσας, vel simile quodpiā participium, declarat, præter Latinum Eutropii textum, etiam Dion infra 181, 12. V.32, maior erit tēporis conuenientia, si legas ἐν τῇ θαλάσσῃ. V.35, post ἡ Κλεοπάτρα, non inconcinne addideris δὲ. V.41, conuenientius fortassis ἐπὶ πλεῖστον, sine præpositione: id est ὑπατικῶς ἐξουσίαν, vt Dion infra loquitur 190, 31. Præcedente autem versu & ἄρχοντα Ῥωμαίων retineri potest, & ἄρχοντα Ῥωμαίων pro eodem substitui. V.42, exemplaris margini adscripta hæc adnotatio; ὅτι ὁ Αὔγουστος ν5 τὰ πάντα ἐβασίλευσεν, ἀρξάμενος ἀπὸ κ ἔτους τῆς ἡλικίας. ὧν τὰ μὲν ιβ σὺν Ἀντωνίῳ καὶ Λεπίδῳ, τὰ δὲ μδ μόνος. ἔζησε πάντα ἔτη ἀπὸ γενέσεως ος: *Augustus imperauit annos in vniuersum 56, exorsus a 20 ætatis anno. quorum 12 cum Antonio & Lepido, reliquos 44 solus imperio præfuit. vixit autem a natiuitate annos in vniuersum 76.*

P.106, v.3, *sepultus est*, F. c. scriptura est: vulg. *sepelitur.* V.24, *sicut per Tib.*] F. *sic per Tib.* V.47, vulg. *priuignus eius.* sed F. scriptura, *ei*, structuram facit elegantiorem. Gr.t. v.14, τοῖς ὑπατεύουσιν, videtur accipi posse pro τοῖς ὑπατεύουσι, *consulatum gerentibus*: quia scilicet (vt Dio tradit pag. 341) Augustus, stabilito principatu, sic diuisit cum S. P. Q. prouincias, vt sibi relictis turbulentioribus & contumacioribus nationibus, penes senatum & populum essent pacatiores imbecillioresque prouinciæ; nempe Africa, Numidia, Asia, Græcia cum Epiro, Dalmatici & Macedonici populi, Sicilia, Creta, Cyrenaica Libyæ regio, Bithynia cum adiacente Ponto, Sardiniaque & Bætica; quarum hic quoque nonnullæ nominantur. Verum cum in prouincias non consules tunc mitterentur, sed cōsulares, & quidem pluribus interdum post consulatum annis; suspicetur aliquis, verius esse τοῖς ὑπατικοῖς. At ne sic quidem locus plane sanatus videtur: sed cum in Latino textu sit, *Romano adiecit imperio*, existimabit aliquis pro τοῖς ὑπατεύουσι, repònendum esse τοῖς ὑπ' αὐτοῖς οὖσι, *iis qui sub ipsorum* (senatus sc. populique) *erant imperio.* Præterea mox pro Καλαβρία in Latino est Κανταβρία. & Δαλμάται reponendum esse pro Δαλματία, satis declarant sequentia. Latina certe talem quampiam postulant metaphrasin: ἐδίδοτο γοῦν τῇ τῆς Ῥώμης πρὸς αὐτοῦ τοσοῦτο ἔθνη. χωρὶς γὰρ τῶν ἐμφυλίων πολέμων, ἐν οἷς ἀήττητος διέμεινε, τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ δι' αὐτοῦ προσετέθη Αἴγυπτός τε καὶ Κανταβρία· Δαλμάται τε ἐπὶ τούτοις. V.23, etsi ambiguus est error in istis, ἐκ μέσου, conuenientius tamen esse videtur ἐν μέσῳ quam ἐκ μέσου.

P.107, v.1, F. *Gaius Tiberius ing. soc.* perperam. etsi enim ab Augusto vitrico adoptatus est, tamen eius prænomen ad suum non adsumpsit, sed retento prænomine, nomen tantum gentilitium mutauit. vnde & in Fastis Panuinianis nominatur *Tiberius Iulius, diui Augusti filius, diui Iulii nepos, Cæsar.* V.9, inclusum *nunc*, abest a F. V.11, F. scripturam *septuagensimooctauo* probat etiam Gr. m. & Suetonius: at Paulus Diaconus habet LXXIX: Dion *septuagesimoseptimo.* Sic v.22, *vicensimonono* agnoscit cum F. eadem Pæanii metaphrasis: cum vulg. libri & hic & apud Paulum Diaconum habeant XXXIX. V.28, F. *Bellum Brittanis intulit.* V.30, *post Iulium Cæsarem*] F. *post Gaium Cæsarem*: itemque Gr. m. sed ambigue. V.33, F. *vltra Brittanias.* V.36, *filioque suo Britannici nom. imp.*] F. *filio autem suo Brittanici n. i.* V.38 & 39, inclusa, *in*, *ac*, absunt a F. c. Gr.t. v.11, pro τεσσαρακοστῷ Latini libri habent *vicensimo*, εἰκοστῷ. etiam apud Paulum Diaconum & Suetonium: quin & apud Dionem infra, 244, 40. V.29, post τοῦ Καλπουρνίου deest θεῖος vel πρὸς ἀδελφος, vt declarāt Latina Eutropii verba; & Dion infra 246, 18. V.36, prioris ducis nomen corruptum est, alterius plane omissum. ex Latino textu legendum, διὰ Γναίου Σεντίου καὶ Αὔλου Πλαυτίου. V.39, primum omissa sunt quæ de Claudii filio referuntur: τόν τε υἱὸν ἀπὸ τῆς νίκης Βρεττανικὸν ἐπωνόμασε. deinde quod de ciuilitate Claudii dicitur, recte intellectum expressumq; non est. Nec item in sequētibus *prosequi* est προπομπεύειν, sed potius προπέμπειν seu ἐπακολουθεῖν. Itaque talem quampiam metaphrasin requirunt Latina; οὕτω δὲ ἰδιωτικὸν τὴν φιλίαν ὁσίοις ἑαυτὸν παρέσχεν, ὥστε καὶ τὸν Πλαύτιον, ὑφ' οὗ ἀνδρα, πολλὰ τε ἀνδρείας ἐν τοῖς ὅπλοις ἀποδεδειγμένον, θριάμβου ἀξιώσας, αὐτὸς προέπεμψέ τε θριαμβεύοντα, καὶ ἐπὶ τὸ Καπιτώλιον ἀναβαίνοντι συνηκολούθησεν. nam προπομπεύειν est in pompa præire, nō sequi. Infra 111, 16, hanc ipsam ciuilitatem vertit κοινότητα. itemq; 116, 10: 127, 30: 128, 24: 129, 41. V.46, rectius προέχων, *prætereuns, antecellens*: vt infra 122, 46: 128, 24: 129, 29.

P.108, v.2, inclusa *in*, addita e F. V.8, *& tragico*] F. *vel tragico.* V.10, F. *spectaculis* pro *spectaculo*: perperam; vt declarant sequentia. V.20, *Propter hoc Romana vrbi*] F. *Per hac Romano orbi*: itemque Gr. m. recte. V.26, *de saxo*] F. *e saxo*: & mox tamen *e palatio.* V.27 & 28, inclusa, *est*, *is*, absunt a F. Sic *est*, *vita*, v.28 & 29. Idem eodem v.28, pro *nam* habet *iam*: & v.41, *sæpe proconsul*, vna voce composita. Gr.t. v.4, in vnum confusa sunt quæ distincte in Lat. textu de retibus & eorum funibus narrantur. versio requiritur talis; εἰς τε ἰχθύων θήραν δίκτυα ἐκ χρυσοῦ κατασκευάσας, βλαττίνοις (seu ἁλουργέσι) αὐτὰ χορδαῖς ἐξεῖλκε. V.17, maior erit temporum congruentia, si legamus ἐκέλευε, vt mox sequitur ἐποίει. V.22, post τῶν Ῥωμαίων, desideratur κατέσχε, ἐξῆλθε, vel simile quodpiam verbum. V.25, rectius συγχωρησαντος Πολέμωνος τοῦ τότε βασιλεύοντος Πόντου. V.28, verius καταλειφθεὶς, *derelictus, destitutus*: vt Latinus textus declarat. V.42, ἔστη pro ἀφείθη, h. e. ἔληξε, seu ἐπαύσατο. vel, εἰς pro ἐν accepta, sensus est, *in eo substitit.* at ἐν αὐτῷ ἐσβέσθη, *in eo exstincta est*, & maiorem & insolētiorem mutationem habet.

P.109, v.16, inclusa, *ad bellum*, addita e F. Itemque v.39, *in vrbe.* Contra, ab eodem F. absunt inclusa v.17 & 42, *ipsum*, *cum.* Gr.t. v.5, pro ἀγχόνῃ διαφθαρεὶς paraphrastes debuisset potius dicere σφαγείς. non enim strangulatum, sed iugulatum fuisse Galbam, vt Eutropius, ita & Suetonius refert. ac Plutarchus quoque diserte significat eum ἐσφάχθαι, & Dio κατακεκόφθαι. vt nō recte Latini verbi significationē paraphrastes intellexisse videatur. In Glossis certe veteribus *Iugulatores* sunt σφάκται. Error idem etiam pag. seq. initio. V.23, non cohæret structura, nisi verbū ἐτύγχανε vertatur in participiū τυχών, aut v.25, post ἐπέταξε inseratur copulatiua

n. V.33, post ἀπ' omissum esse ἐπὶ, vel simile quid, Latinus textus arguit. V.37, pro διςμυρίοις Latinus textus habet *duo milia*, δισχιλίοις: magna numeri discrepantia. V.41, ἱππεῦσι pro προςπεσοῦσι, notatum etiam in seq. V.43, in verbo ἐνδιδόλωται præpositio ἐν perperam e præcedentis aduerbii fine repetita videtur esse.

P.110, v.1, F. *erecto coma capite, & subiecto ad mentum gladio*: Suetonius, *reducto coma capite, ceu noxii solent*. Gr. m. vertit, κρεμασθεὶς ἀπὸ τῆς κόμης, *e coma suspensus*. V.12, inclusa *&*, addita e F. V.14, F. *hostes confixerit*. V.18, inclusa, absunt a F. V.25, *puniret*] F. *punierit*. V.30, inclusum *Thraceam*, non agnoscit F.c. nec Gr.m. vt perperã ex antecedentibus repetitũ videatur, pro *Thraciam* sc. Gr.t.v.3, *iugulare* vertit interpres ἀποπνίγειν, vt item pag. præced. v.5, ἀγχόνῃ διαφθείρει: quasi idẽ sit quod strangulare. Verum iugulare idẽ esse quod σφάττειν, testãtur non modo veteres Glossæ, sed confirmat hic etiam Suetonius, cũ scribit Vitellium minutissimis ictib. excarnificatũ atq; confectum esse; & Dio, κατακοπῆναι. V.7, cum Latinis, *& die uno*, pugnant Græca, μιᾶς προςδέουσης ἡμέρας. nisi forte metaphrastes scripsit, προςτιθείσης: de quo valde dubito.

P.111, v.7, inclusum *moderatissimus*, abest a F.c. V.14, *ita dimiserit vt in ead.*] F. *& dimiserit, & in ead.* V.16, inclusa, *& liberalitatis*, absunt a F. V.19, *Praterea*, F. scriptura est: vulg. *Propterea*. Seq. v. *cuiquam prastitisse*] F. *quicquam prastitisse*. V.21, inclusa interiectio *o*, abest a F. V.33, *gratias laudesq;*] F. *laudes gratiasq;*. Gr.t.v.3, defectus e Lat. textu expleri potest, ita: ἐτελεύτησε δὲ τὸν μὲν ἡλικίας ἔτος ὀγδοηκοστὸν ἀνύσας, τῆς δὲ ἀρχῆς ἐνάτου, καὶ ἡμέραις ἑπτά, seu ἡμέρᾳ ἑβδόμῃ. quæ in Latino textu leguntur pag. præced. v.41. V.5, quod metaphrastes dicit, ὁμώνυμος μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν γενόμενος τῷ πατρί, *post patris obitum eodẽ quo pater nomine dictus*, significare videtur, Titum ante patris mortẽ appellatum fuisse tãtummodo *Titum Flauium*; patre autẽ defuncto, assumpto eiusdem cognomine, appellatũ fuisse *Titum Flauiũ Vespasianum*. In Fastis tamen etiam viuo patre *T. Flauius Cæsar Vespasianus* nominatur, pag. 35 & 35. Eutropiusq; simpliciter hic dicit, *qui & ipse Vespasianus est dictus*, ὁ καὶ αὐτὸς ὁμώνυμος τῷ πατρὶ Οὐεσπασιανὸς ἐπικληθείς. V.23, cũ τῷ πάθει subaudiendũ περὶ αὐτοῦ. In sequentibus verba Eutropii & reddidit metaphr. & veluti corollario quodã adiecto exornauit, nõ inuenuste.

P.112, v.8, inclusa *quidem*, abest a F. V.11, vulg. *legiones eius cum duce interfecta*. sed singulare *legio* agnoscit cũ F. etiam Gr. m. Videtur aũt significare legionẽ *Flauiam*. V.21, XLV] F.c. *tricensimoquinto*. sed XLV agnoscit etiã Gr.m. & Dion. Seq. v. inclusa *cum*, abest a F. Sic v.46 & 48, inclusa, *nã, ciuitatem*, absunt ab eodẽ F. Gr.t.v.7, in exemplari erat ἵνα pro ἵν. V.22, exemplaris margini adscripta hæc adnotatiuncula; ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης ἕως Νέρβα τοῦ αὐτοκράτορος, ἔτη ωνʹ: *ab vrbe condita vsque ad Neruam Augustum, anni 850*. V.29, rectius ἐπεβουλεύσατο, tẽpore præterito. V.42, metaphr. nimis late reddidit verba Eutropii. is enim nõ modo Italici generis Traianum fuisse dicit, sed etiam *Italica in Hispania natum*, ἐν Ἰταλικῇ τῆς Ἰσπανίας γεγενημένον: quã ciuitatem præter ceteros agnoscũt etiam Ptolemæus & Stephanus Byzantius. Infra idem error 114, 27.

P.113, v.3, inclusum, *fuit*, abest a F. V.6, *reparauit*] F. *preparauit*. Inclusa, quæ mox sequũtur, absunt a F.c. sed agnoscit ea Gr. quoq; metaphr. Itidẽ & *mecha*, v.10. V.11, pro vulg. *tenet*, maluit c F. *tenuit*; quoniam Dacia illa Trãsdanubiana, Gallieni temporib. amissa, 121, 35; post ab Aureliano plane intermissa est, 123, 35. V.59, inclusum *tantũ*, abest a F. Seq. v. *atis*] F. *atque is*. Gr.t.v.14, membrum istud, Ἀλμάτας τε ὑφ' ἑαυτῷ κατέστησε, nõ agnoscũt Lat. Eutropii exẽplaria: nec vel Δαλμάτας vel Σαρμάτας hic cogitare sinunt sequẽtia. V.19, legendũ puto, καὶ μὴν καὶ τῶν Καρδουηνῶν καὶ Μαρδ. Carduenos .n. hic pro Adiabenis agnoscit etiam F.c. V.46, ante vel post adiectiuum εἷς, omissum est substantiuum βουλευτής, vt declarat textus Lat.

P.114, v.3, *illum*] F. *ipsum*. V.10, *anno sexagesimo tertio, mense vno, die quarto*, F.c. scriptura est: at vulg. l. *anno LXII, mense nono, & die quarto*: Gr.m *atatis annum agens sexagesimumtertium, mensem nonum, diem quintum*. V.36, F. *propterea quia Tr.* Gr.t.v.7, legendum, περὶ Σελευκείᾳ τῇ τῶν Ἰσαύρων: vel, πλησίον Σελευκείας τῆς τῶν Ἰσαύρων: vt in Latino, *apud Seleuciam Isauria*. V.19, rectius σωθείη, subiunctiuo verbi modo. V.27, idẽ a metaphraste cõmissus error qui supra 112, 42. nam hic quoq; nimis late reddita sunt verba Eutropii, *natus & ipse Italica in Hispania*: quæ proprie sonant; ἐτέχθη δὲ καὶ αὐτὸς ἐν Ἰταλικῇ τῆς Ἰσπανίας: vel, ἦν δὲ καὶ αὐτὸς τὴν πατρίδα Ἰταλικήσιος, τῆς Ἰσπανίας. ciues .n. huius Italicæ, Ἰταλικησίους fuisse dictos, (id est Italicenses) testatur Stephanus Byzantius. V.29, & historia & structura mutilata est; librarii fortasse magis quã metaphrastæ culpa. Latina talẽ quampiam metaphrasin requirunt: καὶ τῶν ὑπαρχιῶν ἃς ὁ Τραϊανὸς κατεστήσατο, βοῶν τὸ σχῆμα κατέλιπε. καὶ τῆς Ἀσσυρίας, Μεσοποταμίας τε καὶ Ἀρμενίας, τὴν φυλακὴν αὐτοῖς στρατιωτικῶς ἀνακαλεσάμενος, συνέστειλε τὰς τῆς βασιλείας ὅρους ἄχρις Εὐφρ.

P.115, v.2, *die vicẽsimo*, F.c. scriptura est: Gr. m. *die nono*: vulg. ex his cõposita, *die XXIX*: quã probat etiã Dionis Epitome. V.19, *plurima nationes*] F c. *prima nationes*. V.22, inclusum *omnes*, additũ e F.c. Gr.t.v.10, procul dubio legendũ τοῦ Νουμᾶ Πομπιλίου: vt paulo post, v.35, τὸν Νουμᾶν Πομπίλιον. V.19, αὐτῷ προςῆκεν, si vera lectio est, significabit, αὐτῷ ἐκωλύετο, *iis prohibebatur, seu excludebatur ab honorib*. Seq. v. Lat. textus, *regibus amicus*, pro ἀσπόνδους postulat cõtrariũ ἐνσπόνδους. V.44, legendũ puto, ἐκεῖνος δὲ τὴν αὐτοῦ ἀνεψιὰν ἀγαγόμενος ἐπὶ γάμῳ Ἀντωνίνου τοῦ Πίου, *ille vero Antonini Pii gener erat, ducta in matrimoniũ eius cõsobrina*.

P.116, v.4, F.c. *cum quadringenta milibus*: corrupte. verior ergo lectio, *quadraginta milib*. quam agnoscit etiã Gr.m. V.15, inclusa præpositio *a*, abest a F.c. Seq. v. idẽ F. *ex infantia*: id est ab infantia, a teneris annis: & sic etiã Gr. m. V.26, inclusum prænomen *Sextum*, non habet nec F.c. nec Gr.m. Sic *eo* v.36. V.37, in F. etiã hæc lectio est; *vniuersus exercitus Romanorum perierat*. Gr.t.v.9, legẽdum puto, νέον ἐπιμείνας τῆς ἀντιπαλαίσεως. V.12, exemplaris margini adscripta hæc notatio; ἕτερος Μάρκος Ἀντωνῖνος, ὁ σοφός: *Alter Marcus Antoninus, Sapiẽs ille*, seu Philosophus. ἕτερος tamen, quod in textu est, potius ad propinquius Ἀντωνῖνος, quam ad remotius Μάρκος fertur; atq; appositiue potius accipiendum est; hoc sensu, ἕτερος Ἀντωνῖνος, ὁ Μάρκος, *alter Antoninus, Marcus scilicet*; ad differentiã Lucii defuncti. Seq. v. structura & sensus paulo melius cõstabunt, si legamus, ὃ θαῦμα μόνον ἄξιον ἔχειν, ἐν ἐπαίνοις ἀπαριθμεῖν. Latinis magis respõderet hæc lectio; ὃ θαῦμα ῥᾷον ἄν τις ἔχοι ἢ τοῖς ἐπαίνοις ἀπαριθμοίη: vel simplicius, ὃν ῥᾷον ἄν τις θαυμάσειεν ἢ ἐπαινέσειεν. aliã Suidas metaphrasin secutus est infra 868, 6. V.30, legendũ vel, τοῦ τὸν ἀδελφὸν, vt infra 359, 12: vel, expuncta illa coniunctione τε, τοῦ ἀδελφοῦ: vel certe pro τοῦ τε scribendum τὸν.

V.39, Græca cum Latinis pugnát, nisi pro πολὺ πλῶμα τῶν οἰκείων, legamus πάμπληθές πλῶμα τῶν οἰκείων. Latina enim tale quiddam sonant; καὶ τοσοῦτο βαρύτερος ἐφάνη, παρ' ὅσον πᾶν τὸ Ῥωμαίων σύστημα ἐν αὐτοῖ διώλετο· τοσοῦτον γὰρ ἐπ' αὐτοῦ λοιμικῆς φθορᾶς ἴσχυσε σύμπτωμα, ὥστε μὴ τὴν Πρωτεύουσαν, ἐν Ῥώμῃ, ἐν Ἰταλίᾳ ἐν πάσαις ταῖς ἐπαρχίαις, ἀλλ' τι ἐπίρροι πάντως ἐξάλισιν, & τὸ σρατιωτῶν αἱ δυνάμεις ὀλίγου πάσης τῆς ποσότητος ἐξέλιπον.

P.117, v.10, inclusa &, abest a F.c. V.23, LXI] F. *sexagensimo*, omisso vnitatis numero; quē tamen etiam Gr.m. agnoscit. V.34, inclusum *atque*, additum e F. Seq.v.pro XII, F.c. habet *vigintis duobus*: perperam. V.38, *vt qui*] F. *& qui*. V.40, ex *S.C.*] F. ex *senatusconsulto*, absque finali genitiui casus littera. Gr.t.v.11, possis etiam legere, ἀντιλαμβανόμενον τῶν πραγμάτων: vt ad personā, non ad res, feratur participium. V.12, inclusum μὴ rectius abesse, & Lat. textus, & ipse sensus arguit. Sequentia, & mutilata & corrupta, sic legi possunt; ἐπὶ τρυφῇ τι τοῖς ὑπηκοοῖς ἐπιτρέψας κατ' τὸ σχῆμα τὸ βασιλ. εὐσχημοσύνης. V.26, ante participium ἀποδεξαμένη deest μήτι λαμπρὸν ἦν, vel μήτι φλαῦρόν ἦν, aut tale quidpiā. V.34, legendum, πρὸς τοὺς ἐκεῖ ὑποδεικνυμένους: vel, πρὸς τοὺς αὐτόθι ὑποδεικνυμένους.

P.118, v.6, *imperii Romani administrationem*] F. *imperii summam administr.* itemque Gr.m. V.12, inclusa *ad*, abest a F. V.13, *peruenit*] F. *venit*, sine præpos. V.20, inclusa &, abest a F. In Gr.m. legitur etiam tertium Seueri cognomen, *Adiabenicus*, a deuictis Adiabenis: cuius & Rufus meminit 553, 22: & Cassiodorus 614, 17. V.25, *Seuerus autem*] F. *Seuerus tamen*. V.30, CXXXII agnoscit cum F.c. etiam Gr.m. In vulg. ed. omissa centenaria nota, C. V.33, *anno XVIII, mense IIII*] F. *anno sextodecimo, mense tertio*: itidemque Gr.m. Dio, *anno septimodecimo, mense octauo, die tertio*. V.35, vulg. *filios suos successores reliquit*, sed *filios duos*, agnoscit cum F.c. etiam Gr.m. & confirmat Herodianus infra in Seueri consecratione 539, 20: 540, 8. Gr.t.v.35, pro τὰς ἀρχὰς rectius legemus τὰς ἐπαρχίας, *prouincias*.

P.119, v.1, *lauacra*, F.c. scriptura est: vulgata, *lauacri*, respicit antecedens substantiuum *opus*. V.5, inclusum *vt*, abest a F.c. Gr.t.v.3, fortasse rectius, ἡδοναῖς ἐς ὅσον τι ἐδούλευεν, ὥστε— V.35, pro δεκάτῳ legendum potius τεσσαρεσκαιδεκάτῳ, seu τρίτῳ ἐπὶ δεκάτῳ, vt in Latino textu est *tertio decimo*. Herodianus quarto decimo imperii anno interfectū scribit.

P.120, v.10, *Aquileia occisus*] F. *Aquileiæ*: vt infra quoq; 122, 27, *Mediolano cum fratre occisus*: & rursum 131, 12, *Nicomediæ mortuus*. Itidemque in Victoris Epitome, 542, 5, vet. liber habet, *Sirmio in turri ferrata occiditur*; vt Schottus adnotauit. V.26, inclusum *mox*, abest a F.c. Gr.t.v.13, metaphrastes ab auctore discessit longius, dum *adhuc puer* vertit νέος κομιδῇ. rectius ita vertisset, συναμφότερον δὲ αὐτοῦ καὶ ὁ υἱὸς, παῖς ὢν ἔτι nam adolescentiam attigisse hunc puerum, cum alii testantur tum Capitolinus 231, 54. & pueritiæ limites vsque ad annum ætatis septimum decimum extendi, testatur ipse Vlpianus.

P.121, v.3 inclusum *eius*, abest a F. Idem F. seq. v. *interfecti sunt; inter diuos referre*: ad quam structuram perficiendam deest fortasse *meruerunt*. V.35, F. *vastatis Gallis in Italiam penetrauerūt*. V.43, *cœperūt vindicare*] F. *ceperant*, temp. plusquamperf. & absq; diphthongo. V.44, inclusum *iam*, abest a F. Gr.t.v.8, rectius forsan ὑπεραπονοῦσι vel ὑπερεπαινοῦσι. V.11, conuenientius ἐπ' αὐτῶν, *subsp̄sis*, i. *ipsis verum potentibus*. & v.13, διαδεξάμενον, actiue. V.41, pro ἄλλα rectius legi Ἑλλάδα, e Lat. textu clarum est.

P.122, v.5, commatio isti, *quod Moguntiacum*, in F.c. superscripta est & altera lectio, *apud Moguntiam*: quæ etsi aliquo modo potest consistere, si finalis syllaba *cum* in aduerbiū temporale vertatur, durior tamen atq; obscurior est: & causalem *quod* agnoscit etiam Gr.m. V.43, F. *septimo decimo anno imperii*. Sed *die* legendum esse pro *anno*, cum ex aliis histor. clarum est, tum ex Trebellio Pollione 269, 39. Gr.m.v.6. δωδεκάτῳ procul dubio vitiosum est, & vera lectio hæc, ἐν δὴ Μογοντιακὸν τὴν πόλιν. Seq.v.pro Λαιλὶῳ Αἰλιανῷ, Latinus textus habet *Lolliano*, Λολλιανῷ. V.15, post τὰς ὑπομονὰς ἐπιδεικνύμενος, desideratur λιμὸν, χειμῶνα, vel simile quid; vt ex Lat. t. perspicuū est. Infra τοιαῖ hoc significat tu dicit metaphrastes, 125, 11. V.44, concinnius Κυντίλλιος ὁ τοῦ Κλαυδίου ἀδελφὸς. Et seq. v. πόλει pro τὸ τι. V.47, post τῆς βασιλείας omissum subst. ἡμέρας: forsan ob metaphrastæ dubitationem: quoniam ibi quidā codices pro die annum habent; euidenti errore, vt paulo ante in Lat. textus examine demonstratum est.

P.123, v.5, *quiq;*] F. *quiq;* minus commune inter. V.14, vulg. *occiso marito Odenatho, qui Orienti tenebat*. Sed melior F. scriptura. Inclusa quæ sequuntur, *non occidentiq; etiam*, absunt a F. V.29, *filius sororis interfector*] F. *filius sororis interemptor*. Gr.m. pluraliter & ambigue dicit τῶν ἀδελφιδῶν, *sororis liberorum*. V.40, inclusa *in*, abest a F. Gr.t.v.21, rectius καθ' ἑκατέρων, *de vtroq;*. V.28, monetarii qui fuerint, satis belle metaphrastes exposuit: sed historiā nō idem. Ea luculentius a Suida refertur infra in Collectaneis, 873, 42.

P.124, v.8, inclusum *locus*, abest a F. sed non itē a Gr.m. Quæ vero paulo post sequuntur, v.9, nec F. agnoscit, nec Gr.m. V.17, *dignum memoria egit*] F. *dignum memoriae egit*. V.30, *morum tamē ciuil.*] F. *morum autem ciuil*. Inclusa, 31, 32 & 36, absunt a F. & a Gr.m. Contra, inclusa v.43 & 45, addita sunt ex eodem F. Gr.t.v.25, & omissa & addita sunt nonnulla. Latina enim ita sonant: Γάιος τι καὶ Παῦλον ἀμφιλαμβάνειν ἐπὶ τῷ δήμῳ. quod sequitur comma tion, ἵνα πρὸς τὸν ἴδιον, additītiū est. Sequentia etiā, partim corrupta, partim traī positione obscurata, ad Latini textus vestigia sic propius accedent; τὰ στρατιωτικὰ τε χειρώσατο χερὶ, ὡ τι Α᾽λυμῷ ὄρει πρὸς Σιρμίῳ, & ἐν Λύρῳ ἐν Μυσίᾳ τῇ κάτω, ἀμπέλους κατεφύτευσε. V.37, pro Καρῷ ὁ Ναρβωνήσιος, e Latino textu legendū Κάρῳ Ναρβωνήσιος, vel τὸ πατρίδα Ναρβωνήσιος, *Narbone natus*. nisi forte malis Κάρος ὁ Ναρβωνήσιος: vt nulla additione facta, deprauata tantum corrigantur.

P.125, v.21, inclusa præpos. *a*, abest a F. V.27, *omnium odio* F. scriptura est: vulg. *omni odio*. V.37, *partem Galliæ reformauit*] F. *pacem Galliæ reformauit*: quam lectionem probat etiam Gr.m. V.38, *Post hæc tempora*] F. *Per hæc tempora*: superscripta & altera lectione, *hoc tempore*: pro qua posteriore malim *Eodem tempore*; vt Gr.m. habet, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. V.39 *instrenuo militiæ ordine famam consecutus*] F.c. *strenue*: fortasse rectius *strenua militiæ*. V.47, inclusa, absunt a F.c. sed agnoscit ea tamē & Gr.m. V.49, inclusa, *omnem*, &, absunt a F.c. Gr.t.v.1, malet fortasse aliquis, δόγματι πολεχόθω ἀπελούσας, vel δόγμασι πολεχόθω ἀπελαύσας. sed exemplaris scripturam, δόγματι πολεχόθω ἀπελαύσας.

tuetur structurae genus nō multum absimile, pag. praeced. v.28, τὸ Ἀλαμον κατεφύτευσεν ἀμπελῶνας. Sed v.14, procul dubio legendum, ὑμέτερα διηγήσατο: & mox, ἀπειργάζετο περὶ πάντων: vel saltem, περὶ πάντας, *supra omnes*. V. 28, conuenientius aduerb. ὑπερ-χαιρῶς: vt supra 67, 9: 70, 25: & infra 228, 29. Sic v.34, verius haud dubie, οὐ πολεμικῶν ἔργων. V. 41, pro συναγείρας structurae lex postulat vel συναγείρας, vel συναγείρει. quarum lectionum prior magis Attica est & venusta; vt infra 269, 19.

P.126, v. 33, F. *victoriam acerbe vsus est*; antiquo loquendi genere. V. 37, post *Galerium Maximianus*, deesse *aduersus Narseum*, cum ex Paulo Diacono manifestum est, tum ex Gr.m. & ex pag. seq. v.4. Gr.t.v.2, metaphrastes diuise legit *quinque Gentiani*: vt etiā Zonaras, & Pomponius Laetus, 526, 16. sed compos. *Quinquegentianos* agnoscit praeter Eutropium, Orosium, Iordanem, etiam Eusebii Chronicon m.s. V. 11, conuenientius (opinor) συμβασιλεύοντος, praes. temp. V.16, rectius forsan ἑκάτεροι, *vterque*. V. 21, melius fortasse dixisset, ἀπεχθείας ἰσχύος, omissa mentione τῶν πολεμίων: quod eo nomine Britannos citius quam Romanos aliquis intelliget. Et paulo ante, v.18, omissa est temporis notatio, ἔτει ἑβδόμῳ. V. 41, legendum videtur, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐκράτησεν.

P.127, v.1, in F.c. duplex est scriptura, *ad vehiculum*, & *ante vehiculum*. priorem probat & Gr.m. & similis narratio supra 106, 44. V. 4, de Narseo quae hic dicuntur, Graecus metaphrastes exposuit pag. praeced. v.44. V.6, F. *simul fortitudine*; sine copulatiua *que*. V. 21, inclusum *inuidia*, abest a F.c. Sic *primus*, v. 24. V. 26, pro *cuncti* F. c. habet *nuncti*. quod ex aduerbio *nuncupatim* corruptum videri possit: vt verior lectio sit, *cū ante eum nuncupatim salutarentur*: praesertim cum Gr.m. dicat, μέχρις αὐτοῦ βασιλέων τῇ κοινῇ προσηγορίᾳ ἐρρωμένων. sed *cunctis* agnoscit etiam Iordanes 651, 16, *ante eum omnes, vt iudices ceteri, salutabantur*: itidemq; Cassiodorus 620, 17. V.41, F. *vno die*, masc. gen. Gr.t. v.8, metaphrastes non expressit participium *ouans*: cum tamen potuisset dicere, ἀφικνούμενός τι ὡς αὐτὸν ὑπάζων, vel τὸν ὑπάτων κατάγων θρίαμβον, vt Dionys. Hal. loquitur 314, 6. V. 39, conuenientius actiuum παραδοῦναι, *tradere*.

P. 128, v.2, pro *tum* F. habet *tamen*: minus apte. V.13, inclusa *ad*, abest a F.c. Contra, inclusum *ita*, v.17, additum e F. V. 28 & 30, inclusa, *eum, eis*, absunt a F. Sic *in*, v. 38. Contra, inclusa v.41 & sequentibus, ex eodem sunt addita: & confirmantur a Zosimo infra, 672, 3. Gr. t. v.1, locorum & personarum permutatio ac transpositio facta est. vera lectio haec est; ἵδρυνται ἐν ἑαυτοῖς, ὁ μὲν Ἑρκούλιος, περὶ τὴν Ἀκυληΐαν· Διοκλητιανὸς δὲ, ἐν Δαλματίᾳ, ὃς ἀρχῆθεν γεννηθεὶς Σάλωσι. atq; adeo ita legendum esse, patet ex ipsa metaphr. pag. seq. v.10: & 875, 16. V. 5, itidē verior haec lectio, τὸ χαμόν τινα μόνος ἑλόμενος καὶ μεταλαβὼν τοῦ ἀρετῆς εἴδους: quatuor dumtaxat litteris mutatis. Suidae collectanea infra 875, 15, agnoscunt & ipsa verbum μεταλαβεῖν: sed paulo diuersam habent huius Eutropiani loci metaphrasin. V. 10, tituli loco in exēplari rubrica exarata erant haec, Βασιλεία Γαλερίου καὶ Κωνσταντίου τοῦ πατρὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, *Imperium Galerii, & Constantii patris Constantini magni*. cum tamen ea scholii verius quam tituli formam habeant? V. 19, cum coniunctione legendum videtur, καὶ γλωσσαλγοῦνται. V. 45, mutilus est locus. si legas ἐστὶ περὶ τῆς τελευτῆς, *etiam ante obitum*, sat bene constabit sententia.

P.129, v.17, F. *aucta Maxentii opes*: ambigue. V. 27, inclusa *que*, abest a F. V. 32, F. breuius, *profugit Herculius, Massiliaque oppr.* Et mox, *ex ea enim*. V. 42, inclusum *est*, abest a F. Idem F. mox, *Ita vt resp. tum a nob. IIII Imperatorib; tenebatur*: fortasse rectius, *Itaque resp. tum a nouis quattuor Imperatorib. tenebatur*: vt supra 126, 3: 128, 15.

P.130, v.7, inclusum *post*, abest a F. Sic *illi, eius*, v.14 & 15. V.29, vulg. libri *Constantinum*, accus. casu. Ego nominatiuum cum F.c. malui: quoniam eum casum agnoscit etiam Gr. m. & *mutare* pro *mutari* non est infrequens. V. 30, F. *fauorabilis animi*: minus conuenienter. V. 43, F. *ingentiq; apud barbaras gentes memoria gratiam conlocauit*: structura per hypallagen inuersa. V.46, F. *omnib; sibi*: fortasse rectius, *ab omnib. sibi*: vt & Gr. m. παρὰ πάντων. Gr.t.v.33, filii mētio etsi neq; hic in Lat. exemplaribus, neq; apud Paulū Diaconum vlla fit, fieri tamen debet; vt patet ex Victoris Epitome, 543, 42: & Zosimo 685, 19. itaque in Lat. textu legendum; *Crispum filium, egregium virum*: & rursum in Graeco ἀδελφιδοῦ pro ἀδελφοῦ. V.42, si ἐκείνων ad τὰς ἀρετὰς referas, & infinitiuū εἶναι subaudias, sensus erit sat commodus; *illarum esse*, seu *ab illis proficisci putabatur*. verum ad Latinum textū propius accedit haec lectio; ἀλλ' ἥττων ἐκείνων ἐνομίζετο, *inferior illis videbatur*. Mox etiam rectius leges, καὶ ἐν αὐτῇ Σκύθας τι καταπολεμήσας. V.47, post ἐπιτρεψάμενος deest ἀντεῖχε, vel simile aliquod verbum. Et mox conuenientius ἐπὶ τούτῳ, *super his, eo nomine*.

P.131, v.13, F. *mors eius est & tam*. V.15, inclusum pr. *eam*, non habet F.c. nec verbum *est*, v. 25. Contra, inclusum *Is*, v. 16, additum e F. Gr.t.v. 21, post Κώνσταντα deest πολιορκῶν, vel simile participium. Et mox nominatiuo casu legendum ἀνῃρημένος. V. 23, pro κατὰ sensus requirit praepos. μετὰ. V.43, post ἦν δὴ, desideratur ἐξὸν, ἐνδεχόμενον, aut simile participium absolutum.

P.132, v.4, *& cunctis amabilem*] F. *in cunctis amabilem*. V.7, inclusum *artium*, abest a F. Sic *que, pilo*, v.19. Gr. t. v. 14, pro ἀδελφικῶς haud dubie legendum ἀδελφῆς: & cum in sequentibus non Constantii, sed Magnentii fiat mentio, Constantii nomen inserendum est, totusque locus ita interpolandus; Νεπωτιανὸν δὲ, τὸν Κωνσταντίου ἀνεψιὸν, ἐξ ἀδελφῆς τοῦ πατρὸς γεγενημένον. Latina breuius ita sonant, Νεπωτιανὸν δὲ, τὸν Κωνσταντίνου ἀδελφιδοῦν, seu τὸν ἐξ ἀδελφῆς Κωνσταντίνου γεγενημένον. V. 26, post τῆς κεφαλῆς deest βλάβην, vel simile quid. Sequentis periodi defectus aliquomodo suppleri potest e simili optatione supra 102, 30. Reliqua vero explebit cui integrioris codicis meliore fato dabitur copia. Ego, quae potui, in medium contuli.

P.133, v. 5, inclusum *est*, abest a F. V.11, pro *tamen* F. habet *tum*: quod ferri potest propter sequentem conditionalem, *si*. V.16, inclusum *aliquamdiu*, abest a F. V.17, *sexto kal. Iulias*] F. x kl. Iul. Inclusa quae sequuntur, absunt ab eodem F. V.20, *nequaquam*] F. *quamquam*: perperam. V. 21, inclusa *&*, abest a F. Vnde suspicor veriorem esse scripturam hanc, *facundia ingenti promptitudine, memoria tenacissima*. V. 23, vulg. l. *tributorum, quatenus ferri posset, oppressor*. mihi F. scriptura visa est conuenientior. V. 43, F. XIII. kl. *Mai*. Sic v.46, idem F.

∞CXVIIII.

GVILIEL-

GVILIELMI XYLANDRI AVGVSTANI IN IOANNIS XIPHILINI EPITOMEN e Dionis historia, Annotationes.

LECTORI CANDIDO S.

QVOD emendaui multis in locis translationem huius Epitomæ, nemo debet existimare factum a me eo consilio quod in aliorum lucubrationes curiosius inquirere, aut alienæ laudi detrahere statuerim. non enim is sum qui reprehendendis aliis me oblectare aut velim, aut debeã: neque tantum mihi a meis rebus est otii, vt superuacaneis id laboribus impendendum habeam. Sed quum librum hunc cum Græco exemplari contulissem, quod erat mei (vt qui mihi Dionem, quantum possem, illustrandum sumpsissem) officii; offendissemque compluribus in locis aliter a Xiphilino & ipso Dione quam ab interprete scriptum: putaui me cum bona eius venia id posse efficere, vt Xiphilini genuina verba lectores haberent. Itaq; vt castigaui versionem eius, ita hic nonnulla loca, equidem de plurimis perpauca, annotare opus habui; quibus euidẽs fieret, nec curiose nec maligne, sed optima fide me hoc negotium tractasse. Quod omne ita accipiendum est, vt non voluisse me de existimatione interpretis diminutionẽ facere, sed potius ea in quibus opera ipsius potuisset requiri, candide adiicere, intelligatur.

Pag. 139, v. 7, num. 1, *Quasi fulmine consternatus ceciderit*] pro his verbis, *Perterritus ceciderit.* ὥσπερ ἐμβροντηθεὶς, in Græco scribe, non ἐμβρόντητος. Vox est ἀπὸ τῆς βροντῆς (*a tonitru*) deducta; ideo aduerbium similitudinis ὥσπερ additum. * Ibidem, v. 37, n. 2, *Principatũ in republ. affectans*] pro his verbis, *Rempublicam enim gerendam esse aiebat.* τὴν πολιτείαν ἄγειν ἠξίου. Ἀξιοῦν, *postulare sibi aliquid*, crebro significat: ἄγειν τὴν πολιτείαν, est, *primas in republica partes gerere*.

P. 140, v. 4, n. 3, *Qui erant ad alas, cadebantur*] ἐφονεύοντο μὲν τὰ περιίσχοντα, mendose, pro περιίσχοντες: nisi περὶ τὰ ἰσχία malis. Sed prior lectio est Dionis, ideoque verior.

P. 141, v. 23, n. 4, *Sed Hyrcanum nihili facit; Aristobulum in vinculis habet, postquam is neque pecunias dat, neque arcem tradit: quorum vtrumque, deditionem faciens, promiserat.* Hic locus vnus est ex iis qui maxime emendationem desiderabant, quia contrarium Xiphilini verbis sensum continebat. Interpres ita habebat; *Sed vt Hyrcanũ nihili facit, ita Aristobulum veretur. Verum postquam is neque pecunias dat, neque arcem tradit, Pompeius (cui ille coram vtrumque promiserat) Hierosol. &c.* In Græco etiam legitur incommode, τὸν μὲν ὖν Ὑρκανὸν οὐδενὸς λόγου ἀξιώσας, τὸν δὲ Ἀριστόβουλον δήσας. ὖν abundat. & δήσας non est *Vereri*, verum *Ligare*, a verbo δέω, a quo δεσμὸς (*Vinculum*) deducitur. δέισας autem per ει, est φοβηθείς. Porro in Græco, ἔπειτα τὰ Ἱεροσόλυμα, ita scribe, ἔπειτα τὰ δὲ Ἱερο. Sed & hæc & totam hanc periodum male extulit interpres, hoc modo (vt opinor) seductus. at Dionem legenti non est obscura. V. 36, n. 5, *Aristobulus captiuus abducitur*] ἀπηνέχθη. Interpres, *Sublatus est.* ἀπάγεσθαι dixit, quod Romam abductus sit Aristobulus.

P. 144, v. 13, n. 6, *Ipse procul ab vrbe expulsus est, millia passuum circiter quadringenta septuaginta*] Interpres, *Sexagintaseptem.* Ceterum numero stadiorum, qui est 3750, denarius deest, quominus per octo diuisus, 470 exhibeat.

P. 145, v. 34, n. 7, *Ad reliquam Galliam pertinet, & Hispaniam fere omnem.*] Non *Hispaniam* interpres, sed *Iberniam*: quum sit in Græco Ἰβηρίαν, quod nomen est Hispaniæ, a flumine Ibero. Itaque Dio etiam quodam loco τὰ περὶ τὴν Ἰβηρίαν dixit pro Hispania. Et per *Celticam*, intellige Germaniam.

P. 146, v. 15, n. 8, *Populique fauorem captat*] pro his verbis, *Remque publicam administrat.* τὴν πόλιν ἐδημαγώγει. Δημαγωγεῖν non esse idem quod *Rempubl. administrare*, (vt vertit Blancus) satis notum est. hinc δημαγωγοὶ dicti.

P. 147, v. 20, n. 9, *Memoria hominum commendabitur semp.* &c.] Pro ἀξίωμα τῷ αἰῶνι, scribo ἀξίωμα.

P. 149, v. 28, n. 10, *Sed tamen nullo magno momento pugnatum est*] pro his verbis, *Sed tamen sero pugnatum est.* Βραδεῖαι μάχαι sunt, non quæ sero (vt erat hic versum) committuntur, sed quæ non statim victoriam alteri parti, & finem bello adferunt. V. 33, n. 11, *Itaque permultis suorum amissis, quin ibi interiret* &c.] pro his verbis, *Ipse eos cõfertim trucidat; sed tamen quin* &c. συχνοὺς ἀπέβαλε. Est autem ἀποβάλλειν, *Amittere*: ἀποβάλλεσθαι, *Abiicere*. quã differentiam possem sexcentis scriptorum locis confirmare; nisi ante nos id alii docuissent. Itaque male interpres cõtrarium sensum posuit; quum ex ipsa historia constet, Cæsari tum cladem fuisse illatam. V. 36, n. 12, *Tamquam confecto iam bello*] pro his verbis, *Tamquam eo prælio superior fuisset*: ὡς ἐκ διαπεπολεμηκώς. Est autem διαπολεμεῖν, non, *Prælio aliquo vincere*, sed *Totum bellum conficere*, & (vt Liuius loquitur) *Debellare*. Ita Dio sæpe vsurpauit; ita alii.

P. 151, v. 19, n. 13, *Cleopatra imperio subiecti sunt*] Interpres, *Cleopatra se dediderunt.* Atqui παρεδίδοσθαι est passiuum; & sic sensus ipse docet. V. 22, n. 14, *Placet enim eiusmodi facinorum scelestorum vindictam, etiam præter rationem historiæ, rebus ipsis gestis annectere.*] Interpres τὰ ἐπίχειρα vertit, *ea quæ in promptu sunt*; non recte. ἐπίχειρα, *præmium* significant, & id quod propter aliquod factum tribuitur alicui. estq; μέσον vocabulum, hoc est e numero eorum quæ in bonam & malã partem sumuntur. In malam hic accipitur, vt & apud alios, & in hoc Æschyli eleganti dicto; Τοιαῦτα μέντοι τῆς ἄγαν ὑψηγόρου Γλώσσης, Προμηθεῦ, τἀπίχειρα γίγνεται. V. 29, n. 1, *Ipsa octaua die * qua olim* &c.] pro his verbis, *Is intra illos octo dies quibus olim* &c. Nam est in Græco, ἐν αὐτῇ τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ. Asteriscũ adieci; quia mensis nomen deest. V. 41, n. 2, *Eos quoque perterrefactos in suam potestatem redegit.* προσεποιήσατο. Interpres, *A se perterrefactos esse gloriatus est.* Quasi vero προσποιεῖσθαι tantum *Simulare* significet, & non sæpius Dio ita vsurparit vt ego verti.

P. 152, v. 5, n. 3, *Nam ea vltro, post mortem Pompeii, Cæsari deditionem fecerant*] pro his verbis, *Nam is vltro post mortem Pompeii ad Cæsarem venerat.* Interpres hæc verba ad Domitium Caluinum incommode retulit; quum de Athenis sint accipienda. Sed error Græci libri eum fefellit, vbi

est falso προσχωρήσας, scribendumque προσχωρησάσης.

P.153, v.18, n.4, *Romam, nemini obuio parcentes, venerunt*] pro his verbis, *Romam magnis itinerib. venerunt.* μηδὲν φειδόμενοι, falso, pro μηδενὸς: quod imposuit ipsi etiam interpreti.

P.154, v.29, n.5, *Licet seipse in historia satis infamauerit*] Interpres, *Magnis laudibus extulerit.* In Græco est vitiose ἐπῄνεσεν. pro qua voce e Dione restituo ἐπιλελέαινε; quod *Infamare* significat.

P.155, v.9, n.6, *Magnus ridebatur*] γέλωτα* προσεχλεύαζε. Tolle asteriscum, & lege, vt habet Dio, γέλωτα προσεπωφλίσκανε. Et mox pro δήμου repone δήμων.

P.156, v.28, n.7, *Bogud, qui forte cum aliis ducibus non erat*] Βαγύας male est in Græco; quod sequutus est Blancus. Corrige, vt sic Βογούας. V.40, n.8, *Sed de Octauio eius sororis nepote portendebat*] ἀδελφῆς: scribe ἀδελφιδῆς. qua de re apud Dionē dixi.

P.157, v.2, n.9, *Quam Sylla cincturæ laxitatem*] Interpres, *Mollitiem corporis.* male enim legebatur hic σώματος pro ζώματος. V.7, n.10, *Quam rem etsi Cicero non intellexerit, tamen rebus fructus ait*] pro his verbis, *Tamen imprudens ait.* Nam ἀφρόνως habetur in Græco.

P.158, v.38, *Suspicionem attulit*] ὑπωπτεύθη scribe, non ὑποπτεῦσαι.

P.159, v.43, *In quo septuaginta quinq. denarios populo viritim legauerat*] ἐδεδώκει πέντε καὶ ἑβδομήκοντα. καὶ πέντε addendum e Dione. Post, κανόνας δὲ καὶ: pro δὲ pone καὶ.

P.160, v.20, n.12, *Quod P. Seruilius Casca*] Pro Πλάνιος Σερβίλιος, scribe Πόπλιος. Dio.

P.164, v.37, n.1, *Deinde Vibium venientem*] In Græco etiam mendose fuit ἰόνιον pro Οὐίβιον.

P.169, v.21, n.2, *Edito scripto eam rem exposuit*] ἐξέθηκε γράμμα. Interpres incommode, & historiæ inconuenienter, *Literam de suo nomine detraxit.*

P.171, v.10, n.3, *Qui vt Ionium mare transierunt*] *Ganium flumen* erat hoc loco; sed vitio Græci codicis, vbi male Γάνιον pro Ἰόνιον legebatur: quod patet etiam ex Dione.

P.173, v.6, n.4, *Quinetiam aliquando alueo fluminis auerso, munitiones eorum inundatione replenit*] κατέκλυσε est hic etiam apud Dionem, & id sensus requirit. κατέκλεισε legisse videtur Blancus.

P.176, v.37, n.5, *Tunc ambo ab armis discedunt, hac reditum in gratiam vsi præscriptione; ad quam eò veniebant, quod eorum copiæ atque spes contrariæ erant. In eo fœdere &c*] ἀντίπαλοι est in Græco: quod significat ἰσοῤῥοπεῖς, ἡ γοῦν ἰσοδυνάμους, *æquales viribus.*

P.181, v.28, n.6, *Propterea quod eos comprehendere non potuissent propter nauium magnitudinem; tum quod imperiti vadorum, quæ erāt ad proximam terram, naues eo compellere nolebant. Quidam tamen existimant Agrippam satis duxisse hostes in fugam conuertere; quod Cæsaris, non suam ipsius rem gereret. Nam familiaribus suis dicere solebat, &c.*] Totus hic locus parum apte fuit ante conuersus. In Græco est πρὸς γῆν βράχεα ἔχουσαν, omissum ab interprete. His autem verbis *vada* intelliguntur, & ea loca vbi, aqua minus alta, impingere naues fundo & subsidere possunt. Hæc enim sunt βράχεα Græcis: quo modo frequenter omnes loquuntur. vt Polybius lib. 1 de Romanis, Annibali Rhodio exitum in portu obstruentibus, κατὰ δὲ τινα τόπον ἔχοντα βράχεα, συνίστη χῶμα. Virgilius eleganter & vocabulum hoc, & significationem, 1 Æneid. extulit, scribens, --*tres Eurus ab alto In breuia & Syrtes vrget, (miserabile visu) Illiditque vadis, atque aggere cingit arena.* Idem in 10 Æneid. --*multi seruare recursus Languentis pelagi, & breuibus se credere saltu.*

P.182, v.44, n.7, *Verum Cæsar eo veluti legato in rebus omnibus vtebatur; agitareque eum cum Sexto occulta colloquia suspicatus, eam suspicionem tamen nō patefecit, &c.*] pro his verbis, *Quamuis Cæsar eo veluti legato in rebus omnibus vteretur. Sed quum multa quæ contra Sextum parauerat, cum eo communicasset, cœpit eum suspectum habere. quam suspicionem tamen non patef. &c.* κοινολογεῖσθαι, est *Agitare consilia cum aliquo*: referturque hîc ad Lepidum.

P.183, v.22, n.8, *Vixitque in Italia non sine custod.a*] pro his verbis, *Vixitque in Ital.a sine præsidio*: ἄνευ φυλακῆς: idque sequutus est Blancus. Scribendum autem ἐν ἀδείᾳ φυλακῆς: id enim & historia requirit, & habet Dio.

P.192, v.9, n.9, *Sororis suæ filiam*] pro *Sororem suam.* ἀδελφὴν est in Græco, & Blancus id non recte sequutus est. Scribendum ἀδελφιδῆν: fuit enim Agrippæ vxor, Marcella, Octauiæ filia.

P.193, v.49, n.10, *Nec sunt reges aut dictatores appellati: quæ nomina semel sunt profligata e republ. sed eorum facta &c.*] pro his verbis, *Nec sunt reges aut dictatores appellati oppressa & exstincta republ. sed eorum facta &c.* ἐξέπεσεν, non ad Romanos, sed ad regium & dictatorium nomen referri oportet.

P.195, v.49, n.11, *Non dico Dionis nomine*] οὐκ ὡς ὁ Δίων ὁ Προυσαεὺς. Si ita scripsit Xiphilinus, (quod non puto certe) turpiter errauit, Diones confundens. Dio enim noster, longe fuit alius a Prusæo Dione, qui Chrysostomi nomen gessit; vt etiam Suidas demonstrat. Itaque ὁ Προυσαεὺς aut dele, aut ὁ Νικαεὺς scribe, [ex hac ipsa Epitome 413, 24.]

P.196, v.41, n.12, *Quibusdam ludis*] pro his verbis, *In quodam mercatu.* ἐν πανηγύρει τινί. Blancus non recte hîc, & sæpe aliâs, *Mercatum* vertit.

P.197, v.47, n.13, *Sed oportebat nimirum Musam, qui fortunæ, aut (vt ipse sentio) Dei opus sibi ipsi adscribebat, e vestigio redargui. Marcellus, &c.*] pro his verbis, *Sed tum is medicus beneficio fortunæ, vel diuino (vt ego arbitror) vsus est. Marcellus enim, &c.* Et paulo post. *Is ex posteris erat Marcelli eius*] pro, *Is nepos erat Marcelli, &c.* Hic vnus est e numero eorum locus, quos mutasse me non temere, sed necessario, facile quiuis eruditus intelliget.

P.198, v.45, n.14, *Multa in Cæsarem maledicta iaceret*] pro his verbis, *Multa in Cæsarem, vt res postulabat, diceret.* Sic Blancus; falsam lectionem sequutus, quæ hîc est ἐπιτήδεια, pro ἐκ ἐπιτήδεια. Sic autem habet Dio; estque λοιδορεῖν εἰς ὅνπερ ἐκ ἐπιτήδεια, *Obtrectare, Maledictis incessere.* Mox in Græco etiam *Elephantina* regio (χώρα) dicitur, quum sit apud Dionem πόλεως (vrbis) nomen: idque recte esse testantur geographi.

P.202, v.27, n.15, *De Vedio vero Pollione, qui mortem obiit, &c.*] Οὐιδίου Πωλίωνος, *Ouidio Polione*: male. scribendum Οὐηδίου Πωλίωνος. sic Dio, sic Plinius, Tacitusque.

P.203, v.48, n.16, *Scribebaturque eorum sententia. neque tamen vim senatusconsulti habebat, aut rata erat, sed tantum Auctoritas senatus dicebatur. nimirum vt tamen senatorum sententia nota esset. nam ea est verbi significatio, &c.* Locus hic fuerat peruersus, estque in Græco vitiose, ἐ αὔκτωρ, pro αὐκτω-

αὔκτω-

tinus scriptum. Si recte intelligatur, plurimum lucis affert bonis auctoribus, apud quos non perinde vt hic, perspicue inuenies, Senatusconsultum ab Auctoritate quid differat.

P. 205, v. 33, n. 17, *Caterum id factum eo recidit vt omnes istos Augustus offenderet, dum illi se negligi putabant*] pro his verbis, *Eueniique iis omnibus temere vt mutuo sibi infensi essent; dum illi,* &c. Locus necessario emendatus.

P. 206, v. 13, n. 18, *Usqueadeo commotus est vt iram domi sua continere non potuerit, sed rem*] pro his verbis, *Vt domi contineri non potuerit, sed rem,* &c. οὐκέτι αὐτὴν κατέσχεν. αὐτὴν ad θυμὸν refero, propter verbum κατέσχε. V. 40, n. 19, *Tamen in gratiam rediium est, postquam Phraates Caium in Syria adesse expertus, domesticamque seditionem ob sui odium veritus, Armenia cessit*] pro his verbis, *Tamen, quod abierit ex Armenia, Casar ei reconciliatus est, quodque intellexit Caium esse in Syria, cuius odio domi motum fieri posse suspicatus est. His,* &c. Confuse hæc prius habebant.

P. 215, v. 43, n. 19, *Nam Germani, quãtisper paulatim, ac ratione ac cautela adhibita dediscebant mores & instituta patria, eatenus mutatione vita non grauabantur, quam ne animaduertebant quidem. At postquam Varus, qui Syria prafectus fuerat, imperium Germania accepit, & ad eam gentem immutandam subito animum adiecit, cœpitque Germanis perinde atq; seruis imperare, & pecuniam tamquam a subditis exigere, Germani id ferre non potuerunt*] pro his verbis, *Nam etsi Celta breui temporis spatio propter prasidia apud se collocata, dedidicerant mores & instituta patria, neque primo mutatione vita grauabantur: quippe non animaduertebant se immutatos esse: tamen, postquam Varus, qui Syria prafectus fuerat, ceperatque imperium Germania, ac in ea cuncta administrabat cum imperio, propere venit in Galliam ad eam gentem immutandam subito, cœpitque Gallis perinde atq; seruis imperare, & pecuniam tamquam a subditis exigere, id Galli ferre non potuerunt.* Κελτοὺς, Germanos, Κελτικὴν, Germaniam esse, monuimus ante. κατὰ βραχὺ & ὁδῷ, significat nõ *Breui temporis spatio*, sed *Paulatim, Sensim, & quasi furtiue.* & μετὰ φυλακῆς, *Caute* significat. Totus locus desiderabat emendationem.

P. 217, v. 25, n. 20, *Ideoque eam nihil praterea discutientes aut examinantes admitterent, vtrique, ne sententiam diceret, interdixit. Itaque a plerisque* &c.] pro his verbis, *Sed vt eam nihil praterea discutientes aut examinantes admitterent. Qua de re etsi postea vetuit ne sermo amplius haberetur, tamen a plerisque* &c. μηδέ τι αὐτῶν εἰπεῖν. Locus deprauatus Blancum seduxit. μηδέ τι προ scribe cum Dione.

P. 223, v. 8, n. 1, *Quod si id tantum in Tiberio fuisset, cauere fibi ab eo nemo, cui cum ipso res fuisset, potuisset, quum omnia contrario atque is sensisset, modo accipiens vnusquisque, ea qua is nolebat, velle, & non cupere ipsum ea qua maxime expetebat, iudicasset*] pro his verbis, *Quod si id in Tib. tãtum fuisset, haud obscura esse potuisset eius voluntas iis qui tentassent studuissentque eam habere cognitam. quippe omnia in contrariam partem accepissent. Nam & quum se aliquid velle negauisset, tum id eum desiderare maxime: & quum cupere se dixisset, tum eum id nolle existimassent. Sed prater* &c. Locus hic totus contra quam est in Græco, erat in Latino.

P. 224, v. 47, n. 2, *Interdum palam suam sententiam proponebat*] pro his verbis, *Interdum contra disserebat:* ἄντικρυς; quod nõ *Contra*, (vt habet Blancus) sed *Aperte*, est.

P. 226, v. 30, n. 3, *Sapissime ad spectacula, non solum* &c.] pro his verbis, *Sapissime ad sacrificia,* &c. θεωρίας. sed Dio habet θυσίας.

P. 227, v. 48, n. 4, *Hoc enim illudens ei dicebat*] Blancus, *De quibus mordere se atque reprehendere videbatur, ipse non,* &c. Non recte: sed & in Græco perperam legitur, ὡς αὐτάγγελος ἐκεῖ τῶν αὐτῶν ὤν, & ἰσχυρισάμενος, καὶ σφόδρα. Rectius apud Dionem est, ὡς αὐτάγγελος αὐτοῦ, ὥς που & ἐπιβουλεύων ὤν, σκώπτων. Similis est sarcasmus Pyrrhi apud Virgilium in 2 Æneidos, qui Priamum obtrectantem sibi, & exemplum patris Achillis obiicientem, occisurus inquit, *Referes ergo hæc, & nuntius ibis Pelida genitori.*

P. 228, v. 2, n. 5, *Reliquis satisfecit tricenis nummis viritim distributis*] κατὰ πέντε & ἑξήκοντα. & sic etiam apud Dionem, quum ex superioribus liqueat, ἑβδομήκοντα scribendum.

P. 229, v. 5, n. 6, *Magnam hominum manum sibi comunxit*] pro his verbis, *Magnam pecuniam conflauit.* Pecuniam Blancus. Sed πολὺς hîc est: vt intelligi opus sit ἀνθρώπους: id quod historia vult.

P. 235, v. 5, n. 7, *Nec templum quod Augusto*] ἡρῷον, non sepulcrum (vt vertit Blancus) est, sed templum quod deo indigeti seu heroi poneretur, hoc est homini in deorum numerum relato, οἷον τῷ ἥρωι.

P. 236, v. 48, n. 8, *Nactus occasionem, adortus est*] pro his verbis, *Nactus occasionem perdidit.* καιρὸν λαβὼν ἐπέθετο. Est autẽ ἐπιθέσθαι, *Adoriri aliquem.*

P. 237, v. 5, n. 9, *Condemnatus est a senatu, missusque prator qui eum vinctum ad supplicium duceret. Quumque id Tib.* &c.] pro his verbis, *Condemnatus est a senatu, vt, quum esset prator futurus, in exsilium mitteretur. Quumque id Tib.* &c. Verba in Græco deprauata sequutus fuit interpres: quæ si e Dione (vt & multa alia) emendasset, melius Xiphilino consuluisset. Scribi autem debet pro στρατηγόν τι, στρατηγὸν τὸν ἄγοντα τι: & pro ἀρχείας αὔξοντες, ἀρχείας ἄξοντα. & deinde ad καὶ ἐς adiiciendum ἤδη.

P. 242, v. 9, n. 10, *Prius a carnifice vitiata*] pro his verbis, *Prius a plebe interfecta.* προδιαφθαρείσης ὑπὸ δήμου, lege, non δήμου: quod imposuit Blanco.

P. 246, v. 25, n. 1, *Tum primum simul consulatum gessit, ac senator factus est* &c.] pro his verbis, *Tum primum consulatum gessit* &c. ὑπάτευσεν ἅμα & ἐβουλεύσεν. scribe ἐβούλευσεν.

P. 252, v. 36, n. 2, *In Britanniam, in litore instructis militibus*] pro his verbis, *Vione instructis* &c. ἐν τῷ οὐιόνι ἐξήγαγε est in Græco: quod sequutus est Blancus. Atqui scribendum, ἐν τῷ ἠϊόνι.

P. 253, v. 11, n. 3, *Cassium Becillinum*] pro his verbis, *Cassium Melinum.* In Græco est Βεκιλλῖνον, apud Dionem etiam. ego Βεκιλλῖνον scriberem: hoc enim est cognomẽtum Cassiæ familiæ. Et Sp. Cassius, qui propter affectati regni suspicionem periit, (quæ historia est apud Liuium libro secundo ab v. c.) diserte Becillinus a Cicerone in Lælio nominatur. *Num Becillinum* (inquit) *amici regnum appetentem, num Sp. Melium iuuare debuerunt?* Supra autem dixerat, *Quis autem est qui Tarquinium Superbum, qui Spurium Cassium, Spurium Melium non oderit?*

P. 262, v. 1, n. 1, *Caterũ Messalina apud se Mnesterem habebat*] pro his verbis, *Amatorem habebat.* Μεσσαλίνα δὲ τὸν Μνηστῆρα εἶχεν. Blancus μνηστῆρα com-

mune nomen putauit, ideoque *amatorem* vertit: quasi vero procus & amator idem sint, quorum prior Græcis est μνηστήρ. Et paulo post, v. 11, *Et Mnesteri parceret*] pro his verbis, *Amanti parceret*, &c.

P. 263, v. 7, n. 2, *Quod quum Claudius audiuisset, Asiaticum necauit, vt quem conscium culpæ seipsum morte iam damnasse existimaret*] pro his verbis, *Quod quum Asiaticus audiuisset, conscius culpæ, ratusque se iam condemnatum esse, mortem sibi consciuit.* Peruersus fuit hic totus locus ante.

P. 271, v. 18, n. 3, *Non ergo percussor Neronis seipsum iam vita spoliauit?*] pro his verbis, *Igitur (inquit) percutiens Neronē interfecisset?* εἰδὼς οὖν ἤδη Νέρωνα τύψαντα, αὐτὸν κατεχρήσατο; αὐτὸν scriberetur melius: est enim ad Montanum referendum: quod non sensit Blancus. Hoc autem responso effecit Nero vt Montanus sibi ipsi manus afferret. Addam Taciti verba de libro decimotertio: *Iulius quidem Montanus, senatorii ordinis, sed qui nondum honorem capessisset; congressus forte per tenebras cum principe, quia vim tentantem acriter repulerat, deinde agnitum orauerat, quasi exprobrasset, mori adactus est.*

P. 279, v. 16, n. 4, *Vt contra Augustum & Caligulam egimus, nauigationem tentare periculosum esse ostendimus*] Blancus, *Vt contra Augustum & Caligulam, magna & metuenda classe contendimus.* Atqui neque in Græco est tale quidquam, neque in historia.

P. 284, v. 12, n. 5, *Tigellinumque Sophronium, qui & petulans, &c.*] Is apud Tacitū libro decimoseptimo, Ophonius Tigillinus legitur, mendose nimirum, pro Sophonius. Et fortassis hîc Σωφώνιος scribendum.

P. 289, v. 20, n. 6, *Quamquam Patauii in patria tragœdiam egit &c.*] Interpres, *Quamquam in Potamia patria:* sequutus mendam Græci codicis, vbi pro Παταβίῳ legitur Ποταμίᾳ. Pro *Quamquam* autem, scribendum docet sensus, *Et quod:* idque liquet ex his Taciti verbis lib. 16, *Eaque offensa altius penetrabat; quia idem Thrasea Patauii, vnde ortus erat, ludis cesticis a Troiano Antenore institutis, habitu tragico cecinerat.*

P. 292, v. 29, n. 7, *Nero currum agitans, acu pictus erat*] pro his verbis, *Nero dum currum agitaret, plagam accepit. Plagam accepit,* absurde hîc erat positum. ἐποικίλτο, est in textu Græco.

P. 295, v. 17, n. 8, *Cum Nerone & Sabina nomen iam gerente Sporo*] pro his verbis, *Cum Nerone & Sabina & Sporo.* μετὰ τῆς Σαβίνης τοῦ Σπόρου. non, *Sabina & Sporo.*

P. 304, v. 12, n. 1, *Qui sub Nerone valuerant*] pro his verbis, *Ex obscuris clari euaserant.* ἐπιπολάσαντας. At ἐπιπολάζειν non est (vt vertit Blancus) *Ex obscuro clarum euadere,* sed *Valere, Esse in aliqua auctoritate & notitia.* Hinc apud Aristotelem etiam non vno in loco δόξαι αἱ ἐπιπολάζουσαι dicuntur eæ opiniones siue sententiæ, quæ præ reliquis valent, & in aliquo numero habentur.

P. 316, v. 15, n. 1, *Comissationes exprobrabant: nam ventre obeso erat*] pro his verbis, *Immensa enim gula erat.* Hoc enim est γαστρίων, non *Immensa gula.*

P. 319, v. 51, n. 1, *Ita hi maledicendi libidinem suam, qua semper laborarunt, abunde explebant*] Addendum est his, *etiam vitæ periculum temere subeuntes:* quo verbum ἐξεπίτηδες... exprimatur, quod inter emendandum testimantem latuit. nam Blancus mirifice locum hunc extulit, *Quæ cum temere dicerent, eadem petulantia qua dicendi bant e vita, inferos explebant.* In Græco est, ἐπεὶ μὴ ὅτι τῶν ἐμφορηθῶσιν, καὶ τῆς ἀπαλγείας, ὑφ' ἧς ἀεί ποτε κακῶς ἀπαλλάττουσιν, ᾅδου ἐμφορῶνται. Ἀπαλλάττεσθαι est id quidē *Mori* apud Græcos; sed vocabula, ἀεί ποτε κακῶς, hanc significationem non admittunt; ne dicam sensum ab ea abhorrere. Porro autem κακῶς ἀπαλλάττειν, est *Male habere, Laborare*; [vel *Male excipi* seu *tractari*] vt apud Polybium, ἀναθαρρήσαντες ἤδη οἱ πολέμιοι, καὶ τῶν κακῶς ἤδη ἀπαλλάττοντες. Et in apologo de cauda draconem totum ducere volente, apud Plutarchum initio Agidis, αὐτήν τε κακῶς ἀπαλλάττειν, ... Vtor enim exemplis quæ potissimum succurrunt. ᾅδου autem & ᾄδου (quod *Inferi* significat) diuersa significare, vel pueri sciunt. Et ἐμφορηθῆναι, significat *Seipsum explere*; a cibo & potu sumpta metaphora hoc loco. dicimus enim ἐμφορηθῆναι κρεῶν, οἴνου, &c.

P. 320, v. 45, n. 2, *Quum Vespasianus videns Imperatorem*] pro his verbis, *Quum videret Imperatorem contra* &c. Peruersa hæc fuere antea.

P. 324, v. 39, n. 1, *Manifestato, eum feliciorem quam virtuosiorem fuisse*] pro his verbis, *Ita vt virtute eius maiorem felicitatem nacta sit.* ἐνδειχθεὶς ὅτι τύχῃ πλείονι ἢ ἀρετῇ ἐχρήσατο. quæ incommode erant reddita.

P. 325, v. 44, n. 2, *Dum in se coit*] pro his verbis, *Ex locorum vicinitate concaua facta sit.* συνιζάνω est, non *vicinum esse*, sed *coire in se*. Hinc συνίζησις figura apud grammaticos.

P. 332, v. 29, n. 1, *Postremo puer ille qui ante dæmonem repræsentauerat vnicuique, oblatus est*] pro his verbis, *Postremo puer dæmonion vnicuique, totus & ornatus, obtulit.* Τέλος ὁ παῖς ἐκεῖνος τὸ δαιμόνιον. Eadem est loquutio, quæ supra 295, 13, μετὰ τῆς Σαβίνης τοῦ Σπόρου: quod fefellit interpretem. Cæterum in Græco post κατεσκευασμένος, deest aliquid, vt εἰσῆλθε, aut εἰσκομισθῇ.

P. 335, v. 3, n. 2, *etsi nepos eius erat, duxeratq; vxorem Flauiam Domitillam, propinquam ipsius*] Hic locus peruersus est. quem quia inter emēdandum non animaduerti, nunc ita legendum moneo; *etsi propinquum suum, quique Flauiam Domitillam, Domitiani consanguineam, vxorem habebat.*

P. 337, v. 6, n. 3, *Non letale illud quidem: sed a Domitiano ad terram prostratus est*] pro his verbis, *Non letale illud quidem, sed tamen graue, vt eo accepto prostratus iaceret* &c. Peruersa hæc erāt mirum in modum. V. 45, n. 1, *Seras philosophus*] Merula, qui hæc ante verterat, *Suras* legit.

P. 342, v. 22, n. 1, *Sed Decebalus Longino*] pro his verbis, *Itaque Traianus Longino.* Locus ante contrario sensu editus. V. 38, n. 2, *Quod forte nactus erat*] pro his verbis, *Cum ei magna copia erat,* φαρμάκου εὐπορήσας, est in Græco textu.

P. 348, v. 5, n. 3, *Quod si is halitus sese altius efferret, habitari certe circa eum locum non potuisset: nunc quasi in se reuolutus ille, in suo loco continetur. Ego quidem* &c.] pro his verbis, *Qui locus quamuis longius latiusque pateret, tamen ob eam causam non esset habitabilis: nunc autem, quasi circumscriptus, desertus est. Ego quidem* &c. Hic locus est eorum e numero, quos emendare opus habui.

P. 350, v. 32, n. 4, *Ælio Adriano in Syria*] Scribe cum Xiphilino, *P. Ælio Adriano.*

P. 356, v. 23, *Claudianopolim appellamus*] Scribe *Claudiopolim*, Κλαυδιόπολιν.

P. 357, v. 6, n. 1, *Cuniculis muniebant, & mœnibus*] Pro *Cuniculis*, inepte erat *Pabulis*. neque est cur de-

cur demonstrem ὑπονόμους esse cuniculos.

P. 362, v. 40, n. 1, *Praeterea ferunt, deducto montis vertice, in continenti terra maritimum fluctum erupisse, spumamque puri & limpidi maris procul inde in terram proiectã fuisse. Ac de* &c.] pro his verbis, *Praeterea ferunt e mari mediterraneo fluctum in culmen montis longo interuallo distinctum peruenisse, proieciss eq. spumam longissime in continentem limpido ac tranquillo mari.* Hic locus pessime habebat ante. quod intelligent statim qui conferent.

P. 365, v. 11, n. 1, *Idque etsi propterea visus est dicere quod humili loco natus is erat; tamen euenit postea vt fortuna hunc ei honorem tribueret. Imperator* &c.] pro his verbis, *Idque propterea visum est dicere, quod ex humili loco natus, clarus euasisset, quodque esset futurum (sicut euenit postea) vt eundem fortuna deprimeret. Imp.* &c. Et hæc contrario, aut nullo verius sensu ante legebantur. In Græco quoque non satis constant. ἀναδιδράσκω quidem certe legendum ὑφ' ἓν.

P. 374, v. 11, n. 2, *(nam ea tum accidit rerum Romanarum mutatio) delabitur*] pro his verbis, *& in ea facta quæ Romanos qui tum fuere, nosque ipsos arguunt, delabitur.* κατηγορουμένων in Græco est, vox suspecta mendi. Interpres reliqua non expressit.

P. 375, v. 25, n. 1, *Cardianum*] Mox *Condianum* dicit; alterutrum falso.

P. 387, v. 29, n. 1, *Pertinax Afer erat natione*] pro his verbis, *Libs erat natione* &c. Et hoc mendum hic emendabo; quod ante properantem me fefellit· ἦν δὲ ὁ Περτίναξ Λίβυς ἐξ Ἄλβης Πομπηΐας. Pro Λίβυς, scribe Λίγυς: & pro *Afer, Ligur.* Alba enim Pompeia, vrbs est Liguriæ, teste Plinio libro tertio, capite quinto. Et Herodianus Pertinacem diserte Italum nominat.

P. 391, v. 49, n. 1, *Dicebantque Iuliano*] λεγόντων ὅτι τι Ιουλιανός, &c. Ita scribe, λεγόντων τι τῷ Ιουλιανῷ, ὅτι Σεβ. κ. τ. λ. ... ;

P. 392, v. 31, n. 2, *Non equidem seruilibus animis, sed ante cœnati, per milites medios perrumpentes, introimus in senatum*] pro his verbis, *Sub iugum seruitutis missi & cœnati conuenimus; impulsique a militibus, introimus* &c. Blancus non animaduertit particulæ οὐχ ὅτι vim; quum significet *Non modo non,* & reddatur ei ἀλλὰ καὶ. Idem ὠθούμενοι passiue vertit, quum sit medium, & actiue significet.

P. 404, v. 37, n. 1, *In his septem turres a portis Thraciis ædificatæ spectabant ad mare; quarum reliquæ quidem, per se vocales nõ sunt: quod si quis in prima turri vocem emisisset, aut lapidem in eam coniecisset, tale erat in ea artificiũ ac machina, vt is statim sonus ad secundam, indeq. ad tertiam & omnes deinceps non interceptus perferretur. Dum muri* &c.] pro his verbis, *In his septem turres a portis Thraciis ædificatæ spectabant ad mare; in quibus siquis ex custodibus occurrisset alteri, silentio transibat. Quod siquid primo significauisset edito clamore, aut iactu lapidis; aut si adhibita aliqua machina loquutus esset, proximo, vt idem faceret, tradebat. Quod quum deinceps ad omnes eodem modo perueniret, non se conturbabant inuicem; sed omnes vicissim, quisque ab eo qui præcedebat, vocem machinamque excipiebant, transmittebantque ad eum qui proxime sequeretur.* Totũ hunc locum longe elegantissimum, ita peruersum inueni, vt non potuerim non denuo vertere.

P. 410, v. 33, n. 2, *Cuius cædis causam imputauit militibus*] pro his verbis, *Cuius cædis causa timorem incussit militibus.* & πόνον τὸν φόβον. Legendum φόνον, non φόβον: quæ falsa vox interpretem decepit.

P. 424, v. 42, n. 3, *crimenari solebat incontinentes: ob eamque causam leges de mœchis tulit, ex quibus quamplurimi in ius vocati sunt*] pro his verbis, *ob eamque causam leges de mœchis tulit, ex quibus quamplurima cædes facta sunt.* & ὀνειδίζει τοῖς μὴ φρονοῦσι. scribe σωφρονοῦσι. & pro οὐ μὴ πλεῖσται, ὅτι πλεῖσται. Reliqua male erant versa. neque enim χαραὶ sunt *cædis,* sed *accusationes.* & ἐπεξιέναι τῇ χαρᾷ, non est, *Incidere in accusationem,* sed *Persequi iudicio crimen.*

P. 438, v. 12, n. 1, *opportune te vidimus*] διὰ χρόνου, *Diu te non vidimus.*

P. 440, v. 25, n. 1, *Sed multo plures equitum & senatorum per calumniã interemerat*] pro his verbis, *Macrinus quoque magnum numerum equitum & senatorum per calumniam interemit.* Blancus hæc male ad Macrinum retulit. V. 48, n. 2, *Accelerauit ei mortem cancer*] pro *Carcinus.* ὁ καρκῖνος non est proprium nomen.

P. 449, v. 19, n. 1, *Ad regionem Chalcedonensium*] pro, *Carthaginensium.* πρὸς τῇ Καρχηδονίᾳ. legendum Χαλκηδονίᾳ: est enim Chalcedo, Byzantio propinqua, Carthagine remotissima.

P. 452, v. 22, n. 1, *Iupiter e multis* &c.] Versus sunt Iliadis libro vndecimo.

IN DIONIS EPITOMEN XIPHILINIANAM NOTATIONES *Frid. Sylburgii.*

IN Dionis Epitome, (vt in Præfatione supra exposui 134) præter vulgatas editiones vsus sum primum manuscripto libro bibliothecæ Palatinæ, ex Italia quondam empto: deinde duobus impressis exemplaribus, quæ clarissimorum virorum manu aliquot in locis emendata, vel adnotatione aliqua illustrata erant; nempe Ioachimi Camerarii, & Guilielmi Xylandri. Præterea Dauid Hœschelius, pro suo erga me ac remp. studio, vltro communicauit quæ vel ab Hieronymo Wolfio, vel ab ipso fuerant obiter adnotata. Demum ex Hispaniis diligentissimus vetustatis scrutator Andreas Schottus, dittographias misit, quas e m. s. libro (is Georgii Merulæ olim fuit, post Iac. Hurtadi Mendozæ, & tandem Franc. Mendozę, Cardinalis Burgẽtis) depromptas habebat; additis etiam suis nonnusquam adnotationibus. Ad has suppetias adsciui ego primum Dionẽ ipsum, & excerptas e Dione legationes; deinde vtrumque Latinum interpretem, Xylandrum & Blancum: tum quæ a doctissimis nostri seculi criticis, Brodæo, Turnebo, Leopardo, Stephano, Lipsio, aliisve animaduersa reperiebam. Adhæc de meo quoque contuli nonnulla; vt deinceps suo loco indicabitur. Sicut autem in Eutropio, ita hic quoque generalia in Indicem referentur; vt non vni tantum, sed pluribus etiam locis, atque adeo pluribus auctoribus inseruire possint. In Latino textu, numerales notæ 1, 2, 3, Xylandri adnotationes indicant: asterisci autem, si nulla in margine apposita sit notatio, aliam loci versionem in his meis adnotationib. designant. Vt ergo in Notationũ instituto curriculo pergam, vulgatam huius Epitomes inscriptionẽ confirmant etiam sequentia. primum enim 148, 2,

ἐπιδημίας vocabulum iteratur: deinde 196,2,& nomen ortumque suum auctor iterum exprimit, & tempus quo Epitomen istam confecerit, designat. Lipsius Epistolicarum quæstionum libro 4, epist. 9, vocat *Dionis Epitomen a Xiphilino*; & lib. 5, epist. 22, *Dionis abbreuiatorem Xiphilinum*. Inclusa, quæ titulum sequuntur, absunt a Pal. c. m. s. Contra, inclusa μὲ, v.12, addita ex Pal. & Merulæ c. Rursum inclusa ὑγρὸν ῥαδίως, v.34, absunt a P. Ammianus Marcellin. 418, 17, puluere tantum naphthā incensam exstingui posse tradit. V.37, inclusa οἱ abest a P. at sequens ὡς addita e Xyland. & Stephano. V.39, ἤδη pro vulg. ἤδη repositum e P. V.43, pro ἴδοιεν P. habet εἴδοιεν, nullo prorsus significationis discrimine. In Lat. vers. v.16, pro *missus* interpres aptius fortasse dixisset *profectus*, seu *expeditione suscepta*. nam στέλλεσθαι non tantum *mitti* significat, sed etiam *proficisci*, vt cum alibi sæpe, tum 205, 35.

P.138, v.8, pro ταύτην malim καὶ αὐτήν, *& ipsam*: vel saltem καὶ ταύτην. V.29, fort. l. αὐξηθῆναι νεῶν καὶ στόλῳ, *auctum nauium etiam classe*, i. tanta nauium copia, vt etiam iustam classem sibi compararint. Lat. t. v.14, *infidis*] Gr. *immorigeris, refractariis*. Et mox, *acer in rer. gest. rat. exposc.*] Gr. *in operibus seu officiis exigendis*.

P.139, v.3, ἔν γε τούτῳ] P. ἔκ γε τούτου, *saltem ista ratione*. V.9, σφαλῇ pro vulg. ἁφῇ repositum e P. & M. V.34, P. & M. ἐπ' αὐξήσει. Seq. v. pro τίνα idem P. habet τίν' ἄλλον, *quem alium*. Lat. t. v.9, rectius Gr. sic vertentur: *Quod si ille a vobis ad hæc emissus offenderit, (vt cum in aliis multis, tum præsertim in maritimis certaminibus fieri assolet) quemnam pro eo ad res magis necessarias inuenietis?* Et mox; *vniuersa multitudo, velut ex composito, excl.* Te. Paulo post, *a mari sursum versus*; qua de re supra quoque, 137,20. V.36, *remp. enim gerere cupiebat; ostend.*

P.140, v.6, ἐπ' αὐτῷ legitur etiam apud Dionem, pag.12. sed aptius fortassis ἐπ' αὐτῷ. V.20, ὡς ante ἑαυτὸν habet etiam P. sed tollendum potius videtur. Lat. t. v.18, si ταγμάτων legas, locum ita vertes; *sub Cappadociæ præfectura censentur*; seu, *ad Cappadociæ præfecturam pertinent*.

P.141, v.18, κατοικοῦντας respicit non τὴν Παλαιστίνην, sed incolas eius; per syllepsin: vt infra quoque cum alibi, tum 803, 11. V.23, inclusa οὐδ' expungitur a Xyl. velut ex præcedenti membro perperam repetita. Contra, inclusa δὲ, v.16, ex eodem X. & Dione addita. V.40, inclusa ἐς abest a P. c. sed exstat ea etiam apud Dionem pag. 21. Lat. t. v.5, fortasse interpres scripsit, *qui ipsum adierant*: vt in Gr. est τοῖς προσιοῦσιν αὐτῷ, *cum adeuntibus*. Paulo post etiam pro *coniunxit* rectius dixisset (vt in Græco est) *constituit*; i. composuit, ordinauit. V.44, Blancus verterat, *vt legis confidentia superior esset*. possis etiam sic reddere, *vt etiam ad legis suæ libertatem omni virium contentione eniterentur*. i. vt etiam legem ac religionem suam magna libertate profiteri auderent, totisque viribus asserere niterentur.

P.142, v.29, καὶ legitur etiam apud Dionem p. 21. sed aptius vel καί, id est καὶ ἐν: vel simpliciter καί. V.20, ad τὰς δὲ ἡμέρας τὰς κατὰ τοὺς ἀστέρας ... ἀρξαμένας, hæc adnotat Schottus; Immo dies, vt nunc nominatur, procedunt proportione διὰ τεσσάρων, & διὰ πέντε: si primū diē tribuimus Soli, secundum Lunæ, tertiū Marti, & sic deinceps. Idem mox ad v.32, de duplici dierum ratione hæc adnotat; Primaratio est hæc;

III	Luna	II
V	Mercurius	IIII
VII	Venus	VI
II	Sol	I
IV	Mars	III
VI	Iupiter	V
I	Saturnus	VII.

Secunda ratio est hæc;

Saturnus	I
Iupiter	II
Mars	III
Sol	IV
Venus	V
Mercurius	VI
Luna	VII
Saturnus	IIX
Iupiter	IX
Mars	X
Sol	XI
Venus	XII
Mercurius	XIII
Luna	XIV
Saturnus	XV
Iupiter	XVI
Mars	XVII
Sol	XIIX
Venus	XIX
Mercurius	XX
Luna	XXI
Saturnus	XXII
Iupiter	XXIII
Mars	XXIIII
Sol.	ab hoc nomen habet dies

secundus. Hæc ibi Schottus. V.41, P. & M. ἀφιεμένην, præs. tempore: itemque Dio p.22.

P.143, v.1, λήψεται pro vulg. λήψεται repositum e P. c. & Dione, p.22. Paragraphi nota ¶ v.15, addita e P. c. quæ ideo fortasse appicta est, quia post longiorem veluti παρέκβασιν nunc demum ad primarium huius Epitomes scopum acceditur, Cæsaream videlicet historiam. V.45, rectius ἐμέμψατο. Paulo ante quoque, v.43, si malis δυνάμει τῷ λόγῳ, per me licet.

P.144, v.38, P. ἐπέπεμψαν: non inconuenienter. locus est apud Dionem p.61.

P.145, v.31, Græca sic potius videtur reddenda; *longitudineq; adæquat Galliā reliquam & Hispaniam fere omnē, in pelagus protenta*. Sed & paulo ante, v.20, rectius legi *ad aquam perennem*, ex Indice cognosces, in voce φρεάρ. V.38, πεπαρρησιασμένους præsenti tempore legitur etiā apud Dionem, p.72: fortasse tamen conuenientius aoristum πεπαρρησιασμένους.

P.146, v.18, P. χρηματίζεσθαι, errore ambiguo, pro χρηματίζεσθαι sc. vel χρηματίσασθαι. V.22, pro ναίσκος apud Dionem est νεώς, pag.82. V.25, ἐς ἐν ᾧ legitur etiam apud Dionem. itaq; cum sequenti accusatiuo τὸ στρατόπεδον subaudienda est præpositio κατά. V.34, inclusam γὰρ omittit P. c. & mox diuersa præpositione habet ἀπομονή. sed vulgata lectio exstat etiam apud Dionem. Lat. t. v.19, Græca ita fere sonant; *Nam quæ Aquila nominatur, (est autem parua ædicula, in eaque collocata est aquila aurea; erigiturque in omnibus per delectum conscriptis exercitibus; & ab vno viro gestatur super hasta procera, cuius ima pars in acutam cuspidem coacta est, vt in terra defigi possit) ex his igitur aquilis vna tunc Euphratem cum eo transire noluit*. Eius ædiculæ siue

siue sacelli meminit etiã Herodianus infra in Antonino Caracalla 544, 16.

P. 147, v. 6, lacunula est etiam in P. c. sed quid omissum sit, incertum est. Locus apud Dionẽ exstat p. 81. V. 8, pro ἐφθάρη P. habet ἐφθάρθη, significatione prorsus eadem, sed sono duriore. V. 10, pro ὅτι idem habet τότε: & v. 22, καὶ Ῥωμαίους, *etiam Romanos*. sed & illa lectio vitiosa est, & hæc minus vera.

P. 148, v. 5, pro τούτῳ in prima Xiphilini editione scriptum τοῦτο. vnde W. legit τοῦτο ποιοῦμαι μὲν, quia in sequenti membro mentio fit τῶν ἔργων. atque adeo apud Dionem quoque, p. 110, legitur, τὸ ὄνομα τῆς δικτατωρείας ἀπεῖπε, *dictaturæ nomen abdicauit*. potest tamen & τούτῳ retineri. V. 19, Καισαρείους ὀνομάσαντες] P. Καισαρείους ὀνομάζοντες. V. 25, inclusum Ἀπομανία, additum e P. & M. V. 28, τῷ αὐτῷ ποταμῷ, agnoscit etiam interpres: sed procul dubio legendum τῷ Ἄνᾳ, *ad Anam fluuium*: vt & P. ac M. c. habent, & Dio 112.

P. 149, v. 25, inclusa αὐτῶν addita e D. 114. sed concinnior W. lectio, καὶ πολλοὶ μὲν μάχῃ: quoniam hic proxime antecedit αὐτῶν, apud Dionem vero inter hanc & superiorem periodum aliæ sunt interiectæ. V. 41, Stephan. mauult ἀεὶ ἐν τοῖς πολεμικοῖς. sed πολέμια infra quoque aliquoties hac significatione vsurpatur, & apud Dionys. Halic. frequentissime.

P. 150, v. 2, γὰρ pro vulg. καὶ reposita ex W. Apud Dionem 117 alia est membrorum connexio: ideoque ibi hæc particula non exstat. V. 25, inclusa absunt a P. sed agnoscit ea etiam D. V. 28, W. passiue legit ἐφονεύοντο. sed actiuum ἐφόνευον & apud D. ipsum legitur, & narrationi magis conuenit. significare namque auctor vult, multos etiam semimortuos aduersariis cædem intulisse. Lat. t. v. 29, interpres rectius dixisset *paanem canebant*: vt Virg. quoque, *latum peana canentes*.

P. 151, v. 24, in P. c. titulus est hic, Καῖσαρ Ἰούλιος: omisso sc. prænomine, & præposito cognomine: vt supra 143, 16. V. 31, post εἰδῶν Xylander mensis nomen omissum putat. sed fortasse potius expungendum hoc vocabulum, vt supposititium. fieri enim potuit vt vocalis ι primum e præcedẽtis nominis fine a librario perperam sit repetita, deinde ab alio per incuriam in vocabulum eius numeri quem alioqui significat, conuersa. Apud Dionem certe nulla numeri mentione legitur, pag. 122, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ποτε τά τε τοῦ Μιθριδάτου καὶ τὰ τῶν καταποντιστῶν ἐπινίκια ἤγαγεν. Plutarchus Pompeium interfectum scribit μιᾷ ὕστερον ἡμέρᾳ τῆς γενεθλίου, *vno die post natalem suum*. Sequenti versu pro ἐπὶ νίκης rectius legi ἐπινίκια, vt apud Dionem est loco iam citato, viderat etiam W. Lat. t. v. 21, Græca sic potius sonant: *Consentaneum est enim, scelestorum facinorum præmia, etiam in historia contextu, citius & proxime secundum ipsa facinora, subiungi.* Wolfius secundum huius periodi comma mancum esse putat, atque ita legit, τῶν ἀναγνῶν ἔργων ὅμοια τῇ καὶ ἐπέχεσθαι. sed vulgata lectio eo sensu quo exposui, non male consistit. eandemque confirmat auctor ipse, dum & hic statim facinori pœnam attexit, & infra eandem repetit, 153, 4. Et v. 40, *eos quoque insuper exterrefactos in suas partes traduxit*.

P. 152, v. 11, P. ἐνεχείρισε: quod cum præced. ἔπεμψε belle congruit. V. 19, idem P. παρεδεδώκει, præterito perfecto: mox tamen v. 27, præs. temp. παραδίδωσι. Lat. t. v. 45, Græca sic magis ad verbum expresseris; *Et alii ergo multi in mare deciderunt, & Cæsar ipse male periisset, partim vestimentorum pondere, partim Ægyptiorum iaculis; (cum enim purpurea essent vestimenta, facilius in ea dirigebantur ictus) nisi & illa abiecisset, & post natatu aliquousq; prouectus, nauiculam conscendisset.*

P. 153, v. 18, προπλευσούμενοι, *pranauigaturi*, est etiam apud D. 136. in P. autem προσπλευσούμενοι: minus cõuenienter. Mox etiam rectius apud Dionem est μηδενὸς φειδόμενοι: & seq. v. ἐπ' αὐτούς: illic genitiuo, hic accusatiuo casu. V. 23, aptius προσέπεμψε P. & Dio 137, 2. V. 28, pro ἅπαν in P. est ἄλλα: nihil ad rem. V. 44, postremum periodi membrum procul dubio e duobus in vnum librarii vitio est contractum. videtur enim Xiphilinus scripsisse, τούς τε ἐναντίους δι' αὐτῶν, καὶ αὐτοὺς δι' ἐκείνων κατεργαζόμενος, *& hostes ipsorum manibus, & ipsos manu hostium conficiens*. Dicommaton autem esse debere hoc membrum, indicat primum particula τε absque redditione posita: deinde confirmat Dio 137, 40, τούς τε γὰρ ἐναντίους ἅμα δι' αὐτῶν κατεργάζετο, καὶ ἐκείνους ἀπηλλάττετο. Lat. t. v. 37, interpres diuise legit ἐν τέλει: verior sensus est; *assignatoque integro stipendio, promisit se daturum qua stato militia tempore completo, dari consueuerunt.* Post etiam, v. 42, malim *promptos gnauosque fore milites*. Gr. sonant; *absque tergiuersatione cum ipso militaturos*.

P. 154, v. 17, inter ὄντι & χρηματίσαντι in P. c. interiecta est præpositio μετὰ: quæ locum ibi habere nequit, nisi absolute accipiatur pro μετὰ ταῦτα. V. 27, pro ἐσώπησε apud D. 144, contrario & lucuiento sensu est ἐστηλοκόπησε, *notauit, infamauit*, velut facinore suo publice in columnam infamium inciso. V. 35, τοὺς αἰχμαλώτους fœm. genere habet etiam P. c. Interpres masc. gen. vertit *inter captiuos*. V. 46, χρήσωσι indicatiuo modo appositum coniunctioni ἄν, quia subiunctiuum eius verbi aoristum non est in vsu. Lat. t. v. 19, rectius interpres dixisset *in singulare certamen*, seu *in duellum*. vel sic potius, *singulari certamine concurrerit, cum eoque mortuus sit*. qua de re & Florus 418, 43.

P. 155, v. 1, P. & M. καὶ κριθήσεσθαι: itemque Dio 147. id est, *& reum futurum & pœnas luiturum eorum qua contra leges fecisset*: vel, *& accusatum & damnatum iri ob ea q.* V. 6, προσεφοίτησαν P. & M. c. scriptura est: apud D. geminata præpositione scriptum προσεπεφοίτησαν. V. 7, apud D. est ἐκ τοῦ δείπνου ἐξῄεσαν, *a cœna discesserant*. Lat. t. v. 35, sic magis ad verbum reddideris Græca; *Equestri etiam ludo, qui Troia nominatur, vetere instituto decurrebant patricii generis pueri: & curuli certamine adolescentes honore illis pares concertabant.* Meminit & Sueton. 28, 17: & Dionys. Halicarn. 475, 29.

P. 156, v. 10, apud D. 149, est, ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ἡμέρας ἐμβαλών: itemque in Xylandri versione, *intercalatis septem ac sexaginta diebus*. Eandemque lectionem confirmant quæ de anno xv mensium refert Sueton. 8, 37. V. 39, ἀδελφῆς legitur etiam in P. & apud D. 145, 5: ac rursum infra initio Octauii, 161, 7: & apud D. 178, 14: immo etiam apud Eutropium supra 104, 18, Octauius Cæsaris ἀδελφιδοῦς nominatur. sed Xylander probat ἀδελφιδῆς, ex Sueton. 18, 47. Lat. t. v. 48, malim *laxiore veste*, aut *fluxiore veste*, vt Suet. 9, 46.

P. 157, v. 2, σύμμαχος est etiam apud D. 154. sed

conuenientius Xyl. legit ζώμασι: vt mox v. 5, τὸ καινῶς ζωννύμενον. Suet. quoque 9, 46, fluxiore cinctura vsum scribit Cæsarem. V. 6, inclusa δὴ, addita ex P. V. 20, de Bruti ortu quod refert Dio, affirmat etiam Eutropius 103, 42: sed negat Dionysius Hal. 192, 6. V. 25, in vulg. ed. est κατέστησαι. quod etsi ferri aliquo modo potest, rectius tamen P. κατεστῆσαι, signif. actiua; vt etiam apud Dionem est ὠθεῖσθαι. V. 28, inclusa δὴ, addita e P. V. 46, M. c. εὐχερείᾳ. qui casus si placeat, vt placere potest in caussali significatione, mox eodem casu legendum fuerit ἐθελοδουλίᾳ. V. 47, articulus τὸ, additus e P. & M. Lat. t. v. 1, sunt qui ὑπόδησιν *calceatum* interpretari malint. sed Blancum recte vertisse *caligas*, auctor ipse infra declarat 175, 11. vise & Sueton. 9, 45.

P. 158, v. 16, ἐγκαλύπτω vno ν scriptum etiam in P. rectius. at v. 18, pro nomine Δία vt in vulg. ed. & P. sic etiam apud D. 160 supposita præpositio διὰ: nullo sensu. nam per Δία Ἰούλιον alludit Dio ad *Diuum Iulium*, seu *Diuum Iulium*; quasi Dijoue prognatum. V. 22, φρόνημα repositum e P. vulg. γενόμενα legitur etiam apud D. quę scriptura si Dionis est, facti celeritatem designat; vt in illo, *dictū, factum.* V. 27, inclusa, ὃν τάχιστα, addita e P. & M. & Dione ipso. V. 35, pro ὑποπτεύεσθαι omnino vel cum W. legendum ὑποπτεύειν: vel ὑποπτεύειν cum X. vel saltem ὑποπτεύειν. V. 38, malim, τοῦ Μάρκου τοῦ Βρ. βήματι: vt apud D. 162, τοῦ τούτου βήματι. Lat. t. v. 3, Græca sic magis ad verbum expresseris: *Ast enim, vrbem tantæ magnitudinis, quæque orbis nostri aspectus patentis maximam pulcherrimamque partem tenet, & vt multas magnasque opes possidet, ita etiam hominum in se multos variosque mores habet, tum actiones pariter fortunasque varias publice ac priuatim experitur, nullo modo posse sub populari regimine moderatione vti; facilimque vnum aliquem bonum quam multos inueniri; pluraq; ac maiora incommoda a multis malis quam ab vno manare necessario.* V. 19, Blancus verterat, *Deum & dominatorem rerum omnium Iouem coram nominare.* Ego sic mallem; *Ac tandem supra cetera omnia, Deum quoque communibus suffragiis creantes, & Diuum Iulium* (vel *Dijouem Iuliū*) *aperte appellarunt, & templum ei cum area dedicarunt, eiusque sacerdotem Antonium, vt Dialem aliquem flaminem, designarunt.*

P. 159, v. 3, ἐξιδίσῃ legitur etiam apud D. 161. sed procul dubio scribendum ἐξιδίσαι, *exsudaret*, i. excerneret in illo alui fluore. V. 32, P. πλείους pro πλείονας: quod probat etiam interpres. Mox quoque rectius προσλαβὼν quā προσλαβεῖν. Dio aliis verbis vtitur 169. V. 41, apud D. 170, est πέντε καὶ ἑβδομήκοντα, LXXV. Sueton. 17, 1, populo viritim trecenos sestertios a Cæsare legatos scribit. V. 46, pro τι, antecedens μὲν postulat δὴ. Lat. t. v. 35, Græca sic magis ad verbum sonant; *Cum porro inter eos cōuenisset, ac Brutus ad Lepidum, velut cognatum suum; Cassius vero ad Antonium se contulisset; atque vna cœnantibus cum alia (vt in talibus consentaneum est) dicerētur multa, tum Antonius Cassium interrog.*

P. 160, v. 14, P. & M. ἀνάξιον. V. 17, pro prænomine Πόπλιος in vulg. exempl. scriptum πλούσιος: vt Blancus quoque verterat, *quod Seruilius Casca, homo locuples.* sed Πόπλιος est etiā apud Dionem 177, 2: & rursum infra 176, 30: 196, 35. V. 26, pro βασιλείαν P. habet βασιλειῶν, *regnis.* Lat. t. v. 24, Græca ita sonant; *cum ei rerum a Cæsare ordinatarum examen commissum esset*; seu, *cum ei demandatum esset vt res a Cæsare ordinatas examinaret.* videtur enim διοίκησις ibi potius esse ordinatio & dispositio vltimæ voluntatis, quam administratio.

P. 161, v. 17, ἀδελφῆς pro ἀδελφιδῆς supra quoque legitur 156, 39. ac fortasse ita scriptum ab ipso auctore: præsertim cum idem Eutropius quoq; scripserit 104, 16. Suetonius tamē & alii, Cæsaris pronepotem faciunt Octauium. vnde Xylander vtrobique legit ἀδελφιδῆς. V. 10, inclusa, ἐφάνη μὲν, addita ex P. & M. & ipso Dione. V. 11, ἀδελφῷ est etiam apud D. sed Xyl. legit ἀνδρὶ, *viro, marito*, secundo scilicet: vt Suetonius quoq; 19, 38, L. Philippum Octauii vitricum facit. V. 15, pro τῆς ἐξουσίας rectius apud D. legitur τῆς νόσου: itidem.q; apud Eutropii metaphrasten supra 104, 18. Sequenti v. & vulgati libri & P. c. habēt ὅπως καὶ, ordine inuerso. nostra lectio ἐ ὃν, exstat etiam apud D. V. 17, P. ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνος αὐτοῦ, *ex ipso Apolline.* sed αὐτ legitur etiam apud D. Ibidem M. κεκινημένον. V. 35, inclusum ἰδὼν, additum e P. c. V. 44, Dio 179 pluraliter habet μάστιγας, *flagra.* Lat. t. v. 40, Græca ita sonant; *rapto e manibus eius pane, in altum subuolasset; mox volatu delapsa, eum illi reddidit.* Suetonius paulo exactius 39, 17. A Dionysio & Liuio simile quid narratur de Tarquinio Prisco; itemq; in Viris illustr.

P. 162, v. 15, & προσημαίνειν ferri potest, & προσημαίνειν substitui. apud D. 179 est προσημαίνει. V. 20, pro μέγα Dio habet μεγάλα: & mox P. & M. ἐπιλπίδας pro ἐλπίδας. V. 35, apud D. est τῷ κλήρῳ αὐτοῦ διαδέξασθαι, per hypallagen aut ellipsin. X. & W. legunt τὸ κλῆρον αὐτοῦ διαδέξασθαι: vt infra 175, 40: 201, 42, & alibi. V. 42, inclusa ἐ abest a P. Lat. t. v. 20, rectius interpres vertisset, *eumque ad patricios introducere*: vt Suet. quoque 18, 24, Octauiam gentem per d. Iulium ad patriciatum reductam scribit. V. 38, Gr. *quam vllus vir.* V. 48, *de sublimi loco*, superfluum est.

P. 163, v. 16, pro ἐγνώκασιν apud D. 181, est ἐγνώκει: quod melius congruit cum præcedēti ἐβεβαιώθη. sed ferri tamen etiam ἐγνώκασι potest, si ad senatum & proceres referatur. V. 28, M. c. ὅτῳ pro ὅτῳ: quæ scriptura notata etiam alibi.

P. 164, v. 3, locus apud D. 184, eodē plane modo scriptus est. sed congruentior videtur hæc lectio; ὥστε φῶς τῷ ἡλίῳ, ταῖς μὲν ἐλαττωθῆναι τε ἐσβέννυσθαι, ταῖς δ᾽ ἐν. V. 43, ὀλίγοις pro vulg. ὀλίγας repos. e P. & M. V. 37, inclusum λαχόντας abest a P. c. Apud D. 210, pro eo legitur ὑπάρξαντας, eadem signif.

P. 165, v. 19, λήψεται est etiam in P. & apud D. 213. nec male; si ad Cæsarem Octauianum referatur.

P. 166, v. 4, aorista καταπολεμῆσαι & χρήσασθαι posita pro futuris; vt supra 149, 4. V. 7, rectius apud D. 217, πλὴν τῆς Βονωνίας, *præter Bononiam.* V. 30, pro καταλαβεῖν apud D. 218 est καταλαβὼν: minus conuenienter. V. 33, τῆς legitur etiam apud D. sed aduerbialis genitiuus νυκτὸς ibi omissus est. Lat. t. v. 34, Gr. ita sonant; *lupus in castra & in tentorium eius, cœnam ibi adornantis, ingressus, mensam deiecit; vires simul & difficultatem inde subsecuturam præsignans.*

P. 167, v. 7, inclusum αὐτῶν nec Dio agnoscit 220, nec fert sententia. Contra, inclusum πῶς v. 18, a P. omissum, idem D. agnoscit. V. 20, rectius apud D. ἀπώλλυντο, præterito imperf. V. 29, apud D. inter ἄλλως & ἄλλον interiecta est particula ἄν: minus

minus tamen necessaria. V. 40, pro ἐκπηδήσαντα idem D. 221 habet ἐκπηδήσαντα, *exsiliens.*

P. 168, v. 7, P. ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς, *pro marito suo*: quod etsi aliquo modo videtur ferri posse, cōuenientius tamen ὑπὸ, vt declarant sequentia. atque ita est etiam apud D. 221. V. 23, τὸ τε μὲν γὰρ apud D. quoq; 222 ellipticῶs legitur, subaudito ex preced. ἀξιομνημόνευτόν ἐστι: atque adeo γὰρ ibi posita pro γοῦν. Lat. t. v. 36, *sellam* pro *lecticam* reponit Lipsius Elect. lib. 1, c. 19: sicut & Glossis vet. δίφρος est *sella*; & διφροφόρος, *sellarius.* V. 49, Gr. ita sonant; *cumq; finxisset se herum fugientem occidisse, fides ei partim e spoliis, partim e stigmatum notis est habita.*

P. 169, v. 11, P. τεθνήμενον pro ἡττώμενον: & v. 32, ἐσώζετο pro ἔσωσεν. V. 43, τοὺς ὠνητὰς ἀπήλαυνον etsi ferri aliquo modo potest, vt sit, *a venalib. depellebant,* i. a venalium emptione: tamen verior fortassis est hæc loci scriptura; τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς ὠνησομένους, ἀπήλαυνον, *ceteros quidem qui emere cuperent, depellebant.* Eius certe lectionis vestigia sunt apud D. 224, 3, 6. L. t. v. 3, Gr. ita sonant; *atque ita & illum simul conseruauit, & ipse honore est affectus.* Paulo post, v. 7, Blancus ita verterat; *In eadem causa etiam is est qui, quo patre s.* appellatiue scilicet accipiens ὁσίου vocabulum: pro quo in P. & M. c. scriptum ὁσίως, dempto fine. sed eo modo & sententiæ & structuræ vis inferretur; immo ipsi etiam auctori; qui superiorum exemplorum nomina interisse, sequentium exstare significat. quamobrem etiam Xylander in sua versione pro *quoque* rectius dixisset *autem*; sic; *Osius autem Geta.* V. 31, Gr. ita sonant; *Classis enim imperator creatus, mariisque imperio aliquamdiu felici successu vsus, postquā & ipse proscriptus est, Siciliam occupauit: Italiaque ex propinquo incubans, cum & iis qui proscriptorum aliquem ex percussorum manibus seruauissent, duplam pecuniæ summam promitteret, & illis ipsis receptacula honoresque deferret, multos conseruauit.*

P. 170, v. 40, W. legit τοὺς περὶ τὸν Βροῦτον & τὸν Κάσσιον: non male; vt patet ex D. 226. V. 42, inclusa, in vulg. lib. omissa, agnoscit idem D. ibidem, sed repetita præpositione atque articulo, sic, παρά τε τὴν τοῦ Ἁρμοδίου καὶ παρὰ τὴν τοῦ Ἀριστογείτονος. Lat. t. v. 13, Gr. vox ἡρῷον non *sepulcrum* significat, sed *monumentum heroicum*; seu fanū id fuerit, siue sepulcrum. Paulo post, v. 15, Blancus verterat, *ædibus in quibus fuerat occisus, ad aluum purgādam relictis.* Sed Xylandri versionem probat quod apud D. 225 legitur, τό τε οἴκημα ἐν ᾧ ἐσφάγη, παραχρῆμα ἔκλεισαν, *& conclaue in quo fuerat iugulatus, confestim occluserunt.*

P. 171, v. 2, P. ἐχρῆτό τε, *vtebaturque.* V. 31, P. ὅτι πολλῶν. sed ὅτι πολλοῖς legitur etiā apud D. 234.

P. 172, v. 6, inclusa καὶ, addita e P. & D. 235, 41. Ibidem mox vulg. l. atque adeo D. ipse 236, 1, habet τότε πάσιμοι. nostram scr. e P. c. desumptam, probat ipsa etiam sententia. V. 19, P. ἐχρῶντο, plur. num. quod per syllepsin seu synthesin excusari potest. Mox v. 21, idem P. habet τρέψονται, indic. modo. V. 38, sunt qui malint per transpositionem τοῦ τε τὸ πρότερ. sed vulg. lectio est etiam apud D. 237, 4. V. 45, pro ἐσφάχθαι apud D. est ἐσφάλθαι, *offendisse, cecidisse.*

P. 173, v. 3, κατειργάσατο supra quoque pro futuro vsurpatum 149, 4: 166, 4. sed apud D. hic diserte scriptum κατειργάσασθαι, 237, 22. V. 5, q. c. κατέκλεισε: vt Blancus quoque verterat, *intra munitiones conclusit.* sed κατέκλεισεν est etiam apud D. V. 13, X. mauult μάχῃ κρίνας τὰ ὅλα, *prælio de summa rerum decernere.* V. 23, Bruti exclamatio iisdem plane verbis apud D. est 238. Ad verbum Latine ita sonat; *O misera virtus; fabula vtique eras aliàs: ego vero te vt rem colebam. sed enim tu fortunæ iugum subiisti.* Eius exclamationis priorem partem Florus inuertit; 421, 27; *non in re, sed in verbo tantum esse virtutem*: posteriorem Plutarchus sic interpretatur, τὴν τύχην ἰσχυροτέραν τῆς ἀρετῆς: & Florus sic, *fortunam efficaciorem esse quam virtutem.* De eadem vise & Petri Victorii adnotationem Var. lect. lib. 23, c. 2.

P. 174, v. 30, P. ἐκ τοῦ ὠνου, sing. num. itemq; Dio 242. Lat. t. v. 12, ita potius sonant Græca; *quod Cæsar initio totam Italiam (nisi siquis emeritorum aliquid aut dono accepisset, aut ex publico emptum teneret) vna cum seruitiis & cetero instrumento, dominis ademerat, militibusque dederat.* Sic v. 27, *agrum quem aliqui eorum tenebant.* Et v. 46, *Et quid hæc miretur aliquis, cum & ensem accingeret, & tesseras militibus daret?*

P. 175, v. 18, vacuum spatium in P. c. aliquid deesse indicat; ac suspicionem auget quod in altero periodi membro est singulare verbum ἐδύνατο, in altero plurale καθεῖλον. attamen & apud D. 243, totus locus ita legitur, absq; vlla defectus nota: tantum post ἐδύνατο, v. 17, apud D. inserta est καὶ: pro τῷ vero, v. 19, in vulg. ed. est τὰ, perperam. Ibidem v. 18, pro ἐδύνατο M. c. habet δυνατὸν, s. ἦν. V. 32, nota præposterum nominum ordinem; & mox v. 36, rectum. Lat. t. v. 1, ita sonant Gr. *vt se diremptores (seu pacificatores) iudicesve praberent controuersiarum quæ inter ipsos essent.* V. 49, *interius quidem lenibus eas virgis distinguens, exterius autem crudum bouis corium, orbiculati clypei in morem, obducens.*

P. 176, v. 40, pro τά τε P. habet τότε, *tunc*; hoc sensu, *cetera omnia quæ trans Ionium sinum tunc in Europa & Asia Romanis parebant.* Vulgata scriptura exstat etiam apud D. 251, 6.

P. 177, v. 3, pro λιμὸς apud D. 252, 5, scriptum λοιμὸς, *pestilentia*: minus recte. V. 11, inclusa δὲ, abest a P. Lat. t. v. 45, ita sonant Gr. *in eoque & consalutabant se mutuo natantes, & inter amplexandum aquis mergebantur*; præ lætitia scilicet factæ tam desideratæ pacis.

P. 178, v. 4, P. ἀδελφοῦ, *fratri*: falso: recte D. 255 ἀδελφιδοῦ, *nepoti ex sorore.* V. 19, lacuna est etiam in P. c. ac sequentia de Domitio Caluino, non de Ventidio a Dione scribi, notauit X. Locus apud D. est p. 256, 257. Lat. t. v. 16, ita potius sonant Gr. *atque is Parthos munito loco castra metatos, præter Labieni voluntatem ob superiorum victoriarum successus sese adortos, magna vi in fugam vertit.* Et v. 47, *quem Cæsar sustulit, & ad patrem misit. ille autē non multo post moriens, & Druso huic & Tiberio Cæsarem curatorem reliquit.*

P. 179, v. 24, pro δύο ὀπαδοῖς quidam legunt ὑπ' αὐτόν. quod apud D. quoque legitur 260; sed cum additamento vulgatam lectionem exæquante. V. 29, ὡς Γαλάτας προσπλησιάζομεν, exstat ibidem. sed Xyl. datiuo casu mauult τοῖς Γαλάταις προσ. V. 42, σωθῆναι pro vulg. σωτηρίοις repositum ex eodem D.

P. 180, v. 13, pro ἄσκησιν D. 261 habet ἄκεσιν, *medicationem*: rectius. Ibidem pro εἶεν ἐπιτήδειοι scriptum εἶναι ἐπιτηδεύματα: non male; si ad ἀμφότερα τὰ οἰκήματα referas. V. 24, προσιόντες legitur apud D. quoque ibidem: at P. & M. & alii c. habent προσιόντες: vt infra 325, 35. sed vel προσιόντες vel προϊόντες huic

loco videtur conuenire melius. V. 40, post ἐφύτευσεν addendum e D. commation hoc; ἢ ἐρριζωθέντα ηὔξησεν, *qua & radicibus actu creuit.*

P. 181, Lat. t. v. 28, ita sonant Gr. *& ad terram breuia habentem, quorum imperiti erant, allabi (seu impingere) reformidabant.*

P. 182, v. 1, M. c. συμμαχία: quod tamẽ pro conflictu non est vsitatum. V. 42, rectius cum W. legemus κατολογηθέντα, accus. casu. Lat. t. v. 6, aptius ita verteris Gr. *nec tamen feliciter ea occasione est vsus.*

P. 183, v. 21, inclusum ἐν, additum ex D. 268. Lat. t. v. 19, rectius, *ad Casarem se contulerunt*; i. in Cæsaris partes transierunt. V. 35, *quod cladem Crassi ductu superiore anno acceptã, ipse anno sequenti eodem die Parthis rependisset.*

P. 184, v. 20, inclusum πατέρα, non habet P. sed agnoscit D. 273. V. 26, πεποιηκότες aliquo modo corruptum videtur: sed si ante ὁπόση subaudiatur πᾶν, recte & sensus constabit & structura.

P. 185, v. 26, pro ὀχλοῦν apud D. (281, 9) legitur aoristum ὀχλῆσαι: nec male ante hoc ipsum participium ex eodem D. addetur τὸ Μάρκιον ὀνομαζόμενον: vt non generaliter aqua, sed specialiter aqua Marcia intelligatur. V. 38, locum mutilum esse, notat X. Videntur tamẽ quæ apud D. interiecta sunt, a Xiphilino velut parenthetica, data opera omissa esse. V. 43, inclusum articulum τὸν, nec P. agnoscit, nec Dio. Lat. t. v. 18, Gr. ita sonant, *Armeniorum regem, dolo ac fraude captum, quod sibi in bello contra Parthos non tulisset auxilia, argenteis catenis circumduxit; post & aureis catenis vinctum ad Cleop. adduxit.*

P. 186, v. 13, apud D. 284, plurali numero est ἐψηφίσαντο: rectius. nec enim ad Cæsarẽ Octauium, sed ad S. P. Q. R. id verbum refertur.

P. 187, v. 15, inclusum commation πλήρης τι, non agnoscit P. nec Blancus interpres: Dio 292 hoc ipsum πλήρης habet pro πιστήρες: atque alterum abesse debere, res ipsa satis declarat. V. 22, εἰ μή, sine redditione vsurpatum: subaudiendum καλῶς ἔχει, vel simile quid. plena structura est paulo post, v. 35. V. 26, inclusa, & πάνυ μάλα ἄλλως, absunt a P. c. sed agnoscit ea Dio quoque 296. ac similis vsurpatio particulæ μάλα est etiam infra 189, 34.

P. 188, v. 29, P. ἐν αὐτοῖς. sed singulare αὐτοῦ legitur etiam apud D. 299. Lat. t. v. 24, ita sonant Gr. *cumque ita velis confestim sublatis in aquor euecti, ventum secundum forte fortuna essent nacti, Antonius ea re visa, & ipse subsecutus est.* V. 28, *lapide quadrato a fundamento exstruxit.* V. 48, *capite inclinato (seu incuruato) prospectantem.*

P. 189, v. 6, ἐπαναλαβὼν legitur etiam apud D. 301. alioqui maluerit fortasse aliquis ἐπανελθὼν, *aduersus eũ venit.* V. 24, pro τότε Dio 305 habet ὅτε: & mox P. οἷς pro οἷος. sed vulgata lectio proba est. V. 36, D. melius cum articulo habet ἐς τὴν ὕλην. Lat. t. v. 9, ita sonãt Gr. *Cum porro Casar Alexandriã iam teneret, ipsamque Cleopatram intra regiam in libera custodia seruaret, supplicabat ea Cas.* Et mox v. 15, *negligentius sese ornans, (nam e lugubri habitu mirifice ei decor accedebat) in lecto considebat.* Paulo post pro *Statuis* mallem *Imaginibus, Simulacris, Signis.* V. 28, *Hac cum diceret, palpebris oculisq́, in Casarem leniter intortis, modulatos quosdam edebat eiulatus, delicataque eum voce alloquebatur.*

P. 191, v. 11, inclusum τι, abest a P. c. sed agnoscit illud etiam D. 311. V. 39, plusquamperf. ἐφύκει legitur etiam apud D. 334: habita ratione non temporis potioris, sed personæ. Lat. t. v. 15, malim, *in ipso naso affixum habet.* V. 25, ita sonant Gr. *Atque hac partim sub regum, partim sub populi, partim sub principum imperio, septingentis & vigintiquinque annis Romani vel fecerunt vel passi sunt. Exinde rursum mero vnius imperio regi cœperunt.* Et v. 35, *vt imperium deponeret, efficeretq́, vt aquo iterum iure omnes essent.*

P. 192, v. 9, pro ἀδελφοῦ Dio 336, 10, habet ἀδελφιδῆν, *sororis sua filiam*: quam Xylander Marcellam vocat in Annotationibus & Stemmate Cęsaris. Post eidem Agrippæ idem Augustus, Marcello defuncto, Iuliam filiam vxorem dat, 199, 21. V. 11, ὁμοίαν τῇ ἑαυτοῦ legitur etiã apud D. at P. habet τὸ αὐτό. V. 37, P. δημοσιεῖον. sed δημοκρατικὸν, agnoscit etiã D. 340. V. 44, apud D. 341, 6, scriptũ & ὡς, *etiã sic*, id est etiam in absoluta imperii maiestate. Lat. t. v. 34, Græca vox καλλωπιζόμενος sonat, *velut insigni ornamento se sese venditans seu iactitans.* V. 42, *vt accurato septus esset prasidio.*

P. 193, v. 6, P. καρπῶν; & tamẽ in sequenti membro ἔχει: qualis modi diuersitas est etiam pag. seq. v. 34. Dio (341, 12) vtrobique optatiuo verbi modo habet καρποῖτο, & ἔχοι. V. 12, inclusa ᾖ, e P. & M. addita, si retinẽda videatur, commation istud coniungendum erit cum verbo ἐπαγγέλλω. Lat. t. v. 15, interpres legit ἀποκληρωθέντα. si προσκληρωθέντα cum vulg. libris retineamus, sensus est; *quin & gentes forte sibi assignatas redditurum senatui post decennium.* Sic v. 33, Gr. sonant; *atque ibi pratorium habebat.*

P. 194, v. 32, pro ἀρχῶν malet fortasse aliquis ἐς ἀρχῶν: inquit Stephanus. sed sine præpositione hęc vox apud Dionem quoque legitur, & pag. seq. v. 11 eodem modo repetitur, quamquam cum articulo; aduerbiali videlicet significatione pro *plane, omnino*: itidemque alibi sæpe. V. 34, ἀγαπῷεν, & sequenti membro αἰδῶνται, leguntur etiam apud D. 345, 13: cum syntaxeωs regula postulet ἀγαπῶσι, subiunctiuo verbi modo. Lat. t. v. 15, malim, *vt piaculi reus, seu vt piacularis.* Et mox ita sonant Gr. *Atque hac isto modo & per appellationes istas acceperunt, vt nihil, nisi datum sibi, habere videãtur. Sed insuper etiam aliud, quod nulli veterum Romanorum tributum fuit, sunt adepti. legibus enim soluti sunt, vt Latina verba sonant.*

P. 195, v. 20, particula & ante πᾶσαν, etsi pro intensiua *etiam* accipi potest, rectius tamen potest omitti, vt apud D. 346, 2. V. 21, αὐξήσει & ἕξει leguntur etiam apud D. at in P. c. αὐξήσοι & ἕξοι. V. 38, D. ἐκείνῳ ἤρεσε, communi more. V. 43, λελοιπέναι) habet idem D. at P. & M. λελοίπασι): structura minus vsitata. Seq. v. διώκειν, habet etiam D. & P. at q. ed. διοικεῖν, signif. plane diuersa.

P. 196, v. 36, ἄρκτους τε τετρακοσίας habet D. quoque 349: genere tamen fœminino, τετρακοσίας. at P. c. ἄρκτους τετρακοσίους, *vrsos quadringentos.*

P. 197, v. 4, interpres legit προεχώρει, *processit.* V. 15, aptius præteritum, ἐπεφέροντο. Dio 350 habet περιφερομένου. V. 38, inclusum ὡς, in P. c. præteritum, exstat etiam apud D. V. 43, τὰ τῆς τύχης ἔργα, habet idem Dio 351, 4: at P. ψυχῆς, *animi, ingenii*: minus conuenienter. Lat. t. v. 6, ita sonant Gr. *ita vt maior exercitus pars interierit. Non erat autem morbus iste similis consuetis morbis; sed in caput ingruens, exarefaciebat illud, agrosque confestim perimebat: si quis vero eluctaretur, eis in crura descendebat.*

debat, transcensisque ceteris corporis partibus vniuersis, etiam illa infestabat.

P. 198, v. 3, ὑπ' αὐτῷ τῷ Μύσῳ, est etiam apud D. 351. alioqui mallet fortasse aliquis ὑπὸ τῷ αὐτῷ Μούσῳ, *ab eodem Musa*: V. 33, inclusa, αἰτίας ἔχοντος, addita ex D. 354. itidemque ἐκ v 41. V. 45, pro ἄχρι τῆς χώρας τῆς Ελεφ. Dio 355 habet μέχρι τῆς πόλεως τῆς Ελεφ. *vsque ad vrbem Elephantinen*: cuius Herodotus quoque aliquoties meminit lib. 2.

P. 199, v. 18, mutilum esse locum, notat X. Apud D. sane plenius ac dilucidius ita hæc leguntur, 356: ὥστε καὶ ἐκ τούτου δῆλον γενέσθαι, ὅτι ἀδύνατον ἦν δημοκρατουμένους σφᾶς σωθῆναι. μικρὸν γοῦν τινος ἔν τε ταῖς ἀρχαιρεσίαις καὶ ἐν ταῖς ἀρχαῖς αὐταῖς μετέχοντες, ἐθορύβουν. id est, *vt inde quoque manifestum fieret, fieri non potuisse vt sub populi imperio salua maneret resp. quippe quod populus, etsi parum iuris ac potestatis ei erat reliquum, in comitiis scilicet atque ipsis magistratibus; tamen in iis ipsis turbas ciebat.* Epitomes verba melius constabũt si legamus, μικρὸν γοῦν τινος κινηθέντος μετέχοντες, ἐθορύβουν: *quippe qui, cum exigua adhuc iuris parte potirentur, tamen tumultuarentur*. V. 21, in vacuo spatio deesse θυγατέρα, *filiam*, patet ex seq. 201, 44: 205, 18: 206, 4. V. 27, inclusus articulus τῷ, abest a P. V. 39, pro vulg. Κουλωνῷ Camerarius reposuerat Μαικήνας, *Mæcenas*. sed Κυζικηνῷ cũ Xyl. legendum esse ex D. 357, 6, manifestum est etiam ex seq. 235, 4. V. 41, pro τι P. habet οἱ: e quibus compositione facta legendum videtur τοῖς, *quibusdam*.

P. 200, v. 13, pro ἐνδημίας legẽdum videtur ἐκδημίας, *egressu ex vrbe*: vt ex seq. colligitur. V. 19, interpres legit ὡς ὅτι καὶ Μυρήνας. apud D. 360 aliter hæc leguntur, tam quod ad subiectum, quam quod ad prædicatũ attinet. Seq. v. pro εἶπεν apud eundem D. est ἐξεγένετο, vt pag præced. v. 42. Lat. t. v. 30, Gr. sonant; *vt propter potentiæ dignitatisque commutationem. plus ludibrii probrique incurreret*. V. 38, *erat enim ex generosioribus*; non ortu duntaxat, sed etiam animo. Et 44, *cum a domesticis lateribus liberam de his loquendi copiam afferre non posset; vt qui & cum pluribus mulieribus coiret, & Liuia (vt perhibetur) subiectus esset; quam & ipsam, viuo eius marito priore, vxorem duxerat.*

P. 201, v. 5, P. ποιεῖσθαι. Ibidem mox liquidior erit structura, si præposita continuatiua legamus, ἐπειδὴ ὁ Καῖσαρ ὀργίζετο. V. 20, post εἰσφορὰ ex D. 363, inserendum κατὰ μῆνα, *singulis mensibus*. V. 30, πάλαι legitur etiam in P. c. & apud D. 364. ac ferri aliquomodo potest, hoc sensu; *cetera quoque magno numero aceruatim congesta seu constructa*. alioqui simplicior esset lectio, πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα.

P. 202, v. 2, pro ἐπιβουλεύοντα apud D. 362 est ἐπιβουλεύοντας, subiunctiuo verbi modo. V. 19, παρ' αὐτοῦ agnoscit etiam interpres; apud D. 367 non legitur hoc commation: nec video quid huc faciat: nisi forte Cornelium istum ab Augusto censore notatum ob vxoris mores intelligamus. Lat. t. v. 6, ita sonant Gr. *quamquam Romanis nummos argenteos, alii plures, alii pauciores, et, primo anni die adeuntes, ob beneuolentiam donabant*. qua de re & Suet. 31, 17.

P. 203, v. 11, pro ἰδοὺ q. l. ἰδεῖν. vulg. lectioni patrocinatur quod apud D. est, 362, λέγει περὶ περίσω. V. 17, omnino contra exemplarium consensum legendum ἐκ ἀπελευθέρων, ex D. 373, 10. V. 38, inclusus articulus τοῦ, abest a P. c. sed exstat etiam apud D. 374. Lat. t. v. 12, ita sonant Gr. *sed non forte fortuna, sed studio & prænotione quadam ab eo factum esse*. V. 44, *qui sine probabili aliqua caussa e senatu emanerent*.

P. 204, v. 2, mutilata vox apud D. quidem integra legitur, 374: sed præcedens καὶ ibi non exstat. forsan ea in articulum versa legendum, ἀλλὰ ἡ αὐκτωρίτας λεγομένη ἐγένετο; *sed fiebat ea quæ dicebatur Senatus Auctoritas*: id est, declarabatur quid patribus auctoribus decretum esset. Blancus ita locum verterat; *quamquam sine effectu erat, quod rata non esset sine Cæsaris auctoritate; hoc est, nisi certa eius ac manifesta accessisset voluntas. nam ea est verbi signif.* V. 13, pro συνελθεῖν apud D. est ἐξῆλθεν, 375, 1. V. 21, κατὰ δεσπότου legitur etiam apud D. 375: at P. μετὰ δεσπότου, *cum domino*; perperã. Hic vero Dionem a Tacito dissentire, notat Lipsius Comment. in Taciti Annal. lib. 2. V. 25, τότε pro vulg. τοῦτο repositum e P. c. sed verius fortasse τούτου. Mox sane v. 27, pro αὐτοῦ rectius apud D. est αὐτό, *id*. Idem D. seq. v. pro διὰ τοῦτο habet διὰ τό, *propter hoc*. V. 41, in P. c. duplex est scriptura: primum μόνης; deinde finali syllabæ α superscriptum οι.

P. 205, v. 7, inclusa δ', addita e P. V. 11, χαμαιπετῶν est etiam apud D. 376. P. & M. habent χάμαμαθῶν: quod etiamsi vertas in adiectiuum χαμαμαθεῖ, tamen vulgata scriptura melior est. V. 15, rectius D. 377, τῷ ἰδίῳ τῷ ἀρχῷ, geminato articulo. Lat. t. v. 15, vt Blancus στενωπάρχους interpretatur *curatores angiportuum*, ita in Vrbis descriptione apud Aurelium Victorem leguntur *Curatores*, bini fere in qualibet vrbis regione. videntur tamen στενωπάρχοι esse potius *Vicorum magistri*, seu *Vicomagistri*, vt idem Victor nominat; & Sueton. in Augusto indicat, cap. 36. V. 39, ita sonant Gr. *vt & conspectu & factis e medio eis cederet*: id est, vt e medio digressus, nec conspectu eos nec factis offenderet. V. 48, *singulis sexaginta drachmas dedit*: eorum scilicet quibus frumentum e publico dabatur.

P. 206, v. 46, ἄσημον habet etiam D. 378. P. pro eo habet ἱερόν, & in marg. ἱερόν: nihil ad rem.

P. 207, v. 5, συνένοφον exstat apud D. ibidem. in P. est tantum præpositio συν: ceterarum syllabarum relictum est spatium vacuum. V. 33, rectius apud D. τὴν αἰτίαν τῷ δήμῳ οἱ ἡγεμόνευ. V. 40, rectius apud D. & in M. c. τὸν μὲν ἐδὲν λῦσαι. Lat. t. v. 35, ita sonant Gr. *vel etiam quod pontificis erat, s. ea domus*.

P. 208, v. 14, inclusa καὶ, addita ex D. 379. V. 28, inclusa ἐν, abest a P. c. Apud D. expressa quidem est ea præpositio, sed omissum participium ὑπαρχόντων, ellipsi vsitata & eleganti. V. 33, inclusa καὶ, addita ex D. 380. itidemque δὲ & καὶ v. 45. Lat. t. v. 33, ita sonant Gr. *nec persuadendo nec cogendo posse exstitisse*.

P. 209, v. 2, P. ἡμᾶς, accus. casu: minus conuenienter. V. 10, inclusa καὶ, abest a D. 380. contra, eadem ex eodem addita, v. 24. Idem D. seq. v. pro τύχῃ multo rectius habet ψυχῇ, i. *puro curarumque ac suspicionum vacuo animo*. V. 29, inclusa, τοῖς γε, addita ex D. Sic mox καὶ & οὐ, v. 36: & contracte τὰ ἀρχαῖα pro τὰ ἀρχαῖα. V. 39, P. c. ἡ γάρ τι ὅτι: nullo sensu idoneo. vulgata lectio exstat etiam apud D. ac ferri aliquo modo posse videtur, si priore membro ὅτι accipiatur pro ἤτοι, & membro posteriore καὶ redditiue capiatur pro *etiam*. tamen multo verisimilior est Stephani coniectura, vel ἀεὶ γάρ τι scribendum; vel pendere sententiam vsque ad φίλ μοῦ. Schottus e M. c. adnotat ἰδὼν: quod plane corruptum est. V. 45, ἐπ' ἀνδρίαν habet etiam P. c. ac

D. ἐπ' ἀνδρείας: rectius W. ἐπ' ἀνδρία, datiuo casu.

P.210, v.4, inclusa καὶ, addita ex D. V.12, D. 381, ἐκ ἐκείνοι, ὅτι φοβούμενοι, μισοῦσι: minus conuenienter. V.28, inclusa, αὐτῶν, & τι, addita ex D. V. 36, pro διά τοῦτο P.c. habet etiam alteram lectionem, διά ταῦτα. Inclusa quæ sequuntur, addita sunt e D. V.38, D. φησί τινι ἀναλογία ἐκείνην αὐτῷ χρῆσθαι. V.43, inclusa ϛ, addita e D.

P.211, v.2, pro articulo τὸ P.c. habet τι, *aliquid*: valde conuenienter. Seq. v. inclusa ϛ, addita e D. V.7, cum πάλα subaudiendum participium ἀμφοτερίζοντων. V.8, inclusa ϛ τά, addita e D. V.20, D. πολλοὺς μὲν ζῆλος, πολλοὺς δὲ ἐπιθυμία χρημάτων, ἄλλους ἀνδρίας φόβῳ, ϛ μάλα ἄλλους σύμβολα δόξη κτείνειν ἐδυνάμην. V.26, inclusa ϛ & τι, addita e D. itemque μὲν v.30. V.31, pro ὅ τι Dio habet ὅτι τι. V.39, post χαὶ defectus signum est in P.c. at non item apud D. V.41, P. c. ἐκ τούτων, plur. num. Seq. v. inclusum πολλοὶ additum e D. Lat. t. v. 31, ita sonant Gr. *eos qui talia speculantur & auscultant*: seu, talia oculis & auribus insidiose cōsectantur; vt ad principē deferant.

P.212, v.4, inclusa δὴ, addita e D. 382. V.8, apud D. est πείσης: cum quo verbi modo ἂν frequentius construitur. V.11, inclusa, αὖ, ἔτι, addita ex D. Ibidem idem D. habet πάθοι: & tamen in seq. membro ἴδῃ. V.16, inclusa γὰρ, addita e P. & M. at ὁρᾷ v.18, ex D. V.25, D. ταῦτά τι, *& hac*. Idem mox ἀκούσαι & βλέψαι, temp. aor. Seq. v. rectius apud eundem est διά ταῦτα τι, alioqui legendum foret τούτων τι, *horum aliquid*. V.29, rectius D. ὑπ' ἀλλήλων, *a se inuicem*. V.32, D. τὸ πάντας, ἂν οἷόν τε ᾖ, σώζειν δυνάσθαι, *omnes homines, si fieri queat, conseruare posse*. V.34, D infin. δεῖν. V.37, inclusa τι, addita e D. Lat. t. v. 31, ita rectius sonant Gr. *vt nihil neque a se inuicem, neque ab exteris hominibus damni capiant*.

P.213, v.12, inclusa, ἀπ' αὐτῶν, addita sunt e D. 383. Sic v.24, αὖ & ϛ: & rursum αὖ v.39. V.18, congruentius fortassis, αὖ ϛ τὰ μάλιστα μάθῃ τις: subiunctiuo scilicet modo. V.30, pro articulo οἱ P. habet coniunctionem εἰ: itemque Bl. interpres: minus congruenter. V.35, inclusum μοι, additum e D. Lat. t. v. 33, ita sonant Gr. *Qui autem veniam sunt consecuti, eos & delicti pœnitet, & iniuria aliquid benefactoribus suis deinceps facere pudet: quinimmo, ad referendam eis gratiam, in multis gnaua præstant officia, vberiorem obsequii remuneratione inde sperantes*.

P.214, v.6, post πέντε ϛ εἴκοσι apud D. 384, addita hæc parēthesis. ἢ, ὥς γε ἕτεροι λέγουσι, πέντε ϛ εἴκοσι. id est, *vel, vt alii dicunt, quinque & viginti*. V.16, P. εἰ ϛ, *etiamsi*. Ibid. mox vulg. l. εἴ τι, pro εἰ δὲ. V.18, D. ϛ οἱ δέκατοι, οἱ τε ἐν τῇ Παννονίᾳ τῇ ἄνω, οἱ Δίδυμοι, ϛ οἱ ἐν Ἰουδαίᾳ. τό τι ἰνδ. sicut etiam in Golzii Antiq. est *Legio* x *Gemina*, & *Legio* x *Suriaca*. V.22, inclusum commation ὑπὸ τῷ Κλαυδίῳ, additum e D. itidemque mox v.26, τὸ δίδυμον. V.33, μύριοι, additum e D. In P. & M. c. pro eo vocabulo relictum erat spatium vacuum; haud scio an per dubitationem. V.46, pro ἑξακοσίους Dio 385 habet ἑξακισχιλίους, *sexcentos*. Lat. t. v.31, ita sonant Gr. *Insuper & Prætoriani milites ad tutandum Augusti corpus, decem milia, in decem ordines tributa: tum ad vrbis præsidium, sex milia, quadrifariam diuisa*.

P.215, v.3, inclusus articulus ὁ, additus e P. & M. Sequentia vero inclusa, nō leguntur apud D. 386, 13. V.10, ϛ, addita e P: V.42, eadem ϛ addita e D.397. V.45, P. μαθητὰς: minus recte.

P.216, v.17, D. 399, ὅτι πολιτικὸν οἱ ἡλικία ἀξιόλογος ὑπελείπετο, *neque ex vrbana iuuentute quidquam, quod quidem alicuius esset momenti, supererat*. V. 38, ὑφ' ὧν, *sub quibus*, legitur etiam apud D. 400: & repetitur infra in Vita Seueri 421, 18. alioqui maluerit fortasse aliquis ὑφ' ἣν, *sub qua*. Lat. t. v.39, ita sonant Gr. *vatibus interdictum est ne de morte vel seorsum cuiquam, vel alius cum eo colloquentibus, vlla responsa darent*. V.47, *& senatum Tiberio commendauit. recitauit autem eum libellum non ipse, (neque enim clara voce loqui poterat) sed Germanicus, vt consueuerat*.

P.217, v.7, inclusum articulum τῷ non agnoscit P. nec D.401. V.9, τὸ τίμημα repositum ex P. c. In vulg. l. est τὸν τίμημα: itemque apud D. atq; adeo simile structuræ genus est apud Pæanium supra 93, 26. sed P.c. lectio & clarior est, & vsitatior. V.11, pro ἔτι P. & D. habent ἐν, *amplius*: recte. V. 13, D. καθ' ἕκαστον μῆνα, *singulis mensibus*: Xyl. καθ' ἑξάμηνον, *in semestre*: recte, vt patet ex 195, 32: vbi diserte scriptum is ἑξάμηνον. V.26, pro αὐτὸν apud D. est αὐτῶν: minus congruenter. V.23, P. μηδέ τι αὐτῶν. sed μηδέποτε agnoscit etiam D.402. Lat. t. v.1, ita sonant Gr. *si nō amplius cum eis epularetur. nam vt plurimum, præsertim autem quoties esset consessus, alias in foro, interdum etiam in ipsa curia, cum intrantem eum, tum rursus abeuntem salutabant*.

P.218, v.8, locus apud D. iisdem plane verbis legitur 402. sed post τῶν desiderari vel numeralem notam ρ', vel numerale nomen ἑκατοστῇ, *centesima*, perspicuum est cum ex sequentibus, tum ex Suet. 40, 21: vbi ostentum hoc eisdem prope verbis recensetur. V.23, Augusti dictum alludere videtur ad Græcam historiam. nam eodem prope modo Themistocles apud Aristoph. Equitibus, Atheniensium vrbem ἐποίησε μεστὴν, εὑρὼν ἐπιχειλῆ. V.27, vulg. l. & D. 402, ἐπὶ μύμου πρὸς πλευτῆς. ego cum P. πλευτῇ malui: quia id loquendi genus & melius sonat, & apud Dionys. Halicarn. aliquot in locis a me obseruatum est: immo hac ipsa p. v.17, itidem habemus ἐπὶ δίφροις ἐν ἱππεῦσι.

P.220, v.6, τυραννίδας τε ἐπιθυμῶν, legitur etiam apud D. 404: at P.c. τυραννίδα τις ἐπιθείς εἴη, *tyrannidem reip. imponeret*. Lat. t. v.26, Lipsius mauult *curru pompali*; vt notatum in πομπικῷ. V.30, ita sonāt Gr. *tum ceterorum Romanorum, qui quacumque re primatum obtinuerant, imagines ferebantur, facto ab ipso vsque Romulo exordio*. V.48, *deinde equites, partim ii qui ex equestri erant ordine, partim ceteri omnes; tum reliqui ad præsidium vrbis armati milites, in orbem cursitarunt*.

P.221, v.2, pro ἐπιβάλοντα ex D. 408 reponendum ἐπιβάλοντος: si constare structuram velis. V. 30, τῷ ἀργυρίῳ signate dictum, nempe τῷ ἐπικηρυχθέντι: vt interpres vertere debuerit, *atque insuper pecunia illa summa eum ditauit*; ea nimirum quæ capiti eius publico præconio erat imposita.

P.222, v.22, ψηφισθὲν pro vulg. ἐψηφισθὲν repositū ex D.410. V.26, inclusa ϛ aut tollenda est, aut mutanda in pronomen οἱ, *ei*. V.29, pro δήμοι legendum esse δημάρχοι, & res ipsa dictat, & confirmat Dio.

P.223, v.5, ἀφύλακτος cum W. legendum esse pro vulg. ἀφυλάκτως, res ipsa satis arguit. V.7, αὖ λαμβάνοντες, P.c. lectio est: vulg. l. & D. 411, ἀναλαμβάνοντες, minus recte. Paulo post, v.8, cum eodem P. accus. casu scriptum τὸ πλοῖον τοῦτον, & seq. membro τὸ μὴ ἐρεσσόμενον: quæ apud D. leguntur datiuo casu, τῷ: nullo

nullo tamen ſenſus diſcrimine. V.14, pro ὅτι W. in ſuo cod. ſcripſerat οἵ τι. ſed vulg. ὅτι legitur etiam apud D. 412. V.18, pro Ῥώμης apud D. eſt Νώλης. vt intelligatur id ſtatim poſt obitũ Auguſti factũ, antequam corpus eius Romam ad ſepulturam eſſet tranſlatum. Lat. t. v. 8, ita ſonant Gr. *Ac ſi ea tantum habuiſſet Tiberius, facile ſibi ab eo cauere potuiſſent qui morum eius experientiam ceperant.*

P.224, v.34, ἤ τι legitur etiam apud D. 414: cum ſenſus requirat ἢ ὀλίγον τι, *vel parum aliquid*. Lat. t. v.29, Græca vox ſonat *ſubligaculũ*. ſed & caligas eo nomine ſignificari, ſupra quoq; notatum ad 157,1.

P.225, v.16, incluſa ἐ, abeſt a P. c. ſed exſtat ea etiam apud D. 415. V.38, M. c. ἐκχαρίσαι: corrupte. fortaſſe librarius ſcribere voluit ἐκ χαρμῆς γε. vulgata lectio ἐκ χαρμῆς, exſtat etiam apud D. 416,14. V.39, αὐτῶν legitur & ipſum apud D. ibidem: at P. h. αὐτοῦ ἰδιοῦτο, *ſibi vt proprium adſcribebat.* Ibid. τῶν πρώτων οἰκοδομησάντων habent omnia exemplaria, id eſt, *eorum qui primi ædificauerant.* quod moneo ne quis forte malit aduerb. πρώτως. Lat. t. v.6, Græca vox ſonat *Præſes*.

P.226, v.26, P. ἐπὶ τὰς θύρας, *ad fores*: nihil ad rẽ: D. 417,3, ἐπὶ τὰς θέας, *ad ludorum ſpectacula.* Blanc. interpres θύρας maluit. quod cum mox v.35 repetatur, Dionis lectio videtur eſſe verior. V.30, συνεσπούδαζεν eſt etiam apud D. at in P. corrupte συνεσπούδαζον. V.39, incluſus articulus τῆ, abeſt a P. c. Apud D. breuius eſt, ἐξ οἰκίας τῆ ἀπελευθέρου τινός. V.40, P. ἰδιωτῶν: congruentius. Ibidem mox W. legit συμπροσέπεμπε: germana lectio eſt ἀντιπροσέπεμπε apud D. 416,41. V.44, W. οἰκοῦντι: D. 417 οἴκοι. Lat. t. v.16, ita ſonant Gr. *Atque in ſumma, tantum ſtudebat moderationi, vt, cum aliquando Rhodii magiſtratus, datis ad eum litteris, non ſubſcripſiſſent quod ſubſcribi de more ſolet, vota ei facientes.* Moderationis autẽ vocabulo vtitur in hac ipſa narratione Suet. quoq; 49,32. V.32, *ſed etiam vt plebs (ob ſuã præſentiã) modeſtior eſſet.*

P.227, v.10, P. ἐψηφίζοντο: D. 417 ἐσημείωσε. V.12, de vtraque nominandi ratione meminit etiam Pauſanias in Achaicis, 213,3: & copioſiſſime Sigonius in lib. De nomin. Rom. V.15, ἀνήλλαξε legitur apud D. quoque: haud ſcio tamen an verius ſit ἀπήλασε, *ſubmouit, depulit.* V.44, pro incluſis αὐτοῦ ὢν in P. eſt ſpatiũ vacuum. aptior hæc lectio, αὐτάγγελος ἐκείνῳ αὐτῆς, ὥς που ἐπισκήψαι εἴη, φήσαντος: vel, vt apud D. eſt 418, αὐτάγγελος αὐτοῦ, ὥς που ἐπισκήψαι εἴη, φήσας.

P.228, v.2, pro ἐξήνεγκε X l git ἐβδομήκοντα. V.19, calidam ardentibus infundi iubet Druſus; quaſi conuiuii res eſſet, non incendii: vt copioſe Lipſius explicat Elect. lib.1, c.4. V.23, incluſum χεῖσθαι, abeſt a D. 419: & mox pro κομίζειν apud eundem eſt νομίζειν: itemque in P. c. V.33, πολλαὶ habent etiã P. & D. alioqui maluerit fortaſſe aliquis πολλά, *multa*. V.38, incluſum σωφρόνως, additum ex D. V.44, P. μαντείας: D. μαντείᾳ τινί. V.46, P. & D. δοῦναί τινι, *dare alicui.* Lat. t. v.18, Blancus verterat; *hominibus ardentibus, eoſdem aquam poſtulantes, feruenti aqua iuſſerit perfundi*: perperam, vt Lipſius declarat loco iam citato.

P.229, v.8, Suet. in Tiberio, cap.71, de duobus vocabulis Græcis meminit. ſcribit enim *monopolium* eum cum veniæ deprecatione vſurpaſſe: *emblema* vero in quodam decreto ſenatus commutari iuſſiſſe. V.15, M Pomponius Marcellus, ſermonis Latini exactor modeſtiſſimus, cũ ex oratione Tiberium reprehendiſſet, affirmãte Atteio Capitone, & eſſe illud Latinum, &, ſi non eſſet, futurum certe; Iam inde mentitur, inquit, Capito. Tu enim Cęſar ciuitatem dare potes hominibus, verbis non potes: vt ex Suetonii Grammaticis illuſtribus adnotauit Schottus. V.18, incluſa δὴ, addita e P. & D. 420. Sic τὸ, v.43.

P.230, v.19, ἐλαῦ eſt etiam apud D. 421: at infra in Nerone 287,2, ἐλᾷ, *perdet.* Adhæc coniunctio τε poſt Συβαρίτης, abeſt a D. ed. Pro ἀφροσύνας vero W. mauult ἁβροσύνας, *delicias, luxuriã*. V.33, de inſidiarum modo meminit etiã Cornelius Tacitus; teſte Schotto. Lat. t. v.16, ita ſonant Gr. *& oraculum quoddam, velut Sibyllinum, quod alias quidem ad tempus* (i. annos) *vrbis non congruebat, ſed ad præſentia accinebatur, haud leniter eos commouebat.* V.27, *libroſque omnes qui vaticiniorum aliquid continerent, inſpexit: eorumque alios, vt nullius momenti, reprobauit; alios, in probatorum numerum recepit.*

P.231, v.9, mathematicorũ ſtudiis ob hoc temp. tunc vexatam fuiſſe, ex Tacito adnotat Schottus. Lat. t. v.29, ita ſonant Gr. *cũ alia in ea præfectura inſtituit, tũ cohortes quæ ante, vt nocturnorum vigilum, diſparatæ erant, in vnum murum coẽgit; vt imperata & omnes ſimul, & cito acciperent; omnibuſque, velut intra vnum murum degentes, eſſent formidabiles.*

P.233, v.1, de Lutorio Priſco meminit etiam Tacitus; teſte Schotto. V.15, Dionem & Zonaram a Tacito hic diſſentire, notat Lipſ. Comm. ad lib. 4 Annalium Taciti: ac veriſimilius eſſe, palma quã pugno Druſi os percuſſum a Seiano. Sed cum Dio ſupra 228,15, Druſo Caſtoris agnomen a nõnullis tributum ſcribat, quod exemplo Caſtoris & Pollucis, qui πὺξ ἀγαθοὶ celebrantur a pœtis, equiti plagas inflixiſſet, non abſurde ſuſpicetur aliquis, Seianum ad euertendũ id Druſi agnomen, pugnũ ei ipſi voluiſſe impingere, nõ palmã. Bl. vero, L. t. v.18, vertere debuiſſet, *vt ei etiã pugnum aliquãdo impegerit.*

P.234, v.4, καὶ τόπον, pro vulg. ἐπὶ τὸν repoſitum e P. & M. & ex Dione ipſo 423. At v.14, pro Ἀσίας P. minus conuenienter habet τινας. Lat. t. v.25, ita ſonant Gr. *Decennio imperii elapſo, etſi ad reſumendum imperium nullo ei ſenatusconſulto fuit opus: (nec enim neceſſe habebat interciſo principatu, vt Auguſtus, imperare) tamen decennalis celebritatis ſolennia ſunt peracta.*

P.235, v.41, de Sabini cane meminit etiam Plin. lib.8, c.40; teſte Sch. Lat. t. v.3, ita ſonant Gr. *Illo igitur tempore, cum hæc memoratu digna cõtigerunt, tum Cyzicenis iterum libertas eſt erepta, quod cives quoſdam Rom. in vincula coniecieſſent, & heroicum Auguſti fanũ, quod inchoarãt, nõ abſoluiſſent.* V.16, *accuſatus principi inſidias feciſſe, (aderat .n. coram) magnos cachinnos ſuſtuliſſet; Tiberius, admurmurãte nonnihil ſuper ea re ſenatu, Ne viuere quidem amplius mereor, inquit, ſi & Lentulus me odit.*

P.236, v.1, προεῖπε legendũ eſſe pro vulg. προεῖπε, & Lipſius e Luciano docet Elect. lib.1, c.6: & cõfirmat ſimilis huius Epitomes locus ſupra 159,43: & infra 397,26: itidemq; Herodiani 540,15,34. Itaq; & Blancus vertere debuiſſet; *neq; defunctam ipſe propoſuit.* Et v.5, *eamq; inter diuos referri diſerte vetuit.* Rurſum Gr. t. v.6, αὐτῇ, pro ἐπ' αὐτῇ, legitur etiam apud D. 425. V.25, interpres poſt μὲ inſerit εἶναι: quę ellipſis alibi quoq; haud infrequenter occurrit, præſertim apud Herodianum.

P.237, v.4, locus & in vulg. l. & in P. corruptus eſt. primum enim P. habet σπαν . . . σιν: vulg. l. σπανιζόμενα, corruptius: deinde mox, τὰ

ἀγωνίαν ἀσκῶν. Tum paulo post, v.7, pro καθὸ vulg. l. habent καθ' ὅτι: in P. autem pro eodem est spatium vacuum. Nostra lectio petita est ex D. 425. V.8, malet fortasse aliquis ὅτι πολλῶν. Præterea coniunctio τε deesse membrũ aliquod innuit. vt talis quæpiam loci requiratur lectio; ἀλλ' ἐκείνῳ τε, ἵνα ὅτι πολλῶν χαλεφθείη, ... V.11, ἀτιμία legitur etiam apud D. alioqui conuenientius fortassis ἀθυμία, mærore. cui paulo infra oppositum ἡδονή, v.18. V.15, ἑταῖρος e P. repositum est. in vulg. ed. & D. legitur ἕτερος, alius. Lat. t. v. 2, ita sonant Gr. *nam vno eodemque die, & apud Tiberium conuiuio exceptus, de amicitia poculo bibit, & in senatu condemnatus est.*

P.238, Lat. t. v.8, *sedes aureas* mauult Lipsius Comment. in lib. 2 Annalium Taciti. In præcedenti membro, si γραφαῖ pro picturis accipere malis, sensus est; *& in picturis ambos simul pingebant.* V 8. ita sonant Gr. *moleste ferunt, quasi calumniis infamentur; irascunturque, quasi grauibus afficiantur iniuriis.*

P.239, v.37, ἐτίμα legitur etiam apud D.427. ad sequẽs tamen καθῄρει melius per antithesin quadrare videtur ἐπῄρει, attollebat. V.43, inclusa ἐ, addita e P. & D. Lat. t. v.25, ita sonant Gr. *non consulatus, sed imperii collegam significantes.*

P.240, v.4, rectius D.427, ἔτι μὴ ἀφαιρεθ. ... V.7, τε post ἐκεῖνον vel tollenda, vt otiosa; vel in καὶ mutanda. Seq. v. inclusa ἐ, addita e D. Lat. t. v. 8, ita sonant Gr. *& alia enim sibi, & sacra quoque faciebat.* V.32, *Macro prætorianos, quibus partim ipse, partim senatorum consessus erat stipatus, sua eis potestate patefacta, litteras quoque se a Tiberio ferre dictitans quibus eis donatiuum aliquod tribueretur, in castra dimisit: vigilumque excubias pro illis circum ædem dispositas, intrat; redditaque consulibus epistola, iterum exit, antequam quidquam recitaretur.*

P.241, v.17, pro οἱ δὲ, apud D.429 legitur οἱ δ' οὐδ', repetita negatiua. Ex eodẽ D. & P. additum inclusum τε. V.22, D. ... P.c. ... quidem agnoscit, sed omissa particula τε. V.26, inclusa ..., addita e P. & D. sed D. ibidem mox rectius ... V.38, inclusa, addita ex eodem D. Lat. t. v.8, ita sonãt Gr. *acclamationibusque vtebantur, præcipientes ea quæ sperabant.* i. inter acclamandum talibus honorum titulis eum ornabãt, quales ei obuenturos esse animo præcipiebãt. V.12, *hæsitare admodum, vultumque deiicere.* V.18, *iam vero ea quæ hucusque lecta fuerant, quasi leuia essent ac sola, contemnebat; sperabatque vel nihil præterea, vel, si omnino, nihil saltem grauius de se mandatum esse.* V.26, *cum ergo tandem aliquando surrexisset, interea & Laco in consessum ingressus ei adsistit: ac demum perlecta epistola, cœp. omn.* V.42, *& quem ante coronis dignabantur.*

P.242, v.7, δημίου pro δήμου repositum e D.430. V.30, inclusus articulus τῶ, additus e P. & M. & D. 431. Lat. t. v.46, rectius ita verteris Gr. *sed etiam plane se intellexisse dissimulauit.*

P.243, v.8, vulg. l. & D.433 habent ... nostrum ..., e P.c. repositũ, melius quadrat cum præced. datiuo ἡμῖν.

P.244, Lat. t. v.14, possis etiam vertere, *condemnatus ob tragœd.* vt supra 233, 36.

P.245, v.15, pro ... Dio 439 habet ..., quingentas. Vise Suet. 67, 22. V.41, P.c. ... itidemq; Bl. interpres: cum tamẽ & temporum discrepantia, & antitheseos ratio, mendi eam scripturam arguant. V.45, Suid. infra 858, 29, in cit. huius loci habet ... Lat. t. v.36, ita sonant Gr. *reque alias maxima celeritate aggrediebatur, alias persequebatur lentissime; pecunias & profusissime cõsumebat, & sordidissime colligebat: blandientibus & libere loquentib. aque nũc delectabatur, nunc offendebatur: multos ob grandia delicta non puniuit; multos contra, qui nihil commisissent, trucidauit: sodalium alios vltra modum adulabatur, alios extremis afficiebat contumeliis.*

P.246, v.15, inclusum ὄντας, abest a P. sed exstat etiam apud D.441. V.21, ... legitur apud eosdem, & confirmatur a Suet. 74, 7. V.23, ... pro vulg. ... cum Xyl. repositum ex eodem Suet. 74, 11, 19, contra exemplarium consensum. Vise infra 257, v.31. V.37, P. & M. ... corrupte.

P.247, v.8, ... legitur etiam apud D.442. sed haud scio an verius ..., generis nobilitate. V.21, D.443, ... : vt interpres quoque, *ipsis kalendis Ianuariis.* V.30, ... habet idẽ D.443: at P. ..., temp. aor. Seq. v. idem P. composite habet ... Lat. t. v.13, sic ad verbum sonãt Gr. *vt nullum vmquam qui ab eo prouocasset, iudicare vellet; sed ipsi rursus talia cõmitteret omnia.*

P.248, v.29, P. ... : & mox ... fœm. gen. V.35, ... legitur etiam apud D. 446, & quidem præmisso articulo τῷ. at P.c. ...

P.249, v.18, ... legitur etiã in P.c. apud D. vero 447, ... At paulo post, v.22, P. minus apte habet ... V.42, ... agnoscit etiã D.448: at P. ...: perperam. Lat. t. v.47, ita sonant Gr. *equi certatores victoria dignissimi.*

P.250, v.4, inclusa τε, addita e P. & M. & D.448. Lat. t. v.15, ita sonant Gr. *natura lunarem figuram habeat.* Et mox, *cibo meroque vltra satietatem differtus.* V.33, *nihil dignum supplicio possedisse,* (id est, non possedisse tantas opes ob quas interfici debuisset) *admirandum adiecit elogium; Decepit me, inquit, & frustra interiit. viuere enim potuisset.* V. 47, *quo significabat, Caium ag.*

P.251, v.18, αὐτῷ pro vulg. αὐτὸν repos. e P. V. 22, inclusa δὲ, abest a P. sed exstat etiam apud D. 449. V.35, ... legitur apud D. quoque 450. P. coniunctẽ habet ... sed rectius fortasse particulam ... vel tollemus, vel in ... mutabimus. V.40, ἐπεὶ δὲ pro vulg. ... repos. ex Stephani adnot. Paulo post, v.43, ... post ..., non agnoscit D.450. Lat. t. v.35, ita sonant Gr. *motus iis qui tunc erant magistratibus:* consulibus sc.

P.252, v.5, P. ... : parum ad rem. V.12, leg. ... ex D.451. V.33, ... repositum ex D.453. vulg. ..., quod in P. quoq; legitur, aliquomodo alludit ad Albionem, Britanniæ insulam Ptolemæo. Lat. t. v.12 ita sonant Gr. *sed cum in alia de more absumebat, tum in exercitus. nam ducenta quinquaginta militum milia collegerat.* V.22, *poposcit Gallicanas descriptiones;* (i. rationariũ Galliæ, in quo quantus cuiusq; census esset, perscriptũ erat) *ex iisque ditissimorum quorumq, nece imperata, ad collus. rem.* Ibidem mox pro drachmis Latinius dixisset denarios. V.30, *propter cognomẽ.* V. 33, *nisi cõtempsisset hominẽ: quippe qui & natura & de industria magnã præ se ferret segnitiẽ.* Et mox, *Ad Oceanũ porro cũ venisset, quasi etiã in Britanniã ductu-*

rus exerc.

rum exercitum, omnibus militibus in litore dispositis, triremem conscendit: paulumque a terra soluens, mox remeauit. post, conscenso excelso tribunali (seu suggestu) signoque militibus velut ad pugnam dato, ac tubarum clangore concitatis animis, derepente conchylia eos legere iussit. Sumptisq; his spoliis, (nam exuuiis scilicet ad triumphalem pompam erat opus) magnos tollebat spiritus, quasi ipso etiam Oceano subacto; militibusque largiebatur multa.

P.253, v.1, μηδὲ μιᾶ pro vulg. μιᾷ repos. e P. & M. & D. 453. V.16, προσφέρειν agnoscit etiam D. at P. προσφέρειν, *praeferre*. V.20, inclusum ἂν, additum e P. & D. Lat. t. v.28, ita potius sonant Gr. *ne quis ad eum pertingeret*. V.48, *ita & vestitus ceu numerosa compositione, & apposititiis circumpositititiisque ornamentis, exquisite se variegabat, omniaque potius quam homo videri volebat.*

P.254, v.9, αὐτῶν legitur etiam in P. & apud D. 454. sed omnino cũ Steph. legendũ αὐτοῦ, *ipsi*. Mox etiam rectius, ἐθυσιάζετο, *atque adeo etiam sacrificia*. V.17, melius δοκοῦντός τι εἶ, expuncta particula τι, apud D. V.31, P. pro posteriore ὑπὸ habet ἀπὸ. V.39, ante τοῦ ex D. inserere potes καί. V.43, idem D. ἀπόλυς ὁρῶν, accus. casu. Lat. t. v.39, ita potius sonant Gr. *atque interim subinde & Deum appellare, & adorare; tandem etiam vouere, si seruaretur incolumis, se illi sacra facturum.* V.48, *exilique ac submissa voce, Vobis diis, inquit, solis licet vos mutuo videre.*

P.255, v.1, pro ἐπαχθεὶς P. & D. 454 habent ἐπαχθεὶς. possemus etiam legere ἐπαρθεὶς, vel ἀχαρθεὶς. V.6, participium περισχαλέσας, pro infin. περισχαλέσαι repositum ex eodem D. V.28, Homeri locus exstat Il. ψ. Lat. t. v.17, ita sonant Gr. *aedeque Castoris ac Pollucis, quae est in foro Romano, dissecta, inter media simulacra eorum, ad.* Qua de re Sueton. quoque 63,19. V.20, *Iouem Latialem se nominabat.* V.24, *ipse sibi sacerdos erat, equumq; sacerdotii collegam sibi designarat.* V.27, *Tonitribus per machinam quandam tonitrua opponebat, & fulguribus fulgura.*

P.256, v.27, P.c. τοῦ ῥάσαντος: forsan pro τοῦτον ἀράσαντος, *hoc percutiente.* apud D. 455, 40, legitur αὐτῷ συμπεσόντος, *obuiam facto*, s. Caio. Lat. t. v.2, ita potius sonant Gr. *quoties ordo eum tangeret.* V.13, *dilatusque, vt breui post daturus poenas, seruatus est incolumis.* V.18, *simul cibum capiebat, ad pedes eius assidens; & identidem eos inclinato capite deosculabatur.*

P.257, v.43, Schottus legẽdum putat νομίζονται, *portantur.* sed νομίζονται ferri posse, aliã in Indice loca declarant. V.45, inclusum οἰκεῖον nec P. agnoscit, nec D. 456: Suidas vero, in citatione huius loci, etiam praecedens τὸ ὅμοιον omittit, 859, 8. Lat. t. v.36, ita potius sonant Gr. *nullo vmquam in imperio suam resp. probasset operam.* V.43, *sed & sella operta primus Romanorum est vsus: atq; exinde nunc quoq; non Imperatores modo, sed etiam nos consulares sella vehimur; ante vero & Augustus & Tiberius lecticulis, (seu grabatis) qualibus matronae etiamnum vti solent, interdum vehebantur.* qua de re vide Lips. Elect. lib. 1, c.19.

P.258, v.34, pro τῇ in vtroq; membro apud D. 461, legitur τῆ, & παρόντι pro παρὼν: relato scilicet articulo ad substantiuum ἀφθονίας. Lat. t. v.47, τῇ ὥρᾳ significat potius *aestiuo tempore* quam *opportunis temporib.* vt patet ex seq.

P.259, v.3, αὐτὸν legitur etiam apud D. 461: ac referri ad τὸ λημμάτα potest. siquis tamen αὐτῷ malit, relatione ad ἀνάλημμα facta, non refragabor. V.6, rectius apud D. τῆς Ῥώμης ἄξιον. V.17, q.c. κατακαλυπτομένης: nihil ad rem. καλυπτομένους, *concedentes se*, agnoscit etiam D. 462, & confirmat Sueton. 81, 23. V.37, συνέπλασε habet etiam D. 463. at P.c. συνέπλασε, temp. aoristo. Lat. t. v.28, ita fere sonant Gr. *nam & alios eius generis, magna cum voluptate spectabat, & eos in primis qui horis inter spectacula interiectis circa prandii tempus sese concidebant.* qua de re vise Sueton. loco paulo ante indicato.

P.260, v.12, D. 464. πρὸς χαλεπήν: itemque Homer. Odyss. φ, & alibi. Seq. v. P. & D. περιεφοίτα, praet. imperf. V.20, inclusam τι nec P. agnoscit, nec D. Pro seq. αὐτὴν apud D. est αὐτῇ. conuenientius αὐτῇ, vel αὐτὴν, s. τὴν πολιτείαν, *ius ciuitatis*. V.25, pro τοῖ Stephanus mauult τις. apud D. exstat vtrumque, sic; καὶ ὑάλινά τις σκεῦη συντεθρυμμένα δῷ τινι, *etiam si aliquis alicui vitrea vasa confracta dedisset.* alicui nempe vel caesariano, vel alii cuicumque Romano. vt significetur, cuiuscumque, etiam vilissimi homuncionis, intercessione ius ciuitatis tũc impetrari potuisse.

P.261, v.21, τότε P. c. scriptura est. sed vulg. ὅτι τι, etiam apud D. 469, melius congruit cum praeced. ὅτι & seq. ὅπου. V.26, ex eodem D. legendum, ἔχουσα, πινότε ποιῆται μ. V.27, inclusum ἴσως, abest a P. c. sed agnoscit illud etiam D. Seq. v. D. ἐν πᾶσι, sine articulo; vt in praeced. membris κατὰ μῆκος, & κατὰ βάθος. V.34, οὐδὲ legitur apud D. quoque. sed fortasse in τοῖς δὲ mutandum; vel potius τοῖς δὲ ante οὐδὲ inserendum. Lat. t. v.32, ita sonant Gr. *tunc splendorem eius, quem in terram demittit, aliis magis, aliis minus obtegit; quibusdam ne minimũ quidem occulit. nam sol suum perpetuo proprium splend. hab.* V.47, *per media*; seu, *per intermedia.* V.49, *qualis est ipsa per se.*

P.262, v.4, τι expungenda, vel ex D. 470 huic membro attexendum istud, καὶ ἀπηλγέτο. nisi forte malis θαυμά τι: vt sit, *miraculi cuiusdam loco habebat.* V.21, inclusum ὁ addidit Xylander. sed idem cum vulg. editionibus, cumque P. & D. omitti potest, si πρόφυλαν accipiamus pro *emanebant.* Lat. t. v.46, ita potius sonant Gr. *apud eum reis factum est.*

P.263, v.36, Μόσαν habet cum vulg. ed. etiam Blancus interpr. itemque P. c. & D. 471: Xyland. Μόσαν reponit: itidemque Paul. Leopard. Emend. lib. 9, c.18; & Lips. Comment. ad Annal. Taciti lib. XI. sic enim ibi Tacitus; *Inter Mosam Rhenumque, trium & XX milium spatio, fossam produxit.* Vbi etiam nota XXIII *milia* pro CLXX *stadiis* Dionis: quamquam (vt ibidem ex Plutarcho, Suida, & aliis, idem Lips. docet) stadia CLXX conficiunt miliaria XXIII, duobus stadiis & semi minus; septem sc. stadiis & dimidio pro vno miliari captis. V.43, P.c. δὴ: sed δὲ etiam Dio 471. Lat. t. v.28, ita sonant Gr. *hoc tantum exclamans, O beatos duces veteres! vt significaret, illis quidem sine periculo licuisse fortitudinis specimina edere; sibi vero ab Imperatore per inuidiam fuisse impeditum.* V.38, pro XXI Tacitum habere XXIII, adnotatum paulo ante. V.41, rectius, *cellam habebat*; ex vet. Gloss. V.44, *secundum leges scilicet*, id est, idq; per legitimam copulationem, seu, eo ritu quo leges matrimonia volunt contrahi.

P.264, v.15, interpres nomin. casu legit ἀδελφοὶ

contra exemplarium consensum illud quidem, sed tamen congruentius. V.35, τὸ pro datiuo τῷ repositum ex P.c.

P.265, v.5, inclusam δὴ sunt qui expungendam putent, velut superuacuam: sed agnoscit eam D. quoque 472. pro *scilicet*. V.7, συσφαιρίσης apud eundem D. legitur: P. habet συνεχοίσης, minus apte. Narrat autem ista & Sueton.78,20. V.28, rectius apud D. πλησίον αὐτοῦ, *prope ipsum*, i. Tiberium. Lat.t.v.8, Gr. participium sonat *periturs*, seu *mox interiturs*. V.25, l. *Iulio Gallico oratori*: ex Zonara 187.

P.266, v.20, fortasse rectius legemus τότε, *tunc*; contra exemplarium consensum. V.42, pro γὰρ rectius δὲ P.& D.473. Lat.t.v.31, post *apertum est*, inserendum hoc ostentum ab interprete omissum; *& apum examen in castris sese conglobauit*.

P.267, v.3, hucusque Dionis editiones vulgatæ. sequentium Imperatorum vitæ, in eis desiderantur. Lat.t.v.11, ita sonant Gr. *corporisque vigore etiam supra annorum numerum florebat*. V.19, *quid enim aliquis & ceterorum casus queritetur?* V.21, *radii enim eum, dum partu ederetur, sub auroram, ex nulla solis affulsione manifesta, circumdederunt*. paulo aliter Suet.85,13. V.45, *quia senium serpentes propterea exuere putantur*.

P.268, v.14, P. ἐδεξάμενον, temp.aor. V.23, ἐπὶ δεξιώσει pro vulg. ἀποδεξιώσει repositum e Legationum volum.390: & mox v.26, ὀκφαυλῶναι pro vulg. ὀκφλῶναι. quamquam & ὀκφῶναι ibi retineri potest, si accipiatur signif. neutrali, aut neutropassiua. V.38, P. προδιαφθείρει.

P.269, v.19, αὐτὴ pro vulg. αὐτοῖς repositum e P. V.20, in commatio isto, πολλῷ δὲ δήλον, subaudiendum aduerbium μᾶλλον, ellipsi sat frequente. Sequenti versu defectus signū est etiam in P. Lat.t. v.3, ita sonant Gr. *ambitiosius contendere ne vel a matre, tamquam præstantiore, inferior haberetur; vel a Seneca & Burro, tamquam prudentioribus, superaretur*. id est, ne vel a matre dignitatis gloria, vel a Seneca & Burro prudentiæ laudibus superari videretur. V.41, *grauius & petulantius insultarent*. V.45, *quique russo culinerant*: vt in quadam inscriptione Prenest. AGITATORI PRIMO FACT. RVSSAT.

P.270, v.17, P.& M. compos. διεγνωμένα. V.31, pro γνῶσιν perperam in P. scriptum γῆσιν, cum spatio vacuo, defectus indicio. nihil tamen deesse videtur, nec γνῶσιν pro γνῶσιν cur quis substituere malit, liquido apparet. Lat.t.v.33, ita sonant Gr. *non tamen etiam diuulgabātur omnia; sed ex conlecturis alii de aliis spargebantur rumores. nam pro ipsorum improbitate ac nequitia, & ea quæ cōtigisse poterant, contigisse spargebantur; & quæ dicta erant probabilia, tamquam vera credebantur*.

P.271, v.13, pro ἐκ συνηθείας in P. est ἐν τῷ τ . . . vt fortasse scriptum fuerit ἐν τῷ θορύβῳ, *in tumultu*. V.16, ἀνάγκῃ positum pro ἀνάγκη. Seq.v.P. diuise habet ἐν ἢν: in ceteris nihil discrepat. verior esse videtur hæc lectio; ἐν οὐ ἤδη, Νέρωνα τύπτων, αὐτὸν κατεχρήσω. *Nondum ergo, qui Neronem verberat, se interfecit?* V.20, pro κτείνει si πάντα malis, non refragabor. Lat.t.v.13, ita sonant Gr. *Nec quidquam inde mali ad eum redundasset; (Nero enim, vt qui forte fortuna in tumultu se læsum putabat, nihil irarum gerebat) nisi ille per epistolam veniam ab eo petiuisset*. V.29, *accusatus etiam Seneca, cum de aliis, tum quod cum Agrippina consueuisset*. V.44, *& super iis conuiuia agitabat. id enim cum dixero, cetera quoque quæ huic sunt consequentia, significauero, libidines scilicet quas admisit*.

P.272, v.16, ἐκεῖνο pro vulg. ἐκείνῳ repos. e P.c. Seq.v. interpres singulariter & fœm.gen. legit αὐτῆς. V.37, rectius P. ἐνδεδυκυῖα, *demulsa erat*. Lat.t.v.6, Gr. sonant, *Sic me Cæsarem videas*. vt sc. apud Horat. *Sic te diua potens Cypri, Ventorumque regat pater*. V.19, *meretricem quandam Agrippinæ similem Nero hanc ipsam ob causam summopere dilexit: & dum vel ipse cum ea luderet, vel aliis eam ostenderet, dicebat se cū matre habere consuetudinem*.

P.273, v.3, P. ἐπεὶ δὴ ταῦθ'. sensus requirit, ἐπεὶ δ' ἐφίησι ταῦθ', aut aliquid huiusmodi. V.23, pro singulari τοῦτ' idem P. pluraliter habet ταῦθ', *hæc*. Lat.t.v.7, ita sonant Gr. *Mater, inquit, vale mihi, ac salua esto. nam & in te viuo, & per te regno*. V.46, *vt scilicet multa eiusmodi fieri optarent: datisque ad senatum litteris, enumeraret cum alia quorū sibi fuisset conscia, tum etiam quod ipsi struxisset insidias*.

P.274, v.2, rectius ἐπιστάμενον, vt pag. præced. v. penultimo. V.24, malet fortasse aliquis, τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπερπαλαιοῦσιν αὐτόν. V.30, vulg. l. ὁ ἐμὸς Νέρων ὑποκτεῖναί με δύναται: P. vtrobique habet μὲν. Vera lectio procul dubio hæc est; ἔλεγεν ὅτι, ἐμὲ Νέρων ὑποκτεῖναι μὲν δύναται, βλάψαι δὲ οὔ. cuius generis structuræ cum alibi passim exstant, tum in hoc ipso Nerone 269,19: 270,9: 273,41. V.44, P. συχνὴν γὰρ ἐπὶ ἄλλα. quæ scriptura si mendo caret, συχνὴν accipiendum erit pro aduerbio συχνῶς. Lat.t.v.penult. Bl. vertit; *unde ille nullam eiusmodi actionē admisit*.

P.275, v.16, νικητήρια agnoscit etiam Blanci versio, *tropæa*: sed procul dubio verior lectio est οἰκητήρια, hoc sensu; *in quibus etiam mox habitationes magnificas ædificauit*. V.18, inclusa δὴ abest a P. V.23, δόξαι legitur etiam in P.c. Aptius δ' ὄψει: sed longius paulo a vulgatis vestigiis remotum: & δόξαι in significatione τοῦ ἰδεῖν non est receptum. V.39, vulg. l. Μυμμίου: itemque P.c.& hic, & infra 297,22: perperam; vt cum ex aliis historicis clarū est, tum ex Eutropio supra, 89,30. In sequentibus, nominandi ratione insolentiore obscurata est nonnihil sententia. itaque paucis ea explicetur. Siculi ergo M. Claudium Marcellum ostendebant; Eutrop. 82,30: Epirotæ, Appium Claudium Pulchrum, 96,36: (vel potius L. Æmilium Paullum, 88,15) Asiani, L. Scipionem Asiaticum, 86,20: 87,3: Hispani, P. Cornelium Scipionem, cum Cnęo fratre, 81,26: 82,27: Carthaginenses, P. Cornelium Scipionem Africanum, 89,9. Lat.t.v.35, ita sonant Gr. *ac digitis eos alter alteri monstrabāt, & dicebant, Macedones quidem, Hic est n*.

P.276, v.12, haud scio an rectius πάντας συνέλεγε. Lat.t.v.2, ita sonant Gr. *per notas quasdam* (seu *tesseras*) *dabat*. sic enim apud Sueton. tesseras nummarias & frumentarias legimus: Lampridius Sortes vocat 103,31,36. V.28, *qui propter senectutem aut morbum separatim* (i. soli ac per se) *nihil facere poterant, in choro canebant*. V.45, *Et quoniam dignum actus colophonem imponi oportebat, ipse quoque Nero in theatrum prodiit, Gallionis præconis voce nominatim citatus: Cæsarq; primum in scena constitit, citharœdico indutus cultu: mox, Domini mei, inquit, fauentibus animis me audite: citharaque Attin quendam aut Bacchas cecinit Augustus*.

P.277, v.19, ὡς ὡς Πύθιος, agnoscit cum m.s.c. etiam Blancus interpres. Infra 298,29, ὡς præponitur nomini ὡς. quam lectionem si hoc etiam loco sequi

sequi velis, sensus est, *Quam vnus es Pythius*, seu Pythionices! V.46, Bl. interpres legit οἰκίαι τινὲς, *aedes quadam*: & mox ὕφυδροι. Simile quid in Albano etiam lacu visi narrat Dionys. Halic. 57,29. Lat. t. v. 6, ἀνασείοιεν interpres plausus signif. accipit. tu vise an hic potius verborum sit sensus; *ac cum loqui aliquid vellet, & ipsi manus vestesque attollebant, & alios ad idem faciendum pertrahebant*. vt scilicet intelligatur non applausus post habitam orationem, sed silentii attentionisque præparatio ante orationem; qualis infra 353,38. nam futuro temp. auctor ait φθέγξοιτο, non præterito φθέγξαιτο. V.9, ita sonant Gr. *Nam & peculiare quoddam sibi agmen comparauerat, ad quinque milia militum, qui Augustales nominabantur. Is laudes incipiebant: cogebanturque illis acclamare ceteri quoque omnes vel inuiti, Thrasea excepto. is enim numquam eis est obsecutus: ceteri vero, in primis autem nobilitas, magno studio, non tamen sine gemitu, confluebant, & omnia qua Augustales praeirent, etiam cum laetitia quadam significatione conclamabant.* V.33, *omnibus vt indignis victoria euocatis*, seu prouocatis. V.46, *cum tamen nemo hominum nec loqueretur nec gemeret*. Et mox, *in Tamesa fluuio sub aquis visebantur*.

P.278, v.7. inclusum χιλιας, abest a P.c. V.29, rectius forsan ἐκπέμπει: & v.40 παρεχόμενοι. Lat. t. v. 3, ita sonant Gr. *qua Claudius primariis eorum donauerat; & oportebat etiā ipsa, vt quidem Decianus Catus insula procurator dicebat, nunc mitti denuo.* V.41, *nonne prater pascendi arandique labores, & cetera qua ipsorum causa exantlamus omnia, etiam corporum ipsorum annua tributa pendimus?* (id est, etiā tirones e nostro corpore annui tributi loco dare cogimur) *Ac quanto erat melius, semel aliquibus esse venditos* (ac mancipatos) *quam sub inani libertatis vocabulo quotannis se redimere?* Et mox, *cum ne mori quidem apud illos absque multa liceat.*

P. 279, v. 27, aptius ἡμᾶς, *nos*. V. 29, ἴσως pro vulg. ὡς repositum e P. c. V. 40, interpr. l. ὑμῶν, secunda pers. Lat. t. v. 20, ita sonant Gr. *peculiaremque terrarum orbem habitantes*.

P.280, v.10, rectius καταφεύγουσι, indicatiuo modo. V.30, inclusa, absunt a P.c. eorumque loco relictum spatium vacuum. V.36, ἔργον, si mendo caret, ellipsin habet præpositionis κατά: vsitatius enim dicitur, ἔργῳ δὲ χωνῇ ἐστι. V.42, pro τὴν αὐτὴν perperam in vulg. ed. scriptum τῶν ἐς τὴν. Nostræ lectionis vestigia erant in P. & M. V.44, pro αὐτῶν Pal. c. habet αὐτῷ: verior lectio est, αἰτῶ, *peto*.

P.281, Lat. t. v.47, Græcum καθ' ἓν rectius verteris *vno agmine*, seu *coniunctis copiis*. Seq. v. interpres participium πλαγίους, præcedenti membro tribuendum, attribuit sequenti. ita enim sonant Gr. *neque rursum vno agmine, ne circumdatus concideretur, confligere ausus; trifariam distribuit copias; vt pluribus e locis simul pugnarent.*

P.282, v.8, P. οἱ πατέρες ἡμῶν, *patres nostri*. itidemque v.16, ἡμᾶς, *nos*. V.19, P. τύχητε, subiunctiuo modo: & seq. v. ἡμῖν, *nobis*. V.22, rectius μετὰ ταύτης μάχ. V.27, αὐτοὶ pro vulg. αὐτὰ repositum e P. Seq. v. nō male cum interprete legemus πάντων αὐτῶν. At pro seq. commatio ἄλλοις τε, sensus requirit τῶν ἐναντίων ἀνεχομένους, vel tale quidpiam. ac fortassis ὅλως τε exegema fuit sequētis clausulæ, πάντα τὰ αὐτῶν παθεῖν, & e margine in vacuum item locum per librarii inscitiam intrusum est. Quin & Latina ita potius sonare debent; *Itaque cum in manibus vestris sit vel omnibus hominibus secure imperare, quos partim maiores vestri vobis reliquerunt, partim ipsi vos adquisiuistis; vel omnibus illis priuari; eligite potius strenue dimicando imperium, opes, felicitatemque vobis parare, quam per ignauiam contraria illis subire.* V.40, P. ἡμᾶς, *nos*: itemque mox v.42 ἡμῶν: rectius, opinor. sequitur enim primæ personæ verbum κεχρώμεθα, v.45. V.45, ἐπλήσαντες legitur etiam in P. c. sed procul dubio corruptum. αὐτήσαντες non multum a vestigiis discedit: at verius fortasse ἔχοντες χρήσαντες, aut simile quid. Adhæc, vt primū periodi membrum, ita & sequentia suas quæque habent parentheses, atque ita distinguenda esse videntur: νικήσειν ἡμᾶς ἐλπίζω, καὶ τῇ παρὰ τῶν θεῶν συμμαχίᾳ, (τοῖς γὰρ ἀδικουμένοις ὡς τὸ πολὺ συναίρουσι) καὶ τῇ πατρῴᾳ ἡμῶν ἀνδρίᾳ, (Ῥωμαίους τε ὄντας, καὶ ταῖς ἀρεταῖς ἁπάντων ἀνθρώπων κεκρατηκότας) καὶ ταῖς ἐμπειρίαις, (καὶ γὰρ αὐτοὺς τούτους τοὺς νῦν ἀνθεστῶτας, ἐπλήσαντες κεχρώμεθα) τῷ τε ἀξιώματι. vt Latina quoque versio talis esse debeat: *victuros nos spero, fretus & deorum ope atque auxilio, (quippe qui iniuriam patientibus plerumque opitulentur) & patria fortitudine nostra, (Romani enim sumus, virtutibusque nostris omnes homines imperio nostro subiecimus) tum crebra experientia, (nam hos ipsos qui nobis nunc obsistunt, etiam ante, licet numero inferiores, subiugauimus) & postremo dignitate.*

P.283, v.3, P. & M. αὐτομόλους: perperam. V.15, P. ἦρε τὸ σημ. actiua scilicet forma. V.19, P. δια . . . τῶν πολ. relicto scilicet spatio vacuo pro syllaba δίω. vulgati libri pro isto aduerbio habent καὶ δῆμοι, nullo sensu. Seq. v. pro ἐπάξαντες P. habet ἐξάξαντες: sed verius fortassis ἐπαλαλάξαντες, vt supra 139,42. Lat. t. v.17, ita potius sonant Gr. *atque exinde sunt congressi: barbari quidem, multo clamore minacibusque cantilenis vtentes; Romani autem, silentio & decenti ordine, quousque ad teli iactum peruenissent. ibi enim, hoste pedetētim in eos procedente, vnanimi barritu per signum sublato, tota viriū contentione in barbaros incurrerunt.* V.44, *Bunduica morbo exstincta, illam quidem vehementer luxerunt, magnificeq. sepelierunt: ipsi autem, vt vere tunc superati, sese huc illuc disperserunt.*

P. 284, v.7, τῇ παρρησίᾳ pro vulg. αὐτῇ repos. ex P.c. margine: eandemq; lectionem e Merulæ codice notauit etiam Schottus. V.14, nescio an rectius σὺν ἑταίρῳ ἑνί, *cum vno e sodalibus*. V.17, conuenientius οἱ ἄλλοι πάντες, *ceteri omnes*. V.43 inclusa καὶ, addita e P.c. V.45, rectius, opinor, παρεσκευασμένον τοῦ πότου. Lat. t. v. 32, Græcum vocabulum ἔτνος *pultem* seu *pulmenta* potius significat quam *legumina*. V.44, sunt qui malint, *publice sumptuosa cœna epulatus est*. quia scilicet Tigellinus, non ipse Nero, ἑστιάτωρ eo epulo fuisse dicitur: & P.c. ibi neutraliter habet ἐδείπνει, non actiue ἐδείπνισε.

P.285, v.9, rectius πεποιηκυῖαι καὶ ἐκπεπορευμέναι, fœm. fine, vt mox αἱ συγκείμεναι, contra exemplariū consensum. Lat. t. v.14, ita sonant Gr. *Itaque, velut promiscua vulgi multitudo, simul & potabant citra saturitatem, & petulanter lasciuiebant.*

P. 286, Lat. t. v. 4, ita sonant Gr. *interea multi, pars sua exportantes, pars etiam aliena rapientes, palabundi inter se confundebantur, & in supellectilibus fallebantur*. id est, palantes inter se concurrebant, & supellectilibus ea concursatione confusis, in suis dignoscendis partim errabant, partim disceptabāt.

P.287, v.17, perperam vulg. l. ἐσκεδασμένα, itemque P.c. V.46, rectius cum interprete legemus πάντων θαυμαζόντων. Lat. t. v.21, ita potius sonant Gr. *is enim, vt quiuis alius e primariis Roman*

nis, non tantum genere clarus & corpore robustus, sed animo etiam vegetus erat: magnaque erat & fortitud. V.34, *ita enim eum pro illo Imperatorem habere cupiebant, vt etiam malum esse ista dumtaxat in parte vellent*: id est, probitatis leges tantum in Nerone tollendo transilire; cetera, probitatis studium persequi.

P.288, v.1, pro ὑπάρχη sententia requirit potius ὑπήρχη, vel aliud eiusmodi verbum. V.22, malet fortasse aliquis ἀήθειαν, *insolentiam*: sed ἀλήθειαν tamē explodere nolim. sensus enim est; nihil a quoquam confingi potuisse criminis, quod non in Neronis factis esset verũ, seu, quod nō re vera in Neronis factis deprehenderetur. V.32, conuenientius fœm. genere legemus τῆς ἐκείνης, s. τῆς γυναικὸς, vxoris suæ. V.39, in P.c. legitur tantum πρὸ: pro altera compositionis parte, φρόμενος, relictum spatium vacuum. Lat.t.v.9, ita sonant Gr. *Sulpicius Aper centurio, & Subrius Flauius tribunus, e stipatorum* (seu prætorianorum) *numero, etiam coram ipso Nerone sunt confessi.* V.36, *quam & librum, quem conscribebat, correxisset, & cetera apud aliquos deposuisset: metuens scilicet ne, si Neronis in manus venissent, interirent.*

P.289, v.21, pro incluso αὐτὸν in P.c. relictũ spatium vacuum. nec sane huc congruit pronomen, sed potius verbum, ᾄσαι, aut aliud consimile. Lat.t.v.19, ita potius sonant Gr. *neque vllum ludicri specimen exhibuerat.* sic enim ἐπιδείξασθαι accipiendum esse hoc loco, patet ex superioribus, 276, 21, & seq. V.29, *tabernas elocaret*, seu mercede locaret. Et mox, *imaginem Cassii.* V.47, *inauratis resticulis* (aut soleis) *calciatas.*

P.290, v.2, P. ἀνέμισεν, temp. aor. V.5, γεγαμημένος legēdum, nomin. casu; i. *nuptus*: vt e seq. clarum est, 295, 25: & 299, 23. sensus enim est, Neronem in Sabinæ defunctæ locũ duxisse Sporum, puerum exsectum; licet Pythagoræ cuidam liberto (vel, vt Lipsius mauult, libertino) nuptus esset: atque ita eum Sporo fuisse maritum, Pythagoræ vxorem. V.18, καὶ πρὶ legendum esse pro vulg. καίπερ, monuit etiam Stephanus, & confirmat infra loquendi genus simile, 303, 42. V.23, vulg. l. τὰ βασιλικὸν βιβλίον: cum quibus etsi subaudiri potest accusatiuus ἱστορίας, ego tamen Pal.c. lectionem vt simpliciorem sequi malui. V.33, mutilus est locus: ac talis quæpiam requiri videtur lectio; ἐπινίκια αὐτοῦ (vel aduerb. αὐτοῦ, *ibi*) μετ' ἐκρότουν, τῷ δὲ κιθαρῳδίας διδασκάλῳ αὐτὸν στεφανοῦντος. μετὰ δὲ τὸ ἀγῶνα τέως, τὰ Παλλαδίου θέας ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ κοσμήσας, ἡνιόχησεν. id est, *& ceu victor plausu excipiebatur, citharœdorum magistro coronam ei imponente: post, cum in circo Tigellinus adornasset spectacula, currus etiam agitauit.* Diuise autem initio periodi legendum esse ὅ τι, declarat in sequentibus redditiuum ἐπεί. Vise infra 292, 32. Lat.t.v.19, ita sonat genuina Gr. lectio & versio; *ac de librorum conscribendorum numero, antequam quidquam eorum composuisset, deliberabat, assumptis cum aliis, tum Annæo Cornuto.*

P.291, Lat.t.v.9, rectius, *pro velo.* V.11, *vehiculis a Nerone missis.* V.16, *alternatisque manibus*; seu manu manui superposita: quod vulgo *cruciatis brachiis* dicitur, i. crucis in modum iunctis. V.19, *Munerarius fuit Patrobius.* V.24, *&, cum Patrobio aliquis ob hæc esset habendus honor, Teridates desuper e sua sede sagittis feras iaculatus est.*

P.292, v.4, aor. φθέγξαιτο & νικήσαιτο pro fut. φθέγξαιτο, νικήσαιτο. V.16, P.c. βασιλέας, *reges.* V.28, ἀπείρασι pro vulg. ἀπειρίας repositum e Xyl.c. V.46, aptius, opinor, πρὸς τοῦτο, *eam ad rem.* Lat.t.v.8, ita sonãt Gr. *& oro quod tui fusi fila mihi attribueris: tu enim mihi & Parcæ es & Fortuna.* V.39, *Bonum, Domine, mancipium habes Corbulonem*; seu, Bonum tibi, Domine, Corbulo est mancipium.

P.293, v.12, particula ὅτι vel expungenda est, vel in aliam conuenientiorem mutanda, ὅλως scilicet, ἅπαξ, aut similem. V.35, inclusum ὡς abest a P.c. Lat.t.v.12, ita potius sonant Gr. *ac tandem, cum ei Nero molestiam instando facesseret, rescrips.* Et mox, *Si ergo in Asiam veneris, tunc de congressu inter nos conueniet.*

P.294, v.30, P. νικῴη, optatiuo modo. alioqui νικᾷ & νικτῇ absolute quoque possunt accipi, vt in formali verborum alienorum allegatione. V.34, ἵνα pro vulg. ὅτι repos. ex Steph. adnot. Lat.t.v.5, ita potius sonant Gr. *vt in citharœdorum certamine vinceret, in Cæsarum certamine vinceretur. Ac quid sola ista in eo queritetur aliquis, cum etiam embatis conscensis de Imperatoria maiestate deciderit; personaque induta, principatus dignitatem abiecerit; vinciri se vt fugitiuum passus sit; ducendum se vt cæcum præbuerit, prægnans fuerit, pepererit, insanierit?* V.21, cum adiectiuis istis *Pythicum, Olympicum, Periodicum*, subaudiendum est e sequentibus substantiuum *victorem.* V.36, *Ac si sola ea ita fuissent, pudori tantum ludibrioque citra periculum res fuisset: nunc aut.*

P.295, v.37, P. ἐλυμαινόμεθα, allusione ad ἐλυμαινόμεθα facta: perperam. Lat.t.v.18, ita sonant Gr. *etsi erat mulier, eaque nobilis.* V.30, *præter cetera, etiam Domina, & Imperatrix, & Hera nominabatur.* V.35, *Et tales igitur turpitudines admittebat Nero, & senatores quoque in florea tunicula, sindoneque collo circumposita, salutauit.* V.49, *Cirrhæum agrum abstulit.*

P.296, v.19, inclusus articulus τὸ, additus e P.c. V.30, vulg. l. ἀνέκλαυσεν: nostrum ἀνέβλυσεν, e P. repositum, longe conuenientius. Lat.t.v.3, ita sonant Gr. *e quo sacer spiritus ascendebat.* V.18, *senatorius es*, i. senatus studiosior. V.22, *studioseque auscultabant, & clara voce exclamabant, laudabantur & honorabantur.* V.41, *quippe qui pariter & magnas res inceptaret, & grandes largitiones faceret.*

P.297, v.3, suspectum est νοία: conuenientius παντοία, ὁμοία, vel simile quid. V.7, ἐξελήλαβες λαβόντες partitiue dictum videri potest. sequẽs tamen relatiuum ὧν, videtur potius postulare ἐξελήλαβες. V.20, sunt qui malint, νῦν γὰρ δὴ, νῦν πρῶτον ὀπτίσειεν. V.26, Καικίνας reponendum esse pro vulg. ἐ Κίννας, docuit Lips. Comment. in XIII Annal. Taciti. V.22, pro Sulpiciorum cognomine Πυθικοὶ, vt quidem hoc loco est scriptum, in Latinis fastis est *Peticus*, per e simplex, sine aspiratione: eademq; scriptura exstat etiam in Græcis Fastis; nisi quod, extrema syllaba variata, ibi primum Πετίκου, mox Πετίκος legitur. Lipsius Comment. ad lib. XIII Annal. Taciti, mediam inter hæc scripturam mauult, Ποιτικοὶ: quia scilicet diphthongus οι ad vocalem υ propius accedit. V.46, ἐξεφόβησαν pro simplici ἐφόβησαν repositum e P.c. vt supra quoque 258, 13, pro vulg. φοβουμένης idem P. habet ἐκφοβουμένης: idemque compositum repetitur etiam 259, 26.

P.298, v.10, rectius fortassis, οὓς αὐτὸς, *quos retulerat*, s. Nero. V.27, si post posterius οὐα, & seq. v. post Ἀνθρώπων, punctum suspensum colloces, maior apparebit membrorum similitudo. post προσ-

δοτικας

ἀνίκως autem ſubauditur verbum εἶ,αι. V.37, Blancus interpres ſingulariter legit ἅρμαλι νικήσας. V. 44, αὐτὸ pro vulg. αὐτοῦ repoſ. e P. & X. Lat.t.v.45, ita ſonant Gr. *In theatrum tamen nihilominus ingreſſus, & citharæ cecinit, & tragœdias egit. equis vtique non modo non certabat aliquoties, ſed nonnunquam etiam volens ſe vinci patiebatur.*

P.299, v.4, pro incluſis ἐκεῖ τις relictum in P. ſpatium vacuum. V.36, ἐπιθυμίας agnoſcit etiam interpretis verſio: ſed conuenientius eſſe videtur ἐπωνυμίας, *appellationes.* Lat.t.v.31, *vidi eum vinciri, vidi trahi: vidi denique vterum ferre, ac parere.* V. 39, *horum enim perſonas agit; & horum pro illis* (patriis ſcilicet atq; auitis) *appellationes ſibi imponit.*

P.300, v.3, P. τοῦ Βινδίκου; omiſſo participio ἀποκτείναντα: vt ſupra 169,28. Zonaras 189, vulgatam ſcripturam confirmat, cum ait, ἐπικηρύξαντος τοῦ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κομίσαντι τοῦ Βίνδικος. V.13, pro incluſo μηδενὸς relictum in P. ſpatium vacuum. V.41, incluſum ἄλλοι, additum e P. c. ſed ita potius inſtituenda videtur lectio; ὥσπερ τις οἱ ἄλλοι πάντα ἐπεχείρουν: vt legit etiam interpres. Lat.t.v.39, ita ſonant Gr. *nam & efficax quantumque erat, & copias magnas pariter promptaſque habebat. ac milites, detractis confractiſque Neronis imaginibus, ipſum Cæſarem Auguſtumque nominarant: cumque refragaretur, militum quidam vni e ſignis iſta celeriter inſcripſerat. ſed ipſe, & deleuit illa; & vix tandem ſedatis perſuaſit vt penes ſenatum populumque rem eſſe paterentur.*

P.301, v. 1, ſtructura non conſtat, niſi pro infin. μελετήσαι φασὶ reponatur participium μελετησάμενος. V.4, τέρας non abſurde ſuſpicetur aliquis e marginali adnotatione in textum irrepſiſſe. ſi tamen iuſtum habet locum, ſignificabit ὁ τερατώδης Νέρων: & Latina ita reddēda erunt; *Talia tunc quoque ludebat portentum*, ſeu monſtrum illud hominis; *nec curabat quod ambæ fores, & Auguſtei monumenti, & ſui cubiculi, eadem nocte ſua ſponte patuiſſent.* V.6, incluſum αὐτῇ, abeſt a P.c. V.10, pro Λυκίας ſunt qui malint Κιλικίας. V.17, incluſa τι addita e P. c. ſed proxime ſequens aduerbium πάντη, nec interpres agnoſcit, nec Zonar. 189. V.24, pro ἐκ rectius cum interprete & Xyl. legemus ἐνίων, *quibuſdam.* V.39, rectius fortaſſe τὸ παριόντα. Latina quoq; ibidem ita potius ſonant; *omneſque qui præterirent, quaſi aduerſum ſe venirent, ſuſpectabat: & ad quamcumque vocem, quaſi ab ea requireretur, trepidabat: ac, ſi vel catulus latraſſet, vel anicula cantaſſet, virgultumve aut ramulus ab aura quaſſatus ſtrepuiſſet, vehementer conſternabatur.*

P.302, v.9, apud Sueton. 96,5, plenius eſt, Θανεῖν μ' ἄνωγε σύγγαμος, μήτηρ, πατήρ: matriſq; vmbram ei præ ceteris obuerſatam fuiſſe veriſimile eſt. V. 15, τὸ ἄφθονον, ſi Dionis eſt ſcriptura, alludit ad metaphoricam bonorum decoctionem ſeu profuſionem. alioqui legendum fuerit potius ἄφθιτον. ſic enim Suet. 96,40, *Hæc eſt Neronis decocta.* V.23, περιιόντων αὐτῶν αἰδούμενος, in margine P. ſcriptū eſt; in contextu autem, περιιόντας αὐτοὺς αἰδούμενος: vt ſupra 300,17, & apud Zonar.190. Seq. v. P.c. ἑαυτὸν ἀποκτεῖναι: Zonar. ἑαυτὸν καὶ σφαγῇ ἀποκτεῖναι. V.28, iambus erit ſi legamus, Ὦ Ζεῦ θεοί θ', οἷος τεχνίτης ὄλλυμαι! Apud Suet. 96, 50, abſque metro eſt, *Qualis artifex pereo.* V. 33, pro καίπερ ſenſus requirit ὅπερ, καθάπερ, vel ſimile quid. De Iuliorum autem in Nerone defectu, hæc adnot. Camerarius: Antonii & Octauię maioris, filia fuit Antonia maior & minor. maior, nubſit Domitio Aënobarbo, & peperit filiū Domitium; qui ex Agrippina Germanici filia ſuſcepit Neronem. Minor Antonia; nubſit Druſo, Tiberii Neronis & Liuiæ filio, ac peperit Germanicum & Claudium. Germanici filia fuit Agrippina, Domitii vxor, Neronis mater; & filius Caius. habuit igitur Nero auunculū Caium. & ita Iulia gens, quos Æneadas vocarunt, in Nerone defecit. Hæc ille, & plenius Xylander in ſtemmate Iuliorum Cæſarum.

P.303, v.29, P.c. margo, μὴ δὲ ἄλλως perperam. V.34, ὑπ' αὐτοῦ, ſi mendo caret, ſignificabit *eo nomine, ea de cauſa.* ſed poſſis etiam legere ἐπ' αὐτοῦ, *eo tenente imperium.* Lat.t.v.19, ita ſonant Gr. *Ipſe porro, cetera quidem, moderate gerebat imperium, neque oneroſus erat; ratus ſcilicet non captum a ſe, ſed datum ſibi eſſe imperiū: quod etiam identidem dictitabat. verum erat in coac. p.* V.37, *tam dementi eo principe fuerunt inſolentia*: vel, *ob eius indulgentiam eo inſania ac dementia proceſſerunt.*

P.304, v.23, incluſum αὐτοῦ, abeſt a P.c. V.27, P.c. diſtinguit poſt ὄντως. ſed conuenientius forſan ἐνταῦθα, *hic.* V.36, ſenſus poſtulat, ἀγανακτήσας ὅτι μὴ αὐτ. atque adeo ita eſt apud Zonar. 190. Sic v. 38, pro ἐ ſenſus requirit compoſitum καίτοι, ſeu καίπερ. Lat.t. v.21, poſſis etiam vertere *ſub Rufo, ſub Rufi ducatu.* & mox, *ſub alio, ſub alius principatu.* Et v. 12, *ſub Nerone emerſerant*, ſeu eminuerant. Blancus verterat, *ex obſcuris clari euaſerant.*

P.305, v.44, incluſum ἐκ additum e P.c. Paulō ante v. 41, dictum Othonis a Sueton. 105,11, ita refertur, τί γάρ μοι ἐ μακροῖς αὐλοῖς; elliptica orationis forma. vel enim ſubaudiri poteſt αὐλεῖν ἔδει, vt hoc loco: vel, κοινόν ἐστιν, vt in euang. Ioann. τί ἐμοὶ καὶ σοὶ γύναι; *quid mihi & tibi communionis eſt?* De prouerbio autem illo viſe Turneb. Aduerſ. lib. 5, c. 1.

P.306, v.1, pro incluſa ἐπὶ relictū in P. ſpatium vacuum. V. 27, ἐπεβεβούλευτο pro ſimplici ἐβεβούλευτο repoſitum e P.c. Seq. v. pro incluſis vacuum eſt ſpatium in eodem c.P. V.44, rectius forſan ὑπὸ νου. Lat.t.v.39, *ipſius amore*; ſeu, *pro ſua erga ipſum beneuolentia.*

P.307, v.4, rectius ἐπειδή τις: Zonaras 191, nec τι habet, nec ἐκ. V.10, incluſum μὲ, add. e P.

P. 308, Lat.t. v. 37, ita ſonant Gr. *de nocte ſcripto propoſito denuntiant vt e vita excedas intra eum diem quo mortuus eſt.*

P.309, Lat. t. v.18, ita ſonant Gr. *vt Vitelliana etiamnunc ex eo & liba & alia quædam edulia nominentur.* V.38, *pauco & exili* (ſeu vili) *inſtrumento.* V.48, *alii pocœnia*, id eſt, poſtcœnia: quæ Germani noſtri vocant *hypnopoſia*; pocula ſcilicet ante ſomnum, ne anima hæreat in ſicco. Et ſeq. v. *paucorum dierum internallo.*

P.310, v.18, ἀπ' αὐτῶν retineri poteſt: ſed poteſt tamen & ſingulariter legi ἀπ' αὐτοῦ, ſ. τῷ τοῖς θεάτροις ἐπιφοιτῆσαι. Lat.t. v.10, rectius, *adorat. ab omnibus.*

P.311, v.1, fortaſſe leg. καί οἱ ὁ Μετ. ἰσχυρῶς προσέκειτο, *eique valde inſtabat*, ſeu *eumque valde inſtigabat.* Seq. v. ἐκεῖνον pro vulg. ἐκεῖ repoſ. e St. & Xyl. V.40, incluſa τι, addita e P.c.

P.312, v.2, pro σφαῖ P.c. habet aduerb ἐμφανῶς, *manifeſte.* V.22, P. c. ἀπολομένων, præterito aoriſto: itemque Legationum volumen pag. 395. Lat. t. v.28, ita ſonant Gr. *vel etiam haſtis incumbentes*, (circumfuſis ſcilicet brachiis: vt infra in Herodiani Commodo, 489,15) *aut ſedentes.* V.31, *prouocare ſe mutuo.*

P. 313, v. 16, pro ὄντες structura & sensus postulant ὄντας: & mox ἀπαντωμένων pro ἀπαντωμένων. V. 39, congruentius ἀπώλοντο P.c. V. 41, inclusa ἐ abest a P.c. Lat. t. v. 16, ita sonant Gr. *Orto sole, cum milites tertiæ legionis quæ Gallica nominatur, (ea in Syria hibernat, tunc autem forte fortuna in Vespasiani partib. erat) ipsum derepente salutassent, vt consueuerant; suspicati Vitelliani adesse Mucianum, mutati sunt animis: clamoreque victi, fuga se mandarunt: (vt sæpe vel leuissima, præoccupatos lassitudine animos grauissime consternant) regressique intra mœnia, protensis manibus supplices orabant.*

P. 314, v. 4, commation istud εἰς Ταρακίναν, abest a P.c. sed repetitur infra 316, 2. V. 15, ἰδημιουργήει pro vulg. ἰδημιούργει repos. e P.c. V. 20, conuenientius περιβάλλειν αὐτοῖς: vel περιβάλλειν αὐτόν: vel etiam aduerb. αὐτοῦ, ibi. Et mox, τίς τι δέρμα. Lat. t. v. 1, *sacra* (seu *victimas*) *dispersérunt.* V. 42, *male accepti ducedunt.*

P. 315, v. 14, ὄντι pro vulg. ὄντι cum St. & X. legendum esse, structuræ norma ostendit. V. 28, Legationum volumen 396, ὅ τε Τιβέριος μφέρει ῥαδίως διήγαγε. V. 36, vulg l. τῶν στρατῶν τῶν ἀφιγμένων: perperam. nostra lectio petita est ex Legat. vol. 396. V. 39, inclusa ἐς, addita ex eod. vol. Lat. t. v. 15, ita sonant Gr. *Illi enim primũ per internuntios quosdam, nunc in defunctorum loculos, nunc in corbes fructuum plenos, nunc in ancupum arundines iniectis litteris, omnia quæ in vrbe fierent, edocebantur.* V. 40, *prætendebant. Sed multi etiam ipsorum, tegulis ex ædium tectis impetiti, & in vicorum angustiis obsistentium multitudine trusi, perierunt.*

P. 316, v. 21, rectius ὡς μόνως δυνάμεθα, *qua sola ratione possum.* quamquam μόνως, *solus*, apud Zonar. quoque legitur 194, 3. Lat. t. v. 25, ita sonant Gr. *sed trahebatur in carcerem, sicut etiam ipsius statuæ, multis cum ridiculis tum probrosis adiectis dicteriis.*

P. 317, v. 32, aptius ἠγάλλετο: vel, vt Xyl. legit, ἠγάλλετο. V. 36, ἐπιγραφόμενος legitur etiam apud Zonar. 194, 18. alioqui mallet fortasse aliquis ὑπογραφόμενος, *subscribens.* cuius subscriptionis crebra métio apud Suetonium & ceteros Augustæ historiæ scriptores Latinos. Lat. t. v. 22, ita sonant Gr. *atque ipse Nero visus aliquando in somnis Iouis currum in Vespasiani ædes inuehere.* V. 29, *vt & alii nonnulli, ad princ.* V. 32, *magnopere namque se iactabat, vt qui & ipse Vespasiano principatum contulisset, & frater ab eodem appellaretur, hab.*

P. 318, v. 38, inclusus articulus τῶ, additus e P.c. Lat. t. v. 8, Gr. sonant, *primus Lingonum*, seu *vir inter Lingones primarius.*

P. 319, v. 2, P.c. πηλῷ περιπλάσας. vera lectio fortasse, τὼ ὀφθαλμὼ πηλῷ περιπλάσας, *insputo in oculos luto*; seu, luto sputo subacto, cæcique oculis illito: ad imitationem sc. Christi, Ioann. 9, 6. Lat. t. v. 4, rectius, *manu alterius calcata.* V. 13, *nam cum aliis multis rationib. pecunias ab eis exegit, nullo quæstus genere prætermisso, etiamsi mendicus aliquis foret; tum præter cetera ex ipsis etiam sacris pecunias collegit.* V. 25, *Pro quibus cum Titus deprecatus esset.* V. 30, *neque enim nouit Cæsarem agere.*

P. 320, v. 2, pro ἢ non minus apte legas ἢ. Et seq. v. τὸ αὐτὸ τῶν, cõuenientius quã plur. τὰ αὐτὰ τούτων. V. 8, Xyl. mauult περὶ τῶν. V. 22, fort. cum præpos. leg. ἐν τῇ ἀς. vel contracte καί. V. 37, inclusum αὐτόν, add. e P. & M. Lat. t. v. 22, *portæ palatii*, seu portæ Imperatoriæ domus. V. 26, *Quæque ipse præ senectute legere non poterat, aut quæ senatui absens per litteras mandabat, per filios suos plerumque recitari iubebat: hac quoque in re senatui honorem deferens. Conuiuasque cum ex hoc ipso senatu, tum ex aliis quotidie multos adsciscebat.* V. 38, *ac, si scripta quæpiam (vt assolet) incerto auctore in Imperatorem, quæ probrũ ipsi afferrẽt, proponerentur, ip.*

P. 321, v. 1, Ἀρσάκης vsurpatum videtur pro Βολόγαισος ὁ Ἀρσακίδης, *Vologæsus Arsacides*. nisi Arsacis nomen commune fuit omnibus Parthiæ regibus, aut cognominis loco vsurpatum, vt apud Latinos *Cæsar Augustus.* V. 24, inclusa δή, e P.c. addita est: contra καί, v. 27, ab eodem abest. V. 41, P.c. ὅσα ἂν ὑπαγορεύσῃς μοι: rectius.

P. 322, v. 11, αὐτῷ pro vulg. αὐτοῦ repos. e P.c. V. 39, P. ἐξήλασεν, *extrusit.* Lat. t. v. 23, *in theatris.* V. 38, *eam dimisit. nam cum ab aliis multa spargebantur, tum rursum cynici quidam sophistæ in vrbem irrepserant: ex quibus Diogenes quidem, prior in theatrum magna hominũ multitudine refertum, ingressus, post multa in eos iactata conuitia, flagris cæsus fuit.*

P. 323, v. 23, inclusus artic. ὁ abest a P.c. Contra, v. 27, inclusa ὁ αὐτοκράτωρ, ex eodem P. addita. V. 24, pro δὴ vulg. l. hab. δή, omisso etiam articulo ante αὐτοκράτορα: perperam.

P. 324, v. 4, fortasse cõuenientius ἡγεμόνας, temp. aor. V. 15, rectius ἄλλῳ, vel pluraliter ἄλλοις. V. 21, ἐν ἑκατοστῇ, pro ἀεὶ δὲ, vel ᾧ, alibi quoque inueniuntur; vt cognosces ex Indice. V. 22, inclusum ὄν, abest a P.c. At seq. v. pro αὐτῷ in eodem est αὐτοῦ: minus conuenienter. V. 26, P.c. ab impressis nihil variat: sed rectius ex Zon. 195 ita legemus, δέκα τε γὰρ ἔτη μετὰ τὴν αὐταρχίαν, ἐβίω καὶ μῆνας δύο, ἡμέρας τε εἴκοσι ἔζησεν, ἐν ἐνιαυτῷ ἑ. id est, *nam ex quo imperium iniit, biennium vixit, mensesque duos, & dies viginti; supra ætatis annum nonum & trig.* Lat. t. v. 15, ita sonant Gr. *qui iuxta principes cum potentia sunt*; id est, qui secundum principes potentia & auctoritate pollent; vt Cæsares scilicet, præfecti prætorio, & similes.

P. 325, v. 5, pro βεβαιωθῆναι ex Zonara 195 repone δοθῆναι. sic enim & Sueton. 118, 21, *beneficia a superioribus concessa principibus.* Sequenti etiam versu congruentius fortasse, ὥστε μή, καθ' ἑκάστους αὐτοὺς αἰτοῦντας, αὐτός ταράττεσθαι: vel, αὐτοῖς τε ἅμα καὶ αὐτῷ πρ. ἔχει. i. *ne, dum singulatim peterentur, & ipsis pariter & sibi facesseretur negotium.* V. 25, P.c. δὲ αὐτὸ τοῦτο. *propter hæc ipsa.* V. 36, Zonar. τὸ δὲ μέσον, δαπανηθὲν τῷ πυρί, κοῖλον ἐκ τοῦ συνιζάνειν ἐγένετο: *medium vero, dum igni consumptum, magis ac magis subsedit, concauum est redditum.* In vulgata sane lectione præpositio ἐκ perperam e præcedentis participii fine videtur repetita. Lat. t. v. 15, *centurionibus suis ac tribuno.* Et paulo post; *atque ex vlteriori parte ad castra quæ illic erant, non animaduertentes* (seu præter opinionem) *appulerunt.* (i. non considerato nauigationis cursu, præter opinionem, ex vlteriori parte quam petiuerant, in orbem reuerterunt ad castra quæ deseruerant) *vnde Agricola, aliis quoque ad nauigationis orbem experiundum emissis, etiam ex illis insulam esse comperit.* V. 37, *ea parte tantum igni obnoxium est*, seu igni exæstuat. V. 47, *ambitus vero, igni est dicatus: atque interdiu fumum, noctu flammam emittit.* Vltimo versu pro *nec* puto interpretem scripsisse *ac.*

P. 326, v. 1, inclusa ἐ, addita e P. & M. V. 5, ἔχων masc. fine legitur etiam in P.c. Refertur igitur non ad τὸ ὄρος, sed ad ὁ κύκλος, ὁ τῷ πυρὶ ἀνειμένος, pag. præced. v. 41. V. 28, Stephanus cum interprete legit

legit Χιμέρας, vt mox sequitur ἐκ φωνῆς. In sequentibus, inclusa βοῶν & τε, absunt a P. c. itidemq; v. 46. Ad illustrationẽ autem v. 44. pertinent hæc Plinii lib. 3, c. 5; *Litore autem hoc Neapolis, Herculanium, Pompeii; haud procul aspectante monte Vesuuio, alluente vero Sarno amne.* de quib. & Dionys. Hal. 35, 15. L. t. v. 13, ita sonant Gr. *Sic enim res habuit. Viri multi & magni, omnem naturã humanam excedentes, quales scribuntur pingunturq; gigantes, partim in monte, partim in agro circumiacente atq; oppidis, interdiu & noctu, cum terrã obeuntes, tũ aerem percursantes visebantur. Post hæc cõsecuta siccitas horreda, vehementesq; derepente terræmotus; vt etiam totus ille campus quasi feruore quodã vibraretur, summaq; cacumina subsultarent. tũ sonitus, partim sub terra, tonitrib. similes; partim super terra, mugituum quadam imitatione edebantur. Mare cõfremebat; calumq; & ipsum vna insonabat: indeq; fragor immanis derepente exaudiebatur, perinde ac si montes corruerent;* vel, quasi montes inter se colliderentur.

P. 327, v. 10, pro γὰρ malet fortasse aliquis δὲ. sed potest tamen hæc periodus etiã parenthetικῶς accipi: vt præcedenti μὲν respondeat δὲ periodi sequentis. V. 29, Zon. 196, 14, πολλὰ δὲ τῶν δημοσίων ἔργων αὐτὸς ἀνῳκοδόμησεν: i. *multa etiã e publicis operib.* (incẽdio scilicet cõsumptis) *priuato sumptu instaurauit.* vt hic talis quæpiã requiri videatur lectio; αὐτὸς τε δὲ τὰ ἐν τῇ πόλει ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἀνῳκοδόμησε. Lat. t. v. 8, ita sonãt Gr. *Cinis ergo iste nihil magnopere tunc eis incõmodauit: (post enim, grauem eis pestilentiam inuexit) sed alius ignis super terra coortus anno insequenti magnam admodum Romæ partem depopulatus est, interea dum Titus ad Campaniæ calamitatem visendam profectus erat. nam Serap.* V. 25, *Titus ergo Campaniæ quidem duos e consularib. misit conditores:* (seu opidorũ & ædificiorum instauratores duumuiros consulares) *pecuniasq; eam ad rem cum alias donauit, tum eorum qui sine herede essent mortui.* Et mox v. 29, *Omnia etiam* (quæ in vrbe deflagrarant) *ex iis quæ suppetebant* (i. partim suis partim publicis pecuniis) *restituit. Et in ceteris quidem* (dedicandis) *nihil singulare præstitit: at cum theatrum venatorium & denominatum a se balneum dedicaret, multa fecit, & mirabilia.* V. 38, *quæ mulieres quoque, non tamen nobiles, vna confecerunt.* i. ad quas conficiendas mulieres quoque præter viros accesserunt.

P. 328, v. 34, forsan aptius diuise αὖ ἄγων. Lat. t. v. 1, Gr. son. *primo die gladiatorius ludus, cædesq; bestiarum f.* Interpres ναυμαχία pro μονομαχία maluisse videtur, quia id innuunt præcedentia. sed si sequentia consideremus, mutatione haud opus est. Monumentum autem v. 9 dicere videtur Caii & Lucii, eo in luco exstructum.

P. 329, v. 9, θεῶν pro vulg. θεῖον repos. e P. c. V. 19, inclusum τε, add. e P. & M. c. Contra, inclusum ὄντα, v. 28, abest a P. c. V. 35, P. καί τι pro καί τι: & mox αὐτῆς γε pro αὐτῆς τε. Lat. t. v. 22, Gr. son. *maximam pecuniam acquisiuissent.* V. 27, *superauit in paternorum fraternorumque amicorum ignominiosa & exitiosa tractatione.*

P. 330, v. 34, P. c. παρεσκευάσθαι: minus apte. V. 38, αἰτία excusari potest: sed congruentius tamẽ αἴτια. Lat. t. v. 5, Gr. son. *& floribus & vnguentis honorari.*

P. 331, v. 25, δῆθεν additum e P. & M. Contra τε, v. 35, a P. abest. V. 33, interpres singulariter μαρδίαν legit: sed plurale agnoscit etiam Zon. 197. V. 44, P. c. ὁμοίας, *similes.* Lat. t. v. 6, Gr. son. *sed & cladi apte mederi;* seu, cladem probe sarcire. V. 23, *imagines statuæque cum argenteæ tum aureæ.*

P. 332, v. 1, vulg. l. προφερόμενα. sed προφέρεσθαι cum P. & X. legendum esse, satis declarant sequentia. Sequenti etiam versu congruentius οἷος, masc. gen. V. 28, παιδὸς pro vulg. ἑαυτοῦ repos. e P. & M. V. 30, inclusus artic. τῇ abest a P. c. Lat. t. v. 18, Gr. s. *prius abire iussis ipsorũ famulis.* V. 34, *Domitianus igitur eiusmodi triumphalia, vel (vt vulgus quidem appellabat) parentalia, ob eos qui partim in Dacia, partim Romæ interierant, celebrauit.*

P. 333, v. 3, P. c. ἐπ' αὐτῶν. V. 23, post ἀφεῖναι deesse videtur ἐγὼ δὲ, vt declarat in præcedenti membro ὁ μὲν. Lat. t. v. 2, rectius, *in regiam eius,* sing. num. V. 47, *sese exuerat.*

P. 334, v. 2, pro ὅτι sententia postulat ἀλλ' ἔτι. V. 11, P. συνεγράψατο δὲ αὐτὰς καὶ τοῖς ἐπῆλθεν. In qua lectione vt καὶ aptiore loco posita est, ita minus apte aoristum pro imperfecto substitutum. Seq. v. τοῖς insertum ex eodem P. c. & ὡς v. 18. atq; adeo aduerbiũ istud ibi requiri, declarat paulo post, v. 23, simile cõmation, ὡς αὐτοκράτωρ. V. 20, P. & M. Κλαύδιόν τε καὶ Πακώνιον: cum tamen de vno eodemque agi sit perspicuum. Lat. t. v. 11, Gr son. *excerpsisset, & lectitaret.* V. 18, *sæpenumero & vinctis solus loquebatur, vincula eorum manib. suis tenens; (nec. n. aliis credebat quæ illi essent dicturi) & illos ipsos, etiã vinctos, metuebat.* V. 33, Bl. verterat, *post censoriam dignitatem.* sed primum honorũ gradum fuisse ταμιείαν, non τιμητείαν, complurium testimonio clarum est. V. 38, *qui inter primos cum quibusdam aduersus eum coniurauerat.* V. 47, *multosq; & indicabo tibi, & coarguam.*

P. 335, v. 10, καὶ post ἄλλα vel tollenda videtur, vel post sequens οἷα collocanda. V. 20, malim τοῦ Νέρωνος, s. Ξιφιλίνου. Lat. t. v. 7, ita sonant Gr. *quo crimine alii quoque multi, qui ad Iudaicos ritus defecerant, condemnati sunt.* V. 21, *quos etiam in ipsa præfectura curabat reos agi.* V. 49, *quas cum pusio quidam, ex eo genere qui nudi ad garriendum alii solent, eo interdiu* (i. meridie, infra 337, 1) *dormiente subreptas teneret manibus, nesciens quid ferret.* Quæ iisdem prope verbis de Commodo infra narrãtur ab Herodiano, 486, 38. Suetonius hac de re nihil: Zonaras Dionem nostrum sequitur.

P. 336, v. 1, εἶχεν pro vulg. εἶλεν repositũ e P. c. V. 15, ἐκ τούτων defendi potest, si referamus ad geneseos dies & horas. possumus tamen etiã cum interprete legere ἐκ τῶν ἐλπιζόντων. V. 26, pro εἰκὼν P. & M. & Zon. habent προσκλαίων, congruentius. L. t. v. 27, Gr. s. *non paucos qui ex ea ex re ne sperauerant quidem se cum aliqua fore potẽtia.* V. 21, *Et, cum tantarum rerum nihil improuisum accidere soleat; ipsi quoque cum alia euenerunt signa, tum ipse per somnum vidit & Rusticum ad se cũ gladio accedere, & Mineruam, quã in cubiculo stantẽ habebat, armaturã abiecisse; & [se] super nigrorum equorum curru in vastũ hiatum incidere.* postremum .n. hoc membrũ potius ad ipsum Domitianũ q̃ ad Mineruã pertinere videtur.

P. 337, v. 1, τὸ μεσημβρινὸν legitur etiã in Suidæ collectaneis infra 864, 16. itidemq; pag. præced. v. 1, μεθ' ἡμέραν, *interdiu:* apud Zon. autem 197, 59, τὸ μεσημβρινὸν, *meridie.* V. 7, aptius forsan οὕτω δὴ, *ita demum,* seu *tunc demũ.* V. 43, interpres passiue legit συνεφαπτομένων. Lat. t. v. 2, ita sonant Gr. *primum Parthenius ferrũ gladii, qui semper sub eius ceruicali iacebat, exemit, ne eo vteretur.* id est ferrum gladii exemit, vaginam dumtaxat reliquit. V. 43, *sed & delatorum multi adiudicati sunt morti: inter quos fuit etiam Seras philosophus. Cum ergo turba exstitissent*

haud vulgarem, ex eo quod omnes omnib. accusare permitteretur, aiunt Front. cons.

P.338, v.19, malim cum articulo τῷ δικαιώματι. V.27, Rufi epitaphium Latinum Camerarius & Schottus e Plinii minoris epistolis citant sic; *Hic situs est Rufus, pulso qui Vindice quondam Imperium asseruit, non sibi, sed patriæ.* de Vindicis autem interitu Dio ipse paulo aliter supra 300,22. V.30, inclusum τοῦ, add. e P.c. V.36, Neruæ quod tribuitur, Victor tribuit Tito Cæsari 513,52. Sequentia confer cum Victoris Epitome 536,34.

P.339, v.5, non male ex Zonara legemus, διά τε γήρως βαθὺ καὶ τρόπων χρηστότητα καταφρονούμενος, *cum & ob grandē senectutem & ob morum bonitatem cōtemneretur.* alioqui pro ἔτι reponendum foret ἤδη, aut simile quid. V.11, versus qui citatur, desumptus est ex oratione Chrysis sacerdotis ad Apollinem, Il. α. Lat.t.v.29, *tunica & toga purpurea.* V.42, *multa faciebat quibus partim remp. corrigeret, partim bonis gratificaretur. nam & illam diligenter procurabat; adeo vt ciuitatib. Italicis ad liberorū sustentationē multa largiretur; & his multa cōferebat beneficia.*

P.340, v.41, pro μὲ γὰρ rectius leges μὲν οὖν, ex Zon. 199,60. Lat.t.v.40, ita sonant Gr. *Venationum namque, conuiuiorum, deliciarum, (seu iocorum) quin & consiliorum operumque socium se illis praebebat: ac sæpenumero etiā quartus vehebatur: domosq. nonnullorum vel absque custodia ingressus, hilaritati cum eis sese dabat.*

P.341, v.10. vulg. l. τοῖς τόποις. ego cum P. τῆς Ταπαῖς malui, vt supra 332,41. V.19, aptius χαλεπωτέρων legemus ex Suidæ collectaneis infra, 864,45. V.21, inclusum αὐτοῖς, abest a P.c. Ibid. mox superuacua est præpositio ἐπὶ, vt declarant hæc Zonaræ, 200, ... τὰ ἀκρα κατείληφε, *postquam summa cacumina occupauit.* V.28, P.c. τὰ προτεθέντα, *eorum quæ proposita fuerant.* cum vulgata lectione congruunt hæc in Legat. volum. 401, πάντα τὰ κελευσθησόμενα ποιήσειν. idemq; loquendi genus reperitur 341, 26. Lat.t.v.15 Gr. son. *sociorum cum alios tū Burros Traianū hortari, vt retro verso itinere pacem colat.* V.21, *sed in fascias eam ac turundas concidisse.* V.44, *captiuorumque ritu iunctis manibus, supplices quædā proloquebantur: deinde pace solenniter firmata, arma receperūt. Traianus porro, triūpho ob victoriā acto, acceptoq. Dacici cognomine, in theatro gladiatores cōmisit; quib. delectabatur: & saltatores quoq. in theatrū reduxit, quod vnū ex iis Pyladem amaret.*

P.342, v.2, inclusa δ', addita e P.c. Lat.t.v.7, ita sonant Gr. *& iis qui ante aduersatiī fuerant, clades inferre.* V.31, *Traianus medium quoddam responsum dedit, e quo appareret, neque magnā admodum, neque prorsus exiguā Longini rationem haberi, cum eum aut perire aut magno redimi vellet. Vbi cū Decebalus aliquantū cūctatus dispiceret qd facto opus esset, Longinus interea, facta sibi veneni copia, eo epoto mortē oppetiit.*

P.343, v.1, inclusum καὶ abest a P.c. V.14, ἐν superuacua est, & forsan e fine præcedentis copulatiuæ ē repetita. Lat.t.v.1, Gr. s. *in fluuio magno, & aqua vorticosa, soloque limoso.* V.4, *Latitudinem porro fluuii dixi, non quod tanto ibi spatio fluat, (nam alicubi duplo & triplo maior restagnat) sed quod angustissima pontique faciēdo iis in locis aptissima pars, tanta sit: quanto autem magis ibi e spatioso stagno descendens, rursumque in maius inde stagnum procedens, in angustum concluditur, tanto & rapidior fit & profundior. vt id quoque pontis fac.*

P.344, v.11, inclusa γ', addita ex Steph. adnot. V. 20, rectius συνεχώνευσε, *conflauit.* V.30, in P.c. nullū est defectus indiciū; itidemq; Zon. habet, τὸν ἰατρὸν τοῦ Σούρα ἐκέλευσε, καὶ δι' ἐκείνου τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ δὲ τοῦ κουρέως ἐκείνου τὸ γένειον ἐξύρησε. vt ipse quoq; verbū ἐξύρησε ad vtriusq; mēbri accusatiuos retulisse videatur: quasi videlicet Traianus per Suræ medicū oculos, (h.e. oculorū supercilia) per tonsorem vero mentū radi iusserit. alioqui post ὀφθαλμοὺς deesse videtur ἐγχρῖσαι, ἰάσασθαι, vel aliud cōsimile verbum. V.38, P. & M. διηγωνίζοντο: significantius. V.41, pro τοῦ Bl. legerat αὐτοῦ, & ad Suram retulerat. Xyl. vulgatam lectionē exprimere maluit. cum qua facere videntur etiā hæc Zonaræ, 201,4, ἐπεὶ χρὴ μέν τι τὸν δορυφόρων προϊστάμενον, καὶ ἐπέχειν αὐτοῦ τὸ ξίφος. Et Victoris breuiariū 515,1, post mentionē de Sura, *Præfectum prætorio*, inquit, *Saburanum nomine, cum insigne potestatis, vti mos erat, pugionem daret, crebro monuit*— Vbi *Suranum* fortasse aliquis malit, vt in Consularib. fastis Panuinii, p.35. Lat.t.v.16, Gr. s. *in quibus ferarum pecudumque altilium ad vndecim milia iugulata sunt, & gladiatorum x milia decertarunt.* V. 21, *nummosque monetæ exsolescentis* (seu fugientis) *conflauit omnes.* V.47, Bl. verterat, *huic etiam principió*— cū ita sonet vulgata Græcorū lectio; *Quin & cum primum ei qui prætorianis erat præfuturus, gladium porrigeret, quo eum accingi oportebat.*

P.345, v.27, ἐπιδηλότερος suspectum videri queat. nec certū tamen an verius sit ἐπιχαιρότερος. Lat.t.v. 6, Gr. son. *re ad senatum delata.* V.35, *nonnumquam falsos disseminabat nuntios, & prospeculatorem agebat: vt milites & ordines seruare studerent, & ad omnia parati atque impauidi essent.*

P.346, v.42, καλέσαντες pro vulg. καλ. repositū e P. c. V.35, τι post αὐτοῖς vel superflua est, vel aliud post se membrū postulat. Lat.t.v.9, ita sonāt Gr. *post, consecuta terra quasi bullientis violentissima subsultatio; & partim tellus ipsa tota sursum eiectabatur, partim ædificia subsiliebant: eorumque alia in altum elata, rursum e sublimi collabentia frangebantur; alia, huc illuc velut salo iactata, subuertebantur, magnamque etiam subdiualis spatii partem præoccupabāt. & dum ligna, lateres, ac lapides confringebantur, crepitus fragorque terribilissimus exsistebat.* V.42, *aut in fornicato aliquo intercolumnio incol. seru.* Cum hac porro terræmotus descriptione confer Ammian. Marcell. 347,41.

P.347, v.3, P.c. πρὸς μακρὸν, sing. num. V.17, inclusus articulus τῷ, additus e P & M. V.23, P. ἔζευξεν αὐτὸν, s. τὸν ποταμὸν, *ponte illum iunxit, pontem in eo fecit.* V.34, fort. l. καὶ ταύτας γὰρ... ὅτι: vt significet, eas quoque vrbes esse Assyriæ. Lat.t.v.11, Gr. s. *ita vt leuiter admodum iclus, e periculo euaderet. cum vero ad complures dies terræmotus duraret, in circo sub diuo agitabat.* V.38, *Adiabenenq. omnem in suam potestatem redegerunt; (ea Assyriæ circa Ninum pars est) Arbelasque, & Gaugamela, ad quæ Darium vicit Alexander. ea quoq. sunt Assyria: eaque ipsa, etiam Atyria propterea barbarico more appellata est, duob. ss in t transmutatis.* Sed quorsum feratur commation istud διὰ τοῦτο, *propterea*, obscurum est.

P.348, v.17, malet fortasse aliquis ... sed ista modi enallage, passim obuia est. V.36, vera lectio est, τὸ Σημεῖον καλούμενον, expuncta syllaba τε: vt cum Pintiano legit Paulus Leopard. Emend. l.8, c.2, ex Plinio, Iosepho, Stephano Byzantio, & aliis. Lat. t.v.1, Gr. sonant, *ferro validius*, seu firmius. V. 23, *itaque tractorius machinis* (ὄνους *Græci vocant*) *transportatis nauibus.* V.39, Blancus verterat,

qui

qui vallum Tesspasini habitabant, (nam ita ab incolis appellatur) erantque in d. Merula rectius aliquanto *Vallum Spasinum.*

P.349, v.1, aptius fortasse plusquamperf. κεχείρωτο: & v.14, ἐξέδησε, prę t.imperf. V.39, si pro τε substituas copulatiuã τε, & pro ποιούμενοι reponas ποιοῦσι vel ποιῶσι, paulo melius & structura constabit, & sententia. Latina quoq; sic melius sonabunt; *& eũ propter hac ipsa diu a magna multitudine obsideri nequit, tum a sole, cui etiam sacra est, defenditur.*

P.350, v.22, pro ὑδὲν, procul dubio legendum ὑδενὶ, *nullo.* V.37, existimarit fortasse aliquis, legendum potius κατ' ἔθος, *de more.* sed vulgatam lectionem confirmat hæc Zonaræ metaphrasis 202, 2, ἐξ ἐπίσχεσιν αἵματος ἐτησίως αὐτῷ ἐκκρινομένη διὰ γαστρὸς, *ob retentionem sanguinis qui ei quotannis per ventrem excernebatur.* V.43, inclusum τε, addita e P.c. Lat. t.v.17, Græca ista, τὰ ἔντερα αὐτῶν, si mendo carent, non significant *edunt viscera*, vt Blancus vertit; sed, *intestinis eorum se redimiebant*; id est, intestinis eorum ceu fasciis quibusdã sese coronabant. V.42, *vt etiam parte aliqua corporis eneruatus atque exsolutus fuerit.* vbi discrepat a medicis Dio. ἀποπληξίαν enim medici totius corporis; παράλυσιν autẽ seu πάρεσιν, partis dumtaxat νάρκωσιν atque ἀκινησίαν definiunt, i. cum pars tantum corporis, vitiatis neruis motuque amisso, quadamtenus emoritur.

P.351, v.23, interpres passiuẽ legit [illegible]. sed actiuum verbum retineri potest, si præcedens [illegible] accipiatur pro ἐν, hoc sensu; *quod in nullo alio* (i. alia nulla in re) Plotina *fecerat.* alioqui passiuæ lectionis sensus foret; *quod sub nullo alio Imperatore factum fuerat*; vt sc. Augusta pro Augusto subscriberet. V.36, pro singulari αὐτῇ antecedens plurale αἱ θέαι requirere videtur αὐταῖς. si tamẽ αὐτῇ germana auctoris scriptura est, referetur ad τῇ κατ' ἔτος θέᾳ, i. ad spectaculum quod singulis annis exhibebatur. V.43, pro ὡς P.c. habet οἱ ἃ. sed cum idem οἱ ἃ paulo ante pręcedat, hic repeti nequit: nisi forte membra quæpiam loco desint. Lat.t.v.12, Gr. ἐν πρώτοις (i. *in primis*) ambiguum est. nam & *primis annis* significare potest, vt interpres accepit; & *inter primos consules*: vt primi consules, intelligantur ordinarii, quique in annorum notatione nominantur; ad differentiam sc. suffectorum & honorariorum consulum. V.15, Gr. son. *& Plotina ex fauore amatorio, Cæsarem pariter & Imperatorem crearunt.* sicut & Spartianus 127, 27, *nec desunt qui factione Plotinæ, mortuo iam Traiano, Adrianum in adoptionem adscitum esse prodiderint, supposito qui pro Traiano fessa voce loqueretur.*

P.352, v.16, rectius τῆς αὐτῆς γνώμης infra in Suidæ collectaneis, 865, 23. Lat.t.v.10, Gr. son. *& quedã pedestri oratione, necnon versib. poëmata omne genus reliquit.* V.20, *Inde etiam Fauorinum Gallum ac Dionysium Milesium sophistas, conuellere aggressus est, æmulos atque aduersarios eorum extollendo.* V.29, *verisimque esset ne & causa caderet, & insuper contumelia afficeretur.* V.47, *libertatem qua ille tum in dicendo vsus fuerat.*

P.353, v.4, ὀχυρώτερον, si neutro genere ab auctore scriptũ, referendum erit ad τὸ κατασκεύασμα. alioqui propinquius ναὸς, postulat masc. ὀχυρώτερος. V.17, inclusum καὶ, add. e P.c. V.38, P. δόντος ἡσυχάζειν. mallem, ὡς αὐτὸ δόντι ἡσυχάζειν αὐτῷ. Lat.t.v.21, Gr. son. *Hæc ergo ei vitio vertebantur, & nimis exacta omnium rimatio, curiositasq, & versipelle ingeniũ*: (seu morumq; & ingenii varietas) *qua tamen corrigebat ac compens.* V.34, *militares ordines accuratissime excoluit, atq, ita, vt quantumuis polleret, nec immorigeri essent, nec iniuriosi. Vrbes socias pariter ac subditas, magnificentissime iuuit. ex quib. multas vidit, ac plures quam vllus alius Imperator: omnesq, ferme adiuuit, aliis aquas, aliis portus, frumentũ, operave aliqua vel pecunias, aliis alios honores conferens.* V.47, *nec enim vmquam ad præconis vocem conticescunt.*

P.354, v.2, P.c. ἀφῃρεῖτο, indic. modo. V.16, ὄντων pro vulg. ὄντα repos. e P.c. V.32, aptius fut. λέξειν. Lat.t.v.14, Gr. son. *consulibusq, cum in iudiciis non numquam aderat, tum in circensib. honorem habebat. Domum cum rediret, lectica ferebatur, ne cui, si forte comitari vellet, molestia facesseretur. Diebus qui nec festi essent nec publici, domi manebat: nec quemquam vel ad salutandum admittebat, nisi forte aliquid incidisset necessarium; ne omnino vllum cuipiam facesseretur negotium. Semperque, Romæ pariter ac foris, optimos quosq, circum se habebat, & cum iisdem etiam conuiuabatur: ac propterea etiam quartus sæpe vectabatur*; sicut scilicet apud Ammianum Marcell. legimus a Constantio Iulianum, & a Iuliano rectorem prouinciæ in consessum vehiculi fuisse adscitum. Interpres ad conuiuia respiciens, legit τέταρτος, i. *quartus sæpe epulabatur.* V.41, *quidquid vel imperatorio vel publico populi Ro. fisco deberetur.* seu, *quidquid vel principis fisco, vel populi ærario deb.*

P.355, v.14, aptius μετεπέμπετο, vt Zon. quoque 203, 17, dicit, μετεπέμπετο ἕκαστον πρὸς τὸ βίβλιον. V.19, conuenientius αὐτῆς. Sic v.22, concinnius γυμνῇ αὐτῇ, datiuo casu. V.26, si pro ἀχθέντα malis ταχθέντα, non multum refragabor. V.33, plurale à confirmãt ista Zonaræ, ὧν δ' ἐρῶντες. interpres cum Suida maluit singulare ὃ. Lat.t.v.23, Gr. son. *diligenter inspexit & inquisiuit: multaq, vel in vita vel in structuris delicatius instituta, ad concinni cultus normam reuocauit.* V.31, *ideoque, maxime autem pacis tẽpore, plerumque inter exteros degebat.* V.45, *sine imperatorio tamẽ apparatu.* V.48, *in ea enim & claviculam fregit, & crure propemodũ mutilatus est.*

P.356, v.22, inclusus articulus ὁ, abest a P.c. itẽq; mox inclusa πρὸς, v.16: belle quidẽ hæc, ille autem parum concinne. Lat.t.v.37, Gr. s. *ac demum cum ipse diceret stellam se quãdam velut Antinoi videre, tum familiares sibi eadem re fabulantes libẽter audiebat; quasi videlicet ex Antinoi anima vere stella ista exorta esset, ac tum primum apparere cœpisset.*

P.357, v.18, geminatũ τὴν agnoscit etiam P.c. & vehemẽtiam quandã habet ea geminatio: Xyl. tamen posterius expungit. V.45, inclusa δὲ, addita e P.c. Lat.t.v.24, Gr. s. *eos singulatim militũ legatorumq, numero aliquo adoriens, claudensque & commeatu prohibens, ferire quid.* V.35, *indagari multitudo non potuit.* Et mox, *Solomonis, quem illi s.*

P.358, v.7, pro ἀπαίσματος apud Zonar. 204, 12, legitur ἥψατο μόν. vera lectio procul dubio est, ἥψατο μόνον, *tantum attigit.* In fine periodi, v.10, ex eodem Zonara, ipsaque adeo structuræ ratione, leges, συμβάντων, & ἐκείνου. quod Stephanus quoq; in suis Notationibus animaduertit. Rursum v. 8, pro Ἀλανῶν q. c. habent Ἀλαμανῶν: quem errorem satis arguit nationum distantia. V.20, inclusum καλά, abest a P.c. V.21, congruentius ἐν τῇ θέᾳ: vel ἐν ἐκείνῃ θέᾳ. Simile porro factum Tiberii narratur supra 226, 30. Lat.t.v.16, malim *patriaque ipsis veste, seu vernacula ipsis veste.* ad verbum, *veste regioni vsitata.* V.42, *vt Adrianum, cum mortem obire cuperet, non possit.*

P.359.v.20, ἀβρμάσθαι legitur apud Zon.quoq; 204,35: cum aptius esse videatur ἀβρμᾶσθαι vel ἀβρμίζειν. V.31, vel αὐτὸ legendũ, retinendo ἐπέγραψεν, quod sit *Inscripsit*, pro *Inscribi iussit*; vt docte vertit interpres: vel ἐπιγράψαι legendum, retinendo αὐτοῦ. sed altera lectio mihi quidem magis placet: inquit Steph. Lat.t.v.6, rectius, *qui & statuis honorati sunt*. V.13, *vtique & Cornelius Fronto, qui tunc inter Romanos in caussis dicendis primas ferebat, profunda nocte aliquando domum a cœna reuersus, cum e quodam, cui patrocinium erat pollicitus, intellexisset, eum* (Adrianum sc.) *iam dicere, in cœnatoria veste, ita vt [tunc] indutus erat, in dicasterium eius ingressus est, ac salutauit; non matutina compellatione* SALVE, *sed vespertina*, VALE, *vsus*. V.29, *Turpe est Cæsar, te, præfectus foris stantibus, loqui centurioni. Idemque prætorianorum præfecturam & inuitus tunc accepit, & mox acceptam deposuit.*

P.360, v.3 & 4, inclusa, add. e P.c. Ex eodem P. ibidem ἡμῶν repositum pro vulg. ὑμῶν. V.19, P.c. Μάρκον Ἄννιον Βῆρον: (itemq; Zon. 204,57) at mox v.21, ὁ Ἄννιος Μάρκος. E quib. coniicere licet, veram scripturam esse Μάρκον Ἄννιον Βῆρον: sicut idem mox Ἄννιος Βῆρος ἔγγονος appellatur etiam in P.c. necnon apud Spartianum 133,36, & 149,47: adstipulantibus etiam membranis veteribus. Verum hic incidit scrupulus. nam, qui Commodus a Dione nominatur, Spartiano est Annius Verus: & qui Dioni est M. Annius Verus, Spartiano est Marcus Antoninus. Sed eam discrepantiam explicat idẽ Spartianus 140,45; dũ scribit Marco Antonino & patrem, & auum, immo & proauum, fuisse Annium Verum: & rursum 149,47, collegam eius fratremque adoptiuum, L. Ceionium Commodum, ex Adriani voluntate Ælium appellatum esse; ex Antonini coniunctione, Verum & Antoninum. Vnde intelligimus, natiua & primitiua eorum nomina fuisse L. Ceionium Commodum, & M. Annium Verum. post, illum partim ex Adriani voluntate, partim ex fratris coniunctione, appellatum esse L. Ælium Verum; vtrumque autem, ex Antonini Pii adoptione, Antoninum esse dictum. cuius cõmutationis argumentum etiam in Eutropio supra 115, 29.33. V.27, inclusa ὁ, abest a P.c. Idem P. seq. v. Ἑλληνικοῦ pro Ῥωμαϊκοῦ: præpostere. V.42, P.c. ἐπεδέχθη. Lat.t.v.18, Gr. sonant; *Commodum Commodi filium sibi adoptauit; atq; insuper M. Annium Verum; designare scilicet volens, qui quam diutissime post se imperarent. Erat porro hic M. Annius, qui Catilius ante nominabatur* [ex auo materno,] *nepos Annii Veri, qui ter consul & tribunus militum fuerat.*

P.361, v.7, P.c. τὴν βασιλεία. ego plur. βασιλείας malim: vt sit iambus prouerbialis ab Adriano vsurpatus. V.19, cum coniunctione legendum videtur, εἰ δὲ καί τ. Lat.t.v.4, Gr. sonant, *tandem omisso accurato diatæ regimine, sumptisque esculentis & poculentis minime conuenientibus, vitam finiit.* V.23, *historiam Antonini Pii*: ad verbum, *quæ de Antonino Pio*, s. memoriæ sunt prodita.

P.362, v.7, inclusum ἐπὶ, abest a P.c. Contra, τὸ, v.15, ex eodem P. huc insertum est. V.37, ὠχλήθησαν pro vulg. ὀχλήθησαν, repositum e P. & M. Diluuii huius non meminit Capitolinus inter aduersa quæ Pii temporibus prouenerunt, 139,21. Lat.t.v.24, Gr. sonant, *Fertur Antoninus diligens fuisse in quærendo, ac ne in paruis quidem & triuialibus ab exacta rimatione destitisse: vnde & Cumini sectorem eum derisores vocitabant*. vt infra 836,3.

P.363, inclusa v.9 & 15, absunt a P.c. V.21, interpres legit ὑπὸ Σεβηριανοῦ, gen. casu. Mox v.23, conuenientius πεσεῖν πάντων. V.46, P. ἐκάλεσε, *vocauit*: minus apte. Lat.t.v.13, Gr. son. *& ad audiendas Hermogenis dissertationes rhetoricas studiose venisse: maxime autem Stoicorum decretis addictus fuit.* V.22, *totumque Romanum exercitum, Seueriano commissum, ad Elegiam* (*Armeniæ locum*) *vndique concluserat, & vna cum ipsis ducibus assidua sagittarum immissione confecerat, Syriæque vrbes subinde magno numero magnoque terrore incursarat.*

P.364, v.15, cum Blanco leges εἰσπεριχθείς, vel saltem εἰσπεριχθεὶς passiua signit. accipies. V.21, Μάρκον accus. casu agnoscit cum m. s. etiam Blancus: alioqui mallet fortasse aliquis Βινδίκα τὸν Μάρκου ὑποστράτηγον ὄντα, *Vindicem Marci legatum*. V.39, ἐσπάρησαν agnoscit etiam Blancus interpres: Xyl. mauult ἐσπάρη, numero singulari. Lat.t.v.35, Gr. son. *super visceribus eius*. V.47, *vt hæc quoque memoria dignemur.*

P.365, v.8, aptius Camerarius legit ἀντικαλεῖ ὡς. V.10, P. οὐ γὰρ ὑπῆρχε: & tamen v.5 ὑπῆρχε. V.17, P. ἐν δέκα πολλάκις ἢ ἐν δώδεκα ἡμέραις, *decem sæpenumero & duodecim diebus*. Seq. v. aptius fortasse, ἢ τὸ πενῆς ὄντων. Lat.t.v.8, Gr. son. *Hunc vitem arbustinam aliquando frondantem inclamauit quidam: & cum ad primam postulationem non statim descenderet, increpans eum, Saltem ergo præfecte, inquit, descende. quo dicterio ille quidem superbum eũ in humili conditione notauit: fortuna tamen istam ei dignitatem postea contulit.* Sensus autem dicterii est; Si proprio nomine rogatus descendere dedignaris, saltem præfecti honoratiore titulo compellatus, descendere ne grauare.

P.366, v.16, συνελαύνοντα retineri potest. admitti tamen potest etiã συνεξελαύνοντα. Paulo post cõgruentius ἐνεπήδησαν ἀγρίως. V.22, P. cum vulg. l. post ἐπέπεσεν habet, ὅτι δὲ τὰς ἵππους, ὅπως μὴ ἴδω, ἀρχέτης δὲ ὁ ἄστε. regrediens scilicet ad 357.45, vnde aberrarat. V.24, mallet fortasse aliquis συνεξέωσαν: inquit Steph. Lat.t.v.8, *atque exinde confertis manibus, sessores pariter & equos deiiciebant. præ violentia enim lapsationi non amplius obniti poterant*. i. propter vim Romani irruentis, a lapsu tueri se non poterant. V.35, *vt labore*, (seu lassitudine) *vulneribus, ard.*

P.367, v.26, inclusa μὴ, abest a P.c. Pro αὐτῶν autem, v.31, Stephanus vel αὐτῶν legendum censet, vel αὐτῶ. V.33, pro αὐτῶν, etiam P.c. cum vulg. l. habet αὐτῶν: errore manifesto. V.44, αὐτὰ e P.c. reposita pro vulg. καὶ. Lat.t.v.7, Gr. son. *atque hæc tunc & Romanis salutis, & barbaris exitii fuit causa; non Arnuphis magus. neque enim magorum consuetudine præstigiisq; Marcum delectatum fuisse, vllis historiis est proditum.* V.25, *Græci*, Christianis peculiari more, intelligendi hoc loco sunt pagani. V.42, *& hi quidem humectabantur ac bibebant; illi autem igni exurebãtur & interibant: nec vel Romanos ignis contingebat, sed, sicubi forte ad eos appropinquasset, statim exstinguebatur; vel barbaros iuuabat pluuia, sed magis etiam immissas eis flammas, velut oleum, excitabat.*

P.368, v.23, inclusa δὲ, addita e P.c. Lat.t.v.23, Gr. son. *qui sibi gratulabatur* (seu magni beneficii loco ducebat) *ob rhetoricã peritiam ad Ægypti præfecturam peruenisse*. V.30, *quippe quod, Commodus iuuenis adhuc & simplicioris esset indole.*

P.369,

P.369, Lat.t.v.1, Gr.son. *conuocauit eos, ac talia recitauit*; i. atque in hanc sententiam e scripto verba fecit.

P.370, v.8, Xyl. mauult neutro gen. μέγα: quia scilicet ἄθλων nomine hic non labor significatur, sed laboris præmium. V.12, omnino præpositione repetita legendum, πρὸς πάντα καλῶς..., πρὸς ἀξιγενῶδως. In P.c. nō tantum præpositio hic omissa, sed etiam adiectiuum πάντ. Lat.t.v.31, Gr.son. *nam in Cassium ambulantem irruit Antonius centurio.*

P.371, v.6, vulg.l.& P. ἐστρατευομένων. ego Camerarium sequi malui. V.8, P. ἑαυτῶν: alii αὐτῶν, *ipsorum*. sed ἕνα ἑαυτῶν, *vnum se*, probat etiam interpres. V.20, P. ἀπόδω, præs.temp. V.24, P. τότε, *tunc*. V.45, vulg. δημοσίαν, augmento parum vsitato. Lat.t.v.28, Gr.son. *in ea gente vnde antiquitus esset*: i. e qua per maiores ortum duceret.

P.372, v.24, χρήματα ἔχειν, plurali verumq; numero, etiam P.c. Lat.t.v.3, Gr.son. *Quibus peractis, etiam iis qui vel imperatorio vel publico fisco aliquid deberent, omnibus omnia remisit debita, a quadraginta sex annis, absque sexdecim annis Adriani.* V.10, *eamque & senatori pratorio* (seu prætura functo) *instaurandam demandauit.* V.30, *inquit, senatum alloquens*; seu, ad senatum verba faciens. V.34, *in templo Bellonæ*. Ritum autem istum hastæ iaculandæ, a Persis quoque vsurpatum tradit Ammian. Marcell. 365, 18.

P.373, v.3, nescio an rectius ὥρισε δὴ τοῦτον τ. Suidæ sane collectanea talem quampiam lectionem innuunt, 867, 10. vbi tamen Pio Antonino hæc, non Antonino philosopho tribuuntur. τῇ εὐεργεσίᾳ vero quod peculiare nomē a Marco datum fuerit, nondum comperi: nisi forte sit Æquanimitas, cuius signum tribuno a Pio moriente datum refert Capitolinus 140, 22: & 142, 39. V.34, inclusum αὐτῶν, additum e P. & M. V.39, malet fortasse aliquis, αὐτοῖς ἐς πάντ' ἴσα τοῖς ἀνθρώποις χρῆσθαι, *eis ad omnia, non secus atque ceteri homines, vti.*

P.374, v.6, inclusum τὸν, abest a P. V.10, pro κατατετμημένην aptius (opinor) legemus κεκιβδηλευμένην, *rubiginosam*. Præcedenti etiam versu rectius fortasse, ἀπὸ χρυσῆς τῆς βασιλείας. nam τι nullam in seq. redditionem habet. V.17, Steph. legendum censet εἰ καί τις, aut ὡς καί τις. illam tamen quam hanc lectionem mauult. V.44, inclusum οὐ nec P.c. aut Zonaras agnoscit, nec Herodianus 473, 11: nec item Lampridius 158, 3. atque adeo similis infra locus ostendit abesse negationem debere, 591, 2. Lat.t.v.11, Blancus verterat, *in ferreum, & in casa Ea qua Romanos qui tū fuere, nosque ipsos arguunt, delab.* Xylander eam versionem paulo melius interpolauit. ego hanc sinceriorem puto; *de quo iam dicendum, ab aureo ad ferreum rubiginosumque imperium, vt rebus tunc populo Romano, ita nunc nobis delapsa historia.* significare namque auctor vult, vt tunc resp. R. ex aureo Marci principatu ad ferreū, eumq; rubiginosum, Commodi dominatum fuit deuoluta, ita suæ quoq; nunc historiæ eandem esse ... V.26, Latinius, *admonitionibus valere iussis, facta cum barb. pace.* V.41, *quod patrem aliquando, profundo luto impactum, equo adacto liberasset.* Sequentia paulo aliter narrat Herodianus 472, 21. nec cōsistere videtur Dionis historia, nisi de Pompeiani filio hic intelligantur quæ ab Herodiano tribuuntur Quadrato. Dionem tamen Zonaras quoque sequitur 209, 33.

P.375, v.14, P.c. ἐκεῖσε. quæ lectio cum sequentibus quidem congruit; sed cum antecedentibus nequaquam cohæret. si locus nō est mancus, paulo melius hęc lectio quadrat; ἐπεὶ καὶ ἐκεῖνοι βιαίως ἀπεθνήσκοντες. V.34, possis etiam transposita & non minus apte legere, ... ψῆφ. Lat.t.v.1, Gr.sonant, *vt etiam cum eo conuiuaretur, & iuueniliter colluderet.* V.10, *Sed & Marcia quadam, vnius ex tunc interfectis pellex, & Electus cubicularius; hic quidem Commodi quoque factus cubicularius; illa vero, Commodi primum pellex, dein Electi vxor: post & ipsi violenta morte perierunt.* Vereor tamen ne mutilus aut deprauatus sit locus. Cōmodo sane hos superuixisse, immo eos necem ei struxisse, declarant sequentia. vt fortasse post γυνή, *vxor*, hoc sensu desideretur commation, θανάτου αὐτῷ γενομένης αἰτία, *morte illi conciliata.* V.28, *Inter omnes enim, qui vnquam memorantur, horum amor mutuus, fuit egregius; adeo vt ne in magistratibus quidem a se inuicem seiuncti fuerint. Sed & locupletes fuerunt ac prædiuites; magistratusque simul gesserunt, & alter alteri assessorem se præbuit.* cuiusmodi fratrum par supra quoque narratum in Nerone, 296, 44. V.44, *sublatusque, vt confestim moriturus, in cellulam deportatus est: atque ipse quidem e conspectu se subduxit; arietis vero corpus, in loculum coniectum, pro eo crematum est.* quam rem & Lampridius attigit, sed admodum breuiter, 158, 16. de veruecis pelle cremata, diuersa historia est apud eundem 157, 23.

P.376, v.15, inclusum ἄλλο, add. e P. Lat.t.v.14, Gr.son. *plurimum impegit, cum, quid diceretur, ne intelligere quidem posset. Id ergo tunc præsens audiui: post vero & aliud huiusmodi vidi. Est Malli, Ciliciæ oppido, Amphilochi oraculum, per somnia responsa dans.*

P.377, v.2, locus hic a Suida citatur in Μάρκελλος; & quidem plenius ac luculentius. quare illum inde huc transcribam totum: Μάρκελλος, στρατηγὸς ἐπὶ Κομμόδου. ὃς ἀνεπιδεής ... ἀρετῆς ..., ... φιλανθρωπίας καὶ ἡμερότητος μετεῖχεν. ... ἐκ τῆς ... μηδὲ ... ἄλλων ... ἡ μέρα ... καθεύδειν ... ὅσα ... ἐκ τοῦ ... φιλύρας ... πάντα ... δώδεκα γραμματεῖα, ... εἰπεῖν, ... ἄλλην ... ἐγρηγορὼς ... μὲν ... ἄλλως ... πολεμιστὴς ... τῆς γαστρὸς ... τὰ τῆς ... Ῥώμης ... δυνάμενος ... ... ἀπὸ τῆς ... αὐτῶν, ... ἀπὸ τοῦ ... ἐπιτήδειος ... μᾶλλον ... διαχρήσασθαι ... δοκῇ. V.28, P. ἀπαρτίσει, fut. tempore: minus apte. V.37, idem P. ὁ στρατιώτης. sed verisimilius est, Commodum in ista trepidatione συστρατιώτας quam simpliciter στρατιώτας appellare maluisse. V.42, P. ὕπαρχον, vno π. vetior scriptura ὕπαρχον, seu ἔπαρχον, *præf. prætorio*: vt patet ex v.20. V.45, pro ἐκείνου rectius fortasse legemus ἐκείνῳ, *illi.*

P.378, v.2, cum coniunctione legendum vel, ὁ δὲ μὲν: vel, ὁ μὲν οὖν. aut asyndeton hic statuendum. V.8, W. interserta copulatiua legit, τῆς δὲ Κομμόδου καὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. alioqui sane superuacuum esset pronomen αὐτοῦ. V.10, non minus apte legas ἀπαλλαγέντες, *liberati.* V.11, in P.c. omissum est πῦρ: vnde suspicetur aliquis, veriorem lectionem esse πωλοῦντες, *vendentes*: vt pag. seq. v.5. Lat.t.v.46, malim plusquamperf. temp. *deductus fuerat.*

P.379,v.11, Wolf. legit ἐς ἐνιαυτοὺς πέντε καὶ εἴκοσιν, *in annos* x x v. sed vulg. lectionem & tuentur & explanant hæc Zonaræ 210,16, ὑπατεύσας εἰς ἕνα ἐνιαυτὸν εἰκοσι καὶ πέντε ἀπέδειξεν: & hæc Ælii Lampridii 158, 55, *tuncque primum viginti quinque coss. in vnum annum; venditaque omnes prouinciæ.* V.29, P. ἀχρειώσει, fut. Att. Lat. t. v. 37, aptius, *torua visu*: vel, *trux aspectu*.

P.380, v.2, inclusa τι, abest a P. at non item supra 377,40. Contra, inclusum τῷ, seq. v. ex eodem P. additum. V.8, rectius ἐπὶ κοινοῦ, sine articulo: vt apud Zonar. 210,38, ἐπὶ δόρατος. V.17, forsan inserta copula legendum πῶς τι ἑαυτοῦ, vel καὶ πῶς ἑαυτοῦ. V.21, inclusa γὰρ, addita e P.c. V.23, P. ἑκόντων, masc. gen. per synthesin. V.30, commation istud δι' αὐτῶν, Wolfius vt suspectum asterisco notarat. si ad καὶ βελόνας referas, nihil suspicionis videtur subesse: vt declarat sup. 333, 34. Lat. t. v. 16, Gr. son. *atque is quidem, quod & leonem ex equo confecisset iaculis. qui etiam, postquam percussores adesse sensit, & illos noctu interemit, & Emesenorum* (*vnde oriundus erat*) *inimicos, suosque insuper interfecit omnes.* V.35, *acus enim paruas* (haud scio an rectius μακρὰς, *longas*) *venenis illinebant; easque per illas in alios mercede inductis immittebant.* V.48, *Romamque æternam felicem coloniam, & orbem orbis terrarum* (*quippe qui suam eam videri vellet coloniam*) *appellauit.*

P. 381, v. 3, mensium appellationes Commodianæ, leguntur etiam apud Zonaram 210, 47; & quidem eodem ordine: in Suidæ autem collectaneis infra 869, 6, ordine paulū mutato. Cum eisdem confer Lamprid. 160,19. V.16, Ῥωμαῖος, Ἡρακλῆς, apud Zon. quoq; distinctione separata sunt: apud Lampridium autem 159, 31, *Romanus Hercules* absque distinctione. V.19, δημαρχικοῖς, *tribunicius*, legitur etiam apud Zon. 210,55. Interpres maluit δημάρχοις, *tribunis pl.* V.25, malim, καὶ γὰρ τοῦτο ἐκαλεῖτο: vel, καὶ τοῦτο γὰρ ὄν. *nam hoc quoque appellabatur nomine.* V.29, P.c. in margine habet vulg. scripturam, in textu autem, κατὰ δραχμὰς, omisso nomine ἄνδρα. V.37, P. c. καὶ πέντε δρ. vnde coniicio, scribendum κατὰ πέντε δρ. *singulos quinas drachmas.* sicut alibi quoque apud hunc ipsum auctorem, κατὰ pro ἀνὰ in hoc loquendi genere positum legitur, & quidē hac ipsa pagina, versū modó citato. V.42, inclusa δὲ & τι, addita e P. V.45, W. mauult ξυνοὶ, plur. num. Pleonasmū præpositionis in seq. commatio, ἐν ξυρῷ περίτημοι, notauit idem W. & vsurparunt præter Euripidem ac Lucianum, etiam sacri scriptores aliquoties. Lat. t. v. 45, ita sonant Gr. *Bestias quidem certe multas & domi trucidauit, & in publico. Quin & gladiatorio more depugnabat: ac domi quidem ita, vt etiam non nullos interficeret; (nonaculaque, velut pilos adempturus, aliis nasum, aliis aurem, aliis aliud præcideret) in publico autem, sine ferro, & sine sanguine humano. Induebat autem, priusquam in theatrum intraret, tunicam manicatam sericam, albam, auro interstinctam: eoque ipsum habitu amictum salutabamus. cum vero ingressus esset, sumebat purpuram auro conspersam, chlamydemque similem more Græcanico.*

P.382, v.2, αἰδοῖ δὲ pro vulg. αἰδοῦν, repos. e P. V. 21, vulg. l. diuise ῥωμαίων τῶ: itidemq; P. c. perperam vtrique. Lat. t. v. 24, Gr. son. *& in medio certamine lassatus bibebat calice in clauā formato, vino dulci refrigerato e mulieris manu sumpto, vno haustu.* V. 39, *partim quod neminem aliū ex iis qui aliquid memoria dignum litteris mandare possunt, ita tam exacte, vt nos, rimatos esse noui.* V. 48, *post, a prandio, gladiatorum certamen subibat. in quo exercendo, vtebatur armatura eius quem Secutorem appellant; clypeum dextra, gladium ligneum sinistra tenens.*

P. 383, v. 26, μὲν τι, pro vulg. μόνον, repos. e P. V. 37, in P. c. νικᾶς geminatum est. quæ scriptura si vera est, εὐτυχέστατος νικᾶς erit *felicissimus in pugnis*. apud Zon. 211, 12, ita legitur hoc exclamationis membrum; καὶ πάντων εὐτυχεστάτας νίκας νικήσεις, καὶ Ἀμαζόνιε νικᾷς. quæ lectio aptior erit, si clausula ex epitome nostra sic legatur, ἀπ' αἰῶνος Ἀμαζόνιε νικᾷς. vt hæc efficiatur sententia; *Et omnium felicissimas vincis victorias; ab æterno vincis Amazonie.* Lat. t. v. 13, Gr. son. *pugnata ista vmbratili pugna.* Et mox, v. 16, *ac primo die ipse omnes illos e superiore loco, toto Mercurii habitu cum inaurata virga sumpto, conscensoque simul suggestu, commisit.* V. 19, *ostendi loco.* V. 42, *E reliquo autem populo multi ne introibant quidem in theatrum: nonnulli obiter introspectantes discedebant; partim pudore eorum quæ gerebantur; partim etiam metu: quippe quod rumor percrebuisset, eum sagittis quosdam conficere velle, vt Hercules Stymphalidas.*

P.384, v.11, P.c. δράσει, opt. modo. Lat. t. v. 7, Gr. son. *Fecit insuper & aliud tale apud nos senatores: e quo præsentissimum exspectabamus interitum. occiso enim struthocamelo, amputatoque eius capite, accedebat eo vbi sed.* V.11, *caput subridens mouit.* V.39, *primam enim apud eos cellam, velut vnus ex ipsorum numero, habebat.* Inscriptionem porro quæ sequitur, confer cum Herodianica 485, 17.

P.385, v.7, rectius ἐπέπεμψαν, seu ἐπεσέπεμψαν, vt in Domitiano supra 337, 9. V.11, ἰδίῳ pro vulg. ἰδίων repos. e P. V.34, legendum videtur, εἰς ὑπολείψοντές μου τὴν ἱστορίαν, *vt quod superstitem esset relicturum meam historiam.* Lat. t. v. 47, fortasse rectius, *sedibus suis excita*: vel, *inauspicatis sedibus.* diras aues dicit Lamprid. 161, 25.

P.386, v.22, pro ἀνόμωσε si reponatur ἐνόμισε, fuerit ἐνόμισεν τὸ σχάχθιν, perinde ac si diceretur ἐνόμισεν χάρμα seu ἀγγελίας πέρι τὸ σχάχθιντος: inquit Stephanus. alioqui legendum fuerit ἐμήνυσαν, *indicarunt.* V.35, P. c. σὺν ἡμῖν, *nobiscum.* V.42, inclusa ἐν addita e P. Lat. t. v. 4, Gr. son. *scripta quæ ad Imperium pertinebant*: i. quibus rationes Imperii R. cōtinebantur. *breuiarium Imperii* dicit Sueton. in fine Augusti, 42, 2.

P.387, v.13, αὐτὸν vel tollendum, vel in sequens membrum transferendum esse videatur. sed si pro præpositiuo accusatiuo accipiatur, nulla erit opus trāspositione. hic enim erit sensus; *nemo enim eum appellabat Commodum neque Imperatorem.* V.16, fortasse transposita καὶ rectius legerimus, ὅπως καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ K. φίβοςιν. vel καὶ in γε mutanda. V.26, vulg. l. Λίβις: (itemque Zon. 212, 21) P.c. Λίμυς. sed veram scripturam esse Λῖγυς, tum sequentia hic declarant, tum Iulius Capitol. 163, 41. V.28, κατὰ τοῦτο in alterutro membro vitiosum esse videtur, ac pro μετὰ suppositum. Interpres in priori membro legit καὶ κατὰ τοῦτο, *eamque ob rem*, ob litterarum sc. cognitionem: in posteriori omittit κατὰ τοῦτο. V.31, τότε pro vulg. τὸ repos. e P. V. 36, duplicata præpos. ἐπὶ τὸ βάθρον ἐπὶ τὸ συνέδριον legitur etiam in P. c.

P.388, v.16, τῷ ἐσχάτῳ pro vulg. ὁ ἐσχάτῳ repos. e P. c. vbi τῷ ἐσχάτῳ per ellipsin præpositionis ita vsurpatum, vt paulo post v. 20, τῷ πλανητίῳ. V.44, inclusa nota numeralis, ρ', abest a P.c. Lat. t. v. 15, Gr. son.

Gr. son. *ac superiores partes* (id est terga) *inaurata pelle ornatum.* V. 25, *ceterasque conuenientes appellationes accepit.*

P. 389, v. 9, vulg. l. & P. λέγηται: perperam. V. 16, ὑπὸ τῷ Κομμ. retineri potest, si ὑπερπλουτοῦντας pass. accipiatur pro *supra modum ditatos.* alioqui legendum fuerit ἐπὶ τῷ Κομμ. *sub C. imperio.* V. 20, vel ἱεράρχῃ cum P. legendum, vel ἱεράρχῃ, vt ἱππεράρχῃ 293, 39. V. 30, pro τι, sententia requirit vel γε, vel ἔτι ἔτι, vel aliud quid consimile. V. 38, inclusum αὐτῆς, abest a P. V. 42, non male interpres legit ἄοπλοι, *inermes.* Lat. t. v. 41, Gr. son. *immo ne in Palatio quidem eum educabat; sed omnibus superiorib. facultatibus primo statim die depositis, eas inter liberos distribuit; (nam & filiam habebat) & apud auum eos degere iussit, ac raro admodum cum eis fuit; idque vt pater, non vt Imp.*

P. 390, Lat. t. v. 13, Gr. son. *praeclari illi Caesariani.* V. 22, *Laetus vero, e Falconis negotio nactus occasionem, multos militum, quasi ille* (Imperator sc.) *iuberet, interfecit. Quo animaduerso, ceteri, veriti ne & ipsi insuper interirent, tumultuati sunt.* Blancus quoque verterat, *quasi id faceret iussu principis, occidi iussit.* Xylander ad Falconem haec referre maluit; cum verius ad inuidiam Pertinaci conciliandam a Laeto facta sint. V. 34, *fine inconsiderato.*

P. 391, v. 10, membrum deesse, declarat τι. talis ergo quaepiam requiritur lectio; καί τι δῶρον προσέταττεν, ὥς γε τῆς πόλεως προσῳκείωσεν: vt supra quoque 380, 7. apud Zon. 215, 5, breuius est, δωρεὰς προσεταττε ἐπαγγέλλων. V. 16, Zon. ἰδίᾳ, sine praepositione: rectius. V. 46, inclusum ἰδιῶν, add. e P. Ibid. mox & vulg. l. & P. c. ὅτι τι Ἰταλικῆς: loco e sequentibus corrupto. nostram & Xyl. lectionem probant etiam haec Zon. 215, 23, λεγόντων ἱκανῶς, ὅτι τόσον ἐστι ὃ τόσον ἐκεῖνος δίδωσι. Lat. t. v. 50, Gr. son. *pecuniarum & coacernator insatiabilis, & dilapidator prodigus.*

P. 392, v. 5, cõgruentius foem. gen. τὰς πεντακισχιλίας, s. δραχμάς: vt patet e pag. praec. v. 44. V. 17, rectius fortasse προσεκαλέσατο. V. 21, nihil hic discrepat P. c. nisi quod pro οἱ ἐπιτήδειοι habet ἢ ἐπιτήδειοι. vnde coniicio veram scripturam esse, ὅσοις τι ἦν πρὸς τὸ Περτίνακα ἐπιτήδειον, *quibus aliquid erat cum Pertinace necessitudinis.* V. 23, conuenientius pass. ἐπεθυμήθη. V. 28, P. προήχθημεν, *prodiuimus.* Lat. t. v. 3, Gr. son. *tantum promittis.* V. 45, *& conscientia nos de rebus suis admonebat; vnde & odium aduersus eum & metus nobis oboriebatur.* i. & dum nos conscientiae de suis rebus admonebat, odii contra se metusque ansam praebebat.

P. 393, v. 34, legendum videtur ὡς ἀπαλλοτρίοις: vel aduerbialiter ἀλλοτρίως. V. 42, pro οἱ in P. c. scriptum δὲ: ita tamẽ vt ε e δ factũ videatur. Wolfius legit ἢ καὶ. sed non minus aptum fortasse καί, *aliquibus.* Lat. t. v. 7, Gr. son. *ficto quodammodo & figurato vultu.* i. vultu ad fictitium quendam habitum composito. Et mox, *populus vero tetricũ vultum aperte praeferebat.* V. 12, *velut ex composito conclam.* V. 21, *militibus imprecari.* V. 26, *ibique totam noctem, diemque sequentem, fine cibo & potu perseuerarunt, clamore accersentes cum ceteros milites,* (vel duces; si στρατηγοὺς legas) *tum in primis Nigrum Pescennium, & eos qui cum eo erant in Syria; opem ab eis & auxilium petentes.* V. 34, *illiberaliter res capessebat.*

P. 394, v. 8, W. l. δεινῶς ἦν. Lat. t. v. 44, Gr. s. *quod palatium cancellis & ianuis validis munierat.*

P. 395, v. 21, post ὑδὲν, & mox post τῷ Περτίνακος vacat in P. c. spatium vnius vocabuli capax: cum tamen integra sit sententia. V. 27, παιδευομένων pro vulg. πεπαιδευμένων repos. e P. Lat. t. v. 9, Gr. son. *perinde ac si aliquid eorũ quae futura erant, si ea praenouisset, auertere potuisset.*

P. 396, Lat. t. v. 45, Gr. son. *vitaeque conuersatione agrestium.*

P. 397, Lat. t. v. 21, Gr. son. *monumentum heroicum*; quale sc. heroibus seu diuis solet fieri. V. 28, Blancus verterat, *tribunal ligneum coloris lapidei.* cum ἐν χροῷ, non coloris, sed cutis significationẽ habeat; significans, ligneum illud tribunal seu suggestum, contigue super lapideo structum fuisse, ita vt eius ceu cuti insideret. Et mox, *Super eo, cella, quã col.* Eadem fere apud Herodianum est descriptio, in Seueri ἀποθεώσει, 541, 1.

P. 398, Lat. t. v. 7, Gr. son. *& a collegiis quae in vrbe erant.* V. 23, *& nonnulli plangebant,* (i. pectora palmis percutiebant) *alii lugubre quid submisse canebant tibiis.* V. 29, *quem Pertinax agitabat*: sine aduerbio temporis. V. 38, *magistratus & equester ordo, conueniente sibi cultu, militesque cum equestres tum pedestres, circum rogum vrbanos pariter & bellicos* (seu *bellicos pariter & poeticos*; si legamus πολιτικούς τε ἅμα & ποιητικούς) *numerosis voluminibus peragebant cursus. post, conss. rog.* V. 47, *vtebatur belli legato inter ceteros Aemiliano; quod is omnibus eo tempore senatoribus intelligentia & rerum experientia praestare videbatur, & in multarum gentium praefecturis spectatus ac probatus erat.*

P. 399, Lat. t. v. 5, Gr. son. *nam aquila militare signum insederat, &, licet abigeretur, tamen ita permanebat, vt etiam caperetur: apesque, & circum signa militaria, & maxime circum eius imagines, fauos finxerant.* V. 13, *inter Nicaea Ciique angustias.* Et mox v. 16, *e superioribus dextramque inuantibus locis.* V. 18, *Initio igitur vincebant Seueriani, ducente Candido, locisque e quibus pugnabant, velut ad dextram eminentibus, non parum adiuuantib.* V. 32, *maxima & acerrima committitur pugna.* V. 47, *propter filiam quae imperuia erat.*

P. 400, v. 27, P. δὴ pro ἤδη. Ibidem mox legere possimus etiam τούτων, *horum.*

P. 401, Lat. t. v. 27, Gr. son. *& promontorio alluebitur.*

P. 402, Lat. t. v. 30, *nonnulla etiam dicrota* (seu *biremes*) *erant ac rostrata: & quaedam ex eis vtrimque, a puppi pariter & prora, gubernaculis erant instructa, duplicesque gubernatores ac nautas habebant, vt ii, nulla conuersione facta, & adnauigarent & recederent, hostesque tam abnauigando quam adnauigando subuerterent.*

P. 403, v. 33, q. c. διεξαντλοῦντες, *perforantes*; teste Schotto. Lat. t. v. 21, Gr. son. *Atque horum quidem res eo loco erant. alteri vero, postquam naues, etiam supra ipsarum vires, onerassent, soluerunt, magna etiam tunc obseruata tempestate. quae tamen nihil eis profuit.*

P. 404, v. 38, vulg. ἠχῶ secutus fuerat etiã Blancus, dum verterat, *vocem machinamque.* sed conuenientius P. c. habet ἠχεῖον. Praeterea versionẽ loci admodum contraxit Xylander. Graeca enim ita sonant, Lat. t. v. 38, *Quod si quis in primã turrim aut voces aliquas emisisset, aut lapidẽ iniecisset, cũ ipsa per machinam quãdam loquebatur, tum sequẽtes id ipsum tradebat faciendum: atque ita illud per omnes eodem modo peruadebat: nec altera turbabant alteras, sed per vices quaeque a proxime antecedente sonum vo-*

cemque acceptam ad sequentem transmittebant.

P. 405, v. 7, inclusus articulus τὸ, abest a P. Ac sequentis vocabuli duplex in eo scriptura est, ἀπειρίας & ἀπειλίας. Et fortassis vtrumq; in versione potest exprimi, hoc modo; *postquam vero se conspectus obtulit aliquid laticis, nec multo plus quam si nihilominus inuentum esset, ad rei nouitatem hæsitans Seuerus, potu abstinuit: tandem postulato calice, & aqua repleto, omnibus videntibus ebibit.* V. 30, fortasse legendum ὅτι τὴν ἄρχην: & in Lat. vers. *exercitus tria faciens agmina, & vnum Laeto, alterum Anulino, tertium Probo tradens, aduersus Arcam ea emisit; quam illi tribus locis adorti, non absque labore subegerunt.* Arcæ autem, siue Arcenæ vrbis, meminit præter ceteros etiam Lampridius in Alexādro. Rursum Lat. t. v. 14, Gr. son. *contra supradictos barbaros alium alia misit via: itaque hostes adorti, & agros eorum populati sunt, & vrbes ceperunt. Cumq; hanc etiam ob rem magnos Seuerus animos sumeret, q.*

P. 406, v. 1, vulg. l. & P. c. τὸ αὐτὸ, præposterе. V. 8, congruentius ἐς ταὐτὸ, *in vnum.* V. 11, inclusum π, abest a P. c. V. 25, ὅτι hoc etiam in loco est pleonastica, vt passim in dictorum citatione. Wolfius diuise legit ὅ τι. Seq. v. P. sine præpositione habet ἐξάπινα. Lat. t. v. 11, Gr. son. *amici mei ope.* Cleandri autem circenses, cum quib. hi comparantur, supra expositi sunt 379, 28. V. 24, pro *Immortalem* Ammianus Marcellinus passim *Æternam* dicit. V. 27, *tandem exclamant, Ita est.* V. 42, *obliuit areos aliquot nummulos.* V. 47, *nescio quo consilio.*

P. 407, v. 20, inclusus articulus ὁ, additus e P. c. V. 47, aptius cum Hœschelio pro φάλαγγα legemus φάραγγα: itemq; in Lat. t. *in profundam conuallem,* seu *profundum barathrum.* In eodem textu L. v. 36, pro *iratus* malim *indignati.*

P. 408, v. 12, ἢ pro vulg. οἱ repos. e P. V. 40, W. legit χαρισάμενος. quod cũ propinquiore quidem τῇ γλώττῃ sat bene congruit, sed non item cum remotiore, τοῖς ὀφθαλμοῖς. itaque χαρισάμενος accipiemus pro *gratificatus,* seu *largitus.* sensus enim est, Seuerum ad Albini cadauer multa & oculis indulsisse, in eo contemplando; & linguæ, in eo conuitiis ac dicteriis incessendo. V. 43, legendum videtur ὑβρίζειν, vel ὑβρίζοι ἄν. Lat. t. v. 44, Gr. son. *multa & oculis & lingua gratificatus,* seu *largitus;* eo sensu quo paulo ante exposui.

P. 409, Lat. t. v. 9, malim *moderationem* seu *clementiam.* V. 38 *is enim equitem virib. suis fretum, ipsumque prosternere aggressum, impetu suo interemerat; ac vix tandem a multis militibus comprehensus & iugulatus, (triginta enim numero fuerant qui eum comprehenderant) ad Seu. perlatus erat.*

P. 410, v. 2, verba ista, τὰ καλούμενα ἄνω τείχη, vt structura sibi constet, iungenda erunt cum superioribus, τῶν λαῶν ἐξόντων, ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὸ ἱπποδρόμιον. Zonaras 216, 19, breuius dicit, ἐς πλοῖα καταφυγόντες ἐκ τοῦ Εὐφράτου τὴν τε Σελεύκειαν ἐς τὴν Βαβυλῶνα ἐγκατέλιπον ἔλαβε. V. 12, cum προτεραία parum commode subaudiri potest ἡμέρα. quamobrem interpres, eo vocabulo in duo dirempto, legit τῇ προτέρα τρίτῃ, seu τῇ προτέρα ἐπιστρατείᾳ. V. 33, οὗτος pro vulg. φόβου: & seq. v. προσχὼν pro plur. προσχόντων, repos. e X. & W. V. 43, si τι post ἔχειν collocetur, melius constabit structura. Lat. t. v. 24, aptius vertas, *per allusionem recitarat Maronis poetæ carmen.* nam παρῳδεῖν significat ita sonare seu recitare, vt id aliquo detorqueas. Exstat aũt Virgilii locus Æn. 11, his verbis; *Scilicet vt Turno contingat regia coniux, Nos animæ viles, inflета inhumataque turba, Sternamur campis.*

P. 411, Lat. t. v. 10, Gr. son. *ex alto suggestu.* V. 17, *conuentionem* (seu pactionem) *facturos.*

P. 412, v. 14, pro ἐς reponendum ὡς: vel in fine periodi finite legendum ἐπαύξῃ. V. 18, P. θαυμάσει, indic. modo. Lat. t. v. 25, Gr. son. *qui secundum Seuerum plurimum poterat.* V. 38, *id enim vnum cum dixero, omnem me illius curiositatem atque insatiabilitatem significasse puto.* V. 40, *ciuis Romanos ingenuos:* vt Lips. vertendum censet. V. 44, *atque licentia.* Vltimo versu legendum videtur ἐς ἀνήβους ἐς ἀρχάς: Latinaque ad Gr. sic conformanda; *Eosdemq; homines vidimus eunuchos & maritos, patres & exsectos, exsectos & barbatos.* sunt enim in hac triplici syzygia copulata inter se contraria.

P. 413, v. 4, copula interiecta legendum videtur, ἀνδριάντες αὐτοῦ ἐς εἰκόνες, *statuæ ipsius atque imagines.* V. 7, P. & M. ἰδιωτῶν ἡ δήμων μόνον, *nec solum a priuatis, & populi ordinibus.* V. 33, pro ὅτι procul dubio rectius legemus ὅ τι, id est ἐς ὅ. itemque in Lat. t. v. 35, *Quique lites sub eo dici solitas ordinabat, iussus aliquando a Seuero otioso litem aliquam introducere, noluit; dicens, Non possum id facere, nisi mihi Plautianus iusserit.* V. 40, *& quæstiones aduersus eam, torturasque aduersus nobiles matronas instituit.*

P. 414, v. 5, leg. videtur ἀγὼν γυναικῶν, vel ἀγὼν γυναικός. plures enim certasse mulieres, declarant sequentia. V. 6, pro ἀλώμεναι *palantes,* P. habet ἀλλόμεναι, *saltantes.* V. 14, ἵνα pro vulg. ἵνα repos. e P. c. Seq. v. malim cum articulo, ταῖς εἰκόνας αὐτοῦ. V. 17, pro relatiuo ὃ vulg. l. hab. negatiuum οὐ: perperam. subaudiendum autem cum relatiuo hoc commatio, redditiuum istud, τοῦτ᾽ ἔστι. Lat. t. v. 5, Gr. son. *in quo athletarum tanta conuenerе multitudo coacta est, vt mirarentur omnes quemadmodum eos stadium caperet. Atq; adeo & mulieres in eo certamine post agrestissimas saltationes pugnarunt, ita vt etiã in ceteras matronas nobilissimas ab eis desumpta iacerentur scommata; eamque ob rem vetitum fit ne vlla vmquam mulier, vndecumque orta, gladiatorium certamen subiret.* V. 35, *certe effigies.*

P. 415, v. 1, Xyl. ἐν αὐτῷ: sicut etiam interpres, *in quo.* V. 10, P. & M. ταῦτα πρῶτον. V. 34, P. c. ἦμι, & αἰτεῖν, persona tertia: & tamen ἤχειας, persona secunda. Lat. t. v. 9, Gr. son. *ex præcepto inter se colluctati sunt:* vel etiam, ex inhortatione committentium. V. 40, *id autem non ad illum, sed alias (inter se) dicebant.*

P. 416, v. 30, P. ἀπήχθη: corrupte. Blancus legerat ἦλθε, *venit.*

P. 417, Lat. t. v. 9, Gr. son. *magis quam ipsos principes;* iuniores præsertim. V. 13, *sublatus tandem.* V. 25, *non plenam fidem.* V. 37, *cum Plautianus aliquando pisces quosdam, e Tiberi egressos, ad pedes sibi accidisse per somnum vidisset.* V. 47, *cum vino refrigerato se implesset,* seu ingurgitasset.

P. 418, v. 29, non male cum Stephano legemus αἰτίας ἔχει, vt mox v. 43. Wolfius maiori mutatione legit, ὡς τῷ Πλαυτιανῷ τὴν ἀρχὴν ἔχει. Lat. t. v. 40, Gr. son. *facto suffitu.*

P. 419, v. 15, fortasse leg. ἐν ἀποκρίσει μὲν, *haud vtique celabo.* In P. c. duo hic cola omissa sunt. Lat. t. v. 44, Gr. sonant; *orationem habuit affectibus plenissimam.*

P. 420, v. 4, structura paulo constabit melius, si pro οἱ δὲ δὴ reponamus ἐκεῖνοι: vel saltem ὅδε δή.

V. 41,

V.41, pro ὃν W. cum interprete reponit ἵνα. sed ὃν hoc etiam in loco est pleonastica, vt supra 406,25, & alibi passim. Lat.t.v.42, Gr.son. *plurimos enim cæsarianorum habebat; quorũ alis exigua, alis etiam nulla prorsus mercede meruerant.* Intelligi autẽ stipendium non a Felice latrone, sed ab Imperatore datum, declarat Felicis responsum paulo ante.

P.421, v.9, in P. est ὁμαιὸς, articuli & nominis vitiosa compositione ac truncatione. V.31, post ἀεὶ distinguit etiam P. cum tamen id verbũ potius ad sequentia feratur quam ad præcedentia. Lat. t.v.5, Gr.s. *tribunum ex corporis sui custodib.* V.9, *vt, si impunitatẽ vellet consequi, se adiuuaret.* V.22, *si conclauium* seu *cellarum* malis pro *ædium*; & mox *pictum* pro *scriptum*, per me licet. V.35, *permultas etiam secum* (ad id bellum) *eduxit pecunias.* V.45, *e pastura & venatione.*

P.422, v.31, inclusus articulus τ͂, abest a P.c. V.33, pro ἀτίσιν procul dubio reponendũ ἀτίσι γε. γε autẽ ab ὑ μώνι per tmesin alibi quoq; sæpe dirimi, ostendet Index. Lat.t.v.1, Gr.s. *Sunt vero & pedites*; (i colunt vero & pedestrem militiam) *& vt cursu pernicissimi, ita in stataria pugna constantissimi.* V.7, *frigusque, & ærumnas omnes.*

P.423, v.32, vulg.l. ἱππικοῦ γὰρ ἔχω, ἐ χόρον εἰμί: sensu plane corrupto: quem ego e P. restitui. E sequenti etiã membro tollenda negatiua οὐ. Et Lat. t.v.32, locus ita interpolandus; *virib. enim polles, ego autem senex sum, & taceo. Quod si id detrectas, manumque mihi inferre times, adstat tibi Papianus præf.* Et mox, *Omnino enim omnia quæ abs te, tamquam Imperatore, mandata fuerint, perficiet.*

P.424, v.1, inclusus articulus τ͂, additus ex Homeri editionibus; in quibus locus hic exstat Il.ζ, in Agamemnonis ad Menelaum oratione de Troianis. Pro φύγοι autem & ὑπεκφύγοι P.c. habet φύγη & ὑπεκφύγη. qui verbi modus cũ prohibitiuo μὴ bene quadrat. Primam pers. ἠμπίεχες, agnoscit cum Homeri editionib. idem P.c. V.6, vulg. αὐτὸς, *iste*, probat etiam Blanci versio: P.c. habet αὐτοῖς, *eis* seu *ipsis*: itemque Zon. 218, 20. Seq.v. singulare τὸν ex eodem P. repositum pro plurali τῶν. V.24, P.& M. τὸ σῶμα βραχὺ, *corpore breuis*. Quibus cum refragentur ista Spartiani 175,45, *ipse decorus, ipse ingens, promissa barba, cano capite:* non reiicienda videtur lectio vulgata βραδύ, quam interpres quoque sequitur; procera enim corpora, tardiora sunt quam breuiora. V.27, disiunctiuam ἢ ante ἐ δέξ. W. expungit. sed fortasse potius post eam omissum est μετεῖχε, aut simile quodpiam verbum. vt sententia sit; *eruditionis enim studio maiore quam excellentia fuit præditus. ideoq; sententiosus erat magis quam verbosus:* vel, ideoque consiliis magis abundabat quam verbis. V.38, σωφρονοῦσι, pro vulg. φρονοῦσι repos. e Xyland. & Stephano. Et seq.v. ἴσως pro οὔσης.

P.425, v.8, ἐβάδιζεν, e P. pro vulg. ἐδίκαζε repositum, agnoscit etiam Zonar.218,29. V.11, aptius accus. αὐτὸ, nempe τὸ δικάζειν. Seq v. contractum ᾤχε pro vulg. ᾤχετο repos. e P. V.17, χαρίεις excusari potest, si ad pedum imbecillitatem respiciatur, qua laborauit Seuerus. alioqui conuenientius cum interpr. legemus ἀχαρίεις: vt apud Zonaram quoque ἀχαρής. V.36, αὐτοῖς pro vulg. αὐτῆς repos. e P. & Zon.219,60. V.43, pro ὃ congruentius cum interpr. legemus ὅ. Lat.t.v.8, Gr.s. *eo vtebatur vitæ ordine: omnino aliquid noctu sub diluculũ agebat: post deambulabat, vel disserens vel audiẽs quæ ad Imperii vtilitatem pertinerent. deinde ius dicebat; nisi cũ magnum aliquod esset festum. idq; peragebat optime.* V.17, *post, aliquo exercitii modo vsus, lauabat: prandebat autẽ vel ipse per se, vel cum liberis; nõ tenuiter. Inde plerumq; dormiebat.* V.34, *Agite dum; date, si quid facere possumus.* V.49, *nã Euprepem aurigã.q.*

P.426, v.6, vsitatius trãsposita copula legemus, ἄλλον τε ἐπὶ τοῦ. Et seq.v. εἰς τ͂ Ῥώμην. Sed ordinis illa inuersio reperitur etiam infra 437,13. V.32, rectius cum præpos. legemus ἐφ' ᾧ, significatione caussali: (vt Zon.220,7, ὅτι ...) vel cum Stephano, ἐν ᾧ, signif. locali. V.37, non minus apte cum W. legas προκαταφυγόντα. nisi forte significare vult, Getam ante ad matrem confugisse, quam a percussoribus apprehenderetur. Lat.t.v.19, Gr.s. *nec ministri consulem inuenire potuerunt.*

P.427, v.8, articulus τῷ rectius expungetur: vt scilicet non regnantis, sed defuncti Imperatoris vxor intelligatur. V.15, legere possis etiam ἀνέφαψε. V.23, vulg.l. & P. δὲ δῆ: nihil ad rem.

P.428, v.19, cõgruentius fortasse aduerb. ὁμοίως. Lat. t.v.14, Homeri versus, in Græco vsurpatus, Virgilianis verbis ita posset exprimi, *At non cunctorum cõprendere nomina possim, quotquot e clariss. viris ille nullo iure interfecit.* V.33, *Alexandri porro adeo demẽs ducebatur studio, vt etiam armis quibusdam & poculis, quasi illius fuissent, vteretur.* V.44, *hasta longa, cuspis breuis.* Et mox, *Neq; his contentus, eundem illum etiam Orientalem augustum appellabat.* V.49, *Quin & philos.q.*

P.429, v.17, ἰσίμων pro vulg. ἰσιμώνων repos. e P.& M. idemq; agnoscit etiã interpres. Ab eodem P. ibidem abest inclusum ὑ. V.20, W. mauult πολλὰ ἢ δεινὰ δέδρ. V.26, P. ἀπώλεσας, terminatione præteriti, accentu futuri temporis. interpres legit ἀπώλωλας, *periisti*. V.44, P. παρ' ἡμῖν, *apud nos*: minus apte. Lat.t.v.18, Gr.son. *eumque statim reliquis militaribus officiis decorauit: nec multo post inter prætorios senatores retulit*; seu inter senatores prætura functos. V.26, *Nisi inebitur te Alexander, absolutus es*, seu actum est de te.

P.430, v.5, P.c. προσεκύνει. sed vulg. προσεκύνει probat similis infra locus 447,8. vt fortasse significetur, eum, aurigarum exemplo, muneratium ceterosque spectatores opulentos flagelli submissione quadam ex inferiori loco veneratũ esse; eaq; submissione aureos ab eis, velut vnum ex abiectissimis agitatoribus, emendicasse. V.19, ἰδίν, pro vulg. ἰδεῖ ex P. repositum, agnoscit etiam Zon. 220,38: sed omisso sequẽte accus. χρήματα: recte. alioqui enim, si χρήματα retineamus, pro ἰδίν legendum fuerit ἐδίκοι, i. *numquam nos deficient pecuniæ.* V.27, ἐχόμενος pro vulg. ἐχομένης repos. e P. sed pro π perperam in eodem scriptum π. V.29, inclusus articulus τῷ, additus e Suidæ collect. infra 871,39. itemq; mox v.36. Lat.t.v.25, Gr.son. *quod, cum dicax esset, etiam inuitum se ad iaciendum in eum cauillum adduci passus esset. aiebat enim eum irascenti similem esse: quoniam ad iracundiorem quendam vultus habitum sese componebat.* V.38, *seque natando etiam inter fluctus exerceret.* i. in mari fluctib. agitato. V.42, *Sed nec infacundus aut heb. ingenio erat.* V.47, *sæpenumero scopum attingebat.*

P.431, v.5, P. [illegible]: parum apte. Inclusa ἐ & δὴ, v.36 & 38, addita e P. Lat.t.v.48, Gr.s. *ne interea manus ab illis cædendis auerterent*; i. ne interea manus eorũ ab illis cædendis distinerẽtur. *Quin & victoria nomine magnis ei pecuniis vendito,*

permiserunt vt in Germaniam saluus se reciperet.

P. 432, v. 1, inclusum ἄπας repositum e P. & M. c. Wolfius νικῆς in suo libro substituerat: interpres ἰκετεύσεις. V. 8, P. & M. τὸ νόμισμα κίβδηλον ἦν, τὸ δὲ ἀργύριον ἢ τὸ χρυσίον, ὃ παρεῖχεν ἡμῖν. τὸ μὲν γὰρ, οὐκ μαλ. V. 14, inclusa γε, addita e P. c. V. 20, post ἔπειτα deesse aliquid putat W. Fortasse nihil deest; sed hæc est sententia; *Post, aliud ei datum responsum; & in eius fine istud hemistichium, κρυφ.* In eodem autem versu melius constabit metrum, si transpositione facta legas, τὸ πονηρὸν ἔχετε κρυφίοισι διὰ διὰ νόσον. V. 25, inclusa δὴ addita e P. & M. V. 28, legendum videtur ἢ ὀλίγον ἦ, ἢ οὐδὲν.

P. 433, v. 7, rectius fortassis, παρόντων τι ἡμῶν καὶ ὀρ. V. 22, inclusum δημοσίᾳ, additum e P. & M. In præced. periodo respicitur ad epistolarum exordium, cuius formula in Adriano supra legitur 357, 42. Lat. t. v. 26, Gr. son. *quid enim referre opus est, eum perinde atque illum, omnes primarios publice salutare consueuisse?* V. 37, *heroicum monumentum* (vt diuo) *fac.* V. 43, *eaque ex re milites in bello plurimum adiuuerat: quippe qui eos præ vehementi frigore deficientes confirmaret, dum in niues se coniiciens, in eisdem vltro citroque se volutabat.*

P. 434, v. 11, vel hic cum præpos. legendum ἐν μεγάλοις: vel mox composite συνεῖν aut συζῆν. Zonar. 221, 13, dicit ἐν μεγάλοις πόνοις ἐξεταζομένων ἢ καρτερῶν. V. 16. pro ἀρχαῖος W. legit ἀρῖος, Camerarius ἀρίους, vt Zonar. 221, 13. V. 25, malim cum articulo τῆς ἰσχύος. V. 36, φάσκων pro vulg. φαίνων repos. e P. c. Lat. t. v. 15, Gr. son. *otiosum esse, nec prompte conuenire, nec v.* Et mox, *Scio, inquit, mea vobis non placere. propterea & arma & milites habeo, vt rumores qui sparguntur, minime curem.* V. 32, *sursum deorsumque discursabat ad victum necessaria partim comparanda, partim cauponanda.* Et mox, *Theocritumque nescio qua re offendisset.* V. 48, *cum arcanis quibusdam sacris.*

P. 435, v. 12, pro γε aptius legemus ἢ: vel hanc ipsam particulam ἢ post γε inseremus. V. 16, καὶ pro vulg. ἢ repos. e P. c. V. 32, pro posteriore διαπεχιδεῖναι substituendum διασκεδᾶσθαι, διασυναχθεῖναι, vel simile quid. V. 35, pro τὸ cum Stephano legendum αὐτοῦ, vel saltem τοῦδε. Lat. t. v. 23, Gr. s. *Atque horum maiorem partem Antoninus ipse præsens atq; inspectans gerebat; nonnulla etiam e templo Serapidis aliquibus mandabat. In eo enim fano degebat etiam ipsorum homicidiorum noctibus ac diebus.* V. 30, *Alexandriam muro in duas partes diuidi.* Et mox, *in miseram Alexandriam perpetrauit Ausonia fera. sic enim clausula oraculi de ipso dati, eum nominauit.* V. 38, *quamquam multos prætextu illius oraculi, velut ab ipsis prolati, interfecit.*

P. 436, v. 21, pro ἀνίδυσε P. habet ἀνέδυσαν: Legationum volumen 416, ἀνέδυσ. cum sequenti aoristo ἐκέλευσε non male congruet alterum aoristum ἀνέδυ. prius enim aor. ἀνέδυσε, actiua magis quã neutra signif. vsitatum est. V. 23, inclusa οὖν, addita e P. V. 26, ἐν οἰκίᾳ pro vulg. ἐνοικία repos. e P. c. Wolf. in suo libro reposuerat ἐν οἰκίαις. V. 27, vulg. l. & P. ἐπόρθησαν, *vastarunt*: minus apte. V. 29, malim διαπολεμῆσαι, *debellare, bellum conficere.* V. 35, concinnius duplicato articulo legerimus, τοῦ δὲ ἐν αὐτῇ στρατ. ἀρχῆς. V. 36, τὴν Αντιόχου periphrastica ellipsi dictum pro τὴν Αντιόχειαν, id est Antiochi vrbem: vt infra 596, 30. τὴν Αλεξάνδρου πόλιν, *Alexandriam.* V. 41, pro ἔτι ἐς W. reponit ἐπέστη: & mox ἐρῆμον notat asterisco. Sed si ἔτι ἐς referas ad antecedens χρήματα, & cum ἐρῆμον subaudias εἶναι, nihil hic erit scrupuli. Lat. t. v. 19, Gr. son. *Nec vero ceteras solum vitæ disciplinæque leges transiliebat, etiam in ipsis expeditionibus; sed et-.* V. 47, Blancus verterat, *qui tum mulctis exigendis præerat.* ad verbum sonat; *cui tum censiones erant commissæ.* vt intelligendæ videantur censiones facultatum: quæ veteris censuræ pars erat; vt in Valeriano docet Trebellius Pollio 247, 35. vide & infra 817, 9.

P. 437, v. 4, malet fortasse aliquis ὅτι καί: & contra, v. 13, ἢ ὅτι: ordine scilicet vtrobique inuerso. V. 14, ὡς prima fronte otiosa videtur; sicut Blancus quoque verterat, *variis de caussis honore priuauerat.* sed si parentheticῶς accipias cõmation hoc, ὡς ἢ τιμῶν, *velut eos etiam ista re honorans*; recte sibi constabit & structura, & sententia. V. 24, inclusa ὑπ' αὐτοῦ, absunt a P. c. recte. aut enim tollendum hoc commation, aut ἀπ' αὐτοῦ, id est *ex eo*, legendum. V. 29, Legationum volumen 418 habet ἡμέρας δύο, *dies duos*: Zonaras indefinite, 221, 37, ἐπὶ δύο μησὶ ἢ ἡμέραις τισί, *supra duos menses & dies aliquot.* V. 36, P. κέκλινται: Legat. vol. κέκλεινται: verbi quidem forma congruentiore, sed minus conueniente sententia. clausæ namque portæ hic significantur, non inclinatæ; vt ex aliis historiarum locis est perspicuum. Lat. t. v. 1, Gr. son. *Quare Macrinus, cũ litteris ad Imp. scriptis moram interuenisse; quæ vero ad se perscripta erant, mature ad cognitionem suam venisse consideraret: timuit ne hanc ipsam ob rem ab illo necaretur; præsertim quia etiam Serapio quidam Æg.* V. 41, *Exinde & per portam quandam exiit, nihil moratus ne leonem quidem, qui, Acinaces ab eo dictus, in mensæque ac lecti consortium ab eo adsciscì solitus, exeuntem ita retentabat, vt etiam vestem ei dilaceraret.*

P. 438, v. 2, P. ἀπεσφάγη: sed rectius fortassis ἀπέσφαξε, præterito actiuo. V. 11, inclusus articulus ὁ, additus e P. V. 26, Euripidis locus exstat in fine Alcestidis & Medeæ. Immo Euripidis est etiam istud colon, πόνου ἀπέβη τὸ πρᾶγμα: quod Dionis esse putauit etiam interpres. V. 32, τοιοῦτον additum e P. V. 37, Homeri locus est, Il. β. V. 40, P. οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη: contra metrum. Lat. t. v. 5, Gr. sonant; *Martis signum in solenni pompa decidit.* V. 10, *quasi ex composito.* V. 33, *Multa sunt formæ diuinorum consiliorum: Multa contra spem perficiunt dii; Ac, quæ futura videbantur, non sunt effecta; Quæ vero non videbantur euentura, iis exitum reperit Deus. Atque hic rei fuit euentus. Tunc enim quasi alio quopiam modo nugans, carmen illud recitare videbatur. Sed cum n.*

P. 439, v. 1, P. ἑπτακοσίας, DCC: itemque Legationum volumen 418. V. 8, Legat. vol. 420, καὶ Ταράντας, ἐκ μονομάχου τινὸς προσηγορίας, τό τε εἶδος ἢ συμπροβάτου ἢ κακοειδεστάτου, καὶ τὴν ψυχὴν ἢ θρασυτάτου καὶ μιαιφονωτάτου: id est, *& Tarantam, e gladiatoris cuiusdam appellatione; qui vt corporis specie breuissimus erat & deformissimus, ita etiam animo audacissimus ac sanguinolentissimus.* Zon. breuius 221, 4, ἐκ μονομάχου τινὸς εἰδεχθεστάτου ἢ μιαιφονωτάτου, *a gladiatore quodã deformissimo & sanguinolentissimo.* V. 16, in Legat. vol. nulla est defectus nota: neque deesse quidquã videtur: Palatini tamẽ codicis vestigia sequi libuit. V. 19, interpunctio post ἐταράχθη videtur aptiorẽ habere locũ quã ante. V. 27, inclusum Σιμανίας nõ agnoscit Legat. vol. 421, 1. Zon. 221, 51, Σιμανίας quidẽ agnoscit, sed non itẽ Καλεδονίας. sic n. ibi; τὸ μὲν γένος Μαῦρος τυγχάνων ἐκ Σιμανίας, ἢ ἱππεὺς ἀσημότατος

quasi

quasi videlicet parentes eius, aut maiores, e Mauritania in Siciliam cõmigrarint, ibiq; ipsum genuerint. sed quid si verior fortasse lectio, Μαῦρος ἀπὸ τῆς ἐν Σιτιφίᾳ Καισαρείας, *Maurus e Caesarea Sitifensi?* nam Caesaream in Sitifensi Mauritania, non in Sicilia, agnoscunt Geographi. Lat. t. vltimo v. Gr. son. *quae maxima pars est Imperatoriae functionis, summaque rerum prouisionis.*

P. 440, v. 13, pro ὅτι τινι legendum opinor ᾧτινι, *cui.* V. 24, pro Ταράντου Xyl. reponit Τάραντος, vt pag. praeced. v. 22. sed parisyllabam quoque huius nominis flexionem inueniri, ostendet Index. V. 25, conuenientius cum Xyl. leg. ἀκοῇ, *auditione:* vt Zon. dicit, ἢ ἀκούσαντι τῷ υἱῷ μαθοῦσι.

P. 441, v. 8, vulg. l. & P. ἀναστῆναι: ego cum W. malui act. ἀναστῆσαι. V. 10, inclusum ἐκεῖνοι additum e Legat. vol. 415. V. 24, pluraliter legendum esse ἐπωπτεύοντο, nõ singulariter ἐπωπτεύετο, vt habet cum vulg. l. etiam P. codex; satis arguit ipsa structurae ratio. V. 29, vulg. ᾄει secutus erat etiam Blancus, dum verterat, *audit Iupiter.* sed aptius cũ Xyl. legemus ἄει, *sonuit* seu *tonuit.* V. 34, P. συνήχνευον, plur. fine, per syllepsin. Lat. t. v. 27, Gr. son. *Sub eosdem dies sidus quoddam, extremam caudam ab occasu orientem versus per multas noctes tendens, vehementer nos exterruit.* V. 38, *Eutychianus, vnus e caesarianis libertis, qui ludicris gymnasiisque fauorem sibi conciliauerat; viso militum aduersus Macrinum odio; insuper etiam partim a sole, quem Heliogabalum vocant & magnopere colunt, partim ab aliis quibusdam oraculis persuasus; aggressus est & Macrinum conuellere, & Lup.*

P. 442, v. 17, pro πάντα vel πάντως legendum, id est, *omnino:* vel πάντες, *omnes:* quam posteriorem lectionem probant similes exclamationes in Latinis Augustae historiae scriptoribus, 285, 33: 292, 33. V. 21, Διαδουμενιανοῦ vocabulum e v. 17, huc irrepsit: ac vel Διαδουμενὸν pro eo reponendum, vt supra 436, 34: vel Διαδουμενιανόν, vt Legat. vol. 438. V. 30, vulg. l. ἐγκεχωρηκὼς αὐτ. perperam. nostra scriptura petita e P. & M. c. atque adeo ex ipsa sententia. V. 42, ν post ὅτι, addita ex iisdem cod. V. 43, P. ἀπῆχεν: sed ἐπῆχεν probat etiam Legat vol. 439. Lat. t. v. 8, Gr. son. *puerulum & perculsum;* seu dementem, vecordem. V 14, *Adscripsit etiam in eis litteris tale quiddam; Scio multos qui ingulari magis quam viuere Imperatores cupiant.* V. 34, *clypeos imbricatos;* seu clypeos imbricis forma factos. V. 38, *nobis recitarentur.* V. 44, *quaeritantesque ac lamentantes, a fuga eos retentant.*

P. 443, v. 2, αὐτῆς pro vulg. αὐτοῖς repos. e P. & M. c. & ex Legat. vol 439. V. 15, inclusus articulus τῷ abest a P. c. & Zon. 222, 35. V. 19, P. κατελείφθη: itemq; Blancus, *remansit;* vel *derelictus est.* V. 31, Homeri locus est, Il. θ. Lat. t. v. 7, Gr. son. *cadibus per vias.* V. 20, *Chalcedone deprehensus,* seu comprehensus.

P. 444, v. 6, rectius καὶ γὰρ ἐς Γάννυν: vel saltem καὶ Γάννυν γὰρ τὴν ἐπ. vt mox v. 18. V. 16, de annis Pseudantonini, deq; eiusdem & Comazontis facinoribus, plenior narratio est in Legat. vol. 443. De Comazonte autem narratum etiam supra 441, 34. V. 33, pro Ὑπάτην Legat. vol. 445 habet Ἰταλῶν.

P. 445, v. 7, inclusus articulus ὁ, additus e P. c. V. 35, pro ὅτι ὑπὸ vulg. l. vitiosa contractione habent ὅπω: sicut etiam paulo post, pro ὅτι κοινὸς in P. & M. c. scriptum ὅπκινος: & ἄλωμα pro αἴτωμα. De huius aũt loci emendatione atq; explicatione agit etiam Paul. Leopard. Emend. lib. 7, c. 2: vbi αἴτωμα *pinnaculũ* interpretari mauult. V. 46, & προσκεχάρακτο retineri potest, & προσκεχάρακτο pro eodem reponi. Lat. t. v. 28, Gr. son. *& illa Vestalium maxima, lib. d.* Sed & v. 19, pro *spectaculis supplicationum* rectius fortasse reposuerimus *ludis votiuis.*

P. 446, v. 18, interpres κομιεῖσθαι legit, fut. tẽpore. V. 42, αἱ pro vulg. ὁ repos. e P. & Zon. 223, 21: vbi haec pene ad verbũ leguntur. Lat. t. v. 8, reddere possis etiã, *amuletis innumeris.* V. 32, pro cubiculo cellam mauult Brissonius in lib. De iure connubiorum. De nudatione autem meretricum, tradit idem Briss. eodem tractatu, paulo post.

P. 447, v. 1, pro γὰρ paulo aptius leges γοῦν: vel saltem γὰρ pro γοῦν accipies, i. *quidem certe.* Seq. v. talem quampiam lectionem postulat sententia, ἐν φανερῷ τῷ ἰδεῖν, *licebat hoc palam videre.* V. 23, vulg. l. & P. c. ἢ ὡς, sententia minus apta. V. 31, conuenientius ἐδωρήθησαν, *muneribus ornati sunt.* Pro sequenti συνεπαναστᾶσι malet fortasse aliquis συνεπάρασιν, aut simile quid; vt infra, 449, 36, τῶν συνεπαναστάντων αὐτῷ. sed nulla mutatione opus esse, ostendit clausula historiae, 450, 26. significat enim eos qui cum ipso aduersus Macrinum insurrexerant, vt Eutychianus Comazon, & alii. V. 38, pro πάνυ requiritur potius adiectiuum πρῶ, σωπῶν, vel aliud consimile: aut certe aduerbium πάνυ. Lat. t. v. 9, Gr. sonant; *ipsos venerantem,* seu adorantem. V. 19, *postea pilis se nudabat: vt hac etiam re muliebrem ageret.* V. 30, *mater eius, serua adhuc, Romam per milites adducta.* V. 42, *illum ergo non leui aliquo impetu, sed adeo intenso profundoque amore diligebat, vt non solum talia non agre ferret, sed contra, ob ea ipsa magis eum diligeret, ac re vera Caesarem declarare vellet, anieque eo nomine sibi obstanti minaretur, & milites propter eundem haud leuiter offenderet.*

P. 448, v. 26, ἀσωτίᾳ συγχωθεὶς secutus erat etiam Blancus in sua versione; *quietem non cepisset.* Sed melius vidit Xylander legendum esse ἀστυΐᾳ. nam ob veretri ἀστυΐας, non ob animi ἀσωτίας, honoribus orbatus & plane relegatus fuit Zoticus. est autem vt στύεσθαι *arrigere,* ita ἄστυος *arrigere non valens:* & ἀστυΐα, *arrigendi impotentia.* Eam porro esse genuinam lectionem, probat haec Zonarae paraphrasis 223, 55, ὡς ὅτι πάσαν τὴν νύκτα μείνας πρὸς μῖξιν ἀκίνητον. V. 39, pro ὡς καὶ, structurae ac sententiae ratio postulat καὶ ὡς, *& quasi.* vel relatiuum ὃς plane tollendum. Lat. t. v. 7, Gr. sonant; *vt qui etiam athletica daret operam.* V. 17, *mire partim collo muliebriter inflexo, partim oculis pellaciter intortis.* V. 20, *mox, cum vna lauissent, atque illum nudato corpore fama respondentem inuenisset, marem pati ardens, in eius pect.* V. 33, *Sed erat Sardanapalus etiam ipse dignissimum impuritate sua non multo post reportaturus praemium.* V. 42, *seque, vt tantis filii extemplo factum patrem, eoque atate longe superiorem, beatum pradicauit; dix.* Et mox; *nam Heliogabalum id sibi prastitisse, Alexandrumq; eum agnominari iussisse.*

P. 449, v. 1, ὡς vel pleonastica est, vel pro ὥς substituta. V. 16, inclusa ὡ abest a P. c. V. 18, rectius cum Xyl. l. Χαλκηδονίᾳ γῇ. Χαλκηδὼν enim, vicina est Byzãtio: Καρχηδὼν autem, nimis longo inde spatio dissita. V. 19, inclusum ὅπ abest a P. V. 45, rectius fortasse transposita copula leg. ὡς ἐς ὄντως ἐς αὐτὸ γέ. Lat. t. v. 6, Gr. son. *ferret cultum,* seu habitum. V. 10, *thyrsis hinnulinisq; pellib. instructi erant.*

V.17, *sed velut in pompa quadam, interdiu, præmissis aduentus sui nuntiis*, (vel, indicta suis in dies profectione) *Byzantium vsq; peruenit.* Et mox v.19, *vbi nocte sacris quibusdam peractis, lignoeque defesso equo, disparuit.* V.44, *nam & auia eum oderat, qui talia patraret, ac ne Antonini quidem esset filius; atque in Alexandrum, quasi vere ex illo ortum, erat propensior.*

P.450, v.2, rectius φυλαχθήσεσθαι ἑαυτὸν, *se obseruari.* V.5, inclusum πως abest a P.c. V.20, pro & P. habet articulum τό. sed ei locus esse non potest, nisi subaudiatur ex sequentibus εἰσφέρεσθαι αὐτός. V.23, aptius fortassis ἐπ' αὐτῷ, *sub eo principe, eo rerum potiente.*

P.451, v.12, post μεγάλη deest τοῦ δήμου: vel genitiuus τῶν ἐν τῇ πόλει, aut similis. id & sequentia indicant, & hæc Zonaræ 224, 45. στάσις μέση τοῦ δήμου & τῶν δορυφόρων ἐγένετο, *seditio inter populum & prætorianos exorta est.* V.20, πλέον, si mendo caret, accipiendum erit aduerbialiter pro μᾶλλον, *maiori ex parte.* V.26, inclusa &, abest a P. V.41, δοκεῖ positum pro ἐδόκει: quæ temporis enallage facta etiam in sequentib. Lat. t. v.1, Gr. son. *non potuerim ea accuratione, qua præcedentia, componere*, i. conscribere. V.22, *in Cretam abductus, supplicio affectus est.* V.44, *licentia, reprehensionum impatientia*; vel, reprehensionum contemptus.

P.452, v.5, congruentius fut. temp. ἐπαναπαύσεσθαι. V.7, pro αὐτὸ rectius legemus αὐτό: vt relatione ad τὸ ἀνάλωμα facta, intelligatur *sumptus ipse*, seu *impensa ipsa.* cuius modi humanitas M. Antonini erga Proculum narratur a Capitolino 141, 13. V.8, conuenientius ἐφοβεῖτο, tertia persona: itemque in Lat. t. *timuit*: vt ad Alexandrum de Dionis salute sollicitum feratur: quod declarant etiã sequentia. V.20, Homeri locus est, ex Il. λ. In fine P.c. additur hæc periocha: Τὰ ὀνόματα τῶν καισάρων τῶν ἀναγεγραμμένων τῇ βίβλῳ ταύτῃ· Ἰούλιος Καῖσαρ, Αὔγουστος Καῖσαρ, Τιβέριος, Γάϊος, Κλαύδιος, Νέρων, Γάλβας, Ὄθων, Βιτέλλιος, Οὐεσπασιανός, Τίτος, Δομετιανός, Νέρβας, Τραϊανός, Ἀδριανός, Ἀντωνῖνος ὁ εὐσεβὴς, Μάρκος Ἀντωνῖνος, Κόμοδος, Περτίναξ, Ἰουλιανός, Σεβῆρος, Ἀντωνῖνος ὁ & Καράκαλλος, Μακρῖνος, Ἄβιτος, Ἀλέξανδρος.

IN HERODIANVM.

HERODIANI quoniam m. s. exemplar nancisci haud licuit, propterea ex impressis optimæ quæque editiones a nobis fuerunt comparatę. Inter quas etsi Stephanea integritatis nomine principem locum iure sibi vindicat, tamẽ ceteras quoque interdum consuluisse non pœnituit. Quemadmodum igitur in textu supra, in hic ita notationibus ad Stephaneam editionem adhibebitur primum Aldina minor, quę octaua forma prodiit anno Chr. 1524: deinde duæ Basileenses; altera, Henrici Petri, eadem forma; altera, Ioannis Walderi, forma enchiridii. His addẽtur Henrici Memmii aliorumque doctorum virorum notationes, quæ supra in textui adiunctis scholiis minus commode poni posse videbantur; tum ea quæ postea se quasi per spicilegium obtulerunt, vel ab aliis vel a me ipso deprehensa. ex quo numero sunt quæ diligẽtissimus antiquitatis instaurator Andr. Schottus ex Hispaniis ad me nuper misit, e vet. m. s. codice deprompta. Vt igitur institutum huius operæ cursum persequar, pag. 463, v.2, inclusum ἱστοριῶν cum Petrina editione agnoscit etiam Stephanea: sed ab Aldina & Walderiana genitiuus iste abest; & rectius, meo quidem iudicio. vt βασιλείας idem hic sit quod βασιλικῆς ἱστορίας, *historia augusta.* Ceteram inscriptionis formam & Græcam & Latinam, probant quæ auctor paulo post de se scribit, 465, 9. Procœmium autem Herodiani, cõferri & cum aliorum historicorum exordiis potest, & cum exordio Fl. Iosephi. In eodem quædam desumpta ex Thucydideo procœmio, quædam etiam cum Sallustiano aliqua ex parte congruunt. Taxari autem videntur cum alii, tum Herodotus, Theopompus, Timæus. De quibus tamen multa hic agere, nõ est nostri instituti; qui tantum genuinæ lectionis curam nunc suscepimus. V.17, rectius cũ Pol. legemus πόλεων, plur. num. quod notauit etiã Schottus.

P.464, v.4, ἐπιμιξίαις cum Schotto vel aduerbialiter accipiendum pro *diuisim*: vel in fœmin. ἐπιμιξίας transformandum. V.20, Βασιλεῖς Verum Cæsarem appellatum fuisse, ex Capitolino Schottus adn. qua de re in Indice. Seq. v. pro μετὰ τῶν ἄλλων alibi dicitur μετὰ πάσης: vt idem Sch. adn. Magistrorũ nomina Lãpridius exprimit initio Commodi, 157, 16. V.25. pro τι Politianus legit δὴ.

P.465, v.2, ad gnomen de principum studiis, faciunt hæc a Schotto adnotata; Claudianus, *Regis ad exemplum totus cõponitur orbis.* Cic. 3 de Legib. *Licet videre, si velis replicare memoriam temporum, quales cumque summi ciuitatis fuerint, talem ciuitatem fuisse.* Martialis, *Sint Mæcenates, nõ deerunt Flacce Marones.* Et Solinus cap. 2. Augusti tempore multos claros atq; eloquentes fuisse viros prodit. V.6, longioris periodi redditio est v.24, in οἷα δὴ. quæ, cum casus variationem habeat, a nominatiuo ἐδιδοὺς v.18, transiliens ad accusatiuum ἀνδρα μαλιστα v.24, efficit quoddã σολοικοφανές. Sed eiusmodi ἐναλλαγαὶ huic scriptori non sunt infrequentes; atque adeo paulo post, non multum absimilis vsurpata variatio, 468, 8: 485, 23. In quarum posteriore, ob multiplices parentheses, duplex est epanalepsis: prior, v.35, ταύτης δὴ τῆς ἑορτῆς πεσούσης: posterior, v.40, ταύτην ἑορτάζοντων. Itaque recte in talium hyperbatorum redditione vsurpatur epanaleptica particula δὴ seu οὖν, sicut apud Latinos *igitur.* Mox etiam post hanc ita variatam periodum, sequitur alia, parenthesi & ἀκαταλληλότητι etiam ipsa transfigurata, 486, 6. V.32, Brissonius in lib. De iure connubiorum, Herodiani loco huic opponit locũ Dionis ex lib. 42, in quo Ptolemæus & Cleopatra ex testamento patris συνοικῆσαι ἀλλήλοις κατὰ τὰ τῶν Αἰγυπτίων τὰ πάτρια & βασιλεύειν iubentur: quasi videlicet Herodianus aut ignorantia, aut incogitantia seu obliuione hic sit lapsus. Sed nihil hic fortasse aut lapsus est, aut discrepantiæ; cum Herodianus hoc contra Macedonũ & Gręcorũ leges admissum scribat; Dio autem, ex Ægyptiorum consuetudine factum referat. alii enim aliis populis mores sunt & leges. Vise Pausan. Atticis, 6, 30: & Ant. Muret. Var. lect. lib. 7, c. 1.

P.466, v.20, malet fortasse aliquis ὀλίγων. sed & retineri & cũ πλείω coniungi debere, dictat ipsa sententia. Paulo post etiam, v.26, nihil mendi habet vulgata lectio; sed tantum brachylogia quadam Attica figurata est; vt in illo Platonis, μάχεται περὶ ὧν ἂν δύναται: & isto Aristot. ἀνάπαλιν καθάπερ τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει. simplex enim structura & sententia est, ὅτι ὑπ ἀμαρτανειν ὑπὸ οὗτινων ὧν ἐπέχει. (ὑπὸ autem pro ὑπὲρ alibi quoque vsurpari, tum alii ostendunt Indices no-

tes nostri, tum Dionysiani) Sic paulo ante, v. 17, ἀχθεῖς ἐφ' οἷς ἐστὶ μὴ ἀξιούμενον, pro, ἐπὶ τοῖς ἀξιούμενός ἐστιν. itemque rursum v. 21.

P. 467, v. 5, potest etiam träsposita distinctione ἐπιθυμίαις coniungi cum sequentibus; hoc sensu, *Difficile autem est modum finemq; ponere, vbi potestas cupiditatibus ministrat.* V. 12, paulo aliter hæc, & fortasse verius a Capitolino narrari, Schottus adnotat.

P. 468, v. 38, τῆς ἡλικίας relatiue dictum. refertur enim ad genitiuos illos, νέας ἡγεμονίας: atq; idem est ac si demonstratiue dixisset, πρὸς τῆς ἡλικίας, vel τῆς ἡγεμονίας ἡλικίας.

P. 469, v. 20, Pol. pro δὴ legit δέ. Quod vero paulo ante de Istri ripis dicitur, idem de patria sua prædicat Hesiodus.

P. 470, Lat. t. v. 40, Gr. sonant potius, *vt pecunia, cui non parcebat, securitatem redimeret.* Fuisse autem Commodum in donando liberalem ac largum, testatur præter Herodianum etiam Dio supra, 381, 19.

P. 471, v. 36, Sch. m. s. καταψιθυροῦσι pro καταλιφθῆναι. Lat. t. v. 29, Gr. son. *sic vt quidam ei prodeunti auri scobem inspergi putarent.* quemadmodũ Lampridius quoq; 161, 41, tradit Commodum fuisse capillo semper fucato, & auri ramentis illuminato.

P. 472, v. 15, siue αὐτὸν legamus, siue αὐτὸν, participium ἐξαχθησόμενος ad Commodum; pronomen αὐτὸν, ad Perennem referetur aptius; vt arguit pag. seq. v. 24. V. 20, post κόσμιον Sch. in m. s. lacunulam esse notat: deesse autem φύσιν, γνώμην, ψυχὴν, vel simile subst. V. 31. de igni augustis præferri solito, vise Turnebi Aduers. lib. 1, cap. 29. V. 41, συνεδρίας ferri potest, si queri Lucilla intelligatur, quod, cum antehac primam tenuerit sedem, nunc reiiciatur ad secundã; e δευτέρου scilicet facta συνέδρου.

P. 473, v. 3, aliter res narratur a Lampridio 157, 54: quod notauit etiam Schottus. V. 21, Sch. m. s. ἅπαντας pro πάντας.

P. 474, v. 4, post χρήματά τι desiderari τύχης, οὐσίας, vel similem quempiam genitiuum, cum e sequentib. est perspicuum, tum ex Sueton. 86, 42: 123, 28. μόνους infra dicit auctor in narratione de ludis secularibus, 527, 17.

P. 475, v. 14, in illo commatio, μείζονι καλεῖν ἐλπίσιν αὐτόν, ellipsis est præpositionis ἐπὶ, vt patet ex 464, 23: 470, 28. Aliter hæc narrantur a Lamprid. 158, 43. V. 29, pro commatio isto, πρὸς τὴν βασίλειον ἐπιθυμίαν, infra 479, 15, vsitatiore loquendi forma legitur, πρὸς βασιλείας ἐπιθυμίαν: & rursum 513, 22.

P. 476, v. 4, Sch. m. s. προσιόντος: rectius. V. 15, ad τραχείας alludit etiam Politiani versio, *compendia.* sed verius fortasse τραχείας & ἀβάτου, *per aspera & inuia itinera.* V. 40, μέρος abesse a vet. cod. testatur Schott.

P. 477, v. 16, structuræ lex nom. casu postulat ἡ ὕλη, seu τὰ τῆς ὕλης. aut in accus. τὴν ὕλην insolens est præpositionis ellipsis. V. 24, πεζὸν agnoscit eadem P. versio, *de via.* sed verisimilior Isaaci Casauboni coniectura; qui Adnotationib. ad Strabonis lib. 1, p. 37, ὅρων seu ὁρίων mauult. vt certamen fuerit de finibus seu limitib. sicut infra 557, 14.

P. 478, v. 3, de nauis miraculo isto meminit & Valer. Max. lib. 5, c. 4: & Aurelius Victor in Viris illustrib. c. 46. V. 9, si δὴ in sequentem periodum transferatur, & ex eadem huc traducatur δὲ, aptior erit orationis cohærentia. V. 17, fortasse congruentius ἱστορήσθω, *narrata sunto*: tempore præterito. V. 24, pestilentiæ huius meminit etiam Galenus in libris De simplic. medic. potestate: vt adnot. Memmius. V. 34, rectius Schott. πρὸς τῆς δυνάμεως ἰδίας αἰτίας.

P. 479, v. 7, Pol. legit κατ' αὐτὸν, *eodem tempore.* V. 16, εἶναι πλεῖστον ea forma vsurpatum qua 481, 21, εἰς τὸ μέγιστον ὕψος. V. 36, concinnius transposita si legerimus, τὰς ἀπολαύσεις ἐξελθεῖν τι & ἐπιτρέψαι. Seq. v. Sch. m. s. οὐδὲν αἰτιασαμένων: vt sit *nulla ex parte*, seu *nullo modo.*

P. 480, v. 26, in superioribus editionibus scriptum ἀπολλύμεθα: errore ambiguo. nostrum ἀπολλύμεθα eam structuræ formam habet qua mox v. 39 dicitur, ἰσόμεθα ἴσον ὕδατι. Potest tamen & ἀπολλύμεθα legi, vt mox itidem præsenti tempore sequitur εὔχεται. Politianus præterito tempore legisse videtur ἀπωλόμεθα, *occidimus.* V. 40, absolutæ structuræ forma vsitatior per genitiuum, εἰπόντος, ῥηξαμένης τι τὴν ἰδ. Aliter hæc a Lampridio narrantur 159, 9.

P. 481, v. 21, structuræ illius, εἰς τὸ μέγιστον ὕψος, exemplum notatũ etiam paulo ante, 479, 16. V. 36, μεμνημένος habet etiam Ald. ed. at Basil. ambæ μεμνημένος, *memor*: minus apte.

P. 482, v. 17, congruentius κεκοσμημένον, *ornatum.* V. 32, concinnius καὶ ἄλλα πλεῖστα, *& alia plurima.*

P. 483, v. 13, possis etiam vniusmodi forma legere, τὸ Ῥωμαίων & βασίλειον σχῆμα, *Romanum pariter & Imperatorium habitum* seu *cultum.* Infra tamen 485, 1, eodem fere modo habemus, τὸ εὐγενῆ & Ῥωμαίων βασιλέα, *nobilem illum virum, & Romanorum Imperatorem.* ὑποστρώννυσθαι seq. v. agnoscit etiã Pol. versio, *leonis pellem substerneret:* & Suidæ collectanea infra 869, 10. alioqui conuenientius fortassis ὑπεστρώννυτο, *insternebatur*, seu *insternebat se.* Pro φέρειν seq. v. aut φέρων legendum, aut ἔφερεν. V. 16, pro & aptius legas ἂν, *velut.* nisi forte deesse aliquid existimandum est. V. 18, Sch. m. s. μέν τοι pro μὲν δή: minus apte. Mensium nomina recenset Dio supra 381, 4: & Lamprid. 160, 19. V. 25, αὐτὸν, elegans est. potest tamen & αὐτῷ legi, casu generio. V. 38, ad Maurusiorum iaculatorum præstantiam pertinet, quod in Odis canit Horatius, *Non eget Mauris iaculis, nec arcu:* Turneb. Aduers. lib. 17, c. 5. Lat. t. v. 11, Græca generalius sonant, *paternam appellationem*; eoque referri videntur quæ sequuntur, *Commodus Marci filius*, seu, *L. Aurelius Commodus Antoninus.*

P. 484, v. 1, Sch. m. s. ἔβαλλε. Lat. t. v. 36, Græcã sonant potius, *ita ferire maturauit*: ad verbum, *iaculo præuertit.* Vise Pauli Leopardi Emẽd. lib. 5, c. 5.

P. 485, v. 8, ὁ recte a Stephano esse additum, & ipsa sententia docet, & confirmat similis in Caio locus supra, 251, 13. V. 22, de cohærentia longæ istius periodi, dictum supra, ad 465, 16. planius & simplicius hæc exponũtur in Dionis epitome 384, 31, 44. V. 31, pro Ἰταλιώταις Polit. legit Ῥωμαίοις: quia sc. mox sequitur Ἰταλίας ἔθει. V. 35, Sch. m. s. προσιόντος, *accedente, instante.* Lat. t. v. 33, Gr. s. *more Italico concelebrant.*

P. 486, v. 1, ἐβουλεύετο agnoscit etiam Pol. versio, *statuit.* sed non minus apte legemus ἐβούλετο, vt in Dionis epitome supra, 384, 32: præsertim cũ Herodianus ipse paulo post, v. 10, dicat τὴν ἀπορρήτου βούλευσιν αὐτοῦ. V. 6, periodus aliquantum perturbata est, & parenthesi videlicet, & triplicata relatiui

vſurpatione, eaque ipſa figurata: quippe quod ſecundo in loco pro copula ϗ, tertio in loco pro cognato pronomine αὐτὸ relatiuum ſit poſitum. V. 27, χαμματεῖα ἐπιπλείω ἀνακαλὸν ἀμφοτέρωθεν ἐπτυγμένα, Turnebus Aduerſ. lib. 28, c. 32, e Latinis ſcriptoribus interpretatur *tabulas duplices*: ſed fuiſſe tamen & quadruplices & quintuplices, docet ibidem. V. 30, concinnius geminato articulo legemus, τῆς τῆς συγκλήτου προτιμηθέντων. V. 31, in Ald. & cet. ed. λοιπὸν ſcriptum: nec male, ſi aduerbialiter pro *deinceps* ſeu *in ſumma*, accipiatur. quo modo cum a Dione frequentiſſime vſurpatur ſupra, tum a Polybio 280, 11. vt ſenſus ſit, *ſeniores enim, atque in ſumma cunctos amicos paternos deinceps amoliri volebat*. ferri tamen & λοιποὺς poteſt, ſi premittatur articulus, vt cum alibi paſſim, tum ſeq. p. v. 17. Lat. t. v. 3 & 20, Gr. ſon. *ex gladiatorum diuerſorio* ſeu contubernio. V. 41, *neminem eo introiturum*.

P. 487, v. 31, plurale αὐτοῖς reſpicit Marciam & Electum; quos conſultandi gratia conueniſſe, manifeſtum eſt e præcedentibus. V. 34, in iſto loquendi genere, φθάσαι ἢ δράσαντες ἢ παθεῖν, incluſa eſt ſignificatio aduerbii πρότερον. ideo illud addere non eſt neceſſe. idem enim eſt ac ſi dixiſſet, πρότερον δρᾶσαι ἢ παθεῖν: vt cum ex aliis locis eſt perſpicuum, tum ex 516, 35.

P. 488, v. 22, Suidas ἀμάξιν habet; locum hunc ſine auctoris nomine & abſque interpretatione citans. ſed quidnam ſibi eo vocabulo velit, non video: nec vulgata lectio mutatione opus habet. niſi forte χωρισμῷ aliquis malit, ex Dionis epitome, 385, 7.

P. 489, v. 2, incluſum ἱστοριῶν ſola Stephani editio hic retinet; itemque in ſequentium librorum titulis: rectius ceteræ omittunt; vt ſupra notaui ad 463, 2. V. 21, ἀεισεῖον agnoſcit etiam Pol. verſio: & Memmius ex huius hiſtoriæ lib. 4, colligit fuiſſe ſepulcrum principum. ſed rectius fortaſſe προάστειον, *ſuburbanum*: quo Commodum delectatum fuiſſe, patet ex præced. 479, 27: itemque Seuerum infra, 535, 1.

P. 491, v. 33, redditio periodi a συγκαλέσας incipienda eſt: aut, ſi redditio in præcedenti membro ſtatuatur, hic copulate legendum συγκαλέσας τε: vel relatiue cum Politiano, οὓς συγκαλέσας. V. 37, οἱ expungendum, vt ſuperfluum: vel enclitice legendũ σωτήριά οἱ, (id eſt αὐτῷ) *ei ſalutaria*: vt Sch. adn.

P. 492, v. 5, pro προσελάξειν aptius legemus προάξειν, vt paulo poſt, v. 38: & ſupra 489, 35, atque alibi paſſim. V. 14, Sch m. ſ. ἐπιτάξειν). V. 24, ſi participium δορυφορούντες retineamus, addendum erit ἐφύλαττον, aut ſimile quodpiam verbum. Politianus inſerit παρέπεμπον, *proſequebantur*.

P. 493, v. 26, rectius διοικοῦσι ſeu διοικήσουσι: vt congruat cum præced. ἀλλάξῃ τῳ. V. 39, vulgatæ lectionis, ſi retineatur, hic ſenſus eſt; *Quanto autem ea quæ in præſens fiunt, maiori odio ſunt, vt mala; tanto futura, tamquam bona, ſperantur magis*. vt per γενόμενα intelligantur præterita ad præſens vſque tempus durantia; & μειζόνως comparatiue accipiatur propter comparatiuę particulę in vtroq; membro ellipſin.

P. 494, v. 9, τε ante πλεῖν ab Ald. & vtraque Baſil. ed. abeſt. nec male; ſi præcedens τε vertatur in γε, & relatiuum αὐτοῖς referatur ad generale antecedens ὡς, ſeu ἑκαστὸς ὡς. V. 33, rectius προτιμηθεὶς, *deductus*.

P. 495, v. 19, retineri vulgata lectio poteſt, abſque articuli repetitione; hoc ſenſu, *gratulantibus omnibus Romano ſub Pertinace imperio*; i. omnibus Romano imperio gratulãtibus, quod Pertinacem inueniſſet principem.

P. 496, v. 27, poſt κρατήσαντες deſiderari videtur ἀνδριάντας, aut ſimile quodpiã vocabulum. vel præcedens τε vſurpata eſt pro ϗ ταῦτα, *idque*. Politianus id comma cum ſequenti coniungere maluit.

P. 497, v. 37, mancus eſt locus; vt cũ ex ſequentibus eſt perſpicuum, tum ex Dionis epitome 390, 44. Talis igitur quæpiam requiri videtur lectio, ἔτι δὲ λαλοῦντα τοῦ πρεσβύτου, ἐπιπεσόντες ἕτεροι δύο, ἐγχειρίσαντες ἑνὸς τῶν παμμεγεθῶν, φονεύουσι: ſicut etiam Capitolinus 166, 2, refert, Tungrum quendam, militibus in iram & timorem loquẽdo adductis, haſtam in pectus Pertinacis obieciſſe; poſt ceteros eum confodiſſe. vel ſaltem pro ἔτι reponendum ἕτεροι, *alii*.

P. 498, Lat. t. v. 11, Gr. ſon. *numine afflatus ſimilis*. ſeu, *diuino inſtinctu agitatu ſimilis*.

P. 499, v. 17, pro δὲ Pol. legit δὴ. V. 31, idem P. videtur legiſſe ἐπικαταστήσαντες: vt Iuliani imagines pro Pertinacis imaginibus ſubſtitutæ intelligãtur. Sed vulgatum ἀποκαταστήσαντες retinere, Commodique imagines vna cum eius nomine reſtitutas intelligere, nihil, vt quidem videtur, vetat. V. 37, haud ſcio an verius διεβίβουν: ſicut videlicet v. 8, ἐμβιβασάντων διέστη. καταβιβῶ ſane a Thucydide ea forma vſurpatum. V. 39, in φράξαντες ſubaudienda etiam quædam τοῦ τάξαντες ſignificatio, & Gr. ſic vertenda; *Sumptis igitur armaturis, corporibusque vndique ſeptis, & in aciei formam diſpoſitis, vt, ſi opus eſſet, etiam bellarent*.

P. 500, v. 17, pro αὐτῆς rectius cum Sch. legemus αὐτοῖς, *ipſis*: ſ. militibus. V. 29, pro αἰτίας paulo fortaſſe aptius legemus ἀλαζονείας ſeu ἀλαζονίας: & mox v. 33, προϊόντα, *prodeuntem*. Schottus ſane mauult προϊόντα, *prodeuntem*: Pol. παριόντα, *prætereuntem*. V. 38, Nigri conſulatus, bellum eius anteceſſit annis nouem, a. v. 937. fuit tamen is conſulatus non ordinarius, ſed ſuffectus; vt docent Faſti Panuiniani.

P. 501, v. 20, ad χρόνον alludit etiam Politiani verſio; ſed ita vt veriorem etiam lectionem φήμην ſimul exprimat.

P. 502, v. 17, rectius ἔχειν legi, cum e ſeq. commate perſpicitur, tum e v. 30.

P. 504, v. 21, Seuerum inuitum & repugnantem a Germanicis legionib. Imperatorem eſſe factum, tradit Spartianus 171, 25: vt not. Schottus. V. 36, rectius idem Schott. πρὸς τοὺς πολεμίους, *aduerſus hoſtes*.

P. 505, v. 20, non male cum Sch. poſt τὸ Ιλλυρικὸν inſeremus στρατιώτας τε. V. 36, cum μέχρι καιροῦ ſubaudiri poteſt τινὸς: vt ſit *aliquamdiu*. ſententia tamen requirit potius μέχρι τοῦ νῦν καιροῦ, vel μέχρι τοῦ νῦν, *vſque ad hæc tempora*.

P. 506, v. 5, Ald. & Baſ. ὑμῶν, ſecunda perſona; non male. Ibid. mox εἰ δὲ redditiue accipiendum, vt apud Pauſaniam haud infrequenter, pro οὐδὲ ſeu οὔτε: vel ab initio periodi pro ἐπεὶ ſubſtituendum ἔπειτα. V. 12, pleonaſmus eſt præpoſitionis ἐν, vt alibi ſæpe: aut cum Sch. legẽdum ἐναντία. Et contra in ſequenti membro, ante verbum ἐγγεγύμνασθε, deeſt aduerbium compar. πλεῖον ſeu μᾶλλον. Sic v. 33, poſt οἰκουμένης deeſſe οὐ, vel ſimile quid, facile aſſentior Schotto. V. 39, ſi ὄχημα pro ἅμα reponatur, plena erit & ſtructura & ſententia. niſi forte accuſatiuum iſtũ Seuerus de induſtria omiſiſſe,

seque intelligendum præbuisse putandus est.

P.507, v.21, Sch.m.s. τῶν στρατιωτῶν: itemq; Pol. Lat.t.v.38, fortasse Politianus scripsit *Italicæ nationes.*

P.508, v.15, rectius copula trāsposita legemus, ἐκ δημοσίων τε ἱερῶν τόπων, *e publicis & sacris locis.* V.16, ὡς ἂν passim copulantur ab Herodiano, cum alibi, tum 501, 19: & 509, 34: 513, 41. alioqui putarit aliquis hic legendum esse, ὡς ἀνακτήσαιτο, *vt recuperaret* seu denuo conciliaret. V.25, non male expleri videtur sententia, si legamus, ἔρυμα ἄρρηκτόν τι καὶ διαδιάβατον αὐτῷ περιβεβλῆσθαι. qua de re vise & hunc ipsum auctorem infra 609, 21: & Amm. Marcell. 327, 29. V.32, pro ὑπηρετῶν Politianus legit εὐβετοῦς εἶχεν, vel simile quid.

P.509, v.32, q. ἀποδέχεσθαι, *recipi, probari.* Lat.t.v.4, Ald. ed. habet, *quod ageret.* sed rectius e Gr. leges, *quid ageretur.*

P.510, v.36, ἀξίαν & nominis & aduerbii vim hoc loco habet. æque enim aduerbium atque nomen huc admitti potest.

P.511, v.18, si verbis in participia mutatis legamus ἀπειλῶν καὶ διομνύμενος καὶ παραγγέλων, apta erit mēbrorum cohærentia, & minor coniunctionū multitudo. Quod si prçcedens verbū παραγγέλλει in participium mutare malis, minor erit mutatio. V.38, ad λαβόντες melius quadrat ὑπεξέλθοιεν. V.40, Sch. m.s. μόνον pro μὲν δὴ: vt supra etiam 483, 18: minus apte.

P.512, v.10, maior erit commatum congruentia, si aoristo tempore scribamus περιηγήρευσαν. V.28, Sch.m.s. post ἱκανώτατος inserit coniunctionem τε: recte. vt præcedentia infinitiua referantur ad participium εἰδὼς. V.52, commation istud μεγαλοφρόνως τε ἐπιπλέον, Politiani versio præterit, vt mancum & minus apte huc insertum.

P.513, v.4, καὶ ante πανταχόθεν, nisi pro *etiam* capiatur, superflua est: &, cum seq. v. post ὄν, in Ald. & Bas. ed. non sit copula τε, fieri potest vt librariorum vitio perperam e posteriori membro in præcedens fuerit translata. V.8, Sch. ἐκέλευσεν, præterito aoristo; vt v.3. aptius tamen vtrobiq; legi ἐκέλευε, declarant cetera ibidem imperfecta. V.23, rectius copulatiue legemus θαρρῶν τε πλούτῳ. Seq. v. γνώσει τῇ παρὰ Ῥωμαίοις, ferri potest, si passiue capiatur, pro, *nominis sui apud Romanos nobilitate*, seu famæ celebritate; vt Politianum quoque accepisse, versio eius indicat.

P.514, v.3, legere queas etiam οὐδ' ἔτι, *neque amplius.* Sequenti tanc versu aptius est διῳκηκέναι, tempore præterito. V.14, pro ἑβδομήκοντα supra 464, 7, legitur ἑξήκοντα, *sexaginta*: rectius. nam Fasti etiam, ab vltimo anno Marci, vsque ad primum Gordiani iunioris, sexaginta solum annos numerant. nisi forte vnius adhuc decennii scribere historiam auctor voluit. V.31, pro τε malet fortasse aliquis γε: vt sit pro καίτοι seu μέντοι, *quamquam, tamen.* sed alibi quoque passim apud hunc scriptorem copulari μηδὲν τε seu μηδ' ἐν τε, docebit Index.

P.515, v.29, Suidas in Βυζάντιον, datiuo casu habet μυλίτῃ λίθῳ. e qua citatione hoc etiam cognoscitur, vulgatam scripturam probam esse, nec cum Politiano intelligendum lapidem Milesium, sed cum Brodæo lapidem molarem. V.35, pro posteriore ἀρχῶν aptius cum Pol. legemus ἀκμὴν vel ἰσχὺν, *robur, vires.*

P.517, v.11, rectius fortasse παρ' ἀλλήλων. De Græcorum autem morbo isto meminit etiam Pausanias in Achaicis, & Xenophon in Hellenicis; vt Sch. adn. V.24, congruentius συνέβαλεν, temp. aor. & v.31 ἀθροίσων, temp. fut.

P.518, v.5, ἀλλήλαις excusari potest metonymica synthesi. alioqui structuræ lex postulat ἀλλήλας, vt pag. præced. v.6. V.38, pro τε aptius legemus γε, vel hoc commǎ præcedenti præponemus. Lat.t.v.15, rectius *vtrique vrbi*, vel *ambab. vrbibus.*

P.519, v.22, de campo Issico, & Alexandri cum Dario ibidem conflictu, meminit etiam Pomponius Mela lib.1, c.13: & Cic. epistol. famil. lib. 2, vt adn. Sch. V.38, metaphora de fortuna iudice seu arbitra, repetitur infra 524, 13.

P.520, v.8, rectius γιγνόμενα, vel πραττόμενα. V.27, aptius ἐπανήγαγε, *reduxit.* V.30, conuenientius ἐπ' ἐκεῖνα, seu ἐπέκεινα, *vlteriorum barbarorum*, id est, transtigritanorum: quod vidit etiam Sch. V.34, inclusum μόναις, abest ab Ald. & Bas. nec male. V.43, vulgata lexica in citatione huius loci scribūt ἰσορρόπους ἀμφοτέροις φιλίας Νίγρῳ. ego Herodianum potius ἀνεχώρει scripsisse arbitror, vt infra 522, 13.

P.521, v.28, Sch.m.s. ἀποστεύοντων δὲ τῶν. quæ tamen coniunctio nullam in sequentibus redditionem habet: nisi ea per epanalepsin statuatur v.36, in istis, τί οὖν ὕπνου λαβεῖν: vt intermediæ duæ periodi sint quædam quasi parenthesis.

P.522, v.33, rectius coniuncte προσαδικούμενον, *insuper iniuria lacessitum*: vel potius προαδικούμενον, *si prior iniuria illata prouoceris.* Schottus quoq; vel composite προσαδικούμενον legendum censet; vel ἀμυνόμενόν πως ἀδικούμενον.

P.523, v.7, inclusa καὶ abest ab ed. Petrina. sed agnoscit eam etiam Ald. nempe pro καὶ ταῦτα *idque.*

P.524, v.16, ἡ τελευταία, respicit sequentia substantiua μάχη, συμβολή. alioqui, si ad præcedens ferretur, scribendum fuisset οἱ δὲ τελευταῖοι. Porro qui pro Lugduno in Gryph. ed. & hic & pag. seq. v.17, Londinum reponēdum censuit, parum vidit. nam in Gallia, non in Britannia cōmissum esse hoc prœlium, cum Herodianus ipse hic declarat, tum alii confirmant. Et quamquam Latini scriptores in vrbis nomine variant, dum Spartianus ad Tinurtium pugnatum tradit, 173, 17: Capitolinus apud Lugdunum, 184, 9: Dionis tamē epitome scrupulum omnem eximit, dum & Lugduni simul & Rhodani mentionem facit, 407, 15: 408, 35. V.23, fortasse rectius ὑστέρων seu ὑστέρῳ: & mox v.26, τοῦ Ἀλβινείου στρατοῦ, *Albiniani exercitus.*

P.525, v.29, periodus membrorum transpositione perturbata videtur, & tali quodam modo restituenda; ἕνα δὲ ἄνδρα, τὸν τε ἐν Ῥώμῃ στρατὸν σοφίᾳ περιελθόντα, καὶ τρεῖς βασιλέας ἤδη κρατοῦντας καθῃρηκέναι, τὸν μὲν, ἐν τῇ βασιλείῳ αὐλῇ ὄντα· τὸν δὲ, τὸν ἐν τῇ ἀνατολῇ κρατοῦντα πάλαι, καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων βασιλέα κληθέντα· τὸν δὲ, & quæ sequuntur. is enim membrorum ordo, & aptā structuræ habet cohęrentiam, & cum ipsa historia cōgruit. Itaque Latini quoque textus membra sic disponenda & interpretanda erunt; *sed qui vnus vir Romanum exercitum calliditate circumuenerit, tresque Imperatores tam rerum potientes conuulserit, vnum quidem, palatium iam tenentem; alterum, iamdudum oriente potitum, Imperatoremque a Romanis appellatum; tertium*, & cetera. In eadem vers. L.v.22, Cr. son. *cum Seueri pugnis aut vict.*

P.526, v.31, rectius cum articulo, περὶ τοὺς ἄρχοντας. De corruptela vero disciplinæ militaris, quando ea inualescere cœperit, supra quoq; auctor disseruit, 500, 8.

P.527,v.1, si copulatiua τε, e seq. versu translata, post πάντας hic collocetur, apta erit membrorũ cohærentia. πάντας autem latius extẽdi videtur, etiam ad exteros senatores. & senatum iis temporibus non Europæis dumtaxat, sed etiam Asianis patrib. constitisse, docet infra Seueri filiorum de imperii diuisione consultatio, 543,1. Contractius hæc infra leguntur in Suidæ collectaneis 870,42. V.18, pro μαθηταὶ aptius fortasse legemus ἀσκηταὶ seu μελετηταί: id est ἀθληταί. supra ἰχύος θεάματα dicit auctor in Capitolinorum ludorum expositione, 474,4. De secularibus autem ludis meminit etiam Suetonius in Claudio & Domitiano: sed omnium accuratissime Zosimus eos persequitur infra initio libri secundi, 667,16: & nominatim de secularibus a Seuero institutis, 669,31: & 671,38. V.36, possis etiam παριὼν legere: idque vel in adueniendi, vel in transeundi significatione.

P.528,v.7, rectius fort. τὴν δὲ τῶν ποταμῶν μέσην, τήν τε Ἀδιαβηνῶν χώραν: aut saltem, τὴν δὲ τῶν π. μέσην χώραν, ἐς τὴν Ἀδ. χώραν. Periphrasi autem illa significatur ἡ Μεσοποταμία, non hic tantum, sed etiam supra in Eutropii metaphrasi, & infra in Zosimo frequentissime. Politianus quoque *Interamnanam* seu *Interamnem* vertit; quia inter duos amnes media interiacet. V.14, Pol. transposita copula legit, πλήθει τε ἀνδρῶν τε. Sed fortasse auctor scripsit, πλήθει τε τῶν ἐπιτηδείων ἐς αὐτῶν τοξοτῶν ἀκμάζουσα: vt non tantum sagittariorum, sed etiam annonæ copia floruisse Atra significarit. V.35, διαφθείροντα retineri potest, si ad exercitum referatur. alioqui si ad Imperatorem referre malimus, nomin. casu legendum fuerit διαφθορῶν.

P.529, v.14, qui *Artabanus* hic dicitur, supra in Dionis epitome 410,7, *Vologasus* appellatur. V.26, si post δῆμος interpungas, τε in γε transmutare non opus erit. V.34, possumus etiam ἑκάστων legere, relatione ad τῇ χώρᾳ facta. V.43, rectius inserta copula leg. ὑπό τε τῆς P. στρατ.

P.530, v.21, pro αὐτὸν rectius fortasse legemus ὄντα: vt sequens ἐς significet *etiam*. Sic v.24, congruentius fortasse πρὸς θρόνος, genit. casu. V.33, ἀρξάντων restringendum videtur ad τοὺς ὑπάρχοντας, id est, *præfectos*. itemque Lat. t. v.33, *omnibus omnium temporum præfectis formidabilior*. & quamquã Politiani versioni aliquo modo patrocinatur quod in Dionis epitome legitur, 417,8: tamen ibi eius ætatis ἀνάκτορες nominãtur, hic autẽ omnes qui vmquam exstiterunt, lata significatione comprehenduntur.

P.532, v.11, non minus apte legas καταγράψομενος, fut. temp. V.40, vel expungenda est ἐς, vel ea in τε versa, legendum καταλιπόντας αὐτὸν.

P.533, v.26, Pol. pluraliter legit οἱ διαιτῶντες: quia scilicet pluralia verba sequuntur, non singularia, vt v.1. V.32, ὑμέτερον cum A. & P. legendum esse, ipsa orationis dictat sententia.

P.534, v.10, pro δὲ æque aptum erit τε, id est τε. V.24, pro ἐπήγετο haud scio an conuenientius legerimus ἐπήγετο seu ἀπήγετο, *adducebatur, flectebatur*. V.38, malim τὰ τῆς μεσοτάτην, cum articulo. V.39, aptius fortasse ζέοντες, a them. ζέω, *feruere*. V.41, Memm. l. ἀπλήστῳ ὑπηρεσίᾳ, *immenso vsu seruitio*. sed verior est Stephani lectio ἀπίστῳ ὑπηρεσίᾳ, *infido ministerio*. quia scilicet a Saturnino, quem sibi omnium fidissimum pollicebatur, fuit proditus.

P.535, v.8, haud scio an verius ἀπεσπᾶτο, *distrahebat*. V.11, sunt qui transposito accusatiuo malint, ἰδὼν δὲ τὸν πατέρα, ἐς ἰσοβαθὴ πρᾶξαί τι αὐτῶν. sed ferri tamen & vulgata lectio potest: vt πρᾶξαί τι τὸν πατέρα Attico loquendi more dictum sit pro *facere patri* seu *patrare in patrem*. V.14, Pol. legit τὴν ὑπὸ αὐτῆς. sed ἀδελφὴν agnoscit hic etiam Dionis epitome 418,11: 425,40. nec eam ex alio prolem suscepisse probabile est; multo minus ex Antonino, qui nec lecti eam, nec laris consortio dignatus est, 530,38. V.22, neutra illa, πάντα πάντη, ferri possunt, quia & præcedentia substantiua rerum inanimatum sunt, & hæc sequentia referri possunt ad generale πάμπολα: hoc sensu; *thesaurosque ac templa, omnia denique æraria pecuniis referta ostendebat*. cuius asyndeti exemplum supra 379,6. θησαυροὶ vero & ναοὶ copulantur etiam infra 544,34: quoniam in templis quoq;, nominatim Saturni, æraria fuerunt publica. V.24, si post ἐκ ἔσεσθαι inseras οἵας, sat bene constabit sententia: id est, *nec vllas opes vllamve potentiam talem fore qua extrinsecus* (id est, ab exteris nationib.) *insidiari eis posset*. V.26, ad præced. πολύτης μὲ, melius quadrabit τὸ δὲ, quam τε. V.29, ante πάντα inserendum videtur μέν, sicut in seq. commatiis. Lat. t. v.19, Gr. lon. *filios Antonii, qui hostis ipsi fuerat*. breuius, *liberos Antonii, hostis sui*.

P.536, v.28, post πατρὸς inserenda videtur copulatiua τε. V.40, in ἀπαρεῖλες ἰπημψ, propterea fortassis omissa est præpositio ἀπὸ, quia peius sonuisset geminatio ista, ἀπαρεῖλες ἀπὸ πημψ.

P.537, v.10, fortasse leg. γραφαῖς ποικίλαις, καὶ ζώων παντοδ. εἰκόσιν, vt infra 541,7. de quo Britannorum more apud Melam quoq; mentio est. De aëre autem Britannico mentio apud Tacitum in Agricola, & Minuciũ Felicem in Octauio; teste Schotto. V.32, ἐς post ὕλαις superflua est. Lat. t. v.18, Gr. s. *vaporibus crassitieque cal.*

P.540, v.1, ante ἱκάνορος desiderari videtur χώρις, ἰδίᾳ, vel simile quid. V.5, εἰ post ἐκ ἐχρεία tollenda videtur: aut post ποτὶ omissum est χρῆσιν, vel aliud verbum consimile. vt ea parenthesi significetur, *si quando esset opus*. V.8, locutio illa, ὅτι οἷα δέχεσθαι παρ᾽ οἱ, vsurpata etiam 538,12. Sequentem funeris descriptionem confer cum Dionea supra 397,24.

P.541, v.3, ad præced. ἄλλας μὲ, aptius quadraret μόνης δὲ -- Sequentem σκήνωμα vocem Polit. Lat. t. v.5, *tabernaculum* vertit; cũ potius *domicilium* seu *habitaculum* sonet, & pro loco, *domicilii conclaue* seu *cellam*. V.34, aduerbiorum alterum, vel ῥᾳδίως, vel εὐμαρῶς, librariorum vitio irrepsisse suspicio est.

P.542, v.1, præpositio ἐς vereor ne perperam e præcedentis nominis fine repetita sit, ideoque expungenda. V.17, Pol. superlatiue legit κάλλιστος. V.23, vsitatius transposita coniunctione legeris, ὡς ἐπιβαλόντες τοὺς ἀδ.

P.543, v.5, ἐν post πολὺ non agnoscit Sch. m.s. inuenitur tamen in aliis multis huiusmodi locis, Index ostendet infra.

P.544, v.1, mutilatum esse locum, ipsa historiæ circumstantia indicat: ac Politianus coniecturam magis quã Græci textus verba est secutus. Tu Dionis epitomen hic consule, 426,30: & Spartianum 185,43. V.17 & 43, de castrorum templo, signisque & imaginibus castrentibus ibidem adorari solitis, vise Turn. Aduers. l.30, c.15. V.40, congruentius φυγόντων, temp. aor.

P.545, v.34, mutilatus est locus, atque ita procul dubio interpolandus; στρ. Γερμανικὸν τὸν Τιβερίου, Βρεττανι-

Βρεταννικὸν τὸν Νέρωνος, & Τίτον τὸν Δομιτιανοῦ: vt cum e Dionis epitome supra, tum e Zonara cognoscitur, 173, 41: 188, 14. Itaque & Lat. t. v. 36 scribendum, *Tacito Germanicum Tiberii, Britannicum Neronis, ac Titum Domitiani fratres.* De Marco autem quod dicitur, attingit etiam Capitolinus 145, 23: & sub finem Veri, 152, 50.

P. 546, v. 35, ad Antonini facinus, quod Herodianus nullum vnquam principem ausum fuisse scribit, quam proxime accedunt ea quæ de Caio Caligula narrat Dionis epitome supra, 248, 23: & 247, 30.

P. 547, v. 6, aptius transpositis coniunctionibus cum Polit. legemus διαίτῃ δὲ μεγάλων: & mox v. 11, ἀπάρας δὲ τῆς Ἰταλ. V. 7, rectius forsan συνεχῶς. V. 16, A. & B. εὐοίκτως: vt & Memm. vertit *clementer*. sed conuenientior lectio Stephanea, præsertim si aduerbium vertatur in nomen εὐδήκτης. eamque lectionem confirmant quæ Dionis epitome refert supra 450, 36: & Suidæ collectanea 872, 2. V. 25, vestium similitudine amorem conciliari, e Taciti lib. 1 notat Sch. De Germanis vero ipsis vise eiusdem Schotti Melam 6 & 7 libro.

P. 548, Lat. t. v. 13, Gr. s. *Romamque in Capitolio & aliis fanis, repleuit statuis & imaginibus sua cum Alexandro coniunctionis. Nonnunquam etiam risu dignas picturas vidimus, vnius scilicet corporis, sub vnius capitis circumferentia, duas facies dimidiatas,* (seu per medium sectas) *Alexandri & Antonini.* cuiusmodi sectionibus nostri quoq; pictores aliâs sacerdotem & militẽ, aliâs alia professionis genera plane diuersa, in vnum concorporant. V. 23, λόχος apud Dion. Hal. plerumq; pro *centuria* capitur: hic tamẽ rectius fortasse verterimus *Pitanatẽ cohortẽ*.

P. 550, v. 15, cõgruentius cũ Sch. legemus ἐπιόντων, sing. num. vt feratur ad φάλαγγα. V. 29, Sch. m. s. εἰχε: quod in hac signif. minus vsitatum est.

P. 552, v. 9, vt tempore cõgruant verba, omnino legemus ὑπισχνεῖται, *pollicetur.*

P. 554, v. 1, malim αὐτὸ δὲ. Seq. v. Sch. m. s. ἐπιβουλεύοντες οἱ χῆρες. V. 35, in commatio isto, ἐπελθὼν ἐπιπλακεὶς, suspecta est prior præpositio.

P. 555, v. 1, fort. leg. τοιοῦτόν τι: vt Pol. quoque vertit, *tale quiddam.* Seq. v. Sch. m. s. Μαρτιάλιος ἦν ὄνομα αὐτῷ: rectius. V. 19, aptius leg. προελθὼν τῆς πόλεως: ex Spartiano 187, 5, 11. e quo etiam loco intelliges quomodo conciliari possit quæ inter Herodianum hic, & Dionem supra 437, 19, videtur esse dissonantia. V. 22, ὡς ἀποδημίας χρῄζειν, quod Politianus omisit, significat, *ita vt profectione* (seu itinere, ad id visendum) *esset opus.* Spartianus medio inter Carras & Edessam itinere occisum Antoninum scribit.

P. 556, v. 27, rectius cum articulo leg. τὸν χιλίαρχον. Mox etiam v. 29, malim τοῦ Μακρίνου, dandi casu. V. 37, cum δόξαι subaudiendum μαχουμένας, aut simile quodpiam participium: vt infra 558, 1. V. 40, auctor συγκαλῶν scripsisse videri potest; vt v. 6: & supra 547, 40.

P. 557, v. 3, & ante δόξαν, vt superflua, rectius expungetur. V. 5, rectius forsan ἡμᾶς, prima persona, vt v. 2. Politianus tamen vtrobique secundam personam maluit. Seq. etiam v. cum eodem Pol. pro δὴ melius legemus δέ. V. 21, haud scio an verius συγκεκλημένον ἠθροισμένον, vel συγκεκριμένον. quia scilicet Parthus non conscriptos & ordinarios habebat exercitus, sed, cum opus erat, subditos cogebat atque armabat, 515, 1. V. 26, congruentius, Ῥωμαίοις πρέπον καὶ σύνηθες, vt v. 36.

P. 558, v. 8, congruentius fortassis ἐξῆς τοῖς λόχοις. V. 16, Sch. m. s. ῥᾳδίως ἁλίσκεσθαι, pro ῥᾷστα.

P. 559, v. 15, Sch. legendum coniicit, θανάτῳ τῷ ἀξίῳ τεθνηξομένων, *digna extritum morte.* sed, ne quid dissimulem, glossema esse hoc membrum, innuit declaratiuum δηλονότι.

P. 561, v. 19, A. & B. κατήγγελον, præterito imperf. Seq. v. transposito adiectiuo legendum puto, ἥ τε Ῥωμαίων πόλις, & σχεδὸν πᾶσα ἡ ὑπὸ Ῥωμ. οἰκουμένη. In sequentibus deinceps membris nulla opus est mutatione: sed periodi redditio accipienda post ἡσυχαζόντων: vt nos distinximus. Et ne insolens tibi sit nominatiuorum absoluta positio, vsurpatam scias etiam supra 480, 40, ab hoc ipso auctore: & rursum infra, quamquam per prolepsin, 565, 18. Latina quoq; ad eã distinctionẽ sic conformari poterunt; *Vrbeq; ac toto propemodum orbe Romano ab improbis hominib. repurgato; atq; horum aliis punitis, aliis expulsis; ceteris, quibus latere contigisset, timore quiescentibus: in magna securitate, ac libertatis quadam imagine, viuebatur illo anno, quo solo Macrinus imperauit.* V. 38, rectius τῆς δὲ. V. 40, structura illa, πόρπαις καὶ ζωστῆρσι χρυσῷ πεποικιλμένοις, etsi per syllepsin excusari potest: tamen auctor fortasse pluraliter ζωστῆρσι scripsit; vt supra 549, 28: aut ibi quoq; singulariter ζωστῆρι dixit.

P. 563, v. 38, πλασσομένη agnoscit etiã A. & W. Petrina editio cur πλασσομένη maluerit, nescio. In seq. duob. mẽbris modi est facta variatio; vt alibi sæpe.

P. 564, v. 5, ἀναπαύσηται habet etiam A. & B. nec male, si ad Mæsam id verbum referatur. alioqui, si referatur ad milites, pluraliter scribendũ fuerit ἀναπαύσωνται. V. 33, pro προθυμίας legendum potius ῥᾳθυμία, ex 561, 38, & seq. ac rursum 566, 41.

P. 566, v. 28, respexit huc Lampridius, cum in Diadumeno 195, 3, scribit; *Diadumenum cũ patre Opilio Macrino Antoninũ & Imperatorẽ dixit exercitus:* & paulo post, v. 36, *Herodianus Græcus scriptor, hæc præteriens, Diadumenũ tantũ Cæsarem dicit puerum a militib. nuncupatum, & cũ patre occisum.*

P. 567, v. 5, vulg. scr. ἐξόρχοῦ tueri possunt quę supra de sacris choreis Heliogabali narrata sunt 563, 25: & infra 568, 14: & hæc item Ammiani Marcell. 467, 51, *pedes huc & illuc exsultando cõtorquens, saltare, non incedere videbatur; dum studebat inter altaria celsius gradiens* (*vt quidam memorant*) *imitari Brachmanas.* Cum tamen suspectum sit tempus illud, (potius enim imperf. ἐξωρχεῖτο requiritur) fortasse aliquis ex accentus vestigiis malet ἐξήρχου, *auspicabatur.* Seq. v. legere queas etiam πεποικιλμένοις, relatione ad χήμασι. V. 8, lectio illa, σφαίλων χ. & λθεις ὑμᾶς πεποικίλεν, congruit cum eo loco qui supra in Macrino est 561, 39. V. 13, Polit. Σηρῶν legit. sed vulg. Σύρων tuetur Parthicarum telarũ laudatio supra 551, 32.

P. 568, v. 12, phrasin illam, τοῖς βωμοῖς προχέειν, confirmant hæc Virgilii Æn. 7, *Hoc pater Anchises auro libabat ad aras:* & hæc Macrobii Saturn. 3, 11, *libatio apud mẽsam, quæ cum ara maxima fuerat dedicata.* vt scilicet ibi ante arã & ante mẽsam libatio facta intelligatur. Alioqui etiã in arã & in mensam fiebat libatio: vt Æn. 12, *paterisq; altaria libãt:* Æn. 1, *in mensa laticũ libauit honorẽ:* Æn. 8, *In mensam læti libant, diuosq; precantur.* & apud Macrob. loco iam ante citato, in huius libationis declaratione; *cũ non in mensam, sed in aram, secundum morem, libare debuerint.* Rursum Virg. Æn. 6, *Ignibus imponit sacris*

libamina prima: & Georg. 4, *Ter liquido ardentem perfudit nectare vestam.* qua signif. hic scribendum esset, τῷ βωμῷ καλοχίαν: vel potius τοῖς βωμοῖς ἐπιχέαν. V. 38, rectius appellatiue, τῆς ἑστίας, hoc est τῆς ἱερᾶς Ῥωμαίων ἑστίας, *a sacrosancta populi R. vesta*, i. foco: sicut Virg. loco proxime citato, *Ter liquido ardente perfudit nectare vestam*, i. focum, ignem.

P. 569, v. 4, inclusam ὑ agnoscit etiam A. & W. at P. omittit. V. 24, rectius τῇ θεῷ, *dea.* quapropter & Latina sic reddenda potius; *pecuniasque ingentes dea dotis nomine dari precepit.* Porro de byrsa & Cælesti dea inter alios visi iubet Sch. Strabonem, Tertullianum, Seruium in 1 Æn. V. 34, πάντων pro παντοίων positum.

P. 570, v. 15, rectius ἐπ' αὐτῆς, accus. casu. De sortium autem sparsione ista, meminit etiā Lamprid. 203, 31, 36. V. 21, pro στρατῶν Pol. legit στρατιωτῶν, *militum.*

P. 571, v. 1, τῷ πάντων ὀνόματος ea forma hic positum qua supra 524, 26, ἡ φάλαγξ τῷ Ἀλβίνου στρατῷ: cum possessiue potius, vt illic τῷ Ἀλβινοῦ στρατῷ, ita hic τῷ πάντων (aut πατρὸς) ὀνόματος dicendū fuerit. V. 37, haud scio an conuenientius legerimus τῆ τε ἐξετάσεως τῶν εἰς τ. quæ lectio si placeat, Latina sic reddi poterunt; *Rursum etiam alium e scena itidem detractū, institutioni & disciplinæ iuuentutis, censuraq. eorū qui senatorum aut equestrē in ordinem cooptandi essent, præposuit.* Si tamen mendi expers est scriptura, ἐξετάσεως nomine accipietur *substitutio, suffectio.* Eiusdem Lat. t. v. 19, pro *artibus* interpres fortasse scripsit *actibus*, cum in Gr. sit ἔργοις.

P. 572, v. 36, Sch. m s. & Pol. ἐδίδοντο, *quæ volebat.* Lat. t. v. 3, Gr. s. *consulares prouinciarum potestates committebat*, i. consulares prouinciarū creabat, prouincias consularibus dari solitas eis cōmittebat: sicut etiam in Latinis Augustæ historiæ scriptoribus legitur *Consularis Syriæ, consularis Pannoniæ, consularis Bætica*, & similia.

P. 573, v. 3, pro μόνη aptius fortasse μόνον legerimus. V. 7, rectius cum articulo ὁ τῷ ἱερῷ, vt mox v. 16. V. 13, forsan auctor τῆς συμπαραλαμβανομένης scripsit cum præpositione, vt v. 20. V. 28, A. & B. καταλέγονται, *relicti erant.* V. 35, non conuenit Herodiano cū aliis; qui partim trienniū, partim bienniū, partim quadrienniū imperii Heliogabalo tribuūt: inquit Memmius. V. 37, Pol. legit οἱ δὲ στρατ.

P. 574, v. 30, pro ὑπάτοις sententia requirit potius ἐπαρχικοῖς, εἰρηνικοῖς, aut aliud huiusmodi: (vt 585, 28: 638, 21: 643, 4: 712, 7: 826, 16) & v. 39 νικηκῶν pro φρονῶν. V. 40, Suidæ lectio πολλὴν ψυχὴν, parum apta est: vulgatam πολλὴν confirmat & sententia ipsa, & similis supra locus 571, 25.

P. 575, v. 9, locus hic a Capitolino citatur 220, 10: *Maximi imperium eius, (inquit) cum fuerit durum & tetricum, idcirco vocatum est, quod senatorem nullum occiderit; vt Herodianus Græcus scriptor refert in libris temporum suorum.*

P. 576, v. 43, pro δὲ malim τε.

P. 577, v. 12, aor. χρήσονται positum pro fut. χρήσονται: vt supra quoq; non raro. V. 20, inclusa ἡ abest ab A. & B. nec male, si legamus τῆς Ἀσίας ἁπάσης νεμομένοις κατὰ χώρας. *Asia tota regionatim diuisa*; seu, diuisis inter se Asiæ regionib. V. 39, non minus apte legeris ἐς τὴν στρατείαν, *ad expeditionem istam.* V. 41, rectius, κίνησιν τε μεγίστην παρὰ τοῖς ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐθνῶν, δυνάμεως ἰσορρόπου οὔσης.

P. 578, v. 19, Pol. legit ἡμαρτήκαμεν, prima pers.

P. 580, v. 20, pro τὰ ὀρχηστικὰ Sch. legendum censet τὰ ἱερὰ, vt pag. seq. v. 19. V. 31, barbaros non vt milite conductitio, confirmat idem Sch. e Strab. & Petri Victorii var. lect.

P. 581, v. 14, modi variatio aliquoties notata in superioribus: hic vero accedit etiā numeri diuersitas, vt perspicuum est e verbis φαίνοιτο & καταβίβασιν.

P. 582, v. 7, post ἀναγκάσας desideratur copulatiua τε. Sic v. 28, cum μὲν subaudienda καὶ vel δὲ: vt cum alibi sæpe apud hunc scriptorem, tum 585, 9: 590, 1. V. 29, verbi ὑπερπελιδνοῦσθαι latior apud Zonaram paraphrasis est hæc, 225, 30, διεχόμενοι γὰρ ὄντων πόνων, οἱ τῶν ὁδοιπορούντων πόδες, ὅσοις δὲ χεῖρες, ἐκ τοῦ ψύχους ὑπερπελιδνοῦσθαι, μελανθέντες ἐνεκρώθησαν. V. 34, Herodianus a Latinis scriptoribus discedit; vt docent hæc Lampridii, 221, 25; *Hæc nos & in Annalib. & apud multos reperimus. sed quidam dicunt, a seruo suo eum proditum, non vicisse regem; sed, ne vinceretur, fugisse. quod contra multorum opinionē dici, non dubiū est eis qui plurimos legerint. nā & amisisse illum exercitū dicunt fame, frigore, ac morbo; vt Herodianus auctor est; contra multorū opinionem.* Vbi cum Lampridius dicit *fame, frigore, ac morbo*, pro vulg. πολέμῳ v. 37, legisse videtur λιμῷ.

P. 583, v. 4, pro δὴ Pol. legit δὲ. V. 40, in ἔχει, & præcedente καταβίβασιν, ea est modi variatio quæ supra 581, 14.

P. 584, v. 20, castris & castellis clusas quoq; seu clusuras communitas fuisse, adnotat P. Pithœus Aduers. lib. 1, c. 14.

P. 586, v. 23, Sch. putat verius fortassis esse μὴ πάντα. V. 28, congruentius τὸν μέλλοντα, sc. κίνδυνον · vt infra 596, 24. excusari tamen & τὸ μέλλον potest, subaudito πάθος, σύμπτωμα, aut alio consimili substantiuo generali.

P. 587, v. 17, Schott. cum Pol. mauult προσήει, *accedit, aduentat.* V. 35, commation istud, παρακελεύσει τε, abest ab A. & W. ed. fortasse rectius ἡ παρακέλευσις τῷ στρ.

P. 588, v. 9, Pol. legit πρὸ ὀλίγου, *paulo ante.* V. 33, διεκίνησαν agnoscit etiam Pol. sed non minus aptum fortasse διεξήεσαν: vt apud Zon. 226, 41. V. 40, cōuenientius fortasse αὐτοῦ τύχην, *eius fortunam.* V. 41, forsan verius διεδίδοντο.

P. 590, v. 1, inter τῆ & χώρας desideratur copulatiua τε. V. 40, rectius post πέμπουσιν distingues. nā πλείστων ad sequētia pertinere, manifestū est ex 584, 41: 585, 2: 608, 38. itaq; & Lat. sic potius legenda; *maximusq; præterea numerus iaculatorum Maurusiorum, & sagittariorum partim Osroenorum, partim Armeniorum.*

P. 592, v. 2, post Ῥωμαίων μὲν, desideratur numerale adiectiuū δύο, τέτταρα, aut indefinitū πολλοὶ, vel aliud consimile. Lat. t. v. 15, interpres fortasse scripsit, *ipse sua manu.*

P. 593, v. 14, lōgæ istius periodi, ἐπεὶ δὲ ὁ Μαξιμῖνος, post multas parēntheses, redditio est v. 29, ὁρῶν δὲ: vt recte adnotauit Steph. V. 22, rectius fortasse, καταλύοντα τε πόλεως: aut καταλύοντα τῆς πόλεως: & mox item nomin. casu, ἡ ὑπὸ νόμοις τοσαύτη δυνάμει. V. 27, possis etiam legere χήρας ἀντιτείνας, vel ἀντιτείνων.

P. 595, v. 6, idem T. Quinctio accidisse, ex Liuii libro 7 notat Sch.

P. 596, v. 5, si verba ἀπαλλάξεις & κινδυνεύσεις in nomina ἀπάλλαξις & κινδύνευσις transmutentur, accusatiuo πάθος in genitiuū πάθους verso, membrorum quidē maior efficietur cōgruentia, sed phrasis reddetur insolentior. Pol. ἀπαλλάξεις ad vtriusq; membri accusatiuos μόνος & πάθος retulit, & τὸ Μαξιμῖνον

μόνος seu *μόνος*, pro *τὸν συγκρὸν Μαξιμῖνον* accepit: sententia quidem non male conueniente, sed minus cohærente structura. Mutilationis suspicionem aliquam mouet quod articulus *ὁ τε* legitimam in sequenti membro redditionem non habet.

P.598, v.12, post *τῷ οἰκίσκῳ* subaudiendum e præcedenti membro participium *ὄντων*.

P.599, v.2, pro *τε* aptius substituemus articulum *τοῖς*. V.19, *βουλεύσειν* agnoscit etiam A.& W. & ferri aliquo modo potest, hac sententia, *iis qui communi patriæ & senatorum consensu eo illum eueherent.* sed tunc pro *τῷ* aptius legeretur *τοῖς*. alioqui legi etiam posset & *τοῖς ἐν συνεδρίῳ βουλεύουσι.* V. 32, pro *τε* Pol. legit *δέ*.

P.600, v.5, non minus aptum *προσῆκον*: quod vidit etiam Sch. Infra sane, v.25 pro *καλοῖ* rectius legemus *καλῶ*. V.37, melius constabit sententia, si distinctionem post *ὁμότροποι* tollas, & post *ἐκεῖνον* colloces; hoc sensu; *illius vero in vita intemperantis morum similitudo, nobis anteponitur.* id est, ille, quia in vitæ morumq; intemperantia similis est populi Romani, mihi antefertur.

P.601, v.5, Pol. *ὑμῖν* legit, secunda pers. V.8, fortasse auctor scripsit *ἱκετείαν, ἱκέτας*. In seq. certe structuræ lex postulat hanc lectionem, & *τέκνα προτείνοντες, ἐποποσχεῖν αὐτοῖς τ.* V.11, *καὶ* post *ἡμεῖς τε* superuacua est. V.24, pro *ὧν* substitui posset *ὅμοια.* sed fortasse potius in *καὶ* vertenda ea particula, & in seq. periodo post *αὐτοῖς μὲν* collocanda. Lat. t.v.8, ita potius sonant Gr. *Nam, vt ego quidem existimo, maior pars, & ferme omnes, modo Italiam ingressi fuerimus, ramos supplices liberosque suos prætendentes, pedibus sese nostris substernent: reliqui, præ metu & ignauia, fugam capessent: at quæ ita futurum, vt & ego illorum facultates omnes vobis dilargiar, & vos iis a me acceptis secure perfruamini.*

P.602, v.1, rectius fortasse, *ὁ Γορδιανὸς ἀπηχθῶς προσίεται & αἰσθῇ*: transposita videlicet &, & *πρὸς* in *πρὸς* versa. nisi potius scribendum *διάκειται*: vt pag. seq. v.38. V.41, concinnius, *μὲν τὸ εἰς Γ. σῶμα ὤν*. vt articulus ad *σῶμα* feratur, non ad *Γορδιανοῦ*.

P.603, v.36, nisi *ὅτι* ad *ἑνὸς* referas, vt sit pro *ἑκόντος*, membro mutilata videbitur periodus. Seq. v. non abiicienda est Schotti lectio; *ὅς γε & φύσει ἀπόβλητος καὶ ἀπηχθῶς πρὸς αὐτοὺς διάκειται. τό τε & ...* Lat. t.v.24. Parisiensis editio Badii, rectius habet, *ceteros ex filio assciebat.*

P.604, v.1, post *ἑαυτῶν* Politianus inserit *δύο*: nec male, vt partim sequentia declarant, partim hæc Zonaræ, 127 8, *δύο προβαλόμενοι στρατηγούς, Μάξιμόν τε & Ἀλβῖνον*. Sic & Zosimus infra 640,10. V. 10, fortasse leg. *διαχειρισθέντων τε κατὰ τὰς πλείστας* (vel *ὑπὸ τῆς πλείστου*) *τῆς γνώμης*: vt sit quod vulgo dicitur, *decretis pro suffragiorum plur alitate sententiis.* Schottus *αἱρεθέντας* legit. sed tūc talis requireretur loci mutatio; *διαχειρισθείσης τε τῆς γνώμης, & τῇ πλείστου μέρους Μάξιμόν τε & Βαλβῖνον αἱρεθέντας*. Idem Sch. v.19 hanc lectionem adnotat, non malam; *ἐκείνους αἱρεθέντας*. De senatusconsulto, cuius ibidem mox fit men io, idem Sch. visi iubet Fului Vrsini notas in Polyb. fragm. cap. 92, ex Liuio & Val. Max. V.29, legi etiam potest, *διότι στερρότερον πάλιν τῆς πόλεως*: vel, *ὡς στερρότερον τῆς πόλεως ...* *πολύ γὰρ τὸ ὄπισθεν*.

P.605, v.1, si *πάλαι* mendo caret, transpositione facta scribendum videtur, *ἐκ τοῦ ἱππικοῦ τάγματος νεανίας, τούς τε πάλαι στρατευσαμένους, ὡς ον P.* vt sensus sit, ad equestris ordinis iuuentutē adscitos fuisse etiā veteranos milites. quos ad similes vsus sæpe fuisse adhibitos, cum alia in Indice loca cōmonstrabunt, tū is qui proxime sequitur v.23. V.2, pro *τε* requiritur potius *μὲν*: vel ea ipsa particula in seq. v. collocanda post *ξύλων*.

P.609, v.28, superiores editiones habēt *ἀπορρωγότας*: vulgata lexica in huius loci citatione scribunt *ἀπορρωγας* seu *ἀπορρῶγας*. sed procul dubio vera lectio est, *κρημνοὺς εἰς βάθος μέγιστον ἀπερρωγότας*, *præcipitia ingenti altitudine prærupta*, seu *altissimarum rupium immania præcipitia.* V.37, *εἰς τὸ στρατόπεδον* agnoscit etiam Politiani versio, *in castra.* sed haud scio an verior lectio sit *εἰς τὸ πεδίον*, *in campestrem planitiem*; vt pag. seq. v.1. Lat. t.v.21, Gr. l. *qui montes excelsissimi, veluti murus quidā Italiæ a natura sunt excitati; in altum adeo exsurgentes, vt nubes superare videantur; in longitudinem vero ita porrecti, vt totam Italiam intercipientes, in dextro eius latere ad Tyrrhenum pelagus; in sinistro, ad Ionium sinum pertingant.*

P.610, v.20, A.& W. *παρέχει* quod ferri non potest, nisi ad remotiorem, non ad propiorē nominatiuum referatur. V.18, legere possis etiā *διὰ χειμῶνας*: vt sit *propter longiores & asperiores hiemes.*

P.611, v.4, Memmius cū Politiano mauult *περιεῤῥεῖ*, *orater fluit*; vt infra 6.6,8. V.11, ad anteced. *πράξεις μὲν*, aptius quadrat *τὰ δὲ*. Ibid. nota *ἀπολελοιπόσι*: cum paulo ante, v.7, cum regulari & vsitato more vsurpatū sit *κεκλεισμένην*. V.24, pro *ὁ δὲ* nō male (opinor) legemus *ὅτι*: præsertim cū ea ratione concinnior futura sit periodorū cohærētia; *οἱ μὲν ὑπὸ τοῖς τείχεσι ... ὁ δὲ Κρισπῖνος.* Ad eam lectionē Latina quoque sic conformari poterunt, sensu haud inepto; *Legati ergo, sub muris stantes, talia quadam alta voce clamitabant, vt exaudiri possent: quoniam in muro & turribus, præter eos qui ceteras partes custodiebāt, maxima populi multitudo stabat, atque eorumque iis quæ dicebantur, quiete præbebat.* V.40, Memm. *παρ' ἐκείνοις* non minus apta fortassis hæc lectio; *ὡς παρ' ἐκείνοις ὁμοίως τὸν ὄντι νικᾷ τὸ δαιμονίας.*

P.612, v.32, rectius trāsposita *τε* legemus *διὰ μεγίστου βάθους τε & ...* Lat. t.v.19, Gr. l. *aruspicum & extispicum.* V.28, *in aere.* V.42, vertere posses etiam, *æstate anni soluta*; i. æstiuo anni tempore.

P.613, v.36, periodum illam, *μηχανάς τε ὥν*, vsq; ad seq. *πολλῶν δὲ*, non habet Sch. m.l. agnoscit tamen eam etiam Pol. versio.

P.614, v.3, in cōmatio illo, *ἄνωθεν ἐπάλξεων ἀπομαχόμενοι*, præpositio *ἀπὸ* ante *ἐπάλξεων* propterea omissa videtur, quia partim in aduerbio *ἄνωθεν* continetur, partim mox in verbo *ἀπομάχεσθαι* exprimitur: ac præterea primitiuū *ἄνω* & ipsum cū genitiuo construitur, vt *κάτω*. V.12, cū anteced. *διαφθείρουσι* melius congruit *διέλυσε*, temp. aor. V.22, participiū *ἔχειν* agnoscit etiā A.& W. at P. ed. omittit; minus rectè. V.31, A.& B. *γυμνουμένους*, absq; augmento. ego præs. temp. *γυμνουμένους* malim, i. *nudantes se.* Seq. v. males fortasse aliquis *ὑφ' ἑαυτῶν*, *a seipsis.* sed *ἐφ' ἑαυτῶν* retinere nihil vetat; vt quod signif. *sua sponte, per se.* V. 35, legi potest etiam *ἐνεπρήσθησαν*, *inflammabantur, incendebantur*, vt v.28.

P.615, v.13, cū *χρῆσθαι δὲ* subaudiendū e præcedētib. *ἔμελλον τῷ ὕδατι*. Lat. t.v.5, copula *que* post *tristior*, vel expungēda videtur, vel in *quoq;* mutanda. Seq. v. Parisiens. ed Badii rectius habet, *ne vnū quidem diē.*

P.616, v.2, malim cōpol. *διεδίδοντο*, *didebantur.* V.14, *θεωρεῖ* agnoscit etiam Pol versio: nec reiicienda prorsus ea lectio: videtur tamen & *παρεῖ* admitti posse, ex v.11.

P.617, v.9, concinnius *ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐκλεχθέντας*

V.38, pro ὀλιγαρχίας infra 620,7, legitur ὀλιγαρχίας, conuenientius.

P.618, v.6 & 8, Polit. pluraliter legit τὰς κεφαλάς, vt supra 616,35. sed singulari numero τὴν Μαξιμίνου κεφαλὴν dicit auctor etiam 617,27: & Zosimus 640,26: quia scilicet Maximino patre nullus erat hostis capitalior; eoque sublato resp. omni periculo liberata videbatur. V.14, fort. leg. ὥσπερ ἐκκλησιάζοντες εἰώθεισαν ἐν τῷδε τῷ χωρίῳ, *vt concionis tempore confluere eo in loco solebant.* quæ cõsuetudo supra quoque expressa est 500,34. V.33, Pol. legit φωνῆς. sed retineri tamen & φωνῆς potest. V.41, inclusum ἡμέρας abest ab A. & B. ac facile abesse potest, cum in seq. membro exprimatur. Lat. t. v.5, ad phrasin istam, *citra pulueris iactum*, Memmius e vet. libro hanc Politiani adnotatiunculam apponit; *Quod nos vertimus* citra pulueris iactum, *hoc Græce Plinius dicit* aconiti. *sed fuit Opticis inseruiendum; quibus hæc ewigilabamus potissimum.* A Gellius lib.5, c.6, *sine puluere* dicit. V.39, Gr. f. *præsentem fortunam imperii.*

P.619, v.13, in commate isto, κρίναντες ὁ δῆμος καὶ ὁ σύγκλητος ἐπιλέξαι, si vera est scriptura vulgata, mistũ syllepsi zeugma est. regula enim plurali num. postulat ἐπιλέξαι. V.32, & ἀπόσεισιν ferri potest, & ὑποστάσεισιν substitui. In seq. autem membro imperatiuum ἔστω quã promissiuum ἔσται vim habet maiorem.

P.620, v.7, fortasse rectius transpositione facta leg. ἐπὶ τὸ πρότερον τὸ ἴδιον ὀλιγαρχίας ἀρξάς: cuius rei mẽtio etiam supra 617,38. V.23, potest etiam hæc admitti lectio, ὡς ἐφεδρεύειν αὐτοῖς ἐπάνοδον, ἢ τινι δόλῳ ἀπατεῶσιν, ἐκείνοις, & ἐπὶ παρόντας, ῥᾳδίως ἀποκαθίστασθαι. V.35, ἱκανῶς pro ἱκανῶς vsurpatũ esse, patet e v.40.

P.621, v.31, de leuatione Imperatoris, e Capitolino & aliis prolixe disserit Petrus Pithœus Aduers. lib.2, cap.6. V.34, rectius cum articulo leg. πρὸς τὸν δῆμον, vt seq. v. V.35, modi variatio est in ἀναιρεθέντας εἶναι & ἐπιλέξαι: qualis alibi quoq; apud hunc scr. adnotata est. Seq. v. pro pronom. ἐκείνου malim nomen Γορδιανοῦ: hoc sensu; *& ad populum clamitantes, se interfecisse eos quos ipse populus ab initio imperare noluerit; Gordianumque Imp. delegisse, Gordiani scilicet veteris nepotem, & quem ipsi Romani per vim ad imperium euexerint.* quæ historia supra narrata 605,3. de iuniore enim Gordiano hæc potius intelligenda, quam de seniore, qui ab Afris Imperator fuit creatus, 596,21.

IN ZOSIMVM.

ZOSIMEÆ historię nihil hucusque typis publicatũ fuit, præter duos libros priores; quos Henr. Stephanus cum Herodiano nouem ab hinc annis in lucem edidit. In ceteris libris, vsi sumus duobus exemplaribus calamo exaratis: quorum vnum Æmerius Thuanus, pro singulari erga rem litterariam studio, e Leonclauii apud Fr. Pithœum codice, suis sumptibus exscriptum nobis communicauit, & Ioannes Opsopœus cum archetypo cõtulit; alterum amplissima Palatinorum Electorum bibliotheca suppeditauit, e Baptistę Egnatii bibliotheca profectum: cum quibus etiam primi duo libri a nobis collati, & aliquam multis in locis partim suppleti sunt, partim emendati. Quod eo nomine hic præmoneo, vt doctis constet quę quibus in huius scriptoris editione debeatur gratia. In Annotationibus etiam hisce suum cuique tribuetur, Stephano, Leonclauio, & ceteris, a quibus aliquid ante nos ad huius auctoris expositionẽ est collatum. Vt ergo institutum prosequar, pag. 632, v.2, in m. s. exemplaribus diuise scriptum ἀπὸ φισκοσυνηγόρων: vt apud Herodianũ supra 610,39, ἄνδρες δύο ἀπὸ ὑπατείας, *viri duo ex consulatu*, i. consulatu functi: & in Suidæ collectaneis, 888,23, Τεβωνιανὸς ἀπὸ δικηγόρων τῶν ὑπάρχων, *Trebonianus e præfecto causidico*, seu præfectura causidica functus: vt sc. Macrinus sub Caracalla, Vlpianus sub Alexandro, Vitalianus sub Maximino, & alii consimiles. Præterea, omisso librorum numero, in m. s. L. & P. hęc legitur inscriptio; ΖΩΣΙΜΟΥ ΚΟΜΗΤΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟ ΦΙΣΚΟΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΑΣ; id est, ZOSIMI COMITIS ET EX ADVOCATO FISCI NOVÆ HISTORIÆ. cuius inscriptionis hæc fortasse ratio est, quia (vt Photius paulo ante, v.7, testatur) primus Zosimus Imperatores Romanos ab Augusto ad Diocletianum vsque recensuit, & a Diocletiano de potitis imperio latius pertractauit; veteri scilicet historiæ, a Dione & Herodiano conscriptæ, attexta noua posteriorum temporum narratione.

P.633, v.2, St. mauult μετὰ τὸ διαρῇ: vel μετὰ τὸ διαιρεῖν. V.7, verius fortassis εὐθενεῖν, *florere copia.* V.40, ἐφ' ἑαυτῶν Stephano minus aptam huic loco significationem habere videtur: ideoque suspicatur auctorẽ scripsisse μεθ' ἑαυτῶν, pro μετ' ἀλλήλων. Leonclauius vero Zosimum alibi quoque sic loqui asserit; vt infra 778,23, ἐπεὶ ἐφ' ἑαυτῶν ἐγένετο τὰ στρατόπεδα, *cum se collegissent* (*seu* *conuenissent*) *exercitus.*

P.634, v.33, Λ' ἀριθμὸν habet etiam Pal. codex: & mox αὐτοῖς pro πρὸς αὐτὸν, eodem sensu.

P.635, v.41, Leoncl. & Pal. cod. προσέπεσε αὐτῷ μαντευόμενον, eodem casu; non inconcinne.

P.636, v.1, P. δεξάμενος, sine præpositione. Ibidem m. s. libri habent εἰς ἐσχάτην ὠμότητος, duplici scriptura in vnum per librarios confusa; nempe ἐσχάτην ὠμότητα, & ἐσχάτως ὠμότητος: quarum ego posteriorem prætuli, vt elegantiorem sc. & cum alibi passim obuiam, tum infra 637,14: 640,20. Seq. v. P. τῷ δόξας, ordine concinniore. V.3, cum Suetonio, Dione, ceterisque historicis pugnat Zosimus; qui Tiberium non ἀποδημεῖν ἐθέλειν, sed sponte Capreas secessisse tradunt. V.5, malim ὑπερβαλλόμενοι, temp. aor.

P.637, v.2, congruentius διεσώθη. V.6, pro ἀναλαβομένης Stephanus legit ὑπερβαλλομένης: Leoncl. ἀναβαλλομένης. fortasse non minus aptum ἀναβαλλομένης: vt sit, *senatu rem ad maturiorem deliberationem reiiciente, cui scilicet tradendum esset imperium.* V.35, legere queas etiam ἐξηγήσει, *interpretatione*; vt Leoncl. quoque vertit *expositione.*

P.638, v.1, hic quoque Zosimus a Dione, Herodiano, & aliis discrepat; qui Macrinum nõ Romæ, sed in oriente Imperatorem creatum scribunt; immo ea re imperium simul & vitã amisisse tradunt, quod diutius in oriente commorans, Romam maturare neglexerit, 561,25. V.7, Antoninum Emesenum Iulianus infra 836,30, vocat τὸν ἐξ Ἐμίσης παιδάριον. V.22, P. ἰδὼν pro εἰδὼς. V.32, legere queas etiam ἅμα τῷ φωρᾶσαι, *simulatque deprehendisset insidias.* in ἐφθάσε tamen maior est celeritatis significatio; Mamæam sc. & pręuenisse insidias, & earum machinatores neci dedisse. V.43, de Antonio & Vranio nulla in superioribus mentio.

P.639, v.7, auaritiæ notam, quã Alexandro hic aspergit Zosimus, Herodianus Mamææ matri adscribit,

scribit, 575, 17: 587, 28: & ipse quoq; Iulianus infra 836, 34. V. 12, rectius ἐξηρίσατο, cum augmento: licet supra quoque 450, 4, itidem ἐρίδιζον sine augmento habeat P. c. m. s. V. 15, in Maximini etiam historia nonnihil ab Herodiano & Capitolino variat Zosimus. V. 33, L. & P. ἐξίφανε: ac ferri potest hoc ἐξίφανε seu ἐξέφανε, si præcedenti membro legatur μειονεκτήματα: aut πλεονεκτήματα in deteriorem sensum pro vitiis modum excedentib. accipiatur; vt significetur, eum, quæ natura in ipso exuberabant vitia, potestatis licẽtia prodidisse seu patefecisse; quæ videlicet ante id tempus sub aliorum imperio occultauerat.

P. 640, v. 4, P. c. παρεσκεύαζεν, præt. imperfecto. V. 8, L. & P. c. ταῦτα, *hæc*; & mox v. 18, συναγαγομένων, tempore aor. V. 27, L. & P. ἐπήγαγε, *adduxit*; nimia eiusdem præpositionis repetitione. V. 35, Steph. cum L. legit ἀπ' αὐτῆς ἐπαγαγόντος. forsan etiam ἐπαγαγόντος legi potest, i. *adducente* seu cõciliante: qua signif. ἐπάγεσθαι vsurpatur alibi. Porro vt in aliis supra, ita hic in Gordianorum interitu, in Gordiani minoris electione, tũ in caussis quæ Maximo & Balbino necem attulerunt, ab Herodiano discrepat Zosimus.

P. 641, v. 11, inclusus articulus τὸ, abest a P. c.

P. 642, v. 17, malim inserta copulatiua, τοῖς τε τὸ φόρον εἰσφ. V. 20, P. c. παρήγαγεν, Attica structuræ forma. Ibidem L. & P. pro τὸ Πανταοὺς habent Ιουταναὸν: & mox v. 33, τῶ Ταναοῦ pro τῶ Πανταοῦ. V. 22, pro πράγματα legendum potius τάγματα, vt mox v. 37. V. 26, P. ἐπικρατημένον, temp. aor.

P. 643, v. 8 & 12, inclusus articulus τῶ, abest ab L. & P. c. vt v. 16 & 21. Ibid tamen rursum v. 29 cum articulo legitur τῶ Δανάπ: & v. 42, τῶ Τάναϊ, & seq. v. τοῦ Δανάπ: verum absque substantiuo regente. V. 15, L. & P. τῆ στρατιᾶ: minus recte. V. 29, L. δὴ pro δὲ: sed non minus apta τε. V. 36, fortasse auctor scripsit ἐπὶ τῆ Ταναΐδος ὄχθη, articulo ad remotius substantiuum relato; vt v. 16 & 21: vel, ἐπὶ τῆ τοῦ Ταναΐδος ὄχθη, duplicato articulo, vt v. 29 & 23.

P. 644, v. 21, Stephanus mauult εἰσεποίει, aut ὑφ' ἑαυτὸν: sicut etiam in ora L. c. a quodam adscriptum erat ἐπιμελοῦνται. sed ἐποιεῖτο incorruptum esse, declarat mox verbale τὸ ποιήσεως, v. 26: & confirmant in Indice aliquammulta Dionis loca.

P. 645, v. 10, post ἐξώρμησε Stephanus inserendam censet potentialem ἄν. V. 20, inclusus articulus τῶν, abest a P. c. de qua structura dictum paullo supra, ad 643, 8. V. 32, pro ἀπήεσαν rectius cum L. interpr. legemus ἐπῄεσαν.

P. 647, v. 26, post ἐ desideratur pluralis articulus οἱ: vt recte adnotauit Steph. V. 43, fortasse non minus aptum ὁρμισθέντες: vt signif. eos prope Phasidem appulisse, seu stationem cepisse.

P. 648, v. 3, inclusa ἐπὶ, abest a L. & P. c. nec male. V. 19, inclusa μὲ, addita e P. c. rectius fortasse vertetur in μέρος. V. 23, δι' ἑτέρας πύλης, *per aliam portam*, reposui e P. c. Stephani editio plur. num. habet δι' ἑτέρας πύλας, structura minus vsitata. V. 36, inclusus articulus τοῖς, add. e L. & P. c.

P. 649, v. 39, L. & P. pro στρατηγῶν habent στρατηγιῶν: præpostere.

P. 651, v. 3, & ἀρχὴν retinere possumus, & ἀρχῆς pro eo substituere; sicut sc. v. 42, πολεμίους ἀρχὴν ποιήσασθαι τὴν πάροδον: & rursum infra 766, 21. V. 40, Αὐρίολον pro Αὐρηλιανὸν reponendum esse, vt v. 1, & pag. præced. v. 45; perspicuum etiam e Trebellii Pollionis Aureolo, 258, 35, 40: vbi bis rebellasse Aureolum significat.

P. 652, v. 22, pro Αὐρίολος perperam rursum in L. & P. Αὐρήλιος. V. 33, perperam iidem c. habent τὸ μὲ ἐν pro Τόμους. rectius fortasse Τομὴν: sicut etiam apud Steph. Byz. Τομεὺς nominatur hæc vrbs; & supra 648, 46, accus. casu Τομέα eandem nominat hic ipse auctor Zosimus. alioqui, vt corruptis vestigiis propius atque exactius insistatur, legi possit etiam Τομεῦσιν, vel Τομέων. quamquam eius oppidi ciues Τομῖται potius appellãtur; teste Steph. Byz. V. 40, P. c. δυναμένων, participio ad propinquius substantiuum πόλεις, non ad remotius νεῶν, relato.

P. 653, v. 8, pro ἐπεὶ δὲ L. & P. habent ἐπεὶ δὴ. quæ lectio vt locum habeat, facienda erit in præcedentibus mutatio, hoc modo; Θεσσαλονίκην ἐπολιόρκουν, μηχανάς τε τοῖς τείχεσι προσαγαγόντες, ἐ παρὰ βραχὺ τὸ ταύτας ἑλεῖν ἐλθόντες: & post hæc claudẽda erit periodus. V. 14, subaudiendum numerale πολλῶν, συχνῶν, vel ὀλίγων, aut aliud consimile. Inclusum αὐτοῖς seq. v. abest a P. c. V. 43, P. c. ἐπὶ δι' ἀνύδρων τόπων, *velut per inaquosa loca*. sed L. lectio multo conuenientior.

P. 654, v. 7, vel cum articulo legendum videtur ἐ τοὺς ἱππεῖς: vel cum substantiuo isto subaudiendum numerale indefinitum συχνὰ, vel ὀλίγα, vt pag. præced. v. 14. V. 16, malet fortasse aliquis ἄγοντες. sed ἀφθέντες retinere nihil vetat. signif. enim, equitum aduentum effecisse, vt minor eis esset cladis sensus. V. 22, rectius συνεληλυθότας, aor. 1. nam 2 aor. in puris thematibus est perrarum.

P. 655, v. 22, P. c. ἁλισκομένης, pro ἀλόντος. Lat. t. v. 32, legere queas etiam *Palmyrenorum dominium*, seu *imperium*, vt supra 653, 31.

P. 656, v. 3, L & P. καταλιπεῖν: nihil ad rem. V. 17, rectius fortasse, ὥστε ἔτι νυκτὸς, *cum adhuc nox esset*.

P. 657, v. 3, quia P. c. dandi casu habet τῇ ἰδιωτείᾳ, Leonclauius tali quapiam lectione interpolari locum posse censet; τὴν δὲ ἐβασιλευσάμενον, ἔχαιρεν χαίρειν ἐφ' ταύτῃ τῇ ἰδιωτείᾳ τῆ βασιλείας χωρίων. V. 41, si locus non est mutilatus, ante ἐτῶν subaudiendum τῶν seu πάντων, vt pag. præced. v. 8. Leonclauius supplet πρότερον seu τῶν ἄλλων, vt huius pag. v. 8. V. 43, non minus apte fortasse legerimus, βουλὴ προὐκείτο, *consultatio proponebatur*.

P. 658, v. 28, inclusa ἐ, abest a P. c. ac facile abesse potest. nam ἐγκαρτεροῦντας ὁρώμενοι, continuatiue significat, *postquam videbant eos constanter in proposito perseuerare*. V. 33. post ἀναβιβάσαντες Leonclauius addit θηλείας. vt intelligi videantur cameli fœminei generis castrati: quippe qui exsectione ad cursum belli que vsus reddantur aptiores. Ammianus Marcellinus 307, 34, camelos graciles cursui habiles significat: cuius generis sunt quas ceteri Greci δρομάδας, Plutarchus ἱππαστρίας nominat, quasi equitatrices, i. equitationi aptas, equorum vsum præstantes. ac Vopiscus in Aureliano 278, 29, diserte scribit Zenobiam fugisse camelis quas dromadas vocitant.

P. 659, v. 15, rectius ἐξαιροῦσα, *eximens*. Seq. v. cõsecutionis ratio neglecta est. nam, vt Steph. notat, ad anteced. illud, πολλοῖς τε ἄλλοις, consequi deberet, ἐ δὴ ἐ Λογγίνῳ, τῷ συγγρ. V. 22, alia membrorum in P. c. distinctio est. nam finita post συγκαθῆναι periodo, sequentia sic ibi connectuntur; καὶ ἄλλων δὲ, Ζηνοβίας κατειπούσης, κολάσεων ἐπιτυχόντων, ἄξιον τοῦ εὐτυχηθ. id est, *Et cum alii etiam multi, Zenobia deferente, suppliciis affecti fuerint, opera pretiũ fuerit, q.* Alioqui cum Leonclauio & Stephano post ἄξιον subaudienda erit δὲ, vt infra 700, 14: 760, 45: 783,

39:804,34. Præterea commation istud v.27, ἀλλὰ πλὴν εἴρημ. Stephano pertinere videtur ad illa, ἄξιον (seu ἄξιον δὲ) τὸ συμπτ. &c. περὶ τῆς Π. κ.λ. Sed per parenthesin dicta sint. V. 44, L.& P. ante παράχρημα habent καὶ: quæ, licet pro *etiam* possit accipi, parum tamen huc confert.

P.660, v.10, pro ἱερὸν non minus apte legeris χρηστήριον aut λυχνὸν. Et paulo post, v. 26, ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ ἄλλης ὕλης, ἧς φύσις ἐπ᾽ αἴρε.

P.661, v. 4, μεταλαβεῖν pro vulg. καταλαβεῖν repos. e L.& P. c. De Zenobiæ autem morte, eiusq; posteritate, paulo aliter narrat Trebellius Pollio, 265,13.

P.662, v.8, in P.c. scriptum ἐμμεμενήκει: sed expuncto priore μ. vnde coniicere licet, veriorem scripturam esse ἐμεμενήκει, sine præpositione, cum solo plusquamperfecti augmento. Ibidem idem P.c. genitiuo casu habet θανάτου ὑφορωμένης: structura parum vsitata. V.16, rectius ἐπεφύκαμεν, vel ἀπεφύκαμεν, *susceperat*. Seq.v. P.c. habet ἀναδησαμένη: parum conuenienter. nisi βασίλεια pro imperiali diademate capias. V.42, Stephanus mauult αὐτῇ ἐνστρατοπεδεύειν: vel, ἐν αὐτῇ στρατοπεδεύειν. potest tamen αὐτῇ etiam aduerbialiter accipi pro *istic*. V. 44, L. & P. ἐνδεῦσαι ἦν αἷς τὰ οἰκεῖα καταλαβεῖν. e quibus germana lectio reponetur hæc, ἐνδοῦσι αὐτοῖς τὰ οἰκ. καταλαβεῖν.

P.663, v.14. P. pluraliter τῶν pro sing. τὸν. V. 25, inclusum ἵνα, abest a P.c. V. 33, P. κατέσπευδε, præt. imperf. Et seq.v. παραδεδώκασι τῇ πόλει: qui verbi numerus consistere non potest, nisi ab initio periodi pluraliter itidem legas συλλαβόντες. V.43, post ἵκανον inserenda, vel subaudienda saltim δὲ.

P.664, v.29, L.& P. ἐμάχετο καὶ αὐτὸς. ὁ δὲ, πλὴν οἰκ. V. 33, post πόλεμον in L.& P. vacuum est spatiũ, quantum sc. vnius vocabuli est capax. Seq.v. περιεχόντων ex iisdem cod. repos. pro vulg. περιεχομένων. V. 39, P. ἐφ᾽ ᾧ τὴν πλείω καὶ τὴν αἰχμ. V.41, concinnius, πρὸς ὃ ἀγανακτήσας ὁ βασιλεὺς. V. 43, P. c. αὐτὸς τε ἀποσφάξας τὸν ἡγούμενον, ἰσχυρῶς ζωγρία ἑλών: i. *ipso duce iugulato, Igillo viuo capto*. L. c. Ἴγιλλον habet, vt M, ita etiam γ duplicato, & ῖ circumflexo.

P. 665, v.35. L. & P. ἐπιλιπόντων, diuersa & præpositione & tempore. V. 38, inclusus articulus τοῖς, abest a P.c.

P.666, v.22, L.& P. ἐπὶ pro ἐν: perperam. V. 30, iidem προσιέμενοι, tempore aor. V. 40, P. βασιλέας pro βασιλεύοντας, Latina magis quam Græca consuetudine.

P.667, v.3, in P. c. vacat vna duntaxat pagina: sed plures deesse, res ipsa satis indicat. V.17, singulari numero legendum videtur σίκυλον, seu σίκυλον, vel, vt doctiores malunt, σίκυον. V.19, Steph. mauult ἀπώσεις, *propulsationes* seu auerruncationes. sed ἀκέσεις, i. ἰάσεις, retinere, meo quidem iudicio, nihil vetat: cum alibi quoque in hoc volumine sic vsurpetur hoc vocabulum. V.20, malim Βαλερίων, *Valeriorum*. V.25, rectius cum Steph. post πρὸς τὸ inseremus pluralis genitiui articulum τῶν: vt articulo duplicato prior remotius, posterior propinquius substantiuum definiat. V. 47, P. c. ἀποθνήσκων. sed ἡμιθανὴς τῶν fortasse verius est: vt sit propemodum emortuus præ æstu, æstu exanimatis seu enectis.

P.668, v.40, P.c. μαίας, Græca forma, vt μαίας, & similia, Latinis etiam priscis vsitata.

P. 669, v.2, L. & P. τὸ πῦρ ὃ φέρον πεδίον: corrupte. πυροφόρον πεδίον, *Igniferum campum*, legit Onufrius Panuinius, vel quisquis auctor est inscriptionis aræ Teréntinæ, quæ ab eodem Panuinio in lib. De ludis sæcularibus allegatur hac forma;

P. VALESIVS
VOLVSI F
POPLICOLA
IGNIFERVM CAMPVM
DITI PATRI AETERNAI Q. PROSERPINAI
CONSECRAVEI, LVDOS
Q. EISDEM DIEIS
POPVLI ROMANI
SALVTIS ERGO FECEI

De qua Græci nominis interpretatione initio dubitabam, ac suspicabar potius *triticiferum campum* accipiendum esse; eam scilicet campi Martii partem quã Tarquinius Superbus (vt Dionysius Halicarn. lib.5, 288,1, testatur) frugibus conseuerat, & pulso Tarquinio consules, segetibus eius (velut exsecratis) in Tiberim proiectis, iterũ Marti Martiisque exercitationibus sacram esse voluerũt. Sed scrupulum mihi exemit cl.v. Franciscus Iunius, qui per epistolam a me consultus, respondit πυροφόρον πεδίον hic dici, quod a Valerio Maximo, lib. 2, cap.5, in historia Valesii Terentini, a Zosimo paulo ante narrata, *fumans solum* appellatur, ex ara videlicet Ditis igne istic instructa. aliud ergo Terentũ fuisse, aliud campum Martium: illum, angustum fuisse agellum, ac potius ripam Tiberis; hunc, Terento a Tiberi ex parte fuisse diremptum: illum, iam olim incultum iacuisse, ad aquationem pecudum; hunc, ad Tarquinii vsque tempora & regifugium, fuisse cultum: eundemque campum Terentinum ad Argiletum vsque pertinuisse; ibidemque ante Herculis tempora sexagenariũ Diti patri quotannis immolari solitum; vt apud Festum & alios legitur. V. 7. L. & P. πυρίσαντες τῇ δωδεκάτῃ, omissa præpositione ἐπὶ, duobusq; numeris in vnum confusis. e qua tamen corruptione conieciare licet, in exemplari incorrupto sine copula scriptum fuisse, πεντεκαιδεκάτῃ. V.9 post αἰδῶας L. & P. habent τε καὶ. quarum posterior quid huc faciat, non video: prior vero in numeralem notam ιέ mutãda videtur; quod est δεκάτην, seu πέντε καὶ δέκα, vt v. 24, 402, 670,11: & apud Panuinium in lib. De ludis sæcularibus. V.10, λοιπὸν pro vulg. λοιπῶν repos. ex emendatione Leonclaui; recte. V.13, vulg. καθήγησαν agnoscit etiam L. & P. c. ego tamen cum Steph. & Leoncl. malui καθήγισαν. In sequentibus, nec consulum nomina, nec vel vrbis annorum numerus, vel secularium ludorum ordo, Latinis auctoribus satis respõdet. nam anno vrbis CCCLII, cuius hic fit mentio, non consules, sed tribuni militares consulari potestate memorantur, in Fast. Lat. (pag.9, v.32) L. Valerius Potitus IIII, & L. Iulius Iulus. Ac secundi sæculares, ex S. C. facti, non in hæc tempora inciderunt, sed, Antiate ac Liuio auctoribus, facti sunt anno post vrbem conditam CDVI, M. Popillio IIII, & M. Valerio consulibus; vt vero in XV virum commentariis scriptum est, anno vrbis CCCCVIII, M. Valerio Coruino & C. Pœtelio consulibus. Itaq; verisimile quidem est, a Zosimo hic scriptum fuisse, Μάρκου Ποπιλίου τὸ τέταρτον ὑπατεύοντος, sed an ab eodem etiam scriptum

sit, ἐπὶ

fit, ἐπὶ τετρακοσίοις πεντηκοστῷ δευτέρῳ, de eo potest ambigi; cum exemplaria, vt paulo ante dictum est, hoc loco sint corrupta, & Liuius atque Antias, quos in consulatus notatione secutus est Zosimus, secundos hos seculares adscribant anno vrbis πεντακοσιοστῷ ἕκτῳ. Tertiorum secularium mentio, a Zosimo præterita videtur; qui, Antiate Liuioque auctoribus, celebrati fuerunt P. Claudio Pulchro & L. Iunio Pullo conss. anno ab vrbe condita D V: vt autem in XV virum commentariis scriptum est, anno D X V I I I, P. Cornelio Lentulo, & C. Licinio Varo conss. In quartis rursus Antiatem, Varronem, & Liuium secutus est Zosimus; qui eos L. Marcio Censorino, & Manio Manilio conss. actos prodidere, anno vrbis D C V. Itaque Μαρκου Μανιλιου v. 20 scriptum pro Μανιου Μανιλιου; vt alibi quoque passim hæc nomina confusa reperiuntur: Πυνλιου vero nomen, & suppositicium videtur, & corruptum ex Ποπιλιου, qui in XV virum commétariis secundos seculares cum Valerio Coruino peregisse memoratur. Nisi potius in eo vocabulo tertiorum secularium notationis quædam sunt reliquiæ; qui videlicet acti dicuntur Ποπλίου Πύλχρου καὶ Λευκίου Πύλλου τῶν ὑπάτων ἀρχόντων. In quintis, ab Augusto institutis, longe ab aliis dissentit Zosimus. nam Dio & Censorinus, C. Furnio, & C. Iunio Silano conss. eos celebratos referūt, anno vrbis D C C X X X V I I: Zosimus autem conss. L. Marcio Censorino, & C. Caluisio Sabino; quorum consulatus refertur in annum vrbis D C C X V. Hæc ad Zosimeorum illustrationem hic adnotare libuit; excerpta e Panuinii libro quem De ludis sæcularibus inscripsit. Cum porro idem Panuinius in eodē libro scribit; *De tertiis ac quartis ludis sæcularibus Zosimus nihil tradit*; & paulo post, *Zosimus hos ludos aliquamdiu intermissos, Augustum instaurasse scribit, L. Censorino & M'. Manilio consulibus*: eos secutus est codices, a quibus verba ista, τεσσαρακοστῷ πρώτῳ μὲ, v. 19: & sequentia, v. 21, τότε δὲ Λευκίου Κλωδίου καὶ Γαΐου Σαβίνου, absunt. Quæ etsi etiam a L. & P. c. absunt, in L. tamē margine alia manu sunt adscripta, & cum Panuinianis supra citatis bene congruunt. Sequentia idem Panuinius ibidem sic interpr. *C. Atteio Capitone, iurisconsulto, & XV viro, sacris faciundis circuitum spatiumque subiiciente; leges vero & mores, ritum q; sacrorum libris Sibyllinis indicantibus, qui ab eo interpretabantur.* Libet etiam ex Fastis eiusdem Panuinii subiicere, quæ de prioribus quinque sæcularibus idem tradidit. Primos ergo sæculares, ex S. C. factos, Panuiniani fasti adscribunt anno vrbis (secundū Varronis cōputationē) C C X C V I I I, M. Valerio Maximo Lactucino & Sp. Virginio Tricosto Cælimontano consulibus: alteros, anno vrbis C C C C V I I I, M. Valerio Coruo I I, & C. Pœtelio Libone Visolo consulibus: tertios, anno vrbis D X V I I I, P. Cornelio Lentulo Caudino, & C. Licinio Varo consulibus: quartos, anno vrbis D C X X V I I I, Mam. Aimilio Lepido, & L. Aurelio Oreste consulibus: quintos, sub Augusti imperio, anno vrbis D C C X X X V I I, C. Furnio, C. Iunio Silano conss. De sæcularibus sub Claudio factis, v. 26, meminit Sueton. 77, 48: vt item 120, 38, de sæcularibus a Domitiano institutis. De iis autem quos Seuerus celebrauit, meminit Herodianus supra 527, 21: & latissime de his pertractat Panuinius in supradicto De ludis sæcularibus commentario. V. 32, L. & P. ἀνελόντες, corrupta præpositione. recte 670, 2.

P. 670, v. 21, L. & P. προσάγοντες præs. temp. V. 40, Stephanus singulariter legit ἑαυτόν. V. 43, idem St. ὄντων αὐτῶν. Leonclauius ὄντα αὐτόν. V. 47, P. παιδαγωγούς, contra sententiæ ac metri leges.

P. 671, v. 15, L. & P. δὲ λύματα. vbi etsi λύματα pro malorum liberationib. potest accipi; id tamen parum aptum habet locum. V. 23, iidem θεόφιλος. quæ scriptura si mendo caret, signif. *ad deum versus*. Seq. v. iidem, σπουδῇ τε γέλωτι μεμίχθω: vt præcipiatur ludicris miscendam etiam seriam sacrorum tractationem; i. sacra non lusibus tantum, sed etiam seriis meditationibus esse peragenda. V. 28, pro εἰ Steph. & Leoncl. legunt εὖ, *bene, recte*.

P. 672, v. 4, P. pluraliter ὄντας παῖδας: Seuero pariter & Maximino comprehensis: quod probat etiam Leonclauius. V. 26, pro μενόντων Leoncl. diuise legit μὲ ὄντων. V. 36, L. & P. εἰκῇ pro οἴκοι: vt infra 768, 30. Pro μένει autē, regula vel μένειν aut μένοις postulat, vel mutato verbi modo μένῃ, vt cum alibi, cum 643, 3: & 565, 39.

P. 673, v. 5, Leoncl. omnino legendum censet, ἐξορμήσαντος δὲ αὐτοῦ τῆς Μεδιολανίου, ἐν μέσῳ τῆς Μαυριτανίων ἐλθόντος πραγμάτων. V. 11, L. & St. ἐχυρωτέρας: sed P. rectius ἐχυρὰν, vt mox v. 18, ἀσφαλὴς ὤν. V. 22, pro Μαξεντίου Leoncl. legit Μαξιμιανοῦ. V. 37, δίμηνος pro compos. συνδίμηνος seu προσδίμηνος, alibi quoque ab hoc auctore vsurpatur: sed pro αἰχμεία, v. 41, idem potius scripsit ἀχρεία, vt infra 816, 41.

P. 674, v. 1, pro αὐτοῦ P. habet ἐν τούτῳ, *ea in re*; danda sc. ei filia. V. 23, Maximianum Herculium & Maximianum cæsarem confundit Zosimus; vt patet ex Eutropio 129, 32: 130, 7: & ipso Zosimo infra 677, 41. V. 40, L. & P. τῆς ὑπαρχῆς, vitiato & numero & casu. nostræ lectioni patrocinatur 473, 2, locus plane similis. V. 42, P. καταπροσελθόμενος δὲ αὐτοῦ: rectius δή, & αὐτός. Seq. v. L. ὀκβίνη: rectius ἐβάτη, vel assumpto articulo, ἐβάτη δὲ πρὸς Αν. Lat. t. v. 8, κακοῖς ἐμπλέκεσθαι, vertere queas etiam *malis implicaturum*, seu inuoluturum incommodis; eaque ratione se ad imperii gubernacula rediturum.

P. 675, v. 5, rectius P. προδοσίᾳ τὸ συνωμοσθὲν ἑαυτῷ, nom. casu, subaudito infin. [illegible]. V. 10, legere queas etiam ἐμπεσόντες, *illapsi*. V. 19, L. & P. προσποιήσας, sine præpos. vt alibi quoque hoc verbum pro simulare ac fingere vsurpatur. V. 21, P. ἐπὶ Ῥαιτία ὁδόν: fortasse rectius ἐπὶ Ῥαιτίαν τὴν ἄνω, *versus Rhætiam superiorem*.

P. 676, v. 22, L. & P. συνάψας ἅπαντα. V. 27, μὴ ante βουλεύειν, abest a P. c. V. 42, pro τὸ λοιπόν Leoncl. legit πλέον. Lat. t. v. 44, πρὸς ἑαυτόν interpretari possis etiā *pro se, ex suo commodo*: vt infra 690, 8.

P. 677, v. 22, pro ὅσῳ τὸ L. & P. habent ὅσα τό, *metu ne*: quæ lectio aptior erit si commation istud οὐδαὶ μας, expungatur. V. 24, ῥᾳθυμίαν confirmat quod v. 10 legitur, πρὸς τὸ ἀνδείκνυ ἀπόνως. ad ἀδόλω tamē, quod hic proxime præcedit, melius quadrat ἀθυμίαν. V. 37, P. habet Μαξιμῖνος: & mox tamen v. 41 Μαξιμιανόν. quem etsi Μαξιμῖνον plerique omnes nominant; tamen Μαξιμιανόν hunc quoq; a Zosimo appellatum fuisse, inde conicere licet, quod, quæ de Maximiani Herculii & Maximiani Cæsaris morte a ceteris diuerse narrantur, a Zosimo in vnum confunduntur; vt paulo ante adnotaui, ad 674, 23. Apud Eutropium quoq:, licet mortis circumstantiæ distincte sint expressæ: eodem tamen nomine vterque, *Maximianus* nempe, in plerisque exemplaribus legitur, 126, 3: 130, 8. Apud Zonarā vero Maximiani Galerii & Maximiani

Cæsaris, quem Maximinum ipse vocat, maiori ex parte confusa est historia. In Suidæ collectaneis, 873, 5, Maximinus hic cum superiore Maximino, qui Alexandro successit, confusus est, errore nimis crasso. Diuersi ergo fuere, *Maximianus Herculius*, *Maximianus Galerius*, & *Maximianus* (siue *Maximinus*) *Cæsar*. qua de re monuit etiam Pomponius Lætus 531, 48. Panuinius in Fastis, Maximinum cæsarem Galerii Maximiani Aug. filium fuisse significat.

P. 678, v. 11, articulus τὸ ante ἱερὸς, abest a P. c. V. 42, inclusum ὄντων, additum e L. & P. Lat. t. v. 43, Gr. ἐπὶ θατέρας, sonat potius *ab altera parte*.

P. 679, v. 17, in διδασκαλευθέντων ambiguū est scripturæ vitium. aut enim sine augmēto scribendum διδασκαλευθέντων: aut cū augm. δεδασκαλευμένων: quod notauit etiam Stephanus. aut certe, post articulū expuncta coniunctione, legendum τῶν θελόντων διδασκαλευθέντων. V. 26, post τοῖς ἑκατέρου deesse, aut saltē subaudiendum esse μέρους vel τοῦ στρατεύματος, notat idem Stephanus. Ellipsin esse in eo loquendi genere, declarant sequentia, 682, 9: 699, 19. sicut etiam ἐπὶ θατέρας vsurpatum 678, 40. V. 36, ἦν pro οἶμαι legendum putat Steph. V. 44, pro μᾶλλον Leoncl. legit μείω: verius forsan ἧττον. Seq. v. cum τὸ μὲν σῶ πλεῖον, in fine periodi subaudiēdum ἦν seu πλέον. Pro Constantio autem, v. 41. fortasse Constantinus reponendus: quippe qui infra Constantini filiorum natu maximus perhibeatur 689, 24: & 691, 38.

P. 680, v. 15, P. κατ' αὐτόν τινες τῆς βαρβ. corrupte. Vera lectio procul dubio hæc, κατὰ νώτου τῆς β. ἐπιπεσεῖν, *a tergo*: vt alibi sæpe. V. 18, P. δὲ pro δή: & L. Παυσίδωνος pro Παυσιμάχου. V. 33, L. & P. δισχίλια: rectius δισχίλιαι, fœm. fine. Inclusa, v. 37 & 45, absunt a P. c.

P. 681, v. 8, L. & P. παρὰ τὴν ὄχθην, *propter litus, secus ripam*. V. 12, L. c. τοῖος εἰος: P. τοῖος ἐχθρὸς: corrupte vterque. Leoncl. dubitat an reponēdum Ταύταρος. vise Pandecten Turcicum Leoncl. cap. 30. V. 18, inclusum γεφύρας abest a L. & P. ac facile abesse potest, si pro seq. καὶ reponamus ἣ: ταύτῃ scilicet aduerbialiter capto pro *ea ratione, isto modo*; vt infra 696, 5. V. 24, verior fortasse numerus centenarius, ὀκτακοσίους, *octingentos*. V. 26, inclusa, ἅμα τοῖς ἱππεῦσιν, addita e P. c. V. 34, post ὡς deest fortasse verbum εἶχεν: vt sit, *ita vt erat*, (seu, *eo quo erat habitu*) *castra cepit*: vel leg. ὡς ἐνεδέχετο, ὡς ἔτυχεν. aut pro qualitatis aduerbio substituendum locale αὐτόθι, *ibi*, aliudve consimile.

P. 682, v. 3, vsitatius μόναις, fœmin fine. quamquam etiam paulo post, v. 6, P. c. communi terminatione habet ἀξιολόγους ναυσί. V. 16, pro αὐτῶν non absurde reposueris ναυτῶν, *nautarum*. V. 24, L. & P. στρατιωτῶν pro στρατηγῶν, præpostere. V. 26, Steph. mauult ἐπεδίαζεν, diphth. ει.

P. 683, v. 17, pro τὸν L. & P. habent τοῦτον. vnde coniecerit aliquis Zosimum scripsisse, μάγιστρον τοῦτον ὀφφικίων καλοῦσι, *magistrum hunc officiorum appellant*: omisso articulo, more Latino; vt infra 694, 16. sed nec Leonclauii lectio exēplis caret; vt perspicuum est ex 67, 25: 773, 23: 809, 8. V. 20, inclusum τῶν ὀφφικίων, abest a P. c. V. 38, παρακινδυνευσαμένου pro vulg. παρακινδυνευσαμένοις repos. e P. Lat. t. v. 35, ita etiam reddi Gr. possunt; *Licinius, qui Bithyniam ab hostibus teneri cerneret, suamq; operam omnibus probaret periculis, Martinianum Lampsaco arcessit*, i. cum videret suis vnius humeris omnia subeunda superandaque esse pericula.

P. 684, v. 18, pro αὐτοῦ P. c. gen. casu habet αὐτοῦ. vtraque ferri potest constructio. V. 33, post Ὀρμίσδης L. & P. habent δέ: quæ etsi ad anteced. μὲν non male quidem illa quadrat, pleonastica tamen est & otiosa.

P. 685, v. 16, L. & P. πεπειραμένους, & mox προειπεῖν: corrupte quidē, sed ita vt lectio inde non mala eruatur; πεπειραμένος ὡς ἀληθῆ προειπόντων, *expertus veraeos prædixisse*.

P. 686, v. 14, inclusum νεὼ abest a P. c. & pro seq. articulo τοῖς in L. c. scriptum τεμέν. vnde, transpositione ac mutatione facta, coniecerit aliquis legendum esse, ἄχρι τοῦ νεὼ ἱερὸν ὄντος τῆς - - V. 25, P. ἔτι pro ὅτι. Seq. v. idem P. c. habet κειμένου, accentu in penultima. vnde colligas, in archetypo scriptū fuisse κατακειμένου, tempore præterito.

P. 687, v. 27, inclusa ἣ abest a P. c. V. 31, P. τοῦ Βυζαντίου δήμου, structura minus vsitata. V. 35, post βίβαια L. & P. habent δέ: aptius δή, declaratiue pro *scilicet*. V. 36, inclusa ἣ addita e P. c. V. 39, L. & P. ἠγνοήκει, præt. plusquamp.

P. 688, v. 11, inclusa καὶ abest a P. c. Pro Λαιμου autem v. præced. procul dubio rectius legemus Αἵμου seu Αἴμου. V. 18, P. c. ἄχρι τῆς Βαλερίας Παιονίας, *vsque ad Valeriam Pannoniam*, i. eam Pannoniæ partem quæ Valeria dicitur. V. 34, Steph. cum præpos. legit ἐν ὀιπλοΐῳ.

P. 689, v. 1, inclusa ἣ abest a L. & P. c. Pro ἐπιτιμίας ibidem malet fortasse aliquis ἐπιτιμωμένους vel ἐπιτιμωμένους: vt castigatio seu multatio hic intelligatur. sed ἐπιτίμια pro disciplina vsurp. etiam 687, 44. V. 4, & δὲ ἐν retineri potest, & δ' ἐν pro eodem substitui. V. 12, in isto commatio, ἀπαιτεῖν ἐκ ὀφείλοντας ἀπώσασθαι, infinitum verbum supini significationem habet; vt in euangelio, ἦλθεν μαθητεῦσαι ἐγγάμους. V. 16, pro ἱκετεύειν rectius legemus ἱκετεῦσαι, aor. 1: quippe quod actiua hic, non neutra requiratur significatio. V. 35, pro ἀγοραῖς in L. c. margine positum ἀγυιαῖς: vt Leoncl. quoque vertit *competis*. V. 38, pro ἐπηγάγετο idem Leoncl. mauult ἀπηγάγετο, vt infra lib. 4, 747, 13. V. 44, inclusa αὖ, abest a P. c.

P. 690, v. 8, Steph. legendum censet ὅτι ἦν ἐπὶ ὧ τινος. vel, ἣ πάντων ἦν ἐπὶ ὧ τινος. alioqui pro ὧ pluraliter scribendum esse οἷς. V. 14, P. πάνεια, contra metri leges. poesi magis conueniret πάβιν, vel πάβιος. Seq. v. L. & P. αἱρήσεις, *capies*; secunda pers. vocis mediæ. V. 16, iidem μάλα δηρόν: vt sit, *non admodum diu*. V. 18, pro δεινὸν Gyllius legit δειλόν, *timidum*: quæ tamen scriptura minus huc videtur quadrare. V. 26, L. & P. ὅμα pro οἷ μα: corrupte. V. 30, L. & P. φέρουσι: & seq. v. πλουτοῦσι, vtrobique accus. casu, vt etiam Gyllius. Rursus iidem ibidem ἐπιδεδώκασι, id est ἐπιδεδώκαμεν. V. 38, P. c. χρόνον ἐπ' ὀλίγον, singulari num. Et contra seq. v. εἰς τὰ, num. plur.

P. 691, v. 11, rectius διὰ ποίας ἐχάτην ζημίας ὑπὸ τοιούτων μὲν δ. transpositis casuum finibus. V. 35, verbum ἔχοντο, non ad initialis membri, sed ad parentheseos casum relatum est. Lat. t. v. 10, ἀνὰ πᾶσαν πόλιν vertere queas etiam *per omnes ciuitates*, vt v. 4 & v. 20 plurali numero dicitur ταῖς πόλεσι.

P. 692, v. 1, inclusa ἣ, abest a P. c. V. 8, post συσφαγεῖς Stephano videtur deesse ὀλίγας, aut aliud huiusmodi participium: quamquam nec in L. nec in P. c. vllum hic defectus est vestigium. Sic v. 17, post τὸν fortassis inserendum ἣ, *etiam*. V. 20, L. & P. τοῦ Κωνσταντίου πρὸς αὐτὸν οἰκειότητος: vt sit, *propter Constantia*

stantis familiaritatem, seu, ob familiaritatem quæ illi cū Constāte intercedebat. V.41, τῷ ἑαυτῷ, datiuo casu, agnoscit cum m.ss. etiam Leonclauii versio.

P.693, v.4, πέμψας pro vulg. πεμψάντων repos. e L. & P. V.6, pro ἴξω rectius cum St. legemus ἄξειν. Sic v.47, pro Κωνσταντῖνος rectius legemus Κωνσταντίνου, vt apud Eutrop. supra 132, 16.

P.694, v.4, inclusus articulus τῷ, additus e P.c. V.15, L.& P. ἐπιπεδεχομένη: eadem signif. V.20, inclusum πάλιν abest a P.c.

P.695, v.11, P.c. Κωνσταντίου γένους, quæ scriptura si vera est, significabit *e Constantiano genere*. V.24, inclusum ὡς, additum e P.c. Seq. v. præpositio εἰς ante Σικελίαν, explicat significationem verbi καταλαβοῦσιν: alibi tamen in similibus loquendi generibus omittitur; vt ex Indice cognosces. V.19, inclusa ἐν, abest a P.c.. V.33, P. προκαθίσαντες, *qui priores insederant*. V.40, πρὸ κίου diuise habet cum L. etiā P.c. eamq; scripturā probat etiam Ortelius; præsertim cum Itinerarium Antonini Cium opidū in Mœsia inferiori ad Danubiū agnoscat. sed cū L.c. margo cōiuncte προκίου scriptū habeat, Leoncl. etiā ipse in posteriori hac versionis editione maluit *ante Potecium*; quā (vt in priori verterat) *ad sitos ante Cium quondā campos*. Lat. t.v.24, Gr. ἐν τοῖς περὶ τὰ Ἀδρανα πίωεσι vertere queas etiam *in adiacenti Adranis nemore*: itidemque mox v.37, *nemus insederant*: quia Hesych. πίωεα exponit nō solum angustas montiū fauces, sed etiam condensos arboribus locos.

P.696, v.1, ναίειν agnoscit etiā L.c. At P.c. (vt etiā L. margo habet ναίει τινα: perperā. V.3, Steph. legendū suspicatur τόπον δεῖ, aut δεῖ, vel χρή, vt paulo post, v.37. V.31, P. post πῶς addit εἰς: quæ, si auctoris est, potius huic aduerbio fuit præposita, idq; cum articulo: vt alibi εἰς τὸ νῦν. V.33, τούτοις etiam P. at L. pluraliter τούτων, *de his*. V.41, non minus recte leg. ὡς ἤδη γίνεσθαι, temp. præs.

P.697, v.15, δ post ἀξιοῦντι: abest a P.c. itemq; mox inclusus articulus τὸ v.27. V.45, pro περιῆγε aptius cū Leoncl. & St. legemus περιεῖχε, *circūdabat*.

P.698, v.6, P. ἀπέδειξε pro ἐπέδειξε. V.40, post ἀφορμήσας P. addit coniunctionem δὲ: quæ cum aptum hic locum non habeat, rectius pro ea substituetur articulus ὁ, vt pag. præced. v.37. V.44, quia ferrum igni haud facile consumitur, cōuenientius fortasse pro δαπανηθέντας reposuerimus δαμασθέντας. Mox etiam cum articulo malim εἰς τὸ πῦρ. Lat. t.v.47, Gr. son. *quam Drauus amnis praterfluit*; vt supra 695, 45.

P.699, v.1, P. sing. num. ἐμπεπτώκει, Attica structuræ forma. sed possis etiam ἐμπεπτώκασι scribere, more flexionis Æolico & Attico. V.9, inclusus articulus τῆς, additus e P.c.

P.700, v.33, P. ἀγωνίζεται, præs. temp. V.35, inclusus articulus τῷ, abest ab eodem P.c.

P.701, v.30, inclusum ἐκεῖνος additum e P.c. Seq. v. ἐπεὶ τούτῳ pro vulg. ἐν τούτῳ repos. e L. & P.c. V.39, pro Picentio apud Ammianum Marcellinum alii duo nominantur, Eusebius & Ædesius, 321, 42.

P.702, v.4, inclusum μόνος abest a P.c. V.24, pro ἡσυχάζειν structuræ ac sententiæ ratio postulat ἡσυχάζειν, vel ἡσυχάζειν ἰδόκουν: vel etiam participium ἡσυχάζοντας.

P.703, v.6, L.c. ἐκ Ἀθηναίων: minus vsitate. V.7, L.c. ἐπιπορεύεσθαι pro διαπορεύεσθαι: & contra v.9, καθηγουμένους pro καθηγουμένας. ego P.c. sequi malui. V.14, L.& P. μόνη: parum ad rem. V.20, parum apte iidem εἰς μάτην. Seq. etiam v. legendum fortasse, τοῖς τε ὑπ' αὐτὸν τεταγμένοις ἔθ. vt paulo post v.38. V.35, P. τοῖς ἐκείνου καιροῖς: minus recte.

P.704, v.24, P. οὐ προσῆκεν. V.34, pro τῆς εἰκῆς L.c. margo habet τῆς τύχης. V.37, inclusa τε addita e P.c.

P.705, v.32, P.c. πάρεισιν, *adsunt*; contra historiæ sententiam, quæ postulat περίεισιν, *supersunt*.

P.707, v.31, ὁρμήθησαν excusari ac defendi potest: potest tamen etiam non minus apte cum interprete legi ἠριθήσαν, *contenderunt*; præterum cum mox sequatur προσχόντες, superiori verbo synonymum. Sic v.38, pro αἰτίας convenientius cum eodem Leoncl. legemus αἰτίαις.

P.708, v.2, pro τὰ ὄρη, Leoncl. mauult τὰ ὅρια, *fines, limites*: vt pag. præced. v.41. V.4, P.c. διδόντες pro ἐνδιδόντες. V.15, P.c. πρὸς δὲ ὑπὸ Ῥωμαίους Κλήτῳ: quæ structura etsi etiam v.1 huius paginæ & alibi passim vsurpatur, hic tamen peius aliquanto sonat. V.29, rectius forsan ἀνέπεμπε. V.39, ἐν πολλοῖς, enallage pro εἰς πολλά, *multas in partes*.

P.709, v.4, L.& P. αὐτοῖς ἀγ. sed accus. casu αὐτοὺς scribendum esse, ipsa declarat sentētia. V.26, Βαβυλία scribendū esse, expuncto ν, seu Βαβυλία, manifestum est ex superioribus, 707, 31.

P.710, v.5, inclusa ἐν, abest a L.& P.c. V.9, pro ἀνταγωνίσαντας L.c. margo habet ἀντιπαραθέντας. V.36, pro ὁ μὲν δὴ ὁ eiusdem L.c. margini adscriptum καὶ μηδὲν τι. sed textus lectionem tuentur multa Herodiani loca in Indice adnotata. V.38, pro ἀπαλλάττοντων idē margo habet ἀπαλλάττοντες: perperam. V.40, L.& P. χαμαιπόδια ἱστάμενα: minus recte.

P.711, v.9, pro γνώμης P.c. margo habet γνώσεως: minus cōuenienter. V.12, pro γνώμην legi fortasse potest etiā συγγνώμην, *veniam*. V.19, L. margo ἀνάξιον pro ἄξιον: minus recte. V.35, pro πάλιν apud Amm. Marcell. 386, 11, legitur μάλα: & seq. v. τιμήσεως pro τιμῆς: apud Zon. τιμῆς εἰκόσι.

P.712, v.43, inclusa δ, addita e P.c. sed aptior fortasse δή. Lat. t.v.12, Gr. son. *pratermeat*. & v.26, *instar spectri*, seu *instar visionis*.

P.713, v.5, pro δ Leoncl. legit δή. V.8, P.c. θρέψιμον αὐτὸ ὀνομάζοντες, *alumnum eū nominantes*. V.14, inclusum πάλαι abest a P.c. atq; adeo vel expungendum videtur, vel in παλαιὰς mutandū. vt sc. oppositio hic sit τῆς παλαιᾶς & τῆς νέας Ῥώμης. Seq. v. idem P. habet κινδύνων: quod ferri nequit, nisi sequens substantiuum πλοίων summoueatur. V.32, pro εἰργασμένα P. habet εἰργασμένους: fortasse rectius εἰργάζοντες. V.36, L.c. λόγοις pro λόγῳ: corruptione manifesta. In eodem L. v.40 post ἐκείνοις μὲ additū erat ὡς: quod nec P. agnoscit, nec sensus admittit.

P.714, v.25, inclusus articulus τῶ, abest a P.c. Lat. t.v.10, ita etiam reddi Gr. possunt; *vbi cunctas naues, & militares & onerarias, conuenire oportebat, cum e Samosatis, tum ex aliis per Euphratem locis descendentes*. Itineris autē huius descriptionē confer cum Amm. Marcell. lib.23, 413, 8, & seq.

P.715, v.5, P. ἐξορμήσας ὁ Καρρῶν, omissa genitiui præpositione. V.16, pro πλατεῖα rectius legemus πλεῖα, vt mox v.19. V.38, L.c. τὸ δεξιὸν, accus. casu; contra leges Hellenismi.

P.716, v.3, rectius forsan ὅσθαι, opt. modo. V.21, P.c. παραδιδοῦσι, præs. temp. V.39, ad præcedens ἀφανισθὲν melius congruit ἐμβάλλει.

P.717, v.23, præpos. ἐκ post ἐν μέσῳ, abest quidem ab L.& P.c. sed cum interprete inserendam esse, ipsa res arguit.

Rrr

P.718, v.17, distinctionem post αὐτοῦ nō agnoscit P. c. ac fortasse ita quoque distingui periodus poterit, ἀπαντησάντων δὲ, κατὰ νοῦν αὐτοῦ καὶ τῆς ἀπὸ τῆς τύχης συμβάντων, ὁ Λουκιλ. i. *qui cum occurrissent, & fortuna quoque fauor eius voto respondisset, Lucillianus coniecturis rem assecutus, iunct.* V.38, P. c. συνιούμενοι, absque præpos.

P.719, v.19, pro πόλεως omnino scribendum ἀκροπόλεως, vt v.13 & 27. V.21, δὴ pro δὲ repos. e P. V.41, pro μακροῖς Leonclauius mauult μικροῖς: vt Amm. Marcellinus 426,36, dicit *paruis nauigiis permeato amne.*

P.720, v.10, congruentius pass. συνεχωρήθη. V.21, inclusa ἐκ, abest a P.c. V.23, L.& P. πρὸ τῆς δὲ πρὸς ἄλλης, præpositione pro articulo posita. V.39, pro χωρίον Leoncl. mauult φρούριον.

P.721, v.7, P. c. δυνάντες: L. δυνῶντες, & in marg. δυνάσαντες: quorum vt priora duo & regularia sunt & visitata, ita postremū nec regula nec vsu fultum; nisi ego vehementer fallor. V.29, pro ὁ δὲ L.& P. perperam habent ἐν ᾧ δὲ.

P.722, v.11, τῷ βασιλεῖ add. e P.c. V.20, fort. ἀφ' ὑπερδέξιον, vel ἐξ ὑπερδ. V.25, P. c. παρῆκεν: mallim παρῆκαν, vt v.14 ἀφῆκαν. V.31, ὕδωρ e L.c. margine desumptū: in textu & ipse & P. c. habēt ἴδος: parum ad rem.

P.723, v.7, pro ῥᾷον analogiæ lex ῥᾷονα postulat, aut contracte ῥᾷω. V.12, cum ἐκείνοις extrinsecus subaudiendum τῆς φροντίδος: aut scribendum ἐκείνους, *illos.* V.16, L.& P. ἤκιον αἰσχύνειν ὡς: quæ scriptura ferri nequit, nisi assumpto aliquo participio, μενόντων, aut simili. V.25, pro ταύτῃ legi potest etiam ταύτῃ, *ea parte*; vt mox v.31.

P.724, v.12, fortasse rectius τῆς ἐπαπειλουμένων. V.32, L.& P. οἰκοδομεῖσθαι, præs. tempore; minus conuenienter. V.36, pro μεῖνας Leoncl. dubitat Μηδίας ne, an Ἀρμενίας, sit legendum.

P.725, v.39, inclusa δὲ, aut superflua est, aut pro *tamen* posita. Ibid. in ὀλίγῳ τῷ πλήθει ellipsis est præpos. σὺν.

P.726, v.33, rectius ἄμετρον ἔχειν, neutro vtrumque genere, & participio pro infinitiuo posito.

P.727, v.21, congruentius γενομένης, temp. aor. Seq. v. vsitatior scriptura esset συνιόντες.

P.728, v.16, rectius πρὸς τὴν τῆς ἐπιτηδείων κομιδὴν, geminato articulo: & mox v.24, οἱ Ῥωμαῖοι. V.31, L.& P. ἀγείροντος, nec tempore nec significatione congruente.

P.729, v.8, fort. rectius ἰδόντων, temp. aor. Lat. t. v.27, sic etiam reddi possunt Gr. *Nomina ea sunt legionum, quæ a Diocletiano & Maximiano institutæ, eorumdem referunt cognomina. ille namq; a Ioue Iouius, hic ab Hercule Herculius denominatus fuit.*

P.730, v.1, in τῇ συγχ ellipsis est præpositionis ἐν. Sic v.33, inserto articulo legendum videtur, τὰ περὶ αὐτὰ φρούρια. Amm. Marcellinus 441,4, dicit quinq; regiones transtigritanas cum castellis quindecim. cum eodem confer etiam reliqua.

P.731, v.10, congruentius γενομένης, temp. aor.

P.732, v.5, P. δυσχερείας, *difficultateb.* V.19, commation illud, ποσῶν τε καὶ τῶν ἐγκειμένων absolute positum est, subaudito verbo substantiuo ἐστι, aut alio consimili; eo sc. modo quo Horatius dicit *quotquot eunt dies*, pro *quotidie.* alioqui legi etiam posset, ποσούτους ἐτῶν ἑκατοντάδας, *tot secula.*

P.733, v.40, fortasse rectius ἐτύγχανε.

P.735, v.1, Leoncl. mauult βασιλείων, *Imperatorum*: & v.21, στρατιωτικῆς ἀρχῆς. V.38, L.c. ἀκριβέστερος: vt sit *iusto exactior* seu *rigidior.*

P.736, v.20, inclusus articulus τοῖς, additus e P. c. Idem P. mox v.25, τῆς συναπτομένης, *genere propinquus.* V.39, pro plurali γυναιξὶ seq. pag. v.2 legitur sing. num. γυναικί. Lat. t. v.40, Gr. s. *a quo eam accepisset.*

P.737, v.9, Leoncl. suspicatur legendum τοῖς ἐπιζητοῦσιν, fut. temp. verior fortasse lectio, τοῖς ἐπιζητοῦσι ἀφικνουμένοις αὐτὸν, *iis qui ad eum quærendum venirent.* V.26, rectius forsan καθεζομένην, temp. præt.

P.738, v.5, ἔτι rectius post τοῖς στρατιώταις collocabitur, aut etiam post ὄντι.

P.739, v.7, pro ἐβούλετο aptius cum Leoncl. scribemus ἐβουλεύετο. V.16, pro οἱ P.c. habet εἰς οἱ. vnde colligo in emendatiori codice fuisse ἔσω.

P.740, v.24, L.c. τῷ Ῥωμαίων ἐνόμιζεν. V.38, legere queas etiam περὶ τὸν Ἴστρον, vt infra 745,4.

P. 741, v.38, pro τὸ τεῖχος Leoncl. legit τὸ παχθὲν, s. χειμῶνα. fortasse auctor πάγος scripsit.

P.742, v.15, rectius ὑπὸ Ῥωμαίους, vel datiuo casu ὑπὸ Ῥωμαίοις, vt v.10, & alibi passim.

P.743, v.8, quemadmodum ψιλὸν & δέλτα plene hic scripta sunt, ita etiam pro ι in P.c. scriptum εἶ, & mox item οὐ pro ο. nam ψιλὸν superioribus seculis appellatum fuit εἶ, & omicron οὐ: vt testatur etiam inscriptio quinti & quintidecimi libri Homericæ Iliadis in veterib. exemplaribus; & Eustathii ibidem commentatio: τὸ ε στοιχεῖον, (inquit) εἶ ἔλεγον οἱ παλαιοί, πρὸς τὸ διέτης τὸ ι, ὅτι τὸ διὰ διφθόγγου ἐκφωνεῖν δυνάσθαι ὥσπερ καὶ αὐτὸ, καθὰ καὶ τὰ ἄλλα στοιχεῖα. ζητοῦσι δὲ πῶς οὐ καὶ ὅτι τὸ μικρὸν ο. ἐκεῖνο γὰρ, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, οὐ λέγουσι. Idemque repetit idem Eustath. comment. in Iliad. ο. V.10, P.c. φωνὴν ἀφεῖναι δυναμένων ὡς Θ. Fuisse autem diuinationem hanc ἀλεκτρυομαντείας, ex ecclesiasticis scriptoribus constat, qui tradunt a gallis gallinaceis quatuor grana prima fuisse deuorata, quæ quatuor hasce litteras notarint; vt adnotat Leoncl. Meminit etiam Amm. Marcellinus 481,3. V.27, L.& P. ἄλλως pro ἀλλως: minus apte. V.36, & τε retineri potest, & δὲ pro eodem substitui. Seq. v. pro φυγῆς rectius legemus φυγήν.

P.744, v.1, rectius ἀνῄρηται, præt perf. V.12, P. εἰς πᾶν τι εἶδος ὠμότητος: corrupte quidem, sed ita vt bona inde lectio possit elici, εἰς πᾶν εἶδος ὠμότητος, *ad omne crudelitatis genus.* V.43, vocis εἴκοσι postremæ quatuor litteræ desunt in L. & P. c. nempe οσι, relicto pro eis spatio vacuo.

P.745, v.9, L.& P. πρόσω pro πόρω: perperam. V.12, ἀμῆς vsurpatum pro compos. ἀμφοτέρους. V.35, L.& P. πέρας pro πέραν, perperam.

P.746, v.9, Leoncl. cum suo m.s. mauult ἐπιβεβηκότος, per vpsilon. V.38, L.& P.c. ὄρθιος: sed Leonclauius aptius ὄρνις legit.

P.747, v.39, P.c. ἰσὸν: qui casus in hac signif. non est vsitatus.

P.748, v.21, L.c. margo παριόντι, *accedenti*, seu *prætereunti*: & v.32, ταχέως pro παλαιῶς. V.41, P. c. ἐπιβαίνοντι: rectius ὑπεκβαίνοντι. Sequens ἐκλείποντες vertere possumus etiam *deficientes, euadere non valentes.*

P. 749, v.7. L.& P. ἄνευ δὲ ἄν κα. posita δὲ pro γε.

P.750, v.3, P.c. προσθεῖσα: L. προσθεῖς: corrupte vterque. Leoncl. legit προσθέντες: mihi προσθεῖσι visum est cōuenientius; vt signif. *satis habiles ad ea quorum gratia delecti fuerant.* V.29, L.c. τῆς ὑπὸ Ῥωμαίων χωρίων: sed rectius P. ὑπὸ Ῥωμαίους. Mox etiam v.31 idem P. rectius

rectius αὐτοῦ quam L.c. πλείμων. Lat.t.v.23, Græca sonant, *qui exciderant imperio*. quibus verbis intelligi possunt etiam ii qui magistratuum spe frustrati erant.

P.751, v.21, inclusa δὲ, addita e P.c. Lat.t.v.46, Gr. sonant; *e regio Scytharum genere oriundus*. quorum supra etiam facta mentio, cum alibi, tum 747, 7.

P.752, v.34, πᾶσιν aut ellipsin habet præpositionis ἐν, aut modali significatione accipiendum pro, *omnibus officiorum generibus*. V.45, congruentius συνεζευγμένην. In seq. etiam membro si εὐψυχίαν malis num. singulari, per me licet.

P.753, v.23, fortasse rectius ἴσαις καταλαβὼν, datiuo seu modali casu. V.29, L.& P. ὡ. pro quo etsi ὧ reponendum videri potest, ὡς tamen legitur aptius.

P.754, v.4, pro ἐργαζόμενος structuræ lex postulat εἰργάσατο. Ibidem mox pro ὑπάρχου rectius cum interprete legemus ἱππάρχου. V.8, L.c. margo ἴσω pro ἴσοις: & v.12 ἀγαθοί, coniunctæ. V.29, inclusum οὖ abest a L.& P. V.59, pro ἀρχὴν omnino legendum χεῖρα.

P.755, v.3, ante τὸ μὲ desideratur aut relatiuum ὃν, aut copulatiua καὶ, aut aliud huiusmodi. Seq. v. L.& P. εἰσφερῶν habent. quod cum genere a præcedenti participio discrepet, φέρων pro eo reposui, vt infra 757, 30. Ne quid tamen de vestigiis corruptis pereat, forsan etiam εἰς vertenda in αὐτοῖς: vt integrior lectio sit, τῶν ὑποτεθέντων αὐτοῖς φόρων. nisi forte aliquis malit εἰς φόρον, *in tributum*, id est loco tributi. V.39, fortasse rectius στρατηγικῆς εὐταξίας: vel στρατηγικῆς erit *a ducibus præscripta*, vt Leoncl. accipit.

P.756, v.30. pro articulo ἡ non male fortasse reposuerimus verbum ἦν, *erat*, vel e præcedêti commate repetendum verbum ἐσκεύαστο. V.37, congruentius ἀπαντήσουσι, fut. temp.

P.757, Lat.t.v.45, sensus est, & vt vrbs se ingentem in magnitudinem extêdit, ita etiam ipse luxus immodicam licentiam exporrigens.

P.758, v.22, pro ἐξίτηλον omnino cum Leoncl. legendum ἐξίτηλον, vt mox v.28. Inclusa ὡς τὸ, eodem v.28, absunt a P.c. V.30, pro εἶδεν rectius legemus εἶδε: & mox pass. forma ἐπεχορηγεῖτο.

P.760, v.7, inclusum οὐδὲν abest a P.c. V.24, Leoncl. post τοῖς μετ' αὐτὸν, supplet τρόποις. V.36, fortasse negatiue legendum οὐκ ἀφυλάκτους, i. præsidiis occupatas. V.38, P.c. ὑπῆρχεν, *præf. præt.*

P.761, v.3, γεφυραῖον seu pontificū aliam etymologiam tradunt Varro & Dionys. Hal. vt in Indice dicetur. V.14, rectius τὴν προτέραν, transposito articulo. V.27, legendum videtur, ὁ δὲ ὁ Κωνσταντῖνος, ἐπεδίδου εἰς αὐτὸν ἡ λοιπὴ βασιλεία. V.37, in dicto illo, *perbreui fiet pontifex maximus*, duplex inest sensus. primum enim significat, Gratianum, quia nomen pontificis maximi dedignatus sit, breui re ipsa fore pontificem maximum, suoque sanguine pontem infecturum. deinde, quia ipse pontifex esse detrectauerit, breui Maximum pro eo & Imperatorem futurum & pontificem.

P.762, v.19, cum αὐτὴν e præced. commate subaudienda præpositio κατὰ. V.39, pro καθεῖναι L.& P. habent καθεῖλε, perperam.

P.763, v.43, pro corrupto συζυγοῦσι reponêdum vel ἐζευγμένους, vel συζευγμένους, ea nimirum signif. qua legitur apud Sophocl. βλέπετε χ' ἡμᾶς τρεῖς ὁμοῦ συζευγμένους, *simul stantes* seu collocatos. Posset etiam συζυγουμένους aut συνεζυγμένους legi: sed ea longius discedunt a corruptæ scripturæ vestigiis.

P.764, v.6, pro corrupto παροῖς Leoncl. legit παρῶσι. Potest etiam παλαιοὺς legi, ex pag. præced. v.24, 44, 46. V.25, post ῥώμῃ σώματος omissum videtur προέχων, aut simile quodpiam participium. V.27, P. ἐκστάτης. quod etsi ea signif. dictum videri potest qua *excubitores* apud Latinos; tamê cum præcedat περὶ τὸ σῶμα, ne idem bis dicatur, rectius legitur ἐπιστάτης, eadem signif. sc. qua v.23 ἐπιτροπεύων. V.38, pro πολὺ non minus apte legerimus πολὺ, aduerbialiter sc. pro *multum*, *longe*.

P.765, v.14, conuenientius καταπεπληγμένος, ea & structura & signif. qua καταπλαγέντος v.7. V.16, P. ἀπεγράψατο, aor.1.

P.766, v.18, cum articulo τὸ subaudiendū e præced. cômate λόγον. Itemq; v.22 cum Ἰλλυριῶν subintelligendū χώρας: aut scribendum Ἰλλυρίαν. V.27, τὸν ἐξ αἰδοῦς, si auctoris est scriptura, ellipsin habet præpositionis κατὰ. alioqui vsitatius est τοῦτον ἐξ αἰδοῦς. V.35, inclusa ἡ abest a L.& P.c. V.38 pro δεῖξαι Leoncl. legit δέξασθαι. Seq. v. ποιήσαντες vsurpatum pro compos. προσπ. vt alibi.

P.767, v.6, τοσοῦτον aduerbialiter accipi potest pro *tantopere*. fortasse tamê auctor scripsit potius τοσούτων, vel πολλῶν, adiectiuo ad præcedentiū substantiuorum alterū accommodato. V.29, L.& P. non habent negatiuum οὐχ: & mox coniunctæ scribunt ἐλπίζοντι, participio illo nō ad ducem, sed ad exercitum relato; vt sit, *exercitui qui metueret ne quod hostile agmen in locorum difficultatibus sibi obstiturum conueniret*. V.33, καταστάντος ferri potest, si ὑπὲρ cum interprete pro ἐκτὸς capiatur: vt sit, *extra omnem spem constituto*. alioqui legendum foret καταπλαγέντος. V.40, L.& P. μαχάλας, vltima præcedentis vocis syllaba perperam repetita. Γάλλας enim scribendum esse, satis declarant sequentia.

P.768, v.19, διαφεῖναι quoq; cum Leoncl. legi potest; & seq. v. καταπολεμήσοντι. V.40, post τὸν κατὰ Μαξίμου deest πόλεμον, aut simile quodpiam nomen.

P.770, v.14, post ξίφος in L. & P.c. legitur ὃ: nihil huc faciens.

P.771, v.9, malet fortasse aliquis ἐπαναστάμενοι. sed ἐπαναστάμενοι sincera est scriptura, id est *insurgentes aduersus viatores*, seu adorientes, ἐπιθέμενοι. V.37, pro ἱκέτας L.& P. habent ἐκστάσεις: parum ad rem.

P.772, v.5, inclusum relatiuum ὅς, abest a L.& P.c. V.7, modi enallage in εἴη & προσείη, alibi quoque eodem modo vsurpata est.

P.773 v.9, inclusus articulus τοῖς, abest a P.c.

P.774, v.20, post ἐπιβουλαῖς deest φυγῇ διεσώθη, vel simile quodpiam. V.37, in illis, ὁ δὲ, σχολαίτερον ἀπιὼν, ἔφθασεν ἤδη πεσοῦσαν τὴν κεφαλὴν, hypallage est. sensus enim est, τὸ δὲ, σχολαίτερον ἀπιόντα, ἔφθασεν ἤδη πεσοῦσα ἡ κεφαλή: *quem lentius profectum, præuênit capitis amputatio*, i. qui cum lentius proficisceretur, caput Proclo amputatum fuit antequam ille aduenisset.

P.775, v.17, inclusa ὅπερ abest a P.c. ac facile abesse potest. V.27, P. προσεῖναι: vitio ambiguo. nam vel προσιέναι legendum, vel προσεῖναι.

P.776, v.20, pro ἀφιγμένους rectius fortasse legemus ἐμφερομένους, vel προσιόντας, vt v.11. Sic v.43, pro ἀγρὰς non absurde reponi potest ἀγρεῖς.

P.777, v.11, inclusa ὁ, abest a P.c. V.13, post τῶν βασιλείων desideratur ἐκεῖνοι, vel simile relatiuum. V.28, L.& P. ἀδελφῆς, *sororis*. sed ἀδελφοῦ cum Leoncl. legendum esse, docent sequentia, 782, 17. V.40, fortasse rectius καθεσταμένον, præter. perf.

P.778, v.8, maior erit temporum congruentia

si legamus καθῆναι. Sic v. 37 pro χαίρειν rectius legemus νικᾶν.

P.779, v.3, nescio an rectius ἐπιπεσεῖν: vt gladio incubuisse intelligatur. alioqui erit quędam hypallage. V.12, L. c. margo, λόγοις προσεῖχε: vt infra in Suidæ collect. 882,6.

P.780, v.1, titulus a P.c. abest, & pro eo posita hæc, τέλος Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. V.21, ὥσπερ abest a L. & P.c. V.22, L.c. margo ἀπαθῶς. V.30, τοῦ δήμου additum e P.c. V.32, L. & P. cum præpos. τῶν ἐπὶ πάντων ἱππέων. V.41, pro Ἀρκαδίῳ & ἑῴας, L. & P. habent Θεοδοσίῳ & ἑσπέρας: cõtra historiæ fidẽ.

P.781, v.2, articulus τὸ additus e P.c. itemque mox ἀρχικῶν v.4. V.31, Leoncl. mauult συναναστρεφόμενος.

P.782, v.5, post δῶρα deest νομίζοντες, vel simile quodpiam participium. V.22, pro πολεμικώτατον aptius fortasse legemus πολέμοις ἁρμόδιον, *bellis aptũ*: vel saltem πολεμικόν. V.32, P. κατέλυσαν, vitio ambiguo.

P.783, v.2, inclusa &, abest a P.c.

P.784, v.1, particula εἶεν forsan e tertio versu huc irrepsit: vt nõ infrequentes sunt eiusmodi traiectiones. V.14, cum κατασκήψαντος subauditur τοῦ Θεοῦ, vt in impersonalib. ἀστράπτει, βροντᾷ, ὕει, & similib.

P.785, v.41, L.c. margo, αὐτῶν pro sing. αὐτοῦ.

P.786, v.6, vsitatius l. ἦν τις λόγος. V.10, in isto comm. ὑπὸ τῆς θάλασσης, subaud. χρόνον, vt infra 788,4. V.36, inclusum εἰς additum e P.c.

P.787, v.23, incl. ὡς additum e P. V.32, Leoncl. mauult χαμαιπετῆ προσιόντων.

P.788, v.7, rectius diuise ἐπεὶ δὴ. Sic v.14, pro τὸ aptius legemus τῷ: vt nõ feratur ad præced. subst. Στιλίχωνα, sed ad sequens πρᾶγμα.

P.789, v.16, adiect. πρεσβυτέρῳ abest a P.c. V.18, pro δυνάμενος sententia duo requirere videtur, δυναμένοις θεραπεύεσθαι. V.32, ante ὀλίγῳ desideratur copula &, vel τε post eas ipsas voces. Seq. v. & ἄλλως retineri potest, & ἄλλοι pro eo substitui.

P.790, v.39, hypallage quædam est. nam vt cum præcedentibus (v.15) congruat structura, legendum, ἔστι πρὸς Τελεγάλλον αὐτοῦ συνέχειν. Seq. etiam versu cum præpos. legi potest ἀπελθεῖν. nisi eam articulo præponere, aut cum eodem subaudire malis.

P.791, v.8, προσεποιεῖτο interpretis scriptura est: in m.s. libris corrupte legitur ὅπως ἐπεὶ. Ab eisdem abest γνώμην v.17: & ἐπὶ a P.c. V.27, pro ἔτυχε requiritur potius compos. ἐνέτυχε vel ἐπέτυχε.

P.792, v.24, pro τῆς πρότερον pag. seq. v.9 legitur τῆς προτέρων.

P.793, v.2, inclusa & in P. expuncta est, & forsan in articulum τῷ mutanda. V.34, malim ὁ βασιλεύς, cum articulo, vt mox v.37. vulgatæ tamen lectioni aliquo modo patrocinatur quod Apollonius Grammaticus scribit 90,13,27, βασιλεύς, cum de præsentis temporis rege dicitur, proprii nominis structuram imitari. V.42, L. & P. ὁ καλῶς: perperam. Lat.t.v.24, ad verbum Gr. son. *& tempore ferretur eius appellatio*: quod sic etiam potest accipi, *& vna cum tempore nomen eius ad posteritatem propagaretur*: quia sc. annalibus & ceteris antiquitatum monumentis inscribi solebant consulum nomina.

P.794, v.10, L. & P. τῆς ὑπ' αὐτῶν πεπτωκότων: vitio ambiguo. tu si αὐτῶν nolis, αὐτοῦ reponere poteris, vt cum alibi, tum infra 795,14. Contra, v.29, pro αὐτοῦ legendum potius αὐτῶν, vel αὐτοῖς. V.41, ἐπεὶ ὰς Εὐφημίας μάρτυρος, si Zosimi verba sunt, e Christianorum, non ex ipsius sententia sunt prolata.

P.795, v.29, numerale τεσσαράκοντα, XL, veri fidem excedere nõ immerito fortasse videatur. V.44, distingui potest etiam post κατὰ τὴν πρεσβυτίδα.

P.796, v.2, ante τὸν ἵππον, desideratur ὑπὸ, παρὰ, vel similis præpositio. Seq. v. pro πολλῶν sensus requirit πλείους, aut πλείω, seu Attice πλεῖν. V.5, pro ταύτης P.c. habet ταύτῃ, i. *ea ratione, eo pacto*. V.34, κατὰ Γαΐνην, si actiue accipiatur, ferri potest, vt apud Latinos, *bellum Pyrrhi*, alioqui passiua signif. legendũ foret κατὰ Γαΐνου, *aduersus Gainem*. Inclusa, v.36, addita e P.c. V.44, malim cum articulo τῇ μάχῃ.

P.797, v.17, inclusum κατ' ὀλίγον abest a m.s. libris: itemque articulus τὸ v.43.

P.798, v.5, fortasse conuenientius οἱ ναῦται: vt ad vectores, non ad ratium tigna, feratur hoc vocabulum. V.28, mutilatus esse videtur locus. si tamen pro δὲ reponatur μὲν, aliquo modo structura cohærere poterit.

P.799, v.6, τε post πολλοὶ vel expungi poterit, vt otiosa; vel in πολλοὶ cõuerti. nisi forte comma quodpiam hic omissum est. V.15, ante ἄλλοι desideratur articulus οἱ: aut ἄλλοι pro eo reponendum. V.20, in P.c. vacant tantum duo versus cum dimidio: plura tamẽ hic deesse, satis est perspicuum. Ασλιας quidem v.27, videtur esse finale fragmentum nominis Θεσσαλία vel Ἰταλία: an autem sermo hic sit de iis qui Gainis in gratiã exsilio multati supra memorantur 795,8, non perinde certum est.

P.800, v.10, inclusa &, abest ab L. & P. Seq. v. post ἀναγκαίων Leonclauius inserendum censet ὠφελίμων, ἐπιτηδείων, vel simile quid. Sed auctor fortasse ἀναγκαίων scripsit: vt signif. *neque ad bellum neque ad alium quempiam vsum reip. necessariis*. V.14, pro πάντων in L.c. margine repositũ πάντας. Fortasse ambobus illis coniunctis legendum, πάντας πάντων πολεμίων καταγέλαστος: vt πολεμιῶ vsurpatũ sit pro ἐπιδεής, γυμνοῦ, & geminatione ista quæsita sententię intẽsio.

P.801, v.29, post ἄξιον, P.c. habet πρεπόν: quod præcedẽtis ἄξιον glossema quoddam est. aut retento isto verbo, pro antecedenti ἄξιον reponendum est ἀξίωμα. vt sensus sit; *porro miraculi cuiusdã quod tunc accidit, dignitatem* (seu *maiestatem*) *silentio præteriri haud conuenit*. V.34, vsitatius & rectius τῆς Λυδίας, fœm. gen.

P.802, v.7, pro ἐγίνετο sententia requirit εἶχετο. V.9, pro πλῆθος non minus apte legeris ἔθνος. V.29, pro participio ποιούμενος, structuræ lex postulat verbum ἐποιοῦντο. V.38, inclusa, absunt a L. & P.c. Interpres ea ex historiæ sensu addidit. V.41, singulare relatiuum ὃν, respicit generale χρέος, alioqui plurali num. legendum esset ἃς.

V.43, pro ἀνόμασι L. & P. corrupte habent ὀνόμασι.

P.803, v.11, mascul. ἀπηγορευμένων non respicit fœmin. πόλεων, sed intellectum πάντων: per synthesin metonymicam: vt supra 141,18, & alibi. alioqui dicendum fuisset ἀπηγορευμένων. V.14, L. & P. Λιβυκῆς pro Αἰγυπτιακῆς: errore manifesto. V.19, pro Ἱερὸν Leoncl. legit Ἄρειον. V.34, κατὰ τὸν βασ. Μάρκον recte legi, (non μετὰ) docent in Veri & Cassii vita Capitolinus & Gallicanus 151,49: 153,10. V.41, congruentius φυγὴν & ἐλαυνομένων, accus. casu.

P.804, v.13, post Στιλίχων desideratur ἐκ ἰδέας, ὡς εἰπεῖν, vel simile quidpiam. V.19, post τῷ Leoncl. supplet νομίζων.

P.806, v.6, rectius ἅμα τῷ ἐξελθεῖν, dandi casu. V.19, cõgruentius ἐπελθεῖν, opt. verbi modo. V.44, post

post φίμω: δὲ inserendus fortasse articulus τῆς.

P. 808, v. 1, pro ὅτι L. c. habet ὁ τὴν: rectius οὖν τὴν, subaudito cum articulo substantiuo ὁδόν.

P. 810, v. 10, L. & P. σκυλῶ pro σιλωλῶ, perperam. V. 30, pro τὰ πρῶτα L. & P. habent τὰ δεύτερα, præpostere. V. 40, compar. μετεωρότερος positum pro superl. μετεωρότατος.

P. 811, v. 24, pro ὅσοις L. & P. hab. τούτων: rectius ὅσοις, datiuo casu, vt v. 22. V. 39, P. τῇ τῶν ἀντιπάλων στάσει. sed congruentior datiuus casus, siue singulari, siue plurali numero.

P. 812, v. 4, L. c. ἐν ταύτῃ συνῆλθ. minus vsitate. V. 20, congruentius Στίλπων, sing. num.

P. 813, v. 23, rectius cum articulo ὁ βασιλεὺς, vt v. 30. ἔργον autem pro τέλος alibi quoque in huiusmodi loq. gen. vsurpatur a Zos. V. 37, post στρατιωτῶν Leoncl. supplet ἡγούμενον. V. 44, L. c. margo ἡμισπερίᾳ.

P. 814, v. 36, post ἐκπέμψαι subaud. λέγε), aut aliud verbum consimile.

P. 815, v. 11, L. c. ἀπελθεῖν pro ἀπελθεῖν. quod etsi pro *incendi ac cremari* potest accipi; verius tamen esse ἐκπλεῖσαι, (quod habet c. P.) perspicitur e seq. V. 35, fortasse sing. numero legendum, ὃν τριβοῦνον καλοῦσι: vt parenthesis hæc non ad antecedens, sed ad sequens cōma feratur; hoc sensu; *notariis principis (quem tribunum vocant) aliquando præpositus.* erat enim notariorū vt schola, ita etiam tribunus, scholæ illi præpositus. ὕπαρχον si quis ibidem pro vrbano præfecto accipere malit, in Lat. textu, v. 39, legere poterit, *præfectique dignitate ornatus.* Seq. tamen pag. v. 22, Pompeianus præf. vrbis dicitur, idemq; non ὕπαρχος, sed τῆς πόλεως ὕπαρχος nominatur.

P. 816, v. 26, pro τύχῃ L. & P. hab. ἀρχῇ: nihil ad rem. V. 29, pro ἐποίει Leoncl. legit ἐποίησε, *fecit.* posset etiam ἐποίησε legi; vt mox v. 38 & 46. V. 35, L. & P. ἀπαιτήσονται: fortasse rectius, ἀφ' συνίστατ.

P. 817, v. 27, L. & P. ὅσον διαφθαρέντες: & mox 29, τὸ τι pro τῶν: & rursum 34, χρήματα pro χρήματα: corruptione manifesta.

P. 818, v. 9, Leoncl. legit συνειλεγμένοι, nom. casu: & mox ἀλώμενοι, *palantes, vagantes.*

P. 819, v. 6, pro εἰδὼς L. & P. perperam habent ἤδη. V. 20, inclusa ὡς, abest ab eisdem c. V. 27, Leoncl. l. τῶν δεδεμένων διὰ τὴν Στ. οἰκείωσιν. propius ad corrupta vestigia hæc accedit lectio, τῶν δεδεμένων διὰ τὴν Στ. γνῶσιν, *eorum qui ob St. notitiam vincti erant.* V. 42, inclusa, e P. c. addita, non probantur Leonclauio.

P. 820, v. 28, post τὸ δημόσιον P. c. habet χορηγοῦσι: quod etsi corruptum est, bonæ tamen lectioni aliquam præbet materiam, quæ est, καὶ τὸ δημόσιον χορηγίας: eo loquendi genere quo pag. præced. v. 29. In eodem c. δὲ post πολλὰ omissa, periodus hæc præcedenti annectitur, & v. 30 post ἀφαιρεθεὶς clauditur. V. 34, idem P. c. ὁ νέος δὲ, dempta principe syllaba Γε.

P. 821, v. 2, inclusa ὡς locum habere non potest; nisi mutatione in sequentib. facta legamus ὁ νόμος κρατεῖ. V. 5, L. & P. αἰτίχε). sed vel αἰτιᾶσθαι legendum, vel αἰτίομαι. V. 17, in P. c. scriptum διαβαρβάρους. quæ compositio qui ferri possit, non video. V. 25, pro πεπλασμένος L. c. margo habet προσποιούμενος. sed πλάσασθαι in simulandi signif. supra quoque vsurpatum & a Zosimo & ab Dione. V. 28, congruentius cū Leoncl. legemus δομεστίκων, *domesticorū*, vt supra 812, 39. V. 43, L. & P. τὸ μὲν δουλείαν: corrupte.

P. 822, v. 16, pro Βοιωτίας haud scio an rectius legerimus Παιονίας, *Pannonias.*

P. 823, v. 3, L. & P. ἐκεῖνοι: perperam. V. 32, fortasse rectius πτυχίας, opt. verbi modo.

P. 824, v. 8, L. & P. περὶ Κωνσταν. præpostere. Ab eisdem abest inclusa ὡς v. 14. V. 18, L. & P. Κωνστάντιον: perperam; vt patet e præced. V. 21, iidem l. στρατιώτης pro στρατεύμασι, vitiato & nomine, & nominis accidentibus. V. 39, iidem ἄνω pro κάτω, errore manifesto.

P. 825, v. 11, pro δὲ rectius leg. τε. V. 25, P. c. Κοττία, Ποττία, singul. numero: & mox plur. μαχίμας. V. 33, ante τρεῖς desideratur præpositio εἰς.

P. 826, v. 9, pro αὐτοῦ fortasse legendum αὐτοῦ, *ibi.* V. 18, inclusa ἐν, abest a m. ss. Seq. v. pro συνεστραμμένοι forsan diuise legendum συνιστάμενοι τοῖς. V. 32, pro τι P. c. habet δὲ. V. 35, P. c. sing. num. ἐν Ἰβηρίᾳ, vt mox v. 46. atque ita hac ipsa pag. legitur τὰ τῆς Ἰβηρίας, ἐπὶ τὴν Ἰβηρίαν, εἰς τὴν Ἰβηρίαν.

P. 827, v. 3, conuenientius καθ' ἑαυτοὺς, vel καθ' ἑαυτόν: cuius locutionis expositio est v. 10. Seq. etiam v. aptius ὑπακούοντα. V. 8, P. c. μιμούμενοι, masc. genere: per syllepsin siue synthesin. V. 11, L. & P. χαρίσασθαι, perperā. V. 46, rectius τὴν τε χώραν.

P. 828, v. 6, legi potest etiam ὑπὲρ ἄττων ἡμῶν: & v. 9, τῶν πάντων, i. πάντων τῶν πολιτῶν. V. 17, L. & P. ἀπεσπάσθαι, temp. aor. V. 29, aptius καθεζομένος, temp. præt. V. 30, inclusum ἦν, abest a L. & P. c. V. 32, fortasse leg. δύναιτο εἰς οὐ πάνυ, coniunctione in præpositionem versa. Ibidem mox L. & P. accus. casu habent πρὸς τι, parum congruenter. V. 40, pro μυριάδες Leoncl. mauult χιλιάδες. & astipulari videtur locus similis in superioribus 819, 12. Seq. v. manuscripti l. habēt πεντήκοντα: quod ferri nequit, nisi eodem casu legatur μυριάδων, seu χιλιάδων. Ibidem pro δὲ aptius legemus δή.

P. 829, v. 7, rectius τὸ τῆς ἑσπερίων βασιλείας, vel τὸ ἑσπερίας βασιλείας. V. 14, post ῥήματα in m. ss. libris sequebantur duo hæc commata v. 18, κωλύοντος δὲ πρὸς ὀργὴν Ἀλάριχ, καὶ δι' ἑτέρων τι προχωρεῖν μελλούσης. quæ transposita esse, recte vidit Leoncl. V. 16, ante βαρβάρους P. c. habet infin. χρῆναι, *oportere:* quod locum habere non potest, nisi in præcedentibus expungatur ὡς προσῆκε. V. 17, pro αὐτοῦ L. c. margo habet αὐτόν. posset etiam αὐτοῦ legi. Pro Κώνσταντι idem Leoncl. ibidem legit Κωνσταντῖνον. V. 33, L. & P. ἀποβουλεῦσαι, vitiato & modo & tempore. V. 43, fortasse rectius συναναλήσεσθαι, fut. tem.

P. 830, v. 12, L. & P. αἰτιάσασθαι, tempore aor. V. 43, P. κοινῶς, sine subscripto, lineola superimposita: quæ fortasse partim proprii, partim abbreuiati nominis est index. cū enim supra fere semper huic nomini perittosyllabam flexionem tribuerit, fortassis etiam hic Κώνσταντι scripsit. alioqui Dorica hic esset flexio pro communi.

P. 831, v. 15, Photii etiā tempore hic desiisse Zosimi exemplaria, patet e iudicio eius de Zosimo supra, 632, 13. vt dubium sit morte auctoris, an temporum iniuria suppressa sit historiæ continuatio.

IN IVLIANI CÆSARES.

Carolus Cantoclarus lectori S.

TOT tantisque mendis scatebat hic liber, studiose lector, vt mirum nemini videri debeat, si in prima editione nonnulla sint, quæ tu fortasse non probes. Quatuor omnino in manus meas exemplaria venerunt. Quorum primum cuiusdam

amici mei beneficio, quem hic nominatim certis de caussis appellare non libet, habui. Alterum, vir optimus & veterum auctorum studiosissimus Petrus Daniel mihi commodauit. Tertium vero, Petrus Pithœus Iurisconsultus doctissimus, & in restituendis antiquis auctoribus felix & ingeniosus, mutuo dedit. Quartum, ceteris sane non emendatius, nactus sum ex illustrissimæ heroinæ Catharinæ Mediceæ reginæ, tot potentissimorum regum genitricis, bibliotheca. Neque vero exemplaribus istis tantum confidi, vt non quamplurima immutarim, quæ vel sententiæ, vel Græci sermonis ratio non ferebat. Quod tamen parce & modice, nec nisi necessario, feci. Sed nec iudicio meo contentus, in cōsilium asciui Renatum Marchalum Boismoræum, virum vtriusque linguæ peritissimum, mihique a multis annis amicissimum; qui multos locos deprauatos restituit, & in aliis etiam restituendis me adiuuit, & confirmauit. Quorum omniū rationem reddere, & quædam obscuriora, quę hoc libro continentur, paucis explicare libuit. Tu vero operam nostram æqui bonique consule. Vale.

[Vncis quæ inclusa sunt in his Notationibus, a Sylburgio sunt inserta. quæ a non alio quam publicæ vtilitatis adiuuandæ studio profecta esse æquus lector intelligat. Meminit porro huius libelli etiam Socrates in Historia ecclesiastica; lib. 3, c. 1: his verbis; ἔγραψε δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰουλιανὸς πλεονάζειν ἐν ἑαυτῷ τὸ κενόδοξον, πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλεῖς ἐκωμῴδησεν ἐν τῷ λόγῳ ὃν ἐπέγραψε Καίσαρας. & rursum, cap. 23, Ἰουλιανὸς γὰρ τὸ ἴδιον πάθος εἰς τοὺς Καίσαρας ἤλεγξεν, πάντας κωμῳδήσας τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλεῖς, οὐδὲ τοῦ φιλοσόφου Μάρκου φεισάμενος. Et Zonaras tomo tertio, in historia Constantini; ὅθεν καὶ ὁ βίβλος Ἰουλιανὸς ἐν τῷ περὶ τῶν Καισάρων λόγῳ αὐτοῦ, ἀποκάλεσεν ὥσπερ εἰς τὸν εὐσεβέστατον τοῦτον βασιλέα, ... τὸ ... καὶ τὸ ... βασιλέως ἀγαθοῦ πυνθανόμενον· κἀκεῖνον πρὸς τὸ ἐρώτημα λέγοντα, Πολλὰ κτησάμενον ... Meminit & Suidas in collectaneis supra 876, 42: vt idē Cantoclarus adnotauit. Zosimum quoque aliquot in locis Iulianum esse secutum, supra semel & iterum notauimus; & plenius perspicient quibus vtrumque conferre libuerit.]

P. 832, v. 5, Totum hoc principium in omnibus exemplaribus erat perturbatum: nec interlocutorum personæ vlla distinctione notatæ. Nos, vt est, restituimus. V. 9, παίζειν περιφρικυῖαν, Bosmoræus ita interpretatur; res feriis ludos facere; vt & illud Luciani, ἡ δὲ τύχη παίζει τὰ τῶν ἀνθρώπων, fortuna ludos facit hominum res. V. 10, in exemplaribus Pithœi deest τὸ ψυχῆς. V. 12, ἀλλ' ἐμοὶ ... τὸ χρῆμα, mea ratio abhorret ab hac ratione; scilicet, otium, quod datur, nolo terere in rebus ridiculis. Nec enim reiicit honestam animi remissionem, aut relaxationem; sed eos reprehendit, qui putant animi remissionem versari in aliis deridendis, aut risu commouendo, atque huiusmodi nugis agendis: a quibus se maxime alienum esse dicit. scilicet Ciceronis illud probat; *Itaque cum sumus necessariis negotiis curisque vacui, tum auemus aliquid videre, audire, aut discere; cognitionemque rerum aut occultarum, aut admirabilium, ad bene beateque viuendum necessariam ducimus.* Ceterum hic in quibusdam codicibus legitur, ἀλλ' ἐμοὶ ... τὸ χρῆμα. [In vulg. lectione pro ἐμοὶ δὲ rectius fortasse legemus ἐμοιγε, deinde ... pro futuro etiam potest accipi; hoc sensu, *At mihi quidem certe non huc reditura esse res videtur; seu, non hunc habitura exitum, non hac successura via.* V. 19, pro ... potest etiam ... legi.] V. 23, in priori editione legi, ἀλλ' ἐγὼ δὲ πλάσμα λέγω Ἑρμοῦ: propterea quod sermo ex persona Iuliani haberi debere mihi videbatur. Verum omnium exemplarium consensus meam quidem sententiam inflexit, sed non omnino immutauit. [Si mihi quoq; meā de hoc loco sententiā licet dicere, interrogatio ista, v. 22, Τίς δὲ καὶ ποδαπὸς ὁ μῦθος; amici esse videtur: & in sequentibus responsio Iuliani, Οὐ τῶν παλαιῶν τις, ὁποίους Αἴσωπος ἐποίησεν· ἀλλ' εἰ τὸ πλάσμα λέγοις Ἑρμοῦ. itidemq; in Lat. textu, Am. *Sed quanam hæc & vnde petita erit fabula?* Iul. *Non veterum aliqua, cuiusmodi ab Æsopo sunt cōficta: sed si quod Mercurii figmentum dicis.* (i. sed, si ita nominare lubet, Mercurii figmentum) *ex illo enim quæ audiui, tibi referam.* V. 25, auctor fortasse scripsit, ἀληθῶς οὕτως ἔχει, *vere sic habet, vere ita est.*] V. 27, νυνὶ γὰρ ἴδιον. V. 18, ἀλλ' ... [V. 37, sunt qui scribant ..., hoc sensu; *vt quæ diuina fama, seu diuino responso, de eo sic cognouerimus.* Responsum autem hoc diui Romuli de se, refert inter ceteros Florus 381, 29: & ex Floro Iordanes 634, 8. Lat. t. v. 47, Gr. lon. *Cæsaræ cœnare visum est.*]

[P. 833, v. 6, articulus τὸ abest a vulg. exempl. Seq. v. q. c. ... corrupte. V. 10, forsan conuenientius ἐκ τῶν μεταλλευομένων: vt sit, *e natura eorum quæ de metallis solent erui.* qua signif. supra quoque legitur hoc verbum 801, 22.] V. 15, Quid si μεῖζον ἤ ... ? vt R. M. Bosmoræus legit: & paulo post pro ... Et seq. v. ... [Vulgata scriptura ferri potest, sed v. 17 eadem parum recte habebat ἔχ' οὕτω, *non sic.*] V. 19, q. c. ... [V. 23, congruentius indicatiue legemus, ... *habebat quisque.*] V. 40, q. c. μή τινος: [& seq. v. congruentius fortasse ...] Ibid. in illis, ..., alluditur ad Homeri versum, Iliados φ, vsurpatum etiam a Domitiano Imperatore in eo libro quem ad amicum quendam de Capillorum cura conscripsit; teste Sueton. in Domit. cap. 18. [Lat. t. v. 1, ital. Gr. *Quatuor igitur lecti admodum decori, posi i erant maximis diis: ac Saturni quidem lectus, erat ex ebeno nitente, itaque nigredine sua ingentem ac diuinum splendorem occultante.* V. 17, *in aureis thronis.* V. 19, *Dearum autem pulchritudinem neque ille oratione persequebatur; (maiorem esse dicens, quaque mente dumtaxat contemplabilis, auditu aut verbis adiri facile vel commonstrari haud posset) neque ullus, quantumuis laudetur, tanta est vocis magnitudine, vt dicendo exprimat magnitudinem pulchritudinis quanta e dearum istarum aspectu relucet.*]

P. 834, v. 2, Silenus caluus fingitur. ideo similitudo Cæsaris cum Sileno, ad caluitium referenda est, non ad ludentem Silenum. parum enim recte quidam post παίζοντος interpungunt, luxata & structura & sententia. V. 6, rectius γνόμενος, præs. temp. V. 8, q. c. καὶ χαίρω, sing. num. De seq. vide Sueton. in Augusto cap. 29. V. 14, χρυσὸν ἄπεφθον, *aurum obryzum.* [V. 15, ὁ Ζηνῶν, si auctoris est scriptura, Attice vsurpatum pro comm. ὁ Ζήνων.] V. 19, q. c. αὐτῶν pro αὐτοῖς: & seq. v. ... V. 22, q. c. ..., corrupte: & seq. v. ... non male. ac rursum v. 24, ... V. 25, qui citatur versus, Homeri est, Iliad. π. Seq. v. rectius αὐτὸς αὐτοῦ φαίνεσθαι ... V. 28, post ... puto tollendam virgulam, & post ... adhibendam; hoc sensu; *Hic senex satyrus me perterrefacit.* Vocat

enim

enim Tiberium per cōtumeliam senem Satyrum, propterea quod, prouecta iam ætate, salacissimus & impurissimus fuerit. Sic enim Suetonius; *In siluis quoque ac nemoribus passim venereos locos* [seu lucos] *commentus est, prostantesque per antra & cauas rupes, ex vtriusque sexus pube, Paniscorum & Nympharum habitu: palamque iam & vulgato nomine insulæ abutentes Caprineum dictitabant.* V.30, q.c. προβάλλοιμι, *vt in medium adferrem, proferrem.* V.32, pro ἠργάζεσθαι lego ἠργάσασθαι. Tiberium porro aures amputasse grammatico, nusquam legere memini; & opinor nullo in auctore haberi. Itaque in prima editione ἠργάσασθαι interpretatus sum *male mulctasse*; deinde τῷν, *hoc nomine*, supple κατὰ, aut διὰ: hoc sensu; Tiberium grammaticū quendam, quia præmeditata (quæ πεφροντισμένα Græci vocant) locutus fuisset, male mulctasse. Historia est de Seleuco grammatico apud Suet. in Tib. cap. 56. Sed cum a Græcorum verborū significatione hæc interpretatio paulo alienior esset, ab ea discessi; meque ad eam quæ propius Græca verba adæquaretur, retuli. De hac te tamen lectorem admonendum putaui. Hic locus in omnibus exemplaribus, præterquam in exemplari Pithœi, erat corruptus. V.33, ἄθλιον) Αἴλιον. [vide Sueton. cap. 60.] V.40, μυλακῶν δίδων τ Κλαυδίου: Nonnulli hæc cōiungunt cum præcedentibus, & orationem post Κλαυδίου puncto claudunt. Eum etiam αὐτὸ τὸ δῆμου vertunt *ex persona populi.* Quæ interpretatio & lectio, meo quidem iudicio, ferri nō potest; quia initium illius comœdiæ, vbi Demosthenes loquitur, non δῆμος, non adulationem, sed deplorationem & cōtumeliam aperte continet. Sic enim ille;

Ἰατταταιὰξ τῶν κακῶν, ἰατταταῖ.
Κακῶς Παφλαγόνα τὸν νεώνητον κακὸν,
Αὐτοῖσι βουλαῖς ἀπολέσειαν οἱ θεοί.
Ἐξ οὗ γὰρ εἰσήρρησεν εἰς τὴν οἰκίαν,
Πληγὰς ἀεὶ προστρίβεται τοῖς οἰκέταις.

quasi dicat, *Heu mala & calamitates! Dii male perdant hūc sceleratum Paphlagonem recenter emptum. Ex quo enim in domū malo fato intrauit, semper plagas inurit & inenit domesticis.* Notat Claudium; quod ita addictus fuerit suis libertis, vt se ministrū eorum, non principem, gesserit. Sed & fere omnes ex sua familia, & sibi affinitate cōiunctos, occidit, Appium & Lucium Silanos; hunc generum, illum consocerum; Liuios, & Pompeium alterum generum. Atque adeo cum vocat μύκητα, quia boletorum & eiusmodi ciborum erat auidissimus: Græci καταχύσματα vocant: quibus οἱ νεώνητοι pascebantur. Vide Ammonium. Quæ vero sequūtur apud Iulianum, specie ipsa adulationem, sed reuera mordacem ironiam continent.

P.835, v.4, μικροῦ δεῖ, ἄφωνον & ἄψυχον. cui lectioni consentit nostra versio: aut μικροῦ δεῖν ταῖς ἄφωνον & ἄψυχον. V.8, q.c. ἀποπαρασθέντα: & fortasse rectius. V.12, σωὶ τρίχαν. V.16, ἀνακτόρων. Et mox, & ὁ Ζεὺς] & θεός. V.17, q.c. Σάραπι. Eum alii Iouem; (& ideo hic fortasse Iouis frater) alii Nilum, alii Iosephum, alii Apidem, quasi σορὸν Ἄπιδος, esse volunt. Vide Suidam in dictione Σάραπις. Ibid. q.c. Βεσπασιανόν: & seq. v. σμικρολόγον. V.21, τῆς Ἀφροδίτης τῆς πανδήμου: alludit ad id quod Suetonius ait, *Titus cognomine paterno, Amor & deliciæ generis humani.* V.22, q. κλοιοδέτην vno verbo, iuxta Phalaridem *ferreis vinculis vinctio*, aut *supplicio afficito.* [Sed ea cōpositio est valde insolens.] V.25, χρηματίσει δικαιοῦντος: hæc in solo Pithœi exemplari repetiuntur, a reliquis absunt. [Ibid. vsitatius ἡλίκον ὤπω, accus. casu.] V.28, αἰσχύντης] ἀσχήμονος: & mox φοινικοῦς: quod ferri potest, siue ad id referas quod Domitianus vultu ruboris pleno fuerit, vt apud Sueton. in eius vita cap.18: siue ad id quod sanguinarius (eo enim verbo vtitur) fuit. V.40, μετ' Ἀντινόου] μετ' αὐτοῦ τινα. Ceterum nota est Antinoi historia ex Dione in Adriano 356, 17. [Lat. t. v. 1, Gr. lon. *Sed vade, inquit; accersendos eos cura; &, si libet, vxorem quoque Messalinam. Sine iis enim hoc tragœdia satellitium propemutum & inanimum est.* V.27, *Post hos accessit senex asp.* V.32, *Eum veneritus Silenus.* V.43, *Eo viso Silenus, & latere simul & audiri cupiens, Tempus nunc domino Ioui, inquit, videre vt ipsi custodiatur Ganymedes.* V.46, *tum cetera, tum & musicam factitans.* V.50, *a delirio illum & futilitate desistere faciat.*]

P.836, v.3, quod Iulianus inquit, τὰ κύμινον διαπρίοντι, Græci vno verbo vocant κυμινοπρίστην, *cumini sectorem.* Vide Aristot. Eth. lib. 4, cap. 1: & Athenæum lib.7. [V.5 & 7, Verus pro Marco Antonino positus: vt alibi quoque adnotaui. V.10, q.c. τὸ δὲ. sed dandi casu τῷ δὲ postulat præpositio σὺν in sequenti participio συνεπιπλουμένῳ. Gener autem Marci intelligendus Pompeianus: de quo præter Dionem Herodianus meminit 469, 30.] V.17, ἴσως δὲ καὶ συνωμότην] τάχα δὲ καὶ πονηρότερον. V.20, χαριέστατε] αἰνίσσῃ. V.21, ἐδόκεις] δοκεῖς. quæ lectio mihi videtur rectior. Nec enim quisquam auctorum absolute Pertinacem conscium cædis Commodi fuisse dicit. Sic enim Capitolinus; *Tunc Pertinax, interficiendi Commodi conscientiam delatam sibi ab aliis, non fugit.* Itaque si legas δοκεῖς, ita interpretator, ὅσον ἐπὶ τῆς σκέμμασι, *saltem animo & cogitatione.* [V.22, ὡς ad remotius ἐπιβουλῆς refertur. si ad propinquius σκέμμασι referre malis, legendum fuerit οἷς. Sequenti versu κολαζόμενος, si mendo caret, significabit ἐν τῷ κολάσαι, *in pœnis sumendis.* Posset etiam legi καὶ κολαστικός, *& ad pœnas imponendas pronus.*] V.26, τὰ παιδίσκια] κατὰ τὰ παιδίσκια, hoc sensu; *vt vero Seuerus se coniunctūrus fuit cum filiis.* [rectius, opinor, & τὰ παιδίσκια: i. *cum vero etiam filii cum eo intraturi essent.* Sic pro ἐκεῖσε v.29, aptius legemus ἐντεῦθεν, *exinde.*] Ibid. q.c. φυγὰς μαινόμενος. Nam & exul quoque Macrinus fuit. Sed quod in versione σοφὸς verti *cautus*, id quidem ei conuenire potest propter eius astutiam in celanda nece Caracallæ. Verum verti etiam potest *sapientem*. Nam & doctrinarum studiis floruisse dicitur. Sic enim Capitolinus; *Macrinum, libertinum hominem, prostibulum seruilibus officiis occupatum in domo Imperatoria, venali fide, vita sordida sub Commodo, a Seuero remotum etiam a miserrimis officiis, relegatumque in Africam: vbi vt infamiam damnationis tegeret, lectioni operam dedisse, egisse causulas, declamasse, ius postremo dixisse.* V.31, q.c. σεβῆρος Ἀλέξανδρος: quia etiam Alexander Seuerus appellatus est. V.37, q. ὅπως τῷ δίκη: [sensu non malo, *Sed ego (inquit) Iustitiæ omnes illos puniendos tradam.*] Et seq. v. μεταχειρίζεσθαι τούτων. phrasi parum vsitata. Lat. t. v. 1, Gr. s. *Post hos intrat vir temperans, non in venereis rebus, sed in resp. administratione.* Et mox, *Papa quanta minutiarū rimatio!* nam σμικρολόγοι dicuntur qui etiā minutissima quæq; ad calculum reuocant, exactissimi etiā minutiarum cōputatores seu collectores. V.38, *Cum autem & filii cum eo intraturi essent, eminus eos Minos prohibuit.* seu e longinquo, longo adhuc spatio remotos ab hoc consortio.]

P.837,v.3, Versus Euripidis ex Phœnissis. V. 5, si velis, ita verte, *Aurũ hic gestans delicatur more puellæ*; vt exprimas verbum θρύπτει. V. 6, q. οὕτω δὲ ὁ Ζεὺς ὥσπερ τ' ἐκεῖνο φησὶν ἐξεβάλλετο. Aut, οὕτω δ' ὁ Ζεὺς ὥσπερ τ' ἐκεῖνο φησὶν ἐξέβαλε siue ἐκβάλῃ. V.15, q. ἦλθε δὲ, ὁ ἐμοῦ δίκαν. Aureliani mater erat sacerdos templi Solis: & magnificum templum exstruxit Soli Aurelianus, postquam factus est Imperator. Vide Vopiscum in vita Aureliani. V.20, ἑβδομήκοντα πόλεις ἀνασώσας. At Vopiscus nõ instaurasse, sed recepisse, in vno loco sexaginta, in alio septuaginta vrbes: &, si Græca dictio ἀνασώσας ferre potuisset, *recepit*, aut *ab hostium captiuitate vindicauit*, vertissem. [In eodem loco, vt structura sibi constet, ante ἑβδομήκοντα inserendũ relatiuum ὅς: & seq. v. pro οἰκονόμενοι reponendum participium οἰκονομοῦντας.] V.23, τοὺς φονέας: Posset hic locus ita verti, Probum sicarios vel interfectores principum, scilicet Taciti & Aureliani, supplicio affecisse; de qua re vide Zosimum lib. 1, & Vopiscum in Probo. Ceterum ad nostram interpretationem facit, quod idem Vopiscus ait in Caro, Carum Probi mortem acerrime & constantissime vindicasse. V. 38, ἐμαυτὸν) ἵεσαν. [vt ἵεσαν ἐμοὶ parentheticω̃s sit, *meo quidem iudicio*.] V. 41, præter Græca addidimus, *lenibus nonnumquam miscere*: quæ tollat qui volet. Deinde ἔτι διαλεγομένων: *cum adhuc illi inter se colloquerentur*. [Lat.t.v.18, sic etiam reddi Gr. possunt, *multa namque iniustarum cædium ei mouebantur lites; maleque causam defendens, reus agebatur*.]

[P.838, v.1, inclusa ἐς, aut irreptitia est, aut pleonastica. Et seq. v. fortasse scrib. εἰσφρεῖν, i. *inferre se, ingerere se*.] V.16, q. c. παρῆσαν pro παρῆσαν. V.21, al. παρεσφρεῖ. V. 34, διαπτηνᾶς, supple ἢ παραγενομένη: al. διαπτερῶσαι. [verius esse postremum διαπτερῶσαι, declarat in seq. ἀποπτερῶσα, v.41, & pag. seq. v. 15: atque adeo ipsum examẽ quod prolixe deinceps pertexitur.] V.41, q. ἀποπτερόμενοι: [vt pag. seq. v. 15. Lat.t.v.43, Gr. son. *Cum porro hic esset cœna apparatus, dii quidem nihil desiderabant; quippe quibus suppetunt omnia: sed Mercurio videbatur de ipsis heroibus seu diuis fieri periculum. neque ab hoc I.* Et v. vltimo, *cum enim commune de viris periculum facere instituerimus, præstantiore carebimus?*]

P.839, v.1, δέομαι δεῖ] προθύμως δεῖ. hoc verbum absolute positum, pro κρίσιν προθήμαθα, *iudicium proponimus*, mihi insolens visum est. Itaq; δέομαι δεῖ, quod in duobus exemplaribus inueni, legere malui. V. 4, de Caracalla loquitur. V.9, πλανωμένοις] q.c. πανύχαστι, a πάχω. V. 15, λέγω] λίαν: & v. 17, ἔχοντες, in subiunctiuo. V.31, q. σημεῖον, ἰχνῶν τὸ παρεσόμενον. [Lat.t.v.10, rectius *ne non hi omnes*. V.32, *vehementer angi*. V. 37, *qui eum qui plures retulit palmas, superauerit, vno isto superato, nihilominus etiam illos superasse videtur, qui cum ipso quidem non sunt colluctati, sed ab eo quem ipse superauit, sunt deuicti*. V.47, *purissimi luminis*. V. vltimo, *Quibus negantibus*: ad verbum, *Qui cum dixissent* NON.]

P.840, v.1, q.c. εἰσάγομεν. [V.6, pro corrupto ἱεσα legendum ἱκανῶς, vel simile quid. V. 10, rectius Οὐ μὴν: & v. 14, προάγειν, *producere*.] V.18, q.c. ἀλλ' ὅπως μὴ νομίζοντες. [V.20, pro ἀναβοῶσι rectius fortasse legemus ἀνασπῶντες, vel etiam ἐκφρέοντες, extorhendi & exhauriendi significatione. V. 26, aut ἱκανόνως legendum, aut ἱκανῶς, vt pag. seq. v.4] V. 27, præconia versibus fieri solita, indicat Lucianus in Ioue Tragœdo, his verbis; ἀποσιωπᾶν φησὶ δεῖν τὸ κήρυγμα μέτροις εἶναι, καὶ μεγαλοφωνίᾳ πολλῇ, ὡς μᾶλλον συνέλθοιεν. Sed præconium quod apud Lucianum eo loco habetur, versibus hexametris constat; hoc vero, versibus anapæsticis, opinor a variis auctoribus desumptis, & a Iuliano ad suum propositum accommodatis: quod Græci παρῳδεῖν dicunt. Nam est versus, scilicet τὸ πολέμοισι δάϊον ἔγχος: quem obseruaui ab Euripide desumptum. Nec omittendum, plerosque in ea esse opinione, vt hi anapæsti, non quatuor cõstantes pedibus, sed duobus legi debeant, hoc modo:

Ἀρχὴ μὲν ἀγὼν	Θέμενοι βιοτῆς,
Ὁ τῶν καλλίστων	Οἷς τ' ἀντιβίους
Ἄθλων ταμίας·	Κακὰ πόλλ' ἔρξαι,
Καιρὸς δὲ καλεῖ	Καὶ χρηστὰ φίλους,
Μηκέτι μέλλειν·	Τερπνὸν ἐδόκου
Ἀλλ' ἀκούοντες	Νενόμικε καλοῦ
Τὰν ἁμετέραν	Τέλος, οἱ δ' ἔτι
Κάρυκα βοὰν	Τ' ἀπολαύειν ἔχειν
Οἱ πολλοὶ βασιλῆες,	Τέρματα μόχθων,
Δυναστεύσαντες	Δαίτας τε γάμους τ'
Ἔθνεα πολλά,	Ὄμμασι τερπνά,
Καὶ πολέμοισι	Μαλακάς τε σιρῶν
Δαΐον ἔγχος	Ἐσθῆτας, ὁμοῦ
Θήξαντες ὁμοῦ	Λιθοκολλήτους
Γνώμης τε μέγαν	Περὶ χεῖρας ἄκρας
Πινυτόφρονα νοῦν,	Ψελλίοισι, φάνη
Ἴτ', ἐς ἀντίπαλον	Μακαρεῖς τοῦτον·
Ἴσχοντε κρίσιν·	Νίκης δὲ τέλος
Οἵ τε φρόνησιν	Ζηνὶ μελήσει.
Τέλος ὀλβίστης	

[In quibus anapæstis cum τέρμα & τέλος durius copulentur, pro τέλος reponi posset ἐμοί, id est ἐμοί. Lat.t.v.18, Gr. son. *dicendi blanditias*. In anapæstis versio est liberior. clausulæ sensus esse videtur; de victoriæ exitu parũ solliciti, omni eius cura in deum reiecta]

[P.841, v. 7, inclusus articulus τῷ expungendus videtur: & v.9 pro δὲ aptius legetur δή.] V.17, αὐτὸ τετραχίλιον. Sic Dionysius Halicarnass. lib. 2 Antiquitatum Rom. *Ceterum numerus colonorum missorum, magnus a principio, ad paruum redactus est; tria milia peditum, trecenti equites*. [V.19, fort. leg. ἔθνη παλαιά, *gentes prisca*: & seq. v. θεοῖς δὲ ἐκεῖ. V.31, vulg. l. τοῦ Δαρείου: corrupto articulo.] V.32, ἐν τῷ Καρῶν μοίρα] Erat ignobile militum genus; Calones nempe. Vnde prouerbium, *in Care periculum*. V. 35, ἐπείξαντα] q.c. ἐπείγοντα. Seq. v. Ἰταλὰς deest in vno exempl. [Lat.t.v.8 rectius *elatiorem seu turgidiorem*. V.40, *Pugnacissimas sane illarum gẽtium quæ Dario ante paruere, Carum loco Pompeius in exercitu habuit; ex Europæis autem eos qui Asianos bellum inferentes multoties profligarunt; & horum ipsorum fortissimos, Italos, Illyrios, Celtas*.]

P.842, v.4, Ἰβήρων] al. Ἰβηρίων, aut Ἐδούων: quæ lectio satis mihi probatur. Reliqua, quæ sequuntur, nota sunt ex Commentariis Iulii Cæsaris, & Plutarcho in Iulio. [V. 22, ἔτι interrogatiue accipiendũ pro τί, vt δίον sæpe pro διὰ τί. Quamquam fieri etiam potuit vt prior huius vocis syllaba ε, perperam e præcedentis fine repetita fuerit.] V.28, χρῆναι ἢ ποιοῦντα] al. χρῆναι ἢ ποιοῦντα: aut, ἢ ἐᾶν τι λέγω. V. 31, τῷ λέγειν ἐξημελημένα] al. ἐξημελημένα. Fortasse non vult dicere, Cæsarem minime facultate dicendi valuisse: (nam & inter oratores sui temporis est habitus, teste Cicerone in Bruto) sed, ad dicendum præmeditatum non accessisse. [Lat.t.v.1, Gr. s. *Idque factum meum fortasse admirationem meretur: & hæc audentia per se ipsa admirationem postulat: sed multo illud maius, me primũ e naui exscensionem fecisse.*

fecisse. V. 22, *Ægyptum dumtaxat aspectans praeteriuit.* V. 36, *ego vero urbes a ciuibus exustas restitui.* Graeca vox οἰκείων, ambiguum est significet ne *a suis ciuibus*, an *a meis ciuibus*. Posteriori expositioni fauent quæ de Carthaginis & Corinthi restitutione narrantur a Dione supra 157, 29.]

P. 843, v. 6, ἀκροώμενος. sic & Plutarchus: sed Suetonius, *animaduersa Alexandri Magni imagine*; cap. 7 in Iulio. [Pro ποτὲ ibidem rectius legemus ποτὲ, *aliquando*.] V. 8, μέγας ἐπίκλην] al. μέγας ἐπώνυμα, *Magnus cognomine.* V. 11, ὀνομαστότερον] al. ὀνομαστοτάτων. V. 14, Κράσσος & Λεύκιος] al. Κράσσου καὶ Λευκίου: scilicet Crassum & Lucium Gellium innuit. Vide Plutarchum in Crasso, & Appianum Bell. Ciuil. 1. V. 19, μείονα] al. μείζονα, hoc sensu, (vt in prima editione vertimus) *quonam eorum qui ante ipsum fuerunt, maiorem?* V. 21, ἢ τοῦ περὶ τὸν Κυρῖνον ὄντος] al. ἢ τοῦ περὶ κινδύνου. nam κινδύνου, (vt in quodam exemplari legitur) minime mihi ad sententiam congruere videtur. V. 25, ἐπιχεῖρον: q. c. ἐπεχείρει: [minus recte. V. 31, post λέοντας desideratur κακτημένος, vel ἀνδρεῖος, πανοῦργος, aut simile quid.] Ibid. προσῆλθεν] alias προσῆλθον. V. 34, ἐν γὰρ ἐκείνῃ] de pugna ad Dyrrachium commissa, vt lego, loqui videtur. Ibid. γεγονὼς] γέγονας. V. 36, ἡττήθη] sed sensus, ita legendo, constare (credo) non potest. V. 38, τρίβειν τὸν πόλεμον, ὑπερείδετο τὴν μάχην] in prima versione ita transtulimus, *siue, quando oportebat bellum ducere, prælio congressus est.* Atque hæc interpretatio magis sententiæ & historiæ conuenit, quam Græcorum verborum propriæ significationi. Certum enim est ex Appiano & Plutarcho, & reliquis auctoribus, Pompeium non prudentis ducis officio functum, qui pugnandi copiam in Pharsalia Cæsari fecerit; cum Cæsar in his locis esset, in quibus penuria rerum necessariarum facile opprimi posset. V. 43, ἐνίδρυσεν] ἐνίδρυσαν, aut ἐνίδρυσαι. [Lat. t. v. 14, Gr. son. *Triumphum enim de Afris actum, rem haud magnam, celeberrimum fecit consulũ eius temporis segnities.* V. 26, *ad hunc Romulum assidet; quippe cuius urbem pene collapsam restituit.* qua de re vise Eutrop. 69, 23: & 70, 11. Et mox, *sicut in ædificiis ac structuris publico sumptu factis, accidit vt per alios fundatis & consummatis, alius magistratus pariete paullum dealbato, suum inscribat nomen; sic illorum nomina alienis factis sunt inscripta: sed—* V. 47, *seu quod suos regere non potuit; seu quod, cum terendum esset bellum, pugnam non distulit, nec victoriam persecutus est; sua ille c.* qua de re Dio supra 151, 3.]

P. 844, v. 15, πολεμωθέντας] q. πολεμηθέντας. V. 18, ἡνίκα ἤκμαζε] ἡνίκα οὐκ ἤκμαζε, *afflictis etiam Græcorum opibus*; vt in prima versione. V. 30, παρὰ σοῦ] q. περὶ σοῦ. [Seq. v. post πρὸς τούτοις fortasse πολεμίους deesse videbitur alicui. sed forsan legendum potius πρὸς τούτοις, *præter hos.*] V. 34, ὑμνηθέντων] q. c. ὑπομνηθέντων, ὅμως δὲ— [Lat. t. v. 29, Gr. son. *hostes autem vobis postea quibuscumque de caussis factos, non citra periculum in dicionem atque obœdientiam vestram redegistis. Si ergo circa senectutem (vt recte aliquis dixerit) Græcia, nõ vniuersa illi, sed parua dumtaxat gente, quæ, cum Græca natio floreret, ne nomine quidem nota erat, prope dixerim vix par es fuisti subiuganda: quid vobis factum fuisset, si vigente florenteque Græcorum concordia, cum ea natione bellum vobis gerendum fuisset?*]

P. 845, v. 11, ἔλαςον] q. c. ἐλάσσων: corrupte. Ceterum vide Suetoniũ in Augusto, cap. 16. [V. 20, rectius ἄκνον.] V. 23, ἐμαυτῷ] q. ἐπ' αὐτοῦ: & ita lego. Quantum ad ea quæ sequuntur de Athenodoro, vide Plutarchum in Apophthegmatis, Suidam in dictione Ἀθηνόδωρος: Zosimum lib. 1: de Arrio, Plutarchum in Antonio, & eundem Iulianum in epistola ad Alexandrinos, quæ & a nobis edita, & in Latinum versa est. V. 34, eadem Suidas, & Zosimus [731, 23. V. 41, rectius βεβλαστῆσθαι, inserto ε. Lat. t. v. 8, Gr. l. *si vero eos vlciscerer qui assiduis simultatibus atque offensionibus, tamquam honorifico studio, belle sibi placent, nihil me iniusti facere putarÿ.* V. 13, *eique minus æqua admissus est, cum ob temporis angustiam, tum alioqui ob recordationem superbiæ qua ille aliquãdo erga deum vsus fuerat.* qua de re vise Sueton. 21, 16.]

P. 846, v. 6, παλαιούμενοι] Antonium notat. V. 12, δυνάμενος λέγειν, in omnibus exemplaribus ita legitur: sed Græce dici δυνάμενος λέγειν vix puto: mallem δεινός. [ferri tamen id loquendi genus ita potest, vt mox v. 22, οὐκ ἦν ἔξω τοῦ δύνασθαι ῥητορεύειν, *non destituebatur dicendi facultate.*] V. 14, Σύρας fuit Traiani quæstor: cuius consilio rempublicam, & maxime quæ ad togam pertinebãt, administrabat. Vide Dionem in vita Traiani. V. 27, προσβάλλειν] q. προσλαβεῖν. [Ibidem ante ὑπὸ desideratur articulus τό. Nec inepta fuerit hæc membri lectio, μόνος πρὸς τὸ ὑπὸ τὸν Ἴστρον ἐπέκεινα προσβάλλειν ἔθνη: vel, μόνος τοῖς ὑπὸ τὸν Ἴ. ἐπ. προσβάλλειν ἔθνεσι. V. 30, pro τῶν requiritur potius relatiuũ ὧν] De Zamolxide ibidem vide Suid. in dictione Ζάμολξις & Ὦχος. V. 32, dubium non est legendum οἱ τὰς ἀποδημίας ἀπομένουσι, non ἢ: nam alioquin sensus constare non potest; quamuis in omnibus exemplaribus ἢ legatur. [Legi etiã potest εἰ, *si.* sed & Parthos, teste Amm. Marcell. 420, 13, ita iuuerunt certamina & bella, vt inter alios omnes beatus fuerit habitus, qui in prœlio fudisset animam.] Ibid. ἀπομένουσι] rectius al. ὑπομένουσι. V. 36, περὶ πάντων] περὶ πρωτείων. [Lat. t. v. 9, Gr. son. *alii vero, etiam bello petiti, se tot.* V. 18, *Is vero, licet dicendi facultate pollens, tamen præ ignauia (vt qui maiorem scriptionis partem Suræ pro se committere soleret) resonans potius quam loquens, deis Geticum & Parthicum tropæum ostendebat.*]

P. 847, v. 8, ἀρχομένῳ] ita legendum est, non ἐρχομένῳ: q. c. ἐχομένῳ. [ἐρχομένῳ ferri eo modo potest quo supra 659, 31. Alioqui etiam ἔρχομαι λέγειν significat *ad dicendum venio* seu *accedo.*] V. 18, λέγουσ', & cetera, versus Euripidis, citatus a Plutarcho in lib. περὶ τῆς ἀδολεσχίας, & περὶ τῆς φυγῆς. [V. 21, structura constabit melius, si pro ἀποβλέποντων reponamus ἀπέβλεπον. alioqui redditio sexto abhinc versu quærenda fuerit, & quidem cum mutatione, πάρειμι δὴ εἰς. V. 24, post τὸ γῆρας desideratur αἰδοῦ, vel simile quid.] V. 26, φόρους γὰρ ἔταξε] Pagani Constantinum insectãtur, quod se ad Christianam religionem contulerit; & tria præcipue illi vitio vertunt, quod ab Ægypto episcopo persuasus, vt expiationem cædium vxoris & filii consequeretur, Christianam fidem fuerit amplexus; quod chrysargyron (tributi genus est) instituerit; & quod imperii opes in luxus profuderit. De his vide Zosimum lib. 1: Euagrium lib. 3, cap. 39. Itaque in prima versione interpretatus sum φόρους ἐπηλλάχει, *tributa instituerat*; de chrysargyro nimirum locum intelligi volens. Putabat Marschalus πλεῖν hic significare ἀναλίσκειν, *consumere*: vt sit, *tributa consumpserat.* sed vt vulgarem verbi πλῶ (quod est *pendo*) significationem sequerer, duabus potissimũ de caus-

sis sum adductus: primum, propter ὥσπερ, quod actum non perfectum denotat, id est *quodammodo.* at chrysargyron instituit Constantinus, non fere, sed omnino: eaq; institutio vsque ad Anastasium secundum durauit; auctore Euagrio. Deinde certum est ex Zosimo, Constantinum barbaros ad suum auxilium, & suarum partium præsidium acciuisse, hisque stipendia toto imperii tempore dedisse: quod est fere illis tributa pendere. V. 28, lege ἀεὶ τὰ αὐτῆς. nam αὐτὸ subsistere non potest. [ferri αὐτὸ poterit, si aduerbialiter accipiatur pro *istic.*] V. 29, αὐτῇ] q.c. αὐτίκα: & seq. v. πεζὰ πεζεύεις] δίκας. V. 29, τερατευόμενος] τερατευόμενος. [Lat. t.v. 11, Gr. son. *paradoxis & prodigiosis* (seu *portentosis*) *opinionibus.* V. 17, *ipsi mihi litem pro merito æstimate*; seu, *vestro arbitratu quod meritus videbor adiudicate*]

P. 848, v. 3, Ἀδώνιδος κήπους] sic Suidas; Adonidis horti constabant lactuca & fœniculo, quæ in testis serebant. Vtuntur prouerbio de rebus immaturis, aut intempestiuis & leuibus, non radicatis, non diuturnis, & in superficie tantum hærentibus. Vide Athenæum lib. 4, cap. 8: & Arriani Epictetum. V. 13, καὶ πάντων αὐτῶν καλλιθεῖσα] alias καλλισθεῖσα. V. 15, ἔλεγξα] ἔλεγον: & mox ἔδοξεν] ἔδοξαν, *decreuerunt.* [V. 26, non minus apte legerimus σοφισματωμάτων: vt intelligantur captiones sophisticæ, quales in disputationibus interdum adhibentur. Seq. etiam versu legi potest ποιεῖ: vt cetera hic verba indicatiue sunt posita.] V. 30, τῶν διαλεκτικῶν κιγκλίδων] κιγκλὶς est θύρα τοῦ δικαστηρίου. sed κύκλων fortasse legendum. κύκλοι enim sunt argumentationis dialecticæ genus. [κιγκλίδων si vera est lectio, pro tutaminibus seu obiicibus poterit accipi: sicut videlicet cancelli tutandi gratia solent obiici seu opponi. V. 41, rectius fortassis ἡμῶν, *nobis.*] V. 42, ἰδὼν δὲ] q c. διδοὺς δὲ. [Lat. t. v. 20, verti etiam potest, *grato in ipsum animo.*]

P. 849, v. 5, Homeri locus qui citatur, est Il. χ. V. 7, πῶς σοι γε ἰφθῖμε] al. ἰφθῖμε ... [corrupte. Ibidem post μικρὸν subaudiendum δυνατὸν, ὀλίγαμον, vel simile quid.] Euripidis versus, qui citantur ibidem, desumpti ex Andromacha. [in quorum priore côcinnior erit metrum, si per apostrophum legamus καθ' Ἑλλάδ'] V. 17, ...] alias ... V. 20. fortasse παλμικὴν δυνάμει ... [V. 30, pro δὲ malim τι.] V. 36, ...] nos ... restituimus.

P. 850, v. 3, Plutarchus in Apophth. diuerse a Iuliano hoc refert: scilicet Octauianum precatum fuisse nepotibus beneuolentiam Pompeii, virtutem Alexandri, & suam fortunam. V. 7, q.c. δείγματα: nos δίκαια nisi forte quis δείγματα interpretari velit *imperfecta, impolita,* simulacra, opera. Seq. v. ...] vide Suidam in dictione ...: & hoc loco etiam nonnulli pro σωτῆρων, legunt ... sed prius melius. Deos enim salutares & tutelares Cæsares existimabant, vt Iulium, Augustum, & reliquos. Tacitus lib. 1 ab excessu Augusti; *Tua Diue Auguste, cælo recepta mens,* & cet. Quin & reges & principes σωτῆρες dicebantur. Cic. in Verr. 4, *Itaque C. Verrem non solum patronum istius insulæ, sed etiam σωτῆρα inscriptum vidi Syracusis.* sic & Antiochus σωτήρ. quid si ironice ἴσως intelligas? V. 16, existimo legendum, ... *cur igitur ignobilissimis vos perturbationibus succubuistis? Ille enim*- [Si post οὐ ... addatur καὶ, non incommoda efficietur sententia, hæc; *Immo in etiam a magis degeneribus te vinci passus es.*] V. 20, q.c. ἀπεχθάνεσθαι. D. ita, ... nonnulli ... Duæ postremæ mendosæ sunt, prior tolerari potest. V. 23, Aristoteles lib. 1 Ethic. cap. 10; καὶ πράγματα ... : nec adiicit ... Versus perfectus hic est; ... Plato in Protagora sic ait; ... V. 25, q.c. ... V. 38, ...] intellige calidas & siccas. vide Aristot. cap 5 & 6 lib. 1 μετεωρ. & toto lib. 3 de his agit. V. 40, q. ... : & hic punctum addunt. [Lat. t. v. 43, Gr. son. *Quidnam ergo tandem comedebas* (*inquit*) *& bibebas, non, vt nos, ambrosiam & nectar, sed panem & vinum?* V. 47, *e vaporibus exsucto alimento.*]

P. 851, v. 3, q.c. ... : & v. 7, ... V. 11, locus ex Homero Iliad ζ. V. 13, itidem locus ex Homero Iliad. α. V. 15, ἰθυνόντων pro ἰθυνόντων restituimus. Seq. v. q.c. ἀλλ' ὥσπερ: & v. 27, ... Si ita legas, ... interpretandum erit *imperare, & moderari.* hæc lectio diuersum efficit sensum; sicut & ea quæ sequuntur, ... Nam fortasse notat eos, qui spretis suis, ad alienos imperia transmiserunt. [V. 17, congruentius ... , accus. casu.] Ibidem in f. ... [Lat. t. v. 9, aptius fortasse, *insectatur & carpit ea qua f.* Et v. 11, *heroinis* (seu *deæ*) *adser.* V. 45, *sed dum mensarius esse voluisti, non animaduertisti te coqui & calamistria* (seu *fucatricis*) *vitam egisse.*]

P. 852, [v. 7, ē post ... expungenda est: vel legendum ..., vt mox v. 9.] V. 22, refelluntur hæc a Sozomeno Histor eccles. lib. 3, cap. 5: Euagrio lib. 5, c. 40 & 41: Cyrillo lib. 7 aduersus Iulianum. [Legendum autem ibi pro ... videtur ..., *inuenit.* V. 23, fortasse rectius ... V. 34, pro λόγον reponendum ...: aut cum eo subaudiendum ... vel aliud huiusmodi verbum. Lat. t. v. 7, Gr. son. *vt & victor gaudeat, & victus non queratur*- V. 23, *peplisque variis excultum & ornatum ad Asotiam deduxit.*

Sequentes septem versus interpres de industria videtur prætermisisse: quia religionis Christianæ derisionem quandam continent. Ne igitur & ipsa lectorem celentur, vt ceteræ quoque futiles veritatis insectationes, ita fere sonant; *vbi etiam filium inuenit versantem, omnibusque denuntiantem, Quicunque corruptor, quicunque homicida, quisquis piaculo aut scelere obstrictus exsecrando; confidens adsto, hac enim eum ablutum aqua, illico purum exhibebo: ac, si rursus eiudem obstrictus fuerit piaculis, dabo vt, pectus tundens, & caput feriens, iterum purus euadat.* V. 29, *ipsi & filius verbera insi gebant.* V. 34, *agnosceret.*]

IN OLYMPIODORI ΕΚΛΟΓΑΣ.

OLYMPIODORI ἐκλογὰς, 853, 1, e Photii patriarchæ Bibliotheca excerptas, per Ioánem Opsopœum nobis communicauit Franciscus Pithœus, antiquitatis diligentissimus conseruator. In iis, v. 4 & 5, notabilis est articuli epanalepsis; vt etiam v. 14 non absimilis vsurpata est resumptio. V. 15, pro x ı *centenarium* Zosimus 805, 43, habet *auri quatuor mille libras.* V. 22, de Rodogaiso & Gotthis meminit idem Zos. 803, 22. Meminit ibidem etiam Olympiodori ipsius, & errorem eius confutat v. 31. V. 29, ... referri videtur ad Constantinum

stantinum, transalpinarum prouinciarum Imp. de quo Zos. cum alibi, tum 825, 43. V. 33, Μογοντιακὸν lego: quæ inter primæ Germaniæ vrbes numeratur ab Amm. Marcellino & aliis. V. 41, Designati vocabulum significare videtur Imperatorem a seditioso exercitu creatum: qua de re vise Zos. 824, 27: 825, 36. Seq. v. rectius singulari num. μεθ' οὗ, *cum quo*. Mentio consulum istorum supra in Fastis pag. 50 & 51: & apud Cassiod. 626, 5. προέρχεσθαι autem de consulatus initione vsurpatum etiam a Zos. 818, 14.

P. 854, v. 18, pro ἀτίμοις potest etiam ἀτίμοις legi, vel ἀπροθύμως. Et v. 23, δαπάνας ἐπιδούς, *erogatis sumptibus*. V. 35, fortasse leg. ἀρύονται, *hauriunt*.

P. 855, v. 4, pro ἐπὶ perperam in exemplari erat λίθος. Seq. v. pro πλασμένα sententia postulat πεπλασμένα, vel πλασμάτια, aut ἀνεπλασμένα. Sic v. 7, ἐπιχεῖται vel ἐπέρχεται pro corrupto ἐπιχεῖται. V. 18, deest aliquid, siue μέχρι legamus, siue Μυχοί. V. 30, aptius fortasse περιελήλυθα. vt sit, *in circuitu habuerunt*.

IN SVIDÆ COLLECTANEA.

CÆSARVM vitas e Suidę lexico ante me collegerat, & Græce ac Latine publicarat vir optimus & doctissimus, Hermanus Vitekindus. cuius editionis cum exemplar diu inuenire non possem, denuo mihi collectio instituenda fuit. Quod, Hieronymi Wolfii editione adiutus, ita præstiti, vt, cum Vitekindi exemplar nancisci contigisset, aliquid accessionis a me factum animaduerterim. Gręcus igitur huius libelli textus, e Suida est excerptus: Latinus, Wolfii est; iis dumtaxat locis exceptis, qui a Wolfio erant prætermissi. Ea igitur collectanea vt leuiter percurram, pag. 856, v. 22, melius constabit metrum, si legamus, Λοιπὸν ἀπ' ἀγαθῶν. V. 43, τί μὴ interrogatiue cum W. accipiendum, aut legendum οὐδὲν ὅτι μὴ quamquam sentētia potius contrarium postulare videtur, οὐδ' ἐν τι, *nihil prorsus*. Sequens sane epicrisis a Dione in Caio refertur 252, 1: & in Nerone, 296, 41. Lat. t. v. 20, oraculum de Christo, Vitekindi editio his versibus expressit; *Me puer Hebræus, superum rex, linquere tecta Hæc iubet, & Ditis caecas remeare sub vmbras. Ergo silens aris tu nunc abscedito nostris.*

P. 857, v. 5, rectius στρατείας. locus desumptus ex Eutropio 107, 1: at sequens paragraphus de ingenio Tiberii, ex Dione, 222, 36. V. 24, pro ἐπαίροντας sententia postulat ἀπαιτοῦντας, vel εἰσπράττοντας, *exigentes*. Et v. 27 pro βουληθέντα Dio 226, 31, habet βουληθέντος τοῦ δήμου. vnde Lat. quoque textus v. 28 legendum fuerit, *vt, cum populus aliquando saltatore libertate donari peteret, voti comp.*

P. 858, v. 5, pro τὸ πρὸς historiæ fides requirit potius τὸ πάππου seu προπάππου. nam Germanici filius, Augusti nepos, Iulii Cæsaris, ad quem hic alludi videtur, pronepos fuit Caius. V. 11, rectius συνειδότων, vel συνιδόντι. V. 27, pro Λύγγον Suetonius Τιβερίῳ dicit 67, 22: idem Dio innuit 245, 13. V. 30, rectius πηθίαν seu τηθίδα, *auiam*, ex D. 245, 23: & Sueton. 65, 29. Seq. v. leg. ἐπιλαμβάνοντας τῆς αὐτῆς οὐσίας: vel, ἐπιλαμβάνεσθαι τι αὐτοῖς, vt apud D. 245, 24. V. 38, inclusa περὶ, addita e D. 245, 44. Lat. t. v. 6, rectius *imitatione proaui*; vt modo dictum est. Et mox v. 8, *edictoque in Hierosolymitanum templum quasi diuina quadam auctoritate sancito, Noui Caii fanum id nominari iussit*. Zonar. 180, 48, dicit, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸν εἰς οἰκεῖον ἱερὸν μεθηρμόσατο, ἵνα Διὸς ἐπιφανοῦς νέου χρηματίζοι Γαΐου, *Hierosolymitanum templum in suum transmutauit fanum; vt sc. Iouis illustris Noui Caii diceretur*; seu, *Caii, noui illustris Iouis*. V. 20, *ritus ceremoniarum excogitabat*. V. 26, *nam quæ Tiberius* (vel Augustus & Tiberius) *longo temp*. V. 29, *Auiam suam, has intemp.*

P. 859, v. 9, rectius ἀνοσοκτονία D. supra 258, 2: & Zonar. 181, 58. V. 17, cum ἑάλωκε subaudiendum ἦν, *erat*. V. 18, D. 258, 10, ὑφ' ἧς, *a qua*, s. timiditate. Lat. t. v. 9, *vt a puero in morbis pene continuis ac timore educatus*. V. 12, *cum auia & matre*.

P. 860, v. 10, in περιουσίᾳ ellipsis est præpositionis ἐν. V. 35, pro μόνος aptius legemus μόνος: itemque Lat. t. v. 35, *atque ad ceteras actiones nefarias, etiam impietatis adiunxit piaculum*. V. 40, πηλὸν αἵματι πεφυρμένον Tiberium nominauit Theodorus Gadareus apud Sueton. 54, 14. Ibid. melius constabit iambus, si contracte legamus καινῶς.

P. 861, v. 8, pro Γάλβαν legendum esse Ὄθωνα, patet e Sueton. & ceteris historicis. Vise & Dionem supra 323, 46. V. 10, χρῆ ferri potest, si intelligatur *imperium in ventrem*. alioqui otiosa est. Sic v. 22, ἐς νῦν, *in hoc vsque tempus*. V. 40, comma istud, ὑφ' ὧν ἤρξεν, superfluum est; cum mox sequatur ἐς αὐτὸν ἀποτρέπεσθαι. sunt autem hæc ex Eutropio desumpta, vt & sequentium pars. vise 110, 10. Lat. t. v. 16, *continenter* signif. *continue, iugiter*. V. 23, Gr. son. *Hucusque sane Vitell.*

P. 862, v. 5, pro τὸ χαλινὸν ἐποίει, Dio supra 320, 11, liquidius dicit τὰς συνοχὰς τῶν χρημάτων ἐποιεῖτο, *pecunias & opes congerebat*. V. 27, Wolf. legit ἀθρουμένης. V. 38, vltimo paragrapho mista est Titi Vespasiani & Titi Quintii Flaminini historia: de quo Eutrop. supra 85, 42, & seq. V. 45, forsan μὴ καταλιπεῖν εἰδώς, vel μηδενὶ καταλιπεῖν: & mox repon. νέος pro ἡμέρας.

P. 863, v. 20, post μόνη desideratur ἢ, ἄλλη, aut similis particula. itemque Lat. t. v. 19 leg. *non sustinuit alias sibi, quā ex auro argentove, poni statuas; idque in Capitolio*. Et v. 13, *inimicitiis & auaritia indulgens*. *si quis alius*. Sunt autem hæc desumpta ex Eutrop. 121, 38.

P. 864, v. 4, pro ὁ μὴ rectius legemus ὁ μιᾷ, vt mox v. 16. V. 14, cum εἰσπράξαι subaudiendum φασί, aut verbum simile. vise D. supra 337, 4. De μεγαλομελεῖν v. 16, dictum ibidem. V. 40, de Traiani mandato, exstat epistola Plinii; vt adnotauit Wolfius. V. 45, Gr. son. *eam in penicules concidit totam*. sunt enim λαμπάδια eadem fere quæ ἐμμοτα, linamenta quæ lychnis & vulneribus ceu turundæ solent indi. Sunt autem hæc Dionis supra 341, 18.

P. 865, v. 13, pro ὄντων apud D. supra 352, 10, legitur ὁ ἂν ἦν. Sed hæc lectio vt non reiicienda est, ita mox v. 15 ante εἰδέναι desideratur negatiua οὐ, aut affinis μή. V. 17, ἔν τινι προέχοντας etsi non absurdū habet sensum, *alicui studio deditos*: tamē aptius apud D. est ἔν τινι προέχοντας, *in aliquo excellentes*: vt mox v. 19, ἔν τινι ὑπεραίροντας. V. 26, concinnius & verisatius τὰ δημόσια συμφέροντα. Seq. autem v. pro ποιοῦντι sententia postulat φρονεῖν, aut negatiue οὐ μὴ ποιεῖν. V. 32, χρώμενος ferri potest, si ad ἦν referatur. alioqui congruentius esset ἰσχῦον. legi potest etiam χρωμένῳ, si referatur ad datiuum αὐτῷ. Sunt

autem hæc Eutropii, 114, 44: sequentia, Dionis, 353, 14. Lat. t. v. 10, Gr. son. *& quædam pedestri oratione; nec non & carmine poemata omnis generis reliquit.* V. 22, *Fauorinum Gallum.* oriundus enim fuit Arelate, Galliæ opido.

P. 866, v. 5, locus plane corruptus est: integer est apud D. 356, 17. Sequentia etiam paulo plenius exponuntur a D. 355, 32: etsi neutro in loco narratio est satis integra. Wolfius de Sorano hic agi putat, cuius epitaphium, quod e Gerardi Nouiomagi Batauica historia profert idem Wolfius, quoniam ad historiæ lucem confert, subiungere hic lubet:

Ille ego Pannoniis quondam notissimus oris,
Inter mille viros primus fortisque Batauos:
Hadriano potui qui iudice vasta profundi
Æquora Danubii cunctis tranare sub armis;
Emissumque arcu, dum pendet in aere telum,
Ac redit, ex alta fixi fregique sagitta:
Quē neq; Romanus potuit, neq; barbarus vnquã,
f. Maurus *Non iaculo* miles, non arcu vincere Parthus:*
Hic situs, hic memori saxo mea facta sacraui.
Viderit anne aliquis post me mea facta sequatur.
Exemplo mihi sum, primus qui talia feci.

V. 11, ante Στασιασμοῦ desideratur præpos. ἐπί. V. 35, pro ὅρων sententia postulat ὅρους: & seq. v. ὅρος pro ὅρους. locus est Eutropii supra 115, 14. quamquam ibi *prouinciæ* legitur, id est ἐπαρχίας: non *limites* seu *fines*.

P. 867, v. 4, mutato numero & casu legendum τῆς δὲ δημοσίας θεωρίας. Sequens paragraphus, v. 7, non ad Pium Antoninum, sed ad Philosophũ pertinet: vt partim prænomen *Marcus* arguit, partim Dio confirmat, apud quem hæc in Marco leguntur: necnon & Xiphilinus 361, 26; qui Pii totam pene historiam apud Dionem intercidisse queritur. V. 18, pro ἀποστείλας Dio habet ἄλλων, 373, 10. V. 25, numerorum notatio paulum variat apud D. 373, 15. & γὰρ etsi apud D. ibi recte legitur; hic tamen ob aliam cohærentiam aptior γοῦν. V. 30, D. integrius, ὅν τι τοῖς ῥητορικοῖς, ὅν τι τοῖς ἐκ φιλοσοφίας λόγοις ἀσκηθείς. Lat. t. v. 23, Gr. sonant; *in vero qui sunt, vtendum esse ad quam quisq; rem reip. prodesse possit.*

P. 868, v. 10, congruentius præteritum ἐποίει: vt apud Eutrop. supra 116, 18. V. 34, ὑπέρφρονος in meliorem partem accipiẽdum, pro μεγαλόφρονος vel μεγαλόφρονος: aut negatiue legendum οὐχ ὑπέρφρονος, *non elati animo, non superbi.*

P. 869, v. 10, de ὑπεροψίαν dictum supra, ad Herod. 483, 14. Præcedentia vero, partim ex eodem Herodiani loco sunt desumpta, partim ex Dione 381, 2: & rursum 383, 44. Lat. t. v. 6, mensium appellationes istas confer cum Ælio Lampridio 160, 19.

P. 870, v. 17, cum τῇ πρώτῃ subaudiendum πύλῃ, εἰσόδῳ, vel simile quid. κίνου autem recentiori consuetudine vsurpatum pro κινεῖν. V. 22, pro σοφιστὴς legendum esse αὐτοκράτωρ, patet e D. supra 411, 38: vnde locus hic petitus est. V. 39, rectius μετὰ τὸ ἐπανελθεῖν εἰς τὰ βασίλεια, *post reditum in palatium*; vt apud Herodianum 526, 20. Et v. 42, προΐσχει, *proferebat.* V. 43, ἦν reponendum esse pro vulg. ᾖ, cum structuræ lex arguit, tum Herodianus confirmat supra, 527, 1. V. 45, si pro coniunctione καὶ reponas verbum ἦν, *erat*, & τὸν pro κατακλεῖσαι capias, sat bene constabit sententia. Desumpta vero etiam hæc ex eodem Herodiani loco. Lat. t. v. 17, *in prima*] s. porta; vel aliud huiusmodi. Et mox, *occurrit illi Al. populus*; id est, ad se purgandum respondit.

P. 871, v. 6, pro τῷ ἔργῳ apud Herod. 547, 7, est, ὁ τῷ ἔργῳ συνίστως, seu συνειδὼς. alioqui non absurde quis suspicaretur legendum esse ἐπὶ τῷ ἱεροσυλίᾳ, *a furtis*. V. 16, pro λεγόμενος non minus apte scripseris λέγεσθαι. V. 34, conuenientius ἀφίησιν, fut. temp. V. 40, inclusus articulus, additus e D. 430, 29. Lat. t. v. 7, Gr. son. *nullo amplius ea in re vtebantur discrimine.* Et mox, *facinorum conscientia, & commoratione in vrbe pertæsus.* V. 48, *eruditionis autem* (seu doctrinæ) *adeo est obl.*

P. 872, v. 2, inclusus articulus τοῖ, additus ex D. 430, 37. V. 4, pro τὸ ibid. 39 datiuo casu scriptum τῷ. rectius cum W. legemus τῷ τι: & mox, ἀφεστάμενα, cum apud D. sit ἐπισπάσθαι. V. 10, pro Μακρῖνος legendum esse Καῖσαρ, patet ex sequentibus, 875, 21. V. 21, pro φωνὴν malet fortasse aliquis φύσει, vt infra 877, 20: sed vulgata lectio exstat etiam apud Herodianum supra 575, 5. V. 29, confusa est Alexandri & Antonini historia; vt partim ex eo Herodiani loco perspicitur, partim ex 571, 16. Lat. t. v. 12, Gr. sic etiam reddi possunt; *præter deliciarum sumptus, faciebat etiam cades hom. suf.* quod Suidas interpretatur, *luxuria veluti opsonium adhibebat cad. h. suf.* V. 19, *vt frequentissime sus dic.* V. 30, prius membrum, de Mamæa verum est: sequentia, verius ad Antoninũ Heliogabalum quam ad Alexandrum pertinent; vt iam ante dictum est.

P. 873, v. 2, locus integrior est apud Herod. 589, 7. V. 5, postremus paragraphus pertinet ad alterum Maximinum, siue Maximianum, qui Galerii Maximiani & filius & cæsar fuisse perhibetur: cuius etiã Zosimus & Eutropius supra meminere. Aureliani historia, v. 31, partim ex Iuliani Cæsaribus est petita, 837, 11: partim ex Eutropio 123, 3: partim denique ex Zos. 659, 10.

P. 874, v. 5, pro οἱ γεγονότων procul dubio cum W. legendum τῶν γεγονότων. V. 21, Macrino hæc supra tribuuntur 872, 10: librarii potius, vt videtur, quã Suidæ culpa. V. 24, pro δὲ W. legit δή. Si expuncta ista coniunctione, ὡς sequenti versu mutetur in ὡς, *velut*, membrum hoc cum præcedente periodo coniungi poterit. alioqui plane pendebit sentẽtia.

P. 875, v. 15, post ἰδιώτην μετῆλθον, desideratur βίον. Locus desumptus ex Eutrop. 127, 15, 36. Sic v. 21, paragraphus de Herculio (Maximiano sc.) exstat ibidem 28. V. 29, post ἐπὶ ἀφανοῦν νίκη), subaudiendum γάμον; vt patet ex Eutrop. 129, 3: & Zos. 672, 9. Similis ellipsis supra 122, 15.

P. 876, v. 2, conuenientius cum W legemus σταυροειδῆ: sicut apud Zonaram quoque initio tertii tomi est, τύπος αὐτοῦ σταυρικὸς ὤφθη, καὶ χαρακτῆρες περὶ τὸ σταυρόν, Ρωμαϊκοῖς γράμμασι φράζοντες, ΕΝ ΤΟΥΤΩι ΝΙΚΑ. vt illa σταυροειδὴς χαφὴ talis fuisse videatur;

IN	EN
H O C	ΤΟΥΤΩι
VIN	NI
CE	KA

Panuinius Commentario in Fastorum lib. 2, aliam crucis formam pingit; nimirum maiusculũ X cum P idipsum X perpendiculariter intersecante. vt, si Zonaram sequimur, ei christæ cruci litteræ oraculi orbiculariter circumpositæ intelligatur. V. 5, ψόχον agnoscit vterque interpres: quorum alter vertit

tit sonans; metaphora contrariæ quidem significationis, sed conueniente tamen: Vitekindus, *spirans*. sed non minus aptum fortasse ψύχων, *palpans, adulans*. V.25, pro corrupto ἔτη W. legit ἔτι τῇ, *annot* CCCVIII. Locus de Crispo, qui sequitur, desumptus e Zos. 685, 19. V.41, rectius Δαλματίῳ, *Dalmatio*; vt apud Zos. 691, 44. Lat. t. v. 8, rectius fortasse, *clam tamen multas machinabatur*, s. persecutiones.

P.877, v.15, cum βαρὺ subaudiendum πῦς χαλινὸς, ex sequentibus. Sic v. 21, cum ἀτάλαντον subintelligendum ἦν, *erat*. V.29, pro ἰδίων W. legit ἐνδίων, *membrorum*. Lat. t. v. 6, Græca sic etiam reddi possunt, *& paulo ante inclytus etiam ille atque hierophantes* (i. sacrorum interpres) *Iamblichus dogmata tradidit*. vt μικρῷ πρότερον non referatur ad citatum Iuliani locum, sed ad Heraclidem Ponticum. V. 30, verti etiam potest, *circumquaque procellosis agitatum vorticibus*. Vitekindus his versib. primum oraculum expressit;

Cum tua Persarum gladio sub sceptra cruorem
Vsque Seleuceam dederis; tunc currus in altum
Vndique collucens te subuectabit Olympum:
Atque procellosis rapieris turbine cinctus,
Tristia mortalis linquens commercia vitæ:
Ætheriam sedem, patriamque redibis in aulam;
Ex qua progressus, corp⁹ mortale subisti. Alterum
Iupiter inuisum diis cæli habitantibus arcem (his,
E tellure genus natum, vt perdidit olim:
Rex Romanorum Iulianus fortiter vrbes
Persarum, flamma pariter ferroque subegit;
Continueque vrbes vicit populosque frequentes;
Teutonicos etiam vastans hostiliter agros.

P.878, v.18, Iouianum Nisibin intrasse negant Zosimus & Amm. Marcellinus. V.31, pro ἰδίων conuenientius legemus ἐθνῶν: vt signif. gentes ac nationes Romano imperio subiectas. V.43, ἀναιρεῖσθαι etiam legi potest. V.45, versus ex Il. δ.

P.879, v.1, versus ex Il. β. V.3, melius fortasse constabit metrum, si legas ἐπὶ Περσίς ἀφῆσω. V.31, pro αὐτὴν W. legit τὴν ἀρχήν. Sequens narratio mutilata est. ideo e Zonara eam libet transscribere: Ῥοδανὸς δέ τις πραιπόσιτος, ἐπὶ Οὐαλεντινιανοῦ μέγα ἠδύνατο. κατὰ τούτου προσῆλθε γυνή τις Βερονίκη καλουμένη, τῷ βασιλεῖ Οὐαλεντινιανῷ, ἀδικίαν ἐγκαλοῦσα τῷ πραιποσίτῳ. ἐρευνήσας οὖν ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ γνοὺς μὴ φειδόμενον τῆς γυναικὸς, προσκαλεσάμενος τὸν πραιπόσιτον, ἀποδοῦναι κελεύει τῇ γυναικὶ τὸ ἀδίκημα. ὁ δὲ κἀκεῖνος, τῇ παρρησίᾳ τῇ πρὸς τὸν βασιλέα θαρρῶν, οὐδένα λόγον ἐποιεῖτο τοῦ ἀδικουμένης. προσῆλθεν οὖν καὶ αὖθις τῷ βασιλεῖ ἡ γυνή. ὁ δὲ, μαθὼν μὴ πως φροντίσαι τῆς γυναικὸς τὸν πραιπόσιτον διὰ τὸ, αὐτίκα γυμνοῦ μὲν ἐκεῖνον τὸ ἀξιώματος, κελεύει δὲ δέσμιον ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ ἐπιδειχθῆναι, ἀγῶνος ἱππικοῦ ἀγομένου, κηρύκων αὐτὸ προκηρύττων, καὶ τὸ εἰς τὴν γυναῖκα βοώντων ἀδίκημα, καὶ τὸ βασιλικοῦ κελεύσματος τὴν προσταγήν. ἐπὶ τὴν ὑπεραγέλην ἐπὶ τὸ κήρυγμα, ἐκεῖ παρευθὺ καυθῆναι αὐτόν. Hinc igitur aliquo modo sanari poterit locus, si post χεῖρα ita legamus, ἀποδοῦναι τῇ γυναικὶ τὸ ἀδίκημα ἐκέλευσε. ὁ δὲ, τῇ πρὸς τὸν βασιλέα παρρησίᾳ, τῆς ἠδικημένης οὐδένα ἐποιεῖτο λόγον, καὶ τὸ χρέος αὐτῆς προσῆλθε τῷ β. V.44, legere possis etiam ταῖς τῆς φωνῆς ἀρτηρίαις, ex Zos. 745, 28. Lat. t. v. 6, ita etiam reddi possunt Gr. *Quanta proceritas & profunditas est fatuitas*! seu, Quantæ proceritatis & profunditatis est fatuitas!

P.880, v.3, rectius W. τὸ ἴδιον πατέρων.

P.881, v.7, vulg. lectionem secuta est etiam Vitekindi versio, *tributariosque præuenienti periculo factos*. malet fortasse aliquis, transpositione facta, πρὸ τῆς χαλέπης κινδύνου, *ante imminens periculum*. V. 8, naufragii quo res Licinii grauissime sunt concussæ, meminit etiam Zosimus 682, 20. V.11, ἀβλαβῆ apte quidem congruit cum seq. comm. πρὸς τὸν πόλεμον. ad præcedens tamen aduerbium εὐτυχέστερον, melius quadrat ἀβλαβεῖ seu ἀβλαβῶς. Seq. v. rectius διεπλει, cum præpos. V.30, rectius Μαξίμου: itemque in Lat. t. *Maximi*. locus desumptus e Zos. 773, 1. Ex eodem Zos. Δίος accus. casu scribendum v.41: & mox seq. v. ναυαγίῳ χρῆσθαι τὸ τὰ καθεστῶτα. Lat. t. v. 9, malim, *naufragio fractum confecit*. V.17, *e palatio expulsa*. V.39, *si qua vero vrgeret necessitas, quæ statum imperii aliqua ex parte quassatura putaretur, fortem*.

P.882, v.1, pro βουλῇ reponendum αὐλῇ ex Zos. 773, 13. V.5, pro ἐπεχθῶσαι composite apud Zos. legitur συνεπιχθῶσαι, 779, 11. V.40, pro priore προχειρίσασθαι sententia postulat προσίεσθαι, προσήγαγεν, vel simile quodpiam verbum. V.45, W. ὑπὸ, i. ἀρχάς. Lat. t. v. 2, scrib. *palatinorum officiorum magistrum*. V.45, si Zonaram sequimur, legemus, *Quo considerato, Pulcheria, fratre defuncto, Marcianum ad imperium arcessiuit*. itemque in Gr. t. ὅπερ συνιδοῦσα ἡ Πυλχερία, τὸν Μαρκιανὸν μετελθεῖ, τῷ ἀδ. πλ.

P.883, v.10, vel cum W. legemus βασιλεύειν ἐλπίζων: vel ad vulgatum βασιλεὺς ἐλπίζων, addendum γενέσθαι, aut aliud huiusmodi verbum. Lat. t. v. 7, rectius *duas maximas præfecturas*.

P.884, Lat. t. v. 42, Gr sonant, *in eos qui possidebant*, i. in opulentos seu locupletes, in diuites. Et v. 5, *tunc secundum Imperatorem potentissimus*.

P.885, v. 6, post ὄντων desideratur ὡς, aut alia particula similis. V. 8, παρέχει corruptum videtur e sequenti παρέχων. fortasse rectius, ἄλλοις ἀπέδοτο πλείονος: vel ἐπώλει. V. 30, fortasse legendum τοῖς μετὰ Βασιλίσκου, *eos qui cum Basilisco fecerant*: vel, expuncto articulo, ἔπραττε μετὰ Βασιλίσκον, *indicabat post Basiliscum*. nam Zenonem post Basiliscum denuo potitum esse imperio, docet Zonaras. V. 27, forsan leg. Ἀριάδνης τῆς αὐτ. γυν. & mox v. 32, πρὸ τῆς Ἀριάδνης, *ante Ariadnen*. nam Ariadnen Zenoni superuixisse, atque adeo mortem ei conciliasse, refert Zonaras. V. 37, fortasse rectius nom. casu, στρατοπεδάρχης ἐρρίφη, vel στρατοπεδάρχης. V. 45, pro αὐτῶν reponendum τῶν: vel is ipse articulus post αὐτῶν inferendus. Lat. t. v. 12, Gr. son. *& per dignitatum gradus prouehebat*. V. 28, *Ariadna, posteriori Z.* Et mox 35, *alterius autem vxoris, quam ante Ariadnen habuit, & Zenonis ipsius, col.*

P.886, v.22, legendum videtur, ἐπιβαίνοντα (seu ἐπιβάντα) εἰς ἵππον, *conscenso equo*. qua signif. alibi ἀναβαίνειν vsurpatur. Sequens commation τὸ οἴκου, præteriit Wolfius; forsan vt suspectum. sed φρυάττεσθαι τὸ οἴκου accipi potest pro, *equi ferocientis in morem ex ædibus se effundere*. Lat. t. v. 36, Gr. son. *& iniquis hominibus eos permittendo*.

P.887, Lat. t. v. 20, Gr. vox προβολαὶ sonat obiices seu obiectamina: vt sunt fluctibus aliisque assultibus obiectæ munitiones. Vitekindus vertit *defensaculum contra fluctus*.

P.888, v.10, rectius forsan, transpositis nominibus, διὰ τὸν ἐν σαρκὶ αὐτοῦ προσκολληθέντα Θεόν, seu διὰ τὸν αὐτοῦ προσκολληθέντα ἐνσάρκον Θεόν, *ob affixum ei Deum incarnatum*. V. 20, W. legit τὴν περὶ αὐτοῦ βασιλείας Ἰουστίνου κρατήσασαν δόξαν: vel, τὴν περὶ τοῦ βασιλεῖ Ἰουστίνου κρ. δόξαν. V. 30, pro τὸ aptius legeris γε. V. 33, οἱ, *sibi*, pleonasticῶs accipiendum. Lat. t. v. 12, Gr. son. *stationem Persarum* (id est stare Persas) *signifi-*

cans: vt patet e seq. V. 20, *augetque eam quæ de Imp. Iustino inualuerat opinio, grauem admodum eum atque exactum esse*. Wolfianæ tamen versionis sententia non displicet. V. 24, fortassis *e causidico prætoriano*: vel, *e præfecto prætorii iuridico*: quales supra memorantur Papianus, Macrinus, Vlpianus, Vitalianus, 597, 23, 36 : 637, 33 : 638, 27. V. 33, *legoque diebus plerumque singulis alias tollebat, alias scribebat, vendensque qui alterutro istorum haberent opus*.

P. 889, v. 7, postrema hæc, non ad Byzantinum, sed ad Romanum Tiberium pertinent, Augusti scilicet & priuignum & successorem; vt patet ex Dionis epitome supra 234, 9. nec Byzantino Tiberio talem mutationem accidisse memorat Zonaras. V. 29, W. videtur πραίτωρα legisse. sed retineri etiam πραίτωρος genitiuo casu potest, si post hoc ipsum vocabulum distinguatur.

P. 890, v. 45, legi etiam potest στρατηγὸν τῶν ἀνατολικῶν, vt pag. præced. v. 24 & 33. Sequens commation de Patricio Isauro, vncis inclusi; quia, quæ sequuntur, de Leontio narrantur a Zonara 76, 30. Lat. t. v. 37, Gr. son. *ac Theodotum quendam, qui monachus in claustro fuerat, per Thracias freti partes, publici fisci rationalem fecit; quem vulgus logothetam generalem nominat*. in Græco enim textu, v. 42, post λογοθέτην γενικὸν addendum προσαγορεύει, aut aliud eiusmodi verbum; vt patet e pag. seq. v. 42. Confirmant idem hæc Zonaræ, loco iam citato, καὶ ἕνα δὲ μοναχὸν Θεοδότον, ἐξάρχην πρὶν ὄντα, γενικὸν ὁ βασιλεὺς προεβάλετο.

P. 891, v. 16, congruentius fortasse βελτιωμάτων, gen. casu. V. 19, rectius προεστώς, *prostituens*.

P. 892, v. 29, fortasse verius Φλαβιν: vt per librarii incuriam μ factum sit ex ν, quod in vet. lib. m. s. passim vsurpatur pro β. Sic v. 40, verius fortasse ἀσεληνιακοῖς.

P. 894, catalogi qui sequuntur, non satis accurati sunt, & passim vel a seipsis, vel ab aliis scriptoribus dissonant. Exempli gratia, Auitus v. 34, perperam ante Macrinum ponitur. Et mox 36, ὁ μέγας dicitur qui aliis est ὁ Μαμαίας, s. υἱός. Et rursum pro Maximino & Gordiano ibidẽ est Μαξιμιανὸς & Γόρδιος, priore perperam producto, posteriore vitiose contracto. Annorum vero discrepantiam examinent quibus plus est otii.

P. 895, v. 32, notam istam ∪̂, interpretatus sum ἥμισυ, *semis*: quia in Constantinopolitanorum Imperatorum catalogo Marcianus imperasse dicitur ἔτη ζ, *annos* VII. Et infra 897, 35, vbi Isacius Angelus imperasse dicitur ἔτη η ∪̂, Constantinopolitanorum Imp. catalogus diserte habet ἔτη θ, μῆνας ζ: & mox in Alexio Comneno, ἔτη η, μῆνας ς. Alibi alia dimidiati nota visitur: vt cum in meo Chronico m. s. Iulianus apostata imperasse scribitur ἔτη β S. quæ nota in medicorum quoq; libris ea signif. sæpe vsurpatur, vt apud Latinos S.

IN RO-

IN ROMANÆ HISTORIÆ SYNTAGMA GRÆCOLATINVM INDEX VERBORVM ET *formularum notatu digniorum.*

IN hoc Indice priores quiq; numeri, paginas; posteriores, paginarum versus designant. In quorum notatione licet sat magnam diligentiam adhibuerim, animaduerti tamen me interdum præcedentem paginam pro sequenti notauisse, aut e decade in decadem transiluisse. Quia vero nonnusquam etiam adnotatiunculas aliquas interserui, præsertim in scripturæ discrepantia indicanda, vt compendia, quibus vsus sum, intelligas, A, Aldinam; B, Basileenses Herodiani editiones significat: D, Dionis editionem Stephaneam; F, Fuldensem Eutropii codicem manuscriptum: L, Leonclauii exemplar manuscriptum in Zosimo; M, Merulæ codicem m.s. in Dionis epitome; P, Palatinæ bibliothecæ codicem, partim in hac ipsa Dionis epitome, partim in Zosimo: Sch. Schotti manuscriptum librum in Herodiano; St. Stephani vel editionem vel adnotationes indicat: W, Wolfium in Dionis epitome, Walderi editionem in Herodiano: X, Xylandrum; Z, Zonaram denotat. Deriuata primitiuis plerumque subiuncta; nonnumquam tamen etiam præposita, si commoditas requireret. Verborum posita vt plurimum præsentia, eaque infinitiuo modo: interdum tamen alii etiam modi, & alia tempora pro loci commoditate introducta, præsertim in anomalis. Augmenti etiam raro admodum habita ratio, sed thematis fere semper spectata series; nisi vbi notabilis aliqua incideret vsurpatio.

A

Ἀβαίνιον λόφον 64,42: *rectius* Ἀβεννῖνον *Dionysius & alii, more Latino*
ἀβασίλευτοι ἡμέραι 556,20. ἀβασίλευτος ὑπολειπόν 431,1
ἄβατος ὁδοιπορία 476,13. ἄβατος αὐτοῖς ἐγένετο 589,42
ἀβίωτον καθιστᾶν τὸν βίον 800,41
ἀβοήθητα ἦν πάντα 650,17
Ἀβείλιος *pro* Αὐρήλιος, *P. c.* 360,11
ἀγαθαῖς ἐλπίσι συμβάντες 871,34. ἀγαθῇ τύχῃ τῆς τε βουλῆς καὶ τοῦ δήμου, *quod felix faustumque sit* S. P. Q. R. 339,7. *sic* 280,23. εἰς ἀγαθόν τι ἀπέβη αὐτοῖς τὰ τῆς εὐτυχίας 363,42. ἀγαθά, *merita* 111,47. ἀγαθοὶ ἄνδρες γενόμενοι, *strenui fortesque* 282,19
ἀγάλλειν, *colere, venerari* 329,10. ἀγάλλειν & σεμνύνειν *pro eodē* 225,28,31. ἀγάλλειν τιμαῖς καὶ ἀρχαῖς 260,31. ἀγαλλιᾶσθαι μέγα ὅτι 317,32. ἀγαλλόμενος ὅτι τούτῳ μάλιστα 414,37
ἀγάλματα *deorum*; ἀνδριάντες *hominum* 356,30. ἄγαλμα κολοσσιαῖον 485,15. ἀγάλματα τοῦ στρατοπέδου 544,16. ἄγαλμα στρατιωτικόν 399,4. ἄγαλμα ἐν Ἱεροσολύμοις εἴδωλον 141,44
ἀγάμων ἐπιτιμήματα 800,10
τὸ ἄγαν ἐπιθυμίας 743,12
ἀγανακτήσας πρὸς ἑαυτὸν 602,4: ἐπὶ τούτῳ 573,21: τοῖς τούτοις 205,3. *sic* 152,3: 322,11
ἀγαπᾶν ἔργα ἐλευθερίου 447,38. ἀγαπῶντες τὴν δοθεῖσαν σωτηρίαν, *boni consulentes, seu lubentibus animis acceptantes* 511,30. *sic* ἀγαπήσας αὐτοὺς μάχης λαβεῖν ἑαυτῷ 513,39: & 559,15. ἀγαπῶντας εἰ ἑαυτοὺς ἀφελοίμεθα 651,28
ἀγαπητὸν αὐταῖς τὸ 841,15. ἀγαπητῶς, *libenter* 440,12: 506,29. ἀγαπητῶς εἰς τὸ ὕστερον ἀπεσώθη 182,12: 687,29. ἀγαπητῶς ἔχειν ἕκαστον τὰ αὐτοῦ 576,39: 600,15. ἀγαπητῶς τὰ ἑαυτοῦ φυλάξειν 514,40
ἀγάρρον Τίγρι 733,23: *L. & P.* ἀγόρρον, *corrupte.*
ἀγασθῆναι, *mirari, pro* θεωρῆσαι 715,3. ἀγασθεὶς καὶ θαυμάσας 73,12: 772,16
ἀγγελίας ἐπιχρύσους καὶ ἀπορρήτους φέρων 532,8. ἀγγελιαφόροι στρατ. 443,12: 512,2
ἀγγέλματα κρυπτά 597,33
ἄγγελοι *pro* ἄλλοι 284,16
ἄγειν ὅτι τὴν ἀρχὴν 590,14. ἄγειν τὴν πολιτείαν *ger. r.* 139,32. ἄγειν τὴν δύναμιν ἐμβαλεῖν 353,33. ἄγειν ἑαυτὸν βασιλικώτερον 107,31. ἄγειν αὐτὸν πρὸ τοῦ Διὸς αὐτοῦ, *praferens* 445,4. ἄγουσιν αὐτὸν ἄξιον τῇ τοῦ Αὐγούστου πολυετίᾳ 324,30: & *Zon.* 195,28. ἄγειν ἔτος μβʹ 340,16. ἄγειν θέρος τὴν Ἀφρ. 154,23. *sic* 577,6. ἀγομένη αὐτοῦ διὰ τῆς ἀγορᾶς 270,17: *P. & M.* διαγομένη. χαίνως ἠγμένοι 749,36. ἠγμένος κατὰ τοὺς νόμους 360,8. ἀγαγέσθαι ἑαυτῷ τὴν κόρην, *in matr. duc.* 781,35. ἀγαγέσθαι αὐτοῦ τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον 551,16. *sic* 641,2. ἀγαγόμενος αὐτῷ γυναῖκα 530,17
ἀγεῖραι δυνάμεις ὅσον 678,44. ἀγείρας δύναμιν πολλὴν 536,31. *idem mox* ἀθροίσας *v.* 34. *sic* 639,15: & 127,2. ἀγείρειν στρατόν 616,5. ἀγείρας ἀργύριον 388,42. *sic pass.* ἀγειρόμενοι εἰς αὐτὴν ἀποδειχθῆναι 689,32. ἀγειρομένην ἐπ' αὐτοὺς δύναμιν 476,11. ἀγερθεῖσαι νῆες 868,40
ἀγεννής, *ignobilis* 254,18
ὡς ἀγεννὲς τὸ σῶμα 597,29. ἀγεννῶς καὶ ἀνάνδρως 555,7. ἀγεννὴς ἀπόκρισις 850,28
ἀγεώργητος χώρα 495,38
τῆς ἱερᾶς ἀγιστείας φυλαττομένης 660,36. τῆς ἱερᾶς ἀγιστείας ὀλιγωρία 814,10. περὶ πάτριον ἀγιστείαν 762,21. *sic* 817,29. *quare &* ἁγιστεία.
ἀγκῶνι κεχαλασμένος 169,20
ἀγκύλμη πρὸς τὸ φ. 522,14
ἀγνοίας ὢν, *ignotus* 196,22. ἀγνῶτες τῆς ὁδοῦ, *ignari* 679,2. ἀγνῶτες ὄντες πάντων 72,38
ἀγνωσίᾳ τῶν χωρίων 410,10
ἄγνωστος, *ignotus* 761,9
ἱερὰν ἀγορά, *deorum concilium* 8,8,23. *sic* ἀγορὰ θεῶν 852,29. εἰς ἀγορὰν προτεθέντες, *in foro propos.* 169,42. *sic* ἐπ' ἀγορᾷ προτεθεὶς 830,12. ἐν ἀγορᾷ τρίχας 167,16. ἀγοραῖς *pro* ἀγυιαῖς 689,35
ἀγοραίοις πράγμασι 599,1. ἐξ ἀγοραίου διαφορᾶς 602,2. ἀγοραῖον στολὴ 269,31. τὸ ἀγοραῖον βῆμα 219,2
ἀγορανομοῦντος αὐτοῦ 198,7
κακῶς ἀγορεύειν προσιόντα 500,32
Ἄγχιον ὄρος 124,27: *Lat. Aureus mons*, Αὔρεον.
ἀγρεύσαντα ἰχθύν 684,24
Ἀγρικόλαος *P. c.* 325,18,22: *Græca compositione cum Latina confusa. Latina enim postulat* Ἀγρικόλας, *vt* Περπέννας, *& similia.* Ἀγρικόλαν αὐτοκράτορα 145,41: *rectius* Ἀγρικόλα τοῦ αὐτ. *Wolf.*
ἀγροικότατοι ὁμιλεῖν 396,43. *fortasse rectius* ἀγροικότατοι, *vel* ἀγροικότατοι: *vt* ἀγροικότατοι ἰδεῖν 396,42. τὸ ἀγροικικόν, *rusticani, agrestes* 125,26
ἀγρυπνία 311,33
ἄγυιες περιπλήθεις 671,24
ἀγύρτας ἐχόλαινεν 638,17. ἀγύρταις καὶ γόησι 743,12
ἀγχιμάχοι Πέρσαι 877,37
τὸ ἀγχιβαθὲς τῆς ἅλω 591,26
τὸ ἀγχίνουν τῆς γν. 512,6
ἀγχιστεία γένους, *propinq.* 829,33. ἀγχιστεία συναπτόμενος 776,16. *Ai* τῷ περὶ τὸ θεῖον ἀεὶ προσκείμενος ἀγχιστεία, *pro* ἁγιστεία 673,41
ἀγχόνῃ θανεῖν 109,5: 117,36
ἀγχώμαλος μάχη 188,6. ἀγχωμάλως ἠγωνίζοντο 408,20

τὸ ἀγώνισμα πεποιηκότες 402,45
τοὺς ἀγωνιοῦντας 607,22
ἐς τὸ τῆς μάχης ἀγῶνα πέμψας 372,34. ἄθλος τε ἐς ἀγῶνα ὁ μακρὸς ἱππικοῦ 493, 28
ἀγωνία, certamen 382,20. ἀγωνιᾶν ἐπὶ τούτοις μάλιστα, anxie trepidare 642,29. ἀγωνιῶν ὑπὲρ τοῦ παιδὸς 673,15: 839,16. ἀγωνιάσαντες ὑπὲρ τῶν ὅλων 156,27
ἐς ἀγώνισμα πολλῶν προελθὼν 246,5. ἀγωνισμὸς ἦν πολύτροπος 283,24
ἀγωνισταὶ ἵπποι 269,30: 310,5. iidem ἀθληταὶ ἵπποι 249,46: 398,4
ἀγωνοθέτης, munerarius 294,1. ἀγωνοθετεῖν 291,17
ἀδακρυτί 579,12
ἄδδην καταναλίσκειν τὰ- 885,13. ἄδδην καθεύδειν 377,10. at P.c. ἄδδην, aspirate.
ἀδεὴς ἐς αὐτεξούσιον φρόνημα 598,33. ἄδειαν εὕροντο 175,26. ἐπ' ἀδείας 421,8: 683,6. ἐπὶ πολλῆς ἀδείας 702,11
ἄδεκτα δῶρα 660,24
ἀδελφοῦς pro ἀδελφιδοῦς 161,7: & 156,39: 192,9. sic ἀδελφοῦ pro ἀδελφιδοῦ 130,34
ἀδελφιδοῦς, nepos ex fratre 107,16. sororis filius 198,6. ἀδελφιδοῦς τοῦ Καίσαρος 104,18
ἀδελφικὴν πολιτείαν ἐζήλωσε 863,27. ἀδελφικῆς pro ἀδελφῆς 132,14
ἀδελφοκτονία 434,39
ἀδελφόπαις 196,3
ἄδεσμος φυλακή 342,29
ἀδιάπτωτος πεῖρα 278,32
ἀδίκους αἰτίας 764,15
ἐν ἀδήλῳ κείμενα 828,25
ἄδην ἐνεφορούμενοι 319,28: aspir. etiam P.c. Idem ἄδδην & αὖδην.
ἀδιαίτως 880,36
Ἅιδου βωμός 668,22
ἀδίκως καταλείπω 647,1
ἀδιερεύνητον ἐᾶν 870,30
ἀδιηγήτου φθορᾶς 874,10
ἀδιόρθωτος ἁμαρτία 353,12
ἀδόκητα, inopinata 438,28. τὸ ἀδόκητον τῆς διαβάσεως 681,30. sic 661,23. ἀδοκήτως ἐμπίπτει 681,27. At ἀδοκήτοις ἐπιπεσὼν τοῖς- nec opinantibus 728,27. sic 654, 1: 699,11
ὡς ἀδόκιμοι ἄνδρες 599,15
ἀδρανία, ignauia 506,43
Ἀδριανίου διάτεγμα 118,2
ἁδροὶ λίθοι, sat magni l. 792,1. ἁδραὶ δυνάμεις αὐτοῦ παραδοῦ 788,29. ἁδρὸν μισθὸν ἀπήτουν 762,41. ἁδραῖς διαδόσεσι θεραπεύων 641,42. ἁδραῖς δωρεαῖς ἀμείψασθαι 753,27: 760,6. ἁδροῖς προκατειλημμένοι δώροις 694,40. ἁδραῖς ὑποσχέσεσι 738,2
ἀδυνατώτατος ἦν 377,3: 758,2. ἄδωρος χρημάτων 820,36. ἀδωρότατα διῆγαγε 378,7
οἱ ἀεὶ κρατοῦντες, qui quoque tempore rerum sunt potiti 195,1. οἱ ἀεὶ ὕπατοι 237,12: 268,5. τὸ πλεῖστον ἀεὶ λαχόντα 203,42. sic 216, 24
ἀειδὴς ὁ Θεός 142,1
ᾀδόμενοι, canentes 671,8
αἱ ἀειπαρθένοι, virg. Vest. 315,23: 432,22
ἀειφυγία, perp. exsil. 821,36
ἀέλπτως κρατοῦσι 438,27
ἀέναος ποταμός 891,21
ἀέτωμα τοῦ ναοῦ 445,35. vulg. l. ἄθωμα: P. & M. ἄθωμα: perperam vtrique. Blancus altare vertit, Leopardus pinnaculũ mauult.
ἄζωστοι χιτῶνες 295,34
ὡς ἀηδῶς ὑπεῖπεν 596,23
τῇ ἀηδίᾳ τοῦ πράγμ. 508,5
ἀηθίσαντες, insueti 663,3
ἀθανατίσαντες αὐτὸν 222,16. ἀθανατισθῆναι, in diuorum seu deorum immortalium numerum referri 398,36. ἀθανατισθῆναι Liuiam defunctam vetat Tiberius 236, 3. ἀθανάτωσιν ἴσα continet ἀποκολοκύντωσις Senecae 266,41, etiam P.c. at D. 473, ἀπαθανάτισις.
ὡς ἀθεεὶ γεγονός 248,21: 366,40
ἀθέμιτος πρᾶξις 100,34. ἀθέμιτον τῷ Χελιάρχῳ τὸ χρῆμα νομίσας 361, 33
ἀθεμιτουργίας 860,35
ἀθεότητος ἔγκλημα 335,5
ἀθέσμῳ πλεονεξίᾳ 857,4
Ἀθηνῶν pro Σαβίνων 110,45
ἄθλημα, certamen 445,46
ἀθληταὶ ἵπποι: vise ἀγωνισταί.
ἄθλιος τύραννος, miser rex 814,39. ἀθλιότης βίου 494,18
ἆθλον μέγα, magnum premiũ 370, 8. τὰ ἆθλα τοῖς ἵπποις ἔθηκε 269,42
ἄθραυστον ἀποφαίνειν 233,9
ἄθροισις χρημάτων 179,25: στρατιᾶς 406,45
ἀθρόον τὸ ἀργύρειον ἰδὼν, simul in vnum aceruum congestas 269,17. ἀθρόους ἅμα πάντας φονεύειν 252,14. ἀθρόαν ὄψιν ἀπαλλαξάντων 72,40: fortasse rectius ἐθνείας, peregrinam, insolitam. ἀθρόως ἐπελθεῖν 130,19: pro ἀφνιδίως ἐπελθεῖν. ἀθροώτερον 215,45
ἀθύμοις ῥήμασι, pro ἀποθυμίοις, molestis, mord. 854,18. vel leg. ἀτίμοις, probrosis. ἀθύμως διέκειτο 615,2
ἀθύρειν & παίζειν, ludere 487,4.8: 605,8. ἀθύρων ἑαυτῷ 301,3. ἐν ἀθύρμασιν ἀρέσαι 441,37
ἐν ἀθύρσοις οἰκίαις 609,19
ἄθυτοι φέροντες ἐπὶ τῇ Αὐλ. νίκῃ, nõ sacrificassent 251,37
ἀθῴους ἀφῆκαν 722,14
Αἰαΐτος λιμὴν 682,19,21. P.c. Αἰαίτιος, ex diphth.
αἴγλη πορφύρεος 471,28
αἰδέσιμος φύσει 612,10
αἰδεσθεὶς τούτου, pro τοῦτο 835,25
ἀΐδιος μνήμη 467,9,17. ἀΐδιον δόξαν φέρουσα 557,3
αἰδοῖ ἀπείχοντο αὐτοῦ 491,7. sic 362, 14: 589,10. ζημίαν ἐς αἰδῶ τοῦ γενομένου νέμοντες 555,29. sic 560, 36
ἀΐς, pro ἀϋς, sonuit 441,29
ἐξ αἰθρίας νίφει 400,13. ἐν αἰθρίᾳ καὶ εὐδίᾳ πολλῇ 351,26
αἰκίζεσθαι πληγαῖς 270,7. αἰκιζόμενοι αὐτὸν 242,1. αἰκισμοῖς ὑπέβαλε 743,19. αἰκισμοῦ εἴδει τινὶ ξασθέντες τὸ σῶμα 819,6
αἵματος οἰκείου μιανθείς 130,33. ᾑματωμένον ξίφος 384,9
Αἰμίλιος in P.c. aliquoties scriptum cum aspir. quasi ab αἱμύλος.
αἱμορροέουσι, poet. 690,32
Αἰμυλιανός 121,14: at v.8 Αἰμιλιανός, per ι.
αἱμύλος ἐς ἤθη 888,37. αἱμυλία λόγου 840,12
αἰνιξάμενα τὴν καταστροφὴν 166,27. αἰνίγμασι λέγει 690,34. sic δι᾽ αἰνιγμάτων παραινέσαι 853,39
αἰνόλυκος λύκος 690,25
αἰνίγμασι μαλθάσσοντες 209,18, P.c. At vulg. l. & Dio 381, αἰωρήμασι: minus conuenienter.
αἴρειν ὅπλα κατὰ παντός τοῦ- 823,25. αἴρειν, castra mouere 149,33. αἴρει pro αἱρεῖ 65,23: 83,10: 123,18: 127,5. sic αἴρουσι pro αἱροῦσι 529, 20. αἰρόμενοι τὸν Καίσαρα, leuantes, in altum tollentes 621,31. ὡς δόξαν ἀρῶνται 474,27. ἀρθεὶς τὴν γνώμην 504,28
αἱρεθεὶς ἄρχειν 636,29. sic 169,26. αἱρούμενοι λαβεῖν, cupiũt: & cogn. signif. εὔχομαι 181,43
αἱρέσεις ὑπατειῶν, electiones 776,30. αἵρεσις, institutum 574,26
αἱρετὸς, optabilis 873,36
αἰσθανόμενοι τῆς ἐκείνων διανοίας, intelligentes 762,36. αἰσθόμενοι αὐτοὺς προσιόντας 300,17: itemque P.c. 302,25
αἴσθησις τοῦ πταίσμ. 654,16
αἴσια ἱερὰ ἀπαγγ. 612,16. αἰσιοιερεία, & καλλιερεῖα procod. 674, 37. sic αἴσια σημεῖα 146,21. ἐν αἰσίοις τισὶν 745,34. ἐν αἰσίῳ τὸν δρόμον ἔδραμε, felicia suo cursu eis portendit 280,17. τὰ αἴσια ἐκβαίνει 703,2
αἰσχρουργεῖν 422,25
αἰσχύνειν, stupr. 243,28. ἥκιστα αἰσχυνόμεναι γυναῖκες, parum verecundae 784,43
αἰτεῖν τι παρ' ἄλλου 324,23. αἰτεῖν πρὸς γάμον 768,38: πρὸς ἀναίρεσιν 587, 28: εἰς θάνατον 479,29. τὰ αἰτούμενα πάντα πληρώσας 818,33
τὴν αἴτησιν ἀπεσείσατο 361,35: ἀπεπλήρου 795,7. τὰς αἰτήσεις τυχόντας 664,40: 710,22
αἰτίαν διδόναι, ansam prab. 641,15. ἐν αἰτίᾳ εἶχον τὸν Αλ. incusabant 584,6.

584,6. αἰτίαν ἔχων ὅτι- 198,33. αἰτίαν ἔχειν ὡς συνειδὼς αὐτῷ 243,28. sic 69,8:161,31. αἰτίαν ἔχω ἐπιβουλῆς 288,44. αἰτίαν λαβὼν ὡς- 232,19. αἰτίας λαβούσας ἐφ' ὁμοίοις 206,21. αἰτίας ἐπιφέρων γελοιοτάτας, ὡς- 571,26. αἰτίας ἐπιφέροντες αὐτῷ ὅτι- 798,14. αἰτία pro ἀλαζονία 500,29

αἰτιάσαι, culpare 846,20. αἰτιάζεσθαι, accusari 233,41

τούτων ἐπὶ αὐτὰς ἀνθρωπίνην ἰσχὺν αἰτιάσοντο, horum causam adscripserit 632,25. αἰτιασάμενος αὐτὸν ὅτι- 251,18, P. at vulg. l. & D. 449 αὐτ, accus. casu. αἰτιαθέντες, accusati 276,38. αἰτίαμα & ἔγκλημα, crimen 444,29,34

αἴτιος τῆς τῶν ἐκασίων φυγῆς 700,18. αἰτιώτατον αὐτοῦ τῶν σφαλμάτων ἐγένετο 306,41

αἰφνίδιος ὁρμὴ 469,22. αἰφνιδίῳ ἐπιδημίᾳ 536,33

ταῖς αἰχμαῖς καὶ τοῖς δόρασι συμπλακέντες 678,27. αἰχμοφόροι, hastati 476,39

αἰὼν quid, & quid αἰώνιοι θέαι, i. seculum, & ludi seculares 527,21: 667,17. αἰώνιος εὔνοια 470,14. αἰωνίῳ εἰρήνης ἐλπίδι 552,13

αἰωρούντες ὑπὲρ κεφαλῆς τὰς ἀσπίδας 499,41. αἰωρεῖσθαι ὑπὲρ τοῦ ὕδατος 764,4: ἐπὶ τοῦ ὕδατος 660,27, 34: ἐπὶ μείζονων ἐλπίδων 417,10: ἐλπίσι ματαίαις 576,39

ἀκάθεκτος περὶ τὴν ὀργὴν 873,32: animi immodici 123,3

ἄκακος γυνὴ 189,43. ἄκακος & πανοῦργος oppos. 374,17

ἀκαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ 523,38

ἐν ἀκαρεῖ 389,22. ἐν ἀκαρεῖ διαφθείρειν 659,45

ἀκαταπόνητος 532,26

ἀκαίρως ἐπίθη 148,37. ἀκάματα ταχύτατα 683,26

ἄκοντα αὐτῶν λαβεῖν θέλων 432,17

ἀκήρατος χρυσός 834,14

ἀκίδας ἐχούσας δᾷδας 614,40

ἀκινάκας ἐσπασμένοι 184,31

ἀκινδυνότερον per ω etiam P.c. 357,25

ἀκλεῶς ἀπολέσαι 282,6

ἀκμαζούσα πλήθει ἀνδρῶν καὶ χρημ. 515,19: τῇ δυνάμει 304,1. ἀκμαζούσαις ἡμέραις 496,33: νικητὸς 400,3

ἀκμαστής, vigens etate ac virib. 488,22. pro ἐπιγυμναστὴς 385,7

ἀκμὴ & αἰχμὴ, cuspis iaculi 484,22,31. κατὰ τὰς ἀκμὰς τῶν κινδύνων 165,3

ἀκμῇ τῇ στρατῷ 524,33,36

ἀκοῇ δεδέχθαι 106,35. τὴν ἀκοὴν ἐπέχω τοῖς διαβ. 883,16. τῆς βασιλέως ἀκοαῖς ἀνέπεσε λόγος 769,24

τὸ ἀκοινώνητον 620,34

ἀκόλαστος ἐξουσία 496,30. f. aptius ἀκώλυτος.

ἀκόλουθοι, assecla 331,45. μετ' ἀκολούθων βαδίζειν 293,46. ἀκόλουθα σοὶ 832,19

ἀκολουθία, assecla 271,4. ἐξ ἀκολουθίας, ordine 116,26. κατ' ἀκολουθίαν ἐπὶ τοῦτο ἀναβαίνεις 619,12. sic 595,19

ἀκολούθως λέγειν ἅπαντα 850,30. ἀκολούθως τῇ ἀκολασίᾳ ταύτῃ ἔχει 304,25

ἄκομψος καὶ ἀκαλλώπιστος 839,35

ἀκονῆσαι εἰς ἀμάχητον 590,30

ἀκονιτὶ ἁλόντες 510,32. ἀναιμωτί τε καὶ ἀκονιτὶ κατορθωκώς: vt Gell. lib. 5, c. 6, sine puluere incruentaq; victoria obuenit.

ἀκούοντα τῶν Ῥωμαίων, Romanis obedientes 186,26

ἀκούσας pro ἑκούσας seu εἰκούσας 82,45

ἀκούσματα πρῶτα 469,11

ἄκρα ὄρους ὑψηλοτάτη 528,13. ἄκρα Ἰαπυγία, promontorium Iapygia 668,5

ἀκρατὴς τῆς κοιλίας 159,1

ἀκράτητος ἐπιθυμία 472,9

ἀκρατέστερον περιέχων 309,42

ἄκρατον οἶνον πίνοντες 281,1. ἀκρατέστερος τοῦ θυμοῦ χρώμενος, pro ἀκρατέστερον 204,38

ἀκρατῶς ὀργίζεσθαι 221,23: παῤῥησιάζεσθαι 229,18

πρὸς ἀκρίβειαν ἀναζητεῖν, exacte 819,31. ἀκριβὴς ὢν τῇ ἀπαιτήσει 138,15

οἱ ἀκριβοῦντες τὰ διαίτας 229,9: & 228,45. ἀκριβῶσαι τὰ θρυλλούμενα 368,35. ἀκριβωθεὶς ὑπὸ τοῦ- 337,16

ἀκριβῶς ἔγνω 328,34. sic 468,1. Item ἀκριβὲς εἰπεῖν, certo affirm. 590,3

ἀκρισία ἦν πολλὴ 163,23

ἀκρίτως ἀναλώμασι 500,28. ἄκριτοι φόνοι 483,4:532,24. ἄκριτον φονεύεσθαι 512,17. ἀκρίτως ἀπέκτεινε 744,17. (eadem δίχα κρίσεως ibid.11) ἀκρίτως διεφθάρη 235,38. ἀκρίτως πάντα ἐγένετο 252,28

ἀκροασάμενοι τῶν διαθηκῶν 849,35. ἀκροώμενος τῆς ἱστορίας 265,24

ἀκροβατεῖν καὶ ὑψαυχ. 885,21

ἀκρόδρυα in cibo 421,39

εἰς ἀκρότατον ἥκων δυνάμεως 793,22. sic 702,35

τὸ ἱερὸν ἄκρον ad os Ponti situ 683,28,40. τὰ ἐπ' ἄκρα 341,21: recteus τὰ ἄκρα Zonar. 200,15

ἀκροτελεύτιον, clausula 452,20. ἀκροτελεύτιον ἐφ' ἑκάστῳ ἐπιλεγόμενον 294,25. ἀκροτελεύτιον τοῦ χρησμοῦ 435,35

ἀκροφύσιον, extrema flatus cauda 441,26: Legat. vol. 434.

ἀκρωτηριασθέντες ἐν δεξιᾷ χειρὶ ... χώρᾳ, membrorum extremitatib. mutilati 582,29. ἠκρωτηριάζοντο τὰς χεῖρας 614,36. vise 457,4:950,10. ἀκρωτηριάσας τὸν ... 428,20

τὸ Ακτιακὸν, τὸ Ἄκτιον 845,20

ἀκτημόνως δοῦλος 122,17

Ακυληΐα, Aquileia 120,12: & οἱ Ακυλήσιοι, Aquileienses 613,1:614,1. Eadem Ακυλία 131,21

Ακύλιος, Aquilius 75,30

ἀκύρους ἐποίησε τὰς διαθ. 245,5 ἀκυρῶσαι, reprobare 91,43

Ακυιτανοὶ, Aquitani 106,17. Ακυιτανία, Aquitania 105,13

ἀκωλύτως ἐξεχεῖτο 598,33

ἀλαζονεύεσθαι, arrog. iact. 500,16 ἀλαζονίας sine diphth. L.c. 685,18. sic L. & P. 711,14:775,20:780,32

ἀλαλάξαντες οἱ ἐκεῖ 172,13

Αλαμανοὶ 655,7, P.c. alibi rectius Αλαμανοὶ, vt Γερμανοὶ, Βρεττανοὶ, Αλανοὶ, & similia.

ἀλλόμενοι κατὰ τοῦ Ῥήνου, desilientes in Rh. 704,19

Αλβιανὸς pro Βαλβῖνος 120,24

Αλβίνιοι, Albiniani 408,17

Αλβῖνος pro Καλβῖνος 91,16

ἀλγεῖν ἐπὶ τῷ ἀδ. ἀναιρεθέντι 555,8. sic 589,15:590,8

ἀλγηδὼν, dolor 467,40. ἀλγηδόνες ἰσχυραὶ 873,12

ἄλγιστα πάσχω 278,34

ἀφ' ἁλείας πρόσοδοι 515,22. Politianus vertit e piscatu: qua significatione cum potius ἁλιείας scribatur, ἁλείας, si mendo caret, significabit magis e negotiatione salaria, seu e salinis.

Αλεξανδρειανοὶ pro Αλεξανδρεῖς seu Αλεξανδρινοί 108,38

Αλεξάνδρου πόλις, Alexandria 596,40

ἀλεξητήριον πλοίων 713,16

ἀλετρὶς γυνὴ 723,33

σῖτον ἄλευρα ἤδη ἐργαζομένη, in farinam redigens 723,34

ἄλη seu ἄλη, vagus error, vecordia 886,21

ἀληθεῖ διαθέσει, vero aff. 471,13. ἀληθοῦς φιλίας δεόμενον 775,31. ὡς τὸ ἀληθὲς ἔχει 671,28. τὸ δ' ἀληθὲς, sed reuera 248,8. sic τοῖς δ' ἀληθέσι 696,9

ὡς ἡ ἀλήθεια ἔχει 356,22. ἐπ' ἀληθείας, reuera 299,1. σὺν ἀληθείᾳ μειῶσαι 663,17. κατ' ἀλήθειαν 114,22. οὐ πρὸς χάριν, ἀλλὰ πρὸς ἀλήθειαν λέγοντες 524,25

ἀλήθεσαι σῖτον 547,36

ἀλήτης φρίεσιν 716,32

ἀλῆται, errones 302,6

Αλβίνου 84,3, pro Μάρκου Αιβίου.

ἀλιμένα χωρία 179,37

ἁλιτήριοι ἀνεμαίαθησαν 164,28:387,13. ἀλιτηρίων στοαὶ 811,39. ἀλιτήριος δαίμων 817,16. ἀλιτηριώδης οἶστρος 157,41

ἀλιώμενοι pro ἀλώμενοι 818,9

ἀλκὴ τῆς ὄλιθ. 729,35. ἀλκῇ διαφέροντες 758,3:765,4. ἀλκῶν τινῶν πόῤῥωθεν ἐξακοντίσαντες, telis, quib.

fe. eminus ad defensionẽ utimur 140,3
ἀλλὰ *pro* εἰ μὴ δὲ 121,41
ἀλλὰ γὰρ & *redditur post* οὐ μόνον, *vacante* γὰρ 686,39, *etiam L. & P.* ἀλλ' οὖν *attamen* 505,39. ἐκ ἄλλων ἀλλ' ἑαυτῶν 566,42. ἀλλ' δείσαντες, *nisi quod put.* 558,40
ἀλλαῖς τὰς οὐσίας παρέδωκε 786,13
ἀλλαγὴ πόλεως αὐτῷ 786,33
χρημάτων ἀλλαξόμενοι τὸ δίκαιον 635,21. ἀλλαξάμενοι ἀντὶ τούτων ἵππεα 779,21
ἀλλήλοις *fœm. gen.* 76,38
ἀλληλοφαγία 815,24
εἰς ἀλλοδαπὴν, *f.* χώραν 520,28
ἄλλοθί που 282,23. ἄλλοθι πολλαχόθι 354,10
ἀλλοῖον ἐσθῆμα, *alius generis* 227,33. ἀλλοιότερος ἦν τοῖς λογισμοῖς, *paullum mutatus* 639,6
ἀλλοιωθεὶς ἐν ἔθει 373,20. οὐδὲν ἀλλοιωθεὶς τῷ 868,22. *sic* 313,19
ἀλλήλοις ἀνέμοις 346,5: φωναῖ 713, 35: πράξεις 636,12,27
ἄλλας ἄλλοις ἐπιφέρων αἰτίας 870,42. ἄλλον ἐξ ἄλλου πόλεμον εἰσκομίζων 845, 38. ἄλλως ἐπ' ἄλλοις ἐπιτιμῶν τοῖς 792,42. ἄλλων ἐπ' ἄλλοις διαφερόμενοι ἐπαρχίαν 355,3. ἄλλῳ τῷ, *alius alieni* 404,33
ἄλλοσέ ποι διαφυγεῖν 172,44
ἀλλοτρίων *pro* ἄλλων 867,18. ἀλλότριος ἐκφεύγει φόνον 588,15
ἀλλοτρίως διέκειτο πρὸς 601,2
ἀλλοτριότης, *alien. an.* 831,9
ἀλλοτριοῦσαι τῶν νόμων ἑαυτὸν 783,6. ἀλλοτριώσαι τοὺς στρατιώτας τοὺς πρὸς Μ. ἀντωνίας 674,16. *Pass.* ἀλλοτριωθῆναι Ῥωμαίων 121,41. ἀλλοτριώμενοι Μαξίμου τῇ γνώμῃ 769, 38. *sic* 277,39
Ἄλλη *pro* Λάλη 14,17
& ἄλλως, *etiam aliàs* 731,21:735,4. ἄλλως ἑστὼς, *alia de causa sibi stans* 504,15. ἄλλως παρόντος 550,32. ἄλλως πως 817,13. ἄλλως πως, *pro* ἄλλοσέ που 450,12
ἄλλως τε καὶ 851,16. ἄλλως τε καὶ 211,39:377,40. ἄλλως τε & ὅτι 161,16. ἄλλως τε καὶ ὅτι 423,28. ἄλλως τε ὅτι καὶ 426,6: 437,13. ἄλλως δ' ὅτι καὶ 328, 23
Ἀλμάτω, *susp. n. pop.* 113,14
Ἀλμορχῶν *pro* Ἀλμοραιῶν 125,36
ἀλουργὰ στρώματα 220,17. ἀλουργῇ ἐσθῆτι 227,29: 443,10. ἀλουργοὺς χιτῶνας 563,15. ἀλουργὲς ἱμάτιον 661,19. ἀλουργῶν ἱματίων 152,41
ἀλουργίδα χρυσόπαστον ἔχων 298,17. τὴν ἀλουργίδα περιθεὶς ἑαυτῷ 122,1. ἀλουργίδος μετέχει, *purpura, i. imperii* 119,11
ἀλοὺς τῷ κάλλει 768,33. ἁλοὺς, *deprehensus, convictus* 232,36. *sic* ἁλοὺς ἀλόντος 891,12. ἁλοὺς ὅτι ἐσιν ἐπιτήμασι 786,14: & 725,7
ἄλσος, *lucus* 100,21
πρὸς τὸ ἄλυπον τῆς αἰτίας. *ad commodum b.* 325,3
ἀλύσεις, *catena* 161,43. *sine aspir. etiam in P. c.* ἀλύσεσι *aspir. etiam P.* 402,2
ἀλώβητος δίαιτα 670,34
ἀλώμενοι *pro* ἀλώμενοι 414,6
ἀλώσιμα ἦν αὐτοῖς πάντα 784,23. ὅτι ἀλώσιμος εἴη τὸ φρ. 721,36
ἅμα *pro* σὺν, & *postpositum & prepositum* 716,21,26. ἅμα τῇ μητρὶ 573,36: τοῖς παισὶ 536, 27: τῷ υἱῷ 240,26: τῇ ἡμέρᾳ 291,37: ἐλπίσιν αὐξήσει 519,34: 557,34: τῇ ἀκοῇ 738,37: τῷ δέει 768,33: τῷ πρώτῳ κελεύσματι 365,9: τῷ γνῶναι 704, 14: 740,1. ἅμα τῷ βασιλεῖ ἀναδειχθῆναι 516,26. *sic mox v.* 29. *Susp.* ἅμα τῷ διαλυθῆναι 806, 6: *pro* τῷ. *Postponitur etiam: ut* τούτοις ἅμα 709,15. τῇ μητρὶ ἅμα & τῷ τέθνη 446,2
ἀμαθὴς τοὺς γραμμάτων 888,18
ἀμαθία, *inscitia* 211,3
ἐφ' ἁμάξαις ὀχεῖν 347,21: *P. c.* ἐπ' ἁμάξαις.
ἀμάρα, *cloaca* 65,3
πᾶσας ἀμάρας αὐτῶν ἀναιρεθῆναι ἐστιν 685, 37
ἀμαρτία, *erratum* 353,12
ἀμάρτυρος ἱστορία 463,21
ἀμαχεὶ χρώμενος 345,21: κρατήσας 151,8. *Idem* ἀμαχητὶ ἑλὼν 661, 24: 828,17
ἄμαχος ἐστιν δοκῶν 451,41. ἄμαχοι & ἀνίκητοι 842,10
ἀμβλυνούσα τὰς πρὸς ἀνδρείαν ὁρμάς 581,33
ἀμβλυωπία 223,33
ἀμείβων αεὶ τὴν ἐσθῆτα, *mutans* 375,41. ἀμείβων χρώματα πολλὰ 834,5. τούτοις ἐκ τούτων ἀμείβουσι 738,6
ἀμείβεσθαι ἕνα & ἀμύνασθαι 243, 26. ἀμειψάμενος τοῖς εὐεργεσίαις προσηκόντως 560,31. ἀμειψάμενοι κατ' ἀξίαν 531,33. ἀμειψάμενος αὐτοὺς δωρεαῖς 755,27. ἀμείψασθαι τοὺς εἰς αὐτοὺς ὑμᾶς 764,31. ¶ ἀμειψάμενος αὐτῷ ὧδε, *respond.* 292,10
ἀμείνον ἂν ἦν μὴ τὸ πεπηγός *melius fecisset s.* 171,34
ἀμέλει, *sed &, utique* 95,13:107, 40: 150,42:199,35:231,36: 304,3,27
ἐν ἀμελείᾳ κείμενον 779,30
ἀμελήτικος ὢν 878,25. ἀμελήτικος πρὸς τὴν τέχνην 282,10. ἀμελήτων τῶν πολέμων 796,25
ἀμέμπτως ἔχει τὸ κοινῶ 600,34
ἀμέμπτως διῴκησε 576,4. ἀμέμπτως βεβιωκότας 587,22
ἀμέτοχος φρενῶν 518,31. ἐν ἀμέτρῳ βίῳ 525,1. ἀμετρίας βιοῦν 546,1. ἀμετρίᾳ διαιτήσεως 496,4
ἀμεταστρέπτως κατὰ τὰς 833,25
ἀμέτοχος παιδείας 132,7
ἀμήχανον κάλλος 839,34. ἀμηχανίᾳ συσχεθεὶς μεγίστῃ 419,17. ἀμηχανοῦ πρὸς τὴν φύσιν. 367,13
ἀμνήμων φιλίας 424,28. ἀμνημονοῦμεν ἐκεῖνον 201,2. ἀμνημονεῖ ἐπὶ τὸ ὕδωρ 466,36
ἀμνηστίαν & ἄδειαν ὑπισχνούμενος 566, 9: 607,14. *dideras* αὐτοῖς ἀμνηστίας συγγνώμην τι τῶν ἡμαρτημένων 611,20
ἐκ ἀμοιβῆς 405,31
ἀμοιβὴ, *permutatio* 818,3. ἐξ ἀμοιβῆς, *vicissim* 128,7:752,21. ¶ ἀμοιβὰς ἐξαιρέτου πυξίδαν 590, 26. ἀμοιβὰς μεγαλοδώρου πυξίδαν 474,28. ἀμοιβὰς μοι ἀποδίδωσιν ἀχαρίστως 522,20
ἀμοιβαῖαι εὐνοίαι ἐκπληρῶσαι 466,22. ἀμοιβαίοις γεραίροι εὐχαῖς 113,38
ἀμοιρίας μένειν 801,28
ἀμπελουργεῖν 124,24
ἀμπώτεσιν ὠκεανοῦ ἐπικλυζόμενα 537,2
ἀμύητος & ἀπαίδευτος 892,43
ἀμύθητος ἔχλος 406,13. ἀμυθήτῳ πλήθει 346,31. ἀμύθητος πλοῦτος 264,23: 321,45. ἀμύθητα χρήματα 155,39:317,43. ἀμύθητον εἴργασται φόνον 281,15. ἀμύθητα ἐπιχειρήματα ἔχει 422,22
ἄμυναν τὴν ἀπὸ τῶν βαρβ. *ultionem iniuriæ a barb. f.* 649,40
ἀμυνοῦντος αὐτοῖς, *opitulaturi* 621, 28. ἀμυνόμενος τὴν ὕβριν, *ulciscens* 821,39
ἀμυντήρια φέροντες ἑαυτοῖς 605,39. ἀμυντηρίων πολυειδεῖ 722,41
ἀμυσί πίνων 382,12
ἀμύτων ξίφεσι 772,3
ἀμφηρεφὶς ὕλαις 699,7
ἀμφήρεσις ἀρχῆς 522,37: μάχῃ 96, 31:103,25. ἀμφήρεσιν τὴν περὶ τῆς ἀρχῆς 655,4
ἀμφὶ μέσας νύκτας 868,32. ἀμφὶ τὴν πολιτείαν, *in republ.* 754,44. ¶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὄντες 177,7. οἱ ἀμφὶ τὸν Συρίων 720,27. τὴν ἀμφ' αὐτὸν δορυφορίας 726,30. τὰ ἀμφὶ τὴν βασιλείαν πράγματα 729,9. ὁ ἀμφὶ τὸ δεῖπνον παρασκευήν 838,32. ὁ ἀμφὶ τὴν ἀνατολὴν καθεστηκὼς, *orientis statum* 651,37. τὰ ἀμφὶ τὴν ἑῴαν 650,16
ἀμφιβάλλειν ἀποκρίσεσι χρώμενος 661, 17. ἐν ἀμφιβόλῳ τύχῃ 595,41: 611,34. εἰς ἀμφίβολον καθεστῶτα 759,14. ἐν ἀμφιβόλῳ φυλακῇ 240,1
ἀμφιεννὺς, *amictus* 476,33. ἀμφιεσμα & ἀμφιεσμ. *v. infra.*
ἀμφιθαλής 670,28: 671,12
ἀμφιλαφῆ κτήματα 607,42
εἰς ἀμφισβήτησιν ἀεὶ κατέστησαν 145,36
ἀμφότερα καὶ δεινότητα καὶ ἀπάτῃ νικᾷ 369,9. ἀμφότεροι θύραι, *etiam P. pro* ἀμφότεραι 301,4
τῇ ἀμφιμάτῃ πίστεως 878,13
αἱ ὑμεῖς μὴ δοῖτε, τὸ ἂν δῶτε, *si vos n. d.* 165,16. ἂν *participio postpositũ, signific. potentia* 151,7:177,40: 287,44:375,19:390,33. ἂν *potentialis*

tentialis in fine periodi 414,44. ἀυ proœ 84,43
ἀνὰ τὰ βασίλεια, per regiam 533,33. ἀνὰ τὰ στρατόπεδα 564,23. ἀνὰ πᾶσαν πόλιν 691,9. ἀνὰ μέσον πρέσβεις, inter pr. 334,32. ἀνὰ κέ δραχμὰς Ῥωμαίοις κατέλιπε, populo R. viritim XXV drachmas r. 177,15
ἀναβαθμοὶ, gradus 340,1: Scala Gemonia 235,39: 239,14: 316,29. sic κατὰ τῶν ἀναβαθμῶν ἐρρίφη 242,3
ἀναβάντας ἐπὶ ἵππον 619,12. ἀναβεβηκὼς τοῦ φρονήματος 773,27
ἀναβαλλόμενος τὸ ἱμάτιον ἐν τῷ δρόμῳ 293,45. ἀναβαλλόμενοι εἰς τὴν βασιλ. γνώμην, reiicientes ad- 747,36. ἀναβληθεὶς, dilatus 256,13
ἀναβιβάζειν ἐπὶ τὸ τεῖχος 185,9. ἀναβιβάζεσθαι εἰς τὸν βασίλειον θρόνον 654,30: 827,34
ἀναβιώσκεσθαι, reminiscere 157,33. ἀναβιώσασθαι, in vitam revocare 190,14
ἀναβλέπειν εἰς τὸν οὐρ. 394,11
ἀναβλύζουσι τὰ ῥεῖθρα 854,34. ἀναβλύσαι, scaturire 296,30: & Zonar. 189. vulg. l. ἀνακλύσαι, perperam.
ἀναβοῶντες χαλεπῶς 291,1
ἀναβολὴν λαβὼν, dilatione concessa 334,38. ἀναβολὰς ἐποιήσατο 162,33
ἀναβραχῆναι 326,18
ἀνάγειν αὐτοὺς, ref. 864,37
τοῦ ἀναγκαίου πλέον ἢ προαιρέσει τὰ συμβάντα ἀναπλασθείς 656,28
ἀνάγκη γὰρ πάσῃ ἐμπεσεῖν, omnino enim cogitur- 402,6. sic 768,14. πᾶσα ἀνάγκη κοινὸν εἶναι δυστύχημα, omnino necesse est- 635,25. ἀνάγκῃ λαμβάνειν παρ' ἡμῶν, ab invitis & c. 429,44. ἀνάγκῃ πεποιηκέναι, necessitate coactum fecisse 213,37. ἀνάγκης αὐτοῦ περὶ τῶν στρ. ἐπιχειρήσεως 818,21. ἐς ἀνάγκην τοιάνδε κατέστη 245,25. ἐς ἀνάγκην κατέστη τὸ- 709,1
ἀναγνῶναι, recitare 216,40. ἐξ ἀναγνώσεως ἔλεξε τάδε 600,7
ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ 301,12: (P. c. ἀνερρέθη, eadem signif.) 351,23. ἀναγορευθεὶς δικτάτωρ 148,4
ἀναγραφῆναι, in litt. ref. 611,32
ἀνάγωγος & σκαιός 786,42
ἀνεδήσατο νίκας κατὰ βαρβάρων 664,4. ἀναδούμενοι τὰ ὅπλα 350,15
ἀναδεῖξαι αὐτοκράτορα 202,1: mox v. 3, διαδόχους τῆς ἀρχῆς ἀποδεῖξαι. sic ἀναδείκνυσι βασιλέα 638,3,20: καίσαρα 695,20. pass. ἀναδειχθέντων ὑπάτων 79,6
ἀναδεχόμενος εἰς ἑαυτὸν 317,45. ἀναδέχεσθαι τὴν διοίκησιν τῆς ἀρχῆς 472,9: τὴν ἡγεμονίαν 586,29,32: ἡγεμονίαν ἐφ' οἷς ἔδρ. 565,22
ἀνάδημα, διάδημα. 137,42
ἀνεδίδου τοῖς ξένοις πολιτείαν 306,19
ἀναζευγνύντα, mon. c. 662,31
ἀνεζωσμένοι χιτῶνας ποδήρεις 568,23
ἀναθήματα καθυπέβαλε τό- 891,29. ἀναθήματα, donaria diis dicata 148,9. ἀναθήματα χρυσᾶ in signis castrensib. 547,45
ἀναφορεῖν τὸ σκίμποδος 490,13. ἀνέφορεν αὐτὴ λάξ 289,35: rectius ἀνέθ.
ἀναφοροῦντα τὸ σκίμποδος 499,2. rectius ἀναφορόντα.
ἀναθορυβοῦσιν ἐπ' αὐτὸν 301,33
ἀναθυμιάσεις τῶν ἑλῶν 537,16
ἀναίδην μοιχεύειν τὰς γ. 875,45. ἀναίδην συνεγίνετο πάσαις 285,8, etiam P. Alibi ἀνέδην.
ἀναίματον imperium Lamprid. 220,10, etiam in m. f. membr.
ἀναιμωτὶ 213,38. sic ἀναιμωτὶ ἄρξας 503,13: 575,9: 872,23. ἀναιμωτὶ βιώσονται 560,14. vise ἀκονιτί.
ἀνάξας σίδηρον 298,10. ἀναίρεσθαι pro ἀναιρεῖσθαι, tollere 878,43
ἀναιρεῖσθαι & θάπτεσθαι, tolli ac sepeliri 417,13. sic ἀναιροῦμαί σε, tollo te, i. e terra sublevo 274,39. ἀναιρεῖσθαι ἀγῶνας ἐπ' ἀσ. sinc. 171,31. ἀνελόμενος τὸ πλῆθος τέρψεσι παιδικαῖς 120,42: ut supra 110,41, ἀνηρημένος τοὺς ἀπὸ τοῦ δήμου: quod alibi ἀναρπᾶσαι.
νεκρῶν ἀναίρεσιν πρὸς ταφὴν γενέσθαι 602,32. sic 559,1. ἀναίρεσιν αὐτοῦ μηχανῶνται, interitum 638,30
ἀναιρεθῆναι εἶναι πάσης ἁμαρτάδος, tollere posse 685,37
ἀνεψιὸς ἀπελαύν 112,4, pro ἀνεψιοὺς, consobrinos.
ἀνακαθήρας τὴν βύβλον 191,40
ἀνακαρίσας μνε. αἵρεσιν 893,6
ἀνακαλέσασθαι πάντα, revocare, restituere 391,12. sic ἀνακαλούμενοι εἰς τὸ εὔπειθον 495,25. ἀνακαλέσασθαι τὸ προεχθὲν, revocare, irritum facere 711,6
ἀνακαλύπτεσθαι, retegi 789,3
ἀνάκειται τῷ ἡλίῳ, dicata est 349,41. sic ἀνακεῖσθαι εἰς- 141,11. ἀνακείμενα ἐπ' αὐτοὺς τὰ πάντα, in se recumb. omnia 324,19
ἀνακαινουμένους 151,12
ἀνακινῶν θορύβους ἐν- 800,27. ἀνακινῶν τῷ λογισμῷ πολλάκις τὸ- 776,21. alibi ἀνακυκλῶν. ¶ ἀνακινεῖσθαι αὐτοῦ τὰ τῶν ἀνθρ. κατὰ γνώμην, pro ἀνακεῖσθαι 128,34. sic ἀνεκινεῖτο πᾶς τῇ Ἀφροδίτῃ Dio 154,25
τὸ ἀνακλητικὸν σημαίνειν 411,14. τὸ ἀνακλητικὸν ἠχούσης ἡ σάλπιγξ 772,20
ἀνακοινοῦν αὐτοῖς πάντα 251,35. ἀνακοινοῦται αὐτοῖς περὶ τῆς- 472,38
ἀνακομίζεσθαι, redire 421,17. ἀνακομισθεὶς, reversus 293,5. sic ἀνακομιδὴ, reditus 207,9: 415,5
ἀνέκοψε τῆς ὁρμῆς τῆς σρ. 80,39. ἀνακοπεὶς τῆς ὁρμῆς 804,5. sic 740,34
ἀνακρίσεις, percontat. 365,15
ἀνακρίνεις & ἐπιτελεῖ 188,2
ἀνακτήσασθαι, recup. 847,41. ἀνακτᾶσθαι τοὺς στρατ. reficere, recreare 582,41. sic ἀνακτωμένη με δι' εὐεργέτου 385,32. ἀνακτήσασθαι ὕδωρ ἐκλιπὸν, restituere 185,27. ἀνακτησάμενοι τὴν πόλιν 825,40 εἰς εὐνοίας ἀνάκτησιν, ad recup. m. benevol. 582,43
ἀνάκτορες, principes 417,9
ἀνακυκλεῖν πᾶσαν γνώμην 711,30
ἀνακύκλωσις equ. 541,26
ἀνακύπτειν ἄνω 367,30. ἀνακύψαι, emergere, exoriri 775,31. sic τῆς ἀνακυπτούσης ὑπηρετησόμενα χρείαις 726,41
ἀνακωχεύειν 347,27
ἀνακωχὴν πολέμου ποιεῖν 700,4. sic 74,45. ἀνακωχὴν δοὺς τοῦ πολέμου ἡμέρας μ' 84,43. ἀνακωχὴν ἵνα τῆς ἡγεμονίας αὐτῆς ἀρξάμενον 864,32. ἀνακωχῆς τῶν κακῶν ὥσπερ μετρίας 818,14. ἀνακωχῆς γενομένης 679,29. ἀνακωχῆς τυχόντες εἰς τὸ- 733,2. ἀνακωχὴν & μέλλησιν ἔχειν 583,24
ἀναλαμβάνειν recuperare 69,26. ἀναλαμβάνειν αὐτὰ τῇ ἐπιμελείᾳ, compensans 353,19: 865,41. ἀναλαβεῖν αὑτοὺς, se recolligere 156,34. ἀναλαμβάνειν repetere, iterum facere 85,8. ¶ ἀναλαβεῖν τροφῆς 661,4. rectius μεταλαβεῖν L. & P. c.
ἀνείληπται τῇ βίβλῳ, comprehens. 734,15. ¶ ἀναλαβομένη εἰς τὸ διασκοπῆσαι, pro ἀναβαλομένη, reiiciens, differens 637,6. ἀνέλαβε pro ἀνεκάλεσε 365,8
ἀναλέγεσθαι & ἀναγινώσκειν, legere seu recitare 219,9: 320,23,25: 859,3. ἀναλέγεσθαι, legere, perlegere 412,1: 870,35
ἀνάληψις τῆς ἀρχῆς 234,24. ἀνάληψις, recuperatio 376,9
ἀνάλογον τῷ σώματι ἀνδρείαν, corpori respond. 708,12
ἀναλγησίας ὤν 888,17
ἀνάλωσε, absumpsit 274,24. sic ἀνάλωσε 155,39: 252,13: 340,28. Reperitur tamen & cum augm. ἀνηλίσκετο 269,12
ἀναλωτὴς ἀσελγής 391,31
ἀνάλωτος μηχανῇ ἁπάσῃ 126,17
ἀναμαχέσασθαι αὖθις 683,13
ἀναμένειν τὴν φονεύουσαν 588,2. ἀναμένειν αἰτηθεῖσαι 353,24
ἀνάμεστος οἰμωγῆς 757,31
ἀναμιχθέντες ἀλλήλοις 214,19. ἀναμεμιγμένος τῷ πλήθει 728,33
ἀναμὶξ ἀνεστρέφοντο 756,21
ἀναμφίβολον ἔχει τὸ κράτος 221,41: D. 409, ἀναμφίλογον.
ἀνανδρείας διαβολὴν 502,15. rectius ἀνανδρίας. ἄνανδρον & ἄθυμον 555,6.

ἀναίδειαν κοσμεῖσθαι 572,10
ἀναινέσαι ἀπὸ τῆ εὐθυμιῶν, elato ex bil. cap. 380,10.
ἀνανεώμενοι, renouantes 193,19. ἀνανεώσασθαι μνήμην τῆς- 463,8
ἀνανέωσις, renouatio 801,42
ἀνάντηφιν 488,21
ἀναντιλογήτως ἀρχὴ 551,22. ἀναντιλογήτως ἔχει 791,9
ἀνάντης & ὄρθιον, arduum 656,37, 41
ἀνάπαλιν ῥεῖν, retro fl. 172,3. ἀνάπαλιν ἔβαπτεν 400,24
ἀναπαύλης καιρὸν διδοὺς 507,16. ἀναπαύλῃ νέμοντα δὲ 515,40. ἀναπαῦλαι 249,30, etiam P.c. at D.448, ἀνάπαυλαι
ἀναπαύσασθαι τὸ βίου, mori 538,7: 574,33
τοὺς ἀναπαύσεις ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ποιήμενοι 752,21
ἀναπείθειν, persuadere 264,21. ἀναπείθοντα εἰς ἐπιθυμίαν ἀρχῆς μείζ. 577,13. sic 595,7: & 531,8. ἀνεπείσθη πρὸς βασιλείας ἐπιθυμίαν 479,14
ἀναπείρειν ψαλίοις ἐξίσι 281,23: 283,7
ἀναπίμπρη 84,42
ἀναπιαλημένα πεδία 695,27
ἀνάπηρος & ἄπρον 359,44
ἀνάπλεως χειμὼν 562,29
ἀναπεπλησμένος, plenus 316,6
εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν ταγμάτων ἀποσταλέντες 693,20
ἀναπνεῖν ἀπὸ πικρ. τυρ. 489,31. sic ἀναπνεῖν ἤρξατο 332,19
ἀναποδίζειν εἰς τὐπίσω 569,44
ἀνάπεμπμα γίνεσθαι 278,6
ἀναπτερώσασθαι 410,14
ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα 184,34
ἀναρίθμητοι πεσόντες 408,27. ἀναριθμήτου στρατοῦ 634,18. ἀναρίθμητοι εἰς πραγμάτων 429,30
ἄναρχοι ὄντες 312,13
ἀναρμόδιος πρὸς βασιλείαν 646,3
ἀναρμοστα τοῖς πραγ. 746,15
ἀναρπάσεις ἐποίει 593,2
ἀναρρῆξαι τὰς ἀποθήκας 606,20
ἀναρρηθεὶς Καῖσαρ ὑπὸ- 119,24: 639, 2. ἀναρρηθῆναι εἰς ὑπάτους 793, 23. Ita ἀνερρήθη αὐτοκράτωρ 109, 15. ἀνερρήθη βασιλεὺς 122,47. at 637,2, P. ἀνερρέθη. vise & ἀναγορεύειν.
ἀνάρρησις, renuntiatio 108,45. sic ἀνάρρησις τῆ Δίου 643,8
ἀναρριπίσαι πόλεμον 796,21
ἀναρριπτεῖν εἰς τὐπίσω 366,14. ἀναρριπτούμενοι βιαίως 346,20
ἀναρρῖψαι πάντα κίνδυνον 564,9. ἀναρριφθέντος ἅπαξ κινδύνου 599,10
ἀνάρροια τοῦ ὠκεανοῦ 348,35
ἀναρτήσας ἑαυτὸν βρόχῳ 602,22. ἀναρτᾶν εἰς ἕνα, alligare ad vnũ, vni adstringere 220,5. τὰς ἐλπίδας ἀναρτήσας τῶν Ὀλυμπιῶν 812,34. ἀναρτώμενοι ἐπὶ πλεῖον, arctius de-
mincientes 169,40. ἀνηρτῆσθαι τοὺς ἀνθρώπους εὐνοίας 192,20. ἀνηρτήσατο ἀπὸ τούτου τοὺς πολλοὺς 150,43
ἄναρχα λῷ πάντα 650,17. ἀναρχίας ἐπιτηδεύειν τοῖς πράγμασι 746,22.
ἄναρχον καθελεῖν τὴν πόλιν 199,20
ἐν ἀναρχίᾳ ὄντες τῆ π. 734,14
ἀνασείοντες τὰς τε χεῖρας καὶ τὰ ἱμάτια 277,8
ἀνασκάψαι, refod. 296,32
ἀνασκολοπισθῆναι 283,6: (idem mox παυτέλοις ἀνασταυρῶσαι: & supra 281,22) 561,19. ἀνασκολοπισθῦσα κεφαλὴ 618,8. Idem ἀνασταυρωθεῖσα 400,39: 408,42: 525,40
ἀνασκοπεῖν τὸ συμφέρον 775,23
ἀναστάσεσιν ἀνδριάντων, erectionibus 513,43
ἀναστάτους πεποιηκότες τὰς πόλεις 702, 18
ἀνασταυρωθεῖσα: vise ἀνασκολ.
ἀναστέλλειν, reprim. 208,8. ἀναστεῖλαι τὴν σφ. μανίαν 809,6
ἀναστρέφειν, reuerti 531,16. ἀναστραφόμενοι pro ἀναστρεφόμενοι P.c. 407, 46
ἀναστρεφομένας ἀήρ. 787,2
ἀναστήλαντες ἐκ χάρυβ. 640,36
ἐπὶ ἀνασχετὰ ἡγούμενος 577,35. ἐπὶ ἀνασχετὸν εἶναι νομίσας 672,33
ἀνατεθῆναι 244,26
ἀνάτασις τῶν χειρῶν 888,13
ἀνατείνειν, in altum tẽdere se 399,35. ἀνατείνειν εἰς τὸν οὐρανὸν 145,14. ἀνατείνας τὴν χεῖρα 139,2: 353,38: 680,26. ἀνατεθεικότες τὰ ξίφη 390,27
ἀνατεθεῖναι χεῖρας 593,27: corrupte, pro ἀνεθεῖναι seu ἀνατεῖναι, vel etiam ἀνατείνειν. ἀναθεῖναι τοῖς ἱεροῖς 191,5. ἀνατιθέντα τούτῳ τῷ τόπῳ 801,25. ¶ ἀνατιθέναι ἑαυτῷ 145, 23. sic ἀναθεὶς τῷ ἀναξίως 656, 29. ἀναθεὶς τῇ τούτου τύχῃ τὴν νίκην 705,20. ἀναθέντες τῇ βουλῇ τά τε πρ. & σφᾶς αὐτοὺς 171,2. ἀνατιθέναι πάντα τῷ ἐπισκόπῳ, communicare cum 816,32. ¶ ἀναθέσθαι εἰς ὕστερον 521,1. ἀναθέσθαι εἰς ἀμείνονα βουλήν, reiicere, differre 766,35
οἱ ἀνατολικοί, orientales p. 516,9. τὸ ἀνατολικὸν στρατηγὸν 890,45: seu τῶν ἀνατολικῶν 889,33. sic τοὺς ὑπὸ τὸν ἀνατολαῖς 576,29: 577,19
ἀνατραφεὶς ἐν τρυφῇ 513,20
ἀναβέχοντες, emin. 764,28. ἀναβέχοντας εὐφυΐα σώματος 750,1
ἀνατρέφειν τῆ παίδων 752,41
ἀναφαίνει τὸ ἐγκεχωσμένον, patefacit 708, 36. ἀναπεφηνέναι, apparuisse 356, 33
ἀναφαλαντίας 156,46: Suetonio caluus 9,40. μέσου quam φαλακρός 419,12
ἀναφέρειν πρός- referre ad- i. communicare cum- 486,6. ἀναφέροντες τὰς αἰτίας εἰς ἐκεῖνον 479,24. ἀνα-
φέρων τὸ γένος εἰς- 493,11. Pass. ἀναφερόμενοι ἐν τοῖς στρατ. ἀεὶ θανάτους 756,22
ἀναφεύξεις 407,38
ἀναφθέγξασθαι, in orebab. 243,42: 425,27
τὴν ἀναφορὰν ἔχει εἰς- refertur 468,32. sic 560,25
ἀναφρονήσας, mente recollecta 259, 30: & D.463,2. at P. ἅμα φρονήσας, perperam.
ἀναφυγὴ οἱ παρεσκεύαστο, refug. 151,5. ἀναφυγὴν ἔχειν 357,6
ἀναφυεὶς ἐκ- 891,47
ἀναχαιτίσας τὸν ἵππον 423,19. ἀναχαιτίσαι τὴν ὁρμὴν 795,45. ἀναχαιτισθῆναι 259,4
ἀναχρήσασθαι, interficere 246,39: & D.442. sic 274,42: 361,2
ἀναχωροῦντες τῆς πόλεως 818,7. ἀναχωρῆσαι τῶν πατρίων 779,18. ἐν ἀνακεχωρηκόσι τόποις, in secessibus 479,30
ἀναχώρησις σφίσι πρὸς τὸν Βρ. ἐγένετο, recep. se ad Br. 169,24
ὦ ἄνδρες συστρατιῶται 578,4
ἀνδρεία, Virtus 817,27. ἀνδρεία τοῦ σώματος, virile corporis robur 846, 29. ἀνδρείας, fortitudinis 722, 23, L. at P.c. ἀνδρίας.
ἀνδρεῖος πρὸς πάντα 492,30
ἀνδρηλατεῖσθαι 170,16
ἀνδρία per ι etiam P. 372,20: 700, 1,8, & alibi. ἀνδρίας ἐτιμήθησαν, fortitudinis ergó 359,4. P.c. ἀνδρείας: sed rectius (opinor) ἀνδριάσιν ἐτιμήθησαν, statuis honorati sunt.
ἀνδρίζεσθαί τι & θηλύνεσθαι, & marem & fœminam agere 444,39. ὁ πολλὰ τῷ σώματι ἀνδρίζεσθαι εἰθισμένος 867,11
τὴν ἀνδρικὴν ἐσθῆτα ἐνδιδοὺς 162,11. ἀνδρικοῦ χιτῶνος ἔνδυσις 162,16
ἀνδριάντος pro ἀνδρεῖον. 123,3
ἀνδρωθεῖσιν 452,21
ἀνδρομανίας ἀνάπλεως 863,31
ἀνδρωθῆναι, ad virilem atatem peruenisse 202,2: 219,26. ἠνδρωμένας, viros experta 330,9
ἀνέδγνου λαβεῖν γυναῖκα 248,12
ἀνεγείρας τὸ ἱερὸν, pro ἀνοίξας 120,27
ἀνέδκλητοι διαχρήσασθαι 873,39
ἀνέδην, libere, laxatis frenis 738, 11. ἀνέδην ἐπαφεῖναι 744,9. ἀνέδην χρώμενοι 540,3. ἀνέδην χρώμενος ἔρωτι 243,16. ἡ ἀνέδην σφῶν συνουσία 425,1. Supra etiam ἀναίδην.
ἀνεῖπεν ὁ θεὸς, respond. 660,9
ἀνεῖπε τοι αὐτὸν αὐτοκράτορα 311,5
ἀνείργειν τοὺς ἐναντίους 400,3
ἀνείργειν: vise ἀπείργ.
ἀνέκαθεν 346,11
ἀνεκβάτου ὕλη 399,43
ἀνέκκλητοι πρὸς τι. 345,35
ἀνεκτὴν ἔχει τὴν τρυφὴν, tolerabil. 581,5. ἀνεκτέας πρὸς Πομπηΐου ἐχομένας πόλεις 651,23: fort. ἀνεκβάτους,

κυδέστως, vel ἀνευδοξάστως.
ἀνέλεικτα: vide ἀνεξέλεικτα.
ἀνελίξας τὴν ἐπιστολὴν 822,33: βίβλους πολλάς 690,3
ἀνήκουσθεὶς κέλευς πρὸς- 126,29
ἀνενδεῆ πάντων παρέξει βίον 619,20
ἀνενεγκὼν, ad se reuersus 259,30. ἀνενεγκὼν ἐκ χάρυβδεως 828,41. ἀνενεγκεῖν ἐκ τῶν δικτ. 759,37. ¶ ἀνηνέχθη, abductus est 141,35
ἀνεπέργητα δίκαια 817,22
τὸ ἀνενόχλητον 570,38
ἀνεξέλεικτα ὄντα 194,47: & D.345: at P. ἀνέλεικτα.
ἀνεξερεύνητον πλῆθος 357,33
ἀνεξέταστον ἐλθεῖν 217,22. ἀνεξετάστους καταλιπεῖν 771,43
ἀνεξεύρετος ἀριθμός 346,24
ἀνεξία πόνων 527,6
ἀνεπαισχύντως ἐλαττοῦσαι 710,9
ἀνέπαφος, intactus 890,3
ἀνεπαχθὴς ἦν 303,20
ἀνεπίπληκτος τρυφή 268,36
ἀνεπιπληξία χρῆσθαι μετ. 451,44
ἀνεπιστρόφως δρᾶξας 604,15
ἀνεπιτήδειον ἑαυτὸν πράξας ἢ καὶ εἰπών 230,44
ἀνέρεσθαι, interrogare 254,3. ἀνήρετο, percontabatur 376,12
ὁ ἀνέσεως τοῦ πολέμου ὄντα, vacat. 616,17. ἄνεσιν διδοὺς εἰς τὸ ἑορτάζειν 501,36. ἄνεσιν πάντων ἐδίδου ἁμαρτημάτων, remiss. vel licent. 607,14. ἄνεσις πᾶσα δέδοτο συκοφάνταις ἐς τὸ- 592,30
ἄνετος & ἀκόλαστος ἐξουσία 496,30. sic 476,30: 495,27
ἀνευφήμησεν αὐτὸν ὁ σρ. 579,1
ἀνέφικτος ἐπιχείρησις 723,45
ἀνέχειν τὰς βαρβάρων ἐπιδρομάς, inhib. 470,25. ἀνεῖχε τῆς ἐπὶ τὸ πρόσω πορείας 740,37. ἀνασχόντες, pro ἐπισχόντες, seu λήξαντες 313,5. ¶ ἀνέχεσθαι συκοφαντουμένων, ferre 512,18. sic 281,7. οὐκ ἀνασχόμενοι ἄρχοντος ἑτέρου πλὴν τοῦ Κ. 692,25. οὐκ ἀνέχεσθαι τῆς ἱκετείας 821,5. ἀνασχόμενος τούτων τῶν λόγ. 703,6. οὐκ ἀνεχόμενος ὀκνῆσαι τὸ- 820,37. sic 805,30
ἀνεψιαδοῦς, consobrinæ filius 114,26
ἀνήκει εἰς μνήμην 169,4. ἀρετῆς τὰ πρὸς τὰ ἀνήκοντα 288,43. ἴδια τῷ βασιλεῖ ἀνήκοντα ταμιεῖα 809,10
ἀνήκοος ὢν τῶν- pro ἀνήκοος 645,32
ἀνήλειφα, non illita 218,19: etiam P. & D. 402. alioqui malim ἀνήλειφα.
ἀνηλεῶς, absque commis. 168,1
ἀνήνυτοι φροντίδες 422,43
ἀνὴρ μαρβωνήσιος pro ὁ Ναρβωνήσιος 124,37
ἀνῆρε τὰς τείχας βελόνη, P. 190,2: at D.306, ἀνεῖρε, quod Hesychius quoque pro ἀνακείρειν agnoscit. illud ergo, sursum versus attollere, hoc, sursum versus discriminare (vel etiam nectere) signif.
ἀνῃρημένος: vide ἀναιρεῖσθαι.
ἀνθαιρεῖσθαι, praeoptare 217,33. ἀνθαιρεῖσθαι τὸ ἑαυτῶν 418,24
ἀνθεῖλκε πρὸς αὐτὴν τὴν δύναμιν 620,36. sic 536,2. ἀνθεῖλκεν εἰς αὐτὴν 522,39
ἀνθεστῶντες ἀλλήλοις 177,38
ἀνθειστήκεσαν, obsistebant 565,41. οἱ ἀνθεστῶτες, resistentes 595,2
ἄνθινον χιτώνιον 295,32
ἀνθιστᾶν βουλαῖς ἡμῶν 549,22. ἀνθοῦντα πλοῦτος 251,42
ἀνθ' ὅτου, quamobrem 805,28
ἀνθρώπειον αἷμα 382,2. ἀνθρώπειον γένος 644,37
τὸ ἀνθρώπειον, humanum genus 222,8: 466,18. ἀνθρωπίνως λογίζεσθαι 213,23. ἀνθρωπίνως ἀπεκρίνατο, humaniter, comiter 387,39
ἀνθρωποθυσίας ἀνέφερε 892,24
ἀνθύπατον ἐξουσίαν ἔχων 108,47. Ἑλλάδος τὴν ἀνθύπατον ἔχων ἀρχὴν 735,44. ἀνθυπατικὴν ἐξουσίαν ἔχων 97,6. τὴν ἀνθυπατείαν λαχὼν 595,12. ὁ ἀνθυπατεύων 595,11
ἀνθυποίσασθαι: vide ἀνθυποίσασθαι.
ἀνθυπουργοῦσιν αὐτοῖς πολλά 213,32
ἀνίατοι ἐπὶ τῷ- 853,38
ἀνιάτως ἔχων 343,33
ἀνιδὼν τοῦτο 400,1. mox simpliciter ἰδόντες 23 & 39
ἄσφαλτον ἀνιεῖσα πηγή, emittens 717,4
ἀνίει αὐτοῖς καταδίκας, remittebat 306,17. ἀνεῖναι τῆς στρατείας, liberare 736,36. ἀνῆκεν ἀδεῶς, dimisit 764,15. ἀνέντες ἐκείνους νέμεσθαι, sinentes pro libito pasc. 552,43. ἀνῆκεν ὕδωρ ἐς αὐτὸ 155,31: fort. rectius ἀνῆκεν. ¶ ἀνίεσαν ἐγκείμενοι, desinebant vrgere 281,35. οὐκ ἀνῆκαν ἐπιόντες, ἕως ὅτε- 793,3. ¶ ἀνῆκε τῆς κατηφείας, remisit de mœst. 640,33. ἀνείθη, dimissus est 836,40. ἀνεῖται εἰς- dicatus est 668,18. ¶ ἀνειμένης αὐτοῦ τῆς φροντίδος, laxata c. 583,20. ἀνειμένος εἰς τὸ ἀφροδισιαστὸν 503,15. τὸ ἀνειμένον τοῦ ἀνδρὸς, remissionem, neglig. 645,39. ἀνειμέναι πόλεις, quieta ciuitates 689,17
ἀνικεὶ ἔλαβε 277,31, etiam P.
ἀνίκητος μὲν 381,4: Lampridio Inuictus 160,20. sic 842,11
ἀνιμώμενον ὕδωρ 506,17
ἀναστήσαντες τῆς γῆς ἑαυτούς 740,25. ἀνιστάμενος πρὸς ὕψος 722,34. ἀναστὰς εἰς ὀργήν, cōcit. 719,8: 822,36
ἀνίσχοντος ἡλίου, oriente sole 164,1. τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, res orientis 672,6
ἄνοδος & ἀνάβασις, ascensus 656,37, 41: 792,3
ἀνοητοτέρων ἐσχάτως 800,38
ἀνοικισμὸς τῶν κατασκαμμένων πόλεων, instauratio 523,31
ἀνοικοδομεῖν τὰ πεσόντ. 225,43
ἀνοιμώξειε & ἀναθρηνεῖν 403,42
ἄνοπλοι 409,1: 479,37: 496,37. sic 297,22. pro ἀνόπλων 211,24. Dio 382 habet ἀόπλων.
ἀνόπλως ἐλθεῖν 511,31
ἀνορύττειν τοὺς νεκρούς 388,35
ἀνοσιουργῶν πολλά 446,7. ἀνοσιουργία 863,29
ἀνοχαὶ δικῶν, institium 215,1. ἀνοχὴν ἀναπαύλης διδοὺς οὐδεμίαν 523,33
ἀνταίρειν χεῖρας, rebellare 89,20: 126,1
ἀνταναστῆναι σφίσι 403,16
οὐκ ἀνταξίοι ἑνός 839,7
ἀνταπέδωκεν ἦχον φρ. 139,45
ἀνταστράπτειν ἀστραπαῖς 255,26
ἄν τι- ἄν τι- 312,44
ἀντεγγράφειν 160,24
ἀντεγείρας ἕτερον 356,37
ἀντίδειξις pro ἀνάδειξις P.e. 698,6
ἀντεκτεθῆναι, vicissim propon. 320,34
ἀντεξελαύνει τὸ ἱππ. 172,17
ἀντεπαρετάξαντο, gemino augm. pro ἀντιπαρετ. 77,46
ἀντεπέξοδοι 171,19
ἀντεπιδεικνύειν ἀλλήλοις 394,7
ἀντεπιέσεν αὐτοῖς 730,11. ἀντεπιὼν αὐτοῖς 364,5
ἀντεπικράτησαν τῶν πολ. 399,26
ἀντεπιστέλλοντες ἀλλήλοις ἐπεὶ 300,11. ἀντεπίστελλε περὶ τοῦ ναοῦ 353,1
ἀντεπιτίθεσθαι ἀντ' ὀν. 299,36. ἀντεπιτεθεὶς αὐτοῦ 240,6
ἀντεραστής, riuales 448,23
ἀντίχειν πόνοις 503,34. ἀντίχειν πρὸς καμάτοις 523,40. οὐκ ἀντέχοντας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνθεστῶτας 615,4. ¶ ἀντέχων τοὺς χαλινούς, retinens 570,1. ¶ ἀντέχεσθαι τοῦ ζῆν, asser. 711,15. ἀντείχετο τῆς ἡγεμονίας 314,9. ἀντεχόμενοι τῆς οἰκείας ἀναρρήσεως 638,6
ἀντιβλέπτραι 834,10
πρὸς ἀντιβολίαν βέπεσθαι 251,11
τῷ ἀντιγράφειν τοῖς δεομένοις φροντίδα ἔχων, scrinii magister 119,32
ἀντιδοῦναι, reddi 77,6
ἀντιδίκοις ἐν πράγμ. ἀγοραίοις 598,44
ἀντιδιεγείνεται 196,39
ἀντικαθίζοντο ἀλλήλοις 681,14
ἀντικαθίστη, opponebat 364,6. ἀντικαθίστατο τῇ Γαλλίᾳ 796,41. οἱ ἀντικαθιστηκότες 313,10. Idem ἀντικαθεστῶτες 282,45. ¶ ἀντικαταστῆναι ἑτέρους, substit. 723,14. sic 441,43. ἀντικατέστη αὐτοῦ 66,11
ἀντικαταλλάσσοντες τῆς εἰρήνης μισθοῦ 470,32. ἀντικαταλλαξάμενος τῆς ἀρχῆς χρημ. 500,7
ἄντικρυ Χρυσοπόλεως 686,28, etiam L. & P. τῆς ἄντικρυ ὄχθης 725,27. ἄντικρυς, palam, aperte, accentus in prima, etiam P.e. 224,41:

270,20: 288,8: 357,20. ἀντικρυς ἀπηγόρευσε, diserte 225,20
ἀντιλάβετο τῆς ἀρχῆς, cepit, suc. 821,7
ἀντιμάτευον αὐτοῖς γιγνόμενοι 366,5
πρὸς ἀντίον τοῦ ῥοῦ ἀναχθῆναι 804,39. ἀντίοι ἀλλήλοις στάντες 677,4. ἀντίας ἀλλήλων 686,38
τῆς Ἀντιόχου, s. πόλει, pro Ἀντιοχείας 436,38
ἀντίπαλες καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ἐλπίδας ἔχοντες, pares atque æquales 176,36: 535,29. ἀντίπαλα καὶ ἰσόρροπα τῷ πλήθει τῶν βαρβ. 580,14. ἀντίπαλοί εἰσι τοῖς P. 147,5
ἀντιπαρατεταγμένοι οἱ τῆς φάλαγγα 281,40. ἀντιπαρατείνας τοῖς- 797,22
ἀντιπαρεσκευάσθαι ἀπαλλαγῆναι 308,38: P. ἀντιπαρήγγειλαν: itemque Zonar. 192
ἀντιπαρέχωσι σφίσι 400,4
κατ' ἀντιπέραν τῆς πόλεώς ἐστι 249,26. ¶ τὴν ἀντιπέρας ὄχθην 725,13,33, etiam L. & P itemque 730,16: 747,28
ἀντιπνοία χρήσασθαι 566,21
ἀντιποιεῖσθαι βιαίους ἐλπίδας 505,31. sic 393,35. ἀντιποιήσεταί μοι τῶν πρωτείων, contendet mecũ de pr. 841,24. ¶ ἀντιποιήσασθαι πλείω ἐλπίζοντες 213,33: D. ἀνθυποίσασθαι 383: Stephanus ἀντιπείσασθαι. ἀντιποιεῖ τοῖς Κονάδοις 707,38. rectius ἀντιπνεῖ.
ἀντιποίησις ἄπληστος 472,11
ἀντιπολεμήσοντες Σεβήρῳ 376,36. sic 410,25. ἀντιπολεμήσουσι σφίσιν αὐτοῖς ὑπὸ- 394,16
ἀντιπροκαλούμενοι ἀλλήλους 312,31
ἀντιπροσθέντες γράμματα 308,38
ἀντιπροσιόντες στρέφειν τοῖς π. 399,23
ἀντιπρόσωποι στάντες ἀλλήλοις 763,23
ἀντίρροπος τῆς Ῥώμης, par R. 686,9
ἀντισκώπτεσθαι ἡδέως 320,32
ἀντισπουδάζειν 418,22
ἐξ ἀντιστάσεως ἀντιρρόπου συστῆναι πρὸς τὸν K. parib. copiis collata acie 476,21. συστάδην καὶ ἐξ ἀντιστάσεως ἀγωνίζεσθαι 565,8. αἱ ἐξ ἀντιστάσεως μάχαι 481,39. ἐς ἀντίστασιν τῶν πραιτωριανῶν, ad resistendũ prætorianis 621,11
οἱ ἀντιστασιασταὶ αὐτῶν 388,6, etiam P. c. Iidem ἀντιστασιῶται 248,32
ἀντιστρατοπεδεύεσθαι αὐτοῖς 171,13. ἀντιστρατοπεδεύσεις 441,14
ἀντισχεῖν, resistere 674,33
ἀντιτείνοντες, renit. 170,29
ἀντιτιμώρημα 334,3
ἀντίτυπος καὶ στερρὸν ῥεῖθρον 584,34. τὸ ἀντίτυπον τῶν τόπων 591,29. ἀντίτυποι καὶ ἰσόρροποι Ῥωμαίοις ἐγένοντο, pares 585,7: vt alibi ἀντίπαλοι.
ἀντιφθέγγεσθαι αὐτοῖς 768,21
ἀντιφιλοτιμεῖσθαι 251,6
ἀντιφυλακαί 426,28
ἀντίψυχοι οἱ ἀποθανεῖν ἐθέλοντες, anima sua pro illo mortis oblata 247,2
ἀντωνομάσαι 204,33. ἀντωνομάσθαι, mut. nom. d. 149,17
τῆς Ἀντωνείου ναῶν 182,4. sic Ἀντωνεῖνος σφᾶς ἐπικαλέσαντες 187,4: P. Antωνῖνος, vt alibi Πομπηΐους: at D. Ἀντωνιεῖνος 286.
Ἀντωνινεῖον, Antoninorũ monumentum seu fanum 424,20. vulg. l. Ἀντωνιεῖον, perperam.
Ἀντωνινιανὸν λυβῶν 119,1
ἀνύφανδον 305,25: 610,5. ἀνύοντες πλέον οὐδέν 732,43. ἀνύσας τὴν ὁδόν 536,27
ἀνυμνοῦντες τὸν θεόν 787,37. ἀνυμνοῦντες τὰ τοῦ καθηγητοῦ στρατηγήματα 705,18
ἀνυπόβλητος χάρις 493,33
ἀνύποπτος ψυχή 209,25
ἄνω μὲν ἡ γῆ ἀνεβάλλετο, ἄνω δὲ καὶ τὰ οἰκοδομήματα ἀνεπήδα 346,9: i. sursum attollebatur. quod vno verbo ἀναβεβλῆσθαι dicitur 326,18. ἄνω καὶ κάτω φέρεσθαι 314,8. ἄνω καὶ κάτω ποιήσει ἅπαντα 793,15. ¶ ἡ ἄνω πόλις, superior vrbis pars 270,21
ἄνωθεν ἐπιλέξαντες ἀπομαχόμενοι 614,3. ἄνωθεν, antiquitus 619,15. ἐν δημόσιον ἄνωθεν τὸ κράτος ἐστί 599,20. idem seq. ἐκ προγόνων, iam inde a maioribus vsque. ἄνωθεν ἀπὸ προγόνων 502,11. πολυετῶν αὐτὸν ἄνωθεν, a multis annis 555,11. τῆς ἄνωθεν εὐνοίας, a multis retro annis præstita 534,23
ἀνώτυμα γράμματα 320,32
ἀνώροφος ναός 142,4
ἄξια θαυμάσαι, admiratione digna 85,23
τῆς ἀξίας τῶν ἔργων ἐφικέσθαι, dignitatem rerum assequi 703,29. ἀξίως διαπρέψας ἐστρατεύσαντο 786,34: 787,2
ἀξιαφήγητα 180,1
ἀξίνη, securis 427,39
ἀξιοθέατος τὴν ὄψιν 471,23
ἀξιόλογος καταπλῆξαι τοὺς π. 812,28
ἀξιομάχητον πλῆθος 72,17
ἀξιόμαχος ὕλη, ad pugnam idonea 606,26. ἀξιόμαχος ἦν πρὸς τὸν Ἀντ. 163,45. sic 634,5. ἀξιόμαχος τῆς βασιλ. 738,22
ἀξιονικότατοι ὄντες 149,41. ἀξιονικότατοι ἵπποι 249,46
ἀξιοστρατηγότατοι ὄντες 149,40
ἀξιόχρεοι πρὸς- 77,18. ἀξιόχρεως πρὸς τὸν Ἀντ. 565,9: πρὸς βασιλείας 672,27: εἰς φυλακὴν τῶν- 719,11. ἀξιόχρεων πλῆθος 127,3. ἀξιόχρεων substantiue, vt Opera pretium: vel pluraliter legẽdum ἀξιόχρεα 109,24
οἱ ἐν ἀξιώσει 474,11. οἱ ἐπ' ἀξιώσεως 492,16. οἱ ἐν μεγίστοις ἀξιώμασι 696,7
ἀοίκητος τόπος 787,12. ἀοίκητον χωρίον 815,14
ἄοπλοι 193,8: 550,33. τὸ ἄοπλον τῶν ἀνδρ. 192,5
ἀόρχις, testibus orb. 412,45
ἀπαγγέλλειν, pronunt. 88,10
ἀπάγει αὐτὸν τοῦ βίου ἡ νόσος 96,40. πολὺ ἀπάγει ἑαυτὸν τῶν προειρημένων 542,19. sic 481,32. ἀπαγαγεῖν τὴν Ἀσίαν εἰς ἐχ. κινδ. 789,34, adduc. Pass. ἀπηγμένος ἐς ὀξὺ 146,26
ἀπαγορεύειν γάμους, valedicere 800,8. ἀπαγορεύειν τῷ πλῷ, desper. 109,22. ἀπαγορεύοντες τῷ στρ. πρὸς τὸ- 528,30. ¶ ἀπαγορεῦσαι, interdicere 762,13. sic ἀπαγορεῦσαι τὰ προστάγματα 869,22. ἀπαγορεύων τῷ δημοσιεῦσαι αὐτοὺς 864,41. ἀπαγορευθὲν, vetitum 227,29
ἀπάγξασθαι, se strang. 788,35
ἀπαθεῖς ὑπεχώρησαν 346,31
ἀπαίδευτος ὑπ' ἀγροικίας 365,5
ἀπαιδία, orbitas 103,31
ἀπάρας ἀπὸ τῆς γῆς, cum soluisset a terra 252,34. ἀπῆρε τῆς Ῥώμης 579,10
ἄπαις ἀρρένων παίδων 360,17
ἀπαιτήσεις ἔργων 138,15
ἀπαλγοῦντες ὑπὸ ῥιγ. 433,38
ἀπαλείφειν ἐκ τοῦ συνεδρ. 158,35. ἀπαλείφειν τὰ πολέμου λείψανα 468,25
ἀπαλλαγὴν εὑρέσθαι συμφορῶν 755,13. sic 677,10
ἀπαλλάττειν, discedere 731,18. ἀπαλλάξαι ῥᾳδίως, f. defungi 312,45. ἀπαλλάττουσι κακῶς, male mulctati abeunt 319,28: sic 309,7: 314,42: 331,16. ¶ ἀπαλλάττειν αὐτοὺς τῆς διαχειρίσεως, liberare d. 181,45. ἀπήλλαξεν αὐτὸν τῆς Ῥώμης, discedere coegit; vel pro ἀπήλασεν 144,10. sic ἀπήλλαξεν αὐτὴν τῶν δημοσίων 227,15. ἀπήλλαξαν ὅσους λαθραίοις φαρμάκοις 330,42: P. c. ἀπήλασεν, quasi abegit e vita. ¶ ἀπαλλάξομαι φόβου, liberabor m. 490,22. ἀπαλλάττεται αὐτοῦ, eo priuatur 261,36. ἀπαλλάττεται τοῦ δόρυος, discedit ab- 270,13. ἀπαλλαγῆναι ἐκ τοῦ βίου 308,39: & Zonar. 192, sed omissa prepos. ἐκ. Item ἀπηλλάγησαν κακῶς 607,11, vt ἀπήλλαξαν κ.
ἀπαμβλυνθῆναι, obscur. 413,29
ἀπαναλοῦσιν εἰς- 867,4
ἀπανίστατο τῶν τόπων 783,14. ἀπανίστησιν τῶν οἰκείων ἠθῶν 736,8. sic 733,4
ἀπαντήσαντες τῷ βασιλεῖ 808,5: P. c. ὑπαντήσαντες, vt paulo infra v. 38. ἀπαντᾷ σφισι τὰ ἐναντία παρ' ἃ 166,24. ὁ τούτῳ ἀπαντῶν ἔοικε τὸ χρῆμα 832,12
ἀπαντικρὺ γῆς 689,30: 691,3. ἀπαντικρὺ τῶν ἐσχατιῶν 689,7
ἀπαντῶσιν αὐτοῖς γίνεσθαι, obuiã eis procedi 238,9
ἀπάξιον μνήμης 160,14: P. ἀνάξιον.
ἀπαξιώσας τῆς ἁλώσεω 173,23
ἀπαραίτητος ἐν ταῖς τιμωρ. 138,16. ἀπαραιτήτοις ὀργαῖς χρώμενοι 210,12. ἀπαραίτητον γίνεται τοῖς ἄλλοις, nõ detrectaretur 320,5

ἀπαρχαιανίζων 330,6
ἀπαρχόλληπτος ἐφοίτα 225,2
ἀπαρχοσυνάπτων 529,15
ἀπαρχόσκαυσεν ἔτι 147,31
ἀπαρέσκεσθαι αὐτὸ τῷ βίῳ 570,28. sic 562,4: 569,13. ἀπαρεσθεὶς τῷ γιγνομένῳ 829,22
ἀπαριθμῆσαι τὰ ἡμήματα 78,22. idem καταβαλεῖν v. 20.
ἀπαρίθμησις, enumeratio 188,22
ἀπαρνούμενοι μὴ λελαληκέναι 234,7. ἀπαρνήσασθαι, recus. 166,42
ἀπηρτῆσθαι καὶ ἔκφυλα εἶναι τῶν νῦν καιρῶν 143,27. rectius ἀπηρτῆσθαι legit Wolfius, ut ἀπηρτῆσθαι τῶν καιρῶν ἐκείνων πάμπολυ, longissime remotum esse 195,45
ἀπαρμολογία 156,11
ἀπαρχῆς, ab initio 308,44
ἅπασι pro πᾶσι ἅπασι 535,3
ἀπαρχολεῖν ἐπί· occupare in 467,27. ἀπασχολοῦσα εἰς ἑαυτὴν τὰ βίλη, in se recipiens & occupans 591,25
ἀπατεών, deceptor 521,30
ἀπατηλὸν ἦν πρᾶξαι πρὸς τὰς φ. 431, 10
ἀπαυθαδιζόμενος τῇ βασιλείᾳ 878,7
ἀπαθεῖς αὐτὰς τοῖς καλ. παρεῖχον 495, 29. ἀπαθὴς πρὸς πάντα sp. 138,12
ἀπείθεια, inobœdientia 411,36. Idem ἀπειθία 531,37
ἀπειρημένα σφίσι ἐπιχειρείας 220, 29: & D. 404. at P. c. ἐπειρασμένα.
ἐκ ἀπειράτως 341,8: 413,1: 847, 40
τὴν ἀπειλημμένην ἔξοδον διαφυγεῖν 799,2
ἀπειπεῖν τὴν ἀρχήν, abdicare se imperio 314,40. ἀπειπεῖν πολέμοις καὶ μάχαις, valedicere 773,5: 881,34. ἀπειπεῖν τῷ πόνῳ 771,17. ἐκάπειπε βιαζόμενος 727,15
ἀπειρατικὸς γιγνομένας τῆς βιαίου, non expertus 706,28
ἀπείρῳ ἐν ὀφθῇ 357,24
ἀπαρνῆσαι τὸ Τελ. δεινότατα, an. de pod. ου- 793,31. ἀπειρηκέναι ὑπὸ τῆς βαναυσ. 184,29
ἀπελαθέντος ἐκ- 707,35
ἀπελέγχων τὴν- 765,28
ἀπελεύθερος, libertinus 125,17. ἀπελεύθεροι, liberti 636,8. sic ἐξ ἀπελευθέρου γεγονώς 202,30. ἀπελεύθερος παῖς Σπόρος 290,2: & mox v. 5, Πυθαγόρα ἦν ἐξελευθέρῳ, ead. signif. ut etiam 145,21, 24. ἀπελεύθερος Κλαυδίου Νάρκισσος 259,37: & D. 463,9. & paulo post apud eundem D. ὁ Νάρκισσος ὅσοι τε συνεξελεύθεροι αὐτῷ. libertus Sueton. 80,17,22. ἀπελεύθερος Κλαυδίου Πολύβιος 262, 32: & D. 470: libertus Suet. 80,17,21. ἀπελεύθερος Κλαυδίου Ἥλιος 295,8: libertus Suetonio 89,6. ἀπελεύθερος Νέρωνος Ἀνικητος 273,9: libertus Suetonio 92, 21. ἀπελεύθεροι οἱ βασιλικοὶ intra modestiæ limites cõtinentur a Severo 438,7. ἀπελεύθερος Antonius Musa medicus 197,40
ἀπελευθεροῦσαι πολλοὺς vetat Augustus 219,44
ἀπελθεῖν pro ἐπελθεῖν 89,24
ἀπελπίσας τῆς παιδοποιίας 667, 40
ἀπεμποληθῆσαι, vendita 432,6
ἀπένειμεν ἑαυτῷ τὴν Ἡρακλέους ἐπωνυμίαν, usurpavit sibi 380,41. ἀπενείματο αὐτὴν τῷ β. 122,16: 424, 8: alibi ἀπέσπασεν.
ἀπενιαύτισε, annum complevit 414, 26, P. at vulg. l. ἀπενιαύτισε, quasi a them. in ίω.
ἀπεσχά vulg. l. perperam pro ἐπεσχά 270,1
ἀπεσχηκὼς πολιορκίας 616,24
ἀπερριμμένοι ἄνθρωποι 789,33
ἀπεῤῥωγότες, prærupti 609,28
ἀπερυθριάσαι 269,6
ἀπερύκειν τοῦ ἡλίου 292,28
ἀπαρχὰς τοῦ βίου 119,5
ἀπέστειλε pro ἐπέστειλε 274,2
ἀπέχει, prohib. 469,35. aptius ἐπέχει, inhib. ἀπέχουσα χρηματισμοῦ, nihil inferior 486,7
ἀπεχθάνεσθαι πολλοῖς 208,16
ἀπεχθὴς ἦν καὶ βαρὺς κἀκείνῳ ἐγένετο 531,19. & lege ἐπαχθὴς Memm. cum Politiano.
ἀπέχθεια, inimic. 110,35: 167,21. ἀπέχθεια ἡ εἰς Μακρ. odium 441, 38
ἀπεχθῶς ἔχοντες πρὸς αὐτόν 479,22. ἀπεχθῶς πάνυ πρὸς τὸν κόσμον διέκειτο 550,36: 602,1
ἀπεώσατο, depulerat 437,15. ἀπεώσθη τῆς Ῥώμης 69,10. Lem ἀπωσθεὶς 66,30, retento augm.
ἀπηγορίαν ἐχθρῶν ἐνδημίαν 210,19, etiam P. c. at rectius ἐπηγορίαν D. 381,40
ἡ ἀπήνεια, immanitas 836,25
ἀπηχὲς ἦν πρᾶξαι 713,26. ἀπηχὲς ὑδὲν εἰς τὴν 3 γσ. 809,37
ἀπιδόντες πρὸς τὴν εὔνοιαν αὐτοῦ 304, 24: ut alibi ἀφορῶντες & ἀποβλέποντες. at P. c. ἐπιδόντες.
ἀπιστούμενος πρὸς τῶν παρόντων, fidem non inveniens 307,5
ἀπιστία αὐτοῦ ὑπεχύθη, non audebat credere 273,37
ἄπιστος ὢν φύσει 703,13. ἄπιστος οὕτω περὶ ἐμὲ γεγενημένος 369,31. sic 590,28. ἄπιστος πρὸς πάντας 129, 40. ¶ ἄπιστα & παράδοξα 600,8. ἀπίστους νίκας 881,13
ἀπίστως προσεφέρετο πᾶσι, nemini fidebat 481,29
ἀπισχυρίζεσθαι, affirm. 883,40
ἄπλειοι καὶ ἀπειροι ἰχθῦς 421,40. ἄπλετον ἦν χρῆμα ἀνθρώπων 406,8. ἄπλετος σῖτος 719,45: ὄμβρος 664, 11: ὀλολυγὴ 286,1: τιμὴ 886, 20
ἀπλήστω ζῶσαι ἐπιθυμία 534,39. at mox 41, ἀπλήστω χρησάμενος ὑπηρεσία, pro ἀπλήστῳ. ἄπληστος pro ἀπλήστως 780,22
ἀπλήστως εἴχετο φιλοτιμίας 865,11. ἀπλήστως ὁρμώμενοι 536,2
ἄπλητος καπνός, per vetitam P. c. 326, 25
ἀπλοϊζόμενος 310,19: P. c. ἀπλανιζόμενος, corrupte.
ἀπλοϊκώτερος τὴν γνώμην 513,28
ἄπλυς ποταμός 348,19
ἁπλῶς εἰπεῖν 689,21
ἀπὸ τῆς γεφύρας ἔρριψε, de ponte 250, 17. ἀπὸ Ἐμέσου, oriundus Emeso seu Emesa 562,20. ἀπὸ γνώμης καὶ ὡς ἀληθῶς ὀρμώμεθα, ex vera animi affectu 387,2. ἐκ ἀπὸ τῆς γλώττης μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ψυχῆς εὔνοιαν αὐτῷ εἶχον 307,17. ἀπὸ παραγγέλσεως 184,34. ἀπὸ συγκειμένου τινός, ex comp. 139,12. ἡ ἀπὸ τῶν νόμων ἀφωρισμένη τιμωρία, ex l. prescr. 704,38. ἀπ' αὐτῶν γνωσθείς, ex illis agn. 137,44. ἀπό τε τοῦ γυναικείου καὶ ἀπὸ τοῦ Αἰγυπτίου ἀπονοίας ἰδίου. pro ὑπὸ- 188, 10. ¶ ἀφ' οὗ περ, s. χρόνου 779, 17. ἀπὸ ὑπατείας, ex consulatu, post cons. 610,39. ἀπὸ ὑπατείας νυνὶ, consulatu nuper functus 605,31. Ζώσιμον ἀπὸ φισκοσυνηγόρου 632,2. ἀπὸ δικαγόρων τῶν ὑπάρχων 888,23. ὁ ἀπὸ λογοθέτου, s. βασιλεὺς γενόμενος 896,17. itemque ὁ ἀπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ, e militari corpore factus Imp. 897,12. οἱ ἀπὸ ὑπατείας, consulares, consulatu functi 590, 9. ¶ οἱ ἀπὸ τῆς βουλῆς, seu senatorius ordo 589,19. Idem οἱ ἀπὸ τῆς γερουσίας 768,3,21: 817,7: & οἱ ἀπὸ συγκλήτου 60',38: 605,20. οἱ ἀπὸ τοῦ πλήθους, plebeii 798,24. οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως, oppidani 719, 19: 732,41. τὰ ἀπὸ τῆς σκηνῆς, scenica ministeria 872,34. οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς, Stoici 868,11. οἱ ἀφ' αἵματος, consanguinei 803,22. τὰ ἀπὸ τῆς τύχης, occasiones a fortuna oblata, seu fortunæ favor. 709,41: 718,17
ἄπο τῆς γῆς ἐγένοντο, procul a terra in altum evecti sunt 148,40. ἄπο θαλάσσης σταδίους ν 139,14 (P. c. utrobique ἀπὸ, accentu usitatos ut ἀπὸ τε τῆς γῆς & ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀναδραμόντα πολὺ 180,10, pro ἄπο) ἐκ ἄπο γνώμης ἦν τῷ Διί, non dupl. 838,35
ἀποβῆναι τῆς νεώς 842,3. ἦν ἀποβάσει τῶν ὑπ. 558,15
ἀπόβασιν ποιησάμενος, exscensione facta 529,10
ἀποβαίνειν εἰς ἀγαθόν 363,42. τὸ ἀποβησόμενον, eventus 502,19. Idem ἀπόβασις 482,41. sic ἡ ἀπόβασις τοῦ πολέμου 524,12,34. τῆς ἀποβάσεως τὸ παράδοξον 612,27

ἀποβλέπων εἰς τὸν υἱὸν 570,1: *mox* ἀφορᾶν *v. 2. Metaph.* ἀποβλέψας εἰς τὰ χρήματα 572,24. ἀποβλέπουσα πρὸς ταῦτα 212,2
ἀπόβλητα δῶρα, *reiicula* 660,25. τὸ ἀπόβλητον τῆς σρ. 782,24. ἀποβλητον ἑαυτὸν ἀπὸ φιλίας 863,33
ἀποβουκολεῖν ἀθύρμασι 882,40
ἀπογαμωθεὶς ὁ Βόσπ. 747,13
ἀπογεννηθεῖσα ἐκ- 858,34
ἀπείργω μὴ βοηθεῖν ἀνδρὶ 738,42. ἀπείργετο τοῖς βαρβάροις μὴ πραγεῦσαι, *interdict.* 741,44. ¶ ἀπογνοὺς τὴν σωτηρίας 154,17: 173,22. ἀπογνοὺς τῆς Σικελίας, *desper.* 181,34. ἀπογνοὺς τῶν πραγμάτων 105,33. ἀπογνῶναι τοῖς περὶ τὴν Ἑρμοῦ πράγμασι 658,2. ἀπογνοὺς ταῖς ἐλπίσι 684,43. ἀπογνοὺς πάσαις ταῖς ἐλπίσι 639,23: 700,28. ἀπογνόντες ἐλπίδι πάσῃ 707,18. *Et pass.* ἀπεγνώσθη βιώσεσθαι 358,29
ἐν ἀπογνώσει γενόμενοι 511,34: 520,14: 595,4. ἐν ἀπογνώσει πάντων γενόμενος 603,13. ἐν ἀπογνώσει τὴν ἑτέραν 508,10
ἀπόγονος, *nepos* 621,37: & 605,6. ἀπόγονος, *pronepius* 273,33. ¶ ἀπόγονος Αὐγούστου, *oriundus ab A.* 251,34. *sic* ἀπόγονος Βρούτου 157,20. ἀπόγονος Σκιπίωνος, *e genere Scipionis* 103,19. ἀπόγονοι, *posteri* 123,27
ἀπογραψάμενος τὰς τῶν λαμπρ. οὐσίας 691,22
ἀπογραφὴ τῶν σρ. ἀριθμοῦ 756,21. ἀπογραφαὶ τῶν Γαλατῶν, *tabulæ in quibus Gallorum censis erat descriptus* 252,19. εἰς ἀπογραφὴν ἀναγαγεῖν ἅπαντα 126,40. ἀπογραφὰς ποιεῖσθαι, *censorum munus* 194,7. ἀπογραφὴ *per Augustum facta* 217,31: 856,36. ἀπογραφαί, *census* 65,11: 68,11: 70,29
ἀποδειλιῶντα ὁρῶντες 509,17
ἀποδεξάμενοι εὐνοίας εἰς αὐτὸν δείγματα 683,11. ἀποδειχθεὶν ὑπὸ τῇ μαιδὸν χωρίον 360,42: *P. c.* ὑποδειχθέν.
ἀπόδειξις φανερωτέρα 533,26. εἰς ἀπόδειξιν τῆς αἰτ. *ad ostendendam occisorum multitudinem* 81,27. ἐς ἀπόδειξιν ἱστορίας ἐχρῆτο, *memoratu digna contig.* 235,3
ἀποδέχεσθαι παρ' ἡμῶν 463,20
ἀποδημῆσαι 192,4. *idem* ἐκδημεῖν 191,44. ἀπόδημος τῆς Ῥώμης 871,8
ἀπόδημια ἀλλόφυλος 691,20
ἀποδιατρίβειν τὰς χεῖρας ἀπὸ τῆς σ. 431,47. ἀποδιατρίβοντες περὶ τὸ μὴ παθεῖν 187,38. ἀποδιατρίβεσθαι περὶ ἡμᾶς 201,7
ἀπόδοσιν αὐτῶν ἐποιήσατο μηδεμίαν, *nil redd.* 163,18
ἀποδοχῆς ἐκ τοῦ δήμου ἔτυχε μεγίστης, *exc.* 661,30
ἀποδρᾶναι 316,3: 649,23: 727,27. *idem* ἀποδρᾶσαι 164,43. *Sic* ἀποδράντας 765,16: *P. c.* ἀποδράσαντας.
ἀποδύων, *spolians* 271,1
ἀποδυρόμενος ὅτι δὴ ἐκ. 588,1
ἀποζῆν ἐξ αὐτῶν 387,27
ἀποζῶσαι, *discingere, exauct.* 511,14,24: 620,26
ἀπόθετα γράμματα 526,37
ἀποθεωρῶν τὰς ἐξαρθείσας τῶν- 797,7,27
ἀποθεώσας ἑαυτὸν 858,6: 863,32. ἐς ἀποθέωσιν Τραϊανοῦ 878,37. ἀποθέωσις *quid, & quorum fieri solita* 540,9
ἀποθῆκαι βιβλίων 345,6. ἀποθῆκαι ὅπλων δημόσιαι 606,18. ἀποθῆκαι τῶν Αραβ. φορτίων 386,1. ἐς τὴν ἀποθήκην ἀναχθέντα 258,41: *D.* 461 τὰς ἀποθήκας.
ἀπέθοντο φθόνον 773,34
ἀποθρασύνεσθαι 93,18
ἀποθύμιος τῷ Στ. φανεῖσα, *parū grata* 806,24. ἀποθυμίων τινῶν συμπεσόντων 669,18
ἀποικίαν κατῆγεν 91,29
ἀποικίσας τὴν Κόρινθον 157,31
ἄποικον ἑαυτοῦ δοκεῖν 380,43
ἀποισεῖ, *referet* 711,29
ἀποκαλύψειν, *detegere* 241,41
ἀποκαρτερῆσαι 440,27,43
ἀποκαταστάσεις τῶν ἀστρ. κιν. 633,1
ἀποκερδήσεις ὅσα ἀν- 580,37
ἀποκινεῖν τὸ στρατόν 67,47
ἀποκλαίουσα τὴν τύχην 768,32
ἀποκλείων τὸ μὴ- 737,43. ἀπεκέκλειντο *pro* ἀποκεκλεισμένοι ἦσαν 611,12. *aut leg.* ἀπεκέκλειντο.
ἀποκληρῶσαι, *forte duc.* 216,27. ἀποκληρώσαντες αὐτοὶ τὸν πόλεμον τοῦ δήμου 87,27. *sic* 93,42. ἀποκληρῶσαι, *forte dari* 746,33
ἀποκλῖναι τὸν κίνδυνον 740,9. ἀποκλίνειν, *deuiare* 779,11. *vise* ῥίπτειν.
ἀποκναίειν, *animo vrere* 789,19: 793,21. ἀποκναίεσθαι τῇ συνεχείᾳ τῶν πόνων 395,16. ἀποκναισθεῖσα ἀπὸ τοῦ γυναικείου 188,10
ἀποκρουῶντες πρὸς τὸ πλ. 815,32
ἀποκαλοκαιρώτατος *Seneca* 266,40
ἀποκοσμεῖν, *orn. priu.* 817,24
ἐν ἀποκρήμνῳ κειμένη 665,12
ἀποκρίνειν, *reprobare* 230,23
ἀπόκρισιν αὐτοῖς διδόναι 215,15. ἀποκρίσεων τῶν ἔξω φερομένων μηνυτής 662,1
ἀποκρυβεὶς τὸ ἐλπ. 782,10
ἀποκρυψάμενος οὐδὲν 407,10. ἀποκρυφθῆναι 298,34. ἀποκεκρύφθαι, *abscondere* 251,20
ἀποκτιννύειν, *occidere* 150,26. *Idem* ἀποκτονῆναι 212,27. ἀπεκτόνει, *occidissem* 256,42
ἀποκοπεὶς 468,15: 482,8
ἀπολέξας τοὺς θρασεῖς 153,41
ἀπολελοιπέναι τὰς πόλεις τὰ χρήματα 755,3. ἀπολειφθεὶς τοῦ συμποσίου, *cum abfuisset a c.* 861,21. ἀνδρεία τῶν Ἰλλυριῶν ἀπολείποντας οὐδέν, *inferiores sunt* 524,22
ἀπολέμματα, *exuuia* 350,16
ἀπολιπεῖν ὅπως ἂν 438,30. ἀπολιπόντες πολλὰ εἰς- 196,10
ἀπώλλυον, *amittebant* 743,40
τὸ Ἀπολλινάριον στρατόπεδον, *legio Apollinaris* 214,27
Ἀπολλώνιον, *templum Apollinis* 240,26, *etiam P. & D.* 428. *Xyl. mauult* Ἀπολλώνειον.
ἀπολογεῖσθαι πρὸς τὰ πεπραγμένα. 536,36. ἀπολογησόμενοι ὑπὲρ ὧν- 766,11. *sic* 320,41
ἀπολύσας αὐτὴν τῶν ὅπλων, *exarmauit* 395,47. ἀπολυόμενος τὴν κατηγορίαν, *diluens* 111,20. τὴν ἀπολύουσαν θέσθαι, *s.* ψῆφον 235,11
ἀπομαρτύρεσθαι δεινά 247,24
ἀπομάχεσθαι πολιορκίᾳ 565,7. ἀπεμάχοντο τοῖς προσιοῦσι 610,38. ἀπομαχόμενοι γενναίως 517,37: 528,19
ἀπόμαχος γενόμενος 889,36
ἀπομένειν *pro* ὑπομ. 846,32
ἀπομαρμαρεῖσαι ἐλάχιστα 208,4
ἀπομόσας μὴ πείσεσθαι 865,26. ἀπομεῖς *pro* ἐπ. *P. c.* 146,34
ἀπονείμας αὐτῷ πολλά 204,38. ἀπονενεῖμεν τὰ τῆς οὐσίας αὐτοῦ 219,13
ἀπονέμειν ἑκάστῳ τὸ κατ' ἀξίαν 495,16. *sic* 185,22
πρὸς πᾶσαν ἀπόνοιαν ἕτοιμος 789,22
ἄπονος τὸ σῶμα 331,13: *laboris impatiens, Sueton.* 125,12
ἀπονοστῆσαι, *reuerti* 363,38: 857,12
ἀποξύρεσθαι τὰ πρόβατα *vetat Tiberius* 226,10, *etiam P. c. & D.* 416. *rectius fortassis* ἀποξύεσθαι, *vt apud Homer.* Γῆρας ἀποξύσας, *destricta seu detracta senectute, more serpentum. Deglubere sane, (quo verbo Tiberius est vsus) in vet. Gloss. exponitur* ἐκδέρειν, *excoriare, corio seu pelle exuere.*
ἀποπατῆσαι, *secedere ad requisita naturæ* 437,20
ἀπόπειραν ἐποιεῖτο τῆς σρ. γνώμης 504,22. ἀπόπειραν ἐποιεῖτο ὅπως εἴσεται 573,2
ἀποπειρᾶσθαι τῆς ἑκάστου διανοίας 840,17. ἀποπειρώμενοι τῶν ἀνδρῶν 838,41: 839,15. ἀποπειρῶνται Μαρκομάνοι 661,12
ἀποπιμπλάναι τὰς ἐπιθ. 208,19. ἀποπιμπλὰς τὰς ἐπ. 178,9
ἀπόπληκτος ἐγένετο 350,38
ἀποπληρώσας ἃ ὑπέσχετο 500,22
ἀπόπλους & πρόσπλους 402,31
ἀποπνιγεὶς ὑπὸ πλήθους 491,39. ἀποπνιγεῖσαι ἐσθῆρσιν 285,22: *P.* ὑποπνιγεῖσαι.
ἄποπτον ἦν ἐκ- *conspic.* 663,30. ἐξ ἀπόπτου χωρεῖν ἐπιτηροῦντες 679,21. ἐξ ἀπόπτου χωρεῖν θεωρῆσαι 715,2
ἄπορος αὐτοῖς ἦν ἡ διάβασις 689,11. ἀπόροις καταστήσας τοὺς ποτ. 794,29. ἐν ἀπόροις καὶ ἀμηχάνοις ὄντα 346,38: 646,36

ἀπορήματα

ἀπορούμενοι περὶ τὸ πρακτέον 748,27
ἐν ἀπορίᾳ τοῦ πρακτέου κατέστησαν ἐσχάτῃ 717,39. ἐν παντὶ ἀπορίας γίνεσθαι 285,31. ἀπορίᾳ τῶν διαδεξομένων, *inopia successorum* 244,6. *sic* κατ᾽ ἀπορίαν, *per inop.* 648,38
ἀπορράψαντα ἐς αὐτὸν ἔτη ἕνα ἐκ ἐπιτήδεια 233,35: & D. 423: *itemque P.c. sed aptius* ἀπορρήψαντα *supra* 198,41
ἀπορρήσεις, *interdictio* 225,21
ἀπόρρητοι διαβιβάσαι 161,31. ἀπόρρητα & κρυπτὰ αἰτήματα 597,33. ἀπορρήτων αὐτοῖς ἐντολὰς δίδωσιν 521,21. ἀπόρρητον ἢ ἔχοντα βιβλία 411,44. ἐν ἀπορρήτῳ διαλέγεσθαι 233,43. δι᾽ ἀπορρήτου γιγνόμενα 194,46. δι᾽ ἀπορρήτων εἰπεῖν 334,34
ἀπορριφῆ τὴν πορφ. 586,26. ἀπορριπτοῦντες εἰς αὐτὸν πολλὰ 549,39. ἀπορριπτόμενα ἐς αὐτὸν 861,40
ἀπόρροια, *defluxus* 519,4
ἀπορρωγέντος pro ἀπορραγέντος 226,41
ἀποσβλῆναι, *extingui* 358,39
ἀποσείεσθαι τοὺς ὀχλοῦντας 578,15. ἀποσείεται τοὺς ἐπιβάτας 558,13. ἀποσεισάμενοι πέλεκυν τοῖς αὐχέσιν ἐπικείμενον 618,16. ἀποσείσασθαι τὰ δωρήματα 775,41: θείαν ἐνεργείαν 660,3: τὰ αἰτούμενα 812,19: τὴν αἴτησιν 741,41: 761,33. ἀποσεισάμενος τῆς διανοίας τὰ προσκρούματα 861,39
ἀποσημειώσει ἑαυτὸν ὡς- 250,6
ἀποσημαίνοντες τὸ Γ. πάθος, *significans* 230,8. ἀποσημηνάμενος τὰ χρήματα, *obsignatis l.* 554,19
ἀποσκευάσασθαι τὸ λυποῦν 562,14: τὰ ἐνοχλοῦντα 555,27. φόνῳ ἀποσκευάσασθαι τὸν ἄνδρα 506,6
ἀποσκευὴ ἡ ἐν τοῖς βασιλείοις, *instrumentum* 637,1. ἐπιλιπεῖν, καὶ τῆς ἄλλης ἀποσκευῆς 720,1. τῆς ἀποσκευῆς τῆς αὐτοῦ ἑπομένης 810,10. οἱ τῆς ἀποσκευῆς φυλακὴν ἐπιτεταγμένοι 741,32
ἀποσκλὼν τῶν βασιλείων 861,42
ἀποσκληκὸς, *extabesc.* 782,23
ἀποσκώπτοντες τοὺς- 621,20. ἀποσκώψαντες εἰς αὐτὸν πολλὰ 549,37: 615,9
ἀποσοβεῖν αὐτοὺς τῆς αὐλῆς 571,24. *sic* 464,37: 872,33. ἀποσοβεῖσθαι, *abigi cum str.* 399,5
ἀποστάσει αὐτῶν, *defectione* 518,13. *sic* 590,7,19: 608,14,25: 652,26. ἀπόστασις δημοσία, μᾶλλον δ᾽ ἐπανάστασις γέγονε 369,18
ὁ ἀποστάτης Ἰουλιανὸς 876,39
ἀποσταθμῶντες τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας, *discedentes ab-* 638,40
ἀποστερούμενοι τῶν ἰδ. 174,14
ἀποστεφανοῦσαι, *cor. priv.* 835,8
ἀποστρατεύειν, *exauct.* 119,30. *pass.* ἀποστρατεύεσθαι 878,17
ἀποστρατοπεδεύεσθαι 184,17
ἀποστρέψαι τῆς ὁδοῦ 806,32
ἀποτυγχάνεσθαι περί τι. 125,14
ἀποσυλᾶν 429,29. ἀποσυλῶντα τὰ οὐσίας τῶν ζώντων 170,10. ἀποσυληθεὶς τῶν οἰκείων 114,37
ἀποσφαλῆναι τῆς ἐλπίδος 815,4: τῆς ἐλπίσεως 796,20
ἀποσφίγξας τῆς ῥάχ. 488,25
ἀποτελέσας ἐπιτήδεια πρὸς, *effic.* 797,32. *sic* 687,2
ἀποτεμεῖν, *amputare* 342,10. ἀποτέμνεσθαι ἐκ τῆς δωρ. *succidere, suffurari* 226,2. ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν 400,38: 520,17
ἀποτεθειμένος τὴν ἀρχὴν 314,31
ἀποτίσειν ὄφλημα 508,18. ἀποτίσαι τὰ ἀρπαχθ. 559,9
ἀποτολμήσας βοῆσαι 879,6
ἀπότομα ὄρη 399,34
ἀποτρέψασθαι τὸ δεινὸν 276,9: P.c. ἀποτρίψασθαι.
ἀποτρόπαιον ἐστι 260,39, *etiam P.c.* at D. 469 ἀπὸ τρόπου, *absre.*
εἰς ἀποτυφλοῦν τὸ σρ. 720,3
ἀποτρύεσθαι, *abs. att.* 861,14
ἀποτυπῶσαι, *effing.* 686,38
ἀποφήνας ἄθραυστον τὸ θλασθὲν 233,9. ἀποφαίνεσθαι ἐξ ἀπ. ἐξ. 347,31
ἀπόφασις, *responsum* 322,2: 816,14: *sententia, iudicium* 851,14
ἀποφέρειν οἱ δύο χρυσοῦς ἕκαστον 381,36. *vise & ἀπαιτεῖν.*
ἀπόφθεγμα *urbana brevitate multa complectens* 266,39,42
ἀποφορὰ τῶν ἀρωμάτων, *fragrantia quam emittunt* 478,34
ἀποφυγεῖν τοῦ θανάτου 809,15: 827,29. ἀποφυγὴς ἐκ νόσου 792,1
ἀποχειροτονηθεῖσα νῆσος 854,45
ἀποχρῆσθαι τῷ ξίφει 752,4. ἀποχρήσασθαι, *interficere* 174,26
ἀποχωρεῖν τῆς Ἀσίας 86,41
ἀποχωρῆσαι ἀπ᾽ ἀλλ. 364,38
εἰς ἄποψιν ἀπείρου πεδίον, *prospectu infinitum* 678,15
ἀποψύξας ἐξαίφνης 350,41. *sic* 310,36: 328,32: 425,27
οἱ ἀπραγμόνες, *qui a reb. for. abstinent* 635,28: 639,37. ἀπραγμοσύνῃ τιμῆς ἀν 360,12. ἀπράγμονα βίον 736,16
ἀπρακτα ποιεῖν τὰ πρ. 302,7. ἀπρακτοις ἀπέπεμψε τοὺς πρ. *re infecta* 579,25. *sic* 77,22. ἀπρακτοι παντελῶς εἰσι, *ab omni actione abstinent* 141,28
ἀπρεπεῖ τινι ὁδῷ 884,45
ἀπρεπῆ βασιλεῦσιν ἔργα 571,17
ἀπρὶξ ἔχεσθαι τῆς- 450,8: 852,11
ἀπροσδοκήτως περὶ τὰ- 638,40
ἀπροόπτως 336,20: 721,38. ἀπροόπτως ἐπελθεῖν 580,27
ἀπροσδοκήτοις & ἀφυλάκτοις ἐπιθέσθαι 770,7. *sic* 653,15: 803,20. ἀπροσδόκητον αὐτὸν λαβεῖν 240,16
ἀπρόσιτος βασιλεύς 873,37
Ἄπρος pro Ἄπερος, *Aper*, *cogn.* 124,46: 125,2,21
ἀπταίστως εἰπόντος 406,30
ἅπτεσθαι τῶν ἔργων 763,11,32
ἄπυστα καὶ ἄγνωστα τῷ Μαξιμίνῳ 615,35
ἀπωθεῖται τὴν πρεσβ. 675,3. *vise & ἀπῶσαι supra.*
ἡ ἀπώλεια τῶν νεῶν, *interitus* 482,40. αἴτια τῆς τῶν πραγμάτων ἀπωλείας 754,33. ἀπώλειαν ἀνθρώπων μεγίστην ἐργασάμενος 644,39. τὴν τῆς πόλεως & τῆς χώρας ἀπωλείαν 791,12. σὺν ἀπωλείᾳ τῆς οὐσίας 691,21
ἀπωτέρω τῆς πόλεως 478,21
ἆρά τι, *num quod?* 159,37
Ἀραβέννα 91,18. *fortasse metaphrastes* Ἀρβέρνων *scripsit, sic appellans Aruernorum metropolim. Posterioribus temporib. in Aruernis Cæsar oppugnauit Gergouiã, & vicinam Alesiam.*
Ἄραβες, *Arabes* 113,18. Ἀράβιος pro Ἀραβικός 118,25
ἀράμενοι κατὰ τοῦ Ν. 286,43
Ἄραρος ποταμός 106,22: pro Ἄλβις *seu* Ἄλβιος, *Albis.*
Ἀργεντόρατα πόλιν 704,12. *Ptolem.* Ἀργεντόρατον.
ἀργὸς χώρα 495,39
ἀργοῦντος τοῦ νόμου, *cessante l.* 736,3
ἀργίαν διδοὺς τοῖς πράξεσι, *vacat. conc. n.* 595,23
ἀργυραμοιβοὶ 754,40
ἀργυρίζεσθαι ἐξ αἰσχίστων 255,30. ἀργυρισμὸς ῥυπαρὸς 258,25
ἀργυρολογήσων τὴν Ἀσίαν 173,38. ἀργυρολογήσας τοσαῦτα ὥστε- 145,25. ἀργυρολογεῖν ἐν τύπῳ πολλῷ πλείω 252,3
ἄρδην ἀναπεπαμμένοι 431,17. ἄρδην & ἐκ θεμελίων ἀπόλλυσθαι 611,18. ἄρδην καταφλέξαι 796,16
Ἄρεια ὅπλα 159,7
εἰς ἀρεσκείας & ὑπηρεσίας χωρῆσαι 192,30
οὐκ ἀρέσκεσθαι τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ πραττομένοις, *non probare* 444,31. (*at paulo ante, v.* 24, ὅσοις οὐκ ἤρεσκεν, *quibus displicebat*) οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖς ψηφιζομένοις 289,13. οὐκ ἀρεσκόμενοι ἐμοῖς 530,7. ¶ ἀρέσασθαι θυσίαις, *placare* 670,46
ἀρθμίαι ὀφθαλμῶν βολαὶ 471,25
ἀριθμεῖν τὰ δωρηθέντα, *vt Lat. quoq. Numerare* 225,45
τετρακόσιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες 704,5. *sic* 730,33. ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς ἀριθμοῖς ἀναφέρεσθαι 756,22. εἰς ἀριθμοὺς λ᾽ συνειλεγμένοι στρατόπεδον 803,15
τὴν ἀριστείαν αὐτοῦ 592,7: 765,27. *at pro* ἀριστεῖον 489,21, *fort. leg.* πρεσβεῖον.
τὸ ἐπ᾽ ἀριστερὰ & τὸ ἐπὶ δεξιὰ 399,42, *etiam P. Alibi* ἀριστερὰ *&* δεξιὰ *neutro plur.*
ἀριστῆσαι, *prandere* 309,42
ἀριστίνδην ἐκλέγεσθαι τοὺς ὁπλίτας 699,16. ἀριστίνδην ἐκ πάντων συνειλεγμένοι 657,12: 764,27

ἄρχοι seu ἄρξοχοι 315,16
ἀρκεῖν πρὸς τι- 762,43. ἀρκεῖσθαι τοῖς ὑπάρχουσι 199,39: 220,8. ἀρκεσθέντες τῇ νίκῃ 757,9. ἐκ ἀρκούμενος τούτῳ 701,35
ἁρματηλασίαις ἐνδοὺς αὐτὸν 377,23. ἁρματηλάτας, curr. agitatores 308,46. ἁρματηλατῆσαι δημοσίᾳ 381,40, P.c. & Zon.211,3. (at vulg.l. ἁρματηλάσαι, corrupte) sic 292,33. ἡρματηλάτει 429,46
Ἁρμενίαν & Ἁρμενίους cum aspiratione frequenter habet non tantum Eutropii metaphrasis, sed etiam Xiphilini codex m. s. & Dio passim: & tamen 345,12, ἐπ' Ἀρμενίους, diserte spiritu tenui. In F. autē saepe Armoenia, per œ diphthongum, contra quantitatis leges.
ἁρμογαὶ ἐν τείχεις 518,40
τὸ ἁρμόδιον καιροῦ πρόσχ. 795,34. ἁρμόζεσθαι χεῖρας Πρίσκῳ 720,7. ἁρμόδιον εἰς ἐβούλετο 782,44. ἁρμοδιώτατος πρὸς τὰς βασιλείας 775,38. sic 769,12
ἁρμόζειν σφίσι, conuenire 304,26. ἁρμόζων Ῥωμαίῳ γάμος 551,16,40. sic 287,41. ¶ ἁρμόζοντες αὐτά, coagmentantes 591,18. ἡρμοσμέναι γυναῖκας, matrimonio copulata 858,29
ἄρνες, agni 670,11
ἀρνηθείς, negatus 822,35
ἀρέσιμον γλῶ 665,17
ἅρπαγας ἔχουσαι μαχαιραί 402,16
ἁρπαγῆς ποιήμενοι τὰ λοιπά, in pradam vertentes 476,7
Ἄρραβας & Ἀρραβίους gemino ρρ etiam L. & P. 637,24. sic Ἀρράβιοι pro Ἀράβιοι passim etiam P. c. m. s. poetica magis quam prosa orationis scriptura.
ἀρρενωπὸν σχῆμα 253,37. εἰς τὸ ἀρρενωπὸν ἐκ τοῦ θήλεος ἀναγαγεῖν 749,37
ἀρρητόν ἔρυμα 508,25
ἄρρητος & ἀειδὴς ὁ Θεὸς ὁ Ἰουδ. 142,1
ἀρρωστία, infirm. 172,35
ἄρρεν παίδων τάχος 671,11
Ἄρσης pro Ξέρξης 119,26
Ἀρταξάτα penultima acuta, P.287, 34. & in seq. (v. s. 557,12
ἤρτητο τῆς ὑμετέρας ἀνδρίας, pendet e ἀρτῆ, modo 98,10: iamnunc 466, 28. ἀρτῆ τι ὁ παῖς ἐγεγόνει- vix q. p. natus erat cum- 161,24. ἄρτι δὲ- καὶ- 332,18
ἀρτιμελῆ & ἀρτίποδα 360,1
ἀρτιτόκοι ὄνοι 289,39
ἀρτίφρων τῇ ψυχῇ 287,22
ἐκ ἀρτίχειρα, ὑγιῆ ἀπέφηνε 319,1. i. non pollentem manu. P.c. ἀντίχειρα: parum apte.
ἀρτύειν ξένου φόνου 124,5
ἀρύεσθαι, haurire 854,35
ἀρχαῖος, antiqua simplicitate praditus 832,8. τὸ ἀρχαῖον, antiquitus
ἀρχαιότροπος ἀνήρ 255,44 (260,15
ἡ ἀρχαιρεσία 777,33. ἀρχαιρεσίας τῶν ὑπάτων 199,16. τῶν ἀρχαιρεσιῶν τῇ α' 165,26
ἄρχει πειρᾶν ἔργων, auctorem esse, seu incip. 522,32
ἐν τοῖς ἀρχείοις, palat. 885,3
τὰ ἀρχέτυπα τῶν ἔργων 843,5
τὴν ἀρχὴν λαβὼν ἐξ- 655,18. τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπωλείας ἔδωκε 689,22. κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀγορᾶς, ad initium (i. aditum) fori 504,12. τὴν ἀρχήν, initio 85,9: 515,34: 644,19: 708, 23: 801,23. τὴν ἀρχήν, initio; vel plane, omnino 279,11: 300,43. τὴν ἀρχήν, plane, omnino 195,11: 242,42: 251,19: 296,7. Item absque articulo, ἀρχήν, plane, omnino 194,32: & D. 345,12. sic 405,7: 440,6. ¶ ἀρχὴν ἐν Κελτοῖς στρατιωτῶν ἐμπεπιστευμένοι 651, 3. ubi posset etiam ἄρχειν legi, ut v. 42. τὴν ἀρχὴν τῶν Ἰουδαίων ἐπιτετραμμένος 693,2. sic τὴν Συρίας ἀρχὴν ἐπιτετραμμένος 663,38. ἐν πολλαῖς στρατοπέδων ἀρχαῖς γενόμενος, multis prafecturis castrensib. 604,13. ἐν ὅλῃ τῇ ἀρχῇ, per totum imp. i. per omnes imperii fines 380,28. Plur. αἱ ἀρχαί, magistratus 197, 30. ἀρχὰς ἔχειν, magistratus sunt adeptis 169,22. τὰ τῶν ἀρχῶν σύμβολα 754,42. ἀρχὰς pro ἐπαρχίας 118,35
οἱ ἀρχηγοὶ τῆς συνωμοσίας 693,24. sic 590,19,27. ἀρχηγὸς & αἴτιος ἀρετῆς καὶ κακίας 500,15
ἀρχιέρεια 445,27: Vestalium maxima, Sueton. 121,49
ἀρχιερεύς, pōtifex 77,29. ὁ ἀρχιερεύς, sacri ordinis princeps in ecclesia Chr. 890,1,6: 891,33. ἀρχιερεὺς μέγιστος, pōtifex maximus 761,23
ἀρχικοιτώνιος, prapos. cub. 879,34,39
ἀρχικὴ ἐσθὴς κοσμήσαντες 313,24. τὴν ἀρχικὴν στολὴν ἐνδὺς 232,21. ἀρχικὴ ἀρετή 781,4. τὰ ἀρχικὰ διδάσκεσθαι 162,23. ἀρχικῶς προσέσθαι τοῖς πρ. 646,2
ὁ ἀρχιστράτηγος 885,30
ἀρχιφύλαρχος, phylarcharū princeps 724,6. L.c. margo ἀρχιφύλακος: sicut sc. idem mox φρούραρχος dicitur 725,2
ἀρχόμενοι, subd. prim. 66,3
οἱ ἄρχοντες, magistratus 218,45. sic ἄρχων, magistratus, iudex, in prouincia sc. 105,40. ἄρχοντες Ἀλεξανδρείας, prasidente Alexādria: de episc. 880,6. ἄρξας pro ὑπατεύσας 335,9. sic 230,6
ἄρχοντες στρατιωτικοί, tribuni militares 69,35. οἱ ἄρχοντες τῶν στρατιωτικῶν, tribuni militū 70,43. οἱ ἄρχοντες τῶν στρατοπέδων, pro οἱ ἔπαρχ. praef. praet. 564,34,37: & 553, 22. sic ἄρχων τῶν δορυφόρων γενόμενος, pro ἔπαρχος, praef. praet. 338,40. ἄρχων τῶν ἱππέων, magister equitum 103,12: & 67,16. Idem ἄρχων τῶν ἵππου 71,25
ἀρωγὸν τῇ ἀρχῇ ἐπικαλούμενοι 500,36
ἀσεβὲς ἐς αὐτὸν εἰρηκώς 232,19: & D. 422. at P. ἀσελγές, minus conuenienter. ἀσέβεια, impietas, in pr. 225,24. ἀσεβήσαντας εἰς τὸν ὅρκον 511, 9. ἠσεβηκέναι πρός τινος 225,24
ἀσελγὴς τὰ εἰς Ἀφροδ. 838,16. ἀσελγὴς πρὸς γυν. 331,14. ἀσέλγεια, obscenitas 117,30
ἄσεμνος βίος 500,22. ἐξ ἀσέμνου μητρὸς γεγονώς, parum honesta seu casta 672,9,35
ἀσήμως & ἀδόξως πλευτ. 476,19
ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ γενόμενοι, ad extr. inop. redacti 403,20
Ἀσιανοί, Asiata 275,41. Ἀσιανοὶ βάρβαροι 847,34. Ἀσιανὸν στράτευμα 150,32
Ἀσιανῷ 75,13, perperā pro Ἀσίνῳ. Sic Ἀσιανὸς pro Ἀσίνιος 93,25
ἄσιτοι & ἄποτοι διατελ. 393,27
ἀσκεῖν, certare, seu certādo se exercere 382,43: declamādo se exerc. 334,11. Itē alt. ἀσκεῖν ἅρματα 248, 36. ἀσκεῖν & γυμνάζων τοὺς στ. 589, 32. γυμνάζων τοὺς στρατιώτας, καὶ τὰ πολεμικὰ ἀσκεῖν 579,20. ἀσκοίη αὐτοὺς τὰ στρατιωτικά 585,33. ἀσκεῖν αὐτὸν πρὸς τὴν ἀρχὴν 162,22. Pass. ἀσκεῖσθαι λόγοις ῥητορικοῖς 162,26. ἀσκεῖσθαι τὴν γλῶτταν εἰς λόγους, & τὴν χεῖρα πρὸς μάχας 111,9. ἀσκηθεὶς οὐ μόνον τὸ ἦθος τοῖς παραγγέλμασιν, ἀλλὰ & τὴν γλῶτταν ἐν τῇ λογικῇ 116,20. ἠσκημένος γράμματα 387,28. ἀσκηθεὶς ἐν παιδείᾳ 257,35. ἀσκηθεὶς εἰς λεπτότερα γραμματεῖα 486,26. ἠσκημένος ἐλέφαντι καὶ λίθοις βωμὸς 398,8,23. Sic ἐξασκ.
ἀσκήσεις τῶν ἐρετῶν 179,26. ἀσκήσεις πάντων γυναίων 548,6. ἀσκήσεις pro ἀκήσεις 180,13
τὸ ἀσκητὶς τοῦ Δ. 856,30
ἀσμενίζειν τὴν εἰρήνην 696,31. ἀσμενίσαντα τὸ πραχθέν 640,4
ἀσμένως ταῦτα ἀκούσας 536,15. ἀσμένως ποιήσαι 555,16. ἀσμενέστατα, libentiss. 760,25
ἀσπάζεσθαι, pass. signif. 239,7
ἀσπαστὸς & ποθεινὸς πᾶσιν ὤφθη 471, 5. ἀσπαστὸν ἀκούειν 532,21. ἀσπαστῶς, libenter 513,39
ἀσπίδας τὰς μὲν προβαλόμενοι, τὰς δ' ἐπιβαλόμενοι ἐς χελώνης τρόπον 400,8. ἀσπίδες προμήκεις 184,40: & mox ἀσπίδες πλατεῖαι v. 42. ἀσπίδας κυκλοτερεῖς τρόπον 176,2
Ἀσπίς, op. Afr. 180,32. Latinis Clypea seu Clupea.
ἀσπόνδοις pro ἀσπ. 115,20
ἀστάθμητα αἱρεῖσθαι 308,30. τὸ ἀστάθμητον τοῦ βίου 169,23: & Dio 222: P. τὸ ἀσύμβατον, corrupte.
ἀστασία περὶ τὰς ἀ νύκτα συνεχθείς, pro ἀστυσία, arrigēdi impotētia 448,26
ἀστείῳ τῷ Κυιντιλίου 379,36. W. legit προαστείῳ, suburb.

ἀσπάζω

ἀστικῶν πραγμάτων 415,28. ἀστικὰ φρονεῖν 374,27. ἀστικὰ ὑποδήματα 224,26. οἱ ἀστικοὶ δορυφόροι 219, 21. per ι scr. hac etiam in P.c. & apud D. necnon in Legat. volumine: in vulg. Xiph. edit. ἀστικ. perperam.

ἀστρονόμος, astrologus 891,1

ἀστράψαι κινήσεις, sid. mot. 632,25: 713,1

ἀσυγγένης, finitimus 342,7

ἀσωτία: vide ἀσωτία.

ἀσύληλον εἶναι πόλ. 412,29. ἀσύλητος θησαυρός 889,2

τὸ ἄσυλον ἔχουσα ὁπλ. 793,41

ἀξύμφορα Φιλίππῳ 642,39

ἀσφαλὴς πόλις & ἰσχυρὰ, idem 673,11, 18. sic 806,18. ἐν ἀσφαλεῖ εἶναι, in tuto ess. 715,43. ἐν ἀσφαλεῖ ὄντα 829,3. ἐν ἀσφαλεῖ ἔχειν τὰς πόλεις, præsidiis munitas tenere 712, 25

ἐν ἀσφάλεια εἶν, non tutum esset 196, 21. ἀσφάλειαν ἔχει ὑδάτων 711, 7. ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ 378,9. ἀσφάλειαν ἑαυτῶν πορίζοντες 172,24. ἀσφάλειαι αὐτοῖς τοῦ βίου περιποιοῦντο 830,37. πρὸς ἀσφάλειαν τῶν φυλαττομένων ἐκ ἀρχῆς 743,35. ἀσφαλεία pro νοσηλεία 859,9

ἀσφαλίζεσθαι τὰς ἐπαρχίας 118,36. φυλακαῖς ἀσφαλίζονται τὰς πόλεις 757, 16. ἀσφαλιζόμενος τὴν τῆς γῆς κτῆσιν ὁμήροις 83,15

ἀσφαλῶς ἔχει τὰ πρ. 514,2

ἀσχάλλων & δυσφορῶν 475,20. ἀσχάλλοντες ἐφ' οἷς 571,22. sic 496, 25: 536,8

ἀσχέτως φέρειν, agr. 685,25

ἐν ἀσχολίᾳ ὤν, negotiis occupatus 204, 8. ἀσχολούμενος περὶ τὰ κρείττονα 575,3

ἐκ ἀταλαιπώρως χάρ. 203,17

ἀτάρ, autem 851,39

ἀταραξία ψυχῆς 490,12

ἀτέραμνον δεξάμενος 119,27

ἀτεχνῶς θαλῆς σοφόν 659,30

ἄτη δέ, ceterum ut 513,15. ἄτη δὲ 653,43

ἀτείχιστοι πόλεις 784,24. ἀτείχιστος πόλις 752,5: 802,14. P.c. prior es in loco ἀτείχεις habet, ea forma qua εὐτεῖχος & εὔτειχος apud Apollon. grammat. 188,12

μόλις ἀτὴρ 690,15

ἀτοπίας γέμεις 463,23

ἄτιθασσα ζῷα 570,18. A. & B. ἀτίθασα, uno σ

ἀτιμάσας τὴν παραίνεσιν, aspern. m. 80, 46. ἀτιμαζόμενοι ὑφ' ἀπάντων 297, 10

ἀτιμῶσαι, infamia not. 216,25. sic ἀτιμωθείς 196,14

ἀτυχὸν οἴκημα 397,27: 541,9

ἀτυχήμασι μείζοσιν ἀποκρύψαι τὰ μέτρια ἁμαρτήματα 780,34

αὖθις, semota 511,37: 615,37

αὐτομολῆσαι, quiesc. 359,20

αὐτείρειν αὐτοῖς ὁδῶν 653,14

ἄλλα, quædam 281,9: 306,17. P. c. aspir. ἄλλα

ἄλλων ἄλλῳ & ἐκάστῳ ἐμμανοῦς 314,25. post. αἴσθησ.

τὸ ἄμφω 883,21. ἀμφότεροι & μέσ. 226,43

αὐγχάνη 147,16

Αὐγουστάλια 221,29, etiam P. at D. 410 Αὐγουστάλια.

τὸ Αὐγούστειον στρατόπεδον, legio Augusta 214,9,11. τὸ Αὐγούστειον μνημεῖον, Augusti monumentum 301,5

τὸ Αὐγουστεῖον, Augustale 225,38. paulo ante Αὐγουστιηρῷον. quid 856,26

Αὐιδίῳ λόφῳ 669,45, P. at L. Αὐιδίῳ. alibi Αβεντ.

αὐθαδιζόμενος π. φ. 800,39

αὐθαίρετον ἑαυτῷ προςέθηκε, sponteneo delectu 359,43

αὐθεντία, auctoritas 688,33

αὐθήμερον 282,18

αὖθις & μάλ' αὖθις, iterum atque iterum 150,9. & αὖθις & πολλάκις 661,16

αἱ περὶ τὰς αὐλείας εἰσόδους φυλάττοντες 621,15. τῆς αὐλείου θύρας 489,20. ταῖς αὐλείοις χρώμενοι, s. εἰσόδοις 540, 3. ἐπὶ τῇ αὐλείῳ 497,1: 595,24

οἱ περὶ τὴν αὐλὴν, aulici 793,13. αἱ περὶ τὴν αὐλὴν τάξεις, officia palatina 694,16. οἱ περὶ τὴν αὐλὴν στρατιῶται, prætoriani mil. 636, 30, 3: 672,41. ὁ τῆς αὐλῆς παρέδωκας τὴν ἀρχὴν, præfecturā prætorii 737,40. sic ὁ τῆς αὐλῆς ὕπαρχος, præfectus prætorio 662,22: 673,9: 674,41: 729,5: 762, 10, & alibi.

τῆς αὐλίας ἐφεστῶτας, pro αὐλείους, s. θύρας 595,24

αὐλίζεσθαι ἐν 413,22. αὐλιζόμενος ἐπὶ τῶν 721,7

Αὖλος prænomen 77,44: in exempl. erat αὐτός.

αὐλοῖς μακροῖς αὐλεῖν, proverb. 305, 41. de quo vide Turneb. Aduers. lib. 5, c. 1.

αὔξησιν ἐλάμβανε τὰ τῶν β. incrementum cap. 644,9

αὐξανόμενον pro αὐξόμενον etiā L. & P. 710,18

αὖος ἐγένετο, exaruit 654,37

Αὐρηλιανός 123,1: 124,4,6, etiam in m. s. cod. Rectius alibi Αὐρηλιανός.

Αὐσόνιος θεῷ 435,34

αὐστηρὸς καὶ βραχὺ 837,29. αὐστηρία & σεμνότης 409,7. αὐστηρότης τρόπου 271,44

αὐτάγγελος εἶτ τῶν 227,44

αὐτάρκης κατιδεῖν 682,30

αὐτάρκη αὐτοῖς εἶναι ταῦτα 617,18. sic 543,3. αὐτάρκως, sufficienter 337,20. αὐταρκεῖν, sufficere, serendo par esse 309,6, etiam P. & Zonar. 192,24. sic αὐταρκεῖν πρὸς πάντα 365,35. at αὐτάρκεια τῷ γάλακτι τρέφουσα καὶ ἑαυτὴν καὶ τὸ παιδίον 346,47. P.c. αὐτάρκεια.

αὐταρχία, absolutum imperium 161, 26: 208,43. sic αὐταρχίας ἄξιος 358,43. Itidem αὐτάρχης ἐχώς 270,11. αὐταρχῆσαι & μοναρχῆσαι pro eodem 192,34,37. ὡς αὐταρχοῦντος ἐποίουν πάντα 317, 39. αὐταρχῆσαι αὐτοῦ, summum in eum hab. imp. 387,31. ὁ αὐταρχῶν, Imperator 223,4

αὐτεξούσιον ἡγούμενον, licentiam nactū 598,33

αὐτεπάγγελτος ἀφῆκε 143,10. αὐτεπάγγελτος ἦλθε 198,37

αὐτοῦ, ibi 662,42

αὐτίκα & αὐτόθι τῶν ἐπιχειρίαν ἡγούμενοι 145,38

αὐτίκα μάλα 814,7

αὐτοβοεὶ κρατῆσαι 757,8

αὐτογενεῖ πολιάδι 244,19

αὐτόθεν, e vestigio, ex eo ipso temp. 750,3: 842,23

αὐτοκέλευστοι ἐξώρμ. 300,19

τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔλαβε 257,31. sic 175,40: 224,27. αὐτοκράτορος ἐπίκλησις duplex signif. 191, 35: 193,40. αὐτοκράτωρ triplici signif. 157,9. αὐτοκράτορα & σεβαστὸν τὸν Μαξιμῖνον ἀνεῖπε 586, 17. αὐτοκράτωρ τῶν νόμων αὐτοῦ 196,41

αὐτοκρατορεύσας 352,39

αὐτοκράτεια, summ. imp. 333, 41: 361,47

αὐτοκρατορικὴ ἰσχύς 269,9. τῆς αὐτοκρατορικῆς ἀρχῆς ὄνομα 604,33. ἡ αὐτοκρατορικὴ διοίκησις 439,44. τὸ αὐτοκρατορικὸν στρ. 317,37

αὐτομάτως συνεχθῆναι 159,10: 301, 6. sic αὐτομάτως προςπεσούσης 402, 42, etiam P. pro αὐτομάτης vel αὐτομάτως.

αὐτομολήσας εἰς τοὺς Παρθ. 176,12. αὐτομολήσας τῶν στρατ. 173,14. αὐτόμολος dictus Cicero 139,34

αὐτοποδία εἰςῆλθεν 140,22. sic 159,5

αὐτόπτης γένῃ τοῦ πάθους 273,37

περὶ αὐτῆς Ἰταλίας, pro αὐτῆς τῆς Ἰταλ. 584,9. sic 867,42. εἰς αὐτὰς ἔρρει, pro εἰς ἑαυτὰς αὐτῶν εἰσίας 789, 11,19. αὐτοῦ σώματα, pro τῷ αὐτῷ σώματι 68,20. αὐτῇ μητρί, pro σὺν τῇ αὐτῇ μητρί 87,36. sic αὐταῖς ἡγεμόσι 363,23: αὐταῖς ῥίζαις 346,22. ¶ αὐτὴ pro αὕτη: vel emphatice ea ipsa 717,9. αὐτὸ pro ταῦτα 448,45. ἐν αὐτῷ τελευτῆσαι τῷ χρόνῳ 672,25: pro τούτῳ, vel ἐν τῷ αὐτῷ: sicut κατ' αὐτό, pro κατὰ ταὐτό, eodem tempore 479,7. Et contra ὁ αὐτὸς 78,11, pro οὗτος, vel αὐτοῖς. αὐτῶν pro τούτων 682.16

καθ' αὑτὸν ἡγούμενος, & ἰδίως, seor-

sum ab aliis secum agens 554, 29,34
αὐτοσχέδιος ὄρτης 547,35. ἐκ τῶ αὐτοσχεδίου εἰπεῖν 386,43
τὴν αὐτοτελῆ ἀρχὴν ἔχων 311,19. αὐτοτελῆ ἐξουσίαν λαβών 157,11. *sic* 193,41: 268,36
αὐτοῦ ταύτῃ, *eo ipso in loco* 419,35
αὐτουργὸς τῆς μάχης 592,14. αὐτουργῷ, *sua manu r.g.* 116,37
εἰς αὐτοψίαν συνελθεῖν 103,9
ἐπ' αὐτοφώρῳ 447,34: *P.* φὸ *per omicron.*
αὐτόχειρ μου γενέσθαι 423,34. αὐτόχειρας ἑαυτοῦ γίνεσθαι 242,31. *sic* 234, 27. αὐτόχειρ τῆς μάχης 592,14
αὐτοχειρίᾳ ἐπέσφαξε 189,28: 539, 10,34. αὐτοχειρίᾳ φονεύσαντος 118, 18: σφάξας 416,45: φονεύειν ἐθελεία 409,14. αὐτοχειρία σφαγέντων 259,39: & D. 463. *at P.c.* αὐτοχειρί: *ut* αὐτοχειρὶ διεχρήσατο 125, 21
αὔχημα γένους 209,44
αὐχμοὶ δεινοί 326,16. αὐχμὸς ξηρός 582,41
ἀφαιρεθεὶς τῆς οὐσίας 66,10. *sic* 65,35. & *alib.* ἀφελόντες αὐτὸν τῆς κεφαλῆς 525,19
ἀφανῆ ἑαυτὸν κατέστησεν 639,1
ἀφανίσαι γενέσθαι, *dispar.* 864,5
ἀφασία τὸν Κόμμοδον κατελαμβάνει 474, 30. ἀφασία καὶ ἀπορία καταλαμβανόμενος πολλῇ 509,11. ἐν ἀφασίᾳ ἦν ὁ στρατὸς καὶ ἀπορίᾳ τῶ στρατηγοῦ 556,19. ἐν ἀφασίᾳ καθειστήκει 613,2
ἄφατον πλῆθος 648,26: 677,12
ἀφειδῶς τοῖς δακ. 424,32. ἀφειδῶς πάντα & φανερῶς λέγων & πράττων 572,35. ἀφειδῶς ἐκόλασε πάντας 520,23. ἀφειδῶς αὐτοὺς πάντας 527,3: 547,4. ἀφειδῶς ὑμῖν προσφέρεσθε 559,40. ἀφειδῶς αὐτοῖς προσετίθεσθε τὴν τῶν χρημάτων ἐπιδόσει 547,29. ἀφειδῶς ἔχων χρημάτων, *n. parc. p.* 470,34: 499,5. ἀφειδῶς ἔχων ἡλικίας, *nulli aetati parcens* 592,41. *Superl.* ἀφειδέστατα κινδυνεύσας 245,37
ἀφεῖλεν αὐτὸν τῆς ... 810,1. ἀφείλοντο αὐτοὺς πάντων 735,12. ἀφελκυσθεὶς τῶ ... 74,6
ἀφίει λίθον, *emiss.* 719,18. *sic* ἀφίει μιᾷ 700,15. ἄφεσιν τῶν πλημμεληθέντων χρημάτων ἐφιλοτιμήσατο, *remiss.* 799,33. *vise* ἄφιξις.
ἀφηγουμένη τῆς γνώμης Πομπηίου 102,4
ἀφηγήσεως ἄξιον 661,9
ἀφηλικέστεροι, *seniores* 140,14
ἀφηνιάσαι χαλινῶ ἐπιτηδ. 465,21
ἄφθονα ἔστι τοῖς πᾶσι 69,6
ἀφιέντες σφίσι τὰ ἵππα 411,7: *pro* ἐφιέντες. δρόμον ἀφῆκαν ἐπὶ τὴν - *cursu contendunt ad* 756,42
ἀφίεμενοι τῶν παίδων, *missis p.s.* 685, 41. ἀφίεμενοι τῆς ἀρχῆς ... 635, 7. ἀφεῖσθαι, *dimissi s.* 719,40
ἀφιλοτιμία 893,4
ἀφικνοῦντο πρὸς αὐτὸν πρεσβεῖαι πολλαί 199,44: & D. 358,2. *at P.* ἀφικνοῦντο.
ἄφιξις, *adventus* 482,28: 514,28: 608,16,25: 785,20. πρὸς ἄφιξιν τῆς στρατείας ὄντες 605,23: *vellent* ἄφεσιν. *i. quib. ob aetatem concessa erat a militia laboribus vacatio.*
ἀφικνούμεθα εἰς P. 328,29
ἀφίστη τοὺς στρ. τῶ ἔργου, *avocabat* 772, 21. ἀποστήσας αὐτοὺς τῆς ... 810,37. *sic* 721,41. ἀποστήσας αὐτοὺς οἴνου 665,35. ἀποστήσας ἑαυτὸν τῆς ἀρχῆς 693,12. ἀποστῆσαι αὐτὸ τὰ ἔθνη 599,12
ἀφοδος ἡ εἰς Ῥώμ. *profectio* 503,17: 506,28. ἄφοδος *idem quod* ἄφιξις 529,4. εἰς ἄφοδον μετασκευάζειν, *inaccessum reddere* 170,17
ἀφορᾶν εἰς τοὺς ... 419,20: & *mox* ἀπεῖδομεν πρὸς B. ἀφορῶντες εἰς τὰ παρόντα 588,40
ἀφόρητος ἦν ὑπεροψία & ὕβρις 474,38
ἀφορία & εὐφορία 633,7
ἀφορμήσας ἐς τὴν Γ. 251,41
κατὰ πᾶσαν ἀφορμήν 249,21
ἀφοσιωσάμενοι τὰ πρὸς ἐκεῖνον, *iustis ei persolutis* 557,7. ἀφοσιώσασθαι τὴν ὑπὲρ τῆς βασιλείας ... 504,7. ἀφοσιώσασθαι, *expiare inf. omina* 77, 37
ἀφραστοι ὄντες 663,32
Ἀφροδίσιον, *templ. Veneris* 191,7: 371,28: 397,3
Ἄφροι, *Afri* 74,45
ἀφροντιστον λαβεῖν 369,28. ἀφροντίσαι χρημ. 888,45
ἀφρόντιστος ψυχή 209,24. ἀφροντιστοῦντες τῆς δ. 324,16. ἀφροντιστήσειν ὑμῶν 360,14
ἀφροσύνα *pro* ἀβρ. 230,20
ἄφυκτον φάρμακον 266,2
ἀφυλάκτως ἀνῃρέθη 456,26: 551,37
ἄφωνοι ἰσῶντες 286,3
ἀχανὴς & ἀνώροφος ναός 142,3
ἀχαρι παθεῖν οὐδέν 694,44
ἀχαρίστους ἀμοιβάς 522,20
ἀχαρίτως εἰπών 319,40
ἄχθομαι διατελοῦσα 440,29. ἀχθεσθέντες σφίσιν 352,28. *sic* 262,41. ἀχθόμενοι αὐτοῖς δι' ἃ ἐποίει 384,28. ἀχθόμενοι ἐφ' οἷς 704,36. *sic* 658, 36
ἀχθηδόνα φέρει μεγάλην 209,28
ἀχθοφόροι, *baiuli* 280,31: *P.* ἀχθοφόροι
ἀχρημάτια κατεῖχε τὸ δ. 164,19
ἄχρι τῶ ναοῦ 686,27: *L.c.* μέχρι, *ut mox v.* 30 μέχρι θαλάττης. ἄχρις ἀκμῆς 706,43. ἄχρι τοῦδε 687, 32: 689,21. ἄχρι παντός, *perpetuo* 822,44. ἄχρι ὀνόματος Αὐτοκράτης 780,4. ἄχρι ψιλῶν μόνον 795,9. ἄχρις αὐτίκα 655, 43. ἄχρις ὅτι διεφθείρετο πάντας 699,23. ἄχρις ὅτι μέμνησθε 696, 32. *sic* 671,39: 727,1.5: 765,6.
Postponitur etiam; ut Κυρίλλης ἄχρι 688,21. ἑσπέρας ἄχρι παραβάθειαν 678,29. παιδὸς ἄχρι βαθείας 710,18
μετὰ ἀψιμαχίας λέγω 293,47. *P. tenui spiritu* μετ' ἀψ.
ἀψῖσι πυργοειδομημέναις κρηπῖδες γεφύρας 342,44. *P.c.* ἀψῖδι, *singulariter.* ἀψὶς τῶ θεάτρου ... 275,21. ἀψῖδες τροπαιοφόροι 318, 40: 349,5. ἀψῖδες *Domitiani convelluntur* 337,34: *arcus triumphales, Sueton.* 123,33. *Turnebus tamen ianos mavult, Advers. lib.* 22, *c.* 16. ἀψὶς *decreta Liuia omnium prima* 236,9,26. *ubi nota ten. spir.* ἀψιδοειδὴς μετὰ στύλων 346,42
ἀψευδής 737,30

B

B' *pro* γ' 56,31: *itemque mox v.* 37 & 43: *propter diversam rationem numerandi, quae fit per praepositionem* μετά, *post: quippe quae in Latinis fastis expressa, in Graecis hic subaudienda est. Expressa eadem & in Gr.* 58,23, 38,46, *ac seq. Immo eadem geminata* 60,20. *Alias* β *passim etiam pro v conson. usurpatur; ut declarant seq.*
βάδην ἀκολουθεῖν, *pedib. sequi* 752, 20
ἐπὶ ἐς βάθος συνίστασθαι τὰς φάλαγγας, ἀλλ' ἐς μῆκος ἐκτείνειν 558,28. *sic* 763,24
βάθρον *e regione iudicialium subselliorum* 225,3. ἐκ τῶ βάθρου ἐκδραμεῖν 427,27. ἐκ τῶ βάθρου ἀναπηδήσας 434,32. ἐν τοῖς βάθροις καθιζόμενοι 219,6. βάθρα ἐν κλίμακος σχήματι συγκείμενα 540, 35
τὰ Βάθρα, *locus Const.* 885,29
εἰς βαθὺ γήρως προελθών 786,37. βαθείας εἰρήνης οὔσης 551,10: 557,12. τὰ βαθεῖα τῶν ὑδάτων 721, 11
Βαίβιον ὄρος 415,23, *etiam P.c. pro* Βίβιον.
τῆς Βαίων τῶ B' 897,45
βακχείαις ἀνακείμενος 570,35
βαλάντια χρημ. μ. 564,41
Βαλεντινιανὸς & Οὐαλεντινιανός 744, 20,37: 768,17,42
Βαλεριανὸς 646,17: *P.c.* Οὐα. *Sic* Βάλης & Βαλέριος, *pro* Οὐαλ. 668, 41,44
βάλλ' ἐς μακαρίαν 850,18. ἐν τῷ τοῦτο βαλόμενος 721,42. ἐβεβλόμην ἐν τῷ κεραυνῷ, *iaculatus essem* 851,15
βαπτίζεσθαι, *mergi* 187,38
βάρβαροι τὸ ἔθνος ὄντες & τὸ γένος 588, 35. βαρβάρῳ φερόμενος ἀλαζονείᾳ 578,24
βαρέως τὰς ἐμπεσούσας συντυχίας 602,30, *etiam A. & B. ubi Pol. interpr.*

interpr. sudes seu stipites.
βαρέως ἔχει πρὸς- 110,37
ἐβαρύνετο αὐτῶν τὴν εὐήθειαν 620,18
Βάρρων pro Βάρος *seu* Οὐάρος 103,21
βαρύνειν τὰς σπονδάς, *aggrauare* 86,39. ἐβάρυνε πλεῖστον ἐπιτείνει, *grauabat* 754,7. βαρύνονται θάλλοντες τῇ εὐδοξίᾳ αὐτῶν 181,40. βαρυνθῆναι τῇ μεταβολῇ 215,41. βαρυνθῆναι πολέμῳ 439,36. βαρυνόμενοι λαφύροις, *onusti* 750,13
βαρὺς αὐτοῦ ἦν 247,7. *sic* 531,20. βαρύτερος ἐγένετο τοῖς ὑπηκόοις 592,25. *At* βαρυτάτην εὐδαιμονίαν τοῖς ἀρχομένοις παρέξειν, *pro* βαθυτάτην 512,19
βαρυσυμφορώτατα 443,37
Βάρων *cognomen* 80,43: *& in Fastis* 20,12. *Idem vsitatius* Βάρρων 80,46: *seu* Οὐάρρων 196,27
βάσανοι διὰ μαστίγων ἐπήγοντο 772,1. βασάνοις πάσαις στρεβλ. 159,10
Βασιανός *pro* Βασσιανός 118,42. *Lat. l. m. s. Bass.*
ἐν τῇ βασιλείᾳ, *imperii tempore* 861,2
τὸ βασίλειον, *regia, palatium* 178,24: 199,7: 338,8. τὸ βασίλειον αὐτοῦ, & τὰ βασίλεια αὐτοῦ, *pro eodem* 343,37,44. *sic* τὰ αὐτόθι βασίλεια 710,29. τὰ βασίλεια *cur dicta* Παλάτιον 193,24. *At* διαδεξάμενος τὰ βασίλεια, *succ. imperio, seu rebus imperii* 662,17. οἱ περὶ τὰ βασίλεια, *aulici* 742,22. ¶ τὸ βασίλειον, *erarium principis* 388,38. ¶ *Adiect.* οἱ βασίλειοι ἱππεῖς 479,35. τὴν βασίλειον αὐλὴν 498,29. τῆς βασιλείου οἰκίας 486,1. τῆς βασιλείου σκηνῆς 587,5. τῆς βασιλείας ἀψάμενος κεφαλῆς, *pro* βασιλείου *seu* βασιλικῆς 822,45: 823,35. περὶ βασιλείου ἐπιθυμίας ἀθυμήσας 475,29: *pro* βασιλείας ἐπιθ. 479,15: 513,22: 621,1
βασιλεὺς *sine articulo, de Imp. eius temp.* 786,8,39: 791,34: 813,23. *qua de re Apollonii Syntax.* 90,13,27
οἱ βασιλευόμενοι, *subditi* 126,39. *sic* τὸ βασιλευόμενον 121,13
βασιλικαὶ ἀρεταί 644,23. βασιλικὴ πόλις 100,23. βασιλικαὶ αὐλαί, *palatium* 112,14. βασιλικὸς οἰκέτης 479,10. βασιλικὰ χρήματα 521,20. ἡ βασιλικὴ πύλη 885,33. τοῦ βασιλικοῦ φόνου ἐπιξένιαι, *pro* βασιλέως φ. 500,12
οἱ βασιλικοί, *aulici* 885,12. *alibi* οἱ καισάρειοι. & οἱ τοῦ βασιλικοῦ τέλους, *pretoria cohors* 657,12
τὸ βασιλικόν, *palatium Imp.* 309,37. τῷ βασιλικῷ ὀφείλοντες, *principis ærario seu fisco* 372,3
βασιλίς, *regina* 189,26: 551,18: *Imperatrix* 801,3. *sic plur.* βασιλίδες 271,32. βασιλίδα πάντων, *imperatricem & reginam totius orbis* 474,5
βασίλισσα, *regina* 154,35: *Imperatrix* 471,17: 575,27
βάσιμος, *peruius* 80,18: 726,5: *scansilis* 648,19
βάσκανος δαίμων 863,38. βάσκανος τύχη 472,19. *Sic* ἐβάσκηνε πάντα ἡ τύχη καὶ ἀνέτρεψε 495,34. μὴ βασκανίᾳ ὡς αὐτοῦ χρῆσθαι 249,38
βαστάσαντες τὴν κλίνην 540,41
Βατάνεα, *Batanea inf.* 214,36, *etiam P. c. & D.* 384,41
ἡ βάτραχος, *prasina v.* 248,33. *quid sit, & unde dicta, docet Brod. Miscell. l. 6, c. 7.*
βαφαὶ ἀχρήστοις 570,27
βδέλυγμα ἐρημώσεως 866,8
βέβαιον φιλίας 619,33
βεβαίως ἱδρυμένη 502,24
βεβαιώσασθαι τὰ ὑπάρχοντα 282,22. βεβαιώσεως ἑαυτῷ τὸ κράτος 737,37. βεβαιώσοντά σοι αἰώνιον παρὰ τῶν ἀρχόντων εὔνοιαν 470,15. βεβαιῶσαι ὅρκοις 559,11. ἐβεβαιώσατο τὸ προαχθέν, *certo cognouit* 386,26
Βεζηνίτων 68,4, *pro* Οὐηιέντων *seu* Οὐηιέντων: *F. c.* Bezentes. *Idem* Βέϊοι 64,9, *& in seq. aliquoties; apud Strab.* Οὐήιοι, *apud Dionys.* Οὐήιοι *&* Οὐιεντανοί: *Latinis Veientes & Veientani.*
Βέκτη, *Vecta inf.* 110,18
ἐκ τοῦ βελτίονος αὐτοῦ γνώριμος, *melioris notæ amicus* 766,41
Βενδίλικοι, *Vindelici* 106,18
Βενεβεντός, *Beneuentum* 74,33
Βενύδιος Βάσσος 105,14: *perperam in exemplari* Βιτύδιος.
Βεργίλιος, *Virgilius* 123,14
Βεργίνιος, *Verginius* 68,1
Βερόη *pro* Βερόνη 120,43
Βερονίκη *per o etiam P. c.* 321,27. *unde Lat. Veronica.*
Βεσούβιον ὄρος, *Vesenum* 325,29
Βετίολος *seu* Βέτιρος, *Vetus* 112,25
βῆμα *passim* 64,33. ἐπ᾽ ὀχυροῦ βήματος ἑστὼς, *solo firmo insist.* 536,44. ¶ βῆμα, *tribunal* 158,39. βῆμα τὸ δημηγορικόν, *rostra* 220,31. *idem* τὸ βῆμα τὸ τῶν ἐμβόλων 398,10. βήματος αὐτοῦ ἀρθέντος, *suggestu* 505,25: & 502,2. ἀπὸ βήματος ὑψηλοῦ ἐθεώρει 411,10
κατὰ βίαν, *vi* 192,28
βιάζεσθαι τὴν πάροδον 805,12
ἐν βίβλοις γέγρ. πολυστίχοις 703,28, *L. c. at P.* βιβλίοις.
Βιγιλάντιος, *Vigilant.* 821,31
Βιθυνίς, *f.* χώρα 356,18
Βιμινάλις, *Viminalis* 65,9
τὸ βίον ποιούμενοι ἀπὸ τῆς ἀγοραίας 465,7. βίον ἀνελέσθαι ῥῃθυμόν 775,26
βιοῦν δαψιλῶς 535,16: ἀμερίμνως 546,1: ἐσθλῶς 206,8. ἐβίου τὰ ἀπαλλάξεσθαι 165,31. ἐβίω ἔτη οζ 244,38. βιώσαντα, *vixerant* 587,22
βίσωνες, *bones barb.* 415,18: *P. c.* βίσωνες *per o micr.*
Βιτέλλιος *P. c.* 304,22, *pro Vitellius. itemque* 306,5. Βιτέλλιοι, *Vitellianis* 312,13: 313,36. (*P. c.* Βιτέλιοι, *uno* λ) *sic* ἐκ τῶν Βιτελλείων σκύλων, *e Vitellianis spoliis* 313,9
Βιτούδιος 91,24, *pro* Βιτύδιος.
μὴ βιωτὸν εἶναι τῷ, *non esse vitam concedendam ei* 768,7
βλάψειν αὐτὸν οὐδέν 211,38
βλάσφημα πολλὰ εἰς τὸν Π. ἀπερρίψας 601,13. βλασφημιῶν τὸν αὐτοκράτορα 321,9. τὴν εἰς ἐμὲ βλασφημιῶν 842,40
βλαύτας ὑποδεδεμένος 155,8
ἐκ ἔβλεπον τὴν Μακρ. ὅτι πολύ 565,44. οὕτω βλέποντες, *vt quidem sibi videre videntur* 563,12. βλέπειν ὅπως ἤθελον 565,2. ἐβλέπετο πολλάκις λυπούμενον 570,23. ¶ βλέπειν & ὁρᾶν, *spect.* 181,19. *Metaph.* βλέπων τὴν τῶν πολ. παρασκευήν 725,30. βλέπειν εἰς αὐτὸν μόνον 537,40. *sic* 542,10. βλέποντας εἰς ἕνα 546,1. πρὸς τὸ βλέπον ἐργάσασθαι τε- 848,18
τὸ βλέμμα δριμύτατον 278,18. βλέμματι δριμεῖ ἀφορῶντες- 546,4
τὰ βλέφαρα ἐς τὴν Καίσαρος ἐπιτείνας 189,29
βλοσυρὸν τὸ εἶδος 278,18
βοηθῆσαι εἰς ἔσχατον ἐλθοῦσι τοῖς πράγμα. 650,3. ἐβοήθει τῇ πόλει τὰ δέοντα 742,30. βοηθῆσαι τὰ εἰκότα τῇ πόλει 713,41
βοήθειαν ἀποστέλλειν 138,6. πρὸς βοήθειαν διδομένοι τῷ- 793,1. πρὸς βοήθειαν τῆς πόλεως αἰτησάμενοι 300,10. *sic* 536,14. *Et plur.* βοηθείας ὑποσχόμενοι 503,9
αἱ βολαὶ τῶν ὀμμάτων 834,8. βολαὶ ὀφθ. πυρώδεις 471,25
Βολοῦσκοι: *q.* Οὐολοῦσκοι.
βοῦς *in spect. conf.* 344,15
βουκολήσας τούτῳ τὰς ἀκοὰς 681,20. ἐβουκολεῖτο ἐκ τῆς φήμης 815,39
βουλείας πολύευκτοι, *senat. dign.* 379,5. *sic* εἰς βουλείας ἐλπίδα 353,17
ἡ βούλεται σοι ὁ θεὸς; 534,31. ἐβούλετο *pro* ἐβουλεύετο 739,7. *sic* τῶν βουλομένων, *pro* τῶν βουλευομένων 605,29. βουλομένου στρατεύειν ὅτι Π. 157,37: *P.* βουλευομένου.
εἰ ταῦτα βουλεύσαντες 638,32. *idem* μηχανησάμενοι *ibid.* 30. βουλεῦσαι δυνάμενος, *cum senator esse posset* 262,23. ¶ *Pass.* ἐβεβούλευτο ἀεὶ 581,1. τὸ βουλευθέν, *consilium* 657,26. ¶ βουλεύεσθαι *pro* βούλεσθαι 486,1,10: 572,36. *sic* βουλευόμενοι *pro* βουλόμ. 802,3
βούλευμα καίριον 151,11
βουλευτήριον, *curia* 104,2
βουλευτὴς τῶν πρώτων, *senator pr.* 315,11. τοῦ βουλευτικοῦ πρεσβευτὰς καταλόγου 732,31. τὸ βουλευτικὸν *pro*

senatoriis accipit Lipsius cum alibi, tum Elect. l. 2, c. 7.
βουλῇ προσεῖχετο, *consultabat* 657, 43. βουλὴν περὶ τοῦ πολέμου προύθηκε 809, 27. βουλῆς προστεθείσης ὑπὸ τοῦ 733, 43: 805, 22. ¶ τὴν βουλὴν αὐτῷ μηνύσαντες, *pro* τὴν ἐπιβουλὴν 417, 20. ¶ τὴν βουλὴν ἤθροιζε, *senatum cog.* 884, 6
πρὸς τὸ βούλημα τὸ ἑαυτῶν διῆγον 170, 6: *& D.* 224. *at P. & M.* βούλευμα.
τῇ βουλήσει αὐτῶν πειθόμενος 586, 33. *sic* 486, 10. τῇ τοῦ Θεοῦ βουλήσει, *Deo sic volente* 881, 17
Βουλουμνία, *Volumnia* 67, 46
Βουλουσιανὸς, *Volusianus* 121, 7
Βουλοῦσκοι 67, 36, 41: *iidem* Βολοῦσκοι 65, 22: *Latinis quoque Volsci & Vulsci.*
Βουργιγάλλεις, *civ. Gall.* 122, 21. *rectius* Βουρδιγάλλεις. *apud Ptol. est* Βουρδίγαλα, *ut etiam in Fuld. cod.*
Βράχχος *pro* Γράκχος 80, 14, *& seq.*
βραδυνὲς 885, 39
Βράγχω *pro* Κράσσω 106, 32
βρασμὸς τῆς γῆς 346, 8
βράχη, *brevia in mari* 181, 29: *& D.* 265, 3. *P.* βραύχη, *corrupte.*
ἐπὶ βραχυτάταις αἰτίαις, *leviss. ob c.* 546, 18. *sic* βραχυτάταις αἰτίαις 599, 1. κατὰ βραχὺ, *paulatim* 215, 40. πρὸς βραχὺ, *ad br. t.* 693, 11
Βρεντέσιον *per* ε *etiam P. c.* 293, 7. *at* 74, 38. Βρενδεσῖνοι, *ut Lat. Brundisini.*
Βρεττανοὶ *uno* τ *& uno* ν 862, 1. *sic* Βρετανία 145, 27, *etiam P. c. itidemque* 149, 45: 252, 32: 310, 41: 875, 34. Βρετανία *&* Βρετανικὸς *P. etiam* 263, 13, 19. Βρετανικὸς, *Claudii filius, & ipse uno* τ *in P. c.* 265, 36: 267, 9
Βρεττανοὶ 101, 9: 107, 35. *sic* Βρεττανικὸς *gemino* τ *etiam P.* 270, 14. Βρεττανικαὶ νῆσοι 110, 17. Βρεττανὶς, *Britanna* 425, 6. Βρεττανὶς γυνὴ 278, 13. *In F. c. Brittani, Brittania, Brittanicus.*
Βρεττανίων, *Veteranio: F. c. Vetranio* 132, 2
Βρενδεσῖνοι, *q.* Βρεντέσιον.
Βρύττιον 81, 44: 84, 15. *rectius* Βρούττιον, *ut* 72, 47. *quamquam etiam in F. c. Brittiis pro Bruttiis* 84, 13
βρυχώμενος 346, 8. βρυχηθμὸς, *barritus* 729, 43
βρύχια χάσματα 890, 28
βύας ἴβυξι 218, 5: 385, 44

Γ

Γαβία, *Gabii op.* 65, 23
Γαδειρεὺς, *Gaditanus* 177, 12
γαιώδης λόφος 751, 44
Γαλάται, *Galli* 146, 1: *&* Γαλατία, *Gallia, paulo ante, atque alibi passim.* τὰ τῶν Γαλατῶν ἔθνη, *Gallicae gentes* 700, 40. Γαλάται οἱ ἑσπέριοι 751, 24: *ad differentiam Asianorum. Item plur.* αἱ Γαλατίαι, *Galliae* 216, 15. Γαλατικοὶ πόλεμοι, *Gallica bella* 147, 34
γαλεάγρα, *cavea* 247, 39
γαλήνην φέρειν 861, 41
Γαλιεῖνος *pro* Γαλιῆνος 126, 15, 42: 128, 13, 40: 129, 15, 42
Γαλλιηνὸς *Imp.* 121, 20, *& seq. Idem* Γαλλιηνὸς 646, 19
Γάλλοι, *Galli, pop.* 70, 41, *& alibi passim apud Paeanium. sic* ἐν Γάλλοις, *in Gallia* 118, 29: 123, 8. παρὰ Γάλλοις, *in Gallia* 119, 34. Γάλλων πλῆθος 79, 19. *ubi ad oram m. s. adscriptum* Γαλατῶν: *quod apud Gr. est usitatius. Sic etiam* κατὰ τὰς Γαλλίας, *in Galliis* 526, 5
Γάλλον *pro* Γαλλιηνὸν *seu* Καλλιηνὸν 90, 35
γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ 129, 27
γαμεταὶ ἦσαν, *uxores* 285, 11. γαμετὴν δεδωκὼς Ὀκταβίαν τὴν θυγατέρα 789, 7
γάμων ὥρα ἦν οὔπω ἄγουσα 804, 16
γάρ *&* 343, 2. γὰρ *pro* γοῦν 366, 12: 447, 1: 605, 23. γὰρ *pro* οὖν 340, 41. γὰρ *pleonast.* 687, 40
γαῦρον *&* σοβαρὸν ἐποίησεν αὐτὴν 841, 6. τὸ γαῦρον *&* τὸ σημνοπρεπὲς 350, 2
γαυρούμενος ἐπὶ τούτοις 199, 34. γαυρουμένοι νίκαις ἐσχάταις 147, 35: 149, 46
γε *pro* τε 827, 46
γεγωνίσκειν, *clare loq.* 216, 41. γεγωνίσκας ἔφη 339, 6
γείνασθαι, *natum esse*: *&* γεινάμενος, *natus* 841, 13, 22
διὰ γειτνίασιν 705, 39. γειτνιῶντα Ἰταλίᾳ 583, 41
ἡ γείτων Ἀντιοχείας γῆ 100, 16
Γηβίνιον *pro* Βηγκιὼν 125, 36
γελοιάζειν 832, 14: 833, 36
γέλωτα *&* σκώμματα ποιοῦντες τὰ δῆμον κακὰ 284, 25
γελωτοποιοὶ 218, 27: *& D.* 402. *at P. c.* γελωτοποιοί. γελωτοποιία *&* μῖμοι 444, 19
γενεαὶ τρεῖς, *seculum* 527, 22
γενέθλιος ἡμέρα 684, 5
γενεθλιαλογήσας τοὺς παῖδας, *genituram filiorum rimatus* 110, 46
γένειον, *mentum* 277, 24. τὸ γένειον ἀσκεῖν, *barbam alere & colere* 561, 30. *contrarium* ἀποκείρασθαι 565, 31. *sic* γενειᾶν *&* ξυρᾶσθαι 344, 33
τὰ τῆς γενέσεως ἀπάργματα, *ortus primordia* 588, 41
τὰ γεννήματα συλλέγοντες, *fructus e terra natos* 728, 18
εἰς γεννικῶν ἀμαρτημάτων ἐξοκείλας 574, 39. *rectius* νεανικῶν.
ἐγεννήθην *pro* ἐγεννήθην, *natus sum* 369, 18. *sic* ἐγεγέννητο *etiam P. c.* 426, 44: *& D.* 403.
Γέννιος *pro* Ἰγνάτιος 121, 33
πρὸς γένος αὐτοῦ ἀπ' ἀρχαίων 530, 24. *fort. rectius* πρὸς γένους, *genere propinquum.* ἐν γένει αὐτοῦ ἦν, ὁμογενὴς αὐτοῦ 159, 34. γένος τὸ αὐτὸ 480, 26, *consanguineus eius.* τὸ γένος τὸ ἀπ' Ἀχιλλέως, *ex Achillis genere originem trahens* 72, 17. γένος ἑλληνικὸν ἀπὸ βαρβάρων 701, 7. τὸ γένος ἕλκων ἐξ Αρμ. 777, 31. *sic* 815, 33. ¶ γένη τὰ ἐν τῇ ἄστει, *civium genera seu ordines* 397, 45. τὸ καθ' ἡμᾶς γένος, *nostri seculi homines* 660, 3. ¶ γένος, *gens, natio* 822, 35, 38. *sic* γένη Σκυθικὰ 847, 33
γέρας, *honorarium* 96, 4. γέρα ἐτήσια δοὺς, *ant. stipend.* 153, 34. *sic* 374, 17. γεραίρει αὐτὸν πάσαις εὐφημίαις 492, 12
οἱ ἐν ταῖς Γερμανίαις στρατιῶται 304, 17
οἱ ἀπὸ τῆς γερουσίας, *senatorum ordo* 817, 7. *quare* Βουλ.
γεύσῃ τῆς ἡγεμονίας 231, 14: *& Dio* 421. *at infra* 303, 6, παραγεύσῃ, *gustabis quasi per transitum.*
γεφυρῶν τε καὶ ζευγμάτων κατασκευαῖς 723, 6. γεφύρη *pro* γεφύρα 696, 4
γεφυραῖοι, *pontifices* 761, 3. *Dionysius Hal.* 132, 37. *& Varro lib. 4 De lingua Latina, ex eo Pontifices dictos tradunt, quod ab iis sublicius pons & factus primum est, & restitutus saepe, cum sacra & uls & cis Tiberim non mediocri ritu fierent. Itaq. si verbum verbo reddendum est, pontifices sunt* γεφυροποιοί.
γεφυρῶσαι τὸ ῥεῖθρον 613, 13
γήδιον, *rusculum* 854, 41
γήλοφοι, *terra tumuli* 139, 38
γεωργία, *agricult.* 68, 22
γηραιὸν ὄντα ἤδη 537, 34
γίγνοιτο, *liceret, copia esset* 226, 41. μὴ γένοιτο μηδ' ἵνα θανατωθῶσι, *absit ut* 390, 20. *sic* 371, 17. γενόμενος αὐτοῦ ἐξ ὀφθαλμῶν, *summotus e consp.* 265, 38. γενόμενος κατὰ τὴν Ἰταλίαν, *cum veniss.* 673, 27. γενόμενος ἐπὶ τῆς βασιλείας, *provectus ad* 111, 15. γενόμενος ἐνιαυτοὺς ος', *provectus ad ann. at.* LXXVI, *vel natus a.* 106, 1. *sic* γεγενημένος ἔτη οε' 107, 13. γεγονὼς ἔτη πε' 223, 32. γεγονὼς ἔτος κγ' 71, 4. γεγενημένος, *natus, ortus, uno* ν *etiā P. c.* 352, 27: 672, 11. *sic* ἐγεγένητο, *natus erat, idem P.* 317, 29: 421, 18. *Rursum* 218, 33, *P.* ἐγεγένητο: *at vulg. L. & D.* 403, ἐγεγέννητο.
γιγνώσκειν] ἐγνώκει, *decrevit* 773, 5. ἐγνώκει *pro* εἰώθει 762, 38: 767, 1. ἐγνωσμένοι αὐτοῖς τόποι, *noti* 727, 27. τὰ ἐγνωσμένα *pro* τὰ νενομισμένα 746, 7
γλίσχρως *&* ῥαθύμως πολεμοῦντες 857, 7
γλιχόμενοι λαβεῖν 442, 3
ἀπὸ μιᾶς γλώττης, *uno ore* 241, 27
Γνῖος *praenomen* 91, 36. *apud Suid.* Γναῖος.

γνώμη

γνήσιον ὄνομα 530,14
γνὺξ ἱδρύσασα 671,14
γνώμην εἰσηγεῖται αὐτοῦ, *consil.* 702, 36. γνώμην σοι δοῦναι ἔχω 209, 30. γνώμην σοι δίδωμι 212,42. *sic* 220,8. γνώμην ποιοῦνται τοῦ Ιτ. ἐπιδραμεῖν, *consilium ineunt* 655, 8. (*Alias* γνώμην ποιεῖσθαι *est sententiam dicere* 224,43:314,37) γνώμην ἔχων ἀποδρᾶναι 316,1. γνώμην ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντες ἐπὶ διαδ. 755, 22. *Sic* γνώμην ἀρίστην εἶ), *opt. esse consil.* 807,36. γνώμῃ διδρακέναι, *consulto, delib. volunt. fecisse* 213,40. δι᾽ μᾶλλον ἢ γνώμῃ 647, 5. αὐσίᾳ μᾶλλον ἢ γνώμῃ φρενήρης 636,38. *Idem* ἀπὸ γνώμης 233, 25. *Rursum* γνώμῃ θεῶν, *Deo volente, diuina prouidentia* 482, 37. γνώμη τοῦ Μαρκέλλου πιστικ. 198, 36. μὴ κτ᾽ γνώμην αὐτοῦ γινόμενοι 818,12. ¶ ἐξεπλάγη μὲ τὴν ψυχὴν, ἐκ ἐπεσχέθη ἢ τὴν γνώμην, *mente* 532,15. τὴν γνώμην περὶ τῆς ἐπιδρομίας ἔχων 554,28. ἐπὶ γνώμης φέρειν 505,18. κτ᾽ γνώμην προχωροῦντα 528,2. (*& adiect.* τὸ κτ᾽ γνώμην αὐτοῦ συνέβη 192,26) κτ᾽ γνώμην αὐτῆς ἔλεξε μηδὲν, *nihil ex animi sententia, nihil quod placeret* 183,14. ¶ γνώμης ἐγένετο τῆς αὐτῆς 693,17. *sic* ἐκ μιᾶς γνώμης 83,21. *at* γνώμην παρέχει τοῖς- *assentiri* 711,12. *aut leg.* συγγνώμην. ¶ γνώμην ἀπλοϊκὸς 513,28. γνώμη καὶ ῥώμη ὑδέμιᾶς ἀποδέοντα 582,11. τὸ τῆς γνώμης εὐκίνητον 598,30. τὴν τοῦ βασιλέως περὶ αὐτὸν γνώμην οὐ βεβαίως εἰδότας 809,41: *& pag. seq.* v.10 περὶ αὐτοῦ. τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐπιπίστου 423,5. ¶ *Plur.* γνῶμαι, *mentes* 210,23. ταῖς ψυχαῖς καὶ ταῖς γνώμαις διῃρημένοι 545,43. ταῖς γνώμαις διέστησαν 777,1. τῆς γνώμαις ἐκαστεθῆν ὡς τὴν βασιλεία 778,28
γνωρίζειν, *nosse* 196,23:512,24. γνωρίζοντες ἀλλήλους, *agnosc.* 312, 18,41. *sic* γνωριεῖ με 419,27. γνωρίσαντα τῇ χεῖρα 487,12:490, 40. γνωρίσαι ἐξ αὐτῶν τοὺς ὑπὸ τὴν συγκλ. διαδεχθ. αὐτοκρ. 617,8
γνώρισμα ποιῇ τοῖς σρ. *nota f.* 501,20. οἱ Ἰουλιανοῦ γνώριμοι, *noti & fam.* 734,45. τοὺς Ἰουλιανοῦ γνωρίμους 735,5. γνώριμος ἐπὶ φιλοσοφίᾳ, *nob.* 744,1. γνωρίμως φράσαι, *liq.* 833,11
γνώρισμά τι εἰς αἰκασίαν καταλιπεῖν ὅπ- 787,15
γνῶσιν Ἀλβίνῳ, *notit. seu familiar. cũ Alb.* 526,40. γνώσεις τῇ παρὰ Ῥωμαίοις, *celebr. nominis* 513,24. γνώσεις ἐν τῷ δήμῳ ἐκ ἄσημοι 596,8
γνωσιμαχεῖν 370,2
γόης ἐξ μάγος ἀκριβὴς 433,31. γοητεῖαι μάγων 367,8:734,29.
γοητείαις εἰς ἔρωτα ὑπηγάγετο 272, 13. γοητείας γραφὴν φυγὼν 743, 18
γονὴ, *proles, suboles* 804,25:858,34. *Item* γόνον ποιήσασθαι, *sub. procr.* 359,40
γοῦν, *saltem* 207,41:642,25:734, 5. γοῦν, *quidem certe* 318,6. γοῦν *pro* οὖν 232,7. οὖν *certe ibi habent P. & D.*
Γραικοί, *Graci* 842,28:844,10
γράμμα βασιλικὸν ἐπισημαζόμενος, *litt. princ.* 811,34. γράμματι ἄνω σημαινόμενος 352,38. *ubi picturam interpres vertit: sed rectius fortasse scriptum: vt* γράμματα, *scripta, libri, tabula* 386,4. γράμματα ἐξέθηκε, *scriptũ seu tab. propos.* 160,18. γράμματα δημόσια ἐποίησε πρὸς τὸν Ῥωμ. δ. 597, 12
γραμματεῖον, *tabella* 196,24:204, 44. γραμματεῖα προσδοῦναι τῷ βασιλεῖ, *libellos* 787,32. *ubi Leoncl.* γραμμάτια *manuli.* γραμματεῖα ἐκ φιλύρας 486,25
γραμματοφόροι 436,43:757,20
γραμμάτιον, *libellus* 775,15. γραμμάτια ἀνώνυμα διέρριψαντες 710, 32. *& mox v.* 40 γραμμάτια ἐσφραγισμένα. (*vbi tamen L. & P.* γραμματίδια ἐσφραγισμένα) γραμμάτια δεινοῦ ψευδῆ 786,27. (*P.c.* γραμμάτια, *ambigue*) γραμματίοις ἐπισφραγισθῆναι ποιηδαί 730, 40: *P.c.* γραμματείοις. γραμμάτια ἐκ φιλύρας 377,6: *Suid. in citatione loci*, γραμματεῖα 937, 42: *itemque* 486,25
γραμματικοί, *litteratores* 890,39. *sic* 406,41
γραφείοις καταχεντῶν 319,36
γραφὴ, *scriptum* 416,17. ἐς γραφὴν καταθέσθαι 382,35: *P.c.* ἐς συγγραφὴν κ. *vt* 385,15. ¶ γραφὴ, *actio, crim.* 225,27. τὰς γραφὰς ἔφυγε 837,14. γραφαὶ μοιχείας 424,39
ἐγρηγορέναι, *vigilare* 377,5. *P. at vulg. l.* ἐγρηγορηκέναι.
γυμνάζειν πρὸς πᾶν εἶδος μάχης 355, 14
γυμνασίαις συνεχέσιν ἐπαίδευε τὸς 821, 13. γυμνασία *rhetor.* 251,39
γυμνάσιον ἵππων 668,18. γυμνάσια καὶ διδασκαλεῖα 496,21. γυμνάσια τὰ συνήθη, *exercit.* 586,21. γυμνάσια πολεμικὰ 600,26. γυμνάσια τὰ πρὸς θεία 488,2
γυμνασίαι *in excub.* 426,29
γυμνοὶ ἐσθῆτος 486,39. ὑπὸ γυμνοῦ τῷ ἀέρι 615,26
γυμνώσας τῆς ἐσθῆτος 666,4. ἐγύμνωσε βοηθείας τὸς- 689,17. γυμνωθεὶς τῆς δυνάμεως 566,26. *at* γυμνώσας πρὸς τοὺς συνόντας, *an. detegere* 288,26
γύμνωσις, *nudatio* 448,18
γυναικίζειν, *mulierem agere* 253, 41: 447, 16. *sic* γυναικιζόμενος 858,19. *Act.* γυναικώσας τὴν αὐχένα 448,14
γυναικοκρατεῖσθαι 258,1
γυναικομανὴς ὡς Πάρις 886,29
γύννις 255,46: *mollis & effæminatus, Sueton.* 71,21

Δ

δᾳδουχίαις ὑμῶν 549,22
ὁ δαίμων, *genius, numen; seu Fortuna* 736,30: *vt* κτ᾽ δαίμονα, *forte fortuna* 487,8. δαίμων, *malus genius* 811,38
δαιμόνιον κακὸν, *diuinitus immissum malum* 327,21. δαιμονίῳ τύχῃ ἐπιχθεὶς 474,26. τὰ δαιμόνιον μορφαὶ πολλαὶ 438,27. ¶ τὸ δαιμόνιον, *genius* 332,25:452,17: *numen d.* 256,9:884,25. δαιμονίοις διδόμενα 77,38, *pro* δαιμονίοις, *diuinitus.* δαιμονίως ἐπαινεθεὶς εἰς φιλοχρημ. 888,31
δαιτυμόνες, *conuiua* 693,12
Δάκες *pop.* 106,21. *sic* 112,6:113, 8:121,39:688,17:712,11. Δάκοις 330,43, *etiam P.c. & rursum* 331,6: *at infra idem P.c.* Δακοὺ 340,6: *itemque* Δακῶν 341,10,23:343,28. Δακοὺ *Ionice nominari* τὺς Δάκας *tradit Zonaras* 200,4
δάκρυα κλαίων 254,34:307,40: 449,38
δακρυρροῶν ἐξ βόμβῳ 587,6
δακτυλίδια, *anuli* 81,27
δακτυλοδεικτοῦντες αὐτοὺς ἀλλήλοις 275, 36
Δαλμάτια *pro* Δαλμάται 106,15. τὺς Δαλμάτας ἀποστήσας 215,27: *P.* Δελμάτας: *rectius* Δαλμάτας *vel* Δελμάτας: *vt Dio* 387, Βάτων ὁ Δαλμάτης.
δάμαλις ἐθήλασα 668,45
δανεισὰς ἑαυτῶν 598,44. δανεισὰς ἔχοντας 309,1
δαπάνην παρασκευάζει τοῖς ἐν τῇ πόλει, *vict.* 665,19
δαπανᾶν τὰ δημόσια περὶ τὰς αἰάζ. 754, 35. δαπανῆσαι αὐτόθι χρόνον πολὺν 805,38. *sic* 690,4. ἐδαπανήθη πολὺ 726,40
δασείαις ἐξ πυκν. ὕλαις 609,26. δάσκοντι αὐτοῦ αὐτοκρ. 769,29
δασμὸς ἐτήσιος 278,39
δασμοφόροι 404,18
δάφνινος στέφανος 156,45
δαψίλεια τῆς ἐπιτηδείων 469,11. δαψιλῶς βιοῦν 535,16. ἀφειδῶς ἐξ δαψιλῶς τοῖς στρατ. χορηγῶν 535,25
-δὲ δὴ, *vacante* δὴ 149,36. *sic* 368, 18,23,42, *& alibi passim apud Dionem.* δὲ δὴ *&* δ᾽ οὖν *pro eodem* 390,16,44. δ᾽ οὖν *pro* δὲ δὴ *seu* δὲ 168,9:283,43:545, 25: δ᾽ οὖν, *attamen* 290,22. ¶ δὲ *pro* δὴ 90,24:104,29:487, 39:566,1:571,7:649,29.

sic P.c. 223,23. ¶ δὲ pro τι 570, 31: 825,11: 849,30. δὲ pro μὲ 511,12. δὲ ὁ pro δίχα 86,2. ¶ δὲ *in redditione, superuacua* 284,20. *sic* ὁ ὕτω δὲ, *vacante* ἢ 718,10

δέδια τὸ θάνατον 427,23. δεδιέναι ὑπὲρ τῆς σωτηρίας 840,24. δεδιότες περὶ παίδων 705,23. δεδιότες ἐφ' ἑαυτοῖς 647,14: *&* 643,6. δεδιὼς ἐπὶ τῇ πόλει 694,10. δέους περὶ τῶν πατρὶ 263,16. ἰδεῖν μήποτε περικαλέστερον 821,41

βραχυτάτου ἰδέσθαι ?ωβλῶσαι, *perparu abf. q.* 349,47

δεῖγμα τῆς νίκης 519,26. δεῖγμα παρέχειν τρόπου ἀνδρείας 692,9. δείγματα εὐνοίας εἰς αὐτὸν ἀποδεξάμενοι 683,10. δείγματος ἕνεκα, *exempli gratia* 322,7

δείκηλα, *imagines, signa* 687,5: 761, 8: 801,23

δεῖξας λαμπρὸν ἰδεῖν 124,14. δεῖξαι *pro* δέξασθαι 766,38

ὁ δείλαιος, *miser* 884,29

περὶ δείλην ἑσπέραν 498,37: 534,2. (*quod &* περὶ δείλην 544,14) ἄχρι δείλης ὀψίας ἐπιμείναντα 809,16

δειμαίνουσα *&* ἐκ ἀεὶ ἀπειλῆς *idem* 274, 3,6

δεινὰ πάθος εἰπεῖν 251,4: σκῶψαι 420, 5. δεινὸς αὐτοῦ γεγυμνωμένος 341, 24. δεινὸν ἐποιεῖτο μόνην ταύτην αὐτὴν 410,38. δεινὸν τε ποιούμενοι τὸ- 356,38. δεινὸν ποιησάμενος ὅτι- 109,18. *sic* δεινὰ ποιεῖσθαι 201, 22

δεινότης ἡ ἐν λόγοις 849,20

δεινῶσαι, *exaggerare* 235,40: 259, 41

δεῖξιν εὐνοίας παρέχ. 484,5. δεῖξιν ὁ πίστιν εὐνοίας ἔχον 493,22

δειπνήσας δημοσίᾳ δεῖπνον πολυτελὲς 282,44. δεῖπνα δειπνῶν πολυτελῆ 773,8

δειπνίζειν, *cena excipere* 696,41. *sic* 243,20: 277,21

δειπνητικὴ στολὴ 359,15

δειπνοποιοῦντος βασιλέως εὐωχούμενοι 698,7. δειπνοποιουμένῳ ἐπιστὰς 652,11

ἀπὸ δεκάδα ζημιοῦσθαι θανάτῳ, *decimari* 807,10

δεκαδάρχαι, *decur.* 696,39

δεκαετία ἔτη: *& mox* πέντε καὶ δέκα 350,42

ἡ δεκαετηρὶς πανήγυρις, *decennalia, decennales ludi* 234,26. δεκαετηρίδων διαδοχὴ 193,15

δεκανδρικοί, x *viri* 68,30

δεκαπέντε *&* πεντεκαίδεκα 669,24, 40

δέκαρχος, *decurio* 370,36

δεκατευθέντες, *decimati* 303,45

δεκατεῦσαι 230,4: 305,30

δεκαχῶς τάγμ. 214,35

δεκατηρὶς τῆς ἀρχῆς 414,34: 415,5. *Idem* δεκαετ.

πλὴν δεκάτης περιουσίας 217,9. q. c. δεκάτου.

δεκτὰ δῶρα 660,23

δέλεαρ προδοσίας χ. 564,41

Δελματία 218,37, *P. at vulg. l. &* Dio 403, Δαλματία.

δένδρεσι πυκνοῖς δασύν 724,22

δεξαμεναί, *aq. conceptacula, vt cisterna, piscina* 180,8: 202,34. *sic* δεξαμενὴ χειροποίητος 660,15. δεξαμενὴ τὸ ὕδωρ 415,13: *P.c.* δεξαμένη.

δεξιὰς ἐμβαλέσθαι 891,11. τὰ δεξιὸν μέρος τὸ πρὸς με ἡμᾶς 493,17. δεξιὰ ἠκολούθει αὐτῷ ἡ τύχη, *secunda* 130,41. *sic* δεξιᾶ χρώμενος τύχῃ 703,1

δεξιότης, *dext. comitas* 353,20: *in reb. ag.* 865,42

δεξιοῦνται ἀλλήλους 485,36. δεξιούμενος πάντας καὶ κοινῇ ὁ ἰδίᾳ 512,15. δεξιωσάμενος φιλοφρόνως 236,44. *sic* 291,16

δεξιώματα ἔξω ἴσον ἀπαιτοῦσι, *prensationes* 238,34

δεξιῶς περιχωρήσαντα 529,24. τῷ δεξιῶς συμβεβηκότα τῷ πολιτεύματι 820,20

δέομαι μαθεῖν, *cupio r.* 359,1. ὧν δέομαι λέγειν, *n. op. b.* 209,8. *sic* 392,36. δεομένου τε αὐτοῦ 215, 19. ἐδέοντο τοῦ βασιλέως περὶ ἀποδῶν, *peteb.* 741,40

δέον *pro* δεῖ *seu* δέοι 733,43: 735,15. πρὸς τὸ δέον ἀφικνούμενοι 123,38. ὑπὲρ δέον, *&* πέρα τὸ προσῆκον, *pro eod.* 781,2,9

δέοντος διοικεῖν πάντα 234,12: ἄρχειν 258,20

ἐν παντὶ δέος ἐγένετο 315,14. ἐν δέει πολλῷ γενόμενοι 573,7. ἐν δέει μεγίστῳ καθεστῶτες 526,15. δέει δ' μά- 709,34: 806,44

δεσμά, *vincula* 241,39: 334,15: 837,1. *Hinc* δεσμεύεσθαι ἁλύσει 294,17. δεσμεῖν σιδήρῳ 860,1: *&* 74,3. δεσμῶται, *vincti* 252, 15: 334,14

Δέσποτα, χαῖρε 189,22. δεσπότης τῆς ἀδελφορᾶς 142,27. δεσπότης ἐγένοντο τῆς Σικελίας, *pro* κύριοι 82,46

δεσποτείαν Ῥωμαίων δέξασθαι 97,2. ἡ δεσποτεία τῶν ἀπόντων 502,22. *sic* 73,23: 496,4

δεδυμέναι πίστις 614,39

δεῦρο, *huc usque* 275,17. *sic* δεῦρο ἀεὶ 192,1. ἐς δεῦρο 325,36. μέχρι τοῦ δεῦρο 887,23

δευτεραῖοι ἔρωτι ἀγαπῶ 447,38

τὰ δευτερεῖα λαβεῖν 839,17. τὰ δ. φέρεσθαι 255,5

δεύτερος Σύλλας 95,45. ἐν τοῖς δευτέροις ὑπατεύσασι, *pro* τὸ δεύτερον 531, 12: *vt* δεύτερον ἐπιστάντι, *iterum* 554,42: δεύτερον ἐρωτηθεὶς τὴν γνώμην 284,8. *At* ἐν δευτέρῳ ποιησάμενος τὴν Αλ. βουλὴν, *posthab.* 828, 21. τὰ δεύτερα κομίσασθαι 841,16.

τὰ δεύτερα ἔχων μετὰ Δ. 332,42

δέξασθαι ὑπ' ἐκείνου, *recept. esse* 696, 22. δεξάμενος τὸ ἔπαινον τῆς ἀπολογίας, *accip. i. prob.* 870,21. τότε δεξάμενος τὸ τέλος, *fort. f.* 675, 36

μακρὸν δεῖ φαίνεσθαι 835,4: 844,19

δή, *scilicet, videlicet* 516,16: 553, 33. δὴ οὖν 232,26: *& D.* 422. *sic* 237,37: 466,32: 690,41. δὴ *pro* δὲ 491,23: 583,4: 610, 23. δὴ *pro* ἤδη, *P.c.* 400,27. δή ποτε *pro* δή τινα 297,20

δῆθεν, *scilicet, videlicet* 153,34: 204, 31. *iron.* 540,28

Δηϊόταρος, *Deiotarus* 100,8

δῆλον καταστήσῃ 753,12

δηλονότι, *videlicet, scilicet; declar.* 171,4. *iron.* 383,12. δηλονότι, *licet, quamquam* 156,43

δηλοῦν αὐτοῖς ἐβούλετο ὅτι- *signif.* 154, 46. ὁ δηλωθεὶς Αντωνῖνος, *suprad.* 574,4

ἐς δήλωσιν ὅτι- 263,30

δημαγωγός, *similis* 66,2. δημαγωγὸς ἦν ἄκρος, *similitatis fuit maxima* 113,3. *sic* 106,8. δημαγωγῶν τὴν πόλιν 146,17

δήμαρχοι, *trib. pl.* 67,33. δημαρχικοὶ 381,19. δημαρχῶν, *i.* δήμαρχος ὢν 160,15

δημεύσαντα πολλοὺς 104,35. δημεύειν τὰς οὐσίας 95,11. δήμευσις τῶν χρημάτων 278,3

δημηγορήσαντα ταῦτα 502,5. δημηγορῶν τοῖς στρατ. 313,45

φειδὼς ὁ δήμιος 533,2

δημιουργὸς μέτρων ἄκρος 111,11. εἰς δημιουργίαν τῶν πλοίων, *fabric.* 648, 39: 797,15

ὁ δῆμος ὁ τὸ πλῆθος 195,36: *& mox* τῷ δήμῳ τῷ τε ὁμίλῳ, *populo & plebe.* τοῖς δήμοις τῶν πόλεων ἢ τοῖς ἔθνεσι 593,9. οἱ δῆμοι, *populi ordines* 398,6. ¶ δῆμοι *pro* δήμαρχοι 221,29. δήμου *pro* δείπνου 155,7

δημοφύλαξ 143,17

δημοκοπῶν τὴν π. 122,7. *vide nos.*

δημοκρατούμενοι ἀνεν δημοκρατίας 221, 36

δημοσίᾳ ἤλαυνον ἅρματα 283,39: *P.* δημόσια.

οἱ δημοσιακοὶ θεο. 500,26

δημοσιευθὲν βιβλίον 385,17. *sic* δημοσιεύεσθαι 194,47. δημοσιωθῆναι ὅτι- 436,32

δημόσιοι τῆς αὐλῆς εἴσοδοι, *per quos publice intr.* 540,3. οἱ δημόσιοι θησαυροὶ 869,33. τῶν δημοσίων συμφερόντων, *pro* δημοσίᾳ 865,26. δημοσίας γίνεσθαι τὰς οὐσίας, *in publ. ar. ref.* 811,36. τὸ δημόσιον ποιεῖν τὰς τῶν δεδημευμένων οὐσίας 819,29. τῷ δημοσίῳ ὀφείλοντες, *fisco publ.* 372,4

δημοσιώσας τὴν οἰκίαν 207,33. δημοσιωθείσης οὐσίας 431,29

δημότης, *plebeia* 285,11

δημοσιεύω διεαδι τὰ πρ. 225,18: συνό-θεν 320,31
οἱ δημώδεις, plebs 484,38. τὸ δημώδες πλῆθος 467,19. δημώδες, ἐς παροιμίαν φέρει, vulg. 305,42. sic 361,6
τὸ δημοφιλές 494,10
& δἰ ὃ, ideoque 175,2
Δία Ἰούλιον, Deum Iulium, seu Diiouem Iulium 158,18
διὰ βίου, per totam vitam 330,27. διὰ βραχυτάτου, intra breuiss. t. 245,15. δι᾽ ὀλίγου μεταβολὴ γίγνοιτο 239,22,45: & D.427,13. ac P. δι᾽ ὅλου. διὰ τῶν δέκα ἀεὶ ἐτῶν, decimo quoq. anno 193,18. διὰ πέντε ἐτῶν, quinto quoq. anno 156,18: 238, 8. διὰ τρίτης ἡμέρας, tertio quoq. die 854,41. In his vt praepositio Latine non exprimitur, ita in seq. διὰ βασάνων χωρεῖν 545, 21. sic 543,37. διὰ προχειρῆς καλεῖν 170,4. διὰ προγράμματος συνήθοντες 550,11. διὰ χρυσοῦ ποικίλου 573,9. διὰ σπουδῆς & ὑμετ' ἐπιμελείας καὶ ἀσκεῖν αὐτόν 518,41. διὰ πάσης ἀνδρας ἐπεβούλευσέ μοι 545, 20. διὰ χαρίτων προσομιλῆσαι 152, 17. δι᾽ ἐπιμελείας ἄγειν 180,39. διὰ φροντίδος ἔχομεν 619,25. διὰ σπουδῆς ἀεὶ ποιεῖσθαι 441,28. διὰ πάσης αἰδοῦς καὶ τιμῆς ποιεῖσθαι ἐπ᾽ αἰχμ. 73,8. διὰ τιμῆς πάσης & θεραπείας ἦγον τὸν 649,26. διὰ τιμῆς τε καὶ θαύματος ἔχειν 492,6. δι᾽ αἰδοῦς ἔχειν 601,1. δι᾽ ὑποψίας ἔχειν 637,37. δι᾽ ὀργῆς ἦν Ἀρχέλαον 229,19. διὰ μέσους αὐτοῦ ἦν 224,13. ¶ δι᾽ ὑμᾶς, per vos, vestro beneficio 845,32. διὰ τῶν pro διὰ τούτων, per hoc, L. & P. 665,28
διαβαίνω τὸν Σίδης 792,29
διαβαδιζόμενος πρὸς τὸν αὐτοκρ. 344,25. διαβιβάζειν εἰς ἀνδρείαν, traducens vt efficeret. 553,36. διεβίβαζεν pro διεβιβάζετο 588,42
καὶ διαβάσεις ποιεῖσθαι διὰ τοῦ P. transire per Rh. 646,40. sic 657,2. τὰς διαβάσεις τοῦ Ῥήνου φυλάττειν, transitus, traiectus 646,32
διαβατὸς ἦν ὁ ποτ. 681,25
τὸν Τίγριν διαβιβάσας τὸ στράτευμα, ducto trans Tigrim exerc. 726,29. διαβιβάσαντες αὐτοὺς πλοίοις 647,17
διαβίω 359,8: 407,14
διαβοήσεσθαι ὅτι diuulg. 491,12. διαβόητον ἐποίησε τὸν φόνον 564,1. διαβοήτου γενομένου τοῦ φόνου 544,39. sic 532,29
διαβολὴν αὐτοῦ τὸ ποιεῖν 365,25. ὑπὸ διαβολῆς φήμη 590,1. μετ᾽ αἰσχρᾶς καὶ ἀπρεποῦς διαβολῆς ἀνησάμενος τὴν ἀρχὴν 499,37. fort. διαβολῆς, vt v. 8. aut intelligenda competitoris traductio.
ταῖς διαβολαῖς & τὰ δόρατα ἐπιφέρειν, pila & hast. 510,24
διαβουλεύσασθαι, delib. 441,11
διαβραχείς 368,40
διάβροχος τέλματι 720,47
διαγίγνεσθαι ἐν 211,37
διάγειν τὰ πρ. perag. 170,7. διάγειν ἐν προσταγῇ, ages, seu degens 479,27
διαγωνίζεσθαι πρὸς 370,12. διαγωνίσασθαι ἀθυμοῦν, deg. 448,42. διαγίνεσθαι πρὸς τὰς ἀλλοφύλους 355,28. διαγενόμενος χρόνος ἱκανὸς σωφρόνως 227,27. εὖ διαγενόμενοι ἐν πέντε 769, 18. ¶ διαγωνίζεσθαι, superare 374, 5. sic διαγενόμενος τούτῳ μόνῳ 861, 19. ¶ διαγενομένων πέντε ὡρῶν, quinq. h. interuallo 126,30. διαγενομένου χρόνου οὐ πολλοῦ 475,30
διαγκωνίσασθαι τόξον 483,24
διαγνῶναι, decreuisse 186,17. διαγνωσθείσης τῆς ἐπιστολῆς 241,26: relicta διαναγνωσθείσης D. 429.
τὴν διάγνωσιν ἐπιθέσθαι μετὰ τοῦ Ἀγρ. delib. 191,27
διάγραμμα τοῦ 352,42
διαγρηγορήσαντες διὰ 519,34
ἡ διαγωγὴ τοῦ βίου 385,35. sic 180,13. διαγωγαί, stationes 541,14
διαγωνίσασθαι τὸν πρὸς Αθ. πόλεμον, debellatum A. 634,9
διαδείκνυσθαι, appar. 388,28
διαδεξάμενός με 531,36. διαδεξάμενος τὸ κλῆρος αὐτοῦ 162,35. vsitatius τὸν κλῆρον αὐτοῦ διαδ. vt infra 175,40: 201,42. διαδεξάμενος παρὰ βούλου τὴν ἀρχὴν 636,1: P. c. δεξάμενος, sine prapos.
διαδικασθῆναι 175,9
διαδοῦσαν ἀθρόας ἠθροισμένου τὰς sp. 641,42. alibi ἐπιδ.
Διαδουμένος pro Διαδούμενος seu Διαδουμενιανός 119,11
τὴν διαδοχὴν ἔχοντες ἀπό- generis successione orti a- 103,47. ἡ παρ᾽ ἄλλα διαδοχή 560,27
διαδρᾶναι, diffug. 657,41. (sic διαδεδρακότας, diffugerant 520,24) διαδρᾶναι τὸ φρούριον 724,6: P. c. διδρᾶναι. Item circumfl. διαδρᾶναι τὸν ἐπιόντα κίνδυνον 697,20. διαδράσαντα πρὸς ἐκείνους 213,6: D. διαδρᾶναι 383,5
διαζῆσαι τῷ ποτ. 697,43
διάθεσις τῷ πρὸς τὸν πατέρα, affectu 545, 11. δηλοῖ ψυχῆς διάθεσιν αὐτῶν τεθνεῶτος 471,13. ἐκ τῆς δηλώσεως μὲν διαθέσεως τῆς 618,34. ἐκ διαθέσεως ἡ καλῶς αὐτοῦ πεποιημένα, affectu sen instituto 838,31
διαθρυεῖν 394,8. sic pass. διαθρυεῖσθαι 195,5: 270,31
διαθρυλλοῦντες πολλά 179,2
διαθρυλεῖσθαι: vide διατεθρυλλημ.
ἡ δίαιτα αὐτοῦ καὶ ὁ βίος, victus & vita 306,22. τὴν κατὰ τὴν δίαιταν ἀκρίβειαν ἀπέχοντο 361,4. τὴν δίαιταν ἐν τῷ ἀγρῷ ποιούμενος 317,12
διαιτᾶσθαι περὶ τῷ πάππῳ 389,37. διαιτώμενοι ὑπὸ σκηνῶν 562,9. θηράσαντες διαιτοῦ, venatu victitat 580,40. διῃτημένος ἐν πᾶσι 587, 39. ¶ Αἱ διαιτήσεις τοῖς προσκειμένοις αὐτοῦ, cui reddens 141,4
τῆς διαιτημάτων αὐτοῦ, aestiuum vita 389, 4. sic κατὰ τὴν τῆς διαιτήματος ἐπιτήδειον 868,12
διαιτητὴν αὐτοῦ ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους διαφορῶν 355,35. sic 140,44
διακαπηχέσεν ἑαυτὸν 274,8
διακείμενοι, diffiti 635,14. ἀλλοτρίως & ἀπεχθῶς πρὸς αὐτοὺς διέκειτο 603, 38
διάκενος καιρός 141,29. τὸ διάκενον 450,21
διακερδαίνειν, delib. tax. 154,41
διακηρυκεύεσθαι 768,16
οἱ διακομίζοντες τὰς ἐπιστολάς 554,21
διακονούμενος τῇ πρεσβείᾳ 776,36. διακονούμενος τὴν μάχ. 109,45. διακόνημα, ministerium 320,5. διακονικὰ ὑπηρετήματα 431,31
διακορὴς αἵματος ἐγένετο 155,37. διακορὴς μάθης ἦν 273,15. διακόρως ἔπινεν οἶνον 341,1
διακόσιοι μυριάδες, P. c. & vulg. L. 231,241 vsitatius διακόσιαι D. 422,2
διακόσμησις τῆς πόλεω 161,27
διακούειν ἦν 215,14. διακούσας Σέξτου 867,41
διακριβοῦσαι: vide κατηκρ.
διακρινούσης τὴν βασιλείαν τῆς τύχης 519,38. διακρῖναι κατ᾽ οὐδέν, nullo vti discrimine 871,5
διακρούσασθαι, retic. 389,28
διαλαγχάνοντες τὰς ὑπ. 231,4
διαλαλοῦντες ἄλλος ἄλλῳ 312,32. διαλαλεῖ ὡς πρὸς ἑαυτόν 307,20
διαλαμβάνειν ναυσὶ τὸν ποταμόν 584,26
διαλέγει τὰ ἀφικνούμενα, delectu quodam dispon. 436,40
διάλεκτος, sermo, lingua 762,37. sic διαλέκτῳ Ἑλληνίδι 228,32
Διάλιος: vide Dialis.
ὁ διέλιπε γυμνάζων τοὺς sp. 589,33
διαλλαγὰς τὰς Καίσαρος, pro τὰς πρὸς τὸν Καίσαρα 105,23
διαλλακτὰς φυλάξας σφίσι τὴν πρὸς ἀλλήλους διαφορὰν 175,1
διαλλάξαι πρὸς τὴν διαιτὴν ἅπασαν τὴν σκευὴν, permut. 168,32. διαλλάσσοντες ἐν ἑνὶ, differ. 295,6. sic 698,6. τὸ διαλλάττον, differentia 234,22. ¶ διαλλάξαι αὐτούς, conciliare 152,29. διαλλαγῆναί οἱ ἐπὶ τῷ 342,30. διάλλαχθαι αὐτοῦ 237,23
διαλύσαι, contr. dir. 866,41
διαμάρτοι τῶν, pro τούτων 766,27. διαμαρτία, delict. 725,43
διαμάχεσθαι τούτοις 707,39
διαμείψας ἀπ᾽ οὐδὲν ἰδίᾳ ἴσα 716,30
διαμεμφόμενοι τὰς κρίσεις 878,3. διαμεμψάμενος ἰδίᾳ 227,30
διαμέτροις συμπίπτειν διέλαυνε 382,17. ἐκ διαμέτρου ἀποτείνουσα τὸ 170,46. sic 863,29
διαμονὴ τοῦ κράτους 277,26
διαμονεύσαι & διατελεῖν 253,2

διαναυμαχῆσαι πρὸς αὐτὸν 175,43
διανεῦσαι τι 152,42
διανήξεσθαι. & diluð. 563,20 (πασάτω
διαναστὰς ἐκ τῆ δείπνου 693,11: P.c. ἀ-
διανεμεῖν ἀνα ἐλαίου 445,14
διανοήμενος ἐλεῖν τ. 676,43
διανύσαι τὴν ὁδὸν 713,25
διανυκτερεύσαντες ἐν τῷ- 486,18. sic 573,16: 609,18 (39
διαπαλαῖσαι πρὸς πάντα κίνδυνον 665,
διαπαντὸς ἐφοίτα ἐς- 320,21. sic 180, 27: 193,2.
διαπείραντες κεντῷ 778,36
διαπεπραμένοι σφων 336,8
διαπηρῆσαι pro διαπειρᾶσαι 838,34
διαπίμπλασθαι ἄρτων 377,13, etiam P. at Suid. διαπιμπλᾶται. 937,47.
διαπιμπλᾶσαι λόγου φιλ. 373,37
διαπλέειν ἐπ' αὐτοὺς 725,31
διάπλους, transfr. 173,30
διαπολεμεῖν Ῥωμαίοις ἐδει πειρᾶ 659, 3. sic 646,32. διαπεπολεμηκότος, bello confecto 149,34. τούτου ὅ-τω διαπολεμηθέντος 665,4
διαπονῆσαι ποιήματα 862,18. διαπονήμενος, exsequens 431,32. ἐπεὶ διεπονήθη ταῦτα τῷ καίσαρι 705,3. Item μετὰ τοὺς πολλοὺς πολέμους διεπόνησε 694,38. τοὺς διαπονηθέντας ἐκείνῳ πολέμους 738,26
διαπορηθεὶς, haſ. 154,6
διαπραξάσθαι, perag. 103,42: perficere 213,24. sic διεπράξαντο εἰσελθεῖν 167,39
διαπρεπέστατον οἰκοδόμ. 781,24. διαπρεπέστατα φιλήσαντας ἀλλήλους 375,28
διαπρέπων παιδείᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ 824,10. sic 299,43. διαπρέψας ἐν πᾶσαις τ. ἀρ. 654,26. διαπρέψας ἐν ἀρχαῖς τοσαύταις 786,34. idem sine prapos. ἐν 787,1: ut διαπρέψας στρατηγίαις πολλαῖς 790,37
διαπρεσβεύεσθαι πρὸς- 792,31
διαπρίειν, serra diss. 350,17. οἱ διαπρίοντες τὸ κείμενον 836,3
διάπυρα ξύλα 218,1: δ. ἄνθρακες 173,32: δ. φάρμακα 137,32
διάπυρα τῷ δήμῳ ἐγένετο 509,5
διαρκὴς πονηρία 210,46
διαρρεῖ τὸ Λαπίδος 792,30: & tamen v. praced. διαβάσαι τὸ Σιδους. διαρρεύσαντες τῇ χειρὶ 885,24
διαρρῖψαι τοῖς θ. 354,42
διάρροια, proflum. 159,2
διασαφῆσαι, declar. 633,9
διασεῖσαι τὸ τεῖχος 141,30
διασημαίνειν, signif. 191,37
διασιωπᾶν αὐτὴν & διασιωπᾶσαι 253, 3: & D. 453: itidemq. Hesych. at P.c. διασυρῶν. διασιωπᾶσαι ἐς αὐτὸν 430,22, vno relicam P.c.
διασκεδάσαι γνώμην 598,23
διασκευάζειν, obteg. 261,34
διασκηνῆσαι τὸ στρατόπεδον 661,15
διασκοπεῖν τὰς οἰκίας 336,15
διασπαρέντες ἐς τε ἄλλα τε & 175,10. διασπασθῆναι ἐς ῥαβ. 560,2
διασπείρειν τοὺς ἀπόρους 887,30
διασυρεῖν τὰ περὶ- 883,33
διασώζειν τὰ τ. δήμου ἔργα, & μικρὰ ποιεῖν 845,14. sic 844,24
διαταλαιπωρεῖσθαι περὶ τ. occupatus 598,4
διασώσασθαι τ. ἀρχὴν ἐν- 374,5. διασώσαντα αὐτ. conſeruaras 323,4
διάταγμα τὸ προγραφὲς, edictum 607, 12. sic 118,1
διατάσσειν ὅπλα τ. 508,35
διατάττεσθαι ταῦτα, ord. 179,27. ὁ διατάττων τὰς δίκας 413,33. διατάξαι, sub. 820,11 (270,36
διάταξις 360,31. Idem διατάσσειν
διατεινάμενοι τὰ δόρατα 496,34. διαταθεὶς διὰ δ' αἰρος 292,28. ¶ διατεινόμενοι, asſener. 884,26
διατειχίσασθαι 435,31. διατείχισμα 421,34
διατελεῖν pro τελεῖν, tributarium & ſubd. eſſe 105,41
διατεθρυμμένους ἐν τῇ ἀγυμνασίᾳ 311, 34. vulg. διατεθραμμένους: P.c. διατεθραμμένους: perperam vtrique. ſignificat enim fractos, eneruatos, a θρύπτω. διαθρύπτω.
διετίθει, aurponebat 733,25. διατιθεὶς καὶ συντιθεὶς πολυτελεστάτα, inſtit. 320,7. sic διαθεὶς τ. ἀγῶνα 217, 42. διατεθῆναι τὰ αἰχμάλωτα 222, 30. & διαθεὶς ὁπλιτικῶς τὰ στρατόπεδα, ordin. 637,22
διατραίνεις τοῦ τὰς ὑπογείους ὁδοὺς, perforantes 357,8. ita P.c. at vulg. l. διαδιδράσκοντες, percurrentes; parum adrem.
διετρυφήσαμεν σοβαρῶς 390,18. q.c. διεθρυψάμεθα.
διατρίβειν ἐξεφάνησαν 172,12
διατρίψας, diuert. 470,17
διέτριβε pro διέτριβε, morabatur 241, 18. διατρίψας χρόνον ζητῶν 536,37. διατριβὴν ποιεῖσθαι τοῦ πολέμου πλείονα 537,34. διατριβὰς ματαίας ἐγγινομένας 585,17. διατριβὴν ἐμποιεῖν γραφεῖσι 437,2. ¶ διατριβὴν ἐν τῇ Ῥώμῃ ποιούμενος 161,42. sic ἐν ταῖς διατριβαῖς ποιούμενος ἐν- 776,1: & 238,29. ¶ διατριβὴν τὴν & γυμνασίαν ἐν ταύτῃ συνέβαινε 198,16. διατριβὴν καὶ γέλωτα ὅτι τοῦτο ἐφαίνετο 169,17. ¶ διατριβὰς ἀποτρέπεις ποιούμενος, stud. 161,32. διατριβῶν προέστη, schol. seu disput. 854,24
διατυχεῖν ἀπὸ- 855,20
διατυποῦν ταῦτα, imaginās animo 503, 24. sic 543,10
διαυγὲς σῶμα 839,38 (ἔδωκε 185,33
δίαυλον numerus in circo vt distin-
διαφαγεῖν & διαφαγεῖν 384,16
διαφαιρεθεὶς pro διαφ. 240,4
διαφανῶς, insigniter 377,2
διαφέρειν εὐκόλως τὰς τύχας, digerere vel perferre 760,1. διαφέρειν αὐτοῖς ταῦτ' εἰδέναι, intereſt 489,18. sic διαφέρει οὐδὲν τοῖς πάσχουσι εἰ ὅπου αὐτ. 303,30. τὸ διαφέροντα ἑ-
αὐτῷ, que ipſius intereſt curare 487,43. τὸ διαφέρον κοινῇ 494,18. ¶ διαφέρει ἐκεῖνον, preſtat 359,41. sic διαφέρειν τῆς ἄλλης παιδείας 375,33. ¶ διαφερόμενοι πρὸς τὸν αὐτ. diſſid. 152,17. sic 243,34: & διαφερόμενος μετὰ τοῦ παιδὸς 431,3
διαφέροντος αὐτῷ ἐρῶσα 356,7. διαφέροντας περί 847,17
διαφεύγειν ἔπεσεν ὄψῃ 152,31. διαφῆναι τοὺς αἰχμαλώτους 78,17. διαφῆναι ἀλλήλου 733,36: & paſſ. διαφειμένοι, dimiſſi 174,43
διαφοιτῶντες ἐν τῷ πόλει 326,15: καὶ πρὸς ἀλλήλους 317,7. διαφοιτῆσαι εἰς- percrebeſc. 262, 8. sic 598,21
ἡ διαφορὰ τ. στρατ. πρὸς τ. δῆμον, diſſid. 608,27. εἰς διαφορὰν ἐλθεῖν τῷ Καίσαρι 181,2
διάφορος γνώμη ὑπῆρχε τῇ πόλει 517,3. τὸ διάφορον, differentia, prarog. 220,3. τὸ διάφορον, aduerſa pars 167,10. διαφόρως, varijs modis 439.3
διαφράττειν τείχεσι 515,11. ſyn. διάφραγμα πλοίων 764,1
διαφυγεῖν τ. θάνατον 798,6
διαπεφυκέναι πάσης ἀστρολογίας, peritiſſ. 206,47, etiam P.c. & D. 378. ἀντ ἐκείνους δι' ἔπεφυκε 376,12. sic 431,39
διαχειρίζειν τὰ σωρ. tract. 173,44. sic 160,31: & paſſ. διαχειρίσαι, administrare 268,42. ¶ διαχειρίζεσθαι & διαχειρίσασθαι, interfic. 532, 29,35
διαχέουσα χρήματα πρεσβεῖα 397,31. διαχέουσα πρῶτα 220,17: χλαμὺς 265,4
διαχωρίζειν, ſepar. coll. 655,39
διδαχθεὶς περὶ τ. Ἀντ. ἀπαγγείλας 559, 12. διδακτὰ κακίας 885,23
διδέναι τὸ ῥεῦμα 616,13. διδόντες pro ἐνδιδόντες, dedentes, P.c. 707,4
δίδυμος γυνὴ 63,12. οἱ Δίδυμοι, legio Gemina, vnded. 214,18,25,32
διεγείρειν, excitare 490,7
διεκπλεῖς χρῆσθαι 265,11
διεκφυγόντες εἰς- 722,4
διελεῖν διεξ. τ. 398,33
διενεγκεῖν, differre, diſſent. 713,39 & tranſportare, traduc. 721,19. διενεχθεὶς πρὸς αὐτ. diſſed. 163,8
διεξάγειν τὴν πολιτείαν πρὸς τὸ βέλτιστον 192,19
διεξελάσαι διὰ τ. Κασσ. 443,13
διεξελθεῖν τ. χαρτίων, perlegere 487,14
διεξῆλθε λεπτομερῶς 155,16
αἱ διέξοδοι τ. σωμάτων 313,37. διεξιόντες δι' ἐπιθέντες πολεμικὰς τε & πεζικὰς 398,33. ἡ διέξοδος τοῦ λόγου δηλώσει
διεσώσαντο νικητήρια 348,28 (328,48
διέπειν τὰ βιβλία 269,15
διεργασθῆναι ſine augm. 740,10. διεργασάμενοι τοὺς κειμένους 730,5. διεργάσαντο, ſerui. 446,38
διῆθεί διεὶς, bienn. 265,21

δίχα αὐτῆς σταδίους κε' 249,26
δίκας pro ἀφῆκε, dimis. 153,34
διηνεκὲς διάταγμα, edictū perpetuum 118,1
δίθυρον παιδίον 335,42
διϊπτεῦσαι τ̃ θάλ. 249,24
διϊπταμένη ἡ φήμη 503,2
διΐστησι τῷ ὕδατι τὰς ἁρμογάς, dissoluit 518,39
διϊσχυριζόμενος εἰρηκέναι ταῦτα affirmans, asseuerans 234,8
δικάζειν ἀμφοῖν 152,24. δικάσαι pro δικαιῶσαι 200,20
δικαιολογήσασθαι πρὸς αὐτὸν παρ' ὑμῖν 369,21
δικαιότερος καὶ λέγειν καὶ πράττειν δοκεῖ 267,15: vt δικαιότατός εἰμι εἰπεῖν, iustissime possum dicere 412,4. potest tamen etiam δικαιότερα legi. κατὰ τὸ δικαιότατον, optimo iure 267,8
δικαιότης, iustitia 340,14
δικαιοῦν, supplicio afficere 400,42. sic pass. δικαιωθῆναι 451,23: & τῶν δικαιωθέντων αἱ τιμωρίαι 208,8: οἱ δικαιούμενοι ἐρριπτοῦντο κατὰ τ̃ ἀναβαθμῶν 239,14
δικαιώματα, iura 203,30. sic δικαίωμα 267,13
ἐπὶ δικαιώσει αὐτοῦ παρόν 238,18
δικανικοὶ ἀγῶνες 271,25
Δίκη, Iuris seu Iustitiæ administra dea 814,29,33:834,36:836,37:838,3,18. sic ἡ Δίκη δίδωσιν αὐτὸν ταῖς ποιναῖς 834,36. δίκη τιμωρός 419,41. ¶ πρὸς τὴν δίκην ἀπαντῆσαι, iudicio se sistere 175,8. δίκην φεύγων, reus factus 204,14. ¶ δίκῃ οὐδεμιᾷ ἀποκτείνας, nullo iure 428,15. ¶ δίκην ἀξίαν ἐπιθεῖναι 766,8. δίκας τῆς πονηρίας ὀφλήσειν 636,18. ¶ δίκην νεῶν, nauium in morem 613,18. sic νεκρῶν δίκην 296,25
ὑπὸ δικηγόρου τῶν ὑπάρχων 888,23
δίκροτα πλοῖα 402,26
δικτατωρείας ἔχων ἐξουσίαν 71,24
Δίκιος pro Καικίλιος 91,9
δίοδοι & διέξοδοι, transitus 609,27,33. sic 249,29:518,4. δίοδος τ̃ ἑλῶν, transitio 537,16
διοίδαινον πᾶσαι αἱ ψυχαί 599,37. sic 593,30. διοιδαίνει τὰς ψυχάς 620,16
διοικεῖν & διέπειν τὰ τ̃ ἀρχῆς 619,17. διῴκησε τὴν ἀρχὴν συμφρόνως 862,3. διοικήσει pro pass. διοικηθήσονται 619,27
διοίκησις τῶν βιβλίων & τ̃ ἐπιστολῶν 433,18. ἐς πραγμάτων διοίκησιν φύσεως 870,36. τ̃ τῶν δημοσίων διοικήσεσι 866,38. τὴν διοίκησιν τῆς ἀρχῆς διαδέξασθαι 472,8. διοικήσεις ἐθνῶν 735,17. διοίκησις τ̃ ἰδίας 661,14
διοίσει χαλεπῶς, pro οἴσει 498,4. διοίσειν τὴν ἀρχὴν, pro διοικήσειν 493,26
διολισθαίνειν, labi 570,4
διόλλυσθαι φαρμάκῳ 233,12. διολέσθαι κακῶς 475,1
διόμνυμαι, iuro 511,18
Διονύσια, fest. Ath. 358,14
διοπετὲς ἄγαλμα, τὸ ἐξ οὐρανοῦ κατενεχθέν 477,16,18. διοπετὴς λίθος 563,10
διοπτεύειν, speculari 211,27. οἱ διοπτεύοντες αὐτά 432,32
διορᾶσθαι, perspici 301,39
διοσημίαι 482,3. διοσημείας βαρύτερα ἦν πάντα 874,18. fort. δυσμενείας.
Διοσκούρειον, Castorum ædis 255,14: & Suet. 63,19
διπλῆν ὑπατείαν 620,37
διπρόσωπον ἄγαλμα 485,33
δὶς τ̃ ἔτους 854,39
δίσκος ἡλίου 833,7
δισμύριοι pro δισχίλιοι 109,37
δισσὰς ὁδούς 448,15
διστιχεῖ ναῦς 686,36: L. & P. διστίχοι: f. rectius δίστιχος.
Διτόνιος 91,19, pro Βιτούιτος.
διὰ τὸ δίυγρον 717,38: P.c. τὸ ὑγρόν, absque compos.
δίφρος ὑψηλός 303,36: βασιλικός 113,40:316,12: καθήμενος 221,18. δίφρῳ καλυπτῷ primus vti cœpit Claudius 257,38. attamen Augustum quoq; sæpe adoperta sella per publicū incessisse tradit Sueton.30,32. In vet. Gloss. δίφρος exponitur sella curulis: vt θρόνος sella arcuata.
διφροφορεῖν 168,33. διφροφορεῖσθαι 257,41: vt apud Sueton.90,5, de Nerone, gestatoria sella delatus in theatrum.
διχοναὶ ἐν τ̃ ὄχλοις 143,35
δίχα γενόμενοι, in duas partes diuisi 187,3. δίχα κρίσεως, absq; 744,11. δίχα τόνου & μάχης 784,22. δίχα θωράκων μάχ. 283,31. Item postpos. ὅπλων δίχα 747,38. χλαμύδος δίχα & διαδήματος 809,4
δίψος ὑποφέρειν 280,13
διώσασθαι τοὺς προσιόντας 204,42. διωθεῖτο τὰς στρατείας, detrect. 862,22. sic 225,8
διώκτης τοῦ θ. λόγου 860,36
διώρυχα πλατεῖαν, latum fl. alueum 718,38. διώρυχα μεγίστη 725,20
δόγμα ποιῆσαι, decernere 246,27. δόγματι κοινῷ 104,15. δόγματι τ̃ συγκλήτου ἀναιρεθείς, S.C. 117,44. κατὰ δόγμα, ex S.C. 220,33:242,6. ὑπὸ δόγματι, facto S.C. 196,40
δογματίζεσθαι, decerni 74,38. sic τὰ δογματισθέντα 891,30
οἱ δοκοῦντές τι εἶναι 254,17. κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς 688,40. πρὸς τὸ τῷ φίλῳ δοκοῦν 797,43. τὰ δοκηθέντα 438,28. ¶ δόξαν αὐτῷ, cum ei visum esset 856,15. οὐκ οἶδ' ὅτι δόξαν αὐτῷ, nescio quo consilio 406,43. ἐδεδίεις 369,24: H.St. at R. St. ἐδεδόγ., vt etiam P.c. quorum posterius etsi receptius videtur, si tamen aliquis imperf. ἐδόκει malit, non grauate assentiar.
δόκησιν παρασχόντες ὡς κεκμηκότες 185,12. δόκησιν παρέχων ὅτι 301,31. δόκησιν ἴσως τῶ πλημμελεῖν λαβόντες 212,5
δοκιμάζειν, probare, vel censere, existimare 830,22
δόκιμον στρατιωτῶν, κάματος 506,21. δοκίμια πράγματος εὐνοίας 715,34
Δολαβέλλας per ε 170,35, etiam P. & D. 226. sic Δολοβέλλη 72,20: in Fastis Δολαβέλλα, p. 16 & 22
δολοφονῆσαι φαρμάκοις 144,41:275,14
δεδομημένα, structa 718,45
Δομιτιανός per ε P.c. scr. sed idem etiam Δομιτιανός per ι 316,42, & seq.
Δομίτιος, Domitius 95,47:96,30. per η etiam apud Suid. at Δομετιανός per ε
δόμινα: vide Domina in Lat. Ind.
δόξαν ἐμποιεῖ τις- 633,4. δόξαν ἴσον παρέσχον ὡς ἀπελθόντες 300,24. δόξῃ παρέδωκαν τ̃ ἀληθείας μείζονι 463,19
δοξασία, opinio 195,14
δοριβαρβάρων pro δορικτήτων βαρβ. 676,5
δορυαλώτους εἶχον αὐτούς 510,28
δορυφόροι οἰκέται 239,11. δορυφόροι βασιλικοί 777,18. δορυφόροι τῆς βασιλείας 512,34. οἱ δορυφόροι & σωματοφύλακες, prætoriani 565,39. sic τῶν δορυφόρων ἄρχων, seu ἔπαρχος, præf. prætorianorū 359,6: Zonar. 204,32, ἄρχων τοῦ δορυφορικοῦ. τὴν δορυφόρον φρουράν, pro δορυφόρων 509,30
οἱ τ̃ δορυφορίαν ἔχοντες στρατιῶται 733,17
τὸ δορυφορικόν, prætoriana coh. 220,38:256,38
οἱ δορυφοροῦντες τὴν βασιλείαν 495,23. sic 510,10:511,9. δορυφορήσαντες αὐτῷ 431,22. δορυφορούμενος πλέον τ̃ συνηθείας 499,35. δορυφορούμενος πομπῇ ἀειδόξῳ 854,22
δοῦναι τιμήσεις ἀρχ. νομ. 715,27. sic 194,18
δοτῆρες τῶν- 226,2:328,16
δουλεύειν pro σαλεύειν 881,42. ἡ δουλεία, seruitium, serui 174,12
δουλικὸς πόλεμος 843,12
δουλοκρατεῖσθαι 258,1. δουλοκρατία sancita 558,9
δουλοπρεπῶς ἀχθόμενοι 274,25
δουλῶσαι 76,20, pro δουλῶσαι vel δουλώσασθαι. δουλώσασθαι, subigere 154,42. δεδουλῶσθαι, deditum esse quasi mancipio 245,46

δραστηριώτερα φάρμακα 869,16: & 384,1
δρᾶν ἐν δράματι & σκηνῇ ὑποκρινάμενος φιλοτιμίας πολλῆς 849,29. μύθων ἀρχαίων & δραμάτων ὑπομιμνήσκει 535,20. ubi μῦθοι sunt fabulae quae sermone aut scripto narrantur: δράματα vero quae aguntur in scena, histrionum personis inductis. δρᾶμα τοιοῦτον αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον ἐπὶ παρεσκεύασε 302,3. sic 663,31. δρᾶμα κατ' αὐτοῦ ἐσκευάσθη 534,21. idem σκηνὴ 533,13. δρᾶμα, penultima acuta 663,31, P.c.
δραπέτης, fugitiuus 241,40
δρᾶσαι, acuta penult. in P.c. 279,45. δράσαντας εἰς τοὺς P. δεινὰ πολλὰ 364,4. δράσας αὐτὸ ἐπὶ τούτῳ κακὸν οὐδὲν 229,18. sic 423,39. τὰ δρασθέντα, perpetrata 481,11
δρασμός, fuga 678,33
δραστήριος ἀνὴρ 300,29. δραστηρία & συνετὴ γυνὴ 189,44. δραστήριον ἔχον μηδὲν 183,11
δριμύτεροι ingen. 532,17
δρομαῖος ἐχώρησεν ἐπὶ τ- 793,40
τῷ δρομικῷ ἠγωνίσαντο 331,23: cursu certarunt, Suet. 120,44
δρόμῳ ὡς αὐτοὺς ἐπιπέσοιτο 124,41. δρόμῳ ἐπὶ τὴν πόλιν χωρήσαντες 72,19. δρόμος ἁπάντων γίγνεται ἐπὶ τὴν π. 72,47. δρόμῳ φερόμενος διὰ τῆς π. 544,14
δυνάμενος λέγειν, dicendi facultate pollens 846,12,22. δυνηθέντα) ἐξελθεῖν 353,10: P.c. δυνάσονται. δυνηθεὶς πλεῖστά τε & μέγιστα 412,25. sic δυνηθεῖσα μέγιστον 227,6. ἠδύναντο, potuerant 647,29. ἐδυνάσθης & ἠδυνήθης, potuisti 849,25,27. ¶ δυνάμενον δραχμὰς κέ, valens dr. XXV, 207,29
δύναμις πᾶσιν ἐπιλιπόμενος τ π. 709,39. κατὰ δύναμιν 581,8. δύναμιν τὴν παρὰ τῷ Μαικήνᾳ ἔχων μεγίστην, potent. 696,13. δύναμις ὑπατική, potestas consul. 69,36. δυνάμεων ἡγεῖσθαι στρατιωτικῶν, cop. 783,7. δυνάμεως ἑκατέρας στρατηγός, militia utriusque magister 822,20
δυνάσται Ἀσίας, principes As. 137,27. οἱ ἐν Ἀσίᾳ δυνάσται 634,46. sic 271,32
δυναστεία & ἀρχὴ pro eodem 464,4. sic τ δυναστείαν παραλαβὼν 245,3. τ δυναστείας ἀποδείξας 191,30. δυναστείας καὶ βασιλείας τῆς Ἀσίας, principatus & regna 199,40 sic 141,6. ¶ δυναστεία, magistratus 69,34. ¶ μετὰ δυναστείας μεγίστης, viribus seu cop. 825,16
δυνατόν, viribus pollens, validū, rob. 782,22
δυνηθῆναι pro δυνασθ. 447,31
δυοῖν ἰδεῖν 714,20. δυοῖν διαδήμασι 576,11. δύο & δέκα 111,14
δύομαι, occido 373,1. δυόντος τοῦ ἡλίου 721,7: P.c. δυόντος.
διαδηθῆναι νῆσον 432,21
διαναστατεῖσθαι ἐπὶ τούτῳ 302,14. sic 673,30: 711,5. διαναστατοῦν πρὸς ἑαυτὸν 775,6
διαπαντὸς καθάπτ. 583,30
διαρπάσας τόπους 768,11. sic 775,40. οἱ διαρπάσαντες αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν 642,25
διαβάτης ποταμοῦ 213,13: D. διαβάτης 383,9. διαβάτην γῆ 508,2. τὸ διάβατον τοῦ ὄρους 515,14
διαμβάτας ὁδοὺς 791,28
διεξάλειπτον 494,2
διείσπασθαι τοῖς 493,29
διερμηνείαν ἔχει τ. 126,46
διαθανατεῖσθαι, egre moriens 288,33. sic 302,29
διαλλεία, infel. 671,47
διαλλάξαι πρὸς τοὺς δ. 155,5
πρὸς δυσμὰς τ πόλεως 718,25
διάμαχος ἐχθρός 560,13. διάμαχοι ἔρυμα 518,29
διαμενής αὐτοῦ γενόμενος τὰς- infensos 700,39. διαμαινέντας 777,20. διαμενῶς ἔχων πρὸς αὐτὸν 831,8. sic 637,58
διάνοια & εὔνοια 150,40
διασώσαι σῶσον ἑαυτὸν 149,21
διεύνους καθάπτεται 583,31
διαστρατεία ἐν τοῖς στρ. 503,38
διαπρόσοδος στρατηγός 138,15. διαπρόσοδος ναυσὶ 683,26
διέρχεσθαι σῖτος 282,1
διασύμβαλλε πρεσβεῖα 217,43
διαφήμους & αἰσχρὰς βλασφημίας ἀπορρίπτειν 615,11
διαφόρως τῷ φίλῳ 472,34. sic διαφόρως ἤκουσεν 566,39. διαφορῶν ἐπὶ τῷ- 528,35
διαφυλακῶς 220,10
διαχείμαρρος χώρα 518,32. διαχείμαρρα ὄρη 523,36
τὸ διαχείρισιν τ πολ. 708,44
διαχραίνων αὐτ ἐπὶ τόπους 292,36. διαχραίνει καὶ τ ἄγαν ἀμαθίας 208,37. sic 255,35: 713,32. διαχεάνας πρὸς τὸ πλῆθος 414,12. διαχεάσαντες πρὸς τ ἀκοὴν 753,3. sic 800,17. διαχραίνων ἐπὶ τῷ Κλ. 155,4. sic 497,26
διαχωρείαις & τόποις ἀνύδροις 732,5: P.c. διαχωρείαις
διαώνυμον φρόνημα 892,37
διαστυγνάσας, pudore suffusus 850,12
δύνασθαι ὑπτία 649,2
δώματα, domus, ædes 500,2
δωμάτιον, conclaue, cubiculum 486,24. τὸ δωμάτιον ἵνα ἀναπαύηται 532,2,37. sic 159,9: 239,6: 426,32
ἐν δωρεαῖς μέρος λαβὼν 174,11. δωρεαί, donationes seu leg. 214,40: 219,31
δωροδοκήσας πολλά 154,23
δωροδοκίας ἰσχύς 145,3
δῶρον τ ἡμᾶς φιλανθρωπίας ἔξεστι τὰς ψυχάς 511,15
δῶσι pro subiunct. δώῃ 154,46. sic pro vulg. δῶσιν 411,32, P.c. habet δῶσι, indic. modo: quia subiunctiuus futuro caret.

Ε

ἐάσας τὰς πρόσθεν ἀπαρχὰς 818,40
ἐγγενής pro simpl. γενής 323,28
ἔγγονοι, nepotes 191,38: 228,6: 564,12. sic ἔγγονος, nepos 273,32. ἔγγονος Μαρκίου 198,6, etiā P.c. at Xyl. maiult ἔκγονος.
ἐγγράψας ἐς βιβλίον 197,35: D. ἐγγράψας 350. ἐγγράψεσθαι ἐς τὸ τῶν P. ὑπόμνημα 151,21: P. ἐσγράψεσθαι, itemque Dio 121.
ἐγγράφως σημαίνει τὴν- 878,14
ἐγγυημένος ὑπέρ σου 166,41. sic 251,13: 247,15
ἐγγυμνάζων τοῖς ἔργοις ὁμοίως 127,19. ἐγγυμνασθέντες ἀρπαγαῖς 491,29. ἐγγυμνάσασθαι πολεμικῇ ἀσκήσει 506,13,18. ἐγγεγυμνασμένοι πρὸς τὴν τέχνην 591,30
ἐγγὺς ἀλλήλων γενόμενοι 695,22. ἐγγὺς ἐλθεῖν διαφθαρῆναι 184,23. τ ἐγγύτεροι αὐτῷ 394,17. ¶ ἐγγύς, circuiter, fere 80,34
ἕως ἐγέρσεως τ χειμῶνος 722,44. ἐγέρσεις τεχνῶν 615,38
οἱ ἐγκαθήμενοι αὐτοῦ στρατιῶται 116,8
ἐγκαθιδρύσαι 687,13
ἐγκαθίσαι, confid. in- 839,6
ἐγκαταστῆσαι ταῖς Ἄλπεσι φυλακὰς 825,22. ἐγκαταστῆσαι ταῖς πόλεσι φρουρὰς 320,10
ἐγκαλεῖται ἡμῶν κουφότητα ἐπὶ τοῖς παρ. 522,43. ἐγκληθεὶς ἄλλα τε καὶ ὅτι- 334,5. sic 335,38
ἐγκαλλωπίζομαι τῷ κ. 814,25
ἔγκαρπος ὀπώρα 180,37
ἐγκαρτερῶν τῷ πρὸς Σε. πολέμῳ 651,39. sic 709,30
ἐγκαταλείξας τοῖς στρατ. τάγμασι 742,11. sic 703,27
αἱ ἐγκαταλειφθεῖσαι γυν. 716,44. ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ πάντων 301,16. ἐγκαταληφθῆναι, deliquio corripi 359,36
ἐγκαταμίξαντες ἑαυτοὺς τοῖς στρ. 608,4
ἐγκαταποιήμασι τ πόλ. 742,44
ἐγκατατῆξαι δόρατα 481,5
ἐγκατοικίσαι σῶμα ἐπι- 489,25
ἐγκείμενοι συνεχῶς χειμῶνι 639,8: τῷ πολεμικῷ 665,15: τοῖς περὶ θήραν τέρψεσι 692,45: ἡδοναῖς 802,27. ἐγκείμενοι τῷ Αὐγ. ἵνα καταγάγῃ, instantes, i. instanter petentes 207,37. sic ἐγκείμενοι ἀφειδῶς τ στρ. 153,28
ἐγκελευσάμενος συναθροίσαι τοὺς- 699,8. sic 667,36: 677,2
ἔγκλειστος, monachus 890,40
ἔγκλημα δημόσιον 296,41. ἔγκλημα ἐπιφέρειν ἐπὶ τὰς διαιτ. 337,40. ἔγκλημα αὐτοῦ προσαγαγεῖν ὡς- 246,39. ἔγκλημα ἐν καλύμμα 238,22. ἐγκλήματα ἐκαλεῖτο- 444,29

ἐξ ἐγκλή-

ἐξ ἐθελοντὴν ... 429,21
ἐθελοῦς εἰσαί 150,24. conuenientes ἐκκλησίας X. & Deo 117.
ἐθελοντοῦντες αὐτοῦ 310,34
ἐθελονταὶ ... 278,22. ἐθελοντὰ ... K. ἰσχυὲ 180,41
ἐθέλοντες ... 744,42. ἐθέλοντες ... ἔχων ... 782,24
ἐθίζοντας αὐτοῦ ... 794,29
ἐθραπευόντες ... 506,22
ἐθραπτεῖς ... 729,14. ¶ ... 707,3. ... habenas stringere mil. 452,1. sic 364,16
εἰ ..., in prob. nunc recip. 230,23. ... πόλεμος 80,10: fortassis ...
ἐκπαρ... 741,28
... 372,16. ... quotidianum 874,7
... 150,7
... 104,14
... conatu 663, 41. ... & ... pro eod. 797,7,27. ... 698,28
ἐγχειρίδιον 253,17: pugio Sueton. 69,43
... 652,10. ... 769,13. ... commissa 585, 35
... 690,26
... 539,24
ἕδνα, dona nuptialia, sponsa dari solita 446,14: 782,7
ἕδος ... 690,22, 37. sic ἕδος ..., sedes, dom. 832, 34. ... deiubra, simulacra 761,8. ... 188,29. sic 255,12
ἑδράς ... 233,2. ... 211,13. ¶ ... consessus 240,26. sic 217,2
ἑδραῖος ... 536,45. ... 747,20
... 572,17
... consuetis, ord. 648, 11
ἐθελόδουλον φρόνημα 157,46
ἐθελοντὴς ... 169,12. ... 262,21. ... 601,33. ... 704,8. sic pro ... 163,40, possis ... scribere. Volones Latini dicunt.
ἐθελοντί, sponte 195,25: 708,4
ἐθελούσιος θάνατος 701,2
εἰθισμένος, consuetus 269,23
κατ' ἔθνη, per sing. gentes & prouincias 870,44. ... pro ... 465,6
... assuescere 567,25
... 660,26. ... pro

ἐπὶ ... 716,2. ... si quis alius 392,33. sic ... 863,14. At ... pro ... 786,6. ¶ ... in priore membro sine redditione 187,22. ¶ ... etsi 491,37: 303,31. ... 583,5. ... 211,35. sic 360, 32. ... 154,26. ... 368,37. ¶ ... vtinam esset 388,9
... vides 426,37. ... spectans ad- 830,28. ¶ ... sciens 532,35. sic ..., sciemus 839,14. ¶ ... pro ... 858,11. ... aptius ... vel ... 73,9
... 396,39. ... 758,30: ...
εἰδικὸς ... 439,9
εἴδωλον ... 397,32: 398,26. ... idem εἰκὼν ... 540,14. εἴδωλα νεκρῶν, spectra m. 190,42. sic 296,31: 326,30
εἰ pro εἴη, vel ... 554,40
... vtinam 307,7
... 294,14. ... vt coniectura erat 300,14
εἰκασία, coniectura 787,25
... 768,30: & 672, 36
τὸ εἰκὸς, ... 393,41. ... 111,10
εἰκοσαετὴς 104,34. ... 205,24, P. at vulg. l. ... item que D. 377.
εἴκειν αὐτῷ ... 127,35
εἰκὼν, imago 592,9,12. ... 220,19. ... 157,16. ... 162,4. ... vt alibi ... 345,2: & 344,21. sic 157,16. ... 597,7
Εἰλειθυίας P. pro Εἰλειθυίας 670,7
εἰλημμένη, capta 651,44
... 489,9. rectius ...
εἱμαρμένον αὐτοῦ 231,25
εἶναι ... 510,32. ... 572,33. vbi ... pleonasticum est, vel pro ... possitum. ¶ ... his intento 711,30
εἰπεῖν, loqui 346,17. ... pro ... 324,25
... 656,35. ... 395,14. ... 144,12. ... 233,32. ... pro ... 713,32
εἰρεσία, remigatio 712,16

εἰρήνην ἄγειν 578,38. ... 619,5. ... pacare 124,38
εἰρηναία ... 193,3. ... 697,22. sic 385, 43
τὸ εἰρηναῖον, Pacis templum 385, 45
εἰρηνοποιεῖν αὐτοὺς, pacem fact. 432, 4. sic 177,4
εἰρηνεύειν, pacem colere 341,14. sic ..., pacem colob. 163,243: 263,34
εἰρηνικὰ ... 599,5. ... 510,6: 617,1: 618,33. ... 183,12
εἰρηνοποιὸς ... 381,15
εἱρμὸς, series 633,2
μετ' εἰρωνείας ... 715, 38
εἷς τις ... 167,18. ἕνα ... 271,24. ... singuli post singulos 281,41. ... vno agmine, seu coniunctis in vnum agmen copiis 281,42. sic καθ' ἓν 283,37. ... καθ' ἕνα, singuli 494,11. ... cum primum datum esset signum: vide ... 498, 18. ¶ εἷς pro μόνος 143,21
εἰς αὐτὸ ... 591,35
signif. localis & causalis. εἰς ἅπαν, in totum, omni ex parte 81,47. εἰς ... ita vt op. 733,42. ... 757,25. εἰς διακοσίους, ad cc, i. circiter, prope 680,32, 34. ... huc usq. usq. ad hanc ... 861,22. sic 119,1. ... quamdiu lic. 582,8. εἰς τὸ πολύ, pro ὡς τὸ πολύ, vt plurimum, plerumq. 861,42. ¶ ... pro ... seu ... 741,25. aut expungenda ibi praepositio. ¶ εἰς pro ἐν 807,1. ... omissa 80,19: 825,34. contra, pleonastica in isto, ... deligunt Imp. 390,2
εἰσαγγέλλειν, deferre, accus. 274,45. sic pass. ... 253,12
εἰσάγειν ... 336,29. ... relata 270,3
εἰσακούειν ... 313,23. ... n. obedimus 378,32
εἰσαρπάζειν ... 349,46. rectius ... vno ρ, i. cedendo compelli; vt ... 152,37
... pro ... 690,26
εἰσβαλόντες ... 715,35
εἰσβιαζόμενος ... 400,32. sic ... 306,27
εἰσβολὴ ... 608,12. ... 715,28. ¶ ... 524,2. eadem

εἴσοδοι 514,36
εἰσγραφεὶς εἰς τὸ βυλ. 396,45. sic 217, 18
εἰσδεξαμένην τὴν ὑπατείαν 87,5: pro ἐνδεξαμένην.
εἰς ἐπαμοῦσα πρὸς τὸ βασιλέα 480,20
εἰσδυόμενοι τοῖς ἔλεσι 741,36
εἰσδύντες προσφασιστείχε 780,26
εἰσελάσας εἰς τὴν πόλιν σὺν τῷ στρατῷ, e-quo inuectus 549,23
εἰσῆλθεν ὅτι τὸ ἀρχὴν 306,1
εἰσηλώνιχθη θόρυβος, pro ἐπεσπάσθη 242, 10
εἰσηγήσεται γνώμην αὐτοῦ 702,36. οἱ εἰσηγούμενοι ταῦτα, auctor. 138,41 ὅτι νόμον γράφει τε & εἰσηγήσει πάντας ὑποβαλόμενος 637,35. fort. re-ctius ἐξηγήσει, interpr.
εἰσὶν αὐτοῖς ἡ διάμενεις τῷ- 620,26. δύο εἰσὶν τίς- μή- 767,34: 826,8
τὰ εἰσιτήρια ἔθυε 394,4
ἐσκηρυχθεὶς ὀνόματι 276,42, P. at vulg. ἐκηρύχθη.
εἴσοδοι τῆς πόλεως, aditus, porta 512, 10: 514,36. sic ἡ εἴσοδος τοῦ συ-κλήτου 605,25
εἰσπίπτων εἰς τὸ σπ. irruens 544,15
εἴσπλοι, aditus nauium 180,29
εἰσποιήσας αὐτῷ υἱὸν K. 360,18. εἰσ-ποιηθεὶς εἰς τὸ τοῦ K. γένος 165,34. sic 351,3
τῇ εἰσποιήσει τοῦ γένους, adoptione 868, 21
εἰσπραχθῆ, exigetur 364,14
εἰσπράξεις τῶν χρημάτων 299,10: 372,15
εἱστήκει, stabat 847,28
εἰσφέρειν ἐς τὴν βουλὴν, referre ad s. 194, 42: 224,36. εἰσφέρων εἰς τὸ συνέδριον, 859,1. εἰσενεχθεὶς παρ' ἐμοί, delatus, accus. 860,18. ¶ εἰσ-φέρειν βουληθεὶς ἐς τὸ συνέδριον, pro εἰσφέρειν 838,2. ¶ εἰσφερόμενοι ψῆφοι πλείονες 582,25
εἰσφοιτᾶν ἐς τὸ βουλευτήριον 165,34. εἰσ-φοιτᾶν, importari sol. 156,1
εἰσφοραὶ νόμων, legum lat. 735,39. εἰσφοραὶ, tributa 735,39
εἰσφρέζοντας τὰς εἰσόδους 607,26
εἰσφρήσαντες ἑαυτοὺς τῇ βασιλείᾳ, inge-rentes 673,32
ἔσω που, circiter 846,34
ἔσω pro ἔπειτα P.c. 246,14. εἶτ' οὕ-τως- postea 362,10: 598,34. εἴτ' οὖν, siue, declar. 359,6, et-iam P.c. & Zonar. 204,32. sed rectius εἶτ' οὖν, seu εἴπω, vt εἴπων ὅπ- εἴπε & ὄν 389,29
ἐκ τῶν βαρβάρων ἐνοχλούμενοι, a barb. 664,8. sic ἐκ τῆς χιλ. κινηθεὶς 878, 36. ¶ ἐκ τῆς ὑπατείας, ex con-sulatu, i. post c. 105,43. ¶ ἐκ τούτων, ob hac 108,27. sic 865, 20. ¶ ἐκ μεγίστου συμφερόντων τῆς ἐκστρατείας ἐπιεικ. m.s. μεζ. mal. sum p. 112,5. ἐκ πολλοῦ τῷ πλείστης κρά-των, longe superans 120,9. ἐκ περιουσίας αἰσχύνειν 80,41. ἐκ

ἐκ τοῦ ἴσου μόνον, ἀλλὰ & ἐκ μείζονος ὑ-περοχῆς εἰργάσαντο 812,45. ἐκ τοῦ ὁ-μοίου. similiter 295,5. ἐκ δὲ προ-φανοῦς & ἐξ ἐναντίας, oppos. 717, 12. ἐκ δὲ προφανοῦς, ἀλλ' ἐκ παλιν-δρομίας, & λαθραίαις ἐπιθέσεσι 750, 27. ἐκ παρασκευῆς ἑκατέρων 329, 8. ἐκ τοῦ αὐτοσχεδίου εἶπεν 386,43. ἐκ μιᾶς φωνῆς, vna voce 467,23. ἐκ δὲ ὅτι πλεῖστα, plerumque 888, 33. sic ἐκ τοῦ πλείονος, maiori ex parte 121,47. ¶ ἐκ δὲ πλησίον, in propinquo 73,46. sic ἐκ γείτονος οἰκοῦντες 68,43. ἐκ μέσου pro ἐν μέσῳ 106,23
τῆς κακῶς ἑκάστους ἐρχόμενοι 885,18
ἑκασταχόσε τῆς πόλεως 257,6
καθ' ἕκαστον αὐτῶν πάντες ζῆν, omnes in vniuersum & singulatim 332, 9. καθ' ἕκαστον ἰδίᾳ δρ. p., singulis d. dr. c 388,44. οἱ καθ' ἕκαστον, singuli, seu gregaris mil. 710,36. ὡς ἑκάστοις, singulatim 281,39. ἑ-κάστας pro ἑκάστοτε 620,35,40
ἐξ ἑκατέρων, ex vtraque parte 679, 26: 682,9: 699,29
ἑκατοντάρχας 555,1. sic ἑκατοντάρχαις 565,20: 611,12: & ἑκατοντάρχαις 588,4: 597,31. sed legitur et-iam ἑκατόνταρχος 305,24: item-que plur. ἑκατόνταρχοι 99,26: & ἑκατοντάρχοις pro ἑκατοντάρχαις ha-bet P.c. 565,30
ἑκατονταρχοῦντα αὐτὸν 359,25. ἑκα-τοντάρχας sine augm. etiam P.c. 334,20
ἑκατοντάς ἐτῶν βασιλεύει, tot secula 731, 19. ἑκατοντάδας στρατιωτῶν 527,14
ἐκβαδίζειν 447,10
ἐκβαίνειν, euenire 633,3. sic ἐκβῆ-ναι 672,34. ἐκβαίνει εἰς ἔργον 642,31. ἐκβήσεται αὐτοῦ τὰ νοοῦ 699,31. τὸ ἐκβησόμενον, euentus 779,22. τὰ ἐκβησόμενα, euentus 635,17
ἐκβακχεύσας 491,15. τὰ ἐκβεβακχευ-μένα 600,39
ὅδος ἐκβάλλουσα διὰ τῶ- ducens 714,23: metaph. a fl. ostius.
ἔκβασις εἰς ἔργον αὐτοῦ τῆς συμβουλῆς, con-silio respondit euentus 641,34. ἔκβασιν ἔλαβεν, euenit 162,19. ἡ ἔκβασιν ἔχειν ἐποίησαν 126,45
ἐκβιάσασθαι ὥστε, extorquere vt- 207, 40. ἐκβιάσασθαι αὐτοὺς ὑπατεύειν, cogent 491,40. ἐκβιασθεὶς καλεῖν 158,36. ἐκβιάσασθαι ψυχὴν ἑαυτοῖς 742,36
ἐκβοήσεται πάντα 718,15
αἱ ἐκβολαὶ τῶν ποταμῶν, ostia fl. 580, 24. sic 478,4. ἐκβολαὶ τοῦ Ἴσρου εἰς τὸν Πόντον 804,37
ἐκβρασθέντα εἰς τὴν γῆν 404,4
ἐκγένεται οἱ χρήσεις, conting. 72,46
ἔκγονος Τιβερίου, nepos Tiberii 243, 30: 246,29. (priore tamen loco P. habet ἔγγονος, vt etiam 245,7) sic 64,41: 570,32. ἔκγονοι ἀπὸ

ἐγγόνους, nepos ex f. 64,41. ἔκ-γονοι & ἀπόγονοι pro eodem 839, 10,16
ἐκγόνη, neptis 107,23
ἐκγράφειν, exscribere 150,41
ἐκδαπανᾶν ἐς τὰς εἰσφορὰς 691,25
ἐκδεδομένη ἐκ τῆς φ. v. 402,41
ἐκδεδημηκὼς, expauef. 725,41
ἐκδέχεσθαι τὴν ἀρχὴν, in m. succedere 91,2. sic 74,28. τὸ ἐκδεξάμε-νος τὰς- non exspectatus- 652,17
ἐκδημοῦντι ἔξω τῆς Ἰταλίας 191,44. ἐκ-δημοῦσιν εἰς Συρίαν. 199,14
ἐκδιαλλάττειν, enulg. 272,40
ἐκδιαιτώμενος ὁρῶν 421,15: P. ἐκδιαι-τώμενος, contra consuetudinem. ἐξεδιῃτήθη πολλὰ ἔξω τῶν πατρίων 178,8. ἐκδεδιῃτημένω βίῳ 694, 2: (P.c. ἐκδιαιτωμένω, vno augm.) 872,11: 874,21. ἐκδεδιῃτημένα ἐς τὸ ἀσέβημα 355,13
ἐκδεδωκέναι χρυσοῦς, edidisse oras. 690,7. ¶ ἐκδιδοῦσα ἐς τὰς ἀρχὰς ἑαυτῆς ἀνδράσι 769,19. ἐκδίδο-σιν πρὸς γάμον Ὀκταβίᾳ τῇ θυγ. 782, 14. sic 178,34: & pass. ἐκδιδο-μένη αὐτοῖς 245,19. ¶ ἐκδοῦναι σφᾶς αὐτοὺς 716,33: P.c. ἐνδοῦναι. sic 749,11. ἐκδιδοὺς ἑαυτὸν τῷ νενικηκότι 100,7: & pass. ἐκδιδο-μένα τοῖς βαρβ. dedita 731,43. Sic item ἐκδίδωσιν αὐτὸν τοῖς δημίοις εἰς σφαγὴν 702,3. ἐκδοθῆναι οἱ πρὸς τό- 793,36. Et metaph. ἐκδιδοὺς ἑαυτὸν ἡδοναῖς 107,2: τρυφαῖς 689, 20: ἀσελγείαις 377,23: πραξ. ἀλ-λοκότοις 636,27. ἐκδοὺς τὸν βίον τρυ-φῇ 687,30. & pass. ἐκδεδομένος τρυφῇ μᾶλλον ἢ πράξεσι σπουδαίαις 713,30. ¶ ἐκδοῦναι τοῖς Οὐάνδαλς ταύτας εἶπεν 747,27. pro ἐνδοῦ-ναι. ¶ ἐκδίδωσιν εἰς τὸν Τίγριν, ex-onerat se 725,23. L. & P. ἐκδι-δῶσι. sic ἐκδίδωσιν ἐπὶ τὸν Ἴστρον 695,42
ἔκδικοι, defensores 67,32. ἔκδικος φό-νου, vindex, vltor 512,15 ἐκδικοῦντος αὐτὸν τοῦ Θεοῦ, Deo abin-iur. eum vindic. 881,12. ἐκδικη-θῆναι τὸν ἐκείνου φόνον, vindicari 499,18
ἐκδοθεὶς αὐτοῖς παραδοῦναι, dedere se 566,5. ἔκδοτοι ὅτι δοῦναι τῷ 794,45
ἐκδραμεῖν τι 450,6, etiam P.
ἐκδὺς πρὸς τὸν ἡμᾶς 702,2
ἐκεῖσε, illic, ea parte 343,7. sic 146, 12: vbi W. l. ἐκεῖσε.
κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, illo temp. 482,2. οἱ ὑπὲρ ἐκεῖνα βάρβαροι 520,30. re-ctius ἐπ' ἐκεῖνα, seu ἐπέκεινα, abilla parte siti, i. transtigritani.
ὁ ἐκεῖσε θεὸς 837,6
ἐκζητεῖν Imperatorem quo modo so-lite Rom. 540,8. idem mox ἐκζή-τησις. ἐκζητήσαντες ἐς τὸν πατέρα ταύτην τὴν τιμήν: vel potius sine praepos. ἐκζητήσαντες τὸ τ. 542,1. sic pass. ἐκζητεῖσθαι, diuersum in man-marum

- *merum referri* 574,34. ¶ ἐκ-
διαζόντες αὐτὸν, *dimsum predicantes* 471,28. *sic* ἐκδιαζειν αὐτὰ τίω
ἀρχίω 495,11. ἐκδιαζόντες τὸ ποῦ
ἔργου 482,36. ἐκδιάζεσθαι τὸ πά-
θος εἰς Διὸς ἀρπαγίω 477,30
ἐκδαπανώμενοι ὑπὸ καύματος 667,47
ἐκθυμότερος μάχε) 558,39. ἐκθυμότερον
ποιῶν 522,9
ἐκθύσαιᾱχ, *exta profcindere* 674,37
ἐκθυσίαι 667,29
ἐκκαιδέκατοι χρόνου 354,35
ἐκκαλούμενος, *pronocans* 484,28.
ἐκκληθέντες εἰς μάχζαι τ̃ νίκας 277,
32
ἐκκαμὼν ὑπὸ τ̃ ταλαιπωρίας 149,14
ἐκκαρπούμενος ἐπ' αὐτοῖς πάντας 255,
34
ἐκκεῖσθ τ̃ παιδίου, *expos.* 733,6
ἐκκλέπτειν, *furtim eximere* 169,7.
ἐκκλαπέντες τ̃ Ῥώμης 516,28
τ̃ ἐκκλησίας λύσ 696,31: & *mox v.*
34. τ̃ συνόδου λυθείσης. ¶ ἐκκλη-
σία, *ecclesia, templum* 810,20,
24,27
ἔνθα συνιὼν ὁ δῆμος ἐκκλησιάζει
504,13
Ἐκκλινὸς ἀπ' αὐτοῦ, *q. ab eo pronos.*
247,10
ἐκκλίνειν, *declinare, vitare* 89,2
ἐκκρεμὴς τῆς 474,15
ἐκκαλυφθεὶς εἰς 889,43
ἐκλαλήσας κόσ 169,10. ἐκλαλεῖν τὰ
effutire 872,5
ἐκλάμψας ἐν μάχαις, *enit.* 108,47
ἐκλαθέσθαι, *oblinifce* 279,32
ἐκλέγειν, *excerpere, delig.* 334,9. *sic*
ἐκλελέχθαι, *excerpsisse* 334,9
ἐκλελοιπότων τ̃ εἰδῶν 665,35: *L.* & *P.*
ἐκλελοιπότων.
Ἐκλεκτός, *Electus, n. pr.* 375,11
ἐκλιπαρήσοντες αὐτὸν 493,17. ἐκλιπα-
ροῦντες μὴ ἀπελάσαι σφᾶς 731,17
ἐκλογίζεσθαι τὰ περιστατικά 258,12
ἐκμαθὼν 411,9
ἐκμεταλλεῦσαι αὐτὸς 449,42. ἐκμε-
τάλλευσαι τὰ 755,15
ἐκμελέτη... 643,21
ἐκμέτρον τι λέγειν 842,31. ἐκμελετή-
του. *pro* ἐκμελετῆτε 662,8
ἐκ ... 731,17.
ἐκ ... 745,7
ἐκ ... *pro* ... 217,13
ἐκμισθοῦν ἰσχυρείᾳ, *elocare* 289,22
ἐκμύζειν, *exfugere* 190,8
ἐκνευρίσαι, *eneruare* 201,36
ἐκνικῆσαι, *euincere, obtin.* 206,3
ἐκπαιδεύειν αὐτ̃ πάντα τὰ 162,24
ἐκπέμπων διὰ ... 873,20
ἐκπεπληρωκότων αὐτοῖς τ̃ πολεμίων 519,3.
ἐκπεπληρωκότων, καὶ ὡς περ ἐκ γνώσεως,
παρεμβαλόντων 581,38
ἐκπεσεῖν πάντων 674,23. *sic* 768,30
ἐκπλεῖα ἦν αὐτοῖς πάντα, *copiosa* 615,
19
ἐκπλαγῆναι, *exterreri* 258,11. ἐκ-
πλήττεσθαι τῷ πλήθει τ̃ στρ. 611,38.
ἐκπλαγεὶς τ̃ ψυχίω 532,14. ἐκ-
πλήττεσθ, *admirari* 868,6
ἐκπληκτικώτατος κίνησις 346,16
ἐκπλήξιν τ̃ δέος ἐμβαλεῖν 511,43.
ἐκπλήξεως 712,21
ἐκποδὼν ποιεῖσθ 233,17: 270,8, *cum
circumflexo etiam P. m. s.*
ἐκποιεῖν & ἐκπλεῖν *synonyma* 225,
33. ἐκποιῆσαι, *exadif. exstr.* 358,
12. ἐκποιῆσαι ὅπλα, *fabric.* 164,
18. *sic* ἐκποιῆσαι πλοῖα 175,46.
ἐκποιῆσαι γεφύρας, *excolere* 344,
19
ἐκπολεμώσειε αὐτοῖς πάντας τοὺς ἐν Ῥώμῃ
376,46, *P.* & *W. at vulg. l.* ἐκ-
πολεμώσει. ἐκπολεμοῦσθαι τὸ μᾶλλον
φανερῶς 270,25
ἐκπονήσας ἔργον μεγαλοπρεπές 179,38.
ἐκπονῆσαι καὶ ἐξασκῆσαι τὸ ναυτικόν
179,32. ἐκπονῆσαι ἐν ταῖς στρα-
τείαις, *exercere multis operib.* 162,
26
ἐκπορθεῖν τ̃ πόλιν 849,3
ἐκπορισθέντες 396,18
ἐκποριζόμενος αὐτοὺς, *emere.* 305,4
ἐκπνεῦσαι τ̃ ψυχίω 564,26
ἔκπυρον ποιεῖ τ̃ χίω 148,31
ἐκπυρωθεὶς ὑπὸ τὸ μέτρον 685,28
ἔκπωμα καὶ χρῆμα ποικίλης στρ. 501,
20. ἐκπῶσαι τῷ ... 533,
38
ἐκρεῖν τ̃ ποταμοῦ ... 146,4
ἐκστρατείας τ̃ κτ̃ Πρωτίω 725,7
ἐκσυρίσαι, *fibil. edere* 190,41
ἐκσῶσαι, *e per. ferm.* 169,6
ἐκτάξας τ̃ δύναμιν 681,10
ἐκτελῶν θρίαμβον 757,36. ἐκτελού-
μενος διὰ τ̃ 686,21
ἐκτενείας ξύλων ὕλης, *larga copia* 591,
17. *sic* 611,1
ἐκτεταμένη τῷ τόπῳ 777,10
ἐκτιθέναι χρῆμα, *publice proponere*
169,16: 325,4. *sic* ἐκθεῖναι λευ-
κώματα 170,9. οἱ ἐκτεθέντες, *pu-
blice proscripti* 168,1. ἐκθεῖναι,
venale expone 389,3
ἐκτὸς ἐάν τίω ὕπατον ἔχων ἀρχίω 825,
28. ἐκτὸς δίξασθαι τίω ὕπατον ἀρ-
χίω, *pro* τὸ ἐκτὸς 93,26. *sic* 103,
12
ἐκτοξευθέντων τ̃ βελῶν 678,26
ἐκτόπως λυσσῶν 885,17. ἐκτόπως ἥρων
ἀπάντων 886,8. τ̃ πόλεων ἐκτός,
extra vrbes 745,5
ἐκτραχηλίσαντες τὸ πλῆθος τ̃ ἀπολ. 818,
37
ἐκτραπεὶς εἰς ἐχ. αἷμ. 636,2
ἐκτρίβειν, *delere* 677,28
ἐκτρυχῶν 429,29. ἐκτρυχῶσαι καὶ ἐκ-
κεφαλίσαι αὐτὸς 357,26
ἐκτυπῶσαι εἰκόνας 444,28. *sic* 188,
42. ἐκτετυπωμένον τ̃ ἐκείνου εἰκόνα
τόμισμα 475,3: *pro* ἀποτετ.
ἐκτύπωμα ἐμφαίνοντες φόρον 720,24.
ἐκτυπώματα θεῶν 761,10
Ἐκφαίνει ἑαυτὸν, *patef.* 148,43. ἐκ-
φαίνειν πᾶσι τὰ ἐν τῷ δήμῳ 186,
15. *sic* 240,36. ἐκφαίνειν τῷ ἐ-
πιλόγῳ, *enuntiare, proferre* 430,
40. ἐκφαίνειν ... 786,43. ἐκ-
φήναντες ἦν ἀγαθὸν ἐποιήσατο 620,29:
781,14. ἐκφαίνειν & ἐκκαλεῖν *pro
eodem* 872,6. *Pass.* ἐκφανεὶς
αὐτοῦ 447,23. ἐκφαίνεσθαι *pro* ἐκ-
φανῆναι 275,5
ἐκφανὴς ἀστήρ 394,6. ἐκφανὴς ἐγέ-
νετο, & συνεκρύβ-, *oppos.* 218,36.
ἐκφανέστερον γνῶσαι, *euidentius co-
gnofc.* 332,39. ἐκφανέστερον πε-
ποιῆσθαι 168,12
ἐκφέρειν τῷ θαλ. 489,17. *vise ex-
trah.*
ἐκπεριενεγκεῖν κίνδυνον 544,6
ἐκφοβοῦντες αὐτὸν 259,26: 297,44
ἐκφρεσὶ πεπληρώσας σκευάσας 169,4.
sic 122,41: 220,15
ἐκφροντίσας τῷ χρόνῳ 320,2. *sic pass.* ἐκ-
φορεῖσθαι 757,27. *At* ἅπας ἐκφο-
ρήσουσι τὸ ὕδωρ, *pro* ἐκροφήσουσι, *seu*
ἐκφορήσουσι 840,20
ἔκφρων, *insan.* 270,20: 267,18
ἔκφυλα τ̃ ... 143,25
ἐκχέας πάντα, *prodig.* 544,35. ἐκ-
χεῖται ἐς θάλατταν, *exonerat se*
618,23
ἐκχημάτισαι τὰ Ἴβηρσι 251,42
μετ' ἐλαιοκλάδων 870,3
ἐλάσας εἰς μακρὸν γῆρας 497,19
ἔλασις, *profectio* 740,34: 805,
37
ἐλασμοὶ μολ. *lamina pl.* 230,34
ἔλαττον ἔχειν, *vicli f.* 72,41: 109,
19
ἐλαττωθέντες τ̃ πολεμίων πολύ 657,
27. *sic* 208,22. ἐλαττούμενοι τῷ
πολέμῳ 693,42. ἐλαττοῦσθαι τῷ
πλήθει 281,42. *sic* 722,21
ἐλάττωμα, *detrimentum* 725,17:
798,7. τὰ φύσεως ἐλαττώματα, *na-
turæ vitia* 875,9
ἐν ἐλαφρῷ τὸ πρᾶγμα ποιεῖσθ, *floccifa-
cere* 237,34. ἐλαφρότερον ποιοῦν αὐ-
τὸν 441,6
ἐλέγχεις αὐτῶν προσφέρων 870,41. δι-
ελεγχόμενοι ἐλέγχων 743,40. ἔλεγ-
χος μείζων 533,27
ἐλεγχθέντες τὸ γινόμενον 756,1. ἐλεγ-
χθέντες 323,9
ἐλεήμων, *misericors* 466,18
Ἔλη *pro* Ἐλίου, *castr.* 131,32
ἑλεῖν πόλεις Ῥωμαίοις 230,19: & *D.*
421: *at infra* ἑλεῖν 287,2
ἐλευθέριος ζωὴ 289,20. ἐλευθερίῳ
διαίτῃ χρώμενον 553,31
ἐλευθερίως, *libero animo* 274,26
ἐλευθέρου παιδείας αὐτῆς ἔχων, *pro* ἐ-
λευθερίου 130,46. ἐλεύθεροι ἀπὸ
πάσης ἀπαίτ. ταμ. 194,21. δεσμῶν
ἐλευθέρους ἀφιέντες 476,3. ¶ ἐ-
λευθέρους *pro* ἐξελευθέρους *seu* ἀπε-
λευθ. 335,23
ἐλευθερωθῆναι κινδύνων 641,1
ἐλεφάντινοι εἰκόνες 157,16
ἐλεφαντόποδες τρίποδες 271,39
ἕλη, *paludes* 344,17
ἑλκύσαι *pro* ἑλκύσαι 721,14
ἕλξαι σ. τ̃ ... 834,30. ...

ἔλκων πολλοῦ, magni ponderis 814, 35. ἕλκει σταθμὸν γ λιβρῶν 817,5: L.c. ἔχον, minus usitate.
ἑλλάδι φωνῇ συνθεῖναι 111,12
ἐλλιμενιζόμενοι τοῖς ὅρμοις 391,10
τὸ ἐλλεῖπον ἀναπληροῦντες 770,42
ἑλληνικῶς ἐκ τῶν αἰτίων 376,12. sic ἑλληνίσαι, Graece efferre 204,4.
¶ ἑλλήνων θρησκείας, paganus seu gentiles 853,11. ἑλλήνων τὰ περὶ τὰ θεῖα θρησκεία 796,35. ἑλλήνων ὑπῆρχε ἔθνος 888,24. sic οἱ ἕλληνες, pagani 367,26. τῆς ἑλληνικῆς θρησκείας ἐκ διαδοχῆς, a pag. rel. 875,20
οἱ ἐλλόγιμοι 398,5. ἐλλογιμώτατοι ἄνδρες, clariss. v. 276,28: P.c. λογιώτατοι.
ἐλπίδας ἀσφαλείας εἶχεν ἐν 335,19: P.c. ἐλπίδα, sing. n. δι' ἐλπίδος ἔχειν 490,18
ἐλπίζειν, putare, met. 216,15. sic 609,31,33: 667,31. ἐλπίζειν, putare 620,22. ἤλπικα pro ἐλπίζω 466,23
ἐμβαλόντες ἐκ αἰτίας ὥστε 268,24. ἐμβάλλειν ἑαυτὸν εἰς- irruere 716,39
ἐμβάτης histrion. 293,33: 294,7: diversi a cothurnus 299,25
ἐμβατὸς τόπος 407,40
ἐμβιβάσαντες τόποις μοιράδας λβ', impositis in eas- 652,32
ἐμβλέποντας τοῖς κτλ. 748,18
ἔμβλημα χρυσοῦν ἐν σκεύει ἀργυρῷ 228,25
ἐμβοήσας αὐτοῦ 241,23
ἐμβολή, impressio, irruptio 602,37: 608,42. τῆς ἐμβολῆς κρατήσας 678,24
ἐμβόλιμος ἡμέρα 156,21
ἐμβόλους ἔχοντα πλοῖα 250,18
ἐμβριθὴς καὶ κατηκριβωμένος 888,21: 889,27. ἐμβριθῆ καὶ θρασὺ νεανίαν 531,4. τὸ ἐμβριθὲς πρὸς τὰς μάχας 507,1
ἐμβριθῶς, severe, rig. 353,34. ἐμβριθῶς καὶ θυμοειδῶς προσῆλθεν πάντα 542,18. ἐμβριθέστερον τῇ ἀρχῇ προσηχθεὶς 735,35
ἐμβροντησία 893,8
ἐμμανῶς ἀθλεῖν 314,25. sic 160,8
ἐμμελῶς ἀδιαλοφόρητα 189,30. ἐμμελέστερον φθέγξῃ 301,3
ἐμμένειν ἐν αὐτῷ 306,2
ἀναμίγνυσθαι τοῖς- 693,21: P.c. ἀναμίγνυσθαι.
ἡ ἐμοῦ ποίησις, adoptio mei, signif. pass. 361,40
ἐμπαιδοτριβηθεὶς τῷ ἀγῶνι 434,23
ἔμπαλιν ἑαυτοῦ τρέχων, retrorsum 570,2
ἐμπαροινοῦντες πᾶσιν τῷ σώματι λόγοις 621,22
ἐμπεσόντες περὶ κοινόν 305,20
δι' ἐμπειρίας τῆς χώρας 591,28
ἐμπελασθέντες αὐτοῖς 383,26
ἐμπηγνύναι τὰ βέλη 700,15. ἐμπεπηγότας τὰς μηχανάς 614,41. ἐμπαγέντος τοῦ πηλοῦ 643,44. τὸ ἐμπεπηγὸς τῆς ψυχῆς δέος 740,8
ἐμπεπαρασμένοι οἱ καὶ ἐμπιμπλ. 168,16
ἐμπιμπλᾶν, replere 350,20
ἐμπιπρᾶν πόλεις 553,6. ἐμπιπράσι κώμας 603,26: & 518,17. ἐμπρήσας τὰς κώμας 591,13
τὰ ἐμπίπτοντα, obvia 529,11,13,16. plusquamp. ἐμπεπτώκεσαν 594,10
ἐμπιστεύσας αὐτοῦ μέρος ἐκ τῆς δυνάμεως 736,26. ἐμπιστευθεῖσαν τὴν φυλακὴν αἰτιάσαντες 826,36. ἐμπεπιστευμένος τὴν Ἰλλυριῶν ἡγεμονίαν 583,35
ἐμπλεκόμενοι ἀλλήλοις 286,6
οἱ ἐμπλέοντες, vectores 798,2
ἐμπλεὼς, obesus 860,22
ἐμπλήκτως καὶ ἀλόγως 857,3. ἐμπλήκτως ἄνω καὶ κάτω ἐφέρετο 314,8. sic 274,8. ἐμπλήκτως μεθαρμόζεσθαι 249,2
ἐμπνέοντος ἔτι 551,1. Sic ἐμπνέων ἔτι 727,16
ἐμποδίζοντα αὐτούς 553,1. ἐμπόδιον τὸ βαρβ. ὁρμῆς 537,20
ἐμποδίζοντας ἐθνός 791,1
ἐμποδὼν γένηται 447,42
ἐμποιῶν ταῖς συνθήκαις ἔμφασιν 721,12. ἐμποιοῦν ἀσφάλειαν ταῖς ἐθν. 821,18. ἐμποιήσαντα πλείστην αὐτοῖς εὔνοιαν 682,41. ἐμποιῆσαι μεταβολὴν τῶν- 733,12
ἐμπολέμιον σύνθημα 230,13: πλῆθος 293,30
ἐμπολή, venditatio 446,41
ἐμπορείας ἕνεκεν 689,30: P.c. ἐμπορίας, absque diphth.
ἐμπόριον Ἰταλίας 610,12
ἐμπορπᾶν χλαμύδα 278,22
ἐμπρέπειν τινί. χάμ. 189,16
ἐμπρήσας καὶ ἀρπάγας ἐποιοῦντο 242,15. sic 451,15
ἔμπροσθεν τῶν πυλῶν 724,44. ἔμπροσθεν ποιούμενος δ', anteponens, praeferens 673,38. sic 701,2: 720,35: 802,29: 816,24. τὰ ἔμπροσθεν, superiora, priora 76,45
ἔμπροσθεν σκέλη 155,24. ἔμπροσθεν πληγαί, adversa vulnera 72,45
ἐμφαγεῖν ἐκ αἰτίας 244,26. ἐμφαγόντες, sumpto cibo 313,4
ἐμφαίνειν, indicare, innuere 415,36
ἐμφανὲς σημεῖον 640,27. ἐς τὸ ἐμφανὲς ἦλθεν 169,12. εἰς τὸ ἐμφανὲς ἔδειξε, palam, aperte 711,20. Idem contr. τοὐμφανές.
ἐμφέρειαν ἐκ ἔχον πρὸς τὴν- 656,12
ἐμφορήσας πηγὰς τ. 271,11. ἐμφορηθέντες τοῖς Λιβύων κτήμασι 887,14. ἐμφορηθέντες τῆς εὐωχίας 772,23: τῆς φθῶν 256,18: οἴνου πλείονος 552,29. Item metaph. ἐμφορεῖσθαι παντὸς χρηστοῦ 554,3. ἐμφορηθεὶς τῶν συνεχῶν ἐς ἔσω ἦλθε 548,28. ἐμφορούμενοι τῆς ἀσελγείας ἄδειαν 319,28. ἐμφορούμενος ἀπλήστως 309,4: 861,17
ἐμφερέστατος σφόδρα τὰ σώματα ὑπεισχήσαι 427,15
ἔμφρον στρατήγημα 708,9
ἔμφυτος μανία 768,11
ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ λαμβάνοντα χρήματα, in auro & argento accepta pecunia 163,14. ἐν ἵπποις συλλέγοντες 290,18. ἐν τούτῳ, interea 286,4.
¶ ἐν pro εἰς 426,7: 640,11: 705,17: 741,26: 774,33: 802,22: 803,45: 829,14: 871,24. Sic ἐν ἑαυτοῦ συνήθειας 811,4. L.c. & P. ἐς ἑαυτόν. ¶ ἐν omissa 688,34: 730,1: 820,45. ¶ ἐν pleonastica 881,9. sic ἐν ξυρῷ περιτομῇ, novacula praecid. 381,45. ἐν τῷ σφετέρῳ ἔθει, suo more 350,34. ¶ ἐν πρώτοις pro ἐν πρώτοις 121,9. ἐν δεξιᾷ τῷ pro ὑποκάτω 69,11
ἐναβρυνόμενος θεάτροις 773,9: 882,38
ἐναγὴς καὶ βδελυρὸς 852,24. sic 194,15
ἐναγίζειν κατ' ἔτος, parentare 341,20. τὰ ἐν τοῖς ἐναγίσμασι καθαγιζόμενα 332,7. sic 312,47. ἐναγισμοὶ ἐπὶ τοῖς τεθνεῶσι 332,29. ἐναγισμοὺς ποιεῖσθαι Alexandro facit Caracalla 549,13
ἐναθλεῖν περὶ τὰ κτλ. 889,21
ἐνακόσιαι, XC, uno v, P.c. 557,29
ἐναλλὰξ τὰς ὀφθ. 447,14
ἐναμαχεῖ ἐπὶ τὸ χεῖρον 755,8
ἐναλλάξ, vicissim 239,44
ἐναντίας ὤφθη τῆς ἐλπίδος 119,18. τὴν ἐναντίαν ἐχόντων, s. γνώμης ὁδὸν 805,24. ἐναντία Ῥωμαίων πολεμεῖν, contra R. 278,10. ἐναντίον Ἀλεξάνδρου, coram 822,18
ἐναντιοῦσθαι τῇ στρατηγίας 846,3
ἐναποκλεῖσαι τοῖς οἰκείοις 651,28. ἐναποκλειόμενοι τῇ πόλει 659,1. sic 724,23
ἐναπέκρυψαν ἑαυτοὺς τοῖς ἕλεσι 771,8. sic 699,8
ἐναποθέσθαι ἐς τὰς κοιν. 391,1. ἐναποθέμενος τὴν π. 741,21: & 123,42. ἐναποτίθη τοῖς πλείοις 720,2. sic 88,28. Item metaph. ἐναποθέμενος πάσας ἐλπίδας χρηστάς 712,32. ἐναποθέμενος τοῖς τῶν. πολλὴν ἑαυτοῦ πόθον 654,27
ἐναργέστατα σημαίνει 303,7
ἐνάρετος ἀρχή 502,11
ἐναςθμαίνοντες τῷ σρ. 749,43. ἐνασμενιζόμενος τοῖς- 742,42
ἐναρμόσαι, inserere 127,27
ἐναχθέντες Γερμ. πολέμοις 650,24: πυρί δεινοῖς 776,3
ἐναυλισθεὶς χαλινῷ 668,5
ἐναυξηθέντες φυσῇ 506,22
ἐνδεικνύμενα ἴσασιν παρεῖχε 535,9. etiam A. & W. ed. at H.P. εἴλησθαι σημαίνει. sic 513,22
ἐνδεικνύ ὑμῖν ὁδόν 497,34. τὸ ἐνδέον 226,19

ἐνδεῖξαι τὴς- innuere, indic. 218, 26. ἐνδειξάμενος νοῦν 223, 15. ἐνδείκνυται τ̃ αὐτοῦ τρόπον 319, 38. Item ἐνδειξάμενος ἀρετὴν πολλὴν 122, 4. ἐνδεικνύμενοι προθυμίαν & σπουδὴν πᾶσαν 507, 10. ἐνδεικνύμενος χρῆμα δουλεῦσαι 497, 16. ¶ οἱ ἐνδείξαντας ἰέναι, indices, delat. 432, 42. sic ἐνδεῖξαι & μηνῦσαι pro eod. 334, 4
ὡς ἐνδείξων ὅτι- vt indic. 351, 42
ἐνδεχόμενα ἡμῖν 270, 31. sic 564, 25. ἐνδεχομένην πίστιν ἔχειν, prob. arg. 489, 25
ἐνδεδίηται pro δεδίηται 109, 43
ἐνδημεῖν 855, 30
ἐνδημίαι pro ἐκδημίαι 200, 13
ἐνδιατρίβουσιν τ̃ πόλεσι 753, 1. ἐνδιατρίψαντα τῇ βασιλ. αὐλῇ 572, 30
ἐνδιδόντες τοῖς, ded. 287, 37. sic ἐνδοῦναι σφᾶς αὐτούς 716, 33. ἐνδιδόντες τὰ καθ' ἑαυτούς 708, 4, L.c. at P. διδόντες, sine praepos. ἐνδιδόασι ἑαυτοὺς Ῥωμαίοις 777, 3. ¶ ἐνδιδοῦ τῆς παρασκευῆς ὁπωσοῦν ἔλαττον 769, 1. ¶ ἐνδιδόντες αὐτοῖς διαβᾶσιν 756, 34. ἐνδόντες ἐπαχθεῖεν εἰσάγει 647, 42. ἐνδιδοὺς Μαγνεντίῳ τ̃ στρατιᾶς μετέχειν 697, 32. sic 644, 14: 662, 44: 730, 39. ἐνδοὺς ἐνδοῦναι τὰ ἄμμα 654, 56. ἐνδοῦναι & πρὸς τοῦτο, hoc etiam concesso seu indulto 771, 28. sic 794, 39. ¶ ἐνδιδόναι, remittere, cedere 312, 25. ἐνδόντες πρὸς τ̃ ἡμετέραν ἀλκήν, cedentes 843, 43. ἐνεδίδου τῷ πρὸς ταῖς ἠδ. μαχία, remittebat de- 768, 2. ἐνδοῖεν τοῖς ἐγχειρήσεσι, desisterent ab incaeptis 639, 22. μὴ ἐνδοῦναι τῇ πολιορκία 666, 20. sic 864, 1. μὴ ἐνδοὺς τῷ κατὰ φύσιν δραστηρίῳ 658, 37. ¶ ἐνδιδοὺς τῇ ἑαυτοῦ φύσει, indulgens, fren. lax. 875, 25: & 773, 14. ἐνδόντες τῷ θυμῷ 756, 5. ¶ ἐνδιδοῦσιν εἰς τ̃ Τίγριν, influit 725, 23, L. & P. ἐνδιδόασιν εἰς τ̃ Ὠκεανὸν 203, 20: P. ἐκδιδόασιν: itemque D. 373: vt apud Ptolemaeum passim τῷ ποταμοῦ ἐκβολαί. vise ἐκδιδ.
ἐνδιδύσκεται σολὴν β. 156, 44
ἐνδίκως μᾶλλον ἢ σπαθοῦντες- 874, 40
ἐνδομυχοῦντα πυρσεῖς 871, 14
ἐνδόσιμον τὰ ὄργανα τοῖς στρατ. ἐργασαμένοις 523, 39. τὸ ἐνδόσιμον τῷ αὐτῷ θυμῷ διδόντες 560, 5. ἐνδόσιμον παρέχοντες, laxamen 816, 15
τ̃ ἐνδοῦναι, pro τ̃ ἐνδοῦναι 118, 21: non male.
ἐνδυάζειν pro ἐνδοιάζειν 682, 26
ἐνδυναστεύοντας ἐν αὐτῷ 348, 31
ἐνδύω, induo 248, 34. ἐνέδυσε pro ἐνέδυ 436, 21
ἔνδυμα, indumentum 436, 19
ἐνεγγυήσας 242, 7. ἐνεγγύησε Μαρκιανὸν τὴν θυγατέρα 178, 5: & D. 255: at P. ἠγγύησε, absque praepositione, & absq. augmento. Paulo post, v. 11, κατηγγύησεν αὐτοῦ τὴν Ἀθηναΐδα. ἐνεγγύησε τ̃ Ἀνικίαν θυγατέρα 374, 44
ἔνεδραι ἐνανικοὺς ἐς κοίλους τόπους 749, 3. οἱ κατ' ἐνέδρας καθίσαντες λόχοι 695, 33: P. c. ἐνέδραι, proparoxytonws. διὰ ἐνέδρας ἐκβῆναι 716, 3
ἐνεῖδεν αὐτοῦ θριαμβ- 253, 20
ἐνεθισμένος ἐκείνων σκληρῷ 503, 33. ἐνεθισμένοι τῇ γραφῇ 568, 3
ἕνεκεν καταλλαγῆς 434, 29: ἕνεκα subauditum 187, 21
ἐνενήκοντα vnus P. c. 308, 15. sic ἐνενήκοντα idem P. D. 335, 26
ἐνεὸν ὄντας, mutos 286, 3
ἐνεμβαίνειν, insultare 819, 30
ἐνεπιδημεῖν αὐτῷ 190, 33
ἐνεργὸς, actuosus 425, 26. ἐνεργοῦντες αὐτ̃ κραιπαλῶν, effic. va- 885, 15
ἐνέργεια ἐν τάχει ὥσπερ ἐμπεσεῖν. 146, 29
ἐνεχθῆναι, adduci 478, 8. ἐνεχθῆναι τοῖς- pro συνενεχθῆναι 882, 5: & 779, 11
ἐνέχεσθαι ἐν τῷ- 645, 32
ἔνθα, vbi 609, 40. ἔνθα περ, vbi 727, 35. ἔνθα δή, vbicunque 737, 24. ἔνθα δή- quocunque 730, 37
ἔνθεν, vnde, quamobr. 618, 24
ἐνθέους δογματίζοντα 891, 30
ἐνθουσιασμῷ 404, 12: vulg. l. & P. c. ἐνθυμεῖν, corrupte.
ἐνθουσιάσαι ἐξ οἰκείων. 6. 406, 27
ἐνθύμια ποιμένος 497, 13
ἐνθυμηθεὶς περὶ τούτου 229, 8
ἐνθύμιον ποιούμενοι 239, 20. ἐνθύμιον ἐγγίνεσθαι- in an. v. 438, 22
ἐνί ἐστι μάλιστα 515, 38, s. ἐνίων.
οἱ ἐνιαυσίαν μηνὸς 483, 19. sic 66, 21
οἱ ἐνιδρυμένοι ταύτῃ στρατιῶται 764, 23. ἐνιδρυμένοι τῇ Φρυγίᾳ 789, 14: τ̃ πόλεων 811, 41: τοῖς τόποις 760, 12. ἐνιδρύθη ἐς τ̃ δίφρον 217, 37: 397, 16
ἐνιζάνοντα τ̃ ἐλπίδας χ. 189, 42
ἐνιστάναι, statuere in- 255, 14. ἐνστάσα τὴν πολιορκίαν, aggressus est opp. 79, 47. ἐνίστησι τῇ πολιορκίᾳ, inst. urg. 722, 6: 829, 26. ἐνστάντος αὐτοῦ & πρὸς τοῦτο 139, 26. ἐνιστάντων τ̃ ρι' ἐτῶν 669, 32: L. & P. ἐνστάντων. ἐνστάντος τῷ χρόνῳ τ̃ ἑορτῆς 670, 2. αἱ ἐνεστῶσαι ἀρχαί, m. huius anni 398, 17. ¶ ἐνστάντες & ἐνιδρυμένοι, collocati in- 764, 23, 27
ἐνισχῆσαι, pro ἰσχ. etiam L. & P. 812, 25
ἐνιαχοῦ δεκαέτης 374, 22
ἐννήχεσθαι τοῖς ἕλεσι 537, 3
ἔννοιαν ἐν αὐτῷ ἔχειν βασιλείας 672, 11. λαβόντες ἔννοιαν 738, 31. εἰς ἔννοιαν ἰόντες προδοσίας 829, 10. εἰς ἐπιτάσεως ἐννοίας ἦλθε 663, 39. sic 699, 35. ¶ ἡ ἔννοια τ̃ ῥήματος, sensus, signif. 360, 28
ἔννομος αὐτῆς πατήρ 858, 23
ἔνοικος τ̃ Δάφνης, incola 100, 19
ἐνοίκια τ̃ οἰκιῶν ἀπαιτ. 169, 36. ἐνοικία ἐγκέκλεισται 436, 26: P. ἐν οἰκία, W. ἐν οἰκίαις.
ἐνὸν αὐτοῖς, cum eis liceat 611, 19: 35
ἐνόρκως ὑποσχόμενος 246, 44
ἐνόσεως ὑπισχνεῖται 566, 10
ἐνσκευάζεσθαι, cultu instrui 273, 23. sic ἐνσκευασθεὶς τιθέασι 449, 9
ἐνσκῆψαι αὐτῇ νόσον 639, 7. sic 667, 25: ἐνσκήψαντες τ̃ αἰσθ. 197, 8
ἐνσπείρειν λόγους τοῖς- 753, 25
ἐνστάζει τ̃ ψυχαῖς πόθον- 466, 39. ἐνστάζει τ̃ ψυχαῖς μνήμη τ̃ χ. 506, 5
τῷ ἐνστάντι τῷ πολέμου ἐμμεμαγμένα εἶναι, pro ὑποτρομεῖν 612, 14
ἐνστίξαι, acu pingere in- 292, 30
ἐνστρεφόμενος ταῖς μάχαις ἀσφαλῶς. 131, 22
ἐνσφηνεῖσθαι τοῖς στ. τάγμασι 755, 19
ἐντάφια 398, 4: in rogum immittuntur 398, 25: longe ante obitum comparata 418, 35
ἐντείνας τὰ τόξα 658, 21: P. c. ἐκτ.
ἐντείλασθαι διὰ γραμμάτων, mand. 532, 25. ἐντειλάσθαι, mandasse, & mand. esse 475, 18, 24: & 227, 42
ἐντεῦθεν ἤδη, ex eo mox temp. 740, 24
ἐντιθ.] ἐνέθηκεν αὐτῷ φόβον τῷ γερουσίᾳ μέλ. 793, 12. sic 807, 12
ἔντιμος ἀρχή 760, 18. ἔντιμα σκεύη 202, 43. ἐντιμότατα μεταπεμφθείς 297, 11
ἐντολαὶ & ἐπισκέψεις τῷ Τιβ. 219, 43. ἐκ τ̃ αὐτοῦ ἐντολῆς 217, 22
ἐντονώτατοι τοῖς ξίφεσι 147, 3. ἐντονώτατα- πρὸς ἐβδόμην 141, 32
ἐντὸς Τιγρίδος ποταμοῦ 576, 14. τ̃ Ιταλίας ἐντὸς ἄλπεων, intra l. 806, 16
ἐντρέπεται πρὸς Ἀλέξανδρον, pro ἐτράπη τ̃ στρ. Α. 674, 43
ἐντραφεὶς εἱρήνῃ 576, 32. sic 222, 5. ἐντεθραμμένοι κακίᾳ 665, 6. ἡ ἐντεθραμμένη 567, 4
ἐντρεχὴς ψυχή 572, 29
ἐντρυφῶν τῷ Ἀντιοχείᾳ 513, 8. ἐντρυφῶν τῷ Κλαυδίῳ, illud. 265, 14. ἐντρυφῶντες τοῖς τ̃ ἀρχομένων κακοῖς 789, 6
ἐντυγχάνειν τοῖς γράμμασι, leg. 554, 29. ἐντυχὼν οἱ κατὰ τύχην 168, 41. ἐντυχεῖν τι, convenire aliqua de re 162, 47
ἐντυπῶσαι: vide ἐκτυπ.
ἐνυβρίζοντες ὡς ἰδιώτ. 560, 29
τὸ Ἐνυεῖον, Bellonae templ. 372, 30
ἐγχρονίζειν ἐν τῷ σ. 187, 30. ἐγχρονίζειν τῇ Αἰγύπτῳ 152, 18
ἐνώμοτος φιλία 641, 40
τ̃ ἐξ ἐκείνων θάνατον, ab illis immin. 733, 37. ἐξ ἀρίστου, a prandio 382, 42. ἐξ ὑπαρχῆς πρὸς τ̃ βασιλείας κληθεὶς 119, 10. ἐξ ἄλλου κελεύσματος, alieno iussu 612, 7. ἐξ ἴσου, & ἐκ τοῦ ἴσου 238, 6, 15: ἐξ ἑτοιμοτάτου καὶ ἀπονωτάτου, promptissime & absq. vllo lab. 226, 40. ἐξ αὐτ̃, pro ἐπ' αὐτ̃ 121, 11. Item per tmesin ἐξ οὗ τούτου 211, 17

ἐξαχθέντες πρὸς τὸν, prolapsi 821,29
ἐξάγιστα, abominabilia 815,26
ἐξεχεσαίνειν τὰ νοσήματα 210,17
ἐπ' ἐξαγωγῇ παρήγαγε, venum exportandos 704,41. ἐπ' ἐξαγωγῇ πωλεῖσθαι 740,20
ἐξάδειν, contra expr. 387,21
ἐξαίρουσι εἰς ὕψος τι- 793,11. sic 514,18. ἐξαίρουσα ἑαυτὴν, pro ἐξαιροῦσα, eximens 659,15. sic 258,28.
ἐξαρθεὶς pro ἐξαιρεθεὶς 425,17
ἐξαιρεθῆναι κινδύνου 765,39. ἐξελέσθαι αὐτῷ ταῦτα, hac illis eximere 208,34. ἐξαιρεῖσθαι, deligere 329,15
ἐξαίρετον ἀξίωμα, pecul. 476,35.
ἐξαιρέτου ἀμοιβῆς τυχεῖν 590,26.
ἐξαίρετον ἐπεπράχει οὐδὲν, n. singulare 327,31. ἐξαίρετον παρ' αὐτοῦ ἔλαβεν οὐδὲν 351,10. κατ' ἐξαίρετον, pracipue 760,11: 773,22: 881,47. Idem ἐξαιρέτως 362,30: 518,34. sic ἐξαιρέτως εἶχεν, pracip. veneratione c. 549,10
ἐξαίσια ἢ ἀλλόκοτα πράγμ. 374,4. ἐξαίσιος ἀνὴρ 446,45: ὄρος 307,1: θόρυβος 285,37: κτύπος 326,22: ὄμβρος 146,2: λιμὸς 138,33. ἐξαισίως κάλλος 768,26. ἐξαίσιαι ζημίαι 253,2
ἐξαιτοῦντες πεμφθῆναι αὐτοῖς Ὀρμίσδην 719,5. ἐξαιτησάμενος αὐτὸς, pro eis deprecatus 319,22. sic 157,4
ἐξαίφνης, pro ἐξαπίνης 159,18
ὡς ἐξάκουστα ᾖν, vt exandiri p. 611,23
ἐς ἐξάμηνον, in semestre 195,32
ἐξαναχθεὶς ἐντεῦθεν 449,18
ἐξαναχωρεῖν 150,9: 188,1
ἐξαναστῆναι, exsurgere 353,9. ἐξανίστασθαι εἰς ὀργὴν, concit. 773,33
ἐξανδραποδίζειν τὸ πλῆθος 691,27
ἐξαπίναιος θάνατος 117,35. ἐξαπιναίως ἐκπλαγεὶς 259,28. sic 184,26: 254,23: 274,3: 326,22. Item ἐξαπίνης αὐτὸν ἰδόντες 388,14. ἐξαπίνης σπουδῇ μεταπέμψασθαι 300,46: P. ἐξαπιναίως. Idem f. ἐξαίφνης 326,17
ἐξάπυλον, f. ζεῦγος 569,39
ἐξαργυρισθῆναι 175,17
ἐξαρίθμησις τοῦ χρόνου 323,44
ἐξαρκεῖν πρός τι, sufficere 140,4. ἐξαρκέσαι ἐπὶ πλεῖστον 180,41
τὸ ἐξαρνεῖσθαι αὐτοῦ 196,24: P. ἀρνεῖσθαι: itemque D. 347,41
ἐξαρνος ἐγένετο 198,39
ἐξαρπασθείς με κακῶν 123,15
ἐξαρτήσας ζώνης τὸ βάλλιον 603,15. ἐξαρτηθεὶς ἀπὸ τοῦ αὐχ. depend. 426,38. ἐξηρτῆτο ξίφος 304,14. ἐξαρτησάμενος ἑαυτοῦ τοὺς στ. δωρεαῖς, devinciens seu adstring. 165,11
ἐξαρτύειν στόλον ναυτικὸν 513,8. ἐξήρτυε τὰ πρὸς τὸν πόλ. 579,19. sic 515,36. ἐξηρτυμένη παρασκευῇ τῶν ὅπλων πολεμικῶν 602,10. ἐξηρτυμένοι τοῖς οἰκείοις ὅπλοις 606,23. ¶ ἐξαρτύσαντες πρὸς τὰ ἐπιβουλῆς εἴδη 543,31. οἱ ἐξαρτύσαντες τὴν ἐπιβουλὴν 159,17
ἐξάρχειν τῆς ἑταιρείας 277,11. ἐξάρχων τῆς πρεσβείας, princeps leg. 73,21: 144,43. ἐξάρχων δυνάμεως πολλῆς 104,16
ἐξ ἀρχῆς, ab initio 139,29
ἐξασθενοῦσα πολέμοις συνεχέσι 577,23
ἐξασκῆσαι τὸ ναυτικὸν 179,33. ἐξασκεῖν εἰς τὸ κράτος 264,22. ἐξασκηθεὶς τὸ ἦθος εἰς ἄκραν ἀρετὴν 124,12. ἐξησκημένος νόμοις 117,47. ¶ ἐξασκήσας τὸν νεὼ ἀναθήμασιν εἰς ἄκρον κάλλος 687,4. ἐξησκημένα εἰς μέγεθος καὶ κάλλος πόλις 698,5. ἐξησκημένον εἰς πᾶν κάλλος 801,19. ἐξησκημένα εἰς τὸ Ῥωμ. τύπον βασίλεια 724,33
ἐξέδραι ἐκλαπεῖσαι 385,43
ἐξείλκυσε, extraxit 168,19: P. ἐξήλκυσε, augm. cōm. ἐξείλκυσε τῆς ἐκκλησίας 794,4
ἐξῆς εἰς τέλος, pro ἄξεις 532,6
ἐξελάσαντες εἰς τὰ τῆς πόλεως, excursione facta in 666,42. nisi malis ἐσελάσαντες.
ἐξελέγξαι ἐπῄει 235,34: at P. & D. 424, ἐλέγξαι.
ἐξελεύθεροι, liberti 337,9,38. ἐξελεύθερος & ἀπελεύθερος pro eod. 335,17,32. sic ἐξελεύθερος Ἰουλίου Καίσαρος 201,15. ἐξελεύθερος Σέξτου Μηνᾶς 177,1: Velleius Paterc. 457,16, Menam & Menecratem paternos libertos. ἐξελεύθερος Νέρωνος Πατρόβιος 291,18. Patrobium Neronianū dicit Suet. 103,6. μετὰ τεσσάρων ἐξελευθέρων ἐκόμιζε 302,2: cum trib. libertis Sueton. 96,27; Phaone scilicet, Sporo, Epaphrodito. ἐξελεύθεροι τοῦ Γάλβα πάμπολλα ἐπλημμέλουν 303,25: liberti Suet. 101,33,48. ἐξελεύθερον: blanditiis atq; encomiis demulsit Seneca 271,34. vbi videtur innuere liber De consolatione fratris, ad Polybium Claudii Cæsaris libertum. ἐξελευθέροις τὰ χρυσοῦς δακτυλίους χρυσοῦς δέδωκε ἀδιαφόρους μόνον τῷ τὸ κράτος ἔχοντος 179,10. Sic fœm. g. ἐξελευθέρα τῆς Ἰουλίας καὶ συνεργὸς οὖσα ἡ Φοίβη 206,26. Sueton. 32,37, vna ex consciis liberta Phœbe nomine.
ἐξελιάσαντες τὰς τάξεις αὐτῶν 150,12
ἐξενεχθεὶς τῇ θερμῇ τῆς φύσεως, abreptus 790,28. ἐξενεχθεὶς ἐς ὀργὴν 777,11. ¶ ἐξενεχθεὶς, delatus, accus. 725,5. alibi εἰσενεχθ.
ἐξεργασάμενος τὸ ναυτικὸν πρ. 179,37. ἐξεργάζεσθαι, confic. interf. 423,36: 425,43
ἐξερεθίσαι εἰς ὀργὴν 710,42. ἐξερέθισε sine augm. 639,12
ἐξετάζων τὰς ὥρας ἐν αἷς ἐγεγένητο 231,7. ἐξετασθεῖσα, forma sc. 289,26. ἐξετάζετο παρ' αὐταῖς πόλις 646,12. pro ἐξητάζετο. ἐξετασθεὶς ἐν ἡγεμονίᾳ, cū operam suam probasset 257,32.
ἐξετασθεὶς ἐπὶ πολλῶν ἰδεῶν 398,43.
ἐξευτελισμένος ἐν πᾶσι κινδύνοις 683,33
ἐξέτεινε τὸ ἱστίον ἱστεῖα 295,37. τῆς ἰσίας καὶ δικαίας ἐξέτεινε πείσματος 842,33. ἐξέτεινε διὰ βασάνων 545,24. ἐξέτεινε ὑπουργοὺς δημοσίους 811,18
ἐξετικὰς ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ βίου 444,32
ἐξεύρημα χαριέστερον 398,1
οἱ ἐξέχοντες τοῦ στρ. 693,8. οἱ ἐξέχοντες ἐν τοῖς στρατιώταις 504,25
ἐξηγεῖσθαι τὸ πεμπτ. 778,11. ἐξηγούμενος τοῦ στρατοπέδου, dux ex. 342,24. ἐξηγούμενος πάσης τῆς στρατιᾶς 700,19. ἐξηγούμενος ἴλης Παιονικῆς 639,14. ἐξηγήσατο τῆς τυραννίδος μανείας, gessit 883,17
ἐξήρτηται τῷ αἰῶνι ὁ μνήμη τῆς συμφορᾶς 147,18, etiam P. m. f. Xyl. legit ἐξήρτηται: itemque W. & St.
ἐξηρεικὰ πλοῖα Polyb. 797,16
τὸ ἑξῆς, deinceps 104,20
ἐξιᾶσιν, exeunt 602,17. sic ἐξιᾶσι τῆς πόλεως 795,22
ἐξικμάζει, exonerat se 712,12
ἐξικνοῦντο ταῖς τοξείαις ἐπὶ μακρότατον 410,46. ἐξικνούμενος εἰς πέντε πόδας, longus ad LXXXV ped. 186,44. sic 253,26
ἐξιλεοῦσθαι, placare 667,29
ἐξισοῦν τοῖς ἰδιώταις, æque ac pr. 234,21. sic 443,35. alibi ἐξ ἴσου.
ἐξισοῦν ἑαυτῷ, æquare fastigio suo 106,11. ἐξισοῦσθαι αὐτῷ 590,35. ἐξισοῦσθαι, compar. 115,10
ἐξίστασθαι τῆς ὁδοῦ 250,36. ὑπεξίστασθαι τοῦ κράτους αὐτοῖς 260,3. ἐξίστατο ἡμῶν τῆς προστασίας 847,43. ἐξεστηκὼς τῶν φρενῶν 234,9. idem mox παραφρονῶν v. 10. ¶ ἐξίστασθαι αὐτ. declinare, devit. 240,11. sic 227,18. ἐξίστασθαι τὰ ἀναλώματα, subterfug. 372,14. ἐξίστασθαι τὴν ἀρχὴν, recus. 223,34
ἐξιτηλον νόμισμα 344,20. ἐξίτηλον ἰδεῖν ἐπιπροσθοῦντος 873,41
ἐξοιδεῖσθαι, turgesc. animis 341,6
ἐξοδία pro ἐξόδια, exsilium 864,22
ἡ ἔξοδος τῆς πόλεως, egredi ex vrbe 819,44. τὰς ἐξόδους ἅμα ἐποιοῦντο, prodib. 268,9. ἔξοδος, profectio, exped. 513,4: 514,28. τὴν ἔξοδον ποιεῖται 475,23
ἐξοιδοῦσθαι ὑπὸ θυμοῦ, extumesc. 210,26. ἐξοιδοῦν pro ἐξοιδεῖν 159,3
ἐξοικήσασθαι εἰς- emigr. 262,24
ἐξοκέλλειν, exorb. 109,46. ἐξοκείλαντες εἰς τὰ Ἰουδ. ἔθη 335,6. ἐξοκείλας εἰς ἔσχατον παρανομίας ἀστ- 571,30
ἐξολισθήσασα εἰς ὑδ. 465,23
ἐξόλλυσθαι 244,3
ἐξομόσασθαι τὴν ἀρχὴν 509,27
ἐξὸν, cum liceat 274,26: 846,3. ἐξὸν ὄν, cum liceret 204,21
ἐξονομάζειν pro simpl. ὀνομάζειν 761,12. ἐξονομάζοντες τοὺς ἐγγραφ. nom. enumer. 705,41. sic 743,20
ἐξοπλίσας πάντα τὸν στρατὸν, arm. castr. 435,1.

435,1. ἐξωπλισμένοι τοῖς ὅπλοις χερσὶ 792,26. ἐξωπλισμένη, armis exculta 439,15
εἰς ἐξορίαν πέμπειν 880,4. ἐξορίαις ὑποβαλεῖν πολλούς 879,25
ἐξορμήσεις τῆς πόλεως 789,28. ἐξορμᾷ ἐπὶ τὴν P. 641,41. ἐξορμᾶσθαι οἴκοθεν 450,47. ἐξορμηθεὶς ἐς τὴν Καμπ. prof. 217,41. sic 372,32
ἐξουσίας 407,37
ἐξύβρισε τὸ θεοῦ ἱερωσύνην περιελόμενον 567,5. ubi vide adnot.
ἐξότε seu ἐξ ὅτε, ex quo temp. 646, 13. P. c. ἐξότε, ut ἔκπαλαι.
ἐξοβριζεῖν σάλπιγξι 252,37. ἐξοβριζεῖν ἐπὶ τῆς συνόδου 172,10
ἐν ἐξουσίᾳ καθεστὼς τοσαύτῃ, potest. seu potens. 309,2. κατ᾽ ἐξουσίαν ἅπαντα πράττειν, pro libito 685,13: 689,1. sic 644,14
ἐξοχαὶ σιδήρου ὀξύτ. 558,8. ἐξοχαὶ ξύλων, eminentes e l. structura 607,37
οἱ ἐξοχώτατοι τῆς βουλῆς 509,34
ἔξω καταστήσαντες ἑαυτοὺς 801,10. ἔξω φόβου πεποίηκα τοὺς οἰκ. 799,19. ἔξω τῶν ὅπλων γίνεσθαι, a. exuere 394,25. ἔξω φρενῶν καθεστὼς 532,16. ἔξω αἰτίας εἶναι, extra c. 303,31. ἔξω πάσης κακονοίας ἀνὴρ 777,32. ἐπεὶ δὲ ἔξω τοῦ δεινοῦ ἐγένοντο ῥητορεύειν 846,22. ἔξω τι περιττὸν παιδὸς μηδὲν 364,18. ¶ ἔξω συνωμοσίας, pro ἐκ συνωμοσίας, facta coniuratione 111,17. ¶ ἔξω postpositum 76,13. sic τὴν βασιλείαν ἔξω 773,38. πάσης ἀνδρείας ἔξω καθεστάναι, 685,40. sic 791,32
ἔξωθεν μετριότητος γίνεσθαι, m. lim. exced. 110,18. τὸ ἔξωθεν τοῦ εἰκότος 393,41
ἐξώλειαν ἑαυτῷ ἐπαρασάμενος 865,28
ἐξωνήσασθαι, redimere 73,7
ἐξώροις μειρακίοις χαίρων 271,43
ἐπαγγέλλει τὴν εἰς Βρ. ἔξοδον, indicit 536,22. sic 236,6: 507,13: 601,16. ἐπαγγέλλοιτο ἱπποδρομίας 298,35. ¶ ἐπαγγείλας, pollicitus 619,36. ἐπαγγελλόμενος & ὑπισχνούμενος, synon. 169,31. ¶ ἐπαγγείλας εἰρήνην παρὰ Ῥωμαίων, pet. 87,29. sic 77,15: 78,13: & 73,20. ἐπήγγελλε τελείαν ὑποστατείας 103,12. ἐπαγγέλλων ψηφισθῆναι 101,42
τοῦτο ἔχει ἐπάγγελμα, hoc polliceri 685,39. sic 278,28
ἐπάγειν τὸν στρατὸν πάλιν 583,25. ἐπαγαγεῖν τῷ Π. τὰς δυνάμεις, ducere adversus P. 791,27. ἐπαγαγόντες τὰ ξίφη, διώλεσαν, strictis in eum gl. 662,13. sic 755,41. ἐπήγαγε τῷ προσιόντι τὴν χεῖρα, impegit 773,30. ἐπαγαγεῖν αἰτίαν ὡς δυσφημοῦντι 546,23. ¶ ἐπάγειν αὐτῷ κέρδος, affer. 788,1. sic ἐπάγειν δέος 773,13. ἐπάγει κίνδυνον & φόβον 97,46. ἐπάγει αὐτῷ θάνατον 794,6. ἐπάγει ἑαυτῷ πόλεμον 95,27. ἐπάγει μάχην 747,19. ¶ ἐπάξειν τοῖς βαρβάροις, copias ducturum adversus b. 580,26. sic 583,2. ¶ Pass. ἐπήγετο αὐτοῖς πράγματα, facessebantur n. 774,13. τὸν ἐπαχθέντα αὐτῷ κίνδυνον 792,22. ¶ ἐπάγεσθαι, adducere secum 392,37. sic ἐπῆκτο, secum adduxerat 183,7. ἐπῆκτο εἰς φιλίαν, adduxerat ad am. 601,22. ¶ νυκτὸς ἐπαγομένης, nocte appetente 771,39. ¶ ἐπαχθεὶς pro ἐπαρθεὶς seu ἐξαχθεὶς 255,1
ἐπαγωγοῖς ἐπαγγέλμασιν ἀπατηθεὶς 278,28. πρὸς τὸ τοῦ πλήθους ἐπαγωγόν, ad conciliandam sibi plebem 163,5
ἔπαθλα, præmia lab. 488,24: 813,39
ἐπαΐειν τῆς πατρ. φωνῆς, intellig. 145,16
ἐπαινοῦσι αὐτὸν πολλοὺς ἐποίησεν 249,17. sic 241,7
ἐπαίροντας pro ἀπαιωροῦντας seu ἐκφέροντας 857,24. ἐπάραντες pro ἐπαλαλάξαντες 283,10
ἐπαίσσεσθαι pro ἐπιθέσθαι 690,31
ἐπαίτης, mendicus 319,11
ἐπαίτιον ἔγκλημα 234,28. ἐπαίτια περὶ πραγμάτων πολλά 196,10: & D. 347: at vulg. l. ὑπαίτια: P. ἐπ᾽ αἰτίᾳ, corrupte. sic 230,29
ἐπαιωρούμενον κίνδυνον 474,21. ἐπαιωρούμενον αὐχένι ξίφος 561,18. sic 545,39. ἐπαιωρουμένην ἐλπίσιν ἀδήλοις 503,25
ἐπακούειν τῶν λεγομένων, aud. 468,28: 611,25. ἐπήκουσε τῆς ἐπιστολῆς 274,16. ἐπακοῦσαι τῆς βουλευομένων 605,29: τῆς ἐξετάσεως 545,25. At ἐπακούειν τῇ ἀρχῇ, pro ὑπακούειν, obedire 491,26. sic 827,4
ἐπακτὸν καλλώπισμα 238,38
ἐπαλαλάζειν 139,42
τὸ ἐπαλειφθὲν αὐτοῖς 406,40, P. at vulg. l. ἐπαναλειφθ. perperam.
ἐπαλλήλας ἔχοντες θυρίδας 401,19. P. c. divise ἐπ᾽ ἀλλήλας. ἐπαλλήλως ἀνακλάσει ἀμφοτέρωθεν ἐληλυμένα χαρματιᾷ 486,27. ἐπάλληλοι πίπτοντες 479,42. ἐπαλλήλων πληθυσμῶν τῶν καμήλων, seu ἐπ᾽ ἀλλήλας 558,32. ἐπάλληλον πλῆθος 607,40. ἐπαλλήλων ἐν ταῖς συνόδοις βοῆς 501,9. ἐπάλληλοι συμφοραί 483,4. ἐπαλλήλοις καὶ διαφόροις συνεχόμενος ἡδοναῖς 488,11. ἐπάλληλοι σώματος ἡδοναί 481,34. ἐπάλληλοι διαδοχαί 463,30. ῥεῖς ἐπαλλήλους ἄγειν παντυχίδας 668,14. τὸ ἐπάλληλον τοῦ δεσμοῦ 613,20
τῆς ἐπάλξεσι τοῦ τείχους ἐφεστῶτες 517,38. ἄνωθεν ἐπάλξεων & πύργων ἀπομαχόμενοι 614,3
ἐπαμήσασθαι γῆν 848,5
ἐπαμῦναι & ἐπεξελθεῖν τῷ Π. φόνῳ 504,30. ἐπαμύνας αὐτῷ ὅσον ἠδυνήθη 391,6. ἐπαμύναι σφίσι δεόμενοι 393,30. sic 305,24
ἐπαμφοτερίζειν 139,30
ἐπαν δόξῃ, ubi visus f. 540,30. sic 530,40: 541,22. ἐπὰν ἰδόντας ἴδωσιν 730,10
ἐπαναβῆναι αὐτοῖς, adversus eos asc. 607,34
ἐπαναλαμβάνων ἔλεγε, repetens 238,2. sic ἐπανέλαβε τὴν μάχην, pugnam repetiit, iterum pugn. 75,45
ἐπαναπαύσασθαι τῇ χειρί 489,16
ἐπαναστάσεις κατὰ Ῥωμ. ἐγένετο 318,6. εἰς τὴν τῶν καινῶν ἐπανάστασιν, suband. prepos. κατὰ 793,27. ἐπανάστασις plus quam ἀπόστασις, rebellio sc. 369,19
ἐπανατρέπειν, evertere 526,31
ἐπανελέσθαι πόλεμον, susc. 844,4
ἐπανελθόντες πρὸς αὐτὸν τῇ γνώμῃ 640,44
ἐπανίασι, remeant 529,22. ἐπανῆσαν pro ἐπανήεσαν seu ἐπανῄεσαν 556,10
ἐπανίστασθαι, assurgere, hon. c. 684,9. rectius infra ὑπανίστασθαι 103,44: 226,21. Act. ἐπανίστησιν αὐτῷ τοὺς βαρβάρους, adversus eum concitat 826,43. sic 640,38
ἐπανορθῶσαι βιβλίον 288,36. ἐπανώρθου ταῖς καθηκούσαις κολάσεσι 688,1: L. & P. ἐπηνώρθου, duplici augm. ἐπανορθοῖντο, corrigetur 386,35
ἐπάνωθεν αὐτοῦ ἐγίγνετο 366,15
ἐπαξίως ἑαυτοῦ 373,44
ἐπαπέθανεν αὐτῷ 417,45
ἐπαπώλετο τῷ Κλαυδίῳ 266,19
ἐπαρώμενος τοῖς στρ. d. imprecans 393,23.
ἐπαύλειος, scena 383,2
ἐπαρκεῖν εἰς δίαιταν, diu sufficere ad- 815,17. ἐπαρκέσαι ἑαυτοῖς, se tueri 140,7. ἐπαρκῶν πολλὰ & πόλεσι & ἰδιώταις, subven. 225,44. ἐπαρκῶν πολλοῖς ἐς χρήματα 221,15
ἐπήρτηταί μοι αὐτὸν ὁ τυχὼν 493,36. ἐπηρτημένου τοῦ P. κινδύνου 159,27. sic 533,26
εἰς ἐπαρχίαν σχῆμα μεταστῆσαι, in provinciæ formam redig. 110,34: & 106,36. τὰς τῆς ἐπαρχιῶν ἡγεμονίας 754,36. ἐπαρχιῶν ἄρχοντες 260,1. ὅσοι τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ἦσαν 813,15. αἱ τῆς ἑῴας ἐπαρχίαι 781,2. sic 827,8
ἐπαρχικὴν ἔχων ἐξουσίαν 412,24: P. c. ὑπαρχικήν.
οἱ ἐπάρχοντες, præfecti 206,2. ἐπάρχοντα τῆς πόλεως ἐτῶν τοσούτων, præfecturam urbis gerentem tot ann. 492,6. sic 599,6. ἐπάρχοντες τοῦ στρατοπέδου δύο, etiam sub Caracalla, i. præf. prætorio 553,22. τοῖς ἐπάρχοις τῶν στρατοπέδων αὐτὸς ὁ βασιλεὺς πιστεύεται 559,36. sic 530,19. Idem ὁ ἔπαρχος τῶν δορυφόρων 344,41
ἔπαρχον ἀξίᾳ τετιμημένος 815,34. ἐπάρχους γενομένους, εἴ που ἄρχων τῶν δο-

ρυφόρων, *praef. praetorianorũ* 359, 5: *& Zonar.* 204, 32. τοῖς στρατιώταις ἔπαρχος ἐπιστήσας ὀργανῶ 371, 33. *Sic* ὁ ἔπαρχος τῶν στρατοπέδων, *praef. praet. cohortium* 472, 4: 486, 16: 568, 21. *Idem* ὕπαρχος τοῦ στρατοῦ 587, 27: 616, 51: *& Iul. Capitol.* 232, 37. *Idem* ἔπαρχος τῶν δορυφόρων, *& simpliciter* ἔπαρχος 106, 1. *Idem* ἔπαρχος τοῦ δορυφορικοῦ 268, 16: *&* ἔπαρχος στρατοπέδων 879, 29. *Item* τῆς πόλεως ἔπαρχος καταστὰς, *praef. urb.* 604, 14. *sic* 499, 12: 620, 38. τὰς δύο μεγίστας τῶν ἐπάρχων ἀρχὰς ἐξηγούμενοι 883, 6. ἔπαρχος ἦν 421, 11: *P. c.* ὕπαρχος: *quae scriptura Zosimo est usitatissima.*

τὴν ἔπαυλιν αὐτοῦ κατασκάψας 243, 21: *& D.* 434. *at P. c.* ἐπαυλιῶν.

ἐπαύξειν, *adaugescere* 148, 33. ἐπαύξειν, *adaugere* 412, 15. *sic* τὰ ἐπαύξοντα τῆς δυναστείας 153, 11. ἐπὶ πλεῖον ἐπαυξῆσαι τὴν φήμην 275, 2. ἐπαυξήσει αὐτοὺς, *P. & M.* ἐπ' αὔξησιν 139, 34

ἐπαφῆκε τῇ πόλει τὴν δύναμιν 719, 14. ἐπαφιεὶς ὕβρεις 658, 25

ἐπαχθὴς αὐτοῖς ὁ ὀχληρὸς ἐφαίνετο 538, 3. ἐπαχθὴς αὐτοῖς ὄντα 496, 29

ἐπεγέλων τὰ χρήματα 864, 1. ἐπεγέλωσι τύποις 814, 14

ἐπεγκαλοῦσι τοῖς ὀφθ. 448, 15

ἐπεὶ *pro* ἔπειτα 197, 19: (*Dio* 350 *habet* τότε, *tunc*) *sic* 493, 3: 506, 3

ἐπεῖξαι τὴν ἀνάστασιν τοῦ πλήθους, *accel.* 538, 19. ἐπείγουσιν ὁρίζαι, *instig.* 502, 10. εἴ τι ἐπεῖγον εἴη, *urg.* 554, 30. ἐπειγούσης ἀγγελίας φέρων 532, 9. *Pass.* ἐπειχθεὶς ὑπὸ τῆς χρείας 555, 25. ἐπειχθεὶς πρὸς τὴν ὁδοιπορίαν, *m. maturare coactus* 288, 33. ἐπείγεσθαι ἀπὸ τῶν λεγομένων, *pro* ἐπήγετο *seu* ἀπήγετο 534, 24. ¶ ἐπειγόμενοι ἐπ' ἀγαθῷ τινι, *fest. contend.* 208, 10

ἐπειδὰν φθάσω, *postquam d.* 336, 43. *sic* 659, 31: 660, 37. ἐπειδὰν μέλλῃ 699, 9. ¶ ἐπειδαὶ, *quoniam* 425, 44

ἐπειδὴ ἀπολλύμενοι 426, 42. *sic* 341, 16

ἐπειδὴ τάχιστα ἐπεποιήθη 143, 9. *sic* 151, 10. ἐπειδὴ, *quoniam, quia* 849, 32, 35

ἐπειλημμένον ἀδείας, *nactum impun.* 138, 28. *vide* ἐπιλαμβ.

ἐπεῖναι] ἐπεῖναι ἔτι δένδροις ἦν, *adhuc in arb. pendentia* 218, 17

ἔπειξις, *properatio* 617, 29: 683, 35

ἐπεισάγοντες ἑαυτοὺς τῇ πολιτείᾳ 864, 39. ἐπείσακτος βασιλεὺς 468, 13. ἐπεισάκτου ὕβρεως 615, 28

ἐπεισβαίνοντες εἰς τὸ Βυζάντιον 177, 36

ἐπεισδραμεῖν τύποις 837, 11

ἐπεισῆλθον τοῖς ἔλεσι, *intrare in p.* 592, 8. ἐπεισῆλθον τοῖς ὄρεσι 839, 2.

ἐπεισῆλθον αὐτοῖς, *advenerunt* 532, 10. ἐπεισέλθοιεν τὸ στρατόπεδον *pro* ἀπεισέλθ. 511, 38

ἐπεισιέναι τῇ οἰκίᾳ 744, 8

ἐπεισπίπτειν 337, 9

ἐπεισπεσὼν 337, 8: 613, 6

οἱ εἰς ἔπειτα ἐσόμενοι, *posteri* 382, 31

τὰ ἐπέκεινα ταύτης, *ultra eam sita* 679, 33. τὰ ἐπέκεινα τῶν Ἄλπεων, *l. transalpina* 650, 23. οἱ ἐπέκεινα Τίγριδος, *transtigritani* 503, 7. περὶ τῆς ἐπέκεινα πορείας, *de faciendo ulterius itinere* 726, 33. *Item metaph.* ἐπέκεινα πάσης ἀλαζονείας 816, 6: *& postpos.* πάσης ὑπερβολῆς ἐπέκεινα 704, 17: 800, 44. *quod idem* περα *ibid.* 38. τὸ πάσης ἐπέκεινα πίστεως, *o. f. superans* 634, 20

ἐπελπίσαι, *in spem adduc.* 166, 3

ἐπεξέρχεσθαι, *insequi* 69, 22. ἐπεξηλθεῖν τοῖς Παρθ. πολεμίοις, *pers.* 846, 17. ἐπεξελθεῖν καὶ ἀμύνασθαι 239, 3. ἐπεξελθεῖν τοῖς αἰτίοις Περτίνακος 637, 21: *P.* διεξελθεῖν, *perperam.* ἐπεξηλθεῖν τῷ β. φόνῳ 505, 28

ἐπεξετάζεσθαι, *examinari* 204, 25

ἐπεξῄει πικρῶς ἅπασι 739, 32

ἐπέραστος, *amabilis* 115, 22

ἐπέρχεται τοῖς τόποις 831, 10. ἐπελθεῖν ἐπὶ καθεύδουσι 763, 16. *Item cum accus.* ἐπέρχεται τὴν χώραν, *grassatur per reg.* 802, 13. ἐπελθὼν πᾶν κακίας εἶδος, *confect.* 863, 30. ἐπελθεῖν *pro* ἐπαχθῆναι 84, 43

ἐπευχόμενος ἐκείνῳ ἀγαθὰ πολλὰ 379, 36

ἐπευωνίζειν, *vili pr. addicere* 170, 1: *& D.* 223, 41. *sic* ἐπευωνισθῆναι 260, 24

ἐπέχει φόβος ῥήματα, *inhibet, cohibet* 491, 22. *sic* 518, 37. ἐπέχει αὐτοὺς τῆς φυγῆς 442, 43. *& neutr.* ἐπισχόντες μικρὸν 172, 11. ¶ ἐπέχοντας τὴν αἰτίαν, *pro* ὑπέχοντας, *praebentes, P. c.* 697, 23. ¶ ἐπισχὼν πάντων *pro* ἀπεχων 363, 23. ¶ ὑπάρχου τι ἐπέχων, *obtinens* 673, 2: 674, 40. ἐπεῖχε, *instabat, durabat* 347, 11

ἐπήγαγεν αὐτῷ τοῦ βίου τέλος, *pro* ἐπήγαγε 733, 40

ἐπηρείας ἄξιον ποιοῦντες 324, 43. ἐπηρείας χάριν μαθήματα 340, 4: 341, 1. ἐπηρείαν τὴν ἐπ' αὐτῷ εἰς ἑαυτὸν διαδεχόμενος 317, 44: *ea signif. qua* ἐπιτρίψαι.

ἐς ἐπήκοον πάντων εἰπεῖν, *omn. audientibus* 711, 21. *sic* 822, 33

ἐπηλυγάσασθαι τὸ ἔγκλημα βουληθεὶς 272, 27: *P.* ἐπηλυγασάμ.: *ut* ἐπηλυγαζόμενοι τῇ πρὸς αὐτὸν φιλίᾳ 241, 30

ἐπὶ δὴ ἐξαγγέλλειν) 532, 28

ἐπὶ ὃ ἐπιφορον τὸ αἴτημα τῷ Β. 444, 33. *ita P. pro vulg.* ἀπεῖλον.

ἐπίαι *pro* ἐπῄει 339, 37

ἐπιβοηθεῖσθαι ἀπ' ἀμφοτέροις ἐγκλήμασι πολεμ. 496, 16

ἐξ ἐπιβουλῆς ἀργυρολογεῖν 226, 7: ἀρπάζειν 575, 24: τὰς οὐσίας ἀποδίδοσθαι 269, 26

ἐπηχεῖν, *sonare post, seu respõd. in s.* 172, 6

ἐπὶ τελευτῆς, *in fine* 240, 47. ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἐβασίλευον, *Romae* 549, 35. *sic* 66, 9. ἐπὶ συμποσίῳ ἀνακείμενος 595, 26. ἐπὶ τοῦ βάθρου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου παρακαθίζων 587, 36. ἐπὶ δίφρου ἀρχικοῦ καθεζόμενος 291, 40. ἐπὶ τοῦ σίτου τεταγμένος, *praefectus annonae* 379, 24. ¶ ἐφ' ἑαυτῆς ἐξεταζομένη, *per seipsam, sua sp.* 272, 34. *sic* ἐφ' ἑαυτῶν πεπολεμήκασι 402, 42. ἐφ' ἑαυτῶν γενόμενοι 614, 32. *At* ἐφ' ἑαυτῶν διατελοῦσιν ὄντες, *coniunctim ansefunt* 633, 40. ἐφ' ἑαυτῶν ἐγένετο τὰ στρατόπεδα, *se recolleg.* 778, 23. ¶ ἐπὶ σχολῆς, *per otium* 484, 35. ἐπ' ἀδείας, *tuto, secure* 657, 2: 681, 30. ἐπὶ πάσης ἀδείας, *omni cum lic.* 789, 5. ἐφ' ἑκάστης, *quotidie* 765, 44. ¶ λεγόμενα ἐπὶ τοῖς, *de seq.* 305, 43. ἐπὶ τῷ Ῥουφίνῳ διεχειρίσθη, *de Ruf. seu super R.* 785, 15. ¶ ἐπὶ τῆς γῆς ἀφείς, *pro* ἐπὶ τὴν γῆν 775, 15. *sic* ἐπὶ τῶν ὤμων ἀράμενοι, *in humeros subl.* 605, 9. ἐπὶ Θρᾴκης ἐχώρει, *Thraciam versus* 748, 10. *sic* 809, 39. ἐπ' οἴκου, *domum* 66, 19. ἐπὶ θαλάσσης οἰκοῦντα μέγιστος, *secus mare* 519, 21. ἐπὶ νίκαις *pro* ἐπινίκια 151, 32

ἐπὶ δένδροις, *super arb.* 218, 17. τὰ ἐπ' αὐτοῖς ὄντα δένδρα 333, 3: *P. c.* ἐπ' αὐτῶν. ἐπ' ἐκείνῳ ἐπίκειται, *ei superimpositum est* 541, 8. ἐπὶ πᾶσι, *in fine* 525, 41. ἐπὶ κουρίᾳ μόνον 480, 24. ἐπὶ μὲν τοῖς ὅλοις κρατεῖν, ἐπ' αὐτῷ δὲ οὐ 821, 2, 8. ¶ ὥστε ἐπὶ Γάλλῳ τετραχῶς, *bis in Gallum patratis* 702, 11. ἐφ' ἑαυτῷ εἰρῆσθαι, *in se dictum esse* 244, 16 (*vise* ἐπιλέγω) ἀράμενοι ἐπὶ τοῖς τοιούτοις 504, 16. *Sic* φοιτῶν ἐπὶ θύραις. *pro* ἐπὶ θύρας 867, 43. τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀπάγεσθαι 774, 34. *sic* 685, 6. ἐπὶ τῷ δικαστῷ ἐκπεσόντος ἑαυτοῦ, *pro*, ἐπὶ τὸν δικαστὴν ἑαυτοῦ 96, 7. *Item* ἐπὶ μαγγανείαις σφαγέντες παῖδες, *ad sacra magica* 395, 7. ἐπὶ τὸ μοναρχικὸν κατάγειν, *ad cap. imp.* 218, 15. οἱ ἐπὶ τούτῳ κελεύσαντες, *eo nomine m.* 650, 5. ἐπὶ τούτῳ ἐγένετο 194, 32: *at D.* 345 ἐπὶ τέλει, *in eum finem. Talia sunt* ἐπὶ τούτοις, *propterea* 809, 42. ἐπὶ πολέμῳ, *belli gerendi gratia* 138, 10: 197, 23. ἐπ' αὐτῷ, *eo nomine, ea de caussa* 450, 27. *Item* ἐφ' ἑαυτῷ ἐφιδρυμένος 643, 6. *sic* 647.

14: 655, 9. ἐπὶ τῇ προφάσει τοῦ ἐμπρησμοῦ, prætextu incendii 287, 13. ἐπὶ χρηστῇ τοῦ δήμου προσδοκίᾳ παρελθόντος, ingenti omnium exspectatione 119, 17. ἐπὶ μεγάλῳ τῶν ἀνθρώπων κακῷ magno hominum malo 431, 18. ¶ τὴν ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ καλουμένην πόλιν, Alexandri nomine, seu ea conditione vt Alex. nomen ferret 549, 8: vt ἐπὶ ταύταις ταῖς συνθήκαις, hisce pactis 532, 32. ἐπὶ τούτοις, his conditionibus 730, 39: 768, 43. ἐπὶ μετρίοις ἀγωνισάμενοι 269, 36. ἐπὶ ὁ παλαίστης 75, 9. ἐφ' ᾧ, ea conditione vt- 679, 30. ἐφ' ᾧτε μὴ ἔχειν 84, 45: 664, 39. ἐφ' ᾧτε δὴ- ea sc. conditione vt- 817, 36. ¶ ἐπὶ πᾶσιν ἦσαν, his præerant 103, 18. ἐπὶ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ πεποιῆσθαι, senatus populique potestati permittere 300, 36. itemque 195, 40. ἐπὶ τῷ δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ καὶ τοῖς νόμοις γενέσθαι, S. P. Q. R. se subiicere 257, 24: & D. 456. ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενέσθαι τὴν πόλιν, in barb. potest. venire 795, 35. ἐπὶ τοῖς αὐτόλοις τὰ πράγματα ἦν 758, 17. ¶ ἐπὶ πᾶσι, post omnes 399, 39. ἐπὶ τούτοις, post hæc 781, 25. ἐπὶ τῇ νίκῃ, post victoriam 156, 37. ἐπὶ σπονδαῖς ἀνεχώρησε, pace facta recessit 105, 11. ἐπὶ διαδόχοις παισὶ τελευτήσας, liberis suis successoribus post obitum relictis 540, 8: & 538, 12. ¶ Item temp. signif. ἐπὶ νυκτί, noctu 671, 3. ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις, per multos dies 327, 4. ἐπ' ἐμοί, me principe, me tenente imperium 371, 18, P. at vulg. l. ὑπ' ἐμοί, quod alias ἐπ' ἐμοῦ. sic ἐφ' ἡμῶν, nostra ætate 709, 27. At ἐφ' ἑπτὰ ἔτεσιν ἐγένοντο 295, 36, pro ἐφ' ἑπτὰ seu ἐφ' ἑπτὰ ἔτη.

ἐπὶ τὰς Γαλλίας, ad Gallias 129, 24. ἐπὶ τὸν θάνατον ἤγετο 810, 33. ἐπὶ πολὺ τῆς Παρθ. γῆς ἐλάσας 553, 30. ἐπὶ μέγα αὐξῆσαι 195, 22. ἐπὶ μεῖζον ηὐξήθη 404, 1. ἐπὶ πλεῖον ἐπαυξῆσαι 220, 9. ἐπὶ μᾶλλον ἐπεῖχεν 379, 41. (vbi posses etiam legere ἐπὶ μᾶλ.) ἐπὶ πολὺν χρόνον 181, 23. ἐπὶ μακρὸν 324, 36. ἐπὶ μακρότερον ἀγωνισάμενοι 150, 31. itemque 237, 11: 400, 11. ἐπὶ πολὺ μένειν 536, 27. ἐπὶ πλεῖον, diutius 245, 22: 695, 38. ἐπὶ πλείους ἡμέρας καὶ νύκτας ἐγένετο 286, 15. ἐπὶ βραχύτατον 324, 24. ἐφ' ὁποσονοῦν, aliquantulum 251, 6. ἐπὶ πλεῖστον τῆς ἡμέρας δικάζειν, maiorem diei partem 575, 2. ὡς τὸ ἐπὶ πλεῖστον, plerumque 868, 47. Item ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους 105, 13: pro ὑπὸ vel κατά. οἱ ἐπ' ἐμοῦ, pro οἱ ἐπ' ἐμοῦ, qui meo vixerunt temp. 417, 8. ¶ ἐπ' αὐτήν, aduersus eam 273, 16. τὸ ἐπὶ θάτερα, vlterior pars 325, 16. sic οἱ ἐπ' ἐκεῖνα, vlteriores; οἱ ἐπὶ τάδε, citeriores 755, 31. ἡ ἐπὶ τάδε πορεία, profectionis versus citeriores hasce plagas 729, 27. sic τοῖς ἐπὶ τὸν Τίγριν χωρίοις 714, 34. ¶ ἐπ' αὐτὴν ἐπέβαλον, pro εἰς αὐτὴν 398, 34. ἐπὶ τοὺς παῖδας ἐξουσία, in liberos p. 194, 31. ἐπ' ἐξουσίαν ποιησάμενος αὐτόν, pro ὑπ' ἐξ. eum potestatem suā redacto 473, 34. Item caus. signif. ἐπὶ τούτῳ μόνον ἐστρατεύσατο ἵνα- 410, 9. ἐπ' ἄλλο τι ἑαυτὸν ἐπαγαγὼν 311, 23. ἐπ' ἄλλο τι αὐτοῦ δεομένη 261, 11. ἐπ' αὐτὸ τοῦτο 327, 46

ἐπιβαίνων ἁρμάτων ἢ ἵππου 547, 43. ἐπιβὰς ὀχήματος 534, 5: νεώς 737, 6: τριήρους 75, 21. ἐπιβῆναι τῆς γῆς 154, 3. ἐπιβὰς τῆς Ἀφρικῆς 84, 24. ἐπιβῆναι τῆς Ῥώμης, intrare R. 516, 30. Item metaph. ἐπιβεβηκὼς ἔτους δεκάτου, ingr. 562, 38. ἐπιβαίνων τοῦ ιβ' ἔτους 571, 12. ἐπιβαίνειν τῆς μον. ἡγεμονίας 465, 18: 466, 28. Metaph. item ἐπιβαίνουσι τῆς μεγίστης ἀρχῆς 635, 28. ἐπιβὰς ὑμῶν μεγίστων 788, 6. Item cum dat. ἐπιβαίνων τοῖς Ρ. ὁρίοις 741, 45. ἐπιβαίνοντες τοῖς λίθοις 480, 13

ἐπιβάλλοι τὰς ὄψεις ταῖς στρατιαῖς 598, 15. ἐπέβαλον pro ὑπέβαλον, suggesserunt, monuerunt 613, 13. ¶ ἐπέβαλλε τῷ Νέρωνι, competebat 267, 13

ἐπιβασία 343, 21

οἱ ἐπιβάται τῶν νεῶν 798, 3. ἐπιβάται, sessores eq. & eleph. 394, 43: 480, 13

ἐπεβίβασαν τοῦ ἵππου, imposuerunt equo 525, 7. ἐπιβιβασθῆναι ἐπὶ σκηνὰ τῆς οἰκουμένης 154, 31: & Dio 144, 25: at P. ἐπιβαθῆναι.

ἐπεβίω, superuixit 390, 16, P. at vulg. l. ἐπεβίωσεν: Zonaras ἐβίω, sine præpos. 215, 6. ἐπιβιοὺς τῷ ἀδελφοκτ. 442, 12. ἐπιβιοὺς τῇ ἀρχῇ 888, 36. ἐπεβίω ἐπὶ βραχύτατον 324, 25: P. c. ἐπεβίω, sed terminationi ω superscripta υ. ἐπιβιώσας ἡμέρας μιᾶς 467, 15

ἐπιβλέπειν μετ' εὐνοίας 483, 3

ἐπιβοώμενος θεούς 393, 22. sic 247, 34

ἐπιβοήμασιν ἐχρῶντο, acclam. 241, 7. sic 296, 19: 438, 17

ἐπιβόητον δρᾶμα, celebr. f. 262, 14. ἐπιβόητοι ἐπ' ἀνδρείᾳ 243, 14, etiam P. & D. 434. alibi πρεσ.

ἐπιβολαί, conatus, aggr. 862, 44

ἐπιβόσκεσθαι, depascere 482, 33

ἐπίβολος & κρυψίνους 329, 3: P. c. ἐπίβολος, sed υ super ο adscripta. ἐπίβουλα κατ' αὐτῶν σκέψασθαι 550, 6

ἐπιβουλὴν ἐποιεῖτο ἐπὶ Τιμασίῳ 786, 10

ἐπιβουλεῦσαι αὐτοῖς συναχθεὶς 637, 42.

ἐπιβουλεύσας ἀναιρεῖσθαι Θεοδοσίῳ 808, 18

ἐπιβούλευμα, insidiæ 273, 19: 342, 22

ἐπιβρύσαντος τοῦ στόμου 746, 9. ἐπιβρύσαντος πανταχόθεν πολέμου 644, 35. τῇ ἰδίᾳ τοῦ Π. πυρὸς ἐπιβρύσαντος 731, 32. quibus in locis P. c. ἐπιβρίσαντος habet per ι, vt item ἐπιβρίσαι τῇ πόλει λοιμός 650, 36

ἐπιγαυρίσαι pro ἀπογαυρίσαι 689, 38

κατ' ἐπιγαμίαν συναχθεῖσαι, affin. consoc. 551, 21. κατ' ἐπιγαμίαν προσήκων 315, 12

ἐπίγειος & ὑπόγειος opposita 326, 10

ἐπιγιγνώσκειν, agnoscere 779, 34. sic ἐπιγνοὺς τὰ γεγραμμένα 491, 1. quod idem γνωρίσας τὴν χεῖρα 490, 40. ἐπιγνοὺς σαφῶς τὸν πατέρα 836, 27. ¶ ἐπιγνοὺς δαπανᾶς, decreuis f. 854, 23. vel leg. ἐπιδούς.

ἐπιγίγνεσθαι, superuenire 643, 40. τῷ ἐπιγιγνομένῳ ἔτει, anno inseq. 328, 19

ἐπιγνώμων & κοινωνὸς τῆς ἀρχῆς 638, 27. vide & ἐπίτροπον.

ἐπιγράψεις τὴν σφραγῖδα 598, 5

ἐπίγραμμα αὐτῷ ἐπέγραψε, δηλοῦν- 250, 41

ἐπιγράφειν, adscribere, attrib. 633, 6. sic ἐπιγράψαι ἑτέροις 127, 18. & ἐπιγράψαι τῷ βασιλεῖ τὰ αἰτίως ὀνειδίζοντα, regi adscribi f. f. 703, 1. Act. ἐπιγράφομαι αὐτὸν φίλον 845, 28

ἐπιγραφῇ χρησάμενοι ἑαυτῇ, titulo 761, 26

ἐπιδακρῦσαι 398, 15

ἐπιδεικνύμενοι τὰ τοιαῦτα, profit. 117, 34. ἐπιδείξασθαί τι, spectaculum aliquod exhibere 276, 21. ἐπιδεικνύμενοι προθυμίαν 704, 29. ἐπιδειξάμενος μεγάλα, & ἐπιδειξάμενος πολλὰ ἀνδρίας ἔργα 343, 29, 36. sic 700, 9. ἐπιδεδειγμένος πολλὴν ἀνδρείαν 107, 41. ἐπεδείκνυτο πᾶσαν ἐν ταῖς μάχαις ἀνδρείαν 504, 36

ἐπιδεικτικῶς μᾶλλον ἢ ἀληθῶς 884, 35

ἐπίδειξις ἀρετῆς 440, 9. εἰς ἐπίδειξιν τοῦ ἔργου 345, 8

ἐπιδεῖν, intueri 383, 34

ἐπιδέξιος περὶ τὸ μέτρον 356, 10

ἐπιδέομαι penuria 341, 17: 864, 44

ἐπιδημοῦντος τῇ πόλει 691, 19. sic 781, 15. ἐπιδημίας βασιλικῆς δεῖσθαι, præs. pr. 536, 14

ἐπιδιακρίνειν 215, 16: 232, 15

ἐπιδιαπηδῆσαι, post instituera 284, 42

ἐπιδιατρίβων, immorans 507, 15

ἐπιδιδόναι, commodare, vtendū dare 862, 23. ἐπιδιδοὺς τὰς οὐσίας αὐτοῖς, dans, præb. 821, 13. ἐπιδιδόντες τὰ χρήματα, reddidisse l. 598, 14.

ἐπιδοῦναι ἑαυτὸν τῇ τοῦ δήμου βουλείᾳ, dare se i. p. 497,4. ἐπιδιδόναι ἑαυτὸν ἐπὶ τῷ κοινοῦ, dedere ac dev. 314,18. ἐπιδοῦναι αὐτὴν εἰς τὴν τῆς ἀρχῆς συνουσίαν 513,35. ἐπιδιδοῦσιν αὐτὸν τῇ τῆς βασιλείας ἐλπίδι 501, 15. ἐπιδοῦναι αὐτοὺς εἰς στρατείαν 515, 9: 588,43. ἐπιδίδους ἑαυτὸν εἰς τὸ ἀφροδίσιον 500,22. ἐπιδίδους ἑαυτὸν ... 503,17. Rursum ἐπιδίδωσιν ἑαυτὸν, dat se illorum moneis 491,3. ¶ Neutr. ἐπιδίδωσιν εἰς τὸ χεῖρον, proficieb. in p. 535, 36. ἐπιδίδου πρὸς τὸ χεῖρον 360, 32

ἐπιδιπλασιάσαι τὰ ἐπίπλοια, dupl. 586, 41

ἐπίδοξα ἔτι λαμπρά 287,39. ἐπίδοξος εἶναι τοῖς ἐσομένοις 658,46

ἐπίδοσις χρημάτων οἰκειώσασθαι 467,31. sic 473,7. & rursum τὴν ἐπίδοσιν οἰκειωσάμενος τοὺς στρατ. 544,44. ἐπιδόσεσι λαμπραῖς ἀποστῆσαι τὸ στρατ. 473,38. ¶ ἐπίδοσις εἰς τύχην ἀμείνονα 689,46. ἐπίδοσιν ἐλάμβανεν ἐπιθυμίας τῆς 784,34. sic 707,14. ἐπίδοσιν ἔσχε τοσαύτην ὥστε 758,21

ἐπιδοκιμάσαντες αὐτοῖς 283,21

ἐπιδρομὰς κούφους ποιούμενοι 585,3. διὰ ἐπιδρομῆς καὶ ἐφόδου 470,31. ἐξ ἐπιδρομῆς ποιεῖν τι ἐπὶ σμικρῷ ὁ Μάρκος 365,23. i. obiter, cursim, properanter.

ἐπιδώματα ἀφροδίσια 235,24: Blanc. interpr. l. ἐπὶ δώματος: alii ἐπιδώματα: Dio 425, ἀθύρματα, lusus venereos.

ἐπιεικῆ καὶ μέτριον ἑαυτὸν παρεῖχε βασιλέα 464,35. ἐπιεικέστατος ὢν 319, 19. ἐπιεικῆς καὶ χρηστῶν ἐλπίδων μεστοὺς λόγους ἐποιεῖτο 512,13

ἐπιείκεια, moderatio 226,14: Sueton. 49,32. sic 319,29: 409,9

ἐπιεικέστατα βεβιωκὼς 234,30

ἐπιέναι πρὸς αὐτὸν, adu. se tend. 172, 46. ἐπιέναι ἐπὶ τὴν οἰκ. 595,10. ἐπιόντες πάντα κατ᾽ ἐξουσίαν 826, 46. ¶ ἐπιέναι pro ἐπιέναι 740, 5. sic ἐπιὼν pro ἐπιὼν, M. 163,28. v. ἐπιὼν τῇ Ῥώμῃ 827,17

ἐπιθαρρήσας, sumpto animo 292,1

ἐπίθεσις, insidia 288,12

ἐπιθέσθαι τῇ ἀρχῇ 469,26. sic ἐπιθέσθαι τοῖς πράγμασι 470,10. Item more baryt. ἐπιθέσθαι ἐπίσει 656, 11: & ἐπίθεσιν τοῖς βαρβ. 798,31

ἐπιθορυβήσαντες ὡς πρὸς τοῦτο τῆς γερουσίας, admurm. 235,15

ἐπιθύμημά μοι ἔστι μεῖζον, m. cupio 370,18. πρὸς τὸ ἐπιθύμημα τὸ ἑαυτῶν δίκην 170,6

ἐπιθυμητικῶς ἔχων χρημάτων 862,3

ἐπιθυμία βασιλείας, cupiditas imperandi 479,15: 513,22. ἐπιθυμία pro ἐπιθυμία 299,26

ἐπικαίρως τῆς χώρας 357,5: P. c. ἐπικαίρως, minus apte.

ἐπικαλεῖν, appellare, nom. 441,39. ἐπικληθὲν τοῦ κτίσαντος, nomen ei a conditore impositum, conditoris nomine dicta 71,47. ¶ ἐπικαλούμενοι τῇ ἀρχῇ ἀρήγειν, inuocantes ad opem imperio ferendam 500, 36. ¶ ἐπικλὴς ἀμφοτέροις φιλίᾳ Νίγρου, pro ἐπικλινὴς ἀμφοτέροις φιλίας N. 520,43

ἐπικείμενος ἐπ᾽ αὐτῆς, super ea iacens 336,41. ἐπικείμενοι αὐχένι πλεῖστοι 618,17

ἐπικηρυκεύσασθαι τῷ Σέξτῳ, prae. de pace mittere 177,10. sic ἐπικηρυκεύσαντο οἱ 184,15. ἐπικηρυκεύονται πρὸς τοὺς β. 643,32

ἐπικηρύξας τοῦ Βινδίκου ὁ γ' μυριάδας, P. c. 300,2. sic ἐπικηρύξας αὐτοῦ 169, 28: & ἐπικηρυχθεὶς, proscriptus 167,34: 169,14,20,28

ἐπικίνδυνον ὑμῖν ὂν 497,24

ἐπικλασθεὶς ἱκετείᾳ 100,4. ἐπικλασθεὶς ὀδυρμοῖς 67,46

ἐπίκλητος ὑπὸ τοῦ δήμου γεγονὼς 394, 20

ἐπικλίνεσθαι, inclin. 347,13. ἐπικεκλιμένος εἰ, acclinatus es 215,22

ἐπικλυζόμεναι τῆς ἀμπώτεσι 537,1

ἐπικλώσας, fatali stamine attrib. 292,9

ἐπικοινῇ χρώμενοι γυναιξὶ 421,42. ἐπίκοινον ἀμφοτέρων 155,24

ἐπικοινωνοῦσιν αὐτοῖς περὶ πάντων 320,22. sic 240,25

ἐπικομιζόμενοι, secum port. 752,7: & 649,24

ἐπικοπή: vide ἐπικοπή.

ἐπικοσμεῖν, adorn. 225,45

ἐπικουρῆσαι ἱμειρομένῳ 228,17. sic 168,2: 299,37: 635,15: 801, 21. ἐπικουρήσειν αὐτοῖς μετὰ τῆς δυν. 408,6. ἐπικουρήσειν αὐτῷ σμικρῷ, parum opis sibi laturum 101,6

ἐπικουρίας χρείας ἔχειν 204,10

ἐπικουφίσαι, auxiliari 79,27

ἐπικουφίζειν τὰ ἐγκλήματα, allev. 361, 21

ἐπικράτειαν ἔχων τῆς βασιλείας ἁπάσης 754,30. τὴν ἔχοντα τὴν Σκυθῶν ἐπικράτειαν 738,29. τὴν ἐν Κήπης ἐπικράτειαν ἔχει 651,13. τὰ ὑπὸ τὴν ἐπικράτειαν αὐτῶν ἔθνη μάλιστα 731, 3. τὰ ἐν ἐπικρατείᾳ αὐτῶν ὄντα 175, 19. sic 348,37. ὅσα τῆς ἐπικρατείας ἦν τῆς αὐτοῦ 770,40. τῇ Ῥωμαίων ἐπικρατείᾳ, Romano imperio 762,21: 779,31. sic 714, 36

ἐπικρατέστερα τὰ τοῦ Καίσαρος ἐφαίνετο 188,18

ἐπικρίναντες αὐτὴ, s. addito ind. 574, 16

ἐπικρυπτόμενος τὴν ὀργὴν 434,40

ἐπικυδέστατος τύπος 363,40

ἐπικυρῶσαι τὰ ψηφιζόμενα 227,14

ἐπιλαβομένη τοῦ γονάτων 768,27. ἐπιλαβόμενοι πάλιν 647,19. ἐπιλαβόντες λίαν πολλῆς 91,23. ἐπιλαβόμενος τοῦ σκήπτρου 876,25: ἐπιλαμβάνειν τῆς βασιλείας 65,19. ¶ ἐπιλαβεῖν αὐτὴν ἡ νὺξ, obruit 312, 17. ἐπιλαβόντος τοῦ χειμῶνος, h. appet. 804,8

ἐπιλέγοντες πολλὰ αἰσχρὰ 316,15,25. ἐφ᾽ ἑκάστῳ ἐπιλέγοντι 255,27: & D. 455. at P. c. ἐφ᾽ ἑκάστῳ. ἐπιλέγειν ἐπὶ τοῖς ὅρα. 397,21. ¶ ἐπιλέγεσθαι, legere, recit. 859,4. ¶ ἐπιλέγεσθαι εἰς αὐτοκράτορα, delig. 390,2. ἐπιλεξάμενος πλείους καὶ στρατιώτας 548,20. τῆς ὑπὸ τῆς γερουσίας ἐπιλεχθέντα βασιλέα 618, 38. ἐπιλεχθέντων ἀνδρῶν ἐκ ἀδικ. 599,14. ¶ ἐπιλέγειν, repetere 251,9

ἐπιλειπούσης αὐτὸν τῆς δυνάμεως 117,50

ἐπιλείψαι αὐτοὺς τὴν ψυχὴν 741,10

ἐπιλεκτιστασίαις 540,32. ἐπίλεκτοις ἀνδράσι 615,33: 617, 34. τὸ ἐπίλεκτον, allectio 493,20

ἐπιλογὴ χιλ. ... 747,40

τὸ ἐπίλοιπον πλῆθος 565,42

ἐπιλύειν καὶ ἐπιλύσαι 554,55

ἐπιμέλειαν τὴν ἴσην εἰσφέρουσα τοῖς ... 651,37. ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα πολλὴν ἐποιεῖτο τῆς 878,11. ἐν ἐπιμελείᾳ ἐποιεῖτο 189,42. τὴν ἐπιμέλειαν τῆς αὐτῆς πραγματείας ἔχων, procurator eius 881,25. αὐτὴν διελὼν τοῖς ἐγκλήσει τῆς ἐπιμελείας 723,8

ἐπιμελὴς τῆς πρακτέων 424,29

ἐπιμεμψάμενος αὐτὸν ἀλλά τι καὶ ὅπως μὴ 139,19

ἐπιμέμψεται τῆς συνεστώ 205,14

ἐπιμελὼς αὐτῶν ἀρξας 617,38

ἐπιμετρεῖν, admetire 845,10,37

τῆς ἐπιμηκεστέρων πλαισίων, procer. 597, 2. ἐπιμήκης ὄψεως 481,5: 558,1. ἐπιμήκη σύμβολα 547,45. ἐπιμηκέστατα ὄρη, in max. longitudinem porrecta 609,22. ἐπιμήκους μᾶλλον ἢ βαθείας φάλαγγος 608,33. εἰ ἐπιμηκεστέρα ἐφαίνετο πολιορκία 611,1. Sic ἐπιμηκέστερον, diutius 464,4

ἐπιμιξίαι, congressus 727,38

ἐπινέμεσθαι, depascere, depop. 327,13. ἐπινεμόμενοι πάντα 647,2. τῶν πρὸς ἐπινεμηθέντας ἅπαν τὸ τέμενος 801,35

ἐπινεύειν, annuere 778,43. ἐπινεύσαντος αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς 837,9

ἐπινίκιος πομπεία, pompa triumphalis 143,12. ἐπινίκιος ἀγὼν 527, 16: 529,39. ἐπινίκια ὑμαὶ 553, 19. ἐπινικίους ἐσθῆς 291,38. ἐπινίκιοι στολὴ 220,19. ἐπινίκιον δόγμα 298,15. αἱ ἐπινίκιοι τιμαὶ 220, 36. ¶ Subst. τῶν ἐπινικίων τυχεῖν 263,32. τὰ ἐπινίκια τῆς Παρθικῆς ἤγαγε 183,33. τὰ ἐπινίκια πέμπειν 179,33: 349,1. τῆς ἐπινικίου πομπῆ 252,40

ἐπιξενωθησόμενοι αὐτῷ, hospitio usur. 696,36

ἐπιόρκους

ἐπιόρκως τὸ κρατήσασθαι 587,20
ὡς ἐπὶ πᾶν, maiori ex parte 750,35
ἐπιπαρῆλθεν 282,31
ἐπιπαροξυνθεὶς ὑπὸ μ. 393,20
ἐπιπίμπρησι ἀμφοτέραις ἀκολουθίαις 518,15. ἐπιπέμπεται ὁ Πύρρος, mittitur aduersus P. 73,45
ἐπιπεσεῖν τοῖς στρ. irruere 809,31. ἐπέπεσον ἐς τὸ στρ. παραυτοί 150,35: P. ἐσέπεσον.
ἐπιπηδήσαντες τῇ σκηνῇ 588,7. sic 880,18
ἔπιπλα, supellectilia 338,13: 720,1
ἐπίπλαστον μᾶλλον ἢ ἀληθῆ φιλίαν 538,38. ἐπίπλαστος παραίτησις 138,44
ἐπίπλεον μακρῷ 754,32. sic 621,25: 859,10. Et ἐπιπλεῖον αὐτῷ 370, 1. P.c. dimisso ἐπὶ πλεῖον.
ἐπιπλεῦσαι τῷ ὕδατι 660,25
τὸ ἐπίπλοιον ποιούμενοι, pro ἐπιπλέοντες 682,13. ἐπίπλοι & ἀνακρούσεις 188,2
ἐξ ἐπιπνοίας τινὸς θείας 406,27: 438, 13. θείᾳ ἐπιπνοίᾳ 84,21
ἐπιπολάσαι ἐν τῇ θαλάσσῃ, obtin. 138, 16. ἐπιπολάσαντες ἐπὶ τοῦ Νέρωνος 304,11. ἐπιπολάσαντα ἐπὶ Γαΐου ζωῇ 258,28. αἱ ἐπιπολάζουσαι τῇ πόλει πονηρίαι 780,17
ἐπιπολαίως κατειλημμ. 407,31
ἐπιπολύ, diu 156,26
ἐπὶ πεζῶν γένηται 261,37
ἐπιρρίπτειν ἐκέλευσε τὰ χρήματα πρὸς τὸν Αλ. ἄρχων 572,12. ἐπιρρίπτοῖς εἰς τὸ φιλανθρ. 575,7: 588,16. ἐπιρρίπτοῦς εἰς τὸ νεωτερίζειν 641,28. τὸ πρὸς χρήματα ἐπιρρεπής 559,33. τὸ ἐπιρρεπὲς περὶ τὰς- 768,25
ἐπιρριπτοῦντες αὐτῇ 570,9
ἐπιρρυτον ὕδωρ 249,31
ἐπιρρωννύουσί με πρὸς τὴν ἱστορ. 385,30. ἐπιρρώσας τὴν ἐλπίδα 516,10. ἐπιρρωσθεὶς τὰς ψυχάς 519,7
ἐπισείων τὰ δόρατα 510,25
ἐπίσημος εἰς τὸ χεῖρον 398,38
ἐπίσης, pariter 110,43. ἐπίσης τῷ Μαρίῳ ἰσομοιρῶν, eamundem q. M. 390,13
ἐπισιτισμοί, cibaria, comm. 583,28
ἐπισκεπτόμενος τάς τε χώρας & τὰς πόλεις 355,4. ἐπισκεψάμενοι τὴν τοσαύτην 540,28. sic 235,46. ἐπισκέψασθαι τὸ στρατιωτικόν, consid. 470,20
ἐπισκευάζων & ἀνακτώμενος τὰ πεπονηκότα, refic. ac repar. 192,17. sic 76,30: 185,30: 342,7
ἐπίσκεψις σίτου, inspectio fr. 264,3
ἐπισκῆψαι, mādare, iniungere 726,2. ἐπισκήψεις, mandata 219,43
ἐπισκιάζεσθαι, tegi, occult. 505,39
ἐπισκοπεῖσθαι μιᾶς 184,29: at D. 275 ἐπισκοπῆς, id est vno posse conspici. ὁ ἐπισκοπῶν ὁ χρόνος 801,4
ἐπίσκοπος ὁ βίος 385,35
ἐπισκοπούμενος, consultans 195,30
ἐπισπάσθαι αὐτοῦ 836,33. ἐπισπάσθαι τὸ Κυΐντον 839,6
ἐπισπεύσας τῇ ἐπιθυμίᾳ 768,36
ἐπισπώμενοι αὐτοὺς 366,9. & mox συνεφέλκετο τὸ ἀντίπαλον. ἐπισπάσεται τοὺς ἐναντίους εἰς δίωξιν 407,35. ἐπισπάσεται ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἑτέρους 207,47. ἐπισπασάμενος αὐτοὺς δωρεαῖς 674, 18. ἐπισπασάμενος τὸ τῶν στρ. εὔνοιαν 830,6. ἐπισπασάμενος τὸν Σαβῖνον φιλίαν 812,32. ἐπισπώμενοι τὸν ἐξ ἐναντίων βοήθειαν 757,33. Item ἐπισπάσασθαι εἰς ἔλεον, flectere ad m. 807,13. ἐπεσπάσατο ἐκεῖνον ἀπαλλάξοντα πάντα 235,27
ἐπισπαστικὸς δίαιτα 278,31
ἐπισπέρχοντος ὑετοῦ 402,43
ἐπιστασία pro ἔφοδος, incursio 705,11
ἐπιστάτης φρόνιμος 357,46
ἐπιστατοῦντες τῷ μάχῃ 93,28: τοῦ στρατεύμ. 399,30
ἐπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρέσβεις 140,40: P. ἀπέστειλε, rectum. ἐπέστειλεν συνήδομαι αὐτῷ, per litteras ei gratulab. 503,8. sic ἐπιστολὴν αὐτῷ συγγνώμην αἰτούμενος 271,15
τὰ πρὸς τὸν στρατιωτικὸν ἐπιστήμην ἁμαρτανόμενα, in discipl. mil. commissa 687,44. ὁ δὲ στρατιωτικῶς ἐπιστήμης νόμος 689,1
ἐπιστολὰς δημοσίᾳ καὶ ἄρχουσιν ἐπέστελλε 268,13. ὁ τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ διαχειρίζων 352,18
ἐπιστρατεύσας Πέρσαις 725,21. ἐπιστρατεῦσαι εἰς- 281,13. ἐπιστρατεύοντες, in expeditionem aduersus eū ducentes 826,23
ἐπιστρέψασθαι εἰς ἑαυτὸν τὰς ὄψεις 563, 30. ἐπεστραμμένους & τὰ νῶτα δεδωκότας, conuersos 606,36. vel leg. ἀπεστραμμένους, auersos. ¶ ἐπιστρέψαντα τῶν λογιζομένων ὄψιν 434, 18. sic ἐπιστραφῆναι μαδίε 111,1 ἐπιστροφὴς δίαιτα 562,6. ἐπιστραφῆ & κόσμιον ἀρχὴν 601,2. τὸ ἐπιστροφὲς πρὸς τοὺς φαύλους ἔχει πολύ, seuerius animadu. 604,29
ἐπιστροφαῖς σωφρονίζειν πικραῖς 110, 39
ἐπισυνάπτειν, continuare 92,40. ἐπισυνάψαι τὴν μάχην, repetere pugnam 98,15
ἐπισφαλοῦς ἐσομένης τῆς P. 591,27. ἐπισφαλῆ αὐτοῖς ἐποίει τὴν σωτηρίαν 799,30. ἐπισφαλῶς νοσήσας 197, 26
ἐπιστραφέντες αὐτοῦ ἑαυτούς 308,12. ἐπιστραφέντων τούτοις, post hos ing. 808,39
ἐπιστρατηγήσας ἐπισταλῶν 188,39
ἐξ ἐπιτάγματος, ex mādato 380,36. τὰ ἐπιτάγματα πληροῦντες 692,34: 710,16
ἐπιταχθέντα σφίσι, imperata sibi 356, 43. ὅσον ἐπιτέτακτο τοῦτο 715,12. Item τοῖς ἐπιτεταγμένοις τὸ δόγμα, quib. iniuncta erat istius fab. actio 663,31. οἱ ἐπιτεταγμένοι τῇ τῶν ὑποζυγίων φυλακῇ 725,14. ἐπιτεταγμένου τὴν ἀρχὴν τῆς περὶ τὴν αὐλὴν τάξεως 694,16 ma L. & P.c. pro vulg. ἐπιτεταγμένων. οἱ ἐπιτεταγμένοι τὴν πόλιν φυλάττειν 698,30. Item ἐπιταχθεὶς τῷ πολέμῳ, bello administr. praepositus 318,28: 332, 35
τὸ ἐπιτάφιον ἐπιτιθέναι ἐφ᾽ ἐπὶ τῷ φ. 226,37
ἐπιτειχισμὸν τὸν ὁδὸν 507,15
ἐπιτετμημένης τῆς ὁδοῦ 815,9
ἐπιτηλεῖν ἔργοις τὰ δυνάμενα 88,45. ἐπιτείλεσι ναυμαχίαν 283,41, P. at vulg. ἀντίλεσι.
ἐπιτερπὲς χωρίον, amoen. l. 129,12
ἐπιτήδειος ἐς τὰ παρόντα πόλ. 586,19. ἐπιτήδεια πρὸς πόλ. 720,5: 734,6. ἐπιτήδειος σκώπτειν, aptus ad- 832, 13. ¶ πνεύματος ἐπιτηδείου φορᾷ 804,41. ¶ ἐπιτηδειότεροι οἱ αὐτῷ ἐγίγνοντο τῶν στρ. addictiora seu fauentiora hab. mil. studia 174, 31. ἐπιτήδειον αὐτοῦ ὄντα ἐξ ἑταιρείας, famil. seu necess. 674,10. ἐπιτήδειος ὢν τῷ Βασιλεῖ 663,36. ἐν τοῖς ἐπιτηδείοις εἶχε 716,28. ὅσοις τε ἦν πρὸς τὸν Περτ. ἐπιτήδειοι 392,22. ¶ τὰ ἐπιτήδεια εἰς αὐτὸν ἔτι ἀπορρίψας 233,34. τὰ ἐπιτήδεια εἰς αὐτὸν ἀπορρίψας πολλά 198,41
ἐπιτηδείως, commode, apte 398, 29. οἱ ἐπιτηδείως πρὸς αὐτὸν ἔχοντες, famil. fan. 734,36. τὰ ἐπιτήδεια ὧν Ἀχιλ παρεῖχον 198,14
ἐπιτηδές, studio 265,37
ἐπιτηδεύειν τε τὴν ἀμελετησίαν 575,4. τὰ ἐξ ἀρχῆς ἐπιτηδευθέντα, prist. instit. 744,33
ἐν τῷ συνηγόρῳ ἐπιτηδεύματι διαπρέψας 806,34. Sic ἐπιτήδευσις, studium 425,42
ἐπιτηρήσαντες αὐτὸν ἐξιόντα 662,11
ἐπιτιμωρεῖσθαί τι αὐτοῦ 245,24. ἐπιτιμηθείη τε ἐφ᾽ οἷς- 377,31
ἐπιτιμητὴς ἦν ἐν τῷ πολ. δρωμένων 444,32
ἐπιτίμιος τῆς ἀπαιδίας ἐπέχεθη 203, 31
ἐπιτολμῆσαί τε 239,43. ἐπιτολμᾶν τοῖς τηλικούτοις 502,13
ἐπιτομὴ Δίωνος 148,2. ἐπιτομὴν πολλῶν βιβλίων συντεθείμενος 196,4. Dionis Breuiarium dicit Turnebus in Aduers.
ἐπιτραγῳδεῖ τοῖς πολεμ. 399,17
ἐπιτρέψαντες αὐτοῦ 350,4
ἐπιτρέπων αὐτῷ τοῦτο ποιεῖν 322,5. τὸ ἐπιτρέποντες χωρεῖν, non permitt. 571,28. sic 570,16. ἐπιτρέποις περὶ ταύτης πρᾶξαι ὅ τι ἂν συνοίσειν οἴῃ 753,19. ἐπιτρεπτὸς ἀναχωρεῖν 824, 23. ¶ ἐπιτρέψας ἑαυτὸν φυγῇ 102, 12. ¶ ἐπιτρεπεὶς τὴν φρουρὰν περὶ Χάλκιδος 753,19. οἱ τὰς ἀρχὰς ἐπιτετραμμένοι 773,21. sic 663, 38. idem ἐπιτεταγμένος.
ἐπιτρέχων κώμαις καὶ ἀγροῖς, incursi 475,36
ἐπιτρίψας τὰς πόλεις τῇ προσόδῳ, attritis vrb. 649,43. sic pass. ἐπιτριβῆναι

429,40. ¶ ἐπιτρίβοντος αὐτὸν, dolātem eū, instig. ei verb. 852,30
ἐπιτροπεία ἡ περὶ τὴν ἐσθῆτα, cura rei vestiaria 295,15. ἐπιτροπεία, prefectura, seu procurationes 379,5: & 322,1. ἐν μεσοδμῇ ἐπιβληθεὶς ἐπιτροπεία 444,20
ἐπιτροπεύοντα ὅλον 652,7. ἐπιτροπεῦσαι τῆς πολιτείας 124,13. ἐπιτροπεύων τῆς βασιλείας 782,14: ἔτρατοῦ 71,28: τῆς νήσου 278,5. ἐπιτροπεύειν ταχθεὶς τῆς Λευκανῶν ἐπαρχίας, constitutus Lucania corrector 123,24. Item ἐπιτροπεύσας τὴν Ασίας 234,14. ἐπιτροπεύσας ἡγεμονίαν πολλῶν 846,2. ¶ ἐπιτροπευθεὶς ὑπ' αὐτοῦ 351,5
ἐπίτροπος, curator, tutor 234,13: 637,33. ἐπίτροπον καταλιπεῖν τῷ παιδὶ 779,8. ἐπίτροπος αὐτοῦ γενεὸς 351,13: tutor, Spartian. 126,22. ἐπίτροπος τῆς Γαλατίας καταςαθεὶς 201,15
ἐπιτυχεῖν αὐτῆς 300,29: P. ἐπιτυχεῖς αὐτῆς φυλῆς.
ἐπιτωθάζειν 658,16
ἐπιφανὴς φῦλος, nob. gen. 100,31. sic 68,3
ἐπιφέρων ἔγκλημα ἐπὶ τοὺς ἄλλους 337,40. sic 288,20. ἐπιφέρων δίκας δήμας αἰτίας 526,39. ¶ ἐπιφέρεσθαι τῷ πο. aggr. 797,44. ἐπιφέρεσθαι πολλάκις, secū afferre s. 594,24. sic ἐπιφερόμενος ἐν παισὶν 869,11. ἐπιφερόμενος τὸ βιβλίον 600,6
ἐπιφύμεν πολλὰ 396,17: forsan rect. ἐπιφημίσειν.
ἐπιφθόνως 313,14, etiam ad simpl. φθόνω referri potest.
ἐς τὸ ἐπίφθονον μετάγειν, in inuid. add. 158,26. πρὸς τὸ ἐκείνου ἐπίφθονον, ad concil. inuid. 163,4
ἐπιφλέγει, aestuat, aestus est 246,36
ἐπιφοιτῶν τοῖς 821,18: 825,32
ἐπιφοιτᾶν τοῖς στρατ. adire 504,19. sic ἐπιφοιτήσας τῇ πόλει 296,6: & ἐπιφοιτῶντες τὰς πόλεις 617,29. ἐπιφοιτῶσι τὰ τῆς ἐπιμελείας 816,19. ¶ ἐπιφοιτῆσαι τῆς Sul. ita sse ad fil. 563,40. ἐπιφοιτᾶν ἐπὶ τὰ δικαστήρια. freq. 224,44
ἐπιφορὰ κέντρων 749,1: τῶν φονίων 657,36. ἐπιφοραὶ πολέμων 746,36
ἐπιχαιρήσας χειμῶν 344,2
ἐπιχειρήσαντας Ζηνὸς 690,21
ἐπιχέων τοῖς carpit, tax. 851,6
ἐπιχειρεῖ τῆς στρατείας κομισάμενος ἀξία 774,2. ἐπιχειρεῖ ἐκδίδους ἀξία τῆς 764,40: L.c. ἐπιχειρεία. sic 863,5: 913,41
ἐπιχειρητὰς ἔργον μαλ. 250,6
ἐπιχέοντες γλῶ 550,37
ἐπίχρυσοι δίφροι 238,6: 382,10: εἰκόνες 444,27: ῥάβδοι 384,15
ἐπιχωριάζουσι 148,32
ἐπιχωριάζει τοῖς Ῥωμ. 141,16
ἐπιχώριος ἐσθὴς 358,15. ἐπιχωρίοις τῆς Ἰταλίας 485,24. κατὰ τὸ ἐπιχώριον 207,30
ἐπιχωρίοις ἐσθήμασιν 228,29. sic 67,9. ἐπιχωρίοις ἱματίοις 397,43
ἐπιψηλαφῆσαι 424,22
ἐποικοδομεῖν ἐπὶ πλέον 401,47
ἔποικοι, incole, inquilini 139,20: coloni, incola 857,15
ἐπομνὺς ὑμῖν λέγω 146,34: & D. 81: at P. c. ἀπομνύς. ἐπομνύμενος ἀκαμάτας 775,23
ἐποπτεύοντας Βιθυνίας 638,16
ἐποψόμενος τὰ ἔθνη 547,10
ἐπτάσθαι ἔργον αἰσχ. 486,33
ἐπωφελεῖς μεγάλων 208,21
ἔπος, versus 302,9. ἐν ἔπεσι συγγράψαι 290,18. ἐν ἔπεσι ποιήματα πολλὰ καὶ καταλέλοιπε 352,7: 865,9
ἐπωφελεῖν αὐτοὺς ἀμοιβαί 130,45
ἐπωχυρώσθαι ἐπὶ πολλά- 185,28
ἐπεχόμενος συμβουλεύειν 520,9. sic 558,14. ἐπεχόμενοι τοῖς ζεύγμασι 730,15
ἐπώνυμος ἑορτὴ 415,22
ἐπῳδαῖς θρυλλοῦντες 834,17
ἐπῳδὰς 162,13
ἐπώνυμοι ἀρχαὶ 485,39. τάγματα ἐπώνυμα, legiones nomen ferentes eorum a quibus sunt instituta 693,4. ἐπώνυμος τῆς ἑαυτοῦ νίκης γενόμενος 85,33. ἐπωνύμους τῶν ἡρώων 550,15. ἐπώνυμοι αὐτοῦ Βαλανεῖον 327,32. Item subst. ἐπώνυμον ἔχειν Διός, a Ioue denominatus est Ionius 729,35. Sic ἡ ἐπωνυμίας ἑορτὴν 477,34. ἐπωνυμία & προσρήσις pro eodem 194,26,29
ἐπωφελὴς τῆς ἀρχῆς 495,36
ἐρᾷ κινεῖν, ut φιλεῖ, solet 466,11
ἐρασταὶ τῆς Κάτωνος 173,35
τὰ χρήματα ἐργαζόμενοι κακὰ ὑπόσχεσθαι, afficientes malis 708,8. sic 431,14: & ἐργασάμενος αὐτὸν κακὰ ἐκβάλλει 320,41
ἐργαστήρια συναφθέντα 701,28
ἐργάτης μάχης, stren. patrator p. 331,3
εἰς ἔργον ἄγειν τὴν ἐπιχείρησιν 803,4: τὰ βεβουλευμένα 808,2: τὸ βούλευμα 830,31: τὰς βουλὰς 127,37. sic εἰς ἔργον ἀγαγεῖν τὰ βουλ. 774,14. πάντα πρὸς ἔργον ἐπῆγε 699,2. sic item εἰς ἔργον ἐλθεῖν 763,9. εἰς ἔργον ἦγε τὸ βούλευμα 744,15. εἰς ἔργον αὐτοῖς προελθεῖν ἡ γνώμη 794,26: 805,35. ἐκδίδωσιν τὰ σκέψεις εἰς ἔργον αὐτοῦ 697,35. sic 695,4: itemque εἰς ἔργον ἐκβαίνει 686,1. Rursum ἔργον ἐπιπίπτειν τοῖς δόξασι 806,12: & 793,21. μετὰ τῆς ἀπειλαῖς ἔργον ἐπιτιθείς 662,3. ἔργον ἐποιεῖτο τὰς 813,23. Αἱ ἔργον ἐποιεῖτο τὰ ταμεῖα χρημάτων, id agebat ut cogeret in fiscum pecunias 811,37. sic ἔργον εἶχε ἀδελφόν 429,28. ἔργον ἔχον εἰδέναι τὰ 818,43. Αἱ ἔργον γεγόνασι τῆς τῶν στρ. μανίας, confecti sunt mil. furore 809,21. ¶ ἔργον, difficile est 297,38. sic πολὺ ἔργον ἀριθμῆσαι 250,26. πολὺ ἔργον εἰπεῖν 288,28: quod alibi πολὺ ἔργον.
ἐρεθίζουσι εἰς ἐπανάστασιν 640,6. sic 735,3. ἐρεθίζειν ἐπὶ τὸ δεῖγμα. 725,31. ἐρεθίζεσθαι, certatim niti 396,22
ἔρις pro εἰλη 98,28
ἔριζον sine augm. pro ἤριζον 390,46
ἐρειπόμενα οἰκοδομήματα 346,39. sic ἐρείπια τείχους 515,32: 610,33
οἱ ἐρέται ἐπικείμενοι 648,7
ἔρεισμα ποιούμενοι τῶν- 719,44
ἔρημον πεποίηκασι τὸ χ. 793,6. ἔρημος δορυφόρων 521,24
ἑρμηνεύσας εἰς τὸ σαφέστερον 744,3
ἑρμηνεύοντος χρῄζοντα 317,24
ἐρρίφη, per ι etiam P. 147,46
Ἐρρῖνος pro Ἐρῖνος 93,25
ἔρρωσθαι τῷ σώματι 387,3
ἐρυθαίνειν παρειάς 570,26
ἐρυθριασαίνας, sine augm. etiam P. 448,12
ἐσθὴς πορφυροῦς 886,27
εἰς ἔσυμα τῶν ad muniendum 725,35
ἔρχομαι λέξων, dicere aggrediar 650,31: 814,8. ἐρχόμενος λέγω 847,8
ἡ ἐρωμένη, amasia 318,26
ἐρωτικαὶ ἐπιθυμίαι 768,25
ἐρωτικῶς ἔχειν αὐτῆς 847,29
ἐσθῆμα & ἐσθής, synon. 227,29,33. sic ἐσθήματα, vestimenta 85,29: 127,26
ἐσμὸς συνεφορεύοντων 789,12
ἑσπέρας, vesperi 534,30. πρὸς ἑσπέραν κεῖσθαι, v. occid. 412,7. μετὰ τῶν ἑσπερίων, i. e. occidentis 742,28: & 780,7: & ἡ τῶν ἑσπερίων βασιλεία, occidentis imperium 829,7. sic τοῖς ἑσπερίοις Γαλάταις 746,19: 751,24: & τῶν ἑσπερίων ἰδόντων 700,42: ad differentiam orientalium.
ἔστι pro ἔξεστι, vel ἔστιν 108,42
ἔστι, tantisper donec 593,37. sic ἔστ' ἂν ἐκπληρώσω 550,24. ἔστι δὲ ὑπεροψία 534,25. sic 582,4: 605,4
ἔστι μὲν ὅτε- ἔστι δὲ ὅτι 312,27. ἐν ἔστιν τὸ ἐν τῇ ἀρχαῖς διηγεῖσθαι 375,29
ἀφ' ἑστίας τὴν παρρησίαν ἔχειν 200,37. ἀφ' ἑστίας ἀρξάμενος, αἷμα συγγενὲς ἐκχέας 692,8. ἀφ' ἑστίας ἀρξάμενος ἀπιστίας 685,18. οὗτος ἀφ' ἑστίας πάντας φονεύειν ἔοικεν 538,16. ἀφ' ἑστίας ὡς ἀπὸ ἀρξάμενος, τοὺς συγγενεῖς ἐκκόψας 735,40
αἱ Ἑστιάδες, Vestales virg. 856,35. sic Ἑστιακαὶ παρθένοι 64,18
ἑστιάσειν γάμους 263,45. ἑστιῶν αὐτὸν 309,41
ἑστίασιν αὐτοῖς παρασκευάζει 737,4. ἐφ' ἑστίασιν ἐκάλει 663,27. πρὸς ἑστίασιν

ἑστίασιν ἐκάλει 693,7
ἑστιάτωρ 284,44
ἔστω πάντων ἀμνηστία 619,33
ἐσχάρα, focus 668,11
ἐσχατιαὶ τῆς Παιονίας 805,9. ἐν ταῖς πρὸς τὸν Ἴστρον ἐσχατιαῖς 655,12. οἱ ταῖς ἐσχατιαῖς παροικοῦντες 710,19. τὰ ταῖς ἐσχατιαῖς ἐγκαθήμενα τάγματα, limitanei ordines 687,41
ἐσχάτη τύχη καταλιπόντες τοὺς παῖδας, extrema fortuna, i. inopia 743,41. ἐν ἐσχάτῳ δέει ἦν 602,14. εἰς ἔσχατον ἐληλακότα κακοῦ 650,25. εἰς ἔσχατον ἐλθόντες κινδύνου 637,14: 640,20: 705,21. εἰς ἔσχατον ἀπόνοιας 636,1
ἐσχάτως ἀνόητος ὤν 789,42. ἐσχάτως ἐμαστίγωσε 666,4, extreme, vehementissime: vel scr. αἴσχιστα, fœdissime.
ἑταιρείας, sodal. per i P. s. 674,10
τὸ ἑταιρικόν, sodales 167,10
ἑταιρότατοι, coiunctiss. sodales 167,14. ἑταίρους philosophi appellarũt sectatores suos 878,5
ἑτέρων pro ἑκατέρων 123,21
ἑτεροκλιτὴς ἐγένετο 232,39
ἑτέρωθί που, alió q. 808,4
ἑτέρως πως 212,44
ἐτήσιος, annuus 65,47. ἐτησία ἐξέτασις 295,36. ἐτήσια χρήματα παρέχεσθαι 890,14. ἐτήσια διδόναι τάλαντα ,α 86,3: in exempl. perperã αἰτήσια. τὸ ἐτησίων αἰτῶν 712,16
ἔτι νῦν, etiamnunc 519,26. νῦν ἔτι, pro νῦν γε 279,26. ἔτι καὶ μᾶλλον ἤρετο 236,31. ἔτι τε pro ἔτι δὲ 585,40: 758,30. pro ἔτι perperam ἐπὶ L. & P. 666,22
ἕτοιμα ποιοῦντες τὰ πρὸς τὴν πόλ. 508,39. ξίφη τύποις ἕτοιμον ἦν 823,3. ἕτοιμοι εἰς τοῦτο κατασκευάσαι 830,30. ἑτοίμη πρὸς μάχας 602,10. ἕτοιμος πρὸς πάντα κινδ. 819,15. ἕτοιμος ὑπομένειν πάντα 217,26. ἕτοιμος ἀδικεῖσθαι ἐγένετο 175,9. ἐξ ἑτοίμου, prompte 635,15
ἑτοίμως ἔχοντες διαμαχέσασθαι 307,14. sic 341,28: 593,27
ἔτους ἑκάστου, quotannis 476,26: 563,5: 635,2: 822,14: 823,22. ἐκείνῳ τῷ ἔτει, illo anno 561,25. πολλῶν ἐτῶν, multis annis 572,30. sic ἐτῶν οὐκ ὀλίγων ἐν P. διαβιώσας 529,40. ἐτῶν τεσσάρων ἢ πέντε ἡσύχασαν 583,17. ἔτους νέου, anno ineunte 485,22. ἐτήσιον ἄρξας, annum unum 339,21
εὖ τι ἐποίησας, δεῦρο ἐλθών, recte fecisti q. 292,11. ὁ παθὼν εὖ, beneficio affectus 787,4. εὖ πέπονθεν ἐξ ἐμοῦ 111,23. εὖ γεγονότα ἐκ προγόνων 521,12. εὖ γεγονότα τε καὶ τραφέντα 742,43. οἱ εὖ γεγονότες καὶ πλούσιοι 594,15. honesto loco seu honesta familia natos dicũt Latini. Sic γένους εὖ ἔχοντες 675,38. εὖ ἔχων γένους καὶ ἀξιώματος 806,2.
οἱ εὖ ἔχειν τύχης δοκοῦντες 701,28. εὖ ἔχων σώματος 875,37. sic 252,26: 883,14.
εὐαγγέλια ἀυτοῦ ὅτι σώζοιτο 273,22
τὸ εὐάγωγον, agilitas 749,6
εὐάλωτα Μακεδόσι 517,12
εὐανδρίᾳ προύχοντι 506,12
εὐαπόλυτος ἐβάδιζε 838,10
εὐαρίθμους σφόδρα, perpaucos 764,41. sic οὐκ εὐαριθμήτους μυριάδας 424,36: & 831,6
εὐβούλως, felici consilio 524,12
εὔγαιον χωρίον 113,21
οἱ εὐγενεῖς παῖδες 162,3. εὐγενεῖς εὐπατρίδας 620,40. εὐγενέστατος πάντων τῶν εὐπατριδῶν 493,10. οἱ εὐγενέστατοι τοῦ ἱππικοῦ τάγματος 540,31. εὐγενὴς καὶ ὀνομαστός 813,22. εὐγενεῖς Romani exsecti 412,36. ἡ εὐγένεια, nobilitas, i. ordo nobiliũ 493,21. τὰ εὐγενὲς apud Dionem Lipsius accipit pro ingenuis, non pro patriciis.
εὔγλωττος, disertus 862,15
εὐγνώμων πρόκλησις 578,14. εὐγνωμοσύνη, benignitas 759,21
εὐδαιμονίζειν ἑαυτούς 650,39
εὔδενδροι ὗλαι 591,17
εὔδηλόν ἐστι 846,37
εὐδόκιμον γένος 376,32. εὐδοκιμώτατον ἐκ τῶν πρ. 369,43
εὐδοκίμησαν ἐν- 376,37
εὐδοξία, gloria 324,20. εὐδοξότατον ἔργον 290,31, etiam P. sed usitatius ἐνδοξ.
τὸ εὔελπι εἰς τὰ πολεμ. 512,18. sic τὸ εὔελπι τῆς νίκης, b. de vict. sp. 602,17
εὐεξία σώματος 373,42. εὐεξία εἰς στρατείαν ἐπιτήδειος 550,18
εὐεπίθετος ἐχθρῷ 187,39
εὐεπίπτωτος ἐν μάχαις 885,38
εὐεργεσίας τὰς εἰς αὐτὸν καταθεμένους 587,8. sic 522,20. εὐεργεσίας νεὼς 867,13
εὐεργετικῶς σφᾶς τοσαῦτα 323,21. rectius cum augm. εὐηργετηκέναι αὐτοὺς πολλά 375,16
εὐήθης καὶ χρηστός, simpl. 701,12
εὐημερήματα, fel. succ. 164,35: 178,17. sic τῇ εὐημερίᾳ τῶν πραγμάτων δακνόμενος 710,8: & 102,40. εὐημερία ἡ ἐκ τῶν κατορθωμάτων 165,1
εὐθετήσαντα ἑαυτὸν εὐπρεπίσαντα 189,46. εὐθετημένος σκευῇ ἐπινικίῳ 397,34. sic εὐθέτουν, rite componebant 388,37
εὐθέως ἀκουσθείς, simulatque auditus fuerit 545,5. οὐκ εὐθέως, non statim 533,10
εἰς εὐθηνίας ἢ νομὰς τῶν πολιτῶν ἀθροιζόμενα χρήμ. 593,18. Affin. εὐπορία.
εὔθικτος ἀποκρίνασθαι πρὸς τὰ λεχθ. 547,16, qui probe tangere seu pung. nouit iur.
εὐθὺ Πιτυοῦντος ἐχώρουν, recta Pityuntem versus 648,2
εὐθυμεῖσθαι, genio indulgere 285,7. ἀπὸ τῆς εὐθυμίας καὶ παιδιᾶς ἀνανεῶν 380,10
εἰς εὐθύνας ἄγει 781,16. sic εἰς εὐθύνας ἠγμένοι, in iudiciũ tracti 655,16. sic item εὐθυνόμενος ἐπὶ τοῖς τρόποις, morum reus factus 204,17. οἱ εὐθυνόμενοι ἐπ᾽ ἀτόποις 637,27
εὐθὺς νοῆσαι τὸ κρινόμενον, pro ὀξὺς 547,15. ἐκ τοῦ εὐθέος συνάψαι, recta conflig. 655,40. εὐθὺς ἐπὶ Λυδίαν ἐχώρησε 791,19
εὔκαιρος καιρός: vise καιρός.
εὔκλεια ἐν στρατ. πράξ. 492,38. εὐκλεέστατον πρ. 212,31. Sic μετ᾽ εὐκλείας ἐνίκησε πολλῆς 119,26. εὔκλεια ἡ ἐκ πολέμου 310,42: & 114,6
εὐκολία, facilitas, comitas 111,20
εὔκτατα καὶ ἀσπαστά 532,21: & 490,23
εὐκτήρια, ecclesia, fana 880,38
εὐλάβεια, religio, pietas 808,12. τὸ εὐλαβὲς πρὸς τὰ μεγάλα τῶν πολεμ. 502,5. εὐλαβῶς καὶ ὀκνηρῶς διακείμενος πρός- 385,31
εὐλόγως ἀποκρίνασθαι 470,19
εὐμαρῆ παρέξειν διάβασιν 584,27
εὐμένεια τοῦ θείου εἰς- 660,36
εὐμοιρία τούτων τῶν ἀγ. 488,32
εὐναῖς ὑβρίζειν 125,11
εὔνουν ἔτι πλῆθος 476,23. ταῖς εὐνοίαις ὁλοσχερῶς ῥέποντας πρὸς 449,25. εὔνοιαν αὐτῷ ἔχοντας 264,19. εὔνοιαν αὐτοῦ ἔχων 336,18. εὔνοιαν αὐτοῦ πᾶσαν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἔχοντες 307,17. ὥς που ὡς εὐνοίας ἑκατέρῳ αὐτῶν εἶχε 443,7. ἡ εὔνοια τοῦ ἀνδρ. πολλὴ ἦν πρὸς αὐτόν 310,40. κατ᾽ εὔνοιαν ποιεῖν, ex animi beneuolentia f. 181,9
εὐνουχίζεσθαι, castrari, exs. 338,24
εὔοικτος, πρᾶος 360,6
εὐορμότατος λιμήν 647,23
εὐπαγῆ βάσιν παρεῖχε 581,10
ἐν εὐπαθείᾳ φερόμενος 709,21
εὐπαθεῖν 222,8
οὐκ εὐπαρόδευτον κάλλος 886,7
ἐς τοὺς εὐπατρίδας τὸν Οκτάβιον εἰσάγει ὁ Καῖσαρ 162,21. εὐπατρίδαι γένους διαδοχαῖς μακραῖς λαμπροὶ 464,26. εὐπατρίδαις αὐτοκράτορι 620,15. ἐξ εὐπατριδῶν οὖσα, pro εὐπατριδῶν, etiam P. 272,7. Patricios Latini dicunt.
εὐπάρυφος πορφύρα 486,3
τὸ εὐπειθὲς πρὸς τοὺς πόνους, obseq. 526,29. πρὸς πᾶν σφίσιν ἐπίταγμα εὐπειθὴς ἦν 882,31. εὐπειθῶς ὑπακούειν τοῖς κελευομένοις 510,3
εὐποιίαι, beneficia 192,20
εὐπόρει αὐτοῖς χορηγία ἐκ τούτου, suppetebat 665,30. εὐπορία ἡ εἰς ἅπαντα 649,21. ἐν εὐπορίᾳ χρημάτων ἦν 498,36
εὐπραγία τηλικούτων ἔργων 582,14: 701,29

εὐπρεπὴς, decenti forma pr. 289, 42
εὐπρόσιτος τοῖς ἐντυγχ. 753,45
εὐπρόσοδος ☙ εὐπροσήγορος 226,11. εὐπρόσοδος πᾶσι 221,13. τὸ εὐπρόσοδον, affabilitas 877,19
εὐπρόσφορος ἐν λόγοις 612,11. aptius εὐπρόφορος, facundus: vt ſupra 600,2
εὐέλπιστος, inconſtans 893,20
εὑρίσκονται, nanciſcuntur 203,33. ſic εὑρέσθαι βοήθειαν παρὰ Πρσῶν 658,31. εὑρόμενοι ὑπ' αὐτοῦ εὐδοκιμίας ὑδομίας 304,18
εὐρυχωρία γένηται τῷ βασιλεῖ περιαγαγεῖν τὸ στρ. 749,15. ἀχθομένης ὥσπερ εὐρυχωρίας αὐτοῖς 730,12. εὐρυχωρίας αὐτοῦ οὔσης 808,20. εὐρυχωρίας ἔχει ὁ νεωτερίζειν 752,45. ſic 637,42. φυγῆς εὐρυχωρίαν ἔδωκαν τῷ- 757,4
εὐσέβεια ἡ πρὸς τὸ θεῖον 675,14. εὐσεβέστατος περὶ τὴν μητέρα, vnice pius in m. 119,36. εὐσεβὴς menſis 381,5
εὔσημος ἀοιδή 690,28
εὐσθενεῖν pro εὐθενεῖν 633,7
τὸ εὐσκέπαστον αὐτῆς 185,7: ☙ D.276, 12. at P. ☙ M. εὐσίγαστον.
εὐσταθῆ ☙ ἡσύχιον βίον 868,8. οἱ εὐσταθέστεροι τῆς βυλ. 498,31. εὐσταθῶς ὥρμησεν εἰς ἀπόστασιν, pro εὐμαρῶς 594,3
τὸ εὐσταλὲς ☙ ἕτοιμον πρὸς- 526,27 εὐσταλῶς ἐκβέβληκε, exped. 557,41
εὐσίγαστος: viſe εὐσκέπαστος.
εὔστοχος ἐπελθεῖν 331,1. τὸ εὔστοχον τῆς χειρὸς 484,21. εὐστόχως συνιδεῖν τὸ μέλλον 638,29
τὸ εὐσύμβολον τῶν ἐμπορίων 647,9
μετὰ πάσης εὐταξίας ☙ εὐκοσμίας 620,12
εὐτέλειαι καρποδομία 599,38
εὐταξίας δεῖξιν παρέχ. 484,4
εὐτραπελία χρησάμενος 178,27
εὐτρεπεῖς ποιῆσαι τὰς δυνάμεις 680,38. εὐτρεπεῖς πρὸς ἐκεῖ. 710,28. εὐτρέπιζε τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, inſtruebat 513,14. ſic εὐτρεπισθῆναι αὐτοῦ τὰ πρὸς τὸν πόλ. 537,21. εὐτρεπισθέντα πρὸς τοῦτο 648,18
εὐτύχησε τὴν τῆς ἀρχῆς ἡμέραν 530,15. ὅταν εἰς τὴν ἀπόβασιν εὐτυχηθῇ 503, 43. ſic εἰ εὐτυχηθείη 502,19. εὐτυχήθη αὐτοῦ νίκη παράδοξος 366, 24. τοῖς οὕτως εὐτυχηθεῖσιν ἔργοις 512,2
εὐτυχὲς menſis 381,4
εὐφημεῖ αὐτὸν ἡ σύγκλητος 561,11. τοιαῦτα εἰπόντα εὐφημήσαντες 507,8. εὐφήμουν βασιλικαῖς φωναῖς ἀπόντα 501,8. ſic 493,4. εὐφημοῦντες Ἀντωνῖνον υἱόν 564,40. ☙ paſſ. εὐφημούμενος ὑπὸ τοῦ δήμου 605, 12. εὐφημούμενοι δημοσίᾳ 620, 14
εὐφημίαι, acclamationes 114,19. διὰ εὐφημίας ἦγε τὸν Πρτ. 389,6. μετ' εὐφημίας ☙ τιμῆς ἡμᾶς ὑπεδέξατο 526,13. εὐφημίαις παντοδαπαῖς ὑπεδέχοντο 471,33
εὐφημισθεὶς πρὸς πάντων 494,31. Ald. ☙ Baſ. εὐφημισθεὶς: rectius εὐφημηθεὶς Sch. c. m. ſ.
εὐφήμοις ἐμέμνητο τοῦ- honorific. 644, 19
εὐφορία ☙ ἀφορία 633,6. εὐφορωτέραν ἐποίει τὴν ὁδὸν 721,18, tolerabiliorem: vel l. εὐπορωτέραν, faciliorem tranſitu.
εὐφρόνως ☙ σωφρόνως ζῶν 444,43
εὐφυία συμβ. 764,28
εὐφύλακτος τοῖς- 223,5
εὐφωνία ſcriptionis 463,13
εὐχέρεια ὑπερβάλλειν πάντας 483,39. At μετ' εὐχερείας, facile 883,39
εὔχετο, vota faciebat 548,42 διὸ εὐχῆς μοι ἐστὶ, opto 505,31 εὐχωλιμαῖαι θυσίαι, ludi votiui, vel ſupplic. 445,18
εὐψυχότερον χωρεῖον 478,30: 582, 39
ἐφαπτόμενος ἑκάστου, contingens, contrect. 550,23
ἐφεδρεύσας τῇ Συρίᾳ 451,37: P. c. ἐφεδράσας. ἐφεδρεύων τῇ ἡγεμονίᾳ 227,36
ἐφελκυσάμενος: viſe ἐπισπασάμενος.
ἐφεξῆς ἀλλήλαις ἀχθομένας 324,4
ἐφέπετο σφίσι 188,16: ☙ D.297,18: at P. ἐφείπετο. ſic ἐφέσπετο pro ἐφείπετο 144,3
ἐν ἐφεστρίσιν ἑστῶτες 605,27. ἐφεστρίσι μελαίναις vtitur ſenatus in funere 540,21. pannulas dicit Lamprid. 161,31
ἐφετμαῖς θείαις 690,24
ἐς ἐφήβους ἤδη τελεῖν δυνάμενος 368,17. ἐς τοὺς ἐφήβους ἰσιών 162,11
ἐφήμερος τροφὴ 506,29: ἡμέρα 464,6
ἐφίει ὕδατι ἀπαλλάγηναι, permittebat 227,28. μὴ ἐφιέντος αὐτοῦ τοῦτο ποιῆσαι 307,44. ἐφῆκε χρήσασθαι 247, 20, P. vt ibidem ἐπιβιβάσας ἐπάγεσθαι: at D.443 ἀφῆκε. ſic 293,2: 786,1. ☙ paſſ. ἐφεῖτο, permiſſum erat 756,23. ¶ ἐφεῖναι, prouocare ad iudicem 868,27. ἐφέντος τινὸς ἀπ' αὐτοῦ δικάζοντος, prouocante quodam ab eius iudicio 303,35. ¶ ἐφιέμενοι βοηθεῖν τοῖς στρ. cup. 785,19
ἐφίζεται ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰκ. 386,8, P. at vulg. λαφίζ.
ἔφιππος ἰσιὼν ἐς τὸ στρ. equo vectus 140,20. ἔφιπποι εἶναι 880,39. ἐφίπποις ἐχρῶντο pro ἐφιππίοις 295,36
ἐφιστᾶ, ſtatuit coram- 768,25. ἐπιστὰς ἅρματι τοῦ θεοῦ, in curru ſtatuens 569,36. ἐφίστη αὐτῇ πᾶσαν τὴν στρ. conſtituit ibi 723,24. ἐπιστήσας ὑπάρχους τῇ αὐλῇ Φλ. praef. 638,23. ſic ἐφεστᾶσι τῶν τάξεων τῶν στρ. praefecti ſunt, praſunt 696, 40: ἐφεστάναι πᾶσι τοῖς- 781,1: ἐφεστὼς τῷ τῶν ταμιείων φρουρίῳ 743, 17. ¶ ἐφίστασθαι, ſuperuenire 69, 17. ἐπιστῆναί οἱ, inuadere 299, 14. ἐφισταντες τῷ Ἀντωνίνῳ, peruenient ad Ant. 554,23. ἐπιστάμενοι τῇ πόλει, ad vrbem venientes 509,20. ſic ἐπέστη Ακυληΐᾳ 618,21. ἐπιστὰς τῇ πόλει 658,13. ἐπιστήσεσθαι αὐτῷ κίνδυνον, incubiturũ ſeu ingruiturum 789,39. ἐπιστὰς τῷ πτώματι, accedens ad cadauer 556,3
ἐφόδια, viatica 507,14. ἐφόδια εἰς ἀγαθὰς ἐλπίδας πολλά 596,4
ἐφορμεῖν τῇ Ἰταλίᾳ 169,29
ἔφοροι θεοὶ, praſid. 142,30. ὁ πάντων ἔφορος, Deus 885,23
ἐφ' ὅτι pro ἐφ' ᾧ τε L. ☙ P. 747,38
ἐφυβρίζειν τυραννίδος 495,6. ἐφύβρισε πάσχοντας 500,37. ἐφυβρίζοντος ἐκλογιστὰς 511,32
ἔφυδροι pro ὕφυδροι 277,47
ἐχέγγυος δύναμις 535,29. ἐχέγγυον πίστιν τῆς σωτηρίας ποιούμενος 149,1. ἐχέγγυον ἀσφάλειαν ἔχει τῆς αὐτοῦ πίστεως 752,37. τὸ ἐχέγγυον τῆς φρουρᾶς προδόντες, fide cuſtodia prodita 511,12
ἔχοι παίζειν, haberet quo luderet 487, 8. ἔχοι γράφειν πολλά 233,37. ἵνα ἔχοιεν ὅπως ἀναχωρήσοι 416,38. ¶ θορύβου τὴν πόλιν ἔχοντος 737,34, pro συνέχ. vel κατέχ. Sic ἀπ' ἐκείνου ἔχει τὰ σκώμματα 850,21, pro ἄπεχε. ¶ ἐχόντων αὐτοῦ τῶν πραγμάτων ἐχυρῶς 639,10. φαύλως εἶχε ὁ σώματος 365,35. ἄμεινον ἔχειν ὤφθη 775,42: ☙ ἄμεινον ἔχειν ὤφθη 726,33. ὡς εἶχεν, eo quo tunc erant habitu 726,4: ☙ 634, 33. ſic ὥσπερ εἶχε 365,3: 383, 12. ¶ λόγος ἔχει, fama eſt 366, 40. Sic οἱ περὶ τοὺς αὐτοκράτορας ἔχοντες, pro ὄντες 354,30. itemque 229,34: ☙ D.420. His adde θαυμάσιος ἔχω, pro θαυμάσιος εἰμὶ, ſeu ἐθαύμαζα 337,13: 406,35. ¶ Rurſum ἔχει περὶ τὴν ἔξοδον 566, 35: 577,37. εἶχον περὶ λουτρά 544,20: εἶχε περὶ ταῦτα 178,13: ☙ περὶ δὲ τοῦτο ἔχοντες αὐτοῦ 721,36: vt περὶ ταῦτα εἶεν αὐτοῖς 816,22, ☙ 712,30. itemque οἱ περὶ τὴν σκηνὴν ἔχοντες, ſcenici 246,2. At εἶχον κατὰ τὴν Πάλμυραν, reddi etiam poteſt, continebant ſe Palmyra 661,20
ἐχομένου τοῦ Πειραιῶς, occupato P. 783,34. ſic ἐχομένην ὑπὸ τῶν πολεμίων 683,32. ἐν ἀϊδίοις ἔχεσθαι φυλακαῖς, detineri 810,19. ἐχομένους τινὸς μεσ. 733,14: ☙ ἔχοιτο φθόνου κακοῦ 251,28, vt Tenere ☙ Tentare Latine. ¶ ἔχεσθαι τῶν ἐπειγόντων, perſ. 557,8. ἔχεσθαι τῶν πραγμάτων 162,36. εἴχετο ἔργου 382,14. ἔχεσθαι τῆς ὁδοῦ 507,14, 17. ἔχου τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν 852,36. ἐχόμενος τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς, intentus 733,24. ¶ ... τῆς περὶ τῆς εἴχετο, perc.

ad∫.

adf. 219,36. ἐχομένως θωρείας ὑιός, coniunctos cum- 141,20. sic ἐχόμενα πρὸς θαύματος 402,35. παιδείας ἐχόμενον 383,19. οἱ παιδείας ἐχόμενοι εἰδότες 430,27. ¶ τοῦ ἐχομένου ἔτει, proxime seq. 217,39. sic κατὰ τὸ ἐχόμενον ἔτος 660,33
ἐχθαίρειν, odisse 416,5
ἔχθει τοῦ Πλαυτιανοῦ, odio Pl. 533,14
ἐχθρὸς, inimicior es 213,29
ἔχοντες pro ἐχόντως seu χρόνος 103,47
ἐν ἐχυρῷ ἔχειν τὴν βασιλείαν 361,39
ἐξ ἑωθινοῦ εἰς ἑω. 558,20
ἕως ἦν νύξ, quamdiu 716,16. ἕως ὅτι αὐτὸν ἀνῆλθεν 700,23. sic 635, 1: 709,9: 793,4. ἕως πολλοῦ χρόνος, diu 260,33

Z

Ζάκανθα: q. Σάγουντος.
ζάλη & ἀστραπαί 350,6
ζεύγνυσι κομισθεῖσα 291,8
γάμον ζεύγλαις δεδμημένας, nupta 671, 13
ζεῦγμα, pons 249,39. ζεύγματα διὰ πολλῶν γενόμ. 715,17. ζεύγματα δι' αὐτῶν κατασκευάσαντες 730,14
ἐζεύγνυ διώρυχας, põte iungebat 721, 10. ζεύξας τοῦ ὑψοῦ τόπου διαγωγὰ, conn. iung. 530,34
τῇ ζεύξει τῆς γεφύρας 676,29
ζῆλον ἔχει πρὸς αὐτοὺς μέγιστον, max. studio aemul. est 111,44. πρὸς ζῆλον ἐκείνου, ad imitationem illius 109, 40. πρὸς τὸν ἐναντίον ζῆλον τοῦ Αντωνίνου 439,38. κατὰ ζῆλον & κατὰ μίμησιν, cogn. signif. 851,21. sic ζῆλον καὶ μιμήσεις τῆς Μάρκου ἀρχῆς 495,4. ζήλῳ τῷ τοῦ ἄρχοντος γνώμης 465,2. ζήλῳ & ἔριδι τῇ πρὸς ἀλλήλους 517,6
ζηλοτυπίαις, inuidia tactus 233,4
ζηλοῦν, aemulari, imitari 290,26
ἐς ζήλωμα πολλῶν προῆλθεν 246,4
ζηλωταὶ καὶ μιμηταὶ τῆς ἐκ. ἀνδρίας 585,39
ζημιώδη δύναμιν ἔχουσα, damni signif. habens 149,20
ζημιωθέντας ἑκατέρῳ 655,16
ζημίωμα, mulcta 203,38
ζῆν] ἐζῆκει πλείω χρόνον 248,32. ζήσειας, acclam. conuiu. 382,24.
¶ ζήσεις ἐπιθυμίᾳ ἀπολέσῃ, pro ζήσας 534,39
Ζηνᾶς pro Ζηνᾶς etiam L. & P. 675,30
ζήτησιν τοῦ Νέρωνος ἐποιοῦντο 302,20. idem αὐξάνομεν ibid. 11
ζυγὸς, furca 108,32
ζυγῶσαι τὴν γέφυραν 676,27
ζωγρήσαι Σίμωνα 664,22. ἐζώγρησε τοὺς πλείους 680,17
ζωγρεῖα ἐλόντες 632,23: 656,16. L. & P. priore in loco ζώγρεια scriptum habent, in posteriore ζωγρεῖα: vt item 705,16: 767,34. Rursum pro τοῖς δὲ ζωγρεία ἑλὼν 680,25, iidem L. & P. ζώγρειας.
Et tamen ζωγρεῖα ἑλὼν etiam P. c. 664,44
ζώματος τὸ χαῦνον 157,2
ζωσταὶ ξύλα 889,46
ζωστὴρ χρυσῷ πεποικιλμένος 561,39.
ζωστῆρας ἀφελὼν 549,28

H

ἦ, quó, quorsum 852,7
ἦ, vsque, sane 825,39. ἦ μὴν intur. 679,37: 694,35: 822, 42. ¶ ἦ δ' ὅς, pro ἔφη, inquit ille 209,34
ἦ ὡς ἐπιβρίθῃ 192,1, etiam P. c. sed rectius ἤγουν, vel ἢ καὶ, vt D. 334,41
πρὸς ἥβην ἐλθὼν πλείω 742,27
ἤγαγε τὸν Αὔγουστον ἐν τούτῳ 225,31, P. & W. at vulg. l. & D. 416 ἤγαλε, tempore minus vsitato. vide ἀγάλλειν.
ἠγγέλλετο pro ἠγάλλετο seu ἠγήλατο 317, 32
ἡγεμὼν τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τάξεων, magister officiorum 683,16
τὴν ἡγεμονίαν τοῦ πολέμου 749,29. ὅσοι στρατιωτῶν ἡγεμονίαν εἶχον 747, 37. ἡγεμονίαν ἔχων τοῦ λόχου 728, 10. τὴν ἡγεμονίαν εἶχε πάντων τῶν βασιλικῶν κοιτώνων, cubiculis augustaleb. in vniuersum praepos. 786, 30. ἐκ πολλῶν ἡγεμονιῶν ἐπὶ τὸ ἐλθόντα 595,19. ¶ ἡγεμονία. principatum, summ. imperium 267, 9. sic οἱ τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντες 323, 45
ἡγεμονεύειν χαλεπὸν 660,10
ὁ ἡγούμενος τοῦ τάγματος, tribunus scholae 811,17. ὁ ἡγούμενος τοῦ ἔθνους, rector prouinciae 595,6. ὁ τῶν περὶ τὴν αὐλὴν ἡγούμενος τάξεων, magister offic. 729,4
ᾔδει, norat 421,23: P. c. ᾔδει. sic ᾔδει ἀγνοοῦντας ἐπὶ- 589,15. ᾔδεσαν ἀλλήλους 312,41: 704,6
ἡδέως ἂν παρεχώρησα, libenter cessissem 369,24. sic ἡδέως πάνυ 236, 22: δίχα 781,35: αἰσχυνόμενος 320,32: ἀποθνήσκειν 396,6
ἤδη] ἤδη ἐπὶ τοῦ ἔργου 590,24. ἠδίνης ἐπὶ τούτῳ 847,7
ἤδη ποτὲ, iam tunc 219,28. ... pro ἴσα 217,11
καὶ ἡδονὴν ἐφάνη, gratum fuit 180, 36. sic καὶ ἡδονὴν ἐφαίνετο πᾶσι 884,3. διηδονὰς ἔχει 546,16
ἡδυπάθεια αἰσχρὰ χρῆσθαι 857,5
ἡδὺ τὸ ἦθος 377,3. ἡδὺ ἦν αὐτοῖς, gratus 441,23. ἡδὺ μοι ἦν τοῦ cupiebam 849,21
ἦθη, consueta sedes 736,8. sic τὰ οἰκεῖα ἤθη καταλαβόντες 708,14. ἐξ ἠθῶν ἀναστάντες 646,6. Atὶ ἐς τὰ ἤθη τῶν Ινδικῶν ἐξελάσοντες 335,6: rectius ἔθη 318,36
τὴν ἠιόνα τοῦ ποταμοῦ 763,26: 764,6. sic 681,8
ἥκοντα ἐς τὴν αὐτοκρ. pertinentia 257, 28. alibi φέροντα. τὰ ἐς ἡμᾶς εἰς αὐτὸς, quod attinet 704,37. ¶ ἐς ἥκοντες πλήθους & δόξης 352,1. ἥκει χρήματα 252,26: & D. 451. sic 883,14. Alibi ἔχοντες eα sign.
τῇ ἡλικίᾳ τεταρτωμένη 246,35
ἡλιθιότης τοῦ βασιλ. 758,19
τῇ ἡλικίᾳ ἐλθὼν εἰς- 119,7. sic 99, 34: 111,32. τὴν ἡλικίαν μετρίως προβεβηκώς 501,1
ἡλιοειδὲς φῶς 261,46
ἤλπιζε pro ἐλπίζω 466,23
ἥλω & ἑάλω, capta est 349,24,43
ἡματωμένον ξίφος 384,9
ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, f. γῇ 463,32
ἡμέληται καὶ κεκμηκώς 189,14
τῆς ἡμέρας, interdiu 223,34. ἑκάστης ἡμέρας, quotidie 771,37: 815, 2,6. ἡμέρας μιᾶς, vno die 380, 26. ἡμερῶν ὅλων ἐνδιατρίψας, diebus aliquot 596,33. sic ἡμερ. ἐν ὀλίγαις 619,36. ἡμερῶν ἐπὶ πλεῖστον 540,26
ἡμερήσιον ἀνάλωμα 291,3
ἡμέρα ἐς ἐκείνου, interdiu 482,3
ἥμερον & πρᾶον ἦθος 495,3: 575,6. ἡμέρα ἀρχῆς 495,9. ἡμέρα βασιλείας 588,31: 872,42. ἡμέρως χρῆσθαι τοῦ κρ. 874,44
ἡμίγυμνος 474,15
ἡμίθεος, semidea, diua 858,35
ἡμιθνῆτες 150,28: 550,38
ἐξ ἡμισείας λαβεῖν 436,7: f. μερίδος.
ἡμίπηχυ ὅλης 548,16
ἡμίσεια τὰ πλοῖα 726,9
ἠμφιέννυτο, induebat 547,22: 858, 17. sic ἠμφίεσε 531,11: & ἠμφιεσμένος 693,13
ἦν, si, cum opt. modo 511,4, in omnibus edit. vt ἑκὼν & ἐκλιὼ.
ἠνείχετο dupl. augm. 413,21: 605,18. sic ἠνείχετο 605,16: & ἠνεσχόμην 487,20
ἠνεῴχθη, apertum est 310.35
ἡνίκα αὖ Βυλαθεὶν 724,25
ἡνιοχείας ἁρμάτων ἐπαιδεύετο 481,38. ἡνιοχείας χαλάζων 553,21. sic 529,45
ἡνιόχησις, aurigatio 293,24
ἡπατοσκοπία, extispicina 611,15
ἐς Ἤπειρος, Epirum 101,3. sic 72, 28, & apud Zosimũ al quoties. Sic item Ἠπειρωτικαὶ πόλεις, Epiri ciuitates 88,12. Alias ἠπειρῶτιδες πόλεις, vrbes in cõtinenti sita 176, 19
ἤπια φάρμακα 210,19. ἤπια λέγει ibid. 30
ἠπίως προσενεχθεὶς πᾶσι 634,10
ἠρεμίζοντο ἰδεῖν αὐτὸν 396,22
ἠρεμαῖος βαδίζων 561,31
Ηρωδιανὸς pro Ροδιανὸς 101,11
ἠρίοις ταφαῖς 141,16. τὰ ἐν τοῖς ἠρίοις πολλάκις Constant. 890, 18.
ἠρτημένον pro ἠρτημ. 613,28
τὸ ἦρα, pro ἤρωα 784,2. εἰς τοὺς ἥρωας ἀνεγράφη, inter diuos 351,41. sic 324,45: 416,19. sic item ἐς ἥρω-

καὶ ἡρῷας δοκοῦσι, *diuorum hon.* 361,34
ἡρῷον *Caesari structum* 170,13: *Pertinaci structum* 397,18. *sic* ἡρῷον Αὐγούστου 219,38: 222,22: 235,5
ἦσαν, *erat* 849,2. ἦσαν δύο παῖδε, *erant* 781,30. *sic* 529,43
ἡσύχασαν αὐτούς, *pacant* 256,41. *sic* 353,39
ἐν ἡσυχίαις τε καὶ πολέμοις 114,7. ἄγειν τὴν ἡσυχίαν 768,18: & *sine artic.* ἡσυχίαν ἦγεν 717,10: & 395,22
ἡττᾶτο ἧτταν μεγάλην 76,6. ἡττᾶται τὴν μάχην 72,4. ἡττηθεὶς τὸν τῶν Καισάρων ἀγῶνα 294,5. ἡττήσαντος † 282,45
ἧττον ἰσχύοντο λοιπόν, *superatus erat* 421,3. *sic* 86,36. *Idem* ἧττον ἴσχε 80,26: 105,32: 109,17
ηὐφραίνετο τὴν ψυχήν 502,41
ηὔχετο, *precabatur* 285,25: 308,26
ἠφίει *pro* ἀφίει 200,6: 314,11: 420,25: 659,10: 665,21. *sic* ἠφίετο, *emittebatur* 861,40
ἠχή, *sonitus* 139,44. *sic* τὴν ἠχὴν διεδέχοντο 404,38, *P. at vulg. l.* ἰχνῶ: *nihil ad rem.*
ἠμαθοῦ 679,10

Θ

Θαίφαλοι: *vide Taiphali.*
τῷ θαλάμου τῆς ἐξουσίας ἐγχειρισθεὶς, *cubiculo praepositus* 479,13. *Idem* ὁ θαλάμου προεστώς 486,17. *vide* & κοιτών.
θάλπος, *calor* 523,35. ὑποθάλπων θεωρίας φρόνημα, *fouens* 892,39
θαμίζων αὐτοῦ 867,42. θαμίζειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ 887,29
θανατᾶν 765,2
θανατηφόρον θαῦμα 484,12. θανατηφόρος ἐμβολή 533,16: ἐπιπολή 554,36
εἰς θάνατον ἤγαγεν 479,29. πρὸς τὸν θάνατον ἐκδώσεις 480,37. ἐπὶ θανάτῳ παρεδίδου 685,6. θανάτου ἐζημιωμένα τὰ ἁμαρτήματα 810,30
θανατούμενοι ἐν δίκῃ 266,43
θανατώσεις, *suppl.* 237,22
τὸ θαρραλέον, *confidentia* 512,7
θαρραλέως μάχεσθαι 611,29
θαρροῦντες πρὸς τὸν πόλεμον 708,5. ὁ θαρροῦσιν εἰπεῖν 209,34: *D.* θαρσοῦσι 389. θαρρῶν τοῦ δήμου σπουδῇ 566,18. θαρρήσαντες τοῖς αὐτοῦ λόγοις 480,41. ¶ ἐθάρρει αὐτοῦ τοῦ ὁσίου 775,35. εἰς ὅσον τι θαρρήσεως ἦλθε 663,26. τεθαρρημένος παρὰ τοῦ Β. πάντα τὰ ἀπόρρητα, *cui concredebantur* 795,5
θάρσος ἐμβαλεῖν τοῖς π. 470,2. εἰς θάρσος τοὺς τάξεις ἐγείροντος 728,31
τὸ θαρσοῦν, *confidentia* 387,25
ἐπὶ θάτερα, *ab altera parte* 678,40. οἱ ἐπὶ θάτερα, *citeriores* 526,40. ὁ θατέρων *pro* οὐδετέρων *seu* οὐδετέρων, *neutrorum* 524,23
θαῦμα, *admiratio* 73,18. θαῦμα ποιεῖσθαι, *mirari* 262,4. *sic* θαῦμα ἔχων αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς, *pro* θαυμάζων αὐτοῦ τὴν ἀρ. 108,45. διὰ θαύματος ἔχειν 492,7
θαυμάσιον, *miraculum* 868,44
οἱ θαυμαστοὶ κοαίστορες, *tron.* 390,12
θαυματοποιία ἀρχιτεκτ. 232,41
θέαν παρασχεῖν ἐν ἑτέρῳ τῷ 276,30. τῆς θέας ἀφειμένης, *dimissis ludis* 416,20. *ibidem* θεωρίαι. οὐδὲ ἄχρι θέας ὑποπτεύσης, *ne facie quidem tenus sent. seu ne videre quidem sent.* 727,20
θεάματα τερπνὰ διηγούμενοι 469,11
θεᾶσθαι, *videre* 717,35: 721,6. *sic* τεθεαμένος τὸ πλῆθος τῶν 764,14
θέατρον μονομαχικόν, *ludus gladiatorum* 97,42
θειάσας αὐτὸν πολλά, *diuum seu deum appell.* 254,34. θειασθὲν, *diuino instinctu decantatum* 287,8
θέοντες περὶ ψυχῆς 407,18
θείνοντες ξίφεσι 699,22: *L. c.* κτείνοντες.
τὸ θεῖν λόγου διώκτας 860,36. περὶ τοὺς θείους θεσμοὺς 735,11. θείᾳ τινὶ προνοίᾳ 633,5. ἐκ τοῦ θείου, *diuinitus, a deo* 659,34
θεῖος, *patruus* 695,5
θελήματα δεινὰ ἅπασι 671,15
ἐκ θελγήτρων ἀπόλλυσθαι 611,18
ἐκ τοῦ θεμιτὸν αὐτοῖς ἐξαμαρτεῖν εἰς- 823,36. ὁ θεμιτὸν εἶναι φονεύειν αὐτοῦ 840,2
θεοῖς συναριθμεῖσθαι, *inter diuos referri* 128,40. θεῶν ἐπικλήσει προσηγορίᾳ, *inter deos relatus est* 112,40. τῇ θεῷ θύσας, *dea* 555,24. *sic* 814,31
θεογαμίαι ἡρωικαί 805,5
θεοειδέσιν ἐννοίαις 746,3
θεοκλυτεῖν 403,39
θεόκτιστα τείχη 690,23
ὁ θεολόγος Ἰωάννης 864,11
θεομαντεία προλεχθεῖσα 287,7
θεομαχίας μῦσος 860,35
θεοπρόπιον, *orac.* 256,3: 671,28
θεουργίας 892,39: 893,18
ἡ θεότης 892,14
θεουργ... & θεουργικά 868,35
θεραπεία ἡ πρὸς τὸ θεῖον 816,27. ἐν θεραπείᾳ πάσῃ εἶχε τοὺς- 776,44. *sic* οἱ ἐν θεραπείᾳ τοῦ γέροντος ἐξητασμένοι, *qui coluerant s.* 538,22. ¶ θεραπεία, *famulitium* 205,35. *sic* θεραπείᾳ πολυανθρώπῳ γαυρωθείς 302,2. οἱ ἐν τῇ θεραπείᾳ αὐτοῦ ὄντες 233,19. οἱ περὶ τὴν βασιλικὴν θεραπείαν εὐνοῦχοι 754,26. ¶ θεραπείαν αὐτῶν εὑρεῖν ἀδύνατον, *remedium* 208,47
θεραπεύειν, *corrigere vitiosa* 353,18. *sic* ἐθεράπευσε αὐτὰ τῇ ἐπιμελείᾳ 865,41. θεραπεύων τὰ διερρωγότα 747,3. θεραπεύων αὐτοῖς τὰς βλάβας, *sarciens, pensans* 880,34. ¶ θεραπεύων, *curando demulcere* 279,8. θεραπεύων χρημάτων ὑποδοχῇ 144,36. θεραπεύων χρήμασι τὸ βαρβ. 492,13. θεραπεύσας αὐτὸν τῷ λόγῳ 224,6. καὶ τὰ ὅπλα θεραπεύοντες εἰς- 713,10. ¶ θεραπεύων τὸ οἰκεῖον πάθος, *obsequens, indulgens aff. s.* 127,35. θεραπεύειν τὸν καιρὸν, *servire temp.* 401,2
θεραπευτικοῖς κελεύσας λόγοις 857,11
θερμὸς περὶ τοὺς φίλους 102,12. θερμότερος καὶ κουφότερος εἰς πάντα 430,1. *item subst.* τῷ θερμῷ τῆς ἡλικίας, *feruore aet.* 743,1: & τῷ θερμῷ τῆς φύσεως ἐξαναχθείς 790,27: *sicut* θερμότητι φερόμενος βαρβαρικῇ 795,33
τὸ τῆς θέσεως ὀχυρὸν, *situs mun.* 718,30
θέσθαι, *assentire: vide* τίθεσθαι.
ὁ τῆς φύσεως θεσμόν, *nat. leg.* 685,22. θεσμὸν καθολικὸν ἐκθέσθαι, μὴ- 892,8. θεσμοῖς Ῥωμαϊκοῖς πολιτεύεσθαι 110,32. κατὰ θεσμὸν ἐπιτελούμενα, *rito* 671,29
θεσπίσαντος αὐτοῦ ταῦτα τοῦ δαιμονίου 554,16. *sic* θεσπίζειν, *diuinitus praedicit* 303,15. *Rursum* θεσπίζοντος ὁ πόλεσι 554,7. θεσπίσας εἰς τὸ- *edicto sancito* 858,8. *sic* θέσπισμα βασιλικὸν, *edictum* 873,25
θέσφατα, *oracula* 669,25: 676,39
θεωρίαι, *lud. spectacula* 416,19. θεωρίας ἱεροπρεπεῖς ἄγειν 670,15. τῇ θεωριῶν τῇ πρώτῃ, *spectaculorum die primo* 670,9
κατὰ θηλυγονίαν, *per mat. gen.* 471,19
θηλυδριώδης, *effoem.* 253,36
θηλύνεσθαι τι καὶ ἀνδρίζεσθαι 444,39
θηλυπρεπὴς πολυτέλεια 562,2
τὸ θηριακὸν φάρμακον 365,32
θησαυρὸς χρυσοῦ καὶ ἀργύρου πεπληρωμένος 499,9. ὁ δημόσιος θησαυρός, *aerarium p.* 867,5. ὁ τῶν θησαυρῶν προεστώς, *fisci praefectus* 809,9. *sic* 818,43
Θησὶν *pro* Βησὶν 91,42
θοίνη, *coena* 861,27
θορὼν εἰς τὸ ἱερὸν 652,15
θορυβεῖν τι αὐτοὺς καὶ παρ᾽ ἐθέλειν ἐπιχειρεῖν 173,3: & *D.* 237. *sic* 242,26. θορυβούμενοι, *tumultuantes* 312,7
Θρᾳκίαν ὁρμῶν 797,22. Θρᾳκίοις ὄρεσι 588,43. Θρᾳκίοις χωρίοις 666,30
θρασύνεσθαι, *audacius efferri* 205,19
θρασύνειν τὴν ἐλπίδα 516,9
θρέμμα Ἀπόλλωνος, *alumn.* 834,15
εἰς θρίαμβον εἰσιόντων κατασκευάς 709,17
μετὰ θρησκείας μεγάλης ὑπεδέχθη, *cultu & obseru.* 529,37. θρησκεία ἡ εἰς τὰ θεῖα 762,12. τῇ θρησκείᾳ σχολάζειν τοῦ θεοῦ 570,34. ἡ τῶν χριστιανῶν θρησκεία 735,11
θρησκεύεται τὸν θεὸν 477,12. θρησκεύεται μετὰ τῶν λοιπῶν θεῶν 541,41. *sic* 563,2
ἐθριάμβευσε τὴν νίκην 66,47. *sic* 79,30: 85,32: 99,11. θριαμβεύσαντα τοῖς δήμοις 887,32

θρίξιν

θρηνῳδὸς, ſepꝰ 725,34
θρήνοις καταχεῖν 397,23. εἰς θρήνον τ̓ βασίλειον αὐξηθεὶν 526,36
θρου̃ βαρβαρικὸς μετὰ γέλωτος 277,43. θρους διῆλθε, rumor p. 414,14. ſic 419,15
θρυλλοῦντας ἐπὶ τὸ χεῖρον 568,34. τεθρυλλημένοι περὶ πᾶσι 588,42
θρυπτικόν τε καὶ περιφερές 189,31
Θύβεις, Tiberis 573,33. ἐπὶ τῶ Θύβεῖδος 676,21 : P.c. Θύμβρεῖδος.
θυλακίοις στροφάλιγξι 877,28
ὁ θυμελικὸς θεσμὸς 779,29 : 882,22
θύματα, hoſtiæ, victima 510,32
τ̓ Θύμβριν ποταμὸν, Tiberim 814,43. Θύμβρειδος ἐκβολαὶ, Tib. oſt. 64, 43 : 478,3. ſic 110,4 : 670,5. Θύμβρειδος ὕδωρ 668,9 : & 667, 41, Τιβέριος.
θυμηδίας τοῖς ἀπ' αὐτῶν 166,33 : & D. 218 : P. θυμηδείας, per ει diphth.
οἱ θυμήρεις αὐτοῦ φίλοι 616,32
θυμὸν ἔχε ἀγαθόν, ſis b. an. 189,38
θυμοῦντας πολλά 205,6
θυμηρέστεροι ἐν εὐπαλεῖ 608,42
θυμοφθόρα ῥήματα 808,15
θυρίδες ἐπάλληλοι in turr. 401,39
θυσιαστήριον eccleſia 796,13
θύται, aruſpices 554,4
οἱ περὶ θυτικὴν ἔμπειροι 612,15
θωπείαις κολάκων 743,1. διὰ θωπείας ἦγε τ̓ 886,14. θωπείαις χρῆσθαι 210,40
θωπεύων τὴν βουλὴν 393,34 : τὸ πλῆθος 306,18. θωπευτικῶς, blande 353,34
ὁ θώραξ τ̓ τειχῶν 401,32
τεθωρακισμένοι σιδήρῳ 657,34
οἱ θωρακοφόροι, loricati 172,18

I

Ἰανοῦ ἱερὸν, Iani templ. 120,27
Ἴβηρες, Hiſpani 662,38. ἐν Ἰβηρίᾳ & ἐν Ἰβηρίαις 826,35,46. τὸ Ἰβηρικὸν, nat. Hiſp. 186,20
ὁ βασιλείως ἰδέα, ſpec. or. 656,13
ἴδῃ, videat 526,2. ἰδόντες πρὸς ἀνάπαυσιν, ſpectantes, inclin. 661, 28
ὁ ἐπὶ ἴδια τοῦ βασιλέως ἀναλωμάτων ἐφ..... προβεβλημένος, priuatarum rerum comes 809,10
ἰδιάζει τε ὁ καθαρὸς 319,42. ἰδιάσας, ἐνέτυχε τοῖς γράμμασι 554, 29. idem mox καθ' αὑτὸν γενόμενος, v.34. ἰδιάζοντι αὐτοῦ ἐπιστὰς 598,9
ἰδιαίτατη φύσει χρῆσθαι 857,19. ἰδιαίτερον ἀποστείλας 521,23. ἰδιαίτερον αὐτοῦ διαλεχθ. ſecretius 598,3
ἰδιογραφὴν ἐν τούτῳ τοῦ μέρει 195,27. at P. ἰδιογραφοῦν : itemque D. 346.
ἴδιος αὐτοῦ, ὁ καὶ ἐπιστολαῖς αὐτοῦ ὑπογραφῶν 352,17. τ̓ ἴδιον δεσπότην, herum ſuum 858,15
ἰδιώμενος ὅλον ἑκάτερος τὸ λάφυρον, ſibi vind. 436,5. ſic 225,39
ἰδιώτατα πολλὰ ποιοῦσι 142,5. ἰδιώτῃ φύσει ἐκέχρητο 222,35
ἰδιωτεία, vita priuata 226,34
ἰδιώτης, & πολλάκις προεχομ. ἀπείρως ἔχει 553,24. ἰδιώτην αὐτὸν πεποίηκεν 702,3. τ̓ ἰδιώτην βίον 867,1 : 868,20
ἰδρις τῶν τόπων 653,43
ἵδρυνται ἑαυτοῖς ἐν ſed. ſ. fix. 128,1. ἱδρυθεὶς ὑπὸ τ̓ σελήνης 166,36. ἱδρυθὲν περὶ τ̓ πόλεως στράτευμα 535, 28. ἱδρυμένοι ἐπὶ τῶν τειχῶν 610, 37. ἱδρυμένοι ἐπὶ τοῖς ὅροις 492, 11. ¶ ἱδρυ) ἐν τῷ ναῷ, ſtat. ei poſ. eſt 358,12
ἱέναι διὰ τῶν μάντεων, vates peruad. 667,27. ἰὼν τ̓ ἡλικίας ἔτος ὁ 117,42
ἱερὰ, ſacra, victima 314,1. ἐν τοῖς συνήθεσιν ἱεροῖς, pro συνώδεις 801,3
Ἱεράπολιν etiam L. & P. 714,8 : & ἐπὶ τ̓ Ἱερὰν πόλιν 742,36
ἱεράρχας ἐν πάσαις τ̓ ἱερωσύνας 194,9 : D. ἱερεῦσι 344. ἱερεῦσι αὐτοῖς ἑαυτοῦ 255,22. ſic 884,17
ἱερατεύων τοῦ θεοῦ 569,7
τὰ ἱερατικά, ſ. γράμματα, pontificales libri 826,30. ἱερατικὴ στολὴ 761, 22. ἱερατικὴ τάξις 761,14. ἱερατικοῖς πέπλοις 761,2. ἱερατικοὶ ἄνδρες 880,11
ἱέρεια, ſacerdos 221,16
ἱερεῖα μῆλα 668,13. τῶν ἱερείων αἰτίαν αὐτοῦ γενομένων 714,7. αἴρεσιν ἱερεῖα τ̓ ἱερεῖα 674,38 : & mox μὴ καλὰ φαίνεσθαι τὰ ἱερά. vbi Steph. vtrobique mauult ἱερά.
ἱερομηνίαις ἄγειν τοῦ 485,33. ἱερομηνίαις Neronis decreta ſunnas. 297,39
τὸ ἱερὸν ἄκρον, fan. P. 683,28,40
ἱεροπρεπεῖς οἱ δήμαρχοι, ſacr. 222,29
ἱεροσκόπος, aruſpex 304,41
ἱεροσκόπος, idem 676,38
ἱερουργηθέντα ζῶα 568,19. ſic 356,21. ἱερουργίαι αἱ ἐπὶ τ̓ θεοῖς 579,8. ἱερουργίας τελέσαντες καὶ νενομισμένας ἐπὶ τ. 539,44
ἱερῶσαι, dedicare 327,32. ἱερωμένη ἡλίῳ, ſolis ſacerdotio dicati erant 562,38. ſic ἱερωμένος τοῦ θεοῦ 563, 13. ἱερωμένη τ̓ Ρωμαίων ἑστίας 568, 35 : veſtales τῆ P. Ἑστίᾳ, vt 445, 25. ¶ ἱερεῦσαι, mactari ſacrif. 671,1
ἱεροφαντεῖν τεταγμένος 745,41
ἵζ) ἐπὶ τ̓ Ἀντιόχ. 781,15. ἵετο διὰ τῆς χειρός, contendebat 677,17
οἱ ἰζήσαντες 239,7
ἱκανοῦσθαι τοῖς ὑπαρχίας 781,2. ἱκανὸν τὴν βασιλείας ἀβλαβεῖ 881,11. ἱκανούμενοι πιθανώτερον 889,5. ſic 884,38
ἱκανοὶ τὰ 750,3
πρὸς ἱκετείαν αὐτῶν ἐτράπετο 177,8. ἱκετείαν ποιήμενος, ſupplex orans 233,7
ἱκετεύομεν σε 323,8. ἱκετεύειν πολλὰ 449,35 : 486,14. ἱκετεύοντες περὶ εἰρήνης 600,13
ἱκετείας προτεινόμενοι 709,14. ἱκετείας ὑπὸ τ̓ τείχεις προτείνοντες 659, 4. ὑπὸ ἱκετείας πέμπει 313,25. Rurſum ἱκετείας πολλὰς προτείνοντες 601,8 : pro ἱκετηρίας, vt ἱκετηρίαις γράμμασιν ἐπιταλουθεὶς 100,4
ἱκέτης τοῦ Κ. καθίστα) 684,45. ἱκέτης γίγνε) ὑπὲρ εἰρήνης 85,8
τοῦ ἱκετευμένου χρόνου 161,19
ἱκρία, tabulatum 247,32 : 398,29. ἱκρία πηξάμενος 247,45. ſic 264, 44. ἱκριώσας τὸ διάστημα 155,13. ἱκριωμένος 246,37
ἵλαι ἱππέων ἑκατέρωθεν παρῄεσαν, ala eq. 608,38. ἴλη ἱππέων χ' 704, 25
ἰλάρχαι 754,15. ὁ ἰλάρχης, & ὁ ἄρχων ἴλης 652,10,18
ἱλάσματα, placamina 671,19
ἱλεώσασθαι, placare 254,36
ἴλιγγος, vertigo 488,14
Ἴλιον τ̓ ἀρχαῖον 686,12
τ̓ Ἰλλυρίδος ἡγεμὼν 583,33
τοῖς Ἰλλυρικοῖς στρατεύμασι 503,19. οἱ Ἰλλυρικοὶ στρατιῶται 511,21 : 582, 23. & omiſſo στρατιωτῶν nomine, τ̓ Ἰλλυρικῶν καταστάθεὶς ἡγεμὼν 504, 35 : τοῖς Ἰλλυρικοῖς ἦ) κεχαρισμένον 505,23. ſic τοὺς Ἰλλυρικοὺς ἐκπλήξειν 508,34. τὸ Ἰλλυρικὸν, Illyricum, ſ. ſolum; vel Illyr. natio 186,21. ſic κατὰ τὸ Ἰλλυρικὸν 505,20. οἱ ἐκ τοῦ Ἰλλυρικοῦ στρατιῶται 584,1
Ἰλλυριὸς Γένιος, pro Ἰλλυριῶν βασιλεὺς Γ. 87,34 : 503,26
ἰλυώδης ὁ ἄνεμος 343,2
ἱματίδιον τε 364,45. ἱματίῳ ἐσθῆτι περιπορφύρῳ, tunica & toga p. 339,30
ἰξύων μέχρις βρεχόμενοι 537,4. A. & B. ſing. n. ἰξύος.
Ἰόβας, Iuba, rex M. 103,17,25. pet e ſcrib. etiam Suid.
ἰοβόλα θηρία 518,23
ὁ Ἰόνιος, ſ. πόντος 293,6
Ἰόρτιος pro Ἴρτιος ſeu Hirtius 104, 16
Ἰουλιανα ἔμβολα 220,33, etiam P. e, at D : 404 Ἰούλια, abſque diphthongo.
ἱππάρχης τῶ Πομπηΐῳ 176,10. ἱππαρχος pro ὕπαρχος ſeu ἔπαρχος 377,42
ἡ ἱππάς, ſ. τάξις, equeſter ordo 220, 38 : 236,34 : 246,21. ſic ἡ ἱππικὸς τὸ τέλος, equeſter ordo 398, 30 : & mox οἱ ἱππεῖς οἱ στρατιῶται, equites in bello merentes : differentia ſc. gratia. ſic item ἐς τ̓ ἱππάδα καταλέξαι 167,45 : & addito ſubſtant. ἱππάδος τάξεως 560, 17. ἱππάδι στολῇ 384,20. ſic 218, 43
ἐν ἱππασίμοις χωρίοις 695,30 : 697,34
ἐξ ἱππέων ἦν, ex eq. ord. 398,38
ἱππήλατος χώρα 147,4
ἱππικὴ ἀρχή, magiſterium equitum 104, 26. ἱππικὸν ἀξίωμα, equeſtris dign.

275,25. *sic* τὸ ἱππικὸν τεῖχος 480, 33. ἐν ἱππικῷ ἱδρῦσθαι 396,9. *at* ἐν τῷ ἱππικῷ, *in circo* 879,38
ἱπποδρομία τῶν γενεθλίων, *ludi circ. in nat.* 329,40. ἱπποδρομίας ἐπαγγέλλειν 298,35. *sic* 830,17. ἱππόδρομον, *circ.* 870,6,9. *idem* ἱππόδρομος 64,46
ἱπποτοξόται 147,1:700,11
ἱπποφόροι 269,33
ἱρεύειν, *sacrif. mact.* 671,5
ἰσάριθμοι, *totidem* 111,14:414,36
Ἰσεῖον, *templ. Isidis* 327,14
ἐν ἰσηγορίᾳ τοῖς πολλοῖς ἐβίω 868,20: *aequo iure egit cum-* 116,29. ἰσηγορία δημοτική 164,22. ἰσηγορίαν ποιοῦμαι 191,30
ἴσον αὐτὸ παρέχειν ἀμφοτέροις, *aequalem se prabere, neutras partes sequi* 87,25. εἰς ἴσον ἦλθεν, *aequauit* 122, 46. κατὰ τὸν ἴσον τρόπον, *pari modo* 827,9. *sic* ἐξ ἴσου τοῖς ἄλλοις 383, 5: 431,32. ἐξ ἴσου τῷ μὴ εὑρεθῆναι ἀρχήν, *aeque ac si* 405,6. ἐν ἴσῳ, *aeque* 147,41. ἴσα καὶ *aeque ac* 340,23. ¶ ἴσας ἡμέρας, *totidem d.* 395,35. ἰσομοιρεῖ 670, 4. *sic* 354,40:680,40. ¶ πρὸς τὸ ἴσον καὶ δίκαιον, *ad aequit. & iust.* 862,8. *sic* 877,13. τὴν ἴσην καὶ δικαίαν ἐξέτασιν ποιούμενος, *aeq. & i. examen* 842,33. *sic* 800,1
ἰσοδίαιτος ἐπὶ ἴσοις 320,31
ἰσόθεος, *deo proximus* 113,47
ἰσομοιρεῖν 311,3
ἰσοπαλεῖς τοῖς ἐναντίοις 656,42. ἰσοπαλοῦς γενομένης τῆς μάχης 679,27. *sic* 655,3
ἰσορρόπως τῇ ῥώμῃ 448,18
ἰσότιμος ἱερεύς 116,32
τὸ ἰσόπαλον, *par pari ref.* 493,29
ἐν Ἰσσαίοις 83,37, *pro* ἐν Ἰσσικοῖς, *seu* Ἰσσαίοις, *vt v.3 & 9. Scribuntur autem hac, tribus quatuorve locis exceptis, in Paani metaphrasi perpetuo absque adspiratione: sicut etiam apud Steph. Byz. Interdum etiam sine initiali vocali.*
ἵστατο τῆς ἡγεμονίας ἄχρι τοῦ- 110,27. ἵστη, *statuebat, colloc.* 719,17
ἱστορημένον 747,11. ὡς ἱστορία παρείληφαμεν 477,13. ἱστορικαὶ βίβλοι 690,2
Ἴστρος 123,43,46: *alibi* Ἴστρος.
ἴσχε, *habet* 349,39: & 268,37
ἴσχυε παραγενέσθαι, *poterat* 767,8. *sic* ἴσχυσε, *potuit* 733,11
ἰσχυρίζεται, *val. efficitur* 185,2. ἰσχυρίζεσθαι, *affirm. asseuer.* 161,16
& τὸ ἰσχυρόν, *vi ac robore* 342,15
ἰσχυρῶς αἰτιῶν, *valde p.* 353,35. *sic* ἰσχυρῶς φυλάσσεσθαι 272,32: σέβεσθαι 141,44: ζημιῶν 387,36: λυπεῖσθαι 190,16: πιεζεῖν 371,14
ἰσχὺς αὐταρκὴς 270,11. ἰσχὺν μεγάλην ἔχων, *magn. pot.* 287,43
Ἰταλίας μέσης, *mediis Italia regionib.* 121,25. Ἰταλιῶται & Ἰταλοί 339,16: 609,30,39. Ἰταλιώτης τὸ γένος 489,34. τῶν Ἰταλιωτῶν πολεμίων, *pro* Ἰταλικῶν 613,3. αἱ Ἰταλιώτιδες πόλεις 507,28. Ἰταλιωτικῶν 78,47, *pro* Ἰταλικῶν.
ἴτης, *temerarius* 210,45
ἰχνευτὰς τῶν πραγμάτων δεινούς 127,17
ἴχνος φέρουσαι εἰς- 716,6

K

καθαγιζόμενα ἐν ταῖς ἀναθ. 332,7
καθαιμάξαι 670,12
καθαιρεῖν, *de loco s. detrah.* 864,46. καθαιρέσει δὲ ἐχθίστων 341,7. *sic* 449,26: 514,27
καθάπτεσθαι, *perstringere* 234,34. *sic* καθαπτόμενος τῆς βουλῆς εἰσί- 409, 11
καθαρειότης τῶν σωμάτων, *mund.* 248, 17
καθαρθῆναι πειρῶνται αἰθρ. 561,21. καθαρμόν τινα σφῶν ποιῆσαι, *lustr.* 145, 29. καθάρσια, *lustralia* 669,41. καθάρσια τῶν ἡμαρτημένων αἰτῶν 685, 32
καθέδρα, *sedes, sella* 88,3: 833,27: 834,21. καθέδραι *in balneis* 855, 29. καθέδρα χαλάζουσα 839,4. καθέδρας τῆς ἰδίας μεθιστάντες 819, 11
καθειρχθείς, *incarceratus* 476,2
καθεκάστην 707,13. τὰ καθ᾽ ἕκαστα εἰπεῖν 748,33. *alibi diuise.*
καθεῖλκον τῶν μακρῶν ταῖς ἰσχύσι 555,34
τὴν καθεῖρξιν ἐκφυγεῖν 187,32
καθευδήσειν 486,24
καθηγεμόνες, *magistri* 703,9
καθηκόντως ἔχειν 858,4. *oppos.* παρὰ τὸ καθῆκον 636,32
καθῆστο, *desidebat* 146,16: *sedebat* 472,31: 833,33
καθιδρυθέντα τῆς μούσης ἀγάλματα 801, 23. *sic* 817,19
καθίδρυσις, *collocatio* 761,12
καθεῖναι λόγους τοῖς βαρβάροις ἐπὶ παρρησίᾳ 762,39. καθίησι περὶ τούτων λόγους 780,27. ¶ τὸ καθειμένον τῆς φωνῆς, *submissio v.* 561,33. καθιέμενον διὰ τοῦ λόφου, *descendens* 686,26
καθιερῶσαι, *dedicare* 145,7. καθιερωθείς, *consecratus* 64,14. *sic* 670,4
καθίζει λόχον αὐτοῦ 773,40. καθιζηθέντα ὑπὸ τὴν πόδα 292,19: *P.* καθίζοντι, *sedenti.* καθίζοντο *pro* καθίζοντο, *sedeant* 246,33, *etiam P.c. & D.* 442. *sic* 229,27. *Item* καθίσαι, *sedere* 706,2
καθίστω αὐτό 343,35
καθιμῶσαι, *demissum esse* 161,44
καθιππεύειν, *eq. incursare* 557,38. *sic* καθιππεύειν Μεσοποταμίαν 577, 7. καθιππευόντων, *perequitantur* 584,33
καθιστάναι οἰκεῖον πολίτευμα 827,11. (*sic* καθιστάναι ἀγῶνα, *instit. lud.* 277,27) καθίστα σεαυτῷ ἡγεμόνα ὅδεν, *constitue tibi* 852,38. καθίστη εἰς τὰς ἀρχάς, *magistratibus praefecit* 890,34. ¶ καθίστη αὐτοῖς τὸν κίνδυνον μείζονα, *reddebat, efficiebat* 717,40. *sic* καθιστᾶσι σωφρονεστέρους 809,32. & *pass. signif.* κατέστησαν ὑγιεῖς, *sani sunt redditi* 668,12. ¶ καθιστὰς ἑαυτὸν εἰς τάξιν 343,35. καθιστᾶσι σφᾶς ἐς ἔκπληξιν 185,14. *sic* καθιστὰς αὐτοὺς εἰς χρείαν πλοίων 726, 36. *sic* 813,41. & *pass.* καθιστάμενος εἰς ἀνάβασιν 773,14. καθεστὼς παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα 767,33. ¶ καθεσταμένος τῶν ἐκεῖ στρ. ἡγεμὼν 647, 24. καθεσταμένος ἐπὶ ἀρχήν τινα ἐπήγετο 674,40. *sic* 642,18. καταστάθεὶς βιβλιοθήκαις, *in bibliotheca versus* 878,38. ¶ καταστάντες εἰς ἀγῶνα τοῖς Πέρσαις, *inito pr.* 726,6: 798,43. ¶ καταστῆσαι αὐτούς, *sedare* 224,18. *sic pass.* καταστάντος τοῦ κακοῦ, *sedato m.* 346, 42. ὁ καθεστὼς τῶν ἀνθρώπων πλῆθος 694,1
τοὺς καθόλου λόγους ἐπιτεταγμένους, *rationales generalis* 450,15
ὁ καθορῶντες ἀλλήλους 558,34
καθοσιῶσαι τῷ ταμιείῳ, *ad fisc. ref.* 83, 33. καθοσιωμένος τῷ Μαξ. *deuotus, addictus* 602,5. *rectius* καθοσιωμένος 597,25. εἰς καθοσίωσιν ἁμαρτεῖν, *in maiestatem d.* 860,5
καθότου αὐ οὐκέτι φέρεται 816,43
καθυπέρτερα τὰ τοῦ K. ἐγένετο, *super.* 175.34
καθυποδέδεκται αἱ χθιμαία 891,29
καθυπαγόμενος, *pellicitus* 683,36
καὶ, *etiam, pro* καίπερ, *etiamsi* 245,43. *Dio sane, ac Suid. in eius loci citatione* 858,37, *habent* καίπερ. καί τε *pro* τε καί 580,3,4. καὶ δὴ, *atque adeo* 303,10. ¶ καὶ *pro* ὅτι, *quum* 332,19. καὶ *pro* ὡς, *seu* ὥσπερ, *vt* 516,42. ¶ καὶ *omissa* 599,3,4
ἐκ καινῆς, *de nouo* 225,38: 424,39
Καινναῖοι, *Cannatae* 64,8
καινοπρεπέστατα 445,3
καινοτομήσας πολλὰ περὶ τὰς ἀρχάς 820, 28. *sic* 580,7: 851,23
ἐς καινοτομίαν τῶν καθεστηκότων, *ad mol. r. n.* 501,28. καινοτομία τολμήματος 599,38
καίτοι γε οὐκ ὀλιγάκις ὅμως 368,6. καίπερ οὖν ἐν τόποις ὤν 730,22. *sic* 776,21: 836,14
καίριος ἀναχωρῆσαι, *suo temp. reced.* 331,2. καίριον βούλευμα, *praesentaneum cons.* 151,11. καιρία πληγὴ βώσεις 370,33. καιρίαν δέξασθαι πληγήν 721,27. καιρίαν γενομένης τῆς πληγῆς 555,35. *Item omisso subst.* καιρίαν αὐτὸν παίξας 337,6: *P.c.* καιρίαν. καιρίαις βολαῖς 544,2
καιροῦ δοθέντος, *data occasione commoda* 666,6. τῷ καιρῷ καὶ τοῖς χρήμασι

μασιν ἀκμάζοντες, *opportunitate rerum gerendarũ & pec. fl.* 170, 25. εἰς καιρὸν ἐπιτήδειον, *in tempore, mature* 663, 6. οὐ σὺν καιρῷ, *intempestiue* 321, 7. ¶ *Item lata signif.* καιρὸν ἐπιτήδειον παραφυλάξας 555, 12. καιρὸς ἐπιτήδειος εἰς- 476, 35. καιρὸς εὔκαιρος ἀποδοῦναι χάριν 466, 23. *sic* 474, 39: 573, 24. οὐδένα καιρὸν τὰ συμπόσια παρελίπετες 648, 16. μέχρι καιροῦ, *ad tempus, aliquamdiu* 505, 36. κτ̄ καιρὸν τ̄- *tempore cons.* 776, 29. ¶ ἐν καιρῷ πάνυ τῆς τε ἠπείρου καὶ τῆς θαλ. κεῖται 401, 21. *Pro eodem* καλῷ 148, 26

Καίσαρ 101, 1, *& alibi, penultima acuta in m. s.* οἱ Καισάρειοι, *Cæsariani* 150, 11: 187, 4. οἱ καισάρειοι, *ministri seu liberti aulæ Cæsareæ* 226, 39: 259, 23: 378, 9: 389, 42: 390, 12, 42. *sic* οἱ καισάρειοι οἱ περὶ τ̄ Σεβῆρον 423, 4. καισαρείῳ ἀνδρὶ *laudes a senatu decerni non vult Seuerus* 418, 5. *Item* Καισάρειοι, *Cæsariani, P.* 148, 19: *in sequentib. tamen passim* Καισάρειοι, *diphthongo penultima.* καισαρεύειν, *Cæsarem agere* 319, 26

καίτοι, *quamquam, in medio periodi* 176, 43. καίτοι δὲ ἰσχυροτάτου ἀγῶνος γεγενημένου, ὅμως- 364, 9. *sic* 424, 35. καίτοιγε, *quamquam* 821, 26: 826, 35: 829, 26

κακὰ ἐς τοὺς P. ἐνδείκνυνται πολλά 357, 13. ἐν κακοῖς ἐγένοντο μεγάλοις 309, 40

κακηγορήσαντες τ̄ Τιβ. 224, 16. *sic* 829, 30. *vise* κατηγορεῖν.

κακία, *malitia* 127, 20

κακίζειν *&* ἐπαινεῖν *oppos.* 409, 10

κακογνώμων, *male instructus ab ingenio, hebes ing.* 430, 37: 872, 2

κακοδοξεῖν 210, 4: 880, 2

πρὸς πᾶσαν κακοπάθειαν ἀρκέσας 771, 19. σὺν πολλῇ κακοπαθείᾳ 732, 13. κακοπαθοῦντες τῷ πολέμῳ 177, 31

κακοῤῥήμων, *infacundus, seu male facundus* 430, 36: 872, 1

κακοτεχνία *insignis* 201, 19

κακουργότατα τὴν ἀρχὴν ἀρπάσας 308, 17

κακουργοῦντας ἐς ἄλλους 285, 28. κακουργῆσαι ἐς περὶ τὴν στρατείαν τῶ γέρ. 538, 5. κακουργοῦντες πολλά 376, 40. κακουργία *pro* πανουργία, *call. vafrities* 127, 17

κακουχία τ̄ στρατιωτ̄ 789, 16

κακυνόμενος ὑπὸ τοῦ χιον. 859, 7

κακῶς πάσχειν 343, 31. κακῶς αὐτὸν ἠγόρευον 562, 13. κακῶς εἰπόντες τ̄- 546, 39

κακώσας αὐτοὺς δεινῶς 377, 17. κακωθέντες τῇ ἀγρυπνίᾳ 393, 31. κακώσει τ̄ πολέμου, *malis seu ærumnis belli* 410, 23. κάκωσις Ῥωμαίων μεγάλη ὑπὸ- *clades m.* 171, 39. *sic* 583, 17

Καλαβεία *pro* Καλαβρία 106, 15

καλαμαδίαν τόπον 301, 36, *etiam P. c. at Zonar.* 189, καλαμώδη τόπον.

Κάλασσοι, *Salassi* 106, 18

καλινδεῖσθαι, *volutare se* 255, 38

κάλλει ἐ μεγέθει οἰκοδομημάτ̄ ἤσκητο, *pulchris magnisque ædificiis exculta erat* 313, 33

Καλιγούλας 101, 15: (*at mox v.* 30 *&* 46 Καλιγούλα) *sic* 111, 42: *&* 636, 4, *etiam L. & P. quasi videlicet a Gr. v.* κάλλος *sit facta deriuatio.*

καλλιερηθῆναι τῷ θεῷ 567, 31, *pro* καλλιερεῖν: *vt* καλλιερῆσαι *pro* θῦσαι, *sacrific.* 512, 12

ὁ καλλίνικος, *Hercules* 844, 35

καλλωπίζειν τὰ λεχθέντα 424, 12. καλλωπιζόμενος τούτοις 192, 21. καλλωπίσματα πόλεων, *ornam.* 593, 22. καλλωπίσματα χρήματοι ἐπακτῷ 238, 38

καλὸς ὀφθῆναι 835, 23. ἐν καλῷ μὲ τ̄ γῆς, ἐν καλῷ δὲ τ̄ θ. κειμένη 148, 26: *quod idem* καιρῷ 401, 21

κάλπις, *vrna* 584, 37. *Item* κάλπη ἐμβαλὼν τὴν χόνιν 556, 11. εἰς κάλπιν ἀλαβάστρου ἐμβαλόντες 539, 4, 36

καλύβη ποιμένος 668, 2

καλῶς θέσθαι τὸ πρᾶγμα, *pulchrum rei finem imponere* 370, 21. καλῶς ἔχειν αὐτῷ τὰ- 709, 31. καλῶς ἀκούειν 303, 33: 418, 8

καμάτῳ κτηθῆν, *labore partum* 560, 36. μετ̄ πολλοῦ καμάτου 609, 30. οὐχ ὑφ' ἡμῶν ἐκάμετε καμάτοις 522, 28. τοῖς καμάτοις ἀνάπαυλαν δοῦναι 595, 22. κάματοι βασίλειοι 472, 7. ¶ κάματος, *lassitudo e lab.* 488, 4. *sic* 312, 20

καμοῦνται 558, 10

Καμπανὶς πόλις 179, 38

κἂν μετρίως γνωσθέντες, *vel mediocriter noti* 546, 14. κἂν, *saltem* 544, 26: 545, 42: 614, 10. κἂν *pro* ἂν, *signif. pot.* 152, 39. κἂν εἰ, *etiamsi* 791, 37

Καίταυροι 196, 27: *rectius* Καντάβροι *D.* 348.

Καπιτώλιον 69, 15. *per* ι *scribitur etiam in P.* 160, 6. *sic* Καπιτωλίῳ Διὶ 474, 3: Καπιτωλίου Διός 604, 5: *&* ὁ τῶν Καπιτωλίων ἀγὼν, *ludi Capitolini* 620, 27

τρία καπηλεῖα, *Tres tabernæ* 673, 20

καπηλεύων ἅπαντα 884, 44. καπηλεύοντες χερσὶν τὴν εἰρήνην, *cauponantes, vendentes* 585, 14

καπηλίδες, *caupona* 446, 29

καπηλικὴ δίαιτα, *caupona* 284, 30

Καπετώλιον *L. e.* 686, 6. *sic* Καπετωλίῳ *L. & P.* 669, 39. *sed & absque diphth.* Καπιτώλιον 65, 3. Καπιτωλίῳ Διὶ, *P. pro* Καπιτωλίῳ 276, 19: 318, 37: *itemque* τοῦ Καπιτωλίου Διός 327, 19: *&* ἐν τοῖς Καπιτωλίοις, *Capitolinis ludis* 445, 42

Καππαδόκης, *Cappadox* 891, 1. *sic* Καππαδόκαι 94, 18

Καπρία, *Caprea, ins.* 238, 28: 375, 9. ταῖς Καπρίαις *dicit Iul.* 834, 33

καραδοκήσας ἐπιβαίνει 692, 30. *sic* 708, 24. καραδοκήσας τ̄ ἀπόβασιν τ̄ μάχης 524, 34. ἐκ καραδοκίας τοῦ δ. *spe* 738, 15

Καράκαλος *vno* λ *P. c.* 425, 50: 436, 21. *sic* Καρακάλου 118, 46, *simplici* λ *scriptum in exemplari: at pag. seq. v.* 16, λ *simplici desuper appositum erat geminum: ad significandã duplicem huius nominis scripturam.*

καραδομεῖν 484, 25

Καρδανοὶ *pro* Δαρδανοὶ 96, 42

κάρος βαθύς 828, 41

καρπὸν τοῦτο ποιησάμενος τ̄ φόνου 120, 38. καρπὸς ἔργου 74, 2. καρποῦσθαι τὰ κάλλιστα τ̄ ἀρχῆς 193, 6

καρτερία ψυχῆς 527, 6. καρτερία τῇ περὶ τὰς μάχας, *tolerantia* 707, 22. καρτερικοὶ ἐγένοντο 184, 25. καρτερικώτατον σῶμα 867, 12

κτ̄ τὸ καρτερὸν, *vi* 229, 43: *totis viribus, strenue* 651, 23. καρτερωτάτη μάχη 678, 26

μόγις καρτερῶν 842, 36, *v. tolerans.*

Καρχηδὼν, *Asiæ vrbs* 97, 22. *Ad eam respexisse videatur Stephanus Byzantiᵘˢ, cũ scribit;* ἔστι ἐ Ἀρμενίας Καρχηδὼν, ὡς Εὐδόξιός φησι. *Sed quoniam hic in metaphrasi additur,* τ̄ ἐπὶ τῷ Βοσπόρῳ, *verisimilior cõiectura est, legendum esse* Χαλκηδόνος: *cũ Chalcedonem & Latina exemplaria hic agnoscant, & idem Stephanus Bithyniæ vrbem faciat ad os Ponti, e regione Byzantii: itemq; Herodianus* 542, 35. *sic* Καρχηδονίῳ *pro* Χαλκηδονίῳ 116, 28: 449, 18

Κάσιος *pro* Κάσσιος 67, 26: 104, 1, 40: *& alibi passim in Paanio. sic* Κασιανὸς, *Cassianus* 242, 35, *etiam P. c.*

κτ̄ μηχανῶν χεομένη, *desuper infusa machinis* 137, 30. κτ̄ σκοποῦ τοξεύειν, *in scopum dirigere sagittas* 585, 6. κτ̄ γαστρὸς ἀκρατῶς ἔχειν, *ventri imperare seu temperare non posse* 861, 10. ¶ καθ' ἑκατέρων ἐθριάμβευσε, *de vtrisque tr.* 74, 47

κτ̄ χώρας, *per regiones, regionatim* 577, 20. *sic* κτ̄ ἔθνη τε καὶ κτ̄ πόλεις 619, 21. κτ̄ πόλεις ἐ κώμας, *oppidatim & vicatim* 800, 9. ¶ ἡγούμενος κτ̄ τ̄ Ἰταλίας, *cum*

venisset in Italiam 673,27. sic κατὰ Συρίαν, in Syria 642,3: & mox 17, κατὰ τὴν Ἰωνίαν. Item κατά τι, aliqua in re 773,15. καθ' ἅπαντας τοὺς πολ. 738,26: L. & P. margo κατὰ πάντ. κατὰ τὸν ἔχοντα τοιαῦτα 776,4. ¶ κατά τι, aliqua ex parte 763,1. κατὰ τὸ πολὺ μέρος, maiori ex parte 792,11. sic κατ' οὐδὲν, nulla ex parte 698,6: 758,36. & οἱ κατὰ μηδὲν ἄπειροι 739,39. ¶ Item in temp. not. κατὰ ταῦτα, secundum hac, hac dum gererentur 827,31. κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον, eo tempore 652,27: 655,20. κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους 605,17: 709,28. κατ' ἔτος, quotannis 249,19: 278,41: 318,37: 326,6. καθ' ἑκάστην ἡμέραν 320,27: quod idē καθ' ἡμέραν 195,9. ¶ κατ' ὀλίγους προσιόντες, paruo numero, seu paullatim 565,10: & 727,21. sic κατ' ὀλίγους ἀνεχώρουν 587,25. κατ' ὀλίγους διαπεραιώντες 708,39. καθ' ἑκάστους κατασκόπτων, singulatim 252,14. καθ' ἕνα, singuli, singulatim 115,40: 150,17: 205,42. sic καθ' ἕνα παριόντες 706,5. καθ' ἕνα συνιόντες 708,32. & καθ' ἕνα & ἀθρόοι, & singuli ex vtraque parte, & cōferti 247,27. ¶ κατὰ εἰ δραχμὰς 219,20, etiam P. c. & D. 403: pro ἀνὰ, singulis, seu in singula capita. sic κατὰ ξ' δραχμὰς διατιμήσας 228,2: & D. 418: & rursum 388,44.
¶ καθ' ἑαυτὸν ἀναλίξας τὴν ὄψιν. seorsum 822,32. αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν λογιζόμενος τὸ πρακτέον 746,2. sic καθ' ἑαυτοὺς ἀναλογιζόμενοι, apud se, secum 489,31. ¶ κατὰ σχολὴν, per otium 705,3. κατ' ἐξουσίαν, pro libito 110,2. sic καθ' ἑαυτὸν βιοτεύειν, suo arbitratu, suo more 827,3,10. κατά γε τὴν αὐτῶν οἴησιν 721,2. κατὰ τὸ κελευόμενον, sta vt iubebantur 827,33. sic κατὰ τὸ προσταχθὲν 656,41: 669,13. κατὰ τὸ καθῆκον 684,9. κατὰ τὸ λεληθὸς, latenter 710,33. κατὰ τὸ καρτερὸν, pro viribus 722,7. κατὰ θεσμὸν, rite 779,27. κατὰ ταῦτα, hac ratione 724,9. κατὰ ταὐτὰ τῷ Ῥωμύλῳ, eodem modo quo R. 397,1. κατ' ἐπιγαμίαν προσήκων αὐτῷ, affinitate propinquus 469,31. Item κατὰ Ῥωμαῖον ἄνδρα, quasi ciuis R. 77,10. κατὰ τὸν ἀδελφὸν, sicut fr. 131,37. μᾶλλον ἢ κατ' ἄνδρα στρατιωτικὸν, magis quam pro viro militari, i. magis quam dec. v. m. 562,4. sic κατὰ γυναῖκα, vt mulieri competit 278,13. ¶ κατὰ ποίαν ἀφορμὴν χρείας, cuius rei gratia 771,33. κατὰ ἣν ἥκει χρείαν 737,22. κατὰ τὴν σπ. propter exp. 162,30. & κατ' ἔχθραν & διὰ χρήματα, & per simultatis caussam, & propter pecunias 168,6. seq. p. v. 19, διὰ τὴν ἔχθραν & διὰ χρ. sic κατὰ τοῦτο, propter id 169,15. κατ' ἐκεῖνο, illam ob c. 431,18. κατ' αὐτὸ δὴ τοῦτο, ob hoc ipsum 174,32. κατ' ἄλλο τι, alia quapiam de caussa 240,21: 253,8: 258,17. ¶ Item ascito a fronte articulo, & subandito a tergo participio; τῷ κατὰ Γαΐου πολέμῳ, Gaiui bello 796,34. nisi malis κατὰ Γαΐου. ἡ κατ' αὐτὸν ἱστορία, pro περὶ αὐτοῦ 361,27. τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐκδιδόντες τοῖς- se suaq. dedentes- 750,30. οἱ καθ' ἕνα, singuli 593,8: oppos. τὰ δημόσια v. 17
καταβαίνων ἐξ εὐπατριδῶν, ortum duces 546,29
καταβάλλειν, dependere 99,47
καταβαρεῖς 403,26
κατάβηθι, descende 365,10
καταβιῶναι ἐν τοῖς οἰκ. 562,28
καταβραχὺ continuè etiam P. 641,23
κατάγει αὐτὸν τοῦ τείχους, deturbat 658,24. sic κατήγαγε τοῦ ἵππου 765,9. κατάγειν ἱκέτας τῆς εὐεργεσίας 701,29. ¶ καταγόμενοι, orti 68,3. ¶ κατάγεσθαι ἐν- diuerti ad- 668,3
καταγέλαστον θέαμα 466,1
καταγεμίσαντες τὰ σκάφη 403,23
κατάγνωσις, condemnatio 211,42. sic κατεγνωσμένος, reprobatus, damn. 616,25
καταγοητεύεσθαι 186,10
ἡ ἐκ καταγραφῆς εἰσφορά 817,8
καταγωγαὶ, diuersoria 449,12. sic καταγωγαῖς χρώμενοι τῆς αὐταῖς 539,22. Sic item καταγώγιον τῶν μονομάχων 485,11: 486,3,19: 606,22. τὸ καταγώγιον τῶν Γραμματέων 622,2. καταγώγιον πάσης κακίας 883,41
καταδαρθεῖσα in vulg. ed. 161,17, & apud D. 178,24. sed rectius P. καταδαρθοῦσα.
καταδειχθὲν 322,12
καταδειλιῶντες χῆμα 497,16
καταδεσμεῖν pro καταπιμπλεῖν 341,19
καταδῆσαι, colligare 489,10: & 126,10
καταδέξασθαι, recipi 443,4
κατάδηλος ὢν φρονεῖν 223,4
καταδίκας περιβαλὼν 594,15. καταδίκας ἐποιεῖτο μετὰ πάσης ὠμότ. 594,6. καταδίκας αὐτοῖς αἰεὶ 306,16
καταδικάζειν θανάτῳ 265,5: & D. 472. καταδικασθεὶς τὴν ἐπὶ θανάτῳ 336,30
καταδραμόντες αὐτὴν 825,15. καταδραμὼν αὐτοὺς πολλὰ, prol. innect. 184,16
καταδύειν, submergere 763,30,40: 798,2: & καταδύοντα τῷ βάθει, profundum subeuntia 660,32. καταδύεσθαι εἰς ὕλας, abdere se in s. 280,7. καταδύεσθαι, pudefieri 815,42
οἱ καταδυναστεύοντες πρ. 820,29
καταθαρρήσας τῶν ἡμ. ὄντων 578,20.
αἱ καταθαρρεῖ αὐτοῦ πάντα, concred. 773,24
ὁ καταθύμιος ἡμῶν 396,34. μὴ καταθύμιον σφίσι 377,28
καταθῦσαι, mactare 313,2: 549,25
καταιγὶς πνεύματος 801,16. sic 403,16
καταιδεσθεὶς, pudore confus. 144,7
καταικιζόμενοι ἕνεκα ἀσεβείας 337,42. καταικισμένη pro κατῃκισμένη 374,10
κατακλείθη pro μετακλήθη 84,38
κατακαρδίους πληγαῖς παίουσι 605,36, pro κατακαρδίους: vel l. κατὰ καρδίας.
κατακεντεῖν, confodere 319,37: & κατακεντεῖν δόρασι & ξ. 772,28
κατακλεῖδος βαθείας 555,36
κατακλείεσθαι ἐς στοὰν, P. c. 343,10: at vulg. l. κατακλύεσθαι: perperam.
κατακεκλιμένος νόσῳ 113,36
κατάκομος, coma dens. 860,22
κατακοντίζεσθαι βέλεσι & λίθοις 698,35
κατακοπτόμενοι μονομάχοι 259,17
κατακορὴς τῇ μέθῃ 228,16. κατακορεῖς, frequentes 239,24
κατακρατῆσαι τῆς 236,20: 413,38
κατακράτος ἁλῶναι 706,22: 720,14: 731,32. κατακράτος νενικηκώς 664,27: L. & P. diuise κατὰ κράτος.
κατακριβούμενος 888,22: 889,27
κατακτήσασθαι πᾶσαν τὴν Α. acquisiuisse 632,18: 645,10
καταλαμβάνει τὴν πόλιν, attingit, venit 737,12. sic κατέλαβον τὴν Ῥώμην, Romam aduenerunt 74,27: 78,46: 119,18: 129,10. κατέλαβε τὸ στρατόπ. in castra venit 734,14. ὅπως ἂν εἰς Σισκίαν καταλάβωσι, vt Sisciam venire possent 695,26. Item καταλαβούσης τῆς ὡρισμένης ἡμέρας, cum appetiuisset pr. 579,7. κατέλαβον αἱ ἡμέραι τῆς θέας, aduenerunt 483,39. τὸ κατειληφὸς πάθος, præsens c. 480,4. In quib. loquendi generibus accusatiuum subaudiri, cū ex aliis patet, tum ex hoc, τέλος κατέλαβεν αὐτοὺς τοιοῦτο, finem vita sortiti sunt talem 475,25. ¶ Rursum τὰ οἰκεῖα κατέλαβον, ad sua remearunt 757,14. Pass. κατειλημμένοι ὕπνῳ 490,4
καταλέγειν στρατιώτας, conscrib. 304,4. καταλέγειν & ἀπαλείφειν, contr. 194,8. sic καταλέγεσθαι ὁπλίτας 179,24. & pass. s. καταλεγῆναι, nomen dare in militum delectu 216,21. καταλέγεσθαι τοῖς ἄρχουσι, suband. ἐν 820,45. ¶ καταλέγειν, recensere 289,30: 309,18
καταλελοίπει, reliquerat 605,23. καταλέλειπτο, relictus erat 520,12. καταλειφθεὶς, derelictus 87,46: in exemplari καταληφθεὶς, comprehensus.
καταλεῦσαι, lap. obr. 733,9
καταλειφθεὶς pro καταληφθεὶς 108,29
ἐπὶ καταλήψει τῶν λοιπῶν, ad cōpr. l. 665,9

καταλημ-

καταλιμπάνειν διάδοχον 885,10. καταλιμπάνειν ἁπλῶ 660,44
καταλλάττεσθαι ἐπ' ἀργυρίῳ, permut. 511,1. καταλλάχθαι αὐτοῖς, reconciliatum esse 253,23
καταλληλότεροι τοῖς στρατιωτικοῖς ἔργοις 363,17. κατάλληλος τοῖς στρατ. aptus, congr. 774,45
καταλόγοις ποιεῖσθαι, conscrib. cop. 194, 2. τὰ ἐκ καταλόγου στρατιῶτιδα, per delectum conscriptus exerc. 146, 24: 147,12
καταλύειν, diuertere, diuersari 726, 44. sic καταλύσας ἐν τῷ παιδίῳ 731, 16. καταλύσας παρ' αὐτῷ 771, 36. ¶ καταλύσασθαι πρὸς τοὺς πολ. pacisci 425,35
κατάλυμα & κατάλυσις, diuersoriũ 771,23,29. sic καταλύσεις 249, 30: 429,32: & 255,3. καταλύσεις τῆς δημοκρατίας, conuulsio pop. imp. 164,6. αεὶ καταλύσεως τοῦ πολέμου 728,2, de comp. b.
καταλυμηνάμενος τὰς Γ. πλεῖστα 201, 18
καταμαρτυρεῖν αὐτοῦ 229,23
καταμάχεσθαι, deuincere 215,5
καταμεῖναι οἴκοι 392,28
καταμέμφεσθαι, culpare 114,3
καταμηνύειν, deferre 338,37
καταναγκάσαι 690,22
κατανάλωσιν 402,14. sic καταναλῶσαι 410,13: & cum augm. κατηναλωμένος 114,38
καταναυμαχήσας τῆς 845,21
κατανέμειν αὐτοῖς ἀνὰ ε' δραχμάς 372,1
κατανεύειν, annuere 189,14: 650,9
καταντικρὺ ὁρῶν 225,3: D.415 καταντικρὺ ὁρῶν: P. καταντικρὺ ὁρῶν: ut καταντικρὺ τῆς πόλεως 443,15: καταντικρὺ τῷ ἡλίῳ γενομένη 261,41
καταξανθεὶς τὸ σῶμα ῥάβδοις 108,33
κατάπαστος χρυσῷ 382,6
καταπατήσας αὐτῶν τὰ παραγγέλματα 269,7. καταπατήσας τῆς ἱερᾶς ἀγιστείας 686,7: L. & P. ἀποπατήσας.
καταπίπτειν εἰς ἀθυμίαν 146,38
καταπιστεύειν, concredere 635,11: 649,41: 703,16: 776,25
καταπλαγέντες τῇ ὑπερβολῇ 719,19
καταπληγμένοι pro καταπεπληγμένοι 765,9,14
καταπολεμεῖν, debell. 69,4: 645,45
καταποντίσαι, prad. mar. 138,26: 655, 32. καταποντῶσαι, demerg. 661,7
καταπράξειν τοῦ ὅπου, effect. 153, 31. sic 156,36. καταπράξας μείζονα ἢ κατ' ἐπ. 325,24. καταπράξας τι & καταπραξάμενος τὰ πρ. 162, 39. καταπραχθῆναι ὑπὸ σιδήρῳ 75,26. καταπρᾶξαι αὐτοῦ θάνατον 692,11
καταπρήσαντες εἰς τὰ παρατυχόντα χρήματα 602,31. q. e. καταπρήσαντες, amburendo formantes.
καταπρεσβεύειν, praeuenies 487,20
καταπτυχής 497,15
καταρᾶσθαι] καταρῶντο Βιτελλίῳ, dira imprec. 308,27. sic καταρώμενοι τοῖς ἐμφανίσασι τὴν πόλιν 286,45. καταρώμενος κατ' τῶ Κλ. πολλὰ 379,37
καταργυρῶσαι 406,38. καταργυρούμενος μολίβδος 4,2,10
καταριθμήσαι τοῖς φίλοις 111,18. καταριθμεῖν εἰς τὰ ἀρχ. 229,14. καταριθμεῖν, enum. 273,45
καταρραχθείσης τῆς ἰσθμοῦ, derupta 534, 26
καταρρηγνύμενα ῥεύματα 613,3. sic καταρραγέντων ὄμβρων μεγίστων 518,32
καταρρεύσαντες ὑπὸ τὸ πολὺ 336,39
καταρτεῖς ἀσφαλῶς, stationes 258,38: & D.461
κατάρχας, initio 174,10
κατασημαίνεσθαι, obsign. 487,28. κατασημασμένα γράμματα 597,32
κατασιγάσας τῆς δ. 467,11: 474,17
κατασκευάσαι λιμένα 258,44: D. 461, παρασκευάσαι. κατασκευάζων κατ' αὐδρὸς ἰδίας, machinans, struens 535,17
κατασκεύασμα, structura 541,12, 24,36: & 353,1
εἰς πόλεως κατασκευὴν ἐπιτήδειος, ad aedificationem urbis 686,12. sic κατασκευαὶ, aedificia 180,12. κατασκευὴ ἡ ἄλλη, caeterũ instrumentum 174,13
κατασκεψόμενοι οἱ π- speculaturi, exploraturi 716,2. sic εἰς κατασκοπὴν ἐκπέμπειν 717,13: 718,2. κατάσκοποι, exploratores 724,41
καταστείρχων αὐτῷ 148,41
καταστασιάσας αὐτὸν ἐπὶ Κλαυδίῳ 144,10. καταστασιασθεὶς ὑπὸ τοῦ πλ. 891,43
κατάστασις πολιτική 391,15. αἱ καταστάσεις τῶν ἀρχόντων, cõstitutiones seu institutiones magistratuum; signif. pass. 439,42. κατάστασις τῆς ἱερωσύνης, institutio 668,26. κατάστασις τοῦ βίου ἐχεῖν πιαδὶ 320,13: 425,6: vitae ordo, Suet. 115,49. καταστάσεις ἀπρεπεῖ ἀρχαῖος, institutis 500,16. At ὅσοις ἰδιώτης τῆς ἀμφὶ τὴν ἀνὰ πολὺ καταστάσεις, tal. status 651,38
καταστέγειν δίφρον 859,5
καταστεῖλαι τὸν θόρυβον, sedare 152,28
καταστρατοχειρούμενοι οἱ στρ. 792,11
καταστρέψασθαι αὐθις 552,24
καταστήκης τῆς χώρας 155,25
καταστρατηγεῖν τῷ τόπῳ περιττίας 739, 4. καταστρατηγεῖν αὐτὸν παρὰ γνώμην τοίας εἰδ 762,10. καταστρατηγηθεὶς τῆς συμβάσεως διαμαρτεῖν 725,43
καταστρέψαι, vitam finire 573,36
κατασφάζει, iugulat 760,43
κατατάξας ἐν τοῖς πρεσβ. 883,4. καταταγεὶς εἰς- 585,27. sic 571,38
κατατίθεσθαι ἐς νήσους τινὰς, deponere, i. exsulare iubere 211,12. καταθέσθαι ἑαυτοῦ μόνου τὰ χρήματα 883, 36. ¶ καταθέσθαι χάριν αὐτῷ βουλόμενοι 493,33. καταπιθέσθαι μεγάλας αὐτῷ εὐεργεσίας μεγάλας 522,19. τοὺς καταθέσεως εἰς αὐτὸν εὐεργεσίας 587,8
καταθαυμάζειν 164,38
καταθέοντες Παιονίας 702,22. καταθέων τῶν innehens, insectans 271,32. sic καταθέων κατ' τῆς μοναρχίας πολλά 321,28
καταθρέψαντες τὴν νύκτα πᾶσαν 257,12
καταφαίνεσθαι, cognosci 416,22
καταφανὴς ἐγένετο, innotuit 728,42
καταφεύγειν πρός- 95,38. καταφυγεῖν εἰς τὸ στρ. 606,1: εἰς τὸν θάνατον 173, 23
καταφλέξας τῶν νεκρῶν 559,1
καταφράξαντες ἐπὶ τῶν ἴλαις 608,37
καταφρονῆσαι χλίνες καὶ πινακοσίες 377, 43. ubi Wolf. mauult χλίνων καὶ πινακοσίων, gen. casu. sed cum accus. construit hoc verbum etiam Thucydides. ἐν καταφρονήσει αὐτὸν ἐποιεῖν, contemptui hab. 869,36
καταφυτεύσας τὰ ὄρη ἀμπέλοις 124, 28
κατάφωρος γίνεται ὦ βασιλεῦ 743,14. κατάφωροι ἐπὶ τῇ λύπῃ γενόμεθα 393,7
καταχειρίζεσθαι, interficere 428,19
καταχειρίσαι, interfice 423,32
καταχρυσούμενος χαλκὸς 432,11
καταχωρίσαι, collocare 399,45. καταχωρίζεσθαι, collocare 276,30
καταχῶσαι, obruere 326,45: 695,34. καταχωννύμενοι ὑπὸ 346,40
καταψευδόμενοι τοῦ Τίτου 323,26
καταψευδομαρτυρήσας αὐτοῦ 289,1
καταψηφίζεσθαι ἑαυτοῦ φυγὴν 65,40
κατάξαι retento augmento, pro κατάξαι, etiam P. & M. 418,27
κατεγγυήσας αὐτοῦ τὴν ἀδελφὴν 695,7. sic 703,11. κατηγγύησεν αὐτοῦ τὴν Ἀθηνᾶν 178,11. κατεγγυηθεὶς, datis sponsorib. 310,13
κατείκαζεν ἐκ ὀρθῶς βιοῦν αὐτὴν 206, 7. sic κατείκασε 328,34. κατείκαζον αὐτὰ 270,29: P. κατήκαζεν.
κατεῖπε ὑπ' αὐτοῦ 289,4. κατειπόντες τὴν ἐπιβουλὴν 477,4
κατελεήσας αὐτὸν 836,19
κατεξαίρετον, praecipue 767,1
κατεπαγγειλάμενος, pollicitus 672,44
κατεργάσασθαι pro κατεργάσασθαι 149,4: 166,4. κατεργασθέντος αὐτῷ τοῦ φόνου 544,4
κατερήρειπτο, seu κατηρείπετο 610,28
κατευθύνειν τοῦ σώματος 686,21
κατέχων ἑαυτοῦ, continens se 483,28. sic μὴ κατασχόντες αὐτῶν 471,8. κατεχούσης τῆς στρατιῶν ἀπορίας 616,16. κατασχόντες ἐν μονῇ, retin. 684, 15
κατηγορήσας τῆς Καίσαρος ὕβριν 370,25: P. c. κακηγορήσας, maledic.
κατήκοοι ὄντες Ῥωμαίοις 878,33. καὶ κατηκόου αὐτοῦ 887,35
κατίνισκον pro κατίκτεινον 105,16
ἐν κατηφείᾳ & ἀπορίᾳ ἐγένοντο π. 241,10
Κάττοι: quare Catti.
κατιωμένη, rubiginosa 374,10
κατιῶν ἐκ γῆς λαμπρῶν 115,8
Κάτλος, Catulus 139,7: 162,1

οἱ καθεστεῶτες 596,38. κατῳκημένοι, habitantes 747,17
κατῴκισε Θρᾳκίης χώρας, collocauit in Thr. 666,30
καθοικοδομηθεῖσα στοαῖς λίμνη 328,2
καθακήσασθαι μηδέν 209,36
καθυπερφρονούμενος τῇ νίκῃ 151,44
καθωμολόγησεν ἑαυτοῦ 114,14
κατόπιν τοῦ στρατ. 728,12. μὴ κατόπιν γίνεσθαι τῆς τοῦ πατρὸς εὐσεβείας, non superare 692,6
κατορθώσασθαι τὰ λοιπὰ τῇ ἐπιδόσει τῶν χρ. 473,7. ἡ κατόρθωσις τοῦ πρ. 181,46
Κανοῦλος 77,44 & 47; vt Ρηγοῦλος ibidem v.3 & 23. (mox tamē v. 45 Κάπυλος) sic 92,42. Καπύλλου pro Καπύλου 97,10. Idem Κάτλος.
καυθῆναι, comburi 372,7: itemque καθακαυθῆναι 336,38. sic καυθὲν 178,24. καυτῆρες & ξίσματα 834,22
τῇ Κεδρεία προσέσχε 297,14: P. Κεδρεία. fortasse rectius Κεδρεία, vt apud Steph. Byz. est Κέδρειος Ποσειδῶν.
οἱ κείμενοι, cæsi & humi iacentes 730,5. τὸ κείμενον, summa ibi deposita 269,18
κειμήλια πολυτελῆ 570,11. κειμήλια βασιλέων 476,29: τῆς μοναρχίας 252,5
κέλευσιν τὴν Μαξιμίνου 598,18. κατὰ κέλευσιν ἴνα τοῦ βασιλ. 738,5. sic 859,26
τὸ κέλευσμα πληροῦν 719,1. Idem κέλευσμα 353,43
ἐπὶ κέλητος ἐς τὴν πόλιν ἐλάσαι, onare 199,36. κέλητες, celoces n. 683,26
Κέλλιον λόφον 64,37: rectius Καίλιον Dionysius, & Fuld. cod. Eutropii.
Κῆτοι, populus τῆς Γαλατίας 144,24. ἐπὶ Κήτους & Γαλάτας 813,29. Κῆτοι Ἴβηρες 89,43: Straboni composite sunt Κητίβηρες, & regio Κητιβηρία. Κητική, pars τῆς Γαλατίας 145,29.32. sic 144,20,24. Κητικὴ & Κῆτοι pro Germania inferiore 215,38. mox certe Γερμανίαν dicit v.44
Κέλερ, Celer, etiam P.c. 289,1
κεντεῖν τοῦ ἵππου, vrcuari 360,30
κεντεῖν, fodicare 319,37. κεντεῖν, pungere 333,34. sic κατακεντ.
τοῦ κερασίμου βάλλ. 315,36: 607,32.
κερασμένα λοπάς 309,26
κερασφόρα ζῷα 484,6
κεραυνόβλητον δῆμος 667,35
τὸ κεραυνοφόρον στρατόπεδον, legio Fulminatrix 214,24. idem κεραυνοβόλον τάγμα 367,1,24
κερδάνας ταῦτα 765,33. τοῦτ' αὖ ἐκ τῶν παρόντων κερδάναιμι 370,20
κέρματα χαλκᾶ 406,38
κερτομοῦντες αὐτὸν πολλά 314,28
τὸ κεφάλαιον τοῦ πολέμου, caput, primaria sedes 716,38. κεφαλαιοῦντος τοῦ Ρωμ. στρατεύματος, vertex, apex 819,14. τὸ κεφάλαιον, caput, summa 808,24: summa 113,45. sic ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν 354,31: ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι 233,38. κεφαλαιοῦσθαι ταῦτα 451,1
κεφαλικῶς κολάζεσθαι 511,19
οἱ κεφαλιῶται, prim. capita, capitanei 853,22
κηδεία, affinitas 781,26. sic τῇ πρὸς τὸν βασιλέα κηδείᾳ 782,18. ¶ κηδεία, funeratio 467,27. sic κηδεία πολυτελεῖ κατεθάπτετο 540,12
κηδεμών, curator, tutor 102,37. ὁ τῶν πραγμ. κηδεμονία, procuratio reip. 643,8: & 641,5. ἡ περὶ τὰ πολ. κηδεμονία τε & φροντὶς 735,13
κηδεστὴς ἐπ' ἀδελφῇ, affinis ob sororis connubium 87,23: 130,15. κηδεστὴς ἐπὶ θυγατρί, gener 103,26: 106,47. κηδεστής, gener 674,7. κηδεστὴς socer 67,7: 103,20: 124,46. sic κηδεύσας τῷ Πίσωνι αὐτῷ 115,44
κῆδος τὸ πρὸς τὸν β. affin. 733,35
κηλήτης, herniosus 387,16
κηλίδας αὐτοῖς αἰσχρὰς πάσας, maculas seu notas ignom. 586,43
κηλιδοῦν, maculare 382,24
κήνσωρ, τιμητής 71,43
τὸ κήρυγμα διεφοίτησε 498,30
κηρυκείας & πρεσβείας 195,35
κηρύκειον Ἑρμοῦ 382,8
κηρύξεως δεόμενα 296,4
Κηνσεῖν P. 669,20, pro Κλινσεῖν.
ἀπὸ Κιβάλεως 679,14
κίβδηλον ἀργύριον 661,36
κιβώτια, arca, scrinia 150,38
κιγκλίσι καὶ θύραις ἰσχυραῖς ἐκρατύνατο τὸ παλάτιον 394,44. P. & M.c. margo μοχλοῖς, vectibus. οἱ ἐπὶ τῶν κιγκλίδων, cancellis præfecti custodes 416,34. κιγκλίδες διηλλαγμέναι 848,30
κιθαρῳδήσεις 293,24. κιθαρῳδίας στέφανοι 277,33. οἱ κιθαρῳδίας διδάσκαλοι 290,34
κινδυνεύει ψυχῇ & σώματι 581,31. κινδυνεύσαντα εἰς ἔσχατον ἀπωλείας ἐλάσαι 752,24
ἐκίνησεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐπαρχίας. 793,26. κινηθεὶς πρὸς ὀργήν 829,18. Item κινῆσαι, commonere, ad iram sc. 781,10. sic κινούμενος ἐπὶ τούτοις 615,12. ¶ κινηθέντες, motu facto rebell. 364,25
τὸ κίνημα τῶν βαρβάρων δεδιότες, motum in incessu 764,39. sic κινεῖσθαι χρώμενος μαλακωτέρα, motu seu incessu 837,2. ¶ κίνησις μεγίστη πᾶσαν ἐσχίσεν, ingens motus 577,41. κίνησις μέν. καταλαμβάνει τὸ στρατ. 470,36. κίνησις ἄλογος κατεῖχε τὸν δῆμον 498,11
κινστέρνα, cisterna 887,23
κίρκος accipiter 660,9
κιρνάναι, miscere 487,37. sic κιρνῶντες θείῳ πόθῳ 614,21
κλάδοις ἀναδενδράδων, frondans 365,7
κλαίοντες ἀποδεδυμένοι 428,1. Camer. legit βλαύτας.
κλεῖθρα ἐπιθεῖναι ταῖς- 762,14
τὴν κλεῖν ἀπογυμνώσας 339,2
κλεισθὶ ἀλώσεσθαι ἥσαν 402,2: & κεκλεισμένη πόλις 611,7
κλέος ἀΐδιον μνώμενοι 463,9. δόξης κλέος ἀράμενοι μέγα 557,27. κλέος στρατηγικόν 561,9
Κλεπτοῦν pro Κλεψίνου 16,46
ὁ κλῆρος, clerus, clerici 890,2,14
τῆς κλήσεως τὸ μετρίον φυλαττόμενος 198,31, etiam P.c. at Dio 354 ἐπικλήσεως.
κλίμα ὑγρὸν 507,36. τοῖς Ἰλλυρικοῖς κλίμασι 675,23. sic 758,36
κλοιοὶ δῆσαι 835,22
κλονήματα ὡς τὰ ἐν σάλῳ 346,12
κλώνιον, ramulus 180,37
κνίζειν, mordere, pung. 549,42
κνώμενος δακτύλῳ 843,30
Κόγχη, ciuitas: vise Cocbe.
Κοδράτος: vise Κουαδράτος.
κοιαίστωρ, quæstor L. & P. 809,13: 888,28: itemque apud Suid.
ἐν κοιλάσιν ἱερῶν 608,30
κοινοβιάρχης 887,15
κοινολογηθεὶς πρὸς τὸν Σέξτον 182,43. κοινολογησάμενος πρὸς τὸν πατέρα 852,1. κοινολογεῖται περὶ τῶν δ. 662,5. κοινολογήσασθαι περὶ τοῦ- 804,6
ὁ κοινὸς βασιλεὺς, communis vtrique Imperator, & oppugnatis scilicet & oppugnantib. 611,15. κοινὸς πάντων 609,19. κοινῇ γνώμῃ πᾶσιν ἔδοξε 658,1. τὰ κοινά, reip. munera 220,4. ¶ κοινὸς καὶ μέτριος βασιλεὺς 111,16. κοινὸς & ἰσοδίαιτος ὤφθη ἦν 320,30. κοινὸς καὶ δημοτικὸς ἦν ἐς τὰς ἐντεύξεις 861,41. κοινὸς ὢν πρὸς ἅπαντας 871,14. sic 879,13
κοινότητι παρῆλθεν ἅπαντας, ciuilitate præstantissima 128,24. κοινότητος μεθιστὰς τι πάσης ἀλλότριος, inciuilis ingenii 127,30. κοινότητος παντοδεκτῆς ἀλλότριος 129,41
ἐκοίνου αὐτῇ & μικρά, communic. 224,36. sic κοινῶσαι τῇ γερουσίᾳ 206,13. ἐκοινώσατο αὐτοῖς ἦν εἶχε γνώμην 753,24. κοινούμενός τι αὐτῷ 352,35. κοινούμενος τοῖς φίλοις περὶ τοῦ πρακτέου 599,34. sic 805,20: 817,33
Κοΐντος, Quintus, prænomen 169,6. in P. Κύϊντος: itemque apud D. 222
κοινωνία, communicatio 485,37. εἰς κοινωνίαν αὐτὸν τῆς ἀρχῆς παρακαλῶν 306,38: ad participatum imperii, Spartian. 178,42
κοινωνῶν αὐτοῦ γίνεσθαι 351,6. κοινωνῶν τῆς πράξεως ἅπασι, communicans 739,35
κοιτῶνι βασιλικῷ 269,22. βασιλικοῦ κοιτῶνος ἄρχειν, augustali cubiculo præpositum esse 813,34. sic ὁ τοῖς φυλακαῖς τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος προεστὼς 811,16. τὰς βασιλικὰς

λάθοις φύλακας ἐπιτεταγμένος κοιτῶνας 761,44. τὴν ἡγεμονίαν εἶχε πάντων τῶν βασιλικῶν κοιτώνων 786,31. τὴν κοιτῶνα τοῦ Σεβήρου ἐπιπίστευσε 423,5. vise θάλαμος.
κοκκοβαφεῖ ἢ περιχρύσῳ ἐσθῆτι 692,3.
κοκκοβαφῆ ἐνδύματα 817,4
κόλακας αὐτοῦ τῆς ἀμαθοτητος 567,25
κολεός, vagina 291,13. Idem κουλ.
κόλλησις, glutinatio 515,31
κολοκυνθώδης χεῖρε 352,37
κολοσσιαῖον ἄγαλμα 485,15
κολοφὼν τῶν ἀποτημάτων ἦν Φῆστος 744,12. ἐλθὼν ἐπὶ τὸν κολοφῶνα τῶν κακῶν 817,15
κολούειν αὐτοῦ τὴν ὑπεροχὴν 147,28. κολούει τι ἐκείνας αὕτη 209,27: P. & D. at vulg. l. κωλύει: mensus apte. κολυθὲν τὸ ἦθος τοῦτο 141,39: rectius κολουθὲν apud Dionem p.21
κόλπωσις πτερῶν 484,24
κολυμβήθρα θερμοῦ ὕδατος 205,9
κολυμβηταὶ ὕφυδροι 402,39
κομᾶν εἰς μέγα πάνυ 888,46
κομήτης ἀστὴρ 323,29
κομιδή, vectura, portatura 728,17. ¶ κομιδῇ νέος, vehementer 573,38: 464,12,19
κομίσασθαι, recuperare 198,11: & D. 351. κεκομισμένοι τὰς στρατιάς, accepi. 715,11
Κόμμοδος duplici μμ etiam P.636,25. ceteris in locis idem P. Κόμοδον uno μ scriptū habet: iidemque Fasti Gr.p.38: Eutropii metaphrastes 117,3, & seq. necnon & Zonaras ac Suidas: quasi Gracam habeat originem.
κομμωτεία 851,37: m. s. κομμωτείας, quasi a coma ornatione.
κομπάζειν ὑπὲρ τόπου 842,13
κομψὰ φέρειν αὐτοῦ χρήματα, bellas pec. 787,26. κομψευόμενος πρὸς τὴν 360,28. κομψευσάμενος ἐπὶ τούτῳ 223,25
κόνις & τέφρα, cinis 326,38,46
κονιάσεις τὸ τεῖχος 843,26
ἐπὶ κοντοῦ περιέπεμψαν 380,8: Zon. 210,38, ἐπὶ δόρατος.
κοπρίαις ἢ χαλαστικοὶ 389,13
κόπτεσθαι, plangere 398,19. sic κοψαμένη τὰ στέρνα 440,45
ἐς κόρακας 320,40,43
Κορίνιον, civ. Britt. 118,39: 128,38. sed posteriore in loco, initiali κ superscriptum β, innuit veriorem scripturam esse Βόριννιον.
Κορδίσκοι pro Σκορδ. 92,17
κόρη, puella, virgo 768,31
κοροπλάστης 850,8
Κορσικὴ, Corsica ins. 75,32
κορυφαῖον τέλος τῆς περὶ. 595,16. τὰ κορυφαιότατα τῆς - pracip. 514,15. sic 612,3. ὁ πρῶτος ἢ κορυφαῖος τῆς ἐπὶ... 799,45
κοσμία γυνὴ 836,10
Κουάδοι, Quadi, pop. 116,47: 121,44. iidem L. & P. 709,10. Iidem Κούαδοι iidem L. & P. 743,42
Κυαδράτος, Quadratus 362,24: P.c. Κοδράτος: sic idem P. 375,10: & 471,39
Κουαρτῖνος, Quartinus 590,10
κουλεόν, vagina 390,46. Idem κολ.
Κυρίολοι, Corzoli 67,38. sic Κυρβύλων P.c. passim pro Κορβύλων.
κουφίσας ἑαυτὸν τοῦ συμποδος 466,16
κούφαις ἢ ἀδήλοις ἐλπίσι 503,25. rectius φαῦλαι ἢ κοῦφαι ἐλπίδες 502,21. κοῦφοι πρὸς τὰ γιγνόμενα 598,27. τοῖς ὠσὶ κοῦφοι εἰς διαβολάς, aures facile prab. c. 592,40
κραιπάλαις χαλάζων 472,6
κραιπαλῶντες ὑπὸ μέθης 489,14
κραῖος ἡνιοχικόν 292,34
κραταιουμένης αὐτοῦ τῆς βασιλείας 860,30
ἐκράτει παρὰ πᾶσιν ἡ φήμη 804,4. κρατεῖ ὁ νόμος ἐφ' ἅπασι, valet in omn. 821,2. ¶ κρατεῖν, retentare, detinere 437,39. κρατῶν τελαμῶνα, tenens 253,39. ¶ μὴ κρατήσαντες τοῦ θυμοῦ 620,30. κεκρατημένος ἑαυτὸν τῇ γνώμῃ, vectus seu occupatus 766,29. Item ὁ κρατ., qui rerū potitur, princeps 244,15. sic οἱ κρατοῦντες 737,18
κατὰ τὸ κρατερὸν διαμάχεσθαι 707,39. P.c. καρτερόν.
κράτησαι ἐπιτυχεῖν 214,37
ἀνὰ κράτος, tota vi 283,21. sic κατὰ κράτος, vi 282,12. ¶ τὸ κράτος διδόναι, imperium dare 300,38. sic τὸ κράτος τῶν Ρωμ. ἔσχε 339,19. τὰ τοῦ κράτους διοικεῖν 317,30. τοῦ κράτους ἀντιποιεῖσθαι 260,3. οἱ ἐν κράτει γενόμενοι 867,10. οἱ ἐν κράτει ὄντι γενόμενοι 373,4
κρατύνειν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν, firmare, stabil. 645,41. κρατυνάμενος τὴν ἀρχὴν 654,38. ἐκρατύνοντο τείχεσιν, muris se muniebant 357,6
κραυγῇ 148,31
κραυγάμενα ἢ τιθ. 325,35
κρέας pro κρέα, carni 830,19
κρείττους ἐγένοντο, superiores evadebant 187,36. κρείττονα πάντων γεγονότα, qui se diuitiis capi non sinerat 773,43. ἐκ τοῦ κρείττονος ὑπέρτεροι, potiori ex parte (vel longe) superiores 583,6
κρέμασθαι, pendēre 482,5
Κρεμῶνι, Cremona 306,44: 312,14. sic Κρεμῶνα, Cremonā 311,41: Κρέμωνα 813,9
οἱ κρεουργηθέντες, mactati 408,32
κρημνωδέστατα ὄρη 581,4
κρηπῖδες τῆς γεφύρας 342,42: 343,15. τῆς κρηπῖδος ἡ περιβολὴ 382,15. κρηπιδώσας τὰ πέριξ 259,8. κρηπιδώσας λίθοις τετραγώνοις 188,28
κρίνας ὅπως ἂν εὑρεθῇ ὀρθῶς 807,44. sic κρίνοντες καλῶς ἔχειν 804,38. ἀμφοῖν ἔκρινον ἓν 738,33. ἔκριναν ἀξιόχρεων πρὸς βασιλ. 672,27. ¶ κεκριμένη διοίκησις καὶ σύμμικτος, cum iudicio coniuncta 494,17: ¶ ἔκρινε τὰς ἑκατέρων γνώμας ὁ πολέμου τύχη 524,13: & 519,38. sic κρίνασθαι πολέμῳ, bello decernere 85,13. ¶ ἐς τὸ κρίνειν, accusans 786,34. sic κριθεὶς ἐπὶ τούτῳ, eo nomine accusatus 235,8: & 242,45. ὁ κρινόμενος, reus 204,24. idem εὐθυνόμενος ibid. 17. sic οἱ κρινόμενοι ἐπ' ἀσεβείᾳ 337,36
εἰς κρίσιν ἦγε τὴν αἰτίαν 787,35. sic εἰς κρίσιν ἦχθη 725,2: 774,16. εἰς κρίσιν καθίστασθαι 802,31. ¶ κρίσει ὀρθῇ λογίζεσθαι τὰ πράγματα. 545,11. οὐδὲ ἓν δεῖγμα κρίσεως δικαίας χωρεῖν κατὰ πάντων 729,37. οὐδὲ ἓν δεῖγμα κρίσεως πάντας ἀπέσφαλεν 800,20
Κρίσπον in circumfl. L. & P. 685,19
Κρονείοις, Saturnalibus, per ει diphth. etiam P. 438,23. usitatius Κρόνια 260,43: 832,5. Κρόνια, Iuliani liber 876,45: 877,4
κρουσάντες αὐτοῦ νικητήρια 290,34
κρύβδην ἐπιστείλαντ 521,8
κρύος ἢ θάλπος καθ' ἀφρ. 523,35
κρύφιοι ἐνέδραι ἐν- 608,31
οἱ κεκτημένοι, opulenti 884,40
κτῆμα Τραϊανοῦ ἐγεγόνει, a Tr. acquisitis fuerant 121,40. κτήματα ἢ τόπους αὐτοῦ ποιησάμενος 113,23. ¶ εἰς τὰ πρόρρωθεν τῆς πόλεως κτήματα, pradia 498,21: & 275,15: sic ἐν κτήμασι βασιλικοῖς διατρίβων 478,22: 496,1,5
κτῆσις, acquisitio 440,4: 747,42
κτίσεις καταγινόμεναι 346,14
κυβερνώμενα τῇ κ. προνοίᾳ 709,32
κυβευτικά 308,45
κύβον ἀναρρίψαντες ἐπὶ τῶν πάντων ἐλπίσι 635,9. ἀναρρῖψαι τὸν ὑπὲρ πάντων κύβον 776,23
ἐκύει ἐξ αὐτοῦ, gravida ex eo erat 178,33. κεκυηκέναι ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνος αὐτὴν, concep. 161,17. ¶ κυήσασα ἐξ αὐτῆς δύο παῖδας, procr. 318,16
ἡ Κύζικος 516,38. Κυζικηνοὶ χρυσοῖ 516,43
Κυΐντιος, Quintius 68,46: & 314,35, etiam P.c. Itemque Κυΐντιλλιοι 231,43, P.c. & D. 422.
κυκλοτερέσι περιειλημμένο τείχεσι 718,31
κυκλώσασθαι αὐτοὺς πολεμίῳ νόμῳ, circumdare 510,22. κυκλώσασθαι ἢ σαγηνεῦσαι τοὺς Ρωμ. 558,27. ἐς κύκλωσιν καταστῆσαι, undequaq. circumcingere 679,24
περὶ σπονδὰς ἢ κύλικας ἔχων 552,31
οἱ πρὸς ταῖς κύλιξι, pincerna 521,27
Κυλλήνη πόλη 95,34: pro Κυλλήν.
κυμαίνουσαι ἑαυταῖς φροντίσι τὴν ψυχὴν ἔχων 466,12
κυμαιοσφαίρας 362,24: 836,4
κυνήγια συστῆσαι 322,35
τὸ κυνηγέσιον 414,30
τὸ κυνηγετικὸν θέατρον, theatrum vena-

torium, nunc ἀμφιθέατρον 155, 13. *vide Turneb. Advers. lib.* 5, *c.* 11

κυνηγίων στοαί 870,6

κυνηδὸν ἐξέκραγε 322,39. κυνηδὸν φιλοσοφεῖν 433,36

κυνιστέον, *cynici sectandi* 877,1

Κυίντος, *Quintus* 72,2: & Κυίντος, *Quintius* 69,44. *alibi* Κύϊντ. & Κόϊντ.

κυπτάζουσι πάντες ἅμα 185,10

κυρία, *domina* 178,40. *at* τὴν κυρίαν διαμείναντες, *s.* ἡμέραν, *diem praestitutam* 753,34

κυριεύσει τοῦ βασιλέως, *in potest. red.* 806,20. κυριεύων τῆς Ἰταλ. 693,34

Κυρινάλιος, *Quirinalis* 65,9

κύριον πλεῦνα παμπόλλην, *possess.* 737,20

κῦρος *pro* κύριος 870,17,20. *at* τὸ κῦρος τῆς μοναρχίας συνεῖχε ἡ δημοτικωτέρα δημοκρατία, *dominium* 142,22

κυρωθείσης τῆς φήμης 806,46

κωλύσεις & παρατάξεις ταῖς ἰδίαις ἐμβολαῖς 141,7. *aptius* κωλύσεις, *ut mox v.* 39: & *rursum* 147,28. *sic* 473,24: 531,21. *sic item* κωλύων *pro* κολύων *perperã L. & P.* 672,21

κώλυμα, *obstaculum, impedim.* 637,41. *sic* κώλυμα ἀναπτικὸν 488,19

ἐς κωλύμην τῆς διαβάσεως, *ad imp. tr.* 609,33. *sic* ἐς κωλύμην & ἀνάκλησιν τῶν στρατευομένων 621,10

κωμάζειν νύκτωρ 206,5. κωμάζων κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν 270,42. κωμάζων ἐπὶ κώμοις 268,40. κῶμον ἐκώμασεν ἀσελγέστατον 264,6. κῶμοι & μέθαι 309,12

πολιτῶν & κωμητῶν, *urb. & vicanorũ* 706,11

ἐκ τοῦ Κωνσταντίνου γένους *P.c.* 695,11: *i. e Constantiano gen.* ἐπὶ Κωνσταντίνου τὴν πόλιν 749,13

Λ

λαβὲ & φέρε. λαβὲ & πίε 312,42. *P.c.* λάβε: *itemque Legationum volumen* 395: & *rursum P.c.* 344,43

λαβαὶ ἐπιμάχους ἔχοντα 614,22

λάβρον ἀφεῖναι ὄμβρον 868,40. λάβρως ὕοντι 400,15: *P.c.* λαύρως

τὰ Ἀπικίου λαχάνια, *forte oblata* 678,4

λαθραίαις ἐφόδοις 708,6

τὸ λαιμὸν ἀπότμημα 323,19

τὸ λαιὸν κέρας 407,26. *sic* ἐν τῷ λαιῷ μέρει 540,20. ἐν τοῖς λαιοῖς μέρεσι 609,25

λαλοῦντες σφίσι 312,19. λαλεῖν ἕνεκα τῶν παρόντων 301,45. οἱ λελαληκότες αὐτῷ, *pro* εἰρηκότες 274,44

λαμβάνειν εἰς τὸ – *accipere, i. intelligere, interpr.* 690,38. *sic* 223,5. ταῦτα λαβὼν κατὰ νοῦν 726,37. *sic* 708,44. ¶ *Med. v.* λαβόμενος τῆς χειρὸς, *prehẽsa eius manu* 493,8: 534,12. λαβόμενος καιροῦ, *arrepta occas.* 71,30. λαβόμενος ἐξουσίας, *nactus p.* 538,16. *sic* λαβόμενοι ἀδείας 409,29

λαμπάδια, *peniculi seu turũda vuln. unde solita* 341,18: 864,45

λαμπόμενος λυχνοκαΐᾳ πολλῇ 448,11: & 291,28

λαμπρὸς ὢν γένει, *clarus g.* 287,21. λαμπρότης τοῦ σώματος, *c. nitor* 289,41. λαμπρῶς φεύγοντες 700,26

ἐλανθάνον σφᾶς ἀλλειφόμενοι, *ita mutabantur ut non sentirent* 215,42

λανθανόντως ἤλγουν 618,37

λάρνακας νεκρῶν 315,15

Λατῖνα ῥήματα 194,20: *at D.* 345,4, Λατινικά ῥ. *sic* 229,8. τῇ Λατίνων γλώσσῃ 149,20: 162,25: 865,31

λαυροτέρως *pro* λαβρ. 873,16

λαχανίας χλῶν 848,5

λεβηρίς, *serp. exuv.* 267,42

λεγεὼν *masc. gen.* 367,24: *unde dicta* 70,33

λέγω, *inquam, videlicet* 355,8: 825,35. λέγων ἑαυτὸν πάντα τὰ ἐκ ἀνθρώπων κακά 233,43. λελέξεται αὐτίκα 444,39

λεία, *præda* 879,40. λείας αἰχμαλώτους ἀπάγειν 592,28. λείας ἀπελάσεις 592,7

λεληθότως ἴσα 253,38: 447,23

λείπειν, *deesse* 706,15. *sic* τὸ λεῖπον εἰς φρόνησιν 777,41. οἱ λειπόμενοι, *reliqui, residui, qui supersunt* 798,27. τὰ λειπόμενα τῆς Εὐρώπης, *reliquas Europæ partes* 634,42. *sic* 633,18

λειποθυμία 467,11

λειποψυχεῖν 587,43

λειτουργεῖν τῇ πατρίδι 352,26

λειχῆνας ἐξηκανθισμένας 834,24

λείψανα τῶν νεκρῶν 312,22: πολέμου 468,24. λείψανον ἀρχαίας ἀρετῆς 370,16

λεκανίσματος 893,18

κατὰ τὸ λεληθὸς, *latenter* 710,33

Λεντοῦλος 78,46, *ut alibi* Ρηγοῦλος, Κατοῦλος.

pro Λέπιδον 103,12, *exemplar habebat* Λεπίδιον: *sed recte tamen in seq.* Λέπιδον.

ἐπὶ λεπτολόγης ἐλπίδος 751,5

λεπτομερῶς διεξιέναι 155,16

λεπτουργήσω καὶ λεπτολογήσω μᾶλλον ἢ τὰ πρέποντα 328,33. *idem* διηκριβωμένη *v.* 36

Λέπτις *pro* Λέπτις, *opp. Afr.* 118,8

Λευῖνος 72,33, *in m. s. est* Λαιουῖνος: & *mox v.* 42 Λευῖνος: *at infra* 82,5, Λεβῖνος: *itidemq; in Fast. Gr. p.* 16.

Λεύκιος, *Lucius, prænom.* 217,7, *etiam P.c. at Dio* 401 Λούκιος, *more Latino. rursum* Λευκίου *pro* Λουκίου *P.c.* 327,45

λευκολέφας 837,3

ἐς τὸ λεύκωμα ἐν τοῖς ἀγορανόμοις ἐγγραφόμενος 293,42. ἐς τὰ λευκώματα ἐγγραφέντες 169,33. ἐν λευκώματι προετέθησαν προγραφεὶς 166,17

λευχειμονοῦντες καὶ δαφνηφ. 396,16: 618,28

λεωφόροι ὁδοί 615,37. εἰς τὴν λεωφόρον ῥέουσαν 534,37. λεωφόρος, *strata* 124,8

λήγατος, *legatus* 72,6. *idem* ληγάτος 86,26

λήγοντος τοῦ χειμῶνος 714,4. λήγειν εἰς ὀξύτητα 563,8

λήθην ἑαυτῷ ἐποιεῖτο τῆς βυθῆς 767,46

τῶν ληΐων ἀκμαζόντων 591,12

ληϊσάμενοι τοὺς οἰκήτορας 702,20

λημμάτων προσελθόντων μεγάλων, *m. pr.* 260,23

λῃστεύειν τὴν γῆν, *latrocinari seu deprædari classem* 79,44. λῃστήριον συστησάμενος 420,14. *sic* λῃστικὸν σύστημα 709,2 λῃστικὰ τάγματα 802,12: τὸ λῃστικὸν, *s.* σύστημα *seu* φῦλον 666,24

λῆψις φαρμάκου 350,36

λίαν ὀξύτατα 409,46

Λιβέρνα, *s.* πλοῖα 797,9. *rectius* Λιβυρνα. *Plutarchus* Λιβυρνικὰ *vocat,* & Λιβυρνίδας: *illic, neutro* πλοῖα, *hic fœminino* ναῦς *subaudito. Rursum* Λιβύρνα 75,17, *perperam pro* Λιβυρνα, *seu* Λιβύρνας, *forma Latina. Dictæ autem Liburnæ seu Liburnicæ, a Liburnis, Illyrico ad Ionium sinum populo; teste Appiano & Luciano. Formam earum exprimit Bayf. in lib. De re nau.*

Λίγυρες, *pro* Λίγυες 80,22

λιθοβόλοι, *funditores* 399,38

λιπαροῦντες ἐλευθερῶσαι τὸ- 740,21. *sic* ἐλιπάρει μάτην 611,29. λιπαροῦντες αὐτὸν ὑπὸ ἱκεσίας 538,20

λιτανεύοντες τὸν θεόν 670,25

λιτὸς & ἀπέριττος ὤν- 431,30. λιταῖς ἐσθῆτες λευκαῖς 540,25: & 605,26. διὰ τὸ τοῦ βίου λιτότητα 707,2

λογάδες ἄνδρες 615,33. τοῖς ἐν τῇ πόλει λογάσι 784,10. λογάδες ἐπιλέκτους 511,36

λογάδην πέτρας 420,36. *H. Steph.* λοχμώδη *legit: Zonaras habet* λογάδην 217,28

Λογγῖνος *P.c.* 407,15: & 397,6

λογίζεσθαι ἑαυτῷ ἀνθρωπίνως 213,23: *D.* ἀναλογίζεσθαι 383

λογικῶν ἐπιστημῶν ἀντέχεσθαι, *liberalibus studiis* 130,46. ἡ λογική, *scientia litterarum* 116,21

λόγιοι ἄνδρες, *clari, spect.* 467,38

λόγιον, *oraculum* 286,46: & 164,6

λογιστὴς τῶν φόρων, ὃν φισκὸν καλοῦσι 891,41. τὸν δημοσίων λογιστής, *vulgo* λογοθέτης φισκός 890,41: & 450,15

λογογράφον ἀγῶνος 329,12

λογοθέτης φισκός: *vide* λογιστής.

λογοποιοί, *scriptores hist.* 654,32

λογοποιοῦντες δεῖμα δήμῳ 270,29. λογοποιοῦντες πολλά 369,1. ἐλογοποιεῖτο ἐπὶ τῷ φόνῳ τὰ ὅμοια 388,19. *sic*

19. *sic* λογοποιῆσαι, *vulgi fabula dici* 260,24
λόγος, *s.* ἐστὶ, *fertur* 477,19,28. *sic* λόγος ἔχει ὅτι, *fama est* 207,2. λόγον ἔχει τῶτο ποιῆσαι, *dicitur id fecisse* 205,37. ὡς εἰπεῖν ἐστὶ λόγῳ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς ἑορτῆς 618,9. λόγῳ μὲν ἔργῳ δὲ 425,33. λόγῳ μὲν ὡς τὸ δὲ ἀληθὲς ὅτι 352,34: 428,12. ¶ λόγον αὐτοῦ ἔδωκε, *dicendi copiam d.* 416,41: & 354,6. *sic* λόγον δεδώκασιν αὐτοῦ 77,10. λόγου τυχόντες 297,8. ¶ λόγοις προσάγων τοῦ Σεβήρου περὶ φιλίας 825,6. λόγοις προσῆγε, προσεκαλεῖτο 882,6.
¶ *Rursum* ἐς λόγους ἀφικέσθαι, *ad colloq.* 254,24. εἰς λόγους ἀφίκετο 342,19. ἐς λόγους ἦλθον μόνοι 300,12. ἐς λόγους συνῆλθον 166,5. ἐς λόγους αὐτοῖς περὶ φιλίας ἰέναι 705,28. ¶ ἐν λόγοις, *in dicendo, & in litteris* 710,3. *sic* πάσης λόγων παιδείας διδάσκαλοι 371,39. λόγοις ἐντεθραμμένοι 743,27. *sic* οἱ περὶ λόγους ἐσπουδακότες 744,14. οἱ ἐπὶ λόγοις εὐδόκιμοι 574,28. ¶ κατὰ λόγον ποιεῖσθαι, *recta ratione* 851,8. ἕτερος αὖ ἦν λόγος, *alia esset ratio* 213,9. λόγον ποιούμενος τῆς ἀσφαλείας, *rat. hab.* 750,10. *sic* 818,25. πολλοῦ ποιούμενος λόγον τοῦ μὴ λαθεῖν ὃ 820,24. *Item* ἐν λόγῳ οὐδενὶ τιθέμενοι 167,6. & *mox contra*, *v.* 9, παρ' οὐδὲν ποιούμενοι. *sic* ἐν μικρῷ λόγῳ ποιεῖσθαι 342,33. ἐν λόγῳ αὐτοὺς ποιοῦντες οὐδενὶ 357,10. *Item* λόγου φροντίσας αὐτοὺς οὐδενὶ, *nulla eorum ratione habita* 444,41. λόγῳ οὐδενὶ ἀπώλοντο 252,24. *Item* οἱ ἐν λόγῳ, *spectati* 112,17. ¶ τοὺς καθόλου λόγους ἐκτεθραμμένος, *rationalis generalis* 450,15 *vise* λογικῆς.
λοιδορησάμενος αὐτοῦ πολλὰ 144,8
λοιπὸν, *ceterum, de cetero* 726,10.
λοιπὸν, *in posterum, deinceps* 775,16. *sic* 69,16: 306,39: 431,2: 643,6: 669,10: 846,3. λοιπὸν, *tam amplius* 648,16: & μικρὸν λοιπὸν 650,35. *Rursum* λοιπὸν ἔτι, *deinceps* 816,12. *Item cum articulo* τὸ λοιπὸν, *deinceps* 716,28: 720,36: 845,32. *Sic* τοῦ λοιποῦ, *deinceps, in posterum* 185,18: 201,2: 338,3: 534,41: 613,35: 620,12: 703,3: 875,7. *sic* τὸ λοιπὸν βιοτεύειν αὐτόθι, *reliquum vitæ tempus ibi deg.* 798,37
λουτρὰς ἐπιλαβών 309,23
Λυδδαῶν, *Latino accentu etiam A. & B.* 524,16: & 525,17
Λυκανοὶ, *Lucani, pop. It.* 72,47
Λυκίου Αἰλιανοῦ *pro* Λουκιανοῦ 122,7
λοῦσθαι, *lauare* 425,14
Λυτάτιος, *Lutatius* 92,42
ἐν λύχμαις ὕλαις τι 608,30
λυμαίνονται τοῦ παιδίου αὐτοῦ 190,12.
λυμηνάμενος χώραις τε καὶ ἀνθρώποις πολλὰ 326,42. λυμηνάμενοι τοῦ αὐτοῦ σώματι πολλὰ 305,19. λυμηνάμενοι τοῖς πράγμασι 765,25. λυμηνάμενος τοῦ πολιτεύματι 636,17
λύμη ἀκρίδων, *lues l.* 659,40. λύμης ἐλευθερώσειν τὰς ἀπὸ τῶν λῃστῶν 796,39. *sic* 441,9
λυπεῖσθαι ἐπὶ τοῖς σφετέροις 286,28
λυπήμασι περιεξαιρεῖσθαι 210,42
λυπηρὰ περὶ τῶν αὐτοῦ 295,42
λύσιν εὑρεῖν τῶν κακῶν οὐκ 669,7. λύσει εὑρέσθαι τῶν πάθους. καθ. 717,43. λύσει αὐτοῖς ἴασθαι τοῦ κακοῦ 73,32
πρὸς λύσσαν ἐπαρθέντες μείζονα 699,38
λυτροῦσθαι, *pretio se redim.* 278,42
λυχνοκαΐα πολὺ λαμπόμενος 448,11: & 291,28. λυχνοκαυτοῦσης τῆς πόλ. 298,24
λυχνοῦχος *sepulcralis* 332,2
λώβαις τοῦ σώματος πάσης ἐμπεπρησμένους 621,22

M

μαγγανείαις ἐχρῆτο παντοδαπαῖς 356,23: 866,2. μαγγανείαις ὥσπερ ἐπικαλεῖσθαι 366,43. μαγγανείαις ὥσπερ & γοητείαις *enacuata aquas inter cutem* 360,29: & *Zon.* 205,1. μαγγανείαις ἀφαιρεῖν 117,37. *Iisdẽ* μαγγανεύματα, *magica sacra, seu magicæ artes* 446,4. *Vsitatius* μαγεία ἐπὶ τούτῳ χρησάμενος 418,45: & μαγεύμασί τισι χρώμενος 289,10
μάγειρος τῶν ἰσικίων 67,25: τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τέχνην 773,23: 809,8. *sic* τῆς μαγείρου ἀρχὴν παρειλήφασι 811,11
μάζαν ποιήσας 547,37
Μαζάκκα *pro* Μάζακα 107,10
ὦ μακάριε 849,4. βάλλ' ἐς μακαρίαν 850,18
μακαριότης, *felicitas* 889,1
μακρηγορεῖν τοῖς αὐτοῖς πρ. 559,38
μακροῖς πλοίοις, *pro* μακρ. 719,41. ἐπὶ μακρότερον, *diutius, prolixius* 365,15. ἐς οὐ μακράν, *non multo post* 305,38: 438,31
μάλα ἀσφαλῶς ὅπως 424,43. μάλα σφοδρῶς ἀποδεῖξαι 151,14. ¶ ἢ μάλα, *utique, summo* 848,21.
¶ καὶ μάλα δῆλον 445,32: & 211,21. καὶ πάνυ μάλα δήλως 187,26. καὶ μάλα αὖθις 189,34: *pleonasticōs.*
μαλακίας αἰτιαθείς 238,17
ἐμαλακίσθη τοὺς στρατ. *effœmin.* 689,21
μαλακῶς ἔχειν τοῖς πόνοις, *lang.* 795,23
ἀπὸ μαλάκης ἔχειν ξίφ. 166,9
μαλθακῶς κειμένοι 281,1
καὶ μάλιστα οἱ στρ. *præsertim vero mil.* 563,28. ὅτι μάλιστα, *quam maxime, P. c. dimisse* 366,42. *Item cum artic.* τὰ μάλιστα, *maxime, potiss.* 164,29: 386,6: & ἐς τὰ μάλιστα, *maxime, maximopere* 109,10: 174,8: 272,20: 308,29: 663,37. *sic* αἰτιῶντες ἐς τὰ μάλιστα 308,29. ¶ εἰ δὲ τὰ μάλιστα ἐπέτυχ. ἀλλ' ὑπό γε 394,9. *Et* μάλιστα μὲν εἰ δὲ μὴ 390,33. μάλιστα μὲν μηδὲν δέον, εἰ δ', μήτοι γε καὶ 241,16. ¶ μάλιστα *cũ superlat.* 110,22: 505,15: 662,4
Μάλλιος, *Manlius* 82,12
ἐπὶ μᾶλλον, *magis:* & ἐπὶ ἧττον, *minus* 325,44. μᾶλλον *omissum* 269,20
Μαμαία *vno* μ & αι *circumflexo etiam P.* 639,24
μάμμη, *auia* 572,28: *Dioni* τιτθὴ *seu* τίτθη 449,30, & *alibi.*
μανδύας ἀμφιεσάμενος 331,33. ἐν τοῖς μανδύαις, 84,21: *P. c.* τοῖς μ. μανδύας ἐς τρόπον συρραφθεῖσαν ἔνδυσις 436,20. φαινόλην μανδύαν ἐπενέδυ 227,32. *penulam dicit Spartianus* 126,53: & *Lamprid.* 213,36. *quam S. Paulus 2 Tim.* 4 φαιλόνην *appellat, itemque Suida lexicon.*
μαντευσάμενος αὐτοῦ ἀρχὴν 161,26
ἡ μαντική, *s.* τέχνη 685,44
Μαξιμιανὸς *pro* Μαξιμῖνος 120,5,20
Μάρκος *pro* Τίτος 115,4
ἐμαρμάρωσε τὴν αὐλὴν 888,3
ἃς ἐμαρτύρει, *quib. test. perhib.* 811,13. *sic* προσεμαρτύρησαν οἱ καλοκἀγαθίαν, *perhibuit et insuper etiã prob. & bon. test.* 289,5
μαρτύριον, *ædis martyri exstr.* 794,41
μαστιγοφόροι *in lud. sol.* 294,1
μαστροπεύοντες αὐτοῦ τὰς 885,15
Μαυρούσια φῦλα 662,40
μάχαιραν ποιεῖν 163,12. *W. mauult* μάχην. *sed* μάχαιραν *ferri posse, docent alia invicem exempla.*
μαχούμενοι, *pugnaturi* 283,44
μεγαλαυχοῖ 387,43. μεγαλαυχία 184,22. μεγαλαυχούμενος ἐπὶ ἑαυτῷ πλεονεκτήματι 695,37: 828,1
μεγαληγορεῖ τοῖς πράξεσι 529,26. *sic* 149,36. μεγαληγορήσας ὑπὲρ 349,31
μεγαλογνώμων 340,29. μεγαλογνώμων, *m. gerens animum* 300,40
μεγαλόδωρος ἀμοιβὴ 474,29. μεγαλόδωρος εἰς ἅπαντας 106,9. μεγαλοδωρεαῖς ἀφειδέσι 494,14. *rectius* μεγαλοδωρείας: *vt* μεγαλοδωρεία ἐχρῆτο μαλ. 420,20
μεγαλόνοια *in don.* 177,13: 343,13
μεγαλοπράγμων ὢν 296,37
μεγαλοπρεπῶς ἐν Ι... 83,38
μεγαλόφρων 340,29. μεγαλοφροσύνας ἐπιδοὺς νομὰς 529,39. μεγαλόφρονι ἐπιδόσει οἰκειώσασθαι 467,31: 468,40
μεγαλοφρονούμενος ἐπὶ τ. 252,45
μεγαλοφρόνως διῴκει 858,2. μεγαλοφρόνως ἐπιπλεύσας 512,32. μεγαλοφρόνως αὐτοῖς ἐπαγγείλας νομὰς χρημάτων 619,35. μεγαλοφρόνως αὐτοῖς δωρεὰς ἐπιδοὺς 523,23: 579,3.

δωρεὰς μεγαλοφρόνως ἐπιδίδου 527, 15. μεγαλοφρονέστατα ἀνηλώσας 320,5
μεγαλόφωνος 833,18
μεγαλαυχίαν καὶ ὕβριν τῆς ἀγαθοῖς 340, 20. μεγαλαυχοῦντες αὐτὸ πολλά 392,18
μεγάλως ἐλπίζεται 493,40. μεγάλως ἑορτάζειν 329,11. μεγάλως θρησκεύουσι 441,40
ὁ Μεγαρεὺς, s. χοῖρος 784,18
μέγας ὑπὸ τῆς τύχης ἀρθεὶς 379,4. mox v. 20, εἰς τοσοῦτον ὄγκον ἀρθείς. sic μέγαν ἔσεσθαι αὐτὸν αἱ πράξεις, pro ἐπὶ μέγα ἀξίωμα 144,21. ¶ μεγάλα δυνάμενοι 351,45. τὸ μέγα παρ᾽ αὐτοῖς ἰσχύσας, i. τὸ μέγιστον, plurimum apud eos potuisse 849, 25. ¶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ βοήσας 879, 6. μεγάλῃ pro μεγίστῃ 380,25. ¶ μέγα νήπιε 836,34
οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ 864,29
μέγιστον ῥίψαν 589,42. εἰς τὸ μέγιστον ὕψος 481,21. sic 479,16
μέδιμνος, modius 81,27
μεθαρμόσασθαι εἰς λυσ. ἁρμ. 171,25
μέθη, temetum, vinum 250,16. παρὰ μέθην καὶ κραιπάλην 498,38
μεθέξειν αὐτὸν ἐμελλεν ἡ δίκη 305,38
τὸ μεθημερινὸν ἀναπαύεσθαι, interdiu r. 337,1: & 336,1: 864,16. at Zonar. 197, τὸ μεσημβρινὸν, meridie.
μεθιστάναι τοῦ βίου 122,40. sic μεθιστάναι τοῦ βίου 634,39: 674,14
μεθόρια Συρίας καὶ Φ. 565,20
μεθύων τοῦ πλούτου 787,39
μειδιαμάτων μεταδόσεις 886,10
μείζων ἢ κατ᾽ ἄνθρωπον 347,8. μεῖζον pro μᾶλλον 476,17. μείζονας βοήσας 879,44. μείζοσιν ζημιοῦσθαι 217,31
μειλίχιοι δαίμονες 671,19
μείνας πόλιν † 724,36
μεῖναι pro μένειν 672,36
μειονεκτήματα, vitia 858,26
μειρακιωθείς 162,10
μέγα φρόνημα ἔχων 277,4
μεγαλοψυχεῖσθαι 356,8
ἐκ μελέτης τινός, stud. q. 123,39. sic ἐκ μελέτης, studio, de industr. 71,6
μεμελετημένοι λῃστείας 709,5. τὸ μελετώμενον, de quo capitur consilium 739,35: & ipsum animi consilium seu institutum 753,13
μελλήσεως ἢ ἀναβολῆς ἐκ τοῦ καιροῦ 487, 35. μέλλησις ἄκαιρος 188,9
μέλλων καὶ ἐκεῖνοι πρὸς τὸ- 584,7
μελῳδοῦντες διὰ σάλπιγγ. 172,8
μεμίχθαι 75,17, pro μεμῖχθαι.
μέμψιν αὐτῷ μοιχείας ἐπαγαγών 691, 34. ἐπὶ δικαίαις μέμψεσιν ἤλω 735, 25
μὲν-δὲ-quamquam-tamen- 531,26. ἄκοντες μὲν, ἔφερον δὲ, ferebant quidem, sed haud aequo animo 616, 43. μὲν γὰρ pro μὲν γοῦν vel μέν τοι 353,37. μὲν δὴ, igitur 534,38: 705,19. μὲν pro μὲν οὖν seu μὲν δὴ 417,7: 486,26: 582,28: 585, 9: 599,28. μὲν οὖν, videlicet, utique 735,42
μένειν ἐν τοῖς προειρημένοις 612,12. μένειν ἐπὶ τῶν συνθηκῶν 105,19. sic 516,34
μέν τοι, tamen 123,42. sic οὐ μέν τοι γε, non tamen 149,2: 189,36: 312,10: 417,15. καὶ μέν τοι καὶ, atque adeo, ac profecto 358,38. ¶ μέν τοι pro μὲν δὴ P.c. 219,30: & D. 403.
ἐν τῷ αὐτοῦ μερίδι ὄντες, in partib. eius 313,16. sic τῆς Κωνσταντίνου μερίδος ὄντες 712,27. ἐκ τῆς Φιλίππου μερίδος 643,16. sic 637,15
μεροπηΐων δέμας 877,31
τὸ Κωνσταντίνου μέρος, Constantini partes seu factio 683,41. ¶ ἡ κατὰ μέρος ἀφήγησις, particulatim instituta narratio 762,23. ἐν μέρει, aliqua ex parte 657,35: 665, 30. ἐν ὀνείδους μέρει διεξῄεσαν, exprobrationis loco 770,18. ἐν ἀσεβείας ἐτίθετο μέρει, pro impietate habebat 819,30. ἐν παιδιᾶς μέρει, per lusum, seu ludicri oblectamenti loco 832,15. ¶ ἐν τῷ μέρει, vicissim 239,39
μεσαζούσης ἡμέρας 595,10
μεσαιπόλιον ἄνδρα 656,12. Leunclavius μεσοπόλιον maulit.
ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τῆς συγκλ. τόπῳ 567,33. ἐν τῷ μεσαιτάτῳ τοῦ ποτ. 676,24: 698,4
Μεσάλας P. 444,29. sic Μεσαλῖνα idem P.c. passim pro Μεσσαλῖνα.
ἡ μέση τῶν ποταμῶν, Mesopotamia 113, 27: 121,26,46: 528,7: 634, 30: 645,1: 657,15: 709,37
Μεσήνη, Messana urbs Sic. 182,2: uno s in P.c. itemque alibi.
εἰς τὴν μεσόγειαν ἀναβαίνεις 653,8. sic ἐπὶ τὴν μεσόγειαν 726,35. τὰ μεσόγεια 647,20
εἰς μέσον ἄγειν 807,24. sic εἰς μέσον προάγειν 754,29. εἰς μέσον φέρονται- 768,14. ἐς μέσον βάλλει 854, 11. ἐς τὸ μέσον ἀφίκοντο, eminere ceperunt, emerserunt 146,44. & contra ἐκ μέσου ποιῆσαι τὸ κώλυμα 637,41. ¶ τῶν στρατιωτῶν ἐν μέσῳ, inter milites 710,33. διὰ μέσου τῆς θέας, horis inter spectacula interiectis 259,16. τὰ διὰ μέσου, intermedia 187,16. ¶ οἱ μέσην ἔχοντες τάξιν 763,17. ἀμφὶ μέσας νύκτας 868,32. μέσους τέμνων, medios intersecans 695, 40. μέσοι τινὰ ἀποκρινάμενοι 342, 32
Μέσου pro Μέσσου, fl. 263,36, etiam P.c. & D. 471.
μεσοῦντος καιροῦ 277,23
Μεσσαλία pro Μασσαλία in m. s. exempl. 129,36
μετὰ δέος πολλοῦ, & μετὰ πολλοῦ καμάτου 609,29,31. μετ᾽ ἐμπλήξεως μεγίστης 245,29. μετ᾽ ἀπονοίας ἐπιτιθέντες, desperatis animis irr. 518,20. μετὰ πάσης ἐμμελοῦς ταχύτητος 757,20. μετ᾽ ἐπιμελείας, accurate 518,41. Item interiecta coniunctione, μετὰ καὶ ἄλλων, etiam cum aliis 338,34. sic μετὰ καὶ τῶν ἄλλων 398,40. μετὰ καὶ τὸ ἀκρατὴς εἶναι, insuper etiam incontinens 863, 42. ¶ μετὰ χεῖρας φέρων, in manib. seu inter manus 555,35. μεθ᾽ ἡμέραν καὶ νύκτωρ, interdiu & noctu 394,27: & 208,1. ¶ μετ᾽ οὐ πολύ 159,4: 710,23. ἐς τὰ μετὰ ταῦτα, postea, deinceps 690,35. ¶ Item absolute, μετὰ δὲ, post vero 399,20. ¶ μετὰ pro κατὰ 89,19
μεταβαλεῖν, mutare consilium 213,35
μετάγειν εἰς αὐτὸν τὴν ἀρχήν 589,23
μεταγινώσκοντες ἐφ᾽ οἷς ἐπεπολεμήκει 302,6. sic 511,30. μεταγνώσεως δέονται αὐτοῦ υἱόν 571,22
μεταδιδόναι] μήτε κρίσει τινὶ μεταδοῦναι, μήτε ἀπολογίᾳ: pro κρίσεως & ἀπολογίας 590,5
μεταδιώκοντα τὴν αὐταρχίαν 440,38
μετάδορπια, pocoema 309,43
μεταιτοῦντες, stipem pet. 592,37
μεταίτιοι τούτων γεγ. 836,38
τὸ μεταίχμιον σφῶν 407,39
μετακαλεῖται ἐκ τῆς- revocat 683,34
μετακοσμεῖσθαι πρὸς τὸ βέλτ. 194,37
μεταλλαγὴ, mutatio 204,26. μεταλλαγὴ, obitus 288,31: 385,38. sic μεταλλάξαι, mori 217,43: 218, 13,31. οἱ μεταλλαχότες, defuncti 324,44. μεταλλάξας τὸν βίον 544,3
τὰ μεταλλευόμενα 551,33: 801,22
μεταμέλεια πάντας εἰσῆλθε τῆς- 728,14. ἐς μεταμέλειαν ἦλθε 875,18. ἐν μεταμελείᾳ πάντες ἦσαν ἐκ- 639,29
μεταμελήσειν αὐτοῖς ὑφ᾽ ὧν ἔπαισαν 713,40. μεταμελήσει αὐτοῖς τοὺς Σ. ἀφεῖναι 794,23
εἰς μεταμέλειαν ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ- 823,8: & 686,16
μεταμφιέσασθαι τὴν Ῥωμαίων στολήν 567, 17
μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ, interea dum v. f. 371,41. Item μεταξὺ αὐτοῦ λέγοντος διεβόων 192,34. μεταξὺ θεωμένοις ἀποσπάσας, inter spectandum 248,25
μεταπεῖσαι σφᾶς 305,7
μεταπέμπεται τοῦτον, revocat 707,10
μεταπεμφθέντες ἐκ τῆς K. παρῆσαν, accessunt 794,4. sic 647,37. μεταπεμφθεὶς ὁ Γάιος ἐλθὼν 701,44. μεταπεμφθεὶς ἦλθεν 297,5
μεταποιοῦντα εἰς ἰδιώτ. 492,35
μεταποιούμενοι παιδείας, op. d. 659,18
μεταπορεύεσθαι, i. μετέρχεσθαι, pers. 257, 44
μεταρρυθμίσαι εἰς- 255,9: 355,14
μετασταλευόμενα 833,10: forsan rectius μεταλλευόμενα.
μετασκευάσαι pro μετασκευάσαι 355,14
μετάστασις τῆς πολιτείας, mutatio 192,38

μεταστέλλομαι

μεταστήσειν ἀψιδοξίας 346,43 : per u etiam P.c.
μετὰ ταῦτα coniuncte 886,10
μεταλημφθεὶς τῆς ἀρχῆς, capess. 122,24 : pro μεταποιηθείς.
μεταφέρεσις τῆς Ἀρ. φαιν. 856,4
μεταχειρίζομαι τὰ ὅπλα 816,1. μεταχειρίζεσθαι τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς 635,12. μεταχειρίζεσθαι μετρίως 211,6. sic μεταχείρισις, tractatio 329,27
μεταχωροῦντες πρὸς- 739,20
μετελθὼν βίον αἴσχιστον 119,19
μετέχειν] μετασχὼν τὸ μέρος τῶν κινδύνων, μεθέξεις ὦ τῆς τιμῆς 532,12
μετεωρίζοντες ἀλλήλους 396,22. μετεωρίζεσθαι & ὀψοῦσθαι pro eodem 155,23 : 161,39
μετέωρον τὸν αὐχένα αἴρειν 885,21. μετέωρον φέρεσθαι 503,36. μετέωρος ἦν, susp. har. 239,41. μετέωρον τὴν γνώμην ἔχοντες, susp. an. 510,21. μετέωρος ἀγωνία 188,11
μετιόντες πρὸς τὸν Αντ. transeuntes 565,24
μετοικίζειν εἰς- 123,45. sic μετοικισθῆναι εἰς- 485,11
μετοχετεύοντες ἐκ τοῦ ποτ. εἰς 720,43. sic 607,25. μετοχετεύεσθαι ἀπὸ- 465,24
μέτοχος πάσης ἀρετῆς 128,23
μετρῶντες τὸ εὔδαιμον γαστρί 469,9. μετρῶν πάντα γαστρί 109,34. τὸ μεμετρημένον, moderatio 494,15
μετριάζειν, moderate se gerere 198,19. μετριάζων τῇ ὑποκρίσει τοῦ σχήματος 306,11. μετριάζοντι ἐν τῷ προθύμῳ τῆς μάχης, minori alacritate dimicans 612,1
τὸ μέτριον, moderatio 777,22. sic τὸ μέτριον ἔχοντα, moderata 815,29. μετρίως φέρειν τὴν τύχην 701,26. οὐ μετρίως φέρειν 69,21. ¶ μετρίαν ἀπένειμεν αἰδῶ, mediocrem, i. sat magnam 491,7. τὸ μέτριον ἔχων, mediocris 721,12. μετρίως ἔχοντες δυνάμεως 551,1. οὐ μετρίως ἀγανακτήσας 765,23. Rursum μετρίαν αὐτοῖς τὴν αἴσθησιν ποιοῦσα, modicam, leniorem 654,15
μέτρον τι χρημάτων χορηγεῖν, certam p. pensionem 644,12
μέχρι θαλάσσης 686,30 : & paulo ante ἄχρι τοῦ ναοῦ, & ἄχρι τοῦ λιμένος. ὅτι μέχρι νηπίων φθειρόμενοι 546,10. μέχρις αἵματος αὐξηθεῖσα 500,18. μέχρι τοῦ νῦν 313,7. μέχρι νῦν 687,6. μέχρι τοῦ νῦν 783,27. μέχρι τέλους τοῦ βίου 568,37. μέχρι βοῆς θρασύς, clamore tenus audax 600,31. ¶ μέχρις ἐκύρουν, tantisper dum innuerunt 665,31. sic μέχρις ἂν ἵππους αὐτὸς ἔχῃ 677,14. μέχρι γε καὶ εἴξῃ 227,34. sic 229,32
μὴ ὅτι ἔργῳ, ἀλλὰ καὶ λόγῳ 194,14. sic 447,38. μὴ ὅτι- ἀλλὰ μηδὲ- 229,26. μὴ ὅτι ἰδεῖν, nedum videre 293,41. ¶ μὴ μήν, non tamen- 123,36. μὴ πώποτε, numquam 246,31 : & D. 442. μή τι pro μή τοι, vel μή γε 186,39. μή τις ἄρα, num quis 554,13. ¶ μήποτε cum indic. m. etiā L. & P. 705,23. μὴ cum infin. 272,40
μηδαμῇ μηδαμῶς φυσᾶσθαι 241,35. sic 304,42
Μηδείας, Mediam regionem, vulg. l. 435,44 : rectius P. c. Μηδίας.
μηδὲν ὅ τι μὴ- nihil non 286,10. κατὰ μηδὲν διαφθείρειν, nulla ratione, nulla ex parte 730,42. sic κατὰ μηδένα τρόπον 777,4. ¶ Item μηδὲν τι προσῆλθεν αὐτῷ τ. 561,1. &, subaud. κατὰ, μηδὲν τι προσήκειν ἑαυτῷ 529,6. μηδὲν τι διαλλάττων τῶν- 710,36. Rursum μηδὲν τι πιὼν 475,8. μηδὲν τι γενναῖον παρέχων 585,18. μηδὲν τι δεινὸν προσδεχόμενος 529,7. μηδὲν τι ἄλλο διαφέρειν 467,40. in quib. fortasse rectius diuise scripseris μηδ' ἕν τι, vt μηδ' ἓν ἔθος 644,31
ὤμοσε μηδέποτε προσδέξεσθαι 388,31 : P. οὐδέποτε.
μῆκος pro μῆνα vel ἔτος 679,44
μηκύνειν τὸν λόγον 754,32
μηλόβοτον τὴν ἔρημον τὴν χώραν καταλιπεῖν 614,12
μήτε μήν, neque item, neque etiam 500,4. sic οὔτε μὴν ibid. 26
μήνις θεῶν 667,28
ἐμήνιεν αὐτῷ, succenseb. 377,30
μηνοειδὲς χωρίον 250,14
οἱ μηνύσαντες κατὰ δεσποτῶν 329,23
μηνυταί, delatores 325,7. μηνυταὶ γενέσθαι Πύρρῳ ὧν ἐπράσσετο, i. μηνῦσαι 72,35
μήποτε, numquam 822,30,43
μήπου γε 743,36
μήτε pro μηδὲ 236,26. μήτε pro μηκέτι 573,3
μήτι γε, nedum 751,39. idem μὴ ὅτι.
μητρόπολις Συρίας Ἀντιόχεια 351,24
μητροφόνοι, matricida 302,4
τὸ μητρῷον, m. Matris fanum 814,14
μηχανὴν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἐζήτει πᾶσαν 538,26. διὰ πάσης μηχανῆς ἀναζητεῖν 769,30. μηδεμία ἦν τῆς θεραπείας μηχανή 815,9
τὸ κατ' αὐτοῦ μηχανώμενον 710,31
μηχάνημα, machina bell. 313,8
μηχανοποιοὶ 341,29 : 676,28
μιᾷ γνώμῃ καὶ ψυχῇ ὁμοίως μεμισῆσθαι 616,5. μιᾷ pro μηδεμιᾷ 253,1, vulg. l. vide εἷς.
μιαρία, impuritas 448,31
μιγάσιν ἀνθρώποις 790,3
μικρῷ πρόσθεν 72,3. vsitatius μικρὸν πρόσθεν 102,36 : & μικροῦ πρόσθεν 282,5. μηδὲ μικρὰ πλεῖον τοῦ παιδὸς ἀναλῶσαι φαγεῖν 377,15, etiam P. at Suid. rectius μικροῦ 937,49. ¶ μικροῦ δεῖν, prope, pene 260,3 : 377,18 : 675,16. Idem μικροῦ 66,36 : 85,25 : 355,43 : 364,34 : 636,32 : 717,15 : 750,42 : 849,8
μικρολόγων γυναίων 587,36. μικρολογία 494,18 : 587,31. μικρολογεῖσθαι περὶ τὰς τιμ. 338,16
μικρόφρων in larg. 269,13. sic μικρόψυχος 118,16 : vt contra μεγαλόφρων. At μικρόψυχος, animi immodici 123,4, propterea fortasse, quoniam animi magnitudo ira moderari nouit.
οὐ μικρῶς, non parum 439,42 : 528,20
μιλίοις ο', milib. LXX 807,4. sic μιλίοις λ' 822,10
μιμούμενος πάντα Διόνυσον, in omnibus imitans 465,35. sic 835,9. τὸ μίμημα αὐτοῦ, imago, effigies 414,30. μιμήσει καὶ ζήλῳ τοῦ βασιλέως ἀντέχειν καμάταις 523,41
μῖμος, fabula mimica 218,27. μίμων ὑποκριταί 571,40. μῖμοι γελοίων 758,24 : 784,42
μιξοβάρβαροι, semib. 64,24 : 585,23
τὸ μισητὸν τῆς κλήσεως 198,31
μισθοῦ τι ποιῆσαι 298,43
μῖσος ἔχειν πρὸς αὐτόν 794,11. διὰ μίσους αὐτοῦ ἦν, odio ei erat 224,13
μισόχριστος 874,42
μνᾶσθαι ἑαυτῷ τὴν ἀρχὴν 651,43 : τὴν ἐξουσίαν 505,1 : τὴν βασιλείαν 780,24. ἐμνᾶτο παντὶ τρόπῳ τὴν μοναρχίαν 538,1. μνώμενος εὔνοιαν ἑαυτῷ παρὰ τῶν- 603,29
μνήμῃ παραδοῦναι τὰ- 632,5. sic τῇ μνήμῃ τῶν εἰς ἔπειτα ἐσομένων παραδοῦναι, posteritatis memoriae prodere 382,31. ἐν μνήμῃ κατέχειν 684,15. διὰ μνήμης φέρειν 492,12. τῆς βασιλείας μνήμης πρῶτος, principis a memoria 548,34. ¶ μνήμην αὐτοῦ ποιούμενος, ment. f. 776,38
μνημόσυνον ἐν τῇ πόλει ἔχει οὐδὲν 203,4
μνηστηρικῶν αὐτοῦ τῶν- 845,12
μοῖρα, μερίς, & τάγμα, pro eodem 643,16,38,40. sic μοῖραι τοῦ στρατοῦ τρεῖς 582,36. μοῖρα τις ἡ Περσική 727,9,19. μοίρας Γοτθικῆς ῥήξ 853,44. ¶ ἐν ὑπάρχου μοίρᾳ ἦν, praefecti loco esse 413,13. ¶ ἡ μοιρῶν ἀνάγκη, fatalis Parcarum necessitas 632,25
ἐκ μοιχείας γεγαμηκὼς γυναῖκα 200,41 : & Dio 361. at P. c. μοιχίας.
μοιχίδιος υἱός, adult. f. 441,45
μοιχικώτατος ἀνδρῶν ὁ Γ. 245,17
Μολβία χρύσεα : vide Μυλβία l.
μολγὸς, culeus 274,35

μόλις & χαλεπῶς ὑπερβαλὼν 581,3. μόλις & σὺν πόνῳ πολλῷ 646,10
μολύβδινοι ἐλασμοί 230,34: at D. 421. & P. μολίβδινοι.
μοναρχήσας, solus imperium g. 106, 8. μοναρχῆσαι τῆς Ῥώμης 143,7. μοναρχεῖσθαι δεόμενοι 192,34
μόναρχον ἐλέσθαι 635,7: καταστῆσαι 636, 35: προστήσασθαι 643,2. μόναρχος ut ametur 192,15
ἐν μοναστηρίοις 834,31. μονὴ, monasterium 891,1,2
μονήρη πλοῖα 402,25
μονομάχος, gladiator 491,20. μονομαχεῖν πρὸς θηρία 600,26. μονομαχίας ἀγῶνας ἔθεις 311,16. μονομαχεῖα, gladiatorum diversoria 869,18. μονομαχικὸν διάταγμα 97,42. μονομαχικὸν στάδιον 117, 32. μονομαχικὰ χρήματα 383,9
μονονουχὶ φωνὴν ἀφιέναι 743,9
μονόξυλα, s. πλοῖα 763,14,28
μόνος pro μόνοις 316,21. μόνοις pro μόναις 682,3. μόνον pro μόνῳ 83,32. εἰ μόνον ταῦτα εἶχε 223,5: D. μόνα 411. μόνον οὐχὶ βοῶν ὡς 644,6: quod & coniuncte μονονουχὶ 743,9. κατὰ μόνας, solus cum solo 333,19
μόνους ὄντας 212,6
μορονότας P. pro κορονότας 415,9
μόρος, mors fat. 684,10. sic μόρῳ αἰσχίστῳ καταστρ. 863,36
μόρσιμός σοι εἰμί 864,4
μορφούμενος ἐς ἀλλοκότως 123,30
Μυλβία γέφυρα 118,5: in exemplari Μουβία, sine λ: infra Μολβία 130,4
Μουντανός pro Μοντανός etiam P. 271,9
Μουσῆ pro Μύρσῃ 132,23
πάσας μὲν τὰς ὀργάνοις ὑποκριτὰς 546, 15: 561,37. sic 527,17. πάσης μουσικῆς ὄργανα 549,19
μυηθεὶς, initiatus 371,37. παιδείας καὶ μαντείας μεμυημένος 481,36, etiam Ald. edit. At Bas. μεμυημένος.
μῦσαι, oculos claudere 253,13
μυθικῶς ἐξειργασμένοι 832,27: at μυθικῶς ἐσχαλμένοι 397,37: f. rectius ποιητικῶς, ut 540,25
μυθολογία, vulgi fabula 272,12
μυκηθμοῖς ὅμοιαι ἠχαί 326,20
μυλίτου λίθου πεποιημένον τεῖχος, moll. 515,29: & Suid. in Βυζάντιον.
μύραις L. & P. 670,1, perperā pro μοίραις.
μυριάδες εἴκοσι, CCM. 78,45. μυριάδες πεντήκοντα, DM. 84,46. μυριάδες ὀκτὼ, DCCC milia 79, 24. ubi si Latina scriptura vera est, scribendum ὀγδοήκοντα. μυριάδες pro χιλιάδες 85,28: 828, 40. sic μυρίοι pro χίλιοι 109,37
Μυσοὶ, Mœsi 121,8, & alibi.
μύσος, piaculum 796,19. μυσαρὰ τετολμῆσθαι 857,4. μυσαρῶς προστ-

τάγματα 735,41
μυστάζεσθαι τῆς κόρης 530,38. μυσταθόμενος τὰ φαῦλα 553,33
τὰ μυστήρια ἐπόπτευσε 356,12. εἰς μυστηρίων ζῆλον ἐπιπλασθῆναι, ad imit. myst. Cer. 527,20. μυστήρια ἐπιτελεῖ ξένα 858,20. μυστήριον τῆς ἀρχῆς σημεῖον, ὅρκος 619,8

N

ναίοντες & ναιετάοντες 690,22,26
ναΐσκος μικρός 146,22
νάματα ψυχῆς 469,17
Ναείνιοι: quære Madena.
ναρκῆσαι ὑπὸ τῆς ἐλ. 190,13
Ναρσῆς, Narses, rex P. 126,43: 127,4,47
ναύαρχοι, præf. class. 682,6,11
ναυαρχεῖν αἱρεθείς 169,26
ναυλοχοῦντα οἱ λιμένες 179,43
ναυπηγεῖσθαι πλοῖα 179,23: 652,31: 707,28. ναυπηγήσιμα ξύλα 347, 19
ναῦς φορτίδες 680,32. item νῆες δύο, duæ naves 725,39. sic νεῶ, naves 187,40: 177,39: νεῶν, navium 77,40: 86,1: 615,41: νεώς, navis 801,6. νῆας pro ναῦς, naves 76,15,31: & ναυσὶ φορτίσι 683, 26
ναυσίπορον ῥεῖθρον 584,31
εἰς ναυτιλίαν χρῆσθαι, ad navig. 648,7
Νέα πόλις: vise Hierapolis.
ἡ νέα Ῥώμη 875,39: 876,22
νεάζειν ἐν στρατ. βίῳ 536,20
νεάλωτα θηρία 279,8
νεανιεύεσθαι, iuveniliter iocari 396, 24. sic νεανιευσάμενος τι 124,31. ἐνεανιεύετο ὑπὸ τοῦ Σ. πολλὰ, iuv. q. ferm. agebat 407,3. Item μετὰ νεανικῆς σπουδῆς 471,2. νεανικὸν παρέχεσθαι μηδὲν 586,8. νεανικώτερον, virilius, fortius 162,39
νεανίσκων παιδιαί 322,21
νεανιεύματα, iuvenalia 276,16: 335,13
σὺν νεαρῷ τῷ στρατῷ, rec. ex. 525,6
νεβρίδας, pelles hinnuleas 449,9. vulg. l. & P. c. νευρίδας, perperam. ut & Νευρίδιος pro Νεβρ. 737,39
νεκύια χρησάμενος 554,12
νεμεσήσας αὐτῷ ἐπὶ τῷ κ. 788,39. sic 863,38. ἐς τὸ νεμεσητὸν προάγειν, in od. add. 158,26
νέμειν ἀλλ' αὐτοῦ οὐδέν 515,40. νέμειν τὸ στρατὸν τειχῶν 140,29. ἀντιμάχεσθαι πρὸς ἐκεῖνον, cum illo dimiss 522,19
ἡ νεολαία πᾶσα ἠθροίζετο 607,3. sic 519,13: 550,31: 742,8. sic νεολαίαν βαρβάρων 742,44. ἡ νεολαία τοῦ στρατοῦ, tirocinium, tirones 585,32
εἰς νεότητα ἐπανάγειν, repar. 118,27
νεοχμεῖν τι ἐσπούδαζε, pro νεοχμοῦν τι, etiam P. 415,30. νεοχμῶσαί τι 239, 42: 323,17. νεοχμώσειν τι 349, 27: P. c. νεοχμάσειν. Item νεο-

χμοῦσθαι, innovari 882,33
Νερώνεια, Neroniani ludi 277,28: & οἱ Νερώνειοι, Neroniani, s. ministri 306,23: Νερωνίς, Nero Imperatrix 281,4
τῇ δεξιᾷ νεύσας τῆς ἐκκλησίας 697,21
νεύματι χειρός 474,17
νευρίδας & Νευρίδιος: vise νεβρ.
νέφη, nubes 312,26
νεώριον Byzantii 686,30
νεὼς, Att. pro ναὸς, templa 471,35. sic & νεὼ 482,24,40. vise & ναῦς.
οἱ ἐς νέωτα ἄρχοντες, mag. in prox. ann. designati 220,21. sic αἱ εἰς νέωτα ἀποδεδειγμέναι ἀρχαί 398,17
νεώτερα πράγματα, res novas mol. 182, 36. νεώτερα Ῥωμαίοις μηχανήσασθαι πράγματα 658,31. νεωτερόν τι ἐργάσασθαι ἔδοξε 217,15
νεωτερίζοντά τι 229,20. οἱ νεωτερίζειν εἰς τὰ πράγματα εἰωθότες 644, 23. νεωτερίζειν & πλεθαρχεῖν oppos. 282,39. sic τῶν νεωτερισμῶν μεταχόντες 739,38
νεωτεροποιοῦντες ἐπὶ τῆς Αφρ. 126,3
νεωτεροποιία 282,9
νὴ μὰ Δία, pro νὴ μ. 839,8
νηδὺς, venter, alvus 684,28
ἐν νηνεμίας ἀνέμων 400,14
νηπιότης, infantia 487,11
νησίαρχος 238,27
νησιώτης στρατός 523,4
Νίγρειοι, Nigriani mil. 399,21: 400,6
νικαίου Διὸς νεὼς, Iovis Victoris 266, 31: & D. 473.
νικᾶν νίκην λαμπροτάτην 81,34. νικήσας μάχην μεγάλην 157,11. νικήσει μάχας δύο 92,43. νικήσας τῶν Μιθριδάτου ἄγημα 294,5. Item μάχην νικήσας Ὀρώδην 100,3: & ἀεὶ νενικηκὼς Ἀντώνιον νίκας 251,31. (ubi ut νενικήκει absque augm. legitur, ita in P. c. 139,13) Sed reperitur etiam cum dat. νικήσαντας μάχαις τοσαύταις 523,6: & 100, 14. Item pass. νικώμενοι θυμοῦ, i. ἥττους θυμοῦ 760,13
τὸ Νικητήριον τάγμα 214,14: at D. 384, νικητόρων, Victorum legio, seu Victrix legio, ut in Golz. inscript. vet. νικητήρια σκευὴ, triumphalis cultus 254,11. sic νικητηρίους ἄγειν ἑορτάς 117,17. ¶ Item νικητήρια, ludi triumph. 155, 6. τὰ νικητήρια ἄγειν, pomp. triumph. d. 341,41. sic τὰ νικητήρια ἐπέμψε 298,16. τὰ νικητήρια λαμπρῶς κατήγαγε 191,4. νικητήρια funerea 332,28. ¶ νικητήρια ἐπ' ἀριστείᾳ δοθέντα, præmia victricia 221,1. sic τῷ νικητήριον δοῦναι ἐψηφίσαντο 179,32. νικητήριον Αἰγυπτίου 252,9. ¶ νικητήρια pro ἐπινίκια 275,16
οἱ Νικάτορες 214,29: & D. 384. at P. c. Νικάτορες, Dorice: in Golz. Antiq. Victrix legio.

νικηφόροι κατὰ Βρεττανῶν, *victoria de Br. report.* 539,7. *sic* 529,35
τῆς Νισίβιδος προδοσία 878,35. *item* Νισίβιος 714,22: 732,8,23: τῇ Νισίβι 732,13. Νισιβινοὶ 733, 2: *apud Steph. Byz.* Νισιβηνοί, *ut* Σαφηνοί, Καρρηνοί.
νιφετοῖς καὶ χιόσι 523,37
νοεῖσθαι, *intelligi* 544,28
Νοέμβριος μὴν, *November* 117,28
νοθευόμενα γένη 552,5
Νομάδες, *Numidæ, Mauri Romano imperio subiecti* 601,39. ¶ τοῖς ἐκεῖσε νομάσι, *qui illic incert. sed. degunt* 762,25
νομὰς ἐπήγγελε τοῦ δήμου 597,21. νομὰς τοῦ δήμου ἐπὶ ταῖς νίκαις προὔθηκε μεγίστας 526,21. νομὰς τοῦ δήμου δοὺς ταῖς συνήθεις 568,4. *sic* νομὰς ἐπιδοὺς μεγαλόφρονας 529,39. νομὰς χρημάτων μεγαλοφρόνως αὐτοῖς ἐπαγγείλας 619,35. νομὰς αὐτοῖς διδοὺς καὶ ἐφόδια 507,13
Νομίδαι: *vide* Νυμίδαι.
ὡς νομίζουσι Ῥωμαῖοι, *ritu Romano* 574,34. *sic* 257,43. *& pass.* νενόμισται, *lege receptum est* 165, 36. αἱ νενομισμέναι θυσίαι 499, 33. ὁ νενομισμένος χρόνος 174,42. αἱ νενομισμέναι πρόσοδοι 226,4: 234,19. *Item* τὰ νομιζόμενα ποιῆσαι, *lege præcepta* 184,3. τὰ νενομισμένα ἀποπληρῶσαι, *iusta explere* 112,17. *sic* τὰ νενομισμένα ἐχρῆτο αὐτοῦ περὶ τὸ σῶμα. 119,8. ¶ νομισθῆναι αὐτοῦ θείας τιμὰς, *decerni seu tribui* 115,3. ¶ νομισθεὶς ἐν τοῖς πάνυ φίλοις αὐτοῦ 254,39
τὰ νόμιμα, *legum iura* 439,31. τὰ νόμιμα αὐτῶν, *leges & ritus* 141,38
νόμισις, *ritus, inst.* 141,40. νομίσεως ἀναγκαίας ἐλεύθερος, *liber a legum necessitate* 194,22
νόμισμα ποιῆσαι, *monetam cud.* 593, 23. οἱ τὸ νόμισμα διοικοῦντες 123, 28. ἀργυροῖς ἑκατὸν νομίσμασιν ἐδωρεῖτο 720,16: *&* 715,26
νομοθέτης, *iuris conditor* 119,31
νομοθετικοὶ ἄνδρες 841,20
νόμῳ Φοινίκων, *ritu Phœn:* 568,23: 570,19. *sic* νόμῳ βαρβάρων 563, 26. γάμου νόμῳ συνοικίζειν 446, 20 νόμῳ βασιλικοῦ καλλιερήσας 512, 11. πολεμίου νόμῳ κυκλώσασθαι 510, 22. ¶ εἰς νομὸν τῆς Καππαδοκικῆς συντελοῦντες, *præfect. seu provinc. Capp.* 139,16. *Sic Steph. & Paulus Leopard. Emend. lib. 7, cap. 18, pro vulg.* νόμον. *vulgata tamen scriptura aliquo modo patrocinatur quod pag. seq. v. 11, de Phœnice ac Cœlesyria legitur,* καὶ νόμους ἔλαβεν, ὥστε τὸ τῶν Ῥωμαίων τρόπον πολιτεύεσθαι. *quamquam ibi quoque* νομοὺς *legi potest.*
νόννας καὶ γυναῖκας συνέβαλε 331,38, *etiā P. c. vbi* ναίνας *aut* νίννας *reponendū aliquis putauerit, i. nanas.*
νοσηλεία 258,2: *valetudo grauis Sueton.* 80,51
μέθης νόσῳ ἀλισκόμενος 868,47
νοσοῦν πλεονεξίαν ἄμεινον 863,11
νουθεσίαις παιδεύειν τοὺς ἀρχομ. 212,34
νουθετοῦντες αὐτὴν ζῆν σωφρόνως 444, 43. ταῦτα νουθετήσας αὐτὸν 881,21
Νυμίδαι, *pop. Afr.* 76,47. *iidem vsitatius* Νομάδες.
κατὰ νοῦν λαβὼν ἃ- 790,16. *sic* 702, 26. λαβὼν κατὰ νοῦν ὡς- 658,43. ταῦτα κατὰ νοῦν ἔχων 675,26. κατὰ νοῦν ἔχων ὅσα- 790,38. κατὰ νοῦν ἔχοντες ὅτι- 688,41. τοῖς αὐτοῦ κατὰ νοῦν ὄντι 793,20. ἐν νῷ βουλόμενος ὡς- 755,26. ἐν νῷ ἔχων ἀναλαβεῖν τὴν δύναμιν 656,20. κατὰ νοῦν χωροῦντων αὐτοῦ τῶν πρ. 643,31
νουνεχῶς, *cordate* 862,43
τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἐπιμείνας ἐν- 544,42. μέσας νύκτας, *pro* μεσονύκτιον 868, 32
νυκτομαχία 86,19
νυκτομαχοῦντες στρατ. 778,17
οἱ νυκτοφύλακες, *vigiles* 240,24: 286, 19. νυκτοφυλάκων λόχοι 231,30
νυμφίος τῆς θυγατρὸς 552,22
νωθεία, *ignauia* 173,43. νωθεία *simulata* 252,30: *stultitia Suetonio* 82,14. νωθέστατα, *lētissime* 245,35
Νώεικον, *pro* Νικαιικὸν 760,36
τὰ νῶτα δεδωκότες 606,36. κατὰ τὸ νῶτον, *a tergo* 317,31. κατὰ νώτου χωρῆσαι τῶν πολ. 718,4,20
τὰ νωτοφόρα, *dossuaria* 715,40

Ξ

ξαινόμενος τὸ σῶμα 638,13
οἱ ξενοδοκοῦντες σφᾶς 436,26
ξέσματα σώματος 834,22
ξηραλοιφεῖν 430,31: 871,42
ξιφήρεις ἀνέκοπτο 595,33. ὑπὸ ξιφήρων ἐλαύνεσθαι 431,15, *etiam P.*
ξιφηφόροι 605,2
ξιφηφορεῖν 335,30: 605,39
ξιφιδίῳ ἑαυτὸν διεχρήσατο 308,10: *pugione, Sueton.* 106,8
ξιφισμοῦ χρησάμενοι πολλοῦ, *digl.* 172, 20
ἡ ξυλεία τῶν οἰκοδομημάτων, *lignea materia* 614,8. *sic* ξυλείας πλῆθος ἐπάλληλον 607,39
ξύλῳ παιεθείς, *fuste perc.* 599,8
ξυνωρὶς ἀδελφῶν 836,5
ἐξύετο *pro* ἐξυρᾶτο 276,18

O

ὁ μὲν, *relatum ad remotius; ὁ δὲ, ad propinquius* 146,14. ὁ μὲν ὡς- ὁ δὲ ὡς 419,4. οἱ δὲ *redditiue pro* οὗτοι *seu* οὗτοι 506,5. ὁ Ζήνων, *pro* ὁ Ζ. 834,15
ἐν ᾧ κακοῦ ἐγγένῃ, *quo mali delapsus esset* 224,5. ὃν μὲν- οἷς δὲ- 526,35. *sic* 609,11
ὀβολοστάτης 754,40
ὀγδοηκοντοῦτης 276,23
τὸ ὄγκον τῆς δαπανήματος 807,24. ὀγκοῦσθαι, *tumidius se efferre* 250,22. ¶ ᾠκοῦντο *pro* ᾤκουν 226,44
ὀδύνας τε ὑπάρχειν *pro* διοδεύειν 97,3
ὁδηγούμενος θεία προνοίᾳ 519,7
ὁδοιπορία, *iter, via* 476,13
ὁδοιπορικὴ ἐσθής 565,32
ὁδοποιηθέντα λίθῳ ὕλῃ 344,17
τῆς ὀρθῆς ὁδοῦ τῆς περὶ τὰ θεῖα ἐκτραπείς 761, 28. ὁδῷ τινι χωρῶν, *via quadam, vel in itinere quodam* 354,3. ὁδῷ ἰών, *pedetentim* 215,40. *sic* ὁδῷ προϊὼν 768,9: προϊόντες ὁδῷ 644,30: 800,12: *&* ὁδῷ προϊοῦσα 831,5
ὀδυρόμενος περὶ τῶν στρατ. ὡς- *queritans* 442,9,44. *sic* 434,11
ὀδυρμός, *fletus* 67,46
ὀθνεῖοι πόλεμος 441,21
οἱ *enclit. pro* αὐτοῦ *apud Dionem & Zos. cum alibi, tum* 149,30: 683,10
οἷα δὴ, *veluti* 474,33: 684,12. τροφεὺς ὡς οἷα καὶ παιδαγωγὸς, *veluti* 833,32
τοὺς οἴακας μεταθεῖναι 652,42
οἰδοῦντων αὐτοῦ τῶν πραγμάτων 306,4
καθ᾽ ἅπερ τὴν αὐτῶν οἴησιν 721,2
οἰκεῖν κακῶς 309,34
οἱ οἰκειότατοι, *domestici iuris vinculo coniunctissimi; uxor & liberi sc.* 851,28. τῶν οἰκετῶν, καὶ ἄλλως οἰκείων, *familiarium* 810,35. ¶ οἰκεῖον παιδὸς, *filii sui* 693,6. *sic* οἰκείαις χερσὶν ἀποθνήσκειν 701,3. κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν προσιέναι εἰς τὰ βασίλεια 820,44. τὴν ἀνάρρησιν τὴν οἰκείαν, *designationem sui* 732,32. ¶ οἰκεῖα ποιεῖν, *sibi vindicare*, σφετερίζεσθαι 639,40
οἰκειοῦσθαι, *sibi conciliare* 237,38. *idem mox* προσποιεῖσθαι *&* προσεταιρίζεσθαι. ᾠκείωτο αὐτὸν θρησκεία πλείονι, *familiarem sibi fecerat* 531, 27. οἱ ᾠκειωμένοι οἱ, *familiares ei* 240,47. ¶ οἰκειωσάμενος τὴν βασιλείαν, *sibi vsurp.* 768,8. *sic* 785,41. οἰκειωθεῖσα τοῖς βαρβ. *vsurpata ab.* 855,22
οἰκείως ἔχειν πρός- 790,10
οἰκέται, *famuli, serui* 858,9,13
οἰκετικὴ στρατιά, *ex. e seruitiis coll.* 89,40
οἴκημα, *domicilium, habitaculum; & domestici conclaue seu cella* 541,5,16. οἴκημα ἃ ἔτυχεν 397,27. οἴκημα σκοτεινὸν, ἐν ᾧ ἐτρέφοντο κύνες 316,1. οἰκήματα μισθωτὰ 180, 8. ¶ οἰκήματα, *cella seu fornices meritoria* 255,31: 265,40: 446,31. ¶ οἴκημα, *carcer* 144, 6: 241,37
οἰκήσεις, *habitacula* 591,15. τὴν οἴκησιν ἔχοντες κατὰ ταῦτα 689,10,28
οἰκητήριον 786,2
οἰκήτορες νήσου 279,27: τῶν πόλεων 792,25
ἐς τὰς οἰκίας ἐτρέχον 391,23: *pro* εἰς τὰ οἰκεῖα, *vel* τὰς ἑαυτῶν οἰκίας.
οἰκίσκος, *cella* 597,37
οἰκισμὸς τῆς πόλεως 632,10

ταῖς οἰκοδομαῖς ἐνιαυτοῦ 886,47
οἰκοδόμημα, *ædificium* 765,17
οἴκοθεν τὴν αὐτοῦ χρήμ. 500,25. οἴκοθεν βίῳ, *suis sumptib.* 147,12. οὐκ οἴκοθεν κινούμενος, *non sua sponte instinctu* 806,16
οἱ οἰκεῖοι, *domestici* 389,10
οἰκονομικώτατος ἦν 372,13
οἰκονομήσας πολλὰ γενναίως 657,25. οἰκονομήσας τὴν ἀρχὴν καλῶς 667,3. ὅτε τὰ κατὰ τὴν Γαλ. οἰκονομήσας 826,2. οἱ οἰκονομοῦντες τὴν βασιλείαν 802,44. ἡ τῆς ἀρχῆς οἰκονομία 574,9
οἶκος θερμὸς, *cella balnei* 854,19. ἐπ' οἴκου, οἴκαδε, *domum* 647,18,43. *sic* ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν 647,18:648,33: & *alibi* ἐπ' οἴκου ἔμεινεν, *mansit domi.*
ἡ οἰκουμένη τῆς γῆς 380,42. τῆς οἰκουμένης αὐτοκράτωρ 123,21
οἰκουρεῖν, *domi se contin.* 689,35
εἰς οἶκτον καὶ ἔλεον προκαλεῖσθαι 587,23. οἶκτον προκαλεῖται μείζονα 466,20. οἴκτου καταλαβόντος ἅπαντας 543,22
οἰμώζειν αὐτὸν ἰόντες 838,31
οἰνηρὰ σκεύη 284,47
οἰνωθέντας ἰδών 737,4
οἰνοφόρα σκεύη 613,14
οἴσομαι *incontracte* 600,9
οἷα διαφέρειν, *quales digeri queant* 760,1. ἦν οἷος ἐργάσασθαι δυνάσθαι 333,22. οἷός τε ἦν ἀμαχητὶ λαβεῖν 849,28. ὡς οἷόν τε ἦν ἄριστα 374,8. *sic* 646,33. οὐχ οἷόν τε φέρειν, *ferri non posse* 793,32. ¶ *Item alt. signif.* ἦν γὰρ οἷος μηδὲν ἀδιόρθωτον ἐᾶν, *talis qui nil impersect. relinq.* 870,29. *sic* τοιοῦτοι εἰσιν οἷοι πάντας ἀδικεῖν ἐθέλειν 209,1. οἷά τε γέροντι ἐπιτελεῖν οἴκαδε 666,38. ὅσα οἷόν τε γηράσαι 649,24
οἰωνοῖς αἰτίαις 476,2
οἰωνιστικὴ 889,11
οἰωνίζεσθαι, *auspicia consul.* 239,15
οἰώνισμα τὸ Ῥωμύλου γενόμενον 165,29
ὀκεῖλαι ἐπὶ τὴν χέρσον, *appell.* 668,7
ὀκλάζειν καὶ καταπίπτεσθαι 185,11. ὀκλάζον τοῖς προσθίοις ποσὶ 345,19: & 317,13
ὀκνηρὸς & ἀπειθὴς αὐτοὺς τοῖς κελ. παρέχειν 495,29. ὀκνηρῶς ἔχων πρός 711,31
ὀκνοῦντι πρὸς πάντα πόνον 675,9. *sic* 768,13. ὀκνῶν τὴν πρᾶξιν 378,24. ὀκνήσας τὴν ἔκπλουν 674,38
Ὀκταουΐου L. & P. 635,7: & *mox* 38 & 42 Ὀκταβίου.
ὀκτωκαιδεκαέτης ἔτι 164,4, P. & M. c. *at vulg.* ὀκτωκαιδεκαέτης.
ὄλβιον βιοτή 840,37
ὑπ' ὀλέθρου τοῦ σοῦ 490,24. ὄλεθροι, *perditi homines* 282,3,28
ὀλέθρια ἦν αὐτοῖς 558,10. ὀλεθρίου ζημίας 525,37:590,13. ὀλεθρίως ἐπιμψαι 524,10
ὀλιγοδρανέων 849,5
ὀλίγον ἐμπροσθεν 256,4. ὀλίγῳ πλείους πεζῶν 812,8. ἐπ' ὀλίγον ἀντισχόντες 525,11. *sic* πρὸς ὀλίγον, *s.* χρ. 597,6. παρ' ὀλίγον ἦλθον ἀποχρήσασθαι αὐτῶν 174,25. ὀλίγου ἐδέησαν ἀπολέσαι πάσας 253,4. ὀλίγου δεῖν συμβιβάσαι 295,38. ὀλίγου δεῖν σύμπασαν ἔχων 147,39. *Item omisso verbo*, ὀλίγου πάσας, *fere omnes* 145,33, P. *at vulg.* l. ὀλίγον, *perperam. sic* 149,32: 182,10:351,40:370,35
ὀλιγώτεροι, *pauciores* 145,44
ὀλίγιστου χρόνου διαδρ. 677,45
ὀλίγοις ἀπέδρασαν 164,43. *sic P. at vulg.* ὀλίγος, *perperam.* ἐξ ὀλίγου τετμήσθαι 359,24
ἐν ὀλιγωρίᾳ ἡμᾶς ἐποιεῖτο 430,27. *sic* 237,33. ὀλιγώρως προσίεσθαι τοῖς 731,18
ὄλισθος *lapsus*, *lapsatio* 366,11. ὀλισθαίνειν, *labi*, *lapsare* 366,6. ὠλίσθανον, *lapsabant* 480,13: *A.* & *Bas. ed.* ὠλίσθανον.
ὀλιβέζοις ἐπαφέντες 656,38: *L.* & *P.* ὀλιτείχοις *corrupte.*
ὁλοκαυτεῖ τὰ θύματα 670,12: *P.* ὁλοκαυτεῖ, *minus recte.*
πάσαις ὁλόκληρον Πέρσαις ἀνασώσασθαι τὴν ἀρχὴν 576,27. *sic* 608,8. ὁλόκληρον ἔχειν τὸ σῶμα, & πηρῶσαι, *oppos.* 828,31. εἰς τὸ ὁλόκληρον εὐδοκίμησε 588,17. *sic* εἰς ὁλόκληρον, *perfecte* 817,11
ὀλολυγὴ παίδων 285,45
τὸ δ' ὅλον, *atque in summa* 329,34. δι' ὅλου πρὸς ἡμᾶς 389,21. ἐπεὶ ὅλοις ἔτεσι 246,16. ὑπ' ὅλοις τρισὶν ἔτεσι 632,17. ¶ ἡ τῶν ὅλων ἀρχὴ, *summo. imp.* 734,5. ἡ τῶν ὅλων ἐπιβουλή 118,9
ὁλοπόρφυρος χιτών 382,5
ὁλοχερῶς φιλεῖν 449,25. *sic* 362,30
ὀλοφυρτικόν τι ἐμμυκήσατο 191,1
ὀλόψυχος παραίτησις 192,27
Ὀλύμπιον, *Olympii Iouis templ.* 358,11
ὁμαιχμίαν ποιήσασθαι πρός 817,36. ὁμαιχμίαν ἔχειν, ἐφ' ᾧ 679,30
τῆς ὁμαλωτέρας ὁδοῦ 791,39
ὅμηρα ἔχοι τῆς εὐνοίας αὐτῶν καὶ πίστεως 516,24
ὁμηρεία, *obsidatus* 101,15. ὁμηρείας ἕνεκεν αἰτεῖν τὸν π. 675,1: *P. c.* ὁμηρείας.
ὁμιλεῖν, *de ven. consu.* 425,4
ὁμιλία, *consuetudo veneria* 672,9. ὁμιλία πυρὸς καὶ ὕδατος, *coitus* 180,5. *idem mox v.*16 συνουσία. ἐν ταῖς πρὸς τὸ πλῆθος ὁμιλίαις, *in concionib. ad pop.* 799,41
ὅμιλον στρατιωτικὸν οἱ προσιόντες 693,23. ὁ ὅμιλος, *vulgus* 242,4: *vide* πλῆθος.
ὁμόγνιοι θεοί 863,23
ὁμογνώμονι τοῖς Οσρ. γενόμενος 590,19. ὁμογνώμονας ἔσεσθαι τῷ 503,22. οἱ ὁμογνωμονοῦντες σφίσι 314,39. *sic* 650,18
ὁμοδίαιτα τύποις ἔθη 751,31
ὁμοθυμαδὸν εὐφημοῦντες 510,18
ὅμοια τοῖς πρώτοις, *pro* ὁμοίως 287,20. οὐχ ὅμοιον οἷον, *pro* οὐ τοιοῦτον 584,10. ὁμοίως ἐμοὶ, *ita ut ego* 382,36
ὁμόκλινον καὶ ὁμοβράπεζον ἐποιεῖτο λέοντα 437,38
ὁμόκλιτος τὸ 804,22
ὁμολογεῖν ὅτι σέβοιτο θεὸς 798,22. *Pass.* ὁμολογουμένη βασιλεία, *confessum* & *approb.* 503,6. *sic* ὁμολογουμένως ἐχθρὸς 522,8: & ὡς ὁμολογουμένως πολέμιον 534,34. ¶ ὁμολογεῖ μοι, *mecum sentiant* 307,24. ὡς ὁμολογοῦντα τοῖς αὐτῶν ἔθεσι 824,30. *sic* ὁμολογοῦντα τύποις, *consentanea*, *respond.* 812,40. οὐχ ὁμολογούμενον, *haud consentaneum* 228,34. ¶ ὁμολογήσας σφίσιν ὡς συνθησόμενος, *pacta cum eis salute* 316,37. *sic* τὰ ὁμολογηθέντα, *pacta*, *conuenta* 179,12. ¶ ὁμολογεῖ χαριστήρια, *gratias agens* 544,18. *vide* χάρις.
ἐς ὁμολογίαν ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ *pacisci* 163,18. *sic* 422,40. ὁμολογίᾳ παραστησάμενοι, *pactione* 649,6. ὁμολογίᾳ παρέδωσαν τὴν ἀκρόπολιν 719,34. τὴν ὁμολογίαν σφῶν δέξασθαι, *conuentionem*, *pactionem* 313,27. καθ' ὁμολογίαν, *per compositionem* 215,28
ὁμομητρίᾳ ἀδελφῇ 813,44
ὁμονοεῖν ἀλλήλοις 620,33
Ὁμόνοια, *Concordia*, *num.* 426,13
τὸ ὁμοούσιον 879,19
ὁμοπάτριος ἀδελφός 695,5
ὅμοροι & γείτονες Ἰταλιώταις 584,15
ὁμόσε, *vna* 740,4. ὁμόσε Ῥωμαίοις, *pro* ἅμα, σύν 817,37. ὁμόσε χωρήσας τῷ πράγματι, *offerens se* 497,8
ἐν ὁμοτίμῳ ἀρχῇ 538,40. ὁμότιμοι αὐτοῖς 155,36:412,26
ὁμοβράπεζος: *vide* ὁμόκλινος.
τὸ ὁμότροπον, *morum simil.* 600,36
ὁμοῦ ἔσται 417,4
ὁμοφρονῆσαι 171,27
ὁμοφυής 180,25
ὁμόφυλοι, *eiusd. gen.* 466,19
ὁμώνυμον ἑαυτοῦ γενέσθαι, *nomen suum ferre* 104,20. ὁμώνυμος ὢν τινι τῶν ἐπιχ. 169,14. ὁμώνυμος τῷ πατρί 739,13. ἐξ ὁμωνυμίας ἀπολόμενος, *ob nominis simil.* 160,15
ὅμως δ' οὖν, *attamen* 224,21:392,26
ὂν, *cum esset* 794,24. *vide* τὸ.
ὄναρ ἐνεφανίσθαι ὡς βασιλεύσει 418.44. ὑπὸ ὄναρ ἐνθυμούμενοι, *per somn.* 710,20
ὀνειδίσας αὐτοὺς πολλὰ 395,46: *pro* αὐτοῖς:

αὐτῆς: ut 399,24: 814,19. ὀνειδίζοντες αὐτοῖς ὡς δὴ- 593,32
ὀνείρατα, somnia 317,10. Idem ὄνειροι 311,6. Hinc ὀνειροπολήσας ἔξειν τὴν ἀρχὴν 770,23: sic 780,24. & ὀνειρώδης φαντασία 892,37
ὀνευσάμενος: vise ὠσάμενος.
ὄνησιν ὑμᾶς οὐδὲν 560,26
ἐξ ὀνόματος ποιεῖται κατάλογον, nominatim recenset 428,18. τὸ ὄνομα τούτῳ Βασιλείας ποταμός 720,44. Κουαρπῖνος δὲ τὸ ὄνομα, pro τοὔνομα 590,10
ὀνομάζῃ δὲ πῶς; 429,13. & mox πῶς δέ σου ὁ πατὴρ ἐκαλεῖτο; sic ὅπως ποτὲ ὀνομάζεται 232,43
ὀνόματι ἀνακαλέσας 312,40. ὀνόματι ἐξαιτηθέντες 362,1. ὀνόματι συγχωρῆσαι 190,34
ἐπ' ὀνόματι φρούρια 724,19. ὀνομαστότατον ἔργον 843,11. ὀνομαστότατος ἐπὶ πλούτῳ 202,31
ὀξύτατοι δραμεῖν 422,2. ὀξεῖς νοῆσαι 503,34. Sic aduerb. ὀξέως βαδίσαντες 725,12. ὀξύτατα ποιεῖσθαι τὰ λ. 872,3. & σὺν ὀξύτατῃ πάσῃ 741,5.
ὀπαδὸς θεῶν, assecla 468,21
ὅπερ καὶ τότε ἐγένετο 235,36: & D. 424. at P.c. ὥσπερ.
ὀπή, foramen 666,16
ὀπισθοφυλακῶν ἄπειρος 608,36
ἐς ὅπλα ἵεσθαι, arma capientes 676,11. sic ἐν ὅπλοις ἐγένοντο 583,18
τὰς ὁπλίσεις ἀναλαβόντες 697,7. βαρυτέρας ὁπλίσεις ὑφιδόντες, gr. armat. 752,8
τὸ ὁπλιτικὸν τὸ φρουρικόν 220,43
ὁπλομαχήσας τελεῖ 428,27. sic 228,5: 373,43. ὁπλομαχία publ. 353,35. ὁπλομάχων ἅμιλλα 699,6
ὁποῖος cum infin. 308,44: ut οἷος.
ὁπότε, cùm- 309,18
ὅπου pro ὅτε 581,27. ὅπου pro ὅτι 506,26. ὅπου γε- quum 120,7
ὅπως μὴ οὐδὲν- ellipsice, pro, nullam aliam ob causs. 357,45. τὸ ὅπως, modus quo- 709,43: 714,7: 782,37. ὁπωσδή, quomodocumque 546,13. idem ὁπωσοῦν 785,41
ὄργανον πορνείας 782,43
ὀργῇ & θυμῷ χρώμενος πλείονι 612,19. πρὸς ὀργὴν ἅπαξ τῶν ἀνιασάς 743,25. ὀργὴν ἐποιεῖτο μηδεμίαν 271,14. ὀργὴν αὐτοῦ ἔχων ὅτι- 335,12. sic 293,18: 353,42. δι' ὀργῆς ἔχειν τ. 204,16: 221,27. δι' ὀργῆς αὐτοῦ γενέσθαι, ille irasci 242,41. κατ' ὀργὴν, per iram 784,3. ὀργῇ, prae ira 411,24. ὀργῇ ἔχομεν ὅτι- 421,1
ὀργιάζων τοῦ θεοῦ 567,15
ὀρέγειν, praebere, porrigere 312,39: (idem mox προτείνειν v. 44) 314,30. sic ὀρέξαι χεῖρα συντέλειαν 502,10
εἰς ὀρέξεις ἡδονῶν 536,1
ὄρια pro ὅρια 708,3
ὀρθὴν πρὸς τὴν M. ἀφικέσθαι, s. ὁδὸν, recta, recta via 436,43
ὀρθοδοξίας πλήρη ἐπιστολὴν 878,15
τὸ ὀρθοστάδιον ἔχειν 297,17: 299,25
ὅρια Ῥωμαίων 707,41. τὰ ὅρια τῆς βασιλείας ἐκτείνειν 113,6
ὀρέγονται τῶν ἀγαθῶν 208,30
ὁρίζεσθαι ἐν τύποις τὴν αἰθρ. εὐδαιμονίαν, in his cen lim. poni 758,24. τὸ ὡρισμένον στρατοῦ πληρώσεις ἔχειν τὸ φρούριον, stato seu praefinito cop. num. 584,21. sic ὡρισμένης ἡμέρας, stato die 476,27: & ἡ ὡρισμένη ἡμέρα, praefinita dies 579,7
ὅρκοις πιστωσάμενοι ὡς- iureiurãdo affirm. 810,25
ὁρμαθὸς κακῶν πλοῦτος 858,25
ὁρμᾶν κατὰ τῶν πολεμίων 70,44. ὁρμῆσαι εἰς φυγὴν 778,33. ὁρμᾶν πρὸς τὸν θάνατον 109,40. ὡρμηκότες πληρῶσαι τὸ κέλευσμα 719,2. Item pass. f. ὁρμῶμαι ἐπ' αὐτὸν 370,7. ὥρμητο πρὸς ἀριστεῖον ἰσχυρῶς 373,32. ¶ ὥρμητο, oriundus erat 734,10. sic ὡρμώμενος ἐκ Λεσβίας 641,24. ὡρμώμενος ἐκ τῶν Φρ. ἔθνους 774,41. sic 751,21: 808,10. ὡρμήθησαν pro ὡρμίσθησαν 647,44
ὁρμὴ, consilium seu institutum proficiscendi 806,23. sic ὁρμὴν ἐπὶ τὴν ἑώαν 782,32. Item ὁρμὴ πρὸς τὰ κρείττονα 470,16. τὴν ὁρμὴν & τὴν γνώμην περὶ τὴν ἱπποδρ. ἔχειν, animi affectu & mente intentus circensib. 554,27. τῶν δυνατῶν ὁρμαί τε & γνῶμαι θερμότεραι, studia & anim. 786,40. ὁρμὴν ἔφερεν ἀδελφοῦ, affectũ fraterni animi 545,29. at τὰς πρώτας ὁρμὰς κατορθῶσαι, primo impetu 558,42
ὁρμητήριον, locus eruptionibus aptus 97,26. sic ὁρμητήριον πρὸς τοὺς βαρβ. 404,26. ὁρμητήριον πολέμου 364,2. ὁρμητήριον Βουνίας 813,11
ὁρμισθέντες εἰς- 682,19. ὡρμίσθη ἐπὶ τὴν P. 707,31. ubi etiam ὡρμήθησαν legi posset.
ὄρνις pro ὄρνις, aues 861,26
τὰς ὄρνις ἐκτείνειν 123,6. ὅρον ἕνα τῆς φιλίας ποιούμενος τὸ- scopum, caput 243,9. ὅροι, leges foederis 88,5,9. sic ὅρος, condicio 81,46
ὀροφαὶ τῶν οἴκων, laq. 421,19. ὀροφὴ δ' οἰκήματος 235,25
ὀρύγματα ὀρυχθέντα μέγιστα 550,35. sic 407,31. ὀρύγματα ἐν τῇ πόλει, fossa, aq. recept. 611,3
ὀρφανεύουσαι ἐπὶ τύποις 696,28. ὀρφανεύουσα ἐφ' ἑαυτῇ 643,6
ὀρφανοτρόφος γηγενὴς 884,2
ὀρφανοτροφεῖον 888,19
ὅς, is 138,6: 159,38: 240,20: 254,3: 363,30: 849,25. sic μηδὲ ὅς, ne is quidem 424,4.
¶ ὡς ἐπιτείνειν, pro ἃ 290,16. οὐ μὲ- οὐ δὲ- 571,26. οὐ μὲ- ὅσοις δὲ- 589,5. sic ὅ.
ὁσίας Εὐφημίας μαρτύριον, sancta Euph. 794,41. ὑχ ὅσιον ἐστὶ, pium 809,43
ὅσοι πλεῖστοι, quam plurimi 424,40. ὅσον pleonast. cum superl. 374,8. ὅσον cum infin. pro indic. 809,22. Ellipt. ὅσον ἀσπάσασθαι, salutandi causa, vel, tantisper dum salutaretur 354,16. ὅσον πρὸς τὰ πολ. quod attinet ad b. 538,8. sic ὅσον ἐπὶ τοῖς σκέμμασι 836,21. ὅσον εὐφυΐας χάριν 492,38. ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, quantum in se fuit 169,7. sic ὅσον ἐπ' αὐτῷ 576,4. ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῆς 371,23. Item ἐς ὅσον ἠδύνατο 305,24. καθ' ὅσον εἶχε τι τὴν 637,40. καθ' ὅσον γυναικὶ δυνατὸν τὴν 770,43. Sic ὅσα γε & ἠδύνατο 432,23. At ὅσα & ἐγὼ ἐπίσταμαι, quantũ quidem ego scio 415,10. itemque ὅσα γε ἐμὲ εἰδέναι 141,14. ¶ ὅσον οὐκ ἤδη σφαγήσεσθαι 332,10. ὅσον οὐδέπω συμβήσεσθαι 667,31. sic ὅσον οὐδέπω cũ futuro temp. 480,26,39: 739,3. ὅσον οὐδέπω cum fut. & cum aor. 781,26,39
ὅσια: vise ὅσια.
ὄστρακα θαλάσσια & ὄστρεα 855,4
ὀστράκια, vasa testacea 848,4
ὀσφραίνοιτο αὐτοῦ 348,4
αἱ ὀσφρήσεις, nares 478,36
ὅταν ἀκούσῃ, cum audiet 370,1
ὅτε subiunctum particulis ἄχρις, μέχρις, ἕως, in eisdem vise.
ὅ τι pro τί, quid? 842,22
ὅτι pro ὅτε, quum, etiam P. 279,8. ὅ δὲ αὖ καὶ τὸ βραχύτατον ἔξω τοῦ καθεστηκότος εἴπωσι 235,35: & D. 424. sed conuenientius ὅταν seu ὅτε αὖ. ὅτι μὴ pro ὥστε 440,13. ὅτι μὴ, nisi 349,17,38. ¶ ὅτι, pleonastica, in dicti alicuius citatione 157,4,6: & alibi passim.
ὁτιδή, quodcumq. 516,31. Idem ὁτιοῦν 212,18. sic τοῦ ὁτιοῦν ἕτερον 777,44: & deinde τοῦ ὅ τι οὖν 654,43
ὅτιπερ, quód 787,23. Item pronominaliter ὅ τι περ εἴη δυνάμεως, τοῦ veritatem signif. 804,3
ὅτι μάλιστα, quam maxime 146,18: 298,28: 750,10. sic ὅτι πλεῖστον εἶναι, quamplurimum fr. 311,13. P.c. deinde ὅτι πλ. eodemque in aliis.
οὐ μετ' οὐ πολὺ 569,4. sic 429,17. sed prius οὐ ibi a P. abest. οὐ- οὐχ- post οὔτε- ὅτι 312,21. οὐ δὲ γονεῖ, ἀλλά- 208,25. οὐ μέντοι &- 379,39. οὐ μὴν δὲ ἀλλά, verum enimuero 858,16
οὖα, ona 298,27. alibi οὐάζειν.
Οὐαλερία 214,28: P.c. Οὐαλερία: Dio 384 utroq. modo. apud Golz. ex vet. inscr. Legio Valeria victrix.

Οὐάρων ὄντα, pro Οὐάῤῥων P. 169,14
οὐδαμῆ οὐδαμῶς 261,29
οὐδαμόθεν ἄξιον 192,5
οὐδὲ εἷς, pro οὐδεὶς 796,10. sic οὐδὲ ἓν λογιζ. τῶν- 710,30. itemque 372,14: 757,12: 771,30: 781,24
οὐδὲν ὃ τι οὐκ εἰδέναι ἔλεγεν, nihil nō 352,10. sic οὐδὲν ὅ τι οὐκ εὐεργετήσε 213,34. οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἐξείργαστο 379,34. οὐδὲν ὅ τι οὐκ ἐπεχείρησε- 393,39. Item neg. longius remota, οὐδὲν ὅ τι κακὸν οὐκ ἔδρων 378,11. οὐδὲν ὅ τι τῶν δεινοτάτων οὐκ ἐπεπόνθει 317,32: & plenius, οὐδὲν τῶν δεινοτάτων ἐστὶν ὅ τι οὐκ ἐγένετο 281,16. ¶ Item intensa neg. οὐδὲν ὁποιοῦν- 865,13. Sic οὐδὲν οὔτε μέγα οὔτε βαρὺ 497,18. οὐδὲν οὔτε προσδοκῶντες 605,34. οὐδὲν οὔτε καταπεπληχώς 497,15. οὐδὲν οὔτε φροντίζων τῶν ἐπεσταλμ. 577,4. οὐδὲν οὔτε κτήματα 560,11. οὐδὲν οὔτε ἀτυχήματος 486,7. In quib. vt subauditur κατὰ, ita diuise quoque scribi potest οὐδ' ἕν τι. sed & praepos. τι, legitur ἀδίκημα σχεδὸν οὐδ' οὐδέν 887,41. ¶ οὐδὲν ἕτερον ἀλλ' ἢ μνησάμενος πρὸς αὐτὸν τὴν ἀρχὴν, subaudito verbo δράσας, aut simili 550,29. ¶ οὐδὲν ἧττον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον αὐτὰ καὶ ὅπως πλείω ἐκατηγόρει 369,44. sic οὐδὲν ἧττον, nihilominus 642,34: 703,23. ¶ ἐν οὐδενὶ τὸ ῥηθὲν ἐποιήσαντο, nihili fec. 746,2. sic ἐν οὐδενὶ θέμενοι τὸ- 733,34
οὐένετοι, aurigarum factio 269,41: P.c. οὐένετοι: Latinis veneti. ἐν οὐενετίῳ ἐσθῆτι 309,5: P.c. βενετείῳ. οὐενετίῳ στολῇ χρώμενος 430,1: P.c. βενετίῳ.
Οὐεσπασιανὸς per α etiam P.c. 261,2. sed Οὐεσπεσιανὸς per ε idem P.c. 248,15: & D. 445. itemque L. & P. 636,13: & Suid. 862,12. Οὐεσπασιανεῖοι, Vespasiani milites 313,7: 315,9.
Οὖηρος 115,34,39,43: (vt Σεύηρος 128,46) in margine tamē Βῆρος, vt apud Suidam Σεβῆρος.
οὐδεὶς οὐδαμοῦ γενόμενος, nullus, i. homo nauci seu nihili 843,10. οὐθὲν per θ etiam P. 403,33
ὐιὸν pro υἱὸν 252,33, etiam P.
οὐκ εὐδαιμονία αὐτοῦ 374,6. sic ἐπὶ τῷ οὐκ ἐξουσία, pro ἐπὶ τῷ οὐκ ἐξεῖναι, quod non liceret 361,2
οὐκέτι λοιπὸν, non amplius deinc. 685,11
οὐκοῦν pro οὔκουν 292,38: P.c. οὐκ οὖν. sic pro οὐκοῦν 182,10, rectius D. οὔκουν 265. οὐκοῦν pro οὐ οὖν P. 150,11. οὔκουν P. pro vulg. οὐκ οὖν 436,2
ὗλαι αὔδαι 660,6
οὖν redundans 251,43: apud D. certe 450, non legitur.
Οὐολοῦσκοι, Volsci 161,8. Iidem Βολ.
οὔπω πρότερον 106,24: 372,2: 644,38: 650,36: 699,28: 764,2: 800,28
οἱ οὐραγοὶ τοῦ στρ. 728,27. Iidem οἱ οὐραγοῦντες 407,47: & οἱ τῆς οὐραγίας φύλακες 727,41: 728,8
ἴσως τὰς οὐσίας εἶχον, opib. poll. 817,8. sic ἴσον ἦν αὐτοῖς ἐν οὐσίᾳ 812,2. ¶ οὐσίᾳ συμπεφυκότες, pro συνουσίᾳ vel ὁμοουσίᾳ 297,3. οὐσία pro οἰκία 95,11
οὔτε- καὶ ἅμα- 790,40. οὔτε pro οὐδὲ, neq. 809,14. sic pro οὔτε πώποτε 77,46, vsitatius οὐδεπώποτε.
οὔτε βουλόμενος, minime vol. 590,14. οὔτι γε ἀλόγως, haud sane abs. 593,34. οὔτι γε ἐπείθοντο 535,35. οὔτι γε ὡς Φλ. 297,21: P. οὔτε-
οὗτος ὁ ἀνὴρ 376,43. οὗτος pro αὐτὸς 583,19. sic οὗτοι pro αὐτοὶ 847,35: & οὗτοι γὰρ, pro & αὐτοὶ γὰρ, seu καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ, nam & ipsi 743,28. Rursum οὗτος pro ὁ αὐτὸς, idem 691,2
τοῖς οὕτω τετολμημένοις τε καὶ εὐτυχηθεῖσιν ἔργοις 512,1. καὶ οὕτως, etiam sic, hac etiam ratione 665,35. μηδὲ οὕτω, ne sic quidem 704,35. οὕτω δὴ, ita demum, tum demum 171,6: 385,6. οὕτω μόνως 467,9. Item οὕτως ἀκριβῶς, ita exacte 308,40. sic οὕτως ἀπρεπῶς 500,13. & οὕτως ὠμῶς 500,12: 504,39: & postpos. συνεχῶς οὕτως, ita continue 208,6. Cum superl. quoque, μεγίστοις οὕτω προστάγμασι 812,45. τοὺς οὕτω μεγίστους ἐξαρνήσεις 796,20. οὕτω γὰρ ἐκφανέστατα εἴρηται ὥστε- 394,5. οὕτως ἄκρατα φονικὸς ἐγένετο, ὥστε καὶ- 361,16. ¶ οὐχ οὕτως ἵν- ὡς ἵνα- tam quam 274,45. οὐχ οὕτως ὅτι- ὡς ὅτι 365,34. ¶ Item cum genit. οὕτως εἶχε φύσεως, tali ortus erat genere 471,21. ἑορτῆς εἶχον οὕτως, tale peragebant festum 618,20. ¶ οὕτως ἀπαιδεύτως τῆς ὥρας, pro τῶν 567,3. ¶ Item assumpto οὔτε, οὕτω οὔτε τοῖς ἀνθρώποις 373,33
οὐχ ὅπως- ἀλλ' οὐδὲ- 190,32. οὐχ ὅσον- ἀλλὰ καὶ 227,9. οὐχ ὅτι οἱ αὐτοκράτορες, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς οἱ ὑπ. 257,40. ¶ οὐχ ὅτι- nedum 766,33
ὄφελος ἐμοὶ φέρουσι οὐδὲν εἰς- 318,7. sic 659,18: 740,15. πρὸς κενὸν ὄφελος 747,43
Ὀφίλιος pro Ὀπίλιος 119,9
ὀφλισκάνω τι, luere aliquid 361,19. sic ὠφλισκάνεν τὰ ζημιώματα 203,43. ὀφλισκάνειν γέλωτα ἐπὶ- 151,45. ὀφλεῖν θανάτου, s. δίκην 402,20
ὄφλημα κληρονομίας, debitum hereditarium 560,28. ὀφλήματα ἀπαιτεῖν 508,18
ὀφρῦς ἐλευθέρας 889,30
οἱ ὀχετοί, cloacae 481,17: 573,35
ὀχήματος ἐπέβη 355,19
τὸ ταῖς ὄχθαις ἐπικείμενον στρατόπεδον 503,27
εἰ ὀχληροὶ αὖ γένοιντο, molesta forent 202,33. sic ὀχληρὸς ἐκείνοις γίνεται 585,2
ὄχος τοῦ Διὸς 317,23
ὀχυραὶ πόλεις 213,7: P. & D. ἐχυραί. ὀχυρὸς δεσμός 472,25. ἐπ' ὀχυροῦ βήματος ἑστῶτες, firmo solo 536,44. sic ἐν ὀχυρῷ ὄντος τῆς βασιλείας, firmato & stabil. imp. 641,7. ὀχυρώτατον φρούριον 716,31: 647,20. ὀχυρώτατα τετειχισμένον 515,41
ὀχυρῶσαι τὰ τῆς ἀρχῆς 502,41: 503,13
ὀψέ ποτε, tandem aliq. 181,23
ἐς ὄψιν ἥκοντα 328,11. εἰς ὄψιν αὐτοῦ ἐλθεῖν 189,12. ἐν ὄψει ὤν, in consp. 587,35
ὀψοπώλιον 856,28

Π

πάγιον δεῖ, stabile, firm. 308,28. παγίως, constanter 381,9. sic παγιώτατοι συστῆναι 422,2
πάθημα, casus, clad. 215,38: 327,12. sic παθήματα δεινὰ συνενεχθῆναι 407,40
πάθος τὸ κατὰ Περυσίαν, casus P. 391,22. πάθει χρησαμένη εἰκότως 286,38: 553,9. ἐν πάθει ἐγενόμεθα δεινῷ, maer. veh. 419,8
παιᾶνας ᾄδων ἐπινικίους 785,30. τὸν ἐπὶ τῇ νίκῃ παιᾶνα 726,26. sic παιανίζοντες νίκην 618,3: & 609,38
παίγνιον θεοῦ ἄνθρωποι 884,23
παιδαγωγούμενος ὑπὸ τῇ μητρὶ 573,40. παιδαγωγούμενος ταῖς ὀνείαις, ceu pad. ductu 746,4
παιδαριώδης στρ. 564,32. sic 530,2
ἐν παιδείᾳ ἤσκητο 858,44. παιδείας μετρίως ἡμμένος 791,31. παιδείας εἴδει παντὶ προσήκων 766,14. παιδεία ἡ ἐν λόγοις, scientia litterarum 132,7: 340,40
παιδεύων ὑμᾶς πᾶσαν ἀρετὴν 468,12. sic pass. ἐπαιδεύθη τὴν ὀρθὴν πίστιν 881,2
ἐπὶ παιδεύσει διαβόντες 641,3. παιδεύσεως εἴδει παντὶ 703,8. παιδεύσεως οὐδεμιᾶς μετισχὼν 734,12
οἱ τὰ παιδία γράμματα διδάσκοντες P. 406,42: at vulg. l. παιδικὰ γράμματα, pueriles litteras.
παιδιαί, ludi 428,22
παιδικὰ γεγονὼς αὐτοῦ 356,19: & 241,19. παιδικὰ τοῦ Τιβερίου ἐγεγόνει 304,24
παιδοτριβηθεὶς παρὰ σοῦ ἐπὶ στρ. 844,29
παίειν & πατάσσειν synon. 150,20. παίειν καιρίαν 776,4. παιόμενος ξύλῳ, percuss. 599,8
παίζων τὰ συνήθη 300,45. παίζοντι γά-

μοις

μονῆς 569,6. παῖζουσι βασιλείαν 600,22

Παίονες, *Pannonii* 106,17,25:117, 1:121,43. *sic* ἐν Παίοσι, *in Pannonia* 465,15. *Item* Παιονία, *Pannonia* 364,2:394,1: *& plur.* ἐν Παιονίαις, *in Pannoniis* 695,21: *quia duæ sunt Pannoniæ, superior & inferior.* Παιονίᾳ τῇ ἄνω 214,18: *at P. & D.* 384 Παννονίᾳ. *Et* Παιονικὴ πόλις 734,10. *Rursum* Παιονίας, *& mox* Παιονίας 804,32, *etiam L. & P. sic* 642,22,37. *&* Παιονικῶν ἡγούμενος τάξεων *per ω etiā P.* 645,17

παῖς, *puer, minister* 202,39. ἐν παισί, *in pueritia* 585,25. παῖδα ἔθετο, *adoptauit* 448,38

παιωνίζειν *pro* παιανίζειν 150,29. *sic* 705,17, *etiam L. & P.*

πάλαι, *dudum* 648,18. *sic* 397,25. ἡ πάλαι πόλις, *vetus vrbs* 686,39. οἱ πάλαι στρατιῶται, *veterani* 605,1

τὸ παλαιόν, *olim* 686,22. παλαιότατον τεῖχος 610,27. παλαιότης ἄρτων 377,14. ὁ παλαιότητος εἰκών, *homo morum veterum* 132,6

παλαιστή, *palmus* 318,42

παλαμναῖοι δαίμονες 852,31

τὸ Παλαπῖνον ὄρος 286,40: *at P.c.* τὸ παλάτιον τὸ ὄρος.

παλινδικίαν διδοὺς τοῖς ἀδίκως καταχριθεῖσι 597,17

παλινδίωξις γίνε) 399,21

ἐπαλινδρόμουν ἐπὶ τὸ- 758,8

Παλλάτιον ὄρος, *Palatinus mons* 63,16

Παλμυρὰν *&* Παλμυρᾶς *L. & P.* 661,20,24,32: *& contra* Παλμυρηνῶν *v.*19 *& alibi passim: accentu præpostero. apud Steph. Byz.* Πάλμυρα *&* Παλμυρηνοί.

πάλοι, *pals* 689,39

ὁ παμβίβηλος 892,12

παμμίαρος, *sceleratissimus* 107,17

παμπλείστην δύναμιν 536,33. πάμπλειστον πλῆθος 614,35

παμπληθεὶ στρατεύσαντες 409,30

παμπληθεῖς δορυφόρους ἄγων 392,15: 867,32. παμπληθοῦς στρατιᾶς συνειλεγμένης 580,13. παμπληθὲς ὕδωρ 412,12. παμπληθὴς φόνος 700,27

παμπληθέσι 375,31

πάμπολυν ὄχλον 376,27. πάμπολλαι πρεσβεῖαι 199,43. παμπόλλας ἐπωνυμίας 380,40: *P.c.* παμπόλλας, *comm. gen.*

Παμφυλίας *pro* Γαμφυλία 96,25,44

παναρμόνιον ὄργανον 397,11:858,20

Πανδατηρία, *per* ς *etiam P.* 335,8

πανδεινὸν ἔργον 144,42: καινὸν 209,27

πάνδημος θέα 290,13. πανδημεὶ συνῆλθον 491,30

Πανελλήνιον, *templum Adriano ab vniuersa Græcia conditum* 358,16. *Reperitur &* Πανέλληνον: *illud, vt* Πανιώνιον, *hoc, vt* Παναθήναια, Πανέλληνες, Παναχαιοί, *apud Suid. & Steph. Byz.*

ἐν πανηγύρει πομπῆς 396,18. πανήγυρις θεαβικὴ κατ' ψήφισμα ἐγένετο 292,22. πανηγυρίζειν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας 275,20

πανημέριοι συνῆσαν αὐτῷ 469,4

πάνθηρες, *panthera* 415,17

Πανονία, *Pannonia* 307,15. *pro* Πανονία 368,36, *P.c.habet* Γανονία: *rectius* Παιονία.

παννυχίδες ᾠδῶν καὶ χορῶν ἐπάλληλοι 668,15. παννυχίδες εἰς μυστήριον ξένον ἐπιτελεσθῶσι 527,20. παννυχίζειν ἑορτήν 487,25

Πανονία *in P.* 214,18,26:400,30:450,44:452,1. *itemque* Γανονικὸν στρ. 311,18:452,3. *sed rectius* Παιονία *&* Παιονικοῖς.

πανοπλίᾳ φραξάμενος αὐτούς 520,32

Γάνσας, *Pansa* 104,16. *perperam in exemplari* πάνσας.

ἐν τῇ πανσελήνοις, *s.* φάσεσι 261,42

πανστρατιᾷ 66,46

πανσυδεὶ ἀπολλύμενοι 403,41: *P.c.* πανσυδί.

πανταπᾶσι βάρβαρον 567,19. παντάπασιν ἰδιωτικῶς 781,17

πανταχῇ τῆς πόλεως περιάγειν 785,32: *P.c.* πανταχοῦ.

τὰ πανταχόθεν περιεστῶτα 639,5

πανταχοῦ γῆς 713,39. πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης 113,44. πανταχοῦ τῶν λόγων 694,33

παντελὴς ἀπωλείας 752,27: φθορᾶς 801,44. παντελῶς κακοσημασμένον βόσπορον 143,14: *Dio* πολυτελῶς *x. p.*22

πανταδαποῦ *pro* παντοδαπῆς 570,8

παντοίως, *omn. modis* 548,10:572,15

ἡ παντόμιμος ὄρχησις 635,39: *P.c.* παντόμιμος, *minus recte.*

παντοπώλην ἀποκαλοῦν 294,21

πάντα *aduerb. omnino, plane* 307,9: 355,19:569,13. πάντα *pro* πάντως *seu* πάντας 442,17

πάντων ἐν πᾶσι περιεῖναι 865,19: παντί τῳ, *cuilibet* 327,32:224,39. πᾶν ὁποιοῦν πράξειν 153,31. πᾶν τὸ προθυμον παρέχεσθαι 169,41. σὺν παντὶ τάχει, *omni cum cel. i. summa c.* 680,39. *sic* ἐν παντὶ δέους ἐγένετο, *in maximo erat metu* 315,14. ἐν παντὶ κακοῦ γενόμενοι 366,34. ¶ τῷ παντὸς ἄξιος 850,28. τῷ παντὶ ἐλαττωθεὶς, *omni ex parte* 638,10: *L. & P.* τὸ πάντη, *corrupte.* πᾶν τοὐναντίον, *plane contra* 208,9. τὰ πάντα ἐν τοῖς βασιλείοις διαλείψασα, *perpetuo* 572,32. ἡ περὶ τὰ πάντα φρόνησις 713,31. ¶ πρὸς πάντας ἡγουμένους, *pro* πάντας τοὺς ἡγ. 599,13, πάντων θεαμάτων, *pro* παντοίων 569,34

πάντως, *omnino, omnib. modis, profecto* 308,4:334,2. πάντως πάντων ἂν ἐκράτησαν 757,8

πάνυ πάντας ἐτίμα 865,1. πάνυ πᾶσι πάντως 384,26. πάνυ γε, *omnino* 849,26. οὐ πάνυ τι ἠρέσκετο 531,19. *sic* 562,3. μὴ πάνυ τι ὁμονοεῖν 620,33. *sic* 491,27. *Item* πάνυ ἰσχυρῶς 237,24. πάνυ σπουδῇ 237,25. ¶ αἱ πάνυ γυναῖκες, *illustriores* 156,2. οἱ πάνυ ἑταῖροι 181,34. τῶν πάνυ οὐδενὸς δεύτερος 359,23

πανωλεθρίᾳ διαφθεῖραι 643,27. *sic* πανωλεθρίᾳ διαφθαρῆναι 182,21

οἱ πανωχίαι προσπεσόντες 691,4

παππίδιον, *patercule* 834,27

παρὰ Χαρικλέους εἰλημμένος, *a Ch. seu per Ch.* 709,14. παρὰ Μαξιμίνῳ κατεχομένη βεβαίως 639,28. παρὰ ἴσος ταῦτα πάθοι 748,19

παρ' ἀλλήλοις συμβιβάντα, *pro* παρ' ἀλλήλων 517,11. παρ' ἑαυτοῖς ἐκαλεσάτην, *pro* παρ' ἑαυτούς, *ad se* 852,14: *vt* παρ' ἑαυτὸν μετάγειν, *ad se* 838,36,40. ὁ παρὰ πόδας ἀποσείσασθαι κίνδυνον, *quod ante pedes est p.* 643,1. παρὰ τοσοῦτον, *adeo, vsqueadeo* 566,23. παρὰ μικρὸν ἦλθον νίκης, *parum abfuit quin v.* 103,32. *sic* 71,6. παρὰ βραχὺ τὸ ταύτας ἑλεῖν ἐλθόντες 653,7. *Item* παρὰ πολὺ πλείονας, *longe super.* 653,29. παρὰ πολὺ ἐκράτει 683,40. παρὰ πολὺ ἐλαττωθεὶς 755,16. ¶ παρὰ βραχὺ ἡγεῖσθαι, *parui facere* 333,10. *sic* παρ' οὐδὲν ἦγε 173,43. παρ' οὐδὲν αὖ τὸ πρᾶγμα ἐποιησάμην 369,17: *&* 167,9. ¶ παρὰ πᾶσαν τὴν ἡγεμονίαν, *per totum principatū, toto principatus tempore* 374,2. ¶ παρὰ τὴν δύναμιν, *præter vires, minus quam possent: oppos.* ὑπὲρ τὴν ἰσχύν 400,22. παρὰ τὸ ὀφειλόμενον 741,17. παρὰ τὸ καθῆκον 364,13. παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα καταστὰς, *extra omnem sp. cōstit.* 767,32. *Item* παρὰ πάντα, *super omnia, in primis* 302,20. παρὰ πάντας τοὺς ἄλλους ἠρίστευσαν, *supra cet.* 705,2. ¶ παρ' αὐτὸ τὸ κολασθῆναι, *propter ea* 532,20. *sic* παρὰ τοῦτο· παρ' ὅσον· *propter ea quod* 583,12. *Eadem signific.* παρὰ τοῦτο, *&* κατ' τοῦτο 312,5,10: *&* παρὰ τοσοῦτον 584,15

παραβαθῆναι, *transiliri* 732,40

παραβαλλόμενοι ἄχρι θανάτου, *periculo se obiic.* 729,12

ὁ παραβάτης Ἰουλιανός 876,39

ἐν παραβύστῳ, *occulte* 753,18:763,3:764,20:780,27. *sic* τὸ ἐν παραβύστῳ γεγονὸς, ἔκδηλον ποιεῖ ὁ θεός 892,30

παράγειν εἰς μέσον 754,29. παράγειν εἰς βασιλείαν 638,43: *&* 637,3. ¶ παράγειν εἰς- *deflectere seu mutare in-* 570,41. παράγειν καὶ

πείθειν ὡς αὐ- pellicere 674,2. sic παραγαγεῖν, seducere, decipere 659, 16: 767,9: & παραχθεὶς τοῖς K. λόγοις, deceptus 694,30. ¶ παρήγαγε τοῦ λόγου, loquentem induxit 249,6: & D. 447. at P.c. παρήγαγε.
κτ' τὸ παρηγγελμένον, ut mandatum erat 365,29. sic ὑπὸ παραγγέλματος παλαίοντες ἀλλήλοις 415,8
παραγγέλλεται τῆς ἡγεμονίας 303,6
παραγίνεσθαι, aduenire 102,21: interesse 68,10
παραγυμνοῦσθαι 528,24
παραδείσους βασιλικοὺς 725,35
παραδιδόναι ἑαυτὸν τύχῃ 70,24. παραδιδόναι τῇ φρουρᾷ 72,44. παραδοῦναι ἡγεμονίαν 68,38. παραδοῦναι τῇ μνήμῃ, memoria mandare 76,27. παραδοθῆναι πρεσβείᾳ ὁλίγῳ 611,34. ¶ παραδοθῆναι pro παραδοῦναι 127,39. παραδίδοσθαι pro ἀποδίδοσθαι, reddi 811, 29: 813,27,32
ἐκ παραδόσεως ἀπορρήτου ἱστορήματα 374,35
ἐκ παραδόξου διασωθέντες 724,11
παραδοξολογεῖ πολλὰ περὶ τ- 854, 26
παραδραμεῖν σιωπῇ 700,12
παραδῦναι εἰς τ. χώρ. 476,14
οἱ παραδυναστεύοντες τοῖς κρατοῦσι, qui secundum principes plurimum possunt 195,1. sic παραδυναστεύων τῷ Σεβήρῳ 412,23. sic 441,18: 786,8. οἱ παραδυναστεύοντες τῷ βασιλεῖ 823,29. παραδυναστεύειν, & αὐταρχεῖν, opposita 324, 15. Eadem signif. ἡ παρὰ βασιλεῖ δύναμις 822,4: & μεγίστην παρὰ Μαγνεντίῳ δύναμιν ἔχοντα 696,12
παραθαλασσίᾳ Κιλικίᾳ 139,23: P. παραθαλασσίᾳ.
παραθαρσύνας τοὺς στρατιώτας 645,20. sic παραθαρσυνθεὶς εἰς τὸν πόλ. 808, 29
παραινοῦντες τοῖς βαρβ. 756,2
παραιτησάμενος τὸ ἔργον, detrect. 533, 7. sic παραίτησις τῆς ἀρχῆς, recus. 138,44. ¶ παραιτήσασθαι, deprecari 184,1: & ἄνευ παραιτήσεως, absque deprec. 192,6
παρῃώρητο αὐτοῦ ξίφος 531,14. ἃ παρῃώρηντο ξιφίδια 511,23. παρῃωρημέναις ἐσθῆσι 520,34
οἱ παρακαθήμενοί σοι 401,8
παρακαθίσασθαι, ad lat. coll. 338,35
παρακαλεῖν, inuitare 64,3. sic παρακληθεὶς ἐς τὴν σύνοδον 684,8. παρακαλούμενος αὐτοὺς εἰς μονομαχίαν, pronocans 431,37. παρακαλεῖν, petatis 165,18
παρακατακλίνειν 260,35
παρακαταθέσθαι ἑαυτοῖ, deponere apud- 288,37. παρακατέθετο τὸν υἱὸν τοῖς στρατ. commendauit 372,43. sic παρακατέθετο τὴν βουλὴν τῷ Τιβερίῳ 216,40
παράκλησις, hortatio 779,16: 882, 10. παρακαλεῖν χρήσασθαι πρὸς αὐτοὺς εἰς αὐ- rogasse 367,18
παρακουσμάτων πεπανηγυρικῶν γέμοντα 848,26. forsan παραγωγῶν. deceptionum, fall.
παρακινδυνεύοντες 278,35: 324,1
παράκλυψις 419,32
παραλαλήσας τὰ 352,36
παραλαμβάνοντα ἐς τ. 558,8
παραλήρημα μέγα 254,4
ἡ παράλιος, s. χώρα 688,7. Eadem παραλία 106,19: 647,19
παραλλάττειν, variare, diff. 156,20. sic τὸ παραλλάττον, differentia 210, 28
παραλόγως πάλιν 263,17
ἡ πάραλος Asia 789,38
παραλύειν αὐτὸν τῆς ὀργῆς 204,39. παραλῦσαι αὐτοὺς τῆς σπουδῆς 314,24. παραλῦσαι αὐτὸν τῆς τοῦ Καίσαρος ἀρχῆς 572,37. sic παραλυθεὶς τῆς ἀρχῆς, priuatus imperio 577,17
παραμείβων Παίονας 584,30: 695, 42
παραμένειν, emanere 262,22
παραμυθούμενος αὐτοὺς μεγαλοδωρεᾷ 582,42. sic 367,22. παραμυθεῖσθαι τὴν λιμὸν ἐκ 815,23. παραμυθούμενος τὸ ἁμάρτημα, leniens 568, 39
παραμυθεῖν ἑαυτὸν ἐπειρᾶτο ἐπὶ τῇ Φαυστίνης τυχεῖν δυνησόμενος 371,16. παραμύθιον τῆς συμφορᾶς ἔχων ὅτι- 442,11
παραινέσασθαι & παραίνεσμα 874, 11,22: & 872,12. παραίνεσμα τῆς τοῦ βασιλέως ὀργῆς ἐγένετο 739, 37
παρανομήματα 444,44. παρηνόμησαν πολλὰ 177,22. ἃ εἰς τὸ πολίτευμα παρηνόμει 697,3. sic 295,34: 433,14: 436,18
τὸ παράπαν οὐδὲν 225,37
παραπέμπειν τὸν οἶνον τοῖς δεομένοις, transmittere 613,17. παραπέμψας τὴν ἀρχὴν Τιβερίῳ, transmisso ad Tiberium imperio 106,45. sic 97, 18. ¶ παραπεμπόντων αὐτὸν ὀλίγων, deduc. 534,6. sic 155,10: 587,14. ¶ παραπεμψάμενος τὸν Κλαύδιον, praetermisso, valere iusso Cl. 669,28
παραπετάσματα in forensi spectaculo 198,8. sic παραπετάσματα ἀλουργά 292,27: σηρικά 155,44
παραπληξία, vesania 892,7
παραπλήσιος, prope assid. 833,32
παραπλεῦσαι 169,20: 259,43
παραπολύ, longe, multo 280,12
μετὰ παραπομπῆς τοῦ δήμου, ded. p. 481, 26
παραπρεσβεύειν πολλὰ ἐπαίνια 196,10
παρηρτημένοι ξίφος γυμνὸν σώματος 537, 14
παράσημος pro παράσημον 573,18
παρασκευάζοντες ἑαυτοὺς ὡς μαχούμενοι 564,20. παρασκευάσας αὐτοὺς
παρασκευάζειν ἑτ. curans, effic. 811,21
οἱ τὸ παρασκευαστικὸν μελετῶντες 172,7
παρασκευαὶ τοῦ πολέμου 188,33. ἐν παρασκευαῖς ἦν 680,36: 693,45. ἐκ παρασκευῆς δρᾶν, dedita op. 235, 32. sic 192,31. ἐκ θείας τινὸς παρασκευῆς, ordinatione quadã diuina prouidentia 448,44
παρασπᾶσθαι, auellere 678,5
παρασταθεὶς ἡμῖν 281,9: f. παρασταθ.
παρατείνειν λείαν πολλὴν 879,42. παρατεινομένου τοῦ πολέμου, diu protrah. b. 92,38. sic 80,7
ἐκ παρατάξεως ἀγωνίζεσθαι, acie c. 565, 17. παρατάξεις pro παρατάξει 491,5
παρατείναι ἡμᾶς μέχρι τῆς ἑσπ. detinens n. 432,44. παρατείνασθαι, produci 296,24
παρατίμησιν τῆς δυνασ. 139,4
παρατηρῶν τὸν χρόνον 712,43
παρατραπεὶς ἐς ὑποψίαν 750,23
παρατρέψαντες ἀμφοτέρους ἐκ παίδων 538,28
τὰ παρατυχόντα χρήματα 602,31
παραφθέγγεσθαι 410,24: 601,14
παραφορά. insan. 734,28: 745,26 παράφοροι γεγονότες 808,33
παραφράξαι τὰς ὁδοὺς 615,30. sic περιπέφρακτο, obsepi. 518,2
πρὸς παραφυλακὴν τῆς Ἰταλίας 104,44
παραφυλάττειν τὴν τῶν πολ. πάροδον, obseru. 651,42. sic 575,13: 600,1
παραχειμάζων πρὸς τῷ 140,30
παραχωρῶν τῆς ἀρχῆς 493,15
παρεγγύα sine augm. 810,13. sic παρεγγύησε 716,22
παρεγχειροῦντες τῆς σπουδῆς 79,1
παρήδρευον ἀλλήλοις 375,38
ὅπου παρείκοι, sicubi liceret 725,25. sic 170,29: (at 718,22, ὅτῃ παρείκοι) & κτ' τὸ παρεῖκον, prout concedebatur 648,45
παρειμένους ἤδη, exsolutos 656,2. παρειμένοις μέθῃ καὶ ὕπνῳ 708,26. sic 488,24. sic item παρεθεὶς τὰ τοῦ σώματος 550,39
παρεισδῦναι εἰς τ. πόλ. 508,41
παρεισιόντα 528,25
παρεκτείνων, dupl. augm. 88,30
παρελέγχει χρήματα 418,19
παρεμφορεῖ προσώπου 886,9
παρελαύνων ἐκ πλαγίου 862,28
πάντας παρῆλθεν τοῖς ἔργοις, superauit 841,23. παρεληλύθει πατέρα, superauerat p. 129,29. sic 122, 46: 128,24. ¶ παρῆλθεν εἴσω τῶν στοῶν, penetr. 149,29
παρελόμενοι τὴν γερουσίαν ταύτης τῆς κρίσεως 636,35. παρελόμενος αὐτὸν τῆς ἀρχῆς 768,10
παρεμβολαὶ castra 99,24. pro eodem mox στρατόπεδον v. 38. Idem sing. num. παρεμβολή 74,15: 164,42
παρέμενες † demissus 452,15: pro παρειμένος.
παρεμπεσεῖν δύο κολύμβαι 803,40: L. ε. παρεμπεσεῖν.

παρεμφορᾶς

περιμφερῶς τῷ Διΐ 792,6
παρενεῖκαν, differre, vel excedere 245,45: 858,39: & D. 440
παρεισχεῖν τῇ ἰδέᾳ 702,23
πάρεργον ἰδίᾳμίω τις 845,23. ἐδόδ πάρεργον ποιήσασθ, in transitu conficere 93,44. ἐν παρέργῳ οὔπι λέγονταν, ὅτι ποιῶν 365,20. idem mox ἐξ ἐπιδρομῆς.
παρερεθίζειν, instigare 79,3
παρευδοκιμούμενος ἐκ νέυ 886,17
παρευθύ, recta, statim 298,1
παρέχεται ἡμῖν οἱ φίλαι, prabet, affert 343,15. sic παρεχομένος εὐλογον αἰτίαν 521,16. παρέχοντες σφίσι τὸ προθυμον, prastent 169,41. εὔνοιαν τοῖς ἀρχομένοις παρέχεῖ 504,38. παρέχεῖ ἀνδρεῖον μηδὲν 586,9. ¶ παρέχω pro παρέχω 697,45
παρηβῆσαι 289,43
παρῆκεν pro παρῆκαν 722,23. vide παρεὶκ.
παρθενευομένη, qua virgo est 242,8
παρθενῶνος ἱερῷ 568,38: 746,5
Παρθυαῖοι, Parthi 138,4: itidemque in Dionis Epitome, Herodiano & Zosimo passim: idem etiam Πάρθοι 140,37,43, more Lat.
ὁ παρελθὼν ὑπ' ἐλάχιστα 365,25
παριέναι, accedere 382,11. παρῄεσαν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς 735,22. παρῄεσαν εἰς μοναρχίαν 636,10: L. & P. παρέλθ. παρελθὼν ἐς τὸ μέσον. 167,29. ¶ παρελθόντες ἀριθμόν, superantes seu excedentes num. 84,35
παρελθεῖν, praterire 258,18
παρεμπεσόντες ἐκ τῇ πλαγίων 365,45: P.c. παρεμπεσόντες, err. ambig.
παρέχειν, exhibere 76,48. παραιτήσασθαι τὰς αἰτίας, afferre, prof. 660,50. ¶ παρασπάσασθ, in partes suas traducere, sibi adiungere 649,6. παρέστη αὐτῷ, in mentem venit 708,14
παρεἰσρέοι βάρβαροι 201,39
πάροδος, transitus 647,15. παροδικὴ ἀγορά, forum transitoriũ 112,11
παροικοδομήσας τὰς ὁδοὺς 344,18
οἱ παροικοῦντες τῇ ἰχ. accol. l. 710,18
παροιτῶν] ὅσοι εἰς αὐτοὺς ἐπαφώνησι 697,1. sic πεπαρωνήκασι 89,29
† παροὺς pro πλοίοις 764,6
παρὸν αὐτῷ, cum ei liceret 220,13. παρόντες pro παρελόντες 96,13: 301,39
παροξυνθεὶς εἰς μῖσος ἐπὶ λόγους. 593,35
παρορῶντες, obl. intuentes 394,12
παρορμᾶν, instig. 481,25: 750,21
παρουσία, adventus 833,26
παῤῥησίαν ὑπὸ τῷ δικαίῳ ποιεῖσθ καὶ μὴ κινδύνῳ 145,25. παῤῥησίαν ἐπιἔχειν, pro ἐξουσίαν 708,22
παῤῥησιάζεσθ πρὸς τὸν βασιλ. 775,4
παρωθούμενος τῇ ψῶ 129,22
παρωσάμενος Κῆνις 201,40: P. παρωσάμενος, per ς.
παρωνύμιον ἔλαβε Κάσωρ, agn. 228,16
πᾶσαν πολλὴ, pro πάνυ πολλή 284,45. πᾶσα ἀνάγκη ἐκδεδῶσαι αὐτοῖς τὴν. omnino necesse esse 821,31. ὑπὸ πᾶσαν εὐχὴν προσχωρήσαντα 529,24. σὺν πάσῃ προθυμίᾳ πληρώσῃ 719,1. μετὰ πάσης ἐπιμελείας ποιήμασι τὰ ἴδια χρ. 585,35. διὰ πάσης ἀκριβείας εἰδὼς 717,15
παχυλιώσας, marem pati ardens 448,19: subans, Lamprid. 199,12
πατάσσειν & παίειν synonyma 150,20
πατεῖν τὸν θεσμόν 696,39: τὴν πίστιν 777,5: τὴν εἰρήνην 806,19
ἐκ πατέρων, inde a maiorib. 513,20. πατρικὴν πολιτείαν ἐζήλωσαν, paternam 863,27. τὴν πατρίαν παράδοσιν, patriatr. 779,30. πάτριον σφίσιν ἐπὶ 141,17. πάτριον ἐπὶ ἐπιχώριον ἔχων τὸ φονικόν 588,36: 872,45. πατρωνύμῳ φωνῆς ἐπαΐειν 145,15
παυσφόνος 393,13
παιδεία προσηγορεία 483,10
παιδεύειν pro πατρίζειν 471,1
πεπαύσεσθ, sine σ 669,10. sic pro ἐπαύθη τὴν στρατηγίας 183,30, P. c. ἐπαύθη habet: itemq; καταπαύσεσθαι 451,25
παχύμαιμάνα 244,28: & D. 437. at P.c. παχέα. παχὺς τὰς διανοίας 505,5. sic 832,8
παχύτητος, crassitiei 537,16: Attico accentu, vt παχύτης.
πέδας αὐτοῦ ἐπιθέντες 684,21
ὄντων πεπεδημένοι 764,43
πεδιάς, s. γῆ 147,4
πεδινὸς & ὀρεινὸς oppos. 345,9
τὴν πεζὴν, s. δύναμιν 718,26: vt τὰ πεζικὰ τάγματα 715,3
πεζανάγκη χρησάμενος τῷ Θετταλικῷ 642,40
πείθειν εἰς τὸ ἡσυχάζειν 577,3. πέπεικα ἐμαυτὸν ἀκριβῶς, certo mihi persuadeo 468,1. πείθεσθαι τὸ σκάφος, obseq. 478,13
πειθόμενοι πρὸς τοῦτο ἔχων 674,5: 884,12. ἐν ἅπασι πειθόμενος ἦν Κωνσταντίῳ 707,12. τὸ πρὸς τοὺς βασιλ. πειθόμενον, obedientia 505,33
πειθοῖ τε καὶ βίᾳ 170,28. πειθοῖ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας, obseq. 619,22
πεινῆν, esurire 678,37
πεῖραν μεμαθήκασι 619,4. εἰς πεῖραν καταστῆσαι βαρβάρων ἤθων 731,18. πεῖραν λαβεῖν τῆς γνώμης τῶν σρ. 491,5
ἐκ τοῦ Πειραιῶς 681,6,44
πειρᾶσθαι ὡς διαβησόμενοι 347,28. πειραθέντες τὸ ἱερὸν ἑλεῖν 648,2. Item πειραθεὶς τούτων 176,3. ἐπειρᾶτο τῆς ἑκάστου φύσεως 750,4. πεπειραμένος τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς 776,27. πεπειραμένοι μοῦν τι 392,35, P. at vulg. l. πεπειρασμ. minus recte. πειραθεὶς πικροῦ 716,29. πειραθῆναι κακοῦ ἕως 656,26.
& pass. τὰ πεπειραμένα, experientia nobis cognita 468,39. e Act. f. πειράσας τῷ Δυῤῥαχίῳ 149,28: & πειράσας τῆς Ἰταλίας 175,43, possunt etiam ad πειράζειν referri.
πειρατικὸς πόλεμος 138,24
πεῖσμα καὶ ὅρμον ἀσφαλῆ ἑαυτῷ παρασκευάζειν 852,36
πελαγίζειν, stagnare in modum pelagi 146,5: 263,38
πελάζων, appropinquans 314,34
πέλματα, solea ped. 558,12
πέμματα Βιτελλιανά 309,16: P. c. πόματα Βιτελιανά, corrupte vtrumque.
ἐπὶ πεμπομένων αἱ βολαί 722,21. mox τὴν ἀφιεμένων. sic πεμφθὲν παρὰ Μενελάου βέλος, emissum 700,22
πένθιμον σχῆμα 189,15. πένθιμόν τι ὑπανλοῦντες 398,19
πενταετῆ ἀρχὴν εἰληχώς 144,20. πενταετηρικὸς ἀγών, quinquenn. l. 277,27
πεντηκοντήρων, amula Liburnica 797,13
πέπλοι muliebres 852,20
πεπόνθησις ἡ ἐπὶ τῇ ἀσφ. 641,22
πέρα τοῦ σωφροσύνης 717,23. πέρα τῆς φύσεως 800,38. πέρα συμφορᾶς πάσης 107,17. ὑπέρα φυχῆς ἐμπορῶν 861,37
περαίνων οὐδὲν, nihil efficiens 174,36. sic περαίνας οὐδὲν 410,17
περαιοῦται εἰς τελευταῖον βραχύτατον, terminatur, desinit 541,11. περαιῶσθ ἐς αὐτὴν, transfret. 149,21. sic περαιωθεὶς τὴν θάλασσαν 148,14. περαιώμενος τὸν ποτ. 759,41
περαιτέρω προσχωρεῖν 407,33: 777,18. περαιτέρω διέτριψε 693,17. At περαιτέρω φέρειν, vlterius, amplius, diutius 775,9
πέρας εἶχεν ὁ πόλεμος 78,42. πέρας λαβόντος τοῦ πολέμου 799,9. πέρας ἔχει τοῦ βίου τούτου 99,32. πέρας οὐδὲν ἐπὶ τὴν βλασφημίαν 842,40
ἐκ τῆς περαίας, etiam P.c. 365,2. rectius περαίας, ex vlteriori p.
περὶ αὐτοῦ νεωτερίσειν, pro περὶ αὐτὸν v. 481,24. ¶ περὶ τοὺς βωμοὺς χρείων 563,25. ἡ περὶ τοὺς θεοὺς ἰασίς 553,2: 558,18: & τὰς περὶ τοὺς σώμασιν ἰάσεις 621,17. ἡ περὶ αὐτῇ φρουρά 440,32. At περὶ τοὺς σκεύεσιν ἐσφάλησαν, in sarcinis dignosc. falleb. 286,6. ¶ περὶ ἑαυτὸν εἶχε τοὺς ἀρίστους 354,18. περὶ τοῦτ' ἔχων, eo occupatus 424,7. sic περὶ ταῦτα οὖσιν αὐτοῖς 816,22. ¶ ἡ βασιλείας περὶ αὐτὸν γνώμη, erga eum 809,41: & pag. seq. v. 10, περὶ αὐτοῦ. sic περὶ τούτοις δράσας ταῦτα 431,5. ¶ περὶ pro παρὰ, prater 166,7

περί που ὀλίγους ἑκατὸν ἵππους 595,13. χίλιοι περί που τῶν ἀριθμόν 719,40. & alibi sæpe, i. circiter.
περιαγαγεῖν εἰς αὐτὸν μόνον τὴν ἀρχήν 542,5. περιάγειν εἰς ὁμόνοιαν, adduci adc. 538,39
περιαιρῶν ἑαυτοῦ, sibi detrahens 549,29
περιάπτοις χρώμενος μυρίοις, monilib. seu amuletis 446,7
περιαυχένια χρυσᾶ 765,36
περιβαίνειν εἰς ἵππον, pro ἐπιβ. 886,22
περιβαλόντες πορφυρᾶν χλαμύδα 564,16: & pass. περιβληθείσης τῷ στρατῷ τάφρῳ 613,10. Item περιβεβλημένοι χλαμύδι πορφυρᾷ 595,27. sic περιέβαλον αὐτὴν τείχει 689,33: & pass. περιβεβλημένη τείχει ξηραίῳ 528,14: 647,22. & metaph. περιβαλοῦντες αἱ τῇ ὕβρει 719,5. περιβαλεῖ συμφοραῖς 101,37. ¶ περιβαλόντες ἀλλήλους, amplexantes se mutuo 177,37
περιβλήματα, amictus 547,22
περιβολαῖς πλούτου λαμπρῷ, opum copiis clare 464,28. sic περιβολὴ πλούτου μεγίστη 531,8. περιβολὴν καὶ δύναμιν συγκροτήσας 469,25. sic περιουσία.
τῶν ἱερῶν περιβόλων ἀπηλαύνετο, septo, cancell. 836,31. sic 724,20
περιγενόμενοι ἐκ τοῦ ἀρρωστήματος 859,29. sic 197,10. περιγενόμεθα αὐτῶν, super. 283,10. περιγεγόνασι τῆς διαβάσεως 725,44. περιγενομένων τῶν πραγμάτων, vel περιγενομένων τῶν πραγμάτων 117,10. τὰ ἐξ ἁρπαγῆς περιγενόμενα, rapta parta 580,38
περιδεὴς προσδοκία 188,12. τὸ περιδεές, pavor 259,29
περιδεραίοις & ψελλίοις κοσμούμενος 567,7. sic 540,24: 572,9. A. & B. gemino δδ περιδέρ.
περιδρομῇ ληφθείς 424,16
περίδρομοι στοαί 382,17. Et subst. ὁ περίδρομος τοῦ τείχ. 401,36. τῶν περιδρόμων αἱ περίοδοι in Circo 185,35
περιδύειν, exuere 429,28
περιεῖδεν ἀπολλυμένους 792,21. sic περιιδεῖν αὐτοὺς ἀναχωροῦντα 694,36. περιιδεῖν ἀπηρφανισμένον 768,29. μὴ περιιδεῖν ἐρρημωμένην 505,35
περιειμένης δυοῖν τείχεσι 648,14. L. & P.c. quæ scriptura si mendo caret, signif. circumamicta, cincta: aut leg. περιειλημμένης.
περιεῖναι πάντων ἐν πᾶσι, super. 552,14. sic περιεῖναι τῷ πολέμῳ 653,29. ¶ περιῆν, superstes erat 200,28. περιῆν αὐτοῖς τῆς θρασύτητος τοσοῦτον ὥστε, tanto studio in D.c. perseverabant 183,47
περιέπειν αὐτόν, curab. 161,14
περιέσπασεν εἰς αὐτὸν τὸ κράτος, deuen. 388,18
περιεργάζεσθαι, curiosius rimari 125,4
περιερειδόμενοι ἐπὶ τὰ δόρατα, in hastas circumfusis brachiis incumb. 312,28. sic 489,15
τὰ περιέσχατα ἐφορτίζετο 140,4. Xyl. legit τὰ περιέχοντα, ex Dione: sed vulg. lectioni patrocinatur locutio similis 184,40. ut περιέσχατα sint τὰ πέριξ ἔσχατα, extrema quæque in circuitu.
περιέχειν, circumded. 150,36: 216,7. ὁ περιέχων τὰ στρατόπεδα σάλος 749,20
περιθεῖναι κόμας 446,28. Item περίθετοι κόμαι 271,3. sic ταῖς περιθέτοις ποικίλλεσθαι 253,43
περιθέων τὸ τεῖχος 611,29
περιθλάμενοι καὶ περικρύψαντες αὐτόν 239,17: & D. 427 lectum περιθλάμενοι.
περιίστατο αὐτὸν τύχαι δύσκολοι 760,2. sic alt. περιστάντες αὐτοῖς ξιφηφόροι, circumpositis sibi gl. 605,2. ¶ περιέστησεν εἰς ἑαυτόν, in se transtulit 774,45. & pass. περιέστη εἰς Σεβῆρον τὰ τῆς ἡγεμονίας, deuen. 637,18: P.c. παρέστη, minus recte. ¶ περιστῆσαι εἰς πενίαν, redig. ad paup. 393,16. sic pass. περιστάντα εἰς πολλὴν ἐρημίαν, redacta 731,44. περιέστη εἰς τὸ μηδέν 755,2. ¶ περιστάσης αὐτῷ τῆς ἐπιβουλῆς εἰς τοὐναντίον, in e. versa 699,25. sic 230,41
περικαθεσθεὶς τὴν πόλιν 129,18. sic περικαθίσας τὴν πόλιν 69,4
περικαλλέστατος ναός 142,3
περικαταπνίζειν ἀγχόναις 890,44
περικείμενα ἐξοχὰς ἔχοντ. circumc. habentia cusp. 558,8. αἱ περικείμεναι ἐσθῆτες 511,15
περιλαμβάνειν & καταφιλεῖν, ampl. 380,12. sic περιλαβοῦσα αὐτὸν ταῖς χερσί 851,19
τὸ περιλειφθὲν πλῆθος 680,25: & 197,20. οἱ περιλελειμμένοι, reliquiæ superst. 633,36
περινοῆσαι αὐτῷ ἀσφάλειαν 700,38 περινοίᾳ ἐκ ἄφρονι, sollerti comento 664,2. sic περινοίαις ὑποί 634,5
περινοστοῦντες ἐν τῇ γῇ 326,15. περινοστοῦν τὰ τείχη 724,43: τὰς ἀγροὺς 771,21
οἱ πέριξ οἰκοῦντες 648,18
περιοδονίκου nomē affectat Nero 293,27: 294,21. περιοδονίκας ὡς ὁ Νέρων 298,29
ἐκ περιόδου χρόνου 474,6
περίοπτος εἶναι πᾶσι 618,9: & 526,1
περιορᾶσθαι signif. alt. 408,21
περιοργὴς ἐγένετο 202,22
τὸ περιόριον, delub. 594,30: & κτ' τὸ περίορθρον 587,16
περιορμοῦντες ἐν πλοίοις 250,11
τῷ τῆς παιδείας περιουσίᾳ, præstantia 888,40. περιουσία ἀνδρείας χρώμενοι τοσαύτῃ ὥστε 280,1. μετ' περιουσίας ἐκράτει πολλῆς, longe superior 94,33. ¶ περιουσίας δοὺς αὐτάρκη, copias, fac. 535,15. sic περιουσίας ὡς ἔχοντες 675,38. καὶ περιουσίας ἱκανὴν ἐκκεῖσθαι 210,1. ἡ ἑκάστου περιουσία 817,10. sic 867,3
περιπαθέστατος λόγος 419,36
ἐν περιπάθεσι λόγοις 425,18
περιπαρεὶς ἀμφιβλήστρῳ 892,40. forsan r. περιπλακείς.
περιπεσὼν κινδύνοις μεγάλοις, incidit in p. 792,24
περιπέτεια, adversitas 800,25
περιπεσεῖν τῷ Σεβήρῳ, cū incidiss. 240,28. ὅτῳ περιπεσεῖται χαλεπῷ 770,30. περιπεπτωκότες 663,5. ¶ περιπίπτουσι ἀναξίοις, obtingūt indignis 560,20
περιπλέκειν, ambagib. uti 298,31. περιπλακεὶς τῷ υἱῷ, amplex. 587,44
περιποιῆσαι & περιποιήσασθαι, acquirere 827,46: 828,17. περιποιήσας αὐτοῖς τὸ θεῖον ἀσφάλειαν 830,37. περιπεποιημένη τὸ κράτος ἑαυτῷ, adstruēs 265,40. sic 621,12. περιποιούμενος ἑαυτῷ τὸν Πόντον 153,7. περιποιησάμενος τοὺς αὐτόθι στρατιώτας, i. περιποι. concil. 826,42
περιρραγείσης ὕδατι 418,33
περιπτύξασα & φιλοῦσα 487,10
περίπυστον γέγονε 769,27. ἡ περίπυστος Κλεοπάτρα 189,41
περιρρεῖσθαι ὕδασι 803,30. περιρρεῖ pro περιρρεῖν 611,4. περίρρυτος ἄκρος 279,17: νῆσος 325,11
περισκοπεῖν τὰ φρούρια 355,5
περισσότατα θρησκεύειν 142,8
περισσεύειν παιδείᾳ, præstantia 743,3
περίστασις, casus 701,10. εἴ τις ταῖς πράγμασι συμβαίη περιστάσεις 734,38. αἱ κτ' τὴν Ἰταλίαν περιστάσεις 824,22
περιστοιχισθεὶς, circumdatus 263,13: 281,43. περιστοιχισθέντες ὑπὸ πολεμίων 185,10: & D. 276,15: at P. περιστοιχισθέντες. περιστοιχισάμενος πάγαις 88,19. περιστοιχισάμενος τὸ βουλευτήριον ὁπλίταις 392,40
περιστρέψας τὸν τράχηλον βρόχῳ 701,22
περίστυλον οἴκημα 397,28
περισχεῖν τοῦ Καίσαρος πολλῷ 151,2: Dio περισχήσειν, 120: P.c. corrupte ὑπισχεῖν: vera lectio ὑπερσχεῖν, superaturum esse. περισχεθέντες τῷ πλήθει 283,23
περίσχεσις, circumclusio 263,16
περίτειον 203,5: at D. 365, περιτειῶν, quasi ex περιτειώειον sit contractum. Apud Hesych. περίτειον est, utraque brevi. nostrum περίτειον legitur etiam apud Suid. qui d. cit esse περίτειον στοαὶ ὕχον
περιτειχίζειν ἐκ τοῦ πεδ. 820,3. περιτειχίσαι ἐκ τῶν. 286,13: & 709,27
δόξαν περιτιθέναι, gl. affert 560,21. περιθεῖναι ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν 701,36

περιτρέψας

περιβίψαι περὶ τὸ ῥεῦμα 343,3. ita P. v. at vulg. l. ἐπιβίψαι, perperam. posset etiam περιρρίψαι legi. paulo infra, v. 44, ἀκρῖψαι pro eodem positum.
ἐκ περιβοῆς ἐπελθ. 141,31
περιτυχὼν αὐτῷ, obuiā f. 161,46: 617, 33
περιῳδευθείς 247,8
περιφανὴς χωρίον 256,41. περιφανὴς ἦν πολλοῖς, cognitus erat 672,18. sic 667,22
περιφερῆ ξύλα 613,14
περίφοβος ἐγένετο 416,37
περιφρονῶν τὰ θεῖα, contemn. 863,25
περιχαρὴς ἐπὶ τούτῳ γενόμενος 240,31. περιχαρὴς τῇ ἀγγελίᾳ γενόμενος 695, 28. περιχαρείας ἢ λύπης 288,19. P. at vulg. l. περιχαρίας.
περιχυνόμενον etiam P. c. 367,36: pro περιεχόμενον.
περίχρυσος βωμός 398,7: ἐσθὴς 692,3
ἐκ περιωπῆς καθορᾶν 397,8
Πέρσαι pro Πάρθοι 106,29. sic 105, 15, 25, & alibi.
Περσικὸν αἷμα 877,26
Πέτραιοι pro Ιτουραῖοι 100,14. Si mendo scriptura caret, eadem nominis ratione Πετραία dicta erit hæc regio quæ etiam Trachonitis; a saxorū videlicet asperitate. Sed affertur & alia appellatio, Περαία, quod trans Iordanem sita.
Πέτρῳ pro Γέβρῳ vel potius Γεβρίῳ 154,1
πετροῦσθαι, lapidescere 180,24
πεύσει προσάγειν 748,22
πευσόμενος ὑμῶν ἵνα- 502,16
πῇ ἀναχωρῆσαι 280,6: P. πῆ.
πηγὴ Κλαυδία, aqua Claudia 71,45
πηδήσας ἵππῳ, pro ἐμπηδ. 555,38
πηλίκα ἐστὶν ὅτι τῆς σκ. ἐλάθη 868,30
πηρῶσαι τὰς ὄψεις καὶ τὸ πρόσωπον 614, 35
πηχῶν, cubitorum, etiam P. c. 362, 33: at Zon. 206,28, πήχεων. κατὰ πῆχυν ἐπιδιδόναι, vlnatim increscere 765,43
πιεζόμενος τῷ νοσήματι 350,28. πιέζεσθαι ὑπὸ τῆς ἀπορίας 727,4: 730, 22
πιεῖν δοῦναι, bibendam d. 667,38
πιθανότητά τινα λεχθῆναι ἔχει 270,31
Πικέντες, Picentes 74,30: 93,17: 291,9. τὸ Πικηνόν, Picenum, r. 813,16
πίλια φέροντες, pileos g. 302,18: & πίλους φορεῖν 246,33. πιλοφόροι, pileati, pars Dacorum 341,27. quib. in Legationum volumine 401, opponuntur οἱ κομῆται, Daci, comati.
ἐνέμπλατο πίσσης 718,38
πινάκιον, tabella 274,39. διὰ πινακίων γραφῆς 358,24
πιστεύσαντας αὐτοὺς τῷ μεγέθει τῆς πόλεως 610,26. πιστεῦσαι σεαυτὸν ἐλπίδι κρείττονι 596,1. πιστεύει αὐτῷ τὴν ἡγεμονίαν 749,30. & pass. πεπίστευται τὴν ἡγεμονίαν 602,6. εἰ ἤδη πεπιστευμένοι 592,42. ¶ ἐκ τῆς πιστεύσαι πρὸς τῶν στρ. fidem inuenis 506,10. πιστευθεὶς ἐκ τῆς σκύλαν 169,1
πίστιν τοῖς λόγοις ἐμποιοῦντες 762,43. πίστιν ποιούμενος τῆς σωτηρίας παρὰ τὰ φαινόμενα 149,1. πρὸς πίστιν βεβαιοτέραν τῷ τῆς συνθ. ἐμμεῖναι 679, 38. πίστεων ὅρκοις παρέχειν 745, 1. ἐγχειρίσαι τῇ ὑμετέραις πίστει 468, 6. τὰς μεγίστας τῆς βασιλείας πίστεις ἐνεχείρισα 572,1. ubi si πίστεις mendo caret, significabit τῶν πιστευομένων πράξεων, functionum quæ alicuius fidei solent cōmitti. πράξεων ea signific. auctor dicit pag. præced. v. 32, & alibi. ¶ πιστὰ pro πιστὰ 440,25
οὐ πιστὸν ἐμοί γε ἐστίν, probabilis 218, 14. ¶ εὔνους αὐτῷ καὶ πιστὸς ἔσται, fidus 703,13. πιστὸν ἐν ἀνθρώποις μηδὲν 369,10: & mox v. 15, ἀπόλωλε πίστις. sic τὸ πιστὸν ὑμῶν, fidelitas 287,24: 505,27. τὸ πιστὸν ἑτέρῳ 522,30. τὰ πιστὰ τηροῦντας Ῥωμαίοις 619,9. τὰ πιστὰ λαβὼν 538,32
πιστοῦται τῆς διαβολῆς ἡ ἀπόβασις, fidem cr. facit euentus 524,38. ἔργοις ἐπιστοῦτο τὴν δόξαν τῶν στρ. 589,30. ὅρκοις πιστούμενος τὴν εὔνοιαν 552,8. πιστωσάμενος ἔθει καὶ βίῳ τὴν φιλοσοφίαν 464,39. Item ἐπιστώσατο μεγίστην παρὰ τῶν στρατιωτῶν εὔνοιαν 507,22. sic 505,16
οὐ πιστῶς περὶ αὐτὸν ἔχειν 673,28
πλαγίως ἐμφαίνειν 544,27
πλανηθῆναι, errare, decipi 243,6
πλάνην μετιέναι 779,13
πλάξι χαλκαῖς συνδούμενοι 401,33
πλαττόμενοι βόσκειν τινὰ καὶ σχηματιζόμενοι, volentes ad fictitium quendam habitum compon. 393,6. ἐπλάσαντο πρὸς ἀλλήλους ζῶντα 181, 9. πλαττόμενος μηδὲν αὐτῷ 152,3. πλασάμενος Νέρων εἶναι 306,35. πλασάμενος εἰς φυγὴν τὰ ἀπιστεῖς 168, 45. πλασάμενος ὡς τῆς πατρίδος ἄρχων 420,30
πλαστὴ φιλία 876,12
πλατεῖα pro πλεῖα 715,16
ἐν πλατείᾳ ἢ πολλῇ εἰκάσει, ampla 539, 30. πλατὺς γέλως 816,4. πλατύτερον συγγράφειν 514,11
πλατύσημος ἐσθής 531,11
πλείονες, plures 323,7. sic πλείονας 282,7: & contr. ἐπὶ πλείους ἡμέρας 286,15. ¶ ἐκ τοῦ πλείονος, maiori ex parte 121,47. τῷ πλείονι ἐκράτησαν, longe superiores f. 728,24. ἐπὶ πλεῖον ἐπαυξῆσαι τὴν φήμην 275,1
πλεῖστα δὴ 482,32. πλεῖστοι ὅσοι, quamplurimi 247,26. πλεῖστον αὐτοῦ ὅσον διέφερον 374,8. πλεῖστον σίτου συνωνήμενος, plurimum frumenti 479,16. sic 481,22. τὰ πλεῖστα τοῦ βίου διενεχθεὶς ἐν- maiorem vitæ partem 535,1. τὸ πλεῖστον, vt plurimum 850,17
πλέον ἔχειν τῶν ἄλλων, antecellere 116, 21. πλέον δὲ ἐχθρὸν ἔξειν 755,40. πλέον ἦν τοῖς φίλοις, plus tribuebatur amicis 113,43. πλέον οἱ ἐκ τούτου γενέσθαι οὐδὲν πράξαιεν. nihil id sibi prodesse ad 207,45. οὐ- δενὶ πλέον οὐδὲν, nil profec. 818, 38. πλέον παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἐπελάγισεν παλαιστῇ, palmo vltra solitum inundans 318,43. ¶ πλέον, magis, maiori ex parte 451,20. Idem κατὰ τὸ πλεῖον 681,6: 703, 41: 785,40. ¶ πλέον pro πλὴν, præter 600,25. Masc. in contr. πλέονας, plures 757,3
ἐπλεόνασεν εἰς αὐτὸν τὸ μῖσος, maius in eum fuit od. 469,6
πλεονεκτοῦντές τι ἀλλήλων καὶ ἐλαττούμενοι 188,3. πλεονεκτῆσαι, superare 826,22. πλεονεκτήματα, virtutes, dotes 124,34. ambig. πλεονεκτήματα τὰ φύσει προσόντα 639,32. τὰ πλεονεκτήματα pro ἡ πλεονεξία, auaritia 870,46
περὶ πλήθουσαν ἀγοράν, qua hora fori est max. freq. 728,25
τὸ πλῆθος, pars popul., promiscua scilicet multitudo, plebs 195,37. Idem mox ὅμιλος v. 40. πλῆθος pro ἔθνος 802,9. ὡς πλήθει, viso in ὡς.
πλημμελεῖν εἰς ἑαυτὸν 234,6
πλημμελῶς ἔχοντα 388,25
πλὴν εἰ μή που- 381,39: 724,4. πλὴν καθ' ὅσον- nisi quod 368,20: 378,4. Idem πλὴν καθόσον 424, 31: & πλὴν ὅτι- 436,3. ¶ πλὴν ὅμως- veruntamen 583,7. Idem πλὴν 492,22: 484,38: 553, 18. ¶ πλὴν pro πλέον seu πλείους 796,3. sic πλὴν pro πλεῖον, plus, L. c. 680,33: Attice πλεῖν.
πληροῦντες τὰ προστεταγμένα 732,38. πληρῶσαι τὸ προσταχθὲν 705,46. πληρῶσαι τὴν πρεσβείαν 829,32. πληρῶσαι ἔργον συμμάχων 747,31. τείχεις πληροῦντα χεῖρας 725,37. ἐν πλοίοις πληρώσαντες χεῖρας 752, 33. Pass. πεπληρωμένος θυμοῦ, ira plenus 546,4
πλήρωσις τοῦ ἀξιώματος 238,39
ᾧ ἐπλησίαζε, cui propinqua erat 720, 39.43. sic 721,44. τὰ πλησιάζοντα ἔθνη, vicina g. 802,37
πλησίας οὔσης 810,21; L. at P. c. πλησίον. τῶν πλησίον πόλεων 706, 27. L. & P. sed in L. omegalo superscriptum omicron. nomen πλησίος agnoscit etiam Apollonius gramm. 60,29
πλησιαίτεροι τῷ δ. γένοιντο 804,42
πλήττεις χρείας 666,17. πληγεὶς χρείαις πληγαῖς 768,15. πληγεὶς μετὰ πρᾳότητα 347,10
πλοκάμους καὶ πλοκῆ περιείλισσον τὴν κό-

μίω 858,18
ναυτίλλεσθαι ἀργυρίῳ 221,30
ναυτίλω ἐποίησε, nauigab. f. 214,5
τὸ πεζοῦ ἐκ τῶν αἴρεις 528,27: 582,21
πεδινεῦοντα δεινῶς 229,22
πεδιεὺς ὁ μῦθος 832,22
παρὰ πόδας e vestigio 198,1. sic ἐ παρὰ πόδας κίνδυνος 688,44. τὰ ἐν ποσὶν ἐλπίζοντα, obuia 666,43. ἐκ ποδῶν φερομένης τῆς Σ. e med. subl. 814,3
ποδήρης χιτῶνας 563,16
ποιεῖν, facere, L.c. 822,46: at P. ποιῆσαι.
ποθεινὸς 429,12
ποθεινὸν δίαιμα 481,6
ποιεῖν πάντα ἵνα τι ἀποκτείνω 321,31. ἐποίησε τοὺς βαρβάρους ὄντας ἐν ὀλίγοι 708,29, pro ἐνεποίησε. ποιεῖν τι καινόν ἐστι, pro τι 208,27. ποιεῖσθαι πάντα, opes colligere 862,7. τὴν φωνὴν εἶδος ἐποιεῖτο ἑαυτῷ συμφερόν 108,19. ἐν εὐτυχήμασι μεγίστῳ ποιεῖσθαι τὸ 700,6. ἐν ταῖς ἱερωμέναις ἐποιήσατο αὐτὴν 318,26. ἐφ' ἁρπαγῆς ποιούμενοι τὰ λοιπὰ, diripientes 476,7. ποιούμενοι παρ' οὐδὲν τὴν nihili facientes 167,11. ποιεῖσθαι τὰ καθ' ἑαυτὸν ποσόνπου, tanti se statumq; suum facere 109,24. ἐν πολλῷ ἐποιεῖτο, magni faciebat 721,43. ¶ ἐπεποίητο, fecerat 188,41. sic οἱ τὴν ἐπιβουλὴν καὶ φρουρὰν τῆς χρυσῆς πεποιημένοι 589,38. obsitam ev. Elleus f. πεποιημένοι. ¶ Pass. ἐποιήθη ἀργύρου 309,27. πεποιημένα λίαν 568,25. πεποιημένα μεγάλου 528,22. πεποιημένης λίθου 515,29,32: Suid. in Βυζάντιον habet λίθω. ¶ ποιεῖν, versus facere, carmen condere 290,29. ¶ ἐποιεῖτο τὸν ἔτι παῖδα τὸν αὐτοῦ παῖδα, adoptabat 644,21. sic ὁ ποιησάμενος, qui adoptauit 165,38. itemque 202,1: 304,35: 339,8,18: 868,27. & pass. ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ Γάλβα, adoptatus fuerat 304,37. sic πεποιημένος, adoptatus 112,41: & τὸ ποιούμενον, quod adoptatur 359,43. plenius ποιηθεὶς εἰς τὸ γένος 373,35. ¶ ποιησάμενος pro προσποιησάμενος, simulans, L. & P. 675,19. sic ποιούμενος 766,39
ποιήματα Τραϊανοῦ, opera Tr. 352,31
ποίησις, adoptio 267,13: 351,19: 361,40: 644,26
ποιητικὸν μέτρον, poeta 514,11. ποιητικὰς λέξεις διελθόντας 398,43. sunt qui πολιτικὰς seu πολιτικωτέρας malint. sed & poeticas seu numerosas accipi posse, declarat Herodianus 541,25
Ποιανὸν 84,4. oro Παιανὸν vel Παιάνιον. nā & Phlego Παιάνιον vocat, alii Πεανίας, vt tradit Stephanus Byzantinus. ac Παιάνιος supra nominat etiam Peanium ipse 74,30
ποικιλόστροφος πάρδαλις 891,47
ποικίλματα διὰ χρυσοῦ καὶ λίθων ἐμφύεν 573,10
ποιοῦ αὐτοῦ ἀξίαν ἐπιδεῖσαι 692,19.
ποινή, punitrix dea 834,36
πολεμητέα εἶναι, bellandū esse 705,10
πολεμικὰ στρατόπεδα 214,7. at D. 384, πολιτικά, urbana.
εἰς πολεμικὴν ἄσκησιν συνεκρότησε 591,5. τὸ πολεμικὸν βοᾶν 139,40. πολεμικὸς ἀνὴρ 341,45. ibidem φιλοπόλεμος v. 3. sic πολεμικώτεροι, bellicosiores 839,16
πολέμιος τῆς βασιλείας 788,18. τὸ πολέμιον, hostes 216,28. ¶ τὰ πολέμια γεγυμνασμένοι, res bell. 704,25. sic τὰ πολέμια ἐξησκημένος 652,2. τὰ πολέμια ἠσκημένος 873,31. τὰ πολέμια συνετὸς τε καὶ πρᾶξαι δεινὸς 331,1. τὰ πολέμια ἴσος 172,36. πολέμια κρείττων 407,21. Item περὶ τὰ πολέμια, in reb. bell. 758,2. τὰ περὶ τὰ πολέμια δεινότητα 793,31. τῆς περὶ τὰ πολέμια δόξης 707,9. τῇ περὶ τὰ πολέμια μάχῃ 773,39. τὴν περὶ τὰ πολέμια πεῖραν 825,13
πολεμισταί, pugnatores 77,41
πολεμιστήρια πλοῖα 683,23
πολεμούμενοι, bello petiti 846,6. at πολεμωθεὶς αὐτῷ, ad bellum excitaret 182,44
κατὰ πόλιν, oppidatim, per sing. urbes 858,6. sic οἱ κατὰ πόλιν ἐπίσκοποι, urbium episcopi 823,9. Item οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως, oppidani 817,42. Periphr. τῆς Ἀθηναίων πόλεως, i. τὰς Ἀθηνῶν 745,39: 784,13. sic κατὰ τὴν Ῥωμαίων πόλιν, Roma 599,29. & ἡ Ἀλεξάνδρου πόλις, Alexandria 596,40: 871,25. ἡ κατὰ Ἱεροσόλυμα πόλις 786,1
πολιαρχῶν τεταχθεὶς 389,25. πολιαρχῶν, praef. urb. 378,22. πολιαρχικός 427,41
πολιορκητὴς τὰ ἐν ποσὶ πάντα 199,1: aptius πορθητὴς D. 355,39: vel πορπολιορκητής.
τῆς πολιτείας ἄρχειν, remp. gerere 139,32. τῆς πολιτείας μεταστῆσαι 101,2,40. ¶ ἐς τὴν πολιτείαν ἐσγράφειν, in album ciuitatis adscribere 220,2. sic πολιτείας διδόναι, ciuitatem dare, i. ius ciuitatis 229,16. πολιτείαν πωλῶν 160,27
πολιτεύεσθαι δυνάμεις Ῥωμαϊκοῖς 110,32
τὸ πολίτευμα, resp. 636,7
πολίτην αὐτὸν ὄντα, ciuem, pop. 530,23
τὰ πολιτικὰ στρατόπεδα, urbana legiones: oppos. τοῖς ξενικοῖς 393,45. sic τὸ πολιτικὸν πλῆθος 219,22. πολιτικὴ ἐσθὴς 396,10. πολιτικαὶ διέξοδοι 398,32. ¶ πολιτικῶν pro πολεμικῶν 125,34
πολυπυλάπυλος 885,6
πολίχνιον & κώμας 610,24
πολίχνια 784,26
πολλάκις σβέσας 316,12: P.c. πολλὰ σβ.
πολλαπλάσιον αὐτῶν, multo maius quā ipsi 250,24. sic 377,44
Πόμιος pro Λόνιος 106,37
πολὺ λοῖ λέγων, multis dictitabat 793,41. πολὺ ἐκέκτητο, sæpe multumque 223,41. P. at vulg. l. & D. 412 πολλοῖς. Talia sunt, πολὺς ἦν εἰς ἐπιθυμίαν χρημάτων 885,44. πολὺς ἐνὸς τῆς πόλεως & φοβερός 363,24. τοὺς πνεύσας πολὺς 682,28. τὸ βορείῳ πολὺ πνεύσαντος 682,20. πολὺ ῥεύσαντος τοῦ ποταμοῦ, ingentem vndarū vim voluente 649,32
ἐπὶ πολὺ, diu 573,32. μετ' οὐ πολὺ τῆς σκέψεως ταύτης, nō multo post h. de.ib. 555,17. οὐ πολὺ ὕστερον 448,31. at P. οὐ πολλῷ ὕστερον. Item πολὺ ἀξιοπιστότερα 234,42. πολὺ ἐλάττω 612,24. πολὺ κρείττω 224,15. πολὺ μᾶλλον 208,29. quin & cum superl. πολὺ μέγιστα, multo maxima 186,18. Sed & dat. casu πολλῷ μᾶλλον 318,20. πολλῷ ὕστερον 198,2. ¶ Rursum πολὺ περιέχειν τῆς 655,37. quod idem παρὰ πολὺ 653,30. μὴ πολὺ πόρρω εἶναι, non admodum procul abesse 855,16. ¶ Item ἐκ πολλοῦ τῶν ἐκείνης ἐκράτησε, longe superauit 120,9. διὰ πολλοῦ τοῦ μέσου post longum temporis inter uallum 120,27. ¶ πολύ τι πλῆθος, vacante εἶναι 752,39: 867,1. sic πολύ τι τοῦ πλήθους ὑπερέχοντος 558,25. ὁ πολύ τι τὰ σιτεῖα 513,25. ὁ πολὺ τι ἀπολειπόμενα 543,5. ¶ τὸ πολὺ μέρος ἀποβαλόντες, maiore parte amissa 653,22. sic τὸ πολὺ μέρος διαφθείρας 673,7
πολυανθρωπότερος 550,38
πολυανθρωποτάτην συμπόσιον 228,30. πολυανθρωποτάτην δήμου πόλις 610,11
πολυαρκέστερος, sufficiētior, tut. 280,3
πολύγαμος 424,27
πολύγονος πρὸς οἶνον χύσει 610,19
πολυειδὴς & πολύτροπος, idē 168,22
πολυετὴς χρόνος 562,24
πολύθυτα λύγρ... 324,29
πολυθρύλητον ἔπος 864,3
πολυίστορα ἄνδρα 465,25
πολυτίμους 375,30
πολύλογος 414,28
ἐκ πολυμαθείας λαβὼν 719,23
τῆς πολυπλοκίας ἆθλα 203,32
ὁπολυπλασιάσθαι τὸ πλῆθος 610,23. sic 115,28
πολυπληθείας ζώων 689,38: L. & P. πολυπλήθειαν.
πολυπραγμονεῖν τὰ ἀπόρρητα 322,27: τὰ θεῖα 554,1: πάντα 334,38. sic πολυπραγμονοῦσαι τὰ τοῦ αὐδρός 236,23. πολυπραγμονοῦν τὰ

πολὺ τὸν ἀμαρτήματα 836,8. οἱ πολυπραγμονοῦντες ταῦτα 811,25. πολυπραγμονῶν ἐν ταῖς ἡδοναῖς 773,8. & pass. πολυπραγμονεῖσθαι, curiosius inquiri 211,36

πολυτέχνου συγγραφῆς 754,26. ἐν ποικίλαις βίβλοις 703,28

πολυτίμητα, pretiosa 309,22

πολύτλητος αἰὼν 877,30

πολύτροπος ὡς, versutus 512,26

πόμασι & βρώμασι 350,9

πομπεία ἐπινίκιος 143,12: & 76,48

πομπεύειν ἐν θριάμβῳ, in triumphali pompa traduci 183,39. πομπεύοντά τινα, pro προπομπεύοντά τινι 590,13

πομπὴ militaris 500,2

οἱ Πομπήιοι, Pompeiani 150,6:156, 32. P. Πομπηΐοι: itemque Dio 117,19:153,9: ambigue. nam & de Pompeii filiis, & de illorum sociis potest accipi. distinctius Πομπηϊανοί 148,18

Πομπηϊάδων pro Πομπηϊάδῶν 103,38

πομπικὸν ἅρμα 220,22: & D. 404. Lipsius Curis secundis ad lib. 4 Annalium Taciti, mauult currum pompalem quã triumphalem interpretari; intelligens carpentum quo per pompam circensium dii transuehebantur. πομπικὸν ἅρμα Caii 246,30. ἐν πομπικαῖς ἐσθῆσι 510,13

πονουμένοις τοῖς πράγμασι βοηθεῖν, laborantib. reb. 702,27. sic 734,4. τὰ πεπονηκότα, vetustate labefactata 192,17: 225,36. πονούμενος, labore grauatus 385,32

πονηρεύματα 786,24

τὸ πόντιον ῥεῖθρον 543,14

πορφύρεοι Μοῖραι 670,45

Πόπλιος, Publius, prænomẽ etiam L. & P. 668,43: 669,1. Pæanio Πούβλιος more Lat. 72,9,32: 83, 5: & Πόπλιος 77,34

εἰς πόρθησιν ἐκδίδοται 823,13

πορφυρίκαυστη χλανὶ 259,35

πόροι καιροί 269,23

ἡ πόρρω ἀπωλείας καταστάσεως τῆς- 728, 37

πορφυρεῖς ἡ βασίλειος 468,17

πορφυροῦ λίθου ὑδρία 424,19

Ποσειδώνιον, templum Neptuni 327, 15: P.c. Ποσιδώνιον, absq. diphth.

εἰς τι ποσὸν, cert. summam 763,3. ποσότητα τῶν χρημάτων 499,19

Ποστούμιος pro Πόστουμος 121,47: 122, 29. Ποστοῦμος pro Πόστουμος etiam P. 651,3,12

ἡ τῶν ποταμῶν μέση, Mesopotamia 528,6

πότιμον χρή- ἦ- 696,3,37

πότιμον ὕδωρ 249,31

Ποτίολοι: vide Puteoli.

πότοι, compotationes 258,7. πρὸς πότον ἐπιτήδεια, potui apta 722,32 ποτὸν ἡδὺ ἐδώδιμόν τι, potab. 572,17. ποτῷ πολλῷ, potu multo 488,16. ποτοῖς καὶ ἐδωδαῖς μὴ προσεχόντως χρώμενος 361,6. εἰς ποτὰ, ad potum 615,22. sic 209,13

που pro δήπου, scil. 846,37

Πωλίων, Pollio 215,20. al. Πωλ.

Πούπλιος, Publius, prænomen 160,17: & apud D. 177,2. perperam in vulg. ed. πλούσιος hoc in loco: recte tamen infra 176,30: 196,35: alibi Πόπλιος, ut apud Dionys. Hal.

Πυείαιθος 89,47: & Πυείαθος 90, 3: pro Σιείαθος.

πρᾶγμα ἔρισε πρὸς αὐτὸν ἐγχρόνει οὐδὲν 431,24. πράγματα ἤχετο μικρὰ, non paruum expertus est negotii 517,34. πράγματα πάσχειν ὑπὸ δ- 787,4. πράγματα ἐπήγον αὐτοῖς, negotia, lites 774,13. sic τοῖς ἐν συκοφαντίαις πράγμασι περιέβαλλον 755,7. οἱ τὰ πράγματα πράττοντες, qui res publ. administr. 817,16. πράγματα pro τάγματα 642,22

πραγματευόμενος ἐπιθέσθαι τοῖς πολ. 722,38. πραγματευόμενος τὸ μηδένα λαθεῖν 705,33. πραγματεύεσθαι ἑαυτῷ τὴν ἀρχὴν 103,29

Πραίνεστος, Prænestinus, op. 73,2

πραίτωρ, prætor 93,36. sic πραιτώριοι ἄνδρες 96,11

ἐν τῇ τῶν πραιτωρίων ἐπιβολαῖς 875,12

πράκτορες, exactores 691,14: 757,24

πράξεις βασιλικαὶ, actus seu functiones 478,23. sic μετὰ πράξεις πολλὰς ὑπατικάς 599,6. ἐν πράξεσι πολλαῖς, στρατιωτικαῖς τε & πολιτικαῖς, εὐδοκιμήσας 489,35. τὰς πράξεις & διοικήσεις, τάς τε πολιτικὰς καὶ στρατιωτικάς 574,26. μετάγειν ἐπὶ τὰς μεγίστας τῶν βασιλικῶν πράξεων, ad maxima imperii munia 571,32. ἐν πράξεσι μεγίσταις ἐξετασθεὶς 595, 14. sic οἱ ἐν ταῖς μεγίσταις πράξεσι 457,35: 568,22. τῶν ἐν ἀξιώσει ἢ τινι πράξει καθεστώτων 561,17. sic 457,34. ἐκ μετρίων πράξεων εἰς τοῦτο ἐλθόντες, e mediocrib. functionib. 457,30: 560,35. ἡ διοικηθείσης πρότερον πράξεως, prætoriana sc. præfectura 559,34

πρᾶος πρὸς τοὺς ὑπηκόους 847,2. πραότητος & ἡμέρου βασιλείας 588,31

οἱ πρασινοὶ στρατιῶται 4;8,6. sic τῶν πρασίνων εἰσελθόντων 269,41. πρασίνου στολὴν 292,34. πρασίνῳ σκευῇ χ. 381,42. Item πρασίνῳ στολῇ χρώματος 447,1: & ἵππους τοῦ πρασίνου 388,4, sine ν, etiam P.c.

πρατήριον, venditionum locus 167, 17

πράττειν τὰ τῶν ἀνδρῶν 568,35. τὰ βασιλέως ἐν τῇ πόλει πράττων 803, 46. οἱ ὁπηδὴ πράττοντες κατὰ τὴν ἀναβολὴν, quocumque fungentes munere 516,31. sic τοὺς ἐκεῖσε πράττοντας, qui ibi res administrabant 599.24. πράττων χαλεπώτατα & ὠμότατα, asperrime rem administrans 597,24. ¶ πράττοι ὅπως ἂν αὐτοκράτωρ ἀποδειχθῇ, id agens ut- 391,29. sic πράττων ὥστε- 165,6. πράττοντες ὅπως μὴ- 268,27. Item ἔπραττον οὐδὲν, nihil efficiebant 607,9, 21. sic 315,27. ¶ πράττων τὴν ἀρχὴν ἑαυτῷ, sibi asserens 299, 41. ¶ πράττειν εἰς αὐτοὺς ὅ τι βούλοιτο 733,1: 793,37. & sine prapos. τὸν πατέρα πρᾶξαί τι ἀδίκημα, patri facere, seu in patrem perpetrare 535,12. & pass. ταῦτα ἐπράττετο τοὺς καθ' ἕνα, perpetrabãtur in singulas dumtaxat personas 593,8. τὸ πράττεσθαί πάνθ' ὅσ' ἦν 241,22, etiam P.c. at D. 429, τὸ προσπάττεσθαι. ¶ πεπραγμένον αἰχμαλώτων 83,32. rectius πεπραμένον, a th. πιπράσκω. sic πεπρᾶχθαι pro πεπρᾶσθαι 278,40. ¶ Med. f. ἐπεπράγει μηδὲν ὑγιὲς 838,28. πεπραγότες κακῶς, aduersa fortuna uso 179,35

πρεῖος πρὸς αὐτὸν εἶχον 174,23

διὰ πρεσβείας προσεπιτάξαι- 175,7. πρεσβείας αὐτῶν ἐξαιτεῖν, intercessiones seu preces pro- 892,11

πρέσβεις παρ' αὐτῶν ἐπιμψαν 315,23: P.c. πρεσβείας.

πρεσβεύειν αὐτῷ ἤθελε, eo potior esse 227,9. πρεσβεύσαντες τὰ τοῦ Καίσαρος, pro Cæsare lata sententia, adiudicata Cæsari causa 175, 15. πρεσβεύοντες τὸν Χελσῖν, colentes 367,11

πρεσβευταὶ, legati 72,25

πρεσβύτις, vetula, anus 550,2

πρηστῆρες, fulgetra 816,27

Πρίμος, i acuto, etiam P.c. 313,27

πρὶν δὴ, pro ἄχρις οὗ 125,3. ὁ πρὶν Αντωνῖνος, Antoninus superior 373,17

Πρίσκος ĩ circumflexo etiã P. 642, 2,18

πρὸ τῆς πόλεως ἐξεχέοντο, extra urbem se effundebant 659,7. πρὸ τῶν βασιλέων, coram Imp. 735,1. πρὸ τοῦ Διὸς αὐτὸν ἦγε τὴν αὐτὴν, antetulit ipsi Ioui 445,4. πρό γε ἁπάντων, ante omnia, præcipue 564,29: 637,19. Item temp. signif. ἤδη πρὸ τούτου, iam ante 777,40. ἐν τοῖς πρὸ τούτου χρόνοις 705,30. πρὸ πολλοῦ, pridem 500,38. τῇ πρὸ δέκα καλανδῶν Σεπτεμβρίων ἡμέρᾳ 811,8

προάγειν ἐπὶ πλεῖον τὴν συνουσίαν, producere, extend. 840,14. sic προάγειν τὴν ἀρχὴν μέχρις ἐνιαυτοῦ 468, 26. προάγων αὐτοὺς ἐς ἐπιβουλὴν πολεμίας- 306,25. προαχθεὶς ἐς φόνον ἀστικὸν 374,22. προάγειν αὐτὸν ἐς τὸ τιμωρητικὸν 158,27: & Dio 160: at P. προσάγειν, ut Lat. adducere in odium. sic pro προσῆγε λόγους 779, 12. προσῆγε legi potest, ut 825,7. ¶ Rursum προάγειν τῶν ἑαυτοῦ φίλων, promouere 543,27. προάγειν δι' ἀξίων, prouehere per- 885,11.

προαχθέντες εἰς ἡμᾶς 574,24.
¶ Neutr. κατὰ προάγουσαν ὑπατείαν, ob antegressum cons. 620,37
προαγορεύω, denuntio, edico 511,8. sic 80,3: 94,13. & προαγορεύω μὴ- vetare ne- 71,28. ¶ προαγορεύειν, prædicere, promittere 669,11. ¶ ἐν τῷ προαγορεύσειν ἡμᾶς 572,39. rectius προσαγορεύσεσι, salutationib.
προαγωγείας ἔγκλημα 248,5: & D. 444. at P. c. προαγωγίας.
οὐ προηγωνισμένας δυνάμεις, nondum certamine lassatas c. 525,10
ἐκ προαιρέσεως αὐτοῦ προθέμενοι, deliberata voluntate 520,22. ἐξ ἀγαθῆς αὐτοῦ προαιρέσεως πεποίηται εὔνοιαν, affect. 701,17. ἣν εἶχε περὶ τὸ θεῖον προαίρεσιν 711,21. παρὰ τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν καὶ γνώμην 711,10
προαναγνώσεως ἐπιστολ. 188,37
προαναλωμένης π. φ. 586,12
προαναπείσας αὐτούς 305,3
προαναρπασθεὶς ὑπὸ πόλεως 112,35
προαπήγαγε ὑπὸ πόλεως, abduxit ante finem b. 76,21
προαπαλλάξας τοὺς οἰκέτας, prius abire iuss. 332,14. προαπαλλαγεὶς αὐτῆς, ante ipsam moriens 288,33
προαπαντῆσαι τῇ μητρί 268,22
προαποθανεῖν αὐτοῦ 413,21
προαποπέμπειν 266,16
προάρξας οὐδεμίαν ἀρχὴν ἄλλην 417,39
προασπίζοντα τῆς P. ἀρχῆς 577,9. sic 470,12: 587,15: 607,8
προάστεια βασιλικά 535,1
προβὰς εἰς ἡλικίαν ἔτεσι ἑξ πρὸς τοῖς μ' 111,32. προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν μετρίαν 501,2. προβῆναι, processisse, facta esse 711,11
προβαλόντες τὰ ξιφίδια 598,15. sic προβαλλόμενοι τὰ ξύλα 594,41. τὴν ἀσπίδα προβάλλειν 400,1. Metaphor. προβαλλόμενος τὸ νόσημα, prætendens, excus. 387,34. sic προβαλλόμενοι συνθήκας 478,1. ¶ Pass. προβέβληται Ιταλίας, obiecta sunt Italiæ ceu propugnaculum 508,23. Item προβεβλημένοι ἀρχῶν, magistratib. præpositi 809,20. sic στρατιωτικῆς προβεβλημένος ἀρχῆς 751,42. ὁ προβεβλημένος τότε τῆς ἀρχῆς 781,1. προβεβλημένος τῶν βασ. ταμιείων 809,11. Et ὡς ὑπὸ αὐτοκράτορος προβεβλημένος 733,30. προβεβλημένος τῆς αὐλῆς ὕπαρχος 662,21. qua forma Amm. Marcell. promotus præf. prætorio, i. promotus ad præfecturam prætorii.
τῶν προβεβιασμένων αὐτοῦ καὶ προπεπραγμένων ἀνάξια 497,7
πρόβλημα τοῦ σώματος ἐποιεῖτο, ad defensionem corporis obiectabat 602,32. ἐχὼν πρόβλημα ἐν χωρίοις 508,2. πρόβλημα χωρίου 525,12
προβολῇ τῶν ἀσπίδων ὥσπερ τειχίσαντες 582,5. προβολὴν τάφρου παρέχων, sui obiectione fossæ vicem præstans 611,4
προβόλους πέμπει τοῦ λιμένι 887,21. πρόβολος τῆς Συρίας 405,34
τῆς προβουλευομένης τιμῆς. 496,26
πρόγνωσις τῶν μελλόντων 503,40. κατὰ πρόγνωσιν γεγονός 203,22
προγονή, priuigna 126,12: alibi πρόγονη: ut πρόγονος, priuignus 106,24. Rursum oxytonus προγονός αὐτοῦ, i. ὁ πρὸ αὐτοῦ γεγονὼς 107,34
προγονικὸν κτῆμα 576,19: 579,36: στρατήγημα 188,45: μνημεῖον 388,37
πρόγραμμα ἔθηκε, edictum proponebat 308,34. προγράμματα προτεθεικὸς πέμψας 656,26
προγραφέντες, proscripti 169,19. ἐκ προγραφῆς φανερώσαι, tabella publice proposita notum omnib. facere 216,37. προγραφαὶ προὔθηκαν ἐν λευκώμασι, proscript. 166,17. προγραφαῖς καὶ φόνοις τῶν ἐπισήμων 875,1
προδεῖξαι τῆς ἑαυτοῦ στρατιάν, prædemonstrato, seu protento 339,2: 449,39. προδηλοῦν, præsignif. 357,35
πρόδηλος ὄλεθρος 716,23
προδηλοῦντα τῆς μ. σημεῖα 317,11
προδιαβεβηκότες τὴν γέφ. 149,8
προδιαβεβλημένος 489,26
προδιαμείναντα 889,47
προδιαφθείραντες 242,7: 302,35
προδοῦναι τῷ βασιλεῖ γραμματεῖα, pro προσδοῦναι, offerre 787,33
προεδρίαν ἀπονέμοντες τῷ- 472,33. ἐν τῇ προεδρίᾳ ἦσαν 371,33. ἡ προεδρία, ἣν ἐν τῇ καθέδρᾳ, ἀλλ' ἐν τοῖς ἔργοις 493,38. πρόεδρος in indicio 225,5
προείδετο, prauidebat, prosp. 151,4: 267,40. sic οὐ προειδόμενος τὸ ἐσόμενον 720,20. μηδὲν προειδομένου βιῶναι 773,42. sic 692,34: 798,34. προειδόμενον μηδέν 216,7: P. c. προϊδόμενον: ut προϊδόμενοι τὸ βούλευμα, præuiso consilio 665,22. ἐξ οὐ προειδότος, ex improuiso 353,6
προεκφοιτῆσαι, prius euulgari 351,19
προελευθερωθείς, libertate prius d. 177,27
προεορτάζουσι τῷ θεῷ τὰ Κρόνια 485,32
προεόρτια 333,42
προέρχεται ὕπατος, init cons. 853,42
προέσθαι pro προΐεσθαι 83,21
προέχειν: vide προὔχειν.
προηγούμενος πάντων τοῖς ἔργοις, operib. & factis præsens 585,38
προηττημένοι 182,8
προήκοντα αὐτῷ ἡλικίᾳ καὶ τάξει, antecedes 359,22. sic προήκοντα αὐτῷ παλαιμάχου πεῖρα 643,5. παιδεία προήκοντα ὅτι βελτίων εἴη 775,26
προθεῖν αὐτοῦ 838,8
προθύματα ἔθυσαν ἵνα- 879,31
προθνήσκειν σου 189,34
πρόθυμος εἰς πολ. 597,30
προθυμία pro ῥαθυμία 564,34
προϊέναι τὸ εἶναι 487,8. προϊόντα ὕπατος, init consulatum 818,14: 853,42. οἱ προϊόντες αὐτοῦ, qui præibant ei 531,16. προϊόντος τοῦ χρόνου 225,30: 279,6. πρόοδος, progressio temp. 876,7
προϊέναι διὰ γλώττης 505,18
Προικοννήσου 686,37: L. & P. Προκον. absq. diphth.
προΐστησι τῶν στρατοπέδων, præficit exerc. 745,22. sic προΐστησι τῶν στρατοπέδων, præfecit, præpos. 642,3: & neutr. προΐστασθαι τῶν πραγμάτων, præesse r. 605,15. sic προΐσταται τῶν πραγμ. 734,14. προΐσταται διδασκαλείου 775,27. ὁ προεστὼς τῶν θησαυρῶν, præfectus fisci 809,10. οἱ προεστῶτες τοῦ ταμιείου 594,9. τοὺς προεστῶτας ἀρχάς, præpositos reip. magistratus 754,2. ¶ τὰ προεστάμενα οἱ ἐκκλησιῶν 872,4. rectius προεστάμενα: pro quo D. ἐπιλαθόμενα 430,39
προϊσχόμενος τὸ γῆρας, prætendens, excus. 493,6: 556,26: 734,3
προκαθεὶς λόγον, ὅτι- 240,14. P. at vulg. l. & D. 428 προσκαθεὶς, sparsa insuper fama.
προκαθεῖτο 285,1
προκαθῆσθαι, pr. insidere 695,33. προκαθίσας ἐν τῇ βασ. ἕδρᾳ 474,9
προκαταστήσας ἀρχὴν αὐτῷ τῆς δορυφ. 240,19
προκαλεῖσθαι εἰς δίκην 183,6. προκαλεῖται ἡμᾶς εἰς μάχην 578,26. προκαλούμενος εἰς εὔνοιαν, inuitans, alliciens 542,17. sic 586,40. ¶ προκαλέσασθαι τὴν ὀργὴν 589,17. προκαλεῖσθαι τὴν μάχην, posc. 131,46. ¶ Pass. προκληθέντες, inuitati 64,5
προκαλύμματα τῆς ἡμᾶς 691,17
προκαταβαλέσθαι, fund. iecisse 225,32
προκαταλαβόντες τὰ χ. 266,26
προκαταλαβοῦσα τὸ ἐσχηρόμενον 674,20. & pass. προκαταληφθῆναι ὑπὸ τοῦ πυρός 608,3
προκαταπίπτειν & προκα- 366,26
προκατασχόντες αὐτό 318,13
προκατάρχοντα λοιδορίας 235,29. sic προκατῆρξε ὁ τύπος 870,14
προκαταφυγεῖν πρός- 426,17
τὰ προκατεσκευασμένα 349,9
προκατέχειν αὐτὴν 311,31
πρόκειται σοι αἵρεσις, ἢ- ἢ- 531,33. τὸ προκείμενον ἡμῖν ἔργον 596,16. sic τοῦ προκειμένου ἔχου 554,33. τοῖς προκειμένοις ἐμμένειν 612,12. ¶ προκείμενος τοῖς φονεῦσι, expositus 169,31. ¶ προκειμένοις ἐπὶ τῆς βασιλείας, pro ὑπάρχουσι. 745,3
προκινδυνεύσαντα 498,27
προκινδυνεύειν τῆς πολ. 821,4. προκινδυνεύσας ὑμῶν 559,39. sic 778,21

προήκοντες,

προσύλησις, ululatio 592,38

προκοιτῶνα τῷ αὐτοκράτορος 200,33: 378,41. sic οἱ προκοιτοῦντες 305, 46: procubitores Festo. Item ὁ πρόκοιτος αὐτοῦ 335,29. πρόκοιτοι ἀποδειχθείς 448,10. ἐν τῇ προκοιτίᾳ ὤν, pro ἐπὶ τῶν προκοίτων 335,31. apud Suet. 124,44, est decuria cubiculariorum.

προκομίζων, proferens 526,36

προκατέχων ἐπὶ χρόνον βραχύν 666,26

προκριθεὶς ἐς τῶν, pra ceteris lectus 197,32. πρόκρισις τ' εὐγενείας, principatus in nobilitate 493,21. πρόκριτος τ' γερουσίας, princeps senatus 225,8: 388,24

προκτήσας, prius acq. 847,39

προκύπτων τ' θυρίδος 666,12,16. προκυψάσης τ' ἐπάλξεως 658,22. προκύψας ἐξ αὐτοῦ 305,21

προκώπας ἔχοντες τὰ ξιφίδια 598,17. προκώπου ἔχων τ' δεξιᾶς 595,38

προλαμβάνοντες ὅσα ἤλπιζον 241,8. οἱ προειληφότες τὰ εὐεργεσίας, qui beneficiis nos priores sibi obstrinxerunt 560,42. ¶ πολλαῖς προλαβούσαις προρρήσεσι, multis superiorum temporum prædictionib. 696,2. sic ἡ προλαβούσης κατηφείας, superioris mœstitia 640,33. ἐν τοῖς προλαβοῦσι βιβλίοις 784,15. συνήθειαν ἐπὶ τοῖς προλαβοῦσιν αἰτίοις 685,3

προμαρτυρούμενοι αὐτοῦ ὄλεθρον ὁ ... 23, 41

πρόμαχος Ἀθηνᾶ 783,42. προμάχοις Ἰταλίας 611,32. sic 111,14

προμαθὴς ὁ νέφων ἀνήρ 513,15. προμαθεῖν εἶχε τ' ἐκείνου συμφορᾶς 473,34

προμηνυθέντα ἐν τῷ θείῳ 659,35

προνοησάμενος τῆς σφ. ἀναιρεθῆναι τὸν 597,21. προνοοῦνταί με ὁ τ' ἐνδόξου 324,20. προνοοῦμεν ὅπως μὴ 201,3: 303,29

πρόνοια ἡ ὑπὲρ τ' πόλ. 802,3. ἡ τῶν ὅλων πρόνοια, prouisio & moderatio summa rerum 439,45. πρόνοια τῶν κοινῶν ἐπιμελεῖται 388,27. πρόνοιαν τῶν στρατιωτῶν ἐγχειρίσαι, πρόνοιαν curam & moder. 473,36. τῆς προνοίας ἐπ' στρατηγίας ἐγκεχειρισμένος 516,1. θεοῦ προνοίας ἐστερημένοι, dei cura destituti, i. deum non curantes 823,38. Item πρόνοιαν ἐποιήσατο τῆς ἀφθονίας, prospexit ann. 258,36. sic πρόνοιαν ἐποιοῦντο τ' ἑαυτῶν ἀσφ. 391,26. πρόνοιαν ἐποιεῖτο εἰ ἀσφαλῶς τὴν ἀρχὴν βεβαιώσει 588,37. Item κατὰ ἐκ προνοίας, ἀλλ' ἐξ αὐτοσχεδίου ἐπιφ. 601,28. sic 125,40

προνομαί, pabulationes 410,43: & προνομεύειν, pabul. egr. 727,36

πρόξενοι Ἀλεξάνδρου γεν. 815,37

προξενήσαντας τῷ Καίσαρι νύμφην, concil. 166,41. προξενήσας τῇ πατρίδι κακὰ πολλά 882,29

ἐν προόδοις δημοσίαις προϊόντα, cum in publ. prodiret 310,2: 495,2

προοίμιον ἐποιεῖτο τῆς πράξεως τὸ διαφθεῖραι τ. 737,25. προοίμιον τῆς πράξεως ἐποιήσατο ἔργον ἐπιφανές 663,20. sic 754,1. εὐθὺς ἐκ προοιμίων, statim ab initio 83,8. sic ἐν προοιμίοις τ' βασιλείας 111, 44: 130,32

προπαράγγελμα 837,4

προπαρεσκευασμένας πᾶσιν οἴκοι μένειν 435,2

προπαρεσκεύαστο συχνός 323,17

προπάτωρ, progenitor 115,30. οἱ προπάτορες αὐτοῦ, maiores 220,23

προπέμψαι, præmittere 716,2. sic προπεμφθεῖσαι, præmissæ 610,3. ¶ προπέμπει τὸν βασιλέα, deduc. 500,5. sic προπέμπειν ἀπιόντας 226,23. ¶ προπέμπειν pro προστ. 153,23

προπετὴς ὁ θρασύ 502,14

προπηδᾷ τ' ἀσματίων 544,5

προπηλακισμὸν αὐτοῦ φέροντα χ. 320, 33

προπίνω αὐτοῦ τ' πόλιν 94,29

προπλεύσαντες 153,18

προποδίζοντες 412,13: & 180,7

προπομπεύς τ' θεοῦ, dea simulacro in pompa præit 476,30. sic 570, 12: & 539,40. τὸ πῦρ προπομπεῦον αὐτῆς 472,31. Scib. m. s. προπέμποντα, minus recte.

προπορεύονται πρὸς φρούριον ἢ προσμίσγοντες 185,8: & D. 276,13. at P. προσπορεύονται.

τὰ προπεπραγμένα 476,16: 497,7

προσυνοῖδας, prius aud. 259,4

προπύλαια, porta 69,44: 126,28

προρρήσεις ἐκ θεῶν 689,45. προρρήσεσι θείαις πιστεύοντες 507,6. ἐκ προρρήσεως 449,17

πρόρριζος ἀναβαίνειν 317,17

πρὸς ἑαυτὸν τε καὶ κατ' ἐκεῖνον διαπραξάμενος πολλά, ex re sua 176,45. sic πρὸς ἑαυτοῦ τὸ λόγιον ἐλάμβανε 676,42. ¶ πρὸς αὐτοῦ λεχθέντα ἢ χαρισθέντα, ab eo 464,34. sic πρὸς δαίμονος ἐλαύνεσθαι 889,10. πρὸς τῶν τυχόντων ὀφλισκάνειν 354, 2. πλεῖστα ὑπὸ τ' εἰκότι πάθεσιν ἐσθάρησαν, ἢ πρὸς τῶν πολεμίων 602,30

πρὸς τὰ θύρα γενόμενος 427,27. πρὸς τῷ ἀγορᾷ ὤκει 289,22. οἱ πρὸς τ' κύλικι, a cyathis seu poculis 521,27. ¶ πρὸς τούτοις, præter hæc 75,4. sic πρὸς τῷ ὁ- medicam- 689,2. Item absolute πρὸς, praterea 94,41: 112,38. sic πρὸς δὲ, ad hæc 84,7: 258,10: 859,17: 879,21

πρὸς pro εἰς 77,32. sic πρὸς τὴν Ῥώμην ἐλθεῖν 426,11: & πρὸς τ' Ἑλλάδα φανερῶς μετηνέχθη 761,4. ¶ πρὸς τὰς θύρας ἐξεδέχετο 226, 22: & D. 416: pro, πρὸς τ' θύραις, ut infra 421,24. sic πρὸς τ' βασιλέα διέβη, apud Imp. 359, 9. ¶ πρὸς τ' πατέρα καταλογισάμενος, cum p. 852,2. sic ἀπολαύειν ἔχοντες πρὸς τοὺς 619,5. ¶ πρὸς ἑαυτοὺς διενείμαντο, inter se distrib. 720,4. ¶ πρὸς πᾶσιν ἀκριβεῖ συλλογισάμενος ταῦτα, i. μετὰ π. 797, 30. sic πρὸς βίαν, ut 68,36. πρὸς ὀργὴν, per irā, iratis verbis 320, 39. ¶ πρὸς ἀξίαν ἐτιμᾶτο, pro merito 127,9. ¶ πρὸς τὴν δυσχέρειαν, a difficultate, seu propter diff. 149,18. ¶ πρὸς ὀλίγον pro πρὸς ὀλίγον 588,9

πρὸς absolute positum v. in secunda sectione.

προσαγγέλλεσθαι, deferri 743,29

προσαγαγὼν πρὸς τὸ τεῖχος, adducens seu admov. 273,5. sic προσάγοι τοῖς τείχεσι τὰς μηχανάς, admoueret 683,7. ¶ προσάγειν, offerre 802, 33. sic λόγοις τοῖς Χ. προσάγει περὶ φιλίας 825,7. αἱ προσάγουσαι ἑαυτὰς ἐπιχειρεῖν πόλεις 676,10. προσαγαγέσθαι, adiungere sibi 505, 21. προσάξεσθαι, pellic. 479,17, 20. sic προσαγαγέσθαι λόγοις ἐπαγωγοῖς 138,17. εὐνοίαις ἐς τ' συμμαχίαν προσάγοντο 476,4. Sch. m. s. ¶ P. ss. προσαχθεὶς ταῖς ὄχθαις, appulsus 529,9. ¶ Neutr. προσάγει τῇ Ἀκυληίᾳ, copias admouet Aquileia 767,32. sic προσάγειν, appropinq. 645,36. ¶ προσάγει pro προσάγοι 109,45. vise προσάγειν.

προσαγορεύσεις, salutationes 572,39

προσαιτεῖν, emendic. 319,18

προσαμιλλώμενοι δίχα ἀμπ. 613,28

προσαπόλλυσι ὁ τὰς τ. 481,13

προσαπέσβεσαν, insup. ap. 390,43

προσαπειλήσας ὁ θάνατον 666,4

προσαπώλετο ὁ αὐτῇ 269,26

προσάπτων τὴν αἰτίαν τοῖς στρ. 410,34. προσάψασθαι τῷ πολέμου, attingere, sua ipsius manu tractare 331,12. sic προσάψασθαι ἔργου 142,7. προσάψασθαι τῷ λόγου 261,41

προσαράττοντα ἀλλήλοις τὰ πλοῖα 652, 40: 682,13. προσαράττων τὰ ... 682,30. προσαραχθεὶς τὸ φαῦλα ἐπιτηδεύματα 466,31

προσαρχαίρεσις Ὠκεανοῦ 203,19

προσαρμόσας τὸ εἶδος αὐτοῦ πρὸς τὸ σύμπαν 162,9

προσαρτημένα στρατιωτῶν σώματα 724,43

προσαναπείσαντες ὁ τὰς ἀπ. 364,26. προσαναπείσαντες τοὺς Μ. 424,4

προσβαλὼν αὐτοῦ γυναικός, stren. inuadens 164,45. sic 314,45

προσβάλλειν τῷ πολ. 70,46

προσβολαὶ ἐγίνοντο τῷ τείχει 607,9

προσγενόμενος αὐτοῦ Λεπίδου 182,31. προσγενόμενα αὐτῆς ἐκ λογίας 708, 43

προσδεχόμενος τὰ θαυμάσια, exspectans mandata cui obtemperaret 803, 5. προσδεχόμενος δεινὸν οὐδὲν 529, 8. sic 717,21. προσδεχόμενος, exspectans, sperans 475,8

προσέθεντο συμμάχους 295,29
προσέδωκε τὰ λοιπὰ 425,17
προσδοκῶνται, putare 157,8. προσδοκωμένη συμμαχία τῇ καθιστάσῃ 773,25. προσδοκώμενον ἑαυτοῦ ἑκάστῳ 490,10. Sic προσδοκίας ἀγαθὰς ἔχειν περὶ τοῦ π. 84,10
προσδοῦς ὅ, ἀπῆλθε 420,27. P. at vulg. l. πρὸς δοῦ, parum ad rem.
προσεγγίζων τοῖς ἔθν. 672,24
προσεισφέροντας ὅπ- 442,13
προσεκκαλέσας αὐτοὺς ὑπ- 255,6
προσεκκαιστηρεῖν τὰ φυλ. 759,24
προσελθόντες τῇ πολιορκίᾳ 411,38.
προσελθόντας αὐτοῖς 173,20.
προσεδρευόντες Σπάρτην 810,8
καὶ προσεδρείαν ποιεῖν 349,40: P.c. προσεδρείαις: ut τῇ προσεδρείᾳ πολλῇ, assiduis precib. victus 77,9
προσέστησε αὐτὸν ὁ δεξάμενος 253,19. idem mox ἀπαλλάξας v.21. προσέπιπτεν 251,34: & D. 450,8. at P.c. προσέπεσε.
προσεκκρούοντες ἅμα 286,28
προσελαύνειν, et adigere 423,9
προσελθόντες αἱρεῖσθαι συμμαχ. 216,5: P. προσελθ. minus apte. προσελθεῖν τῷ γῷ 177,34
προσεμμένειν ὑμᾶς 118,14
προσενδείξασθαι, simul indic. 371,44
προσεξεῦρε 436,20
προσεποιοῦν τὸν αὐτοῦ 229,2
προσεπερωτᾶν, inf. interr. 429,15
προσεπιβάλλεσθαι, inf. impr. 865,29
προσεπιπέμψαι, inf. ad. 319,15
προσεπιτιθέναι 221,20. προσεπέθεντο τοῖς βουλεύουσι μὴ ἐκδιδόναι 191,43. redditus προσεπέθη D. 334,40
προσεπιλαβεῖν 388,7. sic 205,28
προσεπικαλεῖσθαι, inf. inu. 280,30
προσεπικτήσασθαι 282,27
προσεπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου 408,25
προσεπινοῆσαι 67,8
προσεπιπλῆσαι τὰς ὁδοὺς 277,9
προσεπιτιθέναι, insuper ador. 197,16. προσεπιτιθέναι, accedeb. 701,26
προσεπιτηδευόμενοι 385,43
προσερρήθη, appellatum est 155,15
προσεταιρίζεσθαι, assoc. sibi 237,41: 418,20. sic προσεταιρίσασθαι sibi 118,18
ὁ προσεῖπε 743,28. ὁ προσεῖπε 635,41. sic 662,38: 670,7: 762,28: 809,40. ὁ προσεῖπεν 389,4
προσεύχεσθαι, ὁ αὐτοῦ σωτηρίας 180,44. προσευξάμενος τῷ θεῷ 162,7
προσεῖχε κατὰ τὸ πᾶν. 191,11, affixus est. nisi προσεῖχε malis. προσέχομεν ὡς ἀληθεῖ, aures prab. 211,26. προσέχειν τῷ νόῳ τοῦ Δ. dedendi se 318,24. προσέχοντες αὐτῷ, studentes fau. 166,21 προσέχειν πάσας τὰς συνάξεις 1. προσέχειν, tractare vis. 885,22. vide προσοχήν.
προσεχὴς τοῖς πατρῶοις 186,24
αἱ προσηγορίαι, appellationes, nomina 389,17. τῆς προσηγορίας λαβεῖν 477,20
προσήκει ἦν pro προσῆκεν 847,14. οἱ προσήκοντες 219,17. μηδὲν προσήκειν ἑαυτῷ τοῦ- nil ad se pertin. 529,6
προσήλυτος, perfuga 84,47
προσημαίνει 186,42
πρόσθεν, ante, prius 229,12. sic τὰ πρόσθεν, praecedentia, superiora 451,1
τῆς προσθήκης τοῦ λιμένος 253,43
προσθέσθαι. P. προσέθετο 139,33
προσθεῖναι 143,35
προσιέναι αὐτοῖς φιλίαν, acced. ad 587,37. προσῄεσαν τοῖς ἱερεῦσι, adibat 5.685,31. Item προσιέναι τὸ κλῆρον 540,28. προσιέναι τὴν τύχην 800,17. προσιέναι τοῖς πράγμασι μετ᾿ ὀργῆς 639,36
προσκαλεῖ τὴν πρεσβείαν 599,28. προσκαλούμενοι, admittentes 141,1
προσκαίρως τοῖς δόγμασι 350,9
προσκαθεζέσθαι τῇ Πέτρᾳ 94,38
προσκαθίσαντας τοῖς- 330,34
προσκαίρων ἔχειν δυναστείας 464,4
προσκαλέσας αὐτὴν ἰδίᾳ ἐπίμαχα, appellans in super pecul. n. 867,15. at προσκαλέσαντες εἰς εἰπεῖν καὶ ἄλλο ἀποδοῦναι 587,23: & προσκαλέσαντες αὐτοὺς εἰς διαλέξεις 165,13: & προσκαλεῖσθαι, vocare in indic. 369,21
προσκαλεπαίνει, seu προσκ. 392,17
προσκατέχοντα 286,18
προσκαταστρέψασθαι τὸ ἐθ. 437,40
προσκατασχεῖν 282,13
προσκατέχειν 234,8
προσκατεργάσασθαι τὸ λοιπὸν 370,36. προσκατεργασάμενοι διαπολεμοῦντες 302,30
προσκείμενος ἀεὶ, & ἐρρωμένος αὐτῷ, cogn. signif. 230,9. προσκείμενος τῷ ὑπὲρ τοῖς μέτροις, affectuose amans 233,27. προσκείμενος τοῖς ἰδίοις ἀπολαύσεσιν ὅτως addictus, ded. 262,19. sic προσκείμενος τῷ τῶν δόγμασι 363,15. προσκείμενος σπουδαιοχίᾳ 138,45. προσκείμενος τῷ δήμῳ 308,42
προσκεφάλαια, pulvinaria 246,38
προσκηνοῦν pro προσ. 498,27
τὸ προσκληρωθὲν ἴδιον 193,11
προσκολλᾶν, agglutinare 878,44
τὸ προσκόπτον τινί 345,34
προσκορὴ καθιστὰς τῷ πλήθει, satietatem eius plebi afferens 143,19
προσκρούειν τοῖς φίλοις, offend. 187,12. sic 205,32. προσκρούσματα, offensa 125,13
προσκτήσασθαι ὁ εἶπεν, inf. acq. 165,39: 220,14. τὰ προσκτώμενα, acquisita 472,10. προσκτᾶσθαι προσοικειούμενοι ἀρχὴ 468,13
προσκυνεῖν τὴν χῆραν πάλαι 254,13. προσκυνεῖν αὐτοὺς τῇ μάστιγι 430,5: & endas. προσκυνοῦντες αὐτὸν 341,35
προσλαβοῦσι, belli iure adiicere seu adiungere 64,48. sic προσλαμβάνειν αὐτοῖς γῆν πλείονα 100,10
προσλαλήσας πρὸς τὸ οὖς 227,40
προσμαρτυρεῖν: vide μαρτυρεῖν.
οἱ προσμαχομένοι τοῖς τείχεσι 399,40
πρόσμιξις, consi[lium] 283,28
προσνέμεσθαι τοῖς Ἀφροις, Afris adiungere 81,35. sic 69,47: 96,47. προσεπιμεμβάνειν Αὐγούστῳ, ad Augustum transisse 105,34
πρόσοδος, accessus, aduentus, ing, festus 153,19. προσόδου πρὸς τὸν Δία πομπεύσαι, ad Iouem pompa quadam accessisse 162,8. ¶ πρόσοδος, prouentus, reditus 515,22. sic ἐν προσόδοις πλουσίαις 607,43
τὰ προσοικεῖα τῷ- 646,7. οἱ προσοικοῦντες 655,7. Sic οἱ προσοικοῦντες τοῖς 186,28: & προσοικοῦντες τῷ Ἴστρῳ 122,34
προσοικείας τῆς ἀρχῆς 529,2
προσομιλοῦσι τοῖς τὴν 152,13
προσομοιοῦσι εἶναι τῆς καὶ. 834,8
προσονομάζεσθαι, agnom. 224,25: 420,37
τὰ προσόντα μοι ἀγαθὰ 392,34
προσορμίσας αὐτοὺς 182,8
προσορμίζεσθαι, appellere 303,13. προσορμισθέντες τῆς ἀκτῆς 805,3. sic 767,42
προσουδίζεις 380,5
προσπαίζουσι γέλωτα 155,6: Dio 147 προσπαίζουσι, geminata praepositione.
προσπέμψαι 872,13. vide πέμψ.
προσπεσὸν ὁ βλέμμα ἔχοντας. 127,38
προσπίπτοντα αὐτῷ 272,22. προσπεσεῖν πρὸς τὰς τύχ. 393,36
προσπλεύσαντας αὐτοὺς 839,28
προσπλευσόμενοι 282,3
προσπλέουσι καὶ ἐν 221,38
προσπλάζων, appropinquans 115,26
προσπορίζεσθαι βίον 658,24
προσποιεῖται 405,9
προσποιεῖσθαι προσπ. τὸν. 417,34. καὶ προσποιούμενοι ἀπεσβέσθαι, casus aduers. 556,41. ¶ προσποιῶν οἴεσθαι, in eos irruens 295,30
προσποιοῦσι τῷ Τετρ. 648,9
πρόσπλους, adnauigatio 187,29
προσποιεῖν, conciliare, aff. 138,3. sic προσεποιήσατο σφᾶς, in suas partes traduxit 151,41. sic προσποιήσασθαι τὸ πλῆθος 162,45. προσποιεῖσθαι, προσεταιρίζεσθαι. & οἰκειοῦσθαι procedem 237,38,40. Item προσποιούμενοι τὰ ἐκεῖ βία 163,36. προσποιήσασθαι εὐνοίας, conciliare sibi b. 505,16. προσποιούμενος τὰ τοῦ Θεοῦ ἔργα, sibi asseres qua Dei sunt 198,1. ¶ προσποιούμενος ἐπιεικείας, simul. 456,7. sic προσποιοῖς ὄντες 808,14. προσποιοῦνται ἐλευθερίαν 513,27. προσποιοῦνται εὐνοίᾳ 618,34. προσποιοῦντο εἶναι 867,29. Sed & προσποιεῖσθαι ἡγεμονίαν 373,21: & οἱ προσποιοῦντες

προσεταιρίσας 373,14
προσπολεμούμενος τὰς Γαλάτας 179, 30: & D. 260. X. manuscr. τοῖς Γαλάταις: vt προσπολεμῶν τοῖς ἐναντίοις 857,8. προσπολεμήσαντες τοῖς Ἀθηναίοις 632,11
προσπροσαιτούμενοι τὰ χρήματα, exigebantur insuper ab eis pec. 319,19
προσπταίω, offend. imping. 154,4
προσπτύσας τὸν ὀφθ. 319,3. sic προσπτύσαντα αὐτοῦ 284,22
πρόσρημα, appellatio, nomen 225,7: & D. 415: at P.c. ὄνομα. sic 207, 18: 279,30: 297,33. πρόσρημα τὸ ἐσθλόν, compellatio maiestatis 359,17
πρόσρησις, appellatio 149,20. in vulg. ed. πρόσ ῥῆσις: perperã. legitur vero id vocabulum etiam apud D. 114: & rursum infra 160,12: 165,37: 193,39: 194,26
προσσεῖσαι τὰ εἰκόνι 170,37
προστάς αὐτοῦ δικαστηρίῳ 204,40. προστάντες πρὸς τῷ βήματι 291,43. sic 439,18: a ibem. προσίστασθαι, adstare. At προστῆναι τῆς πολιτείας 733,43, a ibem. προστῆναι: vt item προστῆναι τῆς τῶν νέων παιδείας, praeficere 571,10. προστησάμενος αὐτὸ ἄρχοντα τῆς Βιθυνίας 663,46. προστῆσαι τῇ πολιτείᾳ αὐτοκράτορα, Imperatorē reip. praeficere 643,2. ¶ προστησάμενος ἑαυτῷ ἄνδρας, collocatis ante se q. 658,20. ¶ αὐτὸς προστάς τῆς ἀρχῆς, praestit. 891,19
προστασία τῶν κοινῶν 127,37: 192,45. sic προστασία τῶν κοινῶν δικῶν 217,9. προστασία τῶν δορυφόρων, praefectura praetor. 450,35. τῆς προστασίας αὐτῶν ἦρχε, eis praefuit 231,29. αἱ προστασίαι, imperia 212,27
προστατεῖν τῆς πόλεως 377,27
προστατείας αὐτῶν ἀξιωθῆναι 278,11. sic προστατεία 311,1, etiam P.c.
προστάτην ἔχειν τὸν φόνον, patrono 780,39. προστάτην βασιλείας ἐπιγραψάμενον 500,36
προστάξας αὐτοῦ ὅτι ἔγνω 234,13. sic προστεταγμένος τῇ Συρίᾳ, praepositus, praefectus S. 351,9. alibi ὅτι ἐπιταχθεὶς & προστάχθ. ¶ προστάττομαι, iubeor 101,45. sic προσταχθέν, imperata, mand. 638,41. δίχα βασιλικῆς προστάξεως 860,29
προστιθέμενος τῇ γερουσίᾳ, senatui partes sequens 139,31. sic προσετίθετο αὐτοῖς, iis se adiunxit 104,17. προστίθεσθαι, assentire 191,33. ¶ προστιθέντων pro προστιθέντων 129,19
οἱ προστυχόντες, obuii 785,33. sic τὰ προστυχόντα οἱ 180,18
προσυπερχ... 392,3: 248,48
προσυπαντήσαντες ... 330,19
προσφέρειν, adhibere 110,17. sic εἰς ἐκκλησίαν προσενεχθέντα, allata seu prolata 732,33. ¶ προσφέρεσθαι αὐτοῦ τραχύτερον, asperiorem se illi ...

prob. seu tractare 416,7. sic προσφερόμενοι τοῦ ἔργου ῥαθυμότερον 565,23. προσφερόμενος τοῖς πολεμίοις ... 586,6. προσφέρεται τοῖς πράγμ. 245,29: idem φέρεται πρὸς τ. πρ. ibid. 35
προσφερὴς αὐτοῦ, par 128,41
προσφεύγει τῷ Φαβίῳ, transfugit ad F. 73,47. sic προσφυγὼν αὐτοῦ 528,2
προσφιλὲς ἐμοί, carum 560,8. sic προσφιλὴς τῷ δήμῳ ἀνήρ 198,13. ¶ Act. προσφιλεῖς αὐτοῦ ὄντες, eum amantes 448,24. sic προσφιλέστεροι ἄλλου γένοιτο, amiciores alicui fiunt, magis aliquem amant 213,28
προσφιλοῦντ' αὐτῷ 264,14
τὸ πρόσφορον σφίσι ποιοῦντες, commodum sibi, quod sibi prosit 305,43. κατὰ τὸ πρόσφορον 254,10
πρόσφυγας 563,36
οἱ προσπεφυκὸς αὐτῆς σάρκες 740,4
προσφωνῆσαι ὁ δῆμος 762,16
προσχεῖν, appellere 297,15. sic προσχόντες ... 784,40. προσχόντες πρὸς τὰ ... 325,17. ¶ προσχόντι λόγοις τοῖς - intente 747,48
πρόσχημα τῆς φιλοσοφίας ... praetextu 321,17. ... πρόσχημα ... 599,4. πρόσχημα μὲν - τῆς ἀληθείας 159,22
προσχωροῦσιν αὐτῷ πάντες, ad eum accedunt 165,23. sic 183,18. προσχωρῆσαι αὐτοῖς τὰ πράγματα 170,44: X. manuscr. προχωρῆσαι, procedere, succed. Sic προσεχώρησε μάχη ... 229,42: rectius προεχώρησε D. 420,41: itemque infra 465,32. προσχωρῆσαι ... 322,43, etiā P.c. forsan rectius προχ.
οἱ προσχωροῦντες βάρβαροι 577,26
πρόσω χωρεῖν 888,14. πρόσω ἐλάσαντες 654,16. sic ὅτι τὰ πρόσω ... 678,43. ... 716,1
προσωνυμία, cogn. 118,46: 148,21
προσωπεῖα ... 541,29. τὸ προσωπεῖον ... 294,8
κατὰ πρόσωπον ..., per singula capita, personatim 856,16. κατὰ πρόσωπον ὀνειδίσαι, in facie exprobrare 814,20
προταχθείς, praepositus, praef. 723,38
προτείνων τὴν χεῖρα, manum exporrigens 322,9. προτείνω σοι ..., porrigo tibi 395,44. idem ὀρέγω ibid. 39. προτείνας χρήματα, porrectis pecuniis 636,39. ¶ προτείνειν, proponere 224,9. sic τὰ δὲ ἀρχῆς προτεθέντα, propos. 763,1
προτείχισμα τῆς ἀρχ. 732,43
προτέλεια ... etiam P. c. 275,43: alii malunt προπηλακίσμα: de quib. vide Paul. Leopard. Emend. & Briss. De iure conub.
προτελεσθείσῃ, ante peracta 669,19
προτεθέμενοι ... 179,20
πρότερον χαλεπῆς 260,12: D. 464,

πρότερος χ. πρότερος ... primus, citius, potius 593,28
προτιθεὶς εἰς τὸ δημόσιον, publice proponens 195,28. προτιθέντες ... 220,30. Item προτεθείσης βουλῆς 768,2. προτεθέντα ... 768,5
προτιμᾶν πρό. praeferre 278,31. προτιμηθῆναι ἐκείνου ... 242,15. προτιμᾶται ... ἐν πᾶσιν οἱ Ρωμαῖοι 260,20. ¶ προτιμήσαντες τὸ αὐτοῦ ... οὐδέν, nulla ratione habita cons. 312,2. προτιμῶντας αὐτὸ οὐδὲν 452, 4. sic 216,26: 249,23. ¶ προτιμηθῆναι τοῖς κατηγορεῖσθαι αὐτοῦ 242, 12: D. 433. προτιμᾶται: Camerarius προτιμῶν.
προτιμότερον εἶναι, potiorem seu antiquiorem esse, maiore in pretio haberi 387,44
τοῖς προπολεμοῦσιν 585,28
προτοῦ pro πρότερον 391,7: 676,2
προτρέπων αὐτὸν εἰς 533,21. προτρεπόμενος αὐτοὺς ὅτι μάλιστα 314,17
προτρέχειν ... 725,11
προϋπάρξας διώξαντες 722,10: 740, 8: φεύγοντες 657,38: 681,28: 726,13
προϋβάλετο τῆς ἀρχῆς, pro imperii defensione opposuit hostib. 507,40
προϋπάρχειν ... 522,36
προϋποδεῖξαι, praesign. 190,38
προϋπῆρχον ἔχοντες τὸ ... 594,11. προϋπάρξας ὀλίγου 611,34
προϋπαίτιος ... 469,35
Πουσαδῆς pro Νικαδῆς 196,1
προύχων ... 595,37. προύχοντες ἐν ἡλικίᾳ καὶ ἀξιώματι 604,9. sic προύχετε ἐν ἀνδρείᾳ 506,13
προφαίνει, praesignif. 173,17
προφανεῖ πλεονεξίᾳ 639,43. ἐκ τοῦ προφανοῦς, aperte 237,37: 750, 26. ... προφανῆ τῆς ἀληθείας, specie quidem - 696,8. προφανῶς, palam, aperte 663,24
πρόφασιν ποιούμενος ... praetendens, praetexens 527,34. sic πρόφασιν ποιούμενος τοῦτο - 549,8. προφάσεις ... 334,41. ὅτι τῇ προφάσει ταύτῃ, sub hoc praetextu 193,8. sic πρόφασιν, ἵνα μή - 300,9
τὰ προφερόμενα ... φωνῆς καὶ γλώττης 600,2. ¶ προφερόμενος, obiiciens 288,39. ¶ προεφέρετο αὐτοῦ, praeferebatur ei 382,10. ¶ Item neutr. προφέρομεν αὐτῶν, praestamus ipsis 282,4. sic προφέρειν ... 278,33. Item προφέρειν ..., praestans 398,42. ... 215,6. ... aetate prouecta 276,25
προφητεῦσαι, praedic. 817,30. οἱ προφητεύοντες ἐν Φοι. 568,26
προφθῆναι 211,14
πρόχειρα ... 473,13
οἱ προφύλακες τοῦ στρατοῦ 609,8

προφυλάττοντα τὰς ἀρχ. 212,24. προφυλάττεσθαι, praecauere 477,8
προ: ὠνήσαι τῷ δήμῳ 762,16: rectius προ.
προχειρίσασθαι εἰς τὴν ἡγεμονίαν, promouere 299,45. Item προχειρίζεται στρατηγὸς 889,24: & προχειρισθεὶς ὕπαρχος 641,22: vt Ammian. Marcell. promotus praef. praetorio, pro ad praefect. prat.
πρόχειρος vina 181,36. πρόχειρος εἰς ... 744,13. πρόχειροι ἐφ᾽ ὅτῳ ἂν ὁρμήσωσι 753,18
πρόχειρον τοῦ βωμοῦ 568,12
προχωρήσεις ἐς τὴν ὥστη 387,30. προχωρήσαντα πάσης ἐλπίδος μεῖζον 476, 17. προχωρούντων κατὰ γνώμην 528,1
πρόσωπος ἀπόλωλε, pramat. 427,2. πρόσωπον ἐκβλῆναι 885,26
πρυτανεῦσα ἐπὶ ... 781,28
οἱ πρῶτοι αἱ παρ. superiores 396,25
πρῳρεὺς, proreta 682,10
ὑπῆρξεν ἐν πρώτοις ἐφ᾽ ἑαυτοῦ 351,10. τὰ πρῶτα τοῦ βίου, primis vitae annis 365,6. Aduerb. τὸ πρῶτον ἐπιπλέοντα, ei qui primus irruebat 765,4. πρῶτον αὐτὴν μεταλαβόντων 635,41: L. & P. πρώτων eleganter. πρῶτον μὲν ... ἔπειτα ... 397,39. πρῶτον μὲν ... ἔπειτα δὲ ... 250,5: 589, 44. τὸ μὲν πρῶτον ... ἔπειτα δὲ 247, 41. τὸ μὲν πρῶτον ... εἶς δὲ ... 586,26. τὸ μὲν πρῶτον ... τὸ δὲ τελευταῖον ... 495, 29. Item τὴν πρώτην, primum 179,17. κατὰ τὴν πρώτην, initio 279,7
πρωτοστάτης σεκουτόρων 384,40: primus secutorum, Lamprid. 161,22
οἱ πρωτοστάται 407,41
πρῶτος, primo loco 399,37. ὁ πρῶτος ἀναδεὶ 723,35. vbi etiam πρῶτος legi posset.
πταίσαι περὶ τὴν ἐπιχ. superatus 451, 33. vulg. l. παίσας: perperam. πταίσας & γνώμῃ καὶ τύχῃ 566,26. πταίειν τὰ ἐλπίδος 615,2. Sic πταίσματα τὰ περὶ τὴν μάχην 656,18
πτοηθεὶς λόγοις ἀπειλ. 652,14. ἐπτοημένοι περὶ τὴν θεῖαν 141,8
πτῶμα, strages 116,39. πτώματα, cadauera caesorum 484,34: 546,10
πύκνωσις περὶ τὴν ἀσπίδα τῶν ... 704,3
πύκνωσις τῆς φάλαγγος 656,39
πυκτὶς πινάκι 597,33. vbi malet fortasse aliquis πυκνὴν, vt apud Homerum. sed vulgata scriptura patrocinatur apud Suid. πυκτίον, tabula: & πυκτάκιον, tabularium. & inde Pyttacia apud Amm. Marcell.
ἐν πύλαις γήρως ἑστὼς 418,31. sic 234, 29
πυλίδας καὶ θύρας ἀνεῳγμένας ἔχειν, fenestras & fores 541,9. πυλίδες in ponte paullatim crescentes 612,38. πυλίδων ἀνοιχθεισῶν 615,38
πυλῶν αὐτοῦ ἀνέστη 233,15. πυλῶν ἐν ταῖς ... 416,44
πυρὰ πολλά 285,35. sic 207,39
πυρὰ πυρσοδεῖς 398,22. τὴν πυρὰν ... εἰς ... ardentem ad. 675,12
πυρὰ ... 180,10
πυρὶ λαμπρὸς ὄχημα 877,28
πυροφόρον βέλος 725,40, etiam L. & P. sic τὸ πυροφόρον πεδίον 669, 2: 954,67
ὑπορπύλλουσι τὰς καρπούς 728,4. πυρπολούντες pro πυρπολούντες 378,18
οἱ τῇ πυρρᾷ σκευῇ χρώμενοι 269,39, russati: vt in inscriptione Praenest. AGITATORI PRIMO FACT. RVSSAT.
ὁ Πυρρήνοιος, pro τὸ Πυρηναῖον ὄρος 80, 17
πυρῶν βοῶν ... 722,42: 725, 38
πῶς τις ... ἢ διακρίνας ἐπὶ μακρότερον ... 365,15, etiam P. at vulg. l. τίς, perperam. πῶς τὸ ... αὐτοῦ, audita eius morte 440, 25
πωγωνίας, barbatus 253,39
πωλητήριον 391,39. ἐς τὸ πωλητήριον ... 389,2. idem πρατήριον.
Πωλίων, Pollio 163,11: 202,27

P

Ῥαβάννας L. c. 673,11,16: at P. Ῥάβεννας.
ῥαβδοῦχος, lictor 140,20: 205,16
Ῥαβεννὶς θάλασσα 275,15
Ῥαβέρνας pro Ἀσβέρνας 101,20
ῥαδιουργία περὶ τὸ νόμισμα 125,33
ῥαθυμία ἡ περὶ τὸ θεῖον, neglectus 687, 17. ῥαθυμία pro ἀθυμία 677,29
ῥαΐζειν, leuatum esse morbo 198,14
Ῥαΐνις etiam P. 657,11
ῥακώδεις χιτωνίσκοι 315,45
ῥάμφη, rostra 75,16
ῥᾴους ἀρχὴν, rectus faciliores 171,14
ῥᾷστα αὐτοῦ ἐπιβουλὴν 692,12. ῥᾷστην ἐν αὐτοῦ ἐπιβουλὰς 102,45
ῥᾷστα pro ῥᾳδίως 750,25
αἱ ῥαστῶναι, otium 378,13. μετὰ ῥαστώνης, per otium, aut absq; vllo negotio 721,15
ἡ ῥαχίας ἡ δεξιὰ ... 149,19
περὶ ῥεῖθρον ποταμοῦ ἢ ... 557, 15. vbi posterior genitiuus per ... irrepsisse videri queat. si tamen vera est scriptura, sensus erit, de fluminū riuis seu alueis: qui scilicet interdum auerti aut obstrui consueuerunt.
ῥέοντας περὶ ἐκεῖνον τῆς εὐνοίας 449, 25. mox ἀπολλήγων περὶ ... v.46
Ῥηγοῦλος 77,3. & alibi passim penultima circumflexa scribitur: itemque Κατοῦλος, Λεντοῦλος: cum tamen in iis Latinum u sit breue. sic 241,31: 307,29, etiā P. c. Ῥηγοῦλον 78,47, perperam pro Ἀγγοῦλον: quos alii scriptores ... vocant.
ῥὴξ Γότθων, rex Goth. 853,44: 887, 34
ῥῆσις μακρά, oratio l. 299,13
Ῥῆτιοι, Rhaetia 106,18
ῥητὸν τὸ χωρίον 741,32: 822,15. ῥητὴν ... τάξας, certum d. dicens 308,36. sic ἐν ῥητῷ ... χρόνῳ, stato die 175,7. ἐπὶ ῥηταῖς ὁμολογίαις ἐφίει, certis q. condit. 664,25
ῥήτωρ, orator, causid. 414,18. ῥήτορες, causidici 110,36. ῥητορικὴν ... 775,26. ῥητορεία Ἑλληνικὴ, scietia litterarum Gr. 116,28
ῥῖγος ... pro ῥῖγος seu ..., etiam L. & P. 684,24,33. ῥίγημα ... 471,27
ῥιπαρία, ripensis 123,2. vectigal ῥιπαρία, vt Ἀνιδαυνησία, Ναρβωνησία, Ἀκυλητία, & similia.
ἐρριμμένη 167,3. ῥιφθεὶς εἰς ... proiectus 573,33
ῥίψεις ὀμμάτων ἐπάλληλοι 886,8
ῥιψοκινδυνεῖν 319,27
ῥοίζῳ χρῆσθαι 187,20
ῥομφαία, ensis 864,19
ῥοπάλου τὸ ... 382,28
θεία ... ῥοπῇ ... nutu diuino 706,17. τὰ δὲ πάντα ... ἐνδόντος, inclinationi, seu ὁρμῇ 691, 36. ῥοπὰς ἐφ᾽ ἑκάτερα ... 851,18. τὴν ῥοπὴν ... εἰς αὐτὸν μεταδοῦναι 739,12. ῥοπὴ τύχης 481,23
ἡ τοῦ ῥοῦ φορὰ 712,16. κατὰ ῥοῦν φέρεσθαι, secundo fluxu f. 797,32
ῥουδίαστος ... 343,10
ῥύεσθαι τὰ σώματα, tueri c. 582,3. sic ῥύεσθαι τὴν ἀρχὴν 466,35. ῥύεσθαι Μηδίας 581,19. Pass. ῥύεσθαι, defendi 349,48
ἐρρυθμισμένοι ... 540, 41. ῥυθμοῖς τῆς ... mensura vest. compos. 253,48
ῥύμη, tractus, impetus 346,25. τῇ ῥύμῃ τοῦ ἵππου ... 370,34. sic ῥύμη ..., impetu irr. 283, 30
ῥυμοτόμος ... 771,16
ἐν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ, in Latino sermone 612,10. Ῥωμαϊκοὶ χιλίαρχοι 425,3. τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ὀνόματος ἄξιοι 740,24: L. c. Ῥωμαίων ...
Ῥωμαΐζοντες, Romanorum partes sequentes 186,28
Ῥῶμος, Remus 803,32
Ῥωμύλος aliquoties gemino μ scriptum erat in Paeanii metaphrasi. sed vel Ῥωμύλος scribendum, vt passim apud alios, vel Ῥώμυλος, vt Θέσμος, Βάβυμος, Τίμυμος, & similia.
ῥώννυσθαι ... 301,43
ῥῶπον Latinus sunt τὰ ῥάμφη. cum igitur 75,16. legitur, naues longas a Romanis dictas fuisse ῥάμφη, legendum est vel ῥαμφάνας, forma

forma Latina: vel ῥαμφωταί, *forma Græca, quod significat* ῥαμφωταί.

Σ

σ *omissum propter* σ *proxime antecedens: vt* Μάνιος Καιβολαῖ 91,32: τοὺς Κορδίσκοις 92,17. σ *vitiose repetitum:* Σὸβιλλιος Σκαπίων 92,18, *pro* Σβίλιος Καπίων. σ *perperam ab initio additum,* Σκόπλιας Κάλπις & Σκάπη βασιλεὺς 108,24
Σαβίνα *pro* Λαβ. 79,14: 118,27
σαγηνεύσας αὐτοὺς ὥσπερ τῶν ὅπλων 510,27. σαγηνευομένοι ἐν δικτύοις 550,28. *sic* 581,39: 613,39
τὴν Σάγουντον 79,46, *exēplaris margo vocat* τὴν Ζακανθίαν. *Polybius quoque lib.* 15, τὴν Ζακανθίαν πόλιν *dicit: at lib.* 3, Ζάκανθαν & Ζακανθαίων πόλιν: *quæ posteriora agnoscit etiam Stephanus Byz. sed agnoscit tamen idem &* Σάγουντον & Σαγουντίνους. Σαγουῶται 80,8, *perperam pro* Σαγουντῖνοι: *Stephano Byz.* Σαγουντῖνοι: *Polybio* Ζακάνθιοι & Ζακανθαῖοι.
τὰ σάλπιγγας τῆς κεφαλῆς ἐπιθέντες 699,20
ἐσάλευεν ἐν αὐτοῖς ἐλπὶς σχεδὸν ἅπασα, *fluctuabat, seu reposita erat* 704,27. σαλεύειν τὰ καθεστῶτα, *labef.* 773,15. σαλευόμενον ἐπὶ τὰ χείρονα 743,2. σαλευομένη εἰς τὸ μηκέτι λοιπὸν [illegible] 650,35
Σαλλουστείοις κήποις 320,15: *P.c.* Σαλουστείοις, *vno* λ.
σάλος, *motus tempest.* 749,20
σαλπίσας 230,12. σαλπικταῖς ἐξορμώσαις αὐτούς 252,37, *sine* σ *etiam P. itemq.* 172,5, & *alibi.*
ἐν Σάλωσι, *Salonis* 128,2
Σάμνιον, *Samnium, reg. It.* 74,35: & Σαμνῖται, *Samnites* 71,21: 72,1,46
σανίδες γραφαῖς ἐξησκημέναι, *tabula picta* 89,37. σανίδια, *tabulæ* 298,11
Σαπώρου τοῦ βασιλ. 131,41: *itemq. P.c.* 641,8, & *alibi:* & *Zonar. at* 126,44, Σάπωρ ὁ Ὁρμίσδα.
ὁ σαρακηνώτατος 892,23
σαράπιον, *vide* σεραπεῖον.
Σαρδάκη: *quære Sardica.*
Σαρδόνας, *pro* Σαρδῶνα, *in exemplari scriptum erat* 82,6: *perperam; vt declarant sequentia. Ibidem paulo post, v.* 16, Σαρδῶνες *appellantur qui paulo ante, v.* 10, Σαρδοι, & Σαρδοὶ 91,38. *Rursus* Σαρδόνα, *Sardiniam Zos.* 688,20. *sed &* Σαρδώ, *Sardinia* 176,40. *itemq.* τὴν Σαρδοῦς ἀρχὴν 414,16
σατραπείαις κατέχων τῆς Ἀσίας 146,47. σατραπειῶν τῆς αὐτῆς 641,13. *P.c.* σατραπιῶν *sine diphth.*
τὸ σαφὲς εἰδέναι 787,21. *sic* σαφὲς ᾔδει 207,7: & σαφῶς εἰδὼς τὰ ψηφίσματα 423,45. σαφῶς μεμαθηκὼς πάντα 351,17
σεβάσμιόν τι ὁ βασιλεὺς προσηγόρευσεν 493,4. *at pag. præced. v.* 17, σεβαστόν τι ἀναγορεύει, ὃ πατέρα καλεῖ, *augustū. sic* ἡ σεβάσμιος ἡμῶν 502,35. ταῖς σεβασμίοις ἡμῶν 509,35: *Sch. m. f.* σεβασμίας, *fœm. sine, vt* σεβασμίαις ἡμῶν 595,27. *Rursum* ἐν τοῖς σεβασμίοις ἄγειν 557,36. τὸ πρὸς τοὺς θεοὺς σεβάσμιον, *religio* 505,27
σεβαστός, *Augustus, veluti* σεπτός 193,38: 463,26: 856,12. σεβαστὸν αὐτοκράτορα ἀνεῖπον, *Imp. aug.* 711,3. σεβαστή, *augusta* 486,8. σεβαστοφόροι 856,27, *lecticarii Augusti.*
σέβειν θεὸν ἕνα 141,44. σέβεται τὸν Χριστὸν 881,18. σέβεσθαι θεούς 798,22
Σέβηρον *L.* & *P.* 672,3. τὸ Σεβηριανὸν στράτευμα 399,29. οἱ Σεβήρειοι, *Seueriani mil.* 399,18. *P.c.* Σευήρειοι: *itemque* 400,7,16
σείοντος τοῦ Θεοῦ 346,38: & κατασείσαντος, *s.* τοῦ Θεοῦ 784,14, *terra mouente.*
τῶν σεκουλαρίων ἑορτή 671,38
σέλασιν ἐπαλλήλοις 868,41
Σελευκεία *per* ει *etiam P.c.* 659,36: *at L.c.* Σελευκία, *sine diphth.*
σεμνολογήματα αὐτοῦ καὶ ἰδιώτου 374,40
σεμνοπρεπῶς διοικουμένη 505,36
σεμνοπροσωποῦντες 310,2
σεμνὸς τῆς ἡλικίας 492,3. ἡ σεμνὴ γυνὴ 672,9,35. σεμνότης, *vener. grauitas seu maiestas* 489,40: 490,32
σεμνύνων αὐτὸν στρατείαις 429,17. *sic* 319,4. σεμνυνόμενος ὑπατείδαις αὐτοκράτορσι 620,15. σεμνυνόμενος τῆς Ἀντωνίνου μοιχείας 571,5
Σεξτεῖον πολέμου, *belli aduersus S.* 181,1
Σέπτα, *Septa* 247,42: *Græco accentu legitur etiā apud D.* 444,7: & *rursum infra* 327,14. *Stephanus ad euitandā ambiguitatem Latino accentu maluit* σέπτα.
σεπτεύειν *pro* σεπτιμεύειν *P.* 188,20
Σεραπεῖον, *templ. S.* 327,14: 435,25. *Idem* Σαράπιον 112,11
Σερούιος *prænomen* 65,5. Σερούιος, *Seruius, etiam P.c.* 375,18, *pro* Σέβηρος.
Σεύηρος, *Seuerus* 128,46: *idem Latino accentu* Σευῆρος 118,7: 129,16: *itemque P.c.* 357,19: 395,38, *bis. Rursus idem* Σέβηρος 128,6: & Σεβῆρος 357,44: *itemque apud Suidam.*
Σευηριανός, *Seuerianus, P.* 418,38
Σευτώνιος: *quære* Συτώνιος.
σηκοὶ ὁ ναοὶ 574,22. σηκὸς τοῦ νεὼ 604,6. σηκὸν τοῦ ἑαυτοῦ, *fanum* 358,16
ἐσήμαινεν αὐτοῖς παρασκευάζεσθαι, *significabat vt se p.* 710,25. σημαίνων ἐς ἐκεῖνον, *illum significans* 156,38. *sic* σημαίνεσθαί τι ἐς τὸν Αὔγουστον 217,38. ¶ σημαίνεσθαι, *obsignare* 188,41
σημεῖα ἐκ Διὸς 146,19. ὑφ' ἑνὸς σημείου προσπεσόντος, *simulatque signum datum esset, vna irruentes vniuersi* 550,30: 552,35. *sic* ὑφ' ἓν συνθήματι. σημεῖα στρατιωτικά, *signa militaria* 69,23: 150,35: 230,1. τὰ σημεῖα ὁ ἀγάλματα τοῦ στρατοπέδου 544,16. ¶ σημεῖα, *milia* 64,32,35,42, & *alibi. sic* σημεῖα ις' τῆς πόλεως ἀπέχων 612,31. *Latini vocant etiam lapides; miliarium scilicet indices.* ¶ σημεῖα χαμμη[illegible] πρὸς τεῖχος, *nota* 205,10
οἱ σημειοφόροι, *signiferi* 399,22
σηραγγώδεις οἶκοι 180,20
Σηκουανοὶ *pro* Σηκουανοί, *Sequani* 101,6
σθένει παντὶ μάχ. 613,37. *sic* 587,15: 659,3: 796,26
Σιανός, *Seianus* 231,19, *etiam P.* & *D.* 421,40, & *alibi passim.* Σιανὰ ἐγκλήματα, *Seiani crimina* 242,27
σιβύλλειον λόγιον 230,15
σιγῇ ὁ ἡσυχίᾳ πολλῇ ἀνέβαινεν 763,32
σιγήσαντες ἀλλήλους ἐξαίφνης, *pro* σιγάσαντες 406,18: *vt* σιγάζονται ὑπὸ κηρύγματος, *conticescunt* 353,40
τοῦ Σικελιώτου τυράννου 465,27
Σιλβοὶ *pro* Σουῆβοι, *Sueui* 116,46
σινδόνιον περὶ τὸν αὐχένα 295,33
σιτηρέσιον δοθῆναι φιλοσόφῳ 883,43. σιτηρέσιον τῆς στρατ. ηὔξησε 526,24. σιτηρέσιον *equus decretū* 269,32. σιτηρέσιον *populo Romano adimitur* 287,14. ἐπὶ ῥητοῖς σιτηρεσίοις, *certis stipendiis* 507,41
σίτησιν δημοσίαν τῷ δήμῳ δίδεσθαι 687,31. σιτήσεις στρατιωτικαί 641,29, *annona.*
σῖτα ὁ ποτά 209,13: 312,36
σιδηρᾶ ἰσχυρά 379,23
τῷ σιτοδουμένῳ ὁμίλῳ 414,35, *etiam P.c. itemque* τοῦ σιτοδουμένου δήμου *P.* & *M.* 205,40: *at D.* 377 σιτοδοτουμένου.
σιτοπομπείας ἐπέλιπον 177,3: & *D.* 252,4: *at P.* σιτοπομπίας *sine diphth.*
ἐπὶ δὲ σίτου τεταγμένος, *annonæ seu rei frumentariæ præfectus* 379,24: 380,24. ¶ σῖτον αἱρεῖν, *cibum cap.* 861,13
σιτούμενος, *cibum capiens* 168,3
σιωπῇ διελθεῖν, *silentio prat.* 783,41. *idem* σιωπῇ παραδραμεῖν 704,23. σιωπῇ φέροντες τὰ· *taciti* 776,5
σκαιὸς ὁ ἀνάγωγος 786,41
σκαλωρηθεῖσα *pro* σκευωρ. 734,30
σκάφη, πλοῖα, νῆες 652,39,42
σκέμμα κοινὸν προτεθῆναι περὶ τῆς πολ. 694,28. *sic* σκέμματος κοινοῦ προκειμένου 773,29
σκέπειν, *tegere, proteg.* 517,40. σκέπεσθαι ὕλαις δασείαις 609,26
σκευάζεσθαι, *instruere se* 70,44. ἐσκευάσθη ὁ σαυνίοις ὁ τείχεσι ὁ τάφροις

279,42. σκευασθεῖσα 280,47
σκευή, *supellectilia, instrumentu domesticu* 286,6,24. ἐν ταῖς σκευαῖς αὐτὰ εὑρεθέντα χρήματα 371,5
σκευή, *instrumentum, cultus* 168,31: *mox* στολή *v.* 42. σκευὴν αὐτὰ ἅπασαν φέρων 449,5. παρελόμενος πᾶσαν τὴν βασιλικὴν σκευὴν 579,40
σκευοφόροι, *calones* 729,39. σκευοφόρα κτῆνη τε καὶ ὀχήματα 608,34. σκευοφόρων *ordo* 399,45
σκευωρεῖσθαι κατ' αὐτὰ ἐπιβουλὴν 693,5. σκευωρεῖσθαι πολλὰ ψευδῆ 211,30. ἐσκευωρημένη κατηγορίας Ἀπολλωνίῳ 211,41. τὸ σκευώρημα, *machinamentum* 416,22. οἱ τῆς σκευωρίας ἄρξαντες 640,39
σκεψάμενος περὶ τούτου 303,42. τὰ σκεφθέντα τοῖς β. 763,23
σκηνὴν τὸ πρᾶγμα ὑποδύεσθαι, *scenicum actum* 533,14. *idem* δρᾶμα 534,21
σκηνοποιοῦνται 591,18: 613,9. σκηνοποιία ἐοικὼς 329,36
σκῆνος ἀνθρώπου 748,14
σκήνωμα, *tabernaculum* 343,34
Σκηπίων *in Entropii metaphr.* 75,31, *& alibi, constanter per η: itemq. in P.c.* 154,9, *& seq. nec male; quum Latinum quoque Scipio e Graeco σκήπτρον sit deflexum.* Σκηπίων *pro* Κηπίων *seu* Καιπίων 76,32: 89,47: 90,7: 92,28,30: 93,22
σκήπτεσθαι, *praetendere, causari* 315,35. σκήπτεσθαι *&* πλάττεσθαι, *affin.* 152,4
σκηπτόμενος ὑμᾶς 690,16
σκῆψις, *commentum* 490,43
σκιαμαχίας ὅπλοις πρὸς τ. 322,23: 384,11
σκιασθεῖσα ἡ σελήνη 312,7
σκίασμα γῆς 261,44
ὁ σκίμποδος κουφίσας ἑαυτὸν 466,15. ἐν σκιμποδίῳ καθεζόμενος κομιζόμενος 422,39. σκιμποδίοις *Augustus & Tiberius usi, qualibus matronae Dionis aetate* 257,42. σκίμπους *&* σκιμπόδιον *proprie de lectica seu grabato, δίφρον de sella usurpatum fuisse; atque illud, vetustioris; hoc, memoris fuisse inventi; φορεῖον autem dictum fuisse de utroque, tradit Lipsius Elect. lib.* 1, *c.* 19. *De sellis matronal. lib. vide Lamprid. in Heliogab.* 199,9.
Σκιπίων, *vide* Σκηπίων.
σκιρτῶντες εὐρύθμως 552,27
ὥς σκοπὸς σοι ἐξ ἀρχῆς τοῦ βίου 849,16. σκοπὸς εἶναι ὑπ' ἀρχῆς γράψαι 514,23. ¶ οἱ σκοποὶ τοῦ στρατοῦ, *exploratores* 609,8. *sic* 608,29: 654,41
ὁ σκότος, *tenebrae* 312,21. *sic* ἐν σκότῳ 273,15. *sed & τὸ* σκότος, *s.* ὄντος 223,33
Σκότιος Ἄντης 108,24: *alias* Κότιος: *& mox* Σκότιος *qui alias Cottius.*
σκυθρωπὸν βλέμμα 485,1
σκυθρωπάζειν ἐφ' οἷς 320,37
σκύλλειν, *vexare, fatigare* 457,11. *sic* ἵνα μὴ σκύλλῃ τὸ στράτευμα πάντα 555,23
σκωπτόλης ὢν 430,23
σκώπτοντες αὐτὸν πολλά 550,1
σμικρῦνος, σμικρολόγος 835,18
σμικρύνειν, *minuere* 763,1
σοβῶν τὸ πλῆθος κατὰ τῆς βασιλείδος 801,3
Σουτώνιος, *Suetonius* 290,31, *etiam P. c. at Suid.* Σουητώνιος.
σοφία, *magicis artib.* 868,42. διὰ σοφίας, *sollerti consilio* 514,2. σοφισμασι περιλαβὼν *decit* 513,21
ἐσοφίσαντο τὸν δῆμον, *sophismate deceperunt* 605,5. σοφιζόμενοι τὸν ὅρκον 794,2. σοφιζόμενος βιώσαι ἵνα 155,38
σόφισμα ᾖ τὸ καὶ δόλον κατ' αὐτὸ 621,8. σοφίσματι ἐαλωκότες 511,27
σοφιστής, *rhetor, orator* 766,12,15. σοφιστοῦ κινεῖσθαι 322,35. σοφιστὴς ἐν τῷ ὀργὰς δεινός 262,12
σοφὸς μαμφόνος, *callidus* 836,29. *sic* σοφὸς πρὸς ἐπιβουλὴν 521,30
Σπαριαι *pro* Σπαρτιαι 112,41
σπαράττειν, *lacerare conmittis* 274,35
σπαραγμοῖς ἀφεῖσθαι 621,21
ἐν σπαραγμῷ ἰδιωτικῷ 561,7
σπαργᾶν ἐπίχυσιν ὑποδεῖξαι 289,38. *ad verbum sonat resticulas: soleas interpretatur Scaliger Castigat. in Catull. p.* 17
ἐσπάσατο τὸ ξίφος 224,19, *etiam P. at D.* 413 ἐσπασάμενος, *minus recte.* σπάσας φαρμάκων, *epoto veneno* 87,10
σπένδεσθαι εἰρήνην 194,4. σπενδόμενος πρὸς τὸν Σιβ. διὰ γραμμάτων 509,14
τὴν ἀρχὴν ἐν τὰ σπέρματα τῆς ἀπωλείας ἰδόντι 689,22
σπεύδων καταθέσθαι ἐν ἀμφοτ. *studens* 200,14
σποράδην, *sparsim* 150,18
σπουδάζων τῷ Πομπηΐῳ 143,18. *& ἐν* ἐσπουδάκει πρότερον 324,21, *pro ᾳ. sic* σπουδάσαι αὐτὸν ἐν θεραπεῦσαι μάλιστα 243,1. *Item* σπουδάζων τῷ πάντων ἐδὶ 226,29. ἐσπουδάκει τὴν ἀρχὴν λαμπρῶς 289,41. σπουδάζων αὐτὸν πιστεύειν 425,44. *Pass.* λίαν γὰρ τὸ σπουδαζόμενον, πολλὰ φιλεῖ σφάλλεσθαι χρηστὰ 743,42, *i. hoc studebatur, hoc agebatur.* ἐσπουδάζετο ὑπὸ τοῦ Καμμίδου, *studebatur ei, i. favebatur* 388,4
σπουδαίως ἀκροώμενοι 296,20
σπουδαρχία πεσχείμενος 138,45
σπούδασμα, *studium* 863,42
σπουδῇ, *festinanter, cito* 149,4: 226,17: 416,29. διὰ σπουδῆς, *festinanter* 518,41. σπουδῇ πάσῃ, *omni festinatione* 678,38. *Item* διὰ πάσης πεσούσης σπουδῆς, *omni studio cons.* 731,25. *sic* σπουδὴν ἔχοι πρὸς ὑπερβάλεσθαι 127,18. σπουδὴν ἐποιεῖτο τὸ πρᾶγμα τὸ ἀθλῆναι 646,5. ἐν αὐτῷ σπουδὴν ποιεῖσθαι 806,21. σπουδὴν εἰσενεγκεῖν πολλὴν τοῖς οἰκ. 114,42.
¶ *Plur.* σπουδαὶ καὶ διδαχαὶ περὶ τοὺς θεσμοὺς αὐτοῦ ἐγένοντο 238,29. ταῖς σπουδαῖς τοῦ δήμου ἀντέστη 205,27
πρὸς σταδίου μακρὰν εἶναι 741,27. σταδίου μάχην ἐπαγαγὼν 747,18. *sic P. at L. c.* σταδίαν.
σταθεῖσα, *posita, locata* 219,38
οἱ σταθμοὶ τῆς ὁδοιπορίας 514,7. σταθμοὺς *distincta itinera Persica* 716,10,39. ¶ σταθμὸν ἀργύρου ἀπείρως πολλὴν, *pond.* 691,18
στασιμωτάτη ἐγεγόνει ἡ θάλασσα, *stabat quietiss.* 250,21. οἱ τὰ στάσιμον μελῳδοῦντες 172,6
στάσις ἀνδριάντων, *erectio* 863,20. στάσις τῆς Πρώτου, *statio, i. standi actio* 888,12
στασιώδης, *seditiosus* 192,38
οἱ στασιῶται τοῦ ἐκείνου, *factio* 388,5
σταυροῖς περιστῆσαι, *palis allig.* 295,29
στέγουσιν χιτῶνα 382,4: *Cam. legit* διέχουσιν.
στεγανὸς καὶ εὐφύλακτος 401,37
στέγειν, *continere intra s. limit.* 417,17
στέγειν αὐτοῦ μεταδοθῆναι 771,24. στενὴν *pro* πυκνῶν *vulg. l.* 315,36
στείλας χρήματα πρὸς 757,18. στείλασθαι, *proficisci* 205,35. *sic* ἐστάλη ἀποδημίας 227,17. στέλλεσθαι τὴν ὁδὸν ταύτην 807,20. ἐστέλλετο ἐπὶ τὴν τῆς Ἀσίας 634,16. ἐστέλλετο ἐπὶ τὴν ἰώαν 661,21: 742,30. *ubi etiam reddi potest profectionem parare, ad profectionem se instruere: ut* σταλεὶς, *excultus, vestitus* 265,1: *&* εὖ ἐσταλμένα πλοῖα 409,47
ὁ στενωπός, *Constantinop.* 890,21,41. στενώπων *per omega etiam P.c.* 343,6. *sic* διὰ τοῦ στενώπου τῆς Ἄππιου 267,24: *& mox v.* 26, τῷ στενώπῳ τῷ Ἄππιου 767,24. *attamen &* στενόπορος *per omicron idem P.* 681,15: *&* στενόπα ὁδός, *per o L. & P.* 805,10
στενότατα δὲ χρώνη μεμφόμενος 846,20
ἐστενοῦντο τὰς διεξόδους, *transitus habet angustiss.* 609,27
στενοχωρεῖσθαι, *in ang. cogi* 689,36. στενοχωρούμενοι περὶ τὰς πύλας 603,5. στενοχωρούμενοι τῷ πλήθει 682,14. *Metaph.* στενοχωρούμενος καὶ λυπούμενος τὸ πρᾶξις 792,30. ἐς στενοχωρίαν καταστάντες ἐχάλην 709,9
στενωποί χρόνων, *via, semita* 609,29. στενωπάρχαι, *seu* οἱ τῶν στενωπῶν ἐπιμεληταί 205,15. *Vicomagistri seu Vicorum magistri.*
στέργειν τοὺς παῖδας, *amare* 571,6
στέρεται, *privatur* 261,46
στερεῶς καθεῖξαι 833,25
ἐν τοῖς στέρνοις ἔχειν, *pectore, animo* 533,12. ἐν τοῖς ἡμετέροις στέρνοις ἱδρύσθω ἡ μνήμη 557,2

στερρότερον

στερεώτερον ἀρξας τ π. 604,29
στεφάνη, corona 567,8: στέφανος 563,19. στεφανηφορεῖν 781,42. στεφανηφόρων honos 298,8
στήλην αὐτοῦ ἔστησεν 356,4
στηλιτεῦσαι τῇ συγγραφῇ 154,27
στῆσαι αὐτοῦ εἰκόνα 225,20: & D.415,40: at P.c. ποιῆσαι.
στιβαρὸς κατὰ τὸ σῶμα 862,29
στιγματίας, s. δοῦλος 168,38
στίζονται γραφαῖς 537,9
στῖφος πολέμιον, ῖ circumfl. etiam L. & P.767,29. sic P.665,7: at L.c. στίφος.
στοχεῖον διχεῖναι 550,16
στοιχεῖα ἑκάτερα, de terra & mari 515,24
στοῖχοι δένδρων 613,27: ὁπλιτῶν 291,41, etiam P.
στολὴ βασιλικὴ, amictus seu cult. imp. 736,29: 739,30. sic στολὴ ἱερά 567,10. στολὴ Ῥωμαϊκὴ 106,42
στολίζεσθαι στεφάνῳ 339,32
στόλον ἐσχατίστην κατὰ classi. 113,29
ἐν τοῖς ἀπαιτῶν στόμασιν ἦν 789,4. sic 710,6: 774,5. ἑπτὰ στόμασιν ἐς θάλατταν ὀχεῖται, ostiis 618,23. sic πρὸς ὧ στόματι τοῦ Πόντου 649,10
στόμιον, foramen 348,1
στρατείας ἕνεκα, militia gratia, militandi gratia 689,30. sic εἰς στρατείαν ἐπιδοῦναι αὐτὴν 518,14: & 515,9. τῆς στρατείας ἀφεῖναι 736,36. ¶ στρατεῖαι, officia militaria, seu ord. mil. 379,5. sic στρατείαις αὐτὸν ἐτίμησεν 429,17. ἐν τῇ στρατείᾳ φυλαχθῆναι, in suo militiae gradu retineri 303,41. ¶ στρατείαν ἐκ τῆς Ἀσίας συναγαγὼν 683,13, L. & P.c. itemque mox v.18, μετὰ στρατείας ὀκτίμης: & rursum v.30, τὴν στρατείαν ἀποβιβάσας. sic 714,5, iidem L. & P. itemque Paan. 84,25: 79,47, & alibi, pro στρατιάν. Rursum στρατείαν ἀγγεῖλαι τοῖς Π. expeditionē suscip. vel exercitum & cop. duc. si στρατιὰν legas 655,24
στρατεύεσθαι pro ἐκστρ. vel ἐπιστρ. 121,8. ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν, exped. susc. 527,35. Transit. στρατεύειν, in exercitus numerum cooptare seu digerere 513,6. Inde pass. οἱ στρατευόμενοι, militantes 177,25. ἐστρατεῦσθαι, militasse 174,42. ἐστρατευμένοι, emeriti 174,11,17,41. στράτευμα, exercitus 83,1,4, & alibi. στρατεύσιμον ἡλικίαν ἔχοντες, aptam militiae 216,21
στρατηγεῖν, praetorē esse, praetura fungi 158,39. sic ἐστρατηγηκώς, praetorius, praetura functus 372,10. ¶ στρατηγῶν Κλαυδίῳ ἐπὶ Γερμανοὺς, Claudii dux adversus G. 861,46. sic στρατηγήσαντο τοῦ πλήθους 602,23. στρατηγήσαντες τὰ πολεμικά 507,33. στρατηγήσας ὥστε- strategemate efficiens ut- 364,36
στρατηγήμασι τοῖς κατὰ θάλασσαν εὐημερηκότας, reb. mari gestis 149,44
τὰς τῶν δυνάμεων στρατηγίας, militares praefecturas 827,38. τῇ στρατηγίᾳ πλεονεκτῶν 643,15: L. & P. στρατείᾳ, minus recte.
στρατηγικώτατος, opt. dux 138,9: 359,5. ¶ στρατηγικὸν τὸ ἀξίωμα, dignitate praetorium 605,33. Henr. Petri ed. στρατηγός: minus recte.
στρατήγιον, praetorium, tentoriū principis 193,27: 423,25. στρατήγιον Byzantii 870,13
στρατηγοί, duces 688,28. sic τοὺς αὐτοῦ στρατηγοὺς, duces suos, quorum ductu bella gerebat 525,2. στρατηγὸς τῆς ἑώας, dux or. 889,24,33. στρατηγὸς αὐτοκράτωρ 138,38. ¶ ἐν στρατηγοῦ καθέδρᾳ ἱζήσας, in praetoris sella seu tribunali 202,15. huius signif. meminit etiam Suidas in στρατηγός, & Paul. Leopard. Emend. lib.9, c.5.
στρατηλάται, magistri militum, equitum sc. & peditum 688,29
ἑκατέρῃ παρασκευασαμένων ἀμφοτέρων στρατιᾷ 676,20: L. & P. στρατείᾳ: ut στρατιὰ pro στρατεία 70,31: 102,28: 157,16: 196,43: & D.350. itemque ἐς τὴν στρατιὰν ἠθροίζετο 577,39. στρατιὰν ἔχοντα αὐθυπαρκτὸν, pro στρατείαν seu ἀρχὴν 120,22
στρατιωτικὴ ἀρχὴ, tribunatus militaris 118,13. στρατιωτικὴν ἀρχὴν ἦρχε, tribunus militabat 88,42. τὴν στρατιωτικὴν ἔχων ἐν Μαυρουσίοις ἀρχὴν, magister militum 744,35. sic 745,11: 774,44. στρατιωτικῆς ἀρχῆς ἐπιμείναντες ἡγεμονίαις 735,21. ¶ στρατιωτικοὶ ἄρχοντες, tribuni militares 70,3. ¶ στρατιωτικοί, militares, s. viri 70,40,44: & τὸ στρατιωτικὸν, militum copia 480,27. sic τὸ στρατιωτικὸν πᾶν 689,10. Item plur. τὰ στρατιωτικά, milites 287,17
στρατὸν δυνάμεως πέμψας 523,42. τῶν στρατῶν τὴν ἀρχὴν ἐγχειρισθεὶς 479,13. στρατῶν pro στρατιωτῶν 570,21
στρατολογία καινή 81,16
στρατόπεδον, castra 99,38. idem παρεμβολαί ibid.24. στρατόπεδα πολεμικὰ κγ΄ 214,7: mox v.19, τάγματα, legiones: & στρατεύματα, exercitus, v.38. ὁ τῶν στρατοπέδων πρεσβευτὴς, praef. praet. 597,23
στρατοπεδάρχην, mag. mil. 885,37
στρεβλωθεὶς βασάνοις π. 169,9
στρεπτὸς, torquis 70,22: 91,22
στρέψας ἐν ἑαυτῷ γνώμην 734,40
στρουθὸς a Commodo truncatus capite 384,6. id est struthiocamelus; ut docet Lips. Epist. quaest. l.4, epist.9. sic 415,18
στροφάδας pro στροφάδας 876,2
στυγητὸς ἦν 248,2
στυγνὸς, tristis 111,21. sic στυγνότητα ἐχομένους 733,14
στῦλος πυρός 876,2
σύγκλησις τοῦ διδασκάλους 146,26
στωμύλος, argutē 861,21. στωμύλλεσθαι δεινότατος 420,6
σύγκαμος, uxor 302,10
οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ 314,43. sic 335,3. συγγένεια ἡ ἀπὸ τοῦ γάμου, affinitas 130,15. συγγένεια pro εὐγένεια 247,8
συγγίνεσθαι, convenire 237,16: interesse 382,34. συγγινόμενοι ἀλλήλοις, coeuntes 247,18. συγγεγονὼς τῷ Ἀλεξ. cum Alex. fuerat 589,12
συνεγνωκότες τε αὐτοῦ, conscii 376,1
συγγνώμονες γένεσθέ μοι τῆς περιτ. ignoscite mihi 851,31. sic 210,8
συγγνωστῶς 171,44
συγγραφαί, veterum scripta 108,16. κατὰ συγγραφὴν τινὰ ἀρχθησόμενοι 268,6. P. & M. γραφὴν τ.
συγγεγραφότες ἢ ποιηταῖς γέγραπται, historicis & p. 703,27. sic 514,11
συγκαθεῖλκεν αὐτὸς 551,2
συγκαθεσθεὶς αὐτῷ ἐν- assidens 573,8. sic οἱ συγκαθήμενοι αὐτῷ 241,11
συγκαθιέντας εἰς τὸν ὄχλον, eō se demittentes 260,31. Item neutr. συγκαθεῖναι εἰς τὸν, pro συγκαθεῖναι 369,29. sic συγκαθῆκεν αὐτῷ, obsecutus est, assensit 277,15
συγκαθίζεσθαι, assidere 371,35
συγκατήγαγε τοῖς ψυχαῖς ἢ σῖτον 664,12
συγκαταβιβάσαντες τῇ τυραννίδι τὸν ἄδ. 663,42
οἱ συγκατακινδυνεύσαντες αὐτῷ τῆς ἐπαναστάσεως 450,26
συγκατατιθέμενοι, assentientes 138,41. sic P.c. at vulg. l. συγκαθήμενοι, assidentes, etiam apud D.3,15.
συγκατάθεσις ἄλογος 779,19
συγκατεγηρᾶσθαι τῇ Στ. τύχῃ 806,43
συγκατεργασάμενος αὐτῷ πάντα 231,17
ἐκ συγκειμένου τινὸς ἐκέκραγον 393,18
συγκινεῖν τὸ στρατὸν 68,37
συγκεκληρωμένῳ δαίμονι τοιούτῳ, talem sortitus erat genium 231,45
ἡ σύγκλητος βουλὴ, p.c. 698,13. τῆς συγκλήτου ἡ εἴσοδος, curia aditus 605,25. σύγκλητος unde dictus senatus 63,24. Ead. de re Dionys. Hal. lib.2, 83,26
συγκλητικοί, senatorii 81,5. συγκλητικὸς ὤν, Νέρων 296,16
συγκοίμησις ἡ μετ' ἑταίρων 446,23
συγκομιδὴ ἱστορίας 463,6
συγκροτῆσαι πόλεμον 123,31. συγκροτήσας τὰς δυνάμεις 175,22. συγκροτεῖν συμπόσια πολλά 393,38: 842,17. συγκροτεῖ τὴν εἰς P. ἐπάνοδον, parat 619,37. sic pass. συγκεκροτημένης αὐτῷ τοσαύτης εὐκλείας, tanta sibi parta gloria 114,6: & συγκροτουμένη κατ' αὐτοῦ συνωμοσία, consp. 589,18. συγκεκροτημένα εὖ μάλα στρατόπεδα 147,37

συνεξιόντες αὐτῷ, comittentes 530,8
συγκρύπτεσθαι, occultari 426,26
συγκυβευτής, collus. 252,21
συγκυρῆσαι, conting. 215,38: 332,34
συγχέας & καθαιρήσας αὐτῶν τὰ ἀνδρα-
γαθήματα 269,7
συγχωρούμενος ἐνδημῆσαι, concessa dis-
ced. potest. 824,17. sic 698,22.
συγχωρῆσαι αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν, re-
misisse, condon. 889,23
συγχῶσαι, una obruere 550,39
Σύεσσα, Suessa, op. 65,24
συζῆν πενίᾳ, paup. esse 73,13
συκάζειν, ficus colligere 218,18
συκοφαντήσαντες πολλούς 329,22
συλᾶν, spoliare 295,11. sic συλᾶσθαι,
spoliari 170,16. σύλησις ἱερῶν
603,22
ἵνα συλλαβὼν εἴπω 258,15. συλλαμβά-
νεσθαι πρὸς τὴν ἱκετείαν, corripi ad sup-
pl. 573,20. οἱ συνειλημμένοι αὐτοῦ,
cum eo capti 77,17. ¶ συλ-
λαμβάνεσθαι, adiuuare 357,16. sic
συλλαμβανομένην ἔχειν τὴν τύχην for-
tunam adiutricem habuit 121,31
συλλεγέντα, collecta 249,29
τὸ Σύλλειον βῆμα 166,17. ab eodem,
Σύλλειον 93,34 itemque in Fast. p. 26
συλλήβδην φάναι 885,21
συλλήπτορες, adiutores 891,31
ἐπὶ συλλήψει Σερβιλίου, ad cõpreh. S.
738,13. sic ἡ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν σύλ-
ληψις 779,4. σύλληψις τῶν μαθη-
μάτων, perc. 868,13
συλλογαὶ τῶν χρημάτων 320,11
τὸ σύλλογον διαλῦσαι 806,7
συμβαίνοντος αὐτῷ ἄν, si quid ei ac-
cideret, fatale sc. 742,24. τὰ συμ-
βαινόμενα τοῖς πράγμασι 831,4. v-
bi Leoncl. legit συμβησόμενα.
συμβαίη, cum contigisset 672,25
συμβάλλειν ἀλλήλοις, committere in-
ter se 247,28. N. aliter συμβαλεῖν
αὐτῷ, confligere 442,29. οἱ συμ-
βάλλοντες αὐτῷ, qui cum eo contra-
hebant 891,10. ¶ συμβαλόμενοι
ἐκ τῶν κατ. conijcientes 482,38.
sic ὡς τὸ εἰκὸς συμβαλεῖν, vt conie-
ctare promptum est 181,27.
¶ συμβαλόμενοι πρὸς εὔνοιαν, con-
ferentes ad fragr. 541,18
συμβάντες ἐκεῖ τὸν πόλεμον
699,35
ὁ συμβασιλεύων, imperii collega 116,
7. sic συμβασιλεύειν αὐτῷ 762,16
συμβιωτής, conuictor 310,20: 845,28
συμβολαί 277,17: 312,29
Σύμβουλοι: quare Suent.
συμβολαὶ ἀλλεπάλληλοι, cõmissiones seu
conflictus 530,4. συμβολαὶ & ἀ-
προσδόκητοι πολλάκις ἐγίνοντο 537,
29. συμβολῆς γενομένης καρτερᾶς
524,19: quod idem μάχης, ib. 18
τὰ συμβόλαια ἅπαντα, cõtractuum ta-
bulas 310,16. sic τὰ συμβόλαια
συγχέας ἀναπάξας 661,38. τοῖς
συμβολαίοις adscripta consulum
nomina 712,30. τῶν συμβολαίων
γραμμάτων αὐτοῦ 295,20
σύμβολον, nota, indicium, sign. 263,1.
sic σύμβολον εἰς τὸ διαγνῶναι 597,4.
σύμβολον ἔχοντα ἰδιώτου ὄντος 328,
22. ¶ διὰ συμβόλων διδόναι, per
tesseras seu sortes certis notis in-
scriptas 276,2. sic σύμβολα in
theatrũ ab Agr. sparsa 185,40.
de quib. Bredaeus Miscell. lib. 3,
c. 12: & Turn. Aduers. l. 19, c.
26: & 27, 18: & 29, 9. Alibi
σημεῖα: Lampridio Sortes.
¶ σύμβολον τῆς νίκης παρέσχε, signũ
victoriae dare 726,3. sic σύμβο-
λον τοῦ κράτους, signum futuri impe-
rii, seu quo imperium ei praenun-
tiabatur 303,14. quod idem σύμβολον
ibid. 7. itemque σύμβολα εἰς
πρόσωσιν τῶν μελλόντων φαινόμενα 503,
41. συμβόλῳ πρὸς τὸ μέλλον χρώμε-
νος φαῦλῳ 482,10. συμβόλου γενο-
μένου αὐτοῦ οὐκ ἐπιτηδείου 827,44.
sic σύμβολα, omina & auspicia
101,27: & 77,37. ¶ σύμβολα
πολλῶν, argumenta seu indic. de-
mittarum 476,28. τὰ σύμβολα
τῆς ἀρχῆς, insignia 769,16. sic τὰ
τῆς βασιλείας σύμβολα 566,1. σύμ-
βολα βασιλικὰ εἰς ὕψος ἀρθῆναι 493,
1. συμβόλοις βασιλικοῖς κοσμήσαντες
502,40. ¶ σύμβολα τῶν στρατοπέ-
δων, signa castrensia 547,45. ἐπὶ
σύμβολον ἔφερον στρατιωτικόν, insigne
militare, quo sc. miles agnoscitur
511,25
συμβουλαῖς ἑτέρων, consiliis 635,45.
συμβουλεύοντες τὰ ἄριστα καὶ συντελῆ
491,36. συμβουλεύοντες ἑαυτοῖς ὑπὲρ
ἀγαθῶν, cum ei consilium esset d.
vt- 654,32
συμβουλευτής, senatoria dignitatis cõ-
sors 253,22: & D. 453
συμβουλία, consilia 374,25
σύμβουλος γίνεται Ρωμαίοις, consulit,
suadet Romanis 77,14
συμμαχήσας τινάς 353,28
συμμεταβαλεῖν τῇ τύχῃ 81,19
συμμετέχειν τῆς ἐπιθέσεως 160,3
συμμετρήσας τὸ δυνησόμενον τοῖς ἑκάστου δυ-
νάμει 817,10
συμμιγὲς πλῆθος 853,20
συμμιγνύντες ἀλλήλοις, inter se coeun-
tes 161,29. συνέμιξαν τῷ στρατῷ,
coniunx. se 717,29. ¶ συμμί-
ξαντες ἀλλήλοις, congressi inter se,
armis sc. 565,18. sic συμμίξαν-
τες τῷ Ἀντωνίῳ, manu cum Ant.
conserta 104,42. ¶ συμμίξαι,
confabulari 270,35
συμμορία, factio 96,23: 103,46
συμμύστας αἱρέσεως 893,13
τὸ σύμπαν, in vniuersum: & καθ' ἕκα-
στον, singulatim 269,27. τὸ τε
σύμπαν, atque in summa 317,38
συμπαντομείζων αὐτῆς 501,30
συμπαραθέοντες αὐτοῖ 270,38. συμ-
παρεῖναι τῇ τύχῃ 720,41
συμπαραλαβεῖν τοὺς ὑπὸ αὐτοῦ & τὰ Βρ.
στρ. 695,17
συμπαραγενόμενον τῷ- 844,33
συμπαρατίθεσθαι 767,10. συμπαρα-
πέμπειν τὸ ὄχλος τῆς στρατιᾶς 726,34
συμπαρατείνας τῷ υἱῷ τὰ στρ. 762,33
συμπαραγενομένη πάσῃ τῇ- 717,32
συμπαρέχοντος τῆς- 781,5
συμπαρίσχε 268,10
συμπαρέπτοντα αὐτοῦ 291,6
συμπαρειληφότες ἐκεῖ 429,7
συμπεπηγμένα τῆς ἀκρ. 659,43
σύμπηκτοι διαμένειν 382,16
σύμπηξις ξύλων 541,4
συμπιέζεσθαι, comprimi 140,5
συμπιλεῖν, compress. 180,27: 326,4
συμπίπτειν, contigit, accidit 776,40
συμπλατίζειν, confing. 344,13
συμπεπλεγμένων ἀλλήλοις τῶν στρατιωτῶν
699,37. συμπλακῆναι πολέμοις
ἐμπ. 369,8. συμπλοκή, conflictus
69,19: 80,45
ὁ σύμπλους αὐτοῦ, in naui socia 273,17
μὴ συμπνεύσας ἡμῖν, si nõ conspires no-
biscum 596,9. sic σύμπνοια ἐχό-
ντων πρὸς τῆς Ἰταλίας 79,23. τῆς Λι-
βύων εἰς ἑαυτὸν σύμπνοιαν 597,14
τοὺς συμπράξαντας τῷ τυράννῳ 739,33
συμπροσιόντων τῆς- 77,4
συμπροῦλθον οἱ κληρονόμοι πόλεις 841,
11
σύμπτωμα δυνάμεων 76,28
συμπτωθῆναι τῇ οἰκίᾳ τῆς ἀνδρ. 235,7
συμφερόμενοι ἀλλήλοις, in cõflictu 283,
27. πολέμιος ἐκ πολέμου συμφέρε-
σθαι 369,7. συνενεχθῆναι & συμ-
βῆναι pro eodem 286,12. sic τὰ
συνενεχθέντα, quae contigerunt 659,
24: 660,11,42. ¶ συνενεχθῆ-
ναι, consentire seu ass. 779,11
συμφθέγγεσθαι, consonare 397,11
συμφέρειν ἐς τὸ βουλ. 217,12. οἱ συμ-
πεφυτευκότες αὐτοῦ, condisc pueri 125,
12. συμπεφυτευκὼς τῶν ἐν τέλει ἰατρῶν
468,9
συμφορά, casus aduers. 383,45
συμφορεῖν εἰς- cõgerere 263,47: 412,
30. συμφορήσας ἅπαντα πανταχόθεν 698,19
πρὸς τὸ τῆς Ρωμ. σύμφερον, ad commo-
dum P. R. 254,26
συμφράξαμενοι ἐχόμενοι 283,34
συμφρονεῖν, in vnum conspirare 299,
40. συμφρονοῦντες τῷ- consenti-
entes 640,19
συμφυγὴν παρὰ ἑστία 873,17
συμφωνίας ἐν αὐτοῖς ἔπραξε, ὁ δήμων 551,
41. εἰς ὁμόνοιαν & συμφωνίαν πρ-
βῆτε 535,19
σύμψηφοι ἐγένοντο, suo calculo com-
probarunt 574,16
σὺν σοι, tecum 470,11. σὺν αὐτοῖς
πολεμοῦσι, eorum ope bell. 698,21.
σὺν ῥύμῃ ἐξελθὼν 770,10. σὺν πό-
νῳ πολλῷ 646,10. ὁ σὺν πένῳ 661,
35. σὺν βίᾳ ἐπιθῆναι 711,4. σὺν
ἀληθείᾳ παραγγελθεῖσα, vere 748,
33. σὺν ἀκριβείᾳ ἀναζητήσας 740,
12. σὺν χρόνῳ θεμένης, vix tandem
824,21. ¶ σὺν omissa seu sub-
audita

audita 725,39:747,15. expressa, συνὼ αὐτοῖς ἀπώλετο εἰς ἀνδράσι 763,45
συναζηλωθέντα τῷ β. 776,12:789,40
συνάγειν, coniungere, inter se deuincire 115,41. συνάγειν, conciliare, ad concordiam reuocare 530, 12:535,35:538,34:542,25: 543,22. idem συνάγειν εἰς φιλίαν 535,18. συναγαγόντες ἑαυτοὺς, coactis e sua gente copiis 643,28
συναγείρας τὸ στράτευμα 696,43. συναγείρας πάντων 125,41
συναγωγὴ χρησμῶν, or. collectio, seu oracula in vnum vol. congesta 690,3
συναίρεται αὐτοῖς ἡ χώρα πρὸς ἀμφότερα 147,2. συναιρεθῆ τῇ κοινῇ πατρίδι 599,18. συνάρασα αὐτῷ οἱ ἄστι- 223, 24
συναισθόμενοι τῆ φρον. 758,6
συναλισθέντες εἰς- 582,4:648,29
συναλλάττειν, in gr. redire, reconciliari 426,32. sic συναλλάγη αὖθις αὐτῷ 181,4
συναναδείξας ἑαυτῷ τὸν παῖδα βασιλέα 644,5
συναναιρεθεὶς τῷ πατρί 566,27
συναναμιχθέντες αὐτοῖς 666,44
συναναστρέφεσθαι τοῖς- 781,31:859, 43
συνάντη) pro συναντᾷ 487,9
συναπήγαγε ἑαυτῷ εἰς- 786,21
συναπτάξας τοῖς περὶ ἱσθ. 820,1
συναπελθεῖν αὐτῷ Σιλ. 470,37
συναποπλεύσαντες αὐτῷ 729,9
συναπόλωλε τῷ ναῷ 318,31
συναπίτης αὐτῷ 767,36
συναπέθετο ταύτῃ τὸν βίον 742,19
συνάπτειν ἑαυτῷ, adiungere sibi 66, 25. sic συνῆψε Ρωμαίοις, R. imp. adiunxit 94,46. Item συνάπτειν αἰσχροῖς ὠμότητα 107,25. συνάπτων μάχαις μάχας 101,7. Paß. συναφθέντων τοῖς αὐτόθι πράγμασι 756,9: L.c. συναφέντων, aor. 2. συναφθεῖσα, matrimonio copulata 767,40. γένει τῇ Ιουλίᾳ συναπτόμενος, contingens, propinquus 638, 4. sic 695,19:736,25
συναράττειν, collidere 188,5:394, 16
συνάρχοντα περιλαβεῖν 338,27. συνάρξαντές οἱ 231,47. συνῆρχον αὐτοῖς 691,43. Sic συνάρχος, collega 335,34: & οἱ τρεῖς συνάρχαι, triumuiri 170,45. συναρχία ἡ πρὸς ἐκείνους, imperii cũ illis consortium 167,31
οἱ συνασελγαίνοντες αὐτῷ 449,36
συνασπίζειν quid 184,27,40
συνασχημονοῦντές οἱ 446,42
συναυξηθεὶς τῷ K. vna succreu. 479, 10
συναφεία τῷ κάλλει τοσαύτη ὥστε- 515, 30. συνάφεια ἡ πρὸς Αλέξανδρον, coniunctio 548,14
οἱ συναποστάντες αὐτῷ 651,4
συνάχθεσθαι σφίσι 201,23
συνδεθεῖσαι πρὸς ἀλλήλας 584,27
συνδειπνοῦντες αὐτῷ 309,6
σύνδεσμοι ἐπιστολῶν, fasceis 554,25
συνδιαβῆναι αὐτῷ τὸν ποτ. 146,28
συνδιαιτηθεὶς τῷ πατρί 859,12. συνδιητᾶτο τοῖς φίλοις ἑορτάζουσι 354,25
συνδιατρίβων τῷ K. in contub. Cæs. 161,12
συνδιαφυγόντες 178,32
οἱ συνδικάζοντες αὐτῷ, qui cum eo sedebant in iudicio 414,24. sic 401,8
συνδικεῖν ταύτῃ, patrocinari 152,24
συνδιῴκει τῷ Δομ. cum D. admin. 316,42
συνδοκεῖ in conuent. 730,29
συνδραμόντες εἰς τι ποσόν, cum de certa summa inter eos conuenisset 763,2
σύνδυο θέλη 411,1
τὸ σύνεζυς 192,4
σύνεδρος ἦν 468,21. συνήδρευεν αὐτῷ, assessor ei fuit 119,31. συνεδρία, assessio 472,41. τῆς συνεδρίας ἀποληπτόμενοι, e senatu emanentes 203,39
συνειδέναι τῷ φόνῳ, conscium esse cædis 125,19. συνειδὼς ἑαυτῷ διεφθάρκει 588,33. ἢ σύνοιδα ἐμαυτῷ καὶ ἔν τι λυπήσασθαι ὑμᾶς 497,25. τὸ συνειδὸς, conscientia 263,7:519,33. sic τὸ συνειδότος ἡμᾶς τῷ πρὸς αὐτὸν ἀναμιμνήσκειν 392,41
συνειλέχθαι, collectos esse 706,25: & act. f. συνειλέχει, collegerat 516,4. at συνειλεγμένων ἐπὶ μονομαχίᾳ 97, 40: fortasse συνειργμένων, conclusorum.
συνειπεῖν, patrocinari 139,29
συνείργετο γυναιξί 446,22
συνεισελθεῖν αὐτῷ ἐς τὸ οἴκημα 235,41, P.c. & D. 424. at vulg. l. συνελθεῖν. sic 413,32
συνεισπεσὼν εἰς τὸν ποτ. 235,43
συνεισφορά, contributio 67,2
συνεκστρατεύσας αὐτῷ 124,46
συνεκτείνων τῷ μεγέθει τῆς πόλεως τὸν ζυφλόν 757,38
συνεκφέροντες τὸ σῶμα 228,13
συνελαύνων αὐτὸν πρὸς τὸ- compellens, cog. 794,1. sic 99,27:103,9
συνελθοῦσα αὐτῷ κατὰ νόμον, legitime cũ eo copulata 672,10
συνέλκεσθαι, cõtrahi, corrugari 614,31
συνελόντι εἰπεῖν 232,37:238,26
συνεμφανίσας τῷ Καπιτωλίῳ 109,46
συνεξαγαγὼν ἑαυτῷ τὴν Ζην. 656,19
συνεξαναστᾶσα τῷ Κασσίῳ ἤδη 370,41
συνεξαπατηθεὶς αὐτῷ 243,6:433,43
συνεξῄει τούτῳ 815,34
συνεορτάζειν σφίσι 226,28
συνεπάγων οἱ Ζηνοβίας, secum ducens 661,1. sic συνεπάγειν τὸν στρατὸν 101,47: & συνεπῆκτο, secũ dux. 380,20
συνεπαινέσαι, assentiri 226,32:857, 27
συνεπέχωσαν φελλοῖς 393,17. sic 326,21
συνεπικληθέντες σύνεδροι 873,1
συνεπιλαβόντες αὐτοῖς τῶν κινδύνων 729, 40. συνεπιλαμβανομένας οἱ ἐπιχείρει 791,15
συνεπισπώμενον σφίσι 172,18: & D. 236
ταῦτα συνεπιστάμενος ἑαυτῷ, horum sibi conscius 685,30. sic ὡς τι συνεπισταμένου Σπαλίχων 811,22
συνεργασαμένη τε πρὸς τοῦτο καὶ τῷ Αντ. 424,8. συνεργαζόμενος πᾶν ἔργον 431,35
συνεργήσας αὐτῷ πρὸς- 785,37
συνεργοὶ τῆς ἁμαρτήματος 573,29
ὑπὸ τῶν ἔργων συνέσεως ἐλαυνόμενος 547,7: fort. rectius συνειδήσεως.
συνεστίους ποιῆσαι αὐτὰς 434,44. sic συνεστῶντο ἀλλήλοις 539,23
συνευφραίνετο τοῖς Αντ. 503,16
συνεφείπετο σφίσι 417,28
συνεχέσι βέλεσι 719,19. κατὰ τὸ συνεχὲς αὔξεσθαι 710,18
συνεχθὲν χωρίον 117,9, errore ambiguo pro συναχθὲν, aut συλλεχθέν.
ἡ νῦν συνέχουσα ἡμᾶς δυσκληρία 671, 47. sic τὰ συνέχοντα τὴν Ιταλίαν 824,19,22
συνέφηβοι, puberes æquales 885,15
συνηγόρημα, patrocin. 204,7
συνηδόμενοι ἀλλήλοις 618,13
ἐν συνηθείᾳ ὄντος σοι τῆς ἀναγνώσεως, cum tibi consueta sit lectio 490,41. πλέον τῆς συνηθείας 499,35. κατὰ τὸ σύνηθες αὐτῷ 711,39. συνήθως, familiariter, vel more sol. 113,35:582,25
συνημερεύοι σοφισταῖς 413,42
συνηνθηθέντες τοῖς Μαρκομάνοις 116, 44
συνθέντων αὐτοῖς 484,7
τὸ σύνθημα λαβόντες παρὰ τοῦ βασ. 748, 40, etiam L. & P. alibi per ν.
συνθήκας πρὸς αὐτοὺς ἐποιήσατο 166,1
σύνθημα αὐτῷ Πόθον ἢ Αφροδίτην ἐδίδου 256,2: Sueton. 71,22, signum petenti, Priapũ aut Venerem dabat. sic τὸ σύνθημα δεξάμενοι 773, 42. ὑφ᾽ ἑνὶ συνθήματι, simulatque signum esset datum 510,19. ἐκ συνθήματος ἑνὸς, vnanimi consensu 127,44. ἀπὸ συνθήματος, ex composito 139,40. μὴ τηρήσας τὰ συνθήματα, non obseruata tessera, seu, non seruatis pactis & conuentis 582,20
συνιδεῖν τὸ πραχθέν 789,42
συνίει κάμνοντος αὐτοῦ, animaduertit se labor. 838,9. συνίει αὐτῆς, intelligebat eam 189,35. sic 265, 19: & 223,11. συνεῖναι τὰ λεγόμενα, intelligere 376,13: & 286, 1. συνίεσι pro συνιᾶσι, intelligũt 145,16, etiam P. m. f.
συνιέντες εἰς ταὐτὸ, pro συνιόντες 727, 22
συνιερεὺς, coll. sacerd. 255,23
συνίζει 325,37: Zon. 195,54, συνίζανε.

οἱ συνεστηκότες 423,20
ἔστι τόπος συνίσταται 811,24. forsan rectius τόπῳ, vt v.22.
συνιστάναι, cogere, constit. 174,20. sic συστῆσαι τὰ ἐσκεδασμένα, cogere, colligere 287,17. συνεστὼς στρατιωτικὸν, collecta & ad vsum parata copia mil. 515,2. συστάντες τῆς ἐκεῖ στρ. coeuntes seu coniungentes se cum 647,27
οἱ συνόντες αὐτῷ 327,19
συνεστρατεύσατο αὐτῷ 375,1
συντεθειμένα σωρηδὸν πολλά 201,31: & D.364,6. at P. συντεθειμένα, in vnum cõgesta. fortasse rectius συνενημένα; vt apud Eust. ex Herodoto, συνενήνεται φρυγάνων φάκελλοι, Ionice pro συνένηται, a them. συννέω seu συννηέω, aceruatim construo seu congero.
συνωφρυωμένος, contracta & nubila fronte est 207,5. συνοφρυῶν ὥστε 469,14. συννεφία γίνεται 854,43
συνεξοπλίσαντες αὐτὸν 223,11. ead. signif. ibid. συνεὶς αὐτῷ.
συνοδεύειν αὐτῆς 547,42
σύνοδος ἐγένετο ἐν conuent. 794,40. κατὰ τὰς συνόδους, in congressib. publicis, seu concionib. 799,40. σύνοδος, congressus, conflictus 172, 10: 519,30
συνοικεῖν τῆς ἀδελφ. ζῶσα 479,6. συνοικεῖν τῷ Εὐσεβεῖ διὰ τῆς ἐπιγαμίας, per affinitatem transire in Pii familiam 868,18. συνοικῶν Θεοδοσίου ἀδελφιδῇ, in matrimonio habens 810,41. ἡ συνοικοῦσα τῷ βασιλεῖ, vxor Imp. 799,37:800, 38. sic συνοικοῦσαι ἀνδράσι, maritatæ 245,19
συνοίκησις αὐτῷ, contubern. 255, 5. συνοικήσεως Κλαυδίου ἐλπίσασα, connub. 264,30
συνοικίαι πολυάνθρωποι, opida 64,9. τῆς συνοικίας πολιτείας 607,38
συνοικίσαι πόλιν 356,28. συνοικίζειν θεοῖς, connubio iungere 446,20. sic τὴν θεὸν συνῴκισε τῷ θεῷ 569, 25. itemque 192,10:264,40: 372,19
συνοικισμὸς, colonia 123,46
συνομολογεῖν ταῖς ὥραις 836,17
συνωμοσμοκότος αὐτοῦ 305,1
σύνοπτα, conspicua 286,34
συντεθεῖσθαι signif. act. 423,17,29
σύνταγμα, volumen, liber 489,6
ἐπὶ συνθήκαις οὐκ ἀνάξια φρονήσεως, conditionib. non aspern. 464,23. sic ἐπὶ μεγάλαις συνθήκαις ἐς φιλίαν ἐπηγάγοντο 470,28. ταῖς συντάξεις ἀποστερῶν τοὺς στρατ. stipendia constituta 891,18
συνετετάχατο, compos. erant 150,16
συνεταράχθησαν εἰς ἰσχυρὸν κινδύνων 803, 12
συνταχθέντες τῆς ἐπιβουλῆς 336,4
συντελεσθῆναι ἰδόξατο χωρεῖν 478,32. rectius f. συντελεῖν.
συντείνοντα εἰς τοῦτο, eo conduc. 258,29
συντελεῖν, contribuere 164,16. συντελέσαι σφίσι τὸ ἀνάλωμα 297,37. συντελοῦντες ἐς τὸν Καππ. νομὸν 140, 16. συντελέσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλ. profuturus 725,4. sic συντελεῖ πρὸς φθορὰν ἀκίσεις 667,18
συντέλεια, cõtributio 207,33:217, 28. sic εἰς φόρου συντέλειαν ὑπάγεσθαι 576,13. συντέλειαν ἔχοντα τὸ κατὰ μέρος πεπραγμένων τῷ Σ. s. summam 514,16
συνθησόμεθα συμβαλεῖν ἀλλήλοις 293, 16. sic τὰ συντεθειμένα, pacta conuenta 732,30,40:755,27
συντόμως, ilico 765,5
συντόνῳ σπουδῇ ἐπιταχ. 507,15
ἡ σύντροφος ἐλευθερία, nobisc. educ. 279,32
συντυχάνειν, scopum contingere 304, 41. συντυχεῖν αὐτῷ, sibi obuiã venire 513,8. Hinc ἡ συντυχία τῆς γενομένης, casus 400,18. sic συντυχία ἐχρῆτο αὐτῷ πικρᾷ 154,2. ἐκ συντυχίας, casu f. 245,31:271,13
συνύπατος, collega in cons. 79,38
συνῳδὸν τῷ πραγόδῳ 838,17
συνωθοῦσι πρὸς τὸν τῶν πραγμ. κινδ. compellunt, cogunt 643,8. συνωθούμενος αἰδοῖ καὶ χρείᾳ 821,8
συνωμότης τῆς ἐπιβουλῆς 556,28
συνὸν πονηρία 211,1. συνόντων εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ 239,5: rectius συιόντων P. & D. 427,3
συνωνύμως εἶπεν π. 479,16
συνωρὶς τῶν ἀδελφῶν, par 636,21
συρέντες ὑπὸ τοῦ ὄχλου 598,41
σύρφακες δήμου 886,25
συρφετώδης ὄχλος 285,15
συσκευάσασθαι εὐτελέστατα, vasa colligere quã vilissime seu expeditissime 507,11. συσκευάζεσθαι παντοδαπὴν δύναμιν 513,11. idem συγκροτεῖν ib. v.4. συσκευάζεται ἐφ' ἡμᾶς ὅπλα καὶ στρατὸν 522,22. οἱ συσκευασάμενοι τὴν πρᾶξιν 335,28. συσκευαζόμενος τὸν Μακρῖνον, insidias struens M. 554,16. Pass. ἡ συσκευασθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ φήμη 590,3. sic συσκευασθεῖσα ἐπιβουλή 475,31
συσκευὴν κατ' αὐτοῦ καὶ δρᾶμα ἐσκευάσθαι 534,21. συσκευὴν εἶναι ἐξ ἐπιβουλῆς 595,29
συσκηψάμενος αὐτῆς ἀφεί- 487,31
συσκηνος, contubern. 586,18
συσκιάζεσθαι, obumbr. 261,37
συσπεῖρονται pro συσπειροῦνται 184,43, etiam P.c. & D. 276,6
συσπουδάσαντι 226,30
σύσσιτα Alexandrinorum 435,34. συσσίτιον παντοδαπῶν λόγων πλῆρες 354,23. οἱ σύσσιτοι αὐτοῦ 861,19. συσσιτῶν σφίσι 217,1
συστάζειν ἑαυτοὺς 69,16
συστάδην ἀγωνίζεσθαι 565,8. sic ἐν τῇ συστάδην μάχῃ 507,3. Sed & συστάδην ἀγωνίζεσθαι, & oppos. πόρρωθεν μάχεσθαι 150,19. sic συστάδην μαχόμενοι 558,4: & ἡ συστάδην μάχη 585,7. Idem ἡ ἐκ συστάσεως μάχη 558,17. alias σύστασις, rerum status 159,32
συστασιάζοντες αὐτῇ 153,22
συστέλλεσθαι ὑπὸ φόβου 210,25. συστέλλοντες τὴν ψυχὴν 469,29
σύστημα ἐς τὸ στρατ. agmen 277,10. κατὰ συστήματα ἀρχόμενοι, per conuentus 551,25. συστήματα τὰ ἐν τῇ πόλει, collegia 398,6. sic συστήματα πολυάνθρωπα, populosa colleg. monach. 800,8
συστρατευσαμένους αὐτῷ 143,5: & Dio p.22: at P.c. συστρατεύσασιν. sic συστρατευόμενος αὐτῷ 145,22
συσφαιρῶσαι, coire in vn. 173,21
οἱ συχνοὶ πάνυ 203,42: & D.374. in P.c. marg. adscriptum συχνοί, aduerbiali forma pro συχνάκις. sed conuenientius hoc loco nomen συχνοί, multi, frequentes.
σφαγεῖς, percussores 104,13
σφαγὴ, iugulus 449,39. σφαγὴν δεξάμενος, i. σφαγεὶς, iugulatus 118,5
ἐσφάγη pro ἐσφάγη perperam in vulg. lib. 187,12. ἐσφάχη pro ἐσφάγη vel ἐσφάχθη 389,20. ἀποσφάζειν compos. ἀπέσφαζε, iugulabat 750,15: & καταφάζουσι ἄνδρα 773,43
σφαγιάζειν πρὸς θυσίαν 892,29
σφαίριον χρυσοῦ 276,18: pyxis aurea Sueton. 86,50. σφαίρια μικρὰ γεγραμμένα 276,2. sic σφαίρια ξύλινα σύμβολον ἔχοντα 328,11: 330,35: & διὰ σφαιρίων διαρρίψας δῶρα 354,40. ead. σύμβολα.
ἐσφαιρωμέναι μάχαιραι 371,13
σφαλεὶς καὶ ἐπὶ πίδων ἰδὼν 193,5
σφάλλειν, fallere exspect. 581,29. sic 807,15. σφαλεὶς ταῖς συμπλοκαῖς, superatus 101,19. σφάλματα, lapsus, ruina 594,2
σφεῖς, ipsi 256,37: & D.456,5. sic τῷ σφῶν πλήθει, multitudine sua 379,40. τοῦ σφῶν βασιλέως 708, 1. Item σφίσιν, eis 149,21. P. σφισίν. attamẽ & ipse P.c. infra σφίσι 150,9: & 139,20. sic σφᾶς, ipsos 303,8, & alibi. Possess. τοὺς σφετέρους ἐρρύσατο, suos liberauit 199, 12. sic 712,34. τὰ σφέτερα ἐκκομιζόμενοι, sua export. 286,4. Hinc σφετερίσασθαι, sibi conciliare seu mancipare 264,17. sic σφετεριζόμενος τοὺς στρατιώτας 163,38. quod alibi οἰκειώσασθαι.
σφοδρῶς δείσας 555,8. Item σφόδρα ἄριστος 110,10. σφόδρα μέγιστον πόλις 689,27
σφραγίσματα λαμβάνειν, obsignari 317, 38. σφράγισμα πρυτανικὸν 188,45
σφριγῶντες νεανίαι 535,37
χάσαντες ταῖς φλιβάσι 297,11. alibi χίοις.
χαλκευδιν στρατιωτῶν 704,15
χεῖν, habuisse 576,41. χεῖν, capere seu tenere 285,13. sic χεῖν δὲ δρόμ-

δ' ἁρπαγῆς, raptu partum habere 578,38. ibidem σχεῖν pro ἕξειν 162,19: & σχοίη, habuisset 109,19

σχέσις, affectus, stud. 71,35. sic τῆς πρὸς Πομπήιον σχέσεως 102,41. σχέσει τῇ πρὸς Κωνς. 128,47

σχετλιάζοντες ἐπὶ τῷ- 659,22

σχήμασιν ἀλλοδαποῖς ἀποκυηθέντα ζῶα, monstrosi partus 482,6. σχήματι βασιλικῷ εὐωχεῖσθαι, regio cultu conuiuari 117,13. σχῆμα περιθεὶς βασίλειον, habitũ imp. 656,14

σχηματίσας ἑαυτὸν ὥσπ- 254,32. σχηματισθείς πως, pro μετασχηματισθεὶς 165,39, etiam in P.c. & apud D.214

σχάσαι φλέβα 188,31, etiam P.c. itemque 417,45, τὰς φλέβας τεμών: & 289,18, ἀνατεμὼν τὴν φλέβα, incisa vena. idem σχάσαι.

σχολάζειν μόνῃ τῇ Ῥώμῃ, soli Romae vacare 199,19. sic σχολάζειν λόγοις 363,10. λόγων ἀσκήσει τὸν ἅπαντα βίον ἐσχολακώς 702,44. σχολάζων ἱερουργίαις 618,41. σχολάσας τρυφῇ 576,33

σχολαίως προϊών 742,30. σχολαίτερον ἐμβάλλοντες 678,21. σχολαίτερον σκοπῆσαι, maiori otio disp. 658,6

σχολαστικός, studiosus b. litt. 854,17

σχολὴν ἄγειν ἀπὸ τοῦ πολέμου 365,13. κατὰ σχολὴν, per otium 186,36

σώζειν τὴν πίστιν τῷ βασιλεῖ, f. seruare 595,32. σώζεσθαι, saluum esse 273,22

σώματα, personae, homines 64,46: 65,11. sic σώματα παρέχειν εἰς στρατείαν 70,31. σωμάτων ἀπογραφή 68,11. at σώματος τὸ χαῦνον 157,2: rectius ζώματος.

σωμασκεῖσθαι 885,11

οἱ σωματοφύλακες καὶ δορυφόροι, praetoriani milites, ad tutandum sc. Imp. corpus 565,39: & 214,33

σῶον ἐπανάγειν τὸ στρ. 77,42. σῶον καὶ ἀνέπαφον τὸ στρατ. 890,3

σωρεύειν δρομήμασι 568,11. σεσωρευμένων εἰς τὴν πόλιν ἁπάντων 615,21

σωρηδὸν χέοντες 541,19

σωτήριον ὑμῖν ἔσται, κἀκείνοις ὀλέθριον 557,24. σωτήρια ὀρέξαι χεῖρα 502,10. σωτήρια συμβουλεύοντες 491,37. ¶ σωτήρια τοῦ βασιλέως ἐπανηγύριζον, lud. pro salute Imp. 477,11. sic σωτήρια ἑορτάζειν 276,12. σωτήρια θῦσαι 544,18

σωτηριωδέστερον 194,36

σωφρονιστῆρας καταστῆσαι 809,32. σώφρων, ὁ τὰ εἰς Ἀφροδίτην, ἀλλὰ τὰ εἰς τὴν πολιτείαν 836,1. σωφρονίσαι γάμῳ 458,21: 530,18. sic σωφρονίζειν πικραῖς ἐπιστροφαῖς 110,39. σωφρονίσαι χρήμασι, multa pecuniaria castigare 99,44. σωφρονισθῆναι τοὺς ἐκεῖσε τὰ Μ. φρονήσαντας 642,42. Item σωφρονισμὸν αὐτοῖς ἐπαχθῆναι ἐπὶ τούτῳ 807,7. πρὸς τὸν κατὰ τοῦ στρ. σωφρονισμὸν χωρεῖν 809,38

σωφρόνως, moderate 823,26

T

τὰ pro ταῦτα 711,41. τὰ καὶ τὰ αὖ ἐπιδείξαμεν, ista & ista, seu talia & talia 224,43

Τάβειρα: vide Cabira.

τάγμα, agmen 643,40. ibidem μοίρας & μοῖρα τοῦ στρατεύματος pro eodem, v.16,38. τάγματα, legiones 101,4: 367,10. τὰ ἱππικὰ τάγματα, equestres turmas 776,25. ¶ τάγματα τὰ ἀμφὶ τὴν αὐλὴν, ordines palatini 687,38. sic ταγμάτων στρατιωτικῶν προεστῶτες 753,22. τοῖς τάγμασιν ἐγγραφέντες 756,24. Item τάγματα πέντε, ἀνδρῶν ἑξακισχιλίων 819,10. ἓξ τάγματα, μυριάδες ἀριθμὸν ὄντα τέσσαρες 828,37: vbi Leoncl. mauult χιλιάδες. τάγμα τῶν βασιλικῶν ὑπογραφέων, schola notar. pr. 819,3: & 811,16

τάγος: vide τάχος.

τἀδελφοῦ, τοῦ ἀδ. 788,28

ταινιώσας τῷ διαδήματι 140,24

τὰ τακτικὰ μέγιστα 345,34

ἐς τακτὸν χρόνον 193,17. sic τακτοῖς χρόνοις, statis temp. 660,18

ταλαιπωρεῖν signif. act. 197,5. Pass. ταλαιπωρεῖσθαι τῇ ἡλικίᾳ 246,35. ταλαιπωρίαις πάσαις ὑπομένειν, aerumnas o. 422,6

τάλαντα, pondo 86,3

ὥς γε τἀληθὲς εἰπεῖν 279,10

τἄλλα pro ἄλλα 309,17: P.c. diuise τὰ ἄλλα.

ταμίας τῶν δημοσίων χρημάτων, quaestor publicus 78,21. sic ταμίας τῶν βασιλικῶν χρημάτων 890,35

ταμιεύσασθαι, recondere 790,20

ὁ τοῦ ταμιείου προεστηκώς, fisci praef. 693,2. sic ἄρχων τοῦ ταμιείου 811,35. τῶν βασιλικῶν ταμιείων φροντίδι ἐφεστώς 743,17. Contracte per syncop. ταμεῖα, quaestura 334,27: vbi P.c. ταμιεῖαν habet. sic ταμεῖα βασιλικῶν χρημάτων, fiscus pr. 470,13. ταμείοις βασιλικοῖς ὀφείλ. 639,38. οἱ δὲ ταμείου προεστῶτες 594,9. Sed & ταμείου ῥήτωρ, fisci aduocatus 118,12

ταὐδρὸς, τοῦ ἀνδρός 775,21

τάξιν ἐπεῖχον στρατηγῶν 688,29. sic ὁμήρου τάξιν ἐπέχοντα 830,40. ἐν ὁμήρου τάξει ἔχειν 709,22. ἐν αἰχμαλώτων τάξει καταστὰς, captiui loco habitus 650,13. ¶ τάξει προήκων αὐτῶν, ordinis locique dignitate antecedens 359,22. sic τὴν πρώτην ἱεραρχικὴν ἔχοντες τάξιν 761,15. ὁ μετὰ τοῦτον τῇ τάξει κελεύματος 821,34. ἐν δευτέρᾳ τάξει κείμενοι 773,27. διὰ πάσης τάξεως στρατιωτικῆς ἐλθὼν, per omnes militiae gradus seu ordines 585,28. οἱ ταῖς τάξεσι τῶν στρατιωτῶν ἐφεστῶτες, ordinib. mil. praef. 696,40. οἱ τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τάξεων ἄρχοντες, ord. pal. 826,16. ὁ τῶν ἀμφὶ τὴν αὐλὴν ἡγούμενος τάξεων, magister officiorum 729,4: 820,12. idem ἡγεμὼν τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τάξεων 683,17. ¶ τάξεων Παιονικῶν ἡγούμενος, i. ταγμάτων, legionum seu ord. 645,18. τὰς τάξεις ἀπολιπεῖν, ordines deserere 704,32. sic 799,16. ¶ τάξιν ἐπιθεῖναι τῇ πολιτείᾳ, ordinare remp. 131,7

ταξίαρχοι 746,17: 754,15. sic ταξιάρχοις 713,22: 728,33: at 672,38, L. ταξιάρχοις, P. ταξιάρχας. rursum ταξιάρχας L. & P. 699,14. itemque τῶν ταξιαρχῶν 747,36: 749,32

ταπεινῶν ἑαυτὸν, καὶ ὑποπίπτων τῷ Γαΐῳ 206,31. ταπεινοῦν τὰς φιλοτιμίας 210,2

Ταρράκων, Tarraco, ciu. Hisp. 121,45

ἡ Τάρας, Tarentum 73,44: 74,20

ταράξαι πόλεμον, mou. b. 865,43. ἐπέραττε τὰς ἀδελφῶν ψυχὰς, pro ἐπαρέραττε. distrahebat 535,8. Pass. ὁ ταραχθεὶς τὴν γνώμην 532,15

τάραχος στρατιωτικὸς, tumult. mil. 119,35: 122,4. ταραχῶδες σύστημα 838,21

ταραχθὲν σῶμα 779,41

ταρσοὶ τῶν νεῶν 188,4

τάξας αὐτοῖς φόρον 146,11. τάξας Σαλούστιον ἄρχειν τῆς Ἀφρικῆς, praefecto Africae Sal. 154,22. sic τεταγμένος ἄρχειν τῶν- 700,12. ἐφ' ᾧ τεταγμένος ἦν ἕκαστος 719,10. οἱ εἰς τοῦτο τεταγμένοι 691,19: 796,14. οὗ τεταγμένον ἦν αὐτοῖς πορεύεσθαι 756,14. ἐπετάχατο, vide comp. συντάσσειν.

ταύτῃ, ista ratione 696,5: 703,16: 721,30: 781,36. ταύτῃ, ea ratione, seu ideo 662,43: & 521,37. ταύτῃ, istic 700,44

ταὐτὸ τοῦτο πεποίηκα 671,43. ἐν ταὐτῷ, f. χρόνῳ 759,25

ταφοειδὴς στήλη 332,1

τάφρευμα, fossatum 166,32

ταχινὰ πλοῖα 409,46

τὴν ταχίστην βοηθεῖν 500,37

κατὰ τάχος, celeriter 273,20. idem ἐν τάχει 183,16. τὸ τάχος ἐκομίζοντο 741,38: fortasse τάγος, impositum cuique capiti pretium, a τάσσω, ea forma qua πράγος a πράσσω.

ταχὺ μάλα 170,45

ταχυναυτοῦντα πλοῖα 769,45. ταχυναυτούμενα πλοῖα 797,12

ταχὺ ἐπιτελέσαι τὸ νοηθὲν 503,34

τε pro γε 476,29. τε pro δὲ 76,30: 212,40: 254,9: 406,16: 511,13: 525,15. τε pro καὶ, etiam 591,29. τε pro τὴν 116,9.

τι pro ταῖς 599,2. τι pro τε vel γε 499,35. τι pro τὸ 116,30. τι superuacua 240,7,25. sic 306,44: 307,4. priore tamen in loco γε pro ea reponi potest: in posteriore, τε.
Τίβεριν pro Τρέβιαν, Trebiam fl. 80, 29
τέγη, tecta 753,37
τεθιάσθαι pro ἐντεθιάσθαι 85,21
τεθηπώς, obstupefactus 254,41. act. τεθηπὼς τὰ σημεῖα 171,35. sic 170,40
τεθνεώς, mortuus 769,9
ἴχνη τείνειν πρὸς τὸν Γάϊον, Caii vestigia insist. 269,7. τὰ εἰς ἀρετὴν τείνοντα, ad v. conducentia 430,29: 871, 39
τειχίζειν, murum facere 582,5
τεῖχος, murus 724,22. sic τεῖχος ἐχύρωσε 615,31
τεκμαιρόμενοι τῇ χώρᾳ τὴν φύσιν, coniectura capientes e loc. n. 609,34. τεκμήρασθαι τὸ μέλλον 743,4
τεκμήριον φέρων ὡς 162,14
τεκμηρίῳ τούτῳ ὅτι 164,32: 855, 3,13. τεκμηριώσασθαι τὰς ὁκ. 169, 23
τελείας ψυχάς, adultas 667,32: P. c. τελείας. sic τέλειοι ὄντες, ad iustum aetatis modum prouecti 219,28
τελειωθεὶς τῆς ὑπάτου ἀρχῆς, functus consulatu 498,36. τελεῖν εἰς ἑξακισχιλίους, efficere summ. sex milium 89,41. ¶ τελεῖν ὑπὸ Ῥωμαίους, leges a Rom. accipere 88,4. τελοῦντες ἤδη εἰς ἐφήβους ἡλικίαν 529, 32
τέλεον, prorsus, pro τελείως 779,32: 802,24: 829,29
τελεσιουργῆσαι, perficere 870,15
τελεστικὰ λόγια 868,37
τελεταὶ κατὰ τοὺς σοφιστικοὺς νόμους πληρούμεναι, ritus, cer. 854,7. τελεταῖς ἁγίαις καθιερωθέντα 817,19. διὰ τινὸς τελετῆς σημαίνειν τὸ μέλλον 741,7
τὸ τελευταῖον, tandem 479,27: 769, 11. sic τὸ δὲ τελευταῖον, tandem igitur 607,20. item absque articulo τελευταῖον 122,42
ἐτελεύτησεν εἰς ἐπιβουλήν, desiit in insid. 662,28. τελευτῶντες ἐς πόλ. κατέστησαν, tandem bellare cœp. 174, 3. sic τελευτῶσα, περιεχώρησεν αὐτῷ πᾶσα 165,23
τὴν τελευτὴν ἔσχε ὑπὸ τοῦ Πομπηΐου, vita finem 95,41. sic ταύτην ἔσχε τὴν τελευτήν 753,43. ταύτης ἔτυχε τῆς τελευτῆς 740,31
τελέως φθαρέν 748,32
τέλματα ἢ ἕλη 766,33. τέλμα χρονίζον 720,46
τέλος ἐπάγειν, finem imp. 285,32. sic τέλος ἐχούσῃ ἐπιθεῖναι εὐνοίᾳ 531, 31. ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν ἢ λύσαι ταῦτα 505,33. εἰς τέλος ἐξέβαινεν αὐτῷ τὸ βούλ. 790,23. (qua signif. alibi ἔργον) Item τέλος ἐδέξατο τὸ λεστικὸν, finem cepit, desiit 666, 26. τέλος τε, ὡς κεκυρωμένον, ἐλάμβανε, peragebatur vt rata 204, 1. sic τέλος λαβεῖν, finem sortiri, finiri 553,38. Item τέλος τοῦτο κατέλαβε τὸν Περσ. 498,7: & 475, 25. τέλος τοιόνδε συνέβη Δεκίῳ 644,4. τέλος τοιόνδε ἐχρήσατο ἈΛΒ. 525,36. τέλος ἐχρήσατο αἰσχρῷ 566, 24. ¶ τέλος ἔφη, tandem seu ad extremum ait 423,31. sic τὸ τέλος, ad extremum, tandem 851, 6. itidem καὶ τέλος, ac tandem 138,13,32: 176,46: 273,40: 393,9,25. & alibi saepe. sic item τέλος δὲ, tandem verò 543,34: & τέλος δὲ ὀψέ ποτε, ad extremum tandem aliquando 283,40.
¶ τέλη & τάγματα pro eod. 776, 25,28. sic τέλη τοῦ στρατοῦ τρία ποιήσας 405,28. τέλη τῶν ἀνδρειοτάτων, ordines fortiss. mil. 657,17. τέλη Ῥωμαϊκά, Rom. leg. o dines 807,39. τέλεσι Κελτικοῖς, Celt. ordin. 640,16. οἱ τοῦ βασιλικοῦ τέλους, praetoria cohors 657,12. στρατιωτικοῦ τέλους ἄρχειν, militum cohortis pr. 786,20: 787,25. Item ἐς τέλος τὸ τῶν ἱππέων ἐσέγραψε, in ordine eq. 179,6. sic οἱ ἐκ τοῦ τέλους ἱππεῖς, equites ex equestri ordine 220,42: 295,36: οἱ ἐν τέλει τῆς βουλῆς, qui sunt ordinis senatorii 641,44. ἱερατικοῖς τέλεσι, ordinibus seu collegiis sacerd. 761,2. ¶ τέλος, tributum 214, 43: 217,17: 691,23. τέλεσι τοῖς ἑαυτοῦ κατασκευάσειν, suis sumpt. 236,27. ¶ τέλη, vectigalia 269, 23. sic τέλος τε μισθοῦσθαι 358,21
τέμενος τοῦ Θεοῦ, templũ, fanum cum area 183,44. idem mox ἱερόν. sic τεμένη θεῶν 762,13. τέμενος τῆς γερουσίας: de curia 801,30: vt apud Cic. curia est sedes ac templum publici consilii. Hinc τεμενίσαντες αὐτῷ ναόν, templo ei cum area dedicato 158,20. sic τεμενισθεῖσα οἰκία 222,27. τεμένισμα αὐτῷ ἐτεμενίσθη οὐδέν 225, 18. sic 196,29
οἱ ἐν τοῖς τέμπεσι καθιδρυμένοι λόχοι, in nemorib. aut montium faucibus 695,23.33
τενάγη, stagna 617,32: 618,21
τέρατα, ostenta 217,43: Sueton. 40, 16. τέρας, portentum, homo portentosus 301,4. Hinc τεράστια δόγματα 847,11. τερατολόγοι 171, 33. τερατολογία neglecta Polybio 171,39
τερατοσκόποι 667,44
τερατώδης τὴν ὄψιν ἀνήρ 668,29
Τερβίγγοι: vide Therungi.
τέρμα βίου 492,1
τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας 385,10: P. c. τεσσαρεσκαίδ. vt τεσσαρεσκαίδεκα ἔτεσι 587,21: τεσσαρεσκαιδέκατος ἔτος 575,8: 872,22. quam compositionem confirmat Apollon. gramm. 200,18
τεταρτημόρια 156,17
τετράγωνος ἀνήρ 850,23: ἰσόπλ. 541,2
τετραετοῦς χρόνου 691,7
τετραόργυιοι τὸ πάχος 362,32: P. c. τετράοργυι: itemque Zon. 206,27
τετραπόδαις λίθοις οἰκοδ. 401,32. sic 188,28: 342,42: 612,38
τετρακισμυρίαν δύναμις 535,26
τετράστυλος ἀγορά 687,11
Τέτρικος, Tetricus 123,8: recte. pro eodem mox v. 20, Τίγρικος erat in exemplari, perperam.
τέχναις ταῖς ἐκ ἀξυνοίας αὔξησαι 634,5
εὖ τεχνάζειν τὴν κλοπήν 891,9
τεχνάσματα σιδήρου 558,7
τέχνιον, articula 301,20: & Zon. 189
τεχνίτης ἐνέδρας, peritus insidiarũ artifex 331,2. τεχνῖται pro τεχνῖται 477,16
τέως, vsq; ad id tempus, interea 415, 40: 660,43: 257,23
τηθὴ, amita 245,27: 447,4,41, etiam P. c. Idem P. 449,30, τήθη: & mox v. 43, τηθή, deleto accentu in penultima. rursum barytonως idem P. τήθη 446,3: & 442,2
τηθίς, amita 275,14
τὸ τηλικοῦτον ἔργον 844,24. sic ἐπὶ τῷ τηλικούτῳ πάθει 876,30
τὸ τήμερον, hodie, Att. 209,38
τῃ ἄλλως, alia quapiam ratione 148, 46
τηρεῖν τὴν πίστιν καὶ τὸν ὅρκον Μαξιμίνῳ 602,7. μὴ τηρήσας τὰ συνθήματα 582,20. τηρῶν τὸ βασιλ. ἀξίωμα 497,14. τηρούμενοι τὰς συμφορὰς κακῶν, obseru. cauentes 498,15. τηρήσας ὡς εἴποι τε, conseruaui, i. parcens ei 489,40. sic pass. τετηρῆσθαι ὑπὸ τῆς τύχης, seruatũ esse 544, 27
ἐκ τηρήσεως οἰκείας εὑρήματα 374,36
τὸ ἀγαθὸν ἢ κακόν τι. 332,39, etiam P. c. sic τι ἀπεικός 451,10. τι παιδείας ἐχόμενον εἰδότες 430,27. τι τοιοῦτον, tale quid 811,25. sic τι vel initio commatis 687,33.
¶ τι pro ὀλίγον τι 224,34. τι pleonasticum post πολὺ μηδὲν, πάνυ, suo loco adnotatum.
ἡ Τιβέριδος γέφυρα 317,28: Leg. vel. Τιβέριως 396. sic Τιβέριδος ἐκβολαί 258,38: & Τιβέριως ὕδωρ 667,41. idem Θύβρις & Θύμβρις.
τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ 714,21: 717, 32. sic τὸν Τίγρητα ἢ τὸν Εὐφρ. 580, 22. itemque 124,44: 714,34: 726,27: 844,25. Sed & Τίγριν καὶ Εὐφράτην 731,24. Item ἡ πρὸς Τίγριδι χώρα 347,18. sic τὸν Τίγριδα ποταμόν 520,24: & τὸν Τίγριν 410,14. at 725,22, τὸν Τί-

τ Τύχην, & mox v. 24 τ Τύχης.
¶ De animali, τιχειδὴ μεμιγμένη 415,12: & τιχοειδὴς ἵππος 412,32
τιθασσεύων τ δῆμον 781,23
τίθεσθαι γυναῖκα, uxorem adsciscere 568,39. τίθεσθαι υἱὸν, adoptare 570,31: 571,23. σπονδὰς ἐπὶ τούτοις ἐτίθετο πρὸς Ῥωμ. f. fec. 799,12. sic θέσθαι τ εἰρήνην ἐπὶ μεβιαις τισί. 823,15. Item ὡς ῥᾶον θέμενος αἰσχρὰς, i. συνθέμενος, pacto cũ eis fœdere 642,15. Talia sunt, θέμενοι τῇ Μαξίμου μερίδι, Maximi partes secuti 760,33. θέμενος τ διαίτης διαβολαῖς, aures præbens 701,42. μὴ θέμενος τοῖς αἰτουμένοις, assensus 673,37. sic ἐτίθετο τ αἰτήσεσι 766,38. ἐκ ἐτίθετο τ παραινέσει 828,16. ἐκ ἐτίθετο τῇ τῶν πολλῶν γνώμῃ 830,26. θέμενοι τῇ ἀναρρήσει 760,25. τίθεται τὸ βασιλεύειν αὐτὸν, assensu suo probat eius imperium 776,34. contr. ibid. ἀπεῤῥήθη τ ἀνάρρησιν.
τιθλιὼν pro τιτθὴ seu τιθὴ, auia 858,30
Τικλινῷ pro Τικίνῳ 803,14. sic 808,26: & Τίκλινον ibid. 22,38. pro eod. Τικλινῷ 806,38: & Τικινῷ 808,3
ὁ φθόνος τίκτει μῖσος 750,18. sic τίκτεσθαι αὐτοῦ μῖσος πολύ 123,36. τεκόντες τῇ πόλει θρίαμβον πολλοῦ 132,26
τιμᾶταί μοι τ ἀξίας 847,16. ἐτιμᾶτο θανάτου 743,39. ἐτιμήθη θανάτου 819,36
ἐν τιμῇ ἦγον 773,22. οἱ ἐν τιμῇ ἢ θεραπείᾳ τ γέροντας γενόμενοι, qui honorauerant aut coluerant senem 538,22. ¶ τ τιμὴν ἀποδιδοὺς τὴν ὑπὲρ τ σωτηρίας, pretium 771,37
τίμημα, pretium 740,19
ταῖς τιμήσεσιν ἐγκεχειρισμένος, cens. 436,42
τιμητὴς, censor 334,18. τιμητεύειν, censura fungi 194,6: & 191,39
τιμιωτάτην ἔχων τῶν παλλακίδων, maximo in pretio & carissimã habens 486,7. τὸ πρὸς βασιλέας τίμιον, obseruantia in honorandis Imp. 505,28
τιμωρήσονταν αὐτοὶ ἑαυτοῖς 325,1. τιμωρίαν εἰσπράξεσθαι ἐφ' οἷς 603,27. τιμωρίαν οὐδεμίαν ἔργῳ αὐτοῖς ἐπιθεὶς 713,36. τιμωρίας εἰληφὼς παρὰ τῶν. 481,12
τίσηται τοὺς ἐχθροὺς, vlcisci 144,15. τισάμενοι δίκας αἱμάτων 852,32
τις] θαυμάσιός τις ἦν 847,17
Τῖνος 93,24: & seq. v. Τῖλος, pro Τῖνος.
τὸ ταπεινὸς, erumn. sol. 773,18: 881,45
τὸ, pro τοῦτο & ἐκεῖνο 328,34. sic τ pro τούτων 257,10. τὸ ἢ τὸ καίριον, hoc & illud ard. 285,36. τὸ μὲν τὸ δὲ partim 163,28. τὸ γε ἧκον εἰς αὐτοὺς, quod quidem ad ipsos attineret 704,37
τοιγαροῦν postpositũ 755,10: 840,23
τοίνυν in redditione p. 480,9
τοιῦτο, pro τοιοῦτο π 555,1. ἐκ τ τοιαύτης τύχης 875,5. τοιαύτης pro τοιαύτης 282,21
τοιουτώδεις ἐπῳδάς 808,25
τοιῶσδε ἐμβαίνειν 633,3
τοκεῖς, parentes 175,39
τόκος τ παιδὸς 161,34
τ τόλμην 890,38
τομὰς ἢ καύσεις προσφέρειν 210,16
Τομεῖς, Tomi, op. 764,23: P. c. Τομεῖς: rectius Τομοὶ, a quo dat. Τομοῖ 652,33: & accus. Τομέα 648,46. itemq́; apud Steph. Byz.
σὺν τόνῳ πολλῷ διώκοντες 697,18. σὺν πολλῷ τόνῳ ἐμπεσών 683,41
τοξεία, sagittar. copia 150,6
ἔξω τοξεύματος μείναντες 613,32
ἡ τοξικὴ, ars sagitt. 483,37
τοπάζειν, suspicari, put. 801,41
τοπαρχίαι οὐδεμία 257,32: 642,26
τοπικὸς διωγμὸς 876,8
τόπον φυγῆς ἐκ ἔχειν 216,10. τόπῳ τ ἀποζωσαμένων ἐπιλεξάμενος, loco, i. in locum exauct. 512,34. ὑπάρχου τόπον ἐπέχειν 673,2: 674,40
πρῶτος ὀκβοῶντες 296,20. πρῶτος σημαίνειν τὸ ἀνακλ. 411,14
τ τοσοῦτον ὅρκον 823,36. τ τοσαύτην δυναστείαν 804,27. τῶν τοσούτων συμφορῶν 755,12
τότε πρῶτον εἰσήχθη 415,10: P. & M. τοῦτο πρ. τότε δὴ 727,6,24
τοπλευταῖον, ad extr. 582,8
τὸ Πύῤῥυ καλασκόπους 72,33: concinnius τοὺς Π. κ. τὸ μὲν τρβόσκεσθαι, sub. ἕνεκα 187,21. τυ pro τῶς 598,1
Τύγυροι: vise Tigurini.
Τυλύμνιος 68,42, mox Τολύμνιος v. 47: sicut Βυλῦσκοι 67,36, & Βυλυμνία 67,46, pro Βολῦσκοι & Βολυμνία.
εἰς τοὐμφανὲς προάγειν 848,11
τούνομα pro τῷ Νυμᾶ 115,10
Τυσκία, Tuscia, reg. Ital. 816,23,42: 818,5. alibi Τυῤῥηνία.
τοῦτο πρῶτον pro τότε πρῶτον P. 415,10. sic 75,14: 200,2. εἰς τοῦτο τὰ πράγματα προεληλύθει ὥστε 260,7, P. & D. 464,15: at vulg. l. τοσοῦτο: minus recte. εἰς τοῦτο τύχης καταντηθ. 779,35. ¶ ταύτῃ, vt ταύτῃ, hoc modo, hac ratione 642,5: 754,6: 780,14: 801,11. ¶ τούτῳ vitiose contractũ ex ταῦτα & τρίτῳ 83,37. vera.n. lectio est, τῷ ἢ μετὰ ταῦτα τρίτῳ ἐνιαυτῷ: vt declarat textus Lat.
τραγῳδοῦντες ἦσαν, tragœdias can. 299,27. τραγῳδῶν παῦσαι 302,8. sic 298,46
τραυματισθέντες, vulnerati 145,12
δίχα τραχυτῆτος 866,41
τρέψας ἢ τοὺς ἄλλους 720,23: & mox v. 28, εἰς φυγὴν ἔτρεψε. τρέπεται ἐπὶ τ διόρθωσιν, cõuertit se ad 637,18. τραπεὶς τ ὀρθῆς ὁδοῦ 761,28
τρέφειν] τεθράφθαι, aluisse 236,11
τριακονθήμεροι μῆνες 156,17
τριακονταετηρὶς ἑορτή 289,18
τριακοντούτις σπονδαί 730,29
τριαρχία, triumuiratus 148,3
τρίβειν τ πόλεμον 843,38: τ χρόνον 750,27. ἐτρίβετο ἡ μάχη, extrahebatur 742,39. sic τριβομένης σφισι τ ὁμιλίας 886,6. Item ἐξέβαν βίον οἰκεῖον 755,11. τριβέντος τ φθινοπώρου 804,7
ἐν Τριβέροις, Treuiris 708,16, etiam L. & P.
τριβὴ, mora, immoratio 665,16. sic τριβὴ τ πολέμου 695,38
τρίβολος πυρὰ 398,22: Herod. τετράγωνον ἢ ἰσόπλευρον κατασκεύασμα 541,2
Τρεβώνιος, Trebonius 170,35
ἐκ τριγονίας, inde a tertio generis gradu 471,14
τρίετῆ χρόνον 692,29. τριετοῦς βασιλείας 594,1
τριηκόντοροι, f. νῆες 680,31: etiam P. at L. τριηκόντοροι.
τριηρικὰ πλοῖα 797,14
τρίκλινος ὁ μέγας 887,22
Τριπολιτικὴ ἐπαρχία 118,7
τρισκαίδεκα pro τρεῖς ἢ δέκα 78,6. Apollon. gramm. τρισκαίδεκα 200,18
τρισμάκαρ 690,23
τρισσαυτάκις, ter totiẽs 842,12
τρόπαια multa in triumpho Pompeii, sed vnum illustre, DE ORBE TERRAR. 143,12. τῷ κατὰ Μαξίμου τροπαίῳ 773,2. Hinc τροπαιοφόροι ἀψῖδες, triumphales arcus 318,40: 349,5
τροπὴ ἢ φόβος τ Νιγρείων γίγν.) 516,8. τροπῆς καρτερᾶς γενομένης 525,11
τρόποι τ νεῶν, carinæ nauium 177,2
τρόπον πολεμίων, more hostium 85,2
τροφεῖα ὀφείλοντες τ. 468,8
τρόφιμον αὐτ ὀνομάζοντες 713,8: & 246,12: alumnus Sueton. 61,11
ἡ τρυφὴ ἡ ἄλλη, cæteri qui ei erant in deliciis 251,44
ἐτρύχωσε τ Ἑλλάδα 517,10. Pass. τρυχόμενοι πενίᾳ 755,11. τετρυχωμένος καμάτοις 465,14. θανάτου τ αὐτοῦ τετρυχωμένου, pro ἐπιτετυγμένου, mach. 559,15. vel leg. θανάτῳ αὐτοῦ τετρυχωμένου.
Τυανῶν 657,15, etiam m. s. & tamen Τύανα 655,31
ὁ τυγχάνων αὐτοῦ, nõ flectens eum precib. 486,14. ἔτυχεν αὐτοῦ πρὸς ταῦτα ὁμολογούμενος, nactus est, inuenit 176,6. ¶ ἔτυχεν ὁδοῖς διεμβαίνειν, pro ἐνέτυχε seu περιέτυχε 791,27. ¶ ἐπιτυχὼν ἀπαντήσας, occurrerat 715,13. sic ἔτυχον εἰλημμένοι, ceperant 644,16
τύλλος 450,5, etiam P. sed rectius fortasse τύλος, vno λ: vt idem sit quod fœm. τύλη, culcita. Blancus pellem cameli verterat: Xylander capsam maluit.

τὸ τύπον τῆς ἐπισημειώσεως τῆς ἀρχιερωσύνης ἐν τῇ γραφῇ 567,31. εἰς τύπον τῶν βασιλέως γραμμάτων μιμησάμενος 662,6. εἰς τὸ Ρωμ. ἐξεσκημένα τύπον βασίλεια 724,31. εἰς τύπον ἀριστοκρατίας μετενεχθεῖσα 574,19

τύραννος, rex 814,39. τύραννος αὐτοχειροτόνητος tyrannus, i. illegitimus Imperator 853,36. hinc τυραννεύοντες ἡμῶν 432,35. sic τυραννήσαντες 122,6:132,14. τυραννοδιδάσκαλος 271,31

Τυῤῥηναῖον πέλαγος 609,25. Τυρσηνίς, Etruria 186,44. Ead. Τυσκία.

τυφῶσαι εἰς μεγ. ἐλπ. 582,13. τυφώμεθα ὑπὸ τοῦ καπνοῦ 835,15: rectius τυφόμεθα.

τύχας ἔσχεν ἡ μάχη διαφόρους 96,34. ἐν τύχῃ αὐτοῦ ἐχρήσατο, feliciter 182,5. sic 141,38. κατὰ τύχην, forte fortuna 168,42:273,21:307,5. ὑπὸ τύχης τινὸς ἐλαυνόμενος, i. δαίμονος, intemperiis quibusdam 869,2. τύχῃ pro ψυχῇ 209,25

τυχὸν, forsitan 656,39

τῳ pro τινι, enclit. 152,17. sic ὥς τῳ, sicut 291,25. οὔτι τῳ ἄλλῳ 887,42. ¶ τῷ τι pro τίνι 116,30

τωθάζεσθαι & σκώπτεσθαι, scomm. taxari 154,38. τωθαστικῶς γελάσας 848,22

τῶν Μακεδόνων βασιλεία, pro, ἡ Μακεδόνων βασιλεία 81,45. sic 84,30. τῶν ὡς στρατιωτῶν, Ionica structura pro τῶν στρατιωτῶν τις 224,19, P. at vulg. l. καί τις: minus congruenter. ¶ τῶν ὄντων pro τούτων 821,6. sic 215,15:656,8

Υ

ὑάλινα σκεύη 260,25

ὑγίαινε, vale 359,18:668,40

οὐχ ὑγιῶς ἔχων πρὸς τὰς κρ. 737,19

ὕδερος, hydrops 890,24

ὑδρείας ἕνεκα, aquationis gr. 716,18

ὑδρία, clepsydra 845,10

ὑδρορόαι, cloaca 65,2

ὑδροποτεῖν 350,39:359,34

ὕθλοι, nugae 743,11

υἱὸς, filius, per omicron etiam P.c. 141,15: & D. 85: itemque 215,17: 273,33:297,31:371,23. sic dat. c. υἱῷ, filio 160,33:233,26:372,18:413,17:423,41: & accus. υἱὸν filium 88,29:816,14. Plur. nom. υἱεῖς δύο 378,1: itemque 418,12:539,20. sic gen. υἱέων, filiorum 320,25: accus. υἱέας, filios 415,37: & contracte υἱεῖς 527,29:529,42

πρὸς υἱοθεσίαν εἰσπεποιημένος, adoptione filius 306,47

ὕλας τινὰς ἔχων λόχος 680,23

ὑμνοῦντες τὸν θεὸν 670,26. ὑμνοῦντες τὸν Σεβῆρον 418,9. ὑμνοῦντες τὰ βασ. αἰδοῖα 723,44

ὑμέναιοι 367,47

ὑπαγανακτεῖν 500,30

ὑπαγκαλισάμενος μονομαχέσαι 247,1, etiā P. at D. 442 ἐπαγκαλισάμενος.

ὑπαγόμενος ἐπιτηδείοις λόγοις τοὺς ἐν τέλει 641,45. sic ὑπαγόμενος πλείους τῆς συγκ. 739,5. ὑπαγαγέσθαι εἰς λόγους 235,26. ὑπάγεσθαι εἰς διαλλαγάς 287,42. ὑπηγάγετο τοὺς πλείστους εἰς εὔνοιαν 512,22. ὑπαγάγοιτο εἰς πίστιν 513,42. ὑπῆκτο ἐς ἔρωτα, pellexerat 244,33. qua signif. alibi ἐπάγεσθαι. ¶ ὑπαγαγεῖν φόρους, subig. seu adig. ad pend. trib. 107,36. sic pass. τούτοις ὑπαχθεὶς τοῖς λόγοις 752,35. ὑπαχθῆναι τῇ δίκῃ, subiici supplicio, i. affici 809,34

ὑπαγορεύσεις μοι 321,41. ὁ τὰ βασιλεῖ δοκοῦντα πεπαιδευμένος ὑπαγορεύειν, dictare seu referre mandata pr. 809,12

ὑπαγωγαί, recessus 172,29

ὑπαίθριοι ἐκαθεζόμεθα 397,38. ὑπαίθριος διῆγε 347,11

ὑπαινίττεσθαι, tacite sign. 394,5

ὑπαίτιοι, rei 113,42

ὑπανίστασθαι τῇ συγκλ. assurgere 103,44. sic ὑπανίσταντο τοῖς ὑπάτοις 226,21

ὑπαναλώσασα αὐτοῖς 654,8

ὑπαντώμενος αὐτοῖς 497,12. sic 531,15:534,10:565,16:609,7. sic item ὑπελθόντα αὐτοῦ 552,21:620,9. pass. signif. ὑπαντώμενος πρὸς τῆς βουλῆς, senatu obuiam procedente exceptus 869,20

ὕπαρ & ὄναρ, oppos. 397,8,15

ὑπάρχειν, tribui, deferri 486,8. ὑπῆρξεν αὐτῷ, licuit ei 427,3. ὑπαρχθείη pro ὑπάρξειε, tribueretur 719,35. ¶ ὑπάρξας τῷ Αντωνίνῳ i. παραδυναστεύσας 373,18. ὕπαρχον τότε τῆς βασιλείου, augustalis praetorio tunc praefectus 126,27. sic ὑπάρχοντας τῶν στρατοπέδων κατέστησε δύο, praefectos militares, seu praef. pr. duos 534,42. alibi ἐπάρχ.

ὕπαρχοι, legati ducis 357,24. sic ὕπαρχοι τοῦ βασιλέως, leg. seu praefecti 633,13. ὕπαρχος pro ἔπαρχος, praef. praet. 112,9:119,10:864,30. sic ὕπαρχος ἐν P.c. 421,11: & tamen praeced. v. ἔπαρχος. Idem ὁ τῆς αὐλῆς ὕπαρχος 673,9:674,40: ut & ὕπαρχον ὄντα τῆς αὐλῆς 637,36:638,2,23, & alibi passim apud Zosimum. Idem ὕπαρχος τῶν στρατοπέδων 891,5. Sic ὁ τῆς πόλεως ὕπαρχος, praef. urb. 673,2:737,39:769,17:816,22:827,33: & ὕπαρχος τῆς Ρώμης 117,43. καὶ ὑπάρχους ἔχοντες ἐξουσίας, ὁ μὲν τῆς αὐλῆς, ὁ δὲ τῆς πόλεως 774,10. Item ὕπαρχος τῆς Μεσοποταμίας 661,13. ἐν τοῖς τῶν ὑπάρχων στρατηγοῖς καταλεχθεὶς 891,14. ¶ ὕπαρχος pro ἵππαρχος, magister eq. 754,4

ὕπατος ἀρχή, consulatus 72,8. sic τὴν ὕπατον ἀρχὴν ἦρξε 231,39. τὴν ὕπατον ἀρχὴν πλείους δεύτερον 493,33. ὁ τὴν ὕπατον ἔχων ἀρχὴν, pro τὴν ὕπατον ἀρχ. 112,24. τῇ τοῦ Τρεμπελλιανοῦ ὑπάτῳ ἡμῶν εὐφραινόμενοι 828,6. vbi etiam ὑπάτῳ legi potest.

ὑπατικοὶ ἄνδρες, consulares v. 81,4:96,10. ὑπατικῇ τῇ ἰδίων ἐξουσίᾳ 572,3

ὑπατευκότες ἄνδρες, consulatu functi 615,32

pro ὑπατεία L. c. margo ὑπατία 811,6

ὑπαυχένιος ζυγός 671,27

ὑπεῖναι αὐτοῦ ἐς πάντα 413,12

ὑπειπεῖν pro εἰπεῖν 244,18: & D. 436,1

ὑπεξιέναι τῆς πόλεως 656,17

ὑπεκκαυθῆναι 353,2

ὑπεκκομίζοντι αὐτόν 368,40

ὑπεκπέμψας τινι 243,27

ὑπελθεῖν, clam se insinuare 829,11. sic ὑπελθὼν αὐτοὺς χρήμασι 792,19

ὑπεπίμπρασε, succendebat 285,30, P. at vulg. ὑπεμπίμπρασε.

ὑπενδοὺς μικρὸν τῆς κακίας 892,36

ὑπενεγκεῖν ζημίαν 691,11. ὑπενεχθείσας αἱμορροίας τῆς γαστρὸς, profluuio v. 114,8

ὑπεξάγει τῆς πόλεως ἑαυτόν 666,7. ὑπεξάγειν τοῦ βίου 117,37

ὑπὲρ αὐτοῦ σιωπῶν, de se 847,43. ὑπὲρ ἑαυτοῦ λέγειν, de se & pro se 850,20. βουλῆς συγκληθείσης ὑπὲρ τοῦ - i. περὶ, de 733,43. ¶ ὑπὲρ ἐκεῖνα, illa superat 342,41. sic ὑπὲρ ἄνθρωπον νομίζεσθαι 253,29. ὑπὲρ τὸ συμφέρον αὐτοῦ 224,2. ὑπὲρ τὸν Τίγριν, trans T. 436,12

ὑπεραγανακτεῖν, am. supra cet. 143,22:547,26

ὑπεραίρειν ὑπὲρ ἑαυτοῦ 184,45. ¶ ὑπεραίροντας ἐν τινι, praecell. 865,19. ὑπερῆρας πλεονεξίᾳ πάντας 636,15. ὑπεραίροντες τοὺς πάλαι 755,40. ὑπεραίροντος cognomen usurpat Commodus 381,8. ὑπεραίρων mensis 381,6:869,8: Exsuperatorius Lamprid. 160,21,32

ὑπεραναβῆναι τὰς Ἄλπεις 700,36

ὑπερακμάζουσαι παρθένοι 273,1

ὑπεραυχεῖν 418,7

ὑπερβάλλοντες ἀλλήλους, maius alter altero pretium offer. 391,43. sic ὑπερβάλλοντες ὥσπερ ἐν ἀγωνιστηρίῳ 167,17. ὑπερβάλλεσθαι τῇ ἀρετῇ ἀλλήλους φιλονεικοῦντες, superare 635,3

ὑπερβαλλόντως πιέζοντες, supra mod. 531,25

ὑπερβαίνομαι, silentio transsiliā 714,8

ὑπεργήρως ὤν 229,19:746,1

ὑπερδέξια χωρία 399,14,19. ἐξ ὑπερδεξίου τόπου 679,22. ἐξ ὑπερδεξίου ἀκοντίζοντες 729,41. ἐξ ὑπερδεξίου ῥᾳδίαν εἶναι ἄφοδον 791,44. Item ἐξ ὑπερδεξιῶν, ultima circumflexa, L. & P. 680,14. at ἐν ὑπερδεξίῳ τοῦ τόπου 656,34, P.c. ὑπερδεξίων. Item ὑπερδεξιῶν ὄντων 798,1: omissa

omissa praepos. ἀπὸ vel ἐξ. sic ὑπερβάλλειν pro ἐξ ὑπερβ. 722,20: quod mox v.22 ἐξ ὕψους.
ὑπερευφραίνοντο 618,17
ὑπερέχειν, superare 72,12:76,14
ὑπερηπλάμενοι ὑπὲρ ἀμφ. 173,15: D. ὑπερπηδώμενοι 238,3: rectius ὑπερπετώμενοι.
ὑπερκείμενοι τ̃ παρόδου 791,35. ὑπερκείμενον Κιλικίας ἔθνος 802,9
ὑπερκολακεύουσιν αὐτοῦ 274,22, etiam P.c. ὑπερκολακεύοντες αὐτὸν 158, 25: & Dio 160. q. legunt ὑποκολακεύοντες.
ὑπερκορὴς εἶναι ἢ μάθης 250,15: 266,8
ὑπερκύψας ἢ ὑπεριδὼν τὸ πνεῦμα 348,9
ὑπερμαχῶν ὑπὲρ ἰσχύι 233,13
ὑπέρμαχος, propugnator 66,20
ὃν ὑπερμαχόμενοι 313,38
ὑπέρμεγας, antepenult. acuta etiam P. 415,32. ὑπερμεγέθεις λίθοι 326, 24
ὑπερνεφῆ τὸ ὕψος 609,22
ὑπερόριοις ἡμᾶς μηδενὶ δίδοσθαι 242, 20. sic 417,17. τοῦ ὑπερορίου πληρώματος 239,40
ὑπερορκισθεὶς 206,7
ὑπερορία, exsilia 330,8. ὑπερορίαν ἑαυτοῖς φυγὴν ἐπιθεῖναι 744,17. sic ὑπερορίσαι, in exsiliū mittere 297, 26. ὑπερορισθεὶς τ̃ Ῥώμης ἐν ἑαυτῷ νήσῳ 218,16
ὑπερπαχῆ πλοῖα 181,28
ὑπερπιθανὸς σφαν 139,6
ὑπερπλουτοῦντας ὑπὸ τ̃ K. supra modum ditatos a C. 389,16
ὑπερπομπεύειν 234,36
ὑπερπροσεχόμενοι πολλοῦ 704,30: & 700,24
ὑπερτιθεὶς μοναρχίας τ̃ δημοκρατίας, praepon. 158,1. ὑπερτίθεσθαι, transferre, differre 281,34: 843,39
ὑπερβρέχειν 581,27
ὑπερβυρσῶσα 289,36
ὑπερφέρειν, antecellere 177,14
ὁ ὑπερφόβως πληρούμενος 239,40
ὑπερφρονεῖν, superbire 373,36
ὑπερφυῶς εὐφημήσαντες 573,13,18
ὑπερχαίρων αὐτῇ 321,44
οἱ ὑπεύθυνοι, multa obnoxii 203,41
ὑπέχοντας τ̃ ἀκολὴν 697,23: P.c. ἐπέχοντας. sic ὑποσχὼν τὰς χεῖρας χεύμασι 802,28: & ἑαυτ. ὑπέσχε τῷ ξίφει 779,3: ὑπέσχετο τῷ ξίφει τ̃ βάχλαν 810,38, i. subiecit, submisit. ὑπέσχε pro ἐπέσχε, tenuit, occupavit 479,6
ὑπήκοοι πόλεις 353,29. τὰ ὑπήκοα ἔθνη 397,43. τὰ ὑπήκοα Ῥωμαίοις 702,15. Item subst. ὁ ὑπήκοος, s. γῆ 319,16. τὸ ὑπήκοον, subditi 465,2: & ὑπήκοον ἐποιήσατο Ῥωμαίων 344,10
ὑπελθεῖν ἔχειν βαθεῖαν 835,37
ὑπηρεσίαν αὐτοῖς παρέχοντι ἰδίαν 538, 29. ὡς ἔχοιντο εἰς ὑπηρεσίαν ἑαυτῶν, ad usus suos 613,16. ¶ ἐν ὑπηρεσίαις βασιλικαῖς ἢ δημοσίαις χρώμενος, minist. 465,11. ἄνευ ὑπηρεσίας, absque ministerio seu famulitio 593,3
ὑπηρέται βασιλικοί 781,3
τὸ ὑπηρετικόν, calones 715,42
ὑπηρετοῦμενοι εἰς ἅπαντα, ministrantes, inserv. 784,32. sic ὑπηρετούμενοι τ̃ ἐπιθυμίαις αὐτ̃ 536,3. οἱ ὑπηρετούμενοι, ministri 689,3
ὑπηρετήματα δίχα ποινῆς 431,31
ὑπομαχεῖν 377,11
ὑπὸ πενίας, prae paupertate, ob paup. 139,19. sic ὑπ' αὐτῶν ἡσυχάζειν ἐπὶ ἰδιωτείᾳ 301,44. ὑπὸ ἀσθενείας ὑποτετμηκὼς τοὺς παρους 423,14: P.c. ἀπὸ ἀσθ. ὑπὸ φθόνου ὀργὴν ἔχειν αὐτοῦ 335,12: P.c. ἀπὸ φθ. ex invidia. ὑπ' ἀφανείας ὢν ἀπάτωρ, prae obsc. 420,12, P. at vulg. l. ὑπ' ἀφανείᾳ. contra ὑπὸ ἀπορίας ἦν, pro ὑπ' ἀπορίᾳ seu ἀπορίας, haesitabat 405,7. Rursum ὑπὸ ὑπατείας νεωστί, pro ἀπὸ, consulatu nuper functus 605,31
ὑπὸ ταῖς ἀνατολαῖς, sub or. i. in oriente 586,7. sic τὰ ὑπ' ἀνατολαῖς ἢ μεσημβρίαις ἔθνη 616,4. τὰ ὑπ' ἀνατολαῖς ἢ ἀρκτῴοις 536,17. ¶ ὑπὸ πάσης εὐτάξεως τραφεὶς, sub omn. disciplina 882,30. sic ὑπ' αὐτῆς ἀνατραφεὶς 579,14. ὑπὸ τῷ μητρὶ παιδαγωγούμενος 573,39. ὑπὸ βασιλεῦσι διῳκεῖτο, sub regū imperio 65,41. ὑπὸ τ̃ γυναιξὶ διῳκεῖτο 574,9. ὑπ' ἐκείνῃ πάντα διῴκει 872, 17. Item ὑφ' ἑαυτῷ ἔχειν τινά 735, 32. τοὺς ὑπ' αὐτοῦ τεταγμένους 789, 27. ἅμα τοῖς ὑπ' αὐτοῦ καθεστῶσι 716,15. ubi etiam ὑπ' αὐτὸν scriptum in vet. ¶ ὑφ' ἑαυτοῖς τὰ χωρία ποιήσασθαι, in s. potest. redig. 731,37. sic ὑπὸ τοῖς πολεμίοις ἐγένετο, in host. pot. venit 75,19: 77, 12: 675,34: 788,36. ὑπὸ τ̃ τ̃ πολεμίων γενέσθαι χερσὶ 819,18. ὑπὸ νέοις γενέσθαι 103,35. ὑπὸ Παλμυρηνοῖς γενομένη 654,3. ¶ ἡ ὑπὸ Γάλλοις γενομένη ἅλωσις 69,33, pro ὑπὸ Γάλλων. sic ὑπὸ τοῖς οἰκείοις ἁμαρτήμασιν, οὐχ ὑπὸ τοῖς σοῖς ἐσφάλη στρατηγήμασι 843,40. item ὑπ' ἀρρωστίᾳ ἐτελεύτησε, pro ὑπ' ἀρρωστίας 111,30. sic ὑπὸ καύματι ἀποθανόντες, prae aestu emortui 667,47. ¶ ὑπὸ τῷ ποιεῖν ἐτιμᾶτο 290,30: pro ἐπὶ, ob. sic ὑπ' αἰσχραῖς ἡδοναῖς σχολάζειν 500,32. ὑπ' ἐκείνῳ, pro ἐπ' ἐκείνῳ, supra illud, seu super illo 541,8
ὑπὸ τ̃ βουλὴν ὑπάγειν, in senatus iudicium vocare, senatus iudicio submittere 233,35. ὑφ' ἑαυτ̃ ποιήσασθαι, subigere, in s. pot. redig. 69, 41: 632,12. sic ὑφ' ἑαυτοὺς καταστῆσαι 632,19. ὑπὸ τὰς Π. γενόμενος χεῖρας 731,36. ὑπὸ τ̃ Ῥωμαίων ἐγένετο δυναστείαν 145,4. ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους γεγόνασι 664,38. Item ὑφ' ἑαυτοὺς ἔχοντες τ̃ οἰκ. 671,32: & 98,26. ὑπὸ τ̃ Περσικὴν βασιλείαν ὄντες 146,38. ὑπὸ τ̃ Ὀκταβίου ὤν 104,28. ὑπὸ τ̃ τ̃ στρατιωτῶν ὤν φυλακὴν 810,28. Sic τὰ ὑπὸ τ̃ ἐπικράτειαν αὐτ̃ γενόμενα 731,3. τῇ ὑπὸ τ̃ Αντωνίου οὔσῃ ἀρχῇ 186,30. οἱ ὑπὸ Ὁρμίσδην τεταγμένοι 729,1. Item omisso participio, τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν στρατιώτας 645,18. τοῖς ὑπ' αὐτ̃ στρατιώταις 770,15. ἡ ὑπὸ Ῥωμαίους ἀρχὴ 650,34. τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους γῆν 708,1. Rursum ὑπὸ Ῥωμαίους στρατεύεσθαι, sub Romanis militare 756,26. in quib. accusativus positus pro dat. ¶ Temp. signif. ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους 762, 24. Modi signif. ὑπό τι συνεσταλμένον, aliquantum contract. 839, 33. ubi tmesis quaedam est pro ὑποσυνεσταλμ.
ὑποβάλλοντες ἑαυτοὺς ὡς διδάσκαλοι 277,7
ὑποβλέπων δριμύτερον 775,11
ὑπόγειοι ὁδοί 357,8
ὑπογράφειν ἐπιστολαῖς 351,22. ὑπογράψας τῷ βάσει, pro ἐπιγρ. 485,17. ὑπογραφόμενος τοὺς ὀφθαλμούς, ping. oculos subiectas genas 570,25
ὑπογραφαί, descriptiones 549,39
ὑπογραφεῖς, notarii 705,42: 706, 3. sic ὑπογραφέων βασιλικῶν ἄρχων, tribunus notariorū principis 815, 35. ὁ τοῦ τάγματος τ̃ ὑπογραφέων ἡγούμενος, schola notariorū tribunus 811,17. τῶν ὑπογραφέων τοῦ τάγματος προτεταγμένος 723,38
ὑπόγυιον παράδειγμα, recens exempl. 242,26, etiam P. at D. 430,41, ὑπόγυιον. sic τὸ ἐξ ὑπογυίου 174,8, P.c. at vulg. ὑπογύου sine ι: ut & ὑπόγυιος μνήμη 465,37
ὑποδεδημένος βλαύτας 155,8, per necess. P.c. ut ὑπόδημα: apud Dionē ὑποδεδεμένος 147, usitatius.
ὑποδεέστεροι, inferiores 208,30
ὑπόδειγμα, exemplum 620,25
ὑποδεκτικὸν ἄρτων 443,27
ὑποδέσεις ὑψηλαῖς ἢ ἐρυθροχρόοις χρώμενος 157,1
ὑποδέχεσθαι μετὰ πάσης τιμῆς 526,13. sic 529,37. ὑποδεδεγμένοι τινὰ αὐτὸν 376,2. ὑποδέξασθαι τ̃ ἀρχὴν ἡδέως 595,15. sic 91,42
ὑποδήματα στρατιωτικά: de caligis 175, 12: 224,25: 857,43
ὑποδιαφέροντας ἡμᾶς 321,18
ὑποδιαφθείρειν ἤρξατο 500,8
ὑποδοχὴν ὑπηρχ. τις. receptum seu receptacula 169,32. πρὸς ὑποδοχὴν ἀρκοῦντα βασιλεῖ τι ἢ στρ. 721,15
ὑποδραμεῖν, obrepere, insinuare se 292,42
ὑποδυόμενος τὸ τῶν προσώπων 794,16
ὑπόθεσις τι καὶ προφάσεις αὐτάρκεις, fund. 473,23. ὑπόθεσιν ποιούμενοι πάσης τ̃ πραγματείας τ̃ Σεβήρου βίον, argumentum 514,12

ὑποθῆκαι, *admonitiones* 374,25
ὑποθορυβῆσαι 428,6
ὑποκαθημένας τῇ ἐφεδρείᾳ τὰς χεῖρας ἔχοντες 605,35
ὑποκατακλίνειν, *cedere* 174,21
ὑποκαταστῆναι, *succedere* 620,24. *sic* ὑποκατέστη αὐτῷ, *successit ei* 96,41
ὑποκείμενος τῇ γυναικί 200,38. ὑποκειμένη Ῥωμαίοις χώρα, *subiecta, subdita* 689,6
ὑποκινδυνεύοντες ὑπὸ τῆς γ. 316,19
ὑποκινεῖν, *res nouas mol.* 368,39
ὑποκλέπτεσθαι τὰς δίκ. 710,38
ὑποκόλπια ἐγχειρίδια 594,36. *sic* ὑποκολπίοις ξίφεσι 605,37. *Item* ὑποκολπιδίοις ξίφεσι 598,6
ὑποκρίνασθαι ῥαψῳδίας 256,21. *sic* ὑποκρινόμενος Ἀλκμαίωνα 294,13. ὑποκρινόμενος ὁ βούλεται ῥῆμα 476,32. ὑποκρίνεσθαι καὶ προσποιεῖσθαι τοῦ ἔπους 512,27. *Hinc* ὑπόκρισις ῥαψῳδίας 293,25. ὑποκριταὶ πάσης μούσης καὶ ὀρχήσεως 546,15: 561,37
ὑπολέγειν αὐτῷ ἐνθύμημα 286,44. ὑπολέγειν τὰ ἔργα τοῖς λογισμοῖς 164,31. *vbi & ἐπιλέγ. scribi p.*
ὑπολειφθείς, *reliquus* 105,9
τὴν ὑπόληψιν καὶ δόξαν τῆς στρ. ἐπιστεῦσαι, *opinionem de se* 589,30: *& pass. f.* διὰ τὸ ἔχειν ὑπόληψιν ἐμπειρίας πραγμάτων, *quod putaretur r. exper. pollere* 620,39. οἱ ἐν ὑπολήψει ἀνδρείας μείζονος, *de quib. maior est fortitudinis opinio* 611,37. *Sic* ὑπειλήφθη παῖς ὢν Ἀντωνίνου, *putabatur esse f. A.* 119,16
ὑπομνήματα δημόσια 194,44
παρεῖχον ὑπόνοιαν ὡς ἐπιβουλευόμενοι 727,23
ὑπονόμους, *cloacas* 185,31: *cuniculos subterr.* 357,5. τὸ ὑπονόμιον, *acuta penultima, etiam L. & P.* 723,30
ὑποπέμψαι, *submittere, insidiose m.* 437,21
ὑποπίπτειν τῷ Γαΐῳ, *submitt. se* 206,31. *sic* ὑποπεσόντες αὐτῷ, *subiicientes se* 666,29. ὑποπεσόντες αἰτίαις μεγίσταις, *implicatis max. cr.* 575,11
ὑποποιήσαιτο τὴν πόλιν, *in potestatem s. redigeret, sibi subiiceret* 513,26
ὑποπτεύοντες τὸ γενόμενον 192,32. ὑποπτεύοντες εἰς τὸν Αὔγουστον ὅτι- 222,13. ὑποπτεύων ἐς πάντας, *omnes susp. habens* 151,34. *Pass.* ὑποπτευθῆναι, *in suspicionē venire* 253,3
τὸ ὕποπτον ἐν ἅπασι πολύ, *magna suspicio* 539,24. ὑπόπτως πρὸς αὐτὸν ἔχοντες, *suspectum hab.* 736,43. *sic* ὑπόπτως διακείμενος πρὸς πᾶν τὸ συγγενές 702,42
ὑπορρεῖν κατὰ βραχύ, *paullatim deffl.* 641,24. *sic* ὑπορρυῆναι κατὰ βραχύ 671,33. ὑπορρέοντος τοῦ σώματος, *subsidente c.* 682,27
ὑποσημαίνοντα τινὰ τῆς ἐλπίδα 503,40. ὑποσημαίνοντες ἐς τὸ κράτος 239,26: εἰς Ῥωμ. 140,41
ὑποσπόνδους ποιεῖσθαι, *in fidem accipere* 113,19. ὑπόσπονδος ὢν Ῥωμαίοις, *fœder.* 94,19: & 79,47
ὑπόστασις ἡ εἰς τὴν σύγκλ. βουλευ., *substitutio, suffectio* 571,37: 950,28
ὑποστελλόμενος φόβῳ 876,6
ὑποστράτηγοι, *legati* 139,15: 182,41: 364,6: 857,6. *sic* ὑποστρατήγους ιε' λαμβάνει ὁ Πομπήϊος, *legatos XV* 139,15. ὑποστρατηγῶν, *legatorum* 349,25: *P. c.* ὑποστρατήγων.
ὑποστρατηγοῦντες Πλαυτίῳ τῷ στρατηγῷ 261,2. *sic* ὑποστρατηγεῖν Βαύδωνι, *secundum a B. duce locum obtin.* 774,32
ὑποστρῶσαι τοῖς ποσί 601,9. ὑπεστρώννυτο λεοντῆν, *pro* ἐπεστρώννυτο, *insternebat se* 869,10
τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ πληρώσαι 674,1: & 501,13
ὑποτείνειν, *subindicare* 392,12
ὑποτελής, *tributarius* 190,31
ὑποτεμνόμενος, *succidens, accid.* 127,23
ὑποτοπῆσαι, *susp. habere* 206,43: & *D.* 378. *Eadem signif.* ὑποτοπῶν ἀμφοτέρους 224,31
ὑποτρέμων τῇ χειρί 257,37
ὑπότρομος, *tremebundus* 259,40
ὑποτυπούμενος τοιαύτας πορπίδας εἰκόνας 466,3. ὑποτυπούμενοι τῷ μαγειρείῳ τοιαῦτα 469,19
ὑποτυφόμενον καὶ αὐξ. 760,9
ὕπουλον ἦθος 521,36
ὑπουργός, *administer* 875,26. *sic* ὑπουργήσας Καίσαρι, *administer fuerat C.* 104,25
ὑποφαίνοντα τὸ τέλος σημεῖα 171,24. ὑποφῆναι αὐτῷ μεγ. ἐλπίδας 774,24. *sic* 504,3
ἑτέροις ὑποφέρειν τὸ ἔγκλημα 497,31: *Sch. m. s.* ἐπιφέρειν, *rectius.*
ὑποφήτης πρακτείας 893,19
ὑποφθεγξάμενος 806,5
ὑποφόνια δίδωσι τοῖς- 431,20
ὑποφρύγιον ἐποίησε 889,46
ὑποχείριον ἕξει τὴν πόλιν 195,23. ὑποχείριον αὐτὸν ἔχοι 481,38. ὑποχειρίους ἔχειν τοὺς στρατιώτας 688,39. *sic* ὑποχειρίους Ῥωμαίοις τόπους 714,30
ὑποχωροῦντος τοῦ ῥεύματος 518,40
ἐν ὑποψίᾳ ἔχων πάντας 702,30. δι' ὑποψίας ἐλθὼν εἰς- συναγείρας 125,40
ὑπτιάζειν, *supinus recumb.* 467,12. *Metaph.* ὑπτιάζειν πρὸς τὴν τῶν πραγμ. ἐπιμέλειαν 503,14. ὑπτιάζοντα καὶ τρυφῶντα 524,4
αἱ ὑπώρειαι τῆς Ἀρμενίας 516,39
ὕστατα δῶρα 541,21
τῇ ὑστέρᾳ *L. & P.* 682,20, *pro* τῇ ὑστεραίᾳ, *postridie.*
ὑστερίζειν ἐδόκει ἐν- 269,10
ὑφαντῷ διεσπαρασμένος, *pannosus* 316,6. *eadem* ῥακώδη χιτωνίσκον ἐνδεδυμένος 315,45
ὕφασμα, *textum, tela* 255,44
ὑφαφθῆναι, *succendi* 880,14
ὑφεῖρπε τὸν ὄχλον 139,29
ὑφηγεμὼν Ἀντιστίῳ 83,28, *vt* ὑποστράτηγος.
ὑφηγημένος περὶ τοῦ θείου ῥήσεως 670,32
ὑφιστάμενοι συνεχεῖς ἐφόδους 823,20. *sic* οὐχ ὑφιστάμενοι ἐνδέξασθαι, *i.* ὑπομένοντες 733,16: & 731,2. ὑπέστησαν παραδοῦναι, *sustinuerūt tr.* 731,2. *quod mox* ὑπέσχοντο *v.* 4. ¶ ἐπὶ ὑφεστῶσαι αἰτίαι, *nullo fundamēto nixa, seu quæ nullæ prorsus erant* 546,19. ¶ ὑπέστησαν αὐτῷ ἰδιάζοντι 598,9. *rectius* ἐπέστησαν, *vt* 597,35
ὑφορωμένης θανάτου *P. pro* θάνατον 662,8
ὕφυδροι κολυμβηταί 402,39

Φ

Φαβὶν *pro* Φυλβίν 79,14
Φαβώνιος, *Fauonius* 173,35: & *D.* 238: *at P.* Φαώνιος, *more Gr.*
φάγε, *comede* 312,42
φαιρὸν ὕδωρ *adeuntes elephanti, sub nouilunium sese lustrans* 144,18: *Dio* ἀεινὸν 68,18: *rectius* ἀεὶ νέον, *perennem aquam. Vide Plin. lib. 8, c. 1.* νᾶμα *vero pro* ῥεῦμα *agnoscit etiam Hesych.*
φαιὰ ἐσθής, *pulla vestis* 219,2. φαιᾶ μανδύη, *pluuia tempore in celebritate superinduta ab Imp. Tib.* 227,32: *vt Ælius Spart. tribunos plebis pluuia tempore penulis vti solitos scribit* 126,53
φανομένης ἱκανῶς εἰς- 750,3. φανέντες ἐς τὸ πέλαγος 188,15. *sic* πεφήνασι, *visi sunt, compar.* 787,23. τῷ μὲν φαινομένῳ, *specie quidem tenus-* 692,32: 774,17
εἰς φάλαγγας ῥῆμα φράξαντες αὐτούς 499,40
φαλακροειδής 419,20
φαλακρότητος, *per o. etiam P.* 419,25
φανερῶς, & ἐκ τοῦ φανεροῦ, *aperte* 182,44
φαντάζεσθαι ἐν τερσὶ κύκλοις, *visi, spectari* 164,4. *sic* ἐφαντάζετο εἴδωλα πολλά 296,31. ἐφαντάζετο τῆς ἐλευθερίας ῥῆμα 163,25. ἐφαντάσθη ἀστὴρ κομήτης 310,26. ἀληθῶς ἐφαντάσθη ἰδεῖν 612,23. φαντασθεὶς ἐπὶ πολὺ 323,30. *Hinc* φαντασίαι αἱ ἐν τοῖς ὀνείροις 637,4. φαντασίαν τινὰ ἐπιεικείας ἐπιδείκνυτο 542,11
πεφαρμαγμένα, *veneno infecta* 218,20
φάρμακον: *de naphtha* 137,31. φαρμακὶς καὶ γόης 432,39. φαρμακίς, *venefica* 266,1
Φάσηλις: *quære Phaselis.*
ἐφαντείαζε μετὰ τῶν- 887,27
παρὰ φαῦλον ποιεῖσθαι, *vili pendere* 128,26: 130,14
φειδόμενοι μαδῶν 153,19. *rectius* μαδῶντος *Dio* 136: *vt &* ἐπίφερον τῶν φίλων 166,19

φειδὼ

φειδὼ τῶν πεσόντων, *parcimonia* 494,24. φειδὼ ἡλικίας τῆν ὑβρίμην 546,10: 675,39. φειδοῦς ἔτυχε, *veniam impetrauit* 420,3
φέρε τοιοῦτον ἔχων δικαστήν, *talem patitur dom.* 292,38: *quod idem* ἀνέχεσθαι. φέρε καὶ ἐπὶ δίκης, *pertingit* 141,37. τὰ φέροντα ἐς τὴν ἡγεμονίαν, *quæ pertinent ad-* 219,41. *sic* φέροντα ἐς τοῦτο σημεῖα 323,29. τὰ φέροντα πρὸς ἀπώλειαν 817,23. φέροντα αὐτῷ ἐς τὴν ἡγεμονίαν 303,19. ¶ ὑπὲρ τὸ μέτριον φέροντες λόγοι, *modum excedentes* 745,24. ¶ *Pass.* φέρεσθαι, *ferri, gestari* 268,11. εἰς νεωτερισμὸν φέρεσθαι, *ferri seu tendere ad-* 794,14. σὺν οὐδενὶ λόγῳ φερομένων τῶν πραγμ. 799,13. φερόμενος εὖ, *secunda fortuna usus* 229,41. *sic* εὖ ἠνέχθη, *bene rem gessit* 261,3
φεύγειν τὴν κρίσιν, *subterfugere iudicium* 841,7 (*at* ἔφευγε τὰς χεῖρας, *reus agebatur* 837,14) πεφευγέναι κίνδυνον 544,22. *idem* ἐκπεφευγ. *ibid.* 6. οἱ φεύγοντες, *exsules* 337,37. *sic* φυγὼν ἐκ καταδίκης 311,16
ὅπως εἰς φήμην ἀφίκετο 883,30
φημί, *inquam*, *declar. pro Scilicet, Videl.* 171,27: 397,8. *sic* φημὶ δὲ 813,8: *ubi L. & P.* φημὶ δή, *ut* 410,44. *rursum* φημὶ δὲ *P.c.* 188,17: *ubi vulg. l.* φημὶ δή.
φημίσαι, *famam sparg.* 323,27
φθάσας τὴν φήμην, *præuen.* 507,26. *sic* φθάσαι τὴν ἐπίθεσιν 638,32. φθάσαι οἰκειωσάμενον αὐτόν 503,20. ἔφθασεν ἤδη πεσοῦσαν τὴν κεφαλὴν 774,37: *pro* ἔφθασεν αὐτὸν ἤδη πεσοῦσα ἡ κεφαλή. *Item* φθάσαι τε δράσαντες ἢ παθεῖν, *i.* πρότερον δρᾶσαι 487,34. δρᾶσαί τι μᾶλλον φθάσας, ἢ παθεῖν ἀναμείνας 531,6. *ubi redundat* μᾶλλον, *ut ostendit finitimum hoc,* δρᾶσαί τε μᾶλλον ἐθέλοντι, ἤ, ἀναμείνας, παθεῖν 554,42. *rursum* φθάσωσι τι κακὸν παθεῖν ἢ δράσωσιν αὐτοί, *prius acciperet aliquid detrimenti quam ipsi darent* 516,35. ¶ ἔφθησαν διαδράντες 813,20: *P.c.* ἔφθασαν. φθῆναι γενόμενα αὐτοῦ 437,3. ἐν τοῖς φθάσασι χρόνοις, *præteritis temp.* 644,38. *præt. plusquamp.* ἐπεφθάκει 315,14
φθέγμα ἀτοπώτατον 152,16. φθέγμα βαρὺ ἔχοντος 278,19
τὸ φθινῶδες τοῦ ἀέρος 479,2
φθόη ἔχεσθαι ἐκ- *phthisi labor.* 359,33. φθόη ἔχεσθαι κακῶς 251,28
φθονήσετέ μοι ἵνα τούτων 307,32
φθορά, *pestilentia* 175,42. φθόρος ἐγένετο πλεῖστος 400,26. φθορᾶς 107,23
φίλα Πλάτωνι, *grata* 832,19. *sic* τὸ φίλον ἑκάστῳ, *quo cuiq. lubet* 852,7.
φίλον ἐστὶν οὐδὲν 174,7: *etiam P. sed rectius Dio* φίλον 241,4
φιλαγαθία, *benignitas* 116,34
Φιλαδέλφεια, *ciu. Lyd.* 755,36: 756,9. *P.c.* Φιλαδελφία.
φιλαλεξανδρότατος 429,26
φιλαναλώτης εἰς τοὺς στρ. 429,27
φιλανθρωπεύεσθαί τε 242,34
φιλαπεχθήμων 863,13
φιλαρχία *bellū ciet* 147,24: 149,47
οἷα φιλεῖ γίνεσθαι, *ut solet* 752,21
φιλέορτοι 501,31
φιλικὰ γράψας 140,37. *sic* φιλικώτατα γράμματα ἐπιστέλλων 513,32
Φιλικίσσιμος, *Felicissimus* 873,45
Φιλὶν *pro* Αὐφίδιν 98,5
φίλιοι λόγοι 311,36. φίλιον ἑαυτῷ τὴν Βρεττανίαν καταστῆσαι 694,19: *P. c.* φίλον. οὐ φιλίους ὄντας, ἀλλὰ πολεμίους 741,1. φιλίους εὑρὼν πάντας 634,30. *sic* φιλίως ἐχούσης πρὸς αὐτόν 692,31
φιλόδωρος, *liberalis* 113,42
φιλοθεάμονα ὢν φύσει 713,29
φιλοκίνδυνος 789,22
φιλολογία, *stud. lib. doctr.* 145,39. φιλολογίᾳ ξυνὶ εἰπεῖν 321,21. φιλολόγος ἦν ἐν ἑκατέρᾳ τῇ γλώσσῃ 352,6: 865,8
οἱ φιλομαθοῦντες τῆς αὐτοῦ πλευτῆς 811,5
φιλονεικοῦντες ἀλλήλοις περὶ τῆς ἡγεμονίας 633,33. φιλονεικοῦσα πρὸς τὴν- 596,40. φιλονεικῶν ἐμμεῖναι τοῖς- 777,8
φιλοπαίγμων θεός 833,33
ἐφιλονεικήσατο τοὺς Γερμ. 871,11
φιλοπόλιδες 164,27
φιλοποσία 846,22
φιλοπραγμοσύνης ἦν 268,31. *Idem* φιλοπράγμων 673,45: 846,4. φιλοπραγμοσύνῃ σχολάζων 432,29
φιλοπρωτία 147,24: 841,5. φιλοπρωτεία *per* ει *diphth. etiam L. & P.* 773,36
φιλοσκώμμονες 549,38
ὦ φιλότης, *o amice* 832,8
φιλοτιμίας ἕνεκα 237,3. ὡς φιλοτιμίαν σιωπῆσαι ἔχειν 488,1
φιλοτιμούμενοι ἐπὶ τῷ- 845,6. φιλοτιμησαμένη δεῖξαι ὅτι- 481,19. φιλοτιμούμενος τὰ αἰτήματα τοῖς δίκαια αἰτοῦσι 742,33
ἐφ' οἷς φιλοφρονούμενος τὸ στράτευμα 720,14. ἐφιλοφρονεῖτο δωρεαῖς 764,15
τὸ φιλόχρυσον, *auaritia* 870,45
φιλοχωρεία ἡ ἐν τῷ ἄστει 137,15
φιλοψυχεῖν, *vita amore teneri* 440,42
φίλτρον αὐτοῦ περὶ τῆς Γ. ἦν τοσοῦτον, *i. amor* 128,33. *sic* 129,29: 130,47. φίλτρον Πλαυτιανοῦ πολὺ ἔχων ἐν ταῖς στέρνοις 533,12. φίλτρον τι τῆς εὐνοίας τῆς πρὸς ὑμᾶς 557,4
φιλύελλον σανίδιον 335,41
φισκοσυνήγορος, *fisci aduocatus* 632,2
φλαύρως περὶ αὐτοῦ εἰρηκέναι 233,41. φλαύρως ἔχει, *male habet, languet* 239,34
φλεγμαίνειν, *animis seu ira æst.* 304,19
φλεγομένας οἰκίας, *ard.* 286,27. φλεχθείς, *crematus* 170,14
φοβερὸς τὴν ὄψιν 590,32
φοβοῦντες ἐκεῖνον 258,13: *at D.* 457,4, ἐκφοβοῦντες: *itidemque Suid.* 859,20. πεφοβημένοι, *in metum pauoremque coniecti* 241,29. φοβηθεὶς τὸ πρᾶγμα 360,45
φόβον *pro* φόνον 105,12
φοίνισσα τὸ γένος 562,19
φοινιχθῆναι αἵματι 551,6
φοιτᾶν παρ' αὐτούς 113,35
Φολούιος, *Fuluius, P.c.* 442,16
φονᾶν κατ' ἀλλήλων 700,5. φονῶν ἀεί, *cæd. semper appetens* 123,35. *perperam in exempl.* φθονῶν: *ut & 124,5, perperam erat* φθόνος *pro* φόνος.
φονικὴ θρασύτης 128,37. φονικώτατοι ἀκανθῶδαι 518,18. φονικὸν θηρίον 835,28
φορά, *prouentus, seu* εὐφορία 465,2. φορὰ χρημάτων, *affluentia* 886,19. φορᾷ κούφῃ ἀγαπᾶν, *propensione, affectu* 447,37
φοράδην ἐκφέρειν 266,37. φοράδην φερόμενος 536,25. *sic* φοράδην ἄγεσθαι, *gestatur* 728,35
φορείῳ φέρεσθαι κεκαλυμμένον 781,19. φορεῖον κατέστησεν 168,33. βασιλικὸν φορεῖον 573,9. φορεῖα, *diuersa ab* ὀχήματι 332,17. *de lectica pariter & sella gestatoria dici, tradit Lips. Elect. lib. 1, c.* 19
ἐπὶ φορείαις αὐτῶν χρῆσθαι, *gestationib. i. habitu* 871,12
φορεῦσι, *baiulis, latorib.* 781,6
φορητά, *tolerabilia* 822,23
φόρον αὐτοῖς τάξας 146,10
φορᾶ τινος ἀνέμου κατὰ τύχην συμβαίνοντος, *vento secundo* 188,15: *at D.* 297 φοβερῶ, *minus conuenienter.*
φορτία παντοῖα κομίζουσαι νῆες, *mercium sarcinas* 682,39. *sic* 386,2
Φράγγοι, *Franci* 129,30. *sic* 664,27, *etiam L. & P. itemque* 666,32. *rursum* Φράγγοις *P.c.* 702,16: *at L.c.* Φράγκοις: *ut* Φράγκων *& L. & P.* 707,25, 29, 33, *& alibi.*
φράζει τίς εἴη 737,21. ἔφραζεν ἐπιμέλεια 872,3
φράξαντες τῷ τείχει τὴν πόλιν 610,35. φράττων ἑαυτὸν φρουρᾷ μείζονι 521,38. φράττοντες τοῖς ὅπλοις 582,2. πεφραγμένοι πάντα 187,20
φρεατιαῖον ὕδατος 611,2
φρενήρης γνώμη 636,38
φρίκη & ἔκπληξις μετ. 177,32
φρονεῖν ταῦτα πρὸς ἑαυτούς, *hæc per se intelligere* 749,14
φρονηματώδης γυνή 224,32
ἐν φροντίσιν ἦν μεγάλαις 599,31. ἐν φροντίδι ἔχοντα- 709,29. διὰ φροντίδος εἶχον πάντα 610,39.

φροντίδα πεποιημένος ὅπως 704,9. sic πᾶσαν ἐποιεῖτο φροντίδα τοῦ- 767, 20. φροντίδα ἐποιεῖτο πῶς- 875,47. Item δοὺς ταξιάρχου φροντίδα, tribunatus officium 716,28. τῇ τῶν βασιλικῶν ταμιείων φροντίδι ἐφεστὼς 743,17. πληρώσοντα τὴν Ἀτταλος εἶχε φροντίδα 820,16. sic τῆς φροντίδος προσχειρίζ. τῆς Ἡρακλείας, curatione, functione 819,25
ἐπὶ τῇ Ῥώμῃ πλεῖον πεφροντικώς, magis sollicitus de R. 655,9. πεφροντισμένα παίζειν 832,9
φρουρὰν αὐτοῦ δεδωκέναι, custodiam, custodes 223,25. φρουρὰς ἐπιστήσαντες ἰδίᾳ ἑκάτεροι 540,4. sic φρουρᾷ δοὺς, custodia mandans 516, 32. μετὰ φρουρᾶς οὖν, custodia septus 213,3. at φρουρὰν ἵνα εἶχεν ἐν Καμπ. præsidiumq. 175,33
φρουρεῖ τὴν ἀρχὴν 503,29. οἱ φρουροῦσι τὴν βασίλειον ἀρχὴν 620,4. φρουρήσοντι ἡμᾶς 209,5. φρουρήσεται signif. pass. 835,36
φρούριον, castrum 120,33. φρούρια καὶ στρατόπεδα τῆς ἀρχῆς περιέβαλλε, castella & castra 507,39. φρουρίοις καὶ πύργοις διειλημμένη, castellis & burgis 689,9. Hæc φρούρια burgos etiam & clausuras fuisse appellata, docet P. Pithœus Advers. lib.1, c.14.
τὸ φρουρικὸν, præsidiarii m. 220,43
Φρούριος Κάμιλλος in m. f. erat 69,17: (at v.3 Φούριος) iisdemque 70, 41
φρουρὸς ὑπηρέτης 502,29. φρουροὶ τοῦ σώματος 586,37: qui alibi σωματοφύλακες. φρουρὸς ταῖς πύλαις ἐπικαθεστὼς οὐδείς 320,20
φρυάττεσθαι τοῖς οἴκου 886,23
φρυκτωρίαν ἔχων πύργος 259,12. ἐκ φρυκτωρίας ὁρώμενον 315,20. Item n. g. φρυκτώρια ἐν λιμένι 541, 13
φυγῇ ζημιωθέντες 80,35. φυγὴν ὦφλε, exsilio multatus est 290,28
φυγομαχεῖν εἰωθώς 139,37
φυὴς, natus, ortus 174,10. ὑπὸ πεφυκώς, ea natura seu ingenio præditus 590,31
ἐπὶ φυλακῇ τῶν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις, ad tuendos transalp. 695,19. τὸ περὶ τὴν φυλακὴν τῶν βασιλείων τεταγμένον στράτευμα, prætoriani milites 636,33. Item φυλακὴν τῶν Ἱεροσολύμων 365,1. φυλακὴν ἀκριβῆ ποιεῖ 208,37. ἐν φυλακῇ αὐτὸς ἐποιήσατο 314,45. ὑπὸ φυλακὴν ἀκριβῆ καταστήσαντες 793,45. rursum διὰ φυλακῆς ποιήσασθαι, cavere, vitare 207,19
φυλακτήριον πρὸς τ- 404,26
φύλαρχος Βουργουνδίων 853,35: Cassiodoro rex Burgundionū 627,9
φυλάξαι ἀπορρήτους βουλὰς 531,29. φυλάττειν τὰς τιμὰς τοῦ ἀδελφοῦ 472, 29. φυλάξειν εὔνοιαν τοῖς Κ. παρεὶ 694,35. sic φυλάττειν πίστιν 711,9: & pass. φυλαχθείσης πίστεως χαριστήρια, servata fides 471,38. ¶ φυλάττεσθαι ἄνδρα ἀπατεῶνα, cavere sibi ab h. fr. 521,29. sic φυλαττόμεθα αὐτὰς 209,2
αἱ φυλῆς ἑκάστης ἡγούμενοι, nationis cuiusque duces 776,45. φυλαὶ, cohortium. 743,34
ἐφυλλοβολοῦντο τὸν Μάξιμον 618,31. sic pass. φυλλοβολούμενος ὑπὸ τοῦ δήμου 605,13
φῦλον ἢ βάρβαρον 747,4. τὸ τῶν καταποντιστῶν φῦλον, prædonum natio 138,26
πεφυρμένα & πεφαρμαγμένα 248,20
φύσει καὶ αἰμὸς 167,26. φύσεως οὐκ ἔχων 638,21. ὑποφαίνων φύσιν ψυχῆς ἐρρωμενεστάτην 360,27. φυσικὸν ἦθος 872,21
φύτλης ἀθανάτων ἱερὸν. 660,7
φωνὴν ἀστειοῦντος 293,43. πατρίῳ φωνῇ, patrio sermone 806,3
φώνημα, vox 277,4. τῷ φωνήματι ἐσπούδαζε, loquela, serm. 257,38: 858,45

X

χανδὸν ἔπινον 367,33. alibi χανδὸν, hiantis oris rictu.
χαιρήσουσι, lætabuntur 836,20. χαῖρε, salve 359,17. sic χαῖρε αὐτοκράτωρ 265,9: Ave Imperator, Sueton. 78,21. χαίρειν εἰπὼν τῷ βυθῷ 881,44
χαλᾶν, laxare 210,30. ἐχάλασέ τι τοῦ θυμοῦ, remis. de- 753,33. χαλάσαι τι τῆς βαρύτητος 822,22
χαλεπαίνειν & ὀργίζεσθαι, affin. 210,31, 33. sic χαλεπαίνουσι αὐτοῦ 799,39. χαλεπαίνειν πρὸς τὰς 526,11: 527,3
χαλεπὸς γενέσθαι 141,20. χαλεπῶς χρῆσθαι τοῖς οἰκ. 99,29. χαλεπωτέρας ὕβρεσι 237,26
χαλκέμβολον πλοῖον 797,45
χανδὸν ἐμφορούμενοι τῶν- 877,8
χαράδραις βαθυτάταις ὠχυρωμένη 665, 12
χαρακτὴρ αὐτοῦ. μορφῆς 873,18
χάρακα δὲ περιβαλὼν 718,40. sic χαράκωμα, vallum 164,44
χαρίεντος λόγος 309,7. χάριν ἐνδείξασθαι οὐδὲν 733,15. χαριέντως ἀποσκῶψαι 506,31
χαρίζεσθαι αὐτοῦ μεγάλα 590,12. χαρισάμενος πολλὰ τοῖς τε ὀφθαλμοῖς & τῇ γλώττῃ 408,40. κεχαρισμένα ποιεῖν τῷ δήμῳ, gr. 527,12
χάριν αὐτοῦ γινώσκοντες 254,14. χάριν γιγνώσκειν ἐπὶ τῇ σπουδῇ 503,11. sic χάριν αὐτοῦ ἐπέγνω 221,22. χάριν εἰδέναι θεοῖς 545,41. χάριν οὐδεὶς ἐφ' οἷς ἐπηγγείλατο 575,34. χάριν ἐκτίσειν 508,17. Item χάριν ἔχειν πίνοντι- 317,41. χάριν οὐ ἔχω θεῷ 280,29. & χάριν ὁμολογεῖν τῷ στρ. 78,40. Item cum epith. χάριν αὐτοῦ μεγάλην ἔχοντες ὅτι 249,18. χάριν & πλείστην & αἰ- διδοσάτην ἔχειν τοῖς στρ. 165,32. Plur. num. χάριτας ὁμολογοῦντες θεοῖς 491,19. χάριτας ὁμολογεῖν τινὶ τοῖς 780,41. ¶ χάριν αὐτοῦ, eius gratia & beneficio 128,35. sic ἐν χάριτος μέρει δοθὲν, ex gratia datum 203,28. ἐν χάριτος μοίρᾳ τίθεται, pro beneficio habet 494,6
χαριστήρια ὁμολογήσας τῷ θεῷ 477,9: 544,18. χαριστήρια ὁμολογήσας τῆς φυλαχθείσης πίστεως 471,38. sic χαριστήρια εὐνοίας 487,18
χαριτοδότης 833,34
ἐς χάσμα ἐσπίπτων 336,24
χαυνότερον ἐσθῆτος 553,2: 558,19. χαυνοτέρᾳ ἐσθῆτι 156,47: Sueton fluxior vestis 9,46. χαυνότης πρόσωπον 566,41. χαύνως, laxe 558,19
Χείλωνες pro vulg. Χίλωνες L. & P. 669,33
τῆς χειμερινῆς, sc. ὥρας, hib. tempore 258,42
μετὰ χεῖρας φέρειν 483,15: 568,17. διὰ χειρὸς ἔχειν 377,27. Item χεῖρας ἄρας κατὰ Ῥωμαίων 709,24. εἰς χεῖρας ἦλθον ἀλλήλοις 728,32. οἱ εἰς χεῖρας ἐλθόντες αὐτῷ 261,5. ὁ ἐκ χειρὸς ἀγὼν 726,6. ὑπὸ χειρὸς ἀπολλύμενος, man: b. (militum sc.) interemptus 400,32. ¶ διὰ χειρὸς ἔχοντες τὰ στρατεύματα, in sua potest. h. 148,8. sic ἐν ταῖς χερσὶν ἔχοντες τὴν ἀρχὴν ἢ ἀρχιερωσύνην 282, 25. οἱ ὑπὸ χεῖρα, subditi 890, 37. ¶ χεῖρα δοὺς μεγάλην, magnas copias 372,33. sic χεῖρα πολλὴν ἀθροίσας 475,14
χειραγωγεῖ τὰς ναῦς εἰς- 541,14. κεχειραγώγητο ἐπὶ τὴν ἀρχὴν 589,2
χειριδωτοὶ χιτῶνες 382,3: 563,16
χείριστος τὴν κακίαν 765,5. χείριστος τὸν πόλεμον καλῶς 263,10. χείριζον τὴν πολιτείαν πρὸς τὸ βέλτιστον 192,18
χείριστοι, pessimi 843,13
χειροῦσθαι περιέχων ἱμαντίον τοῦ φ. 845,24. χειροηθέστερος ἡδονῇ 840,6. χειροήθως, mansuete 634,10
χεῖρον ἔχειν, vinci 77,39. al. ἐλαττοῦσθαι
χειρονομοῦντες αὐτῷ ταῦτα 139,5
χειροπλήθεσι λίθοις 722,24. sic χειροπλήθεσι πέτροις 791,43
χειρώμενοι τὰ ἐν ποσὶ πάντα 147,14. οὓς τοῖς ὅπλοις κεχείρωντο 601,22. sic ἐκεχείρωτο, subegisset 372,38. Pass. κεχειρωμένα ἔθνη, subiugata gentes 529,29
οἱ χειρουργήσαντες τὸ ἔργον 395,41. sic οἱ χειρουργήσαντες τὸν ὄλεθρον αὐτοῦ 233,27
Χερρόνησος pro Χαιρωνεὺς seu Χαιρωνεὺς, Chæronensis 116,29
χηλαὶ λιμένων 402,3
χηρεύοντα αὐδὸς 199,22
οἱ χθὲς ἐχθροὶ 617,4
χθόνιοι θεοὶ, inferi dii, Latinis Manes 668,40. χθονίων δαιμόνων βωμὸς 667,43

ὁ χιλιάρχος

ὁ χιλιάρχης 533,22. *sic* χιλιάρχην 588,4. χιλιάρχας 504,24. *Sed & ὁ χιλίαρχος* 534,10: 611,10: *& d. c.* τῷ χιλιάρχῳ 534,33. *Rursum* ὁ χιλιάρχης 532,14,33: *& paulo post, v.* 41, τὸν χιλιάρχον. *Hinc* οἱ ὑπὸ ὦ ἐπάρχῳ χιλιαρχοῦντες 531,25. χιλιαρχοῦντες ἐν τῷ δορυφορικῷ 437,16. χιλιαρχοῦντα δορυφόρων 410,22. κεχιλιαρχηκώς 333,17. χιλιαρχίαν ἔχων 255,40. *Tribunus & Tribunatus Lat.*

χιλὸς, *pabulum* 727,2

χίονα *pro* χιόνα, *P.* 433,39. *sic idem P.* χίονος 328,26: *&* χίονι 355,21

χιτώνιον περιβεβλημένος 809,3

χλαμύδι διαχρύσῳ ἐκοσμήθη 265,3, *etiam P. & D.* 472. *alii* χλαμύδιῳ χρυσῷ, *minus recte.* *dimin.* χλαμύδιον 565,29

χλευάζοντες πρεσβύτην 490,36. ἐπὶ χλευασίᾳ τοῦ Τιβ. ποιήσας, *ad illudendum Tib.* 242,38. χλευασμὸν ὀφλισκάνειν 234,5. *Sic* χλεύης & γέλωτος ἄξια 600,10

ἐν χλιδῇ & τρυφῇ διαιτώμενοι 562,11. χλιδὴ Μηδική, *luxuriosus mollisq. cultus M.* 567,10

ταῖς χορηγίαις τοῦ πολέμου ἀθροίζειν 363,29. χορηγίαν ὕδατος παρέχειν 611,5

χορεύειν 276,25

χοῦ γῆς ἐπιχωσθείσης 613,21

χρᾶν δι' ὀνειράτων 376,16. *sic* ἔχρησεν ὁ θεὸς, *respondet* 660,5: *&* χρᾶν *vetantur vates* 216,36. *Pass. signif.* χρησθῆναι αὐτοῖς, *oraculo eis responsum esse* 477,36. τὸ χρησθὲν, *oraculi responsum* 690,43

τῆς χρείας ἀπαιτούσης, *usu poscente, i. necess.* 578,32. εἰ χρεία τούτου φανείη 790,13. τὰ ἀπὸ τούτων χρείας ἀφηροῦντα τοὺς P. *eorum usu* 728,21. *sic* τείχεις πληροῦντα χρείαν 725,37. *Hinc* τὸ χρειῶδες πρὸς τὸν βίον πορίζοντες 470,31. πρὸς τὸ ἑαυτῶν χρειῶδες, *ad suos usus* 583,30

χρεῶσαι χάριτας αὐτῷ 560,31

ὑ χρὴ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, *i. scitote* 390,6

ὑ χρήζοντες αὐτοῦ πρὸς γάμοις, *n. indig.* 553,3. ὅτος χρήζοντες ἥκοιεν 153,24. *sic* 391,16

χρῆμα θαυμάσιον, *res* 665,25. *sic* χρῆμα ὑ ἀνθρώπων ἄπλετον 406,9

χρηματίζειν, *agere* 174,1. ὑφ' ὧν χρηματισθῆναι ἔδει 232,35. *Item* χρηματίσας καὶ διαιτήσας τοῖς πρεσβευσι 141,5. *P.* χρηματίσας: *perperam.* *sic* χρηματίζειν τοῖς δεομένοις ὑ 215,9. χρηματίζειν τοῖς πεμφθεῖσι 184,14. χρηματίζων ταῖς πρεσβείαις 229,39: 268,12. χρηματίζων τοῖς Λυκίοις 260,14. χρηματίσαι δικαιότατα 835,25.

¶ χρηματιζόμενος δι' ἐκείνης, *pecunias colligens* 321,46. *Hinc* χρηματιστὴς ἐξ ἅπαντος τρόπου 424,30. χρηματιστὰς ἅπαντας 391,30

χρηματιστικὸς ἀνήρ 153,9

χρησάμενος ὑ αὐτοῖς 339,40. οἱ χρησάμενοι αὐτῷ: *de vener. consuet.* 206,16. *sic* 374,45. χρώμενον ἐχρῆτο πρὸς αὐτὸν, *dedit ad eum l.* 822,26. τῇ παρόδῳ χρώμενοι, *transitum facientes* 755,35. χρησάμενος φυγῇ, *fuga sibi cōsul.* 820,22. κεχρῆσθαι συμφορᾷ δεινῇ 584,4. ¶ τῷ ἔργῳ χρωμένους ὁμιλοῦς, *tractantes opus segn.* 723,12. *sic* πικρῶς ἐχρῶντο Θηβαίοις 842,24. *Item* ἠγνόουν πῶς χρήσονται τοῖς πράγμασι, *quomodo se gererent ea in re* 566,3. ὡς ἔχων ὅ τι χρήσηται τοῖς πρᾶγμασι 706,31. ¶ χρήσασθαι τῷ θεῷ, *consulere oraculum dei* 549,9. *sic* χρώμενοι οἱ καθίζοντες 660,4

χρησμῳδεῖν τὰ μέλλ. 438,33

χρηστήριον, *oraculum* 376,16: *oraculum, i. locus ubi resp. d.* 659,38

χρηστὸς καὶ εὐσεβὴς, *benignus & pius* 371,21: 611,20. χρηστοῖς λόγοις δελεασθέντας 611,34. χρηστότης, *benignitas* 388,27

εἰ σφόδρα χριστιανίζοντες 796,18

ἐπὶ χρόνον, *ad tempus, aliquamdiu* 669,17. *sic* χρόνον πρὸς διατείνας; *aliquamdiu* 549,7: 861,21. χρόνου πρὸς ὀλίγον, *breui temporis spatio* 469,3. χρόνου πλείστου, *longo annorum spatio* 562,24. ὑπολοίπου χρόνου διαβιώσας 566,35. ¶ χρόνῳ, *progr. temp.* 154,16. *idem* ἐν τῷ χρόνῳ 324,34. σὺν χρόνῳ καὶ μόλις ἐκράτησε, *tandem vix f.* 343,27. *At* τῷ χρόνῳ φέρεσθαι, *cum temporis reuolutione ad post. propagari* 793,24. ¶ χρόνοι τξ, *anni* CCCLX 876,18. *sic* μετὰ δύο χρόνους 858,4

χρυσία δώσουσιν αὐτῷ 364,29

χρυσίζουσα γῆ 5⁻0,4: *arena aurosa Lampridio* 206,10

χρύσεια περιδέραια 572,10

χρυσόθρονοι θεαί 833,11

χρυσόπαστος χιτὼν 249,45. χρυσόπαστος ἁλουργίς 298,17

χρυσοῦν αὐτὸν ἔστησεν, *auream ei statuam posuit* 122,43. *sic* χρυσοῦς ἐστὶν ἐν 373,2. χρυσῆ ὁρᾶται ἐν Αφρ. 191,7. *Item* ὡς χρυσοῦν τὸν τοῦ Καίσαρος μοναρχίας φανῆναι 170,7: *& D.* 224: *pro* χρυσίον, *auream.* ¶ χρυσοῦς, *nummus aureus,* XXV *drachmas valens* 207,28

χρυσοϋφεῖς γραμμαὶ 540,16: 541,6: ἐσθῆτες 483,16. χρυσοϋφεῖς χιτῶνες ἁλουργεῖς 563,15: *& mox v.* 18, χρυσῷ καὶ πορφύρᾳ πεποικιλμέναι: *ac rursum* 567,6, διὰ πορφύρας χρυσοῦ ὑφάσματα. *sic Sueton.* 97,13, *stragulis albis auro intextis: Vopisc.* 286,41, *auro clauatis vestib. interdixit: & Lamprid.* 217,12, *in linea aurum mitti, dementiam indicabat.*

χρυσοφοροῦσα ὁρᾶται 540,23

ἐν χρῷ τοῦ λίθου 397,26

χυμεία μαθήματα 875,2

χυμοὶ, *succi* 541,18

χῶ *pro* καὶ ὁ 269,22. *in vulg. l. atque adeo in P.c. scriptum* χὸ, *contra receptas contractionis leges. non infitior tamen rarum in prosa esse istud contractionis genus; ideoq. subesse hic mendi suspicionem.*

χῶμα χώσας μέγα 259,10. χωννύειν ὕλην 422,24. χῶσαι βάθος, *humo aggesta complanare* 547,32

κατὰ χώρας & πόλεις, *per omnes regiones & urbes* 874,32. κατὰ χώραν ἔμενον, *suo loco manebant, non mouebantur loco* 172,28: 678,34. ¶ χώρα γέγονε Φιλίππῳ τῆς βασιλείας αὐξῆσαι, *locus datus est regni amplif.* 634,3. *sic* 74,33

χωρῆσαι ἐκ τῆς Ἰταλίας, *pro* ἐκχωρ. 308,37. χωρεῖν ἐπὶ τὰς πολ. *profic. adu. h.* 77,45: 153,6. χωρῆσαι κατὰ τοῦ βασιλέως 827,19: *&* 817,37. *Item* χωρεῖν εἰς φῶς, *patefieri* 79,4. χωρεῖν εἰς φόνους, *proced.* 639,39. *sic* χωρεῖν εἰς ὠμότητα 118,47. χωρήσας μέχρι μιαιφόνου 465,39: *& paulo ante* προχωρήσας *v.* 32. ¶ χωρήσας διὰ ξίφους & φόνου, *grassatus gl.* 543,37. *sic* ἐχώρει διὰ πάσης ὠμότητος κατὰ τῶν [illegible] 692,37. χωρεῖν κατὰ πάσης τῆς ἀσελγείας 692,21. ¶ χωρεῖν εἰς κέρδος τοῦ στρατηγοῦ, *ducis lucro cedere* 689,4. χωρούντων αὐτοῖ κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων, *succed.* 643,31

χωρίσας τοῦ σώματος, *separans a corp.* 640,26. χωριζόμενος τῶν πραγμάτων, *a rerum administratione decedens* 80,44. κεχωρίδαται, *separati sunt* 141,41

χωρίον, *vicus* 81,2: *villa* 131,11.

χωρὶς & ἀγρὸς *pro eodem* 333,30

χωρὶς ἢ ὅτι — *nisi quod* 383,29

χῶρος τῆς Φρυγίας, *locus, ager* 477,19

Ψ

ψαύειν χρὸς αὐτοῦ. 477,17

ψακάδες ὄμβρου 664,12: *P.c.* ψακάδες *per ει dipbth.* ψακὰς ἀργυρίδος 406,35

ψέλια, *armilla* 841,2. *al.* ψέλλ.

ψευδολογία 273,12

ψηφιζόμενοι σοι δίδομεν, *nostro suffragio tibi damus* 493,16. κατὰ ψήφισμα, *ex S.C.* 221,12

τὴν ψῆφον τιθέναι 840,10

ψηφοφορία 604,10

ψῆχε τὰς ἵππους 310,5. *sic* 834,33

ψίθυρα παιδία 178,36: 335,44

ψιλὰ [illegible] 736,11

ψιλαθλεῦσαι γένειον 277,25, etiam P.c. pro ψιλιαθλεῦσαι: ut ψιλιζόμενος τὸ γένειον 293,44: 434,11: 447,16
ψωλοκόποις ἂν 548,42
ψύλλαν τι ἢ φθεῖρον ἐχρῆν τὸν αὐτὸν ἀμύνασθαι βοήθειν 261,38: & D. 470: itemque P.c. at alii q. ψύλλον.
τὰς ψυχὰς ἐβιάσθησαν 573,4. ἀπὸ τῆς ψυχῆς, ex animo, i. vero a. affectu 307,18. idem ἐκ ψυχῆς 192,33. sic v. 27, τὸ ὁλόψυχον τῆς παραιτήσεως.
ψυχαγωγήσας τῆς πατρὸς ψυχὴν, ab inferis educens seu euocans 432,16
ψυχορραγεῖν, an. ag. 748,30: 849,1,5
ψυχοποιΐαι & ψυχολογίαι 197,38
ψύχων τὰς Ἑλλήνων δόξας 876,5: fort. r. ψήχων, palpans.

Ω

ὦ γε ἔπαρχε καταβῆναι 365,10
ᾠδαῖς καὶ παρῳδίαις αὐτὸν ἀπέσκωπτον 878,34
ὠθεῖν] ὠσάμενος μηχανήμασι πολλοῖς 233,3: & D. 423,4: at P. ὠμυνσάμενος, & α superscripto ὠμασάμενος. quorum neutrũ cum lexicographi agnoscant, neque τῶν ὅμων adminiculo multũ hic effici potuerit, aptius forsan erit ὠνυσάμενος. nam χρησάμενος, conuenit quidem & ipsum, sed a vestigiis vulgatæ lectionis discedit lōgius.
ὠθισμοὶ περὶ τὰς θύρας αὐτοῦ ἐγίνοντο 238,29. ὠθισμοὶ χρῆσθαι πολλοὶ 172,19. ὠθισμοί τε & πληγαὶ 285,19
Ὠκεανῖτις θάλασσα 101,12. Ὠκεανίτιδες νῆσοι 107,38
ὠκύμορος ἰὸς 190,2
ὠμοβόειον κρανος 428,37
ὠμότης, cruditas ventr. 834,24
ὠνητιᾶν, empturire 391,42
τῶν ὠνητιώντων ἀπήλαυνον, a venalib. depellebant 169,43: sed susp. lectio, ut in Not. exp. 921,15
ὠνίας περιθεὶς ἀλλ. 786,13. ὤνιον περικηρύττειν τὴν βασιλ. 498,27
ὠνομάσθη), nomin. sunt 214,16: Ion.
ὥρας δευτέρας, hora secunda 670,9. μετὰ πολλὴν ὥραν, post l. tempus 854,17. ἡ θέρους ὥρα, anni æstas, i. æstiuum tempus 642,34. sic τῇ ὥρᾳ, æstate 258,41. ¶ τὴν πρότερον τοῖς χωρίοις ὑπαρχούσης ὥραν κατῄσχυνον, pulchr. 613,27. ὥρας ἀκμὴ 152,15
ὡραία χάριτων, matura n. 780,25. τὴν ὡραίαν, æstiuo tempore 412,15
ὡραΐζεσθαι ἐπὶ τοῖς κατορθ. 763,20. sic 773,27. ὡραϊζόμενος τῷ πλήθει τῶν δωρ. 767,13
ὠρυόμεναι ὕαιναι 357,39
ὥς γε ἐγὼ ἤκουσα 437,44. ὡς μόνως δύναμαι, quo solo modo possum 316,21. ὡς δυνατὸν ἦν 606,11. ὡς ἔτι μάλιστα δεόντως 774,12. ὡς ἔτι μάλιστα εὐπλείστα συσκευασάμενοι 507,12. Item ὡς ἂν εἰδείη τις ὧν 660,41. ὡς ἂν εἰδείη τις ἢ πορρωτάτω 732,9. ὡς σχολῆς ἢ φιλολογίας εἶχον 145,39. Item ὡς μάλιστα, quammaxime 758,1. ὡς ἥκιστα, quamminime 301,39. ὡς ἐπίπαν, maiori ex parte 750,35. ὡς τὸ πολὺ, plerumque 320,25: 859,4. Idem ὡς πλήθει 178,37: 254,11: 294,13: 317,12: 326,6: 421,43: 425,16: 433,2. sic ὥς γε πλήθει, plerumque 859,2. ὡς ἕκαστα πως ἔδοξε, singula, singulatim 420,44. sic 220,29: 351,18. sic & ὡς ἑκάστων, singulatim 316,41. ὡς ἑκάστους, singulatim 173,21: 306,12. ὡς ἑκάστοις, singulatim 357,23. ὡς εἰπεῖν, prope dixerim, fere, ferme 141,43: 186,29: 212,1: 223,12: 284,30: 374,2,31: 798,6,14. sic ὡς ὅλῃ ὡς εἰπεῖν τῇ ἀρχῇ 380,28. ὡς λόγῳ εἰπεῖν 142,13. ὡς πρὸς τὰς ἐννοίας, ad ingenia quod attinet 532,17. Ut porro in praeced. nonnullis aut verbi est ellipsis, aut huius particulæ pleonasmus; sic etiam in ὡς ἀληθῶς, vere 287,7: 324,45: 415,32. euidentior pleonasmus in ὡς οἷα Φίλιππον ἢ Π. 293,35: vacante alterutra particula. sic ὡς ὅτι ἐπὶ ἀπεσχεῖν τινα 888,27. ὡς ὅτι μάλιστα πλείστους εὖ ποιεῖν, quam plurimis benefacere 851,2. sic item ὡς post ὅτι pleonasticũ, vel pro ὡς substitutum 449,1. ¶ ὡς δὴ Μ. πολεμήσων, ut scilicet 607,6. sic 656,15. ὡς τι τελευτηκότος μου, quasi ess. m. 369,47. sic ὡς ἀδυνάτου ὄντος τὴν ἀρχὴν διατρίβεσθαι, quasi esset imposs. 224,8. ¶ ὡς ἂν χειρώσαιτο, ut in potest. redigeret 509,34. sic 508,16. ὡς ἂν μὴ λάθοι, ut ne lateret 533,9: & paulo ante v. 7, ὅπως μὴ ἔξω ἐξέλθῃ. sic ὡς ἂν μὴ & αὖθις ἐπέλθοιεν 643,28. itemque 678,17: 718,9. ὡς δὴ ἄρα διαλέξαιτο αὐτοῖς, ut sc. cũ eis colloqueretur 616,30. sic 710,13. ¶ καὶ ὥς, etiam sic, nihilominus 184,11: 298,45. μηδ᾽ ὥς, ne sic quidem 269,41: & οὐδ᾽ ὥς 163,44. ¶ ὡς ἑαυτὸν ἀγαγεῖν, ad se 755,30. sic ὡς αὐτὸν μεταστῆσαι 738,8
ὡσανεὶ seu ὡς ἂν εἰ, tamquam, veluti 754,12. sic 75,20
ὡς δ᾽ ἂν αὔτως pro ὡσαύτως δ᾽ ἂν 671,4
ὥσπερ postpos. 685,26. sic ναρκῶσαι ὥσπερ 846,22
ὥστε pro ἄν, velut 448,4. ὥστε pro ὅσον 390,9. ὥστε redditiue Ideo 748,1
τὰ Ὤστια, Ostia Tiberis 138,35: 264,3. sic ἐν Ὠστίοις, Ostiæ 409,15. P.c. duob. in locis per ο scribit hoc vocabulum; & quidem 138,35, aspirate τὰ ὅστια, ut & F. c. hostia 64,33. sed per ω absq; aspiratione scribi debere, testatur apud Stephanum Byzantium & Suidam series alphabetica: & nominis etymologia apud Dionys. Hal. 183,30. atque adeo eius scripturæ vestigia sunt in P. c. 264,3, ἄστια scilicet, α pro ω perperam substituto.
ὠτακουστοῦντες τὰ τοιαῦτα 211,27
ὠφεληθεὶς ἐκ τόπου ἰδίου 335,24

IN ROMANÆ HISTORIÆ SYNTAGMA GRÆCOLATINVM INDEX VERBORVM ET RErum notatu digniorum.

Indicis huius priores quaq; nota numerales, paginas; posteriores, versus indicant: ut in Eutropio quidem ad Latinum textum; in ceteris auctoribus, ad Græcum remittunt. in quarum expositione sicubi est aberratum, ea obseruanda erunt quæ in Græci Inuentarii proœmio sunt præmonita. *In* propriorum nominum *collocatione, gentilitia plerumq; sunt posita: sed quia posteriorib. seculis pro gentilitiis nunc cognomina, nunc prænomina obtinuerunt, in eo quoq; variatione cum auctoribus hic variatum est. Exempli gratia; unus & idem* C. Octauius, C. Iulius Cæsar Octauianus, Cæsar Octauianus, Octauianus Augustus, Cæsar Augustus, *& absolute* Augustus. *Unus & idem* M. Annius Verus, M. Verus, M. Aurelius Antoninus, Antoninus Philosophus, *& solo prænomine* Marcus. *In quo ut prænomen obtinuit, ita in quibusdam* Caius, Lucius, Sextus, Tiberius, Titus: *& in vetustioribus* Appius, Agrippa, Proclus: *ut item in priscis regibus* Numa, Ancus, Tullus, Seruius. DERIVATA, *primitiuis plerumq; subiuncta sunt; nonnunquam tamen etiam præposita, tam in appellatiuis quàm in propriis. Ac modo a* pluralibus, *modo a* singularib. *factum initium; & a casibus nunc* rectis, *nunc* obliquis; *prout ferebat commoditas. Porro cum passim adnotationes quoq; a nobis interserta sint, præsertim in scriptura variantis notatione, ut teneatur compendiorum ratio; A, Aldinam; B, Basileenses Herodiani editiones significat: D, Dionis editionem Stephaneam: F, Fuldensem Eutropii codicem manuscriptum: Gr. m. Græcã Eutropii metaphrasin: L, Leonclauii exemplar m. s. in Zosimo: M, Merulæ codicem m. s. in Dionis epitome: P, Palatinæ bibliothecæ codicem, partim in Dionis epitome, partim in Zosimo: Sch. Schotti m. s. librum in Herodiano: St. Stephani vel editionem, vel adnotationes: W, Wolfium in Dionis epitome; Walderi editionem in Herodiano: X, Xylandrum: Z, Zonaram denotat. Ceteri auctores, qui passim allegati sunt, partim recentiores, partim vetustiores, etsi dimidiata scriptura nonnunquam abbreuiati sunt, tamen pleriq; omnib. ita sunt noti, ut prolixiore indicatione non indigeant. Hæc te præmonere, lector, volui. Tu labore nostro fauentib. animis fruere, ac vale.*

A

Ab his F. c. a nob 119, 41. rectius, a nouis
Abantus, Licinii nauarchus 682, 6
Abellius, præf. vrbis, occiditur 673, 1. P. c. Obellius.
Abgarus: vise Augarus.
Abi in malam crucem 320, 43. abire quam per iram delinquere mauult Augustus 202, 23
Ablabii præf. præt. merita cædes 692, 18
Aboleret merita patris 111, 42: F, oboleret: minus recte.
Aboras fluuius Pers. 714, 25. idem Abboras 715, 8. Aborani fine s agnoscit etiam Amm. Marcell.
Abstinere bello 80, 3: F. abstinere bellum.
Abulci, numerus milit. 700, 10
Abundantia aquarum 100, 16. F. c. habund. cum aspir.
Abundantii ortus, honores, exilium 788, 3
Abuzatha, locus Pers. 726, 31
Acacius rhetor 878, 1
Acacius episcopus 879, 14: episcopus Constant. 885, 42. Acacius patriarcha 884, 1
Acceta, op. Persiæ 728, 3
Acceptæ in fidem] F. captæ in f. 71, 5. Accepti sunt magno honore] F. excepti f. 88, 28. Accepti grauius, i. grauiori clade affecti 81, 6. ¶ Accipere, discere 132, 9
Acclamari Principibus in Senatu quæ solita 114, 18. acclamare Augustalib. præeuntib. coguntur spectatores ceteri omnes 277, 17. acclamatione animi promptitudo & studium declaratur 323, 20. acclamationes & post laudationem, & in medio orationis cursu 398, 11. acclamationes numerosæ in theatro 387, 19. acclamatio ad effusas a Cæsare pecunias 155, 40. acclamatio Caracallæ fieri solita 438, 17. acclamatio Seuero a senatu facta 418, 10. acclamatio Neroni citharœdo facta 277. 18. acclamatio Commodo bibenti facta 382, 24. acclamatio ad Commodi victorias 384, 36. acclamatio ad graculum subitanea, velut ex composito facta 438, 9. acclamatio ad rem nondum probe cognitam 693, 16. acclamatio ad introitum Neronis victoris 298, 27. sic acclamationib. lætis exceptus Teridatis introitus 291, 1. acclamationib. & frondium conspersione augustum puerum prosequitur populus 605, 22
Accusatorib. accusatorum bona adiudicantur 231, 5. accusator accusati loco sufficitur 410, 28. accusatorem amici non vlciscitur Augustus 204, 16
Acerbus nulli 115, 12. Acerbitas in disciplina corrigenda, odiosa est 90, 23
Acerronia Polla 273, 17
Achaia in prouinciæ formam redacta 110, 27
Achilles coniugi quantum tribuerit 851, 21: Atheniensib. publice colendus præcipitur 745, 43: imagine ceterisq; honorib. a Mineruæ sacerdote Athenis colitur 746, 4: Athenas contra hostiles incursus tutatur 784, 2. Achillem agit Caracalla, sepulcrumq; eius ornat magnifice 548, 30: 871, 20. Achillis habitum vsurpat Armatus 886, 12.
Achilleus rebellat in Ægypto 126, 1: superatus interficitur 126, 31
M. Acilius Glabrio consul 86, 13: itemq; in Gr. m. Sed Sigonius Maniũ prænomine vocat.
Acilius Glabrio consul 333, 38: P. c. Ἀκυλίῳ Γλαυλιανῷ, corrupte.
Acinacem deponere renuit Teridates Neronem adiens 291, 11.
Acinaces, leo Caracallæ 437, 37
Accomitæ, schol. antist. 854, 25
Actis publicis inferri Liuia & Tiberius quæ voluerint 227, 5: 233, 44. in Actorum commentarios architecti nomen referri noluit Tiberius, præ inuidia 232, 42
Actes libertæ ortus, conditio, potentia 269, 44.
Actionum scopus examinatur a diis 848, 18. actiones criminales tabulæ inscriptæ 424, 39
Actium Epiri locus, & Actiacum prœlium 105, 34: 187, 9
Actuarii dolo necatus Victorinus 122, 14. sic F. c. & Gr. m. At vulg. l. Actuario quodam dolum machinante.
Actuosissimi principis exemplum 425, 26
Acus ad capitis ornatum adhiberi solitæ 168, 19. acu discriminantur annectunturq; capilli 190, 4. acu venenata puncti moriuntur 190, 1. acubus veneno illitis magna excitata pestilentia 380, 29: & 333, 43
Ad Africam regressus, pro In Afr. 77, 20. sic Ad Italiam euocat 83, 41; ad curiam venisset 104, 3
Adaulfus Attali suasu cum copiis ad Iouinum venit 853, 37. Ataulfus infra.
Adficiuntur, F. pro Affic. 80, 9
Adgressus, F. pro Aggr. 79, 42: 83, 1, & alibi.
Adherbal Numida 91, 37
Adiabene, Assyriæ circa Ninum pars 347, 33: a Traiano occupatur 347, 32: a Seuero percutiatur 528, 7. Adiabenes satrapiæ 714, 22
Adiabenos occupat Traianus 113, 26. F. Carduenos: itemq; Gr. m.
Adiabenicus a deuictis Adiabenis dictus Seuerus 118, 25, Gr.
Adiuuari a quocumq; non dedignatus Adrianus 354, 2
Admirationis tantæ fuit, i. in admiratione tanta 116, 26
Adolescens xxi ann. natus 95. 40
Adolere prunas, i. accend. 131. 42
Adonidis horti 848, 1, 3
Adoptione filius 106, 48. adoptionis ritus 448, 36: formula 339, 7. adoptio, lege concessa, potior quam naturalis liberorum procreatio 359, 41. adoptatus adoptantis nomina sumit: recento tantum natiuo gentis suæ nomine, sed aliqua ex parte transformato 165, 36. adoptiuus filius natiuum vi excludit 267, 43
Adorare Deum, non bouem, didicit Cæsar Oct. 190, 30. adoratur a Teridate Nero 291, 15. adoratur Domiti-

anno 334,35. adorari voluit Diocletianus 127,25. adoratione salutatus Imp. R. 785,25
Adrana, op. Pannoniæ 695,23
Adraste: vise Andate.
Adrastiæ oculus vigilans 787,38
Adrianus Ælius Syriam cum exercitu tuetur 350,29: vnde ortus, imperiũ vt nactus: quomodo item & quamdiu illud gesserit 114,24: 351,2: prouinciam obit 355,3: Titum Cæsarem parricidii insimulauit 323,27: ægrotare incipit 358,27: 359,33: mori cupiens, non potest 360,33: humanus alioqui, tamen ob præstantiss. virorum cædes infamis, pene diuorum numero exclusus fuisset 351,37: Antonini Pii intercesione inter diuos refertur 361,34: Marcum Antoninũ successorem relinquere cogitauit 116,22. F. cum aspir. Hadrianus: supra tamen sine aspir.
Adriani vita 865,6: ortus, ingenium, studia 352,5: notatio 835,37: sepulcrum 361,11
Adrianopolis, op. Thrac. 681,4. Adrianopolim ad sinistram Hebrus præfabitur 681,9
Adrianotheræ, seu Adriani venationes, op. Mysiæ 355,44
Aduentus: vise Audens.
Aduersa ferenda fortiter 578,10
Aduersus Gallos 70,30] F. aduersum Gallos. sic mox v. 37. Aduersum Marcatium ciuile bellum commouit 130,2. sic mox v. 7.
Adulationis artifex insignis 786,18, adulationes & apperit Domitianus & odit 330,22. adulatio fatua meritis castigata pœnis 246,43. adulatio exitium affert 158,12. adulatione corrumpuntur principum animi, præsertim iuniorum 469,9: 574,43
Adulescens pro Adolescens F. 95,39, & alibi.
Adulteræ strategemata 260,33: 261,7. adulteram agit Heliogabalus imperatrix 447,32. adulter maximus Caius Cæs. 245,17. adulteriorum pœna certo temporis spatio limitata 206,20. adulterii actiones crebræ sub Seuero 424,38. adulteria in maritorum conspectu 260,29. adulterio principis filias nepotesq; suos venditat Mæsa 571,4. ex adulterio ducta vxor 200,41
ex Aduocato assessor & consiliarius principis 806,33
Aduolauit Romam e Lucania 129,9
Æanteus portus, seu Aiacis portus 682,19
Ædesa: quære Edessa.
Ædificia palis imposita 689,39. ædificia publica priuato sumptu reparat Agrippa 185,29. ædificiorum publicorum inscriptiones 843,24
Aedili viarum verrendarum cura commissa 248,16: ædilicii lx occisi 96,11. ædilitas, primus publicorum munerum gradus 96,12
Æetæ regia 648,1
Ægæ, op. Ciliciæ 443,11
Aegit pro Egit, F. 77,6: 116,29: 124,17. sic Aegerant pro Egerant. F. 110,31
Ægina Atheniensib. adimitur 199,28
Ægrotantes amicos inuisit Tiberius Imp. 226,35. sic Adrianus 314,24. nisi ægrotasset Vibius, periisset 309,10: 861,12
Ægyptus deuicta, Cleopatræ donatur a Cæsare 153,4: & 103,1: triũphatus a Cæsare 154,34: tributaria fit, & iudici Rom. committitur 190,30. per Augustum Romano imperio adiecta, per Rom. iudicem administrari cœpta 105,17: 106,33: ob rebellionem dure tractatur 326,33: 875,5. Ægypto seruitus quib. signis prædicta 190,37. Ægyptus superior 870,24. Ægypti metropolis Alexandria 71,18 Ægyptii Ptolemæum regem suum per legatos accusant apud S. P. Q. R. 144,39: ob Pompeium interfectum primum Cleopatræ, post populi Romani dominio subiecti 151,17: Bucolorum instinctu rebellant 364,26
Ægyptius Constantinum Imperat. ad Christianam religionem vt adduxerit 685,34
Ælia, Hierosolyma instaurata, ab Ælio Adriano 866,16. eadem Ælia Capitolina 356,36
Ælia Catella 276,22
L. Ælianus pro Lollianus 122,7, Gr. m.
Ælianus, Bagaud. dux 125,35: Gr. m. Æmilianus.
Ælianus Casperius 338,40: 339,39
Ælianus ὁ ἐν τῷ περὶ θείων συγγράμμ. 837,46
Ælius Adrianus 866,17. P. Ælius Adrianus 350,29: & Zon. 201,61. Ælius Adrianus Traiano succedit in imperio 114,24. vise Adrianus.
L. Ælius Aurelius Commodus 381,5,13
L. Ælius Seianus, Tiberii consiliorum & facinorum quorumuis administer promptissimus 231,19: & D. 421,40. at P. c. Æmilius. vise Seianus.
Ælii Saturnini versus, & interitus 233,33
Ælius Strabo 231,19
Aelius pons 361,11
Aelius mensis 382,5: 869,11: & Lamprid. 160,31
Aelix Aurelius 445,39. f. Felix.
Aemiliæ vrbes ab Honorio auertit Alarichus 829,37. in P. c. fere semper cum aspir. scriptum Αἱμιλίας: quasi e Gr. αἱμύλος sit facta deriuatio.
Aemilianus Nigri dux in Asia 515,43. Aemilianus Nigri legatus quib. dotib. pditus 398,41: Nigri res cur protinus prodiderit 516,12: occũbit 399,9
Aemilianus in Mœsia res nouas molitur 121,6: ad imperium vt euectus 645,17: imperii tertio mense deletur 121,12. In Gr. m. scriptum Αἰμιλιανὸς per ν 121,14
Aemilianus: quære Aelianus.
Aemilianus Lamia 318,25
L. Aemilius consul 79,15
Mam. Aemilius dictator 68,41
Aemili' Lætus præf pr. 383,10: & Zon. 211,25. Q. eAmilius Lætus Lamprido, in m. s. c. 161,37: in vulg. ed. Q. Aelius Lætus.
M. Aemilius Lepidus consul 96,4: ciuile bellum molitur 97,9
M. Aemilius Lepidus, Cæsari & magister equitum, & post collega in cons. 103,9. vise Lepidus.
L. Aemilius Paulus consul 80,35: occumbit 81,7
L. Aemilius Paulus consul in Macedonia quæ gesserit 87,32,40
M. Aemilius Paulus consul 76,8
Aemilius Rectus AEgypti præf. 226,7
M. Aemilii Scauri tragœdia & mors 244,11
Aemulos eorum fouet Adrianus quib. inuidet 865,21. sic Iulianus 877,41. æmulatio & inuidia ciuitatibus exitiosa 577,6: 578,6
ab Aenea Phryge ortũ ducunt Romani 478,1. ab Aenea generis prosapiam ducunt Glabriones 493,11. Aeneadum vltimus 287,5: 302,38
Aequalem se omnibus exhibet Traianus 113,26
Aequare fastigio suo amicos 106,10. Aequari, comparari 115,11
Aequorum vrbs vincitur 69,38
Aequum se vtrisq; præbuit, i. neutrius partis factionem est secutus 87,25. æquo iure cum omnib. egit Marcus Antoninus 116,29
Aer tenebrosus e crassis paludum exhalationib. 337,17
Æris mensa 891,7
Aereus in theatro statuitur Seianus, i. ærea Seiani statua 232,29
Aerarium diligenter curatum ab Adriano 114,46. ærarii curam mediocrem habuit Iulianus 133,24. ærarium principis in cubiculo imperatorio 269,22. vise Fiscus, Thesaurus.
Aesar Etrusca lingua Deum significat 218,11
Aesculapii templum, oraculum, curationis miracula Pergami 148,27. de incubatione in templo Aesculapii meminit etiam Strabo & Plautus.
Aesquilinum] F. Æsquilinum 61,9: Gr. interpres Ἐσκυλῖνον, vt etiam Dionys. Halicarn. Alii Exquilinum malunt, quod scilicet (vt Varro tradit) a rege Tullio excultus esset.
Aestus Asiani cæli, morbos parit Europæis 663,2
Aeterna felix colonia 380,41. æterna sacra 799,47
Aethiopes, Candace duce longius excurrentes, reprimuntur 198,44. Aethiopicis viris, fœminis, puerisq; exhibitum spectaculum 291,20
Aëtius, obses 812,14. P. c. Atius.
Aetnæi ignis effusio insolita 186,42
Aetoli triumphati 87,26. Aetolorum situs & virtus 844,13
Afer, Adriani pater 865,7
Afer Domitius 265,19
Affectauit vt ipse ad bell. mitteretur 93,44
Affectator iusti amoris 130,45
Affinitatis contrahendæ simulatione Parthum fallit Romanus Imp. 551,15
L. Afranius Pompeii legatus vincitur 102,8
P. Afranius Potitus, stolidi voti per Caium damnatur 246,48
Afri a Romanis appellantur Libyes meridiani 596,31: a Romanis quando primũ bello petiti 74,27. Afrorũ numen Vrania 569,16
Africa cum alias populosa est, tum agricolis abundat maxime 594,28: Romanis armis inuaditur 75,25. Africæ diuisio in diuitione Asiatici & Europæi imperii 543,6. Africa Carthagini subiecta, Honorii imperio adimitur, & mox recuperatur 788,20. ex Africa Imperator solus Seuerus 118,9
AFRICANVS Scipio cognominatus ab Africa deuicta 85,30: 87,5. Africanus iunior, Scipio Scipionis superioris nepos 89,19. Africanus ab Afris cognominatur Gordianus aug. 596,30
Agamemnon vnde dictus a quibusdam Pompeius 151,29
Agareni a Traiano & Seuero oppugnati

gnati incassum 349, 35. infra Atreni 410, 36: 528, 11
Agathocles Dionysio sceleratior 850, 3
Agere pro Gerere 84. 17: & 83. 29. sic Agebant bella grauissima 98, 8. Agere se ingenti modestia 131, 10. Agentes se auare 98. 37. ¶ Agens in Norico, διατρίβων περὶ τὸ Νωρικὸν 121, 36. sic Agens circa Armeniam, τὰς διατριβὰς περὶ τὴν Ἀρμενίαν ποιούμενος 116, 1
Agger ad parem muris altitudinem excitatus. ad expugn. op. 683, 2. aggere complanatur fossa 722, 32
Agminis proficiscentis dispositio 715, 39. agminis forma in metu insidiarum qualis instrui soleat 608, 32
Agrestes tumultuantes domiti 125, 37. Iidem Rusticani. ibid. 33
Agri inculti & otiosi, colere volentibus conceduntur 495, 38. agrum suis manib. colit patricius 68, 18. agro seu prædio suo restitui petit Lucianus Proclus 333, 30. Agricolis immunitas conceditur in decennium 496, 3
Agricola Cæcilius 417, 40
Agricola Iulius, Brit. pr. 325, 10: Britanniam insulam esse primus explorauit 145, 40 laborum præmium quod sortitus 315, 12
Agrigentum, ciuitas Siciliæ, capitur 82, 37: F. Agricentum: Gr. Ἀκράγας.
Agrippa Vipsanius 179, 28. M. Agrippa in Aquitania rem gerit 105, 14: in prœlio aduersus Antonium quam strenuam nauarit operam 188, 31: cum Sexto Pompeio in Sicilia dimicat 181, 22: Mylas occupat. & Cornificium liberat 182, 24: in ædilitate quæ præstiterit populo R. 185, 26: 186, 1: de imperio consilium Cæsari Oct. quod dederit 191, 29: Marcello cedit 198, 17: quanta potestate apud Cæsarem fuerit 188, 35: in palatii contubernium adsciscitur ab Augusto 196, 34: Iuliæ filiæ connubio deuincitur ab Aug. 199, 21: præter affinitatem quib. aliis a Cæs affectus honorib. 192, 9: imperio dignus iudicatus ab Aug. 198, 12. Agrippæ ex Iulia filii, Caius & Lucius 201, 44: 205, 18
Agrippa Agrippæ filius exsul 218, 15
Agrippa Berenices frater 312, 28
Agrippa Heluius 350, 13
Agrippina, Germanici vxor. suspecta Tiberio Cæsari 224, 31: Caii Caligulæ mater 247, 37: 250, 35
Agrippina, Claudio patruo nupta, Neroni filio imperium omnib. modis adstruit 264, 12: reip. administrationi & ipsa se ingerit 265, 22: Claudium machinas ipsius sentiscentem, veneno præuenit 265, 43: luctum simulat egregie 266, 3: remp. cum Nerone filio capessit 268, 8: impudentius se reip. administrationi immiscens, astu ab ea remouetur 268, 19: per Acten libertam e palatio summota, zelotypia incensa, vltionem quærit 269. 42: Neronem a Sabinæ amorib. auocare conatur 272, 10: insidiis petitur a Nerone filio 272, 37
Agrippinæ ortus & mors 273. 31. Agrippinæ ossa vindictam clamitant 274, 6. Agrippinæ manes sacrificio placantur a Nerone 275, 4. in Agrippinæ honorem ludos instituit Nero 275, 18. Agrippinæ similis meretricula, Neroni summe dilecta 272, 29
Agrippina, ciuitas Galliæ 112, 47. Agrippinæ coloniæ situs, & obsidio 651, 6
Aiax, tragœdia Augusti 856, 14. Aiacē facere, i. ad manus sibi inferendas adigere 244, 18. Aiacis portus 682, 19
Ala equitum DC 704. 25
Alabastrina vrna 539, 4
Alamani, Gallus vastatis, in Italiam irrumpunt 122, 34: cum finitimis g. de Italia inuadenda cogitant 655, 7: magna strage cæsi 116, 27: cæduntur a Constantino 129, 27: Rhenanas vrbes inuadunt 702, 16: ad Argentoratum magna strage deleti 704, 12: & 133, 2. vno n etiam L. & P. 702, 16: & Gr. m. Eutr. 121, 38: at F. c. Alamanni, gemino nn.
Alamanica tellus 877, 39
Alani seu Massagetæ, bellum mouent 358, 5: quiescunt 358, 10. P. c. priore in loco Ἀλλημανοὺς habet: Zonaras vtrobiq. Albanos nominat 204, 9, 12. Ammianus Marcel. in Alanos Massagetis finitimos facit 4: 2, 53: & 504, 2, 7 Alani transfugę in magno apud Gratianū honore fuit 760, 4. Alani Romanorū socii 803, 17. Alani transalpinas gentes infestāt 825, 29
Alarichus ad res nouas moliendas vt inductus 783, 6: in Epiro Stelichonis responsum exspectat 8 2, 38: Epiris relictis Italiam petit 804, 30: e Norico legatos ad Stelichonem mittit 805, 15: expeditioni aduersus Constantinum dux destinatur 807, 37: postulatis moderatiss. frustratus, Romam obsidet 813, 40: legatos Rom. vt exceperit 816, 3: postulatis & legatione frustratus, Romam cum exercitu petit 824, 3: Romam inuadit denuo 827, 17: Attalo ad imperium euecto, militiæ magister ab eodem dicitur 827, 39: Attalo abdicato, cum Honorio de pace agit 830, 28. in L. & P. c. passim gemino λ scribitur: atq; adeo simplici λ nonnunquam alterum superscriptū est, ad geminationem significandam. In Alamanis tamen simplex λ magis vsitatum est. Rursum Alaricus vno l. & sine aspiratione 853, 15
Alba quantum Roma distet, & a quo primum subingata 64, 23
Alba Pompeia, op. Lig. [illegible] 387, 26
Albani Asiani, debellati 100, 2: 140, 30. Albanis rex imponitur a Traiano 113 12
Albanus mons, & castra ibidem exercitus Ro. 616 21. Albanus velut arx quædam a Domitiano delectus 329, 14 Albani situs, & etymologia 329, 13
Albata factio 269, 39. albatæ matronæ in fun. 540, 25. albatus populus & laureatus in principum introitu 291, 31: 396, 16
Albinus Postumius 79, 11: 87, 5
Albinus in Dacico bello præclaram operam nauat Commodo 376, 35: Britanniæ dux 393, 47: genere ac doctrina præcellens 407, 20: Cæsar a Seuero callido consilio declaratur 513, 18: & 394, 19: ambitionis & luxus accusatur a Seuero 521, 6: 522, 14: 523, 10. hostis dicitur ab exercitu Seueri 523, 18: a Seuero debellatur 405, 42: 407, 15: 521, 5: ipse sibi manus infert 408, 34: captus obtruncatur 525, 28. Albinus Clodius a Seuero deletur 118, 22. in Gr. m. Sabinus: perperam. Albini amicos grauiter insectatur Seuerus 526, 33
Albis fl. situs 106, 20. P. c. Albim ibi habet: Gr. m. corruptius Ἀρβούρον. Albis fl. ortus, cursus, ostia 103, 17
Albo certatorum Nero quoq; se inscribit 293, 42. albo proscriptorum inscripti occiduntur 169, 33: & 166, 17
Alea Caii 252, 18
Alexander Aegæus philos. 860, 38
Alexander Iulius 349, 21: 380, 14
Alexander Macedo imperii limites vt protulerit 634, 13: Darium vbi vicerit 519, 23: cultor Herculis, æmulus Achillis 844, 35: in heroum examine oppositus Romanis Imperatorib. 838, 40: 841, 8: ad Cæsaris orationem respondet 842, 38. Alexandri M. examen 848, 17: bibacitas 840, 19: mors, & post mortem in imperio successores 634, 38. Alexandri corpus videt & contrectat Cæsar Oct 190, 23. Alexandro parentat Traianus 349, 18. Alexandri monumentum clauditur a Seuero 411, 46: 870, 33. Alexandri monumentum quib. honorib. a Caracalla decoratum 549 26. Alexandri studio dementi ductus idē Antoninus Caracalla 428. 30. Alexandri simia Antoninus Car. 548, 9. Alexandri animam in Romani augusti corpus migrasse ait Caracalla 428, 42. Alexādri appellationem amat & fouet Caracalla etiam in improba persona 429, 12. Alexandrum se vocat Caracalla 871, 17. Alexandri thoracem induit Caius Calig. 249, 33. Alexandri statuis & imaginibus totam vrbem replet Caracalla 548, 10: 428, 33. Alexandri phalangem instituit Caracalla 550, 14: & 4: 8. 35. Alexandri profectiones superare visus Traianus 348, 43. Alexandri Macedonis spectrum Thraciam bacchico comitatu peruadit 449, 4
Alexandri successores, intestinis seditionib. dirempti, deflorescunt 146, 42
Alexandri vrbs, Alexandria 875, 13
Alexander Bassianus agnominatus ex iussu Heliogabali 448, 43. Alexander nominatur Alexianus Mæsæ nepos 570, 40. Alexander Emesa oriundus, Heliogabali successor futurus oraculo prædicitur 449, 1. Cæsar simul & consul creatur 571, 7: contra consobrini patrisque insidias ab auia & militib. defenditur 449, 19: Augustus ab exercitu dicitur 573, 17: ad imperium vt euectus, quomodo item illud gesserit 638, 19: imperium vt administrauerit 450, 31: 574, 6: Persicum bellum vt gesserit 579, 12 Germanicū bellum vt gesserit 584, 25: cum matre interficitur 587, 44: 675, 34 [illegible]
Alexandri pater Antoninus, auus Seuerus 578, 28: & 563, 29: 591, 3: vita 872, 14: ingenium & mores 575, 6: vxor 575, 25. Alexandri Syri seu Seueri notatio 856, 38
Alexander præf. præt. in Afr. 674. 40: Imperator creatur a militib. 675, 7
Alexandria ad sinum Issicum: Alexandrique ibidem ex ære simulacrum 519, 27
Alexandria Aegypti quando condita 71, 11: a Cæsare capitur 103, 1: quas ob causas mitius a Cæs. Oct. tractata 190, 19: muro diuisa, & collegia eius sublata 435, 30: ad obœdientiā per Aurelianum retracta 661, 27: orientalis imperii sedi destinata 543, 3.

cū Alexandria Aegyptiaca de secundo post Romam loco certat Carthago Afr. 596,40
Alexandrini legati Ptolemæo Romanorum amicitiam petunt 74,19. Alexandrini leues & mobiles 549,14: in descriptionib. personarum, iocis, dicteriisq: acuti & miri artif. 549,38: dicaces etiam post multam 319,23,28: dicacitatis graues luunt pœnas 434, 38: a Caracalla quomodo & cur tractati 550,6: & 434,36: a Vesp. vt tractati 319,4
Alexandrinæ thermæ quæ olim Neronianæ 108,30: F. Alexandrianæ: itēq; Gr. m. ab Alexandro sc. ea forma qua Seuerianæ a Seuero
Alexianus Mamææ filius 562,35. Alexianus Mæsæ nepos, Alexander transnominatur 570,40
Algidus mons 68,15. in Græcę metaphraseωs exemplari semel Ἄλγιδον erat, v. 15: & paulo post Ἄλγιμον, v. 34. sed Algidum opp. & montem agnoscit etiam Steph. Byz.
Alienis curiosius se immiscere non decet 322,26
Alienus, consul, a Vitellio aduersus Vespasianeos mittitur 311,19: ab exercitu vincitur vt proditor 312,1: vinculis solutus, legatus ad Vespasiani factionē mittitur 313,23. Alienus ob insidias Vespasiano structas necatur 323,10
Alimenta pro tormento 237,18
Aliquanta oppida, i. aliquot 92,12
Alius pro Alter 77,27: 93,12
Allebichus: vise Ellebichus
Allectus perfidiæ & tyrannidis pœnas luit 126,16
Allia fl. 69,11,44. in Gr. m. Ἄλλιος 69,15,45
Allius pro Aulius seu Ælius habent quædam Fast. Lat. editiones 21,28,31: & 23,16
Allothus, Germ. dux 718,40: Amm. Marcellino Alatheus 514,13
Almum montem vitibus conserit Probus 124,24. Sic & Gr. m. at F. c. Almam, fœm. fine.
Alpes quales montes 508,22. Alpium altitudo, longitudo, viæ 609,20. Alpes, Gallos a Rom. disterminant 79, 21: Italiā a Gallia disterminant 824, 41. Alpes e Gallia in Italiā ferentes, tres, Cottiæ, Pœninæ, Maritimæ 825, 32. Alpium fauces occupantur in motu transalpinorum 508,21. Alpes ab Annibale vbi patefactæ 80,14. Alpes Cottiæ in prouinciæ formam redactæ 108,19
Alpini: vise Transalpini.
Altare seu θυσιαστήριον 796,13
cum altero ac tertio equite 127,7: F. altero aut tert. Alter & trigesimus, pro XXXI, 108,31,41. sic Altero & quadragesimo anno 111,27: Altero & septuagesimo anno 112,41: Altero & trecent. anno 68,21: Altero & sexcentesimo anno 88,36
Altinum, Venetiæ ciuitas 116,7: 617, 32: 823,8. pro Altino 617,32, Sch. c. m. s. habet Ἀλπινοῦ: quasi ab Alpibus tracto vocabulo.
Aluern fl. pro Albim F. 106,20
Alumnus S.P.Q.R. Caius Cæsar 246,12
Amandus Bagaud. dux 125,35
Amatia iubans 448,18
Amazonii cognomen constanter vsurpat Commodus 381,8: 383,38. Amazonius mensis 381,4: 869,7: Lamprid. 160,21
Ambitio primatus, Græciæ resp. pessumdedit 633,43. ambitio & eminentiæ affectatio, augustos collegas perdit 620,34. ambitio per cædes grassatur 378,4: bellum ciet 147,24: 149,47
Ambos cōsules] F. c. ambo cōsules 80,38
Ambrones Tigurinorum socii 92,32
Amicis qualem se præbuerit Traianus 113,27. amicis quantum tribuerit Augustus 106,9. amicorū studiosissim' Augustus 201,12. amicis ope sua indigentib. non defuit Augustus 204, 8. amicorum libertatem non ægre tulit Augustus 221,16. Amicus proditor 590,17. amici ficti hostibus apertis multo perniciosiores 209,11
Amidam migrant Nisibeni plerique omnes 733,3
Amilcar sine aspiratione in F. c. ser. 75, 26: in Gr. m. Ἀμιλχάρας v. 39
Amisa pro Amissa, F. 122,36. sic Amisi pro Amissi, F. 87,41
Amisenum, nauticarum copiarum statio 394,40 Blancus Amisam legerat. rectius Misenum seu Misenus; vt in Notitia Rom. imperii legitur, Præfectus classis Misenatium Miseno.
Amisus Ponti vrbs, capta 98,15. F. c. Amisson habet; vt & Gr. m. & Appianus aliquoties.
Ammonis numen inuocat Alexander 634,26
Amon (seu Ammon) geometra 855,33
Amore apud barbaros maximo fuit Augustus 106,35. amor & deliciæ humani generis Titus Vesp. 111,6: 852, 14. amari quam honorari malebat Traianus 340,33. amoris iusti affectator Constantinus 130,46. amorem fidemque continuare erga amicitiæ fideique violatorem, rara laus est 370,11. amor Seueri erga Plautianum insignis 413,20. amare simulat Domitianus cui necem parat 329,17. amoris illecebræ 152,15. amoribus vtriusque sexus effusissime deditus Tiberius 263,15. amatoriæ consuetudinis prætextu celata conspiratio 333,21
Ampelius, Attali f. 830,36
Amphilochi oraculum 376,16
Amphitheatrum vnde dictum τὸ κυνηγετικὸν θέατρον, i. venatoriū theatrum 155,13. Amphitheatrum a Tito ædificatum & dedicatum 111,21: 327,42. in Amphitheatro gladiatorii ludi exhibiti 127,31. in Amphitheatro aquatici ludi exhibiti 327,39. Amphitheatri aditus tenebricosus 473,8. amphitheatra & circos in omnibus hibernaculis exstrui sibi iubet Caracalla 429,36
Amplexantes se in ipso mari 177,37
Ampliatum imperium, i. longius latiusque propagatum 113,5
Anaballianus nobilissimatus dignitate ornatur 692,2: Constantii dolo necatur 692,22. Anaballianus etiam apud Zonaram est 246,37: alibi Annibalianus.
Anabdates Persa 724,5: 725,2
Anareus Pers. dux 726,16
Anastasij aug. vita 886,32. Anastasii Artemii vita 891,38. Anastasiacum triclinium 887,22
Anatolius magister officiorū occumbit 729,3: 730,6
Anchialus vrbs Ponti 648,46
Anci Marcii ortus, res gestæ, obitus 64,29
Ancyra, op. Galatiæ 655,26,31
Andate (i. Victoria) dea Britānorum; eiusque lucus & sacra 281,25. F. c. Audate: supra 280,30. Andraste, interpreti Adraste.
Andragathius Maximi dux 760,38: ad maritimam venationem emittitur 769,46: vndis se quam inimicis dedere mauult 770,29
Andraste, Britannorū dea: vise Andate.
Andreas, Iudæorum rebellium dux 350,12. In Gr. cod. Ἀνδρέας scriptum: apud Suidā & in Noui testamenti libris Ἀνδρέας, vtrobiq; sine diphthōgo. Xylandro Ἀνδρέας placet, vt Αἰνείας.
Andriscus, seu Pseudophilippus, triumphatur 89,35
Andronicus philos. 744,5
Androgynus Romæ visus & submersus 89,43
Anicetus libertus Agrippinam deducit 275,8: Agrippinam interficit 275, 25. Suetonio L. Agerinus 91,21
Anicetus, præf. pr. 694,4: I. eūcl. Anicius.
C. Anicius prætor Gentium debellat 87,23. Sigonius cum Rufo Lucium Anicium vocat, Pæanius Γάϊον Ἄνιον. C. Anicius triumphat 88,23
Anic:orum familia 823,7
Animas obsessis solas relinquere, visum Alaricho 816,13. animæ voluntariæ oblatione anima salusq. principis redimitur 356,26. animas adultas, suam & vxoris, pro tenellis liberorum animabus Vestæ offert Valerius 667,33. anima principis per aquilam e rogo emissam euehitur ad cælos 221,4: 398,35: 141,39. animæ defunctorum ex inferis euocantur ad danda responsa 432,16. animæ interemptorum Neronem inuadere visæ 301,39
Animorum seu ingeniorum vbertas & sterilitas vnde 613,6. Animi immodici homo, θυμικός, θυμοειδής 123,3
Animalium figuris seu imaginib. corpus ornant Britanni 517,10
Anio fl. 70,14: Gr. Ἀνίωνος.
Annæus Cornutus, vir doctiss. 290,20
Annas, Iud. pontifex 859,45
Annibal Carthaginensium dux, Romanis secundum bellum Punicum infert 79,40: in Italia transit 80,14: Asdrubalem fratrem cum copiis ad se vocat 83,38: in Africam reuocatur a Carthag. 84,28: victus, pacem petit 85,5: cum paucis profugit 85, 24: Antiocho Syriæ regi se iungit aduersus R. 86,14. Annibalis mors & sepulcrum 87,7. Annibalis statuam imaginesq. erigit Caracalla Imperator 549,2. Annibalis fratres 82,18. in F. c. aspirate Hannibal.
Annius: vise Anicius.
L. Annius Antoninus Verus, M. Antonini collega 115,33: F. c. L. Antoninus Seuerus; corrupte.
L. Annius Seneca fere ob eloquentiam & doctrinam a Caio fuisset interfectus 251,22: & D. 440,9. P. c. Anius vno n: Latinis Annæus
Annius Verus, Marci auus, ter consul, & trib. mil. 360,22
M. Annius Verus, qui & Catilius, ab Antonino Pio adoptatur; atq. ex eo M. Aurelius Antoninus appellatur 360,19
Annius Vinicianus 259,44
Anno Afrorum dux capitur 82,31. Anno Afrorum in Africa dux a Scip. vincitur 84,20. F. c. Hanno, aspir.
Annona publica populo distributa 687, 31. annona maiore honorantur fortiores milites 764,29. annona seu cibaria

cibaria militib. duplicata 386, 41. præter annonam publicam e præda quoq; alimenta conceduntur militi 720,4. annona militaris e tributorum exactionib. 735,38. de annonis militi prospicit præf. præt. 741, 18. annona per præfectos præt. erogatur militib. 687,43. annonæ militaris præbitio. & disciplinæ correctio, penes eosdem olim 688, 42. annonæ maior pars a duce vel apparitorib. eius detinetur 689,2. in annonis militarib. improbitas præfecti præt. 641, 29. annonarũ militarium cauponatio 754,13

Annuli: vise Anuli.

Annum agens ætatis vic.] F. annum habens vicesimum ætatis suæ 75,42. Anno vrbis conditæ DCLXXXI 98, 4. sic 97,15,35: & F.c.100,24,31. alibi passim Anno ab vrbe cõdita- Annus a quo primum & quo modo descriptus 64,17: a Cæsare vt correctus 156, 7. anni initium qua solennitate celebretur a Rom. 485,22

Annuum imperium 66,1

Antemnates victi 64, 6

Anthemusium Persidis regio, a Traiano victa 113,16. sic & F. at Gr. m. Anthemusia.

Antichristus ex Dan 892,1

Antigonus Iud. rex, flagris ad palum ab Antonio cæditur 184,5

Antigonus Macedo Liberum patrem imitatur 465,35

Antimachum pro Homero introducere cogitauit Adrianus 353,15: 865, 37

Antinoe, seu Antinoopolis, vrbs Aegypti 356,17

Antinoi ortus, mors, & post obitum honores 356, 18: 866,3. Antinoum in cælis quærit Adrianus 835,40

Antiochia Syriæ metropolis 351, 24. magna Syriæ Antiochia 765, 45. Antiochia orientis metropolis 645, 3: orientalis imperii sedi destinata 543, 4: terræ motu immani quassata totum pene orbem Roman. in se concutit 346,3: Laodiceæ inuidet 518,7: Laodiceæ in seruitutem deditur 523,30: 869,45: capitur a Persis 645,5: a Iuliano quib. & castigata & honorata modis 713,39: rebellat sub Theodosio 765,41. Antiochiæ ædificium splendidissimum, porticus regia 781,24

Antiochena regia 742, 35. Antiochensis senatus 713,42. Antiochensis senatus plebis rebellis culpam ab Imp. per legatos deprecatur 766,9. Antiochensibus obsides redduntur 100,14. Antiochensium ingenium 713,29. Antiochensium ingenium & mores graphice depicta in Iuliani Antiochenti seu Misopogone 713,35. Antiochenses dicaces 506,32: 766, 6: ferias & ludos fere per totum annum agitant 501,32. Antiochicus, seu Antiochensis, Iuliani liber 876,45: & 713,39

Antiochus Syriæ rex, Ptolemæo Ægyptio bellum infert 78,34: bello a R. petitur 86,12: pacem quib. conditionibus acceperit a R. 86,32: Antiochus Asiæ rex populi R. aduersus Perseum socius 87,12

Antiochus Cœlen Syriam & Phœnicen reposcit: frustra 141,11. Antiochus ab Arsace debellatus 641,12

Antiochus cynicus phil. 433,35: deditur 434,19

Antiochus a Palmyrenis ad imperium euectus 661,19,26

Antiochus Musonii f. sceleribus proconsulatũ nactus, scelerate eundem gerit 782,42

Antiochus præpositus cub. 883,3

Antiquissimum bellum 100,21

Antiquitatis scripta libenter legit Marcus 464,31

Antistii Labeonis in dicendo libertas 200,30

C. Antistius consul 335,27

Antonia. Claudii mater 321,35. vulg. l. Antonina: perperam.

C. Antonius consul 100,23. F.c. Gneus Ant. sed Γάϊον vocat etiã Gr. m. v.38

L. Antonius, Marci frater, Fuluiæ socius & administer 174,1: capitur 175,24. L. Antonius consul, bellum ciuile mouens, victus & captus est 105,3

M. Antonius Bibulo mortuo prodire audet 149,11: Cæsaris sacerdos creatur 158,2: Cæsaris testamentum & heredem eius Octauium vt tractarit 160,21: ad Lepidum sibi deuinciẽdum, filiam eius filio suo vxorem capit 160,32: Octauio iniuriose obsistit 162,46: a Cæsare Oct. aperte dissidere incipit 163,6. Antonius consul, hostis iudicatur a senatu 104,11: fugatus & a Lepido susceptus, cum Octauiano pacem facit 104,24: in proscriptionibus crudelior Cæsare 167,23,47: cum Octauiano Cæsaris percussores debellat 170,19: pace cum Cæsare ac Pompeio firmata in Græciam reuersus bacchatur 178,6: Cæsari infensus, per Octauiam ei reconciliatus, mox & ipsam Octauiam dimittit 180,44: Augusti sorore Octauia repudiata, Cleopatram reginam ducit 105,22: Persas seu Parthos oppugnat: infeliciter 105,25: 184,7: Parthicum bellum segniter gerit 731,16: ex Asia in Aegyptum ad Cleopatræ amplexus se recipit 176,8: Cleopatræ instinctu ciuile bellum cõmouet 105, 30: a Cæsare quas ob causas debellatus 186,7: iuramento non satisfacit 186,31: bello victus, rebus desperatis, ipse se interimit 105,35: manu sibi illata, in Cleopatræ sinu moritur 189,9. Antonio clades & interitus quib. ostentis prædicta 187,6: & 166, 31. Antonii liberos, licet hostis, amice tractauit Augustus 535,17. Antonii filius: vise Iul. Ant.

Antonii frater occiditur a Brutianis 170,38. Antonii domus 196,31

Antonius Musa medicus, in Augusto curando quæ consecutus sibi & ceteris medicis præmia 197,38

Antonius Primus, Pannonici exercitus dux 311,16

Antonius in Germania aduersus Domitianum insurgit 333,6

Antonius centurio 370,32

Antonius, mag. offic. 729,3. rectius Anatolius 730,6

T. Antoninus Pius imperium quomodo & quam diu gesserit 115,7: imperium vt nactus, & quomodo illud gesserit 361, 25. Antonini Pii vita 866, 26: notatio 836,1: gener, M. Antoninus 115,40: 116,28

M. Antoninus Verus, cogn. Philosophus, natalib. quib. ortus, imperium quo modo & quam diu gesserit 115, 29. M. Antonini æmulator Iulianus 133,26. vise Marcus, & M. Aurelius.

L. Antoninus Commodus imperium quo modo & quam diu gesserit 117, 25. vise Commodus.

Antoninorum familiæ se inscribit Seuerus 420, 10. Antoninorum monumento illata Seueri ossa 424,20: & Spartian. 175,34.

Antonini nomen a Marci familia filio suo imponit Seuerus 530,16. Antoninus a Seuero transnominatur Bassianus filius 530,16. Antoninus a patre vt institutus 430,28: Plautiani filiæ connubio adstringitur a patre 530,17: cũ Plautilla Plautiani præf. f. nuptias celebrat 414, 41: Plautiano exitiũ machinatur 416, 8: Plautiano submoto insolentiæ ac libidini habenas laxat 418,16: 535,10: in Britannica expeditione qualem se patri præbuerit adiutorem 537,36: patri manus inferre conatur 423,12: post patris obitum quomodo cum fratre imperium gesserit 538,15: singularis imperii cupiditate incensus, aperta vi fratrem summouet 543,33: fraternæ cædi alia quoque innumera addit homicidia 546,5. Antoninus Caracalla (seu M. Aurelius Antoninus Bassianus) imperiũ quo modo & quam diu gesserit 118, 40: 425, 32: 637, 30: a cædibus ad ludos se conuertit 428, 22: bella quæ gesserit, & quo modo 433,32: in prouinciis obeundis qualem se gesserit 547,10: vt corpore pusillus fuit, ita laborum exercitatione magnus 548,5: occiditur 437,21: 555,37. ob fratricidium e diuorum consortio exclusus 836,28: 839,4

Antonini Caracallæ vita 871, 1: ingenium 430,2: simulatio & perfidia 549,8: 551,8: curiositas 553,39. Antonini Car. adulterio vtraq; Mæsæ filia gloriatur 571,3

Antonini Caracallæ filius Antoninus Heliogabali sacerdos 119,16. Antonini Caracallæ filius Bassianus Heliogab. 563,39: 564,8. Antoninus ab exercitu nominatur Antonini spurius Bassianus, Imperatorque simul dicitur 564, 15. Antoninus a militib. appellatur Mæsæ nepos Lupus, Imperatorq; declaratur 442,4. idem Nouus Antoninus, seu Iuuenis Antoninus 564,31: Dionis epitomæ Pseudantoninus. idem Antoninus Emesenus 638,7. imperio vt potitus, quomodo item illud gesserit 442, 42: 564,15: 638,7: cum matre occiditur 573,25

Antonini filium se nominat Alexander 578,28

Antoninus imperii onus fuga declinat 637, 43

Antonini sub Gallieno rebellio 650,46

Antoninianæ, s. thermæ 119,1: 855,28

Anulorum aureorum modii tres Carthaginem missi; detracti e manibus equitum Romanorum, senatorum, & militum 81, 20. anuli aurei ius quibus concessum 179,8. anulus aureus medicis quando & cur cõcessus 197, 40. anulis aureis vti militibus concessum a Seuero 526,24 ¶ Anulus hostis occisi, victori mittitur 102, 35. anulus Pompeii Romã a Cæsare mittitur 152,8 ¶ Anulum signatoriũ Augustus Agrippæ ac Mæcenati tradit 188,19. anulum signatorium vicario mittit Imperator absens 317,36. anulum signatorium Agrippæ tradit Augustus moriturus 197, 36. anulo signatorio duplici vsus Augustus

188, 40. anulo Pompeii & Syllæ insculpta tria tropæa 152,10. vno in F.c. 81, 20, & alibi
Anulinus Seueri dux 399,30: 400,1: 405, 29. P. c. Ἀνουλῖνος duplici ν: at in superioribus simplici.
Anutinus senator 125,21: vno l & F.c. & Gr m.
Anullinus præfect. pr. 673. 10
Apamea incursatur a Scythis 649, 29: Aurelianum excipit 657,5. Apameæ numen, & oraculum 438,35
Apelles tragœdus 246,2
Apennini montes 769,40. Apenninorum montium situs, & fauces 805,8. Apenninorum montium portæ seu fauces 770,8
Aper maximus, vix a xxx militib. cōfectus 409,36. apri 12, ex commissione inter se colluctari 415,7
Aper imperium nefario dolo quærens, iustas sceleris pœnas luit 125,1.25
Aper Sulpicius centurio 288,8: Tacito Asper.
Apertio templi spontanea, ominosum 266,30
Apes militaria signa obsidentes, ominosum 150,31. apes fauos in signis mil. & imaginib. facientes, infaust. f. 399,6. apum examen in castris sese conglobans, ominosum 266,31
Aphaca, & Aphacitidis Veneris templum, lacus, festum 660,12
M. Apicii luxus & mors 231,20
Apion: vise Appion.
Apis lamentabiles mugitus & lacrymas edit 190,43. Apidem Aegyptiorum videre Cæsar Oct. non vult 190, 29
Apio seu Haplo, dux Proc. 739,24
Apollinaris legio 214,27
Apollinaris, præf.pr. 826,25: magistratu priuatur 830,44
Apollo Aquileiensib. Belis 612,20. Apollo Latoides, idem qui Sol 671,6. Apollinis Sarpedonii oraculum 659, 38. ex Apolline conceptus Augustus 161,17: Sueton. 38,48. Apollo a Nerone retractatus 295,42
Apollodori architecti sollertia, libertas in loquendo, interitus 352,30
Apollonia ad Ionium sinum 162, 29. Apolloniæ situs, & alia memorabilia 148,25
Apollonia Ponti op. euertitur 99,3
Apollonius Aegyptius vates 256,10
Apollonius Chalcedonius philosophus 116,25. Gr. m. Καρχηδόνιον dicit, i. Carthaginensem, sed Chalcedonium agnoscit etiam Capitolinus in vita Marci 141, 8. Apud eundem Capitolinum 159, 42. Apollonius Chalcidensis Marco Antonino a Pio præceptor datus esse legitur.
Apollonius Nicomed. phil. 373,27
Apollonius Tyaneus, Domitiani machinationes videt 863,44: Domitiani cædem Ephesi nuntiat, eadem hora qua Romæ illa patrabatur 337, 13: ob magiæ peritiam insignem, heroico monumento a Caracalla Imp. honoratur 433,29. nouus Apollonius seu Balaamus 893,16
Apoplexin pro Apoplexian habet etiam F.c. 116,9. apoplexia e vita intemperante 491,35
Apophthegmata scite dicta 236,14. apophthegmata vrbana & mordacia 420, 8. apophthegma Alarichi 816,2
Apparatus belli capitur omnis 81,10
Appionis testamento Libya in Rom. accedit imperium 99,26. gemino pp etiam in F.c. & Gr.m. quasi a Romano Appii nomine facta sit deflexio: cum verius sit Apion, ab Api Aegyptiorum deo: vt Serapion a Serapi.
C. Appius Silanus necatur 259,33: & D. 443,4: Sueton 81,52
Apprime eruditus 131,19
Apronianus, Dionis pater, Ciliciæ præf. 351,16
Aproniani mirus interitus 418,42
Apsæi rebellio 661,10
Apud Epirum, i. in Epiro 73,29. Apud Palæstinam Imperator factus] F. Palæstinæ Imperator f. 110, 8. ¶ Aput Agrigentum, F. c. 81, 37. sic Aput Lorium, F. 115,25
Apuleius ob mœchi patrocinium male audit 202,13
Sex. Apuleius consul 217,40
Apulia]F. Appulia 74,29: 81, 2,36
de Aqua dimicatum inter aduersos exercitus 441,13. aqua concreta & effossa bibitur ad Istri ripas 469, 16. aqua securib. & ligonib. finditur 584, 39. aquam calidā vendere vetat Claudius 258,32: itemque Ampelius præfectus vrbis, apud Amm. Marcell. 473,11 qua de re vise Lips. Elect. lib. 1, cap. 4. Aqua feruenti elixi hostes 283,8. aquam Tiberinam, super Ditis & Proserpinæ ara calefactam, liberis ægrotis propinare iussus Valerius 667,37. ¶ Aqua Claudia inducta 71,36. aquæ ductus inciduntur in oppugnatione castr. 407,21. aquę ductus ab Agrippa priuatis sumptibus reficiuntur 185,27. ¶ Aquæ nouæ terræ motu exortæ, veteres abolitæ 347,15. aqua e manu per somnū manans 397,5. sub aquis visæ domus 277,47. ¶ Aqua dicentib. admensa 845,10. aquæ satmagnam copiam admetiri causidicis iubet Marcus 361,14. aquam litigantib. satis copiosam infundit Seuerus 425,12.
Aquatici lusus in theatro 317,39
Aquila Octauio puero panem eripit & reddit 161,39. aquila coruos se inuadentes occidit 166,35. aquilæ duæ inter se decertantes, belli exitū præsignant 173, 15. aquila graculorum duce, conflictus 169,39. aquila militare signum ita insidet pertinaciter, vt etiam capiatur 399,4. aquila e rogo defuncti principis emissa, animam eius in cælum perfert 221,4: 398,35: 541,37. ¶ Aquilæ exercitus, earumq. ædiculæ, & gestatio 146,22
Aquila, libertus Mæcenatis 205,12
Aquileiæ situs, amplitudo, opes & copiæ 610,2,10. Aquileia obsidionem fortissime sustinet 614,2: subito incursu capitur a Theodosio 770,10. Aquileiæ occisus Maximinus 120, 10: F. c. Aquileia 911, 50. Aquileiam fine i, F. 131,23: Gr. m. Aquiliam 131, 21
Aquileiæ pons 612,36
Aquila Seuera 445,23,33
Aquilis fl. 805,7
C. Aquilius Florus consul 75,22
In Aquitania rem gerit Agrippa 105,15. Aquitania Romano imperio adiecta per Augustum 106,13: per præsidem administrata 122,16
Aræ in confinibus 60 8, 11. ara & sacrificia sub terra 668,31: 669,15. aræ plurimæ circum Heliogabali templum 568,7. ara inaurata, ebore gemmisq. Indicis exculta 398, 7. aræ coronatæ suffimentisq; omne genus cumulatæ 352, 16; & 349,25. aræ victimarum sanguine imbuuntur 670,12. super aris trib. tres agni mactantur ludis secularibus 670,11. circum aras saltationes ritu barbarico 563,25. aræ inscriptio 668,21.
Arabes gens pess. 641,24: a Pompeio subiguntur 100, 11: 141,18: a Seuero debellantur 404,41. Arabum regem in fidem accipit Traianus 111,15
Arabia in prouinciæ formā redigitur a Traiano 113, 23: tota puastatur a Seuero 637,24. in Arabia prouinciam facit Seuerus 118, 18. ¶ Arabia felix oppugnatur sub Aug. 196,44: peruastatur a Seuero 528, 10: quando primum a Rom. tentata 197,23: Felix vnde dicta 528,8. Arabia Petræa subigitur 344, 10. Arabicus equitatus velox 410, 45. Arabicus a deuictis Arabibus cognominatus Seuerus 118,20
Araxes fl. 140,17
Arbazacius dux 802,19
Arbela a Traiano capta 347, 34: ab Antonino Car. capta 435,46. ad Arbelam pugna 634,33. Ἄρβηλα etiam P. c. m. l.
Arberni: vise Aruerni.
Arbitio, dux Valentis 738,38: stratagemate vincit Procopium 739,5
Arbitros diffidentib. regib. mittit Pompeius 140,44
Arbogastes Francus, Gratiani dux 757, 41: aduersus Victorem cæl. a Theodosio mittitur 770, 26: a quib. natalibus ad quos honores euectus, ad Valentinianum interimendum vt inductus 774, 40: ipse sibi mortem consciscit 778,43. in L. & P. c. aliquoties scribitur Argobastes.
Arbores radicitus terræ motu euulsæ 346,22
Arca vrbs expugnata 405,30
Arcadiæ aug. columna 885,27. f. Ariadnes aug.
Arcadianæ Cædes 835,28
Arcadius, trib. mil. 700,10
Arcadius successor a patre Theodosio designatur 777, 40: ab Eutropio eunucho regitur vt pecus Arcadicū aut mancipium 789, 8: extreme amens, Eutropio totam imperii administrationem committit 789, 41: 800,37: vt consul 815, 28: quando mortuus 811, 7. Arcadio mortuo, filii eius Theodosii curam suscipit Honorius 807,18. Arcadii filius Ioannem patrem habere creditus 795, 5. Arcadii vxor arrogans, eunuchisq; & mulierculis palatinis nimium dedita 800,38
Arcana Imperatorib. significari vt solita 597,33. arcanarum artium libri tolluntur e medio 870,31. v. Secr.
Archelaus Mithridatis dux, cum Sylla bellum vt gesserit 94,26
Archelaus Cappadociæ rex, callide euocatus, Romæ detinetur a Tiberio 107,5: 229,19: 857,20
Architectus insignis 352,30: 402,19 architectus solertissimus a Tiberio per inuidiam necatus 232, 40. architecti, sumptuū magnitudine proposita, Claudium a portus exstructione deterrent 259,8
Arcus neruum pulsat Phraates inter responsa legatis Rom. data 184,16. ¶ Arcus triumphales 318, 40. arcus triumphalis Traiano structus 349, 5. arcus triumphales Domitiani conuelluntur 337, 34. ¶ Arcus o-

marmore Proconnesio 686,37. arcus Liuiæ decretus, omnium primæ 236, 9: sed non exstructus 236, 26
Ardeæ op. situs 65, 25
Arelate, op. Gall. 679, 42: 807,30
Arena aurosa per vias strata 570, 4: & Lamprid. 206, 10. arenosissima insula 854, 31: 855,6
Arethusa, Syriæ vrbs 657,5
Argentea factio 330, 33. argentei cxxx singulis militib. donati 715, 26. argentei centum singulis militib. dati 720,16. argento priuatorum, ostiatim petito, triclinia sternit Constantius Aug. 128,30
Argentocoxus Britann. 424, 43
Argentoratum Galliæ vrbs 132, 48: ad Rheni ripas situm opidum 704,12
Argo per cccc stadia terrestri itinere vecta 805, 2. Argonautæ AEetam qua effugerint, & transitus monumentum quod reliquerint 804,36
Ariadnæ augustæ columna 885,32
Ariana rabies 893,11
Ariarathes Cappad. rex, P. R. socius 87, 21: 90,44. F. c. priore in loco Ariaratus, itemq; Gr. m. in posteriore Ἀριαράθην & ipsi habent, vt & Suidas.
Aries pro homine crematus 375, 39. Ariete solutæ portæ 723, 9
Ariminum] F. Ariminus 74, 26. in Gr. m. f. Ἀρίμινον perp & hic 74, 34: & infra 80,24: vt Τικῖνον 808,22,38. Ariminum, vrbs Flaminiæ 813, 15: xxx milib. Rauenna dissitum 822, 10: conditur 74,26. Arimino ad Siciliam fugit Carbo 95,37
Arinthæus Iuliani dux 715,30: paludes Pers. scrutatur 725, 9: legatus ad faciendam cum Persis pacem 730, 27: locum & dignitatem suam retinet sub Val. & Val. 735, 20. Arintheus per i L. & P. 735, 20: P. c. Ἀρινθαῖος 715,30
Ariobarzanes Cappadocia eiicitur per Mithrid. 94,25
Ariouistus Germanus a Cæsare superatus 841, 41
Aristarchus Colchis rex imponitur 100,9
Aristothenienfis Mithridati patriam tradit 94,23
Aristobulus, Hyrcani frater, Iudæorum rex, vinctus ab Pompeio abducitur 141,24,15: triumphatus 100,37
Aristogitonis Ath. statua 170, 42
Aristonici ortus, rebellio, interitus 90, 36
Aristophanis Equitũ prologus 834.39
Aristoteles Alexandro mortis auctor fuisse creditus 429, 5. Aristotelici philosophi, & Aristotelis libri, ab Antonino Car. vt tractati 428, 44. Aristotelicorum contubernia & sodalitia Alexandriæ disturbata 429,2
Arius philosophus 190, 20: 845,27
Arma imperata sibi, de industria minus habilia fabricantur Iudæi 356, 42. arma vetera in ciuitatib. reperta, suis queq; vsibus aptantur a Iuliano Cæsare 704, 9. arma e priuatis pariter & publicis ædibus ad oppugnandos prætorianos rapiũtur 606, 24. arma stipitib. circumposita ad terr. host. 333, 4. arma in conuiuium aut comissationem inferri non solent 534,32. armis concertare & bini & plures simul coacti a Caio 247, 27. armorum certamini deputatum stadium ante vrbem 699, 6. arma exuere coactus hostis artificioso strategemate 614,31. arma ponere coguntur prętoriani exauctorati 396,2. armis spoliantur & venduntur fugaces milites 740, 18. armis referta nauis sponte appellit 303, 11. arma coruscantia 291, 33. arma, iure omni validiora 267,14
ex Armamentariis publicis arma corripiuntur aduersus prætorianos 606,19
Armati, ὁπλῖται 89,41
Armatura graui tutaq; freti 655, 36. armatura grauis in profectione iumẽtis imponitur 715,41. armatura Britãnica 422, 3. armatura Macedonica seu Alexandrina 428, 37: & apud Curt. lib. 1.
Armati vita & mores 886, 3. sic nominatur etiã in Fastis, 54 & 55: apud Zonaram est Harmatius
Armenes, Nabidis f. 86,9
Armenia cum Media in Parthorũ ditionẽ transit 186, 3: Parthis per Aug. eripitur 106, 26: sub Nerone amittitur 108,15: Teridati datur a Nerone 292, 15: Parthis eripitur per Traianum 113, 11: 345, 21: in prouinciæ formam redigitur a Traiano 113, 20. Armeniæ rex Seuerum munerib. & obsidib. demulcet 527,37. Armeniorum rex a Caracalla decipitur 431, 2. Armenię pars maior Romanis a Persis adimitur 730,38. ¶ Armenia minor 94,7: 99, 46: Gr. m. Ἀρμενία ἡ ἐλάττων: Mithridati eripitur 98 20: Deiotaro donatur 106, 6. Armeniæ mõtes asperi ac difficiles 581, 2: & 516, 40. Armenii sagittarii aduersus Germanos adsciti 590, 40. vise Gr. Ind.
Armoricæ tractus 125, 42: F. Armorici: Gr. m. Ἀλμορίχων, corrupte. Armorichus, Gall. prouincia, in libertatem se asserit 827,7
Arnuphis Ægyptius, magicis incantationib. pluuias elicit 366,40: 868, 43
Aromata & suffimenta ex Arabia felici import. 328, 9. aromata rogo iniecta 542,17. aromatibus variis oneratæ aræ 568, 11
Arrectus ad spem, F. 129,7
Arrianus Flauius 358, 9
Ars a natura superata 518, 38. ars inuidiam sæpe, non fauorem conciliat 233,4. arte sua victum parare sperat Nero 301,10
Arsaces, Parthici imperii conditor 577, 23: qua occasione Persicum & Macedonicum imperium ad Parthos transtulerit 641,13. Arsaces rex regũ 321,1. Arsacidæ Parthorũ reges dicti, ab imperii conditore Arsace 146, 46
Arsacius eunuchus 813,16,35: ad supplicium deposcitur a mil. 821,34,42
Arses pro Xerxes, Gr. 119,26
Arsinoe Ægypti regina, inter captiuos a Cæsare traducitur in triumpho 154,35
Artabanus ad obœdientiam compulsus 214, 10. Artabanus Parthorum rex, obruitur a Seuero imparatus 529,14: Dionis epitomæ Vologæsus 410,7: dolo circumuenitur a Caracalla 551, 12: 552, 38: quo prætextu oppũgnatus ab Antonino Carac. 435, 40: iniurias sibi suisq; factas armis vltum it 556, 36: a Macrino vt placatus 441, 2: pacem cum Rom. facit 559, 11: occiditur 451, 30. Artabani Parthi fastus & interitus 576,10: 577, 29: 578, 18
Artaces: vise Arthaces.
Artaxata, Arm. vrbs 99, 40: Gr. m. Ἀρταξάτων ἀρχαίων: Pompeio deditur a Tigrane rege 140,18: capitur a Corbulone 287, 34: Neronis permissu instauratur 292, 45: instaurata, Neronia nominatur 293,10
Artaxerxes imperiũ a Parthis & Rom. ad Persas suos iterum transferre aggreditur 451, 8: quib. successib. fretus, bellum Romanis fecerit 576, 7: 577, 13: 578, 17: quam superba legatis ad Rom. mandata dederit 579,35.
Artaxerxis successor Sapor 641, 9
Artemio, Iud. rebell. dux 350,21
ad Artemisium pugnã 653,32
Artemii aug. vita 891, 58
Arthacen Iberiæ regem vincit Pompeius 100, 6: F. Artacon, Gr. m. Artacen: sine aspir. vterq;
ob Articularem morbum imperii collegam sibi adsumit Seuerus 513, 36
Artifex qualis pereo 302, 29. artifices & opifices a latrone captiui detinentur aliquãdiu: post cũ honorario dimittuntur 420, 26. Artificiosi operis supellectilia in põpa solenni traducuntur 476,29
Aruernorum ciuitati bellum infertur 91,17. F. Arbernorum ciu. apud Aruernos victus Cæsar 101, 19
Arulinus Rusticus phil. 334, 24
Aruns] F. c. Arruns, gemino r, 66,17. sic Dionysius quoq; alicubi Ἄρρουν vocat, alicubi Ἄρρον.
Aruspex de insidiis imminẽtib. pręmonet 304, 42. aruspices vndiq; accersuntur a Caracalla 554. 4
Arx in opidi medio, muro & ipsa circumcinctã 718, 31
Arzaneni: vise Zaleni.
Arzianenæ ciuitas Tigranecerta, F. 98, 27
Asboras: vise Aboras
Asclepiodotus præf. prætorio 126, 18
Asclepiodotus Nicæus philos. 289, 2
Asdrubal Annibalis frater, Hispaniam tuetur 80,14: vincitur 81, 21: 82, 18: Sciniones ambos interficit 82, 25: victus fugatur 83, 18: ab Annibale fratre in Italiam vocatur 83, 40: per insidias occiditur 84, 4. ¶ Asdrubal alter a Manlio capitur 82, 10. ¶ Asdrubal Carth. dux in tertio bello Punico 88, 41: triumphatur 89,33: F. Hasdrubal 80,15. & alibi
Asemus. pro Aemus seu Hæmus 688,16
Asia, Europę opposita continens omniũ 541,30: ab Europa quib. limitib. diremta 576, 19: vetus Persarum possessio 576, 19: Romanis Attali testamento legata 90, 31. F. c. fere semper Assia, gemino ss.
Asiani, populi Asiæ 275, 41. Asiani barbari 847, 34. Asianus & inexercitatus exercitus 150,32
Asiaticum bellum Aristonici 90, 36
Asiatici nomen accipit L. Scipio 87,3: F. c. Asiagenis. sed Asiaticum agnoscit etiam Gr. m.
Asiaticus Valerius 256,39: necatur 262, 39
Asina Cornelius 75, 13. in Gr. m. perperam Asianus.
Asini vmbra, prouerb. 802, 6. asinino lacte lauat Sabina 289, 38
H. Asinius 93, 13: F. c. Assinius: Gr. m. Asianius
Asinius Gallus dicta liberius apud Tiberium Cæsarem, interpretatione lenit quidem; sed pœnam tamẽ nõ effugit 224,1: 236, 40: 244, 8
C. Asinius Pollio victus in Bætica 163, 11

Aspax facetus scurra 420,2
Aspendus op. 792,30
Asperitatem sæuitiamq;] F. acerbitatem 129,35
Aspicere Plautianum vetantur obuii 531,17
Aspide admota mortem sibi consciscit Cleopatra 105,36:189,47
Asseclis comitatus 293,46
Assertor Hispaniæ contra Rom. 90,6
Assessores principis in caussarum cognitione 401,8. assessores Augusti 215, 10. assessores filio a Seuero dati amici ætate ac iudicio maturi 537,25:538, 35. assessores & consiliarii Alexandro additi senatores xv, ętate ac vita grauès 574,15. assessorem Alexander habuit Vlpianum I.C. 119,30. assessor & consiliarius ex aduocato 806,35
Assessus damnati senatoris fugitur 241, 11
Assiam pro Asiam, F. 128,19, & alibi fere semper
Assurgere ad se venienti 103,38. assurgit consulib. etiam Tiberius 226,21. assurgere principi intranti, honoris signum etiam apud Pers. 684,9
Assyria barbaris Atyria dicitur 347,36: in prouinciæ formã redigitur a Traiano 113, 21. Assyriæ vrbem nobiliss. Seleuciam 116,3: F.c. Assyriam vrbem nob. Assyriæ vrbium maxima Ctesiphon 720,12
Assyrius & Sardanapalus idem qui Antoninus Heliogabalus 444,5. Assyrii cognomen vnde Pseudantonino impositum 445,10
Astrologia quib. nitatur 161,27. astrologiæ peritissimus Thrasyllus 206, 47. astrologi ex vrbe pelluntur ab Agrippa 185,45: pelluntur a Tiberio 228,41: de Neronis genitura quæ responderint 267,23: quo argumento derisi a Vitellio 304,29: Vitelliano edicto suum opponunt 308,35. Astronomi vndiq; a Caracalla arcessuntur 554,4
Astures deuicti 196,16
ad Asylum Christianorum confugit reus 765,17. asyli ius lege sancitum ecclesiis 793,44. asyli ius ecclesiæ religiose tuetur episcopus 810,25. asylo sontes extrahere non audet populus 796,10
Atalus seu Attalus princeps 853,37
Atanius Secundus, eques, stolidi voti per Caium damnatur 246,45: & D.442: interpreti Afranius
Ataulfus ab Alaricho cum copiis suis accessi ur 813,2: per Alpes in Venetiã penetrat 820,5: Satum inuadit 831,9. L.& P. Taulfus 820,5: Olympiodoro Adaulphus 853,37 quę scriptura propius accedit ad vulg Adolfus.
Ateius Capito sæcularium ritus præit seu exponit 669,22. Ateius Capito de Latinitate vt censuerit 229,11
Atella, Campaniæ opp. do 106,3. F. Atello, sed Atellam fœm. fine agnoscit etiam Gr.m. Dio Nolæ mortuũ Augustum refert 217,43: 218,40
Athambilus rex 348,33,37 priore in loco P.c. fine m habet Αβάνιλος.
Athanarichus Scytharũ princeps, honorificentissime a Theodosio & exceptus & sepultus 759,7. L.& P. Ὀθανάριχος. sed Ἀθανάριχον agnoscit etiam Suid.
Athanasius, episc. Alexandriæ 879,27. S. Athanasius orthodoxæ fidei capita Iouiano per episto'am exhibet 878,13
Athanasius patriarcha 889,42
Athenæ ciuitas Achaiæ, Mithridati traditur 94,23: mortuorũ beneficio sæpe conseruatæ 152,7: a Nerone cur non aditæ 296,1: honorib. quib. affectæ ab Adriano 358,12: a Scythis expugnatæ 651,15: terræmotus periculum quo merito effugerint 745,35: Alarichi impetũ vt effugerint 783,39 Athenienses insigni de Persis victoria inclarescunt 633,14: Antonio Mineruam despondent 178,11: ab Augusto multantur 199,28: a Marco quib. affecti honoribus 371,37: muros suos aduersum Scythas instaurãt 646,14: lauatione hospitem excipiunt 784,9. Atheniensium scholæ annua salaria constituit Marcus 371,38. Atheniensium & Lacedæmoniorum de primatu contentio, Græciæ resp. pessumdedit 633,42. Atheniensium & Syracusanorum prœlium Romæ exhibitum 328,6
Athenæum (Ἀθήναιον) quid, & vnde dict. 395,26
Athenodorus qua libertate apud Aug. vsus 222,17. Athenodori Stoici consiliis obsecutus Augustus 635,44: 845,25
Athletarum multitudo ingens coacta 414,4. athleta fortissimus Aurelius Ælix 445,39
Athlula : quære Epibula
Athos perfossus 633,29
C. Atilius Bulbus consul 79,6
M. Atilius Regulus consul 74,27: 75,25: capitur 76,5: constantissimus 77,2
Atlas mons vbi, qualis mons, curq; cæli columna dictus 412,8. Atlanticum mare 706,33
Atra frustra oppugnãtur a Seuero 410, 16,36: 528,12. Atrorum obsidionem magnopere iuuit Priscus architectus 402,22. Atrorum situs & munitio 528,13. Neutro gen. Atra Dionis epitome, fœminino Atras Herodianus dicit.
Atreni sagittarii Nigro suppetias missi a rege Barsemio 515,4. Atrenorum rex bello a Seuero petitur 520, 42: 527,34: 528,2. Atreni fortissime se defendunt 410,45. vise Agareni.
Atratus in Plotinæ luctu Adrianus ad dies IX 356,8. vise Pulla.
Atreus, tragœdia Scauri 244,13
Attalus Asiæ rex, in amicitiam p. R. accipitur 82,35: Romam venit 88,26: moriens, Asiæ regnum legat Romanis 90,28
Attalus legatus 818,35: fisco pręficitur ab Honorio 818,43: 819,24: præfectus vrbis, Romam ab Honorio mittitur 820,23: e præfectura vrbana euehitur ad imperium 827,33: ab Alaricho diademate & purpura nudatur 830,32
Attia Cæsaris soror 161,6: Augustum ex Apolline concepisse asseuerat 161, 36
Attianus Adriani ciuis ac tutor 351,13: Zonaræ Tatianus est 201,36: Ælio Spartiano Cælius Tatianus 126,22, etiam in m.s.c. At 128,47, & 130,39, pro Tatiano idem codex Pal m.s. habet Attianum: in quem etiam conscripti putãtur Catattiani libri, quos obscurissimos, Antimachum imitando, confecisse Adrianus perhibetur.
Attici stili gratia multi scriptores legũtur 207,31
Atticus Numerius 222,18
Atticus Quintius 324,59
Atticus captus, ad Vitellium mittitur 315,5
Attin cithara canit Nero 277,8
Atyria barbaris Assyria 347,36. Hebraice namque Assyria dicitur Asur Syrique, Chaldæi, & Assyrii, s in t mutato pronuntiant Atur: quæ mutatio a Chaldaicis quoque grammaticis aduotata est, vt Franc. Iunius, & alii orientalium linguarum doctores testantur.
Auaritiæ comes crudelitas 527,5
Auctoritas senatus, & Senatus consultum, diuersa 204,2
Audaces clamore tenus 600,31. audacia temeraria, magni mali caussa 605,19
Audate : vise Andate.
Audens, siue Audentius, præf. præt. 553, 26: imperium recusat 556,25. Lud. Carrio Antiq. lect. lib. 2, c 8, mauult Aduentus. vt is sit cuius in Græcis pariter & Latinis consulum fastis fit mentio, pag. 40, & 41: & Cod Iustin. lib. 9, tit. 1, cap. 1.
Auditorium, schola 125,14
Auentinus mons vrbi additus 64,31. in Auentino ædis Dianæ 669,45
Cn. Aufidius Orestes consul 98,8
Augarus Osroenorum rex, confugit ad Seuerum 528,3: a Seuero exceptus magnifice 448,8: decipitur a Caracalla 430,44: & Zon. 220,40. Αὔγαρος etiam apud Suidam rex Edessæ, sub Traiano. alibi Abgarus.
Augurium Britannicum 280,26
Augusta quæ Lat. dicta 193,35: 856,8 Augusta legio in Numidia 214,11. altera legio Augusta in Britanniæ superioris hibernaculis 214,9. octaua legio Augusta in Germania superiore 214,17
Augusta vocabatur Liuia antequã Augusti sacerdos fieret 222,17. Augustã appellari vxorem suam vetat Pertinax 389,26. Augustæ nomen impollutum seruari vult Pertinax 389,31. Augustæ titulum nurui suæ inuidet Mamæa 575,28. Augustæ honores 472,30. Augustæ honores pellici a Commodo tributi, excepto igni pręferri solito 486,8. augustæ viduę, regiæ mensæ apparatum accipiunt e publico 815,20. augusta cum augusto interficitur 573,27
Augustale, heroicum Augusti monumentum seu fanum 225,38. augustale a Iustiniano exornatur 888,4
Augustalia, ludi natali Augusti celebrari soliti 217,34: 222,19
Augustales Neronis 277,11: Neroni simulacrũ insigne aliena pecunia statuunt 297,35: in Græciam adducuntur a Nerone 293,28
Augustus Græcis Σεβαστός 193,38: 856,12. Augusti appellatio quid cõferat Imperatori R. 194,25. Augustus quando & cur appellatus Cæsar Octauianus 193,31. Augustus augusti imperii signum quod acceperit 195,19: imperium quomodo administrarit 195,24: ob ciuilitatem omni legum necessitate solutus 196,38: XI consul, grauissime ægrotans ab Antonio Musa restituitur 197,21: moriturũ se putans, vt reb. imperii prospexerit 197,29: in Siciliam, post in Græciam & Asiam proficiscitur 199,15: post peregrinationes Romæ quæ egerit 200,11: imperium accipit in tertium decennium 204,30: domum suam cur publicaris 207,32: cum

cum Liuia de imperii periculis atq; insidiis disquirit 208,3: Liuiæ quo modo obstrictus 236, 10: senio & corporis debilitate grauis. quos sibi adiutores sumpserit 215, 7: imperiũ accipit in quintum decennium, inuitus 217, 9: imperii fines conseruari quam adaugeri maluit 220,8: imperii limites constituit Tigrin & Euphraten 731,23: moritur 217,43: veneno sublatus putatur a nõnullis 218, 13: moriens quæ cum amicis egerit 218,22: libros quatuor post se reliquit 219,34: Tiberium successorem cur instituisse creditus 221,13. Augusto inter diuos relato qui honores tributi 222,16: a Tiberio qui tributi honores 225, 31
Augusti ortus, cõsulatus primus, ętatis imperiiq; anni, mors 218,30: vita 856,7: virtutes eximiæ 221,14: modestia 198,38. Augusti austeritatem & crudelitatẽ laudat Seuerus 409, 7: eam fortasse qua in triumuiratu est vsus, teste Sueton. 10,30. Alioqui clementem ciuilemq; Augustum fuisse, testatur idem Suet. 30,5: & in ipso triumuiratu longe Antonio ac Lepido humaniorẽ fuisse, tradit hæc ipsa Epitome 167,24. vt non immerito suspicetur aliquis, pro Αὐγούστῳ visto in loco reponendum esse λογγύφθον. Augusti funus 218, 39: heroum 219,38: heroa (seu fana) & signa 225,34. Augusti currus elephantis trahitur 275, 6. Augusti monumentum sponte patescit 323,30. Augusti monumentum repletum, plures capere nequit 361, 12. Augusti portus 414, 29. de Augusti reb. gestis scripsit Cremuli* Cordus 234, 31. Augusti familia omnis in Nerone consumpta 108, 33: 302, 33
Augusti ab Augusto Cæsare denominati ceteri quoq; Imp. 165, 40. Augusti appellationem recusat Tiberius, licet heres ab Augusto institutus 223,21. Augusti sacram appellationẽ profanauit Nero 299, 31. Augusti vocabulum ludicræ proclamationi in fine adiectum 294,25. Augusti iuuenis appellatione, vt cõtumeliosa, irritatur Caius 248,23. Augustus & Pater a populo salutatur Pertinax; post etiam a militib. 492,17. 22. Augustus & Imperator a senatu salutatur Pertinax 493, 4. augusti honores Seuero per legatos deferuntur a senatu 509,35. Augustus a senatu nominatur Alexander, cum ante ab exercitu Cæsar esset dictus 119,26. Augustus a senatu appellatur Claudius, cum a militib. electus esset Imperator 122,29. sic Quintillus 122, 41. Augustus a prætorianis nuncupatur Maxentius 129,6. Augustus consensu militũ creatur Iulianus 133, 5. Augusti bini imperium æquo iure administrare quando cœperint 115, 35. Augusti simul tres, Pupienus, Balbinus, Gordianus 120,14. Augusti Romanum orbem inter se diuid unt 128, 36. Augusti duo duos sibi Cæsares assumũt 128,20. Augustus vnus cum trib. Cæsarib. 130, 25. Augusti quatuor a Constantino instituti 131,15,25. nouis Augustis honores imperiales omnes a senatu decernũtur 604, 20. Augustus orientalis, Alexander magnus 428,40
Augustus mensis 204,34
Augustodunum op. 693, 15
Auia a nepote occisa 245,23
Auis immanis & dira ante prœlium visa 307,1. aues aduersus locustarum luem diuinitus datæ 659, 41. auium septem milia apposita 109,34
Auitus, seu Pseudantoninus, imperium quomodo & quamdiu gesserit 444, 4. P.c. Ἄβιτος: Legat. vol. Ἀυΐτος 441
ab Aula relegat Maximinus omnes Alexandri amicos 589, 13. aulæ custodia quib. committenda, dispiciunt principes 735,16. aula purgatur a Iustiniano, & marmore sternitur 888, 3. vise Palatium.
Aulus prænomen Italicum 93,24
Aurelia via 109,5
Aurelianus vnde oriundus, imperium quomodo & quamdiu gesserit 123, 11: 654,30: insidiis quib. exstinctus 661, 42. Aureliani vita 873,31: notatio 837, 11. Aureliani cædes vindicatur 663,22
Aurelianus consul 795,1
M. Aurelius Cotta consul 97,16: obsidetur 97,22
T. Aurelius Fuluius Antoninus, successor Adriani 115, 4: F. c. Titus Aurelius Antoninus Fuluius. Idem mox v. 7, T. Antoninus Fuluius Boionius Pius: F.c. Marcus Antoninus Fuluius Boonius Pius: Gr. m. Marcus Antoninus, & Antoninus Fuluius Boionius Pius. Aurelius Antoninus quas ob virtutes ab Adriano adoptatus 360,11: 361,32
L. Aurelius Commodus 381,5,13
M. Aurelius Antoninus Bassianus, Seueri F. & successor 118,36
M. Aurelius Antoninus Heliogabalus imperiũ quomodo & quamdiu gesserit 119, 16
Aurelius Alexander ex Cæsare Augustus 119, 25. vise Alexander
Aurelius Ælix seu Felix 445,38
Aurelius Eubulus 450,14
Aurelius Zoticus Smyrn. 447,45
Aureliorum verorum domus in Commodo exstincta 385,12
Aurelius mensis 381,5: 869.9
Aurem alterã perforatam habent Mauri 439,29
Aureus in curia statuitur Marcus 373,2. aureis vasis ad sacrificia tantum vti permittit Tiberius 228, 22. aureis compedib. alligare 262, 25. aureus dies 292, 26. aureũ appellari suum seculum voluit Commodus 381, 22. Aurea factio 330, 31. Aureus mons 124, 25: 125,31
Aureus nummus xxv drachmas valens 207,28. aurei octo, cc drachmæ 371, 44: 372,1. aurei bini viritim exacti 381,35. aureorum triginta milib. filium redimit pater 819, 40
Aureolus equitatui aduersus Postumi rebellionem dux præpositus, res nouas & ipse molitur 650,45: 651,1,40: vt interierit 652,22
Auriga flagelli submissione munerarium & ceteros diuites ex inferiore loco veneratur, stipemq; ab eis petit 430,5. aurigarum more munerarios adorat, aureosq; submisse petit Heliogabalus Imp. 447,7. aurigæ habitu curru conscenso, ad circenses se comparat Caracalla Imp 554,24. aurigæ libertatem ab Imp. petit populus 358,23. in aurigam suæ factionis iactata dicteria, crudelissime persequitur Caracalla 546,36. aurigarum sub Nerone elatio 269, 33. aurigarum factiones quatuor, albata, russata, prasina, veneta 269,39. aurigis additæ duæ factiones, aurea & argentea 330, 32. aurigas sibi associant iuniores principes 418, 20. aurigatione corrumpuntur principum iuniorum mores 529, 45. aurigatio solis 569, 43. vise Currus.
Aurum Crasso mortuo in os cum ludibrio infunditur 147, 9. auri ramenta capillo inspersa 471,28. auro conspersa tunica 382, 5. auro intexta, & auro clauata: vise χρυσοϋφές. auri libris quater mille redempta pax 805, 44. aurum lustrale 625,40
Auruncuileius, legatus Cæsaris 101, 28. per au diphth. etiam in F. c. vulgo Arunculeius.
Auscultatores insidiosi 432,32
Ausonia fera 435,34
Auspicia, σύμβολα 77,38. auspiciis neglectis pugnatum infeliciter 77, 25: 101,27
Austeritas & crudelitas, lenitate clementiaq; Seuero tutior esse visa 409, 7. austeritas lenitate temperanda 837,29
Autem pro Tamen, F. 124,30
[in] Auxilium poposcerunt Pyrrhum 72, 19. sic, in auxilium habebat Numidas 76, 39. in auxilium erant Romanis 87,20: F. in auxilio erant. rursum, in auxiliũ Pompeio fuerat 103,8
Auxonius præf. præt. 741,11. forsan Ausonius.
Axiochus Musonii F. 782,40

B

Babdiceni. gens Pers. 730,30: Zabdiceni Amm. Marcell. 441,1
Babylonem vsq; progressus Traianus 347,38. Babylon vincitur a Traiano 113,18: capitur a Seuero 410,3: 617,24. Babylonis muri bitumine facti 347, 43. Babyloni vicinus mons 653,41
Bacaudæ: quære Bagaudæ.
Bacchanalia Athen. 358,14
Bacchas cithara canit Nero 277,8
Bacchicum agmen Thraciam peruadit absq; noxa 449,8
Bacchus Silenum in conuiuio assessorẽ habet 833, 31: 834, 27, & seq. Bacchi & Sileni filiæ vites 848, 23. Bacchi habitus 253, 36: templum 424, 34. Bacchum imitatur Antigonus rex Mac. 465,33. Bacchum imitatur Caracalla 429,8. vise Dionysus, Liber
Bacurius Armenius 777,31: occumbit 778,20
Bæbii Marcellini mors 419,24
Bætica pugna 163,12
Bagaudæ rebellant in Gallia 125, 34. F. c. Vacaudæ: Gr. m. Βαγαῦδαι. Bacaudæ Sarũ ad Alpes excipiunt 825, 18. Bacaudæ Gallica lingua dicuntur tyranni 125, 27, Gr. m.
Bagonas Cæsaris aduersus Pompeios socius 156,28. Dioni 153 Βογούας, Xylandro Bogud.
Baiarum descriptio 180,1
Balbinus Aug. 120, 15: cum Maximo Imperator a senatu dicitur 604, 11: 640,10. quib. meritis ad imperium euectus 604, 17: domi rẽp. administrat 607, 12: Maximo qua re præstare visus 620,36: Maximo collegę diffidens, & illum & se ipsum in vitę discrimẽ coniicit 621,7. q.c. Albinus, vt & in Gr. Fastis pag. 40.
Balbus Cornelius 177,12
Balneo publico Athenis excepti cum alii, tum sophistæ nouitii 854, 9. balneæ gratis populo ab Agr. præbitæ 185,37. balneo principis lauasse, capitale 297, 28. balneo feruenti ex-

stincta 685, 27. Balneum Agrippæ deflagrat 327, 35. Balneum Titi Cæsaris 327, 32. vise Lauacra, Thermæ.
Barbæ rasioni primæ festum instituit Nero 276, 17. barbę tonsioni festum instituit Heliogabalus 447, 16. barbam primam Ioui Capitolino in pyxide aurea consecrat Nero 276, 18. barbam radit Caracalla 434, 11. barbæ rasione vestisq; mutatione occulit se Macrinus 443, 9: 565, 31. barba Plautiano euulsa, defertur ad filiam 417, 3. barba & supercilia per ludibrium euulsa 621, 22. barbam nutrire primus Imperatorum Adrianus instituit 344, 33
Barbarus & genere & moribus 588, 35. barbari quibusuis occasionibus ad motus procliues 466, 11: pecuniæ auidi, & bellum & pacem quæstui habent 470, 29. barbaris emptitiis, ob formę venustatem, omne in subditos petulantiæ genus permittit Constans 692, 39. barbari milites indigenis misti nullo discrimine 756, 21. barbari militis insolentia, monitis primum, post etiã ferro castigatur 755, 34. barbaris aditus in Ro. imperium quomodo patefactus 689, 5. barbaris in Rom. imperium aditus aperitur a Theodosio 756, 27. barbari aduersus domesticorũ inclementiam adiutores implorantur 757, 32. barbararũ gentiũ ne nomina quidẽ recte proferri possunt a plerisq; 349, 4
in Barbarico interfecti 121, 3
Bardones Philippicus 891, 26. in catalogo Bardanes 896, 6: 899, 32: item apud Zonar. 79, 53 (787, 31
Bargi ortus, scelera, præmium 786, 12:
Barophthas opp. Pers. 727, 17: P. c. Βαρόφθας.
Barporas, Iudæorum rebell. dux 318, 32. P. c. Barphoras, sed syllabæ φο superscripta πο. Legat. volum. Βαρπόρας, 399: minus recte.
Barsemius Atrorum rex, Nigro mittit auxilia 515, 4: ob Nigri amicitiam bello petitur a Seuero 527, 34. posteriore in loco vulg. l. Barsenius est: sed Barsemius per m etiam in Sch. m. s. & Pol. versione. recte. origo & iusta forma est Barsemes filius solis: quod nomen etiam apud Hebræos legitur; teste Fr. Iunio.
Barsyames Petrus 891, 6
Barybyssus fl. 890, 23
Batæus Rufus præf. 365, 5
Bases simulacrorum ligneæ 801, 32
Basiliscí aug. vita 885, 36
Basilius præf. vrbis 815, 33
Basilius & Constantinus porphyrogeniti 876, 24
Basilius theologus moritur 880, 41
Bassiano filio, Antonini nomen a senatu imponi vult Seuerus Imp. 118, 35: 530, 14. ¶ Bassianus Antonini Caracallæ filius 563, 39: 564, 8. Bassianus Soæmidis filius: post Antoninus Heliogabalus 562, 34. ¶ Bassianus, Mæsæ nepos, Heliogabali aug. consobrinus 448, 35: 449, 22. (P. c. priore in loco Κασσιανός: perperam) Alexander cognominatur ex Heliogabali dei iussu 448, 43: Herodiano Alexianus 562, 35. Bassianus gemino ss apud Spartianum & Lampridium, etiam in membranis m. s. apud Herodianum A. & B. Basianus, vno s
Bassus Pomponius 444, 29, 34
Bassus & Philipp. consf. 804, 9: 811, 6
Bastaorum equitum ala, Istrum tranat armata 355, 32. rectius Batauorum
Basternæ subacti 127, 16. Basternæ funduntur a Crasso 191, 14. etiã P. c. at D. Bastarnæ 312. Basternæ Scythæ sedes in Thracia impetrant ab Imp. R. 666, 29
Bataua insula, & equites Bataui lectiss. 214, 36. Batauia, insula Rheni, fluuialium omnium maxima 707, 31. e Batauia insula milites Romanis legionib. adscribuntur 709, 26. Bataui in Sirmii præsidio 733, 31. Bataua legio infamiæ notã & deprecatur, & strenuitate mox eluit 740, 13. vise Bastai
Bathanarius dux 813, 36
Bathyllus saltator 201, 4. Bathyllus pãtomimus 635, 40. P. c. Βαθύλλος vno λ
Batnæ, op. Osdroenes 714, 15: a Traiano captæ 345, 37
Bato Dalmatarum dux, Tiberio se dedit, rebellionisq. caussam reddit 215, 26: perperam P. c. Κάτων.
Bato gladiator fortiss. 428, 26
Baudo, Gratiani dux 757, 41: 774, 41
Bauli Puteolis ponte iunguntur 249, 25
Beatorum insula 855, 1. Beatitudinem ventre ac voluptatib. metiẽtes 469, 9
Bebius Crispus 861, 19: supra Vibius Cr. 309, 8: itemq: apud Corn. Tac.
apud Bebriacum in Italia victus Otho 109, 15. F. c. Betricum; alibi Betriacum & Bedriacum.
Becillinus: vise Betillinus.
Belenus, vise Belis.
Belgicæ tractus pacatur 125, 42
Belis Aquileiensium numen 612, 19. Capitolino 129, 43, Belenus in membr. m. s. Vbi scholion interlineare Martem interpretatur: Herodianus 612, 19, Apollinem: forsan παρὰ τὸ βέλος: vt βελίνιος quoq; ex eo dictũ putatur, quod eius succo inficerentur iacula. Abellio diuersum videtur numen. vise Ioseph. Scalig. Auson. lect. lib. 1. cap. 9: & Petr. Pith. Aduers. lib. 1, c. 4: S. Hieronymus in Esaiæ cap. 46, Saturnum Belem facit: itemq. Isidorus Etymolog. l. 8, c. 11: teste Schott.
Bellator clariss. Seuerus 538, 8
Belli domiq; parta gloria 114, 7. bellis Parthicis occupato 133, 6: F. prœliis P. ¶ Bella quattuor vno eodemq; tempore gerunt R. 82, 6. bella Romanis nulla quando f. 79, 8. ¶ Bellum inexpertis, præsertim iuuenibus, dulce 515, 7. bellum alta pace motum 531, 10: 557, 12. belli concitator poscitur a victoribus 86, 37. belli sine caussa moti pœna 99, 49. belli signa diuinitus data 186, 37. belli apparatus maximus 186, 18. bella nõ ex armorum vi, sed e causæ bonitate potiss. pendent 881, 3. bella iusta vt sint, cordato spectandum duci 844, 1
Belus Iupiter 438, 34. Beli simulacrum 661, 33. vise Belis.
Beneficentiæ plurimũ studuit Marcus, eiq; fanũ quoq. struxit, peculiari dato nomine 373, 7: 867, 13: 937, 32
Beneficia a superiorib. principib. concessa, programmate confirmat Titus 325, 4. beneficiis maligna ingenia non edomantur 323, 20
Beneuentum conditur 74, 26
Beneuolentia vera conciliari vt possit apud ciues 212, 6
Benignus cunctis 115, 23. Benignitas, φιλανθρωπία 116, 34. benignitas quantum polleat 210, 7, 30
Berenice cum fratre Romam venit 322, 27: dimittitur a Tito Vesp. 322, 34: Romam reuersa 324, 13. ¶ Berenice vidua 879, 35. Græce Βερονίκη, vnde vulg. Veronica.
Berenice, ciuitas Libyæ 99, 17
Bersabora, vrbs Pers. 718, 29
Berytii Tyriis inuisi 518, 8
Besti a quo primum oppugnati 98, 44
Bestia Calpurnius 91, 36, 41. F. c. Vestia.
Bestiæ vcc septem dierum ludis confectæ 415, 19. bestiarum IX M. in amphitheatri dedicatione confecta 327, 35. cum bestiis in editione munerũ commissi homines 117, 18. bestiarum expugnator fortissimus 440, 20. cum bestiis pugnasse, capitale sub Domitiano 335, 11. bestiis obiiciuntur damnati 147, 31. bestiis captiuos obiiciunt Iudæi 350, 17. bestiis obiecti reges barbari 129, 28. vise & Feræ.
Besuchis, op. Pers. 721, 45
Besus Darium regem suum perimit 634, 37. alibi Bessus.
Betillinus Cassius 253, 10: & D. 453: P. c. Βετιλῖνος, vno λ: Græcis Fastis Βιτελλῖνος, Latinis Viscellinus, ipso statim initio. Xylander e Cic. Becillinũ legit.
Bezentes & Bezentani: vise Veientes.
Bibentes simul & pugnantes 367, 33
Bibliothecæ a Traiano exstructæ 345, 6. bibliotheca Constantinopoli a Iuliano structa 713, 17. bibliotheca insignis Antiochiæ incensa 878, 39
Biblus op. 660, 13
L. Bibulus consul 101, 3. Bibulus, maris præfectus, fallitur a Cæsare 148, 22: moritur 149, 12
Bicilis Dacus 344, 6
Bispellones pro Vespillones, F. 112, 22
Bissones, boues barbarici 415, 18
Bithra, op. Pers. 721, 14
Bithynia inuaditur a Mithr. 94, 17: Nicomedis testamento transit in Rom. dicionem 97, 18: luporum habitatio fore dicitur 690, 20. Bithyni præfectum suum apud Imp. accusant 265, 15. Bithynicum litus difficile 683, 25
Bithynium, op. Bithyniæ, nunc Claudiopolis 356, 18. perperam vulg. l. Βιθυνίου πόλεως Κιθυνίδος: perperam etiam Blancus, Cithynide ortus, ciuitate Bithyniæ. nostram lectionem e P. c. desumptam cõfirmant hæc Ptolemæi, in descriptione Bithyniæ, Κλαυδιόπολις ἡ καὶ Βιθύνιον.
Bituitus Aruernorum rex debellatur 91, 18. F. c. ibi habet, eorum duci Vituito. Gr. m. 91, 19, perperam Αὐτόνιος: mox v. 24 Βιτούϊτος, & expuncto posteriore β, Βιτούϊος: apud Strab. lib. 4, Βίτιος
Bitumen lustrale 669, 42. bituminis vis 347, 42. bitumine glutinati lateres 718, 44. bitumine ignitæ glebæ in hostem emittuntur 722, 18. bituminis fons 717, 4
Blachernę, seu Blacherna, loc. Constantinop. 887, 22: 890, 6
Blæsus Sempronius 76, 27. per æ etiam in F. c. at in Gr. m. per e, itidemq; in Fastis Gr. p. 18
Blanditiis æque interdum atq; libera oratione offendebatur Caius 245, 37
Blatteis funib. extrah. 108, 4: F. c. blattinis f. ἁλουργέσι Gr. m.
Blemmyæ subiguntur 666, 27
Blesus: vise Blæsus.
Bocchus Mauritaniæ rex victus, Iugurtham prodit 92, 10. Bocchus, Libyæ rex 186, 23
Boduica pro Bunduica, P. c. 280, 28
Bogoas seu Bogud. Libyæ princeps 186, 22. vise Bagonas.
Boionius Antoninus 115, 7: F. c. Boonius

nius: sed Boionius est etiam in Gr. m.
Bona occisorũ hastæ subiiciuntur publice 169,42. bonorum dimidia parte multatus perduellis 401,18. bona, sub Domitiani tyrannide spoliatis, restituit Nerua 338,7. ¶ Bona vera, quę animi propria, externo casu adimi non possunt 464,30. bona malis mixta inconsideratius sæpe cupiuntur 267, 33. boni consequendi causa multi sępe ad male faciendum incitantur 209,42
Bonitatis placidissimæ] F. lenitatis pl. 110, 23. Bonitatis gloria Traiano maxima 114,20
Bononia, Aemiliæ ciuitas 809,24: LXX milibus Rauenna distans 807,2: Alaricho fortiter obsistit 829, 41. Bononiam prælabens fluuius, insulã ibi paruulam facit 166,7. Bononiæ castellum 813,11
Bononia, ciu. Galliæ 125,41. Bononiæ Belgicæ situs 824,37
Bonosus tyrann. 124,22
Borani, trãsistriana natio 646,43: Gręciam incursant 644,43: Italiam infestant 646, 42: in Asiam transire moliuntur 647,2
Borysthenis equi sepulcrum, columna, epigramma 356,2
Bos ante herum suum procumbens, caput pedib. eius submittit 317, 13. bos niger, & iuuenca nigra, Diti Proserpinæq; immolati 668,45
Bosporus, ponti ciuitas nobilissima per Augustũ Romano imperio adiecta, 106,18. F. Bosforus, Gr. m. Βόσπορος
Bosporus fr. Byzantiis commoda quæ afferat 402,5. Bospori ad Byzantiũ vehementia 401, 26, 47. Bosporus Cimmerius in terram vt versus 747, 13. Bosphorus 94,9: F. Busforus: Gr. m. Βόσπορος sine aspiratione, vt & F. c. 99,35 rursum Bosphorus per φ legitur etiam apud Dionem p.12
Bosporanorum regem in fidem accipit Traianus 113,14. (sine aspir. etiã F.) Bosporanorũ regũ progenie exstincta, ignaui successere duces 640, 11. Bosporani Scythis transitum in Rom. fines dant coacti 647,4,40
Brachiis manibusq; carens puer 200,4
Brettanio seu Britannio, dux Iuliani, occumbit 728, 10. L. c. marg. Vetranio: quod vise.
Breuia in vado maris 181,29
Britannia peculiaris terrarũ orbis 279, 17: opposita Galliæ 524,6: ccccc stadiis a Rheni ostiis dissita 706,34. Britanniæ situs, cõditio, subiugatio 145, 27: longitudo & latitudo 422,16: soles, dies, noctes 422,35: aer 537,17: paludes 537,1. Britanniam insulam esse quis primus & quomodo explorauerit 325,11. vltra Britanniam in Oceano positas insulas 107,33: F. vltra Brittanias. ¶ Britannia iterum domatur a Cæsare 146,9: post Iulium Cæsarem a Claudio Cæs. debellata 107, 18: deficit sub Nerone 277,36: sub Nerone pene amissa 108,13: muro diuisa 421,34. Britannia Romanis subiecta, fluminib. & aggerib. a barbara Britannia diuisa 537,29. Britannię administratio in duos ducatus diuiditur 526,4. Britanniæ superioris hiberna 214,11. Britanniam disterminans murus a barbaris transitur 376, 38. Britanniæ dux suppetias aduersus hostes ab Imp. petit 536,10. Britãniæ occupantur a Carausio 125,48: decimo anno recipiuntur 126,18
Britanni a Iulio Cæsare primum debellati & tributarii facti 101,12: Romanos initio fortiter repulerũt 279, 13: in libertatem sese asserunt 827,4. Britannorũ populi duo maximi 421, 31. Britãnorũ victus 280,17: vict⁹, studia, mores, armatura 421,36: studia, & mores 280,38: cult⁹, arma, latebræ, ingenia 537,2: armatura 279,41: refugia 280,5: numen & sacra 281, 25
Britannica insula, pro Britannia 803, 44: & 706, 34. in Britannicam insulam relegatus Valentinus 742,18
Britannicus Oceanus 101,6: Britannica expeditio 107,38. Britannicũ bellum sub Commodo 376,37. Britannici milites cõtumaciores & iracundiores 760,12: Illyricis animo & virib. nihilo inferiores 524,21. Britannici exercitus, peculiarẽ sibi creant Imperatorem 824,27: 825,32
Britãnicus a Britannis deuictis cognominatus Claudius 261,7. Britannici cognomen affectat Seuerus 536, 39
Britãnici nomẽ filio suo imponit Claudius Cęsar 107,35. Britannicus Claudii filius, Agrippinæ astu e patris cõspectu plerumq; submotus 265,36: a Nerone per vim & successione fraudatur & vita 267,9. Britannici mors & funus 270,14
Brittani, Brittania, Brittanicus in F. c. passim; vt apud Gr. Βρεττανοί, Βρεττανία, Βρεττανικός, Βρεττανίς.
Brũdusini cum ciuitate capti] F. Brundisini 74,30: itemq; Gr. m. 74,38
Bruttii Pyrrho se aduersum Rom. iungunt 72, 39. Bruttios occupat Annibal] Brittios F. 81,36. in Bruttiis] F. Brittis 84,13
Brutus Iunius 66,6: 90,32. Bruti veteris statua 158,38
M. Brutus e primi Bruti posteritate 157, 19: Cæsarem per insidias necat 157,38: prætura fungebatur cum Cæsarem occideret 158,39: quib. stimulis ad Cæsarem occidendum incitatus 158, 38: post Cæsaris necem quæ gesserit cum Cassio 159,25: ingens bellũ cum Cassio mouet 104, 36: Syriam prouinciam administrat 163,33: reb. desperatis ipse sibi mortẽ affert 173,22: & 104,47. Bruto statua ponitur ab Athen. 170,40. Bruti imagines laudesq; non aboleuit Augustus 198, 23. Bruti laudatio, Cordo exitium affert 234,33. Bruti duo, præcipui e coniuratis Cæsaris percussoribus 101,42. Bruti, qui Cæsarem interfecerunt, ex eo Bruti genere fuerũt qui reges exegit, & primus cõsul factus est 103,45
Bubo, Concordiæ templo insidens, inde ad cætera quoq; aduolat 186,38: ferale canit 218,5
Bucellarii qui, & vnde d. 853,17,28. Bucellatum quid 853,26
Bucolorum in Aegypto rebellio 364,25
Budalia, op. Pannoniæ inf. 120,44. sic F. & Gr. m. vulg. l. Bubalia.
Buduica F. c. 281,9,36: 283,45. al. Boduica & Bunduica.
Bulas Felix, latro insignis 420,13: Zonaræ Bullas seu Bulla 217,19
Bulbus Atilius 79,6: in F. c. Vulgus: in Gr. m. Βοῦλβος: in Fast. Gr. Βούλβος p.18.
Bunduica Britanna, virago fortiss. 278, 12: graui oratione populares ad libertatẽ asserendã cohortatur 278,25: patrii numinis opẽ prolixa oratione aduersus Romanos inuocat 280,28: copias in Romanos educit 281, 9.
Bunduicæ mors & sepultura 283,45
Burdegala, ciu. Gall. 122,18. F. c. Burdigala, per i, vt & Gr. m.
Burguntiones pop. 853,35. Burgundi a Probo debellati 664,28. sunt & Vrugundi.
Buridomarus: q. Viridomarus.
Burrus, præf. prætorii, vir prudẽtiss. 262, 15: cum Seneca Neroni citharizanti velut præceptor adstat 277,6: magna libertate Neroni refragatur 284,4: veneno necatur 284, 11: in P. c. primum Βοῦρος, post Βύῤῥος, tertio Βούῤῥος: quæ postrema scriptura est etiam in Legationũ volum. 390: & apud Zonar. 187
Burri, pop. Dac. 341,13. gemino r etiam P. c. at Legationum volumẽ 411 Βοῦροι, vno ρ
Bustum florib. vnguentisq; honoratum 330,3
Buziam omnem capit Lucullus] F. c. Burziaonem 99,5
Byssinæ telæ 660,22
Bythinium: vise Bithynium.
Byzantis sedes, i. Byzantium 690,22,37. Byzantium in prouinciæ formã redactum 110,27: dedit se Seuerianis 404,7: fame a Seuero expugnatum, dirutumq; & in vici formam redactum, Perinthiis in seruitutem deditur 523,24: a Seuero male multatur 404,17: 869,40: 870,2: occidentalis limitis castris sedes destinatur ab Antonino Carac. 542,34: qua occasione, & quo modo a Constantino ad tantum amplitudinis fastigium euectum 686,17. Byzantium olim quæ nunc Constantinopolis 97, 30. Byzantii descriptio 401,19: situs, prouentus, potentia 515,17: 686, 19. Byzantii & veteris & noui descriptio 686,19. Byzantio & Chalcedoni interiectũ fretũ 638,12: 649,8: & 401,26

C

C, centenarii numeri nota 218, 10. alibi prænomen Caius passim hac litera significatur
Cabira ciuitatem 98,15: F. c. Gaueram: Gr. m. Τάβειραν: rectius Plutarchus & Appianus Κάβειρα.
Cabyle op. capitur 58,49
Cachinno excepti legati 816,40
Cadauerum aceruis ingentib. oppleti campi 558,31. cadauera proscriptorum insepulta abiiciuntur, canib. & auib. esca 167,3. cadauera cæsorum per vrbem trahuntur, omniq; probro afficiũtur 481,16. cadauera cæsorũ per vrbẽ trahuntur, post in Tiberim proiiciũtur 450,10. cadauer augusti & augustę probrose per vrbem trahitur, post in cloacam conicitur 573,30. cadauer prodigiosum 748,14
Caduceo mercuriali vtitur Commodus 382,8
Cæcilianus legatus 818,35: præfectura vrb. honoratur 818,42
Cæcilius Agricola 417,39
C. Cæcilius Metellus consul 91,31
L. Cęcilius Metellus cõsul 76,35: 91,10,27
Q. Cæcilius Metellus consul 84,13
Q. Cæcilius Metellus Macedonicus 89, 23,34
Q. Cæcilius Metellus consul in Numidia quæ gesserit 92,2
Q. Cæcilius Metellus Pius contra Sertorium missus 96,24,35
Q. Cæcilius Metellus Cretici cognomen & triumphum e Creta subacta refert 99,12: 100,34
Cæcilius Rufus 334,18

Cn. Cæcilius Simplex consul 314,35
Cæcina Tuscus, Æg pr. 297, 27: perperam vulg. l. Cinna Tusc.
Cæcus a Vesp. sanatus 318,45
Cædes ad inuadenda cæsorum bona 248,8. cædes ante caussæ cognitionem per tabellas demandari solita 532,24. cædis domesticæ piaculũ ab Anton. vt excusatũ 545,5. cędes occultata, fœtore cadaueris proditur 125,3
Cælestia signa adorari vetat Theodosius 758,32. vise Vrania.
Cęlestius perfidus 744,44. sine diphth. L. & P.c.
Cælius mons vrbi additus 64,26: per ae etiam in F. cod.
in Cælũ euehitur cui vita in terris adempta 266,36. in cælos ascendere visi Romulus & Augustus 222, 20. in cælos ad Deum emigrasse dicuntur boni principes 617,11. cęlũ corruet citius quã 414,20. cæli colũna cur dict᷑ Atlas 412, 8. cæli ardor interdiu 264, 41. cæli magna pars ardere visa 217,45
Cæninenses victi 64,6
Cænis Vespasiani pellex, quando mortua, & quib. virtutib. prædita fuerit 321,32
Cænophrurium, loc. 124, 7. Gr. m. καινὸν φρούριον, castrum nouum.
Cæpias cognomen Octauii 161,5: & apud D. 178,13. in Lat. ed. vet. Pias est, dempta prima syllaba. Thurinum in pueritia cognominatum fuisse tradit Suet. 19,16
Cæpio Seruilius 76,26: per ae etiã in F. c. in Gr. metaph. perperã Σκηπίων, v. 32
Q. Cæpio aduersus Viriathum quæ gesserit 89,48. Q. Cæpio a Cimbris victus 92,50. per ae etiam in F. c. in Gr. m. perperam Σκηπίων
Cæpio nobilis iuuenis occisus in bello sociali 93, 10: per ae etiam F.
Cępit pro Cepit, F. c. 76,38: 77,3. sic Cæpisset pro Cepisset, F. 72,25
Cæsar Iulius 93,13
Cæsar Pompeio cur patrocinatus a principio 139,28: Galliæ imperium accipit in quinquennium 144, 10: Rheno superato transit in Brit. 145, 26: 146,9: a Pomp. dissidere quib. ex caussis cœperit 147,29: dictator a Lepido dicitur 148,3: mare aduersus Pompeiũ traiicit 148,22: quib. virib. fretus Pompeium oppugnarit 149, 39: victoria clementer vtitur 150,36: Pompeii mortem deflet; simulate 151,44: in Ægypto quę gesserit 152,11: triumphos quatuor quatuor continuis dieb. agit: magna cum gloria, sed non absq; taxatione militũ 154. 32: in rep. quę instituerit 156,6: Pompeii filios vt debellarit 156, 21: debellatis hostib. honores quos acceperit 156, 43: licentia nimia vtitur 157, 22: per insidias interficitur 159,17: in exitium quo nomine prolapsus 158, 12: quas ob caussas a Bruto & Cassio interfectus 157, 40. Cæsar amorib. deditus 152,12: pecuniarũ faciendarum magnus artifex 153,9. Cæsari defuncto honores qui tributi a populo 159. 45. Cęsari heroicum monumentum in foro exstruitur, ac pro asylo consecratur 170,13. Cæsar vix locũ inter diuos inuenit 852,13. Cæsaris equus insignis 143,34. Cæsaris testamentum, & funus 159,40. Cæsaris ærea statua super Orbis simulacro posita cum Semidei seu Diui titulo 154,31. Cæsaris imago in exsequiis funebr. nõ fertur 220,24. Cæsaris sellam sibi vsurpat Vibius Rufus 228,35. Cęsaris Cõmentarii 214,42
Cæsar Octauianus Augustus 104, 40. idem Cæsar Augustus Octauianus 105,11,24: & Octauianus Aug. 105, 37, 42. Cæsar Octauianus, qui ante C. Octauius 165, 36. Cæsar Octauianus ad vindicandã patris necem, triumuiratum cum Antonio & Lepido init 165, 42: triumuiratus exitu signa quæ diuinitus acceperit 166, 34: in proscriptionib. mitior Antonio & Lepido 167, 25: cum Antonio patris percussores bello persequitur 170, 18: Fuluiam & L. Antonium vt superauerit 174,41: classem aduersus Sextum Pompeiũ comparat 175, 41: Liuiam vxorem ducit 178, 31: Sextum debellat 181,16: 182,30: Sexto deuicto Lepidum in ordinem cogit 182, 37: Antoniũ debellat, & quib. id de caussis 186,7: imperiũ solus tenere quando cœperit 188,22: bellis ciuilib. confectis quos ex S.C. honores acceperit 191,1: imperium retineat ne, an deponat, cũ Agrippa & Mæcenate deliberat 191,24: secreta communicare quibuscum solitus 191,28: post susceptа imperii gubernacula quib. honorib. & titulis a senatu affectus 193, 30: Augustus quãdo & quas ob caussas appellatus 193, 31. vise C. Iulius Cæs. Oct. & Augustus
Cæsaris cognomen vsurpat Iulius Sabinus 317,10
CAESAR: in compellatione Imperatoris aug. 307,8: 323,6. sic Cæsar Nero 317,20. Cæsar honores & opes conferre potest, rhetorem facere nõ potest 352,19. Cæsar & Augustus ab exercitu appellatur Rufus 300,32. Cæsaris appellatio quid conferat Imperatori R. 194,25. Cæsaris nomen ludicræ proclamationi in fine adiectũ 294,24. Cæsaris, Imperatoris, & Augusti nomine indignum se reddidit Nero 299,31. sic CAESARES, Imperatores 230, 5. Cæsares, Iuliani liber 876,42: & 832, 2. Cæsarum apud Romulum in cælis conuiuium, eorundemq; ibidem examen 832,31: 833,36 Cæsarum examen 839,25. Cæsarum metu de Cæsaris nece Dio scribit timidius 15?,41
Cęsar a Galba designatur L. Piso, ab eodẽm adoptatus 304, 35. Cæsar designatus vna cum Imp. occiditur 305, 31. Cęsares a senatu designati Vespasiani filii Titus & Domitianus, mox etiam consulatu ornati 317, 5. Cæsar & Imperator Plotinæ factione creatus Adrianus 351,11. Cæsarem Romanis designat Adrianus moriturus 358,31: 359,37. Cæsarem appellari filium suum vetat Pertinax 389, 27. Cæsar a Seuero designatur Albinus, callido consilio 513,30. Cęsarem se in Gallia facit Albinus 118, 24. Cæsarẽ ob vesetri enormitatẽ impurũ quẽdam designare voluit Heliogabalus 446,46. Cęsarẽ designare Hieroclem maritum suum vult Heliogabalus Imperatrix 447, 40. Cæsar ab exercitu dictus Alexander, a senatu nominatur Augustus 119,25. Cęsar a senatu dicitus puer Gordianus 605,13. Cęsar a senatu appellatur Valeriani Aug. F. Gallienus 121,17. Cęsares filios suos facit Carus 124,35. Cæsar a Constantino creatur Constantinus infans 679, 41. Cæsar orienti datus Gallus 132, 28. Cęsares duos sibi adsumunt duo Aug. 128,20: 674,3. Cæs. duos sibi adsciscit Galerius 128, 41. Cęsares tres sub vno Aug. 130, 26. Cęsares filios suos creat Constantinus, etiamnum pueros 689,13
Cæsarea dignitas Consta[illegible] tributa per milites 672, 30. Cæsaris nomen ad Imperatorium fastum conuertit Albinus 521,6
Cæsariani Cæsari seu principi suo insidiantur 389, 40. Cæsariani ob stipendii tenuitatem latrocinium exercere coacti 420,42. Cæsariani milites qui Getæ studuerant, occiduntur ab Antonino 427,34. Cęsarianus libertus potẽtia superat ambos prę fectos 434,25. Cęsariano laudes S.C. decerni Seuerus non vult 418,5. Cæsarei plerią; omnes insolẽtes 3?4, 19. Cæsarianorum Seueri vir optimus Castor 423,4
Cæsareæ plures in Augusti honorem conditæ, sed duæ præcipuæ, in Mauritania, & in Palæstina 106,38. Cæsarea Cappadociæ 7?6, 39. Cæsarea Cappadociæ a Tiberio Cæsare denominata quæ olim Mazaca 107, 9: 857,17. Cæsarea Palæstinæ 879, 14. Cæsarea Sitifensis 439,27
Cæsarius, præf. vrb. 737,38
Cæsoniam vxorem sacerdotẽ sibi creat Caius 255,19
Caianum, locus a Caio Cæsare denominatus 248,36
Caiaphas, Iud pontif. 859,46
Caius 67,16. & alibi in F. c. per G plerumq; scribitur Gaius; vt etiã apud Græcos Γάϊος. sic Gnæus.
Caius Cęsar, Agrippę ex Iulia filius, ab Aug. auo adoptatus, & Imp. designatus 201,43: insolescit 205,17. Caii Cęsaris funus & honores 207,12. Caii & Lucii lucus 327,45
Caius Cęsar, cognom. Caligula, quib. natalib. ortus, imperium quomodo & quamdiu administrauerit 107,14. Caius Germanici filius, Caligula vnde dictus 224,23. Caius Cęsar, Germanici filius, Tiberio cognatus 243, 31: ab Antonio quam Aug. genus ducere malebat 251, 31: imperium vt gesserit 24?, 3: 636, 4: initio principatus [illegible] se gesserit 246, 10: consul cum Claudio patruo 246, 17: ægrotat: post morbum ad cædes redit 246,38: mare perequitat 249,23: cædes quas potissimum, cur itẽ, & quomodo fecerit 250,25: Roma & Italia exhaustis, ad Gall. & Hisp. se confert 251,40: Britanniam intrare non ausus 279,15: ab Oceano Romã ad cędes reuertitur 252,42: deorum appellationes, habitũ, honoresq; vsurpat 253,31: 254,9: 25?,?2: eloquentiæ laudem affectat 251,3: interficitur 256, 2?. Caii Cæsaris vita, cognomẽ, scripta 857,40: studia 246,1: 251,41: templum 255,2. noui Caii fanum, seu noui Iouis illustris 858,8
Calassi: quære Salassi.
Calatin Ponti ciuitatem capit Lucullus 99,4. F. Calathim. Straboni quoq; Calatis est: itemq; Plinio & Ammiano Marcellino: Ptolemæo Callatia, Diodoro Καλλατία, Arriano Καλλατία: vt tradit Ortelius.
Calceamenta linea 168,24. calceamentis ornamenta gemmarum inditæ Dioclet. 12?,28: F calciamentis per i.
Caledonia, regio Brit. 422,21. Caledonii, Britann. pop. 421, 35: deficiunt cum Mæatis 424,4
Calidã incẽdio correptis infundi iubet Drusus ebrius 228, 19. calidã vendi prohibet Claudius 258,32. vise Aqua

Cali-

Digitized by Google

Caligam senatum per ludibrium appellant Antoniani 175,11
Caligula vnde dictus Gaius Germanici filius 224,23: 857,40
Calix clauæ forma 382,20. calices militib. suis transmittit Caracalla 433,7. calicib. intenti, i. compotationib. 552, (31
Callæci triumphati 90,32
Callegia, regio Hispaniæ 751,20. etiam L. & P. sed rectius Callæcia.
Callidum & impatiētem ducem] F. callidū & imp. 80,39: qua metaph. Græci quoq; θερμὸς ἀνὴρ dicunt.
Callinicum Carrasq. inter 126,38. Callinicum op. Pers. 715,7
Callistrati monasterium 890,47
Callistus, libertus Caii 251,16: aduersus Caium coniurat 255,45
Calones medio agmine collocētur 715, 42
L. Calpurnius Bestia consul 91,35
Calpurnius Crassus 338,33
Calpurnius Piso consul 197,27
C. Calpurnius Piso, sponsa prærepta, mox etiam exsilio multatur a Caio 247,16
Caluaster Iulius 331,17
Caluia Crispinilla 295,11
Caluinus Domitius 91,16: in Gr. m. Albinus, perperam.
Caluinus legatus Cæsaris 112,4
Calumniatores ditiorum capita petūt, ad inuadenda eorum bona 701,31. vise Delatores.
per Caluos exhib. spectac. 242,37. a caluo ad caluum omnes iugulari iubet Caius 252,16
Cameli equis perniciores 658,34. Camelis soleæ pedum teneræ 558,12
Camelitæ cataphracti 556,36: 558,1, 10
Camelopardalis qualis bestia, vnde dicta, Romæ quando primum visa 155, 17. camelopardalim conficit Commodus 378,20
Camillus Furius 260,1
Camillus exsul 69,8: Gallis superuenit 69,16: tertium triumphat, & secundus Romulus appellatur 69,22: tres simul triumphos agit 69,40: moritur, & secundus ei post Romulum honos defertur 70,10. Vise Furius.
Campaniæ ora maritima delectatus Seuerus 535,2
in Campo Martio funebres exsequiæ peragi solitæ 541,1. campus Martius patentissimus & equitationi aptus 676,35. campus igniferus Diti & Proserpinę dicatur a Poplicola 669,2
Canacen agit Nero 294,30
Candace, regina Æth. 199,2
Candidati & laureati legati 618,28
Candidus Seueri dux 399,18: aduersus barb. or. mittitur 405,12
Cani, puero derepente nati 303,16
Canina Claudius 74,17
Caninii consulatus vigilantiss. 157,24
Canis erga herum fides singularis 235, 41. canes equorum loco ad currus iuncti 269,37. canis e prora nauis inclinato capite prospectans 188,46. canem latrantem non occidit Vespasianus 321,31
Cannæ, vicus Apuliæ, & clades ibi accepta 81,11 632,14. L. & P. ὁ Κάνναις vno ν.
Cantabri deuicti 196,27. Cantabria Romano imperio adiecta per Augustum 106,14
Cantilenis minacibus prœlium ineunt barbari 283,17
Capellianus Gordiani aduersarius 601, 38: victoria vt vsus 603,19
Capillos in caluorum examine manu metuentes sibi quæritant lenatores 419,18. capillis detonsis conuestitur defunctus 548,43
Capito Ateius 229,11: 669,22
Capito Aliæ procurator, exsilio multatur 234,24. Capito cum Cassio filio necatur 253,11
Capito insanus iudex 303,34
Capitolium, seu Capitolinum templū, inchoatum a Tarquinio Prisco 65,3: a Tarquinio Superbo exædificatum 65,23: incenditur a Vitellianis, & diripitur 315,1: & 109,41: a Vespasiano instauratur 320,1: a Domitiano reficitur 312,15. de Capitolio præcipitatur famosi libelli auctor 233,36. e Capitolinis saxis deturbantur seditiosi 160,6. Capitolini Iouis certamē, seu ludi Capitolini 474,3: & 445,42. Capitolinis ludis cæsi Impp. 620,27
Cappadocia occupatur a Mithridate 94,15: in prouinciæ formam redigitur a Tiberio 107,6: 857,13: in prouinciæ formam redacta, equiti committitur 229,30: infestatur ab Alanis 204,7: hiemalib. tempestatib. difficilis 518,34. Cappadocica præfectura 140,16
Capreę insula 834,33. Capreas relegatur Lucilla & Crispina 375,9
Captiuus, patriæ suæ ciuis esse desinit 77,8: ex quo seruire cœpit, dignitatē honesti ciuis in patria habere nequit 77,18. captiui iubentur infames esse tantisper dum- 73,20. captiuorū redemptio negligitur a senatu 81,16. captiuorum venditorum pecunia refertur ad fiscum 83,25. captiuorum opera fluuii alueus auersus 343,44. captiuorum habitus 541,39. captiui alii in publica custodia erant, alii a priuatis tenebantur 78,15. captiui summo honore tractati 72,34. captiui sine pretio remittuntur a Pyrrho 73,6. captiui Carthaginensib. qua conditione redditi 78,15. captiuos barbaros cur & clementer & liberaliter tractarit Theodosius 764,15. captiuos socios fortissime liberat miles 365,2
Capua studiis apta 415,25. Capuæ ludo effracto fugiunt gladiatores 97,42
Caput cælesti nitore radians 471,29. caput cum leui risu cōmouere 384,10. caput ferire, sign. pœnit. 852,27. caput coma erectum 110,1. capite comatus, mento glaber 293,44. capite raso dimittitur centurio captus 420, 40. capite nudo semper iter fecit Adrianus 355,20. capite intecto iter facit Seuerus, etiam hieme 523,38. caput in fuga tegitur 565,33. capita barbara certa pecuniæ summa repēduntur 741,34. caput suum pro Neronis capite offert Vindex proscriptus 300,5. Capite plexus antequam Imperator sciret eum esse damnatū 419,38. caput hostis occisi victori mittitur 102,35. caput hostis publici dono mittitur Imperatori 799,10. caput Crassi occisi Aristonico regi offertur 90,46. caput Maximini & filii Romam mittuntur 616,35. caput rebellis occisi, pilo per vrbē circumlatum 132,19. caput occisi Galbę conto infixum per vrbem circumfertur 305,19. caput Vitellii per vrbē circumfertur 316,30. caput Cleandri hastæ prælongæ infixum per vrbem circumfertur 481,5: & 380,7. caput Pertinacis hastili infixum per vrbem circumfertur 395,9. caput Eugenii conto infixum per castra circumfertur 777,34. capita proscriptionis tempore cæsorum pro tribunali eriguntur 167,2. caput hostis publici palo infixum & publice propositum 618,8. caput Albini palo infixum erigitur publice 408,41: 525,40. sic Nigri 400,39. caput Maximini Romā missum, ibiq. palo infixum & publice propositū 640,26. capita proscriptorum inter epulas spectanda sibi apponi iubet Antonius 168,3
Caracalla Antoninus 118,41. Caracallus vnde dictus Antoninus Seueri f. 436,21
Carausius rebellat 125,39: in amicitiam receptus, a socio interficitur 126,14
Carbo Papirius 55,24
Cn. Carbo consul 91,32: occiditur 95,16
Carceres custodiæq; omnes vinctorū plenæ 743,31. carcerib. fractis vincti eximuntur, & ad res nouas adsumuntur 476,1. e carcere vinctos dimittit Caius 246,15
Cardianus necatur 375,22: mox Condianus v. 32, etiam in P. c. at Lampridio m. s. Condicianus 158,17
Cardueni, gens Pers. 730,31: Corduени Amm. Marcell. 441,3. vise Adiabeni.
Cardynus mons 347,23
Cares, seu Carum loco habiti milites 841,32
Carinas dux Marianarum partium 95, 31: Gr. m. Καρίνας.
Carinas Secundus orator 251,38
in Carinis suis Antonium & Cæsarem conuiuio excipit Sextus; ioco amphig. 178,2
Carinus Cæsar 124,35: post multa scelera victus occiditur 125,27. Carini vita 874,1
T. Carisius Augusti legatus in bello Gall. 196,28
Caritas annonæ ac ceterorum venalicīorum, per dardanatios aggrauatur 830,12
Carmina flebilibus grauibusq; numeris modulata 540,40
Carnes coctas & aquam calidam vendi prohibet Claudius 258,30. carnes Caii occisi degustatæ a percussorib. 256,30. carnes hostium comedunt Iudæi rebelles 350,14. carni humanæ positum pretium 830,18
Carnifex, iudex sanguinarius 204, 44
Carnuntum opp. 116,43. Carnutum, op. Celt. 673,32
Carpento in festis celebritatib. vti per S. C. conceditur Agrippinæ augustæ 264,16. qua de re vise Petr. Pith. Aduers. l. 1, c. 5
Carpi transistriana gens 646,44: a Philippo debellati 642,6: Græciam incursant 644,44: Italiam infestant 646,42: subiguntur 127,16
Carpodacæ propulsantur 759,27
Carræ opp. Mes. sop. 101,27: 555,18. Carræ Romanos ab Assyriis disterminant 715,1. Carras ex Edessa petit Caracalla 437,19. Carris in Persidem duplex ducit via 714,20. Κάῤῥας vno ρ vulg. l. & P c. 437,19: itemq; Zon. 112, 32: at Legat. vol. 417, Καῤῥας: Eutropii metaphr. sing. num. Κάῤῥαι 101,26
Carreni Iuliani mortem vehementissime dolent 733,7
Carraginis obiectu tuentur sese Scythæ 654,5
Carthago a coss. R. oppugnatur 88,40: capitur ac diruitur 89,10: reparatur 91,11: instauratur & colonis munitur a Cæsare 157,29. Carthago Africa-

na, amplitudine, opidanorum numero, & opibus, cum Alexandria de secundo post Romam loco certat 596, 35. Carthaginis antiquæ conditrix, & numen eiusdem 569,18
Carthaginienses, pacis durioribus conditionib. propositis, suppetias petunt a Lacedæm. 75,40: pacem cum R. faciunt 78,9: bellum reparare tentant 79,1: pacem a Rom. petunt 84, 34: pacem cum Rom. faciunt 85,28. Carthaginiensiū studia 600,25. Carthaginienses autem ea forma qua Athenienses scribit F. c passim.
Carthago Hispaniæ capitur 83,9
Carthalo Annibalis dux occiditur 83, 23
Carus Imp. vrbem cepit in Perside 725, 1. Cari Aug. patria, res gestæ, interitus 124,34
Casandria obsidetur 653.5
Casca Seruilius 104,1: 160,17
C. Casca tribunus pl. 160,15
Casios pro Cassius, Gr. m. 91,16
Casperius Ælianus 338, 40: Victoris epitome 536,34: e medio tollitur 339,39
Caspias portas oppugnare cogitat Nero 293,19
Caspius Asclepiodotus Nicæus philos. 289,2: Tacito Cassius.
Cassiano parcitur 242,35
Cassio sibi cauere iussus oraculo Caius 256,4. Cassium nomen suspectū Pompeio cur fuerit 151,34
Cassius Betillinus necatur 253,10
Cassius Chærea tribunus, Caio cur insidiatus 255,39: necatur 258,20
Cassius Clemens 400,42
C. Cassius Longinus consul 91,15
C. Cassius Crassi quæstor, exercitus reliquias seruat 101,31. F. c. Gneus Cassius. sed Gaium agnoscit etiam Gr. m. Cassius Longinus Parthos reprimit 147,15. C. Cassius vnus e Cæsaris interfectoribus 104,1. F. c. Gneus Cassius: sed C. Cassius est etiam in Dionis epitome 157,39. Cassius cum Bruto ingens bellum mouet 104,30: Macedoniam prouinciam administrat 165,32: ipse sibi manus infert 172,42: 10 ,46. Cassii laudatio, Cordo exitium affert 234,33. Cassii imaginem habere, capitale 289,23
C. Cassius Asiæ proconsul 216,5
Cassius Veri legatus in bello Parthico 363,29: Asiæ toti a Marco præficitur 363,45: Bucolos in Ægypto rebellantes comprimit 364,35: res nouas molitur in Syria 368,15. Cassii ortus, patria, virtus 368,18: cædes 370,30. pro Cassii fautorib. apud senatum deprecatur Marcus 371,15
Cassius mons 151,37. vide Corasius.
Castella & castra hostib. ad defensionē imperii obiecta 507,39. Eadem burgi & clusuræ, vt docet P. Pithœus Aduers. lib. 1, c. 14
Castitatis laus ex Bacchylide 630,4
Castoris & Pollucis ædis ac simulacra 155,14. Castorum ædis Byz. 687,4
Castor vnde cognominatus Drusus 228,15
Castor, cæsarianorum Seueri vir optimus 423,3, 27: occiditur ab Antonino Caracalla 425,39
Castrari mares qua occasione Domitianus vetuerit 329,3: quære Exsecti.
Castrum imminens Eufrati, Φρούριον 120, 30. castra & castella in fl. ripis accuratius muniuntur 584,20. castra vrbis instar exculta 698,5. castrorum templum, repositaque ibidem signa & imagines castrenses 544,16,43: 573, 13,16
Casus fortuitus in voluntarium a Cæsare vertitur, ominis auertendi gratia 154,4. casu apoplexias exstinctus 116,8
Catanenses in fidem accepti 75,4. F. Catinenses, per i.
Catattiani libri: vise Attianus.
Catella Ælia 276,22: Blancus interpres Catulam vocat.
Catenis aureis e cælo in Capitoliū demissus puer 161,43. catenis argenteis & aureis circumductus rex captiuus 185,17. catenis aureis tantum vinciri voluit Nero 294,16. catenis nefariorum constricta per genium secula 811,39
Catilina Sergius 100,25. Catilinæ coniuratio 143,29
Catilius ante dictus M. Annius Verus; ex auo materno 360,21
C. Cato consul 91,29: F. c. Gaius Catus.
L. Cato, Gr. m. 103,22
Cato Porcius 91,24
M. Cato florere quando, & quib. institutis cœperit 143,17: Cæsari solus refragatur 143,44: cum Scipione ac Iuba Pompeianas partes tuetur in Africa 154,9
Catti triumphati 112,7. F. Cathi: Gr. m. Κάτθοι, Ptol. Χάττοι.
Catulus Lutatius 77,29
Q. Catulus consul 96,5
Catulus Pompeio obsistit 139,7. Catuli somnium de Octauio puero 162,1
Cauca, op. Callæciæ 751,21
Cauchi domiti 263,24
apud Caudium sub iugum missę legiones 133,33: F. Claudium: perperam.
Cauea inclusos enecat Caius 247,39
Cauponas seu ganeas tollit Claudius 258,30. in cauponis nil cocti præter legumina vēdi sinit Vespasianus 320, 9. caupōnib. leges dat Nero 284,30. cauponas imitatur Heliogabalus Imp. 446,28
Causam dic apud Cæsarem 303,37. causarū examinationi sat temporis tribuit Marcus 365,15. Causidicorum conuitia 110,34. causidicus in flumē proiicitur 265,26. Causa F. c. vno s.
Causia Macedonica 465,35. causia Macedonica vtitur Caracalla 348,18
Cecilius per e etiam P. c. 314,35: 417,39. in F. c. interdum simplici e, vt 91,10: interdum per æ diphthongum, vt 92,31. Cecilianus etiam per e L. & P. 818,35, 41
Cecropis Maurusii rebellio 650,45. L. & P. pro Κέκροπος ibi habent Κίρος, vitiosa contractione. Apud Trebell. Poll. 252,46, legitur, Quidam Ceronius siue Cecropius, dux Dalmatarum; etiam in membr. m. s.
Celerauit ad Asiam, i. festinauit 91,4
Celeritate maxima in expeditionib. vtitur Seuerus 507,14,25: 515,38: 523, 33
Cella meritoria in palatio 446,31
Celsus Iuuentius 334,31
Celsus statua honoratur 345,2: necatur 351,42
Celtæ Oceanum accolentes, ab Augusto debellantur 201,40. Celtæ transrhenani debellantur a Druso 203,15. Celtæ transrhenani Italiam adusq; excurrunt 364,3. Celtæ & Galli a Constantino debellantur 677,30
Celticæ legiones 657,11. Celticarum vrbium quieti vt prospexerit Valentinianus 742,7. Celticis nationibus adnumerantur Germani 676,6
Celtiberica bella 89,45
Cenchreæ portus 297,14
Cenni Celtica gens 431,43
Censor, τιμητής 71,43. censor per totum vitæ tempus creatus Domitianus Imp. 330,27. censoria dignitas quid potestatis conferat Imperatori R. 194,6
Censorinus Mallius 88,36
L. Censorinus cons. 669,20. P. c. Κηνσωρῖνος, perperam.
Censura qualis magistr. 71,43. censuram cum Agrippa Cæsar Oct. vt administrarit 191,39. censura Domitiani 334,18
Census Romæ habitus 68,13: 70,24: 74,35. census a quo primum ordinatus 65,11. Census ditissimorum quorumq. in tabulas imperii descriptus 691,22. census facultatum in contributione publ. 817,8
Centenarii x L 853,15: & 805,43. centenariis septē redempta prætura 855,37
Centumalus Fuluius 79,13. in Gr. exempl. erat Κεντουμάλιος.
Ceperant pro Cœperant F. c. 121,43
Cephalenia Athenienslb. donatur 358,19
Cepio Seruilius 92,19: in F. c. per e simplex: in Gr. m. Σκηπίων, in Fast. Gr. Σκιπίων: quæ confusio alibi quoque passim est admissa. Vise Cæpio.
Ceras seu Cornu, Byz. p. 686,28
Cerealis Petilius 315,11: Germanos rebellantes compescit 318,16
Cerebella delicata 309,25
Cereris mysteria in secularib. ludis imitati Romani 527,22
Certamina poetarum & oratorū 329,12. certamina artis pariter & viriū 474, 4. certamina musica & athletica 527, 17. certaminum nomina albo publice proposito edebantur 445,46. certaminis exeuntis lex 852,4
Certatim adnitentib. omnib. vt 117,23
Ceruicem vnam populo Rom. optat Caius 248,28
Cetus mirabile 201,22. cetus immanis magnitudinis 414,28
Chærea Cassius 255,45: Caii tyrannide remp. liberat 636,5
Chæremon philosophus 860,39
Chæronense prœlium 634,8. ἐν Χαιρωνείᾳ etiam P. at L. Χερρονίᾳ. Chæronensis Sextus 116,26: F. c. Cheronnēsis: Gr. m. Cherronesus, corrupte.
Chalcedo capitur & diripitur a Scythis 649,17. Chalcedone orientalis limitis castra ponere statuit Geta 542,35. apud Chalcedonem victus Cotta 97, 23. F. Chalcedonam. Chalcedoni adiacentes fauces 683,21. Chalcedonē & Byzantio interiectum fretum 638, 12: 649,8
Chamæleontis natura 834,5
in Chaos resolui visa omnia 326,32
Charax Spasinis, op. 348,36
Chariettonis Germani fortitudo, & erga Rom. fides 708,34: 709,3
Chariobaudes dux 808,36
Cheronnensis: vise Chæronensis.
Cherronesus Tauriana 737,7
Chilo & Libo conss. 669,12: 671,37. L. & P. priore in loco Χείλωνος, posteriore Χίλωνος, sine diphthongo.
Chiris, op. Ægypti 855,23
Chlamys purpurea, imperii insigne 117, 28: 310,4. chlamys & diadema, insignia imperialia 809,4. chlamyde purpurea

Digitized by Google

purpurea amicitur, augustisque honorib. ornatur nouus Imp. 595,27: & 564,16. chlamys serica purpurea, auro gemmisque Indicis exculta, Caii gestamen 249, 34. chlamyde nutritorem suũ protegit Antoninus 428, 8. chlamyde derupta gladioq; stricto, fugientes suos reprimit Seuerus 408,10. chlamyde imperatoria proiecta, latebras quærit Seuerus victus 524, 29. chlamys Græcanica 382, 6. chlamydes Germanicæ 547,23
Choreæ barbaricæ circum aras 563,25. choreæ circum aras ad variorum instrumentorum cantum 568,14
Chorus e senib. & imbecillis, & chorici cantus 276,25,30. chorus nobilissimorum patricii ordinis puerorũ, & alter honoratiorum matronarũ, hymnos in funere Imp. canentes 540, 37. chori puerorum & virorum funebrem cantantes hymnum 397,41. chorus puerorum, & chorus virginũ in ludis sæcularibus, patrimorum & matrimorũ vtrorq; eorumq; hymni 671,9. chorus Imperatorum 838,7
Chrestus necatur 451,6
Chrestus præf.pr. 638,24
de Christo inquisitio a Nerone instituta 819, 42. Christo Seruatori duas voluntates & actiones adimunt monotheletæ 891,30: & 839,43. ob Christi cultum supplicio affecti, templis honorantur 794,42
Christiani a Nerone primum persecutionem patiuntur 860,36: persecutionem patiuntur sub Domitiano 864,9: supplicio se offerunt sub Traiano 864, 38: ab Adriano & Pio lenius tractati 362,13: sub Commodo Marciæ fauore subleuati 375,15: sub Diocletiano quæ passi torméta 874, 31: impietatis erga diuinas leges insimulãtur 735, 11: ab Ariano episcopo crudelius exagitati quã ab vllo gentilium 880, 20. Christianorum persecutor tyrannicus, atroci exitu vitam claudit 873,8
Christianæ religionis insectator nimius Iulianus 133,25. Christiana religio omnis peccati omnisq; impietatis remissionem pollicetur 779,14: & 685,38. sub Christianę pietatis specie magnã intra se malitiã tegẽs 808,14. ad Christianã fidem senatum R. exhortatur Theodosius august. 779,14. Christianam fidem quib. argumẽtis & quo successu senatui Romano suaserit Theodos. 882, 8. a Christianis honoratum ædificium pro asylo est 765,16. ad Christianorum ecclesiam, ceu asylum, cõfugit vxor & filia Rufini 785,43. Christiani qui non essent, cingulũ in Honorii aula habere vetantur 820,38. Christianorum preces quantum possint 367,15. vise Iudæi.
Chrysaphius, cognom. Zummas, præpos. cub. 882,45: 883,12
Chrysargyrum tributum 625, 39: exigitur rigidissime 691,14: a quo sublatum 626,17
Chrysippus plurima scripsit, & vtiliss. 290,25
Chrysogonus a Scythis honoratus ob data consilia 649,27
Chrysopolis 686,28
de Chymia conscripti libri exuruntur 875, 2
apud Cibalas in Pãnonia 130,27: F. apud Cibalis: Gr. m. ἐν Κιβάλει: vt & Zos. 734,10. Cibalis, op. Pannonici descriptio 678,8: 697,39
Cibaria Persæ secum ipsi ferunt ad bellum 583,28
Ciborum transitu solo vixit Vitellius 309,5. cibum noctu fere semper sumpsit Marcus, & quidem parcissime 365,30. cibus medicatus Brit.cõtra famem & sitim 422,11
Cicero orator transfuga cur dictus 139, 28: Cæsari cõuitia dicit 144,7: a Clodio in exsiliũ expellitur 144,10: falsus in iudicio de Cæsare 157, 6: occiditur 104,34. Ciceronis iocus in Caninii consulatum 157,24: somniũ de Octauio puero 161, 43: responsum ad violentam consulatus petitionẽ Octauianorũ 165,17. Ciceronis caput & dextera manus ab Antonio & Fuluia vt tractata 168,10. Ciceronis vxor nupta Vibio Rufo 228,37
Q. Cicero, Marci oratoris frater, filii miseret, percussorib. vltro se offert 169,6
Cicuta mortem sibi consc. 355,2
Cilices montani, Isauri 746,37. Ciliciæ bellum 96,44. Cilicia in prouinciæ formam redacta 110,29. Ciliciæ portæ 399,33: 731,33
Cilo ab Antonino nutricia quæ acceperit 427, 41. alibi Chilo.
Cimbri e Gallia in Italiam transeunt 91,35: in Gallia vincuntur 92,17: Rom. consules vincunt 92,31: ad Italiam transeunt 93, 11: cæduntur 93,6. Cimbricum bellum, & Cimbrorum strages 92,42
Cincinnatus, Κικιννάτος 63,42
Cinctura fluxior, Syllæ in Cæsare suspecta 157,2
Cineas Pyrrhi legatus 73,15
Cineres euomit Vesuuus 326,1. cinerum vim horrendam ditilat Vesuuus ardens, magno & aeris, & terræ, & maris exitio 326,38. cineres cremati Seueri, aromatis conditi, & in vrnam coniecti, Imperatorum sacro monumento inferuntur 539,3. cineres cremati Caracallę in vrna mittuntur ad Iuliam nouercam 556,11
Cingulum auro gemmisque variegatum 561, 39. Discincti mittuntur exauctorati milites 396, 3. vise Zona.
Cinna Cornelius 95,7
Cinna Heluius, & alius Cinna e Cæsaris percussoribus 160,3
Cinna Tuscus: vise Cæcina T.
Circa amicos ciuilissimus 107,36. sic Circa amicos liberalis 115, 23: vt Græce περὶ, pro Erga.
Circesium, castrum R. Euphrati immineus 120, 30. Sic & F. cat Gr. m. Circensium. idem Circesium castellum 714,24: 715, 7. priore in loco L. & P. habent Κιρκήσιν: in posteriore, Κιρκήσιον.
Circuitus regionis 101,10
Circulatorib. & magis deditus Heliogabalus 638, 17. circulatorum imposturis capiendum se prębet Theodorus 743,13
Circumcisione vsus Pseudantoninus, vt Syri 445,6
Circumducuntur per vrbem vincti, & post supplicio deduntur 304,12
Circumiit orbem R. Adrianus 114,43
Circus, ἱππόδρομος, a quo primum ædif. 64,36. Circus tabulato & rostris exornatus 870, 7. in Circum confluit multitudo tempore concionis aut publicæ celebritatis 618, 14. in Circum inducta aqua ad exhibenda spectacula 205, 44
Cirrhæum agrum Apollini adimit Nero 295,44. P. & M. Καρραίων per αι diphthongum.
Citharœdum agit Nero Imp. R. 276,45. citharœdo malo seruiunt Romani 281,3. Citharœdorum magistri 290, 34. citharœdicus habitus 108,7
Cithynia: vise Bithynium.
Ciuilib. artib. deditus 130, 43. ciuilib. pariter & militarib. reb. insignis 108, 40. ciuilia & forensia munia, doctis legumq; peritis committuntur 574, 27. ¶ Ciuile bellum primum, Marii & Syllæ 93, 35: 95,8. ciuile bellum Cæsaris & Pompeii; eiusque caussæ 147, 21: & 101, 35. ciuilia bella reparata post cædem Cæsaris 104,8. ciuilib. bellis finitis moderatum & fortunatum sub Augusto fuit imperium 192, 13. ciuile bellum detestatur Otho, etiam in spe victoriæ 307, 22. ciuile bellum propter se commoueri Otho non vult 109, 20. ciuilia quoque bella pulchro fine terminari possunt 370,22. ciuilis cõflictus graphica descriptio 150, 11: 312, 11. ¶ Ciuilis, δημοτικός 66,3. sic Ciuilis ingenii vir, κοινὸς τε καὶ ἀγαθὸς ἀνήρ 116,10. ciuilis in cunctos princeps 133, 24. ciuilissimus erga quosdam amicos Claudius 107,37. sic, Ciuilissime vixit, δημοτικώτατα πάντων ἀνθρώπων ἐβίω 106,8. Ciuilitatis in imperio maximæ fuit Titus Cæsar 111, 13. ciuilitatis inusitatæ fuit Traianus 113,3,26. ciuilitatis præstantissimæ princeps 128, 24. ciuilitatis iucundæ princeps 131, 6. ciuilitatis pænitus expers 129,36. ad ciuilitatem reuersus Diocletianus Imp. i. ad priuatorum ciuium statum 128,7: Gr. m. ἐς τὸ ἰδιωτικὸν πολίτευμα.
Ciuitates inclytæ 99,17: F. vrbes inclytæ. ciuitates multæ pecuniis iuuantur a Marco 371, 8. ciuitatum inter se æmulatio & contentio, exitiosa 517, 4. ¶ Ciuitatis Ro. ius habebant vrbes Italicæ 610,32. ciuitatis ius vendit Antonius 160,27. ciuitatis ius paucis dari vult Augustus 220,2. ciuitatis ius negat Claudius iis qui linguam non callerent 260,18. ciuitatis ius a summa caritate ad summam vilitatem Claudii temporib. perductũ 260,23. ciuitatẽ peregrinis dat Otho, ad concilianda sibi hominum studia 306,19. ciuitatẽ homin:b. dare Cæsar potest, verbis non potest 229,16
Cium siue Poteciũ, op. Pãnoniæ 695,40
Cius incursatur a Scythis 649,29. Cii & Nicææ angustiæ 399,12
Clangore maximo prœliũ ineunt Parthi 557,36
Clare natus 809,16
Clarissima vrbs] F. nobilissima vrbs 110,27
Clarus Eryeius 349,25: 384,32
Classis insignis 715,13. classis exuritur a Iuliano 716, 38. classis exustæ pœnitet Iulianum 728,15
Clauam cum leonis exuuio vsurpat Caius 253,38. clauam Herculis more gestat Commodus 869,11: & 483,14. claua cum leonina pelle præfertur Cõmodo 382,9. clauis & fustibus armati milites 657,18, 33. clauæ forma calix 382,26
Claudia legio duplex, & vnde d. 214,16, 20
Claudiopolis, Bithyniæ opidum, olim Bithyonium 356,19. P.c. diuise Κλαυδιούπολιν habet.
Ap. Claudii decemuiri impotentia 63, 26

Ap. Claudius censor 71,35
Ap. Claudius cons. 74,25,28
Ap. Claudius proconsul, in Macedonia moritur 96,36
C. Claudius Canina consul 74,17
Claudius Felix, Iud. præf. 859,33
Claudius Herodes, rhet. 373,25
M. Claudius Marcellus consul 79,25: 81,33: Siciliam oppugnat 82,30. Claudius Marcellus consul ab Annibale occiditur 83,33
Ap. Claudius Nero consul 84,2. in Fast. Lat. C. Claudius Nero, pag. 21
Ti. Claudius Nero cum vxore ac filio in Græciam profugit 175,32
Ti. Claudius Nero Germanicus, Augusti e Druso Liuiæ filio nepos, ad imperium vt peruenerit 257,3,29. vise mox Claudius Imp.
Claudius Pacatus 334,20
Claudius Pompeianus: vise Pompeianus.
P. Claudius Pulcher consul 77,22
Claudius Seuerus 444,35
Claudius, consul vna & senator factus 246,18: sacerdos Caii Cæs. 255,19. a Caio cur non interfectus 252,28. Ti. Claudius Nero ad imperium quo casu euectus 257,3,29: imperiũ vt gesserit 107,24: 258,19: 636,7: animo, corpore, morib. qualis fuerit 257,34: ad cædes quomodo inductus 259,21: in Britãniam expeditione facta, Britannici cognomen cum victoria reportat 261,4: IIII consul 262,17: necata Messalina ducit Agrippinã neptem suam 264,11: filiam filio adoptiuo Neroni vxorem dat 264,38: Agrippinæ machinis occurrere satagens, veneno ab ea præuenitur 265, 34. Claudii Cæsaris ortus, vita, mors 107,24: 858,42: notatio 834,38: mater Antonia 321,36
Claudius II, imperium vt nactus, quomodo illud & quamdiu administrarit 122,27: 652,6,20: moritur 654,25. Claudii & posteritatis eius laus 837,7
Claudius latro 405,18
Cleander Perenni necem creat 377,40: e qua conditione ad præfecturam euectus, & quomodo ea vsus 378,37: 479,8. cum filio & amicis occiditur, corpus eius per vias trahitur, caput conto per vrbem circumfertur 380, 3: 481,14
Clemens Agrippam simulans, capitur 229,1
Clemens Flauius 335,2
Clena Cassius 400,42: Gr. Κλῆνος: rectius Κλήμης, Clemens, Zonar. 215,20
Cleopatra Ptolemæi soror, Ægypti regnum a Cæsare impetrat 103,2: naturæ dotib. quib prædita Cæsarem irretierit 152,14: Antonium maritum ad ciuile bellum instigat 105,30: cum suis e prœlio fugit 188,8: Antonio mortuo a Cæsare Oct. vt tractata 189, 11: aspidis admissæ veneno exstinguitur 105,35. Cleopatræ bellum cur indictum 186,13. Cleopatræ imago & ornamenta Romæ in templis posita 191,5. Cleopatræ filios quantum euexerit Antonius 185,19
Clibanariorum DC milia 98,29
Clipea: vise Clypea.
Clitus ab Alexandro vt tractatus 849,12
Cloacæ in Tiberim influentes 573,35: a Tarquinio factæ 65,2: expurgantur ab Agrippa 185,31. in cloacas cõiecta cæsorũ corpora 481,17. in cloacas abdentes se barbari, vitã ibidem relinquunt 756,8
Clodia, Fuluiæ ex Clodio filia, Cæsari Octauiano vxor datur 166,40: dimittitur a Cæsare 174,5
Clodia Læta, Vestalis 432,26
Clodius Albin. a Seuero deletur 118,22
A. Cluentius dux in bello sociali 93,24: funditur 93,27
Cluuius Rufus præco 296,4
Clypea, opp. Afr. 75,29,42: F. c. Clipea, per i: itemq; Gr. m. Eadẽ Ἀσπίς 80,32
Clypeus forma orbiculata 176,2. clypei imbricati, seu imbricis forma facti 442,31. clypeus æreus 428,38. clypeus aureus Claudio Imp. positus 122,37. ¶ Clypeis sua centurionumque suorum nomina inscribere iubentur milites 332,38. clypei hastis pulsantur in pugnæ præludio 172,14. clypeo caput aduersus ictus hostiles munitur 721,30. clypeis partim anteriora, partim superiora muniuntur 400,8. clypeis supra caput elatis testudinem faciunt milites 499,41. F. c. clipeus, per i 122,37
Cnæus prænomen 101,25: 105,7: F. c. ΓΝ. abbreuiate. rursum, Cn. Cornelio] F. Gneo Cornelio 72,15: itemque alibi, per G scilicet, & e simplex.
Coactum facere, Imperatore indignũ censet Galba 304,1
Cocceius Nerua 337,29
Cochen vrb. nobiliss. capit Carus 124, 39. Sic F. at Gr. m. Conchen. vulg. Seleuciam. vise 724,38,45
Cochlea, κοχλίας, locus a situs figura nominatus 792,5,17
Cocta vendere prohibentur caupones, præter olera & pultem 284,31
Cocytus, fl. infer. 835,11
Cœle Syria cõstituitur prouincia 141,8
Cœna Vitellii memorabilis 109,32. cœnæ Adriani quales 354,22. cœnas sumptuosas non nisi necessariis diebus celebrat Seuerus 425,22. cœnam populo præbet Nero 277,21. cœna funebris 331,29. cœnatoria vestis 359, 15. inter cœnandum 133,40: F. caenandum. idem F. cena 111,19, per e simplex.
Cœpit pro Cepit, F. 69,6: 72,6: 82,38. alibi Caepit.
Cœranus, Plautiani am. 417,25
Coercitor disciplinæ diligens 110,35
Cogere ad mortem 103,7. coegit in vltimas regni solitudines 127,13: F. egit
Cogitationes & consultationes metu disturbantur 151,13
Cognomen seu Agnomen Imperatori a militib. additum 499,29. cognomina a deuictis gentibus Seuero decernit senatus 529,29. cognomine a morib. imposito magis lætatus Traianus quam cognomine a rebus gestis indito 345,38. sic Pii cognomen Antonino datum ex morib. 867,6. cognomen ex arte patris impositum filio 448,1
Coinquinauit scelerib. 125,11: F. inquinauit.
Coeunt Britannæ matronæ cum optimis quibusq; 425,4
Colaphus morte repensus 773,31
Colchis Aristarchus rex imponitur a Pompeio 100,9. Colchorum regem in fidem accipit Traianus 113,15. Colchis seu Lazis regem imponit Adrianus 866,18
Collatinus] F. Conlatinus 65,34
Collationum acerba exactio, Christianis principib. indigna 626,50
Collega Tiberii Seianus 239,25
Collocata in vrna aurea] F. collata in vrnam auream 114,5
Colloquii prætextu captus Longinus 342,25
Collum muliebri ritu torquere 448,14
Colonia æterna felix 380,42
Color & nutus obseruantur 427,7
Colossi in Via sacra erectio, altitudo, caput 322,16. colosso & caput suum imponit Commodus, & nouam inscriptionem addit 384,37: 485,15
Columbas exagitans accipiter 660,9. columba imagini alicuius insidens, ominosum 442,35
Columnis LXXVI ornatum templum 203,9. columnæ templi memorabiles 362,32. columna CXLIIII pedũ 114,16. columna ingens, & in eadem sepulcrum 345,7. columnæ argenteæ aureis litteris inscriptæ 158,22. columnæ argenteæ inscripta Neronis oratio 268,4. columna sepulcralis 332,1,22. columna equo posita 356,4
Coma flaua ad nates vsq; demissa 278, 19. comæ flauitie gaudent Germani 547,24. comæ apposititiæ 271,3: 446, 28
Comazon vnde appellatus Eutychianus, & quib. perfunctus honoribus 444,18: & 441,34. Comazon præf. vrb. 450,19
Comes orientis; & qualis ea dignitas 780,43
Cometes inusitatæ magnitudinis 115, 15. cometæ sanguinei 218,2. cometa principis obitum prænuntians 266, 28. sic cometa ante mortem Plautiani 414,. cometã nõ sibi, sed Parthorum regi comato minari dicit Vespasianus 323,36
Comis circa omnes 114,5: F. communis: itemq; Gr. m.
Comitia penes populum etiã sub Aug. 195,37
Commagene in prouinciæ formam redacta 110,30
Commendatione patris quam sua notior 133,28
Commentarii publici, seu Acta publica, Acta vrbis 227,3
Commilitonem quam filium appellare Commodum malebat pater Marcus 468,4. Commilito quam Imperator a militib. appellari mauult Caracalla 547,40: 871,15
Commisa pro Commissa, F. 112,31, & alibi.
Cõmittere, confligere 89,4: 94,35: 126,41
Commodæ indolis iuuenem 130,33. Commode, i. mediocriter 121,26
L. Commodus ab Adriano adoptatur & Cæsar designatur 358,30: 359,35: ante Adr. moritur 361,30
Commodus Commodi filius ab Antonino Pio adoptatur 360,17
Commodus M. F. Roma in castra a patre accersitur 368,16: connubio cur maturius a patre iunctus 372,16: moribus & ingenio quo fuerit 374,15: dotib. quib. fuerit præditus 488,27: quanta diligentia educatus a Marco patre 464,20: neglectis amicorum monitis, e bello in vrbem se recipit 470,20: qua ætate imperium adierit 374,22: imperium quomodo & quamdiu gesserit 117,25: 636,25: senatoris insidiis petitus, senatũ acerrimo persequitur odio 473,19: Perennis insidiis petitus, a Materno insidiis petitur 475,30: a voluptatib. ad cædes se conuertit 38,10: post sagittariæ iaculatoriæque dexteritatis specimina

specimina, gladiatorē quoq; se probat 485,1: nomina multa sibi ponit 380,40: interimitur 384,44: 488,1: post mortem vt tractatus 387,6. Cōmodi genus seu ortus, corporisq; dotes 471,21: vita 869,2: exercitia, & habitus 381,25: templum 379,2. Cōmodi morte cognita, quanta per vrbem fuerit lætitia 491,14. Commodi insidiatores omnes violenta morte pereunt 395,4. Commodi memoriā, honores, imaginesq; militib. se restiturū pollicetur Iulianus 499,21. Cōmodi nomen Iuliano imponunt milites 392,18: 499,30. Commodi fratrē, Marci filium se dicit Seuerus 409,3: 420,10. Commodum aduersus senatum defendit Seuerus 409,11. Commodo diuinos honores tribuit Seuerus 409,4. Commodum summoueri a Marco debuisse censuit idem Seuerus 423,40. Commodi soror ab Antonino Caracalla occiditur 546,20

Commodus mensis, September 117,28: 381,5. sic III nonas Cōmodias, Lamprid. 160,34

Commodia dies 380,39: vt apud Lamprid. 160,34, III nonas Commodias. sed F.c. ibi habet Κομοδιανὰ, Commodiana: ea nempe forma qua festorum nomina efferri solent.

Commodiana castra 380,38. Commodiana Roma 380,37: Commodiana colonia, Lampridio 159,33. Commodiano senatui S. 381,19

Commoueretur bellum 109,21: F. moueretur.

Comparata, empta 117,14

Compescuit victos vltima crudelitate 123,16: F. conspicuit.

Composito bello Romam rediit 97,7

Compulsi ad fugam 95,13

Concentus noctu castra ducis circumsonans 166,31

Conceptio ex Apolline draconis specie 161,17

Conchylia per milites lecta, velut Oceani exuuias, Romā secum triumphabundus reportat Caius 252,43

Concidere, occumbere 68,8

Conciones cōuentusq; populi in circo potiss. fieri solita 500,34. conciones populi olim in foro 504,13: & 71,14, Gr.m. ¶ Concio militaris post victoriam 250,3. conciones e Liuio excerpsisse & lectitasse, capitale sub Domitiano 334,7. F.c. contio, per t.

Concitator belli 86,37

Conclamatio spectatorū omniū 277,17

Concordiæ templum 186,38. pro concordia principū sacra parantur Cōcordiæ 426,13

Concordia, Venet. ciuitas 116,7: 813,8

Concubinarum ornamenta 444,28. e concubina susceptus filius regnum affectat 90,37

Condianus: vise Cardianus.

Condiscipulorum taxationes grauius vlciscitur Carinus 125,13

Conditio pacis 133,34. sub conditione hac, vt- 81,39. in F. c. perpetuo condicio, per c.

Conditor iuris, νομοθέτης 119,32

in Confinibus arx d. 608,11

Conflixit cum hoste Vespasianus bis & tricies 110,11. F. hosti conflix. conflictus ciuilis graphica descriptio 172,4. conflictus barbarici & Romani differentia 578,33: & 557,20

Congiarium ingens promissum militibus pro salute atque imperii collatione 544,30

Coniectores ostentorum 748,27

Coniuges nec lecti nec larium cōmunionem habentes 530,18. coniugalis fidei exemplum insigne 167,33: 318,12: 322,43

Coniuratio super visceribus mactati hostis 364,32. coniurationes Vespasianus magna dissimulatione contempsit 110,4. sic Titus 111,14

Conlatinus F.c. pro Collatinus.

Conlocauit pro Coll. F.c. 99,43

Conloquium F.c. pro Colloq. 85,7: 95,3

Connubii prætextu Parthum fallit Caracalla Rom. 551,15. connubiis ludit Heliogabalus Imp. 569,6. connubia inter natione, lingua, & moribus diuersos, parum consentanea aut felicia 551,40. connubium coactum, in odium vertitur 530,36

Conpositis pro Compos. F.c. 103,34

Conpulit pro Comp. F.c. 91,6

Conscientiam iudicem senatoribus R. constituit Augustus 191,42. sic Iulianus 392,41. conscientia se ipsam accusat 234,2. conscientiæ terrores insignes 301,31,39. conscientia bona confidentiores efficit 578,15

Consecrata aliena pro suis 178,25. consecratus Romulus 64,9. consecratus Antoninus Pius 115,27. consecratus post mortem, Diuusque appellatus Claudius 107,42. alibi Diuorum in numerum relatus.

Conseuit vineis 124,25: F. conseruit.

Consiliarios e senatu quindecim sorte sibi legit Augustus 195,32. consiliarios annuos viginti petit Augustus senio grauis 217,10. consiliarios sibi Augusti exemplo assumit Tiberius 224,36. consiliarium & ministrum ad omnia sibi Tiberius adsciscit Seianum 231,37. consiliarii principis e senatu adlecti 574,15

Consobrinus, ἀνεψιός 97,36

Conspicuit pro Compescuit, F.c. 123,16

Conss. pro Consules. F.c. 78,20,23. itidemq; m.s. Chronicon Prosperi passim.

Constantis & impauidi animi exemplum 490,12: 497,13

Constans Racius, pr. 414,16

Constans Constantini filius, imperium quomodo & quamdiu gesserit 131,35. Constantis duces Constantinum interimunt 131,24: F. Constantii: sed Constantis agnoscit ibi etiam Gr.m. Constans, fratre Constantino per insidias sublato, imperium vt gesserit 692,36: Magnentianæ factionis insidiis occiditur 693,31

Constans a Constantino patre Cæsar dicitur, & in Hisp. mittitur 826,2,40: 853,29

Constantia Constantini Augusti soror, Licinio vxor a fratre datur 677,33: & 130,15

Constantia Gallo vxor a Constantio fratre datur 695,7: Ammiano Marcellino Constantina.

Constantii Cæsaris ortus, coniugia, res gestæ 126,5. Sic etiam Gr. m. at F.c. Constantinus & hic, & mox v.8. Cōstantius creatur August. 128,14: imperium vt gesserit 672,2: Iuliani auus 838,5

Constantius Constantini maioris frater 692,1: Constantii nepotis dolo tollitur 692,10

Constantius (vel potius Constantinus) infans a patre creatur Cæsar 679,41. Constantius prouincias quas sortitus in imperii diuisione 691,42: Dalmatium destituit 131,20: imperium quomodo & quamdiu administrauerit 131,36: imperium a quibus facinoribus auspicatus 692,6: omisso bello Persico, aduersus Magnentium & Britannionem se comparat 693,41: sublato Maxentio & ceteris aduersariis, imperiū vt gesserit 701,24: Iuliani Cæsaris successibus & inuidet & obstat 707,6: 710,6: triplici bello Persico victus 731,21: moritur 713,5: iuramentis & pactis stare negligens 711,7: Iuliani odio laudatus a Gregorio Naz. 628,21. Constantii Aug. mors, virtutes, vitia 133,7

Constantius Iuliani nauarchus 715,23

Constantius & Constans conss. 853,41. Constantii e Placidia filius Valentinianus 853,7

Constantinus, Constantii Augusti filius, imperium vt nactus, quomodo item & quamdiu id gesserit 128,45: e quibus natalibus & quomodo ad imperium peruenerit 672,9: III cōsul cum Licinio 671,44: Maxentio deuicto, cum Licinio bella gerit 677,44: Sarmatis deuictis, ad Licinium debellandum rursus se parat 680,28: Licinio sublato solus rerum potitus, imperium vt gesserit 685,11: malitiam a natura insitam tegere in summo imperii fastigio non potest 685,12: ad Christianam religionem quo modo adductus 685,30: vrbem sui nominis qua occasione & quo modo exædificauerit 686,9: Constantinopoli exædificata, bellis omissis, otio & voluptatibus sesededit 687,30: in matris honorem columnam erigit 856,30: in tributis exigendis rigidus, in erogando profusus 690,44: in pactis seruādis parum fidus 678,2: iuramentum fallere in more habuit 685,9: de quibus a Zosimo reprehensus; & quam vere 625,34. Constantini m. vita 875,29: de se rebusque suis oratio 847,19: examen 851,32: 852,16: sacrilegia 801,25: soror, Eutropia 693,47

Constantini filii e matre qua nati, imperium vt diuiserint & gesserint 691,31. Constantini filii, Constantinus, Constans, & Constantius, mire inter se confusi in Græc. Fast. p. 46: nec consulatuum item numeri satis integri.

Constantinus, Constantius, & Constans, Cæsares a patre Constantino creantur, adhuc pueri 689,23. Constantinus, Constantini filius natu maior, cum Constante fratre minimo, quas prouincias sortitus 691,38: Constantis insidiis occiditur 692,35: & 131,21

Constantinus, rebellionē in Britannia molitus, in Trāsalpinis etiā gentib. imperium affectat 803,43: 807,26: ad occidētale imperium vt euectus, & quo successu id gesserit 824,33: veniam & amicitiam ab Honorio per legatos petit 818,17: nouam legationem ad Honorium mittit 824,8: Cōstantem filium diademate ornat, & pro Cæsare augustum Imper. creat 830,48

Constantinus Attali dux 828,12

Constantinus Heraclii f. consul 890,15

Constantini Copronymi vita 891,45

Constantinopolis nunc quæ olim Byzantium 97,31: a Constantino ad summum fastigium euecta, Romæ æmula efficitur 131,7: 686,10. (atque

inde Noua Roma, & Roma orientalis appellatur 875,39: 880,32) a Cōstantino & ceteris deinceps Imperatoribus quantopere adaucta 689,26: a Iuliano quibus partim honoribus, partim operibus ornata 713,12: quādo ædificari cœpta 875,3: 876,14. Constantinopolis (id est Byzantii a Constantino exædificati) descriptio 686,19
Constantinopolis castellum 884,22
Consuetudo in naturam transit 374,21. consuetudinem stupri habere cum- 103,4
Consul anno ætatis XXIII factus Valerius Coruinus 71,3. consul iuuenis factus Scipio 89,10. consul nonagenarius 335,26. consul absens factus Marius 92,49. consul vna & senator factus Claudius 246,23. consul secundo factus 90,20: 92,39. consul quater, pro Quartum consul 66,44. consul VII Commodus 381,18. consul in decennium creatus Domitianus Imp. 330,26. consulem pro se alium substituit Imperator Aug. 198,25. consuli copias & reditus publicos in libello consignata tradit Augustus moriens 197,34. consul superstes collegæ adiiciendi potestatem habebat 66,26. consul a militibus, vt proditor, vinctus custodiæ mandatur 312,2: soluitur & legatus mittitur 313,23
Consules quando, quot, & qua imperii limitatione fieri cœpti 65,43. consules quinq; primo post exactos reges anno 66,27. pro consulibus tribuni militares consulari potestate creati 69,14. consules in futurum annum ordinantur a Sylla 94,5. de consulum creatione contentio inter populum 199,16. consules sortiuntur prouincias 137,10. consules plures vno anno instituti a Cæsare 157,22. cōsules XXV in annū vnū 379,31: & Lamprid. 158,56. cōsules temp. administrant, cum suspensum est augustum imperiū 5 ,22. consules in iudicio patrocinari vetantur a Tiberio 212,17. consules fugitiui, Taurus & Florentius 712,29. consulum alter Rauennæ, alter in oriente Cōstantinopoli consulatum init 818,15: 853,41
Consulare imperium cessat, & decemuiri creantur 68,22. consulares sexennium in prouincia manere coguntur 244,5. consulares prouinciarū præfecturæ libertis datę 572,3
Consulatus consortium suis quoque ciuib. petunt Latini 71,6. consulatus Mario delatus secundo, tertio, quarto 92,41. consulatus gladio petitur 165,16. consulatus Cæsari Octauiano datus ętatis anno XX, per vim 104,32. consulatus ambitur a Caio Cæsare ante pubertatem 205,21. consulatum qua ætate Augustus capessi posse iudicarit 205,24. consulatus ob res præclare gestas collatus 368,2. consulatum ante honores ceteros adeptus Cœranus 417,39. consulatus secundi ordo, seu ordo corū qui bis f. consul. 551,12. consulatus iterati prerogatiua 620,37: & 604,17. consulatus sumptum Dioni præbet Imper. Alexander 452,5. consulatus XIX August. initus 218,10
Contemnendi non sunt etiam pueriles ac leues motus 564,41. contemptus hostium paucitatis, exitiosus 682,7
Contiō, pro Concio, F.c. 125,23: 129,19, & alibi.
Conto infixum caput occisi Galbæ per vrbem circumfertur 305,20. alibi Hastæ seu Hastili.
Contributio pro facultatum censu facta 817,8. contributiones menstruæ 291,20
Controuersias litesque suas barbari ad Antoninum Pium deferunt 115,20
Cōuenit pax, pro Composita est 105,13: 126,15. sic Conuenit pax cum Carausio 116,15. conuentorum & pactorū necessitate se excusat Iouianus 732,30,40
Conuentus sacrorum solennes 660,17. cōuentus finitimorū populorū 88,8. conuentus principum ad pacem faciendam, pari vtrimque armatorum numero adscito 166,6
Cōuitia in se dicta leuiter fert Vesp. 110,34. F. c. conuicia, per citeriq; 329,21
Conuictorum veterum notitiam non dedignatur Vitellius 310,20
Conuiuii apparatu ele; antem esse decet victorem 88,14. conuiuia cum amicis vicissim habuit Traianus 113,30. conuiuia clariorib. viris Marcus permittit eodem cultu quo ipse, ac ministris similibus exhibere 117,16. conuiuia quaterna in diem 309,42. conuiuium deorum, & seorsum Cæsarum 832,38. conuiuium Neronis 285,3. conuiuium vsque ad mediam noctem protractum 693,9. conuiuium omne genus sermonibus celebratum 354,23. conuiuium funebre 331,39
Copronymus Constantinus 891,46. Copronymi secta instauratur 893,4
Coqui ad venena cibis miscenda sollicitantur 521,27: 543,31. coquorum agmina 754,24
Coracotas latro ab Augusto vt tractatus 22.,25: Dioni Corocottas 400,11
Corasius mōs terræ motu cōcussus 347,12. P & M. τὸ Κάσιον, Cassius mons.
Corbulo Domitius 263,21: bonum Neroni mancipium 292,40: in oriente quæ gesserit 287,16: indigne occiditur 297,12. Corbulonis virtutes 287,20: filia 318,24
Corcyrensium & Corinthiorum pugna in amphitheatro 327,44
Cordisci: quære Scordisci.
Cordueni: vise Cardueni.
Cordus Cremutius 234,26
Corinthus capitur & diruitur 89,28: restituitur & colonis munitur a Cæsare 157,29
Corioli op. Volscis adimitur 67,26
Cornelia Orestina Pisoni sponso præripitur a Caio 247,14: Suetonio Liuia Orestilla 64,15
Cornelia Paula 445,11,12
P. Cornelius consul 79,34
Cn. Cornelius Asina consul 75,13
L. Cornelius Balbus consul; eiusq; ortus, fortunæ, liberalitas 177,11
L. Cornelius Cinna consul 94,5: cum Mario ciuile bellum reparat 95,7
Cn. Cornelius Dolabella cons. 72,15
L. Cornelius Faustus Syllæ filius, Pompeii gener, Pomp. partium socius 103,1: occiditur 103,21
Cornelius Fronto causidicus celeberr. 359,11. Cornelius Fronto Marci præceptor 3?,25
Cornelius Fuscus præf. prætorio, cum exercitu occisus 112,14
Cornelius Gallus Ægypto præficitur 190,31. Cn. Cornelius Gallus, primus Ægypti iudex Rom. 105,40. sic & P. c. at Gr. m. Gaius Cor. Gallus. Cornelius Gallus ob prouinciam male administratā ipse se interimit 196,7
Cornelius Lentulus consul 74,9. L. Cornelius Lentulus consul 78,40.
P. Cornelius Lentulus consul 98,5
P. Cornelius Rufinus cons. 72,6
Cornelius Sabinus, tribunus prætor. coh. 255,40
Cn. Cornelius Scipio consul 79,26
L. Cornelius Scipio cum P. fratre egregias in Hispania res agit 83,30
L. Cornelius Scipio consul 86,20
P. Cornelius Scipio cum exercitu in Hispaniam proficiscitur 80,9: vulneratur 80,22
P. Cornelius Scipio, P. F. in Hispania præclare se gerit 83,4: diuinū quiddam habuit 84,17: Romanorum omnium fere primus 83,6: ex Hispania euocatur 84,10: consul fit 84,16: Africani cognomen cum triumpho ex Africa reportat 85,29: Lucio fratri aduersus Antiochū legatus prof. 86,21
P. Cornelius Scipio, Africani nepos, quibus virtutib. inclaruerit 88,44: consul fit 89,9: secundo cōsul factus Numantiam expugnat 90,20: triumphat 90,34
P. Cornelius Scipio Nasica cōsul 86,13
P. Cornelius Scipio Pompeii socer 103,13: se occidit 103,20
Cornelio Sisennæ irascitur Augustus 202,18
Cornelius Sylla, Marii quæstor, Iugurtham capit 92,15. L. Cornelius Sylla felicissime in sociali bello dimicat 93,26: consul, sociale bellum conficit 93,33: cum Mario ciuile bellum gerit 94,1: reb. domi ordinatis, Mithridaticum bellum persequitur 94,5: vicinas gentes perdomat 94,42: pace cum Mithridate ordinata, ciuilis belli reliquias persequitur 95,4. quære Sylla.
Cn. Cornelius, Pompeii magni e filia nepos, insidiatur Augusto 207,43: culpa condonata, ad consulatum euehitur ab Aug. 213,45: Messalę in consulatu collega 214,5: genere & nomine clarus 213,22
Cornificius Cæsaris legatus, elephanto vehi cur solitus 181,18: Dioni est Κορνούφικιος 265
Cornutus Annæus 290,10
Corocota, fera Indica 415,9: Plinio crocuta: P c. μαρονώτας, perperam.
Corona citharœdorum, Neroni absque victoria data in certaminibus omnibus 277,31. coronę a Nerone reportatę MDCCCVIII 298,38. coronas DCCLXXXII ex equestribus certaminibus retulit Euprepes 426,2. coronæ ac flores coniiciuntur in principem intrantem 471,13. coronæ & flores pompam deducenti Heliogabalo inspergūtur 570,8. coronis & supplicationibus excipitur noui augusti aduentus 731,16. corona oblata excipitur Imperator 714,17. corona & purpura inuestitur nouus Imp. 827,15. corona e gemmis Indicis & auro vtitur Commodus 382,7. corona gemmis colore variantibus distincta 561,19. corona auro & gemmis varii coloris tiaræ in speciem contexta 567,8: & 563,19. coronæ aureæ in donariis 418,30. coronam Iulii Cæsaris sibi imponit homo furiosus 217,17.

corona triplici patriam ornat Anastasius 887, 2. corona ignea circa solem 164, 5
Coronatur vrbs in principũ introitu 291, 28: 298, 4. (vise Lumina)
Coronatorum victorum priuilegium 298, 8
Corpus, accidens hominis, secundum Stoicos 851, 4. ob corporis magnitudinem & vires, equitum militantiũ numero adscriptus 585, 26. corporis custodes e quib. gentib. deligi soliti 396, 38. (iidem Prætoriani) corpus defuncti igni traditur 539, 3. corpora cæsorum per vrbem trahuntur, & demum in cloacas coniiciuntur 598, 42. corpora diuorum qualia 832, 40
Corrector Lucaniæ, ἐπίτροπος τῆς Λευκανῶν ἐπαρχίας 123, 24. corrector disciplinæ morumque dissolutorum 123, 32. corrigi & emendari confertim res non possunt, sed paullatim 91, 143
Corsica bello petitur 75, 22. v. Cyrnus.
Corticib. victitant Brit. 422, 10
Coruinus vnde cognominatus M. Valerius 71, 1
Coruus tribunum Rom. aduersus Gallos tuetur 70, 35. coruus populi clamore consternatus decidit 139, 6. corui domum cum crocitatu circumuolantes, ominosum 239, 17
Corycus, op. Ciliciæ capitur 96, 49
Cn. Cosconius proconsul 97, 6. F. c. Gneus Cosconius: Gr. m. Gaius Cosc.
Cotta Aurelius 97, 17
Cottio rege defuncto, Alpes Cottiæ in prouinciæ formam rediguntur 308, 19. Gemino tt scripta hæc etiam in F. c. & in Gr. m. sed hoc tamen interest, quod in Gr. m. addito ab initio σ Alpes dicuntur Σκόττιαι, at rex Σκόττος, vno τ, & duab. syllabis.
Coturnicum pugnis contendunt inter se Seueri principis filii 530, 2. Atheniensem quoque iuuentutem eo exercitio delectatam fuisse, Plato, Æschines, & Demosth. declarant.
Cotyaëum, op. Phryg. 883, 11
Cotys Thr. rex, Persei socius 87, 18. F. c. Cothum scribit: sed Græci omnes Κότυν.
M. Crassus aduersus Mysos, Bastarnas, Thraces Getasque res quas gesserit 191, 11
Crassus Parthis bellum infert contra auspicia 146, 17: cum filio & exercitu interit 147, 7. Crassianæ cladis fœditas 731, 12. Crassus quam diues fuerit, & quos diuites iudicarit 147, 10. vise Licinius.
Crassi Calpurnii ortus, & aduersus Neruam insidiæ 358, 33. Crassus Traiano insidiatus 345, 4
Crassus Otacilius 75, 2. in Gr. m. Crasus, vno s.
Crateras militib. suis miscet Caracalla 433, 6
Creditores a debitorib. occidũtur 598, 44
Cremna, Lyciæ op. capitur ab Isaur. 665, 11. P. c Κρίμναν habet, superscripto υ, ad indicandam etiam alteram scripturam, Κρύμναν. sed rectius apud Strab. & Ptol. Κρήμνα, per η: vt denominatio sit παρὰ τοὺς κρημνούς, a pẽdula rupe, in qua sitam fuisse Zosimus ipse indicat. Κρῶμνα vero apud Steph. Byz. Lyciæ vrbs & ipsa, sed fortasse diuersa.
Cremona trans Eridanum sita 813, 9. ad Cremonam pugna Othonis & Vitellii 306, 44: 312, 14. Cremona occupatur a Vitellianis 311, 31: diripitur a Vitellianis pariter & Vespatianeis 313, 30
Cremutii Cordi mors, & scripta 234, 26
Crepidæ militares 428, 39. crepidis Macedonicis vtitur Caracalla 548, 18
Creta terræmotu quassata 745, 36. Creticum bellum, & Creta subiugata 99, 11: 137, 11. Creticus a Creta subacta denominatus Metellus 99, 151 100, 34: 137, 25
Crimen publicum Neronis tempore virtus, nobilitas, opes 296, 41. criminib. fictis occiduntur innoxii 125, 11
Crinib. solutis, lugubri habitu ad Imp. accurrit soror 480, 22. crines detonsi. defunctoque impositi, cum eodem mandantur rogo 548, 43
Crinita stella, cometes 131, 14
Crinitus Vlpius 112, 42
Crispus Bebius 861, 19. idem Crispus Vibius 309, 8
Crispus Iulius 410, 2
Crispus a Cõstantino patre Cæsar creatur 679, 40: a Const. patre necatur 685, 19: 876, 25. de Crispi cæde auctorum dissensio 627, 42
Crispinus Aquileiensis 610, 41: opidanos ad obsidionem fortiter sustinendam exhortatur 611, 26
Crispina Commodi vxor 372, 18: 472, 32: necatur 375, 7
Crispinilla Caluia 295, 11
Crixus, gladiatorum tumultuantium dux 97, 41. vulg. ed. Chrysus: ego Crixum cum F. c. malui: præsertim cum in Gr. quoque m. Crixus nominetur, vna tantum littera variante.
Crocodili vt in Nilo, sic & in Nili fonte 412, 16. crocodili XXXVI in circo confecti 205, 45
Crocuta: quære Corocota.
Crucis forma cum victoriæ promissione apparet Constantino 876, 2. cruciferi globi gestatione quid significarit Iustinianus 888, 6
Crudelitas Tiberii 237, 2. & seq. crudelitatis barbaricæ exemplum 281, 16: 283, 6. crudelitas Iudæorum memorabilis 350, 14. crudelitate pauciora corriguntur quam humanitate 210, 7
Crustominos vincit Romulus 64, 6. sic F. c. at vulg. l. Crustumios: Gr. m. Κρουστομίνους, Crustuminos.
Crystallina pocula 117, 9. ob crystallinum calicem fractum pincerna murænis addictus 202, 37
Ctesiphon Parthorum regia 529, 4: Assyriacarum vrbium maxima 710, 11: a Traiano vincitur 113, 18: 348, 24: a Cassio capitur 363, 36: a Seuero capta diripitur & incẽditur 410, 4: 529, 14: 637, 13: ab Odanatho bis infestata 651, 27: & 122, 22: a Caro capitur 124, 40. apud Ctesiphontem castra habuit Iulianus 133, 15
Cubiculo principis præpositus 423, 5. augustalis cubiculi prępositus 811, 16. cubiculis augustalib. in vniuersum præpositus 786, 31. cubiculo præpositus libertus 479, 13. cubiculi augustalis pręposito Maximus vtitur non eunucho, sed viro rerum vsu insigni 761, 44. cubiculi præpositus, proximus a præf. pr. 486, 17: 487, 23. cubiculariorum potentissimus Cleander 379, 15
Culeus e Neronis statua suspensus 274, 35
Culpare, ἐγκαλεῖν, μέμφεσθαι 114, 4
Cultus permodici fuit Cõstantius Aug. 128, 28
Cum numinibus 84, 19
Cumæ Campaniæ op. 179, 38
Cuniculis subterraneis ad se inuicem commeant Iudæi 357, 5. cuniculis captum op. 723, 30
Cupiditas excæcat 531, 27
Cupressus vento deiecta, sua sponte resurgit 317, 16
Curator senatori luxurioso datur a Tiberio Imp. vt puero 234, 13
Curbagus sacerdos 880, 12
Curia, τὸ βουλευτήριον 104, 2. in curiam relegatus 379, 9. curiæ Constantinopolitanæ situs & ornatus 801, 18
Curio Scribonius 96, 41
Curiosior diuinarum pariter & humanarum rerum inquisitio 553, 39: 554, 1. curiositatis & insatiabilitatis exemplum insigne 412, 34. curiositas male multata 605, 28
M. Curius Dentatus consul 72, 6: 74, 9
Currus aureus 88, 19. currus inauratus in rogo imperatorio 398, 24. currus pompalis sex equis sub Caio primũ tractus 246, 30. currus Heliogabali 569, 42. currum Iouis in Vespasiani ædes agit Nero 317, 23. curruum sextuplex certamen 406, 13: & 379, 28. currus agitat prasino habitu Commodus 381, 40. curru per vrbem vehi prohibet Claudius 859, 31. curruum obiectu (seu carragine) tuentur sese Scythæ 654, 5. curruũ IIII milia capta, cum ingenti barb. mult. 752, 18
Cursus retrogradus 570, 2
Custodes parum vigilantes 489, 13. custodes stationes suas deserunt 496, 36. custodia Lepido additur post ademptam ipsi potestatem 183, 21. in custodia libera detinetur Gallus senator, ad mœrorem metumque magis aggrauandum 237, 9. in custodia libera detinetur dux per colloquii simulationem captus 342, 29
Cutiliæ aquæ in Sabinis 323, 25. habet ibi Κουτιλίοις etiam P. c. vulgato scilicet more. sincerior scriptura est Κοτυλίοις, a Cotyla opido; vt patet ex Dionys. Halicarn.
Cyllenius; quære Ogulnius.
ad Cymbalorum & tympanorum sonos choreæ 568, 16
Cynegiorum porticus 870, 6
Cynegius præf. prætor. 762, 10: moritur 769, 7
Cynici sophistæ iterum in principes inuehuntur 322, 35. cynicis institutis milites vt imbuerit Antiochus philos. 433, 36
Cyprus in Rom. potestatem redigitur 145, 3
Cyrene, Libyæ ciuitas clariss. 99, 18. per e simplex, singulari scilicet fine, scriptum etiam in F. c. more Græco.
Cyrenaica legio in Arabia 214, 11
Cyrnus fl. 140, 29. f. Cyrus.
Cyrnus (seu Corsica) ins. 334, 4: 688, 21
Cyrus, vrbs Syriæ 368, 19
Cyrus, præpos. cubiculi 883, 4
Cyzico capto, totam Asiam inuadere parat Mithridates 97, 26. F. Cyzico capta. Cyzicum a Procopio capitur 738, 16. Cyzici templum insigne, eiusq; per terræmotum labefactatio 362, 31

Cyzicena pugna contra Mithridatem 98,10. Cyziceni ab Augusto in seruitutem adiguntur 199,29: libertate iterum mulctatur 235, 4

D

D. interdum Diuum significat; sæpius prænomen Decimum.
Daces, Pers. satrapa 727,45
Dacia in Roman. dicionem transit 343, 40. Dacia victa, prouinciam trans Danubium facit Traianus 113, 16. in Dacicā prouinciam infinitæ hominum copiæ a Traiano deductæ 114, 36. Daciæ trans Danubium amittitur 121,35: ab Aureliano plane intermittitur, tralatis in Mœsiam colonis 123, 35. Dacia ripensis 123,2
Daci a Græcorum quibusdam Getæ nominantur 331, 6. Daci prœliis ab Augusto victi 1[illegible] 6,19: a Domitiano triumphantur 112,7: a Traiano debellantur 340, 6. sub Illyrici præfecto constituti 688,17. Dacorum regia 341,23
in Dacico bello quæ acciderint memorabilia 332,34. Dacici belli initium sub Domitiano 330,43. Dacicum bellum sub Commodo contra transdacianos 376,35. Dacici cognomen adeptus Traianus 341,42
Dacibiza op. 880,15
Dacira, op. Pers. 716,40
Dadastana, op. Bithyn. 733,40: 879,11
Dæmonum inuocatione vsus Constantinus Copronymus 892,3. dæmon magica arte immissus 228, 47. a dæmone agitatus 889, 10. vise Genius.
Dagalaiphus dux Iuliani 722,43
Dalmatæ domantur 94,43: subiguntur a Cæsare Oct. 185,23
Dalmatia triumphata 91,28. Dalmatiæ multa pars subacta 97,6. Dalmatia sæpe ante victa, sub Augusto penitus subacta 106,14: Romano imperio accedit 215, 34. P.c. Δαλματία.
Dalmatici milites ad vrbis præsidium accersiti 819,10. Dalmatici equites 657,10. Dalmatici boues 823,5
Dalmatius Cæsar 131,17: 691,44: 876, 41: Constantii dolo necatur 692, 11
Damnauit capite 123, 26. damnatus in curia qui paulo ante ab Imperatore eodē die fuerat epulo exceptus 237,3. damnatus absens 419,1. damnatus Seianus, a consule magistratibusque ceteris deducitur in carcerem 241,31. damnatos, decimo post die plecti iubet Tiberius 232,11. Damnatione iniqua oppressis litem redordiri conceditur 597,18
Damnum, ζημία 149,20
Dampnatus pro Damnatus, F. c. 71, 23
Damostratia, Commodi pellex 378, 42
Danabe op. Pers. 727,40
Daniel eunuchus 886,12
ad Danubium vsque penetrat Curio 96,42. ad Danubium vsque penetrat Lucullus 99,1. ad Danubium quæ gesserit Crassus 191,14. Danubii accolæ ab Augusto debellantur 201,39. trans Danubium a Traiano facta prouincia 113,7. Danuuium, per u, F. c. 96,42: 121,35: 123,36,40. vise Ister.
Daphne, loc. Constantinop. 856,30
Daphnes suburbium Antiochiæ 656, 34. Daphnensibus agri aliquid datur ad ampliādum luci spatium 100, 15
Dardani domantur 94,42: 96,41. Dardania omnis subigitur 130,17
Darius ab Alexandro vbi victus 347,35: 519,23: 634,21: a Besso interimitur 634,37
Darius Arsacides, vnus e Parthis obsidibus 250,1
Dauidici generis reliquias extinguere conatus Domitianus 864,9
De saxo præcipitaretur] F. c. e saxo 108, 25. De Illyriis triumph.] Ex Illyriis triumphatum, F. 79,15
Deambulans Seuerus vel disserit vel auscultat de reb. imp. 425,8,18
Debita remittit Adrianus 354,34. Debita omnia omnibus remittuntur a Marco, exustis eorum tabulis publice 372,4
Decebalus Traiani aduentu terretur 340,9: Traiano se submittit 341,26, 34: bellum mouet denuo 342,4. Decebali mors, & thesauri 343,37: virtutes 330,44. Idem Decibalus.
Decem & octo, F.] vulg. octodecim 63, 12
Decemuiri pro consil. facti 68,25
in Decennium imperii administrationem sumit Augustus: quo expleto, alterum ei decennium, post alterum rursus additum 193,13. decennium Augusti tertium 204,31. decennium imperii quartum offertur Augusto 207,20. decennium imperii quintum 217,9
Decennalia imperii celebrat Tiberius 134,26. sic Seuerus 414,34: 415, 4. Decennalia celebrari ab Imperatoribus cur solita 193,18
Decentius Cæsar a Magnentio fratre dicitur 695,18: vt interierit 701,18
Decianus Catus, procur. Britanniæ 278,5
Decibalus Daciæ rex a Traiano vincitur 113,6. Decibali diuturno bello exhausta Dacia 114,39. sic F. c. at Gr. m. Deciballus: Dionis epitome Decebalus.
Decima bonorum exigitur ab vnoquoque ciuium 170,10. decimatione castigati seditiosi 807,10. sic Decimati prętoriani tumultuantes 303, 45
Decimus, prænomen 90,32: 100,32: expresse cum m scriptum etiam in F. c. in Gr. m. omissum. apud Dionem modo Δέκιμος, modo Δέκιος.
Decius Mus consul 73,32
Decius senator Philippo augusto consilium quod dederit 642,26: ad imperium vt euectus 643,6: vnde oriundus, imperium quomodo & quādiu gesserit 120,43: vt interierit 643, 43. Decii vita 873,24. Decii filius perfidia Galli necatur 644,23
Decocta Neronis 302,15
Decre a in argenteis columnis aureis litteris exarata 158,21
Dedicatio amphitheatri 111,24: 327,31: theatri 145,7: gymnasii 277,29
Dedidit] F. dedit 91,22
Deditior vxoribus 133,9
in Deditionem redegit 97,1: F. ad dicionem redegit. Deditionis leges moderatæ 719,34
Deduci princeps vt solitus 500,5. vise Pompa.
Defectus solis ac lunæ quando, quantus, & quas ob causas fiat 181,21
Deformare, ἀσχημονεῖν 107,46
Defossa vestalis viua 432,28
Deiotaro Galatiæ regi donatur Armenia minor 100, 7. Gr. m. Deioterus.
Deiparam vocari Mariam virginem vetat Copronymus 892,14
Delatores occiduntur 243,14: expelluntur 325,7: malam gratiam a Domitiano referunt 329,22: capitis damnātur 357,43: & pelluntur & puniuntur 496,13: in crucem aguntur 561,18: fugiunt 598,38. delatores summoturum se pollicetur Seuerus Imperator 512,18. delatores a se tantum puniri vult Caracalla 452,32. delatores sub Valente libere grassantur 743,37: 744,8. delatorum & calumniatorum officinæ sub Constantio apertæ 701,27. delatorum mos 235,28: obseruationes 296,17
Deldo rex a Crasso interficitur 191,15
Delectus militum sorte factus 216,21
Deliciæ humani generis Titus Cæsar 111,6: 862,14: F. c. diliciæ.
Delicta in subditis quæ puniri debere populus existimet 212,20. delicta & sua & aliena cohibere debet magistratus 303,29. delicta Pertæ vindicant etiam in cognatis 724,5. delicta sua palam esse, non latere voluit Heliogabalus 570,24. vise Peccata.
Delmatia, per e L. c. 822,37: at P. c. per α Δαλματία. Delmatia per e legitur etiam in P.c. Xiphilini 215,34: 218,37: eandemq. scripturam agnoscit etiā Stephanus Byzantius.
Delphicum oraculum de talione 857, 18
Delphinum inter se pugna, ominosa 180,32. Delphines in Circi diaulis 185,34
Demetrius Philippi filius obses d.R. 86, 5: dimittitur 86,19
Demetrius Pompeii libertus 145,22
Demetrius cynicus philosophus 321,16, 23
Demetrius fisco præf. 820,26
Demochares Sexti Pompeii dux 181, 20
Democratia mera, in celsissimum imperii fastigium euecta, in monarchiam vertatur necesse est 171, 19: & 158,1. democratiam ita temperauit Augustus, vt vacaret seditionibus 221,36
Densus Sempronius 305,23
Dentatus Curius 72,6
Denudare filium] F. nudare 129,22
Depopulatus] F. populatus 73,2
Deposcere consulatum 101,39: F. c. poscere.
Deprecatus pro Precatus 123,17
Descriptio possessionum & priuatarum & publicarum per totum orbem Roman. sub Augusto 217,31: 856,16, 36. descriptio facultatum per quasque prouincias a Constantino facta 691,22. descriptiones Gallorum, id est, tabulæ in quibus Gallorum census erat descriptus 252,19
Designatus, s. Imp. 81,48
cum Desperatis congredi, periculosum 364,38
Deus vnus a Iudæis colitur; idque religiosissime 141,4. Dei nec simulacrum apud Iudæos effingitur, nec nomen enunciatur 141, 44: qua de re & Ioseph. pag. 54.

pag. 54: & Philo p. 342. Dei voluntati adscribuntur rerum caussæ 633, 1 Dei prouidentia res humanæ administrantur 633, 5. Dei lusus res humanæ 884, 23. Deo teste ac præside habitus senatus 604, 7. Deus, seu Diuinum numen, grandis & augusti hominis specie mandata dat 668, 16. dei inferi spectrum 668, 29. deus nouus Romæ introductus, Heliogabalus sc. 445, 2. nouo deo Heliogabalo præ cęteris vota nuncupari vult Heliogabalus Imp 568 1. deo suo vxorem dat Heliogabalus Imp. 446, 9, 20: 569, 7. ¶ Deo similis vir Augustus 106, 5. Deo proximus Traianus 113, 42. Deus appellatur Caius 253, 28. Deus salutatur & adoratur Nero 292, 8. Deus appellatur Domitianus 334, 35. Deus & Dominus primus appellari voluit Domitianus 112, 1. Deus appellatus est etiã Commodus 381, 24. Deum se post mortem futurum ait Vesp. 323, 18

Dii videre se mutuo possunt soli 254, 43. deorum throni, eorũq; consessus 833, 20. deorum cibus & potus 8 0, 33, 37. diis ducib. & patronis vtuntur diui & heroes 852, 7. deorũ ira sacrificio placatur 667, 28. deorum dearumq; formam & habitũ vsurpat Caius 253, 31. deorum nomina, habitum, quin & honores vsurpat Caius 253, 31: 254, 9. deorum e Capitolio excedentiũ vestigia visa 110, 31. deorum simulacra ab Heliogabalo summota, per Alexandrum restituuntur 574, 20. deos adorare coguntur Christiani 873, 26. deos ritu patrio se colere libere fatetur Fraiutus 798, 22. deorum cultus a Theodosio interdicitur, clausis eorundem fanis 758, 32: 762, 11. deos nouos fingere cœpit Augustus 850, 11

Deuterius, præpos. cub. 811, 15

[in] Dextra Danubio est 123, 40

Diaconatus, seu stolæ diaconales, a Christ principib. indui solitæ 631, 28

Diadema victus rex victori supplex tradit, moxq; ab eodem recipit 99, 41. Gr. m. στέφανον dicit. diadema e Cæsaris statua detrahunt tribuni 158, 32. diadema Teridati imponit Nero, acclamante populo 292, 20. diadema Iuliano per vim a militib. imponitur 711, 4. diademate ac purpura inuestitur nouus Imp. 760, 21: & 729, 27. diadema & purpuram Attalo detrahit Alarichus 830, 33. diadema deponere, cæsarisq; dignitate contentus esse cogitat Iulianus 711, 13. diademati vni parens totus terrarum orbis 551, 30. diadematis duob. vsus Artabanus Parthus 576, 11

Diadumenus Macrini f. Imp. 119, 11. Diadumeno per vates prædictum cum patre imperium 436, 34. Diadumenianus cęsar cum Macrino patre occiditur 566, 28. In Eutropii Gr. m. Διαδουμένος est 119, 11: in Dionis epitome, P. & M. Διαδουμενιανὸν habent 436, 34: & Διαδουμενιανοῦ 442, 21. mendose: Διαδουμενιανὸν Herodianus 566, 29: Diadumenum cum F. c. vocat etiam Iulii Capitolini codex m. s.

Dialis flamen 158, 21: a Ioue, qui Diiouis est: teste Varrone. Dialem se vocat Caius 255, 18. Διάλιον habet etiam P. & D. 455. sed verior omnino lectio, Δία τε Λατιάλιον: vt intelligatur Caius non flaminem Dialem se nominasse, sed Iouem Latialem: vt supra quoq; 253, 31, Iouem se finxisse dicitur idem Caius: & apud Sueton. 63, 21, diserte quidam eum Latialem Iouem consalutasse perhibentur.

Dianæ templum in Auentino 669, 45. Dianæ Phasianæ templum 647, 44

Diatessaron, musicæ harmoniæ regimen 142, 21

ad Dicionem redegit, F. 97, 1. dicionem Romanam ad fines pristinos reuocauit Aurelianus 123, 5

Dicta, i. Apophthegmata 114, 2

Dictator primus qui 67, 16. dictator ab aratro accitus 68, 17. dictator, ob seueritatem nimiam, seditionem aduersus se concitat 71, 23. dictatorem in posterũ fieri lege prohibetur 160, 8. Dictatoris appellatio e Rom. rep. sublata, res tamen ipsa retenta 193, 42

Dictatura, αὐτοκρατορία 67, 10: quãdo & cur creata: qualis item potestas 67, 7, 12. ad dictaturam confugiebatur in maximis necess. 68, 18. dictaturæ nomen abdicat Cæsar, facta tamen ipsa exercet 148, 4. dictaturæ titulum recusat Augustus 198, 28

Dicteria & iacere & ferre moderate sciuit Vespasianus 320, 31. dicteria quæ, & quos maxime pungant 549, 41

Didius Iulianus Imp. 391, 30: imperium vt adeptus quomodo item & quamdiu gesserit 636, 37. idem Saluius Iulianus. vise & Iulianus

Didrachmi pensio annua 318, 35

Didymius Theodosii propinquus 818, 27: captus occiditur 826, 32, 38. Didymii cædes excusatur a Constantino 824, 12

Die illa qua 77, 7. de die, interdiu 109, 30. dies suis quiq; planetis dicati; quoq; id instituto 141, 10. diebus sacris dumtaxat & publicis prodire solitus Adrianus: ceteris manebat domi 354, 15. dies perit quo non bene fit 111, 21

Digito scalpi 843, 30. digitorum agilitate decipere contrahentes 8, 1, 10

Digladiari coacti captiui 350, 17

Dignitate prius nudatur reus, post supplicio traditur 793, 39. dignitates mutatæ 69, 32

Dignum memoriæ, F. c. more Gr. 124, 17

Diluuium e fisso montis vertice 362, 36

Dimicationes, conflictus 103, 10

Dimisi pro Dimissi F. 85, 5: 101, 42. dimissæ dos redditur 284, 6. dimissam Tiberii vxorem ducit Asinius Gallus 224, 11

Dindymus mons 687, 15

Dio Ægyptiacæ legationis princeps, veneno tollitur 144, 43

Dio Prusensis, histor. sub Seuero & Alexandro 195, 47: perperam pro Dio Nicæus. Dio ad historiam conscribendã qua occasione inductus 385, 14: historiam suam vnde exorsus, quousque, & quanto temporis spatio perduxerit 385, 37: historiam Augustam quomodo scripserit 195, 12: Augustam historiam cur minus accurate pertexere potuerit 194, 19: quæ & quomodo scripserit in sui temporis historia 382, 25: scribit quę vidit 406, 11: historiam e propria obseruatione conscribere quando cœperit 374, 35: Caracallæ quoque historiam a Seuero per somnium iubetur scribere 439, 19: exactam historiæ continuationem vbi coactus intermittere, & cur 450, 38: temporum notationem minus curauit in historia 188, 21: Capuæ degere & historiam suam pertexere solitus 415, 21: in Cæsaris nece recensenda timidior 157, 40: superstitiosior in signorum & ostentorum obseruatione 171, 34: 186, 39: mendacii & falsitatis arguitur 366, 45. Dio cum patre fuit in Ciliciæ præfectura 376, 20: Pertinaci familiaris, & prætor ab eo factus 392, 22: consul 424, 40: II consul 452, 5. Dionis pater Apronianus 351, 16. Dionis patria Nicæa 413, 24. Dionis genius 385, 29: 452, 17. Dionis liber de somniis & signis quæ Seuero portenderunt imperium 385, 11. Dionis exemplaria etiam Xiphilini temporibus detrimenti aliquid passa 361, 27

Diocletianus vnde oriundus, imperium vt nactus, quomodo item & quamdiu illud gesserit 125, 18: 1 x consul 671, 39: imperii limitibus vt prospexerit 680, 8: cum collega deponit imperium, & in priuatam vitam concedit 127, 36: imperium quando deposuerit 671, 41: Maximiano ad imperium resumendum instiganti non obtemperat 673, 33: & 129, 11: religionis obseruantissimus 673, 40: moritur 672, 1. Diocletiani vita 874, 29: ingenium & mores 127, 19: 128, 33: 875, 7. Diocletiani & collegarum laus 838, 3. Diocletianæ thermæ 855, 31. in F. c. perpetuo Dioelitianus, per i.

Diodorus histrio seu citharœdus 293, 15: 298, 19

Diogenes Archelai filius 94, 37

Diogenes cynicus flagris cæditur 322, 36

Diogenianus Fuluius 443, 17

Diogenianus Macrini f. 442, 21: perperam pro Diadumenianus seu Diadumenus.

Dionysi seu Liberi pulchræ imagines 563, 14

Dionysius minor, Sic. rex 465, 26

Dionysius Milesius soph. 352, 14: 865, 21

Dionysius Papirius 379, 24: 380, 23

Dioscuros ianitores sibi facit Caius 255, 17: & D. 415: P. c. Διοσκόρους.

Diribitorium tabulatum, pro theatro vsurpatum 246, 36. diribitorium conflagrat 327, 16. P. c. διριβιτώριον Xyl διριβιτώριον.

Diripiendæ populo præbentur merces variæ 181, 44

Discere pulchrum etiam seni 807, 46

Disciplinæ præfecti 571, 36. ad disciplinam exercitus reducitur seueritate & moderatione 92, 5. disciplinæ militaris diligens coercitor Vespasianus 110, 35. disciplinã militum diligenter ab Adriano curata 114, 47. disciplinam militarem vt correxerit Adrianus 355, 10. disciplinam militarem seuerissime rexit Alexander 119, 28. disciplina militaris a Seuero multum corrupta 526, 26

Discipulis malis peiores præceptores 860, 41

Discordia principes euertit 620, 39

Dissimilitudo in Caio Cæsare maxima 245, 28

Dissimulatione ingenti contemnere, tit, 1. dissimulator simulatorq; maximus, Tiberius Cæsar 222, 39

Diti & Proserpinæ dicatus campus lu-

diq; instituti 669,3. Ditis ac Proserpinæ ara & sacrificia quib. ex caussis instituta 668,26. Diti & Proserpinæ nigræ oblatæ hostiæ 668,14,25,30,45

Diuinationis scientiā profitentur impostores 743,5. diuinationum studiosiss. Tiberius 228,44. diuinaculorum fides consulenti suspecta 554,6. diuinationem suspectā habere Constantinus vnde ceperit 685,44. vise Vates.

Diuinum quiddam fuit in Scipione 84,17. diuinos honores Adriano trib uete senatus recusauit 115,3

Diuisor regni filius relictus a patre mor. 89,7

Diuitię, exitio sunt sub tyrannis 250,30. diuitem esse, publicum crimen sub Caio 252,1: & 250,3. diuitum bona inuaduntur, quasi nullis relictis heredib. 800,30. diuites grauiorib. contributionib. onerantur 164,16. diuitiis priuatorum, potius quam fisci commodis studuit Constantius 128,24

Diuortiis ludis Pseudantoninus 445,22

Diuus appellatus Augustus post obitum 106,45. sic Claudius 107,43: Adrianus 118,1: Seuerus 118,34: Claudius II, 121,35. Diuum Gordianum appellat exercit⁹ 120,33. inter Diuos relatus Vespasianus 110,43. sic Nerua 112,42: Traian. 114,13: Antoninus Pius 115,27: L. Verus 116,13: Marcus Antoninus 117,24: Philippi ambo, licet ab exercitu interfecti 120,42: Decii ambo 121,4. inter diuos referri meruit Aurelianus 124,9. inter diuos relatus Diocletianus, licet priuatus obierit 128,9. inter diuos relatus Constantius 128,37. inter diuos referri meruit Constantinus 131,16. sic Constantius 133,8. inter diuos relatus Iulianus 133,18. inter diuos relatus Iouianus 133,44. diuorum in numerū relata Mæsa Alexandri auia 574,34. inter Diuos referri quo ritu soliti principes R. 540,8. diui exsequiæ & honores ceteri 397,19. (inter diuos relatus 116,13: F. c. inter deos r. vt & Gr. m. συνεγράφη τοῖς θεοῖς: quod idem τῷ τῶν θεῶν ἐγγραφῆναι 121,1: Herodianus ἀποθεοῦν, alii ἀποθεῶσαι dicunt: Latini etiam Consecrari) Inter diuos relati principes, vna cum ceteris diis coluntur 541,40. diui nomen votis & iuramentis adhibetur 397,20. diuis ludorum spectacula exhibita in palatio 416,19. Diuorum porticus 112,16. sic habet ibi præter F.c. etiam Eusebii Chronicon: ac significari eo nomine videtur porticus Imperatorum inter diuos relatorum. in vulg. libris est diuise, Odeum, Porticus. de Diuis opinio veterū quæ 468,20. Diui, si quid habent potentiæ, iniurias sibi factas ipsi vlcisci possunt 424,45. Diui diis ducib. ac patronis vtuntur 852,7. sub diuo Adriano 118,1. vise Heros.

Doberus vrbs Thr. 653,9: 688,11: L. & P. Τέμπος: alibi Τεῖρος.

Doctus litteris 118,26. doctior Græcis quam L. 135,19. docti contemnuntur a Caracalla 430,27. doctores sub patre audit idem Caracalla, etiam Imperator 430,40. doctorib. publicis annua salaria constituit Marcus 371,38. in doctores conuerti posse militum stipendia optat Leo Imp. 883,46

Doctrina & ceteris virtutib. excellens 824,10. doctrina eximia prædita Constantii vxor Eusebia 702,34. doctrina litteraria etsi non pollebat Traianus, officia tamen eius & norat & præstabat 340,41. doctrina tegit intita vitia 888,39

Documentum sui ostendere 109,10

Dolabella Cornelius 72,15

Dolabella, occiso Trebonio, a Bruto & Cassio etiam ipse subigitur 170,35

Doliis factus pons 613,14

Dolor alto corde pressus 618,37

Dolo fœderis captus consul R. 75,15,20

Domesticorū scelere multi necati principes 209,7. domesticus militabat 133,27. domesticorum tribunus 729,23. domesticorum scholę comes 808,41. domesticorum ala 812,39. domesticorum equitum comes 821,18

Domina Nero 295,26. Sic Domina, non Domin⁹, salutari vult Heliogab. Imp. 448,16: & 447,12. Gręc. Δέσποινα, vt apud Oppianum Cynegeticῶn 1, τὴν μεγάλην μεγάλῳ φυτεύσατο δέσποινα Σεβήρῳ, de Seueri augusti vxore.

Dominus seruum liberare cogi nō potest 358,26. dominorum habitu Saturnalib. prodeunt serui 260,43. dominorum deferendorum seruis potestas facta 858,9. dominos a seruis & libertis deferri vetat Nerua 337,40. ¶ Domini appellationem reiicit Augustus 207,16. dominus a liberis hominib. appellari vetat Tiberius 225,5. Dominum salutat Neronem Teridates, eumq; adorat 291,14. Imperatorē Dominumq; Constantinum salutat Licinius supplex 685,2. DOMINE: in compellatione Imperatoris 469,15,33. sic, Domine Imperator salue 448,11. DOMINI NIGRI VRBS, signif. ambig. 870,20. DOMINI MEI, fauente animo me audite 276,44. Dominus & Deus primus appellari voluit Domitianus 112,1: 334,36

Domitia Neronis Cæs. amita 275,14

Domitia, Domitii Corbulonis filia, marito deserto Domitiani amorib. indulget 318,23: Domitiani vxor 328,36: dimittitur a Domitiano 329,44: non ignara conspirationis in Domitianum factæ 335,33,35

Domitilla Flauia 335,3

Domitius Marianæ partis dux 95,44

L. Domitius prætor in Hisp. occiditur 96,25

Domitius Afer orator, bis præter opinionem e periculo euadit 250,33: 265,29

Sex. Domitius Caluinus consul 91,16: Sigonio & Panuinio Caius Sextius Caluinus.

Cn. Domitius Corbulo in Germ. quæ & qua fortuna gesserit 263,22. vise Corbulo.

Domitius Nero Agrippinæ filius 264,12. vise Nero.

Domitius Neronis Cæsaris pater, de sua & Agrippinę subole quæ responderit 267,38

Domitius Vlpianus, pr. præt. 450,34

Domitianus Vespasiani filius, in Capitolii custodiam recipitur 314,45: fuga euadit 315,6: concionem ad milites habet etiam puer 316,43: cæsar a senatu designatur 317,6: imperium absente patre capessit audacius 317,39: patris metu in Albanum se abdit, Domitiæq; amoribus indulget 318,20: fatuitatem simulat 319,32: fratri mortē accelerat 318,27: imperium quomodo & quamdiu gesserit 112,31: 329,2: 636,14: Domitia dimissa, cum fratris filia consuescit 330,5: occiditur 337,10. Domitiani vita 863,4: ingenium & mores 329,22: 330,21: 331,12: expeditiones 330,15,43

Domitianus mensis 330,38

Domitianus res nouas mol. 655,21

Domninus Valentiniani ad Maximum legatus 766,40

Domus aurea Neronis a Vitellio vt vilis contemnitur 309,31. domus sub aquis visæ 277,46

Dona & materiæ pretio, & artis varietate insignia 551,13. dona sua in Capitolio ponunt reges exteri 88,29. donaria e templis demit Cæsar 148,9. donaria e tēplis abripit Nero 294,41. donaria e templis detrahuntur ad faciendas in bello pecunias 175,17. in donariis Solis templo mittendis ambitiose certant satrapæ ac reges barbari 563,5. Donata coram numerar. vult Tiberius 225,44

Dono dedit 78,39] F. donum exhibuit.

Dos, & Dotalia, seu Dona nuptialia 446,16. dos per syngrapham assignatur 290,6. dos deæ nubenti data 569,24. dotem ab Athen. exigit Antonius in Mineruæ connubio 178,12. dos dimissæ redditur 284,6. dotalia splendidissima 414,43

Dossuaria iumenta 715,41

Draco ingens immane sibilans, ominosum 190,40. draco biceps, LXXXVI pedum longitudine 186,44. draco Indicus Athenis Olympii Iouis templo dicatus 358,11. dracones duos suffocans puer 376,18,23. draconum specie occisi homines claudi & mutili 384,1. draconis effigiem fereus signum militare 720,24

Draui fl. cursus & ostium 695,41

Druma dux 828,19: 830,24

Drusiani gladii 227,21

Drusus Claudius Nero, Liuiæ e Tiberio Nerone filius 178,42: ad hostes debellandos mittitur ab Augusto vitrico 201,37: Germanos debellat 106,23: spectri iussu e Germania regrediens moritur 203,15. Drusi monumentum, filius, nepos 107,25

Drusus libros ab Augusto relictos recitat 219,34: ab Asinio Gallo pro filio habitus propter matrem 224,12: reprimitur a Tiberio 227,19: consul 228,10. Drusi vinolentia & iracundia 218,14. Drusi mors, & funus 133,11. Druso ægrotanti scriptū carmen 232,5

sine Dubietate aliqua 101,40

Dubius in amicos nōnullos 131,2: F. dubiae: quod stare nequit, nisi addatur fidei.

Ducensq: melius 128,25: F. dicensq:

Ductus est] F. deductus est 91,22

Caio Duillio] F. Gaio Duillo 75,12: Gr. m. Gaio Duellio

Dum commoraretur 97,27: F. dū commoratur.

Duos creauit Cæsares 128,41: F. c. duo cr. duum mensium, pro duorum 119,14

Dura, op. diruti vestig. 716,6

Durus fl. Pers. 726,46

Duumuiri consulares ad exusta instauranda missi 327,24

Dux Romanus 67,30, F.] vulg. l. dux Romanorum. Dux Annibalis Carthalo, i. ὑποστράτηγος 83,22. sic Dux Mithri-

Mithridatis Archelaus 94, 26. per duces suos ingentia patrauit, διὰ τ στρατηγῶν 116, 1. ducum delectus præcipuum bellici apparatus caput 777, 25. ducum multitudo magis onerat quam adiuuat remp. 754, 8. duces militum operam præstant 699, 41. ducis vocem in salutando augusto sequitur miles 739, 19. Duces, & Ducatus potestas quæ 688, 28. duces imperatoresq; veteres beatos prædicat Corbulo 263, 29
Dynamius delator 70.,38
Dyrrachium occupatur & munitur a Pompeio 149, 22. Dyrrachium vnde dicta Corcyrensium Epidamnus 149, 16

E

Earinus eunuchus 329,30
Ebeni color & splendor 833, 2
Eboracum, op. Brit. 118, 32: 128, 30: F. c. Euoracum, u pro b: Gr. m. Κοράκιον.
Ebrii milites iugulantur 752,6
Eburneos habere humeros manusque, somn. 373,39
ad Ecclesiam Christianorum ceu asylum confugitur 785,43: 793, 40: 806, 8: 810,20: 811, 31: 819, 37. ecclesiis lege sancitum ius asyli 793, 44. In ecclesiis suis conuenire concessum Christianis 880, 37. ecclesiis per monachos interceptis, populus a precum frequentatione arcetur 800, 6, 25. ecclesia monachorum strage repleta 800,11. ecclesiæ clam iniectus ignis 801, 9. Magnæ ecclesiæ diaconus 891, 41. e Magnæ Ecclesiæ facultatibus pecunias mutuatur Heraclius 890,13
Edessa, Osdroenæ ciuitas 119, 5. sic & Gr. m. at F. c. Ædesa. Edessa capitur a Traiano 349, 23. P. c. Edesa vno s. Edessios vincit Traianus 113, 19: F. Essenios: Gr. m. Messenios. Edesseni Iulianum honorifice excipiunt 714,16
Edictum perpetuum sub Adriano 118, 1
Editio munerum post victoriam magnificentissima 117, 18. F. c. glossa marginalis, editionē ibi exponit dedicationem: cum tamen potius exhibitionem significet.
Edobinchus Francus 815,10
Effugerunt. F. fugerunt 97,43
Egit triumphum 112.8: F. c. ægit.
F. Egnatius Celer philosophus delator 289, 1: exsilio multatur 289, 7. P. c. Αιγνάτιος
Egregie aduersum barbaros gesta multa] F. egregia 133,2
Eis ostendi] F his 85,17
Eiulatus nocturni 177, 44. eiulatus e terra editi 296,30
Elæagabalus Phœnicibus Sol dicitur, & religiose ab eisdem colitur 563, 40. vise Heliogabalus.
Elæus, op. Thraciæ maritimum 682, 18, 25. L. & P. Ἐλαιοῦς per ε: sed Ἐλαιοῦς per αι diphth. agnoscit etiam Steph. Byz. forsan ab olearum copia.
Electrum 833,9
Electus est ad obtin. imp.] F. lectus est 133,28
Electus cubicularius 375, 11: Pertinacem ad imperium capess. hortatur 490, 39: cum Pertinace occiditur 391, 4. Electi patria, ingenium, mores 487,25
Eleemosynæ ex rapto 886,46
Elefas pro Elephas in F. c. aliquoties.
Elegabalus: vide Heliogabalus.
Elegia, locus Armeniæ 345, 22: 363, 22
Elemento vtroq; felix Byzantium; terra sc. & mari 515, 24. Elementa prima litterarum grandæuus iam accipit Veteranio Imp. 132, 7: F. c. elimenta primarum litt.
Elephantorum auxilio vincit Pyrrhus 72, 29. sic elephantos equis Romæ opponere cogitat Iulianus 508, 32. elephantos multos secum circumducit Caracalla, sicut Alexander m. 429, 6. elephanto vehi cur solitus Cornificius 181, 28. elephanti, equis offensi, sessores reiiciunt 394, 42. elephantorum captorum pompa insignis 76, 40. elephanti a quo primum Romam ducti 74, 15. elephanti & dociles & religiosi 145, 16. elephas cum sessore per funem decurrit 275, 21. elephas rhinocerotem deuincit 215, 5. elephantum pugna in amphitheatro 327, 34. elephanti theatrali pugna vulnerati, proboscidib. in cælum sublatis, lamentabilem vocem edunt 145, 12. elephanti lychnuchos gestantes in triumpho 15.,11
Elephantine regio 198, 45: Dioni vrbs 355: itidemq. Herodoto lib. 2.
Ellebichus dux 822,27: P. c. Allebichus, vt 822,1
Emblematis vocabulum e Latio exterminat Tiberius 228,27
Emeriti qui 174, 41. emeriti ad militiam reuocantur in trepid. publ. 216, 28. vise Veterani.
Emesa pro Emisa P. c. 656, 10, 32. eadem Emesus 562,20. Emesenus adolescens ad Rom. imperii gubernacula euectus 638, 3, 7. idem Emesenus puer 836,30. eadem Emisa.
Eminentissimos quosq; partim excidere, partim accidere suadet tyrannidis consiliarius 473,14
Emisa, vrbs Syr. 653, 32: 657, 6: Aurelianum excipit 658, 9. in Emisæ campis prœlium 657, 6. Emiseni Romanis magis quam Palmyrenis fauent 658, 3. eadem Emesa & Emesus
Emonis seu Emonæ situs, conditores, etymologia 804, 33. eadem Hema seu Hemona
Empedotimus philosophus 877,2
Empta retinere aut reddere volentibus potestas data 117,15
Eneruati exactionibus subditi 201, 36
Ennia Thrasylla Macronis vxor, a Caio amatur 244, 32: cum Macrone marito a Caio necatur 248,2
Entellus, vnus e Domitiani interfectorib. 335,31
Eo tempore] F. eodem tempore 90, 27
Epactæ Alexandr. 156,14
Epagathus cæsarianus 434, 26: necatur 451,19
Epaphroditus, libertus Ner. 301,29: Neronem in mortis agone adiuuat 302, 30: necatur a Domitiano 335, 30
Eparchus aduersus Caium coniurat 255, 43.
Ephippiis vti equites quando cœperint 291,16
Epibula, locus Arab. fel. 197, 24; etiam P. c. at D. 350 Athlula.
Epicharitis constantia 289.26
Epidamnus Corcyrensium, Latinis Dyrrachium 149,16
Epigramma sepulcrale 733,21
Epiri ciuitates LXX capiuntur 88, 14. Epiri duæ, earumque incolæ 688, 16: 802,40
Episcopi vrbium, legatione apud Honoriū funguntur pro Alaricho 813, 9: conuentus habere vetantur 876, 10: ab exsilio per Iouianum reuocantur 878, 12: in exsilium mittuntur a Valente 880, 4: ad Ioannem Chrysostomum loco suo deiiciendum concitantur ab Imperatrice 799, 44. episcopum inique pulso substitui non fert populus 801, 7. ab episcopis ecclesiarum pecunias exigit Basiliscus Imp. 885, 41. episcopus e præposito cubiculi factus 883, 11. ¶ cum Episcopo Vrbis consilia communicat præf. vrb. 816, 32. episcopus Rom. legatione apud Imp. Honoriū pro ciuitate fungitur 819, 45
Epistola Macrini ad senatum R. 559, 32. epistolarum Imperatoriarum prooemium 357, 41: 381, 12: 433, 20. epistolis Tiberii, Liuiæ quoq; nomen aliquamdiu adscribebatur 227, 9. epistolas suas Augustus Agrippæ ac Mæcenati prius legendas examinandasq; exhibuit 188, 37. epistolarum delectum haberi vult Imperator, & necessarias tantum ad se mitti 436, 39. epistolarum magister, seu Ab epistolis, ὁ ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἀρχόντων Λατινικῶν 266, 28: 352, 18. epistolarum vtrarumq: magisterium, exceptis tantum plane necessariis, Iuliæ nouercæ commisit Caracalla 433, 17
Epitaphium grandi pecunia remuneratum 231, 3. epitaphium Rufi 338, 27: Similis 359, 31: Iuliani 733, 21
Epitimius res non. molitur 655, 28
Epulum spectatoribus datum 330, 31. epulum regio & barbarico cultu 415, 1. epulatus de die sæpe quartó vel quintó Vitellius 109, 31. ad epulum vocati occiduntur 661, 27
Equis & sagittis perpetuo instructi Persæ 580, 38, 42. in equis & degunt & dormiunt Hunni 747, 21. equi glaciem cursu peruadere docti 566, 1. equorum cursum sola virga sine habenis regunt Numidæ 601, 35. in equum leuiter insiliens tribunus, honoratur a Caracalla 429, 11. equi plures ad expeditiorem cursum aut fugam assumpti 771, 15. ad equum Augusti currunt reges 106, 44. ¶ Equi albi magni & sine omni macula 569, 39. equorum nigrorum currus 336, 24. equorum paruorum curriculo certamen initum 418, 25. equi sex ad pompalem currum sub Caio primum iuncti 246, 31. equorum XXX certamina duabus horis peregit Commodus 381, 27. equi certatores in funebr. exseq. 398, 4. equestris cursitatio circum defuncti principis rogum 541, 23. equorum exercitationi Romæ dicatus campus Martius 668, 18. ¶ Equi adimuntur exauctoratis 195, 47. equos publicos, per stationes dispositos, Constantinus fugiens mutilat 672, 20. ¶ Equus Iulii Cæsaris 143, 36.

equus adorare principes edoctus 345,18. equus excussis ceteris, solum Seuerum sessorem patitur 397, 11. equus Pertinace excusso, Seuerum sessorem excipit: soma.504,9. equus cum equite suo moritur lubens 396, 4. equi emeriti honos 388,10. equi certatores emeriti a Nerone vt honorati 269.30. equo suo quantos honores tribuerit Caius 248,37. equus sepulcro, columna, & epigrammate honoratus 356,3. ¶ Equi Britannici, parui & veloces 422,1. equitatus e Phrygia & Cappadocia 680, 44. equi Solis, tigrib. similes 412,32. equi fluuiales quinq; simul in theatro cōfecti 378,17. equus fluuialis Romæ quando primum exhibitus 191,9. equus ligneus defossus 449,20. equus ex ære, Seuerum sessorem ferens 504, 20. equi ænei in hostes e muris deiecti 403,11

Equites duum generum 220,42. equester ordo, & equites in bello merentes, diuerso gr. 398, 30. equestris ordinis recensio annua 295,36. equites ex equestri ordine xxx gladiatorio munere depugnāt 270,40. equites duello decertant in ludis publ. 228,3. eques ditiss. duello certat 215, 6. eques R. crudeliter a Caio vexatus 247,35. ¶ Equitum militantium numero adscriptus ob corporis magnitudinem & vires 585,26. equites peregrini selecti, Bataui scilicet 214, 31. Equitum magistri plures pro vno instituti 754,4

Equitius trib. mil. 746,17

Erant sub amicis regib.] F. ægerant s. a. reg. 110,31

Eras Cynicus capite multatur 322, 38. fortasse rectius Heras: diminutiue scilicet pro Herodorus. vise & Seras.

Erectus ad spem] F. arrectus 129,7

Eribolum nauale 443,14: & Zon. 222, 34

Eridani paludes & ostia 618,22 (Timaui legunt nonnulli) trans Eridanum sitæ vrbes 813,7

Ermatia, Stelichonis filia, Honorio nubit 804, 11. infra Thermantia 811, 27

Eros Aurelianum quib. insidiis & cur sustulerit 661,43

Eruditus liberalib. disciplinis 133, 19. eruditissimus sermone Græco 114, 45

Eryeius Clarus, Traiani legatus 349, 25. Eryeius Clarus, cons. 384,32

Esquilinus: vise Æsquilinus

Esseni: vise Edessii

Etenim] F. enim 129,33

Etiam & 95,27

Eubulus Aurelius 410,14

Eucherius Arcadii patruus 781,8

Eucherius Stelichonis f. fugit 810, 31: in asylo delitet 811,30: ad supplicium ducitur 813,28

Eudoxius, episc. Constantinop. 879, 28

Euentus, opinionis & famæ arbiter 612, 27. euentum belli non exspectat Otho 109,19

Eugenius eunuchus 737,18

Eugenius quas ob virtutes & quo impulsu ad imperium euectus 775, 25: imperii confirmationem a Theodosio petit 776,33: captus, capite truncatur 778,34

Eugenius, Honoriæ procur. 881, 24

Eulogius philosophus 883,42

Eumenes Attali frater, Rom. socius 86, 28: 87,21: societatis præmia quæ tulerit 86,38: Romam venit 88,16

Eumenia, op. Phrygiæ: Gr. m. Eumenion 86,29,34

Eunapius Constantino passim obtrectat 875,41. Eunapianæ & Zosimeæ historiæ differentia quæ 632,14

Eunomiani excommunicati 880,38

Eunuchos fieri prohibet Nerua 138,24. eunuchos fieri qua occasione Domitianus vetuerit 329,30. eunuchi per nefas quoq; comparati a Plautiano 412, 45. eunuchi forma præstantes, gratia etiā præstant & potentia 754, 28. eunuchis libertis dedit sese Claudius 636, 8. eunuchi aulici, delatorū & calumniatorum flabella 702, 31. eunuchi cubiculis præpositi, calumniis suis optimos quosq; onerant 749,15: 750,21. eunuchi principum filios corrumpunt 882,30. eunuchi legationē obeunt 818,18. eunuchus Hispanus dominatur senatui Romano 432,38. eunuchorum nullus Eutropio vmquam potentior 794,10

Euodus, Antonini nutritor & educator 416,12: honore afficitur ob sublatū e medio Plautianum 418, 1: necatur ab Antonino 425,39

S. Euphemiæ templum 794,41

Euphemius patriarcha 887,26

Euphratem Tigri inducere cogitauit Traianus 348, 15. Euphrates Tigri elatior 148,18: per paludem in Tigrim influit 348, 23. Euphratis aluesad Assyriam vsq; & Tigridē pertingens 717, 30. Euphratis insulæ 716,13,30. Euphratis ostiū cur ignoretur 580, 24. Euphrati imminens castellum Circessum 120,31: F.c. Eufrate imminens c. Euphrates orientalis imperii limes ab Augusto constitutus 845,35. Euphratem imperii finem esse voluit Adrianus 114, 34. trans Euphratem 101,34. F. c. Eufraten, Græco fine.

Euphrates philosophus 354. 43

Euprepes auriga 425,43

Euripidis locus de diuina prouidentia 438,26: versus de tropæis hostil. 849, 8. Euripidem imitatus Scaurus 244, 24

Europa Propontidis freto separata ab Asia 542,33

Eurymedon fl. 792,28

Eusebia Constantii vxor, docta & consulta matrona 702,34: 703,24

Eusebius Pamphili F. de Adriano quæ scr. in Hist. eccl. 362,16

Eusebius, præpos. cubic. 821,44

Eutropia, Constantini soror 693,47

Eutropius histor. Parthicæ expeditioni cum Iuliano interfuit 133.14: prolixiorem sui temporis historiam pollicetur 133,48

Eutropius eunuchus, Arcadio vxorem dat 781,33: Rufino deleto, aulam & imperium pro libidine regit 785, 37: opib & potentia quantum auctus, & quomodo eisdem vsus 787, 41: & consulatu & patriciatus dignitate ornatus 793,22: vt euersus 793,28

Eutychianus cæsarianus, Heliogabalum ad imperium vt euexerit 442, 36: Comazon vnde dictus, & quibus ornatus honorib. 444,17

Ex temporis breuitate, i. ob temp. breuitatem 110,12. Ex consule missus in prouinciam 96, 46. F. ex consulatu. paulo ante, post consulatum, v. 36, & 41

Examinanda non corpora, nec nomina, sed res ipsæ 401,30

Exanimatus nimia eruditate 133,40

Exauctoratæ legiones integræ ob seditio. 119,29. sic prætoriani 395, 43: 510, 28

Excitato tumultu 129,5: F. c. excito.

Excommunicationem hæretico minatur patriarcha 887,31

per Excubitores medios elatum occisi Commodi corpus 489,13. vise Vigiles.

Exemplum Imperatoris, accendit militum animos 721,6. sic exemplo suo præit Adrianus 355,17

Exercitatione imbecilla corpora fiunt firmiora 867,12. exercitatione continua suppletur defectus ingenii 750,5

Exercitus a Metello vt correctus 92,3. exercitus Romani corruptela tempore Dionis 451, 41. exercitus Romani calliditate circumuenti a Seuero 525,30. exercitus seu legiones sub Augusto quot fuerint; quot item Dionis temporib. 224, 7. exercitus pro rerum necessitate de locis ad loca translati 580,10. exercitus Romani pene vniuersi peste deleti 116,37. exercitus Persici & Romani differentia 580,31. exercitu trifariam diuiso, Persas aggreditur Alexander 580,36. exercitus, cornib. vtrimque obuersis, in procinctu stant, confligere parati 677,3. ad exercituū præfecturam euectus libertus 479, 13. L. præfect. prætor.

Exitiis omnib. sæuiens aduersum nobiles 130,5. Exitiali tyranno 112,32: F.c. exitiabili tyranno: vt Exitiabile fuit Romanis 122,19

Exitus obseruatur 296,18

Exoletorū concubitu vsi milites Rom. 281,2. exoletus gauisus etiam Seneca 271,43

Exoptatissimus moderator 129,3

Exordia imperii bona 109, 3. exordiis sæuis dignum nactus exitum 132, 17

Exosus, F.c. Exossus 112,18

Expauerunt elephantos 72,30

Expeditionem parans contra Persas 98,41

Exploratores præmissi ad scrutanda itinera 608,29. exploratores capti, per castra circumducti, dimittuntur, 72 25. exploratores capti, per castra circumducuntur, & prandio dato dimittuntur 85,15

Exposititio puero tabella cū expositionis elogio appensa 274,38

Exsectus puer pro vxore habitus 290,2. Exsectis non nocent exitiales terræ halitus 348, 12: & Amm. Marcell. 418,24. vise Eunuchi.

Exsequiæ Neronis humiliter sepultæ, i. reliquiæ 109, 36. exsequias Gordiani Romā reuehunt milites 120,38

Exsules a Nerua reducuntur 337,37. exsules ab amicis reuocātur post mortem tyranni 388, 33. exsules inique pulsi reuocātur 597,19. exsules Christiani a Gratiano reuocantur 880,34 exsulib. omnibus, quocūq; damnatis crimine, reditum concedit Caracalla 427,29

Extrinsecus, præterea 127,10

Exuisse se ante Imperatoris imaginem, capitale 333,42

Exuuiis hostium induunt se Iudæi 350,16

F

F proph in F. c. sæpe, vt Filosofus, Bosforus, elefanti triumphare.

Faba

Faba in lustrationibus secularibus adhib. 670,1
Fabię gentis clades in bello Veientano 68,4
Fabius] F.c. Fauius: itidemq. Fauia familia 68,2
K. Fabius consul 68,1
Fabius Clemens, Domitiani patruelis 335,1. perperam pro Flauius, vt recte apud Suetonium est 124, 5: & in Fastis 34,35
C. Fabius Licinus cons. 74,17
Q. Fabius Maximus, magister eq. 71, 18
Q. Fabius Maximus, a Samnitibus victus, Fabium patrem legatum adsciscit 72,1
Q. Fabius Maximus Annibalem frangit 80,32
Q. Fabius Maximus consul 83,20. in F. c. Publius Fabius M.
C. Fabius Pictor consul 74,22
Fabius historicus de Gallico bello quæ tradiderit 79,18
Fabricius in legatione maximis promissis sollicitatus a Pyrrho 73,8,37. Fabricius consul aduersus Pyrrhum mittitur 73,37
A. Fabricius prætor 269,35
Fabulæ & voce aguntur, & gestu 299, 29. fabulæ quæ & a quibus excultæ 852,18. fabulosæ narrationes, scriptionis dulcedine rectæ 463,14
Facere de Dacia idem conatus 114, 34
Faces artificiosæ machinis incendendis 614,38. facib. admotis succenditur rogus 221,3. faces gestantes elephanti 155,11. faces lustrales 669,42. fax ab oriente in occasum traiiciens 164,1
Facies pulchra pigmentis dehonestatur 570,26. facies duæ per medium sectæ, sub vnius capitis circumferentia 548,16
Facilitatis maximæ fuit Titus Vesp. 111,15
Factioni suæ nomen imponunt tumultuantes 125,34. factioni suæ aduersum aurigam necat Antoninus Car. 425,44. factionem contrariam veneris petiuit Caius 248,32
Facundissimus Latino sermone 114,44. facundiæ ingenti promptitudine fuit Iulianus 133,20
Fadilla, Commodi soror 480,19
Faetor: vise Fœtor
Falcidia lex quando, a quo, & qua de re lata 177,16
P. Falcidius trib.pl. 177,20
Falco consul, imperium aff. 390,1
Falisci, opulenta quondam Italiæ ciuitas 78,20: capti 69,6: debellati, & agro multati 78,20
Falsum dicens, igni viuus exuritur 474, 33
Fama victoriæ, conflictus rumorem præuertit 87,39. vise Rumor
Famea dux Carthag. 88,42: & 89,2. F.c. Semea. sed Φαμέαν agnoscit etiam Gr.m.
Fame confecit] F. fame fecit: sed superposita in medio abbreuiatura ɔ, id est con 90,26. fames Romæ per Cleandrum inuecta 479,7. famis tempore pelluntur minus in vrbe necessarii 214,45. fami tolerandæ paullatim assuefiunt obsessi 665,34. fame atroci premitur Roma 8,5, 24
Familiarium locupletator 133,10: F. familiarum l. familiaritate vel mediocri cognitos auget Traianus 113, 35
Famosis libellis perstringitur Iouianus Aug. 878,34,43
e Famulitio famis tempore dimittuntur minus necessarii 214,47. famulitium pene totum Roma profugit 818,6
Fasces Imperatorii a ceterorum magistratuum fascibus laurea distincti 597,3
Fascias cunasq: priuatas non expetiuit Commodus 468,16
ad Fastigium summum ex ima conditione euectus, derepente iterum in nihilum redigitur 481,11. fastigium resumere, i. aug. imperii culmen 129,8
Fatali necessitati rerum causæ adscribuntur a nonnullis 632,25. Fataliter mortuus 67,1
Fatum suum cuiq: 495,40. fato destinata, per homines adimi non possunt 231,15
Fauius: vise Fabius
Fauonius Catonis amator 173,35
Fauorabilis princeps 119,32
Fauorinus Gallus soph. 352,14: 865,20: Adriani offensionem commento euadit 352,21
Fausta Herculii filia, Constantini vxor 129,32: 674,1: balneo feruenti exstinguitur 685,29
Faustina Galeria, Antonini Pii consobrina, Marci Imp. vxor 115,41: 368, 25: mater exercituum appellata 368, 9: Cassium ad imperium affectandum cur instigarit 368,24: Seueri & Iuliæ nuptiis thalamũ instruit 397, 2. Faustinæ mors 370,45. Faustinæ mors valde lugetur a Marco 371,13. Faustinę honores a senatu qui decreti 371,28. Faustinæ ortus 471,17
Faustus Sylla 103,17
Felicissimus rationalis 873,45
Felicitas Seueri magna 512,2,4. felicitatem publicam priuatæ anteponit Tiberius Imp. 889,1. felicitas amissa desideratur. præsens, minus agnoscitur 222,9
Felis transcursus, ominos. 239,9
Felix & salutare po. R. 406,20
Felix mensis 381,4: 869,9
Felix cognomento dictus Bulas latro 420,36. P.c. transpositis vocalib. habet Φίληξ. sed Felix est etiam apud Zonar. 217,19
Felix Iudææ præses 859,33
Felix, Valeriani dux 649,41
Feræ appellatione delectatus & gloriatus Caracalla 435,37. feræ omne genus septo inclusæ, ad præbendam regi venationem 714,25. feras sæpe centenas, easq; vt plurimum exoticas, conficiendas exhibuit Seuerus 527,13. vise Bestiæ.
Ferculorum pompa illustris 127,45
Fere] vulg. l. ferme 68,15
Feriatis diebus epulari 128,28: F. c. festis d.
Ferro ad ornatum corporis vtuntur Britanni, vt alii auro 537,7
Ferrea legio in Iudæa 214,15. in Golz. Antiq. ex vet. inscr. Legio VI Ferrata R. F. C.
Ferula pro gladio 383,3
Festi dies complures ob victoriam 191, 8
Festus Asiæ proconsul 744,12
Festus, Caracallæ principi a memoria 548,34
Fetor: vise Fœtor
Fibulæ ferreæ in ponte 676,26
Ficus veneno illitæ 218,17
Fidenates Roma quantum absint, & a quo iterum victi 64,24: 68,38: rebellant 68,36. Fidenæ captæ & excisæ 68,44
in Fidem accipere ciuitatem 75,5. fidem etiam indignis seruat Augustus 221,24
Figulus Nigidius 161,25
de Filii recta institutione sollicita mater 571,16. filium suum Pertinax Imp. vt educarit 389,31. filium suum vt priuatorum ciuium filios educari atq. institui curat Pertinax 496,18. filiorum amori præferendus amor reipub. 423,43. filius a patre occisus ob conspir. contra patr. 143,32. filius natu maior, ob minas aliquando denuntiatas, regni successione priuatur 684,18. filius annis & statura patri pene par 448,39. filius patre quatuor dumtaxat annis minor 571,11. filium adoptiuum studiis suis imbui vult pater 571,16. filiorum erga patres fidei exempla duo insignia 169,4. filiis suis XLIIII, Masinissa moriens regni diuisorem constituit Scipionem 89,6. filiolo ante concionem proiecto, miserationem cõcitat Vitellius 314,19
Filiam suam diuino satu editam iactat Caius 858,21. in filiarum collocatione multos iuuat Liuia 236,11. filiam alteram quoque cur Honorio vxorem dederit Serena 804,27. filiæ prostitutæ ad tributorum persolutionem 691,13. filiæ in patrem impietas 65,7
Finem bello positurus 92,8. sic Finem bello dare 96,33,44: 97,3. Finibus suis restituitur Romanum imp. 133, 3
Firmi rebellio in Afr. 744,36. Ea prolixe describitur ab Ammiano Marcellino 486,6, & seq.
Firmiliani gibbi status, risus mouendi gratia principum statuis addita 880,40
Fiscus, ærarium publicum 78,18. ad fiscum refertur captiuorum hominum pecunia 83,25. fisci commoda non admodum adfectauit Constantius 128,25. Fisci aduocatus 118,10. fisci principalis procurator quam olim potestatem habuerit 234,18. fisci præfectus militum seditione interficitur 809,9. vise Ærarium.
Fissenia, op. Pers. 720,40
Flaccus Fuluius 78,40
Flacus Syllius: quære Syll. Fl.
Flagellum a Ioue accipere 161,44. flagelli submissione venerari ad emendicandos aureos 430,6. flagris cæditur philosophus maledicus 322, 38. flagris in vehiculo cæsa Imperatoris mater, vt in scholis pueri 890, 38
Flagelliferi in ludis sol. 294,1. pro talib. flagellis hodie in vsu sunt remuli lignei.
Flamii seu Flauii puer mactatus 892, 29
Flaminiæ vrbs Ariminum 813,13. Flaminiæ metropolis Rauenna 803,28. Dicta autem Flaminia hæc Italiæ regio, a Via Flaminia, quam C. Flaminius consul strauit; vt ex Liuio & Strabone tradit Sigonius: Romaniam hodie appellari scribit Leander
Flaminius consul occumbit 80, 28.

Flaminius pro Flamininus 91,10, in Gr. m. sed recte in F. c. Flamininus.
Flaminius circus 205,43. Dictus a C. Flaminio consule, a quo etiam factus.
Flamininus Quincti° 85,42. in F. c. Flaminius: itemq; in Græca m 85,43: & 86,5: 87,9. sic 297,22. pro eodem Flaminino & in vulg. l. & in P. c. perperã est Φλαμίνιος: quæ cõfusio apud alios etiam scriptores non est infrequens.
Flamma pluuia vt oleo excitata 367,46
Flauia Domitilla 335,3
Flauianus necatur 451,6
Flauianus præf. pr. 638,23
Flauius Arrianus, Capp. pr. 358,9
Flauius Clemens: vise Fabius.
Flauius Heraclio 451,45
Flauius Maternianus 436,35
Flauius Subrius 288,9
Flauius Titianus occis. 434,31
Flauius Vespasianus ædilis sub Caio 248,15. Rex regum Arsaces Flauio Vespasiano S. 321,1. vise Vesp.
Flauius consul 328,20: Fast. L. Plautius Siluanus 35,9
Florentius & Taurus, conss. fugitiui 712,26
Florentius præf. præt. 780,36
Florentius dux 792,7,18
Florum inspersionib. excipitur principis introitus 147,22: & 471,10. (sic Ammianus Marcell. 190,21, suburbanis propinquante militaris & omnis generis turba, cum lumine multo, & floribus, votisq; faustis Augustũ appellans & Dominum, duxit in regiã) florib. variis coronatus Cęsar in triũpho 155,8. florib. & lauro coronata ciuitas 396,14. floribus vnguentisq; ornatum bustum 330,3
Florea tunicula 295,32
Florianus Imp. 124,15: 662,33. & Vopisc. 287,12
Florianus præf. præt. 662,21
Florus Aquilius 75,21
Flori monasterium 891,2
Flumine auerso castra hostium inundantur 173,4. fluuius sanguine & cædibus pollutus 616,9. fluuius cæsorum cadaueribus repletus 759,42. fluuii cursus cadauerum iniectorum multitudine inhibitus 318,29. fluuii alii exarescunt, alii retro fluunt 272,2. fluuii æstate nauibus, hieme curru. & equis peruii 584,31. fluuii Italici a Germanicis natura diuersi 613,3. fluuiorum septemtrionalium maximi Rhenus & Ister 584,29
Fluuius regis, in Pers. 720,44. idem Persice Narmalaches 725,22: Ammiano Marcellino Regium flumen 418, 5: Fluuius regum 425,27: & Amnis regum 431,3.
ante Focum pronus vota diis facit Valerius 667,32
Fœderis infamis auctor, ad vindicandam soluti fœderis iniuriam, hosti deditur 90,17
Fœderati qui d. 853,19
Fœminam pariter & marem agit Heliogabalus 444,39. F. c. femina 65, 7,27. vise Mulier.
Fœneratores abeuntem creditorem sine sponsorib. dimittere nolunt 310,11
Fœnum spissius, rariori secatur facilius 816,3
Fœtor ægrotantis dirus 873,19. fœtore cadaueris prodita cædes Numeriani 125,5. In F c. duplex ibi scriptura, fetore & fętore. Idem mox pro Fœtore commoti, habet Putore commoti: recte. est enim Putor, fœtor e putredine nascens.
Follis, tributi genus 691,24. Inter glebam senatoriam & follem senatorium nihil interesse putat Cuiacius comment. ad lib. 12 Cod. tit. 2.
Fons bitumen emittens 717,3. fontes ignis & aquæ misturam habentes 180,2. vise Aqua, Puteus.
Fores aureis laminis obductæ 814,34. fores cubiculi sua sponte apertæ, ominosum 159,9. sic 306,4
Formæ nitorisq; studiũ insigne 289,40
Fornix meritorius in palatio 446,31
Fortitudinis exercitia, certamina athletica 527,17
Fortuna rerum gestarum maximam partem sibi vindicat 848,12: Galbæ minatur, nisi ocius admittatur, ad aliũ se transiturã 303,6: & Sueton. 99,16. (similia Iuliano minantẽ geniũ introducit Amm. Marcel. 377,52) blandius arridens, suspecta 883,8. e fortuna humili ad maximã potentiam euectus 530,26. fortunam sequi magis quam amicitiam 102,34. pro fortunis quique honorantur aut negliguntur 308,31. per fortunam vt Tiberii Imperatoris, ita & Seiani præfecti iuratur 236,40: 239,24. fortunam Plautiani præf. iurant omnes 413,8. Fortunæ sacrificat Cæsar bellum parans 148,11. Fortunæ gratum se præbuit Augustus 848, 14. Fortunæ templum deflagrat Romæ 675,11
Fortunatianus, fisci præf. 743,16
Forum triduanum obsessis per inducias concessum 817,41. forum in muris obsessæ vrbis 617,12. forum maximum, porticibus quatuor inclusum 687,10. forum rotundum 686,36. Forum Iulii Cæsaris 155,8. Forum Augusti 342,2: 406,36. Forum Traiani 114,15. Forum transitorium a Domitiano factum 112,16. Forum vetus 540,33. in foro domum & tabernas habere, Neronis temporibus capitale erat 289,22
Fossæ magnæ ad inhumandam occidendorum stragem 431,18: 550,35. fossis foueisq; occultis decipitur hostis 407,50. fossa sub terra vltrã hostium castra perducta 665,25. fossæ circa murũ ductæ a Tarquinio 65,9
Fraiutus barbarus fidam fortemque reip. operam nauat 796,34: ob hostem fortiter profligatum consulatu ornatur 798,24: ementitos Hunnos profligat 799,28: in L. c. semel Φραιούτιος scriptum, gemino τ: & iterum Φραού τις, transpositis vocalibus. In Fastis Græcis Φλαβίτα perperam scriptum pro Φραβίττου seu Φραούιτου: Latini Frauittam vocant 51,18
Franci a Probo deuicti 664,27: pars sedes ab Imperatore impetrant. pars Græciam turbant 666,33: mare Belgicum infestant 115,44: cæduntur a Constantino 129,27: Rhenanas vrbes inuadunt 702,16: Quad's confinib. in Romanos fines transitũ negant 707,25. Græcos libros modo Φράγγους, modo Φράγγους scribere, in Græco Indice adnotatum est.
Fratres vna triumphantes 91,33. fratrum par nobile 296,45: 375,23. fratres dissidentes ad concordiam reuocat mater, frustra 543,20. fratrum dissidia ægre fert qui fratrem interemerat 431,12. fraternas insidias nullus princeps tulit 545,30
Fratricidium furiosum 544,2
Fraude erga amicos vti, magnum Imperatori dispendium 431,9
Fraustius dux barb. 777,7
præ Frigore respondere puer barbarus non potest 364,44
Frondibus virentib. conspergitur puer augustus 605,11. frondib. & faustis acclamationibus exceptus Imp. 618, 31
Frontonis consulis dictum 337,48
Fronto, nobiliss. orator. Marci pr. 116, 28. is Fronto Cornelius 359,11: 373, 24
Frugalitas & moderatio, apud luxuriosos & profusos male audit 494,18
Frumentum seu triticum in secularibus lustrationibus 669,46. frumentum cum pluuia delatum cælitus 664,12. frumentum Oasi præstantiss. 854,38. frumentum e Britannia Germanicis ad Rhenum vrbibus submissum 706,38. frumenti coemptione inducta fames 479, 17. frumenti inspectio per Imperatorem facta 264,3. sic frumentariæ rei seu annonæ prospicit Pertinax 390,4. frumenti erogatio annua in festo Adriani 358,18. frumenti & pecuniæ pensionem annuam poscit Alarichus 822,15. frumentaria perceptio populo per Neronem adimitur 287,14. frumenti demensum in obsidione minuitur 665,34. frumentationem e publico vt temperarit Augustus 205,40. vise Sueton. 27,17: & 28,4: & in Iulio 8,30. vise & Annona
Fuga simulata lassatus hostis, mox inuaditur 655,42. fugæ callidum consilium 737,1. fugiendo pugnantes 520,35. fugæ præclusus exitus in cop. colloc. 399,46. fugam militibus exprobrat dux 399,24. fugaces milites armis nudari & vendi soliti 740,17. fugæ auctores, infamiæ notam & deprecantur, & mox strenuitate eluunt 740,17
Fugitiui venia concessa reducuntur 520,24: edicto proposito reuocantur 656,28. fugitiui Hunnorum nomine vsurpato, per Thraciam grassantur 799,15
Fugatus Antonius amisso exercitu 104, 24
Fulgetris magico artificio elicitis profligati hostes 816,27. fulgura fulguribus opponit Caius 255,16
Fulmen e Cæsaris statua primam nominis litteram abolet 228,6: Neronis cœnam exurit 275,11: Carum exstinguit 124,42. fulmen exercitui immissum, dirum signum 150, 34. fulmen in prætoriana signa missum, ominosum 266,29. fulminis in palatium immissio, ominosa 745, 32. fulmine tacta statua, ominosum 421,26. fulminis seu fulguris coniectores atque interpretes 667,27.
¶ Fulmen vsurpat Caius, Iouis exemplo 253,40. aduersus fulmina lapides eiaculatur Caius 255,27
Fulminatrix legio 214,24: vnde dicta 367,1,24
Fuluia crudelitate Antonio par 168,52 Lepido neglecto, viri partes obit 173,41: 174,36: cum liberis ad maritum profugit 175,27: moritur 176, 33. Fuluiæ filia & maritus prior 166, 39
A. Fuluius a patre necatur 143,12

Cn. Fuluius consul 81,21: occumbit 83,1
M. Fuluius de Ætolis triumphat 87,16
Q. Fuluius consul 74,28
Fuluius Antoninus 115,4
Cn. Fuluius Centumalus consul 79,11
Fuluius Diogenianus 442,16
Fuluius Flaccus consul 78,40
Ser. Fuluius Nobilior consul 76,8
Fuluius præf. vrbis 450,18
Fumo torquentur diuites 890,44
Funditores & sagittarii pugnam accendunt 172,16
Funere publico elatus Caracalla 119,8. funus Domitiani per vespillones exportatum 112,21. funus per forum ducitur 170,16. funus in foro publice proponitur, defunctusq; laudatur 159,43. funeris Imperatorii descriptio 397,25: 540,7. funus Augusti 218,39. funus Seueri 424,14. funus fictitium 169,4. vise Mortuus.
Funebres exsequiæ 236,2. funebres exsequiæ ac ludi in honorem Augusti 220,15. funebres exsequiæ ritu Iliaco 548,39. funebris oratio in laudem defuncti 159,43. funebris laudatio Imperatoris defuncti 244,41. funebrem orationem in Augustum habet Tiberius 220,33. funebri laudatione filius decoratur a patre 233,30. funebrem orationem in amicum defunctum habet Tiberius Imp. 226,37. funebris laudatio pro rostris 398,10
Funestissimus tyrannus 107,16
Funes restesq; nectere ad pontem faciendum 681,18. funes e mulierum capillis 403,8. funis collo statuæ circumiectus 240,8. fune collo inserto ad supplicium ducitur Vitellius 316,9
Fungus magnus Latinis litteris inscriptus 341,11. fungo venenato necatur Claudius 266,3. fungo venenato strangulatus Iouianus 879,12
Furcifer, eiusq; supplicium 108,15
Furiarum œstro agitatur matricida 274,3. sic fratricida 432,14
L. Furius Romanorum aduersum Gallos dux 70,31
Furius Camillus dictator 69,3: alter Romulus 69,22: 843,22. Furii Camilli res gestæ, fortuna diuersa 69,3, & seq.
Furius Camillus aduersus Claudium conspirat 259,44
C. Furius Pacilus consul 76,35
Fuscus Cornelius 112,14
Fuscus Seruiani nepos, cum eodem necatus 352,4: 358,32
Fustibus & clauis armati milites 657,18,33. fustib. ad mortem vsq; cæsi in quæst. publ. 811,20
Futurorum præscientiam ex arte diuinationis profitentur impostores 743,4. futura, prænotione auerti nequeunt 395,8

G

Gabii victi 65,21
Gadalaifus, Iuliani dux 722,43. alibi Dagalaifus
Gaianum: vise Caianum.
Gaines, barb. mil. dux 777,30: Stilichoni aduersus Rufinum nauat operam 785,14: res nouas cur & quomodo molitus cum Tribigildo 789,16: 793,26: fictum cum Tribigildo bellum gerit 790,10: pacem cum Tribigildo facit 794,13: nimio feruore conatus suos euertit 795,32: occumbit 799,7
Gaiso, Constantis percussor 693,30
Gaius, vise Caius.
Galatæ occidentales, i. Galli 751,24: ad differentiam Asianorum. sic Galatia Phrygiæ; ad differentiam Celticæ 738,36. Galatia prouincia sub Augusto facta 106,33. sic & Gr. m. at F. c. Galicia: perperam. Galatiæ regi Deiotaro, donatur Armenia minor 100,7
Ser. Galbæ ortus, vita, mors 108,34. Galba Sulpicius, Hisp. prætor, Imperator ab exercitu dicitur 299,41: imperium vt gesserit 303,19: insidiis cur & quomodo sublatus 304,33. Galbæ imperatoriam dignitatem prædicit Tiberius 131,12. Galbæ Imp. signaculum 188,44
Galba occiso, imperium inuadit Otho 109,7. F. c. Galua: itidemq; mox v. 12. at supra tamen Galba, per b.
Galea pro velo 291,6. galeæ aureæ 409,19. galeati currus agitant aurigæ 291,32: 447,22. galeas impedimento sibi esse putant Britanni 537,14
Galeria Faustina 115,41
Galerius Maximianus Cæsar 126,6,36: creatur Augustus 128,16: nepotes suos cæsares creat 672,3: Maxentii conatus impedire nititur, frustra 673,4,23. Galerii virtutes 128,37
Galicia: quære Galatia.
Galla, Iuliani mater 876,42
Galla Valentiniani filia 767,40: Theodosio vxor datur, cum conditione 768,40: Theodosium ad vlciscendam fratris necem instigat 776,13: in partu moritur 777,35
Galleria Vitellii Cæsaris vxor 309,37, etiam P. c. fortasse rectius Valeria
Gallerius gemino ll L. & P. passim; (vt etiam Suidas) nonnunquam tamen etiam Galerius simplici l.
Galli vnde dicti magnæ Matris sacerdotes 477,34
Gallia limitib. quib. circumscripta 101,9. in Gallia Cæsar quæ gesserit 101,4. Gallia tributo quo a Cæsare onerata 101,15: sub Gallieno peculiares Imperatores seu tyrannos habuit 122,45: restituitur a Probo 124,19. Galliæ restitutæ] F. Gallia restitutae; ambigue 133,8. Galliam cum Italia & Africa sortitur Constantius Cæsar 128,17: F. c. Gallias. in Galliam Narbonensem proficisci permissum senat. R. 192,2. in Galliis factus Imperator 112,48: F. c. in Gallis. sic 129,25. Gallis vastatis in Italiam irrumpunt Alamanni 121,34: F. c. Gallis vast.
Galli Senones Romam capiunt 69,9. Galli victores victi 69,16: Italiam repetentes fugantur 70,15: denuo fusi 72,13: ingenti strage fusi 79,16,30: iungunt se Annibali aduersum Rom. 80,19. Galli transalpini debellantur 91,16: triumphantur a Cæsare 214,33. Gallorum ingenium 144,25. Gallus quidam Caii vesaniam ridet 253,44
Gallica legio in Phœnice 214,10. Gallica legio III, 313,14
Gallicæ prouinciæ, Britannorum exemplo, in libertatem se vindicant 827,8
Gallicani temeritas 605,12
Gallicus orator causidicus 265,26: & D. 472. in P. c. prius simplici, post gemino λ scr.
Gallienus Valeriani Aug. F. Cæsar appellatur a senatu 121,16: a patre ad imperii consortium adsciscitur 646,19: augustum imperium quando nactus, quomodo illud & quamdiu administrarit 121,25: bellis quibus implicatus 650,23: insidiis quibus interemptus 652,3. Gallieni notatio 836,40. L. c. Γαλλιηνὸς 646,19
Gallina alba, lauri ramulum baccatum ore ferens, in Liuiæ sinum demissa 180,36. gallinarum albarum suboles a Liuia instituta, deficit 302,35
Gallinaceorum commissione pugnant inter se Seueri principis filii 530,3
Gallio Iulius 266,38
Gallio præco 276,42
L. Gallus consul 179,44
Gallus Asinius 224,11: Tiberii insidiis irretitur 236,40: diu excruciatus, tandem aliquando necatur 244,8
Gallus, Tanaidis ripæ custodiendæ impositus, perfida cum barbaris contra Decium init consilia 643,29: imperium vt gesserit 644,5: cũ filio necatur 645,40. idem Gallus Hostilianus 121,5
Gallus, cæsar orienti datur 132,28: cæsar a Constantio patruele dicitur, & Constantiæ sororis connubio deuincitur 695,5: moribus quibus fuerit 132,35: calumniatorum delationib. dignitate pariter ac vita priuatur 701,35: 132,35
Gallus fl. Phrygiæ 477,33
Ganius fl. vise Ionius sinus.
Ganymedis raptus 477,25
Gaudentii filius 812,15
Gaueta: quære Cabita.
Gaugamela a Tr. capta 347,34
Gaza Persica copiosissima 127,11
Gaza vrbs 634,14
Gemina legio quæ, & vnde dicta 214,18,25,32
C. Geminius Rufus necatur 238,13
Gemmarum ornamenta vestibus & calciamentis indere cœpit Diocletianus 127,27. gemmis Indicis & auro exornata chlamys 249,35. gemmis auroque variegata lectica Imp. 573,10
Generidus dux 820,31: 821,12
ex Genere Achillis originem trahens 72,20. generis prosapia ad imperium accendit 620,40.
Generos quales sibi Marcus Imp legerit 464,26
Genesius Marcianus Syr. 441,14
Genitura filiorum, Vespasiano perspectissima fuit 110,43. genituram suam, horoscopo excepto, vulgat Seuerus 421,19
Genius vitæ inspector 385,35. genius Dioni auctor scribendæ historiæ 385,29. genius e periculo Traianum educit 347,8. genios quidam sortiti sunt aliis hominibus exitiales 231,45. genius, virgineo habitu pueris pixit 379,31. genius pueri nudi forma repræsentatus 332,3,25
Gennadius Patriarcha C. 884,16
Gentes imperio adiunctæ, in Imp. funere transuehuntur, suo quæq; cultu patrio 220,28. gentium subditarum imagines æreæ in funere Imp. 397,41
Gentiani: vise Quinquegentiani.

Gentius Illyrici rex, Persei socius 87, 19: debellatur 87, 34: triumphatur 88, 24

Genuum tenus madefacti pedes exercitus 721, 5. ad genua victoris procumbit victus rex 99, 42. genua principis supplex amplectitur Iustina 768, 27

L. Genucius consul 70, 9

Germaniæ trans Rhenum vrbes reparat Traianus 113, 16. in Germaniæ limitib. ad Rheni ostia Gallicus populus 706, 32. Germanias ambas Scribonii fratres simul administrãt 297, 4

Germani appellantur qui superiora inhabitant loca 364, 23. Germani, Celticis nationibus adnumerantur 676, 6: pecuniarum cupidi, pacem auro cauponantur 585, 12. Germani transrhenani a Cæsare victi 101, 17. Germani cæsi & trans Albim fl. submoti ab Aug. 106, 19. Germani captiui supra Rheni ripam in Gallia collocantur 106, 26. (Suetonius nominatim Sueuos & Sicambros dicit 22, 31) Germani sub Vesp. rebellantes, ingenti strage compescuntur 318, 5, 16: debellantur a Marco Antonino 116, 33: debellantur a Commodo 117, 26: Rheno & Istro superatis Rom. imp. populantur 583, 36: debellantur a Maximino 120, 7: ad Oceanum vsq; perdomiti fuissent, si diutius vixisset Maximinus 592, 22: Maximo Imp. mittunt suppetias 617, 36: Maximo promptam nauant operam 620, 20: 621, 39. Germani Rhenum accolentes Celtas vexant 646, 26. Germani Rauennam vsque penetrant 121, 21: ad Hispanias vsq; penetrant 121, 39. Germanorum nationem totam debellat Iulianus cæsar 701, 5. Germani vltra Rhenum summouentur a Iuliano 133, 3: Germani transrhenani per Istrũ in Pannoniam & Mysiam transeunt 718, 39. ¶ Germanorum fauorem Caracalla vt sibi conciliarit 547, 17. Germani equites, Imperatoris cædem promptissime vlciscuntur 555, 39. Germanorum equitum auxilia qualia 608, 39. Germanis expugnandis aptissimi iaculatores & sagittarii 591, 7: & 585, 1

Germanorum latebræ 591, 21: lauatio, & natandi peritia 591, 30: habitus seu cultus corporis 547, 22

Germanicæ Romanorum vrbes a barbaris Rhenanis infestantur 664, 7. Germanicarum vrbium structura, & ab incendiis periculum 591, 25

Germanica natio tota rebellat 739, 44. Germanicarum & Celticarum gentium ccccm. cæsa 803, 7

Germaniciani exercitus Vitellium Imperatorem creant 109, 14: 304, 17. Germaniciani exercitus a Galliarum præsidio tollerentur 133, 4. Sic F. c. at vulg. l. Germanici iam exerc.

Germanicus Drusi filius, in Dalmatia rem gerit 215, 17: Senatui commendatur ab Aug. sene 216, 39: Augusti scripta recitare solitus 216, 42. Germanicus Cæsar, Germanicos milites, Imperatoris titulum sibi deferentes, vix reprimit 224, 14: ad Oceanum vsq; armis procedit 229, 42: ob insidias a Tiberio fratre sublatus nonnullis dicitur 545, 35. Germanici Cæsaris mors, virtutes, corporisq; & animi dotes 230, 23: epitaphium 232, 3

ob Germanici cognomen ludos Augustus celebrat 215, 3

Germanicus appellatur Marcus post victos Marcomanos 364, 23

Germanus, Cyzici metropolitanus 891, 33

Gerontius Theodosii dux fortiss. 764, 24: fortitudinis mala reportat præmia 765, 18

Gerontius Græciæ aditus male tuetur 783, 3: 784, 21

Gerontius Britannus, Constantini dux 825, 11: barbaros contra Constantinum in Galliis concitat 826, 42

Gessisset] F. c. egisset 93, 35

Geta Osiæus 169, 4

Geta Seueri frater 415, 42

Geta Seueri filius, Plautiano submoto, genio frena laxat 418, 16: Britannis iudex & rector a patre præficitur 537, 22: exercitui carus fuit 426, 6: quas ob dotes Antonino fratre carior fuerit omnib. 542, 10: hostis publicus iudicatus, occiditur 118, 37: in matris amplexib. trucidatur 426, 39: 544, 2: 637, 43: hostis declaratur ab exercitu, iam occisus 544, 41. Getæ fautores persequitur Antoninus 431, 21. Getæ nomen ne proferri quidem aut scribi passus Antoninus 431, 25

Getæ a Græcorum quibusdam nominantur qui a Romanis appellantur Daci 331, 8: vbi siti 331, 10: a Crasso infestantur 191, 17: bellorum & peregrinationum studio vnde accenti 846, 28

Geticæ res Alexandri 841, 37

Giadon: vise Gildo.

Gigantes fictitii a Commodo cæsi 384, 3: 869, 17. gigantum spectra in aere simul & terra obambulantia visuntur 326, 11. gigantum conflictus in aere 326, 19

Gildo Africam quo modo & quo successu occuparit 788, 19. L. & P. c. Γιάδων, α pro λ posito.

Glabrio Acilius 333, 39: P. c. Γραβλίων, bis: corrupte.

Glabrio consularis necatur 335, 9

Glabrionem imperio præ se dignatur Pertinax 493, 9

Glabrionum nobilitas 493, 10

Glacies firmiss. & solidiss. 584, 34

Gladius e nudo corpore dependet Britannis 537, 24. gladium ferre, honoris caussa datum cubiculario 335, 30. gladius præfecto datur, ad tuendos bonos, & puniendos improbos 344, 44. gladio accingi solitus præfectus prætorio 544, 42. gladio accingitur Galba, etiam senex & neruis inualidus 304, 24. gladium accinctus puer Imp. 442, 44. gladium sub puluino semper habuit Domitianus 337, 2. gladio supperente, pecunias sibi non defore ait Caracalla 430, 18. gladio consulibus & senatoribus porrecto, imperium deponere cupit Vitellius 314, 29

Gladiis auro argentoq; exornatis accincti in pompa prætoriani 511, 21. gladios ponere iubentur qui principem conuenire cupiunt 521, 40. gladios ponere milites nõ solent, etiamsi ponant arma cætera 133, 26. gladiis exarmantur milites perfidi 521, 22. gladium deponere abnuens Teridates, clauis eũ vaginæ affigit 291, 22

Gladiati in senatum veniunt patres tempore periculi 405, 39. gladium stringenti Germanico ad vim sibi inferendam, suum miles offert, vt acutiorem 224, 18. gladius principi a senatu missus 374, 44: 473, 9. gladius Pertinaci missus a militibus 391, 2. gladiũ quo fratrem interemerat, Serapidi consecrat Antoninus Carac. 435, 28. gladius, qui fratricidio seruierat, incendio exuritur 438, 2

Gladiis compunctus latro in quæstione 772, 3. gladio dedititiorum ceruices perstrictæ tantum, non percussæ 795, 8. gladius non potest omnia 213, 23. GLADIVS, Caii liber 253, 17: & Sueton. 69, 43

Gladiatores & bini & multi simul cõmissi a Caio 247, 27. gladiatorum paria colligata 383, 22. gladiatorum decem milia spectaculis exhibita 344, 16. gladiatorum more dimicare coacti captiui 350, 17. gladiatorium munus obire cogitur eques R. 247, 36. gladiatorium certamen Commodus vt subierit 381, 45. ad gladiatores cõmigrare statuit Commodus 485, 12: 480, 2. gladiatoriis ludis parũ delectatus Vespasianus 322, 20. gladiatores, vt athletas, absque vitæ periculo certare voluit Marcus 371, 10. gladiatorio certamine interdicitur mulierib. 414, 9. Gladiatorum arma, prouocationes, salarium 383, 3. gladiatorum ludus & cellæ 384, 34: 485, 12. gladiatorum ludo aperto, educuntur aduersus prætorianos qui videbantur idonei 606, 22. per gladiatoriam manum imperium inuadit Nepotianus 132, 16. gladiatorum seditio 97, 40. gladiatorum rebellio sub Probo 666, 40. gladiator fortis splendida sepultura honoratus 428, 27

Gladiatoriis armis dimicauit Commodus 117, 30: F. gladiatoris. gladiatorios mucrones sphæræ in modum retundi voluit Marcus 371, 18

Globi cruciferi gestatione quid significarit Iustinianus 888, 6

Globuli parui sortes inscripti 276, 2. globuli lignei pro tesseris 328, 11: 330, 35. per globulos sortib. inscriptos sparsa in plebem munera 354, 40

Gñ. pro Gnei, F. c. 105, 7. Gneus pro Cnæus in F. c. cum alibi passim, tum 72, 15: iidemque in Gr. metaphr. v. 19

Goar, Alanorum dux 815, 34

Gomarius, Procopii dux 730, 14

Gordianus senior ex procons. Imperator cr. 120, 17. Gordianus senex e proconsulatu ad imperium vt euectus 595, 11: cum filio Augustus a Senatu R. dicitur 598, 36: 639, 45. Gordianus senior laqueo vitã finit 602, 18: 603, 31. Gordianus iunior in acie occumbit 602, 30. Gordianorum interitus 640, 30

Gordianus iunior, senioris filius, puer ad imperiũ euectus 120, 5. Gordianus, Gordiani e filia nepos, Cæsar dicitur 605, 6: ad imperiũ vt euectus, & quomodo illud gesserit 640, 31: & 120, 22: in media Perside interit 731, 25. Gordiani tumulus in Pers. 716, 8

Gotthi, transistriana gens 646, 44: (sic Gr m. [illegible] 121, 43: & [illegible] 122, 34) Græciã vastant 644, 34: Italiam infestãt 646, 42: Græciã, Macedoniam, Pontũ, Asiam vastant 121, 37: cum Scythis denuo

denuo erumpunt 652,29: ingenti prælio vincuntur a Claudio 122,30: strenuissime ab Aureliano victi 123,5: a Constantio profligati 130,40: Romanorum in bello Persico socii 726,18. Gotthi & ceteri trans Istrum Scythæ, ab Hunnis expulsi, Romanos fines intrare coguntur 751,30. F. c. modo Gotthi, modo Gothi: Græci libri perpetuo Γότθοι, vt & Suidas: cũ tamen ad Getarum nomen propius accedat Goti.
Gracinus Laco præfectus vigilum 240,24: Gracilus D. 428
Græcia libertatem & imperium ambitiosis contentionib. amisit 633,43: libera pronuntiatur a Nerone, sed rapinis tamẽ & cædib. exhauritur 294,38. Græciæ proconsul, perfide prouinciæ præest 783,3. Græciæ senectus 844,17
Græcorũ nobilitas, virtus, fatũ 844,10. Græci clarescere quando cœperint 633,11: mutuis æmulationib. & contentionib. se iam olim cõuellere soliti 517,8. Græco sermone testimonium a centurione dici non vult Tiberius; idemq; Græcum emblematis vocabulum in Latio vsurpari vetat 228,30
Grammaticus bellator 406,41
Grandæuus, grandis ætate 132,3
Grandis timor fuit 92,36. Granditas cũ summa leuitate coniuncta 889,29
Grandine ac fulmine icti hostes 367,39
Gratianus a Valentiniano patre creatur Imperator 742,26: imperii portionem quam sortitus 746,31: Valẽte exstincto, Theodosium sibi collegam adsciscit 751,10: Theodosio mittit supperias 757,40: barbaris trãsitum dat coactus 758,34: stolam pontificalem cur recusarit 761,32: imperio & vita qua occasione orbatus 760,2. ad Gratiani cædem vlciscendam instigatur Theodosius 768,28. Gratiani vita 880,30. Gratiani mater, & vxor 815,18
Gratianus Imp. Britann. 824,31: 825,35
Gratum se pro dignitate præbere, difficile 493,30
Grauissime victi 69,16
ad Gregum custodiam Romani nõ canes, sed lupos emittere dicũtur 215,33
Gregorius Cappadox 891,1
Gruum pugna in amphith. 327,33
Gruthingi: vise Prothingi.
Gubernaculis & nautis vtrimque, & a prora, & a puppi, instructæ naues 402,27
Gulinius: quære Ogulnius.
Guntiarius, Burgundionum princeps 853,34: Cassiodoro Gundicari* 627,9
Gymnasiũ Romanis ædificat Sura 344,21. Gymnasium Neronis, eiusq. dedicatio 27?,28. Gymnasiũ Traiani 352,31. Gymnasiũ Cleandri 479,20
Gymnicorum ludorum lex 839,19
Gypso glutinati lateres 718,45. gypso veneni liuorem tegit Nero; frustra 270,16

H

Habitus honorifice, i. tractatus 99,44
pro Habitu Romano & imperatorio Commodus leoninam & clauã vsurpat 483,14. habitum diuinũ sibi pro vlitato vsurpat Commodus 869,10
Hadrianus cum aspir. in F. c. 116,22: 118,1
Hæc pronuntiauit] F. hoc pron. 88,9
in Hæmo monte superati Belli 98,46: cum aspir. etiam F. c.
Halitum exitialem spirantia terræ foramina 348,2
Hamilcarem Carthaginensium ducẽ] F. c. Amilcarem regem, Carthaginiensium ducem 75,26
Hannibal, cum aspir. F. c. passim.
Haplo dux Procopii 739,24
Hapsus fl. 149,5
Harmatius: vise Armatus.
Harmodii statua 170,42
Harpagines 402,16
Hasdrubal, cum aspir. F. c. vt Hannibal.
Hasta pomum æreum imo hastili habens 422,3. hasta longa, breui cuspide 428,38. hastæ auratæ 207,14. hastæ scutis illiduntur ad terr. host. 139,42. hastam cruentam, e Bellonæ templo depromptam, in hosticum iaculatur Marcus: belli futuri signũ 372,30. sic Amm. Marcell. 365,18. hastæ in terram defixio, dextræque nutus, signum pacif. 697,21
Haud dubia victoria 131,42
Haustura bipennib. & ligonibus facta 584,36
Hebri & Toni confluentia 681,13
Hebræus puer, Christus 856,20
Hecatombas Alexandro facit Caracalla 549,12. hecatombas multas Alexandriæ facit Caracalla 549,24. hecatombas taurorum, ouiumque magnum numerum, Heliogabalo mactat Heliogabalus Imp. 568,9. hecatombas peragit Imp. in lætitia publica 618,15
Hedera pro diademate 465,34
Helena Constantini mater, Crispi necem ægerrime fert 685,24
Helena Iuliano a Constantio fratre despondetur 703,12
Helenae castro nomen est 131,33. sic & F. at Gr. m. Ἕλαι. Helene opidulum 693,29
Heliocrates præf. fisci 811,33: 819,25
Heliodorus Adriano ab epistolis 352,18: ex rhetore rector Ægypti 368,22
Heliogabalus Syris Sol dicitur, religioseque ab iisdem colitur 442,39: 562,40. Heliogabali templum & sacerdos 119,17: templum & sacra 568,6: templum, festum, sacra 569,30. Heliogabalo deo quãti honores a Pseudantonino habiti 445,1: 446,2. Heliogabalo deo vxorem dat Imperator Heliogabalus 446,9: 569,7. Heliogabalus deus Roma eiectus 450,13. Mire variant in hoc vocabulo libri veteres. nam P. c. in Dionis epitome, semel habet Ελεγάβαλος: bis Ελεαγάβαλος: (vt & Zon. 223,5) & semel Ελαγάβαλος: Legationes e Dione excerptæ, Ελεογάβαλος & Ελεγάβαλος: Herodianus Ελαιαγάβαλος: Eutropii Gr. m. Ἡλιογάβαλος 119,17: vt item P. c. Lampridii passim: F. c. Eliogabalus 119,17, absq; aspiratione. Fuluius Vrsinus ex vet. nummis citat SACERDOS. DEI. SOLIS. ELAGAB. & SANCTO. DEO. SOLI. ELAGABAL. Onufrius Panuinius in Fast. Comment. passim Alagabalũ scribit. Francisco Iunio magis placet ELAGABALVS, vt in Sambuci emblematis, & aliis monumentis legitur: quippe quod Ela, Deũ significet; chabala, æstum. At Varro apud Nonium, in gabalum suffigimus homines, pro furcam: & Gabalus apud Iulium Capitolinũ in vita Macrini, furcifer dicitur: cuius significationis reliquiæ in Germanica lingua etiam nunc supersunt. nam hodieq; furcã gabalam dicimus: at γαβαλὰν Græci quidam τὴν κεφαλὴν, caput, teste Hesychio.
Heliogabali Imp. maritus 447,18: cædes & libidines 568,27. in Ælii Lampridii membranis m. s. dicitur Antoninus Heliogabalus, & Antoninus Varius Heliogabalus: a Dionis epitome Auitus, Pseudantoninus, Antoninus Assyrius, Sardanapalus Romanus: in Eutropio M. Aurelius Antoninus, nomine adscititio.
Heliopolis, op. Syr. 660,12
Helius, Claudii libertus, Neronis vicarius, quam impotenter dominatus 294,44: 297,30: Neronem in vrbem e Gr. reuocat 297,42: supplicio deditur 304,8
Hellanodicæ, Neronem adulati, a Galba multantur 295,40
Hellespontus ponte iunctus 633,28
Heluetii, nunc Sequani, victi a Cæsare 101,5: a Cæsare vt tractati 842,4,25
Heluidii Prisci importuna dicacitas 321,44. Heluidii Prisci vitam cõscripsisse, sub Domitiano capitale 334,27
Heluius Agrippa pontifex 330,13
Heluius Cinna trib. pl. 160,2
Hemæ vrbis situs & desertio 609,5. Hemona Capitolino dicitur tribus in locis, etiam in m. s. membranis: Ptolemæo Emona, Plinio Æmona: Zosimo Emon 804,33
Heniochorum rex a Traiano honoratur 345,25
Hera Nero 295,27. vise Domina.
Heraclea, olim Perinthus 661,41
Heraclianus, præf. pr. 652,5
Heraclianus mag. mil. 813,38
Heraclides Ponticus 877,5
Heraclitus, cynicus phil. 877,1
Heraclius Heraclii augusti pater, dux or. 889,34
Heraclius Cæsar 890,17
Heraclii aug. vita 889,31
Herculaneum oppidum, Vesuui cineribus obruitur 326,44. P. c. Ἰκουλανεῖον, & quidẽ sine aspiratione. sed rectius Ἑρκουλανεῖον, more Latino. Stephanus Byzant. Ἡράκλειον Ἰταλίας vocat: Strabo Ἡράκλειον, Dionys. H. Ἡρακλέους ἐπώνυμος πολίχνη.
Hercules Alexandrum Magnũ Rom. Imperatoribus opponit in heroum examine 838,36. Herculem iurat Adrianus 362,20. Herculi templum a Seuero struitur 424,34. Herculis de virtute exclamatio 173,24. ab Hercule octau*, prouerb. 445,44. ¶ Hercules Romanus 381,16. Herculem se vocat Cõmodus 380,41: 483,12: 869,5. Herculis imitator Cõmodus 370,22. Herculis habitum sibi vsurpat Commodus 483,14. Herculis habitu plurimæ Commodo statuæ positæ 381,21
Herculius mensis 381,6: 869,8: & Lamprid. 160,20,28
Herculius Maximianus Cæsar 125,36: 673,14: cum Diocletiano imperium deponit, licet inuitus 127,37: imperium resumere conatus, iusto exitu pœnas luit 129,7: 674,15: moritur 674,23. Herculii ingeniũ & mores 127,30: 875,21. in Gr. m. sine aspiratione scr. Ерculius. vise Maximianus.
Herculiani, legio 693,3: a Maximiano Herculio denominati 729,32
ad Hercynios vsq; saltus Germanos fugientes insequitur Iulianus 701,14
Hereditates qua conditione Augustus acceperit 119,25. hereditates, etiam

propinquorum, initio recusat Tiberius 229,33. sine herede mortuorum bona, principis fisco cedunt 327,26. heredib. legitimis exclusis, diuitum bona inuaduntur 800,34. heres, defuncti legatoris corpus ad sepult. effert 228,13
T. Herennius, dux in bello sociali 93,24: F.c. Titus Lucius Herennius, duplici prænomine.
Herennius Senecio 334,25: P.c. Arrenius.
Hermogenes medicus 360,41
Hermogenes rhetor 363,14
Herodes Iudæis præficitur ab Antonio 184,4
Herodes Claudius rhetor 373,25: Capitolino Herodes Atticus 1411: vt & Suidæ infra 867,44
Herodianus quam historiam, & quomodo conscripserit 463,20: 465,9: scopum in historia quem habuerit 514,13
Herodorus histor. 855,1
Herodotus Scythas ad Istrum quales descripserit 747,8. Herodoti Beatorum insula, Oasis 855,1
Heroes, seu diui, si quid habent potentiæ, ipsi iniurias sibi factas vlcisci possunt 314,45. heroib. adscriptorũ principum imagines non ferebantur in funebr. exseq. 220,24: 222,28.
Heroas maximos & fortiss. imitatur pusillus homuncio 550,5. herois monumentum honorib. quib. affectum a Caracalla 549,26. heros appellatur Caius 253,28
Herоinis seu diuis a Marco adscripta Faustina 851,9
Heroicos seu diuinos honores Commodo tribuit Seuerus 409,5
Heroum (seu heroicum monumentum) Augusto dicatum 222,22. heroicum monumentũ Pertinaci structum 397,18. heroicum monumentum Apollonio mago structum a Caracalla 413,31
Heroicæ Theogamiæ Pisandri 805,5
Heruli, Scytharum socii 652,29
Hiarbas, rex Maur. 95,45. F.c. Hierdam habet, itemq. Gr.m.
Hibernant in domib. milites sub Caracalla, contra vet. inst. 436,26
Hiempsal Numida 91,38
Hierapolis Asiæ op. & foramen ibi exitialem spirans halitũ 348,7: & Amm. Marc. 418,22. P.c. diuise habet ἐν Ἱερᾷ πόλει, vt supra 325,20, καὶ Νέαν πόλιν, prope Neapolim.
Hierapolis ad Euphratem 714,8
Hierdas: vise Hiarbas.
Hierius Asinius, dux in bello soc. 93,23: F.c. Gerius Assinius; Gr.m. Hierius Asinius: vulg. l. Hierus Asinius: Sigonio (243,20) Hirnus Asinius.
Hierius dux Iuliani 714,12
Hiero Siciliæ rex, victus a R. 74,41: pacem a Rom. impetrat 75,6: Romam venit 78,37. in F.c. Hieron scribitur 78,37: at alibi passim Hiero: illud, Græco: hoc, Latino more.
Hierocles Heliogabali principis maritus 447,18: riualem Zoticum vt expulerit 448,1: occiditur 450,13
Hierosolyma, Iudaicæ gẽtis caput 100, 17: Palæstinæ vrbs clarissima 110,26: a Pompeio capitur 100,17: astu & magna difficultate capitur a Pompeio 141,26: ab Antonio capta, C. Sossii ductu 183,41: a Vespasiano subacta 110,26: a Tito Vesp. capta 318, 28: triumphata 110,36. Hierosolyma restituta, Ælia, seu Ælia Capitolina 866,16. Hierosolymorum per Adrianum instauratio, templique pollutio, Iudæos ad graue bellum concitat 356,34. Hierosolyma post Constantini tempora per Christianos ædificiis honorata 786,1
Hierosolymitanum templũ suo numini arrogat Caius 858,8
Hierosolymorum oppugnatio] F. Hierosolymarum 111,10
Hilarius philosophus 744,1
Hilarius Antiochensium legatus 766, 13: Palæstinæ præficitur a Theodosio 766,19
Hinnulinis pellib. bacchantium ritu incincti 449,9
Hippotigris, animal 428,24
Hirtius consul in castra cõpellitur 164, 34: perit 104,6. in Gr.m. Iortius, corrupte.
Hirtuleius, Sertorii dux 96,26: F.c. Hertuleius.
Hisdem pro iisdem, F. 124,5
Hispaniarum rex victus, in amicitiam a Scipione recipitur 83,36. Hispaniæ ad bellum commouentur a Sertorio 96,23. Hispaniæ prope omnes in ditionem redactæ 96,35
Hispanici exercitus Pyrenes custodiam præripi sibi ægre ferunt 826,35
Historia docere lectorem vt recte possit 164,29. historiæ granditati non detrahit etiam leuiorum nonnunquam inspersio 319,37. historiæ grauitati labem quæ aspergant 382,25. historici alii alio & scopo & modo scripsere 463,6. historiam numinis iussu conscripsit Dio 385,21. historia Augusta cur minus exacte conscribi possit 194,39
Histriones musicæ & saltatoriæ artis omne genus 546,15. histriones ad reip. administrationem euecti 571,32
Histrum capit Lucullus 99,5: F.c. Histrium. Ptolemæo Ἴστρος est, Arriano Ἰστρία, Plinio Istropolis, teste Ortelio.
Hoc tempus] F. ad tempus 110,28
Holocausta 670,12
Homerus a Musis accepit quæ de diis retulit 833,22: vxori & liberis quantum tribuendũ censuerit 851,11. Homeri patria secundum Olympiodorum 855,16. Homeri hemistichium a Caio vsurpatum 255,18: versus a Claudio vsurpatus 260,11: versus a Nerua vsurpatus 339,11: locus a Seuero vsurpatus 424,2: locus pro clausula Dioni a genio datus 452,20. Homeri loco Antimachum introducere cogitauit Adrianus 353,35: 865,39
Homo homini præstat 158,20
Honores, a populo ante deferri solitos, e sua voluntate præstare cœpit Cæsar 103,35. honores sibi decerni Adrianus a senatu deprecatur, nisi forte ipse illos peteret 351,32. honores iusto maiores ferre humana ingenia non possunt 417,17. honores aduersarii principis per ciuitates factiosas conuelluntur: non absq; graui multa 518,9. honores Maximini tyrãni publice detrahũtur 596,28: 598,30, 38. honorib. eximiis ornatus 590,13
Honorata magis quam nobilis familia 109,25
Honoria, Valentiniani soror 881,23
Honorius a Theodosio patre in militiam abducitur 778,3: Romæ imperio inuestitur a patre Theodosio 779,6: 882,3: vxorẽ ducit Stelichonis filiam Mariam 782,15: 789,6: Maria defuncta, Thermantiam sororem eius ducit vxorẽ 804,10: Rauennã petit contra Stelichonis monita 806,22: Stelichone occiso filiã quoque eius, vxorem suam, dimittit 811,27: Alarichi postulatis reiectis male consulit reip. 812,19: VII consul 814,23: 853,4: VIII consul 818, 26: de fuga cogitans, inopinatis erigitur auxiliis 828,35
Horæ dierum, vt dies ipsi, planetarum dominio subiectæ 142,40. horarum natiuitatis inspectio 336,14. hora noctis secunda 670,9
Horatius Puluillus consul 66,26
Hordeum in lustrationib. sæcularibus 669,46. hordeo aurato Incitatũ suum pascit Caius 248,38
Hormisda Saporis frater, Narsei nepos 127,4. Hormisdes Persa quib. natalib. ortus, cur, & quomodo ad Rom. transfugerit 684,3: 715,31: dux ad bellum Persicum legitur a Iuliano 713,21: equitatui præficitur a Iuliano 715,29: exploratum emissus pene capitur 717,13: vt proditor, conuitiis a Persis obsessis incessitur 719,4: proditor & Persici belli flabrum a populari dicitur 725,5. ¶ Hormisda Hormisdæ filius, Procopianæ factionis dux 739,12: barbaris in Ægyptũ deducendis præfectus 756,13. cum aspir. scr. etiam F.c. & Gr.m. 126,44: itemq; L. & P. 713,21: alibi passim absque aspir.
Horoscopum in genitura sua celat Seuerus 421,21
Hortensius consul prouinciam cũ collega permutat 137,11: in foro post Ciceronem plurimum potuit 137,25
Horti Galbæ 109,5
Hosiæus Geta 169,4. P. & M. Ὅσιος, amputata finali syllaba. sed Ὀσιαῖος etiam apud D. est 222
cum Hostiis & donis supplices ad victorem prodeunt deditii 619,8. hostiæ nigræ Diti & Proserpinæ immolatæ 668,13,23,45
Hostiatim pro Ostiatim, F.c. 128,30
C. Hostilius Mancinus cons. ob pacem infamem hostib. deditur 90,14
Hostilius philosophus relegatur 321,24, 21. in P. & M. c. priore loco dicitur Ὀσιλιανός, posteriore Ὀσίλιος: illic, quinque syllabis, & sine aspirationes hic, quatuor syllabis & aspirate.
Hostilianus Gallus, Imp. 121,5
Hostis generis humani Cõmodus 117, 37. Hostis publicus iudicatus Geta, occiditur 118,38. hostis per senatum iudicatur Seuerus 394,30. hostis Albinus dicitur a Seueri exercitu 523, 18. hostis imperii declaratur Stelicho 788,18
Hostilia sub specie libertatis 599,5
Humanarum rerum inconstantia 308, 28. humanæ infirmitatis exemplum illustre 241,14. humani aliquid tibi accidisse dicit Heliogabalus in amore virginis Vestalis 569,1
Humanitate plura corriguntur quã crudelitate 210,7. humanitati Caii quotannis sacrificium decernitur 249,19
Humilius se demittit Teridates, vt ad sublimia euehatur 292,3
Hunni qualis populus, & Scythas trãsistrianos vt expulerint 747,7: 712 28: cum sociis propulsantur a Theodosio 759,27. Hunnorũ princeps, Rom. Imp. fauorem sibi conciliat 798,38. Hunni Romanorum socii 803,17.

Hunni e e c, M c Gotthos conficiunt 820,13
Hyænarum rugitus, ominosi 357,38
Hydraulis, instr. mus. 301,2
Hymnus lugubris in fun. 397,41. hymni pæanesq; lugubr. 540,39. hymni in Plotinam ab Adriano cōpositi 356,8. ad hymnum Caio factum cātores pueri accersiti e Græcia 256, 25. hymni sæculares 670,14. hymni Gr. & Lat. in ludis sæcularib. 670,30
Hyperechius grammaticus 881,31
Hyrcanus Aristobuli frater, a Pompeio contemnitur 141,23: regnum Iudęorum a Pompeio accipit 141,34
Hyrodes: vise Orodes.

I

Iacobitarum patriarcha 889,42
Iacula ex arcub. pariter & machinis emissa 722,25. iaculorum cuspides lunatæ 484,22
Iaculatores & sagittarii, cū equitib. in alis agminis vtrinque collocati 608,38. iaculatores M u Commodū Imp. in ordinem cogunt 377,33. iaculatores optimi, Maurusii 483,38. iaculator optimus Commodus 484, 10. iaculator insignis 665,42: 700,14
Iamblichus philosophus 877,7
Ianiculum vrbi additum 64,32
Ianius: quære Iunius.
Iano ante fores posito sacrificat nouus Imp. 593,10. Iani effigies & festū 485, 33. Iani signum decidit 230,14. Iani templum claudit Aug. 196,29. Ianū geminum aperit Gordianus 120,23
Ianuariæ calendæ qua solennitate & cur celebrari solitæ 485,33
Iason obses 812,14
Iazyges agri parte spoliantur a Decebalo 342,9: bellum mouent 303,47: a Romanis vt deuicti 365,37
Iberiæ Asiaticæ rex victus 100,5: F. c. Hiberiæ, cum aspir. Iberi trans Caucasum vincuntur a Pompeio 140,14. Iberorū regem in fidem accipit Traianus 113,13. F. c. Hiberiæ & Hiberorum cum aspir. ¶ Iberi occidentales 700,43, i. Hispani.
Id tempus, pro Hoc tempus, F. c. 110,28
Iecinora delicata 309,25. iecoris portæ clausæ in hostia, signū ominosum 417,36
Igillus, barb. dux 664,44: L. c. Ingillus.
Ignaue dimicare 126,39
Ignis cælitus in iugulum delabens 351, 2. ignis & aqua simul cælitus missa 367,41. ignis noctu in boreali cæli plaga subitus 405,32. ignis in aere, lampadis pilęve instar, itatis temporib. se ostentans 669,16. ignis æterræ motu 482,13. ignis multus ad Anā fl. erumpens 148,28. ignis aquæ consortio humescens 180,6. ignis aquæ mistus 207,38. ignis aqua vt oleo excitatus 367,46. ignes nocturnæ nauigationi prælucentes in pharis 541, 14. ignis Imperatorib. præferri solitus 49 ,41: 502,36. ignis præfertur nouo Imp. 597,5. ignis augustæ in pompa prælatus 472,31. igni se cremandos tradunt Indi senio confecti 200,10. igni traditur insaniēs & falsum dicens philos. 474,34. igni viuus traditur parricidialis facinoris auctor 663,14. igni traditur occisi Caracallæ corpus 556,10. igni traditur prǣda Rom. vsib. min' apta 720,8
Ignea columna forma crucis 876,2
Igniuomi fontes 325,30
Ignobilitatis cōscientia, crudelitati ansam præbet 588,33. ignobilitatem vt texerit Macrinus 440,2
Ignorantia, praua consuetudine in obstinationem vertitur 374,20
Ignoscere delictis, virtutis gloriam affert 239,1. ignoscendo plures conciliantur quam puniendo 213,30
Iis] F. his 68,27 (124,6
Iisdem] F. isdē 64,41: 97,8: & hisdem
Ili & Tantali bellum 477,22
Ilium vetus 686,12. Ilii incendium decantat Nero 286,37. vise Troia.
Illustrium virorum imagines 398,1
Illyrii quando primum triumphati 79, 13: legib. quib. a Rom. adstricti 88,4: corporib & animis quales 505,3
Illyricum Romano imperio adiectū per Aug. 106,15. Illyrici situs & spatium 584,14: & 583,40. ante Illyricos populos sita Aquileia 610,13
Illyricianorum militum constitutio qualis 582,23. Illyricianarum legionum auctoritas 506,38
Imaginib. omne genus animaliū corp' ornāt Britan. 557,10. imago virginis principi ante nuptias exhibetur 781, 36. imagine sua vsus Cęsar Aug. in obsignandis epist. 188,42. in imagine imperii mortuus Gordianus 603,18
Imaginē dei ferentia simulacra, Gręcis & Rom. vsitata 563,7. imagines deorum a quib. primū & quomodo introductæ 761,8. imagines amicorum defunctorum, memoriæ caussa seruabantur 189,17. imagines, orbitatis solatium Liuiæ post Drusi mortem dantur 203,27. imagines sui per totam Ægyptum erexit Cornelius Gall' 196,10. imagines in foro multis statuit Adrianus, etiā viuis 354,26. imagines aureæ Marco & Faustinæ positæ in tēplo Veneris 371,28. imagines inauratæ, ad concubinarū ornatum effictæ 444,27. imago aurea Cleopatræ 191,7
Imaginē sui oppidatim statui iubet Caius 858,6. imago noui Cęsaris Romę de more proponitur 672,31. imago noui aug. & ostenditur & proponitur publice 762,14. imagines nouorum principū, coronis & lauro exornatę proponūtur 617,6. imaginib. & statuis noui augusti ornātur vrbes 596,28. imaginis pictura maxima in senatus cōsessu ponitur ab Heliogabalo Imp. 567,28. imaginē suam per Africā circumferendā mittit Maxētius Imp. 674,27. imaginē & titulū Imp. Maximo concedit Theodosius 762,6. imagines suas metū minasq; spirare vult Cōmodus 481,25. imaginē sibi poni vetat Tiberius 225,19. imaginem argenteam quinquelibri maiorē, & auream maiorem trilibri, Macrinus fieri sibi vetat 439,1
Imagines virorū illustriū in funebr. exseq. 198,1. imago Aug. ne in exsequiarū pompa cū ceteris transueheretur, s. c. vetatur 222,28. imagines & signa in principū exsequiis ferri quæ solitæ 220,23. imagines æreę gentiū subditarum in funere Imp. 397,43. imago Augusti cerea, & alia ex auro, in funebr. eiusdem exsequiis 220,19. imago cerea defuncti principis in funebr. eius exseq. 140,13: & 397,32. imago diui aurea super elephantorum curru 397,22
Imaginib. Aug. sacrificatur 254,24. imagini Heliogab. Imp. in senatu & thure suffitus fit, & vino libatur 567, 36. imaginib. Seiani & Tiberii ex æquo sacrificatur 238,10
Imagines Seiani damnati deiiciūtur, detrahuntur, conciduntur 241,44. imagines Plautiani, ex parte cōtritæ 414,15. imagines & statuæ Maximini, passim deiciuntur 598,30. imagines Domitiani aureę & argenteę, cōflantur 337,32. imagines viui acceptę consecrantur a Domitio 178,25
Imagines castrenses cū signis in tēplo reponi & adorari solitæ 544,16. (qua de re Turn. Aduers. lib. 30, c. 15) imagines Imperatorū, signis militarib. additæ 499,31. imagines Vitellii de signis deripiuntur per milites 311, 40. imagines Maximini de signis detrahuntur 616,28
Imaginatione sua efferri supra nubes
Imbrus insula 688,13 (787,40
ad Imitationem fratris, i. exemplo fratris, sicut frater 87,3
Imitator litterarum alienarum peritiss. 663,7. imitari Deum, pulcherrimus & vnicus vitæ scopus 850, 26. imitatio deorum quid 851, 1. imitatio risum quæ præbeat 510,5
Immunitates multas ciuitatibus tribuit Traianus 113,36
Impar pugnæ 96,27
Impatientis libidinis homo 119,3. sic F. a' vulg. Impatiens libidinis. Impatientia perniciosa 80,41
Impedimenta a tergo collocata 390,45. impedimēta ferētia iumenta & vehicula, in mediū agmē recipiūtur 608,34
Imperare non debet qui subditis ope indigentibus vacare non vult 354,5. imperante recte principe, omnes omnia recte faciunt 418,10
Imperata factură se pollicetur Decebal' ad angustias redact' 341,22: 342, 26. Imperiū nemo volēs patitur 249,10
Imperatoris nomen accipit Pompeius bello iam confecto 149,35. Imperatoris nomine ornatur Titus & Vesp. pater, ob capta Hierosolyma 318,38. Imperator appellatus Traianus post occupatā Ctesiphontē 348,25. Imperator a militib. appellatus Maximinus, bello aduersus German. feliciter gesto 120,8. Imperator XV appellatus Titus ex victoria Britān. 325,21. Imperator septimū ab exercitu appellatus Marcus 368,5. Imperator decimum appellatur Marcus 372,37. Imperator octauum Commodus 381,17
¶ Imperatoris exēplo accēditur militū anim' 721,6. imperatore ipso pręeūte, magis ad pugnā animātur milites 683,37. imperatorē a militib. suis interfici, nūquā Romanis placuit 90,9
¶ Imperatoris nomē qua signif. Cæsari, qua itē aliis ante eū ducib. a senatu tributum fuerit 157,9. Imperatoris titulus qua significatione Cæsari Aug. qua item aliis ante datus fuerit 101,35: 193,40. Imperator olim a militibus dicebatur ὁ ἄρχων στρατηγός: nūc ita nominatur ὁ βασιλεύς 120,10, Gr. m. Imperatoris appellatio quæ potestatis priuilegia cōferat principib. Rom. 194,1. Imperatoris titulū recusat Tib. 223,19. Imperator a militib. tantū appellari vult Tib. 225,6
Imperator ab Hispanis & Gallis electus Galba, mox ab vniuerso exercitu accipitur 108,36. Imperator a senatu declaratur Vespasianus, ab exercitu iam ante lectus 317,2: & 311,5. sic Galba 299,41: 302,18. in Imperatore designando Nerua non cognationis, sed publicæ vtilitatis rationem habet 329,14. Imperatoris creandi ius rapiunt sibi prætoriani 636,35. Imperatores a Seuero creātur filii 527,29. Imperatore militari

corpore absque senatus auctoritate factus Maximinus 120,4. Imperator legionum calculo creatus Britãnio 693,38. Imperatores patricios & senatorios grauautur milites 520, 18. Imperatores senatorii a militib. & ludibrio habentur, & demum fœde trucidantur 632,20. Imperatores e patricio genere, superbiores f. 560, 33. Imperatorem se natum esse, & quidem primum, gloriatur Commodus 468,15,20. Imperator ex procõsule 120,17. Imperator factus Gordianus adhuc puer 120,14,22. Imperator ex aliena gente primus Traianus 339,18. Imperator absens a militib. electus Tetricus 122,17. Imperator absens creatus Valentinianus 734,12

Imperator nouus, peractis sacris imperatoriis, concione & donatiuo militum sibi animos conciliat 467,29, 34: sacris in Capitolio ceterisque templis de more peractis, in palatiũ introducitur 494,32: 512,10. Imperatori nouo conuenientes a senatu tribuũtur tituli 388,22. Imperatori nouo imagines & statuæ per vrbes ponuntur 596,28. Imperatorum nouorum imagines coronis & lauro exornatæ proponuntur 617,6. Imperatorum imagines signis militaribus additæ 499,31. Imperator nouus leuatur seu in altũ tollitur 621,31. Imperator a militib. per vim creatus, reiicitur a populo 393,8. Imperator maledictis & probris a populo incessitur, aliusq; ope implorata reiicitur 500,32. contra Imperatorem tyrannum omnes prouinciæ concitantur a S.P.Q.R. 59·,17. Imperator e tribunali detrahitur per milites, vesteque imperiali exuitur 694,42. Imperator, idemq; Pontifex maximus, occiditur a militib. 305,16. Imperator Cæsar Augustus, ad supplicium raptatur vt furcifer 316,10

Imperatores duo a senatu creati aduersus Maximinum tyrannum 604, 12. Imperatores duo cum sunt, facilior est imperii administratio 619,26. Imperatores vno eodemq; tempore quattuor reip. præfuerunt 129,43

Imperatorum Romanorum numerus a Iulio Cæs. incip. 157,15. Imperatores Romani, titulis quib. & qua de caussa ornati 194,6, & seq. IMPERATOR CAESAR prænominis loco vsurpata in principis epistola 381,12. Imperator ab exercitu factus Valerianus, mox factus est Augustus 121,16. Imperator a militib. electus Claudius, a senatu Augustus appellatur 122,28. sic Quintillus 122,39. Imperator & Augustus a populo Antiocheno dicitur Niger 502,33. Imperator & Augustus ab exercitu salutatur Maximinus 586,17. Imperator Augustus renuntiatur Iulianus scuto impositus, & sublimis elatus, capiti diademate imposito 711,3. Imperatorem Dominumq; Constantinum salutat Licinius supplex 685,2.

Imperatores salutabantur olim vt ceteri iudices: Diocletianus adorari voluit 127,26. Imperatorib. in senatu acclamari quæ solita 114,18. Imperatori cognomen seu agnomẽ addunt milites 499,29. Imperatorum introitus celebrari vt solitus 539,44

Imperatores & exercitus, populi R. vicarii quidam 619,17. Imperatores nihil proprium habere, immo ne domum quidem, ait Marcus 372, 28. Imperatores, Augusti anulo in obsign. litt. vsi 188,44. Imperatoris animum patefieri non vult Tiberius 223,4. Imperator sub quo liceat omnia, peior eo sub quo nihil liceat 337,47. Imperatorem agit Vespasianus tantum in reip. procuratione; in ceteris ciuilem & æquabilem se præbet omnib. 320,29. Imperator priuatis talis esse studuit Traianus, quales sibi Imperatores esse priuatus optarat 114,5. Imperator tristem a se neminem dimittere debet 111,18. Imperatorem cursim properanterq; agere vetat Marcus 365,23. Imperator pro populo suo mortem oppetit 307,37. Imperatorem stantem mori oportet 323,33

Imperatoris defuncti corpus pollinctum, imperatorio infertur sepulcro 779,40. Imperatorum sacro monumento infertur vrna cum Seueri cineribus 539,5, 41. Imperatores inter diuos referri quo ritu soliti 540,8

Imperatorum habitatio Romæ numero & amplitudine vrbem æquat 539,29

Imperatori par præfectus pr. 413,2, 30

Imperatorios titulos quos vsurparit Commodus 381,12. Imperatoria insignia, & Imperatorium satellitium 597,3. Imperatorio habitu simul & nomine decoratus nouus augustus 574,7. Imperatoriam vestem Constantino mittit Honorius aug. 818, 28. Imperatorium habitum omnem in fuga proiicit Macrinus 565,29.

Imperatoriũ vehiculum 573,9. Imperatoriæ supellectilis auctioné facit Caius 25·,5. Imperatoriis prædiis nomẽ suum inscribi vetat Pertinax, vt publicis 496,5. vise Cæsar, Augustus, Princeps.

Imperatricis titulum nurui suæ inuidet Mamæa 575,27. Imperatrix Nero 291,2·. sic Imperatrix nominari vult Heliogabalus Imp. 447,13

Imperio potitus 109,25: F. in imperio positus. Imperii summam administrationem accipere, F. c. 11ᵃ,5. imperium absolutum duci vel ab Imperatore, vel a senatu datur 311,19. imperium summum, Dei solius iudicio subiectum 364,15. imperiũ Roman. occupare Pompeius cum posset, noluit 143,7. imperium senatui populoq; Rom. reb. confectis redditurum se pollicetur Antonius 186,33. imperium a volentib. accepisse videri volunt etiam ii qui per vim occuparunt 192,28. imperio singulari quãdo iterum subiecti Romani 191, 24. imperium Rom. quando vnius arbitrio committi cœptum, & quam recte 635,7. imperio singulari cur Romæ post democratiam opus fuerit 158,1: 171,25. imperium Rom sub populi regimine consistere non potuisset 194,38. imperiũ vt inter deos Iupiter solus tenet, ita idem humanum genus vni rectori vult parére 546,2. imperium non vni homini mancipatum, sed cõmune totius populi R. est 619,14. imperium qua cõditione Augustus sumpserit 192,45. imperium in quartum decenniũ offertur Augusto 207,20. imperium a senatu sibi confirmari petit Adrianus 351,30

Imperii socios ac collegas dari sibi petit Tiberius, simulate 223,35. ad imperii consortium a Valentiniano assumitur Valens frater 734,37. ad imperii participatum ab Othone vocatur Vitellius 306,38

Imperium eiurare ac Senero tradere cupit Iulianus 509,27. imperium tuto a se deponi posse gloriatur Nerua 338,31. imperiũ deponit apud senatum Cæsar Octauianus, simulate magis quam vere 192,23. ab imperii fastigio ad priuatã vitam solus Diocletianus redit 128,16. imperio deposito ad priuatam vitam redeunt Diocletianus & Maximianus 875,15. imperii insigne deponere compulsus Veteranio 132,14

Imperii successor a Tiberio designatus nepos adhuc puer 245,8. imperium cum vrbe venale proponitur a prætorianis 391,40: 498,27: 636,37. imperii collationem penes S.P.Q. R. esse vult Rufus 300,38

Imperii copias & reditus publicos, in libello conscriptos consuli tradit Augustus moriturus 197,34. imperii rationarium ab Augusto relictum 219,39. imperii libellos administrãs 335,31. imperii libellos administrat prætorianus sub Nerone 269,14. imperii neruí, pecuniæ 318,1

Imperii insigne olim erat tantum in chlamyde purpurea 127,28. imperio Romano regiæ consuetudinis formam inuexit primus Diocletianus 127,24

Imperium inuictum e Romanorum & Parthorum coniunctione conflari posse visum 551,20

Imperii sedes Roma 619,16. imperii fines conseruari tantum, non augeri suadet Augustus 220,8. imperii R. terminos quos statuerit Augustus 845,34. imperii limites Augustus in oriente statuit Tigrin & Euphraten 731,24. Imperii partem hosti primus cessit Iouianus 133,30

Imperium Ro. diuidere vt instituerint Seueri filii, Antoninus & Geta 542,27. Imperium Constantini filii vt diuiserint 691,37. imperium vt diuiserint Valentinianus & Valẽs 735, 28. imperium a Theodosio in filios vt diuisum 779,37. imperii occidẽtalis diuisio 746,31

Imperia cur instituta 212,27. ad imperium bene administrandum apti qui 775,38. imperiũ a suppliciis auspicari Pius noluit 362,2. imperium tueri quæ soleant 466,35. imperium & paratur & conseruatur duob. potiss. adminiculis, militib. & pecunia 153,10. imperium religionis obseruantia conseruatur 671,25. pro imperii sui perpetuatione ludos quinquennales instituit Nero 177,25. imperium centum annorum Caracalla sibi amplius optari vetat 438,17. imperiorum incrementa & decrementa vnde 632,24. imperiorum decrementa e neglecta diuini cultus obseruantia 660,38. imperiis amicorum perfidia grauissimum est incommodum 209,9

Imperii affectati crimen 786,28. imperii raptor & patricida 393,13. imperii mutatio absq; sanguine vix fit 213,38

in Imperiale solium a prætorianis sublatus Maxentius 672,41. ad imperialẽ thronũ a genio euect' 736,32. impe-

imperialis amictus vsum Procopio concedit Iulianus 736,28. imperialis amictus apud Marcellum inuentus, mortem eidem affert 739,30

Impius peccatorum remissionem negat ethnica religio, Christiana concedit 685,35,39. Impietatis crimen quod, & quando haberi cœptum 225,24. impietatis actionem nullam initio admittebat Tiberius 225,24. impietatis actiones grauissime persequitur Tiberius 230,42. impietatis actiones plane neglexit Titus Cæsar 324,40. impietatis crimine damnati multi sub Domitiano 335,5. impietatis reos dimittit Nerua 337,36. impietatis delationes vetat Nerua 337,41. impietatis accusantur Christiani 715,11. impietatis criminationes variæ ad fiscum locupletandum institutæ 743,43. impietati pœna diuinitus irrogatur 814,20,29. vide Maiestas.

Improspera valitudo 131,37

Impulsore Apro occisus 125,1

In Italiam venit] F. ad Italiam venit 81,32. In Siciliam profectus] F. ad Sic. 74,17. vt supra 72,22, & alibi passim. sic In Parthos proficiscens 125,8: F. ad Parth. pr.

Incantationes magicæ 834,17

Incendii miraculum 437,43: 801,31. incendium diuinitus immissum, humanis exstingui manibus non potest 386,8. incendium diuinitus & immissum & exstinctum 482,37. incendium grauiss. a prætorianis immissum 607,38. incendiis quo remedio prospexerit Augustus 205,13. incendii graphica descriptio 285,30

Incessus tarditas affectata 561,31

Incitatus equus, quantis a Caligula honoribus affectus 248,37: & D. 446. corrupte in P. c. ἰγγίνατος.

Inciuilis ingenii homo 127,31. inciuilia gessit multa C. 132,35

Inclytas res gerit Scipio 83,35. inclyti principes 133,47

Incommodus homo, i. moderationis expers 129,36

Inconstantia rerum humanarum 308,28

Inconsulte dimicare 126,39

ad Indiæ fines accedit Traianus 113,19,25. Indiam inuadere affectat Traianus 348,42

Indi ab Alexandro subiugati 844,31: legatos & munera ad Augustū mittunt 106,31: 199,44: legatos Romam ad Traianum mittunt 344,13

Indicere prouincialibus veretur Marcus 117,5

Indicta caussa neminem se occisurum aut multaturum pollicetur nouus Imp. 512,17

Indiscreta conuiuia 113,30

Indolis egregiæ adolescens 124,44

Indulgentia in quibusdam, obsequentiores reddit Iubd. 837,34. indulgentiæ exemplar 173,10

Industriæ consiliiq; ingentis vir 99,35

Indutiæ per t in F. c. 84,35, & alibi.

Inediæ exemplum insigne 377,12

Infamia notati qui militiam detrectarent 216,25. infamia notantur dux & milites ob signi amissionem 720,36. infamiæ nota liberantur inique occisi 388,30. infamib. suæ sedes suaq; assignabatur statio 211,13

Inferias sibi viuentes adhuc mittunt milites depugnaturi 312,47

Inferorum deorum ara 667,43. vide Manes.

Infestabant maria piratæ 99,20] F. infesti tenebant.

Infinitū auri gemmarumq; in templo Solis constituit Aurelianus 123,35. sic & F. more Gr. pro ἄπλετόν τι χρῆμα, infinitam copiam.

Ingenium & natura Tiberio Cæsari singularis 222,36. ingenii obstinatio, nec lege nec metu coerceri potest 208,35: 209,40

Ingens vir Sylla 92,15. sic, ingens vir Constantius 130,10: ingenti prœlio superati 98,45: ingenti gloria triumphauit 96,3: ingentia vitia 111,39

Ingenuus, imperii affectator, occiditur 121,29: Gr. m. Gennyus, corrupte.

Ingillus: vide Igillus.

Ingluuie & voracitate notabilis 109,29: 309,4. F. ingluuia, sed e ad latus apposito: duplicem nempe lectionē indicans, ingluuia, & ingluuie.

Ingratitudinis notam religiosissime veritus Iulianus 711,29. ingratitudinem Cassio identidem obiicit Marcus 370,26

Inhonoros finens 133,10: F. inhonores finens: sicut sc. decolores, bicolores, tricolores, & similia.

Inimicus factis se prodit, etiamsi verbis amicum sese iactet 545,40. nec inimicum se nec amicū habere queritur Nero desperatus 302,26. inimicos vlcisci Cæsar solitus per alios 144,13. inimicorum liberi amice tractati 535,17. inimicitiarum immemor Vespasianus 110,13

Iniucundus militib. Imperator 131,30

Iniurias sibi factas non persequitur Pseudantoninus initio imperii 444,12. iniuria pressis opitulatur Deus 282,41

Inlatum, F. c. pro Illatum 79,35: 91,37

Inlustres pro Illustres, F. c. 107,32

Inminens, pro Imminens, F. c. 120,31

Innocentiæ suę vltionem per sacrificium a diis petit Seuerianus 358,36

Innocentius episc. Rom. 816,23

Inpar pro Impar, F. c. 96,27

Inritas pro Irritas, F. c. 129,14

Inrumpendi pro Irrump. F. c. 98,39

Insaniens & falsum dicens, igni exuritur 474,33

Insatiatæ manui stipes publice mendicata 785,33

Inscriptio publici operis, sæpe ad eos deuenit qui nihil fere laboris impēderunt 843,16. inscriptiones victoriarum, tabellis inscriptæ hastisq; infixæ, per vrbem circumferuntur 298,12. inscriptionem statuę qua forma Commodus addiderit 485,17. inscriptio simulacri, scrupulosius a Caio examinata 250,41. inscriptio aræ 669,1. inscriptionis formula 298,13

Insidias componere 84,4. insidias fecerat Numeriano 125,25. insidiis obnoxii principes, & cur 208,32. insidias & vim propulsare iustum est 545,30

Insignia Imperatoribus præferri solita 493,1

Insolentia magna exceptus cæsar 126,44

Inspectores actionum turpium venerādos, Commodus ferre nequit 486,33

Institutus ad philosophiam per Apollonium Ch. 116,24

Instrumentum regii cultus distrahit Marcus 117,6

Insula e mari exorta 263,8. insula in Amne 716,13,30. insularum fluuialium maxima Batauia 707,32. insularum prouincia 688,12. insularis exercitus contemnitur 523,4. ¶ in Insulas relegantur adulteri 206,19. in insulam relegatus Cornutus phil. 290,22. insulis inclusi philos. 321,24. in insulam relegatur etiā princeps inutilis 828,32. in insula septenne exsilium 417,36. insulas exsulib. vacuat Antoninus, improbissimisq; impunitatem reddit 427,31

Insulse multa gessit Claudius 107,28

non Integra xxx milia, i. minus xxx mil. 102,23

Interamnæ interfecti Gallus & Volusianus 121,8. sic & F. at Gr. m. ἐν περγάμοις, pro Ἰντεράμνῃ. nam Ἰντεράμνα etiam apud Strab. est & Ptol.

Interamnana regio, Mesopotamia 528,7

Intercalaris dies 156,21

Interemptor pro Interfector, F. c. 123,30

Interfectores Viriathi 90,7. sic Interfectores Cæsaris 104,36

ad Internicionem vicit, F. per i 89,22, & alibi. Internecione ingenti attriti 92,35. hic per e scr. etiam in F. c. sed superscriptum i.

Interregnum penes senatum 64,17

Interrogari bis eadem de re non vult Burrus 284,10

Intestinis hostium redimiunt se Iudæi 350,15

Intra Italiam] F. c. In Italia 105,3

Introitus obseruatur 296,18. introitus Teridatis quib. ceremoniis exceptus 291,28. introitus Neronis victoris 298,24. introitus Commodi 471,32. introitus Seueri splendidiss. 396,12: 512,3. introitus Seueri filiorum 539,32. introitus Caracallæ ab Alexandrinis vt exceptus 549,17. introitus Imperatorum solenni sacrificio celebrari solitus 539,44. introitum & exitum ex vrbe noctu cur facere solitus Augustus 200,12

Inuadente imperium] F. c. vindicante 131,17

Inuictus, tit. Imp. 381,15

Inuictus mensis 381,4: 869,8

Inuidentiæ exemplar singulare 865,16,35. inuidia virtuti comes, præsertim apud principes 263,32: 707,15: 750,18. inuidiæ obnoxia maxima quæque, in primis imperium 208,42. inuidia & ęmulatio ciuitatibus exitiosa 517,6: 518,6. inuidiæ sacrificat Caius 249,37

Inundationis dux potiss. causæ 146,2

Iō Saturnalia 260,42: & D. 465. perperam in quibusdam ed. ἰὼς Σατουρνα: & in Blanci versione, diem festum Saturni.

Ioannes Euang. seu theologus, a Domitiano in Patmum relegatur, a Nerua reuocatur 864,7,21

Ioannes intimus Arcadii amicus 795,3

Ioannes Constantinop. episcopus, vix reuersus ab exsilio, denuo exsulare cogitur 799,38: ab exsilio reuersus, populum denuo cōcitat 800,26. Ioannis Chrysostomi exsilium quas Constantinopoli calamitates attulerit 800,3: 801,1

Ioannes, notar. tribunus 815,34

Ioannes, tyrannus Romæ 883,13

Ioannes pontifex Constantinop. 891,32

Ioannis patriarchæ impietas 893,15

Ioannes ex diacono & rationali dux belli 891,40

Ioannes Xiphilinus quis fuerit, quan-

do vixerit, Dionis epitomen vt fecerit 196,2
Iocasta Romana 550,3
Ionium traiicit Antonius 171,10: & D. 233: itemque P.c. at vulg lib. Γανίου, vt Blancus quoque verterat Ganium flumen: perperam.
Iosephus Iudæus vat. 317,25
Iotapianus: vise Papianus.
Iouis aulam citius corruituram quam castellum suum captum iri Persæ iactitant 723,46. Iouis lectus 833,8. Iouis Beli oraculum 438,34. Iouis Capitolini lectus 247,22. Iouis Capitolini templum in arce, eiusq; religiosissimus ibidem cultus 604,5. Iouis Capitolini templum deflagrat 327,19. Ioui Capitolino tributarii facti Iudæi 318,37. Iouis Dodonæi simulacrum pro forib. curiæ Constantinop. incendii periculū eluctatur 801,33. Iouis Olympii simulacrum in suam speciem transformare conatus Caius 255,9. Ioui Liberatori sanguinem suum libat Thraseas, inque mori coactus 289,20. Iouis Victoris ædes 266,31. Ioui templū Hierosolymis exstruit Adrianus 356, 37
Iouem se fingit Caius 253,31. Iouis specie in celso tribunali præsidet Caius 254,1. Iouem Latialem se nominat Caius 255,18. Iouis contubernium indignatur Caius 255,4. Iouis filius audire vult Commodus 483,12: 869,5
Iouio Constantino Aug. in Fast. Gr. 44, 45: perperam, ni fallor, pro Φλαβίῳ, Flauio. Iouius enim Diocletiani cognomen fuit: vt Victoris breuiarium docet 524,30. Flauium autē Constantinum tum alii, tum Fasti Latini appellant.
Iouius præf. pr. simulator 821,24: æmulis sublatis, potentiam vniuersam ad se rapit 822,3: temerario iuramento adstringit & principem & ceteros 822,39
Iouius, Constantini ad Honorium legatus 824,10
Iouius præf. præt. sub Attali dicione 828, 28: Attali ad Honoriū legatus, proditionem cogitat, ab Honorianis sollicitatus 829,8: Alarichum ab Attalo alienat 830,29
Iouiani, legio 693,3: a Diocletiano Iouio denominati 729,31
Iouianus, notariorum tribunus 723,38
Iouianus a quib. natalib. & quomodo ad imperiū euectus; quomodo itē illud gesserit 729,23: & 133,27: moritur 733,41. Iouiani vita 878,10
Iouinus e duce ad tyrannidem euectus 853,33
Ipsius pro Illius, F.c. 114,3. Ipsius pro Eius 115,4. sic Ipsorum pro Eorum, F. 72,6
Iram moderari sciuit Augustus 221,24. iram discessu suo temperat Augustus 202,22. iræ delicta, amicorum liberā reprehensione corrigi patitur Augustus 205,6. iram vaferrime tegit Tiberius 222,41. iracundiorē vultus habitum affectat Caracalla 430,24. ira terrore excutitur 202,47
Irritum habere, aspernari, reiicere 129, 14
Irruperunt in Italiam 121,34: F.c. penetrauerunt in It.
Is status erat R. r. F. hic st. 133,45
Isauri ab aliis Pisidæ, ab aliis Solymi, ab aliis Cilices montani appellati 746,36. Isaurorum sedes & latrocinia 802,9. Isauri domiti 97,1. Isauri latrones, Pamphyliam perpopulati, Cremnam in Lycia occupant 665, 5: Lyciam & Pamphyliam incursant 746,36: reprimuntur 802,9. Isaurico bello absumpta c c м. militum 890,26. Isaurici nomen meruit Seruilius, a domitis Isauris 97,6
Isdem F.c. pro iisdem 85,7: 86,33: 97,8: 109,11
Isidorus, Bucolorum dux 364,27
Isium a Domitiano exstructum 112,17. F.c. Iseum: vt Gr. quoq; Ἰσεῖον & Ἰσεῖον.
Isidis templum deflagrat 327,14. in Isidis signo prodigium Romæ 445, 35
Ispanias, sine aspir. F.c. 83,3: itemq; Gr. in passim.
Issicus sinus, adiacens ei campus, in eoque pugna olim Darii & Alexandri, post Nigri & Seueri 519,18: 634,19: & 399,28
Isthmus Peloponnesi propugnaculum 784,24. Isthmi Peloponnesiaci perfossionem aggreditur Nero 296,27
Istri ortus, cursus, ostium 712,5: magnitudo & cursus 584,30: ostium 804, 38. Istri pons lapide a Traiano structus 342,39: ab Adriano dissoluitur 343,15. Istri ripæ omni anni tempore difficiles 469,13. Istri ripis probatæ fidei duces præficiuntur, ad arcēdos barbarorum incursus 470,24. in Istro congelato pugna 365,39. Ister a Batauis equitib. transnatatus 355,32. Ister aliquot in locis restagnat: alibi & rapidiss. & altiss. 343,4. Ister septētrionalis imperii terminus ab Augusto constitutus 845,35
Istris bellum illatum] F. Histribus bellum inlatum 79,35. Istri accolæ barbari, bellum Romanis mouent 363,47. transIstrianis barbaris aditum in Rom. imperium patefacit Theodosius 755,18. vise Danubius.
Istros, Ponti vrbs 648,46
Italiæ propugnacula, Alpes 508,23. Italiæ murus, Alpes 609,21. Italiæ vltimæ incolæ Tarentini 72,16. Italiæ bona pars a Græcis olim habitata 844,11. Italiæ vrbes sub Romę imperio immunitæ degebant, & Rom. reip. municipes erant 610,39. Italiæ numina vetustissima Ianus & Saturnus, eorumque solennia sacra 485, 24
Italicum bellum; quod & Sociale dictum 96,6. Itali post augustum imperium a militiæ laboribus liberati 507,34
Italica, Hisp. ciuitas 112,44: 114,28
Iter summa celeritate facit Seuerus Aug. 507,25: 515,38: 523,33
Ituræos vincit Pompeius 100, 2c: F. c. Ityreos.
Iuba Mauritaniæ rex, Pompeianarum partium socius 103,12: 154,9. Iuba & Petreius se mutuo interimunt 154, 16: & 103,20. de Iuba triūphat Cæsar 154,34
Iuba, Mauritaniæ rex, Cęsareā in Maur. condit 106,40: F. c. Iuua.
Iubentius: vise Iuuentius.
Iucundus & amabilis omnib. princeps 110,38
Iudæa expugnata in fidem accipitur a Pompeio 100,16: Ro. imperio accedit sub Vespasiano 110,16. Iudææ rex triumphatus 10c,37. Iudææ gentis caput Hierosolyma 100,17
Iudęi qui, & vnde dicti, quaq; religione & quib. morib. vtantur 141,30: rebellant sub Claudio Cæs. 859,32: cū templo interire, salutem victoriamque interpretantur 318,30: ad retinendam religionem patriam, didrachmum annuum Ioui Capitolino pendere coacti 318,35: in agro Cyrenæo rebellantes, itemque in Ægypto & Cypro, dira crudelitate debacchantur 350,12: ob structum Hierosolymis Capitolini Iouis templū, arma resumunt 356,38: 866,12: per totum terrarum orbem eodem nomine insurgunt 357,12: memorabili strage perdomantur 357,30. Iudæo Cyprum appellere absq; capitis supplicio non licet 350,22
Iudaicos ritus amplexi, impietatis damnati sub Domitiano 335,5. Iudaicæ vitæ delationes vetat Nerua 337,42. (Christianismum videtur intelligere) Iudaici cognomine nec Titus appellatus, nec Vesp. pater 318, 39
Iudæus Gallicus orator 265,26: & D. 472: at Zonaræ 186,4, Iulius Gallicus.
Iudex, i. magistratus 105,41. sic Iudices, ἄρχοντας 67,23. iudices tyrannidis administri occiduntur & publice trahuntur 598,40
Iudicia partim apud Augustum & assessores eius, partim apud senatum agitata 195,33. iudicia in Palatio cum assessoribus exercet Augustus senio grauior 215,10. iudicia vt exercuerit Adrianus 354,8,11. iudicia ad potentiorum studia & voluntates accommod. 786,39. iudicium de se ipsis ex conscientia ferre iubentur senatores suspecti 191,42. in iudicium vltro venit Augustus ad se purgandum 198,37. iudicii seu dicasterii cella secretior ad cognoscenda arcana 597, 37
Iudicialia certamina 271,25
Iugi triennio perseuerauit apud- 116,43
Iugulum seditiosis militibus porrigit Nerua 339,2
Sub iugum missi Romani 71,29. sub iugum missi Samnites 71,33. sub iugum missæ legiones Romanæ 108, 10: 133,34
Iugurtha bello petitur 91,36. de Iugurtha bis triumphatum 92,20. Iugurthina victoria 92,38
Iulia, Antoniorum mater, in Siciliam profugiens, honorifice a Sexto suscipitur 175,29
Iulia, Augusti filia ex Scribonia 206, 15: Marcello viduata, Agrippæ vxor datur ab Augusto patre 199,12: Tiberio Rhodum secedendi occasionem præbet 205,38: in insulam a patre relegatur 206,4: non reuocatur 207,37: ex patris testamento quæ acceperit 219,31. Iuliæ ex Agrippa filii, Caius & Lucius 201,44: 205, 18
Iulia, Titi Cæs. filia 33C,5
Iulia, Seueri vxor, in Plautiani calumniis philosophiæ se studio consolatur 413,18: filios ab imperii diuisione vt dehortata 543,17: qua dignitate apud Antoninum fuerit 423,16: mœrore inediaque vitam sibi abrumpit 440,24: 550,33. Iuliæ soror Mæsa 562,21: & 441,30
Iulianus Didius imperium vt adeptus; quomodo item illud & quādiu gesserit 391,1: & 498,35: 636,37: natalib. quib. ortus, imperium vt nactus, & quo

quo successu 117,44: caussidicus ante imperium 392,25: iussu senatus necatur 309,36. Iuliani Didii patria, & studia 391,33: vita 869,27. idem Saluius Iulianus.
Iulianus Seruius necatur 375,18. forsan Iulius Seuerus.
Iulianus Theurgus, Iuliani Chaldæi filius, magus 868,35
Iulianus Vlpius 436,42
Iulianus apostata, a quib. natalib. & quibus suffragiis ad Cæsaream dignitatem euectus 702,37: a Constantio affinitate Cæsarisque dignitate ornatus, transalpinis prouinciis tuendis mittitur 703,10: Cæsar a Constantio creatus, in Gallia & Germania quę gesserit 131,41: consensu militum creatur Augustus 133,4: post mortem Constantii ab exercitib. vocatur ad imperii gubernacula 713,4: imperium quomodo & quamdiu gesserit 133,13: Imperator factus, animi sui de diuino numine, seu de religione, sententiam patefacit 711,21: numen quod coluerit 852,34: Persicum bellum aggreditur 714,5: e vulnere moritur, Perside pene debellata 728,34: virtutib. & dotibus quib. fuerit præditus 629,33
Iuliani apostatæ ortus, scripta, vita, mors 876,39: mors, virtutes, vitia 133,17: eruditio & scripta 703,8,31: vis in dicendo summa 710,3: liber de rebus a Constantio in oriente gestis 710,1. Is videtur esse qui Iuliani nomine inscriptus est περὶ τῶν αὐτοκρατόρων πράξεων. Iuliani Misopogon seu Antiochensis 713,36. Iuliani res gestæ, partim ab aliis, poetis pariter & historicis, partim ab ipso sunt conscriptæ 703,27. Iuliani sepulcrum & epitaphium 733,19. Iuliani vxor Helena 703,12
a Iuliani obitu Persicæ vires increscere cœperunt 731,38: 733,11. Iuliani familiares in suspicionem & odiũ vocantur apud Valentin. & Val. fr. 734,30,45
Iuliani portus Constantinop. 887,20
Iulianus, Domitiani legatus in bello Dacico 332,35
Iulianus præf. necatur 380,12
Iulianus præf. præt. sub Macrino 564,36: occiditur 565,3
Iulianus trib. mil. 730,4
Iulianus, nobiliss. 853,30
Cn. Iulius Agricola 325,9
Iulius Alexander, leg. Tr. 349,25. Iulii Alexandri virtus & interitus 380,14
Iulius Antonius Antonii F. necatur 206,17, etiam P.c. & D. 377,40. rectius apud eundem D. 366, Ἴουλλος ὁ Ἀντωνίου παῖς, Iulus Antonii filius; cognomine scilicet in prænomen verso, more illis temporibus vsitato. qua de re vise Sigon. Comm. 333,8: 371,27
C. Iulius Cæsar consul 101,1: F.c. Gneus Iulius; perperam. C. Iulius florere quando, & quibus artibus cœperit 143,16: consul quæ gesserit 143,41: in Gallia & Britan. quæ gess. 101,5: e Britannia expulsus 279,13: ciuile bellum quibus ex caussis mouerit 101,38: dictatorem se facit, & Pompeianum bellum persequitur 102,5: tertio se consulem facit, Pompeianique belli reliquias persequitur 103,8: quarto se consulem facit 103,25: victus, se pene interfecisset 103,27. bellis ciuilibus compositis insolentius agere cœpit 103,34: confoditur 104,2
C. Iulii Cæsaris vita 856,3: notatio 833,37: pro se oratio 841,12: examen 849,16: sella 217,36. vise Cæsar.
C. Iulius Cæsar Octauianus post adoptionem dictus qui ante C. Octauius Cæpias 165,35. vise Cæsar Octauianus, & Augustus.
Sex. Iulius Cæsar consul 93,13
Iulius Caluaster 333,17
Iulius Crispus necatur 410,21
L. Iulius Gallio 266,38
Iulius Montanus sen. 271,9
Iulii Sabini ortus, rebellio, latitatio 318,8: & apud Plutarchum in Erotico.
Iulius Sacerdos, Gallus 252,25
Iulius Seuerus Adriani legatus in bello Iudaico 357,19. idem esse videtur Iulianus Seruius 375,18
Iulius Siluanus: quære Iunius Silanus.
Iulius Solon senator 379,8. Iulii Solonis mors 396,33
C. Iulii Vindicis ortus, virtus, res gestæ, mors 299,5
Iulius Scythici tirocinii magister, prudenti consilio eos noua molientes opprimit 752,40
Iuliorum ab Ænea prognatorum vltimus Nero 287,9
Iulius mensis vnde d. 158,17
Iulia rostra 220,33
Iulia porticus 342,3. interpres Liuiæ porticum legit.
Iumentorum præsidio constituti 725,15
Iunctis sibi] F. coniunctis sibi 72,38
C. Iunius consul 77,22. In F.c. Go. Iunius appellatur.
M. Iunius consul 210,6
D. Iunius Brutus de Callæcis & Lus. triumphat 90,32
L. Iunius Brutus, primus Romæ consul 66,6: in pugna occisus, annuo luctu honoratus 66,17. vise Brutus.
Iunius Cilo præf. Bithyn. 265,16
L. Iunius Libo consul 74,28. In F. est Ianius. sed Iunium per υ agnoscit etiam Gr. metaphr. in cuius exemplari corrupto prænomine scriptum erat λαίου ἰουνίου, pro Λευκίου Ἰουνίου.
Iunius Paullinus dicax h. 430,21
Iunius Priscus prætor 250,28
Iunius Rusticus philos. 373,26
D. Iunius Silanus consul 100,32. Gr. m. Iulius Siluanus v. 42
M. Iunius Silanus consul 92,16
Iunonis ad aram supplicationes mulierum 671,14
Iunxerunt se Annibali 80,19: F. coniunxerunt.
Iuratur in noui augusti nomen solenni more 492,24: 518,8. in Imperatoris dumtaxat nomẽ iurari vult senatus 242,21. iurare per salutem ac fortunam Incitati sui solitus Caius 248,40. iurari per fortunam suam non vult Tiberius 225,15
Iuramento fides mutuo & accepta & data 784,7. iuramentum patrio ritu dant victi Germani 706,20. iuramentum tacto principis capite factum; idque religiosiss. 822,44: 823,31. iuramentum risu exceptum 155,5. iuramentum sophistica interpretatione elusum 794,2. iuramento decipitur Seuerus Cæsar 673,18. iuramento Parthum fallit Romanus Imperator 552,7. iureiurando fallere non veritus Seuerus 505,16. iurisiurandi religione liberat pontifex 77,29
Ius accuratissime prolixissimeq; inquirit Marcus 365,16. ius dicit Seuerus prolixe 425,9. ius in armis ponit potentior 183,8. iure omni validiora arma 267,13
Iuris conditor Vlpianus 119,31. Iurisperitissimus Iulianus 117,45: F.c. iure peritissimus. iura vt exacte norat Macrinus, ita fideliter tractabat 439,31
Iustina Magnentii primum, post Valentiniani vxor, forma & animi dotib. eximia matrona 767,37: quo strategemate Theodosiũ permouerit 768,22: cum filio & filia Romam remeat 769,34: Valentinianum filium a recta fide seduxit 880,45
Iustini de Iustiniano iudicium 888,20
Iustinianus aduocatus 806,33
Iustinianus, Gall. cop. dux 824,35: occiditur, ibid. 45
Iustiniani aug. vita 888,1
Iustiniani Rhinotmeti vita 890,32
Iustus dux 826,41
Iustissimos viros ad administr. R. P. quærens 115,15: F. c. æquissimos v.
Iustitia vindex 419,41. Iustitiæ vindex oculus 305,37
Iustitium famis tempore 215,1
Iuua, pro Iuba, F.c. 106,40
Iuuenalia, lud. Ner. 276,16. Iuuenalia Vespasiæ Sabinorum 322,21. Iuuenales ludos priuatos fuisse, docet Petrus Faber in Semestr.
Iuuentius Celsus 334,31. M. c. Ἰουβέντιος, Iubentius seu Iuuentius.
P. Iuuentius prætor victus 89,22. per υ scribitur & in F. c. & in Gr. m.
Iuuentus cerea in vitium flecti 465,23: 466,25: ad vtramq; & virtutis & vitii viam, magna fortuna est momenta 851,17. iuueniles animi a voluptatum illecebris diligenter auocandi 268,35. iuuentutis disciplinæ præfectus saltator 571,37

L

L. prænomen Lucius passim.
Labienus ordinis desertione Pompeianam rem labefactat 156,30: Parthis se aduersus R. socium ducemq; præbet 176,9: capitur 178,19
Laboriosa præstare officia 133,11
Lac fossam ducis circumfluens 166,32. lacte asinino lauat Sabina 289,39
Laccinarii, num. mil. 723,21: P. c. Laciarii. forsan Lancearii; vt in Noticia vtriusq; imperii, Lancearii seniores, Lancearii iuniores, Lancearii Stobenses, Lancearii Augustenses.
Lacedæmonii Afris auxilia mittunt 76,3: debellantur a R. 86,5: ab Augusto honorantur 199,28. Lacedæmon a Nerone cur non adita 296,7
Laconica cohors 548,23
Laco honorum blanditias non admittit 241,23
Lacrymatur Cæsar conspecto Pompeii capite 102,15
Lacus tabulato constratus ad ludorum exhibitionem 328,3. lacus occisorum sanguine cruentatus 592,5. lacus fatidicus 660,14
C. Lælius consul 86,22. in Gr. m. Gaius Lelius: in F.c. Gaius Lellius.
Læta Clodia, vestalis 432,26
Læta augusta 815,18
Lætus Æmilius præf. pr. 383,10: 486,16: Commodo insidias struit cum Electo 384,28,42: Pertinaci & dictis &

factis fauet 389,5: Pertinacis studium deponit 389,21: milites aduersus Pertinacem concitat 390,22

Lætus Seueri dux 405,12,29: Nisibin fortiter tuetur 409,31: instaurata cũ recentib. copiis pugna, Albinianos fundit fugatq. 524,31: necatur 395,1: a Seuero cur necatus 410,30: 524,38: 525,3

Lætitia festumq; ingens post tyranni cædem 618,10. lætitia ciuib. indicitur in luctu publico 170,4

Læuus incedit, i. a læua 107,40

Lagodius, Theodosii cognatus 826,28

L. Lamia Æmilianus 318,25

Laminæ plumbeæ diras imprecationes in Germanici caput inscriptæ 230,34

Lampadius præf. pr. 701,41

Lampadius senator Rom. 806,2

Lampadius præf. prælt. creatur ab Attalo 827,36

Lamponius, dux Marianarum partium 95,31

Laneas vestes aspernatur Heliogabalus Imp. 567,12. lanificium tractat idem Heliogabalus 447,13

Languore deficere, i. morbo 116,41

Laodicea Syriæ, Antiochiæ æmula 518, 6: ob defectionem male multatur 518,22

Lapides eiaculatur Vesuuius ardens 326, 2,24. lapides incendio dissipati 801, 38. lapides ferro illiduntur ad terr. host. 139,43. lapidum magnus aceruus tristi nuntio ingestus 733,10. lapidati a milit. fontes 276,39. lapide vno facti muti 515,32. lapis niger, coni figura, pro sole ab Emisenis adoratus 563,7. ¶ vltra centesimum ab vrbe lapidem relegantur prætoriani perfidi 511,19. σημεῖον Græci dicunt, Latini etiam Miliarium.

Lapideam pro terrea vrbem relinquit Augustus 218,23. alii marmoream & adamantinam dicunt.

a Lare impieratis exordium petere 685, 18. vise ἑστία in Gr. Ind.

Larcius Lydus 298,40

Largius dictator 67,17: Gr. m. Λάρκιος 67,25. Sigonio magis placet Lartius 355,28

Larginus Proclus 136,26. vulg. l. Λαργινιός: sed Λαργῖνος habet præter P. c. etiam Zonar. 197,46

Largus Gallum Corneliũ accusat 196, 14: vt notatus a quibusdam 196,17. Largus Ægypti præfectus, Arabiam felicem oppugnat 197,1

Largiri multa, Imperatorium esse censuit Constantinus 832,32. largiebatur Vespasianus præcipue indigentibus 110,20. largitionib. deuinciuntur milites 544,44. largitione munerum corrupta etiã Pompeii tempora 145,3. largitionibus deficientibus, regii cultus instrumentum vendit Marcus 117,5. largitionib. præfecti, fures 116,1

Larissa, Syriæ vrbs 657,5

Laruati equites 541,29

Latere, ex Gr. λαθεῖν 481,28

Lateres partim bitumine, partim gypso conglutinati 718,41

Laternus, Seueri dux 405,12: forsan Maternus, vel Lateranus.

Latini debellantur 64,30: a Romanis subacti, milites præstare abnuunt 70,25. ob iniqua postulata debellantur 71,4. Latino Græcoque sermone facundissimus 863,31. Latinas litteras discit barbarici generis miles 701,8. Latinitatis ius hominib. dare Cæsar potest; verbis non potest 229,16

Latinus, dux Constantii 698,8

Latium vnde dictum 485,29: & Ouid. Fast. lib. 1.

Latrones, λῃσταί 64,16. latro insignis 405,18: 420,14. latro bestiis obiicitur 421,11. latro se ipse indicat & offert principi 221,26. latronum dux 90,5. latronum DC agmen duce amisso dissipatur 421,13. latrones latronum globo delentur 708,6: 709, 2. latrones pro spectris habiti 771, 12

Latrocinati naues Romanorum] F. latrocinati naues Romanorũ 79,36

Lauaret vnguentis 108,3: F. c. laueret: more vet. lauat asinino lacte Sabina 289,39. Lauatio post exercitia 425,14. lauatione & epulo ab Atheniensib excipitur Alarichus 784,9

Lauacrum aquæ calidæ 105,9. lauacrum publicum a Cleandro structum 479,21. lauacrũ Romæ a Decio ædificatum 121,1. lauacra quæ Antoninianę appellantur, fecit Antoninus Caracalla 119,1. lauacra publica Romæ insigniora quæ 855,27. lauacra pro sexu distinxit Adrianus 354,43. lauacris Germani vtuntur solis fluuiis 591,31

Laudes & honores ob beneficia non admittit Tiberius 229,36. laudes honoresque nimii, vel assentationis vel illusionis suspicionem præbent 253,2. laudib. capiuntur etiam principes 884,10

Lauream solum de Sarmatis vsurpat Domitianus 112,9. laurea perpetuo vti conceditur Cæsari 156,45. laureati & candidati legati 618,29. laureati præcones & nuntii circumquaque dimissi 618,18. laureatæ litteræ ob victoriam 287,16. laureata ciuitas 396,14. laureatus faustos nuntios excipit populus 617,30. laureatus in principum introitu populus 291,31: 471,9: 512,3: 539,33. laureati sacrificant in noui augusti creatione populus & milites 492,24

Laurentum vnde dictum, & quam salubre 478,30

Lauri ramulus baccatus cælitus demissus, faustum signum 180,37. laurum Pythicam præfert Nero victor 298, 18. laurus cum corona quercea ante palatium Aug. 193,21

Lauretum Liuiæ exarescit 302,34

Laxauit habenas reip. 121,34. sic F. at vulg. relaxauit.

Lazis seu Colchis rex imponitur ab Adriano 866,28

Lazici Africam infestant 887,4

Lectica imperatoria 573,9. Lecticulæ palliis diductis 125,6. F. c. electiculę. vise σκίμποδι.

Lectissimæ copiæ mil. 98,17

Lectoribus scriptorum suorum filiis in senatu vsus Vespasianus Imperator 320,23

Lectus insidentium multitudine grauatus frangitur 239,6. electo repente a furiis exturbatur Nero 274,3. sic Otho 305,45. lectulus funebris 220, 16. lectus funebris ante rostra proponebatur 220,30. lectulo eburneo cerea principis imago imponitur in funebr. exseq. 540,11: & 397,29. lecti argentei 726,22. lectus Iouis Capitolini 147,22

Legatus filio pater additus 72,4. legati Pompeio dantur quindecim 139,15. per legatos suos bella gessit Tiberius Imp. 107,4, i. duces vicarios. ¶ Legati e primariis viris cãdidati & laureati 618,27. legati supplices in senatum introducti 341,18. legati nõ admittuntur ab Annibale 80,4. legati hostium capti, dimittuntur a Scipione 85,3. legati partim necati, partim vincti ad imperatorem missi 599,26. legati, ob superbiam mandatorum detinentur, & ad stiuam adducuntur 579,37. legatis factam iniuriam armis vindicant Romani 71, 18. ob legatorum R. iniuriam diruta Corinthus 89,29

Legationes quædam a senatu auditæ sub Augusto 195,35. legationes regum & populorum, tribus consularibus committuntur ab Augusto grandæuo 215,12. legationes a ciuitatibus & populis Tiberius non audit solus 229,37. legationes gentium magnif. pascuntur conuiuio 88, 9. legatio magnifica Persarum ad Romanos 579,26. legatio superba 698,14. legatio ridicula 815,27. legationis specie ad obsessos missi domestici 611,8,14. legationi additæ Vestales virgines 315,22. legationis specie missi exploratores 696,9

Legere, ἐπιλέγεσθαι 70,15. vise Lector.

Leges non suo arbitratu Augustus tulit, sed communicato cum optimatibus consilio 195,26. leges multas rogauit Constantinus: quasdam ex æquo & bono: pleras que superfluas, nonnullas seueras 131,5. leges quotidie Tribonianus nunc tollebat, nunc scribebat 888,33. lex pro necessitate abrogata 821,9. legibus solutι esse qua signif. dicantur Imperatores Romani 194,20: 196,40. pro lege non scripta habentur regiorum tutorum mandata 780,21. legum forensiumque actionum peritia clarus Macrinus præf. pr. 553,28

Legit, F.] vulg. elegit 63,19

Legiones, τάγματα 101,4: 367,10. legiones Romanæ sub iugum missæ 133,32. legiones tumultuantes ab Alexandro exauctorantur integrę 119, 29. legiones x, sexaginta armatorum milia 70,26. Sic Græcæ quoque metaphrasi additum ibi hoc scholion; λεγεών, πλῆθος στρατιωτικόν, ἀνδρῶν ς. ἀπὸ τῦ λέγω τὸ ἐκλέγομαι, ἑξακισχιλίων ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν. id est, Legio, numerus militaris, virũm sexies mille: a legendo, seu deligendo: quippe hominum selectorum. legiones bellicæ sub Augusto XXIII: Dionis autem ætate tantum XIX: earumque catalogus 124,7. legio Flauia cæsa 112,11. legio tertia Gallica 313,14

Lelius & Lellius: q. Lælius.

Lembis paulo maiores naues fluuiales 706,39

Leniter tulit] F. leuiter tulit 110,15. lenitate insigni temperata iurperti animiq: granditas 889,29. lenitatem vafre simulat Tiberius 222,42

Lenocinii crimen 248,6

Lentulus Cornelius 78,40: 98,5

Lentulus delatoris criminationem ridet 235,11

Leone hinnulorũ agmen ductante 369, 39. leo hinnulum persequens 376,19

leo

leo ex equo confectus iaculo 380,14. leo socium se Caracallę aduersus hostes adiungit 436,15. leonum familiari cõsuetudine vsus Caracalla 437,40. leo herũ exeuntem detinet pertinaciter 437,37. leoni obiicitur diuinus 437,7. leonem homines deuorare doctũ, occidi iubet Claudius 259,18. leonem magnum occidit Glabrio coactus 335,14. leones centum simul exhibiti 117,19. leones c, totidemq; leęnæ, vnis ludis confecti 354,39. leones c sua manu conficit Cõmodus Imp. 484,32. leones ccc iaculis confecti 270,39. leones quingenti quinq; dieb. in theatri dedicatione occisi 145,7. leones aurei dotis loco Vraniæ dati 446,18
Leonina pellis cum claua præfertur Commodo 382,9. leonis exuuio se insternit Commodus 869,11:&483,14
Leo præf. vrbis 447,5
Leo dux Asiam aduersus latrones male tuetur 790,1,39: 792,33
Leo Isaurus iconomachus 891,46
Leonis Macellæ vita 883,27
Leontius sophista 854,3
Leontius dux orientis 890,45
Lepidus Cæsarem dictatorẽ dicit 148,4: post Cæsaris necẽ forũ cum militib. occupat 119,21: pontifex max. creatur per Antoniũ 160,32: Cæs. & Antoniũ inter se conciliat 104,26: ad Italiam defendendam domi triumuir remanet 104,42: in proscriptionib. crudelior Cæsare 167,24: Cęsari suspectus, mox in ordinem cogitur 182,39: pontificatum vsque ad mortem retinuit; sed probrose tamen ad celebres ludos ex agro in vrbem venire coactus 200,21. Lepido exitus signa quę oblata 166,37. Lepidi filia Antonii filio vxor datur 160,32. Lepidi filius necatur 200,21
Lepore e sinu emisso augurium captant Britanni 280,26
Leptis, opp. Tripolitanæ prouinciæ 118,7
Leti, gens Gallica 701,8
Leuatio noui Imp. 711,3.
Leuinus Valerius per e simplex in F. c 72,14: 82,4,16: in Fast. m. f. & Λαι-βῖνος & Λαιβῖνος.
Leuiter tulit conuitia, F. 110,35
Libanius rhetor, Antiochensium legatus ad Theodos. 766,11: magno in pretio habitus a Iuliano 877,43
Libationes ad aras vino vetere præstantiss. 568,11. libatur vinum ante imaginem Heliogabali 567,36
Libellus de orthodoxa fide 879,15. e libello recitata oratio 600,6. libello significata magistratus abdicatio 775,11. libellum a principe missum concerpit & in terram proiicit Arbogastes 775,15. libelli famosi in Iouianum Imp. passim sparsi 878,43. a libellis Antonino fuit Iulia nouerca 433,17
Liberalia Atheniensium 358,14
Liberalitas in Vespasiano magna, eaq; iusta 110,22. liberalitatis maximæ fuit Titus Vesp. 111,16. liberalitatis promptissimæ M. Antoninus 116,30: F. c. libertatis pr. liberalitas profusior ad rapinas & cædes adigit 381,29
Liberi magniq; animi exemplum in senatore R. 274,20. libere loqui Cato non veritus, etiam cum periculo 143,25. libertate magna apud Neronem vsus Burrus 284,6. liberas amicorum admonitiones libenter patitur Augustus 205,6
Libertas loquendi, necessaria 204,19: sed periculosa 352,40: apud principes potiss. non caret periculo 224,1: ingrata principib. 775,4: in plebeiis facilius fertur a principib. quam in dignitate præditis 254,7: domestica integritate fulta sit oportet 200,37. libertas intempestiua, male multata 474,34. libertatis & constantiæ exemplum 400,43
Libertas quantum sit bonũ 178,26. libertatem saltatori a principe petit populus 226,30. libertatem aurigæ ab Imperatore petit populus 358,23. Libertatis simulacrũ in foro post Seiani necem a senatu ponitur 242,17. Libertatis imago post Cõmodi cædẽ a senatu erecta 483,27. libertatis imago reip. sub Macr. restituta 561,24
Liberis quantũ tribui solitũ & licitum 851,13. liberi Britannis communes 280,40. liberi venditi ad tributorum collationem 691,11. liberos multorũ aluit Liuia 236,10. ad liberos alendos multa largitus Italis Traianus 339,45. liberos prætendentes supplices se prosternũt victoris pedib. 601,8. liberos potẽriorũ obsides capit Seuerus, prudenti consilio 516,20. liberi hostium tractati amice 535,17. ¶ Liberi Constantini, i. filii 130,26. sic Liberos sex, i. filios 126,10. liberorum trium ius 203,27
Liberius, episc. Romæ 879,26
Liberti ad militiam vocantur in trepid. publ. 116,28: & Suet. 23,22. libertos crebros fieri vetat Augustus 219,44. liberti cæsarei intra modestiæ limites continentur a Seuero 418,7. libertos suos alieno exemplo terret Domitianus 335,23. libertis alienis Claudius duriorem, suis indulgentiorem se præbet 262,27. libertis se ac remp. dedit Claudius 636,8. libertus ita ditatus vt theatrum ædificarit 145,21. liberti ad consulares potestates euecti 572,1
Libertinus Anulini, ἀπελεύθερος 125,21
Libidinis esse nimiæ 122,12. libidinosiss. princeps 446,22. sic Tiberius, Caius, Nero.
Libo Põpeianæ classis præfectus 149,15
L. Libo consul 228,20
Libo & Chilo coss. 669,34: 671,37
Librarũ argenti c milia exiguntur ob perfidiam 85,9. libris auri, argenti, & piperis quot, redempta obsidionis solutio 817,2
cum libro in scholam itat Rom. Imp. 868,2. libris multorum versuum cõscripta, i. prolixis l. 703,28. de librorum conscribendorum numero dispicit Nero antequã quidquã composuerit 290,19. libri duo, Gladii & Pugionis nomine inscripti 253,16. libri secretarum artium e medio tolluntur 870,31. libri exuruntur 234,37
Liburnæ naues, rostratæ 75,15. Liburnicæ quales naues, & vnde dictę 797,9. vise Λιβύρνα.
Libya per Apionis regis testamentum in Rom. dicionem transit 99,15. Libyæ ciuitates inclytæ tres 99,16. Libyæ præfecturæ seu prouinciæ duæ 688,4,21: 691,41. magnæ Libyę rector 813,36
Libycæ feræ in theatr. occisæ 146,29
Libycæ feræ d vno die cæsæ 248,30
Libyssa, locus Bithyniæ 87,13
Licinianus, Licinii filius, cæsar a patre dicitur 679,44
P. Licinius consul victus in bello Persei 87,26
M. Licinius Crassus proconsul 98,1
M. Licinius Crassus consul 101,25: Parthicum bellum qua fortuna susceperit & gesserit 101,25. vise Crassus.
P. Licinius Crassus in Asiatico bello occumbit 90,39
L. Licinius Lucullus consul 97,16: Mithridatem oppugnat 97,27: 98,8.
¶ M. Licinius Lucullus, Lucii patruelis, Macedoniam prouinciã administrat 97,36: 98,8,43. vise Lucullus.
Licinius Murena causidicus mordax 198,40
Licinius Sura 344,20
Licinius Valerianus Imp. ab exercitu factus 121,14. F. c. Lucinius. vise Valerianus.
Licinius Gallię procurator astut. 201,14
Licinius vnde oriundus, Imperator ve factus, & quamdiu imperium tenuerit 129,37: Imperator a Maximiano Galerio designatur 674,11: consul cum Constantino 671,44: affinitate sociatur Constantino 677,31: Maximiano cæsare deuicto, Constantini bellis implicatur 677,44: aduersus Constantinum denuo se instruit 680,35: a Constantino debellatur, & contra pacis leges occiditur 130,13: contra fidem supplici datam strangulatur 685,6. Licinii machinationes & interitus 876,4: vires naufragio fractæ 881,9: & 682,20: notatio 858,24 in Gr. exemp. passim Λικίνιος, gemino ν.
Licinus Fabius 74,17
Lictorib. xxiiii vsus Domitianus 330,28. lictores proconsulis 600,24. lictores additi etiam Vicorum magistris 205,16
Lignum viuificum 889,46
Ligures victi & triumphati 78,42. Ligures multi iungunt se Annibali 80,18
Lilybæum Siciliæ ciuitas 78,1
Lima in piscis assi ventre captiuo intromissa 684,24
Limenius præf. pr. 808,34
Limitib. imperii Diocletianus vt prospexerit 689,7. limitibus seu limitaneis vrbib. præficiuntur & ciuiles & militares duces 712,7. limites pręsidiis nudantur a Constantino 689,15. limitanei milites 492,11. limitaneæ ciuitates, castella, burgi 689,9
e Lindo Constantinopolim tralatum simulacrum 801,34
Linei calcei 568,25
Lingones, pop. Gall. 317,9. circa Lingones pugnatum in Gallia 126,21: F. c. Lingonas.
Linguæ auium & piscium in delic. 309,34. aliud lingua proferre, aliud habere in animo 505,18. lingua tegere manuum flagitia 891,13. linguæ correptis præciduntur a Caio 247,34. ¶ Linguæ vtriusq; litterarum studiosus Adrianus 352,6
Litium cognitioni multum & diligentiæ & temporis tribuit Marcus 365,16. litium dilationes sub Iuliano nullæ 877,9. lites pro potentiorum arbitrio determinantur 780,8
Litteris aureis scripta decreta 158,23. litterarũ alienarũ imitator peritiss. 662,7. ¶ Litteræ Alexandri ad Artaxerxẽ Pers. reg. 576,37. litteræ publicæ ad S.P.Q.R. 597,12. litteræ ad pop. R. publice in foro affiguntur 598,21. Litterarũ impatoriarũ latores 521,20.

litteræ principis duplices, apertæ, & secretæ 810, 18, 29. litterarum occulta missitatio 315, 17. litteras arcanas ad hostem scriptas, acerbe profert & persequitur Seuerus 526, 36. litteras in Pompeii scriniis inuentas exurit Cæsar 150, 38. litteras arcanas, quæ damni aliquid afferre possent, exurit Narcissus 266, 24. sic L. Maximus 333, 9. litteras ad Cassium rebellem scriptas Marcus non legit, sed confestim abolet: itemq; Verus 371, 1. ¶ Litteris blandis euocatus e prouincia præfectus 475, 13. litteris Parthum decipit Romanus 551, 14. litteris legendis intentus interficitur 598, 4, 14. litteras inter natandum Cæsar sinistra manu seruat 152, 44. ¶ Litteris Græcis pariter ac Latinis filium instituendum curat Mamæa 571, 21. Litterati apud Valentem suspecti veneficii 743, 27

Liuia Drusilla cum Ti. Claudio Nerone marito, ac filio, Cæsarem Octauianum hostem fugit, quem paulo post maritum nacta est 175, 35: cum marito & filio fugiens, benigne a Lacedæmoniis excepta 199, 28: nubit Cæsari, elocante marito 178, 31: imperii & felicitatis signum quod acceperit 180, 35: in Drusi morte quib. solatiis honorata 203, 26: Augusto de insidiis anxio quæ consilia dederit 208, 2, 11: imperitabat Augusto 200, 38: veneno Augustum sustulisse credita nonnullis 218, 14: Augusti heres ex triente 219, 11: diui Augusti sacerdos instituitur 222, 17. Liuiæ fastus qui fuerit, & a Tiberio vt depressus 226, 42. Liuiæ mors, exsequiæ, honores post obitum, laudes, apophthegmata 235, 44. Liuiæ porticus 203, 6: 342, 3

Liuilla Drusi vxor, Seiano stupri consuetudine familiarior 233, 20. vulg. l. & D. 423, Λιβίλλα: perperam. Liuillæ adulteri puniti 244, 20. sic & P. c.

M. Liuius Salinator consul 84, 4

e Liuio historico excerptæ conciones 334, 9

Liuor e veneno 270, 15

Locusta venefica famosissima, venenũ Agrippinæ præsentiss. parat 266, 1: supplicio deditur 304, 9. P. c. Lucusta

Locustarum lui depellendæ aues diuinitus missæ 659, 40

Logiones, pop. Germ. 664, 21

Lollia Paulina nubit Caio 248, 10. Lolliæ Paulinæ mors 264, 19

Lollianus res nouas molitur 122, 6: Gr. m. Lucius Ælianus

M. Lollius propr. Galatiæ 106, 35

Longinus Cassius 91, 15: 147, 15

Longinus Traiani dux 342, 23

Longini rhetoris eruditio, constantia, mors 659, 17

Longinianus præf. pr. 809, 18

Longus murus, op. Thr. 797, 20. Longus murus ante Constantinopolim 887, 17

Loqui bene seu pure, summopere studuit Tiberius 229, 11

Lorica aurea 102, 41

Lorium, villa Antonini Pii 115, 25

Lucania, regio Italiæ 673, 15. Lucaniæ correctoi 123, 19. Lucani Pyrrho se aduersum Rom. iungunt 72, 39

Lucano poesi interdicitur 290, 29. P. c. Luciano: perperam.

Lucernula sepulcralis 332, 2

Lucianus Proclus senator 333, 24: P. & M. c. Λουσιανὸς, Lusianus.

Lucianus, suillæ carnis præbitor 671, 39

Lucianus, Iuliani nauarchus 715, 23

Lucianus comes orientis 780, 38

Lucilla Marci f. nubit Lucio Vero 363, 18. Lucilla, & Lucillæ filia, ambæ Pompeiani consuetudine vtuntur 374, 45. Lucilla, fratre nec lenior nec temperantior, comparatis in eum insidiis, ipsa sibi exitium attrahit 375, 2. Lucillæ augustæ mariti, honores, ambitio, interitus 472, 21. Lucillæ filius necatur 546, 18

Lucillianus Persico bello præficitur a Constantio 695, 14: Nisibin fortiter tuetur 709, 39: exploratorum globo præficitur 716, 3: 718, 3

Lucillianus Iouiani socer, ad Pannon. exerc. mittitur 733, 26: interficitur 733, 33

Lucinis sacrificatur ludis sæcularibus 670, 7, 46

Lucius Cæsar, Agrippæ ex Iulia filius, ab Augusto auo adoptatus, & Imp. designatus 201, 43: insolescit 205, 17. Lucii Cæsaris funus & honores 207, 11. Lucii Caiiq; Cæsarum lucus 327, 45

Lucius, Traiani dux: vise Lusius

Lucius, Commodi F. Marci gener & collega 362, 5: 636, 22: a Marco ad imperii consortium quando & cur adsumptus 363, 8: felicitate abutitur 363, 40: a Marco fratre ac socero propter insidias submotus 545, 36. Lucii de Persis tropæa 577, 1. vise Verus

Lucius, Arianæ sectæ episc. 880, 17

Lucius mensis 381, 5

Lucretiæ stupratæ magnanimitas 65, 28

Sp. Lucretius Tricipitinus consul 66, 23

Lucta in glacie 366, 15. lucta simul & pancratio certat Aurelius Ælix 445, 40. luctis puerorum contendunt inter se Seueri principis filii adolescentes 530, 4. luctatio aprorum 415, 7

Luctus Homericus 777, 37. luctus festo & religioso cultu mistus 540, 10. luctus in morte Augusti 221, 10. luctus in Titi morte maximus 311, 28. luctus magnus ob cladem Varianam 216, 14. luctu annuo honoratur Brutus 66, 22. sic Poplicola 67, 4. luctu annuo honorata Liu[illegible] 236, 6. in luctu, etiam coniunctissimorum, nihil de solito rerum actu remittit Tiberius 233, 23: 236, 7. lugere filium occisum vetatur mater 427, 1. ante luctum nubere coacta matrona R. 444, 37.

Lugubris habitus senatorum & matronarum 540, 10

Lucullus Licinius 97, 16. L. Lucullus in Asia quæ gesserit 137, 26. Romanis in Asia quæ pepererit 731, 4. Lucullo successor mittitur Pompeius 139, 26. de Luculli bellis triumphauit Pompeius 843, 17. Luculli duo duo grauissima bella gerunt 98, 7: triumphant 99, 6. Gr. m. Λεύκολλος & Λούκουλλος 98, 8: alibi Λεύκολλος.

Lucus ante ædes, proceratũ arborum: eiusque ex fulmine incendium 667, 22. lucus e palmis & vitib. 721, 20. lucus Daphnensis 100, 16

Lucusta P. c. quæ Latinis Locusta dicitur.

Ludit seriis in reb. Nero 300, 45. Ludus seu lusus quid 832, 10. lusus iocique libera omnib. potestas datur ludis Megalensib. 476, 30. ludi complurium dierum post victoriam 191, 8. ludi per XIIII dies 385, 27. ludi pro populi Rom. libertate instituti 669, 4. ludi triumphales 527, 16: 529, 39. ludi Romani (Ῥωμαῖοι ἀγῶνες) a quo instit. 64, 37. ludi quos nec vidit quisquam, nec visurus est 669, 36. ludus gladiatorius, τὸ μονομαχικὸν παιδεῖον 117, 31. vise Spectacula.

Lugdunum, vrbs Gall. 118, 24. magna & opulenta Galliæ ciuitas 524, 17: Romani proconsulis sedes 397, 6. ad Lugdunum Seueri & Albini pugna 407, 15: 524, 16: 525, 17. Lugdunum diripitur & incenditur a Seuerianis 525, 18. F. c. Lygdunum 132, 30: Gr. m. Λουγδούνῳ 118, 30: P. c. Λογδούνῳ 407, 15

Lumina & ignes in scena 670, 14. luminibus coronisq; ornatur vrbs in Teridatis introitu 291, 28. sic 298, 24. luminib. & facib. excipitur principis introitus 549, 22: & 396, 15. lumina varia in pompa Heliogabali 570, 8. De ritu autem appendendi lucernas in die festo, ædesq; vrbis ornandi lauru ac lucernis, vise Lips. Electorum lib. 1, c. 3.

Lunæ vestibulum 847, 28. lunæ situs, motus, defectus 261, 23, 39. lunæ defectus, cruentusque & ater eiusdem color, turbatos militum animos non deiicit 312, 6. luna bis præter morem deficit 310, 27. lunam Soli nubere, decens Heliogabalo visum 569, 22. cum luna coit Caius 253, 30: 214, 40. lunæ templum & veneratio religiosissima apud Carrenos 555, 20

Lupanaria frequentat Heliogabalus Imp. 446, 29

Lupus in tentorium ingressus, mensam ducis euertit 166, 28. lupi duo Capitolium ingressi 426, 20. luporum vlulatus, ominosi 357, 38. lupi ad gregum custodiam emissi 215, 34. lupus dormiens excitatus 690, 18

Lupus, Seueri dux 407, 23

Lupus Mæsæ nepos 441, 42

Lusitania] F. Lysitania, more Gr. 90, 1. Sic idem F. v. 33, Lysitaniis pro Lusitanis. Lusitani triumphati 90, 33: victi 92, 19: per u etiam F. c. Lusitanici exercitus 826, 21

Lusius, Traiani dux in Dacico bello 342, 24: a Traiano aduersus rebellantes mittitur 349, 19: 350, 25: necatur 351, 43. Lusius 349, 19: 350, 25: & 351, 43, per s etiam in P. c. at 341, 24, idem P. Λούκιος, itidemq; Xyl.

Lustralia ludis secularib. quæ & quib. distributa 669, 41. lustrali aqua se purgant etiam elephanti 145, 19

Q. Lutatius consul 78, 20

C. Lutatius Catulus consul 77, 29

Q. Lutatius Catulus consul 92, 44: cum Cimbris felicissime dimicat 93, 5. vulgo Luctatius, quasi a lucta: sed sine c scribitur etiam in F. c. in Gr. m. Λυτάτιος

C. Lutorius Priscus eques, ob poema interfectus 232, 1

Lutum in ædilem negligentem coniici iubet Caius 248, 14: Sueton. 112, 38. luto profundo impactus 374, 39. lutum glutinosum 717, 33. lutum sanguine subactum 860, 40

Luxuria deprauatus 117, 29. luxuriæ inusitatæ fuit Nero 108, 1. F. c. luxoriæ. luxus insignis 289, 36: 309, 12. luxus mulie-

muliebris in Imp. Rom. 562,2. luxu omnes superauit Apicius 131,21
Lyciæ vrbes oppugnantur 96,46. Lycia in prouinciæ formam redigitur 110,27. Lyciæ magna pars Ægyptio mari occupatur 301,16
Lycius rhetor 867,43
Lydia latrociniis infest. 789,34. Lydiæ metropolis Sardis 794,11
Lydius, Isaurorum latronū dux fortiss. 665,6
Lygdunum pro Lugd. F. 132,30
in Lysitania bene pugn. L. Memmius 88,33. vulg. l. in Hispania. sed Lysitaniam agnoscit ibi etiam Gr. m.

M

M. Marcus, prænomen: at M'. Manius.
Macamæi audacia 727,20
Macedonico imperio diuiso, Romana potentia creuit 634,40. Macedonicum in Perside imperiū vt euersum 641,12. Macedonia debellatur a Rom. 82,3. Macedonicum bellum alterum 85,38. Macedonicū bellum Persei 87,17. Macedonicum bellum Pseudophilippi seu Andrisci 89,20. Macedonicū bellū Pseudopersei 89,38. Macedonicū bellū contra Rhodopæos 96,36. Macedonia prouincia M. Lucullo data 97,36. Macedonicum bellum grauissimū 98,7. Macedones legib. quib. a P. R. adstricti 88,4. Macedonas propter Alexandrū amauit & euexit Caracalla 429,9
Macedonica legio in Dacia 214,12. Macedonica phalanx Antonini Caracallæ 433,10: 548,20. Macedonica armatura 428,36: & apud Curt. lib. 1. Macedonicus habitus 548,18
Macedonis proditio & pœna 590,18
Macelles Leo, Imp. R. 883,27: 884,8
Macellum, ὁ ἀγορὰ τῶν ὄψων 276,14
Macennitæ pop. 412,19. Macennitis regio 412,6
Machares, Mithridatis F. 140,11
Machinæ bellicæ solutiles 433,11. machinę oppugnatoriæ facib. artificiosis expugnatæ 614,38
Machon seruus vaticinatur 247,22: P. & M. c. Μαχῶν: itemq; D.
Macrinus præf. pr. virtutibus & vitiis quib. præditus 553,26: quib. natalib. ortus, quomodo imperium adeptus: quomodo item & quamdiu illud gesserit 439,26: ad imperium vt euectus, & quo successu 556,27: 638,2: imperium quomodo & quamdiu gesserit 319,9: 559,30: qua re sibi & rebus suis offecerit 561,26: cum filio necatur 440,22: 566,12. Macrino & filio Diadumeno prædictum imperium 436,31. Macrini notatio 856,29
Macro Sertorius, prætorianis præficitur a Tiberio 240,18: Seianum callide decipit 240,33: honorum blanditias non admittit 242,23: Caium C æs. adiuuat in exstinguendo Tiberio 244,30: a Caio cum Ennia vxore occiditur 248,2
Macrobius trib. mil. 730,4
Macronichos, op. Thr. 797,20
Mactantur defunctis hostiæ, etiam humanæ 313,2
Madena regio 111,22. sic F. c. at Gr. m. Νεχανηνὴ χώρα: non sine mendi suspicione. Sextus Rufus Madenam illis temporib. dictam fuisse scribit quæ olim Media vocabatur.
Mæatæ, Britann. pop. 421,34
Mæcenas potestate quanta fuerit apud Cæs. Aug. 188,36: de imperio consiliū Cæsari Octauiano quod dederit 191,31: Agrippæ affinitatem Augusto suadet 199,23: ob vxoris superbiam Augusto minus gratus 201,8: ob mœchi patrocinium male audit 202,12. Mæcenatis mors, cū Augusto familiaritas, opera, inuenta 204,36
Mæcinnas senator temerarius 605,24. rectius Mæcenas apud Capitolin. 229,23, etiam in membr. m. s.
Mæotidis accolæ Sauromatæ 680,2
Mæsa Phœnissa, Iuliæ aug. soror, nepotes ad imperium vt euexerit 562,19: 563,37: & 441,30: Legat. vol. 434: Zon. 222,15: ad imperium euehit alterum quoque nepotem Alexianum 570,28: moritur 574,32. in nummis vet. I V L I A M A E S A A V G. teste Fuluio Vrs.
Magis & præstigiatorib. gaudet Caracalla 433,28. magi vndique accersuntur a Caracalla 554,4,11. magos de futuris consulens Antoninus, futuri cognitione ipse se priuat 554,4,23. de magis & vitæ exitu ab eis petito, vise & Tertull. Apolog. c. 35: & Isidorum Etymolog. lib. 8, c. 9
Magica sacrificia 289,10: 395,7. magica sacra Heliogabali 446,4. magica oracula, & magicis artib. elicita pluuia 868,37,41: & 366,43. magicis artib. & præstigiis euacuatus hydrops 360,29. magus veneficus in insulam relegatus 432,39
Magirus, seu Cocus, cogn. 448,1
Magistros omnis doctrinæ filio suo vndequaq; arcessit Mamæa 571,18. magister a discipulo necatur 297,25.
¶ Magister equitum quando primum, & qua potestate factus 67,9. magister equitum primus, Sp. Cassius 67,17. magister equitum a dictatore capitis damnatus, militum & populi fauore liberatur 71,23.
¶ Magistri militum, equitum sc. & peditum, στρατηλάται 688,29. ¶ Magister officiorum Palatin. 773,23. magister officiorum, ἡγεμὼν τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τάξεων 683,17: & ὁ τὴν ἀρχὴν ἐπιτετραμμένος τῶν περὶ τὴν αὐλὴν τάξεων 694,16: & ὁ τῶν περὶ τὴν αὐλὴν ἡγούμενος τάξεων 719,5. magister officiorum a seditiosis militibus interficitur 809,8. magistri potestatem nactus 811,11
Magistratus cum iudicio conferri dignis hominibus, præcipua Imperatoriæ prouisionis pars est 439,42. magistratuum creatio ab Augusto vt temperata 195,39. magistratus a Constantino vt mutati 687,36. magistratus a Theodosio conturbati 754,2. ¶ Magistratus forte ducti, plures annos in prouinciis manere cogūtur 244,4. magistratus vendi a Rom. soliti 864,34. magistratus venales sub Theodosio 754,42. magistratum nullum post quæsturam petiuisse, capitale sub Domitiano 334,26. magistratum sibi a principe qui non dedit, abrogari, non patitur Arbogastes 775,13. magistratus eiurari soliti in Foro vetere 540,34. magistratus maximi, præfectura prætoriana & vrbana, præstantibus viri & virtute viris committ. 769,28
Magnentius ad imperium vt euectus 693,22: Constante occiso, Italiam, Galliam, & Africam occupat 111,31, 46: bellum aduersus Constantium suscipit 695,17: profligatur 132,22: vt interierit, quamdiu imperarit, ingenio & moribus quibus fuerit 701,5: victus, ipse se interimit 132,28. Magnentii notatio 838,27
a Magnentianis ducib. opprimitur Nepotianus 132,18
Magnesia, Asiæ ciuitas ad Sipylū 86,26
Magnificentissimo pauit conuiuio J F. magnificentissime conuiuio pauit 88,11
Magnus Pompeius 635,6. Magni nomen an recte Pompeio tributū 843,19. magni nomen Alexandro tributum etiam a Latinis 839,11. Magnus rex Artaxerxes ad Rom. mandata quæ miserit 579,38
Magni aduersus Maximinum conspiratio 589,20
Magnus, miles 723,37
Mago Annibalis frater 81,18: capitur 85,12.
Kal. Maias, F.] vulg. l. kal. Maii 63,14
Maiestatis contra se reos Vespasianus non facile vltra exsilii pœnā puniit 310,25. vise Impietas.
Malas rubefacit Heliogabalus 570,26
Malchus historicus de Leone Imp. quæ tradiderit 883,32
Male faciens Cæsar, imperium nactus 154,45
Maledicta de se clanculum sparsa, ita vulgat Tiberius, vt etiam Actis publicis inscribi iusserit 233,42
Malitia insita, imperii potestatem nacta, tegere se nequit 685,12
M. Mallius consul 669,20: Fast. Lat. M'. Manlius 23,34
Mallus, op. Ciliciæ. & oraculum ibidem 376,15. ἐν Μαλῷ vno λ etiam P. c. sed gemino scribitur apud ceteros, Græcos pariter & Latinos: atq; adeo geminationem illam probant etiam Eustathii scholia in Dionysii περιήγησιν, 116
Malum malo grauiore sanatum 685,27
Mamæa, Mæsæ filia, Alexandri aug. mater 441,32: 562,33: Legat. vol. 435,1: & Zon. 222,16: Alexandrum quam sollicite instituendum curauerit 571,16: Mæsa matre mortua, imperium pro Alexandro administrat 574,35: 575,40: filium imperiositate nimia enervat 581,32: Vlpianū ad prætorii præfecturam euehit 638,26: milites ab Alexandro alienat 587,29: cum filio trucidatur 587,44: 639,24. in Mamæam matrem vnice pius fuit Alexander 119,35. Mamææ auaritia & erga nurum inuidia 575,17,25: auaritia & ambitio 872,26. vno m scr. etiā in Palat cod. & in m. s. Chronico 137,6: in F. c. vno m, & e simplici.
Mamercus prænomen 68,40
Mammæ excisæ & ad os matronis adsutæ 281,20
Manadus, trib. mil. 699,14
Mancinus Hostilius 90,14
Mancipia venalia, famis tempore sumuntur ex vrbe 214,45
Mandatum seuerius, ministri prudentia temperari, non ægre fert Adrianus 355,43
Manens, Manichææ sectæ conditor 864,23
Manes, χθόνιοι θεοί 668,40. manes de futuris consuluntur 554,28
Manichæi excōmunicati 880,39. Manichaica infamia 893,11
Manilius pro Manlius 70,16. Manilius 75,25, in Gr. metaph. dicitur qui Mālius in Fast. Capitolinis, in F. c. Malli°
M. Manlius consul 88,37. a Sigonio (176,34) Manius prænomine dicitur.
M. Manilius consul 92,30: F. c. Marcus Mallius: sicut etiam Gr. Fasti

Μάνιον vocant, pag 241 & lapis Puteolanus apud Sigonium 229, 48. vulgatam scripturam sequitur etiam Gr. m. 92,30
Manius prænomen vnde tractum 668, 39
A. Manlius consul 78, 20: Aulus Mallo, F. c.
L. Manlius Censorinus consul 88, 36: F. L. Mallius Cens. itemq; Gr. m. at Sigonius 176,34, L. Marcium Cens. nominat: itemq; Fasti Panuin. p. 22.
T. Manl⁹ Torquati cogn. vnde nactus 70,15. in F. c. dicitur Lucius Mallius: in Gr. Μάλλιος. T. Manlius Torquatus cōsul 79,6: in F. c. Titus Mallius Torq. T. Manlius Torquatus proconsul 82, 4: F. Titus Mallius Torquatus; etiam in seq.
L. Manlio Volsone] F. Lucio Mallio Vulscone 75,25. Gr. m. Manilium vocat 75,35
Manus nutu silentium populo significatur 474,17. manus nutu silentium atq; attentio petitur etiam in bello 697, 21. manu protenta audientia poscitur 139,2: 353 38. manu extensa reus arcessitur 241,23. manib. porrectis deditionem faciunt bello victi 680, 26. manibus porrectis supplices habitandi sedes a Rom. petunt Gotthi 747,29. ¶ Manus in cælum tollere 72,36. manib. in cælum sublatis preces ad Deum fund. 280, 29. manus in cælum efferre, signum admir. 867,47. ¶ Manib. a tergo reuinctis, impositoque collo funiculo ducitur ad supplicium Vitellius 316, 8. ¶ Manum humanam sub Vesp. mensa ponit canis 317,15. manus Rufini per vrbem circumlata, & stipes eidem mendicatā 785,31. manus inualida, Imperatoris pedib. calcata, integritati suæ restituitur 319,1. manus dexteritas & firmitas singularis 862,33. manum heri falso imitatur seruus 124,3. in manib. Commodi educabatur Cleandri filius 380, 4. manus ferreæ 187,35
Marathonia pugna 633,10
Marcellianus trib. mil. 672, 38: P. c. Macellianus, sine r.
Marcellianus notarius 819,2
Marcellinus præf. Mesopot. 661,12
Marcellinus, fisci præf. 693,1: magister officiorum sub Magnentio 694,15
Marcellinus Bæbius 419,24
Marcellus Claudius 79,25
M. Marcellus Cæsaris e sorore nepos, Sexti Pompeii gener 178,4
Marcelli, Augusti e sorore nepotis, ortus, mors, honores 198, 1. Marcellus Agrippæ cur infensior fuerit 198,14
Marcellus Capitoni de Latinitatis iure refragatur 229,14: P. c. Porcellus: itemq; D. 420. vise 925,66
Marcellus, insidiarum reus, ipse sibi mortem affert 323,18
Marcellus Vlpius 376,42
Marcellus Varus: quære Varus.
Marcellus trib. mil. 672,38
Marcellus Iuliano cæsari comes datur a Constantio 703,14
Marcellus Procopii dux 738,13: necatur 739,30
Marcia Cordi filia 234,41
Marcia, Quadrati primum, post Commodi pellex, demū Electi vxor, Christianis studuisse memoratur 375, 10: Commodum de populi seditione monet 379,43: Commodum a vesania dehortatur 869,11: quanto in honore apud Commodum fuerit 486, 6: Commodi insidias præuenit 487, 20,37: & 385, 2: Commodi tyrannide liberat remp. 636,28: necatur 395,3.
Marcianopolis, oppidum Mysiæ 652, 35. Marcianopolis, Thraciarum vrbium maxima 741,7
Marcianus Genesius 441,34
Marcianus, Gallieni aduersus Scythas dux 652,1: Trebellio Pollioni Marcianus; etiam in membr. vet.
Marcianus præf. vrb. 827,37
Marciani aug. vita 883,21
C. Marcius Tuscos vincit 70,22
Q. Marcius Coriolanus patriæ bellum infert 67,30. Quintus prænomine dicitur non tantum in F. c. sed etiam in Gr. metaphrasi: alibi etiā Cnæus appellatur. sed a plerisque omnibus Græcis & Latinis dicitur Caius seu Gaius.
L. Marcius Philippus consul 93,13
Q. Marcius Philippus consul 87, 6. in F. c. Marcus Philippus est: sed vulgatam scripturam probat etiam Gr. m.
Q. Marcius Rex, consul 91,15
Marcomani bellū mouent 363,47: vincuntur 364, 20: Romanis confinia loca populantur 646, 7. Marcomannicum bellum Marci temporib. 116,31,43. duplici nn etiam in F. c.
Marcomedos occupat Traianus 113, 16. sic & F. & Gr. m. Ortelius Mardomedos mauult, Mardis scilicet affines Medos.
Marcus pro Manius, F. c. 72, 6: & Gr. t. v. 9. sic 86,13
Marcus Sextus ditiss. necatur 243, 18: Sextus Marius Dioni 434
Marcus Verus 362, 4: 836,5: idem qui M. Annius Verus, M. Aurelius Antoninus, M. Antoninus Philosophus. Marcus imperium vt nactus, vt item illud gesserit 363,3: de filio sollicitus, qua oratione amicis eum commendarit 466,16: moriens, filium militib. commendat 372,42: morte præuentus, Scythici belli reliquias delere non potest 372,38: Lucii fratris & generi non tulit insidias 545, 35. ¶ Marci vita 867,7,39: forma & habitus 839, 32: habitudo, & studia 363,91 365, 26: 373, 41: studia 464, 31: mors, luctus, laudes 467,15: laudes 373,3: notatio 836,5: de se rebusq; a se gestis oratio 847,12: examen 850, 21: monumentū 539, 41. Marci imitator Pertinax 495,4. Marci affectatus & sinister imitator Macrinus 561, 34. Marco crimini Seuerus dedit quod Cōmodū nō submou t 423,39. Marco liberi qui fuerint, & quomodo eisdem ab eodem prospectum 464,17. Marci familiæ se inscribit Seuerus aug. 420,10
Marcus Imp. Britann. 824,28: 825,35
Mare triplex sinuosum 179, 41. mare Græcanicum 411,40. ad mare rubrum accedit Traianus 113,19. in mari rubro classem instituit Traianus 113,24. maris rubri situs & etymologia 348,29. ¶ Maria omnia piratis infesta 99,18. maria latrociniis purgando præfectus Probus 653,32. maris imperium Pompeio datur 139,13. mare tragœdiam nefariam non admittit 273,10. maris fremitus horrendus 326,21. mare retrorsum magna cum inundatione actum 301, 9. in mari ædificatæ domus 689,39
apud Margum victus Carinus 125, 28. sic F. & Gr. m. at vulg. l. Murgum.
de Maria Deipara vt senserit Constantinus Copronymus 892,13
Maria augusta 789,6: intacta moritur 804,10
Maria obstetrix 886,11
Marinus ad imperium euectus a Mysiacis legionibus 641,22,33,43
Marinus, Africæ dux 887,5
Marinianus filium redimit 819,38
Maritimis prœliis abstinere statuit senatus R. 76,32
Maritis plurib. nubere instituit Messalina 263,43. maritum subducere sibi vxor vt possit 236,20
C. Marius Metello succedit in bello Iugurthino 92,9. II, III, IIII consul factus in bello Cimbr. 92,38: consul quinto factus absens 92, 49: sexies consul 93,25: ciuile bellum mouet 93,36: cum Cinna ciuile bellum reparat 95, 7. ¶ Marius Marii filius, consul 95,24. Marius iunior victus & fugatus, ad mortem compellitur 95,25. ¶ Marianæ partis duces 95, 32, 45
Sex. Marii diuitiæ, potentia, mors 243, 16: D. 434
Marius ex ferri opifice Imperator 122, 8
Marmor Proconnesium 686, 37. marmorum colores delueti 801,21
Maronis versus 410,23
Marsi & Itali ceteri grauissimum bellum mouent 93,15
Marsyæ mortem Persis minatur Hormisda 684,10
Martis arma, (apud pontif. max. reposita) noctu strepitum edentia, ominosum 159,7. Martis signū in pompa solenni decidit 438,4
Martialis saluere iubetur 438,10. Martialis Antonini Caracallæ percussor 438, 11. Martialis centurio ad Caracallæ cædem vt inductus 555,8
Martina augusta 890,17
Martinianus Licinii augusti cæsar 683, 15: neci datur 685,5
Martius campus, equorum exercitationi dicatus 668,17
Martyri ob constantem Christi cultum exstructa ædes 794,48
Masagetæ: vise Massagetæ.
Masceldelus fratris iniuriam vlcus, malam meritorum reportat gratiā 788, 25, 42
Masinissa, Numidiæ rex, Scipionis aduersus Carth. socius 85, 12: Rom. socius aduersus Perseum 87,23: moritur anno vitæ XCVII 89,5. In Gr. m. perpetuo Μασσανάσσης dicitur: (vt etiam in F. c.) in scholio tamen Μασσανάσσης 89,3: apud Suidam Μασσανάσσης, σσ geminato.
Massagetæ, Alani seu Albani 358, 5. P. c. Masagetæ, vno s itemque Zonar. 204,9
Mastor Iazyx 360,36
Mater patriæ Liuia 236,12. Mater exercituum Faustina 368, 9. matrem vt diuideretis filii? 543, 14. matri nimium obsequens Alexander 576,2. ad matris mortuæ vbera lactens infantulus 347, 5. ¶ Matricidæ Neron, Orestes, Alcmæon 274, 42. ¶ Matris deūm pompa anniuersaria 476, 27. Matris deūm signū & sacra vnde Romam importata, & qua religione peragantur 477, 13. Matris deūm simulacrum Constantinopoli 687,14
Maternus sophista 334,10

Materni contra Commodum conspiratio 475,31
Maternianus Flauius 456,35
Maternianus Rom. 554,8
Mathematici Roma pelluntur 864,6
in Matrimonium habuit filiam Marci 115,38. matrimonia aliena corrumpere 121.13. matrimonia nobilia corrupit Carinus 125,12
Matronæ suspensæ nudæ 281,19
Mattiaru,num. mil. 723,20
Maura transnominatus locus qui antè S. Mauræ templū dicebatur 892, 27
Mauricius trib.mil. 732,7
Mauricii aug. vita 889,18
Mauritania inferior 412, 20
Maurusii barbari, & Maurusii Romanæ dicionis 601, 41. Maurusii Romanæ dicionis, Numidæ vocitati 601, 39. Maurusiæ cohortes, seu Maurorum ordines 673, 5. Maurusius equitatus 617,14. Maurusii iaculatores optimi 483,38: crudelissimi 518,15,18. Maurusii aduersus Germanos adsciti 584, 41: 585, 2: 590,40
Maurus Macamæum fratrem fortissime vlciscitur 727,12
Maxentius Herculii filius, a prætorianis Augustus nuncupatur 129, 5: e quib. natalib. & quo modo ad imperium euectus 672,33: imperium vt stabiliuerit 674, 25: a Constantino debellatur 130,2: machinamento aduersariis structo ipse capitur 677,20. Maxentii vita 875,42
Maxime cum, i. præsertim cum 67, 14
Maximus, tit. Imp. 381,14
Maximus, quæsturæ candidatus, ab hero agnitus, in seruitutem asseritur 177, 23
Maximus libertus 337,9
L. Maximus 335,8
Maximus, Traiani legatus 349,20
Maximi Quintilii & filii eius interitus 375,23,32
Maximus cum Balbino Imperator a senatu dicitur 604,11: 640, 11: quibus meritis ad imperium euectus 604, 13,28: Balbino qua re potior 620, 38: cum Balbino interficitur 621,3. idem Puppienus.
Maximus: quib. natalibus & qua occasione ad imperium euectus 760, 14: imperii confirmationem & societatem a Theodosio impetrat 761, 39: Gratiano sublato, Valentinianū quoq; & dolis & armis adoritur 766, 23: captus, carnifici traditur 770, 19
Maximi opulentia 855,35
Maximus philosophus necatur 744, 1. Maximo philosopho cur infensior Valentinianus aug. 735,8
Maximianus Herculius Cæsar 125, 36: ex Cæsare fit Augustus 126, 4: VIII consul 671,40: imperium cum Diocletiano deponit 671, 42: pro Maxentio filio sollicitus, remp. iterum capessere aggreditur 673, 14: imperium resumere conatur, infeliciter 129, 7: vt Seuerum, ita & Constantinum dolis aggreditur 673, 17, 44
Maximiani Herculii vita 874, 29: ingenium & mores 127, 30: 128, 34: ingenium, mores, pœna 838, 13. Maximiani Herculii filius Maxentius, imperium inuadit 672,33
Maximianus Galerius Cæsar 126, 5: 672, 3. Maximiani Galerii patria, connubia, res gestæ 126, 6. Maximianus Galerius Maxentii conatus impedire nititur, frustra 673, 4, 23: Licinio Cæsare dicto, paulo post e vita excedit 674,9
Maximiani duo, Diocletiani collegæ ambo 838,4
Maximianus Cæsar orientis 129, 41: nouus homo 129, 46: res nouas moliens, morte præuenitur 130, 7: a Licinio deuictus, mox Tarsi moritur 677,37. aliis Maximinus 955,57
Maximianus trib. mil. 730,4
Maximianus legatus 818,35
Maximillianus Mariniani f. 819,38. sunt qui Maximianum malint.
Maximinus imperium vt nactus, quomodo item & quamdiu illud gesserit 120,2. (F.c. Maximianus: itemq; Gr.m. & hic, & paulo post, v. 18: perperam) e quib. natalibus & qua ratione ad imperium euectus 585, 22: imperio vt potitus, & quomodo illud gesserit 639, 13: & 588,2, 28: tipensis exercitus in Mesopotamia dux, antequam ad imperium peruenisset 603,27: odia omnium quib. rebus in se concitauerit 593,8,34: cum filio interficitur 616, 29: 640, 20. Maximini vita 872, 39: ortus, ingenium, mores 588, 33, 40: forma & statura 590,32. Maximini filius Cæsar a patre factus 614,17
Maximinus cæsar or. 672,4. Maximini cæsaris vita 873,5. idem alibi Maximianus.
Maximinus, præf. Syriæ, sub Tacito Imp. 662,24
Mazaca Cappadociæ ciuitas, nunc Cæsarea 107,9: F. c. Mazia: Gr.m. Μάζακα: Stephano Byz. Μάζακα, plurali fine, vt Τύανα: itemque Suidæ infra 857,14
Mechanicus insignis 665,42
Media in Parthorum dicionem venit 186, 3: infestatur ab Alanis 204, 6: peruastatur ab exercitu Rom. 581, 6
Medici propositum defuncti principis corpus visunt 540, 27. medicos patri mortem accelerare vult Antoninus 538, 4, 17. medici multi reges peremerunt 361, 7. medicus proditor 73, 40. medicis præmia quæ nactus Antonius Musa 197,41
ex Medietate, pro, Dimidia ex parte 78, 26
Mediolanum expugnatur 79, 31. Mediolani occisus Gallienus 122, 27. F. c. Mediolano: vt supra 120,10, Aquileia occisus.
Medius princeps, i. mediocris 130, 35. sic Mediē imperauit Claudius 107, 26. ¶ Mediis vix quinque horis, i. vix quinq; horarum interuallo 126, 26
Megia, op. Pers. 717,4
Mel amarorem temperat 837,28
Melas fl. 792,28
Melitenenses milites Christiani 367,10
L. Memmius in Lysitania bene pugn. 88,32
Memmius Regulus consul 240, 22: vxorem suam Caio despondere cogitur 248,11
Memoria defuncti honoratur 557, 6. memoria non dignatur Zosimus ignauos & monstrosos imperii rectores 636, 12. memoriæ exemplum memorabile 321,34. a memoria principi; seu Magister memoriæ 548, 34
Mena Sexto Pompeio gnauum se administrum præbet 176, 47: Sexto audax dat consilium 177, 4: ad Cæsarem Octauianum transfugit 179,4
Menelai ducis dexteritas, & interitus 700,11
Mendacia & criminationes aspernatus Titus 324. 44. mentiri, necessitate postulante, non veritus Seuerus 505, 17
Mendicorum adiuuandorū prætextu mendicos faciunt monachi 800,14
Menedemus sacerdos 880,13
Meniphilus Aquileiensis 610,41
Mensa imperatoria, epularum & ministrorum numero vltra modum onerata per Theodos. 754, 21. mensa hospitis cæde polluta 745, 2. mensæ argenteæ 726,21
Mensarii furta dexterā 891,7
Menses lunares, solares Alexandrini 156, 9. menses XIIII in Gallia facit Licinius procurator 201, 20. menses omnes a se transnominat Commodus 381, 5: 483, 19: 869, 6: & Lamprid. 160, 19. mensem a se denominari Tiberius non vult 230,2
Mento subiectus gladius 110,2
Mercede aliquid facere dedignatus Nero 298, 43. merces ante opus data, promptiores militum animos efficit 169, 40. mercenarii milites pro Italicis per præsidia & castella disponi quando cepti 507,40
Mercurius inquisitor & præco deorum 838, 34: 839, 25. Mercurius aerius, magicis precib. inuocatus, pluuiam dedisse creditur 366, 42. Mercurii habitu Commodus vtitur 382, 9, 12: 383,15
Meretrices ab Heliogabalo vt tractatę 446, 30. meretrices quoq; tributorum collatione oneratæ 691, 6. meretricum prostantium ritus 448,33
Meridiani tractus seu Africæ diuisiō 541,6
Meridiari solitus Commodus 486,25
Merita, ἀξίαλ 111,47
Merobaudes Valentiniani dux 745, 20: Valentinianum iuniorem ad imperium euehit 746,17
Meror pro Mœror, F.c. 116,17
Mesa fl. 263, 36: vsitatius Mosa.
Mesopotamia in prouinciæ formā redigitur a Traiano 113, 21. Mesopotamiæ præfectus 661,13
Messala Silius 395, 24: 444,29
Messala Valerius consul. 214,3
Messalæ domum aliam pro Antoniana donat Augustus 196,33
Messalina Claudii vxor, libidine atque audacia insignis fœmina, maritum ad cædes vt perpulerit 259, 24: libidini & ipsa indulget, & alias matronas eisdē illecebris implicat 260, 26: 263, 39: Mnesteris cōsuetudinē astu a Claudio impetrat 261, 7: Mnesterē a theatris abstrahit 262, 1: alteri marito nubit, C. Silio 263, 44. Messalinæ conuiuium, & mors 264,4
Messene insula 348, 32. F.c. Mesene vno s
Messenii: quære Edessii.
Metellus Cæcilius 76,35
Metellus in Celtiberia res gerit egregias 89, 45. Metellus Creticum bellum suscipit 137, 27. Metelli fratres vno eodemq; die ambo triumphant 91,35
Metius Pompusianus 333,44
in Metropoles cōuocantur sparsi per oppida tirones 753, 31. metropolitanus episcopus 891,33
Metui magis quam amari Seuerus voluit 527,10

Michaelis Imp. vita 892,33
Michael Amoræus 893,2
Michael Ducæ F. Imp. 896,4
Micipsæ Numidæ filii 91,38
Mile, seu Milium, loc. Const. 882, 47.
Milia seu Miliaria, σημεῖα 64, 32, Gr. m. sic Miliarium ab vrbe quartum 70,15: miliarium ab vrbe XI, 69, 11: miliarium ab vrbe XV 65, 42: miliario ab vrbe XVI 64, 34: miliarium ab vrbe octauū decimum 73, 2. item, Miliarium vrbis quartum 82, 23: 208, 29: miliarium vrbis quintum 67, 35. alibi Lapis.
Militib. iniucundus 131, 30: F. c. militi iniuc. milites legere, non emere solitus Galba 304, 4. milites pecuniis omnium maxime conciliantur 572, 23: 582, 43: datis largiter pecuniis, ad expeditionem se instruere iubentur 579, 3: pro Imp. profugo ad multas horas dimicant fortissime 565, 42. militib. bello Dacico cæsis aram erigi & quotannis parentari iussit Traianus 341, 19. ¶ Milites sub Othone quam audaces & insol. fuerint 306, 24: præfectum prætorio deposcunt ad supplicium 377, 20, 42: pecunias poscentes, quo argumento reiecti a Marco 364, 11: a Seuero quæ cōtra disciplinam veterem nacti 526, 23. militū mores corruptela manifesta quando incesserit 500, 8. militū Ro. dissolutio tēpore Dionis 451, 41. militū corruptela duci ante omnia corrigenda 703, 40. miles vitiosus & ignauus a Scipione vt correctus 90, 21. milites tumultuantes vt compescuerit Cæsar 153, 17: 156, 2. milites refractarii, lenitate & liberalitate ad off. reuocātur 138, 17. milites fugaces pudenda magis quā graui pœna castigati 704, 39. milites pudore magis quā pœna mouentur 704, 41. ¶ Militi auxiliari obuiam honoris causa procedit Imp. 785, 22. milites ordinarii trium præcipue generum, prætoriani seu palatini, vrbani, limitanei 687, 38. milites miscellanei 396, 41. ¶ Militum magistri, & annonas præbebant, & delicta castigabant 688, 44: & 687, 44. militem pariter & Imperatorem agit Caracalla 547, 30. milites necessarios non futuros sperauit Probus 124, 27
Militares viri 124, 2. e militari corpore primus ad Imperium euectus Maximinus 120, 3. militaria opera 547, 30. militari opere confitæ vineæ 124, 24. militari seditione occisi Augusti 119, 14. militari tumultu interfectus Imperator 119. 23, 34. militaris victus 547, 33. militari veste nudantur & probrose dimittuntur prætoriani perfidi 511, 16. militaria instituta Adriani, diutissime perdurarunt 355, 26. militaris disciplina per Constantinum corrupta 687, 44: 689, 1. militaris disciplinæ corruptio, ante omnia duci corrigenda 749, 31
Militiæ se dedidit Maximinus ob corporis magnitudinem & vires 589, 1. per militiæ gradus seu ordines omnes adscendere 585, 28. militiæ ordine famam consecutus egregiam 125, 40. militiæ vtriusque magister 822, 20
Milium ter quotannis seritur Oasi 854, 40
Millesimus annus vrbis ingenti ludorum apparatu celebratur 120, 37. F. c. millensimus.
Mimici histriones ad reip. administrationem euecti 571, 40. mimis & saltatorib. deditus etiam Theodosius 758, 24
Minarum memoria, alta mente reposita, erumpit suo temp. 684, 15. minas Aureliani præuenire quam exspectare maluit Eros 662, 3
Minerua Propugnatrix 783, 43. Minerua Antonio despondetur ab Athenensib. 178, 11. Minerua præ ceteris diis a Domitiano culta 329, 9. Minerua Domitiani, arma abiicit 336, 22. Mineruæ ac Iouis simulacra pro forib. curiæ Constantinop. 801, 31. vise Pallas.
Mineruina, Constantini cōcub. 679, 40
Minos, deorum iudex 836, 27
M. Minucius Rufus consul 79, 34. Minucius Rufus in Macedonia quæ gess. 92, 18
Minucianus: quære Mucianus
Misenū & Puteolos inter sitæ Baiæ 179, 39. Misenatiū classis: vise Amisenum.
Miserabili oratione nil efficit Peponila 323, 5
Misitheus: vise Timesicles
Misopogon, Iuliani liber 876, 45
Missilia in vulgus sparsa varia 570, 16
Mithra, Persarum & Parthorum deus 192, 8 Mithras, sol, Pers. numen, Iuliani quoq. deus 852, 31: & 837, 25
Mithridates Ponticus, Romanorum aduersus Aristonicum socius 90, 42: bellum Rom. quib. de caussis sibi attraxerit, & quomodo illud gesserit 94, 6: bellum denuo mouens oppugnatur 97, 20: a Pompeio vincitur 139, 36: profugus ad mortem cogitur 99, 30. Mithridatis vita paucis comprehensa 99, 34. Mithridatis interitus & sepultura 141, 15. Mithridatis filii triumphati 100, 36
Mithridaticum bellum quando exortum 93, 35: renouatur 98, 38: 99, 9: quamdiu durarit 99, 36
Mnester saltator astu a Messalina irretitur 261, 8: a theatris per Messalinam abstrahitur 262, 2: populo, ob saltandi peritiam; Messalinæ, ob formam carus 262, 10: occiditur 264, 10
Mocisia cisterna 887, 14
Modares Scytha 751, 40
Moderando imperio idoneus 127, 36 Moderationis & ciuilitatis vnicæ princeps 122, 40. moderationis seu æquanimitatis exemplum singulare 321, 30
Modestia ingenti se agere 133, 10. de modestia vtriusque sexus leges 200, 35
Modestus præf. præt. 742, 2: 743, 21
Modestus pontifex 890, 1
Modius, μέδιμνος 81, 20, 27
Modum operi dare 133, 48
Mœrore vultum mutare 116, 17: F. merore simplici e.
Mœsia superior 124, 25. in Mœsiam mediam transfertur Dacica Traiani prouincia 123, 39
Mœsi domantur 94, 43. per oe etiam in F. c. itemq; 121, 7: in Gr. m. & alibi Μυσοί.
Mogontiacū rebellat 121, 5. apud Mogontiacum Drusi monumentum exstat 197, 25
Molari lapide quadrato structum Byzantium 515, 29
Mollitiei luxusque exemplum insigne 289, 36. mollitiei crimen diluit Geminius Rufus 238, 17
Molotti, Epiri incolæ 801, 41
Momoshus, Persi. dux 719, 43
Monachi episcopum suum contra Imp. tuentur 885, 44: quale hominum genus, & qua re populum Constantinop. in se concitarint 800, 7: quo nomine a Zosimo reprehensi 631, 17. de monachis constitutio Valentis 630, 45
Monarchia quib. virtutib. ab Augusto facta sit commendabilis 192, 15: 225, 31. vise Imperium.
Monetæ cudendæ apta materia vndiq; rapitur a Maximino 593, 23. moneta adulterina a Caracalla Imp. cusa 432, 8. pro moneta adulterina noui populo nūmi dantur 661, 36. monetam ab Albino Cæsare cudi patitur Seuerus aug. 513, 42. moneta Pescennis imaginem gerens 475, 2
Monetarii rebellantes, acerbissime compescuntur 123, 23: 873, 42
Monilib. aureis collum ornat Heliogabalus 572, 10
Monita non auersatur Adrianus 354, 2. monitores malam ab Heliogabalo ineunt gratiam 444, 48
Monna, insula vicina Brit. 281, 12, 28
Monobazi liberi, Romam cum Teridate ad Neronē proficiscūtur 290, 37
Monotheletarum hæresis 889, 43: 891, 30
Monstrosi partus 482, 6
Montanus Iulius 274, 9
Montes clamore consonant 177, 32: terræ motu subsidunt 347, 15
Monumenta sacra Imperatorū R. 539, 6, 41. monumentū herois, quib. honorib. affectum a Caracalla 549, 26. monumēto suo inscribi Similis quæ voluerit 319, 31. monumentum pulchrum & præclarum terra hostilis 283, 11. in monumento subterraneo cum vxore latitat Iulius Sabinus 318, 12. in monumento procreati liberi 323, 7. 9. Sepulcrum.
Mora hostem frangere 730, 27
Morari, [illegible], i. degere seu ag. 129, 6
Morbus insolitus, capite infestato crura etiam depopulans 197, 7. in morbo a medicis deplorato, deorum auxilium implorat auer sacrilegus 667, 26. morbus magicis præstigiis curatur 360, 30. morbus magico machinamento conciliatus 734, 29
Mores] morum dissolutorum corrector 123, 31. morum veterum homo 132, 6. ¶ Moratus egregie 124, 12: F. c. egregie moderatus. sed vulg. Moratus probat etiam Gr. m. & sic Moratus callide 127, 20
Morini, pop. Gall. 145, 30. P. c. Μωρινοὺς habet per omega: cum Virgilius priores duas huius nominis syllabas corripiat.
Morositas insignis 284, 35
Morte communi obiit 106, 2. sic Mortuus fataliter 67, 1. morte obiit voluntaria 109, 21. mortem cicuta sibi consciscit philosophus senio & morbo fessus 355, 1. mortis caussæ aliis aliæ 491, 41. ¶ Mors principis aliquamdiu celata 351, 18. sic mors Augusti celatur 218, 36. mors simulata 296, 25. ¶ non Mori sed emigrare se crediderunt Getæ 846, 31. non moriturum, sed cum corpore in cælum emigraturum esse Iustinianū pollicitus Trebonian' IC. 888, 27. ¶ Mori generose, vnica sub tyrannide

nide virtus 260, 9. mortis contemptum vxorem docet Seneca 288, 30. mori volens, non potest, iusto Dei iudicio 358, 39

Defuncti corpus proponi solitum in atrii aditu, post in foro 540, 15, 34. mortuus, in foro publice proponitur, laudatur, crematur 159, 45: antequam sepeliatur, in foro proponitur, & funebri oratione laudatur 236, 1: ab heredib. effertur ad sepulturam 228, 15. mortuo, dum per forum effertur, in aurem loquitur scurra 227, 39. mortuum tangere, non licitum principib. 856, 33. mortui Seueri corpus militari ornatu togo imponitur 424, 14. mortui crematu cineres, in vrna inferuntur monumento 539, 3. mortui inique occisi, in honoratiora sepulcra transferuntur 388, 35. mortuorum facultates curiosius inquiruntur 586, 43. mortuorum quoque nomine pensitata Romanis tributa 278, 45. inter mortuos se abscondit Vexinas 332, 43. vise Funus, Exsequiæ.

Mosa fl. quære Mesa.

Mucianus Vespasianum ad imperium capessendum instigat 311, 1: in Italiam aduersus Vitellium a Vespasiano mittitur 311, 8: Vitellio necato, cum Domitiano temp. administrat 316, 42: 317, 30: animo effertur 317, 31: pecunias colligit ingentes 317, 32: Vespasianum aduersus philosophos concitat 321, 19. in P. c. bis Μυσιανὸς appellatur 311, 1, 15: bis item Μουσιανὸς 315, 13: 317, 42: (per allusionem ad Musas & Musicos) bis idem etiã Μυσουκιανὸς 313, 18: 321, 19: (M. c. Μυσουκιανὸς) sed idẽ etiam Μυκιανὸς 316, 41: 317, 30

Mucii forte facinus 66, 42

Q. Mucius Scæuola consul 91, 27. per c scribitur etiam in F. c. sicut apud Gr. scr. omnes.

Mugiles Nicææ lacus fert maximos 413, 25

Mugitus e terra editi 296, 30. mugitus terræ, ante motum eiusdem 346, 7. mugitib. similes sonitus 326, 21

Mula parit 303, 14. mularum lapsus ominosus 416, 32

Mulieres ludis sæcularib. ad aram Iunonis supplicãt 671, 14. mulierib. servata pudicitia, maritos earum sibi conciliat Lucullus 138, 1. per mulieres in aulã se insinuat Ægyptius 685, 36. ¶ Mulieres habere militib. cõcessum a Seuero 526, 25. mulieres, obsidionis tempore ad pauciorem numerũ redactas, communes omnium esse iubet Lydius 665, 38. mulieres Britannis communes, & virili virtute præditæ 280, 41. mulieres & liberi Britannis communes 421, 42: 425, 4. mulieres quoq; belli munia obire coguntur apud Pers. 580, 35. mulierum corpora in barbarorum strage reperta 364, 8. mulieres quoque bestiis in amphitheatro conficiendis admissæ 327, 36. mulierũ certamen adeo agreste, vt in posterum mulieribus certare interdictum sit 414, 3. ¶ Mulierum venustiorũ e barbaris delectus 747, 40. muliere aliena vsus latro, per eandem proditur 421, 6. ¶ Mulier humana specie maior atque augustior, Drusum regredi iubet 203, 20. mulier virilis 174, 36. mulier sobria, ebrioli hominis insidias præuertit 487, 21. mulier, ruderibus clausa, se infantemque lacte suo sustentat 346, 45. ¶ Mulierem pariter & virum agit Heliogabalus 444, 39. mulierem omnibus modis agit Heliogabalus 447, 16. muliebri cultu vtitur Caius 858, 17. muliebri habitu deceptus centurio Rom. 364, 27. muliebri veste induti milites fugaces, per castra circumducuntur 704, 40. muliebris morbus Macrino exprobratur a Caracalla 553, 35. muliebri imperio regi dedignãtur milites Rom. 586, 4. muliebris cupiditas 105, 31

Multatus finibus, fine c etiam F. c. 133, 30. sic Multauit, fine c, F. 99, 45. multæ pro liberorum numero temperatæ ab Adriano 361, 29

Multitudo, quantumuis magna, virtute & arte vincitur 137, 40

Multo post] F. c. post multo 133, 3. Multa pars Dalmatiæ subacta 97, 6: more Græco, pro Magna pars.

Muluius pons 118, 3: 130, 6. sic F. c. & Gr. m. vulgo Miluius, per i.

Mummius consul, eiusq; de Corintho triumphus 89, 30. in F. c. gemino mm scribitur: in Gr. m. primum gemino, post vno 89, 29, 35: at 297, 22, perperam Μίμμιος, & in vulg. l. & in P. c.

L. Munatius consul 217, 7

Mundense prœlium 103, 26

Mundi euersio imminere visa 326, 32: 327, 6

Mundiaco, pro Mogontiaco 853, 33

Muneris spectaculum magnificum 119, 29. munerum editio post victoriam magnificentissima 117, 17

Munerarius ludis Capitolinis Imperator ipse cum pontificibus 474, 6. munerarios Caracalla libertos suos aut alios diuites instituit 430, 3. munerarios aurigationibus suis Heliogabalus quos legerit 447, 2

Municipes reip. Ro. erant vrbes Italicæ 610, 32

Murænis suis mancipia damnata obiicit Pollio Vedius 202, 33

L. Murena consul 100, 33

Murena Licinius 198, 40: effusioris loquacitatis pœnas luit 200, 19. Μυρήνας per ae etiam P. c. & D. 354: per e simplex etiam F. c. & Gr. m.

Muri Byzantii egregii 401, 31: 515, 28. muri, parte inferiore lapidei, superiore lignei 680, 8. murus ligneus 264, 43. muris duob. in orbem cinctum opidum 718, 31. muris duobus & xvi turribus munitum castellum 722, 29. murorũ lorica 401, 32. muri pars aliqua deiicitur ad victoris introitum 298, 6. murus a torrente subrutus 518, 39. in murum funibus sublatus 126, 15

Murices in campis sparsi 558, 7

Murrhina vasa 117, 9. F. c. murrina, sine aspir.

Mursa, op. Pannoniæ 693, 39: 695, 21: oppugnatur a Maxentio 698, 42. apud Mursam profligatus Maxentius 132, 23. apud Mursam occisus Ingenuus 121, 29. (sic F. c. at vulg. Mursiam) in Mursensi campo acre prœlium 699, 17

Musarum simulacra, ex Helicone Cõstantinopolim tralata, conflagranti malo insecuturi temporis omine 801, 24

Muscæ cœnantib. molestias facessunt 350, 8. ne musca quidem Imperatori assidet 319, 42

Musianus & Musicianus: vise Mucianus.

Musicis instrumentis omne genus exceptus Imp. Caracalla 549, 19. musicum certamen 527, 17. musices cuiuslibet histriones 546, 15. musica dissoluta 758, 27. musicæ regimen penes harmoniam diatessarωn 142, 21

Musonius Rufus philos. 289, 32

Musonius philos. 321, 23

Musonii philosophi eruditio & filii 782, 38

Musonius Musonii f. 782, 40

Mutare, pro Mutari 130, 31

Mutilatur parte aliqua corporis princeps mutilis 828, 33

Mylæ, op. Siciliæ 181, 25

Mysiæ dux 123, 46. Mysia superior incursatur a Quadis & Sarmatis 702, 23. ¶ Mysi deuincuntur a Crasso 191, 14. Mysi Thracienses 712, 11. Mysiaci milites Imperatorem sibi deligunt 311, 14. F. c. Mœsiam per oe, itemq; Lat. ceteri prope omnes.

Mysteria Cereris Hadrianus quoque visit 356, 12. mysteria Cereris imitati Romani in ludis secularibus 527, 21. mysteria humanum genus continentia 736, 2

N

Nabis Laced. tyrannus victus 86, 6. Nabidis filius Armenes 86, 10: F. c. Nauidis.

Nacolia, op. Phryg. 739, 24

Næuius Sertorius Macro prætorianis præficitur 240, 17, etiam P. & D. 428: nisi quod apud D. sine diphthongo scriptum Neuius: haud scio an rectius Cnæus Sertorius M.

Naisus, op. 712, 41: 713, 2. sed posteriore in loco P. c. habet μύσσον, perperam. ad Naissum pugna 654, 4

Naphtha exuruntur hostiles machinæ & hostes ipsi 411, 6. naphtha qualis liquor 137, 30. de naphtha Plinii & Xiphilini locum confert Turnebus Aduers. lib. 6. c. 9.

Narbona in Gallia deducta colonia 91, 26. F. c. ibi habet Narbonę, e caudato; quod valet ae diphthongum. Narbonæ natus Carus 124, 34: F. c. Naruone

Narcissus Claudii libertus, Messalinæ ad scelera gnauus administer 259, 36: ab exercitu exploditur 260, 38: ad Claudiũ defert Messalinæ scelera 264, 7: impudẽter abutitur Claudio 265, 13. Narcissi morbus, mors, erga Claudium fides, potentia 266, 14

Narcissus Neronianus supplicio deditur 304, 9

Narcissus gymnastes Commodũ suffocat 385, 7: 488, 22: bestiis obiicitur 395, 5: P. c. Narcissianus.

Narmalaches fl. Pers. 725, 22. idem supra Regis amnis 720, 44

Narseus Pers. rex, orienti bellum infert 126, 2: profligatur 127, 8. Narsei vxores, sorores, liberi, capiuntur 127, 9: triumphantur 127, 47

Naruone pro Narbonæ, F. c. 124, 34

Nasi & oris compressione quid significarit Proculius 196, 18

Nasica Scipio 91, 36: F. c. Nassica, gemino ss.

Natali die Augusti, ludi celebrari soliti 217, 35. natali suo gladiatorios ludos exhibet Caracalla 434, 1. natalem suum Adrianus vt celebrarit 354, 37. natali suo nihil prẽter solita fieri vult Tiberius 225, 14. natali suo tributũ velut primitias exigit Commodus 381, 34. natalis Seiani quoq; publice celebratur 236, 32. natalem filii co-

lebrat Marcellinus 693,6. natalis celebratur etiam Persico more 684,5. ¶ Natiuitatis dies & horas in primatis ciuib. inspectat Domitianus 336, 14

Natator insignis 866, 6. natans Cæsar litteras dextera manu seruat incolumes 152,43

Nationes, ἔθνη 64,3

Naturæ necessitates melius sibi Britannæ videntur explere quam Ro. mulieres 425,3. naturæ debitum reddere, mori 274,17

Natus clare 109,26: natus obscure 110, 9: natus obscurissime 125,20

Naue Persei] F. naui P. 88,16. nauis soli Vestalis virginis cingulo obsequitur 478,14. nauis armorum plena, sponte appellit 303,11. nauis cum vectorib. incensa 880,13. naues vsui acceptas, per vim sibi retinent Scythæ 647,40. ¶ Naues so'utiles & cōpactiles 347,22. nauis sua sponte se dissoluens 271,33: 415,14. naues bellicæ 680,36: 715,15. nauib. & onerariis & bellicis instructus 683,23. naues turritę 187,16. nauigia coriacea 175, 45. naues coriaceæ simul & ligneæ in Iuliani expeditione Persica 715,14. naues fluuiales 706,39: & 667,46. nauis Persei ingens, XVI remorum ordinib. instructa 88,16. nauium diuersitas, diuersum prœlio successum atq; exitum affert 187,18

Naualis belli apparat⁹ insignis 680, 37. naualib. prœliis abstinere ac XX tantum naues ad Italiæ præsidiū retinere statuit senatus R. 76,32. nauale prœlium Persarū & Athen a Nerone exhibitum 271,21. nauale prœlium in lacu 264,42. nauale prœliū in terra exhibet Cæsar 155, 29. naumachia nouo in loco 331,28. naualis prœlii graphica descriptio 187, 19: 682,1. naualis victoria insignis 78,4

Nauale Byzantii 686,30

Naufragium insigne 76, 20: 403,44

Nauis: quære Nabis.

Neapoli ludos instituit August. 217,42

Nebeia op. Ital. 816,25: Leoncl. Nepeta, Sigon. Narnia.

Nebridius præf. præt. 737,39

Necessitas metu omni valentior 664,16. necessitatis im̄utabilitas, omniū maxime molestiā animo facessit 208,46

n'ter Nectenabo 893,13

Negligenter se & auare agentes ▪,37. F. negenter: corrupte. forsan aptius nequiter: vel, negligenter & ignaue.

Negligentes & segnes statione sua mouentur 723,11

Negotiatores contributionib. onerantur 691,4

Nepos Claudii per filiam 126,5

Neptes patruis aut auūculis nubere vetat Nerua 338,24

Nepotiani ortus, rebellio, interitus 695, 46: & 132,15

Neptunus Augusto cur infensior 845 10: Sueton. 21,10: Caium extimescit 250,22. Neptuni filium se vocat Sextus 179,21. Neptuni ædis Romę deflagrat 327,15

Nequitia sub tyrannis honoratur 389, 15

Neridus pro Generidus, P.c. 820,34

Nero Claudius 178,42

Nero Domitius, Agrippinæ filius 264, 13: a Claudio adoptatus, per matrem ad Imperium instituitur 264,21: gener a Claudio adsciscitur 264,38: ad imperium vt euectus, & imperii quæ habuerit præsagia 267,12: initio imperii vt se gesserit 268,1: pudore deposito, Caii vestigia insistit 269,6: ab amorib. & parricidiis ad ludos se cōuertit 276, 12: vir nomine, reipsa mulier 280,36: & marem agit & fœminam 290,4: 295,19,25,31: 299,22: Domina, Imperatrix, Hera salutatur 295,16: a Buduica Britanna per contumeliam Neronis Domitia dicitur, ob muliebrem effœminationem 281,4: post conuiuia, vrbis se incendio oblectat 285,24: insidiis petitur 288,4: Græciæ quoq; ludos obit 293,21. Nero Cæsar Rom. omnium primus ludis Græc. victor 298,13. Nero Hercules, Nero Apollo, Nero periodonices 298,28. Nero Thyestes, Oedipus, Alcmæon, Orestes 299,34. taxatur a Teridate 292, 33: e Græcia triumphabundus in vrbem redit 298,6: e profunda securitate in metum coniectus, trepidat 301,16: vt mortuus 302,29

Neronis vita 835,1: 859, 41: mores, vita, mors 107,44: liberalitas 269,13: poemata 290,14: administri & scelerum adiutores 295,8

Neronei milites 293,31. Neronia arma 293,32

Neronia seu Neroniani ludi 277, 28. Suetonius quoque Neronia, Neroneum agonem, & Neroneum certamen dicit.

Neronia, Artaxata instaurata 293,11

Neronianæ thermæ 508,29

Neronianis plerisque omnib. vtitur Otho Imp. 306,23. Neronis nomen sibi adsumit Otho 306,15. Neronis ædes & instrumentū totum, vt vile, contemnit Vitellius; studia tamen & vitam imitatur 309,31. Neronis exsequias, humiliter sepultas, honorat Vitellius; & mores eiusdem imitatur 109,35: 861,27. a Neronis morte vsque ad Vespasiani imperium quantū intercesserit temporis 32;,42

Nero fictitius capitur & necatur 306,35

Nerua summouetur a Domitiano 843, 43: qua occasione ad imperium euectus 336,9. Nerua Cocceius imperium quomodo & quamdiu administrarit 337,29: & 112,32. Neruæ Imp. vita 864,20

Nessebin pro Nisibin P.c. 641,30

Nestorius sacerdos 745,41

Neugastes, Gall. cop. dux 824,35: Sari dolo interficitur 825,5. priore in loco Νεβιογάστης L. & P.

Neuita, Iuliani dux 722,43

Neuridius pro Nebridius 737,39

Nicæa incursatur a Scythis 649, 29. Niceā Ciumq; inter, angustiæ 399,12 Nicaenses Nicomedensib. inuident 517,19

Nicomedes a Prusia patre commendatur senatui R. 88, 31: oraculis fretus, Prusiæ patri bellum facit 690,8. Nicomedes Bithyniæ rex, Rom. socius aduersus Aristonicum 90,41: Bithyniæ regno exuitur a Mithr. 94,19: subegit Cæsarem 154, 45: moriens, populum R. heredem instituit 97,18

Nicomediæ amplitudo, opulentia, e Scythis clades 649,19,34. Nicomediæ mortuus Constantinus 131,12: F. Nicomedia: de qua structura dictū ad 120,10: 911,50

Nicomedenses Nicaensib. inuisi 517, 16: ludos & templū Commodo facere permittuntur a senatu 379,2. Nicomedenses sine i scribit etiam F. c. vt Græci quoq; Νικομηδεῖς 87,15

Nicopolis a Pompeio condita, sub præfectura Cappad. 140,15

Nicopolis ad Actium 187,10: quam ob rem a Cæsare Oct. ædificata 188,27

Niger, μέλας 400,33. nigri hominis spectro significat⁹ Niger Imp. 400,31

Niger in Dacico bello præclaram operam nauat Commodo 376,36. Niger Pescennius a populo R. contra Iulianum inclamatur 391,28: ad imperiū capessendum vt inductus 501, 36: cunctatione ac desidia rē perdit 509, 8. Niger Pescennius a Seuero debellatur 118, 16: 399,1: ab Æmiliano cur destitutus & proditus 516,11. a Seuero victus, & in fuga captus, obtruncatur 400,36: 520,17

Nigri ortus, dotes, duces 398,37: mores 518,12: & 501,4: 520,18

Nigidius Figulus senator & vates insignis 161,25

Nigrinus necatur 351,42

Nihil cruentum in quemquam faciens 92,5. sic Nihil iniustum agens 113,33: Nihil non tranquillum & placidum agens 113,37: Nihil omnino clarum gesserunt 121,10. item, Nihil occasionum prætermittens quo - 131,5

Nilus palmo vltra morem inundat 318, 42. Nili ortus, & inundationis causæ 412,3

Nimietate prunarū exanimatus 133,42

Nimis amicis credens] F. nimium 133,8. sic Nimium, idem F. pro Nimis 114,4

Nisbara, op. Pers. 727,30

Nischanabe, op. Pers. 727,30

Nisibi capta 98, 41: F.c. Nisibe. Nisibin capit Lucullus 98,34: 138,7. (per n more Gręco etiam F.c.) Nisibis capitur a Traiano 341,30: recuperatur 349,22: oppugnatur a Seuero 405, 10: equitis administrationi committitur 405,31: a Persis capta recuperatur 611,24: a Persis obsessa, Lucilliani opera strenue defenditur 709, 39: Persis redditur vacua 730,35: 878, 32. Nisibeni deditionem a Ioviano enixissime deprecantur 732,18: pleriq; omnes Amidam commigrant 733,2. Nisibis siluæ 347,20. Nisibis imperio R. plus detrimenti attulit quam emolumenti 405,35

Nitocris, Æg. regina 280,31: 440,39

Niues Celticæ 355,21. niues perpetuæ 412,10. niues intecto capite patitur Seuerus 523,37. in niuib. volutat se Antiochus cynicus 435,38. in niue refertum loculum Titum moribundum conicit Domitianus 328,27

Nobilior Fuluius 76,8

Nobiliores viri, CCC] F.c. nobiles viri CCC 81,9. Nobilissimas vrbes 124, 40: F. notissimas vrb.

Nobilissimatus dignitas 692,5

Nobilissimus cęsari proximus 853,32

Nobilitas vniuersa ex vrbe fugit, i. patricii 102,2. nobilitatis mediæ senator 112,34. nobilitatis semina posteris relinquere, gloriosius quam maiorum nobilitatem fœdis moribus obscurare 561,8. nobilitas vera quæ 560,18

Noctuarum ingens multitudo muros complet 677,8

Nola, op. Campaniæ 81,34. Nolæ fanum Augusti 222,16

Nomentana via 108, 27. per o scr. & F. & Gr. m.

Nomina inuidiosa relegantur, manente tamen interdum rerum ipsarum acerbitate 160,9. nominis inuidia, facto-

factorum splẽdore oblitteratur 887,
43. nomina barbararum gentium ne a senatu quidem recte proferri potuere 349,4. nominis ambiguitate deceptus ab oraculo Zeno Imp. 884,29. ob nomen interfectus Iulius Sacerdos 252,27. nominum similitudo publico scripto distinguitur, ad euitandum periculum 161,15. nomen aui ferens nepos 605,6. nomen Tiberio a matre imponendum censebant nonnulli, vt apud Græcos a patre fit denominatio 227,11. nomina ex adoptione mutari vt solita 165, 37. nomen & genus confertur ab exercitu 564,8,15. nomini proprio Imperatoris, cognomen de suo nomine imponit Africa 596,29. nomen germanum principi iuniori mutatum in fauorabiliorem appellationem 530,14. nomen Romanum in Macedonicum transformatum 571, 1. pro nomine paterno Commodus alias alias appellationes vsurpat, potissimum diuinas 485,10: & 380,40: 381,7: 869,4. nomina imperialia suo nomini non adscribit Vesp. in litt. ad Vologæsum titulis superbientẽ 321, 5. nomina studiis & formæ conuenientia scurris imposita 389,14. nomẽ suum operi reparato, aut ab aliis inchoato, inscribere Tiberius noluit 225,31. nominis sui vrbem euehit Constantinus 131,7
Nonagẽsimo F. pro Nonagesimo 109,23
Nonnæ: quære in Gr. Ind.
Nonusdecimus 85,33
Noorda, loc. Pers. 726,43
Norbanus cõsul profligatur 95,16
L. Norbanus consul 230,7
Norbanus præf. pr. 355,33
Norici duo, vbi siti, & qualis prouincia 823,19
Notabilis graui sæuitia 109,28
Notarii imperatorii, subditorum nomina in tabulis describunt 705,42: 706, 3. notariorum tribunus 723,38. per Notas scribere primus qui docuerit 205,10. de notis & notariorum velocitate Brodæus ex Martiale tradit Miscell. lib. 4. c. 9
Notitiam veterum conuictorum non dedignatur Vitellius 310,21
Nouacula gulam sibi præcidit Marcellus 325,20
Nouercam suam vxorem duxit Caracalla 119,3
Nouitii facilius instituuntur 749,43
Nox interdiu e Velein ardentis fumo 326,28. nox interdiu e solis eclipsi 778,16
Nocturno prœlio victus Mithridates 99,27. nocturna custodia & equitibus armatus Imp. 390,34. nocturnæ custodiæ præfectus qua prẹditus auctoritate 532,4. nocturna sacra 868,15. nocturna sacra caste pudiceque peracta 670,1. nocturnis operib. probatus 447,25
supra Nubes imaginatione sua efferri 787,40
Nubit Heliogabalus: Dominaq; & Imperatrix salutari vult 447,12. sic Nero.
Nudi dimittuntur milites perfidi 511,16. nudi degunt Britanni 537,11. nudos viros videre, pudicæ matronæ idem est atq; videre statuam 236,15
Nullo suo dolo interfectum iurauit; pro, non interfectum esse vllo suo dolo 125,13
Numæ Pompilii res gestæ, & obitus 64, 13. Numa Pompilius primus põtifex max. 761,17. a Numa Pompilio ortus M. Antoninus 115,31. eidem cõfertur T. Antoninus Pius 115,10: 866,27
Numantia ciuitas Hispaniæ opulentissima 90,11. Numãtinum bellum, & Numantia excisa 90,11
Numeri militares xxx Ticino impositi 803,15
Numerii Attici de Augusti in cælos ascensu testimonium 222,18
Numeriani grammat. expeditio 406,41
Numerianus Cæsar 124,35: soceri dolo necatur 124,42
Numerosis annis, i. multis 93,16. sic Numerosos amicos interfecit 130,35: itẽque paulo ante, v. 18: & supra 128,28
Numidæ, Romanorum aduersus Afros socii 76,36: cum rege suo Romanis aduersus Carthag. auxilium ferunt 85,14: 87,23: in iaculis mittendis equisq; regendis dexterrimi 602,33. (vnde Numidæ infrenes apud Virg.) Numidæ, Mauri Romanæ ditioni subiecti 601,39
cum Numinib. sermonem habere creditus Scipio 84,18. numini succensere ob res aduersas non licet 369,3
Nummorum donatio mutua kalendis Ian. 481,37. nummi monetæ exolescentis (seu fugientis) cõflantur 344, 19. nummos adulterinos cudit Caracalla 432,8. vise Moneta.
Nuntium agens miles 443,12. nuntiũ secretum nec moræ patientẽ ferens 532,8. nuntio mortis suæ vltimæque voluntatis, aduersario vtitur ciuis occumbens 150,4. nuntius tristis male excipitur 733,9,33. nuntius, falsitatis suspectus, morte relationem sancit 307,9. nuntii laureati 618,18
N. ptiæ principis, publica lætitia celebrantur 781,41. nuptiæ deorum, solenni festo celebrantur 569,29. nuptiæ Pseudantonini 445,13. nuptiæ splendidiss. 434,41. nuptiis sterilib. liberos precantur Græci 295,23. nuptiale conuiuium 178,35
Nutante imperio R. 132,47
Nutritorib. mala reddita gratia 425,39: 427,40
Nutus & verba primariorum ciuium obseruãtur 238,33. nutus & color obseruantur 427,7: 600,3. nutu signũ datum 419,30. nutu vocatum se simulat percussor 555,32
Nymphidii insolentia 303,33

O

Oasis olim insula 854,43: 855,3,13: exsuli habitanda datur: & qualis is locus 787,7. Oasis temperies, & memorabilia cetera 854,26. Oases tres 855,7
Obelisco Ægyptio victoriarum suarum coronas imponit Nero 298,38
Obellius seu Ouellius: vise Abell.
Obliqua insinuatio, intelligi magis vult quam audiri 544,27
Obliuio delictorum præteritorum, publico edicto proponitur 607,14. obliuio offensionum & delictorum superiorũ, ab Imp. promittitur 619,30. obliuionẽ factorum, militib. cõtrariæ factionis pollicetur victor 566,9
Obœdire, per œ, F. 93,17. obœdire Messalinæ Mnester iubetur in omnibus quæ imperet 261,13
Obolere pro Abolere, P.c. 111,42
Obolos pro drachmis largitus Galba 303,25. sex obolos viritim conferre coacti Alexandrini 319,20. obolorum fur insignis 891,9
Obscœnissime vixit 119,20. obscœnitate deprauatus 117,29. F.c.e simplici; Varro lib. 6 de lingua Lat. per ae olim scriptum fuisse docet, vt etiam scaena pro scena.
Obscure natus 110,9. obscurissime natus 121,13: 122,1
Obsequuntur Augusto reges exteri; φιλόκαισαρες 106,42
Obseruationes delatorum 206,17: obseruata non modo dicta & facta, sed etiam vultus 600,1
Obsides a Britãnis exigit Cæsar 101,15: 145,44: 146,11: obsides a Parthis capit Vitellius 254,27. obsides a barbaris capiuntur nobilissimorũ quorumq; filii 709,23. obsidum loco capit potentiorum liberos Seuerus: callidẽ 516,24. obsidum & munerũ missione Seuerũ delenit rex Armeniæ 527, 38. obsides ante currum in triumpho ducuntur 86,8. obsides a victo poscere omittit Scipio primus 83,37. obsides Hispanis reddit Scipio 83,15
Obsidens obsidetur 97,27. sic obsidentes obsideri visi 615,39. obsidio fortissime superata 528,16. obsidionis solutio quanti a Rom. empta 817,1 Obsidionalis apparatus 683,2. obsidionalia strategemata Lydii 665,20
Obuiam occurrere Plautiano præfecto non ausus quisquam 531,15
Occisi etiam ignoti 168,7
Oceanus Britannicus 101,7. Oceanus inter Galliam & Britanniam sanguinolentus inundat 177,47. Oceani reflexus 348,35. Oceani accolæ Celtæ ab Augusto debellantur 201,40
Octauia Cæsaris Octauiani soror 167, 38: dimittitur ab Antonio 181,11
Octauia a Nerone primũ dimissa, post necatur 284,1,17
Octauiæ porticus deflagrant 327,18. P. c. Ὀκταουΐα στοὰ, diphth. ai.
Cn. Octauius consul 4,5
C. Octauius consulatu vi extorto, cum Antonio & Lepido triumuiratum init 104,32. C. Octauius Cẹpias quibus parentibus ortus, quo modo ad imperium euectus 161,5: 162,36
Octauianus, Cæsaris nepos & heres 104,16,40. F.c. priore in loco Octauius est, in posteriore Octauianus, eademque diuersitas est etiam in Gr. m. sed ordine inuerso. Primum enim dictus est C. Octauius Cæpias 161, 5: post, ab auunculo fortunarum & nominis heres institutus, dictus est C. Iulius Cæsar Octauianus, demum Augustus 162,36: & 104,16. Cæsar Octauianus res capessere quando & quomodo cœperit 161,38: ab Antonio dissidere incipit 163,4: cum conss. aduersus Antonium missus 104,16: cum Antonio pacem facit 104,27: consulatum vi adipiscitur 165,17: Sextum Pompeium debellat 105,11,21: Antonium debellat 105,33. Octauianus Augustus 67, 15: 105,37,42: F.c. 67,15, Octauius Augustus: quæ lectio apud Florum quoq; ac Suetonium obseruata est, sed verior vulgata appellatio: quam & Græcus metaphrastes ibi secutus est, & nominatim probat Dionis Epitome 161,35. Octauianus Aug. bellis toto orbe confectis, imperium vt gesserit 105,42: imperium quando acceperit, & quomodo gesserit 635,7,38: sæculares diu neglectos instaurat 669,19: moritur 106, 1: qualis & quantus vir fuerit 106, 4

Octauiani Augusti de se rebusq; a se gestis oratio 845,9: examen 849,38: ingenium & mores 834,4: sepulcrũ, elogia 106,3
Octodecim 98,31, F. x & viii.
Octauusdecimus 67,28
Octogenarius ad imperium vocatus 595,13
Octogensimus, cum n, F.c. 117,41
Oculos pellaciter intorquere 448,14. oculos sublinit & pingit Heliogabalus 570,25: & 447,14. oculus dexter Christianis eruitur 874,37
Odenathus Rom. imperium aduersus Parthos tuetur 122,20. Odanathi Palmyreni fortia facinora, mors, successor 651,18,33. Odanathus in F.c. fere semper prima aspirata scribitur: apud Trebellium Pollionem Odenatus, etiam in membr. vet. absque omni aspiratione, & per e in secunda syllaba: itemq; in F.c. 122,21: in Gr.m. & Odenathus, & Hodenathus.
Odeum Romæ 352,31
Odio & detestatione omnium viuens 125,28. odium subditorum, maximopere cauendum princip 212,15. odium metu occultatum, securitate affulgente prorumpit 598,32
Odor lucri e re sordida nõ offendit 322, 13. odore cubiculi exanimatus 133, 41. odor e cadauerib. exhalans, pestilens 815,17. odorata, suffitu & olfactu diluunt pestilentẽ aerẽ 478,36
Odrysæ iniuria lacessiti 198,34: P.c cum aspir. Ὀδρύσαι.
Occubaria castellum 813,11
Oedotheus Scytha 759,38
Oenomao duce rebellant gladiatores 97,3. F.c. Oenomatu. sed Oenomaum agnoscit etiam Gr. m.
Offensarum & inimicitiarum immemor Vesp. 110,33
Officia palatina, αἱ ἐν τῇ αὐλῇ τάξεις 683, 17: αἱ περὶ τὴν αὐλὴν τάξεις 694,16. per officia varia prouectus ad imperium 118,11. officia & præposituræ a Theodosio conturbatæ 754,2
Q. Ogulnius cons. 74,22. in F.c. Gulinius est: in Gr. m. Cyllenius 74,29
Oleum vino mistum, medicamentum morbi insoliti 197,12. oleum in gymnasii dedicatione gratis præbitum 277,29. oleum publice præbet Agr. 181,37
Olympus oppidum 96,49
Olympii Iouis templum Athenis ab Adriano conditum 358,11
Olympius Ponticus. Stelichonem apud Honorium traducit 808,9: 810,16: Stelichone sublato, magistri potestatem nactus, in Stelichonis amicos & conscios acriter inquirit 811,10: cõturbat omnia, solis Stelichonis familiarib. intentus 818,38,44. Olympius mag. offic. cum Hunnis Ataulfo mittitur obuiã 820,11: ab eunuchis palatinis apud Imperatorem delatus, aufugit 820,18
Olympiodori patria, studia, professio, libri 853,3. Olympiodori Thebani error 803,31
cõtra Omina & auspicia dimicat Crassus: infeliciter 101,26: F.c. contra omen: minus conuenienter.
Opere militari confitæ vineæ 124,26. operi alieno suum nomen inscribere Tiberius noluit 225,39
Opes publicas a priuatis haberi, melius visum Constantio quam intra vnũ claustrum reseruari 128,26
Opilius Macrinus imperium quomodo & quamdiu gesserit 119,9. in Gr. m. Ophilius.
Opimam ciuitatem, F.c. pro vulg. optimam 67,27. prior scriptura videtur aptior: vt significetur opulenta. Gr. metaphrastes vertit μεγίστην, maximam. Vise Dionys. H. 412,17
Oppida, [illegible] πολισθεῖσαι, seu πολίσματα 64,9. in Fuld. cod. m.s. nunc gemino p, nunc simplici scribitur hoc vocabulum.
Oppugnare vi, pro Expugno. 133,15
Optare tantum scientes milites, non manib. rem gerere 704,5
Optati patricii cædes 692,15
Optimates, Gotth pars 853,23
Optimus, fortissimus, ἄριστος 70,33.
Optimi cognomen Traiano datum a senatu 345,28. Optimi cognomine magis lætatus Traianus quã ceteris 345,38
Optinuit, pro Obtinuit, F.c. 115,6. sic Optinere, idem F.c.
Optulit, F.c. pro Obtulit 81,16
Oraculum Augusto datum de Christo 836,20. oraculum idem Tiberii & Neronis temporib. decantatum 286, 46. oracula Seuero data 438,37. oraculum Macrino datum 443,30. oraculum Palmyrenis datum 660,5,9. oraculum de Constantinopoli 690, 11. oraculum de morte Constantii aug. 711,34. oraculum Iuliano redditum 877,25,32. oraculum dormienti datum 711,32. ¶ Oraculum Sibyllinum de sæcularib. ludis 670,36: de vltimo Æneadum 287,4. oraculum per somnia respondens 376,16. oracula magica 868,37. oraculis omnibus se ingurgitat Caracalla 554,2. oraculũ Apollinis a Nerone exstinctum 296,1. ¶ Oracula e suo quisq; commodo interpretari solitus 676, 40: 690,8. oraculi interpretatio mortem affert interpreti 744,2.
¶ Oraculorum collectio, seu Oracula in vnum volumen collecta 690,3. oraculorum libros peruisit Tiberius: aliosq; ꝓbat, alios abdicat 230,21
Orationis & metricæ & prosæ certamina 329,11. oratio e libello recitata 600,7. oratio e scripto recitatur etiam a Marco 369,1. ¶ Oratio iuuenum Africanorum ad Gordianum, de capess. imperio 595,38. oratio Alexandri ad milites, de expeditione Persica 578,3: Antonini Caracallæ ad milites post cædem fratris 417,18,28: ad senatum, de cæde fratris 545,4: Bunduicæ Britannæ ad populares suos, pro asserenda patriæ libertate 278,25: ad patrium numen, pro popularium salute aduersus Rom. 280, 29: Cassii Clementis ad Seuerum, apologetica 400,44: Commodi ad milites, ad concil. sibi eorum beneuol. 467,37: Iuliani ad senatum 392, 32: Læti ad Pertinacem 490,13: Læti ad prætorianos, de morte Cõmodi & electione Pertinacis 491,34: Liuiæ ad Augustum, & Augusti ad Liuiam 208,2, & seq. Macrini ad exercitum de propuls. Parth. 556,38: Marci ad milites, de Cassii rebellione 369, 1: Marci morientis ad amicos, de Commodo F. 466,16: Maximi Aug. ad milites, de suo & collegæ imperio 619,3: Maximini ad milites de s. p. q. r. defectione 600,8: Nigri ad Antiochenos, de capess. imperio 502,3: Othonis mortem oppetere parantis 307,22: 308,1: Paulini ad milites 282, 2,17,32: Pertinacis ad Lætum & Electum 490,17,35: Pertinacis ad senatum 390,6: 493,19: Pertinacis ad prætorianos seditiosos 497,17: Plautiani ad Saturninum tribunum, de interfic. impp. 531,30: Saturnini ad Seuerum, de Plautiani insidiis 533,1,16: Seueri ad milites de capessendo imperio 505,26: Seueri ad prætorianos astu circumuentos 510,29: Seueri ad milites contra Albinum 522,11: Seueri ad Senatum, obiurgatoria 409, 13: Seueri ad Antoninum filium, obiurg. 423,31
Oratoriç artis professio 775,26. oratoriæ artis exercitatio, principi necessaria 162,24
Orbe toto victor Romanus 99,20. super orbis terrarũ imagine ærea Cæsaris statua cum semidei titulo 154,31. orbis pictam effigiem habuisse, sub Domitiano capitale 334,6. ¶ Orbi Romano, F.c. pro Vrbi Romanæ 108,20: itemq; Gr.m. orbis Romanus diuiditur 128,17. orbis Neronianus 296,11. orbem peculiarem habitant Britanni 279,18
Orbitatis pœna 203,31
Orchades insulæ vbi sitæ, & a quo subactæ 107,35. cum aspir. scr. & in F.c. & in Gr.m.
Orchestra theatri 290,13
Ordinauit & disposuit multa prouide 126,35: ordinata inter eos pax est, i. composita 95,4
Ordinarios gessisse consulatus 109,26
Ordinum desertores, ad latrocinia se conuertunt 799,16
Orestes Aufidius 98,5
Orestina 247,14: & D. 445,6: P.c. Oresia: Suetonio Orestilla 64,15
Organi pulsus in somno 397,11. organum cacodæmonis 892,5
ad Orientem abi: ego enim iam occido: Marci morientis vox 371,41.
¶ Orientis administratio commissa præfecto Mesopotamiæ 561,13. orientis metropolis Antiochia 645,4. orientales populi acutiores ingeniis 532,18. orientalium & septemtrionalium gentium limes ac propugnaculum Taurus 515,16. orientalis imperii sedi destinata Antiochia & Alexandria 543,4
Oriundus Dacia 129,38. oriundus Dalmatia 125,20
Ornamenta gemmarum 117,11. ornatus muliebris ab Heliogabalo affectatus 572,11. ornatus neglectior, interdum decentior 189,15
Orodes Alb. rex victus, pacem impetrat 100,3. per omicron in Gr.m.
Orodes Parthorũ rex oppugnatur a Crasso 147,6: Crassum per ducem suum vincit 101,27: Labieni suasu Pacorum f. aduersus R. cum exercitu mittit 176,14: a Phraate filio necatur 184,20. Orodis Persæ filius occiditur 105,16. primæ syllabæ vocalem o, agnoscit etiam P.c. 184,20: & D. 273: & Gr. Eutropii m. tribus in locis. Idem Erodes F.c. 101,27: Ἡρώδης D. 249: Ὑρώδης P.c. 176,14: 183,23: itemq. Plut. in Crasso. ωmega penultimæ syllabę probat etiam illud Virgilii, iacet altus Orodes: & agnoscit cum P.c. etiam D.
Orontes fl. 655,38
Orphei & Musæi historia 855,1
Os vulua impurius 284,24. in os prolabi, ominosum 154,4

Osculatur

Osculatur Nero matris & oculos & manus. pectore perfido 273,6. oscula per galeam data 383,12. oscula per digitos seu annulos missa 306,11. osculandam manum pedemve porrigit Caius: ipse osculatur paucos 254,12
Osdroene, reg. or.m 9.5. F.c. Osdroena. Osdroenorum regem in fidem accipit Traianus 113,15. Osroeni a Seuero debellantur 404,42. Osroenorum rex Augarus ad Seuerum confugit 528,5. Osroenen Caracalla vt in dicionem redegerit 431,1. ex Osroene sagittarii adsciti aduersus Germanos 584,43: 590,40. Osroenorū sagittariorū defectio 590,7. Ὀσροηνῶν fine δ' agnoscit etiam Suidas.
Ossa cremati principis leguntur: & in monumento eius conduntur 221,9. ossa cremati Seueri, Romam in vrna porphyritici lapidis reportata, in Antoninorum monumento conduntur 424,18. ossa Traiani collata in vrnam auream 114,14. ossa regum Parthicorum dissicit Caracalla, sepulcris eorundem dirutis 436,1. ossa humana in magicis incantationibus adhib. 230,33
Ostendere clarum aliquid 124,13: Gr. more pro Perpetrare.
Ostentis denuntiatas pœnas, in alios deriuari posse respōdent vates 276,7.
Ostiam] F. Hostiam 64,33. vera lectio est: apud ostia, ciuitatem supra mare, XVI miliario ab vrbe Roma, condidit. vt intelligantur ibi ostia Tiberis, per quæ is fluuius in mare se infundit. Veram autem esse hanc lectionem, testatur primum Græcus metaphrastes, dum inquit, πολίχνιον ἐδείματο ἐπὶ θαλάσσης ἀγχοῦ ταῖς τοῦ Θύμβριδος ἐκβολαῖς: id est, oppidulum condidit supra mare, ad Tiberis ostia. Deinde luculenter confirmant Dio, & abbreuiator eius Xiphilinus 138,35. cum de piratis scribunt, ἐς αὐτὴν τὰ ὤστια ἐσέπλεον, καὶ ναῦς ἔκαιον: id est, in ipsa Ostia intronauigantes, deprehensas ibi naues incendebant. Et multo clarius Strabo, qui & Tiberis ostia, & oppidum ibi conditum, plurali numero ὤστια vocat, cum alibi, tum libro 5; πόλις δ' ὤστια, ἐπὶ ἐπίνειον τῆς Ῥώμης, εἰς ὃ ἀνδίδωσι ὁ Τίβερις, καὶ αὐτὴν ῥυείς. & rursum, κεῖται δ' ἐπὶ τὰ ὤστια, Ἄγκου Μαρκίου. Alioqui vt Latini, ita & Græci oppidum istud singulari numero, fœminino genere, ὤστιαν nominant: inter alios Dionys. Halicarn. 8,9: 181,30: & Steph. Byz. in Ἐθνικοῖς. Ostia Tiberis, stationes portusq; idoneos non habent 258,38
Ostiatim petito argento 128,30: F.c. hostiatim.
Otacilius Crassus consul 75,2
Otho Saluius, Neroni familiariss. 272, 2: Galbæ quibus de caussis insidiatus 304,35: imperium vt nactus, quo successu item & quamdiu tenuerit 305,37: natalibus quibus ortus, imperium vt nactus, quomodo item & quamdiu gesserit 309,7. in F.c. nominatur Lucius Otho: at in Fast. Panuin. Marcus Saluius Otho: itemque infra 272,2: 304,35. Othonis vita 860,45
Ouans regreditur Galerius cæsar 127, 25. Ouare, ἐπὶ κέλητος ἐς τὴν πόλιν ἐλαύνειν 199,36
Ouatæ structuræ in circo 185,34
Oues tonderi vult Tiberius, non deglubi 226,10. ouis aurea Silanus 247,13

P

Pabuli exustione hostib. iter præcluditur 727,2
Pacandum mare accepit 125,43
Pacatus Claudius 334,20
Pacificator orbis terr. 381,15
Pacilus Furius 76,35. in F.c. Placidus: itemq; in Gr. m. v. 43.
Pacorus ab Orode patre cum exercitu ad Syriam occupandā mittitur 176, 16: occiditur 105,16. Pacori mors, & laudes 183,23
Pacorus, Vologæsi & Teridatis frater 292,6
Pacori liberi Romam cum Teridate ad Neronem proficisc. 290,37
Pæan ob victoriam 726,26. pæanes post depulsum a rep. periculum 618, 3. pæanes sæculares 670,31: 671,9. pæanes funebres 540,40
Paene pro Pene, F. c. 85,23: 97,43: 121, 19: 122,3: 132,24. sic Paenitus 129,35
Pænulati theatrum intrare iussi senatores 384,22: Lamprid. 161,31. pænulam pullam pluuio tempore in publica celebritate superinduit Tiberius Imp. 227,32. de quo loco vise Lipsium Electorum lib. 1, c. 14.
Pætus Thraseas 274,15
Pætus Valerianus 444,27: & Legat. vol. 444,23. at P. c. Protus.
Paflagonia, F c. pro Paphl. 98,13
Palæopharsalus, op. Thessaliæ 102,15
Palæstina Syria subigitur a Pompeio 141,18. Palæstina vniuersa vni commissa præsidi 766,21. Palæstinicorum militum armatura 657,17,33.
Palæstinæ vrbs clarissima Hierosolyma 110,26
Palatium, Palatinus mons, & Romuli domus 193,26. Palatium cancellis foribusque validis munitur a Iuliano 394,44. Palatii portæ Vespasiano Imp. interdiu semper patent 320, 19. Palatium incendio conflagrat 107,27. Palatii Romani amplitudo 539,29. e Palatii summitate Roma conspicua pene tota 286,34. ¶ Palatium vnde appellata Imperatorum regia, vbicumque ea fuerit 193,25,29. Palatini ordines, præfectorum prætorii potestate reguntur 687,38
Palatinus mons, Παλλάντιον ὄρος 63, 13. Palatinum templum 669,40. Palatinus mons totus incendio deflagrat 286,40
Palis acutis infixi captiui 281,22: 283,7. palis seu patibulis affixa corpora 724,43. palis alligatos pueros puellasque Nero, feræ pelle tectus, inuadit 295,19. palis imposita ædificia 689,39
Palladem Heliogabalus Imperator & loco mouet, & deo suo coniugem adsciscit 569,8. Palladis simulacrum tegi olim solitum 569,8. Palladium vnde Romam allatum, & qua reuerentia coli solitum 482,25. vise Mineruа.
Palladius censor facult. 817,9
Pallas Claudii libertus 835,1. Pallantis liberti diuitiæ, morositas, mors 284,33. vno l etiam Pal. c.
Pallis lecticulæ diductis 125,7. pallii sophistici gestatio quib. & quo titu concessa 854,4
Pallinus Iunius 430,21: rectius Paulinus.
Palloris caussæ 415,17
Palmæ surculus in pugnæ loco enatus 156,37. e palmis & vitib. lucus amœnissimus 721,20
Palma Syriæ præf. 344,9: statua honoratur 345,2: necatur 351,42
Palmyra, vrbs munitiss. 658,4,16: orientis imperium affectat 653,25: 655, 24: Aureliano se dedit 659,4: rebellar denuo 661,9. Palmyrenis exitium vt præsignificatum f. 659,32
Paludes ex amnium confluentia 580, 22. in paludibus & siluis abdunt se Germani 591,24. in paludes abdunt se Britanni, solo exstante capite 422, 7. e paludum latebris clamdestinas eruptiones faciunt Scythæ transistriani 741,18. palus cadauerib. repleta & sanguine infecta 592,4
Pammenis statuas cædit Nero 293,36
Pamphylia Pisidis finitima 791,26. Pāphyliæ bellum 96,44
Panathenæa magnifice a Domitiano celebrata 329,11
Pancratio simul & lucta certat Aurelius Ælix 445,40
Pandateria insula Campaniæ 206,14, etiam P.c. & D. 377. in Pandateriam relegata Domitilla 335,8
Panes Roma in Britanniam cur accersierit Vlpius Marcellus 377,14. panis extemporalis 547,35. panum honorario munere plebem donat Aurelianus 661,39
Pannonia Romano imperio per Aug. adiecta 106,16: Marco Imp. fere perpetua belli sedes 364,2: vni parebat rectori sub Seuero 503,30. Pannoniæ vrbs maxima Sirmium 592,18. Pannoniæ inferioris oppidum Budalia 120,43
Pannonii subiguntur a Cæsare Oct. 185,23: barbarico seruitio liberantur per Marcum 117,2
Pannonicum bellum Augusti temporib. per Tiberium confectū 106,25.
Pannonici exercitus ducem Imp. sibi deligunt Mysiaci milites 311,18
Pansa consul interit 104,6. q. Vibius.
Pantheum deflagrat 327,16. in Pantheo ius dicitur 354,9
Panticapæum, vrbs Ponti nobilis, per Augustū Romano imperio adiecta 106,19. F. Anticapeum: perperam.
Pantomimi Romam quādo intrare cœperint 635,39. iidem Saltatores 101,3: 341,45
Paphlagonia inuaditur a Mithridate 94,18
Papianus ad imperium euectus in oriente 642,20,32. L. & P.c. priore in loco Iotapianus: in posteriore Tapian°.
Papinianus præf. pr. sub Seuero 421,9: 423,26,35. Papinianus I.c. insignis & præf. pr. tutor filiis a Seuero datur 637,33: submouetur ab Antonino 425,38: Antonini instinctu per milites occiditur 637,41: securi occiditur 427,38. in Dionis epitome P. c. perpetuo habet Papianus; vt & Zonaras: at in Zosimo, Papinianus 637, 33,42
L. Papirius consul 71,32
Papirius Carbo consul 95,24
L. Papirius Cursor dictator 71,16
Papirius Dionysius 379,24
Paradisus regius 725,35
Parabat eos occidere 124,5. sic Parauit eum successorem relinquere 116,20.
Paratissimus ad dimicandum 88,47
Parcarum sacra 670,1,45
Pardalim imitata meretrix 409,16
Parenti propinquus 65,33
Parentalia triumphalia 332,29

Paris saltator necatur 297,24. Paridis saltatoris cædes,& tumulus 330,1

Parisium, op. Germ. 710,26. Παρίσιον ibi etiam P. at L.c. Παρισίῳ, Parisio.

Parricidarum pœna 274,35

Parta pace 124,27: F.c. pace parata: minus vsitate.

Partis Marianæ duces 95,32,45: id est, factionis.

Parthamasires Armeniorũ rex, a Traiano punitur 345,23. Legat. vol. 405. Παρθαμάσιρις: at 404 Παρθαμάσιρις.

Parthamaspates Parthis rex a Traiano datur 349,32: a Parthis reiicitur 350, 33. P.c. priore in loco Parthamaspantes.

Parthenius cubicularius, vnus e Domitiani interfectorib. 335,29: & 112,35

Parthenopolis Ponti op. capitur 99,4

Parthiæ principes inter se dissident 431, 11. Parthi vbi olim siti, quãdo & quomodo emerserint 146,38: studiis quibus dediti 147,1. Parthorum arma,& pugnandi mos 520,31. Parthi sine equis male ad fugam parati 552,41: ex equis olim, & quidem fugiendo pugnare soliti, a Romanis fugitiuis etiam ad statariam pugnam adsuefacti 520,30. ¶ Parthi Crasso victo vincuntur ab eius quæstore Cassio 101, 25: (iidem mox Persæ, v.33) post Crassianam cladem latius effusi, reprimuntur a Cassio 147,13: Labieni monitis neglectis, a Ventidio cæduntur 178, 17: iustissimo triumpho a Ventidio omnium primo subiguntur 105, 20: 183,32: regem suum expellunt 254,29: opem a Vesp. petentes, dimittuntur re infecta 322,24: regem a Traiano datum dedignantur 350,31: & 349,27: debellantur a L. Antonino Vero 115, 43: Mesopotamiam inuadunt 409, 27: vincuntur a Seuero 118,19: a Persis triplici prœlio deuincuntur 451, 29: orientali imperio priuantur a Persis, ductu Artaxerxis 576,8: 577,15: 641,9: debellantur a Gordiano 120, 24: (iidem mox Persæ, v.27) Mesopotamia occupata, Syriam quoq; sibi vindicant 121,42. Parthorũ cum Roman conflictus acerrimus 558,1. ¶ Parthorum regia, Ctesiphon 529,4. Parthicorum regum monumenta subruit Caracalla, & ossa eiicit 435, 47

Parthica victoria potitus Seuer⁹ preter spem 529,23. Parthicum triumphum reuehit L.Verus 116,5. Parthica spectacula 351,35: ita P. c. & Blancus interpres: at vulg. l. παρθενικαὶ θέαι, spectacula parthenica seu virginea. Parthicum seu Persicum bellum durauit vltra CCC annos 844,15

Parthici sagittarii aduersum Germanos adsciti 584,44: 591,1. Parthus nec ordinarios nec mercenarios habet milites: sed, cum opus est, e sua natione per satrapas cogit copias 514, 41

Parthicus appellatus Traianus post Nisibin Batnasq; captas 345,36. Parthicus a Parthis deuictis cognominatus Seuerus 118,19. Parthici cognomen affectat Caracalla 551,8

Parauium Thraseæ patria 289,16. Παταβίῳ autem ibi legendũ esse pro vulg. Παραυίῳ, docuit post Xylandrum etiam Lipsius Cõment. ad lib. XVI Annalium Taciti.

Patel a Vitellii 309,23

Patibellum a Romanis 94,15

Patmus insula 864,8,22

Patres a filiis insigni exemplo seruati 169,4. pater filii supplicio interesse coactus 253,12. patrem inuenisse dicitur adoptatus ab alio 420,11. pater magni filii derepente factus 448,38. pater filio quatuor dumtaxat annis maior 571,10. ¶ Patrem, non Imperatorem se liberis suis exhibet Pertinax 389,39. Pater communis, seu Pater patriæ 66,22. Pater patriæ, tit. Imp. 381,18. Patris appellatio cur tributa Imperatori R. 194,29. Pater patriæ appellari vetat Tiberius 225,7. Pater quam Dominus audire mauult Tiberius Imp. 889,6. Pater a militibus appellatur Otho pro suis mortem oppetens 307,41. Pater bonus appellatus bonus præf. vrbis 492,8

Paternus a Marco aduersus barbaros mittitur 372,33. Paternus, præf. pr. 377,21: 378,5: necatur 375,18. Maternus apud Herodianum alius 475,31

Patriam & nomen tribuni sciscitatur Caracalla 429,12. patria virtuti obstare non debet 339,30. patriam Adrianus honorauit quidem magnifice, non inuisit tamen 355,39. pro patria pugnantium ardor 612,4. patriæ arma qui intulerint 68,1 ¶ Patriis traditionib. nititur senatus Ro. in religionis negotio 779,30

Patriarcha ex orphanotropho 884,2

Patricii lõga generis serie clari 464,26. patriciis Imperatorib. exsultat senatus P.Q.R. 620,15. ¶ Patricii post Cõstantini tempora qui, & qua dignitate 692,15. Patricii dignitate honoratus Iouius præf. pr. 821,25

Patricius Lydus philos. 744,4

Patricius Isaurus 889,45

Patrobii Neroniani munus 291,18. Patrobius Neronianus supplicio deditur 304,9

Patrocinari aliquib. vetantur consules 232,17

Patroclum Caracalla vt imuenerit 548, 32

Patronius, fisci præf. 809,9. forsan Petronius.

Patruele suo sinenre 131,20: F. patrueli.

Paucitas hostium non semper contemnenda 137,36: 682,7

Paula Cornelia 445,11,22

Paulina Lollia 248,11

Paulina Senecæ vxor, ante obitum & librum a se conscriptum corrigit, & cetera quoque amicis committit asseruanda 288,34

Paulinus in Britannia quæ gesserit 281, 11,27

Paulinus Iunius 430,21

Paulinus Suetonius consul 290,31

Paulus Æmilius 76,8

Paulus monachus astrologus 890,47

S.Paulus, orphanotrophium 888,19

Pauonis pennis muscæ abiguntur 397, 35

Paupertas & continentia in maximis honorib. ac dign. 490,2. paupertas Poplicolæ 67,1. paupertatem omnibus communem esse vult Anastasius aug. 886,44. pauperum inopiæ vt consuluerit Nerua 338,9

Pausilypos villa 203,2: & D. 364,5. Plinius Pausilypum neutro genere dicit lib. 9,c.53

Pax conuenit 105,13: 126,25. pax reconciliata ruptaq; est 130,20. pacem Galliæ reformauit 125,37. pacis mentio neglecta etiam in grauissimalis 81, 11. pax petenti Perseo negatur a Romanis, etiam victus 87,29. pax per necessitatem facta, publico decreto rescinditur 71,30. pacis necessitatem pro commodo mutare licitum 133,35. pax infamis frangitur, & auctor eius hosti deditur 90,15. pax flagitiosa reprobatur a senatu 91,43. pacem ignobilem cum Persis facit Iouianus 133,29. pax emitur quater mille libris auri 805,44. non pax, sed pactio seruitutis 806,4. pacem auro cauponantur Germani 584,13 ¶ Pacis leges inter Dacos & Rom. 341,29. pacis conditiones instrumentis vtrimque consignatæ 730,40. perpetuæ pacis spe læti 551,11. ¶ Pacis templum dedicatur 322,16: incendio tangitur 385,45: deflagrat cum donariis & opib. ampliss. 482,14. Pacis templum exustum, bellorum fut. indicium 482,40

Peccata populi, partim ferenda, partim prudenter castiganda 212,39. peccata permittere idem atq. perpetrare 303,32. peccatorum enormiũ expiationem nullam esse respondent sacerdotes R. 685,33. peccati omnis omnisq; impietatis remissioné pollicetur fides Christiana 779,15: & 685,38

in Pectore amasii reclinata amasia 448, 20. pectus tundere, sign. pœnit. 852, 27

Pecuniæ, nerui principatus 318,1. pecuniæ ac milites, parant augentq; imperia 153,12. pecuniæ auidior Vespasianus, sed sine vlla iniuria, & cũ larga in egenos erogatione 110,17. pecuniis colligendis cur intentior Vespasianus 320,11. Pecunus Seuero nullus Imperatorum magis deditus 527,5. pecuniarum gratia neminem occidit Vespasianus 322,3. pecunias priuata potius quam publica iactura parat Nerua 338,12. pecunias bello gerendo Marcus a senatu petit; vt publicas scilicet, non suas 372,23. pecunias penes solum Imp. esse debere censet Caracalla 430,14. pecunias sibi non defuturas ait Caracalla, dũ gladio sit armatus 430,19. pecunias publicas ad se transfert Maximinus 593,18. pecuniæ infinitæ profundũtur a Cæsare 155,39. pecunias e sublimi in plebem spargit Caius; sed nõ absq; maleficio 253,7. per pecuniarum aceruos volutat sese Caius 255, 37. pecuniam in somno posci 228, 46. ¶ Pecuniarum crumenæ militibus ostentatæ 564,41. pecunia corrumpuntur a Iugurtha consules R. 91,42. pecuniæ, proditionis esca pellacissima 564,41

Pede prehensus tractusq; eques 862,30 pedibus iter cum militib. identidem facit Caracalla Imp. 547,42. pedib. & manib. vsus puer Indus 200,5. ¶ ad Pedes sibi cadere volẽtem Perseũ nõ permittit Æmilius cons. 88,2. ad pedes Neronis sedet Teridates supplex 292,20. ad pedes Caii cibum capit consul; eosq; identidem inter comedendum inclinato capite deosculatur 256,19. pedum principis amplexus in seditione haud prodest 809, 14. pedem manumve osculandam venerandamq; præbet Caius 254,13

Peditum magistri plures pro vno instituti 754,5

Pedonis consulis interitus 346,34

Pelagonia, op. Thraciæ 653,9

Peligni bellum mouent 93,16

Pelles maceratæ, in cibũ versæ 403,13. pellibus

pellibus hostium induunt se Iudæi 350,26. pelle nigra amictũ spectrum 468,29. pelle inaurata stratus equus 388,13. pelliũ seu vellerũ cocco tinctorum tria milia Alarico data 817,5

Pellicem suam Commodus Cleandro cubiculi præposito vxorẽ dat 378,41

Peloponnesus terręmotu quassata 745, 38. Peloponnesiaco bello Grecorum vires deminutæ 634,1

Peltæ aureæ 207,14

Pene per e simplex etiam F.c.103,39: alibi paene.

in Penei ponte simulacra deorum primum erecta 761,10

Penitus expers, F. paenitus 129,35

Pensionem annuam barbaris pollicetur Gallus Imp. 644,12

Pentapolis, Libyę regio 688,4

Peponila Iulii Sabini vxor 323,3: Plutarchi Erotico Emponé: ad Latinismum magis accedit Petronilla.

Per suos occisus, pro, a suis, F. 96,32. Per hæc, F. pro Propter hoc 108,20

Percussores Cæsaris 104,9

Perduellis captus, honore primum, post vita exuitur 702,8

Peregrinis ciuitas datur 306,19. peregrinis demandari regionis custodiam, ægre ferunt indigenæ 826,37. peregrinationes qua re Getæ sustinuerint patientius 846,31

Perennis, prætorii præfecturam vt nactus, & quomodo eam gesserit 472, 2: 473,23: imperium affectat 473,31: cum filio pœnas dat 475,7: qua occasione occisus 377,20: 379,22

Perfecto bello, i. confecto 87,37

Perfidiæ pœna exigitur 511,9

Perfugæ repetũtur 84,42

Periculum vitæ, propulsandum potius quam subeundum 545,15

Perinde tamen vt abstineret - i. ita 133, 25

Perintho subiicitur Byzantium, vt pagus vrbi 404,20. Perinthus nunc Heraclea dicitur 661,41

Peripateticæ dissertationes 425,18

Peripetasmata serica 155,43

Perpenna consul 91,1,8: in Gr. m. Περπεννᾶς: itemque in Fast. Gr. pag. 22 Περπέρνας.

Persæ a Cassio victi 101,33. (iidem Parthi, ibid. 25) Persæ in Syriam irrumpentes cæduntur 105,16. (iidem Parthi v. 19) Persæ Augusto dant obsides, & signa Crassiana reddunt 106, 28: debellantur a Seuero 637,22: orientis imperium a Parthis ad se Artaxerxis ductu retrahunt 576,8: 577. 15,20: 578,19: 641,10: prœliis ingentibus affliguntur a Gordiano 120,17: (F. c. Parthos, vt paulo ante v. 24) Romanos fines perpopulantur Antiochiam vsque 645,1: vincuntur per Odenathum 122,21: multa & grauia Constantio bella inferunt 131,37: pacem cum Iouiano quibus conditionibus fecerint 730,29: Romanos fines denuo incursant 736, 18. Persas debellasse, an res exigua 844,13. in Persis debellandis vltus Alexander Græcorum iniurias 844, 3. Persicum imperium Darii clade atque interitu euersum 634,37. Persarum dicio prisca quousque se extenderit 451,19: 579,34

Persici exercitus quales 580,31. Persica exercitia quotidiana & domi & militiæ 580,38. Persica seu Parthica iacula 844,28. Persicum iter Iuliani 715,36: & Amm. Marcell. 413,8.

Persici belli vsque ad Ioniani tempora breuis repetitio 731,4

Perseus Philippi filius rebellans, debellatur 87,17: captus, ab Æmilio Paulo vt tractatus 87,48: 88,21

Persona histrionibus cessantibus in theatrum produci solita 450,20. personam Megalensibus ludis agere cuique licet quam libet 476,32. personati equites 541,29. personas laruatis detrahit Nero 276,31

Persuasione potius quam vi agendum apud ciues 212,10

Pertinax Marci legatus 364,6: Illyrici rector sub Marco 505,32: consulatum adeptus, non sine inuidorum obtrectatione 368,10: quibus natalibus ortus, ad imperium vt euectus 387,26: 489,33. imperium quomodo & quamdiu gesserit 386,18: 636, 29: Græce Sextum ementitum percontatur 376,12: quorum instinctu occisus 117,43: 118,23. Pertinacis notatio 836,18. Pertinacis interfectores deduntur 395,22. Pertinaci diuini honores decernuntur 395,30. Pertinaci diuini honores a Seuero habiti, funerisque exsequiæ vt diuo peractæ 597,19. Pertinacem se & nomine & instituto futurum pollicetur Seuerus 512, 21. Pertinax agnominari voluit Seuerus Imperator 118,13: 505,22. Pertinacis filius necatur a Caracalla 546,27

Pertinax equus 388,3

Peruigilia ad imitationem mysteriorum Cereris instituta 127,20. peruigilia seu Nocturna sacra carminibus & choreis agitata 668,15

Perusia Tusciæ ciuitas 105, 6. sic F. at vulg. Perusium.

Pescennius Niger dux Syr. 393,29: 394, 2: a Seuero deuincitur 118,16. vise Niger.

Pesinus (seu Pessinûs) Phrygiæ, vnde dictus 477,19. pro Pesinus P. c. 645, 16, habet Πισινοῦς, perꝑ, contra nominis etymologiam ab Herodiano expositam. Pesinuntia dea 477,37

Pestilentia e fame 175,42. pestilentia post famem 815,10. pestis e veneno per acus infectas immisso 380,25. pestilentiæ casus insignis 116,38. pestis insignis post bellum Scythicum 644,36. pestis immanis, belloque barbarico partim sæuior, partim optatior 650,16. Pestilentia Romæ ingens fragranti suffitu mitigata 473,24

Petiuerunt Regulum vt R. profic. i. rogauerunt 77,3

Peticus: vise Pythicus.

Q. Petilius Cerealis 315,11

Petræa Arabia 344,10

Petræi: quære in Gr. Ind.

M. Petreius Pompeii legatus vincitur 102,8. M. Petreius Pompeianarum partium socius 103,15: Petreius Scipionis legatus, rebus desperatis, se cum Iuba interimit 154,18: & 103,20

C. Petronius Ægypti præfectus, Æthiopum incursiones reprimit 199,2

Petronius Secundus, præfectus prætorio 112,3: 335,34

Petri apostoli examen 860,10

Petrus, tribunus notar. 811,16

Petrus episc. Alex. 880,19

Petrus Barsyames 891,6

Peucæ cum Scythis excursiones faciunt 652,29

Peucestes, Alex. dux 848,42

Pharacis insula 855,2

Phaelló Epirotica vates 690,5: Pausaniæ Phaennis.

Phalangis condensatio aduersus hostium missilia 656,39

Phaleris regiis orn. eq. 504,9

Phaon cæsarianus 301,28

Pharasmanes Alanorum cõcitator 358, 6: & Zonar. 204,10

Pharetras numquam deponunt Persæ 580,41

Pharnaces Mithridatem patrem ad mortem adigit 99,32: a Cæsare deuincitur 153,6: a Cæsare victus, ad mortem adigitur 103,4. de Pharnace triumphat Cæsar 154,34

Pharnace Syro occiso Armeniam recipit Traianus 113,12. F. c. Farmatosyrio: Gr. met. Phatosiri. vise Parthamasires.

Pharsalicæ pugnæ descriptio 149, 17, 46

Pharus Ægypti 152,31. phari nocturnæ nauigationi prælucentes 541,15

Phaselidem, opp. Cil. 96,8. F. Faselidam: Gr. metaphr. Φασηλίδα: sed rectius Φασηλῖδα, aut Φασηλίδα. Herodianus enim (teste Stephano Byzantio) proparoxytonως scribit hoe vocabulum: licet φασηλις τὸ ἀγγεῖον, ab Alexandrinis efferatur vltima acuta.

Phasidi adiacentia castella 688,8

Phasianæ Dianæ templum ad Phasidem 647,44

Phathusa, loc. Pers. 716,12

Phatosiris: quære Pharnaces Syrus.

Phidaliæ sinus 890,12

Philadelphia, Lydiæ ciu. 755,16

Phileatinus lacus 649,1

Philippense prœlium Cæsaris & Bruti 104,43: 171,11

Philippus Macedo imperii amplificandi quas habuerit occasiones 634,3

Philippus Macedoniæ rex, Annibali aduersus Rom. promittit auxilia 81, 37: vincitur 82,16: debellatur 85,39: Romanis aduersus Antiochum auxilia fert 86,18. Philippo mortuo filius eius rebellat 87,14

Philippus Marcius 93,13

L. Philippus Attiæ frater, vel potius maritus 161,18

Philippus Gordianum Imp. dolo interficit 120,27: imperium quomodo nactus, quomodo item illud gesserit 641,22: & 120,34: fœdam cum Persis pacem facit 731,29: cum filio occumbit 643,17

Philippus Constantii ad Maxentium legatus 696,6: 697,25: a Maxentio detinetur 698,10,23

Philippus & Bassus conss. 804,9: 811,7

Philippici Bardanis vita 891,26

Philippicus dux orientis 889,33

Philippopolis, vrbs Thr. 644,15

Philiscus Ciceronem consolatur 144,17

Philocommodus pusio 487,2

Philopœmenis liberti fides, & eo nomine remuneratio 167,36

Philosophia, deorum progenies 847,4. philosophię studiosi principes R. 845, 24: 847,4. philosophiæ studio Iulia se cõsolatur in calumniis 417,41. philosophia non verbis tantum & studio colitur a Marco, sed moribus etiam ac vita exprimitur 464,38. philosophiæ studium simulant multi sub Marco, diuitiarũ gratia 373,29. philosophiæ prætextu maledici Stoici & Cynici 321,17. philosophia Stoica capitalis sub Domitiano 334,29

Philosophos principes Saturnus bel-

liconsis præfert 839,30. philosophi stipendiis a Leone aug. honorati 883, 42. philosophus & eruditione & vitæ moribus Marcus Imp. 116,19. philosophus lingua & calamo, vita dissolutus 271,29. philosophus sycophanta 289,2. philosophi Roma eiiciuntur 321,22: 334,30: 864,6. philosophi magicarũ artium suspecti sub Valente 743,27. philosophorum cõtitia leuiter fert Vespasianus 110,34. philosophi cynici habitus 474,14
Phœbe liberta 206,26 (cusat 320,35
Phœbus Neronianus Vespasiano se ex-
Phœnices partem occupat Tigranes 98,25] F. c. Fœnicis. Phœnice Tigrani adempta 99,46: prouincia cõstituitur 141,8. Phœnice tota sub Syriæ præfectura 500,41. Phœniciæ legiones 563,31
Phœnicõn opp. Ægypti 855,23
Phœnix in Æg. visus 844,23
Pholoë mons 784,40
Photiniani excommunicati 880,38
Photius Zosimum cur & quam recte reprehenderit 630,16: 632,1
Phraata, vrbs Parth. oppugnatur ab Antonio 184,8. Dioni Πράασπα 274, 15: P. c. Πράασπα.
Phraates Parthorũ rex, callidus, superbus, scelestus 184,12: cũ Põpeio expostulat 140,36: Augusto signa Crassiana & captiuos remittit 199,31: titulis superbiẽs, tamẽ se submittit 206,33
Phy..s, nutrix Domitiani 317,25
Picenum, regio Italię 71,16. Piceni situs 813,16. Piceni ciuitas Sena 84,4
Picentes debellati 74,23. Picentes, & Itali ceteri, bellũ grauiss. mouẽt 93,15
Picentius delator 701,38. apud Amm. Marcell. ꝑ eo Eusebius & Ædesi⁹ 321,
Pictor Fabius 74,22 (42
Pictura pugnę publice ꝓposita 529,27: 592,9. picturę ridiculę 548,15. picturis variis ornata domũcula rogi loco 541, 7. picturis impressis corpus ornãt Britanni 537,9. de pictis Britãnis vise etiã quæ ex Cæsare, Plinio, & Martiale Brodæus adnotat apud Oppianum Cyneg. lib. 1,46.
Pigraxes, dux Pers. 726,14 (859,46
a Pilato Christi damnati ratio exigitur
Pilei Thessalico more in theatris gestati 246,33. pileos in morte Neronis gestãt Rom. quasi recuperata libertate 302,18. Pileati Daci: vise πιλοφόροι.
Pincernæ sollicitantur ad propinanda venena 543,31: & 521,27. pincernarũ agmina 754,24 (817,5
Piperis libræ ter mille Alaricho datæ
Piræus seu Piræeus, portus Ath. 94,27
Piraticum bellum 99,18: 138,24. de piratico bello triumphus 100,35. piratę capti, vt tractati a Pompeio 139,17
Pisander in Heroicis Theogamiis de Hemona quæ tradat 805,4
Piscis e mari sua sponte ꝓsiliens, ad Cęsaris pedes accidit 182,15. pisces e fluuio ad pedes Plautiani se aduoluunt 417,33. in pisce abdita lima 684,14. piscium duo milia apposita 109,34. piscib. abstinent Britanni, quib. maxime abundant 421,40
Pisidæ, Isauri 746,37: Pamphyliæ finitimi 791,26
Piso Calpurnius consul 197,27
Cn. Piso cons. cum Tiberio 232,43: Germanico vita priuato, post ipse quoq; iudiciũ fugiens, se interimit 250,32
L. Piso a Galba adoptatur 304,34: cum Galba occiditur 305,27,31
Pillamena, Gratiani mater 815,19. dubium an Iustina.
Pitanatis cohors 548,24: Sch. m. f. Πιτανάτην λόχον.
Pityuntis situs, & firmitas 647,22: clades e Scytharum incursione 648,3
Pius in matrem vnice Alexander 119,36
Pius Metellus 96,35
Pius Antonin⁹ vnde dict⁹ 115,25: 361,45:
Pius Felix, tit. Imp. 381,13 (867,8
Pius mensis 381,5: 869,8: & Lamp. 160,37
Pix sulfure ac bitumine mista, in hostes incensa emittitur 614,20
Placere omnib. princeps nõ potest 208, 16. non placere sibi scribebat Adrianus a quib. erat offensus 361,18
Placidia, Honorii soror 813,44: 830,39
Placidia aug. 853,7,13
Placidus: vise Pacilus.
Placilla, vx. Theodosii 763,38 (32
Placina Germanico struit insidias 230,
Planetis dicati dies: & quomodo 141,10
Plantæ pedum sectæ 423,14
Plataicum prœlium 633,36
Plato fabulis delectatus 832,20
Plausum ab amicis poscit Augustus moriens 218,26
Plautianus præf. pr. quã potens fuerit, & quomodo potentia vsus 412,22: pallidus cur perpetuo 415,37: ad imperium per insidias tendit 531,2,22: minui & deprimi qua occasione & quo modo cœptus 415,43: 531,20: occiditur 417,2. Plautiano velut pædagogo quodam submoto, Seueri filii genio habenas laxant 418,17
Plautiani ortus, potentia, insolentia 530,19: luxus 413,41. Plautiani filia, Antonino Seueri filio vxor a patre datur 530,33. Plautiani fili⁹ & filia relegãtur a Seuero 535,14. Plautiani filia ab Antonino marito interficitur 546,25. Plautiani sectatores ad supplicium vocantur 417,23
Plautilla Plautiani filia, Antonini Caracallæ vx 412,42. Plautillæ nuptię, & dotalia 414,42. Plautillæ offeruntur pili e patris barba euulsi 417,4. Plautilla cum fratre relegatur 418,11: necatur ab Antonino 425,40. P. c. Plautia 412,42: Placilla 417,4: Platilla 425, 40: itemq; Zon. 217,11: 220,2
Plautius Britannici exercitus sub Claudio dux 260,45. A. Plautius in Britannia rem gerit 107,31: triumphat e Britannia 107,37: 263,18
Plautus Plautiani f. relegatur 418,11, etiã P. c. Plautius Plautiani filius occiditur ab Anton. 425,40: & Zon. 220,3
Plebis 67,23] F. plebi: alii plebei, vt fidei; more antiquo.
ad Plenum adeptus, i. plene 118,27
Plotina Adrianum ad imperium euehit 351,14. Plotinæ augustæ modestia 339,46. Plotinę honores ab Adriano qui tributi 356,6. F. c. Plotiana 114, 26: sed Πλωτίνα etiam Gr. m.
Plumbum inargentatũ 432,10. plumbeum curiæ tectum incendio liquefactum 801,36. plumbeis pilis in ceruice data verbera 781,18. plumbeæ ictu mortuus dicit Spartianus 173,18
Plurimis reb. strenue gestis 131,35: F. c. pluribus Plurimum ac minimũ tradunt] F. plurimum vel m. 113,43
Plutarchus in Parallelis de Cæsaris nece libertus scribit quam Dio 157,44.
Plutarchi nepos Sextus 116,17
Plutus necatus 284,26
Pluuia magicis artib. elicita 868,42: precib. a Deo impetrata 366,39: ore, galeis, & scutis excepta 367,30. pluuia minutula argentei coloris 406,35.
pluit sanguine vbi ne aquæ quidem minutissimus ros solet cadere 190, 38. pluit frumento 664,12
Pocœnia, saturitatis solamina 301,43
Poculũ drachmarũ 1 M. emptũ 417,44. poculum pr. mũ ab amica misceri & præberi solitum Commodo 487,38
Podagra thermis leuata 266,16
Poemata & tragœdias Græce cõposuit Titus Imp. 111,8. poemata omne genus reliquit Adrianus 351,7: 865,10: poema auctori exitiale 132,5. poesi interdictum Lucano poetæ 290,29
Pœnę crebriores, magis alienant quam conciliant animos 213,28. pœnæ ac notæ ignominiæ, remissæ militib. ad obstringendos eorũ animos 586,42. ad pœnas tempestate retroactus Macrinus 566,22. pœnæ additum elogium 395,6
Pœnitentia, cordata & salutaris dea 845,5. pœnitentia sera 302,6. pœnitentiæ signa seu gestus 852,27
Poetarum & oratorũ certamina 329,11
Polemo rex Ponti 108,17
Polla Acerronia 273,17
Pollenius Sebennus 419,44
Pollio Asinius 163,12
Pollio Vedius 202,27
Pollio consul 328,20
Pollionis equitis robur insigne 215,20
Polybius Megalop. de Ro. imperii incremẽtis quæ scripserit 632,4: 659,28.
Polybii ἱστορίαι 797,16. Polybii epitome quædam 171,35
Polybius libertus Aug. 219,8
Polycletus Neronianus 295,9
Pomerium seu Pomœriũ Romæ 426,22
Pompa triumphi splendidissima 100,35. pompa ferculorum illustris 127,45. pompa prætorianorũ militum cum Imp. sacra festumve agitãt 510,8. põpa bacchica 449,16. Pompalis cultus 510,13: 511,24. pompalis currus 246,30
Pompeii, oppidum, Veseui cinerib. obruitur 326,44. pro Gr. Πομπηΐους, quod in P. quoq; cod. m. f. legitur, Dionysius Hal. & Strabo habent Πομπηΐαν.
Q. Põpeius in Hisp. missus 89,47: 90,10
Cn. Pomp in sociali bel. fortiter p. 93,26
Pompeii Strabonis triumphus 183,38
Cn. Pompeius adolescens, secundus a Sylla 95,38: de Africa triumphat 96, 4: in Hisp. aduersus Sertorium quæ gess. 96,29: Piratici belli curam accipit 99,22: imperiũ maris sicte recusat 138,43: maris imperium qua potestate acceperit 139,13: Metello in Cretico bello obsistit: frustra 137,19: Luculli imperium accipit in Asia 139, 26: Mithridatem debellat 99,25: Tigranem deditiũ vt tractarit 99,42: Mithridate debellato in Asia cetera quæ gesserit 100,1: de Asia triumphat 100,35: Romanis in Asia quæ pepererit 731,8: Romanum imperium inuadere cum posset, noluit 143, 6: Cn. Pompeius Magnus, 11 consul 101,26: 145,27: Hispaniam sortitus prouinciam, legatis eo missis, ipse in vrbe residet 146,15: aduersus Cæsarem bellum suscipit 102,1: a Cæsare dissidere quib. ex caussis cœperit 147, 21: vincere nescit 102,14: victus, in Ægypto interficitur 102,29: per insidias interficitur 151,17: vbi & occisus & sepultus 151,36: Agamemnon vnde dictus 151,29. Pompeii magni imago in Augusti funebr. exseq. 220,27. Pompeio parẽtat Adrianus, instaurato eiusdem monumento adductoque metrico elogio 316,13.

Pompeio parentat Seuerus 411,39. de Pompeio iudicium Iuliani 843,8
Pompeii filii, Cnæus & Sextus, ingens bellum reparant 103,23: a Cæsare debellantur 156,22
Cn. Pompeius, Cn. F. occiditur 103,32
Sex. Pompeius, Cn. f. ingens in Sicilia bellum commouet 105,6. Sex. Pompeius, iunior Pompeii filius, pacem cum Rom. proceribus facit 163,9: pace denuo rupta debellatur, profugusq. occiditur 105,21. vise Sextus.
Sextus Pompeius consul 217,40
Pompeii theatrum a quo factũ, quando & quomodo dedicatum 145,6,20.
Pompeii scena deflagrat 327,17
Pompeiani pueri, superantur a Cæsarianis 148,19
Pompeianus Marci legatus 364,5: Cõmodum ad continuandum patris inceptum cohortatur 469,30. Pompeianus Claudius Pertinacis & patronus & cliens 387,28. Pompeiani Claudii constantia 383,29. Fuit hic Claudius Pompeianus Antiochensis, genere non satis nobili, a Marco bis consul factus, & filiæ connubio honoratus: vt Sch. adn.
Pompeianus Claudius Commodum insidiis petit: imprudenter 374,42: Herodiano Quadratus 472,39
Pompeianus præf. vrb. 816,22
Pompeiopolis, olim Soli 139,22
Q. Pomponius consularis 246,16
Pomponius Secundus, consul 256,17
Pomponius Bassus 444,29
Pompusianus Metius 333,45
Pomum æreum in imo hastili 422,3. pomiferæ perpetuo arbores 854,37
Pondo argenti triginta milia 84,36: & mox v. 41, pondo argenti quingẽta milia: Gr. σταθμός. põdo, τάλαντα 86,3
Pontibus viisq; magnificentiss. stratæ paludes 344,18. pontibus strata paludosa Britanniæ loca 536,42. pons insignis 612,36. pons Istri lapideus, mirando opere a Traiano structus 342,38. pons solutilis 676,25: 698,1. pons doliis factus 613,13. pons e connexis vtrib. 730,13. ad pontem insidiæ 589,38. pons in transitu copiarum solutus: ominosum 146,31: 149,7
Pontifex, ἀρχιερεύς 77,30. pontifex maximus, ἀρχιερεὺς μέγιστος 761,23. pontifex maximus fiet: signif. ambigua 761,37 ¶ Pontifices ordine Capitolinis ludis præsunt 474,6. pontifices vnde dicti: vise γεφυραῖοι. ¶ in Pontificum collegio fuerunt etiam Reges & Imp. 761,16. primus Pontifex maximus Numa Pompilius, & ceteri deinceps reges, demum etiam Imperatores vsque ad Gratianum 761,17. Pontificem maximum cum Vestalium maxima cõnubio copulari vult Pseudantonin⁹, ad procreandos liberos diuino cultu dignos 445,27. Põtifex maximus, tit. Imp. 381,16. Pontificis maximi appellatio quid potestatis conferat Imperatori R. 194,9. ¶ Pontificalis stola 761,22. pontificalis habitus Heliogabali 567,5: & 563,13. põtificis dom⁹ publica 207,34
Ponticæ paludes viis lapideis, pontibusque & ædificiis excoluntur 344,17. rectius Πομπτιναὶ ἕλη, vel Πωντῖναι: vt apud Lucanum lib. 3, Et qua Pontinas via diuidit vda paludes: itemq; apud Plin. lib. 3, c. 5: & lib. 26, c. 4. forsan a Pontia vrbe, a qua Pontinam tribum denominatã scribit Festus: vel a Pontia insula, cuius Strabo & Plinius meminerunt. At Pontinus ager apud Gellium, & Pontini campi apud Silium, alibi Pomptini scribuntur, per syncopen videlicet pro Pometini, a Volscorũ Pometia. Apud Plinium quoq; priore in loco Pomtina per m scriptum: vbi ait: a Circeiis palus Pomtina est: quem locũ XXIII vrbium fuisse Mucianus ter consul prodidit.
Pontius Telesinus Rom. legiones sub iugum mittit 133,33
Pontus Polemoniacus in prouinciæ formam redactus 108,17
Ponti maritimæ ciuitates Romano imperio adiectæ per Augustum 106, 17. Põti ora infestatur a Scythis 647, 20. supra Pontum positæ ciuitates 99,1. Ponticum mare 94,8
M. Poplius IIII consul 669,13: pro Popilius.
Populata est, signif. pass. 121,38
Populus magistratuum creandorũ ius habuit etiam sub Aug. 195,36: absente Aug. super consulum electione tumultuatur 199,15. populum seuerius quam blandius tractauit Adrianus 353,33. populi petitioni importunæ per tabellã refragatur Adrianus 358, 23. populi furor in vindicanda Cæsaris nece 159,44. populi lymphatus concursus & vociferatio 379,33. populi conuentus in circo potiss. fieri soliti 500,34. populi conciones olim in foro 504,13. populos ciuitatum in transitu salutat princeps 508,8
Populare imperium seditionibus & turbis obnoxium 192,37. popularitatis & ciuilitatis opinionem affectat Augustus etiam in summa imperii maiestate 192,44. popularitati & ciuilitati magnopere studuit Augustus 204,5. popularitatis studiosissimus Tiberius 225,13
Porcellus: vise Marcellus.
Porcis quam exercitu dignior vita 523, 12. porcus & porca nigra, Telluri mactata 671,1. porcina plebi e publico præbita 672,39. porcinis carnibus abstinuit Heliogabalus, vt Syrus 445,6. porcina carne abstinent etiam Phœnices 570,19
Porcia, Bruti mariti morte cognita, mortem & ipsa sibi consciscit 173,31
M. Porcius Cato consul 91,24
Porcius Cato consul occisus 93,21
M. Porcius Cato, Pomp. partium socius 103,26: se occidit 103,20. vise Cato.
Porphyrites lapis 424,19
Porsenna rex Tusciæ, a Tarquinio aduersus Rom. sollicitatus 66,32. in Gr. met. Πορσίνας dicitur, semel simplici ν, semel geminato, 66,35,39
Porta libitinensis 384,24: & Lamprid. 161,33. Porta triumphalis 220,36. Porta Imperatoria 885,33. portis parentibus excipere 508,7. portæ detrahitur aliquid ad victoris introitũ 298,7. portis palatii Vespasianus interdiu nullos apponit custodes 320, 19. ¶ Portæ, ad Issum 399,29. Portæ Ciliciæ 399,33
Porticus in alterum latus inclinata, architecti sollertia erigitur 232,38. porticib. quatuor inclusum forũ 687,11. porticus distegæ 686,36. Porticus Iulia seu Liuia 342,2. Porticus Imperatoris 713,18. Porticus regia 781,23
Portus Romæ a Claudio ędificatus 259, 14. portus ad sigmatis figuram accedens 713,14. portus catenis clausi 402,1
Posita, i. sita 65,26
Post hæc] F. Posthac 84,7. post conditum Romanũ imperium 128,6. post natos homines 128,8. Post multo, pro Multo post 133,3
Postquam] F. posteaquam 84,15
ad Postremum 102,28: 108,5
Postulationib. importunis confidenter refragatur Galba 304,6
Sp. Postumius consul 71,28
A. Postumius Albinus consul 77,30
L. Postumius Albinus consul 79,10
Sp. Postumius Albinus cons. 87,5: 91,45
Postumus in Galliis arripit imperium 121,45: 651,3. per Postumum in occidente seruatũ Imperium Rom. 122, 25. F. c. Postumium: itemq; Gr. m. 8 hic, & pag. præced. v. 47.
Potamia: vise Pat auium.
Poteciũ seu Cium, op. Pannoniæ 695,40
Potens in bello dux 123,3
Potentia, ἰσχύς 233,14. potentia stabilis nulli concessa 443,34. potentiæ cupiditas insatiabilis 701,42
Potestates maiores quadrienniũ in vrbe non fuerunt 70,6. potestatis diuturnitas, insolentiam parit 66,2. potestas diuisa, redditur imbecillior ad maiora capess. 475,28. potestati cupiditatibus seruienti moderari, difficile 467,5
Potione adempta virilitas 448,24
Potitus rerum Romanarum 125,32
Potitus Afranius 246,42
Praaspa, vise Phraata.
Præcipiti die 131,45. præcipiti necessitate compulsus 126,25
Præco durius principis mandatũ, prudenti sollertia corrigit 353,37. præcones laureati 618,18
Præconium Mercurii sub finem certaminis 852,3. præconium anapęstico metro enuntiatum 840,26. præconii Neroniani formula 296,10. præconium supplicio affectis additũ 395,6. Elogium & Proloquium a Latinis Augustæ historiæ scriptoribus dici, ostendet Index.
Præda grandis Romam perlata 79,32. præda militib. dispertitur 83,25. pręda male diuisa 69,7. præda nec prouincialib. reddita, nec Imperatorib. missa, suspicionem incurrit Caransius 125,46. præda illicitur & perditur hostis 422,27
Præfectos prætorii duos Seuerus quãdo & cur instituerit 534,42. præfecti prætorii duo etiã sub Caracalla 553, 22: & sub Domitiano 335,34. præfectis prætorii tertius additus quasi arbiter & collega 638,27. præfectos ambos potentia superat Theocritus libertus 434,25. præfectis foris stantibus, centurioni loquitur Adrianus 359,27. præfecti prætorii quatuor a Constantino pro duob. instituti 688, 2: Orientis scilicet, Illyrici, Italiæ, Transalpinorum. præf. præt. per Italiam 769,15: 809,19. præf. præt. apud transalpinas gẽtes 780,37: 808, 35. ¶ Præfecti prętorii qua potestate præditi 687,37. præfectorum præt. potestas a Constantino vt imminuta 688, 24. præfectus præt. dare quæ possit, quæ non 822,28. præfectus prętorii & tributa exigit, & de annonis prospicit militib. 741,15. pręfecti pr. habitus seu cultus 531,11. pręfectus indoctus, cetera vir bonus 365,5. pręfectus prætorio ipsis pene augustis potẽtior 413,2. pręfectus ipsis principib. formidabilior 530,32: & 417,8.

præfectus pretorii erectus ad imperium 117,38: 119,10: 559,36: 638,2: pręfectus prætorio a militibus ad necem deposcitur 377,20,42: 587,17. præfectum stantem mori oportet 359,21. vise Prætoriani. ¶ Præfecturam vrbi tunc agens 117,39. præfectura prætoriana & vrbana, magistratus maximi 769,28. ¶ Præfectus accusatur a prouincialib. 265,15. præfecturā male qui administrauit, prouincialib. puniendus deditur 419,43. præfecturam gerere in sua gente vetat Marcus 371,25. præfecturę pecuniis venales proponuntur 754,36. præfecturæ maximæ aurigis & histrionib. datæ 571,40. præfecturas duas maximas vnus idemq; eodem tempore gerit 883,6

Præneste venit] F. Prænestem venit 73,2. Præneste ipsum aggressus] F. ipsam Prænestem adgressus 69,46. Præneste obsidetur 95,28. Prænestini victi, & Præneste cum subiectis oppidis in deditionem acceptum 69,41

Prænomen postpositum; vt Valerius Marcus 75,1. sic 143,16: 191,12: 231,43: 375,18: 444,36, & alibi.

Præparabat nauigare ad filium; Græco more 129,34

Præponendus fratri 122,41: F. c. procernendus; more Gr.

Præpositusq; eius factus est Cn. Corn. G.] F. præpositusq; ei Gneus Cornelius Gallus 105,39

Præpositus cubiculi, & archieunuchus, idem 879,39. idem absolute Prępositus 879,34: 883,3. Præpositi insolentia grauissime castigata 879,34

Præses iudicii seu dicasterii 225,5. præses ludorum 474,9. præsidis honore administrans Aquitaniam 122,17

ad Præsidiū Italiæ retinentur naues 1 x 76,34. præsidia vrbium & regionum visit ordinatq; Adrianus 355,5. præsidiarii milites vrbani sex milia, quadrifariam diuisi 214,34

Præstare milites, i. præbere, dare 70,25. sic Pręstare tributa annua 86,4: pręstare tributa magistratui 88,1: præstare honores 103,36: pręstare pacem 87,29: pręstare alicui auxiliū 68,36. ¶ Pręstaret eos opulentiores clarioresque 131,4

Præstigiatores vrbe pellūtur ab Agrippa 185,45: extermināturā Tib. 228,42

Præterea F. c. pro Propterea 111,19

Prætextam] F c. prætextatam 68,19

Prætextatus, Græciæ proconsul 735,43

Prætor in caussæ cognitione interrogat- 198,38. e prætoris sella caussas audit Augustus 202,15. prætor damnatum vincit & ad suppliciū ducit 237,4. prętores & tribuni plebis damnatum Seianum circumsistūt, ne quid turbarū moueat 241,12. prętor contumax a trib. pl. cōpescitur 321,7

Prætorii triēnium in prouincia manere coacti 244,4. prætorio senatori Smyrnæ instauratio committitur 372,10. in prætoriorum senatorū numerum relatus 429,18. prætorio honore ornatur Seianus pręf. prętorio, nouo exemplo 231,37. prętoriis honorib. ornatur frater Berenices 122,29. prætoria dignitas vendita & obtrusa etiam inuitis 691,17. prætura ingenti pretio redempta 855,17. prętura muneribus insignis 196,36. prętorii ludi sępe dieb. celebrati 855,18

Pretoriani, seu Pretoriani milites, οἱ σωματοφύλακες τε δορυφόροι; 65,39: οἱ τῶν αὐλῶν φυλάκτοι 672,41. prætoriani milites sub Augusto, decē milia, in decem ordines tributa 214,33. prętoriani vnū intra murum redigūtur a Seiano præfecto 231,30: in senatorum conspectu cum ostentatione quadam exercentur, ad terrorem senatorib. iniiciendum 234,44: senatum quoque stipant in re ardua 240,34: fidem suam Imperatori suspectā fuisse, ægre ferunt 242,12: pecunias poscentes, a Galba reiiciuntur 304,3: tumultuātes, a Galba vt tractati 303,40: a populo præuenti, suffragium Pertinaci dant inuiti 492,18: Pertinacem Imperatorem suum per seditionem trucidant 117,42: 496,25: Pertinace occiso, imperium & vrbem venalem publico præconio proponunt 498,26: luxu dissoluti, nihil se dignum præstant 394,38: astu a Seuero circumuenti exauctorantur, & cum acri sceleris exprobratione relegantur 395,43: 509,43: 511,14: 637,20: vt proceri & lectissimi viri, totum exercitum hostilem fortissime sustinent 565,40: Romæ cum populo bellum gerunt 451,11: a populo oppugnantur, sed magna opidanorum clade 606,30: Maximum & Balbinum Imperatores interimunt 621,4: tumultu excitato Maxentium Augustum nuncupant 129,4: 672,41: a Cōstantino exciduntur, deletis eorundem castellis 677,28

Prætorianis cohortib. allegi quales milites soliti 512,33: 547,19: 565,40. prætoriani e quibus gentibus deligi soliti 396,38. prætoriani equites 270,39

Prætoriana præfectura, imperiali maiestati proxima, eiusdemq; custos 559,35. prætorianis duo præficiuntur ab Augusto præfecti 206,1. prætorii præfectos duos instituit Commodus 475,26. prætorianis cohortibus præfectus datus saltator 571,33. vise Præfectus.

Pręuentus morte 124,14. pręuenire quā pręueniri mauult Macrinus 554,42

Prandet Adrianus sine vino 354,21

Prasina factio 269,39. prasini agitatores 438,6. prasinus auriga, ὁ τὴν πρασίνην στολὴν ἐνδύων 248,35

Prauioribus amicis vteretur 131,27: F. grauiorib:

Precatus nepoti quæ sit Augustus 850,4. precanda quidem optima; sed ferenda etiam aduersa 578,9. precatio barbara 280,29,44. precantis habitu positum simulacrum 687,20. a precum frequentatione arcetur populus, clausis ecclesiis 800,16

in Presbyteros refertur præpositus augustalis cubiculi, dignitate sua per Imp. orbatus 883,4

Pretia emptorū, τὰ τιμήματα 78,18. pretiū pone carni, ὅρισον τιμὴν κρεῶν 83,19

Priamus beatus cur visus Tiberio Cæsari 243,43: 857,34: Neroni beatus qua re visus 285,25

Prima, vrbs Thebaidis Æg. 855,18

Primatum inter suos affectauit Cæsar 849,17. primatus affectatio periculosa 633,41: & 620,34. primatus, signif. ambig. 849,19. primatus non in sede, sed in operibus & factis est 493,38

Primigenii Dei ara 856,25

Primitiæ diis offeruntur in ludis secularib. 671,18. primitię frugū mercedis loco sacrificii 670,27

Primō 94,9: F. c. primùm. primo aduersum prœlium, exin secundum habuit 126,37: F. c. & Paulus Diac. primum.

M. Primus, prætor Maced. 198,33

Primus Antonius 311,16: 313,27. Primus cum copiis ad vrbem appropinquat 314,34. idem Priscus Antonius 315,13, etiam P. c. & mox iterum Primus v. 25.

Princeps senatus appellari more vetere, permittit Tiberius: ceteros Imperatorios titulos reiicit 225,8. Princeps senatus vetere more appellatus Pertinax Imp. 388,24. Princeps electus Gordianus, cum proconsulatū gereret 120,18. principem creāt milites ad tuendum Illyricū 132,5. Princeps & Augustus in Rom. imperio solus fuit Constantius deletis rebell. 132,40. vise Imperator, Augustus.

Principes neminem suorum se præstantiorem esse aut videri volunt 181,35: domestica delicta plerumq; ignorant 206,9: insidiis cur obnoxii 205,12: subditorum beneuolentiam sibi conciliare vt possint 212,6: iniuriæ non crimen dumtaxat, sed etiā suspicionem vitare debent 212,3: ministrorum & comitum culpas sustinent 303,28. Principibus consulere amici sæpe non audent quæ maxime vellent 209,33

Principis exemplum imitantur subditi 465,3: principi caros, a subditis quoque amari & coli par est 243,8. ¶ Principis moderati exempla 314,2, & seq. principis futuri studia 162,22. ¶ Principum iuniorum rebus prospiciunt curatores 746,30. principes iuuenes nomine tenus imperium tenent 780,4,20. principum iuniorum corruptelæ 529,44

Principatum totius orbis adfectās, F. 130,12: vulg. l. principatus.

P. Priscæ magnanimitas 238,22

L. Priscillianus 440,16

Priscus Antonius: quære Primus.

Priscus Heluidius 321,4

Priscus Lutorius poeta 232,8

Priscus architectus insignis 402,18: 410,41

Priscus Philippi Aug. frater, præf. Syriæ 642,2,18

Pristinus, ὁ ἀρχαῖος 233,2

in Priuata vita moderatus 112,33: F. c. priua vita. sic Priua vita, pro Priuata, F. c. 109,10

Priuati habitu monachum adit Imperator 883,23. Priuatarum principis rerum comes 809,10

Priuignus, πρόγονος 106,24

Priulfus dux barb. 777,7

Proæresius rhetor 877,45

Probus, Seueri dux 405,29

Probus, mari a latrociniis purgando præfectus, Ægyptum contra Palmyrenos defendit 651,32: captus, ipse se iugulat 654,2. Pollioni Probatus 269,11

Probus imperium vt nactus, quomodo idem gesserit 662,33: & 124,17. Probi virtutes & vitia 8:7,20

Probus consul 825,28

Procernendus fratri, pro Prēponendus, F. c. 122,41: vt Græce προκρινετέος.

Prochuus ad alp.] F. prochiuis 129,35

Proclus Larginus 336,26

Proclus Lucianus 333,23

Proclus Scribonius 296,45

Proclus præf. vrb. 769,17: Rufini scelere tollitur 774,9,38

Proco-

Proconesium marmor 686,37
Proconsul sæpe fuerat 108,41. ita F. non diuise pro consule. Proconsulatum Africæ getens 120,17
Procopius dux grauis armaturæ lectus a Iuliano 714,41: ob Iuliani consanguinitatem periculum euadit 733, 27,35. ad rebellionem quo modo inductus 736,24: captus occiditur 739, 27
Procopius Valentis socer 786,41
Procubitores principis 305,46
Proculius Largum vt notarit 196,18
Proculus tyrannus 124,21
a Procuratore pecunias petit Macrinus adiecer consic. 443,18. procuratoris Galliæ rapacitas & astutia insignis 201,15. procuratores principis, quam olim potestatem habuerint 234, 18. procuratores tyranni cæduntur & publice trahuntur 598,40
Prodire in publicum ante lucem solitus Vitalianus præf. 598,8
Proditionis spe capti hostes 762,38: 763, 35. proditionis esca pellacissima, pecuniarum ostentatio 764,41. proditionis crimen vindicatum etiam in cognatis 724,46. proditor digno remuneratus præmio 74,3: 590,26
Prœliis ingentib. afflixit Persas 120,26: per oescribitur etiam in F.
Profligauit in Africa bellum 126,28. profligatus acie ac pene captus 132, 23
Profluuio ventris exstinctus 110,39: 114, 8. profluuium ventris simulatum 159,2
Promittentes implendum, pro. implectum iri 68,5. Promissis ora oblinere 427,15. promissis inescantur sontes 753,27. promissis satisfacere coguntur qui stolido voto se obstrinxerant 247,4
Promotus Theodosii dux fortiss. 759, 37: Prothingos Scythas egregio stratagemate delet 762,31: equestrib. copiis præficitur 769,22: fugienti cum copiis Theodosio succurrit 772, 35: bellorū administrationi præponitur a Theodosio 773,6: Rufini insidiis e medio tollitur 773,38. Promoti filii & filia 781,30
Proponi corpus defuncti solitū in atrii aditu 540,15: post in foro vetere 540, 34
Propontidis angustiæ seu fretū angustum 515,20: 566, 20: 653,1: Propontis Asiam ab Europa diuidit 542,33
Propterea quod |F. ꝓpterea quia 114,36
Propugnatores, ... 111, 11. propugnatores & seruatores cōmunis patriæ 611,32
Proscriptio Mariana 95,11. proscriptio triumuiralis, Syllana pene scelestior 166,17,44. proscriptiones grauiss. in bello Nepotiani 132, 21. proscriptio proscriptioni opposita 300,2. proscriptum occuluisse, capitale 167,44. proscriptorum multi & incolumes euaserunt, & post reditum ad magistratus sunt euecti 169,20
Proserpinæ & Diti nigræ mactatur hostiæ 668,14,23,30,45
res Prospere gessit |r. prosperas gessit, F. 88, 35. prosperrima indole iuuenis 131,18
Prostitutio coacta 691,13
Prothingi seu Gruthingi, Scythica gens, in Rom. fines irruentes, sollerti stratagemate delentur 762,26
Protogenes, Caii ad asperrima quæq; minister 253,15
Prouerbiale dictum 305,42
Prouide ordinauit 126,35
in Prouinciæ formam redigere, ... 106,34: 107,6. prouincias cum senatu Cæsar Augustus vt diuiserit 193,3. prouinciarū inuisendarū gratia iter suscipit Imp. 547, 10. prouincias obit inuisitq; Adrianus 355,3. prouincias per alienæ nationis rectores administrari vult Marcus 371,25. prouincias defendere magis quam amplificare studuit Antoninus Pius 115,14. prouinciarum præfecturæ venales sub Theodos. 754,36
Prouincialib. indicere tributa 117,6.
Prouincialium ac priuatorum diuitus studuit Constantius 128,24
Prouisione diuina consuluit reip. 112,38. omni diligētiæ prouisione colligere pecuniam 110,19
Prouocans a prouocante occiditur 70, 15,33. Prouocari a Silani iudicio nolebat Tiberius 247,10. prouocans ad Cæsarem, insolentissime reuocatur 303,35
Prunarum odore exanimatus 133,42
Prusa incursatur a Scythis 649,40
Prusias Bithyniæ rex 87, 9: Romanis & Perseo æquum se præbet 87, 24: Romam venit, & Nicomedē filium senatui commendat 88,27: a Nicomede filio bello petitus 690,10
Pseudantoninus seu Antoninus Heliogabalus 442,7: quib. aliis appellatus nominibus 444,4: Macrinum præuenit 442,26: imperium vt administrarit 444,9. Pseudoantoninus pro Pseudantoninus, P.c. 443,20
Pseudoperseus rebellans deuincitur 89, 38. F. Pseudoperses, vt Xerxes, Liryeses.
Pseudophilippi seu Andrisci rebellio & deletio 89,20,35
Psylli qui, qua facultate præditi, & quomodo prolem suam probent 190,6
Ptolemæi amores illiciti 465,31
Ptolemæus Ægypti rex, amicitiam Rom. per legatos petit 74, 19: Romanis pro auxiliis oblatis gratias agit 78,33: populi R. socius aduersus Perseum 87,22
Ptolemæus exsul, accusatores veneno perimit 144,34
Ptolemęus insidiarum & parricidii pœnas luit 102, 39. Ptolemæi lorica aurea 102,42
Ptolemæorum corpora videre non curat Cæsar Oct. 190,25
Ptolemais, ciuitas Libyæ 99,17. Ptolemaidis in Thebaide rebellio 666,25
Publia, prænom. fœm. 238,21
Publice priuatimq; 113,34. publica salus priuatæ cognationi anteponenda 339,15. publici muneris cura, ob priuatum infortuniū intermitti non debet 228,9
Publicata consciorum bona: i. publico fisco addicta 811,36. publicatione bonorum a Seuero multati rei 637,28. publicatio bonorum, rebellionem ciet 278,3
Pudenda humana, magicis sacris adhibita 446,6
Puelius consul 669, 20: perperam fortasse pro Pœtelius aut Pullus.
Puerorum ter nouem chorus 670, 27: 671,12. pueri in contrarias partes scissi, dimicantesque, futuri belli augures 148,17. pueri certamine ludicro, serium certamen virorum præsignant 187,2. puerorū caterua, virginis prodigiosę ductu, in circū confluens, conclamat 579,29. puerorum elegantium e barbaris delectus 747, 41. pueri garuli nudi a matronis lusus gratia ali soliti 178, 36. pusiones nudi, ad garriendum ali soliti 335, 43. pueri nudi, auro gemmisq. ornati, in opulentorum deliciis 486, 39. pueri nudi atramēto denigrati, ministrant in cœna funerea 332, 3, 25. pueri qui Commodo in deliciis fuerant, venduntur publ. 388,42. pueri ad magica sacra iugulati 395, 7: 446,4. a puero victus senex 443,29
Pugilis egregia fortitudo 404,9
Pugio Commodo missus a senatu 473,9. Pvgio, Caii liber 253, 27: & Sueton. 69,43. vise Gladius.
Pugnæ præludia 172,5. pugna vt iniri a barbaris, vt item a Rom. solita 283,16. pugnā inire Parthi vt soliti; vt itē Ro. 557,35. pugnæ ardor furens 431, 33. pugna rabiosissima 699, 38. pugna insana inter ciues 312,11: & 150,11. pugnam stolide poscens miles, victoriam amittit 131,43. pugnæ dilatione hostis frangitur 80, 33. pugna nocturna 86,17. pugnare nauali prœlio coguntur captiui & capite damnati 155,32. ¶ Pugnæ tabulis pictis publice propositæ 529,27: 592,9
Pugnatores cum nauib. suis capti 76, 13: 77,25
Pulcher Claudius 77,22
Pulcheria, Theodosii f. 882,46
Pulchritudinis nitor interdum etiam in senibus 835,23
Pulchre imperare, signif. ambig. 849,40
Pulla vestis, in foro & in funere 219,2. pullam vestem pro chlamyde purpurea sumit Vitellius 314,14. pulla veste tecta purpurea 443,9. pullati omnes pro monachis in seditione occisi 800, 23. vise Lips. Elect. lib. 1, c. 14.
Puluis excitatio immanis 346,16. puluis ex agminis profectione 387,17
Pulullus, cognom. Horatii 66,26
Puluinaria senatorib. quando primum in ludorum spectaculis supposita 246,31
Punici belli initium 75, 37. Punicum bellum primum quamdiu durarit 78,28. Punicum bellum secundum 79,38. Punicum bellum tertiū 88,25
Punire multos, Imperatorium esse visum Domitiano 329,35. vise Pœna.
Pupienus Maximinum Aquileiæ occidit 120,9: Augustus creatus, mox occiditur 120,14. vno p scribitur etiam in Gr. m. at gemino pp in F. & itemq; in P.c. Iulii Capitolini. Idem Maximus.
Purpura auro intertexta 220, 17. purpura auro intexta seu clauata 567, 6. (vise ....) purpura auro variegata vtitur Solis sacerdos 563, 18. purpuram vnam in medio habentes tunicæ, i. virgam seu clauum purp. 568, 24. ¶ Purpura consularis annua 485, 40. purpura circumdatur nouus Imperator 502, 34. purpura imperatoria iniecta, Imperator dicitur Maximinus 586,24. purpura & igni prælato honoratur nouus Imp. 590, 12. ¶ Purpuram sumpserat 121, 30: i. imperium arripuerat. sic 122,1,8,18: 125, 48
Purpurea chlamys, insigne imperii 127,29. purpureæ vestis vsum vt abdicarit Tiberius 227, 29. vise Lips. Elect. lib. 1, c. 14.
Pulæus, trib. mil. 716,27

Pusiones nudi: vise Pueri.
Putei profundiss. 854,32
Puteoli Baulis ponte iunguntur 249,25. Puteolos Sinuessa ducens via, sternitur lap. 334,43. P.c. Ποτιόλους.
Putor: vise Fœtor.
Pylades saltator sub Augusto populi studiis floret 205,3. Pylades pantomimus sub Augusto 635,40. Pylades saltator a Traiano amatus 341,45: a Iuliano quoq; assumitur 393,4
Pylæmenes Paphlagon, Romanorum aduersus Aristonicum socius 90,45: Paphlagoniæ regno exuitur a Mithr. 94,19: Paphlagoniã recuperat 100,8
Pyramidib. res a se gestas inscribit Cornelius Gallus 196,12
Pyrene, mons e Galliis in Hispaniã ferens 826,10: P.c. Τυρρήνῳ. perperam.
Pyrrichio numero facta cursitatio equestris 541,26
Pyrrhus a Tarentinis aduersus Rom. asciscitur 72,18: occiditur 74,15. Pyrrum F. c. plerumque sine aspiratione scribit.
Pyrrhi cognomine stulte sibi placet Armatus 886,26
Pythagoras, Neronis & libertus & maritus 290,5: 295,25: 299,23
Pythiadis constantia 284,15
Pythicam laurum præfert Nero victor 298,18. Pythicas Neronis victorias, Petici cognomen in Sulpicia gente visum obscurare 297,35. Pythici cognomen, Sulpicio exitium affert 297,32. rectius Petici seu Pœtici.

Q

Quadi, Marcomann. socii 116,45: maximo cum periculo debellati a Marco 366,23: Pannoniam incursant 122, 38: 702,21. Quadi, Saxonum pars, ab iisdem Saxonib. in Rom. fines emittuntur 707,23. Quadi latrocinãtes, a Iuliano vt subiugati 709,5. Quadorum pars Romanis legionib. adscribitur 709,25. Quadi denuo rebellant 744,42: insolenti legatione Valentinianum exasperant 745,24
Quadragensimo pro Quadragesimo F. c. 133,8, & alibi.
Quadrata agminis forma, oblongior tamen, in metu insidiarum 608,32
Quadratus homo Simouidis 850,23
Quadrati pellex Marcia 375,10: 379,43. Quadrati genus, amores, machinatio, interitus 472,39
Quadratus historicus de Pio quæ referat 362,24. Quadrati historici error 803,33. L. & P. Κοναδράτῳ: perperam.
Quæstiones flagris admotis institutæ 771,1. vise Tormenta
Quæstor Marii in bello Iugurthino, ... 92, 14. quæstor Iustiniani 888,28. quæstor post Constantini tempora qui dictus 809,13. ¶ Quæstor, principis scripta recitat in senatu 859,2. quæstor ad supplicium poscendum mittitur 238,18. quæstor Africæ, ad præf. præt. Romæ interimendum mittitur 597,28
Qualis pro Quales, F.c. 114,5
Quam, pro Postquam 78,23: 89,16. sic F. c. 105,44
Quamuis esset] F. quamquam 130,14
Quartini interitus 590,10
Quattuor in F.c. perpetuo tt geminato, vt apud Græcos τέτταρα.
Queis] F. quis 106,6
Quercu se coronat Caius 249,37. quercea corona lauro Cæsareæ cur addita 193,22
Quib. reb. cognitis] F. quis reb. 133,6
Quietem & otiũ negotiis præfert Diocletianus 673,38. quietis certũ tempus non habuit Commodus 488,10.
Quindecimuiri Sibyllinorum custodiæ atq; inspectioni præpositi 669,9, 24,40: 670,11
Quinquegentiani Africam infestant 126,1: domiti, ad pacem rediguntur 126,29. Quinquegentanas nationes dicit Victoris breuiarium 524,38. in Gr. m. perperam quinque Gentiani 126,2,33
Quinquennales ludi a Nerone instituti 277,27
Quintianus, senator iuuenis Quadrato conspirationis aduersus Commodũ socius 473,3: apud Lampridium est Claudius Pompeianus: itemque supra 374,42
Quintilii Vari clades 315,39
Quintilii virtute sua Scythicũ bellum conficere nequeunt 372,19. Quintiliorum fratrum virtus, & indignus interitus 375,22: 376,26. P.c. priore in loco Κυιντιλιανοὺς habet. sed Quintilios agnoscit etiam Lampridius 158, 16. Quintiliorum suburbanum 379, 35
Quintilius Imp. post mortem Claudii fratris 122,37. sic & F. c. at Gr. m. Quintillus: vt & infra 654,27: & in P.c. Trebellii Pollionis 269,34
Quintilli senatoris cædes, & votum 418, 29
C. Quintius Atticus consul 314,35
L. Quintius Cincinnatus dictator ab aratro 68,16: magister equitum 68, 42
T. Quintius Cincinnatus Præneste capit 69,42: dictator aduersum Gallos mittitur 70,12
T. Quintius Flamininus, in Macedonia & Græcia quę gesserit 85,42: Annibalẽ a Prusia repetit 87,10: consul 91,10
Quintus pro Caius 67,30
Quintusdecimus 65,42. sic Quintodecimo, F.c. 68,35
Quirinus, Romulus diuorum in numerum receptus 832,35. Quirini assessor Furius Camillus 843,21. Quirini templum ab Aug. f. 203,9
Quirinalis mons vrbi additus 65,8
Quis pro Quibus, F.c. 106,6. Quis rebus, pro Quib. r. F. c. cum circumfl. 133,6

R

Rabenna pro Rauenna, F. c. 121, 21: 129, 18: vt & Gr.
Racius Constans 414,16
Radagaisus: vise Rodogaisus.
Radicib. victitant Britanni 422,10
Radii puerulum recens natum circumfulgentes, faustum s. 267,21
Ramos supplices prætendere 601,8
Rasi pueri quinque milia, spectatorib. domũ redeuntib. prælucent 242,40
Rates pro nauib. ad bellum comparatæ 797,29
Ratiarius delator sceleratiss. 235,22: D. 424: Blanco interpreti Retiarius.
Rationalis generalis, seu Generalis rationum 450,15: 890,42: 891,41
Rationarium Imperii 219,39
Rauenna, munita, populosa, & copiosa ciu. 673,11,18: vbi sita, a quib. condita, quo nomine olim & cur appellata 803,28. Rauennam vsq. veniunt Germani 121,21. Rauennæ portus occupatur a seditiosis mil. 821,21.
Rauennate mare 275,15
Rausimod' rex Sarmatię 680,5,18. L.c. posteriore in loco Rausidomus.
Rea Siluia, Vest. virgo 63,8: sine aspir. etiam F.c.
Receptor orientis, i. recuperator 123,16
Receptui signum datur tuba 772,20
Recitari testamenta, & similia, non per senatores, sed per libertos solebant 219,9
Recognoscentib. ornamenta sibi erepta, reddit Scipio 89,15
Recõciliata pax ruptaq; 130,20. reconciliatio ficta 181,9. reconciliatus iis erat Tiberius quos neci confestim dabat 237,23
Recte si fecisset, pœnas incurrisset Cæsar 154,44
Rectũm adspicere 70,8
Recuperare, non minus quam acquirere 847,41
Redactum auri multum, i. coactum, collectum 117,12
Redimere se annuo pretio 278,42
Reditus e mari, piscatione, salinis, vectigalib. 515,21
Reformauit pacem Galliæ 125,37
Regi Bituito] F. duci Vituito 91,17. reges multarum gentium Romam ad triumphum spectandum veniunt, & donaria in Capitolio ponunt 88,25. reges multi e regnis suis Romã venerunt, & Augusto Romano habitu sunt obsecuti 176,41. regum patria Roma 73,27. ¶ Rex captiuus honorifice tractatur a cons. R. 87,47. regi ætate iuuenili tutor datur 102, 32. regem, non mortuos videre cupit Cæsar Oct. 190,27. reges quosdam per blanditias euocatos non remisit Tiberius 107,5. rex dolo captus ab Antonio, & in catenis argenteis circumductus 185,16. rex Iudæ otũ flagris ad palum cæsus iussu Antonii 184,6. reges barb capti, bestiis obiiciuntur 129,27. ¶ Rex a quibusdam appellatus Cæsar 158,28. reges etiam e capratiis facti 262,34. REX REGVM: Parthici regis titulus 206, 39. sic Rex regum Arsaces 321,1. Rex magnus 576,10
Regia & tyrañica multa facere incipit Cæsar 103,39. regiæ cõsuetudinis formam Romano imperio primus inuexit Diocletianus 127,24. regiæ vestis vsus Cæsari cõceditur in conu. publ. 156,43. ¶ Regia in Perside Romano more facta 724,30. regia Cæsaris, Palatium cur dicta 193,24. ¶ Regium nomen e Rom. rep. sublatum, res tamen ipsa retenta 193,42: 194,23
Regius amnis 720,44. idem Persice Narmalaches 725,22
Regis venatio, loc. Pers. 724,20
Reginas Parthicas videri nefas 291,7
Regionis custodiã peregrinis demandari, ægre ferunt indigenæ 826,37
Regionarchæ 856,27: qui præerant regionib. vrbis R.
Regna in prouinciæ formam redacta 110,31. regna & dare potest Rom. Imp. & adimere 292,16
Regulus Atilius 74,27. Regulus Memmius consul 240,22. Regulus in Fast. m. s. fere semper Ῥήγουλος erat, per ε.
contra Religionem sacramenti occisus 130,24: F. relegionem. religionis diuiniq; cultus obseruantia, resp. & imperia in flore conseruat 660,36: 671,25. religionem patriam quib. argumentis senatus R. Christianæ fidei prætulerit 779,16. religionem

gionem suam erga deos libere & confitetur & retinet Fraiutus 798, 21. religionis libertas per Imp. Honorium concessa cuiuis, & duci & militi, & magistratui & subdito 822, 9. religionis prætextu Alexandrinos decipit Caracalla 549,11. religio superstitiosa, imperatoriæ quam diuinæ maiestatis maiorem rationem habens 823,37
Reliquiæ Seueri cremati, in vrnam coniectæ, sepulcro imperatorio inferuntur 539,2. vise Exsequiæ.
Remandatum Pyrrho est, ἀντεπεστάλη 73,17
Remeans victor e Pers. 133,16. remeare ad priu. v. stat. 128,7
Remorum ordines XVI in naue Persei 88,17
Renouatum est bellum 98,40
Reparare bellum 72,1 (διορ.
Repentinus eum oppressit 130,27: αἰφνί-
Repetens hostem fugatum 98,26
Reprobata pax flagitiosa 91,45
Repudium ob næuum corporis 445,22
Rerum Romanarũ potitus 125,32. rei Romanæ is erat status 133,45
Reip. magnæ ac potenti singulare imperium aptius est, modo sit legitimũ 191,32. remp. vni tantum adstringi, nõ consultum videtur Augusto 220, 5. reip. munera omnib. permitti vult Augustus, qui quidem sint idonei 220, 4. reip. amor præferendus amori liberorum 423,43
Responsa in tabellis reddit Pallas 284, 37. responsa principis vendita 322,2. responsis foras efferendis, offic. Palat. 662,1
Reti, & Retia: quære Rhætia.
Retiarius: vise Ratiarius.
Retib. aureis piscatur Nero 108,3. reticulum gestat Heliogabalus 447,13
Retro se recepit 75,28
Retulissent, F. c. gemino tt.
Reuerentia Scipionis apud omnes erat ingens 88,45. reuerentiã fratris nihil atrox ausus L. Verus 116,10. reuerentia & honos tribuitur requisitis naturæ 555,29
Reus prætor, exuta veste prætoria iudicio se vt priuatus sistit 232,19
Rex. cogn. Marcii 91,25
Rhætiæ, regio Alp. 760,36. Rhætia Illyrico & Galliæ finitima 675,21: Romano imperio adiecta per Aug. Cæs. 106,16. F. c. Retia, Gr. m. Ῥητία: itidemq; 121,15. Rhætia superior 675,21: 955,45
Rhæti, pop. Alpib. finitimus 810,33. Rhæti, Celticis legionib. adnumerati 657,11
Rheæ simulacrum, eiusdemque ornamenta 814,15. Rheæ simulacrũ Constantinopolim vnde tralatum, & quo modo transfiguratũ 687,14. vise Rea.
Rhene vnde dicta olim Rauenna, & a quib. condita 803,29. P. c. Ῥωνη, perperam.
Rhenus Gallos a Germanis distermina 101,10: a Cæsare Romanorum omniũ primo traiectus 145,26. Rhenum secundus post C. Iulium Cæsarem transit M. Agrippa 179,30. Rhenum accolentes Celtæ vexantur a Germanis 646,26. ad Rhenum vrbes XL a Saxonibus, Francis, & Alamanis captæ 702,17: 706,22. ¶ Rhenani barbari Germanicas Romanorũ vrbes infestant 664,8. trans Rhenani Celtæ, Italiam vsq; excurrunt 364,3. trans Rhenani barbari Britannos & Gallos ad defectionẽ adigunt 826,47. ¶ Rheni magnitudo & cursus 584,29. Rheni ostia 706,31. Rheni insula maxima Batauia 707,32. vltra Rhenum longe in barbarico est Albis 106,22. cum aspir. etiam F. c.
Rhetorices professio 775,26. rhetorices peritia ad præfecturam euectus 368, 22. rhetorem facere Cæsar non potest 351,20
Rhinoceros Romæ quando primum exhibitus; eiusque descriptio 191,9. rhinoceros ab elephanto deuictus 215,5. rhinocerotas sua ipsius manu conficit Commodus 378,19
Rhodanus fl. Gall. 91,19: 92,34: 101,9. cum aspir. etiam in F. c.
Rhodanus præpositus cubic. 879,34
Rhodope, mons Thr. 688,10 Rhodopa prouincia 96,38. cum aspiratione etiam in F. c.
Rhodii societatis præmia quæ a R. acceperint 86,41. Rhodus in prouinciæ formam redacta 110,27: eruditionis forum quoddam 205,34
Rhyndacus fl. Cyzic. 649,31
Richomeres Eugeniũ Arbogasti commendat 775,28. Richomeris virtus, & mors 776,25
Ripis incubantes exercitus ad repellendos hostium incursus 177,9: 583, 38. riparii milites ad Istrum & Rhenum 503,27
Risum pariter & lacrymas voce sua mouet Nero 277,5. risus lauri manducatione celatus 384,13
Riualium æmulatio 448,23
Rodogaisi ortus, expeditio, clades 803, 6: 853,22. alibi Radagaisus.
Rogauit multas leges Constantinus Imp. 131,5: Gr. m. ἐθηκε.
Rogi imperatorii descriptio 398,21: 541, 1. rogus principi structus in campo Martio, equestri decursione circuiri vt solitus 220,40: 424,14: 541,23. rogum Imperatoris defuncti succendit eius successor 541,31
Roma vbi, quando, & a quo condita: vnde item denominata 63,13: regib. quamdiu paruerit, & quantum eius tunc fuerit territorium 65,39: capitur a Gallis 69,11: extra Italiam arma quando primum tulerit 74,33: a trib. hominum milib. exorsa, intra DC annos vsque ad terræ fines arma protulit 841,17: lapidea pro lateritia relinquitur ab Augusto decedente 218,22: adamantina successorib. ab Augusto relicta 845,32: incenditur a Nerone 108,10: 285,30: incenditur a prætorianis 451,15: 607,38: incendio graui sub Tito deformatur 327,11: cum imperio venalis proponitur 391, 40: mœnibus sepitur ab Aureliano & Probo 655,17: muris validiorib. cingitur ab Aureliano 123,13: obsidionis solutionem ingenti pecunia redimit 817,1: Alaricho Gottho se dedit 827, 20. ¶ Roma nominib. quib. a Commodo transnominata 380,37,41: Regina & Æterna nominatur a populo lymphato 406,22. Romæ ambitus quantus ante Goticum excidiũ 855, 32. Romæ portu capto, vrbs diu resistere nequit 817,21. Romæ Venerisq; templum 352,41. Romæ æmulæ Carthago & Alexandria 596,37. Romæ æmulam vrbem qua occasione & quomodo exstruxerit Constantinus 686,10. noua Roma Constantinopolis, quoto veteris Romæ anno ædificari cœpta 875,39: 876,18. eadem Roma orientalis 880, 32: 885, 40. Romæ fortuna Constantinopoli a Constantino posita 687,21
Romani grauissime accepti, pacem tamen petere nõ dignantur 81,6: pro æquitate magis quam pro auaritia dimicarunt 88,7: clade insigni affecti sub Alexandro in exped. Pers. 582, 10. Romani fugitiui ad Parthos cõmigrant 520,36. Romani partis hosti cedere quando cœperint 731,1. Romanorũ res gestas carmine conscribere instituit Nero 290,17. ¶ Romanos ciues vno die per totã Asiam occidi iubet Mithridates 94,21. Romanum esse Claudius non vult qui Rom. linguam ignoret 260,18. Romanę plebis leuitas & timiditas 600, 30. Romanum vulgus ceteris cur lenius 598,28. Romanus Hercules 381, 16. Romanus habitus. toga 106,46. Romano nomine dignos se præstare pollicentur milites Batavi 740,14
Romana res creuit 69,36. Romanã res Augusti temporib. maxime floruit 106,11. Romanam dicionem ad fines pristinos reuocauit Aurelianus 123,5. Romanæ copiæ ingentes contra se mutuo bello concurrunt 102, 21: 132,24. Romanæ reip. forma mutari cœpta 101,37. Romanæ rei is erat status 133,45. Romanarum rerum potitus 125,32
Romanum imperium, omnium & minimum fuit & maximum 63,41 crescere quando & quomodo cœperit 634,42: ab Augusto quib. auctum prouinciis 106,14: post Augustũ defensum magis quam ampliatũ, longius latiusq; diffunditur a Traiano 113,4: Euphrate limite finitur ab Adriano 114,33: inclinare quando cœperit, & cur 671,30: & 660,38. Romanus orbis inter Augustos diuidi cœptus 128,16. Romanorum orientalium imperator, i. Imp. Constantinop. 885,40. vise Imperium.
Romanus mensis 381,6: 869,8: & Lamprid. 160,35
Romanus, mag. mil. in Afr. 744,34
Romuli ortus, res gestæ, mors 63,7. Romulus Cęsares R. cõuiuio in cęlis excipit 831,30. secundus Romulus 69, 23: 843,21. Romuli nomen affectauit Augustus 193,35. Romulo similis Traianus 866,28. vise Quirinus.
Romulus, Maxentii dux 700,21
Romus, Remus 803,32
Roscius Pompeio obsistit 150,1
Rostra locus R. 71,11. Rostra R. duplicia 220,32. rostris & tabulato exornatus circus 870,7. rostris captarũ nauium ornatum Actiacum solum in quo Cæsar vicit 188,29. rostratæ naues 75,14
pro Rubellio 28,43, in Fastis P. est Caninius Rebilus: suffectus tamen, non ordinarius. de collega eius Saturnino, nulla ibi mentio.
Rubrius Gallus, Neronis legatus 301,15. P. c. Rubius: vt alibi Subr. pro Subri.
Rufus præf. pr. cum aliis Neroni struit insidias 288,3. Tacito Fenius Rufus.
Rufus, Germaniæ præfectus, cum Vindice contra Neronem conspirat 300,6: imperium obstinate recusat (300,25
Rufus Cæcilius 334,18
Rufus Cluuius 296,4
Rufus Geminius 238,13
Rufus Minucius 79,34: 92,18
Rufus Musonius philos. 289,32
Rufus Scribonius 296,44
Rufus Sempronius 432,39
Rufus Vibius 228,34 (338,25
Rufi Virginii cõsulatus & epitaphium

Rufius Volusianus 675,28. al. Fusius Volusianus.
Rufinus Cornelius 71,6
Rufinus Atheniensis 776,36
Rufinus Celta, quāta fuerit apud Theodos. dignitate & auct. 773,22: 882,1: consulatu ornatur, & mox aulæ præfectura: scelerum sc. præmiis 774,7: aulæ præfecturam pro arbitratu gerit 777,43: orientalis imperii administrationem nactus, ea licentius abutitur 780,7: principis affinitate frustratus, vindictam meditatur 782,10: quo machinamento euersus 785,8. Rufini vxor & filia incolumes dimittuntur 785,42
Ruga Carulii cognomen in Fast. Gr. 18,40,46: (& in Sigonii Comment. 126,5) sed posteriore in loco exemplar perperam habebat γογγα.
Rumores suspicionib. in maius aucti 616,1. rumorib. falsis milites suos excitat Traianus 345,33
Rutuli se Fabio reddiderunt, F.c. 81,27
Russata factio 269,39
Rusticani tumultum in Gallia concitant 125,33
Rusticius mag. mil. 885,37
Rusticus Arulinus phil. 334,23
Rusticus Iunius, philos. 373,26
Rusus Bassæus præf. 365,4. rectius fortasse Rufus vel Russus.
P. Rutilius consul occisus 93,19

S

Sabianus ad imperium euectus in Africa 640,42. aliis Sabinianus: Zonaræ Seuerus Hostilianus 229,9
Sabina, patricii generis, a marito abstracta, Neroni & Othoni pariter dilecta 272,7: Agrippinam apud Neronem calumniatur 272,23: Octauiam augustam pellit 284,3,18. Sabinæ mollities, luxus, mors 289,33. Sabinę similes personas in histrionicis actionibus gestat Nero 294,16. Sabinam Sporum puerum vnde appellarit Nero 295,17
Sabini agro multantur 64,39: rursum subacti 65,7: triumphati 66,41
Ap. Sabinus consularis occisus 112,13
C. Sabinus consul 669,21
Sabini mors indigna, & canis eiusdem fide insignis 235,23
Sabinus, Vespasiani cognatus 314,36. Sabinus captus, ad Vitellium mittitur 315,5. Sabinus Vespasiani frater occiditur 109,39. Sabinus Sabini filius fuga euadit 315,7
Sabinus Gallus cū vxore ac liberis plectitur 322,43. Plutarchus Erotico Sabinum a Iulio illo Gallicano diuersum facit; socium tamen.
Sabinus præf. vrb. 599,7
Sabinus Nisibenus sen. 732,38
M. Sabii Apicii luxus & mors 231,20. etiam P.c. at D. 421,40, M. Gabii Ap.
Sabos: quære Samos.
Sacer morbus in Oasim non cadit 854,28
Sacerdos Iulius 25?,25
Sacerdotes & pontifices ordine Capitolinis ludis præsunt 474,6. sacerdos ipse sibi Caius, assumpto in collegium equo suo 255,20. sacerdotis cum sacerdote connubium, conueniens & venerabile visum Heliogabalo Imp. 569,3. sacerdotes vtriusq; sexus pelluntur 814,12. sacerdotalis ordinis viri LXXX a Valente cum nautis exusti 880,11. ¶ Sacerdotium appellant Iudæi regnum suum 141,22. sacerdotiorum omnium ius penes Imp. R. 194,9. sacerdotia vendita 322,1. ¶ Sacerdotalis stola Imperatori, vt pontifici maximo, deferri solita 761,22. sacerdotalis habitus apud Emisenos qui 565,15: 567,5
Sacra per consulem facta 426,15. sacra, pontifici maximo; politica, Cæsari curæ esse decet 570,34. sacra arcana Heliogabalo facta 446,3. cum sacris arcanis Imperatorem excipiunt Alexandrini 434,43. sacra nocturna Valentiniani lege prohibita; mox tamen iterum concessa 735,40. sacris patriis vtitur Constantinus, necessitate magis quam studio 685,15. sacra gentilia primus Alexandriæ conuellere cœpit Theophilus 799,46. sacra extera in vrbē templumq; suum introduci non ferunt Iudæi 356,40
Sacræ leges 568,36
contra Sacramenti religionem occisus 130,24
Sacrificare dæmonib. coguntur Christiani 874,35. sacrificare aut zonam ponere iussi Christiani 878,17. sacrificatur imaginib. Augusti 254,24. sacrificia fiunt Caio 254,9. sacrificia ob Neronis lectiones actionesq; ceteras 290,15. sacrificia quæ quib. diis fieri solita ludis sæcularib. 470,44. sacrificia ante profectionem fieri solita 579,8. sacrificium diis manibus sub terra ante conflictum 668,31. sacrificia & pæanes post Maximini cędem 618,2. sacrificiū imperatorium in castris peragitur 499,33. sacrificia magica 289,11: 556,23: 395,7. sacrificiis humanis vsus Copronymus 892,25. sacrificia fieri amplius vetat Theodosius 761,20. sacrificia quib. de causis Theodosius aboleri iusserit 779,23: 814,11
Sacrificiis merces primitiæ frugum 670,16
Sacrilegia incendio diuinitus castigata 801,24.
Sacrum promontorium, ad os Ponti situm 683,28.40
Sæuitia graui notabilis 109,28. in F.c. duplex est scriptura, sęuitia, & sęuitie.
Sagittarum peritissimus Titus Vesp. 311,12: & Commodus 484,4. sagittis retro emissis prœliantur Parthi 520,36. sagittis & equis perpetuo instructi Persæ 580,38. sagittæ dentibus inter pugnandum euulsæ 431,44
Sagittarius insignis 658,18: 665,42: 700,14. sagittarii peritissimi, Parthici 483,37. sagittarii e Parthia & Osroene aduersus Germanos adsciti 584,42: 585,4: 590,40. sagittarii equestres ex Armenia 700,11. sagittarii & iaculatores cum equitib. in alis agminis vtrimq. collocati 608,38
Saguntum oppugnatur 79,40. Saguntini fame victi, vltimis pœnis afficiuntur 80,7
Sal publice præbetur ab Agr. 185,37
Salaminia pugna 633,33
Salaria via 108,27
Salassos in Alpib. Romano imp. adiecit Augustus 106,16. F.c. Calasos, Gr. Καλάσσους.
Salentinus rex 115,32. F.c. Solentinus: itemq. Gr. m.
Salii Romanis operam nauant in excidendis e Batauia Quadis 709,4: Romanis legionib. adscribuntur 709,25. Salii, Francorum pars, a Saxonibus primū suis finibus, post a Quadis e Batauia quoq. expelluntur 707,33: ad Romanos confugiunt 707,44
Salinator Liuius 84,3
Sallentinis bellum indictum 74,18.10 Gr. m. exemplar transpositis vocalib. habebat Σαλλαντίνοις.
Salonæ captæ in Dalmatia 97,6. Gr. m. Σάλωνας vocat. Salonas concedit Diocletianus 128,21 F. Salonam: & tamen mox, haud procul a Salonis: vt item Gr. m. πλησίον τῆς Σάλωνος 128,3. Salonæ, op. Illyrii 875,16. Stephanus Byzantius Σαλῶνας Delmatiæ oppidum facit, Σάλωνας Illyrici, Σαλωνίαν Bithyniæ.
Saloninus Gallieni filius, Postumo necandus deditur 651,7
Salonius notatus 819,2
Saltat octogenaria 276,24. saltat & cantat in scena Nero histrionico habitu 208,6. ¶ Saltatio & Numerosus motus, idem 546,15: 561,37. saltatio post largiorem vini potum 552,28. saltatio Parthica 552,28. saltationis magister, malam a discipulo refert gratiam 297,25. ob saltationem senator e curia motus 334,19. saltatione corrumpuntur principū mores 129,45
Saltator excellens Mnester 261,14. saltatores populum in diuersa studia scindunt 201,4. saltatori seruo absq; heri consensu libertatem dari renuit Tiberius 226,29: 857,26. saltatores Roma eiiciuntur a Tiberio 232,24: a Caio reducuntur 245,10: in theatrum reducuntur a Traiano 341,43. saltator ad præf. præt. euectus 571,33. vise Pantomimus.
Salue, χαῖρε, salutatio matutina 359,17
M. Saluius Otho, ob morum similitudinem Neroni familiarissimus 272,22. Galbæ cur insidiatus 304,35. vise Otho.
Saluius Iulianus, natalib. quib. ortus, imperium vt nactus; quomodo item & quamdiu illud gesserit 117,44. Idē Didius Iulianus.
Saluius Iulianus Iurisconsf. 117,46
Saluius dux 808,40: quæstor 809,11
Salus magnis pecuniis redempta 290,10. salus facultatib. & bonis redimitur 381,13. pro salute Imperatoris sacrificium 477,11. pro salute sua imperiiq. perpetuatione ludos instituit Nero quinquennales 277,26. pro salute vt Tiberii, ita & Seiani, sacrificia & vota fiunt 236,39. sic pro salute Plautiani præf. vota publice facta 413,10. salutem propriam Romanæ magnanimitati anteponens dux, zona soluitur 720,36. salus & victoria Iudæis visa mors cum templi excidio coniuncta 318,30
Salutatio matutina, Salue: vespertina, Vale 359,17. salutantes admitti vt soliti 417,27. salutabatur domi Augusta 227,2. salutatur domi sub diluculum Seianus, etiam a consſ. 232,32. salutatur Augustus & intrans in cōsessum, & exiens 217,4. salutari a senatu confertim vult Tiberius, non singulatim 226,12. salutat publice primos quosq; Iulia augusta, perinde vt Antoninus aug. 433,22. salutatione atq. acclamatione maiore Cæsar exceptus quam Imp. 573,14. salutari ab exercitu, per somnū 397,8. ¶ Salutari Imperator qua forma solitus 448,13. salutabantur Imperatores vt ceteri iudices 127,27
Salustius Cæsarianorum temporū scriptor,

ptor, Africæ præfectus, auaritiæ rapinarumq; taxatione seipsum notauit 154, 20. vno l scriptum etiam in P.c. m.s.
Salustiani horti 320, 15: vno l etiã P.c.
Salustius Iuliano cæsari comes datur a Constantio 703, 15: a Constantio in orientem reuocatur 707, 7: præf. præt. sub Ioniano 879, 9: pene interemptus f. 729, 5: legatus ad faciendam cum Persis pacem 730, 26: imperium nec ipse accipere, nec filio cõmittere sustinet 734, 1. præf. præt. etiam sub Valentiniano 734, 34: 879, 29: magistratu abdicatur 735, 19. Salustio secundùm præf. prætorio, ob senectutem successor datur 741, 12. in L. & P. c. modo simplici l, modo duplici: 730, 26, L. c. vno l. at P. c. gemino.
Samnites vbi siti, & bellare cum Romanis quando cœperint 71, 15: Gallis, mox Pyrrho se iungunt aduersus Ro. 72, 8, 39: debellati anno XLVIII, 72, 8. Samnitas F. c. 71, 15, 22, more Græco.
Samos, Arabiæ felicis rex 197, 1, etiam P. c. at D. 350 Sabos: M. c. Ἀψώς.
Samosata ad Euphratem sita 714, 10
Samothrace insula 688, 13
Samus in prouinciæ formam redacta 110, 28
Sanctos vocari dei seruos vetat Constantinus Copronymus. nec vel reliquias eorum coli, vel intercessiones peti vult 892, 9
Sanguis cælitus delabens, ab auib. diripitur 180, 34. sanguineo rore pluit 266, 29. sanguine pluit multo, vt etiam riui cruoris fluerent 301, 8. sanguis e terra scaturit 296, 29. sanguinis riui per campos, e cæsorum strage 551, 3. sanguine cæsorum infecti fluuii 408, 33: 520, 1. sanguine infecta Nili ostia & litora 551, 4. sanguine hostium inungunt se Iudæi 350, 15. sanguinis spectaculo satiari Caius nequit 247, 15. sanguinem suum Ioui Liberatori libat Thraseas, immerenter mori coactus 289, 20. sanguinis profluuium consuetum 350, 37: 358, 28. sanguinis vomitio 358, 31: 359, 36. sanguinis leporini vomitu, suum se sanguinem vomere simulans 375, 35. sanguinis eruptione immodica exstinctus 745, 17. subito sanguine ictus, i. apoplexi 116, 8
Sanguinarius Imperator 123, 26. sanguinaria temeritas 128, 35
Saoterus Nicomed. 378, 42
Saphrax, Germ. dux 758, 41
Sapor Artaxerxis successor, bellũ Romanis mouet 641, 8: Valerianum Imp. captiuũ detinet 121, 22: Valerianum vt circumuenerit 649, 46: cum Persis suis Romanos fines populatur 709, 36: prospera semper aduersus Constantium fortuna vsus 131, 40. cum Sapore ignobilem pacem facit Iouianus 133, 29. Sapor, Hormisdæ frater, Narsei nepos 127, 5. Zosimo Σαπώρης dicitur, Eutropio & Pæanio Σαπώρ.
Saraceni Persarum aduersus Rom. socii 727, 19. Saracena classis Constantinopolim petit 891, 39. Saracenica natio Scythis multo agilior 749, 2
Sardanapalus Romanus, Antoninus Heliogab. 444, 5: 445, 37: 446, 1, 19: 447, 13, 21
Sardica, op. Daciæ 126, 7: F. c. Serdica: Gr. m. Σαρδική.
Sardinia bello petitur 75, 23. Sardinienses ad rebell. impelluntur a Pœnis 79, 2. Sardi triumphantur 79, 6. Sardinia debellatur 82, 5, 15
Sardis, Lydiæ metropolis 794, 11
Sargetias fl. Daciæ 343, 43
Sarmatæ Marcomãnis aduersus Rom. opem ferunt 116, 41: populantur Pannoniam 121, 38: vincuntur a Diocle. 127, 17. de Sarmatis lauream solam vsurpauit Domitianus 111, 9. Sarmatæ. & Sauromatæ, idem pop. 112, 6: 113, 17
Sarpedonii Apollinis orac. 659, 38
Sarus, barb. cop. dux 806, 27: in Stelichonis tentorium irruit 810, 51 Alaricho & ceteris hostib. reprimendis idoneus 812, 27: aduersus Constantinum tyr. emittitur cum cop. 824, 43: cum Honorio se aduersus Alarichum coniungit 831, 11
Satala, Armeniæ locus 345, 21: Legat. vol. 404, Sata.
Satrapæ ac reges Traiano cum munerib. obuiã eunt 345, 17. satrapæ ac reges transtigritani gratulãtur Nigro 503, 8. satrapæ regesq; barbari in donariis mittendis certãnt 563, 3. satrapæ i. in prœlio cæsi 728, 41
Saturni orbis 142, 26. Saturni lectus 833, 2. Saturni a filio pulsi latebræ, & apud hospites cultus 485, 25. ¶ Saturni diebus ab omni actione abstinentes Iudæi opprimũtur 141, 28: 142, 5. Saturni die, dum sacra Deo fiunt, capta Hierosolyma 183, 46. Saturni die, Iudæis religiosissimo, capta Hierosolyma 318, 34
Saturnalia fest. 438, 23: quando & cur a Rom. celebrata 485, 31: celebrati vt solita 832, 5. Saturnalib. serui dominorum habitũ vsurpant 260, 43. ante Saturnalia circẽses 406, 7. ¶ Saturnalia, Iuliani liber 876, 45: 877, 4
Saturninus Ælius 233, 34
Saturninus trib. prætor. mil. 531, 24. Saturninus centurio Plautianum defert 416, 15: 533, 1: honore afficitur ob Plautiani delationem 418, 1
Saturninus tyrann. in Oriente 124, 11
Saturnini Mauri rebellio 663, 36
Saturninus iudex 786, 36
Saturninus consularis 795, 2
Satyrus Tiberius Cæsar 834, 28
Saul, barb. mil. dux 777, 30
Sauromatarum regem in fidem accipit Traianus 113, 13. (iidem Sarmatæ 112, 6) Sauromatæ pacem petunt supplices 600, 12. Sauromatæ ad Mæotidem paludem habitantes, debellantur a Constantino 680, 1. Sauromatæ bello capti, per Romanas ciuitates distribuuntur 680, 18. Sauromatæ Pannonias incursant 702, 21: denuo rebellant 744, 41. vise Sarmatæ.
Sauus fl. Pannoniæ 696, 4. Saui ripæ imposita Siscia 697, 11. Saui pons 679, 4
Saxones mare Belgicum infestant 125, 44: Rhenanas vrbes inuadunt 702, 16: fortissimi & bellicorum laborum tolerantiss. 707, 21
Scæua quod esset, gloriæ sibi ducebat Commodus 383, 2: 384, 41
Scæuola Mucius 91, 27. in Gr. exemplari erat καὶ βουλᾶς, & expuncto καὶ βουλᾶς: sicut scilicet apud Latinos quoque Scæuula & Scæuola inuenitur.
de Scalis Gemoniis præcipitatus Seianus 242, 3
Scauri Æmilii tragœdia & mors 244, 11
in Scena saltaret & cantaret 108, 7. e scena ad reip. administrationem adsciti histriones 571, 31. scena sine theatro, luminib. & ignib. collucens 670, 13. F. c. scæna per ae: cuius scripturæ Varro quoq; meminit lib. de lingua Lat.
Scenicis gymnicisq; ludis ciues sibi conciliat Imp. 640, 34. scenicis addictissimus Caius 246, 1. scenicus rex, seu e scena prolatus ex tempore 737, 33
Scenitæ Arabes 637, 24
Scholas doctorum frequentat Marcus, etiam Imp. factus 363, 11. scholarum antistites 854, 24
ad Scientiam Græcarum litterarum institutus per Sexe. 116, 25
L. Scipio consul 75, 12
P. Scipio Nasica consul 91, 36
Scipiones Asdrubalem vincunt 81, 26: ab Asdrubale interimuntur 82, 25
Scipio Africanus minor, quib. virtutib. inclaruerit 88, 44
Scipio consul a Sylla deuincitur 95, 16
Scipio & Cato cum Iuba Pompeianas partes tuentur 154, 9
Scire omnia professus Adrianus 352, 11
Scolidóas trib. mil. 699, 13
Scommata ferro crudelissime vindicata 546, 36
Scopus actionum humanarum, a diis expenditur 848, 18
Scordisci armis petiti 91, 30: victi 92, 19: domantur 94, 42. Gr. m. duob. priorib in locis Cordisci.
Scribonia cum Iulia filia in exsilium sponte proficiscitur 206, 15
C. Scribonius Curio proconsul quæ gess. 96, 40. in vulg. ed. Cnæus prænomine dicitur: sed Gaium cum F. c. vocat etiam Gr. m.
Scribonii Procli interitus 251, 20
Scriboniorum fratrum virtus, & indigna mors 296, 44
Scrinii magistrum Alexander habuit Vlpianum I. C. 119, 31
Scripto responsa & mandata dat Pallas 284, 37. scripto mandat Imperator 788, 8. in scriptis Seiani nomen cum Tiberii nomine coniungitur 238, 6. scriptis mordacibus conuenientia scripta opponit Vespasianus, absq. commotione veh. 320, 32. scripta Christianæ religionis exurũntur a Diocl. 874, 33
Scurra dicaciss. 420, 5. scurra dicacitatem capite luit 227, 43
Scuto impositus Iulianus, sublimisq; elatus, Imp. aug. dicitur 711, 3. scuto impositus Iulianus vulneratus, in tẽtoriũ reportatur 728, 35. vise Clypeus.
Scutarii qui d. 729, 16
Scyri propulsantur 759, 27
Scythæ munera & legatos ad Augustũ mittunt 106, 30. Scythici motus iterũ vocant Marcum; transistrianorum sc. barbarorum 372, 17. Scythæ tonitrib. & fulgetris ab expeditione retracti 405, 25: Thraciam populantur 643, 22: ad mare vsq; populabundi excurrunt 644, 29: Europa peruastata grassantur etiam in Asia 645, 13: Macedoniam & Græciam incursant 646, 6: in Asiam vt transierint 647, 15. Scythæ, superiorib. Scythis finitimi, & ipsi expeditione facta opes sibi comparare aggrediuntur 648, 34. Scythæ coniunctis animis & viribus Illyricũ incursant 650, 17: Græciam

pessime tractant 652,15: sociis assumptis, denuo excursiones faciunt 652, 27: per Pontum Ciliciam vsque excurrunt 662,18: sub Valente quas rebellandi caussas nacti 741,2

Scythæ transistriani 738,28: 740,35. Scythæ trāsistriani ab Hunnis pulsi, supplices ad Rom. confugiunt 747, 5: 752,29. Scythæ Thracienses 712, 12. Scythæ regii 747, 8. Scytharum regiorum princeps a Germanis profligatur 759,8. Scytharum gens noua in Rom. fines irrumpit 762,24

Scythæ in Caracallæ Imp. satellitio 437, 25: Herodianus Germanos dicit 555,39. Scythica legio in Syria 214, 12. Scythici cirones, res nouas molientes, cauto strategemate tolluntur vniuersi 742,44

Scythia Thraciensis 788,4. Scythiæ Thraciensis opidum Tomi 764,23

Sebastianus Iuliani dux 714, 40. Sebastiano comes & socius a Iuliano additur Procopius 736, 26. Sebastianus ex occidente ad Valentem se confert 749,22

Sebastianus secundum Zenonem in aula potentissimus 884, 43. Sebastiani satellitium ad piraticā se conuertit 882,37

Sebennus Pollenius 419,41

Secretis cognoscendis destinata celia 597,37. in Secretum mutatus locus 885, 31. Secretorum libros tollit Seuerus 411,44. vide Arcana.

Sectione facta, instrumentū regii cultus distrahit Marcus 117, 12. in F. c. margine adscriptum ibi scholion hoc, id est diuisione. Sectiones & vstiones medicorum 210.16

Seculum aureum 381, 21. Seculū quid, & quid ludi seculares 127, 21: 667, 17. seculares ludi originem vnde habuerint 667,19: quorsum instituti 667. 18: 668, 42: 669,6: edici qua formula soliti 527, 23: peragi vt soliti 669, 34: continuati vt fuerint 668, 42: intermitti quando & qua ex caussa cœpti 671,38

Secundo consul factus 92,39: F c. secundus: perperam. Secundū prœlium habuit, i. faust. & fort. 126,37

Secundus Atanius 246,45

Secundus Carinas orator 252,38

Secundus Petronius 112,35: 335,34

Secundus Pomponius 256,17

Securi occisum esse Papinianum ægre fert Antoninus, cum gladio interfici debuisset 427,39

Securitate omni munire, puincias 118, (29

Secuta. F.c. non Sequuta.

Secutorum primus 384, 41. secutoris armatura 382,43

Sed iuxta se collocauit } F. & iuxta 88,3

Sedes pro dignitatib. distinctæ in ludorum spectaculis 474, 11. sedilia circumquaq; in amphitheatro exstructa absq; scena 153, 14. sic in balneo 855,29

Seditio Romæ prima 67, 20. seditio grauissima populi & prætorianorum 606,10. seditio militū rabiosa 809,1

Seianus Ælius, Tiberii consiliorum & scelerum promptissimus administer 231,19,37: prætorio præficitur; quæque in ea præfectura gesserit 231, 16: statuis imaginibusq. multis a multis honoratur 232, 28: altius euehitur 236, 31: maior indies & formidabilior euadit 217,30: consul a Tiberio creatur, callido consilio 237, 41: honorib. æquatur Tiberio 238, 5: & 236, 38: Imperatorium fastigiū pene superat 238,24: ostentis terretur 240. 2 de Seiani nece quæ facta S. C. 242, 16. Seiani filii & filiæ interficiuntur 242,5. Seiani amici & familiares ad suppliciū rapiuntur 242,30. L. Seiano prætori ignoscitur 242,35. Seiani exitium senatui adscribit Caius 249.3

Seiani vnde appellati calui 242,43

Seiugis currus 569,39

Seleucia, ciuitas Antiochiæ vicina, libertate donatur 100, 12. Seleucia Syriæ capitur a Traiano 113,18: 149. 24. Seleucia Assyriæ vrbs nobiliss. capitur a L. Vero 116,3: diripitur & incenditur a Cassio 363,34: capitur a Seuero 410, 3. Seleucia, op. Persiæ 724,38. Seleucia Isauriæ ciuitas 814, 8. Seleucia Ciliciæ vrbs, & Apollinis ibidem oraculum, auesq; Seleuciades 619,36

Selgæ opidi situs 791,30

Selinūs, op. Ciliciæ, post Traianupolis d. 350,40: & Zon. 201, 62

Sella, ἀγῶνι 88, 3. sella imperatoria præsidens 474, 9. in sella Iulii Cæsaris collocat se homo furiosus 217, 36. sella imperatoria per ignorantiam sedet Seuerus adolescens 397,16. sella inaurata 381,10. sellæ arcuatæ inauratæ 597,23. sellæ auratæ Tiberio & Seiano inferuntur in theatra 238, 6. in sella aurea legatis Rom. respondet Phraates Parthus 184,11. sella operta 221,18. sella operta Claudius primum, post & Imperatores ceteri & consulares vsi 257,38. sella operta per vrbē vectus Imperator 305, 21. sella vectus Tiberius, nec senatores vllos nec equites voluit comites (226,24

Semea: vise Famea.

Semia Syra cum Heliogabalo filio interficitur 119, 23. F. c. Symiasera; Gr. m. Symia Seuera: aliis Soæmis.

Semidei titulus Cæsari tributus 154, 32. vise Diuus. Heros.

Semnon, Logionum princeps 664,22

P. Sempronius cons. 74,25

C. Sempronius Blæsus consul 76,36

Ti. Sempronius Gracchus cum exercitu in Siciliam proficiscitur 80, 12: Ariminum traiicit 80,21

Sempronius Densus 305,23

Sempronius Rufus 432,38

Sena, Piceni ciuitas 84,3

Senatus die, i. die qua senatus habetur 104,2. senatus in templo Apollinis habitus 240, 26. senatus in Capitolini Iouis æde præter morē habetur secreto 604, 4. senatus dimittitur a consule post capta suffragia 144. 5. ¶ in Senatū relegatus 379,9. in senatum, Ægyptiorum primus allectus Cœranus 417,17. e senatu qui absq; probabili caussa emāsissent, multari 203,38. ¶ Senatus ex vrbe ad Syllam fugit 95, 14: ex vrbe in Græciam fugit ad Pompeium 102,1: fere totus cum Pompeio ex Italia excedit 147, 39: militum metu, in Cæsaris partes concedit, vrbemq. ei permittit inuitus 165,23. senatui ad se venienti adsurgere negligit Cæsar 103, 37. senatus a triumuiris proscribitur 104, 33. in senatum conscribuntur & alii indigni, & serui 177, 22. senatus in Augusti censura purgatus vt fuerit 191.40. senatus contrahitur & limitatur ab Augusto 200, 15. senatus sub Augusto & iudicia quædam exercuit, & legationes quasdam audiuit 195,34. ad senatū refert Tiberius etiam res exiguas 224, 36. senatus aspere increpatur a Caio 249,2,9: purgatur a Claudio, & suppletur 262,20: Neroni admodum exosus fuit 296,15: magna ex parte occisus per Neronē 308, 4. senatus equitumq; primarii, noctu a Nerone conuocantur ob rē ludicram 306, 46. senatui frequenter interest Vesp. Aug. 320,21. senatui curiæq; quantū tribuerit Adrianus 354,7. senatus a Caracalla sæpe vsq; ad vesperam ante palatiū detentus, sub iudicii exercendi prætextu 432,45. senatum ne salutatione quidem ad extremum dignatus Caracalla 433, 2. senatus auctoritas in Imp. creando negligitur 120,6. senatus viginti duces aduersus Maximinum creat 642,9: omnes prouincias in Maximinū concitat 599, 10: in palatio cū Imp. deliberat de rep. 805,21 ¶ Senatus Constantinopoli cōceditur, vt vrbi Romę 713,13. senatus Antiochensib. a Iuliano concessus 713, 42. cum senatu Constantinopolitano consilium cōmunicat Iulius 755, 18. in senatum & ad imperii consilia adhibitus etiam patriarcha 884,6

¶ Senatuscōsulta in Augusti absentia non fiebant rata 203, 44. senatusconsulta Tiberius absens prius ad se perferri iubet quam rata fiant 232,14. ex senatusconsulto impetrare iussus Pertinax 117, 40: F. c. senatuconsulto, omissa finali genitiui casus littera. Senatusconsultum, & auctoritas senatus, diuersa 204,2

Senatores vnde dicti 63,21. senatorum numerus duplicatus 64, 36. senatorum nomina in albo conscripta, publice ab Augusto proponuntur: idē post quotannis factum 203, 36. senatori in Ægyptum proficisci non concessum 190, 32. senatorib. extra Italiam peregrinari absq; Imperatoris permissu negatur, excepta Sicilia & Galliā Narb. 191,43. senatorem vltra vii ab vrbe lapidem Roma sine permissu suo digredi vetat Claudius 859,24. senatorib. vectigal conducere interdicitur 358,21. senatores primarii noctu a Caio accersuntur ad videndas ipsius saltationes 246, 8. senatores vbiq. locorum tributum inferre coacti 381,37. senatores grauiter vexati a Caracalla 429,29. senatorib. Constantinopolim se Roma secutis Constantinus domos ædificat 687,23. senatores Europæi & Asiani 543, 1. senator Carthaginensis genere 605, 21. in senatorum prætoriorum numerum relatus 429,18. senator iuuenis, Commodo insidias struit 473,3. ¶ Senatores necare, penes Imp. est 394,5. senatorem se Imp. ne iuste quidem necari vult Pertinax 390,20. senatorem non occisurum se iuramento & decreto pollicetur Seuerus, nō seruat tamen 390, 26. senator vnus tantum Traiani temporib. damnatus; idq. per senatū, Traiano inscio 113,39. senator in senatu a senatorib. ceteris discerptus 253, 23

Senatorii, συγκλητικοί 81,8: 296, 16. senatoriæ dignitatis ipse tribunatū gerit Caluaster 333, 17. senatoria dignitas senatorum filiis & per filias nepotib. conceditur Antiochensib. 712, 42. senatorii ordinis lectissimi iuuenes, lectum funerandi principis deferunt 540,32. senatorius cultus 359,32

Sene-

quæ diuersitas est etiam apud Gr.

Seneca Annius ob eloquentiam & doctrinam pene occisus fuisset a Caio 251,22: Neroni præceptor ab Agrippina datus 264,22: Neroni præscribit orationes ad exercitum & ad senatum habendas 268,1: accusatur 271,27: de matre necanda Neroni dat consilium 272,25: cum Burro, velut præceptor, Neroni citharissanti adstat 277,6: fœneratas Britannis pecunias importune reposcit 278,7: cum aliis quibusdam insidias Neroni struit 288,2: mortem oppetens, vxorem quoq; Paulinam mori secum vult incisis venis 288,28. Senecæ consuetudo & liberalitas erga Neronem nil profuit 288,39. Senecæ Apocolocyntosis 266,40. Senecæ philosophia, vitæ ipsius nõ respondit 271,29. Senecæ infensiorem fuisse Dionem, apud Tacitũ aliquoties notat Lipsi⁹. Senecæ frater 266,38. Senecæ fratres post eum exstincti 288,41

Senecio Herennius 334,25

Senex a puero victus 443,26. senes Indi viuos se igni tradunt exurendos 200,10

Senonis se interimit frater Magnentii 852,32

Sensuum meatus, pestis tempore odoratorũ olfactu præoccupandi 479,1

Sententiæ pro suffragiorum numero discretæ 674,10. sententiæ pecuniis redimuntur 780,9. sententiæ ferendæ ius soli sibi vsurpat aulæ præf. 774,19. sententiæ ferendæ ius sibi vsurpat præpos.cub. 786,32. sententiam eadem de re bis interrogari, nõ vult Burrus 284,10

Cn. Sentius in Brit. rem gerit 107,31

Senuit pro Consenuit 128,5

Sepe F.c. aliquoties pro vulg. Sæpe.

in Septa inducitur aqua & nauis ad exhib. spect. 247,42. Septa deflagrant 327,24

Septem maria: lacus 618,24

Septemtrionalium & occidentaliũ gẽtium limes ac propugnaculũ Taurus 515,15

Septimusdecimus 84,31

Septimii Seueri ortus, res gestæ, mors 118,6. vise Seuerus.

Septuagenariã attigisse ætatem 117,38

Sepultura hostib. occisis impertita 72,34. sepulcris maiorum inferuntur inique occisi 388,37. sepultura communi caruit Vitellius 110,5. sepelisse damnatum, damno est 332,32. sepulcra Parthicorum regum diruit Caracalla. & ossa disiicit 435,47. ¶ Sepulturæ sumptus e publico 67,3. sepultura publica & statuis multi honorati a Tiberio Cæs. 232,27. sepultura publica funeratus Tiberi⁹ Cæs. 244,41. sepultura publica honoratus Sura 344,21. sepultura splendida honoratus gladiator fortis 428,29. sepultura regia decoratum Athanarichi Scythæ funus 759,17. sepulturæ imperatoriæ descriptio 397,25: 540,7. sepultus intra vrbem solus Traianus 114,14. sepulcrum obsessis vrbs 815,11. sepeliri quæ nequeunt cadauera, in fluuiũ proiiciũtur 616,11

Sequani Heluetii victi 101,5

Serapis, Iouis frater 835,17. Serapidis templum deflagrat 327,14. Serapidis templum Antiochiæ, Caracallæ homicidiorum sedes 435,25: incendii noxa liberatur miraculo quodam 437,44. Serapium a Domitiano exstructum 113,17: F.c. Serapeum: quæ diuersitas est etiam apud Gr.

Serapio, vates Ægyptius 437,4

Seras philosophus necatur 337,44. Eras alius supra 322,38. Georgius Merula legit Sura.

Serena Theodosii ex Honorio fratre neptis, Stelichonis vxor 782,16: & 777,28: Honorio alteram quoq; filiam cur vxorem dederit 804,13: Honorio quam optime cupit 806,17: vitæ finem quem sortita, & cur 814,6

Serenianus, dux Valentis 738,18

L. Sergii Catilinæ ortus, ingenium, coniuratio, mors 100,25

Sergius patriarcha 889,42

Sergius pontifex 890,6

Serica peripetasmata in spectaculis 155,45. serica vestis illustribus matronis primitus concessa 155,45. sericæ vestis vsu viris interdicit Tiberius 228,21: 857,31. sericarum tunicarum quatuor milia Alaricho data 817,4

Seriis ioca & lusus miscentur ludis secularib. 671,24

Serpens centurionis gladio se circumimplicat 166,27. serpens e statua prosilit 240,6. serpentis exuuiũ in pueri collo repertum 267,42. serpens volans 892,1

Serris dissecti a vertice 350,17

Sertorius bellũ ciuile qua de caussa cõmouerit 96,20: occiditur a suis 96,32

Sertorius Macro 240,17

Serua inter consularium vxores adnumerata 447,27

Seruare multos quam occidere gloriosius 212,32

Serui vendi publice sub præconio soliti 479,9. serui a lustralib. submoti 669,42. seruorum festũ Saturnalib. 260,42. seruorum erga dominos fidei exempla insignia 168,25. serui decẽ concessi Pisoni exsuli 247,19. serui manumissi, & milites facti 81,13. seruũ domino inuito manumitti non vult Tiberius Cæs. 857,26. seruum alienum liberare ne Imp. quidẽ præsumit 358,26. seruus inter milites deprehensus, & alter in senatũ conscriptus, ambo luunt pœnas 177,23. in seruitutẽ assertus Claudius Pacatus, etiam post tribunatum 334,20. serui alendi, ne cogãtur latrociniũ exercere 420,41. seruos ægrotos a dominis destitutos, liberos esse iubet Claudius 263,10: 859,27. serui capitis dãnati, murænis obiiciuntur a Pollione 202,35. de seruis in dominos per tormenta quæri, qua conditione & cur permissum ab Augusto 204,21. seruis heros defendendi concessa licentia 858,9. serui delatores in crucem aguntur 561,18. ¶ Seruis collectis rebellat Pseudoperseus 89,39: F.c. seruitiis coll. Seruile bellum a quib. cõfectum 843,12

Seruianus senex, cum Fusco nepote necatur ab Adriano 352,4. sic etiam P.c. itidemq; Spartianus 126,18: & 130,43, etiam in m. f.c. at infra Seuerianus 358,32: & 418,38

Q. Seruilius consul 70,10

Cn Seruilius Cæpio consul 76,26

Seruilius Cæpio Lusitanos vincit 92,19

Q. Seruilius Cæpio consul a Cimbris vincitur 92,30

P. Seruilius proconsul, Isaurici cognomen reportat 96,45

P. Seruilius Casca, vnus e Cæsaris interfectoribus 160,17: & 104,1

P. Seruilius Cæsaris Octauiani legatus 176,30. P. Seruilii prætura muneerib. insignis 196,35

Seruilius, Gr. m. Σερβίλιος 92,17: 96,45

Seruius prænomen 65,6: 76,10. (sed posteriore in loco F.c. Seruilium habet, & Gr. exemplar Ερβίλιος: perperam ambo) sic 108,34,43

Seruii Tullii ortus, res gestæ, mors 65,6

Sescentesimo pro Sexcentesimo F. 88,36: 93,14, & alibi.

Sestertium quadringenties 101,16

L. Sestius, Bruti æmulator, tamen ab Augusto consul factus 198,23

Seuerioib. consiliis obsecutus 127,34: F. c. sæuiorib: Seueritas nimia, & vitiosa est & perniciosa 109,3. seueritas nimia seditionem parit 71,26. seueritas lenitate temperanda 837,29. seueritatem suam aliena inuidia explet Diocletianus 127,25

Seuera Aquilia 445,23,33

Seueriani mors, votum, virtus 358,32: 418,38: & Zon. 204,19. idem Seruianus.

Seuerianus dux 363,28

Seuerianus præf. Mysiæ 642,4

Seuerus Claudius 444,35

Seuerus Iulius, Adriani legatus in bello Iud. 357,19: Bithyniæ præficitur 357,44

Seuerus cõsul 379,13: Pannoniæ rector 394,1: Syriæ quoque præfuit 506,41: natalib. quib. ortus, imperium vt nactus, quomodo item & quamdiu illud gesserit 118,6: ad imperiũ capess. quib. reb. partim incitatus, partim visus 394,14: oracula quæ acceperit etiamnũ priuatus 438,36: admirationẽ quib. virtutib. sibi conciliarit 512,3: augustis honorib. a senatu per legationem ornatur 509,35: imperium vt auspicatus 395,40: imperium vt gesserit 637,7: Nigrũ debellat 398,37: Nigro deuicto, amicos eius asperius persequitur 520,22: Albinum debellat 405,42: 407,15: prœlio aduersus Albinum ipse interfuit 407,19: in prœlio aduersus Albinum ex equo delapsus, fugit 524,28: Albino cõfecto asperius in Ro. desæuit 408,43: in oriente quæ bella gesserit, post ciuiles motus 527,31: Osroenos, Adiabenos, & Arabas debellat 404,42: ad Parthica & Arabica bella redit 409,27: filios Imperatores designat 527,29: filios ad imperii administrationem instituit 529,32. 42: 535,4: sæculares ludos facit cũ filiis 669,31: 671,38: Britannicã expeditionem suscipit 421,14: in Britannia quæ gesserit 536,15: moritur 538,7: moriens, filiis præcepta quæ dederit 424,11: corpore & animo qualis fuerit 424,24: 536,23: in libr. de vita sua recensuit signa quib. ipsi prædictum imperium 504,1: de Albini morte minus vera scripsit 408,38

Seueri ortus, virtutes, ad imperium ascensus 503,31: vita 869,39: ingeniũ & mores 505,15: 512,25: laudes 538,8: virtutes & vitia 527,6: celeritas & frugalitas in profectionibus 507,14: celeritas & tolerantia 523,33: curiositas 411,43: asperitas & crud. 409,6: crudelitas & auaritia 527,1: fraudes & doli 521,3: notatio 836,21. Seueri prœliis & victoriis vix vllæ comparandæ 525,21. Seueri res gestas multi & prosa & carmine conscripserunt 514,10: 525,15. Seueri de se elogium 424,22. Seueri porticus Constantinopoli 686,23,39

Seueri filii, Plautiano submoto, libidini frena laxant 418,16: studiis quib.

deditis 529,43: diffidere incipiūt 530, 1
Seuerus Cæſar Italiæ 128 43: 672,3: aduerſus Maxentium mittitur 673, 5: iuramento deceptus necatur 673,19: & 12.,15
Sexies conſul] F. ſexiens 93,37 : paulo ante tamen v.21, ſexies,ſine n.
Sextus Pompeii magni F. claſſi præfectus, cum proſcriptus eſſet, occupato Siciliæ & maris imperio, proſcriptos ad ſe recipit 1 9,25: Antonium & Cæſarem Oct. ad pacem ſecum faciendam adigit 176,42: 17,,28: pacem cum Cæſare factam cur fregerit 179,11: a Cæſare oppugnatur 181, 19: reb profligatis ab Antonio interficitur 182,34
Sextus Bœotius philoſ. 867,41. Sextus Chæronenſis, Plutarchi nepos 116, 26: 363,12
Sextus Condianus 375,32
Sextus ementitus 376,8
Sextusdecimus 64,33
Sexus diſcretio in munerib. & lauationib obſeruata 354,42
Sibyllina oracula conſuluntur in bellorum & peſtilentiæ periculis 669,8. Sibyllinorum oraculorum cuſtodia & inſpectio xvuiris cōmiſſa 669, 8, 24. Sibyllinum oraculum Tiberii temporib.cantatum 230,25. Sibyllæ Erythrææ oraculum de Conſtantinop. 690,5
Siccitas & ſqualor inſignis 326,16
Sicilia Romanis quando primum intrata 74,40: recipitur 82,40. Sicula bellua 831,21
Side op. Aſ. 792,29
Siderum ſitus ſeu diſpoſitio, in genitura hominis ab aſtrolog. obſeru. 216, 38. ſidereorum motuum reuolutionib. mutationum cauſæ adſcribuntur a nonnullis 632,25
Sidon Phœniciæ vrbs 788,10
Sigerus cubicularius 335,30: & Zonar. 197,33: Suetonio Saturius 124,44
Sigidunum op. 760,45
Sigillum annulo in vtrumq; humerum impreſſum 339,32. Signaculo Auguſti ad obſign. litt. vſi Imperatores ſeq. 188,43. viſe Anulus.
Signa diuinitus data 114,8. ſigna pugnam antegreſſa 171, 22. ſic 166, 25. ſignorum veritas euentu cognoſcitur 503,42. ¶ Signa proditionis tolli ex compacto ſolita 763,7, 5. ſignū fugæ ſociis ſubditisq; tollit Cleopatra 138,13. ſignū pugnæ tollitur 283, 15. ¶ Signa militaria cum imaginib. in caſtrorum templo reponi & adorari ſolita 544,16. ſigna caſtrenſia longa, multisq; aureis ornamentis grauia, ſæpe ipſe Caracalla Imp. baiulauit 547,44. ſigno militari inſcribitur Imperatoris nomen 300, 34. ſignis militarib additæ Imperatorum imagines 499,30. e ſignis deripiunt Imperatoris imagines milites ſeditioſi 511,40. e ſignis detrahuntur damnati Maximini imagines 616,28. ſigna fulgureum coruſcantia 291,33. ſignum militare draconis effigiem ferens 720, 24. ſigna militaria recipiuntur ex hoſte 69,21. ſignū ex hoſte recipit Imperator 720, 29. ſigna Cimbris ſublata xxx 11,93,9. ſigniferi cedentes,hoſtib obuertuntur a duce 399,22. ob ſigni militaris amiſſionem dux zona ſoluitur 720, 36. ¶ Signa ænea & pictæ tabulæ in triūpho 89,16. ſignis eburneis ornata domuncula 541,7. viſe Simulacrū.
M. Silanus honore quanto fuerit apud Tiberium, quanta item apud Caium ignominia 247,6
Silanus Appius: qu. Siluanus.
Silanus Iunius 92,16. in F. c. per y ſcribitur, vno tamen l: ſed Σιλανὸν per i habent cum Gr. m. etiam Faſti Gr. p. 24
Silenus qualis deus,& qua cenſura Cæſares in deorū conuiuio notarit 833, 30. Sileni filiæ, vites 848,23
Silete: imperioſius a Domitiano vſurpata vox 353,37. ſilentium non præconis voce, ſed manus protenſione populo ſignificatur 353, 39. ſilentium populo manus nutu ſignificatur 474,17
e Silentiario Imperator 887,25
C Silius conſul 217,7
C. Silio nubit Meſſalina, viuente adhuc Claudio 263,44
Silius Meſſala conſul 395,24
Silius Meſſala necatur 444,29
Silo in Gr. Faſtis qui in Lat. Philo 14, 20,32,40
Siluanus Appius 463,33, etiam P. c. at D. 463, 4, Silanus: & Sueton 81,52
Siluanus pro Silanus, Gr m. 100,42
Siluanus cum Salonino deditur Poſtumo 651 11
Siluanus rebellans exſtinguitur 132,35
Simi & inualidi homunciones 747,9
Simiarum in templa ingreſſus, ominoſus 186,41
Similis pr. virtus, honores, mors, epitaphium 319,4,21
Simonis magi examen 860,10
Simonides philoſophus 744.4
Simonidis melici vir quadratus 850,23
Simplex Cæcilius 314, 36
Simplicitate morū commendatus Traianus 345,14
Simulacris artificioſis exornata curia 801,19. ſimulacrum Nerōnis librarum M. 297,36. in ſimulacrorum fabricatione obſeruari Apollodorus quæ voluerit 353,7. ſimulacra deorum patriorū in publica lætitia prolata 618,30. ſimulacrorū ornamenta in publica inopia in pecunias verſa: ipſa etiam ſimulacra conflata 817, 28. ſimulacrū cælitus delapſum 477, 18. ſimulacrum Romæ, in Octauii ſinum a Ioue coniectum 162,4. ſimulacrum lapideum, multum ſanguinem ſudat 187,8. ſimulacrorum vultus tetricus, ominoſum 190,43. ſimulacra incendii vim eluctata 801,43. ſimulacrorum cultus a quib. & quomodo introductus 761, 7. ſimulacrum Dei nullum apud Iudæos 142, 44. viſe Imago.
Simulatio inſignis 273,1. ſimulatione decipitur Varus 216,4. ſimulatio riſum mouet 151,45
Sindon meretricum 446,34. ſindonium collo circumpoſitum 295,33
Singarena pugna 131,40
Singulare certamen 70,16 (& 383,2
Siniſter ſolus vicit Commodus 384,41:
Sinope, Ponti nobiliſſima ciuitas, capitur 98,14
Sinueſſana via ſternitur 334,43
in Sinu ſeu gremio amaſii cœnat amaſia 448,2 :. ſinus excuſſi eorum qui principem conueniunt 522,1
Sipylus, mons Aſiæ 86,24.
Sirmium, vrbs Pannoniæ max. 591, 18.
Sirmii ſitus 678,40
Siſcia op. Pannoniæ, patentes habens campos 695,2;: Saui ripæ impoſita 697,10: capitur & diruitur a Magnentio 698,24
Sita ſunt] F poſita ſunt 114,19
Sitha, op. Perſ. 717,4
Smaragdus Ægypt. regib. vnde 855,25
Smyrna terræ motu concuſſa inſtauratur a Marco 372,8
Sœmis, Mæſę filia, Antonini Heliogabali mater 441,31: 562,31: Legat. vol. 434: Zon. 222,15: cum Antonino filio necatur 573,26. in nummis vet. I V-LIA SOAEM IAS AVGVSTA: teſte Fuluio Vrſino: Eutropio Semia Syra.
Socer a genero, eodemq; fratre adoptiuo, inſidiis petitur 363,40. ſocrus moroſa & imperioſa 174,6
Sociale bellū, ſiue Italicum 96,7. ſocialis belli reliquiæ tolluntur 93,43
Socordia ingenti, ῥᾳθυμίᾳ π. 107,2
Sol proprio perpetuoq; lumine lucet 241,35 ſol cineris e Veſeuo difflati copia obſcuratur 327,3. ſolis lux modo minui atq; exſtingui, modo triplici orbe fulgere viſa 164,3. ſolis defectus ingens in pugna 778,14. ſol in mediis ſacrificiis deficit totus 275,3. ſol deficit totus ante obitū Auguſti 217,45. ſolis defectus vnde & quomodo fiat 261,30. ſoles duo: alter ex oriente, alter ex occidente 310,29. ſol ex Atticæ naturalib. ortus 161,23. a ſole occidente ad orientem ſe cōuertit Macro 244,34. ſic 372,45. ſolem in aurigando imitatur Caracalla 430, 7. ¶ o Sol! admiratiue 868,1. ſol Apollo dictus 671, 7. ſol Elæagabalus Phœnicibus, religioſe ab eiſdem colitur 562,39. ſolem orientem ſalutant Parthi 517,35. ſolis numen cultū etiam a Iuliano Imp. 852,35: & 837,15. ſol vrbem ſuam tutatur 349,41: 350,5. ſol Aureliano patrocinatur 837,18. Solis templum ab Aureliano ædificatum & donariis exornatū 123,34: 661,31. ſolis ſimulacrū ab Aureliano erectū 661,33. ſolis ſimulacrū quale apud Emiſenos 563,6. ſolis dōnaria apud Atrenos 411,16. ſolis equi, tigrib. ſimiles 412,32. Solis & Lunæ connubium decens viſum Heliogabalo pr. (569,22
Solentinus: quære Salentinus.
Soli, opp. Ciliciæ: poſt Pompeiopolis d. 139,24
Sollertiſſimus princeps 127,23. duplici ll etiam F. c.
Sollicitudinem Africæ adminiſtrandæ recuſat Conſtantius 128,22. gemino ll etiam F. c.
Solomonis monumentum & cultus apud Iud. 357,36
Solon Iulius 379,8. Solonis Iulii mora 396,33
Soluere pretia emptorum 78,18. Solutum eſſe legib. quid 194,20
a Solo euertere 90,17
Solum naues 2.] F. ſolas naues 2 84,2
Solus eminere in rerum adminiſtratione vult Maximinus 589,7
Solymi, Iſauri 746,37
Somnio monetur Cæſar cauere periculū 72,41. ſomnio monitus ſacerdos 745,42. ſomnio de ſanitate recuperanda moniti 319,1. ſomnio euentus prœlii prædictus 400,29. ſomniis prædictum imperium 317,19. per ſomnia reſpondens oraculum 376,16. ſomnus fictis Claudiū terrirant Meſſalina & Narciſſus 259,40 ob ſomniū nutricis occiſus Apronianus 418,42. ſomnia ſenis pro delirio habentur 746,1. ſomnia euentu probata 503,39
Somniatum imperium 370,39
Somno refecti ægri 668,12. Somnolentia expugnatur abſtinentia 377,11

Sonitus, loci cauitate horribilior redditur 139,44: sonitus horrendi sub terra simul & supra terram 326,19
Sopatri philos. interitus 692,20
Sophanene Tigrani adempta 99,47. sic F. & Gr. m. quamquam in Græco exemplari vitiosa diuulsione scriptum erat Σωφανηνὴν. Stephanus Byzantius Σωφηνὴν vocat, itemque Appianus in Mithr. 155. Σωφανηνὴ legitur etiam apud D. 13,32
S. Sophiæ templum 888,2
in Sophisticum thronum qui & quomodo euehi soliti 854,2
Sophronius Tigellinus 284,12: apud Tacitum Sophonius, sine r.
Sorani laudes & interitus 288,42
Sororis amore captus Ptolemæus 465, 32. sorores stuprauit Caligula, ex vna etiam filiam suscepit 107,18: 858, 32. sorores a Caio & stupratæ & relegatæ 245,26. sororem vxorem ducit frater adoptiuus 264,40. sorores duæ Honorio in matrimonium elocatæ: & cur 804,11
Sorte ad mulctam vocantur sontes in delinquentium multitudine 203,41. sortes per globulos paruulos in vulgus sparsæ 276,2: 328, 11: 330, 35: 354,10: 570,16
C. Sosius, Syriæ ac Ciliciæ præfectus, Hierosolyma capit 183,41. Σώσιος est etiam P. c. at D. Σόσσιος 273,2
Sossio statua posita 345,2
Sosius Falco: vise Syssius F.
Sparta sub Rom. imperio eneruata 784, 28
Spartiatis phalanx 550,15: & 548,23
Spartacus gladiatorum tumultuantium dux 97,41
Spasinis vallum, op. 348,36. in Luciani Macrobiis Ὑσπασίνης legitur; & quidem bis. qua de re Paulus Leopard. Emend. lib. 8, c. 2. in vulg. libris perperam Tospasinis vallum.
Spectacula sericis cortinis obducta 155, 43. spectacula insignia 415,4. spectacula triumphalia 529,39. spectacula quæ nec vidit aliquis vmquam, nec visurus est 527,25: 669,36. spectacula per c x x i i i dies exhibita, x milib. gladiatorum decertantibus, & xi bestiarum milib. confectis 344,13. spectaculorum variis generib. populum sibi conciliat Seuerus 527,12. spectacula gratis exhibita 354,38
Spectatio coacta 296,22
Spectatoribus cœna data 330,34
Spectrum grandi & augusta forma pro numine diuino mandata dat 668,16, 29. spectrum Alexandri magni, bacchico comitatu Thraciam peruadit 449,4. spectrum cadaueris feminecis 748,14. spectra mortuorum crebra se offerentia, ominosum 190,42: 296,31. a spectris gladiatis agitatus Caracalla 432,15. spectris ab Athenarum oppugnatione deterritus Alarichus 784,18. spectrorum seu vmbrarum ritu inducti pueri nigri 312, 4,25. spectra potius quam homines visi latrones 771,12
Speculatores exercitum antecedentes 720,20. speculatores præmittuntur ad exploranda itinera 716,2. speculatoris munus cum altero ac tertio equite suscipit Galerius cæsar 127, 7. speculatorem agit Traianus 145, 54. speculatores & auscultatores a se tantum puniri vult Caracalla 432,33. vise Explorator.
Sphinx in signaculo Aug. 188,41
Spiritus sacer oraculi Apollinei, a Nerone obstruitur 296,2
Spolia regis occisi, victor stipiti imposita humeris suis vehit 79,33
Spongias pro lapidibus eiaculantes 384,2
Sponsæ imago, principi sponso ante sponsalia exhibetur 781,36. sponsorum & sponsarum sacrificia 371,30
Sporus puer, exsectus, Neroni nubit 290,2: 295,19: 299,32. Sporus Sabina, tapinarum sociam habet Caluiam Crispinillam 295,14: Neroni marito fugæ comes 301,29: cum Othone post Neronem consueuit 306,22: se ipse iugulat 311,27
Sta, sta: non lauat 854,15
Stadia c l x x 263,36: Tacito x x i i i milia. ¶ Stadium armorum certamini ante vrbem deputatum 699,5. Stadium Romæ a Domitiano factum 112,17. Stadium athletis refertissimum 414,5. Stadium pugnæ a natura factum 519,22
Stagnum factitium 720,47
Statilius Taurus consul 228,20
Statiua castra hab. apud- 133,16
Statuæ consulibus ob meritum victoriæ pro rostris positæ 71, 9. statuæ tres Vindici legato in acie cæso ponuntur a Marco 364,22. statuarum erectionibus Cæsar Albinus honoratur a Seuero Augusto 513,43. statuæ prope infinitæ Seiano ponuntur 236,33. statuæ & imagines præfecto præt. Plautiano plures maioresque ponuntur quam Seuero augusto 413,4. statuarum Plautiani quædam a Seuero conflantur, ob nimiam earum multitudinem 414,12. gibbi statua principum statuis addita, risus mouendi gratia 880,40. ¶ Statua eburnea Cæsaris 157,16. statua ærea Cæsaris super orbe terrarum, cum Semidei titulo 154,31. statuas aureas tantum & argenteas in Capitolio sibi poni passus Domitianus 112,3: 863,20. statua aurea Claudio in Capitolio ponitur, ob res præclare g. 122,46. statua aurea mille librarum cum tauro & vacca Commodo posita 381,1. statua Vespasiano c c l milibus drachmarum locata 322,7. statua Iustiniani equestris super columna, sinistra globum cruciferum tenens, dexteram in orientem extendens 888,4. statuas aureas argenteas que sibi poni vetat Nerua 338,5. ¶ Statuam Imperatoris cum domo vendidisse, pene capitale 235,7. statuæ Imperatoris & Imperatricis deiiciuntur a rebelli populo 766,3. statuæ deuicti aduersarii cæduntur a victore 293,38. statuæ æreæ in hostes e muris deiectæ 403, 11. ¶ Statuæ ill ipsum fulmen, tres e Seueri nomine delet litteras 421,24. sic ex Cæsaris Augusti statua fulmine deletum C 228,6. ¶ statua fumus mox & serpens 240,3
ad Statum veterem reuerti, id est, in integrum restitui 73,24. sic, ad priuatæ vitæ statum reuersus 128,7. ad statum prosperrimum redit resp. 112,30
Stelicho Theodosii per neptem affinis, ab eodem barbaricis copiis præficitur 777,27: occidentalibus legionibus a Theodosio præficitur, Honorioque filio tutor & curator datur 779,7: occidentalis imperii administrationem nanciscitur 780,7: filia Honorio copulata, potentiam suam & stabilit, & longius extendere nititur 782,13: Græciæ calamitatibus mederi instituit 784,38: insignem de Rodogaiso victoriam reportat 803,24: Alarichi postulata apud Imperatorem & senatum vrget 805,18: de orientis, de Italiæ & Galliæ rebus Honorio quæ dederit consilia 807,23: decreta non exsequitur 807,46: quantus vir fuerit, quo fato, & quo modo vsus 810,33: sacrilegii pœnas luit 814,32. alibi Stilico.
Stella noua ad multos dies visa 164,2. stella ex Antinoi anima exorta 356, 30. stellæ interdiu visæ in solis defectu 275,5. stellæ interdiu visæ, quædam etiam in media regione aeris pendentes 482,3. stellæ tres circum solem exortæ 394,3. stellæ aureæ in theatro 292,30
Stephanus Domitiani libertus 335,32: Domitianum ferit 337,4: 864,14. Domitiani tyrannide remp. liberat 636,17: necatur & ipse 337,10
Stephanus eunuchus 890,15
Stercore in vultum & pectus ab obuiis adpetitus 110,3
Stilico: vise Stelicho.
Stipatoribus Augusti duplum stipendium ordinatur 192,39. stipatores satellitesque suos domesticos habebat etiam præfectus prætorio 239,11. stipatores equites 270,39. vise Prætoriani.
Stipendiis honestis militauerat 68,28. stipendium dimidia sui parte auget militib. Caracalla 544,32. stipendium prætorianis duplum ordinatur 192,40. stipendiis certis mercenarii milites pro Italicis per præsidia & castella disponi quando cœpti 507,41. stipendiorum militarium cauponatio 754,13. vise Annona.
Stipendiarii facti Britanni 101,15
Stipites armis vestiti, militum speciem præferunt 333,4
Stoica dogmata 847,16. Stoicis in primis deditus Marcus 868,11. Stoici maledictis imperialem dignitatem incessentes, cohercentur 321,5,14
Stolæ diaconales a Christianis principibus indui solitæ 631,28. stolam pontificalem Gratianus cur recusarit 761,32
Strabo Ælius 231,19
Strabo Pompeius 183,38
Strages insignis 92,45: 93,5: 558,38
Stragula mollia 285,5. stragula auro intexta 540,16: 541,6. stragula purpurea auro intertexta 320,17
Strangulatus in carcere Aristonicus 91, 6. sic Iugurtha 92,24: & Catilinariæ coniurationis socii 100,28
Strata vetus, ἡ παλαιὰ λεωφόρος 124,6
Strategemate correctum delictum 725, 43. strategema Aureliani 655,35: Decebali 333,1: Iuliani ducis 331,50 Theodosii 771,13: Vezinæ 332,42: Zabdæ 656,9
Stratonice, ciuitas Asiæ 91,5
Strenis faustisque consalutationib. Romani kalendis Ianuariis se inuicem excipere soliti 485,36. strena kalendis Ianuar. Augusto dari solita 202,7
Strenuis laborib. acceptus 129,40. strenuissimus vir 122,11. strenuissime vicit G. 123,5
Strictim colligere 61,10
Struthiones inter currendum confixi 484,13

Studia etiam minima per ambitionem quandam sectatus Adrianus 352,9. studiis assiduis debilitatur vires corporis 373,41
Stultitiam simulauit sub Caio Claudius 252,30: 258,3: 859,10. sic Domitianus 319,34
Stylo maiore dicenda 133,48: F. stilo, per i.
Stymphalides aues 383,43
Subditos opibus florere, maxima Tiberio visa felicitas 888,46. subditorum fides fortunam sequitur 81,15,19
Subiugati bis exercitus Romani 90,19
Subius Flauius trib. mil. præt. 288,9: Tacito Subrius Flauius.
Submissionis plus quam seruilis exemplum 254,32
Subscriptio aliena manu Imperatore absente 317,36. subscribit epistolis Plotina pro Traiano ægrotante 351, 22. subscriptio in litteris ad Principem omissa 226,15
Subsellia prætorum & tribunorũ 219, 7. subsellia graduũ in formam constructa 540,35
Subterraneæ viæ 357,8
Subtilis ingenio 127,21
Suburbanum, προάστειον 108,35. suburbana imperatoria 535,2. suburbium xx stadiis ab vrbe dissitum 795,29
Successianus dux fortiss. 647,23,33,36. P. c. v. 33 habet Σουκεσσιανοῦ, extrito κ & ον.
Successum est ei a C. Mario 92,9. in successione. prærogatiua interdum amittitur 684,19. successorem suum nemo occidit 276,10
Suessa Pometia subacta 65,22
Suetonius Paulinus consul 290,31
Sueuiam ingressus C. Caligula, nihil strenue fecit 107,18. Sueui, Marcomannorum socii aduersus R. 116,45. Sueui transalpinas gentes infestant 825,29. L. & P. σύμβοις: corrupte. siquis συγκόμβροις seu συζαίμβροις malit quam συάβοις, fruatur suo iudicio.
Suffimenta ex Arabia importata 528,9. suffimentis & aromatis omne genus cumulatæ aræ, vrbsque ipsa perfumata 552,36: & 549,20,25. suffimenta rogo iniecta 541,17. suffitus in pestilentia 478,37. suffitus ad introitum principis victoris 298,25. suffitu excipitur principis introitus 396, 25: 549,21. suffitus ante imaginem Heliogabali Imp. 567,36. suffitus voto præmissus 418,37
Suggestus Imperatori excitatur ad facienda pro concione verba 467,35: 502,2: 505,25. suggestus e terra palustri Romano more factus 278,16
Sulfur lustrale 669,42
Sulpicianus Flaccus præf. vrb. 389,25: 391,26. Sulpicianus præf. vrb. Iuliani in imperii emptione competitor 499,11: & 391,42: damnatur 409,25
C. Sulpicius dictator 70,20
P. Sulpicius consul 73,31: 82,21
Sulpicius Marii socius occiditur 94,2
Sulpicius Aper centurio 288,8
Sulpicius Camerinus cum filio ob Petici cognomen occiditur 297,30
Ser. Sulpicius Galba 299,42. per v ibi P. c. alibi semper per κ.
Suma, cast. Pers. 729,28
Summoti pro Submoti, F.c. 133,2
Sumptus in se paucos, in remp. plurimos & maximos fecit Tiberius 225, 41. sumptus necessarios tantum facit Vespasianus : in publicis tamen celebr. magnificos 320,6. sumptus publicos contrahit Nerua quantum fieri potest 338,19. sumptus necessarios non subterfugit Marcus 372,14
Supellectili copiosa 85,27: F. c. supellectilis copiosa.
Superantius, miles 723,37
Superare, superesse: quære Superfuit.
Superbus, ὑπερήφανος 65,17. superbia exsecrabili fuit Domitianus 112,5. superbia Cæsari omnium maxime exitium attulit 158,43. superbia & insolentia fœde a Deo punita 885,20
Superfluæ leges 131,6
Superfuit] superauit, F. c. 68,9: vt apud Virg. Quid puer Ascanius ? superatne, & vescitur auris Ætheriis?
Superuentũ est Gallis a Camillo 69,16
Supplemento legionum missi 693,20
Supplex pulla veste deprecatur Lepidus 185,19. supplex humi se prosternit reus 251,12. supplices in terram prostrati veniam deprecantur milites fug. 740,21. supplices ramos liberosque suos prætendentes victi ciues, victoris se pedibus substernunt 601,8
Supplicationes xv dierum Cæsari primum decretæ 144,30. supplicationes pro salute Augusti ægrotantis 218, 4. supplicationes & vota fiunt Caio 254,9
Supra ripam Rheni collocauit 106,26. sic Supra Pontum positas ciuitates 99,2, F. c. at vulg. L. Super ripam, & Super Pontum.
Suræ Licinio quantus a Traiano habitus honor 344,20. Suræ scriptionem pene omnem pro se commisit Traianus 846,14. gemino ρ in P. c. 344, 20: apud Zonar. 200 & Σούρρας & Σύρας.
Surdinius Gallus, senator 262,23: & D. 470
Surena Orodis dux 101,27: 105,18. Surena insidias Romanis exploratoribus tendit 717,16: exploratoribus Romanis signum eripit 720,18: conatu frustratur 721,38: fugit 726,16: legatione ad Rom. fungitur 730,24. Surena, magistratus nomen apud Persas 717,17. in F. c. 101,27, Syrena, per y.
Sus nigra Telluri mactata 671,1
Suspecta prudentia, δεινὰ 128,34
Sutrinorum vrbs vincitur 69,39
Suus pro Eius 64,1. sic F.c. 99,43
Syagrius Timasii f. 787,17
Sybaritice crapulari 885,14. Sybariticus luxus perdet Romanos 230,19
Sycæ, suburb. Constant. 774,13
Sylla Cornelius 92,15. Sylla Cæsarem vnde suspectum habuerit 157,2. Syllæ domus euertitur, vxor & filii ad fugam compelluntur 95,12. Syllæ statuam imaginesque erigit Caracalla 549,2. Syllana proscriptio triumuirali aliquanto mitior 166,17
Symbra, pag. Pers. 727,29
Symeon monachus 883,21
Symiasera : vise Semia Syra.
Synce, op. Pers. 727,40
Syngrapha dotis 290,6
Syphax Numid. rex capitur 84,25
Syracusæ captæ 82,32
Syrena: vise Surena.
Syria Tigrani adimitur 99,46. Syria caua, & Syria Palæstina, a Pompeio subiugantur 141,8,18. Syria occupatur a Parthis sub Antonio 176,17. Syriæ præfectura Nigri temporibus maxima 500,40. Syriæ metropolis Antiochia 351,24
Syri ingenio vafri & leues 430,5: leues & ad res nouas proni 501,18: dicaces 506,32: feriarum & ludorum studiosi 501,31
Syriacum bellum Antiochi 86,11
Syriaci cædes 237,27
Syriani philosophi hymnus in Achillem 746,13
Syrmium, ciu. Pann. 124,25. sic F. ibi: at alibi Sirmium, vt & Gr. m.
Syssius Flacus cons. 384,33: Lat. Fast. Q. Sosius Falco 39,40: & Falco cons. infra 390,8

T

T pro SS 347,37
per Tabellas scriptas demandari solita cædes quæ indicta caussa esset facienda 532,23. tabulis tiliaceis inscripta mandata 377,6. tabellæ tiliaceæ duplices 335,41: 486,25
Tabellarii imperatorii ad insidias cæsari struendas adhibiti 521,20. tabellarii imperatorii consueta celeritate iter maturant, nescientes quid ferant 554,22
per Tabellas pictas responsum ab oraculo datum 376,18. tabulis pictis pugnæ victoriæque publice propositæ 529,27. tabulæ cum victoriarum titulis, hastis infixæ victori preferuntur 298,11. tabulæ pictæ in triumpho 89,36
Tabernæ Ægyptiacarum & Arabicarum mercium 386,2
Tacentes clandestina consilia, & adiuuantes, eodem habentur loco 739,34
Tacitus imperium vt gesserit 662,16: & 124,10. Taciti cædes vindicatur 663, 23
Taiphali, pop. trans Danub. 113,7. Taiphali, Scythica gens, Constantinopolim incursant 687,25: ab Hunnis pulsi, Romanos fines cum Gotthis intrare coguntur 751,30. Gr. m. Θαΐφαλοι, prima pariter & tertia aspiratis 113,11: vt & P. c. 687,25. sed Ταΐφαλοι etiam apud Suid. & in F. c.
Talmis, Ægypti op. 855,24
Tamen] F. c. tantum 110,17
Tamesa fl. Brit. 277,46. Ptolemæo Tamarus.
Tamquam, perinde ac si 67,22
Tanaidis ripæ imposita præsidia 643, 29,36. e Tanaidis limo Cimmerius Bosporus ad terræ formam redactus 747,13
Tanaitis regio 140,28
Tanape, Æthiopum regia 199,6
Tantali & Ili bellum 477,23
Tantum pro Tamen, F. c. 110,17
Tanysiæ erga maritum fides 167,33
Tapæ, Dac. loc. 332,41. ad Tapas castra Dacorum 341,10
Tapetes purpurei 285,8
Tapianus : vise Papianus.
Taracina, op. Ital. 314,4: 316,2: & Zonar. 193
Taras seu Tarantas vnde dictus Antoninus Caracalla 439,8. priorem flexionem Τάρας αντος, agnoscit etiam Zonar. 221,47: posteriorem, parisyllabam, habet Legat. vol. 420. Et vt ibi Ταραντᾶς legimus, & τοῦ Ταραντᾶ βίος : ita infra 440,14, ὁ τοῦ Ταραντᾶ μόνος, etiam in P. c. & rursum Ταραντᾶ 441,44
Tarditatis moras luit Niger 520,18
Tarentini bello inuasi 72,16. Tarentum recipitur 83,20. Tarentum, ambigui nominis locus 667,36: 668, 4: 670,5. Vise Terentus.

Tarquinii Prisci res gestę & obit' 64,35
L. Tarquinii Superbi res gestæ, & exsilium 65,18. Tarquinius Superbus regnum armis recuperare instituit 66,5: conatib. omnib. frustratus, in exsilio consenescit 66,35
Tarquinius Collatinus consul, mox vrbe migrat 66,6
Tarquinium nomen Roma exsulare iussum 66,10
Tarraconē Hisp. expugnant Germani 121,41. Gr. m. vno: Ταράκωνα.
Tatianus: vise Attianus.
Tatianus præf. pr. 769,13: Rufini scelere vna cum filio summouetur 774,8,29
Tatianus episc. Alexandr. 880,5
Taulantii pop. 802,42
Taurtana Cherronesus 737,6
Tauromenitani (Sicil. ciu.) dedunt se 75,2
Taurus & vacca Commodi statuæ additi 381,2. tauri ex equis prostrati 270,37. tauri duo vno ictu confecti 272,24. tauri albi Ioui mact. 671,2. taurus mactandus in sacrificio, trans mare aufugit 148,11
Tauri montis situs, eiusdemq; angustæ fauces 515,11,14. Tauri angustię muris & præsidiis muniuntur 515,11: 518,28. Taurus hiemalib. difficultatib. difficilis 518,34. Taurus a Lucullo primum cum exercitu superatus 138,10. in Tauro iter primus Romanorum fecit Seruilius Isauricus 97,4
Taurus & Florentius, conss. fugitiui 711,26
Taxatus leui fatigatione 125,14
e Tectis in hostem immissi lapides & tela 753,37 (41
Tectorio calcis recenti exanimatus 133,
in Tegulas singulas quatuor oboli exiguntur 164,13. tegulis impetuntur hostes 607,32
Telas Syriacas solas probat Heliogabalus 567,13. Polit. mauult Sericas: sed Syriacarum seu Parthicarum telarum mentio etiam 551,32
C. Telesinus consul 290,30
Telluris sacrificium 670,47
Temeritas θρασύτης 128,35
Tempestas maritima insignis 76,24
Templum Iudaicum 142,1. templū Plotinæ ab Adriano factum 356,8. templum insigne 361,31. in templi structura obseruari Apollodorus quæ voluerit 353,1. templa pecuniis referta 535,22: 544,35. (in templo Saturni populi ærarii fuisse testatur Suetonius 98,52: & Capitolinus in M. Antonino 143,31) templorū donariis & ornamentis nō parcit Maximinus 593,30. templū Iouis sua sponte magno cum sonitu apertum 110,35. templa deorū, eorumq; auitus cultus, patebant adhuc sub Theodosio 755,14. templa deorum clauduntur a Theodosio 761,13. templa deorum patriis sacris destituuntur 814,13
Tempori seruire 292,2. tempus omne, Deo breue est 690,40
Tenax iusti 122,33
Tenebræ interdiu repentinæ 326,18
Tentorium suo simile Augustus concedit Agrippæ 192,10. tentorium vrbis instar adornatum 698,4
Ter nouem pueris, totidemque puellis constans chorus 670,27
Terētia Mæcenatis vxor superba 207,10
M. Terētius eques 242,36: a Seiani amicitia vese purgarit 241,44
P. Terentius Varro consul 80,35
M. Terentius Varro trib. plebis, programmate sibi a proscriptionis periculo cauet 169,14
Terentius Varro Augusti legatus in Gall. bello 196,27
Terentius eunuchus 813,21,34. Terentius cubicularius ad supplicium deposcitur a mil. 821,32,41
Terentius, Constantis dux 826,14
Tarentinus vnde cognominatus Valerius 668,41: rectius Terentinus Ausonio apud Panuiniū. aræ Terentinæ situs 669,15: inscriptio 669,1
ad Tarentū sacra quæ, quib. diis, & quo modo soleant fieri ludis sæcularib. 670,5. rectius Terentum: vt Panuinius in libro De ludis sæcularib. probat, cum aliorū scriptorū testimoniis, tū hoc Martialis, Et quę Romuleus sacra Terētus habet: & hoc Ausonii, Trina Terētino celebrata trinoctia ludo. Paulus Terentū in campo Martio ex eo dictū tradit, quod ibi ara Ditis patris in terra occultaretur: Festus, ex eo quod tereretur ludis secularib. seu quod tereretur ab equis quadrigariis. Si πυρφόρον πεδίον ex Dionysio interpretaremur triticiferū campū, Terentus a tritura frugū dictus videri posset. nā sub dio quoq; in areis fruges teri solitas fuisse, ex rei rusticæ scriptorib. notum est.
Teridates Armeniæ princeps, Corbulonis fama exterretur 287,19: Romā quo quantoq; cum comitatu venerit 290,35. Teridatis ortus, & supplex ad Neronem oratio 292,5: reditus in Armeniam 293,5
Teridates transfuga sub Caracalla 433,34: deditur 434,19
Teridates ab Arsace fratre aduersus Antiochum vindicatur 641,14
Terminum bello posuit, i. finem bello imposuit 92,14
Terpnus histrio 293,34
Terram in lapsu complectitur & osculatur Cæsar 154,7
Terræ motus Romæ 214,4. terræmotus immanis in Neronis trepidatione 301,30: terræmotus horrēdus cū cæli marisq; fremitu immani circa Vesuuum 326,17. terræmotus Antiochiæ immanis 345,41. terræmotus circa Bithyniam & Hellespontū insignis 362,28. terræmotus vehementissimi per Græciam 745,35
Terribilis exercitui, sine crudelitate tamen, Constans 132,36
Territorium vrbis R. 64,41
Terrore exanimati 310,36: 330,34. terriculamentis nocturnis exagitatur Nero 174,3. sic Otho 305,44
Tertullus consul 818,6
Teruingi & Teruitæ: vise Theruingi.
Tesseræ dandæ potestatem Agrippę ex æquo concedit Augustus 192,11. vise Signum, Sortes.
Testamentum Augusti quod fuerit, & per quē recitatum 219,8. testamentū Antonii adhuc viuentis apertum & inuulgatum a Cæsare Octauiano 186,14. testamentum Tiberii Caius successor facit irritum 245,4. testamentum facere vetantur quib. igni & aqua interdictum 233,32
Testibus, etiam falsis, damnatorū bona dantur 231,3
Testudo militaris quomodo & quando fieri solita 184,26,38. testudinis militaris firmitas, etymologia, vsus 185,2. testudo clypeorū coniunctione facta in arduo collis ascēsu 636,36. testudo militaris cōtra sagittarū nimbū 582,5
Tetrachordum Imperatorum 838,17
Tetricus senator, Galliarū imperiū capit 122,15: exercitū suum Aureliano prodit 123,8: ab Aureliano subiugatur 661,34: ex Imperatore corrector Lucaniæ, diu viuit 123,18
Teutones ad Italiam transeunt 93,3. a Teutonis victi consules R. 92,41. cōtra Teutones bellum decernitur 92,40. sic & F. c.
Teutobodus Teutonū dux captus 92,48: F. c. Teutomodus: Gr. m. Τευτόβοδος, perperam Λ posito pro Δ.
Thaiphali: vise Taiphali.
Thalamus nuptialis in Veneris templo instructus Seuero & Iulię 397,3. thalami pręppositus 479,13: 486,17. idem Præpositus cubiculi.
Thalassus, dux Constantii 698,8
Thapis, op. Ægypti 855,24
Theatri dedicatio 245,6. in theatro & terrestria & aquatica exhibētur spectacula 271,18. in theatro & gladiatorii ludi & naumachia exhibita 284,40. in theatro exhibiti lusus aquatici 327,39. theatrū diametris compactilis interceptū 382,16. theatrū inauratur 292,23. ¶ Theatrū Balbi deflagrat 327,17. Theatrū Tauri deflagrat 286,40. Theatrum venatoriū, post Amphitheatrum dictum 155,13
Thebæ Bœot. probe munitæ 781,28
Thebaidis Ægyptiacæ vrbes 855,19
Theocritus cæsarianus 434,21
Theodora Constantii Cæs. vxor 126,8: 875,36
Theodorichus Armato immeritos honores inuidet 886,17. idem Theuderichus.
Theodorus notarius ad imperium affectandum quomodo & quo successu inductus 742,41
Theodorus præf. vrb. 818,41
Theodosius vnde oriundus, ad imperiū quando & cur euectus 751,20: ad imperium quib. meritis euectus 745,11: imperium quomodo administrarit 753,44: e luxu amens 758,19: Hunnos cū sociis feliciter propulsat 759,27: a torpore ac luxu per Iustinā excitatur 768,1: Maximo victo & occiso, imperium Valentiniano restituit 770,31: a barbaris latronib. victus, bellis valere iussis, ad genium redit 773,2: Eugeniū debellat 777,38: Eugenio deuicto, Honorio occidentis imperio inaugurato, republ. & religione ordinata, Constantinopolim reuersus moritur 779,5. quib. monitis Valentinianū iuniorem ad rectā fidem hortatus sit 881,1. Theodosii vita 881,30: ingenium 773,11: prodigitas, luxus, socordia 754,19: 758,18: statua equestris 880,40: 881,47
Theodosius Theodosii cognatus 826,27
Theodosius minor, Arcadii filius, ob ætatem sub Honorii tutela est 807,39: 11 consul 824,23: 853,6: iii cōsul 818,16. Theodosii iunioris vita 882,26
Theodosius cœnobiarcha 887,15
Theodotus e monacho rationalis 890,40. Theodosium monachum vocat Zonaras 76,26
Theodotus, præf. præt. 891,4
Theophilus, episc. Alexandriæ 799,46
Theophilus eunuchus 878,39
Theophili Imp. vita 893,2
Theriaca quorsum vsus Marcus 365,32
Thermæ Alexandrianæ quæ olim Neronianæ 108,30. Thermæ seu balneæ Mæcenatis 205,9. harum cum apud Latinos scriptores nulla fiat mentio, suspicetur aliquis, Mæcenatem a Dione pro Agrippa per impru-

dentiam esse positum. Spartianus in Adriano, Agrippæ lauacrū dicit 132, 6: Aurelius Victor Thermas Agrippæ 621, 18: & Thermas Agrippinas 631,12: & hæc ipsa Epitome infra 327, 15, τὸ βαλανεῖον τὸ τοῦ Ἀγρίππα. vise Lauacra.
Thermantia ab Honorio dimissa, matri remittitur 811,27: 813,26,32. supra Ermacia 804,11, etiam in m.ss.
Theruingi. pop. 113,9: F.c. Teruingi, sine aspiratione: Gr. m. Teruitæ.
Thesauri auro & argento pleni 499,9. thesauros & templa omnia pecuniis refersit Seuerus 535, 22: exinaniuit Antoninus filius 544, 33. thesauros priuatos sibi congerit Mamæa 575, 21. thesauri sub flumine absconditi 343, 42. thesaurus inuiolabilis, publica subditorum felicitas 889,2
Thesproti, Epiri incolæ 802,41
Thessala litora 805,5. Thessalorum colonia Rhene seu Rauenna 803,29.
¶ Thessalica persuasione vti: prouerb. 642,40
Thessalonica obsidetur a Scythis 653,5. Thessalonicæ portum ædificat Constantinus 680,28
Theuderichi Got. regis laudes 887,34. idem Theodorichus.
Thorax sub veste, aduersus insidias 534, 26. thoracem sub veste gerebat in curiā veniens Augustus 202,4. thoraces in itinere numquam depositi 394,29. thoraces artificioso igne incensi 614,28. thoracib. ferreis & æreis loricati 657,34. thoraces squamati 441,30. thoraces linei trilices 428,37. thoraces impedimento sibi esse putant Britanni 537,14
Thracia in prouinciæ formam redacta 110,29. Thraciæ vrbium maxima Adrianopolis 741,8. Thracia exterior, seu extra Cherronesum sita 798,10. Thraciæ portæ Byz. 404,31
P. Thraseas Pætus, liberi ac magni animi senator 274, 15: Neroni numquam obsecutus 277,14. Thraseæ patria, studia, constantia, mors 289, 11. Thraseæ gener & æmulus 321,5. Thraseam sacrum hominem putasse, sub Domitiano capitale 334,25
Thrasylla Ennia 244,32: in P.c. vno λ.
Thrasyllus astrologię peritissimus 106, 46. Thrasylli consuetudine perpetuo vtitur Tiberius 228,43
Thronus Imperatori positus in senatu 526,36. e throno imperiali ad senatum verba facit Antoninus Car. 545, 4. ad thronum imperialē euehi 654. 31. in thronum imperialem a prętorianis sublatus Maxentius 672, 42. ad Imperialem thronum euehitur Attalus præf vrb. 827,34. throno augustali priuatur augusta ob patris delictum 811,28. throno episcopali pulsus Chrys. 801,4
Thure cumulatæ aræ 549,25. thure litatur in funere 219,3
Thyrsi bacchici 449,9. thyrsus & crater, bacchantium gestamina 255,36. Thyrsus pro sceptro 465,36
Thystrus, op. Afr. 596, 33: Ptolemæo Thysdros, per d. Apud Capitolinum Tysdrus & Tysdritana iuuentus, sine aspiratione, etiam in m.s. membranis: sicut item apud Plinium Tusdritanum oppidum. alibi etiam Tisdrus seu Tisdrum, per i: minus recte.
Tiara cum diademate, regium insigne 137,41. tiarę in speciem corona gemmis & auro variegata 567,8
Tiberis inundatio, eiusque causa 146,1: 195, 20. Tiberis inundatio insignis 214,4. Tiberis ostium, portus loco fuit olim Romanis 478,4. vise Ostia.
Tiberianus, Palæstinæ rector 864,36
Tiberinus vnde dictus Pseudantoninus 444,6: 450,25. P.c. Τιβέριος, vtrobique. sed Τιβερῖνος probat etiam Legat. vol. 441: Zon. 224,18: & Lamprid. 202,24
Tiberius Claudius Nero, cum patre ac matre Cæsarem Octauianum fugit, a quo post adoptatus, & imperii heres relictus est 175,39. Tiberius Augusti priuignus, mox gener, & adoptione filius, tandem etiam in imperio successor 106, 47: ad hostes debellandos ab Augusto mittitur 201, 37: Pannonicū bellum peragit 106, 24: tribunitia potestate in quinquénium ornatur ab Aug. 205,29: Rhodum secedit 205,24: Caio Caiique comitibus se submittit 206,30: Romam redit 206,44: senatum sibi cōmendatum habere iubetur ab Augusto grandęuo 216,40: successor ab Augusto cur institutus 222,13: imperium quomodo susceperit & gesserit 223,16: imperiū quomodo & quamdiu gesserit 107,1: 635,45: Germanico viuente, moderate tractat remp. 224,25: ex vrbe secedit Capreas 235, 20: Capreas cur secesserit 227,18: degenerare a moderatione quādo cœperit 227,35: 230,38: mente captus quibusdam visus 234,10: astrologicæ vaticinationis peritissimus 206, 46: Galbæ prædixit Imperium 303, 5: amoribus deditiss. 243,25: visu fuit hebeti 223,35: moritur 244,24
Tiberii Cæs. vita 857,1: ortus, ingenium, mores 222,34: forma, ingenium, mores 834,19. Tiberii consulatus, collegis fuerunt exitiales 231,39. Tiberii caluities per Seianum deluditur 242,39. Tiberii testamentum Caius facit irritum 245,5. Tiberium præcepta sibi aduersus senatum dantem introducit Caius 249,5
Tiberius Tiberii e Druso nepos 243,30: ab auo Tiberio successor imperii cū Caio designatus, a Caio post occiditur 245,7: 246,39
Tiberii II vita 888,42
ad Tibias & fistulas choreæ 563,26. cū tibiis & tympanis prodit Heliogabalus, vt numinis sui orgia celebrans 567,14. tibiarum cantus in fun. exseq. submissus 398,19. tibicen in Augusti funere non adhibitus 219,4.
¶ Tibiis longis canere: prouerb. 305, 41. de quo Turneb. Aduers. l. 5, c. 1
Ticinum Liguriæ vrbs, & legiones ibi collocatæ 803,14. Ticinensiū præsidiariorum seditio 808,33
Tigellinus Sophronius, homo improbissimus, prætorianis præficitur 284, 12: Neroni conuiuium instituit lasciuiss. 284, 44: Sporum Neroni iā matrimonium elocat 295,21: ad supplicium deposcitur 304,6. in P.c. semel Tigillinus per i, 295,8: ceteris in locis Τιγελλῖνος.
Tigranes post multas victorias Mithridatem aduersus Rom. suscipit 98,22: Rom. copias ridet 137,35: Pompeio se dedit 99,38: a Pompeio vt tractatus 99,45: 146,22. Tigranis filius triumphatus 100,36
Tigranocerta Armeniæ ciuitatem nobiliss. capit Lucullus 98,28: 137,29: F. c. Tigranocertā. Tigranocerta capiuntur a Corbulone 287,37
Tigres Romæ quando primum visæ 200,2. tigrim conficit Commodus 382,40. tigrides X vnā confectæ 418, 41. tigrides LI vnā occisæ 445,20
Tigridis & Euphratis confluentia 580, 22. Tigridis fl. insula 348,32. Tigridis ostium cur ignoretur 580,24. supra Tigridem castra Cari 124,41
Tigurini cum sociis vincunt conss. R. 92,32. F.c. Tugurinos habet, per u, sicut etiam Gr. m. Τουγυρίνους: quasi a tuguriis denominati fuerint.
Tiliaceis tabulis inscripta mādata 377, 6: 486,26
Timagenes Ægyptius, Ægyptum Palmyrenis tradere nititur 653,24. Pollioni Timogenes 269,9, etiā in m.s.c.
Timasius equestrib. copiis præficitur 769,22: 772,17: Romanis copiis pręficitur 777, 27: Eutropii machinis euertitur 786,9
Timesicles, Gordiani minoris socer & præf. pr. 641,2. In Capitolini Gordiano tertio, Mysitheus & Misitheus scriptum, etiam in membr. vetustis: forsan pro Timesitheus.
Timidior iusto Claudius 258,10
Tirones partim e barbaris circumuicinis, partim ex agricolis domesticis 742,8. tironibus barbaris educator & magister pręficitur sollers 742,40. sic tironum præfectus Maximinus 585,22
Titianus Flauius occiditur 434,33
Titianus Magnentii ad Constantium legatus 698,12
Titulis honorum præmaturis corrumpitur adolescentia 389,33
Titurius, legatus Cæsaris 101,21
Titus Vespasianum patrem ab hostib. cinctum, fortissime perrupta obsidione liberat 263,15: Cæsar designatur, & consulatu ornatur absens 317, 6: Hierosolymis captis, Imperatoris nomine & arcub. triumphalibus ornatur 318,27: IIII consul 322,15: parricidii insimulatus ab Adriano Imp. 323,26: imperium quomodo & quādiu gesserit 111,4: 324,10. Titi Vesp. vita 862, 11. Tito fauere simulauit Domitianus, cum maxime inuideret 329,37
Tolleretur funib. in murum 126,26: F.c. collegeretur.
Tolumnius Veientum rex 68,37
Tomi, vrbs Ponti 648,46: op. Scythiæ Thraciensis 764,23: capitur a Lucullo 99,4: repellit Scythas 652,33
Tonderi oues suas vult Tiberius, non deglubi 857,24
Tonitrib. & fulgetris, magica arte elicitis, profligati hostes 816,27. tonitrua tonitrib. opponit Caius 255,15
Tonsores ad publicam operam conducti ab Agrippa 185,39
Tonus, seu Tænarus, fl. Thrac. 681,12
Toperus: vise Doberus.
Torquati cognomen vnde adeptus Manlius 70,18
Torquis, στρεπτός 70,22. torquem aureum gestat Bunduica Britanna 278, 21. e torquib. Gallorum ingens pręda 91,21
Torrens muri propugnaculum subruit 518,35
Tormentis inquisita rei veritas 545,22. torturæ subiiciuntur non serui tantum, sed etiam liberi, & ciues 231,1. torturæ admoti tabelliones suspecti 522,6. torturam constantissime passi 284,21: 289,27. torturę vim omnē

superat

superat filius, ad patrem e periculo seruandum 169,9. tormentis immerenter excarnificatum, nihilominus occidit Tiberius 237,23
Tospasinis vallum: perperam pro Spasinis 348,36
Trabea, seu toga prætextata 68,23
Trabes igneæ cælitus delapsæ 218,1
Trachea nomen suppositicium 110,30
Tragœdiæ festis diebus actæ in clarioribus vrb. 289,18. tragœdias Græce composuit Titus Vesp. 111,8
Trahitur per vias Cleandri corpus 380,6. tractus per vrbem Vitellius Imp. 299,42. ¶ Tracta per annos decem bella 96,8
Traianus Vlpius consul 333,38: a Nerua solenni ritu adoptatur, & Cæsar creatur 339,8: & 112,39: quib. natalibus ortus, imperium vt adeptus, quomodo item & quamdiu illud gesserit 112,41: 339,35: ad bella se vertit 340,5: in oriente quæ gesserit 345,12: morbo moritur 350,35: imperium cepit anno ætatis XLII 340,15: imperauit ann. XIX S. 350,42: æquatur Romulo 115,10
Traiani vita 864,27: virtutes 340,13: virtutes & vitia 835,32: notatio 846,24: de se ac reb. a se gestis oratio 846,21: examen 850,13: bibacitas 840,19. Traiani opera quæ, & a quo structa 352,31. Traiani tribunal in Pers. 717,7: & Amm. Marcell. 425,11. a Traiano factus Euphratis alueus 725,20 Traiani mors aliquamdiu celata 351,18. Traiani ossa, & honores post obitum 351,34. d. Traiani templũ 878,38. Traiani forum, in eoq; columna & sepulcrum eiusdem 345,7: & 114,15. Traiani gloriæ inuidet Adrianus 114,29. vise Vlpius.
Traianopolis, op. Ciliciæ, Selinũs ante dictum 350,41. P. c. diuise Τραιανοῦ πόλιν scribit.
Traiecit exercitum, F. c. transuexit 80,21
Tranquillina, Gordiani Aug. vxor 120,22
Tranquillitatis egregiæ vir 133,8. tranquillitas in Marco Imp. insignis, γαλήνιος 116,15
Transalpinis Gallis bellum illatum 91,16: F. Alpinis Gallis: sed Transalpinis agnoscit etiam Gr. m. Transalpinum imperium Maxentio concedit Constantius 696,25. Transalpinis prouinciis tutandis cæsar ab augusto mittitur 703,12
Transfugas recipere, hostilitatis signũ 342,6. transfugis nimis magnus aperitur aditus 756,23: 758,27. per transfugas insidiæ structæ 342,17
Transigere bellum, i. confic. 78,24. sic Transacto bello 86,10: & Transacta pugna 78,36
Transistriani: vise Ister.
Transitus pecuniis emptus 792,19
Transmarinus hostis primus Romanis qui 72,22
Transrhenani: vise Rhenus.
Trapezuntis situs, amplitudo, frequentia, firmitas, clades e Scythis 648,9
Trebellianus tyrannus occiditur 128,30: & Trebell. Poll. 263,23
Trebia amnis] F. c. Treuia 80,25
Trebonius Cæsaris interfector occiditur 170,35
Tremellius quæstor 89,41
Trepidatio insignis 301,39
Tres tabernæ, loc. It. 673,20
Treuiri: vise Triueri.
Triballi victi 92,19: sub Illyrici præfectura 677,17
Tribigildus, facta cum Gaine conspiratione, per Asiam grassatur 789,21: pacem cum Gaine facit 794,14. in L. & P. c. aliquoties vel Tribilgidus scribitur, vel Trigibildus.
Tribolis & muricib. sparsis Parthos decipiunt Rom. 558,7
Tribonianus I. c. 888,22
Tribunal seu suggestus excelsus e lapide 717,6: Amm. Marcell. 425,11. e tribunali ducib. & militib. præcipit Imperator 7.5,24. e tribunali ius dicebat prætor 158,39
Tribuni militares consulari potestate facti 69,34. tribunorum militarium dignitas non diu perseuerauit 70,3. ¶ Tribunus militabat, i. erat tribunus militum 88,44. tribunus militaris ex fisci aduocato 118,10. tribunus prætorianorum 410,22. tribunus notariorum principis 811,35. tribunus equitum 387,30. ¶ Tribuni plebis, δήμαρχοι 67,33: quando & cur creati 67,22: a Cæsare & tribunatu priuantur, & e consessu delentur 158,34: damnatum Seianum cum prætoribus circumdant, ne quid turbarum moueat 241,12: prætorem Imperatori maledicẽtem per ministros seu lictores coercent 321,10. tribunus plebis per populi furorem dilaceratus 160,2
Tribunitia potestas Tiberio ab Augusto datur in quinquennium 205,29. tribunitiæ potestatis spe inescatur Seianus 240,15,31. Tribunitiæ potestatis XVIII 381,16. tribunitia potestas Imperatori R. quid conferat 194,12
Tributa victis imponit victor 146,10. tributorum regib. præstitorum dimidia tantum pars exigitur a Rom. 88,5. tributi nomine quantum Galliæ impositum 101,16. tributi exactio noua & insolens 164,11. tributa menstrua 201,20. tributa ipsorum etiam corporum a Britannis exacta: tirones sc. ad militiæ munia 278,39. tributa pendere qui nequeunt, exuuntur & spoliantur 279,5. tributorum exactiones nouæ a Vesp. excogitatæ 319,11. tributorum & collationum exquisitissima sub Constantino instituta exactio 691,2. in tributorum exactionibus rigidissimus Valentinianus 735,37. tributa rigidius exigit Valentinianus ad sustinendos bellorum sumptus 744,25. tributa exiguntur etiam post incursiones hostiles 757,24. ¶ Tributa repressit Iulianus Imp. quoad eius fieri potuit 133,23. in tributorum exactione iustum & æquum se præbet Ausonius præf. præt. 741,15. tributorum tertia pars subditis a Mauricio Imp. remittitur 889,22. tributorum publicorum facultas præfecto prætorii nota est 822,29. ¶ Tributarium esse, seruitus maxima 278,43
Tricennales ludi, seu tricesimo quoque anno acti 289,18
Tricesimo] F. c. tricensimo 71,14
Triciens pro Tricies, F. c. 110,13
Tricipitinus, cognom. 66,24
Triclinium aureum 881,19
Tridentem vsurpat Caius 253,39
Trigesimo] F. c. trigensimo 64,8: & tricensimo 71,14: 108,31: 109,22: 131,10,34: 132,37: 133,7,44
Trigibildus: vise Tribigildus.
Trimestres pueri beatis nascitur 179,2
Trinoctia & triduana sacra 670,3: & 668,14
Tripodes cedrini eburneis pedib. quingenti in Senecæ instrumento 271,38. tripus fatidicus 743,6: & Amm. Marcellin. 481,3. tripus Delphicus Constantinopolim translatus 687,8
Tripolitana prouincia Africæ 118,7
Triueri, seu Treuiri, ciuitas transalpinarum maxima 708,16
Trium liberorum ius quibus honoris caussa concessum 203,27
Triumphans vrbem intrauit primus Tarquinius Priscus 65,1. triumphauit Pompeius anno ætatis XXIIII nouo priuilegio 96,6. triumphare de quotcumque liberet gentibus permissum Traiano 349,2. triumphare in ciuilib. victoriis veritus Seuerus 527,32. triumphus in Cæsaris infortunio recusatur ab Agrippa 179,34. ¶ Triumphus magnificentissimus Æmilii Pauli 88,19. triumphum nobilem agit Aurelianus 123,16. triumphi pompa insignis 180,35. triumphus inclytus e numerosis gentibus actus 127,44. triumphus de Orbe terrarum 143,24. triumphi Romæ tres vno eodemq; tempore, iiq; celeberrimi 89,31. triumphi quatuor vno eodemq; tempore 97,13. triumphi quatuor quatuor dieb. continuis acti 154,32. triumphantem Plautiũ, ducem suum, Claudius Aug. prosequitur, & Capitolium conscendenti læuus incedit 107,39
Triumphale certamen, seu ludi triumphales 527,16: 529,39. triumphalia funera 332,28. triumphales honores Caracallæ a senatu decernuntur, metu & adulatione magis quam vllo merito 553,19. triumphali veste in senatum itauit Domitianus 33c,29. triumphales lauros vnde petere soliti Cæsares 180,40
Triumphus, Triumphate, & similia, in F. c. modo per ph, modo per f scripta sunt.
Triumuiri, οἱ τρεῖς ἄνδρες 169,33: οἱ τρεῖς σύναρχοι 170,45. triumuiratus ab Antonio, Lepido, & Cæsare Oct. initus 166,10. triumuiri proscriptionem quam acerbe exercuerint 169,13: Romanum orbem inter se vt diuiserint 176,38: & 104,47
Troia, ludus equestris 255,35
Troiæ incendium Romæ sibi exhibet Nero 108,12. Troica Neronis; seu poema de reb. Troianis 290,14. vise Ilium.
Tropæa anulis insculpta 152,10. tropæa duo insignia; alterum in oriente, alterum in occidente a Seuero erectũ 525,10. tropæa Seuero plura nullus Imp. excitauit 538,11. tropæo affigitur vestis Cæsaris fuga elapsi 153,2
Tuba bellum accenditur 172,5. tubarum sonitu aduocantur socii 718,16. tubarum clangor in aere 326,31. tubarum clangorem perpetuum audit Nero post matricidium 274,3. tuba kalendis sub diluculum canens consul; ominos. 230,9
Tigurini, vise Tigurini.
Tulli Hostilii res gestæ & mors 64,22
M. Tullius Cicero consul 100,22
Tummara, loc. Pers. 728,14
Tumultus nocturnus cum eiulatu, nemine auctore editus 277,44
Tumulum Gordiano ædificant milites 120,19

Tunc] F.c. Tum 74,6: 88,44
Tunicula florea 295,32. tunica manicata serica, alba, auro interstincta 382, 3. tunicis purpureis auro intextis manulcatis ad pedes vsq; demissis incingitur Solis apud Emisenos sacerdos 563,15. tunica incincta, i. fine cinctura 295,34. tunica ex vtroque humero fissa 162,12
Turbonis virtus, honores, mors, apophthegma 359,3,18
Turpillio equit. præf. 822,37: a mil. ad supplicium deposcitur 822,31
Turri ferrata 124,32. sic F.c. at vulg. l. turre ferr. turres lateritiæ, partim bitumine, partim gypso structæ 718, 42. turres in muris Byz. artificiosiss. 401,37: 404,31: turrib. xvi munitum castellum 712,29. turres ligneæ in oppugn. vrb. 683,3. turris quadrata, arci oppugnandæ 719,25
Tusci victi 70,22. Tusci seu Etrusci artif. 816,23. Tusci sine aspiratione scrib. etiam in F.c.
Tuscianus rhetor 878,2
Tusculum, op. Romæ vicinum, Τούσκλον 66,37
Tusdrum: vise Thystrus.
Tutores Commodo filio Marcus relinquit optimos quosq; senatores 374, 24. tutor a pupillo interficitur 102,31
Tyana, Palmyrenis neglectis in Rom. fide permanet 655,31
cum Tympanis & tibiis prodit Heliogabalus, vt orgia deo suo celebrans 567,14. ad tympanorum sonos choreæ 568,16
Tyræ fl. ostium 652,30
Tyrannica multa facere incipit Cæsar 103,39. tyrannides leuissimis conuelli momentis solent 594,2. in tyrannos perorari, non passus Caius 251, 39. aduersus tyrannos declamasse, capitale sub Domitiano 334,10. ¶Tyranni creati tempore necessitatis, i. Imperatores illegitimi 825,34. tyrannus nomine, reipsa bonus rex Theudericus G. 887,43
Tyrones lecti 70,26. per y etiam F.c. at Gloss. vet. per i.
Tyrus diripitur & incenditur 518,23.
Tyrii Berytiis inuident 518,8
Tysdrum: vise Thystrus.

V

Vacaudæ: quære Bagaudæ.
Vadomarius Germanus, a Iuliano capitur 705,16. sic & P. at L. c. Βαδομάριος.
C. Valens consul 335,26
Valens & Vetus conss. 112,28
Valens, cæsar Licinii Aug. 679,13: necatur 679,34
Valens a Valentiniano fratre ad imperii consortiũ adsciscitur 734,41: quibus bellis initio statim implicatus 736,15: Procopio victo, in fautores eius desæuit 739,29: Theodori machinatione detecta, in multos crudelius sæuit 743,15: nouis bellorũ motibus inuoluitur 746,34: spretis salutarib. consiliis, in exitium se præcipitat 750,31: a Zosimo cur reprehẽsus, & quam recte 630,42. Valentis vita 879,24: 880,2. Valentis impietas & crudelitas, meritis a Deo pœnis vindicata 881,13
Valens, Dalm. mil. dux, audacior quam consultior 819,14: Turpillionis in locum substituitur 821,45: militari præfectura ornatur ab Attalo 827, 39. Valens, equitum magister, ob proditionis suspicionem occiditur 829,36
Valentia, op. Gall. 825,4,14
Valentianus pro Valẽtinianus. P.c. 733, 27,36: at non item in seq.
Valentinianus, Iuliani mortem nuntiatum missus, vix periculũ euadit 733, 27,36: ad imperium vt euectus 734, 9: in imperii consortium assumit Valentem fr. 734,41: imperium vt administrarit 735,35: in Germania quę gesserit 736,4: 739,42: prouinciarũ securitate firmata, Gratianum filium Imperatorem designat 742,19: tributa rigidius exigit 744,20. ad Quados & Sauromatas reprimendos e Galliis regreditur 745,16: sanguinis eruptione immodica exstinguitur 745,25. Valẽtiniani vita 879, 18: vxor 767,39: statua equestris 880, 40
Valẽtinianus rebellat in Britannia 742, 17. aliis Valentinus.
Valentinianus iunior, Gratiano fratri collega imperii additur 746,23: cum matre ad Theodosium profugit 767, 32: a Theodosio in integrum restituitur 770,35: Arbogastis insidiis interimitur 774,39. Valentiniani iunioris vita 880,44
Valentinianus, Constantii & Placidiæ filius, Rom. Imp. 853,7
Valentinus Selgensis 791,30
Valere, ὑγίαινε 668,41. Vale, ὑγίαινε, sal. vesp. 359,18
Valeria, Diocletiani filia 126,12
Valeria legio, seu Valeria victrix 214,28
Valeria Pannoniæ regio 688,18
Valerianus Seueri dux 399,30: 400,5
Valerianus Pætus 444,27
Valerianus consularis, Afrorum pro Gordianis ad S. P. Q. R. legatus 640, 2: Galli Aug. legatus 645,33: ad imperium vt euectus 645,42. Licinius Valerianus, Imperator vt factus, imperium quomodo & quamdiu gesserit 121,15: a Sapore vt circumuentus & detentus 650,12: 731,34
Valerianus iunior occiditur 122,27
L. Valerius consul 84,13. in Fastis est L. Veturius, p. 21
M. Valerius consul 75,1
Valerius Asiaticus 256,39
M. Valerius tribunus militum, Coruini cognomen vnde adeptus 70,33
M. Valerius Læuinus, in Macedoniam mittitur 82,3: quæ gesserit in pr. 82, 33
P. Valerius Læuinus cons. cum Pyrrho bell. g. 72,24
Valerius Messala consul 214,3
L. Valerius Poplicola consul loco Tarquinii Collatini 66,13. P. Valerius Poplicola igniferum campũ Diti & Proserpinæ dedicat; ludosq; iisdem pro populi R. libertate instituit 669, 1: in ara Terentina Diti & Proserpinæ sacra facit 668,44: publico sumptu funeratur 66,43
M. Valerius Tarentinus qua de causa ita nominatus 668,29
Valerius trib. prætor. mil. 410,28
Valerianæ seu Valeriæ familiæ ortus 667,20
Valesius pro Valerius; more prisci Latii 668,37
Valesii Valesii ortus, calamitas, & in calamitate religio 667,20
Valetudine improspera 131,26. sic fuerat etiam in F.c. sed e in i mutato, tẽpositum valitudine.
Vallo denso munitus locus 697,44. vallum per CXXXII passuũ milia a mari ad mare deducit Seuerus 118,30. in F.c. margine alueum.
Vandali, Marcomanorum socii 116,45: a Probo debellantur 664,28: cum Sueuis & Alanis transalpinas gentes infestant 825,28. Vandalici mõtes 203,18: & D. 373. in Zosimi cod. m. s Vandili, per iota.
Varanes, pedit. præf. 822,38
Variana clades 215,39. Varianæ stragis ossa colligit & sepelit Germanicus 229,44
M. Varro Põpeii legatus vincitur 102,9
Varro Terentius 169,14
Varronianus, domesticorum tribunus 729,23
Varronianus consul 133,46
Q. Varus, Pomp. part. socius 103,16: se occidit 103,20
Varus Marcellus Syrus 441,35: Varius Marcellus, Legat. volum. 435,2: vt etiam Varius Heliogabalus, filius eius, apud Lamprid. 198,9
Vasa lignea in expeditionib. 547,34
Vastatæ regis copiæ 98,18
Vates de morte prędicere vetantur 216, 34. vates sæpe veraces expertus Cõstantinus 685,15. vates & diuinationem suspectos habere vnde cœperit Constantinus 685,44. cum vatibus de rebus agendis consultat Iulianus 712,41. a vatum prædictionib. pendet Attalus 828,16. vates a Cæsare ridetur ante tempus 159,31. vates de sua pariter & principis morte vera prædicit 336,35. vates, a leone nõ tactus, gladio interficitur 437,7. vaticinia sæpe longo post tempore implentur 690,18
Vatonius Neronis adulator 296,13. rectius Vatinius apud Tacitum.
Vecta insula 110,15. sic & F.c. & Gr. m.
Vectigalia inusitata exiguntur 269,25. vectigalia intermissa renouantur a Vesp. & noua insuper excogitantur 319,13. vectigalia in ripis fluminum, portubus, ac viis, tolluntur a Pertinace 496,7
Vedius: quære Vidius.
Vehebatur Adrianus sæpe quartus 354, 20. quartus sæpe vehebatur Traianus 340,39. ad vehiculum Augusti currunt reges 106,44. ad vehiculum Diocletiani currit Galerius Cęsar purpuratus 127,1. vehicula magno studio magnaq; festinatione ad fugam comparantur 565,36. vehiculis publicis magna festinatione accersiti rei 593,3
Veii, antiquiss. & ditissima Italiæ ciuitas 69,4. Veientes Roma quantum absint, & a quo iterum victi 64,24: 68,38: Fidenatum aduersus Romanos socii 68,36. Veientani rebellant 69,1. Veii capti 69,5. Veientes in Fuldensi cod. constanter nominãtur Bezentes, quater & amplius: itidemque Bezentani scriptum in codem pro Veientani 69,2. vise Βήιοι.
Velitræ, op. Volsc. 161,8
Vena incisa mortui 288,31: 289,19: 297, 11: 417,45. sic vena per medicum secta mortem sibi consciscit Quintillus 654,36. venis incisis mortem sibi consciscit Agricola 417,45
Venationum studiosus Adrianus 354, 20: 355,41. venatu viuunt Persæ 580, 40
Venatio regis, loc. Pers. 724,20
Vendi nolunt Cennæ mulieres; sed potius mortem oppetunt 432,5. venduntur

duntur honores & dignitates quælibet 379,5. Venditio per duos menses habita 117,11
Veneno per acus immisso, pestilentia excitatur atrox 380,29. venenorum magna vis, ab Antonino Car. in hominum perniciem comparata, exuritur 439,4. venenis petitus a Seuero Albinus 521,27. venenatis best. olis referta vasa, in hostem coniiciuntur 528,23: ¶ Venenis principes vt occurrant 265,46. veneni vis meri potu largiore retunditur 385,2: 488,16. venenum exsugunt, & venenata tractant psylli, absque vllo nocumento 190,7
Veneficus magus in insulam relegatur 432,39
Venerandos seu adorandos Caius præbet pedes ac manus 254,13
cum Venere ludere 835,21. Veneris & Romæ templum 352,41. Veneris templum in Palatio 397,4. Veneris templum Constantinop. 686,28. Veneris Aphacitidis templum, lacus, festum 660,23
Veneta factio 269,39. veneta vestis aurig. 310,5. veneto cultu in aurigando vsus Caracalla 430,1
Venetia, Βενετία, reg. It. 116,6. in Venetiam e Pannonia per Alpium transitur angustias 820,7: & 804,32. Venetias ambas sibi suisq; deposcit Alarichus 822,16. fortasse Pannonias.
Venox in Gr. Fast. qui in L. Venno 14,29
Venti libatione placati 548,42
P. Ventidius Parthos felicissime superat 178,14: Pacorum & Parthos insigniter deuincit; mox, licet inuidente Antonio, etiam triumphat 183,22
Ventrem nudat & feriendum præbet Agrippina 273,30. ventris profluuio extinctus 885,24
Verba lenia quid efficiant, quid item aspera 210,30. verba animi voluntati plane contraria in Tiberio Cæs. 221,40
Verbero fortunæ fauore elatus, intolerabilis 262,31
Verenianus Theodosii propinquus 818, 26: captus occiditur 826,32,38. Vereniani cædem excusat Constantinus 824,13
Veretri enormitate honores & dignitates adepti 446,45: 448,5
Verginius consul 68,1. vise Virg.
Verina augusta 885,36
Verissimus M. Antonini f. 464,20. Lampridius Antoninum vocat, & geminum Commodi fratrem fuisse refert 157,9. Verissimus vnde appellatus M. Annius Verus 360,27
Versus in Pompeii humile sepulcrum 356,14. versuum multorum scriptio, i. prolixa scr. 754,26
L. Verus, Commodi filius, a Marco fratre in consortium imperii adsumitur 363,8: Cappadociæ præest 368,43: Cassio interfecto, Syriæ administratione accepta, Cassii literas omnes abolet 371,2. L. Veri vita 868, 46: vxor 472,22. vise Lucius.
Verus Annius 360,19
Verus Annius Antoninus 115,37. Idem v. 33, L. Annius Antoninus Verus: & sic Gr. m. Verus Antoninus 115,33: F. c. Seuerus: perperam: vt partim sequentia declarant, partim Gr. met. ostendit.
Verus, pro M. Antoninus Philos. 636,21: 836,5,7. idē M. Annius Verus 360,19
Vesewi montis incendium sub Seuero ominosum 415,23. Vesewi montis situs & incendia 325,19
Vesontio, op. Gall. 300,8
Vespasianus Flauius, ædilis sub Caio Cæs. 248,15: Plautii legatus in Britannia 261,2: ad imperium capessendum quo modo excitatus 310,37: imperium vbi inierit, & quomodo gesserit 317,2: natalib. quib. ortus, imperium quomodo & quamdiu gesserit 110,7: consul cum filio absens factus 317,7: vi consul 322,14: moritur 323, 23. Vespasiani vita 861,35: notatio 835,17. in Gr. libris passim Vespesianus, allusione quadam ad τὸ θεσπέσιος.
per Vespillones exportatum Domitiani funus 112,22: F. c. bispellones.
ante Vestam seu Focum pronus vota diis facit Valerius 667,32. Vestæ tēplum conflagrat 482,24
Vestalium sollicitudo in conseruando Palladio 482,30. Vestales virgines legationi additæ 315,23. in Vestales asperrime inquisitum sub Domitiano 330,9,11. Vestales quatuor a Caracalla necatæ: vna ex eisdem ab eodem stuprata 432,22. Vestales viuæ a Caracalla defossæ 546,33. Vestalium maxima a sacro foco ad incestas nuptias abstrahitur per Antoninum Heliogab. 445,25: 568,35
Vestib. ornamenta gemmarum indidit Diocletianus 127,28: F. c. vestibulis. vestitu cultuq; vario se transformat Caius 253,43. vestitum Rom. & Grecum spernit Heliogabalus 567,11. vestis equestris, vrbana mutatur in vrbe 396,9. vestitu pullo purpuram tegit Macrinus fugiens 443,9. vestis in fuga mutatur 565,32. vestis dirūpitur in rei arduæ deprecatione 198, 30. veste dirupta supplex populum precatur Cæsar Oct. 177,8. vestis ad cladis nuntium derumpitur ab Augusto 216,13. vestis derumpitur in animi angustiis 480,40. vestem dirumpit & detrahit Agrippina percussorem videns 273,29. vestes pro tributo exactorib. datæ 757,28. vestis fuga elapsi Cæsaris, tropæo affigitur ab Ægyptiis 153,1
Vetere genere, etiam F. 115,9
Veterani qui 174,41: præmiis quibus a Cæsare honorati 174,11: Cæsaris & Fuluiæ litem suo iudicio dirimunt 174,41. veterani emeriti, in vrbanis castris præsidio relinquuntur 605,23. veteranus dux, speratis honorib. frustratus, res nouas molitur 789,16. vise Emeriti.
Veteranio imperium vt adeptus, quomodo item illud & quamdiu administrauerit 132,1: 693,35: a Constantio vt circumuentus 694,19. F. c. Vetranio, Gr. m. Βρεττανίων, (i. Brittanio seu Britannio) itidemque Zos. & Zonar. 14,32
T. Vettius dux b. soc. 91,23. vulgo Vettius. sed Vettius est etiam in F. c. & Gr. m.
Veturia, Coriolani mater 67,36
T. Veturius consul 71,27
Vetus & Valens conss. 112,27
Vezinas Dacus 312,42
Via Appia strata 71,37. viæ publicæ priuato sumptu reparātur ab Agrippa 185,29. viæ subterraneæ 357,8
Viatoria vestis 565,32
Viatico & cibariis instruitur miles in expeditione long. 507,14
Vibius consul per insidias vulneratus occumbit 164,37. in m. l. est Βίβιος: vnde vulg. ed. Ἰούνιοι fecerant; veræ scripturæ vestigiis plane deletis. scribendum. n. Οὐίβιοι, vel (vt apud D. est) Οὐίνιοι.
Vibius Crispus 309,8
Vibius Rufus 228,34
Vicensimus, F. c. pro Vigesimus 77,31: 96,6: 107,10: 132,18. attamen & Vicesimum sine n habet idem F. c. 79,42
Vicomagistri, seu Vicorum magistri 205,15
Victophali, pop. 113,9: F. c. Victohali.
Victa Perside rediens 125,17: F. c. de Perside victor rediens. non vicisse, idem Seuero visum quod victum esse 528, 38. Vincere & Vinci, signif. ambig. 848,38
in Victoris potestate posita victi salus 434,5. victor princeps a populo vt exceptus 526,13
Victor dux ad bellum Persicum legitur a Iuliano 713,22: peditatui prçficitur a Iuliano 715,29: cum graui armatura & equitatu Ctesiphontem versus mittitur 722,44: catapulta vulneratur 726,26: locum & dignitatem suam retinet apud Val. & Val. 735,20. Victor equitum dux, vix euadit Gotorum manus 751,6
Victor, Maximi tyranni filius, necatur 770,26
Victores, num. mil. 723,21.
Victoria Iugurthina, i. de Iugurtha reportata 92,38. Victoria & Vincere quib. proprie tribuantur 848,27. victoria solo nutu parta 171,44. victoria diuinitus euidenti miraculo data 366,24. victoriç nomen pecuniis ex hoste redimitur a Caracalla 432,1. victoria, militū ferocia amittitur 131, 42. victoria naufragiis nuntiatur 403,46. victoria acerbe vtitur Diocletianus 126,32. victoriarum x ii M. 384,41. ¶ Victoriæ simulacrum in senatu 567,34. Victoriæ ara in curia 605,30. a Victoria coronatur Caius 253,30. Victoria religiosissime a Britannis pro numine colitur 281,26
Victorinus præf. vrbis 378,22. Victorino parcit Commodus 374,33
Victorinus, Galliarum Imp. 122,10
Victorini Mauri rebellio sub Probo 663,44
Victrici classe 76,19: per i etiam F. c. Victrix legio 224,14,29
Victus barbarici & Romani comparatio 280,14,46. victu militari & vili sæpe vsus Caracalla 547,33. victus vilitate gloriatur idem Antoninus 433, 26. victus liberalior munditіes, prçfecto ab eodem exprobratur velut delicatior 553,38
Vicus Apuliæ, χωρίον 81,1. in vici formā redactum Byzantium rebelle, Perinthiis in seruitutem traditur 523,29: & 404,21: 869,44
Videri Parthicas reginas nefas 291,7. visus Imperatoris noui aduentus citius quam auditus 507,26
Vidius Pollio ditiss. sed crudeliss. 202,27. Dioni Vedius 364: itemque Tacito & Plinio; vt Xyl. adnot. In vulg. lib. Ouidius.
Viduis imperatricib. regiæ mensæ apparatus datur e publico 815,20
Vienna, op. Celticum 776,1: & 714,32
Vigesimoquarto) F. vicēsimo & quarto 64,15. Vigesima hereditatum & donationum exigitur ab Augusto, ad alendos exerc. 214,39. vigesimam quo artificio extorserit Augustus 217,15. Vigesimaquinta bonorum

pars exigitur 164,11
Vigilantiæ exemplum insigne; eiusq; conciliatio quæ f. 377,5
Vigilantius, domest. eq. pr. 812,39: ad supplicium deposcitur 821,31
Vigiles nocturni rapinis intenti 286,19. vigilum cohortes disparatæ 231,31. Vigilum præfectus 240,24: auctoritate qua præditus 532,4
Vilissime natus 125,39. vilissimus opifex 122,8: F. c. ciuilissimus: nihil ad rem. vulgatam lectionem probat etiam Gr. m.
Villa propria 110,39. in villa publica haud procul ab vrbe 129,5. sic F. & Gr. m. at vulg. l. via publica. villa publica Nicomediæ 131,12
Viminalis mons vrbi additus 65,8
Viminatius mons 125,30: F. c. Viminacius per c.
Vincentius dux 808,39: L. & P. Βικέντιος, Vicentius.
Vinctorum plenæ & custodiæ & viæ 743,31
Vindelici Romano imperio adiecti per Augustum 106,16
Vindex Iulius 299,5
M. Vindex præf. 564,21
Vindicaturus patris mortem 104,28
Vineæ Gallis & Pannoniis conceduntur 124,25. vineæ militari opere consitæ, prouincialibus colendæ dantur 124,25
Vinicianus Annius 259,44. In vulg. ed. itemq; in P. c. necnon & apud D. 463, scriptum Vnicianus, corrupte.
T. Vinius Crispinus 33,39: in Veneta ed. nominatur T. Iunius Crisp.
T. Vinius in proscriptione ab vxore seruatus 167,34
Vinum e vase exundat 322,41. vini & sanguinis riui circumeuntes 568,13. vini fluenta præbuit Domitianus 330,36. vini vter sectione diuisus 436,4. vino capiuntur captum emissi exploratores 737,4. vinum equo suo aureis pateris propinat Caius 248,39. vinum largius bibit Traianus, sed citra ebrietatem 341,1. vinum dulce refrigeratum in medio certamine sumit Commodus 382,21. vino refrigerato se implet Agricola venas sibi incisurus 417,43. vini potus largior, veneni vim retundit 265,45
M. Vipsanius Agrippa, e Galliis ad classem instruendam exercendamq; vocatur a Cæsare Oct. 179,28: consul, triumphum a Cæsare oblatum cur recusarit 179,44. vide Agrippa.
Vir vnus morte sua maximam reb. affert mutationem 733,12
Virago Fuluia 174,36: Bunduica 278,13: Zenobia 651,35
Virga inaurata 381,15. virgarum fasces laureati 597,3. virgis ad mortem vsque cæsus, de saxo Tarpeio præcipitatur furcifer 108,15
Virgiliano versu Tetricus ad Aurelianum vtitur 123,12. F. c. Vergiliano, per e, vt & Gr. m. Exstat autē ille versus Æneidos lib. 6. vide Maro.
Virginis spectrum immane 379,30. virginum ter nouē chorus 670,28: 671,10. virgines cursu certant 331,23. virginum raptus 64,4. virgines in vrbe nubentes, cum sponsis super Marci Faustinæq; ara sacrificare vult senatus 371,30. virginem in carcere necari non licebat 242,8
Virginitatem toto vitæ tempore seruare iussæ Vestales 568,37
T. Virginius consul 68,2
Virginius Virginiæ filiæ pudicitiā ferro vindicat 68,27
Virginius Rufus cons. 338,15
Viriathi ortus, bellum, interitus 90,2. cū aspir. scribitur & in F. c. & in Gr. m.
Viridiorib. iunioribusq; remp. mandat Diocletianus 127,39
Viridomarus Gall. rex occumbit 79,28. F. c. Virodomarus: Gr. m. Βιρδουμάρος.
Virilis vestis in pubertate sumebatur 162,12. virilitas adempta potione 448,14
Viritim, singulatim, seu suo quisq; loco 127,16
Virtus, ἀνδρεία 817,27. virtus verbo tantum a plerisq; colitur, vt fortuna inferior 173,25. Virtutis simulacrum Romæ conflatum; malo de fut. omine 817,27. virtutis veteris semper aliquæ reliquiæ 370,16
Visellinus & Vitellinus: quære Betulinus.
Viscera sua in cælum efferri, ac per terrarum orbem extendi, per somnum videt Accia 161,20. viscera seu exta quomodo & per quos ferri Heliogabalus in sacris voluerit 568,18. super visceribus mactati hostis coniuratio 364,32
Visus in tenebris acutior; interdiu hebetior 223,33
Vita humana, fabulæ similis 218,28. vitæ humanæ terminus longissimus, c x anni 670,38. in vita inuitus detineri non vult Otho 308,7. vita, Tiberio supplicium: mors, beneficium erat 244,9. ¶ Vitæ ratio Vespasiano quæ fuerit 320,13. vitæ ordinem Seuerus quem tenuerit 425,7. vitā malam præclara morte claudit Otho 308,16. vitam suam & res ab se gestas conscripsit Augustus 856,13. sic Marcus 868,4: & Seuerus 504,1
Vitalianus præf. præt. 597,23: 600,29
Vitalianus, Gratiani dux 758,36
L. Vitellius post res preclare gestas, turpissime adulatur Caio 254,17,44: iii consul 262,17
A. Vitellius e Germaniæ inferioris duce Imperator creatur a Germanicianis militib. 304,22. Vitellius a Germanicianis exercitib. Imperator factus, imperium armis quærit 309,13: natalib. quib. ortus, imperium quomodo & quamdiu administrauerit 309,24: 308,33: tumultuatur 313,42: vt interierit 316,1. Vitellii vita 861,8. Vitellii frater & filius necati & ipsi 316,34,38. Vitelliana liba 309,16. Vitelius vno l in P. c. & apud Zonar. 190,191,192
Vites palmis intextæ 721,22
Vitia corporis animiq;, vt similia sunt, ita simili fere medicina indigent 210,20
Vitreum poculum confractum & contritum, integritati suæ restituit architectus quidam 233,8. vitris fractis emere 260,25
Vituitus pro Bituitus, F. c. 91,18,21
Viuas, acclam. conuiu. 381,24
Viuens noluerat adoptare] F. c. viuus nol. 114,27
Vldes Hunnorum princeps, Rom. Imp. amicitiam quo merito sibi cōciliarit 798,38: 799,9. Iordani Huldin 651,3
Vlnis dissidentes filios cōplectens mater, ad concordiam reuocat 543,21
Vlnatim increscere, prouerb. 765,43
Vlpianus, iuris cōditor, Alexandri Aug. adsessor 119,31. Vlpianus Domitius, præf. præt. sub Alexandro 450,35: iuris consultiss. & præf. præt. sub Alexandro 638,27: præfecturam vt gesserit 451,4: occiditur 451,8,19: 638,37
Vlpius Iulianus 436,42
Vlpius Marcellus 376,42
M. Vlpius Nerua Traianus 339,8. Vlpius Crinitus Traianus quib. natalibus ortus, imperium quomodo adeptus, quomodo idem & quamdiu administrarit 112,43. Vlpius Traianus consul 333,38. vide Traianus.
Vltima pernicie victus 76,6. vltima crudelitate compescere 123,26. vltimis pœnis affici 80,9. vltima dona 541,21
Vltionem & vindictam auidius quærūt q minus generosis sunt animis 239,3
Vmbra terræ conica 261,44
Vncis magnis a carnifice in forum pertrahuntur qui necantur in carcere 266,44. vnco in cælum sublatus Claudius 266,46
Vnctio sicca 432,31. vnguentis calidis & frigidis lauare 108,2
Vngulæ fissæ equo Cæsaris 143,35. vngulæ deauratæ 388,12
Vnicianus: quære Vinicianus.
Vno animo, vnanimiter 83,17. Vno æque alteroq prœlio victus 133,19. Vnū pro cunctis perire, satius quam multos pro vno 307,27: 371,8
Voce hac, id est, his verbis 72,37. voce fracta pellicere 446,35. vox sacra, auditoresq; beans 298,30. voci Neronis sacræ sacrificatur 289,15. vocis tarditas & submissio affectata 561,32. vox e luco prœcepta dans 667,35. vox per machinā e turri in turrim transmissa 404,35. vocis arteriæ, vehementiori clamore ruptæ 879,44. vocis arteriæ, sanguinis eruptione oppressæ 745,28
Vologæsus P. c. bis pro Vologæsus.
Vologæsus Parthorum rex, Corbulonis fama terretur 287,18: ad fœdus cum Rom. paciscendum compellitur 287,40: a Nerone molestius inuitatus, superbe illi rescribit 293,11. Vologæsi fastuosis litteris modeste rescribit Vesp. 320,43. Vologæsi liberi cum Teridate Romam proficisc. 290,37. ¶ Vologæsus bellum mouet sub M. Antonino 363,20. Vologæsi regia diruitur 363,36. Vologæsus Parthorum rex, tempore Seueri 409,43: a Seuero præteritur 410,7: bello cur petitus ab Antonino 433,33. Vologæsus & Artabanus idem rex Parth. 410,7: 529,14. Vologæsi frater ad Seuerum transfugit 409,43
Volsci vbi siti, & a quo victi 65,19: victi & mulctati 67,26. Fidenatum aduersus Romanos socii 68,41. Volscorum ciuitas post c x x annorum bellum victa 69,36. F. c. & Volsci 65,19: & Vulsci 67,26,31: vt in Græca quoque metaphrasi Βολοῦσκοι & Βυλοῦσκοι.
Volso Manlius] F. Vulsco Mallius 75,25
Volucrib. venenatis impleta vasa, & in hostes coniecta 528,22
Volumnia, Coriolani vxor 67,37: F. Dolumnia: perperam.
Voluntaria morte obire 109,18
Voluptates nouas magnis prœmiis propositis venatus Dionysi᷑ 465,28. voluptatū illecebris animi nō satiātur, sed magis inflammantur 268,35
Volusianus a Gallo patre adscitus ad imperium 121,5: 644,6. L. & P. c. Οὐολουσιανός, perperam.
Volusianus Fusius 675,28

Vomitio

Vomitio cibi, ex imbecillitate stomachi 338,5. vomitus inter epulas 413, 44. vomitu continuam ingluuiem leuat Vitellius 861,18. vomitus copiosus post veneni potum 488,15
Voracitas notabilis 109,29: 309,4. vorare se mutuo coacti 403,21
Votis tantum muliebribus rem gerere 749,23: & 704,5. vota hominum plerumq; stolida & inconsiderata 267, 31. votum cum suffitu diis factum 318,35: 418,38
Votiui ludi 445,18
Vrania, Carthaginensium dea, Heliogabalo vxor adsciscitur 446,12: 569, 14. Vrania, Phœnicib. Astroarche, eadem quæ Luna 569,20. Cælestem Latine vocant Capitolinus, Pollio, Marcellinus: Iunonē esse censet Lipsius Epistol. quæst. lib. 5, epist. 22. vise & Turneb. Aduers. lib. 22, cap. 25
Vranius e seruo Imperator creatus 639,1
Vrbes plus ccc a Cæsare subiugatæ 842,6. vrbes plurimas visit Adrianus, ac fere omnes munificētia quapiam adiuuat 553,18. vrbium instaurandarum cura datur consularibus 327,24: prætorio 372,10. vrbs a conditoris nomine dicta 63,17: 519,28. vrbem nominis sui euehit Constantinus 131,7. vrbs ab incolis deserta sub aduentum hostium 609,9: 716, 42. vrbs rebellis, omni ornatu spoliata, & in vici formam redacta, vrbi æmulæ in seruitutem deditur 523,27. vrbis deleta omnia vestigia 717,1
Vrbs ampliss. & potentissima, singulari quam populari imperio administratur melius 158,1
Vrbs castrorum speciem per complures dies gerit 394,32. Vrbem discedens Alexander identidem cum lacrymis respectat 579,10. Vrbis annus CCCLII 669,6. Vrbis ann. DC 632,10. Vrbis annus DCCC 262,18. ceteri ab Eutropio prolixe adnotantur. vise Roma.
Vrbani milites 219,22. i. ad vrbis præsidium dispositi 214,34
Vrbanus res nouas molitur 655,21
Vrinæ vectigal 322,11
Vrinatores insignes 402,39
Vrna e porphyrite lapide 424,18. vrnæ alabastrinæ inditi Seueri cremati cineres 539,4. auream in vrnam collata Traiani ossa 114,14. vrnam suam quib. verbis allocutus Seuer⁹ 424,21
Vrsos c vno die Commodus sua manu conficit 182,14. vrsi ccc in ludis prætoriis occisi 196,36. vrsi cccc in amphith. trucidati 246,28. vrsi cccc iaculis confecti 270,38. vrsi D vno die cæsi 248,18
Vrsus Domitiani consiliarius 330,1
Vrugundi, transistriana gens 646, 44: Græciam incursant 644,43: Italiam infestant 646,43
Vscudamam Bessorum opidum vincit Lucullus 98,47. F. Vscuadamam.
Vsq; Danubium penetrauit 98,49
Vsus victoriam acerbe F.c. 126,33. vtendum qualib. licet, non qualibus libet 867,23
Vtrium connexione factus pons 730,13
Vulgi inconstantia 308,23. vulgus omne leue; in primis Romana plebs 598,27
Vulnere aduerso mortui 72,35. vulneratus letaliter, in aciem reuersus, acerrime vsq; ad extremum spiritum dimicat 343,31
Vulsci F.c. pro Volsci 69,36
Vulsco: vise Volso.
Vultures sex, mox XII Octauiano concionanti visi 165,27. vultures exta diripientes, ominosum 313,45
Vultus horror, asperitatis index 127,32. vultus trux etiam in mortuis 72,35. vultum nec ex gaudio, nec ex merore mutauit Marcus 116,16. vultus a delatorib. obseruatur 600,3. ¶ Stercore in vultum adpetitus. i. in faciem 110,3
Vulusianus Rufius 675,28
Vxori & liberis quantum tribui solitum & licitum 851,12,25. vxorib. deditior Claudius 258,1: & Constantius 133,9. vxoris ob mores in iudicium vocatus maritus 202,19. vxores repudiare, aliasq; ducere coacti Cæsares ab Augg. 126,13. vxorem maritus vt filiam elocare coactus 178,34. vxorem suam Caio despondere cogitur Memmius Regulus 248,12. vxores alienas rapit Caius 245,18. vxoris forma & nobilitas marito exitium creat 444,32. vxor mariti salutem patris ambitioni præfert 129,31
Vxoriam suamq; vestē vendit Marcus 117,9

X

Xerxes cum ingenti apparatu a Græcis cæsus & fug. 633,20. Xerxes & Dari⁹ a Caio superati magnificentia 250, 13. ¶ Xerxem Persarum regem vincit Alexander Seuerus 119, 27. F.c. Xersen: Gr. m. Arsen: Lampridius Artaxerxem vocat, itidemq. Dionis epitome, & Herodianus.
Xiphilinus Ioannes 196,2

Z

Zabdas Zenobiæ dux 653,23: strategemate sibi & Zenobiæ consulit 658, 9: Pollioni Saba, in mēbr. m. s. 269,9
Zabdiceni: vise Babdiceni.
Zaleni, gens Pers. 730, 32: Arzaneni Amm. Marcell. 441,2
Zamarcus philosophus Ind. 200,8. etiam P.c. at D. 358 Zarmarus.
Zamolxis Getis quam persuasionem instillarit 846,30. Zamolxidis incantamenta 834,17
Zaragardia, op. Pers. 717,15
Zautha, loc Pers. 716,5
Zelotypia Agrippinæ 264,29
Zenas, legatus Maxentii 675,30
Zenobia, Odanatho marito interfecto, res in oriente capessit 651,34: imperium orientis affectat 653,23: in fuga prehenditur 658,40: cum filio capta moritur in itinere 661,2. Zenobia Odenathi vxor, orientis regina, capitur, triumphatur, posteros Romæ relinquit 123,14
Zenonis aug. vita 884,20. Zenonis vxores, earumq; columnæ 885,27
Zeno Zenonis aug. filius 885,10
Zenonis augusta 886,5
Zeugma ad Euphraten, a quo conditū, & vnde ita dictum 146,19
Zeuxippon, Byzantii l. 870,12
Zochasa, op. Pers. post Seleucia nomin. 724,38: apud Amm. Marcellinum & Festum Rufum Coche.
Zona tracta nauis 478,14. zonis ceteroq; militari cultu exuuntur prætoriani perfidi 511,14, 24. zona soluitur dux ob signi militaris amissionem 720,36. zonam ponere iussi qui diis sacrificare nollent 878,18. zonam in aula Honorii habere vetantur qui non essent Christiani 820,38, 45
Zosimo historiæ scopus qui fuerit 659, 30. Zosimus ab ecclesiasticis scriptorib. quo nomine reprehensus; & quam recte 625,26
Zoticus Aurelius 447,45
Zummas Chrysaphius 883,13

CANDIDO LECTORI SALVTEM.

NE frustra hic vacarent plures paginæ, adnotare hoc loco visum est, amice lector, primum errata quædam, deinde prætermissa, veluti per spicilegium a nobis obiter obseruata. Ante omnia igitur corrige paginarum numeros vitiatos, 144, 498. Deinde pag. 1, v. 7, pro consularibus repone Latinis. P. 2, v. 14, vacuum spatium, rectius ponetur ante quartum consulatū, Πουβλικόλα τὸ δ΄, & Λουκρητίου τὸ β΄; si Latinos sequamur Fastos. P. 30, v. 15, inclusionis signum ante Τιβεριν, & post Capitone, rectius expungetur. P. 32, v. 4, post Προκούλου καὶ Νιγρινου, vacare debebat versus. P. 40, v. penultimo & vltimo, expunge Olympiadis notam Gr. ονδ, & Latinam 254. P. 60, v. 29, & 30, tolle apostrophi notam de ὑπ΄. P. 62, v. 7, pro Quod repone Hoc vero. P. 67, v. 1, in titulo ex II tollenda vnitatis alterutra nota. P. 78, v. 36, e fine versus in principium translato, legendum, ρικτασθεὶς ὑπ' αὐτοῖς. Ρωμαῖοι δὲ ἤ- P. 82, v. 11, post ἵππον distinguendum, non ante. P. 111, v. 14, δύο in exemplari scriptum, per ο. P. 121, v. 44, in exempl. scriptum Σαρματων: vt item 116, 45. Ibidem, Lat. t. v. 27, post iuuenis distingue. P. 125, L. t. v. 38, rectius Per hæc temp. in F. c. & Gr. m. P. 134, v. 5, l. e multis Dionis libris. P. 151, v. 1, in titulo post Iulius Cæsar, adde vnitatis notam I: itidemq; in sequentibus, Augusto II, Tiberio III appone, vt in ceteris deinceps hæc numerorum series continuata est. A Cæsare autem incipiendum esse Imperatorum numerum, docetur 157, 15. P. 155, asterisci nota ante itidem posita v. 38, ponenda versu præcedente ante nobilissimis. P. 162, v. penultimo, expunge ista, de superiore loco. P. 169, v. 7, l. Hosiæus autem G. P. 188, v. 25, titulus, ἐκ τοῦ να΄ τ. Δ. βιβλ. v. 19 poni a Xylandro debuisset, ante οἱ μὲν. qua distinctio vt Latino quoque textui possit inseri, ad Græca sic conformanda erunt Latina; Quo facto, ceteri quoq; milites, & deiecti sunt animis, & conturbati: atque ita consequenter res Cæsaris vndequaq; fuere superiores. [E Dionis libro LI] Tale igitur eorum fuit prœlium nauale, ad IIII Non. Sept. P. 192, v. 1, interpunge post ἐπιβῆναι: & v. 44 cum accentu scribe καὶ ὥς. P. 199, asteriscus e v. 18 transferendus in 17, ante κωλύσοντες. P. 200, in marg. scr. Zarmarus. P. 201, v. 20, post εἰσφορὰ ex Dione insere καὶ μείων. P. 204, v. 3, rectius, vt tantum sen. P. 207, v. 40, scr. ὅτι μὲν οὐδὲν λύσειν, ex D. & M. c. P. 218, v. 6, l. ἐς εἰκόνα αὐτοῦ, ex D. Et Lat. t. v. 13, significat. P. 252, v. 12, ex D. scr. καὶ ἄκουσι: itidemq; 254, 39, καί ποτε ὁ Γ. P. 265, v. 26, rectius Zon. Ἰουλίω: & v. 28, τελευτῶν αὐτοῦ. P. 266, v. 4, P. & D. ἐκεῖνος δὲ ἐν βραχ. P. 289, v. 25, rectius ἀνέθορεν. P. 335, v. 6, rectius ἰδῃ, ex 318, 36. P. 362, v. 36, scr. ἀξιώσεις. P. 447, v. 25, tolle diastolen post ὀργῆς. P. 465, v. 1, in titulo scribe, Marcus Antoninus, XVII. P. 501, v. 1, in titulo, pro Pertinax, XIX, repone Iulianus, XX. P. 506, v. 46, scr. ἐθελοντής. P. 597, v. 1, pro puncto, post τιμητὴ, pone hypodiastolen: & contra, v. 3, pro hypodiastole post δορυφόρων, repone punctum suspensum. P. 600, v. 37, tolle distinctionem post ζῶσαν. P. 618, v. 23, rectius ἐς τὴν θάλατταν. P. 669, v. 20 & 21, rectius Κλαυσουρῶν, ex P. c. & Suida. P. 714, in marg. scr. Asboras. P. 800, v. 1, scr. ἐξίοις, diuise. P. 851, v. 1, tolle distinctionem post tandem. P. 852, v. 1, in titulo, ad IVLIANI AVG. adde CÆSARES. P. 855, Lat. t. v. 5, ex iis coniecturis probat, quod- P. 856, v. 1, in spatio vacuo repone titulum hunc, E SVIDA EXCERPTÆ: alioqui sequentis paginæ titulus erit mancus. P. 859, v. 36, rectius, subiunctiuo modo, μαθησώμεθα. P. 860, v. 39, scr. Νέρωνος. P. 891, v. 9, scr. μάλα: & v. 20, τὸ ἀεὶ ῥέον. P. 902, v. 12, pro sua tempora, specialius reponi potest suos annos. P. 910, v. 44, post ἐπικληθεὶς addere poteris; Et Suetonius initio Titi; Titus cognomine paterno, Amor ac deliciæ generis humani. P. 925, v. 34, scr. inflixerit. P. 931, v. 33, post κατιδεῖν, addere poteris, aut πρᾶγμα ἰδεῖν: vt 431, 24, οἷς μηδέποτε πρᾶγμα πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνει. P. 933, v. 54, legere poteris, cuius in cubiculo statuam seu signum habebat. P. 935, v. 21, scr. sicut Traianus quoque supra 340, 40. Sic item apud Amm. Marcell. P. 968, v. 59, pro αὐτοκράτωρ repone vsitatius βασιλεύς. In Indice Latino p. 7, suo loco corrige Aristo Atheniensis. P. 24, v. vltimo, scr. elefanti, triumfare. P. 54, suo loco adde; Quinquegentiani autem, seu Quinquegentani, a Latinis videntur appellari, qui a Græcis Pentapolis, seu Pentapolitana prouincia, cum alibi tum 688, 4. In Græco Ind. p. 973, suo loco insere, ἀκίνητος νόμος 667, 19.

811,090

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google